Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

HERODOTI

HALICARNASSEI

HISTORIARUM

LIBRI IX.

ITEM

VITA HOMERI

Græce & Latine.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud SAMUELEM LUCHTMANS. MDCCXVI.
Cum Privilegio Potentiss: D.D. Ordinum Hollandiæ & Westfrisiæ.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΛΟΓΟΙ Θ ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΟΙ ΜΟΥΣΑΙ

HERODOTI HALICARNASSEI HISTORIARUM LIBRI IX

Muſarum Nominibus Inſcripti

Gr. & Lat. cum interpretatione LAURENTII VALLÆ.

Ex MS. membrana Medicea poſt ALDI MANUTII, JOACH. CAMERARII, HENR. STEPHANI, GOTH. JUNGERMANNI, TH. GALE in edendo operas non tantum adjutis locis, ubi ab Viris doctis ſentiebatur corruptela, ſed etiam Græciſmo per ſingulas fere paginas remollito

INDUSTRIA

JACOBI GRONOVII,

cujus accedunt notæ.

Τῦ αὐτῦ Ἐξήγησις περὶ τῦ Ὁμήρυ βιοτῆς.

Ejuſdem Narratio de vita HOMERI Gr. Lat. interprete CONR. HERESBACHIO.

Accedunt Excerpta ex XENOPHONTE, STRABONE, DINONE, HERACLIDE CYMÆO, CLEARCHO, AGATHOCLE, CHERETE, PLUTARCHO, NYMPHODORO, de Perſicis, Ægyptiis, & Indicis;

item

de incremento Nili ex PLUTARCHO, THEOPHYLACTO SIMOCATA, ATHENÆO, DIOD. SICULO, ARISTIDE, DIONE, HELIODORO & præſertim CTESIA &c.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud SAMUELEM LUCHTMANS, 1715.

ILLUSTRIBUS, AMPLISSIMIS & NOBILISSIMIS VIRIS

INCLITÆ CIVITATIS

LEIDENSIS CONSULIBUS

SAPIENTISSIMIS

D. ABRAHAMO AB ALPHEN, J. C.
CONSULUM PRÆSIDI.

D. CONRADO RUYSCH, J. C.

D. NICOLAO VAN BANCHEM, J. C.

D. JOHANNI ALEXANDRO VAN LANSCHOT, J. C.

PER TRIBUNALIA ET VARIA REIPUBL. NEGOTIA AC HONORARIA COLLEGIA MULTUM SPECTATIS

Patronis ſuis Perpetuis

JACOBUS GRONOVIUS

Perennem felicitatem P.

IPSA quidem feſtivitas propoſiti hujus, quo Herodotum nova & prima apud Batavos editione decoratum eo, exigere videtur, ut plurima vel inventionis induſtria vel verborum comitate utar, atque ipſa ſcribendi ſedulitate oſtendam, quam ardenter poſt triginta & amplius annorum lucubrationes probatas cupiam nunc quoque placere; & hanc dedicationem Vobis favorabilem reddere.

dere. Sed nec labor in primariam antiqui temporis hiſtoriam editus tali genio fruitur, propter quem in diſcrimen aliquod me conjici ſuſpicer; tum cauſa univerſa adeo ſingularis eſt, ut ſimile unquam occurriſſe nec meminerim nec credam. Unde ſicut ipſa res & materia clamat ſe averſari & odiſſe, quod non eſt ſimpliciſſimum; ita ego cenſere cogor melius eſſe nihil artificioſum huc arceſſere, nec felicitatem applauſus Veſtri ulla arte circumvenire.

Agebatur enim præterito ſæculo annus LXII, quum menſe Majo ludus hujus civitatis literarius more ſanctiſſimo inſpiceretur, ut poſt exploratos frequentantium ſucceſſus, auſpiciis Deceſſorum Veſtrorum in Supremo Magiſtratu, ab IIII Viris Scholæ Lugdunenſis conſtituendæ, quorum tunc erant præſentes ſuperſtites Wilh. Paedtz, Joh. Coccejus, Jac. Golius, donandus, acceperim ex manu Cornelii Schrevelii, Rectoris equidem prudentis & nati ad tenera illa ingenia colenda continendaque, exemplar hiſtoriarum hujus Herodoti ex editione Gothofr. Jungermanni. Verum dixero, ſi confitear fuiſſe id fatale rudimenti per adoleſcentiam editi & optatum decus, ſed & ſtudiorum totius poſtea vitæ adjumentum prædulce. Sic enim poſſeſſor factus magni voluminis, non oculos tantum pavi placito lemniſcorum & fulgentis in membrana auri nitore; ſed quod hortantibus laborum gradibus poſtpaulo & patre me ad Juſtini hiſtorias vertente cogebar, per varia momenta advocabam Herodotum. Advocabam, dico, ſed ut in univerſis narrationibus aliquam opem adſequebar, ita perſæpe oppido exiguam capere me ſenſi, quum nec Vallæ verſionem cum Græcis conferre poſſem utpote nimis inde digreſſam, & Græca continuam parerent offenſam, ut ita quod hiſtoriæ liquidum quærebam, ſatis certe non nanciſcerer. Hoc ipſum dubitari non debet, quin obtinuerit per omnem primæ Academicæ meæ vitæ ætatem, atque ideo nihil niſi reſervare Herodotum magnæ occaſioni, ſi qua ventura eſſet, fui compulſus.

Quæ ipſa quum non ſolum venerit, ſed tantopere etiam felicis exſtiterit fœturæ, ut Herodotus importunis variorum corruptelis circumſeſſus, immo in eis deliteſcere compulſus, modò redierit ad ſuam lenitatem, quam Græcæ aures olim tantopere in eo agnoverunt; quomodo proferam concinnos plauſus & impetus multiplicis gratulationis, quam Veſtræ iſtius Liberalitatis ratio ab majoribus comparata meretur? Etenim obtinuit illa & tunc, & ſemper obtinet, quod ſolum & unum quaſi videtur ſpectare, nempe ut donatio bene meritos coronans moveat omnium ſtudia & æmulandi acrimoniam. At iſta ipſa præter hunc ſcopum prominet mirabiliter in futurum, & peragens extraordinaria quædam, inopinanter experitur ex ſe ſurgere in publicum quoque, non modo in privatum bonum,

num, commoditates & occaſiones, quæ ſeris etiam annis ſtimulos præbeant ad egregios impetus. Sic certe agrum colentibus jucundum eſt, ſi ille, quod expetebant, juſto tempore ſplendeat fertili ſemente; ſed magnopere inſuper delectat, ſi quod non prævidebant, in fodiendo aperiatur theſaurus. Gaviſus fuit ſine dubio Fulvius Nobilior, quum Ambracia ſubacta triumpharet, quod multis laboribus quæſiverat; ſed & volupe illi fuit tunc, quod præconcipere vix poterat, Romam per ipſum deportatas ad ſpectandum invehi in illo triumpho ignotas antea novem Muſarum imagines ſub Hercule Muſagete, varios ad mitiora ſtudia tracturas.

Neque verò tacere hîc debeo, quantopere has primas cogitationis in me adoleſcentis umbras, aut verius dixerim, hanc quaſi prærogativam, vagam licet incertamque, & tam longo tempore antecurrentem, memorabili & maximo momento muniverit dies anni MDCLXVIII, qui dies erat a. d. IV Idus Januar. quem Veſtra Curia conſenſit indici feſtum huic Academiæ. Quantus ille ſplendor erat, quum ſpectaculum certe inuſitatum præberent Sereniſſima Regia Celſitudo COSMI III benigniſſime audiens & ſpectans, tum Pater meus venerans & alloquens. Id placuiſſe tunc quidem paſſim memini; ſed mihi penitius intuenti jam ardua deſideriorum meorum, tacita quoque tunc conformatio immittebatur, quæ oculos erraturos alioquin in peregrinando ultra Alpes in formoſiſſimam Etruriæ vallem dirigeret.

Per has ſcalas mihi tandem venit licentia eſcendendi ad iſta Parnaſſia culmina felicitatis uberrimæ, & qua majorem nec ratio mihi nec fors ſubjecerit, ut in rempublicam literariam conferam Herodotum, ſi non penitus, qualis ex auctoris manu ante ſæcula prodierat, certe infinitis in locis ita reparatum. Quod quum rem magnæ molis eſſe cernam; tum ſi ruminando circumagar & revertar ad dies illos, quibus inter locupletes illos pleniſſimoſque plureos Mediceos ſpatians, Herodoteum iſtud exemplar, palmaria prædicatione dignum, non videndi modo, ſed dum res dabat, in complexu & manibus habendi volvendique poteſtate fruens exultabam ad veritatem antiquæ ſcripturæ, vix mei compos maneo. Stellas ad me deſcendere credebam, quoties aut in hiſtoria cognoſcenda aut in Græca narratione aliquid liquidius repente oculos meos ſubibat. Satis dextre enim deprehendebam lucri præſentis pretium, ut ab iſta hora non ultra cogerer peccatis alienis concedere; immo conceptam Herodoteis exemplaribus obſcuritatem diſſipari tandem atque exoleſcere ſentirem. Ita apparet ab unica Veſtra liberalitate primos appetendæ hujus operæ cœptus mihi innatos, ultra decennium occultatos & inanes, denique Altorem & Fautorem in-

veniſſe Veſtra vehementer arte conciliatum. Fors fuat, ut lux illa nominum Veſtrorum in Italiam aliquando deferat notitiam præſtantiæ, qua excellit ſuper omnia iſte codex tantopere hiſtoriam veterem per univerſa ſupplens, ſanans & redintegrans, & Florentiam exhilaret publica humani generis commoditate aucta, ut tam conſpicua antiquiſſimæ notitiæ adjumento illuſtrato per ſanctam ejus cuſtodiam, gaudeat porro ſimilibus exemplis decorari.

Cæterum dum in hac conſectatione munditiæ Herodoti me recreo, ambigere incipio, utrum Academiæ, quam colo, an magis ludo literario, quem colui, hoc donum conſecrari à me debeat. Utraque Veſtræ Curiæ adminiſtratio eſt; utriuſque cuſtodia amabiliter per annos in Veſtram curam & manum recepta floret; utramque juſſu Veſtro percenſeo & pro virili parte confero, ut diſciplinam utrobique deſignatam habeatis ſartam tectamque; in poſteriore etiam hoc ago, ut forſan alicui munificentia Veſtra infigat parem mihi indolem & quod opto, annis futuris glorioſam. In proximis ludo annis, dum audiendi & erudiendi cauſa adfui Academiæ, contigit mihi præparare imperitiam meam eamque ſentire, quod in morbis multum eſt; redux deinde in eandem ſæpe diffundi me, ſæpe refici expertus ſui ob Herodotum à ſe ipſo per vitia aliorum diductum & disjunctum nunc ſibi reconciliatum. Quod quum ita ſit ſibi innexum, ut decidi à me nequeat, & vix debeat; ſtatuo optime ex cærimonia antiqua Veſtram Laurum utrobique tam feliciter florentem à me pro faſcino apprehendi, & hanc Herodoti novam reparationem, velut ſacram coronam Græciæ, ad poſtes figi Curiæ Veſtræ, ut ei præſidens Minerva non modo urbis amor, ſed etiam clavium in adytis ſancte habendis arbitra, ſicut apud ſuos cognominabatur tum πολιοῦχος, tum κληδοῦχος, hanc æternam Benignitatis Veſtræ fidem ſervare & conſignare velit, Deum precans, ut Leidam Herodoti fautricem tum aliis rebus omnibus, tum etiam ſtudiis vigentem ſub præſidio Veſtro cernat & celebret Chriſtianus orbis. Dabam in Urbe Veſtra a. d. XIV Calendas Julias anni MDCCXV.

LECTO-

LECTORI BENEVOLO S.

NOlo te paginis concidere, ſed indulge quæſo ſpatium ad explicandam diſputationem hanc, quam omni ratione confido non fore ingratam, ſed certe neceſſariam. Quum per ordines pluteorum in Bibliotheca Medicea pervium mihi factum eſſet, ut liceret ubicunque cernere & deſtinare; ita conſtitui ſignavique, ut mixta vice aliquid majus aggrederer minore profligato. Etiam hæc varietas recreabat. In cujus viciſſitudinis propoſito contigit, ut ad Herodotum pervenirem poſt duo exemplaria epiſtolarum Ignatii accuratiſſime perlecta & editiones ad ea exactas. Vel ſi nihil dignum annotatu reperiſſem, mihi ſufficiebat prorſus ſcire ita legi in priſcis illis membranis, ut certa ſolidaque notitia & ab meis oculis collecta, non alienis, fulcire lectionem meam Ignatianam poſſem. Cæterum ultra exſpectationem locupletavit me hæc collatio. Neque enim ab eo tempore poſſedi illa ipſa tantum, quæ Oxonii nuper vulgata ſunt anno MDCCIX ab Cl. Thoma Smitho, in his Epiſtolis juxta Exemplar Mediceum denuo recenſitis, ſed plura. Ne dubites, accipe ſpecimen, & quidem ſtatim in principio, & quidem unum, ſed tanti, ut quoslibet illos bene notos lectores in pudorem conjiciat. In ipſa enim inſcriptione epiſtolæ ad Smyrnæos edidit Voſſius τῇ ἁγίᾳ ἐν Σμύρνῃ τῇ Ἀσίας, ἐν ἀμώμῳ πνεύματι, λόγῳ θεοῦ, quo nihil aliud probavit, quam ſe nolle ſequi antiquitatis fidem, & hoc agere, ut ſoli ſuo arbitratui innitatur; quod ei concedens miror tamen, quum in oppoſita verſione Latina præbeat in incoinquinato ſpiritu & verbo Dei, judicaviſſe vim copulativæ debere exprimi in ſigno commatis, quod in MS. eſt nullum. Unde nihil aliud promovit, quam ut daretur oportunitas viris eruditis in Britannia, cui mirabiliter blandiuntur hæ epiſtolæ, immittendi in ſpatium inepte vacuum particulam καὶ, prout nuperrime continuavit editio Oxonienſis MDCCIX per eundem Cl. virum, quum id jam anno MDCXLIV etiam editio Oxonienſis biennio antecedens Voſſianam inchoaviſſet per ſummum in literis & ſacris Virum Uſſerium. Hinc vide ſuſpicionem ipſius Smithi de hoc loco & fortuitam hujus particulæ conjunctivæ omiſſionem in verſione Voſſiana, quum vere nihil genuinum ſit in iſto καὶ. Nam in MS. Mediceo manifeſte legitur αμωμω ΠΝῙΖ λογω quod explanari oportet ἀμώμῳ πνευματικῷ λόγῳ θεοῦ. Alia dabuntur alio tempore, ſi Deus volet.

Quum ita ceſſiſſet inſpectio codicis, quem adhibuit Voſſius, & qui jactatur genuina continere; an potui hoc tam dulci guſtu ineſcatus, ſtatim poſt hæc deciſa ab Ignatianis diſcedere? Omnino adamavi etiam alia, quæ proſcribi vulgo ſolent ut ſuppoſita. Decrevi prorſus illa pariter recognoſcere, præſertim quum reperiſſem, ut dico, alium codicem, qui ea exhibebat, ut forſan non æqualem ætati voluminis, de quo actum eſt, certe tamen veterem & aut nihil aut parum natu minore. Itaque enimvero & legi & tum paſſim exſignavi, tum in Epiſtola ad Philippenſes deprehendi pag. 99 Voſſianæ editionis illic legi τὸ εἰς τὸ θάνατον ἐμοὶ κυρίῳ ἀφιδιδόμενον, non modo διδόμενον, quod prius eſt illic nervoſius; pag. 101 ἔλεθρον γὰρ ἑαυτῷ γινώσκῃ &c. non ἑαυτῶν, quod firmatur ab Latina verſione, ſicut etiam pag. 106 μαρτυρία πνεύματος καὶ θεοῦ ὑποτεύωθεν, non παρὸς; & pag. 107 μετὰ ἧς τῶν ηησείαν πεινῶντι, non πεινῶντα. Etiam pag. 110 legebam καὶ τῆς ἐντολῆς ἠκείσας τὰς ὑδὲν ἀδικήσαντάς σε, non ἐξώσας, ut editur; in Latinis, & à mandato Dei eos avertiſti. An igitur cap. IX

de pernicie Judæ occaſione epiſtolæ iſtius ad Philippenſes non licuit mihi notare, quòd ſcripſi? Quin etiam ſi qua codici Mediceo fides, non meretur minorem auctoritatem, quam reliquæ, quum & illum verſaverimus, & hanc jucundiſſime illic perlegerimus. *In eo codice quem Voſſius tractavit exſtare epiſtolam ad Philippenſes ego utique non ſcribo; relinquo Voſſium, qualis eſt; & quis ſupponi poteſt tam perverſus, ut id ſcribere vellet, quum & Voſſius eſſet teſtatus, & tu ipſe aliter vidiſſes? ſed tamen & alter codex eſt codex Mediceus, & de eo loquor; ſed fervor inhumanus maluit durum ſtrepere, quam recte intelligere, idque etiam ſicut percepi, ſciſcitatione inſtituta ex eo, quem ut antea fautorem ſtudiorum præcipuum & mihi deditiſſimum, ita nunc comitatis & prolixitatis immenſæ memoria venerabilem revereri non deſino, quum res ipſa ſatis loqueretur. Non eſt ut roget Tentzelius* Utri magis credamus: *non eſt ut ſcribat* Voſſio qui MStum diligentiſſime excuſſit, an Gronovio, qui tantam procul dubio curam in eo evolvendo non adhibuit. *Nihil de hoc poſtremo prorſus novit, & ego non aperiam, niſi quod ipſe locus ex principio peroret. Sed eſt iſta argumentatio par & ſimilis aliarum, quibus turget iſte liber, plane talem hominem decens. Et eſt tamen ex vicino ſemigermanus, quem iſta delectaverunt. Sed pereant illa; ego curſu recto Theſpias tendo, ut poſt hanc exploſionem Cupidinem, quo me adigit ſerenior tempeſtas, viſam & perviſam diligentius, quam ab Voſſio factum, & divinæ prorſus delectationi me dedo, ut poſt Ignatii Epiſtolas ex Herodoto diſcam: ad illum enim ex ratione viciſſitudinis me contuli.*

Quum enim res ad id ſe daret, memini doluiſſe aliquoties, non adſequi me nec intelligere, quid adferret iſte ſcriptor; idque plane accidebat præter exſpectationem. Nactus enim fueram editionem Francofurti exaratam, cujus indicem inſignia nomina condecorant, Valla, Henr. Stephanus, Frid. Sylburgius, Gothofr. Jungermanus. Et jam audiveram aliunde ab Aldo paratam primam editionem & ab Joach. Camerario duas ex officina Frobenii; ac denique plurimam operam illi impenſam ab Æmilio Porto. Huic tanto pulcherrimorum ingeniorum concilio quum placuiſſet Herodotus, jure opinabar fore, ut à me inveniretur ſicut ille ab Cicerone deſcriptus eſt, ſine ullis ſalebris quaſi ſedatus amnis fluens; utque hinc deſcendens ad occupationem ejus legendi ingrederer penitus dimoto dejectoque ab hoc ipſorum alveari, ab hac antiquitatis extremæ ſaluberrima peregrinatione, quidquid ſordidum aut diſtortum ex medii temporis ſitu & incuria inoleviſſe potuerat, omniaque occurſura mihi ſic decentia, ſic apta, ut nihil deſideria mea morari poſſet. Non ſperabam me illic reperturum (loquor manifeſte exempli ergo ex libro 1) *vel cap.* 30 ὃς φιλοσοφέων τ᾽ πολλῆς θεωρίης εἵνεκεν ἐπλήλυθας, *cum tam feſtiva interpretationis variaque fabrica; vel c.* 41 Ἄχαιέ τι τοι σὺκ ἐνειδίζω, *hinc de adjectivi iſtius ſenſu ambigente Valla & Stephano; cap.* 52 Σάκος τε χρύσεον πᾶν ὁμοίως, καὶ αἰχμὴν σφετὴν πᾶσαν χρυσέην καὶ τὸ ξυστὸν τῆσι λόγχῃσι ἐὸν ὁμοίως χρύσεον· τὰ ἀμφότερα &c. *c.* 58 Ἀπὸ σμικρῆς πόης τὴν ἀρχὴν ὁρμεώμενον. *c.* 91 Κροῖσος πέμπει ἀνδρὸς Λυδοῦ ἀμαρτάδα ἐξέπλησε. *c.* 98 *in domo Deiocis* Κύκλων ἑόντων τ᾽ συναπτόντων ἐπὰ. *c.* 116 *character faciei in Cyro* ἀρσοφέρεος ἐδόκεε ὡς ἑωυτόν. *c.* 173 Καὶ τ᾽ μητρὸς ἀναμνεέσθαι *vel* ἀναμνάεσθαι τὰς μητέρας. *cap.* 194 Νομίας δ᾽ πλοίῳ καὶ καλάμῳ πᾶσαν ἀπεκήρυξαν. *cap.* 186. Τὰ χείλεα δ᾽ πλαμῷ καὶ κατὰ τὰς καταβάσιας. *Denique cap.* 191. Κατὰ τὸ ῥέεθρον δ᾽ Εὐφρήτεω πλαμῷ ὑπονενοσηκότος ἀνδρείως, *quibus ſimilia exſtant plurima, ſin-*

ſingula profecto & ſtomachi & mentis & oculorum faſtidia, & prorſus talia, ut Endymionis ſomnum mihi optare maluiſſem, quam procedere ad iſta legenda. Audimus quidem in iſtis diductis & ſeparatis vocabula bene Græca, ſed quæ quomodo ab illis in unum conjungi potuerunt? immo vero illi, quod mœrebam, non modo legerunt juncta, etiam interpretati ſunt Latine, ſed ut inde pateat ſæpe illos parum duxiſſe officii & exiſtimationis rationem, & exſtare Herodotum cum magno elegantiæ eorum detrimento. Hinc cavere non poteram, quin ſuccreſceret mihi etiam in hac indignatione macerante ſibilus, quod ab hoc primi Græcorum temporis donario dicam, an diario? cui eximia veterum Ægypti, Aſiæ, Africæ & Europæ fatorum ab Carico ingenio pars erat commiſſa, non in anteceſſum abegiſſent vel quamcunque obſcuritatem. Utique hinc contigit, ut Dan. Heinſius potuerit ingenuitatem Scaligeri ac candorem prædicare, qui locorum emendationes, quas ex tempore illi ſuggeſſerit aut cum eo communicaverit, nomine appoſito in margine expreſſerit; id quod in Herodoto Heſychioque factum ſit. Deus bone, ubi iſtud exemplar? Hinc fieri potuit, ut in primis annis ſæculi MDC *Pariſios profectus Nobiliſſimus ille Jac. Palmerius à Grentemeſnil Caſaubonum Herodoti illuſtrationi vacantem audire ſategerit, ut in illius vita notavit St. Morinus. Quo evaſerunt iſtæ Herodoto tam faventes horæ? Habeo plures, quorum vulgatur pollicitatio notarum ad Herodotum: ſed valeant; quia intellexerunt nihil.*

Attamen ſi omnia recte expendas, elaboravit hæc omnis, quam nominavi, tribus quidem ad officium ſuum, ut quoad licuit, Herodoto ſuccurrentes evigilaverint in ſtudio, quod ſuſceperant; ſed tam infeſta auctori noſtro deinde fuerunt quædam ſæcula, & tam malevola variorum ex poſteris ſortitus fuit judicia, ut mirari non oporteat, ſi ſparſis turbidis & fallacibus lectionibus nequierit per eoſdem nunc cito elucere aut ſanitatem plenam ita vel quacunque adjuvandi contentione ac induſtria repetere. Ut enim ego rem concipio, quum frueretur juſta gloria, & ne etiam in mortuo Herodoto quidem mox imminueretur eadem celebratio, quæ hiſtorias viventis proſequuta fuerat; repens incepit res novas moliri Cteſias. Huic enim ſatis non fuit perſcribere, quæ placuerant, & novum quaſi nomenclatorem Perſicarum appellationum & Herodoto uberiorem apud Græcos ſe profiteri; ſed, ut ſolent illi, quibus ſtatutum eſt ſubdole agere, jactare ſe voluit & ex invidia præſertim ac detrectatione Herodoti, directo ab eo ad rejiciendum & improbe deferendum nominati, creſcere, ſiquidem credimus Photio, cujus ſolâ fide hæc omnia ſtant caduntque. Sed tamen aliquamdiu Cteſias non auditus, non creditus. Labentibus vero & mutantibus ſæculis nec quid nec quare exſtitit poſt ætas (quam fatentur ipſa nomina mox ad partes vocanda) quâ perſpicue nonnullis placere etiam Cteſias incepit adeo, ut Herodotus antea aſſidue laudatus quodammodo exigeretur ſuo honore, aut ſi non è manibus fuit excuſſus, ob vitii, quod Cteſias inchoaverat, ego autem ex veneratione Herodoti ne proferre quidem cummaxime velim, crimen diu ſuſpenſum tantum non damnatus, legeretur modo carpendi & vituperandi gratia. Ex hoc nimirum fonte orta ſunt, quæ dixerunt poſt trecentos & ultra annos, ut cernimus ex ſcriptis, illi indigni nominatu in hac parte, ſed ut rideantur, procedant; quæ inquam dixerunt tam ſerus ille Diodorus Siculus, tam ſerus Manethon cum novis ſa-

cerdotibus, antiquiſſima melius ſcilicet ſciſcitatis, quam ante ſæcula eorum deceſſores; tam ſerus Strabo, tam ſerus Ælius Harpocration aliique; hinc ſerus ille Plutarchus aut iræ aut vindictæ moderari nequivit: hinc alter, qui indicatus nobis eſt ab Euſebio Præpar. Evangel. lib. x. cap. 3 ex Porphyrii ſcriptis, cujus verba intelligas rogo ex ipſo Euſebio, vel maxime ſerus Pollio. Sic enim de illis omnibus non dubito pronunciare, ſicut libro octavo deſcripſi Dionem Chryſoſtomum. Ab hac gravi nube non ipſe tantum obrutus fuit pudendi & fœdi criminis varie ab illis expreſſi reus; ſed quaſi injuria intra hanc criminationem non deberet ſtare, exemplaria hiſtoriæ ejus mirabiliter conſpurcata & interpolata literis modo demptis, mutatis, appoſitis vitioſe (quod in Græcis facile contingit) & quidem ita, ut fere dixeris ludum ſcribis illis librariis perinde ac malevole doctis & certamen noxæ Herodoto inferendæ fuiſſe, ut iſta dulcedo ſtyli quondam Olympiæ & Athenis audita nec minus materia per veracitatem placens plane deleretur. Deprehendi id poteſt ex illis, quæ ſatis macra & nævis ſanequam fœda edidit Aldus acquieſcente illis Camerario, & quæ mox cum tanta farragine variarum lectionum Henr. Stephanus. Stephani illa ratio docet codices Herodoti ſatis denſos ſupereſſe, ſed depravatos mira diverſitate, ut exſtarent in ejus ſcripto loquutiones voceſque nunquam ab Herodoto cogitatæ, præcipua truculentia in particulis, quod maximis modis ex codice Mediceo ad mirationem uſque didici. Quis illud deſperatum in libro IX. Ἀμαζονίδας τὰς Ἀθηναίας *non ita ex compacto conflatum, aut excogitando commentum & vel ingenioſe fictum ad ludibria auctoris æque ac lectoris tædia videt? An non credimus optime hæc intellecta fuiſſe optimo Henr. Stephano, à quo refertur in indicem* in Amazonidas præclarum facinus Athenienſium, *ſequuto Jungermano. Quis illam abominandam licentiam citationum in tanta diverſitate non ſentit inde fluxiſſe? quæ nequivit ex memoriæ fiducia, ut interdum in exiguis libris fieri amat, eveniſſe, ſed quod vel gravarentur Herodoto ſuum relinquere, vel uterentur exemplari in tantum perdito.*

Nihilominus quum hi ſic baccharentur, ex tantis antiquorum probris emerſit noſter, quoniam interim non defuerunt prudentioris ſententiæ in utraque lingua auctores, qui & Muſarum exemplaria ſibi comparaverunt bene explorata, relictâ iſtâ vulgari proſtitutione illis acerbis & impotentibus dominis; & probarent ſequerenturque ac laudarent Herodotum & hiſtoriam, prout ipſe diſtribuerat atque annis, nominibus, ordine interpunxerat: imo qui ſicut ipſi acquieſcebant Herodotea diſpenſatione temporum ac rerum, ſic liberos ſuos eam ipſam & non aliam docebant, omnino ſtatuentes illam melioris venæ eſſe. Conſtant enim ſibi Dionyſius Halicarnaſſeus & Cicero in venerando Herodoto, nec ab eo deduci ſe patiuntur. Priſci certe illi negant aliud oraculum peti poſſe, ſi in hac antiquitate Herodoto caruerimus; & Cteſiana iſta maluerunt mergi æternâ oblivione, quum proferrentur ubique Herodotea: ne audire quidem Cteſiana licuit, quum per grandiores Herodotea perſonarent. Immo nec ipſos qui Cteſiam probaverunt, quum ad cauſam hiſtoriæ res veniret, videas teſtimonio Cteſiæ uti, quum ubique id in ſe experiatur Herodotus. Itaque ab ipſius ævo, forſan & chirographo, quum & in ludis Olympicis & in alio loco, ubi adſtabat patri Thucydides adhuc junior, hoc eſt, concione Attica, legerit has relationes, diu remanſerunt exemplaria incorrupte exarata & notæ prorſus exquiſitæ, multis haud dubie

bie illorum audientium ſibi ea comparantibus & ſic per nationes Græcas diſpergentibus hoc ſcriptum. Quorum plurimis detritis aut per humanos caſus amiſſis, non utique contigit omnia cadere in laſciviam poſteriorum invidentium & Cteſiana amplectentium, qui deſcripturi ipſi, vel deſcribentium tabernas inſtructuri falſis ſuppoſitis corrumpi & rideri Herodotum gaudebant; ſed credibile eſt, utique poſtquam iſta laſcivia cognoſci cœpit, contra talem depravationem doctiores & elegantiores poſſeſſores hoc egiſſe, ut caute ab ſuis bibliothecis illa perverſa & ſcabioſa abigerentur; hac ratione & ſtudiis ſuis bene conſulentes & ſic providendo etiam de poſteritate amabiliter anxios. Verum exceſſit ſuperavitque illa gregaria multitudo vilium codicum, quos & ſtatim poſt archetypa exemplaria confieri accidit, & per omnes deinde ætates cernimus continuatos fuiſſe ad ipſos præli cum plumbeis literis inventi annos: unde deprehendimus in manus plurium veniſſe libros Herodoteos per citeriora ſæcula deſcriptos, ſed qui carerent iſta laude, quam & Dionyſius Halicarnaſſeus & Quintilianus attribuunt ſcriptori prorſus merenti. Pretioſiora & accurate magis exarata ejus volumina latibulis neſcio quibus immerſa ſunt, forſan ultro ſe abſcondentia, ne ab iſta copia perditorum exemplarium ſuus nitor contraheret aliquid ſordium, ſi ad contagium jungerentur; ſicut occultatus latuit iſte codex Herodoti in Helicone Mediceo, non aliis magnopere laudatus, & quanti deberet judicari, nulli cognitus, niſi forſan illi, per quem in iſtas oras invectus fuit, & poſtquam ad meam ſitim pervenit.

Ut enim dicam quod res eſt, verticordiæ cujuſdam fauſtitatis induſtria demorata fuit & detinuit me, ut quaſi gubernans adigeret ad ſacram cellam, qua ſalutaris hujus depoſiti ſignatus angulus neminem ante potuit advertere, quin velut nec inſpectu dignum & denunciatione boni exemplaris carentem præteriret, quum ego hîc defixus ac volumina alia ſeponens uni illi Herodoto agglutinatus fuerim, ita ut tanquam Hector ab Ilio non recedens novem Muſas peregerim non tantum ſine pœnitentia, ſed ut modò experiens tolli offenſionem, quæ me antea aliquoties tardaverat, immo torſerat, modò neſcio quo odore tactus melioris unguenti exultarem creberrime, & mirabili voluptate ſentirem identidem me vegetari. Itaque ne morer, hujus dulciſſimi temporis memor & non pauca continenter inde ruminans, ſimulatque potui, Herodoto rurſus ſeceſſi, & ut ad Iſulæ portus otia divitias meas noſcere inciperem, curavi ſedulo, & tam feliciter, ut deinde non omiſerim in oculis, in animo, in manibus habere hunc Herodotum ita ἐξωνυχισμένον ex comparatione Mediceæ pergamenæ prorſus auctorem decoctæ ſuavitatis, & adferentem continue μυρμηκιὰν lætitiæ ex certa rerum Græcarum & vocum notitia, eo efficaciorem, quod poſt paulo, n. anno MDCLXXIX *venit novus ex Britannia Herodotus, in quo deſiderium cognoſcendi & ardorem ſuum ſic indicabat Gudius Græviο, ut patet ex pagina* 31 *epiſtolarum:* Narrant præterea Angli extare etiam & laudari novam editionem Herodoti . . . . Herodotum ſi vidiſti, certiorem quæſo me facias, quid in ea editione præſtiterint & quibus ſubſidiis. *Sed de eo quum deinceps taceatur, nec vel alteruter quidquam dixerit, mihi quoque liceat eam dicere jure ſuo talem eſſe, qualis eſt, niſi quod codices ad eam adhibiti variis in partibus perniteant,*

im-

unde quid certe delicatius proponi agnoſco potuiſſe. Sane etiam & magis cogitavi mihi ad manum eſſe Pegaſejum melos, & urbanitatis Herodoteæ genuinum ſemen, quod qualiumcunque horarum acerba, quod omnes lectas auditaſque nugas poſſet diluere & abſtergere. In hoc potui ita mihi dulcis eſſe, ut per annos quadraginta in eo figerem ac locarem multa mea ſtudia, & diem hujus Herodoti repertorem ſupplicationibus commendarem ac venerarer domeſticis. Quid enim dicam de aliis viris doctis, qui proximo tempore poſt editionem Jungermani deruncinando aliquas partes Herodoti ſuſtinuerunt attrectare? Quid immo etiam de illis, qui intra hos L nuperos annos illam veterem Muſam expolire conati fuerunt? Sane certatim omnia benigne, ſed etiam ex putida affectatione inanis ΣΟΦΩΣ. Quippe nullus eorum de antiquitatis erga Herodotum pietate ſollicitus, nec vel pedem movere dignatus ad conſulendam priſcam membranam, quidquam aliud quam in exiguo & incerto hæret, in hac illepida ratione magis deſpiciendus, quod quum auxilii prorſus minimum adferat quiſque, cernas commentariis adnexos indices Herodotum pluribus paginarum numeris oſtentare, quam quenquam alterum. Omnes ſolo illo genere & ſpecimine codicum veterum, unde Henr. Stephanus poſuit diverſas lectiones, magniloqui & eatenus firmi porro ita ſe gerunt, ut univerſa quæ adferunt, ruant ſponte ad notam Medicei promptuarii, quæ docet illos per ſummam levitatem agendo plus vitiaviſſe. Quid de illis, qui in Vallæ interpretatione aliquid carpere & corrigere juſſerunt, quos tamen patebat nunquam vel inſpexiſſe Lexicon Porti? Nam & paulatim hæc à me adſtruebantur, non tantum cernente, quid eſſet penes me, ſed quanta ipſorum diſtantia ab Herodoto; occurrentque horum experimenta, ſed plura futura, niſi adſuetus mea pleraque chartulis & conciſis fruſtis credere, ſæpe quererer ea disjici, prout nunc multa Herodotea queror periiſſe. Quod mutare in hoc nequivi, ad editionis decus pretioſa ſatis collata eſſe mihi imaginans, ita tamen ut Herodotea reliqua abhinc cariora habiturus ſim, ſervemque, ſi quid hinc inde recepero.

Sic potui in his jucunde & amœne gerere multam ætatem. Etiam potuiſſem totius porro vitæ domicilium in eiſdem reperiviſſe, niſi & gratus in bene merito eſſe vellem, & fortunam publicam in conſilio habens etiam ab ipſis annis cogerer poſſeſſionis hujus ſocietate delinire omnes, qui ad rempubl. literariam pertinent. Cui propoſito ut dicarem aliquod nunc ſtudium ratione optima, non potui aliter quam omnia quæ producta erant & edita ſordide, quum flectere in melius nequirem, delendo & jubendo ire unde venerant, reponere fideliter ea, quæ clare docerent earum ineptiarum auctores, falſi gaudii uſuram non uſquequaque permanere. Potuit diſcrimen aliquod fieri, ut ſemper in tam multis; ſed ea quæ probitatem ſuam fidemque bono exemplo indicabant, tanti erant, ut potuerint etiam trahere ea, de quibus cuperes deliberare. Hinc ne quid ſurriperem, vulgata illa & pulcherrimi alias Herodoti mentem manumque & ſenſum turbantia, & ſane ejus fœditatis, ut mererentur ulterius nec luce frui, nec loco, quem oculus legentis notare poſſet, minori charactere conjeci in imam oram, quum contextus offerat Herodotum redintegratum, cujus etiam egregia notis volui illuminare. Sic putavi juſtiſſime & ſimpliciter agendo, quum nihil cuiquam auferatur, exedram Herodoti in ſtudiis noſtris evulſa quantum fieri potuit importunitate validam fore. Quæ utinam porro eniteſcat, & tum primorum ſæculo-

rum

rum intelligentias enudare pergat, tum in eo efflorescere indolem eruditæ linguæ agnoscant Musæ, quæ libris singulis insident, siquam meam diligentiam, aut incensam officio sedulitatem, tuam quoque legentis erga se benevolentiam perpetuo collaudaturæ! Nam illa multa, quæ nunc onerant Herodotum, abesse mallem, ut non addi me auctore scias; & quod nunc in oculos venit, pag. 134. v. 8 interpretare, attractis utribus ipsum duos aut tres pediculos solvere demissos. *Id ultro sæpius facias!*

EPIGRAMMATA TRIA VETERA IN HERODOTUM.

ΧΡΙΣΤΟΔΩ΄ΡΟΥ ποιητοῦ Θηβαίου Κοπίτου.

Οὐδ' Ἁλικαρνασσῆ με παρέδραμε θεσπις ἀοιδὸς
Ἡρόδοτος πολύιδρις, ὃς Ὠγυγίων κλέα φώτων
Ὁσσά περ ἠπείρων δυὰς ἤγαγε, ὅσσά περ αἰὼν
Ἔδρακεν ἑρπύζων, ἐνέταις ἀνεθήκατο Μούσαις
Μίξας εὐεπίῃσιν Ἰωνιδος ἄνθεα φωνῆς.

CHRISTODORI POETÆ THEBANI COPTITÆ.
Interprete Cl. SALMASIO.

Nec te Alicarnasso vates divine silebo
HERODOTE *ô sapiens, quo fortia facta virorum,*
Quidquid in Europa atque Asia labentibus annis
Tempora prisca tulere, novem sacrante Camœnis
Juncta Iadi certat florens facundia linguæ.

Α' ΔΗ΄ΛΟΥ.

Ἡρόδοτον Λύξεω κρύπτει κόνις ἥδε θανόντα
Ἰάδος ἀρχαίης ἱστορικῆς πύστιν,
Δωριέων πάτρης βλάσαντ' ἄπο. τῷ γὰρ ἄπλητον
Μῶμον ὑπεκφυγὼν, θεῖον ἔχε πότμον.

INCERTI.

Eodem interprete.

Lyxidæ HERODOTI *cineres humus ista recondit*
Historiæ antiquæ patris Ioniacæ.
Quem Doris patria extulerat, patria altera posthæc
Thurias excepit, dum fugit invidiam.

Fuit epigramma & allatum ab avo meo, cum ejusdem interpretatione, infra pag. 717. Monuit me etiam SALMASIUS noster ὁ πάνυ, in tertio versu, ubi vulgo habetur Δωριέων πάτρης, Palatinos codices habere Δωριάδος οὐ πάτρης, quod ipsum tamen vulgato melius non esse censet. *Jungerman.*

Α' ΑΔΟ.

Ἡρόδοτος Μούσαις ξενίσατο· τῷ δ' ἄρ ἑκάστη
Ἀντὶ φιλοξενίης βίβλον ἔδωκε μίαν.

***

MUSÆ

MUSÆ
HERODOTI
HALICARNASSEI
IN INTEGRUM RESTITUTÆ
A
VIRO CLARISSIMO
JACOBO GRONOVIO
GRÆCARUM LITTERARUM SERVATORE.

ANtiquitatis mellifluæ lepos,
Æterna priſci gratia ſæculi,
Rerumque geſtarum propago,
HERODOTE, & cynoſura Suadæ.
Rectè venuſti depoſiti decus
Inſcripſit index Mnemoſynes choro,
Pulcriſque natabus, futurum
Emeriti grave pignus ævi.
His namque famæ vindicibus tuæ
Jam tot ſuperſtes ſæcula ſubſtitit,
Et merce pulcrâ poſterorum
Nobile opus meritò ſuperbit.
Et hinc politæ gloria Græciæ
Jam tunc ab almâ claruit Elide
Cunctas per oras inſulaſque
Finitimas Aſiæ, Africæque.
Illinc ad urbes Helladis Italæ,
Tranſmiſſa pennis æquor Ionium,
Orbemque Romanum refinxit
Pegaſidum repetita cura.
Sed ſervientis rudera Græciæ,
Sed barbarorum fulmina, Romuli
Illata tectis, obruiſſent
Hoc pretium melioris ævi:
Si non Camœnæ delicias ſuas
His abſtuliſſent, dum rabies furens,
Tempuſque conſpirans furori
Dejiceret decora ampla ſæcli.
Poſthæc ſorores reſtituens ſuâ
In luce Phœbus gentibus intulit,
Et his tenebras inſitamque
Barbariem ducibus removit.
Hinc lux renidens, HERODOTE, exiit
Fœdis ab umbris, nec tineæ tuis
Blattæque, vermeſque ſituſque
Ulterius nocuere Muſis.
Sed fœce quantâ; quot maculis lacer,
Ineruditis quot manibus malè
Diſtortus, obſcuratus, impar
Diſſimiliſque tibi rediſti!
Sic ſe beari poſterior tamen
Gaudebat ætas; mox ſtudio incubans
Deeſſe laudatos lepores
Vidit & indoluit ſubinde.
Quantum deeſſet nunc videt, & levat,
Cum digna COSMI proſapiâ domus
Suos theſauros eruditis
Explicuit generoſa Muſis.
Diveſque ab illa ſorte GRONOVIUS,
Auctus vetuſtæ dotibus Helladis,
Hac luce donavit, ſuiſque
Reddidit HERODOTUM Camœnis.
Hanc in Batavis ex Italo ſolo
Lucem renaſci poſt varias vices.
Gaudete manes, ſentiendi
Si ſupereſt genio poteſtas.
Secura cuſtos Pegaſidum, Charis,
GRONOVIANI nominis inclyta
Et nota fautrix, hæc perenni
Fige memor monumenta templo.
Inducta laurus HERODOTO ſuo
Jungat decorâ fronde GRONOVIUM,
Et ſæcla vincat, poſterâque
Laude recens juveneſcat Orbi.

HENR. SNAKENBURG.

ΤΩ͂Ι ΠΑΝΤ

ΙΑΚΩΒΩ ΓΡΟΝΩΒΙΩ

ΤΩ͂Ι ΤΗ͂Σ ΠΑΛΛΑΔΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ͂Σ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗ͂Σ

ΜΥΣΤΑΓΩΓΩ͂Ι ΕΝΔΟΞΟΤΑΤΩΙ,

ΤΑΣ ΤΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΜΟΥΣΑΣ

ΚΑΤΟΡΘΩΣΑΝΤΙ, ΚΑΙ ΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΛΩΝ

ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΑΦΑΝΙΣΑΝΤΙ

ΧΑΙΡΕΙΝ.

Εὖ μάλα δηναιοὶ τὰ βίης Ἡρακληείης
Ἔργα μὲν ἔκλειον κυδαλίμοις ἐπέεσι.
Σὴν δ' ἀρετὴν τῇ τὰδ' ἀπάλαιστον ἄρ' (οὐκ ἀναφυσῶ
Ἄτλα, τέγ' ὡς αἰνῶν, ψεύδεα φωνὸς ὀπί)
Ἔργά τι τοσσ' ἐνέπει σὺ ΓΡΟΝΩΒΙ' ἀχανὰ κατ' ἄστυ,
Λισθαλὲς Πυθίῃ Περίδωνε κλέος;
Ὅσσά ποτ' Αὐσονίη δῶρ' ἡ κυρότροφος Ἑλλὰς
Ἔγγονα τᾶς Σοφίης κυδιάνειρα τρέφει,
Σή ῥα μεταλλάσῃ πολλῶνε δότειρά γ' ἑάων
Θεῖα δαημοσύνη γήσια πάντα τιθεῖ.
Οὐ σὺ μόνον θνητοῖς ἀλλ' ἀθανάτοις μέγ' ὄνειαρ
Ἠδὲ χάρις· πεδόθεν τοῖσδε γὰ ἐσσὶ φίλος.
Ἡρόδοτε Μέσσαις, πεσσέπι τὴ ἀμήχανι ἔκεινο
Ἀλγῦσαι ζάθεον κάλλος ἐλείδαι ἐὸν,
Πίονα ἡσάμενος σὺ δ' Ἀθήνης μαζὸν ἐρωγὸς
Ἦλθες, ἀνορθώσας τὴν πρὶν ἄρ' ἀγλαΐαν.
Κρύψασ' ὑπήρος τόδε φῶς Τυρσηνὶς ἔσχεν,
Δῶ δὲ Γρονωβιάδᾳ μῆτις ἀμυναμένᾳ.
Νῦν γάλ' ἀκηρέσιον φιλομαθέσσις ἐστὶν ἀθέλγειν,
Νῦν γλυκερὸν γεύειν κηρὸν Ἡροδότε.
Ἀϊδίσιν ὡς τῶδε πόνῳ κεχαρισμένος ἐσσὶ,
Μῶμος, ἄπτε δὲ φθόνος, κεῖσε νέεσθε κακῶς.
Γήραος εἰν ἀδῷ σε παῖδε ΓΡΟΝΩΒΙ' ἀμοιβὴν
Ταύτην δῶσ', ἄλυπον ζῶν βίον ὥστε ΧΡΟΝΟΣ.
Καὶ τὸ πλοῦτος, δωσεπὴ γὰ, ἐπεὶ Διὶ δεξιαὶ ἧνται,
Ἡρακλέος νίκᾳ σ' ἀοιθεῖσι νίκαν.

JOANNES DE BEY.

PRIVILEGIE.

DE STATEN VAN HOLLAND ENDE WEST-VRIESLAND, Doen te Weeten: Alſoo Ons vertoond is by *Samuel Luchtmans*, Onſen onderdaan, Boekverkoper en Burger der Stad Leyden, hoe hy Suppliant nu vijff jaren beſig was geweeſt met het drukken van *Herodoti Halicarnaſſei Hiſtoriarum libri novem, item vita Homeri Gr. & Lat. in Folio:* met gantſch andere leeſingen volgens 't MSS. van Florence aldaar gecollationeert, met ſeer grooten arbeyd door de Hr Prof. Gronovius, en met deſſelfs noten verreykt, als mede van Th. Gale en andere, alwaar reets exceſſive onkoſten en grooten arbeyd in was gedaan, ſoo was den Suppliant bedugt, dat de *Variæ Lectiones* en *Notæ J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, in 't geheel, ofte ten deele, ofte eenige van die in 't byſonder, in 't groot, ofte in 't kleyn hier te Lande ofte elders door eenige nijdige en baatſoekende menſchen, hem Suppliant mogten werden nagedrukt, ſoo als den Suppliant van buytenslands reets was gedreygt, en den Suppliant daar door van zijn exceſſive onkoſten en arbeyd, tot ſeer merkelijke ſchade, zoude gefruſtreert werden; Soo keerde den Suppliant hem tot Ons, verſoekende, dat Wy hem Suppliant, met ſecluſie van alle anderen, gelieffden te verleenen Octroy en Privilegie voor den tijd van vijftien agter een volgende jaren, ſoo voor ſig zelven, als ook voor die geene, dewelke namaals zijn regt, ofte actie in deſe zoude mogen verkrijgen, omme de voorn. *Herodotus cum variis lectionibus & notis J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, te mogen drucken, doen drucken, uytgeven en verkoopen, in een off meer deelen, alles by malkander, off elk apart, ſoodanig als den Suppliant beſt en voor zijn intreſt oirbaar zoude vinden, met expres verbod, waar door allen en een ygelijk buyten hem Suppliant, ofte die in der tijd zijn Actie, ofte regt zoude mogen verkrijgen, verbooden wierd, de voorn. *Herodotus cum variis lectionibus & notis J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, te mogen drucken, doen drucken, uyt te geven, te verkoopen, ofte te verhandelen, ofte elders buyten deſen Onſen Lande gedrukt, deſelve te mogen inbrengen, te verhandelen, ofte te verkoopen, t' elkens op de verbeurte van alle de gedrukte, nagedrukte, ingebragte, verhandelde, ofte verkogte exemplaren, ſoo dikwils en meenigmaal als deſelve zoude werden agterhaald, mitſgaders te ſtellen een pœne van drie duyſend guldens tegens de contraventeurs. SOO IST: Dat Wy de ſaake ende 't verſoek voorſz. overgemerkt hebbende, ende genegen weſende ter beede van den Suppliant, uyt Onſe regte wetenſchap, Souvereyne magt ende authoriteyt, den ſelven Suppliant geconſenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, conſenteren, accorderen en Octroyeren hem mitſdeſen, dat hy off zijn actie verkrijgende gedurende den tijd van vijftien eerſt agtereenvolgende jaren, het voorſz. Boek van *Herodotus cum variis lectionibus & notis J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, binnen den voorſz. Onſen Lande alleen zal mogen drucken, doen drucken, uytgeven ende verkoopen, in een off meer deelen, alles by malkander, off elk apart, verbiedende daar omme allen ende een ygelijken, het ſelve Boek, in 't geheel, off ten deele te drucken, naar te drucken, te doen naardrucken, te verhandelen, ofte verkoopen, ofte elders naargedrukt binnen den ſelven Onſen Lande te brengen, uy te geven, ofte te verhandelen, ende verkoopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte, verhandelde, ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie duyſend guldens daar en boven te verbeuren, te appliceren een derdepart voor den Officier die de calange doen zal, een derdepart voor den Armen der plaatſe daar het caſus voorvallen zal, ende het reſterende derdepart voor den Suppliant, ende dit alles ſoo meenigmaal als deſelve zullen werden agterhaald. Alles in dien verſtande, dat Wy den Suppliant met deſen Onſen Octroye alleen willende gratificeren, tot verhoedinge van zijne ſchaade door het nadrucken van het voorſz. Boek, daar door in genigen deele verſtaan, den inhouden van dien te authoriſeren, ofte te advoueren, ende veel min het zelve onder Onſe protextie ende beſcherminge eenig meerder credit, aanſien ofte reputatie te geven, nemaar den Suppliant in cas daar inne yets onbehoorlijks zoude influeren, alle het zelve tot zijnen laſte zal gehouden weſen te verantwoorden, tot dien eynde wel expreſſelijk begerende, dat by aldien hy deſen Onſen Octroye voor het zelve Boek zal willen ſtellen, daar van geen gebrevieerde, ofte gecontraheerde mentie zal mogen maaken, nemaar gehouden weſen, het zelve Octroy in 't geheel, ende ſonder eenige omiſſie daar voor te drucken, ofte te doen drucken, ende dat hy gehouden zal zijn een Exemplaar van het voorſz. Boek, gebonden ende wel geconditioneert, te brengen in de Bibliotheecq van Onſe Univerſiteyt tot Leyden, ende daar van behoorlijk te doen blijken, alles op pœne van het effect van dien te verlieſen; Ende ten eynde den Suppliant deſen Onſen conſente ende Octroye moge genieten als naar behoren, Laſten Wy allen ende een ygelijken, die 't aangaan mag, dat zy den Suppliant van den inhoude van deſen, doen, laten ende gedo-

gen,

gen, ruſtelijk, vreedelijk, ende volkomentlijk genieten ende gebruyken, ceſſerende alle belet ter contrarie. Gedaan in den Hage onder Onſen grooten Zegele hier aan doen hangen, den twintigſten July, in't jaar Onſes Hoere ende Saligmakers ſeventien honderd vijftien.

Was geparapheert,
A. HEINSIUS. vt

Onder ſtont,
Ter Ordonnantie van de Staten.
Was getekent,
SIMON van BEAUMONT.

SERIES
EORUM QUÆ IN HOC OPERE CONTINENTUR.

Herodoti hiſtoriarum libri novem Græce & Latine.
Ejuſdem libellus de genere vitaque Homeri, Gr. Lat. Pag. 555
anteeuntibus judiciis virorum doctorum de iſto.
Appendix ad Herodotum de Legibus & Inſtitutis Perſicis & Ægyptiacis ab Henr. Stephano adjecta 572 & 595
Appendix alia de incremento Nili & ejus cauſis ex diverſis auctoribus 603
De Cteſia Henr. Stephani diſquiſitio 626
De διλογαφία quorundam nominum in Cteſia præſertim, & de Excerptis ipſis ac voce Ἐκλογῶν ejuſdem Caſtigationes 629
Cteſiæ Elogium ex Briſſonio 630
De eodem & ejus ſtylo teſtimonia aliquot veterum 631
Series regum Perſicorum ad Cteſiæ hiſtoriam ab A. Schotto deſcripta 633
Cteſiæ Perſicorum Excerpta ex Photio, cum interpr. H. Stephani, & variis lectionibus ex editione Græca Photii: item cum diverſis interpretationibus A. Schotti; & notis ejuſdem & Henr. Stephani, Davidiſque Hoeſchelii 634
Cteſiæ Indicorum Excerpta ex eodem Photio cum iiſdem quæ ad Perſica acceſſerunt 655
Eadem Indicorum Excerpta ex interpretatione Laur. Rhodomani 667

Ex iisdem Persicis, Indicis, & aliis Ctesiæ scriptis fragmenta, ex variis auctoribus congesta 672

Ex Joach. Camerarii proœmio defensio Herodoti, nominatim contra Plutarchum 710

Herodoti vita, ex eodem 717

De Dialecto Ionica ex eodem 718

Herodoti vocabula Ionica & quædam genera loquendi, illi cum Homero magna ex parte communia: nec non alia; collecta & Latine reddita partim ab Joach. Camerario; partim ab Henr. Stephano 720

Ioniſmi Gallici, ſive Ionici Galliciſmi, ex eodem H. Stephano 734

Alia de Herodoti vocibus & varia in quibuſdam MSS. ſcriptura &c. ex ejuſdem Steph. prolegomenis diverſis 735. 740. 743

Lexicon vel Gloſſæ Heradoteæ Græcæ ex MS. 745

Chronologia Herodoti ex editione Thomæ Gale 747

Variantes lectiones & Notæ Breves Th. Gale 759

Jac. Gronovii Notæ & Obſervationes in novem libros Herodoti 791

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Η ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΟΙ Θ', ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΑΙ ΜΟΥΣΑΙ.

HERODOTI HALICARNASSEI HISTORIA.

SIVE HISTORIARUM LIBRI NOVEM, MUSARUM NOMINIBUS INSCRIPTI.

LIBER PRIMUS, qui inscribitur CLIO.

HERODOTI Halicarnassei curæ demonstratio hæc est: ut neque ea quæ facta sunt ab hominibus, tempore exolescant, neque ingentia & admiranda opera vel à Græcis edita vel à barbaris, gloria fraudentur, cum alia, tum vero etiam qua de causa inter
1 se belligeraverint. Persarum quidem igitur docti memorant dissensionis autores extitisse Phœnicas, qui à mari quod rubrum vocatur, in hoc nostrum profecti, & hanc incolentes regionem quam nunc quoque incolunt, longinquis continuo navigationibus incubuerunt: sic deportandis mercibus Ægyptiis & Assyriis cum in alias plagas, tum etiam Argos pervenerunt. Argos vero ea tempestate omnibus civitatibus regionis quæ nunc Græcia nominatur, antecellebat. Huc porro appulsos Phœnicas mercimonia venum dedisse: & quinto sextove quam appulissent die, cunctis fere divenditis, feminas ad mare venisse cum alias multas, tum vero regis filiam, cui nomen esset idem quod Græci tradunt, Io filiam Inachi. Dumque hæ feminæ puppi navis assistentes ea mercarentur quæ cujusque stu-

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΡΩΤΗ, ἐπιγραφομένη ΚΛΕΙΩ.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ Ἁλικαρνησσέος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε, ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θωυμαστὰ, τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισι ἀποδεχθέντα, ἀκλεᾶ γένηται· τά τε ἄλλα, καὶ δι' ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι. Περσέων μέν νυν οἱ λόγιοι Φοίνικας φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς αἰτίους. τούτους γὰρ ἀπὸ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης ἀπικομένους ἐπὶ τήνδε τὴν θάλασσαν, καὶ οἰκήσαντας τοῦτον τὸν χῶρον τὸν καὶ νῦν οἰκέουσι, αὐτίκα ναυτιλίῃσι μακρῇσιν ἐπιθέσθαι. ἀπαγινέοντας δὲ φορτία Αἰγύπτιά τε καὶ Ἀσσύρια, τῇ τε ἄλλῃ χώρῃ ἐσαπικνέεσθαι, καὶ δὴ καὶ ἐς Ἄργος. Τὸ δὲ Ἄργος τοῦτον τὸν χρόνον προεῖχε ἅπασι τῶν ἐν τῇ νῦν Ἑλλάδι καλεομένῃ χώρῃ. ἀπικομένους δὲ τοὺς Φοίνικας ἐς δὴ τὸ Ἄργος τοῦτο, διατίθεσθαι τὸν φόρτον. πέμπτῃ δὲ ἢ ἕκτῃ ἡμέρῃ ἀπ' ἧς ἀπίκοντο, ἐξεμπεπλημένων σφι σχεδὸν πάντων, ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν γυναῖκας, ἄλλας τε πολλὰς, καὶ δὴ καὶ βασιλέος θυγατέρα. τὴν δὲ οἱ οὔνομα εἶναι κατὰ τωὐτὸ καὶ τοῖσι Ἕλλησι λέγεσι, Ἰοῦν τὴν Ἰνάχου. ταύτας στάσας κατὰ πρύμνας τὰς νηὸς, ὠνέεσθαι τὰ φορτία, τὰ σφίν ᾗσι θυμὸς μάλιστα·

A ἐπὶ

καὶ τὰς Φοίνικας ἁρμαξεύσαμένας ὁρμῆσαι ἐπ' αὐτάς. τὰς μὲν δὴ πλεῦνας τ γυναικῶν ἀποφυγέειν, τῷ δὲ Ἰοῖ σὺν ἄλλῃσιν ἁρπαθεῖσαν ἐσβαλομένους δὲ ἐς τὴν νέα, οἴχεσθαι ἀποπλέοντας ἐπ' Αἰγύπτου. Οὕτω μὲν Ἰοῦν ἐς Αἴγυπτον ἀπικέσθαι λέγουσι Πέρσαι, σὺκ ὡς Ἕλληνες· καὶ τ ἀδικημάτων τοῦτο ἄρξαι πρῶτον. Μετὰ δὲ ταῦτα, Ἑλλήνων τινὰς (οὐ γὰρ ἔχουσι τοὔνομα ἀπηγήσασθαι) φασὶ τ Φοινίκης ἐς Τύρον πρόσχοντας, ἁρπάσαι τ βασιλῆος τὴν θυγατέρα Εὐρώπην. (εἰκάσαι δ' ἂν ἔτι Κρῆτες) ταῦτα δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφι [a] γενέσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα, Ἕλληνας αἰτίους τ δευτέρης ἀδικίης γενέσθαι. καταπλώσαντας γὰρ μακρῇ νηῒ ἐς Αἶαν τε τὴν Κολχίδα καὶ ἐπὶ Φᾶσιν ποταμὸν, ἐνθεῦτεν, διαπραξαμένους τὰ ἦλθον τ εἵνεκεν ἀπίκατο [b], ἁρπάσαι τ βασιλῆος τὴν θυγατέρα Μηδείην. πέμψαντα δὲ τ Κόλχων βασιλέα ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυκα, αἰτέειν τε δίκας τ ἁρπαγῆς, καὶ ἀπαιτέειν τὴν θυγατέρα· τοὺς δὲ ὑποκρίνασθαι ὡς οὐδὲ ἐκεῖνοι Ἰοῦς τῆς Ἀργείης ἔδοσάν σφι δίκας τῆς ἁρπαγῆς· οὐδὲ ὦν αὐτοὶ δώσειν ἐκείνοισι. Δευτέρῃ δὲ λέγουσι γενεῇ μετὰ ταῦτα Ἀλέξανδρον τ Πριάμου, ἀκηκοότα ταῦτα, ἐθελῆσαι οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος δι' ἁρπαγῆς γενέσθαι γυναῖκα, εἰδότα πεύσεσθαι οὐ δώσοντα δίκας· ἔτι γὰρ ἐκείνους διδόναι. ὕστερον δὴ ἁρπάσαντα αὐτὸν Ἑλένην, τοῖσι Ἕλλησι δόξαι, πρῶτον πέμψαντας ἀγγέλους, ἀπαιτέειν τε Ἑλένην, καὶ δίκας τῆς ἁρπαγῆς αἰτέειν. τοὺς δὲ, προφερομένων ταῦτα, προφέρειν σφι Μηδείης τὴν ἁρπαγήν· ὡς δὲ δόντες αὐτοὶ δίκας, οὐδὲ ἐκδόντες ἀπαιτεόντων, βουλοίατό σφι παρ' ἄλλων δίκας γίνεσθαι. Μέχρι μὲν ὦν τούτου [c], ἁρπαγὰς μούνας εἶναι παρ' ἀλλήλων· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, Ἕλληνας δὴ μεγάλως αἰτίους γενέσθαι. πρότερος γὰρ ἄρξαι στρατεύσαντας ἐς τὴν Ἀσίην, ἢ σφέας ἐς τὴν Εὐρώπην. τὸ μέν νυν ἁρπάζειν γυναῖκας, ἀνδρῶν ἀδίκων νομίζειν ἔργον [d] εἶναι· τὸ δὲ ἁρπασθείσεων σπουδὴν ποιήσασθαι τιμωρέειν, ἀνοήτων· τὸ δὲ μηδεμίην ὥρην ἔχειν ἁρπασθείσεων, σωφρόνων. δῆλα γὰρ δὴ ὅτι εἰ μὴ αὐταὶ ἐβούλεατο, σὺκ ἂν ἡρπάζοντο. σφέας μὲν δὴ τὰς ἐκ τῆς Ἀσίης λέγουσι Πέρσαι ἁρπαζομενέων [e] τῶν γυναικῶν λόγον οὐδένα ποιήσασθαι· Ἕλληνας δὲ Λακεδαιμονίης εἵνεκεν γυναικὸς στόλον μέγαν συναγεῖραι, καὶ ἔπειτα ἐλθόντας ἐς τὴν Ἀσίην, τὴν Πριάμου δύναμιν κατελεῖν· ἀπὸ τούτου αἰεὶ [f] ἡγήσασθαι τὸ Ἑλληνικὸν σφίσιν εἶναι πολέμιον. τὴν γὰρ Ἀσίην καὶ τὰ ἐνοικέοντα

studium maxime ferebat, Phœnicas seſe adhortatos in eas impetum feciſſe: & ipſarum pleriſque aufugientibus, Io cum aliis raptam fuiſſe: eiſque in navem impoſitis Phœnicas in Ægyptum vela feciſſe. Sic quidem Io in Ægyptum perveniſſe referunt Perſæ, non quemadmodum Græci; & hoc injuriarum principium extitiſſe. Poſt hæc Græcorum quoſdam, quorum nomen non poſſunt memorare, narrant Tyrum appulſos, filiam regis rapuiſſe Europam: fuerint autem iſti Cretenſes. ſic illis par pari repenſum. Verum poſtea Græcos ſecundæ injuriæ autores extitiſſe. longa enim nave vectos ad Æam urbem Colchidis & ad Phaſim fluvium, illinc, quum cetera tranſegiſſent quorum gratia venerant, rapuiſſe filiam regis Medeam; quumque ad pœnas de raptu petendas, & filiam repoſcendam rex Colchorum caduccatorem miſiſſet, Græcos reſpondiſſe, ut illi de raptu Iûs Argivæ pœnas ſibi non dediſſent; nec ſe igitur illis daturos. Secunda dehinc ætate, ferunt, Alexandro Priami filio, quum iſta audiſſet, voluntatem inceſiſſe uxoris ſibi per rapinam è Græcia comparandæ, certum habenti omnino ſe pœnas non daturum; nec enim illos dare. Ita quum is Helenam rapuiſſet, viſum eſſe Græcis, primum miſſis nunciis & Helenam repetere, & pœnas de raptu poſcere; illos vero quum hi iſta denunciaviſſent, protuliſſe ipſis raptum Medeæ: tanquam qui quum nec pœnas dediſſent, nec tradidiſſent quum repoſceretur, vellent ab aliis ſibi pœnas dari. Huc uſque igitur inter eos mutuis ſolis rapinis actum. Ab hoc autem tempore quod accidit; Græcos omnino præcipue autores extitiſſe, qui priores in Aſiam, quam ipſi in Europam, militatum venire incepiſſent. Se quidem ſentire iniquorum virorum factum eſſe rapere feminas: amentium vero, raptis ulciſcendis operam dare: prudentium autem, nulla cura proſequi raptas; manifeſtum enim eſſe, ſi illæ non voluiſſent, nequaquam futurum fuiſſe, ut raperentur. Se quidem omnino ex Aſia feminarum raptarum Perſæ negant ullam habuiſſe rationem: Græcos autem Lacedæmoniæ mulieris gratia ingentem collegiſſe claſſem, & mox in Aſiam profectos, imperium Priami evertiſſe: ex eo tempore ſemper exiſtimaſſe ſibi hoſtes eſſe Græcos. Siquidem Aſiam & barba-

a τὰ δὴ ἴσα πρὸς ἴσα. b ἀπίκοιτο. c τούτων. d ἔργον νομίζειν. e ἁρπαζομένων. f ἀπὸ τούτου τ' αἰεὶ.

baras gentes quæ incolunt, Perſæ ſibi junctas tenent, Europam vero & Græcos putant ſeductos. Hunc in modum
5 Perſæ memorant accidiſſe, & Ilii excidium ſibi hoſtilis iræ in Græcos extitiſſe principium comperiunt. Cum quibus non conſentiunt de Io Phœnices, quam negant ſe in Ægyptum duxiſſe raptu uſos, ſed eam apud Argos cum nauclero navis rem habuiſſe: & quum ſe gravidam eſſe comperiſſet, veritam parentes, ſic volentem ipſam cum Phœnicibus enavigaſſe, ne detegeretur. Et hæc quidem Perſæ Phœniceſque referunt: ego vero, utrum iſta ſic geſta ſint, an aliter, non pluribus perſequar. Ceterum quem ipſe novi primum cœpiſſe inferre Græcis injuriam, hunc ubi indicavero, ſermone ulterius progrediar, tam parvas urbes civitateſque commemorando quam magnas. Nam quæ olim magnæ erant, earum permultæ factæ ſunt parvæ: rurſus, quæ mea memoria magnæ erant, prius fuerant parvæ. Igitur quum ſciam humanam felicitatem nequaquam in eodem tenore perſtare, utrarumque mentionem habebo.

6 CROESUS genere quidem fuit Lydus, filius autem Alyattis: tyrannus vero nationum quæ intra Halym amnem ſunt. Hic à meridie Syros ac Paphlagonas interfluens, verſus ventum aquilonem, in pontum quem vocant Euxinum exit. Iſte Crœſus, è barbaris quos novimus, primus alios Græcorum ad tributum pendendum adegit, alios ſibi amicos conciliavit. Subegit quidem Ionas, Æoleníes & qui ſunt in Aſia Dorienſes: amicos autem fecit Lacedæmonios, quum ante ejus imperium univerſi Græci liberi fuiſſent. Nam Cimmeriorum adverſus Ioniam expeditio, vetuſtior illa Crœſo, non urbes expugnavit, ſed per incurſio-
7 nem egit prædas. Ceterum principatus quum eſſet Heraclidarum, ad genus Crœſi, qui vocabantur Mermnadæ, ſic pervenit: CANDAULES, is quem Græci Myrſilum nominant, Sardium fuit tyrannus, ab Alcæo Herculis filio oriundus. Siquidem Heraclidarum primus, Sardium rex extitit Agron, Nini filius, Beli nepos, Alcæi pronepos; noviſſimus, Candaules Myrſi filius: quum ante Agronem qui in ea regione regnaverant, fuiſſent oriundi à Lydo Atyis filio, à quo totus is populus cognonέονϛα ἔθνεα βάρβαρα οἰκεύντων οἱ Πέρσαι, τὴν δὲ Εὐρώπην ϵ τὸ Ἑλληνικὸν ἤγλωτται κεχωρέωδαι. Οὕτω μὲν Πέρσαι λέγουσι γενέϑϑ, καὶ ἀπὸ τούτου Ἰλίῳ ἄλωϛιν δυσκλέϊσι σφίϛιν ἔσεσϑαι τὴν δεκάτην τῆς ἔχϑρης τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας. ϖερὶ δὲ τῆς Ἰοῦς οὐκ ὁμολογέουϛι Πέρσῃϛι ἕτως [a] Φοίνικες. ϕ γὰρ ἁρπαγῇ σφέας χρησαμένους λέγουσι [b] ἀγαγεῖν αὐτοὺς ἐς Αἴγυπτον, ἀλλ' ὡς ἐν τῷ Ἄργει ἐμίσγετο τῷ ναυκλήρῳ τῆς νηός· ἐπεὶ δὲ ἔμαϑεν ἔγκυον ἐοῦϖα, αἰδεομένη τοὺς τοκέας, ἑκοῦϖα δὴ ἐθελοντοὺς αὐτοὺς τοῖϖι Φοίνιξι συνεκπλῶσαι, ὡς ἂν μὴ καταδηλος γένηται. ταῦτα μέν νυν Πέρσαι τε καὶ Φοίνικες λέγουϛι [c]. ἐγὼ δὲ ϖερὶ μὲν τούτων οὐκ ἐρέομαι ἐρέων ὡς ἕτως ἢ ἄλλως κως ταῦτα ἐγένετο· τὸν δὲ οἶδα αὐτὸς ϖρῶτον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων ἐς τοὺς Ἕλληνας, τοῦτον σημήνας, ϖροβήσομαι ἐς τὸ ϖρόσω ὁμοίως σμικρὰ καὶ μεγάλα ἄστεα ἀνθρώπων ἐπεξιών. τὰ γὰρ ϖάλαι μεγάλα ἦν, τὰ ϖολλὰ αὐτῶν σμικρὰ γέγονε· τὰ δὲ ἐϖ' ἐμεῦ ἦν μεγάλα, ϖάτερον ἦν σμικρά· τὴν ἀνθρωϖηίην ὦν ἐπιστάμενον ὀλβαιμονίην ἐν ϖαμμήκεϊ μένουϖαν, ἐπιμνήσομαι ἀμφοτέρων ὁμοίως.

ΚΡΟΪΣΟΣ ἦν Λυδὸς μὲν γένος [d], ϖαῖς δὲ Ἀλυάττεω· τύραννος δὲ ἐθνέων τῶν ἐντὸς Ἁλυος ϖοταμοῦ, ὃς ῥέων διὰ μεσαμβρίης μεταξὺ Σύρων καὶ Παφλαγόνων, ἐξίει ϖρὸς βορέην ἄνεμον ἐς τὸν Εὔξεινον καλεόμενον ϖόντον. ὅτος ὁ Κροῖσος, βαρβάρων ϖρῶτος τοὺς ἡμεῖς ἴδμεν, τοὺς μὲν καταστρέψατο Ἑλλήνων ἐς φόρου ἀπαγωγήν, τοὺς δὲ φίλους ϖροσεϖοιήσατο. καταστρέψατο μὲν Ἰωνάς τε καὶ Αἰολέας, καὶ Δωριέας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ· φίλους δὲ ϖροσεϖοιήσατο Λακεδαιμονίους. ϖρὸ δὲ τῆς Κροίσου ἀρχῆς ϖάντες Ἕλληνες ἦσαν ἐλεύθεροι. τὸ γὰρ Κιμμερίων στράτευμα τὸ ἐπὶ τὴν Ἰωνίην ἀϖικόμενον, Κροίσου ἐὸν ϖρεσβύτερον, οὐ καταστροφὴν ἐγένετο τῶν ϖολίων, ἀλλ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἁρπαγή. Ἡ δὲ ἡγεμονίη οὕτω ϖερῆλθεν, ἐοῦσα Ἡρακλειδέων, ἐς τὸ γένος τὸ Κροίσου, καλεομένους δὲ Μερμνάδας. ἦν Καυδαύλης, τὸν οἱ Ἕλληνες Μυρσίλον ὀνομάζουσι, τύραννος Σαρδίων, ἀπόγονος δὲ Ἀλκαίου τοῦ Ἡρακλέος. Ἄγρων [f] μὲν γὰρ ὁ Νίνου, τοῦ Βήλου, τοῦ Ἀλκαίου, ϖρῶτος Ἡρακλειδέων, βασιλεὺς ἐγένετο Σαρδίων· Καυδαύλης δὲ ὁ Μύρσου, ὕστατος. οἱ δὲ ϖρότερον Ἄγρωνος [g] βασιλεύσαντες τούτης τῆς χώρης, ἦσαν ἀπόγονοι Λυδοῦ τοῦ Ἄτυος· ἀπὸ τοῦ ὁ δῆμος Λυδὸς ἐκλήϑη ὁ

a Πέρσῃσι ϕασι. b λέγουσι. c λέγουσι. d μὲν τὸ γένος. e καλέουσι. f Ἄγρων. g Ἄγρωνος.

πᾶς ἦτο, τὸ πρότερον Μήων καλεόμενος. παρὰ τούτων Ἡρακλεῖδαι [a] ὑπηραφθέντες, ἔχον τὴν ἀρχὴν ἐκ θεοπροπίου, ἐκ δούλης τε τῆς Ἰαρδάνου γεγονότες καὶ Ἡρακλέος· ἄρξαντες μὲν ὑπὲρ δύο τε καὶ [b] εἴκοσι γενεὰς ἀνδρῶν, ἔτεα πέντε τε καὶ πενταχόσια, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεκόμενος τὴν ἀρχὴν, μέχρι Κανδαύλεω τοῦ Μύρσου. Οὗτος δὴ ὦν ὁ Κανδαύλης ἠράσθη τῆς ἑωυτοῦ γυναικός· ἐρασθεὶς δὲ, ἐνόμιζέ οἱ εἶναι γυναῖκα πολλὸν πασέων καλλίστην. ὡς τε δὴ ταῦτα νομίζων· ἦν γάρ οἱ τῶν αἰχμοφόρων Γύγης ὁ Δασκύλου ἀρεσκόμενος μάλιστα· τούτῳ τῷ Γύγῃ καὶ τὰ σπουδαιέστερα τῶν πρηγμάτων ἐπιστρεπτέετο ὁ Κανδαύλης, καὶ δὴ καὶ τὸ εἶδος τῆς γυναικὸς ὑπερεπαινέων. χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος (ἔδεε γὰρ Κανδαύλῃ „γενέσθαι κακῶς) ἔλεγε πρὸς τὸν Γύγην τοιάδε· Γύγη, οὐ γάρ σε δοκέω πείθεσθαί μοι λέ„γοντι περὶ τοῦ εἴδεος τῆς γυναικός. (ὦτα γὰρ τυ„χάνει ἀνθρώποισιν ἐόντα ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν) „ποίεε ὅκως θεήσεαι γυμνήν. ὁ δὲ ἀμ„βώσας [c], εἶπε, Δέσποτα, τίνα λέγεις λόγον „οὐκ ὑγιέα, κελεύων με δέσποιναν τὴν ἐμὴν „θεήσασθαι γυμνήν; ἅμα δὲ κιθῶνι ἐκδυομένῳ „συνεκδύεται καὶ τὴν αἰδὼ γυνή. πάλαι δὲ τὰ „καλὰ ἀνθρώποισιν ἐξεύρηται, ἐκ τῶν μανθά„νειν δεῖ. ἐν τοῖσι ἓν τόδε ἐστὶ, σκοπέειν τι„νὰ [d] τὰ ἑωυτοῦ. ἐγὼ δὲ πίθομαι ἐκείνην εἶναι „πασέων γυναικῶν καλλίστην· καὶ σέο δέομαι „μὴ δέεσθαι ἀνόμων. Ὁ μὲν δὴ, λέγων τοι„αῦτα, ἀπεμάχετο, ἀρρωδέων μή τι οἱ ἐξ αὐ„τέων γένηται κακόν. ὁ δὲ ἀμείβετο [e] τοιάδε, „Θάρσει Γύγη· καὶ μοὶ φάθες μήτε ἐμὲ, ὡς „σέο πειρώμενον λέγω λόγον [f] τόνδε· μήτε γυ„ναῖκα τὴν ἐμὴν, μή τι τοι ἐξ αὐτῆς γένηται „βλάβος. ἐγχειρήσω γὰρ ἐγὼ μηχανήσεσθαι οὕτω „ὥστε μηδὲ μαθεῖν μιν ὀφθεῖσαν ὑπὸ σεο. ἐ„γὼ γάρ σε ἐς τὸ οἴκημα ἐν τῷ κοιμώμεθα, „ὄπισθε τῆς ἀνοιγομένης θύρης θήσω. μετὰ δὲ ἐμὲ „εἰσελθόντα, παρέσται καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἐμὴ ἐς κοῖ„τον [h]. κεῖται δὲ ἀγχοῦ τῆς εἰσόδου θρόνος· ἐπὶ „τοῦτον τὰ ἱμάτια κατὰ ἓν ἕκαστον ἐκδύσασα „θήσει, καὶ κατ' ἡσυχίην πολλὴν παρέξει τοι „θεήσασθαι. ἐπὴν δὲ ἀπὸ τοῦ θρόνου εἰκῇ [i] ἐπὶ „τὴν εὐνὴν, κατὰ νώτου τε αὐτῆς γένηται, σοὶ „μελέτω τὸ ἐνθεῦτεν ὅκως μὴ ἐσόψεταί σε ἐόντα „παρὰ θυρέων [k]. Ὁ μὲν δὴ, ὡς οὐκ ἠθύμεε ἀπαφυγέειν, ἦν ἕτοιμος. ὁ δὲ Κανδαύλης, ἐπεὶ ἐδόκεε [l] ὥρη τῆς κοίτης εἶναι, ἤγαγε τὸν Γύγεα ἐς τὸ οἴ-

nominatus eſt Lydius, quum Meon antea vocaretur. Ab his præfecti Heraclidæ, imperium ex oraculo adepti ſunt, Jardani ancilla & Hercule geniti: idque per quingentos & quinque annos, duas & viginti virorum ætates, tenuerunt, filius patri deinceps ſuccedens, uſque ad Candaulem Myrſi filium. Hic igitur 8
Candaules uxoris ſuæ amore tenebatur, eamque deperiens arbitrabatur ſibi uxorem omnium eſſe pulcherrimam. Hoc ita eſſe ſibi perſuadens, apud Gygem, Daſcyli filium, ex ſatellitibus ſuis (erat enim is maxime ipſi acceptus, eoque in rebus magis arduis utebatur Candaules) formam quoque uxoris ſupra modum extollebat. Ad quem non multo interjecto tempore (neceſſe nanque erat ei male evenire) inquit his verbis, Gyges, non enim opinor te mihi fidem habere referenti de conjugis forma: (quod magis incredulæ ſunt hominibus aures quam oculi) fac illam conſpicias nudam. Hic autem exclamans, Quemnam, inquit, here, ſermonem profers haudquaquam ſanum, qui me jubes inſpicere heram meam nudam? Mulier exutâ tunicâ & verecundiam pariter exuit. Jam olim hominibus ſunt honeſta excogitata, unde diſcere debemus: in quibus hoc unum eſt, ſua quemque inſpicere debere. Ego vero tibi fidem habeo, illam eſſe feminarum omnium ſpecioſiſſimam, teque oro ne me ores illicita. Atque hæc dicendo Gyges re- 9
pugnabat, pertimeſcens nequid ſibi ex his mali contingeret. Cui viciſſim ille his verbis, Fidens, inquit, eſto Gyges: neque time aut me, quaſi utar hoc ſermone tentaturo te; aut uxorem meam, nequid tibi ex ea detrimenti creetur. Omnino enim ſic ego machinabor, ut illa ne deprehendere quidem poſſit ſe conſpectam abs te. Te nanque ſecundum apertam januam cubiculi in quo cubamus, collocabo. Ubi ego fuero ingreſſus, aderit & uxor mea in cubiculum: juxta cujus introitum ſella poſita eſt, ſuper quam veſtes illa, ut quamque exuit, reponet, ſeſe per multum otium ſpectandam præbens: quæ quum à ſella in lectum ibit, & à tergo ejus eris, curæ tibi ſit deinceps, ne per fores abeuntem conſpiciat. Gyges igitur, ubi effu- 10
gere non potuit, fuit paratus: quem Candaules, poſteaquam tempus cubandi videbatur

οἴ-

a τούτων ἦ Ἡρακλείδαι. b ἄρξαντες ἐπὶ δύο καὶ. c ὁ δὲ μέγα ἀμβώσας. d μὴ τινὰ σκοπέειν. e ἀμείβετο. f πρὸς μῦθον λόγον. g ἔτως ὥστε. h κοιτῶνα. i εἰκῆ. k μή σε ὄψεται ἐόντα ἀπὸ τῆς θυρέων. l ἐδόκεεν.

debatur adeſſe, in cubiculum duxit; ſtatimque poſt & uxor adfuit. ingreſſam ac veſtimenta ponentem Gyges intuitus, ubi averſa fuit illa in lectum vadens, ipſe prorepens foras abiit: & interea exiens à muliere conſpectus eſt. Hæc ut didicit à viro actum, neque exclamavit præ pudore, neque viſa eſt percepiſſe, habens in animo Candaulem ulciſci. Apud Lydos enim, & fere apud ceteros quoque barbaros, etiam virum conſpici nudum magno probro
11 eſt. Ita quidem tunc *nihil* aperiens, ſilentium tenuit: mox autem ſimulac dies illuxit, quos ſervorum maxime ſibi fideles *intelligebat* eſſe, quum præparaſſet, Gygem arceſſit. Hic verò eam nihil ſuſpicans ſcire eorum quæ acta erant, arceſſitus venit: quippe & antea ſolitus quoties vocaret regina accedere. Ut venit, his verbis mulier inquit; Nunc duabus tibi præſentibus viis, Gyges, concedo electionem, in utram velis vertere. Aut enim me pariter ac regnum Lydorum habe, ubi Candaulem interfeceris, aut teipſum continuo occumbere ſic oportet: ne omnia Candauli obſequens, poſthac videas quæ te non decet. ſed aut illum qui iſta conſuluit, interire opus eſt; aut te, qui nudam me es conſpicatus, & illicita feciſti. Ad hæc verba Gyges primum obſtupefactus, poſtea obſecrare illam, ne ſe neceſſitati illigaret dijudicandæ talis electionis. Ubi non perſuadet, ſed utique propoſitam neceſſitatem cernit aut perdendi herum, aut per alios pereundi, elegit ut ipſe ſupereſſet: atque ita percontans illam, inquit, Quandoquidem me adigis invitum ad herum meum occidendum, age, audiam quo etiam pacto illum adoriemur. Excipiens illa, Ex eodem quidem, inquit, loco adoriendus erit, unde & ille me nudam oſtendit: in ſopitum autem impetus da-
12 bitur. Poſteaquam igitur inſidias inſtruxerunt, & nox advenit, (non enim dimittebatur Gyges, neque illi ulla devitandi facultas erat, ſed neceſſe perire aut ipſum, aut Candaulem) mulierem in thalamum ſequitur, quem illa, dato pugione, ſubter eaſdem fores occulit: unde poſtmodum procedens, quieſcentem Candaulem obtruncat, uxoreque & regno potitus eſt Gyges. Cujus & Archilochus Parius, qui per idem tempus

οἴκημα· καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα παρῆν καὶ ἡ γυνή. ἐσελθοῦσαν δὲ καὶ τιθεῖσαν τὰ εἵματα ἐθηεῖτο [a] ὁ Γύγης. ὡς δὲ κατὰ νώτου ἐγίνετο, ἐξιὼν ἔκ τοῦ γυναικὸς ἐς τὴν κοίτην, ὑπεκδὺς ἐχώρεεν ἔξω. καὶ ἡ γυνὴ ἐπορᾷ [b] μιν ἐξιόντα. μαθοῦσα δὲ τὸ ποιηθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἀνδρὸς, ὔτε ἀνέβωσεν αἰσχυνθεῖσα, ὔτε ἔδοξε μαθεῖν [c], ὑπ' νόῳ ἔχουσα τίσασθαι [d] τὸν Κανδαύλεα. παρὰ γὰρ τοῖσι Λυδοῖσι, σχεδὸν δὲ καὶ παρὰ τοῖσι ἄλλοισι βαρβάροισι, καὶ ἄνδρα ὀφθῆναι γυμνὸν, ἐς αἰσχύλην [e] μεγάλην φέρει. Τότε μὲν δὴ ὕτως, ἐδὲν δηλώσαντα, ἡσυχίην εἶχεν· ὡς δὲ ἡμέρη τάχιστα ἐγεγόνεε, τῶν οἰκετέων τοὺς μάλιστα ὠφελέα [f] πιστοὺς ἐόντας ἑωυτῇ, ἐποίμους ποιησαμένη, ἐκάλεε τὸν Γύγεα. ὁ δὲ, ἐδὲν δοκέων αὐτὸν τῶν πεπραγθέντων ἐπίστασθαι, ἦλθε καλεόμενος. ἐώθεε γὰρ καὶ πρόσθεν, ὅκως ἡ βασίλεια καλέοι, φοιτᾶν. ὡς δὲ ὁ Γύγης ἀπίκετο, ἔλεγε ἡ γυνὴ τάδε, Νῦν τοι δυοῖν ὁδοῖν παρεουσέων, Γύγη, δίδωμι αἵρεσιν, ὁκοτέρην βούλεαι τραπέσθαι. ἢ γὰρ Κανδαύλεα ἀποκτείνας, ἐμέ τε καὶ τὴν βασιληίην ἔχε τὴν Λυδῶν, ἢ αὐτόν σε αὐτίκα ἔτω ἀποθνήσκειν δεῖ· ὡς ἂν μὴ πάντα πειθόμενος Κανδαύλῃ, ἃ λοιπὸν ἴδῃς τὰ μή σε δεῖ. ἀλλ' ἦτοι κεῖνόν γε τὸν ταῦτα βουλεύσαντα δεῖ [h] ἀπόλλυσθαι, ἢ σε τὸν ἐμὲ γυμνὴν θηησάμενον, καὶ ποιήσαντα ἃ νομίζόμενα. ὁ δὲ Γύγης τέως μὲν ἀπεθώμαζε [i] τὰ λεγόμενα· μετὰ δὲ, ἱκέτευε μή μιν ἀναγκαίῃ ἐνδεῖν ἁμοιρέα τοιαύτης αἵρεσιν. ἔκων δὴ ἔπειθεν, ἀλλ' ὥρα [k] ἀναγκαίη ἀληθέως προκειμένη, ἢ τὸν δεσπότεα ἀπολλῦσαι [l], ἢ αὐτὸν ὑπ' ἄλλων ἀπόλλυσθαι, αἱρέεται αὐτὸς περιεῖναι. ἐπιρρώσας [m] δὴ λέγων τάδε, Ἐπεί με ἀναγκάζεις δεσπότεα τὸν ἐμὸν κτείνειν, ἐθέλοντα, φέρε ἀκούσω τεῦ καὶ τρόπῳ ἐπιχειρήσομεν αὐτῷ. ἡ δὲ ὑπολαβοῦσα ἔφη, Ἐκ τοῦ αὐτοῦ μὲν χωρίου ἡ ὁρμὴ ἔσται, ὅθενπερ καὶ ἐμὲ ἐπιδέξατο γυμνήν· ὑπνωμένῳ δὲ ἐπιχείρησις ἔσται. Ὡς δὲ ἤρτυσαν τὴν ἐπιβουλὴν, νυκτὸς γενομένης, (οὐ γὰρ ἐμελλέτω [n] ὁ Γύγης, οὐδέ οἱ ἦν ἀπαλλαγὴ ἐδεμίη, ἀλλὰ ἔδει ἢ αὐτὸν ἀπολωλέναι, ἢ Κανδαύλεα) εἵπετο ἐς τὸν θάλαμον τῇ γυναικί. καί μιν ἐκείνη, ἐγχειρίδιον δόσα, κατακρύπτει ὑπὸ τὴν αὐτὴν θύρην. καὶ μετὰ ταῦτα, ἀναπαυομένῳ Κανδαύλεῳ, ὑπάδυς τε καὶ ἀποκτείνας αὐτὸν, ἔσχε καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν βασιληίην Γύγης· τοῦ καὶ Ἀρχίλοχος ὁ Πάριος,

κατὰ

a ἐθηεῖτο. b ὁρᾷ. c μαθόν. d τίσασθαι. e γυμνὸν, αἰσχύλην. f μάλιστα ὠφέλεα. g ὅτως ἀποθνήσκειν. h βουλευσάμενον δεῖ. i ἀπεθαύμαζε. k ἀπ' ὥρα. l ἀποκτεῖναι. m ἐπιρρώσας. n οὐ μελλέτω.

κατὰ τ αὐτὸν χρόνον ἡμύμεν@, ἐν ἰάμβῳ τριμέτρῳ ἐπεμνήσθη. Ἔσχε ὦ τὴν βασιληίην, καὶ ἐκρατώθη ἐκ ᾧ ἐν Δελφοῖσι χρηστηρίῳ. ὡς γὰρ δὴ οἱ Λυδοὶ δεινὸν ἐποιεῦντο τὸ Κανδαύλεω πάθ@, καὶ ἐν ὅπλοισι ἦσαν [a], συνέβησαν ἐς τὠὐτὸ οἵ τε ᾧ Γύγεω στασιῶται [b] καὶ οἱ λοιποὶ Λυδοὶ, ἢν μὲν τὸ [c] χρηστήριον ἀνέλῃ μιν βασιλέα εἶναι Λυδῶν [d], τόνδε βασιλεύειν· ἢν ὦ μὴ, ἀποδοῦναι ὀπίσω ἐς Ἡρακλείδας τὴν ἀρχήν. ἀνείλε τε δὴ τὸ χρηστήριον, καὶ ἐβασίλευσεν ὥτω Γύγης. τοσόνδε μέντοι εἶπεν ἡ Πυθίη, ὡς Ἡρακλείδῃσι τίσις ἥξει ἐς τ πέμπτον ἀπόγονον Γύγεω. τότε ᾧ ἔπε@ Λυδοί τε καὶ οἱ βασιλέες αὐτῶν λόγον ἐδένα ἐποιεῦντο, πρὶν δὴ ἐπετελέωθη. Τὴν μὲν δὴ τυραννίδα ὧτως ἔσχον οἱ Μερμνάδαι, τὸν Ἡρακλείδας ἀπελόμενοι. Γύγης ὦ τυραννεύσας ἀπέπεμψεν ἀναθήματα ἐς Δελφούς σκ ὀλίγα· ἀλλ' ὅσα μὲν ἀργύρε ἀναθήματά ἐστιν οἱ παρεῖσα ἐν Δελφοῖσι· πάρεξ ὦ ᾧ ἀργύρε, χρυσὸν ἄπλετον ἀνέθηκεν, ἄλλον τε, καὶ ᾧ μάλιστα μνήμην ἄξιον ἔχειν ἐστὶ, κρητῆρές οἱ ἀριθμὸν ἓξ χρύσεοι ἀνακείαται. ἑστᾶσι ὦ ὗτοι ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ, σταθμὸν ἔχοντες τριήκοντα τάλαντα· ἀληθέι ὦ λόγῳ χρεωμένῳ, ὁ Κορινθίων ᾧ δημόσιός [e] ἐστιν ὁ θησαυρὸς, ἀλλὰ Κυψέλε ᾧ Ἠετίων@. ὗτ@ ὦ ὁ [f] Γύγης, πρῶτ@ βαρβάρων τ ἡμεῖς ἴδμεν, ἐς Δελφοὺς ἀνέθηκεν ἀναθήματα, μετὰ Μίδεω τ Γορδίεω, φρυγίης ϐ βασιλῆα. ἀνέθηκε γὰρ δὴ καὶ Μίδης τ βασιλήιον θρόνον, ἐς τ πρωκατίζων ἐδίκαζεν, ἐόντα ἀξιοθέητον. κεῖται ὦ ὁ θρόν@ ὅτ@ ἐνθαῦτερ οἱ ᾧ Γύγεω κρητῆρες. ὁ ὦ χρυσὸς ὅτ@ καὶ ὁ ἄργυρ@ τ ὁ Γύγης ἀνέθηκεν, ὑπὸ Δελφῶν καλέεται Γυγάδας ἀπὸ ᾧ ἀναθέντ@ ἐπωνυμίῃ [h]. ἐσέβαλε μέν νυν στρατιὴν καὶ ὅτ@ [i], ἐπί τε ἦρξεν, ἔς τε Μίλητον καὶ ἐς Σμύρνην, καὶ Κολοφῶν@ τὸ ἄστυ εἶλεν. ἀλλ' ἐδὲν γὰρ μέγα ἔργον ἀπ' αὐτέ ἄλλο ἐγένετο, βασιλεύσαντ@ δυῶν δέοντα πεντηκοντα [k] ἔτεα. τοῦτον μὲν παρήσομεν, τοσαῦτα ἐπιμνησθέντες. Ἄρδυ@ ὦ ᾧ Γύγεω μετὰ Γύγην βασιλεύσαντ@ μνήμην ποιήσομαι. ὗτ@ ὦ Πριηνέας τε εἶλεν, ἐς Μίλητόν τε ἐσέβαλεν. ἐπὶ τούτε τε τυραννεύοντ@ Σαρδίων, Κιμμέριοι ἐξ ἠθέων ὑπὸ Σκυθέων τ Νομάδων ἐξαναστάντες, ἀπίκέατο ἐς τὴν Ἀσίην, καὶ Σάρδις πλὴν τ ἀκροπόλι@ εἷλον. Ἄρδυ@ ὦ βασιλεύσαντ@ ἐνὸς δέοντα πεντήκοντα ἔτεα, ἐξεδέξατο Σαδυάττης ὁ Ἄρδυ@, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτεα δυώδεκα· Σαδυάττεω

pus fuit, in jambo trimetro meminit. Obtinuit autem regnum Gyges & in eo fuit confirmatus ab Delphico oraculo. nam quum Lydi indigno animo ferrent Candaulis casum, atque in armis essent, convenit inter hos ac factionem Gygianam, ut, si oraculum respondisset hunc esse regem Lydorum, ipse regnaret: sin minus, principatum Heraclidis restitueret. Accepto igitur oraculo Gyges ita regnavit. Attamen tantum dixit Pythia, Heraclidis ultionem in abnepotem Gygis esse venturam. quod vaticinium neque Lydi neque ipsorum reges ullius momenti fecerunt, priusquam exitu comprobatum est. Hunc in modum obtinuere tyrannidem Mermnadæ, fraudatis ea Heraclidis. Gyges, tyrannidem nactus, Delphos donaria misit non pauca; sed quamplurima ex argento donata sunt ab illo Delphis. Et præter argentum, immensam vim auri dedicavit: posuitque cum alia, tum vero, quod præcipue mentione dignum est, crateras aureos, numero sex, pondo triginta talentorum: qui in Corinthiorum thesauro collocati sunt. licet is thesaurus, si vera loquar, non Corinthiorum publici sit, sed Cypseli Eetionis filii. Hic vero Gyges, barbarorum quos ipsi novimus primus, munera apud Delphos posuit, secundum Midam Gordii filium, Phrygiæ regem. Nam & Midas dedicavit regiam sellam, in qua præsidens jus dicebat, spectatu dignam: sella autem ista eodem, quo Gygæ crateres, loco posita. Auri sane illic & argenti, quod Gyges posuit, cumulus vocitatur à Delphis Gygadas, cognomine ejus qui donavit. Et hic igitur postquam imperio potitus est, arma intulit Mileto & Smyrnæ, urbemque Colophonem cepit. Nec aliud ullum magnum facinus ab eo gestum est, quum duodequadraginta annos regnaverit. Hunc quidem nos, his duntaxat de eo memoratis, missum faciemus. ARDYIS autem ejus filii faciam mentionem, qui post Gygem regnavit. Hic Prienenses expugnavit, & Miletum invasit: quo Sardium tyrannidem obtinente, Cimmerii à Scythis Nomadibus ejecti è sedibus, in Asiam transierunt, Sardisque præter arcem ceperunt. Quum autem undequinquaginta regnasset annos, successit SADYATTES Ardyis filius, regnavitque annis duodecim. Sadyattæ

13 14 15 16

a ἔνοπλοι ἦσαν. b στασιῶται. c μὲν δὴ τὸ. d εἶναι τ Λυδῶν. e δήμ. f ὗτω δὴ ὁ. g τ Φρυγίης. h ἐπωνυμίῃ. i καὶ ὗτ@ στρατιὴν. k τεσσερακοντα.

dyattæ ſucceſſit ALYATTES, qui & cum Cyaxare Deiocis nepote bellavit ac Medis, & Cimmerios exegit ex Aſia, Smyrnam etiam à Colophone conditam cepit, & Clazomenas invaſit. Unde non prout volebat diſceſſit, ſed vehementer offendens. Alia quoque opera, dum regnum tenuit, digniſſima me-
17 moratu edidit, quæ hæc ſunt. Bello quod geſſit cum Mileſiis à patre traditum, hac ratione Miletum illuc progreſſus obſidebat: Dum fruges in regione erant copioſæ, tunc exercitum immittebat, faciens expeditionem ad cantum fiſtularum, fidiumque, ac tibiæ tam mulicbris quam virilis. Quumque in agrum Mileſium pervenerat, non ædificia quæ in agris erant, diruere, non incendere, non fores effringere, ſed incolumes eſſe paſſim ſinere: arboribus modo fructibuſque regionis pervaſtatis, retro ſe recipiebat. Nam Mileſii mare obtinebant, ut opus non eſſet exercitui illic conſidere. Ædificia autem Lydus non evertebat idcirco, ut & Mileſii poſſent inde progreſſi humum ſerere colereque: & quum hoc illi feciſſent, ipſe invadens haberet aliquid quod popula-
18 retur. Hæc faciens, undecim bellavit annis: per quos duo ingentia vulnera accepere Mileſii: unum, in Limeneio (quod eſt ipſorum regionis) pugna commiſſa, alterum in campo Mæandri. Horum undecim annorum ſex adhuc apud Lydos regnabat Sadyattes Ardyis filius, qui cum exercitu terram Mileſiam tunc invaſit, & idem bellum conflavit: quinque reliquis ejus filius Alyattes, bellum quod à patre acceperat, ut à me ſuperius commemoratum eſt, intentius adminiſtravit: in quo bello Mileſios nulli Ionum ſublevaverunt, præter Chios ſolos; reddentes ita vicem quòd antea Mileſii Chiis bello contra Erythræos au-
19 xilia tuliſſent. Duodecimo autem anno incenſis ab exercitu ſegetibus, hoc rei fieri contigit: Segetes ut celerrime conceperunt ignem valido urgente vento, is corripuit Minervæ templum, cognomine Aſſeſiæ, quo incendio id deflagravit. Neque ullius momenti ea res tunc habita eſt: ſed quum poſt exercitus reditum Sardes Alyattes decubuiſſet, diuturniuſque ægrotaret, Delphos miſit deum de valetudine ſciſcitaturos, ſive alieno ſive ſuopte conſilio ad mittendum

δυάτεω ὑ, Ἀλυάττης. ἔτ@ ὑ Κυαξάρῃ τε τῷ Δηϊόκεω ἀπογόνῳ ἐπολέμησε, καὶ Μήδοισι· Κιμμερίους τε ἐκ τῆ Ἀσίης ἐξήλασε· Σμύρνην τε τὴν ἀπὸ Κολοφῶν@ [a] κλεσθεῖσαν εἷλεν, ἐς Κλαζομενάς τε ἐσέβαλεν. ἀπὸ μέν νυν τούτων οὐκ ὡς ἤθελεν ἀπήλλαξεν, ἀλλὰ πρὸς πολλοῖσι μεγάλως. ἄλλα ὑ ἔργα ἀπεδέξατο ἐὼν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀξιαπηγήτοτατα τάδε· Ἐπολέμησε Μιλησίοισι, παρὰ δεξάμεν@ τὸ πόλεμον παρὰ τοῦ πατρός. ἐπελαυνῶν γὰρ ἐπολιόρκεε [b] τὴν Μίλητον τρόπῳ τοιῷδε· ὁκόσε μὲν εἴη ἐν τῇ γῇ καρπὸς ἀδρὸς, τηνικαῦτα ἐπέβαλλε τὴν στρατιήν. ἐστρατοῦτο ὑ ὑπὸ συρίγγων τε καὶ πηκτίδων, καὶ αὐλῶν γυναικείων τε καὶ ἀνδρείων. ὡς ὑ ἐς τὴν Μιλησίην ἀπίκοιτο, οἰκήματα μὲν τὰ ὑπὶ τῶν ἀγρῶν ἔτε κατέβαλλεν, ἔτε ἐνεπίμπρη, ἔτε θύρας ἀπίστα [c], ἔα ὑ κατὰ χώρην ἑστάναι [d]· ὁ ὑ τὰ τε δένδρεα καὶ τὸν καρπὸν τὸν ἐν τῇ γῇ ὁκως διαφθείρῃεν, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω. τὸ γὰρ θαλάσσης οἱ Μιλήσιοι ἐπεκράτεον, ὥς τε ἐπ' ἔδρης μὴ εἶναι ἔργον τῇ στρατιῇ. τὰς ὑ οἰκίας ὲ κατέβαλλεν ὁ Λυδὸς, τῶνδε εἵνεκα, ὁκως ἔχοιεν ἐνθεῦτεν ὁρμώμενοι [e] τὴν γῆν σπείρειν τε καὶ ἐργάζεσθαι οἱ Μιλήσιοι, αὐτὸς ὑ, σκεινῶν ἐργαζομένων, ἔχοι τι καὶ σίνεσθαι ἐσβάλλων. Ταῦτα ποιέων, ἐπολέμεε ἔτεα ἕνδεκα· ἐν τοῖσι τρώμασι μεγάλα διφάσια Μιλησίων ἐγένετο, ἔν τε ἐν Λιμενηίῳ [f] χώρης τῆ σφετέρης μαχεσαμένων, καὶ ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ. τὰ μέν νυν ἐξ ἔτεα τὰ ἕνδεκα Σαδυάττης ὁ Ἄρδυ@ ἦρχε Λυδῶν, ὁ καὶ ἐσβαλὼν τηνικαῦτα ἐς τὴν Μιλησίην τὴν στρατιήν· (Σαδυάττης ἔτ@ γὰρ [g] καὶ ὁ τὸν πόλεμον ἦν συνάψας) τὰ ὑ πέντε τὰ ἐπίλοιπα τοῖσιν ἐξ Ἀλυάττης ὁ Σαδυάττεω ἐπολέμεε, ὃς παρὰδεξάμεν@ (ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται) παρὰ τοῦ πατρὸς τὸν πόλεμον, προσέτιχε ἐντεταμένως. τοῖσι ὑ Μιλησίοισι ἐδαμοὶ Ἰώνων τὸν πόλεμον τοῦτον συνεπελάφρυνον, ὅτι μὴ Χῖοι μοῦνοι. ἔστι ὑ τὸ ὅμοιον ἀντιποδιδόντες ἐπιμώρεον· καὶ γὰρ δὴ πρότερον οἱ Μιλήσιοι τοῖσι Χίοισι τὸν ἐς Ἐρυθραίους πόλεμον συνδιήνεικαν. Τῷ ὑ δυωδεκάτῳ ἔτεϊ λήϊα ἐμπρησαμένης ἐκ τῆς στρατιῆς, συνηνείχθη τὶ τοιόνδε ἡφαίστου πρῆγμα· ὡς ἄφθη τάχιστα τὸ λήϊον ἀνέμῳ βιωμενον, ἄψαρ νηὸς Ἀθηναίης, ἐπίκλησιν Ἀσσησίης. ἀφθεὶς ὑ ὁ νηὸς κατὰ ἐκαύθη· καὶ τοῦτο μὲν ὀπίσω λόγ@ ἐδεὶς ἐγένετο, μετὰ ὑ, τὸ στρατιῆς ἀπικομένης ἐς Σάρδις, ἐνόσησεν ὁ Ἀλυάττης. μακροτέρης δέ οἱ γενομένης τῆς νούσου, πέμπει ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους, εἴτε δὴ συμβαλόντος τοῦ, εἴτε

a ἀπὸ Κολοφῶν@. b ἐπολιόρκησε. c καθίστα. d ἱδρύσθαι. e ὁρμεώμενοι. f ἔντι Λιμενηίῳ. g γὰρ δὴ@.

εἴτε καὶ αὖπω ἔδοξε πέμψαντα [a] τὸ θεὸν ἐπείρεσθαι περὶ τοῦ νόσου. τοῖσι δὴ ἡ Πυθίη ἀπικομένοισι ἐς Δελφοὺς οὐκ ἔφη χρήσειν, πρὶν ἢ τὸν νηὸν τὸν Ἀθηναίης ἀνορθώσωσι [b], τὸν ἐνέπρησαν χώρης τῆς Μιλησίης ἐν Ἀσησῷ. Δελφῶν οἶδα ἐγὼ ἅτω ἀκούσας γρυέσθαι· Μιλήσιοι δὲ τάδε προστιθεῖσι τούτοισι, Περίανδρον τὸν Κυψέλου, ἐόντα θεοσυδέλῳ τῷ τότε Μιλήτου τυραννεύοντι ξεῖνον ἐς τὰ μάλιστα, πυθόμενον τὸ χρηστήριον τὸ τῷ Ἀλυάττῃ γενόμενον, πέμψαντα ἄγγελον κατοπτεῦσαι, ὅκως ἄν τι προνοεύμενος πρὸς τὸ παρεὸν [c] βουλεύηται. Μιλήσιοι μέν νυν ἅτω λέγουσι γρυέσθαι. Ἀλυάττης δέ, ὡς οἱ ταῦτα ἐξηγγέλθη, αὐτίκα ἔπεμπε κήρυκα [d] ἐς Μίλητον, βουλόμενος σπονδὰς ποιήσασθαι θεοσυδέλῳ τε καὶ Μιλησίοισι χρόνον ὅσον ἂν τὸν νηὸν οἰκοδομῇ. ὁ μὲν δὴ ἀπέστελλε ἐς τὴν Μίλητον· θεοσυδέλης δὲ σαφέως προπεπυσμένος [e] πάντα λόγον, καὶ εἰδὼς τὰ Ἀλυάττης μέλλοι [f] ποιήσειν, μηχανᾶται τοιάδε [g]· ὅσος μὲν ἐν τῷ ἄστει σῖτος καὶ ἐωυτοῦ καὶ ἰδιωτικὸς, τοῦτον πάντα συγκομίσας [h] ἐς τὴν ἀγορὴν, προεῖπε Μιλησίοισι, ἐπὰν αὐτὸς σημήνῃ, τότε πίνειν τε πάντας καὶ κώμῳ χρῆσθαι ἐς ἀλλήλους. Ταῦτα δὲ ἐποίεέ τε καὶ προηγόρευε θεοσύδελος, τῶνδε εἵνεκεν [i], ὅκως ἂν δὴ ὁ κήρυξ ὁ Σαρδιηνὸς [k], ἰδών τε σωρὸν μέγαν σίτου κεχυμένον, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐν δυπαθείῃσι ἐόντας, ἀγγείλῃ Ἀλυάττῃ. τὰ δὴ καὶ ἐγένετο. ὡς γὰρ δὴ ἰδών τε ἐκεῖνα ὁ κήρυξ, καὶ εἰπὰς [l] πρὸς θεοσύδελον τὰς ἐντολὰς παρὰ Λυδῶν, ἀπῆλθε ἐς τοὺς Σάρδις, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, δι' ὀδὸν ἄλλο ἐγένετο ἡ διαλλαγή. ἐλπίζων γὰρ ὁ Ἀλυάττης σιτοδείην τε εἶναι ἰσχυρὴν ἐν τῇ Μιλήτῳ, καὶ τὸν λεὼν τετρύσθαι ἐς τὸ ἔσχατον κακῶν, ἤκουε παρὰ κήρυκος νοσησάντων ἐκ τῆς Μιλήτου τοὺς ἐναντίους λόγους ἢ ὡς αὐτοὺς κατεδόκεε. μετὰ δὲ, ἤ τε διαλλαγὴ σφι ἐγένετο, ἐπ' ᾧ τε ξείνους ἀλλήλοισι εἶναι καὶ ξυμμάχους· καὶ δύο τε ἀντὶ ἑνὸς νηοὺς τῇ Ἀθηναίῃ ὠκοδόμησεν ὁ Ἀλυάττης ἐν τῇ Ἀσησῷ, αὐτός τε ἐκ τοῦ νόσου ἀνέστη. καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Μιλησίους τε καὶ θεοσύδελον πόλεμον Ἀλυάττῃ ὧδε εἶχε. Περίανδρος δὲ ὁ Κυψέλου παῖς, ὅτος ὁ τῷ θεοσυδέλῳ τὸ χρηστήριον μηνύσας· ἐτυράννευε δὲ ὁ Περίανδρος Κορίνθου, τῷ δὴ λέγουσι Κορίνθιοι (ὁμολογέουσι δέ σφι Λέσβιοι) ἐν τῷ βίῳ θῶυμα μέγιστον παραδεῖξαι. Ἀρίονα τὸν Μηθυμναῖον ἐπὶ δελφῖνος ἐξενειχθέντα ἐπὶ Ταίναρον,

dum inductus. Nunciis autem, quum Delphos perveniſſent, ſe redditurum reſponſum Pythia negavit, priuſquam templum Minervæ reparaſſent, quod in terra Mileſiorum apud Aſſeſum concremaſſent. Ita actum eſſe ego ex Delphis audiendo novi: ſed Mileſii his illa addunt, Periandrum, Cypſeli filium, quum audiſſet oraculum Alyatti redditum, miſſo nuncio indicaviſſe Thraſybulo, tunc Mileſiorum tyranno (cujus arctiſſimo utebatur hoſpitio) admonentem ut aliquid proſpiciendo ſibi conſuleret in præſens. Mileſii quidem ita id geſtum memorant. Alyattes autem, ubi hæc ipſi nunciata ſunt, confeſtim caduceatorem Miletum mittit, ad ineundas cum Thraſybulo & Mileſiis pactiones tantiſper dum templum ædificaret. Et hic quidem navigando Miletum venit. Thraſybulus vero quum omnem ſermonem ante prædidiciſſet, noſſetque quænam Alyattes facere ſtatuiſſet, hujuſcemodi rem machinatur. Quod frumenti in urbe erat vel ſuum ipſius vel privatorum, id omne in forum congerit: præcipitque Mileſiis, ut quum ipſe ſignum dediſſet, cuncti potarent, & inter ſe comeſſationibus uterentur. Hæc Thraſybulus ea gratia fecit præcepitque, ut caduceator Sardianus cernens ingentem frumenti acervum effuſum, & homines oblectationibus vacantes, renunciaret Alyattæ. Quod & contigit. nam ut illa conſpexit caduceator, Thraſybuloque Lydi mandata expoſuit, reverſus eſt Sardes: & (ut ego audio) ob nihil aliud inter eos pacificatum eſt. Sperans enim Alyattes vehementem penuriam frumenti Mileti eſſe, & populum ad extremum uſque malorum deveniſſe, ex reverſo illinc caduceatore audiebat contraria atque ipſe fuerat opinatus. Poſt hæc inter eos ita conventum eſt, ut mutuo hoſpites eſſent ac ſocii; proque uno duo delubra apud Aſſeſum Minervæ ædificavit Alyattes, etiam ipſe ex morbo convaluit. Et quæ ad bellum quidem Alyattis cum Mileſiis atque Thraſybulo pertinent, ita habuere. Periander autem Cypſeli filius, fuit is qui Thraſybulo indicavit oraculum, Corinthi tyrannus: cui maximum miraculum fuiſſe oblatum populares ſui prædicant, & his Lesbii aſſentiuntur. Arionem Methymnæum delphino inſidentem ad Tænaron

20 21 22 23

a πέμψαντα. b ἀνορθώσωσι. c παρεὸν. d κήρυκας. e προπεπυσμένος. f μέλλει. g τοιόνδε. h ἅπαν τὸν συναγαγὼν. i εἵνεκα. k Σαρδήιος. l εἰπὼν.

naron fuiſſe evectum, qui erat citharœdorum ſui ſæculi nulli ſecundus: quique primus hominum quos novimus, & fecit & nominavit & docuit Corinthi
24 dithyrambum. Hunc Arionem ferunt, quum permultum temporis triviſſet apud Periandrum, concupiſſe in Italiam Siciliamque navigare: retroque, parta ingenti pecunia, voluiſſe Corinthum reverti: &, quum profecturus Tarento eſſet, quia nullis magis quam Corinthiis fidebat, navigium virorum Corinthiorum conduxiſſe. Quum igitur altum tenerent, iſtos Arioni inſidiatos, ut eo exturbato, pecunia potirentur. Hoc illum intelligentem, oraviſſe oblata eis pecunia, mortem deprecatum. Non perſuadenti nautas mandaviſſe, ut aut ſibi manus inferret, quo ſic ſepulturam in terra nanciſceretur, aut illico in mare deſiliret. Arionem ad hanc difficultatem redactum, obſecraſſe, ut quandoquidem ipſis ita placitum eſſet, paterentur ſe omni ſuo ornatu ſumpto, ſtantem ſuper foros, cantare: & quum cantaſſet, pollicebatur ſe ſibi manus illaturum. Iſtos igitur (invaſerat enim eos libido audiendi præſtantiſſimum inter homines modulatorem) è puppe in mediam navem conceſſiſſe. Illum, induto omni ornatu, ac ſumpta cithara ſtantem ſuper foros, peregiſſe carmen quod dicitur orthium: eoque decantato, ſeſe, ut erat cum omni iſto ornatu, in mare ieciſſe. Et hos quidem curſum tenuiſſe Corinthum: illum vero aiunt à delphino exceptum, Tænaron fuiſſe evectum: & quum è delphino deſcendiſſet, Corinthum eodem habitu perrexiſſe: & ubi pervenit, quicquid contigerat enarraſſe. Periandrum autem, quia non crederet, tenuiſſe hominem in cuſtodia, nequò prodiret: ceterum curam intendiſſe in nautas. Eos accitos, ubi adfuerunt, percontatum ſiquid de Arione memorarent: & referentibus illum ſoſpitem circa Italiam agere, fortunatumque Tarenti ſe reliquiſſe, Arionem apparuiſſe eodem quo deſiluiſſet habitu: iſtos terrefactos, non potuiſſe amplius convictos inficiari. Hæc Corinthii ac Lesbii aiunt: extatque apud Tænaron non magnum Arionis ex ære donarium,
25 homo ſuper delphinum vehens. Porro Alyattes Lydus, confecto cum Mileſiis bello, poſtea, quum ſeptem & quinquaginta

ναρον, ἐόντα κιθαρῳδὸν τῶν τότε ἐόντων ἀδενὸς δεύτερον, καὶ διθύραμβον, πρῶτον ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ποιήσαντά τε καὶ ὀνομάσαντα καὶ διδάξαντα ἐν Κορίνθῳ. Τοῦτον τὸν Ἀρίονα λέγουσι, τὸν πολλὸν δὴ χρόνον διατρίβοντα παρὰ Περιάνδρῳ, ἐπιθυμῆσαι πλῶσαι ἐς Ἰταλίην τε καὶ Σικελίην· ἐργασάμενον δὲ χρήματα μεγάλα, θελῆσαι ὀπίσω ἐς Κόρινθον ἀπικέσθαι. ὁρμᾶσθαι μέν νυν ἐκ Τάραντος, πιστώσαντα δὲ μᾶλλον ἢ Κορινθίοισι μάλλον ἢ ἄλλοισι μισθώσασθαι πλοῖον ἀνδρῶν Κορινθίων. τοὺς δὲ ἐν τῷ πελάγει ἐπιβουλεύειν, τὸν Ἀρίονα ἐκβαλόντας, ἔχειν τὰ χρήματα. τὸν δὲ, συνέντα τοῦτο, λίσεσθαι, χρήματα μὲν σφίσι διδόντα, ψυχὴν δὲ παραιτεόμενον. ἔχων δὴ πείθειν αὐτὸν τούτοισι, ἀλλὰ κελεύειν τοὺς πρωμέας ἢ αὐτὸν διαχρᾶσθαί μιν, ὡς ἂν ταφῆς ἐν γῇ τύχῃ, ἢ ἐκπηδᾶν ἐς τὸ θάλασσαν τοῦ ταχίστου. ἀπειληθέντα δὴ τὸν Ἀρίονα ἐς ἀπορίην, παραιτήσασθαι, ἐπεὶ σφι ἔτω δοκέοι, παρέα δέειν αὐτὸν ἐν τῇ σκηνῇ πάσῃ στάντα ἐν τοῖσι ἐσθήμασι [a], ἀείσαντα. ἀείσας δὲ, ὑποδέκεσθαι ἑωυτὸν κατεργάσασθαι. καὶ τοῖσι ἐσελθεῖν μὲν ἡδονὴν, εἰ μέλλοιεν ἀκέεσθαι ὑπ' ἀοιδῶν ἀνθρώπων ἀοιδώτατος, ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς πρύμνης ἐς μέσον νέα. τὸν δὲ, ἐνδύντα τε πᾶσαν τὴν σκευὴν, καὶ λαβόντα τὴν κιθάρην, στάντα ἐν τοῖσι ἐσθήμασι [b], διεξελθεῖν νόμον τὸν ὀρθιον. τελευτῶντα δὲ νόμου, ῥίψαι μὲν ἐς τὴν θάλασσαν ἑωυτὸν, ὡς εἶχε, σὺν τῇ σκευῇ πάσῃ. καὶ τοὺς μὲν ὑποπλέειν ἐς Κόρινθον [c]· τὸν δὲ, δελφῖνα λέγουσι ὑπολαβόντα, ἐξενεῖκαι ἐπὶ Ταίναρον [d]. ἐκβάντα δὲ αὐτὸν χωρέειν ἐς Κόρινθον σὺν τῇ σκευῇ. καὶ ἀπικόμενον ἀπηγέεσθαι πᾶν τὸ γεγονός. Περίανδρον δὲ ὑπὸ ἀπιστίης Ἀρίονα μὲν ἐν φυλακῇ ἔχειν, ἐδαμῇ μελιέντα, ἀνακῶς δὲ ἔχειν τῶν πρωμέων· ὡς δὲ ἄρα παρεῖναι αὐτοὺς κληθέντας, ἱστορέεσθαι εἴ τι λέγοιεν περὶ Ἀρίονος. Φαμένων δὲ ἐκείνων ὡς εἴη τε σῶς περὶ Ἰταλίην [e], καί μιν εὖ πεπρηγέναι λίποιεν ἐν Τάραντι, ἐπιφανέα σφι τὸν Ἀρίονα, ὡς περ ἔχων ἐξεπήδησε· καὶ τοὺς, σκωλαψύτας, οὐκ ἔχειν ἔτι ἐλεγχομένους ψεύδεσθαι. ταῦτα μέν νυν Κορίνθιοι τε καὶ Λέσβιοι λέγουσι. καὶ Ἀρίονός ἐστι ἀνάθημα χάλκεον ἐὸν μέγα ἐπὶ Ταινάρῳ, ἐπὶ Δελφῖνος ἐπέων ἀνθρωπος. Ἀλυάττης δὲ ὁ Λυδὸς τὸν πρὸς Μιλησίους πόλεμον διενείκας, μετέπεσε τελευτᾶν, βασιλεύσας ἔτεα ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα. ἀνέθηκε δὲ, σκυ-

a ἰδωλίοισι. b ἰδωλίοισι. c ἐς τὸν Κόρινθον. d ἐς Ταίναρον. e περὶ τὸν Ἰταλίην.

Crœsus ſucceſſor Græcos alioſque ad Halyn uſque domat, abſtinens ab inſulanis.

γὼν τὴν νοῦσον, δεύτερος ἔτος τῆς οἰκίης ταύτης, ἐς Δελφοὺς κρητῆρά τε ἀργύρεον μέγαν, καὶ ὑποκρητηρίδιον σιδήρεον κολλητὸν, θηῆς ἄξιον παρὰ πάντων τὰ ἐν Δελφοῖσι ἀναθημάτων· Γλαύκου τοῦ Χίου ποίημα, ὃς μοῦνος δὴ πάντων ἀνθρώπων σιδήρου κόλλησιν ἐξεῦρε. Τελευτήσαντος δὲ Ἀλυάττεω, ἐξεδέξατο τὴν βασιληίην Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω, ἐτέων ἐὼν ἡλικίην πέντε καὶ τριήκοντα· ὃς δὴ Ἑλλήνων πρώτοισι ἐπεβήκατο Ἐφεσίοισι. ἔνθα δὴ οἱ Ἐφέσιοι πολιορκεόμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ἀνέθεσαν τὴν πόλιν τῇ Ἀρτέμιδι, ἐξάψαντες ἐκ τοῦ νηοῦ χοινίον ἐς τὸ τεῖχος. ἔστι δὲ μεταξὺ τῆς τε παλαιῆς [a] πόλιος, ἣ τότε ἐπολιορκέετο, καὶ τοῦ νηοῦ, ἐπὶ σταδίοισι. πρώτοισι μὲν δὴ τούτοισι ἐπεχείρησε ὁ Κροῖσος· μετὰ δέ, ἐν μέρεϊ ἑκάστοισι Ἰώνων τε καὶ Αἰολέων, ἄλλοισι ἄλλας αἰτίας ἐπιφέρων, τὰς μὲν εὐπρεπεστάτας προεφέρετο, μείζονας δὲ ἐπαιτιώμενος, τοῖσι δὲ αὐτῶν [b] καὶ φαύλας ἐπιφέρων. Ὡς δὲ ἄρα οἱ ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἕλληνες κατεστράφατο ἐς φόρου ἀπαγωγήν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπενόεε, νέας ποιησάμενος, ἐπιστρατεύσασθαι τοῖσι νησιώτῃσι. ἐόντων δὲ οἱ πάντων ἑτοίμων ἐς τὴν ναυπηγίην, οἱ μὲν Βίαντα λέγουσι τὸν Πριηνέα ἀπικόμενον ἐς Σάρδις, οἱ δὲ Πιττακὸν τὸν Μιτυληναῖον, εἰρομένου Κροίσου [c] εἴτι εἴη νεώτερον περὶ τὴν Ἑλλάδα, εἰπόντα τάδε, κατέπαυσε τὴν ναυπηγίην, Ὦ βασιλεῦ, νησιῶται ἵππον συνωνέονται μυρίην, ἐς Σάρδις τε καὶ ἐπὶ σὲ ἔχοντες ἐν νῷ στρατεύεσθαι. Κροῖσον δέ, ἐλπίσαντα λέγειν ἐκεῖνον ἀληθέα, εἰπεῖν, Αἲ γὰρ τοῦτο θεοὶ ποιήσαιεν ἐπὶ νόον νησιώτῃσι, ἐλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν παῖδας σὺν ἵπποισι. τὸν δέ, ὑπολαβόντα φάναι, Ὦ βασιλεῦ, εὐθυμότατα μοι φαίνεαι εὐξάμενος νησιώτας ἵππους λαβεῖν ἐν ἠπείρῳ ἐοικότα [d] ἐλπίζων· νησιώτας δὲ τί δοκέεις εὔχεσθαι ἄλλο ἢ ἐπεί τε τάχιστα ἐπύθοντό σε μέλλοντα ἐπὶ σφέας ναυπηγέεσθαι νέας, λαβεῖν αἰρόμενοι [e] Λυδοὺς ἐν θαλάσσῃ, ἵνα ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ ἠπείρῳ οἰκημένων Ἑλλήνων τισωνται σε, τοὺς σὺ δουλώσας ἔχεις; κάρτα τε ἡσθῆναι Κροῖσον τῷ ἐπιλόγῳ· καί οἱ (εὐδοσφυέως γὰρ δόξαι λέγειν) πειθομένῳ, παύσασθαι τὰ ναυπηγίης· καὶ ἔτω τοῖσι τὰς νήσους οἰκημένοισι Ἴωσι ξεινίην συνεθήκατο. Χρόνου δὲ ἐπιγινομένου, καὶ καλεσαμένων σφέων πάντων τοὺς ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ οἰκημένων· πλὴν γὰρ Κιλίκων καὶ Λυκίων, τοὺς ἄλλους πάντας ὑπ' ἑωυτῷ [f] εἶχε καταστρεψάμενος ὁ Κροῖσος. εἰσὶ δὲ οἵδε,

ginta regnaſſet annos, vita exceſſit: qui ſecundus ex hac domo, quum è morbo convaluiſſet, apud Delphos dedicavit grandem ex argento craterem: itemque crateris receptaculum parvum, ex ferro, ferruminatum, ſpectatu dignum inter omnia quæ ſunt Delphis donaria: opus Glauci Chii, qui ſolus omnium hominum ferruminationem excogitavit. Defuncto Alyatte, ſucceſſit in regno filius ejus CROESUS, annos natus quinque & triginta: qui primis Græcorum Epheſiis bellum intulit. Unde Epheſii ab eo obſeſſi, urbem Dianæ dedicarunt, funem ex ejus æde ad murum alligato. Eſt autem inter veterem urbem quæ tunc obſidebatur, & templum, ſeptem ſtadiorum intervallum. Hos primos Crœſus aggreſſus eſt, deinde vero per vices ſingulos Ionum Æolenſiumque, aliis alias cauſſas inferens, ut in quoſque maximas reperire poterat, majora; in quoſdam etiam frivola cauſatus. Poſtea vero quam Græcos in Aſia ſubegit ad tributum pendendum, inde conſtituit ædificatis navibus aggredi inſulanos. Ad quas compingendas, quum omnia illi parata eſſent, dicunt alii Biantem Prienenſem, quum Sardes veniſſet, alii Pittacum Mitylenæum, interrogatum à Crœſo numquid apud Græciam novi eſſet: reſpondiſſe quod illum à facienda claſſe inhibuit. Inquit enim, Inſulani, ô rex, decem millia equitum conducunt, habentes in animo adverſus Sardes atque te militare. Et Crœſum vera loqui ratum, dixiſſe, Utinam dent dii hanc inſulanis mentem Lydos invadendi cum equis! Atque hunc excipientem dixiſſe, Videris mihi, ô rex, cupide vota facturus ut inſulanos in continente adipiſcaris equitantes, haud abſurda ſpe. Verum quid aliud inſulanos optare cenſes, ſimulac audierunt conſtituiſſe te adverſus ſe claſſem ædificare, quam precantes, ut nacti Lydos in mari intercipiant, teque pro Græcis in continente, quos tu in ſervitute contines, ulciſcantur? Hoc ſermone delectatum admodum Crœſum, atque inductum (eſt enim viſus ille perquam ſcite dixiſſe) ab fabricanda claſſe deſtitiſſe, atque ita cum Ionibus qui inſulas incolerent, hoſpitium contraxiſſe. Interiecto autem tempore, ſubactis ferme omnibus qui intra Halyn fluvium colunt. nam præter Cilices ac Lycios Crœſus ceteros omnes in ſuam poteſta-

tem

a τὴ παλαιῆς. b τῇ αὐτέων. c ἐπυθμένα τῇ Κροίσου. d ἐικότα. e λαβεῖν. f ὑπὸ ἑωυτῷ.

tem redegit, qui sunt, Lydi, Phryges, Mysi, Mariandyni, Chalybes, Paphlagones, Thraces, Thynique & Bithyni, Cares, Iones, Dorienses, Æolenses, 29 Pamphyli. His inquam subactis, & potentia Lydorum per Crœsum augescente, contulerunt se Sardes opibus florentes, tum ceteri omnes è Græcia sophistæ, qui ea tempestate erant, pro se quisque proficiscentes: tum etiam Solon, vir Athenien sis, qui quum leges iubentibus Athenien sibus tulisset, enavigando decem annos per caussam contemplandi fuit peregrinatus, ut ne quam legum quas condiderat abrogare cogeretur. Nam hoc Athenienses ipsi facere nequibant, maximo iureiurando adacti ad eas decem per annos servandas quas 30 ipsis Solon condidisset. Harum itaque legum ac contemplandi gratia Solon peregre profectus, in Ægyptum ad Amasim se contulit, & Sardes ad Crœsum. Eo quum perveniisset, hospitaliter in regiam à Crœso exceptus est; tertioque aut quarto post die, iussu Crœsi, ministri circumduxerunt Solonem circa thesauros, omniaque quæ illic erant magna ac beata, ostentarunt. Eum porro contemplatum cuncta, & ut sibi opportunum fuerat intuitum, talibus percontatus est Crœsus, Hospes Athenien sis, quia multus ad nos rumor de te emanavit ob tuam sapientiam, & ob peregrinationem, quemadmodum studio sapientiæ deditus multam mundi partem videndi studio adieris: ideo mihi nunc cupido inceſſit sciscitandi ex te, ecquem jam vidisti omnium beatissimum. Sperans videlicet se inter homines beatissimum esse, ita sciscitabatur. Solon autem nihil admodum assentatus, sed ut res erat respondens, Ego vero (inquit) ô rex, vidi beatissimum Tellum Athenien sem. Quod dictum admiratus Crœsus instat interrogare, Qua re Tellum judicas esse beatissimum? Quia, inquit, Tello, republica bene instituta, filii fuerunt honesti & boni, & illis vidit singulis enatos liberos, hosque omnes superstites: & quum vita bene huic cederet, quantum in nobis est, obitus splendidissimus insuper obtigit. Siquidem prœlio quod Athenienses cum finitimis gessere apud Eleusinem, quum auxilio venissset, hostesque in fugam vertissent, pulcherrimam oppetiit mortem. Quem Athe-

οἵδε, Λυδοὶ, Φρύγες, Μυσοὶ, Μαριανδυνοὶ, Χάλυβες, Παφλαγόνες, Θρῆικες, οἱ Θυνοί τε καὶ Βιθυνοὶ, Κᾶρες, Ἴωνες, Δωριέες, Αἰολέες, Πάμφυλοι. Καταστραμμένων δὴ τούτων, καὶ προσεπιλαμένης Κροίσῳ Λυδοῖσι, ἀπικνέονται ἐς Σάρδις ἀκμαζούσας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταὶ, οἳ τότον τὸν χρόνον ἐτύγχανον ἐόντες, ὡς ἕκας ἕκαστος αὐτῶν [a] ἀπικνέοιτο· καὶ δὴ καὶ Σόλων, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι νόμους κελεύσας ποιήσας, ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα, κατὰ θεωρίης προφασιν ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μή τινα [b] τῶν νόμων ἀναγκασθῇ λῦσαι τῶν ἔθετο. αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἷοί τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὁρκίοισι γὰρ μεγάλοισι κατείχοντο, δέκα ἔτεα χρήσεσθαι νόμοισι τοῖσι ἄν σφι Σόλων [c] θῆται. Αὐτῶν δὴ ὧν τούτων [d] καὶ τῆς θεωρίης ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἵνεκεν [e], ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο παρὰ Ἄμασιν, καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδις παρὰ Κροῖσον. ἀπικόμενος δὲ, ἐξενίζετο ἐν τοῖσι βασιληίοισι ὑπὸ Κροίσου· μετὰ δὲ ἡμέρῃ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ, κελεύσαντες Κροίσου, τὸν Σόλωνα θεήσασθαι πρόσπεμπον κατὰ τοὺς θησαυροὺς, καὶ ἐπεδείκνυσαν [f] πάντα ἐόντα μεγάλα τε καὶ ὄλβια. θεησάμενον δέ μιν καὶ πάντα, καὶ [g] σκεψάμενον ὡς οἱ κατὰ καιρὸν ἦν, εἴρετο ὁ Κροῖσος τάδε· Ξεῖνε Ἀθηναῖε, παρ' ἡμέας γὰρ περὶ σέο λόγος ἀπῖκται πολλὸς, καὶ σοφίης εἵνεκεν τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφέων τὴν γῆν πολλὴν [h] θεωρίης εἵνεκεν ἐπελήλυθας· νῦν ὦν ἵμερος ἐπείρεσθαί με ἐπῆλθέ σε, εἴ τινα ἤδη πάντων εἶδες ὀλβιώτατον. ὁ μὲν, ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος, τοῦτο ἐπηρώτα· Σόλων δὲ, οὐδὲν ὑποθωπεύσας, ἀλλὰ τῷ ἐόντι χρησάμενος, λέγει, Ὦ βασιλεῦ, Τέλλον Ἀθηναῖον. Θωμάσας [i] δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν, εἴρετο ὀπισταμένως, Κοίῃ δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι ὀλβιώτατον; ὁ δὲ εἶπε, Τέλλῳ τούτῳ μὲν, τῇ πόλις εὖ ἠκμάκεσαν, παῖδες ἦσαν καλοί τε κἀγαθοὶ, καί σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγινόμενα, καὶ πάντα διαμείναντα. τούτῳ δὲ [k] δὴ βίος εὖ ἤνεικε, ὡς τὰ παρ' ἡμῖν, τελευτὴ δὲ βίου λαμπροτάτη ἐπεγένετο. γινομένης γὰρ Ἀθηναίοισι μάχης πρὸς τοὺς ἀσυγκίτους ἐν Ἐλευσῖνι, βοηθήσας, καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων, ἀπέθανε κάλλιστα. καί μιν

„Ἀθη-

a αὐτέων. b μὴ δή τινα. c ἂν σφίσι Σόλων. d Αὐτῶν δὴ ὧν τούτων. e εἵνεκα. f ἐπιδείκνυον. g τὰ πάντα ἐόντα μεγάλα τε. h ἐς φιλοσοφίην, τὴν πολλὴν. i θωμάσας. k ἐς τοῦτο δή.

„Ἀθηναῖοι δημοσίῃ τε ἔθαψαν αὐτὸ τῇ περ
„ἔπεσε, καὶ ἐτίμησαν μεγάλως. Ὡς δὲ τὰ
κατὰ τὸν Τέλλον ἐθωμάσθη ὁ Σόλων τὸν Κροῖσον, εἶπας πολλά τε καὶ ὄλβια, ἐπηρώτα τινα
δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ἴδοι· δοκέων πάγχυ δευτερεῖα γῶν οἴσεσθαι. ὁ δὲ εἶπε Κλέωβίν τε καὶ
„Βίτωνα. τούτοισι γὰρ ἐοῦσι γένος Ἀργείοισι βίος
„τε ἀρκέων ὑπῆν, καὶ ἔτι τούτῳ, ῥώμη
„σώματος τοιήδε, ἀεθλοφόροι τε ἀμφότεροι
„ὁμοίως ἦσαν. καὶ δὴ καὶ λέγεται ἥδε ὁ λό-
„γος a· ἑόντος ὁρτῆς τῇ Ἥρῃ τοῖσι Ἀργείοισι,
„ἔδεε πάντως τὴν μητέρα αὐτῶν ζεύγει κομι-
„σθῆναι ἐς τὸ ἱρόν· οἱ δὲ σφι βόες ἐκ τοῦ ἀ-
„γροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὥρῃ· ἐκκλησιόμενοι b δὲ
„τῇ ὥρῃ οἱ νεηνίαι, ὑποδυόντες αὐτοὶ ὑπὸ
„τὴν ζυγὸν εἷλκον τὴν ἅμαξαν. ἐπὶ τῆς
„ἁμάξης δὲ σφι ὀχέετο ἡ μήτηρ. σταδίους δὲ πέν-
„τε καὶ τεσσεράκοντα c διακομισάντες, ἀπίκοντο
„ἐς τὸ ἱρόν d. ταῦτα δέ σφι ποιήσασι, καὶ ὀ-
„φθεῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύριος, τελευτὴ τοῦ βίου
„αἰρῇ ἐπεγένετο. διέδεξέ τε ἐν τούτοισι ὁ θεὸς,
„ὡς ἄμεινον εἴη ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ
„ζώειν. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ περιστάντες ἐμακάρι-
„ζον τῶν νεηνιέων τὴν ῥώμην c. αἱ δὲ Ἀργεῖαι,
„τὴν μητέρα αὐτῶν, οἵων τέκνων ἐκύρησε. ἡ
„δὲ μήτηρ, περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ
„τῇ φήμῃ, στᾶσα ἀντίον τοῦ ἀγάλματος, εὐ-
„χετο, Κλεόβι τε καὶ Βίτωνι, τοῖσι ἐωυτῆς
„τέκνοισι, οἵ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, δοῦναι
„τὴν θεὸν τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἄριστόν ἐστι. μετὰ
„ταύτην τὴν εὐχὴν, ὡς ἔθυσάν τε καὶ δεί-
„πνησαν, κατακοιμηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ οἱ
„νεηνίαι, οὐκέτι ἀνέστησαν, ἀλλ' ἐν τέλει τού-
„τῳ ἔσχοντο. Ἀργεῖοι δέ σφεων εἰκόνας ποιησά-
„μενοι, ἀνέθεσαν ἐς Δελφοὺς, ὡς ἀνδρῶν ἀρί-
„στων γενομένων. Σόλωνι μὲν δὴ εὐδαιμονίης
δευτερεῖα ἔνεμε τούτοισι. Κροῖσος δὲ παρεχθεὶς,
„εἶπε, Ὦ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμετέρη εὐδαι-
„μονίη οὕτω τοι ἀπέρριπται ἐς τὸ μηδέν, ὥς τε
„ἀδὲ ἰδιωτέων ἀξίους ἡμέας ἐποίησας; ὁ δὲ εἶπε,
„Ὦ Κροῖσε, ἐπισταμένου με τὸ θεῖον πᾶν ἐὸν
„φθονερόν τε καὶ ταραχῶδες, ἐπειρωτᾷς ἀν-
„θρωπηίων πρηγμάτων πέρι; ἐν γὰρ τῷ μα-
„κρῷ χρόνῳ πολλὰ μέν ἐστιν ἰδεῖν f τὰ μὴ τις
„ἐθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθεῖν g. ἐς γὰρ ἑβδομήκον-
„τα ἔτεα ἕρον τοῦ ζόης ἀνθρώπῳ τεθεσπίζημι. ἔστι
„δὲ ἐόντες ἐνιαυτοὶ ἑβδομήκοντα, παρέχοντα ἡμέ-
„ρας διηκοσίας καὶ πεντακισχιλίας καὶ δισμυ-
„ρίας, ἐμβολίμου μηνὸς μὴ γινομένου. εἰ δὲ
„δὴ

Athenienſes, quo loco occubuerat, eo ipſo publice humarunt, magnificeque honorarunt. Tum vero multa de Tel- 31
lo ac beata Solone referente, excitatus Crœſus, interrogat quemnam ſecundum ab illo vidiſſet; putans haud dubie ſecundas ſe partes eſſe laturum. Cleobin, inquit ille, & Bitonem: quippe his & genus Argivum erat, & victus ſuppeditabat: adhæc corporis robur tantum ut & in certaminibus ambo pariter præmia tulerint, & de his etiam iſta memorentur: Quum dies feſtus Iunonis apud Argivos eſſet, oporteretque omnino matrem horum ad templum vehi bobus iunctis, hique boves ex agro eis ad horam præſto non eſſent: tunc juvenes excluſi tempore, ipſi jugum ſubeuntes, plauſtrum traxerunt quo mater vehebatur, & quinque ac quadraginta per ſtadia trahentes ad templum pervenerunt. Quibus quum hæc feciſſent, & ab omni cœtu conſpecti fuiſſent, optimus obtigit vitæ exitus: & in his deus demonſtravit, Satius homini eſſe mori magis quam vivere. Nam quum circunſtantes Argivi laudibus tollerent, viri quidem robur adoleſcentium, feminæ vero matrem eorum, quod tales filios ſortita eſſet: mater gaudio perfuſa cum facto tum fama, ante ſimulacrum ſtans, precata eſt Deam ut Cleobi & Bitoni filiis ſuis qui illam magnopere honoraviſſent, daret id quod optimum eſſet homini contingere. Poſt hanc precationem, ubi ſacrificarunt epulatique ſunt, adoleſcentes ſomno quieſcentes in ipſo delubro, non reſurrexerunt, ſed hoc vitæ exitu perfuncti. Quorum effigies, tanquam virorum qui præſtantiſſimi extitiſſent, Argivi factas apud Delphos collocarunt. Et his quidem Solon ſecundas beatitu- 32
dinis partes attribuit. Crœſus autem conturbatus, inquit, Hoſpes Athenienſis, adeone à te dejicitur in nihilum noſtra felicitas, ut ne privatis quidem viris nos æquiparandos ducas? Cui ille, Me, ô Cr[illegible] ſe, gnarum omne numen invidum eſſe & turbulentum, de rebus humanis interrogas? In diuturno enim tempore multa videre accidit, quæ nemo velit, atque etiam tolerare multa. Propono enim homini terminum vitæ ad ſeptuaginta annos, qui tot anni conſtant ex vigintiquinque millibus ac ducentis diebus, menſe intercalari non poſito. Quod ſi velis alternos iſto-

a ὧδε λόγος. b ἐκκλησιάζωνται. c τεσσαράκοντα. d ἐπὶ τὸ ἱρόν. e τῷ τεκνίῳ τῷ γαμέλῳ. f ἐστὶ ἰδέειν. g παθέειν.

istorum annorum addito mense prolixiores fieri, ut tempestates opportune incidentes congruant, menses quidem intercalares per annos septuaginta, fient triginta quinque, dies autem ex his mensibus mille quinquaginta. Horum dierum omnium, qui sunt in septuaginta annos, numero vigintisex millia ducenti quinquaginta, nullus prorsus qualem alius rem adducit. Ita igitur, Crœse, universum est homo calamitas. Ceterum tu quidem mihi videris & divitiis valde pollere, & multorum hominum rex esse: sed id de quo me interrogasti, nondum te esse dixero, priusquam te bene vita defunctum esse audiero. Neque enim beatior est magnis opibus præditus, eo qui diurnum victum habet: nisi eidem omnibus bonis prædito, fortuna concesserit bene vita defungi. Etenim multi homines perquam locupletes, minime tamen beati sunt: multi vero mediocria habentes patrimonia, fortunati. Quorum is qui divitiis affluit, sed non beatus est, duabus tantummodo rebus antecellit fortunatum: at hic divitem & non beatum pluribus. Ille ad cupiditates peragendas, & ad grandem quæ incidat offensam tolerandam validior est: hic vero istis superat illum, ærumnam quidem & cupiditatem non similiter ac ille potest tolerare; verum ista ab illo abigit felicitas: sed est inexpertus, prospera fruens valetudine, malorum exlors, in liberis lætus, formosus. Quod si ad hæc, diem quoque suum feliciter obierit, is est, quem quæris, dignus qui vocetur beatus: prius tamen quam ad obitum pervenerit, contine, & nequaquam beatum appella, sed fortunatum. Sed hæc omnia consequi hominem impossibile est: sicut nec ulla regio cuncta sibiipsi suppeditat, sed aliud habens, alio indiget; quæ tamen habet plurima, ea est optima. quemadmodum etiam hominis corpus unum aliquod sibi non sufficit; quia aliud habet, alio caret. Sed quisquis horum plurima habere perseveraverit, & postea placido animo è vita excesserit, hic apud me nomine hoc, veluti rex, donari meretur. Omnis autem rei oportet inspicere exitum, quò sit evasura: quoniam multos deus, quibus felicitatem quodammodo monstraverat,
33 radicitus evertit. Hæc Solon, neque assentando Crœso, neque ullius eum momenti faciendo, loquutus dimittitur: sa-

„δὴ ἐθελήσῃ τέτερον τ ἐτέων μιῶι μακρότε-
„ρον γίνεσθ, ἵνα δὴ αἱ ὧραι συμβαίνωσι πε-
„ρασγινόμεναι ἐς τὸ δέον, μιῶες μὲν ᾧδὲ τὰ
„ἑβδομήκοντα ἔτεα οἱ ἐμβόλιμοι γίνονται τρια-
„κοντα [a] πέντε· ἡμέραι δ' ἐκ τ μιῶν τέτων,
„χίλιαι πεντήκοντα. τέτεων [b] τ ἀπασέων ἡμε-
„ρέων τ ἐς τὰ ἑβδομήκοντα ἔτεα, ἑξακοσέων πεν-
„τήκοντα καὶ διηκοσίων καὶ ἑξακισχιλιέων καὶ
„δισμυρίων [c], ἡ ἑτέρη αὐτέων τῇ ἑτέρῃ ἡμέ-
„ρῃ τωὐτόπαν ἄδεν ὅμοιον φερσάγει πρῆγμα.
„ὥτω ὧν, Κροῖσε, πᾶν [d] ἐστι ἄνθρωπος συμ-
„φορή. ἐμοὶ δ' σὺ καὶ πλυτέειν [e] μέγα φαί-
„νεαι, καὶ βασιλεὺς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων·
„ἐκεῖνο δ' τὸ εἶρεό με, ἔκω σε ἐγὼ λέγω,
„πρὶν ἂν τελευτήσαντα καλῶς τ αἰῶνα πύθω-
„μαι. ὁ γάρ τοι ὁ μέγα πλέσι μᾶλλον ἕ
„ἐπ' ἡμέρῃ ἔχοντ, ὀλβιώτερός ἐστι· εἰ μὴ
„οἱ τύχη [f] ἐπίσποιτο, πάντα καλὰ ἔχοντα τε-
„λευτῆσαι τ βίον. πολλοὶ μὲν γὰ ζαπλεστοι ἀν-
„θρώπων, ἀνόλβιοί εἰσι· πολλοὶ δ' μετρίως ἔ-
„χοντες βίε, εὐτυχέες. ὁ μὲν δὴ μέγα πλέ-
„σι, ἀνόλβι δ' δυοῖσι προέχει ἕ εὐτυ-
„χέ μοιῶον· ἕτ δ', ἕ πλυτέι καὶ ἀ-
„νολβίε πολλοῖσι. ὁ μὲν, ἐπιθυμίῃ ἐκτελέ-
„σαι, καὶ ἄτῃ μεγάλῃ προσπεζόσαν ἐνεῖ-
„και, δυνατώτερ· ὁ δ', τοῖσι δὴ προέχει
„ἐκεῖνε, ἄτῃ μὲν καὶ ἐπιθυμίῃ οὐκ ὁμοί-
„ως δυνατὸς ἐκείνῳ ἐνεῖκαι, ταῦτα δ' ἡ εὐ-
„τυχίη οἱ ἀπερύκει. ἄπρ δέ ἐστι, ἄνοσ,
„ἀπαθὴς κακῶν, εὐπαγὴς, εἰδής. εἰ δ' προς
„τέτοισι ἔτι τελευτήσει τ βίον εὖ, ἕτ ἐκεί-
„νο, τ σὺ ζητεῖς, ὄλβι κεκλῆσθαι ἄξιός
„ἐστι. πρὶν δ' ἂν τελευτήσῃ, ἐπέχειν [h], μη-
„δὲ καλέειν κω ὄλβιον, ἀλλ' εὐτυχέα. τὰ πάν-
„τα μέν νυν ταῦτα συλλαβεῖν ἄνθρωπον ἐόντα,
„ἀδύνατον· ὥσπερ χώρη ἐδεμία [i] καταρκέει
„πάντα ἑωυτῇ παρέχεσθαι, ἀλλὰ ἄλλο μὲν ἔ-
„χει, ἑτέρε δ' ἐπιδέεται· ἡ δ' ἂν τὰ πλεῖστα
„ἔχῃ [k], ἀρίστη αὕτη. ὡς δ' καὶ ἀνθρώπε σῶ-
„μα ἐν ἄδεν αὐτάρκες ἐστι. τὸ μὲν γὰ ἔχει,
„ἄλλε δὲ ἐνδεές ἐστι. ὃς δ' ἂν αὐτῶν [l] πλεῖστα
„ἔχων διατελέῃ, καὶ ἔπειτα τελευτήσῃ εὐκα-
„ίρως τ βίον, ἕτ παρ' ἐμοὶ τὸ ὄνομα τῦ-
„τε, ὡς βασιλεὺς, δίκαιός ἐστι φέρεσθαι. σκο-
„πέειν δὲ χρὴ παντὸς χρήματος τὴν τελευτὴν
„κῆ ἀποβήσεται. πολλοῖσι γὰ δὴ ὑποδέξας ὄλβον
„ὁ θεὸς, προερρίζως ἀνέτρεψε. Ταῦτα λέγων τῷ
Κροίσῳ, ἔκως ἔτε ἐκαρίζετο, ἔτε λόγε μιν
ποιησάμενος ἄδενος, ἀποπέμπεται· κάπα δό-

ξας

a πεντήκοντα. b τέτων. c ἑξακισχιλίων καὶ δισμυρίων. d ὦ Κροῖσε, πᾶς. e πλυτίων. f μὴ ἡ τύχη. g ἔχοντα. h ἐπισχεῖν. i αὐτάρκει. k ἔχοι. l αὐτέων.

Crœsi somnium circa filium, cui dat uxorem. Adrasti adventus. Aper in Olympo Mysio.

ξας ἀμαθέα εἶναι, ὃς τὰ παρεόντα ἀχθηναι μετεὶς, τὴν τελευτὴν παντὸς χρήματος ὁρᾶν ἐκέλευε. Μετὰ δὲ Σόλωνα οἰχόμενον, ἔλαβε σκ θεῖ[a] νέμεσις μεγάλη Κροῖσον, (ὡς εἰκάσαι) ὅτι ἐνόμισε ἑωυτὸν εἶναι ἀνθρώπων ἁπάντων ὀλβιώτατον. Αὐτίκα δέ οἱ εὕδοντι ἐπέστη ὄνειρος, ὃς οἱ τὴν ἀληθείην ἔφαινε τῶν μελλόντων γενέσθαι κακῶν κατὰ τὸν παῖδα. ἦσαν δὲ τῷ Κροίσῳ δύο παῖδες· τῶν ἕτερος μὲν διέφθαρτο· (ἦν γὰρ δὴ κωφός) ὁ δὲ ἕτερος, τῶν ἡλίκων μακρῷ τὰ πάντα πρῶτος. ὄνομα δέ οἱ ἦν Ἄτυς. τοῦτον δὴ ὦν τὸν Ἄτυν σημαίνειν τῷ Κροίσῳ ὁ ὄνειρος ὡς ὑπολείψει μιν αἰχμῇ σιδηρέῃ βληθέντα. ὁ δὲ ἐπεὶ τε ἐξηγέρθη, καὶ ἐωυτῷ λόγον ἔδωκε, κατερρωθήσας τὸν ὄνειρον, ἄγεται μὲν τῷ παιδὶ γυναῖκα· ἐωθότα δὲ στρατηγέειν μιν τῶν Λυδῶν, ἀδαμῇ ἔτι ἐπὶ τοιοῦτο[b] πρήγματι ἐξέπεμπε. ἀκόντια δὲ καὶ δορατία, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα τοῖσι χρέονται ἐς πόλεμον ἄνθρωποι, ἐκ τῶν ἀνδρεώνων ἐκκομίσας, ἐς τοὺς θαλάμους συνέκησε, μή τι οἱ κρεμάμενον τῷ παιδὶ ἐμπέσῃ. Ἔχοντος δέ οἱ ἐν χερσὶ τὸν παῖδος τὸν γάμον, ἀπικνέεται ἐς τὰς Σάρδις ἀνὴρ συμφορῇ ἐχόμενος, καὶ οἱ καθαρὸς χεῖρας ἦν, φρὺξ μὲν γένεῃ, γένεος δὲ βασιληίου. παρελθὼν δὲ ἔστη ἐς τὸ Κροίσου οἰκία, καὶ κατὰ νόμους τοὺς ἐπιχωρίους καθαρσίου ἐδέετο κυρῆσαι[c]· Κροῖσος δέ μιν ἐκάθηρε. ἔστι δὲ θεσπεσιὴ ἡ καθαρσις τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Ἕλλησι. ἐπεί τε δὲ τὰ νομιζόμενα ἐποίησε ὁ Κροῖσος, ἐπειρώτεε ὁκόθεν τε καὶ τίς εἴη. λέγων τάδε, Ὦ ἄνθρωπε[d], τίς τε καὶ τοῦ κόθεν τὴν Φρυγίης ἦκων, ἵππισι ἐμοὶ ἐγγύεος; τίνα τε ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἐφόνευσας; ὁ δὲ ἀμείβετο, Ὦ βασιλεῦ, Γορδίεω μὲν τοῦ Μίδεω εἰμὶ παῖς, ὀνομάζομαι δὲ Ἄδρηστος. Φονεύσας δὲ ἀδελφεὸν ἐμεωυτοῦ ἀέκων πάρειμι, ἐξελαθεὶς τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐστερημένος πάντων. Κροῖσος δέ μιν ἀμείβετο τοῖσδε, Ἀνδρῶν τε φίλων τυγχάνεις ἐκγονος ἐών, καὶ ἐλήλυθας ἐς φίλους· ἔνθα ἀμηχανήσεις χρήματος ὅδευος, μένων ἐν ἡμετέρῳ[e]. συμφορὴν δὲ ταύτην ὡς κουφοτάτην φέρων, κερδανέεις πλεῖστον. ὁ μὲν δὴ θεραπείαν εἶχε ἐν Κροίσου. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τούτῳ, ἐν τῷ Μυσίῳ Ὀλύμπῳ συὸς χρῆμα γίνεται μέγα· ὁρμώμενος[f] δὲ οὗτος ἐκ τοῦ ὄρεος[g] τούτου, τὰ τῶν Μυσῶν ἔργα διαφθείρεσκε. πολλάκις δὲ οἱ Μυσοὶ ἐπ' αὐτὸν ἐξελθόντες[h], πλέονα μὲν οὐδὲν κακὸν, ἔπαθον δὲ πρὸς αὐτοῦ. τέλος δὲ, ἀπικόμενοι παρὰ τὸν Κροῖσον τῶν Μυσῶν ἄγγελοι,

neque est visus esse indoctus, qui bonis præsentibus prætermissis, juberet omnium rerum inspicere exitum. Post abitum Solonis divinitus ingens vindicta Crœsum excepit, quod (ut coniicere licet) seipsum omnium hominum beatissimum arbitraretur. Statim igitur ei dormienti somnium oblatum est, veritatem indicans malorum quæ circa filium erant eventura. Erant autem Crœso liberi duo: quorum alter erat corruptus, utpote surdus: alter inter æquales omnia longe primus, nomine Atys. Hunc itaque Atym Crœso significat somnium fore, ut ferrea cuspide trajectum amitteret. Experrectus, & secum rem versans, somnio territus, accipit filio uxorem: & quum solitus esset præesse copiis Lydorum, nusquam eum amplius ad tale munus dimittit: jacula & hastas, omniaque hujuscemodi quibus homines in bello utuntur, è virilibus ædium partibus amovens, in thalamos coacervat, nequid suspensum in filium decideret. Quum autem nuptiæ filii sub manus essent, advenit Sardes quidam in calamitate positus, manibusque non puris, natione Phryx, regio ex genere. Hunc, quum ad ædes Crœsi venisset, ex rituque usitato, ut sibi expiari liceret, orasset, Crœsus expiavit. Modus autem expiandi apud Lydos est propinquus ei qui apud Græcos. Ubi vero legitima peregit Crœsus, percontatus est, unde ille & quisnam foret, hæc inquiens, ô homo, quis tu? & quo Phrygiæ loco profectus, domesticus mihi factus es? & quem virum aut quam feminam interemisti? Ad quem ille respondit, ô Rex, Midæ nepos, Gordii filius sum, nomine Adrastus: quia fratrem mei ipsius imprudens interemi, adsum ejectus à patre, & omnibus rebus exutus. Crœsus autem invicem eum sic alloquebatur, Ex viris amicis oriundus es, & ad amicos venisti: unde in nostris ædibus manens, nullius rei indigebis. Istam porro calamitatem quamleviſſime ferendo, plurimum lucrifacies. Atque ille quidem apud Crœsum domicilium habuit. Verum per hoc idem tempus apud Olympum Mysium, aper eximiæ magnitudinis extitit, qui ex hoc monte progressus, Mysorum opera pervastabat: in quem sæpenumero Mysi egressi, nihil admodum mali ei fecerant, sed ab eo acceperant. Ad extremum igitur missi ad Crœsum ex

My-

a θεῶν. b τοιῆδε. c ἐδέετο ἐπικυρῆσαι. d Ἄνθρωπε. e ἡμετέρῃσι. f ὁρμεώμενος. g ὄρεος. h ἐλθόντες.

Myſi auxilium contrà aprum ab eo petunt duce filio, qui cupidus agit cum patre,

Myſia nuncii ita dixere, Apparuit, ô rex, apud nos maximus aper, qui agreſtia corrumpit opera: quem ſtudioſiſſime captantes interimere tamen non valuimus. Nunc itaque te obſecramus, ut nobiſcum filium tuum ac delectos iuvenes caneſque mittas, quò belluam è regione tollamus. Hæc illis precantibus, Crœſus ſomnii verba memoria repetens, ita reſpondit; Filii quidem mei nolite amplius facere mentionem: neque enim eum vobiscum miſerim. nam eſt novus maritus, & iſta nunc ſunt ei cordi. Lydorum tamen delectos & venatorium officium una mittam, mandaboque euntibus ut promptiſſime vobiſcum belluam de re-
37 gione ſummoveant. Hæc Crœſus reſpondit. Cuius verbis quum contenti non eſſent Myſi, intervenit Crœſi filius, auditis quæ Myſi precarentur, & Crœſo negante cum illis miſſurum ſe filium, hæc inquit ad eum adoleſcens, ô Pater, antehac interdum honeſtiſſima nobis ac præclara maxime erant, vel in bella vel in venationes eundo gloriam parare; ſed horum utroque nunc excluſum me tenes, nulla in me animadverſa neque ignavia neque ſocordia. Nunc ergo quibus me oculis conſpici oportet euntem in forum, atque illinc redeuntem? qualis civibus, qualis uxori recens nuptæ videbor? cui illa viro videbitur nupta? Proinde me tu aut ſinas venatum ire, aut mihi verbis perſuadeas, potiora iſta eſſe
38 quæ ſic facis. Cui reſpondens Crœſus, ô fili, inquit, neque quod ignaviam, neque quod aliud quippiam iniucundum mihi animadverterim in te, hæc facio: ſed viſum quod in ſomno mihi oblatum eſt, dixit te brevis ævi futurum: quippe ferrea periturum cuſpide. Cujus viſi gratia & has tibi maturavi nuptias, nec ad ea quæ ſuſcipiuntur, dimitto, obſervans ſiquo queam te, dum vivo, furtim ſervare. Filius enim mihi unicus es. namque alterum auribus captum pro nullo exiſtimo.
39 Ad quem viciſſim adoleſcens, ô Pater, inquit, tibi equidem ignoſco agenti circa me cuſtodiam, qui tale videris ſomnium: verum tu illud non probè percipis: quod (quoniam te latet) æquum eſt me tibi interpretari. Ais tibi ſomnum oſtendiſſe, me ferrea periturum cuſpide. At vero quænam manus apri ſunt, quæve cuſpis ferrea, quam tu pertimeſcas? Nam ſi dente dixiſſet aut aliquo hujus ſimili periturum me, deberes facere quæ facis: nunc autem dixit, cuſpide. Quare quum

λοι, ἔλεγον τάδε, Ὦ βασιλεῦ, υἱὸς ζῷμεν μέγιστον ἀνεφάνη ἡμῖν ἐν τῇ χώρῃ, ὃς τὰ ἔργα διαφθείρει. τοῦτον προθυμεόμενοι ἑλέειν ἀδυνάμεθα. νῦν ὦν προσδεόμεθά σεῦ, τὸ παῖδα καὶ λογάδας νεηνίας καὶ κύνας συμπέμψαι ἡμῖν, ὡς ἂν μιν ἐξέλωμεν ἐκ τῆς χώρης. Οἱ μὲν δὴ τούτων ἐδέοντο. Κροῖσος δὲ μνημονεύων τοῦ ὀνείρου τὰ ἔπεα, ἔλεγε σφι τάδε, Παῦδος μὲν περὶ ἐμοῦ μὴ μνησθῆτε ἔτι· οὐ γὰρ ἂν ὑμῖν συμπέμψαιμι· νεόγαμός τε γάρ ἐστι, καὶ ταῦτα οἱ νῦν μέλει. Λυδῶν μέντοι λογάδας καὶ τὸ κυνηγέσιον πᾶν συμπέμψω· καὶ διαπελεύσομαι τοῖσι ἔχουσι, εἶναι ὡς προθυμοτάτοισι συνεξελεῖν ὑμῖν τὸ θηρίον ἐκ τῆς χώρης. Ταῦτα ἀμείψατο. Ὑποχρεωμένων δὲ τούτοισι τῶν Μυσῶν, ἐπεστέρχετο ὁ τοῦ Κροίσου παῖς, ἁρπηκὼς τὰ ἐδέοντο οἱ Μυσοί. ὁ φαμένου δὲ τοῦ Κροίσου τὸν γε παῖδά σφι συμπέμψειν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νεηνίης τάδε, Ὦ πάτερ, τὰ κάλλιστε πρότερόν κοτε καὶ γυναικοπρεπέα ἡμῖν ἐῶ, ἔς τε πολέμους καὶ ἐς ἄγρας φοιτέοντας εὐδοκιμέειν· νῦν δὲ ἀμφοτέρων με τούτων ἀποκληίσας ἔχεις, ὅτέ τινα δειλίην μοι παρεῖδες, ὅτε ἀθυμέω. νῦν τε τοῖσί με χρὴ ὄμμασι ἐς τε ἀγορὴν καὶ ἐξ ἀγορῆς φοιτέοντα φαίνεσθαι; κοῖος μέν τις τοῖσι πολίτῃσι δόξω εἶναι; κοῖος δέ τις τῇ νεογάμῳ γυναικί; κοίην δὲ ἐκείνη δόξει ἀνδρὶ σωφρονέειν; ἐμὲ ὦν σὺ ἢ μέθες ἰέναι ὅτι τλῶ θήρην, ἢ λόγῳ ἀνάπεισον ὡς οὐκ μοι ἀμείνω ἐστὶ ταῦτα ἅτινα ποιέομεν. Ἀμείβεται Κροῖσος τοῖσδε, Ὦ παῖ, οὔτε δειλίην, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἄχαρι παρεῖδόν τοι, ποιέων ταῦτα· ἀλλά μοι ὄψις ὀνείρου ἐν τῷ ὕπνῳ ὑπισχνέεται ἔφη σε ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι. ἐπεὶ οὦν ἀκμῆς σιδηρέης ἀποθνήσκειν. πρὸς ὦν τοῦ ὄψιν ταύτην, τόν τε γάμον τοι τοῦτον ἔσπευσα, καὶ ὅτι τὰ παραλαμβανόμενα σόκ ἀποπέμπω, φυλακὴν ἔχων εἴ κως δυναίμην ὅτι τῆς ἐμῆς σε ζωῆς διακλέψαι. εἷς γάρ μοι μοῦνος τυγχάνεις ἐὼν παῖς· τὸν γὰρ δὴ ἕτερον, διεφθαρμένον τοῦ ἀκοῆς, σὸκ εἶναί μοι λογίζομαι. Ἀμείβεται ὁ νεηνίης τοῖσδε, Συγγνώμη μὲν ὦ πάτερ τοι, ἰδόντι γε ὄψιν τοιαύτην, εὖ ἐμὲ φυλακὴν ἔχειν. τὸ δὲ μαθεῖν, ἀλλὰ λελῆθέ σε τὸ ὄνειρον, ἐμέ τοι δοκέει ἐπὶ φράζειν. φὴς τοι τὸ ὄνειρον σὸν αἰχμῆς σιδηρέης φάναι ἐμὲ τελευτήσειν· ὑὸς δὲ χεῖαι μέν εἰσι χεῖρες, κοίη δὲ αἰχμὴ σιδηρέη, τὸν σὺ φοβέαι; εἰ μὲν γὰρ σὸν ὀδόντα τοι εἶπε τελευτήσειν με, ἢ ἄλλο τοῦ ὅ, τι τούτῳ ἔοικε, χρὴν δή σε ποιέειν τὰ ποιέεις· νῦν δὲ

Filius accipit veniam eundi Adraſto cuſtode, a quo occiditur.

„δε ὑπὸ αἰχμῆς. ἐπεί τε ὦν ὁ πρὸς ἄνδρας ἡμῖν γίνεται ἡ μάχη, μέθες με. Ἀμείβεται Κροῖσος a, Ὦ παῖ, ἐκ τῆ με νικᾶς γνώμῃ ἀπο„φαίνων τοι ἐγὼ ὄνυπνίου. ὡς ὦν νενικημένου „ὑπὸ σεο, μεταγινώσκω, μετίημι τέ σε ἐνιαυ„τὸν τῶν ἀγρίων. Εἶπας δὲ ταῦτα ὁ Κροῖσος, μεταπέμπεται τὸν Φρύγα Ἄδρηστον· ἀπικομένῳ δέ „οἱ λέγει τάδε, Ἄδρηστε, ἐγώ σε συμφορῇ πε„πληγμένον, ἀχαρίστῳ τοι οὐκ ὀνειδίζω b, ἐ„κάθηρα, καὶ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος ἔχω, „παρέχων πᾶσαν δαπάνην· νυνὶ ὦν (ὀφείλεις „γὰρ, ἐμεῦ πρότερον εὖ ποιήσαντος, χρῆσθαί σε, χρῆ„σοῖσι μοι ἀμείβεσθαι) φύλακα παιδός σε ἐμῆς c χρήζω ἡμέας ἄγειν, ἐς ἄγρην ὁρμεωμένου· „μή τινες κατ' ὁδὸν κλῶπες κακοῦργοι ὑπὲρ δη„λήσῃ φανέωσι ὑμῖν. πρὸς ἦ τοῦτο, καὶ σέ τοι „χρεών ἐστι ἐνιαυ ἔνθα ὑπολαμπρύνεσθαι τοῖσι ἔρ„γοισι. πατρώιόν τε γάρ τοι ἐστὶ, καὶ πρόσπολοι ῥώμην ὑπάρχει. Ἀμείβεται ὁ Ἄδρηστος, Ὦ „βασιλεῦ, ἄλλως μὲν ἔγωγε ἂν οὐκ ἤια ἐς „ἆεθλον τοιόνδε· ἅτε γὰρ συμφορῇ τοιῇδε κεχρη„μένον οἰκὸς ἐστι d ἐς ὁμήλικας εὖ πρήσσοντας „ἰέναι, ἅτε τὸ βούλεσθαι πάρεργα. πολλαχῇ τε ὑ„πείκων ἐμεωυτόν· νυνὶ δὲ, ἐπεί τε σὺ προθύμεαι, „καὶ δεῖ τοι χαρίζεσθαι (ὀφείλω γάρ σε ἀμεί„βεσθαι χρηστοῖσι) πρόειμι εἰμὶ ἕτοιμος ταῦτα. „παῖδά τε σὸν, τὸν Δημοκράτεος φυλάσσων, ἀ„πήμονα ἐς φυλάσσοντος εἵνεκεν προσδόκα τοι ὀπονοστήσειν. Τοιούτοισι ἐπεί τε ἔπος ἀμείψατο Κροῖσον, ἦισαν μετὰ ταῦτα ἐξηρτυμένοι λογάσι τε νεηνίῃσι καὶ e κυσί. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Οὔλυμπον τὸ ὄρος, ἐζήτεον τὸ θηρίον· ἐξευρόντες δὲ, καὶ περιστάντες αὐτὸ κύκλῳ, ἐσηκόντιζον. ἔνθα δὴ ὁ ξεῖνος ἐκεῖνος δὴ f ὁ καθαρθεὶς τὸν φόνον, καλεόμενος δὲ Ἄδρηστος, ἀκοντίζων τὸ σῦς, τὸν μὲν ἁμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίζου παιδός. ὁ μὲν δὴ βληθεὶς τῇ αἰχμῇ, ἐξέπαλτο τοῦ ὀνείρου τῷ φήμῃ. ἔθεε δέ τις ἀγγελέων Κροίζῳ g τὸ γεγονός· ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰς Σάρδις, τῷ τε μάχῃ ἐπὶ τοῦ παιδὸς μόρον ἐσήμηνέ οἱ h. Ὁ δὲ Κροῖσος, τῷ θανάτῳ τοῦ παιδὸς συντεταραγμέ„νος, μᾶλλόν τι ἐθεοπρόπεε ὅτι μιν ἀπέκτεινε τὸν αὐτὸς φόνος ἐκάθηρε. βεβημεκτέων δὲ τῇ συμφορῇ δεινῶς, ἐκάλεε μὲν Δία καθάρσιον, μαρτυρόμενος τὰ ὑπὸ τοῦ ξείνου πεπονθὼς εἴη. ἐκάλεε δὲ ἑταιρήιόν τε ἐπὶ ξενίῃ, τὸν αὐτὸν τοῦτον ὀνομάζων θεόν· τὸν μὲν ἑταιρήιον καλέων, διότι δὴ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος τὸν ξεῖνον, φονέα τοῦ παιδὸς ἐλάνθανε βόσκων· τὸν δὲ ἑταιρήιον, ὡς φύλακα

quum non ſit nobis pugna cum viris, ire me ſinas. Et Crœſus, Evincis me, inquit, ô fili, iſta loquens de ſomnio intelligendo. Quapropter, ut abs te victus, muto ſententiam, & tibi veniam do eundi ad venationem. Hæc loquutus Crœſus, Adraſtum Phrygem arceſſit, eique, ubi adfuit, talia inquit; Ego te, Adraſte, calamitate preſſum (non ingrato tibi hæc exprobro) expiavi, & receptum domi habeo, omnem ſuppeditans ſumptum: nunc ergo (debes enim de me qui prior de te bene meritus ſum, invicem bene mereri) cuſtodem te opus eſt eſſe filii mei, venatum proficiſcentis, ne qui inter viam occulti graſſatores in veſtram perniciem prodeant. Ad hæc, tua intereſt eò te ire, ubi ſplendor ex rebus geſtis paratur; quod tibi paternum eſt, & præterea robur adeſt. Cui Adraſtus, Ego, inquit, ô rex, in iſtud certamen alioqui non pergerem: neque enim tali calamitate affectum fas eſt ad æquales ſe conferre fortunatos, neque iſtud velle mihi adeſt, & frequenter meipſum continui: nunc tamen quoniam tibi hoc cordi eſt, cui gratificari oportet (debeo enim gratiam referre per obſequia) iſta exequi paratus ſum: filiumque tuum, quem me cuſtodire iubes, expecta incolumem rediturum vel cuſtodis reſpectu. Poſteaquam his verbis Adraſtus Crœſo reſpondit, mox inſtructi delectis iuvenibus & canibus, diſcedunt. Qui ubi ad montem Olympum pervenere, belluam indagant, & inventam circumfuſi jaculis inceſſunt. Ibi hoſpes is qui à cæde tuerat expiatus, & vocabatur Adraſtus, vibrato in aprum jaculo, non illum, ſed fruſtrato ictu filium Crœſi adeptus eſt. Iſte quidem cuſpide ictus, vocem ſomni implevit. Quod factum quidam Crœſo nunciaturus cucurrit, pervenienſque Sardes, pugnam illi & filii necem indicavit. Crœſus autem morte filii perturbatus, eò gravius eam ferebat, quòd is eum necaſſet quem expiaverat à cæde. Et pergraviter cladem iſtam lamentans, Iouem expiatorem invocabat, teſtificans quæ ab hoſpite paſſus eſſet. Invocabat vero etiam domorum præſidem & familiarem, hunc eundem nominans deum: domorum præſidem quidem, quod quum domo exciſſet hoſpitem, percuſſorem filii ſui imprudens aluiſſet; familiarem vero quod procuſtode cum illo miſſum comperiſſet

ma-

a Κροῖσος ταῦτα. b ἀχαρίστῳ τοι οὐκ ὀνειδίζω. c ταμέ. d οἰκὸς ἐστι. e νεηνίῃσί τε καὶ. f ξεῖνος αὐτὸς δὴ. g τῷ Κροίσῳ. h ἐσήμανε οἱ. i ὅτι δή.

45 maximum hoſtem. Secundum hæc, Lydi adfuerunt qui cadaver ferebant: poſt ipſum interfector ſequebatur. Stans autem hic ante cadaver, ſeſe Crœſo tradebat manus protendens, iubenſque ut ſe ſuper cadaver mactaret, referendo tum priorem calamitatem ſuam, tum quia poſt illam ſuum etiam expiatorem perdidiſſet, ſibi vivendum amplius non eſſe. Hæc Crœſus audiens, etſi in tanto domeſtico luctu poſitus, tamen Adraſtum miſeratus eſt, & ad eum inquit; Habeo abs te hoſpes omnem vindictam, quoniam teipſum morte condemnas. Neque vero tu hujus mihi cladis autor es, niſi quatenus id feciſti imprudens: ſed deorum quiſpiam, qui jampridem mihi ventura ſignificavit. Crœſus ergo filium, prout juſtum erat, ſepelivit. Adraſtus autem Gordii filius, Midæ nepos is qui tum fratris ſui, tum expiatoris interfector erat, ubi ſilentium hominum fuit ad ſepulcrum, agnoſcens ſe eſſe hominum quos ipſe noverat, calamitoſiſſimum, ſeſe ſu-
46 per buſtum transfodit. Porro Crœſus, filio orbatus, ingenti in luctu duos annos detedit. Quem luctum poſtea finivit Alyattis Cyaxaris filii dominatio à Cyro Cambyſis filio ſublata, & res Perſarum creſcentes: atque in ſolicitudinem venit, ſiqua ratione poſſet, potentiam iſtam priuſquam Perſæ nimis invaleſcerent, coercere. Poſt hanc ergo cogitationem, ſtatim tentavit oracula quæque apud Græcos eſſent, quodque in Africa, aliis aliò dimiſſis, quibuſdam Delphos, quibuſdam ad Abas Phocenſium, aliis Dodonam: nonnulli etiam ad Amphiaraum & ad Trophonium, & alii quidam ïerunt ad Branchidas oræ Mileſiæ. Atque hæc ſunt Græca oracula, ad quæ conſulenda Crœſus miſit. In Africa vero ad Ammonem alios reſponſa petituros dimiſit. Omnes autem miſit exploratum oracula quid ſentirent: ut, ſi intelligentia veritatem deprehenderentur, ſecundò per ſuos rogaret nunquid in Perſas expe-
47 ditionem moliretur. Hæc mandata quum dediſſet Lydis, emiſit ad tentanda oracula, ut qua die proficiſcerentur ex Sardibus, ab ea reliquum tempus per quemlibet diem ſupputantes, quique iſta die oraculis uterentur, ſciſcitantes quidnam faceret Lydorum rex Crœſus Alyattis filius: & quod ſingula oracula reſpondiſ-

καὶ συμπέμψας αὐτὸν, ἀφήκει [a] πολεμιώτατον. Παρῆσαν ἢ μετὰ τοῦτο οἱ Λυδοὶ φέροντες τὸ νεκρὸν, ὄπισθεν ἢ εἵπετο ὁ φονεύς. στὰς ἢ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ, παρεδίδου ἑωυτὸν Κροίσῳ, προτείνων τὰς χεῖρας, ἀπικαταστάξαι μιν κελεύων τῷ νεκρῷ· λέγων τήν τε προτέρην ἑωυτοῦ συμφορὴν, καὶ ὡς ἐπ' ἐκείνῃ τὸν καθήραντα [b] ἀπολωλεκὼς εἴη· οὐδέ οἱ εἴη βιώσιμον. Κροῖσος ἢ τούτων ἀκούσας [c], τόν τε Ἄδρηστον κατοικτείρει, καίπερ ἐὼν ἐν κακῷ οἰκηίῳ πολλῷ, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν, Ἔχω ὦ ξεῖνε πᾶσαν τὴν δίκην, ἐπεὶ σεωυτὸν καταδικάζεις θανάτου. εἷς ἢ ὁ σὸς μοι τοῦδε οὐ κακοῦ αἴτιος, εἰ μὴ ὅσον ἀέκων ἐξεργάσαο· ἀλλά τις θεῶν καὶ πάλαι προεσήμηνε τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. Κροῖσος μὲν νῦν ἔθαψε ὡς εἰκὸς [d] τὸν ἑωυτοῦ παῖδα. Ἄδρηστος ἢ ὁ Γορδίεω τοῦ Μίδεω, ἦν δὴ ὁ φονεὺς μὲν τὸν ἑωυτοῦ ἀδελφεὸν νομίσας, φονεὺς ἢ τοῦ καθήραντος, ἐπεὶ τε ἡσυχίη τὰ ἀνθρώπων ἐγίνετο περὶ τὸ [e] σῆμα, συγγινωσκόμενος ἀνθρώπων εἶναι τὰ αὐτὸς ἤιδεε [f] βαρυσυμφορώτατος, ἑωυτὸν ἐπικατασφάζει τῷ τύμβῳ. Κροῖσος δὲ ἐπὶ δύο ἔτεα ἐν πένθεϊ μεγάλῳ καθῆστο, τοῦ παιδὸς ἐστερημένος. μετὰ δὲ ἡ Ἀστυάγεος τοῦ Κυαξάρεω ἡγεμονίη καταιρεθεῖσα ὑπὸ Κύρου τοῦ Καμβύσεω, καὶ τὰ τῶν Περσέων πρήγματα αὐξανόμενα, πόνος μὲν Κροῖσον ἀπέπαυσε· ἐνέβησε δὲ ἐς Φροντίδα, εἰκὼς δύναιτο, πρὶν μεγάλους γενέσθαι τοὺς Πέρσας, καταλαβεῖν [g] αὐτῶν αὐξανομένην τὴν δύναμιν. μετὰ ὧν τὴν διάνοιαν ταύτην αὐτίκα ἀπιπτεύειν τὰ μαντήια τά τε ἐν Ἕλλησι, καὶ τὸ ἐν Λιβύῃ· διαπέμψας ἄλλους ἄλλῃ, τοὺς μὲν ἐς Δελφοὺς ἰέναι, τοὺς δὲ ἐς Ἄβας τὰς Φωκέων [h], τοὺς δὲ ἐς Δωδώνην· οἱ δέ τινες ἐπέμποντο καὶ τὸ Ἀμφιάρεων καὶ καὶ Τροφώνιον· οἱ δὲ, τὸ Μιλησίης ἐς Βραγχίδας. ταῦτα μὲν νῦν τὰ Ἑλληνικὰ μαντήια, ἐς τὰ ἀπέπεμψε μαντευσόμενος Κροῖσος. Λιβύης δὲ καὶ Ἄμμωνα ἀπέστελλε [i] ἄλλους χρησομένους. διέπεμπε δὲ πρώμενος [k] τὰ μαντήια ὅ, τι φρονέοιεν. ὡς εἰ φρονέοντά τε καὶ ἀληθείην εὑρεθείη, ἐπείρητο σφέα δεύτερα πέμπων, εἰ ἐπιχειρέοι ἐπὶ Πέρσας στρατεύειν. Ἐντελλόμενος δὲ τοῖσι Λυδοῖσι τάδε, ἀπέπεμπεν ἐς τὰ διάφορα τῶν χρησομένων· ἀπ' ἧς ἂν ἡμέρης ὁρμηθέωσι ἐκ Σαρδίων, ἀπὸ ταύτης ἡμερολογέοντας τὸν λοιπὸν χρόνον ἕκαστον [l] τῇ ἡμέρῃ χρᾶν τοῖσι χρησομένοισι, ἐπειρωτῶντας [m] ὅ, τι ποιέων τυγχάνοι ὁ Λυδῶν βασιλεὺς Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω. ἅσσα δὴ ἂν ἕκα-

a αὐτῷ διέποντι. b καθάραντα. c ἀκούσας. d εἰκὸς. e περὶ τὸ. f εἰδὼς. g καταλαβεῖν. h τῶν Φωκέων. i ἀπέστελλε. k πρεσβεύοντα. l ἕκαστον. m ἐπερωτῶντας.

Modus, quo Crœsus oracula tentavit; Delphicum probans honoravit donis & sacrificiis.

σε τ' χρησηρίων θεσπίζη, συγγραψαμένης ἀναφέρειν παρ' ἑωυτόν. ὅ, τι μέν νυν τὰ λοιπὰ τ' χρησηρίων ἐθέσπισε [a], ἀ λέγεται πρὸς ἀδαμῶν· ἐν δὲ Δελφοῖσι ὡς ἐσῆλθον πάχισα ἐς τὸ μέγαρον οἱ Λυδοὶ χρησόμενοι τῷ θεῷ, καὶ ἐπρώτων [b] τὸ ἐντεταλμένον, ἡ Πυθὶη ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ λέγει τάδε,

Οἶδα δ' ἐγὼ ψάμμου τ' ἀριθμὸν, καὶ μέτρα θαλάσσης,
Καὶ κωφὸν συίημι, καὶ ἀ φωνεῦντος ἀκούω.
Ὀδμή μ' ἐς φρένας ἦλθε κεχαρμένου ἐν χελώνης
Ἑψομένης ἐν χαλκῷ ἅμ' ἀρνείοισι κρέεσσιν,
Ἠ χαλκὸς μὲν ὑπέστρωται, χαλκὸν δ' ἐπίεσται.

Ταῦτα οἱ Λυδοὶ θεσπισάντος τ' Πυθίης συγγραψάμενοι, οἴχοντο ἀπίοντες ἐς τὰς Σάρδις. ὡς δὲ καὶ ἄλλοι οἱ ἐπεμφθέντες παρῆσαν φέροντες τὰς χρησμὰς, ἐνθεῦτα ὁ Κροῖσος ἔκλεε ἀναπτύσσων ἐπῴεά τ' συγγράμματα. τ' μὲν δὴ ἀδὲν ἐθώμαζε μιν· ὁ δὲ, ὡς τὸ ἐκ Δελφῶν ἤκουσε, αὐτίκα προσεκυνέό τε καὶ προσεδέξατο, νομίσας μοιρῶον εἶναι μαντήιον τὸ ἐν Δελφοῖσι, ὅτι οἱ ἐξευρήκεε τὰ αὐτὸς ἐπήισε. ἐπεί τε δὲ διέπεμψε πρὸς τὰ χρηστήρια τὰς θεοπόπους, φυλάξας τὴν κυρίην τ' ἡμερέων, ἐμηχανᾶτο [d] τοιάδε· ἐπινοήσας τὰ μὴ ἀμήχανον ἐξευρεῖν τε καὶ ἐπιφράσασθαι· χελώνην καὶ ἄρνα κατακόψας ὁμῦ ἔψεε αὐτὸς ἐν λέβητι χαλκέῳ, χάλκεον ἐπίθημα ἐπιθείς. Τὰ μὲν δὴ ἐκ Δελφῶν ἔτω τῷ Κροίσῳ ἐχρήσθη· καθὼς δὲ τὴν Ἀμφιάρεω δ' μαντηίου ἐπόκειται, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅ, τι τοῖσι Λυδοῖσι ἔχρησε, ποιήσασι τὰ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα. ἀ γὰρ ὧν ἐδὲ τοῦτο λέγεται ἄλλο γε, ἢ ὅτι καὶ τοῦτο ἐνόμισε μαντήιον ἀψευδὲς κεκτῆσθαι [e]. Μετὰ δὲ ταῦτα θυσίῃσι μεγάλῃσι τ' ἐν Δελφοῖσι θεὸν ἱλάσκετο. κτηνεά τε γὰρ τὰ θύσιμα πάντα τρισχίλια ἔθυσε, κλίνας τε πάντοιας ἐπαργύρους, καὶ φιάλας χρυσέας, καὶ εἵματα πορφύρεα, καὶ κιθῶνας, νήσας πυρὴν μεγάλην, κατέκαιε· ἐλπίζων τ' θεὸν μᾶλλόν τι τούτοισι ἀνακτήσεσθαι [f]. Λυδοῖσί τε πᾶσι προεῖπε θύειν πάντα τινὰ αὐτῶν τοῦτο ὅ, τι ἔχοι ἕκαστος. ὡς δὲ ἐκ τ' θυσίης ἐγένετο, καλαχεύσαντος χρυσὸν ἄπλετον, ἡμιπλίνθια ἐξ αὐτοῦ ἐξήλασε· ἦσαν μὲν τὰ μακρότερα, τριῶν ἐξπαλαστα [g], ἦσαν δὲ τὰ βραχύτερα, τετράπαλαστα [h]. ὕψος δὲ, παλαστιαῖα [i]. ἀριθμὸν δὲ, ἑπτακαίδεκα καὶ ἑκατόν. καὶ τούτων, ἀπέφθα χρυσὸς τέσσαρα, τρία ἡμι-

dissent, id omne conscriptum ad se referrent. Quid porro cetera responderint oracula, à nullis commemoratur: apud Delphos autem, simulatque intraverunt Lydi templum, consulturi deum, & scisciati sunt quod erat injunctum, Pythia hexametro tenore hæc inquit;

Æquoris est spatium & numerus mihi notus arenæ.
Mutum percipio, fantis nihil audio vocem.
Venit ad hos sensus nidor testudinis acris,
Quæ simul agnina coquitur cum carne lebete,
Ære infra strato, & stratum cui desuper est æs.

His quæ Pythia cecinit, conscriptis, Lydi digressi, Sardes rediere. Quumque alii quos circummiserat Crœsus, affuissent ferentes vaticinia, tunc singula explicans, quod scriptum esset, inspexit: quorum quidem nullum admittebat eum. Ubi autem illud Delphicum audivit, protinus adoravit & agnovit existimans solum oraculum esse illud Delphicum; quippe quod comperisset quod ipse fecerat. Nam posteaquam ad petenda oracula consultores dimiserat, statuto illo die observato, tale quiddam est machinatus: commentando ea quæ ad deprehendendum & explicandum perdifficilia forent, testudinem pariter & agnum concisos in aheno ipse coxit, operculo aheneo impositio. Atque ita è Delphis Crœso responsum est. Ex Amphiarai vaticinio quidnam responsum sit Lydis, quum in sacro illo rite sacrificassent, non queo dicere. Nam de eo nil fertur aliud, quam quod & hoc Crœsus verax vaticinium se nactum esse existimavit. Post hæc autem ingentibus hostiis deum qui est apud Delphos exorandum statuit. Immolavit enim lecta pecora numero ter mille: præterea lectos aureos & argenteos, phialas aureas, & amictus purpureos, ac tunicas ingenti pyra extructa concremavit, sperans sese aliquanto magis his rebus posse deum illum sibi placare, iussis etiam Lydis omnibus, ut sua ipsorum, quicquid haberet quisque, immolarent. Quo sacrificio peracto quum immensam vim auri liquefeciset, ex eo dimidiatos lateres conflavit, longiores quidem, sex palmorum, breviores autem, trium, crassitudine palmari, numero septendecim ac centum; quorum quatuor erant auri excocti, singuli pon-

a θεσπίσοι. b ἐπηρώτεον. c κρεμιεῤῥοῖα. d ἐμηχανήτω. e σαῖος. f μᾶλλον θεὸν τούτοισι ἀνακτήσασθαι. g ἐξαπάλαισα. h τριπάλαισα. i παλαιστιαῖα.

pondo duorum & dimidii talenti: ceteri vero, auri albidi, pondo binûm talentorum. Fecit quoque leonis effigiem ex auro excocto, decem talentorum pondo. qui leo quum templum Delphicum deflagravit, à ſemilateribus decidit: (ſuper illos enim erat collocatus) & nunc in Corinthiorum theſauro repoſitus eſt, pondo ſex talentorum atque dimidii, eliqua-
51 tis tribus talentis ac dimidio. Hæc Crœſus ubi perfecit, Delphos miſit, cumque eis hæc alia, duos grandi forma crateras, aureum argenteumque: quorum aureus intrantibus templum ad dexteram poſitus erat, argenteus ad ſiniſtram. Qui & ipſi, quum templum incenſum eſt, loco moti fuerunt, aureuſque in Clazomeniorum theſauro poſitus, pondo talentorum octo & dimidii, præterea minarum duodecim: argenteus ad angulum antetempli, ſexcentarum amphorarum capax: in quo miſcetur vinum à Delphis Theophaniorum feſto: opus (ut Delphi aiunt) Theodori Samii, ut & ego arbitror. non enim mihi videtur opus vulgare eſſe. Miſit præterea dolia argentea quatuor, quæ in Corinthiorum theſauro ſunt collocata. Donavit item aquiminaria duo, aureum argenteumque; quorum in aureo inſcriptum eſt, Lacedæmoniorum: qui dicunt ſuum eſſe donarium; non recte, quoniam & hoc Crœſi eſt. ſed quidam Delphorum gratificari Lacedæmoniis volens, hoc inſcripſit: cujus nomen ego cognitum habens, non tamen promam. Verum puer per cujus manum fluit aqua, Lacedæmoniorum eſt: ſed eorum neutrum aquiminare. Alia quoque cum his multa Crœſus dona miſit non inſignia: item fuſilia ex argento orbiculata: nec non mulieris ſimulacrum aureum tricubitale, quod Delphi narrant eſſe effigiem piſtricis Crœſi. Super hoc donavit Crœſus uxoris ſuæ monilia à collo, ac zonas.
52 Hæc quidem Delphos tranſmiſit. Amphiarao inſuper, cujus & virtutem audierat & cladem, donavit clypeum ex auro totum, ſimiliter & totam ex auro ſolido haſtam, haſtile perinde ac ſpicula totum ſimiliter aureum. quæ ambo ad meam uſque memoriam apud Thebas repoſita fuerunt, ibique in Iſmenii A-
53 pollinis templo. Hæc dona Lydis portaturis ad oracula Crœſus iniunxit, ut interrogarent an adverſus Perſas Crœſus ſu-

ἡμιτάλαντα ἕκαστον ἕλκοντα· τὰ δὲ ἄλλα ἡμιτελίνθια, λευκὸν χρυσοῦ, σταθμὸν διτάλαντα. ἐπιέσθη δὲ καὶ λέοντος εἰκὼν χρυσοῦ ἀπέφθη, ἕλκουσαν σταθμὸν τάλαντα δέκα. ἔστι δὲ ὁ λέων, ἐπεί τε κατεκαίετο ὁ ἐν Δελφοῖσι νηὸς, κατέπεσε ἀπὸ τῶν ἡμιτελινθίων· (ἐπὶ γὰρ τούτοισι ἵδρυτο) καὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ, ἕλκων σταθμὸν ἑβδόμου ἡμιτάλαντον. ἀπετάκη γὰρ αὐτοῦ τέταρτον ἡμιτάλαντον. Ἐπιπλέους δὲ ὁ Κροῖσος ταῦτα, ἀπέπεμπε ἐς Δελφοὺς καὶ τάδε ἄλλα ἅμα τοῖσι, κρητῆρας δύο μεγάθεϊ μεγάλους, χρύσεον καὶ ἀργύρεον· τὸν μὲν χρύσεον ἐκέετο ἐπὶ δεξιὰ ἐσιόντι ἐς τὸν νηόν· ὁ δὲ ἀργύρεος, ἐπ' ἀριστερά. μετεκινήθησαν δὲ καὶ οὗτοι ἐκ τοῦ νηοῦ κατακαέντος. καὶ ὁ μὲν χρύσεος κεῖται ἐν τῷ Κλαζομενίων θησαυρῷ, ἕλκων σταθμὸν ἔνατον ἡμιτάλαντον, καὶ ἔτι δυώδεκα μνέας· ὁ δὲ ἀργύρεος, ἐπὶ τῆς γωνίης τοῦ γωνίης, χωρέων ἀμφορέας ἑξακοσίους. ἐπικίρναται γὰρ ὑπὸ Δελφῶν θεοφανίοισι [a]. φασὶ δέ μιν Δελφοὶ Θεοδώρου τοῦ Σαμίου ἔργον εἶναι. καὶ ἐγὼ δοκέω· ἐκ γὰρ τοῦ σωτυχὸν φαίνεταί μοι ἔργον εἶναι. καὶ πίθους τε ἀργυρέους τέσσερας ἀπέπεμψε, οἳ ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ ἑστᾶσι· καὶ πρόχοα τὰ μάλιστα δύο ἀνέθηκε, χρύσεόν τε καὶ ἀργύρεον, τὸ τῷ χρυσέῳ ἐπιγεγράφθαι, Λακεδαιμονίων, φαμένων εἶναι ἀνάθημα· οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο Κροίσου. ἐπιγράψαι δὲ τὸ τίς Δελφῶν, Λακεδαιμονίοισι βουλόμενος χαρίζεσθαι [b]· οὐ δικαίως τὸ ὄνομα, οὐκ ἐπιμνήσομαι. ἀλλ' ὁ μὲν παῖς δι' οὗ τὸ χεῖρος ῥεῖ τοῦ ὕδατος, Λακεδαιμονίων ἐστί· τὸ μέντοι γε πρόχοον ἀδέτερον. ἄλλα τε ἀναθήματα οὐκ ἐπίσημα πολλὰ ἀπέπεμψε ἅμα τούτοισι ὁ Κροῖσος, καὶ χοάνας ἀργύρεα κυκλοτερέα· καὶ δὴ καὶ γυναικὸς εἴδωλον χρύσεον τρίπηχυ, τὸ Δελφοὶ τὸ ἀρτοκόπου τὸ Κροίσου εἰκόνα λέγουσι εἶναι. πρὸς δ', τι τὸ ἑωυτοῦ γυναικὸς τὰ ἀπὸ τοῦ δειροῦ ἀνέθηκε ὁ Κροῖσος, καὶ τὰς ζώνας. Ταῦτα μὲν ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψε. τῷ δὲ Ἀμφιάρεω, πυθόμενος αὐτοῦ τήν τε ἀρετὴν καὶ τὴν πάθην, ἀνέθηκε σάκος τε χρύσεον πᾶν, ὁμοίως καὶ αἰχμὴν στερεὴν πᾶσαν χρυσέην, τὸ ξυστὸν [c] τῆσι λόγχῃσι ἐὸν ὁμοίως χρύσεον. τὰ ἔτι καὶ ἀμφότερα [d] ἐς ἐμὲ ἐὸν κείμενα ἐν Θήβῃσι, καὶ Θηβαίων ἐν τῷ νηῷ τοῦ Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος. Τοῖσι δὲ ἄγειν μέλλουσι τὰ δῶρα ἐς τὰ ἱρὰ, ἐνετέλλετο ὁ Κροῖσος ἐπειρωτᾶν τὰ χρηστήρια εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας Κροῖσος,

a θεοφανίοις. b χαρίσασθαι. c καὶ τὸ ξυστὸν. d τὰ μὲν φίτρες.

Crœsi interrogationes. donumque incolis Delphorum datum, & oraculorum verba, unde falsum ejus gaudium.

καὶ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν σεσθέοιτο [a] φίλον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὰ ἀπεπέμφθησαν οἱ Λυδοὶ, ἀνέθεσαν τὰ ἀναθήματα, ἐχρέωντο τοῖσι „χρησμοῖσι, λέγοντες· Κροῖσος ὁ Λυδῶν τε „καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεὺς, νομίσας τάδε μα„ντήια εἶναι μοῦνα ἐν ἀνθρώποισι, ὑμῖν τε ἄξια „δῶρα ἔδωκε τῶν ἐξευρημάτων, καὶ νῦν ὑμέας „ἐπειρωτᾷ εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, καὶ εἴ τινα „στρατὸν ἀνδρῶν σεσθέοιτο [b] σύμμαχον. οἱ μὲν τοῦτα ἐπειρώτων [c]. τὰ δὲ μαντήια ἀμφοτέρων ἐς τώυτὸ αἱ γνῶμαι συνέβαλλον, σεσλέγεσθαι Κροίσῳ, ἢν στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν μιν καταλῦσαι [d]. τοὺς δὲ Ἑλλήνων δυνατωτάτους συνεβάλλοιτο οἱ ἐξευρόντα φίλους σεσθέσθαι. Ἐπεί τε δὲ ἀνενειχθέντα τὰ χρηστήρια ἐπύθετο ὁ Κροῖσος, ὑσερήθη τε τοῖσι χρησμοῖσι· πάγχυ τε ἐλπίσας καταλύσειν τὴν Κύρου βασιληίην, πέμψας αὖτις ἐς Πυθὼ, Δελφοὺς δωρέεται, πυθόμενος αὐτῶν τὸ σληθος, κατ' ἄνδρα δύο στατῆρσι ἕκαστον χρυσοῦ. Δελφοὶ δὲ ἀντὶ τούτων ἔδοσαν Κροίσῳ καὶ Λυδοῖσι σεσμαντηίου καὶ ἀτελείου καὶ σεσεδρίου, καὶ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ αὐτέων ἡδέως Δελφὸν ἐς τὸν ἀεὶ χρόνον. Δωρησάμενος δὲ τοὺς Δελφοὺς ὁ Κροῖσος, ἐχρηστηριάζετο τὸ τρίτον. ἐπεί τε γὰρ δὴ παρέλαβε ἐν μαντηίῳ ἀληθείῃ, ἐσεφορέετο αὐτοῦ. ἐπειρώτα δὲ τάδε χρηστηριαζόμενος, εἴ οἱ σολυχρόνιος ἔσται ἡ μοναρχίη. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾷ τάδε,

Ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γένηται,
Καὶ τότε Λυδὲ σοδαρὲ σολυψηφίδα παρ' Ἕρμον
Φεύγειν· μηδὲ μένειν, μήσ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

Τούτοισι ἐλθοῦσι τοῖσι ἔπεσι ὁ Κροῖσος σολλόν τι μάλιστα σάντων ἥσθη, ἐλπίζων ἡμίονον ἁδαμᾶ εἶναι ἀνδρὸς βασιλεύσειν [f] Μήδων· ἐσ' ὧν αὐτὸς, καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ, σαύσεσθαί κοτε τῆς ἀρχῆς. μετὰ δὲ τοῦτα, ἐφρόντιζεν ἱστορίων τοὺς ἂν Ἑλλήνων δυνατωτάτους ἐόντας σεσκήσαιτο φίλους. ἱστορέων δὲ, εὕρισκε Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους σροέχοντας· τοὺς μὲν, ἐόντας Δωρικοῦ γένεος, τοὺς δὲ, ἐόντας Ἰωνικοῦ. τοῦτο γὰρ ἦν τὰ σροκεκριμένα ἔθνεα τὸ ἀρχαῖον· τὸ μὲν, Πελασγικὸν, τὸ δὲ, Ἑλληνικὸν ἔθνος. καὶ τὸ μὲν, οὐδαμῇ κω ἐξεχώρησε· τὸ δὲ, σολυσλάνητον κάρτα. ὅτε μὲν γὰρ Δευκαλίωνος βασιλῆος οἴκεον γῆν τὴν Φθιῶ-

sumeret expeditionem, & aliquorum hominum auxilia adsciscret. Lydi ubi eò quò dimittebantur pervenerunt, donariis oblatis, oracula consuluerunt his verbis; Crœsus, Lydorum aliarumque nationum rex, ista in hominibus sola esse oracula existimans, idcirco vobis digna dona dat propter inventa, vosque percontatur, an adversus Persas sit profecturus in expeditionem, & an socialem aliquem exercitum sibi adiuncturus. Atque hi quidem hæc interrogarunt. Oraculi autem utriusque in idem concurrebant sententiæ, prædicentes Crœso, fore, ut si arma Persis inferret, magnum imperium is everteret. Consulebant etiam, ut potentissimos Græcorum vestigans & reperiens amicos compararet. His responsis re- 54
latis atque auditis, Crœsus vehementer elatus animo est, & omnino concipiens spem evertendi ab se imperii Cyri, ac rursus mittens ad Pytho, Delphos singulos, quorum illic numerum scitatus erat, donavit viritim binis auri stateribus. Ob quæ munera Delphi Crœso Lydisque donarunt primas in consulendo oraculo partes, immunitatemque, primumque in sedendo locum, & jus perpetuum cuique volenti adscribi in numerum Delphorum. Cete- 55
rum donis Crœsus prosequutus Delphos, tertio oraculum consuluit, quippe post veracitatem ejus oraculi compertam, large sibi indulgebat in eo. Quærebat autem ex oracuło, an diuturnum sibi foret imperium. Cui Pythia in hæc verba respondit,

Regis apud Medos mulo jam sede potito,
Lyde fugam mollis scruposum corripe ad Hermum,
Neve mane: ignavus posito sis Lyde pudore.

His ex versibus, quum allati essent, 56
multo magis quam ex ceteris voluptatem Crœsus accepit, sperans fore ut nunquam apud Medos mulus pro viro regnaret: & proinde nec ipse nec posteri sui principatu privarentur. Post hæc putavit sibi curandum, ut potentissimos Græcorum inquirens sibi conciliaret. Idque vestigando, comperit Lacedæmonios atque Athenienses eminere, illos in Dorico genere, hos in Ionico. Hæ namque gentes prisco tempore præferebantur, altera Pelasgica, altera Hellenica: quarum hæc nunquam ex illo solo excessit, illa valde multumque est vagata. Etenim sub Deucalione rege oram Phthiotidem incoluit,

a σεσθείηται. b σεσθείηται. c ἐπειρώτων. d καταλύσει. e ἀτελείαν. f βασιλεύσειν.

Hellenica gens circa eaſdem terras ſemper morata. Pelaſgorum barbara lingua. Attici Pelaſgi. Hippocrates Piſiſtrati pater monitus portento & ab Chilone.

coluit, ſub Doro autem Hellenis filio regionem quæ ad Oſſam & Olympum jacet, nomine Iſtiæotim; unde à Cadmeis ejecta, coluit in Pindo vocatum Macednum; inde rurſus in Dryopidem commigravit, atque ita hinc in Peloponneſum veniens, Dorica nominata eſt. Ceterum qua lingua Pelaſgi ſint uſi, pro certo affirmare non poſſum: ſed ſi fas eſt conjectando dicere ex his, qui cum maxime ſuperſunt, Pelaſgorum, qui ſupra Tyrrhenos urbem Creſtonem incolunt, aliquando finitimi eorum qui nunc Dorienſes vocantur, tunc incolentes regionem quæ nunc Theſſaliotis nominatur; & Placiam ac Scylacen qui Pelaſgi habitaverunt in Helleſponto, qui contermini Athenienſium fuerunt; & quæcunque alia Pelaſgica oppida nomen immutarunt. ſi hinc conjectantem oportet dicere, Pelaſgi utebantur barbara lingua. Quod ſi igitur & tota gens Pelaſgica talis erat, gens Attica utpote Pelaſgica, quum in Hellenas tranſiit, linguam quoque iſtorum addidicit. Etenim neque Creſtoniatarum lingua cum ullis circà habitantibus conſentit, neque Placianorum; inter ipſos vero convenit; & declarant, quam linguæ figuram intulerunt in hæc loca tranſeuntes, eandem ſe nunc conſervare.

57

58 At natio Hellenica, ex quo exiſtit, eodem ſermone ſemper utitur, ut mihi videtur; ſeparata quidem ab Pelaſgica, imbecillis, ab exiguo prorſus profecta, in multitudinem excrevit gentium plurimarum, quum etiam adnexuerint ſe illi aliæ gentes barbaræ frequentes. Quæ cauſſa inſuper mihi videtur fuiſſe, cur gens Pelaſgica, quum barbara eſſet, nequaquam magnos profectus fecerit.

59 Ex his igitur gentibus, Atticam quidem Crœſus audiebat contineri diſtractamque eſſe à Piſiſtrato Hippocratis filio. Hic enim ea tempeſtate tyrannus Athenis erat. Cujus patri, quum privatus iviſſet ad celebranda Olympia, ingens contigit portentum. Nam quum hoſtiam immolaſſet, ahena adſtantia plena & carnibus & aqua, abſque igne ferbuerunt, ita ut aqua redundaret. Quod portentum conſpicatus Chilon Lacedæmonius, qui forte aderat, ſuaſit ei primum, ne uxorem proli gignendæ aptam duceret domum: ſin vero jam haberet, ſecundo loco uxorem iſtam ejiceret:

Φθιῶτιν· ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἕλληνος, τὸν ὑπὸ τὸν Ὄσσαν [a] τε καὶ τὸν Οὔλυμπον χώρον, καλεομένην Ἱστιαιῶτιν. ἐκ δὲ τῆς Ἱστιαιώτιδος ὡς ἐξανέστη ὑπὸ Καδμείων, οἴκεεν ἐν Πίνδῳ Μακεδνὸν καλεόμενον. ἐνθεῦτεν δὲ αὖτις ἐς τὴν Δρυοπίδα μετέβη, καὶ ἐκ τῆς Δρυοπίδος ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον ἐλθὼν, Δωριὴν ἐκλήθη. Ἥν τινα δὲ γλῶσσαν ἱεσαν οἱ Πελασγοὶ, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν· εἰ δὲ χρεών ἐστι τεκμαιρόμενον λέγειν τοῖσι νῦν ἔτι ἐοῦσι Πελασγῶν τῶν ὑπὲρ Τυρσηνῶν Κρηστῶνα πόλιν οἰκεόντων, οἳ ὅμουροί κοτε ἦσαν τοῖσι νῦν Δωριεῦσι καλεομένοισι· οἴκεον δὲ τηνικαῦτα γῆν τὴν νῦν Θεσσαλιῶτιν καλεομένην, καὶ τὸν Πλακίην τε καὶ Σκυλάκην Πελασγῶν οἰκησάντων ἐν Ἑλλησπόντῳ, οἳ σύνοικοι ἐγένοντο Ἀθηναίοισι· καὶ ὅσα ἄλλα Πελασγικὰ ἐόντα πολίσματα τὸ οὔνομα μετέβαλε· εἰ τούτοισι τεκμαιρόμενον δεῖ λέγειν, ἦσαν οἱ Πελασγοὶ βάρβαρον γλῶσσαν ἱέντες. εἰ τοίνυν ἓν καὶ πᾶν τοιοῦτον τὸ Πελασγικὸν, τὸ Ἀττικὸν ἔθνος ἐὸν Πελασγικὸν, ἅμα τῇ μεταβολῇ τῇ ἐς Ἕλληνας, καὶ τὴν γλῶσσαν μετέμαθε. καὶ γὰρ δὴ ὅτι οἱ Κρηστωνιῆται ἐδαμοῖσι τῶν νῦν σφέας περιοικεόντων εἰσὶν ὁμόγλωσσοι, ὅτι οἱ Πλακιηνοὶ, σφίσι δὲ ὁμόγλωσσοι. δηλοῦσί τε ὅτι τὴν εἰνάκαιτο γλῶσσης χαρακτῆρα μεταβαίνοντες ἐς ταῦτα τὰ χωρία, τοῦτον ἔχουσιν ἐν φυλακῇ. Τὸ δὲ Ἑλληνικὸν γλῶσσαν μὲν, ἐπεί τε ἐγένετο, ἀείκοτε τῇ αὐτῇ διαχρᾶται [b], ὡς ἐμοὶ καταφαίνεται εἶναι, ἀποφοιτὸν μέντοι ἀπὸ τοῦ Πελασγικοῦ, ἐὸν ἀσθενὲς, ἀπὸ σμικροῦ τε τοῦ [c] ἀρχαίου ὁρμώμενον [d], αὔξηται ἐς πολλῶν τε ἐθνέων πολλῶν, μάλιστα προσεκεχωρηκότων αὐτῷ καὶ ἄλλων ἐθνέων βαρβάρων συχνῶν. πρὸς δὲ καὶ [e] ὧν, ἐμοί τε δοκέει ἀδε τὸ Πελασγικὸν ἔθνος, ἐὸν βάρβαρον, ἀδαμᾶ μεγάλως αὐξηθῆναι. Τούτων δὴ ὧν τῶν ἐθνέων τὸ μὲν Ἀττικὸν κατεχόμενόν τε καὶ διεσπασμένον ἐπωφέλησε ὁ Κροῖσος ὑπὸ Πεισιστράτου τοῦ Ἱπποκράτεος, τύραννον τότε χρόνον τυραννεύοντος Ἀθηναίων. Ἱπποκράτει γὰρ, ἰδιώτῃ ἐόντι, καὶ θεωρέοντι τὰ Ὀλύμπια, τέρας ἐγένετο μέγα. θύοντος γὰρ αὐτοῦ τὰ ἱερὰ, οἱ λέβητες ἐπεξεῶντες, καὶ κρεῶν τε ἐόντες ἔμπλεοι καὶ ὕδατος, ἄνευ πυρὸς ἔζεσαν, καὶ ὑπερέβαλον. Χίλων [f] δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος παραγενόμενος τύχῃ τε τὸ τέρας, συμβάλλεται Ἱπποκράτεϊ, πρῶτα μὲν γυναῖκα τεκνοποιὸν μὴ ἄγεσθαι ἐς τὰ οἰκία· εἰ δὲ τυγχάνοι ἔχων, δεύτερα τὴν γυναῖκα ἐκπέμπειν· καὶ εἴ

a Ὄσσαν. b χρᾶται. c τοῦ πάνυ. d ὁρμώμενον. e ὡς δὲ. f Χείλων & mox Χείλωνος. g συμβάλλεται.

Megacles, Lycurgus, Piſiſtratus factioſi. poſtremus aſturior tyrannidem occupat, & ejectus recipit.

πις οἱ τυχάνῃ ἐὼν πᾶις, τῶτον ἀπείπαθ. ἄκων τῶτα ϖϱηγμένου Χίλωνος πείθεται θέλειν τ Ἱπποκράτεα· γινέσθαι οἱ μὴ ποτε τ Πεισίϛρατον τῶτον, ὃς, ϛασιαζόντων τ ϖεδίων τ ἐν τ ϖεδίῳ Ἀθηναίων, καὶ τ μὲν ϖϱοεϛεῶτος Μεγακλέος τ Ἀλκμαίωνος, τ δ' ἕτερον τ ἐν τ ϖεδίῳ Λυκόϱγου Ἀϱιϛολαΐδεω, καταφϱονήϛαϛ τὴν τυϱαννίδα, ἤλασε τϱίτῳ ϛάσιν. συλλέξας δὲ ϛασιώτας, καὶ τῷ λόγῳ τ Ὑπεϱακϱίων ϖοησάμενος, μηχανᾶται τοιάδε. τϱωματίσας ἑωυτόν τε καὶ ἡμιόνους, ἤλασεν ἐς τὸ ἀγοϱὸν τὸ ζευγός, ὡς ἐκπεφευγὼς τοὺς ἐχθϱούς, οἳ μιν ἐλαύνοντα ἐς ἀγϱὸν ἠθέλησαν ἀποκτεῖναι δῆθεν. ἐδέετό τε δὴ δήμου φυλακῆς τινὸς ϖϱὸς αὐτοῦ κυρῆσαι, ϖϱότεϱον δόκιμήσαϛ ἐν τῇ ϖϱὸς Μεγαϱέας γενομένῃ ϛϱατηγίῃ, Νίσαιάν τε ἑλὼν, καὶ ἄλλα ἀποδεξάμενος μεγάλα ἔϱγα. ὁ δὴ δῆμος ὁ τ Ἀθηναίων, ἐξαπατηθεὶς ἔδωκέ οἱ [a] τ ἀϛῶν καταλέξαϛ ἄνδϱας τούτους, οἳ δοϱυφόϱοι μὲν οὐκ ἐγίνοντο Πεισιϛϱάτου, κοϱυνηφόϱοι δέ. ξύλων γὰ κοϱυνὰς ἔχοντες εἵποντο οἱ ὄπιθεν. σωεπαναϛάντες δὲ ἅτοι ἅμα Πεισιϛϱάτῳ, ἔσχον τὴν ἀκϱόπολιν. ἔνθα δὴ ὁ Πεισίϛϱατος ἦϱχε Ἀθηναίων, οὔτε πϱὸς τοὺς ἐόντας ϖαϱαϛάσας, οὔτε θέσμια μεταλλάξας· ἔϛϱωτο δὲ τοῖσι καθεϛεῶσι ἔνεμε [b] τὴν ϖόλιν κοσμέων καλῶς τε καὶ εὖ. μετὰ δὲ οὐ ϖολλὸν χϱόνον τώυτὸ ϕϱονήσαντες οἵ τε τῶ Μεγακλέος ϛασιῶται [c] καὶ οἱ τῶ Λυκόϱγου ἐξελαύνουϛί μιν. Οὕτω μὲν Πεισίϛϱατος ἔσχε τὸ ϖϱῶτον Ἀθήνας, καὶ τὴν τυϱαννίδα οὔκω κάϱτα ἐϱϱιζωμένην ἔχων, ἀϖέβαλεν. οἱ δὲ ἐξελάσαντες Πεισίϛϱατον, αὖτις ἐκ νέης ἐϖ' ἀλλήλοισιν ἐϛαϛίαζον. ϖεϊελαυνόμενος δὴ τῇ ϛάσει ὁ Μεγακλέης, ἐϖεκηϱυκεύσατο Πεισίϛϱατῳ, εἰ βούλοιτό οἱ τὴν θυγατέϱα ἔχειν γυναῖκα ἐϖὶ τῇ τυϱαννίδι. ἐνδεξαμένου δὲ τ λόγον καὶ ὁμολογήσαντος ἐϖὶ τούτοισι Πεισίϛϱατος, μηχανῶνται δὴ ἐϖὶ τῇ καλλόῃ ϖϱῆγμα θηλύτϱατον, ὡς ἐγὼ δοκέω, μακϱῷ· ἐϖεί γε ἀϖεκϱέμη ἐκ ϖαλαιτέϱου τὸ βάϱβαϱον ἔθνος τῶ Ἑλληνικῶ [d]· ἐὸν δὲ δεξιώτεϱον, καὶ δυηθίης ἡλιθίης ἀϖηλλαγμένον μᾶλλον· εἰ δὲ τότε γε ἅτοι ἐν Ἀθηναίοισι τοῖσι ϖϱώτοισι λεγομένοισιν εἶναι Ἑλλήνων σοφίῃ, μηχανῶνται τοιάδε. Ἐν τῷ δήμῳ τῷ Παιανιέι ἦν γυνὴ τῇ οὔνομα ἦν Φύη, μέγεθος ἀϖὸ τεσσέϱων ϖηχέων [e] ἀϖολείϖουσα τϱεῖς δακτύλους, καὶ ἄλλως εἰδής. ταύτην τὴν γυναῖκα σκευάσαντες ϖαναοϖλίῃ, ἐς ἅϱμα ἐσβιβάσαντες καὶ ϖϱοσδέξαντες ϛῆμα οἷόν τι ἔμελλεν ὑϖεϱεπέσεσθαι φανέεσθαι ἔχουσα, ἤλαυνον ἐς τὸ ἄϛυ,

ceret: & ſiquidem ex ea filium ſuſtuliſſet, abdicaret. Tali Chilonis conſilio nolens obſequi Hippocrates, hunc poſtea Piſiſtratum filium ſuſtulit, qui in ſeditione litoralium, quibus præerat Megacles Alcmæonis filius; & campeſtrium, quibus præerat Lycurgus Ariſtolaidæ filius, tertiam ſeditionem excitavit, tyrannidem affectans: contractiſque ſeditioſis, per cauſſam tutandi montanos, hujuſcemodi rem machinatur. Seipſum ac mulos quum vulneraſſet, agitavit iumenta in forum, tanquam elapſus ex hoſtibus, quem rus proficiſcentem ſcilicet illi prorſus interimere voluiſſent: & populum precatus eſt ut aliquid cuſtodiæ ab illo obtineret, quum prius laudabile ſpecimen ſui edidiſſet in ducatu contra Megarenſes, tum capta Niſæa, tum aliis præclaris operibus editis. Populus igitur Athenienſis deceptus, dedit ei quoſdam è civibus delectos viros, qui non ſatellites quidem Piſiſtrato ferrent haſtas, ſed clavas. Ligneas enim clavas habentes ſectabantur eum à tergo. Qui ſimul cum Piſiſtrato inſurgentes arcem occuparunt: & inde Athenienſium imperio potitus, nullis qui tum erant magiſtratibus perturbatis, neque legibus mutatis, ſed priore ſtatu integro adminiſtravit urbem bene ac pulchre exornans. Sed non multo poſt tem- 60
pore factio Megaclis & Lycurgi concordibus animis eum ejecit. Hunc igitur in modum Piſiſtratus primum obtinuit Athenas, & tyrannidem nondum valde ſtabilitam habens amiſit: cujus ejectores denuo inter ſe ſeditionem redintegrarunt. In qua obſeſſus Megacles, Piſiſtratum miſſo caduceatore invitat, nunquid velit ſibi filiam capere uxorem ſub tyrannidis præmio. Accipiente vero ſermonem & condicente hanc conditionem Piſiſtrato, machinantur ad illius reditum, rem (ut ego comperio) longe ſtultiſſimam: quandoquidem jam olim ſeparatum fuit barbarum genus ab Hellenico, ut quum hoc ſit dexterius & magis ab ineptia puerili abhorrens; ſi etiam iſti in Athenienſibus, qui inter Græcos feruntur ſapientia primi, talia machinantur. Erat in populo Pæanienſi mulier nomine Phya, tribus digitis minus ſtatura quatuor cubitorum: & præſertim formoſa. Hanc mulierem plena armatura quum inſtruxiſſent, in currumque ſuſtuliſſent, compoſitam in eum habitum quo venuſtiſſima apparitura eſſet, in urbem agunt, præ-

a ἐόντας οἱ. b ἔϱξαι. c τϱιακόσιοι. d τὸ βαϱβαϱικὸν ἔθνος τὸ Ἑλληνικόν. e τϱυχέων τεσσάϱων.

præmissis qui præcurrerent præconibus, qui quum in urbem venissent, hæc mandata pronunciarent, dicentes; Athenienses, bona mente excipite Pisistratum, quem Minerva ipsa præcipuo inter homines honore prosequuta, in suam reducit arcem. Isti igitur passim euntes talia prædicaverunt: & statim rumor in populos emanavit, Pisistratum à Minerva reduci. Qui vero in urbe erant, audientes hanc mulierem esse deam ipsam, feminæ supplicarunt pariter, & Pisistratum acceperunt.

61 Hunc in modum quem diximus, recuperata tyrannide, Pisistratus, ex pactione quam inierat cum Megacle, filiam Megaclis ducit uxorem. Verum quum & filii essent ei adolescentes, & Alcmæonidæ dicerentur obnoxii esse piaculo, nolens ex novo coniugio liberos tollere, haud legitime coibat cum uxore. Quam rem quum primo mulier occultasset, postea sive inquisivisset seu non, matri suæ aperuit. Mater viro indicavit. Iste vero inique ferens se à Pisistrato contumelia affici, ut erat iratus, positis inimicitiis in gratiam rediit cum seditiosis. Quæ fieri Pisistratus contra se animadvertens, regione prorsus abscedit: & ubi Eretriam pervenit, una cum filiis deliberat. Quum autem sententia Hippiæ prævaluisset de tyrannide rursus recuperanda, ibi tum munera collegerunt ex civitatibus, quæ ipsis nonnihil ante placuerant. Et cum multi magnas contulerunt pecunias tum vero Thebani liberalitate superaverunt. Post hæc ut brevi sermone dicam, tempus exortum est, & omnia ad reditum eis expedita fuerunt. Nam & ex Peloponneso Argivi aderant mercede conducti, & Naxius quidam, nomine Lygdamis, voluntarius ipsis adveniens, multum alacritatis addidit, allatis & pecuniis & 62 viris. Profecti autem Eretria, anno undecimo vertente redierunt, & primum in Attica Marathonem occuparunt. Ad quos interea ibi castra habentes cum factiosi ex urbe se conferebant, tum alii ex populis adfluebant, quibus erat tyrannis quam libertas optabilior: atque ita hi quidem congregabantur. Ceterum quandiu Pisistratus pecuniam cogebat, & postea Marathonem tenebat, Athenienses qui intra urbem degebant, rem nihili fecerunt: sed ubi acceperunt eum ex Marathone urbem versus movere, ita demum auxilia adversus eum comparant. Isti igitur

ἄστυ, πεζοδρόμους κήρυκας προπέμψαντες, οἱ τὰ ἐντεταλμένα ἠγόρευον ἐς τὸ ἄστυ ἀπικόμενοι· „λέγουσι τοιάδε, Ὦ Ἀθηναῖοι, δέχεσθε ἀγα„θῇ νόῳ Πεισίστρατον, τὴν αὐτὴ ἡ Ἀθηναίη τι„μήσασα ἀνθρώπων μάλιστα, κατάγει ἐς τὠ„ϊῶτης ἀκρόπολιν. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἀγγελιοῦντες ἔλεγον· αὐτίκα δὲ ἐς τε τοὺς δήμους φάτις ἀπίκετο, ὡς Ἀθηναίη Πεισίστρατον κατάγει· καὶ ἐν τῷ ἄστει πυθόμενοι τὠ γυναῖκα εἶναι αὐτῷ τῷ θεὸν, πρεσεύχοντό τε τῷ ἄνθρωπον, καὶ ἐδέχοντο τὸν Πεισίστρατον. Ἀπολαβὼν δὲ τὴν τυραννίδα τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ὁ Πεισίστρατος, κατὰ τὸ ὁμολογέειν τῷ πρὸς Μεγακλέα γενομένῳ, γαμέει δὴ Μεγακλέος τὴν θυγατέρα [b]. οἷα δὲ παίδων τε οἱ ὑπαρχόντων νεηνιέων, καὶ λεγομένων εἶναι τὸν Ἀλκμεωνιδέων, ὁ βουλόμενος οἱ γνήσιος ἐκ τῆς νεογάμου γυναικὸς τέκνα, ἐμίσγετο οἱ ὁ κατὰ νόμον [c]. τὰ μὲν νυν πρῶτα ἔκρυπτε ταῦτα ἡ γυνή· μετὰ δὲ, εἴτε ἐρωτῶσα, εἴτε καὶ οὔ, φράζει τῇ ἑωυτῆς μητρὶ· ἡ δὲ τῷ ἀνδρί. ὁ δὲ δεινόν τι ἔσχε, ἀτιμάζεσθαι τοὺς Πεισιστράτου. ὀργῇ δὲ ὡς εἶχε, καταλλάσσετο τοῖσι ἐναντιώτῃσι. μαθὼν δὲ ὁ Πεισίστρατος τὰ πρηγμένα ἐπ' ἑωυτῷ, ἀπελαύνει ἐκ τῆς χώρης τὸν δεύτερον. ἀπικόμενος δὲ ἐς Ἐρέτριαν, ἐβουλεύετο ἅμα τοῖσι παισί. Ἱππίεω δὲ γνώμην νικησάντων, ἀνακτᾶσθαι ἐπῄει τὴν τυραννίδα, ἐσηγεῦντο ἤγαρον δωτίνας ἐκ τῶν πολίων, αἵ τινες σφι προεδέατο κατ' [d] ἀ. πολλῶν δὲ μεγάλα προφερόντων χρήματα, Θηβαῖοι ὑπερεβάλοντο τῇ δόσει τὰ χρήματα. μετὰ δὲ, ἵνα πολλῷ λόγῳ εἰπεῖν, χρόνῳ διέφυ, καὶ πάντα σφι ἐξήρτυτο ἐς τὴν κάθοδον. καὶ γὰρ Ἀργεῖοι μισθωτοὶ ἀπίκοντο ἐκ Πελοποννήσου· καὶ Νάξιός σφι ἀνὴρ ἀπιγμένος ἐθελοντὴς, τῷ οὔνομα ἦν Λύγδαμις, προθυμίῃ τε πολλῇ παρείχετο, καὶ στρατιήν καὶ χρήματα καὶ ἄνδρας. Ἐξ Ἐρετρίης δὲ ὁρμηθέντες, ἔτεϊ ἑνδεκάτῳ ἐπὶ ἀπίκοντο ὀπίσω· καὶ πρῶτον μὲν Ἀττικῆς ἔσχον Μαραθῶνα. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χώρῳ σφι στρατοπεδευομένοισι, οἵ τε ἐκ τοῦ ἄστεος στασιῶται ἀπίκοντο, ἄλλοι τε ἐκ τῶν δήμων προσέρρεον, οἷσι ἡ τυραννὶς μᾶλλον ἐλευθερίης ἦν ἀσπαστότερον. ἔτεσι μὲν [e] δὴ σπανίζοντο. Ἀθηναίων δὲ οἱ ἐκ τοῦ ἄστεος, ἕως μὲν Πεισίστρατος τὰ χρήματα ἤγαγε, καὶ μετεῶτις ὡς ἔσχε Μαραθῶνα, λόγον ἐθέλοντα εἶχον· ἐπεὶ τε δὲ ἐπύθοντο ἐκ τοῦ Μαραθῶνος αὐτὸν πορεύεσθαι [f] ἐπὶ τὸ ἄστυ, ἔτεα δὴ βοη-

θέσαι

a πανόπλοι. b γαμέει τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. c κατὰ τὸν νόμον. d προδιαιτῶντο. e ἔτεα μὲν. f στρατεύεσθαι.

Unde hoſtes ſocordes adortus recipit tyrannidem. Naxum ſubegit. Delum expiavit. Lacedæmoniorum bellum contra Tegeatas.

ϑέσι ἐπ' αὐτόν. καὶ ὅτοί τε παντραλῆ ἦσαν ὀπὶ τὰς καλιόνϛας· καὶ οἱ ἀμφὶ Πεισίϛρατον, ὡς ὁρμηϑέντες ἐκ Μαραθῶνος ἦσαν ὀπὶ τὸ ἄϛυ ἐς τωὐτὸ συμιόντες, ἀπικνέονται ὀπὶ Παλληνίδος Ἀθηναίης ἱρὸν, καὶ ἀντία ἑϑεντο τὰ ὅπλα. ἐνϑαῦτα ϑείη πομπῇ χρεώμενος παρίϛαται Πεισίϛρατῳ Ἀμφίλυτος ὁ Ἀκαρνὰν, χρησμολόγος ἀνὴρ, ὃς οἱ ποσιὸν χρᾷ ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ, τάδε λέγων,

Ἔῤῥιπται δ' ὁ βόλος, τὸ δὲ δίκτυον ἐκπεπέτασται·

Θυνοὶ δ' ὀιμήσουσι σελήνης λιπὰ νυκτός.

Ὁ μὲν δὴ οἱ ἐνϑεάζων χρᾷ τάδε· Πεισίϛρατος δὲ, συλλαβὼν τὸ χρηϛήριον, καὶ φὰς δέκεσθαι τὸ χρηϑὲν, ἐπῆγε τῇσι ϛρατιῇσι. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ ἐκ τοῦ ἄϛεος ποϑὲν ἄριϛον τετραμμένοι ἦσαν δὴ τηνικαῦτα· καὶ μὴ τὸ ἄριϛον μετεξέτεροι αὐτῶν, οἱ μὲν, ποϑὲν κύβους, οἱ δὲ, ποϑὲν ὕπνον. οἱ δὲ ἀμφὶ Πεισίϛρατον, ἐπειϱσόμενοι, τοὺς Ἀθηναίους τρέπουσι. Φευγόντων δὲ τούτων, βουλὴν ἐνϑαῦτα σοφωτάτην Πεισίϛρατος ὑπετεχνᾶτο, ὅκως μήτε ἀλισϑεῖεν ἔτι οἱ Ἀθηναῖοι, διεσκεδασμένοί τε εἶεν. ἀναβιβάσας τοὺς παῖδας ὀπὶ ἵππους, προέπεμπε· οἱ δὲ, καταλαμβάνοντες τοὺς φεύγοντας, ἔλεγον τὰ ἐντεταλμένα ὑπὸ Πεισίϛρατου, παρεόντα τε κελεύοντες, καὶ ἀπιέναι ἕκαϛον [a] ὀπὶ τὰ ἑωυτοῦ. Πειθομένων δὲ τῶν Ἀθηναίων, ὕστερον δὴ Πεισίϛρατος τριτάτην σχὼν Ἀθήνας, ἐῤῥίζωσε τὴν τυραννίδα, ὀπικούροισί τε πολλοῖσι, καὶ χρημάτων συνόδοισι· τὰ μὲν, αὐτόϑεν, τῶν δὲ, ἀπὸ Στρυμόνος ποταμοῦ συμιόντων· ὁμήρους τε τῶν δὴ ϑρασυμενάντων Ἀθηναίων ἐς μὲν αὐτίκα φυγόντων παῖδας λαβὼν, καὶ καταϛήσας ἐς Νάξον. καὶ γὰρ ταύτην ὁ Πεισίϛρατος κατεϱρέψατο πολέμῳ, καὶ ἐπέτρεψε Λυγδάμι [b], ϖρὸς γε ἔτι τούτοισι, τὴν νῆσον Δῆλον καϑήρας ἐκ τῶν λογίων. καϑήρας δὲ ὧδε· ἐπ' ὅσον ἔπιψις ἦν ἱρὰ εἶχεν, ἐκ τούτου ἐκ χάρης πάντος ἐξορύξας τοὺς νεκροὺς, μετεφόρεεν ἐς ἄλλον χῶρον τῆς Δήλου. καὶ Πεισίϛρατος μὲν ἐτυραννεύσεν Ἀθηναίων· Ἀθηναίων δὲ οἱ μὲν ἐν τῇ μάχῃ ἐπεπτώκεσαν, οἱ δὲ αὐτῶν μετὰ Ἀλκμαωνίδεω ἔφευγον ἐκ τῆς οἰκηίης [c]. Τοὺς μέν νυν Ἀθηναίους τοιαῦτα τὸ χρόνον τοῦτον ἐπωνήϑεα ὁ Κροῖσος κατέχοντα· τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ἐκ κακῶν τε μεγάλων πεφυγότας, καὶ ἐόντας ἤδη τῷ πολέμῳ κατυπερϑέρους Τεγεητέων. ὀπὶ γὰρ Λέοντος βασιλεύοντος καὶ Ἡγησικλέος ἐν Σπάρτῃ, τοὺς ἄλλους πολέμους εὐτυχέοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, ϖρὸς Τεγεήτας μούνους πρόσϑε πταιον.

tur cum omnibus copiis infeſti in illos redeuntes tendebant. & Piſiſtratus cum ſuis, poſtquam è Marathone digreſſi, ſimul uno agmine ad urbem veniſſent, accedunt ad Minervæ Pallenidis fanum, & caſtra ex adverſo poſuerunt. Hîc divino inſtinctu fungens Amphilytus Acarnan ariolus, Piſiſtrato adfuit, eumque accedens hexametro carmine vaticinatur inquiens,

Lapſus abit jam jactus, & eſt quoque rete repanſum.

Nocte aderunt thyni claro ſub ſidere lunæ.

Hoc ille oraculum iſti divinitus red- 63
didit. Piſiſtratus vero, eo percepto, & ſe divinam vocem accipere affirmavit, & copias adduxit. Athenienſes autem urbani tunc ad prandium ſe converterant, & poſt prandium partim ad teſſeras, partim ad ſomnum. In hos igitur impetu facto, qui cum Piſiſtrato erant, eos in fugam vertunt. Ipſis autem fugientibus ſolertiſſimum ibi conſilium Piſiſtratus excogitat, ut Athenienſes nec amplius recolligerentur, & diſſipati manerent: Pueros impoſitos equis præmiſit, qui aſſequuti fugientes, mandata Piſiſtrati dicerent, juberentque eos bono animo eſſe, & ad ſua quemque abire. Ita 64
parentibus dicto Athenienſibus, Piſiſtratus tertio potitus Athenis, tyrannidem ſtabilivit, tum adiutoribus multis, tum pecuniarum proventibus, partim indidem, partim à flumine Strymone comparatis. Filios quoque eorum Athenienſium qui perſtiterant, nec è veſtigio fugam fecerant, pro obſidibus ſumptos, in Naxum tranſtulit. Hanc enim inſulam bello ſubegerat, Lygdamique permiſerat, quum antehac etiam Delum inſulam ex oraculis expiaſſet. Expiavit autem ita, quatenus proſpectus à templo ferebatur, eatenus ex omni loco cadaveribus effoſſis, & in alium ejuſdem inſulæ locum tranſlatis. Itaque Piſiſtratus tyrannide potitus eſt Athenienſium, eorum aliis in prœlio cæſis, aliis una cum Alcmæonida è patria profugis. Talem itaque ſtatum 65
Athenienſium eſſe ea tempeſtate Cræſus audiebat: Lacedæmonios quoque magnis è cladibus ereptos, & jam Tegeatibus bello ſuperiores eſſe. Quippe Leonte Spartæ regnante & Hegeſicle, Lacedæmonii quum cetera bella proſpere geſſiſſent, adverſus ſolos Tegeatas cladem

a ἕκαστον. b Λυγδάμι. c οἰκίης.

dem acceperant. Et antea fere ex omnibus Græcis utebantur peſſimis legibus & circa ſe ſe ipſos, tum etiam peregrinis intolerabiles, quæ inſtituta in melius ita mutavere. Lycurgo, viro inter Spartiatas probato, Delphos ad oraculum profecto, ſimulatque in ædem ingreſſus eſt, Pythia hæc ſtatim inquit,

Ad mea veniſti prepinguia templa Lycurge,
Grate Ioui & cunctis qui tecta tuentur olympi.
Ambigo tene deum jam nunc hominemne ſalutem.
Sed multo magis eſſe deum te credo Lycurge.

Nonnulli præter hæc ajunt Pythiam ei expoſuiſſe inſtituta quæ nunc à Spartiatis ſervantur. Ipſi tamen Lacedæmonii dicunt, Lycurgum, quum fuiſſet tutor filii fratris ſui Leobotæ Spartiatarum regis, è Creta hæc attuliſſe. Siquidem quum primum tutor factus eſt, omnia jura immutavit: deditque operam nequis ea tranſgrederetur: deinde vero quæ ad bellum pertinent, enomotias, triacadas, & ſyſſitia: ſuper hæc ephoros ac ſenatores
66 inſtituit Lycurgus. Ita illi ad rectum vitæ genus tranſlati ſunt & Lycurgum vita defunctum, delubro ædificato magnopere colunt. Ex quo cum bonitate ſoli, tum non exigua hominum copia, elevati ſunt ſtatim, ac bene floruerunt. Quin etiam non amplius ſuffecit illis pace & quiete frui, ſed quum ſe Arcadibus præſtantiores eſſe arbitrarentur, de omni Arcadum regione oraculum Delphis conſuluerunt. Quibus Pythia reſpondit,

Me petis Arcadiam? magnum petis: haud tibi tradam.
Multi apud Arcadiam veſcentes glande viri ſunt,
Qui te rejicient. tibi ego haud invidero quicquam,
Saltandam Tegeam planta plaudente daturus:
Utque queas campum metiri fune feracem.

Hæc reſponſa ubi accepere Lacedæmonii, à ceteris Arcadibus abſtinentes, bellum intulere Tegeatis, ferentes compedes: videlicet captioſo freti oraculo, tanquam redacturi Tegeatas in ſervitutem. Verum congreſſi prœlio ac fugati, quicunque eorum vivi ſunt capti, eiſdem quas ipſi attulerunt compedibus incluſi, &

πλειον. τὸ ᾗ ἐπ᾽ ωεύτερον τέτων, καὶ κακονομώτατοι ἦσαν ϗεδὸν πάντων Ἑλλήνων, κατά τε σφέας αὐτὸς, καὶ ξείνοισιν ἀωεσόμικτοι. μετέβαλον ᾗ ὧδε ἐς εὐνομίην. Λυκοῦργος τ᾽ Σπαρτιητέων δοκίμως ἀνδρὸς ἐλθόντ᾽ ἐς Δελφοὺς ἐπὶ τὸ χρηστήριον, ὡς ἐσῆιεν ἐς τὸ μέγαρον, αὐτὺς ἡ Πυθίη λέγει τάδε,

Ἥκεις ὦ Λυκόργε [a] ἐμὸν πότι πίονα νηὸν,
Ζηνὶ φίλῳ, καὶ πᾶσιν ὀλύμπια δώματ᾽ ἔχουσι.
Δίζω ἦ σε θεὸν μαντεύσομαι, ἢ ἄνθρωπον [b].
Ἀλλ᾽ ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι ὦ Λυκόργε [c].

Οἱ μὲν δὴ τινες ωεὸς τάτοισι λέγυσι ἐς Φερσεφόνην αὐτῷ τῷν Πυθίῳ τ᾽ νεῶ κατιζῶσι κόσμον Σπαρτιήτῃσιν. Ὡς δ᾽ αὐτοὶ Λακεδαιμόνιοι λέγυσι, Λυκοῦργον ἐπιτροπεύσαντα Λεωβώτεω, ἀδελφιδέος μὲν ἑωυτῦ, βασιλεύοντ᾽ ᾗ Σπαρτιητέων, ἐκ Κρήτης ἀγαγέσθαι ταῦτα. ὡς γὰρ ἐπετρόπευσε, ταχέως μετέῤῥησε τὰ νόμιμα πάντα, καὶ ἐφύλαξε. ταῦτα μὴ ωαραβαίνειν. μετὰ ᾗ, τὰ ἐς πόλεμον ἔχοντα, ἐνωμοτίας, καὶ τριηκάδας καὶ συσσίτια· ωεός τε τάτοισι, τὰς ἐφόρυς καὶ γερόντας ἔστησε Λυκοῦργος. Οὕτω μὲν μεταβαλόντες εὐνομήθησαν. τῷ ᾗ Λυκούργῳ τελευτήσαντι ἱρὸν εἰσάμενοι, σέβονται μεγάλως. οἷα ᾗ ἔν τε χώρῃ ἀγαθῇ, καὶ ωληθέι ὀκ ὀλίγων ἀνδρῶν, ἀνά τε ἔβραμον αὐτίκα, καὶ εὐθυμήθησαν. ἐπεὶ δή σφιν ὀκέτι ἀωέχεα [d] ἡσυχίω ἄγειν, ἀλλὰ καταφρονήσαντες Ἀρκάδων κρέασονες εἶναι, ἐχρηστηριάζοντο ἐν Δελφοῖσιν ὅτι ωάσῃ τῇ Ἀρκάδων χώρῃ. ἡ ᾗ Πυθίη σφι χρᾷ τάδε,

Ἀρκαδίω μ᾽ αἰτεῖς; μέγα μ᾽ αἰτεῖς· ἄ τοι δώσω.
Πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίῃ βαλανηφάγοι ἄνδρες ἔασιν,
Οἵ σ᾽ ἀποκωλύσυσιν. ἐγὼ δέ τοι ὄτι μεγαίρω.
Δώζω τοι Τεγέω ωοσὶ κροσὸν ὀρχήσασθαι,
Καὶ καλὸν ωεδίον χοίνῳ διαμετρήσασθαι.

ταῦτα ὡς ἀωενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, Ἀρκάδων μὲν τ᾽ ἄλλων ἀωείχοντο· οἱ ᾗ, πέδας φερόμενοι, ἐπὶ Τεγεήτας ἐσεγατεύοντο, χρησμῷ κιβδήλῳ ωίσυνοι, ὡς δὴ ἐξανδραποδιεύμενοι τὰς Τεγεήτας. ἐσωθέντες ᾗ τῇ συμβολῇ, ὅσοι αὐτῶν [e] ἐζωγρήθησαν, πέδας τε ἔχοντες τὰς ἐφέροντο αὐτοὶ, καὶ χοίνῳ διαμετρησάμενοι τὸ

πε-

a Λυκόεργε. b ἢ κ᾽ ἄνδρα. c Λυκόεργε. d ἀπέχειν. e αὐτέων.

Infelices in prœliis contra Tegeatas. Agathoergi Spartæ. Oreſtis oſſa Tegeæ ſepulta VII cubitorum.

πεδίον τὸ Τεγεητέων, ἐργάζοντο. αἱ δὲ πέδαι αὗται, ἐν τῇσιν ἐδεδέατο, ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν σῶαι ἐν Τεγέῃ, πρὸς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης [a] Ἀθηναίης κρεμάμεναι. Κατὰ μὲν δὴ τὸ πρότερον πόλεμον συνεχέως αἰεὶ κακῶς ἀέθλεον πρὸς τοὺς Τεγεήτας. κατὰ δὲ τὸν Κροῖσον χρόνον, καὶ τῶν Ἀναξανδρίδεώ τε καὶ Ἀρίστωνος βασιληίων ἐν Λακεδαίμονι, ἤδη οἱ Σπαρτιῆται κατυπέρτεροι τῷ πολέμῳ ἐγεγένεσαν, τρόπῳ τοιῷδε χρώμενοι. ἐπειδὴ αἰεὶ τῷ πολέμῳ ἐσσοῦντο [b] ὑπὸ Τεγεητέων, πέμψαντες θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς, ἐπηρώτων [c] τίνα ἂν θεῶν ἱλασάμενοι, κατύπερθε τῷ πολέμῳ Τεγεητέων γένοιατο. ἡ δὲ Πυθίη σφέων ἔχρησε, τὰ Ὀρέστεω τοῦ Ἀγαμέμνονος ὀστέα ἐπαγαγομένους. ὡς δὲ ἀνευρεῖν σφέα οἷοί τε ἐγίνοντο [d] τῷ θείῳ τοῦ Ὀρέστεω, ἔπεμπον αὖτις τὸν ἐς θεὸν ἐπειρησομένους [e] τὸν χῶρον ἐν τῷ κέεται ὁ Ὀρέστης. εἰρωτῶσι δὲ τοῦτα τοῖσι θεοπρόποισι λέγει ἡ Πυθίη τάδε,

Ἔστι τις Ἀρκαδίης Τεγέη λαρῷ ἐνὶ χώρῳ,
Ἔνθ' ἄνεμοι πνείουσι δύο κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
Καὶ τύπος ἀντίτυπος, καὶ πῆμ' ὀπὶ πήματι κεῖται·
Ἔνθ' Ἀγαμεμνονίδεω κατέχει φυσίζοος αἶα·

Τὸν σὺ κομισάμενος, Τεγέης δυνατὸς ἔσῃ. ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀπεῖχον τῆς ἐξευρέσιος οὐδὲν ἔλασσον, πάντα διζήμενοι· ἐς ὃ δὴ Λίχης τῶν ἀγαθοεργῶν καλεομένων Σπαρτιητέων ἀνεῦρε. οἱ δὲ ἀγαθοεργοί εἰσι τῶν ἀστῶν, ἐξιόντες ἐκ τῶν ἱππέων αἰεὶ οἱ πρεσβύταιοι, πέντε ἔτεα ἑκάστου. τοὺς δεῖ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ ἂν ἐξίωσι ἐκ τῶν ἱππέων, Σπαρτιητέων τῷ κοινῷ ἀφαιρεμένους, μὴ ἐλινύειν ἄλλους ἄλλῃ. Τούτων [f] δὴ τῶν ἀνδρῶν Λίχης ἀνεῦρε ἐν Τεγέῃ, καὶ συντυχίῃ χρησάμενος καὶ σοφίῃ. ἐόντος γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ὁμιλίης πρὸς τοὺς Τεγεήτας, ἐλθὼν ἐς χαλκήιον, ἐθηεῖτο σίδηρον ἐξελαυνόμενον· καὶ ἐν θώυματι ἦν, ὁρέων [g] τὸ ποιεόμενον. μαθὼν δέ μιν ὁ χαλκεὺς ὑποθωυμάζοντα, εἶπε παυσάμενος τοῦ ἔργου, „Ἦ κου ἂν ὦ ξεῖνε Λάκων, εἴπερ εἶδες τὸ περ „ἐγὼ κάρτα ἂν ἐθώυμαζες, ὅκου νῦν ὕτω τυγ„χάνεις θώυμα ποιεύμενος [h] τὸν ἐργασίλεω τοῦ „σιδήρου. ἐγὼ γὰρ ἐν τῇδε θέλων ἐν τῇ [i] αὐλῇ φρέ„αρ ποιήσασθαι, ὀρύσσων, ἐπέτυχον σορῷ ἐπλα„πήχεϊ. ὑπὸ δὲ ἀπιστίης μὴ μέν γε μηδα„μὰ μείζονας ἀνθρώπους τῶν νῦν, ἀνῷξα αὐ„τὴν, καὶ εἶδον τὸν νεκρὸν μήκεϊ ἴσον ἑωυτῷ συ-

& campum Tegeatem menſi fune in eo opus fecerunt. Compedes autem quibus vincti fuerant, ad meam uſque ætatem ſervatæ fuerunt in Tegea circa templum Minervæ Aleæ ſuſpenſæ. Et primore quidem bello adverſus Tegeatas aſſidue ſemper male pugnaverant: Cræſi tamen ætate & Anaxandrida ac Ariſtone regnantibus Lacedæmone, jam longe ſuperiores Spartiatæ bello extiterunt, hunc in modum tales effecti: Quum ſemper in bello a Tegeatis ſuperarentur, miſſis Delphos conſultoribus, oraculum ſunt ſciſcitati, quemnam deorum placarent ut Tegeatarum victores exiſterent. His Pythia reſpondit, id fore, ſi oſſa Oreſtis filii Agamemnonis referrent. Cujus loculum quum nequirent invenire, rurſus ad deum mittunt de loco ſciſcitatum in quo ſitus Oreſtes eſſet. Hæc nunciis interrogantibus, ita Pythia inquit,

Eſt quædam Arcadiæ Tegea, in regione patenti:
Hic duo flant venti vi pervehemente coacti,
Forma hoſtis formæ, & noxæ ſuperinditæ noxa,
Hic Agamemnonides terra omniparente tenetur,
Quo tu ſublato Tegeæ ſperabere victor.

Ubi hæc quoque audierunt Lacedæmonii, nihilo minus inventione abſtinuerunt omnia diſquirentes: donec Liches, unus Spartiatarum eorum, qui benemeriti vocantur, comperit. Sunt autem benemeriti, in civibus ſemper ex militia equeſtri egreſſi maxime ſenes, quinque quotannis, quos quo anno ex equitibus exeunt, oportet à Spartiatarum communi miſſos alios aliò non ceſſare. Ex his Liches quum eſſet, rem illam apud Tegeam adinvenit, fortuna pariter atque ſolertia uſus. nam quum cum Tegeatis hoc tempore jus commercii eſſet, & iſte in ærariam officinam veniſſet, intuebatur mirabundus ferrum dum procudebatur. Quo in ſpectaculo admirari eum animadvertens faber ærarius, intermiſſo opere, certe magis, ô Lacon hoſpes, inquit, admirarere, ſi idem quod ego tu noſſes, qui tantopere admiraris ferri opificium. In hac enim corte puteum facere quum vellem, fodiens incidi in loculum ſeptem cubitorum: & quia incredulus eram omnino fuiſſe majores quàm nunc ſunt homines, aperui eum, & vidi cadaver ejuſdem loculo lon-

a Ἀλαίης. b ἐσσῶντο. c ἐπέρωτεον. d ἐγινέατο. e αὖτις ἐς τὸν θεὸν ἐπειρησομένους. f τουτέων. g ὁρέων. h ποιεόμενον. i θέλων τῇ.

longitudinis: quam ubi menſus ſum, iterum obrui. Hæc illo referente quæ viderat, Liches conſiderans, conjectabat hunc ex oraculo eſſe Oreſtem, hac utens conjectura: duos quidem quoscernebat fabri ærarii folles, totidem comperit eſſe ventos: incudem vero & malleum, formam & formæ repercuſſionem: ferrum vero quod cuderetur, noxam ſuperinditam noxæ: hac ratione id conjectans, quod in noxam hominis ferrum inventum ſit. Hæc itaque cum conjectaviſſet; Spartam regreſſus, rem omnem Lacedæmoniis refert. Illi ex compoſito & ficto ſermone hominem judicio aggredientes exilio damnant. Qui Tegeam profectus, & calamitatem ſuam referens fabro ærario, conducebat ab eo detrectante elocare cortem. Verum aliquanto poſt ubi perſuaſit, ibi domum habuit. ſic effoſſo ſepulchro oſſa collegit, eaque portans Spartam rediit. Quo ex tempore quoties ſe invicem experti ſunt, longe ſuperiores bello extitere Lacedæmonii: præterea vero magna etiam pars Pelo-
9 ponneſi jam eis parebat. Hæc itaque omnia Crœſus audiens, miſit nuncios Spartam cum muneribus, ad rogandam belli ſocietatem, & mandatis quæ dicere oporteret. Ii poſtquam pervenerunt, Nos (ajunt) Crœſus miſit, Lydorum aliarumque gentium rex, ita inquiens, ô Lacedæmonii, quoniam deus oraculum reddidit, ut Græcum mihi amicum adſciſcerem, & vos inter Græcos antecellere audio, vos igitur ex oraculo advoco cupiens amicus eſſe & ſocius, citra dolum fraudemque. Crœſus hæc per legatos nunciavit. Quorum adventu Lacedæmonii, qui & ipſi oraculum Crœſo datum audierant, gaviſi, fœdus hoſpitii ſocietatiſque inierunt. Etenim jam antea intercedebant nonnulla Crœſi in Lacedæmonios beneficia. Nam quum illi miſiſſent Sardes ad aurum coemendum, quo uſuri erant in id ſimulacrum Apollinis quod nunc poſitum eſt in Thornace Laconicæ, eo auro ſunt à
70 Crœſo donati. Qua de re Lacedæmonii, quodque ſe amicos ille præ omnibus Græcis delegiſſet, ſocietatem admiſerunt. Et partim quidem denuncianti ſeſe paratos exhibuerunt; partim fabricatum craterem aheneum circa labia extrinſecus frequentibus animalium cælaturis ornatum & trecentarum amphorarum capacem avexerunt,

„σορῷ· μετρήσας ἦ, σωέχωσι ὀπίσω. ὁ μὲν δὴ οἱ ἔλεγε [a] τὰ περ ὀπώπεε· ὁ ἦ, συνώσας τὰ λεγόμενα, συνεβάλλετο τὸ Ὀρέστεα κατὰ τὸ θεοπρόπιον τῶτον εἶναι, τῆδε συμβαλλόμενος [b]. ὁρᾷ χαλκέους δύο ὀρέων [c] φύσας, τὰς ἀνέμους εὔλεσκε εὐνάς· τὸ ἦ ἄκμονα, καὶ τὴν σφύραν, τόν τε τύπον καὶ τὸ ἀντίτυπον· τὸ ἦ ἐξελαυνόμενον σίδηρον, τὸ πῆμα ἐπὶ πήματι κείμενον· κατὰ τοιόνδε τι εἰκάζων, ὡς ἐπὶ κακῷ ἀνθρώπῳ σίδηρος ἀνάρρηται. συμβαλόμενος [d] ἦ ταῦτα, καὶ ἀπελθὼν ἐς Σπάρτην, ἔφραζε Λακεδαιμονίοισι πᾶν τὸ πρῆγμα. οἱ ἦ, ἐκ λόγου πλασθὲ ἐπενείκαντές οἱ αἰτίην, ἐδίωξαν. ὁ ἦ, ἀπικόμενος ἐς Τεγέην, καὶ φράζων τὴν ἐωυτῦ συμφορὴν πρὸς τὸ χαλκέα, ἐμισθοῦτο παρ' ἐκεῖνον σκιδνάναι τὴν αὐλήν. χρόνῳ ἦ ὡς ἐνέγνωσεν, ἐνοικίσθη. ἀνορύξας δὲ τὸ τάφον, καὶ τὰ ὀστέα συλλέξας, οἴχετο φέρων ἐς Σπάρτην. καὶ ἐπὶ τοῦτο δὲ χρόνου, ὅκως ἐπρώσσοντο ἀλλήλων, πολλῷ κατυπέρτεροι τῷ πολέμῳ ἐγίνοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἤδη δέ σφι καὶ ἡ πολλὴ τοῦ Πελοποννήσου ἐπεπειθάρχεε. Ταῦτα δὴ ὧν πάντα πυθανόμενος ὁ Κροῖσος, ἔπεμπε ἐς Σπάρτην ἀγγέλους δῶρά τε φέροντας, καὶ δεησομένους συμμαχίης, ἐντελάμενός τε τὰ λέξων χρῆν. οἱ „δὲ, ἐλθόντες ἔλεγον, Ἔπεμψε ἡμέας Κροῖσος „ὁ Λυδῶν τε καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεὺς, λέ„γων τάδε, Ὦ Λακεδαιμόνιοι, χρήσαντί μοι θεῷ τὰ Ἑλλησι φίλον προσθέσθαι, (ὑμέας δὴ „πυθόμενοι προεστάναι τῆς Ἑλλάδος) ὑμέας „ὧν καλὰ τὸ χρηστήριον προσκαλέομαι, φίλος „τε θέλων γενέσθαι καὶ σύμμαχος ἄνευ τε δόλου „καὶ ἀπάτης. Κροίσου μὲν δὴ ταῦτα δι' ἀγγέλων ἐπεκηρυκεύετο. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ἀκηκοότες καὶ αὐτοὶ τὸ θεοπρόπιον τὸ Κροίσῳ γενόμενον, ἥδοντό τε τῇ ἀφίξεϊ τῶν Λυδῶν, καὶ ἐποιήσαντο ὅρκια ξεινίης πέρι καὶ ξυμμαχίης, καὶ γάρ τινες αὐτοῖς εὐεργεσίαι εἶχον ἐκ Κροίσου πρότερον ἐπὶ γενομέναι. πέμψαντες γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Σάρδις, χρυσὸν ὠνέοντο, ἐς ἄγαλμα βουλόμενοι χρήσασθαι τούτῳ, τὸ νῦν ἵδρυται Ἀπόλλωνος Κροῖσος δὲ σφι ὠνεομένοισι ἔδωκε δωτίνην. Τούτων [e] τε ὦν εἵνεκεν [f] οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν συμμαχίην ἐδέξαντο, καὶ ὅτι ἐκ πάντων σφέας προκρίνας Ἑλλήνων, αἱρέετο φίλους. καὶ τοῦτο μὲν, αὐτοὶ ἔσαν ἕτοιμοι ἐπαγγείλαντι· τοῦτο δὲ, ποιησάμενοι κρητῆρα χάλκεον, ζωδίων τε ἔξωθεν πεποιημένων περὶ τὸ χεῖλος, χ μεγάθεϊ τριηκοσίους ἀμφορέας

D 2

a ὀπίλεγε. b συμβαλλόμενος. c ἐρῶν. d συμβαλλόμενος. e Τουτέων. f εἵνεκα.

Crateris Cræſo miſſi ab Spartanis, interceptio. Sandanis deterret Cræſum ab hoc bello. Perſarum tunc paupertas. Syrii Cappadoces. Halys fl.

ρέας χωρέοντα ἦγον, δῶρον βαλόμενοι ἀντιδῶναι Κροίσῳ. ἔτω ὁ κρητὴρ οὐκ ἀπίκετο ἐς Σάρδις, δι' αἰτίας διφασίας λεγομένας τόσδε· οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι λέγουσι ὡς ἐπεί τε ἀγόμενον ἐς τὰς Σάρδις ὁ κρητὴρ ἐγένετο καλὰ τὸν Σαμίων, πυθόμενοι Σάμιοι ἀπελοίατο [a] αὐτὸν, νηυσὶ μακρῇσι ἐπιπλώσαντες· αὐτοὶ δὲ Σάμιοι λέγουσι ὡς ἐπεί τε ὑστέρησαν οἱ ἄγοντες τὸν Λακεδαιμονίων τὸν κρητῆρα, ἐπιπλώσαντο δὲ Σάρδις τε καὶ Κροῖσον ἡλωκέναι, ἀπέδοντο τὸν κρητῆρα ἐν Σάμῳ· ἰδιώτας δὲ ἄνδρας πριαμένους ἀναθεῖναί μιν ἐς τὸ Ἡραῖον· τάχα δ' ἂν καὶ οἱ ἀποδόμενοι λέγοιεν ἀπικομένοι ἐς Σπάρτην, ὡς ἀπαιρεθείησαν ὑπὸ Σαμίων. καλὰ μὲν νυν τὸν κρητῆρα ἔτως ἔχει [b]. Κροῖσος δὲ ἁμαρτὼν τοῦ χρησμοῦ, ἐπειρᾶτο στρατηίην ἐς Καππαδοκίην, ἐλπίσας καταιρήσειν Κῦρόν τε καὶ τὴν Περσέων δύναμιν. παρασκευαζομένῳ δὲ Κροίσῳ στρατεύεσθαι ἐπὶ Πέρσας, τῶν τις Λυδῶν, νομιζόμενος καὶ πρόσθεν εἶναι σοφὸς, ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς γνώμης καὶ τὸ κάρτα ἔνομα ἐν Λυδοῖσι ἔσχον, συνεβούλευσε Κροίσῳ τάδε, (ἔ„νεμά οἱ ἦν Σάνδανις) Ὦ βασιλεῦ, ἐπ' ἄνδρας „τοιούτους στρατεύεσθαι παρασκευάζεαι, οἳ σκυτί„νας μὲν ἀναξυρίδας, σκυτίνην δὲ τὴν ἄλλην „ἐσθῆτα φορέουσι· σιτέονται δὲ οὐκ ὅσα ἐθέλουσι, „ἀλλ' ὅσα ἔχουσι, χώρην ἐχόντες τραχείην. πρὸς „δὲ, οὐκ οἴνῳ χρέωνται, ἀλλὰ ὑδροποτέουσι. „σῦκα δὲ ἔχουσι τρώγειν, οὐκ ἄλλο ἀγαθὸν ἐ„δέν. τοῦτο μὲν δὴ, εἰ νικήσας, τί σφέας ἀπαγ„ρήσεαι, τοῖσί γε μὴ ἔστι μηδέν [c]; τοῦτο δὲ, ἢν „νικηθῇς, μάθε ὅσα ἀγαθὰ ἀποβαλέεις. γευ„σάμενοι γὰρ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν, προσέξονται, „καὶ οὐκ ἀπωστοὶ ἔσονται. ἐγὼ μέν νυν θεοῖσι ἔχω „χάριν, οἳ οὐκ ἐπὶ νόον ποιέουσι Πέρσῃσι στρα„τεύεσθαι ἐπὶ Λυδούς. ταῦτα λέγων, οὐκ ἔπεισε τὸν Κροῖσον. Πέρσῃσι γὰρ, πρὶν Λυδοὺς καταστρέψασθαι, ἦν οὔτε ἀβρὸν οὔτε ἀγαθὸν οὐδέν. Οἱ δὲ Καππαδόκαι ὑπὸ Ἑλλήνων Σύριοι ὀνομάζονται. ἔσαν δὲ οἱ Σύριοι πρίν, τὸ μὲν πρότερον ἢ Πέρσας ἄρξαι, Μήδων κατήκοοι, τότε δὲ Κύρου. ὁ γὰρ ὅρος [d] ἦν τῆς τε Μηδικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Λυδικῆς, ὁ Ἅλυς ποταμὸς, ὃς ῥέει ἐξ Ἀρμενίων διὰ Κιλίκων, μετὰ δὲ, Ματιηνοὺς μὲν ἐν δεξιῇ ἔχων ῥέων· ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου, Φρύγας. παραμειβόμενος δὲ τούτους, καὶ ῥέων ἄνω πρὸς βορέην ἄνεμον, ἔνθεν μὲν Συρίους Καππαδόκας ἀπέργει, ἐξ ἀριστερῆς δὲ παφλαγόνας. ἔτω ὁ Ἅλυς ποταμὸς ἀπὸ πάμπαν [e] σχεδὸν πάντα τὰ Ἀσίης τὰ κάτω ἐκ θαλάσσης τὸν ἀντίον κέρας ἐς τὸν Εὔξεινον

xerunt, hoc dono volentes Cræſum remunerari: ſed ille Sardes non pervenit, propter alterutram harum quæ feruntur cauſſarum. Lacedæmonii quidem ajunt hunc craterem quum veheretur Sardes, & prope Samum veniſſet, à Samiis fuiſſe interceptum; qui, cognita re, navibus iſtos longis aggreſſi fuere. Ipſi vero Samii ajunt, Lacedæmonios, qui craterem portabant, ſerò venientes, quum audiſſent Cræſum captum eſſe cum Sardibus, illum in Samo vendidiſſe viris privatis, qui eum Iunonis templo dedicavere: forſan autem & illi qui vendiderunt, Spartam reverſi dixerint à Samiis ſibi fuiſſe ereptum. Ac de cratere ita res ſe habet. Cræſus autem aberrans in oraculo, adverſus Cappadociam exercitus comparabat, ſpe & Cyrum & potentiam Perſarum evertendi. Cui in hac apparanda expeditione occupato, Lydus quidam, nomine Sandanis, & antehac pro ſapiente habitus, & ab hac ſententia plus nominis apud Lydos conſequutus, hunc in modum Cræſo conſuluit; Adverſus tales viros expeditionem paras, ô rex, qui è corio quidem ſubligacula, etiam è corio reliquam veſtem ferunt: qui non quibus volunt cibis veſcuntur, ſed quos habent, utpote regionem aſperam incolentes. Ad hæc potu non vini utuntur, ſed aquæ: non ficos ad comedendum, nec aliud quicquam boni habent. Hinc ſi vinces, quid illis eripias quibus nihil eſt? ſin victus fueris, animadverte quot bona amittes. Ubi guſtaverint illi noſtra bona, circumſiſtent nos, nec abigi poterunt. Equidem diis habeo gratiam, qui non inducunt in animum Perſis ut Lydos bello invaderent. Hæc loquutus, non tamen Cræſum flexit. Etenim Perſis, antequam Lydos ſubigerent, nihil erat neque lautum neque opiparum. Porro Cappadoces à Græcis Syrii nominantur: & erant hi Syrii, antequam Perſæ imperitarent, ditionis Medorum, tunc autem Cyro parebant. Siquidem imperium Medicum ac Lydium diſterminabat fluvius Halys, qui ex Armenio monte fluit per Cilicas, dehinc ita fluens Maticnos habet ad dextram, & Phrygas ad lævam; quos præterlapſus & boream verſus ſurſum tendens hinc quidem Syrios Cappadocas includit, ab lævo autem Paphlagonas. Ita fluvius Halys cuncta fere inferiora Aſiæ, à mari quod Cypro objectum eſt, ad Euxinum

71

72

a ἀπελήσαιτο. b ἔτω ἔχει. c τοῖσί γε μηδέν. d ὄρος. e ἀπὸ τοῦ μάλα.

xinum usque Pontum dirimit. Est autem cervix hæc totius hujus regionis; longitudinem itineris quod attinet, quin-
73 que dies viro expedito insumuntur. Itaque adversus Cappadociam Crœsus cum exercitu profectus est, tum cupiditate regionis, volens hanc partem suæ adiicere, tum vel magis fiducia oraculi, & Cyrum ulciscì annitens propter Astyagem. Quippe hunc Astyagem Cyaxaris filium, Medorum regem, affinem Crœsi Cyrus Cambysis filius bello victum ceperat. Erat autem Crœso Astyages hunc in modum affinis: Apud Scythas Nomadas quum esset seditio, caterva virorum clam excessit in terram Medicam, qua tempestate Medorum tyrannus erat Cyaxares, Phraortis filius, Deiocis nepos; qui Scythas hos, utpote supplices, initio benigne excepit, & quum plurimi eos faceret, filium eis tradidit imbuendum & lingua Scythica, & artificio sagittandi. Interjecto deinde tempore, quum Scythæ venatum assidue irent & semper aliquid afferrent, nonnunquam tamen contingebat ut nihil caperent. Quos ita revertentes manibus inanibus Cyaxares (erat enim, ut monstravit, iræ non imperans) aspere admodum cum contumelia infectabatur. Id illi, ut se indignum, à Cyaxare pati non ferentes, consilio habito decreverunt aliquem eorum puerorum quos docerent, concidere; apparatumque ut feras apparare consueverant, Cyaxari offerre, perinde ac ferinam: idque quum obtulissent, quam celerrime se ad Alyattem Sadyattis filium Sardes conferrent. Quod & factum est. nam & Cyaxares & qui aderant convivæ ex his carnibus gustaverunt: & Scythæ perpetrato hoc, Alyatti se supplices præbuerunt. Quos post-
74 ea reposcenti Cyaxari quod Alyattes reddere abnuerat, bellum inter Lydos Medosque quinquennale conflatum est. Quo in bello sæpe Medi, sæpe Lydi victores extiterunt, & nocturnum quoddam prœlium fecerunt. Quum vero pari fortuna hoc bellum utrisque cederet, sexto anno signis collatis, contigit, ut in medio pugnæ repente dies nox efficeretur. Quam immutationem diei futuram Thales Milesius Ionibus prædixerat, hunc ipsum annum præfiniens quo immutatio facta est. Lydi ac Medi ubi diem nocteſcere viderunt, à pugnando destiterunt: eoque propensius utrique ad pacem inter se constituen-

νον πόνον· ἔστι δὲ αὐχὴν ἕτερος τῆς χώρης ταύτης ἀπάσης, μῆκος ὁδὸν δύο ἡμερέων ἀνδρὶ πεντε ἡμέρας ἀναισιμοῦντα. Ἐστρατεύετο δὲ ὁ Κροῖσος ἐπὶ τὴν Καππαδοκίην τῶνδε εἵνεκα [a], καὶ γῆς ἰμέρῳ, ἐλπίσας ἕως τὴν ἑωυτοῦ μοίρην [b] βουλόμενος, καὶ μάλιστα τῷ χρηστηρίῳ πίσυνος ἐών, καὶ τίσασθαι θέλων [c] ὑπὲρ Ἀστυάγεος Κῦρον. Ἀστυάγεα γὰρ τὸν Κυαξάρεω, ἐόντα Κροίσῳ μὲν γαμβρὸν, Μήδων δὲ βασιλέα, Κῦρος ὁ Καμβύσεω κατεστρεψάμενος εἶχε, γινόμενον γαμβρὸν Κροίσῳ ὧδε. Σκυθέων τῶν νομάδων εἶλη [d] ἀνδρῶν στασιάσασα, ὑπεξῆλθε ἐς γῆν τὴν Μηδικήν· ἐπυνθάνοντο δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Μήδων Κυαξάρης ὁ Φραόρτεω τοῦ Δηιόκεω, ὃς τοὺς Σκύθας τούτους τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἐπεῖπε εὖ, ὡς ἐόντας ἱκέτας· ὥς τε δὲ πολλῷ πλέονας ἐόντας αὐτοὺς, παῖδα σφι παρέδωκε τὴν γλῶσσάν τε ἐκμαθεῖν [e], καὶ τὴν τέχνην τὸν τόξων. χρόνου δὲ γινομένου, καὶ αἰεὶ φοιτεόντων τῶν Σκυθέων ἐπ' ἄγρην, καὶ ἀεί τι φερόντων, καί ποτε συνήλεκε ἐλεῖν σφέας μηδέν· νοσήσαντας δὲ αὐτοὺς κενῇσι χερσὶ, ὁ Κυαξάρης, (ἦν γὰρ, ὡς δοκέει, ὀργῆς οὐκ ἄκρος) τρηχέως κάρτα ἐπείκαστε ἀφίκετο. οἱ δὲ, ταῦτα πρὸς Κυαξάρεω παθόντες, ὡς τε ἀναξίως σφέων ἑωυτῶν [f] πεπονθότες, ἐβούλοντο [g] τῶν σφίσι διδασκομένων παίδων ἕνα κατακῆψαι. σκυδάσαντες δὲ αὐτὸν ὥσπερ εἰώθεσαν καὶ τὰ θηρία σκυδάζειν, Κυαξάρῃ δόξαν φέρουσι, ὡς ἄγρην δὴ θηρσὶ. δόντες δὲ, τὴν παρασκευὴν ποιέεσθαι Ἀλυάττεα τὸν Σαδυάττεω ἐς Σάρδις. ταῦτα καὶ δὴ ἐγίνετο. καὶ γὰρ Κυαξάρης καὶ οἱ παρεόντες δαιτυμόνες τῶν κρεῶν τούτων [h] ἐπάσαντο· καὶ οἱ Σκύθαι ταῦτα ποιήσαντες, Ἀλυάττεω ἱκέται ἐγίνοντο. Μετὰ δὲ ταῦτα (ἐπεὶ γὰρ δὴ ὁ Ἀλυάττης ἐξεδίδου τοὺς Σκύθας ἐξαιτέοντι Κυαξάρῃ) πόλεμος τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Μήδοισι [i] ἐγένετο ἐπ' ἔτεα πέντε· ἐν τοῖσι πολλάκις μὲν οἱ Μῆδοι τοὺς Λυδοὺς ἐνίκησαν, πολλάκις δὲ οἱ Λυδοὶ τοὺς Μήδους· ἐν δὲ καὶ νυκτομαχίην τινὰ ἐποιήσαντο. Διέφερόν σφι δὲ ἤδη ἴσους τὸ πόλεμον, τῷ ἕκτῳ ἔτεϊ συμβολῆς γινομένης, συνήνεικε ὥς τε τῇ μάχης συνεστεώσης, τὴν ἡμέρην ἐξαπίνης νύκτα γενέσθαι. τὴν δὲ μεταλλαγὴν ταύτην τῆς ἡμέρης Θαλῆς ὁ Μιλήσιος τοῖσι Ἴωσι προηγόρευσε ἔσεσθαι, ἔρον προθέμενος ἐνιαυτὸν τοῦτον ἐν ᾧ δὴ καὶ ἐγένετο ἡ μεταβολή. οἱ δὲ Λυδοί τε καὶ οἱ Μῆδοι ἐπεί τε εἶδον νύκτα ἀντὶ ἡμέρης γενομένην, τῆς μάχης τε ἐπαύσαντο, καὶ μᾶλλόν τι ἔσπευσαν ἐς

D 3 ἀμ-

a ἵνεκα. b μοίρην. c ἐθέλων. d ἴλη. e ἐκμαθεῖν. f ἑωυτέων. g ἐβούλοντο. h τουτέων. i καὶ Μήδοισι.

Aſtyages gener Alyattis. Fœderis vinculum in mutuo ſanguine lingendo. Halyos tranſitus. Pteria.

ἀμφότεροι εἰρλύσω ἑωυτοῖζι γηυέσθαι. οἱ δὲ συμβιβάσαντες αὐτὸς, ἔσαν οἵδε, Συέννεσις τε ὁ Κίλιξ, καὶ Λαβυνήτ@ ὁ Βαβυλώνι@· ἔτοι σφι τὸ ὅρκιον οἱ ἀποδόσαντες γηυέσθαι ἔσαν, καὶ γάμων ἐπαλλαγὴν ἐποίησαν· Ἀλυάττεα γὰρ ἐγνωσαν δόναι τὴν θυγατέρα Ἀστυάγεϊ τῷ Κυαξάρεω παιδί. ἄνευ γὰρ ἀναγκαίης ἰσχυρῆς συμβάσιες ἰσχυραὶ οὐκ ἐθέλουζι συμμένειν. ὅρκια δὲ ποιέεται ταῦτα τὰ ἔθνεα τάπερ τε Ἕλληνες· καὶ πρὸς τούτοιζι, ἐπεὰν τὰς βραχίονας ἐπιτάμωνται ἐς τὠυτὸ ὁμοχροίλω, τὸ αἷμα ἀναλείχεσι ἀλλήλων. Τοῦτον δὴ ὧν Ἀστυάγεα Κῦρ@ ἐόντα ἑωυτοῦ μητροπάτορα καθαιρεψάμεν@ ἔχε, δι' αἰτίλω τὴν ἐγὼ ἐν τοῖζι ὀπίσω λόγοιζι σημανέω. τὰ Κροῖσ@ ἐπιμεμφόμεν@ τῷ Κύρῳ, ἔς τε τὰ χρηστήρια ἔπεμπε, εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας [a]. καὶ δὴ ἐς ἀπιχθέντα χρησμὸς κιβδήλος, ἐλπίσας πρὸς ἑωυτοῦ τὸ χρησμὸν εἶναι, ἐστρατεύετο ἐς τὴν Περσέων μοῖραν [b]. ὡς δὲ ἀπίκετο ἐπὶ τὸν Ἅλυν ποταμὸν ὁ Κροῖσ@, τὸν ἐνθεῦτεν, ὡς μὲν ἐγὼ λέγω, κατὰ τὰς ἐούσας γεφύρας διεβίβασε τὸν στρατόν· ὡς δὲ ὁ πολλὸς λόγ@ Ἑλλήνων, Θαλῆς οἱ ὁ Μιλήσι@ διεβίβασε [c]. ἀπορέοντ@ γὰρ Κροίσῳ ὅκως οἱ διαβήσετ@ τὸν ποταμὸν ὁ στρατὸς, (οὐ γὰρ δὴ εἶναί κω τοῦτον τὸν χρόνον τὰς γεφύρας ταύτας) λέγετ@ παρεόντα τὸν Θαλῆν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ποιῆσαι αὐτῷ, τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς ῥέοντα ἔχ στρατοῦ, καὶ ἐκ δεξιῆς ῥέῃ. ποιῆσαι δὲ ὧδε· ἄνωθεν ἔχ στρατοπέδου ἀρξάμενον, διώρυχα βαθέλω ὀρύσσειν, ἄγοντα μιανδρέα, ὅκως ἂν τὸ στρατόπεδον ἱδρυμένον κατὰ νώτου λάβοι· ταύτῃ κατὰ τὴν διώρυχα ἐκτραπόμεν@ ἐκ τοῦ ἀρχαίων ῥεέθρων, καὶ αὖτις παραμειβόμεν@ τὸ στρατόπεδον, ἐς τὰ ἀρχαῖα ἐσβάλλοι. ὥστε ἐπεί τε ἐχώθη, τάχιστα ὁ ποταμὸς ἀμφοτέρῃ διαβατὸς ἐγένετο. οἱ δὲ ἐς τὸ παράπαν λέγουζι ἐς τὸ ἀρχαῖον ῥεῖθρον [d] ἀποξηραυθῆναι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑπερίεμαι. κῶς γὰρ ὀπίζω πορευόμενοι διέβησαν αὐτόν; Κροῖσ@ δὲ, ἐπεί τε διαβὰς σὺν τῷ στρατῷ ἀπίκετο ἐς τὴν Καππαδοκίης ἐς τὴν Πτερίλω καλεομένλω. ἡ δὲ Πτερίη ἐστὶ τῆς χώρης ταύτης τὸ ἰσχυρότατον, κατὰ Σινώπλω πόλιν τὴν ἐν Εὐξείνῳ πόντῳ μάλιστά κη κειμένλω. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύετο, φθείρων τοὺς Συρίων τοὺς κλήρους· καὶ εἶλε μὲν τὴν Πτερίων τὴν πόλιν, καὶ ἠνδραποδίσατο, εἶλε δὲ τὰς περιοικίδας αὐτῆς πάσας· Συρίους τε ἐόντας αἰτίους, ἀναστάτους ἐποίησε. Κῦρ@ δὲ ἀγείρας τὸν ἑωυτοῦ στρατὸν, καὶ προσλαβὼν τοὺς μεταξὺ οἰκεόντας πάντας, ἠντιοῦτο Κροίσῳ. πρὶν δὲ

stituendam feſtinaverunt; autoribus conventionis Syenneſi Cilice & Labyneto Babylonio: qui ut & fœdus intercederet & matrimonii commercium fieret, eniſi ſunt; decernentes ab Alyatte Arienin filiam Aſtyagi Cyaxaris filio nuptum dari: quoniam ſine vehementi neceſſitudine conventiones ſtabiles ſervari non queunt. Ineunt autem hæ gentes fœdera cum cetero ritu Græcorum, tum inſecando brachia, donec ſimili colore ſunt, ac mutuum ſanguinem delingendo. Hunc igi- 75
tur Aſtyagem avum ſuum maternum Cyrus bello victum tenebat, ob eam quam in ſequentibus indicabo cauſſam. Quo nomine Crœſus ei infenſus, nunquid inferret Perſis bellum, ad oracula miſerat. Et quum reſponſum veniſſet haud ſincerum, ſibi favere interpretatus, expeditionem iniit adverſus Perſarum terram. Atque ubi ad Halym flumen pervenit, tunc (ut ego quidem narro) pontibus ibi ſitis copias traduxit: ut autem Græci plurimi dictitant, Thales Mileſius traduxit ei. Nam quum incertus animi Crœſus foret qua parte fluminis traiiceret exercitum (nulloſdum enim ex illis pontibus ea tempeſtate fuiſſe) fertur Thalen, qui in his caſtris aderat, feciſſe ut fluvius qui ad lævam exercitus fluebat, flueret etiam ad dextram. Feciſſe autem hunc in modum: Foſſam altam, exorſus ſuperiore loco, quam erant caſtra, ductam in ſpeciem lunæ, depreſſit, quæ caſtra, ut erant metata, à tergo amplecteretur: illac per foſſam quum traduxiſſet ex priſtino alveo fluvium, iterum eum, ubi caſtra præteriiſſet, in ſuum alveum refunderet; ita ut quum diviſus eſſet, celerrime fluvius utrinque permeabilis effectus ſit. Quidam vero ajunt veterem etiam omnino exaruiſſe alveum. Cui rei equidem non accedo. quo enim modo qui rurſum redierunt, illum tranſiverunt? Crœſus igitur exercitu traje- 76
cto, venit in Cappadociæ regionem quæ dicitur Pteria, omnium ejus plagæ tutiſſimæ, juxta urbem Sinopen fere ad pontum Euxinum ſitam. Hic ſtativa habens, prædia Syriorum vaſtat, & urbem Pteriorum expugnat diripitque. Cepit quoque cunctas circumſitas urbes, Syrioſque ipſos nihil commeritos exterminavit. Hinc Cyrus coacto ſuo exercitu, adſumptiſque omnibus qui in medio incolebant, obviam pergit: miſſo tamen, antequam exer-

a ἐπὶ Πέρσας ἐρχθήναι. b μοῖραν. c Θαλῆς ὁ Μιλήσι@ διεβίβασέ οἱ. λέγ@. d ῥεῖθρον.

Æquum in ea prælium oſtendit Cræſi culpam, quod paucos obiecisſet pluribus, ideoque redit Sardes. Portenti explicatio Telmeſſenſium.

exercitum educere conaretur, caduceatore ad Ionas tentandos ut ad ſe à Cræſo deficerent. Illis abnuentibus, profectus caſtra Cræſo oppoſuit: ibidemque in regione Pteria pro viribus ſe invicem laceſſere. Commiſſaque acri pugna, & multis utrinque cadentibus, ad extremum noctis interventu dirimuntur, neutri victores. Atque hunc in modum duo
77 exercitus dimicaverunt. Cræſus, reprehenſus propter ſuas ipſius copias reſpectu multitudinis (nam exercitus ejus qui conflixit, multo minor erat, quam Cyri) in hoc reprehenſus, quum poſtero die Cyrus ipſum ſuperſederet invadere, regreſſus eſt Sardes, habens in animo evocare Ægyptios ex fœdere; quorum cum rege Amaſi, antequam cum Lacedæmoniis, ſocietatem inierat: arceſſere etiam Babylonios, cum quibus & ipſis ſocietatem armorum pepigerat; erat autem Babyloniorum tyrannus ea tempeſtate Labynetus: denunciare item Lacedæmoniis ut ad dictam diem præſto eſſent: hiſque & ſuis copiis coactis, ubi per hyemem quieviſſet, initio ſtatim veris tendere adverſus Perſas. Hæc deſtinans Cræſus, abiit Sardes, dimiſitque caduceatores ad belli ſocios, edicentes uti ad quintum menſem Sardes convenirent. Exercitum vero qui aderat ex militibus conductis, qui cum Perſis dimicaverat, miſſum fecit ac diſſipavit: minime ſperans unquam fore, ut Cyrus, qui ſic æquo Marte pu-
78 gnaſſet, Sardes copias promoveret. Hæc Cræſo ratiocinante, omnia ſuburbana colubris impleta ſunt: quos, ut appparuerunt, equi faſtidientes paſcua tondere comedebant. Id Cræſo cernenti viſum eſt (ut erat) eſſe portentum: ideoque è veſtigio mittebat conſultores ad conjectores Telmeſſenſes. His ita profectis, ubi accepto reſponſo ab Telmeſſenſibus, didicerunt quid vellet ſignificare portentum, non contigit ut Cræſo renunciarent. Nam priuſquam retro Sardes renavigarent, Cræſus eſt captus. Attamen Telmeſſenſes ita reſponderant, exercitum externum Cræſo illuc affuturum, qui quum adveniſſet, indigenas ſubigeret: quod dicerent anguem terræ prolem eſſe; equum, hoſtem & advenam. Hæc Telmeſſenſes Cræſo ſunt interpretati, ſed jam capto; nondum tamen gnari eorum quæ de Sardibus ac ipſo Cræſo ageren-
79 tur. Cyrus certior factus, Cræſum, qui ſta-

δὲ ἐξελαυνόντων ὁρμῆσαι τ' στρατὸν, πέμψας κήρυκα [a] ἐς τὺς Ἴωνας, ἐπιφέρει σφέας ἀπὸ Κροίσου ἀπιέναι. Ἴωνες μέν νυν τότε ἐπείθοντο. Κῦρος δὲ ὡς ἀπίκετο, καὶ ἀντεστρατοπεδεύσατο Κροίσῳ, ἐνθαῦτα ἐν τῇ Πτερίῃ χώρῃ ἐπιφώνητο καλὸν τὸ ἰσχυρὸν ἀλλήλων. μάχης δὲ καρτερῆς γενομένης, καὶ πεσόντων ἀμφοτέρων πολλῶν, τέλος οὐδέτεροι νικήσαντες διέστησαν, νυκτὸς ἐπελθούσης. καὶ τὰ μὲν στρατόπεδα ἀμφότερα ἴσως ἠγωνίσατο. Κροῖσος δὲ, μεμφθεὶς καλὸν τὸ πλῆθος τὸ ἑωυτοῦ στράτευμα· ἦν γὰρ οἱ συμβαλὼν στρατὸς πολλὸν ἐλάσσων ἢ ὁ Κύρου· τοῦτο μεμφθεὶς, ὡς τῇ ὑστεραίῃ οὐκ ἐπεφέρετο ὀπίσω ὁ Κῦρος, ἀπήλαυνε ἐς τὰς Σάρδις, ἐν νόῳ ἔχων, προσκαλέσας μὲν Αἰγυπτίους καλὸν τὸ ὅρκιον· (ἐποιήσατο γὰρ καὶ οὗτος Ἄμασιν βασιλεύοντα Αἰγύπτιον συμμαχίην πρότερον ἢπερ τοῖς Λακεδαιμονίοις) μεταπεμψάμενος δὲ καὶ Βαβυλωνίους· (καὶ γὰρ τούτοις κατὰ ἐπεποίητο συμμαχίη· ἐτυράννευε δὲ τῶν Βαβυλωνίων τ' χρόνον τοῦτον Λαβυνήτος) ἐπαγγείλας δὲ καὶ Λακεδαιμονίοις παρεῖναι ἐς χρόνον ῥητόν· ἀλίσας τε δὴ [b] τούτους, καὶ τὴν ἑωυτοῦ συλλέξας στρατιὴν, ἐνένητο, τ' χειμῶνα παρεὶς, ἅμα τῷ ἦρι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πέρσας. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα φρονέων, ὡς ἀπίκετο [c] ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπε κήρυκας [d] καλέοντας τοὺς συμμαχίας, προερέοντας ἐς πέμπτον μῆνα συλλεγεσθαι ἐς Σάρδις. τ' δὲ παρεόντα καὶ μαχεσάμενον στρατὸν Πέρσῃσι, ὃς ἦν αὐτὸς ξεινικὸς, πάντα ἀφεὶς, διεσκέδασε· οὐδαμᾶ ἐλπίσας μή κοτε ἄρα ἀγωνισάμενος οὕτω προσηνέως Κῦρος ἐλάσσῃ [e] ἐπὶ Σάρδις. Ταῦτα ἐπιλεγομένῳ Κροίσῳ τὸ προάστιον πᾶν ὀφίων ἐνεπλήσθη. φαινέντων δὲ αὐτῶν [f], οἱ ἵπποι μελέοντες τὰς νομὰς νέμεσθαι, φοιτῶντες [g] κατήθιον. ἰδόντι δὲ τοῦτο Κροίσῳ [h], ὥσπερ καὶ ἦν, ἔδοξε τέρας εἶναι. αὐτίκα δὲ ἔπεμπε θεοσκόπους ἐς τ' ἐξηγητέων Τελμησσέων [i]. ἀπικομένοισι δὲ τοῖσι θεοπρόποισι, καὶ μαθοῦσι πρὸς Τελμησσέων τὸ θέλει σημαίνειν τὸ τέρας, οὐκ ἐξεγένετο Κροίσῳ ἀπαγγεῖλαι. πρὶν γὰρ ἢ ὀπίσω σφέας ἀναπλῶσαι ἐς τὰς Σάρδις, ἦλω ὁ Κροῖσος. Τελμησσέες μέν τοι τάδε ἔγνωσαν, στρατὸν ἀλλόθροον προσδόκιμον εἶναι Κροίσῳ ἐπὶ τὴν χώρην· ἀπικόμενον δὲ τοῦτον καταστρέψεσθαι τοὺς ἐπιχωρίους· λέγοντες ὄφιν εἶναι γῆς παῖδα, ἵππον δὲ, πολέμιόν τε καὶ [k] ἐπήλυδα. Τελμησσέες μέν νυν ταῦτα ἐπεκρίναντο Κροίσῳ ἤδη ἁλόντι, οὐδέν κω εἰδότες τ' ἦν περὶ Σάρδις τε καὶ αὐτὸν Κροῖσον. Κῦρος δὲ, αὐτίκα ἀπελαύνοντος Κροίσου

μ

a κήρυκας. b ἀλίσας ᾗ δὴ. c φρονέων, ἀπίκετο. d ἔπεμπέ τε κήρυκας. e ἐλάσσῃ. f αὐτέων. g φοιτέοντες. h ἰδόντι ᾗ τοῦτο Κροίσῳ τῷ. i Τελμισσέων bis & Τελμισσέες. k πολέμιόν τε εἶναι καὶ.

Cræſum adſequutus Cyrus in campo ante Sardes cum eo conflixit per camelos victor. Lydorum virtus. Odor & viſus cameli terret equos.

μὴ τὴν μάχην τὴν γνωμένην ἐν τῇ Πτερίῃ, μαθὼν ὡς ἀπελάσας μέλλοι [a] Κροῖσος Ἀλυάττεω τὸν στρατὸν, βαλλόμενος εὕρισκε πρῆγμά οἱ εἶναι ἐλαυνέειν ὡς δυνατὸς τάχιστα ἐπὶ τὰς Σάρδις, πρὶν ἢ τοὐτέρου ἁλισθῆναι τὸν Λυδῶν δύναμιν [b]. ὡς δέ οἱ ταῦτα ἔδοξε, καὶ ἐποίεε καλῶς τάχος. ἐλάσας γὰρ τὸν στρατὸν ἐς τὴν Λυδίην, αὐτὸς ἄγγελος Κροίσῳ ἐληλύθεε. ἐνθαῦτα Κροῖσος ἐς ἀπορίην πολλὴν ἀπιγμένος, ὡς οἱ οὐδαμὰ δόξαν ἔσχε τὰ πρήγματα ἢ ὡς αὐτὸς κατεδόκεε, ὅμως τοὺς Λυδοὺς ἐξῆγε ἐς μάχην. ἦν δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ἐθνέων πάντων ἐν τῇ Ἀσίῃ ἅπασι ἀνδρηιότερον, οὔτε ἁλκιμώτερον τῶν Λυδῶν. ἡ δὲ μάχη σφέων ἦν ἀφίππων [c]. δόρασί τε ἐφορέοντο μεγάλοισι, καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἱππονῶται ἀγαθοί. Ἐς τὸ πεδίον δὲ συνελαυνόντων τοῦτο τὸ πρὸ τοῦ ἄστεός ἐστι τοῦ Σαρδιηνοῦ, ἐὸν μέγα τε καὶ ψιλὸν [d], (διὰ δὲ αὐτοῦ πολλοὶ ῥέοντες καὶ ἄλλοι, καὶ τὸ Ὕλλος [e] συρρήγνυσι ἐς τὸν μέγιστον, καλεόμενον δὲ Ἕρμον· ὃς ἐξ ὄρεος [f] ἱροῦ μητρὸς Δινδυμήνης ῥέων, σκεδαννὺς ἐς θάλασσαν κατὰ Φωκαίην [g] πόλιν) ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος ὡς εἶδε τοὺς Λυδοὺς ἐς μάχην τασσομένους, καταῤῥωδήσας τὸν ἵππον, ἐποίησε, Ἁρπάγου συμβουλεύσαντος ἀνδρὸς Μήδου, τοιόνδε· ὅσας τῷ στρατῷ τῷ ἑωυτοῦ εἵποντο σιτοφόρους τε καὶ σκευοφόρους κάμηλους, ταύτας πάσας ἀλίσας, καὶ ἀπελὼν τὰ ἄχθεα, ἄνδρας ἐπ' αὐτὰς ἀνέβησε [h] ἱππάδα στολὴν ἐνεσταλμένους. σκευάσας δὲ αὐτοὺς, προσέταξε τοῖσι ἄλλοισι στρατιῆς προιέναι πρὸς τὸν Κροίσου ἵππον· τῇ δὲ καμήλῳ ἕπεσθαι τὸ πεζὸν στρατὸν ἐκέλευε. ὅπισθε δὲ τοῦ πεζοῦ ἐπέταξε τὴν πᾶσαν ἵππον. ὡς δὲ οἱ πάντες διετετάχατο, προεῖπε τοῖσι μὲν ἄλλοισι Λυδῶν μὴ φείδεσθαι φονεύοντας, κτείνειν πάντα τὸν ἐμποδὼν γινόμενον, Κροῖσον δὲ αὐτὸν μὴ κτείνειν, μηδὲ ἢν συλλαμβανόμενος ἀμύνηται [i]. ταῦτα μὲν προεῖπε. τὰς δὲ καμήλους ἔταξε ἀντία τοῦ ἵππου τῶνδε εἵνεκεν [k]· κάμηλον ἵππος φοβέεται, καὶ οὐκ ἀνέχεται οὔτε τὴν ἰδέην αὐτῆς ὁρέων, οὔτε τὴν ὀδμὴν ὀσφρεινόμενος. αὐτοῦ δὴ ὦν τούτου εἵνεκε ἐσεσόφιστο, ἵνα τῷ Κροίσῳ ἄχρηιον ᾖ τὸ ἱππικὸν, τῷ δὴ καὶ [l] ἐπέιχε ἐλαμψεσθαι ὁ Λυδός. ὡς δὲ καὶ συνῆκαν ἐς τὴν μάχην, ἐνθαῦτα ὡς ὤσφραντο [m] τάχιστα τοῦ καμήλου οἱ ἵπποι· καὶ εἶδον αὐτὰς [n], ὀπίσω ἀνέστρεφον. διέφθαρτό τε τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπὶς. οἱ μέντοι οἵ γε Λυδοὶ τὸ ἐνεδέδετο δειλοὶ ἦσαν. ἀλλ' ὡς ἔμαθον τὸ γινόμενον, ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων, πεζοὶ τοῖσι Πέρσῃσι συνέβαλλον. χρόνῳ δὲ πεσόντων ἀμφοτέρων πολλῶν,

ſtatim poſt prœlium in Pteria geſtum abſceſſerat, conſtituiſſe poſt abitum diſpergere copias, conſilio inito, comperiebat operæpretium eſſe quam celerrime poſſet promovere exercitum Sardes, ut hoſtem, priuſquam ille contraheret iterum Lydorum copias, occuparet. Hoc ubi probavit, ſtatim quoque exequutus eſt: propereque ducto in Lydiam exercitu, ipſemet nuncius Cræſo advenit. Unde Cræſus in magnam ſollicitudinem adductus, quod præter opinionem præterque expectationem ſuam ſe res haberent, tamen Lydos in prœlium eduxit. Lydiâ vero gente in Aſiâ nulla fuit eâ tempeſtate nec fortior nec magis ſtrenua: ex equiſque illi pugnabant, haſtaſque longas geſtabant, & erant equitandi ſane periti. Campus in quo concurſum eſt, 80
ante urbem Sardianam jacet, magnus & nudus: quem cum alii amnes perfluentes, tum Hyllus, perrumpunt ſimul in omnium maximum qui vocatur Hermus, qui è monte ſacro Matris Dindymenæ lapſus infunditur mari juxta Phocæam oppidum. Hic ubi vidit Lydos ad pugnandum inſtructos Cyrus, equitatum reformidans, conſtituit admonitu Harpagi Medi, ita faciendum: Coactis omnibus quæ ipſius exercitum ſequebantur camelis, vel frumentum vel vaſa portantibus, ſarcinas detraxit, & viros impoſuit equeſtri veſte indutos: quibus ornatis præcepit ut præirent ceteras copias adverſus Cræſi equitatum: peditatum, ut hanc cameli aciem ſubſequeretur, juſſit. poſt hunc collocavit omnem equitatum. Poſtquam omnes ordinati erant, imperat eis ne cui ceterorum Lydorum parcerent, ſed quemlibet occiderent obſiſtentem, præter ipſum Cræſum, ne ſi captus quidem repugnaret. Hæc imperavit. Camelos vero contra equitatum inſtruxit, hac ratione quòd camelum equus reformidat, adeo quidem ut nec ſpeciem ejus intueri nec odorem ſentire ſuſtineat. Id ideo commentus eſt, ut equitatum Cræſi, quo ille ſe prævaliturum conſiderabat, inutilem redderet. Simulatque etiam in pugnam itum eſt, equi, olfactis protinus conſpectiſque camelis, retro ſe avertunt. unde ſpes Cræſi interiit. Verum non protinus Lydi ob id exterriti ſunt, ſed cognita re, ab equis deſiliunt, ac pedites cum Perſis confligunt. ſed tandem, multis utrinque cadentibus, vertuntur in fugam:

a μάλ. b Σάρδις, ὅκως πρὶν ἢ τοὐτέρου ἁλισθῆναι τὸν Λυδῶν δύναμιν, αὐτὸς ἐπικαταλάβοι. c ἀπ' ἵππων. d ὑψηλόν. e Ἔλλος. f ὄρεος. g Φωκαίδα. h ἔβησε. i ἀμύνηται. k εἵνεκα. l τῷ δὴ καὶ. m ἐνθαῦτα ὥστε ὀσφρανθῆναι. n καὶ ἰδόντες αὐτὰς.

gam: ac repulsi intra muros, à Persis ob-
81 sidebantur sic. Quam obsidionem in longius processuram ratus Crœsus, alios nuncios ex arce mittit ad socios. nam qui antea dimissi erant, hi ad coeundum Sardes quintum mensem indixerant. At hos dimittebat, oratum, quam celerrima auxilia mitti sibi utique jam obsesso. & cum ad alias societates misit, tum vero Lace-
82 dæmona. Ceterum per id ipsum tempus & ipsis Spartiatis inciderat cum Argivis contentio de loco, qui dicitur Thyrea. Quem locum, etsi terræ Argolidis partem, tamen Lacedæmonii abcisum tenebant. Etenim Argivorum etiam erat quicquid regionis Malea tenus ad occasum vergit, tum in continente, tum insulæ & aliæ, & Cytheria insula. Quum ergo Argivi suo territorio adempto auxilium ferrent, ibi ab utrisque in colloquium ventum est, pactique sunt ut trecenteni utrinque dimicarent; & utri superiores extitissent, eorum regio foret: atque ambo exercitus in suam terram discederent, nec permanerent dum dimicaretur; ea scilicet causa, ne si adessent, parti succumbenti auxilium sui ferrent. His conventis, in diversa digrediuntur. Ex utrisque delecti viri qui relicti sunt conflixerunt: atque illis quidem ut æquo marte pugnantibus, ex sexcentis tres omnino reliqui fuerunt: idque noctis interventu. ex Argivis duo, Alcenor & Chromius, qui tanquam victores cursu Argos contenderunt: ex Lacedæmoniis unus Othryades, qui spoliatis Argivorum cadaveribus, eorum arma ad sua castra detulit, & se in suo ordine tenuit. Secundo die utrique re audita adfuerunt, sibique victoriam vendicabant: Argivi quidem, quod suorum plures superfuisse dicerent: Lacedæmonii vero, quod qui eorum superfuerant, fugissent; suus autem perstitisset, & istorum cadavera spoliasset. Ex contentione tandem concurrentes pugnant: ac postquam permulti utrinque ceciderunt, Lacedæmonii vincunt. Quo ex tempore Argivi tonsis capitibus, quum antea necessario comati essent, legem condiderunt se devoventes ne prius comam aleret quisquam Argivorum, neve mulieres aurum ferrent, quam Thyreas recuperassent. His è diverso legem tulere Lacedæmonii, ut

λῶν, ἐτράποντο οἱ Λυδοί. καταληφθέντες δὲ ἐς τὸ τεῖχος, ἐπολιορκέοντο ὑπὸ τῶν Περσέων· τοῖσι μὲν δὴ καλεσήκεε πολιορκίη. Κροῖσος δὲ δοκέων οἱ χρόνον ὀπὶ μακρὸν [a] ἔσεσθαι τὴν πολιορκίην, ἔπεμπε ἐκ τοῦ τείχεος ἄλλους ἀγγέλους ἐς τὰς συμμαχίας. οἱ μὲν γὰρ πρότερον διεπέμποντο ἐς πέμπτον μῆνα συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις, τότε δὲ ἐξέπεμπε τὴν ταχίστην δέεσθαι βοηθέειν, ὡς πολιορκεόμενος Κροῖσος. ἔς τε δὴ ὧν τὰς ἄλλας ἔπεμπε συμμαχίας, καὶ δὴ καὶ ἐς Λακεδαίμονα. Τοῖσι δὲ καὶ αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρτιήτῃσι [b] καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν χρόνον συνεπεπώκεε ἔρις ἐοῦσα πρὸς Ἀργείους περὶ χώρου καλεομένου Θυρέης. τὰς γὰρ Θυρέας πᾶσας, ἐούσας τῆς Ἀργολίδος μοίρης, ἀποταμόμενοι [c] ἔσχον οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἦν δὲ καὶ ἡ μέχρι Μαλεῶν ἡ πρὸς ἠπείρην Ἀργείων, ἥ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ χώρη, καὶ ἡ Κυθηρίη [d] νῆσος, καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν νήσων. βοηθησάντων δὲ Ἀργείων τῇ σφετέρῃ ἀποταμνομένῃ, συνῆκαν σφέας συνιόντες ἐς λόγους συνελθόντες, ὥστε τριηκοσίους ἑκατέρων μαχέσασθαι· ὁκότεροι δ' ἂν περιγένωνται, τούτων εἶναι τὸν χῶρον. τὸ δὲ πλῆθος τοῦ στρατοῦ ἀπαλλάσσεσθαι ἑκάτερον ἐς τὴν ἑωυτοῦ, μηδὲ παραμένειν [e] ἀγωνιζομένων, τῶνδε εἵνεκα, ἵνα μὴ παρεόντων τῶν στρατοπέδων, ὁρῶντες οἱ ἕτεροι ἑστεῶτας [f] τοὺς σφετέρους, ἐπαμύνωσι. σωθέντες δὲ τούτων [g] ἀπαλλάσσονται. λογάδες δὴ ἑκατέρων ὑπολειφθέντες συνέβαλλον. μαχομένων δὲ σφέων, καὶ γινομένων ἰσοπαλέων, ὑπολείπονται ἐξ ἀνδρῶν ἑξακοσίων τρεῖς· Ἀργείων μὲν, Ἀλκήνωρ τε [h] καὶ Χρόμιος· Λακεδαιμονίων δὲ, Ὀθρυάδης. ὑπολείφθησαν δὲ ἕτοι νυκτὸς ἐπελθούσης. οἱ μὲν δὴ δύω τῶν Ἀργείων, ὡς νενικηκότες ἔθεον ἐς τὸ Ἄργος· ὁ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων Ὀθρυάδης, σκυλεύσας τοὺς Ἀργείων νεκροὺς, καὶ περισφορήσας τὰ ὅπλα ἐς τὸ ἑωυτοῦ στρατόπεδον, ἐν τῇ τάξει εἶχε ἑωυτόν. ἡμέρῃ δὲ δευτέρῃ παρῆσαν πυθομένοι ἀμφότεροι. πῶς μὲν δὴ αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔφασαν νικᾶν· λέγοντες, οἱ μὲν, ὡς ἑωυτῶν πλέονες περιγένοιντο· οἱ δὲ, τοὺς μὲν ἀποφαίνοντες πεφευγότας, τὸ δὲ σφέτερον παραμεῖναν, καὶ σκυλεύσαντα τοὺς ἐκείνων νεκρούς. τέλος δὲ, ἐκ τοῦ ἔργου συμπεσόντες ἐμάχοντο. πεσόντων δὲ καὶ ἀμφοτέρων πολλῶν, ἐνίκων Λακεδαιμόνιοι. Ἀργεῖοι μέν νυν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου καταξυσάμενοι τὰς κεφαλὰς, πρότερον ἐπάναγκες κομῶντες, ἐποιήσαντο νόμον τε καὶ κατάρην, μὴ πρότερον θρέψαν κόμην Ἀργείων μηδένα, μηδὲ τὰς γυναῖκας σφι χρυσοφορήσειν, πρὶν Θυρέας [i] ἀνασώζωνται. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ

E ἐκεῖ-

a μακρότερον. b αὐτοῖσι Σπαρτιήτῃσι. c ἀπολιμόμενοι. d Κύθηρα. e παριμένειν. f ἑστεῶτας. g συνθέμενοι ὧν ταῦτα. h Ἀλκίμος. i πρὶν ἂν Θυρέας.

Ab primo Hyrœade conſcenſus Murus Sardium, cujus fata antiqua. Meles rex.

ἀνανλία [a] τότων ἔξεντο νόμον· ὁ γὰρ κομῶντες πρὸ τότε, ἀπὸ τότε κομᾶν. τῶν δ' ἕνα λέγεσι τὸν περιλειφθέντα τῶν τριηκοσίων, Ὀθρυάδεα, αἰσχυνόμενον ἀπονοσέειν ἐς Σπάρτην τοὺς συλλοχίτας διεφθαρμένους, αὐτὸν μὲν ἐν τῇσι Θυρέῃσι καταχρήσασθαι ἑωυτόν. Τοιούτων δὲ τοῖσι Σπαρτιήτῃσι συνεστεώτων πρηγμάτων [b], ἦκε ὁ Σαρδιήνος κήρυξ, δεόμενος Κροίσῳ βοηθέειν πολιορκεομένῳ. οἱ δὲ ὅμως ἐπεί τε ἐπύθοντο τοὺς κήρυκας, ὡρμέατο βοηθήσειν. καί σφι ἤδη παρεσκευασμένοισι, καὶ νεῶν ἐσσέων ἑτοίμων, ἦλθε ἄλλη ἀγγελίη, ὡς ἡλώκοι τὸ τεῖχος τῶν Λυδῶν, καὶ ἔχοιτο Κροῖσος ζωγρηθείς. ὧδε δὴ ὦν μὲν συμφορῇ ποιησάμενοι μεγάλῃ, ἐπέπαυντο. Σάρδιες δὲ ἥλωσαν [c] ὧδε. ἐπειδὴ πεντεκαιδεκάτη ἐγίνετο ἡμέρη πολιορκεομένῳ Κροίσῳ, Κῦρος τῇ στρατιῇ τῇ ἑωυτοῦ ἱππέας διαπέμψας, ἐκήρυσσε, τῷ πρώτῳ ἐπιβάντι τοῦ τείχεος δῶρα δώσειν. μετὰ δὲ τοῦτο, πρησαμένης [d] τῆς στρατιῆς, ὡς ἐπεχώρεε [e], ἐνθαῦτα τῶν ἄλλων πεπαυμένων, ἀνὴρ Μάρδος ἐπειρᾶτο προσβαίνων, τῷ οὔνομα ἦν Τμωλίδης, καὶ τοῦτο τὸ ἀκροπόλιος τῇ οὐδεὶς ἐτετάκτο φύλακος. ὁ γὰρ ἦν δεινὸν κατὰ τοῦτο μὴ ἁλῶναι ἐκ. ἀπότομός τε γὰρ ἐστι ταύτῃ ἡ ἀκρόπολις, καὶ ἄμαχος· τῇ δὲ Μήλης ὁ πρότερον [f] βασιλεὺς Σαρδίων μοιρίδιον ἐποιήσατο τὸν Λέοντα, τὸν οἱ ἡ παλλακὴ ἔτεκε, Τελμησσέων δικασσάντων, ὡς περιενεχθεὶς τοῦ Λέοντος τὸ τεῖχος, ἔσονται Σάρδιες ἀνάλωτοι. ὁ δὲ Μήλης καὶ τἄλλο τεῖχος περιενείκας, τῇ ἦν ὀπίμαχον τὸ χωρίον τῆς ἀκροπόλιος, κατηλόγησε τοῦτο, ὡς ἐὸν ἄμαχόν τε καὶ ἀπότομον. ἐστὶ δὲ πρὸς τοῦ Τμώλου τετραμμένον τὸ πολίσμα. ὁ ὦν δὴ Τμωλίδης οὗτος ὁ Μάρδος, ἰδὼν τῇ πρότερον τὸν πίνα Λυδῶν [g] καταβάντα ὑπὸ κυνέῃ ἀνωθεν καταφυλιωθεῖσαν, καὶ ἀνελόμενον, ἐφράσθη, καὶ ἐς θυμὸν ἐβάλετο. τότε δὲ δὴ ὁ αὐτός τε ἀναβεβήκεε, καὶ καὶ' αὐτὸν [h] ἄλλοι Περσέων ἀνέβαινον. προσβάντων δὲ συχνῶν, ὕστερον δὴ Σαρδιές τε [i] ἡλώκεσαν, καὶ πᾶν τὸ ἄστυ ἐπορθέετο. Καὶ' αὐτὸν δὴ Κροῖσον τάδε ἐγίνετο. ἦν οἱ παῖς, τοῦ καὶ πρότερον ἐπεμνήσθην, τὰ μὲν ἄλλα ὀπιεικής, ἄφωνος δέ. ἐν τῷ δὲν παρελθόσῃ βίοτοῦ [k] ὁ Κροῖσος τὰ πάντα ἐς αὐτὸν [l] ἐπεποιήκεε, ἄλλά τε ὀπιφερόμενος, καὶ δὴ καὶ ἐς Δελφοὺς πρὸς αὐτὸν ἐπεπόμφεε χρησομένους [m]. ἡ δὲ Πυθίη οἱ εἶπε τάδε,

Λυδὲ γένος, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νήπιε Κροῖσε,

ut ab hoc tempore comati eſſent, quum antea non fuiſſent. Othryadem, qui unus e trecentis reliquus fuiſſet, ajunt pudore Spartam revertendi commilitonibus interfectis, illic apud Thyreas mortem ſibi conſciviſſe. Quum 83
hæc eſſet apud Spartiatas rerum conditio, advenit caduceator Sardianus precatum Crœſo obſeſſo auxilia. Illi, caduceatore audito, ſtatuerunt Crœſo ſtatim ſuccurrendum. Quibus jam ſe apparantibus, ac navibus paratis, alius affertur nuncius, murum Lydorum expugnatum, Crœſumque vivum eſſe captum. Sic Lacedæmonii magnitudine caſus perculſi, ſuperſederunt. Sardes autem hunc 84
in modum ſunt expugnatæ. Quartodecimo quàm obſideri cœptæ ſunt die, Cyrus, miſſis paſſim equitibus, ſuis copiis edicit, ſe dona daturum ei qui primus murum conſcendiſſet. Poſteaquam id conato exercitu res non proceſſit, ibi, quieſcentibus ceteris, Mardus quidam, cui nomen erat Hyrœades; aggredi eſt auſus à parte arcis ubi nullus ad excubandum erat collocatus, quia illinc nequando arx caperetur haud ſuſpectum erat, utpote loco prærupto atque inoppugnabili: quaque una parte Leonem Meles, qui antea fuerat Sardium rex, non circumtulerat, ex pellice ſua genitum: qui Leo ſi murum circumlatus eſſet, Sardes inexpugnabiles fore Telmeſſenſes judicaverant. Eum Meles per ceteram partem muri circumduxit, quacunque poterat arx oppugnari: per hanc partem, tanquam inoppugnabilem atque præciſam, circumducere prætermiſit, quæ ad Tmolum vergit. Ab hac igitur parte ipſe Hyrœades Mardus conſpicatus quendam Lydum pridie deſcendiſſe ad galeam ſuperne devolutam & recepiſſe, advertit animum, atque conſideravit: dehinc & ipſe tunc conſcendit, & ad ejus exemplum alii Perſæ ſubinde, atque alii frequentes. Ita urbs Sardes capta eſt, atque omnis direpta. Ipſi autem Crœſo 85
hæc contigerunt. Erat ei filius, cujus ſuperius habui mentionem, habilis ad cetera, ſed mutus. In priore igitur annorum felicitate ad vitium ejus emendandum Crœſus omnia fecerat, cum alia excogitando, tum vero Delphos mittendo ad oraculum ſciſcitandum: atque ei Pythia talibus reſpondit,

Lyde genus, rex multorum, valde inſcie Crœſe:

Ne

Μὴ

a τὰ ἀνανλία. b εἰσαμβάντων τὰ πρηγμάτων. c ἡλώκεσαν. d πρησάμενος. e προσεχώρεε. f πρότερος. g τὸν Λυδὸν. h μετ' αὐτὸν. i ὕστερον Σαρδιές τε. k βίοτοιο & in marg. γρ. βίοτοῖ. l ἑωυτὸν. m χρησόμενος.

Ne cura gnati exoptatam audisse loquentis
Intra ædes vocem: sine qua potior tibi longe.
Ille die quoniam primum infelice loquetur.

Porro captis mœnibus quidam Persa in Crœsum sibi ignotum ut occisurus vadebat. Quem invadentem se Crœsus quum videret, tamen præsenti clade affectus devitare negligebat, nihil putans differre an percussus oppeteret mortem. Filius ejus mutus ubi vidit Persam irruentem, præ metu & tanta ærumna, rupit vocem, inquiens, ô homo, ne perimas Crœsum. Atque hoc ille primum effatus, postmodum per omne vitæ tempus loquens extitit. (Persæ & Sardibus potiti sunt, & ipsum Crœsum,) quum regnasset annos quatuordecim, totidemque dies fuisset obsessus, deleto magno suo imperio, ut ei fuerat responsum. (Eum captum Persæ ad Cyrum duxerunt: quem ille vinctum compedibus super ingentem quam struxerat lignorum struem imponit, circaque eum bis septem Lydorum filios:) sive habens in animo primitias has alicui deo offerre, sive volens votum persolvere, sive cupidus sciendi num quis dæmonum liberaret Crœsum, (quem religiosum esse audierat) quominus pyræ impositus vivus concremaretur. hæc quidem Cyrum fecisse ajunt. (Crœso autem super pyram stanti, etsi in tanta calamitate posito, tamen venisse in mentem Solonis, quod ab eo sibi nutu dei fuisset dictum, Ex viventibus beatum neminem. Quod dictum ubi subiit Crœso, ferunt eum refectum & ingemiscentem ex vehemente taciturnitate ter Solon nominasse: & Cyrum, quum audisset, jussisse interpretes eum percontari quemnam istum invocaret. Illosque accedentes fuisse percontatos, & hunc interrogatum silentium tenuisse. Deinde quum cogeretur, dixisse, Illum quem cum omnibus tyrannis colloqui ego, quàm ingentem pecuniam præoptassem.) Eum non planè illis declarantem, rursus interrogant ea quæ dicta erant. Efflagitantibus ac molestè urgentibus, inquit, quemadmodum Solon, domo Athenienſis, omnino venisset, & intuitus omnes ejus opes coram, pro nihilo duxisset, illa scilicet loquutus, quà sibi ipsi omnia cesserunt illuc, quo iste dixerat. neque hæc magis de seipso quàm de omni hominum genere, & de iis præsertim qui sibiipsis beati viderentur. (Hæc Crœ-

Μὴ βάλῃ [a] πολύδικλον ἴλῳ ἀνὰ δώματ' ἀκέειν
Παιδὸς φθεγομένης. τόδε σοι πολὺ λώϊον ἀμφὶς
Ἔμμεναι. αὐδήσῃ γὰρ ἐν ἤματι πρῶτον ἀνόλβῳ.

ἁλισκομένῃ δὲ οἱ τείχεος ἦιε γάρ τις [b] Περσέων ἀλλογνώστις [c] Κροῖσον ὡς ἀποκτενέων. Κροῖσος μέν νυν ὁρέων ἐπιόντα, ὑπὸ τῆς παρεούσης συμφορῆς παρημελήκεε, οὐδέ τι οἱ διέφερε τοληπτὸν ἀποθανέειν. ὁ δὲ παῖς ἔτι ὁ ἄφωνος, ὡς εἶδε ἐπιόντα τὸν Πέρσην, ὑπὸ δείους τε καὶ ,, κακοῦ ἔρρηξε φωνήν. εἶπε δέ, Ὦ ἄνθρωπε [d], μὴ ,, κτεῖνε Κροῖσον. ἔτι μὲν δὴ τοῦτο πρῶτον ἐφθέγξατο· μετὰ δὲ τοῦτο ἤδη ἐφώνεε τὸν πάντα χρόνον τῆς ζόης. Οἱ δὲ Πέρσαι τάς τε δὴ Σάρδις εἶχον, καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἐζώγρησαν, ἄρξαντα ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα, καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρησθὲν ὑπ' αὐτοῦ τε κατεπαύσαντα [e] τὴν ἑωυτοῦ μεγάλην ἀρχήν. λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον ἐπὶ Κῦρον. ὁ δὲ, συννήσας πυρὴν μεγάλην, ἀνεβίβασέν τε ἐπ' αὐτὴν τὸν Κροῖσόν τε ἐν πέδῃσι δεδεμένον, καὶ δὶς ἑπτὰ Λυδῶν παρ' αὐτὸν παῖδας· ἐν νόῳ ἔχων εἴτε δὴ ἀκροθίνια τοῦτο καταγιεῖν θεῶν ὁτεωδὴ, εἴτε καὶ εὐχὴν ἀπιτελέσαι θέλων, εἴτε καὶ πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα, τοῦδε εἵνεκεν [f] ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρήν· βουλόμενος εἰδέναι εἴτις μιν δαιμόνων ῥύσεται μὴ ζῶντα καταπανθῆναι. τὰ μὲν δὴ πιέσαι ταῦτα. τῷ δὲ Κροίσῳ ἐσεῶντι ἐπὶ τῆς πυρῆς, ἐσελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἐόντι τοσούτῳ, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὡς οἱ εἴη σὺν θεῷ εἰρημένον, τὸ Μηδένα τῶν ζώντων ὄλβιον. ὡς δὲ ἄρα μιν ταῦτα [g] ἐφοίτησε, ἀνενεικάμενόν τε ἐκ βαθέος στεναχὴν ἀναστενάξαντα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης [i], ἐς τρὶς ὀνομάσαι Σόλωνα [k]. καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα, κελεῦσαι τοὺς ἑρμηνέας ἐπείρεσθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτον ἐπικαλέοιτο, καὶ τοὺς προσελθόντας ἐπερωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν ἐρωτώμενον [l]· μετὰ δὲ, ὡς ἀναγκάζετο, εἰπεῖν, ,, Τὸν ἂν ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετίμησα μεγάλων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν, ὡς δὲ σφι ἄσημα ἔφερε, πάλιν ἐπερώτων [m] τὰ λεγόμενα. λιπαρεόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ὄχλον παρεχόντων, ἔλεγε δὴ, ὡς ἦλθε ποτὲ μὲν Σόλων ἐὼν Ἀθηναῖος, καὶ θησαύρισε πάντα τὰ ἑωυτοῦ ὄλβον, ἀποφλαυρίσας δέ οἱ· ἃ δὴ εἰπὰς, τῇ αὐτῇ πάντα ἀποβεβήκεε οἱ τῇ περ [n] ἐκεῖνος εἶπε· οὐδέν τι μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν λέγων, ἢ ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον, καὶ μάλιστα τοὺς ὀλ-

a βάλῃ. b γάρ τις. c ἀλλογνώστεως. d Ἄνθρωπε. e καὶ καταπαύσαντα. f εἵνεκα. g μηδένα εἶναι τῶν. h παρεστῶσαν. i λιποψυχίης. k ὀνομάσαι τὸ Σόλωνα. l ἐρωτώμενον. m ἐπερωτῶντες. n ἀποβεβήκει τῇ περ.

Ab igne liberatur, Apolline etiam adiutore. Colitur ab Cyro. Facis bona. Consilio servat Sardes.

εἶναι. (τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα ἀπηγέεσθαι· τὴν δὲ πυρῆς ἤδη ἀμμένης, καίεσθαι τὰ περὶ ἔρχαια. καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἑρμηνέων τὰ εἶπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε, καὶ ἐννώσαντα ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐὼν, ἄλλον ἄνθρωπον, γιγόμενον ἐωυτῷ εὐδαιμονίη οὐκ ἐλάσσω, ζώοντα πυρὶ [a] διδοίη· (φόβος τε τοῦτον) δέοντα τὴν τίσιν, καὶ ὑπιλεξάμενον ὡς οὐδὲν εἴη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχον) κελεύειν [b] σβεννύειν τὴν ταχίστην τὸ καιόμενον πῦρ, καὶ καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροίσου· καὶ τοὺς, περιμένοντας ἐδυνάσθη ἔτι ὑπὸ πυρὸς ὑπικρατῆσαι. Ἐνθαῦτα λέγεται (ὑπὸ Λυδῶν) Κροῖσον (μαθόντα τὴν Κύρου μετάγνωσιν, ὡς ὥρα πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύοντα τὸ πῦρ, δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν) ὑπιβώσασθαι, τὸν Ἀπόλλωνα ὑπικαλεόμενον, εἴ τί οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, ὠφελῆσαι, καὶ ῥύσασθαι αὐτὸν [c] ἐκ τοῦ παρεόντος κακοῦ. τὸν μὲν, δακρύοντα ὑπικαλέεσθαι τὸν θεόν· ἐκ δὲ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης συνωρμεῖν [d] ἐξαπίνης νέφεα, καὶ χειμῶνά τε καταρραγῆναι, καὶ ὖσαι ὕδατι λαβροτάτῳ, κατασβεσθῆναί τε τὴν πυρήν. ἔτω δὴ μαθόντα τὸν Κῦρον ὡς εἴη Κροῖσος θεοφιλὴς καὶ ἀνὴρ ἀγαθὸς, καταβιβάσαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς, εἴρεσθαι τάδε, Κροῖσε, τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε, ὑπὶ γῆν τὴν ἐμὴν στρατευσάμενον, πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ καταστῆσαι; ὁ δὲ εἰπεῖν, Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπρηξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ, τῇ ἐμεωυτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ. αἴτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων θεὸς, ἐπάρας ἐμὲ στρατεύεσθαι. οὐδεὶς γὰρ οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅς τις πόλεμον τοῦ εἰρήνης αἱρέεται. ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσι, ἐν δὲ τῷ, οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. ἀλλὰ ταῦτα δαίμοσι κου [c] φίλον ἦν ὧδε γενέσθαι. Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε. Κῦρος δὲ αὐτὸν λύσας καθεῖσέ τε ἐγγὺς [f] ἑωυτοῦ, καὶ κάρτα ἐν πολλῇ περιμηθίῃ εἶχε. ἀπεθωύμαζέ τε ὁρέων καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἐόντες πάντες. ὁ δὲ, σιωπὴν ἐχόμενος, ἡσυχος ἦν. μετὰ δὲ, θεησάμενος τοὺς Πέρσας τὸ τῶν Λυδῶν ἄστυ κεραΐζοντας, εἶπε, Ὦ βασιλεῦ, πότερον ἃ λέγω περὶ σέο τὰ νοέων τυγχάνω, ἢ σιγᾶν ἐν τῷ παρεόντι χρόνῳ χρή [h]; Κῦρος δέ μιν θαρσύνας ἐκέλευε λέγειν ὅ, τι βούλοιτο. ὁ δὲ αὐτὸν εἰρώτα, λέγων, Οὗτος ὁ πολὺς ὅμιλος τί ταῦτα σπουδῇ πολλῇ ἐργάζεται; ὁ δὲ εἶπε, Πόλιν τε τὴν σὴν διαρπάζει, καὶ χρήματα τὰ σὰ διαφορέει. Κροῖσος δὲ ἀμείβε-

Crœso referente, jam pyrâ incensâ arsisse extrema: & Cyrum, auditis per interpretes quæ Crœsus dixisset, pœnituisse: quum se quoque hominem esse cogitaret, qui alium hominem, qui se inferior non fuisset opibus, vivum igni traderet. Præterea veritum ob id iram deorum, ac reputantem nihil esse in rebus humanis stabile, jussisse ignem celerrime extingui jam ardentem, Crœsumque deferri & qui cum eo erant. Verùm eos qui jussi fuerant, non potuisse amplius vim ignis superare. Ibi ferunt Lydi Crœ- 87
sum cognita Cyri sententiæ mutatione, quum cerneret unumquenque extinguendo igni incumbentem, non tamen coercere posse, exclamando invocasse Apollinem, ut ipsi adesset, siquod ab eo donum illi gratum fuisset oblatum, ipsumque præsenti malo liberaret. Ita cum lacrymis Crœso deum invocante, nubes repente, quum serenum ac tranquillum esset, contractas esse, & procellam erupisse, ac vehementissima aqua pluisse, & rogum extinctum fuisse. Ita Cyrum, cognito diis gratum ac bonum virum esse Crœsum, è pyra depositum esse: atque hunc in modum interrogasse, Crœse, quisnam tibi hominum persuasit ut cum exercitu invaderes fines meos, ex amico factus hostis? Cui Crœsus, Ego, inquit, ô rex, istud feci tuo prospero, meo infausto fato, Græcorum deo autore, qui me ad bellum gerendum impulit. Neque enim quispiam ita amens est ut bellum quam pacem præoptet. nam in pace filii sepeliunt patres, in bello patres filios. Sed ut ista fierent, dæmonibus cordi fuit. Hæc Crœsus loquutus est: 88
quem Cyrus solutum juxta se collocavit, ac in multa sane observantia habebat: intuensque eum admirabatur, tam ipse quam omnis circa eum cœtus. Ille cogitabundus silentium tenebat. Mox attendens, ac cernens Persas Lydorum diripientes urbem, Utrum debeo, inquit, ô rex, tibi loqui quod sentio, an tacere hoc tempore? Cyrus vero eum, quæcunque liberet, audacter proloqui jussit. Tunc ille Cyrum percontatur, Ista, inquiens, tanta frequentia quid illa sic properat agere? Cui Cyrus, Tuam, inquit, urbem diripit, tuasque opes absumit. Atqui (Cræ-

,, το ,

a πυρῇ. b Sed MS. habet κελεύει. c ξύναξις μιν. d συνθραμεῖν. e δαίμοσί κου. f κάλεσέ τε ἐγγύς. g κάτεχε. h παρεούσῃ χρεί.

(Crœſus excipit) neque urbem meam diripit, neque meas opes. nihil enim mihi jam cum iſtis rebus eſt: ſed tua ferunt aguntque. His verbis injecta cura, Cyrus Crœſum ſemotis arbitris interrogat quidnam in his quæ fierent, ſibi conſtituendum cenſeret. Ad quem Crœſus, Quoniam, ait, me dii ſervum tibi tradiderunt, jure debeo, ſiquid amplius animadvertero, id tibi indicare. Perſæ natura proterva ſunt, & iidem inopes. Quos ſi diripientes tu ac potientes magnis opibus negligis, id tibi ex his credibile eſt eventurum, ut quiſque iſtorum plurimis opibus potietur, ita facillime in te rebellaturum, eſſe expectandum. Nunc igitur, ſi tibi placent hæc quæ ego dico, ita facito: Siſte ad ſingulas portas aliquot ex tuis ſatellitibus cuſtodes, qui auferentes vetent exportari opes, tanquam earum decimæ Iovi neceſſario reddendæ ſint. Ita neque tu odium illorum contrahes, vi opes eripiendo; & ipſi agnoſcentes te juſta agere, non inviti facient. Hæc audiens Cyrus, majorem in modum gaviſus eſt tali admonitu, eaque vehementer approbavit; & juſſis ſatellitibus id exequi quod Crœſus ipſi ſubiecisſet, his verbis eum affatus eſt; Crœſe, quandoquidem & facta & dicta tua egregia viri regis ſunt, pete quid muneris à me velis impræſentiarum tibi dari. Ad quem Crœſus, ô here, inquit, maxime gratum mihi facies, ſi ſiveris me deum Græcorum, quem ego maxime omnium veneratus ſum, percunctari miſſis ad eum iis vinculis, nunquid ei fas ſit bene de ipſo merentes decipere. Et Cyro interroganti quidnam id eſſet quod incuſaret, altius repetens omnem ſuum aperuit animum, redditaque ſibi oracula, & præcipue donaria ſua, & quemadmodum excitus oraculo ſuſcepiſſet adverſus Perſas expeditionem. Hæc commemorando rediit rurſus ad petendam veniam iſta deo exprobrandi. Ad quem ridens Cyrus, Et hoc, inquit, Crœſe, à me impetrabis, & quicquid aliud identidem tibi opus erit. Ubi hæc audivit Crœſus, Delphos miſit quoſdam Lydos, juſſos, quum ad limen templi vincula poſuiſſent, ſciſcitari deum nunquid eum puderet, per oracula qui Crœſum induxiſſet ad bellum Perſis inferendum, tanquam Cyri potentiam erſurum; unde tales primitiæ ipſi offerantur: compedes ſcilicet oſtendendo. & ſciſcitari cum hæc, tum nunquid Græcis diis

„το, Οὔτε πόλιν τὴν ἐμὴν, ὅτε χρήματα τὰ „ἐμὰ [a] ἁρπάζει· οὐδὲν γὰρ ἐμοὶ ἐπὶ τούτων μέ„λει. ἀλλὰ φέρουσί τε καὶ ἄγουσι τὰ σά. Κύρῳ „δὲ ἀπιμελὲς ἐγίνετο τὰ Κροίσου· εἶπε· μεταση„σάμενος τοὺς ἄλλους, εἴρετο Κροῖσον ὅ, τι οἱ „συνοίσει ἐν τοῖσι παρεοῦσι. ὁ δὲ εἶπε, Ἐπεί „τέ με θεοὶ δοῦλον σοὶ, δικαιοῦν, εἴ τι „συνορῶ λῷον, σημαίνειν σοι. Πέρσαι, φύσιν ἐόν„τες ὑβριστὴν, εἰσὶ ἀχρήματοι· τὼ ὧν οὐ τούτους „βουλοῖο ἀφελόμενος καὶ κατασχόντας χρή„ματα μεγάλα, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν [b] ἀπόδοξα „γένοιτ' ἂν; ὃς ἂν αὐτῶν [b] πλείστα κατάσχῃ, τού„τον προσδέχεσθαί τοι [c] ἐπαναστήσομενον. νῦν ὦν „ποίησον ὧδε, εἰ τοι ἀρέσκει τὰ ἐγὼ λέγω· κά„πηλον τῶν δορυφόρων ἀπὶ πάσῃσι τῇσι πύλῃσι φυ„λακὰς, οἳ λεγέσθων πρὸς τοὺς ἀποφέροντας τὰ „χρήματα ἀπαιρεόμενοι, ὡς σφέα ἀναγκαίως „ἐχει δεκατευθῆναι τῷ Διΐ. καὶ σύ τε σφι σὸς „ἀπεχθήσεαι βίῃ ἀπαιρεόμενος τὰ χρήματα, „καὶ οὗτοι συγγνόντες ποιήσουσι σε δίκαια, ἐκόντες „ποιήσουσι. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Κῦρος, ἐθαυμάσθη, „ὡς οἱ ἐδόκεε εὖ ὑποτίθεσθαι. αἰνέσας δὲ πολλὰ, „καὶ ἐντειλάμενος τοῖσι δορυφόροισι τὰ Κροῖσος „ὑπεθήκατο ἀπιτελέειν, εἶπε πρὸς Κροῖσον τά„δε, Κροῖσε, ἀνηρημένος σεῦ ἀνδρὸς βασι„λέος χρηστὰ ἔργα καὶ ἔπεα ποιέειν, αἴτεο δό„σιν [d] τοὶ ἵνα βάλεαί τοι γλεῦσαι θυσίη„κα. ὁ δὲ εἶπε, Ὦ δέσποτα, ἐάσας με χα„ρεῖ [e] μάλιστα τὸν θεὸν τῶν Ἑλλήνων, τὸν ἐπίμη„σαι ἐγὼ θεῶν μάλιστα, ἐπείρεσθαι, πέμψαν„τα τάσδε τὰς πέδας, εἰ ἐξαπατᾶν τοὺς εὖ „ποιεῦντας νόμος ἐστὶ οἱ. Κῦρος δὲ εἶρετο ὅ, „τι οἱ τοῦτο ἐπιχωρίων θυσαιτέοιτο. Κροῖσος „δὲ οἱ ἐπαινηλόγησε πᾶσαν τὴν ἑωυτοῦ διάνοιαν, „καὶ τὸν χρησμῶν τὰς ὑποκρίσιας, καὶ μάλι„στα τὰ ἀναθήματα· καὶ ὡς ἐπαρθεὶς τῷ μαντη„ίῳ, ἐστρατεύσατο ἐπὶ Πέρσας. λέγων δὲ ταῦ„τα, κατέβαινε αὖτις θυσιεόμενος, ἐπαινέσαι „οἱ τῷ θεῷ τούτων ἐνθύσαντι. Κῦρος δὲ γελά„σας εἶπε, Καὶ τοῦτο τοῦτο ἀξέομαι παρ' ἐμεῦ, „Κροῖσε, καὶ ἄλλου παντὸς τοιοῦτου ἂν ἐκάστοτε δέη. „ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε ὁ Κροῖσος [f], πέμπων τῶν „Λυδῶν ἐς Δελφοὺς, ἐνετέλλετο, πυθέντας τοὺς „πόδας ἐπὶ ὅσῃ τὴν ὁδὸν, εἰρωτᾶν εἰ ἔοι τι „ἐπιχωρίοισι, τοῖσι μαντηίοισι ἐπάρασθαι Κροῖ„σον στρατεύεσθαι ἐπὶ Πέρσας, ὡς καταπαύσοντα „τὸν Κύρου δύναμιν, ἀπ' ἧς οἱ ἀκροθίνια τοιαῦ„τα γένοιτο· δεικνύντας τοὺς πόδας. ταῦτά τε [g] ἐπ„ρώτων, καὶ εἰ ἀρεσκοίσοισι νόμος εἴη τοῖσι

a τὰ μὰ. b αὐτέων bis. c προσδέχεσθαί τοι. d τὶν δοῦναι. e χαίρει. f ἤκουε Κροῖσος. g τοιαῦτά τε.

Deus culpâ absolvitur. Interpretatio oraculorum. Cyrus mulus. Donaria Crœsi Thebis & Ephesi.

Ἑλλωικοῖσι θεοῖσι. Ἀπικομένοισι δὲ τοῖσι Λυδοῖσι, καὶ λέγουσι τὰ [a] ἐντεταλμένα, τῷ Πυθίῳ
„ λέγειν εἰπεῖν τάδε, Τὸν πεπρωμένον μοῖρον
„ ἀδύνατά ἐστι ἀποφυγεῖν καὶ θεῷ· Κροῖσος δὲ
„ πέμπτου γονέος [b] ἁμαρτάδα ἐξέπλησε, ὃς ἐὼν
„ δορυφόρος Ἡρακλειδέων, δόλῳ γυναικηίῳ
„ ὑπαχθείς, ἐφόνευσε τὸν δεσπότεα, καὶ ἔ-
„ σχε τοῦ ἐκείνου τιμὴν ἀδέως οἱ προσηκουσαν. πρῶ-
„ τον μεμφομένου δὲ Λοξίεω ὅκως ἂν κατὰ τοὺς παῖδας
„ τοὺς Κροίσου [c] γένοιτο τὸ Σαρδίων πάθος, καὶ
„ μὴ κατ' αὐτὸν Κροῖσον, οὐκ οἷόν τε ἐγένετο
„ παραγαγεῖν μοίρας· ὅσον δὲ ἐνέδωκαν αὐτῷ,
„ ἠνύσατο, καὶ ἐχαρίσατό οἱ. τρία γὰρ ἔτεα ἐπα-
„ νεβάλετο τὴν Σαρδίων ἅλωσιν. καὶ τοῦτο ὑπί-
„ στεύθω Κροῖσος, ὡς ὕστερον τοῖσι ἄτεσι τούτοισι ἁ-
„ λοὺς τε πεπρωμένης. δεύτερα δὲ τούτων, καιο-
„ μένῳ αὐτῷ ἐπήρκεσε. κατὰ δὲ τὸ μαντήιον τὸ
„ γενόμενον, οὐκ ὀρθῶς Κροῖσος μέμφεται. πρό-
„ηγόρευε γάρ οἱ Λοξίης, ἢν στρατεύηται ἐπὶ Πέρ-
„σας, μεγάλην ἀρχὴν αὐτὸν καταλύσειν [d]. τὸν
„δὲ, πρὸς ταῦτα χρῆν εὖ μέλλοντα βουλεύεσθαι,
„ἐπείρεσθαι πέμψαντα, κότερα τὴν ἑωυτοῦ ἢ τὴν
„Κύρου λέγοι [e] ἀρχήν. ὃ συλλαβὼν δὲ τὸ ῥηθὲν,
„οὐδὲ ἐπανειρόμενος, ἑωυτὸν αἴτιον ἀποφαι-
„νέτω. ὦ καὶ τὸ τελευταῖον χρησμῳδεομένῳ
„εἶπε τὰ εἶπε Λοξίης περὶ ἡμιόνου· τούτῳ
„συνέβαλε [f]. ἦν γὰρ δὴ ὁ Κῦρος ἐκ διαφό-
„ρων. οὐκ γὰρ δυοῖν οὐκ ὁμοεθνέοιν ἐγένετο,
„μητρὸς ἀμείνονος, πατρὸς δὲ ὑποδεεστέρου.
„ἡ μὲν γὰρ ἦν Μήδη, καὶ Ἀστυάγεος θυγάτηρ
„τοῦ Μήδων βασιλέος· ὁ δὲ, Πέρσης τε ἦν,
„καὶ ἀρχόμενος ὑπὸ ἐκείνοισι· καὶ ἔνερθε
„ἐὼν τοῖσι ἅπασι, δεσποίνῃ τῇ ἑωυτοῦ συνοίκεε [g].
Ταῦτα μὲν ἡ Πυθίη ὑπεκρίνατο τοῖσι Λυδοῖ-
σι· οἱ δὲ ἀνήνεικαν ἐς Σάρδις, καὶ ἀπήγγειλαν
Κροίσῳ [h]. ὁ δὲ, ἀκούσας, συνέγνω ἑωυτοῦ εἶ-
ναι τὴν ἁμαρτάδα, καὶ οὐ τοῦ θεοῦ. κατὰ μὲν δὴ
τὸν Κροίσου τε ἀρχὸν, καὶ Ἰωνίης τὴν πρώτην
καταστροφὴν, ἔχει ὧδε. Κροίσῳ δέ ἐστι καὶ ἄλ-
λα ἀναθήματα ἐν τῇ Ἑλλάδι πολλὰ, καὶ οὐ τὰ
εἰρημένα μοῦνα. ἐν μὲν γὰρ Θήβῃσι τῇσι Βοιω-
τῶν, τρίπους χρύσεος, τὸ ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλ-
λωνι τῷ Ἰσμηνίῳ· ἐν δὲ Ἐφέσῳ, αἵ τε βόες αἱ
χρύσεαι, καὶ τὰ κίονες αἱ πολλαί· ἐν δὲ Προνη-
ίης τῆς [i] ἐν Δελφοῖσι, ἀσπὶς χρυσέη μεγάλη. ταῦτα
μὲν καὶ ἔτι ἐς ἐμὲ ἦν σῳζόμενα, τὰ δὲ ἐξαπό-
λωλε τὰ τοῦ ἀναθημάτων. τὰ δὲ ἐν Βραγχίδῃσι
τῇσι Μιλησίων ἀναθήματα Κροίσῳ, ὡς ἐγὼ πυ-
θάνομαι,

diis foret fas esse ingratis. Lydis illuc profectis, & hæc mandata executis, Pythia fertur ita respondisse; Sortem fato destinatam defugere, deo quoque est impossibile. Crœsus autem quinti procreatoris crimen luit, qui quum esset satelles Heraclidarum, mulieris dolo inductus, dominum interemit: illiusque dignitate potitus est, nihil ad ipsum pertinente. Verum Apollo, quum studuerit ut hæc Sardium clades liberis Crœsi, non ipsi Crœso contingeret, tamen transferre fata non potuit: sed quatenus illa permiserunt, annixus est, atque ei gratiam retulit, utpote dilata Sardium expugnatione tres annos. Et hoc Crœsus discat, tot illis annis serius quam fata destinarant, se fuisse captum. Secundo loco, quod ipsi ardenti opem tulit. Nam quod ad oraculum pertinet, haud recte Crœsus conqueritur: quoniam Apollo prædixit, eum esse magnum imperium, si bellum Persis inferret, eversurum: de qua re ipsum recte consultare volentem, decuerat mittere sciscitatum, utrum ipsius Apollo diceret imperium, an Cyri. Sed quod dictum erat, nec considerans, nec denuo interrogans, sibiipsi acceptum referat. Quod autem ultimo responso ait Apollinem dixisse de mulo, ne hoc quidem discussit. Nam mulus hic, Cyrus erat: quippe qui duobus diversarum gentium parentibus ortus sit, generosiore matre, patre tenuiore. Nam illa quidem, Meda erat, Astyagis Medorum regis filia: hic autem, Persa, & Medis subiectus: & licet omnium infimus, tamen dominam suam in matrimonium duxit. Hæc Lydis Pythia respondit: quæ illi Sardes reversi Crœso nunciarunt. Quibus auditis Crœsus suam ipsius agnovit culpam esse, non dei. De Crœsi igitur imperio & prima Ioniæ subactione ita res se habent. Porro Crœsi non hæc solum quæ jam diximus, sed alia quoque permulta donaria in Græcia extant. Siquidem apud Thebas Bœoticas tripus est aureus, quem illic Apollini nuncupavit Ismenio: apud Ephesum quoque buculæ aureæ, atque columnæ pleræque Quinetiam in Proneæ templo apud Delphos clypeus aureus ingens. Atque hæc etiamnum ad mea usque tempora supererant: nonnulla tamen interciderunt. Ac verò quæ apud Branchidas Milesiorum à Crœso dedicata fuerunt, pondere (quantum intelligo) æqua-

91

92

a Λυδοῖσι λέγουσι ταῦτα δὴ τὰ. b γένος. c ἐκ Κροίσου. d ἀρχὴν καταλύσει. e λέγοι. f συνέλαβε. g συνῴκει. h ἀπήγγειλαν τῷ Κροίσῳ. i Προνηίοισι τοῖσι.

æquali & similia erant iis quæ sunt Delphis. Ceterum ea quæ tum Delphos, tum etiam ad Amphiarai misit templum, hæc ibi, veluti domestica bona, paternarumque facultatum libamina, divis consecravit. Quandoquidem cetera donaria è facultatibus erant viri adversarii, qui Crœso, priusquam regnaret, repugnans, Pantaleontis partibus impense studens hunc in regni potestatem provehere conabatur. Pantaleon enim & ipse Alyattis filius erat, Crœsi frater, at non ex eadem matre. Nam Crœsus natus fuit Alyatti ex Carica uxore, Pantaleon ex Iade. Quum autem tradito à patre imperio Crœsus potiretur, hominem illum qui sibi restiterat, in fullonis officinam tractum intercemit; bona autem ejusdem jam ante consecrata, tunc uti diximus iis locis dedicavit. Atque de donariis hactenus dictum sit. Porro Lydia quæ scribantur nulla sane miranda habet, prout aliæ regiones, præter auri ramenta è Tmolo deferri solita. Unum tamen nobis exhibet multo maximum præter Ægyptiorum & Babyloniorum opera. Ibi enim est Alyattis Crœsi parentis sepulcrum, cujus crepido è grandibus est lapidibus: reliqua sepulchri pars, aggestio terræ. Id construxerunt homines forenses atque operarii, & una cum his ad quæstum prostitutæ puellæ. Ceterum ad meam usque ætatem in summo tumulo quinque termini stabant, quibus literæ insculptæ indicant quæ singuli elaboraverint: apparebatque ex mensura puellarum opus esse maximum. Lydorum enim populi filiæ omnes meretricantur, atque hoc quæstu tantisper dotem colligunt dum nupserint: se autem ipsæmet locant. Sepulcri hujus ambitus, stadiorum est sex, & duorum arpendiorum: latitudo, arpendiorum tredecim. Confinis est eidem sepulcro lacus ingens, quem Lydi referunt esse perennem. vocatur autem Gygæus. Atque hoc quidem sic habet. Lydi legibus propemodum utuntur Græcorum similibus, nisi quod illorum filiæ agant vitam meretriciam. primi eorum quos novimus, nummum aureum argenteumque ad utendum percusserunt, & primi caupones institoresque extiterunt. Ajunt & ipsi se ludos inveniisse qui etiamnum apud Græcos & ipsos obtinent, simul autem hæc in suis terris inveniisse, & in Tyrrheniam colonos duxisse. Id quod hunc in modum acci-

ϑάνομαι, ἴσον τε στεθμὸν καὶ ὁμοῖα τοῖζι ἐν Δελφοῖσι. τὰ μέν νυν ἔς τε Δελφοὺς, καὶ ἐς Ἀμφιάρεω, ἀνέθηκε, οἰκήιά τε ἐόντα, καὶ τῶν πατρώων χρημάτων ἀπαρχήν· τὰ δὲ ἄλλα ἀναθήματα ἐξ ἀνδρὸς ἐχθροῦ ἐγένετο ὑσίης ἐχθρῆς, ὃς οἱ, πρὶν ἢ βασιλεῦσαι, ἀνίκητον[a] κατεστήκεε, συστάδων Πανταλέοντι χαριζόμενος τῷ Λυδῶν ἄρχοντι. ὁ δὲ Πανταλέων, τοῦ Ἀλυάττεω μὲν παῖς, Κροίζου δὲ ἀδελφεὸς ὁμομήτριος. Κροῖσος μὲν γὰρ οὐκ ἦν γυναικὸς Ἀλυάττῃ, Πανταλέων δὲ ἐξ Ἰάδος. ἐπεί τε δὲ παρὰ πατρὸς παρέδεξε τὴν ἀρχὴν ὁ Κροῖσος, τὸν ἄνθρωπον τὸν ἀνίκητον τοῦτον ὑπὸ κναφήϊα ἕλκων διέφθειρε· τῷ δὲ ὑστέρῳ αὐτὸς ἔτι τούτου κατιρώσας, τότε τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἀνέθηκε ἐς τὸ ἱρόν. καὶ τοῖ μὲν ἀναθημάτων τοσαῦτα εἰρήσθω. Θωῦμα δὲ[b] ἐν τῇ Λυδίῃ ἐς συγγραφὴν ἀξιόμαλα ἔχει, οἷά τε καὶ ἄλλη χώρη, πάρεξ δὲ ὅσον ἐς Τμώλου καλαφερομένου ψήγματος· ἐν δὲ ἔργον πολλὸν μέγιστον παρέχεται, χωρὶς τῶν τε Αἰγυπτίων ἔργων καὶ τῶν Βαβυλωνίων. ἔστι αὐτόθι[c] Ἀλυάττεω δὲ Κροίζου πατρὸς σῆμα, δὲ ἡ κρηπὶς μέν ἐστι λίθων μεγάλων, τὸ δὲ ἄλλο σῆμα, χῶμα γῆς. ἐξεργάσαντο δέ μιν οἱ ἀγορηίοι ἄνθρωποι, καὶ οἱ χειρώνακτες, καὶ αἱ ἐνεργαζόμεναι παιδίσκαι. ἔροι δὲ πέντε ἐόντες, ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν ὑπὲρ δὲ σήματος ἄνω· καὶ σφι γράμματα ἐγκεκόλαπτο, τὰ ἕκαστοι ἐξεργάσαντο. καὶ ἐφαίνετο μετρεόμενον τὸ τῶν παιδίσκεων ἔργον εὖν μέγιστον. δὲ γὰρ δὴ Λυδῶν δῆμος αἱ θυγατέρες πορνεύονται πᾶσαι, συλλέγουσι σφίσι φερνάς· ἐς ὃ ἂν συνοικίζωσι τοῦτο ποιέουσαι. ἐκδιδόασι δὲ αὐταὶ ἑωυτάς. ἡ μὲν δὴ περίοδος δὲ σήματός ἐστι, εἰσὶ στάδιοι ἓξ, καὶ δύο πλέθρα· τὸ δὲ εὖρός ἐστι πλέθρα τριακαίδεκα. λίμνη δὲ ἔχεται δὲ σήματος μεγάλη, τὴν λέγουσι Λυδοὶ ἀείναον εἶναι. καλέεται δὲ αὕτη Γυγαίη. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτό ἐστι. Λυδοὶ δὲ νόμοισι μὲν οὐδὲν διαφερόντως χρέωνται καὶ Ἕλληνες· χωρὶς ἢ ὅτι τὰ θήλεα τέκνα καταπορνεύουσι· πρῶτοι δὲ ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κοψάμενοι ἐχρήσαντο· πρῶτοι δὲ καὶ κάπηλοι ἐγένοντο. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι τε καὶ Ἕλλησι κατεστεώσας, ἑωυτῶν ἐξεύρημα γενέσθαι. ἅμα δὲ τούτους τε ἐξευρεθῆναι φασὶ σφίσι λέγουσι, καὶ Τυρσηνίην ἀποικῆσαι[d], ὧδε πῶς αὐ-

a ἀνίκητον. b θῶμα. c ἔστι αὐτόθι. d ἀποικῆσαι.

Tyrrhenus ducit Lydos in Umbriam à ſe mox appellatos. Aſiatica imperia.

αὐτῶν λέγοντες· ἐπὶ Ἄτυος τοῦ Μάνεω βασιλήος σιτοδείην ἰσχυρὴν ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι· καὶ τοὺς Λυδοὺς τέως μὲν ἀγαν λιπαρέοντας· μὴ δὲ, ὡς σφι παύεσθαι, ἀκέα διζεσθαι· ἄλλον δὲ ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν. ἐξευρεθῆναι δὴ ὦν τότε καὶ τοὺς κύβους καὶ τὰ ἀστραγάλων καὶ τὴν σφαίρης, καὶ τὰ ἄλλεα [a] πασέων παιγνιέων τὰ εἴδεα, πλὴν πεσσῶν [b]. τούτων γὰρ ὦν τὴν ἐξεύρεσιν [c] οὐκ οἰκηιοῦνται Λυδοί. ποιέειν δὲ ὧδε πρὸς τὸν λιμὸν ἐξευρόντας· τὴν μὲν ἑτέρην τῶν ἡμερέων παίζειν πᾶσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητέοιεν σιτία· τὴν δὲ ἑτέρην σιτέεσθαι, παυομένους τῶν παιγνιέων. τοιούτῳ τρόπῳ διάγειν ἐπ' ἔτεα δυῶν δέοντα εἴκοσι· ἐπεί τε δὲ οὐκ ἀνίετο τὸ κακὸν, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον ἔτι βιάζεσθαι, ἔτω δὴ τὸν βασιλῆα αὐτῶν, δύο μοίρας διελόντα Λυδῶν πάντων, κληρῶσαι, τὴν μὲν ἐπὶ μονῇ, τὴν δὲ ἐπ' ἐξόδῳ οὐκ τῆς χώρης· καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν αὐτὸς λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων, ἐωυτοῦ τοῦ βασιλέα προστάσσειν, ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαλλασσομένῃ, τὸν ἑωυτοῦ παῖδα, τῷ οὔνομα εἶναι Τυρσηνόν. λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἑτέρους ἐξιέναι οὐκ τῆς χώρης, καὶ καταβῆναι ἐς Σμύρνην, καὶ μηχανήσασθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐσθέμενοὺς τὰ πάντα ὅσα σφι ἦν χρηστὰ ἐπίπλοα, ἀποπλέειν κατὰ βίον τι καὶ γῆς ζήτησιν· ἐς ὃ ἔθνεα πολλὰ παραμειψαμένους, ἀπικέσθαι ἐς Ὀμβρικούς· ἔνθα σφέας ἐνιδρύσασθαι πόλιας, καὶ οἰκέειν τὸ μέχρι τοῦδε. ἀντὶ δὲ Λυδῶν μετονομασθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέος τοῦ παιδὸς, ὃς σφέας ἀνήγαγε· ἐπὶ τούτου τοῦ ἐπωνυμίην ποιησαμένους, ὀνομασθῆναι Τυρσηνούς. Λυδοὶ μὲν δὴ ὑπὸ Πέρσῃσι ἐδεδούλωντο [d]. Ἐπιδίζηται δὲ δὴ τὸ ἐνθεῦτεν ἡμῖν ὁ λόγος τόν τε Κῦρον, ὅστις ἐὼν τὸν Κροίσου ἤρχε κατελε, καὶ τοὺς Πέρσας, ὅτεῳ τρόπῳ ἐκράτησαν τῆς Ἀσίης. Ὡς ὦν Περσέων μὴ ἐξέτεροι λέγουσι, οἱ μὴ βουλόμενοι σεμνοῦν τὰ περὶ Κῦρον, ἀλλὰ τὰ ἐόντα λέγειν λόγον, κατὰ ταῦτα γράψω· ἁλόντος μὲν Κύρου καὶ τριφασίους ἄλλους λόγους οὐδὸς φήμη. Ἀσσυρίων ἄρχόντων τῆς ἄνω Ἀσίης ἐπ' ἔτεα εἴκοσι καὶ πεντακόσια, πρῶτοι ἀπ' αὐτῶν Μῆδοι ἤρξαντο ἀπίστασθαι· καί κως ἔστι οἳ περὶ τῆς ἐλευθερίης μαχεσάμενοι τοῖσι Ἀσσυρίοισι, ἐγένοντο ἀνδρες ἀγαθοί· καὶ ἀπωσάμενοι τὴν δουλοσύνην, ἠλευθερώθησαν. μετὰ δὲ τούτους, καὶ τὰ ἄλλα [e] ἔθνεα ἐπῆρε τοῦτο τοῖσι Μήδοισι [f]. Ἐόντων δὲ αὐτονόμων πάντων ἀνὰ τὴν ἤπει-

accidiſſe referunt: Tempore Atyis regis, Manis filii, annonæ difficultatem per univerſam Lydiam acrem fuiſſe, & aliquamdiu quidem Lydos vitam aſſiduis laboribus toleraſſe; poſtea vero, quum non ceſſaret, remedia quæſiviſſe, & alium aliud excogitaſſe. Tum igitur inventum ab iiſdem & teſſerarum & talorum ludum, & pilæ, ceterorumque luſuum omnium genera, præterquam calculorum. horum enim inventionem ſibi non vendicant Lydi. Porro his inventis ad famem ſic uſos eſſe, alterum quidem dierum totum luſibus dediſſe, ut videlicet cibos non quærerent: altero autem à luſibus abſtinentes, veſci conſueviſſe. Atque hoc modo vixiſſe annis duodeviginti. Ubi autem malum non remitteret, ſed magis etiam ſæviret, tum regem univerſos Lydos bifariam diviſos in ſortem miſiſſe, & hos quidem ut in ſedibus ſuis manerent, illos vero ut exirent ex patria. Ac vero iis qui in ſedibus ſuis manſionem ſortiti eſſent, regem ipſum ſe addidiſſe: illis autem qui egrediebantur, filium ſuum, cui nomen Tyrrheno. Hos ex ſortis caſu è Lydia excedentes, deſcendiſſe Smyrnam: & mox fabricatis navigiis quibus ea quæ ad ſupellectilem commoda habebant, imponerent, ad victum ſedeſque quærendas oram ſolviſſe; donec varias nationes prætervecti, ad Umbros perveniſſent: ubi civitatibus conſtructis, ad hunc uſque diem habitaverint, ac pro Lydis regii filii qui eos deduxit, nomen mutaviſſe, ut hujus appellatione quoque nominati fuerint Tyrrheni. Lydi itaque à Perſis in ſervitutem redacti fuerunt. Hinc jam nobis requirit oratio & Cyrum quiſnam fuerit ille qui Croeſi evertit imperium, & Perſas quomodo Aſiæ imperio potiti ſint. Igitur quemadmodum quidam memorant Perſarum, non qui res Cyri extollere, ſed prout illa ſe habent, referre ſtudent, ita ego conſcribam; gnarus triplices alias eſſe de Cyro narrandi vias. Quum Aſſyrii annis quingentis viginti ſuperiorem Aſiam obtinuiſſent, primi Medi ab ipſis deficere cœperunt: qui cum Aſſyriis pro libertate prœliati ſtrenue ſe geſſerunt, excuſſoque ſervitutis jugo libertatem obtinuerunt. Poſt quos & aliæ nationes idem fecerunt quod & Medi. Ceterum quum jam per continentem gentes omnes propriis viverent legibus, hac occaſione

95

96

ἠπ-

a καὶ ἄλλων. b πεσσῶν. c τὴν εὕρεσιν. d δεδούλωτο. e καὶ τἄλλα. f τοῦτο Μήδοισι.

ſione rurſus tyrannidi ſubiecti fuerunt. Fuit apud Medos vir ſapiens, cui nomen erat DEIOCES, filius Phraortis, qui quum ad tyrannidem aſpiraret, ita ſe geſſit. Quum Medi per vicos habitarent, Dejoces cum ante apud ſuos probatus, tum magis ſtudioſiuſque æquitatem colens exercebat, idque, quia videbat apud Medos univerſos magnam quandam legum infirmitatem, ſat iciens æquitati iniquitatem eſſe inimicam. Medi vero qui eundem habitabant vicum, intuentes hominis mores, judicem ipſum ſibi conſtituunt. Hic, ut qui principatum ambiret, rectum ſe æquumque præbuit. Quæ quum faceret, laudem apud populares obtinuit haudquaquam exiguam; adeo ut hæc intelligentes ceterorum pagorum incolæ, nempe Dejocem ſolum eſſe qui incorrupte judicaret, prius iniquis ſententiis adflicti, tunc poſtquam audiverunt læti affluerent ad Dejocem, & ipſi litigaturi: poſtremo nulli alii id committerent.

97 Quum vero numerus accurrentium ſemper creſceret, utpote qui intelligerent ſententias ex vero terminari, Dejoces, animadvertens univerſa in ſe unum incumbere, neque amplius illic conſidere, ubi prius præſidens judicabat, volebat, neque omnino judicare amplius dixit: ſiquidem non è re ſua eſſe, ſi totum diem rebus ſuis neglectis, dirimendis aliorum litibus impenderet. Quum igitur rapinæ ſceleraque paſſim per vicos multo etiam magis quam prius patrarentur, Medi convocato concilio, de communi rerum ſtatu colloqui cœperunt. Et quantum mihi videtur, Dejocis amici maxime in hanc ſententiam loquebantur, Nequaquam præſenti modo viventes hanc noſtram regionem poſſumus habitare; age, conſtituamus nobiſipſis regem, ut ſic regio noſtra bonis legibus adminiſtretur, & nos ad opera eamus, neque præ impunitate ſcelerum excidamus. Quæ quum ſic referrentur, conſciſcunt Medi ut regnentur.

98 Continuo ubi conſultatum eſt quemnam regem crearent, Dejoces adeo ab omnibus productus in medium & commendatus eſt, ut omnium ſuffragio rex comprobaretur. At ille juſſit & ædificia ſibi erigi regno digna & ſtipatoribus ſe roborari. Huic Medi hæc præſtiterunt, eique ædificia ingentia probeque munita extruxerunt in ea quam deſignaverat regione:

ἦπαρον, ὧδε αὖτις ἐς τυραννίδας ἐπεῖλθον· ἀνὴρ τοῖσι [a] Μήδοισι ἐγίνετο σοφὸς, τῷ οὔνομα ἦν Δηϊόκης, παῖς δὲ ἦν Φραόρτεω. οὗτος ὁ Δηϊόκης, ἐρασθεὶς τυραννίδος, ἐποίεε τοιάδε· κατοικημένων τὰ Μήδων κατὰ κώμας, ἐν τῇ ἑωυτοῦ [b] ἐὼν καὶ πρότερον δόκιμος, καὶ μᾶλλόν τι καὶ [c] προθυμότερον δικαιοσύνῃ ἐπιθέμενος ἤσκεε. καὶ ταῦτα μέντοι, ἐούσης ἀνομίης πολλῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Μηδικὴν, ἐποίεε, ἐπισάμενος ὅτι τῷ δικαίῳ τὸ ἄδικον πολέμιόν ἐστι. οἱ δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς κώμης Μῆδοι, ὁρῶντες αὐτοῦ τὰς τρόπους, δικαστὴν μιν ἑωυτῶν αἱρέονται· ὁ δὲ δὴ, οἷα μνώμενος [d] ἀρχὴν, ἰθύς τε καὶ δίκαιος ἦν. ποιέων τε ταῦτα, ἐπαινον εἶχε σὺκ ὀλίγον πρὸς τῶν πολιτέων ἔτω, ὥστε πυθανόμενοι οἱ ἐν τῇσι ἄλλῃσι κώμῃσι ὡς Δηϊόκης εἴη ἀνὴρ μουνῶν κατὰ τὸ ὀρθὸν δικάζων, πρότερον προεπίπτοντες ἀδίκοισι γνώμῃσι, τότε ἐπεί τε ἤκουσαν, ἄσμενοι ἐφοίτων [e] πρὸς τὸν Δηϊόκεα καὶ αὐτοὶ δικασόμενοι· τέλος δὲ, οὐδενὶ ἄλλῳ ἐπιτρέποντες. Πλεύνων δὲ ἀεὶ γινομένων [f] ἐπιφοιτεόντων, οἷα πυθανομένων τὰς δίκας ἀποβαίνειν κατὰ τὸ ἐὸν, γνοὺς ὁ Δηϊόκης ἐς ἑωυτὸν πᾶν ἀνακείμενον, ἔτε καταίζειν ἔτι ἤθελε ἔνθαπερ πρότερον προκαταίζων ἐδίκαζε, ἀτὰρ ἔφη δικᾶν ἔτι. οὐ γάρ οἱ λυσιτελέειν, τὰ ἑωυτοῦ ἐξημελημένα, τοῖσι πέλας δι' ἡμέρης δικάζειν. ἐούσης ὦν ἁρπαγῆς καὶ ἀνομίης ἐπὶ πολλῷ μᾶλλον ἀνὰ τὰς κώμας ἢ πρότερον ἦν, συνελέχθησαν οἱ Μῆδοι ἐς τωὐτὸ, καὶ ἐδίδοσάν σφισι λόγον, λέγοντες πρὸς τὰ κατηκόντων. ὡς δὲ ἐγὼ δοκέω, μάλιστα ἔ-
„λεγον οἱ τοῦ Δηϊόκεω φίλοι, Οὐ γὰρ δὴ πρό-
„πω τῷ παρεόντι χρεώμενοι, διαιταὶ εἰμὲν
„οἰκέειν τὴν χώρην, φέρε ἕησωμεν ἡμέων
„αὐτῶν βασιλέα. καὶ οὕτω ἥ τε χώρη εὖ-
„νομήσεται, καὶ αὐτοὶ πρὸς ἔργα τρεψόμε-
„θα, οὐδὲ ὑπ' ἀνομίης ἀνάσχετοι ἐσόμεθα. ταῦτά κη λέγοντες, πείθουσι ἑωυτοὺς βασιλεύεσθαι. Αὐτίκα δὲ προβαλλομένων ὁντινα χρήσονται βασιλέα, ὁ Δηϊόκης ἦν πολλὸς ὑπὸ παντὸς ἀνδρὸς καὶ προβαλλόμενος καὶ αἰνεόμενος· ἐς ὃ τοῦτον καταινέσαι βασιλέα σφίσι εἶναι. ὁ δὲ ἐκέλευε αὐτοὺς οἰκία τε ἑωυτῷ ἀξια τῆς βασιληίης οἰκοδομῆσαι, καὶ κατιδυῖαι αὐτὸν δορυφόροισι. ποιέουσι δὴ ταῦτα οἱ Μῆδοι. οἰκοδομέουσί τε γὰρ αὐτῷ οἰκία μεγάλα τε καὶ ἰσχυρὰ, ἵνα αὐτὸς ἔφερσε τῆς χώρης· καὶ

a ὢν ἐν τοῖσι. b ἐν τῇ ἑωυτοῦ. c μᾶλλόν τι καὶ. d μνώμενος. e ἐφοίτων. f πλέοσι. g ποιέουσι.

Ecbatana condita & descripta. Dejoces fundat regnum, justitiæ severus.

δορυφόρους αὐτῷ ὑπηρέτησι ἐκ πάντων Μήδων καταλέξασθαι. ὁ δὲ, ὡς ἔσχε τὸ ἀρχεῖον, τοὺς Μήδους ἠνάγκασε ἓν πόλισμα ποιήσασθαι, ἐς τοῦτο περιέλλοντας, τῶν ἄλλων ἦσσον ὑπιμελεῖσθαι. πειθομένων δὲ καὶ τούτοισι τῶν Μήδων, οἰκοδομέει τείχεα μεγάλα τε καὶ καρτερὰ, τὰ νῦν Ἐκβάτανα [a] κέκληται, ἕτερον ἑτέρῳ κύκλῳ ἐνεσεῶντα [b]. μεμηχάνηται δὲ οὕτω τοῦ τὸ [c] τεῖχος ὥστε ὁ ἕτερος τοῖσι προμαχεῶσι μούνοισι ἐστὶ ὑψηλότερος. τὸ μέν κου τι [d] καὶ τὸ χωρίον συμμαχέει, κολωνὸς ἐὼν, ὥστε τοιοῦτο εἶναι· τὸ δὲ καὶ μᾶλλόν τι ἐπετηδεύθη, κύκλων ἐόντων τῶν σταθμῶν [e] ἑπτὰ, ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ τὰ βασιλήια ἔνεστι καὶ οἱ θησαυροί. τὸ δὲ αὐτῶν μέγιστόν ἐστι τεῖχος κατὰ τὸν Ἀθηναίων κύκλον μάλιστά κη τὸ μέγαθος. τοῦ μὲν δὴ πρώτου κύκλου οἱ προμαχεῶνες εἰσὶ λευκοί· τοῦ δὲ δευτέρου, μέλανες· τρίτου δὲ κύκλου, φοινίκεοι· τετάρτου δὲ, κυάνεοι· πέμπτου δὲ, σανδαρακινοί. οὕτω πάντων τῶν κύκλων οἱ προμαχεῶνες ἠνθισμένοι εἰσὶ φάρμακοισι. δύο δὲ οἱ τελευταῖοί εἰσι, ὁ μὲν καταργυρωμένους, ὁ δὲ καταχρυσωμένους ἔχων τοὺς προμαχεῶνας. Ταῦτα μὲν δὴ ὁ Δηιόκης ἑωυτῷ τε ἐτείχεε, καὶ περὶ τὰ ἑωυτοῦ οἰκία. τὸν δὲ ἄλλον δῆμον περὶξ ἐκέλευε τὸ τεῖχος οἰκέειν. οἰκοδομημένων δὲ πάντων, κόσμον τόνδε Δηιόκης πρῶτος ἐσῆγε ὁ καταστήσας, μήτε ἐσιέναι τινὰ πρὸς βασιλέα μηδένα, δι' [f] ἀγγέλων δὲ πάντα χρέεσθαι· ὁρᾶσθαί τε βασιλέα οὐδὲ μηδένα. πρός τε τούτοισι ἔπι γελᾶν τε καὶ πτύειν ἀνιπτον, καὶ ἄπασι τοῦτό γε εἶναι αἰσχρόν. ταῦτα δὲ περὶ ἑωυτὸν ἐπήμυνε τῶνδε εἵνεκεν, ὅκως ἂν μὴ ὁρῶντες [g] οἱ ὁμήλικες ἐόντες σωτροφοίτε ἐκείνῳ [h] οἰκίης ὑπερφερέης, ἀδὲ ἐς ἀνδραγαθίην λειπόμενοι, λυπεοίατο [i], καὶ ὑπιδιαλλάσσοιεν, ἀλλ' ἑτεροῖός σφι [k] δοκέοι εἶναι μὴ ὁρῶσι. Ἐπεί τε δὲ ταῦτα διεκόσμησε, καὶ ἐκράτυνε ἑωυτὸν τῇ τυραννίδι, ἦν τὸ δίκαιον φυλάσσων χαλεπός. καὶ τάς τε δίκας γράφοντες, ἔσω παρ' ἐκεῖνον ἐσεπέμπεσκον· καὶ ἐκεῖνος διακρίνων, τὰς ἐσφερομένας ἐκπέμπεσκε. ταῦτα μὲν κατὰ τὰς δίκας ἐποίεε. πρὸς δὲ δὴ ἄλλα ἐκεκοσμέατό οἱ· εἴ τινα πυθάνοιτο ὑβρίζοντα, τοῦτον ὅκως μεταπέμψαιτο καὶ ἀξίην ἑκάστου ἀδικήματος ἐπικαίοι. καὶ οἱ κατάσκοποί τε καὶ κατήκοοι ἦσαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώρην τοῦ ἤρχε. Δηιόκης μὲν

gione: permiserunt quoque satellites ex universis Medis sibi deligere. Dejoces igitur imperio potitus, Medos compulit unum oppidum condere, ut hoc uno communito exornatoque, aliorum non ita magnam curam haberent. Obsequentibus quoque hac in re Medis; mœnia constituit ampla simul & valida, ea ipsa quæ nunc Ecbatana appellantur, in quibus muri alter orbis alteri inditus erat: sic nimirum constitutis mœnibus, ut orbis alter altero solis pinnis foret excelsior. Adjuvabat huc loci ipsius commoditas, quum collis esset, ut talis fieret. Sed accessit etiam majus quiddam data opera factum. siquidem ambitus isti simul omnes numero sunt septem, in quorum postremo regia est & thesauri. Horum vero maximus murus magnitudine ferme illum Athenarum æquat ambitum. Ac primi quidem ambitus pinnæ colore sunt albicanti, secundi nigro, tertii purpureo, quarti cæruleo, quinti sandaracino. Ita per cunctos ambitus pinnæ fulserunt coloribus. Postremi vero duo, alter argentatas; alter inauratas habet pinnas. Et 99
hæc quidem munimenta Dejoces sibi struxit, & circa suam regiam; ac reliquum populum circumcirca habitare murum jussit. Ceterum universis constructis, ordinem hunc imposuit primus Dejoces, ne cui ad regem ingredi liceret, sed per internuncios cuncta transigerentur, adeo ut nec conspiceretur rex à quoquam: ad hæc, nec ridere, nec expuere coram eo, quod & omnibus factu deforme esset. Hæc ideo circa se instituit gloriosa, ne videlicet eum cernentes æquales & una cum eo educati & ex domo orti non viliore, neque virtute ac beneficentia inferiores doleant atque insidientur; sed quidam diversus & alienus ipsis esse videatur non intuentibus. Quibus quum sese Dejoces 100
jam adornasset, atque in imperio confirmasset, in exercenda justitia valde severum se præbuit. Etenim litigantes causas suas conscriptas intro per internuncios ad eum mittebant, quas ille decisas remittebat. Et hæc quidem in judiciis factitabat. Ceteris autem in rebus hunc ordinem instituerat: Si quem intellexisset injuriam cuipiam facere, hunc ad se arcessitum, indicta pro delicti cujusque modo pœna multabat: in quem usum exploratores auscultatoresque per universam regionem habebat. Dejoces igitur solam 101
Me-

a ἀγβάτανα est in MS. b σεισεῶσα. c ἄτω τὸ. d τὸ μέν κου τι. e συναπτόντων. f ἀγγέα συγχωρέειν, δι' g ἑωυτὸν ποιέοι, ὅκως μὴ ὁρέοντες. h ἐόντες σωτροφοὶ ἀγαθοίτε καὶ ἀλκιμοι λυπεοιῶ. i ἑτεροῖός σφι. k ὁρέωσι.

Medicam ſubegit nationem, eique imperavit. Cujus nationis tot numero gentes ſunt, Buſæ, Paretaceni, Struchates, Arizanti, Budii, Magi. Hæ ſunt
02 tot Medorum gentes. Dejoce defuncto, qui annos tres & quinquaginta regnavit, filius ejus PHRAORTES ſuſcepit imperium. Qui ſolo imperio Medorum non contentus, bellum ante omnes intulit Perſis, eoſque primos in poteſtatem Medorum redegit. Quibus duabus nationibus potitus, valida utraque, mox Aſiam ſubegit, aliam deinceps atque aliam invadendo gentem: donec ad Aſſyrios oppugnandos pervenit, & quidem ad eos Aſſyriorum qui Ninum incolebant, quondam omnium principes, ſed tunc à ſociis per defectionem deſertos: alioqui per ſe bene habentes. Adverſus hos expeditione ſuſcepta Phraortes, ſecundo ac viceſimo quàm regno potitus eſt anno, cum pleraque exercitus parte periit.
103 Poſt obitum ejus, CYAXARES filius, Dejocis nepos, ſucceſſit: qui dicitur multo majoribus ſuis fortior fuiſſe, & primus Aſiaticos populos per corpora ad militiam diſtinxiſſe, primuſque in ſuum quoſque ordinem diſtribuiſſe, haſtatos, equites, ſagittarios: quum prius omnia promiſcue pariter fuiſſent confuſa. Hic eſt qui cum Lydis bellum geſſit; quo tempore in ipſa pugna dies in noctem eſt converſus: quique tota ſupra Halyn flumen Aſia ſibi conciliata, collectis ſuis omnibus, copias duxit adverſus Ninum, ſimul & patrem ulturus, & civitatem volens exſcindere. Ipſi porro, Aſſyriis prœlio ſuperatis, Ninum obſidenti ingruit ingens Scytharum exercitus, duce Scytharum rege Madye Protothyæ filio, qui Cimmeriis ex Europa ejectis in Aſiam eruperunt: & dum illos fugientes perſequuntur, ita in Mediam
104 penetrarunt. Eſt autem à lacu Mæoti ad Phaſim uſque & in Colchos, expedito viatori iter triginta dierum: è Colchis vero non ita longo itinere perveniri poteſt in Mediam: ſed una duntaxat natio interjecta eſt, Saſpires: quos ubi tranſieris, continuò occurrit Media. Scythæ tamen hâc non irruperunt, ſed alia via ſuperiore & multo longiore deflectentes, Caucaſo monte ad dextram relicto. Hîc Medi cum Scythis congreſſi, prœlioque fu-

μέν νιν τὸ Μηδικὸν ἔθνος συνέστρεψε μοῦνον, καὶ τάτε ἦρξε· ἔστι δὲ Μήδων τοσάδε γένεα, Βυσσοί, Παρητακηνοὶ, Στρούχατες, Ἀριζαντοὶ, Βούδιοι, Μάγοι. γένεα μὲν δὴ Μήδων ἐστὶ τοσάδε [a]. Δηιόκεω δὲ τοῦ γενέται Φραόρτης, ὃς, τελευτήσαντος Δηιόκεω, βασιλεύσας τρία καὶ πεντήκοντα ἔτεα, παρεδέξατο τὴν ἀρχήν. παραδεξάμενος δὲ, οὐκ ἀπεχράτα μούνων ἄρχειν τῶν Μήδων· ἀλλὰ στρατευσάμενος ἐπὶ τοὺς Πέρσας, πρώτοισί τε τούτοισι ἐπέβησε, καὶ πρώτους Μήδων ὑπηκόους ἐποίησε. μετὰ δὲ, ἔχων δύο τῶνπερ ἔθνεα, καὶ ἀμφότερα ἰσχυρὰ, κατεστρέφετο τὴν Ἀσίην, ἀπ' ἄλλης ἐπ' ἄλλο ἰὼν ἔθνος. ἐς ὃ στρατευσάμενος ἐπὶ τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ Ἀσσυρίων τοὺς οἳ Νῖνον εἶχον, καὶ πρόσθεν μὲν πάντων, τότε δὲ ἤσσονα μεμαθηκότες μὲν συμμάχων, ἅτε ἀπεστεώτων, ἄλλως μέντοι ἑωυτῶν εὖ ἥκοντες· ἐπὶ τούτους δὴ στρατευσάμενος ὁ Φραόρτης, αὐτός τε διεφθάρη, ἄρξας δύο καὶ εἴκοσι ἔτεα, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ὁ πολλός. Φραόρτεω δὲ τελευτήσαντος, ἐξεδέξατο Κυαξάρης ὁ Φραόρτεω τοῦ Δηιόκεω παῖς. οὗτος λέγεται πολλὸν ἔτι γενέσθαι ἀλκιμώτερος τῶν προγόνων· καὶ πρῶτός τε ἐλόχισε καλέσας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ πρῶτος διέταξε χωρὶς ἑκάστους εἶναι, τούς τε αἰχμοφόρους, καὶ τοὺς ἱππέας, καὶ τοὺς τοξοφόρους· πρότερον δὲ ἀναμὶξ ἦν πάντα ὁμοίως ἀναπεφυρμένα. οὗτος ὁ τοῖσι Λυδοῖσι ἐσπολεμήσας, ὅτε νὺξ ἡ ἡμέρη ἐγένετο σφι μαχομένοισι· καὶ ὁ τὸν Ἅλυος ποταμὸν ἄνω Ἀσίης πάσαν συνήσας ἑωυτῷ. συλλέξας δὲ τοὺς ὑπ' ἑωυτῷ ἐχομένους πάντας, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Νῖνον, τιμωρέων τε τῷ πατρὶ, καὶ τὴν πόλιν ταύτην θέλων ἐξελεῖν. καὶ οἱ, ὡς συμβαλὼν ἐνίκησε τοὺς Ἀσσυρίους, περικατημένῳ τὴν Νῖνον, ἐπῆλθε Σκυθέων στρατὸς μέγας. ἦρχε δὲ αὐτοὺς βασιλεύς ὁ Σκυθέων Μαδύης, Πρωτοθύεω παῖς· οἳ ἐσέβαλον μὲν ἐς τὴν Ἀσίην, Κιμμερίους ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Εὐρώπης, τούτοισι δὲ διαπεμπόμενοι φεύγουσι, ἔτω ἐς τὴν Μηδικὴν χώρην ἀπίκοντο. ἔστι δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μαιήτιδος ἐπὶ Φᾶσιν ποταμὸν καὶ ἐς Κόλχους τριήκοντα ἡμερέων ὁδὸς εὐζώνῳ ὁδός. ἐκ δὲ τῆς Κολχίδος ἐς πολλὸν ὑπερβολῇ ἐς τὴν Μηδικὴν, ἀλλὰ ἓν τὸ μεταξὺ ἔθνος αὐτῶν ἐστι, Σάσπειρες· τοὺς δὲ παραμειβομένοισι, εἶναι ἐν τῇ Μηδικῇ. ἐς μέντοι οἵγε Σκύθαι ταύτῃ ἐσέβαλον, ἀλλὰ τὴν κατύπερθεν ὁδὸν πολλῷ μακροτέρην ἐκτραπόμενοι, ἐν δεξιῇ ἔχοντες τὸ Καυκάσιον ὄρος. ἐνθαῦτα οἱ μὲν Μῆδοι συμβαλόντες τοῖσι Σκύθῃσι, καὶ ἡσσηθέντες τῇ μάχῃ, τῆς

a μοῦνα Μήδων ἐστὶ τάδε. b δύο τε καὶ.

Ab Asia subacta versi Scythæ ad Ægyptum. Psammitichi solertia. Venus Cœlestis punit sacrilegos. & Cyaxares Asiâ pellit. Astyagis somnium.

ἀρχῆς κατελυθησαν· οἱ δὲ Σκύθαι τὴν Ἀσίην πᾶσαν ἐπέσχον. Ἐνθεῦτεν δὲ ἤισαν ἐπ' Αἰγυπτίους· καὶ ἐπεί τε ἐγένοντο ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Συρίῃ, Ψαμμίτιχος σφέας Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἀντιάσας δώροισί τε καὶ λιτῇσι ἀποστρέφει τοσοῦτον μὴ προβῆναι. οἱ δὲ, ἐπεί τε ἀναχωρέοντες ὀπίσω, ἐγένοντο ἐν Ἀσκάλωνι πόλι [b], τὴν πλεόνων Σκυθέων παρεξελθόντων ἀσινέων, ὀλίγοι τινὲς αὐτῶν ὑστολειφθέντες, ἐσύλησαν τὸ Οὐρανίης Ἀφροδίτης τὸ ἱρόν. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἱρὸν, (ὡς ἐγὼ πυθανόμενος εὑρίσκω) πάντων ἀρχαιότατον ἱρῶν ὅσα ταύτης τῆς θεοῦ. καὶ γὰρ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱρὸν ἐνθεῦτεν ἐγένετο, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριοι· καὶ τὸ ἐν Κυθήροισι, Φοίνικες εἰσὶν οἱ ἱδρυσάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς Συρίης ἐόντες [c]. τοῖσι δὲ τῶν Σκυθέων συλήσασι τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἀσκάλωνι, καὶ τοῖσι τούτων [d] αἰεὶ ἐκγόνοισι ἐνέσκηψε ὁ θεὸς θήλειαν νοῦσον· ὥστε ἅμα λέγουσί τε οἱ Σκύθαι διὰ τοῦτο σφέας νοσέειν [e], καὶ ὁρᾶν παρ' ἑωυτοῖσι τοὺς ἀπικνεομένους ἐς τὴν Σκυθικὴν χώρην ὡς διακέαται, τοὺς καλέουσι Ἐναρέας οἱ Σκύθαι. Ἐπὶ μὲν νυν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἔτεα ἦρχον τῆς Ἀσίης οἱ Σκύθαι, καὶ τὰ πάντα σφι ἐτύγχανε τε ὕβρεος καὶ ὀλιγωρίης ἀνάστατα ἐόντα. χωρὶς μὲν γὰρ φόρων, ἔπεμπον παρ' ἑκάστων τὸ ἑκάστοισι ἐπέβαλλον. χωρὶς δὲ φόρου, ἥρπαζον περιελαύνοντες τοῦτο ὅ, τι [f] ἔχοιεν ἑκάστοι. καὶ τούτων μὲν τοὺς πλείστους Κυαξάρης τε καὶ Μῆδοι ξείνισάντες καταμεθύσαντες κατεφόνευσαν. καὶ οὕτω ἀνεσώσαντο τὴν ἀρχὴν Μῆδοι, καὶ ἐπεκράτησαν τῶν περ καὶ πρότερον· καὶ τήν τε Νίνον εἷλον, (ὡς δὲ εἷλον, ἐν ἑτέροισι λόγοισι δηλώσω) καὶ τοὺς Ἀσσυρίους ὑποχειρίους ἐποιήσαντο, πλὴν τῆς Βαβυλωνίης μοίρης. μετὰ δὲ ταῦτα, Κυαξάρης μὲν, βασιλεύσας τεσσεράκοντα [g] ἔτεα, σὺν τοῖσι Σκύθῃσι ἦρξαν, τελευτᾷ. Ἐκδέκεται δὲ Ἀστυάγης ὁ Κυαξάρεω παῖς τὴν βασιληίην. καί οἱ ἐγένετο θυγάτηρ, τῇ οὔνομα ἔθετο Μανδάνην. τὴν ἐδόκεε Ἀστυάγης ἐν τῷ ὕπνῳ ὁρῆσαι τοσοῦτον ὥστε πλῆσαι μὲν τὴν ἑωυτοῦ πόλιν, ὑπερκατακλύσαι δὲ καὶ τὴν Ἀσίην πᾶσαν. ὑποθεμένου δὲ τῶν μάγων τοῖσι ὀνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον, ἐφοβέθη, παρ' αὐτῶν [h] αὐτὰ ἕκαστα μαθών [i]. μετὰ δὲ, τὴν μὲν Μανδάνην ταύτην ἐοῦσαν ἤδη ἀνδρὸς ὡραίην, Μήδων μὲν τῶν ἑωυτοῦ ἀξίων ἐδενὶ διδοῖ γυναῖκα, δεδοικὼς τὴν ὄψιν· ὁ δὲ Πέρσῃ διδοῖ, τῷ οὔνομα ἦν Καμ-

fusi, Asiæ imperium amiserunt. Porro 105
Scythæ universa Asia potiti, hinc recta in Ægyptum contendunt. Quibus jam Syriam Palæstinam ingressis Psammitichus occurrens Ægypti rex, muneribus precibusque effecit ne ulterius progrederentur. Scythæ, ubi regredientes venerunt in urbem Syriæ Ascalonem, maxima parte Scytharum prætergressa sine maleficio, pauci aliquot eorum relicti Veneris Cœlestis fanum despoliarunt. Est vero illud, quantum sciscitans intelligo, inter omnia hujus deæ fana vetustissimum. Siquidem quod in Cypro est fanum, hinc prodiit; quod ipsi etiam Cyprii referunt. Quinetiam illud in Cytheris delubrum, Phœnices ex hac Syriæ regione orti condiderunt. Ac vero Scythis templi Ascalonensis spoliatoribus eorumque semper posteris numen morbum immisit femineum: quemadmodum & ipsi fatentur Scythæ se videlicet illo morbo ob id laborare; & illos, qui veniunt in Scythiam, videre quomodo constituti sint quos Enareas, diris obnoxios, appellant Scythæ. Post- 106
quam vero jam octo & viginti annis Asiæ imperium Scythæ obtinuissent, omniaque jam pæne ex lascivia & negligentia eversa essent. nam præter tributa exigebant ab singulis quod singulis imponerent; & præter hoc tributum rapiebant circumcingentes id ipsum quod singuli possidebant. tandem horum potiorem partem Cyaxares atque Medi hospitio acceptam inebriatamque interemerunt. Et sic Medi recuperarunt imperium, ac possederunt ea quibus prius potiebantur, & Ninum expugnaverunt: (ut autem ceperint, in aliis scriptis indicabo) Assyriosque, excepta Babylonica portione, subegerunt. Post hæc Cyaxares, ubi quadraginta annis, in quibus sunt & illi, per quos Scythæ dominati sunt, imperasset, vita functus est. Cujus regnum suscepit 107
ASTYAGES filius. Hic filiam sustulit, appellavitque eam Mandanen: quæ visa est ei per quietem tantum urinæ fundere ut omnem ipsius urbem oppleret, atque universam Asiam inundaret. Quod somnium quum magis, somniorum interpretibus, exposuisset, conterritus est, singula quæque ab illis edoctus: postea vero Mandanen jam viro maturam, nulli Medorum suorum, qui ea dignus esset, tradendam statuit visum hoc reformidans. Immo ille jungit Persæ cuidam nomine

Cam-

a ἀποστρέφει τοσοῦτον. b πόλιν. c ὄντες. d τούτων. e νοσεῖν. f ὅτεῳ. g τεσσεράκοντα. h αὐτῶν. i ἕκαστα σημαθών.

Cambysi, quem compertum habebat familia quidem bona ortum, ceterum ingenio quieto, existimans eum multo infra
108 mediocris Medi statum. Primo post Cambysi collocatam filiam anno, visum alterum vidit: videbatur ei ex genitalibus filiæ vitis enasci, quæ omnem occuparet Asiam. Quod visum quum retulisset ad interpretes somniorum, filiam jam partui vicinam ex Persis arcessit, eique, quum venisset, custodiam apponit, volens quod illa peperisset interimere. Etenim magi somniorum interpretes visum illud portendere dicebant Astyagi, prolem filiæ ipsius pro ipso regnaturam. Hoc igitur cavens Astyages, ubi genitus est Cyrus, accito Harpago, familiari viro, & inter Medos fidissimo, atque omnium rerum suarum procuratori, hæc inquit; Harpage, negotio quod tibi injungo cave abutaris, neque vel me reiicias, vel alios sumens, postea tibiipsi perniciem crees. Capito quem Mandane peperit puerum, in domumque tuam ferens, occidito: postmodum quoquo modo voles ipse sepelito. Cui respondit ille, O rex, neque alias unquam huic viro advertisti aliquid ingratum; cavemus vero & in posterum nequid in te delinquamus. Quod si tibi cordi est hoc ita fieri, oportet pro
9 mea virili parte id industrie exequi. Hæc quum respondisset Harpagus, eique puerulus ornatus esset traditus ad necem, contulit se domum flens: adiensque uxorem, refert omnem habitum ab Astyage sermonem. Ad quem uxor, Quid igitur, inquit, facere tibi in animo est? Ego vero (respondet vir) non sicut Astyages mandavit, neque si desipiet, pejusque insaniet quam nunc insanit, non tamen huic voluntati parebo, neque ad hanc necem obsequar: multisque de caussis eum non occidam, tum quod puer ipsi mihi cognatus est, tum quod Astyages grandis natu est, & virili prole orbus: quo defuncto, si tyrannis ad hanc ejus perventura est filiam, cujus nunc filium per me interimit, quid aliud restat hinc mihi quam periculum maximum? Enimvero securitatis meæ caussa expedit hunc puerum interire, sed per aliquem ipsius Astyagis, non per aliquem meorum. Hæc loquutus, è vestigio nuncium mittit ad bubulcum Astyagis, quem norat pascua maxime idonea pascere, & montes feris frequentissimos: cui nomen erat

Καμβύσης· τ εὕρισκε οἰκηίης μὲν ἐόντα ἀγαθῆς, τρόπα δ ἡσυχίη· πολλῷ ἔνερθε ἄγων αὐτὸν μέσε ἀνδρὸς Μήδε. Σωοικεσάσης δ τῷ Καμβύσῃ τ Μανδάνης, ὁ Ἀστυάγης τῷ πρώτῳ ἔτεϊ εἶδε ἄλλιον ὄψιν· ἐδόκεε δέ οἱ [a] ἐκ τ αἰδοίων τ θυγατρὸς ταύτης φυῆναι ἄμπελον· τὴν δ ἄμπελον ἐπισχεῖν τὴν Ἀσίην πᾶσαν. ἰδὼν δ τοῦτο, καὶ καταρτήμενος τοῖσι ὀνειροπόλοισι, μετεπέμψατο ἐκ τ Περσέων τὴν θυγατέρα ἐπίτοκα [b] ἐοῦσαν. ἀπικομένην δ ἐφύλασσε, βουλόμενος τὸ γενόμενον ἐξ αὐτῆς διαφθεῖραι· ἐκ γὰρ [c] οἱ τ ὄψιος οἱ τ μάγων ὀνειροπόλοι ἐσήμαινον ὅτι μέλλοι [d] ὁ τ θυγατρὸς αὐτε γόνος βασιλεύσειν ἀντὶ ἐκείνε [c]. ταῦτα δὴ ὦν φυλασσόμενος ὁ Ἀστυάγης, ὡς ἐγένετο ὁ Κῦρος, καλέσας Ἅρπαγον, ἄνδρα οἰκήιον, καὶ πιστότατόν τε Μήδων, καὶ πάντων ἐπιτροπον τ ἑωυτε, ἔλεγέ οἱ τοιάδε· Ἅρπαγε, πρῆγμα τὸ ἄν τοι προσθέω, μηδαμῶς [f] διαχρήσῃ· μηδὲ ἐμέ τε διαβάλῃ, καὶ ἄλλος ἐλόμενος, ἐξ ὑστέρης σοι ἑωυτῷ [g] περιπέσῃς. λάβε τ Μανδάνη [h] ἔτεκε παῖδα. φέρων δ ἐς σεωυτε [i], ἀπόκτεινον· μετὰ δ, θάψον τρόπῳ ὅτεῳ αὐτὸς βούλεαι. ὁ δ ἀμείβετο, Ὦ βασιλεῦ, ἔπω ἄλλοτε κω παρεῖδες ἀνδρὶ τῷδε ἄχαρι ἐόν, φυλασσόμεθα δ ἐς σε καὶ ἐς τ μετέπειτα χρόνον μηδὲν ἐξαμαρτεῖν. ἀλλ εἰ τοι φίλον τοῦτο ἔτω γενέσθαι, χρὴ δὴ τόγε ἐμὸν ὑπηρετέειν ἐπιτηδέως. Τούτοισι ἀμειψάμενος ὁ Ἅρπαγος, ὡς οἱ παρεδόθη τὸ παιδίον κεκοσμημένον τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἦιε κλαίων ἐς τὰ οἰκεῖα. παρελθὼν δ ἔφραζε τῇ ἑωυτε γυναικὶ τ πάντα Ἀστυάγεος ῥηθέντα λόγον. ἡ δ πρὸς αὐτὸν λέγει, Νῦν ὦν τί σοι ἐν νόῳ ἐστὶ ποιέειν; ὁ δ ἀμείβετο· οὐκ ἤ ἐνετέλλετο Ἀστυάγης. Οὐδ εἰ διαφρονήσει τε [k] καὶ μαίνεται κακίον ἢ νῦν μαίνεται, οὐ οἱ ἐγώγε πειθήσομαι τῇ γνώμῃ, οὐδὲ ἐς φόνον τοιοῦτον ὑπηρετήσω. πολλῶν δ εἵνεκα καὶ φονεύσω μιν· καὶ ὅτι αὐτῷ μοι συγγενής ἐστι ὁ παῖς, καὶ ὅτι Ἀστυάγης μὲν ἐστι γέρων, καὶ ἄπαις ἔρσενος γόνου· εἰ δ θελήσει τοῦτο τελευτῆσαι [l] ἐς τὸν θυγατέρα ταύτην ἀναβῆναι ἡ τυραννὶς, ἧς νῦν τ μὲν κλεινὰ δι ἐμεῦ, ἄλλο τί ἢ λείπεται τὸ ἐνθεῦτεν ἐμοὶ κινδυνέων ὁ μέγιστος; ἀλλὰ δ μὲν ἀσφαλέος εἵνεκα ἐμοὶ, δεῖ τοῦτον τελευτᾶν τ παῖδα· δεῖ μέν τοι τ τινα Ἀστυάγεος, αὐτε φονέα γενέσθαι, καὶ μὴ τ ἐμέων. Ταῦτα εἶπε καὶ αὐτίκα [l] ἄγγελον ἔπεμπε ἐπὶ τ βουκόλον τ Ἀστυάγεος [m], τ ἠπίστατο νομάς τε ἐπιτηδεωτάτας νέμοντα, καὶ ὄρεα θηριωδέστατα· τῷ οὔνομα ἦν Μιτρα-

a ἰδόκει οἱ. b in partu. c καὶ γάρ. d μέλλει. e αὐτὸ ἐκεῖνο. f σφάξαι, μηδαμῶς. g ὑπ' ἐμοῦ σεαυτῷ. h τ ἐν Μανδάνῃ. i εἰς ἑωυτόν. k διαφρονήσει τι. l ταῦτα εἶπας, αὐτίκα. m ἐπὶ τ βουκόλον τ Ἀστυάγεος.

Iuer datur occidendus Mitradati bubulco qui cum uxore deliberat.

Μιτραδάτης. συοίκεε δὲ ἑωυτῷ [a] συδάλη. ὄνομα δὲ τῇ γυναικὶ ἦν τῇ συοίκεε, Κυνὼ, κατὰ τὴν Ἑλλήνων [b] γλῶσσαν· κατὰ δὲ τὴν Μηδικὴν, Σπακώ. τὴν γὰρ κύνα καλέουσι σπάκα Μῆδοι· αἱ δὲ κατώρεαι εἰσὶ τῶν ὀρέων [c] ἔνθα πρὸς νομὰς τῶν βοῶν εἶχε ἑωυτῷ ὁ βυκόλος, πρὸς βορέω τε ἀνέμου τοῦ Ἀγβατάνων [d], καὶ πρὸς τὸν πόντον τὸν Εὐξείνου. ταύτη μὲν γὰρ ἡ Μηδικὴ χώρη πρὸς Σαπείρων ὀρεινή ἐστι κάρτα, καὶ ὑψηλή τε, καὶ ὑλήεσσι πυκνῇσι· ἡ δὲ ἄλλη Μηδικὴ χώρη, ἐστὶ πᾶσα ἀπέδου. ἐπεὶ ὦν ὁ βυκόλος σπουδῇ πολλῇ καλεόμενος ἀπίκετο, ἔλεγε ὁ Ἅρπαγος τάδε, Κελεύει σε Ἀστυάγης τὸ παιδίον τοῦτο λαβόντα, θεῖναι ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν ὀρέων, ὅκως ἂν τάχιστα ἀπόλοιτο φθαρείη. καὶ τάδε τοι ἐκέλευσε εἰπεῖν, Ἢν μὴ ἀποκτείνῃς αὐτὸ, ἀλλά τεῳ τρόπῳ διαφθείρῃ, ὀλεθρίῳ τῷ κακίστῳ σε ἀπολέσεσθαι. ἐπορᾶν δὲ αὐτὸς ἐκκείμενον τὰ ἐγὼ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βυκόλος, ἀναλαβὼν τὸ παιδίον, ἦιε τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὁδὸν, καὶ ἀπίκετο [e] ἐς τὴν ἐπαυλιν. τῷ δ' ἄρα καὶ αὐτῷ ἡ γυνὴ ὀπίτεξ ἐοῦσα πᾶσαν ἡμέρην, τότε κως κατὰ δαίμονα τίκτει, οἰχομένου βυκόλου ἐς πόλιν. ἦσαν δὲ ἐν φροντίδι ἀμφότεροι ἀλλήλων περὶ· ὁ μὲν, διὰ τόκου τῆς γυναικὸς ἀρρωδέων· ἡ δὲ γυνὴ, ὅτι οὐκ ἐωθὼς ὁ Ἅρπαγος μετεπέμψατο αὐτῆς τὸν ἄνδρα· ἐπεί τε δὲ ἀπενοήσατο ἐπέσῃ, οἷα ἐξ ἀέλπτου ἰδοῦσα ἡ γυνὴ, εἴρετο πρότερη, ὅτι μιν ἐπὶ πρῶτον σπουδῇ ὁ Ἅρπαγος μετεπέμψατο [f]. ὁ δὲ εἶπε, Ὦ γύναι, εἶδόν τε ἐς πόλιν ἐλθὼν καὶ ἤκουσα τὸ μήτε ἰδεῖν ὄφελον, μήτε κατὰ τοὺς ἡμετέρους δεσπότας τοὺς ἡμετέρους [g]. οἶκος μὲν πᾶς Ἁρπάγου κλαυθμῷ κατείχετο· ἐγὼ δὲ ἐκπλαγείς, ἅτια ἔσω. ὡς δὲ τάχιστα εἰσῆλθον, ὁρέω παιδίον πρόκειμενον, ἀσπαίρον τε καὶ κεκαυχώμενον, κεκοσμημένον χρυσῷ τε καὶ ἐσθῆτι ποικίλῃ. Ἅρπαγος δὲ ὡς εἶδέ με, ἐκέλευε τὴν ταχίστην ἀναλαβόντα τὸ παιδίον, οἴχεσθαι φέροντα, καὶ θεῖναι ἔνθα θηριωδέστατον εἴη τῶν ὀρέων [h]. Φὰς Ἀστυάγεα εἶναι τοῦτα [i] ὀπιζόμενόν μοι· πολλ' ἀπλήσας εἰ μὴ σφέα ποιήσαιμι. κἀγὼ ἀναλαβὼν, ἔφερον, δοκέων τῶν τινος οἰκετέων εἶναι. ἐπὶ γὰρ ἂν κοτὲ κατέδοξα ἐνθεῦτεν γε ἐμοὶ [k]. ἐθάμβεον δὲ ὁρέων χρυσῷ τε καὶ εἵμασι κεκοσμημένον· ὡς δὲ, καὶ κλαυθμὸν κατεστεῶτα ἐμφανέα ἐν Ἁρπάγου. καὶ ὡς τάχιστα δὴ [l] καὶ ὁδὸν πυνθάνομαι τὸν παῖδα λόγον παρὰ τοῦ, ὃς ἐμὲ ἀποπέμπων ἔξω πόλιος, ἐνεχείρισε τὸ βρέφος· ὡς ἄρα Μανδάνης τε εἴη παῖς τοῦ Ἀστυάγεος [m] θυγατρὸς, καὶ Καμβύσεω τοῦ Κύρου. καὶ μιν Ἀστυά-

erat Mitradates: cujus contubernalis erat conſerva nomine Cyno, Græca lingua; Medica, Spaco. nam canem Medi ſpaca appellant. Locus ubi boum paſcua ille bubulcus habebat, montium radices erant, ad ventum boream Ecbatanorum, & ad pontum Euxinum. Hoc enim tractu ad Saſpires vergente, Media valde montoſa eſt & edita, ac nemoribus frequens, reliqua vero Media tota admodum plana. Hic itaque arceſſitus propere quum veniſſet, inquit ad eum Harpagus, Iubet te Aſtyages hunc capere infantem, quem in deſertiſſimo montium exponas, ut celerrime pereat. & hæc ut tibi dicerem mihi injunxit; niſi hunc interemeris, ſed aliquo pacto ſervaveris, peſſimo exitio te occiſum iri. expoſitum inſpicere mihi injunctum eſt. Hæc ubi audivit bubulcus, illumpto infante, rediit eadem qua venerat via ad tugurium ſuum. Ei autem uxor ſua, quæ per totam diem parturierat, tunc divinitus enititur filium, quum bubulcus in urbem iret. Ergo utrique mutua tenebantur ſollicitudine; hic quidem uxori parturienti metuens, illa viciſſim marito timens, propterea quod præter conſuetudinem ab Harpago arceſſitus eſſet. Ubi autem reverſus affuit, eum uxor, utpote ex improviſo cernens, prior interrogavit quid ita ſtudioſe ipſum Harpagus arceſſiviſſet. Cui ille, Uxor, inquit, ubi in urbem veni, & vidi & audivi quod nec viſum oportuit nec agi circa dominos noſtros. Harpagi domus omnis luctu tenebatur: in quam ego perterrefactus ſimulatque introii, video puerulum in medio poſitum, palpitantem vagientemque, auro ac verſicolori veſte ornatum. eum Harpagus, ubi me vidit, juſſit celerrime ſumere, atque exponendum aſportare in montanum locum quammaxime feris abundantem: dicens Aſtyagem eſſe qui hæc mihi injungeret; magnopere minatus, niſi ea facerem. Ego acceptum puerum attuli, ratus alicujus illum domeſticorum eſſe; nunquam enim cogitaſſem, unde erat. Terrebar tamen quòd viderem auro veſtibuſque ornatum: præterea quod planctus manifeſtus fiebat in Harpagi domo. Atqui ſtatim in via reſciſco omnem ſermonem ex miniſtro, qui extra urbem deducens, mihi infantem tradidit, eum Mandanes Aſtyagis natæ & Cambyſis Cyro geniti eſſe filium, & ab Aſtyage juberi in-

a δὲ τῇ ἰωὐτῷ. b τὴν τῶν Ἑλλήνων. c ὀρέων ſemper. d Ἐκβατάνων. e ἀφίκετο μετεπέμψατο. f μετεπέμψατο. g δεσπότεσι ἡμετέροις. h ὀρέων & ſemper mutat MS. i τοιαῦτα. k ἔνθεν γοῦν. l καὶ δὴ. m Ἀστυάγεω.

112 interfici: atque is hîc eſt. Hæc loquens bubulcus, puerum detectum oſtendit: quem illa intuita magnum ac ſpecioſum, genua viri cum lacrymis amplexa, obſecrat ne qua ratione puerum exponat. Hic negare aliter iſta fieri poſſe: ſuperventuros enim ab Harpago ſpeculatores ad rem explorandam; ſeque, niſi iſta exequutus fuerit, miſerrime periturum. Mulier ubi viro non perſuadet, ſecunda hæc addit; Quandoquidem te nequeo inducere, ut non exponas, tu vero id facito, ſi utique neceſſitas prorſus eſt aſpici puerum expoſitum. Quoniam ego quoque peperi, peperi autem mortuum; ablatum hunc in vicem expone, & iſtum ex filia Aſtyagis, tanquam ex nobis genitum, alamus. Ita neque tu injurius in dominos eſſe deprehenderis, neque nobis male conſuluerimus. Nam & hic qui obiit, regale ſepulchrum nanciſcetur, & iſte qui ſuper-
3 eſt, animam non amittit. Sanequam commode viſa eſt bubulco mulier loqui ad præſens tempus: atque ita continuo fecit. Quem puerum necaturus attulerat, eum uxori ſuæ tradidit: ſuum autem, qui mortuus erat, acceptum collocavit in eo vaſe in quo alterum portaverat; omnique alterius pueri cultu ornatum, in deſertiſſimo montium expoſuit. triduoque poſt pueri expoſitionem, relicto quodam pecuariorum illic ejus cuſtode, in urbem ſe contulit, & ad domum Harpagi: aitque ſeſe paratum illi oſtendere pueruli cadaver. Harpagus, miſſis ſuorum ſatellitum fideliſſimis, rem per eos inſpexit, ac bubulci filiolum ſepelivit. Et hic quidem humatus eſt: alterum vero qui poſtea Cyrus appellatus eſt, uxor bubulci adſumptum nutrivit, impoſito illi alio quopiam ac non Cyri nomine. Qui poſteaquam decennis fuit, eum res iſta quæ illi talis contigit, palam fecit. Ludebat in pago ubi etiam armenta illa erant, & ludebat cum aliis æqualibus in via; & colludentes pueri elegerunt ſuum regem eſſe hunc cognominatum bubulci filium. Ipſe igitur ordinabat eos; ut alii domos ſtruerent: alii ſatellites forent: aliquem quoque eorum, ut oculus regis eſſet: alii, ut internuncius eſſet eorum, quæ ad aulam adferebantur, tanquam unicuique munus aſſignans. Horum puerorum quidam colluſor Artembaris filius erat, viri inter Medos clari, quem Cyrus, quod imperata non feciſſet, juſſit ab aliis pueris apprehendi:

„Ἀ ſυάγης ἐντέλλε ἀποκλεῖναι. νυῶ τε ὧδέ ἐστι.
Ἅμα ἢ ταῦτα ἔλεγε ὁ βυκόλος, καὶ ἀνακαλύψας ἀπεδείκνυε. ἡ δ', ὡς εἶδε τὸ παιδίον μέγα τε καὶ ἀστεῖον ἐὸν, δακρύσασα, καὶ λαβομένη τῶν γονάτων τοῦ ἀνδρὸς, ἔλεγε μηδαμῇ τέχνῃ ἀνατεῖναί μιν. ὁ δὲ οὐκ ἔφη οἷός τ' εἶναι ἄλλως αὐτὰ ποιέειν. ἐπιφοιτήσειν γὰρ κατασκόπους ἐξ Ἁρπάγου ἐπιψομένους [a] ἀπολέεσθαί τε κάκιστα, εἰ μὴ σφέα ποιήσει. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε ἄρα τὸν ἄνδρα, δεύτερα λέ„γει ἡ γυνὴ τάδε, Ἐπεὶ τοίνυν σε δυνάμενόν σε πεί„θειν μὴ ἀνατεῖναι, σὺ δὲ ὧδε ποίησον, εἰ δὴ πᾶσα „ἀνάγκη [b] ὀφθῆναι ἀνακείμενον. τέτοκα γὰρ καὶ ἐ„γὼ, τέτοκα δὲ τεθνεός· τοῦτο μὲν φέρων προθεῖς· „τὸ δὲ τοῦ Ἀστυάγεος θυγατρὸς παῖδα ὡς ἐξ ἡμέων „ἐόντα τρέφωμεν. καὶ ὕτω ὅτε σὺ ἁλώσεαι ἀδικέ„ων τοὺς δεσπότας [c], ὅτε ἡμῖν κακῶς βεβουλευμέ„να ἔσεαι. ὅ, τε γὰρ τεθνεὼς βασιληίης ταφῆς κυ„ρήσει, καὶ ὁ σωζεὼν οὐκ ἀπολεῖ [d] τὴν ψυχήν.
Κάρτα τε ἔδοξε τῷ βυκόλῳ σοφὸς τὰ παρεόντα εὖ λέγειν ἡ γυνὴ, καὶ αὐτίκα ἐποίεε ταῦτα. τὸν μὲν ἔφερε θανατώσων παῖδα, τοῦτον μὲν σώζεσθαι δοῖ τῇ ἑωυτοῦ γυναικί· τὸν δὲ ἑωυτοῦ ἐόντα νεκρὸν λαβὼν ἔθηκε ἐς τὸ ἄγγος ἐν τῷ ἔφερε τὸν ἕτερον. κοσμήσας δὲ τῷ κόσμῳ παντὶ τοῦ ἑτέρου παιδὸς, φέρων ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν ὀρέων [e] πιθεῖ· ὡς δὲ τρίτῃ ἡμέρῃ τῷ παιδίῳ ἀνακειμένῳ ἐγίνετο, ἦιε ἐς πόλιν ὁ βυκόλος, τῶν τινα σφετέρων φύλακον [f] αὐτοῦ καταλιπών. ἐλθὼν δὲ ἐς Ἁρπάγου, ἀποδεικνύναι ἔφη ἑτοῖμος εἶναι τοῦ παιδὸς τὸν νέκυν. πέμψας δὲ ὁ Ἁρπαγος τῶν ἑωυτοῦ δορυφόρων τοὺς πιστοτάτους, εἶδέ τε αὐτὸ τούτων, καὶ ἔθαψε τοῦ βυκόλου τὸ παιδίον. καὶ τὸν μὲν ἐτέθαπτο [g]. τὸν δὲ ὕστερον τούτων Κῦρον ὀνομασθέντα, θωυμαζόμενον ἔτρεφε ἡ γυνὴ τοῦ βυκόλου, οὐνόματι ἄλλο τι ἢ Κῦρον θεμένη. Καὶ ὅτε δὴ [h] δεκαέτης ὁ παῖς, πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε γινόμενον ἐξεφάνη μιν. ἔπαιζε ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ἐν τῇ περ καὶ αἱ βουκολίαι αὗται· ἔπαιζε δὲ μετ' ἄλλων ἡλίκων ἐν ὁδῷ· καὶ οἱ παῖδες παίζοντες εἵλοντο ἑωυτῶν βασιλέα εἶναι τοῦτον δὴ τὸν τοῦ βυκόλου ὀπάκλησιν παῖδα. ὁ δὲ αὐτῶν [i] διέπαξε τοὺς μὲν, οἰκίας οἰκοδομέοντας, τοὺς δὲ, δορυφόρους εἶναι· τῶν δέ κου τινὰ αὐτῶν [k], ὀφθαλμὸν βασιλῆος εἶναι· τῷ δέ τινι, τοὺς ἀγγελίας φέρειν [l] ἐδίδου γέρεα, ὡς ἑκάστῳ ἔργον προστάσσων. εἷς δὴ τούτων τῶν παιδίων συμπαίζων, ἐὼν Ἀρτεμβάρεος [m] παῖς, ἀνδρὸς δοκίμου ἐν Μήδοισι· (ὁ γὰρ δὴ ἐποίησε τὸ προσταχθὲν οὐκ ὑπὸ Κύρου) οὐκέλαυε αὐτὸν τοὺς ἄλλους παῖδας λαβεῖν.

a καθοψομένους. b πάσα γε ἀνάγκη. c δεσπότας. d ἀπολεῖ. e ὀρέων. f φύλακα. g ἐτάφη. h ὅτε δὴ δὲ. i αὐτῶν. k τὸν δέ κου τινὰ αὐτῶν. l ἐσφέρειν. m Ἀρτεμβάρεω bis.

Artembaris filius in lusu acerbe cæsus. Pueri ab bubulco educati constantia coram Astyage.

λαβεῖν [a]. πθομένων δὲ τῶν παίδων, ὁ Κῦρος τὸ παῖδα τρηχέως κάρτα ωειέασε μαστιγέων· ὁ δὲ, ἐπεί τε μετιδὴ [b] πάιζεα, ὡς γε δὴ ἀνάξια ἑωυτῦ παθὼν, μᾶλλόν τι ωειημέκλεε. καὶ ελθὼν δὲ ἐς πόλιν, ωρὸς τὸ πατέρα ὀπτικτίζετο τῶν ὑπὸ Κύρε λῶτησε. λέγων δὲ ὁ Κύρος, (ὁ γὰρ κω λὼ τῦτο τὄνομα) ἀλλὰ ωρὸς τῦ βυκόλε τῦ Ἀσυάγεος παιδός. ὁ δὲ Ἀρτεμβάρης ὀργῇ, ὡς εἶχε, ἐλθὼν ωρὸς τὸ Ἀσυάγεα, καὶ ἅμα ἀγόμενος τὸ παῖδα, ἀνάρσια πρήγματα ἔφη πεπονθέναι, λέγων, Ὦ βασιλεῦ, ὑπὸ τῦ σῦ δύλε, βυκόλε δὲ παιδὸς, ὧδε ωείσομεθα (δεικνὺς τὰς παιδὸς τὰς ὤμυς.) Ἀκύσας δὲ καὶ ἰδὼν ὁ Ἀσυάγης, θέλων τιμωρῆσαι τῷ παιδὶ τιμῆς τὸ Ἀρτεμβάρεος ἕνεκα, μετιπέμπετο τόν τε βυκόλον καὶ τὸ παῖδα. ἐπεί τε δὲ παρῆσαν ἀμφότεροι, βλέψας ωρὸς τὸ Κῦρον ὁ Ἀσυάγης ἔφη, Σὺ δὴ ἐὼν τῦδε τοιῦτε ἐόντος, πᾶς ἐτόλμησας τὸ δὲ παῖδα ἐόντος πρώτε παρ' ἐμοὶ ἀεικείῃ [c] τοιῇδε ωειασεῖν; ὁ δὲ ἀμείβετο ὧδε, Ὦ δέσποτα, ἐγὼ ταῦτα τῦτον ἐποίησα σὺν δίκῃ. οἱ γάρ με ἐκ τὸ κώμης παῖδες, τῶν ἐγὼ ὧδε λὼ, παίζοντες, σφέων αὐτῶν ἐξήσανρο βασιλέα. ἐδόκεον γάρ σφι εἶναι ἐς τῦτο ἐπιτηδεώτατος. οἱ μέν νυν ἄλλοι παῖδες τὰ ἐπιτασσόμενα ἐπετέλεον, ὅτος δὲ ἀνηκέστεά τε ἐμὲ λόγον εἶχε ἀδέκα· ἐς ὃ ἔλαβε τὴν δίκην. εἰ ὧν δὴ τῦδε εἵνεκα ἄξιός τε κακῦ εἰμι, ὧδέ τοι πάρειμι. Ταῦτα λέγοντος τὸ παιδὸς, τὸ Ἀσυάγεα ἐσῆλ ἀνάγνωσις αὐτέ· καὶ οἱ ὅ, τε χαρακτὴρ τὸ ωροσώπε ωροσφέρεσθαι ἐδόκεε ἐς αὐτὸς [d], καὶ ἡ ὑπόκρισις ἐλευθεροπρεπὴς εἶναι, ὅ, τε χρόνος τὸ ἐκτέσιος [e] τῇ ἡλικίῃ τὸ παιδὸς ἐδόκεε συμβαίνειν. ἐκπλαγεὶς δὴ τύτοισι, ὀλίγον χρόνον ἄφθογγος λὼ. μόγις δὴ κοτε ἀνενεχθεὶς, εἶπε (θέλων ἐκπέμψαι τὸ Ἀρτεμβάρεα, ἵνα τὸ βυκόλον μοῦνον λαβὼν βασανίσῃ) Ἀρτέμβαρες, ἐγὼ ταῦτα ποιήσω, ὥστε σὲ τὸ παῖδα [f] τὸ σὸν μηδὲν ὀλιγωρέσαι. τὸ μὲν δὴ Ἀρτεμβάρεα πέμπει· τὸ δὲ Κῦρον ἦγον εἴσω οἱ θεράποντες, κελεύσανος τὸ Ἀσυάγεος. ἐπεὶ δὲ ὑπελέλειπτο ὁ βυκόλος μοῦνος, μυνόθεν πάντα ἀυτὸν εἴρετο ὁ Ἀσυάγης, κόθεν λάβοι τὸ παῖδα, καὶ τίς εἴη ὁ ωροσάξας. ὁ δὲ ἐξ ἑωυτῦ τε ἔφη γεγονέναι, καὶ τὴν τεκθσαν αὐτὸν εἶναι παρ' ἑωυτῷ. Ἀσυάγης δὲ μιν οὐκ εὖ βελεύεσθαι ἔφη, ὀλιγωρέοντα ἐς ἀνάγκας μεγάλας ἀπικνέεσθαι. ἅμα τε λέγων ταῦτα, ἐσήμαινε τοῖσι δορυφόροισι λαμβάνειν αὐτόν. ὁ δὲ, ἀγόμενος ἐς τὰς ἀνάγκας, οὕτω δὴ ἔφαινε τὸ ἐόντα λόγον. ἐρχόμενος δὴ ἀπ'

hendi: & quum illi paruissent, aspere admodum verberibus affecit. Quæ puer tanquam se indigna passus, iniquissimo animo ferens, ubi primum dimissus est, in urbem reversus ad patrem ea quæ à Cyro pertulisset deploravit: non tamen Cyrum nominans (nondum enim ejus hoc erat nomen,) sed ab filio bubulci Astyagis. Artembares, ut erat ira percitus, ad Astyagem ducens filium secum contendit: & rem intolerandam passum esse inquiens, ejusque humeros ostendens, O rex, sic insultatur (ait) nobis ab servi tui, ejusque bubulci filio. Au- 115
diens hæc atque cernens Astyages, volens Artembaris honoris gratia ulciscì puerum, jussit arcessi bubulcum & filium. Qui quum ambo adfuissent, intuens in Cyrum Astyages, Tune (inquit) hoc tali patre genitus, ausus es hujus filium, viri apud me primarii, tam indignis concidere verberibus? Cui vicissim ille, Istud, inquit, ô here, huic ego jure feci. pueri enim ex hoc pago, quorum hic unus erat, me regem suum ludentes constituerant: quippe qui videbar eis ad hoc maxime esse idoneus. At iste, quum ceteri omnes pueri jussis obtemperarent, audiens dicto esse nolebat, ac nihili faciebat: propter quod pœnas dedit. Quod si ego propterea ullo malo sum dignus, hîc tibi præsto sum. Hæc loquente puero, subiit Astyagi re- 116
cognitio ejus, visaque ipsi est figura oris admoveri ad ipsos, & gestus esse liberalior, & tempus expositionis cum pueri ætate congruere. His perculsus Astyages, aliquandiu sine voce mansit. vixque tandem ad se reversus, volens à se Artembarem dimittere, ut bubulcum submotis arbitris rimaretur, Ego (inquit) Artembares, efficiam ut tu & filius tuus ob hoc nihil conqueramini. Dimisso igitur Artembare, & regis jussu per famulos Cyro introducto, bubulcum, qui solus erat relictus, ipse solus percontatur, unde puerum accepisset, quisve ei tradidisset. Ille ex se genitum respondere, & genitricem ejus apud se etiamnum esse. Astyages dicere, non bene sibi illum consulere, qui cuperet ad ingentes devenire necessitates. Simulque hæc dicens, satellitibus innuit ut prehenderent ipsum. Hic autem ad necessitates redactus, ita demum rem ut erat patefecit: ab initioque exorsus, vera referen-

a Ἀφελαυνέειν. b ἐμπαίθη. c ἀεικίῃ. d ὡς ἑωυτόν. e ὑποκρίσεως. f ὥς τε τὸ παῖδα. g μυνωθέντα τάδε.

Harpagi excusatio, sed non placans Astyagem; unde hujus dissimulatio, illius falsa lætitia.

ferendo, descendit ad preces & petendam
17 sibi veniam. Bubulco veritatem eloquuto, Astyages minorem quoque jam ejus curam habuit; sed Harpagum, cui valde succensebat, vocari à satellitibus jussit. Quem, ubi adfuit, percontatur Astyages, Harpage, qua nece interemisti quem tibi tradidi puerum è filia mea genitum? Harpagus (ut vidit bubulcum intus esse) noluit tergiversari mendacio, ne argumentis convinceretur: sed ita respondit, Ego postcaquam infantem accepi, rex, cogitavi quo pacto voluntati tuæ satisfacerem: & tamen, quum ad te delicti insons extitissem, ne forem aut filiæ tuæ aut tibi ipsi carnifex. ideoque ita statui agendum: Arcessito huic bubulco infantem tradidi, inquiens te esse qui juberes illum interficere. In quo dicendo mentitus non sum. tu enim ita præceperas. Nihilominus huic puerum trado hac lege: jussi exponere eum in deserto monte, & perstare observantem tantisper dum expirasset: comminatus isti extrema quæque nisi hæc effecta reddidisset. Ubi hic fecit imperata, & infans obiit, missis eunuchorum fidissimis, & per eosdem vidi & cum sepelivi. Ita res habet, ô rex: at-
18 que hac morte defunctus est puer. Et Harpagus quidem rectam habuit orationem. Astyages autem dissimulata qua illi infensus erat bile ob id quod contigerat, primum rem ei vicissim enarrat quemadmodum ipse ex bubulco audierat: deinde narratione sic repetita, illuc devenit ut diceret, Puer vivit, & quod accidit, bene habet. De eo enim (inquit) quod in hoc puero factum esset, valde laborabam, & à filia mea insimulatus, haud leviter ferebam. Igitur in bonum conversa fortuna, tum filium tuum mitte ad puerum hunc qui recens venit: tum vero ad cœnam mihi adesto; siquidem constitui pro salvo puero diis, quibus honor hic convenit, sacrificare. Harpagus quidem, quum hæc audisset, adorato rege, ac sibi majorem in modum gratulatus, quod peccatum suum commode cessisset, & propter sortem prosperam ad convivium vocaretur, domum abiit. Quam ingressus, properanter filium, qui ipsi unus solus erat tredecim circiter natus annos, eum emittit jubens ire ad regiam Astyagis, & exequi quodcunque ille imperaret. Ipse gestiens, quid sibi evenisset uxori expo-

ἀπ' ἀρχῆς, διεξῆλθε, τῇ ἀληθείῃ χρεώμενος· καὶ καταβαίνει ἐς λιτάς τε, καὶ συγγνώμην ἐωυτῷ κελεύων [a] ἔχειν αὐτόν. Ἀστυάγης δέ, ὡς μὲν βουκόλῳ τῷ ἀληθείῃ ἐκφήνανθος, λόγον ἤδη ἐλάσσω ἐποιέετο· Ἅρπαγον δὲ μεγάλως μεμφόμενος, καλέειν αὐτὸν τοὺς δορυφόρους ἐκέλευε. ὡς δέ οἱ παρῆν ὁ Ἅρπαγος, εἴρετο μιν ὁ Ἀστυάγης, Ἅρ-
„παγε, τέῳ δὴ μόρῳ τὸν παῖδα κατειργάσαο, τὸν
„τοι παρέδωκα ἐκ θυγατρὸς γεγονότα τὴν ἐμήν; ὁ δὲ
Ἅρπαγος ὡς εἶδε τὸν βουκόλον ἔνδον ἐόντα, ἀτρέ-
πτους δὴ ψυδέα ὁδὸν, ἵνα μὴ ἐλεγχόμενος ἀ-
„λίσκηται· ἀλλὰ λέγε τάδε, Ὦ βασιλεῦ, ἐπεί τε
„παρέλαβον τὸ παιδίον, ἐβούλευον σκοπῶν ὅκως
„σοί τε ποιῶ [b] καλὰ νόον, καὶ ἐγὼ μὴτε σέο γλώμε-
„νος ἀναμάρτητος, μήτε θυγατρὶ τῇ σῇ, μήτε
„αὐτῷ σοι εἴλεω αὐχένης. ποιῶ [c] δὴ ὧδε· καλέσας τὸν
„βουκόλον τόνδε, τῷ μὲν δίδωμι τὸ παιδίον, φὰς σέ
„τε εἶναι τὸν κελεύοντα ἀποκτεῖναι αὐτό. καὶ λέγων τὰ-
„τάγε, σὺ γὰρ ἐψυδόμην, σὺ γὰρ ἐνετέλλεο ἅτω. τῷδε δί-
„δωμι μέντοι τῷδε καλὰ τάδε, ἐπειλάμενος τὸν
„θεῖναί μιν ἐς ἔρημον ὄρος, καὶ τῷδε ἐφαμένου τὰ φυ-
„λάσσειν ἄχρι οὗ [d] τελευτήσῃ· ἀπλήσας πάντα τὰ
„τῷδε, ἵν' μὴ τάδε ὑπερτελέα ποιήσῃ. ἐπείτε δὲ
„ποιήσαντος τάτε τὰ κελευόμενα, ἐτελεύτησε τὸ
„παιδίον, πέμψας τοὺς ἀνδρῶν τοὺς πιστοτάτους, καὶ εἰ-
„δον δι' ἐκείνων, καὶ ἔθαψά μιν. ἅτως ἔχει, ὦ βα-
„σιλεῦ, ὡς δὲ πρήγματος τάτε· καὶ τοιούτῳ μόρῳ
„ἐχρήσατο ὁ παῖς. Ἅρπαγος μὲν δὴ τὸ ἰθὺ ἔφαινε
λόγον. Ἀστυάγης δὲ, κρύπτων τὸν οἱ ἐνεῖχε [e] χόλον
ἀμφὶ τῷ γεγονότι, πρῶτα μὲν κατώπερ ἤκουσε αὐτὸς
παρ' ὡς [f] δὲ βουκόλου τὸ πρῆγμα, πάλιν ἀπηγέετο τῷ
Ἅρπάγῳ· μὴ δὲ, ὡς οἱ ἐπαλλιλόγησε, κατέβαινε
λέγων ὡς ὦν εἴη τε ὁ παῖς, καὶ τὰ γεγονότα ἔχοι καλῶς.
„Τῷ τε γὰρ πεπιημένῳ (ἔφη λέγων) ἐς τὰ παῖδα
„τὰτον ἑκάμνομεν μεγάλως, καὶ θυγατρὶ τῇ ἐμῇ ἀχα-
„θεβλημένος, οὐκ ἐν ἐλαφρῷ ἐποιεύμην. ὡς δὲ ὧν
„τὰ τύχης εὖ μετεσταλμένα, τάδε μὲν, τὸν σεωυτοῦ παῖ-
„δα ἀποπεμψον ὡς τὰ παῖδα τὰ νεηλυδα· τάδε δὲ
„(σῶφρα γὰρ παιδὸς γὰρ μέλλω θύειν τοῖσι θεῶν τιμὴ
„αὕτη προσκέεται) πάρειμί μοι [g] δεῦρο δεῖπνον.
Ἅρπαγος μὲν, ὡς ἤκουσε ταῦτα, προσκυνήσας, καὶ
μεγάλα ποιησάμενος ὅτι τε ἡ ἁμαρτὰς οἱ ἐς δέον
ἐγένετο, καὶ ὅτι δὴ τύχῃσι χρησθῆσι δὴ δεῖπνον
ἐκέκλητο, ἤιε ἐς τὰ οἰκία. ἐσελθὼν δὲ τὴν τα-
χίστην, ἅτε γὰρ οἱ παῖς εἷς μούνος, ἔτεα τρία
καὶ δέκα κου μάλιστα γεγονώς, τὸν ἐκπέμπει,
ἰέναί τε κελεύων ἐς Ἀστυάγεος, καὶ ποιέειν ὅ,
τι ἂν ἐκεῖνος κελεύῃ. αὐτὸς δὲ περιχαρὴς
ἐὼν, φέρει τῇ γυναικὶ τὰ συγκυρήσαντα.

G Ἀστυά-

a κελεύων. b ποιέτω. c ποιέω. d ἄχεος ἔσῃ. e ὠδῖνε. f ἤκουσε ὡδῖνος. g πάρειμί μοι.

Harpagus paſtus filii carnibus, & pro re fortis. Aſtyagis deliberatio cum magis.

Ἀ'συάγης δὲ, ὡς οἱ ἀπίκετο ὁ Ἁ'ρπάγου παῖς, σφάξας αὐτὸν, καὶ καλὰ μέλεα διελὼν, τὰ μὲν ὤπτησε, τὰ δὲ ἕψησε τ' κρεῶν. εὐτυκίσας δὲ ποιησάμενος, εἶχε ἑτοῖμα. ἐπείτε δὲ [a], τ' ὥρης γινομένης δ' δείπνου, παρῆσαν οἵ τε ἄλλοι δαιτυμόνες, καὶ ὁ Ἅ'ρπαγος, τοῖσι μὲν ἄλλοισι καὶ αὐτῷ Ἀ'συάγει παρελήλατο τραπέζαι ὄϊνοι λέαι [b] μηλίων κρεῶν· Ἁ'ρπάγῳ δὲ, δ' παιδὸς δ' ἑωυτ' [c], πλὴν κεφαλῆς τε [d] καὶ ἄκρων χειρῶν τε καὶ ποδῶν, πάλλα πάντα· ταῦτα δὲ χωρὶς ἔκειτο ὑπὸ κανέῳ κατακεκαλυμμένα· ὡς δὲ τῷ Ἁ'ρπάγῳ ἐδόκεε ἄλις ἔχειν τ' βορῆς, Ἀ'συάγης εἴρετο μιν εἰ ἡδείη τι τῇ δαινῇ· φαμένου δὲ Ἁ'ρπάγου καὶ κάρτα ἡδέως, παρέφερον τοῖσι προσήκουσι πλὴν κεφαλῇ τ' παιδὸς καταικεκαλυμμένῳ, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἁ'ρπαγον δὲ σκέλεον προσκάντες ἀποκαλύπτειν τε καὶ λαβεῖν τὸ βούλεται αὐτῶν [e]. πτώμενος δὲ ὁ Ἁ'ρπαγος, καὶ ἀποκαλύπτων, ὁρᾷ δ' παιδὸς τὰ λείμματα· ἰδὼν δ', οὔτε ἐξεπλάγη, ἐντός τε ἑωυτοῦ γίνεται. εἴρετο δ' αὐτὸν ὁ Ἀ'συάγης εἰ γινώσκοι ὅτου θηρίου κρέα βεβρώκοι [f]· ὁ δ' φὴ γινώσκειν ἔφη, καὶ ἀρεστὸν εἶναι πᾶν τὸ ἂν βασιλεὺς ἔρδῃ [g]. τοιούτοισι δ' ἀμειψάμενος, καὶ ἀναλαβὼν τὰ λοιπὰ τῶν κρεῶν, οἶε ἐς τὰ οἰκία. ἐνθεῦτεν δ' ἔμελλε (ὡς ἐγὼ δοκέω) ἁλίσας θάψειν τὰ πάντα. Ἁ'ρπάγῳ μὲν Ἀ'συάγης δίκην τοιαύτην [h] ἐπέθηκε. Κύρου δ' περὶ βουλεύων, σκάλεε τοὺς αὐτοὺς τ' μάγων οἳ τὸ ἐνύπνιον οἱ ταύτην ἔκρηναν· ἀπικομένους δ' εἴρετο ὁ Ἀ'συάγης τῇ ἔκρηνάν οἱ τὸν ὄψιν. οἱ δ' καλὰ τοὶ καλὰ εἶπαν, λέγοντες ὡς βασιλεύσοι παῖδα εἰ ἐπέζωσε [i], καὶ μὴ ἀπέθανε πρότερον. ὁ δὲ ἀμείβεται αὐτοὺς τοῖσδε, Ἔ'τι τε ὁ παῖς δ' πρέπει· καί μιν ἐπ' ἀγρὸν ἀφιλόμενον οἱ ἐκ τ' κώμης παῖδες ἐσήσαντο βασιλέα. ὁ δὲ, πάντα ὅσαπερ οἱ ἀληθεῖ λόγῳ βασιλῆες, ἐτελέωσε ποιήσας. καὶ δὴ δορυφόρους, καὶ θυρωρὸς, καὶ ἀγγελιηφόρους, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἀφαπάξας ἦρχε. καὶ νῦν ἐς τί ὑμῖν ταῦτα φαίνεται φέρειν; εἶπαν οἱ μάγοι, Εἰ μὲν πρέπει τε, καὶ ἐβασίλευσε ὁ παῖς μὴ ἐκ παρανοίης τινὸς, θάρσει τε τούτου εἵνεκα, καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν. ἐ γὰρ ἔτι τοσοῦτον ἄρξει. καὶ γὰρ σμικρὰ δὴ καὶ τ' λογίων ἡμῖν ἔνια [k] κεχώρηκε. καὶ τά γε τ' ὀνειράτων ἐχόμενα, τελέως ἐς ἀσθενὲς ἔρχεται. ἀμείβεται Ἀ'συάγης τοῖσδε καὶ αὐτὸς, Ὦ μάγοι, καὶ αὐτὴν πλέω τὸν γνώμην [l] εἰμὶ, βασιλῆος ὀνομαζομένου δ' παιδὸς

ponit. Ejus porro filium, ubi advenit, Aſtyages jugulatum membratim concidens partem carnium torruit, partem elixavit, & probe apparatas in promptu habuit. Dehinc ſub horam cœnæ, poſtquam adfuerunt cum ceteri convivæ, tum vero Harpagus; convivis quidem aliis atque ipſi Aſtyagi menſæ appoſitæ ſunt ovilla refertæ carne: Harpago autem, præter caput & manus extremas ac pedes, reliquis omnibus filii ſui partibus. nam illa in caniſtro bene operta, ſeparatim repoſita erant. Eum autem, poſtquam ſatis paſtus illo cibo videbatur, Aſtyages interrogat nunquid ſit illis oblectatus epulis. Se vero valde oblectatum dicenti Harpago, ii quibus negotium erat datum, adferunt caput filii cum extremis manibus ac pedibus tectum: & adſtantes jubent eum detegere, ac ſumere quod vellet ex iis. Harpagus obtemperans, ubi detexit, cernit reliquias filii. non tamen eo ſpectaculo conſternatus eſt, & ſui compos manſit. Sed percontanti Aſtyagi nunquid agnoſceret cujus feræ carne paſtus eſſet, ſe agnoſcere reſpondit, & quicquid rex ageret, placere. Hoc reddito reſponſo, receptiſque reliquiis carnium, domum abiit, eas (ut ego opinor) illic collectas humaturus. Et Harpagum quidem hac ultione Aſtyages inſequutus eſt. De Cyro autem deliberans, eoſdem ex magis arceſſivit, qui fuerant ipſius ſomnium ſic interpretati. Poſtquam venerunt, ſciſcitatur eos, quomodo ſibi viſum illud eſſent interpretati. Illi juxta eandem ſententiam affirmarunt dicentes puerum illum debere regnare, ſi ſuperſtes eſſet, nec prius obiiſſet. Atqui puer & vivit & incolumis eſt, Aſtyages excepit, & quum ipſum ruri agentem pueri ejus pagi delegiſſent regem, quæ fiunt ab juſtis regibus, ea omnia hic perfecit. Nam ſatellitibus, janitoribus, internunciis, ac ceteris officiis inſtitutis, imperium exercuit: quæ vobis quò nunc videntur ſpectare? Siquidem ſupereſt puer (magi reſpondent) atque regnavit non ex aliqua induſtria, confidito ob id, ac bono eſto animo. Non enim adhuc regnabit iterum. Nam quædam vaticinia nobis in exigua ceſſerunt, & quæ adnexa ſunt ſomniis etiam ad prorſus imbecillum deveniunt. Ego (inquit Aſtyages reſpondens) illius, ô magi, prorſus ſum ſententiæ, puero rege nominato fidem

a ἐπεὶ δή. b τραπέζαι ἐπίπλεα. c δ' ἑωυτοῦ παιδός. d πλὴν τ' κεφαλῆς. e αὐτέων. f βεβρώκοι. g ἔρδοι. h τοιαύτην. i ἐπέζωσε. k ἡμῖν ἔνια. l πλέω δ' τῇ γνώμῃ.

fidem somnii impletam esse, nihilque mihi amplius cum puerum esse reformidandum. Vos tamen probe circumspicientes, quænam futura sint & meæ domui & vobis tutissima, consulite. Ad hæc magi, Nostra etiam, ô rex, (inquiunt) magni interest, tuum stare principatum: alioquin enim alienatur ad hunc puerum, qui Persa est, transgressus; & nos quoque qui Medi sumus, in servitutem redigemur, & quum simus extranei, nullius erimus apud Persas pretii: te autem regnante, qui popularis noster es, tum ex parte imperamus, tum magnos abs te honores obtinemus. Quo magis omnino per nos & tibi & regno tuo prospiciendum est, & nunc, siquid cerneremus timendum, universum tibi ante aperiremus: verum quum in rem frivolam nunc evaserit somnium, & ipsi confidimus, & te itidem alia hæc hortamur, ut hunc ableges puerum ab oculis tuis in Persidem ad parentes. His auditis
21 Astyages gavisus est: accitoque Cyro hæc inquit, O puer, quum ego propter quandam haud perfectam somnii visionem in te fuissem injurius, tuo tamen ipsius fato superstes es. Nunc itaque lætus ad Persas ito cum iis quos ad te deducendum mittam. Eo perveniens, parentes tuos offendes; nequaquam similes sorti quæ est Mitradatis bubulci, & uxoris ejus. Hæc loquutus
22 Astyages, Cyrum dimittit. Quem ad domum Cambysis reversum acceperunt sui parentes, & audita re vehementer amplexati sunt, ut quem statim mortem obiisse sciebant. Scisitabantur igitur quonam modo superstes esset. Hic se vero ait eos antea non novisse, & in plurimo errore versatum fuisse: inter viam tamen omne suum infortunium audisse. credidisse enim se bubulci Astyagis esse filium: verum in illo itinere omnem rem gestam, ab iis qui ipsum deduxerant accepisse. Commemorabat autem se ab uxore bubulci fuisse educatum, semper eam laudibus prosequens, ita ut in ejus sermone primas ferret Cyno. Quod nomen accipientes ejus parentes, ut magis divinitus videretur Persis filius fuisse ipsis servatus, divulgarunt, à cane Cyrum, quum esset expositus, fuisse educatum. unde hæc opinio emanavit. Ubi Cyrus in virilem adole-
23 vit ætatem, & inter æquales robustissimus evasit & amæniissimus, urgebat eum Harpagus dona mittendo, Astyagis ulciscendi cupidus. Nam ab se, qui privatus

„παιδὸς, ἐξήκειν τε τ' ὄνειρον, καί μοι τ' παῖ„δα τῶτον εἶναι δεινὸν ἀδεν ἔτι. ὅμως μέν γέ „τοι [a] συμβεβλόυσατέ μοι, εὖ ἐπεισκεψάμε„νοι, τὰ μέλλει ἀσφαλέστατα εἶναι οἴκῳ τε τῷ ἐμῷ καὶ ὑμῖν. εἶπαν πρὸς ταῦτα οἱ μαγοι, „Ὦ βασιλεῦ, καὶ αὐτοῖζι ἡμῖν πρὶ πολλῦ „ἐστι καταρρῶδηται ἀρχλὼ τὴν σλώ. κείνως μὲν „γὰ ἀλλοτριῶται, ἐς τ' παῖδα τῶτον πρεσσοῦσα „ἰόντα Πέρσλω· καὶ ἡμεῖς ἐόντες Μῆδοι, δλλού„μεθά τε, καὶ λόγω οὐδενὸς γινόμεθα πρὸς Περ„σέων, ἐόντες ξεῖνοι· σέο δ' ἐνεστεῶτος βασι„λῆος, ἐόντος πολιήτεω, καὶ ἄρχομεν τὸ μέ„ρος, καὶ τιμὰς πρὸς σέο μεγάλας ἔχομεν. „οὕτω ὧν πάντως ἡμῖν σέο καὶ [b] τ' σῆς ἀρχῆς „προσπέον ἐστὶ καὶ νῶι εἰ φοβερόν τι ἐωρῶμεν, „πᾶν ἄν σοι προσεφέρομεν· νῶι δὲ ἀποσκή„ψαντος τοῦ ἐνυπνίυ ἐς φαῦλον [c], αὐτοί τε „θαρσέομεν, καί σοι ἕτερα τοιαῦτα φράζε„λόμεθα [d]. τ' δὲ παῖδα τοῦτον ἐξ ὀφθαλμῶν „ἀποπεμψαι ἐς Πέρσας τε καὶ τὰς γναμένας. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀστυάγης, ἐχάρη τε· καὶ κα„λέσας τ' Κῦρον, ἔλεγέ οἱ τάδε [e]· Ὦ παῖ, σὲ „γὰ ἐγὼ δι' ὄψιν ὀνείρυ ἀ τελείω ἠδίκεον, τῇ „σεωῦτῦ δὲ μοίρῃ πρεσθεῖς· νῦν ὧν ἴθι χαίρων ἐς „Πέρσας· πομπὰς δ' ἐγὼ ἅμα πέμψω. ἐλ„θὼν δὲ ἐκεῖ, πατέρα τε καὶ μητέρα εὑρήσεις, „ἀ κατὰ Μιτραδάτεω τε τ' βυκόλον καὶ τὴν „γυναῖκα αὐτό. Ταῦτα εἴπας ὁ Ἀστυάγης, ἀπο„πέμπει τ' Κῦρον. νοσήσαντα δέ μιν ἐς δ' Καμβύ„σεω τὰ οἰκία, ἐδέξαντο οἱ γναμένοι· καὶ δεξά„μενοι, ὡς ἐπύθοντο, μεγάλως ἀπαάζοντο [f], οἷα δὴ ἀπωσάμενοι αὐτίκα τότε τελευτῆσαι. ἰσόρεόν τε ὀτεῳ τρόπῳ πρειγμοίατο. ὁ δέ σφι ἔλεγε, φὰς „πρῶτα μὲν σὸκ εἰδέναι, ἀλλὰ ἡμαρτηκέναι πολλῶ„σον· καθ' ὁδὸν δὲ πυθέσθαι πᾶσαν τὴν ἑωῦτῦ πά„θην. ὑπίσεσθαι μὲν γὰ ὡς βυκόλυ τῦ Ἀστυάγε„ος εἴη παῖς· ἀπὸ δὲ τ' κεῖθεν ὁδῦ τ' πάντα λόγον „τ' πομπῶν πυθέσθαι. τραφῆναι δὲ ἔλεγε ὑπὸ τ' „τῦ βυκόλυ γυναικός· ἥιέ τε τούτων αἰνέων ἅπα„ντος· ὥ τέ οἱ ἐν τῷ λόγῳ τὰ πάντα ἦ Κυνώ. οἱ δὲ τοκέες πρὸς ἁλαζόνητε τὸ οὔνομα τῦτο, (ἵ„να γνότερος δοκέῃ τοῖσι Πέρσῃζι πρεῖναί σφι ὁ παῖς) κατέβαλον φάτιν ὡς σκυλείμενον Κῦρον κύων ἐξέθρεψε. ἐνθεῦτεν μὲν ἡ φάτις αὕτη κε„χωρήκεε. Κύρῳ δὲ ἀνδρωμένῳ, καὶ ἐόντι τ' ἡ„λίκων ἀνδρειοτάτῳ καὶ προσφιλεστάτῳ, προσ„έκειτο ὁ Ἅρπαγος, δῶρα πέμπων, ποιεύμενος Ἀστυάγεα ὑπηυμένων. ἀπ' ἑωῦτῦ γὰ ἐόντος ἰδι-

a μάλιστα. b σὺ τε καὶ. c φλαῦρον. d ἀμφιβαλλόμεθα. e οἱ τοιάδε. f ἐπαάζοντο.

Harpagi ſpes vindictæ & clandeſtina ſimulatio, & conſiliorum aſtus.

ὡτεω οὐκ ἐνεώρα τιμωρέλλω ἐσομένῳ ἐς Ἀ'ςυάγεα· Κῦρον ἢ ὁρέων ὑπιτρεφόμενον, ἐπιέζο σύμμαχον, τὰς παθὰς τὰς Κύρυ τῇζι ἑωυτᾶ [a] ὁμοιούμενο. πρὸ δέ τι τότυ [b] τάδε οἱ κατήργαζο· ἐόνζο τᾶ Ἀ'ςυάγεο πικρᾶ ἐς τὰς Μήδυς, συμμίσγων ἐνὶ ἑκάςῳ ὁ Ἅρπαγο τῶν πρώτων Μήδων, ἀνέπθε ὡς χρὴ Κῦρον πρησαμένυς, Ἀ'ςυάγεα παῦσαι τᾶ βασιληίης. καπεργασμένυ δέ οἱ τότυ, καὶ ἐόνζο ἑτοίμυ, ὅτω δὴ τῷ Κύρῳ θηλωμένῳ ἐν Πέρσῃζι βυλόμενο ὁ Ἅρπαγο δηλῶσαι τὴν ἑωυτᾶ γνώμην, ἄλλως μὲν ἐδαμᾶς εἶχε, ἅτε τῶν ὁδῶν φυλασσομένων· ὁ ἢ ὧδε ἐμηχανήσατο τοιόνδε· λαγὼν μηχανησάμενο, καὶ ἀναχίσας τότυ τὴν γαστέρα, καὶ οὐδὲν ἀπολέλας, ὡς ἢ εἶχε, οὕτω ἐσέθηκε [c] βιβλίον, γράψας τὰ οἱ ἐδόκεε [d]. ἀπορράψας ἢ τοῦ λαγῶ τὴν γαστέρα, καὶ δίκτυα δοὺς, ἅτε θηρεύτῃ, τῷ οἰκετέων τῷ πιςοτάτῳ, ἀπέςελλε ἐς τοὺς Πέρσας· ἐντελάμενός οἱ ἀπὸ γλώσσης, διδόντα τὸν λαγὼν Κύρῳ ἐπιτεῖν, αὐτοχειρίῃ [e] μιν διελεῖν, καὶ μηδένα οἱ τούτων πιεσύντι παρεῖναι. Ταῦτα ἢ δὴ ὧν ὑπιελλέα ἐγίνελο· καὶ ὁ Κῦρο πολλαλεῶν τὸν λαγὼν ἀνέχισε. εὑρὼν ἢ ἐν αὐτῷ τὸ βιβλίον ἐνεὸν, λαβὼν ἐπελέγελο. τὰ ἢ γράμματα ἔλεγε τάδε, Ὦ „πᾶ Καμβύσεω, σὲ μὲ θεοὶ ἐπορῶσι [f]· ἀ μὲ „ἄν κθε ἐς τοσῶτον τύχης ἀπίκω [g]. σὺ νυῦ Ἀ„ςυάγεα τὸν σεωυτᾶ [h] φονέα τίσαι. καλὰ μὲν „τὰ τότυ πρὸ θυμίλιν τίθηκας, τὸ ἢ καλὰ „θεούς τε Ϲ ἐμὲ πρείης. τά σε Ϲ πάλαι δοκέω „πάντα ἐκμεμαθηκέναι, σέο τε αὐτᾶ πέρι, ὡς „ἐπρήχθη, κ' οἷα ἐγὼ ὑπὸ Ἀ'ςυάγο πέπονθα· „ὅτι σε οὐκ ἀπέκτεινα, ἀλλὰ ἔδωκα τῷ βυκόλῳ. „σὺ νυῦ μὴ βούλῃ ἐμοὶ πείθεσθαι, τὰ περ Ἀ'ςυάγης „ἀρχὰ χώρης, πάσης ἀπάσης ἄρξαι. Πέρσας „μὲ ἀναπείσας ἐπίεσθαι, στρατηλάτεε ἐπὶ Μή„δυς. καὶ μυ τε ἐγὼ ὑπὸ Ἀ'ςυάγο ἀποδε„χθῶ στρατηγὸς ἀντία σᾶ, ἔστι τὰ [i] σὺ βούλεαι, „μυ τε τῶν τις δοκίμων ἄλλο Μήδων. πρῶτοι μὲ „οὗτοι ἀποστάντες ἀπ' ἐκείνυ, κ' γνόμενοι πρὸς „σέο, Ἀ'ςυάγεα καταρρέειν πρήσουσι. ὡς ὧν ἑτοί„μυ τοῦ με ἐνθάδε ἐόντο, ποίεε ταῦτα, κ' ποι„εε καλὰ τάχο. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρο ἐφρόντιζε ὅτεῳ τρόπῳ σοφωτάτῳ Πέρσας ἀναπείσαι [k] ἐπίεσθαι. Φρεντίζων ἢ, διέμοσκε [l] ταῦτα καιρωτάτα εἶναι· ἐποίεε δὴ ταῦτα [m]. γράψας ϛ βιβλίον τὰ ἐβούλελο, ἀλίλυι τῶν Περσέων ἐποιήσατο· μῦ ἢ, ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, κ' ὑπιλεγόμενο ἔφη, Ἀ'ςυάγεά μιν στρατηγὸν Περσέων ἀποδεδεχθαι.

vatus eſſet, non videbat futuram in Aſtyage vindictam: ſed Cyrum cernens adultum, cujus caſus ſuis aſſimulabat, ſocium comparabat. Sed & aliquo ante tempore hæc ab eo facta erant. Quum eſſet acerbus Aſtyages in Medos, Harpagus ſingulis quibuſque eorum inſinuans primoribus, perſuadebat oportere Aſtyagem à regno ſummoveri, Cyro delecto. Harpagus, his tranſactis ac paratis, ita demum volens Cyro apud Perſas agenti ſuam aperire ſententiam, quum aliter non poſſet, utpote itineribus cuſtoditis, hujuſmodi rem comminiſcitur. Leporem excogitans reſcidit ejus ventrem; & nihil ultra lacerans, prout erat, indidit libellum in quo quæ libuit conſcripſerat: & rurſus conſuto ventre, leporem una cum retibus tradidit venatori cuidam, quippe ſervorum fidiſſimo: miſitque in Perſas, præcipiens dicendo, quum daret leporem Cyro, inſuper diceret ut ipſe ſuis manibus aperiret, idque ſine arbitris faceret. Hæc 124
exequuto nuncio, Cyrus acceptum leporem reſcidit, inventumque libellum qui in eo inerat, adeptus legit, in hæc verba: O fili Cambyſis, quem dii reſpiciunt; nam aliter nunquam in tantum fortunæ perveniſſes: ulciſcere nunc Aſtyagem tuæ necis autorem. quoniam ex hujus tu quidem ſtudio perieras, deorum tamen beneficio & meo ſuperſtes es. Quæ omnia quemadmodum circa te ipſum geſta ſint, opinor te olim jam reſciviſſe: & item, qualia ego ab Aſtyage paſſus ſim, quod te non occiderim, ſed bubulco tradiderim. Nunc, ſi mihi auſcultare vis, omni tu cui Aſtyages imperat regioni imperabis. Quum enim Perſis ut deficiant perſuaſeris, expeditionem adverſus Medos ſuſcipe: & ſive ego dux ab Aſtyage ad tibi occurrendum creatus fuero, adſunt, quæ tu optes, ſive alius quiſpiam Medorum illuſtrium. Primi enim iſti ab illo deficientes, & à te ſtantes Aſtyagem conabuntur evertere. Tanquam igitur tibi ſit quodcunque hîc in expedito, iſta exequere, & exſequere ſine mora. Cyrus, his auditis, conſiderabat quonam 125
ſolertiſſimo modo Perſas induceret ad rebellandum. Cogitando tandem comperit hæc eſſe maxime appoſita, ut ita faceret: Scripto libello de iis quæ volebat, concilium Perſarum coegit. Deinde reſignato libello atque lecto, ducem ſe inquit Perſarum ab Aſtyage eſſe deſignatum.

Et

Νυῦ,

a τὰς πάθας ϛ Κύρυ τῇ ἑωυτᾶ. b πρὸς δ' ἔτι τότῳ. c ἐπίθηκε. d βιβλίον τὰ οἱ ἐδόκεε ἐγγράψας. e αὐτοχειρί. f ἐπορέζι. g ἀπίκετο. h τὸν ἑωυτᾶ. i ἔσῃ τοι τὰ. k ἀναπείσῃ. l ὑπόμοσε ταῦτα. m ἐποίεε δὴ τάδε.

Genera Perſarum, quos ad deſciſcendum impellit Cyrus, quem coercere vult Aſtyages.

Et nunc, ô Perſæ (ait) edico vobis ut præſto mihi ſitis cum ſingulis falcibus. Hoc Cyrus Perſis præcepit: quorum complura ſunt genera. Eorum quædam Cyrus congregavit & ad deficiendum à Medis induxit. Sunt autem hæc, ex quibus alii omnes; Arteatæ, Perſæ, Paſargadæ, Maraphii, Maſpii. Sed horum Paſargadæ ſunt præſtantiſſimi, in quibus & Achæmenidæ ſunt ſodalitium, unde reges Perſidæ ſunt oriundi. Alii Perſæ hi ſunt, Panthialæi, Deruſiæi, Germanii: hi quidem omnes aratores. Alii vero, pecuarii,
126 Dai, Mardi, Dropici, Sagartii. Ubi cuncti adfuerunt habentes quod erat præceptum, ibi Cyrus jubet locum quendam dumoſum (erat enim in Perſide is locus circiter octo & decem ſtadiorum aut viginti), totum prorſus detergant intra diem. Quo labore perfunctis Perſis, iterum præcipit in poſterum diem ut lauti adſint. Interim coactos in unum caprarum, ovium, boum greges omnes patris ſui mactat atque apparat, tanquam Perſarum exercitum excepturus vinoque ac cibariis quam lautiſſimis. Poſtero die ubi convenerunt Perſæ, jubet eos diſcumbere in prato atque epulari. Deinde cœnatos interrogat, utrum pridianam an præſentem conditionem præoptarent. Illis reſpondentibus, multum eſſe inter hæc duo intervalli: pridianam enim omnia mala habuiſſe, præſentem vero omnia bona habere: excepit Cyrus hoc reſponſum, & omnem rem denudavit, inquiens, Viri Perſæ, ita res veſtræ habent: volentibus vobis mihi obtemperare, & hæc & alia infinita commoda ſunt ſine ullo ſervili labore: nolentibus vero, innumerabiles, ſimiles heſternis, ærumnæ. Nunc itaque obtemperando mihi eſtote liberi. nam & divina quadam ſorte ipſe genitus hæc bona videor in manus veſtras adferre, & vos arbitror viros eſſe non inferiores Medis, cum in aliis, tum vero in bellicis rebus. Quæ quum ita ſint, deſciſcite quampri-
127 mum ab Aſtyage. Perſæ, ut qui jampridem dedignarentur parere Medis, nacti ducem, libenter in libertatem vindicabantur. Hæc moliri Cyrum Aſtyages quum accepiſſet, miſſo nuncio eum arceſſivit. Iſte nuncium jubet renunciare, ſe ad illum prius venturum quam Aſtyages ipſe velit. His auditis, Aſtyages Medos cunctos armat, hiſque utpote lymphatus

„ Νῦν, ἔφη τε λέγων, ὦ Πέρσαι, προαγορεύω
„ ὑμῖν, παρεῖναι ἕκαστον ἔχοντα δρέπανον. Κῦρος
μὲν ταῦτα προηγόρευσε. ἔστι δὲ Περσέων συχνὰ γένεα· καὶ τὰ μὲν αὐτέων ὁ Κῦρος συνάλισε, καὶ ἀνέπεισε ἀπίστασθαι ἀπὸ Μήδων· ἔστι δὲ τάδε, ἐξ ὧν ἄλλοι [a]
πάντες, Ἀρτεαταί, Πέρσαι, Πασαργάδαι, Μαραφίοι,
Μάσπιοι [b]. τούτων Πασαργάδαι εἰσὶ ἄριστοι· ἐν τοῖσι
δὲ Ἀχαιμενίδαι εἰσὶ φύντες, ἔνθεν οἱ βασιλέες οἱ
Περσείδαι γεγόνασι. ἄλλοι δὲ Πέρσαι εἰσὶ οἵδε, Πανθιαλαῖοι, Δηρουσιαῖοι, Γερμάνιοι. οὗτοι μὲν πάντες ἀροτῆρές εἰσι. οἱ δὲ ἄλλοι, νομάδες, Δάοι, Μάρδοι, Δροπικοὶ, Σαγάρτιοι. Ὡς δὲ παρῆσαν ἅπαντες
ἔχοντες τὸ προφρημένον, ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος· ἰῶ γάρ
τις χῶρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης ὅσον τε ἐπὶ ὀκτὼ καὶ δέκα σταδίους, ἢ εἴκοσι· πάντα τοῦτον σφι τὸν χῶρον προεῖπε ἐξημερῶσαι ἐν ἡμέρῃ. Ἐπιτελεσάντων δὲ
τῶν Περσέων τὸν προκείμενον ἄεθλον, δεύτερά σφι
προεῖπε, ἐς τὴν ὑστεραίην παρεῖναι λελουμένους. ἐν
δὲ τούτῳ τά τε αἰπόλια καὶ τοὺς οἰμνοὺς καὶ τὰ βουκόλια ὁ Κῦρος πάντα συναγαγὼν πατρὸς συναλίσας ἐς
τωὐτὸ, ἔθυσε [c], καὶ παρεσκεύαζε ὡς δεξόμενος [d]
τὸν Περσέων τὸν στρατὸν· ποτὸς δὲ, οἴνῳ τε καὶ πότοισι
ὡς ἐπιτηδειοτάτοισι. ἀπικομένους δὲ τῇ ὑστεραίῃ τοὺς
Πέρσας κατακλίνας ἐς λειμῶνα [e], διώχεε. ἐπεί
τε δὲ ἀπὸ δείπνου ἦσαν, εἴρετο σφέας ὁ Κῦρος,
κότερα τὰ τῇ προτεραίῃ εἶχον, ἢ τὰ παρεόντα
σφι εἴη αἱρετώτερα· οἱ δὲ ἔφασαν πολλὸν εἶναι
αὐτέων τὸ μέσον. τὴν μὲν γὰρ προτέρην ἡμέρην
πάντα σφι κακὰ ἔκειτο, τὴν δὲ τότε παρεοῦσαν,
πάντα ἀγαθά. Θωμαλέων δὲ τοῦτο τὸ ἔπος ὁ Κῦ-
„ρος παρεγόμενος τὸν πάντα λόγον· λέγων, Ἄνδρες
„ Πέρσαι, ὕτω ὑμῖν ἔχει· βουλομένοισι μὲν ἐμέο
„ πείθεσθαι, ἔστι τάδε [f] τε καὶ ἄλλα μυρία ἀγαθὰ,
„ πόνον δουλοπρεπέα ἔχουσι· μὴ βουλομέ-
„ νοισι δὲ ἐμέο πείθεσθαι, εἰσὶ [g] ὑμῖν πόνοι τῷ χθι-
„ ζῷ παραπλήσιοι ἀναρίθμητοι. νῦν ὦν ἐμέο πει-
„ θόμενοι, γίνεσθε ἐλεύθεροι. αὐτός τε γὰρ δοκέω
„ θείῃ τύχῃ γεγονὼς, τάδε ἐς χεῖρας ἄγεσθαι· καὶ
„ ὑμέας ἡγέομαι ἄνδρας Μήδων εἶναι ἀφαυλοτέ-
„ ρους, ἥτε τἄλλα, ἥτε τὰ πολέμια. ὡς ὦν ἐχόν-
„ των ὧδε, ἀπίστασθε ἀπ' Ἀστυάγεος τὴν ταχί-
στην. Πέρσαι μὲν νυν προσάτεω ἐπιλαβόμενοι, ἅσμενοι ἐλευθεροῦντο, καὶ πάλαι δεινὸν ποιεύμενοι ὑπὸ Μήδων ἄρχεσθαι. Ἀστυάγης δὲ ὡς ἐπύθετο Κῦρον
πρήσσοντα ταῦτα, πέμψας ἄγγελον ἐκάλεε αὐτόν.
ὁ δὲ Κῦρος ἐκέλευε τὸν ἄγγελον ἀπαγγέλλειν ὅτι
τάχιστα ἥξοι παρ' ἐκεῖνον ἢ αὐτὸς Ἀστυάγης βου-
λήσεται. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἀστυάγης, Μήδους τε ὡ-
πλισε πάντας, καὶ στρατηγὸν αὐτῶν [h], ὡς τε θεοβλα-

a ἄλλοι. b Μαρφίοι, Μάτιοι. c ἔθυε. d δεξιωσόμενος. e λειμῶνας. f ἔστι τάδε. g μὴ βουλομένοισι δὲ, εἰσὶ. h αὐτίους vel αὐλίους.

Frustra: nam cæditur & vivus capitur, cui insultat Harpagus, sed verbis; parcit Cyrus.

ὧς ἐὼν, ἀπέδεξε [a] Ἅρπαγον, λήθω ποιεύμενος τὰ μὲν ἐόργεε. ὡς δὲ οἱ Μῆδοι συμβαλόμενοι τοῖσι Πέρσῃσι συνέμισγον, οἱ μὲν τινες αὐτῶν [b] ἐμάχοντο, ὅσοι μὴ ξὺν λόγῳ μετέσχον· οἱ δὲ αὐτομόλεον πρὸς τοὺς [c] Πέρσας, οἱ δὲ πλεῖστοι ἐτελοκάκεόν τε καὶ ἔφευγον. Διαλυθέντος δὲ ξὺν μηδενὶ συμβάλῳ αἰσχρῶς, ὡς ἐπύθετο πάντα ὁ Ἀστυάγης, ἔφη, ἀπηλέων τῷ Κύρῳ, Ἀλλ' ἀτὰρ ὡς ,,ὁ Κῦρός γε χαιρήσει. τοσοῦτο εἶπας, πρῶτον μὲν τοὺς μάγων τοὺς ὀνειροπόλους, οἳ μιν ἀνέγνωσαν μετεῖναι τὴν Κῦρον, τούτους ἀνεσκολόπισε. μετὰ δὲ, ὠπλισε τοὺς συνηλικιώτας τῶν Μήδων ἐν τῷ ἄστεϊ, νέους τε καὶ πρεσβύτας ἄνδρας. ἐξαγαγὼν δὲ τούτους, καὶ συμβαλὼν τοῖσι Πέρσῃσι, ἐνικήθη· καὶ αὐτός τε Ἀστυάγης ἐζωγρήθη, καὶ τοὺς ἐξήγαγε τῶν Μήδων ἀπέβαλε. Ἐόντι δὲ αἰχμαλώτῳ τῷ Ἀστυάγεϊ προσὼς ὁ Ἅρπαγος κατέχαιρέ τε καὶ κατεκερτόμεε. καὶ ἄλλα λέγων ἐς αὐτὸν θυμαλγέα ἔπεα· καὶ δὴ καὶ εἰρέτο μιν πρὸς τὸ ἑωυτοῦ δεῖπνον, τό μιν σκιῇν σαρξὶ καὶ παιδὸς ἐθοίνισε, ὅτι εἴη ἡ σκιὴ δηλοσύνη ἀντὶ τοῦ βασιληίης. ὁ δὲ μιν πρόσθεν ἀντίρεγε, εἰ ἑωυτῷ ποιέεται τὸ Κύρου ἔργον. Ἅρπαγος δὲ ἔφη, αὐτὸς γὰρ γράψαι, τὸ πρῆγμα ἑωυτοῦ [d] δικαίως εἶναι. Ἀστυάγης δὲ μιν ἀπέφαινε τῷ λόγῳ σκαιότατόν τε καὶ ἀδικώτατον ἐόντα πάντων ἀνθρώπων· σκαιότατον μέν γε, εἰ παρεὸν αὐτῷ βασιλέα γενέσθαι, εἰ δὴ δι' ἑωυτοῦ γε ἐπρήχθη [e] τὰ παρεόντα, ἄλλῳ πρηξήκει τὸ κράτος· ἀδικώτατον δὲ, ὅτι τοῦ δείπνου εἵνεκε Μήδους καταδέδωκε. εἰ γὰρ δὴ δέον [f] πάντως πρηξῆναι ἄλλῳ τεῳ τὰ τοῦ βασιληίου, καὶ μὴ αὐτὸν ἔχειν, δικαιότερον εἶναι Μήδων τεῳ πρηγαλεῖν τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἢ Περσέων. νῦν δὲ Μήδους μὲν, ἀνοσιώτατα τούτου ἐόντας, δούλους ἀντὶ δεσποτέων γενομένους· Πέρσας δὲ, δούλους ἐόντας τοπρὶν Μήδων, νῦν γενομένους δεσπότας. Ἀστυάγης μέν νυν βασιλεύσας ἐπ' ἔτεα πέντε καὶ τριήκοντα, ἔπαυσε τῆς βασιληίης κατεπαύθη. Μῆδοι δὲ ὑπὸ ἐκύψαν Πέρσῃσι διὰ τὴν τούτου πικρότητα, ἄρξαντες τῆς ἄνω Ἀλυος ποταμοῦ Ἀσίης ἐπ' ἔτεα τριήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ δυῶν δέοντα, πάρεξ ἢ ὅσον οἱ Σκύθαι ἦρχον. ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ μετεμέλησέ τε σφι ταῦτα ποιήσασι, καὶ ἀπέστησαν ἀπὸ Δαρείου. ἀποστάντες δὲ, ὀπίσω κατεστράφθησαν [g], μάχῃ νικηθέντες. τότε δὲ δὴ Ἀστυάγεος οἱ Πέρσαι τε καὶ ὁ Κῦρος ἐπαναστάντες τοῖσι Μήδοισι, ἦρχον τὸ ἀπὸ τούτου τῆς Ἀσίης. Ἀστυάγεα δὲ Κῦρος, κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας, εἶχε παρ' ἑωυτῷ

phatus Harpagum præficit, oblitus eorum quæ illi fecisset. Comparato exercitu, ubi Medorum copiæ cum Persicis prœlium conseruerunt, quicunque eorum consilii erant expertes, prœliabantur; alii vero ad Persas transibant. Plerique de industria ignaviter agebant, fugiebantque. Dilapso turpiter Medico exercitu, 128
Astyages ut primum rem cognovit, minitans Cyro, inquit, Ne sic quidem Cyrus gaudebit. Hæc loquutus, ante omnia eos magos somniorum interpretes qui suasissent ipsi Cyrum dimittere, patibulis affigit. Deinde reliquos Medorum qui in urbe erant, adolescentes pariter & senes, armat. Quibus eductis, cum Persis confligens fugatur: vivusque ipse capitur, amissis quos eduxerat Medis. Ei captivo 129
astans Harpagus insultavit, eumque dicteriis lacessivit, cum alia quæ animo ejus dolorem darent dicens, tum vero etiam rogavit eum de cœna sua, in qua ille ipsum carnibus filii pavisset, quod foret ejus servitus pro regno. Eum intuens Astyages vicissim interrogat numquid suum faceret Cyri opus. Harpagus vero, suum esse dicere, idque merito, quoniam ipse ad Cyrum scripsisset. Tum Astyages eum consilii læviſſimum atque iniquissimum omnium hominum demonstravit: læviſſimum quidem, quòd, si facultas ei aderat ut rex fieret, alteri tribuerit imperium, si modo illa per ipsum gesta essent: iniquissimum vero, quod cœnæ caussa Medos in servitutem redegisset. Si enim oportebat omnino eum comparare alteri regnum, nec sibi habere, justius futurum fuisse Medorum alicui id bonum comparare, quam Persarum. Nunc Medos, qui hujus facinoris affines non extitissent, ex dominis factos esse servos: & Persas qui fuissent antea Medorum servi, nunc dominos evasisse. Hunc in modum Astyages, 130
quum quinque & triginta regnasset annos, regno excidit; ob cujus acerbitatem Medi succubuerunt Persis, centum ac duodetriginta annos, omni supra Halym fluvium Asiæ dominati, excepto tempore quo Scythæ regnaverunt. Eosdem tamen sequenti tempore horum factorum pœnituit, ita ut à Dario defecerint: sed post defectionem prœlio victi, iterum subacti sunt. Tunc autem regnante Astyage Persæ cum Cyro quum adversus Medos rebellavissent, deinceps Asiæ imperitaverunt. Cyrus nullo alio malo afficiens Astyagem,

a ἀπέδειξε. b αὐτέων. c πρὸς τοὺς. d γράψαι, καὶ τὸ πρῆγμα δὴ ἑωυτοῦ. e ἑωυτοῦ ἐπρήχθη. f δεῖν. g καταστράφησαν.

ſtyagem, penes ſe habuit quoad vita exceſſit. Ita Cyrus genitus educatuſque, regno potitus eſt. Et poſt hæc Crœſum injuriæ auctorem ſubegit, quemadmodum à me ſuperius memoratum eſt. Quo ſubacto, ita omnem Aſiam adeptus eſt.

131 PORRO ritus quibus utuntur Perſæ, tales eſſe comperi. Neque ſtatuas, neque templa, neque aras ponere & conſecrare fas putant, quinimmo hoc facientibus inſaniæ vituperium inferunt, ob id (ut mea fert opinio) quod non, quemadmodum Græci, ſentiunt deos humanæ formæ eſſe. Moris habent, editiſſimis conſcenſis montibus, Iovi facere ſacra, omnem gyrum cœli, Iovem appellantes. Soli lunæque ſacrificant, & telluri, igni, aquæ atque ventis: hiſque ſolis ſacra faciunt jam inde ab initio. Sed præterea quoque addidicerunt Vraniæ ſacrificare, ab Aſſyriis Arabibuſque edocti. Vocant autem Aſſyrii Venerem Mylitta, Arabes eandem Alitta appellant, Perſæ vero Mitran.

132 Sacrorum autem ritum circa hos modo dictos deos hunc ex inſtituto habent Perſæ, ut ſacrificaturi, nec aras erigant, neque ignem incendant, ſed neque libamentis utantur, neque tibiis, non infulis, non molis: verum, ut quis horum unicuique ſacra facere ſtatuit, in locum mundum victimam ducens, deum illum implorat, myrto maxime cinctam geſtans tiaram. Sacrificanti autem, non licet pro ſe ſolo privatim vota nuncupare; immo ille communiter univerſis Perſis bene precatur & regi: quippe inter Perſas omnes & ipſe comprehenditur. Ubi vero jam in minutas portiones hoſtiam concidit, carnibus elixis herbam ſubſternit quammolliſſimam, maxime trifolium. In hac igitur diſpoſitis omnibus carnibus, magus vir aſtans, theogoniam accinit. ſiquidem hanc illi dicunt eſſe incantationem. Citraque magum illis nullum fit legitimum ſacrificium. Brevi ſpatio interpoſito ille, qui mactavit, ſublatis carnibus utitur in quem-

133 cunque uſum illi fert animus. Ex omnibus diebus præcipue colendum cenſent ſuum quique natalem: unde hoc die plus aliis æquum cenſent ciborum proponere. Et beatiores, integrum bovem, equum, camelum, aſinum, in fornacibus toſtos, iſto die proponunt; pauperes vero eorum ex ovibus tenuiores proponunt. Cibis autem utuntur paucis, bellariis multis, neque iis admodum bonis. Hinc eſt quòd Per-

ἑωϋτῷ, ἐς ὃ ἐτελεύτησε. ἔτω δὴ Κῦρ@ ἡμόμενός τε καὶ τραφεὶς, καὶ ἐβασίλευσε, καὶ Κροῖσον ὕστερον τούτων ἄρξαντα ἀδικίης κατεστρέψατο, ὡς εἴρηταί μοι τοὠπρόσθεν. τοῦτον δὲ καταστρεψάμεν@, ἔτω πάσης τῆς Ἀσίης ἤρξε. Πέρσας δὲ οἶδα νόμοισι τοιοῖσι χρεωμένους. ἀγάλματα μὲν καὶ νηοὺς καὶ βωμοὺς οὐκ ἐν νόμῳ ποιεύμενοι ἱδρύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ἐπιφέρουσι· ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας νομίσαντες τοὺς θεοὺς, καπάπερ οἱ Ἕλληνες, εἶναι. οἱ δὲ νομίζουσι Διὶ μὲν, ὅκου τὰ ὑψηλότατα τῶν ὀρέων [a] ἀναβαίνοντες, θυσίας ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα οὐρανὸν Δία καλέοντες· θύουσι δὲ ἡλίῳ τε καὶ σελήνῃ καὶ γῇ καὶ πυρὶ καὶ ὕδατι καὶ ἀνέμοισι. τούτοισι μὲν δὴ μούνοισι θύεσι ἀρχῆθεν. ἐπιμεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐρανίῃ θύειν, παρὰ τε Ἀσσυρίων μαθόντες καὶ Ἀραβίων. καλέουσι δὲ Ἀσσύριοι τὴν Ἀφροδίτην, Μύλιττα· Ἀράβιοι δὲ, Ἀλίττα· Πέρσαι δὲ, Μίτραν. Θυσίην δὲ τοιῇσι Πέρσῃσι ὧδε τὰς εἰρημένας θεὰς ἥδε καλεσήκεε. ὅτε βωμὸς ποιεῦνται, ὅτε πῦρ ἀνακαίουσι, μέλλοντες θύειν· ἀ στρωδῇ χρέωνται, ἀκὶ αὐλῷ, ἀ στέμμασι, οὐκὶ οὐλῇσι. τῶνδε ὡς ἑκάστῳ θύειν θέλῃ, ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτῆνος@, καλέει τὴν θεὸν, ἐστεφανωμένον τὴν τιάραν [b] μυρσίνῃ μάλιστα. ἑωϋτῷ μὲν δὴ τῷ θύοντι ἰδίῃ μούνῳ οἱ ἐγγίνεται εὔχεσθαι ἀγαθά· ὁ γὰρ πᾶσι τοῖσι Πέρσῃσι κατάσχεται εὖ γίνεσθαι, καὶ τῷ βασιλεῖ. ἐν γὰρ δὴ τοῖσι ἄπασι Πέρσῃσι καὶ αὐτὸς γίνεται. ἐπεὰν δὲ διαμυσίλας κατὰ μέρεα τὸ ἱρήιον, ἑψήσῃ τὰ κρέα, ὑποπάσας [c] πίλῳ ὡς ἁπαλωτάτῳ, μάλιστα ἢ τὸ τρίφυλλον, ἐπὶ ταύτης ἔθηκε ὧν πάντα κρέα. Διαθέντ@ δὲ αὐτὸ, μάγ@ ἀνὴρ παρεσκευάσθω ἐπαοιδὴν θεογονίην, οἴην δὴ ἐκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπαοιδήν· ἄνευ γὰρ δὴ μάγου οὐ σφι νόμ@ ἐστὶ θυσίας ποιέεσθαι. ἐπιχὼν δὲ ὀλίγον χρόνον, ἀποφέρεται ὁ θύσας τὰ κρέα, καὶ χρᾶται ὅ, τι μιν ὁ λόγ@ αἱρέει. Ἡμέρην δὲ ἁπασέων μάλιστα ἐκείνην τιμᾶν νομίζουσι τῇ ἔκας@ ἐγένετο. ἐν ταύτῃ δὲ πλέω δαῖτα τῶν ἄλλων δικαιεῦσι παρατίθεσθαι· ἐν τῇ οἱ εὐδαίμονες αὐτῶν, βοῦν καὶ ἵππον καὶ κάμηλον καὶ ὄνον παρατιθέασι ὅλους ὀπτοὺς ἐν καμίνοισι· οἱ δὲ πένητες αὐτέων τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων παρατιθέασι. σπανίζουσι δὲ ὀλίγοισι χρέωνται, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖσι, καὶ ἀκαλέζι [d]. καὶ διὰ τοῦ-

a ὑψίων. b πλὴν μύρσης. c ὑποπάσας. d καλοῦσι.

Alii eorum mores, in potu, ſalutando, vicinos æſtimando, ſentiendo de ſe, externa accipiendo, populis digerendis, ſubolis numero.

τῷ φασὶ Πέρσαι τοὺς Ἕλληνας σιτεομένους, πανσωνται παύεσθαι, ὅτι σφι ἀπὸ δείπνου ὠφελίη ἀποφορέεται οὐδεν λόγου ἄξιον· εἰ δέ τι ὠφελίη φέροιτο, ἐδιόντας ἂν οὐ παύεσθαι. οἴνῳ δὲ κάρτα προσκέαται· καὶ σφι σὺν ἐμέσῃ ἔξεστι, οὐκὶ ἀριστήσαι ἀντίον ἄλλου. τοῦτο μέν νυν ὕτω φυλάσσεται. μεθυσκόμενοι δὲ ἐώθασι βουλεύεσθαι τὰ ἀναγκαιέσταθ τῶν πρηγμάτων· τὸ δὲ ἂν ἄδῃ σφι βουλευομένοισι, τῇ τῇ ὑστεραίῃ νήφουσι προτίθησι ὁ ἡγεμὼν, ἐν τῷ ἂν ἐόντες βουλεύωνται. καὶ ἢν μὲν ἄδῃ καὶ νήφουσι, χρέωνται αὐτίκα· ἢν δὲ μὴ ἄδῃ, μετίασι. τὰ δὲ ἂν νήφοντες προβουλεύσωνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιαγινώσκουσι. Οἱ συντυγχάνοντες [b] δὲ ἀλλήλοισι ἐν τῇσι ὁδοῖσι, τῶδε ἄν τις διαγνοίη εἰ ὁμοῖοί εἰσι οἱ ἐντυγχάνοντες. ἀντὶ γὰρ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους φιλέουσι τοῖσι στόμασι. ἢν δὲ ἡ ἑτέρου ὑποδεέστερος ὀλίγῳ, τοὺς παρειὰς φιλέονται· ἢν δὲ πολλῷ ἡ ἑτέρου ἀγεννέστερος, προσπίπτων προσκυνέει τὸν ἕτερον. τιμῶσι δὲ σκ πάντων τοὺς ἄγχιστα ἑωυτῶν οἰκέοντας, μετὰ γε ἑωυτούς· δευτέρους δὲ, τοὺς δευτέρους· μετὰ δὲ, κατὰ λόγον προβαίνοντες τιμῶσι. ἡκιστα δὲ τοὺς ἑωυτῶν ἑκαστέω οἰκημένους ἐν τιμῇ ἄγουσι, νομίζοντες ἑωυτοὺς εἶναι ἀνθρώπων μακρῷ τὰ πάντα ἀρίστους· τοὺς δὲ ἄλλους, κατὰ λόγον τῷ λεγομένῳ τὸ ἀρετῆς ἀντέχεσθαι. τοὺς δὲ ἑκαστέω οἰκέοντας ἀπ' ἑωυτῶν, κακίστους εἶναι. ὧδε δὲ Μήδων ἐρχόντων καὶ ἦρχε τὰ ἔθνεα ἀλλήλων, συναπάντων μὲν Μῆδοι, καὶ τὸν ἄγχιστα οἰκεόντων σφίσι· ἔστοι δὲ καὶ τὸν ὁμούρων· οἱ δὲ, μάλα τὸν ἐχομένων. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ οἱ Πέρσαι τιμῶσι. προέβαινε γὰρ δὴ τὸ ἔθνος ἄρχον τε καὶ ἐπιτροπεῦον. Ξεινικὰ δὲ νόμαια Πέρσαι μετέσιεναι ἀνδρῶν μάλιστα. καὶ γὰρ δὴ τῷ Μηδικῷ ἐσθῆτα νομίσαντες τὴν ἑωυτῶν εἶναι καλλίω, φορέουσι, καὶ ἐς τὸς πολέμους, τὰς Αἰγυπτίους θώρηκας [c]. καὶ ὑπαθείας τε παντοδαπὰς πυθανόμενοι ἐπιτηδεύουσι, καὶ δὴ καὶ ἀπ' Ἑλλήνων μαθόντες, παισὶ μίσγονται. γαμέουσι δὲ ἕκαστος αὐτέων [d] πολλὰς μὲν κωρίδιας [e] γυναῖκας, πολλῷ δὲ ἔτι πλείονας παλλακὰς κέκτηνται. Ἀνδραγαθίη δὲ αὕτη ἀποδεδεγμένη, μετὰ τὸ μάχεσθαι εἶναι ἀγαθὸν, ὃς ἂν πολλοὺς ἀποδέξῃ παῖδας. τῷ δὲ τοὺς πλείστους ἀποδεικνυμένῳ, δῶρα ἐκπέμπει ὁ βασιλεὺς ἀνὰ πᾶν ἔτος. τὸ πολλὸν δὲ ἡγέαται ἰσχυρὸν εἶναι. παιδεύουσι δὲ τοὺς παῖδας, ἀπὸ πενταέτεος ἐξάμενοι,

Perſæ dicunt, Græcos in veſcendo deſinere eſurientes, quoniam ipſis à cœna adfertur nihil pretii ullius, & ſiquid adferatur non deſinere edentes. Vino largius adhærent. Eiſdem nec vomere nec urinam facere coram alio licet: quæ nunc quidem ita obſervantur. Potu impleti de rebus maxime ſeriis conſultare conſueverunt: quod autem placuerit ipſis conſultantibus, id poſtera die ſobriis proponit is qui ædibus illis in quibus forte conſultatur præeſt: &, ſi placuerit etiam ſobriis, utuntur ipſo; ſin minus, deſerunt. etiam de quibus jejuni ante deliberaverunt, de eiſdem poti inſuper cognoſcunt. Quum in via invicem ſibi occur- 134
runt, ex hoc quis cognoſcat an pares ſint: nam ſalutationis loco mutuo ora oſculantur. quod ſi alter fuerit inferior paulo, malas oſculantur: ſin autem alter fuerit multo ignobilior, proſtratus adorat alterum. In primis autem illos obſervant reverenter qui proxime habitant, attamen poſt ſe ipſos: ſecundas tribuunt iis qui à primis proximi: atque ſic deinceps ut ratio dictat, progredientes; minime autem honorant longiſſime ab ſe habitantes. Sic enim exiſtimant, ſe hominum omnia longe optimos eſſe: alios vero, prout ſuadet ratio, hactenus ut dicatur, virtutem uſurpare. Qui autem remotiſſimi ab ipſis vivant, eſſe peſſimos. Sub Medis imperium obtinentibus, nationes quoque ſibi imperitabant: omnibus quidem ſimul præerant Medi & iis, qui proxime ipſos vivebant; iſti autem etiam vicinis; illi maxime affinibus. Ad eandem etiam rationem Perſæ colunt. Quæ gens imperitans & quaſi 135
tutelam gerens, late progreſſa fuit. Externos autem mores Perſæ facillimi hominum admittunt. nam & Medicam veſtem propriâ elegantiorem arbitrantes, geſtant: & in pugnis utuntur thoracibus Ægyptiis. Quin voluptatibus etiam omnis generis quas reſcire potuerunt, frui ſtudent. A Græcis edocti, pueris miſcentur. Unusquiſque eorum virgines multas ducit uxores; ſed multo plures 136
pallacas habent. Virilis præſtantia hæc declaratur poſt bellicam fortitudinem, ſi quis numeroſam ſubolem procreaverit: & illi qui liberos plurimos oſtenderit, rex ſingulis annis munera mittit. Quod multum eſt, credunt robuſtum eſſe. Liberos ſuos, à quinto anno incipientes uſque

a σπουδαιότατα. b Ἐντυγχάνοντες. c θώρηκας. d αὐτῶν. e κωλίδιας.

que ad vicesimum, tribus duntaxat instituunt, equitare, sagittare & vera loqui. Ante quinquennium filius in conspectum patri non venit, sed apud feminas degit. Quod ea gratia sic fit, ut si inter nutrimenta decedat, nullam patri afferat mo-
37 lestiam. Equidem hunc morem laudo: laudo item illum, ne ob unam tantum culpam liceat vel ipsi regi occidere quempiam, neque cuiquam aliorum Persarum atrocius aliquid in familiam suam consulere ob unum solum delictum: sed expendere jubetur quisque, si plura ac majora comperiat esse delicta quam obsequia, tum demum ira utatur. Suum autem patrem aut matrem ajunt à nemine unquam fuisse occisos: verum quotquot talia forte acciderunt, dicunt omnino necessum esse, ut bene hi excussi tandem deprehensi fuerint aut subditicii, aut spurii. Quippe verisimile nequaquam videri ajunt, ut is qui verus parens sit, à proprio filio in-
38 terimatur. Quæcunque illis facere non licet, ea nec dicere. Turpissimum apud eos ducitur, mentiri: secundo loco, æs alienum debere, cum ob alias multas causas, tum maxime quod necessum esse tradant eundem qui debet, mendacio quoque obnoxium esse. Siquis è civibus lepra aut vitiligine infectus sit, hic in civitatem non accedit, neque cum aliis Persis consuetudinem habet. Dicunt enim hos morbos illi immissos, quod in solem peccaverit. Externum vero qui iisdem correptus fuerit, è regione sua multi exigunt: prout etiam albas columbas ob eandem causam. In flumen nec immeiunt, nec inspuunt, nec manus abluunt, nec alium ista facientem negligunt, sed flumina religiosissime colunt.
39 Hoc quoque Persis accidit peculiare, quod quanquam illos lateat, nobis tamen minime est obscurum: nempe quæcunque apud illos nomina vel corporibus vel magnificentiæ sunt similia, ea omnia in eadem terminari littera, quam Dorienses san appellent, Iones sigma. Et, si animadvertas attentius, deprehendes nomina Persarum non quædam, sed omnia similiter claudi. Equidem hæc probe sciens de Persis possum indubitatò affirmare. nihilominus ista tanquam abscondita referuntur, neque perinde certo, nempe de mortuo; cadaver defuncti Persæ non prius humatur quam aut ab alite aut cane tractum sit. Magos enim qui-

μένοι, μέχρι εἰκοστέτου, τρία μοῦνα, ἱππεύειν, καὶ τοξεύειν, καὶ ἀληθίζεσθαι. πρὶν δὲ ἢ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπικνέεται ἐς ὄψιν τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ παρὰ τῇσι γυναιξὶ διαιτᾶται ἔχων. τοῦτο εἵνεκα τοῦ ἔτεα τρέφει[a], ἵνα ἢν ἀποθάνῃ τρεφόμενος, μηδεμίαν ἄσῃ τῷ[b] πατρὶ προσβολήν. Αἰνέω μέν νυν τόνδε τὸν νόμον· αἰνέω δὲ καὶ τόνδε, τὸ μὴ μιῆς αἰτίης εἵνεκα μήτε αὐτὸν τὸν βασιλέα μηδένα φονεύειν, μήτε τῶν ἄλλων Περσέων μηδένα τῶν ἐωυτοῦ οἰκετίων ὁκοῖ μὴ αἰτίη ἀνήκεστον πάθος ἔρδειν. ἀλλὰ λογισάμενον ἢν δίκῃσι πλέω τε καὶ μέζω τὰ ἀδικήματα ἐόντα τῶν εὐεργημάτων, ὅτεω τῷ θυμῷ χρᾶται· ἀποκτεῖναι δὲ ἐδένα κω λέγουσι τῶν ἐωυτοῦ παλλακέων, οὐδὲ μητέρα[c]. ἀλλὰ ὁκόσοι ἤδη τοιαῦτα ἐξεύρηνται, πᾶσαν ἀνάγκην φασὶ ἀναζητεόμενα ταῦτα ἀνευρεθῆναι ἤτοι ὑποβολιμαῖα ἐόντα, ἢ μοιχίδια. οὐ γὰρ δὴ φασί οἰκὸς[d] εἶναι τὸν γε ἀληθέως τοκέα ὑπὸ τοῦ ἐωυτοῦ παιδὸς ἀποθνήσκειν. ἅσσα[f] δέ σφι ποιέειν οὐκ ἔξεστι, ταῦτα δὲ λέγειν ἔξεστι. αἴσχιστον δὲ αὐτοῖσι τὸ ψεύδεσθαι νενόμισται· δεύτερα δὲ, τὸ ὀφείλειν χρέος· πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἵνεκα, μάλιστα δὲ ἀναγκαίλεω φασὶ εἶναι, τὸν ὀφείλοντα καὶ τὰ ψευδόμενον λέγειν. ὃς ἂν δὲ τῶν ἀσσῶν λέπρεω ἢ λευκίνου ἔχῃ[g], ἐς πόλιν μὲν οὐ κατέρχεται, οὐδὲ συμμίσγεται τοῖσι ἄλλοισι Πέρσῃσι. φασὶ δέ μιν ἐς τὸν ἥλιον ἁμαρτάνειν τι, τοῦτο ἔχειν· ξεῖνον δὲ πάντα, τὸν λαμβανόμενον ὑπὸ τυτθίων, πολλοὶ ἐξελαύνουσι ἐκ τῆς χώρης· καὶ τὰς λευκὰς περιστερὰς, τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐργάζονται. ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐνουρέουσι, οὔτε ἐμπτύουσι, οὐ χεῖρας ἐναπονίζονται, οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι[h], ἀλλὰ σέβονται ποταμοὺς μάλιστα[i]. Καὶ τόδε ἄλλο σφι ὧδε συμπέπλωκε γίνεσθαι, τὸ Πέρσας μὲν αὐτὸς λέληθε, ἡμέας μέν τοι οὔ[k]. τὰ ὀνόματα σφι ἐόντα ὅμοια τοῖσι σώμασι καὶ τῇ μεγαλοπρεπείῃ, πελαζόντως πάντα ἐς τὠυτὸ γράμμα, τὸ Δωριέες μὲν σὰν καλέουσι, Ἴωνες δὲ σίγμα. ἐς τοῦτο διζήμενον εὑρήσεις πολυτῶνυμα τὰ Περσέων τὰ ὀνόματα, ὁ τὸ μὲν, τὰ δὲ σὶ ὁ, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως. Ταῦτα μὲν ἀτρεκέως ἔχω περὶ αὐτῶν εἰδὼς εἰπεῖν. τάδε μέντοι ὡς κρυπτόμενα λέγεται, καὶ ὁ σαφηνέως περὶ αὐτῶν ἀποφαινόμενος· ὡς ὁ Τέρπεω ὁ νέκυς, πρὶν ἂν ὑπ' ὄρνιθος ἢ κυνὸς ἑλκυσθῇ[l]. μάγους μὲν γὰρ

H ἀτρε-

a τοῦτο ποιέει. b μηδεμίαν ἄσῃ τῷ. c πατέρα ἢ μητέρα. d εἰκὸς. e ἀληθῶς. f ὁκόσα. g ἔχοι. h ὁ-δὲ ἄλλο τι ὁδὶν ποιοῦσι. i ποταμοὺς τὸν πάντων μάλιστα. k ἡμέας δὲ. l ἑλκυσθῇ.

Magorum differentia ab ſacerdotibus Ægyptiis. Metus Ionum ab Cyro, quos humiles repellit lepida fabula; unde decurrunt ad Lacedæmonios.

ἀτρεκέως οἶδα ταῦτα ποιέοντας· ἐμφανέως γὰρ δὴ ποιεῦσι. καταχηρώσαντες δὴ ὧν τὸν νέκυν Πέρσαι, γῇ κρύπτουσι. μάγοι δὲ κεχωρίδηται πολλὸν τὸ πρὸς ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ ἱρέων. οἱ μὲν γὰρ ἁγνεύουσι ἔμψυχον μηδὲν κτείνειν, εἰ μὴ ὅσα θύουσι· οἱ δὲ μάγοι αὐτοχειρίῃ πάντα, πλὴν κυνὸς καὶ ἀνθρώπου, κτείνουσι. καὶ ἀγῶνισμα τοῦτο μέγα ποιεῦνται, κτείνοντες ὁμοίως μύρμηκάς τε καὶ ὄφις, καὶ τἆλλα ἑρπετὰ καὶ πετηνά. καὶ ἀμφὶ μὲν τῷ νόμῳ τούτῳ ἐχέτω ὡς καὶ ἐρχθὲν ἐνομίσθη. ἄνειμι δὲ ὀπίσω τὸ πρότερον λόγον. Ἴωνες δὲ καὶ Αἰολέες, ὡς οἱ Λυδοὶ τάχιστα κατεστρέφατο ὑπὸ Περσέων, ἔπεμπον ἀγγέλους ἐς Σάρδις πρὸς Κῦρον, ἐθέλοντες ὅτι τοῖσι αὐτοῖσι εἶναι τοῖσι καὶ Κροίσῳ ἦσαν κατήκοοι. ὁ δέ, ἀκούσας αὐτέων τὰ πρέσβεγκε, ἔλεξέ σφι λόγον, ἄνδρα φὰς αὐλητὴν ἰδόντα ἰχθῦς ἐν τῇ θαλάσσῃ, αὐλέειν, δοκέοντα σφέας ἐξελεύσεσθαι ἐς γῆν· ὡς δὲ ψευσθῆναι τὴν ἐλπίδα, λαβεῖν ἀμφίβληστρον, καὶ περιβαλεῖν τε πλῆθος πολλὸν τῶν ἰχθύων καὶ ἐξειρύσαι. ἰδόντα δὲ πάλλομένους, εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἰχθῦς, „Παύεσθέ μοι ὀρχεόμενοι, ἐπεὶ οὐκ ἐμέο αὐ„λέοντος ἠθέλετε σκαίνειν ὀρχεόμενοι. Κῦρος μὲν τοῦτον τὸν λόγον τοῖσι Ἴωσι καὶ τοῖσι Αἰολεῦσι τῶνδε εἵνεκα ἔλεξε, ὅτι δὴ οἱ Ἴωνες πρότερον αὐτὸς Κύρου δεηθέντος δι' ἀγγέλων [a] ἀπίκεσθαι σφέας παρὰ Κροίσου, οὐκ ἐπείθοντο· τότε δὲ κατεργασμένων τῶν πρηγμάτων, ἦσαν ἑτοῖμοι πείθεσθαι Κύρῳ. ὁ μὲν δὴ, ὀργῇ ἐχόμενος, ἔλεγέ σφι τάδε. Ἴωνες δὲ ὡς ἤκουσαν τούτων ἀνενειχθέντων ἐς τὰς πόλιας, τείχεά τε περιεβάλλοντο ἕκαστοι, καὶ συνελέγοντο ἐς Πανιώνιον οἱ ἄλλοι πλὴν Μιλησίων· πρὸς μούνους γὰρ τούτους ὅρκιον Κῦρος ἐποιήσατο, ἐπ' οἷσπερ ὁ Λυδός. τοῖσι δὲ λοιποῖσι Ἴωσι ἔδοξε κοινῷ λόγῳ πέμψαι ἀγγέλους ἐς Σπάρτην, δεησομένους Ἴωσι τιμωρέειν. Οἱ δὲ Ἴωνες εἰσὶ τῶν καὶ τὸ Πανιωνίου ἐστί, τοῦ μὲν οὐρανοῦ, καὶ τῶν ὡρέων [b] ἐν τῷ καλλίστῳ ἱδρυσάμενοι πόλιας πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. οὔτε γὰρ τὰ ἄνω αὐτῆς χωρία τὠυτὸ ποιέει τῇ Ἰωνίῃ [c], οὔτε τὰ κάτω, οὔτε τὰ πρὸς τὸ ἠῶ, οὔτε τὰ πρὸς τὸ ἑσπέριον· τὰ μὲν, ὑπὸ ψυχροῦ τε καὶ ὑγροῦ πιεζόμενα,

quidem certe ſcio hæc factitare: quippe in aperto faciunt. Perſæ igitur cadaver poſtquam cera obleverunt terra condunt. Magi vero multum cum ab aliis hominibus, tum à ſacerdotibus Ægyptiis differunt. Siquidem hi puros ſe & caſtos ſtatuunt, ſi nullum animal occiderint præter ea duntaxat quæ immolant: Magi ſuis ipſorum manibus, excepto cane atque homine, quidvis occidunt; immo hoc palmarii loco ducunt, ſi pari modo formicas ſerpenteſque, & alia reptilia atque volatilia necaverint. Atque de hoc quidem ritu hunc in modum dictum ſit, prout omnino conſtitutus eſt: nos ad priorem narrationem recurrimus. PORRO Iones atque Æolenſes, ubi audierunt Lydos celerrime à Perſis ſubverſos, legatos Sardes miſerunt ad Cyrum, volentes iiſdem conditionibus parere Cyro, quibus etiam paruerant Crœſo. Verum Cyrus auditis quæ proferebant, tali narratione eis reſpondit; Tibicinem inquiens quendam ubi piſces in mari conſpexiſſet, canere tibia, exiſtimantem eos in terram egreſſuros: at ſpe ſua fruſtratum, ſumpto verriculo, & ingentem piſcium vim complexum eſſe, & extraxiſſe; & quum palpitantes cerneret, utique dixiſſe ipſum piſcibus, Temperate mihi à ſaltando, quando non libuit vobis me canente egredi ſaltando. Hanc narrationem Cyrus Ionibus Æolenſibuſque ideo dixit, quod Iones prius ipſo Cyro per legatos petente ut à Crœſo deficerent, recuſaverant: ac tum demum, rebus perfectis, parati eſſent Cyro imperata facere. Sic quidem ille ira commotus, hoc reſponſum eis dedit. Iones his auditis, quum ad ſuas civitates ea relata eſſent, tum mœnia communiunt ſinguli, tum congregabantur in Panionium alii omnes, præter Mileſios. quippe cum his ſolis fœdus inierat Cyrus, iiſdem conditionibus quibus & Lydus. Porro reliqui Iones communi nomine decreverunt legatos Spartam mittere, qui rogarent Ionibus auxilio venire. Iones vero illi ad quos Panionium quoque pertinet, urbes habent cum cœli bonitate, tum montium commoditate pulcherrime ſitas præ omnibus gentibus quas nos novimus, adeo ut neque ſuperior regio, neque inferior, neque ea quæ in orientem nec quæ in occidentem vergit plaga, Ioniam hac in parte æmulari poſſit. Siquidem hæc vel frigore vel aquis premitur:

a ἀγγέλων. b ὡρέων. c τὠυτὸ ἑτοιζόμενα τῇ Ἰωνίῃ.

mitur: illa rurſus calore ac ſitu ſqualet. Lingua utuntur non eadem, ſed quatuor derivationum modis. Miletus, prima earum urbs ad meridiem jacet. Poſt hanc Myus & Priene: hæ in Caria ſitæ ſunt, eadem inter ſe lingua utentes. Illæ vero in Lydia, Epheſus, Colophon, Lebedus, Teos, Clazomenæ, Phocæa, quæ cum jam dictis urbibus, quantum ad linguam attinet, nullo genere conveniunt, inter ſe tamen eadem ſonant lingua. Reliquæ ſunt tres urbes Ionicæ, quarum duæ inſulas habitant, Samum & Chium; una in continenti ſita, Erythræ. Ex his Chii & Erythræi eandem ſermonis proprietatem exercent: Samii vero ab his diſcrepantes, propriam quandam receperunt loquendi formam. Atque hunc in modum quatuor omnino linguarum
143 ſiunt proprietates. Ac horum Ionum Mileſii erant qui in obtegendo metu fœdus pepigerant. Inſularibus autem horum nihildum gravius fuit metuendum, quod Perſis Phœnices nondum eſſent ſubjecti, & ipſi Perſæ navalem uſum non haberent. Porro hi non aliam ob cauſſam ab Ionibus erant reſecti, quam quod cum imbecilles eſſent omnes alii Græci, tum Iones oppido quam infirmiſſimi, & minimi momenti. Siquidem præter unas Athenas, nulla urbs alia inſignis erat. unde alii Iones & Athenienſes, Ionum nomen refugerant, nolentes appellari Iones. Quinetiam nunc pleroſque ex illis apparet nominis iſtius pudere. Ceterum duodecim iſtæ civitates nomine ipſo gloriabantur, & fanum conſtruxerunt, cui ſuum ipſorum nomen poſuerunt Panionium; cujus nullos alios Ionas participes facere decreverant: nec erant qui poſtularent participes fieri, niſi Smyr-
144 næi. Tale quippiam Dorienſibus accidit qui Pentapolin nunc regionem incolunt, quæ eadem ante Hexapolis vocabatur. nam & hi cavent ne quem è finitimis Dorienſibus ad Triopicum ſacrum admittant: adeo ut etiam ex popularibus ſuis, qui ſacri legem tranſgreſſi eſſent, à communicatione excluſerint. Nam in certamine Apollinis Triopii tripodes victoribus conſtituebantur olim ærei: quos acceptos non è ſacro efferre, ſed deo dicare ibidem oportebat. At vir quidam Halicarnaſſenſis, nomine Agaſicles, victoria

να, τὰ ᾗ, ὑπὸ δ' θερμῆ τε καὶ [a] αὐχμώδεϊ. γλῶσαν δὲ ἑκάτερον οὐδεμίαν νενομίκασι, ἀλλὰ τρόπους τέσσερας [b] ἀφηγέονται. Μίλητος μὲν οὖν [c] πρώτη κεῖται πόλις πρὸς μεσαμβρίαν· μετὰ δὲ, Μυοῦς τε καὶ Πριήνη· αὗται μὲν ἐν τῇ Καρίῃ κατοίκηνται, καθὰ καὶ αἱ λεγόμεναι σφι. αἵδε δὲ ἐν τῇ Λυδίῃ· Ἔφεσος, Κολοφών, Λέβεδος, Τέως, Κλαζομεναί, Φώκαια. αὗται δὲ αἱ πόλιες τῇσι πρότερον λεχθείσῃσι ὁμολογέουσι καθὰ γλῶσαν οὐδέν, σφίσι δὲ [d] ὁμοφωνέουσι. ἔτι δὲ τρεῖς ὑπόλοιποι Ἰάδες πόλιες, τῶν αἱ δύο μὲν νήσους οἰκέαται, Σάμον τε καὶ Χῖον· ἡ δὲ μία ἐν τῇ ἠπείρῳ ἵδρυται, Ἐρυθραί. Χῖοι μέν νυν καὶ Ἐρυθραῖοι καθὰ τὠυτὸ λέγουσι, Σάμιοι δὲ ἐπ' ἐωυτῶν μούνοισι. ἔστι χαρακτῆρες γλώσσης τέσσερες [e] γίνονται. Τούτων δὴ ὧν τῶν Ἰώνων οἱ Μιλήσιοι μὲν ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ φόβου ὅρκιον [f] πησάμενοι· τοῖσι δὲ αὐτῶν [g] νησιώτῃσι οὐδὲν δεινὸν ἐδέδοκτο. ἔστε γὰρ Φοίνικες ἦσάν κω Περσέων κατήκοοι, οὔτε αὐτοὶ οἱ Πέρσαι ναυβατέουσι. ἀπεκέκριντο δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἰώνων οὗτοι κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, ἀθενέες δὲ ἐόντες τοῦ παντὸς τότε Ἑλληνικοῦ χρήματος, πολλοῦ δὲ οὐδὲν ἀθενέστερον τῶν ἐθνέων τὸ Ἰωνικὸν, καὶ λόγῳ ἐλαχίστῳ. ὅτι γὰρ μὴ Ἀθηναῖοι, οὐδὲν ἄλλο πόλισμα λόγιμον. οἱ μέν νυν ἄλλοι Ἴωνες καὶ Ἀθηναῖοι ἔφυγον τοὔνομα, οὐ βουλόμενοι Ἴωνες κεκλῆσθαι. ἀλλὰ καὶ νῦν φαίνονταί μοι οἱ πολλοὶ αὐτῶν [h] ἐπαισχύνεσθαι τῷ ὀνόματι· αἱ δὲ δυώδεκα πόλιες αὗται τῷ τε ὀνόματι ἠγάλλοντο καὶ ἱρὸν ἱδρύσαντο, ὀπὶ τῷ σφέων αὐτέων ὄνομα [i] ἔθεντο Πανιώνιον· ἐβουλεύσαντο δὲ αὐτὸ μεταδοῦναι μηδαμοῖσι ἄλλοισι Ἰώνων. ἀσθ' ἐδεήθησαν δὲ οὐδαμοὶ μετασχεῖν, ὅτι μὴ Σμυρναῖοι. Κατάπερ οἱ σὺν τῇ Πενταπόλι νῦν χώρης Δωριέες, πρότερον δὲ Ἑξαπόλι τὴν αὐτὴν ταύτην καλεομένης, φυλάσσονται ὧν μηδαμὸς ἐσδέξασθαι τῶν περσίκων Δωριέων ἐς τὸ Τριοπικὸν ἱρόν· ἀλλὰ καὶ σφέων αὐτέων [k] τοὺς πρὶν τὸ ἱρὸν ἀνομήσαντας ἐξεκλήισαν τῆς μετοχῆς. ἐν γὰρ τῷ ἀγῶνι τῷ Τριοπίῳ Ἀπόλλωνι ἐπίθεσαν τοπάλαι τρίποδας χαλκέους τοῖσι νικῶσι· καὶ τούτους χρεῶν τοὺς λαμβάνοντας σὺν τοῦ ἱροῦ μὴ ἐκφέρειν, ἀλλ' αὐτοῦ ἀναθεῖναι τῷ θεῷ. ἀνὴρ ὧν Ἁλικαρνησεὺς, τῷ οὔνομα ἦν Ἀγασικλέης, νικήσας, τὸν νό-

μον

a θερμῇ γε. b τέσσαρας. c αὐτῶν. d σφὶ γε. e τέσσαρες. f ὅρκια. g νυτέων. h αὐτέων. i ἐπὶτῷ σφέων αὐτέων τοὔνομα. k αὐτῶν.

Halicarnassus ex corpore Dorico pulsa. Cur Ioniæ fuerint duodecim urbes, falsa opinione repulsa. Nuptarum ira in maritos Dorienses.

μον κατηλόγησε· φέρων ὴ τοὺς τὰ ἑωϋτοῦ οἰκία προσεπαοσάλδωσε τ τρίποδα. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίην αἱ πέντε πόλιες, Λίνδος, καὶ Ἰηλυσός τε καὶ Κάμειρος, καὶ Κῶς τε καὶ Κνίδος, ἐξεκλήισαν τ μετοχῆς τὴν ἕκτην πόλιν Ἁλικαρνησόν. τούτοισι μέν νυν ταύτην τὴν ζημίην οὗτοι ἐπέθηκαν. Δοκέουσι δὲ μοι δυώδεκα πόλιας ποιήσασθαι οἱ Ἴωνες, καὶ οὐκ ἐθελῆσαι πλεονάς ἐσδέξασθαι, τοῦδε εἵνεκα. ὅτι καὶ ὅτε ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον, δυώδεκα ἦσαν αὐτῶν μέρεα, καθάπερ νῦν Ἀχαιῶν, τ ἐξελασάντων Ἴωνας, δυώδεκα ἐστὶ μέρεα. Πελλήνη μέν τε πρώτη πρὸς Σικυῶνος [a]· μετὰ δὲ, Αἴγειρα, καὶ Αἰγαί· ἐν τῇ Κρᾶθις ποταμὸς ἀένναός ἐστι, ἀπὸ τοῦ ὁ ἐν Ἰταλίῃ ποταμὸς τὸ οὔνομα ἔσχε· καὶ Βοῦρα, καὶ Ἑλίκη, (ἐς τὴν κατέφυγον Ἴωνες ὑπὸ Ἀχαιῶν μάχῃ ἐσσωθέντες) καὶ Αἴγιον, καὶ Ῥύπες, καὶ Πατρέες, καὶ Φαρέες, καὶ Ὤλενος, ἐν τῷ Πείρος ποταμὸς μέγας ἐστί· καὶ Δύμη, καὶ Τριταιέες, οἱ μοῦνοι τούτων [b] μεσογαῖοι οἰκέουσι. Ταῦτα δυώδεκα μέρεα νῦν Ἀχαιῶν ἐστι, καὶ τότε γε Ἰώνων ἦν. τούτων [c] δὴ εἵνεκα καὶ οἱ Ἴωνες δυώδεκα πόλιας ἐποιήσαντο· ἐπεὶ ὡς γά τι [d] μᾶλλον οὗτοι Ἴωνές εἰσι τ ἄλλων Ἰώνων, ἢ κάλλιόν τι γεγόνασι, μωρίη πολλὴ λέγειν· τ Ἀβαντες μὲν ἐξ Εὐβοίης εἰσὶ οὐκ ἐλαχίστη μοῖρα, τοῖσι Ἰωνίης μέτα οὐδὲ ξὺν ὀνόματος οὐδέν. Μινύαι ὴ Ὀρχομενίοισι ἀναμεμίχαται, καὶ Καδμεῖοι, καὶ Δρύοπες, καὶ Φωκέες ἀποδασμοὶ, καὶ Μολοσσοὶ, καὶ Ἀρκάδες Πελασγοὶ, καὶ Δωριέες Ἐπιδαύριοι, ἄλλα τε ἔθνεα πολλὰ ἀναμεμίχαται. οἱ ὴ αὐτέων, ἀπὸ πρυτανηίου τοῦ Ἀθηναίων ὁρμηθέντες, καὶ νομίζοντες γνησιώτατοι εἶναι Ἰώνων· ὅσοι ὴ ἀ γυναῖκας ἠγάγοντο ἐς τὴν ἀποικίην, ἀλλὰ Καρίας ἔσχον, τ ἐφόνευσαν τοὺς γονέας. Διὰ τοῦτον ὴ τ φόνον αἱ γυναῖκες αὗται, νόμον θέμεναι, σφίσι αὐτῇσι ὅρκους ἐπίλασαν, καὶ παρέδοσαν τῇσι θυγατράσι μή κοτε ὁμοσιτῆσαι τοῖσι ἀνδράσι, μηδὲ ὀνόματι βῶσαι τ ἑωϋτῆς ἄνδρα, τοῦδε εἵνεκα, ὅτι ἐφόνευσαν σφέων τοὺς πατέρας καὶ ἄνδρας καὶ παῖδας· καὶ ἐπί τε τούτῳ ποιήσαντες, αὐτῇσι [e] συνοίκεον. ταῦτα ὴ ἐν Μιλήτῳ. Βασιλέας ὴ ἐσήσαντο, οἱ μὲν αὐτῶν, Λυκίης, ἀπὸ Γλαύκου τοῦ Ἱππολόχου γεγονότας· οἱ ὴ, Καύκωνας Πυλίους, ἀπὸ Κόδρου τοῦ Μελάνθου. οἱ ὴ, καὶ συναμφοτέρους. ἀλλὰ γὰρ τοσαῦτα ἔχοντα ὀνόματος μᾶλ-

ctoria potitus, sustinuit legem hanc violare, tripodemque domum suam ferens clavo affigere. Propter quod commissum, quinque hæ civitates, Lindus, Ialysius, Camirus, Cos atque Cnidus, sextam civitatem Halicarnassum à sacrorum participatione removerunt; hac videlicet pœna Halicarnassæos castigantes. Atqui 145
mihi sane videntur Iones duodecim fecisse civitates, nec voluisse plures recipere, propterea quod eorundem etiam Peloponnesum habitantium totidem fuerint partes: quemadmodum nunc quoque Achæorum, qui Ionas è sedibus suis exegerunt, duodecim sunt partes. Nempe prima prope Sicyonem est Pellena, deinde Ægira & Ægæ, in qua est Crathis fluvius perennis, à quo & Italicus ille vocatus est: & Bura & Helice, in quam ab Achæis bello fracti Iones confugerunt; & Ægion, & Rhypes, & Patrenses, & Pharenses, atque Olenus, ubi Pirus ingens fluvius est. Postea Dyma & Tritæenses, qui soli mediterranea colunt. Hæ 146
nunc sunt duodecim Achæorum portiones quæ tum quoque Ionum erant, & propterea Ionibus duodecim civitates constituere placuit. Nam istos esse aliquid amplius præ aliis Ionibus, aut præstantius quippiam evasisse magna insania est asseverare: quum in his Abantes sint Eubœæ haud minima portio, qui tamen nec cum Ionia nec cum nomine quicquam habent commune: & Minyæ Orchomeniis sint admixti, & Cadmei, & Dryopes, & Phocenses immunes, & Molossi, & Arcades Pelasgi, & Dorienses Epidaurii, atque aliæ multæ nationes inter se commixtæ sint. Horum illi ex Atheniensium Prytaneo progressi & nobilissimos se Ionum existimantes, hi vero non duxerunt uxores in coloniam, sed habuerunt Caricas, quarum interemerant parentes. Propter quam cædem mulieres illæ legem tulerant, quam jurejurando inter se firmaverant, tradideruntque suis deinceps filiabus, cum maritis numquam cibum sumere, neque nomine compellare suum virum; ideo quod earum patres, maritos atque filios trucidassent, & quum hæc patrassent, secum matrimonia inirent. Hæc Mileti fiebant. Reges autem cre- 147
averant, partim Lycios, Glauco Hippolochi filio oriundos: partim Cauconas Pylios, Codro Melanthi progenie ortos: partim ex utrisque. Sed nomen tuentur acrius

a πρὸς Σικυῶνος. b τριῶν. c τριῶν. d ὡς γέτοι. e αὐτοῖσι.

acrius aliquanto quam ceteri Iones. Sint vero etiam illi veri atque genuini Iones: omnes tamen Iones sunt, quotquot Athenis oriundi Apaturia festum celebrant. Celebrant autem omnes, præter Ephesios & Colophonios, qui soli ex Ionibus ab Apaturiis arcentur, iique ob cædis paβ tratæ caussam. Porro Panionium locus est Mycales sacer, ad septentrionem vergens, communiter ab universis Ionibus Neptuno Heliconio dicatus. Mycale autem promontorium est continentis zephyro vento expositum, ad Samum pertinens. Ad hunc montem collecti ex urbibus Iones sacrificium celebrabant quod Panionia vocant. Accidit hoc sane non Ionum sacris duntaxat, verum communiter omnia Græcorum omnium festa in eandem literam finiunt, perinde atque Persarum γ nomina. Et hæ quidem Ionicæ sunt civitates. Æolicæ autem sunt, Cyme, quæ Phriconis vocatur, Larisæ, Novus murus, Tenus, Cilla, Notium, Ægiroessa, Pitana, Ægææ, Myrina, Grynia. Atque hæ XI Æolensium priscæ civitates. Una autem Smyrna hinc ab Ionibus diremta fuit. Alioqui & hæ duodecim erant numero, in continenti sitæ. Isti vero Æolenses regionem coluerunt præstantiorem, quam erat Ionum, ad cœli tamen temperiem nequaquam accedebat. Smyrnam vero hac occasione amiserunt Æolenses, quod Colophonios per seditionem inferiores & è patria submotos recepissent: qui postea Smyrnæos observantes, dum extra urbem Bacchi festum celebrarent, occlusis portis urbem occuparunt. Succurrentibus autem Æolensibus universis, sic inter eos transigebatur, ut si Iones supellectilem redderent, Æolenses Smyrna cederent. Hanc conditionem quum Smyrnæi accepissent, illos distribuerunt inter se undecim civitates, suos quæque constituens cives. Hæ itaque continentis sunt Æolicæ civitates, extra illas quæ Idam habitabant: nam illæ ad has non referuntur. Insulares vero quinque civitates Lesbum colunt. sextam enim in Lesbo Arisbam Methymnæi sibi subjecerant, licet consanguineam. In Tenedo autem una habitatur civitas, & altera quædam in Centum appellatis insulis. Jam vero Lesbiis Tenediisque nihil grave, perinde atque Ionibus insulas tenentibus, erat metuendum: at reliquis civitatibus communiter placuit Iones sequi, quocunque illi

μᾶλλόν τι τ̃ ἄλλων Ἰώνων. ἔσωζον δ̓ καὶ οἱ καθαρῶς γεγονότες Ἴωνες. εἰσὶ δ̓ πάντες Ἴωνες, ὅσοι ἀπ̓ Ἀθηναίων γεγόνασι, καὶ Ἀπατούρια ἄγουσι ὁρτήν. ἄγουσι δ̓ πάντες, πλὴν Ἐφεσίων καὶ Κολοφωνίων. ἕτοι γὰρ μοῦνοι Ἰώνων οὐκ ἄγουσι Ἀπατούρια· καί ϕασι πινὰ σκῆψιν. Τὸ δ̓ Πανιωνιόν ἐστι τ̃ Μυκάλης χώρου ἱρὸς, πρὸς ἄρκτον τετραμμένου, κοινῇ ἐξαρεθμημένου ὑπὸ Ἰώνων Ποσειδέωνι Ἑλικωνίῳ· ἡ δὲ Μυκάλη ἐστὶ τ̃ς ἠπείρου ἄκρη, πρὸς ζέφυρον ἄνεμον κατήκουσα Σάμῳ. ἐς τοῦτο συλλεγόμενοι ἀπὸ τῶν πολίων Ἴωνες, ἄγεσκον ὁρτήν, τῇ ἔθεντο ὄνομα Πανιώνια. πεποίηνται δ̓ οὔτι μοῦναι αἱ Ἰώνων ὁρταὶ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ Ἑλλήνων πάντων ὁμοίως πᾶσαι ἐς τὠυτὸ γράμμα τελευτῶσι, καταπερ τῶν Περσέων τὰ οὐνόματα. αὗται μὲν, αἱ Ἰάδες πόλιες εἰσι. Αἰόλιδες δ̓, αἱ Αἰολίδες, Κύμη, ἡ Φρικωνὶς καλεομένη, Λάρισαι, Νέον τεῖχος, Τέως, Κίλλα, Νότιον, Αἰγιρόεσσα, Πιτάνη, Αἰγαῖαι, Μύρινα, Γρύνιαι· αὗται ἕνδεκα Αἰολέων πόλιες αἱ ἀρχαῖαι. μία γὰρ σϕέων παρελύθη ὑπὸ Ἰώνων, Σμύρνη. ἦσαν γὰρ καὶ αὗται δυώδεκα αἱ ἐν τ̃ῇ ἠπείρῳ. ἕτοι δ̓ οἱ Αἰολέες χώρῃ μὲν ἔτυχον κτίσαντες ἀμείνω Ἰώνων, ὥρεων δ̓ ἧκουσαν οὐκ ὁμοίως. Σμύρνῃ δ̓ ὧδε ἀπέβαλον Αἰολέες. Κολοφωνίους ἄνδρας ϕασὶ ἐστασιακότας, καὶ ἐκπεσόντας ἐκ τ̃ πατρίδος, ὑποδεξαμένους. μὴ δ̓, οἱ Φυλάδες τῶν Κολοφωνίων φυλάξαντες τὰς Σμυρναίους ὁρτὴν ἔξω τείχεος ποιευμένους Διονύσῳ, τὰς πύλας ἀποκληίσαντες, ἔσχον τὴν πόλιν. βοηθησάντων δ̓ πάντων Αἰολέων, ὁμολογίῃ ἐχρήσαντο, τὰ ἔπιπλα ἀποδόντων τ̃ Ἰώνων, ἐκλιπεῖν Σμύρνην Αἰολέας. ποιησάντων δ̓ ταῦτα Σμυρναίων, διελόντο σϕέας αἱ ἕνδεκα πόλιες, καὶ ἐποιήσαντο σϕέων αὐτέων πολίτας. Αὗται μέν νυν αἱ ἠπειρώτιδες Αἰολίδες πόλιες, ἔξω τ̃ ἐν τ̃ῇ Ἴδῃ οἰκημένων. κεχωρίσθαι δὲ αὗται. αἱ δὲ τὰς νήσους ἔχουσαι, πέντε μὲν πόλιες τὴν Λέσβον νέμονται. τὴν γὰρ ἕκτην ἐν τ̃ῇ Λέσβῳ οἰκεομένην Ἀρίσβαν ὑποδεξάμενοι Μηθυμναῖοι, ἐόντας ὁμαίμους. ἐν Τενέδῳ δὲ μία οἰκέεται πόλις, καὶ ἐν τ̃ῇσι Ἑκατὸν νησοισι καλεομένῃσι ἄλλη μία. Λεσβίοισι μέν νυν Τενεδίοισι, καταπερ Ἰώνων τοῖσι τὰς νήσους ἔχουσι, οὐ δεινὸν ἐδέκετο· τ̃ῇσι δὲ λοιπ̃ῇσι πόλῃσι ἔαδε κοινῇ Ἴωσι ἕπεσθαι, τ̃ῇ ἂν ὅτοι

a μόναι. b Ἑλλήνων ὁμοίως. c ἐς ταὐτὸ. d τελευτῶσαι. e Λάρισαι. f πόλιες ἀρχαῖαι. g δυώδεκα ἐν τ̃ῇ. h ἀπαρχαῖαι πόλιες.

Lacedæmonii negato Ionibus auxilio tamen per legatos minantur Cyro eos spernenti, ut in regnum regressus Sardes & Lydos præfectis committat, quorum Pactyas defecit.

ἔσοι ἐξηγέωνται. Ὡς δὲ ἀπίκοντο [a] ἐς τὴν Σπάρτην τῶν Ἰώνων καὶ Αἰολέων οἱ ἄγγελοι, (καὶ γὰρ δὴ τάχιστα τοῦτο πρήσσετο) εἰλόμενοι πάντων λέγειν τὸν Φωκαέα, τῷ οὔνομα ἦν Πύθερμος. ὁ δὲ, πορφύρεόν τε εἵμα ἀμπεσχόμενος, ὡς ἂν πυθανόμενοι πολλοὶσι συνέλθοιεν Σπαρτιητέων, καὶ κατασκὼς, ἔλεγε πολλὰ, παραινέων ἑωυτοῖσι χρήζων· Λακεδαιμόνιοι δὲ ἔκως ἦκουον, ἀλλ' ἀπέδοξέ σφι μὴ παμπρεσβεύειν Ἴωσι. οἱ μὲν δὴ ἀπαλλάσσοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀπωσάμενοι τὸν Ἰώνων τοὺς ἀγγέλους, ὅμως ἀπέστειλαν πεντηκοντόρῳ ἄνδρας, ὡς μὲν ἐμοὶ [b] δοκέειν, κατασκόπους τά τε Κύρου πρηγμάτων, καὶ Ἰωνίης. ἀπικόμενοι δὲ ἔσοι ἐς Φώκαιαν, ἔπεμπον ἐς Σάρδις σφέων αὐτῶν [c] τὸν δοκιμώτατον, τῷ οὔνομα ἦν Λακρίνης, ἀπερέοντα Κύρῳ Λακεδαιμονίων ῥῆσιν, γῆς τῆς Ἑλλάδος μηδεμίαν [d] πόλιν σινάμορέειν [e], ὡς αὐτῶν ἀδικεομένων. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ κήρυκος, λέγεται Κῦρον ἐπείρεσθαι τοὺς παρεόντας οἱ Ἑλλήνων, τίνες εἰόντες ἄνθρωποι Λακεδαιμόνιοι, καὶ κόσοι πλῆθος, ταῦτα ἐωυτῷ προαγορεύσαι. πυθανόμενον δέ μιν εἰπεῖν τοῦδε τὸν κήρυκα τὸν „Σπαρτιήτῃσι, Οὐκ ἐδεισά κω ἄνδρας τοιούτους, „τοῖσί ἐστι χώρος ἐν μέσῃ τῇ πόλῃ ἀποδεδεγ„μένος, ἐς τὸν συλλεγόμενοι, ἀλλήλους ὀμόσαντες „ἐξαπατῶσι. τοῖσι, λέγεται ἐγὼ ὑγιαίνω, ἀντὶ τῶν „Ἰώνων πάθεα ἔσται ἕλλεχα [f], ἀλλὰ τὰ οἰκήια. ταῦτα ἐς τοὺς πάντας Ἕλληνας ἀπέρριψε ὁ Κῦρος τὰ ἔπεα, ὅτι ἀγορὰς κτησάμενοι, ὠνῆτε καὶ πρήσεσθε χρέων [g]. αὐτοὶ γὰρ οἱ Πέρσαι ἀγορῇσι οὐδὲν ἐωθασι χρῆσθαι, οὐδέ σφι ἔστι τοιοῦτο ἄγορή. μετὰ ταῦτα ἐπιτρέψας τὰς μὲν Σάρδις Ταβάλῳ ἀνδρὶ Πέρσῃ, τὸν δὲ χρυσὸν τόν τε Κροίσου καὶ τὸν τῶν ἄλλων Λυδῶν Πακτύῃ ἀνδρὶ Λυδῷ νομίζειν, ἀπήλαυνε αὐτὸς ἐς Ἀγβάτανα [g], Κροῖσόν τε ἅμα ἀγόμενος, καὶ τοὺς Ἴωνας ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιησάμενος τὴν πρώτην εἶναι. ἡ τε γὰρ Βαβυλὼν οἱ ἐμποδὼν ἦν, καὶ τὸ Βακτριον ἔθνος, καὶ Σάκαι τε καὶ Αἰγύπτιοι, ἐπ' οὓς ἐπεῖχέ τε στρατηλατέειν αὐτὸς, ὄπως δὲ Ἴωνας ἄλλον πέμψων στρατηγόν. Ὡς δὲ ἀπήλασε ὁ Κῦρος ἐκ τῶν Σαρδίων, τοὺς Λυδοὺς ἀπέστησε ὁ Πακτύης ἀπό τε Ταβάλου καὶ Κύρου· καταβὰς δὲ ἐπὶ θάλασσαν, ἅτε τὸν χρυσὸν ἔχων πάντα τὸν ἐκ τῶν Σαρδίων, ὑπισχύρισε τε ἐμισθοῦτο, καὶ τοὺς ὑπιθαλασσίους ἀνθρώπους ἔπεισε σὺν ἑωυτῷ στρατεύεσθαι. ἐλάσας δὲ ἐπὶ τὰς Σάρδις, ἐπο-

illi duxissent. Porro ubi Ionum Æolensiumque legati Spartam appulissent (id quod fiebat properanter) pro omnibus delegarunt verba facere Phocæensem quendam, cui nomen Pythermo. Hic purpurea veste amictus, ut hoc resciscentes plurimi convenirent Spartiatæ, processit: hortatusque est Lacedæmonios multis verbis ad suam defensionem. Sed Lacedæmonii nequaquam audiverunt, decretumque illis est auxilium Ionibus non ferre. Et hi quidem abierunt. Lacedæmonii, quamvis Ionum legatos repulissent, tamen pentecontoro emiserunt viros, quantum ego conjicio, qui res Cyri Ioniæque explorarent. Hi Phocæam appulsi, Sardes mittunt spectatissimum ipsorum, nomine Lacrinem, qui Cyro Lacedæmoniorum mandata perferret: nimirum ne ulli terræ Græciæ civitati damnum inferret; utpote se id minime neglecturis. Cyrus audiens quæ Lacri- 153
nes proferret, rogasse fertur circumstantes Græcos, quinam homines essent Lacedæmonii, & quam multi numero, talia sibi præscribentes: mox ubi hæc cognovisset, ad Spartiatam præconem dixisse, Equidem non extimui unquam homines illos quibus locus est in media urbe vacuus, in quem collecti mutuo ipsi sibi jurando imponunt. Atque his, (si modo sim incolumis) non Ionum, sed propria sua incommoda erunt in circulis deploranda. Hæc in universos Græcos verba detorsit Cyrus; quod fora ampla haberent emtioni & venditioni servientia. nam Persis fora non sunt in usu, neque illis ullum est forum. Post hæc Sardes Tabalo homini Persæ commisit: Crœsi autem ceterorumque Lydorum aurum Pactyæ viro Lydo tradidit curandum, ipse versus Agbatana contendit, Crœsum una ducens: Ionum interim non magnam habendam rationem esse ex primo usu statuens. quandoquidem Babylon ei obstaculo erat, & Bactriana natio, item Sacæ atque Ægyptii, in quos ipse expeditionem facere in animo habebat, contra Ionas autem alium ducem mittere. Ubi 154
vero Cyrus è Sardibus discessit, Lydos Pactyas à Tabalo atque Cyro defecisse impulit; & degressus ad mare, quippe Sardianum aurum omne in sua potestate habens auxilia mercede conduxit, maritimisque hominibus persuasit ut secum militarent. Et apud Sardes castra metatus,

a ἀπικέαλο. b ὡς ἐμοὶ. c αὐτέων. d μηδεμίλω. e συναμορέεσι. f ἄλιεχα. g Ἐχεάζονα.

tus, Tabalum in arce concluſum obſedit. Cyrus hæc in itinere intelligens, Crœſum ita alloquutus eſt, Quiſnam, inquit, Crœſe, finis erit eorum quæ mihi accidunt? non ceſſabunt Lydi (ut videntur) & ſibi & mihi negotium faceſſere. Delibero an non optimum ſit eos in ſervitutem redigere. Videor equidem nunc mihi perinde feciſſe, atque is, qui occiſo patre filiis pepercerit: ſicut quidem ego te, qui plus aliquid quam Lydorum pater eras, captum duco; ipſis autem Lydis urbem tradidi. Et deinde miror eos à me deficere? Quum hanc ſuam ſententiam Cyrus expoſuiſſet, Crœſus excepit, veritus ne Sardes funditus everteret, ô Rex, inquit, probabilia dixiſti. tu tamen ne per omnia indulgeas iræ, neque antiquam civitatem excideris, quæ cum ſuperiorum, tum eorum quæ nunc acciderunt, rea non eſt. nam priorum ego autor fui, id quod meopte hoc capite pendo: præſens factum Pactyas admiſit, cui tu Sardes commiſiſti: hic tibi pœnas det. Lydis autem veniam dans, hæc illis impera, ne vel defectionem meditari auſint, vel timendi eſſe poſſint. Interdicito illis per legatum, ne arma bellica poſſideant, jubetoque tunicas ſub palliis geſtare, ſubligare item cothurnos. Adhæc impera ut liberos citharam pulſare, & pſallere, & cauponari doceant. & celeriter, ô Rex, viros in mulieres videbis degeneraſſe, nihilque erit metuendum, ne rebelles unquam à te deſciſcant. Hæc ideo Crœſus ſuggeſſit, quod optabiliora hæc Lydis eſſe exiſtimaret, quam ſubactos eos venundari: ſat ſciens ſe, niſi prætextum idoneum comminiſceretur, non perſuaſurum illi ut inſtitutum deſereret. Adde etiam quod formidabat ne in poſterum aliquando Lydi, ſi imminentem calamitatem effugiſſent, rebellantes à Perſis funditus extinguerentur. Cyrus hac Crœſi admonitione gaviſus, remiſſaque iracundia, reſpondit ei ſe pariturum. Arceſſitoque Mazare, homine Medo, eadem illi præcepit, quæ Crœſus ſuggeſſerat, Lydis imperanda. Atque præter hæc mandavit, illos omnes ſub corona venundari, quotquot una cum Lydis Sardes oppugnaſſent: Pactyam autem prorſus vivum ad ſe perduci. Et iſta quidem ex itinere quum præcepiſſet, profectus eſt ad Perſarum ſedes. Pactyas vero intelligens exercitum contra ſe non pro-

ἐπολιόρκεε Τάβαλον, ἀπεργμένον ἐν τῇ ἀκροπόλει. Πυθόμενος δὲ κατ' ὁδὸν ταῦτα ὁ Κῦρος, εἶπε πρὸς Κροῖσον τάδε, Κροῖσε, τί ἔσεσθαι τὸ τέλος τῶν γινομένων τούτων ἐμοί; ἢ παύσονται Λυδοὶ, ὡς οἰκασι [a], πρήγματα παρέχοντες, καὶ αὐτοὶ ἔχοντες. Φροντίζω μὴ ἄμεινον ἢ ἐξανδραποδίσασθαι σφέας. ὁμοίως γάρ μοι νῦν γε φαίνομαι πεποιηκέναι, ὡς εἴ τις πατέρα ἀποκτείνας, τοὺ παίδων αὐτὸς φείσαιτο. ὡς ἢ καὶ ἐγὼ Λυδῶν τὸ μὲν τολέον τι ἢ πατέρα εὐνοῦχα σε λαβὼν ἄγω, αὐτοῖσι δὲ Λυδοῖσι τὴν πόλιν παραδοὺς, καὶ ἔπειτα θωυμάζω εἰ μοι ἀπεστᾶσι. ὁ μὲν δὴ τότε νόος, ἔλεγε· ὁ δὲ ἀμείβετο τοῖσδε, δείσας μὴ ἀναστάτους ποιήσῃ τοὺς Σάρδις, Ὦ βασιλεῦ, τὰ μὲν οἰκότα [b] εἴρηκας· σὺ μέντοι μὴ πάντα θυμῷ χρέω, μηδὲ πόλιν ἀρχαίην ἐξαναστήσῃς, ἀναμάρτητον ἐοῦσαν καὶ τοῦτο καὶ τοῦτο, καὶ τὸ νῦν ἐστεώτων. τὰ μὲν γὰρ πρόσθε ἐγώ τε ἐπρηξα, καὶ ἐγὼ κεφαλὴ [c] ἀναμάξας φέρω· τὰ δὲ νῦν παρεόντα, Πακτύης γάρ ἐστι ὁ ἀδικέων, τῷ σὺ ἐπέτρεψας Σάρδις, σὺ δὲ δότω τοι δίκην. Λυδοῖσι δὲ συγγνώμην ἔχων, τάδε αὐτοῖσι ἐπίταξον, ὡς μήτε ἀποστέωσι, μήτε δεινοί τοι ἔωσι [d]. ἀπὸ μέν σφι πέμψας, ὅπλα ἀρήια μὴ κεκτῆσθαι [e]· κέλευε δὲ σφέας κιθῶνάς τε ὑποδύειν τοῖσι εἵμασι, καὶ κοθόρνους ὑποδέεσθαι. πρόειπε δὲ αὐτοῖσι κιθαρίζειν τε καὶ ψάλλειν, καὶ καπηλεύειν παιδεύειν τοὺς παῖδας. καὶ ταχέως σφέας, ὦ βασιλεῦ, γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν ὄψεαι γεγονότας, ὥστε δέος δεινοί τοι ἔσονται μὴ ἀποστέωσι. Κροῖσος μὲν δὴ ταῦτά τε οἱ [f] ὑπετίθετο, αἱρεόμενος τοῦτα δοκέοντα Λυδοῖσι, ἢ ἀνδραποδισθέντας πρηθῆναι σφέας· ἐπισάμενος ὅτι ἢν μὴ ἀξιόχρεα πρόφασιν προτείνῃ, οὐκ ἀναπείσει μιν μεταβαλλόμενος· ἀρρωδέων δὲ μὴ ὕστερόν κοτε οἱ Λυδοὶ, ἢν τὸ παρεὸν ὑπεκφύγωσι, ἀποστάντες ἀπὸ τῶν Περσέων ἀπάλωνται. Κῦρος δὲ ἡσθεὶς τῇ ὑποθήκῃ, καὶ ὑπεὶς τῆς ὀργῆς, ἔφη οἱ πείθεσθαι. καλέσας δὲ Μαζάρεα ἄνδρα Μῆδον, ταῦτά οἱ ἐνετείλατο προφρᾶσαι Λυδοῖσι τὰ ὁ Κροῖσος ὑπετίθετο· καὶ προστάξαι ἀνδραποδίσασθαι τοὺς ἄλλους πάντας, οἱ μὴ Λυδῶν ἐπὶ Σάρδις ἐστρατεύσαντο, αὐτὸν δὲ Πακτύην πάντως ζῶντα ἀγαγεῖν παρ' ἑωυτόν. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐκ τοῦ ὀδοῦ ἐντελλόμενος, ἀπήλαυνε ἐς ἤθεα τὰ Περσέων. Πακτύης δὲ πυθόμενος ἀγχοῦ εἶναι στρατὸν, ἐπ' ἑωυτὸν ἐόντα, δείσας

[a] εἰκασι. [b] εἰκότα. [c] κεφαλῇ. [d] δεινοί τι ἔωσι. [e] κεκτῆσθαι. [f] ταῦτά οἱ.

Lydorum vitæ corruptela. Oraculum in Branchidis. Supplicis ſanctitas & Ariſtodici ſapiens pervicacia contra Deum.

δείσας ὤχετο φεύγων ἐς Κύμην. Μαζάρης δὲ ὁ Μῆδος ἐλάσας ὀλίγον ἀπὸ τῶν Σάρδεων, ἅτε Κύρου στρατὸν μοίρην ὀσηνδηκὼς ἔχων, ὡς οὐκ εὗρε ἔτι ἐόντας τοὺς ἀμφὶ Πακτύην ἐν Σάρδισι, πρῶτα μὲν τοὺς Λυδοὺς ἠνάγκασε τοῖς Κύρου ἐντολὰς ἐπιπλέειν· ἐκ τούτου δὲ κελεύσμοσύνης Λυδοὶ τὴν πᾶσαν διαίταν τῆς ζόης μετέβαλον. Μαζάρης δὲ μετὰ τοῦτο ἔπεμπε ἐς τὴν Κύμην ἀγγέλους, ἐκδιδόναι κελεύων Πακτύην· οἱ δὲ Κυμαῖοι ἔγνωσαν συμβουλῆς πέρι ἐς θεὸν ἀνῶσαι τὸ ἐν Βραγχίδῃσι. ἦν γὰρ αὐτόθι μαντήιον ἐκ παλαιοῦ ἱδρυμένον, τῷ Ἴωνές τε πάντες καὶ Αἰολέες ἐώθεσαν χρᾶσθαι. ὁ δὲ χῶρος ἔστι, ἐστὶ δὲ Μιλησίης ὑπὲρ Πανόρμου λιμένος. Πέμψαντες ὦν οἱ Κυμαῖοι ἐς τοὺς Βραγχίδας θεοπρόπους, ἠρώτων περὶ Πακτύην ὁκοῖόν τι ποιέοντες θεοῖσι μέλλοιεν χαριεῖσθαι. ἐπηρωτῶσι δὲ σφι ταῦτα χρηστήριον ἔφερε, ἐκδιδόναι Πακτύην Πέρσῃσι. ταῦτα δὲ ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι, ὥρμηντο ἐκδιδόναι· ὁρμωμένοισι [a] δὲ ταύτῃ ἐκ θεοῦ ἐμπόδιος, Ἀριστόδικος ὁ Ἡρακλείδεω, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν ἐὼν δόκιμος, ἔσχε μὴ ποιῆσαι ταῦτα Κυμαίους, ἀπιστέων τε τῷ χρησμῷ, καὶ δοκέων τοὺς θεοπρόπους οὐ λέγειν ἀληθέως. ἐς ὃ, τὸ δεύτερον περὶ Πακτύεω ἐπερησόμενοι, ἦισαν ἄλλοι θεοπρόποι, τῶν ἦν Ἀριστόδικος καὶ. Ἀπικομένων δὲ ἐς Βραγχίδας, ἐχρηστηριάζετο ἐκ πάντων Ἀριστόδικος, ἐπηρωτῶν [b] τάδε, Ὤναξ, ἦλθε παρ' ἡμέας ἱκέτης Πακτύης ὁ Λυδὸς, φεύγων θάνατον βίαιον ὑπὸ Περσέων· οἱ δέ μιν ἐξαιτέουσι, παραδοῦναι κελεύοντες Κυμαίους. ἡμεῖς δὲ δειμαίνοντες τὴν Περσέων δύναμιν, τὸν ἱκέτην ἐς τόδε ἐκ τεθαλμήκαμεν ἐκδιδόναι, πρὶν ἂν τὸ ἀπὸ σεῦ ἡμῖν δηλωθῇ ἀτρεκέως ὁκότερα ποιέωμεν. ὁ μὲν ταῦτα ἐπηρώτα· ὁ δ' αὖτις τὸν αὐτὸν σφι χρησμὸν [c] ἔφαινε, κελεύων ἐκδιδόναι Πακτύην Πέρσῃσι. ὡς ταῦτα ὁ Ἀριστόδικος ἐκ παρέργου ἐποιέετο τάδε· περιιὼν τὸν νηὸν κύκλῳ, ἐξαίρεε τοὺς στρουθοὺς, καὶ ἄλλα ὅσα ἦν γενοσαμένα ὀρνίθων γένεα ἐν τῷ νηῷ. ποιεύντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα, λέγεται φωνὴν ἐκ τοῦ ἀδύτου γενέσθαι, φέρουσαν μὲν πρὸς τὸν Ἀριστόδικον, λέγουσαν δὲ τάδε, Ἀνοσιώτατε ἀνθρώπων, τί τάδε τολμᾷς ποιέειν; τοὺς ἱκέτας μου ἐκ τοῦ νηοῦ κεραΐζεις; Ἀριστόδικον δὲ οὐκ ἀπορήσαντα πρὸς ταῦτα εἰπεῖν, Ὤναξ, αὐτὸς μὲν οὕτω τοῖσι ἱκέτῃσι βοηθέεις, Κυμαίους δὲ κελεύεις τὸν ἱκέτην ἐκδιδόναι; τὸν δὲ αὖτις ἀμείψασθαι τοῖσδε, Ναὶ κελεύω, ἵνα γε ἀσεβήσαντες, θᾶσσον ἀπόληθε, ὡς

procul abeſſe, conterritus fugit Cymen. Mazares vero nihil cunctatus, Cyri exercitus quotamcunque partem ducens Sardes promovit. Verum ubi Pactyam jam Sardibus abiiſſe cognovit, primum Lydos adegit Cyri mandatis obſecundare. Et ex hujus mandato Lydi omnem vitæ rationem commutarunt. Deinde Mazares nuncios Cymen miſit jubens Pactyam dedi. Sed Cymæi conſilio inito ſtatuerunt ad deum in Branchidis referendum quid facto opus eſſet. Erat enim illic oraculum pervetuſtum, quo Iones univerſi & Æolenſes uti conſueverant. Oraculum hoc in Mileſio agro eſt ſupra Panormum portum. Miſſis igitur ad Branchidas conſultoribus, 158
rogabant circa Pactyam quidnam facientes deis gratificaturi eſſent. Conſulentibus talia reſpondebatur Pactyam Perſis dedere. Quæ quum relata audirent Cymæi, putaverunt dedendum. Ceterùm quum huc multitudo propenſa eſſet, Ariſtodicus, Heraclidis filius, vir inter ceteros cives ſpectatus, oraculo parum fidens, & ipſos conſultores reſponſum non ex vero perferre exiſtimans tenuit quominus id facerent; donec iterum de Pactya interrogaturi alii mitterentur conſultores, inter quos Ariſtodicus quoque erat. Hi quum ad Branchi- 159
das perveniſſent, vnus ex omnibus Ariſtodicus conſulebat oracullum, ſciſcitans in hæc verba, O Rex, venit ad nos ſupplex Pactyas Lydus, mortem fugiens violentam ab Perſis. Hi eundem expoſcentes, jubent Cymæos hominem dimittere. Nos Perſarum potentiam formidantes, tamen ſupplicem nondum reddere auſi ſumus, donec indubitato intelligeremus ex te quid facere nos conveniret. Hunc in modum ſciſcitanti Ariſtodico, idem rurſus reſpondebatur, nempe Pactyam Perſis dedendum. Poſt hæc Ariſtodicus tale quippiam de induſtria aggreditur: Templum circumiens, paſſeres aliaſque aviculas quæ forte in templo iſtic nidulabantur, è nidis exemit. Quæ quum ille faceret, memorant vocem ex adyto auditam quæ ad Ariſtodicum ferretur, atque hujuſmodi quædam ſonaret, Hominum ſceleſtiſſime, quænam audacia te inceſſit ut ex templo meos ſupplices diripias? Ariſtodicum nihil dubitaſſe ad hunc modum reſpondere; Tune, ô Rex, ſic auxilium fers ſupplicibus, & Cymæos jubes ſupplicem tradere? Et deum viciſſim edidiſſe iſta, Equidem jubeo, ut impii male citius pereatis, ne deinde oraculum

a ὁρμεωμένοισι. b ἐπερωτῶν. c αὐτὸν σφὶ χρησμὸν.

Pactyas ab Chiis deditus Mazari post alia Ioniæ subacta mortuo, cui succeſſit Harpagus. Atarneus Myſiæ. Phocæenſium navigatio ad Arganthonium Tarteſſium.

lum de dedendis ſupplicibus laceſſatis. 160 Porro ubi hæc relata audiverunt Cymæi, neque volentes dedendo ſupplice iram divinam in ſe concitari, & perire, neque eundem penes ſe detinendo, oppugnari, hominem ablegant Mytilenam. Mytilenæi, quum Mazares ſubinde per nuncios Pactyam flagitaret, paciſcuntur pro certa mercede, quod tamen non auſim liquide aſſeverare, quandoquidem non fuit res perfecta. Cymæi enim cognoſcentes ea quæ à Mytilenæis geſta eſſent, miſſo Lesbum navigio, Pactyam deportant in Chium. Indidem vero ex Minervæ tutelaris deæ templo abſtractus, à Chiis traditus fuit. Tradiderunt autem Chii pro Atarnei mercede. Atarneus autem locus eſt Myſiæ, è regione Lesbi ſitus. Et ſic quidem compotes facti Perſæ in cuſtodia habebant Pactyam, ut Cyro illum monſtrarent. Atque multo exinde tempore; Chiorum nullus ex Atarneo neque molis libabat hordeaceis deo cuiquam, neque bellaria fructus inde decerpti pinſebantur, & ex omnium templorum uſu removebantur quæ ex 161 agro illo provenirent. Ab Chiis igitur Pactyas traditus fuit; Mazares mox in illos caſtra promovit, qui una Tabalum oppugnaſſent: & partim Prienenſes ſubigens pro mancipiis vendidit, partim Mæandri campum univerſum incurſavit prædam militibus permittens; Magneſiam etiam pari modo. Poſt id Mazares repentino morbo correptus, vita defun- 162 gitur. Hoc mortuo ſuffectus ſucceſſor imperii Harpagus ad mare deſcendit & ipſe Medus; quem Medorum rex Aſtyages impiis epulis exceperat, quique Cyri adiutor fuerat in regno occupando. Hic, inquam, à Cyro tunc inſtitutus dux, ſimulatque in Ioniam venit, urbes ductis aggeribus cepit. Nam ubi cives mœnibus clauſiſſet, aggeribus mox ad muros objectis expugnabat: atque ſic Phocæam primam Ionum civitatem aggreſſus eſt. Hi Phocæenſes, primi Græcorum longis navigationibus uſi ſunt: Adriamque ſimul & Tyrrheniam, Iberiam atque Tarteſſum hi ſunt qui oſtenderunt. Navigiis autem utebantur non rotundis, ſed penteconteris. Hi quum Tarteſſum venirent, grati admodum fuerunt regi, cui nomen erat Arganthonio, quique jam octoginta annis Tarteſſiorum regno præfuerat: vixit autem totos annos centum viginti. Atque Phocæenſes Arganthonio

,, ὡς μὴ τολοιπὸν περὶ ἱκετέων ἐκδόσιος ἔλθητε [a]
,, ὅπι τὸ χρηστήριον. Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι, βουλόμενοι μὴτε ἐκδόντες ἀπολέσθαι, μήτε παρ' ἑωυτοῖσι ἔχοντες πολιορκέεσθαι, ἐς Μυτιλήνην [b] αὐτὸν ἐκπέμπουσι. οἱ δὲ Μυτιληναῖοι [c], ἐπιπέμποντος τοῦ Μαζάρεος ἀγγελίας ἐκδιδόναι τὸν Πακτύην, παρεσκευάζοντο ἐπὶ μισθῷ ὁσωδή. ὅ γὰρ ἔχω τοῦτό γε εἰπεῖν ἀτρεκέως· οὐ γὰρ ἐτελεώθη. Κυμαῖοι γὰρ ὡς ἔμαθον τοῦτα πρησσόμενα ἐκ τῶν Μυτιληναίων, πέμψαντες πλοῖον ἐς Λέσβον, ἐκκομίζουσι Πακτύην ἐς Χίον. ἐνθεῦτεν δὲ ἐκ ἱροῦ Ἀθηναίης Πολιούχου ἀποσπασθεὶς, ὑπὸ Χίων ἐξεδόθη· ἐξεδόσαν δὲ οἱ Χῖοι ἐπὶ τῷ Ἀταρνεΐ μισθῷ· ἔστι δὲ Ἀταρνέος τοῦτο ἔτι χῶρος τῆς Μυσίης, Λέσβῳ ἀντίος. Πακτύην μέν νυν φυλάξαμενοι οἱ Πέρσαι εἶχον ἐν φυλακῇ, θέλοντες Κύρῳ ἀποδέξαι. ἐπὶ δὲ χρόνου ἔτι σὺκ ὀλίγου γενόμενος, ὥστε Χίων οὐδεὶς ἐκ τοῦ Ἀταρνέος τοῦτο, ἀπὸ τε ἀλὸς κριθέων πόχυσιν ἐποιέετο θεῶν οὐδενὶ, ἔτε πέμματα ἐπιτήδεια καρποῦ ἐνθεῦτεν, ἀπείχετό τε τῶν πάντων ἱρῶν τὰ πάντα ἐκ τῆς χώρης ταύτης γινόμενα. Χῖοι μέν νυν Πακτύην ἐξέδοσαν. Μαζάρης δὲ μετὰ ταῦτα ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς συμπολιορκήσαντας Τάβαλον. καὶ τοῦτο μέν, Πριηνέας ἐξηνδραποδίσατο· τοῦτο δὲ, Μαιάνδρου πεδίον πᾶν ἐπέδραμε, λείην ποιεύμενος τῷ στρατῷ· Μαγνησίην δὲ ὡσαύτως. μετὰ δὲ ταῦτα, αὐτίκα νόσῳ τελευτᾷ. Ἀποθανόντος δὲ τούτου, Ἅρπαγος κατίζει ἐς τὴν στρατηγίης, γένος καὶ αὐτὸς ἐὼν Μήδος, τὸν ὁ Μήδων βασιλεὺς Ἀστυάγης ἀνόμῳ τραπέζῃ ἔδαισε, ὁ τῷ Κύρῳ τὴν βασιληίην συγκαταρχασάμενος. ἔστι δὲ ὦν ἐνὴρ τότε ὑπὸ Κύρου στρατηγὸς ἀποδεχθεὶς, ὡς ἀπίκετο ἐς τὴν Ἰωνίην, αἱρέει τὰς πόλιας χώμασι. ὅκως γὰρ τειχήρεας ποιήσαιτο, τὸ ἐνθεύτεν χώματα χοῦν πρὸς τὰ τείχεα ἐπόρθεε. πρώτη δὲ Φωκαίη Ἰωνίης ἐπεχείρησε. Οἱ δὲ Φωκαιέες ἔστι ναυπλήσι μακρῇσι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐχρήσαντο, καὶ τήν τε Ἀδρίην καὶ τὴν Τυρσηνίην καὶ τὴν Ἰβηρίην καὶ τὸ Ταρτησσὸν ἔστι εἰσὶ οἱ καταδέξαντες. ἐναυπήγεον δὲ οὐ στρογγύλῃσι ναυσὶ, ἀλλὰ πεντηκοντέροισι. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸ Ταρτησσὸν, προσφιλέες ἐγένοντο τῷ βασιλέι τῶν Ταρτησσίων, τῷ ὄνομα μὲν ἦν Ἀργανθώνιος· ἐτυράννευσε δὲ Ταρτησσοῦ ὀγδώκοντα [d] ἔτεα, ἐβίωσε δὲ πάντα ἐτεα ἑκατόν. τούτῳ δὴ τῷ ἀνδρὶ προσφιλέες οἱ Φωκαιέες

a Ἔλθητε. b Μιτυλήνην. c Μιτυληναῖοι & mox Μιτυληναίων. d ut infra. Sed in MS. exſtat ὀγδοήκοντα.

Ejus liberalitas in Phocæenſes, qui ab Harpago ſubacti navigarunt Chium, mox Cyrnum, ubi Alalia eorum urbs. Oenuſiæ inſulæ. Feritas errantium & diræ.

ὕτω δή π ἐγίνοντο, ὡς τὰ μὲν πρῶτα σφέας ἐκλιπόντας Ἰωνίην, ἐκέλευε τὴν ἑωυτῆς χώρης οἰκῆσαι ὅκως βούλονται· μὴ δὲ, ὡς τοῦτο οὐκ ἔπειθε τοὺς Φωκαιέας, ὁ δὲ πυθόμενος τὴν Μῆδον παρ' αὐτῶν ὡς αὔξοιτο, ἐδίδου σφι χρήματα τείχεος περιβαλέσθαι τὴν πόλιν. ἐδίδου δὲ ἀφειδέως· καὶ γὰρ ἦν ἡ περίοδος τοῦ τείχεος οὐκ ὀλίγοι σταδίοι εἰσί· τοῦτο δὲ πᾶν, λίθων μεγάλων, καὶ εὖ συναρμοσμένων. Τὸ μὲν δὴ τεῖχος τοῖσι Φωκαιεῦσι τρόπῳ τοιῷδε ἐξεποιήθη. ὁ δὲ Ἅρπαγος ὡς ἐπήλασε τὴν στρατιὴν, ἐπολιόρκεε αὐτούς, προϊσχόμενος ἕπεα, ὡς οἱ καταχρᾷ εἰ βούλονται Φωκαιέες προμαχεῶνα ἕνα μοῦνον τοῦ τείχεος ἐρεῖψαι, καὶ οἴκημα ἓν καταρῶσαι· οἱ δὲ Φωκαιέες, προσημαινόντες τῇ δουλοσύνῃ, ἔφασαν θέλειν βουλεύσασθαι ἡμέρην μίαν [a] καὶ ἔπειτα ὑποκρινέεσθαι. ἐν ᾧ δὲ βουλεύονται αὐτοὶ, ἀπαγαγεῖν κελεύειν κέλευον τὴν στρατιὴν ἀπὸ τοῦ τείχεος. ὁ δὴ Ἅρπαγος ἔφη εἰδέναι μὲν εὖ τὰ κείνοισι μέλλοισι ποιέειν, ὅμως δέ σφι παρέναι βουλεύσασθαι. ἐν ᾧ ὦν ὁ Ἅρπαγος ἀπὸ τοῦ τείχεος ἀπήγαγε τὴν στρατιὴν, οἱ Φωκαιέες ἐν τούτῳ καταστάσαντες τὰς πεντηκοντέρους, ἐσθέμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ ἐπιπλα πάντα, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἀγάλματα τὰ ἐκ τῶν ἱρῶν, καὶ τὰ ἄλλα ἀναθήματα, χωρὶς ὅτι χαλκὸς ἢ λίθος ἢ γραφὴ ἦν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἐσθέντες, καὶ αὐτοὶ ἐσβάντες, ἔπλεον ἐπὶ Χίου. τὴν δὲ Φωκαίδα ἐρημωθεῖσαν ἀνδρῶν ἔσχον οἱ Πέρσαι. Οἱ δὲ Φωκαιέες, ἐπεί τε σφι Χῖοι τὰς νήσους τὰς Οἰνούσσας καλεομένας οὐκ ἐβούλοντο [b] ὠνεομένοισι πωλέειν, δειμαίνοντες μὴ σφέων μὲν ἐμπόριον γένηται, ἡ δὲ αὐτέων νῆσος ἀποκλησθῇ τούτου εἵνεκα, πρὸς ταῦτα οἱ Φωκαιέες ἐστέλλοντο ἐς Κύρνον. ἐν γὰρ τῇ Κύρνῳ εἴκοσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐκ θεοπροπίου ἀνεσήσαντο πόλιν τῇ οὔνομα ἦν Ἀλαλίη. Ἀρχανθώνιος δὲ τυραννεύσας ἤδη τετελευτήκεε. στελλόμενοι δὲ ἐπὶ τὸν Κύρνον, πρῶτα καταπλώσαντες ἐς τὴν Φωκαίδα, καταφόνευσαν τῶν Περσέων τὴν φυλακὴν, ἡ ἐφρούρεε παραδεξαμένη παρὰ Ἅρπάγου τὴν πόλιν. μετὰ δὲ, ὡς τοῦτο σφι ἐξέργαστο, ἐποιήσαντο ἰσχυρὰς κατάρας τῷ ὑπολειπομένῳ ἑωυτῶν ἐς σόλον. πρὸς δὲ τούτοισι, καὶ μύδρον σιδήρεον κατεπόντωσαν· καὶ ὤμοσαν μὴ πρὶν ἐς Φωκαίδα ἥξειν, πρὶν ἢ τὸν μύδρον τοῦτον ἀναφῆναι. στελλομένων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τὴν

thonio iſta occaſione ſic ſunt conciliati, ut primo quidem eos poſt Ioniam relictam jusſerit in ſua regione ſedes deligere ubicunque illis liberet. Verum quum hoc non perſuaſiſſet Phocæenſibus, intelligeretque ex eis interim Medum quemadmodum creſceret, pecunias illis dedit ad urbi murum circumdandum. Dedit autem non parce. Siquidem ipſius muri ambitus non paucorum eſt ſtadiorum, totuſque majuſculis lapidibus, iiſque affabre concinnatis. Et murus qui- 164
dem ille à Phocæenſibus hoc pacto fuit conſtructus. Porro Harpagus exercitum admovens, urbem oppugnavit: quum obtuliſſet illis verba, tanquam ſibi ſat eſſet, ſi vellent Phocæenſes unum duntaxat muri propugnaculum demoliri, & unam habitationem conſecrare. Phocæenſes ſervitutem averſantes, reſponderunt diem unum ſe velle conſultare, & dein reſponſuros: ſed interim dum conſultarent, illum jubebant exercitum ab urbe abducere. Harpagus autem quanquam ſe ſcire diceret quid facturi eſſent, tamen ſe illis ut conſultarent permittere. Iſto igitur tempore quo ab muro ille exercitum abduxit, Phocæenſes uſi ſunt in penteconteris deducendis, quibus liberos una cum uxoribus atque ſupellectile univerſa imponerent: ad hæc ſtatuas quoque ex templis & cetera donaria, niſi quæ vel ferrea vel lapidea aut denique picta eſſent, at reliqua omnia impoſuerunt. mox & ipſi conſcendentes, navigarunt in Chium. Phocæam ſic deſertam incolis occupaverunt Perſæ. Phocæenſes au- 165
tem, quum ipſis Chii inſulas quæ OEnuſſæ vocantur, licitantibus vendere nollent, metuentes ne illuc emporium transferretur, obque hanc cauſſam eorum inſula excluderetur, conceſſerunt Phocæenſes in Cyrnum. In hac enim inſula ante viginti annos civitatem ex vaticinio condiderant, nomine Alaliam. Interea autem Arganthonius fatis conceſſerat. Porro Cyrnum trajecturi Phocæenſes, prius reverterunt Phocæam, præſidiaque illic Perſarum quæ ab Harpago cuſtodiæ cauſſa relicta fuerant, trucidarunt. Quibus patratis, diras atroces imprecati ſunt unicuique ſuorum claſſem deſerenti. Præter has ferri quoque maſſam candentem in mare demergunt, jurantque non prius ſe Phocæam reverſuros quam maſſa iſta rurſus appareret. Sic autem quum na-

a μίην. b ἐβούλοντο.

Sic quoque ex cursu pars dimidia rediit Phocæam: reliquos ex Corsica, quam petierant, post quinquennium expulsos ab Carthaginiensibus & Tyrrhenis excepit Rhegium, mox Hyela. Cyrnus heros. Abdera a Teiis condita.

navigarent in Cyrnum, plusquam dimidiam illorum partem desiderium cepit & miseratio urbis & sedium illius regionis; atque etiam violato jurejurando renavigarunt Phocæam: qui autem eorum jurijurando inhæserunt, solventes ex OE-166 nussis Cyrnum navigarunt. Quo quum appulissent communiter habitarunt una cum superioris temporis colonis, per annos quinque, sacraque erexerunt. Ceterum quum jam vicinos omnes hostili more popularentur, communi sententia bellum in eos adornant Tyrrheni atque Carthaginienses, utrique sexaginta navibus: Phocæenses ex adverso sexaginta & ipsi naves milite implent, obviamque illis procedunt in mare quod appellatur Sardonium. Commissa navali pugna, Phocæensibus Cadmea quædam contigit victoria. nam quadraginta illis naves perierunt, reliquæ viginti detortis rostris factæ inutiles. Reversi igitur Alaliam, sumptis liberis uxoribusque atque reliquis facultatibus quantas ferre ipsis naves poterant, relicta Cyrno navigarunt Rhe-167 gium. Verum è navibus illis quæ perierant, quotquot viri in Carthaginiensium Tyrrhenorumque manus pervenerunt, eorum plurimos subiecerunt sorti, & hi protracti, lapidibus sunt obruti. Deinceps vero quæcunque ex Agyllensium vel pecoribus vel jumentis atque hominibus locum illum accedebant, ubi Phocæenses lapidati jacebant, continuo distorta fiebant, aut mutila aut remisso corpore. Quare Agyllenses Delphos miserunt, volentes admissum illud expiare. Pythia hæc ipsos jussit facere, quæ etiam nunc ab Agyllæis observantur. nam & justa illis persolvunt magnifice, & gymnicum celebrant ac equestre certamen. Et hæc Phocæensium portio quidem hujusmodi fato usa fuit. Qui autem illorum Rhegium confugerant, hinc progressi civitatem possederunt in agro OEnotriæ quæ nunc appellatur Hyela. Eam autem condiderunt, ab viro Posidoniate edocti, Pythiæ oraculo jussos fuisse Cyrnum condere, qui heros esset, non insulam. Atque Phocææ quidem in Ionia res 168 sic habent. Simile quiddam accidit Teiis, quorum murum simulatque per aggerem cepisset Harpagus, omnes conscensis navibus trajecerunt in Thraciam, ibidemque urbem condiderunt Abdera, cujus fundamenta prius jecerat Timesius Clazomenius:

τὴν Κύρνον, ὑστερ ἡμισεας τῶν ἀσῦν ἔλαθε ποθ᾽ τε καὶ οἰκτ᾽ τῆς πόλι᾽, καὶ τῶν ἡθεων τῆς χώρης· ψιλοδόρκιοι δε γιόμενοι, ἀπέωλεον ὀπίζω ἐς τὴν Φωκαίλω· οἱ δε αὐτῶν τὸ ὅρκιον ἐφύλασσον, ἀερθέντες ἐκ τ Οἰνυσσέων ἔπλεον. Ἐπείτε δε ἐς τὴν Κύρνον ἀπίκοντο, οἴκεον κοινῇ μετὰ τῶν πρότερον ἀπικομένων ἐπ᾽ ἔτεα πέντε, καὶ ἱρὰ ἐνιδρυσαντο. καὶ ἦσαν γὰρ δὴ [a] καὶ ἔφερον τὰς ωλοίκας ἁπάντας· στρατεύονται ὧν ἐπ᾽ αὐτὰς κοινῷ λόγῳ χρησάμενοι Τυρσηνοὶ καὶ Καρχηδόνιοι, νηυσὶ ἑκάτεροι ἑξήκοντα. οἱ δε Φωκαιέες, ωληρώσαντες καὶ αὐτοὶ τὰ ωλοῖα, ἐόντα ἀριθμὸν ἑξήκοντα, ἀντίαζον ἐς τὸ Σαρδόνιον καλεόμενον πέλαγ᾽. συμμισγόντων δε τῇ ναυμαχίῃ, Καδμείη τις νίκη τοῖσι Φωκαιεῦσι ἐγένετο. αἱ μὲν γὰρ ποστεράκοντα σφίσι νῆες διεφθάρησαν, αἱ δε εἴκοσι αἱ ωερίεσσαι, ἦσαν ἄχρηστοι· [b] ἀπερρέφαν γὰρ τὰς ἐμβόλους. καταωλώσαντες δε ἐς τὼ Ἀλαλίῃ, ἀνέλαβον τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὴν ἄλλην κτῆσιν ὅσην οἵη τε ἐγένοντο αἱ νῆες σφι ἄγειν· καὶ ἔπειτα ἀφέντες τὴν Κύρνον, ἔπλεον ἐς Ῥήγιον. Τῶν δε Διομηδειέων νεῶν τὰς ἄνδρας οἵ τε Καρχηδόνιοι καὶ οἱ Τυρσηνοὶ ἔλαχόν τε αὐτῶν [c] πολλῷ ωλείους, καὶ τούτους ἐξαγαγόντες κατέλευσαν. μετὰ δε Ἀγυλλαίοισι πάντα τὰ παρεόντα τ χώρου ἐν τῷ οἱ Φωκαιέες κατελευσθέντες ἐκέατο, ἐγίνετο διάστροφα & ἔμπηρα [d] & λοπόωληκτα ὁμοίως πεσόντα & ὑποζύγια & ἄνθρωποι. οἱ δε Ἀγυλλαῖοι ἐς Δελφοὺς ἐπεμπον, βουλόμενοι ἀκέσασθαι τὼ ἁμαρτάδα. ἡ δε Πυθίη σφέας ἐκέλευσε ποιέειν τὰ καὶ νυῦ οἱ Ἀγυλλαῖοι ἔτι ὑποτελέουσι. καὶ γὰρ ἐναγίζουσί σφι μεγάλως, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν & ἱππικὸν ὑπίσασι [e]. καὶ ὅτοι μὲν τ Φωκαιέων τοιούτῳ μόρῳ διεχρήσαντο. οἱ δ᾽ αὐτῶν ἐς τὸ Ῥήγιον καταφυγόντες, ἐνθεῦτεν ὁρμεώμενοι, ἐκτήσαντο πάλιν γῆς τ Οἰνωτρίης ταύτῃ, ἥτις νυῦ Τέλη καλέεται. ἔκτισαν δε ταύτῃ, πρὸς ἀνδρὸς Ποσιδωνιήτεω μαθόντες ὡς τ Κύρνον σφι ἡ Πυθίη ἔχρησε κτίσαι, ἥρων ἐόντα, ἀλλ᾽ ὐ τὼ νῆσον. Φωκαίης μὲν νυν πέρι τ ἐν Ἰωνίῃ ὅτω ἔσχε. Παραπλήσια δε τούτοισι καὶ Τήϊοι ἐποίησαν· ἐπεί τε γὰρ σφέων ἔλε χώματι τὸ τεῖχ᾽ Ἅρπαγ᾽, ἐσβάντες πάντες ἐς τὰ ωλοῖα, οἴχοντο ωλέοντες ὑπὸ τ Θρηικίης, καὶ ἐνθαῦτα ἔκτισαν πόλιν Ἄβδηρα· τὼ πρότερ᾽ τούτων Κλαζομένι᾽ Τιμήσι᾽ κτίσας,

a ἄγον γὰρ ἤδη. b ἀπιερέφαν. c αὐτέων. d ἴμπυρα. e γυμνικὸν ἱπισῶσι.

Ionia ab Harpago ſubacta. Conſilia Biantis & Thaletis ſalutaria. Carum vetuſtas.

οὐκ ἀπώνητο, ἀλλ' ὑπὸ Θρηίκων ἐξελασθεὶς [a], πιμὰς νῦν ὑπὸ Τηίων τῶν ἐν [b] Ἀβδήροισι ὡς ἥρως ἔχει. Οὗτοι μέν νυν Ἰώνων μοῦνοι τὴν δουλοσύνην οὐκ ἀνεχόμενοι, ἐξέλιπον τὰς πατρίδας. οἱ δ' ἄλλοι Ἴωνες, πλὴν Μιλησίων, ἁμὰ μάχης μὲν ἀπίκηντο [c] Ἁρπάγῳ, καθάπερ οἱ ἐκλιπόντες· καὶ ἄνδρες ἐγίνοντο ἀγαθοὶ, ὥστε ἑωυτῶν ἕκαστοι μαχόμενοι· ἐσωθέντες δὲ καὶ ἁλόντες, ἔμενον κατὰ χώρην ἕκαστοι [d], καὶ τὰ ἐπιτασσόμενα ἐπετέλεον. Μιλήσιοι δὲ (ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται) αὐτῷ Κύρῳ ὅρκιον πεποιήμενοι, ἡσυχίην ἦγον [e]. ὕστερον δὴ τὸ δεύτερον Ἰωνίη ἐδεδούλωτο. ὡς δὲ τὰς ἐν τῇ ἠπείρῳ Ἴωνας ἐχειρώσατο Ἅρπαγος, οἱ τὰς νήσους ἔχοντες Ἴωνες, καταῤῥωδήσαντες ταῦτα, σφέας αὐτοὺς ἔδοσαν Κύρῳ. Κεκακωμένων δὲ Ἰώνων, καὶ συλλεγομένων ἁπάντων ἐς τὸ Πανιώνιον, πυθόμενος γνώμην Βίαντα ἄνδρα Πριηνέα ὑποδέξασθαι Ἴωσι χρησιμωτάτην, τῇ εἰ ἐπείθοντο, παρῆν ἂν σφι εὐδαιμονέειν Ἑλλήνων μάλιστα· ὃς ἐκέλευε κοινῷ στόλῳ Ἴωνας ἀειρθέντας [f] πλέειν ἐς Σαρδὼ, καὶ ἑπτὰ πόλιν μίαν κτίζειν πάντων Ἰώνων. καὶ ὕτω ἀπαλλαχθέντας σφέας δουλοσύνης, εὐδαιμονήσειν, νήσων τε ἁπασέων μεγίστην νεμομένους, καὶ ἄρχοντας ἄλλων· μένουσι δέ σφι ἐν τῇ Ἰωνίῃ οὐκ ἔφη ἐνορᾶν ἐλευθερίην ἔτι ἐσομένην. αὕτη μὲν Βίαντος ἐκ Πριηνέος γνώμη ὕστερον διεφθαρμένοισι Ἴωσι γνωμένη. χρηστὴ δὲ, καὶ πρὶν ἢ διαφθαρῆναι Ἰωνίην, Θάλεω ἀνδρὸς Μιλησίου ἐγένετο, τὸ ἀνέκαθεν [g] γένος ἐὸν Φοινικήιον· ὃς ἐκέλευε ἓν βουλευτήριον Ἴωνας κεκτῆσθαι [h]. τὸ δὲ εἶναι ἐν Τέῳ. Τέων γὰρ μέσον εἶναι Ἰωνίης. τὰς δὲ ἄλλας πόλιας οἰκεομένας, μηδὲν ἧσσον νομίζεσθαι, καθάπερ εἰ δῆμοι εἶεν. ὕτω μὲν δὴ σφι γνώμας τοιάσδε ἀπεδέξαντο. Ἅρπαγος δὲ καταστρεψάμενος Ἰωνίην, ἐποιέετο στρατηίην ἐπὶ Κᾶρας καὶ Καυκωνίους [i] καὶ Λυκίους, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἴωνας καὶ Αἰολέας. εἰσὶ δὲ τούτων Κᾶρες μὲν ἀπιγμένοι ἐς τὴν ἤπειρον ἐκ τῶν νήσων. τὸ γὰρ παλαιὸν ἐόντες Μίνω τε κατήκοοι [k], καὶ καλεόμενοι Λέλεγες, εἶχον τὰς νήσους, φόρον μὲν οὐδένα ὑποτελέοντες, ὅσον γε ἐγὼ δυνατός εἰμι μακρότατον ἐξικέσθαι ἀκοῇ· οἱ δὲ, ὅκως Μίνως δέοιτο, ἐπλήρων οἱ τὰς νέας. ἅτε δὲ Μίνω καταστραμμένου γῆν πολλὴν, καὶ εὐτυχέοντος τῷ πολέμῳ, τὸ Καρικὸν ἓν ἔθνος λο-

zomenius: ſed qui nullum inde fructum tulit, ſed à Thracibus expulſus nunc à Teiis apud Abdera ut heros colitur. Hi igitur Ionum ſoli ſervitutem non ferentes, patrium ſolum reliquere. Verum alii Iones, præter Mileſios, prœliati quidem ſunt contra Harpagum, perinde atque illi qui exierunt, viroſque ſe ſtrenuos declararunt, de ſua patria quique pugnantes. Superati autem & capti in ſua quique patria remanſerunt, eaque quæ imperabantur ſubibant. Mileſii qui jam cum ipſo Cyro fœdus fecerant, (ſicut ſuperius à me dictum eſt) quietem agebant. Sic Ionia ſecundo ſerva facta eſt. Porro quum Ionibus iis potitus eſſet Harpagus qui continentem habitabant, inſulani horum exemplo conterriti, ultro ſeſe dediderunt Cyro. Jam verò Ionibus, etiam- 170
ſi afflictis, nihilominus ad Panionium convenientibus, audio Biantem Prienenſem dediſſe ſaluberrimum illis conſilium: cui ſi obtemperaſſent, licuiſſet Græcorum omnium feliciſſimos vivere. Siquidem ille ſuadebat, ut communi claſſe ſolventes Sardiniam peterent, & ibi unam civitatem omnium Ionum conſtruerent. Hoc enim pacto eos ſervitute liberatos feliciter eſſe victuros, omnium inſularum maximam incolentes, & ceterarum imperio potientes. Sin autem manerent in Ionia, nullam inquit ſibi apparere libertatis ſpem. Hæc Biantis Prienenſis ſententia de Ionibus in ſtatu perdito fuit. Verum Thaletis quoque Mileſii, ſed genus trahentis ex Phœnice, ſalubre fuit illud conſilium, jam ante ſic corruptam Ioniam datum, qui juſſerit Ionas unam quandam curiam habere, eamque eſſe in Teo: propterea quod Teos media eſſet Ioniæ: ceteras autem civitates habitatas, nihilominus legibus ſuis uſuras, ac ſi forent populi. Atque hi quidem hujuſmodi conſilia illis declaraverunt. Harpagus, 171
ſubacta Ionia, exercitum traduxit in Caras, & Cauconios atque Lycios, una ducens Ionas atque Æolenſes. In his Cares quidem ex inſulis tranſierunt in continentem. Olim enim Minoi parebant, appellatique Leleges, inſulas habitabant, tributum quidem nullum pendentes, quantumcunque ego poſſum ad longiſſima audiendo venire. illi vero quum Minos flagitabat, naves ei implebant. Quum autem ille ſubjeciſſet ſibi magnum dominium & felix belli foret, Carica gens, omnium

a ἐξελαθεὶς. b Τηίων ἐν. c ἀπίκατο. d ἕκαστοι. e ἄγον. f ut paulo ante. Attamen MS. αἰρεθέντας. g ἐγγύθεν ἀνέκαθεν. h οἰκῆσαι. i Καυνίους paſſim. k Μίνῳ κατήκοοι.

omnium quæ illo tempore ſimul claruerunt ingenioſiſſima & quidem maximopere exſtitit: ejuſque memorantur tria inventa, quibus & Græci fuerunt uſi; quippe galeis criſtas adalligare oſtenderunt Cares, & clypeis ſigna adjungere; & lora clypeis qui primi fecerunt, hi ſunt. antea namque citra habenas geſtabant clypeos quotquot clypeis uti ſolebant, balteis duntaxat coriaceis gubernantes, collo ſiniſtroque humero circumpoſita habentes. Poſt Caras autem longo tempore ſuccedente, Dorienſes atque Ione ex inſulis egreſſi ſunt & ſic in continenti ſedes poſuerunt. Hunc in modum Cretenſes de Caribus referunt. Quanquam his non aſſentiuntur ipſi Cares, qui ſe aborigines atque indigenas continentis eſſe memorant, eodemque nomine ſemper uſos quo cummaxime. atque apud Mylaſſa Iovis Carii delubrum oſtentant vetuſtum, cujus etiam participes ſunt Myſi atque Lydi, ut qui Caribus ſint germani. Quippe Lydum & Myſum Caris fratres eſſe dicunt, atque ob id eodem utuntur fano: at quotquot alterius gentis, Carum lingua utuntur, non tamen
2 ſacrum participant. Cauconii vero, quantum mihi videtur, indigenæ ſunt: etſi ipſi ſe è Creta oriundos affirmant. Linguam ſane aut ipſi ad Caricum populum accommodaverunt, aut Cares ad Cauconicum. id quod liquide decernere nequeo. At legibus utuntur multum diverſis cum ab aliis gentibus, tum à Caribus. Nam apud illos laudatiſſimum habetur, pro diſcrimine ætatum & amicitiæ catervatim ad compotationes convenire tam viros quam mulieres atque pueros. Sacra quum ipſis conſtituta eſſent externa, eorum poſtea pertæſi, quum patriis duntaxat videretur utendum diis, Cauconii omnis ætatis ſumptis armis ad Calyndicos uſque montes perſequebantur, haſtis aëra cædentes, exclamanteſque externos ſe exigere deos. Et hujuſmodi moribus illi
3 utuntur. Lycii autem è Creta ab initio originem traxerunt. Cretam enim primum univerſam barbari incolebant: deinde contendentibus de imperio filiis Europæ Sarpedone atque Minoe, Minos per factionem ſuperior factus expulit Sarpedonem ejuſque partium ſocios. Hi expulſi in Aſiæ regionem venerunt Milyada. Quam enim nunc Lycii incolunt, olim erat Milyas: at Milyæ tunc appellaban-

λογισώπεπεν τ̃ ἐθνέων ἁπάντων καπὶ τ̃τον ἅμα τ̃ χρόνον μακρῷ [a] μάλιστα. καί σφι τεῖχα ἐξεύρήματα ἐγένετο, τοῖσι οἱ Ἕλληνες ἐχρήσαντο. καὶ γὰ ὅπὶ τὰ κράνεα λόφους ὅπιδέεσθαι Κᾶρές εἰσι οἱ καπαδέξαις̃ες· καὶ ὅπὶ τὰς ἀσπίδας τὰ σημεῖα ποιέεσθαι· καὶ ὄχανα ἀσπίσι ἔτοί εἰσι οἱ ποιησάμενοι πρῶτοι· πρὶν ἢ ἄνδρ ὀχάνων ἐφόρεον τὰς ἀσπίδας πάντες οἵπερ ἐώθεισαν ἀσπίσι χρέεσθαι, τελαμῶσι σκυτίνοισι οἰηκίζοντες ἐπὶ τοῖσι αὐχέσι τε & τοῖσι ἀριστερο῀σι ὤμοισι ἐπεικείμενοι. μετὰ ἢ τὰς Κᾶρας, χρόνῳ ὕστερον πολλῷ Δωριέες τε καὶ Ἴωνες ἐξανέστησαν ἐκ τ̃ νήσων, & ἔτω ἐς τὴν ἤπειρον ἀπίκνο῀το. καπὰ μὲν δὴ Κᾶρας ἔτω Κρῆτες λέγουσι γενέσθαι· ὁ μέν τοι αὐτοί γε ὁμολογέουσι τ̃τοισι οἱ Κᾶρες, ἀλλὰ νομίζουσι αὐτοὶ ἐωυτὸς εἶναι αὐτόχθονας ἠπείρω̃τας, & τῷ ὀνόματι τῷ αὐτῷ ἀεὶ διαχρεωμένους τῷ περ νῦν. ἀποδεικνῦσι ἢ ἐν Μυλάσοισι Διὸς καρίῃ ἱρὸν μέγα, ἐ Μυσοῖσι μὲν & Λυδοῖσι μέτεστι, ὡς κασιγνήτοισι ἐ̃σι τοῖσι Καρσί. τὸν γὰ Λυδὸν & τ̃ Μυσὸν λέγουσι εἶναι Καρὸς ἀδελφεούς. τ̃τοισι μὲν δὴ μέτεστι· ὅσοι ἢ ἐόντες ἄλλῃ ἔθνε῀, ὁμόγλωσσοι τοῖσι Καρσὶ ἐγένο῀το, τ̃τοισι ἢ οὐ μέτ. Οἱ ἢ Καυκώνιοι, αὐτόχθονες, δοκέειν ἐμοὶ, εἰσί. αὐτοὶ μέν[1]οι ἐκ Κρήτης φασὶ εἶναι. πρὸσκεχωρήκασι ἢ γλῶσσαν μὲν πρὸς τὸ Καρικὸν ἔθνο῀, ἢ οἱ Κᾶρες πρὸς τὸ Καυκωνικόν· τ̃το γὰ οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρῖναι. νόμοισι ἢ χρέωνται κεχωρισμένοισι πολλὸν τ̃ τε ἄλλων ἀνθρώπων & Καρῶν. τοῖσι γὰ κάλλιστόν ἐστι κατ' ἡλικίην τε & φιλότητα εἰλαδὸν [b] συγίνεσθαι ἐς πόσιν, & ἀνδράσι & γυναιξὶ & παισί. ἐδρωθέντων δέ σφι ἱρῶν ξεινικῶν, μετέπεμπε ὡς σφι ἀπέδοξε, (ἔδοξε ἢ τοῖσι πατρίοισι μοῦνον χρᾶσθαι θεοῖσι) ἐνδυσάμενοι τὰ ὅπλα ἅπαντες Καυκώνιοι ἤλαυνον τύπτοντες δόρασι τ̃ ἠέρα, μέχρι ἔρων τ̃ Καλυνδικῶν ἵκοντο [c], & ἔφασαν ἐκβάλλειν τὸς ξεινικὸς θεούς. & ἔτω μὲν τρόπῳσι τοιούτοισι χρέωντ. Οἱ ἢ Λύκιοι ἐκ Κρήτης τὸ παλαιὸν γεγόνασι· τὴν γὰ Κρήτην εἶχον τὸ παλαιὸν πᾶσαν βάρβαροι. διενεχθέντων ἢ ἐν Κρήτῃ ποτὲ τ̃ βασιλήιος τ̃ Εὐρώπης παίδων, Σαρπηδόν & τε & Μίνω, ὡς ἐπεκράτησε τῇ τέχνῃ Μίνως, ἐξήλασε αὐτόν τε Σαρπηδόνα & τὸς στασιώτας αὐτ· οἱ ἢ, ἀποφθέντες, ἀπίκοντο τ̃ Ἀσίης ἐς γλῶ τὴν Μιλυάδα. τὴν γὰ νῦν Λύκιοι νέμοντ, αὕτη τὸ παλαιὸν ἐκλῶ Μιλυάς. οἱ ἢ Μιλύαι,

a χρύσιον, & μαχρῷ. b ἰλαδόν. c ἵκοντο.

Solymi & Termilæ. Lycus Ægei frater. Lyciorum genealogia ex matribus. Cnidii. eorum labor impeditus.

τότε Σόλυμοι ἐκαλέοντο. τέως μὲν δὴ αὐτῶν [a] Σαρπηδὼν ἦρχε. οἱ δὲ ἐκαλέοντο τότε τε ἐνείκαντο ὄνομα, καὶ νῦν ἔτι καλέονται ὑπὸ τῶν ἐωυτῶν οἱ Λύκιοι, Τερμίλαι. ὡς δὲ ἐξ Ἀθηνέων [b] Λύκος ὁ Πανδίονος, ἐξελαυθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφεοῦ [c] Αἰγέως, ἀπίκετο ἐς τὰς Τερμίλας πρὸς Σαρπηδόνα, ἔτω δὴ καλεῦ ὑπὸ τῶν Λύκα τὴν ἐπωνυμίην Λύκιοι ἀνὰ χρόνον ἐκλήθησαν. νόμοισι δὲ, τὰ μὲν Κρητικῆσι, τὰ δὲ Καρικῆσι χρέωνται. ἓν δὲ τόδε ἰδιον νενομίκασι, καὶ ἑτέροισι ἀλλοισι συμφέρονται [d] ἀνθρώπων· καλέονται ἀπὸ τῶν μητέρων ἑωυτοὺς, καὶ οὐκὶ ἀπὸ τῶν πατέρων. εἰρομένου δέ τευ τῶν ἑωυτοῦ τινα εἴη, καταλέξει ἑωυτὸν μητρόθεν, καὶ τὰς μητρὸς ἀναπεμπάζεται [e] τὰς μητέρας. καὶ ἢν μέν γε γυνὴ [f] ἀστὴ δούλῳ συνοικήσῃ, γενναῖα τὰ τέκνα νενόμισται· ἢν δὲ ἀνὴρ ἀστὸς, καὶ ὁ πρῶτος αὐτῶν [g], γυναῖκα ξείνην ἢ παλλακὴν ἔχῃ, ἄτιμα τὰ τέκνα γίνεται. Οἱ μέν νυν Κᾶρες ἀδὲν λαμπρὸν ἔργον ἀποδεξάμενοι, ἐδουλώθησαν ὑπὸ Ἁρπάγου· οὔτε αὐτοὶ οἱ Κᾶρες ἀποδεξάμενοι ἀδὲν, οὔτε ὅσοι Ἑλλήνων ταύτην τὴν χώρην οἰκέουσι. οἰκέουσι δὲ καὶ ἄλλοι, καὶ Λακεδαιμονίων ἄποικοι Κνίδιοι, τῆς χώρης τῆς σφετέρης τετραμμένης ἐς πόντον, τὸ δὴ Τριόπιον καλέεται. ἀρξαμένης δὲ ἐκ τῆς Χερσονήσου τῆς Βυβασσίης [h], ἐούσης τε πάσης τῆς Κνιδίης, σμικρὴ ὀλίγης, περιῤῥοός· (τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς βορέην ἄνεμον, ὁ Κεραμεικὸς [i] κόλπος ἀπείργει, τὰ δὲ πρὸς νότον, ἡ κατὰ Σύμην τε καὶ Ῥόδον θάλασσα) τὸ ὧν δὴ ὀλίγον τεῦ, ἐὸν ὅσον τε ὀκτὼ πέντε στάδια, ὤρυσσον οἱ Κνίδιοι, ἐν ὅσῳ Ἅρπαγος τὴν Ἰωνίην κατεστρέφετο, βουλόμενοι νῆσον τὴν χώρην ποιῆσαι. ἐντὸς δὲ πᾶσά σφι ἐγίνετο. τῇ γὰρ ἡ Κνιδίη χώρη ἐς τὴν ἤπειρον τελευτᾷ, ταύτῃ ὁ ἰσθμός ἐστι τοῦ ὀρύσσου. καὶ δὴ πολλῇ σπουδῇ ἐργαζομένων τῶν Κνιδίων· μᾶλλον γάρ τι καὶ θειότερον ἐφαίνοντο πυρῴσκεσθαι οἱ ἐργαζόμενοι τοῦ οἰκότος [k], τά τε ἄλλα τοῦ σώματος, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τοὺς ὀφθαλμούς, θραυομένης τῆς πέτρης· ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους ἐπειρησομένους [l] τὸ ἀντίξοον. ἡ δὲ Πυθίη σφι (ὡς αὐτοὶ Κνίδιοι λέγουσι) χρᾷ ἐν τριμέτρῳ τόνῳ τάδε,

Ἰσθμὸν δὲ μὴ πυργᾶτε, μηδ' ὀρύσσετε·
Ζεὺς γὰρ κ' ἔθηκε νῆσον, εἰ κ' ἐβούλετο.

labantur Solymi. Olim quidem ipſis imperitavit Sarpedon, & illo ipſo quod attulerant nomine vocabantur, & nunc adhuc Lycii vocantur à vicinis Termilæ. Quum verò Lycus Pandionis filius, & ipſe à fratre Ægeo Athenis pulſus, ad Sarpedonem in Termilas abiiſſet, factum eſt temporis progreſſu ut de Lyci nomine Lycii vocarentur. Legibus utuntur partim Creticis, partim Caricis. Hoc tamen unum, præter ceteros homines, pro lege habent peculiare, & cum nullis aliis hominum conveniens; à matribus nomina ſibi induunt, non à patribus: & ſi quis prope ſtantem percontetur quis ſit, quave familia ortus, deſcribet ſe ab matre & matris avias protinus memorabit. Adde quod ſiqua urbana ſervo nupſerit, liberi qui ex his ſuſcipiuntur, ingenui exiſtimabuntur: ſin autem vir civis, & quidem inter eos primarius, uxorem duxerit externam aut pallacam, ſuſcepti ex his liberi reputabuntur remoti ab honoribus. Enimvero hujus tempeſtatis Cares 174
nullo præclaro facinore edito, ab Harpago ſubacti ſunt. Nec Cares tantum nullium ediderunt, ſed nec Græci quotquot illam regionem tenent. Tenent autem cum alii, tum Lacedæmoniorum coloni Cnidii, quorum regio declinat ad mare, quæ appellatur Triopium. Nam quum initium ex Bybaſſia peninſula ſumat & præter exiguum quid Cnidia omnis ſit circumflua: (eam enim partem qua boream ſpectat, Ceramicus coercet ſinus, auſtralem vero mare, in quo eſt Syme ac Rhodus) iſtud igitur exiguum, circiter quinque ſtadiorum, Cnidii fodiebant, interea dum Harpagus Joniam everteret, volentes ſuam regionem in inſulæ formam redigere. Intus vero univerſa illis erat: nam Cnidia regio qua parte in continentem finitur, illic iſthmus eſt, quem fodiebant. Et ſane multa manu operantibus Cnidiis, amplius humano & divinius videbantur vulnerari operarii, quam ſolet in talibus fieri, cum alias corporis partes, tum præcipue oculos inciſâ & vulneratâ petrâ: Delphos miſerunt conſultores oraculi, qui ſciſcitarentur quidnam eſſet quod tantopere adverſaretur. Pythia, ut ipſi referunt Cnidii ſenario verſu reſpondit talia,

Nec aggerate, nec vel Iſthmum fodite:
Nam, ſi placuiſſet, inſulam dederat
Deus.

Κνί- Quum

a αὐτέων. b Ἀθηναίων. c ἀδελφεῦ. d συμφέρεται. e ἀναμνέεται. f ἢν μὲν γυνὴ. g αὐτέων. h eſt emendatio Iſ. Voſſii, & vera, pro vulgato Βυβλισίης, quod nihil eſt. i Κεραμικὸς. k εἰκότος. l Δελφοὺς, ἐπειρησομένους.

Quum talia responderet Pythia, Cnidii à fodiendo destiterunt, & invadenti cum exercitu Harpago, ultro sese sine prœlio
175 dediderunt. Pedasenses erant qui mediterraneam supra Halicarnassum colunt; quibus quum incommodum aliquod eventurum est, ipsis seu eorum vicinis, sacerdos Palladis magnam barbam accipit. id quod ter illis accidit. Hi soli in Caria virorum Harpago aliquamdiu reluctati sunt, plurimumque negotii exhibuerunt, montem muniendo cui nomen Lida. Tandem tamen & ipsi expugnati fuerunt.
176 Ceterum ubi in Xanthium campum exercitum duxit Harpagus, Lycii contra procedentes, paucique cum multis confligentes, strenue sese gesserunt. Superati autem prœlio fugatique in urbem, uxores, liberos atque pecunias una cum familiis in arcem congregaverunt, admotoque mox igne arcem universam istam incenderunt. Quæ ubi fecissent, ipsi & jurejurando atroci adstricti & clam egressi, pugnando Xanthii omnes oppetierunt. Ex Lyciis autem, qui Xanthios nunc dicunt se esse, hi omnes præter octoginta familias sunt convenæ. Nam octoginta istæ familiæ tunc peregrinabantur, ideoque superstites remanserunt. Xanthum quidem igitur hunc in modum obtinuit Harpagus: pari modo Caunum. Nam Caunii Lycios imitabantur magna
177 ex parte. Tum igitur inferiorem Asiam Harpagus evertebat, superiorem ipse Cyrus, unamquamque gentem subigens nullamque prætermittens. At nos in præsentia illorum plura omittemus, ea duntaxat narraturi, quæ illi quamplurimo constiterunt labore, suntque memoratu digniſſima. Quum igitur Cyrus continentem universam suæ ditionis fecisset,
178 Assyriis imminebat. ASSYRIÆ autem cum alia multa sunt magna oppida, tum vero celeberrimi nominis ac validissimum est BABYLON, ubi ipsis post eversam Ninum regia erat, quæ urbs talis est. In magno campo illa sita est, quod ad magnitudinem, unamquamque frontem habens centum & viginti stadiorum. est enim quadrata. Ita stadia quadringenta & octoginta circuitus urbis colliguntur omnia. Tanta quidem igitur est Babylonicæ urbis magnitudo; quæ sic exornata est, ut aliud nullum ex oppidis quæ nos novimus. Jam primum fossa ambit alta atque lata & aquæ plena. Deinde mu-

Κνίδιοι μὲν, ταῦτα τ᾽ Πυθίης χρησάσης, ἅ τε ὀρύγματα ἐπαύσαντο, καὶ Ἁρπάγῳ ὀλιγοστὸν σὺν τῷ στρατῷ, ἀμαχητὶ σφέας αὐτοὺς παρεδόσαν. Ἦσαν δὲ Πηδασέες οἰκοῦντες ὑπὲρ Ἁλικαρνασσοῦ μεσόγαιαν· τοῖσι ὅκως τι μέλλοι ἀνεπιτήδεον ἔσεσθαι, αὐτοῖσί τε καὶ τοῖσι περιοίκοισι, ἡ ἱερείη τ᾽ Ἀθηναίης πώγωνα μέγαν ἴσχει. τρὶς σφι τοῦτο ἐγένετο. οὗτοι τῶν περὶ Καρίλλυ ἀνδρῶν μοῦνοί τε ἀντέσχον χρόνον Ἁρπάγῳ, καὶ πλείστους παρέσχον πονέεσθαι, ὄρος τειχίσαντες, τῷ ὄνομά ἐστι Λίδη. Πηδασέες μὲν νυν χρόνῳ ἐξῃρέθησαν. Λύκιοι δὲ, ὡς ἐς τὸ Ξάνθιον πεδίον ἤλασε ὁ Ἁρπαγος τὸν στρατὸν, ὑπαντιούμενοι, καὶ μαχόμενοι ὀλίγοι τοὺς πολλοὺς, ἀρετὰς ἀπεδείκνυντο· ἐσσωθέντες δὲ, καὶ κατακληθέντες ἐς τὸ ἄστυ, συνήλισαν [a] ἐς τὴν ἀκρόπολιν τάς τε γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰ χρήματα καὶ τοὺς οἰκέτας· καὶ ἔπειτα ὑπῆψαν τὴν ἀκρόπολιν πᾶσαν πυρί. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, καὶ συνομόσαντες ὅρκους δεινοὺς, ἐξελθόντες ἀπέθανον πάντες Ξάνθιοι μαχόμενοι. τοὺς δὲ νῦν Λυκίων Φαμένων Ξανθίων εἶναι, οἱ πολλοὶ, πλὴν ὀγδώκοντα ἑστεώων, εἰσὶ ἐπήλυδες· αἱ δὲ ὀγδώκοντα ἑστίαι αὗται ἔτυχον τότε οἰκεῦσαι ἐκδημέουσαι, καὶ οὕτω περιεγένοντο. τὴν μὲν δὴ Ξάνθον οὕτως ἔσχε ὁ Ἁρπαγος. παραπλησίως δὲ καὶ τὴν Καῦνον ἔσχε. καὶ γὰρ οἱ Καύνιοι τοὺς Λυκίους ἐμιμήσαντο τὰ πολλά. Τὰ μὲν νυν κάτω τῆς Ἀσίης Ἁρπαγος ἀνάστατα ἐποίεε· τὰ δὲ ἄνω αὐτῆς, αὐτὸς Κῦρος, πᾶν ἔθνος καταστρεφόμενος, οὐδὲν παρῆιε. τὰ μέν νυν αὐτέων πολλὰ παρήσομεν [b]· τὰ δὲ οἱ παρέσχε πόνον τε πλεῖστον καὶ ἀξιαπηγητότατά ἐστι, τούτων ἐπιμνησθήσομαι. Κῦρος ἐπεί τε [c] τὰ πάντα τῆς ἠπείρου ὑπηκόα ἐποιήσατο, Ἀσσυρίοισι ἐπετίθετο. Τῆς δὲ Ἀσσυρίης ἔστι τὰ μέν κου [d] καὶ ἄλλα πολίσματα μεγάλα πολλά· τὸ δὲ ὀνομαστότατον καὶ ἰσχυρότατον, καὶ ἔνθα σφι, Νίνος ἀναστάτου γενομένης, τὰ βασιλήια κατεσκήκεε, νῦν Βαβυλών, ἐοῦσα τοιαύτη δή τις πόλις· κέεται ἐν πεδίῳ μεγάλῳ, μέγαθος ἐοῦσα μέτωπον ἕκαστον, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίων, ἐέσης τετραγώνου. ἔστι σάδιοι τῆς περιόδου τῆς πόλιος γίνονται συνάπασαι ὀγδώκοντα καὶ τετρακόσιοι. τὸ μέν νυν μέγαθος τοσοῦτόν ἐστι τῆς ἄστεος τῆς Βαβυλωνίης. σκευάσασθαι δὲ ὡς ἄλλο πόλισμα τοῦτο ἡμεῖς οὐδὲν ἴδμεν. τάφρος μὲν πρῶτά μιν βαθέα τε καὶ εὐρέα καὶ πλέη ὕδατος τέθραπται· μετὰ δὲ, τεῖχος,

a συνείλησαν. b παρήσομαι. c Κῦρος δὲ, ἐπείτε. d ἔστι μὲν κου. e πρῶτα βαθέα τε καὶ. Statim in MS. semper legitur Εὐφρήτεω & Εὐφρήτης; sed in aliis locis modo sic, modo aliter.

Babylonis conditæ modus & forma. Is fluvius bituminosus.

χος, πεντήκοντα μὲν πηχέων βασιληίων ἐὸν τὸ εὖρος, ὕψος δὲ ἑκατὸν πηχέων. ὁ δὲ βασιλήιος πῆχυς τοῦ μετρίου ἐστὶ πήχεος μέζων τρισὶ δακτύλοισι. Δεῖ δή με πρὸς τούτοισι ὑποφῆναι ἵνα τε ἐκ τοῦ τάφρου ἡ γῆ ἀνωρύσσετο, καὶ τὸ τεῖχος ὅντινα τρόπον ἔργασαν. ὀρύσσοντες ἅμα τῷ τάφρον, ἐπλίνθευον τῷ γῆν ἐκ τοῦ ὀρύγματος ἐκφερομένῳ· ἐλκύσαντες δὲ πλίνθους ἱκανὰς, ὤπτησαν αὐτὰς ἐν καμίνοισι· μετὰ δὲ, πέλματι χρεώμενοι ἀσφάλτῳ θερμῇ, καὶ ἀνὰ τριήκοντα δόμων πλίνθου τάρσους καλάμων διαστοιβάζοντες, ἔδησαν πρῶτα μὲν τὰ τάφρου τὰ χείλεα· δεύτερα δὲ, αὐτὸ τὸ τεῖχος τὸν αὐτὸν τρόπον. ἐπάνω δὲ τοῦ τείχεος πρὸς τὰ ἔσχατα, οἰκήματα μονόκωλα ἔδειμαν, τετραμμένα ἐς ἄλληλα. τὸ μέσον δὲ τῶν οἰκημάτων ἔλιπον τεθρίππῳ στρεπτῷ. πύλαι δὲ ἐνεστᾶσι περὶξ τοῦ τείχεος ἑκάλον, χάλκεαι πᾶσαι, καὶ σταθμοί τε ὁμοίως ἐστέρθησαν ὡσαύτως. ἔστι δὲ ἄλλη πόλις ἀπέχουσα ὁδὸν ἡμερέων ὀλίγων ἀπὸ Βαβυλῶνος· Ἶς οὔνομα αὐτῇ. ἔνθα ἐστὶ ποταμὸς ἀμφὶ μέγας. Ἶς δὲ τῷ ποταμῷ τὸ οὔνομα· ἐσβάλλει δὲ οὗτος ἐς τὸν Εὐφρήτην ποταμὸν τὸ ῥέεθρον. οὕτω δὴ ὁ Ἶς ποταμὸς, ἅμα τῷ ὕδατι θρόμβους ἀσφάλτου ἀναδιδοῖ πολλούς, ἔνθεν ἡ ἄσφαλτος ἐς τὸ ἐν Βαβυλῶνι τεῖχος κομίσθη. Ἐτετείχιστο μὲν νυν ἡ Βαβυλὼν τρόπῳ τοιῷδε. ἔστι δὲ δύο φάρσεα τῆς πόλιος. τὸ γὰρ μέσον αὐτῆς ποταμὸς διείργει, τῷ οὔνομα ἐστὶ Εὐφρήτης· ῥέει δὲ ἐξ Ἀρμενίων, ἐὼν μέγας, καὶ βαθὺς, καὶ ταχύς. ἐξίει δὲ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν. τὸ μὲν δὴ τεῖχος ἑκάτερον τοὺς ἀγκῶνας ἐς τὸν ποταμὸν ἐλήλαται. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, αἱ ὀπισθαμπαὶ τοῦ χείλεος ἑκάτερον τοῦ ποταμοῦ αἱμασιὴ πλίνθων ὀπτέων περιτείνει. τὸ δὲ ἄστυ αὐτὸ ἐὸν πλῆρες οἰκιέων τριωρόφων τε καὶ τετρωρόφων, κατατέτμηται τὰς ὁδοὺς ἰθείας τάς τε ἄλλας, καὶ τὰς ὀπισθίας τὰς ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἐχούσας [a]. κατὰ δὴ ὧν ἑκάστην ὁδὸν ἐν τῇ αἱμασιῇ τῇ παρὰ τὸν ποταμὸν πυλίδες ἐπῆσαν, ὁσαπερ αἱ λαῦραι [b], τοσαῦται τὸ πλῆθος. ἦσαν δὲ καὶ αὗται χάλκεαι, φέρουσαι καὶ αὐταὶ ἐς αὐτὸν τὸν ποταμόν. Τοῦτο μὲν δὴ τὸ τεῖχος, θωρηξ ἐστί. ἕτερον δὲ ἔσωθεν τείχος ἔρριπται, οὐ πολλῷ τεῳ ἀσθενέστερον τοῦ ἑτέρου τείχεος, στεινότερον δέ. ἐν δὲ φάρσει ἑκατέρῳ τῆς πόλιος ἐτετείχιστο ἐν μέσῳ, ἐν τῷ ἦεν τὰ βασιλήια, περιβόλῳ τε μεγάλῳ τε καὶ [c] ἰσχυρῷ. ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ, Διὸς Βήλου ἱρὸν χαλκόπυλον, καὶ ἐς ἐμὲ τοῦτο ἔτι ἐὸν,

murus quinquaginta cubitorum regiorum craſſitudine, ducentorum celſitudine. Eſt autem regius cubitus, quàm is quo pro menſura utimur, tribus digitis major. Oportet certe me præter hæc 179
diſſerere, ubi ſit conſumpta terra, quæ ex foſſa fuerat egeſta, & murus quomodo fuerit exſtructus. Simul fodientes foſſam, terram egeſtam ex iſto opere formabant in lateres: quorum poſtquam magnam vim traxerant, eos in fornacibus coquebant. Poſtea pro cœno vel calce utentes bitumine ferventi & per triceſimas latericias compages conſtipantes alas arundinum ſtruxerunt primum labra foſſæ, deinde ipſum murum ad eundem modum. Super hunc murum circa oras extruxerunt domunculas unius membri ad ſe invicem verſas; inter quas tantum intercapedinis medium relinquebatur, ut quadriga circumagi poſſet. Ejus muri per ambitum centum portæ injunctæ ſtabant, æreæ omnes, cum cardinibus itidem & ſuperliminibus. Babylone octo dierum itinere abeſt alia urbs nomine Is, ubi fluvius eſt haud magnus, etiam ejuſdem urbi nominis, qui ſe devolvit in flumen Euphratem. Hic itaque fluvius Is, una cum aqua multos reddit bituminis grumos; unde bitumen ad murum Babylonis portatum fuit. Hunc igitur in modum Babylon munita eſt. Ejus duæ 180
ſunt plagæ, quoniam illam mediam ſeparat fluvius nomine Euphrates, qui magnus & altus & celer, ex Armeniis in rubrum mare decurrit. In hunc fluvium uterque murus cubitos exporrigit; inde curvaturæ per labrum utrumque fluminis, coctilium laterum maceria, prætendunt. Ipſa urbs plena domibus ternarum quaternarumque contignationum ſecta eſt in vias, cum rectas alias, tum etiam tranſverſas, quæ ad flumen tendunt; ad quarum quamque viam in maceria quæ præter flumen ducebatur portulæ factæ ſunt pro numero vicorum & ipſæ æreæ, & ad flumen idem ferentes. Et 181
hic quidem murus lorica eſt. Alius vero intus murus non multo quam hic debilior circumtegit, ſed anguſtior: inque utraque civitatis plaga per medium iſte eſt erectus, quorum hic regiam comprehendit ambitu prægrandi atque valido: in altero vero Jovis Beli templum æreis portis, id quod mea etiam nunc ætate exiſtit,

a ἀγώνας. b ὅσαπερ λαῦραι. c μεγάλῳ καὶ.

existit, duorum undecunque stadiorum amplitudine, quum sit quadratum. In templi medio turris solida, stadii longitudine simul & crassitudine, cui alia superimposita turris & huic subinde alia, ad octavam usque. Adscensus in eas forinsecus per orbem circa singulas turres tendens factus est. Adscendenti per eum in medio est diversorium, sellæque ad quiescendum factæ, in quibus adscendentes sedent ac conquiescunt. In postrema turri templum est magnum, in quo lectus est magnus splendide stratus, & apposita illi mensa aurea. Statua tamen ibi nulla est posita: neque hîc noctu cubat hominum aliquis, præter mulierem solam ex indigenis, quam ex omnibus deus delegerit, uti narrant Chaldæi hujus dei
82 sacerdotes. Narrant autem ipsi illi, mihi quidem non credibilia referentes, deum ipsum & venire in templum, & in lecto conquiescere, perinde atque Thebis Ægyptiis, eodem modo quo ferunt Ægyptii. Nam & ibi in Thebæensis Iovis fano mulier cubat; quarum mulierum utraque cum nullis viris putatur habere consuetudinem: sicut etiam dei antistita Pataris Lyciæ civitate, quando adest numen. Neque enim oraculum ibi viget perpetuo: ubi autem fuerit, tunc antistita noc-
83 tu intus in templum concluditur. Porro in Babylonis templo aliud etiam est sacellum inferius, ubi magna inest Iovis statua aurea sedens, eique mensa magna aurea apposita, simul & gradus & thronus aureus: adeo ut Chaldæi octingentorum talentorum auri opus æstimarent. Extra sacellum altare est aureum: atque præter hoc, aliud altare ingens, in quo integræ ætatis oves immolantur; nam supra aureum illud non licet adolere, præterquam solas lactentes. Insuper in hoc majusculo altari Chaldæi quotannis mille talenta thuris adolent tunc, quando festum huic deo celebrant. Eratque in hoc templo etiamdum illo tempore statua duodecim cubitorum è solido auro: quanquam ego hanc non viderim, sed ea refero quæ à Chaldæis referuntur. Hanc statuam quidem Darius Hystaspis filius insidiose captans, non ausus tamen fuit auferre: sed eam postea Xerxes Darii filius abstulit, sacrifico, qui prohibuerat statuam loco movere, interempto. Atque illud templum hoc pacto fuit ornatum, etiamsi sint peculiaria multa donaria. Hujus Babylonis mul-

ἐὸν, δύο σταδίων πάντη, ἐὸν τετράγωνον. ἐν μέσῳ δὲ ἕκ ἱρὸς πύργος στερεὸς οἰκοδόμηται, σταδίου καὶ τὸ μῆκος καὶ τὸ εὖρος· καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ πύργῳ ἄλλος πύργος ἐπιβέβηκε, καὶ ἕτερος μάλα ἐπὶ τούτῳ, μέχρις ἐς ὀκτὼ πύργων. ἀνάβασις δὲ ἐς αὐτοὺς ἔξωθεν κύκλῳ πεῖ πάντας τοὺς πύργους ἔχουσα πεποίηται. μεσοῦντι δέ κως τ ἀναβάσιος, ἔστι καταγωγή τε καὶ θῶκοι ἀμπαυσήριοι, ἐν τοῖσι κατίζοντες ἀμπαύονται οἱ ἀναβαίνοντες. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ πύργῳ νηὸς ἔπεστι μέγας· ἐν δὲ τῷ νηῷ κλίνη μεγάλη κέεται εὖ ἐστρωμένη, καὶ οἱ τράπεζα [a] παρακέεται χρυσέη. ἄγαλμα δὲ οὐκ ἔνι οὐδὲν αὐτόθι ἐνιδρυμένον, οὐδὲ νύκτα οὐδεὶς ἐναυλίζεται ἀνθρώπων, ὅτι μὴ γυνὴ μούνη τ ἐπιχωρίων, τὴν ἂν ὁ θεὸς ἕληται ἐκ πασέων, ὡς λέγουσι οἱ Χαλδαῖοι, ἐόντες ἱρέες τούτου ἕκ θεοῦ. φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, τ θεὸν αὐτὸν φοιτᾶν τε ἐς τ νηὸν, καὶ ἀναπαύεσθαι [b] ἐπὶ τ κλίνης, κατάπερ ἐν Θήβῃσι τῇσι Αἰγυπτίῃσι, κατὰ τ αὐτὸν τρόπον, ὡς λέγουσι οἱ Αἰγύπτιοι· καὶ γὰρ δὴ ἐκεῖθι κοιμᾶται ἐν τῷ ἕ Διὸς ἕ Θηβαιέος γυνή. ἀμφότεραι δὲ αὗται λέγονται ἀνδρῶν οὐδαμῶν ἐς ὁμιλίην φοιτᾶν· καὶ κατάπερ ἐν Παταροισι τ Λυκίης, ἡ προμαντις ἕ θεοῦ ἐπὰν γένηται· οὐ γὰρ ὢν αἰεί [c] ἐστι χρηστήριον αὐτόθι· ἐπὰν δὲ γένηται, τότε ὧν συγκαταμηνίεται τὰς νύκτας ἔσω ἐς τ νηόν [d]. Ἔστι δὲ ἕ ἐν Βαβυλῶνι ἱροῦ καὶ ἄλλος κάτω νηὸς, ἔνθα ἄγαλμα μέγα ἕ Διὸς ἔνι κατήμενον χρύσεον. καὶ οἱ τράπεζα μεγάλη παρακέεται χρυσέη, καὶ τὸ βάθρον εἰ ἕ ὁ θρόνος χρύσεός ἐστι· καὶ, ὡς ἔλεγον οἱ Χαλδαῖοι, ταλάντων ὀκτακοσίων χρυσίου πεποίηται ταῦτα. ἔξω δὲ τοῦ νηοῦ, βωμός ἐστι χρύσεος. ἔστι δὲ ἕ ἄλλος βωμὸς μέγας, ὅπου θύεται τὰ τέλεα τ προβάτων. ἐπὶ γὰρ ἕ χρυσέου βωμοῦ οὐκ ἔξεστι θύειν ὅτι μὴ γαλαθηνὰ μόνα. ἐπὶ δὲ ἕ μέζονος βωμοῦ ἕ καταγίζουσι λιβανωτοῦ χίλια τάλαντα ἕτεος ἑκάστου οἱ Χαλδαῖοι, τότε ἐπὰν τὴν ὁρτὴν ἄγωσι τῷ θεῷ τούτῳ. ἦν δὲ ἐν τῷ τεμένεϊ τούτῳ ἔτι τ χρόνον ἐκεῖνον ἕ ἀνδριὰς δυώδεκα πήχεων, χρυσεος, στερεός. ἐγὼ μέν μιν οὐκ [e] εἶδον· τὰ δὲ λέγει ὑπὸ Χαλδαίων, ταῦτα λέγω. τούτῳ τῷ ἀνδριάντι Δαρεῖος μὲν ὁ Τστάσπεος ἐπιβουλεύσας, οὐκ ἐπάλμησε λαβεῖν· ξέρξης δὲ ὁ Δαρείου ἔλαβε, καὶ τ ἱρέα ἀπέκτεινε, ἀπαγορεύοντα μὴ κινέειν τ ἀνδριάντα. τὸ μὲν δὴ ἱρὸν τοῦτο οὕτω κεκόσμηται. ἔστι δὲ ἕ ἴδια ἀναθήματα πολλά. Τῆς δὲ Βαβυλῶνος

K τῶν

a καὶ ἡ τράπεζα. b κ' ἀμπαύεσθαι. c οὐ δὴ ἀεί. d in MS. perspicue legitur ἐν τῇ νηῷ. e μίν τινα οὐκ.

Semiramis regina & Nitocris, quæ firmavit mire Babylonem, maxime contra Medos.

τούτης πολλοὶ μέν κα & ἄλλοι ἐγένοντο βασιλῆες, τὰ ἐν τοῖσι Ἀσσυρίοισι λόγοισι μνήμην ποιήσομαι, οἱ τὰ τείχεά τε ἐπεκόσμησαν & τὰ ἱρά· ἐν δὲ δὴ & γυναῖκες δύο· ἡ μὲν πρότερον ἄρξασα, τῆς ὕστερον γενεῆσι πέντε πρότερον γενομένη, τῇ οὔνομα ἦν Σεμίραμις. αὕτη μὲν ἀπεδέξατο χώματα ἀνὰ τὸ πεδίον ἐόντα ἀξιοθέητα· πρότερον δὲ ἐώρεε ὁ ποταμὸς ἀνὰ τὸ πεδίον πᾶν πελαγίζειν. Ἡ δὲ δεύτερον γενομένη ταύτης βασίλεια, τῇ οὔνομα ἦν Νίτωκρις (αὕτη δὲ σωφρονεστέρη γενομένη τὰ πρότερον δρήξασης) τάφρον μὲν, μνημόσυνα ἐλίπετο τὰ ἐγὼ ἀπηγήσομαι· τάφρον δὲ, τὴν Μήδων ὁρῶσα δεχλὼ μεγάλῳ τε & ὄντι ἀτρεμίζοντα ἄλλά τε ἁρπαγμένα ἄστεα αὐτοῖσι, ἐν δὴ & τὴν Νῖνον, προεφυλάξατο ὅσα ἐδυνάτο μάλιστα· πρῶτα μὲν τὸν Εὐφρήτεω ποταμὸν, ῥέοντα [a] πρότερον ἰθὺ, ὡς σφι ἀπὸ τῆς πόλιος μέσης ῥέοι, τάφρον, ἄνωθεν διώρυχας ὀρύξασα, ἔτω δή τι ἐποίησε σκολιὸν, ὥστε δὴ τρὶς ἐς τῶν τινα κωμέων τὸν ἐν τῇ Ἀσσυρίῃ ἀπικνέεται ῥέων. τῇ δὲ κώμῃ οὔνομά ἐστι ἐς τὴν ἀπικνέεται ὁ Εὐφρήτης, Ἀρδέρικκα [b]. καὶ νῦν οἱ ἂν κομίζωνται ἀπὸ τῆσδε τῆς [c] θαλάσσης ἐς Βαβυλῶνα, καταπλέοντες ἐς τὸν Εὐφρήτεω ποταμὸν, τρὶς τε ἐς τὴν αὐτὴν ταύτην κώμην φθάνουσι, ἐν τρισὶ ἡμέρῃσι. τάφρον μὲν δὴ τοιήνδε ἐποίησε. χώματα δὲ παρέχωσε παρ' ἑκάτερον τοῦ ποταμοῦ τὸ χεῖλος, ἄξιον θωύματος, μέγαθος & ὕψος ὅσον τι ἐστί. κατύπερθε δὲ πολλῷ Βαβυλῶνος ὤρυσσε ἕλυτρον λίμνῃ [d], ὀλίγου μὲν βαθυτέρωσε ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, βάθος μὲν ἐς τὸ ὕδωρ ἀεὶ ὀρύσσουσα, εὖρος δὲ τὸ πλέθρον αὐτὸ ποιεῦσα εἰκοσί τε & τετρακοσίων σταδίων. τὴν δὲ ὀρυσσόμενον χῶμα ἐκ τούτου τοῦ ὀρύγματος ἀναισιμοῦτο πρὸς τὰ χείλεα τοῦ ποταμοῦ προσχέουσα. ἐπεί τε δέ οἱ ὤρυκτο, λίθους ἀγαγομένη [e], κρηπῖδα κύκλῳ περὶ αὐτὴν ἔλασε. ἐποίεε δὲ ἀμφότερα ταῦτα, τόν τε ποταμὸν σκολιὸν, ἵνα τὸ ὄρυγμα πᾶν, ἕλῃ, ὡς ὀλίγον, τε ποταμὸς βεβαθύτερος εἴη, περὶ καμπὰς πολλὰς ἀγνύμενος, καὶ οἱ πλόοι εἶεν σκολιοὶ ἐς τὸν Βαβυλῶνα· ἔκ τε τῶν πλόων ἐκδέκοιτο περίοδος λίμνης μακρή [f]. καλὰ τάφρον δὲ εἰργάζετο τῆς χώρης τῇ αἵ τε ἐσβολαὶ ἦσαν, καὶ τὰ σύστημα τῆς ἐκ Μήδων ὁδοῦ, ἵνα μὴ διαμισγόμενοι οἱ Μῆδοι ἐκμανθάνοιεν αὐτῆς τὰ πρήγματα. Ταῦτα μὲν δὴ ἐκ βάθεος περιεβάλετο· τοιῇδε δὲ ἐξ αὐτῶν παρενθήκην ἐποιήσατο· τὴν πόλιος ἐούσης δύο Φαρσέων, τοῦ δὲ ποταμοῦ μέσον ἐχόντος, ἦν τὸ πρότερον [g] βασιλέων ὅκως τις ἐθέλοι ἐκ τοῦ ἑτέρου Φάρσεος ἐς τοὔτερον διαβαίνειν, χέρῃ πλοίῳ διαβαίνειν.

multi quoque & alii quondam reges extitere, quorum in exponendis rebus Assyriis mentionem faciam, qui & muros amplius ornaverunt & templa: & inter eos duæ fœminæ. Harum prior, quæ quinque ætatibus ante posteriorem regnavit, vocata est SEMIRAMIS. Hæc per campum aggeres excitavit spectatu dignos, quum antehac flumen per eum omnem restagnare solitum esset. Secunda post hanc regina, NITOCRIS nomine, extitit superiore solertior. cujus cum alia monumenta extiterunt, quæ ego memorabo, tum vero hoc; quod animadvertens imperium Medorum ingens ac non quiescens, subactaque ab his alia oppida, & inter hæc Ninum, præmunivit se omnibus quàm potuit maxime. Ante omnia fluvium Euphratem, qui antea fluebat rectus mediam ipsorum urbem interfluens, tortuosum reddidit, fossis superius depressis, adeo ut quendam Assyriæ pagum, nomine Ardericcam, ter influat, & qui nunc è mari hoc per Euphratem Babylonem versus subvehuntur, ter ad hunc eundem pagum applicent, idque triduo. Et hoc quidem tale reddidit. Aggerem vero in utroque fluminis labro aggeravit visu mirandum: tantæ est & magnitudinis & sublimitatis. Multo supra Babylonem, exiguum quid deflectens à flumine, fodit paludi eluviem, profunditate quidem ad aquam usque semper effodiens, latitudine vero ejus ad circuitum sumpta quadringentorum viginti stadiorum. Hujus cavernæ fossitia humus per fluminis labra aggerendo impensa est. Quem locum ubi depressit, crepidinem ambitus ejus lapidibus advectis duxit. Hæc duo, ut flumen flexuosum & tota fossa esset lacuna, ideo fecit ut fluvius per multas flexuras fractus, tardior mearet, & navigationes Babylonem versus essent tortuosæ, & ex ipsis navigationibus longus ambitus lacunæ exciperet. In ea vero parte regionis fecit hæc opera, ubi erant introitus in eam, & compendia ex Medis viæ, ne Medi commercio Assyriæ negotia sua cognoscerent. Et hæc quidem ex profundo circumjecit. Ceterum ex eis tale hausit additamentum. Quum sit urbs in duas dirempta regiones, fluvio medium tenente, quoties aliquis ex altera in alteram regionem transire volebat sub regibus superioribus, is necesse habebat

185

186

a ποταμὸν ἰόντα. b Ἀρδέρικκα. c ἀπὸ τῆς. d λίμνης. e ἀγόμενος. f MS. clare habet μακρὸς. g πρόλεγον.

bat navigio tranſire: quod erat (ut reor) moleſtum. Huic autem etiam rei iſta proſpexit. ſiquidem ubi effodit effluvium paludi, aliud iſtud ex opere eodem monumentum reliquit. Lapides prælongos excîdit; qui ubi parati fuerunt, & locus effoſſus, in locum ipſum quem effoderat, omnem fluminis curſum avertit. Qui locus effoſſus dum impleretur, interea priſtino alveo arefacto, partim labia fluminis intra urbem, ac deſcenſus qui ex portulis ad flumen ferunt, eduxit coctis lateribus, eadem qua murum ratione; partim extruxit circa mediam ferme urbem pontem iis quos foderat lapidibus, ferro eos ac plumbo devinciens. Per hunc pontem ſublices quadratas, per quas Babylonii tranſirent, interdiu extendebat, eaſdem noctu tollebant; hac videlicet cauſſa, ne per noctem tranſeuntes mutua furta exercerent. Ubi porro id quod effoſſum erat, facta fuit palus repleta ex flumine, & opus pontis exornatum, tunc fluvium Euphratem ex palude in priſtinum alveum revocavit: atque ita palus quam effoderat, viſa eſt decenter & utiliter facta, & pons in uſum
87 civium extructus. Hæc eadem ipſa regina hunc etiam machinata eſt dolum: Supra portas urbis celeberrimas, loco edito atque in ſuperficie iſtarum portarum, ſepulcrum ſibi extruxit, atque literas hæc ſignificantes inſculpſit: SI CUI REGUM BABYLONIS POST ME FUTURORUM FUERIT PECUNIAE PENURIA, APERTO SEPULCRO SUMITO QUANTUMCUNQUE LIBUERIT PECUNIAE. NE TAMEN NON INDIGENS TEMERE APERITO. NON ENIM ID MELIUS. Hoc ſepulcrum tamdiu fuit immotum, dum regnum pervenit ad Darium. Is indignum etiam eſſe ratus neque uti quippiam his portis, neque ſumere pecunias ibi poſitas, & eas quidem ipſas invocantes. Ideo autem non utebatur portis illis, quod ſupra caput ipſi tranſeunti mortuus eſſet. Hinc reſeravit monumentum; in quo non quidem pecunias invenit, ſed cadaver & literas hæc dicentes: NISI PECUNIAE ESSES INEXPLEBILIS ET TURPIS LUCRI CUPIDUS, DEFUNCTORUM LOCULOS NON APERUISSES. Talis extitiſſe hæc regina me-
88 moratur. Adverſus cujus filium Labynitum,

βαίνειν. καὶ ἰῶ (ὡς ἐγὼ δοκέω) ὀχληρὸν τῷτο· αὕτη ἡ τῷτο ἐπεξεῦδε. ἐπεί τε γὰρ ὤρυσσε τὸ ἕλυτρον τῇ λίμνῃ, μνημόσυνον τόδε ἄλλο ἀπὸ ἔργου τοῦτο ἔλιπε· ἐτάμνετο λίθους ἐπιμήκεας· ὡς δέ οἱ ἦσαν οἱ λίθοι ἕτοιμοι, καὶ τὸ χωρίον ὠρώρυκτο, ἐκτρέψασα ἐς ποταμὸν τὸ ῥέεθρον πᾶν ἐς τὸ ὄρυσσε χωρίον, ἐν ᾧ ἐπίμωλατο [a] τῷτο, ἐν τούτῳ ἀπεξηραμένῳ τῷ ἀρχαίῳ ῥεέθρῳ, τοῦτο μὲν τὰ χείλεα τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὠὐτὸ πόλιν καὶ τὰς [b] καταβάσιας τὰς ἀπ' τῶν πυλίδων ἐς τὸν ποταμὸν φέρουσας ἀνοικοδόμησε πλίνθοισι ὀπτῇσι κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ τείχεϊ· τοῦτο δή, κατὰ μέσσον κου μάλιστα τὴν πόλιν, τοῖσι λίθοισι τοὺς ὀρύξατο, οἰκοδόμεε γέφυραν, δέουσα τοὺς λίθους σιδήρῳ τε καὶ μολίβδῳ. ὑπτιόεσκε [c] δὲ ἐπ' αὐτὴν, ὅκως μὲν ἡμέρη γένοιτο, ξύλα τετράγωνα, ἐπ' ὧν τὴν διάβασιν ἐποιεῦντο τοὶ Βαβυλώνιοι· τὰς δὲ νύκτας τὰ ξύλα ταῦτα ἀπαίρεσκον [d], τοῦδε εἵνεκα, ἵνα μὴ διαφοιτέοντες [e] τὰς νύκτας κλέπτοιεν παρ' ἀλλήλων. ὡς δὲ τό, τε ὀρυχθὲν λίμνη πλήρης ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὰ περὶ τὴν γέφυραν συνεκόσμητο, τὸν Εὐφρήτεω ποταμὸν ἐς τὰ ἀρχαῖα ῥέεθρα ἐπὶ τὴ λίμνης ἐξήγαγε [f]· καὶ οὕτω τὸ ὀρυχθὲν ἕλος γενόμενον, ἐς δέον ἐδόκεε γεγονέναι, καὶ τοῖσι πολίτῃσι γέφυρα ἰῶ κατεσκευασμένη. ἡ δὲ αὐτὴ αὕτη βασίλεια [g] καὶ ἀπάτῃ τοιῇδέ τινα ἐμηχανήσατο· ὑπὲρ τὰ μάλιστα λαοφόρων [h] πυλέων τοῦ ἄστεος, τάφον ἑωυτῇ κατεσκευάσατο μετέωρον ὑπὲρ τὰς αὐτέων τὰς πυλέων. ἐνεκόλαψε δὲ ἐς τὸν τάφον γράμματα λέγοντα τάδε, ΤΩΝ ΤΙΣ ΕΜΕΥ ΥΣΤΕΡΟΝ ΓΙΝΟΜΕΝΩΝ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, ΗΝ ΣΠΑΝΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΑΝΟΙΞΑΣ ΤΟΝ ΤΑΦΟΝ, ΛΑΒΕΤΩ ΟΚΟΣΑ ΒΟΥΛΕΤΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑ. ΜΗ ΜΕΝΤΟΙ ΓΕ ΜΗ ΣΠΑΝΙΣΑΣ ΓΕ, ΑΛΛΩΣ ΑΝΟΙΞΗ. ΟΥ ΓΑΡ ΑΜΕΙΝΟΝ. οὕτω ὁ τάφος ἰῶ ἀκίνητος, μέχρι οὗ ἐς Δαρεῖον τοῦτο ἐλήλυθε ἡ βασιληίη. Δαρείῳ δὲ ὄφνον ἐδόκεε εἶναι τῆσι πύλῃσι ταύτῃσι μηδένα χρῆσθαι [i], καὶ χρημάτων κειμένων, καὶ αὐτῶν τῶν χρημάτων ὀνομαζομένων, μὴ ἐᾶν λαβεῖν αὐτά. τῆσι δὲ πύλῃσι ταύτῃσι οὐδεὶς ἐχρᾶτο τῶνδε εἵνεκα, ὅτι ὑπὲρ κεφαλῆς οἱ ἐγίνετο ὁ νεκρὸς διεξελαυνόμενος. ἀνοίξας δὲ τὸν τάφον, εὗρε χρήματα μὲν οὐδέν, τὸν νεκρὸν δὲ, καὶ γράμματα λέγοντα τάδε, ΕΙ ΜΗ ΑΠΛΗΣΤΟΣ ΤΕ ΕΑΣ [k] ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΚΑΙ ΑΙΣΧΡΟΚΕΡΔΗΣ, ΟΥΚ ΑΝ ΝΕΚΡΩΝ ΘΗΚΑΣ ΑΝΕΩΓΕΣ. αὕτη μέν νυν ἡ βασίλεια, τοιαύτη τις λέγεται γενέσθαι. Ὁ δὲ

K 2 δὴ

a ἐν τῷ ἐπίμπλατο. b καὶ κατὰ τὰς. c ἐπεξεύσκετο. d ἀπαιρέσκον. e φοιτέοντες. f ἐξάγαγε. g αὐτὴ βασίλεια. h λαοφόρων. i χρέεσθαι. k ΕΗΣ.

Cibus Perſicus regi in expeditionem profecto & aqua Choaſpis. Gyndes. Matieni montes. Dardanei. Sacri equi. Gyndes in 360 foſſas diviſus. Babylonios cædit & obſidet fruſtra.

δὴ Κῦρος ὀπὶ ταύτης τ γυναικὸς τ παῖδα ἐστρατεύετο, ἔχοντά τε ἑ πατρὸς ἑ ἐωυτ τὄνομα Λαβυνίτ & τὼ Ἀσυρίων ἀρχήν. Στρατιὴ δὴ βασιλῆος [a] ὁ μέγας καὶ ἱππίοις εὖ ἐσκευασμένοισι ἐξ οἴκου, & πεζοῖσι· καὶ δὴ & ὕδωρ ἀπὸ τ Χοάσπεω ποταμ ἄμα ἄγε) τ ὃς δὴ Σῶσι ῥέοντ, τ μένα πινέ βασιλεῦς, καὶ ἄλλα οὐδενὸς ποταμοῦ. τούτ δὴ τοῦ Χοάσπεω τοῦ ὑδατος ἀπεψημένα πολλαὶ κάρτα ἅμαξαι τετράκυκλοι ἡμιόνοισι κομίζουσι ἐν θεμενρείοισι ἀγγείοισι ἕπονται ὅποι ἂν ἐλαύνῃσι [b] ἑκάστοτε. Ἐπί τε δὴ ὁ Κῦρος πορευόμενος ὀπὶ τὼ Βαβυλῶνα ἐγίνετο ὀπὶ Γωνδῃ ποταμῷ, τοῦ αἱ μὲν πηγαὶ ἐν Ματιηνοῖσι [c] ὄυρεσι, ῥέει δὲ διὰ Δαρδανέων, σκιδνᾶται δὲ ἐς ἕτερον ποταμὸν Τίγρην, ὃ δὲ παρὰ Ὦπιν πόλιν ῥέων ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν σκιδνᾶται· τοῦτον δὴ τ Γωνδῃ ποταμὸν ὡς διαβαίνῃ ἐπειρᾶτο ὁ Κῦρος, ἐόντα νηυσὶ περητὸν, ἐνθαῦτά οἱ τ τις ἱρῶν ἵππων τ λευκῶν ὑπὸ ὕβρεως ἐσβὰς ἐς τ ποταμὸν, διαβαίνειν ἐπειρᾶτο. ὁ δέ μιν συμφήσας, ὑποδρύχιον οἰχώκεε φέρων· κάρτα τε δὴ [d] ἐχαλέπηνε τῷ ποταμῷ ὁ Κῦρος τούτῳ ὕβρισαντι· καὶ οἱ ἐπηπείλησε, οὕτω δή μιν ἀσθενέα ποιήσειν, ὥστε τὸ λοιπὸν & γυναῖκάς μιν διπετέως, τὸ γόνυ ὑ βρεχόσας [e] διαβήσεσθαι. μὴ δὲ τῷ ἀπειλῷ, μετὰ ταύτ τὼ ὀπὶ Βαβυλῶνα στρατιὴν, διαίρεε τὴν στρατιήν. διελὼν δὲ, κατέτεινε χοινικηνέας ὑποδρύχας διώρυχας ὀγδώκοντα & ἑκατόν, παρ' ἑκάτερον τὸ χεῖλος ἑ Γωνδέω τετραμμένας πάντα τρόπον. διατάξας δὲ τ στρατὸν, ὀρύσσειν ἐκέλευε. οἷα δὲ ὁμίλῳ πολλῷ ἐργαζομένῳ, ἦνεγ [f] μὲν τὸ ἔργον, ὅμως μέντοι τὴν θερείην πᾶσαν αὐτὸ ταύτ διέτριψαν ἐργαζόμενοι. Ὡς δὲ τ Γωνδέω ποταμὸν ἐποίησε Κῦρος, ἐς τελεσθείσας & ἑξήκοντά μιν διώρυχας διέλαβε, καὶ τὸ δεύτερον ἔαρ ὑπέλαμπε, ἅτε δὴ ἤλαυνε ὀπὶ τὴν Βαβυλῶνα. οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἐκπεπυσμένοι ἔμενον αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἐλαύνων ἀγχοῦ τ πόλιος, συνέβαλόν τε οἱ Βαβυλώνιοι, καὶ ἑσσωθέντες τῇ μάχῃ, κατελήφθησαν [g] ἐς τὸ ἄστυ. οἷα δὲ ἐξεπισταμένοι ἐπὶ πρότερον τ Κῦρον οὐκ ἀτρεμίζοντα, ἀλλ' ὀρόντες αὐτὸν παντὶ ἔθνεϊ ὁμοίως ὀπιχθόνια, προεσκέψαντο [h] σιτία ἐτέων κάρτα πολλῶν. ἐνθαῦτα ἔτοι μὲν λόγον εἶχον τ πολιορκίης ὀδένα· Κῦρος δὲ ἀπορίῃσι ἐνείχετο, ἅτε χρόνου τε ἐγινομένου συχνοῦ, ἀνωτέρω δὲ ὀδὲν τ πρηγμάτων προκοπτομένων. Εἴτε δὴ ὧν ἄλλος οἱ ἀπορέοντι ὑπετύθη, εἴ τε & αὐτὸς ἔμαθε τὸ ποιητέον οἱ ἐὼν, ἐποίεε δὴ τοιόνδε· πάξας τὴν στρατιὴν ἅπασαν ἐξ ἐμβολῆς ἑ ποταμοῦ, τῇ ἐς τὴν πόλιν ἐσ-

βάλλῃ,

tum, patris nomen & Aſſyriæ imperium habentem, Cyrus exercitum duxit. Ducit autem rex magnus exercitum probe domi comparata re cibaria atque pecuaria. Portatur etiam aqua ex flumine Choaſpe, Suſa præterfluente, ex quo uno rex potat & non ex alio flumine. Cujus Choaſpis aquam decoctam, & in argentea vaſa diffuſam, ferentia permulta plauſtra quatuor rotarum, mulis trahentibus, aſſidue comitantur quocunque ille proficiſcitur. Cyrus igitur Babylonem 189
tendens, ubi venit ad Gynden amnem (qui in Matienis ortus montibus, per Dardaneos fluens in Tigrim alterum amnem exit, qui Opin urbem præterlabens, rubro infunditur mari) conabatur hunc traiicere, quum non poſſet niſi navibus traiici. Interim ei quidam è ſacris equis candidis laſcive ingreſſus fluvium tranſire conabatur. Hunc fluvius contorquens, ſubmerſum abripuit. Cyrus autem perquam ægre ferens hanc fluminis contumeliam, illi comminatus eſt, ſe ſic redditurum eum tenuem, ut in poſterum facile vel à mulieribus tranſiri poſſet, ne genua quidem tingentibus. Hæc minatus, expeditione in Babylonem intermiſſa, copias ſuas bifariam diviſit. Dehinc alveos ad funem deſignavit centenos & octogenos, utrinque ad Gyndis labra omnimodo converſos; quos diſtributis copiis effodi juſſit. Et opus quidem, ut quod à tanta multitudine fieret, perficiebatur: tamen iſtic in eo faciendo illam æſtatem univerſam triverunt. Cyrus ergo 190
quum Gynden mulctaſſet in trecentas & ſexaginta foſſas diductum, & alterum ver illuxiſſet, ita porro ire Babylonem pergit, Babyloniis eum educto exercitu præſtolantibus. Qui, ubi propius urbem ille promovit, cum eo conflixerunt, prœlioque fugati, in oppidum compulſi fuerunt. Ii tamen, quia Cyrum jampridem animadverterant inquietum eſſe, viderantque omnes pariter gentes aggredientem, comportaverant permultorum annorum commeatus: ideoque tunc obſidionem nihili faciebant. Et Cyrus, quum jam longo tempore peracto nihil admodum res ipſius proficerent, inops conſilii erat. Tandem, ſive alius ei anxio 191
ſuggeſſit, ſive ipſi in mentem venit quid in rem eſſet, ſic ſtatuit faciendum: Inſtructis univerſis copiis partim quâ fluvius

a δὲ βασιλεὺς. b ἐλαύνοι. c Ματιληνοῖσι. d κάρτα δὲ δὴ. e γόνυ μὲ βρεχόντας. f ἠνύετο. g κατεσελήχθησαν. ſed eſt vitium editionis Jungermanni. h προετάξαντο.

vius urbem ingreditur, partim à tergo quâ egreditur, præcipit, ut, quum cernerent alveum poſſe tranſiri, illac urbem invaderent. Ita inſtructis atque formatis ſuis, cum inutiliori exercitus parte abiit ad paludem. Eo vbi pervenit, quæ Babyloniorum regina fecerat circa flumen & circa paludem, eadem alia & ipſe fecit. Nam fluvio per foſſam inducto in paludem, quæ erat ſtagnum, alveum ejus priſtinum pervium reddidit ſubſidente aqua fluvii. Quod quum ita contingeret, Perſæ qui ad hoc ipſum inſtructi erant, per alveum unde fluvius Euphrates abſceſſerat ita ut vix medium femur tranſeuntis madefaceret, illac Babylonem introierunt. Quos Babylonii, ſi factum Cyri aut prius audiſſent aut ſenſiſſent, neque contemnentes Perſarum ingreſſum, peſſimo exitio affeciſſent. Nam obſeratis omnibus quæ ad flumen ferunt portulis, conſcenſiſque maceriis, quæ erant per labra fluvii ductæ, ipſi illos progreſſos veluti in naſſa excepiſſent. Nunc ex inopinato eis Perſæ aſtiterunt: & quum capti eſſent qui extrema urbis incolebant Babylonii, propter ejus tamen magnitudinem non ſentiebant (ut fertur ab illis qui iſtic habitabant) hi qui circa medium habitabant eos captos eſſe. Sed quod forte dies feſtus eis eſſet, exercendis choreis atque oblectationibus operam dabant, donec planè etiam hoc reſciverunt. Atque ita primò tunc capta eſt Babylon.

192 Cujus civitatis quanta ſit potentia, cum ex aliis multis declarabo, tum vero ex hoc. Quum regi magno omnis plaga cui imperat, ſit diſtributa in ipſius atque exercitus ejus alimentum, præter tributa, ex duodecim quibus annus conſtat menſibus, per quatuor menſes regio Babylonica, octo reliquis eum omnis Aſia alit. Ita hujus regionis potentia tertiam Aſiæ alterius partem æquiparat, & ejus præfectura (quam ſatrapiam Perſæ vocant) omnium ſatrapiarum longe eſt optima, adeo ut Tritantægmæ Artabazi filio, qui ab rege præfecturam hanc habebat, ſingulis diebus ſingulæ argenti plenæ artabæ penderentur. Artaba autem menſura Perſica capit quam Attica medimnus, amplius tribus chœnicibus Atticis. Ad hæc erant ei peculiares equi, præter bello deſtinatos, admiſſarii octingenti, cum equarum à quibus admittebantur, ſexdecim millibus. nam ſinguli mares à vicenis

Βάλλῃ, ἢ ὅπισθε αὐτὶς τ πόλιος τάξας ἑτέρους, τῇ ἐξίῃ [a] ἐκ τ πόλιος ὁ ποταμός· πειθεῖπε τῷ στρατῷ, ὅταν λάβαλον τὸ ῥέεθρον ἴδωσι γυμνούμενον, ἐσιέναι ταύτῃ ἐς τὴν πόλιν. ἵστω τε δὴ [b] τάξας, ἢ κατὰ ταῦτα ἐποιήσεσι, ἀπήλαυνε αὐτὸς σὺν τῷ ἀχρηίῳ ἔ στρατῷ. ἀπικόμενος δὲ ὅπῃ τὴν λίμνην, πάπερ ἡ τ Βαβυλωνίων βασίλεια ἐποίησε καθά τε τ ποταμὸν ἐς κατὰ τὴν λίμνην, ἐποίεε ἐς ὁ Κῦρος ἕτερα τοιαῦτα. τ γὰρ ποταμὸν διώρυχι εἰσαγαγὼν ἐς τὴν λίμνην ἐοῦσαν ἕλος, τὸ ἀρχαῖον ῥέεθρον λάβαλον εἶναι ἐποίησε, ὑπονοήσαντος τῷ ποταμῷ. γινομένης δὲ τότε τοιότε [c], οἱ Πέρσαι οἱ περ ἐτεταγμένοι ἐπ' αὐτῷ τότῳ κατὰ τὸ ῥέεθρον τ Εὐφρήτεω ποταμοῦ, ὑπονενοσηκότος ἀνδρὸς ὡς [d] ἐς μέσον μηρὸν μάλιστά κη, κατὰ τοῦτο ἐσῆεσαν ἐς τὴν Βαβυλῶνα. εἰ μέν νυν πρόσθε πύθοντο ἢ ἔμαθον οἱ Βαβυλώνιοι τὸ ἐκ τ Κύρου ποιεύμενον, οὐδ' ἂν προεῖδόντες τοὺς Πέρσας ἐσελθεῖν ἐς τὴν πόλιν, διέφθειραν κάκιστα. καταπλησσόντες γὰρ ἂν πάσας τὰς ἐς τ ποταμὸν πυλίδας ἐχούσας, ἢ αὐτοὶ ὅπῃ τὰς αἰμασιὰς ἀναβάντες τὰς περὶ τὰ χείλεα τοῦ ποταμοῦ ἐληλαμένας, ἔλαβον ἂν σφέας ὡς ἐν κύρτῃ· νῦν δ' ἐξ ἀπροσδοκήτου σφι παρέσησαν οἱ Πέρσαι. ὑπὸ δὲ μεγάθεος τ πόλιος, ὡς λέγεται ὑπὸ τ τούτῳ οἰκημένων, τ πρὸς τὰ ἔσχατα τ πόλιος ἁλισκόντων, τοὺς τὸ μέσον οἰκέοντας τ Βαβυλωνίων, οὐ μανθάνειν ἁλισκόμενοι, ἀλλὰ (τυχεῖν γὰρ σφι ἐοῦσαν ὀρτὴν) χορεύειν τε τοσοῦτον τ χρόνον, ἢ ἐν ὑπερηδέσι εἶναι. ἐς ὃ δὴ ἐπύθοντο. ἢ Βαβυλὼν μὲν οὕτω τότε πρῶτον [e] ἀνᾱλίφθη. Τλῶ δὲ δυνάμιν τ Βαβυλωνίων πολλοῖσι μὲν ἢ ἄλλοισι δηλώσω ὅσῃ τις ἐστί, ἐν δὲ τῷδε· βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ ἐς τροφὴν αὐτόν τε ἐ τ στρατιῆς ἀφαιρεῦνται πάρεξ τοῦ φόρου γῆ πᾶσα ὁσης ἄρχει. δυώδεκα ὦν μηνῶν ἐόντων ἐς τ ἐνιαυτὸν, τοὺς τέσσερας μῆνας τρέφει μὲν ἡ [f] Βαβυλωνίη χώρη, τοὺς δὲ ὀκτὼ τ μηνῶν ἡ λοιπὴ πᾶσα Ἀσίη. οὕτω τριτημορίη ἡ Ἀσσυρίη χώρη τῇ δυνάμι τ ἄλλης Ἀσίης. ἢ ἡ ἀρχὴ τ χώρης ταύτης, τλῶ οἱ Πέρσαι σατραπήιον καλέσι, ἔστι ἁπασέων τ ἀρχέων πολλόν τι κρατίστη, ὅκου Τριταιταίγμης [g] τῷ Ἀρταβάζου ἐκ βασιλέος ἔχοντι τ νόμον τοῦτον, ἀργυρίου μὲν προσῄει ἑκάστης ἡμέρης ἀρτάβη μέση· ἡ δὲ ἀρτάβη, μέτρεον ἐὸν Περσικὸν, χωρέει μεδίμνου Ἀττικῆς [h] πλεῖον χοίνιξι τρισὶ Ἀττικῇσι. ἵπποι δέ οἱ αὐτοῦ ἦσαν ἰδίῃ, πάρεξ τ πολεμιστηρίων, οἱ μὲν ἀναβαίνοντες τὰς θηλείας, ὀκτακόσιοι· αἱ δὲ βαινόμεναι, ἑξακισχίλιαι καὶ μύριαι. ἀνέβαινε γὰρ ἕκαστος τ ἐρ-

a ἐξήκοντα. b ὕστερον δὲ. c ἔ τοιούτου. d ἀνδρείου. e ὕστερον πρῶτον. f τὰς τέσσαρας τρέφει μὲν ἡ. g Τριτεχμής. h μέτρῳ ἴσῃ Περσικὸν χωρίον μεδίμνου Ἀττικοῦ.

Canes Indici illic habiti. Agri felicitas in frumento & irrigatio. Oleum ex seſamis. Palmæ ſingulares. Naves fluviatiles.

ἐρσένων τούτων εἴκοσι ἵππους. κυνῶν δὲ Ἰνδικῶν τοσοῦτον δή τι πλῆθος ἐτρέφετο, ὥστε πατέρες τέσσερες ἐν τῷ πεδίῳ κώμας μεγάλας, τὰς ἄλλων ἑξήκοντα ἀτελέες, τοῖσι κυσὶ ταῦτα παρέχειν. τοιαῦτα μὲν τῷ ἄρχοντι τῷ Βαβυλῶνος ὑπῆρχε ἐόντα. Ἡ δὲ γῆ τῆς Ἀσσυρίων ὕεται μὲν ὀλίγῳ, καὶ τὸ ἐκφέρον τὴν ῥίζαν τοῦ σίτου, ἐστὶ τοῦτο· ἀρδόμενον [a] μέντοι ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀρηρέται τε τὸ λήιον, καὶ φαίνεται ὁ σῖτος, ὡς κατάπερ ἐν Αἰγύπτῳ, αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ ἀναβαίνοντος ἐς τὰς ἀρούρας, ἀλλὰ χερσί τε καὶ κηλωνηίοισι [b] ἀρδόμενον. ἡ γὰρ Βαβυλωνίη χώρη πᾶσα, καταπερ ἡ Αἰγυπτίη, κατατέτμηται ἐς διώρυχας· καὶ ἡ μεγίστη τῶν διωρύχων ἐστὶ νηυσὶ πλωτὸς, ὡς ἥλιον τελεσφορέοντα τὸν χειμερινόν. ἐσέχει δὲ ἐς ἄλλον ποταμὸν ἐκ τοῦ Εὐφρήτεω, ἐς τὸν Τίγριν, παρ' ὃν Νῖνος πόλις οἰκέετο [c]· ἔστι δὲ χωρέων αὕτη ἁπασέων μακρῷ ἀρίστη, τὰς ἡμεῖς ἴδμεν, δημητρος καρπὸν ἐκφέρειν· τὸ γὰρ δὴ ἄλλα δένδρεα ὧδε πάντα ἔχειν φέρειν, ἔστε συκέην, ἔστε ἄμπελον, ἔστε ἐλαίην. τὸν δὲ τῆς Δήμητρος καρπὸν ὧδε ἀγαθὴ ἐκφέρειν ἐστὶ, ὥστε ὀκτὼ διηκόσια μὲν τοκάδαπαν ἀποδιδοῦ· ἐπὰν [d] δὲ ἄρηται αὐτὴ ἑωυτῆς ἐνείκῃ, ὀκτὼ τεσσερακόσια ἐκφέρει. τὰ δὲ φύλλα αὐτόθι τῶν τε πυρῶν καὶ τῶν κριθέων τὸ πλάτος γίνεται τεσσέρων δακτύλων [e]. ἐκ δὲ κέγχρου καὶ σησάμιος ὅσον τι δένδρον μέγαθος [f] γίνεται, ἐξεπιστάμενος, μνήμην δὲ ποιήσομαι· εὖ εἰδὼς ὅτι τοῖσι μὴ ἀπιγμένοισι ἐς τὴν Βαβυλωνίην χώρην, καὶ τὰ εἰρημένα καρπὸν ἐχόμενα, ἐς ἀπιστίην πολλὴν ἀπίξεται. χρέωνται δὲ οὐδὲν ἐλαίῳ, ἀλλ' ἐκ τῶν σησάμων ποιεῦνται. εἰσὶ δέ σφι φοίνικες πεφυκότες ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον, οἱ πολλοὶ αὐτῶν [g] καρποφόροι· ἐκ τῶν καὶ σιτία καὶ οἶνον καὶ μέλι ποιεῦνται. τὰς συκέων τρόπον θεραπεύουσι· τὰ περ ἄλλα, καὶ φοινίκων τὰς ἔρσενας Ἕλληνες καλέουσι, τοῦτον τὸν καρπὸν ὠιδέουσι τῇσι βαλανηφόροισι τῶν φοινίκων, ἵνα πεπάνηται σφι ὁ ψὴν τοῦ βάλανον ἐσδυόμενος, καὶ μὴ ἀποπτήσσῃ ὁ καρπὸς ὁ τοῦ φοίνικος. ψῆνας γὰρ δὴ φέρουσι ἐν τῷ καρπῷ οἱ ἔρσενες, καταπερ οἱ [h] ὄλυνθοι. τὸ δὲ ἁπάντων θωῦμα μέγιστόν μοι ἐστὶ τῶν ταύτῃ, μετὰ γε τὴν πόλιν αὐτὴν, ἔρχομαι φράσων. τὰ πλοῖα αὐτοῖσι ἐστὶ τὰ κατὰ τὸν ποταμὸν πορευόμενα ἐς τὴν Βαβυλῶνα ἐόντα κυκλοτερέα, πάντα σκύτινα. ἐπεὰν γὰρ ἐν τοῖσι Ἀρμενίοισι τοῖσι κατύπερθε Ἀσσυρίων οἰκημένοισι νομέας ἰτέης ταμόμενοι ποιήσωνται, διατείνουσι τούτοισι διφθέρας στεγαστρίδας

nis admittebantur. Præterea canum Indicorum tanta alebatur multitudo, ut ad præbenda eis cibaria, quatuor in eadem planitie magni vici attributi eſſent, aliorum tributorum immunes. Atque hæc præſidi Babylonis eveniebant. Porro 193
in Aſſyriorum terra parum pluit, & hoc eſt, quo enutritur radix frumenti, irrigatum quidem ex fluvio, & arvum fit pingue, provenitque frumentum, non ſicut in Ægypto, flumine ipſo in arva aſcendente, ſed manibus atque tollenonibus irrigatum. Etenim Babylonica regio omnis, quemadmodum Ægyptiaca, diſſecta eſt in foſſas, quarum maxima navibus trajici poteſt, ad ſolem hibernum vergens: tendit autem ex Euphrate in alterum flumen, in Tigrim, ad quem urbs Ninus ſita erat. Hæc regio omnium quas nos vidimus, longe optima eſt, duntaxat ferendo frumento. Nam alias arbores ferre, ficum, vitem, oleam, omnino ne conatur quidem; Cereris autem fructu proferendo tam commoda eſt, ut nuſquam non ad ducena reddat: ubi autem bonitate ſeſe ipſa vincit, etiam ad tricena efferat. Quaternûm autem digitorum commode latitudo eſt tritici illic atque hordei foliis. Ex milio autem ac ſeſamo quantæ proceritatis arbor ſurgat, etſi mihi comperta, tamen memorare ſuperſedeo, probe ſciens, iis qui nunquam Babylonicam regionem adierunt, quæ de frugiferis dicta ſunt, perquam incredibilia viſum iri. Oleo autem non utuntur niſi quod ex ſeſamis faciunt. Naſcuntur eis per campum omnem palmæ, pleræque fructiferæ; ex quibus & panes & vinum & mel conficiunt, eaſque colunt ficuum more: & tum alias, tum palmarum, quas Græci maſculas vocant, quarum fructum circumligant iis palmis quæ dactylos ferunt, ut illis matureſcat culex, dactylum intrans, & non decidat fructus palmæ. Maſculæ enim in fructu ferunt culices, quemadmodum caprifici. Venio ad id, 194
quod ex omnibus quæ ſunt in ea regione, ſecundum ipſam urbem, mihi ſummo miraculo eſt, diſſerendum. Navigia illorum ſecundo flumine commeantia Babylonem, ſunt orbiculata atque omnia coriacea. Nam poſtquam in Armeniis, qui ſupra Aſſyrios incolunt, ex cæſis ſalicibus coſtas fecerunt, obducunt illis pelles tectorias extrinſecus in modum pavimenti,

a ἀρδόμενον. b κηλωνίοισι. c πόλις οἰκέετο. d ἐπεὰν. e σπιθαμή. f δένδρου μέγαθος. g αὐτέων. h καταπερ θῆλυ.

menti, neque puppe discreta, neque prora acuminata, sed in speciem clypei orbiculatam. Tale navigium omne stramento replentes fluvio deferendum permittunt oneratum mercibus: sed maxime dolia ex palmis vino onusta deferunt, dirigentibus illud duobus plectris vel palis, totidemque viris rectis stantibus; quorum alter introrsus palum trahit, alter extra pellit. Fiunt autem navigia hæc & magna admodum & minora: quorum maxima ferunt quoque pondus quinque millium talentorum, singula singulos asinos vivos habentia, majora etiam plures. Postquam igitur navigantes Babylonem pervenerunt, onusque distraxerunt, costas quidem navigii atque omnia stramenta venundant, sed pelles asini imponunt, eosque in Armeniam agitant. adverso enim flumine navigari præ illius rapiditate nullo pacto potest. Propterea enim quoque non ex lignis, sed ex pellibus navigia fiunt. Idem, ubi asinos agitando in Armeniam redierunt, alia ad eundem modum navigia consuunt. Et naves quidem
195 eorum tales sunt. Amictu autem tali utuntur: Duabus amiciuntur tunicis, una linea usque ad pedes demissa, cui alteram laneam superinduit: postremo candidam pænulam circumjicit, calceos gerens gentis more, soleis Thebanis pæne similes. Capita habentes comata, mitris redimiunt, unguentis toto corpore delibuti. Anulum signatorium quisque gestat, & baculum manu factum, cui adest politum aut malum, aut rosa, aut lilium, aut aquila, aut aliud quid: nam absque insigni gestare sceptrum ipsis nefas. At-
196 que hic eorum corporis est cultus. Leges vero constitutæ ipsis hæ sunt: Una quidem prudentissima, quantum ego sentio, qua Enetos qui sunt ex Illyriis, audio uti. Per singulos pagos semel quotannis ista fiebant. Ubi virgines effectæ essent nubiles, eas quum congregassent universas, unum in locum sic junctas recipiebant, quas circumsistente virorum frequentia, surgens præco singulatim vendebat: primum quidem pulcherrimam omnium; secundum hanc, postquam illa multo vendita esset auro, aliam proclamabat, quæ post illam esset speciosissima. Vendebantur autem in connubium. Babylonii igitur qui locupletes & iidem maturi nuptiis erant, licitando quisque alterum superantes mercabantur pulcherrimas quasque. At iis ex plebe qui essent parati

δας ἔξωθεν, ἐδάφεος τρόπον, ὅτε πρύμνῃσι ἀποκρεμνοῖεν, ὅτι πρώρῃσι σιωπάγοιεν, ἀλλ' ἀσπίδος τρόπον κυκλοτερέα ποιεύμενοι, καὶ καλάμῃς πλησσόμενοι πᾶν τὸ πλοῖον τῶν, ἀμφοῖν [a] καλῶ τὸν πόλαμον φερεόν, φορτίων πλησσόμενοι· μάλιστα δὲ βίκας φοινικηίας καπήγυσι οἴνου πλέας. ἰθύνεται δὲ ὑπό τε δύο πλήκτρων, καὶ δύο ἀνδρῶν ὀρθῶν ἑστεώτων. καὶ ὁ μὲν ἔσω ἕλκει τὸ πλῆκτρον, ὁ δὲ ἔξω ὠθέει. ποιέεται δὲ καὶ κάρτα μεγάλα ταῦτα τὰ πλοῖα, καὶ ἐλάσσω· τὰ δὲ μέγιστα αὐτέων, καὶ πεντακισχιλίων παλάντων γόμον ἔχει. ἐν ἑκάστῳ δὲ πλοίῳ ὄνος ζῶς ἔνεστι, ἐν δὲ τοῖσι μέζοσι πλέονες. ἐπεὰν δὲ [b] ἀπικωνται πλέοντες ἐς τὴν Βαβυλῶνα, καὶ διεξέωνται τὸν φόρτον, νομέας μὲν τοὺς πλοίους ἐς τὴν καλάμῃν πᾶσαν ἀπενεκήρυξαν [c]· τὰς δὲ διφθέρας διπώσαντες ὀπίσω τοὺς ὄνους, ἀπελαύνουσι ἐς τὴν Ἀρμενίην. ἀνὰ τὸν ποταμὸν γὰρ δὴ οὐκ οἷά τε ἐστὶ πλέειν οὐδενὶ τρόπῳ, ὑπὸ τάχεος τοῦ ποταμοῦ. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ οὐκ ἐκ ξύλων ποιεῦνται τὰ πλοῖα, ἀλλ' ἐκ διφθερέων· ἐπεὰν δὲ τοὺς ὄνους ἐλαύνοντες ἀπίκωνται ὀπίσω ἐς τοὺς Ἀρμενίους, ἄλλα τρόπῳ τῷ αὐτῷ ποιεῦνται πλοῖα. τὰ μὲν δὴ πλοῖα αὐτοῖσι ἐστὶ τοιαῦτα. Ἐσθῆτι δὲ τοιῇδε χρέωνται, χιτῶνι ποδηνεκέι λινέῳ· καὶ ὑπὲρ τοῦτον [d] ἄλλον μήλινέον χιτῶνα ἐπενδύντες, καὶ χλανίδιον λευκὸν περιβαλλόμενοι, ὑποδήματα ἔχουσι [e] ὀπιχώρια, ὡς δαπλήσια τῆσι Βοιωτίῃσι [f] ἐμβάσι. κομῶντες δὲ τὰς κεφαλὰς, μίτρῃσι ἀναδέονται, μεμυρισμένοι πᾶν τὸ σῶμα. σφρηγῖδα δ' ἕκαστος ἔχει, καὶ σκῆπτρον χειροποίητον· ἐπ' ἑκάστῳ δὲ σκήπτρῳ ἔπεστι πεποιημένον ἢ μῆλον, ἢ ῥόδον, ἢ κρίνον, ἢ αἰετὸς, ἢ ἄλλό τι. οὐδὲ γὰρ ὀπιστέον ἐστὶ νόμος ἐστὶ ἔχειν σκῆπτρον. αὕτη μὲν δὴ σφι ἄρτιος ἕξις τοῦ σώματός ἐστι. Νόμοι δὲ αὐτοῖσι ὧδε κατεστᾶσι· ὁ μὲν σοφώτατος ὅδε, καθ' γνώμην τὴν ἡμετέρην, τῶν καὶ Ἰλλυριῶν Ἐνετοὶ πυνθάνομαι χρῆσθαι· καθ' κώμας ἑκάστας ἅπαξ τοῦ ἔτεος ἑκάστου ἐποίεον τάδε· ὡς ἂν γένωνται παρθένοι γυναῖκες γάμων ὡραῖαι, ταύτας ἅπας συναγαγοίεν πάσας, ἐς ἓν χωρίον ἐσαγαγὸν ἀλέας· περὶξ δὲ αὐτῶν ἵστατο ὄμιλος ἀνδρῶν. ἀνίστασι δὲ κατὰ μίαν [g] ἑκάστην κήρυξ πωλέσκει, πρῶτα μὲν τὴν εἰδεσσαμένην ἐκ παντὸς· μετὰ δὲ, ὅκως αὐτὴ εὕροι πολλὸν χρυσὸν πρηξείη [h], ἄλλην ἀνεκήρυσσε, ἣ μετ' ἐκείνην ἔσκε εἰδεσσαμένη. ἐπωλέοντο δὲ ὀπὶ συνοικήσῃ. ὅσοι μὲν δὴ ἔσκον εὐδαίμονες τῶν Βαβυλωνίων ὀπίγαμοι, ὑπερεβάλλοντες ἀλλήλους ἐξωνέοντο τὰς καλλιστευούσας· ὅσοι δὲ

a ἀπιᾶσι. b ἐπειὰν δὲ. c ἀπεκήρυξαν. In MS. vetus manus scripserat ἀπικεκήρυξαν, sed postea literæ tertiæ supe rscriptum ε. d ἐπὶ τούτῳ. e ἀβλαβόμενοι, ὑποδήματα ἔχουσι. f Βοιωτίῃσι. g μίην. h πρᾶσθαι.

Item de ægrotis, sepultura, luctu, & purgatione post concubitum.

ἢ τῷ δήμῳ ἔσκον ὀπίσαμοι, ἔστι ἢ εἰδεῷ μὲν οὐδὲν ἐδέοντο χρηστῷ, οἱ δ' ἂν χρήματά τε καὶ αἰσχίονας παρθένους ἐλάμβανον. ὡς γὰρ δὴ οἱ ἐξέλθοι ὁ κήρυξ πωλέων τὰς δοκιδεστάτας τ' παρθένων, ἀνίσῃ ἂν τὴν ἀμορφεστάτην [a], ἢ εἴ τις αὐτέων ἕμπηρος ἦε. καὶ ταύτην ἀνεκήρυσσε, ὅστις θέλοι [b] ἐλαχίστου χρυσίου λαβών, συνοικέειν αὐτῇ· ἐς ὃ τῶν τὸ ἐλαχίστου ἐπισταμένων [c] συνοικεῖσι. τὸ δὲ ἂν χρυσίον ἐγίνετο ἀπὸ τῶν δοκιδέων παρθένων. καὶ ἄτω αἱ εὔμορφοι τὰς ἀμόρφους καὶ ἕμπηρους ἐξεδίδοσαν. ἐκδοῦναι δὲ τὴν ἑωυτῆς θυγατέρα ὅτεῳ βούλοιτο ἕκαστος, οὐκ ἐξῆν, οὐδὲ ἄνδρα ἐγγυητέων ἀπαγαγέσθαι τὴν παρθένον πρὶν ἐγγυητὰς χρῆν καταστήσαντα, ἢ μὴν συνοικήσειν αὐτῇ, οὕτω ἀπάγεσθαι [d]· εἰ δὲ μὴ συμφεροίατο, ἀποφέρειν τὸ χρυσίον ἐκεῖνο νόμος. ἐξῆν δὲ καὶ ἐξ ἄλλης ἐλθόντα κώμης τὸν βουλόμενον ὠνέεσθαι. ὁ μὲν νυν κάλλιστος νόμος, οὗτος σφι λύω· οὐ μέντοι νῦν γε διατελέουσι [e] ἐών. ἄλλο δέ τι ἐξευρήκασι νεωστὶ γενέσθαι, ἵνα μὴ ἀδικῆσιν αὐτὰς, μηδ' ἐς ἑτέρην πόλιν ἄγωνται. ἐπεί τε γὰρ ἁλόντες κακώθησαν καὶ οἰκοφθορήθησαν, πᾶς τις ξ δήμου βίου ἀπανιζῶν καταπορνεύει τὰ θήλεα τέκνα. Δεύτερον δὲ σοφίη ὅδε ἄλλος σφι νόμος κατεστήκεε· τοὺς κάμνοντας ἐς τὴν ἀγορὴν ἐκφορέουσι· οὐ γὰρ δὴ χρέωνται ἰητροῖσι· προσιόντες ὦν πρὸς τὸν κάμνοντα, συμβουλεύουσι πρὸς τὸ νούσῳ, εἴ τις καὶ αὐτὸς τοιοῦτον ἔπαθε οἷον ἔχει ὁ κάμνων, ἢ ἄλλον εἶδε παθόντα. τούτῳ προστιόντες συμβουλεύουσι, καὶ παραινέουσι ὅσα αὐτὸς ποιήσας ἐξέφυγε ὁμοίῳ νοῦσον, ἢ ἄλλον εἶδε ἐκφυγόντα. σιγῇ δὲ παρελθεῖν τὸν κάμνοντα οὐ σφι ἔξεστι, πρὶν ἂν ἐπείρηται ἥντινα νοῦσον ἔχῃ. Ταφαὶ δέ σφι ἐν μέλιτι. θρηνοῦσι δὲ παραπλήσιοι τοῖσι ἐν Αἰγύπτῳ. ὁσάκις δ' ἂν μιχθῇ γυναικὶ τῇ ἑωυτοῦ ἀνὴρ Βαβυλώνιος, περὶ [g] θυμίημα καταγιζόμενον ἵζει, ἑτέρωθι δὲ ἡ γυνὴ τὠυτὸ τοῦτο ποιέει. ὄρθρου δὲ γενομένου, λοῦνται καὶ ἀμφότεροι [h]· ἄγγος γὰρ ἑνὸς ἅψονται πρὶν ἂν λούσωνται. ταὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ Ἄραβοι ποιεῦσι [i]. Οἵδε δὲ δὴ αἴσχιστος τῶν νόμων ἐστὶ τοῖσι Βαβυλωνίοισι, ὅδε· δεῖ πᾶσαν γυναῖκα ἐπιχωρίην ἱζομένην ἐς ἱρὸν Ἀφροδίτης, ἅπαξ ἐν τῇ ζόῃ μιχθῆναι ἀνδρὶ ξείνῳ. πολλαὶ δὲ καὶ οὐκ ἀξιόμενα ἀναμίσγεσθαι τῆσι ἄλλῃσι, οἷα πλούτῳ ὑπερφρονέουσαι, ἐπὶ

rati ad nuptias, his non opus erat pulchra forma: immo isti pecunias simulque fœdiores virgines accipiebant. Nam præco, ubi virginum speciosissimarum peregisset venditionem, excitabat deformissimam, aut siqua illarum esset mutila, eamque proclamabat dicens; quisquis vellet quamminimo auri accepto eam in matrimonio habere, donec illi qui minimo contentus esset, addiceretur. Aurum vero istud ex speciosis virginibus conficiebatur, & sic speciosæ elocabant deformes ac mutilas. Elocare vero filiam suam cui quisque vellet, non licebat, nec cuiquam emptori fas erat sine fidejussoribus abducere puellam, sed datis fidejussoribus, certe se ducturum illam uxorem, ita demum abducere. si de hoc non conveniebat, lex erat ut aurum redhiberet. Quinetiam ex alio pago venienti licebat mercari si vellet. Hæc apud eos honestissima lex erat, quæ tamen ad hoc tempus non perseveravit. Sed novissime aliud quiddam excogitaverunt, ne quis feminas injuria afficiat, neve quis aliam in urbem abducat. Nam posteaquam expugnati male accepti sunt, & res domi fuit perdita, unusquisque plebeius, qui victus inopia premitur, filias suas adigit ad quæstum corpore faciendum. Alteram item 197
sapienter constitutam habent legem, qua ægrotos efferunt in forum: neque enim medicis utuntur; ut eum adeuntes, de languore consulant, siquis & ipse eundem habuit morbum, aut alium vidit correptum. Hæc illi qui illuc adeunt consulunt, hortanturque ad ea quæ ipse faciendo effugerit similem morbum, aut alium noverit effugisse. Nec fas est cuiquam ægrotantem præterire silentio, nec antequam exploraverit quonam ille morbo laboret. Sepulturæ eisdem in melle: luctus 198
funebres Ægyptiacis persimiles. Quoties autem cum uxore miscetur vir Babylonius, suffitui consecrato assidet, & ex altera parte mulier idem facit. Sub diluculum etiam abluuntur ambo; nullum quippe vas priusquam se abluerint tangent. Eadem hæc & Arabes faciunt. Una iisdem Babyloniis lex est omnibus 199
modis fœda. nempe quamque mulierem indigenam oportet semel in vita ad Veneris templum desidentem, cum externo viro consuetudinem habere. Ceterum multæ & dedignantes aliarum consortia, utpote divitiis tumentes, hæ jumentis in

ca-

a ἀμορφοτάτην. b θέλει & mox in MS. est βουλοῖτο. c ἐπισταμένῳ. d ἀπάγεσθαι. e διατέλει. f ὅπως σφι. g περὶ. h λοῦνται ἀμφότεροι. i ποιεῦσι.

Cultus Veneris nefandus. Mylitta. Pars eorum piſce victitans. Maſſagetæ. Araxes & mos vivendi in inſulis ejus.

camaris vehentes, ad templum ſtant, ſequuta interim à tergo magna famulitii turba. Pleræque etiam ſic faciunt. In fano Veneris ſedent coronam funiculi in capitibus gerentes multæ mulieres, è quibus aliæ accedunt, aliæ diſcedunt. Nam diverticula undecunque funiculis diſtincta viam præbent externis per mulieres illas, quas tranſeuntes deligunt. Porro quum illic conſederit fæmina, non prius domum regreditur, quam externorum aliquis pecuniam mulieri in genua injecerit, & cum eadem extra fanum abducta rem habuerit. illum autem qui injicit, dicere oportet, Ego tibi deam Mylitta imploro. Mylitta enim Aſſyrii Venerem appellant. pecunia verò pretio eſt quantulacunque; non enim rejiciet; nec enim fas eſt; ſiquidem in ſacrum convertitur. quicunque pecuniam objecerit primus, hunc illa ſequitur, neque quenquam repudiat: ubi congreſſa fuerit deæ conſecrata & conciliata domum revertitur; & ab hoc tempore haud ita magnum illi dederis, ut eam nanciſcaris. Iam, quotquot forma & proceritate potuerunt aliquos capere, cito diſcedunt: quæ vero deformes, diutius deſident, quia nequeunt legi facere ſatis. Fitque interdum ut nonnullas etiam triennio atque quadriennio expectare oporteat. Alicubi quoque in Cypro ſimilis quædam lex eſt. Hæc ſunt Babyloniorum inſtituta. quorum tres ſunt tribus, quæ nullo alio niſi piſcibus victitant. quos captos ubi arefecerunt ad ſolem, hoc faciunt: In pilam conjiciunt, ac piſtillis mitigatos per ſindonem incernunt, unde quiſquis illorum vult velut placentam confectam habet; alius vero in modum panis torret.

CYRO, poſt hanc quoque gentem ſubactam, inceſſit cupido MASSAGETAS in ſuam poteſtatem redigendi. Quæ gens fertur & magna eſſe & ſtrenua, ad auroram ſoliſque ortus ſita, trans Araxem fluvium è regione Iſſedonum. Sunt etiam qui eam Scythicam nationem eſſe dicant. Araxes Iſtro major & idem minor eſſe memoratur; & in eo frequentes inſulæ Lesbo fere pares magnitudine: & homines qui illas incolunt, æſtate veſci radicibus quibuſlibet quas ipſi fodiunt; arborum autem fructus quos maturos comperiunt, in cibum reponere, quo per hyemem veſcantur. Ab illis inventas etiam eſſe arbores talem fructum ferentes, qui con-

πὶ ζᾠγέων ἐν καμάρῃσι ἐλάσασαι, πρὸς τὸ ἱρὸν ἑσᾶσι· θεραπηίη δέ σφι ἕπεται πολλὴ ὄπιθεν. αἱ δὲ στλεδνες ποιεῦσιν ὧδε· ἐν τεμένεϊ Ἀφροδίτης κατέαλαι στέφανον περὶ τῇσι κεφαλῇσι ἔχουσαι θωμιγγὸν πολλαὶ γυναῖκες. αἱ μὲν γὰρ προσέρχονται, αἱ δὲ ἀπέρχονται. χοινοπινέες δὲ διέξοδοι πάντα τρόπον ὁδὸν ἔχουσι διὰ τῶν γυναικῶν, δι' ὧν οἱ ξεῖνοι διεξιόντες ἐκλέγονται. ἔνθα ἐπεὰν ἵζηται γυνὴ, ἢ πρότερον ἀπαλλάσσεται ἐς τὰ οἰκία, ἢ τις οἱ ξείνων ἀργύριον ἐμβαλὼν ἐς τὰ γούναλα, μιχθῇ ἔξω ἱρᾶς. ἐμβαλόντα δὲ δεῖ εἰπεῖν τοῦνομα, δὲ, Ἐπικαλέω τοι τὴν θεὸν Μύλιτταν. Μύλιττα δὲ καλέουσι τὴν Ἀφροδίτην Ἀσσύριοι. τὸ δὲ ἀργύριον, μεγάθεος ἐστὶ ὁτεοῦν ὤν. ἀ γὰρ μὴ ἀπώσηται. ἀ γὰρ οἱ θέμις ἐστί· γενέσθαι γὰρ ἱρὸν τοῦτο τὸ ἀργύριον. τῷ δὲ πρώτῳ ἐμβαλόντι ἕπεται, ὐδὲ ἀποδοκιμᾷ ὐδένα· ἐπεὰν δὲ μιχθῇ, ἀποσωσαμένη τῇ θεῷ, ἀπαλλάσσεται ἐς τὰ οἰκία· καὶ τὼ ἀπὸ τούτου οὐκ ἔστω μέγα τί οἱ δῶρα ὥς μιν λάμψεται. ὅσαι μέν νυν εἰδεός τε ἐπαμμέναι [a] εἰσὶ καὶ μεγάθεος, ταχὺ ἀπαλλάσσονται· ὅσαι δὲ ἄμορφοι αὐτέων εἰσὶ, χρόνον πολλὸν περιμένουσι, ὑπὲρ δυνάμενοι τὸν νόμον ἐκπλῆσαι· καὶ γὰρ τριέτεα καὶ τετραέτεα μεταξέπεμψαν χρόνον μένουσι. ἐνιαχῇ δὲ καὶ τῆς Κύπρου ἐστὶ τοιῷδε τούτῳ νόμῳ. Νόμοι μὲν δὴ τοῖσι Βαβυλωνίοισι ἅδε κατεστᾶσι [b]. εἰσὶ δὲ αὐτέων πατριαὶ τρεῖς, αἳ ὐδὲν ἄλλο σιτέονται εἰ μὴ ἰχθῦς μοῦνον· τοὺς ἐπεί τε ἂν θηρεύσαντες αὐήνωσι πρὸς ἥλιον, ποιεῦσι τάδε. ἐσβάλλουσι ἐς ὄλμον, καὶ λεήναντες ὑφέροισι, σῶσι διὰ σινδόνος. καὶ ὃς μὲν ἂν βούληται αὐτέων, ἄτε μάζαν μαζάμενος ἔχει· ὁ δὲ, ἄρτου τρόπον ὀπήσας. Ὡς δὲ τῷ Κύρῳ καὶ τοῦτο τὸ ἔθνος κατέργασο, ἐπεθύμησε Μασσαγέτας ὑπ' ἑωυτῷ [c] ποιήσασθαι· τὸ δὲ ἔθνος τοῦτο, καὶ μέγα λέγεται εἶναι καὶ ἄλκιμον, οἰκημένον δὲ πρὸς ἠῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς, πέρην δ' Ἀράξεω ποταμοῦ, ἀντίον δὲ Ἰσσηδόνων ἀνδρῶν. εἰσὶ δὲ οἵ τινες καὶ Σκυθικὸν λέγουσι τοῦτο τὸ ἔθνος εἶναι. Ὁ δὲ Ἀράξης λέγεται καὶ μέζων καὶ ἐλάσσων εἶναι ὁ Ἴστρος· νήσους δ' ἐν αὐτῷ λέσβῳ μεγάθεα παραπλησίας συχνὰς φασὶ εἶναι. ἐν δὲ αὐτῇσι, ἀνθρώπους οἱ σιτέονται μὲν ῥίζας· τὸ θέρος δὲ ὀρύσσοντες παντοίας· καρπὸς δὲ ἐπὶ δενδρέων ἐξωρημένους σφι ἐς φορβὴν κατατίθεσθαι ὡραίους, καὶ τούτους σιτέεσθαι τὸν χειμερινόν. ἄλλα δέ σφι ἐξωρᾶσθαι δένδρεα καρ-

a ἐπαγμένα. b κατεστᾶσι. c ἑωυτὸν.

Matieni. Mare Caſpium. Caucaſus illi appoſitus. Maſſagetarum ſitus. Cur Cyrus eos bello invaſerit.

πὰς τοιάσδε πινας φέρονζα, τὰς, ἐπί τε ἂν ἐς τωὐτὸ συνέλθωσι καζ' εἴλας, καὶ πῦρ ἀνακαύσωνζ, κύκλῳ ωεριζομένας ὀπιβάλλειν ὅπι τὸ πῦρ· ὀσφραινομένας δὲ καταγιζομένας καρπῷ δὲ ὀπιβαλλομένας, μεθύσκεσθαι τῇ ὀδμῇ, καταπερ Ἕλληνας τῷ οἴνῳ. ωλεῦν δὲ ὀπιβαλλομένας καρπῷ, μᾶλλον μεθύσκεσθαι. ἐς ὃ ἐς ὀρχησίν τε ἀνίσασθαι, καὶ ἐς ἀοιδὴν ἀπικνέεσθαι. τοῦτων μὲν αὐτὴ λέγεται δίαιζα εἶναι. ὁ δὲ Ἀράξης ποταμὸς ῥέζ μὲν ἐκ Ματιηνῶν [b], ὥσπερ ὁ Γύνδης, τὸ ἐς τὰς διώρυχας τὰς ἑξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας διέλαβε ὁ Κῦρος· ῥόμασι δὲ ἐξερεύγεζ πεντεκαίδεκα, τὰ πάντα πλὴν ἑνός, ἐς ἕλεά τε καὶ τενάγεα σκολιδοῦ. ἐν τοῖσι ἀνθρώπους κατοικῆζαι [c] λέγουσι ἰχθῦς ὠμοὺς σιτεομένους, ἐσθῆτι δὲ νομίζονζας χρᾶσθαι φωκέων δέρμαζι. τὸ δὲ ἓν τῶν ῥόμάτων τοῦ Ἀράξεω ῥέζ δι' καθαροῦ ἐς τὴν Καασπίην θάλασσαν. Ἡ δὲ Καασπίη θάλασσα ἐστὶ ἐπ' ἑωυτῆς, οὐ συμμίσγουσι τῇ ἑτέρῃ θαλάσσῃ. τὴν μὲν γὰρ Ἕλληνες ναυτίλλονζαι πᾶσαν [d], καὶ ἡ ἔξω στηλέων θάλασσα ἡ Ἀτλαντὶς καλεομένη, καὶ ἡ Ἐρυθρὴ, μία τυγχάνει ἐοῦσα· ἡ δὲ Καασπίη, ἔστι ἑτέρη ἐπ' ἑωυτῆς, ἐοῦσα μῆκος μὲν πλόῳ, εἰρεσίῃ χρεωμένῳ, πεντεκαίδεκα ἡμερέων· εὖρος δὲ, τῇ βαθυτάτη ἐστὶ αὐτὴ ἑωυτῆς, ὀκτὼ ἡμερέων. καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν ἑωυτέρην φέρονζα τῆς θαλάσσης ταύτης ὁ Καύκασος παρέχων πλήθεϊ μέγιστον [e], καὶ μεγάθεϊ ὑψηλότατον [f]. ἔθνεα δὲ ἀνθρώπων πολλὰ καὶ παντοῖα ἐν ἑωυτῷ ἔχει ὁ Καύκασος· τὰ πολλὰ, πάντα ἀπ' ὕλης [g] ἀγρίης ζώοντα. ἐν τοῖσι καὶ δένδρεα φύλλα τοιῆσδε ἰδέης παρεχόμενα εἶναι λέγεται, τὰ τρίβοντάς τε καὶ παραμίσγοντας ὕδωρ, ζῶα ἑωυτοῖσι ἐς τὴν ἐσθῆτα ἐγγράφειν· τὰ δὲ ζῶα οὐκ ἀπλώεσθαι, ἀλλὰ συγκαταγηράσκειν τῷ ἄλλῳ εἰρίῳ, καταπερ ἐνυφανθέντα ἀρχήν· μίξιν τε τούτων τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐμφανέα, καταπερ τοῖσι ωροβάτοισι. Τὰ μὲν δὴ πρὸς ἑωυτέρην τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς Καασπίης καλεομένης ὁ Καύκασος ἀπέργει· τὰ δὲ πρὸς ἠῶ τε καὶ ἥλιον ἀνατέλλονζα, πεδίον ἀπέδεκεται [h], πλῆθος ἄπειρον ἐς ἄποψιν. τοῦ δὴ πεδίου τοῦ μεγάλου οὐκ ἐλαχίστην μοίρην μετέχουσι οἱ Μασσαγέται, ἐπ' οὓς ὁ Κῦρος ἔσχε προθυμίην στρατεύεσθαι. πολλά τε γάρ μιν ἐκ μεγάλα τὰ ἐπαείροντα καὶ ἐποτρύνοντα ἦεν. πρῶτον μὲν ἡ γένεσις, τὸ δοκέειν πλέον τι εἶναι ἀνθρώπου· δεύτερα δὲ, ἡ εὐτυχίη ἡ κατὰ τοὺς πολέμους γενομένη [k]. ὅκη γὰρ ἐτύρσε στρατεύεσθαι Κῦρος, ἀμήχανον ἦεν ἐκεῖνο τὸ ἔθνος διαφυγέειν. Ἦν δὲ τοῦ ἀνδρὸς ἀποθανόντος γυνὴ τῶν Μασσαγετέων

conjiciatur ab illis in ignem quem catervatim collecti accenderint; illi vero circumquaque adſidentes & olfacientes cremantem fructum perinde inebriantur odore iſto ac vino Græci: & eo vehementius quo plus ejus fructus fuerit injectum, donec ad tripudiandum exſurgant & ad cantus veniant. Atque hæc fertur eorum eſſe vivendi conſuetudo. Araxes porro fluvius à Matienis quidem, unde & Gyndes, quem Cyrus in trecentos ac ſexaginta diduxit rivos, fluit; ſed per quadraginta ora erumpens, quæ omnia, uno excepto, in paludes cluvieſque evolvuntur, ubi feruntur homines habitare qui crudis victitent piſcibus, & pro veſtibus utantur phocarum pellibus. Reliquum illud inter oſtia Araxis per purum & ſolidum fluit in mare Caſpium, quod mare per ſeſe eſt, nec cum alio mari commiſcetur. Nam illud quod Græci pernavigant omne, & id quod extra columnas eſt, Atlanticum dictum & rubrum, idem eſt mare. Caſpium vero eſt alterum, ſeorſum 203
in ſeipſo, longitudinis quindecim dierum, curſui navis quæ remis utatur: latitudinis, ubi ſpatioſiſſimum eſt, octo dierum. Eſt autem, qua ex parte ad veſperum vergit, Caucaſo prætentum monte, cujus cum maxima vaſtitas, tum ſumma eſt altitudo, multaſque gentes atque omnigenas habet, ac pleraſque omnes ab agreſti materia victitantes: ubi arbores folia talis naturæ proferentes dicuntur eſſe, quibus tritis & aqua dilutis illi animalia ſibi in veſte pingunt; eaque animalia non elui, ſed perinde prorſus ac ſi eſſent intexta, ſic cum reliqua lana veteraſcere. Horum quoque hominum concubitus, ſicuti pecoribus, in propatulo eſſe. Et hujus quidem maris quod Ca- 204
ſpium vocatur, partem quæ ad veſperam vergit, Caucaſus diſterminat: qua vero parte vergit ad auroram orientemque ſolem, planities excipit proſpectu immenſæ magnitudinis. Hujus ſpatioſæ planitiei non minimam partem Maſſagetæ poſſident, quibus bellum Cyrus inferre cupiebat, quum multa eum ac magna extollerent incitarentque. Primum ſua nativitas & origo, quod videbatur majus quiddam homine eſſe: ſecundo loco, felicitas qua fuerat uſus in bellis: quocunque enim ſe ad bellandum Cyrus direxerat, ea gens nullo pacto poterat evadere. Erat autem Maſſagetarum regina, 205
de-

a καταγιζομένων. b Ματιηνῶν. c κατοικῆζαι. d πᾶσαν. e μέγιστον. f ὑψηλότατον. g ἐξ ὕλης. h ἀνδέχεται. i. δεύτερον. k γινομένη.

Cyri astus de nuptiis delusus cogit eum ad Araxis trajectum omnia parare, dehortante Tomyri & offerente liberum transitum, de quo deliberatur.

defuncti mariti vidua, TOMYRIS nomine. Hanc per legatos procabatur Cyrus verbo, volens eam habere uxorem. at illa animadvertens non se ab eo conjugem peti, sed regnum Massagetarum, accessu Cyro interdicit. Postea Cyrus, quum dolus illi non procederet, progressus ad Araxem, aperte infesto cum exercitu in Massagetas tendens, tum flumen pontibus jungit, quibus copias trajiciat, tum in navibus ad transvehendum
206 flumen turres ædificat. Ad quem in hoc labore occupatum, Tomyris caduceatorem misit, qui diceret, ô Rex Medorum, desine incumbere in quæ incumbis, nescius an ista quæ constituisti, tibi conducibilia erunt. Omisso incepto, in tuis regna, & nos sine finium quorum sumus principes, esse. Verum tu admonitionibus his uti noles, & omnia males quam quietem. Quod si tantopere affectas experiri Massagetas, age, quam sustines ærumnam in jungendo fluvio, omitte: quin tu nobis tridui itinere ab fluvio digressis, trajicito in nostram regionem: aut, si mavis nos excipere in vestram, tu hoc idem facito. Hæc ubi Cyrus audivit, accitis Persarum primoribus coactisque, in medium rem proponit, consulens utrum ageret. Illorum in idem convenere sententiæ, jubentium recipi in ipsorum regionem cum suo exercitu
207 Tomyrin. Quam sententiam Crœsus Lydus quum adesset, improbabat, contrarium disserens his verbis. Equidem tibi, ô Rex, etiam antea dixi, quandoquidem Jupiter tibi me tradidit, quicquid animadvertero offensæ in tua domo, id omne me pro viribus aversurum. nam mei casus, ingrati illi, extitere disciplinæ. Si tibi esse videris immortalis, & ejusmodi exercitui præesse, nihil est opus ut tibi dicam sententias: sin vero te quoque agnoscis hominem esse, & aliis talibus præes, illud in primis discito, humanarum rerum orbem esse, qui rotatus, semper eosdem fortunatos esse non sinit. Ideoque de hac quam proposuisti re, secus ego atque isti sentio. Si enim hostes in hanc terram volemus excipere, id tibi inde periculum erit, ne fugatus omne simul amittas imperium: quia haud dubie victores Massagetæ, non se retro fuga recipient, sed tua regna adorientur. Victor autem tu non perinde proficis, quantum si trajectu in terram illorum facto,

γετέων βασίλεια· Τόμυρις οἱ λῶ ἄνομα. ταύτην πέμπων ὁ Κῦρος ἐμνᾶτο τῷ λόγῳ, θέλων γυναῖκα λῶ ἔχειν. ἡ δὲ Τόμυρις, σωιεῖσα [a] οὐκ αὐτὴν μὲν μνώμενον, ἀλλὰ τὴν Μασσαγετέων βασιληίδα, ἀπείπατο τὴν πρόοδον. Κῦρος δὲ μὴ τᾶρ, ὡς οἱ δόλῳ ἐ προεχώρεε [b], ἐλάσας ἐπὶ τὸν Ἀράξεα, ἐπιέτερ οὐκ ἐξ ἐμφανέος ἐπὶ τὰς Μασσαγέτας στρατιὴν, γεφύρας τε ζεύγνυσι ἐπὶ τῶν ποταμῶν ἐφ᾽ οἷσι στρατῷ, καὶ πύργους ἐπὶ τοῖσι πλοίοισι τοῦ ποταμοῦ οἰκοδομέοντος. Ἐχόντι δέ οἱ τὸν πόνον, πέμψασα ἡ Τόμυρις κήρυκα, ἔλεγε τάδε, Ὦ βασιλεῦ Μήδων, παῦσαι ἀπὸ τῶν ἀπόβδων τὰ ἀπόβδεις. ἐ γὰρ οἶδας εἰ δείης εἶ τοι ἐς καιρὸν ἔσαι ταῦτα τελεόμενα. παυσάμενος δὲ, βασίλευε τῆς σεωυτοῦ, καὶ ἡμέας ἀνέχεσθαι ὁρέων ἄρχοντας τῆς περ ἄρχομεν. ἢν δὲ ἐθελήσῃς ὑποθήκησι τῇσιδε χρέεσθαι, ἀλλὰ πάντως μᾶλλον ἢ δι᾽ ἡσυχίης εἶναι; σὺ δὲ λῶ μεγάλως [c] προθύμεαι Μασσαγετέων πρηθῆναι, φέρε, μόχθον μὲν, τὸν ἔχεις ζεύγνυς τὸν ποταμὸν, ἄφες. σὺ δὲ, ἡμέων ἀναχωρησάντων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τριῶν ἡμερέων ὁδὸν, βάσεο ἐς τὴν ἡμετέρην· εἰ δὲ ἡμέας βούλεαι ἐσδέξασθαι μᾶλλον ἐς τὴν ὑμετέρην, σὺ τὠυτὸ τοῦτο ποίεε [d]. ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Κῦρος συνεκάλεσε Περσέων τοὺς πρώτους· συναγείρας δὲ τούτους, ἐς μέσον σφι προετίθεε τὸ πρῆγμα, συμβαλλόμενος ὁκότερα ποιέῃ· τῶν δὲ κατὰ τὠυτὸ αἱ γνῶμαι συνεξέπιπτον, κελεύόντων ἐσδέκεσθαι Τόμυριν τε καὶ τὸν στρατὸν αὐτῆς ἐς τὴν χώρην. Παρεὼν δὲ, καὶ μεμφόμενος τὴν γνώμην τοῦτον Κροῖσος ὁ Λυδὸς, ἀπεδείκνυτο ἐναντίην τῇ προκειμένῃ γνώμῃ, λέγων [e] τάδε, Ὦ βασιλεῦ, εἶπον μέν σε πρότερόν τοι, ὅτι ἐπεί μοι [f] Ζεὺς ἐδωκέ τοι, τὸ ἂν ὁρῶ σφάλμα ἐὸν οἴκῳ τῷ σῷ, κατὰ δύναμιν ὑποτρέψειν. τὰ δέ μοι παθήματα τὰ ἐόντα ἀχάεστα [g], μαθήματα γεγόνεε. εἰ μὲν ἀθάνατα δοκέεις εἶναι, σὺ στρατῆς τοιαύτης ἄρχειν, οὐδέν ἂν εἴη πρῆγμα γνώμας ἐμέ σοι ὑποφαίνεσθαι· εἰ δὲ ἔγνωκας ὅτι ἄνθρωπος σὺ εἶς, καὶ ἑτέρων τοιῶνδε ἄρχεις, ἐκεῖνο πρῶτον μάθε, ὡς κύκλος τῶν ἀνθρωπηίων ἐστὶ πρηγμάτων. περιφερόμενος δὲ, οὐκ ἐᾷ ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς εὐτυχέειν. ἤδη ὦν γνώμῃ ἔχω περὶ μὲν προκειμένης πρήγματος τὰ ἐμπαλὶν ἢ ὅτοι. εἰ γὰρ ἐθελήσομεν ἐσδέξασθαι τοὺς πολεμίους ἐς τὴν χώρην, οὐδέ τοι ἐν αὐτῷ κίνδυνος ἔνι. ἐσσωθεὶς μὲν, προσαπολλύεις πᾶσαν τὴν ἀρχήν. δῆλα γὰρ δὴ ὅτι νικῶντες Μασσαγέται, οὐ τὸ ὀπίσω φεύξονται, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀρχὰς τὰς σὰς ἐλῶσι. νικῶν δὲ, οὐ νικᾶς τοσοῦτον, ὅσον εἰ βὰς

a συνεῖσα. b προσεχώρεε. c δι᾽ ὑμεγάλως. d ποίεε. e προκειμένῃ λέγων. f πρότερόν τοι, ἐπεί με. g ἀχάεστα.

Consilio Cræsi mutatur propositum, & transgressus in fines Massagetarum prima nocte somniat de mutatione temporum.

„ βὰς ἐς τὴν ἐκείνων, νικῶν Μασσαγέτας, ἔπειτα
„ φεύγοσι. τοῦτο γὰρ ἀντιθήσω ἐκείνῳ, ὅτι νικη-
„ σας τοὺς ἀντιτυμένους [a] ἐλθὼν ἐς ἰθὺς τῆς ἀρχῆς τῆς Τομύ-
„ ριος [b]. χωρίς τε τοῦ ἀπηγημένου, αἰσχρὸν [c] ἐστὶ
„ ἀναχωρέοντα, τὸν Κῦρόν γε τῆς Καμβύσεω γυναικὸς εἶ-
„ ξαντα ὑποχωρῆσαι τῆς χώρης [d]. νῦν ὦν μοι δοκέει,
„ διαβάντας [e] ἀπελθεῖν ὅσον ἂν ἐκεῖνοι διεξίωσι·
„ ἐνθεῦτεν δὲ τάδε ποιεῦντας, πειρᾶσθαι ἐκείνων πε-
„ ριγενέας [f]. ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι, Μασσα-
„ γέται εἰσὶ ἀγαθῶν τε Περσικῶν ἄπειροι, καὶ κα-
„ λῶν μεγάλων ἀπαθέες. τούτοισι ὦν τοῖσι ἀνδρά-
„ σι τῶν βοῶν ἀφειδέως πολλὰ κατακόψαν-
„ τας, καὶ σκευάσαντας, παρεῖναι ἐν τῷ στρα-
„ τοπέδῳ τῷ ἡμετέρῳ δαῖτα· μετὰ δέ, καὶ κρητῆ-
„ ρας ἀφειδέως οἴνου ἀκρήτου, καὶ σιτία παντοῖα.
„ ποιήσαντας δὴ ταῦτα, ὑπολειπομένους τοῦ στρα-
„ τοῦ τὸ φλαυρότατον, τοὺς λοιποὺς αὖτις ἐξ-
„ αναχωρέειν ὅπισθε τοῦ ποταμοῦ. ἢν γὰρ ἐγὼ γνώ-
„ μης μὴ ἁμάρτω, κείνους ἰδόμενοι ἀγαθὰ πολ-
„ λὰ, τρέψονταί τε πρὸς αὐτὰ, καὶ ἡμῖν τὸ ἐν-
„ θεῦτεν λείπεται ἀποδέξις ἔργων μεγάλων. Γνώ-
μαι μὲν αὗται συνέστασαν. Κῦρος δὲ, μετεὶς
τὴν πρότερον γνώμην, τὴν Κροίσου δὴ ἑλόμενος,
πρηγόρεε Τόμυρι ἐξαναχωρεῖν, ὡς αὐτὸς διαβησόμενος ἐπ' ἐκείνους. ἡ μὲν δὴ ἐξαναχώρεε,
κατὰ ὑπάρχερ πρῶτα. Κῦρος δὲ Κροῖσον ἐς τὰς
χεῖρας ἐθεὶς τῷ ἑωυτοῦ παιδὶ Καμβύσῃ, τῷπερ τὴν βασιληίην ἐδίδου, καὶ πολλὰ ἐντελάμενός οἱ τιμᾶν τε αὐτὸν καὶ εὖ ποιέειν, ἢν ἡ Διάβασις ἡ ἐπὶ Μασσαγέτας μὴ ὀρθωθῇ· ταῦτα ἐντελάμενος, καὶ ἀποστείλας τούτους ἐς Πέρσας, αὐτὸς διέβαινε τὸν ποταμὸν, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ. Ἐπεί τε δὴ ἐπεραιώθη τὴν Ἀράξεα, νυκτὸς ἐπελθούσης, εἶδε ὄψιν εὐδὼν ἐν τῇ Μασσαγετέων τῇ χώρῃ, τοιήνδε. ἐδόκεε ὁ Κῦρος ἐν τῷ ὕπνῳ ὁρᾶν τὸν Ὑστάσπεος παῖδων τὸν πρεσβύτατον ἔχοντα ἐπὶ τῶν ὤμων πτέρυγας· καὶ τούτων τῇ μὲν τὴν Ἀσίην, τῇ δὲ τὴν Εὐρώπην ἐπισκιάζειν. Ὑστάσπει δὲ τῷ Ἀρσάμεος, ἐόντι ἀνδρὶ Ἀχαιμενίδῃ, ἦν τῶν παίδων Δαρεῖος πρεσβύτατος, ἐὼν τότε ἡλικίην ἐς εἴκοσί κου μάλιστα ἔτεα. καὶ δὲ οὗτος κατελέλειπτο ἐν Πέρσῃσι, ἅτε γὰρ εἶχέ κω ἡλικίην στρατεύεσθαι· ἐπεὶ ὦν δὴ ἐξεγέρθη ὁ Κῦρος, ἐδίδου λόγον ἑωυτῷ περὶ τοῦ ὄψιος. ὡς δέ οἱ ἐδόκεε μεγάλη εἶναι ἡ ὄψις, καλέσας Ὑστάσπεα, καὶ
„ δὴ λάθρῃ μούνου, εἶπε, Ὑστάσπες, παῖς σὸς ὑπε-
„ βουλεύων ἐμοί τε καὶ τῇ ἐμῇ ἀρχῇ ἐάλωκε. ὡς
„ δὲ ἀτρεκέως ταῦτα οἶδα, ἐγὼ σημανέω. ἐμεῦ
„ θεοὶ κήδονται, καί μοι πάντα προδηλοῦσι τὰ ὑπε-

facto, victoria Massagetarum potitus instabis fugientibus. Hoc ipsum enim illi opponam, ut victis hostibus, recta pergas ad Tomyris regnum. Ac præter istud, quod est memoratum, turpe est atque intolerabile, Cyrum, Cambysis filium, mulieri cedentem cessisse regione. Nunc igitur mihi placet, trajectis copiis procedere eousque dum illi in occursum prodeant: atque dehinc ista faciendo, dare operam ut illos superemus. Namque, ut ego audio, Massagetæ bonorum sunt Persicorum insueti, & magnorum commodorum expertes. his ergo talibus viris propone in nostris castris lautam instructarum epularum copiam, magna vi ovium mactata, cum crateribus etiam effuse vini meri, atque omnis cibariorum generis. Hoc ubi fecerimus, vilissimis quibusque militum ibi relictis, cum reliquis retro ad flumen nos recipiamus. Multis enim bonis conspectis illi (nisi me fallit opinio) se ad ea convertent: unde nobis supererit oportunitas egregiorum facinorum. Atque hæ quidem in medium venere sententiæ. Cyrus autem, priore repudiata, Crœsique probata sententia, indixit Tomyri ut retrocederet, utpote se ad illam trajecturo. Illa, quemadmodum primo spoponderat, retrocessit. Cyrus in Cambysis filii sui (cui regnum tradebat) manus præbuit Crœsum, ac majorem in modum ut hominem honore beneficiisque prosequeretur, præcepit, si sua adversus Massagetas trajectio non recte cederet. Hæc ubi præcepit, eosque remisit in Persidem, ipse cum copiis suis flumen trajecit. Transmisso Araxe ubi nox advenit, vidit per quietem in terra Massagetide talem visionem: Videbatur Cyrus in somno cernere maximum natu filiorum Hystaspis, habentem in humeris alas, quarum altera Asiam, altera Europam inumbraret. Hystaspi (qui Achæmenides erat, Arsamis filius) erat ex liberis natu maximus Darius, tunc ferme vicesimum ætatis annum agens, in Perside relictus quod non maturus militiæ esset. Experrectus Cyrus de visu apud se cogitabat: qui quum ei magni momenti videretur, vocato Hystaspi remotis arbitris, inquit, Filius tuus, Hystaspes, mihi atque regno meo insidiari deprehensus est: hoc unde clare certeque noverim, ego indicabo. Dii mei curam gerunt, & quæcunque eventura sunt, mihi

208

209

a ἀντιτυμένους. b Τομύριδος. c αἰσχρόν τε καὶ. d τῆς μάχης. e Διαβάντα. f περιγενέας.

mihi ostendunt. Igitur proxima nocte in quiete vidi liberorum tuorum natu maximum, in humeris habentem alas, quarum altera Asiam, altera Europam inumbraret. Ex quo viso nulla dubitatio est quin ab illo mihi tendantur insidiæ. Quapropter tu quamprimum in Persidem revertere: facitoque ut quum ego subactis his illuc rediero, filium tuum mihi sistas ad causam dicendam. Et Cyrus quidem hæc loquutus est, sibi insidiari Darium suspicatus. At dæmon huic ipsi portendebat illum ibi mortem oppetiturum, & ejus regnum ad Darium esse perventurum. Respondens igitur illi Hystaspes, Absit, inquit, ô rex, ut quispiam vir genere Perses, tibi moliatur insidias: quod siquis sit, is primo quoque tempore morte mulctetur. tu enim Persas ex servis liberos effeciſti, ex subiectis aliorum, omnibus imperantes. Quod siqua tibi visio filium meum indicat rebus novis contra te studere, ego tibi eum dedo pro tuo arbitratu tractandum. Hoc reddito responso, Hystaspes trajecto Araxe in Persidem contendit, Cyro filium suum Darium custoditurus. Cyrus autem ab Araxe progressus diei iter, quæ Crœsus admonuerat exequitur: relictaque illic inutili manu, mox cum integra & pura exercitus parte ad Araxem revertitur. Hos itaque relictos ex Cyri exercitu aggrediens tertia Massagetici exercitus pars, sese defensantes interimit. Eadem, conspecto epularum apparatu, post adversariorum cædem, ad epulandum discumbit; refertaque cibo ac vino soporatur. Persæ supervenientes occidunt quidem multos horum, sed multo plures vivos capiunt, cum alios, tum vero ducem eorum, regiæ Tomyris filium, cui nomen erat Spargapises. Tomyris, cognito exercitus ac filii sui casu, misso ad Cyrum caduceatore, ita inquit; Inexplebilis cruore Cyre, ne spiritus tollas ex hoc quod actum est. Si fructu vitino, quo ipsi distenti adeo desipitis, ut descendente in corpus vino mox improbis vos verbis expleamini, tali veneno fallens filium meum vicisti, non prœlio & viribus. Quare meum admitte consilium, bene nunc tibi consulentis: Abi, reddito mihi filio, ex hac regione, ferens impune quod tertiæ Massagetarum parti insultaviſti. Quæ nisi feceris, per Solem juro Massagetarum dominum, fore ut ego

„ ὀπιφερόμενα· ἤδη ὧν ἐν τῇ παροιχομένῃ νυ-
„ κτὶ εὗδων, εἶδον τῶν σῶν παίδων τὸ πρεσβυτε-
„ τον ἔχοντα ἀπὶ τῶν ὤμων πτέρυγας· καὶ τουτέων
„ τῇ μὲν τὴν Ἀσίην, τῇ δὲ τὴν Εὐρώπην ἀπισκι-
„ άζειν. ἔκων ἐστὶ μηχανὴ ἀπὸ τοῦ ὄψιος τούτου
„ ἀδεμία [a], τὸ μὴ κεῖνον ἀπιθέλθειν ἐμοί. σὺ
„ νυν [b] τὴν ταχίστην πορεύεο ὀπίσω ἐς Πέρσας,
„ καὶ ποίεε ὅκως, ἐπεὰν ἐγὼ τάδε καταστρεψάμε-
„ νος ἔλθω ἐκεῖ, ὡς μοι καλέσῃς τὸν παῖδα ἐς
„ ἔλεγχον. Κῦρος μὲν δοκέων Δαρεῖον οἱ ἀπιθέ-
λειν, ἔλεγε τάδε· τῶδε οἱ ὁ [c] δαίμων προέφαινε
ὡς αὐτὸς μὲν τελευτήσειε αὐτοῦ ταύτῃ μέλλοι, ἡ δὲ
βασιληίη αὐτοῦ προσχωρέοι ἐς Δαρεῖον. ἀμείβεται
„ οἱ ὧν [d] δὴ ὁ Ὑστάσπης τοιῷδε, Ὦ βασιλεῦ, μὴ
„ εἴη ἀνὴρ Πέρσης γεγονὼς, ὅστις τοι ἀπιθέλθοι [e]·
„ εἰ δέ ἐστι, ἀπόλοιτο ὡς τάχιστα· ὃς ἀντὶ μὲν δού-
„ λων, ἐποίησας ἐλευθέρους Πέρσας εἶναι· ἀντὶ δὲ ἀρ-
„ χεσθαι ἀπ' ἄλλων, ἄρχειν ἀπάντων. εἰ δέ τις τοι
„ ὄψις ἀπαγγέλλοι παῖδα τὸν ἐμὸν νεώτερα βουλεύειν
„ περὶ σέο, ἐγώ τοι παραδίδωμι χρῆσθαι αὐτοῦ τοῦτο
„ ὅ, τι σὺ βούλεαι. Ὑστάσπης μὲν τοῦτοισι ἀμείψά-
μενος, καὶ διαβὰς τὸν Ἀράξεα [f], ἤιε ἐς Πέρσας,
φυλάξων Κύρῳ τὸν παῖδα Δαρεῖον. Κῦρος δὲ προ-
ελθὼν ἀπὸ τοῦ Ἀράξεω ἡμέρης ὁδὸν, ἐποίεε τὰς Κροί-
σου ὑποθήκας. μετὰ δὲ ταῦτα, Κύρου τε [g] Περσέων τοῦ
καθαροῦ στρατοῦ ἀπελάσαντος ὀπίσω ἀπὶ τὸν Ἀράξεα,
λειφθέντος δὲ ἀχρηίου, ἐπελθοῦσι τῶν Μασσαγετέων
τριτημορὶς τοῦ στρατοῦ, τούς τε λιφθέντας τῶν
Κύρου στρατιὴν ἐφόνευε ἀλεξομένους, καὶ τὴν προκει-
μένην ἰδόντες δαῖτα, ὡς ἐχρήσαντο τοὺς ἑωυτῶν,
κλιθέντες ἐδαίνυντο· πληρωθέντες δὲ φορβῆς καὶ οἴ-
νου, εὗδον. οἱ δὲ Πέρσαι ἐπελθόντες πολλοὺς μὲν σφέ-
ων ἐφόνευσαν, πολλῷ δὲ ἔτι πλεύνας ἐζώγρησαν,
καὶ ἄλλους, καὶ τὸν τοῦ βασιληίης Τομύριος [g] παῖδα,
στρατηγέοντα Μασσαγετέων, τῷ οὔνομα ἦν Σπαργα-
πίσης. Ἡ δὲ, πυθομένη τά τε περὶ τὸν στρατὸν γεγο-
νότα καὶ τὸν περὶ τὸν παῖδα, πέμψασα κήρυκα πα-
„ ρὰ Κῦρον, ἔλεγε τάδε, Ἄπληστε αἱματος Κῦ-
„ ρε, μηδὲν ἐπαρθῇς τῷ γεγονότι τῷδε πρήγμα-
„ τι, εἰ ἀμπελίνῳ καρπῷ, τῷ περ αὐτοὶ ἐμ-
„ παιόμενοι μαίνεσθε ἔτω, ὥστε καὶ ἰόντος δὲ
„ οἴνου ἐς τὸ σῶμα, ἐπαναπλέειν ὑμῖν ἔπεα κα-
„ κά· τοιούτῳ φαρμάκῳ δολώσας, σκεπτόμενος
„ παῖδος ἐμεῦ, ἀλλ' ἢ μάχῃ καθ' ὁ κάρτε-
„ ρόν. νῦν ὧν μοι εὖ βουλευσάμενος ὑπόλαβε τὸν
„ λόγον. ἀποδός μοι τὸν παῖδα, ἄπιθι ἐκ τῆσδε
„ τῆς χώρης ἀζήμιος, Μασσαγετέων τριτημο-
„ ρίδι τῇ στρατῷ κατυβρίσας. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιή-
„ σεις [h], ἥλιον ἐπόμνυμί τοι τὸν Μασσαγετέων δε-

a ἀδεμίη. b σὺ τοίνυν. c τῷδέ ὁ. d ἀμείβεται ὧν. e ἀπιθέλθοι. f Ἀράξεα. g Τομύριος & infra. h εἰ δὲ μὴ ταῦτα σὺ ποιήσεις.

In prælio acerrimo obtruncatur Cyrus, cujus caput immittitur utri humani cruoris. Massagetarum cultus & mores.

„ αὐτόθεν, ἢ μιν σε ἐγὼ ἐς ἄπληστον ἐόντα, αἵ-
„ ματος κορέσω. Κῦρος μὲν νυν, τῶν ἐπέων οὐ-
δένα τούτων ἀνενειχθέντων ἐποιέετο [a] λόγον. ὁ δὲ
τῆς Βασιλείης Τομύριος παῖς Σπαργαπίσης, ὡς
μιν ὁ, τε οἶνος ἀνῆκε, καὶ ἔμαθε ἑωυτὸν ἐὼν κα-
κῶν, δεηθεὶς Κύρου ἐκ τῶν δεσμῶν λυθῆναι, ἐ-
τυχε, ὡς ἐλύθη τε τάχιστα, καὶ τῇ χερσὶν ἐ-
κρήτησε, διεργάζεται ἑωυτόν· καὶ δὴ οὕτω μὲν
τρόπῳ τοιούτῳ τελευτᾷ. Τόμυρις δὲ, ὡς οἱ ὁ
Κῦρος οὐκ ἐσήκουσε, συλλέξασα πᾶσαν τὴν ἑωυ-
τῆς δύναμιν, συνέβαλε Κύρῳ. ταύτην τὴν μά-
χην, ὅσας δὴ βαρβάρων ἀνδρῶν μάχας ἐγὼ οἶ-
δα, κρίνω ἰσχυροτάτην γενέσθαι, καὶ δὴ πυνθάνο-
μαι [b] οὕτω τοῦτο γενόμενον. πρῶτα μὲν γὰρ λέγε-
ται αὐτοὺς ἀφασσάλους ἐς ἀλλήλους τοξεύειν· μετὰ
δὲ, ὡς σφι τὰ βέλεα ἐξετετοξεύκει, συμπε-
σόντας τῇσι αἰχμῇσί τε καὶ τοῖσι ἐγχειριδίοισι συ-
νέχεσθαι· χρόνον τε δὴ οὐκ ὀλίγον συνεστεῶτας
μαχομένους, καὶ οὐδετέρους ἐθέλειν φεύγειν· τέ-
λος δὲ, οἱ Μασσαγέται περιεγένοντο. ἡ τε δὴ
πολλὴ τῶν Περσικῆς αὐτοῦ στρατιῆς ταύτῃ διεφθά-
ρη· καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Κῦρος τελευτᾷ, βασιλεύσας
τὰ πάντα ἐνὸς δέοντα τριήκοντα ἔτεα. ἀσκὸν δὲ
πλήσασα αἵματος ἀνθρωπηίου Τόμυρις, ἐδί-
ζητο ἐν τοῖσι τεθνεῶσι τῶν Περσέων τὸν Κύρου νέκυν.
ὡς δὲ εὗρε, ἐνέπηξε [c] αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἐς τὸν
ἀσκόν. λυμαινομένη δὲ τῷ νεκρῷ, ἐπέλεγε τάδε,
„ Σὺ μὲν ἐμὲ ζώοντα τε καὶ νικέοντα σε μάχῃ [d] ἀ-
„ πώλεσας, παῖδα τὸν ἐμὸν ἐλὼν δόλῳ· σὲ δὲ ἐγὼ,
„ καθάπερ ἠπείλησα, αἵματος κορέσω. τὰ μὲν
δὴ κατὰ τὸν Κύρου τελευτὸν οὐ βίᾳ, πολλῶν λό-
γων λεγομένων, ὧδέ μοι ὁ πιθανώτατος ἔρρηθη.
Μασσαγέται δὲ ἐσθῆτά τε ὁμοίην τῇ Σκυθικῇ φο-
ρέουσι, καὶ δίαιταν ἔχουσι. ἱππόται δέ εἰσι καὶ ἄνιπ-
ποι· ἀμφοτέρων δὲ μετέχουσι. καὶ τοξόται τε καὶ
αἰχμοφόροι, σαγάρεις νομίζοντες ἔχειν. χρυ-
σῷ δὲ καὶ χαλκῷ τὰ πάντα χρέωνται. ὅσα μὲν
γὰρ ἐς αἰχμὰς καὶ ἀρδεις καὶ σαγάρεις, χαλκῷ
τὰ πάντα χρέωνται· ὅσα δὲ περὶ κεφαλὴν, καὶ
ζωστῆρας, καὶ μασχαλιστῆρας, χρυσῷ κοσμέον-
ται. ὡς δὲ αὖτως τῶν ἵππων τὰ μὲν περὶ τὰ στέρνα,
χαλκέους θώρηκας περιβάλλουσι· τὰ δὲ περὶ
τοὺς χαλινοὺς καὶ στόμια καὶ φάλαρα, χρυσῷ. σι-
δήρῳ δὲ καὶ ἀργύρῳ χρέωνται οὐδενί· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ
σφι ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ· ὁ δὲ χαλκὸς καὶ ὁ χρυσὸς,
ἄπλετος. Νόμοισι δὲ χρέων τοιοῖσδε· γυναῖ-
κα μὲν γαμέει ἕκαστος, ταύτῃσι δὲ ὀπὶ κοινὰ
χρέωνται. ὃ γὰρ Σκύθας φασὶ Ἕλληνες ποιέειν,
οὐ Σκύθαι εἰσὶ οἱ ποιεῦντες, ἀλλὰ Μασσαγέται·

go te, etsi insatiabilem, cruore tamen satiem. Hæc verba ad se perlata Cyrus 213
pro nihilo habuit. Filius reginæ Tomyris Spargapises, ubi à vino relaxatus didicit, quo in malo esset, exoravit Cyrum ut vinculis solveretur; statimque quum solutus est ac manuum compos effectus, seipsum interimit: atque hic quidem talem obit mortem. Tomyris 214
autem, quum Cyrus ipsi non auscultaret, contractis omnibus suis copiis ita conflixit cum Cyro, ut hanc pugnam ex omnibus, quæ ab barbaris viris editæ sunt pugnæ, acerrimam censeam extitisse. Eam autem ita gestam fuisse accipio: Primum illos spatio distantes, sagittas in se invicem misisse: deinde sagittis absumptis concurrentes, lanceis & gladiis conflixisse: ac diu pugnantes confertim stetisse, neutris fugere volentibus: ad extremum Massagetæ superaverunt: ibique cum permagna exercitus Persici pars prostrata fuit; tum vero Cyrus ipse occumbit, quum undetriginta omnino regnasset annos. Cujus cadaver inter cæsorum Persarum stragem Tomyris perquisitum quum invenisset, caput in utrem demisit, quem humano cruore compleverat: & cadaver mutilans inquit, Tu quidem me viventem & in pugna victricem tui perdidisti, dum dolo cepisti filium meum: at ego te, prout interminata sum, cruore saturabo. Hæc de Cyri vitæ exitu, de quo multa referuntur, mihi maxime verisimilis videtur narratio. Massagetæ & amictum gerunt & 215
victum habent Scythico similem. Ex equis præliantur, & pedites. utroque enim genere valent. Sagittarii item sunt atque hastati, sagares e more gestantes: in omnibus auro utentes & ære. Utuntur namque ære in omnibus quæ ad hastas, ad sagittarum aculeos, ad secures pertinent: auro autem in cunctis quæ ad capitis, ad balteorum, ad axillarum ornamentum spectant. Equorum itidem pectoribus æreos thoraces circumdant: circa habenas, frenaque, & phaleras, aurum adhibent, ferro atque argento nihil prorsus utentes: nam quum in eorum regione immensa sit auri atque æris copia, ferri tamen atque argenti nihil est. Moribus 216
his utuntur: Singuli quidem uxorem ducunt, sed ea communiter utuntur. Nam quod Græci memorant facere Scythas, id non Scythæ faciunt, sed Massagetæ.

si-

a ἐπίσης τούτων ἀνενειχθέντων ἐδίνα ἐποιέετο. b καὶ δὴ καὶ πυνθάνομαι. c ἐναπῆκε. d ἐμοῦ ζώοντος τε καὶ νικῶντος ἐς μάχην.

Mores in consuetudine mulierum, in moriendo & sepeliendo, parando cibo, religione erga solem & sacrificando.

siquidem vir Massageta quoties cupidine capitur mulieris, suspensa pro plaustro pharetra, sine metu concumbit. Terminus ætatis nullus eis propositus est: sed ubi quis admodum senuit, convenientes propinqui omnes eum immolant, & cum eo aliquot oves, quas carnes, ubi coxerunt, epulantur, & hæc quidem apud eos beatissima habentur. Languore & morbo extinctum non edunt, sed terra operiunt, loco damni putantes quod ad immolationem non pervenerit. Nihil omnino serunt: sed pecoribus victitant, piscatuque, quem eis abunde Araxes fluvius suppeditat: lac autem potitant. Ex diis unum Solem venerantur, cui equos immolant. Lex autem hæc sacrificii; deorum perniciissimo è mortalibus omnibus perniciissimum mactant.

ἢ ὑπὸ παίζων σιτίονται.

ἢ γὰρ ὑπερθυμήσῃ γυναικὸς Μασσαγέτης ἀνὴρ, ἢ τὴν φαρετρεῶνα ἀπικρεμάσας πρὸ τῆς ἁμάξης, μίσγεται ἀδεῶς. ἔρως δὲ ἡλικίης σφι τέρματα ἄλλως μὲν οὐδεὶς, ἐπεὰν δὲ γέρων γήρᾳ κάρτα, οἱ προσήκοντες οἱ πάντες συνελθόντες θύσαί μιν, καὶ ἄλλα τεθύσαται ἅμα αὐτῷ· ἑψήσαντες δὲ τὰ κρέα, κατδαιτυμόνται. τοῦτα μὲν τὰ ὀλειώταλά σφι νενόμισται. τὴν δὲ νοῦσον τελευτήσαντα ὑπ' οὐδενὸς κατασιτέονται [a], ἀλλὰ γῆ κρύπτουσι, συμφορὴν ποιεύμενοι ὅτι οὐκ ἵκετο ἐς τὸ τυθλεῦσαι. σπείρουσι δὲ οὐδέν, ἀλλ' ἀπὸ κτηνέων ζώουσι καὶ ἰχθύων· οἱ δὲ, ἄφθονοί σφι ἐκ τοῦ Ἀράξεω πίνεται ποταμοῦ προσγίνονται. γαλακτοπόται δέ εἰσι. θεῶν δὲ μοῦνον ἥλιον σέβονται, τῷ θύουσι ἵππους· νόμος δὲ ἔστι τοῖσι θυσίης· τοῖσι θεῶν τῷ ταχίστῳ, πάντων τῶν θνητῶν τὸ τάχιστον δοκέουσι.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑ, Ε'ΠΙΓΡΑΦΟΜΕ'ΝΗ ΕΥ'ΤΕ'ΡΠΗ.

HERODOTI HALICARNASSEI HISTORIARUM LIBER SECUNDUS, QUI INSCRIBITUR EUTERPE.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΝΤΟΣ δὲ Κύρυ, παρέλαβε τὴν βασιληίην Καμβύσης, Κύρυ καὶ Κασσανδάνης τῆς Φαρνάσπεω θυγατρός· τὴν ὡσθανούσης, Κῦρος αὐτός τε πένθος μέγα ἐποιήσατο, καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἐπέτρεψε πᾶσι τοῖσι ἤρχε, μέγα πένθος ποιέεσθαι. ταύτης δὲ τῆς γυναικὸς ἐὼν παῖς καὶ Κύρυ Καμβύσης, Ἴωνας μὲν καὶ Αἰολέας ὡς δούλους πατρωίους ἐόντας ἐνόμιζε· ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατηλασίην, ἄλλους τε ἐπαγόμενος τῶν ἤρχε, καὶ δὴ καὶ Ἑλλήνων [a] τοὺς ἐπικρατέας. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχος [b] σφέων βασιλεῦσαι, ἐνόμιζον ἑωυτοὺς πρώτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων. ἐπείτε δὲ Ψαμμήτιχος βασιλεύσας ἠθέλησε εἰδέναι οἵ τινες γενόμενοι πρῶτοι, νῦν τοῦτο νομίζουσι Φρύγας πρεσβυτέρους γενέσθαι ἑωυτῶν, τοὺς δὲ ἄλλους ἑωυτούς. Ψαμμήτιχος δὲ ὡς [d] οὐκ ἐδύνατο πυνθανόμενος πορὸν εὑρεῖν οἱ γενοίατο πρῶτοι ἀνθρώπων, ἐπιτεχνᾶται τοιόνδε· παιδία δύο νεογνὰ ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυχόντων δίδωσι [e] ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποίμνια τρόφιν τινὰ τοιήνδε· ἐντελλόμενος μηδεμίαν αὐτέων μηδεμίῃ φωνὴν ἱέναι, ἐν σιγῇ δὲ ἐρήμῃ ἐπ' ἑωυτῶν κεῖσθαι αὐτὰ, καὶ τὴν ὥρην ἐπάξειν σφι αἶγας [g] ὡλή-

CYRO vita functo, regnum ſuſcepit CAMBYSES, ejus & Caſſandanæ Pharnaſpe genitæ filius: quam ante virum defunctam Cyrus ingenti luctu & ipſe proſequutus eſt, & ceteris quibus imperabat, eam ingenti luctu proſequi præcepit. His parentibus ortus Cambyſes, quum Ionas & Æolenſes pro patriis ſervis haberet, adverſus Ægyptios fecit expeditionem, comparato cum ex ſubjectis aliis, tum vero è Græcis quibus dominabatur, exercitu. Ægyptii autem, priuſquam apud eos regnaret PSAMMETICHUS, omnium hominum ſe primos extitiſſe arbitrabantur: verum Pſammeticho regnum adepto, quem inceſſit cupido noſcendi quinam primi hominum extitiſſent, ex eo tempore putaverunt Phrygas quam ſe priores extitiſſe, ſe vero quam ceteros. Enimvero Pſammetichus, quum ſciſcitando quinam primi hominum extitiſſent, nullam viam hujus curæ invenire poſſet, hujuſmodi rem machinatur: Puerulos duos ex humilibus parentibus recens natos, tradit paſtori inter pecora nutriendos hunc in modum: jubens nihil coram eis vocem ullam edere, ſed in deſerta caſa ambos ſeorſum locari, eiſdemque ſuo tempore capras adducere: ubi au-

a Ἑλλήνας. b Ψαμμήτιχον. c ἐπεὶ δὲ. d ἠδύνατο. e δίδωσι. f μηδεμίαν αὐτέων. g ἐπαγαγεῖν σφι αἶγας.

Becos prima vox puerulorum. Phryges vetustiores Ægyptiis. Vulcanus in Memphi. Heliopolitæ solertissimi. Annus & XII partes ejus inventa Ægyptia.

autem lacte expleti forent, alia administrari. Hæc ideo faciebat jubebatque Psammetichus, quod quæ vox prima ex his puerulis erumperet, ubi inarticulate vagire desisserent, audire cuperet: prout & contigit. Nam bimatus exacto tempore, pastori qui hæc administrabat, aperienti januam atque intranti, ambo pueruli porrectis manibus allabentes, becos clamabant. Quod primo audiens pastor obticuit: quum verò crebrius adeunti & curanti idem verbum frequentaretur, ita demum re domino indicata, jussus ab eo, puerulos attulit exhibuitque. Quos quum & ipse Psammetichus audisset, percontabatur quinam homines becos quippiam appellarent. Hæc percontans comperit Phrygas panem appellare. Tali modo quum rem ponderavissent, Ægyptii Phrygas se vetustiores esse concesse-
3 runt. Quod ita actum esse ex sacerdotibus Vulcani in urbe Memphi audiebam. Græci tamen cum alia multa inepta memorant, tum vero Psammetichum pueros nutriendos ita curasse apud mulieres, quarum linguas excidissel. Et talia de puerorum nutrimentis referebant. Alia quoque apud Memphin audivi ex Vulcani sacerdotibus, cum quibus in colloquium veni. Quinetiam harum ipsarum rerum gratia & Thebas & Heliopolin me contuli, animo cognoscendi, nunquid consentanea dicturi essent iis quæ Memphi dicerentur. Nam Heliopolitani feruntur Ægyptiorum esse solertissimi. Quas vero narrationes ad divina pertinentes audivi, eas non libenter in publicum enunciaverim, nisi ipsorum tantummodo nomina; existimans omnes homines idem novisse de his. quorum quicquid commemorabo, id oratione coactus
4 commemorabo. QUÆ autem humana negotia sunt, hæc ita referebant inter se convenientes. Omnium hominum primos Ægyptios annum reperisse, descriptis per eum duodecim temporum partibus. Et hæc excogitavisse ex astris dicebant; tanto prudentius, me arbitro, hoc ducentes quam Græci; quod Græci quidem tertio quoque anno intercalarem adinducunt, temporum gratia: Ægyptii vero tricenorum dierum tenentes duodecim menses, adjiciunt cuique anno quinos dies extra numerum, unde eis circulus temporum constat eôdem rediens. Ægyptios quoque primos, duodecim deorum

πλήσαντας [a] δὲ τῦ γάλακτος, τἄλλα διαπρήσσεσθαι. ταῦτα δὴ ἐποιέε τε καὶ [b] ἐνετέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος, ἐλθόντα ἀκοῦσαι τῶν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τῦ ἀσήμου κνυζήματος, λύπινα φωνὴν ῥήξαντι πρώτην. τάπερ ὧν καὶ ἐγένετο. ὡς γὰρ διέτης χρόνος ἐγεγόνεε, ταῦτα τῷ ποιμένι πρήσσοντι, ἀνοίγοντι τὴν [c] θύρην, καὶ εἰσιόντι, τὰ παιδία ἀμφότερα προσπίπτοντα, βεκὸς [d] ἐφώνεον, ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀκούσας, ἡσυχος ἦν ὁ ποιμήν· ὡς δὲ πολλάκις φοιτέοντι καὶ ἐπιμελομένῳ πολλὸν ἦν τὸ ἔπος, ἅτε δὴ σημήνας τῷ δεσπότῃ, ἦγε τὰ παιδία κελεύσαντος ἐς ὄψιν τὴν ἐκείνου. ἀκούσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος, ἐπυνθάνετο οἵτινες ἀνθρώπων βεκὸς τι καλέουσι. πυνθανόμενος δὲ, εὕρισκε Φρύγας καλέοντας τὸν ἄρτον. ἅτε οὕτω συνεχώρησαν Αἰγύπτιοι, καὶ τοιούτῳ σταθμησάμενοι πρήγματι, τοὺς Φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι ἑωυτῶν. Ἱστορέω δὲ μὲν γνώμῃσι τῇσι ἱρέων τῇσι Ἡφαίστου ἐν [e] Μέμφι ἥκουον. Ἕλληνες δὲ λέγουσι ἄλλά τε μάταια πολλὰ, καὶ ὡς γυναικῶν τὰς γλώσσας ὁ Ψαμμήτιχος ἐκτάμοι· τὴν δὲ διαίταν ἅτε ἐποιήσατο τῶν παιδίων ταῦτα ταύτῃσι τῇσι γυναιξί. καὶ μὲν δὴ τὴν τροφὴν τῶν παιδίων τοσαῦτα ἔλεγον. ἤκουσα δὲ καὶ ἄλλα ἐν Μέμφι, ἐλθὼν ἐς λόγους τοῖσι ἱρεῦσι τοῦ Ἡφαίστου· καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας τε καὶ ἐς Ἡλιόπολιν αὐτέων τούτεων εἵνεκεν [f] ἐστάλην, ἐθέλων εἰδέναι εἰ συμβήσονται τοῖσι λόγοισι τοῖσι ἐν Μέμφι. οἱ γὰρ Ἡλιοπολῖται λέγονται Αἰγυπτίων εἶναι λογιώτατοι [g]. τὰ μέν νυν θεῖα τῶν ἀπηγημάτων οἷα ἤκουον, οὐκ εἰμὶ προθυμεόμενος ἐξηγέεσθαι ἔξω ἢ τὰ οὐνόματα αὐτέων μοῦνον· νομίζων πάντας ἀνθρώπους ἴσον τοῦ αὐτῶν ἐπίστασθαι. τὰ δ' ἂν ἐπιμνησθῶ αὐτῶν, ὑπὸ τοῦ λόγου ἐξαναγκαζόμενος [h] ἐπιμνησθήσομαι. Ὅσα δὲ ἀνθρωπήια πρήγματα, ὧδε ἔλεγον ὁμολογέοντες σφίσι· πρώτους Αἰγυπτίους ἀνθρώπων ἁπάντων ἐξευρεῖν τὸν ἑνιαυτὸν, δυώδεκα μέρεα δασαμένους τοὺς ὥρεων ἐς αὐτόν. ταῦτα δὲ ἐξευρεῖν ἐκ τῶν ἄστρων [i] ἔλεγον. ἄγουσι δὲ τοσῷδε σοφώτερον Ἑλλήνων, ἐμοὶ δοκέειν [k], ὅσῳ Ἕλληνες μὲν διὰ τρίτου ἔτεος ἐμβόλιμον ἐπεμβάλλουσι, τοὺς ὥρεων εἵνεκεν· Αἰγύπτιοι δὲ τριηκοντημέρους ἄγοντες τοὺς δυώδεκα μῆνας, ἐπάγουσι ἀνὰ πᾶν ἔτος πέντε ἡμέρας πάρεξ τοῦ ἀριθμοῦ. καὶ σφι ὁ κύκλος τῶν ὡρέων ἐς τὠυτὸ περιίων, περιαγίνεται. δυώδεκά τε θεῶν ἐπωνυμίας ἔλεγον πρώτους Αἰγυπτίους νομίσαι,

a πλήσαντος. b ἐποίεέ τε καὶ. c ἀνοίγοντί τε τῷ. d βέκκος idque bis. e ἐν Ἡφαίστου ἐν. f αὐτέων εἵνεκεν.
g λογιμώτατοι. h ἀναγκαζόμενος. i ἀστέρων. k ὡς ἐμοὶ δοκέειν.

Item Deorum XII nomina, aras, simulacra & delubra. Mein primus rex Thebaidis, præter quam omnia erant palus. Latitudo Ægypti ad mare. Orgyiæ, stadia, parasangæ, schœni.

καὶ Ἕλληνας τοῦδε σφέων ἀναλαβεῖν. βωμούς τε καὶ ἀγάλματα καὶ νηοὺς θεοῖσι ἀπονεῖμαι σφέας πρώτους, καὶ ζῶα ἐν λίθοισι ἐγγλύψαι. καὶ τούτων [a] μέν νυν τὰ πλέω ἔργῳ ἐδήλωσαν ἔτι γινόμενα. Βασιλεῦσαι δὲ πρῶτον Αἰγύπτου ἀνθρώπων ἔλεγον Μῆνα [b]. ὑπὸ τούτου, πλὴν τοῦ Θηβαϊκοῦ νομοῦ, πᾶσαν Αἴγυπτον εἶναι ἕλος· καὶ αὐτῆς εἶναι ἀδεν ὑπερέχον τῶν νῦν ἔνερθε λίμνης τῆς Μοίριος [c] ἐόντων· ἐς τὴν ἀνάπλους ἀπὸ θαλάσσης ἑπτὰ ἡμερέων ἐστὶ ἀνὰ τὸ ποταμόν. Καὶ εὖ μοι ἐδόκεον λέγειν περὶ τῆς χώρης. δῆλα γὰρ καὶ [d] μὴ προακηκοόσι, ἰδόντι γε, ὅς τις γε σύνεσιν ἔχει, ὅτι Αἰγυπτίοισι θαλάσσης τε γῆ, καὶ δῶρον τοῦ ποταμοῦ· καὶ τὰ κατύπερθε ἔτι τῆς λίμνης ταύτης, μέχρι τριῶν ἡμερέων πλόου, τῆς περ ἐκεῖνοι ἀδεν ἔτι τοιόνδε ἔλεγον. Ἔστι δὲ ἕτερον τοιόνδε [e]. Αἰγύπτου γὰρ φύσις τῆς χώρης ἐστὶ τοιήδε. πρῶτα μὲν προσπλέων ἔτι, καὶ ἡμέρης δρόμον ἀπέχων ἀπὸ γῆς, κατεὶς καταπειρητήριον, πηλόν τε ἀνοίσεις, καὶ ἐν ἕνδεκα ὀργυῇσι ἔσεαι. τοῦτο μὲν δὴ τοσοῦτον δηλοῖ προχυσιν τῆς γῆς ἐοῦσαν. Αὖτις δὲ αὐτῆς Αἰγύπτου ἐστὶ μήκος [f] τὸ παρὰ θάλασσαν, ἐξήκοντα σχοῖνοι, καθὼς ἡμεῖς διαιρέομεν εἶναι Αἴγυπτον ἀπὸ τοῦ Πλινθινήτεω [g] κόλπου μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, παρ' ἣν τὸ Κάσιον ὄρος. ταύτης ὦν ἀπὸ οἱ [h] ἐξήκοντα σχοῖνοί εἰσι· ὅσοι μὲν γὰρ γεωπεῖναί εἰσι ἀνθρώπων, ὀργυῇσι μεμετρήκασι τὴν χώρην· ὅσοι δὲ ἧσσον γεωπεῖναι, σταδίοισι· οἱ δὲ πολλὴν ἔχουσι, παρασάγγῃσι· οἱ δὲ ἄφθονον λίην, σχοίνοισι. δύναται δὲ ὁ μὲν παρασάγγης τριήκοντα στάδια· ὁ δὲ σχοῖνος ἑκάστου, μέτρον ἐὸν Αἰγύπτιον, ἑξήκοντα στάδια. οὕτω ἂν εἴησαν Αἰγύπτου στάδιοι ἑξακόσιοι καὶ τριςχίλιοι, τὸ παρὰ θάλασσαν. Ἐνθεύτεν μὲν καὶ [i] μέχρι Ἡλιουπόλιος ἐς τὴν μεσόγαιαν, ἔστι χώρη Αἰγυπτίη, ἐοῦσα πᾶσα ὑγρή τε καὶ ἀνυδρος, καὶ ἰλύς. ἔστι δὲ ὁδὸς ἐς τὴν Ἡλιούπολιν ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ἰοῦσι, παραπλησίη τὸ μῆκος τῇ ἐξ Ἀθηναίων ὁδῷ τῇ ἀπὸ τῶν δυώδεκα θεῶν τοῦ βωμοῦ φερούσῃ ἔς τε Πεῖσαν [k] καὶ ἔτι τὸν νηὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου. σμικρόν τι τὸ διάφορον [l] εὕροι τις ἂν λογιζόμενος τῶν οὐδῶν τουτέων τὸ μὴ ἴσας μήκος εἶναι [m], οὐ πλέον πεντεκαίδεκα σταδίων. ἡ μὲν γὰρ ἐς Πεῖσαν [n] ἐξ Ἀθηναίων, κατα-

orum cognomina in usu habuisse, & ab illis Græcos fuisse mutuatos. Item primos ipsos diis & aras & simulacra & delubra statuisse: quinetiam animalia in saxis sculpsisse: quarum rerum pleraque sic effecta opere demonstrabant. Præterea primum in Ægypto mortalium regnasse Meinem, ac sub eo omnem Ægyptum, præter Thebaicam præfecturam, paludem fuisse: ex eaque nihil eorum quæ nunc sunt infra stagnum Mœrios, eminuisse: in quod stagnum à mari per flumen septem diebus navigatur. Atque 5 de regione bene mihi dicere videbantur. manifestum enim est ei qui, etsi antea non audierit, tamen inspexerit, modo sit solertia præditus, Ægyptum in quam Græci navigant, acquisitam Ægyptiis esse terram, ac fluminis donum: quinetiam loca quæ supra stagnum hoc sunt, ad trium usque dierum navigationem; de qua non jam tale quicquam commemorabant. Est autem aliud tale. Ægyptiacæ regionis hujuscemodi natura est: Jam primum adhuc adnavigans & distans ab ea diurno cursu, demissâ bolide cœnum attolles & eris in undecim orgyis vel profunditate quatuor & quadraginta cubitorum, quæ res declarat eatenus esse profusionem telluris. Porro autem ipsius 6 Ægypti longitudo secundum mare est sexaginta schœnorum, quemadmodum nos Ægyptum esse distinguimus à sinu Plinthinete, usque ad paludem Serbonida, ad quam mons Casius. Itaque ab hac sunt sexaginta schœni. Etenim qui modicum terræ possident, mensi sunt illam per orgyias vel mensuram quatuor cubitorum: qui minus inopes terræ, stadiis: qui multum possident, parasangis: qui plurimum quantum, schœnis. Respondet autem parasanga tricenis stadiis; schœnus, mensura Ægyptiaca, sexagenis. Ita erat Ægyptus propter mare stadiorum trium millium sexcentorum. Hinc quidem etiam 7 ad Heliopolin mediterranea versus Ægyptus lata est, supina omnis & aquarum inops simul ac limosa. A mari autem versus Heliopolin adscendenti, iter est ejusdem spatii, cujus id quod ex Athenis ab ara duodecim deorum fert Pisam & ad delubrum Jovis Olympii: quæ itinera siquis computet, inveniat parum quiddam differre quominus sit par earum longitudo, non amplius quindecim stadiis. Nam viæ quæ ex Athenis Pisam fert, quin-

a ἐγγλύψαι· τοιῶν. b πρῶτον ἀνθρώπων ἔλεγον Μῆνα. c Μύριος. d γὰρ δῆλα. e τοιῶνδε. f Αὐτῆς δὲ τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ μῆκος. g Πλινθωνίτεω. h ὄρος τοῦτο· ταύτης οὖν οἱ. i Ἐνθεῦτεν δὲ. k Πίσαν. l τι διάφορον. m μὴ ἴσας εἶναι. n Πίσαν.

A

quindecim ſtadia deſunt, ut ſit mille & quingentorum ſtadiorum: at ea quæ à mari ad Heliopolin ducit, hunc numerum complet. Ab Heliopoli autem ſuperiora petenti Ægyptus anguſta eſt. nam ab una parte mons Arabiæ prætentus eſt, ab aquilone ferens ad meridiem atque ad auſtrum, ſemper ſurſum tendens ad mare quod rubrum vocatur. In eo ſunt lapidicinæ, ad pyramides, quæ ſunt apud Memphin, exciſæ. Ibi quidem deſinens mons reflectit in quæ dictum eſt. Qua vero longiſſimus ſui ipſius eſt, duorum ego audiebam id menſium itineris eſſe ab aurora ad veſperam; & ejus extrema quæ ad auroram vergunt, feracia thuris. Atque hic quidem mons talis eſt. Latus autem Ægypti verſus Africam alius mons ſaxeus urget, in quo pyramides ſunt, ſabulo obvolutus, eodem modo quo Arabici montis partes quæ ad meridiem ferunt. Quod igitur ab Heliopoli patet, tale eſt, ut non multarum regionum ſit Ægypti; ſed Ægyptus eſt anguſta, quatuor dierum navigationis. Horum quos dixi montium medium campeſtris eſt terra, ſtadiorum ferme (ut mihi videbatur) qua parte arctiſſima eſt, non amplius ducentorum, è monte Arabico ad eum qui dicitur Libycus. Illinc vero rurſus Ægyptus laxa eſt. Atque ita ſitus regionis hujus natura comparatus eſt. Ab Heliopoli autem ad Thebas novem diebus ſurſum navigatur, ſpatio quatuor millium octingentorum & ſexaginta ſtadiorum, hoc eſt, unius & octoginta ſchœnorum: quæ Ægypti ſtadia compoſita, ſecundum quidem mare ſunt, prout à me ſuperius indicatum eſt, tria millia ſexcenta: quantum vero à mari ad mediterranea uſque Thebas ſit, indicabo. ſunt enim ſex millia ac centum viginti ſtadia: à Thebis autem ad urbem nomine Elephantinam, octingenta & mille. Hujus igitur regionis quæ à me dicta eſt, pleraque pars, ut ſacerdotes ajebant, etiam mihi ipſi eſſe videbatur acquiſita Ægyptiis. Siquidem quod inter dictos montes, ſupra Memphin urbem poſitos, medium eſt, videbatur mihi ſinus maris aliquando fuiſſe, quemadmodum ea quæ ſunt circa Ilium, & Teuthraniam, & Epheſum, & Mæandri campum, ut hæc parva magnis comparare liceat. quoniam nullum eorum fluminum quæ has regiones

8

9

καταδεῖ πεντεκαίδεκα σταδίων, μὴ [a] εἶναι πεντακοσίων καὶ χιλίων· ἡ δὲ ἐς Ἡλιόπολιν ἀπὸ θαλάσσης, πληροῖ ἐς τὸ ἀριθμὸν τοῦτον. Ἀπὸ δὲ Ἡλιοπόλιος ἄνω ἰόντι, στενὴ ἐστι Αἴγυπτος. Τῇ μὲν γὰρ τὸ Ἀραβίης ὄρος παρατέτακται, φέρον ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσαμβρίης τε καὶ νότου [b], αἰεὶ ἄνω τεῖνον ἐς τὸ Ἐρυθρὸν καλεόμενον θάλασσαν· ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι [c] ἔνεισι, αἱ ἐς τὰς πυραμίδας κατάλληθεῖσαι τὰς ἐν Μέμφι. ταύτῃ μὲν λῆγον, ἀνακάμπτει ἐς τὰ εἰρηται, τὸ ὄρος. τῇ δὲ αὐτὸ ἑωυτοῦ ἐστι μακρότατον [d], ὡς ἐγὼ ἐπυθόμην δυὸ μηνῶν αὐτὸ εἶναι τὸ ὁδῷ ἀπὸ ἠοῦς [e] πρὸς ἑσπέρην· τὰ δὲ πρὸς τὴν ἠῶ [f], λιβανωτοφόρα αὐτοῦ τὰ πρέμνα εἶναι. τοῦτο μέν νυν τὸ ὄρος τοιοῦτόν ἐστι. Τὸ δὲ πρὸς Λιβύης τὸ Αἰγύπτου ὄρος ἄλλο πέτρινον τεῖνον, ἐν τῷ αἱ πυραμίδες ἔνεισι, ψάμμῳ κατηλυμένον τὸν [g] αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ Ἀραβίης τὰ πρὸς μεσαμβρίην φέροντα. τὸ μὲν δὴ ἀπὸ Ἡλιοπόλιος, σπανίως πολλῶν χωρέων ὡς εἶναι Αἰγύπτου, ἀλλ' ὅσον τε ἡμερέων τεσσέρων ἀναπλόος στενὴ ἐστι Αἴγυπτος ἐοῦσα. τὸν ἐρέων [h] τὸν εἰρημένων τὸ μεταξύ, πεδιὰς μὲν γῆ, στάδιοι δὲ μάλιστα εὐδοκέον μοι εἶναι, τῇ στενόταλόν ἐστι, διηκοσίων ἀπολείπει, ἐκ τοῦ Ἀραβίης ὄρεος ἐς τὸ Λιβυκὸν καλεόμενον. τὸ δὲ ἐνθεῦτεν αὖτις εὐρέα Αἴγυπτός ἐστι. Πέφυκε μέν νυν ἡ [i] χώρη αὕτη ἅτω. ἀπὸ δὲ Ἡλιοπόλιος ἐς Θήβας ἐστὶ ἀνάπλοος ἐννέα ἡμερέων· στάδιοι δὲ τὸ ὁδῷ ἐξήκοντα καὶ ὀκτακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι, σχοίνων ἐνὸς καὶ ὀγδώκοντά ἐόντων. ἅτοι πωτεθμένοι στάδιοι Αἰγύπτου, τὸ μὲν παρὰ θάλασσαν, ἤδη μοι καὶ πρότερον δεδήλωται ὅτι ἑξακοσίων τέ ἐστι σταδίων καὶ τρισχιλίων· ὅσον δέ τι ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσόγαιαν μέλλει Θηβαίων ἐστὶ [k] σημανέω. στάδιοι γάρ εἰσι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξακισχίλιοι. τὸ δὲ ἀπὸ Θηβαίων ἐς Ἐλεφαντίνην καλεομένην πόλιν, στάδιοι χίλιοι καὶ [l] ὀκτακόσιοι εἰσί. Ταύτης δὴ τὸ χώρης τὸ εἰρημένης ἡ πολλὴ, καθάπερ οἱ ἱρέες ἔλεγον, ἐδόκεε καὶ [m] αὐτῷ μοι εἶναι ὑπόκτημα Αἰγυπτίοισι. τῶν γὰρ οὐρέων τῶν εἰρημένων τῶν ὑπὲρ Μέμφιν πόλιν κειμένων τὸ μεταξὺ ἐφαίνετό [n] μοι εἶναί κοτε κόλπος θαλάσσης, ὥσπερ γε τὰ περὶ [o] Ἴλιον, καὶ Τευθρανίην, καὶ Ἔφεσόν τε, καὶ Μαιάνδρου πεδίον· ὥστε εἶναι [p] σμικρὰ ταῦτα μεγάλοισι συμβαλέειν. τῶν γὰρ ταῦτα τὰ χωρία προχωσάντων ποταμῶν, ἐνὶ τῶν στομάτων

a σταδίων ὡς μάλιστα. b μεσαμβρίην τε καὶ νότον. c τῶν καὶ λιθοτομίαι. d μακρότερον. e ἀπ' ἠοῦς. f πρὸς ἠῶ. g καταλλημμένον, τεταμένον, Τ. h τῶν ἐρέων. i μὲν ὧν ἡ. k ἐστὶ ἀπὸ θαλάσσης μέχρι Θηβαίων μεσόγαιά ἐστι. l στάδιοι εἴκοσι καὶ. m ἐδόκει οἱ ἐμοὶ. n μέλλειν γ' ἐφαίνετο. o ὥσπερ περὶ τὰ περὶ. p ὡς σμικρά.

Arabici maris receſſus & latitudo, cui ſimilis quondam Ægyptus, diverſa ab vicinis terris.

των τῶ Νείλω ἐόντ@ πενταστόμω [a], ἰδεῖς αὐτῶν πολλῷ@ μέζ@ συμβληθῆναι ἐστι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ὀλίγῳ κατὰ τὸν Νεῖλον ἐόντες μεγάθεα [b], οἱ τινες ἔργα ἀποδεξάμενοι μεγάλα εἰσί· τῶν ἐγὼ φερώνυμα ἔχω ὀνόματα, καὶ ἄλλων, καὶ οὐκ ἥκιστα Ἀχελῴου· ὃς ῥέων δι' Ἀκαρνανίης, καὶ ἐξιεὶς [c] ἐς τὸν θάλασσαν, τὸν Ἐχινάδων νήσων τὰς ἡμίσεας ἤδη ἤπειρον πεποίηκε. Ἔστι δὲ τῆς Ἀραβίης χώρης, Αἰγύπτῳ δὲ ὀλίγῳ πρόσω, κόλπ@ θαλάσσης ἐσέχων ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης, μακρὸς [d] ἄτω δή τι καὶ στενός, ὡς ἔρχομαι φράσων. μήκ@ μὲν, πλόῳ δεξαμένῳ ἐκ μυχοῦ διεκπλώσας ἐς τὸν Ἀράβιον θάλασσαν, ἡμέραι ἀναισιμοῦνται πεσεεργόμενα, εἰρεσίη χρεωμένῳ· εὖρ@ δὲ, τῇ διαπλοός ἐστι ὁ κόλπ@, ἥμισυ ἡμέρης πλόος. ῥηχίη δ' ἐν αὐτῷ ἐστὶ ἄμπωλις ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γινεται. ἕτερον τοιοῦτον κόλπον ἐστὶ τὸν Αἴγυπτον δοκέω γῆν εἶναι· τὸν [e] μὲν, ἐκ τῆς Βορέης θαλάσσης κόλπον ἐχεόντα ἐπ' [f] Αἰθιοπίης· τὸν δὲ, Ἀραβίον, τὸν ἔρχομαι λέξων, ἐκ τῆς νοτίης φέροντα ὑπὸ Συρίης· μακρὸν μὲν ἀλλήλοισι συντεταμένον [g] τοὺς μυχούς, ὀλίγον δέ τι παραλλάσσοντας τὴν χώρης. εἰ ὦν ἐθελήσῃ [h] ἐκτρέψαι τὸ ῥέεθρον ὁ Νεῖλ@ ἐς τοῦτον τὸν Ἀράβιον κόλπον, τί μιν κωλύει ῥέοντα τάχιστα ἐκχωσθῆναι [i] ἐντὸς γε δισμυρίων ἐτέων; ἐγὼ μὲν γὰρ ἔλπομαί γε ἐντὸς μυρίων [k] ἂν ἐκχωσθῆναι ἄν κε γε δὴ ἐν τῷ προαναισιμωμένῳ χρόνῳ πρότερον ἢ ἐμὲ γῆν, οὐκ ἀναχωσθείη [l] κόλπος, κῆ πολλῷ μέζων ἐστὶ τούτου, τοσοῦτόν τε ποταμὸν ἐὼν ἔτι ἐρχετικόν; Τὰ μὲν Αἰγύπτου ὧν, καὶ τοῖσι λέγουσι αὐτὰ πείθομαι, καὶ αὐτὸς οὕτω καρτα δοκέω εἶναι, ἰδὼν τε τὴν Αἴγυπτον προκειμένην τῆς ἐχομένης γῆς, καὶ ὀστέα τε φαινόμενα ὑπὸ τοῖσι ὄρεσι, καὶ ἅλμην ἐπανθέουσαν· ὥστε καὶ τοὺς πυραμίδας δηλέεσθαι· καὶ ψάμμον μοῦνον Αἰγύπτου ὄρος τοῦτο τὸ ὑπὲρ Μέμφιος ἔχον. πρὸς δὲ τῇ χώρῃ, οὔτε τῇ Ἀραβίῃ προσούρῳ ἐούσῃ τὴν Αἴγυπτον προσεικέλλω, οὔτε τῇ Λιβύῃ, οὐ μὲν οὐδὲ τῇ Συρίῃ, (τῆς γὰρ Ἀραβίης τὰ πρὸς θαλάσσαν Σύριοι νέμονται) ἀλλὰ μελάγγαιόν τε [m] καὶ κατερρηγνυμένην, ὥστε ἐοῦσαν ἰλὺν τε καὶ πρόχυσιν ἐξ Αἰθιοπίης κατενηνειγμένην [n] ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. τὴν δὲ Λιβύην ἴδμεν ἐρυθροτέρην τε γῆν, καὶ ὑποψαμμοτέρην· τὴν δὲ Ἀραβίην τε καὶ Συρίην ἐγηλοδεστέρην τε καὶ ὑποπετρον ἐοῦσαν. Ἔλεγον δὲ καὶ τόδε

nes oblimaverunt, dignum eſt comparari uni ex quinque oſtiis Nili reſpectu copiæ & multitudinis aquarum. Sunt & alii fluvii nequaquam magnitudine Nilum æquantes, qui magna opera ediderunt, quorum nomina poſſem referre; cum aliorum, tum vero non minimum Acheloi, qui per Acarnaniam fluens & emiſſus in mare Echinadum inſularum dimidiam partem fecit jam continentem. Eſt autem Arabicæ regio- 11
nis, non procul tamen ab Ægypto, ſinus maris, invergens ex eo mari quod rubrum vocatur, ita longus atque arctus, ut diſſerendo oſtendam. Longitudo quidem, inchoanti pernavigare ex receſſu in amplum æquor, conſumit quadraginta dies, ſi remigatio uſurpetur: latitudo vero, ubi ſinus ampliſſimus eſt, dimidiatum diem navigationis. In quo ſinu quotidie æſtus & receſſus eſt. Alium hujuſmodi arbitror ſinum etiam extitiſſe Ægyptum; ex quibus ille quidem, à mari ſeptentrionali ſinus infundens Æthiopiam verſus: alter vero Arabicus (de quo à me ſermo inſtituetur) ab auſtrino Syriam verſus tendit: qui prope ſibi invicem ſuos receſſus perforant, ſed exiguo quodam terræ intervallo dirempti. Quod ſi in hunc Arabicum ſinum Nilus volet alveum ſuum convertere, quid eum prohibebit iſto fluente utique intra viginti millia annorum oblimatum iri? Ego enim credo etiam intra decem millia aggeratum & oblimatum alicubi eſſe in eo tempore, quod ante me natum tranſiit. Et non rurſus oblimaretur ſinus etiam qui multo major eſſet hoc Arabico, à tanto flumine atque ita operoſo? Itaque 12
quæ circa Ægyptum ſunt, & dicentibus illa credo, & ipſe ita habere valide exiſtimo. quippe quum videam & Ægyptum procurrere extra vicinam regionem, & conchylia apparere in montibus, ac ſalſuginem efflorescere, ita ut etiam pyramides corrumpat: & hunc montem qui in Ægypto eſt ſuper Memphin, arenas ſolas habere. Præterea autem regione nec Arabiæ conterminæ Ægyptum adſimilem eſſe, neque Africæ, immo nec Syriæ (etenim Arabiæ maritimam oram Syrii incolunt) ſed nigram terram & confractam, quippe quæ ſit limus & proluvies ex Æthiopiâ delata ab flumine. Nam Africam ſcimus humum magis rubram eſſe, & fere arenoſiorem; Arabiam vero atque Syriam, argilloſiorem ac ſuppetroſam. Quinetiam hoc magnum hu- 13
jus

a ἑπτάστομ. b μεγάθεες. c ἐξιὼν. d καλεομένης, μακρὸς. e τὸν ἐπὶ τὸν Αἴγυπτον δοκέω γῆν εἶναι· τὸν. f θαλάσσης ἔχοντα ἐπ'. g συμπεφαίνοντας. h εἰ ὦν δὲ ἐθελήσῃ. i χωσθῆναι. k ἔλπομαί γε μυρίων. l οὐκ ἂν χωσθείη. m μελάγγειόν τε. n καταενηνειγμένην.

jus regionis documentum mihi ajebant sacerdotes, sub rege Mœri fluvium, quoties octo minimum cubitos adscenderet, irrigasse Ægyptum quæ infra Memphin est. necdum ab obitu Mœrios nongenti erant anni, quum hæc ego à sacerdotibus audiebam. At nunc, nisi ad sedecim aut minimum ad quindecim cubitos adscendat fluvius, in regionem non supergreditur. Quæ regio, si proportione sic in altum surgat, & tantundem ad incrementum tendat, non restagnante in eam Nilo, videntur mihi Ægyptii, utique Ægyptiorum illi qui infra paludem Mœrin incolunt cum alia loca, tum vero eum qui vocatur Delta, idem passuri omni futuro tempore Ægyptii, quod ajebant ipsi passuros aliquando Græcos. Nam quum audirent omnem Græcorum terram pluvia perfundi, non rigari fluminibus, ut suam, dicebant fore ut Græci decepti aliquando magna spe, male esurirent. Qui sermo hoc dicere vult, Græcos si nolit eis deus pluere, sed siccitatem immittere, fame extinctum iri, utpote quibus nulla sit aversio aquæ, nisi tantum à
4 Iove. Atque hæc quidem ab Ægyptiis in Græcos recte perpensa dicuntur; age, nunc vicissim dicam quomodo res ipsis Ægyptiis se habeant. Si, ut superius dicebam, quæ infra Memphin est regio, (hæc enim est quæ augescit) velit in altum crescere proportione præteriti temporis, aliud quid quam Ægyptiorum illi qui istic incolunt, esuriant, si neque pluviam accipiet regio, neque flumen exspatiari valebit super rura? Isti namque nunc tum ex aliis omnibus hominibus, tum ex reliquis Ægyptiis, maxime nullo partum labore percipiunt fructum, qui neque aperiendis aratro sulcis operantur, neque subigendo solo, neque aliud quicquam operis faciendo, quod in arvo colendo cæteri mortals sustinent: sed postquam fluvius sua sponte superveniens irrigavit rura, irrigataque reliquit rursus, tunc in suum quisque rus jacto semine sues immittit, & satis conculcato a suibus semine, messem deinde expectat: atque ubi suibus sementem concusserit, ita demum per-
5 cipit. Quod si vellem de Ægypto Ionum uti sententiis, qui solum Delta Ægyptum esse ajunt, à Perfei appellata specula, dicentes illam secundum mare esse ad Pelusiacas usque taricheas, ubi quadraginta schœni sunt: partem vero à mari dicentium

δέ μοι μέχα τεκμήριον ὧδε τῆς χώρης ταύτης οἱ ἱρέες, ὡς ἐπὶ Μοίριο [a] βασιλῆος, ὁκως ἔλθοι ὁ ποταμὸς ἐπὶ ὀκτὼ πήχεας τὸ ἐλάχιστον, ἄρδεσκε [b] Αἴγυπτον τὼ ἔνερθε Μέμφιος. καὶ Μοίρι [c] οὔκω ἐω ἔτεα ἐννακόσια τετελεύτηκότι [d], ὅτε τῶν ἱρέων τούτων ἐγὼ ἤκουον. νεῦ δὴ εἰ μὴ ἐπ' ἐκκαίδεκα ἢ πεντεκαίδεκα πήχεας ἀναβῇ τὸ λάχιστον ὁ ποταμὸς, οὐκ ὑπερβαίνει ἐς τὼ χώρω. δοκέουσι τέ μοι [e] Αἰγυπτίων οἱ ἔνερθε τῆς λίμνης τῆς Μοίριος [f], οἰκέοντες τά τε ἄλλα χωρία καὶ τὸ καλεόμενον Δέλτα, ἐω ὕτω ἡ χώρη αὕτη κατὰ λόγον ἐπιδιδοῖ ἐς ὕψος, καὶ τὸ ὅμοιον ἀποδιδοῖ ἐς αὔξησιν, μὴ καταπλύζουσι αὐτὼ ἡ Νεῖλος, πείσεσθαι τὸν πάντα χρόνον τὸ ἐπίλοιπον Αἰγύπτιοι, τὸ κοτὲ αὐτοὶ Ἕλλησας ἔφασαν πείσεσθαι. πυθόμενοι γὰρ [g] ὡς ὕεται πᾶσα ἡ χώρη τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀ ποταμοῖσι ἄρδεται, κατάπερ ἡ σφετέρη, ἔφασαν Ἕλλησας ψυθέας κοτὲ ἐλπίδος μεγάλης, κακῶς πάσχησειν. τὸ δὲ ἔπος τοῦτο ἐβούλετο λέγειν, ὡς εἰ μὴ ἐθελήσοι σφίσι ὕειν ὁ θεὸς, ἀλλ' αὐχμῷ λιμοκτονήσοντας, λιμῷ οἱ Ἕλληνες αἱρεθήσονται. ἀ γὰρ δὴ σφι ἐστὶ ὑδάτων ἀποστροφὴ ὅτι μὴ ἐκ τοῦ Διὸς μοῦνον. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς Ἕλληνας Αἰγυπτίοισι ὀρθῶς ἔχοντα εἴρηται. Φέρε δὴ νῦν καὶ αὐτοῖσι Αἰγυπτίοισι ὡς ἔχει φράσω. εἰ σφι θέλοι [h], ὡς καὶ πρότερον εἶπον, ἡ χώρη ἡ ἔνερθε Μέμφιος (αὕτη γὰρ ἐστὶ ἡ αὐξανομένη) κατὰ λόγον τοῦ παροιχομένου [i] χρόνου ἐς ὕψος αὐξάνεσθαι, ἄλλο τί ἢ οἱ ταύτῃ οἰκέοντες Αἰγυπτίων πένησονται; εἰ μήτε γε ὕσετταί [k] σφι ἡ χώρη, μήτε ὁ ποταμὸς οἷός τ' ἔσται ἐς τὰς ἀρούρας [l] ὑπερβαίνειν; ἢ γὰρ δὴ νῦν γε ἔστι σφι πονηλότατα καρπὸν κομίζονται ἐκ γῆς [m], τῶν τε ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων, καὶ τῶν λοιπῶν Αἰγυπτίων· οἳ ὅτε ἀρότρῳ ἀναρρηγνύντες αὔλακας, ἔχουσι πόνους, ὅτε σκάλλοντες, ὅτε ἄλλο ἐργαζόμενοι ὧδεν, τῶν οἱ ἄλλοι [n] ἀνθρωποι ὧδε λήϊον πονέουσι, ἀλλ' ἐπεάν σφι ὁ ποταμὸς αὐτόματος ἐπελθὼν [o] ἄρσῃ τὰς ἀρούρας, ἄρσας δὲ, ἀπολείπῃ ὀπίσω, τότε σπείρας ἕκαστος τὴν ἑωυτοῦ ἄρουραν, ἐσβάλλει ἐς αὐτὴν ὗς. ἐπεὰν δὲ καταπατήσῃ τῇσι [p] ὑσὶ τὸ σπέρμα, ἀμήσαντες [q] τὸ ἀπὸ τούτου μένει. ἀποδινήσας δὲ τῇσι [r] ὑσὶ τὸν σῖτον, ὕτω κομίζεται. Εἰ ὦν βούλοιο γνώμῃσι τῇσι [s] Ἰώνων χρᾶσθαι καὶ ὧδε [t] Αἰγύπτῳ, οἳ φασι τὸ Δέλτα μοῦνον εἶναι Αἴγυπτον, ἀπὸ Περσέος καλεομένης [u] σκοπιῆς, λέγοντες τὸ ἀπ' ἐκείνης θάλασσαν εἶναι αὐτὸ, μέχρι παρὰ τοὺς τριχόας τοὺς Πηλουσιακοὺς, τῇδε τετρηκόντα εἰσὶ σχοῖνοι. τὸ δὲ

a Μύρι. b ἀρδέσκει. c Μύρις. d τετελεύτηκώς. e δοκέουσι δέ μοι. f Μύριος. g πυθόμενοι δὲ. h ἢ σφι ἐθελήσοι. i παρωχημένου. k μήτε γεύσεται. l ἔσται ὑπερβῆναι. m ἐκ γῆς. n τῶν ἄλλων. o ἐπιπελθών. p καταπατήσῃ τοῖσι. q τὰ ἀμηθέντα. r τοῖσι. s τοῖσι. t χρᾶσθαι ὧδε. u καλεομένης.

Ionum inepta ſententia de Ægypto; quæ ſemper fuit. Thebæ olim Ægyptus. Nili fluxus.

ἀπὸ θαλάσσης λεγόντων ἐς μεσόγαιαν πίνφ αὐτῶν [a] μέχρι Κερκασώρου πόλιος, καὶ ἰὼν ῥέζει ὁ Νεῖλος, ἔς τε Πηλούσιον ῥέων καὶ ἐς Κάνωβον, τὰ δὲ ἄλλα λεγόντων τὴν Αἰγύπτου, τὰ μὲν Λιβύης, τὰ δὲ Ἀραβίης εἶναι· ἀποδεικνύοιμεν ἄν, τούτῳ τῷ λόγῳ χρεώμενοι, Αἰγυπτίοισι οὐκ ἐοῦσαν πρότερον χώρην. ἤδη γάρ σφι τὸ γε Δέλτα, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Αἰγύπτιοι, καὶ ἐμοὶ δοκέει, ἔστι καταῤῥυτόν τε, καὶ νεωστί, ὡς λόγῳ εἰπεῖν, ἀνατεφηνός. εἰ τοίνυν σφι χώρη γε μηδεμίη ὑπῆρχε, τί περιεργάζοντο [b] δοκέοντες πρώτοι ἀνθρώπων γεγονέναι; οὐδὲ ἔδει σφέας ἐς ἀφάτεραν τὴν παῖδων ἰέναι, τινα γλῶσσαν πρώτην ἀπήσουσι [c]. ἀλλ' ὅτι Αἰγυπτίους δοκέω ἅμα τῷ Δέλτα τῷ ὑπὸ Ἰώνων καλεομένῳ γῆν εἶναι ἐξ οὗ ἀνθρώπων γῆ ἦν, εἴρηται. πρόσω γὰρ ἦν ἡ χώρης, πολλοὺς μὲν τοὺς ὑπολειπομένους αὐτῶν [d] γενέσθαι, πολλοὺς δὲ τοὺς ὑποκαταβαίνοντας. τὸ δὲ ὧν πάλαι αἱ θῆκαι Αἰγύπτιοι ἐκάλεον· τὸ δὲ πρόσθιον σταδίοι εἰσὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξακισχίλιοι. Εἰ ὦν ἡμεῖς ὀρθῶς περὶ αὐτῶν [e] γινώσκομεν, Ἴωνες οὐκ εὖ φρονέουσι περὶ Αἰγύπτου· εἰ δὲ ὀρθή ἐστι ἡ τῶν Ἰώνων γνώμη, Ἕλληνάς τε καὶ αὐτοὺς Ἴωνας ἀποδεικνυμι οὐκ ὀπισαμένους λογίζεσθαι· οἱ φασι τρία μέρεα εἶναι γῆν [f] πᾶσαν, Εὐρώπην τε καὶ Ἀσίην καὶ Λιβύην. πέμπτον γὰρ σφέας δεῖ προσλογίζεσθαι [g] Αἰγύπτου τὸ Δέλτα, εἰ μή τί γε ἐστὶ τῆς Ἀσίης, μήτε τῆς Λιβύης. ἐν γὰρ δὴ ὁ Νείλος γε ἐστὶ καθ' τοῦτον τὸν λόγον, ὁ τὴν Ἀσίην οὐρίζων τῇ Λιβύῃ. ἢ Δέλτα ἦν τούτου κατὰ τὸ ὀξὺ περιῤῥήγνυται ὁ Νεῖλος· ὥστε ἐν τῷ μεταξὺ Ἀσίης τε καὶ Λιβύης γίνοιτ' ἄν. Καὶ τὴν μὲν Ἰώνων γνώμην ἀπίεμεν· ἡμεῖς δὲ ὧδε καὶ περὶ τούτων λέγομεν· Αἴγυπτον μὲν πᾶσαν εἶναι τοιούτην τὴν ὑπὸ Αἰγυπτίων οἰκεομένην, καθάπερ Κιλικίην, τὴν ὑπὸ Κιλίκων, καὶ Ἀσσυρίην, τὴν ὑπὸ Ἀσσυρίων. ὅρεσμα δὲ Ἀσίης καὶ Λιβύης οὐδαμὴν ἴδεν ἐὸν ὀρθῷ λόγῳ, εἰ μὴ τὸς Αἰγυπτίων ὅρους. εἰ δὲ τῷ ὑπὸ Ἑλλήνων νενομισμένῳ χρησόμεθα, νομιοῦμεν Αἴγυπτον πᾶσαν, ἀρξαμένην ἀπὸ Καταδούπων τε καὶ Ἐλεφαντίνης πόλιος, δίχα διαιρέεσθαι, καὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐπωνυμιέων ἔχεσθαι. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς, εἶναι τῆς Λιβύης· τὸ δὲ, τῆς Ἀσίης. ὁ γὰρ δὴ Νεῖλος ἀρξάμενος οὐκ ἐκ [h] Καταδούπων, ῥέει, μέσην Αἴγυπτον ζίζων, ἐς θάλασσαν. μέχρι μὲν νυν Κερκασώρου πόλιος, ζίζεται τριφασίας ὁδούς· καὶ ἡ μὲν πρὸς ἠῶ τρέπεται, τὸ καλέεται [i] Πηλούσιον στόμα· ἡ δὲ ἑτέρη τῶν ὁδῶν πρὸς ἑσπέρην ἔχει. τάφρον δὲ Κανωβικὸν στόμα

tium ad mediterranea pertinere uſque ad Cercaſorum urbem, juxta quam ſcinditur Nilus in Peluſium fluens & in Canobum; cetera vero dicentium Ægypti, partim eſſe Africæ, partim Arabiæ: oſtenderemus, hac ratione utentes, Ægyptiis primum non eſſe regionem. Jam quippe Delta eis, ut ipſi dicunt Ægyptii, & mihi videtur, fluctibus oppreſſa eſt, & quæ nuper, ut ſic dicam, apparuit. Itaque ſi nulla eis terra erat, quid curioſi erant, putantes ſe primos homines extitiſſe? neque in puerulorum oportuerat eos ire experimentum, quam primam linguam proderent. Ego certe Ægyptios opinor neque cum loco quem Delta Iones vocant, pariter extitiſſe, ſed ſemper eſſe ex quo genus humanum fuit, progreſſaque terra multos ex eis relictos fuiſſe, multos vero paulatim deſcendiſſe. Ideoque olim Thebæ Ægyptus vocabatur, cujus ambitus eſt ſtadiorum ſex millium ac centum viginti. Itaque ſi nos 16
de eis recte ſentimus, Iones non recte ſentiunt de Ægypto: ſin recte Iones ſentiunt, oſtendo Græcos & ipſos Iones ignaros computandi: qui ajunt tria membra totam eſſe terram, Europam, Aſiam, Africam. quartum enim membrum annumerare debent Delta Ægypti, ſi non ſit neque Aſiæ, neque Africæ. Nam ſecundum hanc rationem non eſt Nilus qui Aſiam ab Africa diſterminat: quippe circa acumen illius Delta circumfrangitur Nilus, ut ſit in eo id quod medium eſt Aſiæ & Africæ. Sed nos Ionum 17
ſententiam miſſam facientes, ita de his dicimus; Ægyptum quidem, eam omnem eſſe quæ ab Ægyptiis incolitur, quemadmodum Ciliciam, eam quæ à Cilicibus, & Aſſyriam, quæ ab Aſſyriis. Sed Aſiæ & Africæ ſcimus recta ratione nullum eſſe terminum, niſi terminos Ægyptiorum. Si vero quod Græcis perſuaſum eſt ſequemur, ſentiemus omnem Ægyptum quæ à Catadupis & Elephantina urbe incepit, bifariam dividi, & utrique cognomini adhærere: aliam enim ejus partem, eſſe Africæ, aliam Aſiæ. Quippe Nilus à Catadupis incipiens, mediam ſcindens Ægyptum, in mare fluit: uſque ad Cercaſorum quidem urbem fluit unus plane Nilus; inde autem ſcindit triplices vias. Et quæ quidem ad auroram vergit, Peluſium oſtium: altera via ad veſperam tendens, Canobicum oſtium

a αὐτῶν. b περιεργάζοντο. c ἀπήσουσι. d αὐτέων. e αὐτέων. f εἶναι τῶν γῶν. g γὰρ δὴ σφέας προσλογ. h ἀρξάμενος ἀπὸ τ. i πρέπει, καλέεται.

ostium nominatum est. Recta autem viarum Nilo, talis est: Delatus ex superioribus, ad acumen Delta pervenit; dehinc medium Delta scindens, in mare exit: non minimam hanc aquæ portionem præbens, nec minime celebrem. Sebennyticum ostium appellatur. A Sebennytico item duo alia divisa exstant ostia, in mare ferentia, quibus hæc sunt imposita nomina, uni Saiticum, alteri Mendesium. Nam quod Bolbitinum & quod Bucolicum nominatur, non sunt
18 nativa ostia, sed effossa. Huic meæ opinioni, tantam esse Ægyptum quantam sermone demonstro, testimonium etiam dat oraculum quod ab Hammone est redditum: quod ego posterius quàm ita in animum induxeram, circa Ægyptum audivi. Nam qui ex urbe Marea & Apie incolunt Ægypti partes Africæ confines, qui & ipsi Afri, & non Ægyptii videntur, & perosi sacrorum ceremonias, etiam recusantes bobus feminis prohiberi, miserunt ad Hammonem, negantes quicquam cum Ægyptiis sibi esse commune. Habitare enim se extra Delta, nec esse ejusdem illis sententiæ, ac velle sibi fas esse omnia gustare. Hæc eos deus facere non permisit, inquiens Ægyptum esse eam quam Nilus supergressus irriget: quique infra urbem Elephantinem incolentes, ex hoc flumine potarent, eos esse Ægyptios. Hæc illis ita
19 oraculo responsa sunt. Porro Nilus, ubi plurimus est, non modo Delta inundat, verum etiam aliquid ejus plagæ quæ dicitur Africana esse, & alicubi Arabicæ: idque utrobique duorum dierum iter, & amplius adhuc eo vel minus. De cujus fluminis natura neque à sacerdotibus quippiam, neque ab alio ullo percipere potui: sed promptissimo fui animo hæc ex illis cognoscere, cur Nilus aquis abundans defluat, inchoans ab æstivo solstitio, ad centum usque dies, & prope ad numerum horum dierum retrocedat, relinquens fluenta: ita ut per omnem hyemem tenuis esse perseveret ad solstitium rursus æstivum. De horum igitur nullo aliquid omnino potui percipere ab Ægyptiis sciscitando illos, quam vim Nilus haberet, ut natura diversus esset ab ceteris fluviis. Hæc ego quæ celebrata sunt noscendi cupidus, eos interrogabam, & cur solus omnium amnium nullas efflantes auras præ-
20 beret. De qua tamen aqua quidam Græcorum,

στόμα κέκληται. ἡ δὲ ἰθέα τῶν ὁδῶν τῷ Νείλῳ ἔστι ἥδε· ἄνωθεν φερόμενος, ἐς τὸ ὀξὺ τοῦ Δέλτα ἀπικνέεται. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, χέζων μέσον τὸ Δέλτα ἐς θάλασσαν ἐξίει, οὐτε ἐλαχίστῳ μοίρῃ τοῦ ὕδατος παρεχόμενος τούτῳ, οὐτε ἥκιστα ἀνόμαστόν· τὸ καλέεται Σεβεννυτικὸν στόμα. ἔστι δὲ ἕτερα διφάσια στόματα ἀπὸ τοῦ Σεβεννυτικοῦ ἀποφαινόμενα, φέροντα ἐς θάλασσαν, τοῖσι ἀνόματα κέεται τάδε· τῷ μὲν Σαϊτικὸν αὐτέων, τῷ δὲ, Μενδήσιον. τὸ δὲ Βολβίτινον στόμα καὶ τὸ Βουκολικὸν οὐκ ἰθαγενέα στόματά ἐστι, ἀλλ' ὀρυκτά. Μαρτυρέει δέ μοι τῇ [b] γνώμῃ ὅτι τοσαύτη ἐστὶ Αἴγυπτος, ὅσον ἐγὼ [c] ἀποδείκνυμι τῷ λόγῳ, καὶ τὸ Ἄμμωνος χρηστήριον γενόμενον· τὸ ἐγὼ τῇσι ἐμεωυτοῦ γνώμῃσι ὕστερον ὡδὶ Αἰγύπτου ἐπυθόμην. οἱ γὰρ δὴ ἐκ Μαρέης τε πόλιος καὶ Ἄπιος οἰκέοντες Αἰγύπτου τὰ πρὸς Λιβύην, αὐτοί τε δοκέοντες εἶναι Λίβυες, καὶ οὐκ Αἰγύπτιοι, καὶ ἀχθόμενοι τῇ περὶ τὰ ἱρὰ θρησκείῃ, βουλόμενοι βοέων θηλέων μὴ εἴργεσθαι [d], ἔπεμψαν ἐς Ἄμμωνα, φάμενοι οὐδὲν σφίσι τε καὶ Αἰγυπτίοισι κοινὸν εἶναι. οἰκέειν τε γὰρ ἔξω τοῦ Δέλτα, καὶ οὐκ ὁμολογέειν [e] αὐτοῖσι· βούλεσθαί τε πάντων σφίσι ἐξεῖναι γεύεσθαι. ὁ δὲ θεὸς σφέας οὐκ ἔα ποιέειν ταῦτα, φὰς Αἴγυπτον εἶναι τοῦτο τὸ ὑπὸ Νείλου ἀρδόμενον· καὶ Αἰγυπτίους εἶναι τούτους, οἳ ἔνερθε Ἐλεφαντίνης πόλιος οἰκέοντες, καὶ τοῦ ποταμοῦ τούτου πίνουσι. οὕτω σφι ταῦτα ἐχρήσθη. Ἐπέρχεται δὲ ὁ Νεῖλος, ἐπεὰν πληθύῃ, οὐ μόνον τὸ Δέλτα, ἀλλὰ καὶ τοῦ Λιβυκοῦ τε λεγομένου χωρίου εἶναί [f], καὶ τοῦ Ἀραβίου ἐνιαχῇ. καὶ ὑπὲρ δύο ἡμερέων ἑκατέρωθι ὁδὸν, καὶ πλέω ἔπι τούτου, καὶ ἔλασσον. τοῦ ποταμοῦ δὲ φύσιος περὶ, οὔτε τι τῶν ἱρέων, οὔτε ἄλλου οὐδενὸς οἷός τε ἐγενόμην ἐκμαθεῖν ἐδυνάσθην. ἐπύθόμην δὲ ἔα τάδε παρ' αὐτέων πυθέσθαι, ὅτι κατέρχεται μὲν ὁ Νεῖλος πληθύων ἀπὸ τροπέων τῶν θερινέων [g] ἐξάμηνος ἐπὶ ἑκατὸν ἡμέρας· πέλας δὲ [h] ἐς τὸν ἀριθμὸν τούτων τῶν ἡμερέων ὀπίσω ἀπέρχεται, ἀπολείπων τὸ ῥέεθρον· ὥστε βραχὺς τὸν χειμῶνα ἅπαντα διατελέει ἐών, μέχρι οὗ αὖτις τροπέων τῶν θερινέων. τούτων δὴ περὶ οὐδενὸς οὐδὲν οἷός τ' ἐγενόμην σαφηνέα ἐκμαθεῖν παρὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἰσχυρέων αὐτὸς ἱέμενος δυνάμιν ἔχει ὁ Νεῖλος τὸ ἐμπαλιν πεφυκέναι τῶν ἄλλων ποταμῶν. ταῦτά τε δὴ τὰ λελεγμένα [i] βουλόμενος εἰδέναι, ἰσχυρὸν. καὶ ὅτι αὔρας ἀπαπνέουσας μούνους πάντων ποταμῶν οὐ παρέχεται. Ἀλλὰ Ἑλλήνων

a ταύτῃ. b δέμας τῇ. c ὅτου ἕνεκα ἐγὼ. d ἴεγεσθαι. e καὶ οὐδὲν ὁμολογέειν. f χώρου εἶναι. g θερεινῶν. h πελάσας δὲ. i τὰ λεγόμενα.

νων μέν πνες ἀπίσημοι βυλόμενοι γνώσθαι σοφίην, ἔλεξαν περὶ τοῦ ὕδατος τούτου τρισσὰς γνώμας. τῶν τὰς μὲν δύο τῶν ὁδῶν οὐκ ἀξιῶ μνησθῆναι, εἰ μὴ ὅσον σημῆναι βυλόμενος μοῦνον. τῶν ἡ ἑτέρη μὲν λέγει τοὺς ἐτησίας ἀνέμους εἶναι αἰτίους τοῦ μὴ ῥεῖν τὸν ποταμὸν, κωλύοντας ἐς θάλασσαν ἐκρέειν τὸν Νεῖλον. πολλάκις δὴ ἐτησίαι μὲν οὐκ ἔπνευσαν, ὁ δὲ Νεῖλος τὠυτὸ ἐργάζεται. πρὸς δὴ, εἰ ἐτησίαι αἴτιοί εἰσι, χρεὼν ἐστὶ τοὺς ἄλλους ποταμοὺς, ὅσοι τοῖσι ἐτησίῃσι ἀντίοι ῥέουσι, ὁμοίως πάσχειν καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ [a] τῷ Νείλῳ· καὶ μᾶλλον ἔτι τοσούτῳ, ὅσῳ ἐλάσσονες ἐόντες, ἀσθενέστερα τὰ ῥεύματα παρέχονται. εἰσὶ δὲ πολλοὶ μὲν ἐν τῇ Συρίῃ ποταμοὶ, πολλοὶ δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ, οἱ οὐδὲν τοιοῦτον πάσχουσι οἷόν τι καὶ ὁ Νεῖλος. Ἡ δὲ ἑτέρη, ἀνεπιστημονεστέρη μέν ἐστι τῆς λελεγμένης, λόγῳ δὲ εἰπεῖν, θωμασιωτέρη [b]· ἡ λέγει ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ ῥέοντα αὐτὸν πάντα μηχανᾶσθαι. τὸ δὲ Ὠκεανὸν γῆν περὶ πᾶσαν ῥέειν. Ἡ δὲ τρίτη τῶν ὁδῶν, πολλὸν διαφερεστάτη ἐοῦσα, μάλιστα ἔψυχος. λέγει γὰρ δὴ οὐδὲ αὐτὴ οὐδὲν, φαμένη τὸν Νεῖλον ῥέειν ἀπὸ τηκομένης χιόνος· ὃς ῥέων μὲν ἐκ Λιβύης διὰ μέσων Αἰθιόπων, ἐκδιδοῖ δὲ ἐς Αἴγυπτον. κῶς ὦν δῆτα ῥέοι ἂν ἀπὸ χιόνος, ἀπὸ τῶν θερμοτάτων τόπων ῥέων ἐς τὰ ψυχρότερα [c]; τῶν τὰ πολλά ἐστι ἀνδρί γε λογίζεσθαι [d] τοιούτων περὶ οἷόν τε ἐόντι, ὡς οὐδὲ εἰκὸς ἀπὸ χιόνος μιν ῥέειν· πρῶτον μὲν καὶ μέγιστον μαρτύριον οἱ ἄνεμοι παρέχονται, πνέοντες ἀπὸ τῶν χωρίων τούτων θερμοί. δεύτερον δὲ, ὅτι ἄνομβρος ἡ χώρη, ἐν ἀκρυστάλλου διατελέει ἐοῦσα. ὅπου δὲ χιόνι πεσούσῃ, πᾶσα ἀνάγκη ἐστὶ ὗσαι ἐν πέντε ἡμέρῃσι. ὥστε εἰ ἐχιόνιζε, ἔνεστ' ἂν καὶ ταῦτα τὰ χωρία. τρίτα δὲ [e], οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ καύματος μέλανες εἰσὶ. ἱκτῖνοί τε καὶ χελιδόνες δι' ἔτεος ἐοῦσαι σὺν διατελείπουσι. γέρανοι δὲ φεύγουσαι τὸν χειμῶνα τὸν ἐν τῇ Σκυθικῇ χώρῃ γινόμενον, φοιτῶσι ἐς χαμασιλῶ [f] ἐς τοὺς τόπους τούτους. εἰ τοίνυν ἐχιόνιζε εἰ δὲ [g] ὀσυνῶν ταύτῃ τῇ χώρῃ δι' ἧς τε ῥέει καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς ῥέων ὁ Νεῖλος, ἴσως ἂν τούτων οὐδὲν [h], ὡς ἡ ἀνάγκη ἐλέγχει. Ὁ δὲ περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ λέξας, ἐς ἀφανὲς τὸν μῦθον ἀνενείκας, σὺν ἔχει ἔλεγχον. οὐ γάρ τινα ἔγωγε οἶδα ποταμὸν Ὠκεανὸν ἐόντα· Ὅμηρον δὲ, ἢ τινα τῶν πρότερον γενομένων ποιητέων, δοκέω τὸ οὔνομα ἐξευρόντα ἐς τὴν ποίησιν ἐσενείκαντα. Εἰ δὲ δεῖ μεμψάμενον γνώμας τὰς προκειμένας, αὐτὸν [i] περὶ

corum, quum inſignes vellent haberi ſapientia, trifariam diſſeruerunt. quarum opinionum duas ne mentione quidem dignas exiſtimo, niſi eatenus ut illas tantum velim ſignificare. Earum una ait, ventos eteſias eſſe in cauſſa cur fluvius creſcat, prohibentes Nilum effluere in mare. Atqui crebro eteſiæ non ſpiraverunt, & tamen Nilus idem agit. Ad hæc ſi eteſiæ in cauſſa forent, oporteret aliis quoque fluminibus, quæcunque eteſiis adverſa fluunt, ſimiliter aliquid contingere, & idem quod Nilo, & eo adhuc magis quo tenuiora quum ſint, imbecilliores huctus exhibent. Sunt autem multa in Syria, multa in Africa flumina, quæ nihil tale patiuntur quale quid etiam Nilus. Altera 21
eſt inſipientior quidem quam hæc quæ dicta eſt; ut tamen dicatur, quod res eſt, admirabilior, quæ ait illum, quod ab Oceano fluat, iſtud efficere: Oceanum vero circumfluere omnem terram. Ter- 22
tia opinio, ut multo modeſtiſſima, ita longe falſiſſima eſt: quippe quæ & ipſa nihil dicit, inquiens è nive liqueſcente manare Nilum: qui quum ex Africa per medios Æthiopes fluens in Ægyptum evadat, ex locis calidiſſimis ad frigidiſſima, quomodo ab nive flueret? De quibus multa ſane ſunt quæ quis ad talia validus conjectare poſſit, non eſſe probabile, eum manare de nive: primum ac maximum teſtimonium perhibentibus ventis, qui ab his regionibus calidi ſpirant. Secundum, quod ea plaga ſine imbribus & ſine glacie perpetuo eſt. ſuper nivem autem quæ cecidit neceſſe omnino eſt intra quinque dies pluere: quare ſi in his regionibus ningeret, etiam plueret. Tertium, homines ab æſtu nigri; & milvi, atque hirundines illic perennare non deſinunt. Grues quoque, hyemem Scythicæ plagæ fugientes, ad hæc loca ſe conferunt hybernatum. Si igitur vel quantulumcunque ningeret in ea plaga per quam fluit & ex qua fluere incipit Nilus, profecto nihil horum eſſet, quemadmodum neceſſitas arguit. At is qui de 23
Oceano loquutus fuit, ad occultum deferens fabulam, caret evictione. Neque enim ego ullum novi fluvium qui ſit Oceanus, ſed hoc nomen opinor Homerum, aut aliquem antiquiorum poetarum, quum inveniſſet, in poeticam intuliſſe. Quod ſi opiniones quas propoſui, im- 24
probantem me ipſum oportet de illis oc-

a κατὰ ταυτὰ. b θωμασιωτέρη. c διεμολύνουσι ἐς τὰ ψυχρότερα. d εἰδέι λογίζεσθαι. e τρίτον δὲ. f χειμαδίῳ. g ἐχιόνιζε δὲ. h οὐκ ἂν τοιοῦτον οὐδὲν. i αὐτέων.

occultis ferre ſententiam, dicam quare mihi videatur abundare Nilus æſtate. Hyberno tempore ſol depulſus à vetere meatu per hyemes incedit ſuperiora Africæ. Ut quidem ergo breviſſime demonſtrando, totum dictum eſt. Etenim deus hic cuicunque regioni proximus exiſtat, & circa quamcunque, eam maxime ſitire aquas credibile eſt, & ſcaturigines indigenas amnium areſcere. Ut autem pluribus verbis demonſtretur, ita habet: Sol Africæ ſuperiora permeans, ea efficit. nam quum per omne tempus ſit ſerenus aer in iſtis regionibus, & ipſa regio calida ac venti frigidi, peragrans, facit quale æſtate facere conſuevit means medium cœli. ad ſe enim trahit aquam, tractamque in ſuperna abigit loca. quam ſuſcipientes venti ac diſſipantes liquefaciunt; & ſunt probabiliter ab hac regione flantes, auſter & africus, multo ventorum omnium pluvioſiſſimi. Quanquam mihi videtur non omnem humorem annuum Nili ſol demittere, ſed & penes ſeipſum reſervare. Idem, mitigata hyeme, rurſus in medium cœlum regreditur, atque illinc jam itidem ex cunctis fluminibus trahit; quæ mox, multa illis pluviali aqua ex imbribus commixta, utpote terra per pluvias madefacta & lacunoſa, magna fluunt: at æſtate, quum deſtituantur ab imbribus, & à ſole trahantur, imbecilla ſunt. Nilus autem qui imbribus caret, ſed qui trahitur à ſole, merito ſolus fluviorum eo tempore fluit multo exilior quam per æſtatem. Tunc enim peræque trahitur atque omnes aquæ, per hyemem vero ſolus urgetur. Ita ſolem cenſui harum rerum eſſe cauſſam. Idem iſte, mea ſententia, autor eſt aëris ſicci in ea regione, dum perurit tranſitum iſti. Ita ſemper Africæ ſuperiora æſtas obtinet. Quod ſi temporum ſtatio immutaretur, & in qua cœli parte nunc aquilo ſitus eſt & hyems, ibi auſtri ſitus eſſet & meridiei: & ubi nunc auſter locatus eſt, illic aquilo eſſet: ſi hæc ita haberent, profecto ſol amotus è medio cœlo ab hyeme & aquilone, mearet ſuperna Europæ, quemadmodum nunc Africæ: peragranſque omnem Eyropam, faceret (opinor) eadem in Iſtro quæ nunc facit in Nilo. De aura autem quæ nulla efflat, hoc mea fert opinio: valde conſentaneum eſſe, è locis fervidis nihil exſpirare auræ: quippe quæ ab aliquo frigido flare gaudet. Ve-

ωεὶ τῶν ἀφανέων γνώμλω ὑποδέξαθαι, φέρω δ' ὅτι μοι δοκέῃ πλημμυρέειν τὸν χειμερινὸν ὧρλον ἀπελαυνόμενος ὁ ἥλιος ἐκ τῆς μέσης διεξόδου ὑπὸ τῶν χειμώνων, ἔρχεται τὸν Λιβύης τὰ [b] ἄνω. ὡς μὲν νυν ἐν ἐλαχίστῳ δηλῶται, πᾶν εἴρηται· τὸ γὰρ ἀγχοτάτω ἢ χώρης [c] ἕτος ὁ θεὸς, καὶ κατ' ὀλίγα πινα, τούτων οἰκὸς διψῆν τε ὑδάτων μάλιστα, καὶ τὰ ἐγχώρια ῥεύματα μαραίνεθαι τῶν ποταμῶν. Ὡς δ' ἂν πλέονι λόγῳ δηλῶται, ὧδε ἔχει. διεξιὼν τὸν Λιβύης τὰ ἄνω ὁ ἥλιος, τάδε ποιέει, ἅτε ἀεὶ παντὸς τοῦ χρόνου αἰθρίης τε καὶ νηνέμου [d] τοῦ κατὰ ταῦτα τὰ χωρία, καὶ ἀλεεινῆς τὴν χώρης ἐούσης, καὶ ἀνέμων ψυχρῶν, διεξιὼν, ποιεῖ οἷον περ τὸ θέρος ἐώθεε ποιέειν, ἰὼν τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ. ἕλκει γὰρ ἐπ' ἑωυτὸν τὸ ὕδωρ· ἑλκύσας δέ, ἀποῤῥήγνυσι ἐς τὰ ἄνω χωρία· ὑπολαμβάνοντες δὲ οἱ ἄνεμοι, καὶ διασκιδνάντες, τήκουσι. καὶ εἰσὶ οἰκότως [e] οἱ ἀπὸ ταύτης τῆς χώρης πνέοντες, ὅ, τε νότος, καὶ ὁ λίψ, ἀνέμων πολλὸν τῶν πάντων ὑετωδέστατοι. δοκέει δέ μοι καὶ τὸν πᾶν τὸ ὕδωρ τὸ ἐπιπτὸν ἑκάστοτε ἀποπέμπεσθαι τοῦ Νείλου ὁ ἥλιος, ἀλλὰ καὶ ἀπολείπεσθαι ωεὶ ἑωυτόν. πρηνομένου δὲ τοῦ χειμῶνος, ἀπέρχεται ὁ ἥλιος ἐς μέσον τὸν οὐρανὸν ὀπίσω· καὶ τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη ὁμοίως ἀπὸ πάντων ἕλκει τῶν ποταμῶν. τέως δὲ οἱ μὲν, ὀμβρέων ὕδατος [f] συμμισγομένου πολλοῦ αὐτοῖσι, ἅτε ὑομένης τε τῆς χώρης καὶ κεχαραδρωμένης, ῥέουσι μεγάλοι· τοῦ δὲ θέρεος τῶν τε ὄμβρων ἀπολειφθέντων αὐτοὺς, καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἑλκόμενοι, ἀσθενέες εἰσί. ὁ δὲ Νεῖλος, ἐὼν ἄνομβρος, ἑλκόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, μοῦνος ποταμῶν τῶν ἐν τῇ χρόνον οἰκότως αὐτὸς ἑωυτῷ ῥέει πολλῷ [g] ὑποδεέστερος ἢ τοῦ θέρεος. τότε μὲν γὰρ μετὰ πάντων τῶν ὑδάτων ἴσον ἕλκει, τὸ δὲ χειμῶνα, μοῦνος πιέζει. οὕτω τὸν ἥλιον νενόμικα τούτων [h] αἴτιον εἶναι. Αἴτιος δ' ὡυτὸς οὗτος κατὰ γνώμλω τὴν ἐμὴν, καὶ τὸ πέεσι ξηρὸν τὸ παρὸν [i] εἶναι, δικαίων τὴν διέξοδον αὐτῷ [k]. οὕτω τῆς Λιβύης τὰ ἄνω θέρος αἰεὶ κατέχει. εἰ δὲ ἡ στάσις ἠλλακτο τῶν ὡρέων, καὶ τοῦ οὐρανοῦ, τῇ μὲν νυν ὁ βορέης τε καὶ ὁ χειμὼν ἑστᾶσι, ταύτῃ μὲν τοῦ νότου ἰὼν ἡ στάσις, καὶ τῆς μεταμβρίης, τῇ δὲ ὁ νότος νυν ἔσηκε, ταύτῃ δὲ ὁ βορέης· εἰ ταῦτα οὕτως εἶχε, ὁ ἥλιος ἂν ἀπελαυνόμενος ἐκ μέσου τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ βορέω, ἤιε ἂν τὰ ἄνω τῆς Εὐρώπης κατάπερ νυν τῆς Λιβύης [l] ἔρχεται. διεξιόντα δ' ἂν μιν [m] διὰ πάσης Εὐρώπης, ἔλπομαι ποιέειν ἂν τὸν Ἴστρον τὰ περ νυν ἐργάζεται τὸν Νεῖλον. Τῆς αὔρης δὲ περὶ, ὅτι οὐκ ἀποπνέει, τόνδε [n] ἔχω γνώμλω, ὡς κάρτα ἀπὸ θερμῶν χωρέων, οὐκ οἰκὸς [o] ἐστι ἄνεμον ἀποπνέειν. αὔρη δὲ ἀπὸ ψυχροῦ τινὸς φιλέει πνέειν.

N Ταῦ-

a πλησιάζει. b Λιβύης ἐς τὰ. c ἀγχοτάτω γε χώρης. d αἰθρίου τε ἰόντος καὶ ἥλιος. e οἰκότως bis. f ὀμβρείου καὶ ὕδατος. g πολλὸν. h τούτου. i ξηρὸν τοῦτο. k αὐτῷ. l νυν τὰ Λιβύης. m διεξιόντα δέμιν. n ἀποπνέει ἀπὸ τοῦ Νείλου, τόνδε. o οἰκὸς.

Fontium Nili notatio ex relatione ſcribæ Saitæ. Pſammetichi fruſtratio. Ultra Elephantinen Æthiopes, inſula Tachompſo.

Ταῦτα μέν νυν ἔστω ὡς ἔστι τε καὶ ὡς ἐγένετο. τὰς δὲ Νείλου τὰς πηγὰς ὅτε Αἰγυπτίων, ὅτε Λιβύων, ὅτε Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἀπικομένων ἐς λόγους, οὐδεὶς ὑπέσχετο εἰδέναι, εἰ μὴ ὁ γραμματιστὴς τῶν ἱρῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίης. ὅτευ δή μοι ἐμοίγε παίζειν [a] ἐδόκεε, φάμενος εἰδέναι ἀτρεκέως. ἔλεγε δὲ ὧδε· εἶναι δύο ὄρεα ἐς ὀξὺ τὰς κορυφὰς ἀπηγμένα, μεταξὺ Συήνης τε πόλιος κειμένα τῆς Θηβαΐδος, καὶ Ἐλεφαντίνης. οὐνόματα δὲ εἶναι τοῖσι ὄρεσι, τῷ μὲν, Κρώφι, τῷ δὲ, Μῶφι. τὰς ὦν δὴ πηγὰς τοῦ Νείλου ἐούσας ἀβύσσους, ἐπὶ τοῦ μέσου τῶν ὀρέων τούτων ῥέειν. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ ὕδατος, ἐπ' Αἰγύπτου ῥέειν, καὶ πρὸς βορέω ἄνεμον· τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ, ἐπ' Αἰθιοπίης τε καὶ νότου. ὡς δὲ ἄβυσσοι εἰσὶ αἱ πηγαί, ἐς Ψαμμήτιχον ἔφη τοῦτον Ψαμμήτιχον Αἰγύπτου βασιλέα ἀπικέσθαι. πολλέων γὰρ αὐτὸν χιλιάδων ὀργυιέων πλεξάμενον κάλον, κατεῖναι ταύτῃ, καὶ οὐκ ἐξικέσθαι ἐς βυσσόν. οὕτω μὲν δὴ ὁ γραμματιστὴς εἰ ἄρα ταῦτα γινόμενα ἔλεγε, ἀπέφαινε· ὡς ἐμὲ καταμοῦσαν δίνας τινὰς ταύτῃ ἐούσας ἰσχυρὰς, καὶ παλιρροίλυν οἷαν ἐμβαλόντα [b] τῷ ὕδατι τοῖσι ὄρεσι, μὴ δυνάσθαι καταμετρητὸν [c] ἐς βυσσὸν ἰέναι. Ἄλλου δὲ οὐδενὸς οὐδὲν ἐδυνάμην πυθέσθαι. ἀλλὰ τοσόνδε μὲν ἄλλο ὑπὲρ μακρότατον ἐπυθόμην, μέχρι μὲν Ἐλεφαντίνης πόλιος αὐτόπτης ἐλθὼν, τὸ δὲ ὑπὲρ τούτου [d], ἀκοῇ ἤδη ἱστορέων. ἀπὸ Ἐλεφαντίνης πόλιος ἄνω ἰόντι, ἀνάντες ἐστὶ χωρίον· ταύτῃ ὦν δὴ τὸ πλοῖον ζεύξαντας [e] ἀμφοτέρωθεν, κατάπερ βοῦν, πρόσεσθαι· ἢν δὲ διαῤῥαγῇ, τὸ πλοῖον οἴχεται [f] φερόμενον ὑπὸ ἰσχύος τοῦ ῥοῦ. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο, ἐστὶ ὑπὲρ ἡμερέων τεσσερέων πλόος. σκολιὸς δὲ ταύτῃ, κατάπερ ὁ Μαίανδρος, ἐστὶ ὁ Νεῖλος. χοῖνοι δὲ δυώδεκά εἰσι ἐπ' αὐτοῖς, τὰς δεῖ τούτῳ τῷ τρόπῳ διεκπλώσαντα. καὶ ἔπειτα ἀπίξαι [g] ἐς πεδίον λεῖον, ἐν τῷ νῆσον περιῤῥεῖ ὁ Νεῖλος, Ταχομψὼ οὔνομα αὐτῇ ἐστι. οἰκέουσι δὲ τὰ ἀπὸ Ἐλεφαντίνης ἄνω Αἰθίοπες ἤδη, καὶ τὴν νῆσον τὸ ἥμισυ· τὸ δ' ἥμισυ, Αἰγύπτιοι. ἔχεται δὲ τῆς νήσου λίμνη μεγάλη, περὶ τὴν περιῤῥεῖ νομάδες Αἰθίοπες νέμονται. τὴν διεκπλώσας, ἐς τὸν Νείλου τὸ ῥέεθρον ἥξεις, τὸ ἐς τὴν λίμνην ταύτην ἐκδιδοῖ. καὶ ἔπειτα ἀποβὰς, πεζῇ τὸν ποταμὸν ὁδοιπορήσαι ἡμερέων τεσσερακοντα. σκόπελοί τε γὰρ ἐν τῷ Νείλῳ ὀξέες ἀνέχουσι, καὶ χοιράδες πολλαί εἰσι, δι' ὧν οὐκ οἷά τε ἐστὶ

Verum hæc ita ſint quemadmodum & ſunt, & prorſus fuere. Nili tamen fontes nemo neque Ægyptiorum, neque Afrorum, neque Græcorum, qui in colloquium mecum venerunt, ſe noſſe profeſſus eſt, præter ſcribam ſacrarum Minervæ rerum in Ægypto, in urbe Sai: qui mihi jocari videbatur, affirmans ſe id procul dubio noſſe. Sic autem dicebat, geminos eſſe montes, cacuminibus in acutum tendentibus, in medio Syenes urbis poſitos Thebaidis, & Elephantinæ: quorum uni nomen eſſet Crophi, alteri Mophi, & ex iſtorum montium medio Nili fontes abyſſos, *hoc eſt*, ſine fundo, fluere. cujus aquæ dimidium Ægyptum verſus & ventum aquilonem flueret, reliquum dimidium Æthiopiam verſus atque auſtrum. Quod autem abyſſi forent fontes, ajebat Pſammetichum Ægypti regem periculum hujus rei feciſſe: nam funem menſuræ, quæ quatuor cubitorum eſt, millenas plurimas continente nexo, ibi eum demiſiſſe, tamen ad fundum non deveniſſe. Sic quidem ſcriba hic, ſi modo hæc ut geſta dicebat, affirmabat: ut ego opiner vortices quoſdam illic eſſe validos, ac refluxum quippe aquæ inſultantis montibus, unde nequeat funis ad explorandum demiſſus ire in fundum. Aliud ab ullo quoquam audire non potui. Sed tale quidem aliud ad longiſſimum indagavi uſque ad Elephantinam urbem ipſe ad inſpiciendum profectus; quod inde ulterius eſt, audiendo jam inquirens. Ab urbe Elephantina ad ſuperiora eunti eſt locus acclivis, ubi neceſſe ſit, navigio utrinque alligato, tanquam bove, pergere: &, ſi abrumpatur, abire navigium, raptum fluxus impetu. Abeſt autem hic locus quatuor dierum navigatione: eſtque ibi Nilus tortuoſus veluti Mæander, & ſunt hi duodecim ſchœni quos hunc in modum enavigare oportet, & poſtea pervenire planum in campum, ubi ſit inſula Nilo circumflua, nomine Tachompſo. Ab Elephantina vero ſuperiora jam Æthiopes incolunt & dimidium inſulæ: nam alterum dimidium Ægyptii. Inſulæ contigua eſt ingens palus, accolentibus circum Æthiopibus paſtoribus: quam navigando trajiciens venies in Nili alveum, qui in paludem iſtam effunditur. Deinde egreſſus, itinere pedeſtri quadraginta dierum perges propter flumen. nam in Nilo acuti ſcopuli ſurgunt & ſaxa frequentia, per quæ

29

a δι' οὐ παίζειν. b οἷα ἐμβαλόντα. c καταμετρητὸν. d ὑπὲρ τοῦδε. e ζεύξαντα. f πλοῖον ἴξεται. g ἀπίξαι.

quæ navigare non licet. Peragrato in quadraginta diebus eo loco, alterum rurſus ingreſſus navigium, duodecim diebus ſubveheris, & poſtea venies in oppidum magnum nomine Meroen, quæ urbs fertur aliorum Æthiopum eſſe metropolis. Cujus incolæ ſolos deorum colunt Iovem & Liberum, eoſque magnopere venerantur. Iovis etiam illis adeſt oraculum, cujus Dei reſponſis, poſteaquam jubentur, & quocunque jubentur, eo ſumunt expe-
30 ditionem. Ab hac urbe, per alterum tantum temporis, quo ad ipſam Æthiopum metropolin ex Elephantina perveniſti, navigando pervenies ad Automolos, quibus Automolis nomen eſt Aſcham: quod verbum Græca in lingua idem pollet quod ab ſiniſtra manu regi aſſiſtentes. Iſti quum eſſent Ægyptii bellatores, ducenta & quadraginta millia, ad hos Æthiopas tranſiere hac de cauſſa. Sub rege Pſammeticho fuerant in præſidiis collocati alii in urbe Elephantina adverſus Æthiopas, & ad Daphnas Peluſias, alii adverſus Arabes & Aſſyrios, alii in Marea adverſus Africam. Mea adhuc ætate etiam per eadem loca Perſarum præſidia locantur, quemadmodum ſub rege Pſammeticho erant; nam & apud Elephantinam & apud Daphnas Perſæ excubias agunt. Quum igitur triennium in præſidio fuiſſent Ægyptii, neque vices eorum aliqui exciperent, communi uſi conſilio, à Pſammeticho ad Æthiopiam ſibi tranſeundum putaverunt. Quos, re audita, Pſammetichus inſequutus, ubi eſt aſſequutus, multis verbis obſecrabat, vetabatque patrios deos ac liberos uxoreſque deſerere. Ibi quidam illorum fertur oſtenſo veretro dixiſſe, ubicunque id eſſet, illic etiam ſibi uxores & liberos fore. Hi poſteaquam in Æthiopiam profecti ſunt, ſeſe Æthiopum regi tradiderunt: quos ille ita remuneratus eſt. Erant ei nonnulli Æthiopum diſſidentes, quos quum ſuſtuliſſent, terram illorum juſſit iſtos incolere. Æthiopes, his colonis inter ſe collocatis, facti ſunt manſuetiores, moribus Ægyptiacis imbuti.
31 Ad quatuor igitur menſium partim navigationem, partim iter, cognoſcitur Nilus, præter id quo fluit per Ægyptum. Tot enim menſes computanti reperiuntur impendi ab eo qui ex Elephantina ad hos Automolos pergat. Fluit autem ab

ἐστι πλέειν. διεξελθὼν δὲ ἐν τῇσι τεσσεράκοντα [a] ἡμέρῃσι τοῦτο τὸ χωρίον, αὖτις ἐς ἕτερον πλοῖον ἐμβὰς, δυώδεκα ἡμέρας πλώσεαι· καὶ ἔπειτα ἥξεις [b] ἐς πόλιν μεγάλην, τῇ ἄνομά ἐστι Μερόη. λέγεται δὲ αὕτη ἡ πόλις εἶναι μητρόπολις τῶν ἄλλων Αἰθιόπων. οἱ δ' ἐν ταύτῃ, Διὰ θεῶν καὶ Διόνυσον μούνους σέβονται, τούτους τε μεγάλως τιμῶσι· καί σφι μαντήιον Διὸς κατέστηκε. στρατεύονται δ' ἐπεὰν σφέας ὁ θεὸς ἐπῳδῇ κελεύῃ διὰ θεσπισμάτων· καὶ τῇ ἂν κελεύῃ, ἐκεῖσε. Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς πόλιος πλέων ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἄλλῳ, ἥξεις ἐς τοὺς Αὐτομόλους, ἐν ὅσῳπερ ἐξ Ἐλεφαντίνης ἦλθες ἐς τὴν μητρόπολιν τὴν Αἰθιόπων [c]. τοῖσι δὲ Αὐτομόλοισι τοῦτοι ἄνομά ἐστι Ἀσχάμ [d]. δύνανται δὲ τοῦτο τὸ ἔπος, κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, οἱ ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς παρεσταμένοι βασιλέι. ἀπέστησαν δὲ αὐτοὶ τεσσερες καὶ εἴκοσι μυριάδες Αἰγυπτίων τῶν μαχίμων ἐς τοὺς Αἰθίοπας τούτους, δι' αἰτίην τοιήνδε· Ἐπὶ Ψαμμητίχου βασιλέος φυλακὴ κατέστασαν ἔν τε Ἐλεφαντίνῃ πόλι πρὸς Αἰθιόπων, καὶ ἐν Δάφνῃσι τῇσι Πηλουσιήσι ἄλλη δὲ πρὸς Ἀραβίων καὶ [e] Ἀσσυρίων, καὶ ἐν Μαρέῃ πρὸς Λιβύης ἄλλη. ἔτι δὲ ἐπ' ἐμεῦ καὶ Περσέων κατὰ ταυτὰ αἱ φυλακὴ ἔχουσι ὡς καὶ ὅτε Ψαμμητίχου ἦσαν. καὶ γὰρ ἐν Ἐλεφαντίνῃ Πέρσαι φρουρέουσι, καὶ ἐν Δάφνῃσι. τοὺς ὦν δὴ Αἰγυπτίους τρία ἔτεα φρουρήσαντας ἀπέλυε οὐδεὶς τῆς φρουρῆς· οἱ δὲ, βουλευσάμενοι, καὶ χοινῷ λόγῳ χρησάμενοι, πάντες ἀπὸ τοῦ Ψαμμητίχου ἀποστάντες, ἤισαν ἐς Αἰθιοπίην. Ψαμμήτιχος δὲ πυθόμενος, ἐδίωκε. ὡς δὲ κατέλαβε, ἐδέετο, πολλὰ λέγων, καὶ σφέας θεοὺς πατρώους ἀπολιπεῖν οὐκ ἔα, καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας· τὰ δέ τινα λέγεται δείξαντα τὸ αἰδοῖον εἰπεῖν, ἔνθα ἂν τοῦτο ᾖ, ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐνθαῦτα καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας. οὗτοι ἐπεί τε ἐς Αἰθιοπίην ἀπίκοντο, δίδοσι σφέας ἑωυτοὺς [f] τῷ Αἰθιόπων βασιλέϊ. ὁ δὲ σφέας τῶνδε ἀντιδωρέεται. ἦσαν οἱ διάφοροι τινες γενόμενοι τῶν Αἰθιόπων· τούτους ἐκέλευε ἐξελόντας, τὴν ἐκείνων γῆν οἰκέειν. τούτων δὴ ἐσοικισθέντων ἐς τοὺς Αἰθίοπας, ἡμερώτεροι γεγόνασι Αἰθίοπες, ἤθεα μαθόντες Αἰγύπτια. Μέχρι μὲν νυν τεσσέρων μηνῶν πλόος ἐστὶ ὁδός, γινώσκε δὲ ὁ Νεῖλος, παρεξ ἔτι ἐν Αἰγύπτῳ ῥέων. ὅτεο γὰρ συμβαλλομένῳ μιλίους δυοκοσίους ἀνεισιμώμενοι ἐξ Ἐλεφαντίνης πορευομένῳ ἐς τοὺς Αὐτομόλους τούτους. ῥέει δὲ ὁ τοῦ

a διὰ τῇσι τεσσεράκοντα. b ἵξεαι. c μητρόπολιν τὴν Αἰθιόπων. d Ἀσμάχ. e Ἀσσυρίων τε καὶ. f σφέας αὐτούς.

Cyrenæorum ſermo cum Etearcho Ammonio de interioribus Africæ. Naſamonum petulantium curioſa profectio.

ἑσπέρης τε ἐ ἡλίου δυσμέων. τὸ μὲν ὦν ἀπὸ τῶνδε, ἀδηλα ἔχει σαφέως φράσαι. ἔρημος γὰρ ἐστι ἡ χώρη αὕτη ὑπὸ καύματος. Ἀλλὰ τὰ μὲν [a] ἤκουσα ἀνδρῶν Κυρηναίων, φαμένων ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὸ Ἄμμωνος χρηστήριον, καὶ ἀπικέσθαι ἐς λόγους περὶ τοῦ Νείλου Ἐτεάρχῳ [b] τῷ Ἀμμωνίων βασιλεῖ· καὶ κως ἐκ λόγων ἄλλων ἀπικέσθαι ἐς λέσχην περὶ τοῦ Νείλου, ὡς ἀδηλα αὐτοῦ οἰδε τὰς πηγάς· καὶ τὸν Ἐτέαρχον φάναι ἐλθεῖν κοτε παρ' αὐτὸν Νασαμῶνας ἄνδρας. τὸ δὲ ἔθνος τοῦτο ἔστι μὲν Λιβυκὸν, νέμεται δὲ τῶν Σύρτιν τε ἐ τῶν πρὸς ἠῶ χώρων τῆς Σύρτιος ὀλίγον ἀπὸ πολλοῦ. ἀπικομένους δὲ τοὺς Νασαμῶνας, καὶ εἰρωτεωμένους εἴ τι ἔχοιεν πλέον λέγειν περὶ τῆς ἐρήμου τῆς Λιβύης, φάναι τοῦτο σφίσι γενέσθαι ἀνδρῶν δυναστέων παῖδας ὑβριστὰς· τοὺς ἄλλά τε μηχανᾶσθαι ἀνδρωθέντας πρόσφορα, καὶ δὴ ἐ ἀποκληρῶσαι πέντε ἐωυτῶν, ὀψομένους τε τὰ ἔρημα τῆς Λιβύης, καὶ εἴ τι πλέον ἴδοιεν τῶν τὰ μακρότατα [c] ἰδομένων. τῆς μὲν γὰρ Λιβύης τὰ μὲν κατὰ τὸν βορηίην θάλασσαν, ἀπ' Αἰγύπτου ἀρξάμενοι μέχρι Σολόεντος ἄκρης, ἡ τελευτᾷ τῆς Λιβύης, παρήκουσι πᾶσαν Λίβυες, καὶ Λιβύων ἔθνεα πολλὰ, πλὴν ὅσον Ἕλληνες ἐ Φοίνικες ἔχουσι. τὰ δὲ ὑπὲρ θαλάσσης τε καὶ τῶν ὑπὲρ θαλάσσαν [d] κατηκόντων ἀνθρώπων, τὰ κατύπερθε θηριώδης ἐστὶ ἡ Λιβύη. τὰ δὲ κατύπερθε τῆς θηριώδεος, ψάμμος τέ ἐστι, καὶ ἄνυδρος δεινῶς, καὶ ἔρημος πάντων. ἐπεὶ ὦν τοὺς νεηνίας ἀποπεμπομένους ὑπὸ τῶν ἡλίκων, ὕδασί τε [e] καὶ σιτίοισι εὖ ἐξηρτυμένους, ἰέναι τοὺς μὲν πρώτους διὰ τῆς οἰκεομένης· τούτων δὲ διεξελθόντας, ἐς τὴν θηριώδεα ἀπικέσθαι· ἐκ δὲ ταύτης, τὴν ἔρημον διεξιέναι, τὴν ὁδὸν ποιεύμενους πρὸς ζέφυρον ἄνεμον· διεξελθόντας δὲ χῶρον πολλὸν ψαμμώδεα, καὶ ἐν πολλῇσι ἡμέρῃσι, ἰδεῖν δὴ κοτε δένδρεα ἐν πεδίῳ πεφυκότα· καὶ σφέας προσελθόντας, ἅπτεσθαι τοῦ ἐπικάρπου τῶν δενδρέων καρποῦ. ἀπτομένοισι δέ σφι ἐπελθεῖν ἄνδρας μικροὺς, μετρίων ἐλάσσονας ἀνδρῶν· λαβόντας δὲ ἄγειν σφέας. φωνῆς δὲ ἔτι τι ἐκείνων τοὺς Νασαμῶνας γινώσκειν, ὅτε τοὺς ἄγοντας τῶν Νασαμώνων. ἄγειν τε δὴ αὐτοὺς [f] δι' ἑλέων μεγίστων· καὶ διεξελθόντας ταῦτα, ἀπικέσθαι ἐς πόλιν, ἐν τῇ ἅπαντας [g] εἶναι τοῖσι ἄγουσι τὸ μέγεθος ἴσους, χρῶμα δὲ μέλανας. παρὰ δὲ τὴν πόλιν ῥέειν ποταμὸν μέγαν. ῥέειν δὲ ἀπὸ ἑσπέρης αὐτὸν πρὸς ἥλιον ἀνατέλλοντα· φαίνεσθαι δὲ ἐν αὐτῷ

ab veſpera & ſolis occaſu: ultra quid ſit, nemo poteſt pro comperto narrare. eſt enim deſerta præ fervore ea regio. Sed 32
quæ accepi ex quibuſdam Cyrenæis, qui ſe ad Ammonis oraculum iſſe commemorabant, colloquutoſque de Nilo cum Etearcho Ammoniorum rege, & ex aliis ſermonibus deveniſſe in confabulationem de Nilo, tanquam nemo noſceret ejus fontes: Etearchumque narraſſe, aliquando quoſdam ad ſe veniſſe Naſamonas, quæ gens eſt Africana, Syrtim incolens, & oram Syrtis quæ vergit ad auroram, non multum. Eos, quum veniſſent, interrogarenturque nunquid amplius haberent referre de Africæ deſertis, retuliſſe, apud ſe fuiſſe quoſdam virorum præpotentium filios petulantes: eos, quum in virilem ætatem adoleviſſent, cum alia ſupervacua fuiſſe machinatos, tum vero ex ipſis quinque ſortito ſeparaviſſe ad inſpiciundas Africæ ſolitudines, & ſiquid amplius viſuri eſſent quam ii qui longiſſima inſpexiſſent. Oram enim Africæ mari ſeptentrionali obverſam Libyes & Libyum multæ gentes ab Ægypto incipientes omnem prætexunt uſque ad promontorium Soloentem, quod Africæ extremum eſt, præter id quod aut Græci obtinent, aut Phœnices: at ſupra maritimam oram, & eos homines qui ſupra mare pertinent, ab feris ulterior Africa habetur: at ultra plagam à feris inſeſſam, arena eſt, vehementerque arida, ac prorſus vaſta. Igitur eos juvenes ab æqualibus dimiſſos, aquis atque cibariis probe inſtructos, primum per regionem iviſſe habitatam; hanc permenſos, in illam ferinam perveniſſe; ex ea per ſolitudinem tranſiviſſe iter facientes ad ventum zephyrum; peragratoque multo ſpatio ſabuloſæ regionis & pluribus ſane diebus, aſpexiſſe demum arbores in planitie natas, & ipſos acceſſiſſe, ac fructum qui inerat decerpſiſſe; eiſque inter decerpendum ſuperveniſſe quoſdam infra mediocrem virorum ſtaturam puſillos, arreptoſque duxiſſe illos; quorum linguam Naſamones non cognoſcebant, ut nec Naſamonum illi qui ducebant: & ab his ductos fuiſſe per maximas paludes: atque illas tranſgreſſos perveniſſe in urbem, in qua univerſi forent æquali ſtatura illis qui duxiſſent, colore nigro: eam urbem præterlabi grande flumen, ab veſpera ad orientem ſolem fluens, in quo conſpicerentur

a τάδε μὲν. b λόγους Ἐτεάρχῳ. c τῶν μακρότατα. d τῶν ἐπὶ θάλασσαν. e ὕδατί τε. f ἄγειν τε αὐτοὺς. g πύγμας.

33 rentur crocodili. Hactenus à me sermo Ammonii Etearchi commemoratus sit: nisi quod is aiebat Nasamonas (ut Cyrenæi referebant) revertisse, & eos homines ad quos illi perveniissent, omnes esse præstigiatores. Flumen autem quod præterfluebat, & Etearchus conjectabat Nilum esse, & ratio sic dictat. Ex Africa enim Nilus fluit, eamque mediam secat, & (ut ego conjecto ex apertis ignota arguens) pari tractu atque Ister meat. Ister namque fluvius incipiens à Celtis atque urbe Pyrrene mediam Europam scindit: Celtæ autem sunt extra columnas Herculis, Cynesiis finitimi, omnium in Europa ad occasum habitantium ultimi: totamque Europam permensus qua Istriani Milesiorum coloni incolunt, in mare
34 Euxini ponti influens finitur. Et Ister (fluit enim per terram habitatam) a multis cognoscitur: de Nili vero fontibus nemo habet quod referat, utpote Africa per quam fluit, inhabitata ac deserta. De ejus fluxu, quam potuit longissime inquirendo perveniri, dictum est. exit autem in Ægyptum. Porro Ægyptus montanæ Ciliciæ fere opposita jacet. Hinc ad Sinopen in ponto Euxino sitam, quinque dierum est rectum iter viro expedito. Sinope autem Istro mare irrumpenti ex adverso est sita. Ita Nilus totam permeans Africam, videtur mihi æquiparandus
35 Istro. Hactenus de Nilo dictum sit. VENIO ad plura de Ægypto referenda; quoniam plurima mirabilia habet quam alia omnis regio, & supra omnem regionem exhibet opera relatu majora. Horum gratia plura de ea memorabuntur. Ægyptii, pro cœlo, quod apud eos est alterius modi, & flumine diversam ab aliis fluminibus naturam ostendente, ita ipsi pleraque omnia à ceteris hominibus diversa constituerunt, seu mores seu jura respicias. Apud hos feminæ quidem negociantur cauponanturque, & institoriis operis vacant; viri autem intra domos texunt. Alii vero texentes villum subtegminis desuper tramant, Ægyptii subter. Onera viri capitibus, feminæ humeris bajulant. Feminæ erectæ mingunt; viri sedentes. Domi ventrem exonerant, foris in viis comedunt: reddentes rationem, quæ sunt turpia, sed necessaria, ea in occulto fieri debere; palam vero, quæ non sunt turpia. Mulier neque dei neque deæ ulla sacerdos est, sed viri deorum

τῷ κροκοδείλῳ. Ὁ μὲν δὴ τοῦ Ἀμμωνίου Ἐτεάρχου λόγος ἐς τοῦτό μοι δεδηλώσθω· πλὴν ὅτι ὑπονοήσαί τε ἔφασκε τοὺς Νασαμῶνας, ὡς οἱ Κυρηναῖοι ἔλεγον· καὶ ἐς τοὺς ἔστι ἀπικόντας ἀνθρώπους, γοήτας εἶναι πάντας. τὸν δὲ πρὸς μεσαμβρίην τοῦτον τὸν ποταμὸν τυγχάνειν ἐόντα ὑπὸ Ἐτεάρχου σημαίνεσθαι εἶναι τὸν Νεῖλον· καὶ δὴ καὶ ὁ λόγος οὗτος εἰρέει. ῥέει γὰρ ἐκ Λιβύης ὁ Νεῖλος, καὶ μέσου τέμνων Λιβύην· καὶ (ὡς ἐγὼ συμβάλλομαι, τοῖσι ἐμοφανέσι τὰ μὴ γινωσκόμενα τεκμαιρόμενος) τῷ Ἴστρῳ ἐκ τῶν ἴσων μέτρεων ὁρμᾶται. Ἴστρος τε γὰρ ποταμὸς ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν καὶ Πυρρήνης πόλιος, ῥέει μέσου ἐόντων τῶν Εὐρώπεω. οἱ δὲ Κελτοὶ εἰσὶ ἔξω Ἡρακλητίων στηλέων· ὁμουρέουσι δὲ Κυνησίοισι, οἳ ἔσχατοι οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένων πρὸς δυσμέων. πελάσσας δὲ ὁ Ἴστρος ἐς θάλασσαν ῥέων τυγχάνει τῷ τῆς Εὐξείνου πόντου μέσῃ κατὰ πάσης Εὐρώπης, τῇ Ἰστριανοὶ Μιλησίων οἰκήσαντες ἄποικοι. Ὁ μὲν δὴ Ἴστρος (ῥέει γὰρ διὰ οἰκεομένης) πρὸς πολλῶν γινώσκεται· ὅστις δὲ τῶν τοῦ Νείλου πηγέων ἔδεις ἔχει λέγειν. ἀοίκητός τε γάρ ἐστι καὶ ἔρημος ἡ Λιβύη, δι' ἧς ῥέει. ὅσα δὲ τοῦ ῥοῦ μαθεῖν αὐτοῦ, ἐπ' ὅσον μακρότατον ἱστορεῦντα ἦν ἐξικέσθαι, εἴρηται· σκολιοῖ δὲ ἐς Αἴγυπτον. ἡ δὲ Αἰγυπτίη τὸ ὀρθὸν κιλικίης μάλιστά κη ἀντίη κέεται. εὐθυδρόμῳ δὲ, ἐς Σινώπην τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ πέντε ἡμερέων ἰθεῖα ὁδὸς ἀζώνῳ ἀνδρί. ἡ δὲ Σινώπη τῷ Ἴστρῳ σκολιδόνδε ἐς θάλασσαν ἀντίον [a] κέεται. οὕτω τὸν Νεῖλον δοκέω πᾶσαν τὴν Λιβύην διεξιόντα ἐξισοῦσθαι τῷ Ἴστρῳ. Νεῖλος μὲν νυν περὶ τοσαῦτα εἰρήσθω. Ἔρχομαι δὲ αὖτις Αἰγύπτου μνησθεὶς τὸν λόγον, ὅτι πολλῷ πλείστα θωμάσια [b] ἔχει ἡ ἄλλη πᾶσα χώρη, καὶ ἔργα λόγου μέζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώρην· τούτων εἵνεκα πλέω καὶ αὐτῆς εἰρήσεται. Αἰγύπτιοι ἅμα τῷ οὐρανῷ τῷ κατὰ σφέας ἐόντι ἑτεροίῳ, καὶ τῷ ποταμῷ φύσιν ἀλλοίην παρεχομένῳ ἢ οἱ ἄλλοι ποταμοί, τὰ πολλὰ πάντα ἐμπαλὶν τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι ἐσήσαντο ἤθεά τε καὶ νόμους. ἐν τοῖσι, αἱ μὲν γυναῖκες ἀγορεύουσι καὶ καπηλεύουσι· οἱ δὲ ἄνδρες, κατ' οἴκους ἐόντες, ὑφαίνουσι. ὑφαίνουσι δὲ οἱ [c] μὲν ἄλλοι, ἄνω τὸν κρόκον ὠθέοντες, Αἰγύπτιοι δὲ, κάτω. τὰ ἄχθεα οἱ μὲν ἄνδρες ἐπὶ τῶν κεφαλέων φορέουσι· αἱ δὲ γυναῖκες, ἐπὶ τῶν ὤμων. ὀρθοὶ οὐρέουσι, αἱ μὲν γυναῖκες, ὀρθαί· οἱ δὲ ἄνδρες, κατήμενοι. ὁμαρτέουσι δὲ ἐν τοῖσι οἰκήμασι, ἐσθίουσι δὲ ἔξω ἐν τῇσι ὁδοῖσι· ἐπιλέγοντες ὡς τὰ μὲν αἰσχρὰ, ἀναγκαῖα ἐστὶ, ἐν ἀποκρύφῳ ἐστὶ ποιέειν χρεών· τὰ δὲ μὴ αἰσχρὰ, ἀναφανδόν. ἱρήτης γυνὴ μὲν οὐδεμίη ἐστὶ ἐρσενέος θεοῦ, οὔτε θηλέης· ἄνδρες δὲ, πάντων

N 3

a κάτη. b πλέω θαυμάσια. c ὑφαίνουσι οἱ.

των τε ἕ ποσέων. τρέφειν τὰς τοκέας τοῖσι μὲν παισὶ ἀδεμίη ἀνάγκη, μὴ βυλομένοισι· τῇσι δ' θυγατράσι πᾶσι ἀνάγκη, κ μὴ βυλομένῃσι. Οἱ ἱρέες τ θεῶν, τῇ μὲν ἄλλῃ κομέυσι, ἐν Αἰγύπτῳ δ' ξυρᾶν[a]. τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι νόμ ἅμα κηδεῖ κεκάρθαι τὰς κεφαλὰς, τὰς μάλιστα ἰκνέε[b]. Αἰγύπτιοι δ ὑπὸ τὰς θανάτας ἀνιεῖσι τὰς τρίχας αὔξεσθαι, τάς τε ἐν τῇ κεφαλῇ ἕ τῷ γμείῳ, τέως ἐξυρημένοι. τοῖσι μὲν ἄλλοισι ἀνθρώποισι χωρὶς θηρίων δίαιτα διακέκριται, Αἰγυπτίοισι δ ὁμοῦ θηρίοισι ἡ δίαιτά ἐστι. Ἀπὸ πυρῶν[b] ἕ κριθέων ὦλλοι[c] ζώουσι· Αἰγυπτίων δὲ τῷ ποιευμένῳ ἀπὸ τούτων τὴν ζόην ὀνοσ μέγιστόν ἐστι· ἀλλὰ ἀπὸ ὀλυρέων ποιεῦσι[d] σιτία, τὰς ζειὰς μετεξέτεροι καλέουσι. Φυρῶσι τὸ μὲν σῶς τοῖσι ποσὶ, τὸ δὲ πηλὸν τῇσι χερσὶ, κ τὴν κόπρον ἀναιρέουσι. τὰ αἰδοῖα ὦλλοι[d] μὲν ἐῶσι ὡς ἐγένοντο, πλὴν ὅσοι ἀπὸ τούτων ἔμαθον· Αἰγύπτιοι δὲ περιτέμνονται. εἵματα, τὰ μὲν ἀνδρῶν ἑκάστ ἔχει δύο· τὰ δὲ γυναικῶν ἐν ἑκάστῃ. τὰ ἱσία τὰς κνήμας ἕ τὰς κάλυκας οἱ μὲν ἄλλοι ἔξωθεν περιδέουσι, Αἰγύπτιοι δὲ, ἔσωθεν. γράμματα γράφουσι, κ λογίζονται ψήφοισι, Ἕλληνες μὲν, ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖρα, Αἰγύπτιοι δὲ, ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά. κ ποιεῦντες ταῦτα, αὐτοὶ μέν φασι ἐπὶ τὰ δεξιὰ ποιέειν, Ἕλληνας δὲ ἐπ' ἀριστερά. διφασίοισι δὲ γράμμασι χρέωνται· κ τὰ μὲν αὐτῶν, ἱερὰ, τὰ δὲ, δημοτικὰ καλέει. Θεοσεβέες δὲ περισσῶς ἐόντες μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, νόμοισι τοισισίδε[e] χρέωνται. ἐκ χαλκέων ποτηρίοισι πίνουσι, πλυνόμενοι[f] ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην· ἔχ ὁ μὲν, ὁ δ' δ, ἀλλὰ πάντες. εἵματα δὲ λίνεα φορέουσι αἰεὶ νεόπλυτα, σπουδὴν ποιεύμενοι τοῦτο μάλιστα. τά τε αἰδοῖα περιτέμνονται, καθαριότητι ἕνεκεν· περιμῶνες καθαροὶ εἶναι ἢ ὑπεπέρτεροι. οἱ δὲ ἱρέες ξυρεῦνται πᾶν τὸ σῶμα πρὸ τρίτης ἡμέρης, ἵνα μήτε φθεὶρ, μήτε ἄλλο μυσαρὸν μηδὲν ἐγγένηται σφι θεραπεύουσι τοὺς θεούς. ἐσθῆτα δὲ φορέουσι οἱ ἱρέες λινέην μούνην, κ ὑποδήματα βύβλινα. ἄλλην δέ σφισι ἐσθῆτα[h] οὐκ ἔξεστι λαβεῖν, οὐδὲ ὑποδήματα ἄλλα. λούονται δὲ δὶς τ ἡμέρης ἑκάστης ψυχρῷ, κ δὶς ἑκάστης νυκτός. ἄλλας τε θρησκείας μυρίας ἐπιτελέουσι, ὡς εἰπεῖν λόγῳ. πάσχουσι δὲ ἀγαθὰ οὐκ ὀλίγα. οὔτε πρὸς τ οἰκηίων τρίβουσι, οὔτε δαπανέωνται, ἀλλὰ ἕ σιτία σφι ἐστὶ ἱερὰ πεπόμενα. κ χηνέων ἕ βοέων κρεῶν πλῆθός τι ἑκάστῳ γίνεται πολλὸν ἑκάστης ἡμέρης. δίδοται δὲ σφι ἕ οἶνος ἀμπέλινος. ἰχθύων δὲ σφι ἔξεστι πάσσασθαι. κυάμους δὲ οὔτε σπείρουσι Αἰγύπτιοι ἐν τῇ χώρῃ, τούς τε γιομένους οὔτε τρώγουσι, οὔτε

rum omnium & dearum. Alendi parentes filiis nulla, nolentibus; filiabus, etiamsi nolint, summa necessitas est. Deorum sacerdotes alibi comati sunt, in Ægypto rasi. Apud alios ritus est, statim in funere capita tonsa geri ab illis, quos maxime tangit; Ægyptii sub mortes sinunt capitis crines immitti, tum in capite, tum in mento antea rasi. Apud ceteros mortales victus à ferarum secretus est consortio; Ægyptii cum feris vivunt. Alii frumento atque hordeo victitant: Ægyptio qui ex iis vitam sectatur, maximo probro est; sed cibos è farre conficiunt, quos quidam siliginem appellant. Farinam aqua madefactam pedibus, lutum manibus subigunt & stercus tollunt. Virilia, alii talia relinquunt prout nata erant, præter eos qui ab istis didicerunt; Ægyptii circumcidunt. Viri binas vestes habent, feminæ singulas. Alii velorum ansulas & funes extrinsecus assuunt, Ægyptii intrinsecus. Græci literas scribunt & calculis computant, à sinistro in dextrum manum ferentes, Ægyptii à dextro in sinistrum; & hoc facientes ajunt se in dextrum, Græcos facere in sinistrum. Literis duplicibus utuntur, quarum unas sacras vocant, populares alteras. In deos affatim supra omnes ho- 37
mines religiosi sunt, talibus moribus utentes: Aheneis in poculis potant, singulis ea diebus extergentes, non hic quidem, ille autem non; sed universi. Linea ferunt vestimenta semper recens lota, hanc rem præcipue curantes. Virilia circumcidunt munditiæ gratia, pluris facientes se mundos esse quam decoros. Sacerdotes tertio quoque die totum corpus radunt, nequis pediculus deos colentibus aut aliud quid sordidum omnino adsit. Iidem vestem tantummodo lineam, calceos byblinos gestant: nec aliam vestem aut alios calceos sumere eis fas est. Lavantur quotidie bis frigida, item noctu bis. Alias præterea ceremonias prope dixerim infinitas exercent. Qui etiam non paucis afficiuntur commodis. nam neque è re domestica aliquid conterunt, neque impendunt, sed ipsis cibi sacri cocti præsto sunt, & carnis anserinæ & bubulæ copia quædam ingens quotidie unicuique adest. Vinum quoque ex vite pressum illis datur. De piscibus gustare nefas est illis. Fabas Ægyptii in sua terra nec admodum serunt, nec eas quæ provenerint, aut

ἔτε

a ξηρεῦνται. b πυρίου. c ὦ̓λλοι. d ὦ̓λλοι. e τοισίδε. f πλυνόμενοι. g μήτε τι ἄλλο. h δὲ σφι ἐσθῆτα i ἑκάστης ὕδατι ψυχρῷ.

aut crudas aut in aqua coctas, edunt. Sacerdotes vero ne aſpicere quidem eas ſuſtinent, arbitrantes haud mundum illud legumen eſſe. Sacerdos ſit non unus cuiuſque deorum, ſed multi, quorum unus eſt maximus. ubi quis defunctus eſt, fi-38 lius ejus ſubrogatur. Boves mares, Epaphi eſſe ſtatuunt; eaque de re hunc in modum eos explorant. Si pilum nigrum adeſſe vel unum viderit, nequaquam mundum eſſe cenſet. Explorat autem hæc ſacerdotum aliquis ad id conſtitutus, pecude cum ſtante erecta, tum etiam reſupinata: lingua etiam exerta, an pura ſit ab iis ſignis quæ propoſita ſunt, & ego alio referam in libro. Inſpicit & caudæ pilos, nunquid eos habeat ſecundum naturam procreatos. Eum, ſi fuerit his omnibus mundus, notat circumvolvens cornibus byblum; deinde adfingens terram ſigillarem, anulum imprimit, & ſic abducunt. Nam immolanti eo ſigillo non notatam, pœna mors ſancita eſt. Et hunc quidem in modum pecus exploratur. 39 Sacrificandi autem is eis eſt ritus. Pecude quæ ſignata eſt, ad aram ubi immolant adducta, pyram incendunt: deinde ſupra aram circa hoſtiam libato vino, ac deo invocato, mactant: mactatæ caput amputant, & reliquum corpus excoriant. Capiti autem illi multa imprecati, aſportant illi, quibus jus eſt forum celebrare, & eis Græci negotiatores adfuerint; illi igitur ferentes in forum vendunt: quibus ſi non adfuerint Græci, in flumen abiiciunt. Execrantur autem capita in hæc verba, ut ſiquid mali aut ipſis immolantibus aut univerſæ Ægypto futurum ſit, id in caput hoc vertatur. Eoſdem porro hos ritus circa capita pecudum immolatarum, & vini libationem omnes pariter Ægyptii ad omnia ſacra obſervant. Atque ex hoc ritu fit, ut nemo Ægyptiorum de capite ullius alte-40 rius animantis deguſtet. At tamen ſacrorum exemptio & crematio alia circa aliud ſacrum ab eis inſtituta. Quam igitur deam maximam eſſe cenſent, & cui maximum feſtum celebrant, jam nunc dicam. Poſteaquam corio bovem exuerunt habitis precibus, alvum illam totam extrahunt, viſcera autem ejus in corpore adipemque linquunt, crura amputant, & extremum lumbum armoſque, ac cervicem. His actis, reliquum bovis corpus ſtipant panibus puris, &

ἔστε ἴψονται πατίονται [a]. οἱ δὲ ἱρέες, ἢν ὁρέωνται ἀνέχοντα, νομίζοντες ἁ καθαρὸν μιν εἶναι ὅλον. ἱρᾶται δὲ οὐκ εἷς ἑκάστου τῶν θεῶν, ἀλλὰ πολλοί, τῶν εἷς ἐστι ἀρχιερεύς [b]. ἐπὰν δέ τις ἀποθάνῃ, τότε ὁ παῖς ἀντικαθίσταται. Τοὺς δὲ βοῦς τοὺς ἄρσενας, τοὺς Ἐπάφου εἶναι νομίζουσι, καὶ τούτου εἵνεκα δοκιμάζουσι αὐτοὺς ὧδε· τρίχα μὲν ἓν μέλαιναν ἰδόντα ὀφθῆναι μέλαιναν, ἁ καθαρὸν εἶναι νομίζει. διζῆται δὲ πρὸς τοῦτο πεπαγμένου τῶν τις ἱρέων, καὶ ὀρθοῦ ἑστῶτος τοῦ κτήνεος ἀνατίλλει, καὶ τὴν γλῶσσαν ἐξερύσας, εἰ καθαρὴ τῶν προκειμένων σημηίων, περ ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἐρέω. κατορᾷ δὲ καὶ τὰς τρίχας τοῦ οὐρῆος, εἰ κατὰ φύσιν ἔχῃ πεφυκυίας. μὲν δὲ τούτων πάντων ἡ καθαρὸς, σημαίνεται βύβλῳ περὶ τὰ κέρεα εἱλίσσων [c]· καὶ ἔπειτα γῆν σημαντρίδα ἐπιπλάσας, ἐπιβάλλει τὸ δακτύλιον· καὶ οὕτω ἀπάγουσι. ἀσήμαντον δὲ θύσαντι θάνατος ἡ ζημίη ἐπικέεται. δοκιμάζεται μέν νυν τὸ κτῆνος τρόπῳ τοιῷδε. Θυσίη δέ σφι ἥδε κατέστηκε. ἀγαγόντες τὸ σεσημασμένον κτῆνος πρὸς τὸν βωμὸν ὅκου ἂν θύωσι [d], πυρὴν καίουσι. ἔπειτα δὲ ἐπ' αὐτοῦ οἶνον κατὰ τοῦ ἱρηίου σπείσαντες καὶ ἐπικαλέσαντες τὸν θεὸν, σφάζουσι. σφάξαντες δὲ, ἀποκάπτουσι τὴν κεφαλήν. σῶμα μὲν τοῦ [e] κτήνεος δείρουσι· κεφαλὴν δὲ κείνην [f] πολλὰ κατευξάμενοι, φέρουσι τοῖσι μὲν ἂν ἡ ἀγορὴ, καὶ Ἕλληνες σφισὶ ἔωσι ἐπιδήμιοι [g] ἔμποροι, οἵδε φέροντες ἐς τὴν ἀγορὴν, ἀπ' ὧν ἔδοντο· τοῖσι δὲ ἂν μὴ παρέωσι Ἕλληνες, οἷσι ἐκβάλλουσι ἐς τὸν ποταμόν. καταρέονται δὲ, τάδε λέγοντες τῇσι κεφαλῇσι, εἴ τι μέλλοι ἢ σφίσι τοῖσι θύουσι, ἢ Αἰγύπτῳ τῇ συναπάσῃ κακὸν γένεσθαι, ἐς κεφαλὰς ταύτας τραπέσθαι. κατὰ μὲν νυν τὰς κεφαλὰς τῶν θυομένων κτηνέων, καὶ τὴν ἐπίσπεισιν τοῦ οἴνου, πάντες Αἰγύπτιοι νόμοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται ὁμοίως ἐς πάντα τὰ ἱρά. καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ νόμου, οὐδὲ ἄλλου οὐδενὸς ἐμψύχου κεφαλῆς γεύσεται Αἰγυπτίων οὐδείς. Ἡ δὲ δὴ ἐξαίρεσις τῶν ἱρῶν, καὶ ἡ καῦσις, ἄλλη τε ἄλλο ἱρὸν σφι κατέστηκε. τὴν δ' ὧν μεγίστην τε δαίμονα ἡγεῦνται εἶναι, καὶ μεγίστην οἱ ὀρτὴν ἀνάγουσι, ταύτην ἔρχομαι ἐρέων. ἐπὰν δὲ θύσωσι τὸν βοῦν κατευξάμενοι, κοιλίην μὲν σκείνην πᾶσαν ἐξ ὧν εἶλον [g], σπλάγχνα δὲ αὐτοῦ λείπουσι ἐν τῷ σώματι καὶ τὸν πιμελήν. σκέλεα δὲ ἀποκάμνουσι, καὶ τὸν ὀσφὺν ἄκρην, καὶ τοὺς ὤμους τε καὶ τὸν τραχήλεον. ταῦτα δὴ ποιήσαντες, τὸ ἄλλο σῶμα τοῦ βοὸς πιτνῶσι ἄρτων καθαρῶν, καὶ

a διαίτησαι. b ἀρχιερεὺς. c εἱλίσσων. d θύσωσι. e σῶμα μὲν δὴ τοῦ. f κεφαλὴν δὲ σκείνην. g Ἕλλησί σφι ἔωσι ἐπίδημοι. h ἱρέων· ἐπὶ τὸν στόμα διέσαντι τῇ ἶσι, καὶ ἐπὶ τὸν καταδύσαντα θύουσι τὸν βοῦν· ἐξ ἀποδείσαντες, κοιλίην μὲν πόλιν πᾶσαν ἔξω εἶλον.

Jejunium ante ſacrificium, in hoc verberatio. Boves fœminæ Iſidi ſacræ, maſculi ad ſacrificia; unde averſatio Græcorum. Sepultura pecudum memorabilis. Iſis & Oſiris communia Ægypti numina.

καὶ μέλιτος, καὶ ἀσταφίδος, καὶ σύκων, καὶ λιβανωτοῦ, καὶ σμύρνης, καὶ τῶν ἄλλων θυωμάτων. τελήσαντες δὲ τούτων, κατεγίζουσι, ἔλαιον ἀφθονον καταχέοντες. πρόσθυσαντες δὲ, θύουσι· καιομένων δὲ τῶν ἱρῶν, τύπτονται πάντες. ἐπεὰν δὲ ἀποτύψωνται, δαῖτα προτίθενται, τὰ ἐλίποντο τῶν ἱρῶν. Τὰς μέν νυν καθαρὰς βόας τὰς ἔρσενας [a] τοὺς μόσχους οἱ πάντες Αἰγύπτιοι θύουσι· τὰς δὲ θηλέας οὐ σφι ἔξεστι θύειν, ἀλλὰ ἱραί εἰσι τῆς Ἴσιος. τὸ γὰρ τῆς Ἴσιος ἄγαλμα ἐὸν γυναικήιον, βούκερών ἐστι, κατάπερ Ἕλληνες τὴν Ἰοῦν γράφουσι· καὶ τὰς βόας τὰς θηλέας Αἰγύπτιοι πάντες ὁμοίως σέβονται πασέων βοῶν μάλιστα μακρῷ. τοῦ εἵνεκα οὐτ' ἀνὴρ Αἰγύπτιος, οὔτε γυνὴ ἄνδρα Ἕλλησα φιλήσειε ἂν τῷ στόματι, οὐδὲ μαχαίρῃ ἀνδρὸς Ἕλληνος χρήσεται, οὐδ' ὀβελοῖσι, οὐδὲ λέβητι, οὐδὲ κρέως καθαροῦ βοὸς ἀπτημένου Ἑλληνικῇ μαχαίρῃ γεύσεται. θάπτουσι δὲ τοὺς ἀποθνήσκοντας βόας, τρόπον τόνδε [b]. τὰς μὲν θηλέας ἐς τὸν ποταμὸν ἀπιᾶσι· τοὺς δὲ ἔρσενας κατορύσσουσι ἕκαστοι ἐν τοῖσι προαστείοισι, τὸ κέρας τὸ ἕτερον ἢ ἀμφότερα ὑπερέχοντα, σημηίου εἵνεκεν [e]· ἐπεὰν δὲ σαπῇ, καὶ προσίῃ ὁ τεταγμένος χρόνος, ἀπικνέεται ἐς ἑκάστην πόλιν βάρις ἐκ τῆς Προσωπίτιδος καλεομένης [d] νήσου. ἡ δὲ ἔστι μὲν ἐν τῷ Δέλτα, περίμετρος δὲ αὐτῆς εἰσὶ σχοῖνοι ἐννέα. ἐν ταύτῃ ὦν [e] τῇ Προσωπίτιδι νήσῳ ἔνεισι μὲν καὶ ἄλλαι πόλιες συχναί· ἐκ τῆς δὲ αἱ βάριες παραγίνονται ἀναιρησόμεναι τὰ ὀστέα τῶν βοῶν· οὔνομα τῇ πόλει Ἀτάρβηχις. ἐν δὲ αὐτῇ Ἀφροδίτης ἱρὸν ἅγιον ἵδρυται. ἐκ ταύτης τῆς πόλιος πολλοὶ ἄλλοι ἐς ἄλλας πόλις [f]. ἀνορύξαντες δὲ τὰ ὀστέα ἀπάγουσι, καὶ θάπτουσι ἐς ἕνα χῶρον πάντες. καὶ ταῦτα μὲν τοῖσι βουσὶ καὶ τἄλλα κτήνεα θάπτουσι [g] ἀποθνήσκοντα. καὶ γὰρ ὦδε τούτου ἕνεκα σφι νενομοθέτηται. κλείνουσι γὰρ δὴ καὶ ὦδε ταῦτα. Ὅσοι μὲν δὴ Διὸς Θηβαίου [h] ἵδρυνται ἱρὸν, ἢ νομῷ ἐστὶ Θηβαίῳ εἰσὶ, ἔτι μέν νυν πάντες [i] οἰῶν ἀπεχόμενοι, αἶγας θύουσι. Διὸς γὰρ δὴ καὶ τοὺς αὐτοὺς ἅπαντες ὁμοίως Αἰγύπτιοι σέβονται, πλὴν Ἴσιός τε, καὶ Ὀσίριδος [k]. τὸν δὴ Διόνυσον εἶναι λέγουσι. τούτους μὲν ὁμοίως ἅπαντες σέβονται. ὅσοι δὲ [l] τοῦ Μένδητος ἔκτηνται ἱρὸν, ἢ νομοῦ τοῦ Μενδησίου εἰσὶ, ἔτι μὴν αἰγῶν ἀπεχόμενοι, οἰς θύουσι. Θηβαῖοι μέν νυν, καὶ ὅσοι διὰ τούτους οἰῶν ἀπέχονται, διὰ τάδε λέγουσι τὸν νόμον τόνδε σφι τεθῆναι. Ἡρακλέα θελῆσαι πάντως ἰδέσθαι τὸν Δία, καὶ τοῦ οὐκ ἐθέλειν ὀφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· τέλος δὲ, ἐπεί τε [m] λιπαρέειν τὸν Ἡρακλέα, τὸν Δία

& melle, & uva paſſa, & ficis, & thure, & myrrha, atque aliis odoribus. Ubi hæc infarſerunt, adolent, multum olei adfundentes: jejunio tamen ante ſervato ſacrificant. Dum ſacrificium ardet, omnes verberant. Poſteaquam ſatis verberaverunt, dapem ex ſacrificii reliquiis proponunt. Mundos quidem igitur mares boves, ac vitulos univerſi Ægyptii immolant: at feminas eis immolare non licet, utpote Iſidi conſecratas. Nam Iſidis ſimulacrum muliebre bubulis præditum eſt cornibus, quemadmodum Io Græci pingunt; boveſque feminas ſimiliter Ægyptii omnes venerantur ex omnibus pecudibus longe plurimum: ideoque nemo vir Ægyptius Ægyptiave mulier Græcum virum aut ore ſuavietur, aut cultro, vel verubus, vel olla illius utetur, aut puri bovis carnem Græco cultro diſſecti guſtabit. Boves qui demortui ſunt hunc in modum ſepeliunt: Feminas quidem in flumen demittunt, maſculos autem in ſuburbanis ſinguli defodiunt, uno cornu aut utroque extante, ſigni gratia. Ubi computruit, & ſtatum tempus advenit, præſto eſt ad ſingulas urbes navis ex inſula nominata Proſopitide, quæ eſt in Delta, habetque novem ſchœnorum ambitum. In hac igitur Proſopitide inſula cum aliæ ſunt frequentes urbes, tum ea unde proficiſcuntur naves ad oſſa boum tollenda, nomine Atarbechis, ubi templum Veneris ſanctum extructum eſt. ex qua urbe alii multi vagantur in alias urbes. Ubi autem effoderunt oſſa, aſportant, eaque uno in loco cuncti ſepeliunt. Quem porro in modum boves, in eundem defuncta alia pecora ſepeliunt. ita enim apud eos circa hæc legibus comparatum eſt. nam nec hæc quidem interimunt. Ceterum qui Iovis Thebani templum incolunt, aut Thebanæ præfecturæ ſunt, ii omnes ab ovibus abſtinentes, capras immolant. Non enim eoſdem deos ſimiliter colunt univerſi Ægyptii, præter Iſin & Oſirin, quem Bacchum eſſe ajunt. hos peræque univerſi colunt. Qui vero Mendetis templum obtinent, ſive Mendeſiæ præfecturæ ſunt, hi capris abſtinentes, immolant oves. Itaque Thebani, & quicunque propter illos ovibus parcunt, ajunt ideo ſibi conditam hanc legem, quod Jupiter, quum ab Hercule cernere eum volente, cerni nollet, tandem quia orando inſtabat Hercules, hoc com-

a καθαρὰς ἔρσενας τῶν βοῶν καὶ. b τοιόνδε. c ἕνεκα. d κεκλεομένης. e τοίνυν ὦν ὦν. f πόλιας. g πλὴν ἐπαιτέα θάπτουσι. h Θηβαίου. i μὴν πάντες. k Ὀσίριδος. l ὅσοι μὲν δὴ. m τέλος ἐπείτε.

commentus sit, ut amputato arietis capite, pelleque villosa quam illi detraxerat, induta sibi, ita sese Herculi ostenderit: & ob id Ægyptios instituisse Iovis simulacrum facere arietina facie: & ab Ægyptiis Ammonios accepisse, qui sunt Ægyptiorum atque Æthiopum coloni, & linguam ex utrisque mixtam usurpantes. Qui etiam mihi videntur nomen Ammonios ex hoc sibi pro cognomine posuisse, quod Ægyptii Iovem appellant Ammoun. Arietes vero non mactantur à Thebanis, sed eis ob hanc rem sacri sunt. Uno tantum die quotannis in festo Iovis, unum arietem obtruncant, cujus pellem detractam eundem in modum Iovis simulacro induunt: ad illudque deinde aliud adducunt Herculis simulacrum. Hoc acto, cuncti qui circa templum sunt, arietem verberant, deinde in sacro eun-3 dem loculo sepeliunt. De Hercule autem hunc ego audivi sermonem, eum esse ex diis duodecim. nam de altero Hercule quem Græci norunt, nulla in parte Ægypti quippiam potui audire. Et sane ejus nomen non Ægyptios à Græcis accepisse, sed Græcos potius ab Ægyptiis, & eos quidem Græcos qui hoc nomen filio Amphitryonis imposuere, cum multa alia mihi indicia sunt id ita se habere; tum vero istud, quod hujus Herculis uterque parens, Amphitryon & Alcmena, fuerunt olim ab Ægypto oriundi: & quod Ægyptii negant se aut Neptuni aut Dioscurorum nomina nosse: neque hi dei inter ceteros ab illis admissi fuerunt. Quod si nomen dæmonis ullius à Græcis mutuati essent, non minime, imo vel maxime istorum memoriam fuissent habituri: si quidem etiam tunc navigationes exercebant, & nonnulli Græcorum navicularii erant, ut credo, & mea fert opinio: ut Ægyptii istorum potius deorum nomina quam Herculis percepissent. Atqui vetustus quidam deus est apud Ægyptios Hercules, & (ut ipsi ajunt) septem & decem annorum millia sunt ad Amasin regem, ex quo duodecim dii ex octo diis exstiterunt, quorum 4 Herculem unum arbitrantur. Quibus ego de rebus certior fieri annitens, à quibus possem, in Tyrum Phœnices *urbem* navigavi, quod ibi templum Herculis sanctum esse audirem: quod & vidi opulenter exornatum cum aliis multis donariis, tum vero duobus cippis, altero ex auro

Δία μηχανήσασθαι, κριὸν ἐκδείραντα τε σφέχεσθαί τε [a] τὴν κεφαλὴν ἀποταμόντα ἔ κρὸς, καὶ ἐνδύεται τὸ νάκος, ἔτω οἱ ἑωυτὸν ἐπιδέξαι [b]. ἀπὸ τούτου, κριοπρόσωπον τὸ ἄγαλμα ἔ Διὸς ποιεῦσι Αἰγύπτιοι· ἀπὸ δὲ Αἰγυπτίων, Ἀμμώνιοι, ἐόντες Αἰγυπτίων τε καὶ Αἰθιόπων ἄποικοι, καὶ φωνὴν μεταξὺ ἀμφοτέρων νομίζοντες. δοκέειν δέ μοι, καὶ τοὔνομα Ἀμμώνιοι ἀπὸ τοῦδε σφι τὴν ἐπωνυμίην ἐποιήσαντο. Ἄμμωνα γὰρ Αἰγύπτιοι καλέουσι τὸν Δία. τοὺς δὲ κριοὺς οὐ θύουσι Θηβαῖοι, ἀλλ' εἰσί σφι ἱροὶ διὰ τοῦτο. μιῇ δὲ ἡμέρῃ ἔ ἐνιαυτοῦ, ἐν ὀρτῇ ἔ Διὸς, κριὸν ἕνα κατακόψαντες, καὶ ἀποδείραντες, καλὰ τὠὐτὸ ἐνδύουσι τὸ ἄγαλμα ἔ Διός· καὶ ἐπὶ τοῦτο ἄλλο ἄγαλμα Ἡρακλέος [c] ποιεῦσι κατὰ τωὐτὸ τοῖσι αὐτό. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, τύπτουσι οἱ περὶ τὸ ἱρὸν ἅπαντες τὸν κριὸν, καὶ ἔπειτα ἐν ἱρῇ θήκῃ θάπτουσι αὐτόν. Ἡρακλέος δὲ πέρι τόνδε τὸν λόγον ἤκουσα, ὡς εἴη [d] τῶν δυώδεκα θεῶν. ἔ ἑτέρου δὲ περὶ Ἡρακλέος, τὸν Ἕλληνες οἴδασι, οὐδαμῇ Αἰγύπτου ἐδυνάσθην ἀκοῦσαι. καὶ μὲν ὅτι γε οὐ παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον τοὔνομα τοῦ Ἡρακλέος Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ Ἕλληνες μᾶλλον παρ' Αἰγυπτίων, καὶ Ἑλλήνων οὗτοι οἱ γενόμενοι τῷ Ἀμφιτρύωνος γόνῳ οὔνομα Ἡρακλέα, πολλά μοι καὶ ἄλλα τεκμήρια ἐστὶ τοῦτο οὕτω ἔχειν, ἓν δὲ [e] τόδε· ὅτι τε τοῦ Ἡρακλέος τούτου οἱ γονέες ἀμφότεροι ἦσαν Ἀμφιτρύων τε καὶ Ἀλκμήνη, γεγονότες τὸ ἀνέκαθεν ἀπ' Αἰγύπτου· καὶ ὅτι Αἰγύπτιοι οὔτε Ποσειδέωνος οὔτε Διοσκούρων τὰ οὐνόματα φασὶ εἰδέναι, οὐδέ σφι θεοὶ οὗτοι ἐν τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι ἀποδεδέχαται. καὶ μὲν εἴ γε παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον οὔνομα τοῦ δαίμονος, τούτων οὐκ ἥκιστα ἀλλὰ μάλιστα ἔμελλον μνήμην ἕξειν, εἴπερ καὶ τότε ναυτιλίῃσι ἐχρέωντο, καὶ ἦσαν Ἑλλήνων τινὲς ναυτίλοι, ὡς ἔλπομαί τε καὶ ἐμὴ γνώμη αἱρέει. ὥστε τουτέων ἂν καὶ μᾶλλον τῶν θεῶν τὰ οὐνόματα ἐξεπιστέατο Αἰγύπτιοι ἢ ἔ Ἡρακλέος. ἀλλά τις ἐρχαῖος ἐστὶ θεὸς Αἰγυπτίοισι Ἡρακλέης· ὡς δὲ αὐτοὶ λέγουσι, ἔτεα ἐστὶ ἐπτακισχίλια καὶ μύρια ἐς Ἄμασιν βασιλεύσαντα, ἐπεί τε ἐκ τῶν ὀκτὼ θεῶν οἱ δυώδεκα θεοὶ ἐγένοντο, τῶν Ἡρακλέα ἕνα νομίζουσι. Καὶ θέλων δὲ τούτων περὶ σαφές τι εἰδέναι ἐξ ὧν οἷόν τε ἦν, ἔπλευσα καὶ ἐς Τύρον τὴν Φοινίκης, πυθόμενος αὐτόθι εἶναι ἱρὸν Ἡρακλέος ἅγιον· καὶ ἰδὼν πλουσίως κατεσκευασμένον ἄλλοισί τε πολλοῖσι ἀναθήμασι, καὶ ἐν αὐτῷ ἦσαν στῆλαι δύο, ἡ

O μὲν,

a σφικτάξαι τε. b ἐπιδέξαι. c Ἡρακλέος, quater. d ὡς εἴη. e ἓν δὲ τι.

Propria templi Herculis in Tyro, & antiquitas. Thasus a quibus condita & ibi cultus Herculis, qui fuit diversus a Græco. Fabula de eo Græcorum, sed absurda. Panis cultus.

μὲν, χρυσοῦ ἀπέφθου· ἡ δὲ, μαράγδου [a] λίθου, λάμποντος τὰς νύκτας μεγάθεος. ἐς λόγους δὲ ἐλθὼν τοῖσι ἱρεῦσι τοῦ θεοῦ, εἰρόμην ὁκόσου χρόνου εἴη ἐξ οὗ σφι τὸ ἱρὸν ἵδρυται· εὗρον δὲ οὐδὲ τούτους τοῖσι Ἕλλησι συμφερομένους. ἔφασαν γὰρ, ἅμα Τύρῳ οἰκιζομένῃ καὶ τὸ ἱρὸν τοῦ θεοῦ ἱδρυθῆναι [b]. εἶναι δὲ ἔτεα ἀφ' οὗ Τύριοι οἰκέουσι, τριηκόσια καὶ δισχίλια. εἶδον δὲ ἐν τῇ Τύρῳ καὶ ἄλλο ἱρὸν Ἡρακλέους, ἐπωνυμίῃ ἔχοντος Θασίου εἶναι. ἀπικόμην δὲ καὶ ἐς Θάσον, ἐν τῇ εὗρον [c] ἱρὸν Ἡρακλέους ὑπὸ Φοινίκων ἱδρυμένον, οἳ κατ' Εὐρώπης ζήτησιν ἐκπλώσαντες, Θάσον ἔκτισαν. καὶ τοῦτα καὶ πέντε [d] γενεῇσι ἀνδρῶν ποιητέα ἐστὶ ἢ τὸν Ἀμφιτρύωνος Ἡρακλέα ἐν τῇ Ἑλλάδι γενέσθαι. τὰ μέν νυν ἱστορημένα δηλοῖ σαφέως παλαιὸν θεὸν τὸν Ἡρακλέα ἐόντα. καὶ δοκέουσί μοι ὀρθότατα Ἑλλήνων ποιέειν, οἳ δισσοὺς Ἡρακλέας ἱδρυσάμενοι ἔκτηνται· καὶ τῷ μὲν, ὡς ἀθανάτῳ, Ὀλυμπίῳ ἐπωνυμίην, θύουσι· τῷ δὲ ἑτέρῳ, ὡς ἥρωι, ἐναγίζουσι. λέγουσι δὲ πολλὰ καὶ ἄλλα ἀνεπισκέπτως οἱ Ἕλληνες· βλήμης δὲ αὐτέων καὶ ὅδε ὁ μῦθός ἐστι, τὸν δὴ Ἡρακλέους λέγουσι· ὡς αὐτὸν ἀπικόμενον ἐς Αἴγυπτον σεύαντες οἱ Αἰγύπτιοι, ὑπὸ πομπῆς ἐξῆγον ὡς θυσόντες τῷ Διί· τὸν δή, τέως μὲν ἡσυχίην ἔχειν· ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς πρὸς τῷ βωμῷ καταρχόντο, ἐς ἀλκὴν τραπόμενον, πάντας σφέας καταφονεῦσαι. ἐμοὶ μέν νυν δοκέουσι ταῦτα λέγοντες, τὴν Αἰγυπτίων φύσιν καὶ τὸν νόμων πάμπαν ἀπείρως ἔχειν οἱ Ἕλληνες. τοῖσι γὰρ οὐδὲ κτήνεα ὁσίη θύειν ἐστὶ, χωρὶς ὑῶν, καὶ ἐρσένων βοῶν, καὶ μόσχων, ὅσοι ἂν καθαροὶ ἔωσι, καὶ χηνέων, πῶς ἂν οὗτοι ἀνθρώπους θύσιεν; ἔτι δὲ ἕνα ὄντα τὸν Ἡρακλέα, καὶ ἐπ' ἄνθρωπον (ὡς δὴ φασι) κῶς φύσιν ἔχει πολλὰς μυριάδας φονεῦσαι; καὶ τοῖσι μὲν τούτων τοσαῦτα ἡμῖν εἰπῆσι καὶ τοῖσι θεῶν καὶ τοῖσι ἡρώων θυμήνεια εἴη. Τὰς δὲ αἶγας καὶ τοὺς τράγους τῶνδε εἵνεκα οὐ θύουσι Αἰγυπτίων οἱ εἰρημένοι. τὸν Πᾶνα τῶν ὀκτὼ θεῶν λογίζονται εἶναι οἱ Μενδήσιοι. τοὺς δὲ ὀκτὼ θεοὺς τούτους, πρεσβυτέρους τῶν δυώδεκα θεῶν φασὶ γενέσθαι. γράφουσί τε δὴ [e] καὶ γλύφουσι οἱ ζωγράφοι, τὸν Πανὸς τρώγαλμα, καταπερ Ἕλληνες [f], αἰγοπροσώπου καὶ τραγοσκελέος· οὐκ τοιοῦτον νομίζοντες εἶναί μιν, ἀλλ' ὅμοιον τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι.

auro excocto, altero ex lapide ſmaragdo, majorem in modum ſplendente per noctem. Venienſque in colloquium cum dei ſacerdotibus, percontabar quantum temporis foret ex quo id templum fuiſſet extructum: ſed comperi ne hos quidem congruere cum Græcis, quippe dicentes cum urbe condita fuiſſe dei templum pariter extructum: eſſe autem à Tyro ab ipſis habitata annorum duo millia ac trecentos. Vidi præterea Tyri etiam aliud Herculis templum cognomine Thaſii. Quinetiam in Thaſum profectus ſum, ubi inveni templum Herculis à Phœnicibus conditum, qui ad inveſtigandam Europam navigantes, Thaſum condiderunt: quod vel quinque virorum ætatibus prius fuit, quam Hercules Amphitryonis in Græcia exiſteret. Hæc quidem igitur inveſtigata plane declarant Herculem vetuſtum deum eſſe. eoque mihi videntur hi rectiſſime facere è Græcis, qui duplicia Herculi templa ædificata obtinent; uni quidem, ut immortali, cognomen Olympio, immolantes: alteri vero, ut heroi, parentantes. Alia quoque multa inconſiderate 45
Græci loquuntur, quorum & hæc inepta fabula eſt, quam de Hercule ferunt: Eum, quum in Ægyptum perveniſſet, ab Ægyptiis redimitum, tanquam Iovi immolandum, cum pompa fuiſſe eductum, ac illum tantiſper ſe continuiſſe; ſed quum illi ad aram eum conſecrarent, ibi ad vim converſum, omnes illos interemiſſe. Quæ quum dicunt Græci, videntur mihi ſe & naturæ Ægyptiorum & morum ignaros prorſus oſtendere. Quippe quibus nullam pecudem fas eſt immolare, præter ſues, præterque boves mares, & vitulos (dummodo mundos) & anſeres: ii qua ratione immolarent homines? Aut quomodo Hercules, quum unus eſſet, & adhuc (ut ajunt) homo, par eſſet ad multa millia virorum interimenda? Hæc tamen tot quæ de his diximus, ſint & à diis & ab heroibus in bonam partem accepta. Porro capras & 46
hircos ea de cauſſa ii quos diximus Ægyptiorum non mactant, quod Pana inter octo deos Mendeſii numerant, quos octo ajunt priores duodecim diis extitiſſe. Panos autem ſimulacrum & pingunt & ſculpunt pictores, quemadmodum Græci, caprina facie, hirciniſque cruribus: haudquaquam exiſtimantes eum eſſe talem, ſed ſimilem ceteris diis.

Qua

a σμαράγδου. b ἱδρυθῆναι. c ἀπικόμην δὲ καὶ ἐς Θάσον εὗρον. d ἐστὶ ταῦτα πάντα. e γράφουσι δὴ. f ζωγράφοι δὲ οἱ ἀγαλματοποιοὶ τὸν Πανὸς, καταπερ Ἕλληνες, τὸ ἄγαλμα.

Mendes apud Ægyptios Pan & hircus: Mendesiorum honor erga capras. Suis aversatio, & nonnisi plenilunio immolata Lunæ ac Baccho; quis utriusque modus. Subulci vilitas.

Qua tamen eum causſa talem pingant, non eſt mihi relatu jucundum. Verum Mendeſii omnes capras venerantur, & acrius capros quam feminas. Et caprarii præcipuo honore afficiuntur, & ex his unus maxime: qui quum deceſſit, ingens toti Mendeſiæ præfecturæ luctus ponitur. Vocatur autem & hircus & Pan Ægyptiacè, Mendes. In hac regione contigit hoc mea memoria prodigium: Hircus cum muliere cojit propalam, quod in oſtentationem hominum pervenit. Suem autem Ægyptii ſpurcam belluam eſſe arbitrantur, unde & ſiquis iſtorum eam vel tranſeundo contigerit, cum ipſis veſtimentis demerſit ſe abiens ad flumen; & ideo ſoli omnium ſubulci, Ægyptii indigenæ, nullum in Ægypto ingrediuntur templum: nemoque aut filiam illis nuptum dare vult, aut cujuſpiam eorum filiam ducere: ſed ipſi inter ſe ſubulci dant accipiuntque filias. Aliis diis immolare ſues jus Ægyptiis non eſt, præterquam Lunæ & Baccho: quibus quum per tempus plenilunii ſues immolarunt, carne veſcuntur. Cur autem aliis diebus feſtis ſues oderint, at in iſto mactent, de hac re ab Ægyptiis eſt quidem narratio relata: ſed quam mihi notam decorum magis eſt non referre. Sacrificium autem de ſuibus Lunæ hunc in modum fit. Immolata ſue, extremam ejus caudam, & lienem, & omentum ſimul componens, adipe omni qui circa alvum pecudis exiſtat, ea operuit, ac deinde igni adolet: reliquis carnibus plenilunii die veſcuntur, quo die ſacra fecerint; alio die non amplius guſtarent. Qui ſunt ex eis inopes, propter tenuitatem victus fictas ex farina ſues poſtquam coxerunt, immolant. Baccho quoque in feſti convivali cœna porcum pro foribus mactans quiſque auferendum præbet ipſi ſubulco qui illum vendiderat. Reliquum feſtum Baccho Ægyptii celebrant exceptis choris, fere per omnia eadem Græcis. Sed loco phallorum, ſunt ab eis excogitatæ aliæ ſtatuæ circiter cubitales nervis mobiles, quas feminæ circumferunt per pagos, veretro nutante, quod non multo minus eſt cætero corpore; & tibia præeunte, quam feminæ, Bacchum canentes, ſequuntur. Cur autem veretrum habeat majus & ſolum in corpore agitet, de eo eſt ſacra narratio, quam habent. Nam igitur Melampus Amytheonis filius non

σι. ὅτῳ δὲ εἵνεκα τοιοῦτον γράφουσι αὐτὸν, οὐ μοι ἡδιόν ἐστι λέγειν. σέβονται δὲ πάντας τοὺς αἶγας οἱ Μενδήσιοι, καὶ μᾶλλον τοὺς ἄρσενας τῶν θηλέων· καὶ τούτων οἱ αἰπόλοι τιμὰς μέζονας ἔχουσι. ὃν δὲ τούτων εἷς μάλιστα, ὅστις ἐπεὰν ἀποθάνῃ, πένθος μέγα παντὶ τῷ Μενδησίων νομῷ τίθεται. καλέεται δὲ ὁ, τε τράγος καὶ ὁ Πὰν Αἰγυπτιστὶ, Μένδης. ἐφίμερον δὴ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ ἐπ' ἐμεῦ τοῦτο τὸ πρῆγμα· γυναικὶ τράγος ἐμίσγετο ἀναφανδόν. τοῦτο ἐς ὄπιδειξιν ἀνθρώπων ἀπίκετο. Τὴν δὲ Αἰγύπτιοι μιαρὸν ἡγέονται θηρίον εἶναι. καὶ τοῦτο μὲν, ἢν τις ψαύσῃ αὐτῶν παρεὼν ὗς, αὐτοῖσι τοῖσι ἱματίοισι ἀπ' ὧν [a] ἔβαψε ἑωυτὸν, βὰς ἐπὶ [b] ποταμόν· τοῦτο δὲ, οἱ συβῶται, ἐόντες Αἰγύπτιοι ἐγχώριοι, ἐς ἱρὸν οὐδὲν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐσέρχονται μουνοῦσι πάντων. οὐδὲ σφι ἐκδίδοσθαι θυγατέρα οὐδεὶς ἐθέλει, οὐδ' ἄγεσθαι ἐξ αὐτέων· ἀλλ' ἐκδίδοντά τε οἱ [c] συβῶται, καὶ ἄγοντα ἐξ ἀλλήλων. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι θεοῖσι θύειν ὗς οὐ δικαιεῦσι Αἰγύπτιοι· Σελήνῃ δὲ καὶ Διονύσῳ μούνοισι, τοῦσι αὐτὸ χρόνῳ, τῇ αὐτῇ πανσελήνῳ τοὺς ὗς θύσαντες, πατέονται τῶν κρεῶν. διότι δὲ τοὺς ὗς ἐν μὲν τῇσι ἄλλῃσι ὁρτῇσι ἀπεχθήκασι, ἐν δὲ ταύτῃ θύσασι, ἔστι μὲν λόγος περὶ αὐτοῦ τοῦτο Αἰγυπτίων λεγόμενος· ἐμοὶ μέντοι ὀπισταμένῳ οὐκ ὑπερεπέστερός ἐστι λέγεσθαι. θυσίη δὲ ἥδε τῶν ὑῶν τῇ Σελήνῃ πρήσσεται· ἐπεὰν θύσῃ, τὸν οὐρὸν ἄκρον, καὶ τὸ σπλεῖνα, καὶ τὸ ὄπιπλοον συνθεὶς ὁμοῦ, κατ' ὧν ἐκάλυψε πάσῃ τοῦ κτήνεος τῇ πιμελῇ τῇ περὶ τὸν νηδὺν γινομένῃ· καὶ ἔπειτα καταγίζει πυρί· τὰ δὲ ἄλλα κρέα σιτέονται ἐν τῇ πανσελήνῳ, ἐν τῇ ἂν τὰ ἱρὰ θύσωσι [d]· ἐν ἄλλῃ δὲ ἡμέρῃ οὐκ ἂν ἔτι γεύσαιντο. οἱ δὲ πένητες αὐτῶν ἀντὶ ἀσθενείης βίης, σταφίνας πλάσαντες ὗς, καὶ ὀπτήσαντες ταύτας, θύουσι. Τῷ δὲ Διονύσῳ τὰ ὁρτὰς τῇ δορπίῃ, χοῖρον πρὸ τῶν θυρέων σφάξας ἕκαστος, δίδοῖ ἀποφέρεσθαι τὸν χοῖρον αὐτῷ τῷ ἀποδομένῳ τῶν συβωτέων. τὴν δὲ ἄλλην ἀνάγουσι ὁρτὴν τῷ Διονύσῳ οἱ Αἰγύπτιοι, πλὴν χορῶν [e] κατὰ ταυτὰ σχεδὸν πάντα Ἕλλησι. ἀντὶ δὲ φαλλῶν, ἄλλα σφι ἐστὶ ἐξευρημένα ὅσον τε πηχυαῖα ἀγάλματα νευρόσπαστα, τὰ περιφορέουσι κατὰ κώμας γυναῖκες [f], νεῦον τὸ αἰδοῖον, οὐ πολλῷ τεῳ ἔλασσον ἐὸν τοῦ ἄλλου σώματος. πρηγέει δὲ ὁ αὐλός· αἱ δὲ ἕπονται ἀείδουσαι τὸν Διόνυσον. διότι δὲ μέζον τε ἔχει τὸ αἰδοῖον, καὶ κινέεται μοῦνον τοῦ σώματος, ἔστι λόγος περὶ αὐτοῦ ἱρὸς λεγόμενος. Ἤδη ὦν δοκέει μοι Μελάμπους ὁ Ἀμυθέωνος

a αἰπιῶν. b βὰς ἐς τὸν. c ἐκδίδοσθαί οἱ. d θύσωσι. e πλὴν χοίρων. f κώμας τὰς γυναῖκας.

Melampus doctor Græcorum in ſacris ab Ægypto & Cadmo edoctus. Dii Græci ab Ægyptiis & Pelaſgis. Neptunus ab Afris. Heroes ignoti Ægypto.

τ̃ θυσίης τ̃ωτης οὐκ εἶναι ἀϑανὴς, ἀλλ' ἔμπειρ@. Ἕλλησι γὰ δὴ Μελάμπους ἐστὶ ὁ ἐξηγησάμεν@ τ̃ὰ Διονύσ@ τό τε ὄνομα [a], καὶ τὴν θυσίην, καὶ τὴν πομπὴν τ̃ὰ φαλλ̃ᾶ· ἀτρεκέως μὲν ὰ πάντ@ συλλαβὼν τ̃ὸ λόγον ἔφηνε· ἀλλ' οἱ ὕστερον@ τ̃ούτ@ σοφισ̃ῇ μεζόνως ἐξέφηναν. τ̃ὸ δ' ὧν φαλλὸν τ̃ὸ τ̃ῷ Διονύσῳ πεμπόμενον Μελάμπους ἐστὶ ὁ κατηγησάμεν@ [b]· καὶ ἀπὸ τούτ@ μαθόντες ποιέουσι τὰ ποιέουσιν [c] Ἕλληνες. ἐγὼ μέν νυν φημὶ Μελάμποδα γενόμενον ἄνδρα σοφὸν, μαντικήν τε ἐωυτ̃ῷ συνϑέντ@, καὶ πυϑόμενον ἀπ' Αἰγύπτ@, ἄλλά τε πολλὰ ἐσηγήσασϑαι [d] Ἕλλησι, καὶ τὰ περὶ τ̃ὸν Διόνυσον, ὀλίγα αὐτ̃ῶν παραλλάξαντα. ὰ γὰ δὴ συμπεσεῖν γε φήσω τὰ τε ἐν Αἰγύπτ@ ποιεύμενα τ̃ῷ ϑεῷ, καὶ τὰ ἐν τοῖσι Ἕλλησι. ὁμότροπα γὰ ἂν ἦν [e] τοῖσι Ἕλλησι, καὶ ὰ νεωστὶ ἐσαγμένα [f]. οὐ μὴν οὐδὲ φήσω ὅκως Αἰγύπτιοι παρ' Ἑλλήνων ἐλάβοσαν ἢ τοῦτο, ἢ ἄλλό κ@ τὶ νόμαιον. πυϑέσϑαι δέ μοι δοκέει μάλιστα Μελάμπους τὰ περὶ τ̃ὸν Διόνυσον παρὰ Κάδμ@ τε τ̃ὸν Τυρίου, καὶ τ̃ῶν ὧδε ἐκ Φοινίκης ἀπικομένων ἐς τὴν νῦν Βοιωτίην καλεομένην χώρην. Σχεδὸν δὲ καὶ πάντα τὰ ὀνόματα τ̃ῶν ϑεῶν ἐξ Αἰγύπτ@ ἐλήλυϑε ἐς τὴν Ἑλλάδα. διότι μὲν γὰ ἐκ τ̃ῶν βαρβάρων ἥκει, πυνϑανόμεν@ οὕτω διζήσιος ἐών. δοκέω δὲ ὧν μάλιστα ἀπ' Αἰγύπτ@ ἀπῖχϑαι. ὅ, τι γὰ δὴ μὴ Ποσειδέων@, καὶ Διοσκούρων (ὡς καὶ πρότερόν μοι ταῦτα εἴρηται) καὶ Ἥρης, καὶ Ἱστίης, καὶ Θέμι@, καὶ Χαρίτων, καὶ Νηρηίδων, τ̃ῶν ἄλλων [g] ϑεῶν, Αἰγυπτίοισι αἰεὶ κοτε τὰ οὐνόματα ἔστι ἐν τ̃ῇ χώρῃ. λέγω δὴ τὰ λέγουσι αὐτοὶ Αἰγύπτιοι· τ̃ῶνδε οὔ φασι ϑεῶν γινώσκειν τὰ οὐνόματα, οὗτοι δέ μοι δοκέουσι μοῦνοι Πελασγ̃ῶν ὀνομαστ̃ῶσαι, πλὴν Ποσειδέων@. τ̃ούτον δὲ τ̃ὸν ϑεὸν πάντες Λιβύων ἐπύϑοντο· οὐδαμοὶ [h] γὰ ἀπ' ἀρχ̃ῆς Ποσειδέων@ οὔνομα ἔκτισται, εἰ μὴ Λίβυες· καὶ τιμέουσι τ̃ὸν ϑεὸν τ̃ούτον αἰεί. Νομίζουσι δὲ ὧν Αἰγύπτιοι οὐδὲ ἥρωσι οὐδέν. Ταῦτα μέν νυν, καὶ ἄλλα πρὸς τούτοισι, τὰ ἐγὼ φράσω, Ἕλληνες ἀπ' Αἰγυπτίων νενομίκασι. Τ̃ὸν δὲ Ἑρμέω τὰ ἀγάλματα ὀρϑὰ ἔχειν τὰ αἰδοῖα ποιεύντες, οὐκ ἀπ' Αἰγυπτίων μεμαϑήκασι, ἀλλ' ἀπὸ Πελασγ̃ῶν, πρ̃ῶτοι μὲν Ἑλλήνων ἀπάντ̃ων Ἀθηναῖοι παραλαβόντες, παρὰ τούτων ὡς ἄλλοι. Ἀθηναίοισι γὰ ἤδη τὠικαῦτα [i] ἐς Ἕλληνας πλέουσι Πελασγοὶ συνοικηϑέντες ἐνέμοντο ἐν τ̃ῇ χώρῃ· ὅϑεν περ καὶ Ἕλληνες ἤρξαντο νομισϑῆναι. ὅστις δὴ τὰ Καβείρων

non imperitus hujus ſacri, ſed gnarus fuiſſe mihi videtur. Siquidem Melampus fuit, qui Græcis Bacchi, & nomen & ſacrificium, & pompam phalli interpretatus fuit, non tamen omnem plane rationem complexus aperuit. Verum ii qui poſt hunc extiterunt ſapientes, rem magis explicaverunt. Itaque phallum qui in pompa Bacchi exhibetur Melampus induxit: à quo edocti Græci faciunt ea quæ faciunt. Ego quidem igitur Melampodem virum fuiſſe ſapientem aio, artemque divinandi ſibi comparaſſe: eundemque ab Ægypto accepta cum alia multa Græcis enarraſſe, tum vero illa de Baccho pauca in illis mutantem. Neque enim dixerim quæ in Ægypto fiunt huic deo, caſu congruere cum iis quæ in Græcia. nam ſimili modo ea fuiſſent Græcis, non autem recens inducta. Neque tamen dicam Ægyptios à Græcis fuiſſe mutuatos aut hoc aut aliud quippiam ad ritus pertinens. Videtur autem mihi Melampus quæ ad Bacchum pertinent audiſſe ex Cadmo Tyrio & illis qui cum eo è Phœnice venerunt in terram nunc Bœotiam appellatam. Ac omnia fere 50
deorum nomina ex Ægypto in Græciam venerunt. Nam ex barbaris veniſſe ſciſcitatus ita eſſe comperio. Reor igitur ex Ægypto præcipue veniſſe. Nam præter Neptuni, & Caſtorum, quemadmodum à me ſuperius dictum eſt, & Iunonis, & Veſtæ, & Themidis, & Gratiarum, & Nercidum, nomina aliorum deorum fuerunt perpetuo Ægyptiis in regione. Dico autem quæ ipſi dicunt Ægyptii. Quorum vero deorum negant ſe noſcere nomina, iſti videntur mihi à Pelaſgis fuiſſe nominati, præter Neptunum; hunc quippe Deum ab Afris audierunt. Etenim Neptuni ab initio nulli obtinuerunt nomen, niſi Afri, qui ſemper hunc deum in honore habent. Sed heroas Ægyptii nullo cultu proſequuntur. Hos ita- 51
que ritus & alios præterea quos ego referam, Græci ſunt ab Ægyptiis mutuati. Sed ut Mercurii ſtatuas facerent rectis † cum veretris, non ab Ægyptiis, ſed à Pelaſgis didicerunt, primi quidem ex omnibus Græcis Athenienſes nacti, & ab his alii. Nam Athenienſibus jam ea tempeſtate inter Græcos deſcriptis contiguas domos in ea regione Pelaſgi habuerunt, unde etiam pro Græcis inceperunt exiſtimari. Hoc quod dico, quiſquis Cabi-

rorum

a Διονύσ@ τὸ ὄνομα. b ἀπηγήσαμέν@. c ποιεῦσι τὰ ποιεῦσιν. d ἀπηγήσασϑαι. e γὰ ἄν. f ἐσηγμένα. g Νηρηίδων· καὶ τ̃ῶν λέγω. h οὐδαμοῦ. i γὰ δὴ τὠικαῦτα.

Pelasgorum Samothracia. Et hi Deos non distinctos nominibus habuerunt; quæ mox ab Ægypto. Dodonæ unum oraculum Græciæ. Hesiodus & Homerus 400 annis ante auctorem.

rorum sacra initiatus est, quæ Samothraces peragunt à Pelasgis accepta, novit. Nam Samothraciam prius incolebant hi Pelasgi, qui cum Athenienſibus habitaverunt, & ab illis orgia Samothraces accipiunt. Itaque primi è Græcis Athenienſes à Pelasgis edocti, ſtatuas Mercurii ut erecta pudenda haberent fecerunt. De qua re Pelasgi ſacrum quendam ſermonem retulerunt, qui in Samothraciæ myſteriis declaratus eſt. Iſti Pelaſgi antea diis vota facientes omnia immolabant, quemadmodum ego apud Dodonam audiendo cognovi; nulli autem eorum cognomen neque nomen imponebant, quippe non audierant uſpiam. Deos autem cognominaverunt eos ob id quod cum ornatu poſuerint omnes res atque omnes diſtributiones. Multo deinde progreſſu temporis quum aliorum deorum nomina reſciverunt ex Ægypto digreſſa, poſt multo nomen Bacchi intellexerunt. Itemque aliquanto poſt de nominibus in Dodona oraculum petiverunt. Namque hoc oraculum ex eis quæ apud Græcos ſunt oraculorum vetuſtiſſimum eſſe exiſtimatur, atque adeo ſolum erat ea tempeſtate. Conſulentibus igitur Pelaſgis apud Dodonam, nunquid nomina quæ à barbaris advenirent adſciſcerent, oraculum redditum eſt ut illis uterentur. Atque ita ex eo tempore ſacrificaverunt, deorum nomina nuncupantes, & ea deinceps ab Pelaſgis Græci exceperunt. Unde autem unuſquiſque deorum extiterit, an vero cuncti ſemper fuerint, aut qua ſpecie, ignorarunt uſque prius & heri, ut vere dicam. Nam Heſiodus atque Homerus (quos quadringentis, & non amplius, annis ante me opinor extitiſſe) illi fuere qui Græcis theogoniam fecerunt, deiſque & cognomina dederunt honoreſque & artificia ſeparaverunt, & figuras eorum deſignaverunt. Quibus viris qui poetæ feruntur extitiſſe priores, poſteriores ut ego opinor illis fuerunt. Et prima quidem illa Dodonides ſacerdotes memorant: poſteriora autem ad Heſiodum & Homerum ſpectantia, ego refero. At de oraculis ſive illo, quod habent Græci, ſive illo quod in Africa eſt, talia Ægyptii commemorant. Narrabant ſacerdotes Iovis Thebæenſis duas feminas, quæ eſſent ſacerdotes, Thebis à Phœnicibus fuiſſe abductas: & ſe audiſſe harum unam in Africam fuiſſe venundatam, alteram in Græcos: atque has feminas

ρων ὄργια μεμίηται, τὰ Σαμοθρήικες ἀπιτελέοντι ἀβδαλαβόντες [a] ἀπὸ Πελασγῶν, ἔτω ὡς ἐγὼ ἤκουσα οἶδε τὸ λέγον [b]. τῷ μὲν Σαμοθρηίκῃ οἰκεῖον ἀρχαιότερον Πελασγοὶ οὗτοι, οἱ περ [c] Ἀθηναίοισι σκοῖκοι ἐγένοντο, καὶ ἀπὸ τούτων Σαμοθρήικες τὰ ὄργια ἀπαλαμβάνουσι. ὀρθὰ ὧν ἔχειν τὰ αἰδοῖα τἀγάλματα τῷ Ἑρμέῃ, Ἀθηναῖοι πρῶτοι Ἑλλήνων ἀπὸ Πελασγῶν μαθόντες, ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Πελασγοὶ ἱρόν τινα λόγον περὶ αὐτὰ ἔλεξαν, τὰ ἐν τοῖσι ἐν Σαμοθρηίκῃ μυσηρίοισι δεδήλωται. Ἔθυον δὲ πάντα [d] πρότερον οἱ Πελασγοὶ θεοῖσι ἐπευχόμενοι, ὡς ἐγὼ ἐν Δωδώνῃ οἶδα ἀκούσας· ἐπωνυμίην δὲ οὐδὲ ὄνομα ἐποιεῦντο οὐδενὶ αὐτέων· οὐ γὰρ ἀκηκόεσάν κω. θεοὺς δὲ προσωνόμασάν σφεας ἀπὸ τοῦ τοιούτου, ὅτι κόσμῳ θέντες τὰ πάντα πρήγματα καὶ πάσας νομὰς εἶχον. ἐπεί τε δὲ χρόνῳ πολλῷ διεξελθόντι [e], ἐπύθοντο ἐκ τῶν Αἰγύπτου ἀπικόμενα τὰ οὐνόματα τῶν θεῶν τῶν ἄλλων, διενύσθη δὲ ὕστερον πολλῷ ἐπύθοντο· καὶ μετὰ χρόνον ἐχρηστηριάζοντο περὶ τῶν οὐνομάτων ἐν Δωδώνῃ. τὸ γὰρ δὴ μαντήιον τοῦτο νενόμισται ἐξαπάντων τῶν ἐν Ἕλλησι χρηστηρίων εἶναι· καὶ ἦν τὰ χρόνον τοῦτον μοῦνον. ἐπεὶ ὦν ἐχρηστηριάζοντο ἐν τῇ Δωδώνῃ οἱ Πελασγοὶ εἰ ἀνελωνται τὰ ὀνόματα τὰ ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἥκοντα, ἀνεῖλε τὸ μαντήιον χρᾶσθαι. ἀπὸ μὲν δὴ τούτου τοῦ χρόνου ἔθυον, τοῖσι οὐνόμασι τῶν θεῶν χρεώμενοι. παρὰ δὲ Πελασγῶν Ἕλληνες ἐξεδέξαντο [f] ὕστερον. Ἔνθεν δὲ [g] ἐγένετο ἕκαστος τῶν θεῶν, ἔστε δὴ [h] αἰεὶ ἦσαν πάντες, οὐκ οἶδε τέ τινες τὰ εἴδεα, οὐκ ἠπίστατο μέχρι οὗ πρὸ τοῦ τε [i] χθὲς, ὡς εἰπεῖν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ καὶ Ὅμηρον ἡλικίην τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μοῦ πρεσβυτέρους γενέσθαι, καὶ οὐ πλέοσι. οὗτοι δέ εἰσι οἱ ποιήσαντες θεογονίην Ἕλλησι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ τιμάς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἴδεα αὐτῶν σημήναντες. οἱ δὲ πρότερον ποιηταὶ λεγόμενοι τούτων τῶν ἀνδρῶν γενέσθαι, ὕστερον, ἐμοὶ γε δοκέειν [k], ἐγένοντο τούτων. καὶ τὰ μὲν πρῶτα αἱ Δωδωνίδες ἱρήιαι λέγουσι· τὰ δὲ ὕστερα [l], τὰ ἐς Ἡσίοδόν τε καὶ Ὅμηρον ἔχοντα, ἐγὼ λέγω. Χρηστηρίων δὲ περὶ τοῦ τε Ἕλλησι [m] καὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ τόνδε Αἰγύπτιοι λόγον λέγουσι. ἔφασαν οἱ ἱρέες τοῦ Θηβαιέος Διὸς, δύο γυναῖκας ἱρήιας ἐκ Θηβαίων ἐξαχθῆναι ὑπὸ Φοινίκων· καὶ τὴν μὲν αὐτέων πυθέσθαι ἐς Λιβύην περηθεῖσαν, τὴν δὲ, ἐς τοὺς Ἕλληνας, ταύτας δὲ τὰς γυναῖκας εἶναι

a ἀβδαλαβόντες. b οἶδε τὰ λέγω. c τοῖσιπερ. d ἔθυον δὲ πάντα. e διελθόντι. f ἐδέξαντο. g Οὕτω γε. h ἔτι αἰεί. i ἢ πρώην τε. k ἐμοὶ δοκέειν. l τὰ δὲ ὕστερα. m περὶ τοῦ τε ἐν Λιβύῃ.

τὰς ἱδρυσαμένας τὰ μαντήια πρώτας ἐν τοῖσι ἠπειρωτικοῖσι ἔθνεσι. ἐρομένων δέ μιν ὁκόθεν ἔχοι τὴν ἀτρεκείην ἐπισάμενοι λέγουσι, ἐφασαν σφέας τοῦτο τὸ ζήτημα μεγάλως ἐκπεπλῆχθαι ὑπὸ σφετέρων τῶν γυναικῶν τυτθῶν· καὶ ἀνδρεῖον μὲν σφέας ἐόντας δυνατοὺς γενέσθαι· πυθέσθαι δὲ ὕστερον ταῦτα ὡς καὶ αὐτέων τάπερ δὴ ἔλεγον. Ταῦτα μέν νυν τὰ ἐν Θήβῃσι ἱρέων ἤκουον. τάδε δὲ [a] Δωδωναίων φασὶ αἱ προμάντιες, δύο πελειάδας μελαίνας ἐκ Θηβέων τῶν Αἰγυπτίων ἀναπτομένας [b], τὴν μὲν αὐτέων ἐς Λιβύην, τὴν δὲ σφέων ἐπὶ σφέας ἀπικέσθαι. ἱζομένην δέ μιν ἐπὶ φηγὸν, αὐδάξασθαι φωνῇ ἀνθρωπίνῃ, ὡς χρεὸν εἴη μαντήιον αὐτόθι Διὸς γενέσθαι. καὶ αὐτὰς ὑπολαβεῖν θεῖον εἶναι τὸ ἐπαγγελλόμενον αὐτοῖσι, καὶ σφέας ἐκ τούτου ποιῆσαι. τὴν δὲ ἐς τὰς Λίβυας οἰχομένην πελειάδα, λέγουσι Ἄμμωνος χρηστήριον κελεῦσαι τὰς Λίβυας ποιέειν· ἔστι δὲ καὶ τοῦτο Διός. Δωδωναίων δὲ αἱ ἱρηίαι, τῶν τῇ πρεσβυτάτῃ ὄνομα ἦν Προμένεια, τῇ δὲ μετὰ ταύτην [c], Τιμαρέτη, τῇ δὲ νεωτάτῃ, Νικάνδρη, ἔλεγον ταῦτα. συνωμολόγεον δέ σφι καὶ οἱ ἄλλοι [d] Δωδωναῖοι οἱ περὶ τὸ ἱρόν. Ἐγὼ δ' ἔχω περὶ αὐτέων γνώμην τήνδε· εἰ ἀληθέως οἱ Φοίνικες ἐξήγαγον τὰς ἱερὰς γυναῖκας, καὶ τὴν μὲν αὐτέων ἐς Λιβύην, τὴν δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπέδοντο, δοκέειν ἐμοὶ ἡ γυνὴ αὕτη τὴν νῦν Ἑλλάδα, πρότερον δὲ Πελασγίην καλεομένην τὴν αὐτὴν ταύτην, πεπρῆσθαι ἐς Θεσπρωτούς. ἔπειτα δουλεύσασα αὐτόθι, ἱδρύσασθαι ὑπὸ φηγῷ πεφυκυίῃ Διὸς ἱρόν· ὥσπερ ἦν οἰκὸς, ἀμφιπολεύσασαν [e] ἐν Θήβῃσι ἱρὸν Διὸς, ἔνθαδε ἀπικέσθαι [f], ἐνθαῦτα μνήμην αὐτῆς ἔχειν. ἐκ δὲ τούτου, χρησμὸν καταγήσασαν, ἐπεί τε συνέλαβε τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν, φάναι δέ οἱ ἀδελφεὴν ἐν Λιβύῃ πεπρῆσθαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν Φοινίκων ὑπ' ὧν καὶ αὐτὴ ἐπρήθη. Πελειάδες δέ μοι δοκέουσι κληθῆναι διὰ Δωδωναίων ὅτι τόδε αἱ γυναῖκες, διότι βάρβαροι ἦσαν· ἐδόκεε δέ σφι ὁμοίως ὄρνισι φθέγγεσθαι. μετὰ δὲ χρόνον τὴν πελειάδα ἀνθρωπηίῃ [g] φωνῇ αὐδάξασθαι λέγουσι, ἐπεί τε τὰ σαφέστατα σφι ἤυδα ἡ γυνή· ἕως μὲν ἐβαρβάριζε, ἐδόκεέ σφι ὄρνιθος τρόπον φθέγγεσθαι. ἐπεὶ τοίνυν τοῦ τρόπου ἂν πελειὰς γε ἀνθρωπηίῃ [h] φωνῇ φθέγξαιτο; μέλαιναν δὲ λέγουσες εἶναι τὴν πελειάδα, σημαίνουσι ὅτι Αἰγυπτίη ἡ γυνὴ ἦν. Ἡ δὲ μαντικὴ ἡ τε ἐν Θήβῃσι τῇσι Αἰγυπτίῃσι καὶ ἐν Δωδώνῃ, συμβωλήσιαι ἀλλήλῃσι τυγχάνουσι

nas esse quæ primæ apud dictas gentes oracula constituissent. Percontantique mihi unde id commemorarent tanquam sic plane compertum habentes, ad hæc responderunt, majorem in modum se instituisse vestigare de his mulieribus, nec tamen unquam invenire potuisse, sed postea hæc quæ dicebant de eis audisse. Hæc quidem igitur Thebis è sacerdoti- 55
bus audivi. Antistites autem Dodonæorum hæc ajunt: Geminas Thebis Ægyptiis columbas evolantes, utramque nigram, unam quidem in Africam venisse, alteram ad ipsos: quæ fago insidens humana voce eloquuta sit, fatum esse, ut eo loci Iovis oraculum condatur: & ipsos interpretatos esse, quod ipsis annunciaretur id fieri divinitus, & inde se ita fecisse: eam vero quæ ad Afros abisset columbam, dicunt jussisse illos Ammonis oraculum condere; quod & ipsum Iovis est. Ita referebant Dodonæorum sacerdotes, quarum vetustissimæ nomen erat Promeneæ: proximæ, Timaretæ: minimæ natu, Nicandræ; & his consentiebant reliqui Dodonæi, qui circa templum in usu erant. De quibus ita mea fert 56
opinio: Si re vera Phœnices eduxerunt feminas sacras, & earum alteram ut in Africam, alteram ut in Græciam exportarentur, vendiderunt: videtur mihi ista ipsa femina venundata esse in Thesprotos nunc dictæ Græciæ, antea vero Pelasgiæ vocatæ; deinde ancillans ibidem, condidisse sub fago ibi nata fanum Iovis; ut erat probabile, solitam Thebis tueri Iovis templum, unde processit, ideo memoriam illic ejus habere: atque hinc oraculum ab ea fuit institutum; & post linguam Græcam apprehensam, dixisse, sororem suam in Africa ab eisdem Phœnicibus (ut ipsa fuisset) venundatam. Quod 57
autem mulieres à Dodonæis columbæ vocatæ sunt, ob id mihi videtur factum, quia barbaræ essent; simile quid avibus sonare ipsis videbatur. Interiecto deinde tempore columbam humana voce loquutam ajunt, postquam quæ ipsi intelligerent, mulier loquebatur; tamdiu volucris modo sonare visa, quamdiu barbare loquebatur. nam columba quomodo humanam vocem sonaret? nigram autem columbam esse dicentes, Ægyptiam feminam significant. Suntque similia inter 58
se oracula, & illud apud Thebas Ægyptias, & hoc apud Dodonam. estque divinan-

a τὰς. b ἀναπταμένας. c μετ' αὐτὴν. d καὶ ἄλλοι. e ἐν θήκῃ, ἀμφιπολεύσασαν. f ἔνθα ἀπικ.ῆ. g ἀνθρωπίνῃ. h ἂν πελειὰς ἀνθρωπίνῃ.

Divinatio per ſacerdotes inſtituta ab Ægyptiis, ut tota ſuperſtitio. Urbes ad hanc electæ VI. Feſtum Bubaſti, & Buſiridos. Cares in Ægypto.

vinandi per ſacerdotes ratio ex Ægypto oriunda. Ipſi certe Ægyptii extiterunt principes conventuum ſacrorum & pomparum & adductionum, & ab eis Græci didicerunt. Cujus rei hoc apud me argumentum eſt, quod illa conſtet ab multo quodam tempore factitata, Græcanica vero recenter facta ſunt. Nec vero ſemel quotannis conventum publicum celebrant Ægyptii, ſed frequentes illos, præcipue quidem ac ſtudioſiſſime ad urbem Bubaſton, in honorem Dianæ; ſecundo loco ad urbem Buſirin in honorem Iſidis. In hac enim urbe maximum eſt templum Iſidis, ipſa autem urbs in medio Delta Ægypti ſita. Eſt autem Iſis quæ Græca lingua dicitur Δημήτηρ, *Ceres*. Tertio celebrant conventus publicos ad urbem Sain, in honorem Minervæ; quarto ad Heliopolin, in honorem Solis; quinto ad urbem Buton, in honorem Latonæ; ſexto ad urbem Papremin, in honorem Martis. Ceterum quum ſe conferunt in urbem Bubaſton, hæc faciunt: Navigant viri pariter & mulieres, magnaque eſt in unaquaque navi utrorumque multitudo. Inter navigandum aſſidue mulieres aliquot, crepitacula tenentes ſtrepunt, viri tibiis canunt: ceteri ceteræque modulantur manuſque complodunt. Atque ut ad quamque aliam urbem perveniunt navigando, talia agunt. Appulſa ad terram navi, mulierum aliæ ea quæ dixi faciunt, aliæ compellantes ejus urbis feminas, ingerunt probra, aliæ ſaltant, aliæ erectæ attrahunt veſtem. Talia in ſingulis civitatibus ad flumen poſitis agunt. Quum ad urbem Bubaſtum perventum eſt, feſtum celebrant magnis hoſtiis offerendis. quo in feſto plus vini ex vite abſumitur quam in reliquo univerſi anni tempore. Commeant illuc (ut indigenæ ajunt) virorum ac mulierum, præter pueros, etiam ad ſeptingenta millia. Atque hæc quidem illic fiunt. At in urbe Buſiri quomodo feſtum Iſidi agant, ſuperius à me dictum eſt. Verberantur enim poſt ſacrificium cuncti & cunctæ, multa ſane hominum decem millia: quem autem verberent, non eſt mihi fas dicere. Sed quotquot Cares Ægyptum incolunt, hi vero tanto plus in talibus faciendis excellunt, ut gladiis quoque frontes concidant. Ex quo facto datur intelligi eos hoſpites eſſe, non Ægyptios. Ubi vero in Sain

χάνυσι ἐξόν. ἔστι δὲ καὶ τῶν ἱρέων [a] ἡ μαντικὴ ἀπ' Αἰγύπτου ἀπιγμένη· πανηγύρεις [b] δὲ ἄρα καὶ πομπὰς καὶ προσαγωγὰς πρῶτοι ἀνθρώπων Αἰγύπτιοι εἰσὶ οἱ ποιησάμενοι· καὶ ταῦτα τούτων Ἕλληνες μεμαθήκασι. τεκμήριον δέ μοι τούτου, τόδε· αἱ μὲν γὰρ φαίνονται σὺν πολλῷ τοῦ χρόνου ποιεύμεναι, αἱ δὲ Ἑλληνικαὶ νεωστὶ ἐποιήθησαν. Πανηγυρίζουσι δὲ Αἰγύπτιοι οὐκ ἅπαξ δὲ ἐνιαυτοῦ, ἀλλὰ πανηγύρις [c] δὲ συχνάς· μάλιστα μὲν καὶ προθυμότατα ἐς Βούβαστον [d] πόλιν, τῇ Ἀρτέμιδι· δεύτερα, ἐς Βούσιριν πόλιν τῇ Ἴσι· ἐν ταύτῃ γὰρ δὴ τῇ πόλει ἐστὶ μέγιστον Ἴσιος ἱρόν· ἵδρυται δὲ ἡ πόλις αὕτη τῆς Αἰγύπτου ἐν μέσῳ τῷ Δέλτα· Ἴσις δέ ἐστι κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν Δημήτηρ. τρίτα δὲ, ἐς Σάιν πόλιν τῇ Ἀθηναίῃ πανηγυρίζουσι· τέταρτα δὲ, ἐς Ἡλιούπολιν τῷ Ἡλίῳ· πέμπτα δὲ, ἐς Βουτὼ πόλιν τῇ Λητοῖ· ἕκτα δὲ, ἐς Πάπρημιν πόλιν τῷ Ἄρεϊ. Ἐς μὲν γὰρ Βούβαστον πόλιν ἐπὰν [e] νομίζωνται, ποιεῦσι τοιάδε [f]· πλέουσί τε γὰρ δὴ ἅμα ἄνδρες γυναιξί, καὶ πολλόν τι πλῆθος ἑκατέρων ἐν ἑκάστῃ βάρις· αἱ μέν τινες τῶν γυναικῶν, κρόταλα ἔχουσαι, προκαλίζουσι· οἱ δὲ αὐλέουσι κατὰ πᾶσαν τὴν πλόον· αἱ δὲ λοιπαὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἀείδουσι, καὶ τὰς χεῖρας κροτέουσι. ἐπὰν δὲ πλέοντες κατά τινα πόλιν ἄλλην γέωνται, ἐγχρίμψαντες τὴν βάριν τῇ γῇ, ποιεῦσι τοιάδε [g]· αἱ μέν τινες τῶν γυναικῶν ποιέουσι [h] τὰπερ εἴρηκα· αἱ δὲ τωθάζουσι, βοῶσαι πρὸς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γυναῖκας· αἱ δὲ ὀρχέονται, αἱ δὲ ἀναστύρονται ἀνιεμέναι. ταῦτα ποιεῦσι πρὸς πᾶσαν πόλιν παραπλησίως ποιεῦσι. ἐπὰν δὲ ἀπίκωνται ἐς τὴν Βούβαστον, ἑορτάζουσι [i] μεγάλας ἀναγούσας θυσίας. καὶ οἶνος ἀμπέλινος ἀναισιμοῦται πλέον ἐν τῇ ὁρτῇ ταύτῃ ἢ ἐν τῷ ἅπαντι ἐνιαυτῷ τῷ ὑπιλοίπῳ. συμφοιτέουσι δὲ ὅ, τι ἀνὴρ καὶ γυνή ἐστι, πλὴν παιδίων, καὶ ἐς ἑβδομήκοντα μυριάδας, ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι. ταῦτα μὲν δὴ ταύτῃ ποιέεται. Ἐν δὲ Βουσίρι πόλι ὡς ἀναγούσῃ τῇ Ἴσι τὴν ὀρτὴν, εἴρηται πρότερόν μοι. τύπτονται μὲν γὰρ [k] δὴ μετὰ τὴν θυσίην πάντες καὶ πᾶσαι, μυριάδες κάρτα πολλαὶ ἀνθρώπων. τὸν δὲ [l] τυπτόμενον, οὐ μοι ὅσιόν ἐστι λέγειν· ὅσοι δὲ Καρῶν εἰσὶ ἐν Αἰγύπτῳ οἰκέοντες, ἔτι δὲ τοσούτῳ ἔτι πλέω ποιεῦσι τούτων, ὅσῳ καὶ τὰ μέτωπα κόπτονται μαχαίρῃσι· καὶ τούτῳ εἰσὶ δῆλοι ὅτι εἰσὶ ξεῖνοι καὶ οὐκ Αἰγύπτιοι. Ἐς Σάιν δὲ πόλιν ἐπὰν συλλε-

a ἱρέων. b πανηγύρεας. c πανηγύρεας. d βούβαστιν. e βούβαστιν ἐπὰν. f τάδε. g τάδε. h ποιεῦσι. i βούβαστιν ἑορτάζουσι. k τύπτονται γὰρ. l τῷ δὲ.

Lucernæ Ægyptiæ. Saitica nox festa. Papremiticum festum Martis per verbera & pugnas ex fabula.

συλλεχθέωσι τῇσι θυσίῃσι ἔν τινι νυκτὶ [a], λύχνα καίουσι πάντες πολλὰ ὑγρὰ αἰθέρια ὠθεὶ τὰ δώματα κύκλῳ. τὸ δὲ λύχνα, ἔστι ἐμβάφια ἔμπλεα ἁλὸς καὶ ἐλαίου· θρῖπολῆς δὲ ἔπεστι αὐτὸ τὸ ἐλλύχνιον, καὶ τοῦτο καίεται παννύχιον. καὶ τῇ ὀρτῇ οὔνομα κέεται λυχνοκαΐη· οἱ δὲ ἂν μὴ ἔλθωσι τῶν Αἰγυπτίων ἐς τὠυτὸ πανήγυριν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν νύκτα τῆς θυσίης, καίουσι καὶ αὐτοὶ πάντες τὰ λύχνα. καὶ οὕτω οὐκ ἐν Σάι μούνῃ καίεται, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν Αἴγυπτον. ὁτεῳ δὲ ἕνεκα φῶς ἔλαχε καὶ τιμᾷ ἡ νὺξ αὕτη, ἔστι ἱρὸς ὠθεὶ αὐτὸς λόγος λεγόμενος. Ἐς δὲ Ἡλίου πόλιν [b] καὶ Βουτὼ θυσίας μούνας θρῖπελέουσι φοιτέοντες. ἐν δὲ Παπρήμι θυσίας μὲν καὶ ἱρὰ, καπερ καὶ τῇ ἄλλῃ, πιεῦσι. εὖτε δὲ γένηται [c] καταφερὴς ὁ ἥλιος, ὀλίγοι μέν τινες τῶν ἱρέων ὠθεὶ τὸ ἄγαλμα πεπονέαται, οἱ δὲ πολλοὶ αὐτῶν, ξύλων [d] κορυνέας ἔχοντες, ἑστᾶσι ἔξω ἱροῦ ἐν τῇ ἐσόδῳ. ἄλλοι δὲ ἀγχώλας θρῖπελέοντες πλεόνες χιλίων ἀνδρῶν, ἕκαστοι ἔχοντες ξύλα, καὶ οὗτοι θρῖπι τὰ ἕτερα ἀλέες ἑστᾶσι. τὸ δὲ ἄγαλμα ἐὸν ἐν νηῷ μικρῷ ξυλίνῳ καταχρυσωμένῳ, ὠθεκκομίζουσι τῇ ὠθεραίῃ ἐς ἄλλο οἴκημα ἱρόν. οἱ μὲν δὴ ὀλίγοι οἱ ὠθὶ τὠγαλμα λελειμμένοι ἕλκουσι τετράκυκλον ἅμαξαν, ἄγουσαν τὸν νηόν τε καὶ τὸ ἐν τῷ νηῷ ἐνεὸν ἄγαλμα· οἱ δὲ οὐκ ἐῶσι, ἐν τοῖσι ὠθοπυλαίοισι ἑστεῶτες, ἐσιέναι· οἱ δὲ ἀγχωλιμαῖοι, πιμπρεόντες τῷ θεῷ, παίουσι αὐτοὺς ἀλεξόμενοι. ἐνθαῦτα μάχη ξύλοισι καρτερὴ γίνεται· κεφαλάς τε πωαρᾶσονται· καὶ, ὡς ἐγὼ δοκέω, πολλοὶ καὶ ἀποθνήσκουσι ὑπὸ τῶν τρωμάτων· ἀποθνήσκειν μέντοι γε οἱ τε Αἰγύπτιοι ἔφασαν οὐδένα. τὴν δὲ πανήγυριν ταύτην ἐκ τῶνδε νομίσαι φασὶ οἱ ἐπιχώριοι· οἰκέειν ἐν τῷ ἱρῷ τούτῳ, τὸν Ἄρεα τὴν μητέρα, καὶ τὸν Ἄρεα ἀποτροφὸν γνώμενον, ἐλθεῖν ἐξανδρωμένον [e], ἐθέλοντα τῆ μητρὶ συμμίξαι, καὶ τοὺς ὠθοπόλους [f] τῆς μητρὸς, οἷα οὐκ ὀπωπότας αὐτὸν ὠθότερον, ἀπειρῶν παρεῖναι, ἀλλ' ἀπερύκειν· τὸν δὲ ἐξ ἄλλης πόλιος ἀγαγόμενον ἀνθρώπους, τούς τε ὠθοπόλους τρηχέως ὠθειπεῖν, καὶ ἐσελθεῖν ὠθὸς τὴν μητέρα. ἀπὸ τούτου τοῦ Ἄρεϊ ταύτην τὴν πληγὴν ἐν τῇ ὀρτῇ νενομικέναι φασί. καὶ τὸ μὴ μίσγεσθαι γυναιξὶ ἐν ἱροῖσι, μηδὲ ἀλούτους ἀπὸ γυναικῶν ἐς ἱρὰ ἐσιέναι, ἅπαντες εἰσὶ οἱ πρῶτοι θρησκεύσαντες. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ὡυτὸν πάντες ἄνθρωποι, ὡς τὸ Αἰγυπτίων καὶ Ἑλλήνων, μίσγονται ἐν ἱροῖσι· καὶ ἀπὸ γυναικῶν ἀνιστάμενοι, ἄλουτοι ἐσέρχονται ἐς

Sain urbem ſacrificatum noctu convenerunt, ſub dio circum domos univerſi frequentes lucernas accendunt, vaſcula ſcilicet ſale & oleo plena; in ſuperficie adeſt ipſum ellychnium, quod tota ardet nocte. Cui feſto nomen impoſitum eſt, Accenſio lucernarum. Ad hunc conventum quicunque Ægyptiorum non jerint, obſervantes ſacrificii noctem, & ipſi univerſi lucernas accendunt: atque ita accenduntur lucernæ non in Sai modo, ſed etiam per univerſam Ægyptum. Qua vero gratia nox hæc lumen & honorem ſortita ſit, de eo ſacer ſermo commemoratur. Ad Heliopolin & ad Butun qui 63
veniunt, tantum ſacrificant. In Papremi vero, quemadmodum alibi, & ſacrificia & res divinas peragunt. Sed quando ſol fit declivis, pauci ſacerdotes circa ſimulacrum operati ſunt: plures eorum tenentes ligneas clavas ſtant in ingreſſu templi; alii plus mille virorum qui vota exequuntur, cum ſingulis fuſtibus frequentes alia ex parte conſiſtunt. Porro ſimulacrum in parvo ligneo ſacello deaurato exportant pridie in aliud ſacrum habitaculum, paucis illis qui miniſterio ſimulacri relicti ſunt, trahentibus plauſtrum quatuor rotarum, quo vehitur ſacellum cum ſimulacro quod intus eſt. Hos ingredi prohibent ii qui in anteforibus ſtant. At ii qui vota exequuntur, opitulantes deo, percutiunt hos, ſeſe ipſi defenſantes. Hic vehemens exiſtit fuſtuaria pugna mutuo capita contundentium: multique ex vulneribus (ut ego opinor) pereunt, etſi Ægyptii quemquam mori negant. Ajunt autem indigenæ 64
conventum hunc inde inſtitutum: Templum id incolere matrem Martis, & Martem nutrimentis depulſum, veniſſe viriliter impulſum eo propoſito, ut coiret cum matre: quem maternos miniſtros, ut qui eum antea non viderant, non per negligentiam ſinere ingredi, ſed abigere; hunc, ex alia civitate adductis hominibus, illos tutores aſpere mulcare, & ad matrem fuiſſe ingreſſum. Et ab ea re hanc verberationem ajunt ſolennem fuiſſe Marti die feſto, & inſtitutum, ne in templo cum feminis coiretur, neve illoti à Venere templa adirent. Hi ſunt qui primi ceremoniis vacaverunt. nam ceteri fere omnes mortales, præter Ægyptios ac Græcos, coeunt in templis: & ab uxoribus ſurgentes, illoti introeunt templum

a συλλεχθῶσι τῇσι θυσίῃσι ἐν τῇ νυκτί. b Ἡλίου τε πόλιν. c ποιέουσι. εὖτ' ἂν δὴ γένηται. d αὐτέων, ἐκ ξύλων. e Hæc duo verba ἐλθεῖν ἐξανδρωμένον non exſtant in MS. niſi in margine. f ὠθοπόλους bis.

plum, putantes hominem esse ut ceteras animantes. Etenim videre & pecudes alias & volucrum turbas coeuntes in deorum templis atque in fanis; quod si non esset deo gratum, ne pecudes quidem id esse facturas. Et hi quidem talia prætexentes faciunt, quæ mihi non proban-
65 tur. Ægyptii porro cum in aliis ad sacra pertinentibus, tum vero in his superstitiose agunt. Ægyptus, quum sit Africæ finitima, non tamen admodum bestiis abundat: quæ vero illic sunt, eæ omnes pro sacris habentur, partim alumnæ ipsorum hominum, partim non. Qua autem causa pro sacris habentur, si dixero, ad res divinas oratio mea descendet, quas ego in primis enarrare devito; quarumque quicquid dixi delibando, id necessitate coactus dixi. Consuetudo quæ de bestiis est, ita habet: Eas seorsum singulas educandi curam & viri & feminæ Ægyptiorum susceperunt; in quo honore filius patri succedit. His bestiis singuli qui in urbibus sunt, vota persolvunt, hunc in modum: Supplicantes illi deo cujus illa bestia est, derasis liberorum capitibus aut in totum, aut ex media, aut ex tertia parte, appendunt crines in lance ad argentum; quod traxerit, id tradunt curatrici bestiarum. Illa pro hoc concisos pisces præbet bestiis escam. talis enim cibus illis præbetur. Quarum siquam quis necaverit, si volens, morte mulctatur: si invitus, plectitur ea mulcta quam sacerdotes statuerint. Quisquis tamen ibin aut accipitrem necaverit, sive volens sive invitus, necessario morte afficitur. Quum autem multæ bestiæ una cum hominibus victitent, multo tamen plures essent, nisi hoc accideret felibus. Feles postquam sunt enixæ, non amplius adeunt masculos: eas isti coeundi gratia indagantes, tamen potiri nequeunt: ergo contra id talia comminiscuntur. Raptos & subductos earum fetus occidunt, non tamen occisos edunt. Illæ fetibus orbatæ, cupiditate aliorum (amantissima enim fetuum bestia est) ita demum ad mares se conferunt. Felem incendio orto divina res occupat. nam Ægyptii, per intervalla dispositi ignem extinguere negligentes custodias felium agunt. At illæ aut intercurrendo, aut transiliendo ipsos homines in ignem insiliunt. Hoc dum

ἐς ἱρὸν, νομίζοντες ἀνθρώπους εἶναι κατάπερ τὰ ἄλλα κτήνεα. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα κτήνεα ὁρᾶν ἐστὶ ὀρνίθων γένεα ὀχλεόμενα ἔν τε τοῖσι νηοῖσι τῶν θεῶν καὶ ἐν τοῖσι τεμένεσι [a]. εἰ ὦν ἴοι τῷ θεῷ τοῦτο μὴ φίλον, οὐκ ἂν ὤδε τὰ κτήνεα ποιέειν. ἔστι μέν νυν τοιαῦτα ἀπολέγοντες ποιεῦσι [b] ἐμοὶ γε οὐκ ἀρεσκά. Αἰγύπτιοι δὲ θρησκεύσι σφεδνῶς τά τε ἄλλα περὶ τὰ ἱερὰ, καὶ δὴ καὶ τάδε. ἐξαίρεσιν ὁμοίρῳ τῇ Λιβύῃ, ἀμάλα θηριώδης ἐστί· τὰ δὲ ἐόντα σφι, ἄπαντα ἱερὰ νενόμισται· καὶ τὰ μὲν, συντροφα αὐτοῖσι τοῖσι ἀνθρώποισι, τὰ δὲ, οὔ· τοὺς δὲ εἵνεκεν [c] ἀνείται τὰ ἱερὰ, εἰ λέγοιμι, καταβαίη ἂν τῷ λόγῳ ἐς τὰ θεῖα πρήγματα, τὰ ἐγὼ φεύγω μάλιστα ἀπηγέεσθαι· τὰ δὲ καὶ εἴρηκα αὐτῶν ἀπαψαύσας, ἀνάγκῃ [d] καταλαμβανόμενος εἶπον. νόμος δὲ ἐστὶ περὶ τῶν θηρίων ὧδε ἔχων· μελεδωνοὶ ἀποδεδέχαται τῆς τροφῆς ἕκαστων, καὶ ἔρσενες καὶ θήλεα τῶν Αἰγυπτίων, τῶν παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδέκεται τὴν τιμήν. οἱ δὲ ἐν τῇσι πόλι ἕκασοι εὐχὰς τάσδε σφι ἀποτελέουσι· εὐχόμενοι τῷ θεῷ ᾧ ἂν ἢ τὸ θηρίον, ξυρῶντες τῶν παιδίων ἢ πᾶσαν τὴν κεφαλὴν, ἢ τὸ ἥμισυ, ἢ τὸ τρίτον μέρος τῆς κεφαλῆς, ἰσταῖσι ζυγῷ πρὸς ἀργύριον τὰς τρίχας· τὸ δ' ἂν ἐλκύσῃ, τοῦτο τῷ μελεδωνῷ τῶν θηρίων δίδοῖ. ἡ δ' ἀντ' αὐτοῦ τάμνουσι ἰχθῦς, παρέχει βορὴν τοῖσι θηρίοισι. τροφὴ μὲν δὴ αὐτοῖσι τοιαύτη ἀποδεδεγμένη. τὸν δ' ἄντις τῶν θηρίων τούτων ἀποκτείνῃ, ἢν μὲν ἑκὼν, θανάτῳ ἡ ζημίη· ἢν δὲ ἀέκων, ἀποτίνει [e] ζημίην τὴν ἂν οἱ ἱρέες τάξωνται. ὃς δ' ἂν ἴβιν ἢ ἱρηκα ἀποκτείνῃ, ἤν τε ἑκὼν, ἤν τε ἀέκων, τεθνάναι ἀνάγκη. Πολλῶν δὲ ἐόντων [f] ὁμοτρόφων τοῖσι ἀνθρώποισι θηρίων, πολλῷ ἂν ἔτι πλέω ἐγίνετο, εἰ μὴ κατελάμβανε τοὺς αἰελούρους τοιάδε. ἐπεὰν τέκωσι αἱ θήλεαι, οὐκέτι φοιτέουσι πρὸς τοὺς ἔρσενας. οἱ δὲ, διζήμενοι μίσγεσθαι αὐτῇσι, οὐκ ἔχουσι. σοφὸν ὦν τόδε μηχανέωνται τάδε· ἁρπάζοντες ἀπὸ τῶν θηλέων, καὶ ὑπαιρεόμενοι τὰ τέκνα, κτείνουσι· κτείναντες μέντοι, οὐ δατέονται [g]. αἱ δὲ, στερισκόμεναι τῶν τέκνων, ἄλλων δὲ ἐπιθυμέουσαι, ἅτε δὴ ἀποικνέονται πρὸς τοὺς ἔρσενας. φιλότεκνον γὰρ τὸ [h] θηρίον. πυρκαϊῆς δὲ γινομένης, θεῖα πρήγματα καταλαμβάνει τοὺς αἰελούρους· οἱ μὲν γὰρ Αἰγύπτιοι ἀμελήσαντες φυλακὰς ἔχουσι τῶν αἰελούρων [i], ἀμελήσαντες σβεννύουσι τὸ καιόμενον· οἱ δὲ αἰέλουροι, ἁλδαίνοντες, καὶ ὑπερθρώσκοντες τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλοι εἰς τὸ πῦρ. τούτων δὲ γινομένων [k],

P πέν-

a τερθρεύσι. b. τοιαῦτα ποιεῦντες, ἐπιλέγουσι. c εἵνεκα. d ἀναγκαίη. e ἀποτίνειν. f δὲ ὄντων. g κατέονται. h φιλότεκνον γὰρ τὸ. i αἰλούρους & αἰλούρων & semper tum ante, tum post. k ἐσάλλονται εἰς τὸ πῦρ. τούτων δὲ γινομένων,

In morte felium luctus, & ſepultura. Propria crocodili, utque amicus trochilo.

πένθεα μεγάλα τὰς Αἰγυπτίας καταλαμβάνει. ἐν οἰκίοισι δ' ἂν οἰκίοισι αἰέλυρος [a] ἀποθάνῃ ἀπὸ χειρὸς αὐτομάτης, οἱ ἐνοικέοντες πάντες ξυρέονται τὰς ὀφρύας μούνας· παρ' οἰκίοισι δ' ἂν κύων, πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλήν. Ἀπάγονται δὲ οἱ αἰέλυροι ἀποθανόντες ἐς ἱρὰς στέγας, ἔνθα θάπτονται παρεχόμενοι ἐν Βουβάστι πόλι. τὰς δὲ κύνας ἐν τῇ ἑωυτῶν ἕκαστοι πόλι θάπτουσι ἐν ἱρῇσι θήκῃσι. ὡσαύτως δὲ τῇσι κυσὶ οἱ ἰχνευτὴ θάπτονται. τὰς δὲ μυγαλὰς καὶ τὰς ἴρηκας ἀπάγουσι ἐς Βουτὼ πόλιν. τὰς δὲ ἴβις ἐς Ἑρμέω πόλιν. τὰς δὲ ἄρκτους ἐούσας σπανίας, καὶ τοὺς [b] λύκους, ἀμφὶ πόλῳ τέῳ ἐόντας ἀλωπέκων μέζονας, αὐτοῦ θάπτουσι τῇ ἂν εὑρεθέωσι κείμενοι. Τῶν δὲ κροκοδείλων φύσις ἐστὶ τοιήδε· τοὺς χειμερωτάτους μηνὸς τέσσερας ἐσθίει οὐδέν· ἐὸν δὲ τετράπουν, χερσαῖόν τε καὶ λιμναῖόν ἐστι. τίκτει μὲν γὰρ ἐν γῇ, καὶ ἐκλέπει· καὶ τὸ πλεῖον τῆς ἡμέρης διατρίβει ἐν τῷ ξηρῷ, νύκτα δὲ πᾶσαν ἐν τῷ ποταμῷ. θερμότερον γὰρ δή ἐστι τὸ ὕδωρ τοῦ αἰθερίου [c] τε καὶ δρόσου. πάντων δὲ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν θνητῶν, τοῦτο ἐξ ἐλαχίστου μέγιστον γίνεται. τὰ μὲν γὰρ ὠὰ, χηνέων οὐ πολλῷ μέζονα [d] πίπτει· καὶ ὁ νεοσσὸς κατὰ λόγον τοῦ ὠοῦ γίνεται· αὐξανόμενον δὲ, γίνεται καὶ ἐς ἑπτακαίδεκα πήχεας, καὶ μέζων ἔτι. ἔχει δὲ ὀφθαλμοὺς μὲν, ὑός· ὀδόντας δὲ, μεγάλους καὶ χαυλιοδόντας, κατὰ λόγον τοῦ σώματος. γλῶσσαν δὲ μοῦνον θηρίων οὐκ ἔφυσε· οὐδὲ τὴν κάτω κινεῖ γνάθον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μοῦνον θηρίων τὴν ἄνω γνάθον προσάγει τῇ κάτω· ἔχει δὲ καὶ ὄνυχας καρτεροὺς, καὶ δέρμα λεπιδωτὸν ἄρρηκτον ἐπὶ τοῦ νώτου. τυφλὸν δὲ ἐν ὕδατι, ἐν δὲ τῇ αἰθερίῃ ὀξυδερκέστατον. ἅτε δὴ ὢν ἐν ὕδατι διαιτᾶσθαι πιθύμενον, τὸ στόμα ἔνδοθεν φορέει πᾶν μεστὸν βδελλέων. τὰ μὲν δὴ ἄλλα ὄρνεα καὶ θηρία φεύγει μιν· ὁ δὲ τροχίλος εἰρηναῖόν οἱ ἐστι, ἅτε ὠφελεομένῳ πρὸς αὐτοῦ. ἐπεὰν γὰρ ἐς τὴν γῆν ἐκβῇ ἐκ τοῦ ὕδατος ὁ κροκόδειλος, καὶ ἐπείη χάνῃ, (ἐωθὲ γὰρ τοῦτο ὡς ἐπίπαν ποιέειν πρὸς τὸ ζέφυρον) ἐνθαῦτα ὁ τροχίλος ἐσδύων ἐς τὸ στόμα αὐτοῦ, κατεσθίει τὰς βδέλλας· ὁ δὲ, ὠφελούμενος [e] ἥδεται, καὶ οὐδὲν σίνεται τὸν τροχίλον. Τοῖσι μὲν δὴ τῶν Αἰγυπτίων ἱροί εἰσι οἱ κροκόδειλοι, τοῖσι δὲ οὔ, ἀλλ' ἅτε πολεμίους θηρεύουσι. οἱ δὲ περὶ τε Θήβας καὶ τὴν Μοίριος λίμνην οἰκέοντες καὶ κάρτα ἡγεῦνται αὐτοὺς εἶναι ἱρούς. ἐκ πάντων δὲ ἕνα ἑκάτεροι τρέφουσι [f] κροκόδειλον, δεδιδαγμένον εἶναι χειροήθεα· ἐνώτιά τε

dum contingit, ingenti luctu afficiuntur Ægyptii. Quibuſcunque autem in domibus felis ſine manu hominum oppetit mortem, earum habitatores cuncti ſola ſupercilia radunt: totum autem corpus & caput, in quorum domibus *moritur* canis. Abducuntur autem feles mortuæ ad ſacra 67
tecta, ubi ſalitæ ſepeliuntur in urbe Bubaſti. Canes feminas in ſua quiſque urbe tumulant, ſacratis in loculis. Eodem modo quo canes feminæ, ichneutæ veſtigatores ſepeliuntur. Nam mygalas, & accipitres in urbem Butum aſportant, ibides vero Hermopolin; urſas autem, quæ raræ ſunt, & lupos non multo vulpibus grandiores, eo loci ſepeliunt ubi jacentes inveniuntur.
At crocodilis ineſt talis natura. Quatuor 68
menſibus maxime hybernis nihil omnino edit: & quum ſit quadrupes, tamen terreſtre & paludoſum eſt. Nam ova parit in terra, excluditque: & plerumque diei in ſicco agit, ſed totam noctem in flumine, quippe calidiore aqua quam diurno ſereno & rore. Ex omnibus quæ novimus animalibus, hoc maximum exiſtit ex minimo. ſiquidem ova quod attinet, gignit haud multo majora anſeribus, & proportione ovi fetus excluditur: at creſcens, ad ſeptendecim & amplius cubitos pervenit. oculos habet ſuillos, dentes magnos proportione corporis, & prominentes, cui ex omnibus beſtiis ſoli lingua innata non eſt. Idem inferiorem maxillam non movet, ſed etiam ſolum ex animalibus ſuperiorem inferiori admovet. Ungues quoque robuſtos habet, pellemque ſquamatam circa tergum infractam. Inter aquas cæcus, ſub dio perſpicaciſſimus. Itaque quod in aqua vitam degat, os fert introrſum hirudinibus refertum. Quumque eum ceteræ volucres ac beſtiæ fugiant, ſolus trochilus pacem cum eo agit, utpote a quo percipiat utilitatem. Etenim poſteaquam crocodilus ex aqua in terram egreſſus eſt, ac deinde hiavit (ſemper enim fere hoc ad zephyrum facere ſolet) tunc in ejus os trochilus penetrans, deglutit illas ſanguiſugas. Qua utilitate delectatus, nihil omnino trochilum lædit. Quibuſdam ſane Ægyptio- 69
rum crocodili ſacri ſunt, quibuſdam non ſunt, ſed veluti hoſtes exagitant. Sacros admodum eſſe eos exiſtimant qui circa Thebas & Mœrios ſtagnum incolunt: quorum utrique unum ex omnibus crocodilis alunt edoctum manu tractari, appendentes ejus auribus inaures, nempe

πε

la-

a οἰκίῃσι δ' ἀνοικίῃσι αἴλουρος. b Βουβῶν πόλιν. τὰς δὲ ἄρκτους ἐούσας ἱρὰς καὶ τοὺς. c τοῦ τε αἰθερίου. d μίζω. e ὠφελεόμενος. f κατεῖ θουσι.

Crocodilus Ionica appellatio: Ægyptis champſa. de eo varia opinio & hippopotamis & lutris & ſquamoſo piſce & anguilla & vulpanſere & phœnice.

lapillos fuſiles aureoſque, & primores pedes catenulis aut annulis cingentes; cibaria quoque ſtatuta ac ſacrificia præbentes, & curantes ut quam pulcherrime vivant; at ubi mortem obierunt, condientes ſacris in loculis ſepeliunt. At qui circa Elephantinam urbem incolunt, quod ſacros eſſe non cenſeant, etiam comedunt. Neque vero crocodili vocantur, ſed champſæ: verum Iones appellavere crocodilos, illi generi crocodilorum quod apud eos in ſepibus gignitur, ipſorum formam comparantes. Hos capiendi quum ſint multa & omnimoda genera, hoc, quod maxime mihi dignum relatu videtur, ſcribo. Ubi tergum ſuillum ad illecebras hamo circumdederit, permittit in medium flumen, ipſe in labro fluminis porcellum, quem vivum tenet, verberat. cujus vocem crocodilus audiens, verſus illam tendit, nactuſque tergum devorat. Illi vero trahunt. Et poſteaquam in terram attractus eſt, ante omnia ejus oculos venator cœno opplet. Hoc acto, cetera facile ſane comprehenditur; ſin, cum labore. Fluviatiles vero equi in plaga Papriemitana ſacri ſunt, in cetera Ægypto non ſacri; talem ſpeciem naturamque habentes. Quadrupes eſt, bifidis pedibus, ungulis bovinis, ſimo naſo, equina juba, exertos dentes oſtentans, equina cauda & voce, magnitudine maximi tauri, tam craſſo corio ut ex eo arefacto fiant jacula raſa. Gignuntur præterea in fluvio lutræ quos ſacratos eſſe arbitrantur. Arbitrantur etiam ſacrum eſſe ex omnibus piſcibus qui vocatur ſquamoſus, atque etiam anguillam. Hos piſces ajunt ſacros Nili eſſe: ex volucribus vero vulpanſeres. Eſt & alia volucris ſacra, nomine phœnix, quam equidem non vidi niſi in pictura. etenim perrara ad eos commeat, quingentis (ut ajunt Heliopolitani) annis, & tunc demum quum pater ei deceſſit. Is ſi picturæ aſſimilis eſt, talis tantuſque eſt: Pennæ coloris partim aurei, partim rubei, maxima ex parte cum habitu tum magnitudine ſimillimus aquilæ. Eum ajunt, quod mihi non fit veriſimile, hoc excogitare: Ex Arabia proficiſcentem in templum Solis geſtare patrem, quem myrrha obvolvit, & in Solis templo humare. ſic autem geſtare: primum myrrhæ ovum fingere quantum ipſe ferre poſſit: deinde fe-

τε λίθινα χυτὰ & χρύσεα ἐς τὰ ὦπα ἐνῆντες [a], καὶ ἀμφιδέας περὶ τὰς ἐμπροσθίους πόδας, καὶ σιτία ἀπήκοντα διδόντες, καὶ ἱρήια, καὶ περιέποντες ὡς κάλλιστα ζῶντας· ἀποθανόντας δὲ παριχώσαντες [b], θάπτουσι ἐν ἱρῇσι θήκῃσι. οἱ δὲ περὶ Ἐλεφαντίνην πόλιν οἰκέοντες, καὶ ἐσθίουσι αὐτούς, οὐκ ἡγεόμενοι ἱρὰς εἶναι. καλέονται δὲ οἱ κροκοδείλοι, ἀλλὰ χάμψαι. κροκοδείλους δὲ Ἴωνες ὠνόμασαν, εἰκάζοντες αὐτῶν τὰ εἴδεα τοῖσι περὶ τοὺς φράχας ἐν τοῖσι ἕρκεσι γινομένοισι κροκοδείλοισι τοῖσι ἐν τῇσι αἰμασιῇσι. Ἄγρην δὲ σφέων πολλὰ κατεῖδα, καὶ παντοίην. ἡ δὲ ὧν ἐμοὶ δοκέει [c] ἀξιωτάτη ἀπηγήσιος εἶναι, τοιήνδε γράφω· ἐπεὰν νῶτον ὗος [d] δελεάσῃ περὶ ἄγκιστρον, μεθεῖσι ἐς μέσον τὸν ποταμόν. αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοῦ χείλεος τοῦ ποταμοῦ ἔχων δέλφακα ζωὸν, τοῦτον τύπτει. ἐπακούσας δὲ τῆς φωνῆς ὁ κροκόδειλος, ἴεται κατὰ τὴν φωνήν· ἐντυχὼν δὲ τῷ νώτῳ, καταπίνει. οἱ δὲ ἕλκουσι· ἐπεὰν δὲ ἐξελκυσθῇ ἐς γῆν, πρῶτον ἁπάντων ὁ θηρευτὴς [e] πηλῷ κατ' ὧν ἔταλσε αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. τοῦτο δὲ ποιήσας, κάρτα εὐπετέως τὰ λοιπὰ χρᾶται· μὴ ποιήσας δὲ τοῦτο, σοὶ πόνος. Οἱ δὲ ἵπποι οἱ ποταμιοι νομῷ μὲν τῷ Παπρημίτῃ [f] ἱροί εἰσι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι οὐκ ἱροί. Φύσιν δὲ παρέχονται ἰδέης τοιῆσδε. τετράπουν ἐστὶ, δίχηλον· ὀπωλαὶ βοός· σιμὸν, λοφιὴν ἔχον ἵππου, χαυλιόδοντας φαίνον· ἵππιον, καὶ φωνήν· μέγαθος, ὅσον τε βοῦς ὁ μέγιστος. τὸ δέρμα δ' αὐτοῦ οὕτω δή τι παχύ ἐστι, ὥστε αὖον γενόμενον, ξυστὰ ποιέεσθαι [g] ἀκόντια ἐξ αὐτοῦ. Γίνονται δὲ καὶ ἐνύδριες ἐν τῷ ποταμῷ, τὰς ἱερὰς ἡγέονται εἶναι. νομίζουσι δὲ καὶ πάντων [h] ἰχθύων τὸν καλεόμενον λεπιδωτὸν, ἱρὸν εἶναι, καὶ τὴν ἔγχελυν. ἱρὰς δὲ τούτους εἶναι τοῦ Νείλου φασί· καὶ τῶν ὀρνίθων τοὺς χηναλώπεκας. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὄρνις ἱρὸς, τῷ οὔνομα Φοίνιξ. ἐγὼ μέν μιν οὐκ εἶδον, εἰ μὴ ὅσον γραφῇ. καὶ γὰρ δὴ καὶ σπανίως ἵπτασθαι σφι, δι' ἐτέων (ὡς Ἡλιοπολῖται λέγουσι) πεντακοσίων. Φοιτᾶν [i] δὲ τότε φασὶ ἐπεὰν οἱ ἀποθάνῃ ὁ πατήρ. ἔστι δὲ ἐν τῇ γραφῇ παρόμοιος, τοσοῦσδε καὶ τοιόσδε· τὰ μὲν αὐτοῦ χρυσόκομα τῶν πτερῶν, τὰ δὲ, ἐρυθρά. ἐς τὰ μάλιστα αἰετῷ περιήγησιν ὁμοιότατος, καὶ τὸ μέγαθος. τοῦτον δὲ λέγουσι μηχανᾶσθαι τάδε, ἐμοὶ μὲν ἀπιστὰ λέγοντες. ἐξ Ἀραβίης ὁρμεώμενον, ἐς τὸ ἱρὸν τοῦ Ἡλίου κομίζειν τὸν πατέρα, ἐν σμύρνῃ ἐμπλάσαντα, καὶ θάπτειν ἐν τοῦ Ἡλίου τῷ ἱρῷ. κομίζειν δὲ ὧδε· πρῶτον, ἢν σμύρνης ὠὸν πλάσειν ὅσον τε δυνατὸς εἶναι φέ-

a ἐνθέντες. b παριχώσαντες. c ἔμοιγε δοκέει. d συός. e ἐξηρευτὴς. f Παπρημίτῃ. g ποιέεσθαι. h καὶ τῶν. i φοιτᾷν.

De ſerpentibus & horum oſſibus circa Butum & pugna cum ibibus, quæ duplices deſcribuntur.

ρειν [a]. μετὰ δὲ, πρῶτα αὐτὸ φορέοντα · ἐπεὰν δὲ ἀποπρήθῃ, ὕστω δὴ κοιλήναντα τὸ ὠὸν, τὴν πατέρα ἐς αὐτὸ ἐντιθέναι. σμύρνη δὲ ἄλλη ἐμπλάσσειν τοῦτο, καθότι ἦν ὡς ἐγκοιλήνας ἐνέθηκε τὴν πατέρα. ἐσκειμένου [b] δὲ τοῦ πατρὸς, γίνεται τοῦτο βάρος. ἐμπλάσαντα δὲ, κομίζειν μιν ἐπ' [c] Αἴγυπτον ἐς τὸ Ἡλίου τὸ ἱρόν. ταῦτα μὲν τοῦτον τὸν ὄρνιν λέγουσι ποιέειν. Εἰσὶ δὲ περὶ Θήβας ἱροὶ ὄφιες, ἀνθρώπων ὐδαμῶς [d] δηλήμονες · οἱ μεγαθεῖ ἐόντες μικροὶ, δύο κέρεα φορέοντι, πεφυκότα ἐξ ἄκρης τῆς κεφαλῆς. τοὺς ἀποθανόντας θάπτουσι ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Διός. τούτου γὰρ σφέας τοῦ θεοῦ φασὶ εἶναι ἱρούς. Ἔστι δὲ χώρου τῆς Ἀραβίης κατὰ Βουτοῦν πόλιν μάλιστά κη κείμενον · καὶ ἐς τοῦτο τὸ χωρίον ἦλθον πυνθανόμενος περὶ τῶν ὀφίων [e] · ἀπικόμενον δὲ, εἶδον ὀστέα ὀφίων, καὶ ἀκάνθας · πολλῇσι μὲν ἀδύνατα ἀπηγήσασθαι · σωροὶ δὲ ἦσαν ἀκανθέων μεγάλοι, καὶ ὑποδεέστεροι, καὶ ἐλάσσονες ἔτι [f] τούτων. πολλοὶ δὲ ἦσαν ἔτοιμοι. ἔστι δὲ ὁ χῶρος οὗτος ἐν τῷ αἱ [g] ἄκανθαι κατακεχύαται, τοιόσδε τις · ἔσοδος ἐξ ὀρέων στενῶν ἐς πεδίον μέγα · τὸ δὲ πεδίον τοῦτο συνάπτει τῷ Αἰγυπτίῳ πεδίῳ. λόγος δέ ἐστι, ἅμα τῷ ἔαρι πτερωθὲν ὄφις ἐκ τῆς Ἀραβίης πέτεσθαι ἐπ' Αἴγυπτον. τὰς δὲ ἴβις τὰς ὄρνιθας ἀπαντώσας ἐς τὠυτὸ ἔσοδον τούτης τῆς χώρης, οὐ παριέναι τοὺς ὄφις, ἀλλὰ κατακτείνειν. καὶ τὸν μὲν ἴβιν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον τετιμῆσθαι λέγουσι Ἀράβιοι μεγάλως ὑπὸ Αἰγυπτίων. ὁμολογέουσι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι διὰ ταῦτα τιμᾶν τὰς ὄρνιθας ταύτας. Εἶδος δὲ τῆς μὲν ἴβιος [h] τόδε · μέλαινα δεινῶς πᾶσα, σκέλεα δὲ γερανέη, πρόσωπον δὲ ἐς τὰ μάλιστα ὀπίσχυπον, μέγαθος ὅσον κρέξ. τῶν μὲν δὴ μελαινέων τῶν μαχομένων [i] πρὸς τοὺς ὄφις, ἤδη ἰδέη. τῶν δὲ ἐν ποσὶ μᾶλλον εἰλυμένων τοῖσι ἀνθρώποισι, (δίξαι γὰρ δὴ εἰσὶ αἱ ἴβιες) ἡ μὲν ψιλὴ [k] τὸν κεφαλὸν, καὶ τὴν δειρὴν πᾶσαν · λευκὴ πτεροῖσι, πλὴν κεφαλῆς, καὶ τοῦ αὐχένος [l], καὶ ἄκρων τῶν πτερύγων, καὶ τοῦ πυγαίου [m] ἄκρου · τοῦτα δὲ τὰ εἶπον πάντα, μέλανά ἐστι δεινῶς · σκέλεα δὲ καὶ πρόσωπον, ἐμφερὴς τῇ ἑτέρῃ. τοῦ δὲ ὄφιος ἡ μορφὴ, οἵηπερ τῶν ὑδρων. πτίλα δὲ οὐ πτεροῖσι φορέει, ἀλλὰ τοῖσι τῆς νυκτερίδος πτεροῖσι μάλιστά κη ἐμφερέστατα. τοσαῦτα μὲν θηρίων πέρι ἱρῶν εἰρήσθω. Αὐτῶν δὲ δὴ Αἰγυπτίων οἱ μὲν περὶ τὴν σπερμαίνεται Αἴγυπτον οἰκέουσι, μνήμῃσι ἀνθρώπων πάντων ἐπασκέοντες, μάλιστα λογιώτατοί εἰσι μακρῷ τῶν ἐγὼ ἐς διάπειραν ἀπικόμην. τρόπῳ δὲ ζόης τοιῷδε δὴ χρέ-

ferendo illud experiri : hoc ſatis expertum, ita demum ovum excavare, atque in illud parentem ponere : & qua parte ovi exinaniti patrem intulit, eam partem alia myrrha farcire : & quum tantundem ponderis impoſito parente effectum ſit, obſtructo rurſus foramine, bajulare illud verſus Ægyptum in templum Solis. Hæc facere hanc avem commemorant. At circa Thebas ſunt ſacri ſerpentes, ni- 74
hil omnino hominibus noxii, puſillo corpore, binis prædiți cornibus, è ſummo capite enatis : quos defunctos in Iovis æde ſepeliunt. huic enim deo ſacros illos eſſe prædicant. Eſt autem Arabiæ 75
locus, ad Butun urbem fere poſitus : ad quem locum ego me contuli inquirens de ſerpentibus. Eo quum perveni, oſſa ſerpentum aſpexi & ſpinas, multitudine ſupra modum ad enarrandum ; ſpinarum quippe acervi erant etiam magni, & his alii atque alii minores, ingenti numero. Eſt autem hic locus, ubi ſpinæ effuſæ jacebant, hujuſcemodi : ex arctis montibus introitus in vaſtam planitiem Ægyptiæ contiguam. Fertur ex Arabia ſerpentes alatos ineunte ſtatim vere in Ægyptum volare, ſed eis ad ingreſſum illius planitiei occurrentes aves ibides, non permittere, ſed ipſos interimere : & ob id opus ibin magno in honore ab Ægyptiis haberi Arabes ajunt, confitentibus & ipſis Ægyptiis idcirco ſe his avibus honorem exhibere. Ejus avis ſpecies talis eſt : 76
Nigra tota vehementer eſt, cruribus inſtar gruis, roſtro maximum in modum adunco, eadem qua crex magnitudine. Et hæc quidem ſpecies eſt nigrarum quæ cum ſerpentibus pugnant. At earum quæ ante pedes hominibus verſantur magis, (nam duplices ibides ſunt) nudum caput ac totum collum, pennæ candidæ, præter caput cervicemque, & extrema alarum & natium. hæc omnia quæ dixi ſunt vehementer nigra ; crura vero & roſtrum alteri conſentanea. Serpentis porro figura qualis hydrarum : alas non pennatas gerit, ſed alis veſpertilionis valde ſimiles. Hactenus de ſacris beſtiis dictum ſit. Ipſorum autem Ægyptiorum, ii qui cir- 77
ca partem Ægypti ſeminari ſolitam habitant, memoriam omnium hominum commentantes, ſunt fere eorum, in quorum ego veni experientiam, longe excellentiſſimi. Tali autem vitæ genere utuntur :

[a] ὅσοι δυνατοὶ εἰσι φέρειν. [b] ἐγκειμένου. [c] κομίζειν ἐπ'. [d] ὐδαμᾶ. [e] ἐς τὰ περὶ τῶν ὀφίων. [f] ἐπὶ. [g] ἐν ᾗ αἱ. [h] τῆς ἴβιος. [i] μαχομένων. [k] ἴβιες) ψιλὴ. [l] καὶ αὐχένος. [m] τοῦ πυγαίου.

tur: Singulis menſibus triduo continenti purgant ſe, vomitibus atque clyſteribus venantes ſanitatem, exiſtimantes omnes languores hominibus oriri ex cibis quibus aluntur. Nam ſunt alioqui Ægyptii omnium hominum, ſecundum Afros, maxime ſalubri corpore tempeſtatum anni (ut mihi videtur) beneficio, quæ non immutantur: ex illis enim mutationibus tum aliarum rerum, tum præſertim tempeſtatum anni, præcipue exiſtunt in hominibus morbi. Panibus veſcuntur quos ex farre conficiunt, eoſque cylleſtis nominant. Vino utuntur facto ex hordeo: neque enim illis ſunt in regione vites. Victitant quoque tum piſcibus, partim crudis ad ſolem arefactis, partim ſalſugine conditis; tum avibus crudis, prius tamen ſale conditis, coturnicibus anatibuſque & parvis avibus; ceteris autem vel volucribus vel piſcibus qui ipſis adſunt, præter illos qui ab eis ſunt recepti pro
8 ſacris, partim aſſis, partim elixis. Apud locupletes eorum in conviviis, quum à cœna diſceſſum eſt, circumfert aliquis in loculo mortuum è ligno factum, ſed pictura & opere maxime imitantem, longitudine cubitali omnino, aut bicubitali, oſtendenſque ſingulis convivarum, ait, In hunc intuens pota & oblectare, talis enim poſt mortem es futurus. Hæc illi inter convivia faciunt. Contenti vero moribus patriis, nullum alium iis aſciſcunt.
9 Et alia ſemel quædam ſunt legitima facta, tum vero etiam cantilena uſurpatur Linus, qui & in Phœnice decantatus eſt & in Cypro, & alibi. qui tamen nomen pro differentia gentium habet. Idem tamen congruit cum eo quem Græci cantant, appellantes Linum. ut ego admirer cum alia multa quæ ſunt in Ægypto, tum vero unde id nomen Linum acceperint, quem ſemper quodammodo decantare cognoſcuntur. Vocatur autem Linus Ægyptiace Maneros: quem Ægyptii tradiderunt, quum filius unicus extitiſſet primi Ægypti regis, præmaturaque morte deceſſiſſet, his lamentis ab Ægyptiis fuiſſe decoratum: & cantilenam hanc primam eamque ſolam ipſos habuiſſe. Congruunt præterea in hoc cum ſolis Græcorum Lacedæmoniis Ægyptii, quod minores majoribus natu obvii cedunt via, ac deflectunt, advenientibuſque è ſedili aſſurgunt. Attamen in hac re cum nullis aliis Græcorum conveniunt. In viis

pro

χρέων) [a]. συριαίζασι τρεῖς ἡμέρας ἐπεξῆς μηνὸς ἑκάστου, ἐμέτοισι χρεωμένοι τῶν ὑγιείων [b] καθύσμασι, νομίζοντες ἀπὸ τῶν τροφίμων σιτίων πάσας τὰς νόσους τοῖσι ἀνθρώποισι γίνεσθαι. εἰσὶ μὲν δὴ καὶ ἄλλως Αἰγύπτιοι μετὰ Λιβύας ὑγιηρέστατοι πάντων ἀνθρώπων, διὰ [c] ὡρέων (ἐμοὶ δοκέειν) εἶνεκα [d], ὅτι ἀμεταλλάκτοισι αἱ ὧραι. ἐν γὰρ τῇσι μεταβολῇσι τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ νοῦσοι μάλιστα γίνονται), διά τε ἄλλων πάντων [e], καὶ δὴ καὶ τῶν ὡρέων μάλιστα. ἀρτοφαγέουσι δὲ ἐκ τῶν ὀλυρέων ποιεῦντες ἄρτους, τοὺς ἐκεῖνοι κυλλήστις [f] ὀνομάζουσι. οἴνῳ δὲ ἐκ κριθέων πεποιημένῳ χρέωνται· ἀμπέλοι γὰρ σφι εἰσὶ οὐκ ἐν τῇ χώρῃ ἄμπελοι. ἰχθύων δὲ τοὺς μὲν, τοὺς ἥλιον αὐήναντες, ὠμοὺς σιτέονται, τοὺς δὲ, ἐξ ἅλμης τεταριχευμένους [g]. ὀρνίθων δὲ τοὺς τε ὄρτυγας, καὶ τὰς νήσσας, καὶ τὰ μικρὰ τῶν ὀρνίθων [h] ὠμὰ σιτέονται, τοὺς δὲ ἄλλα ὅσα ἢ ὀρνίθων ἢ ἰχθύων ἐστὶ σφι ἐχόμενα, χωρὶς ἢ ὁκόσοι σφι ἱροὶ ἀποδεδέχαται), τοὺς λοιποὺς ὀπτοὺς καὶ ἑφθοὺς σιτέονται. Ἐν δὲ τῇσι συνουσίῃσι ἀδαίμοσι αὐτέων, ἐπεὰν ἀπὸ δείπνου γένωνται [i], περιφέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῷ ξυλίνου πεποιημένου, μεμιμημένον [k] ἐς τὰ μάλιστα καὶ γραφῇ καὶ ἔργῳ· μέγαθος ὅσον τε πάντη πηχυαῖον, ἢ δίπηχυν [l]. δεικνὺς δὲ ἑκάστῳ τῶν συμποτέων, λέγει, Ἐς τοῦτον ὁρέων, πῖνέ τε καὶ τέρπου· ἔσεαι γὰρ ἀποθανὼν τοιοῦτος. ταῦτα μὲν δὴ τὰ συμπόσια ποιέονται. Πατρίοισι δὲ χρεώμενοι νόμοισι, ἄλλον οὐδένα ἐπίκτητον τοῖσι· ἄλλά τε ἄπαξ ἃ ἐστι [m] νόμιμα, καὶ δὴ καὶ ἄεισμα ἔνεστι Λῖνος, ὅπερ ἔν τε Φοινίκῃ ἀοίδιμός ἐστι καὶ ἐν Κύπρῳ, καὶ ἐν ἄλλῃ. καλὰ μέντοι ἔθνεα οὔνομα ἔχει. συμφέρεται δὲ ὠυτὸς εἶναι τοῖσι Ἕλλησι Λῖνον ὀνομάζοντες ἀείδουσι· ὥστε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθωυμάζειν με τῶν ἐν Αἰγύπτου ἐόντων· εἰ δὲ δὴ καὶ τὸν Λῖνον ὁκόθεν ἔλαβον [n] τοὔνομα. φαίνονται δὲ ἀεί κοτε τοῦτον ἀείδοντες· ἔστι δὲ Αἰγυπτίοισι ὁ Λῖνος καλεόμενος Μανέρως. ἔφασαν δέ μιν Αἰγύπτιοι [o] παῖδα μουνογενέα γενέσθαι· ἀποθανόντα δὲ αὐτὸν ἄνωρον, θρηνέουσι τούτοισι τοῦτ' Αἰγυπτίων τιμηθῆναι. καὶ ἀοιδήν τε ταύτην πρώτην καὶ μούνην σφίσι [p] γενέσθαι. Συμφέρονται δὲ καὶ τόδε ἄλλο Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων μουνοῖσι Λακεδαιμονίοισι. οἱ νεώτεροι αὐτέων τοῖσι πρεσβυτέροισι συντυγχάνοντες, εἴκουσι τὴν ὁδόν, καὶ ἐκτρέπονται· καὶ ἀνίστανται, ἐξ ἕδρης ἀναισιέαται. τόδε μέντοι ἄλλοισι Ἑλλήνων [q] οὐδαμοῖσι συμφέρον)·

a τοιῶδε ἀλφείου). b ὑγιήσι. c ὑγιέσθαι πάντων ἀνθρώπων τε. d εἵνεκα. e ἄλλων εἵνεκα πάντων. f κολλήσις. g τεταριχευκότες. h ὀρνιθίων. i γένωνται). k μεμιγμένον. l δίπηχυν. m ἐπιτήδεια). Τοῖσι ἀλλοίοισι νόμοισι ἐπάξιά ἐστι. n ἔλαβε. o Αἰγύπτιον. p ταύτην μούνην εἶναι ἐν πρώτην σφίσι. q ἄλλο Ἑλλήνων.

Veſtes lineæ & laneæ, thema natalicium, divinatio ab Diis, medici variarum partium, luctus in morte domeſticorum.

ἀντὶ δὲ προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τῇσι ὁδοῖσι [a] προσκυνέουσι, καπέντες μέχρι δὲ γούνων τὴν χεῖρα. Ἐνδεδύκασι δὲ κιθῶνας λινέους, περὶ τὰ σκέλεα θυσανωτοὺς, ἐπὶ τούτοισι δὲ εἰρίνεα εἵματα λευκὰ ἐπαναβλήδην φορέουσι. ἐς μὲν τοι ἱρὰ ἐσφέρεται εἰρίνεα, οὐδὲ συγκαταθάπτεται σφι. ὁσίον γάρ. ὁμολογέουσι δὲ τοῦτο τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεομένοισι καὶ Πυθαγορείοισι [b]. οὐδὲ γὰρ τούτων τοῖσι ὀργίοισι μετέχοντα, ὅσιόν ἐστι ἐν εἰρινέοισι εἵμασι θαφθῆναι. ἔστι δὲ περὶ αὐτῶν ἱρὸς λόγος λεγόμενος. Καὶ πάρεστι ἄλλα Αἰγυπτίοισι ἐστὶ ἐξευρημένα· μείς τε ἑκάστῃ ἡμέρῃ ἑκάστῃ θεῶν ὅτεῳ ἐστί· καὶ τῇ ἑκάστου ἡμέρῃ γενόμενος, τέοισι [c] ἐγκυρήσας, καὶ ὅκως τελευτήσας, καὶ ὁκοῖός τις ἔσται. καὶ τούτοισι τοῖσι Ἑλλήνων οἱ ἐν ποιήσι γενόμενοι ἐχρήσαντο. τέρατά τε πολλὰ σφίσι ἀνεύρηται [d] ἢ τοῖσι ἄλλοισι ἅπασι ἀνθρώποισι. γενόμενα γὰρ περὶ, φυλάσσουσι γραφόμενοι τὸν προβαίνοντα· καὶ ἢν κοτὲ ὕστερον ὁμοῖόν τι τούτῳ γένηται, κατὰ τοῦτο νομίζουσι ἀποβήσεσθαι. Μαντικὴ δὲ αὐτοῖσι ὧδε δεδόκηται. ἀνθρώπων μὲν οὐδενὶ προσκέεται ἡ τέχνη, τῶν δὲ θεῶν μετεξετέροισι. καὶ γὰρ Ἡρακλέος μαντήιον αὐτόθι ἐστί, καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ Ἀθηναίης [e], καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Ἄρεος, καὶ Διός. καὶ ὅτε μάλιστα ἐν τιμῇ ἄγοντα πάντων τῶν μαντηίων, Λητοῦς ἐν Βουτοῖ πόλι ἐστί. οὐ μέντοι αἴγε μαντηίαι σφι κατὰ τωὐτὸ ἐξεῖσι, ἀλλὰ διαφοροί εἰσι. Ἡ δὲ ἰητρικὴ κατὰ τάδέ σφι δέδασται. μιῆς νούσου ἕκαστος ἰητρός ἐστι, καὶ οὐ πλεόνων· πάντα δ' ἰητρῶν ἐστὶ πλέα. οἱ μὲν γὰρ, ὀφθαλμῶν ἰητροὶ κατεστᾶσι· οἱ δὲ, κεφαλῆς· οἱ δὲ, ὀδόντων· οἱ δὲ, κατὰ [f] γαστρός. οἱ δὲ, τῶν ἀφανέων νούσων. Θρηνέουσι δὲ καὶ πάφαι σφέων, εἰσὶ αἰδέ. τοῖσι ἂν ἀποθάνῃσι ἐκ τῶν οἰκηίων ἀνθρώπων, καί τις ἐν λόγῳ ἦν, τὸ θῆλυ γένος πᾶν τὸ ἐκ τῶν οἰκηίων τούτων κατ' ὧν ἐπλάσατο τῷ κεφαλῷ πηλῷ ἢ καὶ [f] τὸ πρόσωπον. κάπειτα ἐν τοῖσι οἰκηίοισι λιπόντα τὸν νεκρὸν, αὗται ἀνὰ τὴν πόλιν περιφώμεναι, τύπτουσαι ἐπεζωσμέναι, καὶ φαίνουσαι τὰς μαζούς· αὖ δὲ σφι αἱ προσήκουσαι πᾶσαι. ἐπιρωθεν δὲ οἱ ἄνδρες τύπτονται, ἐπεζωσμένοι καὶ αὐτοί. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ὕστερον ἐς τὰ παρέχουσιν κομίζουσι. Εἰσὶ δὲ οἳ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατέαται, καὶ τέχνην ἔχουσι ταύτην. ὅτεαν σφι κομισθῇ ὁ νεκρὸς, δεικνύουσι [h] τοῖσι κομίσασι ξυλίνων νεκρῶν εἰδώλων παραδείγματα, τῇ γραφῇ μεμιμημένα. καὶ τὴν μὲν ἀσυδαιοτάτην αὐτέων φασὶ

pro ſalutatione mutua adorant, genu tenus demiſſa manu. Veſtibus amiciuntur lineis, circa crura fimbriatis, quas calaſiris appellant, ſuper quas candida ferunt amicula lanea ſuperiniecta. Laneæ tamen veſtes neque in ædes ſacras inferuntur, neque una cum cadavere ſepeliuntur: profanum enim eſt. Conſentanea vero hæc ſunt iis quæ Orphica appellantur & Pythagorea. Nam harum quoque ceremoniarum participem laneis in veſtibus humari religioſum eſt; de quibus ſacra redditur narratio. Alia inſuper ſunt ab Ægyptiis excogitata, quis menſis dieſve cujus deorum ſit, & quo quis die genitus qualia ſortietur, & quam mortem obibit, & qualis exiſtet. Quibus rebus Græci qui in poeſi verſati ſunt, uſi fuerunt. Plura quinetiam ab eis prodigia reperta ſunt, quam à ceteris omnibus hominibus. nam quum prodigium extitit, ſcribunt id, obſervantes quomodo eveniat: &, ſi quando poſtmodum hujus ſimile extiterit, exemplo prioris putant eventurum. Divinatio apud eos ita eſt conſtituta, ut ejus artificium nulli mortalium vendicetur, ſed certis diis. Siquidem Herculis illic oraculum eſt, & Apollinis, & Minervæ, Dianæque ac Martis, & Iovis. & quod præcipuo honore colunt ex omnibus oraculis, Latonæ eſt in urbe Buto. Verum hæc vaticinia non eodem modo ſunt omnia inſtituta, ſed differenter. Jam vero medicina apud eos hunc in modum eſt diſtributa, ut ſingulorum morborum ſint medici, non plurium. itaque omnia referta ſunt medicis. Alii enim ſunt oculorum, alii capitis, alii dentium, alii alvi, alii morborum occultorum. Luctus eorundem ac ſepulturæ tales ſunt: Quibuſcunque aliquis ex domeſticis deceſſit, cujus aliquod momentum ſit, ibi omnes feminæ illius familiæ caput ſibi aut etiam vultum oblinunt luto. deinde relicto inter domeſticos cadavere, ipſæ per urbem vagantes verberantur ſuccinctæ & oſtendentes mammas, & cum eis propinquæ omnes. Altera ex parte viri, & ipſi ſuccincti ſe verberant. His actis, ita demum ad condiendum portant. Sunt autem certi ad hoc ipſum conſtituti, qui hoc artificium factitant: qui, quum ad ipſos cadaver portatum eſt, oſtendunt iis qui portaverunt, exemplaria cadaverum lignea, picturâ aſſimulata. Et earum unam accuratiſſi-

81 82 83 84 85 86

a τοῖσι ὁδοῖσι. b καλεομένοισι δὲ Βακχικοῖσι, ἐόντι δὲ Αἰγυπτίοισι δὲ Πυθαγορείοισι. c ὁτέοισι. d σφι εὑρηται e Ἀθωνίης. f οἱ δὲ τὰ καλὰ. g πηλῷ δὲ, h δεικνύουσι.

ratissimam esse ejus ajunt, cujus nomen nuncupare fas non puto in hac materia: alteram illa inferiorem ostendunt ac vilioris pretii: tertiam, vilissimi. Quibus expositis scisciantur ab iis ad quam picturam velint effingi ipsis mortuum. Isti ubi de pretio convenerunt, illinc abeunt. At hi relicti in ædibus, hunc in modum diligentissime condiunt. Ante omnia incurvo ferro cerebrum per nares educunt, partim quidem ita educentes, partim medicamenta infundentes. Dehinc acuto lapide Æthiopico circa ilia conscindunt, atque illac omnem alvum protrahunt: quam ubi expurgarunt, ac vino palmeo perluerunt, rursus odoribus tritis proluunt: tum alvum complentes trita myrrha pura, & casia, & aliis (excepto thure) odoribus, postea consuunt. Ubi hæc fecere, saliunt nitro abditum septuaginta dies. nam diutius salire non licet. Exactis septuaginta diebus cadaver ubi abluerunt, sindonis byssinæ fasciis incisis universum ejus corpus involvunt, gummi sublinentes: quo Ægyptii glutinis loco plerunque utuntur. Eo deinde recepto, propinqui ligneum hominis effigie typum faciunt, in qua mox inserunt mortuum, inclusumque ita, reponunt in conclavi loculis talibus dicato, statuentes rectum ad parietem. Sic quidem sumptuosissimo modo curant cadavera. Eos autem qui mediocria volunt, nimium fugientes sumptum, ita apparant: post clysteres unguine quod è cedro gignitur completos mox eodem alvum mortui implerunt, ipsum neque scindentes neque interanea extrahentes, sed per secessum infercientes & impedientes lavationem eadem via relabi, propositis diebus condiunt. quorum dierum ultimo cedrinum unguen, quod prius ingesserant, ex alvo egerunt: quod tantam habet vim, ut una secum alvum atque intestina tabefacta educat. Nitrum autem carnes tabefacit, mortuique tantum cutis & ossa relinquuntur. Ubi ista fecere, sic reddidere mortuum, nihil amplius negocii suscipientes. Tertia conditura hæc est, qua adornantur mortui, qui tenuiori sunt fortuna: Ablutione ubi ventrem percoluerunt, condiunt septuaginta per dies, deinde sic tradunt reportandum. Uxores tamen insignium virorum, non statim

Φασὶ εἶναι τῷ οὐκ ὅσιον πιεζῆσαι τὸ ὄνομα ἐπὶ τοιούτῳ πρήγματι ὀνομάζειν· τὴν δὲ δευτέρην δεικνύασι [a] κατοδεεστέρην τε τούτης καὶ εὐτελεστέρην· τὴν δὲ τρίτην, εὐτελεστάτην. Φράσαντες δὲ, πυνθάνονται παρ' αὐτέων κατὰ ἣν τινα βούλονται σφι σκευασθῆναι τὸν νεκρόν. οἱ μὲν δὴ ἐκποδὼν μισθῷ ὁμολογήσαντες, ἀπαλλάσσονται. οἱ δὲ καταλειπόμενοι ἐν οἰκήμασι, ὧδε τὰ ἀναγκαιότατα τεχνέονται. πρῶτα μὲν σκολιῷ σιδήρῳ λαβὼν τὸν μυζητήρων ἐξάγουσι τὸν ἐγκέφαλον, τὰ μὲν αὐτῷ ὧδε ἐξαγόντες, τὰ δὲ φαρμακα ἐγχέοντες. μετὰ δὲ λίθῳ Αἰθιοπικῷ ὀξέι ἀναρρήξαντες κατὰ τοὺς λαπάρους, ἐξ ὧν· εἴλον τὴν κοιλίην πᾶσαν. ἐκκαθήραντες δὲ αὐτὴν, καὶ διηθήσαντες οἴνῳ φοινικηίῳ, αὖτις διηθέουσι θυμιήμασι τετριμμένοισι [b]. ἔπειτα τὴν νηδὺν σμύρνης ἀκηράτου τετριμμένης, καὶ κασίης, καὶ τῶν ἄλλων θυμιημάτων [c], πλὴν λιβανωτοῦ, πλήσαντες, συρράπτουσι ὀπίσω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, τανύχευσι λίτρῳ [d], κρύψαντες ἡμέρας ἑβδομήκοντα· πλεῦνας δὲ τούτων οὐκ ἔξεστι τανύχευειν. ἐπεὰν δὲ παρέλθωσι αἱ ἑβδομήκοντα, λούσαντες τὸν νεκρὸν, κατειλίσσουσι πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα σινδόνος βυσσίνης τελαμῶσι κατατετμημένοισι, κόμμι προχρίοντες τῷ κόμμι, τῷ δὴ ἀντὶ κόλλης τοῖσι πολλὰ χρέωνται Αἰγύπτιοι. ἐνθεῦτεν δὲ παραδεξάμενοι μιν οἱ προσήκοντες, ποιεῦσι ξύλινον τύπον ἀνθρωποειδέα· ποιησάμενοι δὲ, ἐσεργνῦσι τὸν νεκρόν. καὶ κατακλήσαντες ἔστω, ἱσταμένης ὀρθὴν πρὸς τοῖχον. ἔστω μὲν τῶν τὰ πολυτελέστατα σκευάζουσι νεκρῶν· τῶν δὲ τὰ μέσα βουλομένων, τὴν δὲ πολυτελείην φυλάσσοντας [e], σκευάζουσι ὧδε. ἐπεὰν τὰς κλυστῆρας [f] πλήσωσι δὲ ἀπὸ τοῦ κέδρου ἀλείφαντος γινομένου, ἐν ὧν ἔπλησαν τοῦ νεκροῦ τὴν κοιλίην, ἔστε ἀναλαμόντες αὐτὸν, ἔστε ἐξελόντες τὴν νηδύν· κατὰ δὲ τὴν ἕδρην ἐσηθήσαντες, καὶ διαλαβόντες τὸ κλύσμα τοῦ ὀπίσω ὀδοῦ, ταριχεύσι τὰς προκειμένας ἡμέρας· τῇ δὲ τελευταίῃ ἐξιεῖσι ἐκ τῆς κοιλίης τὴν κεδρίην, τὴν ἔσηκαν πρότερον· ἡ δὲ ἔχει τοσαύτην δύναμιν, ὥστε ἅμα ἑωυτῇ τὴν νηδὺν καὶ τὰ σπλάγχνα κατατήκουσα ἐξάγει. τὰς δὲ σάρκας τὸ νίτρον κατατήκει· καὶ δὴ λείπεται τοῦ νεκροῦ τὸ δέρμα μοῦνον, καὶ τὰ ὀστέα. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ἀπ' ὧν ἔδωκαν ὀπίσω τὸν νεκρὸν, οὐδὲν ἔτι περιποιεῦνται. Ἡ δὲ τρίτη ταριχεύσις ἐστὶ ἥδε, ἣν τοὺς χρήματα ἀσθενεστέρους σκευάζει. συρμαίῃ διηθήσαντες τὴν κοιλίην, ταριχεύσι τὰς ἑβδομήκοντα [g] ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἀπ' ὧν ἔδωκαν ἐκποφορέουσι. Τὰς δὲ γυναῖκας τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν, ἐπεὰν τε-

a δεικνύουσι. b θυμιήμασι τετριμμένοισι. c θυμάτων. d λίτρῳ. e ἐκφόρησιν. f ἐπεὰν κλυστῆρας. g ταριχεύουσι ἑβδομήκοντα.

Ab crocodilo raptus aut fluvio mersus, sacer est. Chemmis urbs, origo Persei.

τελευτήσωσι, ὑπὸ ϖαρεχεύων δίδοῦσι ταριχεύειν, οὐδὲ ὅταν ἀν ὦσι εὐειδέες κάρτα καὶ λόγου ϖλεῦν γυναῖκες· ἀλλ' ἐπεὰν τριταῖοι ἢ τεταρταῖοι γένωνται, οὕτω ϖαραδιδοῦσι τοῖσι ταριχεύουσι. τοῦτο ὧν ϖοιέυσι οὕτω τοῦδε εἵνεκα, ἵνα μὴ σφι οἱ ταριχευταὶ μίσγωνται τῇσι γυναιξί. λαμφθῆναι γάρ τινα φασὶ μισγόμενον νεκρῷ ϖρησφάτῳ γυναικός· καλεῖσθαι δ' ὑπ' ὁμοτέχνων. Ὅς δ' ἂν ἢ αὐτῶν Αἰγυπτίων ἢ ξείνων ὁμοίως ἀπὸ κροκοδείλου ἁρπαχθεὶς, ἢ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ϖοταμοῦ φαίνηται τεθνηὼς, κατ' ἣν ἂν πόλιν ἐξενεχθῇ, τούτους ϖᾶσαν ἀνάγκη ἐστὶ ταριχεύσαντας αὐτὸν, καὶ ϖερισείλαντας ὡς κάλλιστα, θάψαι ἐν ἱρῇσι θήκῃσι. οὐδὲ ψαῦσαι ἔξεστι αὐτοῦ ἄλλον οὐδένα ὅτε τῶν ϖροσηκόντων, ὅτε τῶν φίλων· ἀλλά μιν οἱ ἱρέες αὐτοὶ οἱ τοῦ Νείλου, ὅτε ϖλέον τι ἢ ἀνθρώϖου νεκρὸν, χειρίζοντες θάπτουσι. Ἑλληνικοῖσι δὲ νομαίοισι φάσγοισι χρᾶσθαι. τὸ δὲ σύμπαν εἰπεῖν, μηδὲν ἄλλων μηδαμῶν ἀνθρώϖων νομαίοισι. οἱ μέν νυν ἄλλοι Αἰγύπτιοι ἅτε τὸν ϖάλαι φυλάσσουσι· ἔστι δὲ Χέμμις πόλις μεγάλη νομοῦ τοῦ Θηβαϊκοῦ, ἐγγὺς Νέης πόλιος· ἐν ταύτῃ τῇ πόλι ἔστι Περσέος τοῦ Δανάης ἱρὸν τετράγωνον· ϖερὶ δὲ αὐτὸ φοίνικες ϖεφύκασι. πρὸ δὲ ϖροπύλαια τοῦ ἱροῦ, λίθινά ἐστι, κάρτα μεγάλα· ἐπὶ δὲ αὐτοῖσι ἀνδριάντες δύο ἑστᾶσι λίθινοι μεγάλοι. ἐν δὲ τῷ ϖεριβεβλημένῳ τούτῳ νηός τε ἔνι, καὶ ἄγαλμα ἐν αὐτῷ ἐνέστηκε Περσέος. οὗτοι οἱ Χεμμῖται λέγουσι τὸν Περσέα ϖολλάκις μὲν ἀνὰ τὴν γῆν φαίνεσθαι σφι, ϖολλάκις δὲ ἔσω τοῦ ἱροῦ. σανδάλιόν τε αὐτοῦ ϖεφορημένον εὑρίσκεσθαι, ἐὸν τὸ μέγαθος, δίπηχυ· τὸ ἐπεὰν φανῇ, εὐθυωρέειν ἅϖασαν Αἴγυπτον. ταῦτα μὲν λέγουσι· ϖοιεῦσι δὲ ϖάδε Ἑλληνικὰ τῷ Περσέι. ἀγῶνα γυμνικὸν ϖᾶσι ἀϖὸ ϖάσης ἀγωνίης ἔχοντα· ϖαρέχοντες ἆεθλα, κτήνεα, καὶ χλαίνας, καὶ δέρματα· εἰρομένοισι δέ μοι ὅτι σφι μοῦνοισι ἔωθε ὁ Περσεὺς ἐϖιφαίνεσθαι, καὶ ὅτι κεχωρίδαται Αἰγυπτίων τῶν ἄλλων, ἀγῶνα γυμνικὸν ϖήξαντες, ἔφασαν τὸν Περσέα ἐκ τῶν ἑωυτῶν ϖόλιος γεγονέναι. τὸν γὰρ Δαναὸν καὶ τὸν Λυγκέα ἐόντας Χεμμίτας, ἐκϖλῶσαι ἐς τὴν Ἑλλάδα. ἀϖὸ δὲ τούτων γενεηλογέοντες, κατέβαινον ἐς τὸν Περσέα. ἀϖικόμενον δὲ αὐτὸν ἐς Αἴγυπτον, κατ' αἰτίην τὴν καὶ Ἕλληνες λέγουσι, οἴσοντα ἐκ Λιβύης τὴν Γοργοῦς κεφαλὴν, ἔφασαν ἐλθεῖν καὶ ϖρὸς σφέας, καὶ ἀναγνῶναι τοὺς συγγενέας ϖάντας. ἐκμεμαθηκότα δέ μιν, ἀϖικέσθαι ἐς Αἴγυπτον, τὸ τοῦ Χέμμιος ὄνομα ϖεπυσμένον ϖρὸς τῆς μητρός· ἀγῶνα δὲ οἱ

tim vita defunctas tradunt condiendas, nec quotquot formosæ valde & majoris pretii feminæ fuerunt, sed triduo atque quatriduo post mortem tradunt his unctoribus; ea de causa facientes ita, ne cum feminis isti coeant. Deprehensum enim quendam ajunt cocuntem cum recenti cadavere muliebri, delatumque ab ejusdem artificii socio. Quisquis autem 90
vel ipsorum Ægyptiorum vel externorum deprehendatur, sive à crocodilo raptus, sive ab ipso flumine mortuus, necessarium prorsus est ei civitati ad quam ejectus est, condire, & quam honestissime comparantes sepelire in sacris loculis. quem ne contingere quidem fas est alteri aut propinquorum aut amicorum, sed eum ipsi Nili sacerdotes, utpote majus quiddam quam hominis cadaver manibus tractantes sepeliunt. Græcanicis institu- 91
tis uti recusant, & (ut semel dicam) nullorum hominum aliorum institutis uti volunt. Et hoc quidem ceteri Ægyptii observant. Est autem Chemmis oppidum grande Thebaicæ regionis, prope Neapolin: quo in oppido est templum Persei, Danaæ filii, quadratum ac palmeto circumdatum; antefores hujus templi sunt è saxis, valde magnæ; in his stant duæ grandes è lapide statuæ. In hoc ambitu est templum, & in eo simulacrum Persei: quem Chemmitæ memorant sibi apparere frequenter per terram, frequenter intra templum: ejusque sandalium quod gestabat, inveniri, bicubitali magnitudine: quod postquam apparuerit, exuberare omnem Ægyptum. Hæc quidem ajunt. Celebrant autem Perseo Græcanica hæc; gymnicos ludos faciunt per omne certandi genus, propositis præmiis tum pecorum, tum palliorum, tum pellium. Percontanti autem mihi cur eis solis consueviset apparere Perseus, & cur ab Ægyptiis aliis discreparent edendo gymnico certamine, ajebant Perseum ex ipsorum civitate esse oriundum: Danaum enim & Lynceum, qui essent Chemmitæ, enavigasse in Græciam: à quibus originem posteritatis recensentes deveniebant ad Perseum. Hunc in Ægyptum profectum eam ob caussam quam & Græci dicunt, laturum ex Africa caput Gorgonis, ajebant venisse quoque ad ipsos, ac cognatos omnes agnovisse. quos postquam agnovisset, nomine Chemmis ex matre audito in Ægyptum

οἱ ve-

a καλεῖσθαι. b ἀνθρώϖου. c ἅϖασαν τὴν Αἴγυπτον. d αἰτίην τὴν ἐ.

veniſſe, & ſe ei, quod juſſiſſet, gymni-
12 cum certamen celebrare. Hæc omnia Ægyptii qui ſupra paludes incolunt pro inſtitutis habent. Qui vero in paludibus, utuntur eiſdem quidem quibus ceteri Ægyptii legibus, ut tum alia, tum quod unuſquiſque ducit unam uxorem, quemadmodum Græci: ceterum ad victus facilitatem alia hæc ſunt eis excogitata. Siquidem quum fluvius eſt pleniſſimus & campi ſunt inſtar æquoris, in ipſa aqua oritur ingens vis liliorum, quæ loton Ægyptii vocant. Ea ubi demeſſuerunt, ad ſolem exſiccant: deinde quod medium loti eſt, papaveri aſſimile, poſtquam coxerunt, ex eo faciunt panes aſſos igne. Eſt autem hujus loti radix quoque eſculenta, etiam temperate edulcat, orbiculatum, mali magnitudine. Sunt & alia lilia roſis ſimilia, & ipſa in flumine naſcentia: quorum fructus in alio folliculo adnaſcente ex radice, ſimillimus ſpecie eſt favo veſparum. In eo bellaria inſtar nuclei olivæ innaſcuntur denſa, quæ & tenera comeduntur & arefacta. Iam vero byblum annuam ubi è paludibus extraxerunt, ſuperiorem ejus partem amputantes in aliud quiddam convertunt; quod relictum eſt inferius, longitudine cubitali, id edunt, ac venundant: & ſiqui admodum utili byblo uti cupiunt, in luculento furno torrefactam ita comedunt. Sunt præterea ex eis qui ſolis piſcibus victitant; quos ubi ceperunt, exenteratos ad ſolem ſiccant, ſiccatiſque deinde veſcuntur. In fluminibus non fere gignuntur piſces gregales; ſed qui nutriuntur in ſtagnis, hæc faciunt. Simulac inceſſit eis libido gignendi, gregatim in mare enatant, ducibus maſculis genituram ſpargentibus, quam feminæ conſectantes abſorbent, & ex ea concipiunt. Eædem ubi repletæ in mari ſunt, remeant ſinguli rurſus ad loca ſibi conſueta, non amplius iiſdem anteeuntibus, ſed feminarum eſt ducatus. Gregatim autem præeuntes, faciunt quemadmodum fecerant mares, ova fundentes inſtar milii parva, quæ mares ſequentes deglutiunt. Sunt autem ea milii grana, piſces: quum ex granis quæ manent integra, nec abſorbentur, ſed ubi ſunt nutrita, piſces fiant. Ex his piſcibus qui capiuntur, dum in mare exeunt, capitum ſiniſtram partem attriti apparent: qui autem retro remeantes, dextram habent attritam. idque

οἱ γυμνικὸν αὐτῷ κελεύσαντι, ἐπιτελέειν. Ταῦτα μὲν πάντα οἱ κατύπερθε τῶν ἑλέων οἰκέοντες Αἰγύπτιοι νομίζουσι. οἱ δὲ δὴ ἐν τοῖσι ἕλεσι κατοικημένοι, τοῖσι μὲν αὐτοῖσι νόμοισι χρέωνται τοῖσι καὶ οἱ ἄλλοι Αἰγύπτιοι· καὶ τἆλλα, καὶ γυναικὶ μιῇ ἕκαστος αὐτέων συνοικέει, κατάπερ Ἕλληνες. ἀτὰρ τοῖς ἐπιτελέα τῶν σιτίων, τάδε σφι ἄλλα ἐξεύρηται· ἐπεὰν πλήρης γένηται ὁ ποταμὸς, καὶ τὰ πεδία πελαγίσῃ, φύεται ἐν τῷ ὕδατι κρίνεα πολλὰ, τὰ Αἰγύπτιοι καλέουσι λωτόν. τοῦτ' ἐπεὰν θρέψωσι [a], αὐαίνουσι τοῖς ἡλίου. καὶ ἔπειτα τὸ ἐκ μέσου τοῦ λωτοῦ, τῷ μήκωνι [b] ἐὸν ἐμφερὲς, ὀπτήσαντες, πιεῦνται ἐξ αὐτοῦ ἄρτους ὀπτοὺς πυρί· ἔστι δὲ καὶ ἡ ῥίζα τοῦ λωτοῦ τούτου ἐδωδίμη καὶ ἐγλυκύς [c] ὀπταικέως ἐὸν στρογγύλον, μέγαθος κατὰ μῆλον. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα κρίνεα ῥοδοισι ἐμφερέα, ἐν τῷ ποταμῷ γινόμενα καὶ τοῦτο· ἐξ ὧν ὁ καρπὸς ἐν ἄλλῃ κάλυκι φυόμενος ἐκ τῆς ῥίζης γίνεται κηρῷ σφηκῶν ἰδέην ὁμοιότατον. ἐν τούτῳ τρωκτὰ ὅσον τε πυρῷ ἐλαίης ἐγγίνεται συχνά. τρώγεται δὲ καὶ ἀπαλὰ ταῦτα καὶ αὖα. τῷ δὲ βύβλον τῷ ἐπέτεϊ γινομένῳ, ἐπεὰν ἀναστάσωσι ἐκ τῶν ἑλέων, τὰ μὲν ἄνω αὐτῆς ἀποτάμνουσι, εἰς ἄλλο τι τράπεζαν· τὸ δὲ κάτω λελειμμένον ὅσον τε ὀπὶ πῆχυν, τρώγουσι, καὶ πωλέουσι. οἱ δὲ ἂν καὶ κάρτα βύβλῳ θέλωσι χρῆσθαι τῇ βύβλῳ χρᾶσθαι, ἐν κλιβάνῳ διαφανέϊ πυρώσαντες, οὕτω τρώγουσι. οἱ δέ τινες αὐτῶν ζῶσι ἀπὸ τῶν ἰχθύων μόνων· τοὺς ἐπεὰν λάβωσι, καὶ ἐξέλωσι τοῖσι κοιλίῃσι, αὐαίνουσι τοῖς ἡλίου, καὶ ἔπειτα αὖος ἐόντας σιτέονται. Οἱ δὲ ἰχθύες οἱ ἀγελαῖοι ἐν μὲν τοῖσι ποταμοῖσι ἀμάλα γίνονται· τρεφόμενοι δὲ ἐν τῇσι λίμνῃσι, τοιάδε ποιεῦσι [d]· ἐπεάν σφεας ἐσῇ οἷος καὶ κυίσκεσθαι, ἀγεληδὸν ἐκπλώουσι ἐς τὴν θάλασσαν· ἡγέονται δὲ οἱ ἔρσενες, ἀποῤῥαίνοντες θορόν· αἱ δὲ, ἑπόμεναι ἀνακάπτουσι, καὶ ἐξ αὐτοῦ κυίσκονται· ἐπεὰν δὲ πληρέες γένωνται ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἀναπλώουσι ὀπίσω ἐς ἤθεα τὰ ἑωυτῶν ἕκαστοι. ἡγέονται μέντοι γε οὐκέτι οἱ αὐτοὶ, ἀλλὰ τῶν θηλέων γένεαι ἡγεμονίην. ἡγεύμεναι δὲ ἀγεληδὸν, ποιεῦσι οἷόν περ ἐποίεον οἱ ἔρσενες. τῶν δὲ ὠῶν ἀποῤῥαίνουσι κατ' ὀλίγους τοὺς κέγχρεως· οἱ δὲ ἔρσενες καταπίνουσι ἑπόμενοι [e]. εἰσὶ δὲ οἱ κέγχροι οὗτοι, ἰχθύες. ἐκ δὲ τῶν τεθεωμένων καὶ μὴ καταπινομένων κέγχρεων οἱ τρεφόμενοι, ἰχθύες γίνονται· οἱ δ' ἂν αὐτέων ἀλῶσι ἐκπλώοντες ἐς θάλασσαν, φαίνονται τετριμμένοι τὰ ἐπ' ἀριστερὰ τῶν κεφαλέων· οἱ δ' ἂν ὀπίσω ἀναπλώοντες, τὰ ὀπὶ δεξιὰ

τετρί-

[a] δρέψωσι. [b] τῇ μήκωνι. [c] ἐγγλύσ. [d] ποιέουσι. [e] ἐρχόμενοι.

Q

Piſcium mira fertilitas. Sillicypria præbent materiam lucernis pro oleo. Retia adverſus culices. Navis vectoriæ fabrica.

τετρέφθαι. πάσχουσι δὲ ταῦτα διὰ τόδε· ἐχόμενοι τῆς γῆς ἐπ' ἀριστερὰ καταπλώουσι ἐς θάλασσαν· καὶ ἀναπλώοντες ὀπίσω, τὴν αὐτῆς ἀντέχονται ἐγχριμπτόμενοι, καὶ ψαύοντες ὡς μάλιστα, ἵνα μὴ [a] ἁμάρτοιεν τοῦ ὀρθοῦ διὰ τὸ ῥόον. ἐπεὰν δὲ πληθύεσθαι ἄρχηται ὁ Νεῖλος, τὰ τε κοῖλα τῆς γῆς, καὶ τὰ πέλματα τὰ περὶ τὸ πέλαγος, πρῶτα ἄρχεται πίμπλασθαι [b], διηθέοντος ἐξ ὕδατος ἐκ τοῦ ποταμοῦ· καὶ αὐτίκα τε πλέα γίνεται ταῦτα, καὶ πλῆθος ἰχθύων σμικρῶν πίπλαται πάντα. κόθεν δὲ οἶκε αὐτὰς γίνεσθαι, ἐγώ μοι δοκέω καλαισέειν τάδε. ἐν μὲν προτέρῳ ἔτεϊ ἐπεὰν ἀπολίπῃ ὁ Νεῖλος, οἱ ἰχθύες ἐκτεκόντες ἀπὰ ἐς τὴν ἰλύν, ἅμα τῷ ἐσχάτῳ ὕδατι ἀπαλλάσσονται· ἐπεὰν δὲ περιελθόντος ἐνιαυτοῦ χρόνος πάλιν ἐπέλθῃ τὸ ὕδωρ, ἐκ τῶν ὠῶν τούτων ἐκπαύλια γίνονται οἱ ἰχθύες. καὶ τοὶ μὲν τοὺς ἰχθῦς ὧδε [c] ἔχει. Ἀλείφασι δὲ χρέωνται Αἰγυπτίων οἱ περὶ τὰ ἔλεα οἰκέοντες, ἀπὸ τῶν σιλλικυπρίων ἐκ καρπῶν, τὸ καλεῦσι μὲν Αἰγύπτιοι τῆκι [d]· πιεῦσι δὲ ὧδε· ἐκπρὰ τὰ χείλεα τῶν τε ποταμῶν καὶ τῶν λιμνέων σπείρουσι τὰ σιλλικύπρια ταῦτα, τὰ ἐν Ἕλλησι [e] αὐτόματα ἀγρια φύεται. ταῦτα ἐν τῇ Αἰγύπτῳ σπειρόμενα, καρπὸν φέρει πολλὸν μὲν, δυσώδεα δέ. τοῦτον ἐπεὰν συλλέξωνται, οἱ μὲν, κόψαντες, ἀποπιέζουσι· οἱ δὲ καὶ φρύξαντες ἀπέψυχοι, καὶ τὸ ἀποῤῥέον ἀπ' αὐτοῦ [f] συγκομίζονται. ἔστι δὲ παχὺ, καὶ οὐδὲν ἧσσον ἐξ ἐλαίου τῷ λύχνῳ πρόσφορον· ὀδμὴν δὲ βαρέαν παρέχεται. Πρὸς δὲ τοὺς κώνωπας ἀφόρητος ἐόντας τάδε σφι ἐστὶ μεμηχανημένα· τοὺς μὲν τὰ ἄνω τῶν ἑλέων οἰκέοντας οἱ πύργοι ὠφελέουσι, ἐς οὓς ἀναβαίνοντες, κοιμῶνται [g]· οἱ γὰρ κώνωπες ὑπὸ τῶν ἀνέμων οὐκ οἷοί τε εἰσὶ ὑψοῦ πέτεσθαι. τοῖσι δὲ περὶ τὰ ἕλεα οἰκέουσι τάδε ἀντὶ τῶν πύργων ἄλλα μεμηχάνηται. πᾶς ἀνὴρ αὐτέων ἀμφίβληστρον κέκτηται [h], τῷ τὴν μὲν ἡμέρης ἰχθῦς ἀγρεύει, τὴν δὲ νύκτα αὐτῷ χρᾶται ἐν τῇ ἀναπαύεται κοίτῃ· περὶ παύτῳ ἴσῃσι τὸ ἀμφίβληστρον. καὶ ἤν τινα ἐνδὺς ὑπὸ αὐτῷ, καθεύδει· οἱ δὲ κώνωπες, διὰ μὲν ἐρίου λεπτοῦ ἐλιξάμενον [i] εὐδεῖν, ἢ σινδόνι, διὰ τούτων δάκνουσι· διὰ δὲ τοῦ δικτύου οὐδὲ πειρῶνται ἐρχέειν. Τὰ δὲ δὴ πλοῖα σφι τοῖσι φορτηγέουσι, ἔστι ἐκ τῆς ἀκάνθης ποιεύμενα, τῆς ἡ μορφὴ μέν ἐστι ὁμοιοτάτη [k] τῷ Κυρηναίῳ λωτῷ· τὸ δὲ δάκρυον, κόμμι ἐστί. ἐκ ταύτης ὦν τῆς ἀκάνθης κοψάμενοι ξύλα ὅσον τε διπήχεα, σανιδηδὸν συντιθεῖσι, ναυπηγεύμενοι τρόπον τοιόνδε· περὶ γόμφους πυκνοὺς καὶ μακροὺς περιείρουσι τὰ διπήχεα ξύλα· ἐπεὰν δὲ τρόπῳ τούτῳ ναυπηγήσωνται

que ea de cauſſa patiuntur, quod in mare tendunt, à ſiniſtra terram legentes; & rurſus revertentes, eandem oram ſtringunt incurſantes tangentelque validiſſime, ne itinere aberrent propter aquæ decurſum. Nilo incipiente augeſcere, in primis cava terræ & lacunæ fluvio proximæ impleri incipiunt, percolante aqua ex flumine, & tum hæc ſtatim plena fiunt, tum continuo cuncta piſciculis minutis opplentur. Unde autem veriſimile ſit eos gigni, hoc mihi videor intelligere; ſuperiore anno poſtquam Nilus abſceſſit, piſces qui ova in cæno pepererant, una cum poſtrema abeunt aqua: circumacto rurſus tempore, ubi aqua reſtagnavit, protinus ex his ovis gignuntur piſces. Et circa piſces quidem ita res habet. Porro 94
Ægyptii qui paluſtria accolunt, unguento utuntur ex fructu ſillicypriorum, quod appellant Ægyptii TEKI, hunc in modum conficientes. Sillicypria hæc, quæ apud Græcos ultro agreſtia naſcuntur, ad labra fluminum ſtagnorumque Ægyptii ſerunt, eaque in Ægypto multum quidem fructum ferunt, ſed graveolentem. Hunc ubi collegerunt, alii tuſum, ad ignem, alii in ſartagine coquunt, & quod ex eo defluit excipiunt, pingue quiddam, & non minus ad lucernam idoneum quam oleum, ſed graveolentiam exhibens. Sunt 95
autem adverſus culices, quorum magna vis eſt, hæc ab eis excogitata. Illos quidem qui ſupra paludes incolunt, juvant turres quas dormituri aſcendunt. nam culices ventus prohibet in alto volare. At qui circa paludes habitant, alia turrium vice ſunt machinati, hæc videlicet: Singuli ſuum habent rete, quo per diem piſces capiunt, eodem noctu utuntur ad cubile in quo requieſcunt. Circundant illud reti: deinde ingreſſi ſub illo ſomnum capiunt. qui ſi in veſte involuti aut in ſindone dormirent, eos per iſta culices morderent: per retia vero omnino nec conantur. Naves eorum vectoriæ 96
ſunt factæ è ſpina, cujus figura ſimillima eſt loto Cyrenæo, & cujus lacryma gummi eſt. Ex hac igitur ſpina ligna cædentes, fere bicubitalia, more laterum componunt, hoc modo navem fabricantes: Ligna hæc bicubitalia circum denſos ac longos ſtipites circumnectunt: ubi hunc in modum compegerunt, deſuper tran-

a ἁμαρτήσωσι. b πίμπλαται & mox πίμπλασθαι. c ἰχθύες οὗτοι· καὶ περὶ μὲν τοὺς ἰχθύας οὕτω. d τῆκι. e τὰ δὲ ἐν Ἕλλησι. f ἀποῤῥέον αὐτοῦ. g κοιμέονται. h ἔχει. i ἐλιξάμενον. k ὁμοία.

transtra in illis tendunt. Costis nequaquam utuntur, sed introrsum compages byblo inferciunt. Gubernaculum unum faciunt, & hoc per carinam trajicitur. Malo etiam spineo, & velis ex byblo utuntur. Hæc navigia quidem flumen subire non possunt, nisi luculentus ingruat ventus, verum è terra propter trahuntur. Cum decursu autem hoc pacto feruntur: Est crates ex myricâ facta, vimine arundinum consuta, & lapis perforatus duorum fere talentorum pondo. ex his cratem fune ligatam, in anteriore parte navis finit inferri; lapidem verò alio fune ab tergo. Ita crates impetu aquæ incidente, celeriter meat & trahit barim: hoc enim his navigiis est nomen. Lapis autem dum a tergo trahitur, fundo admotus dirigit cursum. Horum navigiorum ingens apud illos est copia, quorum quædam vehunt multa millia talentorum pondo. Quum regionem supergressus est Nilus, solæ urbes apparent extantes, insulis Ægæi maris fere assimiles. Nam cetera Ægypti, pelagus sunt: ipsæque urbes solæ extant. Nec jam, quum hoc contingit, per alveos fluminis, sed per medium campi transmittuntur. Ex Naucrati quidem si ascendas Memphin versus, juxta pyramides ipsas fit navigatio: sed etiam hæc tunc nulla est, verum juxta acumen Delta & urbem Cercasorum. A mari autem & Canobo Naucratin versus per campum navigans ad Anthyllam urbem venies, & illam quæ vocatur Archandri. Harum urbium Anthylla, quæ est insignis, datur peculiaris in calceamenta uxori semper ejus qui in Ægypto regnat. quod factum est ex quo Ægyptus fuit ditionis Persarum. Altera videtur mihi nomen habere ab Archandro Danai genero, Phthii filio, Achæi nepote. Archandri enim urbs nominatur. Sit forsitan & alius quis Archandrus; nequaquam tamen Ægyptium nomen est. Hactenus quæ vidi, quæ novi, quæ interrogando percepi dicta sunt: hinc pergam disserere sermones Ægyptios quos audivi, addens & aliquid quod ipse viderim. MINEM, qui primus apud Ægyptum regnavit, ajebant sacerdotes pontibus seperavisse quoque Memphin. nam fluvium totum præterlabi montem fabulosum Africam versus. hunc ergo regem supra Memphin centum circiter inde stadia an-

τοι, ζυγὰ ὑπὸ πολῆς πύλης [a] αὐτῶν. νομεῦσι δὲ ἑδὲν χρέωνται· ἔσωθεν δὲ τὰς ἁρμονίας ἐν ὧν ἐμπλέωσιν τῇ βύβλῳ. πηδάλιον δὲ ἓν ποιεῦνται, καὶ τὸν μᾶστὸν διὰ τρόπιος διαβύνεται [b]. ἱστῷ δὲ ἀκανθίνῳ χρέωνται, ἱστίοισι δὲ βυβλίνοισι. ταῦτα τὰ πλοῖα ἀνὰ μὲν τὸ ποτᾰμὸν ὀ δυνάνται [c] πλέειν, ἢν μὴ λαμπρὸς ἄνεμος ἐπέχῃ· ἐκ γῆς δὲ παρέλκεται. καταῤῥόον δὲ κομίζεται ὧδε· ἔστι ἐκ μυρίκης πεποιημένη θύρη, κατερῥαιμμένη ῥίπτει καλάμων, καὶ λίθος τετρημένος διτάλαντος μάλιστά κη σταθμόν. τούτων τὸν μὲν θύρην δεδεμένην κάλῳ ἔμπροσθε ἐς πλοῖα ἀπιεῖ ὑπιφέρεσθαι, τὸν δὲ λίθον ἄλλῳ κάλῳ ὄπισθε. ἡ μὲν δὴ θύρη, ἐς ῥόον ἐμπίπτουσα, χωρέει ταχέως, καὶ ἕλκει τὸν βάριν· (τοῦτο γὰρ δὴ ὄνομά ἐστι τοῖσι πλοίοισι τούτοισι) ὁ δὲ λίθος ὄπισθεν ἑλκόμενος [d], καὶ ἐὼν ἐν βυσσῷ, κατευθύνει τὸν πλόον. ἔστι δὲ σφι τῶν πλοίων τούτων πλήθεϊ πολλά, καὶ ἄλλα ἔνια πολλὰς χιλιάδας ταλάντων. Ἐπεὰν δὲ ἐπέλθῃ ὁ Νεῖλος τὸν χῶρον, αἱ πόλιες [e] μοῦναι φαίνονται ὑπερέχουσαι, μάλιστά κη ἐμφερέες τῇσι ἐν τῷ Αἰγαίῳ πόντῳ [f] νήσοισι. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς Αἰγύπτου, πέλαγος γίνεται· αἱ δὲ πόλιες μοῦναι ὑπερέχουσι. παραμείβονται ὦν, ἐπεὰν τοῦτο γένηται, οὐκέτι κατὰ τὰ ῥέεθρα ἐς ποταμόν, ἀλλὰ διὰ μέσου ἐς πεδίου. ἐς μέν γε Μέμφιν ἐκ Ναυκράτιος ἀναπλώοντι, παρ' αὐτὰς τὰς πυραμίδας γίνεται ὁ πλόος. ἔστι δὲ ἄλλη ἔτι, ἀλλὰ παρὰ τὸ ὀξὺ τοῦ Δέλτα, καὶ παρὰ Κερκάσωρον πόλιν. ἐς δὲ Ναύκρατιν ἀπὸ θαλάσσης καὶ Κανώβου διὰ πεδίου πλέων, ἥξεις κατ' Ἀνθυλλάν τε πόλιν, καὶ τὴν Ἀρχάνδρου καλεομένην. Τούτων δὲ ἡ μὲν Ἀνθυλλα, ἐοῦσα λογίμη πόλις, ἐς ὑποδήματα ἐξαίρετος δίδοται τοῦ αἰεὶ βασιλεύοντος Αἰγύπτου τῇ γυναικί. τοῦτο δὲ γίνεται ἐξ ὅσου ὑπὸ Πέρσῃσι ἐστὶ Αἰγυπτίοισι. ἡ δὲ ἑτέρη πόλις δοκέει μοι τὸ οὔνομα ἔχειν ἀπὸ τοῦ Δαναοῦ γαμβροῦ Ἀρχάνδρου τοῦ Φθίου, τοῦ Ἀχαιοῦ. καλέεται γὰρ δὴ Ἀρχάνδρου πόλις. εἴη δ' ἂν καὶ ἄλλός τις Ἄρχανδρος· ἀτρεκὲς μέντοι γε Αἰγύπτιον τὸ οὔνομα. Μέχρι μὲν τούτου, ὄψις τε ἐμὴ, καὶ [g] γνώμη, καὶ ἱστορίη ταῦτα λέγουσά ἐστι· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε, Αἰγυπτίους ἐρχόμενος λόγους ἐρέων, κατὰ ἤκουον. προσέσται δὲ αὐτοῖσι [h] τι καὶ τῆς ἐμῆς ὄψιος. Τὸν Μῖνα [i] πρῶτον βασιλεύσαντα Αἰγύπτου, οἱ ἱρέες ἔλεγον τοῦτον μὲν ἀποχωσαι καὶ τὴν [k] Μέμφιν. τὸν γὰρ ποταμὸν πάντα ῥέειν παρὰ τὸ ὄρος τὸ ψαμμῖτον [l] πρὸς Λιβύης· τὸν δὲ Μῖνα ἄνωθεν, ὅσον τι ἑκατὸν σταδίους ἀπὸ Μέμφιος, καὶ πρὸς μεσαμβρίης

ἀγκῶ-

a τείχεσι. b διαβαίνεται. c δύνανται. d ὄπισθ. ἑλκόμενος. e πόλις. f κόλπῳ. g ὄψις τε ἐμοὶ, καὶ. h δὲ τοι καὶ αὐτοῖσι. i Μῆνα bis & mox Μηνί: sed eodem id tendit, quo cap. IV. k ἀποχῶσαι τὴν. l ψαμμίον.

Memphis ab eo condita & quomodo. Templum Vulcani. Reges cccxxx. Nitocris regina. Mœris rex. Sesostris.

ἀγκῶνα περιχώσαντα, τὸ μὲν ἀρχαῖον ῥέεθρον ἀποξηρᾶναι, τὸν δὲ ποταμὸν ὀχετεῦσαι, τὸ μέσον τοῦ ὄρεος ῥέειν. ἔτι δὲ καὶ νῦν ὑπὸ Περσέων ὁ ἀγκὼν ἔστι τοῦ Νείλου ὃς ἀπεργμένος ῥέει, ἐν φυλακῇσι μεγάλῃσι ἔχει, φερόμενος ἀνὰ πᾶν ἔτος. εἰ γὰρ ἐθελήσουσι ῥῆξαι ὑπερβλῶαι ὁ ποταμὸς ταύτῃ, κίνδυνος πάσῃ Μέμφι καταπλυσθῆναί ἐστι. ὡς δὲ τῷ Μινὶ τούτῳ τῷ πρώτῳ γενομένῳ βασιλεῖ χέρσον γεγονέναι τὸ ἀπεργμένον, τοῦτο μέν, αὐτῷ [a] πόλιν κτίσαι ταύτην, ἥτις νῦν Μέμφις καλέεται. ἔστι γὰρ καὶ ἡ Μέμφις ἐν τῷ στεινῷ τοῦ Αἰγύπτου· ἔξωθεν δὲ αὐτῆς περιορύξαι λίμνην ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ πρὸς βορέην τε καὶ πρὸς ἑσπέρην [b]. τὰ γὰρ πρὸς τὴν ἠῶ αὐτὸς ὁ Νεῖλος ἀπέργει. τοῦτο δὲ, τὸ Ἡφαίστου τὸ ἱρὸν ἱδρύσασθαι ἐν αὐτῇ, ἐὸν μέγα τε καὶ ἀξιαπηγήτοτατον. Μετὰ δὲ τοῦτον, κατέλεγον οἱ ἱρέες ἐκ βύβλου ἄλλων βασιλέων τριηκοσίων τε καὶ τριήκοντα ὀνόματα. ἐν τοσαύτῃσι γενεῇσι ἀνθρώπων, ὀκτωκαίδεκα μὲν Αἰθίοπες ἦσαν, μία δὲ γυνὴ ἐπιχωρίη· οἱ δὲ ἄλλοι, ἄνδρες Αἰγύπτιοι. τῇ δὲ γυναικὶ ὄνομα ἦν, ἥτις ἐβασίλευσε, τόπερ ἐν τῇ [c] Βαβυλωνίῃ, Νίτωκρις. τὴν ἔλεγον τιμωρέσασθαι ἀδελφεῷ, τὸν Αἰγύπτιοι βασιλεύοντα σφέων ἀπέκτειναν· ἀποκτείναντες δὲ, ἔπειτα σκείνῃ ἀπέδοσαν τὴν βασιληίην· τούτῳ τιμωρέσασθαι, πολλοὺς Αἰγυπτίων ἀμφιθεῖσα δόλῳ. ποιησαμένην γάρ μιν οἴκημα πεμμήκες, ὑπόγαιον, καινοῦσθαι τῷ λόγῳ, νόῳ δὲ ἄλλα μηχανᾶσθαι. καλέσασαν [d] δέ μιν Αἰγυπτίων τοὺς μάλιστα μεταιτίους τοῦ φόνου ἥδεε πολλοὺς ἐστιᾶν· δαινυμένοισι δὲ, ἐπεῖναι τὸν ποταμὸν δι' αὐλέων κρυπτοῦ μεγάλου. ταύτης μὲν περὶ τοσαῦτα ἔλεγον. πλὴν ὅτι αὐτήν μιν, ὡς [e] τοῦτο ἐξέργασε, ῥίψαι ἐς οἴκημα ἀποδοὺς πλέον, ὅκως ἀτιμώρητος γένηται. Τῶν δὲ ἄλλων βασιλέων, οὐ γὰρ ἔλεγον οὐδεμίην ἔργων ἀπόδεξιν, κατ' οὐδὲν εἶναι λαμπρότητος, πλὴν ἑνὸς τοῦ ἐσχάτου αὐτῶν Μοίριος. τοῦτον δὲ ἀποδέξασθαι μνημόσυνα, τοῦ Ἡφαίστου τὸ πρὸς βορέην ἄνεμον πεποιημένα προπύλαια, λίμνην τε ὀρύξαι, τῆς ἡ περίοδος ἐσῶν [f] ἐστὶ σταδίων ὕστερον δηλώσω· πυραμίδας τε ἐν αὐτῇ οἰκοδομῆσαι, τοῦ μεγάθεος πέρι, ὁμοῦ αὐτῇ τῇ λίμνῃ ἐπιμνήσομαι. τοῦτον μὲν τοσαῦτα ἀποδέξασθαι· τὸν δὲ πάντα ἄλλων οὐδέν. Παραμειψάμενος δὴ τούτους, τοῦ ἐπὶ τούτοισι γενομένου βασιλέος, τῷ οὔνομα ἦν Σέσωστρις, τούτου

anfractum fluminis meridiem versus aggesta humo arefecisse quidem pristinum alveum; sed flumen facto alveo duxisse, ut per medium montium flueret. Adeo nunc quoque sub Persis iste anfractus Nili qui coercitus fluit, magnis præsidiis custoditur, quotannis obseptus. Quod si refringens flumen velit ea parte redundare, omnis Memphis adibit periculum ne aquis operiatur. Ab hoc Mine, qui primus extitit rex, quum id unde abactus erat fluvius, facta esset continens, partim eidem urbem hanc condidisse quæ nunc Memphis appellatur. (est enim quoque Memphis in angustiis Ægypti sita) & extra eam aquilonem versus & vesperum ex flumine circumfodisse stagnum; (nam ab aurora ipse Nilus abigit) partim in ea urbe extruxisse templum Vulcani magnum & memoratu dignissimum. Post 100
hunc recensebant è libro sacerdotes nominatim alios trecentos ac triginta reges. In quibus tot ætatibus hominum, octo & decem fuissent Æthiopes, & una mulier indigena: ceteri, viri Ægyptii. Mulieri quæ regnavit, fuit nomen idem quod in Babylonia, NITOCRIS. Quam dicebant ultam fuisse fratrem, ab Ægyptiis, apud quos regnabat, interemptum: quum eo interempto, regnum ad hanc detulissent. ultam autem fratrem, multis Ægyptiorum dolo absumptis. Nam extruxisse eam perlongum ædificium subterraneum, per causam quidem novi operis, animo autem aliud agitantem: & convocatis ad convivium multis, quos præcipue noverat fraternæ cædis autores, per occultum magnum canalem immisisse flumen discumbentibus. Hæc quidem de illa referebant, atque insuper quum id fecisset eam jecisse se in conclave cineris plenum, quò impunita esset. Aliorum au- 101
tem regum (non enim referebant aliquam operum spectationem) nullum esse splendorem, nisi unius, qui postremus horum extitit MOERIS. Hunc enim monumenta extruxisse Vulcani antefores, ad ventum aquilonem vergentes: & stagnum fodisse, cujus ambitus quot sit stadiorum, posterius aperiam: & pyramides in eo erexisse, de quarum magnitudine simul cum ipso lacu mentionem faciam. Hunc itaque tantum operum edidisse: alios autem nihil prorsus. Istos ergo præ- 102
tergressus, ejus, qui his successit, regis nomine SESOSTRIS mentionem habebo.

a τῷ μὲν αὐτῷ. b ἑσπέρην. c τόπερ τῇ. d καλέσαντα. e αὐτὸν μὲν, ὡς. f ἡ περίοδος ἐστὶ ὅσων

Marc vadoſum & non navigabile. Gentes ad meridiem ſubigit Seſoſtris. Ejuſdem expeditio terreſtris & felix uſque Scythas & Thracas, ac cippi paſſim poſiti. Colchi progenies Ægyptia. Circumciſa virilia.

bebo. Iſtum dicebant ſacerdotes, primùm quidem longis navibus ex Arabico ſinu profectum, rubri maris accolas in ſuam poteſtatem redegiſſe: uſque dum progrediens longius, venit in mare non jam navigabile vadis. Illinc ubi retro ſe in Ægyptum recepiſſet, ſecundum ſacerdotum commemorationem, coacto ingenti exercitu per continentem perrexiſſe; omneſque gentes, quæ occurrerent ſubegiſſe. Et quaſcunque earum nanciſcebatur fortes & vehementer ſtudioſas libertatis, in earum regionibus cippos ſtatuebat, indicantes per litteras ſuum nomen & patriam, & quemadmodum ipſe illas ſuis viribus ſubegiſſet: quarum vero urbes nullo prœlio & facile cepiſſet, harum cippis inſcripſit eadem, quæ ſcripſerat eis gentibus, quæ viriles extiterant; atque etiam adſcripſit muliebria genitalia, planum facere volens, illas imbelles extitiſſe. Hæc faciendo peragrabat continentem, donec ex Aſia in Europam tranſgreſſus, Scythas ſubegit & Thraces; ad quos uſque & non ulterius mihi videtur Ægyptius exercitus perveniſſe, quoniam in iſtorum terra tituli poſiti apparent, non ultra. Hinc digreſſus retro abiit, & poſteaquam ad Phaſin flumen ſubſedit, quid inde contigerit, non habeo liquide dicere, utrum ipſe rex Seſoſtris, diviſo ſuo exercitu, partem qualemcunque reliquerit ad eam regionem incolendam, an aliqui militum pertæſi peregrinationis errorem circa fluvium Phaſin ſubſtiterint. Nam Colchi videntur Ægyptii eſſe: quod ipſe prius cogitatum quàm ex aliis auditum refero. Cujus rei quum mihi cura inceſſiſſet ut utroſque percontarer, magis Colchi reminiſcebantur Ægyptiorum, quam Ægyptii Colchorum. Dicebant autem Ægyptii ſe opinari Colchos è Seſoſtris eſſe exercitu. Ipſe autem ex hoc conjectabam, quod atro colore ſunt & criſpo capillo, (tametſi hoc pro nihilo putari poſſet, quum & alii ſint hujuſcemodi) ſed magis etiam inde, quod ſoli omnium hominum Colchi & Ægyptii & Æthiopes ab initio pudenda circumcidunt. Nam & Phœnices & Syri, qui ſunt in Palæſtina, didiciſſe ab Ægyptiis & ipſi confitentur. Syrii vero qui fluvium Thermodontem & Parthenium accolunt, & horum contermini Macrones, à Colchis ſe nuper didiciſſe ajunt. Hi enim ex hominibus ſoli

τῷ μνήμῃ ποιήσομαι· τὸν ἔλεγον οἱ ἱρέες πρῶτον μὲν πλοίοισι μακροῖσι ὁρμηθέντα ἐκ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, τοὺς αὖθις τὴν [a] Ἐρυθρὴν θάλασσαν καταικημένους καταστρέφεσθαι. ἐς ὃ πλέοντά μιν αὖτις, ἀπικέσθαι ἐς θάλασσαν, οὐκέτι [b] πλωτὴν ὑπὸ βραχέων. ἐνθεῦτεν ὦν, ὡς ὀπίσω [c] ἀπίκετο ἐς Αἴγυπτον, κατὰ τὰ ἱρέων τὴν φάτιν, στρατὸν πολλὸν τῶν λαῶν ἠλαύνει διὰ τῆς ἠπείρου, πᾶν ἔθνος τὸ ἐμποδὼν καταστρεφόμενος. ὁτέοισι μέν νυν αὐτέων ἀλκίμοισι ἐνετύγχανε, καὶ δεινῶς γλιχομένοισι περὶ τῆς ἐλευθερίης, τούτοισι μὲν στήλας ἐνίσῃ [d] ἐς τὰς χώρας, διὰ γραμμάτων λέγουσας τό, τε ἑωυτοῦ οὔνομα, καὶ τὴν πατρίδα, καὶ ὡς δυνάμι [e] τῇ ἑωυτοῦ κατεστρέψατο σφέας· ὁτέων δὲ ἀμαχητὶ καὶ ῥᾳδίως παρέλαβε τὰς πόλιας [f], τούτοισι δὲ ἐνέγραφε ἐν τῇσι στήλῃσι κατὰ ταυτὰ καὶ τοῖσι ἀνδρηίοισι τῶν ἐθνέων γνωμένοισι· καὶ δὴ καὶ αἰδοῖα γυναικὸς περισενέγραφε [g], δῆλα βουλόμενος ποιέειν ὡς εἶησαν [h] ἀνάλκιδες· Ταῦτα δὴ ποιέων, διεξήιε τὴν ἤπειρον· ἐς ὃ ἐκ τῆς Ἀσίης ἐς τὴν Εὐρώπην διέβαινε, τούς τε Σκύθας κατεστρέψατο καὶ τοὺς Θρῄκας. ἐς τούτους δέ μοι δοκέει καὶ ὁ περισσότατος ἀπικέσθαι ὁ Αἰγύπτιος στρατός. ἐν μὲν γὰρ τῇ τούτων χώρῃ φαίνονται σταθεῖσαι αἱ στῆλαι· τὸ δὲ περαιτέρω τούτων, οὐκέτι. ἐνθεῦτεν δὴ ἀναστρέψας ὀπίσω ἤιε· καὶ ἐπεί τε ἦλθε ἐπὶ Φᾶσιν ποταμόν, οὐκ ἔχω τὸ ἐνθεῦτεν ἀτρεκέως εἰπεῖν εἴτε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Σέσωστρις ἀποδασάμενος τὸ ἑωυτοῦ στρατιῆς μόριον ὁσονδὴ, αὐτὸ καταλείπει [i] τῆς χώρης οἰκήτορας· εἴτε τινὲς τῶν στρατιωτέων τῇ [k] πλάνῃ αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, περὶ Φᾶσιν ποταμὸν κατέμειναν. φαίνονται μὲν γὰρ ἐόντες οἱ Κόλχοι Αἰγύπτιοι. νοήσας δὲ πρότερον αὐτὸς, ἢ ἀκούσας ἄλλων, λέγω. ὡς δέ μοι ἐν φροντίδι ἐγένετο, ἠρώτεον ἀμφοτέρους· καὶ μᾶλλον οἱ Κόλχοι ἐμεμνέατο τῶν Αἰγυπτίων, ἢ οἱ Αἰγύπτιοι τῶν Κόλχων. νομίζειν δὲ ἔφασαν Αἰγύπτιοι τὸν Σεσώστριος στρατὸν εἶναι τοὺς Κόλχους. αὐτὸς δὲ εἰκάσας τῇδε, καὶ ὅτι μελάγχροές εἰσι καὶ ὀλότριχες. καὶ τοῦτο μὲν ἐς οὐδὲν ἀνήκει· εἰσὶ γὰρ καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι. ἀλλὰ τοῖσι δὴ καὶ μᾶλλον [l], ὅτι μοῦνοι πάντων ἀνθρώπων Κόλχοι καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Αἰθίοπες περιτάμνονται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα. Φοίνικες δὲ καὶ Σύροι [m] οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, καὶ αὐτοὶ ὁμολογέουσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι· Σύροι δὲ οἱ περὶ Θερμώδοντα καὶ Παρθένιον ποταμὸν, καὶ Μάκρωνες οἱ τούτοισι ἀσυγγείτονες ἐόντες, λέγουσι νεωστὶ μεμαθηκέναι· οὗτοι γάρ εἰσι οἱ περιτομνόμενοι

a τὴν περὶ τῶν. b μηκέτι. c δι', ὀπίσω. d ἀνίσῃ. e δυνάμι. f πόλις. g περισανίγραφε. h εἰσὶν ἦσαν. i κατέλιπε. k τριβῇ ἐν τῇ. l δὴ μᾶλλον. m Σύριοι

Quinam Phœnices non circumciderint. Linum Colchicum & Ægyptium. Cippos duos vidit auctor circa Ioniam, male intellectos de Memnone. Periculum Sesostri a fratre in reditu.

μενοι ἀνθρώπων μοῦνοι· καὶ οὗτοι Αἰγυπτίοισι φαίνονται μιεῦντες κατὰ ταῦτα. αὐτῶν δὲ Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιόπων οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὁκότεροι παρὰ τῶν ἑτέρων ἐξέμαθον. ἐχαῦον γὰρ δή τι φαίνεται ἐόν· ὡς δὲ ἐπιμισγόμενοι Αἰγύπτῳ ἐξέμαθον, μέγα μοι καὶ τόδε τεκμήριον γίνεται [a]. Φοινίκων ὁκόσοι τῇ Ἑλλάδι ἐπιμίσγονται, οὐκέτι Αἰγυπτίους μιμέονται κατὰ τὰ αἰδοῖα, ἀλλὰ τῶν ἐπιγινομένων ἀπαθέα τὰ αἰδοῖα. Φέρε γνῶ καὶ [b] ἄλλο εἴπω περὶ τῶν Κόλχων, ὡς Αἰγυπτίοισι παραπλήσιοί εἰσι. λίνον μοῦνοι ἔτοί τε καὶ Αἰγύπτιοι ἐργάζονται καὶ κατὰ [c] ταῦτα. καὶ ἡ ζόη πᾶσα καὶ ἡ γλῶσσα ἐμφερὴς ἐστὶ ἀλλήλοισι. λίνον δὲ τὸ μὲν Κολχικὸν, ὑπὸ Ἑλλήνων Σαρδονικὸν κέκληται· τὸ μέντοι ἀπ' Αἰγύπτου ἀπικνεύμενον, καλέεται Αἰγύπτιον. Αἱ δὲ σῆλαι, τὰς ἴσα κατὰ τὰς χώρας ὁ [d] Αἰγύπτου βασιλεὺς Σέσωστρις, αἱ μὲν πλεῦνες οὐκέτι φαίνονται πεπτεῦσαι· ἐν δὲ τῇ Παλαιστίνῃ Συρίῃ αὐτὸς ὤρεον ἑστώς, καὶ τὰ γράμματα τὰ εἰρημένα ἐπεόντα, καὶ γυναικὸς αἰδοῖα. εἰσὶ δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην δύο τύποι ἐν πέτρῃσι ἐγκεκολαμμένοι τούτου δὲ ἀνδρὸς, τῇ τε ἐκ τῆς Ἐφεσίης ἐς Φώκαιαν ἔρχονται [e], καὶ τῇ ἐκ Σαρδίων ἐς Σμύρνην. ἑκατέρωθι δὲ [f] ἀνὴρ ἐγγεγλυμμένος, μεγάθεϊ πέμπτης ἀπαρτίης, τῇ μὲν δεξιῇ χειρὶ ἔχων αἰχμὴν, τῇ δὲ ἀριστερῇ τόξα [g], καὶ τὴν ἄλλην σκευὴν ὡσαύτως· καὶ γὰρ Αἰγυπτίην καὶ Αἰθιοπίδα ἔχει. ἐκ δὲ τοῦ ὤμου ἐς τὸ ἕτερον ὦμον διὰ τῶν στηθέων γράμματα ἱερὰ Αἰγύπτια διήκει ἐγκεκολαμμένα, λέγοντα τάδε, ΕΓΩ ΤΗΝΔΕ ΤΗΝ ΧΩΡΗΝ ΩΜΟΙΣΙ ΤΟΙΣΙ ΕΜΟΙΣΙ ΕΚΤΗΣΑΜΗΝ. ὅστις δὲ καὶ ὁκόθεν ἐστὶ, συγγράψαι μὲν οὐ δηλοῖ, ἐπέρωθι δὲ δεδήλωκε. τὰ δὲ καὶ μετιξέτεροι τῶν θεησαμένων, Μέμνονος εἰκόνα εἰκάζουσί μιν εἶναι, πολὺ τοῦ ἀληθέος ἀποπεπλημμένοι. Τοῦτον δὴ τὸν Αἰγύπτιον Σέσωστριν ἀναχωρέοντα, καὶ ἀνάγοντα πολλοὺς [h] ἀνθρώπους τῶν ἐθνέων τῶν τὰς χώρας κατεστρέψατο, ἔλεγον οἱ ἱρέες, ἐπεί τε ἐγένετο ἀναχωμιζόμενος ἐν Δάφνῃσι τῇσι Πηλουσίῃσι, τὸν ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ [i], τῷ ἐπέτρεψε Σέσωστρις τὴν Αἴγυπτον, τοῦτον δὴ ξείνια αὐτὸν καλέσαντα, καὶ σὺν αὐτῷ τοὺς παῖδας, περιθεῖναι ἔξωθεν τὴν οἰκίην ὕλην· περιθεινάντων δὲ, ὑποπρῆσαι. τὸν δὲ ὡς μαθεῖν τοῦτο, αὐτίκα συμβουλεύσασθαι τῇ γυναικί· καὶ γὰρ δὴ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτὸν ἅμα ἄγεσθαι. τὴν δέ οἱ συμβουλεῦσαι, τῶν παίδων ἐόντων ἓξ, τοὺς δύο δεῖν τὴν πυρὴν ὑπτιάσαντα,

soli sunt qui circumciduntur: & apparet eos hoc facere more eodem Ægyptiis. Ipsi vero Ægyptii atque Æthiopes, non queo dicere utri ab utris didicerint. nam videtur esse aliquid antiquum. Sed quod ex Ægypto, quum illic commercium haberent, didicerint, magnum mihi conjectanti robur est, quod Phœnices quotquot cum Græcis commercium habent, non amplius circa virilia imitantur Ægyptios, sed eorum qui nascuntur, virilia non circumcidunt. Agedum & aliud 104
de Colchis dicam, quemadmodum sint similes Ægyptiorum. Hi soli atque Ægyptii linum, & quidem eadem ratione elaborant: omnisque utrorumque vita & lingua similis est. Linum autem Colchicum à Græcis Sardonicum appellatum est, quum illud quod ab Ægypto venit, appelletur Ægyptium. Titulorum quos 105
Sesostris rex Ægypti per regiones exercit, plerosque jam patet non superesse. quosdam vero in Syria Palæstina ipse vidi superstites, & inscriptos, tum quibus dixi litteris, tum mulieris genitalibus. Circa Ioniam quoque duæ hujus viri figuræ visuntur in petris incisæ: una quidem quâ ex Ephesio agro Phocæam itur, altera vero, quâ è Sardibus Smyrnam versus. In utraque insculptus est vir magnitudine quinûm palmorum, dextra spiculum tenens, sinistra arcus, ceteramque item armaturam & Ægyptiam & Æthiopicam gestans: & ex humero ad alterum humerum pertinent per pectora sacræ litteræ Ægyptiæ insculptæ hæc indicantes: HANC EGO REGIONEM MEIS OBTINUI HUMERIS. Quis tamen aut cujas fuerit, hîc quidem non indicat, sed indicavit alibi. Ea quidam conspicati, Memnonis imaginem esse conjectant, multum à veritate relicti. Hunc 107
igitur Sesostrin Ægyptium sacerdotes dicebant, redeuntem, multosque mortales earum gentium, quarum regiones subegerat, adducentem, eundem, posteaquam ad Daphnas Pelusias revertens venerat, fuisse à fratre suo, quem Ægypto Sesostris præfecerat, ad hospitalia officia invitatum una cum liberis: & quum ille domum exterius materia circumstipasset, struemque incendisset, re hunc intellecta extemplo cum uxore deliberasse, (nam & uxorem simul duxerat) & ea suadente, ut duos è sex liberis super pyram ex-

ten-

a τόδε μαρτύριον γίνεται. b φέρε δὴ. c ἐργάζονται κατὰ. d καὶ χώρην. e καταίσχονται. f ἑκατέρωθι δὲ. g τόξον. h πολέμου. i αὐτοῦ.

Sesostris fratrem punit: captivi trahunt lapides ad templum Vulcani & fossis secant regionem, cujus agri æqualiter adsignantur. Geometriæ origo. Æthiopia paret Sesostri, cujus statua ad Vulcani.

tendens, pontem imponeret parti ardenti, super quos ipsi transeuntes evaderent, ita feciſſe: & duobus filiis ita combuſtis, ceteros una cum patre fuiſſe ſervatos. Seſoſtrin in Ægyptum reverſum, ultionem de fratre ſumpſiſſe: quam vero multitudinem è terris in poteſtatem redactis abduxerat, ea uſum in hæc fuiſſe. Nempe iſti fuerunt, qui ſub hoc rege immenſæ longitudinis lapides in templum Vulcani portatos traxerunt, quique divortia aquarum, quæ nunc in Ægypto ſunt, cuncta fodiebant neceſſitate adacti, faciebantque non volentes, ut Ægyptum, totam prius equis & plauſtris agendis ubique idoneam, redderent his carentem. Nam ab eo tempore Ægyptus, quæ omnis campeſtris eſt, inequitabilis & plauſtris inhabilis extitit, propter multiplices foſſas & omnigenis modis ductas. Sic autem terram rex ſcindendam putavit, quia civitates quæ non accolerent flumen, ſed in medio Ægypti eſſent, refluente flumine laborantes penuria aquarum denſioribus utebantur potionibus è puteis. Propter hæc Ægyptus inciſa eſt; & ab hoc rege, ut dicebant, regio in omnes Ægyptios diſpartita, ſoli quadrati æqua portione viritim per ſortem data: atque hinc proventus inſtituti, impoſita penſione, quam illi quotannis ſolverent. Quod ſi cujus portionem alluvione flumen decurtaſſet, is adiens regem, rei quæ contigerat certiorem faciebat. rexque ad prædium inſpiciendum mittebat qui metirentur quanto minus factum eſſet, ut ex reſiduo pro portione taxatum vectigal penderetur: atque hinc geometria orta mihi videtur in Græciam tranſcendiſſe. Nam polum & gnomonem, & duodecim diei partes à Babyloniis Græci didicerunt. Solus hic Ægyptius rex imperio potitus eſt Æthiopiæ: monumentum quoque reliquit ante ædem Vulcani, lapideas ſtatuas, duas quidem tricenûm, ſe & uxorem; quatuor autem filios, vicenûm ſingulas cubitorum. His ſtatuis longo poſt tempore quum Darii Perſæ ſtatua anteponeretur, non tulit id ſacerdos Vulcani, negans eum tales res geſſiſſe quales geſſiſſet Seſoſtris Ægyptius: quippe qui cum alias nationes non pauciores quam Darius, tum vero Scythas ſubegiſſet; Darium autem Scythas vincere non potuiſſe, eoque iniquum eſſe eum qui rebus geſtis non ſupergre-

πέναντα, γεφυρῶσαι τὸ καιόμενον, αὐτὸς δὲ ἐφ' ἐκείνων ὑπερβαίνοντας ἐκσώζεσθαι. ταῦτα ποιῆσαι τὸ Σέσωστριν· καὶ δύο μὲν τῶν παίδων κατακαῦναι τρόπῳ τοιούτῳ [a]. τοὺς δὲ λοιποὺς ἀποσωθῆναι ἅμα τῷ πατρί. Νοστήσαντα δὲ ὁ Σέσωστρις ἐς τὴν Αἴγυπτον, καὶ τισάμενον τὸν ἀδελφεόν, τῷ μὲν ὁμίλῳ τῶν ἐπαγαγετο, τοὺς χώρας καταπρήσαι, τούτῳ μὲν πάντα ἐχρήσατο· τοὺς τε οἱ λίθους τοὺς ὑπὸ τούτου βασιλέος κομισθέντας ἐς τὸ Ἡφαίστου τὸ ἱρὸν, εὐόντας μεγάθεϊ θωμήκεος, ἔστι ἦσαν οἱ ἑλκύσαντες. καὶ τὰς διώρυχας τὰς νῦν ἐούσας ἐν Αἰγύπτῳ, πάσας ἔστι ἀναγκαζόμενοι ὤρυσσον [b]. ἐποίεον τε δὴ ἐκεῖνες Αἴγυπτον, τοπρὶν ἐοῦσαν ἱππασίμην καὶ ἁμαξευομένην πᾶσαν, ἀνύδρεά τούτων. ἀπὸ γὰρ τούτου τοῦ χρόνου Αἴγυπτος ἐοῦσα πεδιὰς πᾶσα, ἄνιππος καὶ ἀναμάξευτος γέγονε. αἰτίαι δὲ τούτων αἱ διώρυχες γεγόνασι, ἐοῦσαι πολλαὶ, καὶ παντοίας τρόπους ἔχουσαι. κατὰ τάδε μὲν οὖν εἵνεκα τῶν χώρων ὁ βασιλεὺς· ὅσοι τὴν Αἰγυπτίων μὴ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἔκτηντο τὰς πόλις [c], ἀλλ' ἀναμέσους, ἔστι ὅκως τε ἀπίοι ὁ ποταμὸς ἀπανίζοντες ὑδάτων, σπανιωτέροισι ἐχρέωντο τοῖσι πόμασι ἐκ φρεάτων χρεώμενοι. Τούτων μὲν δὴ εἵνεκα κατεμήνη ἡ Αἴγυπτος. καὶ τανῦν ἅμα μὲν τῶν χώρων Αἰγυπτίοισι ἅπασι τοῦτον ἔλεγον τὸν βασιλέα, κλῆρον ἴσον ἑκάστῳ τετράγωνον διδόντα. καὶ ἀπὸ τούτου τὰς προσόδους ποιησάμενος, ἐπετέλεε ἀποφορὴν ἀποτελέειν [d] κατ' ἐνιαυτόν. εἰ δέ τινος τὸν κλῆρον ὁ ποταμὸς τι παρέλοιτο, ἐλθὼν ἂν πρὸς αὐτὸν, ἐσήμαινε τὸ γεγονός· ὁ δὲ, ἔπεμπε τοὺς ἐπισκεψομένους, καὶ ἀναμετρήσαντας ὅσῳ ἐλάσσων ὁ χῶρος γέγονε, ὅκως τὸν λοιπὸν κατὰ λόγον τῆς τεταγμένης ἀποφορῆς τελέοι. δοκέει δέ μοι ἐνθεῦτεν γεωμετρίη εὑρεθεῖσα, ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπανελθεῖν. πόλον μὲν γὰρ, καὶ γνώμονα, καὶ τὰ δυώδεκα μέρεα τῆς ἡμέρης παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον Ἕλληνες. Βασιλεὺς μὲν δὴ ὅδε μοῦνος [e] Αἰγύπτου Αἰθιοπίης ἦρξε. μνημόσυνα δὲ ἐλίπετο πρὸ τοῦ Ἡφαιστείου, ἀνδριάντας λιθίνους· δύο μὲν, τριήκοντα πήχεων, ἑωυτόν τε καὶ τὴν γυναῖκα· τοὺς δὲ παῖδας ἑόντας τεσσερας, εἴκοσι πήχεων ἕκαστον. Τὸν δὴ ὁ ἱρεὺς τοῦ Ἡφαίστου χρόνῳ μετέπειτα πολλῷ Δαρεῖον τὸν Πέρσην ἀνειδέως ἰσάνια ἔμπροσθεν ἀνδριάντα, φὰς οὐ οἱ πεποιηκέναι ἔργα οἷάπερ Σεσώστριν τὸν Αἰγύπτιον. Σέσωστριν μὲν γὰρ ἄλλα τε καταστρέψασθαι ἔθνεα οὐκ ἐλάσσω ἐκείνου, καὶ δὴ καὶ Σκύθας· Δαρεῖον δὲ δυνασθῆναι Σκύθας ἐλεῖν. οὐκῶν δίκαιον εἶναι ἰσάνια [f] ἔμπροσθεν τῶν ἐκείνου ἀναθημάτων, μὴ οὐκ ὑπερ-

a τοιῷδε. b ὤρυξαν. c ἐκτίσθη πόλις. d ἐπιτελέειν. e οὐδὲ μοῦνος. f ἴσα.

Pheron filius impie ſpiculo in Nilum miſſo occæcatus, viſum ita poſt xi annos recipit, quo omnes fœminæ probantur adulteræ præter unam. Succeſſit Proteus. Helena Venus hoſpita.

ὑπερβαλλόμενον τοῖσι ἔργοισι [a]. Δαρεῖον μέν νυν λέγουσι πρὸς πάντα συγγνώμην ποιήσασθαι. Σεσώστρι δὲ τελευτήσαντι, ἐκδέξασθαι ἔλεγον τὸν βασιλήιον τὸ πέδον αὐτοῦ φερῶν [b]. τὸ δὲ πεδέξασθαι μὲν ἀδεμίην στρατιήν, σωενεχθῆναι δέ οἱ τυφλὸν γενέσθαι, μετὰ τοιόνδε πρῆγμα. Ὑπὸ ποταμὸν καταληθέντι μέγιστον δὴ τότε ἐπ' ὀκτωκαίδεκα πήχεας, ὡς ὑπερέβαλε τὰς ἀρούρας, πνεύματι ἐμπεσόντι, κυματίης ὁ ποταμὸς ἐγένετο. τὸν δὲ βασιλέα λέγουσι τῶν ἀταθαλίῃ χρησάμενον, λαβόντα αἰχμὴν, βαλεῖν ἐς μέσας τὰς δίνας τοῦ ποταμοῦ· μετὰ δὲ, αὐτίκα καμόντα αὐτὸν τὰς ὀφθαλμὰς, τυφλωθῆναι. δέκα μὲν δὴ ἔτεα εἶναί μιν τυφλόν· ἐνδεκάτῳ δὲ ἔτει ἀπικέσθαι οἱ μαντήιον ἐκ Βουτοῦς πόλιος, ὡς ἐξήκει τέ οἱ ὁ χρόνος τῆς ζημίης, καὶ ἀναβλέψαι, γυναικὸς ὄρῳ νιψάμενον τὰς ὀφθαλμὰς, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἑωυτῆς ἀνδρὸς μοῦνον πεφοίτηκε, ἄλλων ἀνδρῶν ἐόντα ἄπειρον. καὶ τὸν πρώτην τοῦ ἑωυτοῦ γυναικὸς πειρᾶσθαι· μετὰ δὲ, ὡς οὐκ ἀνέβλεπε [c], ἐπεξῆς πασέων πειρᾶσθαι· ἀναβλέψασαν δὲ, συναγαγεῖν τὰς γυναῖκας τὰς ἐπὶ ῥήμῃ, πλὴν ἢ τῆς τῷ ὄρῳ νιψάμενον ἀνέβλεψε, ἐς μίαν πόλιν, ἣν νῦν καλέεται Ἐρυθρὴ βῶλος· ἐς ταύτην συναλίσαντα, ἐμπρῆσαι πάσας σὺν αὐτῇ τῇ πόλι. τὴν δὲ νιψάμενον τῷ ὄρῳ ἀνέβλεψε, ταύτην δὲ εἶχε αὐτὸς γυναῖκα. ἀναθήματα δὲ, ἀποφυγὼν τὴν πάθην τῶν ὀφθαλμῶν, ἄλλα τε ἀνὰ τὰ ἱερὰ πάντα τὰ λόγιμα ἀνέθηκε, καὶ τοῦτό γε λόγον μάλιστα ἄξιόν ἐστι ἔχειν, ἐς Ἥλιον τὸ ἱρὸν ἀξιοθέητα ἀνέθηκε ἔργα, ὀβελοὺς δύο λιθίνους ἐξ ἑνὸς ἑόντας ἑκάτερον [d] λίθου, μῆκος μὲν ἑκάτερον πήχεων ἑκατόν, εὖρος δὲ ὀκτὼ πηχέων. Τοῦτο [e] δὲ ἐκδέξασθαι τὸν βασιλήιον ἔλεγον ἄνδρα Μεμφίτην, τῷ κατὰ τὸν Ἑλλήνων [f] γλῶσσαν ὄνομα Πρωτέα εἶναι· ἔστι νῦν τέμενος ἐν Μέμφι καλὸν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, ἐπὶ Φοινίκης πρὸς νότον ἄνεμον κείμενον. περιοικέουσι δὲ τὸ τέμενος τοῦτο Φοίνικες Τύριοι. καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὁ συνάπας, Τυρίων στρατόπεδον. ἔστι δὲ ἐν τῷ τεμένεϊ τοῦ Πρωτέος ἱρὸν, τὸ καλέεται Ξείνης Ἀφροδίτης· συμβάλλομαι δὲ τοῦτο τὸ ἱρὸν εἶναι Ἑλένης [g] τῆς Τυνδάρεω· καὶ τὸ λόγον ἀκηκοὼς, ὡς ἐδιαιτήθη [h] Ἑλένη παρὰ Πρωτέι· καὶ δὴ καὶ ὅτι Ξείνης Ἀφροδίτης ἐπωνύμιόν [i] ἐστι. ὅσα γὰρ ἄλλα Ἀφροδίτης [k] ἱερά ἐστι, οὐδαμῶς [l] Ξείνης ἐπικαλέεται. Ἔλεγον δέ μοι οἱ ἱρέες ἱστορέοντι τὰ περὶ

grederetur ſilli ante illius donaria. Hæc loquuto ſacerdoti tamen ignoviſſe Darium ferunt. Defuncto Seſoſtre, regnum ſuſcepiſſe PHERON ejus filium ajebant, & hunc quidem nullam ſumpſiſſe expeditionem, ſed ei contigiſſe ut luminibus caperetur. idque hac de cauſſa: Quum flumen eo tempore copioſiſſimum deſcenderet ad octo & decem cubita, ita ut rura tranſcenderet, vento ingruente, magnos fluctus ciere fluvius incepit. Ferunt hunc regem facinus admiſiſſe, quod ſumptum ſpiculum in medios fluminis vortices contorſerit: ſtatimque poſt laboraſſe ex oculis, ac viſum amiſiſſe, decennioque cæcum fuiſſe. Undecimo autem anno ex urbe Buto ei oraculum adveniſſe, jam exactum eſſe illi tempus calamitatis; viſumque ei rediturum, ſi oculos abluiſſet lotio mulieris, quæ ad ſuum ſolius virum acceſſiſſet, aliorum virorum expers. Eum ergo ante omnes urinam uxoris ſuæ expertum, quum nihil amplius cerneret, omnium deinceps urinam expertum, tandem vidiſſe. Tumque omnes mulieres quas fuiſſet expertus (præter eam cujus lotio lotus viſum recepiſſet) unam in urbem coegiſſe, quæ Erythrebolos, *rubra gleba*, nunc dicitur, & eas illic coactas cum ipſa urbe omnes concremaſſe: at eam cujus lotio lotus viſum recepiſſet, uxorem duxiſſe. Hac oculorum clade liberatus cum alia in omnibus templis fama celebratis donaria poſuit, tum cujus maxime æquum eſt mentionem facere, in templo Solis digna ſpectaculo poſuit, geminos ſaxeos obelos, ex uno utrumque lapide, centenûm cubitorum longitudinis, octonûm latitudinis. Huic in regno ſucceſſiſſe ajebant virum Memphiten, cui nomen eſſet lingua Græca PROTEUS. cujus nunc apud Memphin viſitur fanum, decorum valde ac ſane adornatum, ad auſtralem partem templi Vulcani poſitum, circumquaque Phœnicibus Tyriis habitantibus: qui locus plane omnis caſtra Tyriorum appellatur. In hoc fano Protei eſt ædes ſacra, quæ vocatur Veneris hoſpitæ: quam conjicio eſſe Helenæ Tyndari filiæ; tum quia apud Proteum fuiſſe diverſatam audivi, tum etiam quod cognomine Veneris hoſpitæ appellatum eſt. Nam quæcunque ſunt alia Veneris templa, neutiquam hoſpitæ appellantur. Et ſane percontanti mihi ſacerdotes de Helena,

a τοῖσι ἐκείνου ἔργοισι. b Φέρουσα. c ἀνέβλεψε. d ἑκατέρου. e ἐκεῖνο. Τοῦτο. f καθ' τὸν Ἑλλήνων. g ἱερὸν Ἑλένης. h ὡς διαιτήθη. i ἐπώνυμον. k τὰ ἄλλα ἄλλης Ἀφροδίτης. l οὐδαμοῦ.

lena, referebant ita rem esse gestam: Alexandrum, rapta Helena è Sparta, quum renavigaret domum, in Ægæo ab expulsoribus ventis cursu excussum in Ægyptium pelagus: atque illinc, non remittentibus flatibus appulsum in Ægyptum, & quidem ad ostium Nili, quod nunc vocatur Canobicum, atque ad Taricheas. Erat in eo litore templum Herculis, quod nunc quoque est: ad quod siquis cujuscunque hominis servus confugiens inuri sibi curet sacras notas, seseque deo tradens, eum nefas est tangere. Quæ sanctio ab initio ad meam usque ætatem similiter non mutata perseveravit. Eam templi legem mancipia Alexandri quum audissent, ab eo profugerunt: sedentesque numinis supplices, Alexandrum insimulabant, ei nocere volentes: remque omnem exponebant ut circa Helenam gesta erat, & illatam Menelao injuriam. Insimulabant autem de his apud sacerdotes & apud hujus ostii præfectum, nomine Thonin. His auditis, Thonis quam raptissime Memphin ad Proteum mittit hoc nuncium, his verbis: Peregrinus venit genere Teucer, qui rem nefariam in Græcia perpetravit: quippe decepit hospitis uxorem, quam ducens cum multis admodum opibus, in hanc terram ventis appulsus est: utrumne sinemus ergo eum abire illæsum, an ea quæ attulit secum eripiemus? Ad hæc remisit Proteus qui diceret, Virum istum, quicunque is sit qui rem nefariam in hospitem suum perpetravit, comprehensum ad me deducite, ut quidnam dicturus sit sciam. Hoc ubi accepit Thonis, Alexandrum comprehendit, navesque ejus detinet: dehinc illum Helenamque cum opibus, atque etiam supplices Memphin duxit. Quibus omnibus allatis, Proteus percontatus est Alexandrum quisnam esset, & unde incepisset navigare. Alexander illi & genus suum commemoravit, & patriæ nomen, & unde navigationem instituisset. Sed interrogante Proteo unde Helenam accepisset, titubantem in loquendo ac obscurantem quod res erat coarguebant ii qui erant supplices, exponentes omnia quæ in scelere admittendo gesta essent. Tandem Proteus eis hanc sententiam tulit, inquiens, Ego, nisi magni interesse arbitrarer nullum peregrinum

ϖρὸς Ἑλένιω γνώσθαι ὧδε· Ἀλέξανδρον ἁρπάσαντα Ἑλένιω ἐκ Σπάρτης, ἀπονωλέειν ἐς τὴν ἑωυτοῦ· καί μιν ὡς ἐγίνετο ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ἐξῶσαι ἀνεμοι ἐκβάλωσι ἐς τὸ Αἰγυπτίων πέλαγος. ἐνθεῦτεν δὲ (οὐ γὰρ ἀνίει τὰ πνεύματα) ἀπικνέεται ἐς Αἴγυπτον, καὶ Αἰγύπτῳ ἐς τὸ νῦν Κανωβικὸν καλεόμενον στόμα τοῦ Νείλου, καὶ ἐς Ταριχείας· ἦν δὲ ἐπὶ τῷ ἠιόνος, ὁ καὶ νῦν ἐστι, Ἡρακλέος ἱρόν. ἐς τὸ ἢν καταφυγὼν οἰκέτης ὁτεῳ ἀνθρώπων ἐπιβάληται στίγματα ἱερὰ, ἑωυτὸν δοὺς τῷ θεῷ, σὺν ἕξεσι τούτοις ἅψασθαι. ὁ νόμος οὗτος διατελέει ἐὼν ὁμοίως μέχρις ἐμεῦ τῷ ἀπαρχῆς. τοῦ ὦν δὴ Ἀλεξάνδρου ἀπιστεῦντες θεράποντες, πυθόμενοι τε περὶ τὸ ἱρὸν ἔχοντα νόμον. ἱκέται δὲ ἱζόμενοι [a] τοῦ θεοῦ, κατηγορεον τοῦ Ἀλεξάνδρου, βουλόμενοι βλάπτειν αὐτόν· πάντα λόγον ἐξηγεύμενοι ὡς εἶχε περὶ τὴν Ἑλένιω τε καὶ τὴν ἐς Μενέλεων ἀδικίαν. κατηγόρεον δὲ ταῦτα πρός τε τοὺς ἱρέας καὶ τὸν τοῦ στόματος τούτου φύλακον, τῷ οὔνομα ἦν Θῶνις. Ἀκούσας δὲ τούτων ὁ Θῶνις, πέμπει τὴν ταχίστην ἐς Μέμφιν φὰς Πρωτέα ἀγγελίην, λέγουσαν τάδε, Ἥκει ξεῖνος, γένος μὲν Τεῦκρος, ἔργον δὲ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐξεργασμένος [b]. ξεῖνος γὰρ τοῦ ἑωυτοῦ ἐξαπατήσας τὴν γυναῖκα, αὐτήν τε ταύτην ἄγων ἥκει, καὶ πολλὰ κάρτα χρήματα, ἀνέμων ἐς γῆν τὴν σὴν ἀπενειχθείς [c]. κότερα δῆτα τοῦτον ἐῶμεν ἀσινέα ἐκπλέειν, ἢ ἀφελώμεθα τὰ ἔχων ἦλθε; ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ὁ Πρωτεὺς λέγοντα τάδε, Ἄνδρα τοῦτον, ὅστις κοτὲ ἐστὶ ἀνόσια ἐργασμένος [d] ξεῖνον τὸν ἑωυτοῦ, συλλαβόντες, ἀπάγειν παρ' ἐμέ, ἵνα εἰδῶ ὅτι κοτὲ [e] καὶ λέξει. Ἀκούσας δὲ ταῦτα [f] ὁ Θῶνις, συλλαμβάνει τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τὰς νέας αὐτοῦ κατέχει· μετὰ δὲ, αὐτόν τε τοῦτον ἀνήγαγε [g] ἐς Μέμφιν, καὶ τὴν Ἑλένιω τε καὶ τὰ χρήματα· ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἱκέτας. ἀναχθεντων [h] δὲ πάντων, ἠρώτα τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Πρωτεὺς, τίς εἴη [i], καὶ ὁκόθεν πλέοι. ὁ δὲ οἱ καὶ τὸ γένος κατέλεξε, καὶ τὸν πάτρης εἶπε τὸ οὔνομα. καὶ δὴ καὶ τὸν πλοῦν ἀπηγήσατο ὁκόθεν πλέοι. μετὰ δὲ, ὁ Πρωτεὺς ἠρώτα αὐτὸν ὁκόθεν τὴν Ἑλένιω λάβοι· πλανωμένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ λόγῳ, καὶ ὁ λεγουσῶν τὴν ἀληθείην, ἤλεγχον οἱ γνόμενοι ἱκέται, ἐξηγεύμενοι πάντα λόγον τὰ ἀδικήματα. τέλος δὲ δή σφι [k] λόγον τόνδε ἐκφαίνει ὁ Πρωτεὺς, λέγων ὅτι, Ἐγὼ εἰ [l] μὴ θεὶ πολλὰ ἡγεύμην μηδένα ξείνων

R κτεί-

a ἱζόμενοι. b ἐργασμένος. c γῆν τὴν σὴν ἀπενειχθείς. d ἐξεργασμένος. e ἵνα εἰδῶ τί κοτε. f ταῦτα. g ἀνῆγε. h ἀναχθεντων. i τίς τε εἴη. k δή σφι. l ὅτι, Εἰ.

Helenæ adventum in Ægyptum novit Homerus, & cur non perſpicue indicaverit.

„κτείνειν, ὅσοι ὑπ' ἀνέμων ἤδη ἀπολαμφθέντες „ἦλθον ἐς χώρην τὴν ἐμὴν, ἐγὼ ἄν σε ὑπὲρ τοῦ „Ἕλληνος ἐπισάμην· ὃς, ὦ κάκιστε ἀνδρῶν, ξει„νίων τυχὼν, ἔργον ἀνοσιώτατον ἐργάσαο. τοῦ[a] „σεωυτοῦ ξείνου τὴν γυναῖκα ἧλθες[b]. καὶ „μάλα οὐκ ἤρκεσε, ἀλλ'[c] ἀναπερώσας „αὐτὴν, οἴχεαι ἔχων σκηλέψας. καὶ δὲ[d] οὐ„τά τοι μοῦνα ἤρκεσε, ἀλλὰ καὶ οἰκία τοῦ ξείνου κε„κλαίσας ἥκεις. νῦν ὦν ἐπειδὴ σοὶ πολλὸς ἵκνεομαι „μὴ ξεινοκτονέειν, γυναῖκα μὲν ταύτην καὶ τὰ „χρήματα ἔά τοι σοῦ ἀπάγεσθαι, ἀλλ' αὐτὰ „ἐγὼ τῷ Ἕλληνι ξείνῳ φυλάξω, ἐς ὃ ἂν αὐτὸς „ἐλθὼν σκῆνος ἀπαγαγέσθαι ἐθέλῃ. αὐτὸν δέ σε „καὶ τοὺς σοὺς συμπλόους τριῶν ἡμερέων σοῦ ἀγορεύω „ἐκ τῆς ἐμῆς γῆς ἐς ἄλλην τινὰ μετορμίζεσθαι· „εἰ δὲ μή, ἅ τε πολεμίους σοῦ διώξεσθαι. Ἑλένης μὲν ταύτην ἄπιξιν φασὶ Πρωτέα ἔλεγον οἱ ἱρέες γενέσθαι. δοκέει δέ μοι καὶ Ὅμηρος τὸν λόγον τοῦτον πυθέσθαι· ἀλλ' ὡς μὲν ὁμοίως ἐς τὴν ἐποποιΐην οὐκ εἶπεν ἑωυτῷ ἑτέρῳ, τούτῳ ἐχρήσατο· ἐς ὃ μετῆκε αὐτόν, δηλώσας ὡς καὶ τοῦτον ἐπίσταιτο τὸν λόγον. δῆλον δέ, κατὰ γὰρ ἐποίησε ἐν Ἰλιάδι, καὶ ἐδαμῇ ἄλλῃ ἀνεπόδισε ἑωυτὸν πλάνῃσι τῇσι Ἀλεξάνδρου, ὡς ἀπηνείχθη ἄγων Ἑλένην· τῇ τε δὴ ἄλλῃ πλανώμενον, καὶ ὡς ἐς Σιδῶνα τὴν Φοινίκης ἀπίκετο. ἐπιμέμνηται δὲ αὐτοῦ ἐν Διομήδεος ἀριστείῃ. λέγει δὲ τὰ ἔπεα ἔτω[e].

Ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, ἃς[f] αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἦγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον,
Τὴν ὁδὸν ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγε κυπατέρειαν.

ἐπιμέμνηται δὲ καὶ ἐν Ὀδυσσείῃ, ἐν τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι,

Τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα,
Ἐσθλὰ, τά οἱ Πολυδάμνα πόρεν Θῶνος παρακοίτις
Αἰγυπτίη· τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
Φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

καὶ πάλιν ἕτερα πρὸς Τηλέμαχον Μενέλεως λέγει,

Αἰγύπτῳ μ' ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι
Ἔσχον, ἐπεὶ οὔ σφιν ἔρεξα τελήεσσας ἑκατόμβας.

ἐν τούτοισι τοῖσι ἔπεσι δηλοῖ ὅτι ἠπίστατο τὴν ἐς Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρου πλάνην. ὁμοίως γὰρ ἡ Συ-

num interficere, quotquot jam ad terram meam venerunt ventis appulſi, ſupplicium pro Græco illo de te ſumerem, qui, ô virorum deterrime, hoſpitii fidem adeptus, ſceleſtiſſimum facinus admiſiſti. Ad hoſpitis tui uxorem intraviſti: neque ſane his contentus fuiſti, ſed cum eam extuliſſes abiſti retinens per furtum. Ac ne ſic quidem ſatis conſceleratus, etiam compilata hoſpitis domo venis. Itaque quoniam magni momenti eſſe duco non necare hoſpitem, mulierem hanc atque opes tibi ut abducas non permittam, ſed ego hæc Græco hoſpiti ſervabo, dum ille ipſe veniens conſtituerit reportare. Tibi vero ipſi, tuiſque convectoribus, ut è mea terra in aliam triduo transfretetis, præcipio, alioqui vos pro hoſtibus perſequuturus. Hunc Helenæ ad Protea adventum fuiſſe ſacerdotes referebant. Quam famam videtur mihi & Homerus accepiſſe: ſed quia non perinde ad carminis formam decora erat, ac iſta, qua eſt uſus; in quod eam tranſtulit, declarans ſe hanc famam notam habuiſſe. Id manifeſtum eſt ex eo quod in Iliade facit mentionem ejuſdem erroris Alexandri: nec uſquam alibi retractat, Alexandrum abducentem Helenam, cum alibi fuiſſe errabundum, tum etiam Sidonem Phœnices applicuiſſe. Meminit enim hujus rei in eo loco, ubi eſt virtus Diomedis: ita autem verſus inquiunt; 116

Picturata inerant ibi pallia, facta puellis
Sidoniis, quas ipſe Paris formoſus ab urbe
Sidonia duxit, ſulcans freta lata carinis,
Quum retulit magnis Helenam natalibus ortam.

Meminit quoque in Odyſſea his verſibus,

Hoc habuit Iove nata probum præſenſque venenum,
Quod Polydamna ſibi Thonis donaverat uxor
Ægypti, cui terra ferax fert plurima mixtim,
Multa quidem proba, multa autem damnoſa venena.

Hæc quoque alia ad Telemachum Menelaus inquit,

Huc etiam Ægypto dii me tenuere reverti
Conantem, quibus haud tuleram ſolennia ſacra.

In his carminibus fatetur Homerus ſe noſſe erronem Alexandri in Ægyptum.

Eſt

a ἐργάσαο· τοῦδε Ε. b γυναῖκα, τὸν ἔχων ἦλθες. c καὶ μάλα οὐκ ἤρκεσέ τοι τὸ συγκλείσαι αὐτὴν, ἀλλ'. d αὐτὸν οἴχεο λαβών. καὶ δὴ. e ὧδε. f τὰς. g Μενέλαος.

Est enim Syria Ægypto contermina, & Phœnices, quorum Sidon est, in Syria incolunt. Itaque cum hi versus, tum vero hic locus, non minimum, imo maxime probant, Cyprios versus, non Homeri, sed cujuspiam alterius esse: in quibus dicitur Alexander Helenam ducens, triduo Ilium ex Sparta perveniisse, secundo vento usus ac tranquillo mari: quum in Iliade dicat illum, quum Helenam duceret, errasse. Sed Homerus & Cypria carmina valeant. Ceterum, nunquid Græci vana quæ circa Ilium gesta memorarent necne, percontanti mihi, sacerdotes ita respondebant, se cognovisse ex ipso Menelao, rapta Helena magnas Græcorum copias auxilio venisse Menelao in Teucrida: quæ in terram egressæ, locoque communito, miserunt Ilium nuncios, cumque eis & ipsum Menelaum isse. Hos, postquam ingressi sunt mœnia, tum Helenam, opesque quas Alexander furto sibi abstulisset, repoposcisse, tum injuriarum pœnas postulavisse. Teucros autem & tunc & postea eadem narrasse, vel juratos vel injuratos, non habere se Helenam, neque opes, de quibus arguerentur, sed ea in Ægypto esse omnia: neque se juste reatum sustinere earum rerum quas Proteus Ægyptius rex teneret: Græcos, quum se ab illis derideri arbitrarentur, ita obsedisse Ilium, donec expugnaverunt. Urbe capta, quum Helena non appareret, & eandem orationem quam prius audirent: ita demum habita prioribus verbis fide, Græci Menelaum ipsum ad Proteum mittunt. Hic ubi in Ægyptum pervenit, & Memphin nave ascendit, exposita rei gestæ veritate, honorificentissime hospitio exceptus, Helenam malorum immunem recepit, & insuper omnes pecunias suas. Et quum hæc assequutus esset Menelaus, tamen injurius in Ægyptios extitit. nam quum proficisci conaretur, nec per ventos posset, idque jam diu, rem nefariam excogitavit. Sumptis enim duobus pueris quorundam indigenarum filiis, exsectisque, haruspicinam fecit. Quod ubi eum fecisse rescitum est, invisus & exagitatus fugiens navibus in Africam abiit. Inde quo se contulerit, non amplius referre Ægyptii poterant. Atque horum alia se inquirendo comperisse dicebant, alia ut apud

Συρίη Αἰγύπτῳ· οἱ δὲ Φοίνικες, τῶν ἐστι Σιδὼν, ἐν τῇ Συρίῃ οἰκέουσι. Κατὰ ταῦτα δὲ τὰ ἔπεα καὶ τόδε τὸ χωρίον οὐκ ἥκιστα, ἀλλὰ μάλιστα δηλοῖ ὅτι οὐκ Ὁμήρου τὰ Κύπρια ἔπεα ἐστὶ, ἀλλ' ἄλλου τινός. Ἐν μὲν γὰρ τοῖσι Κυπρίοισι εἴρηται ὡς τριταῖος Ἀλέξανδρος ἀπίκετο ἐκ Σπάρτης ἐς τὸ Ἴλιον ἄγων τὴν Ἑλένην, εὐαέι πνεύματι χρησάμενος καὶ θαλάσσῃ λείῃ· ἐν δὲ Ἰλιάδι λέγει ὡς ἐπλάζετο ἄγων αὐτήν. Ὅμηρος μὲν νυν καὶ τὰ Κύπρια ἔπεα χαιρέτω. εἰρομένοισι δέ μοι τοὺς ἱρέας εἰ μάταιον λόγον λέγουσι οἱ Ἕλληνες τὰ περὶ Ἴλιον γενέσθαι, ἢ οὔ, ἔφασαν πρὸς ταῦτα τάδε, ἐπιστάμενοι παρ' αὐτοῦ Μενέλεω. ἐλθεῖν γὰρ [b] μετὰ τὴν Ἑλένης ἁρπαγὴν ἐς τὴν Τευκρίδα τὴν Ἑλλήνων στρατιὴν πολλὴν βοηθεῦσαν Μενέλεῳ. ἐκβᾶσαν δὲ ἐς γῆν καὶ ἱδρυθεῖσαν τὴν στρατιὴν, πέμψαι ἐς τὸ Ἴλιον ἀγγέλους· σὺν δὲ σφι εἶναι καὶ αὐτὸν Μενέλεων. τοὺς δὲ ἐπεὶ τε ἐσελθεῖν ἐς τὸ τεῖχος, ἀπαιτέειν Ἑλένην τε καὶ τὰ χρήματα, τά οἱ οἴχετο [c] κλέψας Ἀλέξανδρος, τά τε ἀδικημάτων δίκας αἰτίεεν. τοὺς δὲ Τεύκρους τὰ αὐτὸν λόγον λέγειν τότε καὶ μετέπειτα, καὶ ὀμνύντας, καὶ ἀνωμοτὶ, μὴ μὲν ἔχειν Ἑλένην, μηδὲ τὰ ἐπικαλεόμενα χρήματα, ἀλλ' εἶναι αὐτὰ πάντα ἐν Αἰγύπτῳ. καὶ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δίκας ὑπέχειν, ἃ Πρωτεὺς ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἔχοι. οἱ δὲ Ἕλληνες καταγελᾶσθαι δοκέοντες ὑπ' αὐτῶν, ὕστω δὴ ἐπολιόρκεον, ἐς ὃ ἐξεῖλον. ἑλοῦσι δὲ τὸ τεῖχος ὡς οὐκ ἐφαίνετο ἡ Ἑλένη, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ προτέρῳ ἐπιστώσαντος, ὕστω δὴ πιστεύσαντες τῷ λόγῳ τῷ πρώτῳ οἱ Ἕλληνες, αὐτὸν Μενέλεων ἀποστέλλουσι πρὸς Πρωτέα. Ἀπικόμενος δὲ ὁ Μενέλεως ἐς τὴν Αἰγυπτίων, καὶ ἀναπλώσας ἐς τὴν Μέμφιν, εἶπας τὴν ἀληθείην τῶν πρηγμάτων, καὶ ξεινίων ὑντησε μεγάλων, καὶ Ἑλένην ἀπαθέα κακῶν ἀπέλαβε· πρὸς δὲ, καὶ τὰ ἑωυτοῦ χρήματα πάντα. τυχὼν μέντοι τούτων, ἐγένετο ἀνὴρ Μενέλεως ἄδικος ἐς Αἰγυπτίους. ἀποπλέειν γὰρ ὡρμημένον αὐτὸν ἴσχον ἄπλοιαι· ἐπείδὴ δὲ τοῦτο ἐπὶ πολλὸν τοιοῦτο ἦν, ἐπιτεχνᾶται πρῆγμα οὐκ ὅσιον. λαβὼν γὰρ δύο παιδία ἀνδρῶν ἐπιχωρίων, ἔντομά σφεα ἐποίησε. μετὰ δὲ, ὡς ἐπάισε ἐγένετο τοῦτο ἐργασμένος, μισηθείς τε καὶ διωκόμενος, οἴχετο φεύγων τῇσι νηυσὶ ἐπὶ Λιβύης. τὸ ἐνθεῦτεν δὲ ὅκως ἐπετράπετο, οὐκ εἶχον [d] εἰπεῖν Αἰγύπτιοι. τούτων δὲ τὰ μὲν ἱστορήσαι ἔφασαν ἐπίσασθαι, τὰ δὲ, παρ' ἑωυτοῖσι γενόμενα

a Καίτοι τε πυθόμενοι. b ἐλθεῖν μὲν γὰρ. c τὰ οἴχετο. d ὅκως ἐτράπετο, οὐκ εἶχον.

Auctoris cogitata de narrationibus Troicis. Rhampſinitus rex dives admodum.

μενα, ἀτρεκέως ἐπισάμενοι λέγειν. Ταῦτα μὲν Αἰγυπτίων οἱ ἱρέες ἔλεγον. ἐγὼ δὲ τῷ λόγῳ τῷ περὶ Ἑλένης λεχθέντι καὶ αὐτὸς προσίθεμαι, τάδε ἐπιλεγόμενος· εἰ ἐν Ἰλίῳ Ἑλένη ἦν, ἀποδοθῆναι ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἕλλησι, ἤτοι ἑκόντος γε τοῦ Ἀλεξάνδρου. οὐ γὰρ δὴ ἔτω γε φρενοβλαβὴς ἦν ὁ Πρίαμος, οὐδὲ οἱ ἄλλοι προσήκοντες αὐτῷ, ὥστε τοῖσι σφετέροισι σώμασι καὶ τοῖσι τέκνοισι καὶ τῇ πόλι κινδυνεύειν ἐθέλοντα, ὅκως Ἀλέξανδρος Ἑλένῃ συνοικέῃ. εἰ δέ τοι καὶ ἐν τοῖσι πρώτοισι χρόνοισι ταῦτα ἐγίνωσκον, ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρώων, ὁκόσοι συμμίσγοιεν τοῖσι Ἕλλησι, ἀπώλλυντο· αὐτὰρ ἦν Πριάμου σὺ ἔσι ὅτε ἢ δύο, ἢ τρεῖς, ἢ καὶ ἔτι πλείους τῶν παίδων μάχης γινομένης ἀπέθνησκον, εἰ χρή τι τοῖσι[b] ἐποποιοῖσι χρεώμενον λέγειν· τούτων δὴ τοιούτων συμβαινόντων, ἐγὼ μὲν ἔλπομαι, εἰ καὶ αὐτὸς Πρίαμος συνοίκεε Ἑλένῃ, ἀποδοῦναι ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἀχαιοῖσι, μέλλοντά γε δὴ τῶν παρεόντων κακῶν ἀπαλλαγήσεσθαι. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἡ βασιληίη ἐς Ἀλέξανδρον περιῆκε, ὥστε γέροντος ἤδη Πριάμου ἐόντος, ἐπ' ἐκείνῳ τὰ πρήγματα εἶναι, ἀλλὰ Ἕκτορι, καὶ πρεσβυτέρῳ, καὶ ἀνδρὶ ἐκείνου μᾶλλόν γε ἐόντι, ἔμελλε αὐτὴν Πριάμου ἀποθανόντος βασιλεύσειν, τὸν δὴ παραλαμβάνειν τὰ πρήγματα τοῦ ἀδελφεοῦ ἐπιτρέπειν; καὶ ταῦτα, μεγάλων κακῶν δι' αὐτὸν συμβαινόντων, ἰδίῃ τε καὶ αὐτῷ[c], καὶ τοῖσι ἄλλοισι πᾶσι Τρωσί. ἀλλ' οὐδὲ εἶχον Ἑλένην ἀποδοῦναι, οὐδὲ λέγουσι αὐτοῖσι τὴν ἀληθηίην ἐπίστευον οἱ Ἕλληνες· ὡς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι, θεοῦ δαιμονίην παρασκευάζοντος, ὅκως πανωλεθρίῃ ἀπολόμενοι, καταφανὲς τοῖσι ἀνθρώποισι ποιήσωσι[d], ὡς τὰ μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν. καὶ ταῦτα μὲν τῇ ἐμοὶ δοκέει εἰρῆσθαι. Πρωτέα δὲ δεξάσθαι τὴν βασιληίην Ῥαμψίνιτον ἔλεγον· ὃς μνημόσυνα ἐλίπετο τὰ προπύλαια τὰ πρὸς ἑσπέρην τετραμμένα τοῦ Ἡφαιστείου· αὐτοῖσι δὲ τῶν προπυλαίων ἔρεισε ἀνδριάντας δύο, ἐόντας τὸ μέγαθος πέντε καὶ εἰκοσι πήχεων. τὸν Αἰγύπτιοι μὲν πρὸς βορέην[e] ἑστεῶτα καλέουσι θέρος· τὸν δὲ πρὸς νότον, χειμῶνα. καὶ τὸν μὲν καλέουσι θέρος, τοῦτον μὲν προσκυνέουσί τε καὶ εὖ ποιέουσι· τὸν δὲ χειμῶνα καλεόμενον[f], τὰ ἔμπαλιν τούτων ἔρδουσι. φασὶ δὲ τοῦτο τὸν βασιλέα θησαυρὸν μέγαν, τὸν οὐδένα τῶν ὕστερον ἐπιτραφέντων[g] βασιλέων δυνασθῆναι ὑπερβαλέσθαι, οὐδὲ ἐγγὺς ἐλθεῖν. βουλόμενον δέ κου αὐτὸν ἐν ἀσφαλείῃ τὰ χρήματα θησαυρίζειν, οἰκοδομέεσθαι οἴκημα λίθινον· καὶ τοίχων ἕνα ἐς τὸ ἔξω μέρος τοῦ οἰκίης ἔχειν. τὸν δὲ ἐργαζόμενον

apud ipſos geſta, ſeſe liquide habere cognita. Et hæc quidem ajebant Ægyptiorum ſacerdotes. Ego vero ad ea quæ de Helena commemorata ſunt, & ipſe deferor hoc adjiciens, Si intra Ilium fuiſſet Helena, utique fuiſſet Græcis tradita, ſive volente Alexandro ſive invito. Neque enim ita deſipiebat Priamus, aut alii ejus propinqui, ut ſuis ipſorum corporibus ac liberis, atque etiam urbe periclitari vellent, quo Alexander Helenæ nuptiis potiretur. Quod ſi etiam inter initia ita ſenſiſſent, tamen, poſteaquam conflictibus contra Græcos habitis cum multi aliorum Trojanorum, tum vero Priami filiorum duo treſve aut plures perierant prœliantes, ſiquid referentibus credi verſificatoribus debet: hæc, inquam, talia quum contigiſſent, ego crediderim, Priamum, vel ſi ipſe contubernalem Helenam habuiſſet, Achæis redditurum fuiſſe, cupiditate præſentia mala devitandi. Neque vero regnum ad Alexandrum pertinebat, ut jam ſub eo res eſſent, ſeniore Priamo, quum Hector & natu major & virtute præſtantior quàm ille, regnum eſſet defuncto Priamo ſuſcepturus: quem haudquaquam decuiſſet fratri injuſte agenti indulgere, quum præſertim tanta mala propter eum, tum privatim ipſi, tum ceteris Trojanis omnibus evenirent. Sed nec poterant reddere Helenam, nec verum dicentibus eis Græci fidem habebant, numine (ut quod ſentio dicam) diſponente, ut funditus everſi planum facerent hominibus, Magnarum injuriarum magnas à diis etiam venire ultiones. Et hæc quidem, ut mihi videntur, dicta ſunt. Protei autem regnum dicebant ſuſ- 121
cepiſſe RHAMPSINITUM, qui monumenta reliquit antefores ad occaſum ſpectantes templi Vulcani; & è regione iſtarum ſtatuit duo ſimulacra quinûm & vicenûm cubitorum magnitudinis: quorum quod verſus aquilonem ſtat, Ægyptii Æſtatem vocant; quod verſus auſtrum, Hyemem: & quod quidem vocant Æſtatem, id adorant & placant; Hiemem vero quod vocant, vice verſa in eo conſulunt. Huic regi ingentem etiam pecuniarum vim fuiſſe, quam nemo regum qui deinceps Ægyptum tenuerunt, ſuperare potuerit, ac ne proxime quidem accedere. Et quum in tuto eam pecuniam collocare vellet, ædificium exſtruxiſſe lapideum, cujus parietum unus in exteriorem ædium par-

a ὅτε ἀ δύο. b καὶ τοῖσι. c ἰδίῃτε αὐτῷ. d ποιήσωσι. e βορέα. f ἑστῶτα καλέουσι θέρος, τοῦτον μὲν προκυνέουσί τε καὶ εὖ ποιέουσι· τὸν δὲ χειμῶνα καλεόμενον. g ἐπιτραφέντων.

Cujus ærarium filii fabri compilant, quorum unus laqueo captus truncatur capite ab fratre.

partem pertinebat. ſed ſtructorem inſidiantem hæc fuiſſe machinatum: unum è lapidibus ita ſtruxiſſe ut è pariete facile eximi à duobus viris, etiam ab uno poſſet. Ædificio abſoluto, regem in eo pecuniam repoſuiſſe: interjecto tempore, ſtructorem illum, quum eſſet circa vitæ finem, vocaſſe ad ſe filios (nam duo huic erant) eiſque narraſſe, ſe illis proſpicientem, ut copioſum victum haberent, aſtu uſum fuiſſe in ædificando regis theſauro; denique plane omnia illis expoſuiſſe quæ pertinerent ad lapidem eximendum, etiam dediſſe menſuras ejus ac dixiſſe, illos hæc obſervantes, regis pecuniarum quæſtores fore. Patre vita functo, haud in longum filios rem diſtuliſſe. noctu enim ad regiam accedentes, lapidem in ædificio inventum nullo negocio amoviſſe, multumque pecuniæ extuliſſe. Quum autem rex fortè aperuiſſet ædificium, videretque vaſa pecuniarum imminuta, obſtupuiſſe: nec habuiſſe quem inſimularet, quum & ſigna ſalva & ædificium obſeratum eſſet. Ubi autem iterum ac tertio aperienti minor aſſidue pecunia apparebat, (nam fures non deſinebant diripere) hoc feciſſe: Laqueos fieri imperaviſſe, & eos circa vaſa in quibus pecuniæ inerant collocaſſe: fures, quemadmodum ſuperiori tempore, quum veniſſent, & alter eorum penetrans ad vas rectà perrexiſſet, eum fuiſſe laqueo innexum; & ubi agnovit quo in malo eſſet, protinus fratrem vocaſſe, & præſentis conditionis ſuæ certiorem feciſſe; juſſiſſeque ut quamcelerrime introgreſſus ſibi caput abſcinderet, ne ipſe conſpectus agnituſque quis eſſet, etiam illius vitam perderet. Qui quum viſus eſſet probe dicere, fratrem ei obſequentem ita feciſſe: & adaptato lapide domum abiiſſe, fratris caput aſportantem. Ubi dies illuxit, ingreſſum in ædificium regem expaviſſe, cernentem corpus furis in laqueo ſine capite, & ædificium incorruptum, nullumque neque ingreſſum neque egreſſum habens. Ita quum hæreret, faciendum ſtatuiſſe, ut furis cadaver è muro ſuſpenderet: cuſtodeſque illic appoſuiſſe, juſſos ut ſiquem plorantem aut miſerantem animadvertiſſent, eum apprehenſum ad ſe ducerent. Suſpenſo cadavere matrem indigne tuliſſe, alloquutamque filium qui ſupererat, imperaſſe ut quacunque ratione machinari poſſet, corpus fratris revolveret aſportaretque: id ſi negligeret, mi-

γαζόμενον, ἀπικέσθαι, τάδε μηχανᾶσθαι· τῶν λίθων τῷ οἰκήματι ἕνα ἐξαίρετον εἶναι ὡς ἂν τοίχῳ ῥηϊδίως ὑπὸ δυὸ ἀνδρῶν ἢ ὑπὸ ἑνός. ὡς δὲ ἐπετελέσθη τὸ οἴκημα, τὸν μὲν βασιλέα ἐσπουδάκεσαι τὰ χρήματα ἐν αὐτῷ· χρόνῳ δὲ ὕστερον, τὸν οἰκοδόμον ὡς τελευτὴν τοῦ βίου ἐόντα, ἀνακαλέσασθαι τοὺς παῖδας (εἶναι γὰρ αὐτῷ δύο) τούτοισι δὲ ἀπηγήσασθαι, ὡς ἐκείνων προόρεων, ὅκως βίον ἄφθονον ἔχωσι, τεχνάσαιτο οἰκοδομέων τὸν θησαυρὸν τοῦ βασιλέος. σαφέως δὲ αὐτοῖσι πάντα ἐξηγησάμενον τὰ περὶ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ λίθου, δοῦναι τὰ μέτρα αὐτοῦ, λέγοντα ὡς παῦται ἀμφὶ φυλάσσοντες, ταμίαι τοῦ βασιλέος χρημάτων ἔσονται· καὶ τὸν μὲν τελευτῆσαι τὸν βίον, τοὺς δὲ παῖδας αὐτοῦ οὐκ ἐς μακρὸν [a] ἔργου ἔχεσθαι· ἐπελθόντας δὲ ἐπὶ τὰ βασιλήια νυκτὸς, καὶ τὸν λίθον ἐπὶ τῷ οἰκοδομήματι ἀνευρόντας ῥηϊδίως μεταχειρίσασθαι, καὶ τῶν χρημάτων πολλὰ ἐξενείκασθαι. ὡς δὲ τυχεῖν τὸν βασιλέα ἀνοίξαντα τὸ οἴκημα, θωυμάσαι, ἰδόντα τῶν χρημάτων καταδεᾶ τὰ ἀγγήια· οὐκ ἔχειν δὲ ὅν τινα ἐποιητιᾶται, τῶν τε σημάντρων ἐόντων σώων, καὶ τοῦ οἰκήματος κεκλεισμένου [b]. ὡς δὲ αὐτῷ ἓξ ἓξ τρὶς ἀνοίξαντι, ἐλάσσω [c] φαίνεσθαι τὰ χρήματα (τοὺς γὰρ κλέπτας οὐκ ἀνιέναι κερδαίζοντας) ποιῆσαί μιν τάδε· πάγας ποιήσασθαι ἐρχομένοισι, καὶ ταύτας περὶ τὰ ἀγγήια ἐν τοῖσι τὰ χρήματα ἐνῆν, ἔφασαν· τοὺς δὲ φώρους ὡσαύτως ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ ἐλθόντας, καὶ ἐνδυτόν τευ ἕκαστον, ἐπὶ τοὺς ἀγγῆας προσελθεῖν, ἰθέως [d] τῇ πάγῃ ἐνέχεσθαι. ὡς δὲ γνῶναι αὐτὸν ἐν οἵῳ κακῷ εἰμί, ἰθέως καλέειν τὸν ἀδελφεόν, καὶ δηλοῦν αὐτῷ τὸ παρεόν, καὶ κελεύειν τινὰ τάχιστα ἐσδύντα, ἀποταμόντα αὐτοῦ τὴν κεφαλήν ὅκως μὴ αὐτὸς ὀφθεὶς, καὶ γνωρισθεὶς ἐς εἴη, προσαπολέσῃ καὶ ἐκεῖνον· τῷ δὲ δόξαι εὖ λέγειν, καὶ ποιῆσαί μιν πειθόμενα ταῦτα. καὶ καταρμόσαντα τὸν λίθον, ἀπιέναι ἐπ' οἴκου, φέροντα [e] τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφεοῦ. ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ἐσελθόντα τὸν βασιλέα ἐς τὸ οἴκημα, ἐκπεπλῆχθαι, ὁρέοντα τὸ σῶμα τοῦ φώρος ἐν τῇ πάγῃ ἄνευ τῆς κεφαλῆς ἐόν· τὸ μὲν οἴκημα, ἀσινὲς, καὶ ὅτι ἔσοδον, ὅτι ἔκδυσιν οὐδεμίην ἔχον. ἀπορεύμενον δέ μιν, τάδε ποιῆσαι· τοῦ φώρος τὸν νέκυν κατὰ τοῦ τείχεος κατακρεμάσαι· φυλάκους δὲ αὐτοῦ καταστήσαντα, ἐντείλασθαί σφισι, τὸν [f] ἂν ἴδωσι ἀποκλαύσαντα, ἢ κατοικτίσαντα, συλλαβόντας ἄγειν πρὸς ἑωυτόν. ἀνακρεμαμένου δὲ τοῦ νέκυος, τὴν μητέρα δεινῶς φέρειν. λόγους δὲ πρὸς τὸν περιόντα παῖδα ποιεύμενον, προστάσσειν αὐτῷ, ὅτεῳ τρόπῳ δύναται μηχανᾶσθαι ὅκως τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύσας κομιεῖ. εἰ δὲ τούτων ἀμελήσει,

a μακρὸν. b κατακεκλεισμένου. c ἀνοίξαντι, αἰεὶ ἐλάσσω. d αὐτίκα. e ἀπάγοντα. f ὅτεον ἂν ἴδωσι, τὸν.

Suſpenſum fratris cadaver & ab exoubiis cuſtoditum aſſute frater tegit & aufert. Regius ardor in deprehendendo.

ἁμαρτλέειν αὐτὴν, ὡς [a] ἐλθοῦσα πρὸς τὸ βασιλῆα, μιωύσῃ αὐτὸν ἔχοντα τὰ χρήματα. ὡς δὲ χαλεπῶς ἐλαμβάνετο [b] ἡ μήτηρ ὑπ' ἀδελφεοῦ τοῦ παιδὸς, καὶ πολλὰ πρὸς αὐτὴν λέγων οὐκ ἔπαθε, ἐπιτεχνήσασθαι τοιάδε μιν· ὄνους κατασκευασάμενον, καὶ ἀσκοὺς πλήσαντα οἴνου, ἐπιθεῖναι ἐπὶ τοὺς ὄνους, καὶ ἐπείτα ἐλαύνειν αὐτούς. ὡς δὲ καταπρὸς τοὺς φυλάσσοντας ἦν τοῦ κρεμάμενον νέκυα, ἐπιστάσαντα τῶν ἀσκῶν δύο ἢ τρεῖς ποδεῶνας αὐτῶν, λύειν ἀφαμμένους [c]. ὡς δὲ ἔρρεε ὁ οἶνος, τὴν κεφαλὴν μιν κόπτεσθαι μεγάλα βοῶντα, ὡς οὐκ ἔχοντα πρὸς ὁκοῖον τῶν ὄνων πρῶτον τράπηται. τοὺς δὲ φυλάκους, ὡς ἰδεῖν πολλὸν ῥέοντα τὸν οἶνον, σωτρέχειν ἐς τὴν ὁδὸν, ἀγγεῖα ἔχοντας, καὶ τὸν ἐκκεχυμένον οἶνον συγκομίζειν, ὡς κέρδεϊ ποιεύμενους. τὸν δὲ καταλοιδορέεσθαι πᾶσι, ὀργὴν προσποιεύμενον. ὡς δὲ μυθεομένων αὐτὸν τῶν φυλάκων, χρόνῳ πεπονέας προσποιέεσθαι, καὶ ἐπαύεσθαι [d] τῆς ὀργῆς. τελευτῶντα δὲ, ἐξελάσαι αὐτοὺς τοὺς ὄνους ἐκ τῆς ὁδοῦ, καὶ κατασκευάζειν. ὡς δὲ λόγους τε πολλοὺς ἐγγίνεσθαι, καί τινα καὶ σκῶψαί μιν, καὶ ἐς γέλωτα προαγαγέσθαι [e], ἐπιδοῦναί σφι τῶν ἀσκῶν ἕνα αὐτοῖσι. τοὺς δὲ αὐτοῦ ὥσπερ εἶχον κατακλιθέντας πίνειν παρανοέεσθαι, καὶ ἐκεῖνον προσλαμβάνειν, καὶ κελεύειν μετ' ἑωυτῶν μένοντα συμπίνειν· τὸν δὲ πεισθῆναί τε δὴ, καὶ καταμεῖναι. ὡς δέ μιν προσεπὶ πολλὸν φιλοφρόνως ἠπατέοντο, ἐπιδοῦναι αὐτοῖσι τῶν ἀσκῶν [f]. τοὺς μὲν δὴ τῷ ποτῷ χρησαμένους τοὺς φυλάκους, ὑπερμεθυσθῆναι· καὶ κατενεχθέντας ὑπὸ ὕπνου, αὐτοῦ ἔνθαπερ ἔπινον κατακοιμηθῆναι. τὸν δὲ, ὡς πρόσω οἱ ἦν τῆς νυκτὸς, τό τε σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύσαι, καὶ τῶν φυλάκων τοῦ λύμη πάντων ξυρῆσαι τὰς δεξιὰς παρηίδας. ἐπιθέντα δὲ τὸν νέκυα ἐπὶ τοὺς ὄνους, ἀπελαύνειν ἐπ' οἴκου, ἐπιτελέσαντα τῇ μητρὶ τὰ προσετάχθη. τὸν δὲ βασιλέα, ὡς αὐτῷ ἀπηγγέλθη τοῦ φωρὸς ὁ νέκυς ἐκκεκλεμένος, δεινὰ ποιέειν. πάντως δὲ βουλόμενον εὑρεθῆναι ὅστις κοτὲ εἴη ὁ ταῦτα μηχανώμενος, ποιῆσαί μιν τάδε, ἐμοὶ μὲν δοκέει πιστά. τὴν θυγατέρα [g] τὴν ἑωυτοῦ καθίσαι ἐπ' οἰκήματος, ἐντελάμενον πάντας τε ὁμοίως προσδέκεσθαι· καὶ πρὶν συγχωρέσαι, ἀναγκάζειν λέγειν αὐτῇ ὅ, τι δὴ ἐν τῷ βίῳ ἔργασαι σοφώτατον καὶ ἀνοσιώτατον· ὃς δ' ἂν ἀπηγήσηται τὰ περὶ τοῦ φωρὸς γεγενημένα, τοῦτον συλλαμβάνειν, καὶ μὴ ἀπιέναι ἔξω. ὡς δὲ τὴν παῖδα ποιέειν τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς προσετάχθη, τὸν φωρὸς πυθόμενον τῶν εἵνεκα ταῦτα ἐπέστεφε, βουληθέντα πολυτροπίῃ τοῦ βασιλῆος περιγενέσθαι, ποιέειν τάδε· νεκροῦ προσφάτου ὑποταμόντα τὴν χεῖρα ἐν τῷ ὤμῳ, ἰέναι αὐτὸν ἔχοντα αὐτὴν ὑπὸ τῷ ἱματίῳ· ἐσελ-

minatam ſe regem eſſe adituram ad eum deferendum quod pecunias haberet. Adverſus hanc quum filius multa verba faceret, nec perſuaderet, quod illa eum graviter accipiebat, eum talem rem fuiſſe commentum: Inſtructis aſinis utres vino plenos impoſuiſſe: & poſtquam agendo aſinos juxta cuſtodes ſuſpenſi cadaveris fuit, attractis ligaculis aut petiolis ipſum duobus tribuſve utrium ſolviſſe laxatos: & quum vinum flueret, tum caput ſibi cædentem, vehementer vociferatum eſſe, tanquam neſcientem ad quem prius aſinorum ſe converteret. Cuſtodes quum multum vini fluere viderent, concurriſſe cum vaſis in viam: & id quod effuſum eſſet lucrifacientes comportaſſe. Iſtum ſimulata iracundia omnibus maledixiſſe, aliquantoque poſt illis conſolantibus, finxiſſe ſe mitigatum, & ab iraſcendo deſiſſe. Tandem exegiſſe à via aſinos atque reparaviſſe: & quum plura verba inter eos fierent, & quidam faceto dicto hominem laceſſeret, ut riſum eliceret, donaſſe illis unum ex utribus. Atque eos illic, ut erant diſcumbentes potare conſtituiſſe, prehenſantes hominem ac jubentes ut ſecum ad compotandum maneret: atque iſtum obſequutum remanſiſſe, & quum inter potandum comiter acciperetur, inſuper donaſſe utres. Ita ſe vino ingurgitantes cuſtodes, admodum temulentos eſſe factos, ſomnoque oppreſſos, ibidem ubi potaverant obdormiſſe. Iſtum, ubi multum noctis erat, tunc corpus fratris diſſolviſſe, & cuſtodum malas dextras in contumeliam deraſiſſe, & aſinos impoſito cadavere domum verſus agitaſſe, exequutumque imperia matris. Regem, ubi ei renunciatum eſt furis cadaver ſurreptum, acerbe tuliſſe: & quum vellet quoquomodo invenire quinam eſſet iſta machinatus, hoc feciſſe, quod apud me caret fide: Filiam ſuam domi proſtituiſſe, juſſam omnes indifferenter excipere: ſed priuſquam coirent, adigere ad ſibi dicendum quidnam in vita eſſet actum à ſe ſolertiſſimum ac ſceleſtiſſimum: & qui narraret quæ circa furem acta eſſent, eum comprehenderet, neque exire permitteret. Quum itaque filia patris imperia faceret, furem, quum audiſſet quamobrem iſta fierent, ac vellet ſuperare verſutia regem, hoc egiſſe: Recentis mortui amputatam in humero manum ſub pallio ferentem iſſe, atque ingreſſum ad filiam

a αὐτῷ, ὡς. b ἐπελαμβάνετο. c ἀπαμμένους. d ὑπαίσας. e προσαγαγέσθαι. f αὐτοῖσι τῶν ἀσκῶν. g τὴν θυγατέρα.

Aliæ astutiæ ejusdem furis, donec sit regius gener. Festum Ægyptium ob aleam Rhampsiniti & Cereris, & in eo ritus. Anima immortalis primum dicta ab Ægyptiis.

filiam regis, quum interrogatus esset eadem quæ ceteri, enarrasse, hoc se scelestissimum perpetrasse, quod fratris in thesauro regis laqueo capti caput amputasset: solertissimum autem, quod custodibus ebriis factis cadaver fratris suspensi resolvisset. Illam, quum hæc audisset, manum in hunc injeciisse: eique furem in tenebris manum mortui porrexisse. quam mulier quum apprehendisset, manum se hujus tenere rata, istum per fores se proripuisse, muliere delusa. Postquam & hæc renunciata sunt regi, stuporem incussisse tum astutiam, tum audaciam hominis. Ad extremum, dimissis per omnes urbes nunciis, regem edixisse, non modo veniam sed etiam magna munera manere furem, si in conspectum ipsius veniret; ita furem, fide habita, ad eum venisse, eique Rhampsinitum, magna viri admiratione ductum, filiam suam collocasse, tanquam ex omnibus mortalibus plurima scienti: nam Ægyptios quidem ceteris, hunc autem Ægyptiis antecellere. Post hæc ajebant regem hunc descendisse vivum sub terram eo, ubi Græci opinantur sedes infernas esse, & ibi cum Cerere alea ludere: & aliquando victorem, aliquando victum fuisse: & sursum iterum fuisse reversum, munus ab ea obtinentem mantile aureum. Quod tempus à Rhampsiniti descensu ad reditum, dicebant feriatum esse apud Ægyptios. Idque ego ad meam memoriam scio observatum. Sed utrum ob aliud quid, an ob ista ipsa ferientur Ægyptii, asseverare non possum. Sacerdotes autem pallium postquam uno illo die detexuerunt, uni ex suis oculos mitra alligant: quem gestantem pallium ubi in viam deduxerunt quæ fert ad Cereris templum, ipsi retro discedunt. Hunc autem sacerdotem oculos obstrictos habentem ajunt à geminis lupis duci ad Cereris templum, quod ab urbe viginti stadia abest: & postea rursus ex templo in eundem locum à lupis reduci. Hæc quidem ab Ægyptiis relata sic cuique placeant, prout credibilia vi-dentur; mihi autem in omni sermone constitutum est ea scribere quæ auditu ex singulis cognovi. Inferorum principatum tenere Cererem & Liberum Ægyptii ajunt. Hi denique primi extitisse dicunt qui dicerent animam hominis esse immortalem; sed exolescente corpore tum inde in aliud animal quod assidue nasci-

ἐστελθόντα ἢ ὡς τῷ [a] βασιλῆϊ τὴν θυγατέρα, καὶ εἰρωτώμενον πάντα περ καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπηγήσασθαι ὡς ἀνοσιώτατον μὲν εἴη ἐργασμένον, ὅτε δὲ ἀδελφεὸν ἐν τῷ θησαυρῷ τοῦ βασιλῆϊ ἐοῦσα παγὶς ἁλόντα ἀποτάμοι τοῦ κεφαλήν· σοφώτατον ἢ, ὅτι τοὺς φυλάκους καταμεθύσας, καταλύσαι δὲ ἀδελφεὸν κρεμάμενον [b] τοῦ νέκυος. τοῦτο ἢ, ὡς ἤκουσε, ἄπορον αὐτόν. τοῦ ἢ φῶρα ἐν τῷ σκότεϊ ποιῆσαι αὐτῇ δὲ νεκροῦ τοῦ χεῖρα. τὴν ἢ, ἀπιλαβομένην, ἔχειν νομίζουσαν αὐτοῦ εἶναι τοῦ χεῖρος ἀντίχεσθαι. τοῦ ἢ φῶρα ποιέμενον αὐτῇ, οἴχεσθαι λιπόντα δυρέων φθόγοντα. ὡς ἢ δὲ ταῦτα ἐς τὸν βασιλέα ἀνενείχθη, ἐκπεπλῆχθαι μὲν ἐπὶ τῇ πανουργίῃ τε καὶ τόλμῃ τοῦ ἀνθρώπου. τέλος ἢ, ἀπέμποντα ἐς πάσας τὰς πόλις, ἐπαγγέλλεσθαι ἀδειάν τε δώσοντα, καὶ μεγάλα δωσόμενον ἐλθόντι ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. τοῦ ἢ φῶρα, πιστώσαντα, ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν. Ῥαμψίνιτον ἢ μεγάλως θωϋμάσαι, καί οἱ τὴν θυγατέρα ταύτην συνοικίσαι, ὡς πρεῖσσα ἐπισταμένῳ ἀνθρώπων. Αἰγυπτίους μὲν γὰρ τοῦ ἄλλων προκεκρίσθαι, ἐκεῖνον ἢ, Αἰγυπτίων. Μετὰ ἢ ταῦτα, ἔλεγον τοῦτον τὸν βασιλῆα ζωὸν καταβῆναι κάτω ἐς τὸν οἱ Ἕλληνες ἀΐδην νομίζουσι εἶναι, καὶ κεῖθι συγκυβεύειν τῇ Δήμητρι. καὶ τοῦ μὲν, νικᾶν αὐτόν, τοῦ ἢ, ἐσσοῦσθαι. καὶ μιν πάλιν ἀπικέσθαι δῶρον ἔχοντα παρ' αὐτῆς χρύσεον μάκτρον. ἀπὸ ἢ τοῦ Ῥαμψινίτου καταβάσιος, ὡς πάλιν ἀπίκετο, ὀρτὴν δὴ ἀνάγειν Αἰγυπτίους ἔφασαν, τὴν ἐγὼ οἶδα ἔτι ἐς ἐμὲ ἐπιτελέουσαν αὐτούς. ἐμέντοι εἴτε δι' ἄλλο τι, εἴτε διὰ ταῦτα ὀρτάζουσι, ἔχω λέγειν· φάρος ἢ αὐτημερὸν ἐξυφήναντες οἱ ἱρέες, κατ' ὧν ἔδησαν ἑνὸς αὐτῶν μίτρῃ τοὺς ὀφθαλμούς. ἀγαγόντες δέ μιν ἔχοντα τὸ φάρος ἐς ὁδὸν φέρουσαν ἐς ἱρὸν Δήμητρος, αὐτοὶ ἀπαλλάσσονται ὀπίσω. τὸν δὲ ἱρέα τοῦτον καταδεδεμένον τοὺς ὀφθαλμούς, λέγουσι ὑπὸ δύο λύκων ἄγεσθαι ἐς τὸ ἱρὸν τῆς Δήμητρος, ἀπέχον τοῦ πόλεος εἰκοσι σταδίους· καὶ αὖτις ὀπίσω ἐκ τοῦ ἱροῦ ἀπάγειν μιν τοὺς λύκους ἐς τωὐτὸ χωρίον. Τοῖσι μέν νυν ὑπὸ Αἰγυπτίων λεγομένοισι χρᾶσθω ὅτεῳ τὰ τοιαῦτα πιθανά ἐστι· ἐμοὶ δὲ πᾶσα τὸν λόγον ὑπόκειται, ὅτι τὰ λεγόμενα ὑπ' ἑκάστων ἀκοῇ γράφω. δηλήσασθαι δὲ τοῦ κάτω Αἰγύπτιοι λέγουσι Δήμητρα [c] καὶ Διόνυσον. πρῶτοι δὲ τόνδε τὸν λόγον Αἰγύπτιοι εἰσὶ οἱ εἰπόντες [d], ὡς ἀνθρώπου ψυχὴ ἀθάνατός ἐστι· τοῦ σώματος δὲ καταφθινόντος, ἐς ἄλλο ζῶον αἰεὶ γινόμενον ἐσ-

a ἢ εἰ τοῦ. b κρεμάμενον. c Δήμητραν. d εἰσὶ εἰπόντες.

Ejus ſtulta interpretatio. Cheopis iniquitas in ſubjectos, & pyramis.

ἐσδύεσθαι· ἐπεὰν δὲ περιέλθῃ πάντα τὰ χερσαῖα καὶ τὰ θαλάσσια καὶ τὰ πετηνὰ [a], αὖτις ἐς ἀνθρώπου σῶμα γινόμενον ἐσδύνειν. τὴν περίλυσιν [b] δὲ αὐτῇ γίνεσθαι ἐν τελαμῶσι ἔτεσι. τούτῳ τῷ λόγῳ εἰσὶ οἱ Ἑλλήνων ἐχρήσαντο, οἱ μὲν, πρότερον, οἱ δὲ, ὕστερον, ὡς ἰδίῳ ἑωυτῶν ἐόντι· τοὺς ἐγὼ εἰδὼς τὰ ὀνόματα, οὐ γράφω. Μέχρι μέν νυν Ῥαμψινίτου βασιλῆος εἶναι ἐν Αἰγύπτῳ πᾶσαν νομίμην ἔλεγον, καὶ εὐθηνέειν Αἴγυπτον μεγάλως· μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεύσαντα σφέων Χέοπα, ἐς πᾶσαν κακότητα ἐλάσαι. κατακλήσαντα γάρ μιν πάντα τὰ ἱρὰ, πρῶτα μέν σφεας θυσιέων τοῦτον ἀπέρξαι· μετὰ δέ, ἐργάζεσθαι ἑωυτῷ κελεύειν πάντας Αἰγυπτίους. τοῖσι μὲν δὴ ἀποδεδέχθαι, ἐκ τῶν λιθοτομιέων τῶν ἐν τῷ Ἀραβίῳ ὄρεϊ, ἐκ τούτων ἕλκειν λίθους μέχρι τοῦ Νείλου· διαπεραιωθέντας δὲ τὸν ποταμὸν ἄλλοισι τοὺς λίθους ἑτέροισι ἕπαξε σκευάζεσθαι, καὶ πρὸς τὸ Λιβυκὸν καλεύμενον ὄρος, πρὸς τοῦτο ἕλκειν. ἐργάζοντο δὲ κατὰ δέκα μυριάδας ἀνθρώπων αἰεὶ τὴν τριμηνίην ἑκάστην. χρόνον δὲ ἐγγενέσθαι τριακοσίων τῷ λαῷ [c], δέκα μὲν ἔτεα τὴν ὁδὸν κατ' ἣν εἵλκον τοὺς λίθους, τὴν οὐδείσαν, ἔργον ἐὸν οὐ πολλῷ τεῳ ἔλασσον τῆς πυραμίδος, ὡς ἐμοὶ δοκέειν. τῆς μὲν γὰρ μήκεός ἐστι πέντε στάδιοι· εὖρος δὲ, δέκα ὀργυιαί· ὕψος δὲ, τῇ ὑψηλοτάτη ἐστὶ αὐτὴ ἑωυτῆς, ὀκτὼ ὀργυιαί· λίθου τε ξεστοῦ καὶ ζώων ἐγγεγλυμμένων. τούτῃ δὲ δὴ τὰ δέκα ἔτεα γενέσθαι καὶ τὸ ὑπὸ γῆν οἰκημάτων, τοὺς ἐποίεε ὑπάρχας ἑωυτῷ ἐν νήσῳ, διώρυχα ἐσαγαγών. τῇ δὲ πυραμίδι αὐτῇ χρόνον γενέσθαι εἴκοσι ἔτεα ποιευμένην, τῆς ἐστι πανταχῇ μέτωπον ἕκαστον ὀκλῶ πλέθρα, ἐούσης τετραγώνου, καὶ ὕψος ἴσον· λίθου δὲ ξεστοῦ τε καὶ ἁρμοσμένου παμπάλαιος· οὐδεὶς τῶν λίθων τριήκοντα ποδῶν ἐλάσσων. Ἐποιήθη δὲ ὧδε αὕτη ἡ πυραμὶς ἀναβαθμῶν τρόπον, τοὺς μετεξέτεροι κρώσσας, οἱ δὲ βωμίδας ὀνομάζουσι. τοιούτῳ τοίνυν τρόπῳ ἐπεί τε ἐποίησαν αὐτήν, ἤειρον τοὺς ὑπολοίπους λίθους μηχανῇσι ξύλων βραχέων πεποιημένῃσι· χαμάθεν [d] μὲν ἐπὶ τὸ πρῶτον στοῖχον τῶν ἀναβαθμῶν ἀείροντες· ὅκως δὲ ἀνίοι ὁ λίθος ἐπ' αὐτὸν, εἰς ἑτέρην μηχανὴν ἐπῆγε, ἑστεῶσαν ἐπὶ τοῦ πρώτου στοίχου· ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν δεύτερον ἥλκετο [e] στοῖχον, ἐπ' ἄλλης μηχανῆς. ὅσοι γὰρ δὴ στοῖχοι ἦσαν τῶν ἀναβαθμῶν, τοσαῦται καὶ αἱ μηχαναὶ ἦσαν, εἴτε καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον μετεφέροντο τὸν ἐξ ἀρχῆς εἰρημένον, ἐπείτε καὶ τὸν ἐπ' ἔσχατον ἐληλύθεε, ἐν τῷ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς πυραμίδος ἵδρυτο· ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς ἐτελέετο πρῶτα, μετὰ δὲ τὸ ἐχόμενον, τελευταῖον δὲ τὰ κατύπερθε τῶν ἐπὶ τῇ γῇ κειμένων. Γέγραπται δὲ ἐν Αἰγυπτίοισι γράμμασι ἐπὶ τῇ πυραμίδι ὅσα δαπανήματα ἐς τε ῥαφανίδας καὶ κρόμμυα καὶ σκόροδα ἀναισιμώθη τοῖσι ἐργαζομένοισι· καὶ ἐμοὶ μνημονεύοντι τὰ γράμματα ἐκεῖνα ἐμεμφέατο, ἀναγινώσκοντι μάλα πολλά· ἐπιμνήσθην γὰρ δὴ καὶ τούτου· ἀργυρίου τε γὰρ τοσούτου ἐδαπανήθη, ὅσα τε ἐγὼ ἐπιστάμενος μέμνημαι, ἐπεὶ καὶ ἐπιστάμενος ἐπιστάμην γράμματα· καὶ εἰ δὴ ἀληθέα γέγραπται, ἐπὶ ξείνοισι πόνοισι ἐδαπανήθη τοσοῦτος. ἐγὼ δὲ καὶ τὴν κατάβασιν τὴν ἐς τὰ ὑπόγαια οἰκήματα, τὰ ἐποίησε ὁ βασιλεὺς οὗτος ἑωυτῷ ἐν νήσῳ ταύτῃ, ἐν τῇσι ἔκειτο τὸν σῶμα, ἐν τῇσι ἐποίησε ἑωυτῷ ἀπόκρυφα, οὐκ ἔχω ἐπιμνησθῆναι· οὐ γὰρ ἐθέλουσι λέγειν περὶ τούτων. ἀλλὰ μὴν καὶ ὕβριν γε τοσαύτην ἐς τοὺς ἀνθρώπους ἐξεργάσατο, ἐπείτε τὰ χρήματα ἐπὶ πολλὸν ἐποιήσατο, ἐπαγαγὼν Ἀραβίους τοὺς μάλιστα ἐκόντας ἐδούλωσε, ἐς τοσοῦτον ἐλάσας, ὥστε ἐκείνους μὲν ἀναβιβάζειν τοὺς νεκροὺς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ Λιβυκὸν καλεύμενον ὄρος, αὐτὸς δὲ ἐκέλευσε τὴν Λιβυκὴν νόμον τὸν Θηβαίων διαπρῆξαι. ἐνθεῦτεν δὲ ἐγένετο ἐς τὰς γυναῖκας ἀναίδεια τοιήδε, ἐκέλευσε πάσας τὰς ἑωυτοῦ παλλακίδας ἐπὶ κοινὸν ἐξάγειν πρήσιος ἑκάστης, ἐξαγαγοῦσαι δὲ ἐκέλευσε τὰς μὲν ἀπ' ἑωυτῶν ἐξαιρέεσθαι, τὰς δὲ ἀπολιπεῖν. ἐξαιρέονται δὲ ἐπὶ τῷ ἀναβιβάζειν τοὺς λίθους. ἐγὼ δὲ καὶ τὴν κατάβασιν τὴν ἐς τὰ ὑπόγαια οἰκήματα, τὰ ἐποίησε ὁ βασιλεὺς οὗτος ἑωυτῷ ἐν νήσῳ ταύτῃ, ἐν τῇσι ἔκειτο τὸν σῶμα, ἐν τῇσι ἐποίησε ἑωυτῷ ἀπόκρυφα, οὐκ ἔχω ἐπιμνησθῆναι· οὐ γὰρ ἐθέλουσι λέγειν περὶ τούτων. ἀλλὰ μὴν καὶ ὕβριν γε τοσαύτην ἐς τοὺς ἀνθρώπους ἐξεργάσατο, ἐπείτε τὰ χρήματα ἐπὶ πολλὸν ἐποιήσατο, ἐπαγαγὼν Ἀραβίους τοὺς μάλιστα ἐκόντας ἐδούλωσε, ἐς τοσοῦτον ἐλάσας, ὥστε ἐκείνους μὲν ἀναβιβάζειν τοὺς νεκροὺς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ Λιβυκὸν καλεύμενον ὄρος, αὐτὸς δὲ ἐκέλευσε τὴν Λιβυκὴν νόμον τὸν Θηβαίων διαπρῆξαι. ἐνθεῦτεν δὲ ἐγένετο ἐς τὰς γυναῖκας ἀναίδεια τοιήδε, ἐκέλευσε πάσας τὰς ἑωυτοῦ παλλακίδας ἐπὶ κοινὸν ἐξάγειν πρήσιος ἑκάστης, ἐξαγαγοῦσαι δὲ ἐκέλευσε τὰς μὲν ἀπ' ἑωυτῶν ἐξαιρέεσθαι, τὰς δὲ ἀπολιπεῖν. ἐξαιρέονται δὲ ἐπὶ τῷ ἀναβιβάζειν τοὺς λίθους.

scitur, immigrare. Atque ubi per omnia ſe circumtuliſſet, terreſtria, marina, volucria, rurſus in hominis corpus, quod gigneretur, introire. atque hunc ab ea circuitum fieri intra annorum tria millia. Hanc rationem ſunt è Græcis qui uſurpaverint velut propriam ipſorum, alii prius, alii poſterius. quorum ego nomina ſciens, non ſcribo. Ad Rhampſinitum uſque regem ajebant in Ægypto viguiſſe ſane legum præſtantiam & præclare omni copia eam floruiſſe. Poſt hunc autem, qui in regno ſucceſſit, CHEOPEM in omnem pravitatem fuiſſe prolapſum. Omnibus namque eum templis obſeratis primo Ægyptiis ne ſacrificarent interdixiſſe: Deinde juſſiſſe ut ſibi laborarent omnes Ægyptii: aliis aſſignando, ut ex lapidicinis Arabici montis ſaxa exciderent, & ad Nilum traherent: aliis, ut tranſmiſſo navibus flumine, illa acciperent, & ad montem qui dicitur Libycus traherent. Faciebant autem opus hominum centum millia, ternis ſemper menſibus ſingula. Tempus autem, quo populus attritus fuit, fuiſſe decennale circa viam, per quam traxerunt ſaxa, quam ſtruxerunt; opus, ut mihi videtur, non multo minoris molitionis, quam ipſa pyramis. Cujus longitudo eſt quinque ſtadiorum, latitudo cubitorum quadraginta; altitudo, ubi altiſſima ipſa ſui eſt, triginta duo cubitorum, lapide polito & animalibus inſculptis. Illic decem annos fuiſſe etiam conſumptos in ſubterraneis conclavibus in colle, ſupra quem pyramides ſtant, quas fecit ſibi repoſitoria, in inſula per introductam foſſam Nili. Verum in ipſa pyramide hac facienda annos viginti abſumptos: cujus ſingulæ frontes (nam eſt formæ quadratæ pari altitudine) ſunt octingentorum pedum, ſaxo dolato accuratiſſimeque coagmentato, in quo nullum eſt minus triginta pedum. Fuit autem ſic extructa hæc pyramis in ſpeciem graduum, quas quidam ſcalas, quidam arulas vocant. Poſteaquam eam primo talem fecerant, attollebant reliquos lapides machinis factis è brevibus lignis ab humo in primum ordinem graduum levantes. Ubi ad hunc lapis aſcenderat, alteri machinæ imponebatur, quæ in ipſo primo ordine ſtabat. Ab hoc deinde in alterum ordinem trahebatur, ſuper alteram machinam. Nam quot erant ordines graduum, totidem quoque machinæ erant,

124

125

a πτηνὰ. b περιλυσιν. c MS. τῷ ἄλλῳ. d χαμόθεν. e ἕλκετο.

Impensæ in eam factæ, quibus exhaustus filiam prostituit, cujus etiam pyramis, & tertia Chephrenis successoris & fratris Cheopis.

erant, sive etiam eandem machinam, quæ erat una & facilis ad ferendum, transferebant ad unumquemque ordinem, quoties saxum exemerant. Dictum esto à nobis in utrumque, sicut dicitur. Effecta sunt igitur ita prima ejus quæque altissima: deinde sequentia absolverunt: novissima vero quæ solo sunt juncta & infima peregerunt. In ipsa pyramide per litteras Ægyptiacas signatum est, quantum in raphanum, cæpas, & allia erogatum sit operantibus, & quod interpres earum litterarum, postquam legerat, (ut probe reminiscor) ajebat in summa mille & sexcenta talenta pecuniæ esse. Quod si ita se habet, quot alia credibile est fuisse consumpta, vel in ferrum, quo operabantur, vel in cibos, vel in vestem operantium? quando per id quod dixi tempus opera extruebant; per aliud (ut ego opinor) lapides exciderunt atque vexerunt, & per aliud non exiguum effe-
126 cerunt subterraneum cavum. Quin & eo flagitii venisse Cheopem, ut pecunia defectus, filiam suam in lupanari prostituerit, imperans quantumcunque faceret quæstum. (non enim dicebant quantum) eamque cum patris jussa fecisse, tum vero privatim de relinquendo mónumento cogitasse; itaque singulos ad se intrantes orasse, ut sibi ad opera singulos lapides donarent. Ex his lapidibus ajebant extructam fuisse pyramidem quæ stat in medio trium, ante pyramidem magnam, cujus unumquodque latus centum &
127 quinquaginta est pedum. Quinquaginta annos regnasse hunc Cheopem Ægyptii dicebant: eoque defuncto excepisse regnum fratrem ejus CHEPHRENEM: & hunc eodem alteri instituto usum cum in aliis, tum vero in facienda pyramide, non tamen quæ ad mensuram fraternæ accederet. eas namque & nos sumus dimensi. Nam subterranea non subsunt conclavia, neque fossa derivatur in eam ex Nilo (quemadmodum in alteram) fluens; sed extructo canali introrsum insulam circumluit, in qua situm esse ipsum Cheopem ajunt. Sed quum primam compagem ex Æthiopico lapide versicolore struxisset, quadraginta pedes degressus, alterius eandem magnitudinem, contiguam magnæ fabricæ. Stant autem ambæ super eundem tumulum, centum fere pedes celsum. Porro quinquaginta sex annos regnasse Chephrenem ajebant. Hi centum

μηχαναὶ ἦσαν· εἴτε καὶ τὼ αὐτῷ μηχανῷ ἐξῆσαν μίλω τε καὶ διὰσκιον μετεφόρεον ἕκαστοι τοῖχον ἕκαστον, ὅκως τὸν λίθον ἐξέλοιεν. λελέχθω ἡμῖν [a] ἐπ' ἀμφότερα, καθάπερ λέγεται. ἐξεποιήθη δὴ ὧν τὰ ἀνώτατα αὐτῆς πρῶτα· μετὰ δὲ, τὰ ἐπόμενα τούτων ἐξεποίεον· τελευτάια δὲ, αὐτῆς τὰ ὑπόγαια καὶ τὰ κατωτάτω ἐξεποίησαν. σεσήμανται δὲ ἀπὸ γραμμάτων Αἰγυπτίων ἐν τῇ πυραμίδι, ὅσα ἐς τε συρμάϊον καὶ ῥαφανίδα καὶ σκόροδα ἀναισιμώθη τοῖσι ἐργαζομένοισι. καὶ, ὡς ἐμὲ εὖ μεμνῆσθαι τὰ ὁ ἑρμηνεύς μοι, ὑπελέγετο τὰ γράμματα, ἔφη, ἑξακόσια καὶ χίλια τάλαντα ἀργυρίου τετελέσθαι. εἰ δὲ ἔστι ἕτως ἔχοντα ταῦτα, κόσα εἰκὸς ἄλλα δεδαπανῆσθαι ἔστι ἔς τε σίδηρον, τῷ ἐργάζοντο, καὶ σιτία καὶ ἐσθῆτα τοῖσι ἐργαζομένοισι; ὁκότε χρόνον μὲν οἰκοδόμεον τὰ ἔργα τὸν εἰρημένον· ἄλλον δὲ (ὡς ἐγὼ δοκέω) ἐν τῷ τὰς λίθους ἔταμνον, καὶ ἦγον [b]· καὶ τὸ ὑπὸ γῆν ὄρυγμα ἐργάζοντο οὐκ ὀλίγον χρόνον. Ἐς τοῦτο δὴ ἐλθεῖν Χέοπα κακότητος, ὥστε τὼ θυγατέρα τὴν ἑωυτοῦ, χρημάτων δεομένου, καταπρήσαντα ἐπ' οἰκήματος, προστάξαι πρήσασθαι ἀργύριον ὁκόσον δή τι. ἐπρήσσετο γὰρ δὴ τοῦτό γε ἔλεγον. τὴν δὲ, τά τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς ταχθέντα πρήσσεσθαι· ἰδίῃ δὲ καὶ αὐτὴν ἀπολιπέσθαι μνημήιον [c] καταλιπέσθαι. καὶ δὴ ἐσιόντος πρὸς αὐτὴν ἑκάστου δέεσθαι, ὅκως ἂν αὐτῇ ἕνα λίθον ἐν τοῖσι ἔργοισι δωρέοιτο. ἐκ τούτων δὴ τῶν λίθων ἔφασαν τὴν πυραμίδα οἰκοδομηθῆναι, τὴν ἐν μέσῳ τῶν τριῶν ἑστηκυῖαν, ἔμπροσθεν τῆς μεγάλης πυραμίδος· τὸ ἐστὶ τὸ [d] κῶλον ἕκαστον, ὅλεθρα καὶ ἡμίσεος πλέθρου. Βασιλεῦσαι δὲ τὸν Χέοπα τοῦτον Αἰγύπτιοι ἔλεγον [e] πεντήκοντα ἔτεα. τελευτήσαντος δὲ τοῦτου, ἐκδέξασθαι τὴν βασιληίην τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Χεφρῆνα. καὶ τοῦτον δὲ τῷ αὐτῷ τρόπῳ διαχρᾶσθαι τῷ ἑτέρῳ· τά τε ἄλλα, καὶ πυραμίδα ποιῆσαι, ἐς μὲν τὰ ἐκείνου μέτρα οὐκ ἀνήκουσαν· τοῦτο γὰρ ὧν καὶ ἡμεῖς ἐμετρήσαμεν. ἔστι γὰρ ὑπέρσι οἰκήματα ὑπὸ γῆν, ἔστι δὲ οὐ διώρυξ ἥκει ἐς αὐτὴν, ὥσπερ ἐς τὴν ἑτέρην, ῥέουσα· διοικοδομημένου δὲ αὐλῶνος ἔσω νῆσον περιρρέειν, ἐν τῇ αὐτὸν λέγουσι κεῖσθαι Χέοπα. ὑποδείμασθαι δὲ τὸν πρῶτον δόμον λίθου Αἰθιοπικοῦ ποικίλου, τεσσερακονταπόδας ὑποβάς, τοῦ ἑτέρης τοὐτὸ μέγαθος, ἐχομένου τῆς μεγάλης οἰκοδομῆς. ἑστᾶσι δὲ ὑπὸ λόφου τοῦ αὐτοῦ ἀμφότεραι, μάλιστα ἐς ἑκατὸν πόδας ὑψηλοῦ. Βασιλεῦσαι δὲ ἔλεγον Χεφρῆνα ἐξ καὶ

S πεντή-

a λελέχθω γὰρ ἡμῖν. b ἦγον. c μνημόσυνον. d τοῦτο. e λέγουσι.

Philitis paſtor. Mycerinus Cheopis f. melior rex. Cujus filiæ ſepulchrum ſingulare, & ideo fabuloſum.

πεντήκοντα ἔτεα. Ταῦτα ἓξ τε δὴ ἑκατὸν λογίζον᾽ ἔτεα, ἐν τοῖσι, Αἰγυπτίοισι τε πᾶσαν εἶναι κακότητα, καὶ τὰ ἱρὰ χρόνα τοσαῦτα κατακλησθέντα, οὐκ ἀνοιχθῆναι. τούτους ὑπὸ μίσεος ὁ κάρτα θέλουσι Αἰγύπτιοι ὀνομάζειν, ἀλλὰ δὲ τὰς πυραμίδας καλέουσι ποιμένος Φιλίτιος[a], ὃς τοῦτον τὸν χρόνον ἔνεμε κτήνεα κατὰ ταῦτα τὰ χωρία. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι Αἰγύπτου Μυκερῖνον ἔλεγον, Χέοπος παῖδα· τῷ τὰ μὲν δὴ πατρὸς ἔργα ἀπαδεῖν. τὸν δὴ τά τε ἱρὰ ἀνοῖξαι, καὶ τὸν λεὼ[b] πιεσθέντα ἐς τὸ ἔσχατον κακῶν, ἀνεῖναι τοῖς ἔργα τε δὴ θυσίας. δίκας δέ σφι πάντων βασιλέων δικαιοτάτας κρῖναι. καὶ τοῦτο μέν νυν τὸ ἔργον, ἀπάντων ὅσοι ἤδη βασιλῆες ἐγένοντο Αἰγυπτίων, αἰνέουσι μάλιστα τοῦτον. τά τε γὰρ μιν ἄλλα κρῖναι εὖ, καὶ δὴ δὲ τῷ ἀπιομένῳ ἐκ τῆς δίκης παρ᾽ ἑωυτοῦ διδόντα ἄλλα, ἀποπιμπλάναι αὐτοῦ τὸν θυμόν. ἐόντι δὲ ἠπίῳ τῷ Μυκερίνῳ καὶ τοὺς πολίτας, καὶ ταῦτα ἀπιτηδέοντι, πρῶτον κακῶν ἄρξαι τὴν θυγατέρα ἀποθανεῖσαν αὐτοῦ, τὴν μούνην οἱ εἶναι ἐν τοῖσι οἰκηίοισι τέκνων. τὸν δὲ, ὑπεραλγήσαντά τε τῷ περιεπεπώκεε πρήγματι, καὶ βουλόμενον περισσότερόν τι τῶν ἄλλων θάψαι τὴν θυγατέρα, ποιήσασθαι βοῦν ξυλίνην κοίλην, καὶ ἐπιχρυσώσαντα μιν ταύτῃ, ἔσω ἐν αὐτῇ θάψαι τοῦτον δὴ τὸν[c] ἀποθανοῦσαν θυγατέρα. Αὐτὴ ὦν ἡ βοῦς γῆ οὐκ ἐκρύφθη, ἀλλ᾽ ἔτι δὲ ἐς ἐμὲ ἦν φανερή· ἐν Σάι μὲν πάλαι ἐοῦσα, κειμένη δὲ ἐν τῶν βασιληίοισι, ἐν οἰκήματι ἠσκημένῳ. θυμιήματα δὲ παρ᾽ αὐτῇ παντοῖα καταγίζουσι ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην· νύκτα δὲ ἑκάστην πάννυχος λύχνος καίεται. ἀγχοῦ δὲ τῆς βοὸς ταύτης ἐν ἄλλῳ οἰκήματι εἰκόνες τῶν παλλακέων τοῦ Μυκερίνου ἑστᾶσι, ὡς ἔλεγον οἱ ἐν Σάι πάλαι ἱρέες. ἑστᾶσι μὲν γὰρ ξύλινοι κολοσσοὶ, ἐσὶ δὲ ἀριθμὸν ὡς εἰκάζω μάλιστά κη, γυμναὶ ἐργασμέναι[d]. αἵ τινες μέντοι εἰσὶ, οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πλὴν ἢ τὰ λεγόμενα. Οἱ δέ τινες λέγουσι καὶ τὸ βοὸς ταύτης, καὶ τῶν κολοσσῶν, τόνδε τὸν λόγον· ὡς Μυκερῖνον ἠράσθη τῆς ἑωυτοῦ θυγατρὸς, καὶ ἑπτά οἱ ἐμίγη ἐκείνης. μετὰ δὲ, λέγουσι ὡς ἡ παῖς ἀπηγξατο τοῦ ἄχεος· ὁ δέ μιν ἔθαψε ἐν τῇ βοῒ ταύτῃ. ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς τῶν ἀμφιπόλων τὰς προδοσίης τοῦ θυγατρὶ τῷ πατρὶ ἀπέταμε τὰς χεῖρας· καὶ νῦν τὰς εἰκόνας αὐτέων εἶναι πεπονθυίας τὰ περ ζωαὶ ἔπαθον. ταῦτα δὴ λέγουσι φλυηρέοντες, ὡς ἐγὼ δοκέω, τά τε ἄλλα, καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ τὰς χεῖρας τῶν κολοσσῶν. ταῦτα γὰρ ὦν ἐγὼ ἡμεῖς ὁρέομεν ὅτι ὑπὸ χρόνου τὰς χεῖρας ἀποβεβλήκασι, αἳ ἐν ποσὶ αὐτέων ἐφαίνοντο ἐοῦσαι ἔτι καὶ ἐς ἐμέ[e]. Ἡ δὲ βοῦς τὰ μὲν ἄλλα κατακε-

tum & ſex anni ſupputantur; quibus Ægyptii in omni pravitate verſati ſunt, & templa tanto tempore occluſa non licuit aperiri. Hos reges Ægyptii præ odio ne nominare quidem volunt, ſed eorum pyramidas vocant paſtoris Philitidis, qui ea tempeſtate pecudes per hæc loca paſcebat. Poſt hunc regnaſſe in Ægypto dicebant MYCERINUM Cheopis filium, eumque paterna peroſum facta, & templa reſeraſſe, & populo ad ultimum calamitatis afflicto dediſſe veniam eundi ad opera & ſacrificia: quinetiam ſuper omnes reges juſtitiam ipſis exercuiſſe. Quo nomine ex univerſis regibus hunc Ægyptii maxime prædicant, tum ob alia quæ bene judicabat, tum vero quod conquerenti de ipſius ſententia, de ſuo donans indignationi hominis ſatisfecerit. Quum autem eſſet in cives clemens Mycerinus, atque ita ageret, principium ei malorum contigiſſe obitum filiæ, quæ domi unica ſuboles erat. Qua clade ſupra modum quum doleret, velletque filiam excellentiori aliquo genere ſepelire quam ceteri, feciſſe ligneam bovem cavam, quam quum inauraſſet, in ea filiam iſtam defunctam ſepeliſſe. Neque humo bos hæc condita eſt, ſed ad meam uſque memoriam erat conſpicua, in urbe Sai, in regia, in conclavi exornato poſita. Cui ſingulis diebus omnigenæ odores adolentur; noctibus autem ſingulis pernox incenſa lucerna aſtat. In altero conclavi prope illam bovem imagines ſtant concubinarum Mycerini, ut in urbe Sai ſacerdotes ajebant. Stant enim coloſſi lignei, numero circiter viginti, nudi facti: qui quarum ſint mulierum, non poſſum dicere, præterquam quæ narrantur. Sunt qui de hac bove & coloſſis hæc referant: Mycerinum amore filiæ ſuæ captum, vim ei invitæ intuliſſe: deinde illam quum præ mœrore ſe ſtrangulaviſſet, patrem in hac bove ſepeliſſe: matrem autem manus miniſtrarum quæ filiam patri prodidiſſent, præcidiſſe: & nunc earum hæc ſimulacra paſſa eſſe id malum quod vivæ ſuſtinuerant. Hæc (ut ego opinor) dicunt nugantes, ut alia, ita & de manibus coloſſorum: quippe quas ipſi videbamus temporis diuturnitate delapſas, quæ ad me uſque ad pedes eorum ſtratæ viſebantur. Bos quoque cum ceterum corpus operta eſt purpureo

a φιλίτιος. b τὸν λαὸν. c θάψαι τὴν. d κεκμῶσι. e ἔτι ἐς ἐμέ.

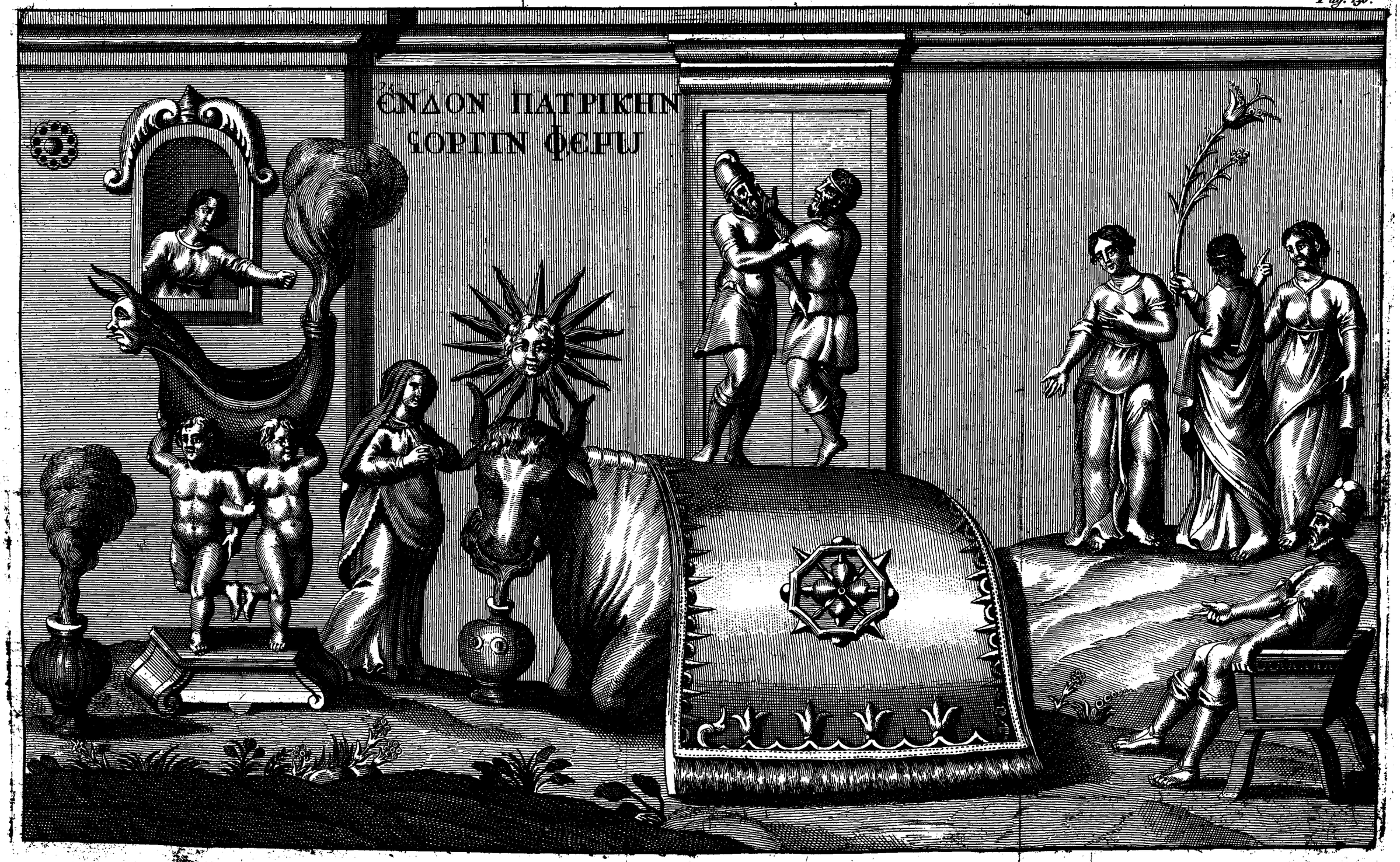
ΘΝΔΟΝ ΠΑΤΡΙΚΗΝ
ϚΟΡΙΙΝ ΦϵΡΩ

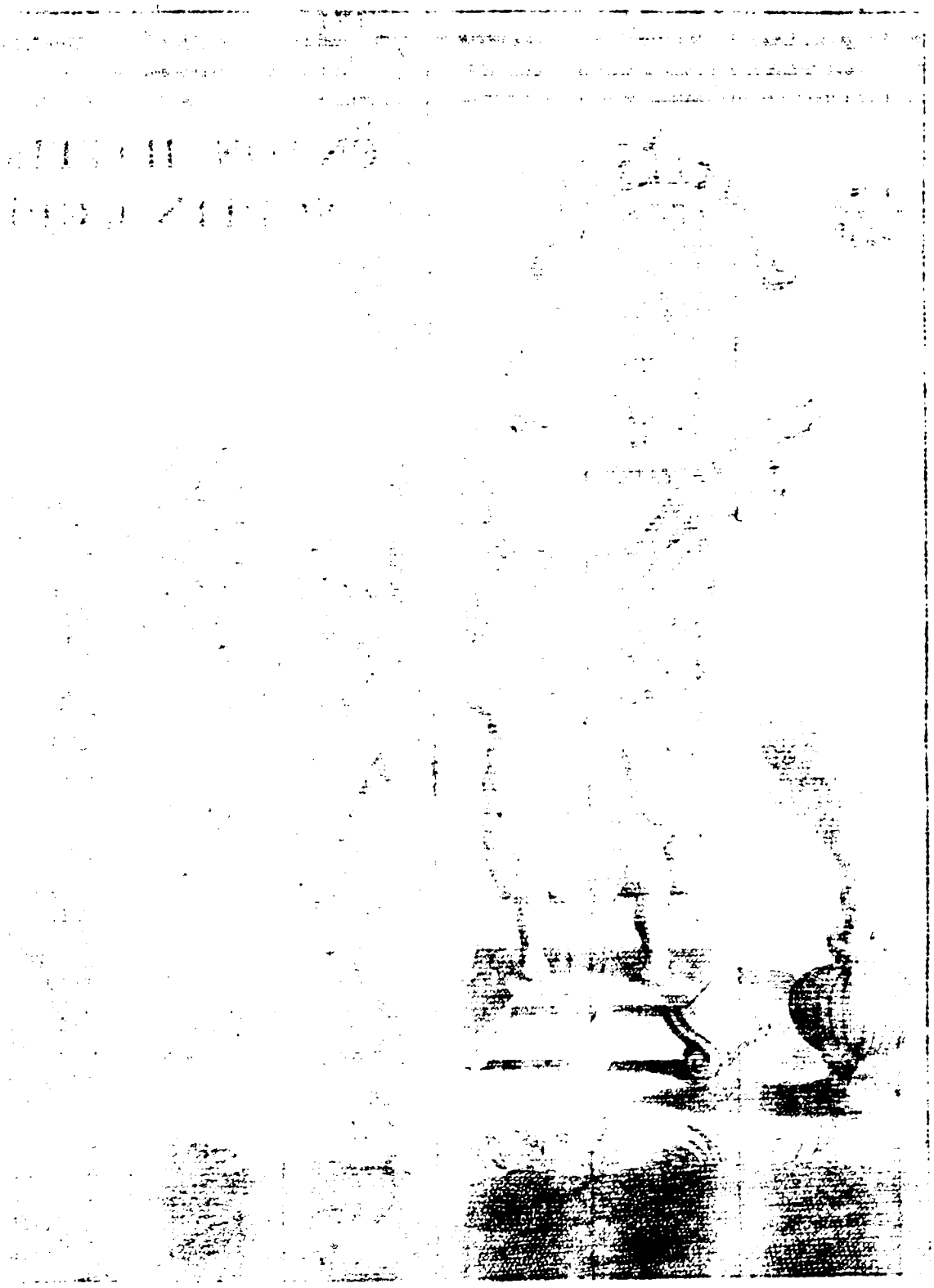

pureo pallio, tum vero cervicem & caput crasso admodum inducta auro: & inter media cornua solis circulus ad similitudinem factus adest aureus. Neque erecta est bos, sed ingeniculata, magnitudine quanta est grandis vacca viva. Effertur autem è conclavi quotannis. Quando Ægyptii verberant deum quendam, in tali negocio non mihi nominandum, tunc & bovem in lucem proferunt. Ajunt enim eam morientem orasse patrem Mycerinum, ut quotannis semel sol eam
133 intueretur. Huic regi, post calamitatem filiæ, istud secundum accidisse: Ex urbe Buto venisse ipsi oraculum, fore ut sex omnino annos viveret, septimo defuncturus. Id hunc ægre ferentem, vicissim misisse ad oraculum contumeliosas deo querimonias exprobrantem, quod, quum pater suus & patruus qui & templa claudi jusserant & deos non curaverant, hominesque perdiderant, diu vixissent, ipse pietatem colens tam cito foret moriturus. Ei venisse altera ex oraculo responsa, eapropter ipsum propere vitam finiturum, quod non id faceret quod deberet. Oportuisse enim Ægyptum centum quinquaginta annis affligi: idque duos qui ante eum fuissent reges didicisse, ipsum vero nequaquam. Hæc ubi accepit Mycerinus, se jam à numinibus damnatum, lucernas fecisse permultas, quibus quum nocteseceret accensis, potaret ac se oblectaret; neque die neque noctu intermittens per paludes perque nemora vagari, & ubi cognosceret voluptaria diverticula esse aptissima. Hæc autem idcirco excogitarat, quod vellet oraculum convincere mendacii, ut duodecim pro sex fie-
134 rent anni, diebus factis ex noctibus. Pyramidem & hic reliquit longe minorem paterna, vicenis pedibus breviorem, omni latere trecentorum pedum & quadrangularem, Æthiopico ex lapide ad medium usque. Hanc quidam Græcorum volunt esse Rhodopis mulieris meretricis, non recte sentientes: qui ne nosse quidem mihi videntur quænam fuerit Rhodopis de qua loquuntur. Neque enim talis pyramidis structuram ad illam retulissent, in qua talentorum infinita (ut brevi dicam) millia consumpta sunt. Ad hæc, non istius sed Amasis regis temporibus Rhodopis floruit. Multis enim post hos reges, qui istas pyramides reliquerunt, annis Rhodopis extitit, genere Thra-

ταικέκρυπται φοινικέῳ εἵματι· τὸν αὐχένα δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν φαινὶ κεχρυσωμένα πυκχέι κάρτα χρυσῷ. μεταξὺ δὲ τῶν κεράων, ὁ ἥλιος κύκλος μεμιμημένος ἔστι χρύσεος. ἔστι δὲ ἡ βοῦς οὐκ ὀρθή, ἀλλ' ἐν γόνασι κειμένη· μέγαθος δὲ ὅσηπερ μεγάλη βοῦς ζωή. ἐκφέρεται δὲ ἐκ τοῦ οἰκήματος ἀνὰ πάντα τὰ ἔτεα· ἐπεὰν τύπτωνται οἱ Αἰγύπτιοι τὸν θεὸν ὀνομαζόμενον οὐ χρὴ ἐμοῦ ἐπὶ τοιούτῳ πρήγματι, τότε ὦν ἐκ τὴν βοῦν ἐκφέρουσι ἐς τὸ φῶς. φασὶ γὰρ αὐτὴν δεηθῆναι τοῦ πατρὸς Μυκερίνου ἀποθνήσκουσαν, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἄπαξ μιν τὸν ἥλιον καταιδεῖν. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ πάθεος, δεύτερα τούτῳ τῷ βασιλέι τάδε ἐγένετο· ἐλθεῖν οἱ μαντήιον ἐκ Βουτοῦς πόλεος, ὡς μέλλοι ἓξ ἔτεα μοῦνον βιοὺς, τῷ ἑβδόμῳ τελευτήσειν. τὸ δὲ, δεινὸν ποιησάμενον, πέμψαι ἐς τὸ μαντήιον τῷ θεῷ ὀνείδισμα, ἀνυμεμφόμενον ὅτι ὁ μὲν αὐτοῦ πατὴρ καὶ πάτρως, ἀποκλείσαντες τὰ ἱερὰ, καὶ θεῶν ἐπιλαθόμενοι, ἀνθρώπους φθείροντες, ἐείασαν χρόνον ἔπι πολλόν· αὐτὸς δὲ εὐσεβὴς ἐὼν, μέλλοι παχέως ἔτι τελευτήσειν. ἐκ δὲ τοῦ χρηστηρίου αὐτῷ δεύτερα ἐλθεῖν λέγοντα, τούτων εἵνεκα καὶ σωπαχωρέειν αὐτῷ τὸν βίον· ἐν γὰρ ποιῆσαί μιν τὸ χρέεων ὦν πιέειν. δεῖν γὰρ Αἴγυπτον κακωθῆναι ἐπ' ἔτεα πενήκοντά τε καὶ ἑκατόν· καὶ τοὺς μὲν δύο τοὺς πρὸ ἐκείνου ἡγεομένους βασιλέας, μαθεῖν τοῦτο, κεῖνον δὲ οὔ. ταῦτα ἀκούσαντα τὸν Μυκερῖνον, ὡς καταφρονεόμενον ἤδη οἱ τούτων, λύχνα ποιησάμενον πολλὰ, ὅκως γένοιτο νύξ, ἀνάπτοντα αὐτὰ, πίνειν τε καὶ διατρίβειν, οὔτε ἡμέρης, οὔτε νυκτὸς ἀνιέντα, ἔς τε τὰ ἕλεα καὶ τὰ ἄλσεα πλανώμενον, ἐν ἵνα πιστώσοιτο εἶναι ἐνεστηκότα διαιτησεώτατα. ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο, θέλων τὸ μαντήιον ψεύδόμενον ἀποδέξαι, ἵνα οἱ δυώδεκα ἔτεα ἀντὶ ἓξ ἐτέων γένηται, αἱ νύκτες ἡμέραι ποιεύμεναι. Πυραμίδα δὲ ἔτι ἀπέλιπε πολλὸν ἐλάσσω τοῦ πατρὸς, εἰσὶ γὰρ ποδῶν καταδεεστέρην, κῶλον ἕκαστον τριῶν πλέθρων, ἐούσης τετραγώνης· λίθου δὲ ἐς τὸ ἥμισυ Αἰθιοπικοῦ. τινὲς δὴ μετεξέτεροι φασὶ Ἑλλήνων Ῥοδώπιος ἑταίρης γυναικὸς εἶναι, οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ εἰδότες μοι φαίνονται λέγειν ὅστις ἦν ἡ Ῥοδῶπις. οὐ γὰρ οἱ πυραμίδα ἀνέθεσαν ποιησαμένῳ τοιαύτην, ἐς τὴν πολλῶν χιλιάδες ἀναριθμητοι, ὡς λόγῳ εἰπεῖν, ἀνηλίσκοντο. ἦν δὲ, ὅτι κατὰ Ἄμασιν βασιλεύουσα ἦν ἀκμάζουσα Ῥοδῶπις, ἀλλ' οὐ κατὰ τοῦτον. ἔτεσι γὰρ πολλοῖσι ὕστερον τούτων τῶν βασιλέων τὰς πυραμίδας ταύτας λιπόντων, ἦν Ῥοδῶπις· ἧκε μὲν, ἀπὸ Θρηί-

a μέλλει. b χρείων ἦν. c ταῦτα ἀκούσαντα. d ἔστι. e οὐ γὰρ οἱ.

Æsopus servus Iadmonis. Charaxus frater Sapphûs. Donarium Rhodopis in templo Delphico. Meretrices Naucratiticæ. Asychis Mycerini successor.

Θρηίκης· δούλη δὲ ἦν Ἰάδμονος τοῦ Ἡφαιστοπολίου, ἀνδρὸς Σαμίου, σκῶλος δὲ Αἰσώπου τοῦ λογοποιοῦ. καὶ γὰρ οὗτος Ἰάδμονος ἐγένετο, ὡς διέδεξε τῇδε σὺν ἤκιστα. ἐπεί τε γὰρ πολλάκις κηρυσσόντων Δελφῶν ἐκ θεοπροπίου, ὃς βούλοιτο ποινὴν τοῦ Αἰσώπου ψυχῆς ἀνελέσθαι, ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἐφάνη, Ἰάδμονος δὲ παιδὸς παῖς ἄλλος Ἰάδμων ἀνείλετο· οὕτω δὴ Αἴσωπος Ἰάδμονος ἐγένετο. Ῥοδῶπις δὲ ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο, ξάνθεω τοῦ Σαμίου κομίσαντος. ἀπικομένη [a] δὲ κατ' ἐργασίην, ἐλύθη χρημάτων μεγάλων ὑπ' ἀνδρὸς Μιτυληναίου Χαράξου, τοῦ Σκαμανδρωνύμου παιδὸς, ἀδελφεοῦ δὲ Σαπφοῦς τῆς μουσοποιοῦ. οὕτω δὴ ἡ Ῥοδῶπις ἐλευθερωθῆ, καὶ κατιμείνασά τε ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ κάρτα ἐπαφροδίτου γινομένη, μεγάλα ἐκτήσατο χρήματα, ὡς ἂν εἶναι Ῥοδώπιν, ἀτὰρ οὐκ ὡς γε ἐς πυραμίδα τοιαύτην ἐξικέσθαι. τῆς γὰρ τὴν δεκάτην τῶν χρημάτων ἰδέσθαι ἔστι ἔτι καὶ ἐς τόδε παντὶ τῷ βουλομένῳ, ὡς δὲν δεῖ μεγάλα οἱ χρήματα ἀναθεῖναι. ἐπεθύμησε γὰρ Ῥοδῶπις μνημήιον αὐτῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι καταλιπέσθαι, ποίημα ποιησαμένη τοῦτο, τὸ μὴ τυγχάνῃ ἄλλῳ ἐξευρημένον, καὶ ἀνακείμενον ἐν ἱρῷ, τοῦτο ἀναθεῖναι ἐς Δελφοὺς μνημόσυνον ἑωυτῆς. τῆς ὧν δεκάτης τῶν χρημάτων ποιησαμένη ὀβελοὺς βυτίνους πολλοὺς σιδηρέους, ὅσον ἐνεχώρεε ἡ δεκάτη οἱ, ἀπέπεμπε ἐς Δελφούς· οἱ καὶ νῦν ἔτι σωρηνέαται, ὄπισθε μὲν τοῦ βωμοῦ τῶν Χίων ἀνέθεσαν, ἀντίον δὲ αὐτοῦ τοῦ νηοῦ. φιλέουσι δέ κως ἐν τῇ Ναυκράτι ἐπαφρόδιτοι γίνεσθαι αἱ ἑταῖραι. τοῦτο μὲν δὴ, αὕτη, τῆς περὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος, ἔτω δή τι κλεινὴ ἐγένετο, ὡς καὶ οἱ πάντες [b] Ἕλληνες Ῥοδώπιος τοὔνομα ἐξέμαθον· τοῦτο δὲ, ὕστερον παύτης, τῇ οὔνομα ἦν Ἀρχιδίκη, δοιδίμου ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ἐγένετο, ἧσσον δὲ τῆς ἑτέρης θελεχλώστου. Χάραξος δὲ ὡς λυσάμενος Ῥοδῶπιν ἀπενόησε ὡς Μιτυλήνην [c], ἐν μέλεϊ Σαπφὼ πολλὰ κατεκερτόμησέ μιν. Ῥοδώπιος μέν νυν περὶ πέπαυται. Μετὰ δὲ Μυκερῖνον γενέσθαι Αἰγύπτου βασιλέα ἔλεγον οἱ ἱρέες Ἄσυχιν [d], τὸ πρὸς ἠέλιον ἀνίσχοντα ποιῆσαι τῷ Ἡφαίστῳ προπύλαια, ἐόντα πολλῷ τε κάλλιστα καὶ πολλῷ μέγιστα. ἔχει μὲν γὰρ καὶ τὰ πάντα προπύλαια τύπους τε εὖ γεγλυμμένους, καὶ ἄλλου ὄγκου οἰκοδομημάτων μυρίῳ, ἐκεῖνα δὴ καὶ μακρῷ μάλιστα. ὑπὸ τούτου βασιλεύοντος, ἔλεγον ἀμιξίης ἐούσης πολλῆς χρημάτων, γενέσθαι νόμον

Thracia, ancilla Iadmonis cui pater Hephæstopolis, viri Samii, conserva Æsopi fabularum scriptoris; nam & hic Iadmonis fuit, ut non minime hinc demonstravit. Siquidem quum sæpenumero Delphi ex oraculo pronunciarent, siquis sumere pœnas vellet animæ Æsopi, alius nullus extitit, sed Iadmonis ex filio nepos, alius Iadmon sumsit. ita & Æsopus Iadmonis fuit. Rhodopis autem in Ægyptum ab- 135
iit, à Xantho Samio transportata. Et quum eo ad quæstum faciendum venisset, magnis pecuniis fuit redempta à viro Mitylenæo, Charaxo Scamandronymi filio, Sapphûs poetriæ fratre. Hunc in modum Rhodopis libertatem nacta est, & in Ægypto remansit; & venusta vehementer ingentes opes comparavit, ut esset Rhodopis, sed non quæ ad talem pyramidem ascenderet. Cujus enim opum decimam partem cuicunque volenti etiam nunc cognoscere licet, magnam illi pecuniam attribuere nihil oportet. Quum enim Rhodopis illa optaret memoriam sui in Græcia relinquere, faciendo opere quod ab alio excogitatum non est neque in templo dedicatum, id dedicavit in templo Delphico monumentum sui. E decima igitur suarum opum parte quum multa è ferro verua ad boves transfigendos fecisset, quantum sufficeret decima ipsi, Delphos misit: quæ nunc quoque posita sunt è regione templi, post aram quam Chii donaverunt. Solent autem quodammodo in Naucrati prostibula esse venusta. nam & hæc de qua nunc mentionem habeo, partim nobilitata est famâ, ut nemo Græcorum non edidicerit Rhodopis nomen: partim alterius quæ posterior fuit, nomine Archidicæ fama per Græciam celebris extitit, sed minus quam prior in circulis garrientium jactata. Charaxus vero postquam cum redempta Rhodopi Mitylenen rediit, in carminibus crebro Sappho conviciis eum fuit infectata. & de Rhodope quidem hactenus. Post Mycerinum autem Ægy- 136
pti regem fuisse dicebant sacerdotes ASYCHIN, eumque fecisse Vulcano antefores ad solem orientem, longe pulcherrimas longeque maximas. Habere enim illas ubique cum figuras concinne sculptas, tum alium infinitum ædificiorum conspectum; has vero etiam multo maxime. Sub hoc rege fuisse factum dicunt, ut quum vehementer laboraretur inopia pecuniæ & hinc abstinentia esset à commerciis, lex

Ægy-

a κομισαμένου μιν ἀπικομένη. b ὡς ἐς πάντες. c ἀπενόησε ἐς Μιτυλήνην. d ἱρέες γενέσθαι Ἄσυχιν.

Ægyptiis promulgata fuerit, ut ita demum quis pecuniam mutuam acciperet, ſi cadaver patris pignori traderet. Hoc item ad hanc legem adjectum fuiſſe, ut penes creditorem eſſet poteſtas omnis ſepulcri debitoris, utque hæc irrogaretur mulcta pignus illud ſupponenti, ſi diſſolvere æs alienum recuſaret, fas ne eſſet illi ipſi ſepeliri aut in iſto paterno aut ullo in alio ſepulcro: ac ne alius quiſquam ex ipſo progenitus ſepeliret. Hunc præterea regem ſuperiores ipſo reges Ægypti antecellendi cupidum, reliquiſſe memoriam ſui pyramidem latericiam, inciſis ſaxo litteris in hæc verba, NE ME AD SAXEAS PYRAMIDES EXIGENDO DIMINUERIS, QUÆ TANTUM ILLIS PRÆCELLO QUANTUM JUPITER CETERIS DIIS. NAM FUNDUM LACUS CONTO VERBERANTES, QUICQUID LUTI CONTO ADHÆRESCEBAT, ID COLLIGENTES, LATERES DUXERUNT, ET ME ISTO MODO ELABORARUNT. atque
137 iſta opera hunc regem edidiſſe. Poſt hunc regnaſſe cœcum quendam ex urbe Anyſi, nomine ANYSIN: atque eo regnante, excurriſſe in Ægyptum magna cum manu Æthiopas & SABACUM Æthiopum regem; & quum cœcus hic fuga ſe in paluſtria proripuiſſet, illum Æthiopem regnaſſe in Ægypto quinquaginta annos; idque intra tempus iſta edidiſſe: Quoties Ægyptiorum quiſquam aliquid deliquiſſet, neminem voluiſſe morte afficere: ſed pro ſui quemque delicti magnitudine, damnare ad aggerendum aggerem ad urbem unde quiſque delinquentium erat. Atque ita urbes ſunt adhuc ſublimiores effectæ. nam primum aggeſtæ fuerant ſub rege Seſoſtre ab iis qui canales effoderunt: iterum ſub rege Æthiope etiam valde ſunt factæ excelſæ, cum ceteræ quæ in Ægypto ſunt, tum vero (ut mihi videtur) Bubaſti urbi præcipue quidem adaggeratum eſt. In qua urbe templum eſt Bubaſtis digniſ-
138 ſimum memoratu. Quo etſi alia ſunt tum grandiora, tum ſumptuoſiora, nullum tamen eſt aſpectu jucundius. Bubaſtis autem in ſermone Græco eſt Artemis, Diana. Templum ejus ita habet: Cetera præter acceſſum inſula eſt: nam è Nilo fluenta inſinuant; nec confluunt, ſed ad ingreſſum uſque fani utrumque im-

μον Αἰγυπτίοισι, ἀποδεικνύντα ἐνέχυρον ϗ πατρὸς τ νέκυα, οὕτω λαμβάνειν τὸ χρέ@. ϗ ἐπιθεῖναι ϗ ἐπὶ τούτῳ τῷ νόμῳ τόνδε, τ διδόντα τὸ χρέ@, ϗ ἀπαίτησιν ἔχειν τ ϗ λαμβάνοντ@ μηδεμίαν. τῷ ϗ ὑπερῆν τοῦτο τὸ ἐνέχυρον τῶνδε ἕνεκα ζημιῶν, μὴ [a] βουλομένῳ ἀποδοῦναι τὸ χρέ@, μηδὲ αὐτῷ ἐκείνῳ τελευτήσαντι εἶναι ταφῆς κυρῆσαι μήτ' ἐν ἐκείνῳ τῷ πατρῴῳ τάφῳ, μήτ' ἐν ἄλλῳ μηδενὶ, μήτ' ἄλλον μηδένα τ ἑωυτοῦ ἀποψυχόμενον θάψαι. ὑπερβαλέσθαι ϗ βουλόμενον τοῦτον τ βασιλέα τοὺς ὀπίσω ἑωυτοῦ βασιλέας χρωμένους Αἰγύπτῳ, μνημόσυνον πυραμίδα λιπέσθαι ἐκ πολίνθων ποιησαμένῳ· ἐν τῇ γράμματα ἐν λίθῳ ἐγκεκολαμμένα τάδε λέγοντα ἐστί, ΜΗ' ΜΕ ΚΑΤΟΝΟΣΘΗΣ [b] ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΑΙΘΙΝΑΣ ΠΥΡΑΜΙΔΑΣ. ΠΡΟΕΧΩ ΓΑΡ ΑΥΤΕΩΝ ΤΟΣΟΥΤΟΝ, ΟΣΟΝ Ο ΖΕΥΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΘΕΩΝ. ΚΟΝΤΩΙ ΓΑΡ ΥΠΟΤΥΠΤΟΝΤΕΣ ΕΣ ΛΙΜΝΗΝ, Ο, ΤΙ ΠΡΟΣΧΟΙΤΟ ΤΟΥ ΠΗΛΟΥ ΤΩΙ ΚΟΝΤΩΙ, ΤΟΥΤΟ ΣΥΛΛΕΓΟΝΤΕΣ, ΠΛΙΝΘΟΥΣ ΕΙΡΥΣΑΝ· ΚΑΙ ΜΕ ΤΡΟΠΩ ΤΟΙΟΥΤΩ ΕΞΕΠΟΙΗΣΑΝ. τοῦτον μὲν τοσαῦτα ἀποδέξασθαι. Μετὰ ϗ τοῦτον, βασιλεῦσαι ἄνδρα τυφλὸν ἐξ Ἀνύσι@ πόλε@, τῷ ὄνομα Ἄνυσιν εἶναι· ἐπὶ τούτου βασιλέο@, ἐλάσαι ἐπ' Αἴγυπτον [c] χιλιῇ πολλῇ Αἰθιόπας τε ϗ Σαβακῶν τ Αἰθιόπων βασιλέα. τ μὲν δὴ τυφλὸν τοῦτον οἴχεσθαι φόβητρα ἐς τὰ ἕλεα· τ ϗ Αἰθιόπα βασιλεύειν Αἰγύπτου ἐπ' ἔτεα πεντήκοντα. ἐν τοῖσι αὐτὸν τάδε ἀποδέξασθαι. ὅκως τ τις Αἰγυπτίων ἁμάρτοι τι, κτείνειν μὲν αὐτῶν οὐδένα ἐθέλειν· τ ϗ, κατὰ μεγάθ@ ϗ ἀδικήματ@ ἑκάστῳ δικάζειν, ὑπερχώσοντα χώματα χοὶ πρὸς τῇ ἑωυτῶν πόλι, ὅθεν ἕκαστ@ ἦν τ ἀδικεόντων. καὶ οὕτω ἐπὶ αἱ πόλιες ἐγένοντο ὑψηλότεραι. τὰ μὲν γὰρ πρῶτον, ἐχώθησαν ὑπὸ τ τὰς διώρυχας ὀρυξάντων, ὑπὸ Σεσώστρι@ βασιλέο@· δεύτερα ϗ, ὑπὸ ϗ Αἰθιόπ@ ϗ κάρτα [d] ὑψηλαὶ ἐγένοντο. ὑψηλέων ϗ ϗ ἑτέρων ποταμέων ἐν τῇ Αἰγύπτῳ πολλῶν, ὡς ἐμοὶ δοκέει, μάλιστα μὲν Βουβάστι πόλι [e] ἐξεχώθη, ἐν τῇ ϗ ἱρόν ἐστι Βουβάστ@ ἀξιαπηγητότατον. μέζω μὲν γὰρ ἄλλα [f], καὶ πολυδαπανώτερά ἐστι ἱερά· ἡδονὴ δ' ἰδέσθαι οὐδὲν τούτου μᾶλλον. ἡ ϗ Βούβαστις, κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐστὶ Ἄρτεμις. Τὸ δ' ἱρὸν αὐτῆς ὧδε ἔχει. πλὴν τ ἐσόδου, τὸ ἄλλο νῆσός ἐστι· ἐκ γὰρ ϗ Νείλου διώρυχες ἐσέχουσι, οὐ συμμίσγουσαι ἀλλήλῃσι, ἀλλ' ἄχρι

a ζημίην, μὴ βουλ. b καθυσθῆς. c ἐλάσαι ἐς Αἴγυπτον. d Αἰθιόπ@ κάρτα. e μάλιστα ἡ ἐν Βουβάστι πόλις. f μὲν γὰρ ἔτι ἄλλα.

ἡ ἐσόδου ἑκατέρη ἐστέγη. ἡ μὲν, τῇ περιῤῥέουσι, ἡ δ' ἑτέρη, τῇ· εὖρος δὲ ἑκατέρη ἑκατὸν ποδῶν, δένδρεσι καλάσκιος. τὰ δὲ προπύλαια, ὕψος μὲν δέκα ὀργυιέων ἐστὶ, τύποισι δὲ ἐξαπήχεσι ἐσκαλάδατα ἀξίοισι λόγου. ἐὸν δὲ ἐν μέσῃ τῇ πόλι τὸ ἱρὸν, κατοπτᾶται πάντοθεν εὐειόντι. ἄτε γὰρ τῆς πόλεως μὲν ἐκκεχωσμένης ὑψοῦ, τοῦ δὲ ἱροῦ ἀκινήτου ἐόντος ὡς ἐξ ἀρχῆθεν ἐποιήθη, ἔσοπτόν ἐστι[a]. περίεστι δὲ αὐτὸ αἱμασιὴ ἐξεγλυμμένη τύποισι. ἔστι δὲ ἐσωθεν ἄλσος δενδρέων μεγίστων πεφυκότων περὶ νηὸν μέγαν, ἐν τῷ δὴ τὸ ἄγαλμα ἔνι. εὖρος δὲ καὶ μῆκος τοῦ ἱροῦ, πάντη σταδίου ἐστί· καθήκει μὲν δὴ τὴν ἔσοδον, ἐστρωμένη ἐστὶ ὁδὸς λίθου ὅσον σταδίους τρεῖς μάλιστα κη, ἀπὸ τῆς ἀγορῆς φέρουσα ἐς τὸ πρὸς ἠῶ· εὖρος δὲ, ὡς πλεθρων πλέθρων. τῇ δὲ καὶ τῇ τῆς ὁδοῦ, δένδρεα οὐρανομήκεα πέφυκε· φέρει δὲ Ἑρμέω[b] ἱρόν. τὸ μὲν δὴ ἱρὸν τοῦτο οὕτω ἔχει. Τέλος δὲ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ Αἰθιοπος ὧδε ἔλεγον γενέσθαι· ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ τοιῳδε ἰδόντα αὐτὸν, οἴχεσθαι φράσοντα. ἐδόκεέ οἱ ἀνδρα ἐπιστάντα, συμβουλεύειν τοὺς ἱρέας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ συλλέξαντα πάντας, μέσους διαταμέειν[c]. ἰδόντα δὲ τὴν ὄψιν τοιῦτο λέγειν αὐτὸν, ὡς φαίνοιτο οἱ δοκέοι τοιούτῳ τοὺς θεοὺς ἐπιδεικνύναι, ἵνα ἀσεβήσας ἐπὶ τὰ ἱερὰ, κακόν τι πρὸς θεῶν ἢ πρὸς ἀνθρώπων λάβοι· οὐκων ποιήσειν ταῦτα. ἀλλὰ γάρ οἱ ἐξεληλυθέναι τὸ χρόνον, ὁκόσον κεχρῆσθαι ἄρξαντα Αἰγύπτου ἐκχωρήσειν[d]. ἐν γὰρ τῇ Αἰθιοπίῃ εἶναι αὐτοῦ τὰ μαντήια, τοῖσι χρέωνται Αἰθίοπες, ἀνεῖλε ὡς δέοι αὐτὸν Αἰγύπτου βασιλεῦσαι ἔτεα πεντήκοντα. ὡς ὦν ὁ χρόνος οὗτος ἐξήιε, καὶ αὐτὸν ἡ ὄψις τοῦ ἐνυπνίου ἐπέσχεσε, ἑκὼν ἀπαλλάσσειν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ὁ Σαβακῶς. Ὡς δὲ ἄρα οἴχεσθαι τὸν Αἰθιοπα ἐξ Αἰγύπτου, αὐτὶς τὸν τυφλὸν ἄρχειν ἐκ τῶν ἑλέων ἀπικόμενον· ἔνθα πεντήκοντα ἔτεα νῆσον χώσας ἀποδῶ τε καὶ γῆν, οἴκεε. ὀκως γὰρ οἱ φοιτᾶν σῖτον ἄγοντας Αἰγυπτίων, ὡς ἑκάστοισι προσετάχθη σιγῇ ἐξ Αἰθιοπος ἐς τὠυτὸ δωρεὼ κελεύειν σφέας καὶ ἀποδοῦναι κομίζειν. ταύτην τὴν νῆσον ἐόντες πρότερον ἐδωάθη Ἀμυρταίου ἐξευρεῖν· ἀλλὰ ἔτεα ὅσα πρὸ τοῦ ἐπὶ τούτου ἢ ἐπακόσια οὐκ οἷοί τε ἦσαν αὐτὴν ἀνευρεῖν οἱ πρότεροι γενόμενοι βασιλῆες Ἀμυρταίου. ὄνομα δὲ ταύτῃ τῇ νήσῳ Ἐλβώ. μέγαθος δέ ἐστι[e] πάντη δέκα σταδίων. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι τὰ ἱρὰ τῆς Ἡφαίστου, τῷ ὄνομα εἶναι Σεθών. τὸν

immittitur, alterum hac circumfluens, alterum illac, centum in unoquoque pedum latitudine, arboribus inumbrata. Ejus antefores quadraginta cubita sublimes figuris senûm cubitorum memoratu dignis adornantur. Id templum in media urbe situm, undique circumeuntium oculis subjicitur. nam quum urbs sit in altum aggerata, templum non motum, sicut fuit à principio conditum, patet conspectui. Illud maceria figuris insculpta ambit. Intus, ingens maximarum arborum manu consitarum lucus ambit templum, in quo statua est. Latitudo & longitudo templi quoquoversus est stadii. Ad ejus ingressum via strata lapide est, tria circiter stadia quæ fert per forum orientem versus quadringentorum pedum latitudinis, utrinque arboribus consitis in cœlum euntibus; & fert Mercurii templum. Atque hunc quidem in modum templum habet. Verum se ita ad extremum liberatos Æthiope referebant, quod ille per quietem oblata sibi visione, fugæ se mandaverit. Visus est sibi videre quendam subito oblatum, qui suaderet ipsi ut congregatos cunctos Ægypti sacerdotes dissecaret medios. Hac eum visione conspecta dixisse, videri sibi deos demonstrare hanc occasionem, ut piaculo in sacra commisso, aliquid cladis aut à diis aut ab hominibus acciperet: se vero nequaquam ista facturum, sed nempe sibi excessisse tempus, quantum oracula cecinerant regno Ægypti possesso exiturum. Etenim quum in Æthiopia ageret, oracula quibus utuntur Æthiopes, responderant, fore ut is in Ægypto quinquaginta regnaret annos. Id tempus quum excessisset, & viso insomnii perturbatus esset, ultro ex Ægypto discessit Sabacos. Eo profecto ex Ægypto, rursus cœcum è paludibus egressum accepisse imperium: ubi quinquaginta annos habitavit insulam cinere atque humo aggestam. Nam ut quique Ægyptiorum jussi illuc ibant portantes frumentum, eis singulis mandabat ut clam Æthiope ad se dono etiam cinerem ferrent. Hanc insulam nemo ante Amyrtæum invenire potuit, sed septingentis & amplius annis superiores Amyrtæo reges nequierunt eam invenire: cui insulæ nomen est Elbo, decem undiquaque stadiorum magnitudinis. Post hunc regnasse sacerdotem Vulcani, nomine SETHON: eumque bellato-

139 140 141

a ἔσοπτός ἐστι. b φέρει δὲ ἐς Ἑρμέω. c διαταμεῖν. d ἐκχωρέειν e μέγαθός ἐστι.

latoribus Ægyptiis abusum fuisse, contemptui habentem tanquam sibi non fore opportunos, & cum aliis ignominiis eos affecisse, tum vero aruras vel arva L pedum abstuliſſe, quas eximias à superioribus regibus dono acceperant singuli duodenas. Postea, quum Sanacharibus Arabum Assyriorumque rex cum magnis copiis invasisset Ægyptum, noluerunt bellatores Ægyptiorum ei opitulari. Tunc sacerdotem consilii inopem, in delubrum se contulisse; & apud simulacrum comploraſſe quanta pati periclitaretur: eique inter lamentationem obrepsisse somnum: & in quiete visum venisse deum exhortantem, quippe nihil eum molesti passurum, si copiis Arabum obviam iret: se enim auxiliarios ei missurum. His insomniis fretum sacerdotem, sumptis Ægyptiorum iis qui sequi vellent, castra in Pelusio posuisse; hâc enim sunt ingressus. nec eum fuisse quempiam bellatorum sequutum, sed institores, & operarios, & forenses homines. Eo quum perveniſſent, noctu infusam in ipsos hostes vim agrestium murium, qui illorum tum pharetras, tum arcus, tum scutorum habenas ambederunt, ita ut postera die hostes nudi, inermes fugam sumentes, multos amiserint. Eoque nunc iste rex in templo Vulcani lapideus stat, manu murem tenens, atque hæc per litteras dicens, IN ME QUIS INTUENS, PIUS ESTO.

142 Ad hunc usque narrationis locum & Ægyptii & sacerdotes referebant, demonstrantes à primo rege ad Vulcani sacerdotem hunc qui postremus regnavit, generationes vel ætates hominum fuisse trecentas quadraginta unam, & totidem interea sacerdotes maximos totidemque reges. Trecentæ autem generationes decem millia annorum æquant. Nam tres virorum generationes, centum anni sunt. una & quadraginta, quæ reliquæ sunt ultra trecentas, sunt anni mille trecenti quadraginta. Ita intra undecim millia trecentosque & quadraginta annos, negabant ullum deum forma humana extitisse: sed neque aut prius aut posterius in reliquis Ægypti regibus aliquid tale dicebant fuisse: sed intra hoc tempus quater solem extra sedes suas fuisse ortum. bis denuo illinc exortum ubi nunc occidit; bis autem unde nunc oritur, illic occidisse: nec tamen sub hæc aliquid in Ægypto esse immutatum, nec ea quæ ex

τὸν ἐν ἀλογίῃσι ἐχθρὸν ὠθισαμένους τῶν μαχίμων Αἰγυπτίων, ὡς οὐδὲν δεησομένου αὐτῶν. ἄλλα τε δὴ ἄτιμα ποιεύμενος ἐς αὐτοὺς, καὶ σφέας ἀπελέων τὰς ἀρούρας, τοῖσι ὀπὶ τῶν πρότερον βασιλέων δεδόαται ἑξαρέτους ἑκάστῳ δυώδεκα ἀρούρας. μετὰ δὲ, ἐπ' Αἰγυπτίους ἐλαυνέειν στρατὸν μέγαν Σαναχάριβον βασιλέα Ἀράβιών τε καὶ Ἀσσυρίων. ἔκων δὴ ἐξέλειν τοὺς μαχίμους τῶν Αἰγυπτίων βοηθέειν. ὁ δὲ ἱρεὺς ἐς ἀπορίην ἀπειλημμένος, ἐσελθὼν ἐς τὸ μέγαρον, πρὸς τὸ ἄγαλμα ὀπισθύρεα[a] οἷα κινδυνεύειν παθέειν. ὀλοφυρόμενον δὲ ἄρα μιν ἐπελθεῖν ὕπνον, καὶ οἱ δόξαι ἐν τῇ ὄψι[b] ὀπιστάντα τὸν θεὸν θαρσύνειν ὡς οὐδὲν πείσεται κακὸν, ἀντιάζοντα τὸν Ἀράβιον στρατόν. αὐτὸς γὰρ οἱ πέμψειν τιμωρούς. τούτοισι δὴ μιν πίσυνον[c] τοῖσι ἐνυπνίοισι, θαλαβόντα Αἰγυπτίων τοὺς βουλομένους οἱ ἕπεσθαι, στρατοπεδεύσασθαι ἐν Πηλουσίῳ. ταύτῃ γὰρ εἶναι αἰ ἐσβολαί. ἑπέσθαι δέ οἱ τῶν μαχίμων μὲν οὐδένα ἀνδρῶν, καπήλους δὲ καὶ χειρώνακτας, καὶ ἀγοραίους ἀνθρώπους, συντάντα ἀπικομένους, τοῖσι ἐναντίοισι αὐτοῖσι ὀπιχυθέντας νυκτὸς μυῶν ἀγραίων, κατὰ μὲν φαγέειν τοὺς φαρετρεῶνας αὐτῶν, καὶ δὴ τὰ τόξα· πρὸς δὲ, τῶν ἀσπίδων τὰ ὄχανα, ὥστε τῇ ὑστεραίῃ φυγόντων σφέων γυμνῶν ἀνόπλων[d], πεσεῖν πολλούς. καὶ νῦν ἔστηκε ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἱρῷ λίθινος, ἔχων ὀπὶ τὸ χρὸς μυῦν· λέγων διὰ γραμμάτων τάδε, ΕΣ ΕΜΕ ΤΙΣ ΟΡΕΩΝ, ΕΥΣΕΒΗΣ ΕΣΤΩ. Ἐς μὲν τοσόνδε λόγου Αἰγύπτιοί τε καὶ οἱ ἱρέες ἔλεγον, ἀποδεικνύντες, ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέος, ἐς τοῦ Ἡφαίστου τὸν ἱρέα τοῦτον τὸν τελευταῖον βασιλεύσαντα, μύριά τε καὶ τετρακόσια καὶ τριηκοσίας ἀνθρώπων γενεὰς γινομένας, καὶ ἐν ταύτῃσι ἀρχιρέας καὶ βασιλέας ἑκατέρους τοσούτους γινομένους. καί τοι τριηκοσίῃσι μὲν ἀνδρῶν γενεαὶ δυνέαται μύριαι ἔτεα. γενεαὶ γὰρ τρεῖς ἀνδρῶν, ἑκατὸν ἔτεα ἐστὶ. μιῆς δὲ καὶ τετρακοσίοστα ἐπὶ τοῖσι ὀπιλοίποισι γενεῶν[e], αἱ ἐπῆσαν τῇσι τριηκοσίῃσι, ἔστι τετρακόσια καὶ τριηκόσια καὶ χίλια ἔτεα. οὕτω ἐν μυρίοισί τε ἔτεσι καὶ χιλίοισι καὶ τριηκοσίοισί τε καὶ τετρακοσίοισι ἔλεγον θεὸν ἀνθρωποειδέα γενέσθαι· οὐδένα μέντοι οὐδὲ πρότερον, οὐδὲ ὕστερον ἐν τοῖσι ὑπολοίποισι Αἰγύπτου βασιλεῦσι γενομένοισι, ἔλεγον τοιοῦτον γενέσθαι. ἐν τούτῳ τούτῳ τῷ χρόνῳ τετράκις ἔλεγον ἐξ ἠθέων τὸν ἥλιον ἀνατεῖλαι· ἔνθά τε νῦν καταδύνει, ἐνθεῦτεν δὶς ἐπανατεῖλαι· καὶ ἔνθεν νῦν ἀνατέλλει[f], ἐνθαῦτα δὶς καταδῦναι[g]. καὶ οὐδὲν τὸ κατ' Αἴγυπτον ὑπὸ ταῦτα

a ὀπισθίρεα. b ὄψει. c τούτοισι μὲν δὴ πίσυνον. d γυμνῶν ὅπλων. e γενιῶν. f ἀντέλλει. g καταδῦναι.

Hecatæi divinam originem asserentis vanitas rejecta. Piromis. Reges in Ægypto olim Dii. Orus. Opinio de Pane, Hercule & Libero.

ταῦτα ἑτεροιωθλεῦσαι, ἄτε τὰ ἐκ τῆς γῆς, ἄτε τὰ ἐκ τοῦ ποταμοῦ σφι γινόμενα, ἄτε τὰ ἀμφὶ νούσους, οὔτε τὰ κατὰ τοὺς θανάτους. Πρότερον δὲ Ἑκαταίῳ τῷ λογοποιῷ ἐν Θήβῃσι γενεηλογήσαντι ἑωυτὸν, καὶ ἀναδήσαντί τε τὸν πατρικὸν ἐς ἑκκαιδέκατον θεὸν, ἐποίησαν οἱ ἱρέες τοῦ Διὸς, οἷόν τι καὶ ἐμοὶ ἐπειρήσαντο [a] ἐμεωυτόν. Εἰσαγαγόντες ἐς τὸ μέγαρον ἔσω ἐὸν μέγα, ἐξηριθμέοντο δεικνύντες κολοσσοὺς τοσούτους ὁσουπερ εἶπον. Ἐκ γὰρ ὑὸς ἑκάστου αὐτόθι ἵσταται ὅστις [b] τε ἑωυτοῦ ζόης εἰκόνα ἑωυτοῦ. ἀριθμέοντες ὦν καὶ δεικνύντες οἱ ἱρέες ἐμοὶ ἀπεδείκνυσαν παῖδα πατρὸς ἕκαστον ἑωυτὸν ἐόντα, ἐκ τοῦ ἄγχιστα ἀποθανόντος τε εἰκόνος, διεξιόντες διὰ πασέων, ἕως οὗ ἀπέδεξαν ἁπάσας αὐτάς [c]. Ἑκαταίῳ δὲ γενεηλογήσαντι ἑωυτὸν, καὶ ἀναδήσαντι ἐς ἑκκαιδέκατον θεὸν, ἀντεγενεηλόγησαν ὑπὸ τῇ ἀριθμήσι, οὐ δεκόμενοι παρ' αὐτοῦ, ἀπὸ θεοῦ γενέσθαι ἄνθρωπον. ἀντεγενεηλόγησαν δὲ ὧδε, φάμενοι ἕκαστον τῶν κολοσσῶν Πίρωμιν ἐκ Πιρώμιος γεγονέναι. ἐς δὲ τοὺς πέντε καὶ τεσσεράκοντα καὶ τριηκοσίους ἀπέδεξαν κολοσσούς. Πίρωμιν ἐπονομαζόμενον, καὶ οὔτε ἐς θεὸν, οὔτε ἐς ἥρωα ἀνέδησαν αὐτούς. Πίρωμις δέ ἐστι κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν, καλὸς κἀγαθός. Ἤδη ὦν τούτων αἱ εἰκόνες ἦσαν, τοιούτους ἀπεδείκνυσάν σφεας πάντας ἐόντας, θεῶν δὲ πολλὸν ἀπελαγομένους. τὸ δὲ ὕστερον τούτων ἀνδρῶν τοιούτων, θεοὺς εἶναι τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ἄρχοντας, καὶ ἐόντας ἅμα τοῖσι ἀνθρώποισι· καὶ τούτων αἰεὶ ἕνα τὸν κεφαλέοντα εἶναι· ὕστατον δὲ αὐτῆς βασιλεῦσαι Ὧρον τὸν Ὀσίριος παῖδα, τὸν Ἀπόλλωνα Ἕλληνες ὀνομάζουσι· τοῦτον καταπαύσαντα Τυφῶνα, βασιλεῦσαι ὕστατον Αἰγύπτου. Ὄσιρις δέ ἐστι Διόνυσος· καὶ Ἑλλάδα γλῶσσαν. Ἐν Ἕλλησι μέν νυν νεώτατοι τῶν θεῶν νομίζονται εἶναι Ἡρακλῆς τε καὶ Διόνυσος καὶ Πάν. παρ' Αἰγυπτίοισι δὲ, Πὰν μὲν, ἀρχαιότατος, καὶ τῶν ὀκτὼ τῶν πρώτων λεγομένων θεῶν· Ἡρακλῆς [d] δὲ, τῶν δευτέρων, τῶν δυώδεκα λεγομένων εἶναι· Διόνυσος [e] δὲ, τῶν τρίτων, οἱ ἐκ τῶν δυώδεκα θεῶν ἐγένοντο. Ἡρακλέι μὲν δὴ ὅσα αὐτοὶ Αἰγύπτιοι φασὶ εἶναι ἔτεα ἐς Ἄμασιν βασιλέα, δεδήλωταί μοι πρόσθε. Πανὶ δὲ ἔτι τούτων πολλόν τι λέγεται εἶναι, Διονύσῳ δὲ ἐλάσσω τούτων· καὶ τούτῳ πεντακισχίλια καὶ μύρια λογίζονται εἶναι ἐς Ἄμασιν βασιλέα. καὶ ταῦτα Αἰ-

ex terra, nec ea quæ è flumine ipsis proveniunt, nec quæ ad morbos aut quæ ad mortes pertinent. Atque antea Hecatæo 143
historiæ scriptori, apud Thebas originem generis recensenti, ac propagationem familiæ suæ referenti ad sextumdecimum deum, sacerdotes Iovis tale quiddam fecerant, quale & mihi quid non recensenti familiam meam. Introducto in templum intus grande, enumerabant monstrando tot è ligno colossos quot dixi. Ibi namque quisque summus sacerdos ponit suam imaginem dum vivit. numerantes itaque & monstrantes sacerdotes ostendebant mihi unumquemque filium patris ipsum esse ex imagine ejus qui proxime esset mortuus eundo per imagines eorum, donec omnes illas exposuerant. Hecatæo igitur originem suam recensenti, & ad sextumdecimum deum alliganti, occurrebant simili ratione per numerationem, non admittentes id quod ab illo diceretur, hominem generari è deo. Occurrebant autem repetenda progenie hunc in modum, dicentes unumquemque colossorum fuisse Piromin ex Piromi genitum, donec trecentos quadraginta quinque colossos commemorarent: Piromin cognominatum: eosque referentes nec ad deum nec ad heroa. Est autem Piromis Græca lingua expositum *honestus & bonus*. Eos itaque quorum imagines erant, de- 144
monstrabant tales omnes extitisse, sed multum à diis distantes. Tempore autem hos viros antecedente fuisse deos in Ægypto principes, non agentes cum hominibus, & eorum semper unum extitisse dominatorem: & postremum illic regnasse Orum Osiridis filium, quem Græci Apollinem nominant. Hunc, postquam extinxit Typhonem, regnasse in Ægypto postremum. Osiris autem Græca lingua est, *Liber*. Atqui apud Græcos 145
novissimi deorum esse censentur Hercules, Liber & Pan: at apud Ægyptios Pan vetustissimus est, etiam ex octo diis, qui primi dicuntur: Hercules, ex secundis, qui dicuntur duodecim esse: Liber, ex tertiis, qui ab illis duodecim diis sunt procreati. Herculi autem quantum annorum ad Amasin regem esse ipsi Ægyptii dicant, superius à me patefactum est: Pani autem plus adhuc annorum esse dicitur; minimum horum Libero; quanquam huic ad Amasin regem quindecim millia annorum esse supputentur. Et hæc

Ægy-

a συγγενεηλογήσαντι. b ἵσταται ὑπὸ. c in MS. legitur διεξιόντες. Ἑκαταίῳ, & media absunt. d θεῶν εἶναι. Ἡρακλῆς. e λεγομένων. Διόνυσος.

Ætas Bacchi, Herculis, Panis: opinio Ægyptiorum; unde hæc nomina ad Græcos venerint. Ægyptus orba regnó ſumit reges XII, ipſa Ægypto in tot partes diviſa. Hinc labyrinthus.

Ægyptii liquide aſſeverant ſe ſcire, & aſſidue ſupputando, & ſemper annos deſcribendo. Baccho quidem certe, qui ex Semele Cadmi genitus fertur, ad meam ætatem ſunt anni ferme mille ſexcenti: Herculi autem Alcmenæ filio, prope nongenti anni: Pani autem Penelopes (ex hac enim & Mercurio Pan genitus dicitur à Græcis) minus annorum eſt quam à bello Trojano, octingenti fere
146 ad me anni. Utrum horum quæ dicuntur probabilius ſibi videtur, eo quiſque utatur licet; mihi autem de his opinio demonſtrata eſt. Nam ſi & iſti in Græcia cum celebres fuiſſent, tum ſenuiſſent, quemadmodum Hercules ex Amphitryone genitus, atque etiam Bacchus ex Semele, & Pan ex Penelope natus, dixerit aliquis & hos viros natos habere illorum deorum nomina, qui prius geniti fuerant: nunc vero Græci ajunt & Bacchum, ſtatim, ut editus fuit, ab Iove inſutum femori, portatumque in Nyſſam quæ eſt ſupra Ægyptum in Æthiopia: de Pane ne habent quidem quod dicant, quonam à partu ſit delatus. ex quo fit mihi manifeſtum, Græcos audiviſſe poſterius horum, quàm aliorum deorum nomina: & ex eo tempore quo de iis audierant illorum nativitatem recenſuiſſe; atque hæc
147 quidem ipſi Ægyptii ajunt. Quæ vero ceteri homines, & Ægyptii conſentientes illis aliis memorant in hac regione fuiſſe geſta, hæc jam explicabo; aliquid etiam his quod ego vidi admiſcebitur. Poſt Vulcani ſacerdotis regnum Ægyptii libertatem adepti, duodecim reges (nullo enim tempore poterant ſine rege vivere) deligunt, in totidem portiones omni Ægypto diſtincta. Iſti juncti inter ſe affinitatibus regnabant, pactionibus his initis ne ſe invicem tollerent, neve alius plus alio quippiam obtinere quæreret, ſed ut eſſent quam amiciſſimi. Atque ea de cauſſa has pactiones inierunt valide circummunientes, quod eis inter initia, ſimulatque tyrannides invaſerunt, reſponſum oraculo fuerat, Qui eorum in templo Vulcani ærea phiala libaſſet, eum totius Ægypti regno potiturum: per omnia e-
148 nim templa congregabantur. Etiam placitum eſt eis relinquere communiter monumenta: ex eoque placito fecerunt labyrinthum, paulo ſupra ſtagnum Mœrios, maxime urbem verſus quæ dicitur crocodilorum: quem ego jam aſpexi fama

Αἰγύπτιοι ἀτρεκέως φασὶ ἐπίστεσθαι, αἰεί τε λογιζόμενοι, καὶ αἰεὶ ἐπιγραφόμενοι τὰ ἔτεα. Διονύσῳ μέν νυν τῷ ἐκ Σεμέλης τῆς Κάδμου λεγομένῳ γενέσθαι, καὶ ἐς ἐμὲ ἑξακόσια ἔτεα καὶ χίλια μάλιστά ἐστι ἐς ἐμέ· Ἡρακλέι δὲ τῷ Ἀλκμήνης, κατὰ εἰνακόσια ἔτεα· Πανὶ [a] δὲ τῷ ἐκ Πηνελόπης (ἐκ τούτης γὰρ καὶ Ἑρμέω λέγεται γενέσθαι ὑπὸ Ἑλλήνων ὁ Πὰν) ἐλάσσω ἔτεά ἐστι τῶν Τρωϊκῶν, καὶ τὰ ὀκτακόσια [b] μάλιστα ἐς ἐμέ. Τούτων ὦν ἀμφοτέρων πάρεστι χρᾶσθαι τοῖσι τὰς πίστεσι λεγομένοισι μᾶλλον· ἐμοὶ δ' ὦν ἡ περὶ αὐτέων γνώμη ἀποδέδεκται. εἰ μὲν γὰρ φανεροί τε ἐγένοντο, καὶ καλεόμενοι ἦσαν ἔτι ἐν τῇ Ἑλλάδι, κατάπερ Ἡρακλέης ὁ ἐξ Ἀμφιτρύωνος γενόμενος, καὶ δὴ καὶ Διόνυσος ὁ ἐκ Σεμέλης, καὶ Πὰν ὁ ἐκ Πηνελόπης γενόμενος, ἔφη ἄν τις καὶ τούτους ἄλλους γενομένους ἄνδρας ἔχειν τὰ οὐνόματα τῶν προγεγονότων θεῶν. νῦν δὲ Διόνυσόν τε λέγουσι οἱ Ἕλληνες ὡς αὐτίκα γενόμενον, ἐς τὸν μηρὸν ἐνερράψατο Ζεὺς, καὶ ἤνεικε ἐς Νύσαν τὴν ὑπὲρ Αἰγύπτου ἐούσαν ἐν τῇ Αἰθιοπίῃ. καὶ Πανός γε περὶ οὐκ ἔχουσι εἰπεῖν ὅκη ἐτελεύτησε γενόμενος. δῆλά μοι ὦν γέγονε ὅτι ὕστερον ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες τούτων τὰ οὐνόματα, ἢ τὰ τῶν ἄλλων θεῶν. ἀπ' ὅσου δὲ ἐπύθοντο χρόνου, ἀπὸ τούτου γενεηλογέουσι αὐτέων τὰς γενέσιας. ταῦτα μέν νυν αὐτοὶ Αἰγύπτιοι λέγουσι. Ὅσα δὲ οἱ ἄλλοι [c] ἄνθρωποι, καὶ Αἰγύπτιοι λέγουσι, ὁμολογοῦντες τοῖσι ἄλλοισι κατὰ τούτων τὰς χώρας γενέσθαι, ταῦτ' ἤδη φράσω· προσέσται δέ τι αὐτοῖσι καὶ [d] τῆς ἐμῆς ὄψιος. Ἐλευθερωθέντες Αἰγύπτιοι μετὰ τὸν ἱρέα τὸν Ἡφαίστου βασιλεύσαντα, (ἀδύνατα γὰρ χρόνον οἷοί τε ἦσαν ἄνευ βασιλῆος διαιτᾶσθαι) ἐκατάστησαν δυωδεκα βασιλέας, ἐς δυώδεκα μοίρας διασταμένοι Αἴγυπτον πᾶσαν. τοῦτοι ἐπιγαμίας ποιησάμενοι, ἐβασίλευον, νόμοισι τοῖσιδε [e] χρεώμενοι, μήτε καταῤῥέειν ἀλλήλους, μήτε πλέον τι δίζησθαι ἔχειν τὸν ἕτερον τοῦ ἑτέρου· εἶναί τε φίλους παμπαλαίους. τῶνδε δὲ εἵνεκα τοὺς νόμους τούτους ἐπιεῦντο, ἰσχυρῶς προεξέλλοντες· ἐκ χρηστοῦ σφι καθ' ὑπαρχὰς αὐτίκα ἐνισταμένοισι ἐς τὰς τυραννίδας, τὸν χαλκέην φιάλην προεῖπαν αὐτέων ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἡφαίστου, τούτου ἀπάσης βασιλεύσειν Αἰγύπτου. ἐς γὰρ δὴ τὰ πάντα ἱρὰ συνελέγοντο. Καὶ δὴ σφι μνημόσυνα ἔδοξε λιπέσθαι κοινῇ. δόξαν δέ σφι, ἐποίησαντο λαβύρινθον, ὀλίγον ὑπὲρ τὴν λίμνην τὴν Μοίριος, καὶ κροκοδείλων καλεομένων πόλιν μάλιστα κη κειμένου. τὸν ἐγὼ ἤδη εἶδον λό-

a εἰνακόσια. Πανὶ. b κατὰ ὀκτακόσια. c οἵ τε ἄλλοι. d αὐτοῖς Ε. e τοῖσδε.

 Hic ſuperat omnia Græca opera, & deſcribitur.

γα μέζω. εἰ γάρ τις τὰ ἐξ Ἑλλήνων τείχεά τε & ἔργων ἀποδέξιν συλλογίσαιτο, ἐλάσσονος πόνου τε ἂν & δαπάνης φανείη ἐόντα ἢ λαβυρίνθου τούτου· καί τοι ἀξιόλογός γε & ὁ ἐν Ἐφέσῳ ἐστὶ νηὸς, καὶ ὁ ἐν Σάμῳ. ἦσαν μέν νυν & αἱ πυραμίδες λόγου μέζονες, καὶ πολλῶν ἑκάστη αὐτέων Ἑλληνικῶν ἔργων & μεγάλων [a] ἀνταξίη. ὁ δὲ λαβύρινθος & τὰς πυραμίδας ὑπερβάλλει· ἔχει γὰρ δυώδεκα μέν εἰσι αὐλαὶ καταστεγοι, ἀντίπυλοι ἀλλήλῃσι· ἑξ μὲν πρὸς βορέω [b], ἑξ δὲ πρὸς νότον τετραμμέναι πυκνεες. τοῖχος δὲ ἔξωθεν ὁ αὐτὸς σφέας περιέχει. οἰκήματα δὲ ἔνεσι διπλᾶ, τὰ μὲν, ὑπόγαια· τὰ δὲ, μετέωρα ἐπ' ἐκείνοισι [c] τρισχίλια, ἀριθμὸν πεντακοσίων & χιλίων ἑκάτερα. τὰ μέν νυν μετέωρα τῶν οἰκημάτων αὐτοί τε ὡρέομεν διεξιόντες, καὶ αὐτὰ δηησάμενοι λέγομεν· τὰ δὲ αὐτέων ὑπόγαια λόγοισι ἐπιπωθανόμεθα. οἱ γὰρ ἐπεστεῶτες τῶν Αἰγυπτίων δεικνύναι αὐτὰ ἀδαμῶς ἤθελον, φάμενοι θῆκας αὐτόθι εἶναι τῶν τε δὴ πρώτου τούτων τοῦ [d] οἰκοδομησαμένων βασιλήων, καὶ τῶν ἱρῶν κροκοδείλων. ὕστω τῶν μὲν κάτω θεῖ οἰκημάτων ἀκοῇ παραλαβόντες λέγομεν. τὰ δὲ ἄνω, μέζονα ἀνθρωπηίων ἔργων αὐτοὶ ὡρέομεν. αἱ τε γὰρ ἔξοδοι διὰ τῶν στεγέων, καὶ οἱ ἑλιγμοὶ διὰ τῶν αὐλέων ἐόντες ποικιλώτατοι, θαῦμα μυρίον παρέχοντο, ἐξ αὐλῆς τε ἐς τὰ οἰκήματα διεξιοῦσι, καὶ ἐκ τῶν οἰκημάτων ἐς περιστάσεις ἐς στέγας τε ἄλλας ἐκ τῶν περιστύλων, καὶ ἐς αὐλὰς ἐκ τῶν οἰκημάτων. ὀροφὴ δὲ πάντων τούτων λιθίνη, καθάπερ οἱ τοῖχοι. οἱ δὲ τοῖχοι, τύπων ἐγγεγλυμμένων πλέοι· αὐλὴ δὲ ἑκάστη περίστυλος, λίθου λευκοῦ ἁρμοσμένου παμάλιστα. τῆς δὲ γωνίης τελευτῶντος ἔχεται πυραμὶς τεσσερακοντόργυος, ἐν τῇ ζῶα μεγάλα ἐγγέγλυπται, ὁδὸς δὲ ἐς αὐτὴν ὑπὸ γῆν πεποίηται. Τοιοῦτος δὲ λαβύρινθος τοῦτος ἐών, θῶυμα ἔτι μέζον παρέχεται ἡ Μοίριος καλεομένη λίμνη, παρ' ἣν ὁ λαβύρινθος οὗτος οἰκοδόμηται. τὸ δὲ περίμετρον τῆς περιόδου εἰσὶ σταδίοι ἑξακόσιοι καὶ τρισχίλιοι, σχοίνων ἐξήκοντα ἐόντων, ἴσοι καὶ αὐτῆς Αἰγύπτου τὸ παρὰ θάλασσαν. κεῖται δὲ μακρὴ ἡ λίμνη πρὸς βορέην τε καὶ νότον, ἐξαυτὰ βάθος, τῇ βαθυτάτη αὐτὴ ἐωυτῆς, πεντήκοντα ὀργυιέων. ὅτι δὲ χειροποίητός ἐστι καὶ ὀρυκτὴ, αὐτὴ δηλοῖ. ἐν γὰρ μέσῃ τῇ λίμνῃ μάλιστά κη ἑστᾶσι δύο πυραμίδες, ἔχουσι δὲ ὑπὲρ τοῦ ὕδατος ὑπερέχουσαι πεντήκοντα ὀργυιὰς ἑκατέρη· καὶ τὸ κατ' ὑδατος οἰκοδόμημα ἕτερον

ma majorem. Si quis enim aliquam caſtellorum aut operum Græcorum ſpeciem conſideret, minori labore & ſumptu deprehendentur ſtetiſſe, quam fuit hujus labyrinthi. Tametſi enim iſtud in urbe Epheſo templum eſt memoratu dignum, & in Samo; etiam pyramides erant narratione majores, quarum ſingulæ multis ac magnis operibus Græcis æquiparandæ ſunt. At vero eas quoque labyrinthus ſuperjacit. Etenim duodecim ejus aulæ ſunt tecto opertæ, portis oppoſitis altrinſecus: ſex ad aquilonem, totidem ad auſtrum vergentes contiguæ, eodem extrinſecus muro præcluſæ. Duplicia in eo ſunt domicilia, ſubterranea, & ſuperna illis impoſita, numero tria millia, in ſingulis mille quingenta. Quorum ea quæ ſuperna ſunt, ipſi peragentes videbamus, & quæ aſpeximus enarramus; ſubterranea vero auditu didicimus. Nam præpoſiti Ægyptiorum nolebant ullo pacto illa monſtrare, quod dicerent illic loculos eſſe tum eorum regum, qui penitus ædificaverunt labyrinthum iſtum, tum ſacrorum crocodilorum. Ita de infernis ædificiis auditu cognita referimus. Superna ipſi perſpiciebamus humanis operibus majora. nam egreſſus per tecta, & anfractus per aulas diverſiſſimi, infinita me admiratione afficiebant: & ex aula in ædificia tranſitur, ex ædificiis in cubicula, & è cubiculis in ſolaria & tecta alia & ex ædificiis in alias aulas. Horum omnium lacunar, quemadmodum parietes, lapideum eſt; parietes ſculptilibus paſſim figuris ornati. Singulæ aulæ columnarum ambitu redimitæ lapide arctiſſime juncto albo. Angulo quo finit labyrinthus, adhæret pyramis centum ſexaginta cubitorum, in qua grandia ſunt inſculpta animalia, in quam iter ſub terra factum eſt. Et quum 149
talis ſit hic labyrinthus, tamen ſtagnum Mœrios, ad quod labyrinthus ædificatus eſt, plus adhuc præbet admirationis. Cujus in circuitu menſura trium millium & ſexcentorum ſtadiorum eſt, ſchœnorum ſexaginta, quanta & ipſius Ægypti ad mare latitudo eſt. Jacet autem ſtagnum longo ſitu aquilonem verſus auſtrumque: altitudine, ubi ejus profundiſſimum eſt, ducentorum cubitorum. Quod autem manu facta ſit ac depreſſa, ipſa indicat; nam in ejus ferme medio ſtant duæ pyramides, cubita ducenta ex aqua extantes, altero tanto ædificii aquis tecto. Super

a μιγίστων. b βορείω. c ὑπ' ἐκείνοισι. d τοῦτον.

per quarum utraque lapideus est colossus in solio sedens: ita pyramides sunt quadringentorum cubitorum. Tot autem cubita justa sunt stadium sexcentorum pedum. Orgyja quidem mensurata sex pedum & quatuor cubitorum: pedibus quidem, quatuor palmorum; cubito autem, sex palmorum. Aqua stagni nativa non est, utpote solo illo admodum arido, sed è Nilo per rivum inducta, & sex quidem mensibus in stagnum influit, totidem retro in Nilum; illisque sex mensibus quibus ex eo effluit, ditans regium fiscum talentis argenti singulis, in singulos dies, proventu piscium; quum aqua
150 influit, viginti minis. Hoc stagnum dicebant etiam indigenæ evadere in Syrtin Africæ sub terram, versum in mediterranea ad occidentem, secundum montem qui est supra Memphin. Verum quum humum è fossa illa egestam nusquam viderem (hoc enim mihi indagare curæ erat) percontabar proximos accolarum ubinam esset humus illinc effossa. Illi dicere, quò fuerit exportata; & facile persuadebant: quippe qui aliud tale factum apud Ninum quoque urbem Assyriorum auditu cognoveram. Siquidem fures magnam vim pecuniæ Sardanapali, qui Nini rex erat, in thesauris subterraneis custoditam, compilare quum constituissent, à suis igitur domibus exorsi dimensi viam sub terra ad regias ædes foderunt, eamque humum è cuniculo egestam, ubi nox aderat, in flumen Tigrim, qui Ninum præterfluit, exportabant, donec id quod optabant perfecere. Eodem modo audivi in Ægypto hanc alteram fuisse factam lacunam, præterquam quod non noctu hæc, sed interdiu est facta: Ægyptios enim humum quam effodiebant, in Nilum extulisse, quam ille acceptam dissiparet. Et hic quidem la-
151 cus ita fertur fuisse depressus. Duodecim autem reges quum juste degerent, & interjecto tempore in templo Vulcani sacrificassent, & ultimo festi die libaturi essent, porrexit eis summus sacerdos aureas phialas, quibus libare consueverant, aberrans numero, undecim, quum essent ipsi duodecim. Ibi PSAMMITICHUS, qui postremus eorum stabat, quum non haberet phialam, detractam sibi æream galeam tenuit, libavitque. Ferebant autem & ceteri omnes reges, & tunc quoque gestabant galeas. Nullo quidem igitur dolo malo

ρον τοσοῦτον· καὶ ἐπ' ἀμφοτέρῃσι ἕπεσι κολοσσὸς λίθινος, κατήμενος ἐν θρόνῳ. ὕτω αἱ μὲν πυραμίδες εἰσὶ ἑκατὸν ὀργυιέων, αἱ δ' ἑκατὸν ὀργυιαὶ δίκαιαι εἰσὶ σταδίου ἑξακοσίου ἐλάσσονος. ἑξαπόδη μὲν ἡ ὀργυὴ μετρεομένη καὶ τετραπήχεος, τῶν ποδῶν μὲν τετραπαλαίστων ἐόντων, ἡ δὲ πῆχυς ἑξαπαλαίστου. τὸ δὲ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ λίμνῃ, αὐτόχθονες μὲν οὐκ ἔστι· (ἀνυδρος γὰρ δὴ δεινῶς ἐστὶ ταύτη) ἐκ τοῦ Νείλου δὲ καὶ διώρυχα ἐσῆκται). καὶ ἐξ μὲν μῆνας ἔσω ῥέει ἐς τὴν λίμνην, ἐξ δὲ μῆνας ἔξω ἐς τὸν Νεῖλον αὖτις. καὶ ἐπὰν μὲν ἐκρέῃ ἐξω ἥδε, τότε τοὺς ἐξ μῆνας ἐς τὸ βασιλήιον καλαβάλλει ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ τάλαντον ἀργυρίου ἐκ τῶν ἰχθύων· ἐπὰν δὲ ἐσίῃ τὸ ὕδωρ ἐς αὐτήν, ἔκθοσι μυριάδες. Ἔλεγον δὲ οἱ ὑπηχώριοι ὡς ἐς τὴν Σύρτιν τὴν ἐς Λιβύην διὰ γῆς κατειμένη τὸ πρὸς ἑσπέρης ἐς τὴν μεσόγαιαν παρὰ τὸ ὄρος τὸ ὑπὲρ Μέμφιος. ἐπεί τε δὲ ὀρύγματος τούτου οὐκ ὥρεον τὸν χοῦν ἀδαμοῦ ἐόντα, σπουδὴν δὲ δή μοι ἦν, πρόμην τοὺς ἄγχιστα οἰκέοντας τῆς λίμνης ὁκου εἴη ὁ χοῦς ὁ ἐξορυχθείς· οἱ δὲ ἔφρασάν μοι ἵνα ἐξεφορήθη. καὶ εὐπετέως ἔπειθον· ἤδεα γὰρ λόγῳ καὶ ἐν Νίνῳ τῇ Ἀσσυρίων πόλι γινόμενον ἕτερον τοιοῦτο[c]. τὰ γὰρ Σαρδαναπάλεω[d] τοῦ Νίνου βασιλῆος χρήματα ἐόντα μεγάλα, καὶ φυλασσόμενα ἐν θησαυροῖσι καταγαίοισι, ἐπενόησαν κλῶπες ἐκφορῆσαι. ἐκ δὴ ὧν τῶν σφετέρων οἰκιῶν ὀρξάμενοι οἱ κλῶπες, ὑπὸ γῆν σταθμεώμενοι ἐς τὰ βασιλήια οἰκία ὤρυσσον. τὸν δὲ χοῦν τὸν ἐκφορεόμενον[e] ἐκ τοῦ ὀρύγματος, ἅκως γίνοιτο νύξ, ἐς τὸν Τίγριν ποταμὸν, παραῤῥέοντα τὴν Νῖνον, ἐξεφόρεον· ἐς ὃ κατεργάσαντο ὅ, τι ἐβούλοντο. τοιοῦτον ἕτερον ἤκουσα καὶ τὸ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ λίμνης ὄρυγμα γενέσθαι· πλὴν γὰρ νυκτὸς, ἀλλὰ μετ' ἡμέρην ποιεύμενον. ὀρύσσοντας γὰρ τὸν χοῦν τοὺς Αἰγυπτίους, ἐς τὸν Νεῖλον φορέειν· ὁ δὲ, ὑπολαμβάνων, ἔμελλε ἀφανέειν. ἡ μὲν νυν λίμνη αὕτη ὕτω λέγεται ὀρυχθῆναι. Τῶν δὲ δυώδεκα βασιλήων δικαιοσύνῃ χρεωμένων, ἀνὰ χρόνον ὡς ἔθυσαν ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἡφαίστου, τῇ ὑστάτῃ τοῦ ὀρτῆς μελλόντων ἀποπαύεσθαι, ὁ ἀρχιρεὺς ἐξένεικέ σφι φιάλας χρυσέας, τῇσπερ ἐώθεσαν σπένδειν, ἁμαρτὼν τοῦ ἀριθμοῦ, ἑνδεκα, δυώδεκα ἐόντες. ἐνθαῦτα δὴ οὐκ εἶχε φιάλην ὁ ἔσχατος ἐστεὼς αὐτέων Ψαμμίτιχος, προσελόμενος τὴν κυνέην τὴν σιδηρέην οὖσαν χαλκέην, ὑπέσχε τε καὶ ἔσπενδε. κυνέας δὲ οἱ ἄλλοι ἅπαντες[f] ἐφόρεόν τε βασιλῆες, καὶ ἐτύγχανον τότε ἔχοντες. Ψαμμίτιχος μέν νυν[g] ὑδενὶ δολερῷ

νόῳ

T 2

a ἑξαπόδη. b ὑπὸ Λιβύην. c ἕτερόν τι τοιοῦτο. d in MS. scribitur Σαρδαναπάλλου. e ἐκφορεόμενον. f κυνέας γὰρ οἱ ἄλλοι πάντες. g δέ νυν.

Pſammitichi fatorum varietas; ab æreis tandem viris ſtabilita. Ejus opera in ornando templo Vulcani.

νόῳ χρεώμενοι, ὑπέρχε τὴν κυνέην. οἱ δέ, ἐν φρενὶ λαβόντες τό, τε πυνθάνεσθαι ἐκ Ψαμμιτίχου, καὶ τὸ χρηστήριον, ὅτι σφι, ἐκ χαλκέης ἀσπίδος τὰς ἀρχὰς αὐτῶν φιάλην, τῶν βασιλέα ἔσεσθαι μοῦνον Αἰγύπτου· ἀναμνησθέντες δὲ χρησμοῦ, κλεῖναι μὲν οὐκ ἐδικαίωσαν Ψαμμίτιχον, ὡς ἀνδρήϊον βασανίζοντες ἐξ ἀδεμιῆς προφάσιος αὐτὸν ποιήσαντα· ἐς δὲ τὰ ἕλεα ἔδοξέ σφι διώξαι, ψηλώσαντας τὰ πλεῖστα δυνάμεως· ἐκ δὲ τῶν ἑλέων ὁρμώμενον [a] μὴ ὁμιλέεσθαι τῇ ἄλλῃ Αἰγύπτῳ. Τὸν δὲ Ψαμμίτιχον τοῦτον πρότερον φεύγοντα τὸν Αἰθίοπα Σαβακῶν, ὃς οἱ τὸν πατέρα Νεκῶν ἀπέκτεινε [b], τοῦτον φεύγοντα τότε ἐς Συρίην, ὡς ἀπαλλάχθη ἐκ τοῦ ὄψεος τῷ ὀνείρῳ ὁ Αἰθίοψ, κατήγαγον Αἰγυπτίων οὗτοι οἱ ἐκ νομοῦ τοῦ Σαΐτεω εἰσί. μετὰ δέ, βασιλεύοντα τοὐτέρου πρὸς τῶν ἕνδεκα βασιλέων καταλαμβάνει μιν διὰ τὴν κυνέην φεύγειν [c] ἐς τὰ ἕλεα. ὑπιδόμενος δὲ ὧν ὡς προϋπεδικημένος εἴη πρὸς αὐτῶν, ἐπενόεε [d] ποιήσειν τοὺς διώξαντας. πέμψας δὲ οἴ ἐς Βουτοῦ πόλιν ἐς τὸ χρηστήριον τῆς Λητοῦς, ἔνθα δὴ Αἰγυπτίοισι ἐστὶ μαντήιον ἀψευδέστατον, ἦλθε χρησμός, ὡς πρὸς ἥξει ἀπὸ θαλάσσης χαλκέων ἀνδρῶν ὑπιφανέντων. καὶ τῷ μὲν δὴ ἀπιστίη μεγάλη ὑπεκέχυτο, χαλκέας οἱ ἄνδρας ἥξειν ὑπικούρους· χρόνου δὲ ὀλίγου διελθόντος, ἀναγκαίη κατέλαβε Ἴωνάς τε καὶ Κᾶρας ἄνδρας, κατὰ λήϊον ἐκπλώσαντας, ἀπενεχθῆναι ἐς Αἴγυπτον· ἐκβάντας δὲ ἐς γῆν, καὶ ὁπλισθέντας χαλκῷ, ἀγγέλλει τις Αἰγυπτίων ἐς τὰ ἕλεα ἀπιόμενος τῷ Ψαμμιτίχῳ, (ὡς οὐκ ἰδὼν πρότερον χαλκῷ ἄνδρας ὁπλισθέντας) ὡς χάλκεοι ἄνδρες ἀπιγμένοι ἀπὸ θαλάσσης λεηλατεῦσι τὸ πεδίον. ὁ δὲ, μαθὼν τὸ χρηστήριον ὑπιτελούμενον, φιλίην τε τοῖσι Ἴωσι καὶ Καρσὶ ποιέεται· καί σφεας, μεγάλα ὑποσχόμενος, πείθει μετ' ἑωυτοῦ γενέσθαι. ὡς δὲ ἔπεσε, αὐτῷ ἅμα τοῖσι μετ' ἑωυτοῦ βουλομένοισι Αἰγυπτίοισι, καὶ τοῖσι ὑπικούροισι, καταιρέει τοὺς βασιλέας. Κρατήσας δὲ Αἰγύπτου πάσης ὁ Ψαμμίτιχος, ἐποίησε τῷ Ἡφαίστῳ προπύλαια ἐν Μέμφι, τὰ πρὸς νότον ἄνεμον τετραμμένα· αὐλήν τε τῷ Ἄπι, ἐν τῇ τρέφεται ἐπεὰν φανῇ ὁ Ἄπις, οἰκοδόμησε, ἑκαστέρω τῶν προπυλαίων, πάσαν τε περίβολον ἔχουσαν, καὶ τύπων πολέων. ἀντὶ δὲ κιόνων, ὑπέστασι κολοσσοὶ δυώδεκα πήχεες τὴν αὐλήν. ὁ δὲ Ἄπις καλὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν ἐστὶ Ἔπαφος. Τοῖσι δὲ Ἴωσι καὶ τοῖσι Καρσὶ τοῖσι συγκατεργασαμένοισι αὐτῷ, ὁ Ψαμμίτιχος δίδωσι χώρους ἐνοικῆσαι ἀντίους ἀλλήλων,

malo uſus Pſammitichus galeam tenuit. Ceteri tamen mente advertentes id factum Pſammitichi & ſimul oraculum, quod ipſis cecinerat, qui eorum ærea in phiala libaſſet, eum ſolum regem Ægypti futurum; ejus igitur reminiſcentes non cenſuerunt quidem æquum eſſe Pſammitichum morte mulctari, poſtquam rimando compererunt non id illum feciſſe induſtria aliqua; ſed maxima potentiæ parte exutum in paluſtria relegandum, ex quibus ne egreſſus, reliquæ Ægypto ſe immiſceret. Hunc Pſammitichum, quum 152
antea fugiens Sabacum Æthiopem, qui patrem ejus Econ interemerat, hunc exulem tunc in Syria, poſtquam Æthiops ex inſomnii viſione abiit, reduxerunt ii Ægyptii qui ſunt è regione Saiti: deinde ſecunda vice regnanti ab undecim regibus contigit ei ut in exilium iret propter illam galeam in paludes. Igitur intelligens quam ignominioſe tractatus ab illis eſſet, ſtatuit ultum ire qui ipſum perſequuti eſſent. Itaque ex oraculo Latonæ, quod in urbe Buto apud Ægyptios veraciſſimum eſt, ad quod ipſe miſerat, venit reſponſum, venturam ultionem è mari, quum viri ærei apparuiſſent. Quod reſponſum ei magnam incredulitatem ſuffudit, viros æreos ipſi in auxilium venturos. Non longo tempore interjecto, Iones quoſdam & Cares prædandi gratia navigantes, neceſſitas compulit applicare ad Ægyptum. Hi quum in terram exiſſent ære armati, Ægyptiorum quidam nuncium fert Pſammitticho ad paludes, ut qui nunquam viderat viros ære armatos, appulſos è mari æreos viros campeſtria populari. Ille agnoſcens oraculum eſſe impletum, amicitiam cum Ionibus & Caribus facit: eoſque magnis pollicitationibus hortatur ad ſuas partes fovendas. Ubi perſuaſit, ita demum una cum iis Ægyptiis qui ſecum ſentiebant, cumque auxiliariis, reges ſuſtulit. Omni 153
potitus Ægypto, fecit in Memphi Vulcano antefores ad ventum auſtrum vergentes, & aulam exſtruxit Api, in qua Apis educatur, quum apparuerit, adverſus antefores undique columnis cinctam, ac figuris refertam: cui aulæ ſtant ſuppoſiti loco columnarum coloſſi duodenûm cubitorum. Apis autem Græcorum lingua Epaphus eſt. His Ionibus Cari- 154
buſque, quibus fuerat uſus adjutoribus, Pſammitichus dedit ad habitandum oppoſita

a ὁρμεώμενον. b πατέρα Νεκὼ ἀπέκτεινε. c φεύγοντα. d ἐπινόεε.

poſita invicem prædia, Nilo medio dirempta, quibus nomina poſita ſunt Caſtra. Et cum hæc eis loca dedit, tum vero cetera quæ fuerat pollicitus omnia tradidit. Pueros quinetiam Ægyptios illis commiſit lingua Græca imbuendos, à quibus linguam iſtam edoctis orti ſunt nunc in Ægypto interpretes. Incoluerunt autem Iones & Cares hæc loca longo tempore, & ſunt ea prope exiguum maris, infra urbem Bubaſtin, ad oſtium Nili quod dicitur Peluſiacum. Unde poſtea Amaſis rex educens Memphin eos tranſtulit, in ſui tutelam adverſus Ægyptios. Poſt ſedes ab iſtis in Ægypto collocatas, nos Græci cum illis ita commixti res circa Ægyptum à Pſammitticho rege exorſi, & quæ deinceps extiterunt, omnia liquide cognita habemus. Hi enim primi Ægyptum, qui alterius linguæ eſſent, incoluerunt. Atque ex quibus locis demigrarunt, ibi & veſtigia navalium, & domorum rudera, ad meam uſque ætatem oſtendebantur. Atque hunc quidem in modum Pſammitichus Ægy-
155 pto potitus eſt. De oracolo autem quod eſt in Ægypto, cum feci multa verba, tum faciam, utpote quod dignum eſt. Etenim oraculum hoc in Ægypto, ſacrum eſt Latonæ, poſitum in magna urbe cui nomen eſt (ut ſuperius à me nominatum eſt) Buto, ad oſtium Nili quod Sebennyticum appellatur, ab mari flumen ſubeuntibus. In hac urbe templum eſt Apollinis Dianæque; & illud Latonæ in quo redduntur oracula, tum ipſum grande eſt, tum antefores habens quadraginta cubitorum altitudinem. Ubi quid mihi ex iis quæ in aperto erant, maximo miraculo fuerit, referam: Eſt in hoc fano Latonæ ædes ex uno facta lapide, quod ad longitudinem attinet ac altitudinem; & cujus paries quilibet his æqualis; unumquodque ex his eſt quadragenûm cubitorum; cujus lacunari pro tecto impoſitus eſt alius lapis quatuor cubitorum
156 per oras craſſitudinis. Itaque eorum quæ circa templum hoc ſunt in propatulo poſita, maxime admirabilis apud me fuit iſta ædes. Secundo loco inſula quæ vocatur Chemmis, in lacu profundo ac ſpatioſo ſita propter templum quod Buto eſt; quæ inſula ab Ægyptiis fertur innare. Ego tamen eam neque innantem vidi, neque motam: ſed hoc audire admiratus ſum, ſi vere eſt inſula natans. In hac igitur tem-

λήλων, ἡ Νείλῳ τὸ μέσον ἔχονϛος· τοῖσι ἐνόμαζε ἑπτὴ Στρατοπέδα. τούτους τε δὴ σφι τοὺς χώρους ἀπέδωκε, καὶ τἄλλα τὰ ὑπέσχετο πάντα ἀπέδωκε. καὶ δὴ παῖδας [a] παρέβαλε αὐτοῖσι Αἰγυπτίους, τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐκδιδάσκεσθαι. ἀπὸ ὧν τῶν τότε ἐκμαθόντων τὴν γλῶσσαν [b], οἱ νῦν ἑρμηνέες ἐν Αἰγύπτῳ γεγόνασι· οἱ δὲ Ἴωνές τε καὶ οἱ Κᾶρες τοῦτους τοὺς χώρους οἴκησαν χρόνον δὴ πολλόν· εἰσὶ δὲ ἔτι οἱ χῶροι οὗτοι ὀλίγον θαλάσσης ἔνερθε Βουβάστιος πόλιος, ἐπὶ τῷ Πηλουσίῳ καλεομένῳ στόματι τοῦ Νείλου· τούτους μὲν δὴ χρόνῳ ὕστερον βασιλεὺς Ἄμασις ἐξανάστησας, ἐνοικίζει κατοίκησε ἐς Μέμφιν, φυλακὴν ἑωυτῷ ποιεύμενος πρὸς Αἰγυπτίων. τούτων δὲ οἰκιοθέντων ἐν Αἰγύπτῳ οἱ Ἕλληνες ἔτω ἐπιμισγόμενοι τούτοισι, τὰ περὶ Αἴγυπτον γινόμενα, ἀπὸ Ψαμμιτίχου βασιλέος ἀρξάμενοι, πάντα καὶ τὰ ὕστερον ἐπιστάμεθα ἀτρεκέως. πρώτοι γὰρ δὴ οὗτοι ἐν Αἰγύπτῳ ἀλλόγλωσσοι κατοικίσθησαν. ἐξ ὧν δὴ ἐξανέστησαν [c] χώρων, ἐν τούτοισι δὴ οἵ τε ὁλκοὶ τῶν νεῶν καὶ τὰ ἐρείπια τῶν οἰκημάτων τὸ μέχρι ἐμεῦ ἦσαν. Ψαμμίτιχος μὲν νυν οὕτω ἔσχε Αἴγυπτον. Τὸ δὲ χρηστήριον τὸ ἐν Αἰγύπτῳ πολλὰ ἐπεμνήσθη ἤδη· καὶ δὴ λόγον περὶ αὐτοῦ ὡς ἀξίου ἐόντος ποιήσομαι. τὸ γὰρ χρηστήριον τοῦτο ἐν [d] Αἰγύπτῳ, ἔστι μὲν Λητοῦς ἱρὸν, ἐν πόλι δὲ μεγάλῃ ἱδρυμένον, κατὰ τὸ Σεβεννυτικὸν καλεόμενον στόμα τοῦ Νείλου, ἀναπλέοντι ἀπὸ θαλάσσης ἄνω. οὔνομα δὲ τῇ πόλι ταύτῃ, ὥσπερ τὸ χρηστήριόν ἐστι, Βουτώ, ὡς δὲ ὕστερον ἠνόμασαι μοι. ἱρὸν δέ ἐστι ἐν τῇ Βουτοῖ ταύτῃ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος. καὶ ὁ γε νηὸς τῆς Λητοῦς, ἐν τῷ δὴ τὸ χρηστήριον ἔνι, αὐτός τε τυγχάνει ἐὼν μέγας, καὶ τὰ προπύλαια ἔχει ἐς ὕψος δέκα ὀργυιέων. τὸ δέ μοι τῶν φανερῶν θῶμα [e] μέγιστον παρεχόμενον φράσω. ἔστι ἐν τῷ τεμένεϊ τούτῳ Λητοῦς νηὸς, ἐξ ἑνὸς λίθου πεποιημένος, ἔς τε ὕψος, καὶ ἐς μῆκος· καὶ τοῖχος ἕκαστος τούτοισι ἴσος· τεσσαρακοντάπηχέων τετίων ἕκαστόν ἐστι. τὸ δὲ καταστέγασμα τῆς ὀροφῆς, ἄλλος ὑπόκειται [f] λίθος, ἔχων τὴν παρωροφίδα πηχέων τριήκοντα. Οὕτω μέν νυν ὁ νηὸς τῶν φανερῶν μοι τῶν περὶ τοῦτο τὸ ἱρόν ἐστι θωμαστότατον [g]· τῶν δὲ δευτέρων, νῆσος ἡ Χέμμις καλεομένη [h]· ἔστι μὲν ἐν λίμνῃ βαθέῃ καὶ πλατείῃ κειμένη πρὸς τὸ ἐν Βουτοῖ ἱρὸν, λέγεται δὲ ὑπ' Αἰγυπτίων αὕτη ἡ νῆσος εἶναι πλωτή. αὐτὸς μὲν ἔγωγε οὔτε ὡλέουσαν, οὔτε κινηθεῖσαν εἶδον. πῶπω δὲ ἀκούων εἰ νῆσος ἀληθέως ἐστὶ πλω-

τή.

a καὶ δὴ καὶ παῖδας. b τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν. c ἀνέστησαν. d τοῦτο τὸ ἐν. e φανερῶν τῶν θῶμα. f ὑπόκειται. g θωμασιώτατον. h καλεομένη.

Fabula de natante insula. Typhon. Azotos ab Psammiticho subacta, cujus filius Necus. Fossa è Nilo in sinum Arabicum.

τή. ἐν δὴ ὧν ταύτῃ νηός τε Ἀπόλλωνος μέγας ἔνι, καὶ βωμοὶ τριφάσιοι ἐνιδρύαται. ἐμπεφύκασι δ' ἐν αὐτῇ φοίνικες συχνοὶ, καὶ ἄλλα δένδρεα, καὶ καρποφόρα καὶ ἄφορα πολλά. λόγον δὲ τόνδε [a] ἐπιλέγουσι οἱ Αἰγύπτιοι, φασὶ εἶναι αὐτὴν πλωτήν· ὡς ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ τότε ἐούσῃ πρότερον πλωτῇ, Λητὼ, ἐοῦσα τῶν ὀκτὼ θεῶν τῶν πρώτων γενομένων, οἰκέουσα δὲ ἐν Βουτοῖ πόλι, ἵνα δὴ οἱ τὸ χρηστήριον τοῦτό ἐστι, Ἀπόλλωνα παῖδα Ἴσιος παραλαβοῦσα δεξαμένη, διέσωσε κατακρύψασα ἐν τῇ νῦν πλωτῇ λεγομένῃ νήσῳ· ὅτε τὸ πᾶν διζήμενος ὁ Τυφὼν ἐπῆλθε, θέλων ἐξευρεῖν τὸν Ὀσίριος [b] τὸν παῖδα. Ἀπόλλωνα δὲ, καὶ Ἄρτεμιν, Διονύσου καὶ Ἴσιος λέγουσι εἶναι παῖδας. Λητὼ δὲ [c], τροφὸν αὐτοῖσι καὶ σώτειραν γενέσθαι. Αἰγυπτίοισι δὲ Ἀπόλλων μὲν, Ὧρος· Δημήτηρ δὲ, Ἴσις· Ἄρτεμις δὲ, Βούβαστις. ἐκ τούτου δὲ τοῦ λόγου καὶ ἀδένος ἄλλου, Αἰσχύλος ὁ Εὐφορίωνος ἥρπασε τὸ ἐγὼ φράσω, μούνων δὴ ποιητέων τῶν πρὸ ἐμεῦ γενομένων. ἐποίησε γὰρ Ἄρτεμιν εἶναι θυγατέρα Δήμητρος, τὴν δὲ νῆσον, διὰ τοῦτο γενέσθαι πλωτήν. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω λέγουσι. Ψαμμίτιχος δὲ ἐβασίλευσε Αἰγύπτου τεσσερακοντέτεα. τῶν τὰ ἐνὸς δέοντα τριήκοντα, Ἄζωτον, τὴν Συρίης μεγάλης πόλιν, πρόσκατήμενος ἐπολιόρκεε, ἐς τὸ ἐξεῖλε· αὕτη δὲ ἡ Ἄζωτος ἀπασέων πολίων ἔτι πολὺ μέγιστον χρόνον πολιορκεομένη ἀντέσχε, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. Ψαμμιτίχου δὲ Νεκὼς παῖς ἐγένετο, καὶ ἐβασίλευσε Αἰγύπτου, ὃς τὴν διώρυχα ἐπεχείρησε πρῶτος τὴν ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν φερούσην· τὴν Δαρεῖος ὁ Πέρσης δεύτερα διώρυξε· τὸ μῆκός ἐστι πλόος ἡμέραι τέσσερες· εὖρος δὲ ὠρύχθη, ὥστε τριήρεας δύο πλέειν ὁμοῦ ἐλαυνομένας [d]. ἤχθη δὲ ἀπὸ τοῦ Νείλου τὸ ὕδωρ ἐς αὐτήν. ἤχθη δὲ κατύπερθε ὀλίγον Βουβάστιος πόλιος παρὰ Πάτουμον τὴν Ἀραβίην πόλιν. ἐσέχεται δὲ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν. ὠρύχθη δὲ πρῶτον μὲν τοῦ πεδίου τοῦ Αἰγυπτίου τὸ πρὸς Ἀραβίην ἔχουσα· ἔχεται δὲ κατύπερθε τοῦ πεδίου τὸ καλὸν Μέμφιν πεῖνον ὄρος, ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι ἔνεισι. τοῦ ὧν δὴ ὄρεος τούτου παρὰ τὴν ὑπώρειαν ἦκται ἡ διώρυξ ἀπ' ἑσπέρης μακρὴ πρὸς τὴν ἠῶ, καὶ ἔπεσι τείνει ἐς Ἀραβίους Φερούσας ἀπὸ τοῦ ὄρεος πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον, ἐς τὸν κόλπον τὸν Ἀράβιον. τοῦ δὲ μάλιστά ἐστι καὶ στενωμότατον ἐκ τῆς Βορηίης θαλάσσης ὑπερβολὴ ἐς τὴν Νοτίην καὶ Ἐρυθρὴν τὴν αὐτὴν ταύτην καλεομένην, ἀπὸ τοῦ Κασίου [e] ὄρεος τοῦ μεγίστου Αἰγυπτίου τε καὶ Συρίου, ἀπὸ τούτου εἰσὶ σταδίοι χίλιοι ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον. τοῦτο μὲν templum Apollinis magnum, & aræ triplices extructæ sunt, & palmæ frequentes in eadem enatæ: aliæque multæ partim fructiferæ, partim sterile arbores. Cur autem ea natans sit, hanc Ægyptii rationem reddunt: quod in hac insula olim fixa & tunc non natante Latona (quæ ex octo numinibus quæ prima extiterunt, unum est) quum in urbe Buto, ubi hoc ejus oraculum est, habitaret: Apollinem ab Iside instar depositi accipiens, occultavit in ea jam natante insula, ac sospitem reddidit; quo tempore Typhon omnia indagans ut Osiris filium inveniret, advenisset. Nam Apollinem & Dianam ajunt Bacchi & Isidis liberos esse; Latonam vero, nutricem horum ac servatricem. Et Apollo quidem Ægyptiace Orus, Ceres autem Isis, Diana vero Bubastis. Atque ex hac narratione, non aliunde Æschylus Euphorionis filius, rapuit quod dicam: ut solus omnium qui poetæ antecesserunt, fecerit Dianam Cereris filiam, ideoque insulam redditam esse natantem. Hæc quidem sic ajunt. Psammitichus vero in 157
Ægypto quatuor & quinquaginta regnavit annos: per quorum undetriginta magnam Syriæ urbem obsidens oppugnavit, donec cepit. Hæc est Azotos, quæ diutissimam inter omnes urbes (quas novimus) sustinuit obsidionem. Psammiti- 158
chi filius qui & regnum Ægypti suscepit, extitit NECUS, qui fossam in rubrum mare ferentem primus aggressus est, quam Darius Persæ secundo loco depressit, longitudinis quidem quatuor dierum navigationis; latitudinis, ut per eam duæ possent simul agi triremes. Aqua quæ in hanc è Nilo deducta est, paulo supra Bubastin urbem, juxta oppidum Arabiæ Patumon deducitur, pertinens in mare rubrum. Initium fodiendi sumptum est à planitie Ægypti Arabiam versus, cui planitiei supra contiguus est extensus prope Memphin mons, in quo lapidicinæ sunt. Itaque juxta hujus montis radices ducta est fossa ab occidente orientem versus longo tractu: & deinde pertinet ad divortia, quæ ab monte ad meridiem & ventum austrum ferunt in sinum Arabicum. Quâ sane brevissimus & maxime compendiarius est à mari septentrionali transitus ad australe & idem hoc rubrum vocatum; à monte Casio, qui Ægyptum Syriamque disterminat, stadia mille sunt in Arabicum sinum. Et hoc

a τοιόνδε. b Ὀσίριος. c Λητὼ δὲ. d ἑλκυσθῆναι. e ἀπὸ Κασίου.

hoc quidem brevissimum est: verum fossa multo longior, scilicet quanto est magis inflexa. In qua fodienda sub rege Neco centum viginti millia Ægyptiorum perierunt. Inque ejus medio opere Necos destitit, hoc interpellatus oracullo, eum id opus barbaro præmunire. Ægyptii autem barbaros omnes vocant, qui non
159 ipsorum lingua loquuntur. Supersedens itaque à facienda fossa Necos, ad militum copias se convertit; & naves bellicæ partim ad mare septentrionale, partim in sinu Arabico ad rubrum mare sunt perfectæ: quarum adhuc vestigia navalium clara. Et his, ubi opus fuit, utens, ac terrestri quidem acie congressus Necos cum Syris in Magdolo, victoria potitus est, & post prœlium, Cadyti, magna Syriæ urbe. Vestem autem in qua id peregit, Apollini dicavit & ad Branchidas Milesiorum misit. Post id perfectis septem & decem omnino imperii sui annis decessit, tradito imperio PSAMMI filio.
160 Ad eum in Ægypto regnantem, nuncii quidam Eleorum advenerunt, jactantes in Olympia justissime ac pulcherrime inter mortales omnes proponi certamen, ita ut existimarent ne Ægyptios quidem hominum sapientissimos aliquid ultra hæc invenisse. Isti ubi in Ægyptum venientes, ea exposuerunt quorum gratia venerant, ibi tum iste rex convocavit ex Ægyptiis eos qui sapientissimi haberentur. Qui quum convenissent, & Eleos audissent omnia commemorantes quæ par erat ab ipsis fieri in edendo certamine, & se venisse dicentes scisscitatum num quid possent Ægyptii reperire justius, habito inter se consilio, interrogarunt Eleos numquid apud eos certarent cives. Et illis respondentibus, sine discrimine & suorum & ceterorum Græcorum cuicunque volenti certare fas esse. Atqui, inquiunt, illos quum tale certamen proponerent, ab omni jure recessisse. Nullo etenim pacto posse fieri, quin civi certanti cives faverent, facientes injuriam peregrino. Sed si vellent juste ponere, & ejus gratia venissent in Ægyptum, jusserunt peregrinis certatoribus ponere certamen,
161 nullo Eleorum certare permisso. Hæc Ægyptii Eleos submonuerunt. Psammis autem, quum sex tantum regnasset annos in Ægypto, facta in Æthiopiam expeditione, mox vita defunctus est. Cujus regnum APRIES filius accepit, qui post

μὲν τὸ σωτομώτερον. ἡ δὲ διώρυξ πολλῷ μακροτέρη, ὅσῳ σκολιωτέρη ἐστί. τῷ δὴ Νεκὼ βασιλεῖ ὀρύσσοντες Αἰγυπτίων [a] ἀπώλοντο δυώδεκα μυριάδες. Νεκὼς μέν νυν μεταξὺ ὀρύσσων ἐπαύσατο, μαντηίῃ ἐμποδίῃ χρώμενος τοιῇδε, τῷ βαρβάρῳ αὐτὸν προεργάζεσθαι [b]. βαρβάρους δὲ πάντας οἱ Αἰγύπτιοι καλέουσι τοὺς μὴ σφίσι ὁμογλώσσους [c]. Παυσάμενον δὲ τοῦ διώρυχος ὁ Νεκὼς, ἐτράπετο πρὸς στρατηίας· καὶ τριήρεες αἱ μὲν, δὴ τῇ Βορηίῃ θαλάσσῃ ἐπαιήθησαν, αἱ δὲ ἐν τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, δὴ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ· τῶν ἔτι [d] οἱ ὁλκοὶ δῆλοί. καὶ ταύτησί τι ἐχρᾶτο ἐν τῷ δέοντι· καὶ Σύροισι πεζῇ ὁ Νεκὼς συμβαλὼν ἐν Μαγδόλῳ ἐνίκησε· μετὰ δὲ τὴν μάχην, Κάδυτιν πόλιν τῆς Συρίης ἐούσαν μεγάλην εἷλε. ἐν τῇ δὲ ἐσθῆτι ἔτυχε ταῦτα κατεργασάμενος, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι, πέμψας ἐς Βραγχίδας τὰς Μιλησίων. μετὰ δὲ, ἐκκαίδεκα ἔτεα πὶ πάντα ἄρξας, τελευτᾷ, τῷ παιδὶ Ψάμμι παραδοὺς τὴν ἀρχήν. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ψαμμιν βασιλεύοντα Αἰγύπτου ἀπίκοντο Ἠλείων ἄνδρες ἄγγελοι [e], αὐχέοντες δικαιοτάτους καὶ κάλλιστα πρήγματα τῶν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα πάντων ἀνθρώπων· καὶ δοκέοντες τοῦτο ἂν δὴ καὶ τοὺς σοφωτάτους ἀνθρώπων Αἰγυπτίους ἄριστα ἐπιξυνεῖν. ὡς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὴν Αἴγυπτον οἱ Ἠλεῖοι ἔλεγον τὰ εἵνεκα ἀπίκοντο, ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς ἐπεκαλέσατο Αἰγυπτίων τοὺς λεγομένους εἶναι σοφωτάτους. συνελθόντες δὲ οἱ Αἰγύπτιοι, ἐπυνθάνοντο τὰ Ἠλείων, λεγόντων ἁπάντων τὰ κατῃκε σφέας ποιέειν περὶ τὸν ἀγῶνα· ἀπηγησαμένους δὲ τὰ πάντα, ἔφασαν ἥκειν διδαξομένους εἴ τι ἔχοιεν Αἰγύπτιοι τούτων δικαιότερον ἐπιξυνεῖν. οἱ δὲ, βουλευσαμένους, ἐπηρώτων τοὺς Ἠλείους εἰ σφίσι οἱ [f] πολῖται ἐναγωνίζονται. οἱ δὲ ἔφασαν καὶ σφέων καὶ τῶν ἄλλων [g] Ἑλλήνων ὁμοίως τῷ βουλομένῳ ἐξεῖναι ἀγωνίζεσθαι. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἔφασαν σφέας ἔτω πρήσσοντας, παντὸς δικαίου ἡμαρτηκέναι. ἀδεμίην γὰρ εἶναι μηχανὴν ὅκως ἐν τῷ αὐτῷ ἀγωνιζομένῳ προσθήσουσι, ἀδικέοντες τὸν ξεῖνον. ἀλλ' εἰ δὴ βούλονται δικαίως πρήσσειν, καὶ τούτου εἵνεκα ἀπιχθίαν ἐς Αἴγυπτον, ξείνοισι ἀγωνιστῇσι κέλευον τὸν ἀγῶνα πρήσσειν, Ἠλείων δὲ μηδενὶ εἶναι [h] ἀγωνίζεσθαι. ταῦτα μὲν Αἰγύπτιοι Ἠλείοισι ὑπεθήκαντο. Ψάμμιος δὲ ἐξ ἔτεα μοῦνον βασιλεύσαντος Αἰγύπτου, καὶ στρατευσαμένου ἐς Αἰθιοπίην, καὶ μεταυτίκα πελευτήσαντος, ἐξεδέξατο Ἀπρίης [i] ὁ Ψάμμιος. ὃς μετὰ

a ὀρύσσοντος, Αἰγυπτίων. b προεργάζεσθαι. c μὴ σφι ὁμογλώσσους. d ὧν ἔτι. e MS. habet tantum Ἠλείων ἄγγελοι. f οἱ σφι οἱ. g καὶ ἄλλων. h ἐξεῖναι. i ἐξεδέξατο τὸν βασιλήιον Ἀπρίης.

Apries filius & ſucceſſor, poſt alia geſta infelix in bello Cyrenaico Amaſin patitur rebellem.

μετὰ Ψαμμίτιχον τὸν ἑωυτοῦ πατέρα ἐγένετο ὀλβιώτατος πάντων τῶν πρότερον βασιλέων, ἐπ' ἔτεα πέντε καὶ εἴκοσι ἄρξας. ἐν τοῖσι ὁ τε Σιδῶνα στρατὸν ἤλασε, καὶ ἐναυμάχησε τῷ Τυρίῳ. ἐπεὶ δὲ οἱ ἔδεε κακῶς γενέσθαι, ἐγένετο ἀπὸ προφάσιος, τὴν ἐγὼ μεζόνως μὲν ἐν τοῖσι Λιβυκοῖσι λόγοισι ἀπηγήσομαι, μετρίως δὲ ἐν τῷ παρεόντι· ἀποπέμψας γὰρ στράτευμα ὁ Ἀπρίης ἐπὶ [a] Κυρηναίους, μεγάλωσι προσέπεσε. Αἰγύπτιοι δὲ ταῦτα ἐπιμεμφόμενοι, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ, δοκέοντες τὸν Ἀπρίεα ἐκ προνοίης αὐτοὺς ἀποπέμψαι ἐς φανερὸν κακὸν, ἵνα δὴ σφέων φθορὴ γένηται, αὐτὸς δὲ τὸ λοιπὸν Αἰγυπτίων ἀσφαλέστερον ἄρχοι [b]. ταῦτα δὲ δεινὰ ποιεύμενοι ἔτοί τε οἱ ἀπιγμένοι, καὶ οἱ τῶν ἀπολομένων φίλοι, ἀπέστησαν ἐκ τοῦ ἱθέος. Πυθόμενον δὲ Ἀπρίεω ταῦτα, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Ἄμασιν καταπαύσοντα λόγοισι. ὁ δὲ, ἐπεί τε ἀπικόμενον κατελάμβανε τοὺς Αἰγυπτίους, ταῦτα μὴ ποιέειν λέγοντα αὐτὸν, τὸν τις Αἰγυπτίων ὄπισθε στὰς περιέθηκε οἱ κυνέην. καὶ περιτιθείς, ἔφη ὑπὸ βασιληίην περιτιθέναι. καὶ τῷ οὐκως ἀεκούσιον ἐγένετο τὸ ποιεύμενον, ὡς διεδείκνυε. ἐπεί τε γὰρ ἐστησαν μιν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἀπεστεῶτες, παρεσκευάζετο ὡς ἐλῶν ἐπὶ τὸν Ἀπρίεα. πυθόμενον δὲ ταῦτα ὁ Ἀπρίης, ἔπεμπε ἐπ' Ἄμασιν ἄνδρα δόκιμον τῶν περὶ ἑωυτὸν Αἰγυπτίων, τῷ οὔνομα ἦν Πατάρβημις· ἐντειλάμενον αὐτῷ, ζῶντα Ἄμασιν ἀγαγεῖν παρ' ἑωυτόν. ὡς δὲ ἀπικόμενον ὁ Πατάρβημις, τὸν Ἄμασιν ἐκάλεε, ὁ Ἄμασις [c] (ἔτυχε γὰρ ἐπ' ἵππου καθήμενος) ἐπῆρας ἀπεμαστίσε· καὶ τοῦτό μιν ἐκέλευσε Ἀπρίῃ ἀπάγειν· ὅμως δὲ αὐτὸν ἀξιοῦν τὸν Πατάρβημιν, βασιλέως μεταπεμπομένου, ἰέναι πρὸς αὐτόν· τὸν δὲ αὐτῷ ὑποκρινέσθαι [d] ὡς ταῦτα πάλαι παρεσκευάζετο ποιέειν, καὶ οὐκω οἱ μέμψεσθαι Ἀπρίεα, παρέσεσθαι γὰρ καὶ αὐτὸς, καὶ ἄλλους ἄξειν. τὸν δὲ Πατάρβημιν ἐκ τε τῶν λεγομένων σὺκ ἀγνοεῖν τὴν διάνοιαν· καὶ προσκυνέοντα ὁρέοντα σπουδὴν ἀπέναι, βάλλοντα τὴν ταχίστην βασιλέι δηλῶσαι τὰ περωτώμενα [e]. ὡς δὲ ἀπικέσθαι αὐτὸν πρὸς τὸν Ἀπρίεα σὺκ ἄγοντα [f] τὸν Ἄμασιν, οὐδένα αὐτῷ λόγον δόντα, ἀλλὰ περιθύμως ἔχοντα, περιταμεῖν προστάξαι αὐτοῦ τά τε ὦτα καὶ τὴν ῥῖνα. ἰδόμενοι δὲ οἱ λοιποὶ τῶν Αἰγυπτίων, οἱ ἔτι τὰ σκείνου ἐφρόνεον, ἄνδρα τὸν δοκιμώτατον ἑωυτῶν οὕτω αἰσχρῶς λυμηνάμενον, οὐδένα δὴ χρόνον ὑπισχόντες, ἀπίστασαν πρὸς τοὺς ἑτέρους, καὶ ἐδίδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἀμάσι. Πυθόμενον δὲ καὶ ταῦτα ὁ Ἀπρίης, ὡπλίζε τοὺς ὑπηκόους, καὶ ἤλασε

post Pſammitichum avum ſuum, fortunatiſſimus extitit omnium ad eam ætatem regum, quinque & viginti dominatus annos. Quod intra tempus & bellum Sidoni intulit, & cum Tyro pugna navali dimicavit. Sed quum deberet illi imprоſpere cedere, contigit ab occaſione, quam ego pluribus, dum res Libycas exſequar, exponam, paucis contentus in præſenti. Quum enim adverſus Cyrenæos Apries exercitu miſſo magnam cladem accepiſſet, id ei imputantes Ægyptii rebellaverunt, opinati ſe ab illo in apertam perniciem conſulto fuiſſe dimiſſos: ut his internecione deletis, ipſe ceteris Ægyptiis imperitaret ſecurius. Hæc perquam graviter ferentes tum ii qui redierunt, tum eorum qui interierant amici, palam deſciverunt. Id ubi reſcivit 162
Apries, mittit ad eos verbis ſedandos Amaſin. Qui quum perveniſſet, reprehendenſque diſſuaderet ne talia facerent, quidam Ægyptiorum ei à tergo ſtans galeam circumdat: eaque circumdata, inquit ſe illam ob regnum impoſuiſſe. Neque id eo invito factum fuit, ut oſtendit. nam ſimulatque ab iis qui deſciverant Ægyptiis declaratus eſt rex, ſeſe apparabat tanquam adverſus Aprien moturus. His cognitis Apries mittit ad Amaſin ex iis qui ſecum erant Ægyptiis, ſpectatum quendam hominem, nomine Patarbemin, juſſum ut ad ſe vivum Amaſin perduceret. Hic ubi pervenit, Amaſin ad ſe vocat. Amaſis (ſedebat enim in equo) elevans crus pepedit, & hoc jubet hunc adducere ad Aprien, & quum tamen Patarbemis eum rogaret ut regem adiret accitus, reſpondit ſe jamdudum dare operam ut id ageret: nec de ſe Aprien eſſe queſturum; ſe enim illi præſto futurum & alios ducturum. Patarbemis non ignarus ſententiæ illius ex oratione, etiam apparatum quem curabat videns, abiit, ſtatuens quamcelerrime regem rerum quæ agerentur facere certiorem. Huic redeunti, quod Amaſin non duceret, nullo verbo edito Apries ira percitus præcidi aures naſumque juſſit. Id intuentes ceteri Ægyptii qui cum eo adhuc ſenſerant, virum inter eos probatiſſimum ita fœde indigneque affectum, ne tantiſper quidem differentes ad ceteros tranſeunt, ſeſeque Amaſi tradunt. 163
His quoque auditis Apries armatis auxiliariis (habebat autem auxiliariorum cir-

a Ἀπρίης μίγα ἐπί. b ἄρχῃ. c ὁ δ' Ἄμασις. d ὑποκρίνασθαι. e τὸ περωτώμενον. f ἴχνεα.

Ægyptii diviſi in ſeptem genera, & quæ; ex his Calaſiries & Hermotybies bellici incolunt certos nomos. Jactantia militarium. & vilitas opificum. Arura. Cubitus Ægyptius.

circa ſe ex Ionibus & Caribus triginta millia) in Ægyptios tendit. Erat autem ei regia in urbe Sai ingens ac ſpectatu digna. Itaque utrique adverſus alteros tendebant, Apries cum ſuis contra Ægyptios, Amaſis cum ſuis adverſus peregrinos; & in Momemphi urbe conſtiterunt tentaturi invicem. Sunt autem Ægyptiorum ſeptem genera: quorum alii ſacerdotes, alii pugnatores appellantur, alii bubulci, alii ſubulci, alii inſtitores, alii in-
164 terpretes, alii gubernatores navales. Tot ſunt Ægyptiorum genera, quibus à ſuis artibus ſunt data nomina. ſed ex iis pugnatores vocantur Calaſiries, & Hermotybies, qui horum nomorum ſunt: nam in nomos, *plagas*, diſtincta eſt omnis Ægyptus.
165 Hermotybium quidem hæ ſunt plagæ, Buſiritis, Saitis, Chemmitis, Papremitis, inſula Proſopitis quæ vocatur, Natho ex dimidia parte. Ex his tractibus Hermotybies, quum plurimi, centum ac ſexaginta millia ſunt: quorum nemo quippiam opificii quæſtuarii didicit, ſed o-
166 mnes rei militari vacant. Calaſirium hæ aliæ plagæ ſunt, Thebana, Bubaſtitis, Aphthitis, Tanitis, Mendeſia, Sebennitis, Athribitis, Pharbæthitis, Thmuitis, Onuphitis, Anytia, Myecphoritis. Hæc plaga inſulam incolit ex adverſo Bubaſtis urbis. Hæ plagæ Calaſirium, qui quum ad plurimos redacti ſunt, ducenta quinquaginta millia virorum ſunt: quibus nec ipſis licet ulli arti operam dare, ſed ſolum rei militari, filio diſcente à patre.
167 Hoc ab Ægyptiiſne mutuati ſint Græci, non poſſum liquide dijudicare, quum videam & apud Thracas & Scythas Perſaſque & Lydos, denique apud omnes fere barbaros haberi pro ignobilioribus civibus eos qui artificia diſcunt, eorumque poſteros: generoſiores autem eos qui à manuariis operibus abſtineant, præſertim qui ſecernuntur ad bellum. Hoc itaque cum ceteri Græci omnes didicerunt, tum præcipue Lacedæmonii. Corinthii autem minime contemnunt opi-
168 fices. His ſolis Ægyptiorum præter ſacerdotes, hoc eximii honoris habebatur, ut ſingulis duodecim aruræ eſſent exemptæ & immunes. eſt autem arura centum cubitorum Ægyptiorum quoquoverſus. Ægyptius vero cubitus Samio par eſt. Hæc tamen univerſis illis exempta erant: iſtis vero per vices in orbem fruebantur, & nequaquam iidem. Calaſirium milleni,

ἤλασε ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους. εἶχε δὲ καὶ ἑωυτοῦ Κᾶρας τε καὶ Ἴωνας, ἄνδρας ἐπικούρους τρισμυρίους [a]. ἦν δέ οἱ τὰ βασιλήια ἐν Σάι πόλι μεγάλα ἐόντα, καὶ ἀξιοθέητα· καὶ οἵ τε καὶ ὁ Ἀπρίης ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἦσαν, καὶ οἱ καὶ ὁ Ἄμασις ἐπὶ τοὺς ξείνους. ἔν τε δὴ Μωμέμφι πόλι ἐγίνοντο ἀμφότεροι, καὶ πρήσεσθαι ἔμελλον ἀλλήλων. Ἔστι δὲ Αἰγυπτίων ἐπτὰ γένεα. καὶ τούτων, οἱ μὲν, ἱρέες, οἱ δὲ, μάχιμοι κεκλέαται· οἱ δὲ, βουκόλοι· οἱ δὲ, συβῶται· οἱ δὲ, κάπηλοι· οἱ δὲ, ἑρμηνέες· οἱ δὲ, κυβερνῆται. γένεα μὲν Αἰγυπτίων τοσαῦτά ἐστι. ὀνόματα δὲ σφι κέεται ἀπὸ τῶν τεχνέων. οἱ δὲ μάχιμοι αὐτέων καλέονται μὲν Καλασίριές τε καὶ Ἑρμοτύβιες. ἐκ νομῶν δὲ τῶνδέ εἰσι· κατὰ γὰρ δὴ νομὰς Αἴγυπτος ἅπασα διῄρηται. Ἑρμοτυβίων μὲν οἵδε εἰσὶ νομοί· Βουσιρίτης, Σαΐτης, Χεμμίτης, Παπρημίτης, νῆσος ἡ Προσωπῖτις καλεομένη, Νάθω τὸ ἥμισυ. ἐκ μὲν τούτων τῶν νομῶν Ἑρμοτύβιες εἰσὶ γινόμενοι, ὅτε ἐπὶ πλείστους ἐγίνοντο [b], ἑκκαίδεκα μυριάδες. καὶ τούτων βαναυσίης οὐδὲὶς δεδάηκε οὐδέν, ἀλλ' ἀνέον εἰς τὸ μάχιμον. Καλασιρίων δὲ οἵδε ἄλλοι νομοὶ εἰσί· Θηβαΐος, Βουβαστίτης, Ἀφθίτης, Τανίτης, Μενδήσιος, Σεβεννύτης, Ἀθριβίτης, Φαρβαιθίτης, Θμουίτης, Ὀνουφίτης, Ἀνυτίς, Μυεκφορίτης· οὗτος ὁ νομὸς ἐν νήσῳ οἰκέει, ἀντίον Βουβάστιος πόλιος. οὗτοι δὲ οἱ νομοὶ Καλασιρίων εἰσὶ γινόμενοι, ὅτε ἐπὶ πλείστους ἐγίνοντο, πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδες ἀνδρῶν. οὐδὲ τούτοισι ἔξεστι τέχνῃ ἐπασκῆσαι οὐδεμίῃ, ἀλλὰ τὰ ἐς πόλεμον ἐπασκέουσι μοῦνα, παῖς πατρὸς ἐκδεκόμενος [c]. Εἰ μέν νυν καὶ τῶν παρ' Αἰγυπτίων μεμαθήκασι οἱ Ἕλληνες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως κρῖναι· ὁρέω γὰρ καὶ Θρήικας καὶ Σκύθας καὶ Πέρσας καὶ Λυδοὺς, καὶ σχεδὸν πάντας τοὺς βαρβάρους, ὑποτιμοτέρους τῶν ἄλλων ἠγημένους πολιητέων [d] τοὺς τὰς τέχνας μανθάνοντας, καὶ τοὺς ἐκγόνους τούτων· τοὺς δὲ ἀπηλλαγμένους τῶν χειρωναξιέων, γνωσίους νομιζομένους [e] εἶναι, καὶ μάλιστα τοὺς ἐς τὸν πόλεμον ἀνῃμένους. μεμαθήκασι δὴ ὧν τοῦτο πάντες οἱ Ἕλληνες, καὶ μάλιστα Λακεδαιμόνιοι. ἧκιστα δὲ Κορίνθιοι ὄνον τοὺς χειροτέχνας. Γέρεα δέ σφι οἷα πάρεξ τῶν ἱρέων· ἄρουραι ἐξαίρετοι δυώδεκα ἑκάστῳ ἀπολέες. ἡ δὲ ἄρουρα ἑκατὸν πήχεών ἐστι Αἰγυπτίων πάντη. ὁ δὲ Αἰγύπτιος πῆχυς τυγχάνει ἴσος ἐὼν τῷ Σαμίῳ. ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι ἅπασι οἷα ἐξῃρημένα. πάρεξ δὲ ἐν περιτροπῇ ἐκαρπῶντο, καὶ οὐδαμὰ αὐτοί· Καλασιρίων

χίλιοι,

V

a Hæc vox non eſt in MS. ſed nova manus in margine adſcripſit. b γινοίατο. c ἐκδεκόμενοι. d ἀγεωμόρους πολιτέων. e νομίζονται.

Victus prælio Apries captusque & brevi post strangulatus. Sepulchra Regum Ægypti. Mysteria. Sacra Græca ex Ægypto.

χίλιοι, καὶ Ἑρμοτυβίων, ἐδορυφόρεον ἑκάτεροι [a] τὸν βασιλέα· τοῖσι δὴ ὧν τάδε πάρεξ τῶν ἀρουρέων ἄλλα ἐδίδοτο ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ· ὀπτοῦ σίτου ἀρτάβας πέντε μνέας ἑκάστῳ, κρεῶν βοέων δύο μνέας, οἴνου τεσσερες ἀρυστῆρες. ταῦτα τοῖσι αἰεὶ δορυφορέουσι ἐδίδοτο. Ἐπεί τε δὴ συνιόντες, ὅ, τε Ἀπρίης, ἄγων τοὺς ἐπικούρους, καὶ ὁ Ἄμασις πάντας τοὺς Αἰγυπτίους, ἀπίκοντο ἐς Μῶμεμφιν [b] πόλιν, συνέβαλον· καὶ ἐμαχέσαντο μὲν εὖ οἱ ξεῖνοι, πλήθεϊ δὲ πολλῷ ἐλάσσονες ἐόντες, καὶ διὰ τοῦτο ἐσσώθησαν· Ἀπρίεω δὲ λέγεται εἶναι ἥδε ἡ ἀφροσύνη, μηδ' ἂν θεόν μιν μηδένα δυνασθαι παῦσαι τῆς βασιληίης· οὕτω ἀσφαλέως ἑωυτῷ ἱδρύσθαι ἐδόκεε. καὶ δὴ τότε συμβαλὼν ἐσσώθη· καὶ ζωγρηθεὶς, ἀπήχθη ἐς Σάϊν πόλιν, ἐς τὰ ἑωυτοῦ οἰκία τὰ τότε μὲν ἐόντα, τότε δὲ Ἀμάσιος ἤδη βασιλήια. ἐνθαῦτα δὲ τέως μὲν ἐτρέφετο ἐν τοῖσι βασιληίοισι, καί μιν Ἄμασις εὖ ἐποίεε· τέλος δέ, μεμφομένων Αἰγυπτίων ὡς οὐ ποιεῖ [c] δίκαια τρέφων τούς τε σοφίσι καὶ ἑωυτῷ ἔχθιστον, οὕτω δὴ παραδιδοῖ τὸν Ἀπρίεω τοῖσι Αἰγυπτίοισι. οἱ δὲ μιν ἀπέπνιξαν, καὶ ἔπειτα ἐθάψαν ἐν τῇσι πατρῴῃσι ταφῇσι. αἱ δὲ εἰσὶ ἐν τῷ ἱρῷ τῆς Ἀθηναίης, ἀγχοτάτω δὲ μεγάρου, ἐσιόντι ἀριστερῆς χειρός. ἔθαψαν δὲ Σαΐται πάντας τοὺς ἐκ τῆς νομοῦ τούτου γεγονότας βασιλέας ἔσω ἐν τῷ ἱρῷ. καὶ γὰρ τοῦ Ἀμάσιος σῆμα, ἐκαστέρω μέν ἐστι δὲ μεγάρου ἢ τοῦ Ἀπρίεω καὶ τῶν τούτου προπατόρων. Ἔστι μέντοι καὶ τοῦτο ἐν τῇ αὐλῇ δὲ ἱρόν, πυλεῶνες λιθίνη μεγάλη, καὶ ἡσκημένη σύλοισί τε Φοινικέοις τὰ δένδρεα μεμιμημένοισι, καὶ τῇ ἄλλῃ δαπάνῃ. ἔσω δὲ ἐν τῇ πυλεῶνι θύρας θυρώματα ἔστηκε· ἐν δὲ τοῖσι θυρώμασι ἡ θήκη ἐστί. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ταφαὶ δὲ οὐκ ὅσιον πρηγμα θρῆνοι τοιούτῳ πρήγματι ἐξαγορεύειν τόνομα, ἐν Σάι, ἐν τῷ ἱρῷ τῆς Ἀθηναίης, ὄπισθε δὲ νηὸς παντὸς δὲ τῆς Ἀθηναίης ἐχόμενον τοίχου· καὶ ἐν τῷ τεμένεϊ ὀβελοὶ ἑστᾶσι μεγάλοι λίθινοι· λίμνη τέ ἐστι ἐχομένη λιθίνη κρηπῖδι κεκοσμημένη, καὶ ἐργασμένη εὖ κύκλῳ, καὶ μέγαθος (ὡς ἐμοὶ ἐδόκεε) ὅση περ ἡ ἐν Δήλῳ, ἡ τροχοειδὴς καλεομένη. ἐν δὲ τῇ λίμνῃ ταύτῃ τὰ δείκηλα τῶν παθέων αὐτοῦ νυκτὸς ποιεῦσι, τὰ καλέουσι μυστήρια Αἰγύπτιοι. Περὶ μέν νυν τούτων, εἰδόσι μοι δῆλα τοῖσι ἐστὶ λεγόμενα, οὐδὲν μᾶλλον ὡς ἐκάστοισι αὐτέων ἔχει, εὔστομα κείσθω. καὶ τὰ Δήμητρος τελετῆς περὶ, τὰς οἱ Ἕλληνες θεσμοφόρια καλέουσι, καὶ τούτων μοι περὶ εὔστομα κείσθω, πλὴν ὅσον αὐτῶν ὁσίη ἐστὶ λέγειν. αἱ Δαναοῦ θυγα-

leni & Hermotybium per annos circa regem fungebantur singuli satellitum munere. Istis igitur præter aruras dabantur quovis die alia, panis tosti pondo quinæ minæ unicuique, carnis bubulæ binæ, vini sextarii quaterni. Hæc semper satellitibus præbebantur. Ubi igitur è diverso 169
venientes, Apries cum auxiliariis, Amasis cum universis Ægyptiis ad urbem Momemphin pervenere, congressi sunt. Et peregrini quidem egregie pugnaverunt; tamen quod erant multo inferiores numero, ea parte victi sunt. Fertur Apries ea fuisse persuasione, ne deum quidem quenquam posse sibi adimere regnum: adeo videbatur sibi illud in stabili positum esse. Et tamen tunc congressus, prœlio victus est, vivusque captus ad urbem Sain ductus in ædes quæ ipsius antea fuissent, tunc autem jam Amasis regia. Ibi aliquamdiu in regia alebatur, eumque Amasis honeste asservavit. Tandem incusantibus Ægyptiis non juste agere, qui ipsorum & suum inimicissimum aleret, ita illis Aprien tradidit. Eum illi ubi strangulavere, paternis in monumentis sepelierunt, quæ sunt in templo Minervæ, proxime ædem ad lævam manum intranti. Saitæ autem cunctos qui ex illa sua præfectura fuere reges, intra templum sepelierunt. Etenim Amasis sepulchrum magis procul est ab æde quàm illud Apriæ ejusque progenitorum. In ejus tamen templi aula hoc quoque est, ingens cubiculum lapideum, tum columnis excultum palmas arbores imitantibus, tum alio sumptu. Intra id cubiculum gemini 170
postes stant, in quibus loculus est. Sunt etiam illius sepulcra, cujus nomen nuncupare hac in re, haud sanctum opinor in urbe Sai in templo Minervæ post ædem, idque contiguum est toti parieti Minervæ: atque in fano stant ingentes ex lapide obeli, lacusque adest contiguus lapidea crepidine adornatus, & circumquaque probe elaboratus, magnitudine (ut mihi videbatur) quanta in Delo, qui dicitur orbicularis. In hoc lacu imagines 171
casuum ejus noctu faciunt, quæ vocant Ægyptii mysteria: de quibus quum plurimum ego norim, quo pacto habeant singula, tamen abest ut proloquar. De Cereris quoque initiatione, quam Græci thesmophoria vocant *à ferendis legibus*, abest ut eloquar, nisi quatenus sanctum est de illa dicere. Danai filiæ

ritum

a Ἑμοτυβίων ἄλλοι, ἑδορυφόρεον ἑκατόν ἑκατον. b Μέμφιν. c ποιεῖ.

Amasis successor ex infimo loco; modus conciliandæ auctoritatis non sævus; sæpe remissior. & quare.

ritum hunc ex Ægypto extulerunt, eoque Pelasgiotidas feminas imbuerunt. Sed deinde omni Peloponneso à Dorienſibus excita ritus ille abolitus est, à ſolis Arcadibus, qui ex Peloponnenſibus relicti ſunt & non exciti, conſervatus.

172 Aprie sic sublato, regnavit AMASIS è præfectura Saitica, & urbe cui nomen est Siuph. (Eum inter initia Ægyptii contemnere, nec ullius sane momenti ducere, ut qui plebejus paulo ante fuisset, nec insigni familia ortus. Eos vero postea Amasis solertia, non asperitate, conciliavit. Erant ei cum alia bona infinita, tum vero pelvis aurea, in qua tam ipse quam omnes convivæ identidem pedes abluebant: hanc ille confregit, ex eaque dæmonis statuam fecit, & in appositissimo urbis loco statuit. Ægyptii simulacrum adeuntes, magnopere venerari. Id Amasis fieri à popularibus edoctus, convocatis Ægyptiis aperit, ex illa pelvi in qua prius Ægyptii evomere immingereque, & in qua pedes abluere consuessent, factum esse simulacrum quod tunc tantopere venerarentur. Itaque suum ajebat idem atque pelvis esse fatum: etsi enim antehac fuisset plebejus, in præsenti tamen esse ipsorum regem, eoque jubere ut sibi honor haberetur atque reverentia. Hunc in modum ad se traduxit Ægyptios, ita ut æquum censerent

173 ei servire.) Idem hoc usus est in rebus agendis instituto: ab aurora usquedum refertum esset forum, accurate negocia oblata agebat: deinde potabat, & inter compotores jocabatur, morionem agens ac scurram. Quibus rebus offensi amici, talibus eum verbis monebant, Rex, dicentes, non è dignitate tua te contines, qui ad nimiam te projicis nequitiam. Nam deberes venerando in solio sedens venerabilis, interdiu res administrare; ita & Ægyptii scirent à magno se viro regi, & tu melius audires. Nunc haudquaquam facis regia. His ille respondit; arcus illi qui obtinent, quum debent uti, intendunt; sed quando sunt usi, remittunt: si enim perpetuo intendantur, rumperentur, nec possent eis quum res exigeret, uti: ita & hominis conditio est: si assiduo laborare studio, nec vicissim ad lusum vacare velit, pedetentim aut mente captus erit aut membris. Quod ego intelligens, utrique rei partem impertio. Hæc amicis respondit.

θυγατέρες ἦσαν αἱ τὴν τελετὴν ταύτην ἐξ Αἰγύπτου ἐξαγαγοῦσαι, καὶ διδάξασαι τὰς Πελασγιώτιδας γυναῖκας. μὴ δὴ, ἐξανασταίης πάσης Πελοποννήσου ὑπὸ Δωριέων, ἐξαπώλετο ἡ τελετή. οἱ δὲ ὑπολειφθέντες Πελοποννησίων, καὶ οὐκ ἐξανασταντες Ἀρκάδες, διέσωζον αὐτὴν μοῦνοι. (Ἀπρίεω δὴ ὧδε καταραιρημένου, ἐβασίλευσε Ἄμασις, νομοῦ μὲν Σαΐτεω ἐών· ἐκ τῆς δὲ ἰρῆς πόλεος, ἔνομά οἱ ἐστι Σιούφ. (τὸ μὲν δὴ πρῶτα καταγώνως τὸν Ἄμασιν Αἰγύπτιοι, καὶ ἐν ὀθνείῃ μοίρῃ μεγάλῃ ἦγον, ἅτε δὴ δημότην τοπρὶν ἐόντα [a], καὶ οἰκίης οὐκ ὀπιφανέος· μετὰ δὲ, σοφίῃ αὐτοὺς ὁ Ἄμασις, οὐκ ἀγνωμοσύνῃ [b] προσηγάγετο. ἦν δὲ οἱ ἄλλα τε ἀγαθὰ μυρία, ἐν δὲ ποδανιπτὴρ χρύσεος· ἐν τούτῳ αὐτός τε ὁ Ἄμασις καὶ οἱ δαιτυμόνες οἱ πάντες τοὺς πόδας ἑκάστοτε ἐναπενίζεσκον. τοῦτον καταὶ ὧν κόψας, ἄγαλμα δαίμονος ἐξ αὐτοῦ ἐποιήσατο, καὶ ἱδρυσε τῇ πόλεος ὁκοῦ ἦν ὀπιτηδεώτατον. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι φοιτέοντες πρὸς τὸ ἄγαλμα, ἐσέβοντο μεγάλως. μαθὼν δὲ ὁ Ἄμασις τὸ ἐκ τοῦ ἀνδρῶν ποιεύμενον, συγκαλέσας Αἰγυπτίους, ἐξέφηνε, φὰς ἐκ ποδανιπτῆρος τὸ ἄγαλμα γεγονέναι, ἐς τὸ πρότερον μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἐνεμεῖν τε καὶ ἐνυρέειν, καὶ πόδας ἐναπονίζεσθαι, τότε δὲ μεγάλως σέβεσθαι. ἤδη ὦν ἔφη λέγων ἐμοίους αὐτοὺς τῷ ποδανιπτῆρι πεπεῆφθαι. εἰ γὰρ πρότερον εἶναι [c] δημότης, ἀλλ' ἐν τῷ παρεόντι εἶναι αὐτῶν βασιλεύς· καὶ τιμᾶν τε καὶ προμηθέεσθαι ἐωυτοῦ ἐκέλευε. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ προσηγάγετο τοὺς Αἰγυπτίους, ὥστε δικαιοῦν ὑπηκόους εἶναι. Ἐς χρῆσιν [d] δὲ καταστάσι πρηγμάτων τοιῇδε· τὸ μὲν ὄρθριον, μέχρι οὗ πρὸς πλῆθος ἀγορῆς, προθύμως ἔπρησσε τὰ προσφερόμενα πρήγματα· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἐπινέτε καὶ κατέσκωπτε τοὺς συμπότας· καὶ λίην μάταιός τε καὶ παιγνιήμων. ἀχθεσθέντες δὴ τούτοισι οἱ φίλοι αὐτοῦ, ἐνουθέτεον αὐτὸν, τοιάδε λέγοντες, Ὦ βασιλεῦ, οὐκ ὀρθῶς σεωυτοῦ προέηκας, ἐς τὸ ἄγαν φαῦλον προάγων σεωυτόν. σὲ γὰρ ἐχρῆν [e] ἐν θρόνῳ σεμνὸν σεμνῷ θωκεόντα, δι' ἡμέρης πρήσσειν τὰ πρήγματα· καὶ οὕτω Αἰγύπτιοί τ' ἂν ὑπίσταντο ὡς ἐπ' ἀνδρὸς μεγάλου ἄρχοντος, καὶ ἄμεινον σὺ ἂν ἤκουες· νῦν δὲ οὐ ποιέεις ἁδαμῶς βασιλικά. ὁ δὲ ἀμείβετο τοῖσι δὲ αὐτοὺς [f], Τὰ τόξα οἱ κεκτημένοι, ἐπεὰν μὲν δέωνται χρᾶσθαι, ἐντανύουσι· ἐπεὰν δὲ χρήσωνται, χαλῶσι [g]. εἰ γὰρ δὴ τὰ πάντα χρόνον ἐντεταμένα εἴη, ἐκραγείη ἄν· ὥστε ἐς τὸ δέον οὐκ ἂν ἔχοιεν αὐτοῖσι χρῆσθαι. ὕτω δὴ καὶ ἀνθρώπου κατάστασις· εἰ ἐθέλοι καταπαιδάσθαι αἰεὶ, μηδὲ ἐς παιγνίιον τὸ μέρος ἑωυτὸν ἀνιέναι, λάθοι ἂν ἤτοι μανεὶς, ἢ ὄγε ὀπόταν θλιβόμενος. τὰ ἐγὼ ὀπιστάμενος, μέρος ἑκατέρῳ νέμω. ταῦτα μὲν τοὺς φίλους ἀμείψα-

a δημότην τὸ πρότερον ἐόντα. b ἀγνωμοσύνῃ. c πρότερον ἦεν. d ἐχρῆτο. e εἰ γὰρ χρὴν. f τοῖσδε αὐτούς. g Hæc quatuor verba absunt ab MS.

Facinorosus in juventute. Distinctio oraculorum. Ornatum Minervæ templum. Ex Elephantina domus Sain traducta. Templorum dona.

τὸ. Λέγεται ᾗ ὁ Ἄμασις, ἔτι [a] ἰὼν ἰδιώτης, ὡς φιλοπότης ἰὼν καὶ φιλοσκώμμων, καὶ κῶλος μῶς κατεσπασμένος ἀνήρ· ὅκως δέ μιν ἀπολείποι πίνοντά τε καὶ εὐπαθέοντα τὰ ἐπιτήδεια, κλέπτεσκε ἂν περιιών. οἱ δ' ἄν μιν φάμενοι ἔχειν τὰ σφέτερα χρήματα, ἐρευνώμενον ἄγεσκον ἐπὶ μαντήιον, ὅκου ἑκάστοισι εἴη. πολλὰ μὲν δὴ κατηλίσκετο ὑπὸ τῶν μαντηίων, πολλὰ δὲ καὶ ἀπέφευγε [b]. ἐπεί τε δὲ καὶ ἐβασίλευσε, ἐποίησε τοιάδε [c]· ὅσοι μὲν αὐτὸν τῶν θεῶν ἀπέλυσαν μὴ φῶρα εἶναι, τούτων μὲν τῶν ἱρῶν ὅτε ἐπεμέλετο, ὅτε ἐς ἐπισκιλὼ ἐδίδα οὐδέν· οὐδὲ φοιτέων ἔθυε· ὡς οὐδενὸς ἐόντος ἀξίοισι, ψευδεάτε μαντήια κεκλημένοισι· ὅσοι δέ μιν κατέδησαν φῶρα εἶναι, τούτων δὲ ὡς ἀληθέων ἐόντων καὶ ἀψευδέα μαντήια παρεχομένων, περιάλιζε ἐπεμέλετο. Καὶ τοῦτο μὲν, ἐν Σαΐ τῇ Ἀθηναίῃ πρόπυλαια θωϋμάσιά οἱ ἐξεποίησε, πολλὸν πάντας ὑπερβάλλομενα τῷ τε ὕψεϊ καὶ τῷ μεγάθεϊ, ὅσων τε τὸ μέγαθος λίθων ἐστί, καὶ οἷσι τέων· τοῦτο δὴ, κολοσσοὺς μεγάλους καὶ ἀνδρόσφιγγας πρὸς μήκεας ἀνέθηκε. λίθους τε ἄλλους ἐς ἐπισκιλὼ ὑπερφυέας τὸ μέγαθος ἐκόμισε· ἠράγετο δὲ τούτων τοὺς μὲν, ἐκ τῶν κατὰ Μέμφιν ἐσσέων λιθοτομιέων, τοὺς δὲ ὑπερμεγάθεας, ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος, πλόον καὶ εἴκοσι [d] ἡμερέων ἀπεχούσης ἀπὸ Σάιος. τὸ δὲ οὐκ ἥκιστα αὐτέων, ἀλλὰ μάλιστα θωϋμάζω, ἔστι τόδε· οἴκημα μονόλιθον ἐκόμισε ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος· καὶ τοῦτο ἐκόμιζον [e] μὲν ἐπ' ἔτεα τρία, διχίλιοι δέ οἱ προσετετάχατο ἄνδρες ἀγωγέες, καὶ ἅπαντες ἦσαν κυβερνῆται. τὸ δὲ στέγης ταύτης τὸ μὲν μῆκος ἔξωθέν ἐστι, εἴς τε καὶ εἴκοσι πήχεες· εὖρος δὲ, τεσσερεσκαίδεκα· ὕψος δὲ, ὀκτώ. τοῦτο μὲν τὰ μέτρα ἔξωθεν τῆς στέγης τὰ μονολίθου ἐστί. ἀπὸ ἔσωθεν τὸ μῆκος, ὀκτωκαίδεκα πήχεων, καὶ πυγόνος· τὸ δὲ εὖρος, δώδεκα πήχεων [f]· τὸ δὲ ὕψος, πέντε πήχεων ἐστί. αὐτη δὲ ἱρὸς κεῖται πρὸ τοῦ ἔσοδον. ἔσω γὰρ μὲν ἐς τὸ ἱρὸν φασὶ τὸ δὲ εἵνεκα οὐκ ἐσελκύσαι τὸν ἀρχιτέκτονα· αὐτῆς ἑλκομένης τὰ στέγης, ἀναστενάξαι, οἷά τε χρόνῳ συγγενόμενον πολλῷ, καταπεχθόμενον τῷ ἔργῳ· τὸν δὲ Ἄμασιν, ἐνθυμισθὲν ποιησάμενον, οὐκ ἐᾶν ἔτι προσωτέρω ἑλκύσαι. ἤδη δέ τινες λέγουσι ὡς ἄνθρωπος διεφθάρη ὑπ' αὐτῆς τὸν τις αὐτῶν μοχλεύοντων, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐσελκυσθῆναι. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἐν τοῖσι ἄλλοισι ἱροῖσι ὁ Ἄμασις πᾶσι τοῖσι ἑλλογίμοισι ἔργα τὸ μεγάθος ἀξιοθέητα· ἐν δὲ καὶ ἐν Μέμφι, τὸν ὕπτιον κεί-

dit. Etenim fertur Amasis, quum privatus foret, fuisse potandi jocandique per dicteria studiosus, & vir neutiquam serius: & quum eum potantem ac voluptates sectantem necessaria defecissent, solitus circumeundo furari: illi vero dicentes eum ipsorum habere pecunias, negantem adducebant ad oraculum quodcunque eo in loco erat. Frequenter ab oraculis convictus, frequenter absolutus. Postquam vero etiam assequutus est regnum, ista egit: quicunque dii eum furti absolverant, horum templa neque curæ habuit, neque ulla re ad refectionem donavit, neque adiens sacrificavit, tanquam nihil mererentur, quod obtinerent falsa oracula; quicunque autem eum alligaverant furti crimine, hos tanquam vere deos, nec mendacia reddentes oracula, maxime coluit. Itaque partim in Sai Minervæ 175
fecit antefores, opus admirandum, longe superans omnes tum sublimitate, tum magnitudine. & quantorum est magnitudo lapidum atque qualium eorum: partim ingentes colossos, & immanes androsphingas posuit. Alia quoque saxa prægrandia ad reficiendum curavit, ducta partim è lapidicinis quæ juxta Memphin sunt, partim utique quæ maximæ molis sunt, ex urbe Elephantina, quæ Sai distat viginti dierum navigatione. Adhæc, quod non minime', sed maxime omnium admiror, attulit ædificium ex solido saxo ab urbe Elephantina, in quo afferendo triennium consumpserunt duo millia ductorum virorum, qui omnes erant gubernatores. Hujus autem tecti extrinsecus est unius & viginti cubitorum longitudo: quatuordecim, latitudo: octo, altitudo. Hæc est dimensio exterior tecti ex uno lapide. Introrsum autem duodeviginti cubitorum & xx digitorum est longitudo: latitudo vero cubitorum duodecim, quinque sublimitas. Tectum hoc ad ingressum templi collocatum est. nam ob id ajunt in templum non fuisse pertractum ab architecto, quod quum suspirasset ille dum ista adtraheretur, utpote pertæsus diutini temporis operæ, id advertens Amasis non permisit ulterius trahere. Nonnulli ajunt quendam ex iis qui vectibus tectum agebant, ab illo fuisse oppressum, ideoque non introductum. Donavit præter- 176
ea operibus ob magnitudinem spectatu dignis cum alia omnia templa insignia, tum in Memphi colosso supino ante templum

a Ἄμασις, ὅτι. b ὑπέφυγε. c τάδε. d πλέων εἴκοσι. e ἐκόμιζον. f Hæc quinque verba non sunt in MS.

plum Vulcani poſito, longitudinis quinque & ſeptuaginta pedum. Superque idem fundamentum gemini coloſſi ſtant ex eodem lapide, vicenûm pedum magnitudinis quilibet, hinc & hinc ædi illi aſſiſtentes: quorum inſtar eſt alter in Sai lapideus, eodem, quo hi in Memphi, habitu jacens. Illud etiam quod in Memphi eſt templum Iſidis ingens & ſpectatu digniſſimum,
177 Amaſis eſt qui exædificavit. Sub Amaſi rege dicitur Ægyptus fuiſſe maxime tunc beata, in iis quæ vel regioni ex flumine, vel hominibus ex regione proveniunt, & urbes quæ incolerentur tunc, fuiſſe omnes numero illic viginti millia. Amaſis quoque extitit, qui legem hanc Ægyptiis præcripſit, ut ſingulis annis apud regionis præſidem Ægyptii omnes demonſtrarent unde ſe tuerentur: & qui aut hoc non faceret, aut non demonſtraret legitimam vitam, is morte afficeretur. Quam legem Solon ab Ægypto mutuatus, Athenienſibus tulit, quam illi, quod ſit irreprehenſa,
178 aſſidue uſurpant. Amaſis porro, quoniam Græcorum erat ſtudioſus, cum alia in quoſdam Græcos officia contulit, tum iis qui in Ægyptum concederent, dedit facultatem Naucratin urbem incolendi; qui vero eorum nollent illic habitare, ſed navigandi commercio frui, fecit poteſtatem certis locis aras & fana diis inædificandi. Et maximum quidem eorum fanum ac præcipue famigeratum atque celeberrimum vocatur Hellenium *Græcum*: civitates autem quæ communiter illud extruxerunt, ſunt, Ionum quidem, Chius, Teus, Phocæa, Clazomenæ: Dorienſium autem, Rhodus, Cnidus, Halicarnaſſus, Phaſelis: Æolenſium vero, una Mitylene. Harum civitatum hoc fanum eſt, & ab his præfecti emporii præbentur. Ceteræ civitates quæ conſortes hujus rei eſſe volunt rem ad ipſos minime pertinentem vindicant. Separatim tamen ædificaverunt Æginetæ fanum Iovis; & Samii aliud, Iunonis; Mileſii quoque
179 Apollinis. Nam emporium erat antiquitus ſola Naucratis: præter hoc in Ægypto aliud nullum. Quod ſiquis in aliud aliquod Nili oſtium applicuiſſet, is neceſſe habebat dejerare ſe veniſſe non volentem, datoque jurejurando eadem navi ad Canobicum navigare: &, ſi id minus per contrarios ventos poſſet, onera fluvialibus navigiis circumagere circa Delta, donec perveniret Naucratin. ita Nau-
180 cratis in honore erat. Jam vero quum Amphictyones templum quod nunc Delphis

κείμενον κολοσσὸν, ϛ Ἡφαιςείῳ ἐμπεποδὼν ϛ ποδὲς πέντε καὶ ἑξδομήκοντά εἰσι τὸ μῆκος. ὅτι δὲ ἡ τῷ αὐτῷ βάθρῳ ἑστᾶσι, ϛ αὐτὸ ἑόν ἐστι λίθος, δύο κολοσσοὶ, εἰκοσι πηχῶν τὸ μέγεθος ἑὼν ἑκάτερος· ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δ' ἔνθεν ϛ μεγάρου. ἔστι δὲ λίθινος ἕτερος τοσοῦτος καὶ ἐν Σάι, κείμενος κατὰ τ αὐτὸν τρόπον τῷ ἐν Μέμφι. τῇ Ἴσι τε τὸ ἐν Μέμφι ἱρὸν Ἄμασις ἐστι ὁ ἐξοικοδομήσας, ἐὸν μέγα τε καὶ ἀξιοθηλητότατον. Ἐπ' Ἀμάσιος δὴ βασιλῆος λέγε Αἴγυπτος μάλιστα δὴ τότε εὐδαιμονῆσαι, καὶ τά τε ἀπὸ ϛ ποταμοῦ τῇ χώρῃ γινόμενα, καὶ τὰ ἀπὸ τ χώρης τοῖσι ἀνθρώποισι. καὶ πόλις ἐν αὐτῇ ᾠκέατο τὰς ἁπάσας τότε δισμυρίας τὰς οἰκεομένας. νόμον τε Αἰγυπτίοισι τόνδε Ἄμασις ἐστὶ ὁ καταςήσας· ἀποδεκνύναι ἔτος ἑκάστε τῷ νομάρχῃ πάντα τινὰ Αἰγυπτίων, ὅθεν βεβαιότατα [a]· μηδὲ ποιεῦντα ταῦτα, μηδὲ ἀποφαίνοντα δικαίῳ ζόλῳ, ἀπόλλυσθαι θανάτῳ. Σόλων δὲ ὁ Ἀθηναῖος λαβὼν ἐξ Αἰγύπτε τῦτον τὸν νόμον, Ἀθηναίοισι ἔθετο· τῷ ἀκεῖνοι ἐς αἰεὶ χρέωνται, ἐόντα ἀμώμῳ νόμῳ. Φιλέλλην δὲ γενόμενος ὁ Ἄμασις, ἄλλά τε ἐς Ἕλληνων μετεξετέρους ἀπεδέξατο, καὶ δὴ ϵ τοῖσι ἀπικνεομένοισι ἐς Αἴγυπτον ἔδωκε Ναύκρατιν πόλιν ἐνοικῆσαι· τοῖσι δὲ μὴ βυλομένοισι αὐτέων οἰκέειν, αὐτὰ δὲ ναυτιλλομένοισι, ἔδωκε χωρίοις ἱδρύσασθαι [b] βωμοὺς ϵ τεμένεα θεοῖσι. τὸ μέν νυν μέγιστον αὐτέων τέμενος, καὶ ἐνομαςότατον ἐὸν ϵ χρησιμώτατον, καλεόμενον δὲ Ἑλλήνιον, αἵδε πόλις εἰσὶ [c] αἱ ἱδρυμέναι κοινῇ, Ἰώνων μὲν, Χίος, καὶ Τέως, καὶ Φώκαια, καὶ Κλαζομεναί· Δωριέων δὲ, Ῥόδος, καὶ Κνίδος, καὶ Ἁλικαρνησσὸς, καὶ Φάσηλις· Αἰολέων δὲ, ἡ Μιτυληναίων μούνη. τετέων μέν ἐστι τὸ τέμενος τοῦτο, καὶ προστάτας ϛ ἐμπορίε αὗται αἱ πόλις εἰσὶ αἱ παρέχουσαι. ὅσαι δὲ ἄλλαι πόλις [d] μεταποιεῦνται, οὐδέν σφι μετεὸν μεταποιεῦνται. χωρὶς δὲ, Αἰγινῆται ἐπ' ἑωυτῶν ἱδρύσαντο τέμενος Διός· καὶ ἄλλο Σάμιοι, Ἥρης· καὶ Μιλήσιοι, Ἀπόλλωνος. Ἦν δὲ τοπαλαιὸν μούνη ἡ Ναύκρατις ἐμπόριον, καὶ ἄλλο οὐδὲν Αἰγύπτε. εἰ δέ τις ἐς τὸ πᾶλλο στόματος ϛ Νείλε ἀπίκοιτο, χρῆν ὀμόσαντα, μὴ μὲν ἑκόντα ἐλθεῖν. ἀπομόσαντα δὲ, τῇ νηῒ αὐτῇ πλέειν ἐς τὸ Κανωβικόν. ἢ εἰ μή γε οἷά τε εἴη πρὸς ἀνέμους ἀντίους πλέειν, τὰ φορτία ἐδέετο περιάγειν ἐν βάρεσι περὶ τὸ Δέλτα, μέχρι οὗ ἀπίκοιτο ἐς Ναύκρατιν. οὕτω μὲν δὴ Ναύκρατις ἐτετίμητο. Ἀμφικτυόνων δὲ μισθωσάντων τὸν ἐν Δελφοῖσι νεῶ ἑόντα νῦν τριηκο-

a βεβαιότατα. b ἵδυσι χώρης ἱδρύσασθαι. c πόλιές εἰσι bis. d πόλεις.

Templum Delphicum renovatum. Ladice Cyrenaica uxor. Statuæ Dearum in Græciam missæ pro dono. Danai filiæ Lindi. Cyprus capta.

ὁίων πελάνων ἐξεργάσθαι [a]· (ὁ γὰρ πρότερον ἐὼν αὐτόθι, αὐτομάτως κατεκάη) τὰς Δελφὰς ἢ ἐπέβαλε πεπαρτημόριον ἔχειν· πλανώμενοι ἢ οἱ Δελφοὶ περὶ τὰς πόλις, ἐδωτίναζον. ποιεῦντες ἢ τοῦτο, οὐκ ἐλάχιστον ἐξ Αἰγύπτου ἰὼν ἐκαντο. Ἄμασις μὲν γὰρ σφι ἔδωκε χίλια ταλάντα [b]· οἱ ἢ ἐν Αἰγύπτῳ οἰκέοντες Ἕλληνες, εἴκοσι μνέας. Κυρηναίοισι δὲ ἐς ἀλλήλους φιλότητά τε [c] καὶ συμμαχίην ποιεῦνται. ἐδικαίωσε ἢ καὶ γῆμαι αὐτόθεν [d], εἴτ' ὑπερυμήσας Ἑλλωΐδος γυναικὸς, εἴτε καὶ ἄλλως φιλότητος Κυρηναίων εἵνεκα. γαμέει δὲ ὧν, οἱ μὲν λέγουσι Βάττεω, οἱ δὲ Ἀρκεσίλεω θυγατέρα, οἱ ἢ, Κριτοβύλου, ἀνδρὸς τῶν ἀστῶν δοκίμου· τῇ οὔνομα ἦν Λαδίκη. τῇ ἐπεί τε συγκλίνοιτο Ἄμασις, μίσγεσθαι οὐκ οἷός τε ἐγίνετο· τῇσι ἢ ἄλλῃσι γυναιξὶ εἶχε. ἐπί τε ἢ πολλὸν τοῦτο ἐγένετο, εἶπε ὁ [e] Ἄμασις πρὸς τὸν „ Λαδίκης πότον καλεόμενον, Ὦ γύναι, κα„τά με ἐφάρμαξας, καὶ ἔστι τι δεδεμία [f] μηχα„νὴ μὴ οὐκ ὑπολωλέναι κάκιστα γυναικῶν πασέων. ἡ δὲ Λαδίκη, ἐπεί τε οἱ δρησμένην οὐδὲν ἐγίνετο πρηΰτερον Ἄμασις, εὔχεται ἐν τῷ νηῷ [g] τῇ Ἀφροδίτῃ, ἢν οἱ ἐπ' ἐκείνῳ τὸν νύκτα μιχθῇ ὁ Ἄμασις, (τοῦτο γὰρ οἱ κακοῦ εἶναι μῆχος) ἀγαλμά οἱ ἀποπέμψειν ἐς Κυρήνην. μετὰ δὲ τὸν εὐχὴν αὐτίκα οἱ ἐμίχθη ὁ Ἄμασις. καὶ τὸ συνθεῦτεν ἤδη ἐκ τοῦ ἔλθοι Ἄμασις πρὸς αὐτὴν, ἐμίσγετο· καὶ κάρτα μιν ἔστεργε μετὰ τοῦτο. ἡ δὲ Λαδίκη ἀπέδωκε τὴν εὐχὴν τῇ θεῷ. ποιησαμένη γὰρ ἄγαλμα, ἀπέπεμψε ἐς Κυρήνην, τὸ ἔτι ἐς ἐμὲ ἦν σῶον, ἔξω πεφαμμένον ἐν Κυρηναίων ἄστεος. πότον τὸν Λαδίκης, ὡς ἐπεκράτησε Καμβύσης Αἰγύπτου, καὶ ἐπύθετο αὐτῆς ἥ τις εἴη, ἀπέπεμψε ἀσινέα ἐς Κυρήνην. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἀναθήματα ὁ Ἄμασις ἐς [h] τὴν Ἑλλάδα· τοῦτο μὲν, ἐς Κυρήνην ἄγαλμα ὑπέχρυσον Ἀθηναίης, καὶ εἰκόνα ἑωυτοῦ γραφῇ εἰκασμένην· τοῦτο ἢ, τῇ ἐν Λίνδῳ Ἀθηναίῃ δύο τε ἀγάλματα λίθινα, καὶ θώρηκα λίνεον ἀξιοθέητον· τοῦτο δὲ ἐς Σάμον τῇ Ἥρῃ, εἰκόνας ἑωυτοῦ διφασίας ξυλίνας, αἳ ἐν τῷ νηῷ τῷ μεγάλῳ ἱδρύατο ἔτι καὶ τὸ μέχρις ἐμεῦ, ὄπισθε τῶν θυρέων. ἐς μὲν νυν Σάμον ἀνέθηκε κατὰ ξεινίην τὴν ἑωυτοῦ τε καὶ Πολυκράτεος τοῦ Αἰάκεος· ἐς δὲ Λίνδον, ξεινίης μὲν οὐδεμιῆς εἵνεκεν· ὅτι δὲ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Λίνδῳ τὸ τῶν Ἀθηναίης λέγεται τὰς τοῦ Δαναοῦ θυγατέρας ἱδρυθῆ [i] πρόχουσας, ὅτε ἀποδιδρησκον τοὺς Αἰγύπτου παῖδας. τοῦτα μὲν ἀνέθηκε ὁ Ἄμασις. εἶλε δὲ Κύπρον πρῶτος ἀνθρώπων, καὶ κατεστρέψατο ἐς φόρου ἀπαγωγήν.

phis est, (quia illud prius sua sponte deflagraverat) trecentis talentis construendum locassent, Delphis autem imperata esset locationis quarta pars, tum Delphi, circa civitates vagi, & dona colligentes, non minimum ex Ægypto retulerunt. nam Amasis quidem eis mille talenta odorati aromatis, Græci autem qui Ægyptum incolebant, vicenas minas donaverunt. Cyrenæis quoque amicitiam soci- 181
etatemque inter ipsos constituit, ita ut illinc uxorem etiam putaret sibi esse ducendam, sive feminæ Græcæ amore captus, sive alias ob benevolentiam Cyrenæorum. Uxorem quam duxit, alii volunt filiam fuisse Batti, alii Arcesilai, alii Critobuli, inter suos populares viri spectati, nomine Ladicen: cum qua dum Amasis in toro cubaret, coire non poterat, quum tamen aliis mulieribus uteretur. Id quum diu fieret, ad eam nomine Ladicen Amasis, Tu vero, inquit, uxor veneficio me læsisti: ideoque nullo pacto vales effugere, quominus inter omnes mulieres teterrima pereas morte. Ladice, quum pernegando nihilo placatiorem redderet Amasin, vovit in templo Veneri, si ea nocte secum coiret Amasis, (hoc enim ipsius mali esse remedium) statuam Cyrenas se illi missuram. Facto autem voto, coiit statim cum ea Amasis, ac deinceps quoties adiret, cum ea coibat: ac postmodum eam perquam dilexit. Et Ladide votum deæ persolvit, facta statua Cyrenasque missa, quæ ad meam usque memoriam incolumis erat, extra urbem Cyrenensem posita. Hanc Ladicen Cambyses, posteaquam Ægypto potitus est, cognito quænam esset, Cyrenas illæsam remisit. Dicavit item Amasis dona in Græ- 182
ciam: partim quidem Cyrenas, statuam Minervæ inauratam, & sui imaginem pictura adsimulatam: partim autem Minervæ Lindi duo lapidea simulacra, & thoracem lineum spectaculo dignum: sed & in insulam Samum, Junoni duplices sui imagines ligneas, quæ magno in templo erectæ erant post januas, ad meam usque ætatem. Samum quidem, propter hospitium quod inter ipsum erat & Polycratem Æacis filium: Lindum autem, nullius quidem hospitii gratia, sed quia templum quod Lindi est Minervæ feruntur extruxisse Danai filiæ, illuc appellentes, quum filios Ægypti fugerent. Hæc quidem donaria dedicavit Amasis, primusque mortalium Cyprum cepit, & compulit ad tributi solutionem.

a ἐξεργάσαιτο. b συτηρίης. c ἀλλήλους Ἄμασις φιλότητά τε. d αὐτόθι. e εἶπε δὲ ὁ. f ἔστι δεδεμένη. g ἐν τῷ τοῦ. h Ἄμασις πέμψας ἐς. i ἱδρύσαιτο.

HERO-

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΡΙΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΘΑΛΕΙΑ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER TERTIUS,
QUI INSCRIBITUR THALIA.

ADversus hunc Amasin CAMBYSES Cyri filius, comparato cum ex aliis quibus imperabat, tum ex Græcis Jonibus Æolensibusque exercitu, bellum movit ob hanc causſam. Missō in Ægyptum legato, Cambyses petiit ab Amasi filiam; & petiit consilio cujusdam Ægyptii, qui Amasi erat infensus, quod se potissimum ex omnibus Ægypti medicis Amasis ab uxore & liberis abstraxisset, amandando in Persas, quo tempore Cyrus ad Amasin miserat petitum ocularium medicum, omnium qui in Ægypto essent præstantissimum. Ob id infensus Amasi ille Ægyptius, institit suadere Cambysi ut ab Amasi filiam peteret; ut ille aut mœrore afficeretur data filia, aut non data, Cambysi redderetur invisus. Amasis Persarum potentiam exosus horrensque eam nec dare audebat, nec abnuere. nam Cambysen intelligebat non habiturum illam uxoris loco, sed pellicis. Hæc reputans, ita sibi faciendum statuit. Erat Apriæ superioris regis filia, nomine Nitetis, unica domi relicta, grandis admodum atque speciosa. Hanc puellam Amasis vestitu pariter & auro exornatam, pro sua filia in Persas dimittit. Quam quum post aliquantum tempus Cambyses salutassēt

Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ἄμασιν Καμβύσης ὁ Κύρου ἐστρατεύετο, ἄγων τε ἄλλους τῶν ἦρχε, καὶ Ἑλλήνων Ἴωνάς τε καὶ Αἰολέας, δι' αἰτίην τοιήνδε. Πέμψας Καμβύσης ἐς Αἴγυπτον κήρυκα, αἴτεε Ἄμασιν θυγατέρα. αἴτεε δὲ ἐπιβουλῆς ἀνδρὸς Αἰγυπτίου, ὃς μεμφόμενος Ἄμασιν, ἔπεμψε ταῦτα, ὅτι μιν ἐξ ἁπάντων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἰητρῶν ἀπαιτήσας ἀπὸ γυναικός τε καὶ τέκνων, ἔκδοτον ἐποίησε ἐς Πέρσας, ὅτε Κῦρος πέμψας ᾐτέε Ἄμασιν αἴτεε ἰητρὸν ὀφθαλμῶν, ὃς εἴη ἄριστος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ. ταῦτα δὴ ὀπιμεμφόμενος ὁ Αἰγύπτιος, ἐνῆγε τῇ συμβουλῇ [a], κελεύων αἰτέειν τὸν Καμβύσεα Ἄμασιν θυγατέρα· ἵνα ἢ δῷ ἀνιώμενον, ἢ μὴ δῷ, Καμβύσῃ ἀπέχθοιτο. ὁ δὲ Ἄμασις τῇ δυνάμει τῶν Περσέων ἀχθόμενος καὶ ἀρρωδέων, οὐκ εἶχε ὅτι δῶναι ὅτι ἀρνήσασθαι. εὖ γὰρ ἠπίστατο ὅτι οὐχ ὡς γυναῖκά μιν ἔμελλε Καμβύσης ἕξειν, ἀλλ' ὡς παλλακήν. ταῦτα δὴ σκοπεόμενος, ἐποίησε τάδε [b]· τὴν Ἀπρίεω τοῦ προτέρου βασιλέος θυγατέρα κάρτα μεγάλην τε καὶ εἰδεῖ, μούνην δὲ οἰκὸς λελειμμένην. οὔνομα δέ οἱ ἦν Νίτητις. ταύτην δὴ τὴν παῖδα ὁ Ἄμασις κοσμήσας ἐσθῆτί τε καὶ [c] χρυσῷ, ἀποπέμπει ἐς Πέρσας ὡς ἑωυτοῦ θυγατέρα. μετὰ δὲ χρόνον ὡς μιν ἠσπάζετο,

πε-

a συμβουλίῃ. b ἐποίησε ταῦτα. c ἐσθῆτι καὶ.

Cauſæ belli inter Cambyſen & Amaſin creditæ. Caſſandane mater Cambyſis.

παῖδα θυγατέρα ὀνομάζων, λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ παῖς, „Ὦ βασιλεῦ, ἠλαζονευμένον ὑπὸ Ἄμα„σιος ἀ μανθάνεις, ὃς ἐμέ σοι κόσμῳ ἀσκήσας „ἀπέπεμψε, ὡς ἐωυτῦ θυγατέρα ἰδίην, ἐὖ„σαν τῇ ἀληθείῃ Ἀπρίεω· τὸν δὲ κείνων ἑόντα „ἐωυτῦ δεσπότεα, μετ' Αἰγυπτίων ἐπαναστὰς „ἐφόνωσε. τῷδε δὴ τὸ ἔπος καὶ αὕτη ἡ αἰτίη ἐγγινομένη ἦγαγε Καμβύσεα τὸν Κύρου, μεγάλως θυμωθέντα, ἐπ' Αἴγυπτον. ὧδε μέν νυν λέγουσι Πέρσαι. Αἰγύπτιοι δὲ οἰκειεῦνται Καμβύσεα· φάμενοι μιν ἐκ ταύτης δὴ τῆς Ἀπρίεω θυγατρὸς γενέσθαι· Κῦρον γὰρ εἶναι τὸν πέμψαντα ἐπὶ Ἄμασιν ἐπὶ τὴν θυγατέρα, ἀλλ' οὐ Καμβύσεα. λέγοντες οὐ ταῦτα, οὐκ ὀρθῶς λέγουσι. ἐμοὶ μὲν ὧδε λέληθε αὐτούς (εἰ γάρ τινες καὶ ἄλλοι, τὰ Περσέων νόμιμα ὀρθῶς ἐπίστεανται καὶ Αἰγύπτιοι) ὅτι πρῶτα μὲν νόθον ἔσφι νόμῳ ἐστὶ βασιλεύσαι, γνησίου παρεόντος· αὖθις δ', ὅτι Κασσανδάνης [a] τῆς Φαρνάσπεω θυγατρὸς οὐ παῖς Καμβύσης, ἀνδρὸς Ἀχαιμενίδεω, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς Αἰγυπτίης. ἀλλὰ Φαρνασπέος τὸν λόγον, ὃς ἐπεστράτευσε τῷ Κύρῳ οἰκίῃ συγγραφέας εἶναι. καὶ ταῦτα μὲν ὧδε ἐχέτω. Λέγεται δὲ καὶ ὧδε λόγος, ἐμοὶ μὲν ἀπιθανός· ὡς τῶν Περσίδων γυναικῶν εἰσελθοῦσά τις [b] τῶν δὲ τὰς Κύρου γυναῖκας, ὡς εἶδε τῇ Κασσανδάνῃ παρεστῶτα τέκνα εὐειδέα τε καὶ μεγάλα, πολλῷ ἐχρᾶτο τῷ ἐπαίνῳ, ὑπερθωυμάζουσα. ἡ δὲ Κασσανδάνη, ἐοῦσα Κύρου „γυνὴ, εἶπε τάδε· Τοιῶνδε μέντοι ἐμὲ παίδων „μητέρα ἐοῦσαν Κῦρος ἐν ἀτιμίῃ ἔχει· τὸν δ' „ἀπ' Αἰγύπτου ἐπίκλητον ἐν τιμῇ τίθεται. τὴν μὲν ἀχθομένην τῇ Νιτήτι εἰπεῖν ταῦτα. τὸν δὲ οἱ παίδων τὸν πρεσβύτερον εἰπεῖν Καμβύσεα, Τοι„γάρ τοι, ὦ μῆτερ [c], ἐπεὰν ἐγὼ γένωμαι ἀνήρ, ἐς Αἰγύπτιά τε μὲν ἄνω, κάτω θήσω· τὰ δὲ κάτω, ἄνω. ταῦτα εἰπεῖν αὐτὸν ἔτεα ὡς δέκα κου γεγονότα, καὶ τὰς γυναῖκας ἐν θωύμαλι γενέσθαι· τὸν δὲ, ἀμνημονέοντα, ὕστερον δή, ἐπεί τε ἀνδρώθη, καὶ ἔσχε τὴν βασιληίην, ποιήσασθαι τὴν ἐπ' Αἴγυπτον στρατηίην. συλλέγεται δὲ καὶ ἄλλό τι τοιόνδε πρῆγμα γενέσθαι ἐς τὴν ἐπίστρατόσιν [d] ταύτην. ἦν τῶν ἐπικούρων Ἄμασι ἀνὴρ γένος μὲν Ἁλικαρνησσεύς, οὔνομα δέ οἱ Φάνης, καὶ γνώμην ἱκανὸς, καὶ τὰ πολεμικὰ [e] ἄλκιμος. οὗτος ὁ Φάνης μεμφόμενός κου τι Ἄμάσι, ἐκδιδρήσκει πλοίῳ ἐξ Αἰγύπτου, βουλόμενος Καμβύσῃ ἐλθεῖν ἐς λόγους. οἷα δὲ ἐόντα αὐτὸν ἐν τοῖσι ἐπικούροισι λόγου μικροῦ, ἐπισταμένον τε τὰ πρὸς Αἴγυπτον ἀτρεκέστατα, μεταδιώκει ὁ Ἄμασις, πέμ-

taſſet filiam Amaſis appellans, ipſa ad eum, Rem, inquit, rex, ignoras, ab Amaſi eluſus, qui me ornatu comptam tibi tranſmiſit, tradens pro ſua filia, quum revera ſim Apriæ filia, quem ille dominum ſuum cum Ægyptiis rebellans interemit. Hic ſermo & hæc cauſſa exorta 2
Cambyſen Cyri filium vehementer indignatum impulit adverſus Ægyptum. Atque ita quidem memorant Perſæ. Ægyptii autem Cambyſen ſuum vendicant aſſeverantes ex hac Apriæ filia illum eſſe genitum: Cyrum enim fuiſſe qui ad Amaſin miſerit ſuper filia, non Cambyſen. Quod quum dicunt, non recte dicunt. Equidem eos hoc non latet (nam ſiqui alii, profecto & Ægyptii recte norunt mores Perſarum) apud eos primo vetari lege ſpurium regnare, ſi adſit legitimus. Præterea Caſſandanes filius erat Cambyſes, Pharnaſpe viro Achæmenida genitæ, non mulieris Ægyptiæ. Sed Ægyptii hiſtoriam invertunt, fingentes ſibi cum Cyri familia intercedere cognationem. & hæc quidem ita habent. Ceterum ille 3
etiam ſermo jactatur, mihi quidem non probabilis; mulierem quandam Perſidem ad uxores Cyri introgreſſam, quum liberos Caſſandanæ aſſiſtentes forma ac ſtatura egregia conſpicaretur, ſupra modum admirabundam magnis tuliſſe illam laudibus: eique Caſſandanen Cyri uxorem ita dixiſſe, Me, quæ talium filiorum ſum mater, Cyrus contemptui habet, illam vero ex Ægypto adquiſitam æſtimat. At illam infenſam Niteti iſta dixiſſe: & majore natu filium Cambyſen ei ſubjeciſſe, Ego vero, mater, quum in virilem ætatem adolevero, ſummam Ægypti reddam ima, & ima, ſumma: eaque dixiſſe ipſum circiter decem natum annos, admirantibus mulieribus. Et quum in virilem adoleviſſet ætatem, & regnum obtinuiſſet, hujus rei memorem, Ægypto bellum intuliſſe. Acceſſit huc & aliud quiddam, 4
ad hanc ſumendam expeditionem. Erat quidam auxiliariorum Amaſis, nomine Phanes, genere Halicarnaſſenſis, vir conſilio præſtans, & in re bellica ſtrenuus. hic Phanes neſcio quid Amaſi ſuccenſens, navigio profugit ex Ægypto, volens in colloquium venire Cambyſis. Eum Amaſis (quod inter auxiliares non parvi momenti eſſet, quodque de rebus Ægypti nihil non compertiſſimum haberet) inſequi ſtatuit, adhibita diligentia aſſe-

a Καταυδάνης, ſed MS. ſemper geminat literam tertiam. b ἐσελθοῦσά τις. c τοιγὰρ, ὦ μῆτερ. d τὴν ἐπὶ Αἴγυπτον στρατηίην. e πολέμια.

Phanis fruſtratio cuſtodum. Situs locorum Syriæ in vicinia Ægypti. Typho ubi obrutus. Cambyſis pactum cum rege Arabum.

aſſequendi. Itaque ad hominem inſequendum mittit cum triremi eunuchorum fidiſſimum, qui Phanem aſſequutus in Lycia cepit, ſed ne ſic quidem reduxit in Ægyptum; aſtu enim illum circumvenit Phanes. Nam poſtquam inebriaverat cuſtodes, abiit in Perſas, Cambyſemque molientem adverſus Ægyptum expeditionem, & quo pacto carentia aquis loca tranſmitteret ambigentem, adiit; eique cum alias Amaſis res expoſuit, tum vero quæ ad tranſmittendum pertinebant, ſuadens, ad regem Arabum mitteret oratum ut ſibi tutum præberet tranſitum. 5 Hâc enim duntaxat patet ingreſſus in Ægyptum. Nam à Phœnice uſque ad montes Cadytis, urbis Syrorum, qui Palæſtini vocantur: ab urbe Cadyti, non multo minore, ut mea fert opinio, quam Sardes, ab hac, inquam, emporia ab mari uſque ad urbem Ienyſum Arabicæ ditionis ſunt. Ab urbe Ienyſo rurſus Syriacæ, uſque ad paludem Serbonidem, juxta quam Caſius mons pertinet ad mare. A Serbonide palude in qua Typho fertur occultatus, ab illa plane Ægyptus eſt. Hoc tamen intercapedinis quod eſt inter urbem Ienyſum & montem Caſium & paludem Serbonidem, non exiguus tractus eſt, ſed itineris inſtar trium dierum, ve- 6 hementer aridus. Verum quod pauci eorum qui in Ægyptum navigant, notum habent, hoc dicere inſtitui. Ex omni Græcia, & præterea ex Phœnice, portatur in Ægyptum bis quotannis teſta vini plena: & tamen ibi ne unum quidem numero (ut vere dicam) dolium vinarium aſpici jacens poteſt. Ubinam ergo (dicat aliquis) hæc vaſa conſumuntur? hoc quoque ego depromam. Præfectus populi neceſſe habet ex ſua quiſque urbe colligere vaſa teſtacea omnia, quæ Memphin portentur: eadem incolæ Memphis aquæ referta portare in hæc arida Syriæ loca. Ita teſta adveniens & exempta in Ægypto, ad veterem in Syriam portatur. 7 Atque hoc modo Perſæ uſi fuerunt in hoc ingreſſu contra Ægyptum aqua apparando, prout dixi, quum ex ratione, quæ narrata eſt, traxiſſent, ſimulatque Ægypto potiti ſunt. Sed tunc, quum alicubi parata aqua non eſſet, Cambyſes, audito hoſpitis Halicarnaſſenſis conſilio, miſſis ad regem Arabum nunciis tutum iter precatus, obtinuit, data acceptaque 8 ab eo fide. Servant autem fidem Arabes in-

τουδὲ τὸν διώκοντα ἐλεῖν. μεταδιώκει δὲ, τὸν ἀνέχων τὸ πιστότατον ἀποστείλας τριήρη [a] κατ' αὐτὸν, ὃς αἱρέει μιν ἐν Λυκίῃ, ἐλὰν δὲ, οὐκ ἀνήγαγε ἐς Αἴγυπτον· σοφίῃ γὰρ μιν ὁ Φάνης ἐξηπάτησε. καταμεθύσας γὰρ τοὺς φύλακας, ἀπαλλάσσετο ἐς Πέρσας. ὡρμημένῳ δὲ Καμβύσῃ στρατεύεσθαι ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἀποροίσῃ τὴν ἔλασιν ὅκως τὴν ἄνυδρον διεκπερᾷ, ἐπελθὼν φοιτάζει μὲν καὶ τἄλλα τὰ Ἀμάσιος πρήγματα· ἐξηγήσατο δὲ καὶ τὴν ἔλασιν, ὧδε παραινέων· πέμψαντα ὧδε τὸν Ἀραβίων βασιλέα δέεσθαι, τὴν διέξοδον οἱ ἀσφαλέα ὧδε σχεῖν. Μούνη δὲ αὕτη εἰσὶ φανεραὶ ἐσβολαὶ ἐς Αἴγυπτον. ἀπὸ γὰρ Φοινίκης μέχρι ὄρεων τῶν Καδύτιος πόλιος, ἢ ἐστι Συρων [b] τῶν Παλαιστινῶν καλεομένων· ἀπὸ δὲ Καδύτιος, ἐούσης πόλιος, ὡς ἐμοὶ δοκέει, Σαρδίων ἐὸν πολλῷ ἐλάσσονος· ἀπὸ ταύτης τὰ ἐμπόρια τὰ ἀπὸ θαλάσσης [c] μέχρι Ἰηνύσου πόλιός ἐστι τῆς Ἀραβίης· ἀπὸ δὲ Ἰηνύσου, αὖτις Σύρων [d] μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, παρ' ἣν δὴ τὸ Κάσιον ὄρος τείνει ἐς θάλασσαν. ἀπὸ δὲ Σερβωνίδος λίμνης, ἐν τῇ δὴ λόγος τὸν Τυφὼ κεκρύφθαι, ἀπὸ ταύτης δὴ [e] Αἰγύπτου. τὸ δὲ μεταξὺ Ἰηνύσου πόλιος, καὶ Κασίου τε ὄρεος καὶ τῆς Σερβωνίδος λίμνης, οὐκ ὀλίγον χωρέον. ἀλλ' ὅσον τε ὑπὲρ τρεῖς ἡμέρας ὁδὸν, ἄνυδρόν ἐστι δεινῶς. Τὸ δὲ ὀλίγοι τῶν ἐς Αἴγυπτον πλωιζομένων ἐπιγινώσκουσι, τόδε ἔρχομαι φράσων. ἐς Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ἑλλάδος πάσης, καὶ πρὸς ἐκ Φοινίκης [f], κέραμος εἰσάγεται πλήρης οἴνου δὶς τοῦ ἔτεος ἑκάστου. καὶ ἐν κεράμιον οἰνηρὸν ἀριθμῷ κείμενον οὐκ ἔστι, ὡς λόγῳ εἰπεῖν, ἰδέσθαι [g]. καὶ δῆτα (εἴποι τις ἄν) ταῦτα ἀναισιμοῦται [h]; ἐγὼ δὲ τόδε φράσω. δεῖ τὸν μὲν δήμαρχον ἕκαστον συλλέξαντα ἐκ τῆς ἑωυτοῦ πόλιος πάντα τὸν κέραμον, ἄγειν ἐς Μέμφιν· τοὺς δὲ ἐκ Μέμφιος ἐς ταῦτα δὴ τὰ ἄνυδρα τῆς Συρίης χωμίζειν, πλήσαντας ὕδατος. Οὕτω ὁ μὲν ἐσπλωτέων κέραμος, καὶ ἐξαιρεόμενος ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ τὸ παλαιὸν [i] χωμίζετο ἐς Συρίην. Οὕτω μέν νυν Πέρσαι εἰσὶ οἱ τὸν ἐσβολὴν ταύτην ὧδε σκευάσαντες ἐπ' Αἴγυπτον [k], κατὰ δὴ τὰ εἰρημένα ἕλξαντες ὕδατι, ἐπεί τε τάχιστα παρέλαβον Αἴγυπτον· τότε δὲ οὐκ εὐπετέος καὶ ὕδατος ἐπιμιξ, Καμβύσεος πυθομένου τὸν Ἁλικαρνασσέος ξεῖνον, πέμψας ὧδε τὸν Ἀραβίων ἀγγέλους, καὶ δεηθεὶς τὸν ἀσφαλείης ἔτυχε, πίστις δούς τε καὶ δεξάμενος παρ' αὐτοῦ. Σέβουσι δὲ Ἀραβίοι

X πίστις

a τριήρεϊ. b Συρίων. c τὰ ἐπὶ θαλάσσης. d Συρίων. e ταύτησὶ δὴ. f Φοινίκων. g εἰδέσθαι. h ἀναισιμοῦνται. i τὸ παλαιὸν. k ἐς Αἴγυπτον.

Arabum ritus in faciendo fœdere, & Dii, & tonſura, & cura aquæ in deſertis Cambyſi parandæ. Pſammeniti caſtra. Amaſis mortuus. Pluit Thebis.

πίσις ἀνθρώπων ὁμοῖα τοῖσι μάλιστα. ποιεῦνται δὲ αὐτὰς τρόπῳ τοιῷδε· τῶν βουλομένων τὰ πίστα ποιέεσθαι, ἄλλος ἀνὴρ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἐν μέσῳ ἑστεὼς, λίθῳ ὀξέι τὸ εἴσω τῶν χειρῶν τῶν δακτύλων τὰς μεγάλας ἀποτάμνει τῶν ποιευμένων τὰς πίσις· ἔπειτα λαβὼν ἐκ ἑκατέρης ἱματίης ἑκατέρῃ κροκύδα [a], ἀλείφει τῷ αἵματι ἐν μέσῳ κειμένους λίθους ἑπτά. τοῦτο δὲ ποιέων, ἐπικαλέεται τόν τε Διόνυσον καὶ τὴν Οὐρανίην. ἐπιτελέσαντι δὲ [b] τοῦτο ταῦτα, ὁ τὰς πίσις ποιησάμενος τοῖσι φίλοισι παρεγγυᾷ τὸν ξεῖνον, ἢ καὶ τὸν ἀστὸν, εἰ πρὸς ἀστὸν ποιέηται. οἱ δὲ φίλοι, καὶ αὐτοὶ τὰς πίσις δικαιεῦσι σέβεσθαι. Διόνυσον δὲ θεὸν μοῦνον καὶ τὴν Οὐρανίην ἡγέεσθαι εἶναι· καὶ τὸν τριχῶν τὴν κεφαλὴν κείρεσθαι φασὶ, κατάπερ αὐτὸν τὸν Διόνυσον κεκάρθαι. κείρονται δὲ ὑποτρόχαλα, περιξυρῦντες τὴν κεφαλάφυσιν. ὀνομάζουσι δὲ τὸν μὲν Διόνυσον, Οὐροτάλτ· τὴν δὲ Οὐρανίην, Ἀλιλάτ. Ἐπεὶ ὦν τὴν πίστιν τοῖσι ἀγγέλοισι τοῖσι παρὰ Καμβύσεω ἀπιγμένοισι ἐποιήσατο ὁ Ἄραβος, ἐμηχανᾶτο τοιάδε· ἀσκοὺς καμήλων πλήσας ὕδατος, ἐπέσαξε πάντα τὰς ζωὰς τῶν καμήλων πάσας· τοῦτο δὲ ποιήσας, ἤλασε ἐς τὴν ἄνυδρον, καὶ ἱστάμενος ἐνταῦθα τὸν Καμβύσεω στρατὸν. ἔστι μὲν ὁ πιθανώτερος τῶν λόγων εἰρημένος. δεῖ δὲ καὶ τὸν ἧσσον πιθανὸν, ἐπεί γε δὴ λέγεται, ῥηθῆναι. ποταμός ἐστι μέγας ἐν τῇ Ἀραβίῃ, τῷ οὔνομα Κόρυς· ἐκδιδοῖ δὲ οὗτος ἐς τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην θάλασσαν. ἀπὸ τούτου δὴ ὦν τοῦ ποταμοῦ λέγεται τὸν βασιλέα τῶν Ἀραβίων, ἀψάμενον τῶν ὠμοβοέων [c] καὶ τῶν ἄλλων δερμάτων ὀχετὸν μηκέτι ἐξικνεύμενον ἐς τὴν ἄνυδρον, ἀπαγαγεῖν διὰ δὴ τούτων τὸ ὕδωρ. ἐν δὲ τῇ ἀνύδρῳ μεγάλας δεξαμενὰς ὀρύξασθαι, ἵνα δεκόμεναι τὸ ὕδωρ σώζωσι. ὁδὸς δὲ ἐστὶ δυώδεκα ἡμερέων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐς ταύτην τὴν ἄνυδρον. ἀγωγὰς δέ μιν διὰ ὀχετῶν ἐς [d] τρία χωρία. Ἐν δὲ τῷ Πηλουσίῳ καλεομένῳ στόματι τοῦ Νείλου ἐστρατοπεδεύετο [e] Ψαμμενίτης ὁ Ἀμάσιος παῖς, ἱσταμένων Καμβύσεα. Ἄμασιν γὰρ οὐ κατέλαβε ζῶντα Καμβύσης ἐλάσας ἐπ' Αἴγυπτον. ἀλλὰ βασιλεύσας ὁ Ἄμασις τεσσερεσκαίδεκα ἔτεα, ἀπέθανεν. ἐν τοῖσι οὐδὲν οἱ μέγα ἀνάρσιον [f] πρῆγμα συνενείχθη. ἀποθανὼν δὲ, καὶ ταριχευθεὶς ἐτάφη ἐν τῇσι ταφῇσι τῇσι ἐν τῷ ἱρῷ, τὰς αὐτὸς οἰκοδομήσατο. ἐπὶ Ψαμμενίτεω δὲ τοῦ Ἀμάσιος βασιλεύσαντος Αἰγύπτου, φάσμα Αἰγυπτίοισι μέγιστον δὴ ἐγένετο. ὑόμησαν γὰρ Θήβῃσι αἱ Αἰγύπτιαι, ἔτε πρότερον οὐδαμᾶ ὑσθεῖσαι, ἔτι ὕστερον τοσούτῳ χρόνῳ ἐμεῦ, ὡς λέγουσι αὐτοὶ Θηβαῖοι. οὐ γὰρ δὴ ὑσταί γε τὰ ἄνω τῆς Αἰγύπτου τοὐτωνδὶ χώρην· ἀλλὰ

inter homines ut qui maxime, quam hunc in modum paciſcuntur: Quoties fœdus inire volunt, alius vir medius inter utroſque ſtans, acuto lapide ſecat volam juxta majores digitos eorum qui fœdus ineunt. Deinde ſumpto flocco ex utriuſque veſtimento, inungit eo ſanguine ſeptem lapides in medio poſitos, inter inungendum invocans Bacchum & Uraniam. Hoc per iſtum acto, is qui facit fœdus, amicis vadatur hoſpitem aut etiam civem, ſi cum cive res agitur. Amici vero & & ipſi fidem colere juſtum cenſent. Bacchum unum Deum, & Uraniam eſſe arbitrantur. Et capillorum tonſuram tonderi dicunt, quemadmodum Bacchum ipſum tonſum fuiſſe. tondentur autem in rotundum tempora ſubradentes. Appellant vero Bacchum quidem Urotalt, Uraniam Alilat. Igitur poſtquam fœdus cum nunciis 9
a Cambyſe miſſis iniit Arabs, talem rem commentus eſt: Camelos omnes poſteaquam utribus camelinis aqua completis oneravit, egitque ad loca humore carentia, ibi Cambyſis exercitum opperiebatur. Et iis quæ narrantur, hoc quod dixi propius fidem eſt; tamen id quoque quod minus credibile eſt, quandoquidem refertur, commemorare debeo. Eſt magnum in Arabia flumen nomine Corys, exiens in mare quod dicitur rubrum: ab hoc flumine fertur Arabum rex canalem ex bovinis aliiſque crudis coriis aptatum, tanta longitudine produxiſſe, ut ad loca arida per illa aquam produceret: inque ipſo arido ſolo ingentes ciſternas fodiſſe, quibus recepta aqua ſervaretur: & quum ſit à flumine ad hanc aridam duodecim dierum via, per canales in tres regiones aquam ducere. Ceterum apud Nili oſtium 10
quod dicitur Peluſium bellabat PSAMMENITUS Amaſis filius, Cambyſem opperiens. Nam Amaſin Cambyſes in Ægyptum progreſſus vivum nactus non eſt, ſed defunctum, quum quatuor & quadraginta annis regnaſſet: per quos nihil admodum magnæ calamitatis eſt expertus. defunctuſque & conditus ſepultus fuit in ſepulchris in templo quæ ipſe ædificaverat. Sub ejus autem filio Pſammenito jam regnante maximum extitit Ægyptiis portentum: Apud Thebas Ægyptias (quod neque prius unquam neque poſtea ad meam uſque ætatem contigit, ut ipſi Thebani ajunt) pluit. Nam ſuperiora Ægypti penitus pluviam non ſentiunt.

at-

a κροκύλω. b ἐπικαλέσαντι. c ῥαψάμενοι ὠμοβοέων. d ὀχετῶν τριῶν ἐς. e ἱσταμένου Καμβύσεω. f οἱ ἀνάρσιον.

Phanis liberi occiſi, & ſanguis vino & aqua mixtus pro potu fuit. Ægyptii victi, quorum crania duriora Perſicis, & ſine calvitie. Achæmenes Darii f. Inarus Afer. Sævitia Ægyptiorum in navem Mitylenæam & legatum.

11 attamen Thebis tunc pluit guttis. Perſæ porro ubi ſiccâ tranſmiſſâ ſubſedere vicini Ægyptiis, tanquam congreſſuri; Ibi Ægyptiorum auxiliatores Græci & Cares, Phani qui externum exercitum in Ægyptum adduxiſſet, exprobrantes hoc rei in illum ſunt machinati: Filios qui erant à Phane relicti in Ægypto, in caſtra perduxerunt, atque in conſpectum patris, poſitoque in medio duorum exercituum cratere; dehinc productos ſingulos puerorum ſuper craterem obtruncaverunt. Omnibus interfectis, vinum & aquam in craterem intulerunt: hunc ſanguinem quum bibiſſent omnes auxiliatores, ita conflixerunt. Acri prœlio commiſſo, perquam multis utrinque cadenti-
12 bus, in fugam vertuntur Ægyptii. Ibi ego rem mirandam vidi, ab indigenis edoctus: Oſſa utrorumque qui in acie iſta ceciderunt, quum ſeorſum jacerent circumfuſa, ut ab initio diſtincta fuerant, ſeorſum erant Perſarum, aliorſum Ægyptiorum: ſed Perſarum capita adeo fragilia ſunt, ut ſi velis ferire vel ſolo calculo, perforare poſſis: Ægyptiorum autem ita firma, ea vix ictu lapidis perfringes. Cujus rei cauſſam hanc illi reddebant, facile mihi perſuadentes, quod Ægyptii ſtatim à pueris radere capita incipiunt, & os ad ſolem redditur compactum. Quæ eadem cauſſa eſt non calveſcendi. nam ex omnibus hominibus pauciſſimos quis Ægyptios calvos videat. His igitur hoc cauſſæ eſt cur robuſta capita geſtent. At Perſis cur fragilia ſint capita, id in cauſſa eſt quod à principio aſſuefiunt in umbra nutrire, geſtantes pileos tiaras. Hæc ergo quidem talia. Vidi item alia iſtis ſimilia in Papremi, eorum qui una cum Achæmene
13 filio Darii ab Inaro Afro ſunt cæſi. Ægyptii quoque poſtquam ex acie terga dederunt, nullo ordine fugam capeſſunt. Ad quos, quum ſe recepiſſent Memphin, miſit Cambyſes per flumen navim Mitylenæam cùm caduceatore viro Perſa, qui illos ad pactionem hortaretur. Iſti ubi navim ingredi Memphin vident, frequentes ex caſtello effuſi, navim corruperunt, viroſque inſtar carnis dilaniatos in caſtellum afferunt. Et Ægyptii quidem poſt hæc obſeſſi aliquamdiu reſtiterunt. Afri vero finitimi ea quæ Ægypto contigiſſent veriti, ſeſe citra pugnam dediderunt, tributumque deſcripſerunt ac

ἀλλὰ τότε ὕσθησαν αἱ Θῆβαι ψακάδι [a]. Οἱ δὲ Πέρσαι, ἐπεί τε διεξελάσαντες τὴν ἄνυδρον, ἵζοντο πέλας τῶν Αἰγυπτίων, ὡς συμβαλέοντες, ἐνθαῦτα οἱ ἐπίκουροι οἱ τοῦ Αἰγυπτίου, ἐόντες ἄνδρες Ἕλληνές τε καὶ Κᾶρες, μεμφόμενοι τῷ Φάνῃ ὅτι στρατὸν ἦγαγε ἐπ' Αἴγυπτον ἀλλόθροον, μηχανῶνται πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε· ἕσαν τῷ Φάνῃ παῖδες ἐν Αἰγύπτῳ καταλελειμμένοι· τοὺς ἀγαγόντες ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἐς ὄψιν τοῦ πατρὸς, κρητῆρα ἐν μέσῳ ἑσησαν ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων· μετὰ δὲ, ἀγινέοντες κατὰ ἕνα ἕκαστον τῶν παίδων, ἔσφαζον ἐς τὸν κρητῆρα. Διὰ πάντων δὲ διεξελθόντες τῶν παίδων, οἶνόν τε καὶ ὕδωρ ἐσφόρεον ἐς αὐτόν. ἐμπιόντες δὲ καὶ αἵματος πάντες οἱ ἐπίκουροι, οὕτω δὴ συνέβαλον. μαχης δὲ γινομένης καρτερῆς, καὶ πεσόντων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων πολλῶν, ἐτράποντο οἱ Αἰγύπτιοι. Θωῦμα δὲ μέγα εἶδον πυθόμενος ταῦτα τῶν ἐπιχωρίων. τοὺς γὰρ ὀστέων διεκεχυμένων χωρὶς ἑκατέρων τῶν ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ πεσόντων· (χωρὶς μὲν γὰρ τῶν Περσέων κέεται τὰ ὀστέα, ὡς ἐχωρίσθη κατ' ἀρχὰς, ἐπὶ δὲ, τῶν Αἰγυπτίων) αἱ μὲν τῶν Περσέων κεφαλαὶ εἰσὶ ἀσθενέες ἔτως, ὥστε εἰ θέλεις ψήφῳ μούνῃ βαλέειν, διατρήσεις· αἱ δὲ τῶν Αἰγυπτίων, ἔτω δή τι ἰσχυραὶ, μόγις [b] ἂν λίθῳ πάσας διαρρήξῃς [c]. αἴτιον δὲ τοῦτο τόδε ἔλεγον (καὶ ἐμὲ οὐ πεπιθέως ἔπεθον) ὅτι Αἰγύπτιοι μὲν, αὐτίκα ἀπὸ παιδίων ἀρξάμενοι, ξυρεῦνται τὰς κεφαλὰς, καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου παχύνεται τὸ ὀστέον. τοῦτο δὲ τοῦτο καὶ μὴ φαλακρῶσι αἴτιόν ἐστι. Αἰγυπτίων γὰρ ἄνδρας ἐλαχίστους ἰδοις φαλακρὰς πάντων ἀνθρώπων. τοῦτο μὲν δὴ τοῦτό ἐστι αἴτιον ἰσχυρὰς φορέειν τὰς κεφαλάς. τοῖσι δὲ Πέρσῃσι ὅτι ἀσθενέας φορέουσι τὰς κεφαλὰς, αἴτιον [d] τόδε· σκιητροφέουσι ἐξ ἀρχῆς, πίλους παρὰς φορέοντες [e]. τοῦτο μέν νυν τοιαῦτα. εἶδον δὲ καὶ ἄλλα ὁμοῖα τούτοισι ἐν Παπρήμι, τῶν ἁμα Ἀχαιμένῃ τῷ Δαρείου διαφθαρέντων ὑπὸ Ἰνάρου τοῦ Λίβυος. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐκ τῆς μάχης ὡς ἐτράποντο, ἔφυγον ἀδενὶ κόσμῳ. καταληθέντων δὲ ἐς Μέμφιν, ἔπεμπε ἀνὰ ποταμὸν Καμβύσης νέα Μιτυληναίην κήρυκα ἄγουσαν ἄνδρα Πέρσην, ἐς ὁμολογίην προκαλεόμενος Αἰγυπτίους. οἱ δὲ, ἐπεί τε τὴν νέα εἶδον ἐσελθοῦσαν ἐς τὴν Μέμφιν, ἐκχυθέντες ἀλέες ἐκ τοῦ τείχεος, τὴν τε νέα διέφθειραν, καὶ τοὺς ἄνδρας κρεουργηδὸν διασπάσαντες, ἐφόρεον ἐς τὸ τεῖχος. καὶ Αἰγύπτιοι μὲν τοῦτο πολιορκούμενοι, χρόνῳ παρέσχοσαν· οἱ δὲ περιοικέες Λίβυες, δείσαντες τὰ περὶ τὴν Αἰγυπτον γεγονότα, παρέδοσαν σφέας αὐτοὺς ἀμαχητί· καὶ φόρον

a ψακάζει. b ἰσχυραὶ, ὡς μόγις. c διαρρήξῃς. d φορέουσι, αἴτιον. e πίλους τε φορέοντες.

Afri, Cyrenæi, Barcæi ſubmittunt ſe Cambyſi. Hujus varia & ſæva inſultatio in Pſammenitum & Ægyptios proceres.

τε ἐπέξαντο, καὶ δῶρα ἔπεμπον. ὡς δὲ Κυρηναῖοι τε καὶ Βαρκαῖοι, δείσαντες ὁμοίως ἀτὰρ καὶ οἱ Λίβυες, ποιεῦσι τὰ ἐποίησαν. Καμβύσης δὲ τὰ μὲν παρὰ Λιβύων ἐλθόντα δῶρα, φιλοφρόνως ἐδέξατο· τὰ δὲ παρὰ Κυρηναίων ἀπικόμενα μεμφθεὶς, ὡς ἐμοὶ δοκέειν, ὅτι οἱ ὀλίγα. ἔπεμψαν γὰρ δὴ πεντακόσιας μνέας ἀργυρίου οἱ Κυρηναῖοι· ταύτας διαστρέψας, αὐτοχειρίῃ διέστρεψε τῇ στρατιῇ. Ἡμέρῃ δὲ δεκάτῃ ἀπ' ἧς παρέλαβε τὸ πεῖχος τὸ ἐν Μέμφι Καμβύσης, κατίσας ἐς τὸ πρόαστον ἐπὶ λύμῃ τὸν βασιλέα τὸν Αἰγυπτίων Ψαμμήνιτον, βασιλεύσαντα μοῦνας ἕξ, τοῦτον κατίσας σὺν ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι, διεπείρατο αὐτοῦ τὴν ψυχῆς, ποιέων τοιάδε[a]. στείλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δουλείῃ, ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἔχουσαν ὑδρήιον· συνέπεμπε δὲ καὶ ἄλλας παρθένους ἀπολέξας ἀνδρῶν τῶν πρώτων, ὁμοίως ἐσταλμένας τῇ ἧς βασιλέος. ὡς δὲ βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ παρῆσαν αἱ παρθένοι παρὰ τοὺς[b] πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀνεβόων τε καὶ ἀντέκλαιον[c], ὁρέοντες τὰ τέκνα κεκακωμένα· ὁ δὲ Ψαμμήνιτος, συνιδὼν καὶ μαθὼν, ἔκυψε ἐς τὴν γῆν. παρελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δεύτερα οἱ τὸν παῖδα ἔπεμπε[d] μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων ἡλικίην τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἐχόντων· τοὺς δὲ αὐχένας κάλω δεδεμένους, καὶ[e] τὰ στόματα ἐγκεχαλινωμένους. ἤγοντο δὲ ποινὴν τίσοντες Μιτυληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἀπολομένοισι σὺν τῇ νηΐ. ταῦτα γὰρ ἐδίκασαν οἱ βασιλήιοι δικασταὶ, ὥστε ἀνδρὸς ἑκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπόλλυσθαι. ὁ δὲ, ἰδὼν παρεξιόντας, καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἡγεόμενον[f] ἐπὶ θάνατον, τὸν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν πεπιστεμένων αὐτὸν κλαιόντων καὶ δεινὰ ποιεόντων, τοῦτο ἐποίησε τὸ ἐπὶ[g] τῇ θυγατρί. παρελθόντων δὲ καὶ τούτων, συνῆκε ὡς τε τῶν συμποτέων οἱ ἄνδρα ἀπηλικιέστερον ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἑόντων, ἔχοντά τε οὐδέν, εἰ μὴ ὅσα πτωχὸς, καὶ προσαιτέοντα τὴν στρατιὴν παρεῖναι, Ψαμμήνιτόν τε τὸν Ἄμασιος, καὶ τοὺς ἐν τῷ προαστείῳ κατημένους Αἰγυπτίων. ὁ δὲ Ψαμμήνιτος ὡς εἶδε, ἀνακλαύσας μέγα, καὶ καλέσας ἐνόμασι τὸν ἑταῖρον, ἐπλήξατο τὴν κεφαλήν· ἦσαν δὲ ἄρα αὐτοῦ φύλακοι[h], οἳ τὸ παθόμενον πᾶν ἐξ ἑκάστης ἐπ' ἐκάστῃ ἐξόδῳ, Καμβύσῃ ἐσήμαινον. θωυμάσας δὲ ὁ Καμβύσης τὰ ποιεύμενα[i], πέμψας ἄγγελον, ἤρετο αὐτὸν, λέγων τάδε, Δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμήνιτε, ἐρωτᾷ διότι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα ὁρέων κεκακωμένην, καὶ τὸν παῖδα ἐπὶ θάνατον εἰχόντα, οὔτε ἀνέβωσας, οὔτε ἀνέκλαυσας,

ac dona miſerunt. Cyrenæi quoque ac Barcæi itidem ut Afri timentes, ſimilia & ipſi fecere. Cambyſes munera quæ ab Afris venere, perbenigne accepit: quæ autem à Cyrenæis, ſuccenſens, ut opinor, quod exigua erant. quingentas enim minas argenti miſerant, quas ſua manu prehenſas diſperſit in milites. Decimo autem die quàm caſtellum in urbe Memphi cepiſſet Cambyſes, Pſammenito Ægyptiorum rege, qui ſex omnino regnarat menſes, collocato in ſuburbio ignominiæ gratia, cum Ægyptiis aliis, hoc fecit ut ejus animum experiretur; Filiam illius, veſtitu ſervili indutam, cum hydria ad aquam emiſit; & cum ea ſimiliter indutas alias quas delegerat, primorum virorum filias virgines. Quæ ubi ad patres pervenerunt cum ejulatu ploratuque, ceteri quidem patres omnes conſpectis filiabus tam male acceptis, vociferati ſunt atque fleverunt: Pſammenitus autem proſpiciens atque intelligens, humi vultum demiſit. Prætergreſſis puellis aquam ferentibus, ſecundo loco Cambyſes ante oculos Pſammeniti miſit filium ejus cum duobus millibus Ægyptiorum æqualis ætatis. vinctas fune cervices & frenata ora habentibus. Ducebantur autem luituri pœnas his Mitylenæis qui cum navi fuerant ad Memphin obtruncati. Ita enim cenſuerant regii judices, pro ſingulis ſuorum interfectis denos primorum Ægyptiorum interficiendos. Pſammenitus præter ſe exeuntes intuens, & filium animadvertens duci ad mortem, aliis Ægyptiis qui circum ſedebant complorantibus, & gravia ſibi accidere dolentibus, ipſe idem quod in filia fecit. His quoque prætergreſſis, accidit ut quidam compotorum ejus natu grandior, priſtinis bonis elapſus, ac nihil habens niſi quæ inops mendicus, obiret exercitum mendicans, nec non Pſammenitum Amaſis filium alioſque Ægyptios in ſuburbio conſidentes. Quem ut conſpexit Pſammenitus erumpente ingente fletu, compellans nomine amicum, caput ſuum cædebat. Aderant autem ei obſervatores, qui ut quicquid ab illo fiebat in unoquoque exitu, Cambyſi renunciarent. Ea quæ fiebant admiratus Cambyſes, miſſo nuncio percontatus eum eſt, inquiens; herus te Cambyſes, Pſammenite, interrogat quamobrem tu, qui viſa filia malo affecta, viſo etiam filio ad mortem eunte, ne-

a τάδε. b παρθένοι κατὰ τοὺς. c ἀνέκλαιον. d ἐξέπεμπε. e δεδεμένους ἦγον, καὶ. f ἀγεόμενον. g κλαιόντων, τοῦτο ἐποίησε τὸ καὶ ἐπὶ. h αὐτῷ τρεῖς φύλακοι. i τὸ ποιεύμενον.

Cauſa lacrimarum Pſammenito in amici luctu. Crœſus in Ægypto. Filius regis & rex occiſus. Filios defectorum miſerantur Perſæ. Thannyras Inari fil. Pauſiris Amyrtæi fil. Cadaver Amaſis laniatum.

neque ejulaſti neque fleviſti, ſed pauperem tanti feceris, tibi (ut ab aliis audivit) non propinquum. Et ille quidem ita interrogavit. Pſammenitus autem his verbis reſpondit; O fili Cyri, domeſtica mala erant majora, quam ut poſſem ea deflere: at lamentatio amici digna lacrymis fuit, qui è multis ac fortunatis opibus evolutus ad inopiam recidit, in limine ſenectutis. Hæc ubi delata ab hoc, ſibi videri illa recte dicta eſſe; ut vero ab Ægyptiis fertur, Crœſum (quippe hic quoque adſcitus erat ab Cambyſe in expeditionem Ægyptiacam) illacrymaſſe, item qui aderant Perſæ, ipſique Cambyſi commiſerationem ſubiiſſe, ut protinus juſſerit & filium ex his qui morti addicti eſſent liberari, & patrem è ſuburbio excitum ad ſe duci. Sed filium quidem qui adierunt, non jam ſuperſtitem invenerunt, ſed primo loco trucidatum: ipſum vero Pſammenitum adſumtum ad Cambyſem duxerunt: ubi reliquum vitæ vixit, nihil violentum paſſus. Qui ſi compertus etiam fuiſſet non affectaſſe res novas, accepiſſet Ægyptum ut eam procuraret. Nam conſueverunt Perſæ in honore habere filios regum; quorum ſi qui etiam ab eis defecerint, tamen illorum filiis reſtituunt principatum. Quod eos ita facere conſueſſe, cum aliis permultis poteſt probari documentis, tum vero hoc, quod Thannyras Inari filius recepit, quem pater obtinuerat, principatum: quodque Pauſiris Amyrtæi filius & ipſe paternum recuperavit imperium: quamvis Inaro & Amyrtæo infeſtius nunquam ulli Perſis mala intulerint. Nunc Pſammenitus male cogitans, mercedem accepit. nam ad defectionem Ægyptios inducere deprehenſus eſt: ac deinde à Cambyſe convictus, epoto cruore taurino, ſtatim expiravit. Atque hunc in modum iſte deceſſit. Cambyſes autem è Memphi in urbem Sain abiit, animo faciendi quæ fecit. Etenim ſimulatque in ædes Amaſis ingreſſus eſt, ſtatim imperavit cadaver Amaſis è conditorio efferri: deinde prolatum verberibus cædi ac pilos avelli, & ſtimulis pungi, omni denique contumelia infeſtari. Quod facientes poſtquam defatigati erant, (nam cadaver utpote conditum reſiſtebat, nec quicquam diffundebatur) juſſit cremari: haudquaquam ſancta jubens; quia Perſæ deum ignem eſſe arbitrantur. Quin apud

„κλαυσας, τ δε πλωχὸν, ὐδέν σοι προσηκοντα, „ὡς ἄλλων πυνθάνεται [a], ἐτίμησας. ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπηρώτα. ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε, Ὦ παῖ „Κύρε, τὰ μὲν οἰκήια λῷ μέζω κακὰ ἦ ὥστε „ἀνακλαίειν· τὸ δὲ ἐπέρχε πένθος [b], ἄξιον „λῷ δακρύων· ὃς ἐκ πολλῶν τε καὶ ὀδαιμό„νων ἐκπεσὼν, ἐς πλωχηίην [c] ἀπίκται, ὀπὶ „γήρεϊ ὐδῷ. καὶ ταῦτα ὡς ἀπενφχήνατα ἐστὸ τέτε, εὖ δοκέφν οἱ εἰρῆσθαι. ὡς δὲ λέγεται ὑπ' Αἰγυπλίων, δακρύφν μὲν Κροῖσον (ἐπετύχεε γὸ καὶ ἔτ' ὀπαπωμένε Καμβύσῃ ἐπ' Αἴγυπλον) δακρύφν δὲ Περσέων τὸς παρεόντας. αὐτῷ τε Καμβύσῃ ἐσελθεῖν οἰκτόν τινα· καὶ αὐτίκα κελόφν τόν τε οἱ παῖδα ἐκ τῶν ἀπολλυμένων ζώζειν, καὶ αὐτὸν ἐκ τε προσεύης ἀναςήσανλας, ἄγειν παρ' ἑωυτόν. Τὸν μὲν δὴ παῖδα εὗρον οἱ [d] μετιόντες, ὐκέτι προϊόντα, ἀλλὰ πρῶτον καλαικοπέντα. αὐτὸν δὲ Ψαμμενίτον ἀναςήσαντες, ἦγον πρὸς Καμβύσεα· ἔνθα τε λοιπῷ ἐβιώτευτο, ἔχων ὐδὲν βίαιον. εἰ δὲ καὶ ἠπιςήθη μὴ πολυπραγμονεῖν, ἀπέλαβε ἂν Αἴγυπλον, ὥστε ὑπερτρόφνειν αὐτῆς. ἐπὶ τιμῇ ἐώθασι Πέρσαι τῶν βασιλήων τὰς παῖδας· τῶν, εἰ καί [e] σφεων ἀποςέωσι, ὅμως τοῖσί γε παισὶ αὐτῶν ἀποδιδόασι τὴν ἀρχήν. πολλοῖσι μέν νυν καὶ ἄλλοισι ἔστι ςαθμώσασθαι ὅτι τῷ ὄντι νενομίκασι ποιέφν· ἐν δὲ καὶ [f] τῷδε Ἰνάρῳ [g] παρὸ Θαννύρα, ὃς ἀπέλαβε τὴν οἱ ὁ πατὴρ εἶχε ἀρχήν· καὶ τῷ Ἀμυρταίῃ Παυσίρι· καὶ γὸ ὄντε ἀπέλαβε τὴν γε πατρὸς ἀρχήν. καίτοι Ἰνάρῳ τε καὶ Ἀμυρταίῃ ὀδαμοί κω Πέρσαι κακὰ πολέω [h] ἐργάσαντο. νυῦ δὲ μηχανώμενον κακὰ ὁ Ψαμμήνιτον, ἔλαβε τὸν μιςθόν· ἀπιςέας γὸ Αἰγυπλίοις ἤλω. ἐπεί τε δὲ ἐπαίσιον ἐφάνη ἐστὸ Καμβύσεω, αἷμα ταύρε πιὼν, ἀπέθανε παραχρῆμα. ὕτω δὴ ὄτος ἐτελεύτησε. Καμβύσης δὲ ἐκ Μέμφιος ἀπίκετο ἐς Σάιν πόλιν, βυλόμενος ποιῆσαι τὰ δὴ καὶ ἐποίησε. ἐπεί τε γὸ ἐσῆλθε ἐς τὰ τῦ Ἀμάσιος οἰκία, αὐτίκα ἐκέλευε ἐκ τῆς ταφῆς τὸν Ἀμάσιος νέκυν ἐκφέρειν ἔξω. ὡς δὲ ταῦτα ὑπετελέα ἐγένετο, μασιγοῦν τὸν νέκυν ἐκέλευε, καὶ τοὺς τρίχας ἀποτίλλειν, καὶ κεντεῖν, καὶ τἄλλα πάντα λυμαίνεσθαι. ἐπεί τε δὲ καὶ ταῦτα ἐκαμον ποιεῦντες, (ὁ γὸ δὴ νεκρὸς, ἅτε τεταριχευμένος, διατείχε τε καὶ ὐδὲν διεχέετο) ἐκέλευσέ μιν ὁ Καμβύσης κατακαῦσαι· ἐντελόμενος ὐκ ὅσια. Πέρσαι γὰρ θεὸν νομίζυσι εἶναι τὸ πῦρ· τὸ

X 3 ὧν

a πυνθάνομαι. b πάθος. c πλωχίαν. d ἐυρον αὐτὸ οἱ. e τ', καὶ. f ὧδε δὴ καὶ. g τῷδε, τῷ Λίσυος Ἰνάρῳ. h πλέω.

Cambyſes violat manes ex opinione Perſica & Ægyptia. An Amaſis cadaver fuerit. Triplex bellum meditatur Cambyſes. Solis mensa.

ὧν καταικαίειν τε τὰς [a] νεκρὰς, ὠδαμῶς ἐν νόμῳ ὠδετέροισί ἐστι, Πέρσῃσι μὲν, διὰ ὅπερ εἰρηται, θεῷ ὐ δίκαιον εἶναι λέγοντες [b] νέμειν νεκρὸν ἀνθρώπῳ· Αἰγυπτίοισι δὲ νενόμισται πῦρ θηρίον εἶναι ἔμψυχον· πάντα δὲ αὐτὸ κατεσθίειν πάπερ ἂν λάβῃ· πλησθὲν δὲ αὐτὸ τῆς βορῆς, συναποθνήσκειν τῷ κατεσθιομένῳ. ἄκων θηρίοισι νόμῳ ὠδαμῶς φησὶν ἐστὶ [c] τὸν νεκρὸν διδόναι. καὶ διὰ ταῦτα παρασκευάζει, ἵνα μὴ κείμενον ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθῇ. ἐτῷ ὠδετέροισι νομιζόμενα ἐπετέλεε ποιέειν ὁ Καμβύσης. ὡς μέντοι Αἰγύπτιοι λέγουσι, οὐκ Ἄμασις ὢν ὁ ταῦτα παθὼν, ἀλλὰ ἄλλός τις τῶν Αἰγυπτίων, ἔχων τὴν αὐτὴν ἡλικίην Ἀμάσι. ὦ λυμαινόμενοι Πέρσαι, ἐδόκεον Ἄμασιν [d] λυμαίνεσθαι. λέγουσι γὰρ ὡς πυθόμενον οὐκ μαλθακὸς ὁ Ἄμασις τὰ περὶ ἑωυτὸν ἀποθανόντα μέλλοντα γίνεσθαι, ἐτῷ δὴ ἀκεόμενον τὰ ἐπιφερόμενα, τὸν μὲν ἄνθρωπον τοῦτον τὸν μαστιγωθέντα, ἀποθανόντα ἔθαψε ἐπὶ τῇσι [e] θύρῃσι ἐντὸς τοῦ ἑωυτοῦ θήκης, ἑωυτὸν δὲ ἐπετέλεσε τῷ παιδὶ ἐν μυχῷ τῆς θήκης, ὡς μάλιστα θεῖναι. αἱ μὲν νυν οὐκ ἐν Ἀμάσι ἐντολαὶ αὗται, αἱ εἰς τὸν τοῦτο [f] τὸν ἄνθρωπον ἔχουσαι, ἔμοι δοκέουσι ἐκλῶ ῥηθῆναι, ἄλλως δὲ αὐτὰ Αἰγύπτιοι σεμνοῦσι. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐβουλεύσατο τριφασίας στρατηίας, ἐπί τε Καρχηδονίους, καὶ ἐπὶ Ἀμμωνίους, καὶ ἐπὶ τοὺς μακροβίους Αἰθίοπας, οἰκημένους δὲ Λιβύης ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσσῃ. βουλευομένῳ δέ οἱ ἔδοξε, ἐπὶ μὲν Καρχηδονίους τὸν ναυτικὸν στρατὸν ἀποστέλλειν· ἐπὶ δὲ Ἀμμωνίους, ἐλθὼν ἀποκλαύσας· ἐπὶ δὲ τοὺς Αἰθίοπας, κατάσκοπους πρῶτον, ὀψομένους τε τὴν ἐν τύτοισι τοῖσι Αἰθίοψι λεγομένην εἶναι ἡλίου τράπεζαν, εἰ ἔστι ἀληθέως, καὶ πρὸς ταύτῃ τὰ ἄλλα κατοψομένους· δῶρα δὲ τῷ λόγῳ φέροντας τῷ βασιλεῖ αὐτίων. Ἡ δὲ τράπεζα τοῦ ἡλίου, τοιήδέ τις λέγεται εἶναι· λειμών ἐστι ἐν τῷ προαστείῳ, ἐπιπλεῶν κρεῶν ἑφθῶν πάντων τῶν τετραπόδων· ἐς τὸν τὰς μὲν νύκτας ἐπιτηδεύοντας πιθέναι τὰ κρέα τοὺς ἐν πόλει ἑκάστους ἑαυτῶν, τὰς δὲ ἡμέρας δαίνυσθαι προσιόντα τὸν βουλόμενον. φάναι δὴ τοὺς ἐπιχωρίους τούτου τὴν γῆν αὐτὴν ἀναδιδόναι ἑκάστοτε. ἡ μὲν δὴ τράπεζα τοῦ ἡλίου καλεομένη, λέγεται εἶναι τοιήδε. Καμβύσῃ δὲ ὡς ἔδοξε πέμπειν τοὺς κατασκόπους, αὐτίκα μετεπέμπετο ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος, τὸν Ἰχθυοφάγων ἀνδρῶν τοὺς ἐπισταμένους τὴν Αἰθιοπίδα γλῶσσαν. ἐν ᾧ δὴ τούτους μετῆσαν, ἐν τούτῳ σκέλλει ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα πολέμιον τὸν ναυτικὸν στρατόν. Φοίνικες δὲ σφι οὐκ ἔφασαν ποιήσειν ταῦτα· ὁρκίοισί τε γὰρ μεγάλοισι ἐνδεδέσθαι, καὶ οὐκ ἂν

pud neutros etiam moris eſt cremare cadavera: apud Perſas quidem, propter id quod dictum eſt, quia nefas eſſe ajunt deo paſcere cadaver hominis: apud Ægyptios autem, quia perſuaſum habent ignem animatam beluam eſſe, & omnia quæ nanciſcitur devorare, & poſtquam devorando fuerit expleta, una cum ipſa re devorata emori. Non eſſe vero apud eos conſuetudinem mortuum beluis tradendi; & ideo condiunt ne jacens & humatus devoretur à vermibus. Ita neutris licitam rem juſſit agere Cambyſes. Quanquam (ut ipſi ajunt Ægyptii) non Amaſis fuit qui iſta paſſus eſt, ſed alius quidam Ægyptius eadem qua Amaſis ætate; quem Perſæ Amaſin arbitrantes vexaverunt. Memorant enim, Amaſin, quum ex oraculo audiſſet quæ circa ſe defunctum futura eſſent, hoc modo rei venturæ medendum putaſſe, ut hunc hominem qui flagellatus erat, mortuum ad fores ſepeliret intus conditorii ſui, ſe autem in conditorii quam intimo receſſu collocari filio mandaret. Mihi tamen penitus non videntur hæc Amaſis fuiſſe mandata de ſua ſepultura & iſto homine, ſed vane ab Ægyptiis adornata. SECUNDUM hæc Cambyſes conſtituit triplex movere bellum, adverſus Carthaginienſes, adverſus Ammonios, adverſus Æthiopes macrobios, *id eſt longævos*, qui Africam ad auſtrale mare incolunt. & adverſus quidem Carthaginienſes, nauticas copias; adverſus autem Ammonios, e peditatu excerptos; adverſus vero Æthiopes, primo exploratores mittere, ſpectatum illic menſam, quæ celebrabatur, Solis, nunquid revera eſſet: ſimulque res Æthiopicas inſpecturos; interim per ſpeciem dona laturos illorum regi. Solis autem menſa talis eſſe memoratur: eſt in ſuburbio pratum, omnium quadrupedum aſſa refertum carne, quam per noctem ſinguli civium magiſtratus properant ponere; ad eamque, ubi illuxit, cuilibet epulatum licet accedere. Hæc autem ipſa à terra reddi aſſidue indigenæ ajunt. Et menſa quidem quæ Solis vocatur, talis eſſe fertur. Cambyſes autem ubi ſtatuit exploratores mittere, continuo ab urbe Elephantina arceſſit ex Ichthyophagis gnaros Æthiopicæ linguæ. Interea dum iſti veniunt, navales copias Carthaginem verſus navigare jubet. verum hæc exequuturos ſe Phœnices negaverunt. eſſe enim magnis fœderibus

17 18 19

ſe

a κατακαίειν. b λέγουσι. c ὠδαμῶς σφι ἐστὶ. d Ἀμάσι. e ἐπὶ τῇσι. f εἰς τὸν τάφον.

se devinctos; neque facturos sancte, si adversus liberos suos militarent. Phœnicibus autem ire recusantibus, ceteri ad pugnandum haud idonei erant. Ita Carthaginienses servitutem Persarum evaserunt: quoniam Cambyses haud æquum ducebat vim afferre Phœnicibus, qui seipsos Persis dediderant, & ex illis nauticus omnis constabat exercitus. Sed & Cyprii, qui sese ipsi dediderant Persis, adverius Ægyptum in militia erant. Porro Cambyses postea quam ex Elephantina advenerunt Ichthyophagi, eos ad Æthiopes misit, jussos cum ea dicere quæ oporteret, tum dona ferre, amiculum purpureum, aureumque torquem ad cervicem, & armillas, ac unguenti alabastrum, cadumque vini Phœnicei. Æthiopes autem ii ad quos misit Cambyses, feruntur esse maximi omnium hominum atque pulcherrimi: legibus autem & aliis uti eos, & separatis ab aliorum hominum legibus, tum vero & hac circa regnum: quod quem è popularibus maximum & pro magnitudine validum judicant, hunc regem deligendum censent. Ad hos itaque viros Ichthyophagi postquam venerunt, offerentes eorum regi munera ita loquuti sunt; Cambyses, Persarum rex, cupiens amicus tibi fieri atque hospes, nos misit, jubens ut in sermonem tuum veniremus, tibique hæc dona dat, quorum ipse usu maxime delectatur. Ad hos Æthiops, gnarus ad explorandum venisse, talia respondit; Neque rex Persarum vos ideo cum donis misit, quod magni faciat hospitii mei fœdus, neque vos vera loquimini, quippe qui ad explorandum meum imperium veniistis: neque justus ille vir est. si enim justus foret, non alienam regionem affectaret, sed esset sua contentus, nec homines à quibus nihil læsus est in servitutem redigeret. Ei nunc vos hunc arcum date, ita dicentes, Rex Æthiopum regi Persarum consilium dat, quando Persæ tam facile adducent tantæ magnitudinis arcus, tunc adversus macrobios Æthiopes copiis exsuperans moveat bellum: interim diis gratias habeat, qui non dant mentem filiis Æthiopum, ut præter suam velint aliam comparare regionem. Hæc loquutus, arcum laxavit, eisque qui venerant dedit. Tum sumpto purpureo amiculo, rogavit quidnam esset & quomodo confectum. & quum Ichthyophagi veritatem de purpura

ἂν ποιέειν ὅσια ὀπὶ τὺς παῖδας τὺς ἑωϋτῶν στρατεύόμενοι. Φοινίκων ᾗ ἀβυλομένων, οἱ λοιπὶ σὺκ ἀξιόμαχοι ἐγένοντο. Καρχηδόνιοι μέν νυν ὕτω δυλοσύνῃ διέφυγον τὸς Περσέων. Καμβύσης γὰρ βίλιν σὺκ ἐδικαίυ τοσοσφέρειν Φοινιξι, ὅτι σφέας τε αὐτὺς ἐκδεδώκεσαν Πέρσῃσι, καὶ πᾶς ἐκ Φοινίκων ἦρτο ὁ ναυτικὸς στρατός. δόντες ᾗ καὶ Κύπριοι σφέας αὐτὺς Πέρσῃσι, ἐστρατεύοντο ἐπ' Αἴγυπτον. Ἐπεί τε ᾗ τῷ Καμβύσῃ ἐκ τῆς Ἐλεφαντίνης ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, ἔπεμπε αὐτὺς ἐς τὺς Αἰθίοπας, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρὴ· καὶ [a] δῶρα φέρονϛας, πορφύρεόν τε εἶμα, καὶ χρύσεον στρεπτὸν τοσειαυχένιον, καὶ ψέλλια [b], καὶ μύρυ ἀλάβαστρον, καὶ φοινικηίυ οἶνυ κάδον. οἱ ᾗ Αἰθίοπες ἔτι ἐς τὺς ἀπέπεμπε [c] ὁ Καμβύσης, λέγοντα εἶναι μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων. νόμοισι ᾗ καὶ ἄλλοισι χρᾶσθαι αὐτὺς καὶ κεχωρισμένοισι [d] τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν βασιληίην τοιῶδε· τὸν ἂν τῶν ἀστῶν κρίνωσι μέγιστόν τε εἶναι, καὶ κατὰ τὸ μέγαθος ἔχειν τὴν ἰσχυὶ, τοῦτον ἀξιὺσι βασιλεύειν. Ἐς τούτυς δὴ ὧν τὺς ἄνδρας ὡς ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, διδόντες τὰ δῶρα τῷ βασιλέι αὐτέων, ἔλεγον τάδε, Βασιλεὺς ὁ Περσέων Καμβύσης, βυλόμενος φίλος τοι καὶ ξεῖνος γενέσθαι, ἡμέας τε ἀπέπεμψε [e], ἐς λόγυς τοι ἐλθεῖν κελεύων, καὶ δῶρα ταῦτά τοι δίδοῖ, τοῖσι καὶ αὐτὸς μάλιστα ἥδεται χρεώμενος. ὁ ᾗ Αἰθιοψ, μαθὼν ὅτι κατόπται ἦκοιεν, λέγει πρὸς αὐτὺς τοιάδε, Οὔτε ὁ Περσέων βασιλεὺς δῶρα ὑμέας ἔπεμψε φέρονπας, σπουδὴν πολλὴν ἐμοὶ ξεῖνος γενέσθαι· ἔτι ὑμεῖς λέγετε ἀληθέα· ἥκετε γὰρ κατόπται τὴν ἐμὴν ἀρχήν· ἔτε σκεῖνος ἀνὴρ ἐστὶ δίκαιος. εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, ἔτ' ἂν ἐπεθύμησε χώρης ἄλλης ἢ τῆς ἑωϋτῦ· ἔτ' ἂν ἐς δυλοσύνην ἀνθρώπυς ἦγε τὰ' ὧν μηδὲν ἠδίκηται. νῦν δὲ αὐτῷ τόξον τόδε δίδοῦσι, τάδε ἔπεα λέγετε, Βασιλεὺς ὁ Αἰθιόπων συμβυλεύει τῷ Περσέων βασιλέι, ἐπεὰν [f] ἔτω εὐπετέως ἕλκωσι τὰ τόξα Πέρσαι ἐόντα μεγάθεϊ τοσαῦτα, τότε ἐπ' Αἰθιοπας τὺς μακροβίυς ἀγηθέϊ ὑπερβαλλόμενον στρατεύεσθαι. μέχρι ᾗ τότε [g], θεοῖσι εἴδεναι χάριν, οἳ σὺκ ἐπὶ νόον τρέπυσι Αἰθιόπων παρὰ γῆν ἄλλην στρατηλατέειν τὴν ἑωϋτῶν. Ταῦτα ᾗ εἰπὰς, καὶ ἀνεὶς τὸ τόξον, παρέδωκε τοῖσι ἥκυσι. λαβὼν ᾗ τὸ εἶμα τὸ πορφύρεον, ἤρώτα ὅ, τι εἴη; καὶ ὅκως πεποιημένον. εἰπόντων ᾗ τῶν

a λίγω χρῆ· καὶ. b MS, habet ψέλια etiam infra. c ἀπέπεμψε. d αὐτὺς κεχωρισμένοισι. e ἀπέπεμπε. f ἐπειδὰν. g τότον.

Ichthyophagorum ſermo cum Æthiopum rege de victu & vita ipſorum, & deductio ad flumen olei, carcerem, menſam ſolis, & ſepulchra.

τ Ἰχθυοφάγων τὴν ἀληθείην φέρει τ πορφύρης Ϲ τ βαφῆς, δολερὰς μὲν τὰς ἀνθρώπους ἔφη εἶναι, δολερὰ δὲ αὐτίων τὰ εἵματα. δεύτερα δὲ, τ χρυσῆν [a] ἡρώτα ϛρεπτὸν τ φειαυχένιον, ϗ τὰ ψέλλια· ἐξηγεομένων δὲ τ Ἰχθυοφάγων τ κόσμον αὐτίων, γελάσας ὁ βασιλεὺς, ϗ νομίσας εἶναι σφέα πέδας, εἶπε ὡς παρ' ἑωυτοῖσι εἰσὶ ῥωμαλεώτεραι τετίων πέδαι. τρίτον δὲ, ἠρώτα τὸ μύρον· εἰπόντων δὲ τ ποιησιν περὶ Ϲ ἀλείψιος, τ αὐτὸν λόγον τ Ϲ φέρει ϗ εἰμάτων εἶπε. ὡς δὲ ἐς τ οἶνον ἀπίκετο, ϗ ἐπύθετο αὖτις τὴν ποίησιν, ὑπερηθεὶς τῷ πόματι, ἐπείρετο ὅ, τι τε σιτέεται ὁ βασιλεὺς, ϗ χρόνον ὁκόσον μακρόβιον ἀνὴρ Πέρσης ζώει. οἱ δὲ, σιτέεσθαι μὲν τ ἄρτον εἶπον, ἐξηγησάμενοι τ πυρῶν τὴν φύσιν· ὀψώνηται δ' ἔτα ζόης πλήρωμα ἀνδρὶ μακρότατον φέρεσθαι. φὸς ταῦτα ὁ Αἰθίοψ ἔφη, οὐδέν θωϋμάζειν εἰ σιτεόμενοι κόπρον, ἔτεα ὀλίγα ζώσι. οὐδὲ γὰρ ἂν τοσοῦτα δυνάσθαι ζώειν σφέας, εἰ μὴ τῷ πόματι ἀνέφυραν, φέρειν τοῖσι Ἰχθυοφάγοισι τ οἶνον. τοῦτο γὰρ ἑωυτοὺς ὑπὸ Περσέων ἐπύθετο. Ἀντειρομένων δὲ τ βασιλέα τῶν Ἰχθυοφάγων τ ζόης Ϲ ἁλικίης πέρι, ἔτεα μὲν ἐείκοσι [b] Ϲ ἑκατὸν τοὺς πολλοὺς αὐτίων ἀπικνέεσθαι, ὑπερβάλλειν δέ τινας Ϲ τούτου. σίτησιν δὲ εἶναι κρέα τε ἑφθὰ, ϗ πόμα, γάλα. θώϋμα δὲ ποιεύμενον τῶν κατασκόπων φέρει τῶν ἐτέων, ὅτι κρήνην σφι ἠγήσαντο, ἀπ' ἧς λουόμενοι, λιπαρώτεροι ἐγίνοντο, κατάπερ εἰ ἐλαίου εἴη· ὄζειν δὲ ἀπ' αὐτῆς ὡσεὶ ἴων. ἀσθενὲς δὲ τὸ ὕδωρ τ κρήνης ταύτης ἔτω δή τι ἔλεγον εἶναι οἱ κατάσκοποι, ὥστε μηδὲν οἷόν τε εἶναι ἐπ' αὐτῆς [c] ἐπιπολέειν, μήτε ξύλον, μήτε τῶν ὅσα ξύλα ἐϛὶ ἐλαφρότερα. ἀλλὰ πάντα σφέα χωρέειν ἐς βυσσόν. τὸ δὲ ὕδωρ τοῦτο, εἰ σφί ἐϛι ἀληθέως οἷόν τι λέγεται, ἀφ' οὗτο ἂν εἴη, τούτῳ τὰ πάντα ῥεόμενοι, μακρόβιοι. ἀπὸ τ κρήνης δὲ ἀπαλλασσομένων, ἀγαγεῖν σφέας ἐς δεσμωτήριον ἀνδρῶν, ἔνθα τοὺς πάντας ἐν πέδῃσι χρυσείῃσι δεδέαται. ἔϛι δὲ ἐν τούτοισι τοῖσι Αἰθίοψι πάντων ὁ χαλκὸς ϖανισώτατόν Ϲ τιμιώτατον. θηησάμενοι δὲ Ϲ τὸ δεσμωτήριον, ἐθηήσαντο Ϲ τὴν τ Ἡλίου λεγομένην τράπεζαν. Μετὰ δὲ ταύτην, τελευτάσας ἐθηήσαντο τὰς θήκας αὐτίων, αἳ λέγονται σκυδάλεσθαι ἐξ ὑέλου, τρόπῳ τοιῷδε. ἐπεὰν τ νεκρὸν ἰσχνήνωσι, εἴτε δὴ κατάπερ Αἰγύπτιοι, εἴτε ἄλλως κως, γυψώσαντες ἅπαν τὸ αὐτὸν, γραφῇ κοσμέουσι, ἐξομοιεῦντες τὸ εἰδος ἐς τὸ δυνατόν· ἔπειτα δὲ οἱ φερίστασι σήλην ἐξ ὑέλου πεποιημένην κοίλην. ἡ δὲ σφι πολλὴ Ϲ ἐργὸς ὀρύσσεται. ἐν μέσῃ δὲ τῇ σήλῃ ἔνεϖν φαίνεται ὁ νέκυς, ὅτε ὀδμὴν

ra deque tinctura dixiſſent, doloſos inquit eſſe homines, doloſa illorum veſtimenta. Secundo loco de aureo ſciſcitatus ad cervicem torque atque armillis, ornatum ejus rei exponentibus Ichthyophagis, riſit, atque exiſtimans vincula eſſe, inquit robuſtiora apud ſe vincula eſſe. Tertio ſciſcitatus de unguento, quum illi de confectura ungendique ratione dixiſſent, idem dixit quod de veſtimento. Ubi ad vinum pervenit, ejuſque conficiendi rationem audivit, majorem in modum delectatus potu, percontatus eſt, quibuſnam rebus veſceretur rex, & quod longiſſimum tempus vir Perſa viveret. Iſti dixerunt veſci regem pane, expoſita tritici natura, plenumque & longiſſimum vivendi ſpatium homini proponi octoginta annos. Ad hæc Æthiops, Nihil ſe mirari inquit, ſi ſtercore veſcentes, paucis viverent annis. nam ne tot quidem annis victuros, niſi potu commiſcerent: Ichthyophagis indicans vinum; hoc enim ipſos à Perſis ſuperari. Interro- 23
gato viciſſim rege ab Ichthyophagis de vita & victu, pleroſque illorum ad centum viginti annos pervenire, nonnullos vero etiam hos tranſcendere: cibum eis eſſe carnem coctam; & potum, lac. Et quum exploratores de numero annorum mirarentur, ad fontem quendam eos duxiſſe, a quo loti efficiebantur magis nitentes, perinde atque olei foret; ab eodem olere, ac ſi violarum. Eam aquam ajebant exploratores adeo invalidam, ut in ea nihil innatare poſſet, ne lignum quidem, & quæ leviora ſunt ligno: ſed omnia peſſum ire in profundum. Hæc aqua ſi vere apud illos eſt qualis commemoratur, ideo macrobii, *id eſt longævi*, exiſtunt, quod ea per omnia utuntur. Deinde à fonte digreſſos iſtos regem ad carcerem duxiſſe, ubi viri omnes aureis vinculis erant alligati. eſt enim apud hos Æthiopes omnium rariſſimum ac pretioſiſſimum æs. Inſpecto etiam carcere, inſpexerunt & menſam quæ dicitur ſolis. Poſt hanc ad 24
extremum inſpexere eorum conditoria, quæ dicuntur è vitro eſſe conſtructa, hunc in modum: Poſteaquam mortuum ſive Ægyptiorum ſive alio quodam more arefecerunt, totum gypſo inducunt, picturaque exornantes exhibent, quoad fieri poteſt, effigiem ejus: deinde cippum ei cavum è vitro, quod apud illos multum & labori aptum effoditur, circumdant: in cujus medio mortuus perlucet, ni-

a χρυσὸν. b μάλιϛα εἴκοσι. c ἀπ' αὐτῆς.

nihil neque odoris ingrati, neque fœditatis ullius præbens, ſed omnia conſpicua ipſi illi cadaveri ſimiliter habens. Hunc cippum qui maxime ſunt propinqui, intra ædes annum tenent, offerentes ei omnium rerum primitias, hoſtiaſque: poſt talia efferunt, circaque urbem
25 ſtatuunt. Omnibus exploratores inſpectis reverſi ſunt. Qui quum iſta renunciaſſent Cambyſi, continuo ira percitus adverſus Æthiopes exiit in expeditionem, neque rei frumentariæ apparatu indicto, neque ſecum ipſo ratione inita quod in extrema terrarum faceret expeditionem: ſed veluti veſanus, nec mentis compos, ſimulatque Ichthyophagos audiit, profectus eſt cum omni peditatu, Græcis qui aderant illi, manere juſſis. Ubi ad Thebas eſt ventum, delegit de exercitu quinquaginta circiter millia, quibus præcepit ut Ammonios diriperent, deinde oraculum Jovis incenderent: ipſe cum reliquis copiis adverſus Æthiopes contendit. Sed antequam itineris partem quintam confeciſſent, exercitum ejus protinus commeatus omnis quem ſecum habebat, defecerat: mox & jumenta ad veſcendum defecerunt. Quibus rebus cognitis Cambyſes ſi reſipuiſſet ac retroduxiſſet exercitum, poſt id quod prius admiſerat peccatum, vir ſapiens extitiſſet: nunc autem nihil penſi habens, aſſidue proceſſit ulterius. Milites, quamdiu quod de terra ſumerent habuerunt, herbis victitaverunt: at ubi ad ſabulum pervenere, ibi nonnulli diram rem perpetraverunt. nam ſortiti ex ſeipſis decimum quemque comederunt. Id audiens Cambyſes, veritus ſuorum mutuam depaſtionem, intermiſſa adverſus Æthiopes expeditione, retro rediit, Thebaſque pervenit, multis de exercitu amiſſis. Et quum è Thebis deſcendiſſet Memphin, Græcos miſſos fecit, ut illinc abnavigarent. Et expeditio
26 quidem adverſus Æthiopes ita ceſſit. Copiæ autem quæ adverſus Ammonios miſſæ erant, è Thebis moventes, itineris duces ſequebantur: ac viſæ ſunt uſque ad urbem Oaſin perveniſſe, quam incolunt Sämii ii, qui feruntur è tribu Æſchrionia eſſe, ſeptem dierum per arenas itinere diſtantem Thebis: quæ regio vocatur lingua Græca μακάρων νῆσος, *beatorum inſula*. in hunc locum dicitur perveniſſe exercitus. Deinceps quid de eo actum ſit, præter ipſos Ammonios & eos qui ab his

ὁδμὴν ἀδεμίλιω ἄχαριν παρεχόμενον, οὔτε ἄλλο ἀεικὲς οὐδέν· καὶ ἔχει πάντα φανερὰ ὁμοίως αὐτῷ τῷ νέκυϊ. ἐνιαυτὸν μὲν δὴ ἔχουσι τὴν ζημίην ἐν τοῖσι οἰκίοισι οἱ μάλιστα προσήκοντες, πάντων ἀπαρχόμενοι, καὶ θυσίας οἱ προσάγοντες. μετὰ δὲ ταῦτα ἐκκομισάντες, ἱζᾶσι [a] περὶ τὴν πόλιν. θεησάμενοι δὲ τὰ πάντα οἱ κατάσκοποι, ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω· ἀπαγγελάντων δὲ ταῦτα τάττων, αὐτίκα ὁ Καμβύσης ὀργὴν ποιησάμενος, ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας· ἔτε προσκυλίω ὅτι ἀδεμίλιον προφασίλας, οὔτε λόγον ἑωυτῷ δοὺς ὅτι ἐς τὰ ἔσχατα γῆς ἔμελλε στρατεύεσθαι. οἷα δὲ ἐμμανής τε ἐὼν [b] καὶ οὐ φρενήρης, ὡς ἤκουσε τοὺς Ἰχθυοφάγων, ἐστρατεύετο· Ἑλλήνων μὲν τοὺς παρεόντας αὐτοῦ τάξας ἐπιμένειν, τὸ δὲ πεζὸν πάντα ἅμα ἀγόμενος. ἐπεί τε δὲ στρατευόμενος ἐγένετο ἐν Θήβῃσι, ἀπέκρινε ἐκ τοῦ στρατοῦ ὡς πεντε μυριάδας· καὶ τούτοισι μὲν ἐπετέλεε Ἀμμωνίους ἐξανδραποδισαμένους, τὸ χρηστήριον τὸ ἐκ Διὸς ἐμπρῆσαι· αὐτὸς δὲ τὸν λοιπὸν ἀγῶνα στρατὸν, ἤιε ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. πρὶν δὲ τὴν ὁδοῦ τὸ πέμπτον μέρος διεληλυθέναι τὴν στρατιὴν, αὐτίκα πάντα αὐτοὺς τὰ εἶχον σιτίων ἐκόμενα, ἐπελελοίπεε· μετὰ δὲ τὰ σιτία, καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπέλιπε κατεσθιόμενα. εἰ μέν νυν μαθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε, καὶ ἀπῆγε ὀπίσω τὴν στρατὸν ἐπὶ τῇ ἀρχῆθεν γνωμένῃ ἁμαρτάδι, ἐὼν ἂν σοφὸς ἀνὴρ· νῦν δὲ οὐδένα λόγον ποιεύμενος, ἤιε αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω. οἱ δὲ στρατιῶται ἕως μέν τι εἶχον ἐκ τῆς γῆς λαμβάνειν, ποιηφαγέοντες διέζωον· ἐπεὶ δὲ ἐς τὴν ψάμμον ἀπίκοντο, δεινὸν ἔργον αὐτέων τινες ἐρεξάσαντο. ἐκ δεκάδος γὰρ ἕνα σφέων αὐτέων ἀποκληρώσαντες, κατέφαγον. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης, δείσας τὴν ἀλληλοφαγίην, ἀπεὶς τὸ ἐπ' Αἰθίοπας ἔλαυνον, ἐπίσω ἐπορεύετο, καὶ ἀπικνέεται ἐς Θήβας, πολλὰς ἀποβαλόμενος δὴ στρατιῆς. ἐκ Θηβέων δὲ καταβὰς [c] ἐς Μέμφιν, τοὺς Ἕλληνας ἀπῆκε ἀποπλέειν. ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας στόλος οὕτω ἔπεσε. Οἱ δὲ αὐτέων ἐπ' Ἀμμωνίους ἀποσταλέντες στρατεύεσθαι, ἐπεί τε ὁρμηθέντες ἐκ τῶν Θηβέων, ἐπορεύοντο ἔχοντες ἀγωγοὺς, ἀπικόμενοι μὲν φανεροί εἰσι ἐς Οἶαν πόλιν, τὴν ἔχουσι μὲν Σάμιοι τῆς Αἰσχριωνίης φυλῆς λεγόμενοι εἶναι· ἀπέχει δὲ ἐπὶ ἡμερέων ὁδὸν ἀπὸ Θηβέων διὰ ψάμμου. ὀνομάζεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος κατὰ Ἑλλήνων γλῶσσαν, Μακάρων νῆσος. ἐς μὲν δὴ τοῦτον τὸν χῶρον λέγεται ἀπικέσθαι τὸ στρατόν. τὸ ἐνθεῦτεν δέ, ὅτι μὴ αὐτοὶ Ἀμμώνιοι, καὶ οἱ τούτων ἀκούσαντες,

a ἱσᾶσι. b ἐμμανής τε ὤν. c ἐκ Θηβέων (ſic nunc edidêrunt, at mox bis Θηβαίων, pro quo id quod poſui, repperi in MS. longe quidem melius, & ter) δ ἱποροδόκους ἔχοντες ἀγωγούς. ε καταβὰς.

Arena obrutus exercitus prandens. Apis apparet, unde in festo Ægyptii ringente Cambyse & occidente proceres Memphi, & femur Apis, qui describitur, vulnerante.

σπλες, ἄλλοι ἐδένες ἐδὲν ἔχυζι εἰπεῖν περὶ αὐτέων. ὅτε γὰρ ἐς τὰς Ἀμμωνίυς ἀπίκοιτο, ὅτε ὀπίσω ἐνόσησαν. λέγεται δὲ καὶ πίδε ὑπ' αὐτέων Ἀμμωνίων· ἐπεὶ ἐκ τῆ Ὀάσι τῆτης ἰέναι διὰ τῆ ψάμμυ ὀπὶ σφέας, γνεόμαί τε αὐτὰς μεταξύ κυ μάλιςα αὐτέων τε καὶ τῆ Ὀάσι· ἀρέμεον αἰρεομένοισι αὐτέοισι ὑπιπνεῦσαι [a] νότον μέγαν τε καὶ ἐξαίσιον, φορέοντα δὲ θῖνας τῆ ψάμμυ καταχῶσαί σφεας, καὶ τρόπῳ τοιύτῳ ἀφανισθῆναι. Ἀμμώνιοι μὲν δὴ λέγυζι γενέσθαι περὶ τὸ στρατῆς τέτης. Ἀπιγμένυ δὲ Καμβύσεω ἐς Μέμφιν, ἐφάνη Αἰγυπτίοισι ὁ Ἆπις, τὸν Ἕλληνες Ἔπαφον καλέυζι. ὑπιφανέος δὲ τέτυ γενομένυ, αὐτίκα οἱ Αἰγύπτιοι εἵματα ἐφόρεον τὰ κάλλιςα, καὶ ἦσαν ἐν θαλίῃσι. ἰδὼν δὲ ταῦτα τὰς Αἰγυπτίυς ποιευμένους ὁ Καμβύσης, πάγχυ σφέας καταδόξας, ἐωυτῶ κακῶς πεπρηγμένος, χαρμόσυνα ταῦτα ποιέειν, σκαλέσε τὰς ὑπηςόπυς τῆ Μέμφι· ἀπικομένυς δὲ ἐς ὄψιν εἶρε ὅτι τοσέτερον μὲν ἑόντος αὐτῦ ἐν Μέμφι ἐπιθυν ποιῆσαν ἐδὲν Αἰγύπτιοι, τότε δὲ, ἐπεὶ αὐτὸς παρείη τῆ στρατῆς πολλῆς τινὸς ἀποδαλών. οἱ δὲ ἔφραζον ὡς σφι θεὸς εἴη [b] φανείς, διὰ χρόνυ πολλῶ εἰωθὼς ὑπιφαίνεσθαι· καὶ ὡς ἐπεὰν φαιῆ, τότε πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κεχαρηκότες ὀρτάζοιεν. ταῦτα ἀκύσας ὁ Καμβύσης, ἔφη ψεύδεσθαι σφέας, καὶ ὡς ψευδομένυς, θανάτῳ ἐζημίυ. Ἀποκτείνας δὲ τέτυς, δεύτερα τὰς ἱρέας ἐκάλεε ἐς ὄψιν. λεγόντων δὲ κατὰ τὰ αὐτὰ τῶν ἱρέων, ἀπλῆσθαι ἔφη αὐτὸν, εἰ θεός τις χθονίης ἀπιγμένος εἴη Αἰγυπτίοισι. τοσαῦτα δὲ εἰπὰς, ἐπέκλε ἐκέλευε τὸν Ἆπιν τὰς ἱρέας. οἱ μὲν δὴ μετῆσαν ἄγοντες. ὁ δὲ Ἆπις ἔτος ὁ Ἔπαφος, γίνεται μόσχος ἐκ βοὸς ἥτις ἐκέτι οἵη τε γίνεται ἐς γαςέρα ἄλλον βάλλεσθαι γόνον. Αἰγύπτιοι δὲ λέγυσι σέλας ἐπὶ τῶ βουῒ ἐκ τῆ οὐρανοῦ καταῤῥέειν, καὶ μιν ἐκ τέτυ τίκτειν τὸν Ἆπιν. ἔχει δὲ ὁ μόσχος ἔτος ὁ Ἆπις καλεόμενος σημήια τοιάδε· ἐὼν μέλας [c], ἐπὶ μὲν τῷ μετώπῳ λευκὸν τετράγωνον· ἐπὶ [d] δὲ τῆ νώτυ, αἰετὸν εἰκασμένον· ἐν δὲ τῆ οὐρῆ, τὰς τρίχας διπλᾶς, ἐπὶ δὲ τῆ γλώσσῃ, κάνθαρον. Ὡς δὲ ἤγαγον τὸν Ἆπιν οἱ ἱρέες, ὁ Καμβύσης, οἷα ἐὼν ὑπομαργότερος, ταρασσόμενος τὸ ἐγχειρίδιον, θέλων τύψαι τὸν γαςέρα τῦ Ἄπιος, πίπτει τὸν μηρόν. „γελάσας δὲ, εἶπε πρὸς τοὺς ἱρέας, Ὦ κακὴ „κεφαλαὶ, οὕτοι οἱ θεοὶ [e] γίνονται ἔναιμοί τε „καὶ σαρκώδεες, καὶ ἐπαίοντες σιδηρέων; ἄξιος „μὲν γε Αἰγυπτίων οὗτος γε ὁ θεός [f]. ἀτὰρ τοι ὑμεῖς

his audierunt, nulli alii habent quicquam de illis dicere. Nam neque ad Ammonios pervenerunt, neque retro reversi sunt. Ab ipsis autem Ammoniis etiam hoc fertur, quum illi ex urbe ista Oasi per arenam iter adversus ipsos facerent, jamque medio fere spatio inter Oasin & Ammonios pranderent, ingruisse magnum ac validum austrum, & ingestis arenæ cumulis eos obruisse, atque hunc in modum illos è conspectu sublatos. ita actum esse de hoc exercitu Ammonii memorant. Cambyse autem Memphin regresso, Apis, (quem Græci vocant Epaphon) apparuit. Ægyptii, quum Apis textitisset, vestimenta quampulcherrima ferebant, & celebrando festo operam dabant. Id tunc facientes Ægyptios Cambyses intuens, & omnino ratus illos ob res à se male gestas esse in his gaudiis; præpositos arcessit urbis Memphis; quos, ubi præsto fuerunt, interrogabat, quid ita, quum antea se apud Memphin agente nihil tale fecissent, tunc vero, posteaquam ipse rediisset parte copiarum amissa. Illi dicere, ipsis deum adesse conspicuum; longo autem temporis intervallo apparere solitum, & quum id fit, tunc omnes Ægyptios solennem celebrare lætitiam. Hæc ubi audiit Cambyses, mentiri eos respondit, ac tanquam mentientes morte mulctavit. His interemptis, mox jussit 28
sacerdotes in conspectum venire. quibus eadem referentibus, dixit, Siquis deus mansuetus ad Ægyptios veniret, fore ut se non lateret. Hæc loquutus jussit sacerdotes adducere Apin. illi ad eum ducendum perrexerunt. Est autem hic Apis, idemque Epaphus, è vacca juvencus genitus quæ nullam dum aliam potest admittere genituram: eamque Ægyptii ajunt fulgure ex cœlo tangi, & ictam parere ex eo Apin. Habet autem hic vitulus qui appellatur Apis, hæc signa: est bene niger, in fronte album figuræ quadratæ: in tergo effigiem aquilæ, in cauda duplices pilos, in lingua scarabeum. Posteaquam Apin sacerdotes duxere, 29
Cambyses veluti vecordior, educto gladiolo quum vellet ferire ventrem ejus, femur percussit, cachinnansque ad sacerdotes inquit, O capita nequam! hujuscemodi dii existunt, sanguine atque carne præditi, & ferrum sentientes? dignus nimirum Ægyptiis hic deus. vos certe me

a ἄεισον δὲ αἰρεομένοισι αὐτοῖσι ἐπιπνεῦσαι. b θεὸς παρείη. c μέγας. d τετράγωνον φορέει· ἐπὶ. e κεφαλαὶ, τοιοῦτοι θεοί. f οὗτος ὁ θεός.

Feritas Cambyſis in ſacra Ægyptia & ſacerdotes & Apin. Smerdis fortitudo, quem interficit. Soror uxor ejus. Judices Regii in Perſis.

me ludibrio habuiſſe non juvabit. Hæc loquutus imperavit iis quorum hoc munus erat, ut ſacerdotes quidem acriter flagris cæderent; ceteros autem Ægyptios ut quemque feſto deditum adipiſcerentur, occiderent. Ita feſtum ſane ſolutum eſt Ægyptiis, ſacerdotes mulcati: Apis ſauciatus femur, in templo jacens extabuit; quem è vulnere extinctum tumulavere ſacerdotes clam Cam-
30 byſe. Ob hoc ſcelus, (ut Ægyptii ajunt) continuo Cambyſes inſaniit: qui ne antea quidem compos mentis fuerat. Et primo quidem pravum impetum vertit in Smerdin, ex eiſdem parentibus fratrem, quem ex Ægypto remiſerat in Perſas, livore commotus, quod ille Perſarum ſolus arcum, quem Ichthyophagi ab Æthiope tulerant, ad duos fere digitos adduceret: quod nemo alius è Perſis poterat. Smerdi igitur in Perſidem profecto, hanc vidit in ſomnis Cambyſes viſionem: Nuncius quidam è Perſis veniens, ei nunciare eſt viſus, Smerdin in regio ſedentem ſolio cœlum contigiſſe vertice. Ob id Cambyſes ſibi metuens, ne ſe necato à fratre occuparetur imperium, ad illum interimendum mittit in Perſas Prexaſpem, ſibi ex Perſis virum fideliſſimum. Hic ubi Suſa aſcendit, Smerdin necandum curavit, ut quidam ajunt, quum eduxiſſet venatum: quidam, quum ad mare rubrum duxiſ-
31 ſet, demerſiſſe. Et hoc quidem initium malorum Cambyſis extitiſſe ferunt. Secundum autem perpetravit in ſorore, in Ægyptum eum ſequuta: quæ & uxor & ex eiſdem parentibus erat ſoror; quam hunc in modum duxerat. Antehac enim Perſæ nequaquam conſueverant ſorores in matrimonium accipere. Cambyſes, unius ſororum amore captus, cupiduſque deinde ducendi illam uxorem, quum rem inſolitam cogitaret efficere, arceſſit eos qui regii judices nominantur. Hos Cambyſes percontatur, num qua lex ſit quæ jubeat volentem cum ſorore contrahere matrimonium. Hi autem regii judices, probati è Perſis viri, ſuntque perpetui, donec moriantur; aut injuſtum aliquid in illis compertum fuerit. Iſti apud Perſas inter litigantes & legum patriarum ſunt interpretes, & ad eos omnia referuntur. Percunctanti igitur Cambyſi & juſte & caute illi reſpondebant, negantes ullam ſe invenire legem, quæ jubeat fratrem ducere

„ὑμεῖς γε ὦ χαίρονλες, γέλωλα ἐμὲ ϑήσεθε. ταῦτα εἴπας, ἐνετείλαλο τοῖσι ταῦτα πρήσσουσι, τοὺς μὲν ἱρέας ἀπομαστιγῶσαι, Αἰγυπτίων δὲ τὸν ἄλλων τὸν ἂν λάβωσι ἑορτάζονλα κτείνειν. ἑορτὴ μὲν δὴ διελέλυτο [a] Αἰγυπτίοισι· οἱ δὲ ἱρέες ἐδικαιεῶρο. ὁ δὲ Ἆπις πεπληγμένος τὸν μηρὸν, ἔφθινε ἐν τῷ ἱρῷ καλακείμενος. καὶ τὸν μὲν, τελϐυτήσανλα ὑπὸ τοῦ τρώματος, ἐϑαψαν οἱ ἱρέες λάϑρη Καμϐύσεω. Καμ-
ϐύσης δὲ, ὡς λέγουσι Αἰγύπτιοι, ἀρχὴ τοῦ τὸ ἀδίκημα αὐτίκα ἐμάνη, ἐὼν καὶ πρόϑερον φρενήρης. καὶ πρῶτα μὲν τοὺς κακῶν ἐξεργάσαλο τὸν ἀδελφεὸν Σμέρδιν, ἐόνλα παλρὸς καὶ μητρὸς τοῦ αὐτοῦ· τὸν ἀπέπεμψε ἐς Πέρσας φθόνῳ ἐξ Αἰγύπλου, ὅτι τὸ τόξον [b] μοῦνον Περσέων ὅσον τε δύο δακτύλους εἴρυσε, ὁ δὲ [c] ἀπὸ Αἰθιόπων ἤνεικαν οἱ Ἰχθυοφάγοι· τοὺς δὲ ἄλλων Περσέων οὐδεὶς οἷός τε ἐγένετο. ἀποιχομένου ὦν ἐς Πέρσας τοῦ Σμέρδιος, ὄψιν εἶδε ὁ Καμϐύσης ἐν τῷ ὕπνῳ τοιήνδε· ἐδόκεέ οἱ ἄγγελον ἐλθόνλα ἐκ Περσέων ἀγγέλλειν ὡς ἐν τῷ ϑρόνῳ τῷ βασιληίῳ ἱζόμενος Σμέρδις, τῇ κεφαλῇ τοῦ ἱρανοῦ ψαύσοι. ὡς δὲ ὦν ταῦτα, δείσας μὴ ἑωϋτοῦ μή μιν ἀποκτείνας ὁ ἀδελφεὸς ἄρξῃ, πέμπει Πρηξάσπεα ἐς Πέρσας (ὃς οἱ ἦν ἀνὴρ Περσέων πιστόλαλος) ἀποκλενέονλά μιν. ὁ δὲ, ἀναϐὰς ἐς Σῦσα, ἀπέκλεινε Σμέρδιν. οἱ μὲν λέγουσι, ἐπ' ἄγρης ἐξαγαγόνλα· οἱ δὲ, ἐς τὴν Ἐρυθρὴν ϑάλασσαν προαγαγόνλα καλαπον-τῶσαι. Πρῶτον μὲν δὴ λέγουσι Καμϐύσῃ τῶν κακῶν ἄρξαι τόνδε. Δεύτερα δὲ, ἐξεργάσαλο τὴν ἀδελφεὴν, ὀπαδομένην οἱ ἐς Αἴγυπλον, τῇ καὶ συνοίκεε, καὶ ἦν οἱ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφεή. ἔγημε δὲ αὐτὴν ὧδε· ἐϑαμῶς γὰρ ἐώϑεσαν πρότερον τῆσι ἀδελφῇσι συνοικέειν οἱ Πέρσαι. ἠράσθη μιῆς τῶν ἀδελφεῶν Καμϐύσης· καὶ ἔπειτα ϐουλόμενος αὐτὴν γῆμαι, ὅτι οὐκ ἐώϑοτα ἐπινόεε ποιήσειν, εἶρε τοὺς καλέσας τοὺς ϐασιληίους δικαστὰς, εἰπὼν ἐπὶ κελεύων νόμος τὸν ϐουλόμενον ἀδελφεὴν συνοικέειν. οἱ δὲ ϐασιλήιοι δικασταὶ, κεκριμένοι ἄνδρες γίνονται Περσέων, ἐς ὃ ἀποθνήσκωσι, ἢ σφι παράϐρεϑῇ [d] τι ἄδικον μέχρι τούτων. ἔτι δὲ τοῖσι δίκας δικάζουσι καὶ ἐξηγηταὶ τῶν πατρίων ϑεσμῶν γίνονται, καὶ πάντα ἐς τούτους ἀνακέεται. εἰρομένου ὦν τοῦ Καμϐύσεω, ὑπεκρίνοντο [e] αὐτῷ ἔτοι καὶ δίκαια καὶ ἀσφαλέα· φάμενοι, νόμον οὐδένα εὑρίσκειν ὃς κελεύει ἀδελφῇ συνοικέειν

ἀδελ-

Y 2

a μὴ διελέλυϑο. b ὅτι τόξον. c εἶρυσε, τὸ ἀπό. d ἢν σφι μὴ παράϐρεϑῇ. e ὑπεκρίνατο.

Prudentia eorum circa Cambyſen, ut ſororem ducat contra morem, cui ſecundam addit in Ægypto occiſam. Morbus major in Cambyſe.

ἀδελφεόν· ἄλλον μέν τοι ἐξεύρηκέναι νόμον, τῷ βασιλεύοντι Περσέων ἐξεῖναι ποιέειν τὰ ἂν βουλῇ. οὕτω οὔτε τὸν νόμον ἔλυσαν, δείσαντες Καμβύσεα· ἵνατε μὴ αὐτοὶ ἀπολέωνται τὸν νόμον ὠθεόμενοι, παρεξεῦρον ἄλλον νόμιον σύμμαχον τῷ θέλοντι γαμέειν ἀδελφεάς. τότε μὲν δὴ ὁ Καμβύσης ἔσχε τὴν ἠρωμένην. μετὰ μέν τοι οὐ πολλὸν χρόνον ἔσχε ἄλλην ἀδελφεήν. τουτέων δὴ τὴν νεωτέρην ἀποπεμπομένην οἱ ἐπ' Αἴγυπτον κτείνει. Ἀμφὶ δὲ τῷ θανάτῳ αὐτῆς δίξος (ὥσπερ περὶ Σμέρδιος) ἀφέρεται λόγος. Ἕλληνες μὲν λέγουσι [a] Καμβύσεα συμβαλέειν σκύμνον λεοντος σκύλακι κυνός· θεωρέειν δὲ τὸν γυναῖκα ταύτην. νικωμένου δὲ σκύλακος, ἀδελφεὸν αὐτοῦ ἄλλον σκύλακα, ἀπορρήξαντα τὸν δεσμόν, ὡρμῆσθαι ἐπ' ἀμφοτέρους· δύο δὲ γενομένους ἔτω δὴ τοὺς σκύλακας ἐπικρατῆσαι δὲ σκύμνου. καὶ τὸν μὲν Καμβύσεα ἡσθέντα θεώμενον· τὴν δὲ παρημένην δακρύειν. Καμβύσεα δὲ μαθόντα τοῦτο, ἐπείρεσθαι διότι δακρύοι· τὴν δὲ εἰπεῖν, ὡς ἰδοῦσα τὸν σκύλακα τῷ ἀδελφεῷ τιμωρήσαντα, δακρύσαι, μνησθεῖσά τε Σμέρδιος, καὶ μαθοῦσα ὡς κείνῳ οὐκ εἴη ὁ τιμωρήσων. Ἕλληνες μὲν δὴ διὰ τοῦτο τὸ ἔπος φασὶ αὐτὴν ἀπολέσθαι ὑπὸ Καμβύσεω. Αἰγύπτιοι δὲ, ὡς τραπέζῃ ἐνακαθημένων, λαβοῦσαν θρίδακα τὴν γυναῖκα εἰπεῖν [b]· καὶ ἐπειρέσθαι τὸν ἄνδρα, κότερον [c] εὐειθαλέστερη ἡ θρίδαξ, ἢ δασεῖα, εἴη καλλίων [d]. καὶ τὸν φάναι, „δασεῖα· τὸν δ' εἰπεῖν, Ταύτῃ μέν τοι κου„κε [e] σὺ τὸν θρίδακα ἐμιμήσαο, τὸν Κύρου οἶ„κον ἀποψιλώσας. τὸν δὲ θυμωθέντα, ἐμπη„δῆσαι αὐτῇ ἐγκύῃ ἐν γαστρί, καί μιν σκιρτώ„σαν ἀποθανεῖν. Ταῦτα μὲν ἐς τὰς οἰκηίας ὁ Καμβύσης ἐξεμάνη, εἴτε δὲ διὰ τὸν Ἄπιν, εἴτε καὶ ἄλλως, οἷα πολλὰ ἐώθεε [f] ἀνθρώπους κακὰ καταλαμβάνειν. καὶ γάρ τινα ὁκ ὑγιεῖς νοῦσον μεγάλην λέγεται ἔχειν ὁ Καμβύσης, τὸν ἱρὸν ὑπό τινες. ἄν νεύ τι ἀσκιὲς ἔδεν ἑωυτοῦ, ἢ σώματος νοῦσον μεγάλην νοσέοντος, μηδὲ τὰς φρένας ὑγιαίνειν. Τάδε δὴ ἐς τὰς ἄλλας Πέρσας ἐξεμάνη. (λέγεται γὰρ εἰπεῖν αὐτὸν πρὸς Πρηξάσπεα, τὸν ἐτίμα τε μάλιστα, καί οἱ τὰς ἀγγελίας ἐφόρεε ἔτος. τοῦτόν τε ὁ παῖς οἰνοχόος ἑωυτοῦ τὸν Καμβύσεω· τιμὴ δὲ καὶ αὕτη [g] ἀρχαίη. „εἰπεῖν δὲ λέγεται τάδε, Πρηξάσπες, κοῖόν με „τινα νομίζουσι Πέρσαι εἶναι ἀνδρα; τινάς τε „λόγους περὶ ἐμέο ποιεῦνται; τὸν δὲ εἰπεῖν, Ὦ „δέσποτα, τὰ μὲν ἄλλα πάντα μεγάλως ἐπαι-

νέσαι,

re ſororem: tamen inveniſſe aliam legem, qua liceat regi Perſarum facere quicquid libeat. Ita neque legem ſolverunt metu Cambyſis: & ne legem tuentes ipſi perirent, aliam adinvenerunt adjutricem ejus qui ſorores in matrimonium ducere vellet. Tunc itaque Cambyſes eam quam amabat accepit uxorem, & poſt non multum temporis habuit alteram. Harum juniorem quæ ipſum in Ægyptum comitata eſt, interemit. Cujus mors, quem- 32
admodum illa Smerdis, anceps refertur. Græci ſiquidem ajunt, dum Cambyſes duos catulos, alterum leonis, alterum canis, committit, hanc interfuiſſe ſpectaculo: & quum caninus catulus ſuperaretur, alterum catulum hujus fratrem abrupto loro ſuperveniſſe; & quum duo eſſent, ita ſuperiores catulos leuncelo extitiſſe. Et Cambyſe, dum id cernit, capiente voluptatem, hanc ei aſſidentem illacrymaſſe. Ea re animadverſa, Cambyſem interrogaſſe quidnam lacrymaretur: & mulierem dixiſſe, ſe viſo catulo ſuppetias fratri ferente, ideo flere quod ſubierit memoria Smerdis, cujus ſciret neminem fore ultorem. Ob hoc dictum Græci illam à Cambyſe fuiſſe interemptam memorant: Ægyptii vero ob id quod quum ad menſam diſcumberetur, mulier lactucam ſumpſit, ejuſque decerptis foliis, virum interrogavit utrum diſcerpta lactuca an denſa pulchrior foret: quum hic reſpondiſſet, denſa; Hanc, inquit, lactucam aliquando imitatus es, qui Cyri domum denudaſti. Ibi Cambyſem indignatione percitum, inſiluiſſe calcibus in prægnantem, eamque abortu edito deceſſiſſe. Ita Cambyſes in domeſticis 33
inſaniit, ſive id propter Apin, ſive aliunde, qualia multa humanis mala contingere ſolent. Etenim fertur Cambyſes ab ipſis natalibus grandi quodam laboraſſe morbo, quem quidam ſacrum nominant: ut haud ab fide fuerit, quum corpus magna infirmitate correptum eſſet, ejus nec mentem ſanam fuiſſe. (At in alios quo- 34
que Perſas hæc inſanivit; narratur enim dixiſſe Prexaſpi, quem præcipuo honore proſequebatur, & qui ad eum nuncios perferebat: & cujus filius pincerna Cambyſis erat, qui honos & ipſe non parvus eſt. Fertur autem dixiſſe illa; ô Prexaſpes, Quemnam virum Perſæ me eſſe cenſent? aut qualem de me ſermonem habent? Et iſte reſpondiſſe, o Domine, cetera quidem

a μὲν γὰρ λέγουσι. b εἰπεῖν. c κότερα. d εὐμεγέθης. e κου τὸν μὲν δὴ κου. f ἔωθε. g τιμὴ ζωῦτη.

dem omnia in te magnis laudibus ferunt; sed nimis te vino deditum ajunt esse. Hæc ille de Persis dicebat. Quibus ille indignatus, Siccine, respondit, me ajunt vino deditum desipere, nec mentis esse compotem? ergo in eo quod prius dixerunt, non veri fuere. Nam Persas consiliarios suos, in quibus & Crœsum, antea interrogarat Cambyses, qualis ipse videretur esse vir ad patrem Cyrum consummandum. Et illi responderant, eum patre esse præstantiorem; qui & omnia illius haberet, & Ægypti ac maris accessionem adjecisset. Hæc quidem Persæ dicebant. Sed Crœsus qui aderat, displicente ei quæ dicebatur sententia, ad Cambysem inquit, Mihi tu quidem, Cyro genite, non videris adæquandus esse patri: nondum enim tibi est filius qualem ille te reliquit. Hoc Cambyses delectatus, Crœsi sententiam approbavit.
35 Quorum nunc reminiscens, ad Prexaspem iratus inquit; Intellige nunc ipse, nunquid Persæ vera dicant, an hæc dicentes ipsi desipiant. Nam si filii tui qui in anteforibus stat, medium cor non frustrato ictu percussero, constabit nihil Persas dicere: sin aberravero, constabit Persas vera loqui, & me esse male sanum. Hoc loquutus, intendit arcum, puerumque percussit: atque eum collapsum jussit discindi, & inspici ictum. quumque in corde sagitta esset inventa, ob id lætabundus atque cachinnans, ad patrem pueri inquit; Prexaspes, facta est tibi fides non me insanire, sed Persas delirare. Verum nunc mihi dicito, quemnam ex omnibus hominibus jam noris ita ad destinatum emittere sagittas. Prexaspes hominem advertens esse vesanum, & de se timens, Here, inquit, ego ne deum quidem arbitror tam probe sagittare. Et tunc quidem hoc perpetravit. Altero die, duodecim Persarum primores similiter ob nullum dignum crimen necavit,
36 vivos in caput defodiens. Hæc eum facientem Crœsus Lydus censuit his verbis admonendum, o Rex, cuncta noli ætati atque iræ indulgere: sed cohibe & compesce teipsum. Conducit tibi te providum esse: & sapientis est prospicere: tu vero viros interficis tuos populares ob nullam dignam caussam, interficis pueros: qualia si multa facies, considera ne abs te deficiant Persæ. Enimvero pater tuus

„ νέεσι, τῇ δὲ φιλοινίῃ [a] σε φασὶ πλέονως
„ πεφοσκέεσθαι. τὸν μὲν δὴ λέγειν ταῦτα περὶ Περ-
„ σέων· τὸν δὲ θυμωθέντα, τοιάδε [b] ἀμείβε-
„ σθαι, Νῦν ἄρα με φασὶ οἴνῳ πεφοσκέμενον
„ παραφρονέειν, καὶ οὐκ εἶναι νοήμονα. ἀλλ'
„ ἄρα σφέων οἱ πρότεροι λόγοι ἦσαν ἀληθέες.
πότερον γὰρ δὴ ἄρα Περσέων εἰ σωφρόνων ἐόντων,
καὶ κρίσιν, εἴρεσι Καμβύσεα κωφόν τινα δοκέοι [c]
ἀνὴρ εἶναι πρὸς τὸν πατέρα τελέσαι Κῦρον· οἱ δὲ
ἀμείνονα ὡς εἴη ἀμεινόνων ἢ παρέος· τά τε γὰρ
ἐκείνου πάντα ἔχειν αὐτὸν, καὶ προσεκτῆσθαι
Αἴγυπτόν τε καὶ τὴν θάλασσαν. Πέρσαι μὲν ταῦ-
τα ἔλεγον. Κροῖσος δὲ παρεών τε καὶ οὐκ ἀρε-
σκόμενος τῇ κρίσι, εἶπε πρὸς τὸν Καμβύσεα
„ τάδε, Ἐμοὶ μέν νυν, ὦ παῖ Κύρου, ὀ δοκέεις ὄ-
„ μοιος εἶναι τῷ πατρί. ὀ γάρ κω τοι ἐστὶ ἧος
„ οἷον σε ἐκεῖνος κατελίπετο. ἤδη τε ταῦτα
ὁ [d] Καμβύσης, καὶ ἐπαίνεε τὴν Κροίσου κρίσιν.
Τούτων δὴ ὦν ὑπομνησθέντα, ὀργῇ λέγειν πρὸς
„ τὸν Πρηξάσπεα, Σὺ νῦν μάθε εἰ λέγουσι Πέρ-
„ σαι ἀληθέα, εἴτε αὐτοὶ λέγοντες ταῦτα παρα-
„ φρονέουσι. εἰ μὲν γὰρ ἐκ παιδὸς ἐὼν σὸς τόδε ἐσεῦ-
„ τοι ἐν τοῖσι πρόθυροισι βαλὼν τύχοιμι μέ-
„ σης τῆς καρδίης, Πέρσαι φανέονται λέγοντες
„ ἐόντα· εἰ δὲ ἁμάρτω, φάναι τε Πέρσας λέ-
„ γειν ἀληθέα, καί με μὴ σωφρονέειν. ταῦτα
δὲ εἰπὼν τα, καὶ ἁρπασθεὶς τὸ τόξον, βαλέειν
τὸν παῖδα· πεσόντος δὲ τοῦ παιδὸς, ἀναρήξειν
αὐτὸν κελεύειν, καὶ σκέψασθαι τὸ βλῆμα. ὡς
δὲ ἐν τῇ καρδίῃ εὑρεθῆναι ἐνεόντα τὸν ἰὸν, εἰπεῖν
πρὸς τὸν πατέρα τοῦ παιδὸς, γελάσαντα, καὶ πε-
„ ριχαρέα γινόμενον, Πρήξασπες, ὡς μὲν ἔγω-
„ γε ὁ μάντιος, Πέρσαι τε παραφρονέουσι, δῆλά
„ τοι γέγονε. νῦν δέ μοι εἰπὲ τίνα εἶδες ἤδη πάντων
„ ἀνθρώπων ἅτις ὀφθαλμοῦ τοξεύοντα. Πρηξάσπεα δὲ ὁρέοντα ἄνδρα ἐ φρενήρεα, τῷ οἱ ἐωυτῷ
„ δαιμόνιον εἰπεῖν, Δέσποτα, ὀδὸν ἂν αὐτὸν ἔγω-
„ γε δοκέω τὸν θεὸν ἅτις ἂν καλῶς βαλέειν· τότε
„ μὲν ταῦτα ἐξεργάσατο. ἑτέρωθι δὲ Περσέων ὁμοί-
ως τοῖσι πρώτοισι δυώδεκα ἐπ' ὑδεμιῇ αἰτίῃ ἀξιό-
χρεῳ ἑλών, ζώοντας ὀρύσσει κεφαλῇ κατωρύχε.
Τοῦτο δέ μιν ποιεῦντα ἐδικαίωσε Κροῖσος ὁ Λυδὸς
„ νουθετῆσαι τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι, Ὦ βασιλεῦ, μὴ
„ πάντα ἡλικίῃ θυμῷ ὀπίζεο· ἀλλ' ἴσχε σεωυτὸν, ἀγαθὸν τε [e] προνόου εἶναι.
„ σοφὸν δὲ ἡ προμηθείη. σὺ δὲ κτείνεις μὲν ἄνδρας
„ σεωυτοῦ πολίτας [f] ἐπ' ὑδεμιῇ αἰτίῃ ἀξιόχρεῳ ἐ-
„ λών, κλείνεις δὲ παῖδας. ἢν δὲ πολλὰ τοιαῦτα ποι-
„ ῇς, ὄρα κως μή σοι ἀποστήσωνται Πέρσαι. ἐμοὶ δὲ

a φιλοινικίῃ. b τοιῇδε. c δοκέει. d ταῦτα ἀκούσας ὁ. e ἀγαθῶν τε. f πολίτας.

Ejus offensa erga Crœsum bene monentem, & insania adversus cadavera & sacra & simulacra.

„δὲ πατὴρ σὸς Κῦρος ἐνετέλλετο πολλὰ, κελεύων
„σε νουθετέειν, καὶ ὑποτίθεσθαι ὅ, τι ἂν εὑρίσκω
ἀγαθόν. ὁ μὲν δὴ εὔνοιαν φαίνων σωεβούλευέ οἱ
„ταῦτα· ὁ δὲ ἀμείβετο τοῖσδε, Σὺ δέ μοι τολμᾷς
„συμβουλεύειν, ὃς χρηστῶς μὲν τῷ σεωυτοῦ πατρὶ-
„δα ἐπιτροπεύσας, εὖ ἢ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ σωε-
„βούλευσας, κελεύων αὐτὸν Ἀράξεω [a] ποταμὸν
„διαβάντα, ἰέναι ἐπὶ Μασσαγέτας, βουλομένων
„ἐκείνων διαβαίνειν ἐς τὴν ἡμετέρην; καὶ ὅτι μὲν
„σεωυτὸν ὤλεσας, τῆς σεωυτοῦ πατρίδος καὶ κακῶς
„ποιήσας, ὅτι ἢ ὤλεσας Κῦρον, πειθόμενόν σοι.
„ἀλλ' ὅτι χαίρων [b]. ἐπεί τοι ἐκ πάλαι ἐς σε τοι-
„φάσιός τε ἐδεόμην ἐπιλαβέσθαι. ταῦτα ἢ [c] εἰπὰς,
ἐλάμβανε τὸ τόξον ὡς κατατοξεύσων αὐτόν.
Κροῖσος ἢ ἀναδραμὼν ἔφευγε ἔξω. ὁ δὲ, ἐπεί τε
τοξεῦσαι οὐκ εἶχε, ἐνετείλατο τοῖσι θεράπουσι λα-
βόντας μιν ἀποκτεῖναι. οἱ δὲ θεράποντες, ὑπισάμενοι
τὸ τρόπον αὐτοῦ, κατακρύπτουσι τὸν Κροῖσον· ὑπὸ
τῷδε τῷ λόγῳ, ὥστε εἰ μὲν μεταμελήσοι τῷ Καμβύσῃ, καὶ ἐπιζητῇ [d] τὸν Κροῖσον, οἱ δὲ, ἐκφήναντες αὐ-
τὸν, δῶρα λάμψοιεν ζωάγρια Κροίσου· ἢν δὲ μὴ [e]
μεταμελῇ, μηδὲ ποθῇ μιν, τότε καταχρῆσθαι.
ἐπόθησέ τε δὴ ὁ Καμβύσης τὸν Κροῖσον οὐ πολλῷ με-
τέπειτα χρόνῳ ὕστερον, καὶ οἱ θεράποντες μαθόντες τοῦ-
το, ἐπηγγέλλοντο αὐτῷ ὡς ζωὸς εἴη. Καμβύσης δὲ
Κροίσῳ μὲν συνήδεσθαι ἔφη ζωὸν, ἐκείνους μέν
τοι τοὺς ζωποιήσαντας οὐ καταπροίξεσθαι, ἀλλ' ἀ-
ποκτενέειν· καὶ ἐποίησε ταῦτα. Οὕτω μὲν δὴ τοιαῦτα
πολλὰ ἐς Πέρσας τε καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐξεμάνη,
μένων ἐν Μέμφι· καὶ δὴ καὶ τὰς παλαιὰς ἀνοί-
γων, καὶ σκεπτόμενος τοὺς νεκρούς. ὡς δὲ δὴ καὶ ἐς
τὸ Ἡφαίστου ἱρὸν [f] ἦλθε, καὶ πολλὰ τῷ ἀγάλματι κα-
τεγέλασε· ἔστι γὰρ τοῦ Ἡφαίστου τῷ ἀγάλματι τοῖσι Φοινι-
κηίοισι Παταϊκοῖσι ἐμφερέστατον, τοὺς οἱ Φοίνικες ἐν
τῇσι πρῴρῃσι τῶν τριήρεων περιάγουσι. ὃς δὲ τούτους μὴ
ὁρᾷ, ὧδε [g] σημαίνω· πυγμαίου ἀνδρὸς μίμη-
σίς ἐστι. ἐσῆλθε δὲ καὶ ἐς τὸν Καβείρων τὸ ἱρὸν, ἐς
τὸ ἀθεμιτόν ἐστι εἰσιέναι ἄλλον γε ἢ τὸν ἱρέα. ταῦ-
τα δὲ τὰ ἀγάλματα καὶ ἐνέπρησε, πολλὰ κατασκώ-
ψας. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὅμοια τοῦ [h] Ἡφαίστου. τού-
τους δέ σφεας παῖδας λέγουσι εἶναι. Παντάχῃ
ὦν μοι δῆλά ἐστι ὅτι ἐμάνη μεγάλως ὁ Καμβύ-
σης· οὐ γὰρ ἂν ἱροῖσί τε καὶ νομαίοισι ἐπεχείρησε καταγελᾶν. εἰ γάρ τις πρόθοιτο [i] πᾶσι
ἀνθρώποισι ἐκλέξασθαι κελεύων νόμους τοὺς
καλλίστους ἐκ τῶν πάντων νόμων, διασκεψάμενοι ἂν ἑλόιατο ἕκαστοι τοὺς ἑωυτῶν· οὕτω
νομίζουσι πολὺ τι καλλίστους τοὺς ἑωυτῶν· νό-
μους ἕκαστοι εἶναι. οὐκῶν οἰκὸς ἐστι [k] ἄλλο γε ἢ μα-

tuus Cyrus, etiam atque etiam mandans, mihi præcepit, ut te commonefacerem, subjiciendo quicquid boni comperirem. Hoc illi Crœsus benevolentiam præ se ferens consulebat. Ad quem Cambyses respondens, Etiam mihi tu, inquit, dare consilium audes, tanquam bene aut tuam ipsius patriam administraris, aut patri meo consulueris, jubens eum trajecto flumine Araxe tendere adversus Massagetas, quum illi vellent transire in terram nostram? Imo & teipsum male præsidentem patriæ tuæ, & Cyrum tibi credentem perdidisti. sed ob id nequaquam gaudens; quia olim jam debebam captare in te occasionem. Cum hoc dicto arcum corripiebat velut eum confixurus. at Crœsus cursu se foras proripuit. Hic ubi non poterat sagittare, mandat ministris ut illum comprehensum interimant. Ministri, qui mores ejus nossent, Crœsum abdiderunt: hac ratione, ut si Cambyses facti pœnitens requireret Crœsum, eo producto donis afficerentur quod illum servassent: si non pœniteret, nec desideraret, tunc hominem interficerent. Nec ita multo post quum Cambyses desideraret Crœsum, ministri hoc animadvertentes, enunciant ei hominem superesse. Cambyses se quidem inquit Crœso superstiti adgaudere, sed iis qui illum servassent, veniam non daturum, sed mortem allaturum: prout & fecit. Multa hujusmodi tam in Persas quam in 37
socios, Cambyses insanivit, Memphi desidens, & vetusta recludens sepulcra, mortuosque inspiciens. Ut vero etiam templum Vulcani adiit, multo derisu simulacrum illius quoque cavillatus est. siquidem statua Vulcani simillima est Pataicis Phœniciis, quos in triremium proris Phœnices circumferunt: quos qui non vidit, hîc indico, esse illos Pygmæi viri imagine. In templum quoque Cabirorum, inaccessum alteri quam sacerdoti, ingressus est: & quæ illic erant simulacra, multis in ea jocatus verbis, concremavit. Sunt autem & hæc Vulcani similia, hujus autem illos ajunt esse filios. Undique igitur mihi clarum 38
esse videtur Cambysem vehementer insaniisse; non enim tentassset templa ac ritus habere ludibrio. Nam siquis universis hominibus præbeat facultatem optimas ex omnibus leges eligendi, profecto cunctas singuli rimati, suas eligerent. Ita existimant quique longe pulcherrimas esse suas leges. Non igitur credibile est

alium

a Ἀράξια. b ἤτοι χαίρων. c Hæ tres voces ἐπιλαβέσθαι. ταῦτα ἢ absunt a MS. d ἐπιζητέῃ. e καὶ μὴ δὴ μὴ.
f ἐς ἢ δὴ καὶ Ἡφαίστου τὸ ἱρόν. g ὀπώπιε, ἐγὼ δέ οἱ σημανέω. h ὅμοια τοῖσι ἢ. i MS. habet προθοίη. k οἰκός ἐστι.

Genti cuique placent avitæ consuetudines. Polycrates tyrannus Sami, infestus vicinis & nimium felix, ut vinceret Lesbios & hospes atque amicus fieret Amasi.

alium virum quam dementem, talia ludibrio habere. At ita de suis omnes homines legibus sentire, licet cum multis aliis conjecturis colligere, tum etiam hac: Darius accitos qui in sua ditione erant Græcos percontatus est, quanta pecunia vellent defunctis parentibus vesci: illis negantibus ulla se pecunia hoc esse facturos, Darius dehinc Græcis præsentibus, & quæ dicebantur per interpretem discentibus, vocatos ad se eos Indos qui Callatiæ nominati vescuntur parentibus, rogavit, quantum accipere pecuniarum vellent ut patres defunctos igne comburerent. Indi vehementer reclamantes, meliora illum ominari jubebant. Atque ita moribus comparatum est: rectèque mihi videtur Pindarus in carmine fecisse ut diceret Legem omnium esse
39 regem. CETERUM dum Cambyses in Ægypto bella gerit, Lacedæmonii quoque intulere bellum Samo & Polycrati Æacis filio, qui Samum vi occupatam habebat, & urbem inter initia trifariam partitus erat cum fratribus, Pantagnoto & Syloſonte: quorum deinde altero necato, altero qui erat junior, Syloſonte ejecto, totam obtinebat Samon, & amicitiæ inito fœdere hospitii cum Amasi rege Ægypti, mittens munera, vicissimque ab eo accipiens: brevique statim tempore res ejus adeo processerunt, ut per Ioniam ceteramque Græciam celebrarentur. Quocunque enim bellare intenderet, cuncta ei prospere cedebant, quum haberet centum naves quinquaginta remorum, mille sagittarios, invadens omnes sine ullo cujusquam discrimine: quod diceret se magis gratificaturum amico, si ei quæ abstulisset redderet, quam si nihil omnino auferret. Multas itaque hic insulas, multa etiam in continente oppida capiebat. Sic etiam Lesbios cum omnibus copiis opem Milesiis ferentes navali prœlio vicit cepitque, qui omnem fossam mœnia Sami
40 ambientem vincti foderunt. Atque res Polycratis tantopere secundas esse non latuit Amasin, cui hoc curæ erat. Sed quum assidue forent multo secundiores, Amasis libellum Samum misit in hæc verba scriptum, AMASIS POLYCRATI ITA INQUIT, Mihi quidem, feliciter agi cum viro amico & hospite, au-

μενόμενον ἄνδρα γέλωτα τοιαῦτα [a] τίθεσθαι. ὡς ὦν ἄτω νενομίκασι τὰ περὶ τοὺς νόμους πάντες ἄνθρωποι, πολλοῖσί τε καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοισι πάρεστι καθωμώσασθαι, ἐν οἷσι δὴ καὶ τῷδε· Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ ἑωυτοῦ ἀρχῆς καλέσας Ἑλλήνων τοὺς παρεόντας, εἴρετο ἐπὶ κόσῳ [b] ἂν χρήματι βούλοιατο τοὺς πατέρας ἀποθνήσκοντας καταφαγεῖν· οἱ δὲ ἐπ' οὐδενὶ ἔφασαν ἔρδειν ἂν τοῦτο. Δαρεῖος δὲ μετὰ ταῦτα καλέσας Ἰνδῶν τοὺς καλεομένους Καλλατίας, οἳ τοὺς γονέας κατεσθίουσι, εἴρετο, παρεόντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ δι' ἑρμηνέος μανθανόντων τὰ λεγόμενα, ἐπὶ τίνι χρήματι δεξαίατ' ἂν τελευτήσαντας τοὺς πατέρας κατακαίειν πυρί· οἱ δὲ, ἀμβώσαντες μέγα, εὐφημεῖν μιν ἐκέλευον. ἔτω νυν [c] ταῦτα νενόμισται· καὶ ὀρθῶς μοι δοκέει Πίνδαρος ποιῆσαι, νόμον πάντων βασιλέα φήσας εἶναι. Καμβύσεω δὲ ἐπ' Αἴγυπτον στρατευομένου, ἐποιήσαντο καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατηίην ἐπὶ Σάμον τε καὶ Πολυκράτεα τὸν Αἰάκεος, ὃς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς. καὶ τὰ μὲν πρῶτα τριχῆ δασάμενος τὴν πόλιν, τοῖσι ἀδελφεοῖσι Πανταγνώτῳ καὶ Συλοσῶντι ἔνεμε· μετὰ δὲ, τὸν μὲν αὐτέων ἀποκτείνας, τὸν δὲ νεώτερον Συλοσῶντα ἐξελάσας, ἔσχε πᾶσαν τὴν Σάμον. ἔχων δὲ, ξεινηίῃ Ἀμάσι τῷ Αἰγύπτου βασιλέι φιλίῃ συνεθήκατο [d], πέμπων τε δῶρα, καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ' ἐκείνου. ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα ἡ Πολυκράτεος τὰ πρήγματα αὔξετο, καὶ ἦν βεβωμένα ἀνά τε τὴν Ἰωνίην, καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκῃ γὰρ ἰθύσειε στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἐχώρεε εὐτυχέως. ἐκέκτητο [e] δὲ πεντηκοντέρους τε ἑκατὸν, καὶ χιλίους τοξότας. ἔφερε δὲ καὶ ἦγε πάντας, διαφερόντως ἀδέκα. τῷ γὰρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον ἀποδιδοὺς τὰ ἑλάβε, ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαβών. συχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων εἵρηκε, πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἠπείρου ἄστεα. ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους πανστρατιῇ βοηθέοντας Μιλησίοισι, ναυμαχίῃ κρατήσας εἷλε, οἳ τὴν τάφρον σφέων τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι ὤρυξαν. Καὶ κως τὸν Ἄμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυκράτης οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλά οἱ τῆς ἐπιμελές. πολλῷ δὲ ἔτι πλειοῦς [f] οἱ εὐτυχίης γινομένης, γράψας ἐς βιβλίον τάδε, ἐπέστειλε ἐς Σάμον· ΑΜΑΣΙΣ ΠΟΛΥΚΡΑΤΕΙ ΩΔΕ ΛΕΓΕΙ. Ἡδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα.

a γελᾶν τὰ τοιαῦτα. b πόσῳ. c ἔτω μὲν νυν. d ἢ ξεινίῃ Ἀμάσι τῷ Αἰγυπτίων βασιλέι συνεθήκατο. e ἔκτητο. f πολλῷ δέ τοι πλείους.

Amasi ſuſpecta continua proſperitas. ad ejus conſilium dat Polycrati.

„συγε· ἐμοὶ γὰρ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ „ἀρέσκουσι, τὸ θεῖον ὑπισαμένῳ ὡς ἔστι φθο- „νερόν. καί κως βέλομαι καὶ αὐτὸς καὶ τῶ „ἂν κήδωμαι, τὸ μέν τι εὐτυχέειν τῶν πρηγ- „μάτων, τὸ δὲ σφαλλαίειν· καὶ ὕτω διε- „φέρειν τὸν αἰῶνα, ἐναλλὰξ πρήσσων, ἢ „εὐτυχέων τὰ πάντα. ἐδένα γάρ κω λόγῳ „οἶδα ἀκούσας, ὅστις ἐπὶ πλέω ἐὼν κακῶς ἐπε- „λεύτησε πρόρριζος, εὐτυχέων τὰ πάντα. „σὺ νῦν [b] ἐμοὶ πειθόμενος, πίησον πρὸς τὰς „εὐτυχίας τοιάδε· φροντίσας τὸ ἂν εὕρῃς [c] „ἐόν τοι πολείσῃ ἄξιον, καὶ ἐπ' ᾧ σὺ ἀπο- „λομένῳ μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦ- „το ἀποβαλὲ ὕτω, ὅκως μηκέτι ἥξῃ ἐς ἀν- „θρώπους. ἢν τε μὴ ἐναλλὰξ ἤδη τῷ πρὸ „τούτου αἱ εὐτυχίαι τοιούτοισι [d] πρήγμασι „πίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ „ἀκέο. Ταῦτα ὑπιλεξάμενος ὁ Πολυκρά- της, καὶ νόῳ λαβὼν ὡς οἱ εὖ ὑποτίθεται [e] Ἄμασις, ἐσκέπτετο ἐπ' ᾧ ἂν μάλιστα τὴν ψυ- χὴν ἀθείη [f] ἀπολομένῳ τῶν κειμηλίων. διζήμε- νος δὴ εὕρισκε τόδε· ἦν οἱ σφρηγὶς τὴν ἐφόρεε χρυσόδετος, σμαράγδου μὲν λίθου ἐοῦσα, ἦν δὲ ἔργον Θεοδώρου τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου· ἐπεὶ ὦν ταύτην οἱ ἐδόκεε ἀποβαλέειν, ἐποίεε τοιάδε [g]. πεντηκόντερον πληρώσας ἀνδρῶν, ἐσέβη ἐς αὐτήν· μετὰ δὲ, ἀναγαγεῖν ἐκέλευε [h] ἐς τὸ πέλαγος· ὡς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἐκὰς ἐγένετο, πρηνελόμενος τὴν σφρηγῖδα, πάντων ὁρεόντων τῶν συμπλόων, ῥίπτει ἐς τὸ πέλαγος. τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε· ἀπι- κόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία, συμφορῇ ἐχρᾶτο. Πέμ- πτῃ δὲ ἢ ἕκτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τούτων, τάδε οἱ συνήνε- κε γενέσθαι· ἀνὴρ ἁλιεὺς, λαβὼν ἰχθὺν μέγαν τε καὶ καλὸν, ἠξίου μιν Πολυκράτει δῶρον δοθῆ- ναι. φέρων δὲ ἐπὶ τὰς θύρας, Πολυκράτεϊ ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὄψιν. χωρήσαντος δέ οἱ τούτου, „ἔλεγε, δίδοὺς τὸν ἰχθὺν, Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ „τόνδε ἑλὼν, οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἀγορὴν, „καίπερ ἐὼν ἀποχειροβίωτος, ἀλλά μοι ἐδόκεε „σεῦ τε εἶναι ἄξιος καὶ τῆς ἀρχῆς. σοὶ δή μιν φέρων δίδωμι. ὁ δὲ, ἡσθεὶς τοῖσι ἔπεσι, ἀμεί- „βετο τοῖσδε, Κάρτα τε εὖ ἐποίησας· καὶ χά- „ρις διπλέη τοι τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καί σε ὀπὶ δεῖπνον καλέομεν. ὁ μὲν δὴ ἁλιεὺς, μέγα ποιεύμενος ταῦτα, ᾔιε ἐς τὰ οἰκία. τὸν δὲ ἰχθὺν τάμνοντες οἱ θεράποντες, εὑρίσκουσι ἐν τῇ νηδύι αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν Πολυκράτεος σφρη- γῖδα. ὡς δὲ εἶδόν τε καὶ ἔλαβον, τάχιστα ἔφε- ρον κεχαρηότες [i] πρὸς τὸν Πολυκράτεα. δίδόν- τες

audire voluptati eſt: tamen tuæ magnæ proſperitates mihi non placent, qui intelligo quam invidum numen ſit. Quod ad me attinet, velim tum meas iptius, tum eorum qui mihi curæ ſunt res alias proſpere ire, alias offendere, & ita ævum traducere viciſſim, varians quam omnia proſperus. Nec enim adhuc de quoquam audiſſe me puto, qui quum in omnibus felix fuiſſet, non tandem male perierit funditus. Tu itaque mihi obtemperans, hoc adverſus proſperitates agito: diſpice quid tibi ſit quod plurimi facias, & in quo amiſſo maxime ſis animo doliturus; id ubi inveneris, ita abjicito ut nunquam ad homines veniat. Quod ſi proſpera tua deinceps jam non fuerint variata adverſis, medeare tu tibi ſubinde eo modo quem tibi ſubjeci. Hæc quum legiſſet 41
Polycrates, & in animum demiſiſſet, tanquam bene ſibi ab Amaſi præcepta, diſquirebat quodnam ſuorum ornamentorum eſſet quo amiſſo maxima ipſe moleſtia afficeretur; atque hoc tandem quæritando invenit. Erat ei gemma ſignatoria ſmaragdus, quam geſtabat, auro vincta, opus Theodori Samii Telecle geniti: hanc ubi abjiciendam ſtatuit, ita faciebat. Quinquaginta remorum navem viris inſtructam conſcendit, & mox in altum provehere jubet. Et poſtquam ab inſula procul aberat, detractum ſibi ſigillum, iis qui una navigabant inſpectantibus, abjecit in pelagus: hoc acto renavigavit. Reverſo domum, quum ex ja- 42
ctura afficeretur, quinto ſextove quam hæc acta ſunt die, hoc ei caſu evenit. Piſcator quidam captum à ſe piſcem, grandem ſanè ac pulchrum, putavit dignum quo Polycratem donaret. eum ad fores quum attuliſſet, dixit ſe in conſpectum Polycratis ire velle: à janitore permiſſus, donans Polycrati piſcem, O Rex, inquit, hunc ego quem cepi piſcem, etſi operis manuariis vitam tolero, tamen non judicavi ferendum à me eſſe in forum, ſed te tuaque potentia dignum. Eum itaque affero tibi, donoque. His verbis iſte delectatus, ita reſpondit, Tu vero probe, nec facto ſolo, ſed etiam oratione apud me iniſti gratiam: ad cœnamque te vocatum volo. Hæc magni faciens piſcator domum abiit. piſcem miniſtri ſcindentes, offendunt in ejus alvo ſigillum Polycratis. Quod ubi viderunt ſumpſeruntque, ad Polycratem lætabundi

a ὅσῳ ἐς τόλμαν ἐστί. b σὺ δὴ νῦν, & quod ſequitur verbum πίησον abeſt a MS. ſed margini inſcriptum. c εὕρῃς. d ἤδη αἱ εὐτυχίαι τοι τῶν πρὸ τοῦδε αὐτοῖσι πάθεσι. e ὑποτίθεται. f ἀσηθείη. g τάδε. h ἐκέλευσε. i κεχαρηκότες.

Amasis videns omnia felicem Polycratem, renunciat hospitio, qui auxilia mittit Cambysi, in quo facto varia incerta.

tabundi quamcelerrime tulerunt. Eoque illi reddito, referebant quo pacto fuisset inventum. Polycrates, quum illi subvenissent divinam rem esse, singula quæque à se gesta retulit in libellum, & qualia accidissent ipsi. Hæc ubi scripsit, in Æ-
43 gyptum misit. Amasis perlectis tabellis quæ à Polycrate venerant, intellexit fieri non posse, ut homo alterum hominem casui eventuro eripiat; & Polycratem non bene moriturum esse qui per omnia fuisset felix, adeo ut ea quoque reperiret quæ abjecissent. Misso itaque Samum caduceatore, dixit se jus cum illo hospitii solvere. Quod ideo fecit, ne in tristem aliquem gravemque casum incidente Polycrate, animi dolorem veluti
44 de hospite ipse contraheret. Adversus hunc igitur Polycratem in omnibus feliciter agentem, Lacedæmonii sumpsere expeditionem, acciti ab iis Samiis qui post hæc Cydoniam in Creta condiderunt. Polycrates, misso ad Cambysem Cyri filium, adversus Ægyptum copias comparantem, oravit ut nunciis etiam ad se in Samum missis, rogaret aliquid copiarum. Quod audiens Cambyses, libenter in Samum misit ad rogandas à Polycrate nauticas copias, quas secum iste mitteret in Ægyptum. Polycrates, delectos quos maxime suspicabatur ex urbanis ad rebellionem spectare, quadraginta triremibus misit, Cambysi mandans ne retro eos di-
45 mitteret. Et alii quidem negant Samios à Polycrate missos, in Ægyptum perveniſse: sed quum in Carpathio mari cursum tenerent, inter se colloquutos decreviſse ne ulterius tenderent. Alii vero ajunt perveniſse in Ægyptum, ac retentos inde fugam feciſse: & in Samum redeuntibus Polycratem cum classe occurrentem pugnaviſse; sed illos, qui redirent superasse, atque in insulam exiſse: ubi mox pugna pedestri commissa victi sint, atque ita Lacedæmonem navigarunt. Sunt qui dicant eosdem ab Ægypto redeuntes adversus Polycratem victoria potitos fuisse: non recte dicentes mea opinione. Neque enim oportuisset illos asciscere Lacedæmonios, si per se satis ad expellendum Polycratem validi erant. Præterea nec ratio dictat, ut cui permulti aderant, cum auxiliarii mercede conducti, tum domestici sagittarii, is à Samiis redeuntibus numero paucis fuerit superatus; eorum vero qui sub ipso erant ci-

τες δέ οἱ τὼ σφρηγῖδα, ἔλεγον ὅπεῳ τρόπῳ εὑρεθείη. τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα, τὰ περ ποιήσαντά μιν, οἷα καταπελάδηκε· γράψας δέ, ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε. Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ἄμασις τὰ βιβλίον τὰ ἀφ' ἑωυτοῦ Πολυκράτεος ἦκον, ἔμαθε ὅτι ἐκκωμίσαι τε ἀδυνάτου εἴη ἀνθρώπῳ ἄνθρωπον ἐκ δὴ μέλλοντα γίνεσθαι πρήγματος, καὶ ὅτι σὺκ [a] εὖ τελευτήσειν μέλλει Πολυκράτης εὐτυχέων τὰ πάντα· ὃς καὶ τὰ ἀποβάλλει, εὑρίσκει. πέμψας δέ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον, ἀφαλύεται ἔφη τὴν ξεινίην. τῶδε εἵνεκα ταῦτα ἐποίεε, ἵνα μὴ σευτυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεα καταλαβούσης, αὐτὸς ἀλγήσῃ τὴν ψυχήν, ὡς περὶ ξείνου ἀνδρός. Ἐπὶ [b] τούτου δὴ ὧν τὸ Πολυκράτεα εὐτυχέοντα τὰ πάντα, ἐστρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι, ἐπικαλεσαμένων τὸ μιν ταῦτα Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ κτισάντων Σαμίων. Πολυκράτης δὲ πέμψας παρὰ [c] Καμβύσεα τὸν Κύρου συλλέγοντα στρατὸν ἐπ' Αἴγυπτον, ἐδεήθη ὅκως ἂν καὶ παρ' ἑωυτὸν πέμψας ἐς Σάμον, δέοιτο στρατοῦ. Καμβύσης δὲ ἀκούσας τούτων, προθύμως ἔπεμπε ἐς Σάμον, δεησόμενος Πολυκράτεος στρατὸν ναυτικὸν ἅμα πέμψαι ἑωυτῷ ἐπ' Αἴγυπτον. ὁ δὲ, ἐπιλέξας τῶν ἀστῶν τοὺς ὑπώπτευε μάλιστα ἐς ἐπανάστασιν, ἀπέπεμπε τεσσερήκοντα τριήρεσι· ἐντειλάμενος δὲ Καμβύσῃ ὀπίσω τούτους μὴ ἀποπέμψαι. Οἱ μὲν δὴ λέγουσι τοὺς ἀποπεμφθέντας Σαμίων ὑπὸ Πολυκράτεος [d], σὺκ ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον· ἀλλ' ἐπεί τε ἐγένοντο ἐν Καρπάθῳ πλέοντες, δόξαι σφι λόγον, καὶ σφι αὐτῶν τὸ πρόσωτερω μηκέτι πλέειν. οἱ δὲ λέγουσι ἀπιγμένους τε ἐς Αἴγυπτον καὶ φυλασσομένους, ἐνθεῦτεν αὐτοὺς ἀποδρῆναι. καταπλέουσι δὲ ἐς τὴν Σάμον Πολυκράτης νηυσὶ ἀντιάσας, ἐς μάχην κατέῃ· νικήσαντες δὲ οἱ κατιόντες, ἀπέδησαν ἐς τὴν νῆσον. πεζομαχήσαντες δὲ ἐν αὐτῇ, ἐσώθησαν· καὶ ἔτι δὴ ἔπλεον ἐς Λακεδαίμονα. εἰσὶ δὲ οἳ λέγουσι τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου νικῆσαι Πολυκράτεα· λέγοντες, ἐμοὶ δοκέειν, σὺκ ὀρθῶς. ἤδεε γὰρ ἐδεῖ σφέας Λακεδαιμονίους ἐπικαλέεσθαι, εἴπερ αὐτοὶ ἱκανοὶ ἦσαν Πολυκράτεα θωμάσασθαι. τοῖσι δὲ τοῦτοισι, ἥδε λόγου αἰρέει, τῷ ἐπίκλητοι μισθωτοὶ [e] καὶ τοξόται οἰκήιοι ἦσαν πλήθεϊ πολλοὶ, τούτων ὑπὸ τῶν κατιόντων Σαμίων ἐόντων ὀλίγων ἐσωθῆναι· τῶν δὲ ὑπ' ἑωυτῷ ἐόντων πολιητέων τὰ τέκνα καὶ

Z τὰς

a καὶ ὅτι οὐκ εὖ. b ξείνου. Ἐπὶ. c Σαμίων. Πέμψας δὲ κήρυκα λάθρη Σαμίων Πολυκράτης θωμάζει. d hæc verba ὑπὸ Πολυκράτεος non exstant in MS: e ἐπίκλητοί τε μισθωτοί.

Laconica brevitas in loquendo & per ænigma. Lacedæmonii ſummat expeditionem in Samum cauſa ambigua, ſociis Corinthiis, qui infeſti Samiis.

τὰς γυναῖκας ὁ Πολυκράτης ἐς τὰς νεωσοίκους συνειλήσας, εἶχε ἑτοίμους, ἵνα ἀρα σφεδιόωσι ἔτοι σφεῖς τὰς κατεύνας, ὑποπρήσῃ αὐτοῖσι τοῖσι νεωσοίκοισι. Ἐπεί τε δὲ οἱ ἐξελαθέντες [a] Σαμίων ὑπὸ Πολυκράτεος ἀπίκοντο ἐς τὴν Σπάρτην, καταστάντες ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ἔλεγον πολλὰ, εἰκὸς κάρτα δεόμενοι. οἱ δὲ σφι τῇ πρώτῃ καταστάσι ὑπεκρίναντο, τὰ μὲν πρῶτα λελῆσθαι ἐπιλελεγμένα, τὰ δὲ ὕστατα [b] ἀ συνιέναι. μετὰ δὲ ταῦτα, δεύτερα καταστάντες, ἄλλο μὲν εἶπον οὐδέν, φύλακον δὲ Φέρονιες, ἔφασαν τὸ φύλακον ἀλφίτων [c] δεῆσαι. οἱ δὲ σφι ὑπεκρίναντο, τῷ φυλάκῳ φρουρήσαι δοκέειν δ' ὧν ἐδόκεε αὐτοῖσι. Καὶ ἔπεμπε στρατευσόμενοι ἐστρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ Σάμον. ὡς μὲν Σάμιοι λέγουσι, δικαιοσύνης ἐκπίπτοντες ὅτι σφι πρότεροι αὐτοὶ νηυσὶ ἐβοήθησαν ἐπὶ Μεσσηνίους· ὡς δὲ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, οὐκ ἔτω τιμωρήσοντι [d] δεομένοισι Σαμίοισι ἐστρατεύοντο, ὡς πᾶσαν βουλόμενοι ἐξ κρητῆρος τὴν ἁρπαγὴν, τὸν ἦγον Κροίσῳ, καὶ ἐξ θώρηκος τὸν αὐτοῖσι Ἄμασις ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἐπεμψε δῶρον. καὶ γὰρ θώρηκα ἐλήισατο τῷ πρότερῳ ἔτεϊ ἢ τὸν κρητῆρα, οἱ Σάμιοι· ἐόντα μὲν λίνεον, καὶ ζώων ἐνυφασμένων συχνῶν, κεκοσμημένον δὲ χρυσῷ καὶ εἰρίοισι ἀπὸ ξύλου· τῶνδε εἵνεκα θωϋμάσαι ἄξιον ἁρπεδόνη ἑκάστη ἐξ θώρηκος πέπλεκται. ἐοῦσα γὰρ λεπτὴ, ἔχει ἁρπεδόνας ἐν ἑωυτῇ τριηκοσίας [e] καὶ ἑξήκοντα, πάσας φαιερὰς. τοιοῦτος ἕτερός ἐστι ὁ τὸν ἐν Λίνδῳ ἀνέθηκε τῇ Ἀθηναίῃ Ἄμασις. Συνεπελάβοντο δὲ ἐξ στρατεύματος ἐξ ὅτι Σάμον ὥστε γνώμῃ, καὶ Κορίνθιοι προθύμως. ὕβρισμα γὰρ καὶ ἐς τούτους εἶχε ἐκ τῶν Σαμίων γινόμενον γνωτὸν πρότερον ἐξ στρατεύματος τούτου, κατὰ δὴ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξ κρητῆρος τῆς ἁρπαγῆς γενόμενος. Κερκυραίων γὰρ παῖδας τριηκοσίων ἀνδρῶν τῶν πρώτων, Περιάνδρου ὁ Κυψέλου ἐς Σάρδις ἀπέπεμψε εὐνούχους Ἀλυάττεα ὑπὸ τομήν. παραγόντων δὲ ἐς τὴν Σάμον τὸν ἀγόντων τοὺς παῖδας Κορινθίων, πυθόμενοι οἱ Σάμιοι τὸν λόγον, ἐπ' οἴσι ἀγοίατο ἐς [f] Σάρδις, πρῶτα μὲν τοὺς παῖδας ἐδίδαξαν ἱρὸν ἄγαλμα Ἀρτέμιδος· μετὰ δὲ, ἀ παρεόντες ἀπέλκειν τοὺς ἱκέτας ἐκ τοῦ ἱροῦ, σιτίων δὲ τοὺς παῖδας ἐργάζων Κορινθίων, ἐποίησαν οἱ Σάμιοι ὀρτὴν, τῇ δὲ νυῦ ἔτι χρέωνται κατὰ ταυτά. νυκτὸς γὰρ ἐπιγινομένης, ὅσον χρόνον ἱκέτευον οἱ παῖδες, ἵστασαν χοροὺς παρθένων τε καὶ ἠϊθέων· ἱστάντες δὲ τοὺς χοροὺς, τρωπὰ σησά-

civium liberi atque uxores Polycrates in navalia coactos tenebat paratos, ut ſi ii eum redeuntibus aliis prodidiſſent, una cum ipſis navalibus comburerent. Poſtea- 46
quam vero Samii qui à Polycrate exacti erant, Spartam venerunt, introducti ad principes multa ſane, qualia ſupplices, commemorabant. Quibus illi primo congreſſu reſponderunt, eorum quæ iſti dixiſſent, priorum quidem oblitos eſſe, poſteriora vero non intelligere. Secundo deinde congreſſu nihil iſti dixerunt, niſi allato panario, illud pane indigere. Quibus iidem reſponderunt panario curioſe actum fuiſſe. Itaque opem ferendam eis cenſuerunt. Ac poſtea inſtructi 47
Lacedæmonii, cum exercitu in Samum ſe contulere, referendæ gratiæ cauſſa, ut Samii ajunt, quia illis aliquando Samii adverſus Meſſenios navibus auxilio fuiſſent: ut vero Lacedæmonii ajunt, non tam ut tutarentur precantes Samios, militaviſſe, quam ut ulciſcerentur rapinam crateris, quem Crœſo portabant, & thoracis ab Amaſi rege Ægypti ipſis muneri miſſi. Interceperant enim Samii priore quam craterem anno, thoracem quoque lineum quidem, & frequentibus animalium figuris intextis, ſed ornatum auro laniſque, ex xylo: ob id admiratione dignum faciunt thoracis licia: nam quum ea tenuia & exilia, tamen in ſe habeant trecenta ac ſexagena licia, ſingulaque conſpicua. Qualis alter eſt, quem in Lindo Minervæ idem Amaſis dedicavit. Adjuverunt autem hanc expeditionem 48
contra Samios, ut fieret, admodum prompte Corinthii. In quos etiam Samiorum extabat injuria a tate quæ præceſſit hanc expeditionem, circa idem tempus facta quo crater interverſus eſt. Nam quum Periander Cypſeli filius, Sardes ad Alyattem caſtrandos mitteret trecentorum primorum in Corcyræis liberos, Corinthiique qui illos ducebant, Samum appulſi eſſent, audita Samii cauſſa cur Sardes ducerentur, primum edocuere pueros, ut templum Dianæ tangerent: deinde non negligentes abſtrahere ſupplices a templo, quum arcerent Corinthii eos alimentis, ipſi Samii diem ſolennem egerunt, quem nunc quoque per eadem facta celebrant. Quum enim nox advenerat, quamdiu pueri ſupplicabant, exercebant choros virginum atque adoleſcentium, & interea dum choros exercent, ritum inſtituerunt

a ἐξελαθέντες. b Hæc verba ἐπιλελῆσθαι, τὰ δὲ ὕστατα non exſtant in MS. niſi in margine adſcripta. c τὸ ἄλφιτον.
d ὑπὸ τιμωρήσαι. e πριηκοσίας habet MS. f ἀγοίατο οἱ παῖδες ἐς.

Inimicitia Corcyræorum & Corinthiorum; qui hinc interfi Samios. Periandri uxor, & filii, & ſocer Procles, quem vitiant nepotes. Mira junioris torvitas in patrem, hujuſque ultio.

ſtituerunt ferendi eſculenta ex ſeſamo ac melle, ut ea Corcyræorum filii rapientes, alimenta haberent. id eouſque factum eſt, dum Corinthii puerorum cuſtodes illis omiſſis abierunt. Ita Samii pueros
49 Corcyram reduxerunt. Quod ſi defuncto Periandro, Corinthiis cum Corcyræis amicitia extitiſſet, illi non fuiſſent portio expeditionis hujus contra Samum propter hanc cauſam: nunc ab ipſis inſulæ originibus, Corinthii ſemper cum Corcyræis diſcordes mutuo fuere. Hujus igitur rei memores Corinthii, exulcerato in Samios animo erant. Mittebat autem Periander ad caſtrandum Sardes primorum Corcyræorum delectos pueros, ulciſcendi gratia, quia Corcyræi priores nefandum tacinus in eum admiſerant. Nam
50 poſteaquam uxorem ſuam Meliſſam necavit Periander, accidit, ut ad ſuperiorem calamitatem hæc quoque altera illi accederet. Erant ei ex Meliſſa filii duo, unus ſeptem & decem, & alter duodeviginti natus annos. hos avus maternus Procles Epidauri tyrannus, ad ſe accitos, ea proſequebatur charitate qua par erat nepotes ex filia ſua. Quos ubi remittendos ſtatuit, deducens illos, Scitis, inquit, pueri, quis matrem veſtram interemerit? Hoc dictum, ei qui major natu erat, nullius momenti habitum eſt: at minor, cui nomen erat Lycophroni, ita hoc audito doluit, ut reverſus Corinthum, patrem neque ſalutaverit, neque colloquentem viciſſim alloqui, ac ne interroganti quidem ſermonem aliquem dederit. Eum Periander tandem ſane indignatus à lari-
51 bus ejecit. Quo ejecto, majorem natu percontatur quænam cum eis avus eſſet colloquutus. Ille narrare ut ipſos avus amantiſſime accepiſſet: non tamen recordari dicti illius quod Procles in eis dimittendis dixiſſet, quippe quod in mentem non admiſerat. Periander dicere, nulla ratione fieri poſſe quin aliquid illis ab avo ſit ſuggeſtum: itaque percontando inſtare. Tunc adoleſcens in memoriam rediens, id quoque narravit. Quod Periander etiam animo attendens, tamen nolens aliquid concedere mollius, mittit illuc apud quos filius ab ipſo expulſus degebat, prohibens ne adoleſcentem in domum excipiant. Iſte poſtquam ejectus in alteram ſe domum conferebat, ab hac quoque abigebatur; & Periandro iis qui acceperant comminante, atque ut arcerent

σησάμιά τε ϛ μέλιτ☉ ἐποιήσαντο νόμον φέρεσθαι· ἵνα ἁρπάζοντες οἱ τ̃ Κερκυραίων παῖδες ἔχοιεν τροφήν. ἐς τοῦτο δέ οἱ ἐλθεῖν, ἐς ὃ οἱ Κορίνθιοι τ̃ παίδων οἱ φύλακοι οἴχοντο [a] ἀπολιπόντες. τὰς δὲ παῖδας ἀπήγαγον ἐς Κέρκυραν οἱ Σάμιοι. Εἰ μέν νυν Περίανδρ☉ τελευτήσαντ☉ τοῖσι Κορινθίοισι φίλα ἦν πρὸς τὰς Κερκυραίας, οἱ δὲ οὐκ ἂν συνελάβοντο ϛ στρατεύματ☉ ϛ ὅτι Σάμον ταύτης εἵνεκεν [b] τῆς αἰτίης· νῦν δὲ αἰεὶ ἐπί τε ἔκτισαν τὴν νῆσον, εἰσὶ ἀλλήλοισι διάφοροι ἐόντες ἐωυτοῖσι. τούτων ὦν εἵνεκεν [c] ἀπεμνησικάκεον τοῖσι Σαμίοισι οἱ Κορίνθιοι. ἀπέπεμπε δὲ [d] ἐς Σάρδις ἐπ' ἐκτομῇ Περίανδρ☉, τ̃ πρώτων Κερκυραίων ἐπιλέξας τὰς παῖδας, τιμωρεύμεν☉· πρότεροι γὰρ οἱ Κερκυραῖοι ἤρξαν ἐς αὐτὸν πρῆγμα ἀπόθαλον ποιήσαντες. Ἐπεί τε γὰρ τὴν ἑωυτ̃ γυναῖκα Μέλισσαν Περίανδρ☉ ἀπέκτεινε, συμφορῇ τοιῇδε οἱ ἄλλῃ συνέβη πρὸς τῇ γενομένῃ γλυκείῃ. ἦσαν οἱ ἐκ Μελίσσης δύο παῖδες, ἡλικίην ὁ μὲν, ἑπτακαίδεκα· ὁ δὲ, ὀκτωκαίδεκα ἔτεα γεγονώς. τούτους ὁ μητροπάτωρ Πρόκλης, ἐὼν Ἐπιδαύρου τύραννο☉, μεταπεμψάμεν☉ παρ' ἑωυτὸν, ἐφιλοφρονέετο [e], ὡς εἰκὸς ἦν, ἐόντας τ̃ ἑωυτ̃ παῖδας· ἐπεί τε δέ σφεας ἀπεπέμπετο, εἶπε πρὸς πάντων αὐτούς, Ἄγετε ἴστε, ὦ παῖδες, ὃς ὑμέων τὴν μητέρα ἀπέκτεινε; τοῦτο τὸ ἔπ☉ ὁ μὲν πρεσβύτερ☉ αὐτῶν ἐν ὀδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο· ὁ δὲ νεώτερ☉, τῷ οὔνομα ἦν Λυκόφρων, ἤλγησε ἀκούσας οὕτω, ὥστε ἀπικόμεν☉ ἐς τὴν Κόρινθον, ἅτε φονέα τ̃ μητρὸς τ̃ πατέρα οὔτε προσεῖπε, προσλεγομένῳ τε οὐ προσδιελέγετο, ἰσορρόντί τε λόγον οὐδένα ἐδίδου. τέλ☉ δέ μιν πρὸς θυμῷ ἐχόμεν☉ ὁ Περίανδρ☉ ἐξελαύνει ἐκ τ̃ οἰκίων. Ἐξελάσας δὲ τοῦτον, ἰστόρεε τ̃ πρεσβύτερον τὸ σφι ὁ μητροπάτωρ διελέχθη· ὁ δέ οἱ ἀπηγέετο ὡς σφέας φιλοφρόνως ἐδέξατο. ἐκείνῳ δὲ ϛ ἔπε☉ τὸ σφι ὁ Πρόκλης ἀποστέλλων εἶπε, ἅτε οὐ νόῳ λαβών, οὐκ ἐμέμνητο. Περίανδρ☉ δὲ οὐδεμίῃ μηχανῇ ἔφη εἶναι μὴ οὐ σφι ἐκεῖνον ὑποθέσθαί τι· ἐλιπάρεέ τε ἱστορέων. ὁ δὲ, ἀναμνησθεὶς, εἶπε ϛ τοῦτο· Περίανδρ☉ δὲ νόῳ λαβὼν ϛ τοῦτο, ϛ μαλακὸν ἐνδιδόναι βουλόμεν☉ ὀδὸν, ἧ ὁ ἐξελασθεὶς [f] ὑπ' αὐτοῦ πᾶς δίαιταν ἐποιέετο, ἐς τούτους πέμπων ἄγγελον, ἀπηγόρευε μή μιν δέκεσθαι οἰκίοισι. ὁ δὲ, ὅκως ἀπελαυνόμεν☉ ἔλθοι ἐς ἄλλην οἰκίην, ἀπελαύνετ' ἂν ϛ ὑπὸ ταύτης· ἀπαλλεόντός τε ϛ Περιάνδρου τοῖσι δεξαμένοισι, ϛ ἐξάρχειν κελεύοντ☉, ἀπελαυνόμεν☉

a οἴχοντο. b ἕνεκα. c ἕνεκα. d ἔπεμπε ϛ. e ἐφιλοφρόνεέ τε. f ἐξελαθεὶς.

Dira truculentia inter patrem & filium. Periander Epidaurum expugnat & Proclem capit. Filia Periandri.

νόμενος ἂν [a] ἤιε ἐπ' ἑτέρῳ τ' ἑτέρων. οἱ δὲ, ἅτε Περιάνδρου ἐόντα παῖδα, καίπερ δειμαίνοντες, ὅμως ἐδέκοντο. Τέλος δὲ, ὁ Περίανδρος κήρυγμα ἐποιήσατο, ὃς ἂν ἢ οἰκίοισι [b] ὑποδέξηται μιν, ἢ προσδιαλεχθῇ, ἱρὸν ζημίην τοῦτον τῷ Ἀπόλλωνι ὀφείλειν, ὁσίην δή εἶπας. πρὸς ὦν δὴ τοῦτο τὸ κήρυγμα, ἅτε τις οἱ προαγορεύσας, ἅτε οἰκίοισι δέκεσθαι οὐκ ἤθελε. πρὸς δὲ, ἀδικαίου πρήγματος ἀπρηκτέα, ἀλλὰ διακαρτερεόντων ἐν τῇσι σῄσι σκαλινδέεσθαι. τετάρτῃ δὲ ἡμέρῃ ἰδὼν μιν ὁ Περίανδρος ἀλεεινόν τε καὶ ἀσιτίῃσι συμπεπωκότα οἰκτίρας· ὑπὸ εἰς δὲ τὸ ὀργῆς, ἤιε ἄσσον, καὶ ἔλεγε, Ὦ παῖ, πότερα τούτων αἱρετώτερα ἐστί, πότερα τὰ νῦν ἔχων πρήσσεις, ἢ τὴν τυραννίδα, καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ νῦν ἐγὼ ἔχω, πῶτα, ἐόντα τῷ πατρὶ ὀπιτήδεον, προσλαμβάνειν; ὃς ἐὼν ἐμός τε παῖς, καὶ Κορίνθου τὸ δόλαιμον βασιλεύς, ἀλητικὸν βίον εἵλαο· ἀντιστατέων τε ἐς ὀργὴν χρεώμενον ἐς τὸν σε ἤκιστα ἐχρῆν. εἰ γάρ τις συμφορὴ ἐν αὐτοῖσι ἐγεγόνεε ἐξ ἧς ὑπόψιόν με ἐς ἐμὲ ἔχεις, ἐμοί τε αὐτὴ γέγονε, καὶ ἐγὼ αὐτῆς τοῦ πλεῖν μέτοχός εἰμι, ὅσῳ αὐτὸς σφε ἐξεργασάμην [c]. σὺ δὲ μαθὼν ὅσῳ φθονέεσθαι κρεῖσσόν ἐστι ἢ οἰκτίρεσθαι, ἅμα τε ἐκθοῦν τι ἐς τοὺς τοκῆας ἐς τοὺς κρείσσονας τε θυμοῦσθαι, ἄπιθι ἐς τὰ οἰκία. Περίανδρος μὲν τούτοισι αὐτὸν καταλάμβανε. ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀμείβεται τὸν πατέρα, ἔφη δέ μιν ἱρὸν ζημίην ὀφείλειν τῷ θεῷ, ἑωυτὸν ἐς λόγους ἀπικόμενον. μαθὼν δὲ ὁ Περίανδρος ὡς ἄπορόν τι τὸ κακὸν εἴη τοῦ παιδὸς καὶ ἀνίκητον, ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀπεπέμπετο, στείλας πλοῖον [d] ἐς Κέρκυραν. ἐπεκράτεε γὰρ καὶ τούτης. ἀποστείλας δὲ τοῦτον ὁ Περίανδρος, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὸν πενθερὸν Προκλέα, ὡς τῶν παρεόντων οἱ πρηγμάτων ἐόντα αἰτιώτατον· καὶ εἶλε μὲν τὴν Ἐπίδαυρον, εἶλε δὲ αὐτὸν Προκλέα, καὶ ἐζώγρησε. Ἐπεὶ δὲ χρόνῳ ὕστερον ἐνόησε, ὅ, τε Περίανδρος παρηβήκεε, καὶ σπεργινώσκετο ἑωυτῷ σθένεϊ εἶναι δυνατὸς τὰ πρήγματα ἐπορᾶν τε καὶ διέπειν, πέμψας ἐς τὴν Κέρκυραν, ἀπεκαλέε [e] τὸν Λυκόφρονα ἐπὶ τὴν τυραννίδα. ἐν γὰρ δὴ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων ἤκουν ἐώρα [f], ἀλλά οἱ κατεφαίνετο εἶναι νωθέστερος. ὁ δὲ Λυκόφρων ὡς ἀνακρίσιος ἠξίωσε τὸν φέροντα τὴν ἀγγελίην. Περίανδρος δὲ, ὡς ἐνεχόμενος τοῦ νεωτέρου, δεύτερα ἀπέστειλε ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀδελφεὴν [g], ἑωυτοῦ δὲ θυγατέρα· δοκέων μιν μάλιστα ταύτῃ ἂν πείθεσθαι. ἀπικομένης δὲ ταύτης, καὶ λεγούσης, Ὦ παῖ, βούλεαι τὴν τε τυραννίδα

rent imperante, expulsus in aliam sodalium domum se contulit. Illi etsi formidantes, tamen quod esset Periandri filius, hominem excipiebant. Ad postremum 52
Periander per præconem edici jussit, quisquis hunc in domum reciperet, aut alloqueretur, cum sacram mulctam Apollini debiturum, quantam ipse nuncupans. Ad hoc edictum quum nemo affari, nemo illum in domum recipere vellet, etiam ipse ille non putavit rem illicitam esse tentandam: sed sustinens in porticibus assidue versabatur. Quem die quarta Periander illuvie & inedia enectum cernens, misertus est, depositaque ira propius accedens, Fili, inquit, utrum est optabilius, illud quod cummaxime tolcras, an tyrannidem atque opes, quas ego nunc habeo, accipere patri obtemperantem? qui quum sis & meus filius & beatæ Corinthi rex, præoptasti mendicam vitam, obsistendo atque irascendo illi cui minime debebas. Nam siquid calamitatis in iis accidit unde suspicionem in me habes, id mihi accidit, ejusque ego particeps eo magis sum, quod ipse id perpetravi. Tu vero, edoctus quanto satius sit invideri quam miserabilem esse, & simul quid sit in parentes & in majores irasci, abi domum. Periander quidem his verbis filium corripiebat: ille autem nihil patri respondit, nisi ipsum sacram mulctam deo debere, quod in ipsius colloquium venisset. Ibi Periander animadvertens malum filii desperatum esse & insuperabile, ab oculis eum sibi amandavit, navigio in Corcyram misso. nam & huic imperitabat. Eo autem amandato, bellum socero Procli intulit, tanquam præcipuo harum rerum autori: expugnataque Epidauro, Proclem cepit, quem tamen vivum servavit Interjecto 53
deinde tempore quum senuisset Periander, sibique esset conscius se non esse amplius parem administrandis obeundisque rebus, mittit Corcyram arcessitum Lycophronem ad tyrannidem. Nam in majore filio non erat indoles, hebetiorque esse ei videbatur. Lycophron ne interrogatione quidem est dignatus eum qui sibi nuncium afferebat. At Periander in amorem adolescentis propensus, rursus ad eum misit sororem filiam suam, sperans fore ut ille huic præcipue auscultaret. Hæc, ubi venit, ô puer, inquit, mavis tyrannidem recidere in alios, & domum

ἐς

a κελεύοντος. ἀπελαυνόμενος δ' ἂν. b ἂν οἰκίοισι. c ἐξεργασάμην. d πλοῖα. e ἐπεκάλει. f οὐκ ἐνόεε. g ἀδελφὴν.

Sororis sermo & pondus apud fratrem, quem occidunt Corcyræi. Laconum irrita expeditio contra Samum. Archiæ, cujus nepotem vidit Herodotus, & Lycopæ virtus, sed infelix.

„ἐς ἄλλας πεσέειν, καὶ τ' οἶκον ἔχ πατρὸς Δημο-
„φορηγένεα μᾶλλον, ἢ αὐτὸς σφε ἀπελθὼν ἐ-
„χειν; ἄπιθι ἐς τὰ οἰκία, πῶσαι σεωυτὸν ζη-
„μιῶν. φιλοτιμίη, κτῆμα σκαιόν. μὴ τὸ κα-
„κὸν τῷ κακῷ ἰῶ. πολλοὶ τ' δικαίων τὰ ὑπ-
„εικέστερα σεοτιθεῖσι. πολλοὶ δὲ ἤδη τὰ μητρῷα
„διζήμενοι, τὰ πατρῷα μετέβαλον [a]. τυραν-
„νὶς, χρῆμα σφαλερόν· πολλοὶ δὲ αὐτῆς ἐρα-
„σταί εἰσι. ὁ δὲ, γέρων τε ἤδη καὶ παρηβηκώς.
„μὴ δῶς τὰ σεωυτῦ ἀγαθὰ ἄλλοισι. ἢ μὲν δὴ
τὰ ἐπαγωγότερα διδαχθεῖσα ὑπὸ πατρὸς,
ἔλεγε σεὸς αὐτόν. ὁ δὲ, ὑσοκρινάμενος [b],
ἔφη ἑβδομᾶ ἥξειν ἐς Κόρινθον, ἔστ' ἂν πυ-
θωνται σεριεοῦσα τ πατέρα. ἀπαγγέλσης δὲ
τούτης ταῦτα, τὸ τρίτον ὁ Περίανδρος κήρυ-
κα πέμπει, βυλόμενος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυ-
ραν ἥκειν· ἐκεῖνον δὲ ἐκέλευε ἐς Κόρινθον
ἀπικόμενον, Δημόδοκον γνώεσθαι τ τυραννίδος.
κατιηνέσαντος δὴ ὑπὸ τούτοισι ἔχ παιδὸς, ὁ μὲν
Περίανδρος ἐσέλλετο ἐς τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ
παῖς οἱ ἐς τὴν Κόρινθον. μαθόντες δὲ οἱ Κερκυραῖοι
τάτων ἕκαστα, ἵνα μή σφι Περίανδρος ἐς τὴν χώ-
ρων ἀπίκηται, κτείνουσι τ νεηνίσκον. ἀντὶ τούτων μὲν
Περίανδρος Κερκυραίους ἐτιμωρέετο. Λακεδαιμό-
νιοι δὲ στόλῳ μεγάλῳ ὡς ἀπίκοντο, ἐπολιόρκεον Σά-
μον· σεοσβαλόντες δὲ σεὸς τὸ τεῖχος, ἔχ μὲν σεὸς
θαλάσσης ἑστεῶτος πύργου καὶ τὸ σεοάστον τ πόλιος
ὑσερέβησαν· μετὰ δὲ, αὐτῶν βοηθησάντων Πολυκρά-
τεος χρῆμα πολλῆ, ἀπηλάσθησαν [c]. κατὰ δὲ τ ἐπάνω
πύργον τ ὄπισθε τ ῥάχιος τὸ ὄρεος ἐπεόντα ἐπεξῆλθον
οἵ τε ὀπίσω τῶν Σαμίων συχνοί. δεξάμενοι
δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἔφευγον
ὀπίσω· οἱ δὲ, ὑπερσωμένοι, ἔκτεινον. Εἰ μέν νυν οἱ
παρεόντες Λακεδαιμονίων ὅμοιοι ἐγένοντο τούτοισι
τοῦ ἡμέρῃ Ἀρχίῃ τε & Λυκώπῃ, αἱρέθη ἂν Σά-
μος. Ἀρχίης γὰρ & Λυκώπης μοῦνοι σωσασσόντες
φεύγουσι ἐς τὸ τεῖχος τοῖσι Σαμίοισι, καὶ ὑσοκλησθέντες
τ ὀπίσω ὁδὸν, ἀπέθανον ἐν τῇ σό-
λι τῇ Σαμίων. τρίτῳ δὲ ἀπ' Ἀρχέω τούτου γε-
γονότι ἄλλῳ Ἀρχίῃ τῷ Σαμίῳ δὲ Ἀρχέω, αὐ-
τὸς ἐν Πιτάνῃ συνεχωρόμην· (δήμῳ γὰρ τούτῳ μοῦ)
ὃς ξείνων πάντων μάλιστα ἐτίμα τε Σαμίους, καὶ
οἱ τῷ πατρὶ ἔφη Σάμιον τοὔνομα τεθῆναι, ὅτι
οἱ πατὴρ Ἀρχίης ἐν Σάμῳ ἀριστεύσας ἐτελεύτη-
σε. τιμῶν δὲ Σαμίους ἔφη, διότι παφλῶαί οἱ τ
πάππον δημοσίῃ ὑσὸ Σαμίων. Λακεδαιμόνιοι [d]
δὲ, ὡς σφι τεσσερακοντοέτεες ἐγεγένεσαν ἡμέραι πολιορ-
κέοντι Σάμον, ἐς τὸ σέρσω τε ὧδεν σεφεκόσμεον
τ χρημάτων, ἀπελλάσσοντο ἐς Πελοπόννησον [e].

54 ingenti cum classe ubi pervenere, Samum obsederunt, succedentesque muro, turrem mari imminentem in suburbio transcenderunt. Sed mox cum magna manu suppetias ipso ferente Polycrate, rejecti sunt. Sed quum à superiore turri, quæ tergo montis imposita erat, erupissent tum auxiliarii, tum ipsorum Samiorum permulti, & aliquantisper Lacedæmonios sustinuissent ipsi, retro fugam fecerunt, insequentique ab hoste cæde-
55 bantur. Quod si Lacedæmonii qui aderant, Archiæ & Lycopæ similes extitissent eo die, capta Samus fuisset. Siquidem Archias & Lycopes soli cum Samiis intra murum simul irruentes, intercluſa ad redeundum via, intra urbem Samiorum occubuerunt. Equidem ipse cum tertio ab hoc Archia alio Archia, qui Archiæ Samii filius, congressus sum apud Pitanen (hujus enim populi erat) qui ex omnibus hospitibus maxime Samios honorabat, dicente patri suo nomen Samio fuisse inditum, quod ei pater Archias strenue pugnans in Samo mortem oppetisset: se vero ideo Samiis honorem habere, quod avus suus fuisset à Samiis publica
56 affectus sepultura. Lacedæmonii, quadraginta diebus in obsidendo absumptis, quum in suscepta re nihil admodum proficerent, in Peloponnesum redierunt. Fer-

a ἀπέβαλον. b ὑποκριτόμενος. c ἀπηλάθησαν. d Σαμίων τοῦ. Λακεδαιμόνιοι. e ἐς τὴν Πελοπόννησον.

Samiorum, Polycratem fugientium, varia fortuna, præsertim in Siphno, quæ dives metallis. Ejus thesaurus Delphis, & oraculum. Trajectio Thyreæ ab Hermionensibus ad Trœzenios. Samii petierunt Cretæ Cydoniam unde ejecerunt Zacynthios.

ὡς δὲ ὁ μάταιότερος λόγος ὥρμηται, λέγεται Πολυκράτεα ἐπιχώριον νόμισμα κοῖλα πολλὸν μολίβδου, καταχρυσώσαντα, δῶναι σφι· τοὺς δὲ, δεξαμένους, ἔτω δὴ ἀπαλλάσσεσθαι. ταύτῃ τῇ [a] γραπτῇ ἐς τὴν Ἀσίην Λακεδαιμόνιοι Δωριέες [b] ἐποιήσαντο. Οἱ δὴ ὅτι τὸν Πολυκράτεα στρατεύσαμενοι Σαμίων, ἐπεὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοὺς ἀπολείπειν ἔμελλον, καὶ αὐτοὶ ἀπέπλεον ἐς Σίφνον· χρημάτων γὰρ ἐδέοντο. τὰ δὲ τῶν Σιφνίων πρήγματα ἤκμαζε τότον τὸν χρόνον, καὶ νησιωτέων μάλιστα ἐπλήστευν, ἅτε ἐόντων αὐτοῖσι ἐν τῇ νήσῳ χρυσέων καὶ ἀργυρέων μετάλλων ἔτω, ὥστε ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν γινομένων αὐτόθεν χρημάτων, θησαυρὸς ἐν Δελφοῖσι ἀνακείσεται, ὁμοῖα τοῖσι πλουσιωτάτοισι. αὐτοὶ δὲ τὰ γινόμενα τῷ ἐνιαυτῷ ἑκάστῳ χρήματα διενέμοντο. ὅτε ὦν ἐποιεῦντο τὸν θησαυρόν, ἐχρέωντο τῷ χρηστηρίῳ, εἰ αὐτοῖσι τὰ παρεόντα ἀγαθὰ οἷά τε ἐσὶ πολλὸν χρόνον σῳζόμενα. ἡ δὲ Πυθίη ἔχρησέ σφι τάδε,

Ἀλλ' ὅταν ἐν Σίφνῳ πρυτανήια λευκὰ γένηται,
Εὐξείνου τ' ἀγορὴ, τότε δὴ δεῖ φράδμονος ἀνδρὸς,
Φράσασθαι ξύλινόν τε λόχον κήρυκά τ' ἐρυθρόν.

τοῖσι δὲ Σιφνίοισι τότε ἐπὶ ἡ ἀγορὴ καὶ τὸ πρυτανήιον Παρίῳ λίθῳ ἠσκημένα. Τοῦτον τὸν χρησμὸν οὐκ οἷοί τε ἦσαν γνῶναι, οὔτε τότε εὐθὺς, οὔτε τῶν Σαμίων ἀπιγμένων. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα ἐπὶς τὴν Σίφνον ἐπλεύσθη ὑστερον οἱ Σάμιοι, ἔπεμπον τῶν νεῶν μίαν πρέσβεας ἄγουσαν ἐς τὴν πόλιν. τὸ δὲ παλαιὸν ἅπασαι αἱ νῆες ἦσαν μιλτηλεφέες. καὶ ἐπὶ τοῦτο τὸ ἐπεγίνετο τοῖσι Σιφνίοισι, φυλάξασθαι τὸν ξύλινον λόχον κελεύσαν, καὶ κήρυκα ἐρυθρόν. ἀπικόμενοι δὲ ὧν οἱ ἄγγελοι ἐδέοντο τῶν Σιφνίων, δέκα τάλαντα σφι χρῆσαι. ὡς δὲ φασκόντων δώσειν τῶν Σιφνίων αὐτοῖσι, οἱ Σάμιοι τὰς χώρας αὐτῶν ἐπόρθεον. πυθόμενοι δὲ εὐθὺς ἦκον οἱ Σίφνιοι βοηθέοντες, καὶ συμβαλόντες αὐτοῖσι, ἐνικήθησαν· καὶ αὐτῶν πολλοὶ ἀπεκλήισθησαν ὑπὸ ἄστεος ὑπὸ τῶν Σαμίων· καὶ αὐτοὺς μετὰ ταῦτα ἑκατὸν τάλαντα ἔπρηξαν. Παρὰ δὲ Ἑρμιονέων νῆσον ἀντὶ χρημάτων παρέλαβον, Θυρέην τὴν ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ αὐτὴν Τροιζηνίοισι ἀπέδοσαν ἔχειν. αὐτοὶ δὲ Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ ἔκτισαν· οὐκ ὅτι τοῦ μὲν ἐδέοντο, ἀλλὰ Ζακυνθίους ἐξελοῶντες ἐκ τῆς νήσου. ἔμειναν δὲ ἐν ταύτῃ καὶ εὐδαιμόνησαν ἐπ' ἔτεα

Fertur, Polycratem, (ut rumor quidam temerarius emanavit) magnum numerum monetæ patriæ è plumbo percussisse, eamque auro induxisse, ac Lacedæmoniis dedisse: atque ea accepta illos recessisse. Hanc expeditionem Lacedæmonii Dorienses in Asiam susceperunt. Samii, qui 57
Polycrati bellum intulerant, posteaquam à Lacedæmoniis se relictum iri vident, & ipsi transmiserunt in Siphnum. deficiebant enim pecuniæ. Vigebant autem ea tempestate Siphniorum res, erantque inter insulares locupletissimi, ut quibus in insula essent auraria & argenti metalla, unde tantum pecuniæ redibat, ut ex decimis ejus reponeretur apud Delphos thesaurus locupletissimo cuique par. Siphnii autem ipsi pecuniam quæ quotannis conficiebatur distribuebant. Qui dum thesaurum parabant, nunquid diu permanere possent ipsis præsentia bona, consuluere oraculum. Eis ita Pythia respondit,

Quum tamen in Siphno fuerint prytanea cana,
Cana fori facies, tunc vir vafer adsit oportet,
Qui notet è ligno agmen, legatumque rubentem.

Erant eo tempore Siphniis forum & prytaneium Pario lapide exculta. Hoc autem 58
oraculum Siphnii neque tunc statim, neque post adventum Samiorum intelligere potuerunt. Nam Samii quum primum ad Siphnum adplicuissent, miserunt ad urbem cum legatis unam è navibus. Veteri autem instituto naves omnes erant rubrica delibutæ: atque hoc erat quod Siphniis Pythia prædixit, ut observarent ligneum agmen ac rubrum legatum. Nuncii igitur ubi pervenere, decem sibi talenta mutuari Siphnios precabantur. Negantibus Siphniis se mutua daturos, Samii eorum agros populabantur. Id audientes Siphnii, continuo occurrentes, commissa pugna fugati sunt: eorumque multi ab urbe a Samiis intercluſi, a quibus postea centum talenta exegerunt. Ab Hermionensibus insulam Samii pecu- 59
niarum loco acceperunt, Thyream Peloponneso adjacentem, quam Trœzeniis obligaverunt: ipsi Cydoniam in Creta condiderunt, quum illuc non ea de causa navigassent, sed ut Zacynthios ex insula summoverent. In hac quinquennium degentes, ita rem bene gesserunt, ut tem-

pla

a ταύτῃ πρήσσω. b Λακεδαιμονίοισι Δωριέες.

Naves mutilatas consecrant Æginetæ Dianæ sitæ. Amphicrates Sami rex. Samii tribus illustribus operibus insulam suam ornarunt. Magi fratres rebellant contra Cambysem.

pla quæ nunc in Cydonia visuntur, isti fecerint, & Dictynnæ præterea delubrum. Sexto eos anno Æginetæ navali prœlio victos cum Cretensibus subegerunt in servitutem, ac naves aprugnis proris instructas, rostratas, mutilaverunt, easque apud Minervæ templum in Ægina dedicaverunt. Hæc Æginetæ Samiis fecere, infensi quod illi antea sub Amphicrate Sami rege, bello Æginæ illato, magnis cladibus illos affecerant, & invicem affecti fuerant. & hæc quidem fuit causa.

60 Protraxi autem sermonem de Samiis ob hoc magis, quod tria sunt apud eos opera Græcanicorum omnium maxima. Unum montis in centum quinquaginta orgyias editi; fossa ab ejus imo incipiens habet duplex os, longitudinis fossæ septem stadiorum; celsitudinis autem ac latitudinis, utriusque octonûm pedum. Item per eum totum altera fossa depressa est viginti cubitorum altitudinis, trium pedum latitudinis, per quam derivata à magno fonte aqua, fistulis diffusa in urbem deducitur. Hujus fossæ architectus extitit Megarensis Eupalinus Naustrophi filius. Hoc primum è tribus operibus est. Alterum agger circa portum in mari, ad viginti orgyias altitudinis, duobus amplius stadiis longitudinis. Tertium opus est templum omnium quæ nos vidimus amplissimum, cujus architectus primus extitit Rhœcus, Philei filius, indigena. Horum operum gratia sermonem aliquanto

61 magis de Samiis extendi. Cambyse Cyri circa Ægyptum moras trahente, ac desipiente, duo magi iidemque fratres contra eum insurrexerunt: quorum alterum Cambyses reliquerat rei domesticæ curatorem. Hic cognita Smerdis nece, quæ occultabatur, pauciscque Persarum erat nota, pleriscque eum vivere arbitrantibus, hæc in consilium istud adhibens inhiavit regiis opibus. Erat ei frater, quem dixi una cum illo contra eum conspirasse, corporis habitu quamsimillimus Smerdi, Cyri filio, quem Cambyses fratrem suum interemit: nec specie tantum corporis Smerdi assimilis, sed etiam nomen habebat Smerdin. Hunc virum magus Patizithes instructum quemadmodum ipse illi omnia peracturus esset, in regium solium perducit. Hoc acto, caduceatores cum alia in loca, tum vero unum in Ægyptum dimittit ad exercitum, qui ediceret ut Smerdi Cyri filio deinceps obe-

62 dirent, non Cambysi. Hæc caduceatores alii

ἕτεα πέντε, ὥστε τὰ ἱρὰ τὰ ἐν Κυδωνίῃ ἐόντα νεῶ, ἑτοῖ εἰσι οἱ πεποιημένοι, καὶ τὸ τῆς Δικτύνης νηόν. ἕκτῳ δὲ ἔτεϊ Αἰγινῆται αὐτὰς ναυμαχίῃ νικήσαντες, ἀνδραποδισάμενοι μὴ Κρητῶν. καὶ τὰ νηῶν καπρίσας ἐκάστεων τὰς πρῴρας ἐκρωτηριάσαντο, καὶ ἀνέθεσαν ἐς τὸ ἱρὸν τῆς Ἀθηναίης ἐν Αἰγίνῃ. τοῦτα δὲ ἐποίησαν ἔγκοτον ἔχοντες Σαμίοισι Αἰγινῆται. πρότεροι γὰρ Σάμιοι ἐπ' Ἀμφικράτεος βασιλεύοντος ἐν Σάμῳ, στρατευσάμενοι ἐπ' Αἴγιναν, μεγάλα κακὰ ἐποίησαν Αἰγινήτας, καὶ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνων. ἡ μὲν αἰτίη αὕτη. Ἐμήκυνα δὲ περὶ Σαμίων μᾶλλον, ὅτι σφι τρία ἐστὶ μέγιστα ἁπάντων Ἑλλήνων ἐξεργασμένα, ὄρεός τε ὑψηλοῦ ὄρυγμα [b] ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀργυιάς· τοῦ τὸ ὄρυγμα κάτωθεν ἀρξάμενον, ἀμφίστομον. τὸ μὲν μῆκος τοῦ ὀρύγματος, ἑπτὰ σταδίοι εἰσί· τὸ δὲ ὕψος καὶ εὖρος, ὀκτὼ ἑκάτερον πόδες. ἄλλο παντὸς δὲ αὖτε ὄρυγμα εἰκοσίπηχυ βάθος ὤρυκται [c], τρίπουν δὲ τὸ εὖρος· δι' οὗ τὸ ὕδωρ μετοχετευόμενον διὰ τῶν σωλήνων, τροφὴν γίνεται ἐς τὴν πόλιν ἀγόμενον ἀπὸ μεγάλης πηγῆς. ἀρχιτέκτων δὲ τοῦ ὀρύγματος τούτου ἐγένετο Μεγαρεὺς Εὐπαλῖνος Ναυστρόφου. τοῦτο μὲν δὴ ἓν τῶν τριῶν ἐστι· δεύτερον δὲ περὶ λιμένα χῶμα ἐν θαλάσσῃ, βάθος καλὰ εἴκοσι ὀργυέων· μῆκος δὲ τοῦ χώματος, μέζον δύο σταδίων. τρίτον δὲ σφι ἐξέργασται νηὸς μέγιστος πάντων νεῶν τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· τοῦ ἀρχιτεκτόνων πρῶτος ἐγένετο Ῥοῖκος Φιλέω ἐπιχώριος. τούτων εἵνεκε μᾶλλόν τι περὶ Σαμίων ἐμήκυνα. Καμβύσῃ δὲ τῷ Κύρου, χρονίζοντι περὶ Αἴγυπτον, καὶ ἀπροφρονήσαντι, ἐπανίστανται ἄνδρες μάγοι δύο ἀδελφεοί· τούτων τὸν ἕτερον κατέλελοιπεε τοῦ οἰκήιων μελεδωνὸν ὁ Καμβύσης. οὗτος δὴ ὦν οἱ ἐπανέσχε μαθών τε τὸν Σμέρδιος θάνατον, ὡς κρυπτοίτο ὑπὸ πολλῶν, καὶ ὡς ὀλίγοι τε ἦσαν οἱ ὑπισάμενοι αὐτὸν Περσέων, οἱ δὲ πολλοὶ περιεόντα μιν εἰδείησαν· περὶ τούτου βουλεύσας τάδε, ἐπεχείρησε τοῖσι βασιληίοισι. ἦν οἱ ἀδελφεὸς τοῦτον εἶπά οἱ συνεπαναστῆναι, οἷκος μάλιστα τὸ εἶδος Σμέρδι τῷ Κύρου, τοῦτον ὁ Καμβύσης ἐόντα ἑωυτοῦ ἀδελφεὸν ἀπέκτανε. ἦν τε δὴ ὅμοιος εἶδος τῷ Σμέρδι, καὶ δὴ καὶ ὄνομα τοὔνομα τοῦτο εἶχε Σμέρδιν [d]. τοῦτον τοῦτον ἄνδρα ἀναγνώσας ὁ μάγος Πατιζείθης, ὡς οἱ αὐτὸς πάντα διαπρήξει, εἷσε ἄγων ἐς βασιλήιον θρόνον. πείσας δὲ τοῦτο, κήρυκας διέπεμπε τῇ τε ἄλλῃ καὶ δὴ καὶ ἐς Αἴγυπτον, προερέοντα τῷ στρατῷ ὡς Σμέρδιος τοῦ Κύρου ἀκουστέα εἴη τοῦ λοιποῦ, ἀλλ' ἢ Καμβύσεω. Οἵτε δὴ ὦν ἄλλοι κήρυκες

a προτέρη μὴ γνώμη. b Hæc vox ὄρυγμα non est in MS. & patet interpreti fuisse ignotam. c ὀρώρυκται. d Σμέρδις.

Caduceator magi ab Prexaſpe interrogatus rem aperuit.

ρυκες προηγόρδον ταῦτα, ϗ δὴ Ϛ ὁ ἐπ' [a] Αἴγυπτον ταχθεὶς, (εὕρισκε γὰρ Καμβύσεα Ϛ τ' στρατὸν ἐόντα τ Συρίης ἐν Ἐκβατάνοισι) προηγόρδε στὰς ἐς μέσον [b] τὰ ἐντεταλμένα ἐκ τ μάγε. Καμβύσης ϑ ἀκούσας ταῦτα ἐκ τ κήρυκ@, ϗ ἐλπίσας μιν λέγειν ἀληθέα, αὐτός τε προδεδόσθαι ὑπ Πρηξάσπε@ (πεμφθέντα γὰρ αὐτὸν ὡς ἀποκτενέοντα Σμέρδιν, ὁ ποιήσας ταῦτα) βλέψας ἐς τ Πρηξάσπεα, εἶπε, Πρήξασπες, ἦτι μοι διεπρήξαο τό τοι προσέταξα πρῆγμα. ὁ ϑ εἶπε, Ὦ δέσποτα, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀληθέα ὅκως κοτὲ στι Σμέρδις ἀδελφεὸς ὁ σὸς ἐπανέστηκε, οὐδὲ ὅκως τὶ ἐξ ἐκείνε τ ἀνδρὸς νεῖκός τοι ἔσται [c] ἢ μέγα ἢ σμικρόν. ἐγὼ γὰρ αὐτὸς, ποιήσας τὰ σύ με ἐκέλευες, ἔθαψά μιν χερσὶ τῇσι ἐμεωυτ. εἰ μέν νυν οἱ τεθνεῶτες ἀνίστανται, προσδέκεό τοι Ϛ Ἀστυάγεα τ Μῆδον ἐπαναστήσεσθαι· εἰ δ' ἔστι ὥσπερ πρότ, μὴ τοι ἔτι ἐκεῖνε νεώτερον κακὸν ἀναβλάστῃ. νυν ὦν μοι δοκέει, μεταδιώξαντας τ κήρυκα, ἐξετάζειν εἰρωτεύντας παρ' ὅτου ἥκων προαγορδύει ἡμῖν Σμέρδι@ βασιλῆ@ ἀκούειν. Ταῦτα εἰπόντ@ Πρηξάσπε@, (ἦρτο γὰρ Καμβύσης) αὐτίκα μεταδιωκόμεν@ ὁ κῆρυξ ἦκε. ἀπιγμένον δέ μιν εἴρετο ὁ Πρηξάσπης τάδε, Ὦνθρωπε, φὴς γὰρ ἥκειν παρὰ Σμέρδι@ τ Κύρε ἄγγελο· νυν ὦν εἶπας τὼ ἀληθείῳ, ἄπιθι χαίρων· κότερα αὐτός τι Σμέρδις φανόμεν@ ἐν ὄψι ἐνετέλλετο ταῦτα, ἢ τ τις ἐκείνε ὑπηρετέων. ὁ ϑ εἶπε, Ἐγὼ Σμέρδιν μὲν τ Κύρε ἐξ ὅτε βασιλεύς Καμβύσης ἤλασε ἐς Αἴγυπτον, ὄκω ὄπωπα [d]· ὁ δέ μοι μάγος τ Καμβύσης ἐπίτροπον τ οἰκηίων ἀπέδεξε, ὅτος ταῦτα ἐνετείλατο, φὰς Σμέρδιν τ Κύρε εἶναι τ ταῦτα ἐπιτελέσαντα εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. ὁ μὲν δὴ σφι ἔλεγε, οὐδὲν ἐπικατεψευσμένος. Καμβύσης ϑ εἶπε, Πρήξασπες, σὺ μὲν, οἷα ἀνὴρ ἀγαθὸς, ποιήσας τὸ κελευόμενον, αἰτίην ἐκπέφευγας· ἐμοὶ ϑ τίς ἂν εἴη Περσέων ὁ ἐπανεστεὼς, ἐπιβαλεύων τ Σμέρδιος ὀνόματι; ὁ ϑ εἶπε, Ἐγώ μοι δοκέω συνιέναι τὸ γεγονὸς τοῦτο, ὦ βασιλεῦ. οἱ μάγοι εἰσί τοι οἱ ἐπανεστεῶτες, τόν τε ἔλιπες μελεδωνὸν τ οἰκίων, Πατιζείθης, ϗ ὁ τούτε ἀδελφεὸς Σμέρδις. Ἐνθαῦτα ἀκούσαντα Καμβύσεα τὸ Σμέρδι@ οὔνομα, ἔτυψε ἡ ἀληθείη τ τε λόγων ϗ τοῦ ἐνυπνίε· ὃς ἐδόκεε ἐν τῷ ὕπνῳ ἀπαγγεῖλαί τινά οἱ ὡς Σμέρδις ἱζόμεν@ ἐς τ βασιλήιον θρόνον, ψαύσας τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ. μαθὼν ϑ ὡς μάτην ἀποπλωλεκὼς εἴη τὸν ἀδελφεὸν, ἀπέκλαιε Σμέρδιν. ἀπο-

alii alibi edixere. Is quoque qui ad Ægyptum delegatus erat, (invenit autem Cambyſem atque exercitum in Ecbatanis Syriæ agentem) ſtans in medio, præcepta magi expoſuit. Hæc audiens Cambyſes, vera loqui caduceatorem ratus, ſeque à Prexaſpe eſſe proditum, quod miſſus ad occidendum Smerdin, rem non peregiſſet, intuens in eum, Prexaſpes, inquit, rem mihi non exequutus es, quam injunxeram. Ad quem ille, Iſta, o here, ait, haudquaquam vera ſunt, ut aut frater tuus aliquando rebellaverit in te, aut quippiam ex illo viro certaminis exiſtat magni exiguive. quippe quum ego ipſe exequutus quæ tu mihi imperaſti eum humarim meis ipſius manibus. Quod ſi defuncti reſurrexerunt, expecta ut tibi etiam Aſtyages Medus inſurrecturus ſit: ſin autem ita habet ut antea, nullum tibi ex illo novum malum amplius germinabit. Igitur mihi videtur curare, ut reprehendamus caduceatorem, & percontando indagemus, a quo veniens nobis denunciet Smerdin regem audire. Hæc 63 loquentem Prexaſpem Cambyſes audiens quum ei placuiſſent, confeſtim reprehenſus caduceator venit. Eum, ubi rediit, Prexaſpes his verbis interrogavit, O homo, quandoquidem te ais à Smerdi Cyri filio venire nuncium, dicito veritatem, qua dicta, abito ſoſpes. Utrum Smerdis ipſe in conſpectum datus tibi iſta mandavit, an quiſpiam ejus miniſtrorum? Tum ille, Equidem, inquit, ego Smerdin Cyri filium, ex quo Cambyſes rex in Ægyptum fecit expeditionem, nunquam conſpexi: ſed magus quem Cambyſes rerum ſuarum familiarium procuratorem conſtituit, is mihi iſta mandavit, dicens Smerdin Cyri filium eſſe, qui imperet hæc apud vos dicere. Hæc ille loquutus fuit, nihil mentitus. Tum Cambyſes, Prexaſpes, inquit, tu quidem ut vir bonus, facto quod imperatum erat, culpam effugiſti: verum quiſnam è Perſis mihi inſurrexerit, occupato Smerdis nomine? Ad quem Prexaſpes, Ego, inquit, ô Rex, hoc quod actum eſt mihi videor intelligere. Magi ſunt qui adverſus te inſurrexerunt, Patizithes quem tu rerum familiarium curatorem reliquiſti, & frater ejus Smerdis. Ibi Cambyſem, quum Smer- 64 dis audiſſet nomen, percuſſit veritas ſermonis, ac ſomnii, qui viſus fuerat videre in ſomno aliquem ipſi nunciare, Smerdin regio inſidentem ſolio, cælum tangere vertice. Agnoſcens itaque ſine cauſſa fratris interemptorem ſe fuiſſe, deflebat Smerdin.

Quem

a ϗ δὴ ϗ ἐπ'. b στὰς ἐν μέσοισι. c νεῖκός τι ἔσαι. d οὐκ ὄπωπα.

Quem ubi deflevit (ut erat omni clade afflictus) in equum inſiluit, habens in animo quamraptiſſime Suſa verſus exercitum ducere in magum. Inſilienti in equum, fungus vaginæ gladii excidit, unde nudatus gladius percuſſit femur. Vulneratus in ea parte in qua prius ipſe Ægyptiorum deum Apin percuſſerat, poſtquam viſa fuit plaga letalis, Cambyſes, quodnam illi oppido nomen eſſet interrogavit. Illi ajunt Ecbatana. Et jam antea erat illi redditum ex urbe Buto oraculum, eum in Ecbatanis deceſſurum: & ipſe quidem interpretabatur ſe in Ecbatanis Mediæ (ubi res ejus omnis erat) ſenem vita functurum; at oraculum in Ecbatanis Syriæ utique loquebatur. Tunc poſtquam ſciſcitatus reſcivit oppidi nomen, præ calamitate, tum ex mago perculſus, tum ex vulnere, reſipuit, & oraculum expendens, Hoc in loco, inquit, fatale eſt Cam-
65 byſem Cyri decedere. Hactenus tunc quidem. Viceſimo dehinc die accitis Perſarum qui aderant præſtantiſſimis, ita inquit; Quod maxime occultum volebam, Perſæ, id apprehendit me, ut apud vos efferam. ego enim quum in Ægypto agerem, inter quietem viſum vidi, quod utinam minime vidiſſem! Videbatur mihi nuncius quidam domo adveniens, nunciare Smerdin in regio ſedentem ſolio, cœlum capite contingere. Ex quo veritus ne à fratre exuerer principatu, properantius quam prudentius feci. neque enim in hominis natura ſitum eſt avertere quod eventurum eſt. Itaque vanus ego Prexaſpem Suſa ad Smerdin interimendum mitto. Quo tanto malo perpetrato ſecurius degebam, nequaquam conjectans fore, ut Smerdie ſublato, alius quiſpiam mortalium in me exſurgeret. Verum prorſus in futuro fruſtratus, & parricida fratris quod non debuerat fieri, nec opus erat, extiti, & nihilominus regno exutus ſum. nam Smerdis magus erat is quem dæmon mihi per quietem præmonſtravit in me arma ſumpturum. Hoc opus quum ego perpetrarim, jam vobis Smerdin Cyri non ſupereſſe exiſtimetis, ſed magi vobis regnum occuparunt: quorum alterum rerum domeſticarum procuratorem relinqueram, alter ejus frater eſt Smerdis. Quem

ἀποκλαύσας ὁ, καὶ ϖϱοημεκλήσας τῇ ἀπάσῃ συμφορῇ, ἀναθρώσκει ἐπὶ τὸ ἵππον, ἐν νόῳ ἔχων τῷ ταχίστῳ ἐς Σῦσα ϕρατδύεσθαι ἐπὶ τὸν μάγον. καί οἱ ἀναθρώσκοντι ἐπὶ τὸν ἵππον, ἐκ κολεοῦ ἐξ ἔϕευγε ὁ μύκης ἀποπίπτει. γυμνωθὲν δὲ τὸ ξίϕος παίει τὸν μηρόν. τρωματισθεὶς δὲ κατὰ τὰϱ τῇ αὐτὸς ϖϱότερον [a] τὸν Αἰγυπτίων θεὸν Ἄπιν ἔπληξε, ὡς οἱ καιρὸς ἔδοξε τετύϕθαι, εἴρετο ὁ Καμβύσης ὅ, τι τῇ πόλι ὄνομα εἴη. οἱ δὲ εἶπαν [b] ὅτι Ἐκβάτανα [c]. τῷ δὲ ἔπι ϖϱότερον ἐκέχρητο ἐκ Βυτοῦς πόλιος ἐν Ἐκβατάνοισι τελευτήσειν τὸν βίον. ὁ μὲν δὴ ἐν τοῖσι Μηδικοῖσι Ἐκβατάνοισι ἐδόκεε τελευτήσειν γηραιὸς, ἐν τοῖσι οἱ ἅπαντα τὰ πρήγματα. τὸ δὲ χρηστήριον τοῖσι ἐν Συρίῃ Ἐκβατάνοισι ἔλεγε ἄρα· καὶ δὴ ὡς τότε ἐπφρεσμένος ἐπύθετο τὸ πόλιος τὸ ὄνομα, ὑπὸ τοῦ συμφορῆς τοῦ τε ἐκ τοῦ μάγου ἐκπεπληγμένος, καὶ τοῦ τρώματος, ἐσωφρόνησε. συλλαβὼν δὲ τὸ θεσπέσιον, εἶπε, Ἐνθαῦτα Καμβύσεα τὸν Κύ-
„ρου ἐστὶ πεπρωμένον τελευτᾶν. Τότε μὲν τοσαῦτα. ἡμέρῃσι δὲ ὕστερον ὡς εἰκοσι μετα-
„πεμψάμενος Περσέων τοὺς παρεόντων τοὺς λογιω-
„τάτους, ἔλεγέ σϕι τάδε, Ὦ Πέρσαι, κα-
„ταλελάβηκέ με, τὸ πάντων μάλιστα ἔκρυ-
„πτον πρηγμάτων, τοῦτο ἐς ὑμέας ἐκϕῆ-
„ναι. ἐγὼ γὰϱ ἐὼν ἐν Αἰγύπτῳ, εἶδον ὄψιν
„ἐν τῷ ὕπνῳ τῷ μηδαμᾶ ὄϕελον ἰδεῖν. ἐδό-
„κεον δέ μοι ἄγγελον ἐλθόντα ἐξ οἴκου ἀγ-
„γέλλειν, ὡς Σμέϱδις ἱζόμενος ἐς τὸν βα-
„σιλήιον θρόνον, ψαύσῃ τῇ κεϕαλῇ τοῦ ἐ-
„ϱανοῦ. δείσας δὲ μὴ ἀπαϱεθέω τὸν ἀϱχὸν
„ϖϱὸς τοῦ ἀδελϕεοῦ, ἐποίησα ταχύτεϱα ἢ
„σοϕώτεϱα. ἐν τῇ γὰϱ ἀνθϱωπηίῃ ϕύσι οὐκ
„ἐνῆν ἄϱα τὸ μέλλον γίνεσθαι ἀποτϱέπειν. ἐ-
„γὼ δὲ ὁ μάταιος Πϱηξάσπεα ἀποπέμπω ἐς
„Σοῦσα ἀπικνεόντα Σμέϱδιν. ἐξεϱγασθέντος
„δὲ κακοῦ τοσούτου, ἀδεὼς ἤδη ἐνόμιζον, οὐδε-
„μᾶ ὀπιλεξάμενος μή κοτέ τις οἱ, Σμέϱ-
„διος ὑπαϱπαγμένου, ἄλλος ἐπαναστὰς ἀνθϱώ-
„ϖων. πάντος δὲ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι ἁμαϱτὼν,
„ἀδελϕεοκτόνος τε οὐδὲν δέον γέγονα, καὶ τὰ
„βασιληίης οὐδὲν ἧσσον ἐστέϱημαι. Σμέϱδις
„γὰϱ δὴ ἦν ὁ μάγος, τόν μοι ὁ δαίμων ϖϱοέ-
„ϕαινε ἐν τῇ ὄψι ἐπαναστήσεσθαι. τὸ μὲν δὴ
„ἔϱγον ἐξέϱγασταί μοι [d], καὶ Σμέϱδιν τὸν Κύϱου
„μηκέτι ὑμῖν ἐόντα λογίζεσθε· οἱ δὲ ὑμῖν μά-
„γοι κϱατέουσι τοῦ βασιληίου, τόν τε ἔλιπον ἐπί-
„τϱοπον τοῦ οἰκίου, καὶ ὁ κείνου ἀδελϕεὸς Σμέϱδις.

Aa τὸν

a τοῦτο αὐτὸς τῇ ϖϱοτέϱῃσι. b εἶπον. c Ἀκβάτανα continue in MS. d ἔϱγασταί μοι.

Cambyſis mors, quum fermo ejus extaret fide, Prexaſpes negat filium Cyri a ſe occiſum. Magi liberalitas in ſubjectos.

„τὸν μέν νυν μάλιστα χρῆν ἐμεῦ αἰσχρὰ πρὸς τ̃
„μάγων πεπονθότα τιμωρέειν ἐμοὶ, ἐτὸν μὲν
„ἀνοσίῳ μόρῳ τετελεύτηκε ὑπὸ τ̃ ἑωυτ̃ οἰκηιω-
„τάτων. τούτου δὲ μηκέτι ἐόντος, δεύτερα τῶν
„λοιπῶν ὑμῖν ὦ Πέρσαι γίνεταί μοι ἀναγκαιότα-
„την ἐπέλεσθαι, τὰ θέλω μοι γενέσθαι, τελευτῶν τ̃
„βίον· καὶ δὴ ὑμῖν τάδε ἀπισκήπτω, θεοὺς τοὺς βασι-
„ληίους ἐπικαλέων, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, καὶ μάλιστα
„Ἀχαιμενιδέων τοῖσι παρεοῦσι, μὴ περιιδεῖν τὴν
„ἡγεμονίην αὖτις ἐς Μήδους περιελθεῖν· ἀλλ'
„εἰ μὲν δόλῳ ἔχουσι αὐτὴν κτησάμενοι, δόλῳ κατ-
„αιρεθῆναι ὑπὸ ὑμέων· εἰ δὲ φανερὰ τῇ [a] κατερ-
„γασάμενοι, φανερὰ κατὰ τὸ κάρτερον ἀνασώσα-
„σθαι. καὶ ταῦτα μὲν ποιεῦσι ὑμῖν γῆ τε καρπὸν
„ἀναφέροι, καὶ γυναῖκές τε καὶ ποίμναι [b] πίκτοιεν
„ἐῦσοι ἐς τ̃ ἅπαντα χρόνον ἐλευθέροισι· μηδ'
„ἀνασωσαμένοισι δὲ χρῆν, μηδ' ὁπωστιοῦν
„ἀνασώζειν, τὰ ἐναντία τούτοισι ἀρέσκοιμι ὑμῖν
„θεοὺς· καὶ πρὸσθε τούτοισι, τὸ τέλος Περσέων
„ἑκάστῳ ὁπωμέως οἷον ἐμοὶ ἐπιγέγονε. ἅμα τε
εἴπας ταῦτα ὁ Καμβύσης, ἀπέκλαιε πᾶσαν τὴν
ἑωυτ̃ πρῆξιν. Πέρσαι δ' ὡς τ̃ βασιλέα εἶδον ἀ-
νακλαύσαντα, πάντες τά τε ἐσθ̃τα ἐχόμενα
εἶχον, καὶ τοῦτο κατήμενόν [c] τε ὀιμωγῇ ἀφθόνῳ
διεχρέωντο. μετὰ δὲ τοῦτο, ὡς ἐσφακέλισέ τε τὸ
ὀστέον, καὶ ὁ μηρὸς τάχιστα ἐσάπη, ἀπέλυσε Καμ-
βύσεα τ̃ Κύρου, βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἐπὶ
ἔτεα ἑπτὰ μῆνας πέντε, ἄπαιδα δὲ καὶ τοῦ θήλεος
ἔρσενος ἐόντα θήλεος γόνου. Περσέων δὲ τοῖσι παρεοῦσι
ἀπιστίη πολλὴ ὑπεκέχυτο, τοὺς μάγους ἔχειν τὰ
πρήγματα· ἀλλ' ἠπιστέατο ὅτι μᾶλλον εἰπεῖν
Καμβύσεα τὰ εἶπε περὶ Σμέρδιος θανάτου, ἵνα
οἱ ἐκπολεμωθῇ πᾶν τὸ Περσικόν. οὕτω μέν νυν ἠ-
πιστέατο Σμέρδιν τ̃ Κύρου βασιλέα ἀνεστεῶτα· δει-
νῶς γὰρ ὁ Πρηξάσπης ἔχαρι τοῦτο μὴ μέν ἀποκ-
τεῖναι Σμέρδιν. ἐπεὶ γὰρ οἱ ἀσφαλὲς, Καμβύ-
σεω τετελευτηκότος, φάναι τὸν Κύρου υἱὸν ἀπο-
λωλεκέναι αὐτοχερίῃ. Ὁ δὲ δὴ μάγος, τελευ-
τήσαντος Καμβύσεω, ἀδεῶς ἐβασίλευε, ἐπι-
καλεύμενος δὲ ὁμώνυμα Σμέρδι Κύρου μιῇ ἐπὶ
τοὺς ἐπιλοίπους Καμβύσῃ ἐς τὰ ὀκτὼ ἔτεα
τ̃ πληρώσιος· ἐν τοῖσι ἀπεδέξατο ἐς τοὺς ὑπη-
κόους πάσας ἀφιεργασίας μεγάλας, ὥστε ἀποθα-
νόντος αὐτοῦ πόθον ἔχειν πάντας τοὺς ἐν τ̃ Ἀ-
σίῃ, πάρεξ αὐτῶν Περσέων. Ἀποπέμψας γὰρ ὁ
μάγος ἐς πᾶν ἔθνος τ̃ ἦρχε, προεῖπε ἀπε-
λείην εἶναι στρατιῆς καὶ φόρου ἐπ' ἔτεα τρία.
προεῖπε μὲν δὴ ταῦτα αὐτίκα ἀνιστάμενος ἐς τὸν
θρό-

Quem igitur decebat præcipue vicem meam ulcisci, ſi indigna à magis paſſus fuiſſem, is impia morte à proximis ſuis affectus eſt. Quum vero ille non ſit amplius, ſecundum ex reliquis mihi eſt vobis, ô Perſæ, maxime neceſſarium mandare quæ è vita exiens effici mihi volo. Ergo vobis hæc præcipio, regios deos obteſtans cum omnibus vobis, tum maxime Achæmenidis qui adeſtis, ne negligatis imperium rurſus circumire ad Medos. Sed ſi dolo occupatum illud tenent, dolo per vos ſurripiatur; ſin vi aliqua præreptum, vi, prout poteritis, recuperetis. Hæc vobis facientibus, & tellus fructum efferat, uxoreſque & pecua pariant in omne tempus libertate fruentibus: ſecus facientibus, & neque recuperantibus imperium neque aggredientibus recuperare contraria his quæ dixi vobis fieri imprecor; & præterea unicuique Perſarum eum finem qualis mihi contigit. Simul hæc loquutus Cambyſes, deflevit omnem ſuam condicionem. Perſæ, ut regem lamentantem conſpexere, univerſi tum veſtimenta reſcindere, tum effuſo ploratu uti. Poſt hæc ubi os vitiatum eſt, femurque celerrime computruit, Cambyſi vita erepta eſt, Cyri filio, quum regnaſſet ſeptem omnino annos & menſes quinque, nulla prorſus prole ſuſcepta virili femineave. At Perſis qui aderant magna ſuffuſa eſt incredulitas, rerum potiri magos, interpretantibus potius, Cambyſem, quæ de nece Smerdis dixiſſet, ea dixiſſe ut ſic ab eo omne nomen Perſicum ad hoſtilem iram concitaretur. Itaque pro certo habebant Smerdin Cyri exſurrexiſſe regem, utpote etiam Prexaſpe uſque pernegante à ſe fuiſſe Smerdin interfectum. Neque enim tutum ei erat poſt Cambyſis obitum fateri, ipſius manu filium Cyri interemptum. Magus defuncto Cambyſe, ſimulando ſe Smerdin eſſe Cyri filium, qui ipſi fuerat cognominis, ſecurus regnavit menſes ſeptem, qui reliqui erant ad implendum octavum annum regni Cambyſis: per quos menſes in ſubjectos omnes munificentiam permagnam exhibuit, adeo ut ejus defuncti magnum ceperit deſiderium omnes Aſiaticos, ipſis Perſis exceptis. Nam miſſis ad ſingulas quibus imperabat nationes edictis, magus immunitatem tributorum ac vacationem militiæ in triennium tribuit: atque hoc quidem ſtatim adeptus imperium edixit.

66

67

a φανερὰ τῇ. b ποίμνια. c κατήμενοι.

68 edixit. Octavo autem menſe, quiſnam eſſet compertus eſt hunc in modum. Erat Otanes Pharnaſpis filius, ſed genere atque opibus primo cuique Perſarum par. Hic Otanes magum non eſſe Smerdin filium Cyri, primus ſuſpicatus eſt, ſed eum qui erat, hac conjectura, quod neque ex arce progrediebatur, neque Perſarum procerum quempiam ad conſpectum ſuum vocabat. Itaque eum ſuſpectum habens, hoc fecit. Habebat filiam ejus nomine Phædymam Cambyſes, eamque ipſam tunc magus tenebat ejuſque conſuetudine utebatur, ut aliarum omnium Cambyſis uxorum. Otanes mittens ad eam ſciſcitabatur quocum homine cubaret, utrum cum Smerdie Cyri, an cum alio quopiam. Illa remiſit negans ſe ſcire, quippe quæ nec Smerdin filium Cyri vidiſſet unquam, nec eum cum quo cubaret noſſet quiſnam eſſet. Altera vice mittit Otanes, inquiens, Si ipſa Smerdin Cyri non habes cognitum, tu vero ſciſcitare ab Atoſſa quocum viro tu atque illa cubitetis. omnino enim illa ſuum ipſius novit fratrem. Filia ad hoc reſpondit, Ne in Atoſſæ quidem colloquium venire poſſum, aut ullam aliam cernere conſidentium mulierum. Namque hic vir, quiſquis eſt, quumprimum adeptus eſt regnum,
69 nos diſperſit, aliam alibi collocans. Audienti hæc Otanī res eſt viſa manifeſtior. itaque tertio nuncium ad eandem mittit in hæc verba, Filia, decet te bonis ortam natalibus, ſuſcipere periculum, quod te ſubire pater hortatur. Si enim iſte Smerdis, filius Cyri non eſt, ſed is quem ego ſuſpicor, non debet tua fruens conſuetudine, & potentiam Perſarum obtinens, hinc lætus abire, ſed pœnas luere. Nunc igitur hoc agito: quum tecum cubabit, animadverteſque ſomno vinctum, palpa ejus aures: quas ſi habentem compereris, cum Smerdie filio Cyri te cubare exiſtima: ſin minus, cum Smerdie mago. Ad hæc Phædyma remittit, ſe, ſi id faciat, magnum adituram diſcrimen, quoniam probe ſcit, ſi ille careat auribus, & ipſa in palpando deprehendatur, fore ut ipſa ab illo trucidetur: tamen ſe id facturam. Et Phædyma quidem recipit ſe patri hoc perfecturam. Huic autem Smerdi mago Cyrus, quum regnaret, aures præciderat, non exigua de cauſſa.

ἐρχλὶν Ὀτάνῃ ἢ μᾶλλον ἐφράσατο καταδηλῶ τρόπῳ τοιῷδε· Ὀτάνης μὲν φαρνάσπεω μὲν παῖς, ἡλικίῃ δὲ καὶ χρήμασι ὁμοίως τῷ πρώτῳ Περσέων. ἐπεὶ τῶ ὁ Ὀτάνης [a] πρῶτον ὑπώπτευσε τὸν μάγον, ὡς οὐκ εἴη ὁ Κύρου Σμέρδις, ἀλλ' ὅσπερ μὲν· τῇδε συμβαλλεόμενον, ὅτι τε οὐκ ἐξεφοίτα ἐκ τῆς ἀκροπόλιος, καὶ ὅτι οὐκ ἐκάλεε ἐς ὄψιν ἑωυτῷ ἀνδένα τῶν λογίμων Περσέων. ὑποπτεύσας δέ μιν, ἐποίεε τάδε. ἔχε αὐτοῦ ὁ Καμβύσης θυγατέρα, τῇ οὔνομα μὲν φαιδύμη· τῇσι αὐτῇσι δὴ ταύτῃσι εἶχε τότε ὁ μάγος, καὶ ταύτῃ τε συνοίκεε [b], καὶ τῇσι ἄλλῃσι πάσῃσι τῇσι ἐκ Καμβύσεω γυναιξί. πέμπων δὴ ὢν ὁ Ὀτάνης παρ' αὐτὴν [c] τὴν θυγατέρα, ἐπυνθάνετο παρ' ὅτεῳ ἀνθρώπων κοιμῷτο, εἴτε μετὰ Σμέρδιος τοῦ Κύρου, εἴτε μετ' ἄλλου τευ. ἡ δὲ οἱ ἀντέπεμπε, Φαμένη δὲ γινώσκειν· οὔτε γὰρ τὸν Κύρου Σμέρδιν ἰδέσθαι δύνασθαι, οὔτε ὅστις εἴη ὁ συνοικέων αὐτῇ εἰδέναι. ἔπεμπε δεύτερα ὁ Ὀτάνης, λέγων, Εἰ μὴ αὐτὴ „Σμέρδιν τὸν Κύρου γινώσκεις, σὺ γε τῷδε Ἀτόσσης „σῃσι πύθευ ὅτεῳ τούτῳ συνοικέει αὐτή τε σκεύνη, „καὶ σύ. πάντως γὰρ δή κου τόν γε ἑωυτῆς ἀδελφεὸν γινώσκεις. ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ἡ θυγάτηρ, „Οὔτε Ἀτόσσῃ δυνάμιος ἐς λόγους ἐλθεῖν, οὔτε „ἄλλην ὁτεωνοῦν ἰδέσθαι τῶν συγκατημένων γυναικῶν. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα ἔστι ἀνθρωπος, „ὅστις κοτέ ἐστι, παρέλαβε τοῦτο βασιληίῃ, διέ„φθειρε ἡμέας, ἄλλῃ ἄλλῃ τάξας. Ἀτοσσάνδρῃ μὲν τοῦτο τῷ Ὀτάνῃ, μᾶλλον καταφαίνεσθαι τὸ πρῆγμα. τρίτῳ δὴ ἀγγελίῃ ἐσπέμπει παρ' αὐτὴν, „λέγουσαν τάδε, Ὦ θύγατερ, δεῖ σε γενομένην „εὖ, κινδυνον ἀναλαβέσθαι τὸν ἂν ὁ πατὴρ ὑποτο„δύσιον κελεύῃ [d]. εἰ γὰρ δὴ μή [e] ἐστι ὁ Κύρου „Σμέρδις, ἀλλὰ τὸν καταδοκέω [f] ἐγώ, ἔστί „μιν σοί τε συγκοιμώμενον, καὶ τὸ Περσέων κρά„τος ἔχοντα, δεῖ χαίροντα ἀπαλλάσσειν, ἀλλὰ „δῆτα δίκην. νυῦν ὦν ποίησον τάδε· ἐπὰν σοι „συεύδῃ, καὶ μάθῃς αὐτὸν κατυπνωμένον, ἅ„ψασαι αὐτοῦ τὰ ὦτα. καὶ εἰ μὲν φαίνηται ἔ„χων ὦτα, νόμιζε σεωυτὴν Σμέρδι τῷ Κύρου „συνοικέειν· εἰ δὲ μὴ ἔχων, σὺ γὰρ τῷ μάγῳ Σμέρδι. ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ἡ Φαιδύμη, Φαμένη κινδυνεύσειν μεγάλως εἰ ποιῇ ταῦτα. ἢν γὰρ δὴ μὴ τυγχάνῃ τὰ ὦτα ἔχων, ὀπίλαμπτον ἢ ἀφάσασα [g] ἔσεσθαι, εὖ εἰδέναι ὡς αἰσιώσει μιν. ὅμως μέντοι ποιήσειν ταῦτα. ἡ μὲν δὴ ὑποδέξατο ταῦτα τῷ πατρὶ καλεργάσεσθαι [h]. ἐπεὶ δὲ ὁ μάγος τότε δὴ Σμέρδις Κῦρος ὁ Καμβύσεω ἄρχων τὰ ὦτα ἀπέτεμε ἐπ' αἰτίῃ δή τινι ἐξ σμικρῇ. ἡ ὦν δὴ

a ὅτου ὦν ὁ Ὀτάνης. b ταύτῃ συνοίκεε. c MS. habet παρ' αὐτόν. Neſcio an quid lateat. d κελεύοι. e ἢ μή. f τὸν ἂν καταδοκέω. g ἀφάσασα. h καλεργάσασθαι.

Magus sine auribus deprehenditur fur regni. Septem Persæ quomodo conspiraverint, & nomina, & consilia de tempore.

δὴ φαιδύμη [a] αὕτη ἡ Ὀτάνεω θυγάτηρ, πάντα ἐπιτελέσασα τὰ ὑπεδέξατο τῷ πατρὶ, ἐπεί τε αὐτῇ μέρος ἐγένετο τὸ ἀπ' ἐξ ὧν δὲ τὸν μάγον (ἐν ταύτῃσι γὰρ δὴ αἱ γυναῖκες [b] Περσῶν τοῖσι Πέρσῃσι) ἐλθοῦσα παρ' αὐτὸν ηὐδᾶτο. ὑπνωμένου δὲ καρτερῶς τοῦ μάγου, ἅπτεται τὰ ὦτα. μαθοῦσα δὲ ἀ χαλεπῶς ἀλλ' εὐπετέως οὐκ ἔχουσα τὸν ἄνδρα ὦτα, ὡς ἡμέρη τάχιστα ἐγεγόνεε, πέμψασα ἐσήμηνε τῷ πατρὶ τὰ γιγνόμενα. Ὁ δὲ Ὀτάνης συγκαλέσας Ἀσπαθίνεα καὶ Γωβρύην, Περσέων τε πρώτους ἐόντας καὶ ἐωυτῷ ἐπιτηδεωτάτους ἐς πᾶν, ἀπηγήσατο πᾶν τὸ πρῆγμα. οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ ἄρα ὑπωπτεύκεσαν ἔτι τοῦτο ἔχειν. ἀνενεικαμένου δὲ τοῦ Ὀτάνεω [c] τοὺς λόγους, ἐδέξαντο· καὶ ἔδοξέ σφι ἕκαστον ἄνδρα Περσέων προσεταιρίσασθαι τὸν ὅτῳ πιστεύει μάλιστα. Ὀτάνης μὲν νυν εἵλετο Ἰνταφέρνεα· Γωβρύης δὲ [d], Μεγάβυζον· Ἀσπαθίνης δὲ, Ὑδάρνεα. γενομένων δὲ τούτων ἓξ, παραγίνεται ἐς τὰ Σοῦσα Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπεος, ἐκ Περσέων ἥκων· τούτων γὰρ δὴ οἱ ὁ πατὴρ ὕπαρχος. ἐπεὶ ὦν ἀπίκετο, τοῖσι ἓξ τοῦτοισι Περσέων ἔδοξε καὶ Δαρεῖον προσεταιρίσασθαι. συνελθόντες δὲ ὅτοι ἕξ ἦσαν ἐπὶ, ἐδίδοσαν σφίσι πίστις [e] καὶ λόγους. ἐπεί τε δὲ ἐς Δαρεῖον ἀπίκετο γνώμην ἀποφαίνεσθαι, ἔλεγε σφι τάδε· Ἐγὼ ταῦτα ἐδόκεον μὲν αὐτὸς [f] μοῦνος ἐπίστασθαι, ὅτι τε ὁ μάγος εἴη ὁ βασιλεύων, καὶ Σμέρδις ὁ Κύρου τετελεύτηκε. καὶ οὗ τούτου [g] εἵνεκεν ἥκω σπουδὴν, ὡς συρίσων ἐπὶ τῷ μάγῳ φανερόν. ἐπεί τε δὲ συνήνεικε, ὥστε σφέας εἰδέναι, καὶ μὴ μοῦνον ἐμὲ, ποιέειν αὐτίκα μοι δοκέει, καὶ μὴ ὑπερβαλέσθαι. οὐ γὰρ ἄμεινον. εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ὀτάνης, Ὦ παῖ Ὑστάσπεος, εἰς τε πατρὸς ἀγαθοῦ, καὶ [h] σκοτεινὸν ἔοικας σεωυτὸν ἐόντα τοῦ πατρὸς δοῦναι ἔσω· τὴν μέντοι ἐπιχείρησιν ταύτην μὴ οὕτω συντάξῃς ἀβούλως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ σοφρονέστερον αὖτις λάμψαντα. δεῖ γὰρ πλεύνας γνώμας ἐνεῖκαι, οὕτω ἐπιχειρέειν. λέγει πρὸς ταῦτα Δαρεῖος, Ἄνδρες οἱ παρεόντες, τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἐξ Ὀτάνεω εὖ χρήσεσθε, ἐπισκοπέοντες ὅτι ἀπολέεσθε κάκιστα. ἔχουσι γάρ τινες τῶν μάγων, ἰδίῃ πρὸς ἀλλόμενοι ἑωυτῷ κέρδεα. μάλιστα μέν νυν ἐφείλετο ἐπ' ὑμέων αὐτῶν βαλόμενοι πιέζειν ταῦτα· ἐπεί τε δὲ ὑμῖν ἀνάγκην φέρειν ἐς πλεῦνας ἐδόκεε, καὶ ἐμοὶ ὑπερέχεσθαι, ἢ πιέζωμεν σήμερον, ἢ ἴσθι ὑμῖν ὅτι ὦν ὑπερπέσῃ ἡ νῦν ἡμέρη, ὡς σὺν ἄλλῳ φθάσας ἐμεῦ κατήγορος ἔσῃ, ἀλλὰ σφέας αὐτὸς ἐγὼ

Magus sine auribus deprehenditur fur regni. Septem Persæ quomodo conspiraverint, & nomina, & consilia de tempore.

causſa. Ergo Phædyma hæc Otanis filia, quæcunque receperat patri, exequuta eſt, nam ubi vices ejus fuerunt adeundi magum, (etenim uxores Perſarum per circuitum ad illos pergunt) adiens magum, una cubuit, ejuſque, dum vehementi ſomno correptus eſſet, aures palpavit: quibus carere hominem, non difficulter ſed facile ſane deprehendit. Ubi illuxit, celerrime patrem certiorem rei geſtæ facit. Ille, ſumptis Aſpathine & Gobrya Perſarumque primoribus, & ad fidem ſibi ſervandam accommodatiſſimis, rem omnem exponit, qui & ipſi rem ita ſe habere ſuſpicabantur. eoque verba quæ Otanes attulerat, admiſerunt: conſtituerunt que ut ſinguli ſibi ſingulos in ſocietatem deligerent è Perſis quibus maxime confiderent. Aſcivit itaque ſibi Otanes Intaphernem, Gobryas Megabyzum, Aſpathines Hydarnem. hi quum ſex forent, advenit Suſa Darius Hyſtaſpis ex Perſis veniens; nam his pater ejus præerat. qui quum adveniſſet, placuit ſex Perſis Darium quoque in ſocietatem adſciſcere. Qui quum ſeptem eſſent, congreſſi fidem mutuo dederunt & colloquuti ſunt. Quumque ad Darium ordo dicendæ ſententiæ veniſſet, ita apud ceteros verba fecit: Equidem mihi videbar ego ſolus noſſe magum regnare, & Smerdin, filium Cyri, mortem oppetiiſſe: atque ob id ipſum dedita opera huc me contuli, ad necem mago comparandam. Verum quandoquidem contigit, ut vos quoque rem ſciatis & non ſolum ego, videtur mihi confeſtim eſſe peragendum neque differendum. neque enim id melius. Ad hæc Otanes, Fili, inquit, Hyſtaſpis, & patre egregio ortus es, & te nihilo inferiorem eſſe patre tuo videris præferre: noli tamen ita properare ad rem aggrediendam inconſulto, ſed conſiderantius illam capeſſe: oportet enim ita eam aggredi quum plures fuerimus. Tum Darius, Viri, inquit, qui adeſtis, ſi eo quem Otanes dixit utemini modo, ſciatis vos teterrime perituros. aliquis enim privati lucri ratione habita rem ad magum deferet. Et vos quidem debetis maxime in vos ſolos rem ſuſcipientes exequi: ſed quoniam ſtatuiſtis ad plures referendum & me adhibendum, aut hodie conficiamus, aut ſcitote, vobis ſi hodiernus elabatur dies, non alium occupaturum, ut me accuſet, ſed me ut vos deferam

a φαιδυμίη eſt in MS. b δὴ γυναῖκες. c Ὀτάνεω. d ὁ δὲ Γωβρύης. e ἐδίδοσάν σφι πίστις. f ἐδόκεον αὐτὸς. g τοῦ τούτου. h ἐόντα πατρὸς. i βουλόμενοι.

Darius docet in festinando omnia fita. In negotiis omnia nequeunt verbis edisseri, & facto relinqui oportet. Veritas & mendacium pretii ejusdem. Huic adsentiuntur.

72 feram ad magum. Ad hæc Otanes, quum cerneret Darium properare, Quoniam, inquit, nos una maturare compellis, nec finis differre, age, expone ipse quonam pacto regiam introire possimus, & illos aggredi. excubias namque dispositas esse, ipse quoque, etsi non vilu, certe auditu nosti: quas qua ratione transibimus? Cui respondens Darius, Certe multa sunt, inquit, Otanes, quæ nequeunt oratione declarari, sed facto: alia, quæ oratione quidem possunt, sed unde nihil clari operis existit. Vos vero nostis, excubias quæ dispositæ sunt, haudquaquam difficiles esse ad transeundum. Partim enim nos qui tales sumus, nemo non (quisquis ille sit) cedet nobis, vel ob reverentiam, vel ob timorem; partim habeo ipse prætextum accommodatissimum propter quem transeamus: siquidem modo è Persis venire me dicam, ac velle quædam à patre mandata regi nunciare. Ubi enim oportet mendacium dicere, dicatur. nam idem optamus, quique mendacium dicimus, quique veritatem: quippe quum illi mentiantur tunc, quum persuadendo sunt quippiam lucri facturi: & illi verum dicant, ut verum dicendo aliquod lucrum attrahant: & magis aliquid illis committatur. Sic igitur ista factitantes, idem tamen obtinemus. quod si nihil lucri facturi sunt, peræque & verax foret mendax, & mendax verax. Quod autem ad janitores attinet, siquis eorum volens prætermittat, melius ei sequenti tempore erit: siquis resistere conabitur, ibi tunc pro hoste habeatur: & deinde intro ir-
73 rumpentes, rem transigamus. Post hæc Gobryas, Viri amici, inquit, nobis pulchrius erit recuperare imperium, aut, si recuperare non poterimus, mortem oppetere, quum, qui sumus Persæ, ab viro Medo regamur, eoque aures non habente; & quicunque vestrûm Cambysi ægrotanti adfuerunt, memoria teneatis omnes, quæ ille dum vita excederet, Persis imprecatus est, imperium recuperare non tentantibus: quæ nos tunc non admittebamus, sed per calumniam dici à Cambyse existimabamus. Nunc igitur calculum pono in Darii sententiam, neque ex hoc cœtu dissolvi aliorsum eunte, quam recta adversus magum. Hæc dicta
74 à Gobrya omnes comprobarunt. Interea vero dum ab istis consultatur, forte hoc

,, ἐγὼ κατερῶ τοῖς τ μάγον. Λέγε πρὸς ταῦτα Ὀτάνης, ἐπεὶ ὥρα περχόμενον Δαρεῖον, Ἐ-
,, πεί τι ἡμέας σπεύδοντας ἀναγκάζεις, καὶ
,, ὑπερβάλλεσθαι σὺν ἐᾶς, ἴθι ἐξήγεο αὐτὸς ὁ-
,, τεῳ τρόπῳ πάρεμεν ἐς τὰ βασιλήια, καὶ
,, ἐπιχειρήσομεν αὐτοῖσι. Φυλακὰς γὰρ δὴ διεστε-
,, ὥσας οἶδας καὶ καὶ αὐτὸς, εἰ μὴ ἰδὼν, ἀλλ'
,, ἀκούσας, ἃς τεῳ τρόπῳ περήσομεν; ἀμείβετο Δαρεῖος τοῖσδε· Ὀτάνη, ἡ πολλά ἐστι
,, τὰ λόγῳ μὲν οὐκ οἷά τε δηλῶσαι, ἔργῳ δέ·
,, ἄλλα δ' ἐστὶ τὰ λόγῳ μὲν οἷά τε, ἔργον δὲ
,, οὐδὲν ἀπ' αὐτῶν λαμπρὸν γίνεται. ὑμεῖς δὲ
,, ἴστε φυλακὰς τὰς καθεστεώσας, εὐόπτους οὐδὲν
,, χαλεπὰς παρελθεῖν. τὸ μὲν γὰρ, ἡμέων
,, ἐόντων τοίων, οὐδεὶς ὅστις ἐ παρήσει· τὰ μέν
,, κε καταμυθεόμενος ἡμέας, τὰ δέ κε καὶ δω-
,, ρούμενον. τὸ δὲ, ἔχω αὐτὸς σκῆψιν εὖ-
,, πρεπεστάτην, τῇ πάρεμεν· φὰς ἄρτι τε ἥ-
,, κειν ἐκ Περσέων, καὶ βούλεσθαί τι ἔπος πρὸ-
,, ς τὸ παισὶ σημῆναι τῷ βασιλέϊ. ἔνθα γάρ
,, τι δεῖ ψεῦδος λέγεσθαι, λεκτέον. τὸ γὰρ αὐ-
,, τὸ τυγχάνομεν οἵ τε ψευδόμενοι καὶ οἱ τῇ ἀ-
,, ληθείῃ διαχρεώμενοι. οἱ μέν γε ψεύδονται τό-
,, τε, ὁπόταν τι μέλλωσι ψεύδεσθαι [a] πείσοντες,
,, κερδήσεσθαι· οἱ δ' ἀληθίζονταί τε, ἵνα τῇ ἀ-
,, ληθείῃ ἐπαγάσσωνται κέρδεϊ, καί τι μᾶλλον [b]
,, σφίσι ὑπεκπίπτῃ. ἔτω ὧν τοῦτο ἀσπαίροντες,
,, τοῦτο [c] ποιεύμεθα. εἰ δὲ μηδὲν κερδήσεσθαι
,, μέλλοιεν, ὁμοίως ἂν ὅ, τε ἀληθίζόμενος,
,, ψευδὴς εἴη, καὶ ὁ ψευδόμενος, ἀληθής.
,, ὃς ἂν μέν νιν τ πυλωρῶν ἰδὼν πάρεϊ, αὐτοῦ
,, οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσται· ὃς δ' ἂν ἀντιβοέ-
,, ων πειρᾶται, δεικνύοιτο ἂν ἡμῖν πολέμιος,
,, ᾧ ἑπόμενοι ὡσάμενοι ἔσω, ἔργα ἐκφέρεσθαι. Λέγει
Γωβρύης μὲν ταῦτα, Ἄνδρες φίλοι, ἡμῖν κεῖται
,, κάλλιον παρέξειν [d] ἀνασώσασθαι τὴν ἀρχὴν, ἢ,
,, εἴ γε μὴ οἷοί τε ἐσόμεθα αὐτὴν ἀναλαβεῖν,
,, ἀποθνήσκειν. ὅτε γὰρ ἀρχόμεθα μέν, ἐόντες Πέρ-
,, σαι, ὑπὸ Μήδου ἀνδρὸς μάγου, καὶ τούτου οὐτε
,, σὺν ἔχοντος, ὅσοι τε ὑμέων Καμβύσῃ νοσέοντι
,, παρεγένοντο, πάντως κε μεμνῆσθε τὰ ἐπέσκη-
,, ψε Πέρσῃσι τελευτῶν τ βίον, μὴ πρεσβεύεσθαι
,, ἀνακτᾶσθαι τὴν ἀρχήν. νῦν τάτε σὺν ἐνεδεκό-
,, μεθα, ἀλλ' ὑπὸ Δαοχαλῆ ἐδουλεύομεν ἐπεῖν Καμ-
,, βύσεα. νυῦν ὧν τίθεμαι ψῆφον πειρᾶσθαι Δα-
,, ρείῳ, καὶ μὴ Δαλύεσθαι σὺν τῇ συλλόγῳ τῇδε
,, ἄλλοθι ἰούσας ἢ ἐπὶ τ μάγον ἰθέως. ταῦτα
εἶπε Γωβρύης. καὶ πάντες ταύτῃ ἄνεσαν. Ἐν ᾧ δ' ἦ
ἔτι ταῦτα ἐβουλεύοντο, ἐγένετο κατὰ συντυχίην

a μέλλωσι τοῖσι ψεύδεσι. b καὶ τι μᾶλλον. c τοῦτο. d παρέξειν.

Prexaſpis fruſtra ab magis ſollicitati veritas & mors; & hinc inutilis Perſarum convocatio a magis facta. Darius fervet re ſtatim agenda.

τάδε· τοῖσι μάγοισι ἔδοξε βυλευομένοισι Πρηξάσπεα φίλον ποιήσασθαι, ὅτι τε ἐπεπόνθεε πρὸς Καμβύσεω ἀνάρσια, ὅς οἱ τὸ παῖδα τοξεύσας ἀπολωλέκεε· καὶ διότι μοῦνος ἠπίστατο τὸ Σμέρδι τῷ Κύρου θάνατον, αὐτοχειρίῃ μιν ἀπολέσας· πρὸς δὲ ἔτι, ἐόντα ἐν ἀένῃ μεγίστῃ τὸ Πρηξάσπεα ἐν Πέρσῃσι. τούτων δή μιν εἵνεκε καλέσαντες, φίλον ποιεῦνται προσειπόντες τε [a] λαβόντες, καὶ ὁρκίοισι, ἢ μιν ἔξειν παρ' ἑωυτῷ, μηδὲ ἐξοίσειν μηδενὶ [b] ἀνθρώπων τὴν ἀπὸ σφέων ἀπάτην ἐς Πέρσας γενομένην· ὑποσχόμενοι τὰ πάντα οἱ μυρία δώσειν. ὑποσχομένου δὲ Πρηξάσπεω ποιήσειν ταῦτα, ὡς ἀνέπεισάν μιν οἱ μάγοι, δεύτερα προσέφερον, αὐτοὶ μὲν φάμενοι Πέρσας πάντας συγκαλέειν ὑπὸ τὸ βασιλήιον τεῖχος, κεῖνον δὲ σκέλλειν ἀναβάντα ἐπὶ πύργον ἀγορεύσοντα, ὡς ὑπὸ Κύρου Σμέρδιος ἄρχοιεν, καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου. ταῦτα δὲ ἔτω ἐπετέλλοντο, ὡς πιστεύσαντι δῆθεν ἐόντος αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι, καὶ πολλάκις ἀποδεξαμένου γνώμῃσι ὡς φρονέοιεν οἱ Κύρου Σμέρδις, καὶ ἐξαρνησαμένου τὸν φόνον αὐτοῦ. φαμένου δὲ καὶ ταῦτα ἑτοίμως εἶναι ποιέειν οἱ Πρηξάσπεω, συγκαλέσαντες Πέρσας [c] οἱ μάγοι, ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ πύργον [d], καὶ ἀγόρευον σκέλλουσι· ὁ δὲ, τὸν μέν τι σκεῖνοι προσεδέοντο αὐτοῦ, τούτων μὲν ἐκὼν ἐπελήθετο. ἀρξάμενος δὲ ἀπ' Ἀχαιμένεος, ἐγκωμιάζοντος τὸν πατρικὸν οἶκον Κύρου. μετὰ δὲ, ὡς ἐς τοῦτο κατίκετο, πλεύτων ἔλεγε ὅσα ἀγαθὰ Κῦρος Πέρσας πεποιήκοι· διεξελθὼν δὲ ταῦτα, ἐξέφαινε τὸν ἀληθήιον, φάμενος πρότερον μὲν κρύπτειν· οὐ γὰρ οἱ εἶναι ἀσφαλὲς λέγειν τὰ γενόμενα· νῦν δὲ τῷ παρεόντι ἀναγκαίῳ μιν καταλαμβάνειν φαίνεσθαι. καὶ δὴ ἔλεγε, τὸν μὲν Κύρου Σμέρδιν ὡς αὐτὸς ὑπὸ Καμβύσεω ἀναγκαζόμενος ἀποκτείνειε, τοὺς μάγους δὲ βασιλεύειν. Πέρσῃσι δὲ πολλὰ ἐπαρησάμενος, εἰ μὴ ἀνακτήσοιατο ὀπίσω τὸν δόχμον, καὶ τοὺς μάγους τίσοιατο, ἀπῆκε ἑωυτὸν ἐπὶ κεφαλὴν φέρεσθαι ἀπὸ τοῦ πύργου κάτω. Πρηξάσπης μέν νυν ἐὼν τὰ πάντα χρόνον ἀνὴρ δόκιμος, ἔτω ἐτελεύτησε. Οἱ δὲ δὴ ἑπτὰ τῶν Περσέων, ὡς ἐβουλεύσαντο αὐτίκα ἐπιχειρέειν τοῖσι μάγοισι, καὶ μὴ ὑποβάλλεσθαι, ἤισαν εὐξάμενοι τοῖσι θεοῖσι, τὰ ὦν Πρηξάσπεα πεπονθέναι εἰδότες ἐδέησαν. ἐν τε δὴ τῇ ὁδῷ μέσῃ τυγχάνουσι [e] ἐόντες, καὶ τὰ ὦν Πρηξάσπεα γεγονότα ἐπυθάνοντο. ἐνθαῦτα σκεπτόμενοι τὴν ὁδὸν, ἐδίδοσαν αὐτοῖσι σφίσι λόγους· οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Ὀτάνεα, πάγχυ κελεύοντες ὑπερβάλλεσθαι [f], μηδὲ οἰδεόντων τὰ πρήγματα, ἐπιτίθεσθαι· οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Δαρεῖον, αὐτίκα τε ἰέναι, καὶ τὰ δεδογμένα ποιέειν, μηδὲ ὑπερβάλλεσθαι. ὡθιζομένων δὲ αὐτῶν, ἐφάνη ἱρήhoc contigit, ut magi inito inter ſe conſilio ſtatuerent conciliandum ſibi amicum Prexaſpem, quod indigna paſſus à Cambyſe eſſet, occiſo ejus filio ictu ſagittæ, & ſolus mortem Smerdis Cyro geniti noſſet, quem ipſe ſuapte manu interemiſſet: quod præterea apud Perſas in maxima erat exiſtimatione. His de cauſſis accitum hominem, ſibi amicum comparabant; accipientes fidem, ac jurejurando, certe fallaciam quæ ab ipſis in Perſas facta eſſet apud ſe habiturum, neque cuiquam mortalium patefacturum, pollicitantes omnia innumera ſe ei daturos. Recipiente Prexaſpe facturum ſe quæ magi ſuaſerant, iterum illi dicere, in animo ſe habere omnes Perſas ſub caſtellum regium convocare: ideoque jubere hunc conſcenſa turri prædicare, à Smerdie Cyri Perſis imperari, & ab alio nemine. Hæc illi ſic præcipiebant, veluti homini ſummæ apud Perſas autoritatis, & qui ſæpenumero aſſeveraſſet ſupereſſe Smerdin Cyri, ac cædem à ſe factam pernegaſſet. Hæc quoque Prexaſpe ſe paratum exequi 75
dicente, magi convocatis Perſis, hominem in turrim perductum jubent habere orationem. Prexaſpes, ea quæ ab iſtis oratus fuerat ſponte obliviſcitur: exorſuſque ab Achæmene, ſeriem familiæ Cyri recenſet: & ubi devenit ad hoc, tandem commemoravit Cyri in Perſas beneficia. His expoſitis, prompſit veritatem, cauſſatus ideo ſe antehac occultaſſe, quod ſibi tutum non fuiſſet proferre rem geſtam, ſed in præſens ab neceſſitate deprehenſum proferre: dixitque ſe à Cambyſe adactum Smerdin Cyri quidem occidiſſe, & magos eſſe qui regnent. Multis quoque verbis Perſas quum devoviſſet niſi rurſus imperium recuperarent, ac magos ulciſcerentur, ſeſe in caput à turri præcipitem dedit. Hunc in modum Prexaſpes, vir per omne tempus vitæ ſpectatus, occubuit. At ſeptem Perſæ, ubi conſtitue- 76
runt aggredi protinus magos, neque rem differre, deos comprecatum ierunt, omnino ignari eorum quæ circa Prexaſpem acta eſſent: ſed hæc inter eundum in medio itineris audierunt: eoque à via ſecedentes inter ſe colloquuti ſunt. Et Otanes quidem cenſuit propoſitum prorſus differi, neque tumeſcentibus rebus inſidiari: Darius vero confeſtim ire, & quod decretum eſſet peragere, neque ceſſare. Eis concertantibus apparuerunt ſeptem

a πίστις. b ἐξοίσειν τοῦ μηδενὶ. c συγκαλέσαντες τοὺς Πέρσας. d ἐπὶ τὸν πύργον. e τύχοντες. f ὑπερβαλέσθαι.

Augurio firmati aggrediuntur regiam, ubi in aulam admissi cogunturomnia gladiis efficere, & res succeſſit. Capita magorum ludibrio sunt.

ſeptem accipitrum paria, inſectantium duo paria vulturum, eoſque vellicantium atque inſectantium. Quod intuentes illi ſeptem, ſententiam Darii omnes comprobarunt; & mox freti avibus ad regiam
77 cum fiducia perrexerunt. Ubi ad portas adfuerunt, prout Darius ſenſerat, ita evenit. nam cuſtodes reveriti Perſarum primarios, nec aliquid hujuſmodi ſuſpicantes ex his fore, admiſerunt miſſione divina inſtinctos; neque vel interrogavit quiſquam. Ubi in aulam introgreſſi ſunt, offendunt eunuchos qui erant à nunciis; & hos qua gratia venirent interrogaverunt; ſimulque inter percontandum janitoribus minitabantur, quod iſtos ingredi permiſiſſent: atque ulterius pergere volentes eoſdem prohibebant. Iſti ſe mutuo cohortati, eductis gladiis, eos à quibus arcebantur, ibidem ſimul trucidant; iidemque curſu in conclave contendunt. In eo tunc forte ambo magi agebant, & de iis quæ à Prexaſpe erant acta conſul-
78 tabant. Qui quum vidiſſent tumultuantes eunuchos atque vociferantes, recurrerunt uterque: & quod fiebat animadvertentes, ad vires converſi ſunt: quorum unus occupat arcum, alter lanceam ſumit. atque inde adoriuntur invicem. Verum arcus ei qui illum ſumpſerat, quum hoſtes juxta eſſent, & arriperent, nulli uſui fuit: alter qui ſe lancea tuebatur, tum Aſpathinis femur percuſſit, tum oculum Intaphernis; oculoque ex vulnere Intaphernes, non tamen & vita privatus eſt. Hos igitur alter magorum vulneravit: alter vero, quando arcus ei nulli uſui erat, in thalamum qui erat conclavi contiguus, ſe proripuit, fores occluſurus. Sed illuc duo de ſeptem cum eo ſimul irrumpunt, Darius & Gobryas: quum autem Gobryas eſſet amplexus magum, Darius adſtans atque hærens, utpote in tenebris, præcavebat ne Gobryam feriret. Eum cernens Gobryas ocioſum adſtantem, interrogavit cur non uteretur manu. Reſpondenti Dario, ſollicitus de te, ne feriam, Tu vero, inquit Gobryas, vel per utrumque exige gladium. Cui Darius obtemperans, pugionis ictu
79 adacto magum caſu percuſſit. Interfectis magis & capitibus eorum amputatis, eos qui ſaucii ex ſuis erant illic relinquunt, tum quod invalidi eſſent, tum arcis tuendæ cauſſa; quinque eorum habentes magorum capita currunt cum vociferatione ac

ἱρήκων ἑπτὰ ζεύγεα, δύο αἰγυπιῶν ζεύγεα διώκοντά τε καὶ πίλλοντα καὶ ἀμυσσοντα. ἰδόντες δὲ ταῦτα οἱ ἑπτὰ, τῷ τε Δαρείῳ πάντες ἄνευον γνώμῃ, καὶ ἕπονται ἦσαν δὴ τὰ βασιλήια πεφαρμαγμένοι τοῖσι ἔρνισι. Ἐπιτάσι δὲ δὴ τὰς πύλας ἐγίνετο οἷόν κι Δαρείῳ ἡ γνώμη ἔφερε. κατιδόμενοι γὰρ οἱ φύλακοι ἄνδρας τοὺς Περσέων πρώτους, καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ὑποπτεύοντες ἐξ αὐτῶν ἔσεσθαι, παρίεσαν, θείῃ πομπῇ χρεωμένους. ὡς δὲ ἐπηρώτα οὐδείς. ἐπεί τε δὲ καὶ παρῆλθον ἐς τὴν αὐλήν, ἐνέκυρσαν τοῖσι τὰς ἀγγελίας ἐσφέρουσι δυνάχοισι, οἵ ἐσφεας ἱστόρεον ὅ, τι θέλοντες ἥκοιεν. καὶ ἅμα ἱστορέοντες τούτους, τοῖσι πυλωροῖσι [a] ἀπείλεον ὅτι σφέας παρήκαν· ἴσχον τε βουλομένους τὰς ἑπτὰ ἐς τὸ πρόσω παρελθεῖν· οἱ δὲ, ἀμαχεσσάμενοι, καὶ ἀπασάμενοι τὰ ἐγχειρίδια, τούτους μὲν τοὺς ἴσχοντας αὐτοῦ τούτῳ συγκεντέουσι· αὐτοὶ δὲ ἦσαν ὁρμέως ἐς τὸν ἀνδρεῶνα. Οἱ δὲ μάγοι ἔτυχον ἀμφότεροι τοιχαῦτα ἐόντες τε εἴσω [b], καὶ τὰ ἀπὸ Πρηξάσπεω γεγόμενα ἐν βουλῇ ἔχοντες. ἐπεὶ ὦν εἶδον τοὺς δυνάχους τεθορυβημένους τε καὶ βοῶντας, ἀνά τε ἔδραμον πάλιν ἀμφότεροι, καὶ ὡς ἔμαθον τὸ πισσόμενον, ἐς τὰ ὅπλα ἐτράποντο. ὁ μὲν δὴ αὐτέων φθάνει τὰ τόξα κατελόμενος· ὁ δὲ, ἐς τὴν αἰχμὴν ἐτράπετο. ἐμπεσόντε δὲ συνέμισγον ἀλλήλοισι. τῷ μὲν δὴ τὰ τόξα ἀναλαβόντι αὐτέων, ἐόντων τε ἀγχοῦ [c] πολεμίων, καὶ ἐσκαμένων, οὐ χρησὰ ἦεν. ὁ δὲ ἕτερος τῇ αἰχμῇ ἐμάχετο· καὶ τοῦτον μὲν, Ἀσπαθίνεω μηρὸν· τοῦτον δὲ, Ἰνταφέρνεα ἐς τὸν ὀφθαλμόν. καὶ ἐξεπήδησε μὲν ὁ ὀφθαλμὸς ἐκ τοῦ τρώματος ὁ Ἰνταφέρνεος, ἀπέθανε μέντοι γε. τὸν μὲν δὴ μάγων ἕτερος τρωματίζει τούτους· ὁ δὲ ἕτερος, ἐπεί τε οἱ τὰ τόξα οὐδὲν χρησὰ ἐγίνετο, οὐ γὰρ δὴ θάλαμος ἐτύγχανε ἐὼν ἐς τὸν ἀνδρεῶνα, ἐς τοῦτον καταφεύγει, θέλων αὐτοῦ προθεῖναι τὰς θύρας· καὶ οἱ συνεπιπλώζει τῶν ἑπτὰ δύο, Δαρεῖός τε καὶ Γωβρύης. συμπλακέντος δὲ Γωβρύεω τῷ μάγῳ, ὁ Δαρεῖος ἐπέσεσε ἠπορέε, οἷα ἐν σκότεϊ, προμηθεόμενος μὴ πλήξῃ τὸν Γωβρύεα. ὁρέων δέ μιν δεινὸν ἐπεσεῶντα ὁ Γωβρύης, „εἶπε ὅτι χρὴ τὴν χεῖρα· ὁ δὲ εἶπε, Προμηθεόμεν σεο, μὴ πλήξω· Γωβρύης δὲ ἀμείβετο, „Ὦ ξεῖνε δι' ἀμφοτέρων τὸ ξίφος. Δαρεῖος δὲ πυθόμενος, ὡς τὸ [d] ἐγχειρίδιον, καὶ ἔτυχέ κως ξυμάγων. Ἀποκτείναντες δὲ τοὺς μάγους, καὶ ἀποταμόντες αὐτέων τὰς κεφαλὰς, τοὺς μὲν τρωματίας ἑωυτῶν αὐτοῦ λείπουσι, καὶ ἀδυνασίης εἵνεκεν, καὶ φυλακῆς τῆς ἀκροπόλιος. οἱ δὲ πέντε αὐτέων ἔχοντες τῶν μάγων τὰς κεφαλὰς, ἔθεον, βοῇ τε καὶ

a πυλωροῖσι. b ἐόντες ἔσω. c ἀγχοῦ αὐτῷ τῶν. d ὡσὶ τὸ τὸ.

Hinc odium in ceteros magos ac cædes in festo hoc die. Post dies quinque deliberatum de imperio. Otani displicet monarchia.

παταγῳ χρεώμενοι. καὶ Πέρσας τὰς ἄλλας ἐπικαλέεντο, ἐξηγεόμενοί τε τὸ πρῆγμα, καὶ δεικνύοντες τὰς κεφαλάς· καὶ ἅμα ἔκλεινον πάντά τινα τῶν μάγων τὸν ἂν σφὶ γινόμενον. οἱ δὲ Πέρσαι, μαθόντες τὸ γεγονὸς ὑπὸ τῶν ἑπτὰ, καὶ τῶν μάγων τὸν ἀπάτην, ἐδικαίευν καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιέειν. ἀπασάμενοι δὲ τὰ ἐγχειρίδια, ἔκτεινον ὅκου τινὰ μάγον εὕρισκον· εἰ δὲ μὴ νὺξ ἐπελθοῦσα ἔσχε, ἔλιπον ἂν οὐδένα μάγον. τούτων τὴν ἡμέρην θεραπεύσι Πέρσαι κοινῇ μάλιστα τῶν ἡμερέων· καὶ ἐν αὐτῇ ὁρτὴν μεγάλην ἀνάγουσι [a], ἣν κέκληται ὑπὸ Περσέων μαγοφόνια [b]· ἐν τῇ μάγον οὐδένα ἔξεστι φανῆναι ἐς τὸ φῶς, ἀλλὰ κατ' οἴκους ἑωυτοὺς οἱ μάγοι ἔχουσι τὴν ἡμέρην ταύτην. Ἐπεί τε δὲ κατέσχε ὁ θόρυβος, καὶ ἐντὸς πέντε ἡμερέων ἐγένετο, ἐβουλεύοντο οἱ ἐπαναστάντες τοῖσι μάγοισι περὶ τῶν πρηγμάτων πάντων· καὶ ἐλέχθησαν λόγοι ἄπιστοι μὲν ἐνίοισι Ἑλλήνων, ἐλέχθησαν δὲ ὦν. Ὀτάνης μὲν ἐκέλευε ἐς μέσον Πέρσῃσι καταθεῖναι „τὰ πρήγματα, λέγων τάδε, Ἐμοὶ δοκέει, ἕνα „μὲν ἡμέων μούναρχον μοῦνον μηκέτι γίνεσθαι· ἀτε „γὰρ ἡδὺ, ἄτε ἀγαθόν. εἴδετε μὲν γὰρ τὴν Καμβύ„σεω ὕβριν ἐπ' ὅσον ἐπεξῆλθε, μετεσχήκατέ τε καὶ „αὐτοὶ τοῦ μάγου ὕβριος. κῶς δὲ ἂν εἴη πρῆγμα κατηρ„τημένον μουναρχίῃ, τῇ ἔξεστι ἀνυθύνῳ [c] ποιέειν „τὰ βούλεται; καὶ γὰρ ἂν τὸν ἄριστον ἀνδρῶν πάν„των στάντα ἐς τοῦτο, ἐκτὸς [d] τῶν ἐωθότων νο„ημάτων σήσει. ἐγγίνεται μὲν γὰρ οἱ ὕβρις „ὑπὸ τῶν παρεόντων ἀγαθῶν, φθόνος δὲ ἐκ„κῆλεν ἐνεμφύεται [e] ἀνθρώπῳ. δύο δὲ ἔχων „ταῦτα, ἕξει πᾶσαν κακότητα. τὰ μὲν γὰρ „ὕβρει κεκορημένος ἔρδει πολλὰ καὶ ἀτάσθα„λα· τὰ δὲ, φθόνῳ. καίτοι ἄνδρα γε τύ„ραννον, ἄφθονον ἔδει εἶναι, ἔχοντά γε πάν„τα τὰ ἀγαθά· τὸ δὲ ὑπεναντίον τούτου ἐς „τοὺς πολίτας πέφυκε· φθονέει γὰρ τοῖσι ἀρί„στοισι σφὶ θυμιδίοισί τε καὶ ζώουσι, χαίρει δὲ τοῖ„σι κακίστοισι τῶν ἀστῶν. ψευδολόγους δὲ ἄριστον „ἐνδέκεσθαι ἡγέεται. ἀναρμοστότατον δὲ πάν„των· ἢν τε γὰρ αὐτὸν μετρίως θωϋμάζῃς, „ἄχθεται ὅτι οὐ κάρτα θεραπεύεται· ἢν τε „θεραπεύῃ τις κάρτα, ἄχθεται ἅτε θωπείῃσι „ἡγάμενος [f]. τὰ δὲ δὴ μέγιστα ἔρχομαι ἐρέων· „νόμαιά τε κινέει πάτρια, καὶ βιᾶται γυναῖ„κας, κτείνει τε ἀκρίτους. πλῆθος δὲ ἄρ„χον, πρῶτα μὲν, ὄνομα πάντων κάλλιστον „ἔχει, ἰσονομίην· δεύτερα δὲ, τούτων τὸ ὁ „μούναρχος, ποιέει οὐδέν. πάλῳ μὲν γὰρ ἀρχὰς [g] ἀρχὴ,

ac strepitu: ceterosque Persas compellando, rem gestam exponebant, capita ostentantes: & simul quicunque magorum ipsis occurrebat mactabant. Persæ, cognito quod actum ab septem istis erat ac dolo magorum, & ipsi facienda sibi alia ejusmodi censuerunt; eductisque gladiis, ubicunque reperiebant magum, interficiebant, &, nisi noctis interventu cohibiti fuissent, neminem magum reliquissent. Hunc diem Persæ maxime solennem publice observant, & in eo ingens celebrant festum, vocantes id μαγοφόνια, *id est, magorum cædem.* quo die nulli mago fas est prodire in lucem, sed cuncti magi se intra domum continent. Ubi resedit 80
tumultus, diesque quinque excessere, ii qui magos invaserant, de omni rerum statu consultabant. Quorum orationes etsi apud nonnullos Græcorum fide carent, tamen hujusmodi fuerunt: Otanes hortabatur, ut rem Persicam in medium deponerent, ita inquiens; Unum è nobis principem solum amplius fieri mihi non videtur: neque enim id aut jucundum est, aut bonum. Nam & insolentiam Cambysis noviistis, quo processerit, & partem sensistis insolentiæ. Quomodo autem res apta habeatur monarchia, cui licet pro libidine agere quæ vult impune? quæ virum, etiamsi optimus omnium fuerit, tamen quum in illa positus est, extra consuetos abjecerit sensus? Quippe quum præter invidiam ab initio ingenitam homini, ingeneretur ex præsentibus bonis insolentia. Itaque hæc duo habens, omnem malitiam habet; partim enim satiatus insolentia, multa & atrocia committit; partim per invidiam. Atenim vir tyrannus, ut qui omnia bona obtineat, debebat sine livore esse: verum contrario modo is comparatus est erga populares suos. siquidem eorum optimis quibusque qui superstites sunt atque vivunt, invidet, deterrimis civium delectatur: calumnias etiam admittere optimum putat. Hoc autem omnium indecentissimum est, Nam sive mireris eum modeste, offenditur quod non effuse colatur: sive effuse colat quis, offenditur, quippe adulationem existimans. Et ut exequar dicendo quæ maxima sunt, jura patriæ labefactat, feminis vim affert, sine judicio interimit. At quum dominatur multitudo, primum quidem nomen obtinet omnium pulcherrimum, juris æquabilitatem: deinde vero nihil eorum agit quæ unus omne imperium

a ἐν αὐτῇ, κοινῇ ἑστὼ μεγάλῳ ἄγουσι. b μαγοφονίαν. c ἀνυθύνῳ. d παρὰ τὸν ἀρχὸν, ἐκτὸς. e MS. habet ἐνφυέ, αι, ita ut literæ υ sit superposita litera μ. f. verbum ἡγέομαι non exstabat in MS. g. πάλῳ μὲν γὰρ ἀρχὰς.

rium tenens. nam magiſtratus ſorte regit, tum adminiſtrationum rationem reddit: omnia denique conſilia in commune refert. Itaque dico pro ſententia nobis monarchiam ſeponentibus multitudinem auctum ire. in multo enim inſunt omnia. Otanes quidem hanc ſententiam
81 dixit. Megabyzus autem imperio paucorum monebat permittere, his verbis; Quæ Otanes dixit de abolenda tyrannide, ea ſint dicta à me quoque: ſed quatenus hortabatur potentiam deferri ad multitudinem, ab optima erravit ſententia. Etenim inutili cœtu nihil eſt neque inſipientius, neque inſolentius. Itaque eos qui tyranni inſolentiam fugiunt, ad intemperantis plebis recidere inſolentiam, nequaquam tolerandum eſt. Nam tyrannus, ſiquid facit, intelligens facit: at plebi hoc adeſt, ut nihil intelligat. quo enim pacto intelligat, qui neque edoctus eſt, neque quidquam honeſtum novit, neque domeſticum? & qui incidens pellit negotia ſine mente torrenti flumini ſimilis? Quare ſiqui male conſultum Perſis cupiunt, ii ſtatu populari utantur: nos vero conventu virorum optimorum delecto, ad eos imperium deferamus. nam inter eos & ipſi erimus, & ex optimis viris credibile eſt optima exiſtere conſilia. Hanc Megabyzus ſententiam
82 dixit. Tertio loco ſuam Darius, inquiens, Quæ Megabyzus dixit, quatenus ad ſtatum popularem pertinent, recte mihi videtur dixiſſe: quatenus autem ad ſtatum paucorum, non recte. propoſitis enim tribus ſtatibus, & his omnibus optimis, ut optime imperet populus, optime pauci, optime unus, inter hæc multo antecellere hoc poſtremum ſentio. imperio enim unius viri qui optimus ſit, nihil melius queat eſſe. Hoc enim animo utens ſine reprehenſione multitudinem populi curet, taceanturque ſic præcipue conſilia in viros infeſtos capta. At in ſtatu paucorum, quum plures virtuti incumbant in publicum, vehementia privata odia excitari conſuerunt. quum enim quiſque princeps eſſe optet, & conſiliis vincere, ad ingentes inter ſe inimicitias evadunt. Ex quibus ſeditiones exiſtunt, è ſeditionibus cædes, è cædibus ad unius imperium devenitur. & hac re monſtravit, quantum ſit hoc præſtantiſſimum. Jam vero, plebe imperante, fieri non

„ἀρχὴ, ὑποδύθιον δὲ ἀρχῇ ἔχῃ, βυλεύ-
„ματα δὲ πάντα ἐς τὸ κοινὸν ἀναφέρει. τί-
„θημι ὧν γνώμην, μετέντας ἡμέας μοναρ-
„χίην, τὸ πλῆθος ἀέξειν· ἐν γὰρ τῷ πλε-
„θεῖ ἔνι τὰ πάντα. Ὀτάνης μὲν δὴ τοιῦτο
τῇ γνώμῃ ἐσέφερε. Μεγάβυζος δὲ ὀλι-
ἀρχίη ἐκέλευε ἐπιτρέπειν, λέγων τάδε,
„Τὰ μὲν Ὀτάνης εἶπε, τυραννίδα παύων,
„λελέχθω κἀμοὶ ταῦτα· τὰ δὲ ἐς τὸ πλῆ-
„θος ἄνωγε φέρειν τὸ κράτος, γνώμης
„τ' ἀρίστης ἡμάρτηκε. ὀμίλου γὰρ ἀχρηίου ὑ-
„βριστέρου[a] δὲν ἔστι ἀξυνετώτερον, οὐδὲ ὑβριστότερον. καὶ
„τυραννίδα ὕβριν φεύγοντας ἄνδρας, ἐς δή-
„μου ἀκολάστου ὕβριν πεσεῖν, ἔστι οὐδαμῶς ἀ-
„ναγκαιότερον· ὁ μὲν γὰρ, εἴ τι ποιέει, γι-
„νώσκων ποιέει· τῷ δὲ οὐ γινώσκειν[b] ἔνι.
„κῶς γὰρ ἂν γινώσκοι, ὃς ὔτε ἐδιδάχθη,
„ὔτε οἶδε καλὸν οὐδὲν, οὐδ' οἰκήιον· ὠθέει
„τε ἐμπεσὼν τὰ πρήγματα ἄνδρι νόου, χεί-
„μάρρῳ ποταμῷ ἴκελος. δήμῳ μὲν νυν οἱ
„Πέρσῃσι κακὸν νοέουσι, οὗτοι κεφαλῶν. ἡ-
„μεῖς δὲ ἀνδρῶν τῶν ἀρίστων ἐπιλέξαντες
„ὁμιλίην, τούτοισι βουλεύσωμεν τὸ κράτος.
„ἐν γὰρ δὴ τούτοισι καὶ αὐτοὶ ἐνεσόμεθα. ἀ-
„γαθῶν δὲ ἀνδρῶν εἰκὸς ἄριστα βουλεύμα-
„τα γίνεσθαι. Μεγάβυζος μὲν δὴ τοιῦτο
γνώμῃ εἰσέφερε. Τέλος δὲ Δαρεῖος ἐ-
„πεδείκνυτο γνώμην, λέγων, Ἐμοὶ δὲ τὰ
„μὲν εἶπε Μεγάβυζος, ἐς τὸ πλῆθος ἔ-
„χοντα, δοκέει ὀρθῶς λέξαι· τὰ δὲ ἐς
„ὀλιγαρχίην, οὐκ ὀρθῶς. τριῶν γὰρ προ-
„κειμένων, καὶ πάντων τῶν λέγω ἀρίστων
„ἐόντων, δήμου τε ἀρίστου, καὶ ὀλιγαρχίης,
„καὶ μουναρχίης, πολλῷ τοῦτο προέχειν λέ-
„γω. ἀνδρὸς γὰρ ἑνὸς τοῦ ἀρίστου οὐδὲν ἄ-
„μεινον ἂν φανείη. γνώμῃ γὰρ ταυτῇ χρε-
„ώμενος, ἐπιτροπεύοι ἂν ἀμωμήτως τοῖ
„πλήθεος· σιγῶτό τε ἂν βουλεύματα ἐπὶ
„δυσμενέας ἄνδρας οὕτω μάλιστα· ἐν δὲ ὀ-
„λιγαρχίῃ, πολλοῖσι ἀρετὴν ἐπασκέουσι ἐς τὸ
„κοινὸν, ἔχθεα ἴδια ἰσχυρὰ φιλέει ἐγγίνε-
„σθαι. αὐτὸς γὰρ ἕκαστος βουλόμενος κα-
„θυφαὶ εἶναι, γνώμῃσί τε νικᾶν, ἐς ἔ-
„χθεα μεγάλα ἀλλήλοισι ἀπικνέονται· ἐξ ὧν
„στάσιες ἐγγίνονται· ἐκ δὲ τῶν στασίων, φό-
„νος· ἐκ δὲ τοῦ φόνου, ἀπέβη ἐς μουναρ-
„χίην. καὶ ἐν τούτῳ δείδεξε ὅσον ἐστὶ τοῦ-
„το ἄριστον. δήμου τε αὖ ἄρχοντος ἀδύ-

a ὑβριστότερον. b τῷ δὲ οὐδὲ γινώσκειν.

Mala democratiæ, bona monarchiæ. Otanes odit regnum, nec se fuesve vult regnari, idque cum honore impetrat. Reliquorum consilia de regno.

„πάντα μὴ ἐ κακότητα ἐγγινέσθαι. κακότη-
„τ@ τοίνυν ἐγγινομένης ἐς τὰ κοινὰ, ἔ-
„χθεα μὲν οὐκ ἐγγίνεται τοῖσι κακοῖσι, φι-
„λίαι [a] δὲ ἰσχυραί. οἱ γὰρ κακοῦντες τὰ κοι-
„νὰ, συγκρύπτουτες ποιεῦσι. τῦτο δὲ τοιῦ-
„το γίνεται, ἐς ὃ ἂν ᾧ τις τῦ δήμυ
„τὸς τοιύτυς ποιῇ. ὑκ δὲ αὐτῶν θωῦμά-
„ζεται ὅτ@ δὴ ὑπὸ τῦ δήμυ· θωῦμαζό-
„μεν@ δὲ ἂν ὦν ἐφάνη μόναρχ@ ἐών·
„καὶ ἐν τύτῳ δηλοῖ καὶ ὅτ@ ὡς ἡ μου-
„ναρχίη κρέσσον. ἐνὶ δὲ ἔπι πάντα συλ-
„λαβόντα εἰπεῖν, κόθεν ἡμῖν ἡ ἐλευθερίη ἐ-
„γένετο; καὶ τεῦ δόντ@; πότερα ὦδε τῦ
„δήμυ, ἢ ὀλιγαρχίης, ἢ μουναρχυ; ἔχω
„τοίνυν γνώμην, ἡμέας ἐλευθερωθέντας ὑπὸ
„ἑνὸς ἄνδρα, τὸ τοιῦτο ᾠδεισέλλειν. χωρὶς τε
„τύτυ, πατρίυς νόμυς μὴ λύειν ἔχοντας εὖ.
„ὡ γὰ ἄμεινον. Γνῶμην μὲν δὴ τρεῖς αὕτην
ᾠδεκέατο [b]. οἱ δὲ πότερες τ ἑπτὰ ἀνδρῶν ᾠδοσ-
έθεντο πρότη. ὡς δὲ ἐσωθη τῇ γνώμῃ ὁ Ὀτάν-
της, Πέρσῃσι ἰσονομίην ποιήσων, ἔ-
„λεξε ἐς μέσον αὐτοῖσι τάδε, Ἄνδρες ξυνοῖ-
„ται, δῆλα γὰ δὴ ὅτι δεῖ ἕνα γέ τινα ἡμέων βα-
„σιλέα ἢ ἀνδάνειν ἢ τοι κλήρῳ γε λαχόντας, ἢ
„ὅκοτερ ἂν τῶν Περσέων πλήθει τ ἂν
„ἐκεῖνοι ἕλωνται, ἢ ἄλλῳ τινὰ μηχανῇ. ἐ-
„γὼ μέν νυν ὑμῖν ὐκ ἀναγωνιεῦμαι. ὅτε γὰ
„ἄρχειν ὅτε ἄρχεσθαι ἐθέλω. ὑπὸ τύτῳ δ' ἂν ὑπ-
„εξίσαιμι ἂν ἀρχῆς, ἐπ' ᾧ τε κατ' ἀδενὸς ὑ-
μέων ἄρξωμαι, ὅτε αὐτὸς ἐγὼ, ὅτε οἱ ἀπ'
ἐμεῦ αἰεὶ γινόμενοι. τύτυ εἵνεκεν ἐπαινέω ταῦτα ὡς συν-
εχώρεον [c] οἱ ἐξ ὑπὸ τύτοισι, ὅτ@ μὲν δὴ
σφι ὐκ ἐπηγωνίζετο, ἀλλ' ὑκ μέσυ καθῆτο.
καὶ νῦν αὕτη ἡ οἰκίη διατελέει μουνη ἐλευθέρη
ἐοῦσα Περσέων, καὶ ἄρχετα ποιεῦτα ὅσα αὐτὴ
θέλῃ, νόμυς οὐκ ὑπερβαίνυσα τοὺς Περσέων.
Οἱ δὲ λοιποὶ τ ἑπτὰ ἐβυλεύοντο ὡς βασιλέα δι-
καιότατα σήσοντες· καί σφι ἔδοξε, Ὀτάνῃ μὲν
ἐ τοῖσι ὑπὸ Ὀτάνεω αἰεὶ γινομένοισι, ἰῶ ἐς
ἄλλόν τινα τ ἑπτὰ ἔλθῃ ἡ βασιληίη, ἐξαίρετα
δόσθαι ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ἕτε@ ἑκάστυ ἐ τῶν
πάντων δωρεῶ ἡ γίνεται ἐν Πέρσῃσι τιμιωτάτη.
τοῦδε δὲ εἵνεκεν ἐβούλοντο οἱ δόσθαι ταῦτα, ὅτι
ἐβούλετό τε πρῶτ@ τὸ πρῆγμα, καὶ συνέσησε
αὐτούς. ταῦτα μὲν δὴ Ὀτάνῃ ἐξαίρετα. τάδε δὲ
ἐς τὸ κοινὸν ἐβούλοντο, παρεῖναι ἐς τὰ βασι-
λήια πάντα τ βυλόμενον τ ἑπτὰ ἄνδ' ἐσαγγε-
λέ@, ἰῶ μὴ τυγχάνῃ εὕδων μετὰ γυναικὸς βα-
σιλεύς· χαμέειν δὲ μὴ ἐξεῖναι ἄλλοθεν τῷ βασι-
λέι

non potest, quin malitia intret: ingressa malitia in rempublicam malis quidem illis odia non existunt, sed amicitiæ validæ. qui enim rempublicam corrumpunt, mutuo se occultant: idque tamdiu fit dum aliquis populo præpositus tales homines compescat; quem propter ista populus admiratur. Hic quum admirationi est, tunc vere monarchus ostenditur, declarans etiam in hoc monarchiam esse præstantissimum. Atque ut uno verbo omnia comprehendens dicam, unde nobis libertas extitit? & à quo data? a populóne, an oligarchia, an monarcho? Ego igitur sentio, nos per unum virum liberatos, debere illud ipsum complecti; & præter hoc leges patrias bene constitutas non dissolvere: non enim melius. Hæ tres 83
dictæ fuerunt sententiæ, & ex septem illis quatuor huic assenserunt. Otanes, qui juris æquabilitatem facere Persis studebat, ubi ipsius sententia rejecta est, apud eos ita in medium loquutus est, Viri socii, videlicet necesse est unum aliquem è nobis regem fieri, sive sorte sortiamur, sive permittamus Persarum multitudini quem illi elegerint, sive qua alia ratione; equidem ego inter vos non contendam. quippe qui neque præesse volo, neque regnari. Et hac lege cedo imperio, ut à nullo vestrûm regner aut ipse ego, aut ullus unquam meorum posterorum. Otane hæc loquuto, postquam ceteri sex ejus postulatis assenserunt, ita hic in aliis non contendens, è medio abiit alio sessum. Atque ad hunc usque diem sola hæc familia inter Persas libertatem retinet, & in tantum regnatur, quantum ipsa vult, leges Persarum non transgrediens. Ceteris autem istorum se- 84
ptem de rege justissime deligendo consultantibus, visum est, si ad aliquem ex ipsorum numero regnum perveniret, Otanem donari debere peculiariter ejusque deinceps universos posteros tum Medica quotannis veste, tum omni alio magnificentiæ genere apud Persas honorificentissimo. Quæ ideo decreverunt ei donanda quod primus rem agitaverat, & ipsos in cœtum coegerat. Et hæc quidem decora Otani decreverunt: illa vero in commune, ut regiam introire unicuique è septem sine internuncio liceret, nisi forte cum uxore cubaret rex: neve regi fas esset aliunde quam è familia conjuratorum

a ἐγγίνεται τοῖσι, φιλίαι. b ᾠδοκίαθ. c ταῦτα, συνεχώρεον.

rum uxorem ducere. De regno autem hunc in modum; ut ſub ortum ſolis conſcenſis equis, dum in ſuburbio vectarentur, cujus equus ſonum primus edidiſſet,
85 is regnum obtineret. Erat autem Dario equiſo, vir ſolers, nomine OEbares: ad quem Darius, poſtquam è cœtu digreſſi ſunt, ita inquit, OEbares, de regni negocio ſic inter nos convenit: cujus equus ſub ipſum ſolis ortum equis conſcenſis ſonum primus ediderit, is regno potiatur. Nunc igitur ſiquid ſolertiæ habes, comminiſcere, ut nos obtineamus hoc decus, & nemo alius. Reſpondet OEbares, ô Here, ſi in hoc verſatur tibi ut rex ſis vel non, de hoc ne eſto ſollicitus, & bonum habeto animum; certe ante te rex nemo futurus eſt: ejuſmodi habeo medicamenta. Si igitur, inquit Darius, habes iſtiuſmodi commentum, adeſt tempus eo utendi, nec differendi rem, utpote craſtino die nobis eſt certamen. Hæc ut audivit OEbares, ita facit: Ubi nox advenit, unam equarum quam equus Darii maxime adamabat, iſtam in ſuburbium adductam alligat: tum equum Darii inducit: eumque ſæpius circumduxit prope equam identidem feminæ appropinquans, ac tandem permiſit aſcendere.
86 Poſtero die, quum illuceſceret, ſex Perſæ ex convento adfuerunt equis inſidentes. & quum in ſuburbio ultro citroque vectarentur, ubi ad locum iſtum pervenerunt, ubi ſuperiore nocte equa fuerat alligata, ibi Darii equus accurrens hinnitum edidit: & equo id exſequuto protinus fulgur ſereno cœlo tonitruque extitit. Hæc quum Dario ſuperveniſſent, eum inaugurarunt, tanquam ex compoſito quodam evenientia. nam ceteri ex equis deſilientes Darium ut regem adora-
87 verunt. Sunt qui hoc dicant OEbarem fuiſſe machinatum, ſunt qui illud. utroque enim modo refertur à Perſis. Volunt namque OEbarem attrectatis manu hujus equæ genitalibus, ipſam manum intra ſubligacula tenuiſſe abditam: & ſub ipſum ſtatim ſolis ortum, quum equi digreſſuri eſſent, eam extuliſſe, & naribus equi Darii admoviſſe, eumque ad odoris ſenſum
88 infremuiſſe atque hinniſſe. DARIUS itaque, Hyſtaſpis filius, declaratus eſt rex: eique omnes Aſiani audientes dicto fuerunt, præter Arabas, à Cyro & poſtea rurſus à Cambyſe ſubacti; Arabes vero à Perſis nunquam in ſervitutem redacti ſunt, ſed hoſpites extiterunt, tranſmittentes Cam-

λέι ἡ ἐκ τ σωεπαναςάντων. ωδὲ ὧ τ βασιληίης ἐβέλδοσαν τοιόνδε· ὅτ ἂν ὁ ἵππ ἡλίᾳ ἐπανατέλλοντ πρῶτ φθέγξηται ἐν τῷ ωεραστείῳ, αὐτῶν ἀναβεβηκότων, τῦτον ἔχειν τὸν βασιληίην. Δαρείῳ ὧ ἑῷ ἱππονόμ, ἀνὴρ σοφὸς, τῷ ὄνομα ἑῷ Οἰβάρης. ωρὸς τῦτον τ ἄνδρα, ἐπεί τε „διελύθησαν, ἔλεξε Δαρεῖ τάδε, Οἰβαρες, „ἡμῖν δέδοκται ωδὲ τ βασιληίης πιέεσθαι κατὰ „τάδε· ὅτ ἂν ὁ ἵππ πρῶτ φθέγξηται „ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι, αὐτῶν ἐπαναβεβηκότων, „τῦτον ἔχειν τὸν βασιληίην. νυῦ ὧν εἴ τινα ἔ„χεις [a] σοφίην, μηχανῶ ὡς ἂν ἡμεῖς χῶμεν τῦτο τὸ γέρας, μὴ ἄλλος τις. ἀμείβε Οἰβά„ρης τοῖσδε, Εἰ μὲν δὴ, ὦ δεσπότα, ἐν τύτῳ τοι „ἐστὶ ἡ βασιλέα εἶναι ἢ μὴ, θάρσει τύτ εἶνεκα, μὴ „θυμὸν ἔχε ἀγαθόν· ὡς βασιλεὺς ἀδεὶς ἄλλ ωδὲ σεῦ ἔσῃ· τοιαῦτα ἔχω φάρμακα. λέγ Δα„ρεῖ, Εἰ τοίνυν τι τοιῦτον ἔχεις σόφισμα, ὥρη „μηχανᾶσθαι, μὴ ἀναβάλλεσθαι· ὡς τ ἐπιόσης „ἡμέρης ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἐστι. ἀκέσας ταῦτα ὁ Οἰβάρης, ποιέει τοιόνδε. ὡς ἐγένετο ἡ νύξ, τ ἡλέων ἵππων μίλῃ, τὴν ὁ Δαρείε ἵππ ἐσηγε μάλιστα, ταύτ ἀγαγὼν ἐς τὸ ωεδίον, κατέδησε, μ ἐπήγαγε τ Δαρείε ἵππον. μ τὰ μὲν πολλὰ ωερίαγε ἀγχῦ τῇ ἵππῳ, ἐγχρίμπτων τῇ ἡλέῃ· τέλ ὧ, ἐπῆκε ὀχεῦσαι τὴν ἵππον. Ἀμ ἡμέρῃ ὧ διαφωσκούσῃ, οἱ ἑξ, καὶ ἀσωεδήκαντο, παρῆσαν ἐπὶ τ ἵππων. διεξελαυνόντων ὧ καὶ τὸ ωεδίον, ὡς καὶ τῦτο τὸ χωρίον ἐγγύτερ ἵνα τ παροιχομένης νυκτὸς κατεδέδεκτο ἡ ἡλέα ἵππ, ἐνθαῦτα ὁ Δαρείε ἵππ ωεροδραμὼν ἐχρεμέτισε. ἅμα ὧ τῷ ἵππῳ τῦτο ποιήσαντι, ἀστραπὴ ἐξ αἰθρίης Ⓒ βροντὴ ἐγένετο. ἐπιῤῥομένοισι ὧ ταῦτα τῷ Δαρείῳ, ἐπιλέωσέ μιν, ὥσπερ ἐκ σωῆτο τὰ γιόμενα. οἱ ὧ, καταθορόντες ἀπὸ τ ἵππων, ωροσεκύνεον τ [b] Δαρεῖον ὡς βασιλῆα. Οἱ μὲν δή φασι τ Οἰβάρεα ταῦτα μηχανήσασθαι· οἱ ὧ, τοιάδε. (καὶ γὰρ ἐπ' ἀμφότερα λέγεται ὑπὸ Περσέων) ὡς τ ἵππ ταύτης τ ἄρθρον ἐπιψαύσας τῇ χειρὶ, ἔχοι [c] αὐτὴν κρύψας ἐν τῇσι ἀναξυρίσι· ὡς ὧ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι ἀπέσθαι μέλλειν τὰς ἵππους, τ Οἰβάρεα τοῦτον ἐξείρασθαι τὴν χεῖρα, ωρὸς δ Δαρείε ἵππ τοὺς μυκτῆρας ωροσενεῖκαι· τ ὧ, αἰσθόμενον, φρεμάξασθαί τι Ⓒ χρεμετίσαι. Δαρεῖός τε δὴ ὁ Ὑσ́ασπ βασιλεὺς ἀπεδέδεκτο, καὶ οἱ ἦσαν ἐν τῇ Ἀσίῃ πάντες κατήκοοι, πλὴν Ἀραβίων, Κύρ τε καταστρεψαμένου, καὶ ὕστερον αὖτις Καμβύσεω. Ἀραβίοι ὧ οὐδαμᾶ κατήκοοι ἐγένοντο ἐπὶ δουλοσύνῃ Πέρσῃσι, ἀλλὰ ξεῖνοι ἐγένοντο,

a ἴσχοις. b ωροσκυνέουσι τ. c ἴσχ.

Darii uxores: monumentum memoriæ causa: provinciæ viginti cum magnitudine tributorum annuorum, quæ sub Cyro & Cambyse non fuerant.

περιέλεε Καμβύσεα ἐπ' Αἴγυπτον. ἀεκόντων γὰρ Ἀιγυπτίων, οὐκ ἂν ἐσβάλοιεν Πέρσαι ἐς Αἴγυπτον. γαμέας τε τοὺς πρώτους ἐγάμεε Πέρσῃσι ὁ Δαρεῖος, Κύρου μὲν δύο θυγατέρας, Ἀτοσσάν τε καὶ Ἀρτυστώνην· τὴν μὲν Ἀτοσσαν, προαπωικήσαζαν Καμβύσῃ τε τῷ ἀδελφεῷ καὶ αὐτὶς τῷ μάγῳ· τὴν δὲ Ἀρτυστώνην, παρθένον. ἑτέρην δὲ Σμέρδι τῷ Κύρου θυγατέρα ἔγημε, τῇ οὔνομα ἦν Πάρμυς. ἔσχε δὲ καὶ τὴν τοῦ Οἰάνεω θυγατέρα, ἡ τὸν μάγον κατέδηλον ἐποίησε. δυνάμιός τε πάσης οἱ ὑπαρχούσης [a], πρῶτον μέν νιν τύπον ποιησάμενον λίθον [b], ἔστησε, ζῶον δέ οἱ ἐπῆν, ἀνὴρ ἱππεύς. ἐπέγραψε δὲ γράμματα λέγοντα τάδε, ΔΑΡΕΙΟΣ Ο ΥΣΤΑΣΠΕΟΣ ΣΥΝ ΤΕ ΤΟΥ ΙΠΠΟΥ ΤΗΙ ΑΡΕΤΗΙ, τὸ οὔνομα λέγων, ΚΑΙ ΟΙΒΑΡΕΟΣ ΤΟΥ ΙΠΠΟΚΟΜΟΥ, ΕΚΤΗΣΑΤΟ ΤΗΝ ΠΕΡΣΕΩΝ ΒΑΣΙΛΗΙΗΝ. Ποιήσας δὲ τοῦτο ἐν Πέρσῃσι, ἀρχὰς κατέστησε εἴκοσι, τὰς αὐτοὶ καλέουσι σατραπίας. καταστησάς δὲ τὰς ἀρχὰς, καὶ ἄρχοντας ἐπιστήσας, ἐτάραξε φόρους οἱ προσιέναι καὶ ἔθνεα τε, καὶ τοὺς τοῖσι ἔθνεσι τοὺς πλησιοχώρους προστάσσων, καὶ ὑπερβαίνων τοὺς προσεχέας, τοὺς ἑκασέρω ἄλλοισι ἄλλα ἔθνεα νέμων. ἀρχὰς δὲ καὶ φόρων προσόδου τὴν ἐπίπλοον καλέουσι τάδε ἐστίν. τοῖσι μὲν αὐτῶν ἀργύριον ἀπαγινέουσι εἰρημένον Βαβυλώνιον σταθμὸν τάλαντον ἀπαγινέουσι· τοῖσι δὲ χρυσὸν ἀπαγινέουσι, Εὐβοϊκόν· τὸ δὲ Βαβυλώνιον τάλαντον δύναται Εὐβοίδας ἑβδομήκοντα μνέας. ἐπὶ μὲν Κύρου ἄρχοντος, καὶ αὐτὶς Καμβύσεω, ἐπ' ἐσσωμένοισι ἦεν φόρος πέρι, ἀλλὰ δῶρα ἐφίλεον. ἀπὸ δὲ τούτου τὴν ὑπόταξιν καὶ φόρου, καὶ τοιαῦτα ἄλλα, λέγουσι Πέρσαι ὡς Δαρεῖος μὲν ἦν κάπηλος· Καμβύσης δὲ, δεσπότης· Κῦρος δὲ, πατήρ. ὁ μὲν, ὅτι ἐκαπήλευε πάντα τὰ πρήγματα· ὁ δὲ, ὅτι χαλεπός τε ἦν καὶ ὀλίγωρος· ὁ δὲ, ὅτι ἤπιός τε, καὶ ἀγαθὰ σφι τὰ ἐμηχανήσατο [c]. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰώνων, καὶ Μαγνήτων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ Αἰολέων, καὶ Καρῶν, καὶ Λυκίων, καὶ Μηλυέων, καὶ Παμφύλων, (εἷς γὰρ ἦν οἱ τεταγμένος φόρος ἔτος) προσῆκε τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου. ὁ μὲν δὴ πρῶτος [d] νομὸς κατέστηκε. δεύτερος δὲ Μυσῶν, καὶ Λυδῶν, καὶ Ἀλυσνίων, καὶ Καβαλίων, καὶ Ὑγεννέων, πεντήκοντα τάλαντα· νομὸς [e] δεύτερος ἔτος. δεύτερος δὲ Ἑλλησποντίων τῶν ἐπὶ δεξιὰ ἐσπλέοντι, καὶ Φρυγῶν, καὶ Θρηίκων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ Παφλαγόνων, καὶ Μαριανδυνῶν, καὶ Συρίων, ἑξήκοντα καὶ τριηκόσια ἦν τάλαντα φόρος· νομὸς τρί-

Cambyſem in Ægyptum: quippe quibus invitis haudquaquam invaſiſſent Perſæ Ægyptum. Darius matrimonia primaria ex Perſis auſpicatus eſt, ductis duabus Cyri filiabus, Atoſſa, quæ ante Cambyſi fratri & poſtea mago nupſerat, & Artyſtona virgine. Præterea alteram Smerdis, filii Cyri, filiam, nomine Parmyn, nec non filiam Otanis duxit, quæ magum prodiderat. Idem, viribus omni ex parte ſtabilitis, ante omnia quum effigiem feciſſet lapidem ſtatuit cui inerat animal, vir eques, inſcriptis in hæc verba litteris, DARIUS, HYSTASPIS FILIUS, TUM EQUI VIRTUTE, (cujus nomen legebatur) TUM OEBARIS EQUISONIS, PERSARUM REGNUM ADEPTUS EST. His apud Perſas actis, viginti provincias, quas ipſi ſatrapeias vocant, conſtituit: earumque ſingulis præſides præfecit, deſcriptis quæ ei penderentur tributis per nationes, & nationibus finitimos adtribuens, & ſupergrediens vicinos, remotiores gentes alias aliis dividens. Provincias autem & tributorum reditus annuos hunc in modum diſtribuit. Aliis quidem argentum afferentibus injungebatur Babylonico pondere talentum adferre: qui aurum, Euboico. Valet autem Babylonicum talentum ſeptuaginta minas Euboicas. Etenim ſub Cyro atque deinde ſub Cambyſe nihildum fuerat circa tributa inſtitutum, ſed munera afferebantur. Ob hanc tributi ordinationem & alia hujuſmodi, Perſæ ajunt Darium fuiſſe inſtitorem: Cambyſem autem, dominum: Cyrum vero, patrem. quoniam Darius res omnes quæſtui habebat: Cambyſes, aſper erat ac negligens: Cyrus mitis, & bona illis quæ aggreſſus fuit. Ab Ionibus igitur & Magnetibus qui in Aſia incolunt, & Æolenſibus & Caribus & Lyciis & Melyenſibus & Pamphylis (unum enim erat illi poſitum hoc tributum) pendebantur quadringenta argenti talenta. Hæc erat ab eo prima præfectura inſtituta. A Myſis & Lydis & Alyſoniis & Cabaliis & Hygennenſibus quingena talenta. Secunda portio hæc erat. Ab Helleſpontiis, qui ad dextram illuc innavigantium ſiti ſunt, & Phrygibus & Thracibus qui Aſiam incolunt, & à Paphlagonibus & Mariandenis & Syriis, trecenta & ſexaginta talenta erant tributum. Hæc ter-

a ἐπιπαλέω. b λίθινον. c ἀγαθά σφι πάντα ἐμηχανήσατο. d ὁ μὲν δὴ πρῶτος οἱ νομὸς. e τάλαντα ἀργυρίου νομός.

tertia portio. A Cilicibus, equi albi trecenti sexaginta in dies singulos singuli, nec non talenta argenti quingenta: quorum centum & quadraginta erogabantur in equitatum qui Ciliciæ regionem pro præsidio custodiebat: trecenta autem & sexaginta Dario obveniebant: Hæc quarta portio. Ab urbe Posideio, quam Amphilochus Amphiarai filius exstruxit in finibus Cilicum ac Syrorum, ab hac ad Ægyptum usque, præter Arabum partem (hæc enim erat immunis) trecenta & quinquaginta talenta erat tributum: Quinta portio hæc. cui annumeratur Phœnice omnis & Syria quæ dicitur Palæstina, & Cyprus. Ab Ægypto & Afris Ægypto conterminis, & Cyrene & Barce (in portione namque Ægyptia istæ ordinantur) septingenta proveniebant talenta, præter pecuniam è piscario proventu lacus Mœrios. Extra hanc pecuniam mensurati quoque frumenti septingenta talenta obveniebant. Nam ad centum viginti millia etiam illis Persis, qui in Albo muro Memphitico habitant, admetiuntur & eorum auxiliariis. Sexta portio hæc. Satagydæ & Gandarii & Dadicæ & Aparytæ, in idem conjuncti, centum & septuaginta talenta pendebant: Septima portio hæc. A Susis & cetera Cissiorum regione, trecenta: Octava hæc portio. A Babylone vero ceteraque Assyria mille talenta argenti proveniebant, & præterea pueri castrati quingenti: Nona portio hæc. Ab Ecbatanis & ab reliqua Medica & Parycaniis & Orthocorybantiis, quadringenta & quinquaginta talenta: Decima portio hæc. Caspii & Pausicæ & Pantimathi & Daritæ simul conferentes, ducenta talenta afferebant: Undecima hæc portio. A Bactrianis ad Æglos usque, trecentorum & sexaginta talentorum erat tributum: Portio duodecima hæc. A Pactyica & Armeniis, eorumque conterminis, Euxino tenus ponto, talenta quadringenta: Tertiadecimà hæc portio. A Sargatiis & Sarangæis & Thamanæis & Utiis & Mecis, & iis qui rubri maris insulas incolunt, ubi rex eos qui Relegati vocantur collocat: ab his omnibus sexcentorum talentorum proveniebat tributum: Quartadecima portio hæc. Sacæ & Caspii ducenta & quinquaginta talenta afferebant: Quintadecima portio hæc. Parthi Chorasmiique & Sog-

τριτ⟨ο⟩ ἔτ⟨ος⟩. ἀπὸ ᾗ Κιλίκων, ἵπποι τε λευκοὶ ἐξήκοντα ⟨καὶ⟩ τριακόσιοι, ἑκάστης ἡμέρης εἷς γιγνόμενος, καὶ τάλαντα ἀργυρίου πεντακόσια. τούτων ᾗ τεσσεράκοντα ⟨καὶ⟩ [a] ἑκατὸν ἐς τὴν φρουρέουσαν ἵππον τὴν Κιλικίην χώρην ἀναισιμοῦτο [b] τὰ δὲ τριακόσια ⟨καὶ⟩ ἑξήκοντα Δαρείῳ ἐφοίτα· νομὸς πέμπτος ἔτος. Ἀπὸ δὲ Ποσιδηίου πόλιος, τὴν Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω οἴκησε ἐπ' ὁρίοισι [c] τοῖσι Κιλίκων τε ⟨καὶ⟩ Σύρων, ἀρξάμενον ἀπὸ ταύτης μέχρι Αἰγύπτου, πλὴν μοίρης τῆς Ἀραβίων (ταύτη γὰρ ἦν ἀτελέα) πεντήκοντα ⟨καὶ⟩ τριακόσια τάλαντα φόρ⟨ος⟩ ἦν. ἔστι ᾗ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ Φοινίκη τε πᾶσα, καὶ Συρίη ἡ Παλαιστίνη καλεομένη, καὶ Κύπρ⟨ος⟩· νομὸς πέμπτ⟨ος⟩ ἔτ⟨ος⟩. ἀπ' Αἰγύπτου ᾗ, καὶ Διβύων τῶν παραπλησίων Αἰγύπτῳ, Κυρηναίη τε ⟨καὶ⟩ Βάρκη (ἐς γὰρ τὴν Αἰγυπτίων νομὸν αὗται συντάσσονται [d]) ἑπτακόσια παρεῖτο τάλαντα, πάρεξ ἐκ τῆς [e] Μοίριος λίμνης γινόμενα ἀργύρια, τὰ ἐγένετο ἐκ τῶν ἰχθύων· τούτων τε δὴ χωρὶς ἦν ἀργύρια, καὶ [f] μετρητὰ σίτου παρεῖτο ἑπτακόσια τάλαντα. πρὸς γὰρ δυώδεκα [g] μυριάσι Περσέων τε τοῖσι ἐν τῷ Λευκῷ τείχεϊ τῷ ἐν Μέμφι κατοικημένοισι καταμετρέεται, καὶ τοῖσι τούτων ὀπισθάροισι· νομὸς ἕκτ⟨ος⟩ ἔτ⟨ος⟩. Σαγγαρίδαι [h] ᾗ, καὶ Γανδάριοι, καὶ Δαδίκαι τε ⟨καὶ⟩ Ἀπαρυτῆς, ἐς ταὐτὸ τεταγμένοι, ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν τάλαντα τὰ παρεφέρεον· νομὸς ᾗ ἕβδομος [i]. ἀπὸ Σάσσων ᾗ, καὶ τῆς ἄλλης Κισσίων χώρης, τριηκόσια· νομὸς ὄγδοος ἔτος. Ἀπὸ Βαβυλῶνος δὲ, καὶ τῆς λοιπῆς Ἀσσυρίης, χίλια [k] οἱ παρεῖντο τάλαντα ἀργύρια, καὶ παῖδες εὐνοῦχοι πεντακόσιοι· νομὸς ἔνατος ἔτος. ἀπὸ δὲ Ἐκβατάνων [l], καὶ τῆς λοιπῆς Μηδικῆς ⟨καὶ⟩ Παρυκανίων, καὶ Ὀρθοκορυβαντίων, πεντήκοντά τε ⟨καὶ⟩ τετρακόσια τάλαντα· νομὸς δέκατος ἔτος. Κάσπιοι δὲ ⟨καὶ⟩ Παυσίκαι, Παντίμαθοί τε ⟨καὶ⟩ Δαρεῖται, ἐς ταὐτὸ συμφέροντες, διηκόσια τάλαντα ἀπαγινέουσι· νομὸς ἑνδέκατος ἔτος. ἀπὸ Βακτριανῶν δὲ μέχρι Αἰγλέων, ἑξήκοντα ⟨καὶ⟩ τριηκόσια τάλαντα Φόρος ἦν· νομὸς δωδέκατος [m] ἔτος. Ἀπὸ Πακτυϊκῆς δὲ, καὶ Ἀρμενίων, καὶ τῶν παραπλησίων μέχρι τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου, τετρακόσια τάλαντα· νομὸς τρίτος ⟨καὶ⟩ δέκατος ἔτος. ἀπὸ δὲ Σαρραγγέων [n], καὶ Σαραγγαίων, καὶ Θαμαναίων, καὶ Οὐτίων, καὶ Μύκων, καὶ τῶν οἰκεόντων νήσους τὰς ἐν τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ, ἐν τῇσι τοὺς Ἀναστάσεως καλεομένους καλαμίζει βασιλεὺς, ἀπὸ πάντων τούτων ἑξακόσια τάλαντα ἐγένετο φόρος· νομὸς τέταρτος ⟨καὶ⟩ δέκατος οὗτος. Σάκαι δὲ ⟨καὶ⟩ Κάσπιοι πεντήκοντα ⟨καὶ⟩ διηκόσια ἀγίνεον [o] τάλαντα· νομὸς πέμπτος ⟨καὶ⟩ δέκατος οὗτος. Πάρθοι δὲ, καὶ Χορασμιοι, καὶ Σογ-

a τεσσεράκοντα μὰ κ. b ἀναισιμοῦτο. c ὅρεσι. d συντάσσονται. e Μοίριος. f ἐπιμετρημά. g τάλαντα. σίτου γὰρ δυώδεκα. h Σατταγύδαι. i νομὸς ἑβδόμ⟨ος⟩ ἐστ⟨ι⟩. k Ἀσσυρίης χώρης, χίλια. l MS. Ἀγβατάνων. m δωδέκατ⟨ος⟩. n Σαγγρίων. o ἀπαγίνεον.

Ratio theſauri Perſici. Perſia immunis ab tributo. Æthiopes ab Cambyſe ſubacti & Calantiæ Indi tertio anno aliquid ferebant.

Σογδοί τε καὶ Ἄριοι, τριηκόσια τάλαντα· νομὸς ἕκτος καὶ δέκατος ἦτος. Παρικάνιοι δὲ, καὶ Αἰθίοπες οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίης, τετρακόσια τάλαντα ἀπαγίνεον· νομὸς ἕβδομος καὶ δέκατος ἦτος. Μαντιηνοῖσι, καὶ Σαρπηδονίοισι, καὶ Ἀλαροδίοισι διηκόσια ἐπετάκλητο τάλαντα· νομὸς ὄγδοος καὶ δέκατος ἦτος. Μόσχοισι δὲ, καὶ Τιβαρηνοῖσι, καὶ Μάκρωσι, καὶ Μοσσυνοίκοισι, καὶ Μάρδοισι, τριηκόσια τάλαντα προσῆιρτο· νομὸς εἰνάτος καὶ δέκατος ἦτος. Ἰνδῶν δὲ πολλῷ πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀνθρώπων, καὶ φόρον ἀπαγίνεον πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους, ἐξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα ψήγματος· νομὸς εἰκοστὸς ἦτος. Τὸ μὲν δὴ ἀργύριον τὸ Βαβυλώνιον πρὸς τὸ Εὐβοϊκὸν συμβαλλόμενον τάλαντον, εἶναι πεντεκαίδεκα καὶ πεντακόσια καὶ εἰνακισχίλια τάλαντα. τὸ δὲ χρυσίον τρισκαιδεκαπλάσιον λογιζόμενον, τὸ ψῆγμα εὑρίσκεται ἐὸν Εὐβοϊκῶν ταλάντων ὀγδώκοντα καὶ ἑξακοσίων καὶ τετρακισχιλίων. τούτων δὴ πάντων συντιθεμένων τὸ πλῆθος, Εὐβοϊκὰ τάλαντα συνελέγετο ἐς τὸν ἐπέτεον Φόρον Δαρείῳ, μύρια καὶ τετρακισχίλια καὶ πεντακόσια καὶ ἑξήκοντα. τὸ δὲ ἔπι τούτων ἔλασσον ἀπιεὶς, ἐγὼ λέγω. Οὗτος Δαρείῳ προσῆι Φόρος ἀπό τε τῆς Ἀσίης, καὶ τῆς Λιβύης ὀλιγαχόθεν. προϊόντος μέντοι τοῦ χρόνου, καὶ ἀπὸ νήσων προσῆιε ἄλλος Φόρος, καὶ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ μέχρι Θεσσαλίης οἰκημένων [a]. τοῦτον τὸν Φόρον θησαυρίζει βασιλεὺς τρόπῳ τοιῷδε. ἐς πίθους κεραμίνους [b] τήξας καταχέει. πλήσας δὲ τὸ ἄγγος, σφραγίδα τὸν κέραμον. ἐπεὰν δὲ δεηθῇ χρημάτων, κατακόπτει τοσοῦτον ὅσου ἂν ἑκάστοτε δέηται. Αὗται μὲν δὴ χῶραί τε [c] ἦσαν, καὶ φόρων ἐπιτάξιες. ἡ Περσὶς δὲ χώρη μούνη μοι οὐκ εἴρηται δασμοφόρος· ἀτελέα γὰρ Πέρσαι νέμονται χώρεω. οἵδε δὲ φόρον μὲν οὐδένα ἐπάγεσθαι φέρειν, δῶρα δὲ ἀγίνεον [d]. Αἰθίοπες οἱ πρόσουροι Αἰγύπτῳ, τοὺς Καμβύσης ἐλαύνων ἐπὶ τοὺς Μακροβίους Αἰθίοπας κατεστρέψατο· οἳ περὶ τε Νύσσαν τὴν ἱρὴν κατοίκηνται, καὶ τῷ Διονύσῳ ἀνάγουσι τὰς ὁρτάς· οὗτοι οἱ Αἰθίοπες καὶ οἱ πλησιόχωροι πυροῖσι, σπέρματι μὲν χρέωνται τῷ αὐτῷ τῷ καὶ οἱ Καλαντίαι Ἰνδοί· οἰκήματα δὲ ἔκτηνται κατάγαια. οὗτοι συναμφότεροι ἀνὰ τρίτου ἔτεος ἀγίνεον, ἀγινέουσι δὲ καὶ τὸ μέχρι ἐμεῦ, δύο χοίνικας ἀπύρου χρυσίου, καὶ διηκοσίας φάλαγγας ἐβένου, καὶ πέντε παῖδας Αἰθίοπας, καὶ ἐλέφαντος ὀδόντας μεγάλους εἴκοσι. Κόλχοι δὲ ἔπεξάν οἱ ἐς τὴν δωρεήν, καὶ οἱ πρόσ-

Sogdi & Arii, trecenta talenta: Sextadecima portio hæc. Paricanii & qui ex Aſia 94
ſunt Æthiopes, quadringenta talenta: Septimadecima portio hæc. Mantienis & Sarpiribus & Alarodiis ducenta injuncta talenta erant: Duodeviceſima portio hæc. Moſchis & Tibarenis & Macronibus & Moſynœcis & Mardis trecenta talenta præcepta erant: Undeviceſima hæc portio. Indi, ut ſunt multitudine multo numeroſiſſimi inter omnes quos novimus mortales, ita tributum ad omnes ceteros afferebant trecenta ſexaginta talenta auri ramentorum: Viceſima portio hæc. Quod ſi Babylonica pecunia ad talentum 95
Euboicum redigatur, fiunt novies millena quingenaque & quadraginta talenta. Aurum vero ſi terdecies multiplicatum computetur ad argentum, ramentum reperitur ad rationem Euboicam eſſe quatuor millia talentorum ſexcentaque & octoginta. Quibus in unum contractis, Euboica talenta colligebantur in ſummam annui tributi à Dario, quatuordecim millia quingenta & ſexaginta. Minorem his ſummam omittens non refero. Hoc tributum Dario ex Aſia obvenie- 96
bat, & aliquantulum ex Africa: ceterum procedente tempore & ab inſulis obvenit aliud tributum, & ab iis qui Europam Theſſalia tenus incolunt. Id tributum rex hunc ad modum in theſauris reponit. Liquefactum in fictiles fidelias defundit: expleta autem fidelia ſubinde teſtam aufert: ex eoque, quoties pecunia indiget, tantum decidit quantum uſus poſtulat. Atque hæ quidem provinciæ e- 97
rant ac tributorum taxationes. Sola autem regio Perſis tributaria à me dicta non eſt, quod immunem regionem Perſæ colunt. Iſti autem ad ferendum ullum tributum non adigebantur, ſed dona portabant. Æthiopes Ægypto contermini, quos Cambyſes in expeditione contra Macrobios Æthiopes ſumpta ſubegit; quique ſacram Niſſam incolunt, & Baccho dies feſtos agunt; iſti Æthiopes eorumque finitimi, eodem quo Indi Calantiæ ſemine utuntur, ſubterraneaſque habent domos. horum utrique tertio quoque anno portabant, portantque ad meam uſque memoriam, binos chœnicas auri non igniti, & ducentas trabes ebeni, & quinque Æthiopes pueros, & viginti grandes elephanti dentes. Colchi quoque ad donationem ipſi ordinabant, eorum-

a οἰκιεμένων. b κεραμίνους. c μὲν νυν χῶραι τε. d ἀγίνεον.

eorumque finitimi ad montem uſque Caucaſum. Ad hunc enim montem imperitatur à Perſis. nam qui ad aquilonem Caucaſi habitant, eorum jam nulli Perſas curant. Iſti igitur dona ſibi imperata, etiam ad meam uſque ætatem, quinto quoque anno afferebant, centum pueros, totidemque virgines. Afferebant & Arabes mille quotannis talenta thuris. Hæc quidem iſti dona, præter tributum, regi portabant.

98 Sed Indi id aurum tam multum, unde ramenta, quæ dixi, regi afferunt, hac ratione comparant. Indicæ regionis id quod ad ſolem orientem vergit, ſabuloſum eſt. nam ex illis quos ſcimus, de quibus aliquid pro certo narratur, primi ſunt hominum in Aſia ad auroram & ſolis ortum habitantes. INDORUM enim tractus qui auroram ſpectat, propter arenam vaſtus eſt. Eorum autem complures ſunt gentes, atque eæ lingua inter ſe diſſonæ: & eorum alii ſunt dediti rei pecuariæ, alii non: item alii in paludibus fluvii habitant, crudis victitantes piſcibus, quos aggreſſi ex arundineis navigiis captant. Singula autem navigia è ſingulis arundinis genubus fiunt. Iſti quidem ex Indis gerunt veſtem è libro; quem ubi è flumine meſſuerunt contuderuntque, plectentes in modum ſtoreæ, tanquam

99 thoracem induunt. Alii Indorum, ad iſtorum auroram habitantes ſunt pecuarii, carnibus crudis veſcentes, nomine Padæi, qui talibus uti moribus narrantur: Quicunque civium ſeu vir ſeu fœmina ægrotat, virum quidem ſui maxime familiares interimunt; quod dicant illum morbo tabeſcentem, carnes ipſis corrumpere: & licet ſe neget ille ægrotare, nihilominus iſti non ignoſcentes necant eum, epulanturque. Mulier vero ſi ægrotet, ſuæ maxime neceſſariæ fœminæ, idem quod viri faciunt. Qui enim ad ſenium pervenit, eo mactato paſcuntur. Sed in hujus rationem non multi eorum perveniunt; nam ante id unumquemque, qui in morbum incidit, necant.

100 Eſt aliorum Indorum hæc diverſa conſuetudo, ut nihil animatum interimant, utque nihil ſerant, nec domos poſſidendas exiſtiment, atque herba victitent. Eſtque eis quoddam milii inſtar magnitudine, ſua ſponte naſcens è terra, ſuo in calyce: quod cum ipſo calyce lectum coquunt, eduntque. Eorum quiſquis in morbum incidit, is in locum deſertum per-

ἐχέες μέχρι ἐς Καυκάσιον ὄρεος. ἐς τοῦτο μὲν τὸ οὖρος ἐστὶ Πέρσῃσι ἄρχεται. τὰ δὲ πρὸς βορέω ἄνεμον ἐς Καυκάσιον, Περσέων οὐδεὶς ἔτι φροντίζει. οὗτοι μὲν δῶρα τὰ ἐτάχαντο, ἔτι καὶ ἐς ἐμεῦ ἀπὸ πεντετηρίδος ἀγίνεον, ἑκατὸν παῖδας, καὶ ἑκατὸν παρθένους. Ἀράβιοι δὲ χίλια τάλαντα ἀγίνεον λιβανωτοῦ ἀνὰ πᾶν ἔτος. ταῦτα μὲν οὗτοι [a] δῶρα πάρεξ τοῦ φόρου βασιλέι ἐκόμιζον. Τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸν πολλὸν οἱ Ἰνδοὶ, ἀπ' οὗ τὸ ψῆγμα τῷ βασιλέι τὸ εἰρημένον κομίζουσι [b], τρόπῳ τοιῷδε δὲ κτέωνται [c]. ἔστι δὲ Ἰνδικῆς χώρης τὸ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ψάμμος. τῶν γὰρ ἡμεῖς ἴδμεν, τῶν περὶ [d] ἀτρεκές τι λέγεται, πρῶτοι πρὸς ἠῶ καὶ ἡλίου ἀνατολὰς οἰκέουσι ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ. Ἰνδῶν [e] γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἠῶ ἐρημίη ἐστὶ, ἀπὸ τὴν ψάμμον. ἔστι δὲ πολλὰ ἔθνεα Ἰνδῶν, καὶ οὐκ ὁμόφωνα σφίσι· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν, νομάδες εἰσὶ, οἱ δὲ, οὔ· οἱ δὲ, ἐν τοῖσι ἕλεσι οἰκέουσι ἐς πλαμὺς· καὶ ἰχθύας σιτέονται ὠμοὺς, τοὺς αἱρέουσι ἐκ πλοίων καλαμίνων ὁρμεώμενοι. καλάμη δὲ ἓν γόνυ πλοῖον ἕκαστον ποιέεται. ἕτοιμοι μὲν δὴ τῶν Ἰνδῶν φορέουσι ἐσθῆτά τε φλοινὸν· ἐπεὰν [f] ἐκ ἐς πλαμὺς φλοῦν ἀμήσωσι, καὶ κόψωσι, τὸ ἐνθεῦτεν φορμοῦ τρόπον καταπλέξαντες, ὡς θώρηκα ἐνδυνέουσι. Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἠῶ οἰκέοντες τούτων, νομάδες εἰσὶ, κρεῶν ἐδέσματα ὠμῶν. καλέονται δὲ Παδαῖοι. νόμοισι δὲ τοιοῖσδε λέγονται χρᾶσθαι. ὃς ἂν κάμῃ τῶν ἀστῶν, ἢν τε ἀνὴρ, ἢν τε γυνὴ, τὸν μὲν ἄνδρα ἄνδρες οἱ μάλιστά οἱ ὁμιλέοντες κτείνουσι, φάμενοι αὐτὸν, τηκόμενον τῇ νούσῳ, τὰ κρέα σφίσι διαφθείρεσθαι [g]· ὁ δὲ, ἀπαρνεόμενός ἐστι μὴ μέν νοσέειν· οἱ δὲ, ἐπιγνωσκόμενοι, ἀποκτείναντες [h] κατεσθίουσι. ἢν δὲ γυνὴ κάμῃ, ὡσαύτως αἱ ὁμηλικεώμεναι μάλιστα γυναῖκες παρὰ τοῖσι ἀνδράσι ποιεῦσι. τὴν δὲ δὴ ἐς γήρεος ἀπικόμενον θύσαντες, κατεσθίουσι. ἐς δὲ τοῦτο λέγον [i] ἐπὶ πολλοί τινες αὐτέων ἀπικνέονται· πρὸς γὰρ τῷ ἐς νοῦσον πάντα πίπτοντα κτείνουσι. Ἑτέρων δέ ἐστι Ἰνδῶν ὅτε ἄλλος τρόπος· οὔτε κτείνουσι οὐδὲν ἔμψυχον, οὔτέ τι σπείρουσι [k], οὔτε οἰκίας νομίζουσι κτήσασθαι. ποιηφαγέουσι δὲ, καὶ αὐτοῖσι ἐστὶ ὅσον κέγχρου τὸ μέγαθος ἐν κάλυκι, αὐτόματον ἐκ τῆς γῆς γινόμενον· τὸ συλλέγοντες, αὐτῇ τῇ κάλυκι ἑψῶσί τε καὶ σιτέονται. ὃς δ' ἂν ἐς νοῦσον αὐτέων πέσῃ, ἐλθὼν ἐς τὸν ἔρημον κέεται.

Φρον-

a μὲν οὖν ἔτι. b Hoc verbum κομίζουσι non exſtat in MS. c τοιῶδε κέονται. d τὰ κὴ πέρι. e Ἀσίῃ Ἰνδοὶ, Ἰνδῶν. f φλοῖνον· ὧν ἐπεὰν. g διαφθείρειν. h ἀποκτείνοντες. i ἐπὶ τοῦτο δὲ λέγω. k ἔστι σπείρουσι.

Caſpatyrus urbs, Pactyica regio. Indi aurum formicis tollentes, & quomodo. Cameli a partu recentis fortitudo, & generalis deſcriptio. Solis vis in India.

φρονπίζει δὲ οὐδεὶς οὔτ' ἀποθανόντος, οὔτε καμνοντος. Μίξις δὴ τούτων τῶν Ἰνδῶν τῶν κατέλεξα πάντων, ἐμφανὴς ἐστι, καπάπερ τῶν προβάτων, καὶ τὸ χρῶμα φορέουσι ὁμοῖον πάντες ἐπ' ἀσθενέστατον Αἰθιοψι. ἡ γονὴ δὲ αὐτῶν, τοῦτο ἀπιεν) ἐς τὰς γυναῖκας, ὁ, καπάπερ τ' ἄλλων ἀνθρώπων, ἐστὶ λευκὴ, ἀλλὰ μελαινα, καπάπερ τὸ χρῶμα. τοιαύτην δὲ καὶ Αἰθιοπες ἀπιενται θορήν. ἔστι μὲν τῶν Ἰνδῶν ἑκαστέρω τῶν Περσέων οἰκέουσι, καὶ πρὸς νότον ἀνέμου· καὶ Δαρείου βασιλῆος οὐδαμᾶ ἐπῆκουσαν. Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν κατα-
τύρῳ τε πόλι καὶ τῇ Πακτυικῇ χώρῃ εἰσὶ πρόσορροι, πρὸς ἄρκτου τε καὶ Βορέω [a] ἀνέμου κατοικημένοι, καὶ τῶν ἄλλων Ἰνδῶν, οἱ Βακτρίοισι σκληνὴν ἔχουσι δίαιταν· ἔστι δὲ μαχιμώτατοί εἰσι Ἰνδῶν. καὶ οὗτοι [b] τὸν χρυσὸν φέλλομενοι εἰσὶ ἔστι· καπὰ γὰρ τοῦτό ἐστι ἐρημίη διὰ τοῦ ψάμμου. ἐν δὴ ὧν τῇ ἐρημίῃ ταύτῃ τῇ ψάμμῳ γίνονται μύρμηκες, μεγάθεα ἔχοντες κυνῶν μὲν ἐλάσσονα, ἀλωπέκεων [c] δὲ μέζονα. εἰσὶ γὰρ αὐτῶν δὴ [d] καὶ βασιλέι τῶν Περσέων, ἐνθεῦτεν θηρευθέντες. ἔστι ὧν οἱ μύρμηκες τοιοῦτοι οἰκηστὴν ἔχουσι ὑπὸ γῆν, ἀναφορέουσι τοῦ ψάμμου κατάπερ οἱ ἐν τοῖσι Ἕλλησι μύρμηκες, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον. εἰσὶ δὲ τὸ εἶδος ὁμοιότατοι αὐτοί. ἡ δὲ [e] ψάμμος ἡ ἀναφερομένη ἐστὶ χρυσῖτις. ἐπὶ δὴ ταύτῃ τοῦ ψάμμου τοῦτο φέλλουσι ἐς τὸ ἔρημον οἱ Ἰνδοὶ, ζεύξαμενοι ἕκας ἕκαστον καμήλους τρεῖς, σφηνόφορον [f] μὲν ἑκατέρωθεν ἔρσενα παρέλκων, θήλεα δὲ, ἐς μέσον. ἐπὶ ταύτῃ δὴ αὐτὸς ἀναβαίνει, ἐπιτηδεύσας ὅκως ἀπὸ τέκνων ὡς νεωτάτων ἀποσπάσας ζεύξει. αἱ γὰρ σφι κάμηλοι ἵππων οὐκ ἦσσονες ἐς τάχυτῆτά εἰσι· χωρὶς δὲ, ἄχθεα δυναλώτεραι πολλῷ [g] φέρειν. Τὸ μὲν δὴ εἶδος οἷόν τι ἔχει ἡ κάμηλος, ἐπισταμένοισι τοῖσι Ἕλλησι ἐγὼ συγγράφω [h]. τὸ δὲ μὴ ἐπιστέαται αὐτῆς, τοῦτο φράσω. κάμηλος ἐν τοῖσι ὀπισθίοισι σκέλεσι ἔχει τέσσερας μηροὺς, καὶ γόνατα τέσσερα· τὰ δὲ αἰδοῖα, πρὸς τοῖσι ὀπισθίων σκελέων, πρὸς τὸν ἑρσὸν πετραμμένα. Οἱ δὲ Ἰνδοὶ τρόπῳ τοιούτῳ ἐπὶ ζεύξει τοιαύτῃ χρεώμενοι, ἐλαύνουσι ἐπὶ τὸν χρυσὸν λελογισμένως, ὅκως ἂν καυμάτων τῶν θερμοτάτων ἐόντων ἔσονται ἐν τῇ ἁρπαγῇ. ὑπὸ γὰρ καύματος οἱ μύρμηκες ἀφανέες γίνονται ὑπὸ γῆν. θερμότατος δέ ἐστι ὁ ἥλιος τούτοισι τοῖσι ἀνθρώποισι τὸ ἑωθινόν· ἢ καπάπερ τοῖσι ἄλλοισι μεσημβρίης, ἀλλ' ὑπερτείλας μέχρις ἧς ἀγορῆς πλήθουσι· τοῦτον δὲ τὸν χρόνον καίει πολλῷ μᾶλλον ἢ τῇ μεσημβρίῃ τὴν Ἑλλάδα· ἔστις ὥστε ἐν ὕδατι λόγος αὐτοὺς ἐστι βρέχεσθαι τηνικαῦτα. μεσοῦσι δὲ ἡ ἡμέρη,

pergit, ibique decumbit, ejus vel defuncti vel decumbentis curam gerente nemine. Horum omnium quos recenſui Indorum coitus in propatulo eſt, ſicut pecorum: color ſimilis ac proximus Æthiopico. genitura quam in mulieres emittunt, non alba, quemadmodum ceterorum hominum, ſed atra, ut color corporis: quale virus Æthiopes quoque emittunt. Hi Indi longius à Perſis abſunt, & ventum auſtrum verſus: eoque Dario neutiquam obtemperaverunt. Alii vero Indorum Caſpatyro urbi & Pactyicæ regioni contermini ſunt, verſus ſeptentrionem & ventum aquilonem habitantes; & ex aliis Indis qui proximam Bactrianis vitam degunt; hi & pugnaciſſimi in eis ſunt, & qui ad aurum mittuntur, hi ſunt. Circa hanc enim plagam vaſta ſunt propter arenam loca. in ea igitur ſolitudine arenoſa formicæ gignuntur, canum quidem magnitudine minores, vulpium vero majores. Earum quippe nonnullæ & apud regem Perſarum viſuntur, hinc venatu captæ. Hæ formicæ in faciendis ſub terra domiciliis egerunt arenam, ut apud Græcos formicæ, atque eodem modo, ipſa etiam ſpecie corporis ſimillima. Ea autem quæ egeritur arena, aurea eſt: ad quam in deſertum mittuntur Indi; ternis ſinguli camelis junctis, ut utrinque funales mares trahant, femina in medio, in quam ipſi aſcendunt: data opera ut à recentiſſimis fetibus abſtractas jungant. Etenim iſtæ apud eos cameli nihilo ſunt minori pernicitate quam equi, ſeparatim vero ad ferenda onera multo valentiores. Qualem autem habeat camelus ſpeciem, Græcis, utpote ſcientibus, non conſcribo: ſed quod de eo animali neſcitur, id dicam. Camelus in poſterioribus cruribus gerit quatuor femora, & totidem genua, & veretra per poſteriora crura caudam verſus ſpectantia. Hunc in modum junctis cameli, Indi ad aurum tendunt dinumerate, ut quum ferventiſſimi fuerint æſtus, ſint in rapina. ſiquidem præ æſtu formicæ ſub terra ſe occultas tenent. Eſt autem illis hominibus ſol ardentiſſimus matutinus, non quemadmodum aliis meridie, eouſque capitibus imminens dum tempus eſt à foro diſcedendi: per quod ſpatium multo magis urit quam meridianus Græciam, adeo ut dicantur illi tum in aqua ſe madefacere. Meridies vero fere

In-

a βορέω. b καὶ οἱ ἐπὶ. c ἀλωπέκων. d γὰρ ἐξ αὐτέων καὶ. e καὶ τὸ εἶδος ὁμοιότατοι ἔστι. ἡ δὲ. f σπερφόρον. g MS. habet πολλοῦ. h ἐγὼ φράσω.

Solis ratio apud Indos, auferendi auri formicis; Camelus mas tardior in curſu, quam femina. Extrema orbis feliciora, quam media. Equi Niſæi. Thuris collectio. Serpentes alati.

Indos urit peræque atque alios homines: declinante meridie, talis eſt illic ſol qualis alibi matutinus: ac deinceps magis ac magis frigeſcens, dum ad occaſum, per-
105 veniens præcipue friget. Ubi ad locum Indi pervenere, culeis quos attulere, arena completis, quamprimum retro ſe recipiunt. Protinus enim illos formicæ (ut à Perſis fertur) olfactu perceptos inſequuntur tanta pernicitate ut nulli alii ſit ſimilis; ita ut niſi viam interim dum formicæ congregantur, anticipent Indi, nemo ſit ipſorum inde evaſurus. Ideoque camelos mares, quod impares feminis ſunt in currendo, etiam plane reſolvi attractos, non pariter utroſque: feminas vero, pullorum quos reliquerunt memores, nihil remittere. Iſti Indi majorem auri partem poſſident, ut Perſæ memorant. nam quod effoditur in eadem regione
106 aurum, rarius eſt. Et ſane pulcherrima quodammodo extremæ orbis habitati partes ſortitæ ſunt, quemadmodum Græcia tempeſtates optime temperatas nacta eſt. Nam, ut paulo ante dixi, ultima plagarum quæ ad orientem vergentes habitantur, Indica eſt: in qua tum animantes tam quadrupedes quam volucres, multo ſunt grandiores quam ceteris in locis, præterquam equi. nam quod ad eam partem attinet, ab equis Medicis vincuntur qui Niſæi vocantur; tum infinita vis auri illic eſt, partim effoſſi, partim per flumina devecti, partim ut indicavi ſurrepti. præterea agreſtes arbores illic pro fructu lanam ferentes, ovillæ tum pulchritudine tum bonitate præcellentem: & ab his arboribus veſte Indi utun-
107 tur. Porro ad meridiem ultima è regionibus quæ habitantur, Arabia eſt: in qua ſola omnium terrarum naſcuntur thus, myrrha, caſia, cinnamomum, & ledanum. cuncta hæc facilia Arabibus ad nanciſcendum, præter myrrham. Thus quidem Arabes ſtyrace ſuffientes colligunt, ea quam Phœnices ad Græcos exportant. hanc ſuffientes thus capiunt. Etenim thuriferas illas arbores ſervant colubri ſubalati, exiguo corpore, diſcolori ſpecie, permagno numero circa ſingulas arbores; iidem videlicet qui adverſus Ægyptum facto exercitu tendunt. Nec ullo alio ab arboribus quam ſtyracis fumo ſubmoventur, univerſam terram oppleturi, ut Arabes ajunt, niſi (ut iidem narrabant)

ρη, χεδὸν ὡϑροπλησίως καὶ τὰς τε ἄλλας ἀνθρώπους καὶ τὰς Ἰνδάς· ἀποκλινομένης δὲ τ μεσαμβρίης, γίνεται σφι ὁ ἥλιος κατάπερ τοῖσι ἄλλοισι ὁ ἑωθινός· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου ἤδη ἐπὶ μᾶλλον ψύχει, ἐς ὃ ὅπῃ δυσμῇσι ἐών, καὶ τὸ καρτα ψυχῇ. Ἐπὰν δὲ ἔλθωσι ἐς τ χῶρον οἱ Ἰνδοὶ, ἔχοντες θυλάκια, ἐμπλησάμενοι ταῦτα τ ψάμμου, τῷ ταχίστῳ ἐλαύνουσι ὀπίσω. αὐτίκα γὰρ οἱ μύρμηκες ὀδμῇ, ὡς δὴ λέγεται ὑπὸ Περσέων, μαθόντες διώκουσι. εἶναι δὲ ταχυτῆτα οὐδενὶ ἑτέρῳ ὅμοιον ἅτῳ, ὥστε [a] εἰ μὴ προλαμβάνοι τ ὁδὸν τοὺς Ἰνδοὺς ἐν ᾧ τοὺς μύρμηκας συλλέγεσθαι, οὐδένα ἂν σφέων ἀποσώζεσθαι· τοὺς μέν νυν ἄρσενας τ καμήλων, εἶναι γὰρ ἥσσονας θεῖν τ θηλέων, καὶ προλύεσθαι ἐπελθομένους, οὐκ ὁμοῦ ἀμφοτέρους· τὰς γὰρ θηλέας ἀναμιμνησκομένας τ ἑλίπον τέκνων, διδόναι [b] μαλακὸν οὐδέν. τ μὲν δὴ πολέω ξ χρυσὸς ἔστι [c] οἱ Ἰνδοὶ κλῶν, ὡς Πέρσαι φασί· ἀλλὰ γῆ ἀπανιώτερός ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ὀρυσσόμενος. Αἱ δ' ἐσχατιαὶ κως τ οἰκεομένης τὰ κάλλιστα ἔλαχον, κατάπερ ἡ Ἑλλὰς τὰς ὥρας πολλόν τι κάλλιστα κεκερασμένας ἔλαχε. τοῦτο μὲν γὰρ πρὸς τοῦ ἕω ἐσχάτη τ οἰκεομένων ἡ Ἰνδικὴ ἐστι, ὥσπερ ὀλίγον [d] πρότερον εἴρηκα. ἐν ταύτῃ τοῦτο μὲν, τὰ ἔμψυχα τετράποδά τε καὶ τὰ πετεινὰ [e] πολλῷ μέζω ἢ ἐν τοῖσι ἄλλοισι χωρίοισί εἰσι, πάρεξ τ ἵππων· τοῦτο γὰρ ἐοῦσηται [f] ὑπὸ τῶν Μηδικῶν, Νισαίων γὰρ καλουμένων ἵππων· τοῦτο γὰρ χρυσὸς ἀπολείβεται αὐτόθι ἐστὶ, ὁ μέν, ὀρυσσόμενος· ὁ δὲ, καταφορεόμενος ὑπὸ ποταμῶν· ὁ δὲ, ὥσπερ ἐπήμανα, ἁρπαζόμενος. τὰ δὲ δένδρεα τὰ ἄγρια αὐτόθι φέρει καρπὸν εἴρια καλλονῇ τε πολλῷ φέροντα, καὶ ἀρετῇ τῶν ἀπὸ [g] τῶν οἰων· καὶ ἐσθῆτι οἱ Ἰνδοὶ ἀπὸ τούτων τῶν δενδρέων χρέωνται. Πρὸς δὲ αὖ μεσαμβρίης ἐσχάτη Ἀραβίη τῶν οἰκεομένων χωρίων ἐστί. ἐν δὲ ταύτῃ λιβανωτός τε ἐστὶ μούνη [h] χωρέων πασέων φυόμενος, καὶ σμύρνη, καὶ κασίη, καὶ κιννάμωμον, καὶ λήδανον. ταῦτα πάντα [i] πλὴν τ σμύρνης, ὀπαδέως κτέονται οἱ Ἀραβίοι. τὸν μέν γε λιβανωτὸν συλλέγουσι, τῷ σύρακα θυμιῶντες, τῷ ἐς Ἕλληνας Φοίνικες ἐξάγουσι· ταύτῳ θυμιῶντες λαμβάνουσι. τὰ γὰρ δένδρεα ταῦτα τὰ λιβανωτοφόρα, ὄφιες πτερωτοί, μικροὶ τὰ μεγάθεα, ποικίλοι τὰ εἴδεα, φυλάσσουσι, πληθεῖ πολλοὶ περὶ δένδρον ἕκαστον· ἔστι οἷπερ ἐπ' Αἴγυπτον ἐπιστρατεύονται, οὐδενὶ δὲ ἄλλῳ ἀπελαύνονται ἀπὸ τῶν δενδρέων, ἢ τ σύρακι τῷ καπνῷ. Λέγουσι δὲ οἱ τόδε Ἀραβίοι, ὡς πᾶσα ἂν γῆ πλήμ-

a ὁμοίως τούτῳ, ὥστε. b διδόναι. c ἔστι. d ὀλίγῳ. e πετεινὰ. f ἵππων· ἔστι γὰρ ἐοῦσηται. g ἀρετῇ τῇ ἀπὸ. h ἐστὶ καὶ μούνη. i ταῦτα γὰρ πάντα.

Utilia fecit fertilia divinus ordo; maligna rariora. Leporis fertilitas, Leonis ſterilitas, & viperæ, & ſerpentis. Caſiæ collectio: etiam cinnamomi.

τολαρ[a] τ ὀφίων τέτων, εἰ μὴ γίνεσθ κατ' αὐτὰς οἷον τι κατὰ ἐχίδνας ἠπιξάμιλω γίνεσθ. καί κως ξ θείᾳ ἡ σοφονοίη, ὥσπερ ℭ οἰκὸς[b] ἐστι, ἐξοσα σοφή. ὅσα μὲν γὰ ψυχλίῳ τε[c] δειλὰ ℭ ἐδώσιμα, ταῦτα μὲν πάντα πολύγονα πεποίηκεν, ἵνα μὴ ὑπολίπῃ[d] κατεδιόμενα· ὅσα δ' ἀχέτλια ℭ ἀνιηρὰ, ὀλιγόγονα. τέτῳ μὲν, ὅτι ὁ λαγὼς ὑπὸ παντὸς θηρεύε θηρίε, κ ὄρνιθος, κ ἀνθρώπε· ἕτω δή τι τὸ πολύγονόν ἐστι· ὀπικυίσκε μᾶσαν πάντων τ θηρίων· κ τὸ μὲν δασὺ τ πίνων ἐν τῇ γαστρὶ, τὸ δ', ψιλόν· τὸ δ', ἄρτι ἐν τ σι μήτρῃσι σπλάσε. τὸ δ', ἀναιρέε· τέτῳ μὲν δὴ τοιόν ἐστι. ἡ δὲ δὴ λέαινα, ἐὸν ἰσχυρότατον, κ θρασύτατον, ἅπαξ ἐν τῷ βίῳ τίκτ ἕν. τίκτσα γὰ, σωεκβάλλ τῷ τόκῳ τὰς μήτρας· τὸ δὲ αἴτιον τέτε τόδε ἐστί· ἐπειὰν ὁ σκύμν ἐν τῇ μήτρῃ ἐὼν ἄρχη διακινεόμεν, ὁ δὲ, ἔχων ὄνυχας θηρίων πολλὸν πάντων ὀξυτάτες, ἀμύσσ τὰς μήτρας· αὐξανόμενός τε δὴ πολλῷ μᾶλλον ὀπικνέε κατεσθίων. πέλας τε δὴ ὁ τόκ ἐστι, κ τοσέτε ἅπαν λειπέται αὐτέων ὑγιὲς ὐδὲ ἕν. Ὡς δὲ ℭ αἱ ἐχίδναί τε ℭ οἱ ἐν Ἀ ραβίοισι ὑπόπτεροι ὄφιες, εἰ ἐγίνοντο ὡς ἡ φύσις αὐτοῖσι ὑπάρχ, οὐκ ἂν ἐν βιώσιμα ἀνθρώποισι· νῦ δ' ἐπειὰν ζεύγεα, κ ἐν αὐτῇ ἡ ὁ ἔρσεν τῇ σκοπιήσ, ἀπεμένε αὐτὸ τὸ γονεὸ, ἡ θήλεα ἅπασα τ ὀδρῆς, κ ἐμφῦσα, οὐκ ἀνίε πρὶν διαφάγῃ[e]. ὁ μὲν δὴ ἔρσεν ὑποθνήσκ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ. ἡ δὲ θήλεα πίσι τοιόνδε ὑποτίνε τῷ ἔρσενι· τῷ γονεῖ τιμωρέοσα ἔτι ἐν τῇ γαστρὶ ἐόσα τὰ τίκνα, διεσθίει τὴν μήτρεον. διαφαγόσα δὲ τὴν νηδὺν αὐτῆς, ἕτω τὴν ἔκδυσιν ποιέετα. οἱ δὲ ἄλλοι ὄφιες, ἐόντες ἀνθρώπων ὐ δηλήμονες, τίκτσί τε ὠὰ, κ σκλέπτσι πολλόν τι χρῆμα τ ὀφίων. αἱ μὲν νῦ ἔχιδναι καλὰ πάσεων τὴν γῆν εἰσί· οἱ δὲ ὑπόπτεροι ἐόντες, ἀθρόοι εἰσὶ ἐν τῇ Ἀ ραβίῃ, κ ὐδαμῇ ἄλλῃ· καὶ τέτῳ δοκέσσι πολλοὶ εἶναι. Τὸν μὲν δὴ λιβανωτὸν τέτον ἕτω κλῶνται Ἀ ράβιοι. τὴν δὲ κασσίην, ὧδε· ἐπειὰν καλύψωνται βύρσῃσι ℭ δέρμασι ἄλλοισι πᾶν τὸ σῶμα ℭ τὸ πρόσωπον, πλὴ αὐτῶν τ ὀφθαλμῶν, ἔρχονται ἐπὶ τὴν κασσίην· ἡ δὲ ἐν λίμνῃ φύετα ὐ βαθέῃ. περὶ δὲ αὐτὴν ℭ ἐν αὐτῇ αὐλίζετά κε θηρία πτερωτὰ, τῇσι νυκτερίσι προσεικελα μάλιστα· κὴ τέτρυγε δεινὸν, κ ἐς ἀλκὴν ἄλκιμα. τὰ δὴ ἀπαμυνομένες ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ἕτω φρέπτν τὴν κασσίην. Τὸ δὲ δὴ κιννάμωμον ἔπ τέτων θωϋμαστότερον. συλλέγσι. ὅκε μὲν γὰ γίνετα, κ ἥτις μιν γῆ ἡ τρέφουσά ἐστι, οὐκ ἔχσι εἰπεῖν, πλὴ

rabant) ſimile quiddam iſtis contingeret ei quod novimus contingere viperis, idque (ut credere debemus) ſolerti divinitatis prudentia. nam quæ & timido animo ſunt & eſculenta, ea omnia fetuoſa fecit, ne aſſiduo eſu deperirent: contra, quæ ſæva & maligna ſunt, parum fetuoſa. Unde fit ut lepus, quem venatur omnis fera, ales, homo, tam ferax ſit: ſolaque ex omnibus beſtiis, quum gravida eſt, denuo ſe impleri patiatur, & alium fetum in utero geſtet pilis veſtitum, alium nudum, alium tantum quod formatum: alium concipiat. Et lepus quidem talis eſt. At leæna validiſſimum ferociſſimumque animal, ſemel in vita unum parit. nam una cum fetu uteros emittit. Cujus rei cauſſa eſt hæc, quod ſcymnus leoninus, ubi moveri in utero incipit, quum habeat ungues longe acutiſſimos ex omnibus feris, uteros lacerat, augeſcenſque multo magis ungues imprimendo exulcerat: ita ut ad poſtremum, quum partus inſtat, nihil eorum relinquatur incolume. Sic quoque ſi viperæ 109
& alati Arabiæ ſerpentes gignerentur ut ipſis natura fert, non eſſet hominibus vivendi facultas: nunc autem, quum libidine agitantur, & per paria coeunt, femina collum maris in emittenda genitura comprehendit, & innexa non prius dimittit quam devoraverit. & mas quidem hoc modo perit. Femina vero talem luit maſculo pœnam: quod fetus dum adhuc intra ventrem ſunt, patrem ulciſcentes uterum ambedunt: ejuſque alvo ambeſa, ita partum faciunt. Ceteri ſerpentes qui non ſunt hominibus perniciofi, ova pariunt & magnam rem fetuum excludunt. Porro viperæ per univerſum orbem terrarum exiſtunt: alati vero denſi nuſquam alibi niſi in Arabia; ideo videntur frequentes eſſe. Thus vero illud 110
hunc in modum Arabes comparant. Caſiam autem ſic: Poſtquam & totum corpus, & faciem præter ſolos oculos obligaverunt coriis aliiſque pellibus, ad caſiam pergunt. Ea naſcitur in palude non alta, circa quam & in qua degunt feræ alatæ, veſpertilionibus ſimillimæ, ſtridore diro, & viribus prævalentibus: quas ab oculis arcentes Arabes, ſic caſiam metunt. Cinnamomum etiam quam ſupe- 111
riora mirabilius colligunt. nam aut ubi naſcatur aut quæ terra nutriat illud, nequeunt dicere: niſi quod probabili ratione

ne

a ἐπιπαλίῳ. b οἰκός. c ὅσα μὲν ψυχλίῳτι. d ἐπιλείπῃσι. e πρὶν ἂν διαφάγῃ.

Cinnamomi per Arabas collectio. Ladanum ex barbis caprarum. Arabum oves mire aut longis aut latis caudis. Æthiopia extrema ad mare. Europæ extrema ignota.

ne utentes quidam narrent id gigni in iis regionibus ubi Bacchus educatus est: & ipsas festucas, quas nos ab Phœnicibus edocti vocamus cinnamomum, afferri à grandibus quibusdam alitibus ad nidos è luto constructos in præruptis montium & homini inaccessis. Ad ista igitur Arabes hæc excogitaverunt: boum asinorumque defunctorum & aliorum jumentorum membra concisa quammaxima in ea loca portant: & ubi juxta nidos posuere, procul inde abscedunt. Ad hæc frusta delapsa volucres, ad nidos carnem jumentorum apportant: cui sustinendæ impares nidi, dirupti ad terram labuntur: tunc Arabes accedentes ita colligere cinnamomum; quod hac ratione collectum illinc in alias regiones dimittitur.

112 At ledanum (quod Arabes ladanum vocant) etiam cinnamomo mirabilius comparatur: quippe quod in graveolentissimo loco nascens, tamen fragrantissime olet. Nam in barbis caprarum hircorum invenitur innatum, veluti mucor ligni, cum ad conficienda multiplicia unguenta utile, tum præcipue ad suffi-

113 tionem qua Arabes utuntur. Hactenus de thymiamatis dictum sit. Redolet Arabica regio mirifice jucundo quodam odore. Suntque in ea ovium duo genera admiratione digna, quæ nusquam alibi sunt. Quorum unum caudas habet longas, trium cubitorum, non breviores: quas siquis eas trahere permittat, ulcera habeant certe, dum ad terram atteruntur: nunc vero unusquisque pastorum hactenus est doctus arte fabrili, ut plostella faciant, quæ singula singularum ovium caudis subligent, superque plostella caudas ipsas alligent. Alterum genus ovium ad cubi-

114 talem latitudinem caudas gerit. Huic, qua parte meridies ad solem occidentem vergit, contermina est Æthiopia, terrarum habitatarum ultima. Hæc & auri multum fert, & vastos elephantes, prominentibus utrinque dentibus: & cum agrestes omnes arbores, tum vero ebenum, necnon viros maximos pulcherri-

115 mosque & ævi longissimi. Atque hæc quidem extrema sunt Asiæ Africæque. De extremitatibus autem Europæ ad vesperam quod pro comperto referam non habeo. neque enim assentior fluvium quendam Eridanum à barbaris vocitari, qui exit in mare ad septentrionem spectans, unde electrum venire narratur. Ne Cassiteridas quidem novi insulas, unde

τολλὼ ὅτι λόγῳ εἰκότι χρεώμενοι, ἐν τοῖσι δὲ χωρίοισι φασί τινες αὐτὸ φύεσθαι, ἐν τοῖσι ὁ Διόνυσος ἐτράφη. ὄρνιθας δὴ λέγουσι μεγάλας φορέειν τοῦτο τὸ κάρφεα; τὸ ἡμεῖς ἀπὸ φοινίκων μαθόντες κιννάμωμον καλέομεν. φορέειν δὴ τὰς ὄρνιθας ἐς νεοσσιὰς ταύτας συμπεπλασμένας ἐκ πηλοῦ πρὸς ἀπορρήμνοισι ὄρεσι, ἔνθα περ σάρκα ἐν ἀνθρώπῳ ἐόντα μιν ἀναβιβάσκεσθαι. πρὸς ὦν δὴ ταῦτα τὰς Ἀραβίους σοφίζεσθαι τάδε· βοῶν τε καὶ ὄνων τῶν ἀπεργασμένων καὶ τῶν ἄλλων ὑποζυγίων τὰ μέλεα διαιροῦντας ὡς μέγιστα, κομίζειν ἐς ταῦτα τὰ χωρία· καὶ σφέας θέντας ἀγχοῦ τῶν νεοσσιέων, ἀπαλλάσσεσθαι ἐκὰς αὐτέων· τὰς δὲ ὄρνιθας καταπτομένας, αὐτῶν τὰ μέλεα τῶν ὑποζυγίων ἀναφορέειν ἐπὶ τὰς νεοσσιάς· τὰς δέ, ὑπὸ δυναμένας ἴσχειν, καταρρήγνυσθαι ἐπὶ γῆν [b]. τὰς δὲ, ἐπιόντας, συλλέγειν ἔτω τὸ κιννάμωμον [c]· συλλεγόμενον δὲ ἐκ τούτων ἀπικνέεσθαι ἐς τὰς ἄλλας χώρας. Τὸ δὲ δὴ λήδανον, τὸ Ἀράβιοι καλέουσι λάδανον, ἐκ τούτου θωϋμασιώτερον γίνεται. ἐν γὰρ δυσοδμοτάτῳ γινόμενον, εὐωδέστατόν ἐστι. τὰ γὰρ αἰγῶν τῶν τράγων ἐν τοῖσι πώγωσι διατρίβεται ἐγγινόμενον, οἷον γλοιὸς ἀπὸ τῆς ὕλης· χρήσιμον δὲ ἐς πολλὰ τῶν μύρων ἐστὶ θυμιῶσί τε μάλιστα τοῦτο Ἀράβιοι. Τοσαῦτα μὲν θυμιαμάτων [d] περὶ εἰρήσθω. ὀπίζει δὲ τῆς χώρης τῆς Ἀραβίης θεητέσιον ὡς ἡδύ. δύο δὲ γένεα οἰῶν σφι ἐστὶ θωϋμαστὰ ἄξια, τὰ ἑτερόθι ἐτίρωθι ἐστι. τὸ μὲν αὐτῶν ἕτερον ἔχει τὰς οὐρὰς μακρὰς, τριπήχεας [e], οὐκ ἐλάσσονας· τὰς εἴ τις ἐπίοι σφι ἀπέλκειν, ἕλκεα ἂν ἔχοιεν, ἀναλελεομένων πρὸς τῇ γῇ τῶν οὐρέων. νῦν δὲ ἅπας τις τῶν ποιμένων ὑπίσταται ξυλουργέειν ἐς τοσοῦτο· ἁμαξίδας γὰρ ποιεῦντες, ὑποδέουσι αὐτὰς τῇσι οὐρῇσι, ἑνὸς ἑκάστου κτήνεος τὴν οὐρὴν ἐπὶ ἁμαξίδα ἑκάστῃ καταδέοντες. τὸ δὲ ἕτερον γένος τῶν οἰῶν τὰς οὐρὰς πλατείας φορέουσι, καὶ ἐπὶ πῆχυν πλάτος. Ἀποκλινομένης δὲ μεσαμβρίης, παρήκει πρὸς δυσμὰς ἡλίου ἡ Αἰθιοπίη χώρη, ἐσχάτη τῶν οἰκεομένων. αὕτη δὲ χρυσόν τε φέρει πολλὸν, καὶ ἐλέφαντας ἀμφιλαφέας, καὶ δένδρεα πάντα ἄγρια, καὶ ἔβενον, καὶ ἄνδρας μεγίστους τε καὶ καλλίστους καὶ μακροβιωτάτους. Αὗται μὲν νυν ἔν τε τῇ Ἀσίῃ ἐσχατιαί εἰσι [f] καὶ ἐν τῇ Λιβύῃ. πρὸς δὲ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν πρὸς ἑσπέρην ἐσχατιέων ἔχω μὲν οὐκ ἀτρεκέως λέγειν. οὔτε γὰρ ἐγώγε ἐπιδέκομαι Ἠριδανὸν καλέεσθαι πρὸς βαρβάρων ποταμὸν, ἐκδιδόντα ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς βορέην ἄνεμον, ἀπὸ τοῦ τὸ ἤλεκτρον φοιτᾶν λόγος ἐστὶ, οὔτε νήσους οἶδα κασσιτερίδας ἐούσας, ἐκ τῶν ὁ

a πιπλατυμένας πηλῷ. b ἐπὶ τῷ γλῶ. c ὅτω μὴ τὸ κιννάμωμον. d In MS. est θυμάτων, sed in margine θυμιαμάτων. e τριπήχεων. f In MS. est ἐσχαταί εἰσι.

Cassiterides insulæ & Eridanus ficta. Auri copia in Septentrione Europæ apud Gryphes & Arimaspos. Alia regio cincta nostris. Persarum rapacitas ex regione humili & obstructa, quam inundat Aces.

καστίτερος ἡμῖν φοιτᾷ. τῆς μὲν γὰρ, ὁ Ἠριδανὸς αὐτὸ κατηγορέει τὸ ὄνομα, ὡς ἔστι Ἑλλάνικον, καὶ οὔτι [a] βαρβαρικόν· ὑπὸ ποιητέω δέ του ποιηθέν. ὅτε δὲ ἀδενὸς αὐτόπτεω γενομένου δυνάμενος ἀκοῦσαι τῆς μελετῶν, ὅκως θάλασσά ἐστι τὰ ἑσπέρια Εὐρώπης. ἐξ ἑκάστης δὲ ὧν ὁ κασσίτερος ἡμῖν φοιτᾷ, καὶ τὸ ἤλεκτρον. Πρὸς δὲ ἄρκτου τῆς Εὐρώπης πολλῷ πλέης [b] χρυσὸς φαίνεται ἐών· ὅκως μὲν γινόμενος, οὐκ ἔχω οὐδὲ τοῦτο ἀτρεκέως εἰπεῖν· λέγεται δὲ ὑπὸ τῶν γρυπῶν ἁρπάζειν Ἀριμασπούς, ἄνδρας μουνοφθάλμους· πείθομαι δὲ οὐδὲ τοῦτο, ὅκως μουνόφθαλμοι ἄνδρες φύονται, φύσιν ἔχοντες τὴν ἄλλην ὁμοίην τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι. αἱ δὲ ὧν ἐσχατιαὶ οἰκαζι πεπερικλήκασι τὴν ἄλλην χώρην, καὶ ἐντὸς ἀπέργουσι τὰ κάλλιστα δοκέοντα ἡμῖν εἶναι, καὶ θαυμαστά ἔχειν αὐτά. Ἔστι δὲ πεδίον ἐν τῇ Ἀσίῃ περικεκλεισμένον οὔρεϊ πάντοθεν· διασφάγες δὲ ἓξ οὔρεος εἰσὶ πέντε. τοῦτο τὸ πεδίον νῦν μὲν καὶ Χορασμίων, ἐν οὔρεσι ἐόντων [c] Χορασμίων τε αὐτῶν καὶ Ὑρκανίων, καὶ Πάρθων, καὶ Σαραγγέων, καὶ Θαμαναίων [d]· ἐπεὶ τε δὲ Πέρσαι ἔσχον τὸ κράτος, ἔστι δὲ βασιλέος· ἐκ δὴ ὧν δὲ περικλῄονος οὔρεος τούτου ῥέει ποταμὸς μέγας, οὔνομα δέ οἱ ἐστὶ Ἄκης. οὗτος πρότερον μὲν ἄρδεσκε διαλελαμμένος πανταχῇ τῶν εἰρημένων τούτων τὰς χώρας, διὰ διασφάγος ἀγόμενος ἑκάστης ἑκάστοισι· ἐπεί τε δὲ ὑπὸ τῷ Πέρσῃ εἰσὶ, πεπόνθασι τοιόνδε· τὰς διασφάγας τῶν οὐρέων ἐνδείμας ὁ βασιλεύς, πύλας ἐπ' ἑκάστῃ διασφάγι ἔσησε. ἀποκεκλημένου δὲ τοῦ ὕδατος τὴν ἔξοδον [e], τὸ πεδίον τὸ ἐντὸς τῶν οὐρέων, πέλαγος γίνεται, ἐνδιδόντος μὲν τοῦ ποταμοῦ, ἔχοντος δὲ οὐδαμῆ ἐξήλυσιν. οὕτω ὦν οἱ περ ἔμπροσθεν εἰώθεσαν χαίρειν τῷ ὕδατι, οὐκ ἔχοντες αὐτῷ χαίρειν, συμφορῇ μεγάλῃ διαχρέωνται· τὸν μὲν γὰρ χειμῶνα ὕει σφι ὁ θεὸς, ὥσπερ καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι· τοῦ δὲ θέρεος ἀπειρονῆς μελίνου, καὶ σησάμου, χρηίσκοντο τῷ ὕδατι. ἐπεὰν ὦν μηδέν σφι παραδιδῶται τοῦ ὕδατος, ἐλθόντες ἐς τὰς Πέρσας αὐτοί τε καὶ γυναῖκες, στάντες κατὰ τὰς θύρας τοῦ βασιλέος, βοῶσι ὠρυόμενοι. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖσι δεομένοισι αὐτῶν μάλιστα ἐντέλλεται ἀνοίγειν τὰς πύλας τὰς ἐς τὸ Φερέσαυλος· ἐπεὰν δὲ διάκορος ἡ γῆ σφέων γλυκέος πίνουσα τὸ ὕδωρ, οὕτω μὲν αἱ πύλαι ἀποκλῄονται, ἄλλας δὲ ἐντέλλεται ἀνοίγειν ἄλλοισι τοῖσι δεομένοισι μάλιστα τῶν λοιπῶν. ὡς δὲ ἐγὼ οἶδα ἀκούσας, χρήματα μεγάλα

de ad nos venit caſſiteros, *ſtannum*. nam vel ipſum coarguit nomen Eridanus, quod Græcum eſt, & non barbarum, ab aliquo poeta fictum. Sed etſi hoc ſtudioſe quæſivi, à nemine qui ipſe viderit accipere poſſum, quomodo ſe habeat mare ad illam Europæ partem. Ab extrema itaque ad nos venit ſtannum electrumque. Ceterum ad ſeptentrionem Europæ 116
quamplurimam auri vim eſſe conſtat: ſed quomodo fiat, ne hoc quidem pro comperto dicere queo. Dicuntur tamen id ſuper gryphas auferre Arimaſpi, viri unoculi. quod nec ipſum crediderim, ut viri naſcantur unoculi, ceteram naturam habentes aliis hominibus parem. Porro extremitates terrarum videntur circumcludere aliam regionem intuſque cohibere ea quæ nobis pulcherrima eſſe putantur & habere rariſſima iſtæ. Eſt in 117
Aſia planities undique cincta monte quinque in locis interciſo, quæ aliquando fuit Choraſmiorum, in montibus viventium Choraſmiorum ipſorum & Hyrcaniorum & Parthorum & Sarangenſium & Thomanæorum: ſed poſteaquam Perſæ rerum potiti ſunt, facta eſt regis. Ex hoc igitur circumclaudente monte ingens amnis profluit, nomine Aces: qui quondam per ſingulas undique interciſiones ductus ac diſtributus, totidem quas dixi gentium regiones irrigabat: ubi vero in Perſæ poteſtatem venerunt, hoc ab illo ſunt paſſæ, quod ſectionibus montium ab rege obſtructis, & ad earum ſingulas portis poſitis, aqua ab exitu intercluſa eſt; & planities quæ intra montes erat, pelagus facta, quum fluat in interiora amnis, ſed nulla ex parte exitum habeat: atque ita ipſæ gentes priſtino aquæ uſu fraudatæ afficiuntur magno detrimento. Nam hyberno tempore deus illis, quemadmodum aliis hominibus, pluit: ſed æſtate quum ſerunt anicum & ſeſamum, aquam deſiderant. Igitur quum nihil eis aquæ tribueretur, ad Perſas venerunt viri atque mulieres: ſtantesque ad fores regis, cum ejulatu vociferabantur. Tunc rex iis qui maxime indigebant portas reſerari juſſit, utique eas quæ ad illud ferrent: eaſdem, quum illorum terra humore hauſto ſatiata eſſet, rurſus obſerari; alias vero, ut quique ceterorum populorum maxime aqua indigerent, jubet aperire. id faciens (quantum ego auditu cognovi) magnam pecuniam

a ὕστι. b πολλῷ τοι πλέης. c Hæc quatuor vocabula χωρησμίων δὲ ἔρεσι ἐόντων non exſtant in MS. d Σαραγγαίων καὶ Θωμανίων. e διεξόδου.

Intaphernes pacto de licentia adeundi regis abusus vincitur cum filio & cognatis. uxor data conditione servat fratrem, & cur?

niam exigit præter tributum. Atque hæc
118 quidem ita se habent. CETERUM unum è septem viris qui adversus magum conspiraverunt, Intaphernem, accidit per insolentiam ita perire. statim post oppressos magos regiam ingressus, volebat admitti ad colloquium regis. etenim hac etiam lege conventum erat inter magi oppressores, ut eis ad regem foret aditus sine interruncio, nisi cubantem cum uxore. Itaque non oportere sibi intervenire nuncium censens Intaphernes, quia foret unus è septem, introire utique volebat. sed quum janitor & qui à responsis erat introire non sinerent, quod regem dicerent rei uxoriæ dare operam, eos mentiri ratus, educto acinace, aures utrique naresque præcidit, & annectens circa frenum equi cervicibus ipsorum circumdedit ho-
119 mineſque dimisit. Qui quum sese regi exhibuissent & cur id passi fuerant exposuissent, Darius singulatim unoquoque arcessito, veritus ne id communi sex sociorum consilio factum esset; exploravit numquid id quod actum foret comprobarent. Ubi comperit sine horum consensu Intaphernem hæc feciſſe, hominem comprehendit ejusque filium atque omnem familiam; multis de causſis credens illum cum suis propinquis rebellionem fuisse moliturum: hos comprehensos ad necem vinciri jussit. Tunc uxor Intaphernis ad regias fores accedens, plorabat atque lamentabatur. Id assidue faciendo ad sui misericordiam Darium quum adduxisset, misso ad eam nuncio, rex inquit, Mulier, offert tibi Darius unius electionem ex vinctis domesticis tuis quem velis liberare. Illa postquam secum deliberavit, ita respondit, Si quidem unius animam rex mihi gratificatur, eligo ex omnibus fratrem. Hæc audiens rex, miratus hujus orationem, misso nuncio, inquit, Percontatur te rex, qua de causſa, viro filiisque prætermissis, fratrem delegeris, ut supereſſet, qui & remotiore abs te est gradu quam filii, & minus jucundus quam maritus. Cui illa respondens, o Rex, inquit, maritus mihi alius, si dæmon voluerit, atque alii liberi, si hos amisero, esse possunt: alius frater, parentibus meis jam vita defunctis, nulla ratione potest esse. Hanc sequuta causſam, ita loquuta est. visaque est mulier Dario probe dixisse. itaque ea re delectatus, & eum

λα πρηστόμεν ἀνείγα, πάρεξ ἓ φόρυ. ταῦτα μὲν δὴ ἔχά ὅτω. Τῶν ἢ τῷ μάγῳ ἐπαναστάντων ἑπτὰ ἀνδρῶν, ἕνα αὐτῶν Ἰνταφέρνεα κατίλαβε ὑβρίσαντα τάδε, ἀποθνήσκειν. αὐτίκα μὲν τὼ ἐπαναστάσιν ἤθελε ἐς τὰ βασιλήια ἐσελθὼν χρήματίσασθαι τῷ βασιλέϊ. καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ νόμος [a] ὅτω εἶχε, τοῖσι ἐπαναστᾶσι τῷ μάγῳ ἔσοδον εἶναι ἐς βασιλέα ἄνευ ἀγγέλου, ἐὼν μὴ γυναικὶ τυγχάνῃ μισγόμενος ὁ βασιλεύς. ἔκων δὴ Ἰνταφέρνης ἐδικαίου ἐδένα οἱ ἐσαγγέλλαι· ἀλλ' ὅτι ἐὼν τ ἑπτὰ, ἤθελε ἐσιέναι. ὁ ἢ πυλωρὸς καὶ ὁ ἀγγελιηφόρος ἐ ποιεώρεον, φάμενοι τ βασιλέα γυναικὶ μίσγεσθαι. ὁ ἢ Ἰνταφέρνης, δοκέων σφέας ψεύδεα λέγειν, σπάσιμενος τ ἀκινάκεα, ἀποτάμνῃ αὐτῶν τά τε ὦτα καὶ τὰς ῥῖνας· καὶ ἀνείρας σφέα τ χαλινὸν [c] ἵππου, ἐκεῖ τὰς αὐχένας σφέων ἔδησε, καὶ ἀπῆκε. οἱ ἢ τῷ βασιλέϊ ἐφαίνοντο [d] ἑωυτὸς, καὶ τὴν αἰτίην εἶπον, δι' ἣν πεπονθότες εἴησαν. Δαρεῖος ἢ, ἀρρωδήσας μὴ κοινῷ λόγῳ οἱ ἓξ πεπιηχότες ἔωσι ταῦτα, μεταπεμπόμενος ἕνα ἕκαστον, ἀπεπειρᾶτο γνώμης, εἰ συνεπαινοί εἰσι τῷ πεποιημένῳ. ἐπεί τε ἢ ἐξέμαθε ὡς ἐ συγκειμένοισι εἴη ταῦτα πεποιηκώς, ἐλάβε αὐτόν τε τ Ἰνταφέρνεα, καὶ τ παῖδα [e] αὐτοῦ, καὶ τὰς οἰκηίας πάντας· ἐλπίδας πολλὰς ἔχων μιν τ συγγενέων ἀποστατεύειν οἱ ἐπανάστασιν. συλλαβὼν δὲ σφέας, ἐδήσατο τῷ θανάτῳ. ἡ ἢ γυνὴ τ Ἰνταφέρνεος φοιτέουσα ἐπὶ τὰς θύρας τ βασιλέος, κλαίουσα ἐν τ ὠδύρετο· ποιεῦσα ἢ αἰεὶ τωὐτὸ τῦτο, ἔπεισε τ Δαρεῖον ἐπίκτου οἰκτείρασί μιν· πέμψας ἢ ἄγγελον, ἔλεγε τάδε, „Ὦ γύναι, βασιλεύς „τοι Δαρεῖος δίδωσι ἕνα τ δεδεμένων οἰκτίρμων „ῥύσασθαι, τ βούλεαι ἐκ πάντων. ἡ ἢ, βουλευσαμένη, ὑπολαμβάνει τάδε, Εἰ μὲν δή „μοι δίδωσι βασιλεὺς ἑνὸς ψυχὴν, αἱρέομαι ἐκ πάντων τ ἀδελφεόν. πυθόμενος ἢ Δαρεῖος ταῦτα, καὶ θωϋμάσας τ λόγον, πέμψας ἠγόρευε, „Ὦ γύναι, εἰρωτᾷ σε βασιλεύς, τίνα ἔχουσα „γνώμην, τ ἄνδρά τε ἐ τὰ τέκνα ἐγκαταλιπεῖν „θέλουσα, τ ἀδελφεὸν εἰλόμενο τοιῆνδε τι· ὃς ἐ „ἀλλοτριώτατός τι τ παίδων, καὶ ἧσσον κεχαριτωμένος ἐ ἀνδρός ἐστι. ἡ δ' ἀμείβετο τοῖσδε, „Ὦ βασιλεῦ, ἀνὴρ μέν μοι ἂν ἄλλος γένοιτο, „εἰ δαίμων ἐθέλοι, καὶ τέκνα ἄλλα, εἰ ταῦτα „ἀποβάλλοιμι· πατρὸς ἢ ἐ μητρὸς οὐκέτι μοι „ζωόντων, ἀδελφεὸς ἂν ἄλλος οὐδενὶ τρόπῳ γέ„νοιτο. ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρεωμένη, ἔλεξα [f] ταῦτα. εὖ τε δὴ ἔδοξε τῷ Δαρείῳ εἰπεῖν ἡ γυνὴ, καί οἱ ἀπῆκε

a καὶ γὰρ δὴ ὁ νόμος. b ταῦτα. c ἀνείρας τ χαλινὸν. d δεικνύοι. e καὶ τὰς παῖδας. f ἐξέλεξα.

Occasio Orœten instigans ad perdendum Polycratem. Anacreon Tejus. Minos Cnossius.

τῶτόν τε τὸν ϖξαιτέετο, καὶ τ̃ παίδων τ̃ ϖξεσβύτατον, ἠθεὶς αὐτῇ· τὰς ἢ ἄλλας ἀπέκτανε ϖάντας. τ̃ μὲν δὴ ἑπτὰ ἓς αὐτίκα τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἀπολώλεε. Κατὰ δέ κω μάλιστα τὼ Καμβύσεω νοῦσον ἐγίνετο τάδε· Ὑπὸ Κύρῳ καταξαθεὶς ὢν Σαρδίων ὕπαρχος Ὀροίτης, ἀνὴρ Πέρσης· ἦν ος ἐπεθύμησε ϖρήγματος οὐκ ὁσίου· ἔτε γάρ τι ϖαθὼν ἔτε ἀκούσας μάταιον ἔπος ϖρὸς Πολυκράτεος ἔ Σαμίου, ἔτε ἰδὼν ϖρόσπορον, ἐπεθύμεε λαβὼν αὐτὸν ἀπολέσαι· ὡς μὲν οἱ ϖλεῦνες λέγουσι, ὅτι τιμώρε τινα αἰτίῳ· ὅτι τ̃ βασιλέος ϑυρέων κατήμενον τὸν τε Ὀροίτεω καὶ ἄλλον Πέρσεω τῷ ὄνομα εἶναι Μιτροβάτεα, νομῷ ἄρχοντα ἔ ἐν Δασκυλείῳ, τούτους ἐκ λόγων ἐς νείκεα συμπεσεῖν. κρινομένων ἢ ϖερὶ ἀρετῆς, εἰπεῖν τ̃ Μιτροβάτεα τῷ Ὀροίτῃ ϖροφέροντα, Σὺ γὰ ἐν ἀνδρὸς λόγῳ, ὃς βασιλέι νῆσον Σάμον ϖρὸς τῷ σῷ νομῷ ϖροσκειμένῳ ὐ ϖροσεκτήσαο, ὧδε δή τι ἐξόν ὑπερία χειρωθλῶναι, τὴν τῶν τις ὁπλιτέων πεντεκαίδεκα ὠπλίτῃσι ἐπαναστὰς ἔχε, καὶ νῦν αὐτῆς τυραννεύει; οἱ μὲν δή μιν φασὶ τῦτο ἀκέσαντα, καὶ ἀληθέα τῷ ὀνείδεϊ, ὀλιγωμῆσαι οὐκ ἔτω τ̃ εἰπάντα ταῦτα τίσασθαι, ὡς Πολυκράτεα ϖάντως ἀπολέσαι, ὅτε τινα κακῶς [a] ἤκουσε. Οἱ ἢ ἐλάσσονες λέγουσι ϖέμψαι Ὀροίτεα ἐς Σάμον κήρυκα ὅτου δὴ χρήματος δεησόμενον· (ὐ γὰ ὧν δὴ τῦτο γε λέγεται [b]) καὶ τ̃ Πολυκράτεα τυχεῖν κατακείμενον ἐν ἀνδρεῶνι· ϖαρεῖναι δέ οἱ καὶ Ἀνακρέοντα τ̃ Τήϊον. καί κως εἴτ' ἐκ ϖρογνοίης αὐτὸν κατηλογήσαντα τὰ Ὀροίτεω ϖρήγματα, εἴτε καὶ συντυχίη τις τοιαύτη ἐπεγένετο. τὸν τε γὰρ κήρυκα τὸν Ὀροίτεω ϖαρελθόντα ϑαλέεσθαι, καὶ τὸν Πολυκράτεα (τυχεῖν γὰ ἐπεσταλμένον ϖρὸς τ̃ τοῖχον) οὔτέ τι μετασταφλῶναι, οὔτε ὑποκλίναντα. Αἰτίαι μὲν δὴ αὗται διφάσιαι λέγονται ἔ ϑανάτε ἔ Πολυκράτεος γενέσθαι, πάρεσι ἢ πείθεσθαι ὁκοτέρῃ τις βούλεται αὐτέων. ὁ δὴ ὧν Ὀροίτης ἰζόμενος ἐν Μαγνησίῃ τῇ ὑπὲρ Μαιάνδρε ἔ ϖοταμοῦ οἰκημένῃ [c], ἔϖεμπε Μύρσον τ̃ Γύγεω ἄνδρα Λυδὸν ἐς Σάμον ἀγγελίῃ φερόντα, μαθὼν ἔ Πολυκράτεα τ̃ νόον. Πολυκράτης γὰρ ἐστι ϖρῶτος τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Ἑλλήνων, ὃς ϑαλασσοκρατέειν ἐπενοήϑη, ϖάρεξ Μίνωός τε ἔ Κνωσσίε, καὶ εἰ δή τις ἄλλος ϖρότερος τούτε ἦρξε τῆς ϑαλάσσης. τ̃ δὲ ἀνθρωπηίης λεγομένης ἡλικίης Πολυκράτης

eum quem mulier optaverat missum fecit, & filiorum natu maximum, ceteris omnibus interfici jussis. Ita unus è septem statim eo modo, quo dixi, occubuit. Enimvero illud fere circa Cambysis infirmitatem contigit: Erat Sardibus præses quidam à Cyro præfectus, nomine Orœtes, Persa, cui nefariæ rei cupido incessit: siquidem Polycratem Samium, à quo nullo nec facto nec dicto quantulocunque læsus esset, quemque ne vidisset quidem unquam, tamen concupivit capere ad interimendum, ob hanc (ut plerique ajunt) caussam: Quum aliquando ad fores regis considerent Orœtes & alter quidam Persa nomine Mitrobates, præfectus gentis quæ est in Dascylio, è verbis ad jurgia pervenerunt. Et quum de virtute disceptaretur, Mitrobates objiciens Orœti, inquit, Tune in pretio virorum es, qui insulam Samum tuæ provinciæ adjacentem, regi non acquisivisti, ita facilem captu ut quidam è popularibus quindecim armatis fretus occuparit, ejusque tyrannide nunc potiatur? Hoc jurgium audienti Orœti adeo doluisse quidam ajunt, ut affectaverit non de objurgante vindictam, sed Polycratem prorsus occidere, propter quem male audisset. Alii (sed pauciores) inquiunt, caduceatorem in Samum ab Orœte missum cujusdam rei rogandæ caussa: (cujus autem, non dicitur) Polycratem autem tunc forte in conclavi virili cubantem fuisse, assistente ei Anacreonte Teio, sive id consulto, quod res Orœtis contemptui haberet, sive forte aliqua hujusmodi factum sit. ad quem quum accedens Orœtis caduceator, ejus mandata exponeret, Polycratem neque se ad hominem convertisse (erat enim ad parietem versus) neque quicquam respondisse. Hæ duplices caussæ mortis Polycratis fuisse memorantur, quarum utrilibet accommodare fidem quis potest. Itaque Orœtes in *urbe* Magnesia degens, quæ est super Mæandrum flumen sita, misit Myrsum Lydum, Gygis filium, cum nuncio in Samum ad Polycratem, cujus animum noverat. Etenim Polycrates primus extitit Græcorum, quos novimus (secundum Minoem Cnossium, & siquis alius isto prior maris imperio potitus est) qui in animum induxerit ut mari potiretur: sed quod ad generationem & ætatem attinet, quæ humana vocatur, solus est Polycrates

a ἀφ' τιν' ἀ κακῶς. b τῶτο λέγεται. c οἰκιομένῃ.

tes, qui multam conciperet ſpem Ioniæ atque inſulis dominandi. Hoc igitur eum in animo habere certior Orœtes factus, miſit nuncium in hæc verba, ORŒTES POLYCRATI ITA INQUIT, Audio te res ingentes agitare animo, ſed propoſito rem pecuniariam non ſuppetere. Quod ſi ita feceris ut ſuadeo, proſpexeris & tibi & ſaluti meæ. Nam rex Cambyſes (ut mihi pro comperto renunciatur) de me interficiendo cogitat. nunc igitur meipſum recipito, atque pecunias, earum partem tibi habiturus, partem mihi permiſſurus: & ipſarum pecuniarum beneficio omni Græciæ imperaturus. De quibus ſi mihi fidem non habes, mittito quempiam tibi fidiſſimum, cui
123 ego monſtrabo. Quo audito Polycrates gaviſus eſt, atque obſequi volebat. majorem enim in modum pecuniam avebat. Mittit itaque prius ad rem inſpiciendam è popularibus Mæandrium Mæandrii filium, ſcribam ſuum: qui non longo poſt hæc tempore ornatum conclavis Polycratis ſpectatu dignum templo Junonis omnem dicavit. Hunc Orœtes quum cognoviſſet ſpeculatorem eſſe exſpectandum, ita ſibi agendum putavit: Octo arcas lapidibus quum impleviſſet, præter admodum parvam partem circa ipſas oras, ac ſuperficiem lapidum aurum injecit: eaſque arcas alligatas in expedito habet. Quas adveniens Mæandrius quum
124 inſpexiſſet, Polycrati renunciavit. At ille dehortantibus multum tum vatibus, multum quoque amicis, profectus illuc eſt, quum etiam filia in ſomnio vidiſſet hoc viſum. Videbatur ſibi cernere patrem in aëre ſublimem eſſe, qui à Jove quidem lavaretur, à ſole autem ungeretur. Hanc viſionem conſpicata, inſtabat omni modo diſſuadere, ne à patria proficiſceretur ad Orœtem: quinetiam ad navem L remorum eunti male ominabatur. Cui quum ille minitaretur, ſi ſoſpes rediret, fore ut hæc perdiu maneret virgo: ipſa ut ita contingeret, ſibi imprecata eſt. malle enim ſe diutius virginem
125 eſſe quam patre orbari. Polycrates omne conſilium pro nihilo habens, ad Orœtem navigavit, cum alios multos familiarium ſecum ducens, tum vero Democedem Calliphontis filium, Crotonienſem medicum, qui eam artem optime omnium ſuæ ætatis exercebat. Ubi Magneſiam pervenit Polycrates, tetra morte eſt af-

της μουῦ ἐλπίδας πολλὰς ἔχων Ἰωνίης τε καὶ νήσων ἄρξειν. μαθὼν ὦν ταῦτα μὲν Δημοκήδεα ὁ Ὀροίτης, πέμψας ἀγγελίῳ, ἔλεγε τάδε, ΟΡΟΙΤΗΣ ΠΟΛΥΚΡΑΤΕΙ ΩΔΕ ΛΕ-
„ΓΕΙ, Πυνθάνομαι ἐπιβουλεύειν σε πρήγμασι
„μεγάλοισι, καὶ χρήματά τοι σὸν εἶναι κατὰ
„τὰ φρονήματα. σὺ νυῦν ὧδε ποιήσας, ὀρθώ-
„σεις μὲν σεωυτὸν, σώσεις δὲ καὶ ἐμέ. ἐμοὶ γὰρ
„βασιλεὺς Καμβύσης ἐπιβουλεύει θανατον, καὶ
„μοι τῶτο ἐξαγγέλλεται ἀσφαλέως. σὺ νυῦν ἐμὲ
„κτησάμενος αὐτὸν, καὶ χρήματα, τὰ μὲν, αὐ-
„τῶν αὐτὸς ἔχε, τὰ δὲ, ἐμὲ ἔα ἔχειν· εἶνε-
„κέν τε χρημάτων, ἄρξεις ἁπάσης τῆς Ἑλλά-
„δος. εἰ δέ μοι ἀπιστεῖς τὰ περὶ τῶν χρημά-
„των, πέμψον ὅστις τοι πιστὸς τυγχάνει ἐών,
τῷ ἐγὼ ἀποδέξω. Ταῦτα ἀκούσας Πολυκρά-
της, ἤθελε μὲν ἐπαίνεσε· καί κως (ἱμείρετο γὰρ χρημάτων μεγάλως) ἀποπέμπει πρῶτα κατο-
ψόμενον Μαιάνδριον Μαιανδρίου, ἄνδρα τῶν ἀστῶν, ὃς οἱ ἦν γραμματιστής· ὃς χρόνῳ ὑστέρῳ τούτων, τὸν κόσμον τὸν ἐν Σάμῳ ἀνδρεῶνα πάντα Πολυκράτεος ἐόντα ἀξιοθέητον ἀνέθηκε πάντα εἰς τὸ Ἡραῖον. ὁ δὲ Ὀροίτης, μαθὼν τὸν κατάσκοπον ἐόντα παρεσκευασμένον, ἐποίεε τοιάδε· λάρνακας ὀκτὼ πλησάσας λίθων, πλὴν κάρτα βραχέος τοῦ περὶ αὐτὰ τὰ χείλεα, ἐπιπολῆς τῶν λίθων, χρυσὸν ἐπέσαλε. καταδήσας δὲ τὰς λάρνακας, εἶχε ἑτοίμας. ἐλθὼν δὲ ὁ Μαιάνδριος, καὶ θεησάμενος, ἀπήγγελε τῷ Πολυκράτει. ὁ δὲ, πολλὰ μὲν τῶν μαντίων ἀπαγορευόντων, πολλὰ δὲ τῶν φίλων, ἐξέλλετο αὐτόσε. ὡς δὲ, καὶ ἰδόσης τὸ θυγατρὸς ὄψιν ἐναντίην τοιήνδε· ἐδόκεέ οἱ τὸν πατέρα ἐν τῷ ἠέρι μετέωρον ἐόντα, λοῦσθαι μὲν ὑπὸ Διὸς, χρίεσθαι δὲ ὑπὸ ἡλίου. τοιούτῳ ἰδοῦσα τῷ ὄψιν, παντοίη ἐμήχετο μὴ ἀποδημῆσαι τὸν Πολυκράτεα πρὸς τὸν Ὀροίτεα· καὶ δὴ καὶ ἰόντι οἱ πρὸ τῆς πυλωρίδος, ἐφημίζετο. ὁ δέ οἱ ἀπεῖλησε, ἢν σῶς ἀπονοστήσῃ, πολλὸν μιν χρόνον παρθενεύε-
εσθαι. ἡ δὲ ἠρήσατο ἀπιτελέα ταῦτα γενέσθαι. βούλεσθαι γὰρ παρθενεύεσθαι πλέω χρόνον ἢ σὺν πατρὸς ἐστερῆσθαι. Πολυκράτης δὲ, πάσης συμβουλίης ἀλογήσας, ἔπλεε πρὸς τὸν Ὀροίτεα, ἄμα ἀγόμενος ἄλλους τε πολλοὺς τῶν ἑταίρων, ἐν δὲ δὴ καὶ Δημοκήδεα τὸν Καλλιφῶντος, Κροτωνιήτην, ἄνδρα ἰητρὸν τὰ ἐόντα, καὶ τὴν τέχνην ἐπασκέοντα ἄριστα τῶν κατ' ἑωυτόν. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν Μαγνησίην ὁ Πολυκράτης, διεφθάρη κακῶς, ὥστε ἑωυ-

a ταῦτα Δημοκήδεα. b ἐμοὶ μὲν γὰρ. c εἵνεκά τε. d ἀπάσης Ἑλλάδος. e ἀποδέξω. f Μαιάνδριον. g τάδε. h Μαιάνδρου. i μαντίων. k ἐπιφημίζετο.

Polycrates cruci adfixus. Orœtis etiam ſcelera & furiæ. Mitrobatis & filii Cranapæ interitus.

ἑωϋτῦ ἀξίως ἔτε τῶν ἑωϋτῦ φρονημάτων. ὅτι γὰ μὴ οἱ Συρηκουσίων ἡγεμόνες, οὐδὲ [a] εἷς τῶν ἄλλων Ἑλλήνικῶν τυράννων ἄξιός ἐστι Πολυκράτεϊ μεγαλοπρεπείῃ συμβληθῆναι. ἀποκτείνας δέ μιν οὐκ ἀξίως ἀπηγήσιο Ὀροίτης ἀνεξεύρωσε. τῶν δὲ οἱ ἑπομένων ὅσοι μὲν ἦσαν Σάμιοι, ἀπῆκε, κελεύων σφέας ἑωϋτῷ χάριν εἰδέναι, ἐόντας ἐλευθέρους. ὅσοι δὲ ἦσαν ξεῖνοί τε καὶ δοῦλοι τῶν ἑπομένων, ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ παιδόμενος εἶχε. Πολυκράτης γὰ ἀνακρεμάμενος, ἐπετέλεσε πᾶσαν τὴν ὄψιν τῆς θυγατρός. ἐλοῦτο μὲν γὰ ὑπὸ Διὸς ὅκως ὕοι, ἐχρίετο δὲ ὑπὸ ἡλίε, ἀνιεὶς αὐτὸς ἐκ σώματος ἰκμάδα. Πολυκράτεϊ μὲν δὴ αἱ πολλαὶ δυτυχίαι ἐς τοῦτο ἐτελεύτησαν, τῇ οἱ Ἄμασις ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς προεμαντεύσατο. Χρόνῳ δὲ ὁ πολλῷ ὕστερον καὶ Ὀροίτεα Πολυκράτεος πέμπει μετῆλθον. μετὰ γὰ τὸν Καμβύσεω θάνατον, καὶ τῶν μάγων τὴν βασιληίην, μένων ἐν τῇσι Σάρδισι Ὀροίτης, ὠφείλει μὲν οὐδὲν Πέρσαις, ὑπὸ Μήδων ἀπαραιρημένους τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ ἐν ταύτῃ τῇ ἀρχῇ κατὰ μὲν ἔκτεινε Μιτροβάτεα τὸν ἐκ Δασκυλείε ὑπαρχον, ὃς οἱ ὠνείδισε τὰ ἐς Πολυκράτεα ἐρρωμένα· καλὰ δὲ, τὸν Μιτροβάτεω παῖδα Κρανάπην· ἄνδρας ἐν Πέρσῃσι δοκίμους. ἄλλά τε ἐξύβρισε παντοῖα, καί τινα ἀγγελιηφόρον ἐλθόντα Δαρείε παρ' αὐτὸν, ὡς ὁ περὶ ἡδονὴν οἱ λέγω τὰ ἀγγελλόμενα, κτείνει [b] μιν ὀπίσω ἀπομιζόμενον, ἄνδρας οἱ ὑπείσας κατ' ὁδόν. ἀποκτείνας δέ μιν, ἠφάνισε αὐτῷ ἵππῳ. Δαρεῖος δὲ ὡς ἔσχε τὴν ἀρχήν, ἐπεθύμεε [c] τὸν Ὀροίτεα τίσασθαι, πάντων τῶν ἀδικημάτων εἵνεκε, καὶ μάλιστα Μιτροβάτεω, καὶ τοῦ παιδός· ἐκ μὲν δὴ τῆς ἰθείης στρατὸν ἐπ' αὐτὸν οὐκ ἐδόκεε πέμπειν, ἅτε οἱ οἰδαινόντων ἔτι τὰ πρηγμάτων, καὶ νεωστὶ ἔχοντα τὴν ἀρχήν, καὶ τὸν Ὀροίτεα μεγάλην [d] τὴν ἰσχὺν πυνθανόμενος ἔχειν· τὸν χίλιοι μὲν Περσέων ἐδορυφόρεον· εἶχε δὲ νομὸν τόν τε Φρύγιον, καὶ Λύδιον, καὶ Ἰωνικόν. τοῖσι τοῦτα δὴ ὦν ὁ Δαρεῖος τάδε ἐμηχανήσατο· συγκαλέσας Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους, ἔλεγέ σφι τάδε, Ὦ Πέρσαι, τίς ἄν μοι τοῦτο ὑμέων ποιήσειε ἅπιτε λέσθαι σοφίῃ τε, καὶ μὴ βίῃ τε καὶ ὁμίλῳ· ἔνθα γὰ σοφίης δέει, βίης ἔργον οὐδέν. ὑμέων δὴ ὦν τίς μοι Ὀροίτεα ἢ ζώοντα ἀγάγοι, ἢ ἀποκτείνειε· ὃς ὠφέλησε μέν κω Πέρσας οὐδέν, κακὰ δὲ μεγάλα ἔοργε· τοῦτο μέν, δύο ἡμέων

affectus, nec digna vel ſua perſona vel cogitationibus. nam præter illos qui Syracuſis extiterunt, ne unus quicem aliorum Græcorum tyrannorum ullus eſt magnificentia cum Polycrate comparandus. Eum Orœtes (quod indignum relatu eſt) poſtquam occidit, cruci ſuffixit: ex illis vero qui illum comitabantur, Samios quidem dimiſit, jubens eos gratiam ſibi habere quod liberi eſſent: peregrinos autem atque ſervos eorum qui comites fuerant, pro mancipiis ſibi vendicans, retinuit. Polycrates ergo ſuſpenſus omnem filiæ viſionem explevit. nam ab Jove quidem, quum plueret, lavabatur; à ſole autem ungebatur, dum ipſe ex corpore humorem emitteret. Hunc exitum habuerunt tot proſperæ res Polycratis, quem ante vaticinatus ei fuerat Amaſis rex Ægypti. Verum non multo poſt tempore Poly- 126
cratis manes ab Orœte pœnas petiverunt. quippe poſt Cambyſis obitum & uſurpationem à magis regni, Orœtes quum maneret Sardibus, nihil de Perſis qui à Medis imperio fraudati erant, bene meritus eſt: ille vero in ea regni uſurpatione Mitrobatem Daſcylii præfectum, qui illi de Polycrate exprobraverat, interemit, & ejus filium Cranapem, ſpectatos in Perſis viros: & cum alia quoque generis omnis flagitia commiſit, tum quendam è nunciis qui ad ipſum à Dario venerat, quod parum jucunda nunciaſſet, trucidandum in via curavit, ſummiſſis qui redeuntem aggrederentur; trucidatumque cum ipſo equo occultavit. Da- 127
rius, ubi principatu potitus eſt, Orœtem ulciſci cum ob alia ſcelera, tum præcipue ob Mitrobatem filiumque, cupiebat: ſed adverſus eum directo mittere copias conſilii non erat, utique rebus nondum ſatis tranquillis, & imperio recens parto: quum præſertim audiret Orœtem multa vi nixum, quum mille Perſarum ſatellitio ſtipatus eſſet. nam ſuæ provinciæ habebat Phrygiam, Lydiam, Ioniam. Itaque Darius adverſus hæc hanc rationem inivit: Accitis Perſarum laudatiſſimis eos alloquutus eſt his verbis, Perſæ, quis hoc veſtrum mihi repromittat, exequuturus & prudentia duntaxat, & nulla vi, nullisque copiis? Ubi enim opus prudentia eſt, ibi vi agere nihil attinet. Ergo quis veſtrum mihi Orœtem vel ducat vivum, vel interficiat? qui de Perſis nihil omnino bene meruit, ſed cum alia multa ſcelera admiſit, tum hæc duo: unum, quod duos

a ἡγεμόνες τύραννοι, οὐδὲ. b ἔκτεινε. c ἐπεθύμεε. d vox iſta μεγάλην in MS. non exſtat.

Orœtes interfectus per Bagæum, & inter ejus bona Democedes avectus Susa agnoscitur & adhibetur ad pedem Darii extortum restituendum.

duos è nobis, Mitrobatem ejusque filium interemit; alterum, quod à me missos ad se arcessendum necat, insolentiam non tolerandam exhibens. ideoque priusquam majora in Persas mala admittat,
128 occupandus est nobis nece. Hæc Darius interrogabat; & triginta extiterunt qui repromitterent, singuli volentes ipsi id exequi. Quos invicem contendentes Darius reprehendens, sortiri jussit. id quum fecissent, sors Bagæum Artontis filium ex omnibus contigit. Hic sorte delectus, hac ratione usus est: Complures litteras variis de rebus ubi scripsit, sigillumque Darii impressit, cum his profectus est Sardes. Eas, posteaquam in conspectum Orœtis venit, dedit seorsim recitandas regio scribæ. (regios autem scribas cuncti præsides habent.) Reddebat autem seorsim Bagæus litteras, explorandi gratia animos satellitum, numquid annuerent ad deficiendum ab Orœte. Quos animadvertens magnopere venerari litteras, & ea, quæ in illis dicerentur, etiam vehementius, reddidit aliam epistolam in hæc verba; Persæ, Darius rex interdicit vobis ne apud Orœtem fungamini satellitum officio. His illi auditis lanceas deposuerunt. Tunc Bagæus cernens illos obtemperantes huic epistolæ, sumpta fiducia reddidit scribæ ultimum libellum in hæc verba scriptum; Rex Darius mandat Persis qui Sardibus sunt ut Orœtem interimant. Id ubi audiere satellites, eductis acinacibus sine mora Orœtem interemerunt. Ita vindicta Polycratis Sa-
129 mii Orœtem Persam insequuta est. Traductis atque comportatis Susa bonis Orœtis, contigit non diu post, ut in venatu ferarum Darius rex, dum ab equo desilit, pedem torserit. Et sane tortus fuit vehementius. nam talus è junctûris exactus est. Se itaque existimans, ut etiam prius, habere ex Ægyptiis eos qui primi putarentur arte medicinæ, eorum opera utebatur. At isti retorquendo pedem ac violenter tractando malum augebant; adeo quidem ut septem dies totidemque noctes Darius præ molestia qua afficiebatur transegerit insomnes. Octavo die eidem male habenti quidam Democedis Crotoniatæ mentionem apud eum facit; cujus de artificio prius jam inde Sardibus audisset. Darius hominem quamcelerrime arcessi ad se jubet. Ille, ut inter servos Orœtis fuit inventus, ubi pro neglecto habebatur, in medium

» ἡμέων ἡίστωτε, Μιτροβάτεά τε καὶ τ̓ παῖδα
» αὐτοῦ· τὸν μὲν ἕ, τὸν ἀναπαλεόντας αὐτὸν,
» κατὰ πεμπομένους ὑπ' ἐμοῦ, κτείνᾳ, ὕβριν οὐκ
» ἀναπαλὸν φαίνων. πρίν τι ὧν μέζον ἐξερ-
» γάσωται μιν Πέρσας κακὸν, καταλαμπτέον
» ἐστὶ ἡμῖν θανάτῳ. Δαρεῖον μὲν ταῦτα ἐπηρώ-
τα, τῷ δ' ἄνδρες τελέκοντα ὑπεστήσαντο, αὐ-
τὸς ἕκαστος ἐθέλων ποιέειν ταῦτα· ἐρίζοντας
δὲ Δαρεῖον καταλαμβάνει, κελεύων πάλεσθαι.
παλλομένων δέ, λαγχάνει οὐ πάντων βαιότατος
ὁ Ἀρτόντεω. λαχὼν δὲ ὁ Βαγαῖος, ποιέει τοιάδε· βιβλίον γράψαμενος πολλὰ, καὶ ὠδὶ πολ-
λῶν ἐόντα πρηγμάτων, σφρηγῖδά σφι ἐπέβα-
λε τὴν Δαρείου. μετὰ δὲ ἦιε ἔχων ταῦτα ἐς τὰς
Σάρδις. ἀπικόμενος δὲ, καὶ Ὀροίτεω ἐς ὄψιν
ἐλθὼν, τὰ βιβλίων ἓν ἕκαστον ὠσιωσόμενος,
ἐδίδου τῷ γραμματιστῇ τῷ βασιληίῳ ἀπιλέγεσθαι.
(γραμματισταὶ δὲ βασιληίοι οἱ πάντες ὑπαρχοι
ἔχουσι) ἀποπρεσβεύμενος δὲ τὸν δορυφόρων, ἐδίδου
τὰ βιβλία ὁ Βαγαῖος, εἰ ἐνδεξαίατο ἀπὸ Ὀροίτεω. ὁρέων δὲ σφέας τά τε βιβλία σε-
βομένους μεγάλως, καὶ τὰ λεγόμενα οὐκ ἐν βιβλίων
ἔτι μεζόνως, δίδοσαν ἄλλο, ἐν τῷ ἐνῆν ἔπεα τάδε [b],
» Ὦ Πέρσαι, Βασιλεὺς Δαρεῖος ἀπαγορεύει ὑμῖν
» μὴ δορυφορέειν Ὀροίτεα. οἱ δὲ, ἀκηκοότες τού-
των, μετῆκαν οἱ τὰς αἰχμάς. ἰδὼν δὲ τοῦτο σφέας
ὁ Βαγαῖος πειθομένους τῷ βιβλίῳ, ἐνθαῦτα δὴ
θαρσήσας, τὸ τελευταῖον τῶν βιβλίων δίδοι τῷ γραμ-
» ματιστῇ, ἐν τῷ ἐγέγραπτο, Βασιλεὺς Δαρεῖος
» Πέρσῃσι τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐντέλλει κτείνειν Ὀροί-
τεα. οἱ δὲ δορυφόροι ὡς ἤκουσαν ταῦτα, ἀπασάμε-
νοι τὰς ἀκινάκεας, κτείνουσι παραυτίκα μιν. οὕτω
δὴ Ὀροίτεα τὸν Πέρσην Πολυκράτεος τὸν Σαμίου πί-
σιες μετῆλθον. Ἀπικομένων δὲ καὶ ἀνακομισθέντων
τῶν Ὀροίτεω χρημάτων ἐς τὰ Σοῦσα, συμβαίνει χρό-
νῳ ὑστέρῳ πολλῷ ὕστερον βασιλέα Δαρεῖον, ἐν ἄγρῃ θηρῶν
ἀποθρώσκοντα ἀπ' ἵππου, σκαφῆναι τὸν ποδα. καὶ
κως ἰσχυροτέρως ἐσράφη· ὁ γὰρ οἱ ἀστράγαλος ἐξε-
χώρησε ἐκ τοῦ ἄρθρου. νομίζων δὲ ἐπὶ πλέον τοῦ
ἐωυτὸν ἔχειν Αἰγυπτίων τοὺς δοκέοντας εἶναι πρώτους
τὴν ἰητρικὴν, τούτοισι ἐχρᾶτο. οἱ δὲ, στρεβλοῦντες ἐπὶ
βιώμενοι τὸν ποδα, κακὸν μέζον ἐργάζοντο· ἐπὶ ἑπτὰ
μὲν δὴ ἡμέρας ἐπὶ ἑπτὰ νύκτας ὑπὸ τοῦ παροδύνου
κακῶς ὁ Δαρεῖος ἀγρυπνίῃσι εἴχετο· τῇ δὲ δὴ ὀγδόῃ
ἡμέρῃ ἔχοντι οἱ Φλαύρως, θωμακώσας τις πρότε-
ρον ἔτι ἐν Σάρδισι τοῦ Κροτωνιήτεω Δημοκήδεος τὴν
τέχνην, ἀγγέλλει τῷ Δαρείῳ. ὁ δὲ ἄγειν μιν τὴν τε-
χίστην παρ' ἑωυτὸν κέλευσε. τὸν δὲ ὡς ἐξεῦρον ἐν
τοῖσι Ὀροίτεω ἀνδραποδοισι ὄντα δὴ ἀπημελημένον [c],

παρῆ-

Dd

a ἦ οἱ ἐνδεξαίατο. b τοιάδε. c ὄντα ὄντος ἀπημελημένον.

Ec reſtituit, unde aureis donis ab rege & ejus fœminis ditatus fuit. Ejus ex patria digreſſi fata & amicitia cum Polycrate.

παρῆγον ἐς μέσον, πέδας τε ἕλκων ἐλα, καὶ ῥάκεσι ἐσθημένον. Στᾶσάν δὲ ἐς μέσον, ἤρω-τα ὁ Δαρεῖος τὸν τέχνιν εἰ ἐπίσαιτο. ὁ δ' οὐκ ὑπεδέκετο, ἀρρωδέων μὴ ἑωυτὸν ἀφήνας, τοῦ δ' ἅπαν τ' Ἑλλάδος ἡ ἀπεστερημένος. κατεφάνη τε τῷ Δαρείῳ τεχνάζων ἐπισάμενος· καὶ τὰς ἀγαγόντας αὐτὸν, ἐκέλευσε μάστιγάς τε καὶ κέντρα προσφέρειν ἐς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ὢν ἀφανὴς, φὰς, ἀτρεκέως μὲν οὐκ ἐπίστασθαι, ὁμιλήσας δὲ ἰητρῷ, φλαύρως ἔχειν τὸν τέχνιν. μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπέτρεψε, Ἑλληνικοῖσι ἰήμασι χρεώμενος, καὶ ἡπιάματα τὰ ἰσχυρὰ προσφέρων, ὕπνον τέ μιν λαγχάνειν ἐποίεε, καὶ ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ ὑγιέα μιν ἐόντα ἀπέδεξε, οὐδαμᾶ ἔτι ἐλπίζοντα ἀνήκειν ἔσεσθαι. δωρέεται δέ μιν μετὰ ταῦτα ὁ Δαρεῖος πεδέων χρυσέων δύο ζεύγεα. ὁ δέ μιν ἐπείρετο, εἴ οἱ ἀναλήσιον τὸ κακὸν ἐπίηδες νέμει, ὅτι μιν ὑγιέα ἐποίησε. ἡσθεὶς δὲ τῷ ἔπεϊ ὁ Δαρεῖος, ἀποπέμπει μιν αὖθις πρὸς τὰς ἑωυτοῦ γυναῖκας. προσαγαγόντες δὲ οἱ εὐνοῦχοι, ἔλεγον πρὸς τὰς γυναῖκας ὡς βασιλέϊ ἀντίστολος εἴη ὃς τὸν ψυχλὸν οἱ ἀπέδωκε. ὑποτυπτόμενοι δὲ αὐτέων ἑκάστη, φιάλην χρυσοῦν σὺν θήκῃ ἐδωρέετο ἑκάστη Δημοκήδεα· ἔτω δή τι δαψιλεῖ δωρεῇ, ὡς τὸν ἀποπίπλοντας ἀπὸ τῶν φιαλέων στατῆρας ἑπόμενος ὁ οἰκέτης τῷ οὔνομα ἦν Σκίτων, ἀνελέγετο, καί οἱ χρῆμα πολλὸν ἐν χρυσῷ συνελέχθη. Ὁ δὲ Δημοκήδης ἔτος, ὡς ἐκ Κρότωνος ἀπιγμένος, Πολυκράτεϊ ὡμίλησε. παρὰ τοῦτον, ὃς [b] συνείχετο ἐν τῇ Κρότωνι, ὀργὴν χαλεπῶς. τοῦτον ἐπεί τε οὐκ ἐδυνάσθη φέρειν, ἀπολιπὼν, οἴχετο εἰς Αἴγιναν. καταστὰς δὲ εἰς πρώτην, τῷ πρώτῳ ἔτεϊ ὑπερεβάλετο τοὺς πρώτους ἰητροὺς, ἀσκεύης περ ἐὼν, καὶ ἔχων οὐδὲν τῶν ὅσα πρὸς τὴν τέχνην ἐστὶ ἐργαλήια· καί μιν δευτέρῳ ἔτεϊ τελάντῳ Αἰγινῆται δημοσίῃ μισθοῦνται· τρίτῳ δὲ ἔτεϊ Ἀθηναῖοι, ἑκατὸν μνέων· τεταρτῳ δὲ ἔτεϊ Πολυκράτης δυῶν τελάντων [c]. ἔτω μὲν ἀπίκετο ἐς τὴν Σάμον. καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἤκουσε Κροτωνιῆται ἰητροὶ δοκίμησιος· γενέσθαι γὰρ ὧν τοῦτο ὅτε πρῶτοι μὲν Κροτωνιῆται ἰητροὶ ἐλέγοντο ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι, δεύτεροι δὲ, Κυρηναῖοι. κατὰ τ' αὐτὸν δὲ χρόνον [d] καὶ Ἀργεῖοι ἤκουον μουσικὴν εἶναι Ἑλλήνων πρῶτοι. Τότε δὴ ὁ Δημοκήδης ἐν τοῖσι Σούσοισι ἐξικόμενος Δαρεῖον, οἶκόν τε μέγιστον εἶχε, καὶ ὁμοτράπεζος

dium adductus eſt, ſicut erat trahens compedes ac pannoſus. In medio poſitum 130
Darius interrogavit numquid eam noſſet artem. Democedes non promittere, veritus ne ſi ſe proderet, uſquequaque Græciâ privaretur, ſed tamen viſus fuit Dario notitiam artis perite didiciſſe; unde juſſit eos qui hominem duxerant, verbera & ſtimulos afferre in medium. Tunc ille diſſimulatione miſſa, ſe plane quidem ſcire artem illam negavit, ſed aliquantulum, ob eam conſuetudinem quam cum medico habuiſſet. Factaque ei poteſtate curandi, Græcis medicamentis utens, & fomenta acria admovens, Darium compotem ſomni fecit, & brevi tempore incolumem reddidit, nequaquam amplius ſperantem ſibi integrum fore uſum pedûm. Ob quam curationem poſtea quum eum Darius duobus aurearum compedum paribus donaſſet, interrogavit Democedes numquid ideo ſe duplici malo ex induſtria mactaret, quod ipſum ſoſpitem feciſſet. Hoc dicto Darius delectatus, ad ſuas uxores hominem miſit. Eunuchi vero qui eum deduxerunt ad feminas, dicebant hunc eſſe qui reſtituiſſet animam regi. tunc earum unaquæque ſubverberans auri phialam cum theca Democedi donavit tam amplo munere, ut famulus nomine Sciton qui ſequebatur, excidentes ex phialis ſtateres colligens, prorſus grandem auri ſummam coegerit.
Hic Democedes hunc in modum è Cro- 131
tone profectus cum Polycrate conſuetudinem habuit. In Crotone continebatur ab patre, ſane difficili; quem cum gravaretur, eo relicto abiit in Æginam: ubi commoratus, primo anno ſuperavit primos medicos etſi imparatus, & nihil inſtrumentorum habens quæ ad artem medicinæ pertinerent. Ex quo factum eſt, ut inſequenti anno Æginetæ publice conduxerint eum talento, Athenienſes tertio anno centum minis, Polycrates quarto anno talentis duobus. ita Samum profectus eſt. A quo viro non minimum medici Crotoniatæ inclaruerunt. Tunc enim id factum eſt, quando primi quidem Crotoniatæ medici celebrarentur per Græciam, ſecundi Cyrenæi. Qua
etiam tempeſtate Argivi ceteris Græcis 132
præſtare muſica ferebantur. Tunc itaque Democedes Dario ſanato Suſis maximas ædes obtinebat, & cum rege menſam communem habebat, omnibus re-

a φιάλην τινὰ. b vocula iſta ὃς non exſtat in MS. prout nec videtur agnoviſſe Valla. c δυοῖν ταλάντοιν. d καὶ τὸν δὲ τοῦτον χρόνον.

Democedis gratia apud Darium. Atoſſæ ulcus in mamilla ab eo ſanatum, per quam deſiderio patriæ ſtruit dolum.

rebus affluens, præter hanc unam quod in Græciam redire non poterat. Quinetiam Ægyptios medicos regem antea curare ſolitos, quum eſſent patibulis ſuffigendi, quod à Græco medico ſuperati forent, impetrata ab rege venia liberavit: item vaticinum quendam Eleum, qui Polycratem ſequutus fuerat & inter mancipia pro neglecto relictus. Denique maximi apud regem momenti Democe-
133 des erat. Interjecto deinde brevi tempore, inter alia contigit, ut Atoſſæ Cyri filiæ (quæ erat Darii uxor) in mamilla ulcus exoriretur, deinde diruptum porro ſerperet; quod iſta, quoad fuit exiguum, præ pudore occultans, nemini indicavit: ſed ubi male jam ſe habebat, arceſſito Democedi rem oſtendit. Ille ſe redditurum ſanam affirmans, jurejurando adigit eam ut ſibi viciſſim ipſa inſerviat in eo quod oraverit; oraturum autem nihil un-
134 de dedecus redundaret. A quo poſteaquam medicis remediis curata eſt, edocta ab eodem, Darium, dum cum eo cubat, his verbis alloquuta eſt, O rex, quum tantum tu habeas copiarum, deſides, nullam neque gentem neque potentiam Perſis acquirens. atqui par eſt virum & juvenem & magnarum opum dominum, aliquid operis edendo ſe oſtendere, quo etiam Perſæ cognoſcant ſibi virum præeſſe. Quod ut facias, duabus de cauſſis intereſt, ut Perſæ & eum qui ipſis præeſt, virum eſſe intelligant, & bello atterantur: ne otium agentes tibi inſidias tendant. Nunc ergo aliquod opus edas quoad in ætate juvenili es. nam augeſcente corpore ingenium quoque pariter augeſcit, & contineſcente conſeneſcit, & ad res omnes hebetatur. Hæc Atoſſa ex admonitu Democedis. Ad quam Darius reſpondens, Quæ, inquit, uxor, ipſe facere deſtinaveram, ea omnia dixiſti. ego enim conſtitui Scythis bellum inferre, junctо mari è noſtra continente in alteram ponte: & hæc brevi tempore perficientur. Ad eum Atoſſa, Animadverte, inquit, nunc; omitte primum Scythis bellum inferre, qui, quandocunque voles, tui erunt: adverſus Græciam mihi tu eas in expeditionem. concupiſco enim Lacænas & Argivas & Atticas & Corinthias, fando cognitas, mihi fieri ancillas. Et ad hoc virum habes ex omnibus maxime idoneum ad demonſtrandas Græciæ res atque exponendas, hunc qui pedem tuum

ζῷ βασιλέϊ ἐγεγίνεε· πάλιν τε ἐνὸς τῦ ἐς Ἕλληνας ἀπίεναι, πάντα τἄλλα οἱ παρῆν. καὶ τῦτο μὲν, τὰς Αἰγυπτίας ἰητρὰς, οἱ βασιλέα πρότερον ἰῶντο, μέλλοντας ἀνασκολοπιεῖσθαι, διότι ὑπὸ Ἕλλωνος ἰητρῦ ἐσώθησαν, τύτους, βασιλέα παραιτησάμενος, ἐρρύσατο· τῦτο δὲ, μάντιν Ἠλεῖον Πολυκράτεϊ ὑπηρετέοντα, καὶ ἀτιμελημένον ἐν τοῖσι ἀνδραπόδοισι, ἐρρύσατο. μάλιστα δὲ μέγιστον πρῆγμα Δημοκήδης παρὰ τῷ βασιλέϊ. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα, τάδε ἄλλα συνήνεικε γενέσθαι· Ἀτόσῃ τῇ Κύρυ μὲν γυναικὶ, Δαρείῳ δὲ γυναικὶ, ὑπὸ τὸ μαζὸν ἔφυ φῦμα· μετὰ δὲ, ἐκραγὲν, ἐνέμετο πρόσω. ὅσον μὲν δὴ χρόνον ἦν ἔλασσον, ἡ δὲ, κρύπτουσα ἐπ' αἰσχυνομένη, ἔφερε δόκιμα· ἐπεί τε δὲ ἐν κακῷ εἶν, μετεπέμψατο τὸν Δημοκήδεα, καὶ οἱ ἐπέδειξε· ὁ δὲ, φὰς ὑγιέα ποιήσειν, ἐξορκοῖ[a] μιν, ἢ μήν οἱ ἀντιπρήξῃσειν ἐκείνῳ τῦτο τὸ ἂν αὐτῆς δεηθῇ· δεῖσας δὲ δόκιμος τῶν ὅσοι ἐς αἰσχύλον[b] ἐστὶ φέρουσα. Ὡς δὲ ἄρα μιν μετὰ ταῦτα ἰώμενος ὑγιέα ἀπέδεξατο, ἐνθαῦτα δὴ διδαχθεῖσα ὑπὸ τῦ Δημοκήδεος ἡ Ἀτόσα, προσέφερε ἐν τῇ κοίτῃ Δα-
„ρείῳ λόγον τοιόνδε, Ὦ βασιλεῦ, ἔχων δύναμιν
„τοσαύτην κάτησαι, ἅτε τι ἔθνος πρόσκτεώμενος,
„ἅτε δύναμιν Πέρσῃσι. εἰκὸς δέ ἐστι ἄνδρα, καὶ νέον,
„καὶ χρημάτων δεσπόσιν μεγάλων, φαίνεσθαί τι
„ἀποδεικνύμενον, ἵνα καὶ Πέρσαι σκιμάθωσι ὅτι ὑπ'
„ἀνδρὸς ἄρχονται. ἐπ' ἀμφότερα δέ τοι φέρει τῶν-
„τα ποιέειν, καὶ ἵνα σφέων Πέρσαι ὑπισχνέωνται ἄν-
„δρα εἶναι τὸν προσεστῶτα, καὶ ἵνα τρίβωνται πολέ-
„μῳ, μηδὲ σχολὴν ἄγωνται, ὑπιστάμενοί τοι.
„νῦν γὰρ ἄν τι καὶ ἀποδέξαιο ἔργον, ἕως νέος εἰς ἡ-
„λικίην. αὐξανομένῳ γὰρ τῷ σώματι συναύξον-
„ται καὶ φρένες, γηράσκοντι δὲ συγγηράσκουσι, καὶ
„ἐς τὰ πρήγματα πάντα ἀπαμβλύνονται. ἡ μὲν
δὴ τῦτα ἐκ διδαχῆς ἔλεγε· ὁ δὲ ἀμείβετο τοῖσδε,
„Ὦ γύναι, πάντα ὅσα περ αὐτὸς ὑπενόεον ποιήσειν,
„εἴρηκας. ἐγὼ γὰρ βεβούλευμαι ζεῦξαι γέφυραν·
„ἐκ τῆς ἠπείρυ ἐς τὴν ἑτέρην ἤπειρον ὑπὸ Σκύθας
„στρατεύεσθαι. καὶ ταῦτα ὀλίγυ χρόνυ ἔσεσθαι τελεύ-
„μενα. λέγει Ἀτόσα[c] τάδε, Ὁρᾷ νυν, ἐς Σκυ-
„θας[d] μὲν τὴν πρώτην ἰέναι ἔασον (ἔστι γὰρ, ἐπὰν
„σὺ βάλῃ, ἔσονταί τοι) σὺ δέ μοι ὑπὸ τὴν Ἑλλάδα
„στρατεύεο. ὑπιθυμέω γὰρ, λόγῳ πυνθανομένη,
„Λακαίνας τέ μοι γενέσθαι θεραπάνας καὶ Ἀργείας
„καὶ Ἀτθίδας καὶ Κορινθίας. ἔχεις γὰρ ἄνδρα ὑπο-
„τηδεώτατον ἀνδρῶν πάντων δέξαι τε ἔκασε τῆς
„Ἑλλάδος καταγήσεσθαι, τῦτον ὅς σοὶ τὸ πό-

Dd 2 δα

a ἐξορκῶ. b ὅσα αἰσχύλα. c λέγει ἡ Ἀτόσα. d ὁρᾷς νυν, ἐπὶ Σκύθας.

Quindecim Persæ mittuntur in Græciam speculatores cum Democede, qui sic in patriam redit ab Aristophilide occasionem nactus.

„δα ἐξιήσιλο. ἀμείβεται Δαρεῖ☉, Ὦ γύναι, ἐπεὶ
„τοίνυν τοι δοκέει τ' Ἑλλάδ☉ ἡμέας πρῶτα ἀπο-
„ρᾶσαι, κατασκόπους μοι δοκέει Περσέων πρῶ-
„τον ἄμεινον εἶναι ὁμῦ τούτῳ τῷ σὺ λέγῃς, πέμψαι
„ἐς αὐτούς· οἱ μαθόντες Ϲ ἰδόντες ἕκαστα αὐτῶν,
„ἐξαγγελέουσι ἡμῖν. ϗ ἔπεα ἐξεπιστάμεν☉, ἐπ'
„αὐτοὺς τρέψομαι. Ταῦτα εἶπε. ϗ ἅμα τ' ἔπος ἔφα,
ϗ ἔργον ἐποίεε. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα ἡμέρη ἐπέλαμ-
ψε, καλέσας Περσέων ἄνδρας δοκίμους πεντεκαί-
δεκα, ἐνετείλετο σφι, ἐπομένους Δημοκήδεϊ, διε-
ξελθεῖν τὰ θωλάσσια τ' Ἑλλάδ☉· ὅκως τε
μὴ ἀλαθρήσουσι σφέας ὁ Δημοκήδης, ἀλλά μιν
πάντως ὀπίσω ἀπάξωσι. ἐντειλάμεν☉ δὲ τοῖσι
τοῦτο, δεύτερα καλέσας αὐτὸν Δημοκήδεα, ἐ-
δέετο αὐτοῦ ὅκως ἐξηγησάμεν☉ πᾶσαν Ϲ ὀπο-
δέξας τὴν Ἑλλάδα τοῖσι Πέρσῃσι, ὀπίσω ἔλθοι.
δῶρα δέ μιν τῷ πατρὶ Ϲ τοῖσι ἀδελφεοῖσι σκέ-
λεσθαι πάντα τὰ σκεύεα ἔπεσθαι λαβόντα ἄγειν,
φὰς ἄλλα οἱ πολλαπλήσια ἀντιδώσειν. ὁ δὲ ὑπο-
δεξάμενος, ἐς τὰ δῶρα, ὁλκάδα οἱ ἔφη συμβαλλέεσθαι, πλήσας ἀγαθῶν παντοίων, τὴν ἅμα οἱ πομπεύσεσθαι. Δαρεῖ☉ μὲν δὴ, δοκέειν ἐμοὶ, ἀπ' ὑδενὸς δολερῆ νόῳ ἐπαγγέλλετο οἱ ταῦτα. Δημοκήδης δὲ, δείσας μὴ εὖ σκοπεῦντι Δαρεῖ☉, ὅτι ὀπο-
δράμοιεν πάντων [b], τὰ δίδομενα ἐδέκετο. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐωυτοῦ, καίπερ χώρῃ ἔφη καταλείψειν, ἵνα ὀπίσω σφέα ἀπελθὼν ἔχοι· τὴν μέν τοι ὁλκάδα, τήν οἱ Δαρεῖ☉ ἐπαγγέλλετο ἐς τὴν δωρεὴν τοῖσι ἀδελφεοῖσι, δέκεσθαι ἔφη. ἐντειλάμεν☉ δὲ τούτῳ ταῦτα ὁ Δαρεῖ☉, ἀποστέλλει αὐτοὺς ἐπὶ θάλασσαν. Καταβάντες δὲ οὗτοι ἐς Φοινίκην, ϗ Φοινίκης ἐς Σιδῶνα πόλιν, αὐτίκα μὲν τριήρεας δύο ἐπλήρωσαν, ἅμα δὲ αὐτῇσι [c] ϗ γαῦλον μέγαν, παντοίων ἀγαθῶν. παρεσκευασμένοι δὲ πάντα, ἔπλεον ἐς τὴν Ἑλλάδα. περιέχοντες δὲ αὐτῆς τὰ [d] θωλάσσια ἐθηεῦντο, ϗ ἀπεγράφοντο. ἐς ὃ, τὰ πολλὰ αὐτῆς Ϲ ἀνομασμένα θηησάμενοι, ἀπίκοντο τ' Ἰταλίης ἐς Τάραντα. ἐνθαῦτα δὲ ὑπ' Κρητώνης τ' Δημοκήδε☉, Ἀριστοφιλίδης τ' Ταραντίνων ὁ βασιλεύς, τὸ μὲν, τὰ πηδάλια παρέλυσε τῶν Μηδικέων νεῶν, τὸ δὲ, αὐτοὺς τοὺς Πέρσας ἔρξε, ὡς κατασκόπους ὄντας ἐόντας. ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἔπρησσον, ὁ Δημοκήδης ἐς τὴν Κρότωνα ἀπικνέεται. ἀπιγμένος δὲ ἤδη τούτου ἐς τὴν ἐωυτοῦ, ὁ Ἀριστοφιλίδης ἔλυσε τοὺς Πέρσας, ϗ τὰ παρέλαβε τ' νεῶν, ἀπέδωκέ σφι. Πλεύσαντες δὲ ἐνθεῦτεν οἱ Πέρσαι, ϗ διώκοντες Δημοκήδεα, ἀπικνέονται ἐς τὴν Κρότωνα.

tuum tanavit. Cui Darius, Quandoquidem, inquit, uxor, tibi videtur nos primum Græciam tentare debere, mihi videtur satius ante omnia mittere illuc exploratores Persas, una cum isto quem dicis, qui percepta omnia illic & visa renuncient: & mox ego ab illis edoctus, adversus Græcos tendam. Hæc loquu- 135
tus Darius, & quod fuit loquutus, re quoque aggressus est. namque ubi primum illuxit, accitis quindecim viris Persarum spectatis, præcepit ut sequentes Democedem omnia Græciæ maritima loca collustrarent, neve committerent ut Democedes ab illis aufugeret, sed rursus eum omnino reducerent. Hæc illis ubi præcepit, secundo loco Democedem ipsum arcessitum orat, ut peragrata atque monstrata Persis omni Græcia, rursus redeat: jubetque eum dona ferre patri ac fratribus omnia sua instrumenta, quæ secum sumeret, affirmans se alia multo copiosiora illi in vicem donaturum. ac præter ea conferre illi ait ad dona vehenda onerariam navim, omnigenis bonis refertam, quæ cum eo esset navigatura. Quæ Darius nullo doloso consilio (ut mea fert opinio) promittebat: ille tamen veritus ne se Darius tentaret, nihil omnium offendens oblata sibi accepit: sed sua quidem se illic velle ait relinquere, ut ea reversus haberet: verum navim onerariam quam sibi Darius promitteret ad donationem fratribus, accipere respondit. Darius postquam hæc etiam Democedi præcepit, homines ad mare demisit. Isti, quum 136
in Phœnicen descendissent, & Phœnices urbem Sidonem, confestim duas triremes nautis impleverunt, & simul ingentem onerariam omnigenis bonis; comparatisque omnibus in Græciam trajiciunt. & quum appulissent adeuntes maritima ejus loca intuebantur atque describebant. Donec pleraque ac celeberrima Græciæ loca contemplati, in Italiam Tarentum transmiserunt. Ibi Aristophilides Tarentinorum rex, & ipse Crotoniensis, gubernacula Medicarum navium resolvit, pariter & ipsos Persas detinuit, tanquam certos exploratores. Interea dum isti patiuntur hæc, Democedes Crotonem abiit. Quo digresso & jam reverso ad domum suam Aristophilides Persas missos fecit, restitutis iis quæ de navibus abstulisset. Illinc Persæ navigantes, ac Democedem 137
persequentes, Crotonem perveniunt: nactique

εὑρόν-

a ἅμα ἔπ☉ τ' εἶπε ϗ. b πάντως. c ἅμα ᾗ αὐτοῖζι. d αὐτῆ, τὰ

Unde fruſtra eripere conatos & in Iapygia ſervos factos ad regem reducit Gillus; ſperans temere per eum reſtitui in patriam. Samus ab Dario capta.

ctique in foro Democedem prehendunt. Eum Crotoniatarum quidam, res Perſicas reformidantes, tradere parati erant: quidam injectis è diverſo manibus, fuſtibus cædebant Perſas, hæc verba proferentes; Viri Crotoniatæ, conſiderate quid faciatis, qui hominem regis fugitivum eripitis. An ex uſu erit vobis hanc injuriam regi Dario intuliſſe, ac vobis bene cedet itta feciſſe, ſi nos ſpoliaveritis? Cui enim prius quam huic urbi bellum inferemus? aut quam priorem diripere conabimur? Hæc dicendo Crotoniatis plane non perſuaſerunt. quinimo non modo Democede, ſed etiam oneraria navi quam una duxerant, privati ſunt; atque in Aſiam reverſi, omiſſo jam ſtudio diſcendi ulteriora Græciæ, quod duce eſſent fraudati. Quibus tamen in digreſſu Democedes mandavit ut Dario dicerent, Democedem duxiſſe uxorem Milonis filiam. erat enim apud regem celebre nomen Milonis luctatoris. Quas nuptias videtur mihi eo tempore properaſſe magna erogata pecunia, ut ipſum etiam in patria
138 ſua ſpectatum eſſe Dario appareret. Profecti Crotone Perſæ, ad Iapygiam navibus ſuis curſu excidentes venerunt: à quibus in ſervitutem redactos Gillus quidam Tarentinus exul redemit, & ad regem Darium reportavit. Ob quod meritum quum rex paratus eſſet donare ei quicquid vellet, optavit ſe in patriam reduci, expoſita prius ſua calamitate; ſed ne omnem Græciam conturbaret, ſi claſſis ingens ipſius cauſſa in Italiam mitteretur, ajebat ſolos Cnidios pares fore ad ipſum reducendum: exiſtimans, pro amicitia quæ Cnidiis erat cum Tarentinis, ſibi præcipue reditum paratum iri. Id Darius pollicitus effecit. nam miſſo Cnidum nuncio juſſit ut Gillum Tarentum reducerent. Cnidii Dario obſequentes, id tamen à Tarentinis non impetraverunt: nam ad vim inferendam invalidi erant. Atque hæc hunc in modum adminiſtrata ſunt. hique Perſæ primi extitere, qui ex Aſia in Græciam trajecerunt explorandi gratia, & ob hanc
139 rem. SAMUM vero poſt hæc rex Darius omnium vrbium tam Græcarum quam barbararum primam, evertit, ob hanc cauſſam: Dum Cambyſes in expeditione adverſus Ægyptum ageret, permulti ſe illuc Græcorum conferebant, partim (ut credibile eſt) negotiandi, partim militandi, partim ipſius regionis ſpe-

εὑρόντες δέ μιν ἀγοράζοντα, ἅπτονται αὐτοῦ. τῶν δὲ Κροτωνιητέων οἱ μέν, καταῤῥωδέοντες τὰ Περσικὰ πρήγματα, ἀποτίνεσθαι ἕτοιμοι ἦσαν· οἱ δὲ ἀντάπτοντό τε τοῖσι [a] σκυτάλοισι ἔπαιον τοὺς Πέρσας, ἀποθωμένους ἔπεα τάδε, Ἄνδρες Κροτωνιῆται, ὁρᾶτε τὰ ποιέετε· ἄνδρα βασιλέι δηλήτηρα γινόμενον ἐξαιρέεσθε; κῶς ταῦτα βασιλεῖ Δαρείῳ σκηπτοῦχι ἀποδεβλήσεται [b]; κῶς ὦν ὑμῖν τὰ ποιεύμενα ἕξει καλῶς, ὃς ἀπέλησθε ἡμέας; ὅκου τίνα ἂν τῆσδε [c] ἀποτρόπαιον στρατεύσομεθα πόλιν; τίνα δὲ ἀποτρόπαιον ἀνδραποδίσεται πρήσομεθα; ταῦτα λέγοντες [d], τοὺς Κροτωνιήτας ἔκαμνον ἔπαθον· ἀλλ' ἐξαιρεθέντες τε τὴν Δημοκήδεα, καὶ τὸν γαυλὸν τὸν ἅμα ἄγοντο [e] ἀπαιρεθέντες, ἀπέβαλλον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην, δεόμενοι ἐζητημένοι τὸ ἀποσωτέρω τοῦ Ἑλλάδος ἀπικόμενοι σκιμαθεῖν, ἐσερημένοι δὲ ἡγεμόνος. τοσόνδε μέντοι ἐνετείλατο σφι Δημοκήδης, ἀναγομένοισι κελεύων εἰπεῖν Δαρείῳ σφέας, ὅτι ἁρμοσεῖ τὴν Μίλωνος θυγατέρα Δημοκήδης γυναῖκα. ἔσπευδε δὴ καὶ παλαιστέω Μίλωνος ὦν ἔνεκα πολλὸν ἀποδέξασθαι βασιλέι. καὶ δὴ τοῦτό μοι δοκέει σπεῦσαι τὸν γάμον τοῦτον, τελέσαι χρήματα μεγάλα Δημοκήδεα, ἵνα φανῇ ἀποδεξάμενος Δαρείου ἐὼν καὶ ἐν τῇ ἰητρικῇ δόκιμος. Ἀναχθέντες δὲ ἐκ τοῦ Κρότωνος οἱ Πέρσαι, ἐκπίπτουσι [f] τῇσι νήσοισι ἐς Ἰηπυγίην. καί σφεας δουλώσαντας ἐνταῦτα, Γίλλος ἀνὴρ Ταραντῖνος φυγὰς ῥυσάμενος, ἀπήγαγε πρὸς βασιλέα Δαρεῖον. ὁ δὲ ἀντὶ τούτων ἑτοίμως ἐδίδου τούτῳ ὅ, τι βούλοιτο αὐτός· Γίλλος δὲ αἱρέει κατόδον οἱ ἐς Τάραντα ἡμέας, ἀποπειρησάμενος τὴν συμφορήν. ἵνα δὲ μὴ στρατεύσηται τὴν Ἑλλάδα, ἦν δ' αὐτῶν στέλλωσι μίαν νέα ἐπὶ τὴν Ἰταλίην, Κνιδίους μούνους ἀποχρέων οἱ ἔφη τοὺς κατάξειν γενέσθαι δοκέων ἀπὸ τούτων ἐόντων τοῖσι Ταραντίνοισι φίλων μάλιστα τὴν κάτοδον οἱ ἔσεσθαι. Δαρεῖος δὲ ἐπινεύσαντος ἐπετέλεε. πέμψας γὰρ ἄγγελον ἐς Κνίδον, κατέλεγε σφέας κελεύων Γίλλον ἐς Τάραντα. πυθόμενοι δὲ Δαρείῳ Κνίδιοι Ταραντίνους ἔχοντα ἔπαθον, βίλλῳ δὲ ἀδυνάτοι ἦσαν προσφέρειν. ταῦτα μέν νυν ἔτι ἐπέσχε. ὕστερον δὲ πρῶτοι ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς Ἀσίης ἀπίκοντο Πέρσαι, καὶ ὕστερον δὴ τοιόνδε πρῆγμα κατέσκοποι ἐγένοντο. Μετὰ δὲ ταῦτα, Σάμον βασιλεὺς Δαρεῖος αἱρέει, πολίων πασέων πρώτην Ἑλληνίδων τε βαρβάρων, δι' τοιήνδε τινὰ αἰτίην· Καμβύσεω τοῦ Κύρου στρατευομένου ἐπ' Αἴγυπτον, ἄλλοι τε συχνοὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκοντο Ἑλλήνων, οἱ μὲν, ὡς εἰκός, καὶ ἐμπορίην στρατευόμενοι, οἱ δέ τινες, καὶ αὐτῆς τῆς χώρης θεηταί, τῶν

a τῇσι σκυτάλῃσι. b ἀποδεβλήσεται. c ταύτης. d ταῦτα δὲ λέγοντες. e ἄγοντο. f ἐμπίπτουσι.

Propter Syloſontem, fratrem Polycratis, qui in Ægypto quondam Dario privato veſtem dederat.

ἦν δὲ Συλοσῶν ὁ Αἰάκεω [a], Πολυκράτεός τε ἐὼν ἀδελφεὸς, καὶ φεύγων ἐκ Σάμου. τοῦτον τὸν Συλοσῶντα κατέλαβε εὐτυχίη τοιήδε τις· λαβὼν χλανίδα δὲ πωικαλόμενον πυρρὴν ἠμέρωζε ἐν τῇ Μέμφι· ἰδὼν δὲ αὐτὸν Δαρεῖος, δορυφόρος τε ἐὼν Καμβύσεω, καὶ λόγου ὀυενός κω μεγάλου, ἐπεθύμησε [b] τῆς χλανίδος, καὶ αὐτὴν προσελθὼν ὠνέετο. ὁ δὲ Συλοσῶν ὁρέων τὸν Δαρεῖον μεγάλως ἐπιθυμέοντα τῆς χλανίδος, θείῃ „τύχῃ χρεώμενος, λέγει, Ἐγὼ τούτῳ πω„λέω μὲν ὀδενὸς χρήματος· δίδωμι δὲ ἄλλως, „εἰ περ ἄλλῳ δεῖ γωνέσθαι. πάντως τοι αἰνέσας ταῦτα ὁ Δαρεῖος, ἀπεδέξατο τὸ εἷμα. Ὁ μὲν δὴ Συλοσῶν [c] ἐπίσταλο οἱ τῶν ἀποπλωλέναι οἱ εὐηθείῃ· ὡς δὲ ἔν χρόνῳ προβαίνοντι Καμβύσης τε ἀπέθανε, καὶ τῷ μάγῳ ἐπανέστησαν οἱ ἑπτὰ, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ Δαρεῖος τὴν βασιληίην ἔσχε, πυθόμενος ὁ Συλοσῶν ὡς ἡ βασιληίη προσεληλύθοι ὡς τοῦτον [d] τὸν ἄνδρα τῷ κοτε αὐτὸς ἐδωκε ἐν Αἰγύπτῳ δεηθέντι τὸ εἷμα. ἀναβὰς δὲ ἐς τὰς Σοῦσα, ἵζετο ἐς τὰ προθυρα τῶν βασιλέος οἰκίων, καὶ ἔφη Δαρείῳ εὐεργέτης εἶναι. ἀγγελλέι [e] ταῦτα εἰσουσας ὁ πυλωρὸς τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ, θωϋμάσας λέγει πρὸς ἑωυτόν, Καὶ „τίς ἐστι Ἑλλήνων εὐεργέτης, ὃν ἐγὼ προσαιδεῦ„μαι, νεωστὶ μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχων; ἀναβέβη„κε δ' ἤ τις [f] ἢ οὐδεὶς κω παρ' ἡμέας αὐτῶν. „ἔχω δὲ χρέος εἰπεῖν οὐδὲν [g] ἀνδρὸς Ἕλλη„νος. ὅμως δὲ αὐτὸν πρόαγέ ἔσω, ἵνα εἰδέω τί θέλων λέγει ταῦτα. παρῆγε ὁ πυλωρὸς τὸν Συλοσῶντα. στάντα δὲ ἐς μέσον ἠρώτεων οἱ ἑρμηνέες τίστε εἴη, καὶ τι ποιήσας, εὐεργέτης φησὶ εἶναι βασιλῆος. εἶπε δὴ ὁ Συλοσῶν πάντα τὰ περὶ τὴν χλανίδα γενόμενα, καὶ ὡς αὐτὸς εἴη κεῖνος „ὁ δούς. ἀμείβετο πρὸς ταῦτα Δαρεῖος, Ὦ γεν„ναιότατε ἀνδρῶν, σὺ κεῖνος εἶ, ὃς ἐμοὶ ὀδεμίην „ἔχοντί κω δυνάμιν ἔδωκας; εἰ δὲ σμικρὰ, ἀλλ' „ὧν ἴση γε ἡ χάρις ὁμοίως ὡς εἰ νῦν κοτε τοι μέ„γα λάβοιμι. ἀντ' ὧν τοι χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἀπο.δε„τον δίδωμι, ὡς μή κοτε τοι μεταμελήσῃ Δα„ρείου τὸ γένος εὖ ποιήσαντι. λέγει πρὸς ταῦ„τα ὁ Συλοσῶν, Ἐμοὶ μήτε χρυσον ὦ βασιλεῦ „μήτε ἄργυρον δίδου, ἀλλ' ἀνασωσαμένος μοι δὸς „τὴν πατρίδα Σάμον· τὴν νῦν, ἀδελφεὸς γὰρ ἐμὸς „Πολυκράτεος τελευτανόνι ὑπὸ Ὀροίτεω, ἔχει „δορὶ ἡμέτερος· ταύτην μοι δὸς ἄνευ τε φό„νου καὶ ἐξανδραποδίσεως. Ταῦτα ἀκούσας Δαρεῖος, ἀπέστειλε στρατιὴν καὶ στρατηγὸν Ὀτάνεα, ἀνδρῶν τῶν ἑπτὰ γενόμενον· ἐντειλάμενος ὅσων ἐδεήθη ὁ Συλοσῶν,

ſpectandæ gratia. E quibus fuit Syloſon Æacis filius, Polycratis germanus, extorris patria. Huic Syloſonti felicitas hujuſmodi contigit: ſumpto hic amiculo rutilo ac ſibi circumdato, in foro Mempheos ſpatiabatur. quem quum vidiſſet Darius Cambyſis ſatelles, nullius etiamnum auctoritatis vir, captus deſiderio amiculi, adit hominem ut mercetur amiculum. Syloſon, animadvertens Darium magnopere amiculum cupere, divina fortuna uſus, Ego, inquit, amiculum hoc nulla pecunia vendo, ſed largior, præſertim ſi modo ſic debet eſſe. Hæc penitus approbans Darius, accipit indumentum. Syloſon, qui putarat ſibi illud ſtulte periſſe, interjecto tempore, quum Cambyſes deceſſiſſet, & ſeptem illi magum oppreſſiſſent, & ex ſeptem illis Darius regnum adeptus eſſet, ubi certior factus eſt ad eum virum perveniſſe regnum, cui ipſe roganti dediſſet in Ægypto illud amiculum, Suſa aſcendit, ſedentque ad antefores regiæ ait, ſe eum eſſe qui de Dario ſit bene meritus. hæc audiens janitor, regi nunciavit: & admirabundus rex, ſecum; Et quis, inquit, Græcorum eſt beneficus, cui ego reverentiam ante debeam, recens regno potitus? Etiamnum aut aliquis aut nullus eorum ad nos aſcendit: nec ullius Græci viri mutuum dicere habeo. tamen hominem introducite, ut ſciam quid hæc dicendo velit ſibi. Ubi à janitore introductus eſt Syloſon, ac ſtetit in medio, interrogatur ab interpretibus quiſnam eſſet, aut quo facto beneficus in regem extitiſſet. Ipſe rem omnem geſtam circa amiculum refert, ſeſeque illum eſſe qui id donaſſet. Ad hæc reſpondens Darius, O, inquit, virorum generoſiſſime, tune ille es qui mihi nullamdum potentiam habenti donaſti ea, quamvis parva, tamen perinde grata, acſi nunc aliquid magnum acciperem? Quam ob rem immenſo te auro argentoque remuneror, ut nunquam pœniteat te liberalem in Darium Hyſtaſpis filium extitiſſe. Ad quæ Syloſon, Mihi, inquit, o rex, neque aurum neque argentum dederis, ſed patriam meam da Samum, ubi eam ſervaveris; quam nunc poſt necem fratris mei Polycratis ab Oroete interfecti, occupat ſervus noſter: hanc mihi donato citra cædem atque direptionem. His Darius auditis, miſit exercitum duce Otane uno è ſeptem viris, juſſo ut quæ Syloſon

140

141

a Αἰακοῦ. b MS. habet ἐπιθυμέω. c ὁ μὲν δὴ Συλοσῶν. d ἐς τοῦτον. e ἀπαγγέλλει. f γένεται ἔτι τις. g ἔχω ὑπὸ χρέος, ὡς εἰπεῖν, ἀνδρὸς.

Mæandrius poſt Polycratem, cupiens liberare Samum, impeditur. Accedit cum Syloſonte Otanes.

loſon rogaſſet, ea effecta redderet. Otanes ad mare deſcendens, contrahebat exercitum. At Sami imperium obtinebat Mæandrius Mæandrii filius, acceptum à Polycrate, ut illud procuraret. Cui, juſtiſſimo virorum volenti eſſe, non licuit. nam ubi de Polycratis interitu allatus eſt nuncius, fecit iſta: ante omnia Jovi Liberatori ſtatuit aram, eique fanum in circuitu deſignavit, quod nunc quoque in ſuburbanis extat. Deinde ubi hoc perfecit, advocata omnium civium concione, ita verba fecit; Mihi ſceptrum atque omnis potentia Polycratis (ut vos etiam noſtis) demandata fuit; & mihi nunc ſuppeditat vobis dominari: ſed quæ in propinquo reprehendo, ipſe quoad potero non faciam. Nam neque Polycrates placebat mihi, in viros ſibi ipſi pares dominatum habens, neque alius quiſpiam talia faciens. Et Polycrates quidem fatum ſuum explevit: ego autem, poſito in medium dominatu, juris æquabilitatem vobis pronuncio: poſtulans tamen jure optimo mihi ipſi hos honores concedi, ut è pecunia Polycratis ſex talenta eximia mihi cedant; & præterea Jovis Liberatoris (cui ego templum extruxi) ſacerdotium tam mihi ipſi, quam meis in perpetuum poſteris; & ſic libertatem vobis reſtituo. Hæc Mæandrius à Samiis poſtulabat. Tunc quidam ſurgens, Tu vero, inquit, indignus es qui nobis imperes, tu qui malus extitiſti, & es funeſtus, ſed dignus potius qui pecuniarum, quas intervertiſti, rationem reddas. Hæc Teleſarchus (ita enim vocabatur) dixit, inter cives ſpe-
143 ctatus. Quæ Mæandrius animo accipiens, reputanſque fore ut ſi ipſe dominatum deponeret, alius quiſpiam in ejus locum tyrannus conſtitueretur, non deponendum ſibi dominatum ſtatuit: ſed in arcem regreſſus, accitum unumquemque eorum, tanquam rationem pecuniarum redditurus, comprehendit, & in carcerem miſit. Poſt hæc, dum hi in vinculis ſunt, Mæandrius morbo corripitur: quem deceſſurum credens frater, nomine Lycaretus, quo facilius Sami rerum potiretur, omnes vinctos interemit; neque enim
144 videbantur velle liberi eſſe. Igitur ubi Samum venere Perſæ, Syloſontem reducentes, nihil prorſum adverſus eos manum levavit, & ii qui ejuſdem Mæandrio factionis erant, ſe paratos eſſe ad ſe ſubmittendum data fide dixerunt; & ipſe Mæandrius

λεσῶν, ταῦτά οἱ πιέζῃ ὑπιτελέα. καταβὰς δ' ὑπὸ τὴν θάλασσαν ὁ Ὀτάνης, ἔσελλε τὴν στρατιήν. Τῆς δὲ Σάμυ Μαιάνδριος ὁ Μαιανδρίυ εἶχε τὸ κράτος, ἐπιτροπεύῃ [a] τῶν Πολυκράτι λαῶν τὴν ἀρχήν. τῷ δικαιοτάτῳ ἀνδρῶν βουλομένῳ γενέσθαι, οὐκ ἐξεγένετο· ἐπὶ μὲν γὰρ οἱ ἐξαγγέλθη ὁ Πολυκράτεος θάνατος, ἐποίεε τοιάδε· πρῶτα μὲν, Διὸς Ἐλευθερίυ βωμὸν ἱδρύσατο, καὶ τέμενος περὶ αὐτὸν ἔρυσε τὸ νῦν ἐν τῷ περιοικίῳ ἐστί. μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπεποίητο, ἐκκλησίην συναγείρας πάντων τῶν ἀστῶν, ἔλεξε τάδε, Ἐμοὶ (ὡς ἴστε καὶ ὑμεῖς) σκῆπτρον καὶ δύναμις πᾶσα ἡ Πολυκράτεος ὑπίτεκται, καί μοι παρέχει νῦν ὑμέων ἄρχειν· ἐγὼ δὲ τὰ τῷ πέλας ὑπικρίνω, αὐτὸς καλῶς δυνάμιν ἃ ποιήσω. ἔστε μὲν Πολυκράτης ἤρεσκε δεσπόζων ἀνδρῶν ὁμοίων ἑωυτῷ, ἔστε ἄλλος ὅστις τοιαῦτα ποιέει. Πολυκράτης μέν νυν ἐξέπλησε μοῖραν τὴν ἑωυτοῦ· ἐγὼ δὲ ἐς μέσον τὴν ἀρχὴν τιθεὶς, ἰσονομίην ὑμῖν προαγορεύω. τοσάδε μέντοι δικαιῶ γέρεα ἐμεωυτῷ γενέσθαι· ἐκ μέν γε τῶν Πολυκράτεος χρημάτων, ἐξαίρετα ἓξ τάλαντά μοι γένεσθαι· ἱροσυλίην δὲ πρὸς τούτοισι αἱρεῦμαι κατὰ τ' ἐμοὶ καὶ τοῖσι ἀπ' ἐμεῦ αἰεὶ γενομένοισι, ἔστ' ἂν Διὸς ἔλευθερίυ· τῷ αὐτός τε ἱρὸν ἱδρυσάμην, καὶ τὴν ἐλευθερίην ὑμῖν προεῖπον. ὁ μὲν δὴ ταῦτα τοῖσι Σαμίοισι ἐπαγγέλλετο· τῷ δέ τις ἐξαναστὰς εἶπε, Ἀλλ' οὐδ' ἄξιος εἶ σύ γε ἡμέων ἄρχειν, γεγονὼς τὸ κακὸς, καὶ ἐὼν ὄλεθρος· ἀλλὰ μᾶλλον ὅκως λόγον δώσεις τῶν μετεχειρίσαο χρημάτων. ταῦτα εἶπε, ἐὼν ἐν τοῖσι ἀστοῖσι δόκιμος, τῷ οὔνομα ἦν Τελέσαρχος [b]. Μαιάνδριος δὲ νόῳ λαβὼν ὡς εἰ μετήσει τὴν ἀρχὴν, ἄλλος τις ἀντ' αὐτοῦ τύραννος καταστήσεται, ὃ δή τι ἐν νόῳ εἶχε μετιέναι αὐτήν· ἀλλ' ὡς ἀνεχώρησε ἐς τὴν ἀκρόπολιν, μεταπεμψάμενος ἕνα ἕκαστον ὡς δὴ λόγον τῶν χρημάτων δώσων, συνέλαβέ σφεας, καὶ κατέδησε. οἱ μὲν δὴ ἐδεδέατο. Μαιάνδριον δὲ μὴ πολὺν κατέλαβε νοῦσος· ἐλπίζων δέ μιν ἀποθανέεσθαι ὁ ἀδελφεὸς, τῷ οὔνομα ἦν Λυκάρητος, ἵνα εὐπετέστερον κατάσχῃ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ πρήγματα, κατακλείσας τοὺς δεσμώτας πάντας. ὁ δὲ δὴ, ὡς ἐοίκασι, ἐβούλετο εἶναι ἐλεύθερος. Ἐπείτε ὦν ἀπίκοντο ἐς τὴν Σάμον οἱ Πέρσαι, κατάγοντες Συλοσῶντα, ὅ τί τε σφι χεῖρας ἀνταείρεται, ὑπαπτεύοντό τε ἔφασαν εἶναι ἑτοῖμοι οἱ δὲ Μαιανδρίου σαοσῶσαι, καὶ αὐτὸς Μαιάνδριος,

a ἐπιτροπεύων. b Τελεσίαρχος.

Cui ex pacto tradita fuiſſet Samus integra, niſi obſtitiſſet ſævitia Charilei & invidia Mæandrii in Syloſontem.

δεμ, ἐκχωρῆσαι ἐκ τ νήσ. κατιγνέσαν τ δ' ἐπὶ τούτοισι Ὀτάνεω, καὶ ἀπεισαμένης, τ Περσέων οἱ ωλείστ ἄξιοι θρόνους ἑζόμενοι, κατεναντίον τ ἀκροπόλι ἐκάτεατο. Μαιάνδριω δὲ τῷ τυράννω ἦν ἀδελφεὸς ὑωομαργίτερ, τῷ οὔνομα ἦν Χαρίλεως. οὗτος ὀπίσω ἐξαμαρτὼν, ἐν γοργύρῃ ἐδέδετο· καὶ δὴ τότε ἐπακούσας τε τὰ πρησσόμενα, καὶ ἀμφικυψας ἀπὸ τ γοργύρης, ὡς εἶδε τὸς Πέρσας εἰρηναίως κατημένους, ἐβόα τε καὶ ἔφη λέγων, Μαιανδρίω θέλειν ἐλθεῖν ἐς λόγους. ἐπακούσας δὲ ὁ Μαιάνδριος, λύσαντας αὐτὸν ἐκέλευε ἄγειν παρ' ἑωυτόν· ὡς δὲ ἀχθη τάχιστα λοιδορέων τε καὶ κακίζων μιν, ἀνέπειθε ὁπλίζεσθαι τοῖσι Πέρσῃσι, λέγων „ τοιάδε, Ἐμὲ μὲν, ὦ κάκιστε ἀνδρῶν, ἐόντα σεωυτοῦ „ ἀδελφεὸν, καὶ ἀδικήσαντα οὐδὲν ἄξιον δεσμοῦ, δήσας „ γοργύρης ἠξίωσας; ὁρέων δὲ τὸς Πέρσας ἐκ„ βάλλοντάς τέ σε καὶ ἄνοικον ποιέοντας, καὶ τολμᾷς „ πεισαι, ἵνα δή τι ἐόντας ἀσπετέας χρηϊσύνης; „ ἀλλ' εἴ τι σύ σφεας καταρρώδηκας, ἐμοὶ δὸς τὸς „ ὁπλίτας, κἀγὼ σφεας ἐγὼ τιμωρήσομαι τ ἐνθάδε ἀπιξι· αὐτόν τέ σε ἐκπέμψαι ἐκ τ νήσ ἑτοίμως εἰμι. ταῦτα δὲ ἔλεξε ὁ Χαρίλεως. Μαιάνδριος δὲ ὑωέλαβε τ λόγον, ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τὸ ἀφροσύνης ἀπικόμενος, ὡς δόξαι τὠ ἑωυτοῦ δυνάμιν ωδιέσθαι τ βασιλέος, ἀλλὰ φθονήσας μᾶλλον Συλοσῶντι, εἰ ἀπονητὶ ἔμελλε ἀπολάμψεσθαι [b] ἀκέραιον τὴν πόλιν. ἐρεθίσας ὦν τὸς Πέρσας, ἔθελε ὡς ἀσθενέσασι ποιῆσαι τὰ Σάμια πρήγματα, καὶ ὅτω ῥᾳδιδόναι· εὖ ἐξεπίστάμενος ὡς παθόντες οἱ Πέρσαι, ωροσεμπικρανέσθαι [c] ἔμελλον τοῖσι Σαμίοισι· εἰδώς τε ἑωυτῷ ἀσφαλέα ἔκδυσιν ἐοῦσαν ἐκ τ νήσ τότε, ἐπεὰν αὐτὸς βάληται. ἐπεποίητο γὰρ οἱ κρυπτὴ διώρυξ ἐκ τ ἀκροπόλι φέρουσα ἐπὶ θάλασσαν. αὐτὸς μὲν δὴ ὁ Μαιάνδριος ἐκωλέε ἐκ τ Σάμ. τὸς δὲ ὁπλίτας πάντας ὁ ωλίσιος ὁ Χαρίλεως ἀναπετάσας τὰς πύλας, ἐξῆκε ἐπὶ τὸς Πέρσας, ὅτε ωροσδεκομένους τοιῶτο οὐδὲν, δοκέοντάς τε δὴ πάντα συμβεβάναι. ἐμπεσόντες δὲ οἱ ὁπλῖται, τ Περσέων τὸς διαφορωμένους τε καὶ λόγου ωλείστους ἐόντας ἔκτεινον. καὶ ὅτοι μὲν ταῦτα ἐποίεον, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὴ ἡ Περσικὴ ἐπεβοήθεε. πεζόμενοι [d] δὲ οἱ ὁπλῖται ὀπίσω καταλαμβάνουσι ἐς τὴν ἀκρόπολιν. Ὀτάνης δὲ ὁ στρατηγὸς, ἰδὼν πάθος μέγα Πέρσας πεπονθότας, ἐντολάς τε τὰς Δαρείου ἀποστέλλων [e] ἐνετέλλετο, μήτε κτείνειν μηδένα Σαμίων, μήτε ἀνδραποδίζεσθαι, ἀπαθέα τε κακῶν ἀποδοῦναι τὴν νῆσον Συλοσῶντι, τούτων μὲν τ ἐντολέων μεμνημένος ἐπελανθάνετο· ὁ δὲ παρήγγελε τῇ στρατιῇ πάντα τ ἂν λάβωσι, καὶ ἄνδρα καὶ παῖδα,

drius ex inſula diſcedere. Approbante hæc Otane, atque inito fœdere, eminentiſſimi quique Perſarum poſitis ſellis è regione arcis ſedebant. Erat autem Mæan- 145
drio frater ſubvecordior, nomine Charileus, qui ob quodcunque delictum in ſubterraneo loco erat alligatus. Hic quum audiſſet quæ agebantur, & per ſpecum ſuſpiciens vidiſſet Perſas tranquille ſedentes, vociferando dicebat velle ſe in colloquium venire Mæandrii. Eum audiens Mæandrius, juſſit ſolutum ad ſe adduci. ubi adductus eſt, confeſtim conviciando maledicendoque illi ſuadebat ut impetum daret in Perſas: hæc inquiens, Me tu, ô deterrime virorum, qui ſum tuus frater, quique nihil vinculis dignum peccavi, in ſubterraneo carcere alligandum putaſti: Perſas autem, quos cernis te expellentes atque extorrem facientes, ulciſci non audes, tam faciles ad capiendum? Quos ſi tu reformidas, præbe mihi auxiliares, ut iſtos ob ſuum huc adventum ulciſcar: paratus etiam teipſum ex inſula ejicere. Hæc Charileus. Quem ſermonem Mæ- 146
andrius ſuſcepit, quantum ego ſentio, non quia eo inſipientiæ veniſſet, ut putaret ſuas vires regiis ſuperiores eſſe: ſed invidens Syloſonti, ſi civitatem integram ſine labore eſſet acceptarus. Irritatis igitur Perſis maluit res Samias debilitare, atque ita tradere, probe intelligens, Perſas ſi quid ipſis accideret ſævituros eſſe in Samios, & ſibi tutum ſciens ex inſula exceſſum eſſe quandocunque vellet. foderat enim ſibi occultum cuniculum, ex arce ferentem ad mare. itaque ipſe quidem Mæandrius è Samo enavigavit. Charileus autem, armatis cunctis auxiliariis, patefactiſque portis egreditur in Perſas nihil tale expectantes, ſed omnia conveniſſe exiſtimantes. Hos Perſas qui ſellas attulerant, & plurimi momenti erant, dato impetu auxiliarii occiderunt. Dum hæc iſti agunt, ceteræ Perſarum copiæ auxilio veniunt; à quibus repulſi auxiliarii, rurſus in arcem ſe recipiunt. Otanes 147
imperator, cernens tantam cladem illatam Perſis, memor præceptorum quæ Darius eum mittens dederat, ne quem Samiorum aut occideret aut caperet, inſulamque immunem malorum Syloſonti traderet: horum dico præceptorum reminiſci neglexit, juſſitque milites ut quemque Samium adipiſcerentur, occidere, virum pariter & puerum. Tunc pars

a ὄντας. b ἀπολάμψασθαι. c οἱ Πέρσαι κακῶς, ωροσεμπικρανέσθαι. d πεζόμενοι. e Δαρείου οἱ ἀπεστάλκεσαν.

Mæandrii fraus apud Lacedæmonios. Cleomenis & reliquorum continentia. Babylon rebellat, quam Darius obſidet.

pars copiarum arcem obſidebat, pars obvium quemque ſine diſcrimine trucidabat, tam in delubro quam extra
148 delubrum. Mæandrius è Samo profugiens, Lacedæmonem navigavit. eo ubi pervenit, ac devexiſſet quæ ſecum habens exceſſerat, id egit; poſtquam pocula argentea & aurea propoſuit, ſervi in eo erant, ut ea extergerent: interea ipſe Cleomenem, Anaxandridæ filium, Spartæ regem, colloquendo deducit ad ædes ſuas. Cleomenes ubi pocula vidit, præ admiratione attonitus erat. Mæandrius eum jubere, quæcunque liberet, illinc aſportare: idque quum bis & ter Mæandrius diceret, tamen Cleomenes virorum juſtiſſimus extitit, qui ea quæ ſibi donabantur, recipienda non putavit. Sed quum didicit eadem aliis civium Mæandrium elargientem punitum iri, aditis ephoris, dixit ſatius eſſe Spartæ hoſpitem Samium è Peloponneſo ablegari, ne aut ipſi aut alii cuipiam Spartanorum perſuaderet fieri malum. Illi, Cleomeni obſequentes, Mæandrio indixerunt abi-
149 tum. Perſæ ubi diripuere Samum, Syloſonti tradiderunt viris deſolatam. Interjecto tamen tempore etiam Otanes imperator frequentem incolis effecit, tum è viſione inſomnii, tum ex mor-
150 bo, quo laboravit circa pudenda. CETERUM, dum Samum nauticus proficiſcitur exercitus, Babylonii rebellaverunt, rebus probe admodum comparatis. nam quamdiu magus imperavit, & ſeptem inſurrexerunt, per hoc omne tempus & per turbationem ſe ad ferendam obſidionem inſtruxerunt, & in his apparandis uſque latuerunt: verum ubi è profeſſo deſciverunt, hæc ſibi facienda ſtatuerunt: Matribus exceptis mulierum unam, quam ſibi quiſque voluit, è domeſticis deligit; ceteras omnes contractas ſtrangularunt: illam vero unam quiſque ad panem pinſendum eligebat; ſtrangularunt autem eas, ne frumentum
151 ipſorum abſumerent. His rebus cognitis Darius collectis omnibus copiis adverſus eos contendit: & poſtquam pervenit, urbem obſidione cingit. Sed illi nihili pendere obſidionem. nam conſcenſis muri propugnaculis, tripudiare probraque ingerere Dario atque exercitui ejus; quorum quidam ita inquit, Quid hic deſidetis Perſæ? quin potius abſceditis, quip-

παῖδα, ὁμοίως κτενέειν. ἐνθαῦτα τ στρατιῆς οἱ μὲν τὴν ἀκρόπολιν ἐπολιόρκεον, οἱ δ ἔκλεινον πάντα τ ἐμποδὼν γινόμενον, ὁμοίως ἔν τε ἱρῷ & ἔξω ἱροῦ. Μαιάνδριος δ ὑποδρὰς ἐκ τ Σάμου, ἐκπλέει ἐς Λακεδαίμονα. ἀπικόμενος δ ἐς αὐτὴν, καὶ ἀνενδεκάμενος τὰ ἔχων ἐξεχώρησε, ἐποίεε τοιάδε· ὅκως ποτήρια ἀργύρεά τε & χρύσεα φανείη, οἱ μὲν θεράποντες αὐτοῦ ἐξέσμων αὐτά. ὁ δ ἂν τ χρόνον τοῦτον τῷ Κλεομένεϊ τῷ Ἀναξανδρίδεω ἐν λόγοισι ἐὼν, βασιλεῦνι Σπάρτης, φανῇ μιν ἐς τὰ οἰκήια. ὅκως δ ἴδοιτο Κλεομένης τὰ ποτήρια, ἐπεθώυμαζέ τε [a] καὶ ἐξεπλήσσετο· ὁ δ ἂν ἐκέλευε αὐτέων ἀποφέρεσθαι αὐτὸν ὅσα βούλοιτο. τοῦτο καὶ δὶς καὶ τρὶς εἶπας Μαιάνδριος, ὁ Κλεομένης δικαιότατος ἀνδρῶν γένετο· ὃς λαβεῖν μὲν διδόμενα οὐκ ἐδικαίου· μαθὼν δ ὡς ἄλλοισι δίδοὺς τ ἀστῶν εὑρήσεται τιμωρέων, βὰς ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, ἄμεινον εἶναι ἔφη τῇ Σπάρτῃ τ ξεῖνον τ Σάμιον ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τ Πελοποννήσου, ἵνα μὴ ἀναπείσῃ ἢ αὐτὸν, ἢ ἄλλον τινὰ Σπαρτιητέων, κακὸν γενέσθαι. οἱ δ ὑπακούσαντες ἐξεκήρυξαν Μαιάνδριον. Τὴν δὲ Σάμον συγκυδοιμώσαντες οἱ Πέρσαι, παρέδωσαν Συλοσῶντι, ἔρημον ἐόσαν ἀνδρῶν· ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ & συγκατοίκισε αὐτοῖσι ὁ στρατηγὸς Ὀτάνης, ἔκ τε ὄψιος ὀνείρου, καὶ νόσου ἣν μιν κατέλαβε νοσῆσαι τὰ αἰδοῖα. Ἐπὶ δὲ Σάμον στρατεύματος ναυλικοῦ οἰχομένου, Βαβυλώνιοι ἀπέστησαν, κάρτα εὖ παρεσκευασμένοι. ἐν ὅσῳ γὰρ ὁ μάγος ἦρχε & οἱ ἑπτὰ ἐπανέστησαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῇ παρασκευῇ ἐς τὴν πολιορκίην παρεσκευάσαντο. καί κως ταῦτα πρηΰτερα ἐλάνθανον. ἐπεί τε δὲ ἐκ & ἐμφανέος ἀπέστησαν, ἐποίησαν τοιόνδε· τὰς μητέρας ἐξελόντες, γυναῖκα ἕκαστος μίαν προσεξαιρέετο, τὴν ἐβούλετο [b] ἐκ τ ἑωυτοῦ οἰκηίων· τὰς δὲ λοιπὰς ἁπάσας συναγαγόντες, ἀπέπνιξαν. τὴν δὲ μίαν ἕκαστος σιτοπρίην ἐξαιρέετο. ἀπέπνιξαν δὲ αὐτὰς, ἵνα μὴ σφέων τ σῖτον ἀναισιμώσωσι. Πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Δαρεῖος, καὶ συλλέξας ἅπασαν τὴν ἑωυτοῦ δύναμιν, ἐστρατεύετο ἐπ' αὐτούς. ἐπελάσας δὲ ὑπὸ τὴν Βαβυλῶνα, ἐπολιόρκεε, φροντίζοντας ὀδὲν τ πολιορκίης. ἀναβαίνοντες γὰρ ὑπὸ τοὺς προμαχεῶνας & πίσσῃ οἱ Βαβυλώνιοι, κατωρχέοντο, καὶ κατίσκωπτον Δαρεῖον & τὴν στρατιὴν αὐτοῦ· καί τις αὐτῶν εἶπε τοῦτο τὸ ἔπος, „Τί κάθησθε ἐνθαῦτα ὦ Πέρσαι, ἀλλ' οὐκ ἀπ-

Ee ἀλλάσσεσθε;

a ἀποθωύμαζέ τι. b τὴν ἂν ἐβούλετο.

Mulæ partus. Obſidio XIX menſium. Zopyrus ſe parat ad hoc opus profligandum.

,, ἀλλὰ σεωθε; τότε γὰρ αἱρήσετε ἡμέας ἐπεὰν ἡμίονοι τέκωσι. τοῦτο εἶπε πρὸς Βαβυλωνίων, ἀδαμᾶ ἐλπίζων ἂν ἡμίονον [a] τεκεῖν. Ἐπεὰ δὲ μηνῶν ἓξ ἐνιαυτῷ διεληλυθότος ἤδη, ὁ Δαρεῖός τε ἤχαλε, καὶ ἡ στρατιὴ πᾶσα, ἀδυνατέουσα ἔτι ἐλεῖν τὰς Βαβυλωνίας· καί τοι πάντα σοφίσματα ἓξ πάσας μηχανὰς ἐπεποιήκεε ἐς αὐτὰς Δαρεῖος. ἀλλ' ἀσφ' ὡς ἐδεδάκει ἐλεῖν σφέας· ἄλλοισί τε σοφίσμασι πρήσσεται, καὶ δὴ ἓξ τῷ Κύρου εἵλε σφέας, καὶ τότε ἐπρήχθη. ἀλλὰ γὰρ δεινῶς ἔσπον ἐν φυλακῇσι οἱ Βαβυλώνιοι, οὐδέ σφεας οἷός τε ἦν ἐλεῖν. Ἐνθαῦτα εἰκοστῷ μηνὶ Ζωπύρῳ τῷ Μεγαβύζου τοῦ, ὃς [b] τῶν ἑπτὰ ἀνδρῶν ἐγένετο τῷ μάγον κατελόντων, τούτῳ τῷ Μεγαβύζου παιδὶ Ζωπύρῳ ἐγένετο τέρας τόδε· τῶν οἱ στρατοφόρων ἡμιόνων ἡ μία ἕτερε. ὡς δέ οἱ ἐξαγγέλθη, καὶ ὃς ἀπιστίης αὐτὸς ὁ Ζώπυρος εἶδε τὸ βρέφος, ἀπείπας τοῖσι ἰδοῦσι μηδενὶ φράζειν τὸ γεγονὸς, ἐβουλεύετο. καί οἱ ἐς τὰ τοῦ Βαβυλωνίου ῥήματα, ὃς κατ' ἀρχὰς ἔφησε, ἐπεὰν περ ἡμίονοι τέκωσι, τότε τὸ τεῖχος ἁλώσεσθαι, ἐς τοῦτο τὴν φήμην Ζωπύρῳ ἐδόκεε ἁλώσιμον εἶναι ἡ Βαβυλών. σὺν γὰρ θεῷ ἐκεῖνόν τε εἰπεῖν, καὶ ἑωυτῷ τεκεῖν τὴν ἡμίονον. Ὡς δέ οἱ ἐδόκεε μόρσιμον εἶναι ἤδη τῇ Βαβυλῶνι ἁλίσκεσθαι, προσελθὼν Δαρείῳ ἀπεπυθάνετο εἰ περὶ πολλοῦ κάρτα ποιέεται τὴν Βαβυλῶνα ἑλεῖν. πυθόμενος δὲ ὡς πολλοῦ περὶ ἔτο, ἄλλο ἐβουλεύετο, ὅκως αὐτός τε ἔσται ὁ ἑλὼν αὐτὴν, καὶ ἑωυτοῦ τὸ ἔργον ἔσται. κάρτα γὰρ ἐν τοῖσι Πέρσῃσι αἱ ἀγαθοεργίαι ἐς τὸ πρόσω μεγάθεος τιμῶνται. ἄλλῳ μὲν δὴ [c] ἐφράζετο ἔργῳ δυνατὸς [d] εἶναι μιν αὐτοχειρίῃ ποιήσαι [e], εἰ δὲ ἑωυτὸν λωβησάμενος αὐτομολήσαι ἐς αὐτούς. ἐνθαῦτα ἐν ἐλαφρῷ ποιησάμενος ἑωυτὸν λωβᾶται λώβῃ ἀνήκεστον· ἀποταμὼν γὰρ ἑωυτοῦ τὴν ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα, καὶ τὴν κόμην κακῶς περικείρας, καὶ μαστιγώσας, ἦλθε πρὸς Δαρεῖον. Δαρεῖος δὲ κάρτα βαρέως ἤνεγκε, ἰδὼν ἄνδρα δοκιμώτατον λελωβημένον· ἐκ τε τοῦ θρόνου ἀναπηδήσας, ἀνέβωσέ τε καὶ εἴρετο μιν ὅστις εἴη ὁ λωβησάμενος, καὶ ὅ, τι ποιήσειε· ὁ ,, δὲ εἶπε, Οὐκ ἔστι ὅστις ὦ νηπίη ὅτι μὴ σὺ, τῷ ,, ἔστι δυνάμιος τοσαύτης ἐμὲ δὴ ὧδε ἀπαρτῆσαι. ἄλ- ,, λό τι τῶν ἀλλοτρίων, ὦ βασιλεῦ, τάδε ἔρρεξε, ἀλλ' ,, αὐτὸς ἐγὼ ἐμεωυτόν· δεινόν τι ποιεύμενος ,, Ἀσσυρίους Πέρσῃσι καταγελᾶν. ὁ δὲ ἀμείβετο, Ὦ χειριώτατε ἀνδρῶν, ἔργῳ τῷ ,, αἰσχίστῳ ὄνομα τὸ κάλλιστον ἔθου, φὰς ἀπὸ τῶν

quippe tunc expugnaturi nos, quum pepererint mulæ. Hoc quidam Babyloniorum dicebat, credens nunquam parere mulam. Anno ac ſeptem menſibus in obſidione conſumptis, jam Darium, atque univerſum exercitum, tædere quod Babylonios expugnare non poſſet; etſi adverſus illos omnia machinamenta atque omnes inſidias expertus, cum alias, tum illas quibus eoſdem Cyrus expugnaverat. Omnia hæc fruſtra fuerunt, quia Babylonii vehementer excubiis incumbebant. Sed quum ne ſic quidem capi poſſent, 153
viceſimo quam circumvallati ſunt menſe, Zopyro, Megabyzi filio, unius è ſeptem viris qui magum ſuſtulerunt, hoc contigit portentum, ut quædam mularum ejus quæ frumentum ſubvectabant, pareret. Quod ubi ei renunciatum fuit, non credens, fetum ipſe inſpicere voluit; ſimulque vetans ſuos, qui viderant, cuipiam rem aperire, conſultabat, & ad illius Babylonii verba, qui inter initia dixerat, poſtquam mulæ peperiſſent, fore ut murus expugnaretur: ad hoc omen a Zopyro viſa eſt expugnabilis Babylon. divino enim numine & illum loquutum & ſibi mulam peperiſſe. Igitur ubi viſum 154
eſt fatale eſſe jam Babylonem capi, adiens Darium, ſciſcitatus eſt numquid perquam magni faceret expugnare Babylonem. Audiens perquam magni ab illo fieri, aliud conſultat, quomodo ipſe foret urbis expugnator, & ſuum hoc eſſet opus. bene geſta enim apud Perſas permultum ad incrementa magnitudinis valent. Alio quidem nullo opere illam ſe facere opus manuum ſuarum poſſe cogitabat, quam ſi à ſeipſo mutilatus ad illos transfugeret. Tum igitur parvi pendens ſeipſum inſanabili mutilatione afficit. quippe naſum ſibi præcidit aureſque, comamque deformiter circumtondit, & ſe flagris cecîdit: atque ita ad Darium perrexit. Quem il- 155
le intuens, virum videlicet ſpectatiſſimum mutilatum, adeo graviter tulit ut exiliens è ſolio exclamaret, interrogando quis eum & ob quod facinus mutilaſſet. Ad eum reſpondens Zopyrus, Nemo, inquit, ille vir eſt præter te, cujus tanta potentia eſt, ut ita me poſſis afficere. neque alienus quiſpiam, o rex, hæc mihi fecit, ſed ipſe ego: quod indigno animo fero Aſſyrios Perſis illudere. Cui reſpondit, O virorum miſerrime, turpiſſimo facto pulcherrimum nomen impoſuiſti, inquiens

a ἐλπίζων ἡμίονον. b Μεγαβύζου, τούτου ὃς. c ἄλλῳ μὲν δὴ σοι. d δυνατὸν. e αὐτοχειρίῃ ποιῆσαι.

Zopyrus cum Dario format propositi sui dolum, transfugitque & Babylonios incipit decipere.

ens propter eos qui obsidentur, temetipsum indigne laceraſſe. Numquid, ô demens, te mutilato hostes citius deditionem facient? quomodo non teipsum lanians mente excidisti? Ad eum Zopyrus, Siquidem, inquit, prodidissem, quæ eram facturus, tu mihi non permisisses: nunc memet ego adhibens, id feci. Itaque jam Babylonem capimus, nisi tu tuis deeris. ego enim ita uti sum ad murum pro transfuga ibo, dicamque illis me hæc abs te esse passum: & opinor, ubi persuasero illis hæc ita habere, militiæ fiam particeps. At tu decimo die quàm murum fuero ingressus, mille milites ex eo genere cujus jactura nihil admodum damni fiat, colloca ad portas quæ vocantur Semiramis: rursus interjectis septem diebus, colloca mihi alia duo millia ad portas quæ dicuntur Niniorum: atque tertio, viginti diebus interjectis, è regione portarum quæ dicuntur Chaldæorum, alios statue, numero quatuor millia: sed neque priores neque posteriores habeant quo se defendant, præter gladios: hoc tantum sinas eos habere. Post diem vicesimum reliquas copias jube recta muros undique subire. Verum ad portas quæ Belides ac Cissiæ vocantur Persas mihi statuito. etenim (ut ego arbitror) Babylonii mihi, qui magna opera ediderim, committent cum alia, tum vero portarum claves. illinc mihi atque
156 Persis curæ erit operam navare. Hæc ubi mandavit, ad portas perrexit, subinde respectans tanquam vere perfuga. Eo conspecto qui in turribus ad id dispositi erant, deorsum decurrerunt, & alteram portam aliquantulum reclinantes, sciscitabantur quisnam esset, & cujus rei indigens veniret. Quumque hic dixisset se Zopyrum esse, & se ad illos transfugere, eum ad Babyloniorum magistratus deduxerunt. Ante quos ubi stetit Zopyrus, condicionem suam miserabatur, referens à Dario se passum quæ à semetipso passus erat; idque ob eam caussam quod suasisset illi discedere cum exercitu, quoniam nulla via ostenderetur urbis expugnandæ. At nunc, inquit, ad vos venio, Babylonii, futurus vobis maximo bono, Dario autem & copiis & Persis maximo malo. Neque enim quod ita me mutilavit feret impune, quum habeam exploratos omnes consiliorum ejus exitus.
157 Hæc Zopyrus commemorabat. Quem Ba-

„ τὸς πολιορκεομένους [a] σεωὐτὸν ἀνηκέστως Δαρ-
„ ϑεῖναι. τί, ὦ [b] μάταιε, λελωβημένον σεαὐτὸν, ϑᾶσ-
„ σον οἱ πολέμιοι ϖῶς δυσήσονται; πῶς σὸν ἐξέ-
„ τηλωσας τ Φρενῶν, σεωὐτὸν Δαρϕτείας; ὁ
„ ϑ εἶπε, Εἰ μέν τοι ὑϖερετίϑεα τὰ ἔμελλον ποι-
„ ήσειν, σὸν ἄν με ϖεῖσαι δες· νυῦ δ' ἐπ' ἐμεωὐ-
„ τὸν βαλλόμενον, ἔπραξα. ἤδη ὧν ἰὼ μὴ τ
„ σῶν δεήσῃ, αἱρέομεν Βαβυλῶνα· ἐγὼ μὲν γὰρ
„ ὡς ἔχω, αὐτομολήσω ἐς τὸ τεῖχος, κ φήσω
„ ϖρὸς αὐτὰς ὡς ὑϖὸ σεῦ τάδε ἐπαθον, κ δοκέω,
„ πείσας σφέας ταῦτα ἔχειν οὕτω, τάξεσθ σρα-
„ τιῆς. σὺ δ', ἀπ' ἧς ἂν ἡμέρης ἐγὼ εσελθω ἐς
„ τὸ τεῖχος, ἀϖὸ ταύτης ἐς δεκάτην ἡμέρην τ
„ σεωὐτοῦ σρατιὴς, τ οὐδεμίη ἔσῃ ὥρη ἀπολλυ-
„ μένης, ταύτης [c] χιλίους τάξον καθ' τὰς Σεμι-
„ ράμιος καλεομένας πύλας· μετὰ δὲ, αὖτις
„ ἀϖὸ τ δεκάτης ἐς ἑβδόμην, ἄλλους μοι τάξον
„ διχιλίους καθ' τὰς Νινίων καλεομένας πύλας.
„ ἀϖὸ δ τ ἑβδόμης Δαλιπὼν εἴκοσι ἡμέρας, κ
„ ἕϖεσθαι ἄλλους κάϖσον, ἀγαγὼν καθ' τὰς Χαλ-
„ κιδέων καλεομένας πύλας, τετρακισχιλίους. ἐ-
„ χόντων δὲ μήτε οἱ ϖρότεροι μηδὲν τ ἀμυνοῦ-
„ των, μήτε οὗτοι, ϖλὴν ἐγχειριδίων. τοῦτο δ
„ ἐᾶν ἔχειν. μετὰ δ τὴν εἰκοστὴν ἡμέρην, ἰέναι
„ τὴν μὲν ἄλλην σρατιὴν κελεύειν ϖερὶ ϖρος-
„ βάλλειν ϖρὸς τὸ τεῖχος· Πέρσας δέ μοι τάξον
„ καθ' τε τὰς Βηλίδας καλεομένας πύλας κὴ
„ Κισσίας. ὡς γὰρ ἐγὼ δοκέω, ἐμέο μεγάλα ἔργα
„ ἀϖοδεξαμένου, τά τε ἄλλα ἀϖιτρέψουσι ἐμοὶ
„ Βαβυλώνιοι, κὴ δὴ κὴ τ πυλέων τὰς βαλανά-
„ γρας· τὸ δ' ἐνθεῦτεν, ἐμοί τε κὴ Πέρσῃσι
„ μελήσει τάδε ϖοιέειν. Ταῦτα ἐντελάμενος ἦιε ϖρὸς
τὰς πύλας, ϖιστρεφόμενος ὡς δὴ ἀληθέως αὐ-
τόμολος· ὁρέοντες δ ἀϖὸ τ ϖύργων οἱ καθ' τοῦτο
τεταγμένοι, κατέτρεχον κάτω· κὴ ὀλίγον τι
ϖαρακλίναντες τὴν ἑτέρην ϖύλην, ἐρώτεον τίς
τε εἴη, κ ὅτευ δεόμενος ἥκοι. ὁ δὲ σφι ἠγόρευε
ὡς εἴη τε Ζώπυρος, κὴ αὐτομολέοι ἐς ἐκείνους.
ἤγον δή μιν οἱ ϖυλωροὶ, ταῦτα ὡς ἤκουσαν, ϖρὸς τὰ
κοινὰ τ Βαβυλωνίων. καθεσθεὶς δ ἐν αὐτοῖσι, κατοι-
κτίζετο, φὰς ὑϖὸ Δαρείου ϖεπονθέναι τὰ ἐϖεπόν-
ϑεε [d] ὑϖ' ἑωυτοῦ· ϖαθεῖν δ ταῦτα διότι συμβουλεύ-
σαι οἱ ἀϖανιστέαται τὴν σρατιὴν, ἐϖεί τε δ οὐδεὶς
[e] ϖόρου ἐφαίνετο τ ἁλώσιος. Νῦν τε (ἔφη
λέγων) ἐγὼ ὑμῖν, ὦ Βαβυλώνιοι, ἥκω μέγιστον
ἀγαθὸν, Δαρείῳ δ κὴ σρατιῇ κὴ Πέρσῃσι μέ-
γιστον κακόν. ὃ γὰρ δὴ, ἐμέ γε ὧδε λωβησάμενον,
καταωρύξεται· ϖίσασθαι δ' αὐτοῦ ϖάσας τὰς
διεξόδους τ βαλαμάτων. τοιαῦτα ἔλεγε. Οἱ

a πολιορκεόμενος. b τί δ' ὦ. c ταύτη. d ϖεϖόνϑεε. e ἐϖεί τε οὐδείς.

Mox credulos aliquamdiu firmans, Darium per duas portas recepit, qui muris eversis & proceribus cruci adfixis novum genus per vicinas mulieres urbi dedit.

ἢ Βαβυλώνιοι ὁρέωντες ἄνδρα τῶ ἐν Πέρσῃσι δοκιμώτατον ῥινός τε καὶ ὤτων ἐστερημένον, μάστιξί τε καὶ αἵματι ἀναπεφυρμένον, πάγχυ ἐλπίσαντες λέγειν μιν ἀληθέα, καί σφι ἥκειν σύμμαχον, ὑπετραπέατο ἑτοῖμοι ἔσεσθαι τῶ ἐδέετο σφέων· ἐδέετο δὲ στρατιῆς. ὁ δέ, ἐπεί τε αὐτέων τῶν παρέλαβε, ἐποίεε τάδε περ τῷ Δαρείῳ συνέθηκατο. ἐξαγαγὼν γὰρ τῇ δεκάτῃ ἡμέρῃ τὴν στρατιὴν τῶν Βαβυλωνίων, καὶ κυκλωσάμενος τοὺς χιλίους, τοὺς πρώτους ἐπετείλατο Δαρείῳ τάξαι, τούτους καταφόνευσε. μαθόντες δὲ μιν οἱ Βαβυλώνιοι τοῖσι ἔπεσι τὰ ἔργα παρεχόμενον ὁμοῖα, πάγχυ εἰκαρέες ἦσαν, πᾶν δὴ ἑτοῖμοι ἦσαν ὑπηρετέειν. ὁ δέ, Δαλιπὼν ἡμέρας τὰς συγκειμένας, αὖτις ὑπολεξάμενος τῶν Βαβυλωνίων, ἐξήγαγε καὶ κατεφόνευσε τῶ Δαρείου στρατιώτεων τοὺς δισχιλίους. ἰδόντες δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἔργον οἱ Βαβυλώνιοι, πάντες Ζώπυρον εἶχον ἐν στόμασι αἰνέοντες. ὁ δέ, αὖτις Δαλιπὼν τὰς ἐγκειμένας ἡμέρας, ἐξήγαγε ἐς τὸ προδρημένον· καὶ κυκλωσάμενος κατεφόνευσε τοὺς τετρακισχιλίους. ὡς δὲ καὶ τοῦτο κατέργασο, πάντα δὴ ἦν ἐν τοῖσι Βαβυλωνίοισι Ζώπυρος, καὶ στρατάρχης τε ἦτοι σφι καὶ τειχοφύλαξ ἀπεδέδεκτο. Προσβολῇ δὲ Δαρεῖος κατὰ τὰ συγκείμενα ποιεύμενος πέρι τὸ τεῖχος, ἐνθαῦτα δὴ πάντα τὸν δόλον ὁ Ζώπυρος ἐξέφαινε. οἱ μὲν γὰρ δὴ Βαβυλώνιοι ἀναβάντες ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἡμύνοντο τὴν Δαρείου στρατιὴν προσβάλλουσαν· ὁ δὲ Ζώπυρος τάς τε Κισσίας καὶ Βηλίδας καλεομένας πύλας ἀναπετάσας, ἐσῆκε τοὺς Πέρσας ἐς τὸ τεῖχος. τῶν δὲ Βαβυλωνίων οἱ μὲν εἶδον τὸ ποιηθὲν, ἔφυγον ἐς τὸν Διὸς τὸν Βήλου τὸ ἱερόν· οἱ δὲ οὐκ εἶδον, ἐμενον ἐν τῇ ἑωυτοῦ τάξι[b] ἕκαστος, ἐς ὃ δὴ καὶ ἔμαθον προδεδομένοι. Βαβυλὼν μέν νυν ἔτω τὸ δεύτερον αἱρέθη. Δαρεῖος δὲ ἐπεί τε ἐκράτησε τῶν Βαβυλωνίων, τοῦτο μὲν, σφέων τὸ τεῖχος περιεῖλε, καὶ τὰς πύλας πάσας ἀπεσπάσατο. τὸ γὰρ πρότερον ἑλὼν Κῦρος τὴν Βαβυλῶνα, ἐποίησε τοιοῦτον οὐδέτερον. τοῦτο δὲ, ὁ Δαρεῖος τῶν ἀνδρῶν τοὺς κορυφαίους μάλιστα ἐς τρισχιλίους ἀνεσκολόπισε, τοῖσι δὲ λοιποῖσι Βαβυλωνίοισι ἀπέδωκε τὴν πόλιν οἰκέειν. ὡς δὲ ἔξουσι γυναῖκας οἱ Βαβυλώνιοι, ἵνα σφι γένεα ἐπογίνηται, τάδε Δαρεῖος προϊδὼν ἐποίησε. τὰς γὰρ ἑωυτῶν, ὡς καὶ πρόσθε δεδήλωται, ἀπέπνιξαν οἱ Βαβυλώνιοι, τῶν σίτου προορέωντες. ἐπέταξε τοῖσι περιοίκοισι ἔθνεσι γυναῖκας[c] ἐς Βαβυλῶνα καταστέναι, ὁσασδὴ ἑκάστοισι ὑπῆκοοι, ὥστε πέντε μυριάδων τὸ κεφαλαίωμα τῶν γυναικῶν συνῆλθε. ἐκ τούτων δὴ τῶν γυναικῶν οἱ νῦν Βαβυλώνιοι γεγό-

Babylonii virum apud Persas spectatissimum cernentes naso atque auribus privatum, vibicibus ac sanguine conspersum, existimantes omnino vera cum loqui, & ad ipsos venire socium, parati erant ad committenda ei quæcunque postulabat. Postulabat autem copias militum: quod ubi ab illis accepit, perfecit ea quæ cum Dario constituerat. Siquidem decimo die eductis Babyloniorum copiis, mille Persas quos collocari primos Dario mandarat, circumventos trucidavit. Eum Babylonii animadvertentes consentanea verbis facta præstare, majorem in modum lætabantur, parati omni in re homini parere. Iste rursus interjectis diebus de quibus erat conventum, cum delectis Babyloniorum egressus, duo millia Darii militum interfecit. Babylonii cernentes hoc etiam opus, nihil aliud quam Zopyrum in ore omnes habere, laudibus tollere. Hic rursus constitutis diebus supersedens ad id quod prædixerat copias educit, circumventaque quatuor millia occidit: quo & ipso opere edito, Zopyrus omnia apud Babylonios erat, adeo ut & dux exercitus & murorum custos declararetur. Ubi vero è composito Darius copias undique muris admovit, ibi Zopyrus dolum omnem patefecit. nam quum Babylonii conscenso muro copias Darii adorientes arcerent, ipse apertis portis quas Cissias ac Belidas vocant, Persas intra murum introduxit. Ex Babyloniis, qui id factum videbant, alii quidem in templum Jovis Beli fugerunt: qui non videbant, hi in suo quisque loco permanserunt, donec & ipsi se proditos intellexerunt. Ita Babylon iterum capta est. qua potitus Darius & muros ejus circumevertit, & portas omnes detraxit: quorum neutrum Cyrus fecerat prius eidem à se captæ. Babyloniorum quoque procerum tria millia patibulis affixit, data ceteris venia urbem incolendi. Atque ut iidem uxores haberent unde succresceret suboles, providit. nam feminas proprias Babylonii (ut superius demonstratum est) rei frumentariæ consulentes, strangulaverant. Itaque Darius vicinis circum populis negocium dedit ut feminas Babylone exhiberent, injungens singulis numerum. In summa igitur quinquaginta millia feminarum convenerunt. ex quibus qui nunc sunt Babylonii originem duxe-

158

159

a στρατάρχης. b τάξει. c MS. habet γυναῖκα, & mox omittit ἑταιδὴ.

160 duxerunt. Zopyri autem factorum præstantiam nemo Persarum, Darii judicio, supergressus est, neque eorum qui prius, neque eorum qui posterius extiterunt, præter unum Cyrum: cui comparari nullus unquam Persarum dignum se existimavit. Ferturque Darius hoc dictum sæpenumero usurpasse, præoptaturum se, Zopyrum nihil esse cladis passum, quam viginti sibi Babylones ultra illam quam haberet acquiri. Egregie vero eum remuneratus est, cum dando quotannis dona, quæ apud Persas sunt honorificentissima, tum tradita Babylone immuni, quoad viveret, in peculiarem portionem; sed & alia multa insuper dedit. Hujus Zopyri filius fuit Megabyzus, qui dux exercitus extitit in Ægypto adversus Athenienses & socios: atque hujus Megabyzi filius Zopyrus ille, qui ad Athenienses transfugit à Persis.

γενέσθαι. Ζωπύρῳ δὲ οὐδεὶς ἀγαθοεργίῃσι Περσέων ὑπερεβάλετο ἐς Δαρεῖον κεφαλήν, οὔτε τῶν ὕστερον γενομένων, οὔτε τῶν πρότερον, ὅτι μὴ Κύρου μοῦνον· τούτῳ γὰρ οὐδεὶς Περσέων ἠξίωσε κω ἑωυτὸν συμβαλέειν. πολλάκις δὲ Δαρεῖον λέγειν γνώμῃσι τήνδε δοκιδέξασθαι, ὡς βούλοιτο ἂν Ζωπύρου εἶναι ἀπαθέα τὰ ἀεικείης μᾶλλον, ἢ Βαβυλῶνάς οἱ εἴκοσι πρὸς τῇ ἐούσῃ προσγενέσθαι. ἐτίμησε δέ μιν μεγάλως. κατὰ γὰρ δῶρα οἱ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐδίδου τοῦτα τὰ Πέρσῃσι ἐστὶ τιμιώτατα, καὶ τὴν Βαβυλῶνά οἱ ἔδωκε ἀτελέα νέμεσθαι μέχρι τοῦ ἐκείνου ζόης· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπέδωκε[a]. Ζωπύρου δὲ τοῦτο γίνεται Μεγάβυζος, ὃς ἐν Αἰγύπτῳ ἀντία Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων ἐστρατήγησε· Μεγαβύζου δὲ τοῦτο γίνεται Ζώπυρος, ὃς ἐς Ἀθήνας ηὐτομόλησε ἐκ Περσέων.

a ἐπίδοσις.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΕΤΑΡΤΗ, ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ.

HERODOTI HALICARNASSEI HISTORIARUM LIBER QUARTUS, QUI INSCRIBITUR MELPOMENE.

ΜΕΤΑ᾽ ἢ τὴν Βαβυλῶνος αἵρεσιν ἐγένετο ὅδε Σκύθας αὐτῶν Δαρείου ἔλασις. ἀνθρώπων γὰρ τὴν Ἀσίην ἀνδρῶν, καὶ χρημάτων μεγάλων σωιόντων, ἐπεθύμησε ὁ Δαρεῖος τίσασθαι Σκύθας, ὅτι ἐκεῖνοι πρότεροι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Μηδικὴν, καὶ νικήσαντες μάχῃ τοὺς ἀντιωμένους, ὑπῆρξαν ἀδικίης. τὴν γὰρ ἄνω Ἀσίην ἦρξαν (ὡς ἐγὼ πρότερόν μοι εἴρηται) Σκύθαι ἔτεα δυῶν δέοντα τριήκοντα. Κιμμερίους γὰρ διωκόμενοι ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀσίην, καταπαύσαντες τὴν ἀρχὴν Μήδους. ἔστι γὰρ, πρὶν ἢ Σκύθας ἀπικέσθαι, ἦρχον τῆς Ἀσίης· τοὺς δὲ Σκύθας ἀποδημήσαντας ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἔτεα, καὶ δι᾽ χρόνου τοσούτου κατιόντας ἐς τὴν σφετέρην, ἐξεδέξατο οὐκ ἐλάσσονα πόνον ἢ Μηδικόν· εὗρον γὰρ ἀντιουμένην σφι στρατιὴν οὐκ ὀλίγην. αἱ γὰρ τῶν Σκυθέων γυναῖκες, ὡς σφι οἱ ἄνδρες ἀπῆσαν χρόνον πολλὸν, ἐφοίτεον πρὸς τοὺς δούλους. Τοὺς δὲ δούλους οἱ Σκύθαι πάντας τυφλοῦσι, ἕνεκα γάλακτος τοῦδε εἵνεκε, ἐπεὰν φυσητῆρας λάβωσι ὀστέινους, αὐλοῖσι παραπλησίους, τούτους ἐνθέντες ἐς τῶν θηλέων ἵππων τὰ ἄρθρα, φυσῶσι τοῖσι στόμασι· ἄλλοι δὲ ἄλλων φυσεόντων ἀμέλγουσι[a]. φασὶ δὲ τοῦδε εἵνεκα τοῦτο ποι-

a ἀμίλγουσι.

POST Babylonis expugnationem, ipse Darius adversus Scythas expeditionem fecit. Nam quum floreret viris Asia & magno pecuniæ proventu, cupido incessit ei Scythas ulciscendi: quippe qui priores injuriam intulissent, quum Mediam ingressi essent, & eos qui restiterant, prœlio vicissent. Etenim Scythæ (quemadmodum & superius à me dictum est) duodetriginta annos superiori Asiæ imperitaverunt. siquidem persequentes gentem Cimmeriam, ingressi Asiam, abrogarunt imperium Medis, qui ante ipsorum adventum Asiam obtinuerant. Sed Scythas, quum octo & viginti annos peregre abfuissent, & post tantum temporis in patriam reverterentur, excepit non minor, quam Medicus fuerat, labor: offenderunt enim non exiguam militarem turbam sibi occurrentem. Uxores namque eorum, in diuturna virorum absentia cum servis consueverant. Occœcant autem Scythæ servos omnes lactis gratia, quod potant, ita id facientes: Sufflatoria ossa fistulis simillima sumuntur, eaque genitalibus equarum imposita ore inflantur. aliis inflantibus, alii equas emulgent. Hoc ideo se fa-

Modus exigendi lactis ex vacca, & agitandi. Servi rebelles arcent dominos reduces ab Asia victa, sed flagellis subacti. Scythæ sunt hostes Darii. Origines Scytharum, qui se censent novissimam gentem.

facere ajunt, quod venæ equarum sufflatæ implentur & uber demittitur. Posteaquam emulxere lac, in cava vasa lignea diffundunt: & compungentes ad illa vasa cæcos lac agitant. cujus quod summum est delibatur, pretiosiusque habetur: vilius autem, quod subsidit. Hujus rei gratia Scythæ quemcunque capiunt, visu orbant. non enim agricolæ sunt, sed pa-
3 stores. Ex his igitur servis & uxoribus Scytharum educata est juventus, quæ suorum natalium condicione cognita, obviam perrexit iis quum reverterentur à Medis. Et primum quidem regionem interseperunt ducendo latam fossam, quæ à Tauricis montibus pertinebat ad Mæotin paludem maximam: deinde Scythis introire conantibus castris contra positis repugnabant. Sæpe commissa pugna, quum nihil tamen Scythæ pugnando proficerent, unus ex eis inquit, Quidnam rei facimus, viri Scythæ? cum nostris ipsorum servis dimicantes, dum interficimur, pauciores efficimur: & illos interficiendo, paucioribus deinceps imperabimus. Mihi videtur spiculis arcubusque omissis sumenda cuilibet flagella quibus equos verberamus, & ad illos propius eundum. Nam quoad vident nos arma habentes, arbitrantur se similes nobis, atque è similibus esse: ubi nos pro armis verba tenere viderint, tunc se nostros servos esse intelligentes, atque id agno-
4 scentes, non perstabunt. Hoc Scythæ quum audissent, ita sibi faciendum putaverunt. Qua ex re perculsi illi, pugnæ immemores, fugam capesserunt. Ita Scythæ imperio sunt Asiæ potiti: & rursus à Medis ejecti, ad patriam hunc in modum reversi. Hæc de causa Darius ulciscendi cupidus, comparavit contra
5 eos exercitum. Scythæ gentem suam omnium novissimam esse ajunt, idque hoc modo extitisse. Virum quendam in hac terra, quum deserta esset, primum fuisse, nomine Targitaum, & ejus parentes dicunt esse (mihi quidem non credenda dicentes, dicunt tamen) Jovem, Borysthenisque fluvii filiam. Tali quidem genere ortum Targitaum: ejusque tres liberos fuisse, Lipoxain, Arpoxain, & novissimum Colaxain. His regnantibus, ex cœlo in Scythicam regionem cecidisse ex auro facta, aratrum, jugum, securim, & phialam. Quæ quum primus omnium vidisset natu maximus, accessisse

πωιέειν· τὰς φλέβας τε πιμπλάωσι φυσεωμένας τ ἵππων, καὶ τὸ ἔθαρ κατίσαντι. ἐπὰν δὲ ἀμέλξωσι τὸ γάλα, ἐσχεάντες ἐς ξύλινα ἀγγήια κοῖλα, καὶ σοβησάμενοι [a] κατὰ τὰ ἀγγήια τὰς τυφλὰς, δονέουσι τὸ γάλα. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ ὑπιστάμενον ἀπαρύσαντες, ἡγεῦνται [b] εἶναι τιμιώτερον· τὸ δὲ ὑποσταθέν, ἧσσον ἔτερα. Τούτων μὲν εἵνεκα ἅπαντα τὸν ἂν λάβωσι οἱ Σκύθαι, ἐκτυφλοῦσι· ἀρότην γὰρ οὐκ εἰσὶ, ἀλλὰ νομάδες. Ἐκ τούτων δὴ ὧν σφι τῶν δούλων καὶ τῶν γυναικῶν ἐτράφη νεότης· οἱ ἐπεὶ τε ἔμαθον τὴν σφετέρην γένεσιν, ἀντιόωσι αὐτοῖσι [c] κατιοῦσι ἐκ τῶν Μήδων· καὶ πρῶτα μὲν τὴν χώρην ἀπετάμοντο, τάφρον ὀρυξάμενοι εὐρέαν, κατατείνασαν ἐκ τῶν Ταυρικῶν ὀρέων ἐς τὴν Μαιῶτιν λίμνην, ἥτις ἐστὶ μεγάλη· μετὰ δὲ, πρεσσομένοισι ἐσβάλλειν τοῖσι Σκύθῃσι ἀνίσκαπτόμενοι [d] ἐμάχοντο. γινομένης δὲ μάχης πολλάκις, καὶ σφέων μὴ δυναμένων οὐδὲν πλέον ἔχειν τῶν Σκυθέων τῇ μάχῃ, εἷς „ αὐτῶν ἔλεξε τάδε, Οἷα ποιεῦμεν, ἄνδρες Σκύ„ θαι; δούλοισι τοῖσι ἡμετέροισι μαχόμενοι, ἐλάσ„ σονες [e] κεινόμενοι γινόμεθα, καὶ ἐκείνους κείνον„ τες ἐλασσόνων τοὺς λοιποὺς ἀρξόμεν. νῦν ὦν μοι δο„ κέει αἰχμὰς μὲν τὸ ὄξα μελεῖναι, λαβόντα δὲ „ ἕκαστον τὸν ἵππον τὴν μάχιμα, εἶναι ἀστὸν αὐτῶν. „ μέχρι μὲν γὰρ ὥρεον ἡμέας ὅπλα ἔχοντας, οἱ δὲ „ ὑνόμιζον ὁμοῖοί τε καὶ ἐξ ὁμοίων ἡμῖν εἶναι· ἐπεὰν „ δὲ ἴδωσι μάχιμα ἀντὶ ὅπλων ἔχοντας, μαθόντες „ ὡς εἰσὶ ἡμέτεροι δοῦλοι, καὶ συγγνόντες τῷ, οὐκ ὑποιμενέουσι. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Σκύθαι, ἐπίουν ὑπιτελέα. οἱ δὲ ἐκπλαγέντες τῷ [f] γινομένῳ, τὴν μάχης τε ἐπελάθοντο, καὶ ἔφευγον. ὕτω οἱ Σκύθαι τήν τε Ἀσίης ἦρξαν, καὶ ἐξελαθέντες [g] αὖτις ὑπὸ Μήδων, κατῆλθον τρόπῳ τοιούτῳ ἐς [h] τὴν σφετέρην. τῶνδε εἵνεκα ὁ Δαρεῖος πονηθεὶς βυλόμενος, συνήγειρε ἐπ' αὐτοὺς στρατόμα. Ὡς δὲ Σκύθαι λέγουσι, νεώτατον ἁπάντων ἐθνέων εἶναι τὸ σφέτερον. τοῦτο δὲ γενέσθαι ὧδε· ἄνδρα γενέσθαι πρῶτον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐούσῃ ἐρήμῃ, τῷ οὔνομα εἶναι Ταργίταον. τοῦ δὲ Ταργίταο τούτου τρεῖς γενέας λέγουσι εἶναι (ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, λέγουσι δ' ὦν) Δία τε καὶ Βορυσθένεος τοῦ ποταμοῦ θυγατέρα. γενέσθαι μὲν τοίνυν δὴ τινα γενέσθαι Ταργίταον· τοῦ δὲ γενέσθαι παῖδας τρεῖς, Λιποξαΐην, καὶ Ἀρποξαΐην καὶ νεώτατον Κολαξαΐην. ἐπὶ τούτων δὲ ἀρχόντων, ἐκ τοῦ ἀροσμοῦ φερόμενα χρύσεα πομήματα, ἄροτρόν τε καὶ ζυγὸν καὶ σάγαριν καὶ φιάλην, πεσεῖν ἐς τὴν Σκυθικήν. καὶ τὸν ἰδόντα πρῶτον τὸν πρεσβύτατον ἀστὸν εἶναι, βυ-

λόμενον

a σβεσάσαντες. b ἡγέονται. c ἀπὸ τῶν τοῖσι. d ἀνασκαζόμενοι. e μαχόμενοι; αὐτοὶ τε ὀλίγοστοι. f ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῷ. g ἐξελαθέντες. h τοιῶνδε ἐς.

Minor ex tribus fratribus omine firmatur ad regnum. Aurum ſacrum. Primus rex Targitaus. Æras mille annorum. Acer pennis oppletus. Græca fabulatio de Hercule.

λόμενον αὐτὰ λαβεῖν· τὸν δὲ χρυσὸν, ὀπίσω κομίσεσθαι· ἀπαλλαχθέντα δὲ τούτου, πρόσπεσθαι τὸ δεύτερον· καὶ τὸ αὖτις ταυτὰ ποιέειν. τοὺς μὲν δὴ καιόμενον τὸ χρυσὸν ἀπώσασθαι· τρίτῳ δὲ τῷ νεωτάτῳ ἐπελθόντι καταστῆναι [a], καὶ μιν σκῆνον κομίσαι ἐς ἑωυτοῦ. καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀδελφεοὺς πρὸς ταῦτα συγγνόντας, τῷ βασιληίῳ πᾶσαν ἐπιδοῦναι τῷ νεωτάτῳ. Ἀπὸ μὲν δὴ Λιποξαίου γεγονέναι τούτους τοὺς Σκυθέων οἱ Αὐχάται γένος καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου Ἀρποξαίου, οἱ Κατίαροί τε καὶ Τράσπιες καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ νεωτάτου αὐτέων, τοὺς βασιλῆας οἱ καλέονται Παραλάται. σύμπασι δὲ εἶναι ἔνομα Σκολότους, ἀπὸ βασιλῆος ἐπωνυμίην· Σκύθας δὲ Ἕλληνες ἐνόμασαν. Γεγονέναι μέν νυν σφέας ὧδε [b] λέγουσι οἱ Σκύθαι· ἔπεα δὲ σφι, ἐπεί τε γενέσθαι, τὰ σύμπαντα λέγουσι εἶναι ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέος Ταργιτάου ἐς τὴν Δαρείου διάβασιν τὴν ἐπὶ σφέας, χιλίων ἐτέων τὸ πλέον, ἀλλὰ τοσούτου. τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸ ἱρὸν φυλάσσουσι οἱ βασιλῆες ἐς παμάλιστα, καὶ θυσίῃσι μεγάλῃσι ἱλασκόμενοι μετέρχονται ἀνὰ πᾶν ἔτος. ὃς δ' ἂν ἔχων τὸ χρυσὸν τὸ ἱρὸν ἐν τῇ ὁρτῇ ὑπαίθριος κατακοιμηθῇ, ὅτος λέγεται ὑπὸ Σκυθέων οὐ διενιαυτίζειν· δίδοσθαι δέ οἱ ὅσα τοῦτο ὅσα ἂν ἵππῳ ἐν ἡμέρῃ μιῇ περιελάσῃ αὐτός. τὸ δὲ χώρης εὐρυσης μεγάλης, τριφασίας τὰς βασιληίας τοῖσι παισὶ τοῖσι ἑωυτοῦ καταστήσασθαι Κολάξαϊν· καὶ τετρώων μίλιον μεγίστην ποιῆσαι, ἐν τῇ τὸ χρυσὸν φυλάσσεται· τὰ δὲ καλύπτρη πρὸς βορέην λέγουσι ἄνεμον τὸ ὑπερβορέικον τὸ χώρης, ὁκοῖόν τε εἶναι ἔτι προσωτέρω οὔτε ὁρᾶν, οὔτε διεξιέναι, ὑπὸ πτερῶν κεχυμένων· πτερῶν δὲ τὴν γῆν καὶ τὸν ἠέρα εἶναι πλέον, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἀποκλήουσα τὴν ὄψιν. Σκύθαι μὲν ὧδε ὑπέρ σφέων τε αὐτῶν, καὶ τὸ χώρης τὸ κατύπερθε λέγουσι. Ἑλλήνων δὲ οἱ τὸν πόντον οἰκέοντες, ὧδε· Ἡρακλέα ἐλαυνόντα τὰς Γηρυόνεω βοῦς, ἀπικέσθαι ἐς γῆν ταύτην ἐοῦσαν ἐρήμην, τὴν πρὸς νυὸ Σκύθαι νέμονται. Γηρυόνεα δὲ οἰκέειν, ἔξω τοῦ πόντου, κατοικημένον, τὴν Ἕλληνες λέγουσι Ἐρύθειαν νῆσον, τὴν πρὸς Γηδείροισι τοῖσι ἔξω ἐπὶ Ἡρακληίων στηλέων ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ. τὸ δὲ Ὠκεανὸν λόγῳ μὲν λέγουσι ἀπὸ ἡλίου ἀνατολέων ἀρξάμενον, γῆν πᾶσαν ῥέειν, ἔργῳ δὲ οὐκ ἀποδεικνῦσι. ἐλθεῖν τὸ Ἡρακλέα ἀπικέσθαι ἐς τὴν νυὸ Σκυθίην χώρην καλεομένην. καταλαβεῖν δὲ αὐτὸν χειμῶνά τε καὶ κρυμόν. ἐπφυσάμενον δὲ τὴν λεοντῆν, κατυπνῶσαι. τὰς δέ οἱ ἵππους τὰς ἀπὸ τοῦ ἅρματος νεμομένας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ [c], ἀφανι-

se prope animo illa ſumendi: ſed eo accedente, aurum arſiſſe: hoc digreſſo, ſecundum acceſſiſſe, & itidem aurum arſiſſe. Ambobus ab ardenti auro ſummotis, quum minimus natu accederet tertius, aurum conſtitiſſe, & ab illo aſportatum ad domum illius. eaque re majores fratres animadverſa, totum regnum ad minimum detuliſſe. Et à Lipoxai 6
quidem progenitos eſſe Scythas, quorum genus Auchatæ appellatur: ab Arpoxai vero, qui medius fuit, eos qui Catiari & Traſpies nominantur: à minimo autem natu, reges qui Paralatæ vocantur. Omnibus autem nomen eſſe Scolotis, regis cognomen. ſed Scythas Græci appellavere. Hunc in modum ſe ex- 7
titiſſe Scythæ memorant, & ex quo extiterunt, à primo rege Targitao, uſque ad Darii adverſus ipſos tranſitum, annos omnino mille non amplius, ſed totidem fuiſſe. Aurum vero illud ſacrum accuratiſſime cuſtoditur à regibus, placantesque magnis ſacrificiis, adeunt quotannis & qui aurum ſacrum habens, die feſto dormierit ſub dio, is ab Scythis nunquam perennare fertur: & ob id dari ipſi tantum ſoli quantum uno die vectus equo circumire poteſt. Quum autem regio ſit ingens, Colaxain conſtituiſſe triplex filiis ſuis regnum: & in his unum maximum, ubi aurum aſſervatur. Quæ autem ad ventum aquilonem, ultra eos, qui ſupremi incolæ regionis ſunt, dicunt non poſſe ulterius neque proſpicere neque tranſire, propter fuſas pennas. Pennis enim tum terram, tum aërem oppletum eſſe: & has præpedire viſum. Hæc Scythæ pa- 8
riter de ſeipſis ac de regione ſuperiore narrant. At Græci qui Pontum incolunt, ad hunc modum: Herculem, Geryonis vaccas agentem, in hanc perveniſſe terram, quæ deſerta eſſet, quam nunc Scythæ incolunt. Geryonem autem habitaſſe extra Pontum, incolam inſulæ, quam Græci Erythiam vocant prope Gades, quæ ſunt extra ad columnas Herculis in Oceano. Oceanum vero, ab ortu ſolis incipientem, circumfluere terram omnem, verbis quidem affirmant, ſed re tamen non demonſtrant. Herculem illinc in regionem quæ nunc Scythia vocatur veniſſe, adducta ſibi pelle leonis obdormiſſe (deprehenderat enim eum hiemans tempeſtas & gelu) & equas ejus à curru paſcentes medio tempore

a καταβλῶσαι. b ὧτω. c χώρῳ.

pore divina ſorte non comparuiſſe. Eas experrectus quum indagaret, omnem regionem perluſtrans, tandem in terram quæ dicitur Hylæa deveniſſe; ibique in antro quandam inveniſſe virginem mixtæ naturæ, Echidnam geminam: ſuperne quidem, natium tenus, feminam; inferius autem, ſerpentis. Eam conſpicatum Herculem atque admiratum, interrogaſſe nuncubi equas errabundas vidiſſet; Illamque reſpondiſſe, Se illas habere, ſed non prius reddituram ei quam cum ipſa coiiſſet: Herculem pro ea mercede cum illa concubuiſſe. Sed quum illa differret reddere equas, cupida diutiſſime cum Hercule concumbendi, at hic cuperet receptis equis abire, ad poſtremum illis redditis eam dixiſſe, Has ego tibi equas quæ huc venerant, ſervavi: tu earum ſervatarum pretium ſolviſti. Concepi enim ex te filios tres: qui ubi adoleverint, expone quid facere debeam; utrum hîc præbeo domicilium, (nam ſola hujus regionis imperium teneo) an ad te mitto? Hæc percontatæ reſpondiſſe, Poſteaquam eos in virilem ætatem adoleviſſe videris, ſi ita facies non delinques: quem animadverteris eorum hunc arcum ita tendentem, & hoc balteo ita præcinctum, eum tu hujus regionis incolam effice: qui autem his operibus quæ mando non erit par, eum hinc ablegabis. Hæc exequendo & ipſa lætaberis, & præceptis meis obtemperabis. Atque ita quidem Herculem, poſtquam adduxit alterum arcum, (duos enim hucuſque geſtabat) & balteum inſuper monſtraſſet, illi tradidiſſe & arcum & balteum, qui balteus in extrema commiſſura haberet auream phialam: & his donatis abiiſſe. Illam pueris natis quum in virilem ætatem adoleverunt, partim nomina impoſuiſſe, uni, Agathyrſo; ſequenti, Gelono; minimo, Scythæ: partim eandem mandatorum memorem illa peregiſſe: & duos quidem filiorum, Agathyrſum ac Gelonum, qui propoſito certamini non ſuffeciſſent, à matre ablegatos è regione exceſſiſſe: Scytham vero minimum natu qui rem compleſſet, ibidem remanſiſſe: & ab illo Scytha Herculis *filio* progeneratos qui deinceps fuerint reges Scytharum: ab illa autem phiala, Scythas ad hanc uſque ætatem phialas in balteis ferre: & id ſolum Scythæ matrem

φανισθῆναι θείῃ τύχῃ. Ὡς δ' ἐγερθῆναι τ' Ἡρακλέα, δίζεσθαι· πάντα δὴ τὰ τῆς χώρης ἐπεξελθόντα, τέλος ἀπικέσθαι ἐς τὴν Υλαίην καλεομένην γῆν. ἐνθαῦτα δὴ αὐτὸν εὑρεῖν ἐν ἄντρῳ μιξοπάρθενόν τινα Ἐχιδναν διφυέα. τῇ τὰ μὲν ἄνω ἀπὸ τῶν γλουτέων, εἶναι γυναικός· τὰ δὲ ἔνερθεν, ὄφιος. ἰδόντα δὲ θωϋμάσαντα, ἐπειρέσθαι μιν εἰ κου ἴδοι ἵππους πλανωμένας. τὴν δὲ φάναι ἑωυτὴν ἔχειν, καὶ σὺκ ἀποδώσειν πρὶν οἱ μιχθῆναι[a]. τὸν δὲ Ἡρακλέα μιχθῆναι ἐπὶ τῷ μισθῷ τούτῳ. κείνην τε δὴ ἀπερβαλέσθαι τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἵππων, βουλομένην ὡς πλεῖστον χρόνον συνεῖναι τῷ Ἡρακλέι· καὶ τὸν, νεμισάμενον, ἐθέλειν ἀπαλλάσσεσθαι. τὴν δὲ, ἀποδιδοῦσαν αὐτὸν εἰπεῖν, „Ἵππους μὲν δὴ τούσδε ἀπιχθομένους ἐνθάδε, ἔσω„σά τοι ἐγώ· σῶσά τε σὺ παρέσχες. ἐγὼ γὰρ ἐκ „σεῦ τρεῖς παῖδας ἔχω. τούτους, ἐπὰν γένων„ται τροφίες, ὅ, τι χρὴ ποιέειν, ἐξηγέο σύ· εἴτε αὐ„τῦ κατοικίζω (χώρης γὰρ τῆσδε ἔχω τὸ κράτος αὐτὴ) εἴτε ἀποπέμπω σῷ ἀφ' σέ. τὴν μὲν δὴ τούτου ἐπιφορὴν. τὸν δὲ λέγουσι τοῦτον τοῦτα εἰπεῖν, „Ἐπὰν ἀνδρωθέντας ἴδῃαι τοὺς παῖδας, τάδε „ποιεῦσα σὺκ ἂν ἁμαρτάνοις. τὸν μὲν ἂν ὁρᾷς „αὐτέων τόδε τὸ τόξον ὧδε διατεινόμενον, καὶ τῷ „ζωστῆρι τῷδε καταζωννύμενον, τοῦτον μὲν τῆς„δε τῆς χώρης οἰκήτορα ποιεῦ. ὃς δ' ἂν τούτων „τῶν ἔργων τῶν ἐντέλλομαι λίπῃ, ἔκπεμπε ἐκ τῆς „χώρης. καὶ ταῦτα ποιεῦσα, αὐτή τε εὐφρανέεαι, „καὶ τὰ ἐντεταλμένα ποιήσεις. Τὸν μὲν δὴ εἰρύσασθαι τῶν τόξων τὸ ἕτερον (δύο γὰρ δὴ φορέεσκε τέως Ἡρακλέα) καὶ τὸν ζωστῆρα περισσείξαντα, ὑποδῆσαι τὸ τόξον τε καὶ τὸν ζωστῆρα, ἔχοντα ἐπ' ἄκρης τῆς ἀμβολῆς φιάλην χρυσέην· διδόντα δὲ, ἀπαλλάσσεσθαι. τὸν δ', ἐπεί οἱ γενομένους τοὺς παῖδας ἀνδρωθῆναι, τοῦτο μέν σφι ὀνόματα θέσθαι· τῷ μὲν, Ἀγάθυρσον, αὐτέων· τῷ δὲ ἐπομένῳ, Γελωνόν· Σκύθῃ δὲ, τῷ νεωτάτῳ· τοῦτο δὲ, τὸν ὑποτοληθέντος μεμνημένους αὐτῶν, ποιῆσαι τὰ ἐντεταλμένα. καὶ δὴ δύο μὲν τῶν [b] παίδων τόν τε Ἀγάθυρσον καὶ τὸν Γελωνὸν σὺκ οἵους τε γενομένους ἐξικέσθαι πρὸς τὸ προκείμενον ἆεθλον, οἰχέσθαι σὺκ τῆς χώρης, σκαβληθέντας ὑπὸ τῆς γενομένης. τὸν δὲ νεώτατον [c] αὐτέων Σκύθην ὑποπλέσαντα, καταμεῖναι ἐν τῇ χώρῃ. καὶ ἀπὸ μὲν Σκύθεω τοῦ Ἡρακλέος γενέσθαι τοὺς αἰεὶ βασιλῆας γινομένους Σκυθέων. ἀπὸ δὲ τῆς φιάλης, ἔτι καὶ ἐς [d] τόδε φιάλας ἐκ τῶν ζωστήρων φορέειν Σκύθας. τὸ δὲ μοῦνον μηχανᾶσθαι τὴν μητέρα Σκύθην.

a πρὶν ἢ οἱ μιχθῶσι. b μετὰ δὲ τοὺ. c νεώτατον. d ἔτι δὲ καὶ ἐς.

Massagetæ fugarunt Scythas. Araxes inter Scythas & Cimmerios; at horum multi per seditionem occisi & sepulti prope Tyren. Cimmerii migrarunt in Chersonesum ad Sinopen. Scythæ invadunt Mediam.

Ταῦτα δὲ Ἑλλήνων οἱ τὸν Πόντον οἰκέοντες λέγουσι. ἔστι δὲ καὶ ἄπιρος λόγος ἔχων ὧδε· (τῷ μάλιστα λεγομένῳ αὐτὸς προσκείμαι·) Σκύθας τοὺς νομάδας, οἰκέοντας ἐν τῇ Ἀσίῃ, πολέμῳ πιεζόντας [a] ὑπὸ Μασσαγετέων, οἴχεσθαι ἀραβάντας ποταμὸν Ἀράξεα [b] ἐπὶ γῆν τὴν Κιμμερίην. τὴν γὰρ νῦν νέμονται Σκύθαι, αὐτὴ λέγεται παλαιὸν εἶναι Κιμμερίων. τοὺς δὲ Κιμμερίους, ἐπιόντων Σκυθέων, βουλεύεσθαι, ὡς στρατὸς ἐπιόντος μεγάλος. καὶ δὴ τὰς γνώμας σφέων κεχωρισμένας, ἐντόνους μὲν ἀμφοτέρας, ἀμείνω δὲ τὴν τῶν Βασιλέων. τὴν μὲν γὰρ δὴ τοῦ δήμου φέρειν γνώμην, ὡς ἀπαλλάσσεσθαι πρῆγμα εἴη, μηδὲ περὶ πολλοῦ δεόμενα [c] κινδυνεύειν· τὴν δὲ τῶν βασιλέων, διαμάχεσθαι περὶ τῆς χώρης τοῖσι ἐπιοῦσι. ἦκον δὴ ἐθέλειν πείθεσθαι ἕτερα τοῖσι βασιλεῦσι τοῦ δήμου, ἕτερα τῷ δήμῳ τοὺς βασιλέας. τοὺς μὲν δὴ ἀπαλλάσσεσθαι ἀμαχητί, τὴν χώρην παραδιδόντας [d] τοῖσι ἐπιοῦσι· τοῖσι δὲ βασιλεῦσι δόξαι ἐν τῇ ἐωυτῶν κεῖσθαι ἀποθανόντας, μηδὲ συμφεύγειν τῷ δήμῳ· λογισαμένους ὅσα τε ἀγαθὰ πεπονθοῖεν, καὶ ὅσα φεύγοντας ἐν τῇ πατρίδι κακὰ ἐπιδόξα καταλαμβάνειν. ὡς δὲ δόξαι σφι ταῦτα, διαστῆναι, καὶ ἀριθμὸν ἴσους γενομένους, μάχεσθαι πρὸς ἀλλήλους. καὶ τοὺς μὲν ἀποθανόντας πάντας ὑπ' ἑωυτῶν, θάψαι τὸ δῆμον τῶν Κιμμερίων παρὰ ποταμὸν Τύρην· καὶ σφέων ἔτι δῆλός ἐστι ὁ τάφος. θάψαντας δὲ, ὕστερον τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς χώρης ποιέεσθαι. Σκύθας δὲ ἐπελθόντας, λαβεῖν ἐρήμην τὴν χώρην. Καὶ νῦν ἔστι μὲν ἐν τῇ Σκυθικῇ Κιμμερίων τείχεα, ἔστι δὲ πορθμηίη Κιμμερίη. ἔστι δὲ χώρη οὔνομα Κιμμερίη. ἔστι δὲ Βόσπορος, Κιμμέριος καλεόμενος. Φαίνονται δὲ οἱ Κιμμέριοι φεύγοντες ἐς τὴν Ἀσίην τοὺς Σκύθας, καὶ τὴν Χερσόνησον κτίσαντες, ἐν τῇ νῦν Σινώπη πόλις Ἑλλὰς οἰκίσθη. Φανεροὶ δὲ εἰσὶ καὶ Σκύθαι διώξαντες αὐτούς, καὶ ἐσβαλόντες ἐς γῆν τὴν Μηδικήν, ἁμαρτόντες τῆς ὁδοῦ. οἱ μὲν γὰρ Κιμμέριοι αἰεὶ τὴν παρὰ θάλασσαν ἔφευγον· οἱ δὲ Σκύθαι, ἐν δεξιῇ τὸ Καύκασον ἔχοντες, ἐδίωκον· ἐς δ' [e] ἐσέβαλον ἐς τὴν Μηδικὴν γῆν, ἐς μεσόγαιαν τὴν ὁδὸν τραφθέντες. Οὕτω δὴ ἄλλος ξυνὸς Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων γενόμενος λόγος εἴρηται. ἔφη δὲ Ἀριστέης ὁ Καυστροβίου, ἀνὴρ Προκοννήσιος, ποιέων ἔπεα, ἀπικέσθαι ἐς Ἰσσηδόνας, φοιβόλαμπτος γενόμενος· Ἰσσηδόνων δὲ ὑπεροικέειν Ἀριμασπούς, ἄνδρας μουνοφθάλμους. ὑπὲρ δὲ τούτων, τοὺς χρυσοφύλακας γρῦπας· τούτων δὲ, τοὺς Ὑπερβορέους, κατήκοντας ἐπὶ θάλασσαν.

trem excogitasse. Hæc Græci qui habitant in Ponto referunt. Fertur & alius sermo ita habens, cui ipse præcipue assentior: Scythas Nomadas, qui Asiam incolunt, quum à Massagetis bello vexarentur, Araxe transmisso, in Cimmeriam abiisse. nam regio quam nunc Scythæ incolunt, ea fertur olim fuisse Cimmeriorum. Sed invadentibus Scythis Cimmerios, quum deliberarent, tanquam magno irruente exercitu, in sententia diversos fuisse; utraque quidem rigida, sed regum meliore. nam populum quidem sensisse consultius fore, si excederent, neque quod jampridem precabantur, periclitarentur *pugna*: at reges, pro regione cum invasoribus dimicandum. Ita quum neutris alteri obtemperare vellent, & populus consilium caperet sine prœlio demigrandi, tradita invadentibus regione; reges vero, in sua potius patria occumbentes jacere, nec una cum plebe fugiendum censuisse, quot bona habuissent, & quot mala evidentia habituri essent patria profugi, reputantes: hæc illos sentientes, dissedisse & inter se decertasse, utrosque numero pares: & omnes qui ab popularibus essent occisi, fuisse à populo Cimmeriorum sepultos ad flumen Tyren: & eorum adhuc sepulcrum manifestum est. Sepultis his, illum è regione migrasse: quam desertam supervenientes Scythas occupavisse. Extantque adhuc in Scythia tum muri Cimmerii, tum trajectus Cimmerii, tum regio nomine Cimmeria est, & Bosporus qui Cimmerius appellatur. Constat autem Cimmerios in Asiam fugisse Scythas, & Chersonesum condidisse, ubi nunc Sinope Græca urbs sita est. Apparet etiam Scythas in persequendis illis Mediam intrasse, via aberrantes. nam Cimmerii quidem fugientes, iter semper juxta mare tenebant: Scythæ autem ad dexteram Caucasum habentes, eos insequebantur, donec ingressi sunt Mediam, itinere in mediterranea converso. Alia quoque fertur communis Græcorum barbarorumque narratio: Aristeas quidam Proconnesius, versificator, Caustrobii filius, memoravit se Phœbo instinctum venisse ad Issedonas: supra hos incolere Arimaspos, viros unoculos: & item supra hos esse grypas, qui aurum asservent: ac super hos esse Hyperboreos, ad mare pertinentes.

11

12

13

a πιεζόντας. b Ἀράξεα. c δεόμενα. d παραδιδόντας. e ἐς ὃ. f Ἰσσηδόνων δ' ὑπερ.

nentes. Hos autem omnes, præter Hyperboreos, Arimaspis autoribus, assidue finitimis bellum inferre, & ab Arimaspis exterminari Issedones, ab Issedonibus Scythas: à Scythis autem vexatos Cimmerios, qui ad australe mare incolebant, regionem relinquere. Itaque ne Aristeas quidem cum Scythis de ea re-
14 gione consentit. Qui unde fuerit, qui hæc retulit, dictum est: sed à me dicetur item, quidnam de eodem viro in Proconneso & Cyzico audierim. Aristeam enim ajunt, quum nullo suæ civitatis esset inferior genere, ingressum in Proconneso fullonicam officinam, decessisse: fullonemque occlusa officina, abisse denunciatum rem propinquis defuncti. Dissipatoque jam per urbem rumore Aristeam esse vita functum, in quæstiones hoc affirmantibus quendam venisse Cyzicenum, ex urbe Artace profectum, qui diceret sibi occurrisse eunti Cyzicum, ac fuisse colloquutum. Et quum id iste contendendo asseveraret, propinquos mortui ad fullonicam præsto fuisse, habentes quæ ad efferendos homines expediunt: sed aperta domo, Aristeam nec mortuum nec vivum comparuisse; septimoque deinde anno, quum in Proconneso comparuisset, eos versus fecisse, qui nunc à Græcis Arimaspei vocantur; quibus
15 conditis, rursus evanuisse. Hæc quidem istæ civitates commemorant: sed hæc ego novi eveniſse Metapontinis qui sunt in Italia, trecentis & quadraginta annis post secundum recessum Aristeæ, quemadmodum conjiciens & in Proconneso & apud Metapontinos inveni. Metapontini enim ajunt ipsum Aristeam, quum in urbe ipsorum apparuisset, jussisse aram Apollini extrui, & juxta eam erigi statuam, quæ cognomen Aristeæ Proconnesii haberet: dixisse enim ipsis Italiotarum solis Apollinem in regionem venisse, & se illum assectari qui nunc Aristeas esset; tum vero quum deum assectaretur, corvum fuisse: & istum hæc loquutum evanuisse. Eoque ajunt Metapontini se Delphos misisse sciscitatum ex Deo, quodnam illud hominis esset spectrum, sibique præcepisse Pythiam ut dicto audientes illi essent. melius enim cum ipsis actum iri, si parerent. Se igitur hæc admittentes perfeciſse. Et nunc statua extat cognomine Aristeæ, juxta statuam ipsam Apollinis, in foro extructam, circum-

λαυσαν. τούτους ὧν πάντας, πλὴν τῶν περὶ Βορέων, ἀεὶ τοῖσι πλησιοχώροισι ἐπιτίθεσθαι· καὶ οὕτω μὲν Ἀριμασπῶν ἐξωθέεσθαι ὑπὸ τῆς χώρης Ἰσσηδόνας· ὑπὸ δὲ Ἰσσηδόνων, Σκύθας. Κιμμερίους δὲ οἰκέοντας ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσσῃ, ὑπὸ Σκυθέων πιεζομένους, ἐκλείπειν τὴν χώρην. οὕτω δὴ καὶ συμφέρεται καὶ ἡ χώρη αὕτη Σκύθῃσι. Καὶ ὁκόθεν μὲν ἦν Ἀριστέης ὁ ταῦτα εἰπὰς, εἴρηται. τὸν δὲ καὶ αὐτὸς ἤκουον λόγον ἐν Προκοννήσῳ τε Κυζίκου, λέξω. Ἀριστέην γὰρ λέγουσι, ἐόντα τῶν ἀστῶν οὐδενὸς γνωτὸν [a] ὑποδεέστερον, ἐσελθόντα ἐς κναφήιον ἐν Προκοννήσῳ, ἀποθανεῖν. καὶ τὸ κναφέα κατακληίσαντα τὸ ἐργαστήριον, οἴχεσθαι ἀγγελέοντα τοῖσι προσήκουσι τῷ νεκρῷ. ἐσκεδασμένου δὲ ἤδη ἐς λόγους ἀνὰ τὸν ἄστυ ὡς τεθνηὼς [b] εἴη ὁ Ἀριστέης, ἐς ἀμφισβασίας [c] τοῖσι λέγουσι ἀπικνέεσθαι ἄνδρα Κυζικηνὸν, ἥκοντα ἐξ Ἀρτάκης πόλιος· φάντα συντυχεῖν τέ οἱ ἰόντι ἐπὶ Κυζίκου, καὶ ἐς λόγους ἀπικέσθαι. καὶ τὸν μὲν ἐντεταμένως ἀμφισβητέειν· τοὺς δὲ προσήκοντας τῷ νεκρῷ ἐπὶ τὸ κναφήιον παρεῖναι, ἔχοντας τὰ πρόσφορα, ὡς ἀναιρησομένους· ἀνοιχθέντος δὲ ἐς οἰκήματος, ἔτε τεθνεῶτα, ἔτε ζῶντα φαίνεσθαι Ἀριστέην· μετὰ δὲ, ἑβδόμῳ ἔτεϊ φανέντα αὐτὸν ἐς Προκόννησον, ποιῆσαι τὰ ἔπεα ταῦτα τὰ νῦν ὑπ' Ἑλλήνων Ἀριμάσπεα καλέεται· ποιήσαντα δὲ, ἀφανισθῆναι τὸ δεύτερον. Ταῦτα μὲν αἱ πόλιες αὗται λέγουσι. τὰ δὲ οἶδα Μεταποντίνοισι τοῖσι ἐν Ἰταλίῃ συγκυρήσαντα μετὰ τὸν ἀφάνισιν τὴν δευτέρην Ἀριστέω ἔτεσι [d] πρόσθε ἑξακοσίοισι καὶ τριηκοσίοισι, ὡς ἐγὼ συμβαλλόμενος ἐν Προκοννήσῳ τε καὶ Μεταποντίῳ εὗρισκον. Μεταποντῖνοι φασὶ [e] αὐτὸν Ἀριστέα φανέντα σφι ἐς τὴν πόλιν, κελεῦσαι βωμὸν Ἀπόλλωνι ἱδρύσασθαι, καὶ Ἀριστέω τοῦ Προκοννησίου ἐπωνυμίην ἔχοντα ἀνδριάντα παρ' αὐτὸν ἱστάναι· φάναι γάρ σφι τὸν Ἀπόλλωνα Ἰταλιωτέων μούνοισι δὴ ἀπικέσθαι ἐς τὴν χώρην, καὶ αὐτὸς οἱ ἕπεσθαι ὁ νῦν ἐὼν Ἀριστέης· τότε δὲ ὅτε εἵπετο τῷ θεῷ, εἶναι κόρακα· καὶ τὰ, εἰπόντα ταῦτα, ἀφανισθῆναι· σφέας δὲ Μεταποντῖνοι λέγουσι ἐς Δελφοὺς πέμψαντας, τὸ θεῖον ἐπερωτᾶν ὅ, τι τὸ φάσμα τοῦ ἀνθρώπου εἴη· τὴν τε Πυθίην σφέας κελεύειν πείθεσθαι τῷ φάσματι· πειθομένοισι δέ, ἄμεινον σφι οἰσέσθαι. καὶ σφέας δεξαμένους ταῦτα, ποιῆσαι ὑπὲρ τὸ πρόπυλον. καὶ νῦν ἕστηκε [f] ἀνδριὰς ἐπωνυμίην ἔχων Ἀριστέω, παρ' αὐτῷ τῷ ἀγάλματι τοῦ Ἀπόλλωνος. τοῦτον δὲ αὐτὸν δάφνας ἐστέφθαι· τὸ

a χθόνος. b τεθνηκὼς. c MS. ἀφισβασίας. d Ἀριστέα δὲ Προκοννησίου ἔτεσι. e Μεταποντῖνοι γάρ φασι. f ἵδρυται.

Iſſedones terminus notitiæ harum gentium. Callipidæ, Græci Scythæ, Halizones, Scythæ aratores, Neuri: ad orientem Boryſthenis Hylæa, Boryſthenitæ, Androphagi, Nomades.

ἢ ἄγαλμα ὂν τῇ ἀγορῇ ἵδρυται. Ἀ ἐμοὶ μέν νυν πέρι τοσαῦτα εἰρήσθω. τὴν δὲ γῆς τὴν πέρι ὁ λόγος ὧδε ὥρμηται λέγεσθαι, ὡδὶ οἶδε ἀτρεκέως ὡς ὅ, τι τὸ κατύπερθε ἐστί. ὐδενὸς γὰρ δὴ αὐτόπλεω εἰδέναι φαμένου δυνάμην πυθέσθαι· ὐδενὸς γὰρ [a] ὐδὲ Ἀ ἐμοὶ ἐς, τὸν περ ὀλίγῳ πρότερον τούτων μνήμην ἐποιεύμην, ὐδὲ ὅστις πρὸς σωτέρω Ἰσσηδόνων, ὃς αὐτοῖσι τοῖσι ἔπεσι ποιέων, ἔφησε ἀπικέσθαι· ἀλλὰ τὰ κατύπερθε ἔλεγε ἀκοῇ, Φὰς Ἰσσηδόνας εἶναι τοὺς ταῦτα λέγοντας. ἀλλ' ὅσον μὲν ἡμεῖς ἀτρεκέως ὑπὲρ μακρόταλον οἷοί τ' ἐγυώμεθα ἀκοῇ ἐξικέσθαι, πᾶν εἰρήσεται. Ἀπὸ δὲ Βορυσθενειτέων ἐμπορίου (τοῦτο γὰρ τὸ πρὸς θαλάσσης μεσαίτατόν ἐστι πάσης τῆς Σκυθίης·) ἀπὸ τούτου πρῶτοι Καλλιπίδαι νέμονται, ἐόντες Ἕλληνες Σκύθαι. ὑπὲρ δὲ τούτων, ἄλλο ἔθνος, οἱ Ἀλαζόνες καλέονται. ἔθνεα δὲ καὶ οἱ Καλλιπίδαι τὰ μὲν ἄλλα καλὰ ταυτὰ Σκύθῃσι ἐπασκέουσι· σῖτον δὲ καὶ σπείρουσι, καὶ σιτέονται καὶ πρόμυλα καὶ σκόρδα [b] καὶ φακοὺς καὶ κέγχρους. ὑπὲρ δὲ Ἀλαζόνων οἰκέουσι Σκύθαι ἀροτῆρες, οὐ σῖτον ὑπὸ σιτίου σπείροντες τὸν σῖτον, ἀλλ' ὑπὸ πρήτος. τούτων δὲ κατύπερθε οἰκέουσι Νόμοι. Νόμων δὲ τὸ πρὸς βορέην ἄνεμον, ἔρημον ἀνθρώπων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν. ταῦτα μὲν πρὸς τὸν Ὑπάνιν ποταμόν ἐστι ἔθνεα πρὸς ἑσπέρης [c] ἢ Βορυσθενεῖος. Ἀπὸ δὲ Διαβάντι τὸν Βορυσθένεος ἤδη θαλάσσης πρῶτον μὲν ἡ Γλαίη· ὑπὸ ταύτης, ἄνθρωποι οἰκέουσι Σκύθαι γεωργοί· τοὺς Ἕλληνες οἱ οἰκέοντες ὑπὲρ τῷ Ὑπάνι ποταμῷ καλέουσι Βορυσθενείτας· σφέας δὲ αὐτοὺς, Ὀλβιοπολίτας. ἔστι δὲ οἱ γεωργοὶ Σκύθαι νέμονται τὸ μὲν πρὸς τὴν ἕω, ὑπὲρ τρεῖς ἡμέρας ὁδὸν κατήκοντες ὑπὲρ ποταμὸν τῷ ὄνομα κεῖται Παντικάπης· τὸ δὲ πρὸς βορέω ἄνεμον, πλόον ἀνὰ τὸν Βορυσθένεα ἡμερέων ἑνδεκα. ἤδη δὲ κατύπερθε τούτων ἡ ἔρημός ἐστι ὑπιπολλόν. μετὰ δὲ τὴν ἔρημον Ἀνδροφάγοι οἰκέουσι, ἔθνος ἰὸν ἰδίον, καὶ ὐδαμοῖς Σκυθικόν. τὸ δὲ τούτων κατύπερθε, ἔρημον ἤδη ἀληθέως, καὶ ἔθνος ἀνθρώπων ὐδέν, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν. Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἕω τὸν γεωργῶν τούτων Σκυθέων, Διαβάντι τὸν Παντικάπεα ποταμὸν, Νομάδες ἤδη Σκύθαι νέμονται, οὐτὶ τι σπείροντες ὐδὲν, οὔτε ἀρώσαντες· ψιλὴ δὲ δενδρέων ἡ πᾶσα αὕτη γῆ, πλὴν τῆς Γλαίης [d]. οἱ δὲ Νομάδες οὗτοι τὸ πρὸς τὴν ἕω, ἡμερέων τεσσέρων καὶ δέκα ὁδὸν νέμονται χώρῳ παλαντίνῳσαν ὑπὸ ποταμὸν Γέρρον. Πέραν δὲ Γέρρου τοῦ-

cumſtantibus in orbem lauris. Hæc de Ariſtea hactenus. Regione autem de qua 16
hic ſermo dicere inſtituit, quidnam ſit ulterius, nemo exploratum habet. neque enim id inquirere ab aliquo potui, qui ſe diceret noſſe quod ipſe vidiſſet; ſicut nec ullum Ariſteas, cujus paulo ante iſta feci mentionem, neque iſte in iis quos fecit verſibus, ait ſe ultra Iſſedones proceſſiſſe: ſed ulteriora fatebatur auditu, teſtatus Iſſedones illa commemorare. Verum à nobis, quoad longiſſime auditu penetrare liquide potuimus, omne referetur. Ab emporio Boryſthenitarum 17
(hoc enim ex maritimis totius Scythiæ eſt maxime medium) ab eo primi incolunt Callipidæ, qui ſunt Græci Scythæ. ſuper hos alia gens, qui vocantur Halizones. Horum utrique in ceteris ſervant ritum Scytharum; ſed frumentum ſerunt, eoque veſcuntur, & cæpe & allio & lente & milio. Supra Halizones autem incolunt Scythæ aratores, qui non ad edendum ſerunt triticum, ſed ad vendendum. Supra hos incolunt Neuri: quorum tractus qui ad aquilonem vergit, quantum nos ſcimus, ab hominibus deſertus eſt. Atque hæ quidem nationes juxta flumen Hypanin colunt, ad occidentalem partem Boryſthenis. Verum tranſmiſſo Boryſthe- 18
ne à mari prima eſt Hylæa: dehinc habitant Scythæ agricolæ, quos Græci qui ad Hypanin incolunt, Boryſthenitas appellant, ipſi vero ſe Olbiopolitas. Hi igitur agricolæ Scythæ colunt quidem quod patet ad auroram, trium dierum iter, pertinentes ad flumen nomine Panticapem: quod vero ad ventum aquilonem, undecim dierum navigatione per Boryſthenem. tractus autem ulterior his, in multum ſane ſpatii deſertus eſt. Ultra quam ſolitudinem habitant Androphagi, *id eſt*, *virorum carne veſcentes*, ſeparata natio, ac nequaquam Scythica. At ſupra hos deſerta jam proculdubio omnia, nec ulla hominum gens, quantum nos ſcimus. Quæ vero ad latus orientale horum Scy- 19
tharum, qui agricolæ ſunt, plaga adjacet, tranſmiſſo flumine Panticape, Scythæ jam Nomades, *id eſt*, *paſtorii*, incolunt, neque ſerentes quicquam neque arantes. Nuda autem arboribus eſt omnis hæc plaga præter Hylæam. Nomades autem iſti incolunt ſpatium quatuordecim dierum itineris, auroram verſus, ad Gerrhum uſque flumen. Trans Gerrhum 20
au-

a ὐδὲ γάρ. b σκόρδα. c πρὸς ἑσπέρης. d MS. legit πᾶσα αὕτη ἡ Γλαίης.

autem ſunt ea quæ vocantur regia, & Scythæ optimi pariter & plurimi, & qui ſuos ſervos eſſe ceteros Scythas arbitrantur; à meridie quidem ad Tauricam regionem pertinentes, ab aurora vero ad foſſam quam duxerunt illi qui è cæcis geniti fuerunt: & ad emporium paludis Mæotidis, quod vocatur Cremni, ſed eorum alia ad flumen Tanain porriguntur. At ſuperiora ad ventum aquilonem Scythis regiis, ea incolunt Melanchlæni, alia gens non Scythica; & ſupra Melanchlænos paludes ſunt, & deſerta hominibus regio, quantum nos
21 ſcimus. Trans flumen autem Tanain non amplius regio Scythica, ſed prima quidem portionum eſt Sauromatarum, qui à receſſu Mæotidis paludis incipientes, incolunt tractum qui ſpectat aquilonem, iter dierum quindecim, vacuum prorſus arboribus tam agreſtibus quam mitibus. Supra hos habitant ſecundam portionem tenentes Budini, terram colentes totam omni arborum genere ſpiſſam. Supra Budinos ad aquilonem ſtatim excipit ſoli-
22 tudo octo dierum itineris. Poſt hanc ſolitudinem declinanti magis ad ventum ſubſolanum, incolunt Thyſſagetæ, natio copioſa & propria, & è venatu victitans. His contigui, in eiſdem habitantes locis ſunt quibus nomen inditum eſt Iyrcæ, & ipſi è venatione victitantes, hunc in modum: Conſcenſis arboribus, quæ per omnem regionem frequentes ſunt, inſidiantur. ſingulis autem adeſt equus, in ventrem procumbere edoctus, humilius ſubſidendi gratia: eſt in promptu & canis. Ubi quis igitur ab arbore feram viderit, ſagittaque percuſſerit, conſcenſo equo illam perſequitur, & canis adhæret. Super hos regionem auroram verſus incolunt alii Scythæ, qui à regiis Scythis deficientes, ita in hunc locum pervene-
23 runt. Ad hos uſque Scythas regio omnis Scythica eſt campeſtris, & profundi ſoli: reliqua dehinc lapidoſa atque ſalebroſa. Cujus regionis magno tranſmiſſo ſpatio, incolunt ad excelſorum montium radicem homines qui ab ipſo natali dicuntur eſſe calvi, mares pariter & feminæ, ſimis quoque naribus, & ingenti mento; propriam vocem edentes, ſed Scythicam geſtantes veſtem: ex arboribus victitantes. cui arbori nomen eſt Ponticum, magnitudo ferè eadem quæ fico, fructus fabæ inſtar, nucleum habens.

ταῦτα δὴ τὰ καλεόμενα βασιλήια ἐστι, καὶ Σκύθαι οἱ ἄριστοί τε καὶ πλεῖστοι· καὶ τοὺς ἄλλους νομίζοντες Σκύθας, δούλους σφετέρους εἶναι· κατοικέουσι [a] δὲ ἔστι τὸ μὲν πρὸς μεσαμβρίην, ἐς τὴν Ταυρικήν· τὸ δὲ πρὸς ἠῶ, ὅτι τε πάφρον, τὴν δὴ οἱ ἐκ τῶν τυφλῶν γενόμενοι ὤρυξαν, καὶ ὅτι τῆς λίμνης τῆς Μαιήτιδος [b] τὸ ἐμπόριον, τὸ καλέεται Κρημνοί. τὰ δὲ αὐτῶν καθήκει ὅτι ποταμοῦ Τάναϊν. Τὰ δὲ κατύπερθε πρὸς βορέην ἄνεμον τῶν βασιληίων Σκυθέων οἰκέουσι Μελάγχλαινοι, ἄλλο ἔθνος, καὶ ἀ Σκυθικόν. Μελαγχλαίνων δὲ τὸ κατύπερθε, λίμναι, καὶ ἔρημός ἐστι ἀνθρώπων, κατόσον ἡμεῖς ἴδμεν. Τάναϊν δὲ ποταμὸν διαβάντι, οὐκέτι Σκυθικὴ, ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη τῶν λαξίων, Σαυροματέων ἐστὶ, οἳ ἐκ μυχῶν ὀρξάμενοι τῆς Μαιήτιδος λίμνης, νέμονται τὸ πρὸς [c] βορέην ἄνεμον, ἡμερέων πεντεκαίδεκα ὁδὸν, πᾶσαν ἐοῦσαν ψιλὴν ξύλων καὶ ἀγρίων καὶ ἡμέρων δενδρέων. Ὑπερκατέρουσι δὲ τούτοισι δευτέρην λάξιν ἔχοντες Βουδῖνοι, γῆν νεμόμενοι πᾶσαν δασέην ὑλῃ παντοίῃ. Βουδίνων δὲ κατύπερθε πρὸς βορέω, ἔστι πρώτη μὲν ἔρημος, ἐπ' ἡμερέων ἑπτὰ ὁδόν· μετὰ δὲ τὴν ἔρημον ὑποπλίνασι μᾶλλον πρὸς ἀπηλιώτεω ἄνεμον, νέμονται Θυσσαγέται, ἔθνος πολλὸν καὶ ἴδιον· ζώουσι δὲ ὑπὸ θήρης. συνεχέες δὲ τούτοισι ἐν τοῖσι αὐτοῖσι τόποισι καθοικημένοι εἰσὶ [d] τοῖσι οὔνομα κεῖται Ἴυρκαι· καὶ ἔστι ὑπὸ θήρης ζώοντες τρόπῳ τοιῷδε· λοχᾷ ὅτι δένδρεον ἀναβάς. τὰ δὲ ἔστι πυκνὰ ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώρην· ἵππος δὲ ἑκάστῳ δεδιδαγμένος ὅτι χαμαιρὰ κεῖσθαι, ταπεινότητος εἵνεκα· ἕτοιμός ἐστι καὶ κύων· ἐπεὰν [e] δὲ ἀπίδῃ τὸ θηρίον ὑπὸ τοῦ δενδρέου, τοξεύσας, ἐπιβὰς ὅτι τοῦ ἵππου, διώκει· καὶ ὁ κύων ἕπεται [f]. ὑπὲρ δὲ τούτων, τὸ πρὸς τὴν ἠῶ τετραμμένον οἰκέουσι Σκύθαι ἄλλοι, ὑπὸ τῶν βασιλήων Σκυθέων ἀποστάντες, καὶ ἥκοντο ἀποικόμενοι ἐς τοῦτον τὸν χῶρον. Μέχρι μὲν δὴ τῆς τούτων τῶν Σκυθέων χώρης, ἔστι ἡ κατατετραμμένη πᾶσα, πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύγεως· τὸ δὲ ὑπὸ τούτου, λιθώδης τε ἐστὶ καὶ τρηχείη. διεξελθόντι δὲ καὶ τὸ τρηχείης χώρης πολλὸν, οἰκέουσι ὑπωρεαν ὀρέων ὑψηλῶν ἄνθρωποι λεγόμενοι εἶναι πάντες φαλακροὶ ἐκ γενετῆς γινόμενοι, καὶ ἔρσενες καὶ θήλεαι ὁμοίως· καὶ σιμοὶ· καὶ γένεια ἔχοντες μεγάλα· φωνὴν δὲ ἰδίην ἱέντες. ἐσθῆτι δὲ χρεώμενοι Σκυθικῇ· ζῶντες δὲ ὑπὸ δενδρέων. Ποντικὸν μὲν οὔνομα τῷ δενδρέῳ ἀπ' ὃ ζῶσι, μέγαθος δὲ κατὰ συκέην μάλιστά κη. καρπὸν δὲ φορέει κυάμῳ ἴσον, πυρηνα δὲ ἔχει.

Id

a κατοίκηνται. b MS. habet tum hic, tum infra Μαιήτιδος. c τὸ πρὸς βορέην. d καθοικημένοι εἰσὶ. e ἐπεὰν δὲ. f ἕπεται.

Aſchy potus. Sacri Scythæ Argippæi. Septem linguæ illic in vicino. Fabulæ de capripedibus & vi menſes dormientibus. Iſſedonum convivia de patris mortui carnibus.

τῦτο ἐπεὰν γήρηται πέπον, σακκέρσι ἱματίοισι· ἀποῤῥέει δὴ ἀπ' αὐτῦ παχὺ καὶ μέλαν. ὄνομα δὲ τῷ ἀποῤῥέοντι ἐστὶ ἄχυ· τῦτο καὶ [a] λείχρσι, καὶ γάλακτι συμμίσγοντες πίνρσι· καὶ ἀπὸ τῦ παχυτήτου αὐτῦ τῦ τρυγὸς πλάθας σωπηφέασι, καὶ πάσας σιτέονται. πρόβατα γάρ σφι ὀ πολλά ἐστι· ὀ γάρ τι ἀγρδαῖαι νομαὶ [b] αὐτόθι εἰσί. ὑπὸ δενδρέῳ δὲ ἕκαστος κατοίκηται, τὸ μὲν χειμῶνα, ἐπεὰν τὸ δένδρεον πρικαλύψῃ πίλῳ σεσῳ λευκῷ· τὸ δὲ θέρος, ἄνευ πίλου. τύτους ὐδεὶς ἀδικέει ἀνθρώπων· ἱροὶ γὰρ λέγονται εἶναι. ὐδέ τι ἀρήϊον ὅπλον σκέπαται. καὶ τῦτο μὲν, τοῖσι πλησιοικέυσι δῆτοί εἰσι οἱ τὰς διαφορὰς διαιρέοντες· τῦτο δὲ, ὃς ἂν καταφύγων καταφύγῃ [c] ἐς τύτους, ὑπ' ὐδενὸς ἀδικέεται. ὄνομα δέ σφι ἐστὶ Ἀργιππαῖοι. Μέχρι μέν νυ τῦ Φαλακρῶν τυτέων, πολλὴ πρόδηλα τὰ χώρης ἐστὶ, καὶ τῦ ἐμπορήσθεν ἐθνέων. καὶ γὰρ Σκυθέων τινὲς ἀπικνέονται ἐς αὐτὺς, τὰ ὐ χαλεπὸν ἐστι πυθέσθαι, καὶ Ἑλλήνων τῦ ἐκ Βορυσθένεός τε ἐμπορίε καὶ τῦ ἄλλων Ποντικῶν ἐμπορίων. Σκυθέων δὴ οἱ ἂν ἔλθωσι ἐς αὐτὺς, δι' ἑπτὰ ἑρμηνέων καὶ δι' ἑπτὰ γλωσσέων διαπεπήσονται. Μέχρι μὲν δὴ τυτέων γινώσκεται. τὸ δὲ τῦ Φαλακρῶν κατύπερθε ὐδεὶς ἀτρεκέως οἶδε φράσαι· ὄρεα γὰρ ὑψηλὰ ἀποτάμνει ἄβατα, καὶ ὐδεὶς σφέας [d] ὑπερβαίνει. οἱ δὴ Φαλακροὶ λέγυσι, (ἐμοὶ μὲν ὐ πιστὰ λέγοντες) οἰκέειν τὰ ὄρεα αἰγίποδας [e] ἄνδρας· ὑπερβάντι δὴ τύτους, ἄλλυς ἀνθρώπυς, οἳ [f] τὰ ἐξάμηνον καθεύδυσι· τῦτο δὲ οὐκ ἐνδέχεται τὴν ἀρχήν· ἀλλὰ τὸ μὲν πρὸς ἠῶ τῦ Φαλακρῶν γινώσκεται ὑπὸ [g] Ἰασσηδόνων οἰκεόμενον· τὸ μέν τι κατύπερθε πρὸς βορέην ἄνεμον, ὐ γινώσκεται, οὔτε τῦ Φαλακρῶν, οὔτε τῦ Ἰασσηδόνων, εἰ μὴ ὅσα αὐτέων τυτέων λέγονται. Νόμοισι δὲ Ἰασσηδόνες τοῖσιδε λέγονται χρᾶσθαι. ἐπεὰν ἀνδρὶ ἀποθάνοι πατὴρ, οἱ προσήκοντες πάντες προσάγυσι πρόβατα· τὰ ἔπειτα τῦτα θύσαντες, καὶ καταταμόντες τὶ κρέα, καταταμνύσι δὴ τὸ τῦ δεκομένυ τεθνεῶτα γονέα· ἀναμίξαντες δὲ πάντα τὰ κρέα, δαῖτα προτίθενται. τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτῦ ψιλώσαντες καὶ σκαθήραντες, ἀποχρυσῦσι· καὶ ἔπειτα ὥτε ἀγάλματι χρέωνται, θυσίας μεγάλας ἐπετείυς ἀποτελέουσι. παῖς δὴ παρὰ πατρὶ τῦτο ποιέει, καπάπερ οἱ Ἕλληνες τὰ γενέσια. ἄλλως δὲ δίκαιοι καὶ ὔτοι λέγονται εἶναι. ἰσοκρατίες δὲ ὁμοίως αἱ γυναῖκες τοῖσι ἀνδράσι. γινώσκονται μὲν δὴ καὶ ὔτοι. Τὸ δὲ ἀπὸ τύτων τὸ

Id ubi maturuerit, veſtibus excolant, & quod ab eo craſſum & nigrum defluit, nomine aſchy, id & lingunt, & lacte commixtum potant. ex ipſius quoque craſſitudine fæcis maſſas componunt & edunt. Neque enim multum eſt eis ovium, utpote non ſunt ibi paſcua ſerio culta. Sub arbore quiſque habitat: per hyemem quidem, ubi arborem pileo albo firmoque contexerint; per æſtatem vero, ſine hoc pileo. His nemo mortalium injuriam infert. ſacri enim dicuntur eſſe: nihilque Martiorum armorum poſſident. Et partim quidem hi ſunt, qui finitimorum controverſias dirimunt; partim vero quiſquis exulans ad eos confugit, is à nemine læditur. Nomen eis eſt Argippæi. Ad hos uſque calvos ingens 24
circumcirca proſpectus eſt regionis & gentium, quæ in anterioribus ſunt. Nam & Scytharum nonnulli ad eos commeant, quos non difficile eſt ſciſcitari; atque etiam Græcos ex emporio Boryſthenis atque aliis Ponticis emporiis. Ex Scythis vero qui ad eos commeant, per ſeptem interpretes totidemque linguas id peragunt. Horum tenus notitia re- 25
rum habetur. at quod ſupra illos calvos eſt, nemo pro comperto referre poteſt. nam montes editi inacceſſi præcidunt, & eos nemo tranſcendit. Iſti tamen calvi referunt, (quæ apud me fidem non habent) incoli montes ab viris capripedibus: quos ubi tranſieris, eſſe alios qui ſenos menſes dormiant. quod ego omnino non admitto. Sed tractum illum qui ad auroram calvis eſt, ab Iſſedonibus habitari ſine ambiguitate compertum eſt. Ille vero ſuperior vergens ad aquilonem ventum non cognoſcitur vel ab Iſſedonibus vel ab calvis, niſi quatenus iſti ipſi dicunt. Iſſedones porro talibus moribus 26
uti feruntur: Quoties pater alicui deceſſit, omnes propinqui pecora adducunt; quæ ubi mactaverunt concideruntque carnes, concidunt & mortuum patrem illius à quo excipiuntur, commixtiſque omnibus carnibus convivium exhibent. Caput autem ejus depilatum expurgatumque inaurant, eoque pro re ſacrata utuntur, peragentes quotannis magna ſacrificia. Hæc filius patri facit, quemadmodum Græci natalitia. Alioqui dicuntur & illi juſti eſſe, & ipſorum uxores peræque fortes ac viri. Hi & ipſi cognoſcuntur. Quod ab his ſuper- 27
num

τῦτο δὴ καὶ. b γάρ τοι ἀγρδαῖαι αἰ νομαί. c ἂν καταφύγῃ. d ὐδεὶς σφέα. e MS. habet ἱπποβάτας. f ἀνθρώπους οἳ. g γινώσκεται κατὰ τὰ ἐκείνους ὑπὸ.

Arimaſporum etymologia. Sævitia hiemis Scythicæ per octo menſes. Pluvia æſtiva, tonitrua, terræmotus. Equi duriores aſinis & mulis. Cornua in locis calidis. Elis non gignit mulos.

num eſt, ibi ajunt Iſſedones eſſe homines unoculos, & grypes auri cuſtodes. Hoc ab eis nacti Scythæ narrant, à Scythis nos ceteri pro vero habuimus, & Scythice eos appellamus Arimaſpos. nam *arima* Scythæ unum vocant, *ſpu* vero ocu-
28 lum. Omnis autem quæ dicta eſt regio, adeo infeſtatur hyberna ſævitia, ut octo menſibus intolerabile ſit illic gelu; in quibus ſi aquam effundas, non facias lutum, facies autem ſi illic ignem accenderis. Mare compingitur, & omnis Cimmerius Boſporus: ſuperque glaciem qui intra foſſam incolunt Scythæ militant, & plauſtra agunt trans eam uſque ad Indos. Ita vis hyberna octo menſibus perſtat, quatuor tamen menſibus reliquis frigora illic ſunt. Ubi etiam aliam quam in ceteris regionibus condicionem habet hyems. nam quum tempus pluendi eſt, nihil ibi quod ſit ullius momenti, pluit: æſtate pluere non ceſſat. Quinetiam tonitrua quando alibi fiunt, tum ibi nulla exiſtunt, per æſtatem vero denſa: hyeme ſi fiat tonitru, decernitur pro oſtento habendum in admiratione; ſicut terræmotus ſi exiſtat ſeu æſtate ſeu hyeme in Scythica regione, prodigium creditur. Eam vim hyemis equi ſuſtinentes ferunt, muli aſinique prorſus non ferunt: quum tamen alibi ſtantes in gelido equi tabefi-
29 ant, aſini vero ac muli durent. Et hæc mihi videtur eſſe cauſſa, cur omnino cornua bovino generi illi mutilo iſtic non naſcantur: aſtipulante ſententiæ meæ Homeri carmine in Odyſſea, quod ita habet,

Et Libyen, ubi ſunt cornuti protinus agni.

Quod recte dictum eſt, in locis calidis feſtine cornua adnaſci. at in vehementibus frigoribus aut non oriuntur omnino pecoribus cornua, aut ſi oriuntur, vix
30 oriuntur. In Scythia itaque hoc propter frigora contingit. Quo magis miror (ab initio enim oratio mea acceſſiones indagabat) cur in omni Eleo agro muli neq ueant gigni, quum neque locus ſit frigidus, neque ulla alia cauſſa appareat. Ajunt Elei ipſi ex imprecatione quadam non poſſideri ab ipſis mulos, ſed quum tempus conceptus equarum adeſt, ad finitimos illas educunt; ibi poſtquam admiſerint aſinos, uſque dum conceperint,

τὸ κατύπερθε, Ἰσσηδόνες εἰσὶ οἱ λέγοντες μυνοφθάλμους ἀνύρωπους & χρυσοφύλακας γρύπας εἶναι [a]. ὧδε δὴ ἡ τυπέων Σκυθέων ἀδηλαδόντες λέγουσι· ὧδε δὲ ἡ Σκυθέων ἡμεῖς οἱ ἄλλοι νενομίκαμεν, & ὀνομάζομεν αὐτὸς Σκυθιστὶ Ἀριμασπούς. ἄριμα γὰρ ἓν καλέουσι Σκύθαι, σπὺ δὲ τὸ ὀφθαλμόν. Δυσχείμερον δὲ αὕτη ἡ καταλεχθεῖσα πᾶσα χώρη ἔστω δή τοι ἐσί· ἔνθα τοὺς μὲν ὀκτὼ τῶν μηνῶν ἀφόρητον οἶον γένος) χρυμὸς, & τοῖσι ὕδωρ ἐκχέας, πηλὸν ἃ ποιήσεις· πῦρ δὲ ἀνακαίων, ποιήσεις πηλόν· ἡ δὲ θάλασσα πήγνυται), & ὁ Βόσπορος πᾶς ὁ Κιμμέριος. & ὑπὲρ τοῦ κρυσταλλου οἱ ἐντὸς τάφρου Σκύθαι κατοικημένοι στρατεύονται), & τοὺς ἁμάξας ἐπελαύνουσι πέρην ἐς τοὺς Ἰνδούς. οὕτω μὲν δὴ τοὺς ὀκτὼ μῆνας διαπελέει χειμὼν ἐών· τοὺς δὲ ὑπολοίπους τέσσερας ψύχεα αὐτόθι ἐστί. κεχώρεικε δ' ὅτι ὁ χειμὼν τοὺς τρόπους πᾶσι τοῖσι ἐν ἄλλοισι χωρίοισι γινομένοισι χειμῶσι. ἐν τῷ τὴν μὲν ὠρηίην οὐκ ὑπὸ λόγου ἄξιον οὐδέν· τὸ δὲ θέρος, ἦν ἐσὶ ἀνίη βρονταί τε ἡμέων τῇ ἄλλῃ γινονται, τηνικαῦτα μὲν οὐ γίνονται, θέρεος δὲ ἀμφιλαφέος· καὶ δὲ χειμῶνος βροντὴ γένηται, ὡς τέρας νενόμισται θωυμάζεσθαι· ὡς δὲ καὶ [b] σεισμὸς γένηται καὶ τε θέρεος καὶ τε χειμῶνος ἐν τῇ Σκυθικῇ, τέρας νενόμισται. ἵπποι [c] δὲ ἀνεχόμενοι φέρουσι τὰ χειμῶνα τοῦτον, ἡμίονοι δὲ οὐδὲ ὄνοι ἀνέχονται τὴν ψῦχος. τῇ δὲ ἄλλῃ ἵπποι μὲν ἐν κρυμῷ ἑστεῶτες διαφθείρονται, ὄνοι δὲ καὶ ἡμίονοι ἀνέχονται. Δοκέει δέ μοι καὶ τὸ γένος τῶν βοῶν τὸ κόλον [d] διὰ ταῦτα οὐ φύειν κέρεα αὐτόθι. μαρτυρέει δέ μοι τῇ γνώμῃ Ὁμήρου [e] ἔπος ἐν Ὀδυσσείῃ, ἔχον ὧδε,

Καὶ Λιβύην, ὅθι τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι·

ὀρθῶς εἰρημένον, ἐν τοῖσι θερμοῖσι ταχὺ θάλπεσθαι γίνεσθαι τὰ κέρεα· ἐν δὲ τοῖσι ἰσχυροῖσι ψύχεσι ἢ οὐ φύειν κέρεα τὰ κτήνεα ψύχεα, ἢ φύοντα φύειν μόγις. Ἐνθαῦτα μέν νυν διὰ τὰ ψύχεα γίνεσθαι ταῦτα· θωυμάζω δ' (πεπυθήκεα γὰρ δή μοι ὁ λόγος ἐξ ἀρχῆς ἐδίζετο) ὅτι ἐν τῇ Ἠλείῃ πάσῃ χώρῃ οὐ δυνέαται) γίνεσθαι ἡμίονοι, ἔστε ψυχρὸν ἐόντος, ἔστε ἄλλο φανερὸν αἰτίην εὐδενός. Φασὶ δ' αὐτοὶ Ἠλεῖοι ἐκ καταράς οὐ [f] γίνεσθαί σφι ἡμιόνους· ἀλλ' ἐπεὰν πεπρῇ [g] ἡ ὥρη κυίσκεσθαι τὰς ἵππους, ἐξελαύνουσι ἐς τοὺς πλησιοχώρους αὐτάς· καὶ ἔπειτα σφι ἐν τῇ τέλεας ὀπίσω τοὺς ὄνους, ἐς οὗ ἂν χωσι αἱ ἵπποι ἐν μαστρί· ἔπειτα δὲ ὀπί-

a Id quoque ſubſtantivum verbum non eſt in MS. b ὡς δὲ καὶ. c Σκυθικῇ, ὡς τέρας θωυμάζεται. ἵπποι. d ἐκ καθόλου. e δι μοι τῇ γνώμῃ καὶ Ὁμήρου. f καλάσης τοῦ ὑ. g πεπρωμένη.

Pennis aër obductus. Hyperborei. Sacra ab his delata in Delum. Perpherees.

ὀπίσω ἀπελαύνυσι. Περὶ δὲ τῶν πτερῶν, τῶ Σκύθαι λέγυσι ἀνάπλεων εἶναι τὴν γῆρα, καὶ τετέων εἶνεκα οὐκ οἷοί τε εἶναι οὔτε ἰδεῖν τὸ πέρσω τῆς ἠπείρυ, οὔτε διεξιέναι, τήνδε ἔχω περὶ αὐτέων τὴν γνώμην· τὰ κατύπερθε τύτης τῆς χώρης αἰεὶ νίφει, ἐλάσσονι δὲ ἢ θέρεος ἢ χιόνι, ὥσπερ εἰκός. ἤδη ὦν ὅστις ἀγχόθεν χιόνα ἀθρέει πίπτυσαν εἶδε, οἶδε τὰ λέγω· ἔοικε γὰρ ἡ χιὼν πτεροῖσι. καὶ διὰ τὴν χειμῶνα τοῦτον ἐούσα τοιοῦτον ἀνοίκητα· τὰ πρὸς βορέω ἐστὶ τῆς ἠπείρυ τύτης. τὰ μὲν ὦν πτερὰ, εἰκάζοντας τὴν χιόνα, τοὺς Σκύθας τε καὶ τοὺς περιοίκυς δοκέω λέγειν. ταῦτα μέν νυν τὰ λεγόμενα, μακρόπεζα εἰρηται. Τὸ περβορέων δὲ περὶ ἀνθρώπων οὔτε τι Σκύθαι λέγυσι, οὔτε τῶν πλησιοχώρων ἄλλοι τινὲς, πλὴν ἴσως Ἰσσηδόνες. ὡς δ' ἐγὼ δοκέω, οὐδ' ἴσοι λέγυσι οὐδέν. ἔλεγον γὰρ ἂν καὶ Σκύθαι, ὡς περὶ τῶν μυνοφθάλμων λέγυσι. ἀλλ' Ἡσίοδος μέν ἐστι περὶ Τπερβορέων εἰρημένα, ἔστι δὲ καὶ Ὅμηρος ἐν Ἐπιγόνοισι, εἰ δὴ τῷ ὄντι γε Ὅμηρος ταῦτα τὰ ἔπεα ἐποίησε. Πολλῷ δὴ πλεῖστα περὶ αὐτέων Δήλιοι λέγυσι, φάμενοι ἱερὰ ἐνδεδυμένα ἐν καλάμῃ πυρῶν, ἐξ Τπερβορέων φερόμενα, ἀπικνέεσθαι ἐς Σκύθας· ἀπὸ δὲ Σκυθέων ἤδη δεχομένυς αἰεὶ τὰς πλησιοχώρυς ἑκάστυς, κομίζειν αὐτὰ τὸ πρὸς ἑσπέρης ἑκάστους ἔθνεα μέχρι τῆς Ἀδρίης. ἐνθεῦτεν δὴ πρὸς μεσαμβρίην πεμπόμενα πρώτυς Δωδωναίυς Ἑλλήνων δέκεσθαι· ἀπὸ δὲ τετέων καταβαίνειν ἐπὶ τὸν Μηλιέα κόλπον, καὶ διαπορεύεσθαι ἐς Εὔβοιαν. πόλιν δὴ ἐς πόλιν πέμπειν, μέχρι Καρύστυ· τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης, ἐκλιπεῖν Ἄνδρον. Καρυστίυς γὰρ εἶναι τοὺς κομίζοντας ἐς Τῆνον· Τηνίυς δὲ, ἐς Δῆλον. ἀπικνέεσθαι μέν νυν ταῦτα τὰ ἱερὰ ἔτω λέγυσι ἐς Δῆλον [c]· πρῶτον δὲ τὰς Τπερβορέας πέμψαι φερούσας τὰ ἱερὰ δύο κόρας, τὰς ὀνομάζυσι Δήλιοι εἶναι Τπερόχην τε καὶ Λαοδίκην. ἅμα δὲ αὐτῇσι [f] ἀσφαλείης εἵνεκεν πέμψαι τοὺς Τπερβορέας τῶν ἀστῶν ἄνδρας πέντε πομπούς, τούτυς οἱ νῦν Περφερέες [g] καλέονται, τιμὰς μεγάλας ἐν Δήλῳ ἔχοντες. ἐπεὶ δὲ τοῖσι Τπερβορέοισι τοὺς ἀποπεμφθέντας ὀπίσω οὐκ ἀπενοστέειν, δεινὰ ποιεύμενυς εἰ σφέας αἰεὶ καταλάμψει, ἀποστέλλοντας μὴ ἀποδέκεσθαι, οὕτω δὴ φέροντας ἐς τοὺς οὔρυς τὰ ἱερὰ ἐνδεδυμένα ἐν πυρῶν καλάμῃ, τοὺς πλησιοχώρυς ἐπισκήπτειν, κελεύοντας πρὸς πέμπειν σφέας ἀπ' ἑωυτῶν ἐς ἄλλο ἔθνος. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω πρὸς πεμπόμενα, ἀπικνέεσθαι λέγυσι ἐς Δῆλον· Οἶδα δὲ αὐτὸς τούτοισι τοῖσι ἱροῖσι τόδε

rint, tunc rursus eas reducunt. De pennis autem quibus ajunt Scythæ oppletum esse aerem, & idcirco non posse prospici longinquiorą continentis, nec transiri, de illis hæc est mea sententia: Quæ super eam regionem sunt, assidue nix in ea cadit, & (ut credibile est) minus æstate quam hyeme. jam igitur cuilibet cominus intuenti cadentem nivem copiosam liquet quod dico. nix enim pennis assimilis est: & propter hanc talem hyemem inhabitabilia sunt ejus continentis loca quæ ad aquilonem spectant. Eoque opinor, pennas nivem esse interpretantes Scythas ac circumjectas gentes, ita loqui. Hæc quidem igitur, quæ dicuntur, longissime dicta sunt. De Hyperboreis autem hominibus neque Scythæ quippiam, neque alii ulli illic incolentium memorant, præter Issedones: ne ipsi quidem (ut mihi videtur) dicentes aliquid. dicerent enim & Scythæ de hoc, quemadmodum de unoculis dicunt. Quamquam & ab Hesiodo de Hyperboreis mentio fit: quinetiam ab Homero in Epigonis, si tamen Homerus re vera fecit hos versus. Sed multo plurima de his Delii memorant, narrantes sacra illigata in triticea stipula ex Hyperboreis delata venisse ad Scythas, à Scythis deinceps finitimos accepisse, gradatimque per quoslibet vicinos remotissime ad Adriam: atque illinc meridiem versus deducta, à primis Græcorum Dodonæis esse accepta, & ab his descendisse ad Meliensem sinum, pervasisseque in Eubœam, & oppidatim usque ad Carystum; ab hac vero reliquisse Andrum. Carystios enim esse qui in Tenum portarint, Tenios vero in Delum: atque ita hæc sacra in Delum ajunt perveniss. Sed primum Hyperboreos misisse duas puellas quæ ferrent hæc sacra, quas Delii nominant esse Hyperochen & Laodicen, & cum his tutelæ gratia quinque viros è suis popularibus, qui eas deducerent, nunc Perpherees vocatos in Delo, ubi in magno honore habentur. Sed quum isti ab Hyperboreis missi retro non redirent, indigne ipsos tulisse, si id continue ipsis accideret, ut eos quos mitterent non reciperent; ita ferentes ad fines suos sacra in stipula tritici illigata, mandavisse vicinis, jubentes illos deducere ad aliam nationem: atque ita hæc gradatim missa, ajunt deveniss in Delum. His ego sacris simile quiddam fieri animad-

31

32

33

a ἀοίκητα. b λέγυσι δέ τινες. c ἀπικνέεσθαι δὲ καὶ τῶδε. d πολλῷ δὴ τῷ πλείστα. e Hæc decem connexa vocabula non sunt in MS. f αὐτοῖσι. g Περιφερέες.

Dianæ Regiæ cultus. Virgines Hyperboreæ in Delo mortuæ accipiunt inferias. Hyperoche, Laodoce, Argis & Opis. Olen hymnorum auctor. Abaris. Geographiam purgat auctor.

animadverti à feminis Thraciis atque Pæoniis, quæ in ſacrificando Regiæ Dianæ non ſine ſtipula triticea habent ſacra: at-
34 que ipſe vidi eas hæc facientes. Ceterum his virginibus Hyperboreis vita functis in Delo, parentant puellæ ac pueri Deliorum, tonſis utrique crinibus: puellæ quidem ante nuptias ſpiram abciſam fuſo circumvolutam, in monumento ponunt. Monumentum autem intra Dianæ templum ad ſiniſtram eſt intranti, oleaque ſupra ipſum nata: quotquot autem pueri Deliorum, ad quandam herbam partes crinium circumvolutas & ipſi imponunt ſepulchro. Hoc honore ab incolis
35 Deli afficiuntur hæ virgines. Ajunt vero iidem Argin & Opin virgines ex Hyperboreis eorundem hominum ætate, in Delum veniſſe, etiam priores Hyperoche & Laodoce: & has quidem veniſſe ad reddendum Lucinæ tributum, quod pro partu maturato inſtituerant: Argin vero & Opin una cum ipſis deis advenisſe, hoſque illis alios honores donaſſe. Illis enim colligere mulieres agnominantes nomina in hymno quem Olen vir Lycius fecit: & ab illis edoctos inſulanos & Iones hymno celebrare Opin & Argin, nominantes & colligentes. Hic Olen è Lycia profectus, alios quoque vetuſtos fecit hymnos, qui cantantur in Delo. Et dum femora adolentur in ara, iſte cinis ſupra capulum Opis & Argis conſumitur injectus. Eſt autem capulus earum poſt Artemiſium, ad auroram ſpectans, proxime Cejorum cœnaculum.
36 Hactenus de Hyperboreis dictum ſit. Nam de fabula Abaris, qui fertur eſſe Hyperboreus, nihil dico; qui ſagittam dicitur per univerſam terram circumtuliſſe, nihil comedens. Quod ſi qui ſunt Hyperborei, *id eſt ſuperaquilonares*, ſunt & alii hypernotii, *id eſt ſuperauſtrales*. Nempe rideo jam multos videns deſcripſiſſe ambitus terræ, & nullum habentes in exponendo ſenſum, qui Oceanum ſcribunt circumfluere, & terram eſſe orbiculatam tanquam à torno, & Aſiam faciunt Europæ parem. Nam ego ſingularum magnitudinem brevi patefaciam, & quan-
37 ta ſint ſingula ad deſcribendum. Ubi Perſæ incolunt, id ad auſtrale pertinet mare quod dicitur Rubrum. Super hos ad ventum aquilonem habitant Medi, ſuper Medos Sapires, ſuper Sapires Colchi, ad ſeptentrionale pertinentes mare, in quod in-

δε πιδύμενον πεςσφερές· τὰς Θρησσας Ϲ τὰς Παιονίδας γυναῖκας, ἐπεὰν θύωσι τῇ Ἀρτέμιδι τῇ Βασιληίῃ, ϭὺκ ἄνευ πυρῶν καλάμης ἐχόσας· τὰ ἰοῦα ϗ ταῦτα δὴ [b] οἶδα ταύτας ποιεύσας. Τῇσι δὴ παρθένοισι ταύτῃσι τῇσι ἐξ Ὑπερβορέων τελευτησάσῃσι ἐν Δήλῳ, κείρονται Ϲ αἱ κῆραι Ϲ οἱ παῖδες οἱ Δηλίων· αἱ μὲν, περὶ γάμυ πολύκαρπον ἀποθαμνόμεναι, ϗ περὶ ἀτρακτὸν εἰλίξασαι, ἐπὶ τὸ σῆμα τιθεῖσι. τὸ δὲ σῆμά ἐστι ἔσω ἐς τὸ Ἀρτεμίσιον ἐσιόντι ἀριστερῆς χειρός. ὑπιπέφυκε δὲ οἱ ἐλαίη· ὅσοι δὲ [c] παῖδες τῶν Δηλίων, περὶ χλόην τινὰ εἰλίξαντες τῶν τριχῶν, τιθεῖσι ἔστι ἐπὶ τὸ σῆμα. αὐτὰ μὲν δὴ ταύτῃσι τῇσι τιμῇσι ἔχουσι πρὸς τῶν Δήλιων οἰκητόρων. Φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ Ϲ τὴν Ἄργιν τε Ϲ τὴν Ὦπιν ἑκάστας παρθένους ἐξ Ὑπερβορέων, κατὰ τὼυτὼ τούτοις ἀνθρώπους παρθενομένας, ἀπικέσθαι ἐς Δῆλον, ἔτι πρότερον Ὑπερόχης τε Ϲ Λαοδόκης [d]. ταύτας μέν νυν τῇ Εἰληθυίῃ ἀποφερούσας ἀντὶ ϝ ὠκυτόκια τὲταξαν φόρον ἀπικέσθαι· τὴν δὲ Ἄργιν Ϲ τὴν Ὦπιν ἅμα αὐτοῖσι τοῖσι θεοῖσι ἀπικέσθαι λέγουσι· καί σφι τιμὰς ἄλλας δεδόσθαι πρὸς σφέων. ϗ γὰρ ἀγείρειν σφι τὰς γυναῖκας, ἐπονομαζούσας τὰ ὀνόματα ἐν τῷ ὕμνῳ, τὸν σφι Ὄλλὼν ἀνὴρ Λύκιος ἐποίησε. ὣδε δὲ σφέων μαθόντας νησιώτας τε Ϲ Ἴωνας, ὑμνέειν Ὦπίν τε καὶ Ἄργιν, ὀνομάζοντάς τε Ϲ ἀγείροντας. ἔστι δὴ ὁ Ὄλλὼν Ϲ τὰς ἄλλας τὰς παλαιὰς ὕμνους ἐποίησε ἐκ Λυκίης ἐλθὼν, τὰς ἀειδομένας ἐν Δήλῳ. καὶ τῶν μηρίων καταιθιζομένων ἐπὶ τῷ βωμῷ, τὴν σποδὸν ταύτῃ ἐπὶ τὴν θήκην τ Ὦπιός τε καὶ Ἄργεος ἀναισιμοῦσθαι ἐπιβαλλομένῳ. ἡ δὲ θήκη αὐτέων ἔστι ὄπισθεν ϝ Ἀρτεμισίης, πρὸς ἠῶ τετραμμένη, ἀγχοτάτω ϝ Κηίων ἰσιητορίης· Καὶ ταῦτα μὲν Ὑπερβορέων περὶ εἰρήσθω. τὸν γὰρ περὶ Ἀβάριος λόγον ϝ λεγόμενον εἶναι Ὑπερβορέων ἐγὼ λέγω, λέγων ὡς τ οἰστὸν περιφέρε κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν, ἐδὲν σιτεόμενος. εἰ δὲ εἰσί τινες Ὑπερβόρεοι ἄνθρωποι, εἰσὶ καὶ ὑπερνότιοι ἄλλοι. γελῶ δὲ ὁρῶν γῆς περιόδους γράψαντας πολλὰς ἤδη, καὶ οὐδένα νόον ἔχοντας ἐξηγησάμενον· οἳ Ὠκεανόν τε ῥέοντα γράφουσι περιξ, τὴν τε γῆν ἐοῦσαν κυκλοτερέα ὡς ἀπὸ τόρνου, καὶ τὴν Ἀσίην τῇ Εὐρώπῃ ποιεῦντας ἴσην [e]. ἐν ὀλίγοισι γὰρ ἐγὼ δηλώσω μέγαθός τε ἑκάστης αὐτέων, καὶ ὅση [f] τίς ἐστι ἐς γραφὴν ἑκάστη. Πέρσαι οἰκέουσι κατήκοντες ἐπὶ τὴν νοτίην θάλασσαν, τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην. τουτέων δ' ὑπεροικέουσι πρὸς βορέην ἄνεμον, Μῆδοι· Μήδων δὲ, Σάπειρες· Σαπείρων δὲ, Κόλχοι, κατήκοντες ἐπὶ τὴν βο-

a θυόεις. b ταῦτα μὲν δὴ. c οἱ δὲ. d Λαοδίκης. e ποιεῦσι ἴσλω. f οἵη.

Asiæ descriptio, & Africa. Auctor censet male terram distinctam in tria.

ρείην θάλασσαν, ἐς τὴν φάσις ποταμὸς ἐκδιδοῖ. τοῦτο πόντου ἕθνεα οἰκέει ἐκ θαλάσσης ἐς θάλασσαν. Ἐνθεῦτεν δὲ τὸ πρὸς ἑσπέρης [a] ἀκτὴν διὰ φάσιος ἀπ' αὐτῆς κατατείνουσι ἐς θάλασσαν, τὰς ἐγὼ ἀπηγήσομαι. ἔνθεν μὲν ἡ ἀκτὴ ἡ ἑτέρη τὸ πρὸς βορέην ἀπὸ φάσιος ἐξαμένη, παραπέπταται ἐς θάλασσαν πρός τε τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, μέχρι Σιγείου τοῦ Τρωϊκοῦ. τὸ δὲ πρὸς νότου [b], ἡ αὐτὴ αὕτη ἀκτὴ ἀπὸ τοῦ Μαριανδύων [c] κόλπου πρὸς Φοινίκην [d] κειμένη πίνει τὰ ἐς θάλασσαν μέχρι Τριοπίου ἄκρης. οἰκέει δ' ἐν τῇ ἀκτῇ ταύτῃ ἔθνεα ἀνθρώπων τριήκοντα. αὕτη μέν νυν ἡ ἑτέρη τῶν ἀκτέων. Ἡ δὲ δὴ ἑτέρη, ἀπὸ Περσέων ἐξαμένη, παραπέπταται ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν· ἥ τε Περσικὴ, καὶ ἡ ἀπὸ ταύτης ἐκδεκομένη Ἀσσυρίη· καὶ ἀπὸ Ἀσσυρίης, ἡ Ἀραβίη· λήγει δὲ αὕτη ἀλήγουσα, εἰ μὴ νόμῳ, ἐς τὸν κόλπον τὸν Ἀραβίον, ἐς τὸν Δαρεῖος ἐκ τοῦ Νείλου διώρυχα ἐσήγαγε. μέχρι μὲν νυν Φοινίκης ἀπὸ Περσέων, χῶρος πλατὺς καὶ πολλός ἐστι· τὸ δὲ ἀπὸ Φοινίκης παρήκει διὰ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἡ ἀκτὴ αὕτη παρά τε Συρίην τὴν Παλαιστίνην [e], καὶ Αἴγυπτον, ἐς τὴν τελευτᾷ· ἐν τῇ ἔθνεά ἐστι τρία μοῦνα. ταῦτα μὲν ἀπὸ Περσέων τὰ πρὸς ἑσπέρης [f] τῆς Ἀσίης ἔχουσα. Τὰ [g] δὲ κατύπερθε Περσέων, καὶ Μήδων, καὶ Σαπείρων, καὶ Κόλχων, τὰ πρὸς ἠῶ τε καὶ ἥλιον ἀνατέλλουσα, ἔνθεν μὲν ἡ Ἐρυθρὴ παρήκει θάλασσα· πρὸς βορέω δὲ ἡ Κασπίη τε θάλασσα, καὶ ὁ Ἀράξης ποταμὸς, ῥέων πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα. μέχρι δὲ τῆς Ἰνδικῆς οἰκέεται Ἀσίη· τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης, ἔρημον ἤδη τὸ πρὸς τὴν ἠῶ, οὐκέτι ἔχει φράσαι οἷον δή τι ἐστί. Τοσαύτη μὲν καὶ τοσαύτη ἡ Ἀσίη ἐστί. ἡ δὲ Λιβύη ἐν τῇ ἀκτῇ τῇ ἑτέρῃ ἐστί· ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου Λιβύη ἤδη ἐκδέκεται. κατὰ μέν νυν Αἴγυπτον ἡ ἀκτὴ αὕτη ἐστὶ ἥ ἐστι [h]· ἀπὸ γὰρ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν, δέκα μυριάδες εἰσὶ ὀργυιέων· αὗται δ' ἂν εἶεν χίλιοι σταδίοι. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ στεινοῦ τούτου, κάρτα πλατέα τυγχάνει ἐοῦσα ἀκτὴ, ἥτις Λιβύη κέκληται. Θωϋμάζω ὧν τοὺς διαιρεσινίσαντας καὶ διελόντας Λιβύην καὶ Ἀσίην καὶ Εὐρώπην. ἐς γὰρ σύμπαντα τὰ διαφέροντα αὐτέων ἐστί. μήκεϊ μὲν γὰρ παρ' ἀμφοτέρας παρήκει ἡ Εὐρώπη· εὖρος δὲ πέρι, οὐδὲ συμβαλέσθαι ἀξίη φαίνεταί μοι εἶναι. Λιβύη μὲν γὰρ δηλοῖ ἑωυτὴν, ἐοῦσα περίρρυτος, πλὴν ὅσον αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀσίην οὐρίζει· Νεκὼ τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέος πρώτου τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, καταδέξαντος· ὃς ἐπεί τε τὴν διώρυχα ἐπαύσατο ὀρύσσων τὴν ἐκ τοῦ Νείλου ἔχουσαν [i] ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον, ἀπέ-

influit flumen Phaſis. Hæ quatuor nationes à mari ad mare incolunt. Dehinc 38
veſperam verſus ab ea duæ oræ terrarum ad mare procedunt, quas ego exponam. Hinc quidem ora una aquilonem verſus à Phaſi incipiens porrecta eſt ad mare juxta Pontum & Helleſpontum, uſque ad Sigeum Troicum: ſed auſtrum verſus, eadem iſta ora à ſinu Mariandynorum, qui Phœnicæ adjacet, tendit in mare ad promontorium uſque Triopium. Incolunt autem in ora hac hominum nationes triginta. talis quidem eſt una ora. Altera vero, à Perſis incipiens 39
porrigitur ad Rubrum mare, quod & Perſicum vocatur: deinde gradatim Aſſyria, atque inde Arabia: deſinitque non deſinens, niſi jure, in ſinum Arabicum, in quem Darius è Nilo rivum induxit. A Perſis ad Phœnicen tractus amplus eſt ac multus. A Phœnice quod ſequitur, hæc ora tendit per hoc mare præter Syriam Palæſtinam & Ægyptum, in qua terminatur: in qua tres ſunt modo nationes. Atque hæc ſunt quæ à Perſis verſus occaſum Aſiæ continentur. Quæ 40
ſupra Perſas ſunt & Medos & Sapires & Colchos, auroram verſus & ſolem orientem, hinc mari Rubro alluuntur; aquilonem autem verſus, à mari Caſpio & flumine Araxe, qui contra ſolem orientem fluit. Porro India tenus habitatur Aſia. Illinc jam auroram verſus deſerta ſunt: nec qualia ſint dicere quiſpiam poteſt. Et Aſia quidem talis & tanta eſt. Africa autem in altera ora eſt. ab Ægy- 41
pto enim jam Africa excipit. Hæc ipſa ora circa Ægyptum jam eſt quâ eſt. nam ab hoc mari ad rubrum intercapedo eſt centum millium orgyiarum, quæ efficiunt mille ſtadia. Ab his deinceps anguſtiis ſpatioſa valde ora eſt quæ Africa dicitur. Itaque admiror eos qui diſter- 42
minarunt atque diſtinxerunt Africam, Aſiam, Europam: inter quas non parum eſt differentiæ. Siquidem Europa longitudine præter utramque extenditur, latitudine vero non videtur mihi comparari digna. nam Africa ſe ipſam manifeſtat, circumflua mari, excepto duntaxat ubi Aſiæ contermina eſt, Neco Ægyptiorum rege, eorum quos novimus primo in hoc demonſtrando. Is poſtquam deſtitit à deprimenda foſſa à Nilo ad Arabicum ſinum, miſit navibus quoſ-

a ἑσπέρης. b νότου. c Μαριανδυνῶν. d Φοινίκην. e Συρίην τὴν καλεομένην Παλαιστίνην. f ἑσπέρης. g ἔχουσα ἐστί. Τὰ h αὕτη ἐστὶ ἥ ἐστι. i διέχουσαν.

Triennio Phœnices ex mari rubro navigarunt ad Herculis columnas. Sataſpis Perſæ ſub Xerxe navigatio ſemiperfecta, & hinc illi letalis.

quoſdam viros Phœnices, præcipiens ut evecti per columnas Herculeas penetrarent ad ſeptentrionale uſque mare, atque ita ad Ægyptum remearent. Phœnices igitur è rubro mari ſolventes, abierunt in mare auſtrale: qui quum autumnus adveniſſet, applicitis ad terram navibus ſementem faciebant, ubi identidem navigantes in Africa forent, ac meſſem expectabant. deinde meſſo frumento navigabant. Ita biennio conſumpto, anno tertio quum flexiſſent Herculeas columnas in Ægyptum remearunt, referentes quæ apud me fidem non habent, ſed forte apud aliquem alium: præternavigantes Africam, ſe habuiſſe ſolem ad dextram. Atque hunc in modum Africa
43 primum eſt cognita. Secundo loco, (Carthaginienſes ſunt qui dicunt) poſtquam Sataſpes, Teaſpis filius, vir Achæmenides, Africam non circumnavigavit ad hoc ipſum miſſus; ſed cum navigationis longitudine, tum terræ ſolitudine deterritus retro rediit, non impleto labore quem ei mater injunxerat. Etenim vitiaverat filiam virginem Zopyri, neptem Megabyzi, quem ob hanc cauſſam à Xerxe rege ſuffigendum cruci mater Sataſpis, quæ erat Darii ſoror, liberavit: quod diceret ſe majus illi ſupplicium irrogaturam quam rex. quippe neceſſe ei fore præternavigare Africam, dum perveniret eam circumnavigans ad Arabicum ſinum. His annuente Xerxe, Sataſpes in Ægyptum abiit, ſumptaque illinc nave ac nautis, navigavit ad columnas Herculeas: quibus tranſmiſſis, flectens Africæ promontorium, cui nomen Syloes, in meridiem curſum tenebat. Emenſuſque permultum maris intra complures menſes, quum aſſidue pluri opus eſſet, converſo curſu in Ægyptum rediit. Et illinc ad regem Xerxem regreſſus, ajebat in remotiſſimis homines puſillos præternavigaſſe, rubra utentes veſte, qui, quum ipſi terræ navim applicarent, ad montes ſe fuga proriperent relictis urbibus; ipſos autem nihil illis injuriæ intuliſſe vaſtantes, cibaria tantum illinc accepiſſe. Quod autem totam Africam non circumnavigaſſent, hæc cauſſa afferebatur, quod navigium ulterius procedere non poſſet, ſed retineretur. Hunc Xerxes negans loqui vera, & quod operam ipſi propoſitam non abſolviſſet, in crucem fuſtulit, irrogata vetere pœna. Hujus Sataſpis eunuchus,

ἀπέπεμψε Φοίνικας ἄνδρας πλοίοισι, ἐντειλάμενος ἐς τὸ ὀπίσω δι' Ἡρακληίων στηλέων ἐκπλέοντας ἔως ἐς τὼ Βορηίλιον θάλασσαν, καὶ ὕστω ἐς Αἴγυπτον ἀπικνέεσθαι. ὁρμηθέντες ὦν οἱ Φοίνικες ἐκ τῆς ἐρυθρῆς θαλάσσης [a], ἔπλεον τὴν νοτίην θάλασσαν. ὁκόσῳ δὲ φθινόπωρον, σπείροντες ἂν ἀπικνέοντο τὴν γῆν, ἵνα ἑκάστοτε τῆς Λιβύης πλέοντες θερίσαιντο, καὶ μένεσκον τὸν ἀμητόν. θερίσαντες δὲ ἂν τὸν σῖτον, ἔπλεον. ὥστε δύο ἐτέων διεξελθόντων, τρίτῳ ἔτεϊ κάμψαντες Ἡρακλήιας στήλας, ἀπίκοντο ἐς Αἴγυπτον. καὶ ἔλεγον ἐμοὶ μὲν ὐ πιστὰ, ἄλλῳ δή τεῳ, ὡς περιπλώοντες τὴν [b] Λιβύην, τὸν ἥλιον ἔχοντες ἐς τὰ δεξιά. ὕτω μὲν αὕτη ἐγνώσθη τὸ πρῶτον. Μετὰ δέ, Καρχηδόνιοι εἰσὶ οἱ λέγοντες, ἐπεὶ Σατάσπης γε ὁ Τεάσπιος, ἀνὴρ Ἀχαιμενίδης, ὑπερέπλωσε Λιβύην, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεμφθείς· ἀλλὰ δείσας τό, τε μῆκος καὶ τὴν ἐρημίην, ἀπῆλθε ὀπίσω, ὑπὸ ἐπετίλεσε τὸν ἐπέταξέ οἱ ἡ μήτηρ ἆεθλον. θυγατέρα γὰρ Ζωπύρου ἐδυήσατο καὶ Μεγαβύζου παρθένον. ἔπρηξε μέλλοντος αὐτοῦ διὰ ταύτην τὴν αἰτίην ἀνασκολοπισθῆναι ὑπὸ Ξέρξεω βασιλῆος, ἡ μήτηρ δὲ Σατάσπεος, ἐοῦσα Δαρείου ἀδελφεὴ, παρητήσατο, φᾶσά οἱ αὐτὴ μέζω ζημίην ὑπομήσειν ἢπερ ἐκεῖνον. Λιβύην γὰρ οἱ ἀνάγκην ἔσεσθαι περιπλώειν, ἐς ὃ ἂν ἀφίκηται [c], περιπλέων αὐτὴν, ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον. συγχωρήσαντος δὲ Ξέρξεω διὰ τάδε, ὁ Σατάσπης ἀπικόμενος ἐς Αἴγυπτον, καὶ λαβὼν νέα τε καὶ ναύτας παρὰ τούτων, ἔπλεε παρὰ Ἡρακλήιας στήλας. διεκπλώσας δὲ, καὶ κάμψας τὸ ἀκρωτήριον τῆς Λιβύης, τῷ οὔνομα Συλόεις ἐστὶ, ἔπλεε πρὸς μεσαμβρίην. πρήσσων δὲ θάλασσαν πολλὴν ἐν πολλοῖσι μησὶ, ἐπεί τε δὴ πλεῦνος αἰεὶ ἔδεε, ἀποστρέψας ὀπίσω, ἀπέπλεε ἐς Αἴγυπτον. ἐκ δὲ ταύτης ἀπικόμενος παρὰ βασιλέα Ξέρξεα, ἔλεγε, φὰς τὰ περισσότερα ἀνθρώπους μικροὺς παρεξελαύνειν, ἐσθῆτι φοινικηίῃ διαχρεωμένους· οἳ, ὅκως σφέας κατανοίαντο τῇ νηῒ, φεύγεσκον πρὸς τὰ ὄρεα, λείποντες [d] τὰς πόλιας· αὐτοὶ δὲ ἀδικέειν οὐδὲν σίνοντες, βρωτὰ δὲ μοῦνα ἐξ αὐτέων λαμβάνειν. τὸν δὲ μὴ περιπλῶσαι Λιβύην παντελῶς, αἴτιον τόδε ἐλέγετο· τὸ πλοῖον τοπρόσω οὐ δυνατὸν ἔτι προβαίνειν [e], ἀλλ' ἐνέχεσθαι. Ξέρξης δὲ οὐδέ [f] συγγινώσκων λέγειν ἀληθέα, τὸν ἐπιτελέσαντά τε τὸν προκείμενον ἆεθλον, ἀνεσκολόπισε, τὴν ἀρχαίην δίκην ὑπερτιμῶν. τούτου δὲ τοῦ Σατάσπεος εὐνοῦχος ἀπ-

a Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης. b περιπλώσιος ἐς τὼ. c ἀπίκηται. d καταλιπόντες. e ἔτι εἶναι προβαίνειν
f δὲ οἱ ἐ.

Scylax cum aliis ex Indo fl. venerunt in mare rubrum xxx menſibus. Crocodili in Indo. Europæ extrema ignota, & cauſa diviſionis terræ ac nominum trium.

ἔδρη ἐς Σάμον, ἐπεί τε ἐπύθετο ταῦτα, τάχιστα τῶν δεσποτέων πεπλώτηκότα, ἔχων χρήματα μεγάλα, τὰ Σάμιος ἀνὴρ κατέσχε· οὔ δυνάμενος τὸ ὄνομα, ἐκὼν ἐπιλήθομαι. Τῆς δὲ Ἀσίης τὰ πολλὰ ὑπὸ Δαρείου ἐξευρέθη· ὃς βουλόμενος Ἰνδὸν ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους δεύτερος ἐστὶ ποταμῶν πάντων παρέχεται, τοῦτον τὸν ποταμὸν εἰδέναι τῇ ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, πέμπει πλοίοισι ἄλλους τε τοῖσι ἐδόκεε τὴν ἀληθείην ἐρέειν, καὶ δὴ καὶ Σκύλακα [a] ἄνδρα Καρυανδέα. οἱ δὲ, ὁρμηθέντες ἐκ Κασπατύρου τε πόλιος καὶ τῆς Πακτυϊκῆς γῆς, ἔπλεον κατὰ ποταμὸν πρὸς ἠῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολάς ἐς θάλασσαν. Ἀφ' ἁλὸς δὲ θάλασσης ἐπὶ πρὸς ἑσπέρην πλέοντες, τριηκοστῷ μηνὶ ἀπικνέονται ἐς τοῦτον τὸν χῶρον, ὅθεν ὁ Αἰγυπτίων βασιλεὺς τοὺς Φοίνικας, τοὺς πρότερον εἶπα, ἀπέστειλε περιπλώειν Λιβύην. μετὰ δὲ τούτους περιπλώσαντας, Ἰνδούς τε κατεστρέψατο Δαρεῖος, καὶ τῇ θαλάσσῃ ταύτῃ ἐχρᾶτο. ὧδε δὴ καὶ τῆς Ἀσίης, πλὴν τὰ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, τὰ ἄλλα ἀνεύρηται ὁμοίως παρεχομένην τῇ Λιβύῃ. Ἡ δὲ Εὐρώπη πρὸς οὐδαμῶν φανερή ἐστι γινωσκομένη, οὔτε τὰ πρὸς ἥλιον ἀνατέλλοντα, οὔτε τὰ πρὸς βορέην, εἰ περίρυτός ἐστι· μήκεϊ δὲ γινώσκεται παρ' ἀμφοτέρας παρήκουσα. οὐδὲ ἔχω συμβαλέσθαι, ἐπ' ὅτευ μιῇ ἐούσῃ γῇ, ἀνόμαλα τριφάσια κεῖται, ἐπωνυμίας ἔχοντα γυναικῶν· καὶ ἐξέρματα αὐτῇ Νεῖλός τε ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς ἐπέβη, καὶ Φᾶσις ὁ Κόλχος· οἱ δὲ Τάναϊν ποταμὸν, τὴν Μαιήτιδα λίμνην παραμείβια τὰ Κιμμέρια λέγουσι. οὐδὲ τὰ διορισάντων τὰ ὀνόματα πυθέσθαι, καὶ ὅθεν ἔθεντο τὰς ἐπωνυμίας. ἤδη γὰρ Λιβύη μὲν ὅτι Λιβύης [b] λέγεται ὑπὸ τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἔχει τὸ οὔνομα γυναικὸς αὐτόχθονος· ἡ δὲ Ἀσίη, ὅτι τῷ [c] Προμηθέος γυναικὸς τῇ ἐπωνυμίῃ. καὶ τούτου μὲν μεταλαμβάνουσι Λυδοί, φάμενοι ὅτι Ἀτύος [d], τοῦ Κότυος, τοῦ Μάνεω, κεκλῆσθαι τὴν Ἀσίην, ἀλλ' οὐκ ὅτι τῷ [e] Προμηθέος Ἀσίης· ὡσαύτως δὲ καὶ τῷ ἐν Σαρδίσι φυλῇ κεκλῆσθαι Ἀσιάδα. ἡ δὲ Εὐρώπη οὐδὲ εἰ περίρυτός ἐστι γινώσκεται πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων· ἔστι οὐκοῦν τὸ οὔνομα ἔλαβε τοῦτο, ὅτι ἄρα τῆς οἱ ἐὼ ὁ ἡμέτερος φαίνεται, εἰ μὴ ἄρα τοῦ Συρίης φήσομεν Εὐρώπης λαβεῖν τὸ οὔνομα τὴν χώρην· πρότερον δὲ ἦν ἄρα ἀνώνυμος, ὥσπερ αἱ ἄλλαι. ἀλλ' αὐτή γε οὐκ τῆς Ἀσίης τε φαίνεται ἐοῦσα, καὶ οὐκ ἀπικομένη ἐς τὴν γῆν ταύτην ἥτις νῦν ὑπὸ Ἑλλήνων Εὐρώπη καλέεται, ἀλλ' ὅσον ἐκ Φοινίκης, ἐς Κρήτην· ἐκ Κρήτης δὲ, ἐς Λυκίην [f]. ταῦτα μέν νυν ὅτι τοσαῦτα εἰρήσθω. τοῖσι γὰρ νομιζομένοισι

chus, audita domini nece, Samum celerrime cum magna pecunia profugit, quam Samius quidam intervertit: cujus nomen quum ſciam, volens obliviſcor. Ceterum 44
Aſiæ bona pars à Dario perveſtigata eſt. Is cupidus cognoſcendi ubinam Indus, qui ſecundus omnium fluviorum crocodilos præſtat, mare influat, miſit navibus cum alios quoſdam, quos vera renunciaturos confidebat, tum Scylacem virum Caryandenſem. Iſti è Caſpatyro urbe & terra Pactyica ſolventes, ſecundo flumine auroram verſus atque ſolem orientem navigantes in mare, dehinc per ipſum mare occaſum verſus, triceſimo demum menſe tenuerunt eum locum, unde rex Ægyptiorum eos Phœnices, quos antea dixi, miſerat ad Africam circumnavigandam. Poſt horum circumnavigationem Darius Indos ſubegit, & eo mari potitus eſt. Ita Aſiæ (præter eam quæ orientem ſolem ſpectat) reliqua compertum eſt ſimilia Africæ ſuppeditare. At 45
Europa à nullis inveſtigata eſt, neque qua ad orientem neque qua ad aquilonem vergit, an circumflua ſit. Longitudine tamen cognoſcitur præter utramque accedere. Neque poſſum conjectura colligere, unde, quum una ſit terra, triplicia ſint ei nomina indita è mulierum cognominibus: ejuſque fines ponantur Nilus fluvius Ægyptius, & Phaſis Colchus: alii ajunt Tanain, Mæetam trajectuſque Cimmerios: ſed neque ſciſcitari nomina eorum qui diſtinxerunt, & unde nomina ſumpſerint. Jam enim Libya, Africa, quidem à pleriſque Græcorum fertur ſortita nomen à Libya muliere indigena: Aſia vero, ab uxore Promethei. quamquam Lydi hoc ſibi nomen participant, dicentes ab Aſie filio Cotys, nepote Manis, Aſiam appellatam, non ab Aſia Promethei: unde & Sardibus tribum eſſe vocatam Aſiadem. Europa autem an ſit mari circumflua, ab nullis hominibus noſcitur; neque unde hoc nomen acceperit, neque quis nominis autor extiterit, compertum eſt: niſi dicamus ab Europa Syria nomen accepiſſe regionem; ante vero, ſicut ceteræ, erat ſine nomine. Tamen illam ex Aſia fuiſſe conſtat, neque in hanc commeaſſe terram, quæ nunc à Græcis vocatur Europa, ſed è Phœnice tantum in Cretam, & è Creta in Lyciam. Hæc hactenus dicta ſint. nam illis quæ exiſtimata ſunt

de

a καὶ δὴ καὶ Σκύλακα. b μιῇ ἐούσῃ Λιβύης. c Ἀσίη, ὅτι τῷ. d φάμενοι ὅτι Ἀτύος. e οὐκ ὅτι τῷ. f ἐς Λυκίην.

46 de his, utemur. PONTUS autem Euxinus, in quem Darius fecit expeditionem, nationes exhibet regionum omnium imperitissimas, Scythica excepta. neque enim nationem earum quæ sunt intra Pontum, aliquam sapientiæ causa comparare possumus, neque virum eruditum fuisse novimus, præter Scythicam gentem & Anacharsin. Ab gente autem Scythica unum quidem maximum rerum humanarum, quas nos scimus, sapientissime omnium excogitatum est. at cetera non admiror. Quod maximum ab eis excogitatum, id est, ut neque quispiam qui ad eos se contulerit, aufugere, neque illi qui nolint inveniri, possint deprehendi. Siquidem nullæ sunt eis urbes, nulla mœnia exstructa: sed domos ferentes singuli, equestres sunt sagittarii, non ab aratione victitantes, sed ab pecoribus: etiam domicilia sunt ad juga jumentorum: quidni tales invicti sint & ad
47 commiscendum difficiles arduique? Hæc autem sunt ab eis inventa cum opportunitate terræ, tum fluminum commilitio. nam hæc terra, quum sit campestris, herbida, & aquis rigua, eamque interfluant flumina non multo pauciora numero quam in Ægypto fossæ. Quorum quæ sunt celebria nomine & à mari adnavigabilia, ea recensebo. Ister, quinque ostia habens: post hunc Tyres & Hypanis & Borysthenes & Panticapes & Hypacyris & Gerrhus & Tanais. Isti hunc in modum
48 fluunt. Ister, omnium quos novimus fluviorum maximus, semper sibiipsi par, tam æstate quam hyeme fluit, ab occasu primus omnium, qui sunt in Scythia. ob id omnium maximus, quod alii in eum influunt, qui ipsum ingentem reddunt; per Scythiam quidem delapsi, numero quinque. unus quem Porata Scythæ appellant, Græci Pyreton: alius, Tiarantus: tertius, Ararus: quartus, Naparis: quintus, Ordessus. Horum primo loco dictus fluvius, magnus est, & ad auroram fluens cum Istro aquam communicat: minor & secundus est Tiarantus, ad occasum magis vergens. In medio horum euntes Ararus, Naparis & Ordessus, in Istrum infunduntur. Hi sunt vernaculi Scythiæ
49 amnes, qui illum augent. Ex Agathyrsis autem fluens unus, Maris, Istro se immiscet: ex Hæmi vero jugis tres alii ingentes ad aquilonem ventum, Atlas & Auras & Tibisis: per Thraciam vero & Cro-

μένοισι αὐτέων χρησόμεθα. Ὁ δὲ πόντος ὁ Εὔξεινος ἐπ' ὃν ἐστρατεύσατο Δαρεῖος, χωρέων πασέων παρέχεται, ἔξω δὲ Σκυθικῆς, ἔθνεα ἀμαθέστατα. ὅτε γὰρ ἔθνος τοῦτο ἐντὸς δὲ πόντου ἐὸν ἔχομεν ὁκοῖόν τι ἐμβαλέσθαι σοφίης πέρι, ὅτε ἄνδρα λόγιον οἴδαμεν γινόμενον πάρεξ δὲ Σκυθικῆς ἔθνεος, καὶ Ἀναχάρσιος. τῷ δὲ Σκυθικῷ γένει ἐν μὲν τὸ μέγιστον τῶν ἀνθρωπηίων πρηγμάτων σοφώτατα πάντων ἐξεύρηται, τοῦτο ἡμεῖς ἴδμεν· τὰ μέντοι ἄλλα οὐκ ἀγαμαι. τὸ δὲ μέγιστον ὅτῳ σφι ἀνεύρηται ὥστε ἀποφυγέειν τε μηδένα ἐπελθόντα ὅτινα σφέας· μὴ βουλομένους τε ἐξευρεθῆναι, καταλαβεῖν μὴ οἷόν τε εἶναι. τοῖσι γὰρ μήτε ἄστεα μήτε τείχεα ἢ οἰκήματα ἐστὶ ἐπαμενα, ἀλλὰ φερέοικοι ἐόντες πάντες, ἐῶσι ἱπποτοξόται, ζώοντες μὴ [a] ἀπ' ἀρότου [b], ἀλλ' ἀπὸ κτηνέων, οἰκήματά τε σφι ἢ ὑπὸ ζυγέων, κῶς οὐκ ἂν εἴησαν ἄτρωτοι καὶ ἄμαχοί τε καὶ ἄποροι πρὸς μίσγεσθαι [c]; Ἐξεύρηται δέ σφι ταῦτα, τῆς τε γῆς ἐούσης ἀπτηδέος καὶ τῶν ποταμῶν ἐόντων σφι συμμάχων. ἥ τε γὰρ γῆ ἐοῦσα πεδιὰς αὐτὴ, πιώδης [d] τε καὶ εὔυδρός ἐστι· ποταμοί τε δι' αὐτῆς ῥέουσι οὐ πολλῷ τεῳ ἀριθμὸν ἐλάσσονες τῶν ἐν Αἰγύπτῳ διωρύχων· ὅσοι δὲ ἐνομασταί τε εἰσι αὐτέων, καὶ πρὸς ἁλὸς ἐκδιδοῦσι, τούτους ἐξαριθμέω. Ἴστρος μὲν, πεντήκοντα· μετὰ δὲ, Τύρης τε καὶ Ὑπάνις, καὶ Βορυσθένης, καὶ Παντικάπης, καὶ Ὑπάκυρις, καὶ Γέρρος, καὶ Τάναϊς. ῥέουσι γὰρ οἵδε κατὰ τάδε. Ἴστρος μὲν ἐὼν μέγιστος ποταμῶν πάντων, τοῦτο ἡμεῖς ἴδμεν, ἴσος αἰεὶ αὐτὸς ἑωυτῷ ῥέει καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος. πρῶτος δὲ τῶν ἀπ' ἑκατέρης τῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ ῥέων κατὰ τοιόνδε μέγας γέγονε, ποταμῶν καὶ ἄλλων ἐς αὐτὸν ἐκδιδόντων. οὗτοι δὲ οἵδε οἱ μέγαν αὐτὸν ποιεῦντες· Δρὰς μέν γε τῆς Σκυθικῆς χώρης, πέντε μὲν οἱ ῥέοντες· τὸν τε Σκύθαι Πόρατα καλέουσι, Ἕλληνες δὲ Πυρετόν· καὶ ἄλλος Τιαραντὸς, καὶ Ἄραρός τε καὶ Νάπαρις, καὶ Ὀρδησσός [e]. ὁ μὲν πρῶτος λεχθεὶς τῶν ποταμῶν, μέγας, καὶ πρὸς ἠῶ ῥέων, ἀναχωνεῦται τῷ Ἴστρῳ τὸ ὕδωρ· ὁ δὲ δεύτερος λεχθεὶς Τιαραντὸς, πρὸς ἑκατέρης τε μᾶλλον, καὶ ἐλάσσων· ὁ δὲ δὴ Ἄραρός τε καὶ ὁ Νάπαρις καὶ ὁ Ὀρδησσὸς [e], δρὰς μέσα τούτων ἰόντες [f], ἐσβάλλουσι ἐς τὸν Ἴστρον· οὗτοι μὲν αὐτόχθονες ποταμοὶ Σκυθικοὶ συμπληθύουσι αὐτόν. Ἐκ δὲ Ἀγαθύρσων Μάρις ποταμὸς ῥέων συμμίσγεται τῷ Ἴστρῳ· ἐκ δὲ Αἵμου τῶν κορυφέων τρεῖς ἄλλοι μεγάλοι ῥέοντες πρὸς βορέην ἄνεμον, ἐσβάλλουσι ἐς αὐτὸν, Ἄτλας, καὶ Αὔρας, καὶ Τίβισις [g]· δρὰς δὲ Θρηίκης

a ζώοντές τε μὴ. b ἀρότου. c ἐπιμίγνυ. d πιώδης. e Ὀρδισσὸς bis. f τείνοντες. g Τίβισις.

Europa omnis est, quam Ister perfluit, omnium fl. maximus & semper sibi par. Nilum nullus fons aut fluvius auget. Tyres & Tyritæ. Hypanis & mater ejus.

καὶ Θρηϊκῶν τῶν Κροβύζων ῥέοντες, Ἄθρυς [a], καὶ Νόης, καὶ Ἀρτάνης [b], ἐκδιδοῦσι ἐς τὸν Ἴστρον· ἐκ δὲ Παιόνων, καὶ ὄρεος Ῥοδόπης, Κίος ποταμὸς μέσος [c] σχίζων τὸν Αἷμον, ἐσδιδοῖ ἐς αὐτόν. ἐξ Ἰλλυριῶν δὲ ῥέων πρὸς βορέην ἄνεμον Ἄγγρος ποταμὸς, ἐσβάλλει ἐς πεδίον τὸ Τριβαλικὸν, καὶ ἐς ποταμὸν Βρόγγον· ὁ δὲ Βρόγγος ἐς τὸν Ἴστρον· οὕτω ἀμφοτέρους ἐόντας μεγάλους ὁ Ἴστρος δέκεται [d]. ἐκ δὲ τῆς κατύπερθε χώρης Ὀμβρίκων, Κάρπις ποταμὸς, καὶ ἄλλος Ἄλπις ποταμὸς πρὸς [e] βορέην ῥέοντες ἄνεμον, καὶ οὗτοι ἐκδιδοῦσι [f] ἐς αὐτόν. ῥέει γὰρ δὴ διὰ πάσης τῆς Εὐρώπης ὁ Ἴστρος, ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν, οἳ ἔσχατοι πρὸς ἡλίου δυσμέων μετὰ Κυνήτας οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ. ῥέων δὲ διὰ πάσης τῆς Εὐρώπης, ἐς τὸ πλάγιον τῆς Σκυθίης ἐσβάλλει. τουτέων δὴ τῶν καταλεχθέντων, καὶ ἄλλων πολλῶν συμβαλλομένων τὸ σφέτερον ὕδωρ, γίνεται ὁ Ἴστρος ποταμῶν μέγιστος· ἐπεὶ ὕδωρ γε, ἓν πρὸς ἕν συμβάλλειν, ὁ Νεῖλος πολλῷ ἀποκρατέει [g]. ἐς γὰρ δὴ τοῦτον οὔτε ποταμὸς, οὔτε κρήνη ἀξιομία ἐσδιδοῦσα, ἐς πλῆθος οἱ συμβάλλεται. ἴσος [h] δὲ αἰεὶ ῥέει ἔν τε θέρεϊ καὶ χειμῶνι ὁ Ἴστρος, κατὰ τοιόνδε τοι, ὡς ἐμοὶ δοκέει· τὸ μὲν χειμῶνος ἐστὶ ὅσοσπερ ἐστὶ· ὀλίγῳ τι μέζων τοῦ εἰωθότος φύσιος γίνεται. ὕεται γὰρ ἡ γῆ αὕτη τὸ χειμῶνος πάμπαν ὀλίγῳ· νιφετῷ δὲ πολλὰ χρᾶται. τὸ δὲ θέρεος ἡ χιὼν ἡ ἐν τῷ χειμῶνι πεσοῦσα ἀμφιλαφὴς, τηκομένη πάντοθεν ἐσδιδοῖ ἐς τὸν Ἴστρον. αὕτη τε δὴ ἡ χιὼν ἐσδιδοῦσα ἐς αὐτὸν, συμπληθύει, καὶ ὄμβροι πολλοί τε καὶ λαβροι σὺν αὐτῇ. ὑεῖ γὰρ δὴ τὸ θέρος. ὅσῳ δὲ πλέον ἐπ' ἑωυτὸν ὕδωρ ὁ ἥλιος ἐπέλκεται ἐν τῷ θέρεϊ ἢ ἐν τῷ χειμῶνι, τοσούτῳ τὰ συμμισγόμενα τῷ Ἴστρῳ, πολλαπλήσιά ἐστι τοῦ θέρεος ἢπερ τοῦ χειμῶνος. ἀντιλαθέμενα δὲ ταῦτα, ἀντισηκώσις γίνεται, ὥς τε ἴσον μιν αἰεὶ φαίνεσθαι ἐόντα. Εἷς μὲν δὴ τῶν ποταμῶν τοῖσι [i] Σκύθῃσι ἐστὶ ὁ Ἴστρος· μία δὲ τούτων, Τύρης. ὃς ἀπὸ βορέω μὲν ἀνέμου ὁρμᾶται, ἔρχεται δὲ ῥέων ἐκ λίμνης μεγάλης, ἣ ἀπέργει τὴν τε Σκυθικὴν καὶ Νευρίδα γῆν. πρὸς δὲ τῷ στόματι αὐτοῦ κατοίκηνται Ἕλληνες, οἳ Τυρῖται καλέονται. Τρίτος δὲ Ὕπανις ποταμὸς ὁρμᾶται ἐκ [k] τῆς Σκυθικῆς, ῥέει δὲ ἐκ λίμνης μεγάλης, τὴν περιοῖκοι νέμονται ἵπποι ἄγριοι λευκοί. καλέεται δὲ ἡ λίμνη αὕτη ὀρθῶς, μήτηρ Ὑπάνιος· ἐκ ταύτης ὦν ἀνατέλλων ὁ Ὕπανις ποταμὸς ῥέει. τὸ μὲν πέντε ἡμερέων πλόον βραχὺς καὶ γλυκύς ἐστι· ἀπὸ δὲ τούτου, πρὸς θαλάσσης τεσσέρων ἡμερέων πλόον, πικρὸς δεινῶς. ἐκδιδοῖ γὰρ ἐς αὐτὸν κρήνη πικρὴ, ἥτις δή τι ἐοῦσα πικρὴ, ἢ με-

Crobyzos Thraces, Athres & Noes & Artanes: at ex Pæonibus ac monte Rhodope, medius interscindens Hæmum Cius in ipsum erumpit. Quin ex Illyriis in aquilonem tendens Angrus, planitiem Tribalicam interfluens, Brongum intrat, Brongus iste Istrum. ita utrumque magnum Ister excipit. Præterea ex regione quæ est supra Umbricos, Carpis, & alius ad ventum aquilonem fluvius Alpis, in Istrum exeunt. Omnem enim Europam Ister emetitur sumpto ex Celtis initio, qui omnium in Europa ad solis occasum extremi sunt post Cynetas, totamque permensus Europam, transversa ingreditur Scythiæ. His quæ re- 50
censui fluminibus, & aliis multis aquas suas conferentibus, Ister fit omnium fluviorum maximus. nam si alterius cum alterius aqua comparetur, profecto Nilus copia aquæ antecellit, quod in eum nullus neque fluvius neque fons ingrediens, ad incrementum aquæ confert. Quod autem Ister sibi semper par fluit tam æstate quam hyeme, ob id fit, ut mihi videtur, quod hyeme est quantus est, & parvulo major fit suâ naturâ. nam per hyemem penitus paululum in ea regione pluit, sed ubique ningit. Æstate vero nix, quæ sub hyemem decidit permulta, undique liquefacta in Istrum dilabitur. Sic & ipsa hæc nix in eum immissa, simul auget, cumque ea imbres multi atque vehementes. Quippe per æstatem pluit: quo tempore quanto plus aquæ sol ad se attrahit quam hyeme, tanto magis multiplicantur Istro immixta æstate quam hyeme. Ita quum paria faciat Ister datis aquis & acceptis, fit ut semper videatur sibi esse similis. Ex fluviis ergo 51
qui apud Scythas sunt, unus est Ister. Post hunc Tyres, qui ab aquilone means, ortum trahit ex ingenti palude, quæ Scythicam terram à Neuride separat. ad ostium hujus incolunt Græci qui Tyritæ vocantur. Tertium flumen est 52
Hypanis ex Scythia veniens, & ex magna palude profluens, circum quam pascuntur equi silvestres candidi: rectèque vocatur hæc palus, mater Hypanis. Ex hac igitur ortus amnis Hypanis fluit fere quinque dierum navigatione, brevis, & dulcis, sed inde quatuor à mari dierum navigatione sanequam amarus, propter amarum qui in eum fluit fontem: adeo, inquam, amarum, ut quum sit exiguus

a Ἄθρης. b Ἀτάρνης. c μέσον. d Δρόγγος δέκεται. e Ἄλπις πρὸς. f ἐσδιδοῦσι. g ἐπικρατέει. h οἱ συμβάλλεται οἱ ἴσος. i Hæc vox τοῖσι non est in MS. k ὁρμᾶται μὲν ἐκ.

guus magnitudine, inficiat Hypanin flumen, in paucis magnum. Eſt autem hic fons in finibus regionis Scytharum aratorum & Alizonum, eodem nomine quo locus unde emanat, Scythicè quidem Exampæus, Græca autem lingua, ἱραὶ ὁδοί, *id eſt, ſacræ viæ.* Apud Alizonas autem contrahunt terminos ſuos Tyres & Hypanis: mox deinde in diverſum abeuntes, mediam intercapedinem la-
53 xant. Quartus fluvius eſt Boryſthenes, ſecundum Iſtrum maximus illorum, & noſtra ſententia, non modo Scythicorum fluviorum longe uberrimus, ſed etiam ceterorum omnium, præter Ægyptium Nilum, cum quo non licet alium comparare. Ceterorum autem uberrimus eſt Boryſthenes, paſcua præbens amœniſſima & accommodatiſſima pecoribus, nec non optimorum excellenter plurimorum piſcium affatim: idem ad potandum ſuaviſſimus, limpidus inter turbidos fluens; juxta quem ſementis optima fit, & herba, ubi non ſeritur regio, altiſſima. In hujus quoque oſtio ingens vis ſalis ſua ſponte concreſcit. Præbet idem ingentia cete ad ſalſuram, ſpinis carentia, quæ antacæos appellant. Alia præterea præſtat admiratione digna. Porro quadraginta quidem dierum navigatione uſque ad locum Gerrheum, cognoſcitur ab aquilone vento fluere: at ſuperiora per quæ fluit, nemo hominum eloqui poteſt: videtur tamen fluere per ſolitudinem ad Scytharum agricolarum plagam. nam hi Scythæ decem dierum navigatione accolunt hoc flumen. Cujus tantum ac Nili fontes nec ipſe poſſum, nec ullum Græcorum reor poſſe dicere. Idem Boryſthenes prope ad mare accedit, & Hypanis cum eo miſcetur eundem in finem egrediens. Quod inter hos amnes intereſt roſtrum regionis, Hippoleon promontorium vocitatur, ubi delubrum Matris exſtructum eſt. Ultra quod delubrum ad Hypanin incolunt Boryſthenitæ. Hacte-
54 nus quæ ab his fluviis. Poſt hos alius, qui quintus eſt, nomine Panticapes, & ipſe ab aquilone fluens è palude: inter quem & Boryſthenem incolunt Scythæ agricolæ. Idem in Hylæam ingreditur, qua tranſmiſſa, Boryſtheni immiſcetur.
55 Sextus eſt Hypacaris, qui è palude manans, medioſque Scythas nomadas perfluens, in mare volvitur, juxta Carcinitin

ἡ μεγάθεϊ σμικρὴ ἐοῦσα, χιρνᾷ τὸν Ὑπάνιν, ἐοῦσα πολλὸν ἐν ὀλίγοισι μέγαν. ἐστὶ δὲ ἡ κρήνη αὕτη ἐν ὅροισι χώρης τῆς τε ἀροτήρων Σκυθέων καὶ Ἀλαζόνων. ἔνομα δὲ τῇ κρήνῃ, καὶ ὅθεν ῥέει τῷ χώρῳ, Σκυθιστὶ μὲν, Ἐξαμπαῖος· κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, Ἱραὶ ὁδοί. συνάγουσι δὲ τοὺς τέρμονας ὅ, τε Τύρης καὶ ὁ Ὑπάνις καλεόμενος Ἀλαζόνας· τὴν δὲ ἀπὸ τούτου, διαστρέψας ἑκάτερος ῥέει ἀπὸ μεσογαίης. Τέταρτος δὲ, ὁ Βορυσθένης ποταμὸς, ἐστί τε μέγιστος τε μοῦνος ἱρὸν τυτθῶν καὶ πολυαρκέστατος, κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, ἔτι μοῦνον τῶν Σκυθικῶν ποταμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, πλὴν Νείλου τοῦ Αἰγυπτίου. τούτῳ γὰρ οὐκ οἷά τε ἐστὶ συμβαλέειν ἄλλον ποταμόν· τῶν δὲ λοιπῶν Βορυσθένης ἐστὶ πολυαρκέστατος, ὃς νομοὺς τε καλλίστους καὶ εὐκημιδεστάτους κτήνεσι παρέχεται, ἰχθύας τε ἀρίστους διαφερόντως πλείστους· πίνεσθαί τε ἡδίστος ἐστὶ· ῥέει τε καθαρὸς παρὰ θολεροῖσι· ἀπορίη τε παρ' αὐτὸν ἄρτου γίνεται· ποίη τε, τῇ ἐπαείρεται ἡ χώρη, βαθυτάτη. ἅλες τε ἐπὶ τῷ στόματι αὐτοῦ αὐτόματοι πήγνυνται ἀπλεῖοι· κήτεά τε μεγάλα ἀνάκανθα, τὰ ἀντακαίους καλέουσι, παρέχεται εἰς ταρίχευσιν, ἄλλά τε πολλὰ θωϋμάσαι ἄξια. μέχρι μὲν νυν Γερρέου χώρου, εἰς τὰ τεσσερήκοντα ἡμερέων πλόος ἐστὶ, γινώσκεται ῥέων ἀπὸ βορέω ἀνέμου· τὸ δὲ κατύπερθε δι' ὃν ῥέει ἀνθρώπων οὐδεὶς ἔχει φράσαι. φαίνεται δὲ ῥέων διὰ ἐρήμου ἐς τῶν γεωργῶν τῶν Σκυθέων τὴν χώρην. ἔστι γὰρ οἱ Σκύθαι παρ' αὐτὸν ὑπὲρ δέκα ἡμερέων πλόον νέμονται. μούνου δὲ τούτου τοῦ ποταμοῦ καὶ Νείλου οὐκ ἔχω φράσαι τὰς πηγάς· δοκέω δὲ, οὐδὲ οὐδεὶς Ἑλλήνων. ἀγχοῦ τε δὴ θαλάσσης ὁ Βορυσθένης ῥέων γίνεται, καί οἱ συμμίσγεται ὁ Ὑπάνις ἐς τωὐτὸ τέλος ἐκδιδούς. τὸ δὲ μεταξὺ τῶν ποταμῶν τυτθέων ἐὸν ἔμβολον τῆς χώρης, Ἱππολέων οἴκεε καλέεται. ἐν δὲ αὐτῷ ἱρὸν Μητρὸς ἵδρυται· πέρην δὲ τοῦ ἱροῦ πρὸς τῷ Ὑπάνι Βορυσθενῖται κατοικέαται. ταῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τυτθέων τῶν ποταμῶν. Μετὰ δὲ τούτους πέμπτος ποταμὸς ἄλλος, τῷ οὔνομα Παντικάπης. ῥέει μὲν γὰρ καὶ οὗτος ἀπὸ βορέω τε ἐκ λίμνης, καὶ τὸ μεταξὺ τούτου τε καὶ τοῦ Βορυσθένεος νέμονται οἱ γεωργοὶ Σκύθαι· ἐκδιδοῖ δὲ ἐς τὸν Ὑλαῖον. θωϋμάζομεν δὲ ταύτην, τὴν Βορυσθενεῖ συμμίσγεται. Ἕκτος δὲ Ὑπακύρις ποταμὸς, ὃς ὁρμᾶται μὲν ἐκ λίμνης, διὰ μέσων δὲ τῶν νομάδων Σκυθέων ῥέων, ἐκδιδοῖ κατὰ Καρκινῖτιν

a ποταμὸς, ὃς ἐστί τε. b ἀνομιδεστάτας. c Ἀφερεὸν καὶ πλόος. d ἱρὸν Δήμητρος. e βορέω τε καὶ ἐκ λίμνης. f MS. Καρκίνου.

Fluvii Gerrhus & Tanais. Numina Scythica & appellationes, & ſacrificii ritus.

νῖτιν πόλιν, ἐς δεξιὴν ἀπέργων τήν τε Υ̓λαίην καὶ τ̓ Ἀχιλήιον καλεόμενον Δρόμον. Ἕβδομος δὲ Γέρρος ποταμὸς ἀπέχων μὲν ἀπὸ τῦ Βορυσθένεος, καλὰ τῦτο τ̓ χώρης ἐς ὃ γινώσκεται ὁ Βορυσθένης· ἀπέχων μὲν νυν ἀπ̓ τύτυ τῦ χώρυ· ὄνομα δὲ ἔχει τόπερ ὁ χῶρος αὐτὸς, Γέρρος. ῥέων δὴ ἐς θάλασσαν, ἀφίζει τήν τε τ̓ Νομάδων χώρην, καὶ τὴν τ̓ Βασιλήιων Σκυθέων· ἐκδιδοῖ δὲ ἐς τ̓ Υ̓πάκαριν. Ὄγδοος δὲ δὴ Τάναϊς ποταμὸς, ὃς ῥέει ταύτεκαθεν ἀπ̓ λίμνης μεγάλης ὁρμεώμενος, ἐκδιδοῖ δὲ ἐς μέζω ἔτι λίμνην καλεομένην Μαιῆτιν, ἡ ἀφίζει Σκύθας τε τὰς βασιληίας καὶ Σαυρομάτας· ἐς δὴ Τάναϊν τῦτον ἄλλος ποταμὸς ἐσβάλλει τῷ ὄνομά ἐστι Υ̓ργις. Τοῖσι μὲν δὴ ὀνομαστοῖσι ποταμοῖσι ὕτω δή τι οἱ Σκύθαι ἐσκλήκασι. τοῖσι δὲ κτήνεσι ἡ ποίη ἀναφυομένη ἐν τῇ Σκυθικῇ, ἐστὶ ὀπιχυλωτάτη πασέων ποιέων τ̓ ἡμεῖς ἴδμεν. ἀνοιγομένοισι δὲ τοῖσι κτήνεσι ἔστι σαθμώσασθαι ὅτι τοῦτο ὕτως ἔχει. τὰ μὲν δὴ μέγιστα ὕτω σφι εὔπορά ἐστι· τὰ δὲ λοιπὰ νόμαια κατὰ τάδε σφι διακέεται. Θεὸς μὲν μούνυς τόσδε ἱλάσκονται, Ἱστίην μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ, Δία τε καὶ Γῆν, νομίζοντες τὴν Γῆν τοῦ Διὸς εἶναι γυναῖκα. μετὰ δὲ τύτυς, Ἀπόλλωνά τε καὶ θεράπνην Ἀφροδίτην, καὶ Ἠρακλέα, καὶ Ἀρεα. τύτυς μὲν πάντες οἱ Σκύθαι νενομίκασι. οἱ δὲ βασιλήιοι [a] Σκύθαι καὶ τῷ Ποσιδέωνι θύουσι. ὀνομάζεται [b] δὲ Σκυθιστὶ, Ἱστίη μὲν, Ταβιτί· Ζῆνα δὲ ὀρθόταταν κατὰ γνώμην γε τὴν ἐμὴν καλεόμενον Παπαῖον· Γῆν δὲ, Ἀπίαν· Ἀπόλλωνα δὲ, Οἰτόσυρον· θεράπνην δὲ Ἀφροδίτην, Ἀργίμπασαν [c]· Ποσιδέωνα δὲ, Θαμιμασάδας [d]. ἀγάλματα δὲ καὶ βωμοὺς καὶ νηοὺς οὐ νομίζουσι ποιέειν, πλὴν Ἀρηϊ· τύτῳ δὲ νομίζουσι. Θυσίη δὲ ἡ αὐτὴ πᾶσι κατέστηκε θύειν πάντα τὰ ἱρὰ ὁμοίως, ἑρδομένη ὧδε [e]· τὸ μὲν ἱρήιον αὐτὸ ἐμπεποδισμένον τοὺς ἐμπροσθίους πόδας ἕστηκε [f]· ὁ δὲ θύων, ὄπισθεν τοῦ κτείνεται ἑστεὼς, ἀπάσας τὴν ἀρχὴν τῦ σφυρῦ, καταβάλλει μιν· πίπτοντι δὲ τῷ ἱρηίῳ, ἐπικαλέεται τὸν θεὸν τῷ ἂν θύῃ· καὶ ἅπτει βρόχῳ τοῦ ἑνὸς ἕβαλε τ̓ αὐχένα. σκυταλίδα δὲ ἐμβαλὼν τοῦ ἑτέρυ, καὶ ἀποπίνει· ἔστι πῦρ ἀνακαύσας, ἔστε καταρξάμενος, οὔτ̓ ἐπιστείσας. ἀποπίσας δὲ καὶ ἀποδείρας, τέρπεται τοὺς ἕψησιν. Τῆς δὲ γῆς τ̓ Σκυθικῆς αἰνῶς ἀξύλυ ἐούσης, ὧδέ σφι ἐς τὴν ἕψησιν τ̓ κρεῶν ἐξεύρηται. ἐπεὰν ἀποδείρωσι τὰ ἱρήια, γυμνοῦσι τὰ ὀστέα τ̓ κρεῶν· ἔπειτα ἐσβάλλουσι [g] τοῦ μὲν τύχωσι ἔχοντες λέβητας ὀπιχωρίους, μάλιστα Λεσβίοισι κρητῆρσι τοισδεκέλυς, χωρὶς ἢ ὅτι πολλῷ μέζονας· ἐς τύ-

nitin oppidum, ad dexteram coercens Hylæam, & Dromon qui dicitur Achillis. Septimus eſt Gerrhus, nomen à loco obtinens, qui à Boryſthene dirimitur circa ea loca apud quæ Boryſthenes cognoſcitur: cui loco nomen eſt Gerrho; fluens autem ad mare diſterminat regionem Scytharum nomadum ac regiorum, & in Hypacarin dilabitur. Octavus Tanais, qui ſuperius è vaſta palude profluens, in aliam vaſtiorem diffunditur, nomine Mæotin, quæ diſcludit regios Scythas à Sauromatis. In hunc Tanain alius influit, nomine Hyrgis. His celeberrimis amnibus ita Scythæ præditi ſunt. Gramen quod in Scythia germinat, omnium quæ nos novimus germinum ſuccoſiſſimum eſt: quod ita ſe habere diſſectis pecoribus licet diſcernere. Et ſic quidem maxima apud eos abundant. cetera autem ad ritus & leges hoc modo ſunt eis inſtituta. Deorum hos ſolos placant, Veſtam ante omnes, deinde Jovem ac Tellurem; exiſtimantes Tellurem Jovis conjugem eſſe. Poſt hos Apollinem, & cœleſtem Venerem, & Herculem, & Martem. Hos cuncti Scythæ deos arbitrantur. Sed qui regii Scythæ vocantur, etiam Neptuno ſacrificant. Appellantur autem Scythice Veſta Tabiti: Jupiter, Papæus mea ſententia rectiſſime: Tellus, Apia: Apollo, OEtoſyrus: cœleſtis Venus, Arippaſa: Neptunus, Thamimaſades. Simulacra & aras & delubra facere non ſtatuunt, præterquam Marti; huic probant facere. Idem ſacrificium prorſus omnibus apud omnia templa fieri eodem modo eſt inſtitutum, quod tale eſt: Victima ipſa primoribus implicita pedibus ſiſtitur, cujus à tergo ſtans qui ſacrificat, tracto principio funis, pecudem dejicit, eaque concidente deum invocat, cui illam mactat: deinde circumdat laqueum collo, tum injecto baculo circumagit, ac ſtrangulat non incenſo igni, non proſecans, non adſpergens; ſed ubi pecudem ſtrangulavit, & pellem detraxit, ad coquendum ſe vertit. Verum quum Scythica regio lignorum ſit admodum inops, hoc ab illis ad carnem coquendam excogitatum eſt. Ubi victimas pelle nudarunt, nudant quoque oſſa carnibus, dehinc injiciunt, ſi ad manum habeant, lebetes indigenas Lesbiis crateribus maxime aſſimiles, niſi quod ſunt multo capaciores,

a οἱ δὲ καλεόμενοι βασιλήιοι. b ὀνομάζουσι. c Ἀργίμπασα. d Θαμιμασάδες. e ἑρδομένη δὲ ὧδε. f ἐμπεποδισμένον τοὺς δύο πόδας τοὺς ἐμπροσθίους ἕστηκε. Sed inſuper habet MS. ἐμπεποδισμένῳ. g ἔπειτα δὲ ἐσβάλλουσι.

Victima se ipsam cremat. Sacrificium Martis, qui est acinaces, & sarmentorum congeries templum. Crudelitas in hostes captos, etiam in occisos. Aversatio suum.

τούτῳ ἐσβάλλοντες, ἔψουσι ξυγκαίοντες τὰ ὀστέα τῶν ἱρηίων· ἢν δὲ μὴ σφι παρῇ λέβης, οἱ δὲ ἐς τὰς γαστέρας τῶν ἱρηίων ἐσβάλλοντες τὰ κρέα πάντα, καὶ ὥσπερ μίξαντες ὕδωρ, ξυγκαίουσι τὰ ὀστέα· τὰ δὲ αἴθεται κάλλιστα. αἱ δὲ γαστέρες χωρέουσι εὐπετέως τὰ κρέα ἐψιλωμένα τῶν ὀστέων· καὶ ἕτερον βοῦς τε ἑωυτὸν ἐξέψει, καὶ τἆλλα ἱρήια ἕκαστον ἑωυτό. ἐπεὰν δὲ ἑψηθῇ τὰ κρέα, ὁ θύσας, τῶν κρεῶν καὶ τῶν σπλάγχνων ἀπαρξάμενος, ῥίπτει ἐς τὸ ἔμπροσθεν. θύουσι δὲ καὶ τἆλλα πρόβατα, καὶ ἵππους μάλιστα. Τοῖσι μὲν δὴ ἄλλοισι τῶν θεῶν ἕτερον θύουσι, καὶ ταῦτα τῶν κτηνέων. τῷ δὲ Ἄρηι ὧδε κατὰ νόμους· ἑκάστοισι τῶν ἀρχηίων ἱδρυταί σφι Ἄρεος ἱρὸν τοιόνδε· Φρυγάνων φάκελοι συννενέαται ὅσον τ' ἐπὶ σταδίους τρεῖς μῆκος καὶ εὖρος, ὕψος δὲ ἧσσον· ἄνω δὲ τέτυκται, τετράγωνον ἄπεδον πεποίηται· καὶ τὰ μὲν τρία τῶν κώλων ἔστι ἀπότομα, κατὰ δὲ τὸ ἕν, ἐπιβατόν. ἔπος δὲ ἑκάστῃ ἁμάξας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐπινέουσι φρυγάνων. ξυνοσέει γὰρ δὴ αἰεὶ ξυνὸν τῶν χειμώνων. ἐπὶ τέτυκται δὲ ἔγχος ἀκινάκεος σιδήρεον ἵδρυται ἀρχαῖον ἑκάστοισι· καὶ τοῦτ' ἔστι τοῦ Ἄρεος τὸ ἄγαλμα. τούτῳ δὴ τῷ ἀκινάκει θυσίας ἐπετείους ποιεῦσι προβάτων καὶ ἵππων. καὶ δὴ καὶ τοῖσδε ἔτι πλέω θύουσι ἢ τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι. ὅσους δ' ἂν τῶν πολεμίων ζωγρήσωσι, ἀπὸ τῶν ἑκατὸν ἀνδρῶν ἄνδρα ἕνα θύουσι, τρόπῳ ἀλλοίῳ ἢ τῷ αἰπὺ ὦν τὰ πρόβατα, ἀλλ' ἑτεροίῳ. ἐπεὰν γὰρ οἶνον ἐπιπαστέσωσι κατὰ τῶν κεφαλέων, ἀποσφάζουσι τοὺς ἀνθρώπους ἐς ἄγγος· καὶ ἔπειτα ἀνενείκαντες ἄνω ἐπὶ τὸ ὄγκον τῶν φρυγάνων, καταχέουσι τὸ αἷμα τοῦ ἀκινάκεος. ἄνω μὲν δὴ φορέουσι τοῦτο. κάτω δὲ ὧδε τὸ ἱρὸν ποιεῦσι τάδε· τῶν ἀποσφαγέντων ἀνδρῶν τοὺς δεξιοὺς ὤμους πάντας ἀποταμνόντες σὺν τῇσι χερσὶ, ἐς τὸ ὑπερῷον ἐσβάλλουσι· καὶ ἔπειτα τὰ ἄλλα ἀπαρξάντες ἱρήια ἀπαλλάσσουσι. χεὶρ δὲ τῇ ἂν πέσῃ κεῖται [b], καὶ χωρὶς ὁ νεκρός. Θυσίαι μέν νυν αὗται σφι κατεστᾶσι. ὑπὸ δὲ οὗτοι οὐδὲν νομίζουσι, οὐδὲ τρέφουσι τοσοῦτον ἐν τῇ χώρῃ θέλουσι. Τὰ δ' ἐς πόλεμον ἔχοντα ὧδέ σφι διακέαται [c]· ἐπεὰν τὸν πρῶτον ἄνδρα καταβάλῃ ἀνὴρ Σκύθης, τοῦ αἵματος ἐμπίνει. ὅσους δ' ἂν φονεύσῃ ἐν τῇ μάχῃ, τούτων τὰς κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλέϊ. ἀπενείκας μὲν γὰρ κεφαλὴν, τῆς λείης μεταλαμβάνει τλὴν ἂν λάβωσι· μὴ ἐνείκας δὲ, οὔ. ἀποδείρει δὲ αὐτὴν τρόπῳ τοιῷδε· περιταμὼν κύκλῳ περὶ τὰ ὦτα, καὶ λαβόμενος τῆς κεφαλῆς, ἐξείει· μετὰ δὲ, σαρκίσας

ni

Hh

res; in hos injicientes succensis ossibus hostiarum, coquunt. Si autem non adfuerit lebes, omnes carnes hostiarum in alvos illarum injicientes aqua admixta, ossa succendunt. Quibus acerrime ardentibus, & alvis facile capientibus carnes ossibus separatas, ita fit ut bos se ipse excoquat: & item cetera sacrificia unumquodque se ipsum. Coctis carnibus, is qui immolavit, earum atque intestinorum prosicias sumens ante se porricit. Immolant autem & alias oves, tum præ-
62 cipue equos. Et aliis quidem diis hunc in modum & tales pecudes immolant: Marti vero sic legitimo ritu. Singulis in curiis ab eis struitur tale templum: Sarmentorum fasces congeruntur trium in longum latumque stadiorum, minoris tamen sublimitatis: desuper quadrata planities efficitur: tria latera prærupta sunt, quartum acclive, per quod adscendatur. Eo quotannis comportant centum quinquaginta plaustra sarmentorum. nam semper propter cœli atrocitatem illa marcescunt. Super hanc congeriem ferreus acinaces à singulis vetustus statuitur. Idque est Martis simulacrum, cui annuas hostias offerunt ovium & equorum; & sane plura his sacrificant quam ceteris diis. Ex hostibus captivis centesimum quemque immolant, non eodem quo & pecora modo, sed diverso. nam ubi capitibus vinum libaverunt, ipsos in vas jugulant: dehinc in congeriem sarmentorum sublatum acinaci cruorem invergunt. Hunc quidem supra ferunt. inferius autem prope templum ista faciunt: Virorum interemptorum omnes humeros dextros præcidunt una cum manibus & in aerem jaciunt. & ceteris deinde solennibus confectis abeunt: quò autem ceciderit ma-
63 nus, ibi jacet, ac seorsum cadaver. Et sacrificia quidem hæc eis sunt instituta. Sues vero illi nihil morantur, quas nec
64 alere omnino in regione volunt. Quæ vero ad bellum attinent, hunc in modum sunt eis comparata. Quem primum virum dejecerit vir Scytha, ejus sanguinem potat: quoscunque in prœlio interemerit, eorum capita regi offert. nam capite allato, fit prædæ quamcunque ceperint particeps, alioqui expers. Caput hoc modo pelle nudat: In orbem illud amputat circa aures, verticeque sumpto excutit, deinde involvens carni

a Vocem ἵνα non agnoscit MS. b κεῖται. c διακέαται.

sus

Coria humana ad varios usus, ex capite pocula; jactantia in bibendo. Divinatio ex virgis salicum: Veneris ex tilia.

σις βοὸς παλύρῃ, δείψᾳ τῇσι χερσί. ὀργίσας δὲ αὐτὸ, ἅτε χιρόμαχιρον ἐκτησαμ. ἐκ δὲ τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου τ αὐτὸς [a] ἐλαύνῃ, ἐκ τούτου ἐξάπτει, ᾗ ἀγάλλεται. ὃς γὰρ ἂν πλεῖστα δέρματα χιρόμαχιρα ἔχῃ [b], ἀνὴρ ἄριστος οὗτος κέκριται. πολλοὶ δὲ αὐτέων ἐκ τῶν ἀποδερμάτων καὶ χλαίνας ἐπίνυσι ποιεῦσι, συρράπτοντες κατάπερ βαίτας. πολλοὶ δὲ ἀνδρῶν ἐχθρῶν τὰς δεξιὰς χέρας νεκρῶν ἐόντων ἀποδείραντες αὐτοῖσι [c] ὄνυξι, καλύπτρας τῶν φαρετρέων ποιεῦνται. δέρμα δὲ ἀνθρώπου, καὶ παχὺ καὶ λαμπρόν, λοῦ ἄρα ἀρίδον δερμάτων πάντων λαμπρότατον λευκότητι. πολλοὶ δὲ καὶ ὅλους ἄνδρας ἐκδείραντες, καὶ διατείναντες ὀπὶ ξύλων, ἐπ' ἵππων περιφέρουσι. ταῦτα μὲν δὴ ὧδε σφι νενόμισται. Αὐτὰς δὲ τὰς κεφαλὰς, ὅπερ [d] πάντων, ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων, ποιεῦσι τάδε· ἀποπρίσας ἕκαστος πρὸν τὸ ὑπέρθεν τῶν ὀφρύων, ἐκκαθαίρει· καὶ λοῦ μὲν ἢ πένης, ὅσον ἔξωθεν ὠμοβοέϊ μούνῳ περιτείνας, οὕτω χρᾶται· λοῦ δὲ ἢ πλούσιος [e], τῷ μὲν ὠμοβοέϊ περιτείνει· ἔσωθεν δὲ περιχρυσώσας, οὕτω χρᾶται πατηρίῳ. ποιεῦσι δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν οἰκηίων, λοῦ σφι διάφοροι γίνωνται, καὶ λοῦ ὑπικρατήσῃ [f] αὐτῶν πρὸς τῷ βασιλέϊ. ξείνων δέ οἱ ἐλθόντων τ ἀνὴρ λόγον ποιέηται, τὰς κεφαλὰς τούτους προσφέρει, καὶ ὑπολέγει ὡς οἱ ἐόντες οἰκήιοι πόλεμον προσθήκαντο, καί σφεων αὐτὸς ἐπικρατήσας, ταύτην τὴν ἀνδραγαθίην λέγοντες [g]. Ἅπαξ δὲ ἑνιαυτοῦ ἑκάστου ὁ νομάρχης [h] ἕκαστος ἐν τῷ ἑωυτοῦ νομῷ κιρνᾷ κρητῆρα οἴνου, ἀπ' οὗ πίνουσι τῶν Σκυθέων ὅσοις δὴ ἄνδρες πολέμιοι ἀραιρημένοι ἔωσι· τοῖσι δ' ἂν μὴ κατεργασμένον ᾖ τοῦτο, οὐ γεύονται τοῦ οἴνου τούτου, ἀλλ' ἀτιμωμένοι ἀποκατέαται. ὄνειδος δέ σφι ἐστὶ μέγιστον τοῦτο· ὅσοι δὲ αὐτῶν [i] καὶ κάρτα πολλοὺς ἀνδρας ἀνεμαξήκτες ἔωσι, οὗτοι δὲ σιρυδὸν κύλικας ἔχοντες, πίνουσι ὁμοῦ. Μάντιες δὲ Σκυθέων εἰσὶ πολλοὶ, οἱ μαντεύονται ῥάβδοισι ἰτιμίῃσι πολλῇσι ὧδε· ἐπὰν φακέλους ῥάβδων μεγάλους ἐνείκωνται, ἵεντες χαμαὶ, διεξελίσσουσι αὐτούς· καὶ ὀπὶ μίαν ἑκάστην ῥάβδον τιθέντες, χρηστηριάζονται. ἅμα τε λέγοντες ταῦτα, συμπλέκουσι τὰς ῥάβδους ὀπίσω, καὶ αὖτις κατὰ μίαν συντιθεῖσι. αὕτη μέν σφι ἡ μαντικὴ πατρωίη ἐστί [k]. οἱ δὲ ἀναρίες καὶ οἱ ἀνδρόγυνοι τὴν Ἀφροδίτην σφι λέγουσι μαντικὴν δοῦναι· φιλύρης ὦν φλοιῷ μαντεύονται, ἐπὰν τὴν φιλύρην τρίχα [l] χίσῃ διαπλέκων ἐν τοῖσι δακτύλοισι τοῖ-

ni ex bovis latere, manibus subigit ac mollitum, tanquam mantile possidet, eaque ex habenis equi quem agitat, appensa gloriatur: ut quisque enim coria mantilia plurima habet, ita vir judicatur præstantissimus. Sunt quoque multi qui ex corii hujus frustis lænas densari curant, consarcinantes tanquam sisyras pastorias. Multi etiam occisorum hostium manus dextras cum ipsis unguibus excoriant, opercula hæc pharetrarum habentes. Est autem inter omnia coria humanum fere & crassum maxime & candore splendidum. Multi etiam totos homines excoriatos, & super ligna extentos, in equis circumferunt. Hæc ab illis ita sunt re- 65
cepta. Ipsis autem capitibus non utique omnium, sed inimicissimorum hæc faciunt; quisque illud quod est infra supercilia, serra abcisum prorsus expurgat: & crudo tantum bovis corio, si pauper sit; sin dives, non modo exterius inducit bovino corio, verum etiam interius inaurat, & sic uterque pro poculo utitur. Idem agunt de familiaribus, si inter eos extiterint discordiæ, & alter eorum apud regem victoria sit potitus. Hæc capita hospitibus, qui ad eum veniunt alicujus apud ipsum existimationis, exhibet: refertque illos, quum essent domestici, & ad pugnam lacessissent, ab ipso esse superatos: id strenuitatis loco ponentes. Semel 66
autem quotannis quilibet regionis princeps in eadem regione miscet vini craterem, de quo bibunt Scythæ, à quibus hostes sublati sunt; at non inde gustant qui nihil tale ediderint, sed sine honore seorsum sedent: quæ res apud eos maximæ est ignominiæ. Qui vero illorum complures cædes fecerunt, hi duobus pariter quos habent calicibus potant. A- 67
pud eosdem multi sunt vaticinatores, qui pluribus virgis salignis divinant, ad hunc modum: Grandes virgarum fasces quum attulerunt, humi positos dissolvunt, ac separatim ponentes illarum singulas, fata prædicunt, & dum ista dicunt, vice versa virgas convolvunt, ac rursus sigillatim componunt. Hæc est illis tradita à majoribus divinatio. Sed Enaries & semiviri, ajunt sibi à Venere tradi divinationem. Tiliæ igitur fronde vaticinantur. Tiliam ubi quis trifariam sciderit,

a τ' αὐτὸς. b ἔχοι. c ἀποδείραντες καὶ διατείναντες αὐτοῖσι. d ὅτοι. e ἢ πλούσιος. f ὑπερβάληται. g λέγει. h διοικήτης. i ὅτοι ἢ αὐτῶν. k μάλιστοι ἡ μαντικὴ πατρωίη σφι ἐστί. l τρία MS.

Abſurda opinio de cauſa morbi regis. Iusjurandum maximum. Temeraria fides vatum, hoſque comburendi modus. Cum patre filii pereunt. Fœderis firmandi ratio. Sepulchra regum.

derit, digitis ſuis eam implicans ac reſol-
68 vens vaticinatur. Horum tres maxime probatos arceſſit rex Scytharum, quoties ægrotat, eo modo quo dixi vaticinantes; & ſemper fere hi dicunt talia, nempe hunc aut illum civem (indicant autem hominem de quo loquuntur) pejeraſſe per regia ſolia: (eſt autem Scythis mos plerunque jurandi per regia ſolia, quum maximum volunt interponere jusjurandum) protinuſque is, quem dixerint pejeraſſe, adductus, coarguitur ſcientia divinandi, tanquam compertus falſo dejeraſſe per regia ſolia, & ob id regem ægrotare. Si ille inficiatur ſe dicens non pejeraſſe, atque indignatur, rex duplum numerum vaticinorum arceſſit: qui inſpecta divinandi ratione, ſi & ipſi hominem perjurii convicerint, ſine mora caput abcidunt; ejuſque facultates inter ſe partiuntur primi vaticini. Sin vero illi qui ſupervenerunt vaticini homines abſolverint, alii atque alii præſto ſunt: quorum ſi plures abſolverint, decretum eſt primis illis vaticinis eſſe pere-
69 undum. Eoſque hunc in modum necant. Plauſtrum concamaratum ubi ſarmentis referſerunt, bobuſque junxerunt, vaticinos pedibus implicatis, & manibus poſt tergum revinctis, atque ore obſtructo, infulciunt in medium ſarmentorum: incenſiſque illis territando agitant boves. quorum boum multi cum vaticinis concremantur, multi ambuſti, cremato illorum temone, aufugiunt. Hoc quem dixi modo comburunt vaticinos, etiam ob alias cauſſas, appellantque falſos
70 vates. Sed quos morte rex afficit, eorum nec liberos linquit, ſed univerſos mares interficit, feminis nihil læſis. Fœdera cum quibuſcunque ineunt Scythæ, hoc modo ineunt: Infuſo in grandem calicem fictilem vino, commiſcent eorum ſanguinem qui feriunt fœdus, percutientes cultello aut incidentes gladio paululum corporis. deinde in calice tingunt acinacem, ſagittas, ſecurim, jaculum. Hæc ubi fecerunt, multa apprecantur: poſtea vinum epotant non modo ii qui fœdus faciunt, ſed etiam comitum ii
71 qui ſunt maximæ dignitatis. Regum autem ſepulchra in Gerrhis ſunt. Ubi Boryſthenes jam navigabilis eſt, ibi, quum rex eis deceſſit, ingentem in terra ſcrobem fodiunt forma quadrata. hoc ubi præpararunt, ſuſcipiunt cadaver, cor-

τοῖσι ἑωυτοῦ, καὶ ἀλφιτόων, χρᾶ. Ἐπὰν δὲ βασιλεὺς ὁ Σκυθέων κάμῃ, μεταπέμπε τῶν μαντίων ἄνδρας τρεῖς τοὺς εὐδοκιμέοντας μάλιστα, οἱ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ μαντεύονται. καὶ λέγουσι ἔστι ὡς τοὐπίπαν μάλιστα τάδε, ὡς τὰς βασιληίας ἑστίας ἐπιόρκηκε ὃς δὲ ὃς λέγουσι τῶν ἀστῶν τὸν δὴ λέγωσι· (τὰς γὰρ βασιληίας ἑστίας νόμῳ Σκύθησι παμάλιστά ἐστι ὀμνυσθαι τότε ἐπεὰν τὸ μέγιστον ὅρκον ἐθέλωσι ὀμνύναι) αὐτίκα γὰρ ἁλαλαμένον ἄγουσι ἔστ᾽ ἂν δὴ φῶσι ἐπιορκῆσαι. ἀπιγμένον γὰρ ἐλέγχουσι οἱ μάντιες ὡς ἐπιορκήσαντα φαίνεται ἐν τῇ μαντικῇ τὰς βασιληίας ἑστίας, καὶ ἀλφιτεῦται ὁ βασιλεύς. ὁ δὲ ἀρνέεται, ἐὼν φαμένου ἐπιορκῆσαι, καὶ δεινολογίην. ἀρνεομένου δὲ τούτου, ὁ βασιλεὺς μεταπέμπεται ἄλλους διπλησίους μάντιας· καὶ ἢν μὲν ἐς ἔτι εἰσορέωνται ἐς τὴν μαντικὴν, καταδήσουσι ἐπιορκῆσαι, τῶνδε ἰθέως τὴν κεφαλὴν ἀποτάμνουσι, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ διαλαγχάνουσι οἱ πρῶτοι τῶν μαντίων· καὶ ἢν δὴ [a] οἱ ἐπελθόντες μάντιες ἀπολύσωσι, ἄλλοι παρεισὶ μάντιες, καὶ μάλα ἄλλοι. ἢν δὲ πλεῦνες τῶν ἀνδρῶν ἀπολύσωσι, δέδοκται τοῖσι πρώτοισι τῶν μαντίων αὐτοῖσι ἀπόλλυσθαι. Ἀπολλῦσι δὴ αὐτοὺς [b] τρόπῳ τοιῷδε· ἐπεὰν ἅμαξαν καμάρης [c] φορυτῶν πλήσωσι, καὶ ὑποζεύξωσι βοῦς, ἐμπεδήσαντες τοὺς μάντιας, καὶ χεῖρας ὀπίσω δήσαντες, καὶ στομώσαντες, καταφορυτοῦσι ἐς μέσα τὰ φορύγανα. ὑποπτήσαντες δὲ αὐτὰ, ἀπεῖσι φοβήσαντες τοὺς βοῦς. πολλοὶ μὲν δὴ συγκαταικαίονται τοῖσι μάντισι βόες, πολλοὶ δὲ πεπυρωμένοι ἀποφεύγουσι, ἐπεὰν αὐτέων ὁ ῥυμὸς κατακαυθῇ. κατακαίουσι δὲ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ καὶ δι᾽ ἄλλας αἰτίας τοὺς μάντιας, ψευδομάντιας καλέοντες. Τοὺς δ᾽ ἂν ἀποκτείνῃ [d] βασιλεὺς, τούτων οὐδὲ τοὺς παῖδας λείπει, ἀλλὰ πάντα τὰ ἔρσενα κτείνει, τὰ δὲ θήλεα οὐκ ἀδικέει. ὅρκια δὲ ποιεῦνται Σκύθαι ὧδε, πρὸς τοὺς ἂν ποιέωνται· ἐς κύλικα μεγάλην κεραμίνην οἶνον ἐγχέαντες, αἷμα συμμίσγουσι τῶν τὰ ὅρκια τεμνομένων, τύψαντες σφέα ἢ ἐπιπαίοντες μαχαίρῃ σμικρὸν τοῦ σώματος· καὶ ἔπειτα ἀποβάψαντες ἐς τὴν κύλικα ἀκινάκεα, καὶ οἰστοὺς, καὶ σάγαριν, καὶ ἀκόντιον· ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, καὶ δρήσαντες πολλὰ, καὶ ἔπειτα ἀποπίνουσι αὐτοί τε οἱ τὸ ὅρκιον ποιεύμενοι, καὶ τῶν ἑπομένων οἱ πλείστου ἄξιοι. Ταφαὶ δὲ τῶν βασιλέων ἐν Γέρροισί εἰσι. ἐς ὃ ὁ Βορυσθένης ἐστὶ πεζοπορίῃ ἀπλωτός, ἐνθεῦτεν ἐπεὰν σφι ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς, ὄρυγμα γῆς μέγα ὀρύσσουσι τετράγωνον. ἑτοῖμον δὲ τοῦτο ποιήσαντες, ἀναλαμβάνουσι τὸν νεκρὸν, κατακεκηρωμένον μὲν τὸ σῶ-

Hh 2 μα·

a μαντίων· ἢν δὲ. b ἀποκτοῦσι δὲ αὐτούς. c vox καμάρης ignoratur in MS. d ἀποκτένει.

μα· τὸν ἢ νηδὺν ἀναῤῥαθεῖσαν, καὶ καθαρθεῖσαν, πλέῳ κυπέρῳ κεκομμένῳ, καὶ θυμιήμαϊ, καὶ σελίνῳ σπέρμαϊ, καὶ ἀνήσῳ, σεσεῤῥαμμένῳ ὀπίσω, καὶ κομίζουσι ἐν ἁμάξῃ ἐς ἄλλο ἔθνος. οἱ δ' ἂν παραδέξωνται κομισθέντα τὸν νεκρὸν, ποιεῦσι τάπερ οἱ βασιλήιοι Σκύθαι· ξυρῶνται μὲν, τρίχας περικείρονται, βραχίονας περιτάμνονται, μέτωπον δὲ ῥῖνα καταμύσσονται, διὰ δὲ τοῦ τε ἀριστερῆς χειρὸς οἰστὸν διαβιβρώσκουσι. ἐνθεῦτεν ἢ κομίζουσι ἐν ἁμάξῃ τὸν νέκυα ἐς ἄλλο ἔθνος τῶν ἄρχουσι. οἱ δὲ σφι ἕπονται, ἐς τοὺς πρότερον ἦλθον. ἐπεὰν ἢ πάντας περιέλθωσι τὸν νέκυα κομίζοντες, ἐν Γέρροισι ἔσχατα κατοικημένοισι εἰσὶ τῶν ἐθνέων τῶν ἄρχουσι, καὶ ἐν τῇσι ταφῇσι. καὶ ἔπεται ἐπεὰν θάψωσι τὸν νέκυα ἐν τῇσι θήκῃσι ὧδε σιβαδόν, διαπήξαντες αἰχμὰς ἔνθεν καὶ ἔνθεν διὰ νεκροῦ, ξύλα ὑπερτείνουσι, καὶ ἔπεται ῥιψὶ καταστεγάζουσι. ἐν δὲ τῇ λοιπῇ εὐρυχωρίῃ τῆς θήκης, τῶν παλλακέων τε μίαν ἀποπνίξαντες θάπτουσι, καὶ τὸν οἰνοχόον, καὶ μάγειρον, καὶ ἱπποκόμον, καὶ διηκόνεον, καὶ ἀγγελιηφόρον, καὶ ἵππους, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπαρχὰς, καὶ φιάλας χρυσέας. ἀργύρῳ μὲν οὐδὲν οὐδὲ χαλκῷ χρέωνται. ταῦτα δὴ ποιήσαντες, χῶσι πάντες χῶμα μέγα, ἁμιλλώμενοι, καὶ προθυμεόμενοι ὡς μέγιστον ποιῆσαι. Ἐνιαυτῷ δὲ περιφερομένῳ, αὖτις ποιεῦσι τοιόνδε. λαβόντες τῶν λοιπῶν θεραπόντων τοὺς ἐπιτηδειοτάτους· οἵδε εἰσὶ Σκύθαι ἐγχώριοι· ἔστι γὰρ εἰσὶ θεραπεύοντες τοὺς ἂν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κελεύσῃ, ἀργυρώνητοι δὲ οὐκ εἰσὶ σφι θεράποντες· τουτέων δὴ τῶν διηκόνων ἐπεὰν ἀποπνίξωσι πεντήκοντα, καὶ ἵππους τοὺς καλλίστους πεντήκοντα, ἐξελόντες αὐτέων τὴν κοιλίην, καὶ καθήραντες, ἐμπιπλᾶσι ἀχύρων, καὶ συρράπτουσι. ἀψῖδα δὲ ἢ ἥμισυ ἐπὶ ξύλα δύο, ἥμισυ ποιησάντες ὑπήιον, καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ τὴν ἀψῖδα ἐπ' ἕτερα δύο καταπήξαντες τρόπῳ τοιούτῳ, πολλὰ ταῦτα ἔπεται τῶν ἵππων καταμήκεα ξύλα παχέα διελάσαντες μέχρι τῶν τραχήλων, ἀναβιβάζονται αὐτοὺς ἐπὶ τὰς ἀψῖδας. τῶν ἢ, αἱ μὲν πρότεραι ἀψῖδες ὑπέχουσι τοὺς ὤμους τῶν ἵππων· αἱ δὲ, ὄπισθεν παρὰ τοὺς μηροὺς, τοὺς γαστέρας ὑπολαμβάνουσι· σκέλεα δὲ ἀμφότερα κατακρέμαται μετέωρα. χαλινοὺς δὲ καὶ στόμια ἐμβαλόντες ἐς τοὺς ἵππους, καταπήγνυσι ἐς τὸ πρόσθεν αὐτέων, καὶ ἔπεται ἐκ παρασάλων δέουσι. τῶν δὲ δὴ νεηνισκῶν τῶν ἀποπεπνιγμένων τῶν πεντήκοντα ἕνα ἕκαστον ἀναβιβάζουσι ἐπὶ τὸν ἵππον, ὧδε ἀναβιβάζοντες· ἐπεὰν νεκρῷ ἑκάστῳ παρὰ τὴν ἀκανθαν ξύλον ὀρθὸν διελάσωσι μέχρι

corpore incerato, alvo diſciſſa atque expurgata, quam ſilere contuſo & thymiamate apiique ſemine & aniſi quum expleverunt, conſuunt rurſus, & in plauſtro ad aliam gentem ferunt. Qui vero delatum cadaver excipiunt, eadem agunt quæ regii Scythæ: auris aliquid decidunt, crinem circumtondent, brachia circumcidunt, frontem naſumque conſauciant, ſiniſtram manum ſagittis trajiciunt. Poſtmodum regis cadaver in plauſtro ferunt ad aliam gentem cui imperitant, quæ ipſos comitatur ad eos unde primum venerant. Ubi jam mortuum ferentes, luſtraverunt univerſas gentes, in Gerrhis extrema habitantibus ſunt gentium, quibus imperant, & in his ſepulchris. Quem poſtquam in loculis poſuerunt ſuper torum, mucronibus hinc atque hinc defixis, deſuper ligna extendunt, ac deinde palliis contegunt. In reliqua loculi ſpatioſitate aliquam ejus pallacam ſtrangulatam ſepeliunt, & pincernam, & cocum, & equiſonem, & miniſtrum, & internuncium, nec non equos & aliarum rerum omnium primitias, quinetiam phialas aureas. nam argentum aut æs in uſu non habent. His actis, humum certatim atque avide injiciunt, cupientes tumulum quam maximum efficere. Circumacto anno, rurſus hoc 72
agunt: E famulis reliquis aptiſſimos ſumunt. ſunt autem hi ingenui Scythæ; illi enim ſerviunt, quos ipſe rex juſſerit. nam pecunia emptos ſervos non habent. Horum miniſtrorum quinquaginta quum ſtrangulaverunt ac totidem præſtantiſſimos equos, alvo eorum exempta & expurgata, paleis implent, ac conſuunt: & ubi dimidium fornicis ſuper duo ligna, dimidium ſupinum ſtatuentes, alterumque dimidium fornicis ſuper altera duo ligna, tali modo defixerint, multa illa tum oblonga ligna craſſa per equos ad cervicem uſque quum trajecerunt, attollunt eos ſupra fornices, quorum priores fornices ſuſtinent armos equorum, poſteriores vero juxta femora ſuſcipiunt ventres, utriſque cruribus ſuperne dependentibus. Equos autem infrenant, eorumque habenas anteriora extendunt, & mox ad palos alligant: dehinc ſuper eorum ſingulos ſtatuunt ſingulos quinquaginta juvenum ſtrangulatorum hunc in modum. Unicuique eorum rectum ſtipitem præter ſpinam ad cervicem uſque transfigunt:

χει

a Hæc quatuor verba περὶ κῶλα περικείρονται, βραχίονας περιτάμνονται non ſunt in MS. b ἀναβιβάζουσι. c MS. ὑπερέχουσι. d ἐπ' ἵππων.

gunt: quod inferius extat aliquid ſtipitis, id infigunt foramini ligni alterius quo equus trajectus eſt. His equitibus
73 ſepulchro circumpoſitis abeunt. Hunc in modum reges ſepeliunt. Alios autem Scythas, quum deceſſerunt, proximi quique in plauſtris collocatos ad amicos circumferunt. eos ſinguli amicorum excipientes, epulum comitantibus præbent; ſed & cadaveri ſimiliter ex omnibus apponit, quæ ceteris. Ad hunc modum quadraginta diebus privati homines circumaguntur: dehinc humantur. Scythæ autem qui ſepeliverunt tali modo purgantur. Ubi caput terſerunt abluerintque, circa corpus ita agunt. Tria ligna ſtatuunt mutuo inclinata, circa hæc prætendunt lanea pilea, quam maxime conſtipantes, & in alveum in medio lignorum pileorumque poſitum lapides conjiciunt ex igne perlucidos.
74 Naſcitur autem apud eos cannabis lino ſimillima, præterquam craſſitudine ac magnitudine: ſed multo iſta cannabis eſt præſtantior, vel ſua ſponte naſcens, vel ſata: ex qua Thraces quidem etiam veſtimenta conficiunt lineis ſimillima: neque ſane niſi quis admodum peritus ſit ejus, linea ſint an cannabina, queat dignoſcere: & qui non viderit cannabem exiſtimabit lineum eſſe veſtimentum.
75 Hujus ergo cannabis ſemen ubi acceperint Scythæ ſub pileis ſuccedunt, ac deinde id ſupra lapides igne perlucidos jaciunt. Id vero aggrediens ſufferre etiam vaporem reddit tantum, ut Græcum nullum thuribulum eum ſuperet. Hoc odore gaudentes Scythæ fremunt; quod apud ipſos loco lavacri eſt. neque enim aqua lavant omnino corpus, ſed uxores eorum adfundentes aquam, ad lapidem ſcabrum conterunt a cypreſſi & cedri & thuris ligno: deinde iſtud detritum, quod eſt craſſum, etiam oblinunt toto corpore & facie. Id eas ſimul bene olentes facit, ſimul poſtero die, auferentes illud oblitum, mundas ac
76 ſplendidas. Externis vero & hi ritibus uti magnopere cavent, ne quidem mutuis inter ſe: ſed Græcorum etiam minime, ut oſtendit Anacharſis, & deinde iterum Scyles. Siquidem Anacharſis quum multum orbis terrarum contemplatus eſſet, & magnam ſapientiam inde confeciſſet, ad ſedes Scytharum proficiſcebatur.

ἀρὶ ξ τραχήλε, κάτωθεν δὲ ὑπερέχῃ ξύλε τέτε, τὸ ἐς τόρμον πηγνύσι ξ ἕτερε ξύλε ξ ἁρὰ ξ ἵππε. ὀπαιήσαντες δὲ κύκλῳ τὸ σῆμα ἱππέας τοιέτες ἀπελαύνσι. Οὕτω μὲν τὰς βασιλῆας θάπτσι. τὰς δὲ ἄλλες Σκύθας, ἐπεὰν ἀποθάνωσι, περιάγσι οἱ ἀγχοτάτω προσήκοντες κατὰ τὰς φίλες ἐν ἁμάξῃ [a] κειμένες. τῶν δὲ ἕκας ξενοδεκόμενος παρέχεται τὰς ἑπομένες, καὶ τῷ νεκρῷ ἀπάντων παρατίθησι ὅσα τοῖσι ἄλλοισι. ἡμέρας δὲ τεσσεράκοντα οὕτω οἱ ἰδιῶται περιάγονται, ἔπειτα θάπτονται. θάψαντες δὲ οἱ Σκύθαι, καθαίρονται τρόπῳ τοιῷδε· σμηνύμενοι τὰς κεφαλὰς ἐκ ἀναλυνόμενοι, ποιεῦσι περὶ τὸ σῶμα τάδε· ἐπεὰν ξύλα στήσωσι τρία ἐς ἄλληλα κεκλιμένα, περὶ τοῦτα πίλες εἰρινέες περιτείνυσι· συμφράξαντες δὲ ὡς μάλιστα, λίθες ἐκ πυρὸς διαφανέας ἐσβάλλυσι ἐς σκάφιον κοιλὸν ἐν μέσῳ τῶν ξύλων τε ἐ τῶν πίλων. Ἔστι δέ σφι κάνναβις φυομένη ἐν τῇ χώρῃ, παχύτητί τε ἐ μεγάθεϊ, τῷ λίνῳ ἐμφερεστάτη. ταύτην δὲ πολλῷ ὑπερφέρει ἡ κάνναβις αὕτη· καὶ αὐτομάτη καὶ σπειρομένη φύεται· καὶ ἐξ αὐτῆς Θρῆικες μὲν καὶ εἵματα ποιεῦνται τοῖσι λινέοισι ὁμοιότατα· ἁδὲ ἂν, ὅστις μὴ κάρτα τετόκων εἴη αὐτῆς, διαγνοίη λίνα ἢ καννάβιός ἐστι· ὃς δὲ μὴ εἰδέ κω τὴν καννάβιδα, λίνεον δοκήσει εἶναι τὸ εἷμα. Ταύτης ὦν οἱ Σκύθαι τὸ καννάβιον τὸ σπέρμα ἐπεὰν λάβωσι, ὑποδύονται ὑπὸ τὰς πίλας, καὶ ἔπειτα ὑπιβάλλυσι [b] τὸ σπέρμα ὑπὶ τὰς διαφανέας λίθες τῷ πυρί. τὸ δὲ θυμιώμενον ὑπιβαλλόμενον, καὶ ἀτμίδα παρέχεται τοσαύτην, ὥστε Ἑλληνικὴ οὐδεμία ἂν μιν πυρὴ ὑποκεκαπήκοι· οἱ δὲ Σκύθαι ἀγόμενοι τῇ πυρῇ ὠρύονται. τοῦτό σφι ἀντὶ λυτροῦ ἐστι· ἀ γὰ δὴ λοῦνται ὕδατι τὸ παράπαν τὸ σῶμα. αἱ δὲ γυναῖκες αὐτέων ὕδωρ ἐπιχέασαι, καταστώχυσι περὶ λίθον τραχὺν τὸ κυπαρίσσου, καὶ κέδρε, καὶ λιβάνε ξύλε· καὶ ἔπειτα τὸ καταστωχόμενον τοῦτο, παχὺ ἐὸν, καὶ καταπλάσσονται [c] πᾶν τὸ σῶμα ἐ τὸ πρόσωπον· καὶ ἅμα μὲν ὀδμὴν σφέας ἁβὴ τοῦτο ἴσχει, ἅμα δὲ ἀπαιρέσιος τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ περὶ τὸν καταπλασιν [d], γίνονται καθαροὶ καὶ λαμπροί. Ξεινικοῖσι δὲ νομαίοισι καὶ ἔτι αἰνῶς χρῶνται φεύγουσι, μήτε γε ὧν ἀλλήλων, Ἑλληνικοῖσι δὲ καὶ ἥκιστα [e], ὡς ἐπεδέξαν Ἀνάχαρσίς τε καὶ δεύτερα αὖτις Σκύλης. τοῦτο μὲν γὰ Ἀνάχαρσις, ἐπεί τε πολλὸν πολλὼ θεωρήσας, καὶ ἀποδεξάμενος κατ' αὐτὴν σοφίην πολλὸν, ἐνεμέλετο ἐς ἧσσα τὰ Σκυθέων· πολλάων

a ἁμάξησι. b ὑποβάλλυσι. c ἰὸν, καταπάσσονται. d καταπλασιῶ. e ἧκισα.

Anacharſidis inde calamitas & genus. Mater Deûm Cyzici. Lacedæmoniorum proprium & diverſum ab Græcis aliis.

δὲ δὴ Ἑλλησπόντου [a], πρησσόμενος ἐς Κύζικον· καὶ εὗρε γὰρ τῇ Μητρὶ τῶν θεῶν ἀναγινέας τοὺς Κυζικηνοὺς ὀρτὴν μεγαλοπρεπέα κάρτα, εὐξατο τῇ Μητρὶ ὁ Ἀνάχαρσις, ἢν σῶς καὶ ὑγιὴς ἀπονοσήσῃ ἐς ἑωυτοῦ, θυσίην τε κατὰ ταυτὰ κατὰ ὥρα τοὺς Κυζικηνοὺς ποιεῦντας, καὶ παννυχίδα στήσειν. ὡς δὲ ἀπίκετο ἐς τὴν Σκυθικὴν, κατεδὺς ἐς τὴν καλεομένην Ὑλαίην· ἥ δ' ἔστι μὲν παρὰ τὸν Ἀχιλλήιον Δρόμον, τυγχάνει δὲ πᾶσα ἐοῦσα δενδρέων παντοίων πλέη· ἐς ταύτην δὴ κατεδὺς ὁ Ἀνάχαρσις, τὴν ὀρτὴν πᾶσαν ἐπετέλεε τῇ θεῷ, τύμπανόν τε ἔχων, καὶ ἐκδησάμενος ἀγάλματα. καί τις τῶν Σκυθέων καταφρασθεὶς αὐτὸν ταῦτα ποιεῦντα, ἐσήμηνε τῷ βασιλέι Σαυλίῳ· ὁ δὲ, καὶ αὐτὸς ἀπικόμενος, ὡς εἶδε τὸν Ἀνάχαρσιν ποιεῦντα ταῦτα, τοξεύσας αὐτὸν ἀπέκτεινε. καὶ νῦν ἢν τις εἴρηται περὶ Ἀναχάρσιος, οὐκ φασὶ μιν Σκύθαι γινώσκειν, διὰ τόδε ὅτι ἐξεδήμησέ τε ἐς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ξεινικοῖσι ἔθεσι διεχρήσατο. ὡς δέ γε ἐγὼ ἤκουσα Τίμνεω τοῦ Ἀγαπείθεος [b] Σπαργαπείθεω, εἶναι αὐτὸν Ἰδανθύρσου [c] τοῦ Σκυθέων βασιλέος πάτρων, παῖδα δὲ εἶναι Γνούρου τοῦ Λύκου τοῦ Σπαργαπείθεος. εἰ ὦν ταύτης ἦν τὸ οἰκίης Ἀνάχαρσις, ἴσθι καὶ τοῦ ἀδελφεοῦ ἀποθανόντα. Ἰδανθύρσος μὲν γὰρ ἦν παῖς Σαυλίου, Σαύλιος δὲ ἦν ὁ ἀποκτείνας Ἀνάχαρσιν. Καί τοι τινὰ ἤδη ἤκουσα λόγον ἄλλον ὑπὸ Πελοποννησίων λεγόμενον, ὡς ὑπὸ τοῦ [d] Σκυθέων βασιλέος Ἀνάχαρσις ἀποπεμφθεὶς, τοῦ Ἑλλάδος μαθητὴς ἤιοιτο· ὀπίσω τε ἀπονοσήσας, φαίη πρὸς τὸν ἀποπέμψαντα, Ἕλληνας πάντας ἀσχόλους εἶναι ἐς [e] πᾶσαν σοφίην, πλὴν Λακεδαιμονίων· τούτοισι δὲ εἶναι μούνοισι σωφρόνως δοῦναί τε καὶ δέξασθαι λόγον. ἀλλ' ἔστι μὲν ὁ λόγος ἄλλως πεπλασμένος ὑπ' αὐτῶν [f] Ἑλλήνων. ὅστις δὲ ἦν ἀνὴρ, ὥσπερ πρότερον εἰρέθη, διεφθάρη. ἔστι μέν νυν οὕτω δὴ ἔπρηξε [g] διὰ ξεινικά τε νόμαια καὶ Ἑλληνικὰς ὁμιλίας. Πολλοῖσι δὲ κάρτα ἔπεσι ὕστερον Σκύλης ὁ Ἀγαπείθεος [h] ἔπαθε τοιαῦτα τούτῳ. Ἀγαπείθει μὲν γὰρ τῷ Σκυθέων βασιλέι γίνεται μετ' ἄλλων παίδων Σκύλης. ἐξ Ἰστρινῆς δὲ γυναικὸς ἔστι γινόμενος, καὶ ἐδαμῶς ἐγχωρίης· τὴν ἡ μήτηρ αὐτὴ γλῶσσάν τε Ἑλλάδα καὶ γράμματα ἐδίδαξε. μετὰ δὲ, χρόνῳ ὕστερον, Ἀγαπείθης μὲν τελευτᾷ δόλῳ ὑπὸ Σπαργαπείθεος τοῦ Ἀγαθύρσων βασιλέος· Σκύλης δὲ τήν τε βασιληίην παρέλαβε, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πατρὸς, τῇ οὔνομα ἦν Ὀπόια. ἦν δὲ αὕτη ἡ Ὀπόια ἀδὴ

batur. Is quum per Helleſpontum navigans tenuiſſet Cyzicum, vovit Matri deorum, (offendit enim Cyzicenos ei diem feſtum magnifico ſane apparatu celebrantes) ſi ſalvus ſoſpeſque domum revertiſſet, ſacrificaturum ſe eodem ritu quo Cyzicenos ſacrificantes vidiſſet, & pervigilium inſtituturum. Quum igitur in Scythiam veniſſet, ingreſſus regionem quæ dicitur Hylæa, eaque eſt juxta Achillis Dromon ſita, ubique omnigenis arboribus referta. in hanc ingreſſus Anacharſis, omnem feſti ceremoniam deæ perſolvit, tympanum tenens, alligatiſque ſimulacris. Hæc eum agentem quidam Scytha animadvertens, indicium detulit Saulio regi. Rex quum & ipſe contuliſſet ſe eo, & Anacharſin ea facientem inſpexiſſet, excuſſa ſagitta necavit. Et nunc ſiquis de Anacharſi interroget, Scythæ negant ſe noviſſe hominem, ob id quod in Græciam peregrinatus externoſque ſit mores ſectatus. Sicut autem ego accepi ex Timne tutore Spargapithis, eſſe eum patruum Idanthyrſi Scytharum regis, filium Gnuri, nepotem Lyci, pronepotem Spargapithis. Itaque ſi ex hac familia extitit Anacharſis, ſciat ſe ab fratre fuiſſe interemptum. Idanthyrſus enim fuit filius Saulii, Saulius autem fuit qui Anacharſin interemit. Quanquam & aliud quiddam Peloponnenſes audivi referentes, Anacharſin à rege Scytharum miſſum, Græciæ fuiſſe diſcipulum, & quum rediſſet, dixiſſe ei qui ipſum miſerat, cunctos Græcos eſſe in omni ſapientia occupatos, Lacedæmoniis exceptis, quibus ſolis datum eſſet prudenter dare & accipere rationem. Verum hæc narratio temere ab ipſis Græcis ficta eſt. Hic igitur vir, quemadmodum antea dictum eſt, trucidatus fuit, & tale aliquod fatum propter externos ritus & Græcas conſuetudines conſequutus. Multis autem ſane annis poſtea interjectis ſimilia excepit Scyles, Aripithis filius. etenim Aripithes Scytharum rex, cum alios filios multos ſuſtulit, tum Scylem ex uxore Iſtrina, haudquaquam cive, quæ filium Græcam linguam litteraſque edocuit. Interjecto deinde tempore, Aripithe per dolum occiſo à Spargapithe Agathyrſorum rege, Scyles regnum ſuſcepit, & uxorem patris, nomine Opœam. Erat autem Opœa hæc

77

78

a πλέων δὲ Ἑλλησπόντου. b Σπαργαπείθεω. c Ἰδανθύρσου. d τοῦ. e σοφίαν. f ὑπὸ τῶν. g δή τι ἔπρηξε. h Ἀγαπείθεω ſemper MS.

hæc civis, ex qua erat Aripithi filius Oricus. Scyli regnum Scytharum obtinenti Scythicus tamen vivendi mos nihil prorſus cordi erat, ſed multo magis convertebatur ad Græca, in quibus fuerat imbutus à puero; & tale quid fecit. Utique quum ad urbem Boryſthenitarum Scythicum ducebat exercitum, (Boryſthenitæ autem ſe à Mileſiis ajunt eſſe oriundos.) ad hos quoties Scyles veniebat, relicto in ſuburbanis exercitu, ipſe muros ingreſſus portas obſerabat; depoſita Scythica veſte, Græcum ſumebat veſtimentum, & eo indutus, in foro ſpatiabatur, nullo neque ſatellitum neque alio comitatu; ſed portas ſervabant, nequis Scytharum cerneret eum geſtantem hujuſmodi veſtimentum: & cum in ceteris Græcorum diſciplina utebatur, tum ſacra diis faciebat ritu Græco. Et quum ibi tempus menſtruum aut amplius triverat, abſcedebat, induta ſibi Scythica veſte. Idque ſæpenumero faciebat, extructis ſibi ædibus in Boryſthenide, & uxore
79 illinc accepta. Sed quum deberet ei male cedere, ex hac occaſione evenit. Affectabat Baccho per Bacchanal initiari, ac initiationem jam ſumpturo in manibus, oblatum eſt ingens oſtentum. Erant ei in urbe Boryſthenitarum circum ædes (quarum etiam paulo ante habui mentionem) magnas atque magnificas ſpatii laxitas, circaque eam è lapide candido ſphinges & grypes ſtantes. in has ædes deus fulmen jaculatus eſt, totæque deflagraverunt. Scyles nihilominus propterea initiationem peragit. Enimvero Scythæ Græcis probro dant bacchari, negantes eſſe credibile deum inveniſſe quo homines ad dementiam adigantur. Poſteaquam bacchanali initiatus eſt Scyles, quidam Boryſthenitarum Scythis indicium detulit, inquiens, Nos enim irridete Scythæ quod bacchanalia agamus, quodque nos deus corripiat; at nunc dæmon hic veſtrum quoque regem inſedit. nam bacchatur & à deo inſanit. Quod ſi mihi non habetis fidem, ſequimini me rem vobis oſtenſurum. Primores Scytharum ſequuti ſunt: quos Boryſthenita ille deductos clanculum in turri collocavit. Ubi adfuit Scyles cum thiaſo, Scythæ eum bacchabundum conſpicati, rem ingentis calamitatis eſſe duxerunt: digreſſique, ea quæ viderant
80 omni exercitui indicarunt. Poſt hæc ubi

ἀρχὴ ἐξ ἧς δὴ οἱ Ὄρικος Ἀριπείθεϊ πάϊς. βασιλεύων δὲ Σκυθέων ὁ Σκύλης, Διάϊτῃ μὲν ἐδαμῶς ἠρέσκετο Σκυθικῇ, ἀλλὰ πολλὸν πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ μᾶλλον πεπαιδευμένῳ δὴ ἀπὸ παιδὸς τὸ ἐπεπαίδευτο. ἐποίεέ τε τοιῆδε· εὖτε ἀγάγοι τὴν στρατιὴν τῶν Σκυθέων ἐς τὸ Βορυσθενεϊτέων ἄστυ· (οἱ δὲ Βορυσθενεῖται ἔστι λέγουσι σφέας αὐτοὺς εἶναι Μιλησίους) ἐς τούτους ὅκως ἔλθοι ὁ Σκύλης, τὴν μὲν στρατιὴν καταλίπεσκε ἐν τῷ πρασσείῳ, αὐτὸς δὲ ὅκως ἔλθοι ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὰς πύλας ἐγκλήισάς, τὴν στολὴν ἀποθέμενος τὴν Σκυθικὴν, λάβεσκε ἐν Ἑλλησίδα ἐσθῆτα· ἔχων δὴ ἐν τοιούτῳ, ἠγίεζε, ἔστε θορυφόρων ἐπομένων, ἔστε ἄλλου ἀδενός. τὰς δὲ πύλας ἐφύλασσον, μή τις μιν Σκυθέων ἴδοι ἔχοντα τοιαύτην τὴν στολήν. καὶ τἄλλα ἐχρᾶτο Διάϊτῃ Ἑλληνικῇ, καὶ θεοῖσι ἱρὰ ἐποίεε κατὰ νόμους τοὺς Ἑλλήνων. ὅτε δὲ διατρίψαε μῆνα ἢ πλέον τούτου, ἀπαλλάσσετο, ἐνδὺς τὴν Σκυθικὴν στολήν. τοῦτο ποιέεσκε πολλάκις· καί οἰκία τε ἐδείματο ἐν Βορυσθένεϊ, καὶ γυναῖκα ἔγημε ἐς αὐτὰ ἐπιχωρίην. Ἐπεί τε δὲ ἔδεε οἱ κακῶς γενέσθαι, ἐγένετο ἀπὸ τοιῆσδε φορῆς τοιῆσδε· ἐπεθύμησε Διονύσῳ βακχείῳ τελεσθῆναι· μέλλοντι δέ οἱ ἐς χεῖρας ἄγεσθαι τὴν τελετὴν, ἐγένετο φάσμα μέγιστον. ἦν οἱ ἐν Βορυσθενεϊτέων τῇ πόλι, οἰκίης μεγάλης καὶ πολυτελέος τοιῆσδε, (τὰ δὲ ὀλίγῳ τι πρότερον τούτων μνήμιον εἶχον) τὴν τε περιξ [b] λευκοῦ λίθου σφίγγες τε καὶ γρύπες ἕστασαν. ἐς ταύτην ὁ θεὸς ἐνέσκηψε βέλος· καὶ ἡ μὲν κατεκάη πᾶσα. Σκύλης δὲ οὐδὲν τούτου [c] εἵνεκα ἧσσον ἐπετέλεσε τὴν τελετήν. Σκύθαι δὲ περὶ Βακχεύειν περὶ Ἕλλησι ὀνειδίζουσι. ἀ γὰρ φασι εἶναι θεὸν ἐξευρίσκειν τοῦτον ὅστις μαίνεται καὶ ἀγρὶ ἀνθρώπους. ἐπεί τε δὲ ἐτελέσθη τῷ βακχείῳ ὁ Σκύλης, ἐπρήσσευσε [d] τις Βορυσθενεϊτέων πρὸς τοὺς Σκύθας, λέγων, Ἡμῖν γὰρ [e] καταγελᾶτε, ὦ Σκύθαι, ὅτι βακχεύομεν, καὶ ἡμέας ὁ θεὸς λαμβάνει· νῦν ἔστι ὁ δαίμων καὶ τὸν ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε, καὶ βακχεύει τε, καὶ [f] ὑπὸ τοῦ θεοῦ μαίνεται. εἰ δέ μοι ἀπιστέετε, ἕπεσθε, καὶ ὑμῖν ἐγὼ δείξω. εἵποντο τῶν Σκυθέων οἱ πρεσβύτατοι· καὶ αὐτοὺς ἀναγαγὼν ὁ Βορυσθενείτης, λάθρῃ ὀπίσω πύργον κατίσε [g]. ἐπεί τε δὴ παρῆσαν σὺν τῷ θιάσῳ ὁ Σκύλης, καὶ εἰδόν μιν βακχεύοντα οἱ Σκύθαι, κάρτα συμφορὴν μεγάλην ἐποιήσαντο. ἐξελθόντες δὲ ἐσήμηνάν πάσῃ τῇ στρατιῇ τὰ ἴδοιεν. Ὡς δὲ μετὰ

a πολλάκις. οἰκίαν. b τὴν πέριξ c τούτων. d διεπρήσσετο. e ἡμῖν δὲ. f καὶ βακχεύει, καὶ. g κατίσει.

Occiditur ab fratre Octamasade. Multitudo Scytharum quanta. Crater Pausaniæ in ostio Ponti, & alius Scythicus.

τὰ τοῦτα ἐξήλαυνε ὁ Σκύλης ἐς ἥβεα τὰ ἑωυτῦ, οἱ Σκύθαι πρησησάμενοι τ' ἀδελφεὸν αὐτὸ Ὀκταμασάδεα, γεγονότα ἐκ τ' Τήρεω [a] θυγατρὸς, ἐπανίσαν τῷ Σκύλῃ. ὁ δ', μαθὼν τὸ γινόμενον ἐπ' ἑωυτῷ, καὶ τὸν αἴτιον δι' ὃν ἐποιέετο, καταφεύγει ἐς τὸν Θρηϊκέα. πυθόμενος δ' ὁ Ὀκταμασάδης ταῦτα, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὸν Θρηϊκέα· ἐπί τε δὴ τῷ Ἴστρῳ ἐγένετο, ἠντίασάν μιν οἱ Θρήικες. μελλόντων δὲ αὐτέων πειρήσειν [b], ἔπεμψε Σιτάλκης κατ' τ' Ὀκταμασάδεα, λέγων τοιάδε, Τί δεῖ ἡμέας ἀλλήλων πρηθῆναι; ἐὸς μέν μοι τ' ἀδελφεῆς παῖς, ἔχεις δέ μοι ἀδελφεόν· σύ τέ μοι ἀπόδος τοῦτον, κἀγὼ σοὶ τ' σὸν Σκύλεα κατὰ δίδωμι. σπουδὴ δὲ μήτε σὺ κινδυνεύσῃς, μήτ' ἐγώ. ταῦτα οἱ πέμψας ὁ Σιτάλκης ἐπεκηρυκεύετο. ἦν δὲ κατὰ τῷ Ὀκταμασάδῃ ἀδελφεὸς Σιτάλκεω πεφευγώς. ὁ δὲ [c] Ὀκταμασάδης καταινέει ταῦτα. σκηδὸς [d] δὲ τ' ἑωυτῦ μητρωα Σιτάλκῃ [e], ἔλαβε τ' ἀδελφεὸν Σκύλεα. καὶ Σιτάλκης μὲν κατὰ λαβὼν τ' ἀδελφεὸν, ἀπῆγε. Σκύλεω δὲ Ὀκταμασάδης αὐτὸ ταύτῃ ἀπέταμε τὴν κεφαλήν. ὅτω μὲν νόμαια τὰ σφέτερα νόμαια Σκύθαι, τοῖσι δὲ κατηκτωμένοισι ξεινικὰς νόμους τοιαῦτα ἐπιτίμια δίδωσι. Πλῆθος δὲ τὸ Σκυθέων οὐκ οἷός τε ἐγενόμην ἀτρεκέως πυθέσθαι, ἀλλὰ λόγους κατὰ διαφόρους λόγους κατὰ ἀριθμὸν ἤκουον. καὶ γὰρ κάρτα πολλοὺς εἶναι σφέας, καὶ ὀλίγους, ὡς Σκύθας εἶναι. τοσόνδε μέντοι ἀπεφαινόν μοι ἐς ὄψιν· ὡς ἔστι [f] μεταξὺ Βορυσθένεός τε ποταμοῦ καὶ Ὑπάνιος χῶρος· ἔνομα δὲ ἔστι οἱ Ἐξαμπαῖος· ἐν δὲ ὀλίγον τι πρότερον τούτων μνήμην εἴχομεν, φάμενοι ἐν αὐτῷ κρήνην ὕδατος πικροῦ εἶναι, ἀπ' ἧς τὸ ὕδωρ καταρρέον τ' Ὑπάνιν ἄποτον ποιέει [g]. ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ κεῖται χαλκήιον, μεγάθεϊ δὲ ἑξακοσίοισι [h] ἐν ὅτι τῷ στόματι ἐν Πόντῳ κρητῆρος, τ' Παυσανίης ὁ Κλεομβρότου ἀνέθηκε. ὃς δὲ μὴ εἰδέ κω τοῦτον, ὧδε δηλώσω· ἐξακοσίους ἀμφορέας δύπτεως χωρέει τὸ ἐν Σκύθῃσι χαλκήιον. πάχος δὲ τὸ Σκυθικὸν τοῦτο χαλκήιόν ἐστι δακτύλων ἓξ. τοῦτο ὦν ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ἀπὸ ἀρδίων γενέσθαι. βαλλόμενον γὰρ τ' σφέτερον βασιλέα, τῷ οὔνομα εἶναι Ἀριαπείθην, τοῦτον εἰδέναι τὸ πλῆθος τ' Σκυθέων, κελεύειν μιν πάντας Σκύθας ἄρδιν ἕκαστον μίαν ἀπὸ ἑκάστου κομίσαι· ὃς δ' ἂν μὴ κομίσῃ, θανάσιμον ἀπείλεε. κομισθῆναι τε δὴ ἄχθος πολλῶν ἀρδίων, καὶ οἱ δόξαι ἐξ αὐτέων μνημόσυνον ποιήσαντας λιπέσθαι. ἐκ τούτων δὴ μιν τὸ χαλκήιον ποιῆσαι τοῦτο, καὶ ἀναθεῖναι ἐς τ' Ἐξαμπαῖον τοῦτον. ταῦτα δὴ ὡς ἐγὼ ἐπυθόμην ἐν Σκυθέων ἤκουον. Θωυμάσια δὲ ἡ χώρη αὕτη οὐκ ἔχει, χωρὶς

bi ad lares ſuos redibat Scyles, præpoſito fratre ejus Octamaſade, ex filia Terei genito, inſurrexerunt contra Scylen. Scyles cognito quid de ſe fieret, & quam ob cauſſam, profugit in Thraciam. Id quum audiſſet Octamaſades, cum exercitu adverſus Thraciam contendit: cui ad Iſtrum progreſſo Thraces occurrerunt. Et quum conflicturi eſſent, Sitalces ad Octamaſadem miſit caduceatorem, cum his mandatis, Quid opus eſt inter nos tentare? Tu quidem ſororis meæ es filius, ſed habes germanum meum, quem ſi mihi reddideris, ego viciſſim Scylen trado tibi. Ita neque tu, neque ego periclitabor exercitu. Per hæc verba pacem firmabat Sitalces. Erat enim apud Octamaſadem frater Sitalcis profugus. Et Octamaſades iſta accepit, redditoque Sitalci avunculo ſuo, Scylen cepit fratrem. Et Sitalces quidem accepto fratre reduxit exercitum: Octamaſades autem eodem die caput Scyli dempſit. Adeo ſua inſtituta Scythæ obſervant: & iis qui externos ritus adſciſcunt, tales irrogant pœnas. Multitudinem autem Scytharum non potui exacte indagare, quum de ejus numero varia referentes audiam, & permultos illos, & rurſus paucos eſſe utique Scythas. Quantum autem ſub aſpectum meum venit: Eſt inter Boryſthenen & Hypanin flumina, locus nomine Exampæus: cujus etiam aliquanto antea habuimus mentionem, quum dicebam fontem in eo eſſe aquæ amaræ, Hypanin in quem fluit, impotabilem reddentis. Hoc in loco jacet ahenum ſexies tantum quantus crater qui eſt in oſtio Ponti, à Pauſania Cleombroti filio dedicatus. Quod ſiquis illum non inſpexit, hunc ei in modum declarabo: Sexcentarum eſt amphorarum facile capax iſtud in Scythis ahenum, craſſitudine digitorum ſex. id ajunt indigenæ ex aculeis ſagittarum eſſe factum: regem enim ſuum, nomine Ariantan, quum numerum Scytharum ſcire vellet, juſſiſſe ſingulos Scythas conferre ſingulos ſagittarum aculeos, propoſita morte ei qui non ferret. Ita magnam vim collatam eſſe aculeorum: & ex his confectum ahenum illud placuiſſe ei pro monumento relinquere, & in hoc Exampæo dedicare. Hæc de multitudine Scytharum audiebam. Miracula autem hæc regio nulla habet, præter flumina

81

82

cum

a Τηρέω. b στιάντιαι. c πεφευγὼς τοῦτον. ἐὼν δ'. d σκηδὸς. e Σιτάλκεω. f ὄψιν. ἔστι. g ποιεῖ. h μεγάθεϊ ἑξαπλάσιον. i ποιήσαντα.

Herculis vestigium. Artabani vana dissuasio belli Scythici, & OEobazi inde orbitas. Ponti, Bosspori, Propontidis, Hellespontique mensura.

cum multo maxima, tum numero plurima. Si quid tamen præter flumina & magnitudinem campi exhibetur admiratione dignum, id dicetur. Vestigium Herculis ostendunt petræ impressum, virili vestigio simile, bicubitali magnitudine, juxta fluvium Tyrem. Et hoc ita se ha-
83 bet. REDEO ad eam quam ab initio institueram orationem: Dario adversus Scythas exercitum comparanti, dimissis nunciis ad imperandum, aliis ut peditatum, aliis ut classem præstarent, aliis ut Bosporum Thracium ponte jungerent: Artabanus, Hystaspis filius, Darii frater, nolebat illum ullo pacto Scythis inferre bellum, commemorans Scytharum inopiam, utilia suadens: quum tamen non persuaderet illi, destitit à dissuadendo. Darius, ubi omnia ei in expedito fuere, copias eduxit ex urbe Su-
84 sis. Ibi eum OEobazus ex Persis, cui tres filii erant, & omnes militantes, obsecrabat ut unum sibi relinqueret. Cui Darius tanquam amico & modesta obsecranti, respondit se omnes liberos relicturum. Eo responso OEobazus magnopere lætabatur, sperans liberos suos missionem habere militiæ. At ille adstantes jussit ut omnes OEobazi filios interimerent. Ita filii OEobazi obtruncati, illic
85 sunt relicti. Darius Susis movens, postquam pervenit ad Bosporum Calchedoniæ, ubi pons junctus erat, illinc conscensa navi, transmisit in Cyaneas, quæ dicuntur, quas Græci prius errabundas fuisse ajunt. Ibi sedens in templo subjiciebat oculis Pontum, rem spectaculo dignam. nam inter omnia maria est maxime admirabilis. Cujus longitudo est undecim millium ac centum stadiorum: latitudo (qua latissimus sui est) trium millium ducentorum. Hujus pelagi os latitudinis est quatuor stadiorum: longitudo oris (quod est collum) quæ Bosporus dicitur, ubi pons connectebatur, circiter centum viginti stadia. Bosporus ad Propontidem pertinet. Propontis autem latitudinis quingentorum stadiorum est, mille & quadringentorum longitudinis, influens in Hellespontum. Ipse Hellespontus, ubi angustissimus, stadiis septem, quadringentis longus, intrans pelagi hiatum quod Ægæum vocatur.
86 Hæc autem ita dimensa sunt. Navis fere meat omnino septuaginta millia orgyiarum longo die, nocte vero sexaginta mil-

εἰς ἣ ὅτι ποταμούς τε πολλῷ μεγίστους, καὶ ἀριθμὸν πλείστους. ὁ δὲ ἀποθωϋμάσας ἄξιον Ϲ πάρεξ [a] τῶν ποταμῶν, καὶ τὸ μεγάθεος τοῦ πεδίου, παρέχεται, εἰρήσεται. ἴχνος Ἡρακλέος φαίνεσι ἐν πέτρῃ ἐνεόν, τὸ ἔοικε μὲν βήματι ἀνδρὸς, ἔστι δὲ τὸ μέγαθος διπηχυ, σῶμα τὸ Τύριον ποταμόν. τοῦτο μέν νυν τοιοῦτό ἐστι. Ἀναβήσομαι δὲ ἐς τὸν καὶ ἀρχὰς ἡμὶν λέξων λόγον. ἐπισκευαζομένου Δαρείου ἐπὶ τοὺς Σκύθας, καὶ ἀπιπέμποντος ἀγγέλους ἐπιτάξοντας τοῖσι μὲν πεζὸν στρατὸν, τοῖσι δὲ νέας παρέχειν, τοῖσι δὲ ζεύγνυσθαι τὸν Θρηίκιον Βόσπορον· Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος, ἀδελφεὸς ἐὼν Δαρείου, ἔσχε μηδαμῶς αὐτὸν στρατιὴν ἐπὶ Σκύθας πομπεύσαι, καταλέγων τὴν Σκυθέων τὴν ἀποστολήν. ἀλλ' ὁ μὲν ἔπαθε συμβουλεύων οἱ χρησὰ, ὁ μὲν ἐπέπαυτο· ὁ δὲ, ἐπείτε οἱ τὰ πάντα παρεσκεύασο, ἐξήλαυνε τὸν στρατὸν ἐκ Σούσων. Ἐνθαῦτα τῶν Περσέων Οἰόβαζος ἐδεήθη Δαρείου, τριῶν ἐόντων οἱ παίδων, καὶ πάντων στρατευομένων, ἕνα αὐτῷ καταλειφθῆναι. ὁ δέ οἱ ἔφη, ὡς φίλῳ ἐόντι, καὶ μετρίων δεομένῳ, πάντας τοὺς παῖδας καταλείψειν. ὁ μὲν δὴ Οἰόβαζος ἐπεύχετο λαβὼν, ἐλπίζων τοὺς ἡμέας στρατιῆς ἀπολελύσθαι· ὁ δὲ ἐκέλευσε τοὺς ἐπισταμένους [b], ἀποκτεῖναι πάντας τοὺς Οἰοβάζου παῖδας· καὶ ἔτι μὲν ἀποσφαγέντες, αὐτοῦ ταύτη ἐλίποντο. Δαρεῖος δὲ ἐπεί τε προβαίνοντος ἐκ Σούσων ἀπίκετο ἐς Καλχηδονίην ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἵνα ἔζευκτο ἡ γέφυρα, ἐνθεῦτεν ἐσβὰς ἐς νέα, ἔπλεε ἐπὶ τὰς Κυανέας καλεομένας, τὰς πρότερον πλαγκτὰς Ἕλληνες φασὶ εἶναι. ἑζόμενος δὲ ἐπὶ τῷ ἱρῷ, ἐθηεῖτο [c] τὸν Πόντον ἐόντα ἀξιοθήητον. πελαγέων γὰρ ἁπάντων πέφυκε θωϋμασιώτατος· τοῦτο μέν, μήκος εἰσὶ σταδίοι ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοι· τοῦτο δὲ, τῇ εὐρύτατός αὐτὸς ἑωυτοῦ, σταδίοι δισχίσιοι καὶ τετρακισχίλιοι. τούτου δὲ πελάγεος τὸ στόμα, ἔστι εὖρος πρόσαντες σταδίοι· μῆκος δὲ στόματος, ὁ αὐχὴν, τὸ δὴ Βόσπορος κέκληται, κατ' ὃ δὴ ἔζευκτο ἡ γέφυρα, ἐπὶ σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν ἐστι. τείνει δὲ ἐς τὴν Προποντίδα ὁ Βόσπορος. ἡ δὲ Προποντὶς, ἐοῦσα εὖρος μὲν σταδίων πεντακοσίων, μῆκος δὲ τετρακοσίων καὶ χιλίων, καταδιδοῖ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐόντα στεινότητι μὲν ἑπτὰ σταδίους, μῆκος δὲ τετρακοσίους. ἐκδιδοῖ δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ἐς χάσμα πελάγεος τὸ δὴ Αἰγαῖον καλέεται. Μεμέτρηται δὲ ταῦτα ὧδε· νηῒς ἐπίπαν μάλιστά κη κατανύει ἐν μακρημερίῃ [d] ὀργυιέας ἑπτακισμυρίας, νυκτὸς δὲ, ἑξακισμυρίας [e].

ἤδη

Ii

a ἄξιον, πάρεξ. b ὁ δὲ κελεύει τοὺς ἐπὶ τούτοισι ἐπισταμένους. c ἐθηεῖτο. d μακρῇ ἡμέρῃ. e Hæc tres voces absunt ab MS.

Mæotis palus. Pontis in Boſporo faber Mandrocles donatus ab Dario, cujus copiæ illic inciſæ duabus pilis lapideis.

ἤδη ὧν ἐς μὲν Φάσιν ἀπὸ τοῦ στόματος, (τοῦτο γάρ ἐστι τοῦ Πόντου μακρότατον) ἡμερέων ἐστὶ ναυτέη πλόος, καὶ νυκτῶν ὀκτώ· αὕτη, ἕνδεκα μυριάδες καὶ ἑκατὸν ὀργυιέων γίνονται. ἀπὸ δὲ τούτων ὀργυιέων τριήκοντα, σταδίοι ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοί εἰσι. ἐς δὲ Θεμίσκυραν τὴν ἐπὶ Θερμώδοντι ποταμῷ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς, (κατὰ τοῦτο γάρ ἐστι τοῦ Πόντου εὐρύτατον) τριῶν τε ἡμερέων καὶ δύο νυκτῶν πλόος[a]. αὕτη δέ, τρεῖς καὶ τριήκοντα μυριάδες ὀργυιέων γίνονται, σταδίοι δέ, τριηκόσιοι καὶ τρισχίλιοι. ὁ μὲν νυν Πόντος οὗτος καὶ Βόσπορός τε καὶ Ἑλλήσποντος οὕτω τοί μοι μεμέτρηται, καὶ κατὰ τὰ εἰρημένα πεφύκασι. παρέχεται δὲ καὶ λίμνην ὁ Πόντος ἀπιδιόωσαν[b] ἐς ἑωυτόν, ἀτὰρ πολλῷ τεῳ ἐλάσσω ἑωυτοῦ· ἣ Μαιῆτις τε καλέεται, καὶ μήτηρ δὴ Πόντου. Ὁ δὲ Δαρεῖος ὡς ἐθηήσατο τὸν Πόντον, ἔπλεε ὀπίσω αὖτις τὴν γέφυραν, τὸν ἀρχιτέκτονα ἐπαγόμενος Μανδροκλέα Σάμιον. θηησάμενος δὲ καὶ τὸν Βόσπορον, στήλας ἔστησε δύο ἐπ' αὐτοῦ[c], λίθου λευκοῦ, ἐνταμὼν γράμματα, ἐς μὲν τὴν Ἀσσυρίην[d], ἐς δὲ τὴν Ἑλλάδα, ἔθνεα πάντα ὅσαπερ ἦγε· ἦγε δὲ πάντα τὰ ἦρχε. τριήρεων μυριάδες ἑξηριθμήθησαν, χωρὶς δὲ ναυπηγημάτων, ἑβδομήκοντα σὺν ἱππαγωγοῖσι νέες δὲ ἐξακόσιαι συνελέχθησαν. τῆσι μέν νυν στήλῃσι ταύτῃσι Βυζάντιοι, κομισάμενοι ἐς τὴν πόλιν, ὕστερον τριῶν ἐχρήσαντο πρὸς τὸν βωμὸν τὸν Ὀρθωσίης Ἀρτέμιδος, χωρὶς ἑνὸς λίθου. ἔτος κατελείφθη[e] ἐκεῖ δὲ Διονύσου τὸν νηὸν ἐν Βυζαντίῳ, γραμμάτων Ἀσσυρίων πλέος. δὲ δὲ Βοσπόρου ὁ χῶρος, τὸν ἔζευξε βασιλεὺς Δαρεῖος, ὡς ἐμοὶ δοκέει συμβαλλομένῳ, μέσον ἐστὶ Βυζαντίου τε καὶ δὴ τοῦ ἱροῦ. Δαρεῖος δὲ μιν ταῦτα ἁδεὶς τῇ γεφύρῃ, τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτῆς Μανδροκλέα τὸν Σάμιον ἐδωρήσατο παισὶ δέκα· ἀπ' ὧν δὴ Μανδροκλέης ἀπαρχὰς, ζωαγραφήσαντα πᾶσαν τὴν ζεῦξιν τοῦ Βοσπόρου, καὶ βασιλέα τε Δαρεῖον ἐν προεδρίῃ καθήμενον, καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ διαβαίνοντα, ταῦτα γραψάμενος, ἀνέθηκε ἐς τὸ Ἥραιον, ἐπιγράψας τάδε,

Βόσπορον ἰχθυόεντα γεφυρώσας ἀνέθηκε
Μανδροκλέης Ἥρῃ μνημόσυνον σχεδίης·
Αὐτῷ μὲν στέφανον προθέμενος, Σαμίοισι δὲ κῦδος·
Δαρείου βασιλέος ἐκπλέσας κατὰ νῆα.

ταῦτα μέν νυν τοῦ ζεύξαντος τὴν γέφυραν μνημόσυνα ἐγένετο. Δαρεῖος δὲ δωρησάμενος Μανδροκλέα, διέβαινε ἐς τὴν Εὐρώπην,

millia. Itaque è faucibus Ponti ad Phaſin (hoc eſt enim Ponti longiſſimum) novem dierum eſt navigatio, & octo noctium, quæ fiunt centum ac decem millia orgyiarum & centum, hoc eſt, ſtadiorum undecim millia ac centum. E Sindica autem ad Themiſcyram, quæ eſt ſuper flumen Thermodontem (hîc namque Ponti latiſſimum eſt) trium dierum duarumque noctium eſt navigatio, quæ fiunt paſſuum trecenta ac triginta millia, ſtadiorum vero tria millia & trecenta. Hunc igitur in modum Pontus ac Boſporus & Helleſpontus à me dimenſi ſunt, & ſecundum ea quæ dixi ſitum habent. Quinetiam Pontus hic paludem habet influentem in ſe, non multo quam ipſe eſt minorem, quæ Mæotis appellatur, & mater Ponti. Darius, ubi Pontum contemplatus eſt, 87
renavigavit ad pontem, cujus architectus extitit Mandrocles Samius. Contemplatus item Boſporum, duos ad eum cippos erexit è candido lapide, incidens litteris in uno quidem Aſſyriis, in altero autem Græcis, omnes gentes quas ducebat. Ducebat autem omnes gentes quibus imperabat, continentes numero ſeptingenta millia hominum cum equitatu, præter claſſem, quæ conſtabat è navibus ſexcentis. His poſtea cippis Byzantii in urbem ſuam translatis uſi ſunt ad aram Dianæ Orthoſiæ, præter unum lapidem, qui apud Bacchi delubrum in eadem urbe relictus eſt litteris Aſſyriis oppletus. Ceterum Boſpori locus quem rex Darius ponte commiſit, conjectanti mihi videtur medius inter Byzantium & templum quod ad os eſt. Poſt hæc Da- 88
rius ponte ratito delectatus, autorem ejus Mandroclem Samium donavit decem pueris. Ex quorum primitiis Mandrocles pingendo totam commiſſionem Boſpori & regem Darium in ſolio ſedentem, ac copias ibi tranſeuntes, effinxit, eamque picturam templo Junonis dedicavit, cum hac inſcriptione,

Qui rate piſcoſum conjunxit Boſporon, implens
Darii regis vota, jubentis opus,
Junoni Mandrocles hæc monumenta dicavit,
Eſſet honor Samiis unde, corona ſibi.

Hæc igitur monumenta extiterunt ejus qui pontem compegit. Quem ubi remu- 89
neratus eſt Darius, tranſmiſit in Europam,

a πλόος. b Πόντος ἐστὶ ἀνιδιόεσσα. c αὐτοῦ. d τὴν ἑτέρην Ἀσσυρίην. e ἐστὶ ἡ κατελείφθη.

pam, jussis Ionibus navigare in Pontum usque ad Istrum, atque ubi eo pervenissent, se illic opperiri fluvium ponte jungentes. Ducebant enim classem Iones & Æolenses & Hellespontii. Hi prætervecti Cyaneas, recta ad Istrum navigarunt, subvectique duorum dierum itinere à mari ad collum fluminis, ubi in ostia scinditur, illud ponte jungunt. Darius, transmisso per ratem Bosporo, faciebat per Thraciam iter, & quum ad fontes Teari amnis perventum esset, triduo hîc habuit
90 stativa. Tearus fertur ab accolis amnium esse optimus cum ad alios morbos, tum ad scabiem curandam vel hominum vel equorum. Ejus enim fontes duodequadraginta sunt, ex eadem petra manantes, partim frigidi, partim calidi. Ad hos tantundem viæ est ab Heræo urbe juxta Perinthum, & ab Apollonia quæ est in Ponto Euxino, duorum dierum utraque. Fluit autem Tearus hic in fluvium Contadesdum, Contadesdus in Agrianem, Agrianes in Hebrum, Hebrus
91 in mare juxta urbem Ænum. Ad hunc igitur amnem quum pervenisset Darius, castraque posuisset, oblectatus amne, cippum erexit etiam illic his litteris inscriptum, TEARI AMNIS CAPITA OPTIMAM AQUAM ATQUE PULCHERRIMAM CUNCTORUM AMNIUM CONTINENT, ET AD EA PERVENIT, EXERCITUM DUCENS ADVERSUS SCYTHAS, VIR OPTIMUS ATQUE PULCHERRIMUS CUNCTORUM HOMINUM, DARIUS HYSTASPIS FILIUS, PERSARUM CUNCTÆ-
92 QUE CONTINENTIS REX. Hæc sunt illic scripta. Darius hinc movens venit ad alium amnem nomine Artiscum, qui per Odrysas fluit: quo ubi pervenit, ita agendum sibi putavit. Ostenso certo loco copiis suis, jussit illic virum quemque prætereuntem ponere unum lapidem in isto demonstrato loco. Id quum exercitus fecisset, grandes acervos lapidum istic relinquens abduxit exer-
93 citum. Sed priusquam ad Istrum perveniret, primos subegit Getas, qui de immortalitate sectam sequuntur. Nam Thraces qui obtinent Salmydessum, quique supra Apolloniam & Mesambriam urbem incolunt, & qui Cyrmianæ & Mypsæi vocantur, sine pugna sese ipsos Dario dediderunt. Getæ vero ad pervicaciam conversi, statim in servitutem redacti sunt, quum sint fortissimi Thracum

πλω, τοῖσι Ἴωσι παραγγείλας πλέειν ἐς τὸν Πόντον, μέχρι Ἴστρου ποταμοῦ· ἐπεὰν δὲ ἀπίκωνται ἐς τὸν Ἴστρον, ἐνθαῦτα αὐτὸν περιμένειν, ζευγνῦντας τὸν ποταμόν. τὸ γὰρ δὴ ναυτικὸν ἦγον Ἴωνές τε καὶ Αἰολέες καὶ Ἑλλησπόντιοι. ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς τὰς Κυανέας διεκπλώσας, ἔπλεε ἰθὺ τοῦ Ἴστρου. ἀναπλώσας δὲ ἀνὰ τὸν ποταμὸν δυῶν ἡμερέων πλόον ἀπὸ θαλάσσης, τοῦ ποταμοῦ τὸν αὐχένα, ἐκ τοῦ σχίζεται τὰ στόματα τοῦ Ἴστρου, ἐζεύγνυε. Δαρεῖος δὲ, ὡς διέβη τὸν Βόσπορον κατὰ τὴν σχεδίην, ἐπορεύετο διὰ τῆς Θρηίκης. ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ Τεάρου ποταμοῦ τὰς πηγὰς, ἐστρατοπεδεύσατο ἡμέρας τρεῖς. Ὁ δὲ Τέαρος λέγεται ὑπὸ τῶν περιοίκων εἶναι ποταμῶν ἄριστος, τά τε ἄλλα ἐς ἄκεσιν φέροντα, καὶ δὴ καὶ ἀνδράσι καὶ ἵπποισι ψώρην ἀκέσασθαι. εἰσὶ δὲ αὐτοῦ αἱ [a] πηγαὶ δυῶν δέουσαι τεσσερήκοντα, ἐκ πέτρης τῆς αὐτῆς ῥέουσαι. καὶ αἱ μὲν αὐτέων, εἰσὶ ψυχραί· αἱ δὲ, θερμαί. ὁδὸς δ᾽ ἐπ᾽ αὐτάς ἐστι ἴση ἐξ Ἡραίου τε πόλιος τῆς παρὰ Περίνθῳ, καὶ ἐξ Ἀπολλωνίης τῆς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, δυῶν ἡμερέων ἑκατέρη. ἐκδιδοῖ δὲ ὁ Τέαρος οὗτος ἐς τὸν Κονταδεσδὸν ποταμόν· ὁ δὲ Κονταδεσδὸς, ἐς τὸν Ἀγριάνην· ὁ δὲ Ἀγριάνης, ἐς τὸν Ἕβρον· ὁ δὲ, ἐς θάλασσαν τὴν παρ᾽ Αἴνῳ πόλι. Ἐπὶ τοῦτον ὦν τὸν ποταμὸν ἀπικόμενος ὁ Δαρεῖος, ὡς ἐστρατοπεδεύσατο, ἡσθεὶς τῷ ποταμῷ, στήλην ἔστησε καὶ ἐνθαῦτα γράμματα γράψας [b], λέγοντα τάδε, ΤΕΑΡΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙ ὝΔΩΡ ἌΡΙΣΤΟΝ ΤΕ ΚΑῚ ΚΆΛΛΙΣΤΟΝ ΠΑΡΈΧΟΝΤΑΙ ΠΆΝΤΩΝ ΠΟΤΑΜΩ͂Ν. ΚΑῚ ἘΠ᾽ ΑΥ̓ΤᾺΣ ἈΠΊΚΕΤΟ, ἘΛΑΎΝΩΝ ἘΠῚ ΣΚΎΘΑΣ ΣΤΡΑΤΌΝ, ἈΝῊΡ ἌΡΙΣΤΌΣ ΤΕ ΚΑῚ ΚΆΛΛΙΣΤΟΣ ΠΆΝΤΩΝ ἈΝΘΡΏΠΩΝ, ΔΑΡΕΙ͂ΟΣ Ὁ ὙΣΤΆΣΠΕΟΣ, ΠΕΡΣΈΩΝ ΤΕ ΚΑῚ ΠΆΣΗΣ ΤΗ͂Σ ἨΠΕΊΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΎΣ. ταῦτα δὲ ἐνθαῦτα ἐγράφη. Δαρεῖος δὲ ἐνθεῦτεν ὁρμηθεὶς, ἀπίκετο ἐς ἄλλον ποταμὸν, τῷ οὔνομα Ἀρτισκός ἐστι, ὃς δὴ διὰ Ὀδρυσέων ῥέει. ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ἀπικόμενος ἐποίησε τοιόνδε· ἀποδέξας χωρίον τῇ στρατιῇ, ἐκέλευε πάντα ἄνδρα λίθον ἕνα παρεξιόντα τιθέναι ἐς τὸ ἀποδεδεγμένον τοῦτο χωρίον· ὡς δὲ ταῦτα ἡ στρατιὴ ἐπετέλεσε, ἐνθαῦτα κολωνοὺς μεγάλους [c] τῶν λίθων καταλιπὼν, ἀπήλαυνε τὴν στρατιήν. Πρὶν δὲ ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸν Ἴστρον, πρώτους αἱρέει Γέτας τοὺς ἀθανατίζοντας. οἱ μὲν γὰρ δὴ τὸν Σαλμυδησσὸν ἔχοντες Θρήικες, καὶ ὑπὲρ Ἀπολλωνίης τε καὶ Μεσαμβρίης πόλιος οἰκημένοι, καλεύμενοι δὲ Κυρμιᾶναι, καὶ Μυψαῖοι, ἀμαχητὶ σφέας αὐτοὺς παρέδοσαν Δαρείῳ. οἱ δὲ Γέται, πρὸς ἀγνωμοσύνην τραπόμενοι, αὐτίκα ἐδουλώθησαν, Θρηίκων

a εἰσὶ γὰρ τούτου αἱ. b ἐγγράψας. c MS. μεγάλων,

Getæ ἀθανατίζοντες per Zamolxin, cujus historia & fallacia late traditur etiam apud

χων ἐόντες ἀνδρηιότατοι & δικαιότατοι. Ἀθανατίζουσι δὲ τόνδε τὸν τρόπον· οὔτε ἀποθνήσκειν ἑωυτοὺς νομίζουσι, ἰέναι τε τὸν ἀπολλύμενον πρὸς Ζάμολξιν δαίμονα. οἱ δὲ αὐτῶν τὸν αὐτὸν τοῦτον νομίζουσι Γεβελέιζιν [b]. Διὰ πεντετηρίδος δὲ τὸν πάλῳ λαχόντα αἰεί σφεων αὐτῶν ἀποπέμπουσι ἄγγελον πρὸς τὸν Ζάμολξιν, ἐντελλόμενοι τῶν ἂν ἑκάστοτε δέωνται. πέμπουσι δὲ ὧδε· οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς ἔχοντες, ἀκόντια τρία ἔχουσι· ἄλλοι δὲ διαλαβόντες ἐὺ ἀποπεμπομένου [c] πρὸς τὸν Ζάμολξιν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἀνακινήσαντες αὐτὸν μετέωρον, ῥίπτουσι ἐς τὰς λόγχας. ἢν μὲν δὴ ἀποθανὼν ἀναπαρείς, τοῖσδε ἵλεως ὁ θεὸς δοκέει εἶναι· ἢν δὲ μὴ ἀποθάνῃ, αἰτιῶνται αὐτὸν τὸν ἄγγελον, φάμενοί μιν ἄνδρα κακὸν εἶναι. αἰτιησάμενοι δὲ τοῦτον, ἄλλον ἀποπέμπουσι· ἐντέλλονται δὲ ἔτι ζώοντι. ἔτι οἱ αὐτοὶ Θρήικες καὶ πρὸς βροντήν τε καὶ ἀστραπὴν τοξεύοντες ἄνω πρὸς τὸν θεὸν, ἀπειλέουσι τῷ θεῷ ἄλλον θεὸν νομίζοντες εἶναι οὐ μὴ τὸν σφέτερον. Ὡς δὲ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν τὸν Ἑλλήσποντον οἰκεόντων Ἑλλήνων καὶ Πόντου [d], τὸν Ζάμολξιν τοῦτον ἐόντα ἄνθρωπον, δουλεῦσαι ἐν Σάμῳ· δουλεῦσαι δὲ Πυθαγόρῃ τῷ Μνησάρχου. ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸν ὁρμώμενον [e] ἐλεύθερον, χρήματα πλησάμενον συχνά. κτησάμενον δὲ, ἀπελθεῖν ἐς τὴν ἑωυτοῦ. ἅτε δὲ κακοβίων τε ἐόντων τῶν Θρηίκων & ἀπαφρονεστέρων, τὸν Ζάμολξιν τοῦτον θωμάσαντα διαιτάν τε ἰδέῃ, καὶ ἤθεα βαθύτερα ἢ κατὰ Θρήικας (εἶχε γὰρ Ἑλλησί τε ὁμιλήσαντα, καὶ Ἑλλήνων ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ σοφιστῇ Πυθαγόρῃ) κατασκευάσασθαι ἀνδρεῶνα, ἐς τὸν πανδοκεύοντα τῶν ἀστῶν τοὺς πρώτους, καὶ δειπνέοντα, ἀναδιδάσκειν ὡς οὔτε αὐτὸς, οὔτε οἱ συμπόται αὐτοῦ, οὔτε οἱ ἐκ τούτων αἰεὶ γινόμενοι ἀποθανέονται, ἀλλ' ἥξουσι ἐς χῶρον τοῦτον ἵνα ἀεὶ πεφυκότες ἕξουσι τὰ πάντα ἀγαθά. ἐν ᾧ δὲ ἐποίεε τὰ καταλεχθέντα, καὶ ἔλεγε ταῦτα, ἐν τούτῳ κατάγαιον οἴκημα ἐποιέετο· ὡς δέ οἱ παντελέως εἶχε τὸ οἴκημα, ἐκ μὲν τῶν Θρηίκων ἠφανίσθη· καταβὰς δὲ κάτω ἐς τὸ κατάγαιον οἴκημα, διαιτᾶτο ἐπ' ἔτεα τρία· οἱ δέ μιν ἐπόθεόν τε & ἐνεκένθεον ὡς τεθνεῶτα. τετάρτῳ δὲ ἔτεϊ ἐφάνη τοῖσι Θρηιξὶ, τῷ οὕτω πάντα σφι ἐγένετο τὰ ἔλεγε ὁ Ζάμολξις. ταῦτα φασὶ μὲν ποιῆσαι. Ἐγὼ δὲ οὔτε τοῖσι ταῦτα καὶ [f] τὸ κατάγαιον οἴκημα τοῦτο οὔτε ἀπιστέω, εὖ εἰδὼς πάρος τι λίην [g] δοκέω δὲ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τὸν Ζάμολξιν τοῦτον γενέσθαι

Pythagoræ Mneſarchi filio. Illinc nactus libertatem, quum multum pecuniæ comparaſſet, in patriam rediit. Qui quum animadverteret Thraces male viventes & ſubinſcite, ipſe edoctus Ionicum vivendi genus & mores liberaliores quam Thracum, ut qui verſatus eſſet cum Græcis, cumque Pythagora non infirmiſſimo inter Græcos ſophiſta, domicilium virile extruxit in quod primos quoſque popularium convivio accipiebat, & inter convivandum docebat, neque ſe neque ſuos convivas, neque illos qui inde ſemper gignerentur, interire· ſed in eum locum venturos ubi ſuperſtites perpetuo omnium bonorum compotes eſſent. Dum ea quæ commemorata ſunt ageret atque diceret, interim ſubterraneum ædificium ſtruebat. Quo prorſus abſoluto, è Thracum conſpectu ſubductus fuit; deſcendens in illud ſubterraneum ædificium. ubi circiter triennium egit, deſiderantibus eum Thracibus, ac deflentibus tanquam mortuum. quarto anno ſe eiſdem in conſpectum dedit. atque ita credibilia ſunt effecta quæ illis expoſuerat. Hæc Zamolxin ajunt feciſſe. Cujus ſubterraneo ædificio neque fidem detraho, neque valde credo, ſed multis eum ante

cum atque juſtiſſimi. Immortalitatem autem tenent hoc modo: Nec mori ſe putant, & eum qui defunctus eſt, meare ad Zamolxin dæmonem, quem nonnulli eorum opinantur eundem eſſe Gebeleizin. Per ſingula quinquennia eum qui ſorte ductus eſt, aſſidue ex ſe ipſis dimittunt nuncium ad Zamolxin, præcipientes ea quibus ſemper indigent: eumque ita mittunt; Quibuſdam eorum datur negocium, ut tria jacula teneant: aliis, ut comprehenſis ejus qui ad Zamolxin dimittitur, manibus pedibuſque, hominem agitantes in ſublime, jactent in jacula. Qui ſi transfixus extinguitur, propicium iſtis deum arbitrantur: ſin minus, ipſum nuncium cauſantur aſſeverantes malum illum eſſe virum. Hoc vituperato, alium dimittunt, dantes adhuc viventi mandata. Iidem hi Thraces, dum tonat fulguratque, in cœlum ſagittas excutiunt, deo minitantes, nec ullum alium deum præter ſuum eſſe arbitrantes. Verum (ut ego à Græcis accepi, Helleſpontum & Pontum incolentibus) Zamolxis hic, homo fuit, Samique ſervitutem ſervivit Pythagoræ Mneſarchi filio. Illinc nactus libertatem, quum multum pecuniæ comparaſſet, in patriam rediit. Qui quum animadverteret Thraces male viventes & ſubinſcite, ipſe edoctus Ionicum vivendi genus & mores liberaliores quam Thracum, ut qui verſatus eſſet cum Græcis, cumque Pythagora non infirmiſſimo inter Græcos ſophiſta, domicilium virile extruxit in quod primos quoſque popularium convivio accipiebat, & inter convivandum docebat, neque ſe neque ſuos convivas, neque illos qui inde ſemper gignerentur, interire· ſed in eum locum venturos ubi ſuperſtites perpetuo omnium bonorum compotes eſſent. Dum ea quæ commemorata ſunt ageret atque diceret, interim ſubterraneum ædificium ſtruebat. Quo prorſus abſoluto, è Thracum conſpectu ſubductus fuit; deſcendens in illud ſubterraneum ædificium. ubi circiter triennium egit, deſiderantibus eum Thracibus, ac deflentibus tanquam mortuum. quarto anno ſe eiſdem in conſpectum dedit. atque ita credibilia ſunt effecta quæ illis expoſuerat. Hæc Zamolxin ajunt feciſſe. Cujus ſubterraneo ædificio neque fidem detraho, neque valde credo, ſed multis eum ante

94

95

96

Py-

Ηυ-

a Ζάμολξιν· οἱ. ſed MS. ſemper vocat Σάλμοξιν. b MS. νομίζουσι Βελέιζιν. c MS. ἐὺ ἀποπεμπομένου. d Hæc duo vocabula καὶ Πόντου abſunt ab MS. e ἐρμώμενον. f Voces illæ ταῦτα καὶ non ſunt in MS. g ἔτι πρόσω λίην.

Pythagoram annis extitiſſe arbitror. Verum ſive Zamolxis quiſpiam fuerit homo, ſive ſit dæmon Getarum indigena, valeat. Getæ hoc ritu utentes, ubi à Dario & Perſis ſubacti fuerunt, reli-
97 quum ſunt exercitum ſequuti. Darius ubi ad Iſtrum pervenit, & una pedeſtres copiæ, cunctique flumen tranſmiſerunt, tunc vero juſſit Iones, poſtquam ratem ſolviſſent, ſequi ſe pedeſtri itinere, cum nauticis copiis. Qui quum ratem ſoluturi eſſent & imperata facturi, Coes Erxandri filius, Mitylenæorum dux, ita apud Darium verba facit, ſciſcitatus antea nunquid ei gratum foret audire ſententiam dicere volentis: Quum adverſus eam terram rex facias expeditionem, in qua fertur nihil arari, nullas urbes coli, ſinito nunc pontem hoc loci ſtare, relictis ad ejus tutelam cuſtodibus iis qui eum contexuerunt: per quem ſive ex ſententia rem geremus, Scythis inventis, ſive illos invenire nequibimus, tutus nobis ſit reditus. Neque enim veritus fuerim, ne prœlio à Scythis ſuperemur: ſed potius ne ſi eos invenire nequeamus, aliquid patiamur errabundi. At enim credat me quiſpiam mea ipſius cauſſa hæc dicere, ut hîc ſubſiſtam: ego vero, quod in tuam rem eſſe ſentio, rex, id in medium profero. ipſe tamen te ſequi volo, neque hîc relinqui. Delectatus admodum eo conſilio Darius, ita reſpondit, Hoſpes Lesbie, fac omnino quum ſoſpes domum rediero, præſto mihi ſis, ut te ob egregium conſilium
98 egregiis factis remunerem. Hæc loquutus, ubi ſexaginta nodis lorum innodavit, accitis ad colloquium tyrannis Ionum, ita loquutus eſt, Viri Iones, quam prius habueram de ponte ſententiam, eam miſſam facio. vos ſumpto hoc loro, hæc ita velim agatis: ſimulatque videritis me iter facere in Scythas, ex eo tempore incipientes, ſolvite quotidie unum nodum: intra quod tempus niſi adfuero, ſed dies nodorum vobis exierint, vela facite in patriam veſtram. interea, quoniam conſilium ſic mutavi, agite cuſtodiam ratis, omne ſtudium illi & conſervandæ & cuſtodiendæ adhibentes: quod facientes, majorem in modum mihi gratificabimini. Hæc loquutus Darius, promovet exercitum.
99 Thracia tellus in mare tendens, Scythicæ prætenditur; ſed ſinu ejus terræ ducto

Πυθαγόρεω. εἴτε δὲ ἐνθρώπετό τις Ζάμολξις ἄνθρωπος, εἴτ' ἔστι δαίμων τις Γέτῃσι οὗτος ἐπιχώριος, χαιρέτω. οὗτοι μὲν δὴ τρόπῳ τοιούτῳ χρεώμενοι, ὡς ἐχειρώθησαν ὑπὸ Δαρείου[a] Περσέων, εἵποντο τῷ ἄλλῳ στρατῷ. Δαρεῖος δὲ, ὡς ἀπίκετο καὶ ὁ πεζὸς ἅμα αὐτῷ στρατὸς ἐπὶ τὸν Ἴστρον, ἐνθαῦτα διαβάντων πάντων, Δαρεῖος ἐκέλευσε τοὺς Ἴωνας τὴν γεφύρην λύσαντας, ἕπεσθαι κατ' ἤπειρον ἑωυτῷ, καὶ τὸν ὅπερ τῶν νεῶν στρατόν. μελλόντων δὲ τῶν Ἰώνων λύειν, καὶ ποιέειν τὰ κελευόμενα, Κώης ὁ Ἐρξάνδρου, στρατηγὸς ἐὼν Μιτυληναίων, ἔλεξε Δαρείῳ τάδε, πυθόμενος πρότερον εἰ οἱ φίλον εἴη γνώμην ἀποδέκεσθαι[b] „ταῦτα βουλομένου ἀποδέκνυσθαι, Ὦ βασι„λεῦ, ἐπὶ γῆν τὴν μέλλεις στρατεύεσθαι, ἣ οὔ„τε ἀρηρομένον φανήσεται οὐδὲν, οὔτε πόλις οἰ„κεομένη. σὺ νῦν γεφύρην ταύτην ἔα κατὰ „χώρην ἑστάναι, φύλακας αὐτῆς λιπὼν τού„τους οἵπερ μιν ἔζευξαν. καὶ ἢν τε καλὰ νόον „πεκτεώμεν εὑρόντες Σκύθας, ἔσται ἄπόδος ἡμῖν· „ἢν τε καὶ μὴ σφέας εὑρεῖν δυνεώμεθα[c], ἥ γε „ἄπόδος ἡμῖν ἀσφαλής. οὐ γὰρ ἔδομαί κω μὴ „ἐστωθέωμεν ὑπὸ Σκυθέων μάχῃ, ἀλλὰ μᾶλ„λον μὴ ἐ δυνάμενοι σφέας εὑρεῖν, πάθωμέν „τι ἀλώμενοι. καὶ τάδε λέγω φαίη τις ἂν με „ἑωυτῷ εἵνεκεν, ὡς καταμένω· ἐγὼ δὲ γνώμην „μὲν τὴν ἀρίστην σοὶ βασιλεῦ, ἐς μέσον „φέρω[d]· αὐτὸς μέντοι ἕψομαί τοι, καὶ οὐκ ἂν „λίποιμι. καί τι ἥδιον τῇ γνώμῃ Δαρεῖος, „καὶ μιν ἠμείψατο τοῖσδε, Ξεῖνε Λέσβιε, σω„τὴρ μὲν ἐμοὶ ὀπίσω ἐς οἶκον τὸν ἐμὸν, ἐπιφανή„σι μοι πάντως, ἵνα σε ἀντὶ χρηστῆς συμβουλίης „χρηστοῖσι ἔργοισι ἀμείψωμαι. Ταῦτα δὲ εἰπὰς[e], καὶ ἀπάψας ἄμματα ἑξήκοντα ἐν ἱμάντι, καλέσας ἐς λόγους τοὺς Ἰώνων τυράννους, ἔλεγε „τάδε, Ἄνδρες Ἴωνες, ἡ μὲν πρότερον γνώμη „ἀποδεχθεῖσα ἐς τὴν γέφυραν, μετεῖδέ μοι. „ἔχοντες δὲ τὰ ἱμάντια τοῦτα, ποιέετε τάδε· ἐπεάν „με ἴδητε πρὸς ἐσβολὴν πορευόμενον ἐπὶ Σκύθας, ἀπὸ „τούτου δεξάμενοι τὸ πρῶτον, λύετε ἅμμα ἓν ἑ„κάστης ἡμέρης· ἢν δὲ τούτῳ[f] τῷ χρόνῳ μὴ πα„ρέω, ἀλλὰ διέλθωσι[g] ὑμῖν αἱ ἡμέραι τῶν ἁμμά„των, ἀποπλέετε ἐς τὴν ὑμετέρην αὐτῶν. μέ„χρι δὲ τούτου, ἐπί τε ἔτω μετιόντες, φυλάσσετε „τὴν γεφύρην, πᾶσαν προθυμίην σωτηρίης τε ἐ„φυλακῆς παρεχόμενοι. ταῦτα δὲ ποιεῦντες, ἐ„μοὶ μεγάλως χαριεῖσθε. Δαρεῖος μὲν ταῦτα εἰπὰς ἐς τὸ πρόσω ἐπείγετο. Τῆς δὲ Σκυθικῆς γῆς ἡ Θρηίκη τὸ ἐς θάλασσαν πρόκειται· κόλπῳ δὲ

a Voces hæ Δαρείου καὶ absunt à MS. b ἀποδέκνυσθαι. c δυνώμεθα. d φέρω eſt in MS. e ταῦτα εἶπας. f ἐν τούτῳ. g διεξέλθωσι.

ἐομένη τ γῆς ταύτης, ἡ Σκυθικὴ τε ἐκδέκεται, καὶ ὁ Ἴστρος ἐκδιδοῖ ἐς αὐτὴν, πρὸς εὖρον ἄνεμον τὸ στόμα τετραμμένος. τὸ μὲν δὴ ἀπὸ Ἴστρου ἔρχομαι σημανέων, τὸ πρὸς θάλασσαν αὐτῆς Σκυθικῆς χώρης ἐς μέτρησιν. Ἀπὸ Ἴστρου αὕτη ἤδη δὴ ἀρχαίη Σκυθικὴ ἐστι [a] πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον κέουσα, μέχρι πόλιος καλεομένης Καρκινίτιδος. τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης, τὴν μὲν δὴ θάλασσαν τὴν αὐτὴν φέρουσαν, ἔχουσα ὀρεινόν τε χώρην καὶ προκειμένην τὸ ἐς Πόντον, νέμεται τὸ Ταυρικὸν ἔθνος, μέχρι Χερσονήσου τ τραχέης καλεομένης. αὕτη δὲ ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον κατήκει. ἔστι γὰρ τ Σκυθικῆς τὰ δύο μέρεα τ ὄρεα ἐς θάλασσαν φέρουσα, τήν τε πρὸς μεσαμβρίην, καὶ τὴν πρὸς τὴν ἠῶ, κατάπερ τ Ἀττικῆς χώρης. καὶ προσοικέουσι ταύτῃ οἱ Ταῦροι νέμον τ Σκυθικῆς, ὡς εἰ τ Ἀττικῆς ἄλλο ἔθνος οἱ μὴ Ἀθηναῖοι νεμοίατο τ γυνὸν τ Σουνιακὸν, μᾶλλον ἐς τ πόντον τῷ ἄκρην ἀνέχοντα τ ἀπὸ Θορικοῦ μέχρι Ἀναφλύστου δήμου. λέγω δὴ, ὡς εἶναι ταῦτα σμικρὰ μεγάλοισι συμβάλλειν. τοιοῦτον [b] ἡ Ταυρικὴ ἐστι. ὡς δὴ τ Ἀττικῆς ταῦτα μὴ προσπεπλωκὼς, ἐγὼ δὴ ἄλλως δηλώσω· ὡς εἰ τ Ἰηπυγίης ἄλλο ἔθνος, καὶ μὴ Ἴηπυγες, ἀρξάμενοι ἀπὸ Βρεντησίου λιμένος, ἀποτάμοιατο μέχρι Τάραντος, καὶ νεμοίατο τῷ ἄκρην. δύο δὴ λέγων ταῦτα, πολλὰ λέγω παρόμοια, τοῖσι ἄλλοισι ἔοικε ἡ Ταυρικὴ. Τὸ δὲ ἀπὸ τ Ταυρικῆς, ἤδη Σκύθαι τὸ κατύπερθε τ Ταύρων τὰ πρὸς θαλάσσης τ ἠοίης νέμονται· ἔστι Βοσπόρου καὶ Κιμμερίου τὰ πρὸς ἑσπέρης, καὶ τ λίμνης τ Μαιήτιδος, μέχρι Τανάιδος ποταμοῦ, ὃς ἐκδιδοῖ ἐς μυχὸν τ λίμνης ταύτης. ἤδη ὦν ἀπὸ μὲν Ἴστρου τὰ κατύπερθε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέρουσα ἀποκληίει ἡ Σκυθικὴ ἀπὸ πρώτων Ἀγαθύρσων· μετὰ δὲ, Νευρῶν· ἔπειτα δὲ, Ἀνδροφάγων· τελευταίων δὲ, Μελαγχλαίνων. Ἔστι ὦν τ Σκυθικῆς, ὡς ἐξῆς τετράγωνα, τ δύο μερέων κατηκόντων ἐς θάλασσαν, πάντη ἴσον τὸ, τε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέρον καὶ τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν. ἀπὸ μὲν γὰρ Ἴστρου ἐπὶ Βορυσθένεα ἑκκαίδεκα ἡμερέων ὁδός· ἀπὸ Βορυσθενέος τ ἐπὶ τὴν λίμνην τὴν Μαιήτιν, ἑτέρων δέκα. καὶ τὸ ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσόγαιαν ἐς τοὺς Μελαγχλαίνας τοὺς κατύπερθε Σκυθέων οἰκημένους, εἴκοσι ἡμερέων ὁδός. ἡ δὲ ὁδὸς ἡ ἡμερησίη ἀνὰ διηκόσια στάδια συμβέβληται μοι. ἔστω ἂν εἴη πρὸς Σκυθικῆς [c] τὰ ὀπίκαρπα, τετρακισχιλίων σταδίων· καὶ τὰ ὄρθια τὰ ἐς τὴν μεσόγαιαν φέρουσα, ἑτέρων τοσούτων σταδίων. ἡ μέν νυν γῆ αὕτη ἐστὶ μέγαθος τοσαύτη. Οἱ δὲ Σκύθαι δόν-

ducto Scythica excipit: & Iſter ad hanc in ventum eurum os converſus exit. Quod autem ab Iſtro ſoli ipſius Scythici ſecundum mare eſt, id metiendo indicare aggrediar: Ab Iſtro hæc jam vetus Scythia eſt, meridiem verſus & auſtrum poſita, uſque ad urbem Carcinitin. ejuſdem deinceps quod ad idem mare fert montanæ regionis, & in Pontum prominens, incolit gens Taurica uſque ad Cherſoneſum dictam aſperam. Hæc ad mare pertinet quod ad ventum ſubſolanum eſt. Sunt autem finium Scythicæ partes duæ, ferentes ad mare, tum quod ad meridiem, tum quod ad orientem, quemadmodum Atticæ regionis. Et ſimilem partem Scythiæ Tauri incolunt, ut ſi Atticæ jugum Suniacum alia gens, non Athenienſes, incoleret, quod magis in pontum, qui eſt ab Thorico uſque ad Anaphlyſtum populum, porrigit promontorium. talis eſt (ut parva cum magnis comparem) Taurica regio. Qui autem non eſt has Atticæ partes prætervectus, huic alio modo planum faciam: ut ſi Japygiæ alia gens & non Japyges, incipientes à Brunduſio portu præcidantur uſque Tarentum, & promontorium incolant. Quum hæc duo dico, multa perſimilia dico, quibus aliis Taurica eſt comparanda. Ab Taurica dein- 100
ceps Scythæ ſupra Tauros & orientale verſus mare incolunt, & quæ Boſpori Cimmerii ſunt ad veſperam vergentia, & quæ paludis Mæotidis Tanai fluvio tenus, qui influit in hujus paludis receſſum. Itaque ab Iſtro jam quæ ad ſuperiora pertinet ferentia in mediterranea, ſecluditur Scythia ab primis Agathyrſis, deinde à Neuris, deinde ab Androphagis, poſtremo à Melanchlænis. Itaque 101
Scythiæ veluti formam quadratam habentis, duabus partibus ad mare pertinentibus, prorſus æquale, tum quod ad mediterranea fert, tum quod ad mare. nam ab Iſtro ad Boryſthenem, decem dierum eſt iter, tantundem à Boryſthene ad Mæotin paludem. A mari mediterranea verſus, ad Melanchlænos qui ſupra Scythas habitant, viginti dierum iter. Supputantur autem à me in ſingulos dies itineris ducenta ſtadia. Ita tranſverſa Scythiæ erunt quatuor millium ſtadiorum: recta quæ ad mediterranea ferunt, aliorum totidem ſtadiorum. Tantæ eſt hæc terra magnitudinis. Scythæ inter 102
ſe

a Σκυθίη ἐστί. b τοιοῦτο. c ἐστὶ τ Σκυθικῆς.

ſe colloquuti, quum ſoli impares eſſent copiis Darii prœlio repellendis, nuncios ad finitimos miſere. Eorum reges quoque ubi convenere, conſultabant, ut ingenti exercitu invadente. Erant autem qui convenerant reges, Taurorum, & Agathyrſorum, & Neurorum, & Androphagorum, & Melanchlænorum, & 103 Gelonorum, & Budinorum, & Sauromatarum. E quibus Tauri hujuſmodi moribus utuntur; Virgini naufragos immolant, & quoſcunque Græcos ceperint illuc delatos, hoc modo: poſtquam preces peregerunt, hominis caput clava feriunt, truncum ejus quidam ajunt deturbari è rupe. nam in rupe prærupta templum eſt ſitum; cruci affigunt caput. Quidam de capite *ſuffigendo* conſentiunt, ſed truncum è præcipitio dejici negant, ſed humo contegi dicunt. Dæmonem cui immolant, ipſi Tauri ajunt eſſe Iphigeniam, Agamemnonis filiam. In hoſtes autem quos ceperint, hoc agunt: Amputatum quiſque caput hoſtis domum reportat, & ingenti fuſti transfixum ſupra tecta eminens multum ſtatuit, & plerunque ſupra fumarium: ideo in ſublimi ſuſpendi dicentes quaſi totius 104 domus cuſtodes. Vivunt autem è rapto & ex bello. At Agathyrſi lautiſſimi viri ſunt, & aurum plerunque geſtantes. In commune cum mulieribus coeunt, ut inter ſe germani ſint ac domeſtici omnes, nihil neque livoris neque odii mutuo exercentes: in ceteris ad Thra- 105 eum conſuetudines accedunt. At Neuri Scythicis quidem utuntur moribus, qui una ante Darii expeditionem ætate coacti fuerant ſolum vertere propter ſerpentes. nam ſerpentum cum magna vis ex ipſorum ſolo eſt edita, tum major ſuperne è loeis deſertis ingruerat: quibus uſque adeo infeſtati fuerunt, ut relicto ſuo ſolo cum Budinis habitaverint. Iidem homines in periculum veniunt, ut præſtigiatores habeantur; dicuntur enim à Scythis & ab iis qui in Scythia incolunt Græcis, ſemel quotannis finguli ad paucos dies effici lupi, & rurſus in priſtinum habitum redire. quod tamen dicentes mihi non perſuadent: nihilominus 106 tamen illi ajunt ita eſſe, ac dejerant. Androphagi agreſtes maxime omnium hominum mores habent, non judiciis, non legibus utentes, pecuariam exercentes, veſtem Scythicæ ſimilem geſtantes, propriam

δόντες σφίσι λόγον ὡς σὺν οἷοί τέ εἰσι τ Δαρείου στρατὸν ἰθυμαχὶη δώσασθαι [a] μοῦνοι, ἔπεμπον ἐς τὰς πλησιοχώρους ἀγγέλους. τῶνδε δὴ οἱ βασιλῆες συνελθόντες ἐβουλεύοντο ὡς στρατῷ ἐπελαύνοντι μεγάλῳ. ἔσαν δὴ οἱ συνελθόντες βασιλῆες, Ταύρων, καὶ Ἀγαθύρσων, καὶ Νευρῶν, καὶ Ἀνδροφάγων, καὶ Μελαγχλαίνων, καὶ Γελωνῶν, καὶ Βουδίνων, καὶ Σαυροματέων. Τούτων Ταῦροι μὲν νόμοισι τοισῖσδε χρέωνται· θύουσι μὲν τῇ παρθένῳ τοὺς τε ναυηγοὺς, καὶ τοὺς ἂν λάβωσι Ἑλλήνων ἐπαναχθέντας, τρόπῳ τοιῷδε· κατεὶρ ξύσαμενοι, ῥοπάλῳ πάσσουσι τὴν κεφαλήν. οἱ μὲν δὴ λέγουσι ὡς τὸ σῶμα ἀπὸ τ κρημνοῦ διωθέουσι κάτω· (ὕπτιη γὰρ κρημνοῦ ἵδρυται τὸ ἱρόν) τὴν δὲ κεφαλὴν ἀναπαλοῦσι. οἱ δὲ, καταὶ μὲν τὴν κεφαλὴν ὁμολογέουσι, τὸ μέντοι σῶμα οὐκ ὠθέεσθαι ἀπὸ τ κρημνοῦ λέγουσι, ἀλλὰ γῆ κρύπτεσθαι. τὴν δὲ δαίμονα τούτῳ τῇ θυσίῃ, λέγουσι αὐτοὶ Ταῦροι Ἰφιγένειαν τὴν Ἀγαμέμνονος εἶναι. πολεμίους δὲ ἄνδρας τοὺς ἂν χειρωσώνται [b], ποιεῦσι τάδε· ἀποταμὼν ἕκαστος κεφαλὴν, ἀποφέρεται ἐς τὰ οἰκία· ἔπειτα δὴ ξύλῳ μεγάλῳ ἀναπείρας ἐς ὑπὲρ τ οἰκίης ὑπερέχουσαν πολλὸν, μάλιστα δὲ ὑπὲρ τ καπνοδόκης. Φασὶ δὲ τούτους φυλάκους τ οἰκίης πάσης ὑπερωρέεσθαι. ζῶσι δὲ ἀπὸ λῃΐης τε καὶ πολέμου. Ἀγάθυρσοι δὲ, ἀβρότατοι ἀνδρῶν εἰσι, καὶ χρυσοφόροι τὰ μάλιστα. ὀμήκτους δὲ τ γυναικῶν τὴν μίξιν ποιεῦνται, ἵνα κασιγνητοί τε ἀλλήλων ἔωσι, καὶ οἰκήιοι ἐόντες πάντες, μήτε φθόνῳ, μήτ' ἔχθει χρέωνται ἐς ἀλλήλους. τὰ δ' ἄλλα νόμαια θρηίξι πλησιοχωρήκασι. Νευροὶ δὲ νόμοισι μὲν χρέωνται τοῖσι Σκυθικοῖσι, χρόνῳ δὲ μιῇ πρότερον σφέας τ Δαρείου στρατηλασίης, κατέλαβε ἐκλιπεῖν τὴν χώρην πᾶσαν ὑπὸ ὀφίων. ὄφιας γὰρ σφι πολλὰς μὲν ἡ χώρη ἀνέφαινε, οἱ δὲ πολεῶσι ἄνωθεν σφι ἐκ τ ἐρήμων ἐπέπεσον. ἐς ὃ πιεζόμενοι, οἴκησαν μετὰ Βουδίνων τὴν ἐωυτῶν ἐκλιπόντες. κινδυνεύουσι δὲ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι γόητες εἶναι. λέγονται γὰρ ὑπὸ Σκυθέων καὶ Ἑλλήνων τ ἐν τῇ Σκυθικῇ κατοικημένων, ὡς ἕτεος ἑκάστου ἅπαξ τ Νευρῶν ἕκαστος, λύκος γίνεται ἡμέρας ὀλίγας, καὶ αὖτις ὀπίσω ἐς τωὐτὸ κατίσταται. ἐμὲ μέν νυν ταῦτα λέγοντες οὐ πείθουσι· λέγουσι δὲ οὐδὲν ἧσσον, καὶ ὀμνύουσι δὲ λέγοντες. Ἀνδροφάγοι δὲ ἀγριώτατα πάντων ἀνθρώπων ἔχουσι ἤθεα· οὔτε δίκην νομίζοντες, οὔτε νόμῳ οὐδενὶ χρεώμενοι. νομάδες δέ εἰσι. ἐσθῆτα δὲ φορέουσι τῇ Σκυθικῇ ὁμοίην, γλῶσ-

a ἰθυμαχὶη δώσασθαι. b χειρώσωνται. c MS. ταῦτα.

Melanchlæni, Budini. Urbs Gelonus, cujus incolæ, ex Græcis orti. Lutræ & caſtores. Sauromatæ.

γλῶσσαν δὲ ἰδίλω. Μελάγχλαινοι δὲ εἵματα μὲν μέλαινα φορέυσι πάντες, ἐπ' ὧν [a] τὰς ἐπωνυμίας ἔχυσι. ἀνδροφαγέυσι δὲ μᾶνοι τύτων· νόμοισι δὲ Σκυθικοῖσι χρέωνται. Βυδῖνοι δὲ, ἔθνος ἐὸν μέγα καὶ πολλὸν, γλαυκόν τε πᾶν ἰσχυρῶς ἐστι καὶ πυῤῥόν. πόλις δὲ ἐν αὐτοῖσι πεπάλισται ξυλίνη· ὄνομα δὲ τῇ πόλι ἐστὶ Γελωνός. ἔστ δὲ τείχεος μέγαθος κῶλον ἕκαστον, τετρηχοῦα σταδίων ἐστὶ, ὑψηλὸν δὲ, καὶ πᾶν ξύλινον· καὶ οἰκίας αὐτῶν ξύλιναι, καὶ τὰ ἱρά· ἔστι γὰρ δὴ αὐτόθι Ἑλλησικῶν θεῶν ἱρὰ, Ἑλλησικῶς κατεσκευασμένα ἀγάλμασί τε καὶ βωμοῖσι καὶ νηοῖσι ξυλίνοισι. καὶ τῷ Διονύσῳ τελετὴν ἄγουσι, καὶ βακχεύσι. εἰσὶ γὰρ οἱ Γελωνοὶ τὸ ἀρχαῖον Ἕλληνες. ἐκ δὲ τῶν ἐμπορίων ἐξαναστάντες, οἰκησαν ἐν τοῖσι Βυδῖνοισι· καὶ γλώσσῃ τὰ μὲν, Σκυθικῇ, τὰ δὲ, Ἑλλησικῇ χρέων). Βυδῖνοι δὲ τῇ αὐτῇ γλώσσῃ χρέωνται) καὶ Γελωνοί· ἀτὰρ διαίτα ἡ αὐτή. οἱ μὲν γὰρ Βυδῖνοι, ἐόντες αὐτόχθονες, νομάδες τε εἰσὶ καὶ φθειροτραγέυσι μᾶνοι τῶν ταύτῃ· Γελωνοὶ δὲ, γῆς τε ἐργάται, καὶ σιτοφάγοι, καὶ κήπους κεκτημένοι οὐδὲν τῷ [b] ἰδέλω ὁμοῖοι, οὐδὲ τὸ χρῶμα. Καλέονται μέντοι Ἑλλήνων καλέοντες καὶ οἱ Βυδῖνοι, Γελωνοὶ, οὐκ ὀρθῶς καλεόμενοι. ἡ δὲ χώρη σφέων, πᾶσά ἐστι δασέη ἰδῃσι παντοίῃσι. ἐν δὲ τῇ ἰδῃ τῇ τελείῃ ἐστὶ λίμνη μεγάλη τε καὶ πολλὴ, καὶ ἕλος, καλαμῶνα περὶ αὐτήν. ἐν δὲ ταύτῃ ἐνίδρυες ἁλίσκονται, καὶ κάστορες, καὶ ἄλλα θηρία τετραγωνοπρόσωπα, τῶν τὰ δέρματα περὶ τὰς σισύρας [c] παῤῥάπτεται· καὶ οἱ ὄρχεες αὐτοῖσι [d] εἰσὶ χρήσιμοι ἐς ὑστερέων ἀκεσιν. Σαυροματέων δὲ πέρι ὧδε λέγεται· ὅτε Ἕλληνες Ἀμαζόσι ἐμαχέσαντο, (τὰς δὲ Ἀμαζόνας καλέυσι Σκύθαι Οἰόρπατα [e]. δύναται δὲ τὸ ὄνομα τῷτο κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν ἀνδροκτόνοι. Οἰὸς [f] γὰρ καλέυσι τὸ ἀνδρα, τὸ δὲ πατὰ, κτείνειν) τότε λόγος τὺς Ἕλληνας νικήσαντας τῇ ἐπὶ Θερμωδόντι μάχῃ, ἀποπλέειν ἄγοντας τρισὶ πλοίοισι τῶν Ἀμαζόνων ὅσας δυνατοὶ ἦσαν [g] ζωγρῆσαι· τὰς δὲ ἐν τῷ πελάγεϊ ἐπιθεμένας, ἐκκῶψαι τὺς ἄνδρας· πλοῖα δὲ οὐ γινώσκειν αὐτὰς, οὐδὲ πηδαλίοισι χρῆσθαι, οὐδὲ ἱστοῖσι, οὐδὲ εἰρεσίῃ· ἀλλ' ἐπεὶ ἐξέκωψαν τοὺς ἄνδρας, ἐφέροντο κατὰ κῦμα καὶ ἄνεμον· καὶ ἀπικνέονται ἐς λίμνης τὴν Μαιήτιδος ἐπὶ Κρημνύς. οἱ δὲ Κρημνοὶ, εἰσὶ μὲν γῆς τῶν Σκυθέων τῶν ἐλευθέρων. ἐνταῦτα ἀποβᾶσαι ἀπὸ τῶν πλοίων αἱ Ἀμαζόνες, ὡδοιπόρεον ἐς τὴν οἰκεομένην. ἐντυχοῦσαι δὲ πρώτῳ ἱππηφορείῳ, τῷτο διήρπασαν· καὶ ἐπὶ τύτων ἱππαζόμεναι, ἐληίζοντο τὰ

priam linguam habentes. Melanchlæni omnes indumenta nigra gerunt, unde & cognomen habent, qui ſoli humana carne veſcuntur, inſtitutis Scythicis utentes. Budini, ingens natio atque numeroſa, vehementer cæſiis oculis omnis ac rufa: quorum urbs nomine Gelonus è materia conſtructa eſt; muri ea magnitudo eſt, ut ſingula latera tricenorum ſtadiorum ſint; eſt vero altus & totus ligneus. Ædes quoque cum privatæ, tum ſacræ ſunt è materia. Nam ſunt ibi deorum Græcorum templa Græcanice extructa, ſimulacris, aris, delubris ligneis. Baccho triennalia agunt, & bacchanal exercent. quippe Geloni ſunt ab originis vetuſtate Græci, ſed ex emporiis ſummoti inter Budinos habitaverunt: lingua partim Scythica, partim Græca utentes. Budini non lingua, non victu u- 109
tuntur eodem Gelonis: nam Budini, utpote indigenæ tum paſtores ſunt, tum ſoli ejus regionis pediculos edunt. at Geloni agriculturæ operam dantes frumento victitant, & hortos poſſident, nihil illis neque aſpectu neque colore ſimiles: à Græcis autem etiam Budini vocantur Geloni, non recte vocantibus. Horum regio omnis eſt arboribus omnis generis frequens; & ubi plurimum conſita, ibi eſt lacus ingens & multus, & palus, ac circa eam arundo. In eo lacu lutræ capiuntur, & caſtores, & aliæ feræ, oris quadrati, quorum pelles circa renones adſuuntur, & teſticulos habent ad uterorum medelam utiles. De Sauroma- 110
tis vero ita memoratur: Quum Græci bellaverunt cum Amazonibus (quas Scythæ OEorpata vocant, quod nomen poteſt transferri, Viricidæ: œor enim virum dicunt, pata autem occidere) feruntur poſt victoriam prœlii ad Thermodontem facti, abiiſſe, portantes tribus in navibus quaſcunque potuerant ex Amazonibus vivas capere: quibus illæ in pelago inſidiatæ, cunctos trucidavere. Sed quum naves haberent incognitas, nec gubernaculis aut velis aut remis uterentur, interfectis viris, ferebantur ſecundum fluctus & ventum; delatæque ſunt ad paludis Mæotidis Cremnos, *præruptæ*, quæ Scytharum liberorum telluris ſunt. Ibi è navibus egreſſæ Amazones, ad loca habitata iter facientes, quod primum nactæ ſunt equorum armentum, diripiunt, conſcenduntque: & obequitantes,

a ἀπ' ὧν. b ἀδὶ τῷ. c MS. σιτύρας. d αὐτίων. e Λιορπατὰ. f αἰὸς. g MS. ἰδυνάσθ.

111 tantes, è Scythis prædas agunt. Scythæ quid hoc rei eſſet conjicere nequibant, quum neque vocem, neque veſtem, neque gentem agnoſcerent; admirabundi unde venirent, & rati cunctos eſſe viros ejuſdem ætatis. Ergo commiſſa cum eis pugna fuit; unde potiti quibuſdam, ita demum feminas eſſe cognoverunt. Itaque conſilio habito viſum eſt eis, nullo pacto poſthac quampiam illarum occidere: ſed ex ſe qui maxime juvenes eſſent, in eas dimitti, eodem numero quo illas eſſe conjectabant, qui ſua prope eas caſtra haberent, & eadem quoque illis facerent. Si invaderentur, non quidem pugnare, ſed ſubterfugere: ubi ſubſiſterent illæ, ipſos etiam proxime accedentes caſtra ponere. Hoc Scythæ idcirco decreverunt, quod prolem ex illis ſuſcipere cu-
112 piebant. Adoleſcentes qui miſſi ſunt, mandata peregerunt. quos ubi Amazones intellexerunt neutiquam ad ſe lædendas veniſſe, valere ſinebant. quotidie tamen caſtra caſtris propius admovebantur. Ceterum ne ipſi quidem adoleſcentes quicquam habebant, quemadmodum Amazones, præter arma & equos: & vitam eandem illis vivebant, venan-
113 do atque prædando. Circa meridiem Amazones ſolebant aut ſingulæ aut binæ ſeparatim à reliquis ad ventrem levandum longius vagari. ea re Scythæ cognita, & ipſi idem faciunt, quorum aliquis uni illarum, quæ ſolivagæ erant; quum ſe admoviſſet, non ſe avertit Amazon, ſed uti permiſit: nec appellare quidem poterat (non enim intelligebant ſe invicem) tamen manu ſignificavit, ut ad eundem locum poſtridie rediret, adducto ſecum altero, ut duo eſſent; ſe quoque alteram adducturam. Digreſſus ab ea juvenis hæc enarrat ceteris: poſteroque die ſocium ſecum ducens, ad locum præſto fuit, ac reperit Amazonem cum alterâ expe-
114 ctantem. Ejus rei certiores facti reliqui juvenes, & ipſi conciliaverunt ceteras. Poſt hæc commixtis caſtris pariter habitarunt; eam quiſque uxorem, cum qua primum coierat, habentes. Earum vocem quum ipſi diſcere non poſſent, ipſorum illæ diſcebant. Et quum ſe mutuo intelligerent, viri ad Amazones iſta dixerunt; Nobis parentes ſunt; ſunt & facultates: proinde non agamus diutius hanc vitam, ſed hinc digreſſi, in hominum fre-

τὰ τ Σκυθέων. Οἱ δὲ Σκύθαι οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι τὸ πρῆγμα. ἔτε γὰρ φωνὴν, ἔτε ἐσθῆτα, ἔτε τὸ ἔθνος ἐγίνωσκον, ἀλλ' ἐν θωύμαλι ἔσαν ὁκόθεν ἔλθοιεν. ἐδόκεον δ' αὐτὰς εἶναι ἄνδρας τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχοντας. μάχην τε δὴ πρὸς αὐτὰς ἐποιεῦντο· ἐπὶ δὲ τ μάχης τινας τ γυναικῶν σκεφάσασαι οἱ Σκύθαι, καὶ ὕστερον ἔγνωσαν ἐούσας γυναῖκας. βουλομένοισι ὧν αὐτοῖσι ἔδοξε κτείνειν μὲν μηδενὶ τρόπῳ ἔτι αὐτάς, ἐωυτῶν δὲ τοὺς νεωτάτους ἀποπέμψαι ἐς αὐτάς, στρατηγὸν εἰκάσαντας ὅσαπερ ἐκεῖναι ἔσαν· τούτους δὲ στρατοπεδεύεσθαι πλησίον ἐκείνων, καὶ ποιέειν τάπερ ἂν καὶ ἐκεῖναι ποιέωσι. ἢν δὲ αὐτοὺς διώκωσι, μάχεσθαι μὲν μή, ὑποφεύγειν δέ· ἐπὰν δὲ παύσωνται, ἐλαύνοντας αὐτοὺς πλησίον, στρατοπεδεύεσθαι. ταῦτα ἐβούλευσαντο οἱ Σκύθαι, βουλόμενοι ἐξ αὐτέων παῖδας ἐγγενήσεσθαι. Ἀποπεμφθέντες δὲ οἱ νεηνίσκοι, ἐποίεον τὰ ἐντεταλμένα· ἐπεὶ δὲ ἔμαθον αὐτοὺς αἱ Ἀμαζόνες ἐπ' ἐδεμιῇ δηλήσι ἀπιγμένους, ἐῶν χαίρειν. προσεχώρεον δὲ πλησιαίτερω τὸ στρατόπεδον τῷ στρατοπέδῳ ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ. εἶχον δὲ οὐδὲν ἧσσον οἱ νεηνίσκοι, ὥσπερ αἱ Ἀμαζόνες, εἰ μὴ τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἵππους· ἀλλὰ ζόην ἔζεον τὴν αὐτὴν ἐκείνῃσι, θηρεύοντές τε καὶ ληϊζόμενοι. Ἐποίεον δὲ αἱ Ἀμαζόνες ἐς τὴν μεσαμβρίην τοιόνδε· ἐγίνοντο ἀποσάδες καθ' ἑκάστην τε δύο, πρόσω δὴ ἀπ' [a] ἀλληλέων ἐς εὐμαρείην ἀποσκιδνάμεναι. μαθόντες δὲ καὶ οἱ Σκύθαι, ἐποίεον τοῦτο τοῦτο· καί τις μεμνωθεισέων αὐτέων τινὶ ἐπεχείρεε, καὶ ἡ Ἀμαζὼν οὐκ ἀπωθέετο, ἀλλὰ προϊεῖσα χεῖρα ἐποιέετο. καὶ φωνῆσαι μὲν οὐκ εἶχε, (οὐ γὰρ συνίεσαν ἀλλήλων) τῇ δὲ χειρὶ ἔφραζε τὴν [b] ὑστεραίην ἐλθεῖν ἐς τωὐτὸ χωρίον, καὶ ἕτερον ἄγειν· σημαίνουσα δύο γενέσθαι, καὶ αὐτὴ ἑτέρην ἄξειν. ὁ δὲ νεηνίσκος ἐπεὶ ἀπῆλθε, ἔλεξε ταῦτα πρὸς τοὺς λοιπούς. τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἦλθε ἐς τὸ χωρίον αὐτός τε ἔτος, καὶ ἕτερον ἦγε, καὶ τὴν Ἀμαζόνα εὗρε δευτέρην αὐτοῦ [c] μενομένουσαν. Οἱ δὲ λοιποὶ νεηνίσκοι ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, καὶ αὐτοὶ ἐκπλώσαντες τὰς λοιπὰς τ Ἀμαζόνων, μιῇ δὲ, συμμίξαντες τὰ στρατόπεδα, οἴκεον ὁμοῦ, γυναῖκα ἔχων ἑκάστος τάπερ τὴν πρώτην συνεμίχθη. τὴν δὲ φωνὴν τὴν μὲν τῶν γυναικῶν, οἱ ἄνδρες οὐκ ἐδυνάσαντο [d] μαθεῖν, τὴν δὲ τ ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες συνέλαβον. ἐπεὶ δὲ συνῆκαν ἀλλήλων, ἔλεξαν „πρὸς τὰς Ἀμαζόνας τάδε οἱ ἄνδρες, Ἡμῖν εἰ„σὶ μὲν τοκέες, εἰσὶ δὲ κτήσις. νῦν ὦν μηκέτι „πλεῦνα χρόνον ζόην τοιήνδε ἔχωμεν· ἀλλ' ἀπ-

ελθόντες

Kk

a πρόσω ἀπ'. b ὑφράζει τὴν. c αὐτὸν. d MS. ἐδυνάμθ.

Quibus nupta cum viris trajecto Tanai ſoceros procul reliquerunt. Feminis idem mos, qui viris. Lingua corrupta. Nubendi ratio.

„ελθόντες ἐς τὸ πλῆθος, ἁρπαζόμεθα. γυναῖ-
„κας δὲ ἐξομεν ὑμέας, ἢ ἀδαμέας [a] ἄλλας. αἱ
„δὲ πρὸς ταῦτα ἔλεξαν τάδε, Ἡμεῖς οὐκ ἂν δυ-
„ναίμεθα οἰκέειν μετὰ τῶν ὑμετέρων γυναικῶν. ἀγὼ
„τὰ αὐτὰ νόμαια ἡμῖν τι καὶ ἐκείνῃσι ἐστι. ἡμεῖς
„μὲν τοξεύομέν τε καὶ ἀκοντίζομεν, καὶ ἱππαζό-
„μεθα, ἔργα δὲ γυναικήια οὐκ ἐμάθομεν· αἱ δὲ
„ὑμέτεραι γυναῖκες, τῶν μὲν ἐπὶ τὸ ἡμεῖς κα-
„τελέξαμεν οὐδὲν ποιεῦσι, ἔργα δὲ γυναικήια ἐργάζον-
„μένας, μένουσαι ἐν τῇσι ἁμαξῇσι, οὔτε ἐπὶ θήρην ἰοῦσαι,
„οὔτε ἄλλῃ ἀδαμοῦ· οὐκ ἂν ὦν δυναίμεθα συνοικέειν
„συμφόρεται. ἀλλ' εἰ βούλεσθε γυναῖκας ἔχειν
„ἡμέας, καὶ δοκέειν εἶναι δίκαιοι, ἐλθόντες σὺν
„τοῖσι πατράσι, ἀπολάχετε τοῦ κτημάτων τὸ μέρος·
„καὶ ἔπειτα ἐλθόντες, οἰκέωμεν ἐπ' ἡμέων αὐτέων.
Ἐπείθοντο ἐπὶ ποιήσαντες ταῦτα οἱ νεηνίσκοι. ἐπεί τε ἀπε-
λάχοντο τοῦ κτημάτων τὸ ἐπιβάλλον, ἦλθον
ὀπίσω πρὸς τὰς Ἀμαζόνας, ἔλεξαν αἱ γυναῖκες
„πρὸς αὐτοὺς τάδε, Ἡμέας ἔχει φόβος τε δεινὸς
„ὅκως μὴ οἰκέωμεν ἐν τῷδε τῷ χώρῳ· τοῦτο μὲν, ὑ-
„μέας ἀποστερησάσας πατέρων, τοῦτο δὲ, πολλὴν γῆν τὴν
„ὑμετέρην δηλησαμένας πολλά. ἀλλ' ἐπεί τε ἀξιοῦ-
„τε ἡμέας γυναῖκας ἔχειν, τάδε ποιέετε ἅμα ἡμῖν,
„φέρετε, ἐξαναστέωμεν ἐκ τῆς γῆς τῆσδε, καὶ περή-
„σαντες Τάναϊν ποταμὸν οἰκέωμεν. Ἐπείθοντο καὶ
ταῦτα οἱ νεηνίσκοι. διαβάντες δὴ τὸν Τάναϊν, ὡδοι-
πόρεον πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, τριῶν μὲν ἡμερέων
ἀπὸ τοῦ Τανάιδος ὁδὸν, τρηχέαν δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς
Μαιήτιδος, πρὸς βορέην ἄνεμον. ἀπικόμενοι δὲ
ἐς τοῦτον τὸν χῶρον ἐν τῷ νῦν καλοίκηται, οἴκησαν
τοῦτον, καὶ διαίτῃ ἀπὸ τούτου χρέωνται τῇ παλαιῇ
τῶν Σαυροματίδων αἱ γυναῖκες, καὶ ἐπὶ θήρην ἵππων
ἐκφοιτῶσι ἅμα τοῖσι ἀνδράσι, καὶ χωρὶς
τῶν ἀνδρῶν· καὶ ἐς πόλεμον φοιτῶσι, καὶ στολὴν
τὴν αὐτὴν τοῖσι ἀνδράσι φορέουσι. φωνῇ δὲ οἱ
Σαυρομάται νομίζουσι Σκυθικῇ, σολοικίζοντες αὐ-
τῇ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου, ἐπεὶ οὐ χρηστῶς ἐξέμαθον αὐ-
τὴν αἱ Ἀμαζόνες. τὰ δὲ γάμων δὲ ὧδε σφι διαφέρεται· οὐ γαμέει παρθένος ἀνδρὶ, πρὶν ἂν
τῶν πολεμίων ἄνδρα ἀποκτείνῃ. αἱ δέ τινες αὐτέ-
ων καὶ τελευτῶσι γηραιαὶ πρὶν γήμασθαι, ἀναγκα-
μέναι τὸν νόμον ἐκπλῆσαι. Ἐπὶ τούτων δὴ τῶν κα-
ταλεχθέντων ἐθνέων τοὺς βασιλέας ἁλισμένους
ἀπικομένους τῶν Σκυθέων οἱ ἄγγελοι, ἔλεγον ἐκδι-
δάσκοντες ὡς ὁ Πέρσης, ἐπείτε οἱ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ τῇ
ἑτέρῃ πάντα κατέστραπται, γέφυραν ζεύξας ἐπὶ
τῷ αὐχένι τοῦ Βοσπόρου, διαβέβηκε ἐς τήνδε τὴν ἤπει-
ρον. διαβὰς δὲ, καὶ καταστρεψάμενος Θρήικας,

frequentia degamus, ubi vos habebimus uxores, nequaquam alias. Ad hæc illæ reſponderunt, Nos vero non poſſumus veſtris cum feminis habitare, quibus non iidem qui nobis ſunt mores. nos enim arcu tela excutimus, & jaculamur, & equitamus, muliebria opera non edoctæ: veſtræ feminæ nihil eorum quæ recenſuimus, ſed opera muliebria factitant, manentes in plauſtris, non ad venationem atque alia hujuſmodi prodeuntes. proinde non poſſumus inter illas verſari. Quod ſi vobis cordi eſt habere nos conjuges, & juſti videri vultis, ite ad parentes veſtros, & facultatum ſortiti partem, poſtea redite, ut deinde ſemoti ab illis habitemus. Id approbantes juvenes 115
ita fecere, & ſortiendo accepta facultatum quæ ipſis contingebat portione, rurſus ad Amazones redierunt. Ad quos illæ, Duplex, inquiunt, metus & terror nos tenet in hoc loco habitandi: partim quod nos parentibus veſtris vos privavimus: partim, quod terram veſtram magnopere vaſtavimus. Sed quoniam dignamini nos habere uxores, hoc una nobiſcum agatis. Agedum proficiſcamur è regione hac, & Tanai fluvio tranſmiſſo habitemus. Huic quoque rei obtempe- 116
ravere juvenes; trajectoque Tanai, & orientem verſus trium quidem dierum itinere confecto à Tanai, trium quoque à Mæotide palude ad aquilonem. Pervenientes vero ad eum locum quem nunc incolunt, ibi ſubſederunt, & inde priſca conſuetudine vivendi feminæ Sauromatarum utuntur. nam ad venationem una cum viris ac ſine viris, equis inſidentes, & ad prœlium proficiſcuntur, eandemque viris veſtem gerunt. Sauro- 117
matæ adſueverunt linguæ Scythicæ ſoloecizantes in ea jam antiquitus, quod eam non probe didicerint Amazones. Quod ad conjugia pertinet, ita ab eis eſt inſtitutum: Nulla virgo nubit, priuſquam aliquem hoſtium interemerit: ideoque nonnullæ earum decedunt jam vetulæ, antequam nubant, quod legi ſatisfacere nequeant. Ad harum igitur 118
quas dixi gentium coactos reges nuncii Scytharum quum perveniſſent, certiores eos fecerunt, Perſam, ubi omnia, quæ ſunt in altera continente, in ſuam ditionem redegit, cervice Boſpori ponte juncta, in hanc trajeciſſe continentem: ſubactiſque illic Thracibus, fluvium

[a] ἀδαμάς.

vium Istrum ponte junxisse, animo hæc omnia in suam redigendi potestatem. Proinde vos nolite ullo pacto ex medio sedentes sinere ad perniciem nos devenire; sed idem sentientes, obviam eamus invadenti: quod nisi facitis, nos in ultimum discrimen adducti, aut regionem deseremus, aut manentes conditiones inibimus. quid enim cladem subeamus, nolentibus vobis auxilio esse? Quamquam non commodius post id agetur vobiscum; venit enim Persa nequaquam magis adversus nos, quam non etiam adversus vos: neque, nos subegisse contentus, à vobis abstinebit. Cujus rei magnum hinc accipite documentum; quod si nobis solis inferret ille bellum, animo superioris servitutis ulciscendæ, oportebat à ceteris hominibus abstinentem sic in nostram tendere regionem. Ostenderet enim omnibus se adversus Scythas, & non adversus alios ire: at nunc, simulatque trajecit in hanc continentem; ut quisque ipsi occurrit, pacat: ceteros, veluti Thraces & nobis confines Getas,
119 suo subjectos imperio habet. Hæc quum Scythæ denunciassent, ii qui è nationibus venerant reges deliberabant, sed discordes eorum erant sententiæ. Nam Gelonus quidem & Budinus & Sauromates concordes receperunt se Scythis auxilio futuros: Agathyrsus autem & Neurus & Androphagus & Melanchlænorum Taurorumque reges ita Scythis responderunt: Si vos in injuria Persis facienda ac bello inferendo priores non fuissetis, recte videremini precari quæ precamini; & nos vestris precibus morem gerentes, idem vobis ageremus. Nunc autem vos sine nobis illorum terram ingressi, imperitastis Persis, quamdiu deus vobis indulsit: illi itidem, quandoquidem eos idem deus excitat, vicem vobis reddunt. Nos neque tunc quicquam intulimus injuriæ his viris, neque nunc conabimur priores infestare. Quod si hic nostram regionem invaserit, & prior injuriam fecerit, nos haudquaquam tolerabimus. id donec cernamus, apud nosmet ipsos manebimus. neque enim in nos venire Persas opinamur, sed in eos qui fuerunt au-
120 tores injuriæ. Scythæ, ubi hæc relata audiere, statuerunt nullam sibi pugnam recta atque ex aperto conferendam, quando ipsis isti ad societatem non accedebant. Itaque subducentes se ac longius progressi, puteos quos ipsi præterirent, ac

γεφυροῖ πόλεμον Ἴστρον, βυλόμενον καὶ τάδε ,, πάντα ὑπ' ἑωυτῷ ποιήσασθαι. Ὑμεῖς ὦν μηδενὶ ,, τρόπῳ ἐκ τῆς μέσης κατήμενοι φείδησθε ἡμέας ,, ἀλαφῆναι· ἀλλὰ τῶυτὸ νομίσαντες, ἀντιά- ,, ζομεν τῇ ἐπιόντι. ἔχων ποιήσετε ταῦτα; ἡμεῖς ,, μὲν πιεζόμενοι, ἢ ἐκλείψομεν τὴν χώρην, ἢ ,, μένοντες, ὁμολογίη χρησόμεθα. τί γὰρ πάθω- ,, μεν, μὴ βυλομένων ὑμέων ἡμῖν ἐπαρήγειν; ὑμῖν δὲ ,, οὐδὲν ἔπι τούτῳ ἔσσον ἐλαφρότερον. ἥκει γὰρ ὁ ,, Πέρσης οὐδέν τι μᾶλλον ἐπ' ἡμέας ἢ ἐπὶ ,, ὑμέας· οὐδὲ οἱ καταρρίσει ἡμέας καταστρεψα- ,, μένῳ, ὑμέων ἀπέχεσθαι. μέγα δὲ ὑμῖν λόγων ,, τῶνδε μαρτύριον ἐρέομεν. εἰ γὰρ ἐπ' ἡμέας ,, μούνους ἐστρατηλάτεε ὁ Πέρσης, ποιεῦντα τὸ πρό- ,, σθε δυλοσύνης βυλόμενον, χρῆν αὐτὸν πάν- ,, των τῶν ἄλλων ἀπεχόμενον, οὕτω ἰέναι ἐπὶ τὴν ,, ἡμετέρην· καὶ ἂν ἐδήλου πᾶσι ὡς ἐπὶ Σκύθας ,, ἐλαύνοι, καὶ οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄλλους. νῦν δὲ ἐπεί ,, τε τάχιστα διέβη τήνδε τὴν ἤπειρον, τοὺς αἰεὶ ,, ἐμποδὼν γινομένους ἡμεροῦται πάντας· τούς τε ,, δὴ ἄλλους ἔχει ὑπ' ἑωυτῷ Θρήικας, καὶ δὴ καὶ ,, τοὺς ἡμῖν ἐόντας πλησιοχώρους Γέτας. Ταῦτα Σκυθέων ἐπαγγελλομένων, ἐβυλεύοντο οἱ βασι- λῆες οἱ ἀπὸ τῶν ἐθνέων ἥκοντες. καὶ σφέων ἐφά- θησαν αἱ γνῶμαι· ὁ μὲν Γελωνὸς [b], καὶ ὁ Βυδῖνος, καὶ ὁ Σαυρομάτης, κατὰ τῶυτὸ γνόμενοι, ὑπε- δέκαντο Σκύθῃσι τιμωρήσειν· ὁ δὲ Ἀγάθυρσος, καὶ Νεῦρος, καὶ Ἀνδροφάγος, καὶ οἱ τῶν Μελαγχλαί- νων, καὶ Ταύρων, τάδε Σκύθῃσι ὑπεκρίναντο, Εἰ ,, μὲν μὴ ὑμεῖς ἔατε οἱ πρότερον ἀδικήσαντες ,, Πέρσας, καὶ ἄρξαντες πολέμου, τούτων δεόμενοι ,, τῶν νῦν δέεσθε, λέγειν τε ἂν ἐφαίνεσθε ἡμῖν ὀρ- ,, θὰ, καὶ ἡμεῖς ὑπακούσαντες, τῶυτὸ ἂν ὑμῖν ,, ἐπῃνέσαμεν. νῦν δὲ ὑμεῖς τε ἐς τὴν ἐκείνων ,, ἐσβαλόντες γῆν, ἄνδρ' ἡμέων, ἐπεκρατέετε ,, Περσέων, ὅσον χρόνον ὑμῖν ὁ θεὸς παρεδίδου· καὶ ,, ἐκεῖνοι, ἐπεὶ σφέας αὐτὸς θεὸς ἐγείρει, τὴν ,, ὁμοίην ὑμῖν ἀποδιδοῦσι. ἡμεῖς οὔτε τι [c] τότε ,, ἠδικήσαμεν τοὺς ἄνδρας τούτους οὐδέν, οὔτε ,, νῦν πρότεροι πειρησόμεθα ἀδικέειν· ἢν μέντοι ,, ἐπίῃ, καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέρην ἄρξῃ τε ἀδικέων [d], καὶ ,, ἡμεῖς οὐ περησόμεθα. μέχρι δὲ τοῦτο ἴδωμεν, ,, μενέομεν παρ' ἡμῖν αὐτοῖσι. ἥκειν γὰρ δοκέομεν ,, οὐκ ἐπ' ἡμέας Πέρσας, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς αἰτίους ,, τῆς ἀδικίης γενομένους. Ταῦτα ὡς ἀπενεχθέντα ἐπύθοντο οἱ Σκύθαι, ἐβυλεύοντο ἰθυμαχίην μὲν μηδεμίην ποιέεσθαι σφι ἐκ τοῦ ἐμφανέος, ὅτι δὴ σφι ἔτοι γε σύμμαχοι οἱ πρόσθεν γενόμενοι· ὑπεξιόντες δὲ, καὶ ὑπεξελαύνοντες, τὰ φρέατα τὰ παρεξί-

a ἢ καὶ. b ὁ μὲν δὲ Γελωνός. c ἡμῶν δὲ οὔτί γε. d ἄρξῃ δὲ ἀδικέων.

Scopaſis rex & Indathyrſus & Taxacis. Strategemata Scytharum, & irruptio Perſarum.

οιεν αὐτοὶ, ἢ τὰς κρηνίας συγχῶαι, τὴν ποίην τε ἐκ τῆς γῆς ἐκτρίβειν, διχῇ [a] σφέας διελόντες· καὶ τοῦ μὲν τὴν μίλην τῶν μοιρέων, τῷ ἐβασίλευε Σκώπασις, τοῦτον προχωρέειν Σαυρομάτας. τούτους μὲν δὴ ὑπαγαγεῖν, ἢν δή τοῦτο τρέπηται ὁ Πέρσης, ἰθὺ Τανάιδος καὶ πορθμοῦ τοῦδε τὴν Μαιῆτιν λίμνην ὑποφεύγοντας· ἀπελαύνοντός τε δὴ Πέρσεω, ἐπιόντας διώκειν. αὕτη μὲν σφι μία ἢν μοῖρα τῆς βασιληίης, πεποιημένη πρὸς τὴν ὁδὸν ἥπερ εἴρηται. τὰς δὲ δύο τῶν βασιληίων, τήν τε μεγάλην, τῇ ἦρχε Ἰνδάθυρσος, καὶ τὴν τρίτην τῇ ἐβασίλευε Ταξάκις, συνελθόντας ἐς τωὐτὸ, καὶ Γελωνῶν τε καὶ Βουδίνων προσγωμένων, ἡμέρης κατὰ τοῦτο ὁδῷ προέχοντας τῶν Περσέων, ὑπεξάγειν, ὑπαίοντας τε καὶ πιεζῶντας τὰ βεβουκολημένα. πρῶτα μέν νυν ὑπῆγον σφέας ἰθὺ τῶν χωρέων τῶν ἀπεστεωμένων τῷ σφετέρῳ συμμαχίῃ, ἵνα καὶ τούτους ἐκπολεμώσωσι· εἰ δὲ μὴ ἐκόντες γε ὑπέδυσαν τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Πέρσας, ἀλλ' ἀέκοντας ἐκπολεμώσαι. μετὰ δὲ τοῦτο, ὑποστρέφειν ἐς τῷ σφετέρῳ, καὶ ὁππεχωρέειν, ἢν δὴ βουλομένοισι δοκέῃ. Ταῦτα οἱ Σκύθαι βουλευσάμενοι, ὑπαντίαζον τῷ Δαρείου στρατιῇ, προδρόμους ἀποστείλαντες τῶν ἱππέων τοὺς ἀρίστους. τοὺς δὲ ἀμαξέας ἐν τῇσι σφι ἐδιαιτᾶτο [b] τά τε τέκνα τε καὶ αἱ γυναῖκες πᾶσαι καὶ τὰ πρόβατα, πλὴν [c] ὅσα σφι ἐς φορβὴν ἱκανὰ ἦν, πάντα ὑπολιπόμενοι [d], τὰ ἄλλα ἅμα τῇσι ἁμαξῇσι προεπεμψαν, ἐντειλάμενοι αἰεὶ τὸ πρὸς βορέην ἐλαύνειν. Ταῦτα μὲν δὴ προεκομίζετο [e]. τῶν δὲ Σκυθέων οἱ πρόδρομοι ὡς εἶδον τοὺς Πέρσας ὅσον τε τριῶν ἡμερέων ὁδὸν ἀπέχοντας ἀπὸ Ἴστρου, ὅτε μὲν τούτους εὑρόντες ἡμέρης ὁδῷ προέχοντας, ἐστρατοπεδεύοντο, τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα λεαίνοντες. οἱ δὲ Πέρσαι ὡς εἶδον ἀποφανέντων τῶν Σκυθέων τὴν ἵππον, ἐπέθεσαν κατὰ τάχος αἰεὶ ὑπαγόντων· καὶ ἔπρηξαν (πρὸς γὰρ τὴν μίλην τῶν μοιρέων ἴθυναν οἱ Πέρσαι) ἐδίωκον πρὸς ἠῶ τε καὶ ἐπὶ Τανάιδος. Διαβάντων δὲ τούτων τὸν Τάναϊν ποταμὸν, οἱ Πέρσαι διαβάντες ἐδίωκον· ἐς ὃ τῶν Σαυροματέων τὴν χώρην διεξελθόντες, ἀπίκοντο ἐς τὴν τῶν Βουδίνων. Ὅσον μὲν δὴ χρόνον οἱ Πέρσαι ἦσαν διὰ τῆς Σκυθικῆς καὶ τῆς Σαυρομάτιδος χώρης, οἱ μὲν εἶχον οὐδὲν ὀνήσασθαι, ἅτε τῆς χώρης ἐούσης χέρσου· ἐπεί τε δὲ ἐς τὴν τῶν Βουδίνων χώρην εἰσέβαλον, ἐνέτυχόν τε συντυχόντες τῷ ξυλίνῳ τείχεϊ, ἐκλελοιπότων τῶν Βουδίνων, καὶ κεκενωμένῳ δὴ τείχεος πόλιος, ἐνέπρησαν αὐτό. τοῦτο δὲ πρήσαντες, εἵποντο αἰεὶ τὸ πρόσω κατὰ στόμα· ἐς ὃ διεξελθόντες ταύτῃ, ἐς τὴν ἔρημον ἀπί-

ac fontes obſtruunt, bifariamque diviſi herbam terreſtrem atterunt. Et ad unam è partibus, ubi regnabat Scopaſis, jubent Sauromatas pergere; qui ſe ſubducerent, ſi eo Perſa declinaret, ſuffugientes recta ad flumen Tanain, ſecundum Mæotin: iidem Perſam abſcedentem invadendo perſequerentur. Hæc erat una pars regni ordinata ad hanc viam, quemadmodum dictum eſt. Reliquas duas regiorum, & magnam, cui imperabat Indathyrſus, & tertiam in qua regnabat Taxacis, in unum coeuntes, accedentibus Gelonis atque Budinis, jubent hos uno die prægreſſos exercitum Perſarum, clam progredi, ſubeunteſque & facientes ea quæ decreviſſent: & ante omnia hoſtem ſubducere recta in agros illorum qui ſocietatem ipſorum abnuiſſent, ut eos etiam irritarent; &, ſi minus volentes bellum adverſus Perſas ſuſciperent, at invitos redderent iſtis hoſtes. deinde in ſuam terram reflectere, & aggredi, ſi quid ipſis conſultantibus videretur. Hæc ubi decrevere Scythæ, 121
copiis Darii ex occulto occurrebant, præſtantiſſimis equitum præcurſoribus miſſis: plauſtra autem in quibus eorum filii uxoreſque omnes degunt, una cum pecoribus, præter quæ ad victum ſuppetebant, tot relinquentes, reliqua cum plauſtris præmiſerunt, dato ſuis mandato, ut ſemper aquilonem verſus tenderent. Hæc quidem prævehebantur. Scytharum 122
vero præcurſores, poſteaquam comperierunt Perſas ab Iſtro trium fere dierum & ante ſe unius diei itinere abeſſe, poſitis caſtris, germina terræ vaſtant. Perſæ, ubi Scytharum equitatus in conſpectum ſe dedit, inceſſerunt per veſtigia ſe ſemper ſubducentium: & deinde (nam ad unam partium recta tetenderunt Perſæ) auroram verſus & Tanain, perſecuti ſunt. Quibus Tanain fluvium trajicientibus, Perſæ itidem trajecto eo inſequuntur, donec peragrata Sauromatarum 123
plaga, pervenirent in Budinicam. Ceterum quamdiu Perſæ fuerunt in Scythica ac Sauromatide regione, nihil eis detrimenti inferre potuerunt, quippe quum regio foret vaſta: ubi vero Budinicam ingreſſi ſunt, ibi obvii ligneo caſtello à Budinis deſerto & omnibus rebus vacuo, id incenderunt. His actis, ipſo veſtigio ire porro tendunt, dum eam regionem pervagati, in ſolitudinem devenc-

a διχῇ. b διαιτᾶτο. c πρόβατα πάντα, πλὴν. d ὑπολιπόμενοι. e προεκομίζοντο.

venerunt. Hæc ſolitudo à nemine hominum colitur, poſita ſupra Budinorum regionem, ſeptem dierum itineris magnitudine: ultra quam Thyſſagetæ incolunt, ex quibus quatuor ingentes amnes per Mæotas effluunt in paludem nomine Mæotin: quibus hæc ſunt indita nomina, Lycus, Oarus, Tanais, Syr-
124 gis. Darius, ut ad ſolitudinem pervenit, curſu omiſſo copias ſuper fluvium Oarum locavit. Poſt hæc, octo caſtella eaque ingentia condidit, pari inter ſe ſpatio diſtantia, ſexaginta fere ſtadiorum, quorum ad meam uſque memoriam adhuc ruinæ extabant. Dum in his Darius occupatur, interim Scythæ (quos ille inſequebatur) circumitis locis ſuperioribus, reverterunt in Scythiam. Quibus è conſpectu omnino ſemotis, nec ſe amplius exhibentibus, ita Darius caſtellis illic relictis dimidiatis, convertit iter ad occaſum, ratus & hos eſſe cunctos Scythas, & ad occaſum fugere. Proinde cum exercitu maturans ire, in Scythiam devenit; ubi in duas Scytharum incidit partes. Hos nactus inſequebatur u-
125 nius diei ſpatio ſubterfugientes. Et Scythæ (non enim intermittens incedebat Darius) ſubterfugiebant ex conſulto in terram eorum qui ſocietatem ipſorum reſpuerant, & primum in Melanchlænorum. Quos quum perturbaſſent tam Perſæ quam Scythæ eorum terram ingreſſi, Scythæ in loca Androphagorum Perſas adducunt. Perturbatis autem & Androphagis, hoſtem in Neuridem ducunt. Neuris quoque conſternatis, tendunt ſubterfugiendo ire ad Agathyrſos. Sed Agathyrſi cernentes fugari finitimos à Scythis ac perturbari, priuſquam à Scythis ager ipſorum invaderetur, miſſo caduceatore, Scythis ingreſſum ſuorum finium prohibent, prædicentes, ſi conarentur invadere agrum ſuum, cum eis primum ſe prœlium commiſſuros. Hoc interminati Agathyrſi, in fines procurrunt, animo arcendi ingredientes. At Melanchlæni & Androphagi & Neuri, invadentibus Perſis una cum Scythis, neque virium neque minarum memores, ſed timore perculſi, fugam capeſſerunt aquilonem verſus in ſolitudinem. Scythæ partim ad Agathyrſos, jam non recuſantes ſocietatem, ſe conferebant, partim è Neuride regione in ſuam Perſis præ-
126 ibant. Id quum diu factitaretur, neque de-

ἀπικνῆσθαι. ἡ μὲν δὴ ἔρημος αὕτη ἐστὶ ἑβδομάδων νέμεσθαι ἀνδρῶν, κεῖται δὲ ὑπὲρ τῆς Βουδίνων χώρης, ἐοῦσα πλῆθος ἐπὶ ἡμερέων ὁδός. ὑπὲρ δὲ τῆς ἐρήμου Θυσσαγέται οἰκέουσι. ποταμοὶ δὲ ἐξ αὐτέων πέσσαρες μεγάλοι ῥέουσι διὰ Μαιητέων ἐκδιδόντες εἰς τὴν λίμνην τὴν καλεομένην Μαιῆτιν· τοῖσι οὐνόματα κεῖται τάδε, Λύκος, Ὄαρος, Τάναϊς, Σύργις. Ἐπεὶ ὦν ὁ Δαρεῖος ἦλθε ἐς τὴν ἔρημον, παυσαμένην [a] τοῦ θρόμου, ἱδρυσε τὴν στρατιὴν ἐπὶ ποταμῷ Ὄαρι. τοῦτο δὲ ποιήσας, ἔπειτα τείχεα ἐτείχεε μεγάλα, ἴσον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα, σταδίους ὡς ἑξήκοντα μάλιστά κη· τῶν ἔτι ἐς ἐμὲ τὰ ἐρείπια σῶα ἦν. ἐν ᾧ δὲ οὗτος περὶ ταῦτα ἐτράπετο, οἱ ἰθαιόμενοι Σκύθαι περιελθόντες τὰ κατύπερθε, ὑπέστρεφον ἐς τὴν Σκυθικήν. ἀφανισθέντων δὲ τούτων τοῦ θήρης, ὡς οὐκέτι ἐφαντάζοντο σφι, οὕτω δὴ ὁ Δαρεῖος τείχεα μὲν ἐπεῖνα ἡμίεργα μετῆκε· αὐτὸς δὲ ὑποστρέψας ἤιε πρὸς ἑσπέρην· δοκέων τούτους τε πάντας τοὺς Σκύθας εἶναι, καὶ πρὸς ἑσπέρην σφέας φεύγειν. ἐλαυνόντων δὲ τὴν ταχίστην τὸ στρατὸν, ὡς ἐς [b] τὴν Σκυθικὴν ἀπίκετο, ἐνέκυρσε [c] ἀμφοτέρῃσι τῇσι μοίρῃσι τῶν Σκυθέων. ἐντυχὼν δὲ, ἐδίωκε ὑπεκφέροντας ἡμέρης ὁδῷ. καὶ (οὐ γὰρ ἀνίει σπεύδων ὁ Δαρεῖος) οἱ Σκύθαι κατὰ τὰ βεβλωμένα ὑπέφευγον ἐς τῶν ἀπεσταλμένων τὴν σφετέρην συμμαχίην, πρῶτα μὲν ἐς τοὺς Μελαγχλαίνους τὴν γῆν. ὡς δὲ ἐσβαλόντες τούτους ἐτάραξαν οἵ τε Σκύθαι καὶ οἱ Πέρσαι, κατηγέοντο οἱ Σκύθαι ἐς τοὺς Ἀνδροφάγους τοὺς χώρους· ταραχθέντων δὲ καὶ τούτων, ὑπῆγον δὴ τὴν Νευρίδα. ταρασσομένων δὲ καὶ τούτων, ἦισαν ὑποφεύγοντες οἱ Σκύθαι ἐς τοὺς Ἀγαθύρσους. Ἀγαθύρσοι δὲ ὁρέοντες καὶ τοὺς ὁμούρους φεύγοντας ἐπὶ Σκυθέων, καὶ τεταραγμένους, πρὶν ἢ σφι ἐμβαλέειν τοὺς Σκύθας, πέμψαντες κήρυκα, ἀπηγόρευον Σκύθῃσι μὴ ἐπιβαίνειν τῶν σφετέρων οὔρων· προλέγοντες ὡς εἰ πειρήσονται ἐσβαλόντες, σφίσι πρῶτα διαμαχήσονται. Ἀγαθύρσοι μὲν προεῖπαντες ταῦτα, ἐβοήθεον ἐπὶ τοὺς οὔρους, ἐν νόῳ ἔχοντες ἐρύκειν τοὺς ἐπιόντας. Μελάγχλαινοι δὲ καὶ Ἀνδροφάγοι καὶ Νευροὶ, ἐσβαλόντων τῶν Περσέων ἅμα Σκύθῃσι, ἔτι πρὸς ἄλκην ἐτράποντο· ἐπιλαθόμενοί τε τῆς ἀπειλῆς, ἔφευγον αἰεὶ τὸ πρὸς βορέω ἐς τὴν ἔρημον τεταραγμένοι. οἱ δὲ Σκύθαι ἐς μὲν τοὺς Ἀγαθύρσους οὐκέτι ἀπέπεμψαν ἀπικνέοντας [d]· οἱ δὲ ἐκ τῆς Νευρίδος χώρης ἐς τὴν σφετέρην κατηγέοντο τοῖσι Πέρσῃσι. Ὡς δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγίνετο, καὶ σφι ἐπαύετο,

πέμ-

a πυκάζω. b στρατὸν ἐς. c ἀπίκετο· ἐς ὁ σύνεσις. d ἀπικνέοντο.

Darii monitum ad Indathyrſum cum reſponſo hujus. Sepulcra Scytharum & heri.

πέμψας Δαρεῖος ἱππέα πρὸς τὸν Σκυθέων
„βασιλῆα Ἰνδάθυρσον, λέγε τάδε [a], Δαι-
„μόνιε ἀνδρῶν, τί φεύγεις αἰεὶ, ἐξὸν τοι
„τῶνδε τὰ ἕτερα ποιέειν; εἰ μὲν γὰρ ἀξιόχρεως
„δοκέεις εἶναι στρατῷ, τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι
„ἀντιωθῆναι, σὺ δὲ στῆθι, καὶ μάχεο· εἰ δὲ μή,
„καὶ ὧδε ποιεύμενος γῆν δρόμῳ, δεσπότῃ τῷ
„σῷ δῶρα φέρων γῇ τε καὶ ὕδωρ, ἐλθὲ ἐς λό-
γους. Πρὸς ταῦτα ὁ Σκυθέων βασιλεὺς Ἰνδά-
„θυρσος ἔλεγε τάδε, Οὕτω τὰ ἐμὸν ἔχει ὦ Πέρ-
„σαι [b]· ἐγὼ οὐδένα κω ἀνθρώπων δείσας ἔφυγον,
„οὔτε πρόσθεν, οὔτε νῦν σε φεύγω· οὐδέ τι νε-
„ώτερον εἰμὶ ποιήσας νῦν ἢ καὶ ἐν εἰρήνῃ εἰώθεα [c]
„ποιέειν. ὅτι δὲ οὐκ αὐτίκα μαχόμεθά τοι, ἐγὼ
„καὶ τοῦτο σημανέω· ἡμῖν οὔτε ἄστεα, οὔτε γῆ
„πεφυτευμένη ἐστὶ, τὰ περὶ δείσαντες μὴ ἀλῶσι
„ἢ καρῇ, ταχύτερον [d] συμμίσγοιμεν ἂν ἐς μά-
„χην ὑμῖν. εἰ δὲ δέοι πάντως ἐς τοῦτο κατὰ τά-
„χος ἀπικνέεσθαι, τυγχάνουσι ἡμῖν ἐόντες τά-
„φοι πατρῷοι, φέρετε, τούτους ἀνευρόντες,
„συγχέειν πειρᾶσθε αὐτούς· καὶ γνώσεσθε ἤτοι
„εἴτε ὑμῖν μαχησόμεθα περὶ τῶν τάφων, εἴτε καὶ
„οὐ μαχησόμεθα. πρότερον δὲ οὐ μὴ ἡμέας λό-
„γου αἰρῇ, οὐ συμμίξομέν τοι. ἀμφὶ μὲν
„μάχῃ τοσαῦτα εἰρήσθω. δεσπότας δὲ ἐμοὺς, Διά
„τε ἐγὼ νομίζω τὸν ἐμὸν πρόγονον, καὶ Ἱστίην τὴν
„Σκυθέων βασιλείην, μούνους εἶναι. σοὶ δὲ ἀντὶ
„μὲν δώρων γῆς τε καὶ ὕδατος, δῶρα πέμψω
„τοιαῦτα οἷά σοι πρέπει ἐλθεῖν· ἀντὶ δὲ ὅτι
„δεσπότης ἔφησας εἶναι ἐμὸς, κλαίειν λέγω.
τοῦτό ἐστι ἡ ἀπὸ Σκυθέων ῥῆσις. ὁ μὲν δὴ κῆρυξ
οἰχώκεε ἀγγελέων ταῦτα Δαρείῳ. Οἱ δὲ Σκυθέων
βασιλῆες, ἀκούσαντες τὸ δουλοσύνης τὸ οὔνομα,
ὀργῆς ἐπλήσθησαν. τῶν μὲν δὴ μετὰ Σαυροματέων μοίρην τὴν ἡγέετο, τὴν ἦρχε Σκώπασις, πέμ-
πουσι, Ἴωσι κελεύοντες ἐς λόγους ἀπικέσθαι τοῖσι οἱ τὸν Ἴστρον ἐζευγμένον ἐφύλασσον. αὐτῶν δὲ
τοῖσι ὑπολειπομένοισι ἔδοξε πλανᾶν μὲν μηκέτι
Πέρσας, σῖτα δὲ ἑκάστοτε ἀναιρεομένοισι ὀπτᾶσθαι. νομώσαντες δὲ σῖτα ἀναιρεομένους τοὺς Δαρείου, ἐπεί-
δον τὰ βεβουλευμένα. ἡ μὲν δὴ ἵππος τῶν ἵππον
αἰεὶ τρέπουσα ἦν τῶν Σκυθέων· οἱ δὲ τῶν Περσέων ἱπ-
πόται φεύγοντες ἐσέπιπτον ἐς τὸν πεζόν. ὁ δὲ πεζὸς
ἂν ἐπεκύρεε [e]. οἱ δὲ Σκύθαι ἐσαράξαντες τῶν
ἵππων, ὑπέστρεφον, τὸν πεζὸν φοβεόμενοι. ἐποιέοντο δὲ καὶ τὰς νύκτας τοιαύτας ἐπιδρομὰς οἱ
Σκύθαι. Τὸ δὲ τοῖσι Πέρσῃσί τι ὠφέλιμον
καὶ τοῖσι Σκύθῃσι ἀντίξοον, ὀλισθημένοισι τῷ
Δαρείου στρατοπέδῳ, θῶυμα μέγιστον ἐρέω· τὸν τε
ὄνων

desiſteretur, Darius ad Indathyrſum Scytharum regem miſſo equite, inquit, Virorum infeliciſſime, quid aſſidue fugam facis, quum liceat tibi horum facere alterutrum? ſi tibi videris idoneus ad reſiſtendum negociis meis, ſiſte curſum, ac prœliare: ſin agnoſcis te imparem eſſe, ſic quoque ſiſte curſum, & hero tuo munera offerens terram atque aquam, in colloquium veni. Ad hæc Scy- 127
tharum rex Indathyrſus ita reſpondit; Sic res meæ habent, ô Perſa, ut neque ullum mortalium ego metuens ante fugerim, neque nunc fugiam te, neque quicquam feci diverſum nunc atque in pace facere conſueveram. Cur autem non protinus tecum ineam prœlium, id ego etiam declarabo. Nobis neque oppida ſunt neque agri culti, quos invadi aut tonderi metuentes, properemus vobiſcum conferre pugnam. ad quam ſi opus eſt continuo devenire, ſunt paterna ſepulcra, quæ vos quum nacti fueritis, agedum tentate labefactare: & tunc intelligetis, pugnaturi vobiſcum ſimus pro ſepulcris, necne: prius autem (niſi nos ratio traxerit) tecum prœlium non conſeremus. Hactenus, quod ad prœlium pertinet, dictum ſit. heros autem meos ego ſolos arbitror Jovem progenitorem meum, & Hiſtiam Scytharum reginam. Tibi autem pro donis terræ & aquæ, mittam quæ decet ad te venire dona: pro eo quod herum te meum eſſe dixiſti, jubeo te flere. Hoc à Scythis reſponſum eſt: quod caduceator reverſus Dario renunciavit. Scytharum 128
reges, audito nomine ſervitutis, ira perfuſi, partem illam quæ cum Sauromatis ordinata erat, cui præerat Scopaſis, mittunt ad colloquendum cum Ionibus qui Iſtrum ponte junctum aſſervabant. At ipſorum illis, qui relinquebantur, viſum fuit non amplius errare Perſas, ſed aſſidue commeatu erepto inſidias tendere. Diſtributis igitur illis, qui copiis Darii frumenta auferrent, quæ decreta erant exequebantur. Enimvero equitatus Scytharum ſemper in fugam vertebat equitatum, ſed Perſarum equites fugientes incidendo in peditatum, ab eo defenſabantur. Ita Scythæ ſummoto equitatu hoſtili, tamen metu peditum recedebant, & nihilominus noctibus quoque tales incurſiones faciebant. Ceterum quod Perſis auxi- 129
lio erat, Scythis vero infeſtum, aggreſſis caſtra Darii, referam: res valde admi-

a ἴλεγε τάδε. b Πέρσα. c ἐώθει. d τάχιον. e πεζὸς ἀεὶ ἐπεκύρεε.

Asinus & mulus Scythici frigoris impatiens, unde insuetus equo Scythico. Astus Scytharum in Persis fallendis. Munera Scythica ad ludibrium Persarum.

mirabilis, asinorum vox ac mulorum species. Nam (ut superius à me demonstratum est) nullus in terra Scythica neque asinus neque mulus gignitur, ac neuter omnino visitur, propter frigora. Itaque rudentes asini perturbabant Scytharum equos: & quum Scythæ sæpenumero Persas adorirentur, interim equi audita asinorum voce consternati avertebantur, arrectis auribus stupefacti, utpote insolentia tum vocis quam prius non audissent, tum formæ quam nunquam inspexissent. Atque hoc quidem paululum quiddam momenti ad bellum
130 afferebat. Ceterum Scythæ ubi animadverterunt Persas tumultuantes, quo diutius in Scythia illi commorarentur, & commorantes torquerentur omnium rerum inopes, faciendum ita sibi putarunt, ut suis ipsorum pecoribus una cum pastoribus relictis, in alium ipsi abscederent locum. Persæ illuc se conferentes,
131 excipiebant pecora. Quo facto exsultabant. Sed quum sæpius idem tentarent, ad ultimum Darius inopia rerum laboravit. Id reges Scytharum intelligentes, mittunt ad eum cum muneribus caduceatorem, ave, mure, rana, & quinque sagittis. Persæ, eum qui munera ferebat, percontabantur quid illa significarent. Iste negare sibi aliud esse mandatum, nisi ut quum illa tradidisset, celerrime rediret. jubere tamen ipsos Persas, si solertes forent, interpretari quid si-
132 bi dona vellent. Hoc quum audissent Persæ, consultabant. Et Darii quidem sententia erat, Scythas seipsos ei donare, & terram atque aquam: hac ratione conjectantis, quod mus quidem in terra gignatur, eodem quo homines fructu victitans; rana autem in aquis; avis vero sit equo assimilis: at sagittis dandis, quod suum robur traderent. In hanc sententiam Darius interpretabatur. At Gobryas unus è septem viris qui magum sustulerunt, hoc dicere dona conjectabat, O Persæ, nisi conversi in aves subvoletis in cœlum, aut effecti mures subeatis terram, aut collati in ranas insiliatis in paludes, non remeabitis unde venistis, his sagittis confecti. Et Persæ quidem
133 illa munera sic interpretabantur. At una pars Scytharum, cui datum ante erat negocium Mæotidis paludis custodiendæ, tunc autem cum Ionibus qui ad Istrum erant colloquendi, ubi ad pontem venit, ita

ὄνων ἡ φωνὴ, καὶ τῶν ἡμιόνων τὸ εἶδος· ἔστε γὰρ ὄνον οὔτε ἡμίονον γῆ ἡ Σκυθικὴ φέρει, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται· ἅδε ἔστι ἐν τῇ Σκυθικῇ πάσῃ χώρῃ τοσοῦτον οὔτε ὄνος, οὔτε ἡμίονος, διὰ τὰ ψύχεα. ὑποκρούοντες ὦν οἱ ὄνοι ἐτάραξαν τοὺς ἵππους τῶν Σκυθέων· πολλάκις δὲ ἐπελαυνόντων ὅτε τοὺς Πέρσας, μεταξὺ ὄκως ἀκούσαν οἱ ἵπποι τῶν ὄνων τὴν φωνῆς, ἐπερρώσοντό τε ὑποστρεφόμενοι, καὶ ἐν θωύματι ἔσκον, ὀρθὰ ἰσταμένοις τὰ ὦτα· ἅτε οὔτε ἀκούσασι πρότερον φωνῆς τοιαύτης, οὔτε ὀφθεῖσι τὸ εἶδος. ταῦτα μέν νυν ὅτι σμικρόν τι ἐφέροντο ἐς πόλεμον. Οἱ δὲ Σκυθαι ὄκως τοὺς Πέρσας ἴδοιεν τεθορυβημένους, ἅτε θωυμαζομένους τε ὅτι πολέος χρόνου ἐν τῇ Σκυθικῇ, καὶ θωυμαζομένους ἀνιώατο [b], τῶν πάντων ἀπαδεέες ἐόντες, ἐποίευν τοιάδε [c]· ὄκως τῶν προβάτων τῶν σφετέρων αὐτῶν καταλίποιεν μὴ τῶν νομέων, αὐτοὶ ἂν ὑπεξήλαυνον ἐς ἄλλον χῶρον· οἱ δὲ ὧν Πέρσαι ἐπελθόντες ἐλάβεσκον τὰ πρόβατα, καὶ λαβόντες, ἐπήροντο ἂν τῷ πεποιημένῳ. Πολλάκις δὲ ποιεύτων γινομένων, τέλος Δαρεῖός τε ἐν ἀπορίῃσι εἶχετο, καὶ οἱ Σκυθέων βασιλῆες μαθόντες τοῦτο, ἔπεμπον κήρυκα δῶρα Δαρείῳ φέροντα, ὄρνιθά τε [d] μυῖάν [d] βάτραχον [d] εἰσιοῦς πέντε. Πέρσαι δὲ τὸν φέροντα τὰ δῶρα ἐπηρώτεον τὸν νόον τῶν διδομένων. ὁ δὲ ἅδε ἔφη οἱ ἐπισταλθαι ἄλλο ἢ δόντα τὴν ταχίστην ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτοὺς δὲ τοὺς Πέρσας ἐκέλευε, εἰ σοφοί εἰσι, γνῶναι τὸ θέλει [d] τὰ δῶρα λέγειν. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Πέρσαι, ἐβουλεύοντο. Δαρεῖος μέν νυν ἡ γνώμη ἦν [e], Σκύθας ἑωυτῷ δι-δόναι σφέας τε αὐτοὺς, καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ἀπάζοντα [f] τῇδε, ὡς μῦς μὲν ἐν τῇ γῇ γίνεται, καρπὸν τὸν αὐτὸν ἀνθρώπῳ σιτεόμενον· βάτραχος δὲ ἐν ὕδατι· ὄρνις δὲ μάλιστα ἔοικε ἵππῳ· τοὺς δὲ οἰστοὺς, ὡς τὴν ἑωυτῶν ἀλκὴν δώσοντες. αὕτη μὲν Δαρείῳ ἡ γνώμη ἀπεδέδεκτο. συνεξήκεε δὲ ταύτῃ ἡ γνώμη Γοβρύεω, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἑπτὰ ἑνὸς τῶν τὸ μάγον κατελόντων, εἰκάζοντα τὰ δῶρα λέγειν, „Ἢν μὴ ὄρνιθες γενόμενοι ἀναπτῆσθε εἰς τὸν οὐρανὸν, ὦ Πέρσαι, ἢ μῦες γενόμενοι κατὰ τῆς γῆς „καταδύητε, ἢ βάτραχοι γενόμενοι εἰς τὰς λί-„μνας ἐσπηδήσητε [g], οὐκ ἀπονοσήσετε ὀπίσω, „ὑπὸ τῶνδε τῶν τοξευμάτων βαλλόμενοι. Πέρσαι μὲν δὴ τὰ [h] δῶρα εἰκαζον. Ἡ δὲ Σκυθέων μία μοῖρα ἡ παχθεῖσα πρότερον μὲν ἐπὶ τὴν Μαιῆτιν λίμνην φερομένη, ὕστερον δὲ ὅτι τὸν Ἴστρον ἔμελλε εἰς λόγους ἐλθεῖν, ὡς ἀπίκετο ὅτι τὴν γέφυραν,

a ἰσῶντες. b ἀνιῶντο. c τοιόνδε. d θέλει. e ἦεν. f MS. εἰκάζων. g ἐκπηδήσητε. h δὴ ὅτων τὰ.

Tentatio Ionum per Scythas. Lepus percurrens movit tumultum. Darius terrefactus recedere incipit cum damno ſuorum.

φυραν, ἔλεγε τάδε, Ἄνδρες Ἴωνες, ἐλεύθε-
„ρίην ὑμῖν ἤκομεν φέροντες, ἤνπερ γε ἐθέλητε
„ἐπακοῦσαι. πυθανόμεθα γὰρ Δαρεῖον ἐπιτέλα-
„σθαι ὑμῖν, ἐξήκοντα ἡμέρας μούνας φρουρή-
„σαντας τὴν γέφυραν, αὐτὸν μὴ ἀφικομένου
„ἐς τοῦτο τῷ χρόνῳ, ἀπαλλάσσεσθαι ἐς τὴν ὑ-
„μετέρην. νῦν ὦν ὑμεῖς τάδε ποιεῦντες, ἐκτὸς
„μὲν ἔσεσθε πρὸς ἐκείνου αἰτίης, ἐκτὸς δὲ πρὸς
„ἡμέων· τὰς προκειμένας ἡμέρας φυλάξαντες,
τὸ ἀπὸ τούτου ἀπαλλάσσεσθε. ὅτοι μὲν νυν,
ὑποδεξαμένων Ἰώνων ποιήσειν ταῦτα, ὀπίσω τὴν
ταχίστην ἐπείγοντο. Πέρσῃσι δὲ μετὰ τὰ δῶρα τὰ ἐλ-
θόντα Δαρείῳ, ἀντετάχθησαν οἱ ὑπολειφθέντες
Σκύθαι πεζῷ καὶ ἱπποισι, ὡς συμβαλέοντες. τεταγ-
μένοισι δὲ τοῖσι Σκύθῃσι λαγὸς ἐς τὸ μέσον διῆξε· τὸν
δὲ, ὡς ἕκαστοι ὤρεον τὸν λαγόν, ἐδίωκον. περιχυθέντων
δὲ τῶν Σκυθέων, καὶ βοῆ χρεωμένων, εἴρετο ὁ Δα-
ρεῖος τὸν ἀντιπολεμίων τὸν θόρυβον. πυθόμενος δὲ
σφέας τὸν λαγὸν διώκοντας, εἶπε πρὸς τοὺς περὶ
„ἑωυτὸν καὶ τὰ ἄλλα λέγων, Οὗτοι ἄνδρες ἡ-
„μέων πολλὸν καταφρονέουσι. καί μοι νῦν φαί-
„νεται Γοβρύης εἰπεῖν [a] περὶ τῶν Σκυθικῶν δώρων ὀρ-
„θῶς· ὡς ὧν ἔτως ἤδη δοκεόντων καὶ αὐτῷ μοι ἐ-
„χειν, βουλῆς ἀγαθῆς δεῖ, ὅκως ἀσφαλέως ἡ κο-
μιδὴ ἡμῖν ἔσται ὀπίσω. πρὸς ταῦτα Γοβρύης εἶπε,
„Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ μὲν καὶ λόγῳ ἠπιστάμην
„τούτων τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀποξείλην· ἐλθὼν δὲ,
„μᾶλλον ἐξέμαθον, ὁρέων αὐτοὺς ἐμπαίζοντας ἡ-
„μῖν. νῦν ὦν μοι δοκέει, ἐπὴν τάχιστα νὺξ ἔλθῃ [b],
„σκηνεύσαντας τὰ πυρὰ (ὡς καὶ ἄλλοτε εἰώθαμεν
„ποιέειν) τῶν στρατιωτέων τοὺς ἀσθενεστάτους ἐς τὰς
„ταλαιπωρίας ἐξαπαλήσαντας, καὶ τοὺς ὄνους πάν-
„τας καταδήσαντας, ἀπαλλάσσεσθαι, πρὶν ἢ καὶ ἅτι
„τὸν Ἴστρον ἰθύσαι Σκύθας λύσαντας τὴν γέφυραν, ἢ
„καί τι Ἴωσι δόξαι, τὸ ἡμέας οἷόν τε ἔστι [c] ἐξερ-
„γάσασθαι. Γοβρύης μὲν ταῦτα συνεβούλευε. μετὰ δὲ,
νύξ τε ἐγένετο, καὶ Δαρεῖος ἐχρᾶτο τῇ γνώμῃ ταύ-
τῃ· τοὺς μὲν καματηροὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν οἷ ἐ-
λάχιστα ὀπωλυμένων λόγον, καὶ τοὺς ὄνους πάν-
τας καταδήσας, κατέλιπε αὐτοῦ ταύτῃ ἐν [d] τῷ στρα-
τοπέδῳ· κατέλιπε δὲ τούς τε ὄνους καὶ τοὺς ἀσθενέας τῆς
στρατιῆς, τῶνδε εἵνεκεν [e]· ἵνα οἱ μὲν ὄνοι βοὴν πα-
ρέχωνται· οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀσθενείης μὲν εἵνεκεν [e] κα-
τελίποντο, προφάσιος δὲ τῆσδε δηλαδή· αὐτὸς μὲν
σὺν τῷ καθαρῷ τοῦ στρατοῦ ἐπιθήσεσθαι μέλλοι τοῖσι
Σκύθῃσι, ὅτοι δὲ τὸ στρατόπεδον τοῦτον τὸν χρόνον ῥυοί-
ατο. ταῦτα τοῖσι ὑπολελειμμένοισι [f] ὑποθέμε-
νος ὁ Δαρεῖος, καὶ πυρὰ σκηνώσας, τὴν ταχίστην
ἐπείγετο ἐπὶ τὸν Ἴστρον. οἱ δὲ ὄνοι ἐρημωθέντες τοῦ ὁμί-
λου,

ita verba fecit, Viri Iones, libertatem vobis ferentes venimus, ſi modo exaudire volueritis. Accepimus enim, Darium vobis præcepiſſe, ut ad ſexaginta dumtaxat dies cuſtodiam pontis ageretis; ſi intra id tempus ipſe non afforet, domum abiretis. Itaque vos id facientes, & apud illum & apud nos culpam devitaveritis. proinde quum ad præſtitutam diem permanſeritis, jam abſcedite. Hæc ſe facturos recipientibus Ionibus, Scythæ celerrime retro abiere. At ceteri Scy- 134
thæ, poſt miſſa Dario dona, cum peditatu ac equitatu adverſus Perſas in acie inſtructi ſteterunt tanquam conflicturi. quum interim lepus in medium proſiluit, quem ut quiſque vidit, inſequebatur. Perturbatis Scythis ac vociferantibus, ſciſcitabatur Darius unde hoſtium tumultus exiſteret: & quum audiſſet illos leporem inſectari, inquit ad eos Perſas cum quibus cetera colloqui conſueverat, Hi viri videntur magno nos habere contemptui, & nunc Gobryas recte dixiſſe de Scythicis donis. Unde quum mihi quoque jam ipſi ita habere videantur, bono conſilio eſt opus, ut tutus nobis eo unde venimus ſit receptus. Ad hæc Gobryas, Equidem, inquit, ô rex, horum ego virorum inopiam videbar mihi fere fama habere cognitam, ſed ubi adveni, evidentius intellexi, animadvertens eos habere nos ludibrio. Proinde mihi videtur, quum primum nox venerit, incenſis ignibus, prout alias quoque conſuevimus facere, maxime imbecillis ad ærumnas deceptis aſiniſque omnibus alligatis, abeundum, priuſquam verſus Iſtrum recta pergant Scythæ ad pontem ſolvendum, aut Ionibus aliquid videatur, quod nos queat perdere. Hoc Gobryas conſilium dabat. Cui aſ- 135
ſentiens Darius, ubi nox adfuit, reliquit in caſtris viros languidos, & eos quorum amiſſio minimi facienda eſſet, nec non omnes aſinos alligatos: reliquit vero & aſinos & infirmos ex agmine idcirco, ut aſini quidem vocem ederent; homines autem relinquebantur infirmitatis cauſa, ſed ſcilicet hoc titulo; quaſi ipſe cum flore copiarum adoriturus foret Scythas, iſti interea caſtra tutarentur. Hæc perſuadens iis qui relinquebantur Darius, accenſis ignibus quammaturrime ad Iſtrum contendit. Aſini, quod multitu-

a εἶπαι. b ἐπειὰν τάχιστα νὺξ ἐπέλθοι. c Verbum ἔσται non eſt in MS. d αὐτῷ οἱ. e εἵνεκα bis. f ὑπολειπομένοισι.

Sed ultra digressum Scythæ persequuti frustra ad Istrum, hortantur Ionas ad libertatem, obnitente contra Histiæo & vincente.

titudine destituti essent, eo magis rudere. quos audientes Scythæ, credere omnino Persas in eisdem permanere castris.
136 Verum ubi illuxit, ii qui relicti erant, cognito se proditos esse à Dario, manus protendere ad Scythas, & quæ decebat edere. His illi auditis, repente collecti, duæ Scytharum partes, & una, Sauromatæ Budinique ac Geloni, Persas recta ad Istrum persequuntur. Quum vero Persicus exercitus magnam partem essent pedites, & itinera nesciret, utpote viis non sectis, Scythicus vero forent equites, & compendia viarum scientes, utrique ab alteris aberrantes, multo priores ad pontem Scythæ pervenere quam Persæ. Ibi cognito nondum venisse Persas, ita ad Ionas qui in navibus erant verba fecerunt, Viri Iones, & dierum numerus jam pertransiit, & injurii estis qui adhuc permanetis: sed quoniam antea præ timore mansistis, nunc solvite trajectum, atque quam celerrime abite liberi, diis ac Scythis gratiam habentes. Nam eum qui antea dominus vester erat, ita tractabimus ut adversus nullum mortalium sit facturus ex-
137 peditionem. De hac re consultantibus Ionibus, Miltiadis quidem Atheniensis ducis ac tyranni Chersonensium (qui sunt in Hellesponto) sententia erat, Scythis obtemperandum esse, & Ioniam servitute liberandam. At Histiæi Milesii diversa, quod diceret nunc quidem eos suæ quemque urbis tyrannos esse ob Darium: potentia vero Darii sublata, neque se Milesiis, neque alium quemquam usquam præesse posse. Fore enim ut singulæ civitates popularem statum quam tyrannicum mallent. Hanc sententiam quum dixisset Histiæus, omnes confestim qui Miltiadi assensi fuerant, in eam
138 transierunt. Fuere autem qui sententias tulerunt & alicujus apud regem existimationis, Hellespontiorum quidem tyranni, & Daphnis Abydenus, & Hippoclus Lampsacenus, & Herophantus Parienus, & Metrodorus Proconnesius, & Aristagoras Cyzicenus, & Ariston Byzantius: & isti quidem ex Hellesponto. Ab Ionia autem, & Stratias Chius, & Æacides Samius, & Laodamas Phocæensis, & Histiæus Milesius: cujus sententia prælata est contraria sententiæ Miltiadis. Æolensium vero unus affuit qui esset alicujus auctoritatis, Aristagoras Cy-
139 mæus. Hi, posteaquam Histiæi probavere

λας, ὅτῳ δὴ [a] μᾶλλον πολλῷ ἴεσαν τὸ φωνῆς ἀκούσαντες οἱ Σκύθαι τῶν ὄνων, πάσχω καὶ χώρῃσι ἤλπιζον τὰς Πέρσας εἶναι. Ἡμέρης δὲ γενομένης γνόντες οἱ ὑπολελειμμένοι ὡς προδεδομένοι εἶεν ὑπὸ Δαρείου, χεῖρές τε προεῖεινον τοῖσι Σκύθῃσι, καὶ ἔλεγον τὰ κατήκοντα. οἱ δὲ ὡς ἤκουσαν ταῦτα, τῷ ταχίστῳ συναράφθεντες, αἵ τε δύο μοῖραι τῶν Σκυθέων, καὶ ἡ μία, Σαυρομάται καὶ Βουδῖνοι καὶ Γελωνοί, ἐδίωκον τὰς Πέρσας ἰθὺ ἐπ' Ἴστρον. ὡς δὲ Περσικὸν μὲν ἐπολλὸν ἐόντα πεζὸν ἐπάλαιον, καὶ τὰς ὁδοὺς οὐκ ἐπιστεμένους, ὥστε ἐκ τετμημένων τῶν ὁδῶν, ἐπ' ἣν Σκυθικόν, ἐπαύετεω, καὶ τὰ συντομώτατα τῆς ὁδοῦ ἐπιστεμένους, ἀμαρτάνειν ἀλλήλων, ἔφηναν πολλῷ οἱ Σκύθαι τὰς Πέρσας ὀπίσω τὴν γέφυραν ἀπικομένους. μαθόντες δὲ τὰς Πέρσας οὐκέτι ἀπιγμένους, ἔλεγον πρὸς τοὺς Ἴωνας ἐόντας ἐν τῇσι νηυσὶ, Ἄνδρες Ἴωνες, „αἵ τε ἡμέραι ὑμῖν ἐς ἀριθμὸν διοίχηνται, καὶ οὐ „πρέπει δίκαια ἔτι ἐπιμένοντες. ἀλλ' ἐπεὶ πρό„τερον δειμαίνοντες ἐμένετε, νῦν λύσαντες τὸ πό„ρον, τὴν ταχίστην ἅπαντα χαίροντες ἐλεύθεροι, „θεοῖσί τε καὶ Σκύθῃσι εἰδότες χάριν. τὸν γὰρ „πρότερον ἐόντα ὑμέων δεσπότην ἡμεῖς τῷ ἐκείνου θρέψομεθα „οὕτω, ὥστε οὐδὲ μηδαμοὺς ἔτι ἀνθρώπους αὐτὸν στρέψασθαι. Πρὸς ταῦτα οἱ Ἴωνες ἐβουλεύοντο. Μιλτιάδεω μὲν δὴ [c] Ἀθηναίου στρατηγέοντος καὶ τυραννεύοντος Χερσονησιτέων [d] τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἦν γνώμη πείθεσθαι Σκύθῃσι, καὶ ἐλευθεροῦν Ἰωνίην· Ἱστιαίου δὲ τοῦ Μιλησίου ἀναντίη ταύτῃ, λέγοντος ὡς νῦν μὲν ἕκαστος αὐτέων τυραννεύει πόλιος, τῆς Δαρείου δὲ δυνάμεως καταιρεθείσης, οὔτε αὐτὸς Μιλησίων οἷός τε ἔσται ἄρχειν, οὔτε ἄλλον οὐδένα οὐδαμῶν. βουλήσεται γὰρ ἑκάστη τῶν πολίων δημοκρατίεσθαι μᾶλλον ἢ τυραννεύεσθαι. Ἱστιαίου δὲ γνώμην ταύτην ἀποδεικνυμένου, αὐτίκα πάντες ἦσαν τετραμμένοι πρὸς ταύτην τὴν γνώμην, πρότερον τὴν Μιλτιάδεω αἱρεόμενοι. Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ διαφέροντες τὸ τῷ ψήφῳ, καὶ ἐόντες λόγου πρὸς βασιλῆος, Ἑλλησποντίων μὲν τύραννοι, Δάφνις τε Ἀβυδηνὸς, καὶ Ἱππόκλος Λαμψακηνὸς, καὶ Ἡρόφαντος Παριηνὸς, καὶ Μητρόδωρος Προκοννήσιος, καὶ Ἀρισταγόρης Κυζικηνὸς, καὶ Ἀρίστων Βυζάντιος. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ ἐξ Ἑλλησπόντου. ἀπ' Ἰωνίης δὲ, Στρατίης τε Χῖος, καὶ Αἰακίδης Σάμιος, καὶ Λαοδάμας Φωκαιεὺς [e], καὶ Ἱστιαῖος Μιλήσιος· τοῦ γνώμη προκειμένη ἐναντίη τῇ Μιλτιάδεω. Αἰολέων δὲ παρῆν λόγιμος μοῦνος Ἀρισταγόρης ὁ Κυμαῖος. Οὗτοι ὦν ἐπεί τε τὴν Ἱστιαίου αἱ-

a ὅτῳ μὲν δή. b προέσχον. c Μιλτιάδεω μὲν τυ. d Χερσονησιτέων. e Φωκιεύς.

Hiſtiæi & Ionum dolus circa Scythas, quos effugit Darius ipſorum culpa. Scytharum ira in Ionas.

ρέουτο γνώμην, ἔδοξέ σφι πρὸς ταύτῃ τάδε ἔρξαι τε & ἔπεα προσθεῖναι· τὸν μὲν γεφύρης λύειν τὰ κατὰ τὰς Σκύθας ἑόντα, λύειν δὲ ὅσον τόξευμα ἐξικνέεται· ἵνα & δοκέωσι τι ποιέειν σφέας, ποιεῦντες μηδέν· ἢν δὲ Σκύθαι μὴ πειρῶνται βιώμενοι, ἢν βιαζόμενοι διαβαίνωσι τὸ ἱρὸν κατὰ τὰς γεφύρας· εἰπεῖν τε λύοντας τὸν γεφύρης τὸ ἐς τὴν Σκυθικὴν ἔχον, ὡς πάντα ποιήσουσι τὰ Σκύθῃσι ἐστὶ ἐν ἡδονῇ. ταῦτα μὲν προσέθηκαν τῇ γνώμῃ. μετὰ δὲ, ὡς πάντων „ὑποκέκλυτο Ἱστιαῖος, τάδε λέγων, Ἄνδρες „Σκύθαι, χρηστὰ ἤκετε φέροντες, καὶ ἐς καιρὸν „ἐπείγεσθε. καὶ τά τε ἀπ' ὑμέων ἡμῖν χρηστῶς „ὁρᾶται, καὶ τὰ ἀπ' ἡμέων ἐς ὑμέας ὀρθωθέως „ὑπηρετέεται. ὡς γὰρ ὁρᾶτε, καὶ λύομεν τὸν πό„ρον, καὶ προθυμίην πᾶσαν ἔχομεν, ἐλεύθεροι εἶ„ναι ἀλλ' οὐ δοῦλοι. ἐν ᾧ δὲ ἡμέες τάδε λύομεν, ὑ„μέας καιρὸς ἐστὶ διζῆσθαι ἐκείνους· εὑρόντες δὲ, „ὑπέρ τε ἡμέων & ὑμέων αὐτέων [a] ποιεῦσθε ἐ„πῶς ὡς ἐκείνοισι πρέπει. Σκύθαι μὲν τοῦδε τοῦτο ἴσασι πιθόμενοι λέγειν ἀληθέα, ὑπεστρέφοντο ἐπὶ ζήτησιν τῶν Περσέων, καὶ ἡμάρτανον πολλὸν τὸν ἐκείνων διεξόδου. οὗτοι δὲ τότε αὐτοὶ οἱ Σκύθαι ἐγένοντο, τὰς νομὰς τῶν ἵππων τὰς τοῦτο ἀλεφθείραντες, καὶ τὰ ὕδατα συγχώσαντες. εἰ μὲν γὰρ τοῦτο μὴ ἐποίησαν, παρεῖχε ἂν σφι, εἰ ἐβούλοντο, εὐπετέως ἐξαυρίσκειν τοὺς Πέρσας· νυῦν δὲ τὰ σφι ἐδέκεε ἄριστα βεβουλεῦσθαι, κατὰ τοῦτο ἐσφάλησαν. Σκύθαι μὲν γὰρ τὸ σφέτερον χώρης τῇ χιλός τε τοῖσι ἵπποισι καὶ ὕδατα ἦν, ταύτῃ διεξιόντες, ἐδίζηντο τοὺς ἀντιπολεμίους, δοκέοντες ἐκείνους ἀπὸ τούτων τὴν ἀποδρησιν ποιέεσθαι [b]. οἱ δὲ δὴ Πέρσαι τὸ σφέτερον ἐωυτὸν ἡμάρτανον εἶδον, τοῦτον φυλάσσοντες ἦσαν [c]. καὶ ἅτε μόγις εὑρὸν τὸν πόρον. οἱ δὲ, νυκτός τε ἀπικόμενοι, καὶ λελυμένην τὴν γεφύρης ἐντυχόντες, ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην ἀπίκοντο μὴ σφέας οἱ Ἴωνες ἔωσι ἀπολελοιπότες. Ἦν δὲ περὶ Δαρεῖον ἀνὴρ Αἰγύπτιος, φωνέων μέγιστον ἀνθρώπων· τοῦτον δὴ τὸν ἄνδρα κατασκάψαι ἐπὶ τῷ χείλεϊ τῷ Ἴστρου, σκέλεσι Δαρεῖον κελεύσαι Ἱστιαῖον Μιλήσιον. ὁ μὲν δὴ ἐποίεε ταῦτα· Ἱστιαῖος δὲ, ἐπακούσας τῷ πρώτῳ κελεύσματι, πάσας τε νέας ἀπέσας παρεῖχε διαπεφημισμένην τινὰ γραπτὴν, καὶ τὸν γέφυραν ἔζωσε. Πέρσαι μὲν δὴ οὕτω ἐσφάλησαν. Σκύθαι δὲ ἀζόμενοι, καὶ δεύτερον ἡμαρτον τῶν Περσέων. καὶ τότε μὲν, ὡς ἔοικασι Ἴωνας ἐλευθέρους, κακίστους τε & ἀνοσιωτάτους κεκλῆσι εἶναι ἀπάντων ἀνθρώπων· τοὺς δὲ, ὡς δούλων Ἴωνας τὸν λάγον ποιεῦνται, ἀνδραποδοῦ φιλοδεσποτωτάτους φασὶ εἶναι,

vere ſententiam, hoc ſibi præterea agendum dicendumque cenſuerunt, pontis partem verſus Scythicam ripam ſolvere, ſolvere autem quantum ex arcu ſagitta adſequitur; ut & facere aliquid viderentur, quum tamen nihil facerent, neve Scythæ tentarent vim afferentes, & volentes Iſtrum ponte tranſire, & dicere ſolventes abiſta parte pontem, quaſi omnia ad voluntatem Scytharum facerent. Hæc ſententiæ Hiſtiæi addiderunt; & mox pro univerſis ad Scythas Hiſtiæus iſta verba fecit, Viri Scythæ, utilem nobis rem attuliſtis, & opportune inſtatis: atque ut vos nobis probe viam oſtenditis, ita nos vobis obſequenter obtemperamus. Ut enim cernitis, & trajectum reſcindimus, & adhibebimus omnem pronitatem mentis, cupidi aſſequendæ libertatis. Ceterum dum nos hæc ſolvimus, interea vos inquirere illos tempus admonet, & inventos, tam veſtro quam noſtro nomine ita ulciſci ut merentur. Scythæ, Ionibus iterum fi- 140
dem habentes, tanquam vera eloquutis, ad inquirendos Perſas reverterunt: atque ab omni illorum itinere aberrarunt; cujus ipſi fuerunt cauſſa, quod pabula equorum illis in locis corruperant, fonteſque obſtruxerant. quæ niſi feciſſent, facile ſi voluiſſent Perſas inveniſſent: nunc ita faciendo, viſi ſibi fuerant optime conſuluiſſe, ob quæ tamen eos res fruſtrata eſt. Quippe eam ſuæ regionis partem conſectantes in qua cibaria equis atque aquæ forent, hoſtem indagabant, rati illum eadem parte fugam intendiſſe: at ille obſervato quod prius tenuerat itinere, abierat, atque ita ægre trajectus reperit locum. Et quum noctu perveniſſet, nactus pontem ſolutum, animo prorſus concidit, veritus ne ſe relicto Ione abiiſſent. Erat autem apud Dari- 141
um Ægyptius vir, omnium hominum vocaliſſimus: hunc Darius ſupra labrum Iſtri poſitum jubet inclamare Hiſtiæum Mileſium: Hiſtiæus primam inclamationem exaudiens, omnes naves admovit ad trajiciendum exercitum, & pontem junxit. Atque hunc in modum Perſæ effu- 142
gerunt, quos indagantes Scythæ, iterum aberraverunt. & ob id Iones tum quaſi liberos, ſed peſſimos & ignaviſſimos omnium hominum eſſe judicant; tum de eis tanquam de ſervis loquentes, mancipia dominos amantia eſſe ajunt, & mi-

a αὐτῶν. b ποιήσας. c ἦσαν.

minime fugientia. Hæc in Iones Scy-
143 thæ probra jaciunt. Darius per Thraciam iter faciens, Sestum Chersonesi pervenit, atque illinc in Asiam navibus ipse transivit, relicto in Europa exercitus duce Megabazo, viro Persa, cui Darius aliquando hunc honorem habuit, ut hoc verbum inter Persas diceret: quum esset esurus mala Punica, simulac primum malum aperuit, interrogatus à fratre Artabano, quid tam multiplex fieri sibi optaret quantum in malo esset acinorum, respondit, Se præoptare tot numero sibi esse Megabazos quàm Græciam subditam. His verbis apud Persas hominem honoravit: quem tunc prætorem reliquit cum octoginta millibus suorum mi-
144 litum. Megabazus autem hic immortalem sui memoriam apud Hellespontios reliquit, hoc dicto, quod quum Byzantii rogans & inquirens audisset Chalcedonios septem & decem annis ante Byzantios regionem condidisse, inquit Chalcedonios eo tempore cæcos fuisse; qui, quum pulchrior adesset locus ad condendum, nequaquam turpiorem elegissent nisi cæci fuissent. Hic igitur Megabazus in Hellespontiorum plaga pro prætore relictus, eos qui diversarum à Medis partium erant, subigebat. & iste
145 quidem talia agebat. PER idem sane tempus alia ingens in Africam extitit militaris expeditio, ob eam quam ego commemorabo causam, his prius expositis: Argonautarum posteri quum à Pelasgis qui feminas Athenienssium ex Braurone prædati sunt, essent ejecti à Lemno, Lacedæmonem navigaverunt, considentesque apud Taygetum ligneum acervum accenderunt. Quos Lacedæmonii quum vidissent, nuncium misere scisitatum quinam & unde essent. Illi nuncio scisitanti responderunt se Minyas fuisse, ab iis heroibus oriundos qui in Argo navigassent, quique quum Lemnum appulissent, illic eos procreassent. Hanc mentionem stirpis Minyarum quum audissent Lacedæmonii, misso iterum nuncio scisitantur quid sibi velit ipsorum adventus in hanc regionem, atque ignis accensio. Illi vero se respondent à Pelasgis ejectos, redire ad parentes, (æquissimum enim id factu esse) orareque ut liceat una cum eis habitare, tum honorum, tum agrorum participes. Eos recipere conditione qua ipsi vellent, Lacedæmoniis placuit, cum

εἶναι, καὶ ἄδρηστα μάλιστα. τοῦτο μὲν δὴ Σκύθησι ἐς Ἴωνας ἀπέρριπται. Δαρεῖος δὲ διὰ τὸ Θρηϊκης παρελόμενος, ἀπίκετο ἐς Σηστὸν τὸ Χερσονήσου. ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸς μὲν διέβη τῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀσίην, λείπει δὲ στρατηγὸν ἐν τῇ Εὐρώπῃ Μεγάβαζον, ἄνδρα Πέρσην· τῷ Δαρεῖός κοτε ἔδωκε γέρας, τοιόνδε εἰπὰς ἐν Πέρσῃσι ἔπος. ὡρμημένου Δαρείου ῥοιὰς τρώγειν, ὡς ἄνοιξε τάχιστα τὴν πρώτην τῶν ῥοιέων, εἴρετο αὐτὸν ὁ ἀδελφεὸς Ἀρτάβανος, ὅ, τι βούλοιτ' ἂν οἱ τοσοῦτον γενέσθαι ὅσοι ἐν τῇ ῥοιῇ κόκκοι. Δαρεῖος δὲ εἶπε, Μεγαβάζους ἂν οἱ τοσούτους ἀριθμὸν μᾶλλον ἢ τὴν Ἑλλάδα ὑποχείριον. ἐν μὲν δὴ Πέρσῃσι τοῦτό μιν εἶπας ἐτίμα· τότε δὲ αὐτὸν ὑπέλιπε στρατηγὸν, ἔχοντα τὸ στρατιῆς τῆς ἑωυτοῦ ὀκτὼ μυριάδας. Οὗτος δὲ ὁ Μεγάβαζος, εἶπας τόδε ἔπος, ἐλίπετο ἀθάνατον μνήμιον ἐς Ἑλλησποντίους. ἐρόμενος γὰρ ἐν Βυζαντίῳ ἐπύθετο ἐπτακαίδεκα ἔτεσι πρότερον Χαλκηδονίους κτίσαντας τὴν χώρην Βυζαντίων πυθόμενος δὲ, ἔφη Χαλκηδονίους τοῦτον τὸν χρόνον τυγχάνειν ἐόντας τυφλούς· οὐ γὰρ ἂν ἕλλιον καλλίονα παρεόντα κτίζειν χώρης τὸ αἱρέεσθαι ἐλέσθαι, εἰ μὴ ἦσαν τυφλοί. ὅτε δὴ ὦν τότε ὁ Μεγάβαζος στρατηγὸς λειφθεὶς ἐν τῇ χώρῃ Ἑλλησποντίων, τοὺς μὴ μηδίζοντας κατεστρέφετο. οὗτος μέν νυν ταῦτα ἔπραξε. Τὸν αὐτὸν δὴ τοῦτον χρόνον ἐγένετο ἄλλη στρατιὴ μεγάλη ἐπὶ Λιβύην, διὰ πρόφασιν τὴν ἐγὼ ἀπηγήσομαι, προδιηγησάμενος πρότερον τάδε· τὰ ἐκ τῶν Ἀργοῦς ἀπιβατέων παίδων παῖδες, ἐξελαθέντες ὑπὸ Πελασγῶν τὰ ἐκ [b] Βραυρῶνος ληισαμένων τὰς Ἀθηναίων γυναῖκας, ὑπὸ τούτων δὲ ἐξελαθέντες [c] ἐκ Λήμνου, οἴχοντο πλέοντες ἐς Λακεδαίμονα. ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Τηϋγέτῳ, πυρὶ ἔκαιον [d]. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἰδόντες, ἄγγελον ἔπεμπον, πυθόμενοι [e] τίνες τε καὶ ὁκόθεν εἰσί. οἱ δὲ τῷ ἀγγέλῳ εἰρωτῶντι ἔλεγον, ὡς εἶησαν μὲν Μινύαι, παῖδες δὲ εἶεν τῶν ἐν τῇ Ἀργοῖ πλεόντων ἡρώων· πρόσχοντας δὲ τούτους [f] ἐς Λῆμνον, φυτεῦσαι σφέας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκηκοότες τὸν λόγον τὸν γυναικῶν τῶν Μινυέων, πέμψαντες τὸ δεύτερον, ἠρώτεον τί θέλοντες ἥκοιέν τε ἐς τὴν χώρην, καὶ πῦρ αἴθοιεν. οἱ δὲ ἔφασαν, ὑπὸ Πελασγῶν ἐκβληθέντες, ἥκειν ἐς τοὺς πατέρας· δικαιότατον γὰρ εἶναι ἔτι τοῦτο γενέσθαι· δέεσθαί τε οἰκέειν ἅμα τούτοισι, μοίρας τε τιμέων μετέχοντες, καὶ τῆς γῆς ἀπολαχόντες. Λακεδαιμονίοισι δὲ ταῦτα δόξαντα

a γυνόμενον. b Πελασγῶν om. c ὑπὸ τουτέων ἐξελαθέντες. d πῦρ αἴθεσκον. e πυθόμενοι. f προσχόντας δὲ τούτους.

Minyæ rurſus egreſſi ex Sparta, unde & Theras ex Cadmi poſteris ac tutor regum abiit. Thera inſula.

θαι τὰς Μινύας ἐπ' οἵσι ἤλασι αὐτοί· μάλιστα δὲ ἐνῆγε σφέας ὥστε ποιέειν ταῦτα, τὰ Τυνδαρεΐδεων ἡ ναυτιλίη ἐν τῇ Ἀργοῖ. δεξάμενοι δὲ τὰς Μινύας, γῆς τε μετέδοσαν, καὶ ἐς φυλὰς διεδάσαντο. οἱ δὲ αὐτίκα μὲν γάμους ἔγημαν, τὰς δὲ ἐκ Λήμνου ἤγοντο, ἐξέδοσαν ἄλλοισι. Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διεξελθόντος, αὐτίκα οἱ Μινύαι ἐξύβρισαν, καί τι βασιλήιης μεταιτέοντες, καὶ ἄλλα ποιέοντες οὐκ ὅσια. τοῖσι ὦν Λακεδαιμονίοισι ἔδοξε αὐτοὺς ἀποκτεῖναι· συλλαβόντες δὲ σφέας κατέβαλον ἐς ἐρκτήν. κτείνουσι δὲ τοὺς ἂν κτείνωσι Λακεδαιμόνιοι, νυκτός· μετ' ἡμέρην δὲ, οὐδένα. ἐπεὶ ὦν ἔμελλόν σφέας κατάξειν, παρεμυήσαντο αἱ γυναῖκες τῶν Μινυέων, ἐοῦσαι ἀστέαί τε, καὶ τῶν πρώτων Σπαρτιητέων θυγατέρες, ἐς ὃ ἐλθεῖν τε ἐς [a] τὴν ἐρκτήν, καὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν ἑκάστη τῷ ἑωυτῆς ἀνδρί. οἱ δὲ σφέας παρῆκαν, οὐδένα δόλον [b] δοκέοντες ἐξ αὐτέων ἔσεσθαι. αἱ δὲ ἐπεί τε ἐσῆλθον, ποιέουσι τοιάδε [c]· πᾶσαν τὴν εἶχον ἐσθῆτα παραδοῦσαι τοῖσι ἀνδράσι, αὐταὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐλάβον. οἱ δὲ Μινύαι, ἐνδύντες τὴν γυναικηίην ἐσθῆτα, ἅτε γυναῖκες, ἐξήισαν ἔξω. ἐκφυγόντες δὲ τρόπῳ τοιούτῳ [d] ἵζοντο αὖτις ἐς τὸ Ταΰγετον. Τὸν δὲ αὐτὸν τοῦτον χρόνον Θήρας ὁ Αὐτεσίωνος, τοῦ Τισαμενοῦ, τοῦ Θερσάνδρου, τοῦ Πολυνείκεος, ἔστελλε ἐς ἀποικίην ἐκ Λακεδαίμονος. ἦν δὲ ὁ Θήρας ἐὼν γόνου Καδμηίου, καὶ μητρὸς ἀδελφεὸς τοῖσι παισὶ Ἀριστοδήμῳ, Εὐρυσθένεϊ καὶ Προκλέϊ. ἐόντων δὲ ἔτι τῶν παίδων τούτων νηπίων, ἐπιτροπεύων εἶχε ὁ Θήρας τὴν ἐν Σπάρτῃ βασιληίην. αὐξηθέντων δὲ τῶν ἀδελφιδέων [e], καὶ σφαλαζόντων τὴν ἀρχὴν, ἔτω δὴ ὁ Θήρας δεινὸν ποιέμενος ἄρχεσθαι ὑπ' ἄλλων, ἐπεί τε ἐγεύσατο ἀρχῆς, οὐκ ἔφη μενεῖν ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ἀλλ' ἀποπλώσεσθαι ἐς τοὺς συγγενέας· ἦσαν δὲ ἐν τῇ νυῦν Θήρῃ καλεομένῃ νήσῳ, πρότερον δὲ Καλλίστῃ τῇ αὐτῇ ταύτῃ, ἀπόγονοι Μεμβλιάρεω καὶ Ποικίλεω, ἀνδρὸς Φοίνικος. Κάδμου γὰρ ὁ Ἀγήνορος, Εὐρώπην διζήμενος, ἔσχε ἐς τὴν νῦν καλεομένην τότε δὲ ἐν [f] τῇ νήσῳ ταύτῃ ἄλλους τε τῶν Φοινίκων, καὶ δὴ καὶ τῶν ἑωυτοῦ συγγενέων Μεμβλίαρον. ὅτοι ἐνέμοντο τὴν Καλλίστην καλεομένην ὑπὸ γενεὰς, πρὶν ἢ Θήρων ἐλθεῖν ἐκ Λακεδαίμονος, ὀκτὼ ἀνδρῶν. Ἐπὶ τούτοις δὴ ὦν ὁ Θήρας λαὸν ἔχων ἀπὸ τῶν Φυλέων, ἔστελλε συνοικίσων τούτοισι· καὶ οὐδαμῶς ἐξελῶν αὐτοὺς, ἀλλὰ κάρτα οἰκηΐους ἐόντας.

cum ob alia ad hoc faciendum inductis, tum præcipue quod Tyndaridæ in Argo navigaverant. Receptos Minyas & agris impertierunt & in tribus cooptarunt. Ibi confeſtim ablocatis in alios quas è Lemno duxerant mulieribus, matrimonia contraxerunt. Non longo deinde interjecto tempore, ſtatim Minyæ laſcivierunt, tum regnum affectantes, tum alia flagitioſa perpetrantes. Quo nomine eos Lacedæmonii morte mulctandos quum cenſuiſſent, comprehenſos in carcerem conjecerunt. Quoſcunque autem Lacedæmonii morte plectendos cenſent, eos noctu plectunt, interdiu neminem. Quum igitur eſſent in illos animadverſuri, exorati ſunt ab eorum uxoribus, quæ cives erant & primorum Spartanorum filiæ, veniam ingrediendi carcerem, & cum ſuo cujuſque viro colloquendi, nullum in illis dolum fore ſuſpicantes. Horum permiſſu Minyarum uxores ingreſſæ carcerem, omni veſte quam geſtabant viris tradita, illorum veſtem illæ ſumpſerunt. Ita Minyæ muliebri veſte amicti, veluti mulieres, foras prodierunt, & hoc modo erepti rurſus ad Teygetum conſederunt. Hac eadem tempeſtate Theras, Auteſionis filius, Tiſameni nepos, Therſandri pronepos, Polynicis abnepos, miſſus eſt in coloniam ex Lacedæmone. Erat hic Theras genere Cadmeo, avunculus Ariſtodemi filiorum, Euryſthenis & Proclis: quorum, quum pupilli eſſent, tutelarem habebat regni Spartani curam. Adultis mox ſororis filiis, ac recepto imperio, Theras ita graviter tulit ſibi ab aliis imperari, quoniam imperium guſtaſſet, ut negaret ſe Lacedæmone moraturum, ſed ad cognatos navigaturum. Erant autem in inſula, quæ nunc Thera vocatur, quondam Calliſta, poſteri Membliaris Pœcilis filii qui fuerat Phœnix. Cadmus enim Agenoris filius Europam quæritans, in inſulam quæ nunc Thera vocatur quum appulſus eſſet, ſive regionis amore captus, ſive qua alia voluntate, relinquit illic cum alios quoſdam Phœnices, tum Membliarem conſanguineum ſuum. Iſti hominum ætatibus octo antequam Theras Lacedæmone veniſſet, inſulam quæ Calliſta vocabatur, incoluerunt. Ad quos Theras cum multitudine ex tribus petita diſceſſit nequaquam ad illos ejiciendos, ſed ad

147

148

a θυγατέρες, ἐντραφεῖν ἐς. b λόγον. c ταῦτα. d τῷ τρόπῳ τούτῳ. e αὐτεξαδέων. f καταλειπτέον.

Membliaris posteri in ea. Eleorum sex oppida. Oiolycus filius Theræ. Tribus Spartæ Ægidæ. Grinus rex Theræ, & filius Battus.

ad una habitandum, & valde concilians. Postea vero quàm Minyas è carcere elapsos & ad Teygetum consîdentes, Lacedæmonii necare deliberant, Theras necem eorum deprecabatur ne fieret, recipiens se illos ex regione abducturum. Et huic postulato Lacedæmoniis assentientibus, cum tribus triginta remorum navibus ad posteros Membliaris navigavit, ducens secum non universos Minyas, sed paucos quosdam, quia plurimi ex ipsis ad Paroreatas Cauconasque diverterunt, quos quum è regione expulissent, seipsos in sex partes distribuerunt, & totidem illic oppida condiderunt, Lepreum, Magistum, Thrixas, Pyrgum, Epium, Nudium, quorum pleraque Elei memoria mea deleverunt. Insulæ autem à conditore Thera nomen est indi-
149 tum. At filius omnino negabat se cum eo navigaturum, propterea dixit se relicturum ovem in lupis. ex quo dicto nomen adolescenti impositum est OIolycus, & id nomen valuit. OIolyco natus est filius Ægeus, à quo vocantur Ægidæ, in Sparta ingens tribus. Ex hac tribu viri, quum sibi non permanerent filii, ex oraculo delubrum Erinnyum Laji & OEdipodis extruxerunt: quod ipsum postea in Thera mansit illis qui ex
150 his viris procreati fuere. Hactenus Lacedæmonii in narrando cum Theræis consentiunt: quod deinceps contigit, soli Theræi factum hoc modo esse memorant. Grinus, Æsanii filius, ab hoc Thera oriundus, quum esset Theræ insulæ rex, contulit se Delphos, ducens ex urbe sacrificium centum victimarum, comitantibus eum tum aliis civibus, tum etiam Batto, filio Polymnesti, apud Minyas prosapia ex Euthymi posteris. Consulenti autem Grino Theræorum regi de aliis rebus, Pythia respondit, urbem in Africa condere. Cui vicissim iste, Equidem (inquit) ego, ô domine, senior sum & gravis ad moliendum: tu vero quempiam horum jube ista facere. Simul hæc dicens, Battum ostendebat. Hæc hactenus. Deinde ubi reversi sunt, pro nihilo habuere responsum; neque ubi terrarum Africa esset gnari, neque in negotium ignotum coloniam mittere au-
151 dentes. Septem post hæc annos quum in Thera non pluisset, & omnes ipsis præter unam arbores in insula exaruissent, consulentibus Theræis Pythia objecit

ἰδύμενος. ἐπεί τε ἦ καὶ οἱ Μινύαι ἀνδράσι ἐκ τῆς ἱρητῆς ἵζοντο ἐς τὸ Τηΰγετον, τῶν Λακεδαιμονίων βαλλομένων [a] σφέας ἀποκτεινύναι, δεομένου τοῦ Θήρα ὅκως μὴ τοῦτο γένηται, αὐτός τε ὑποδέκεται σφέας ἐξάξειν ἐκ τῆς χώρης. συγχωρησάντων δὲ τῇ γνώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, τρισὶ τριηκοντέροισι ἐς τοὺς Μεμβλιάρεω ἀπογόνους ἔπλωσε· ἐπὶ πάντας δὲ οὐκ ἤγαγε τοὺς Μινύας, ἀλλ' ὀλίγους τινάς. οἱ γὰρ πλεῖστοι αὐτῶν ἐτράποντο ἐς τοὺς Παρωρεάτας καὶ Καύκωνας. τούτους δὲ ἐξελάσαντες ἐκ τῆς χώρης, σφέας ἑωυτοὺς ἐς ἓξ μοίρας διείλον· καὶ ἔπτα ἔκτισαν πόλιας τάσδε ἐν αὐτοῖσι, Λέπρεον, Μάγνησαν, Θραξάς, Πύργον, Ἔπιον, Νήδιον. τούτεων δὲ τὰς πλείστας ἐπ' ἐμεῦ Ἦλεῖοι ἐπόρθησαν· τῇ δὲ νήσῳ ὄνομα ἦν [b] οἰκιζόντων Θήρα ἡ ἐπωνυμίη ἐγένετο. Ὁ δὲ παῖς, ἐπεὶ γὰρ ἔφη οἱ συμπλώσεσθαι, τριηκοντόρων [c] ἔφη αὐτὸν καταλείψειν ὄϊν ἐν λύκοισι· ὅθεν δὴ [d] ἔπος τοῦτο τὸ ὄνομα τῷ νεηνίσκῳ τούτῳ Οἰόλυκος ἐγένετο· καὶ κως τὸ ὄνομα τοῦτο [e] ἐπεκράτησε. Οἰόλυκος δὲ γίνεται Αἴγεύς· ἀπ' οὗ [f] Αἰγεῖδαι καλεῦνται, φυλὴ μεγάλη ἐν Σπάρτῃ. οἵδε μὲν ἐν τῇ φυλῇ ταύτῃ ἀνδράσι (οὐ γὰρ ὑπέμειναν τὰ τέκνα) ἱδρύσαντο ἐκ θεοπροπίου Ἐρινύων τῶν Λαΐου τε καὶ Οἰδιπόδεω ἱρόν· καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπεμένετο τοῦτο τοῦτο καὶ ἐν Θήρῃ τοῖσι ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τούτων γεγονόσι. Μέχρι μὲν νυν τούτου τοῦ λόγου Λακεδαιμόνιοι Θηραίοισι κατὰ ταυτὰ λέγουσι· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου μοῦνοι Θηραῖοι ὧδε φλυηδὸν λέγουσι. Γρῖνος ὁ Αἰσανίου ἐὼν Θήρα τούτου ἀπόγονος, καὶ βασιλεύων Θήρης τῆς νήσου, ἀπίκετο ἐς Δελφοὺς, ἄγων ἀπὸ τῆς πόλιος ἑκατόμβοιον. εἵπετο δέ οἱ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν πολιητέων, καὶ δὴ καὶ Βάττος ὁ Πολυμνήστου, ἐὼν γένος Εὐθυμίδης [g] τῶν Μινυέων. χρεωμένῳ δὲ τῷ Γρίνῳ τῷ βασιλέϊ τῶν Θηραίων περὶ ἄλλων, χρᾷ ἡ Πυθίη κτίζειν ἐν Λιβύῃ πόλιν. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄναξ, πρεσβύτερός τε ἤδη εἰμὶ, καὶ βαρὺς ἀείρεσθαι· σὺ δέ τινα τῶνδε [h] τῶν νεωτέρων κέλευε ποιέειν τάδε. ἅμα τε ἔλεγε ταῦτα, καὶ ἐδείκνυε ἐς τὸν Βάττον. τότε μὲν τοσαῦτα. μετὰ δὲ, ἀπελθόντες, ἀλογίην εἶχον μεγάλην, ὅτι Λιβύην εἰδότες ὁκοῦ γῆς εἴη, ὅτι πολυπλώνητος ἐς ἀφανὲς χρῆμα ἀποστέλλειν ἀποικίην. Ἑπτὰ δὲ ἐτέων μετὰ ταῦτα οὐκ ἦν ἐν τῇ Θήρῃ· ἐν τοῖσι τὰ δένδρεα πάντα σφι τὰ ἐν τῇ νήσῳ, πλὴν ἑνός, ἐξαυάνθη. χρεωμένοισι δὲ τοῖσι Θηραίοισι περὶ τούτου ἔφερε ἡ Πυθίη

a βαλλόμεν. b νήσου δὲ τοῦ F. c τριηκοντόρων. d λύκοισι· ὅθεν F. e κατέκρατησε. f ἀπ' οὗ. g Εὐθυμίδης. h Hæc vox τῶνδε non est in MS. & statim κέλευε ταῦτα ποιέειν. ἅμα τε.

Thera inſ. cogitur coloniam in Africam mittere Corobio duce, & occupata Platea. Cibaria ab Samiis, & felix horum procella. Tartessus emporium.

τὴν ἐς Λιβύλω ἀποικίλω. ἐπεί τε δὲ κακῶ ὀδὲν λω σφι μῆχ@ [a], πέμπτζι ἐς Κρήτλω ἀγγέλες, διζημένες εἴ τις Κρηϛῶν ἢ μετοίκων ἀπιγμέν@ εἴη ἐς Λιβύην. ϖϵιπλανώμενοι δὲ αὐτὴν ἵκοι, ἀπίκοντο καὶ ἐς Ἴτανον πόλιν. ἐν ταύτη δὲ συμμίσγζι ἀνδρὶ πορφυρέι, τῷ οὔνομα ἦεν Κορώβι@· ὃς ἔφη ὑπ' ἀνέμων ἀπενεχθεὶς ἀπικέϖαι ἐς Λιβύην, καὶ Λιβύης ἐς Πλατέαν [b] νῆσον. μισθῷ δὲ τοῦτον πείσαντες ἦγον ἐς Θήρλω. ἐκ δὲ Θήρης ἔπλεον κατάσκοποι ἄνδρες, ταχέω- τατοι ἁ πολλοί. κατηγησαμένου δὲ τοῦ Κορωβίου ἐς τὴν νῆσον ταύτλω δὴ τλῶ Πλατέαν, τὰ μὲν Κορώβιον λείπζι, σιτία καταλιπόντες ὅσον δύο μηνῶν [c]. αὐτοὶ δὲ ἔπλεον τλῶ ταχίϛην ἀπαγγελέοντες Θηρεσίοισι ϖερὶ τὴν νῆσον. Ἀποδημεόντων δὲ τούτων πλέω χρόνον τοῦ συγκειμένου, τὰ Κορώβιον ἐπέλιπε τὰ πάντα. μετὰ δὲ, νηῦς Σαμίη, τῶν ναύκληρ@ ἦεν Κωλαῖ@, πλέουσι ἐπ' Αἰγύπτου [d], ἀπηνείχθη ἐς τὴν Πλατέαν ταύτλω. πυθόμενοι δὲ οἱ Σάμιοι ϖαρὰ τοῦ Κορωβίου τὰ πάντα λόγον, σιτία οἱ ἐνιαυτὸν καταλείπζι· αὐτοὶ δὲ ἀναχθέντες ἐκ τῆσδε, καὶ γλιχόμενοι Αἰγύπτου, ἔπλεον, ὑποφερόμενοι ἀπηλιώτῃ ἀνέμῳ. καὶ, ὁ γὰρ ἄνεμος τὸ πνεῦμα, Ἡρακλέας ϛήλας διεκπερήσαντες, ἀπίκοντο ἐς Ταρτησσὸν, θείῃ πομπῇ χρεώμενοι. τὸ δὲ ἐμπόριον τοῦτο τοῦ ἀκηράϛου τούτου τὰ χρόνου· ὥστε ὑπονοήσαντες ὕστι ὀπίσω, μέγιϛα δὴ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἀτρεκίλω ἴσμεν, ἐκ φορτίων ἐκέρδησαν, μετά γε Σώϛρατον τὰ Λαοδάμαντος, Αἰγινήτου. τούτῳ γὰρ οὐκ οἷά τε ἐϛὶ ἐρίσαι ἄλλον. οἱ δὲ Σάμιοι τλῶ δεκάτλω τῶν ἀπογρεόντων ἐξελόντες ἐξ τάλαντα, ἐποιήσαντο χαλκήιον, κρητῆρ@ Ἀργολικοῦ τρόπον. πέλιξ δὲ αὐτοῦ [e], γρυπῶν κεφαλαὶ ϖερίκροσσοί εἰσι· καὶ ἀνέθηκαν ἐς τὸ Ἡραῖον, ὑποϛήσαντες αὐτὸν τρεῖς χαλκέας κολοσσοὺς ἑπταπήχεας, τοῖσι γοινάσι ἐρηρεισμένους. Κυρηναίοισι δὲ καὶ Θηρεσίοισι ἐς Σαμίους ἀπὸ τούτου ἔργα ϖέλα φιλίη μεγάλη συνεκέχυται [f]. Οἱ δὲ Θηραῖοι, ἐπεί τε, τὰ Κορώβιον λιπόντες ἐν τῇ νήσῳ, ἀπίκοντο ἐς τὴν Θήρην, ἀπήγγελλον ὡς σφι εἴη νῆσ@ ὑπὲρ Λιβύη ϖκτισμένη· Θηρσίαισι δὲ ἔαδε ἀδελφεόν τι ἀπ' ἀδελφεοῦ [g] ϖέμϖειν ϖαλῳ λαγχάνοντα [h], καὶ ὑπὸ τῶν χώρων ἀπάντων ἑπλὰ ἐόντων, ἄνδρας. εἶναι δὲ σφέων τὰ βασιλέα τὰ ἡγεμόνα Βάττον. ἕτω δὴ ϛέλλουσι δύο πεντηκοντέρους ἐς τὴν Πλατέαν. Ταῦτα μὲν Θηρσῖοι λέγουσι· τὰ δὲ ἄλλοι ϖάντα τοῦ λόγου, συμφέρονται ἤδη Θηρσίοισι Κυρηναίοισι.

jecit coloniam in Africam. Illi, quoniam nullum mali remedium erat, mittunt in Cretam nuncios inveſtigatum, ſiquis aut indigenarum aut advenarum illic eſſet qui in Africam navigaſſet. Nuncii, quum Cretam pererraſſent, & ad urbem Itanum perveniſſent, in ea notitiam contraxerunt cum purpurario, cui nomen erat Corobius; is ajebat ſe ventis abreptum in Africam applicuiſſe ad Plateam inſulam Africæ. Hunc nuncii mercede inductum in Theram duxerunt. Verum non multi ad rem explorandam ex Thera primo profecti ſunt; ſed quum ipſe in eam inſulam deduxiſſet Corobius, relinquunt eum cum duorum circiter menſium cibariis; ipſi vero quamcelerrime navigaverunt ad renunciandum de inſula civibus. Qui- 152
bus ultra præſtitutum tempus redire differentibus, omnia Corobio deerant: ſed appulſa in inſulam Plateam navi Samia quæ verſus Ægyptum navigabat (cujus gubernator erat Colæus) Samii, omni re geſta à Corobio audita, in annum homini cibaria reliquerunt. Ipſi ex hac inſula quum ſolviſſent, Ægyptum optantes, vento ſubſolano abrepti navigabant: nec intermittente flatu, Herculeas tranſvecti columnas, pervenerunt in Tarteſſum, divina vi eos mittente. Erat ea tempeſtate id emporium intemeratum, adeo ut inde revertentes iſti ex mercibus quæſtum maximum fecerint inter omnes quos novimus Græcos, duntaxat poſt Soſtratum Laodamantis filium Æginetam, cum quo nemo poſſit contendere. Ex hoc quæſtu Samii decima (id eſt ſex talentis) exempta, fecerunt ahenum ad exemplum crateris Argolici, gryphum capitibus in circuitu altrinſecus obverſis: & in templo Junonis collocarunt, ſuſtinentibus illud tribus coloſſis ſeptenûm cubitorum, genu nixis. Ex hoc facto primum ingens amicitia Cyrenæis Theræiſque cum Samiis contracta eſt. Theræi, ubi relicto in inſula Co- 153
robio ad Theram reverſi renunciarunt eſſe illis inſulam Africæ appoſitam conditam, placuit Theræis ut è ſingulis oppidis, quæ ſeptem erant, viri mitterentur, fratribus inter ſe ſortitis uter mitteretur, & rex ſimul eorum ac dux foret Battus. Ita duas quinquaginta remorum naves in Plateam miſerunt. Hæc Theræi memorant. Cetera jam The- 154
ræis cum Cyrenæis conveniunt. nam quod

a μῆχ@. b Sic MS. ubique habet, non Πλαταίαν. c MS. habet ὅσον δὲ μηνῶν. d ἀπ' Αἰγύπτου. e αὐτῶ, f MS. habet συνεκέθησαν. g ἐπ' ἀδελφεῦ. h λαχόντα.

Etearchus Oaxi rex. Novercæ novercalis facinus in filia mariti. Themiſon & Polymneſtus. Theræi Battæ origo & nominis vis.

quod ad Battum pertinet, Cyrenæi nequaquam cum Theræis conſentiunt. ſic enim narrant. Eſt in Creta oppidum Oaxus, in quo fuit Etearchus rex. hic amiſſa uxore, induxit filiæ, nomine Phronimæ, novercam: quæ domum ingreſſa, ut erat, ita re ipſa ſe Phronimæ novercam præſtitit, cum lædendo atque omne genus injuriarum excogitando, tum ad extremum impudicitiam exprobrando: atque ita rem habere viro perſuaſit. Iſte ab uxore deceptus rem de filia nefariam commentus eſt. Erat in Oaxo negociator quidam Theræus, nomine Themiſon: hunc ad hoſpitii ſacra acceptum Etearchus jurejurando obſtringit, ut quam rem oraret, in ea ſe miniſtrum præberet. Ubi hominem jurejurando adegit, adductam ei tradidit filiam ſuam; jubens ut eam abductam in mare demergeret. Themiſon triſti animo ferens ſe deceptum jurejurando & hoſpitium gravatus ita ſibi faciendum putavit: accepta puella mare ingreſſus, quum in alto fuit, jurijurando quod inſtituerat Etearchus ſatisfaciens, revinctam funibus puellam demiſit in pelagus: ea deinde re-
155 tracta Theram pervenit. Ibi Polymneſtus, vir inter Theræos ſpectatus, in concubinatum puellam accepit, ex qua interjecto tempore natus eſt ei filius, ſono vocis exili ac balbutienti, cui nomen impoſitum eſt Batto, ut Theræi & Cyrenæi ajunt: ut autem ego ſentio, aliud aliquod; ſed eum cognominatum Battum, poſtquam in Africam abiit, cum propter oraculum apud Delphos ſibi redditum, tum propter honorem quem aſſequutus eſt. Battum enim Afri regem appellant, & ob id reor Pythiam quum oraculum reddidit, lingua Africana vocaſſe Battum, quia noverat futurum regem eſſe in Africa. Hic enim, ubi in virilem adolevit ætatem, Delphos adiit de voce. Cui conſulenti Pythia reſpondit,

Batte ades ad vocem, ſed tu, Rex Phœbus Apollo,
Lanigeram in Libyam venias, vult, conditor urbis.

Perinde acſi lingua Græca oraculum reddens dixiſſet, O rex, vocis cauſſa veniſti. Ad hæc Battus ſic viciſſim inquit, O Rex, ego ad te veni gratia conſulendi de voce: tu de aliis mihi reſpondes quæ nequeunt fieri, jubens colonos ducere in

Κυρηναῖοι γὰρ τὰ περὶ Βάττου ἐδαμῶς ὁμολογέουσι Θηραίοισι. λέγουσι γὰρ ἔτω· ἔστι τῆς Κρήτης Ὄαξος πόλις· ἐν τῇ ἐβασίλευε Ἐτέαρχος βασιλεύς. ὃς δὴ γυναικὶ ἀμπαύσας, τῇ οὔνομα ἦν Φρονίμη, ὅτε δὴ τάχιστα ἔγημε ἄλλην γυναῖκα. ἡ δὲ ἐπιστελθοῦσα ἐδικαίου εἶναι καὶ τῷ ἔργῳ μητρυιὴ τῇ Φρονίμῃ, παρέχουσά τε κακὰ, καὶ πᾶν ἐπ' αὐτῇ μηχανωμένη· καὶ τέλος, μαχλοσύνην ἐπενεγκοῦσά οἱ [a], πείθει τὸν ἄνδρα τοῦτο ἔχειν ἔτω· ὁ δὲ, ἀναγνωσθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ἔργον οὐκ ὅσιον ἐμηχανᾶτο δὴ τῇ θυγατρί. ἦν γὰρ δὴ Θεραίων τοῖσι ἐπιφανὴς ἀνὴρ ἐν τῇ Ὄαξῳ· τοῦτον ὁ Ἐτέαρχος ἐπιβουλεύων δὴ ξεῖνον [b], ἔβρασε τοιόνδε· ἐπεί τε δὴ ἐξώρκωσε, ἀγαγὼν οἱ ἐπέδωκε τὴν ἑωυτοῦ θυγατέρα· καὶ κελεύει μιν ἀπαγαγόντα ἐς τὸ πέλαγος ἀποπνῖξαι. ὁ δὲ Θεραίων, ἐπιμπερασκήσας τῇ ἀπάτῃ ὑπὸ ὅρκου, καὶ ἀλφλυσάμενος [c] τὸν ξεῖνον, ἐποίεε τοιάδε· ἐπιβαλὼν τὴν παῖδα ἀπέπλεε. ὡς δὲ ἐγένετο ἐν τῷ πελάγεϊ, δεικνύμενος [d] τὴν ἐξόρκωσιν τῷ Ἐτεάρχῳ, ἐκκινέοντας [e] αὐτὴν ἀμφοτέρησι καὶ ἧκε ἐς τὸ πέλαγος· ἀναπαύσας δὲ ἀπῆγε ἐς τὴν Θήρην. Ἐνθεῦτεν δὲ τὴν Φρονίμην ἐπιβαλόμενος Πολύμνηστος, ἐὼν τῶν Θηραίων ἀνὴρ δοκιμος, ἐπαλλακεύετο· χρόνου δὲ ὑστερίοντος ἐξεγένετό οἱ παῖς ἰαχυόφωνος καὶ τραυλὸς, τῷ οὔνομα ἐτέθη Βάττος, ὡς Θηραῖοί τε καὶ Κυρηναῖοι λέγουσι. ὡς μέντοι ἐγὼ δοκέω, ἄλλο τι· Βάττος δὲ μετωνομάσθη ἐπεί τε ἐς Λιβύην ἀπίκετο, ὑπό τε τῆς χρηστηρίης τῆς γνωμένης ἐν Δελφοῖσι αὐτῷ, καὶ δι' τιμῆς ἣν ἔσχε [f], τὸν ἐπωνυμίην ποιεύμενοι. Λίβυες γὰρ τὸν βασιλέα Βάττον καλέουσι. καὶ τοῦτο εἶναι δοκέω ἱκανὸν ἐπιζεῦξαι τὴν Πυθίην, καλέσαι μιν Λιβυκῇ γλώσσῃ, εἰδυῖαν ὡς βασιλεὺς ἔσται ἐν Λιβύῃ. ἐπεί τε γὰρ ἠνδρώθη ἔτος, ἦλθε ἐς Δελφοὺς περὶ τῆς φωνῆς· ἐπιπρωτέουσι δέ οἱ χρᾷ ἡ Πυθίη τάδε,

Βάττ', ὅτι φωνέων ἦλθες· ἄνακτα δέ σε φοῖβος Ἀπόλλων
Ἐς Λιβύην πέμπει μηλοτρόφον οἰκιστῆρα.

ὥσπερ εἰ εἶπε Ἑλλάδι γλώσσῃ χρεωμένη, Ὦ „βασιλεῦ, ὅτι φωνέων ἦλθες. ὁ δ' ἀμείβετο „τοῖσδε, Ὦ ἄνα, ἐγὼ μὲν ἦλθον βουλόμενός σε „χρησόμενος περὶ τῆς φωνῆς· σὺ δέ μοι ἄλλα „ἀδύνατα χρᾷς, κελεύων Λιβύῃσι ἐποικίζειν.

τέως

a ἐπιτέκασά οἱ. b ἐπὶ ξείνῃ. c ὄρκῳ, ἀλφλυσάμενος. d ἀποτειδόμενος. e κείνοισι. f MS. τιμὴν ἔχε.

Varia contumacia Theræorum, ſed parere Deo coguntur. Aziriſtus. Fons Apollinis, Iraſa. Zoa.

„τίῳ δυνάμει; ποίῃ χειρί; ταῦτα λέγων, οὐκὶ [a] ἔπεθε ἄλλα οἱ χρᾶν. ὡς δὴ κατὰ ταυτὰ ἐξεπιστάζε οἱ ἦ κὴ [b] πρότερον, οἴχετο μεταξὺ δρηλιπὼν ὁ Βάττος ἐς τὴν Θήρην. Μετὰ δὴ, αὐτῷ τε τούτῳ καὶ τοῖσι ἄλλοισι Θηραίοισι σωφέρεσθαι παλιγκότως. ἀγνοεῦντες δὴ τὰς συμφορὰς οἱ Θηραῖοι, ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς περὶ τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ δὲ Πυθίη σφι ἔχρησε, συγκτίζειν Βάττῳ Κυρήνην τῆς Λιβύης ἄμεινον οἰκήσειν. ἀπίστελλον μετὰ ταῦτα τοῦ Βάττου οἱ Θηραῖοι δύο πεντηκοντόροισι. πλώσαντες δὲ ἐς τὴν Λιβύην ἔστι, (ἀγνοέοντο γὰρ εἶχον ὅ, τι πιέσωσι ἄλλο) ὀπίσω ἀπεκομίσαντο ἐς τὴν Θήρην. οἱ δὲ Θηραῖοι καταγομένους ἔβαλλον, καὶ οὐκ ἐῶν τῇ γῇ προσίσχειν, ἀλλ' ὀπίσω πλώειν ἐκέλευον· οἱ δὲ, ἀναγκαζόμενοι, ὀπίσω ἀπέπλεον. καὶ ἐκτίσαν νῆσον ὑπὲ Λιβύῃ κειμένην, τῇ οὔνομά ἐστι (ὡς καὶ πρότερον ἐρρήθη) Πλάτεα. λέγεται δὲ ἴσην εἶναι ἡ νῆσος τῇ νῦν Κυρηναίων πόλι. Ταύτην οἰκέοντες δύο ἔτεα, ἀδὲν γάρ σφι χρηστὸν προσέφερε, ἕνα αὐτῶν καταλιπόντες, οἱ λοιποὶ πάντες ἀπέπλεον ἐς Δελφούς. ἀπικόμενοι δὲ ὑπὲ τὸ χρηστήριον, ἐχρέωντο, φάμενοι οἰκέειν τε τὴν Λιβύην, καὶ ἀδὲν ἄμεινον πεπονθέναι οἰκεῦντες. ἡ δὲ Πυθίη σφι πρὸς ταῦτα χρᾷ τάδε,

Ἄγυ [c] ἐμὲ Λιβύην μηλοτρόφον οἶδας ἄμεινον
Μὴ ἐλθών. ἐλθόντα ἄγαν ἄγαμαι σοφίην σεο.

ἀκούσαντες δὲ τούτων [d] οἱ ἀμφὶ τὸν Βάττον, ἀπέπλωον ὀπίσω. οὐ γὰρ δή σφεας ἀπίει ὁ θεὸς τὴν ἀποικίης, πρὶν δὴ ἀπίκοντο ἐς αὐτὴν Λιβύην. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὴν νῆσον, καὶ ἀναλαβόντες τὸν ἔλιπον, ἔκτισαν αὐτῆς τῆς Λιβύης χῶρον ἀντίον τῆς νήσου τῷ [e] οὐνόματι κεῖ Ἀζίριος. ναέται τε κάλλιστα ἐπ' ἀμφότερα συγκλείουσι, καὶ ποταμὸς τὰ ὑπὲ θατέρα διαῤῥέει. Τοῦτον οἴκεον τὸν χῶρον ἐξ ἔτεα· ἑβδόμῳ δὲ σφεας ἔτεϊ παρῃτησάμενοι Λίβυες, ὡς ἐς ἀμείνονα [f] χῶρον ἄξουσι, ἀνέγνωσαν ἐκλιπεῖν. ἦγον δὲ σφεας ἐνθεῦτεν οἱ Λίβυες ἀναστήσαντες πρὸς ἑωυτέρην, καὶ τὸν κάλλιστον τῶν χώρων· ἵνα διεξιόντες οἱ Ἕλληνες μὴ ἴδοιεν, συμμετρησάμενοι τὴν ὥρην τῆς ἡμέρης, νυκτὸς παρεξῆγον. ἔστι δὲ τῷ χώρῳ τούτῳ οὔνομα Ἴρασα. ἀγαγόντες δὲ σφεας ὑπὲ κρήνην λεγομένην εἶναι Ἀπόλλωνος, εἶπαν, Ἄνδρες Ἕλληνες, ἐνθαῦτα μὲν ὑπαίθρεον [g] οἰκέειν· ἐνθαῦτα γὰρ ὁ οὐρανὸς τέτρηται. Ἐπὶ μὲν νυν Βάττεω καὶ οἰκιστέω τῆς Ζόης ἄρξαντος ὑπὲ τεσσερακοντέτεα, καὶ

in Africam. qua copia? quave manu? Hæc loquens non perſuaſit illi ut alia reſponderet; ſed eadem quæ prius reſpondente, illinc digreſſus abiit in Theram. Mox deinde & huic ipſi & ceteris Theræis male cedebat; ſed ignorantes caſuum originem mittunt Delphos de præſentibus adverſis. Quibus quum reſpondiſſet Pythia, melius cum ipſis actum iri, ſi Cyrenen in Africa conderent cum Batto, miſerunt Theræi Battum cum duabus quinquaginta remorum navibus. Iſti in Africam profecti (quandoquidem non aliud habebant quod agerent) retro ad Theram ſe receperunt. Sed eos Theræi arcentes acceſſu Theræ repellebant, ac rurſus reverti jubebant. neceſſitate adacti, remenſo iterum mari, condiderunt oppidum in inſula Africæ adjacenti, nomine ut prius dictum eſt, Platea, quæ fertur Cyrenæorum urbi quæ nunc eſt, par eſſe magnitudine. Hanc bien- 157
nio incolentibus, quum nihilo melius ſecum ageretur, uno è ſuis relicto, ceteri Delphos navigaverunt ad oraculum conſulendum. Eo poſtquam venerunt, ſciſcitantibus quid ita ſecum in Africam profectis nihilo tamen melius ageretur, Pythia reſpondit his verbis,

Lanigera Libya ſcis quam nec adiveris urbem,
Me melius: tuum ego ingenium mirabor eruntis.

His auditis, ii qui cum Batto erant, rurſus abnavigarunt. neque enim dimittebat eos deus ab colonia priuſquam in Africam ipſam deveniſſent. Reverſi ad inſulam, recepto quem reliquerant, condiderunt locum in Africa ipſa, è regione inſulæ, nomine Aziriſtum, amœniſſimis collibus utrinque concluſum, & alterum latus flumine præterlabente. Hunc lo- 158
cum ſex annis quum incoluiſſent, ſeptimo deprecantes Afri perſuaſerunt relinquere, ut in meliorem tranſirent. Ita illinc eos Afri quum exciviſſent, veſperum verſus & ad locorum ſpecioſiſſimum duxerunt, & quidem noctu, ne Græci interdiu facientes iter, diurnum ſpatium metiendo animadverterent. Eſt autem huic loco nomen Iraſa. Eos, ubi ad fontem qui Apollinis eſſe fertur, duxerunt, inquiunt, Viri Græci, hic vobis incolere commodum eſt, ubi cœlum foratum eſt. Sub Batto igitur, qui con- 159
didit Zoam, & annos quadraginta regnavit,

a οὐκη. b MS. tantum habet οἱ κ. c ἄγυ. d ἀκούσαντες τούτων. e τῇ. f ὡς ἀμείνονα. g ὠθαῦτα ὑμῖ. οἰκ. τρήδιον.

gnavit, & ſub ejus filio Arceſilao, qui regnavit annos ſexdecim, Cyrenæi habitaverunt tot omnino quot in coloniam miſſi fuerant. Sub tertio autem Batto, qui Felix eſt appellatus, cunctos Græcos ad navigandum, ut Africam cum Cyrenæis habitarent, induxit ſuo oraculo Pythia. Nam arceſſebant Cyrenæi ad agri partitionem. Induxit autem hæc verba reſpondens,

Serior in Libyen quiſquis pervenerit almam
Poſt diſcretum agrum, mox hunc, affirmo, pigebit.

Quum ergo ingens multitudo Cyrenen ſe contuliſſet, finitimi Afri ſpoliati magna agrorum parte eorumque rex, nomine Adicran, quippe agris exuti & contumelioſe habiti à Cyrenæis, miſſis in Ægyptum quibuſdam, ſeſe dediderunt Apriæ Ægypti regi. Iſte comparatum grandem Ægyptiorum exercitum miſit adverſus Cyrenen. Cyrenæi, inſtructa apud Iraſa locum & ad fontem Theſten acie, cum Ægyptiis conflixerunt, eoſque ſuperaverunt, utpote inexpertos antea atque contemptores Græcorum: adeoque profligarunt ut pauci ex eis in Ægyptum redirent. Qua de re Ægyptii ſuccenſentes Apriæ, ab eo deſciverunt. Hujus autem Batti filius extitit Arceſilaus, qui regnum adeptus, inter initia cum fratribus ſuis ſeditiones exercuit, donec illi relicto eo in alium Africæ locum migraverunt, ubi inter ſe deliberantes urbem hanc condiderunt, quæ, ut tunc, Barce nunc appellatur. Et inter condendum Afros ſollicitabant ad deficiendum à Cyrenæis. Arceſilaus tam illis, qui ex Afris eos receperant, quam ipſis iis, qui defecerant, bellum intulit: quem reformidantes Afri, fugam ad orientales Afros intenderunt. Sed fugientibus Arceſilaus uſque inſtitit inſequendo, dum ad Leuconem Africæ perveniret: & Afris viſum fuit eum adoriri. Itaque congreſſi cum eo, adeo ſuperavere Cyrenæos, ut ex illis ſeptem millia gravis armaturæ ibi ceciderint. Poſt hanc cladem, Arceſilaum ægrotantem epoto medicamento frater Aliarchus ſtrangulavit: ſed hunc dolo uxor Arceſilai interfecit, nomine Eryxo. Arceſilao ſucceſſit in regno puer Battus, claudus, & pedibus non integer. Cyrenæi ob acceptam calamitatem, Delphos miſerunt per quoſdam

160

161

τὴ παιδὸς αὐτὸ Ἀρκεσίλεω ἄρξαι Ⓖ ἐκκαίδεκα ἔτεα, οἴκεον οἱ Κυρηναῖοι, ἐόντες τοσῶτοι ὅσοι περ ἐς τὴν ἀποικίην ἐστάλησαν· ἐπὶ δὲ τρίτου Βάττεω, τοῦ Εὐδαίμονος Ⓖ καλεομένου, Ἕλληνας πάντας ὥρμησε χρήσασα ἡ Πυθίη πλέειν, συνοικίσοντας Κυρηναίοισι Λιβύην. ἐπεκαλέοντο γὰρ οἱ Κυρηναῖοι ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ. ἔχρησε δὲ ὧδε ἔχοντα,

Ὃς δέ κεν ἐς Λιβύην πολυήρατον ὕστερον ἔλθῃ
Γῆς ἀναδασομένας, μετά οἱ πόκα φαμὶ μελήσειν.

συλλεχθέντος δὲ ὁμίλου πολλοῦ ἐς τὴν Κυρήνην, προσελαμνόμενοι γῆν πολλὴν οἱ προσοικέοντες Λίβυες, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, τῷ ὄνομα ἦν Ἀδικράν, οἷα δὴ τε χώρης στερισκόμενοι, καὶ προϋβριζόμενοι ὑπὸ τῶν Κυρηναίων, πέμψαντες ἐς Αἴγυπτον ἐδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἀπρίῃ τῷ Αἰγύπτου βασιλεῖ. ὁ δέ, συλλέξας στρατὸν Αἰγυπτίων πολλὸν, ἔπεμπε ἐπὶ τὴν Κυρήνην· οἱ δὲ Κυρηναῖοι σκευασάμενοι ἐς Ἵρασον χῶρον, καὶ ἐπὶ κρήνην Θέσην[a], συνέβαλόντε τοῖσι Αἰγυπτίοισι, καὶ ἐνίκησαν τῇ συμβολῇ. ἅτε δὲ πεπειρημένοι πρότερον Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων, καὶ περιεχρεώμενοι, διεφθάρησαν ἔτω ὥστε ὀλίγοι τινὲς αὐτέων ἀπενόσησαν ἐς Αἴγυπτον. ἀντὶ τούτων Αἰγύπτιοι κατὰ ταυτὰ ἐπιμεμφόμενοι Ἀπρίῃ, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ. Τούτου δὲ Βάττεω γίνεται παῖς Ἀρκεσίλεω[b], ὃς βασιλεύσας, πρῶτα τοῖσι ἑωυτοῦ ἀδελφεοῖσι ἐστασίασε, ἐς ὃ μιν ἔτεϊ ἀποστέλλουσι οἴχονται ἐς ἄλλον χῶρον τῆς Λιβύης· καὶ ἐπ' ἑωυτῶν βαλλόμενοι, ἔκτισαν πόλιν ταύτῃσι, ἡ τότε μὲν νῦν Βάρκη καλέεται. κτίζοντες δὲ ἅμα αὐτὴν, ἀπίσασι ἐπὶ τοὺς Κυρηναίων τοὺς Λίβυας. μετὰ δὲ, Ἀρκεσίλεω ἐς τοὺς ὑποδεξαμένους τε τοὺς Λιβύων, καὶ ἀποστάντας τοὺς αὐτοὺς τούτους, ἐστρατεύετο· οἱ δὲ Λίβυες δείσαντες αὐτὸν, οἴχοντο φεύγοντες πρὸς τοὺς ἠοίους τῶν Λιβύων. ὁ δὲ Ἀρκεσίλεω ἔπεσπετο φεύγοντι· ἐς οὗ ἐν[c] Λευκωνί τε τῇ Λιβύης ἐγένετο ἐπιδιώκων, καὶ ἔδοξε τοῖσι Λίβυσι ἐπιθέσθαί οἱ. συμβαλόντες δὲ ἐνίκησαν τοὺς Κυρηναίους τοσοῦτο, ὥστε ἑπτακισχιλίους ὁπλίτας Κυρηναίων ἐνθαῦτα πεσέειν. μετὰ δὲ τὸ τρῶμα τοῦτο, Ἀρκεσίλεων μὲν κάμνοντά τε Ⓒ φάρμακον πεπωκότα, ὁ ἀδελφεὸς Ἀλιάρχω Ⓖ ὑποπτεύσας· Ἀλιάρχου δὲ ἡ γυνὴ Ἀρκεσίλεω δόλῳ κλείνῃ, τῇ ὄνομα ἦν Ἐρυξώ. Διεδέξατο δὲ τὴν βασιληίην Ⓖ[d] Ἀρκεσίλεω ὁ παῖς Βάττος Ⓖ, χωλός τε ἐὼν[e], καὶ οὐκ ἀρτίπους. οἱ δὲ Κυρηναῖοι πρὸς τὴν καταλαβοῦσαν συμφορὴν, ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς, ἐπειρησομένους

a Θίση. b Ἀρκεσίλαος. ut & bis infra. c ἐς ὃ ὦν. d βασιλείην τήνδε Ⓖ. e χωλὸς ἐών.

Demonax ab Mantinea corrector Cyrenes. sed cujus instituta gravans Arcesilaus expulsus, abiit Samum, mater Cyprum, quæ exercitum sæpe orans, deinde est ab rege Euelthonte.

ὅν τινα τρόπον καταιγισάμενοι, κάλλιστα ἂν οἰκέοιεν. ἡ δὲ Πυθίη ἐκέλευε ἐκ τῆς Μαντινέης τῆς Ἀρκάδων καταρλιῆσαι ἀναγεῶνα. αἴτεον ὦν οἱ Κυρηναῖοι, καὶ οἱ Μαντινέες ἔδοσαν ἄνδρα τῶν ἀστῶν δοκιμώτατον, τῷ ὄνομα ἦν Δημώναξ. ἔστε ὦν ὧνὴρ ἀπικόμενος ἐς τὴν Κυρήνην, καὶ μαθὼν ἕκαστα, τῆτο μὲν, τριφύλας ἐποίησε σφέας, τῇδε δ' ἀφεῖς· Θηραίων μὲν γὰρ καὶ τῶν περιοίκων μίαν μοίρην ἐποίησε· ἄλλην δὲ, Πελοποννησίων καὶ Κρητῶν· τρίτην δ', νησιωτέων πάντων. τῷ δ', τῷ βασιλέι Βάττῳ τεμένεα ἐξελὼν, καὶ ἱρωσύνας, τὰ ἄλλα πάντα τὰ πρότερον εἶχον οἱ βασιλῆες, ἐς μέσον τῷ δήμῳ ἔθηκε. Ἐπὶ μὲν δὴ τούτου τοῦ Βάττεω, οὕτω διετέλεε ἐόντα· ἐπὶ δὲ τούτου παιδὸς Ἀρκεσίλεω πολλὴ παραχὴ ἦν τῶν τιμέων ἐγένετο. Ἀρκεσίλεως γὰρ ὁ Βάττου τε καὶ χωλὸς καὶ Φερετίμης, οὐκ ἔφη ἀνέξεσθαι κατὰ τὰ ὁ Μαντινεὺς Δημώναξ ἔταξε, ἀλλὰ ἀπαιτέε τὰ τῶν προγόνων γέρεα. ἐνθεῦτεν στασιάζων ἐσωθέη, καὶ ἔφυγε ἐς Σάμον· ἡ δὲ μήτηρ οἱ ἐς Σαλαμῖνα τὴν Κύπρου ἔφυγε. τὴν δὲ Σαλαμῖνος τότε τὸν χρόνον ἐπεκράτεε Εὐέλθων, ὃς τε ἐν Δελφοῖσι θυμιητήριον ἐὸν ἀξιοθέητον ἀνέθηκε, τὸ ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ κέεται. ἀπικομένη δὲ πρὸς τοῦτον ἡ Φερετίμη, ἐδέετο στρατιῆς, ἥ κατάξει σφέας ἐς τὴν Κυρήνην. ὁ δὲ Εὐέλθων πᾶν μᾶλλον ἢ στρατιὴν οἱ ἐδίδου· ἡ δὲ, λαμβάνουσα τὸ διδόμενον, καλὸν μὲν ἔφη καὶ τοῦτο εἶναι, κάλλιον δὲ ἐκεῖνο, τὸ δόναί οἱ δεομένῃ στρατιήν. τοῦτο γὰρ ἐπὶ παντὶ τῷ διδομένῳ ἔλεγε. πελώτατον οἱ ἐξέπεμψε δῶρον ὁ Εὐέλθων ἄτρακτον χρύσεον καὶ ἠλακάτην· περσῆν δὲ καὶ [a] εἴριον. εἰπάσης [b] δὲ αὖτις τῆς Φερετίμης τοιαῦτα ἔπος, ὁ Εὐέλθων ἔφη, τοιούτοισι γυναῖκας δωρέεσθαι, ἀλλ' οὐ στρατῷ. Ὁ δὲ Ἀρκεσίλεως τοῦτον τὸν χρόνον ἐὼν ἐν Σάμῳ, συνήγειρε πάντα ἄνδρα ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ. συλλεγομένων δὲ στρατῷ πολλῷ, ἐστάλη ἐς Δελφοὺς Ἀρκεσίλεως, χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ περὶ κατόδου. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾷ [c]

„ταῦδε, Ἐπὶ μὲν τέσσερας Βάττους, καὶ Ἀρ-
„κεσίλεως τέσσερας, ὀκτὼ ἀνδρῶν ἡλικίας,
„δίδωῖ ὑμῖν Λοξίης βασιλεύειν Κυρήνης. πολέ-
„ον μέντοι τούτου οὐδὲ πειρᾶσθαι φράζεο.
„σὺ μέντοι ἥσυχος εἶναι, κατελθὼν ἐς τὸν
„σεωυτοῦ. ἢν δὲ τὸν κάμινον εὕρῃς πολλῶν ἀμ-
„φορέων, μὴ ἐξοπίσῃς τοὺς ἀμφορέας,
„ἀλλ' ἀπίεμπε κατ' οὖρον· εἰ δὲ ἐξοπίσῃς τὸν

dam interrogatum, quam rationem ineuntes optime habitarent. His Pythia respondens, jussit ex Mantinea Arcadum adducerent moderatorem. Itaque petentibus Cyrenæis Mantineenses dederunt quendam nomine Demonactem, virum inter populares probatissimum. Hic igitur vir Cyrenen profectus, ubi singula quæque edoctus est, tum in tres tribus distribuens illos, ita digessit, ut unam quidem partem faceret Theræorum atque confinium: alteram autem Peloponnesiorum atque Cretum: tertiam vero, cunctorum insulanorum; tum Batto regi fana ac sacerdotia eximens, alia omnia quæ superiores reges obtinuerant, contulit in medium populo. Quæ instituta sub hoc quidem Batto sin- 162
cera permanserunt: verum sub ejus filio Arcesilao de honoribus vehementes sunt excitatæ turbæ, negante Arcesilao Batti illius claudi & Pheretimæ filio se toleraturum quæ Mantinensis Demonax constituisset, ac reposcente honores suorum majorum. Hinc seditione orta, inferior profugit in Samum, mater ejus Salaminem Cypri. Obtinebat ea tempestate Salaminis imperium EUelthon, qui Delphis dedicavit thuribulum spectatu dignum, quod in thesauro Corinthiorum situm est. Ad hunc profecta Pheretima precabatur ut se filiumque Cyrenen cum exercitu reduceret. Ille omnia potius quam exercitum huic dabat. Pheretima id quod dabatur accipiens, dicere etiam bonum id quidem esse, sed melius facturum eum si ei petenti daret exercitum. Quumque identidem ad omnia quæ dabantur, hoc diceret, tandem misit ad eam EUelthon donio fusum aureum, atque colum penso circumdatam. dicentique quæ consueverat verba Pheretimæ, inquit talibus rebus donari feminas, non exercitu. Arcesilaus interea 163
Sami agens, unumquemque solicitabat conditione divisionis agrariæ: coactoque ingenti exercitu, navigavit Delphos ad consulendum de reditu. Cui Pythia ita respondit, Ad quatuor Battos, ac totidem Arcesilaos, octo hominum ætates dat vobis Apollo Cyrene regnare: ulterius vel conari dehortatur. Tibi vero suadet, ut reversus in domum tuam, quietem agas. Quod si fornacem inveneris plenam amphorarum, ne eas excoquas, sed ad auram emittas. Sin fornacem incen-

a δὶ ἐς ἓ. b ἐπισπάσης. c Πυθίη χρᾷ.

Reverſus ab exilio dominatur crudeliter, nec memor oraculi occiditur Barcæ, dedirus Cambyſæ. Mater Pheretima fugit in Ægyptum ad Aryandem.

cenderis, ne committas ut circumfluam introëas: alioqui peribis tu pariter & taurus optimè opus faciens. Hæc Ar-
164 ceſilao Pythia reſpondit. Iſte ſumptis iis qui erant è Samo, rediit Cyrenen: recuperatoque rerum dominio, immemor oraculi, vocatis ad dicendam cauſſam iis qui contra ipſum in partibus fuerant, objecit culpam fugæ ſuæ. At illorum alii exilio ſolum vertebant, alii ab eo comprehenſi, in Cyprum ad perniciem mittebantur: quos Cnidii ad ſuam terram appulſos liberaverunt, ad Theramque dimiſerunt. Quoſdam, qui in grandem quandam & privatam Aglomachi turrim refugerant, circumdata materia Arceſilaus igni cremavit. His perpetratis, agnoſcens id eſſe oraculum, quo Pythia non ſinebat eum inventas in fornace amphoras excoquere, arcebatur ex urbe Cyrene, extimeſcens necem oraculo prædictam, & Cyrenen exiſtimans eſſe circumfluam. Uxorem vero habebat cognatam ſuam regis Barcæorum, cui nomen erat Alazir, filiam. Ad hunc proficiſcitur. Et quidam tum Barcæi, tum exules Cyrenæi quum in foro agentem eum animadverti ſſent, obtruncarunt, inſuper & ejus ſocerum Alazira. Ita Arceſilaus, ſive volens ſive invitus oraculo non ob-
165 ſequutus, fatum ſuum implevit. Mater ejus Pheretima, dum filius Arceſilaus mali ſui ſibi autor Barcæ agit, ipſa interea honoribus filii Cyrene fungebatur, ac munera obibat cum alia, tum in ſenatu præſidebat. Ubi autem cognovit filium ſuum Barcæ occiſum eſſe, fuga ſe proripuit in Ægyptum. nam Arceſilaus fuerat de Cambyſe Cyri bene meritus; quod is extitiſſet qui Cyrenen Cambyſi tradiderat, ac tributum inſtituerat. Hæc in Ægyptum quum perveniſſet, ſupplex Aryandi ſedit: hortanſque eum ad ſe ulciſcendam, etiam prætendens titulum quod ideo filius ſuus, quia cum Medis ſentiret, interemptus
166 eſſet. Erat hic Aryandes Ægypti prætor à Cambyſe conſtitutus, qui aliquanto poſt tempore, quum æmulari Darium vellet, ab eo eſt interfectus. Siquidem audiens atque animadvertens Dario cordi eſſe memoriam ſui relinquere opere quod à nullo alio regum factum eſſet, id ſibi imitandum putavit: donec mercedem accepit. Etenim Darius ex auro quàm po-

,, τὸν κάμινον, μὴ εἰσέλθῃς ἐς τὸν ἀμφίρρυ-
,, τον· εἰ δὲ μή, ἀποθανέεαι καὶ αὐτὸς, καὶ
,, τὸν ταῦρον ὁ καλλιεύων. Ταῦτα ἡ Πυθίη Ἀρ-
κεσίλεῳ χρᾷ· ὁ δὲ, ἀπαλλαξάων τοὺς ἐκ τῆς
Σάμου, κατῆλθε ἐς τὴν Κυρήνην· καὶ ὑπερβα-
τήσας τὰ πεπρωμένα, οὐ μαντηίου ἐὸν ἐμέμνητο,
ἀλλὰ δίκας τοὺς ἀνιστᾶσιώτας τίνυτο τὰ ἑωυτοῦ
φυγῆς. τῶν δὲ οἱ μὲν τοῦ ἀπαλλάσσοντο τῆς χώρης
ἀπαλλάσσοντο, τοὺς δὲ τινας χειρωσάμενος ὁ
Ἀρκεσίλεως ἐς Κύπρον ἀπέστελλε ὀλέσοντας
ῥῆ. τούτους μέν νυν Κνίδιοι ἀπενειχθέντας ἐς
τὴν σφετέρην, ἐρρύσαντο, καὶ ἐς Θήρην ἀπέ-
στειλαν. ἑτέρους δέ τινας τῶν Κυρηναίων ἐς πύρ-
γον μέγαν Ἀγλωμάχου καταφυγόντας ἰδιωτι-
κὸν, ὕλῃ περιθέντες, Ἀρκεσίλεως ἐνέπρησε.
μαθὼν δὲ ἐπ' ἐξεργασμένοισι τὸ μαντήιον ἐὸν τῶ-
τῳ, ὅτι μιν ἡ Πυθίη οὐκ ἔα εὑρόντα ἐν τῇ κα-
μίνῳ τοὺς ἀμφορέας ἐξοπῆσαι, ἤρξατο ὑπὸ τῶν
Κυρηναίων [a] πόλιος, δεδιὼς μή τι τῶν κεχρη-
μένων θανάσιμον, καὶ δοκέων ἀμφίρρυτον τὴν Κυ-
ρήνην εἶναι. εἶχε δὲ γυναῖκα συγγενέα ἑωυτοῦ,
θυγατέρα δὲ τοῦ τῶν Βαρκαίων βασιλῆος, τῷ ὄνο-
μα ἦν Ἀλαζίρ [b]. ἐς τοῦτον ἀπικνέεται· καί
μιν Βαρκαῖοί τε ἄνδρες, καὶ [c] τῶν ἐκ Κυρήνης
φυγάδων τινὲς καταμαθόντες ἀγορεύοντα, κτεί-
νασι· ἐκ δὲ, καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἀλαζίρα [d].
Ἀρκεσίλεως μέν νυν εἴτε ἑκὼν εἴτε ἄκων ἁμαρ-
τὼν [e] τοῦ χρησμοῦ, ἐξέπλησε μοῖρλν τὴν ἑωυτοῦ.
Ἡ δὲ μήτηρ Φερετίμη, τέως μὲν ὁ Ἀρκεσίλεως
ἐν τῇ Βάρκῃ ἐλαύνων ἐξεργασμένον ἑωυτῷ κα-
κὸν, ἡ δὲ εἶχε αὐτὴ τὰ παιδὸς τὰ γέρεα ἐν Κυ-
ρήνῃ, καὶ πάντα νεμομένη, καὶ ἐν βουλῇ παρέ-
ζουσα· ἐπεί τε δὲ ἔμαθε ἐν τῇ Βάρκῃ ἀποθανόν-
τα οἱ τὸν παῖδα, φεύγουσα οἰχώκεε ἐς Αἴγυπτον.
ἦσαν γὰρ οἱ ὀπὸ τοῦ Ἀρκεσίλεω εὐεργεσίαι ἐς
Καμβύσεα τὸν Κύρου πεποιημέναι· οὕτω γὰρ ἦν
Ἀρκεσίλεως ὁ Κυρήνῃ Καμβύσῃ ἔδωκε, καὶ
φόρον [f] ἐπέταξε. ἀπικομένη δὲ ἐς Αἴγυπτον ἡ
Φερετίμη, Ἀρυάνδεω ἱκέτις ἵζετο [g], τιμωρῆσαι
ἑωυτῇ κελεύουσα· τοσοῦτον γὰρ φάσιν, ὡς
διὰ τὸ μηδισμὸν ὁ παῖς οἱ τεθνηκε. Ὁ δὲ Ἀρυ-
άνδης ἦν οὗτος ὁ Αἰγύπτου ὕπαρχος ὑπὸ Καμ-
βύσεω κατεστεώς· ὃς ὑστέρῳ χρόνῳ τούτων πα-
ρεστυόμενος Δαρείῳ διεφθάρη. πυθόμενος γὰρ καὶ
ἰδὼν Δαρεῖον ὑπιθυμέοντα μνημόσυνον ἑωυτῷ
λιπέσθαι τοῦτο τὸ μὴ ἄλλῳ εἴη βασιλεῖ κατερ-
γασμένον, ἐμιμέετο τοῦτον· ἐς οὗ [h] ἔλαβε τὸν
μισθόν. Δαρεῖος μὲν γὰρ χρυσίον καθαρώτατον

Mm 2 ἀπι-

a ἴσχυσε ὑπὸ Κυρηναίων. b Ἀλαζίρος. c Hæc copulativa non eſt in MS. d Ἀλαζίραν. Sed in MS. eſt Ἀλιζάρα manifeſte pro Ἀλαζίρα. e ἐξαμαρτὼν. f φόρους. g MS. ἵζεσθε. h ἐς ὅ.

Nummus Daricus & Aryandicus. Sub titulo auxilii Pheretimæ Perſicus exercitus Cyrenen miſſus ad Afros vincendos. quorum varii populi.

ἀπεψήσας ἐς τὸ δυνατώτατον, νόμισμα ἐκόψατο· Ἀρυάνδης δὲ ἄρχων Αἰγύπτου, ἀργύρεον τοῦτο τοῦτο ἐποίεε. καὶ νῦν ἔτι ἀργύρεον καθαρώτατον τὸ Ἀρυανδικόν. μαθὼν ὦν Δαρεῖος μιν ταῦτα ποιεῦντα, αἰτίῃ οἱ ἄλλῃ ἐπενείκας, ὡς οἱ ἐπανίστατο, ἀπέκτεινε. Τότε ὦν ἔστρατο ὁ Ἀρυάνδης καταικίσας Φερετίμῃ, διδοῖ αὐτῇ στρατὸν τὸ ἐξ Αἰγύπτου ἅπαντα, καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ ναυτικόν. στρατηγὸν ὦν τοῦ μὲν πεζοῦ, Ἁμασιν ἀποδέξας, ἄνδρα Μαραφίον· τοῦ δὲ ναυτικοῦ Βάδριν, ἐόντα Πασαργάδην γένος. πρὶν δὲ ἢ ἀποστεῖλαι [b] τὴν στρατιὴν ὁ Ἀρυάνδης πέμψας ἐς τὸν Βάρκην κήρυκα, ἐπυνθάνετο τίς εἴη ὁ Ἀρκεσίλεω ἀποκτείνας· οἱ δὲ Βαρκαῖοι αὐτὸ ὑπεδέκοντο [c] πάντες. πολλά τε γὰρ καὶ κακὰ πάσχειν ὑπ' αὐτοῦ. πυθόμενον δὲ ταῦτα ὁ Ἀρυάνδης, ἅτε τὴν στρατιὴν ἀπέστελλε ἅμα τῇ Φερετίμῃ. αὕτη μὲν νυν αἰτίη πρόσχημα τοῦ λόγου ἐγένετο. Ἀπεπέμπετο δὲ ἡ στρατιὴ, ὡς ἐμοὶ δοκέειν [d], ἐπὶ Λιβύων καταστροφῇ. Λιβύων γὰρ δὴ ἔθνεα πολλὰ καὶ παντοῖά ἐστι· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ὀλίγα, βασιλέϊ μὲν οὐδαμὰ, τὰ δὲ πάλαι ἐφρόντιζε βασιλέϊ Δαρείῳ οὐδέν. οἰκέουσι δὲ καὶ τάδε Λίβυες ἀπ' Αἰγύπτου ἀρχόμενοι· πρῶτοι Ἀδυρμαχίδαι Λιβύων καλέονται, οἱ νόμοισι μὲν τοῖσι Αἰγυπτίοισι χρέωνται, ἐσθῆτα δὲ φορέουσι οἵην περ οἱ [e] ἄλλοι Λίβυες. αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν, ψέλλιον [f] περὶ ἑκατέρῃ τῇ κνημέων φορέουσι χάλκεον· τὰς κεφαλὰς δὲ κομῶσι, τοὺς φθεῖρας ἐπὰν λάβωσι τοὺς ἑωυτῶν ἑκάστη ἀντιδάκνει, καὶ οὕτω ῥίπτει. ἔστι δὲ μοῦνοι Λιβύων τοῦτο ἐργάζονται. καὶ τῷ βασιλέϊ μοῦνοι τὰς παρθένους μελλούσας γυναικέην δηδεικνύουσι· ἡ δὲ ἂν τῷ βασιλέϊ ἀρέσκῃ τοῦτο, οὕτω τούτου παρθενοῦται. παρήκουσι δὲ οὗτοι οἱ Ἀδυρμαχίδαι ἀπ' Αἰγύπτου μέχρι λιμένος, τῷ οὔνομα Πλυνός ἐστι. Τούτων δὲ ἔχονται Γιζάμιοι [g], νεμόμενοι τὴν πρὸς ἑσπέρην χώρην, μέχρι Ἀφροδισιάδος νήσου. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτου χώρῳ ἥ τε [h] Πλατέα νῆσος κατοίκηται, τὴν ἔκλεισαν Κυρηναῖοι· καὶ ἐν τῇ ἠπείρῳ Μενελάου λιμήν ἐστι, καὶ Ἄζιρις, τὴν οἱ Κυρηναῖοι οἴκεον· καὶ τὸ Σίλφιον ἄρχεται ἀπὸ τούτου. παρήκει δὲ ἀπὸ Πλατέης νήσου, μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Σύρτιος τὸ Σίλφιον. νόμοισι δὲ χρέωνται οὗτοι παραπλησίοισι τοῖσι ἑτέροισι. Γιζαμέων δὲ ἔχονται τὸ πρὸς ἑσπέρης Ἀσβύσται [i]. οὗτοι ὑπὲρ [k] Κυρήνης οἰκέουσι. ἐπὶ θάλασσαν δὲ οὐ κατήκουσι Ἀσβύσται. τὸ γὰρ πρὸς θάλασσαν Κυρηναῖοι νέμονται. τιθεμπαῖοι δὲ οὐκ ἥκιστα ἀλλὰ μάλιστα Λιβύων εἰσί. νόμοισι δὲ τοὺς πολεμίους μιμέονται τοὺς Κυρηναίων. Ἀσβυστέων δὲ ἔχονται τὸ πρὸς ἑσπέρης Αὐσχισαι· οὗτοι ὑπὲρ Βάρκης οἰκέουσι, κατήκοντες ἐπὶ

potuit purgatiſſimo monetam percuſſit: Aryandes autem Ægypti prætor idem ex argento fecit; & nunc quoque exſtat puriſſimum argentum Aryandicum. Ea re comperta Darius inſimulatum quaſi rebellaret, morte affecit. Tunc autem Aryandes hic miſertus Pheretimæ, omnes ei copias Ægypti tradidit, pedeſtres ſimul & nauticas, præpoſito quidem pedeſtribus Amaſi viro Maraphio, nauticis autem Badre, qui genere Paſargades erat. Sed priuſquam copias mitteret, caduceatore Barcam miſſo percontabatur quiſnam percuſſor Arceſilai extitiſſet. Barcæi ſe omnes extitiſſe reſpondent: multa etenim ſe ab illo mala eſſe perpeſſos. His auditis Aryandes ita exercitum una cum Pheretima mittit. Atque hic quidem titulus inferendi belli extitit. Verum (ut mea fert opinio) exercitus mittebatur ad Afros ſubigendos. Afrorum enim multæ ſunt & variæ nationes, quarum paucæ regi obtemperabant, pleræque Darium contemnebant. Habitant autem Afri hoc modo ab Ægypto incipientes, Afrorum primi Adyrmachidæ, eiſdem fere quibus Ægyptii moribus utentes. Veſtem geſtant qualem & alii Afri; uxores eorum in utraque tibia armillam æream. Eædem capitis comam alentes, pediculos ſi capiant, quæque ſuos mordet, atque ita abjicit. Hoc iſti ex omnibus Afris ſoli facitant: ſolique virgines nupturas regi exhibent, & quæ illi placuerit, eam devirginat. Pertinent hi Adyrmachidæ ab Ægypto ad portum uſque nomine Pleunum. His confines ſunt Gigamæ, regionem verſus occaſum incolentes, Aphrodiſiade tenus inſula. In hujus loci medio adſita eſt inſula Platea, quam condidere Cyrenæi. Atque in continente eſt portus Menelaius & Aziris, quam Cyrenæi incoluere. Et hinc Silphium incipit, ab inſula Platea pertinens uſque ad os Syrtis. Apud hos iidem pene ritus qui apud alios ſunt. Gigamas ab occaſu contingunt Asbyſtæ, qui ſupra Cyrenen incolentes non pertinent ad mare. nam maritima Cyrenæi incolunt. Iidem non poſtremi, ſed præcipui Afrorum ſunt in quadrigis regendis, ſtudioſi in Cyrenæorum legibus pleraque ex parte imitandis. Horum ſunt occaſum verſus confines AUſchiſæ, qui ſupra Barcam incolentes ad mare pertinent prope EUeſpe-

a ἐπανίσταμαι. b πρὶν ἢ ἀποστεῖλαι. c αὐτὸν ὑποδικάζω. d δοκέω. e οἷσι οἱ. f MS. habet ψέλιον. g MS. habet τιλιγάμμαι & mox γιλιγαμμίοι. h μεταξὺ χώρου τούτου ἥτε. i MS. Ἀσυνται bis atque item mox Ἀσυνσίοι. k ἔστι τὸ ὑπὲρ.

EUeſperidas. Circa mediam AUſchiſarum plagam habitant Cabales, exigua natio, ad mare pertinentes circa Tauchiram oppidum agri Barcæi, eiſdem quibus ii qui ſupra Cyrenen ſunt, legi-
172 bus utentes. AUſchiſarum quod ad occaſum vergit, contingunt Naſamones, grandis natio, qui ſub æſtatem relictis ad mare pecoribus, adſcendunt ad locum Augila decerpturi palmulas. nam palmæ illic & permultæ ſunt, & ſpatioſæ, & fructiferæ omnes. Locuſtas ubi venando ceperint ad ſolem ſiccantes, molunt, deinde lacte adſperſo ſorbillant. Uxores multas ſinguli è conſuetudine habent, & cum eis communem faciunt coitum, eodem pæne quo Maſſagetæ modo, prius ſcipione præfixo. Naſamonibus mos eſt, quum quis primum ducit uxorem, prima nocte ut ſponſa ſingulos convivas obeat concubitus gratia, & ut quiſque illorum cum ea concubuit, donum det illi quod ſecum habet domo allatum. Jurejurando ac divinatione tali utuntur: Per eos viros qui juſtiſſimi atque optimi apud illos fuiſſe dicuntur, jurant, illorum ſepulcra tangentes. Divinant, ad majorum accedentes monumenta, & illis, ubi preces peregerunt, indormiunt: ubi quodcunque per quietem inſomnium viderunt, eo utuntur. Fidei dandæ conſuetudo hæc eſt: De manu alterius uterque invicem bibit. quod ſi nihil humoris habuerint, ſumptum è terra cinerem lingunt.
173 Naſamonibus confines ſunt Pſylli, qui hunc in modum interciderunt: Notus eis omnia receptacula aquarum arefecerat: erat autem omnis eorum regio intra Syrtin & aquarum inops. Ob id iſti publico colloquio atque conſilio expeditionem fecere adverſus notum. (quæ Afri memorant ipſa refero) & quum ad arenas veniſſent, notus ſpirans ipſos obruit. Pſyllis extinctis,
174 eorum terram Naſamones obtinent. Super hos notum verſus, in regione feris frequenti Garamantes habitant, qui fugiunt quemcunque hominem & cujuſcunque commercium, nihil bellicæ armaturæ habentes, ac ne defendere qui-
175 dem ſeſe ſcientes. Hi ſupra Naſamones incolunt. Circa maritima vero, occaſum verſus, confines ſunt Macæ, qui eriſtas tondentur; in medio capillos creſcere ſinentes, hinc atque hinc ad cutem

ἐπὶ θάλασσαν καὶ Εὐεσπερίδας. Αὐζιτέων δὲ κατὰ μέσον τὴν χώρης οἰκέουσι Κάβαλες, ὀλίγον ἔθνος, κατήκοντες ὅπῃ θάλασσα κατὰ Ταύχειρα πόλιν τῆς Βαρκαίης. νόμοισι δὲ τοῖσι αὐτοῖσι χρεώνται τοῖσι καὶ οἱ ὑπὲρ Κυρήνης. Αὐζιτέων δὲ τυτέων τὸ πρὸς ἑσπέρης ἔχουσι Νασαμῶνες, ἔθνος ἐὸν πολλόν· οἱ τὸ θέρος κατὰ λείποντες ὅπῃ τῇ θαλάσσῃ τὰ πρόβατα, ἀναβαίνουσι ἐς Αὔγιλά [a] χῶρον ὀπωρεύοντες τὰς φοίνικας· οἱ δὲ, πολλοὶ ἐόντες ἀμφιλαφέες περὶ φύκασι, πάντες ἐόντες καρποφόροι. τὰς δὲ ἀπελέβας ἐπεὰν θηρεύσωσι, αὐήναντες πρὸς τὸν ἥλιον, καταλέουσι· καὶ ἔπειτα γάλα ἐπιπάσαντες, πίνουσι. γυναῖκας δὲ νομίζοντες πολλὰς ἔχειν ἕκαστος, ἐπίκοινον αὐτέων τὴν μίξιν ποιεῦνται· τρόπῳ παραπλησίῳ τῷ Μασσαγέται, ἐπεὰν σκίπωνα [b] πρόσθεν πήξωνται, μίσγονται. πρῶτον δὲ γαμέοντος Νασαμῶνος ἀνδρὸς, νόμος ἐστὶ τὴν νύμφην νυκτὶ τῇ πρώτῃ διὰ πάντων διελθεῖν τὸν δασμὸν μισγομένην. τὸν δὲ ὡς ἕκαστος οἱ μιχθῇ, δίδοῖ δῶρον τὸ ἂν ἔκῃ φερόμενος ἐξ οἴκου. Ὀρκίοισι [c] δὲ τοῖσι μαντικῇ χρέωνται τοιῇδε. ὀμνύουσι μὲν τοὺς πρόσθε σφίσι ἄνδρας δικαιοτάτους τε ἀρίστους λεγομένους γενέσθαι τούτους, τοὺς τύμβων ἁπτόμενοι. μαντεύονται δὲ ἐπὶ τοὺς προγόνων φοιτέοντες τὰ νήματα· καὶ κατευξάμενοι, ὑπνοιμῶνται [d]. τὸ δ' ἂν ἴδῃ ἐν τῷ [e] ὕπνῳ ἑκάστῳ, τούτῳ χρῶνται. πίνουσι δὲ τοίῃσι χρέωνται. ἐκ μὲν χειρὸς δίδοῖ πιεῖν, καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἑτέρου πίνει. ἢν δὲ μὴ ἔχωσι ὑγρὸν μηδὲν, οἱ δὲ τὸν χαμαίθεν [f] αὐτόθεν λαβόντες λείχουσι. Νασαμῶσι δὲ πρόσουροί εἰσι Ψύλλοι. ἔθνοι ἐξαπολέλαυκε τρόπῳ τοιῷδε· ὁ νότος σφι πνέων ἄνεμος τὰ ἕλυτρα τοῦ ὑδάτων ἐξήνυνε. ἡ δὲ χώρη σφι πᾶσα ἐντὸς ἐοῦσα τῆς Σύρτιος, ἦν ἄνυδρος· οἱ δὲ βουλευσάμενοι κοινῷ λόγῳ, ἐστρατεύοντο ἐπὶ τὸν νότον· (λέγω δὲ ταῦτα τὰ λέγουσι Λίβυες) καὶ ἐπεί τε ἐγένοντο ἐν τῇ ψάμμῳ, πνεύσας ὁ νότος κατέχωσέ σφεας. ἐξαπολομένων δὲ τυτέων, ἔχουσι τὴν χώρην οἱ Νασαμῶνες. Τυτέων δὲ κατύπερθε πρὸς νότον ἄνεμον, ἐν τῇ θηριώδεϊ οἰκέουσι Γαραμάντες, οἳ πάντα ἄνθρωπον φεύγουσι, καὶ παντὸς ὁμιλίην· καὶ ἅτε οὔτε ὅπλων ἐκτέατο ἀρήιον οὐδέν, οὔτε ἀμύνεσθαι ἐπίστανται. Οὗτοι μὲν δὴ κατύπερθε οἰκέουσι Νασαμώνων. τὸ δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν ἔχοντα τὸ πρὸς ἑσπέρης Μάκαι, οἳ λόφους κείροντες· τὸ μὲν μέσον τῆς τριχῶν ἀνιέντες αὔξεσθαι, τὰ δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κείροντες ἐν

a Αὔγιλα. b σκίμπωνα. c ὄρκοισι. d ἐπικαθεκοιμέωνται. e ἐν ἴδοιτο τῷ. f χαμόθεν. g κείρονται.

Continuatur recensio populorum Africæ: & Jasonis navigatio in Africam ante Colchicam.

ἐν χροΐ· ἐς δὲ τὸ πόλεμον, σφετέρων καταγομένων δορέας φέρουσι [a] πανοπλίας. Μετὰ δὲ αὐτοὺς Κίναψ ποταμὸς ῥέων ἐκ λόφου καλεομένου Χαρίτων, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ. ὁ δὲ λόφος οὗτος ὁ Χαρίτων δασὺς ἰδῆσί ἐστι, ἐὼν τὰ ἄλλα τὰ πρόκατε λελεχθείσης Λιβύης ψιλός. ἀπὸ θαλάσσης δὲ ἐς αὐτὸν στάδιοι διηκόσιοί εἰσι. Μακέων δὲ τούτων ἐχόμενοι Γίνδανές εἰσι· τῶν αἱ γυναῖκες περισφύρια δερμάτων πολλὰ ἐκάστη φορέει κατὰ τοιόνδέ τι, ὡς λέγεται· κατ' ἄνδρα ἕκαστον μιχθέντα περισφύριον περιδέεται· ἡ δ' ἂν πλείστα ἔχῃ, αὕτη ἀρίστη δέδοκται εἶναι, ὡς ὑπὸ πλείστων ἀνδρῶν φιληθεῖσα. Ἀκτὴν δὲ προέχουσαν ἐς τὸν πόντον τοῦτον τῶν Γινδάνων νέμονται Λωτοφάγοι· οἱ τὸν καρπὸν μοῦνον τῶν λωτῶν τρώγοντες ζώουσι. ὁ δὲ τῶν λωτῶν καρπός, ἔστι μεγάθεος ὅσον τε τὸ [b] σχῖνον· γλυκύτητα δέ, τὸ φοίνικος τῷ καρπῷ προσεοικέλεος. ποιεῦνται δὲ καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ τούτου οἱ Λωτοφάγοι καὶ οἶνον. Λωτοφάγων δὲ τὸ πρὸς θάλασσαν ἔχοντας Μάχλυες, τῷ λωτῷ [c] μὲν καὶ ἔτοι χρεώμενοι, ἀτὰρ ἥσσονί γε τοῦ πρότερον λεχθέντων. κατήκουσι δὲ ἐπὶ ποταμὸν μέγαν, τῷ οὔνομα Τρίτων ἐστί· ἐκδιδοῖ δὲ οὗτος ἐς λίμνην μεγάλην Τριτωνίδα. ἐν δὲ αὐτῇ νῆσος ἐστὶ τῇ οὔνομα Φλά. ταύτην δὲ τὴν νῆσον Λακεδαιμονίοισι φασὶ λόγιον εἶναι κτίσαι. Ἔστι δὲ καὶ ὧδε λόγος λεγόμενος· Ἰήσονα, ἐπεί τοι ἐξειργάσθη ὑπὸ τοῦ Πηλίου ἡ Ἀργὼ, ἐσθέμενον ἐς αὐτὴν ἄλλην τε ἑκατόμβην, καὶ δὴ καὶ τρίποδα χάλκεον, περιπλώειν Πελοπόννησον, βουλόμενόν ἐς Δελφοὺς ἀπικέσθαι. καί μιν ὡς πλέοντα γνώσεσθαι κατὰ Μαλέην, ὑπολαβεῖν ἄνεμον βορέην, καὶ ἀποφέρειν πρὸς τὴν Λιβύην. πρὶν δὲ καταδέσθαι γῆν, ἐν τοῖσι βαθέσι γενέσθαι λίμνης τῆς Τριτωνίδος. καὶ οἱ ἀποροῦντι τὴν ἐξαγωγὴν λόγος ἐστὶ Φανησῶτα Τρίτωνα, καὶ κελεύειν τὸν Ἰήσονα ἑωυτῷ δοῦναι τὸν τρίποδα· φάμενόν σφι καὶ τὸν πόρον δείξειν, καὶ ἀπήμονας ἀποστελέειν· πυθομένου δὲ τοῦ Ἰήσονος, οὕτω δὴ τόν τε διέκπλοον τὸν βαθέων δεικνύναι τὸν Τρίτωνά σφι, καὶ τὸν τρίποδα θεῖναι ἐν τῷ ἑωυτοῦ ἱρῷ· ἐπιθεσπίσαντά τε τῷ τρίποδι, καὶ τοῖσι σὺν Ἰήσονι σημήνασθαι τὰ πάντα λόγον, ὡς ἐπεὰν τὸν τρίποδα χρήσηται τῶν ἐκγόνων τις τῶν ἐν τῇ Ἀργοῖ συμπλεόντων, τότε ἑκατὸν πόλιας οἰκήσαι περὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην Ἑλληνίδας, πᾶσαν εἶναι ἀνάγκην. ταῦτα ἀκούσαντας τοὺς ἐπιχωρίους τῶν Λιβύων, κρύψαι τὸν τρίποδα.

Τού-

tem uſque tondentur. In bellum pelles ſubterraneorum ſtruthionum ferunt pro tegumento. Per eos flumen Cinyps è colle, qui vocatur Gratiarum, fluens, in mare influit. Hic collis Gratiarum nemoribus frequens eſt, quum cetera, cujus memini, Africa ſit arboribus nuda. ducentorum ab eo ad mare ſtadiorum eſt intercapedo. Horum Macarum finitimi ſunt Gindanes: quorum uxores ferunt faſcias ad pedum malleolos ex pellibus ſingulæ multas, ob hoc, ut memoratur, quod ut à quoque viro venerem paſſa eſt, faſciam circumligat, & ut quæque plurimas habet, ita præclariſſima cenſetur, tanquam à pluribus viris adamata. Horum Gindanum oram in mare porrectam incolunt Lotophagi, qui ſolum loti fructum manducantes victitant: cujus fructus eſt magnitudine inſtar lentiſci, ſuavitate aſſimilis fructui palmarum. Ex hoc fructu Lotophagi vinum quoque conficiunt. Lotophagis ſecundum mare vicini ſunt Machlyes, loto & ipſi utentes, ſed minus quàm ſuperiores. Pertinent autem uſque ad ingentem amnem nomine Tritonem, qui in grandem paludem Tritonidem influit, in qua eſt inſula quæ dicitur Phla. Hanc vero inſulam ajunt dici oraculum eſſe Lacedæmoniis condere. Ajunt autem & hæc: Jaſonem, poſteaquam ſub Pelio compacta eſt ab eo Argo, quum eam oneraviſſet tum alio centum victimarum onere, tum vero etiam tripode æreo, circuiſſe Peloponneſum, animo Delphos eundi: eumque, quum teneret curſum circa Maleam, abreptum à vento aquilone, & abductum in Africam, & priuſquam tellurem cerneret, in brevibus paludis Tritonidis fuiſſe: eique hæſitanti de egreſſu fama fert apparuiſſe Tritonem, ac juſſiſſe dari ſibi tripodem, quod diceret oſtenſurum ſe illis exitum, atque incolumes dimiſſurum. Aſſentiente Jaſone, ita demum Tritonem oſtendiſſe qua ratione è brevibus enavigarent, & tripodem in ſuo templo poſuiſſe, eique tripodi oraculum indidiſſe, & iis qui cum Jaſone erant, rem omnem indicaſſe. Fore enim, ut quum quis ex poſteris eorum qui in Argo ſimul navigarent, tripodem acceperit, neceſſario tunc centum Græcæ civitates accolerent paludem Tritonidem. hæc quum audiſſent Afri incolæ, tripodem oc-

a φορέουσι. b ὅσον τὸ σ. c Μάχλυες, λωτῷ.

occultaſſe. Juxta hos Machlyes habitant AUſenſes: & circum paludem Tritonidem utrique habitant, ita ut medio Tritone dirimantur. Quorum Machlyes quidem occiput crinitum geſtant, AUſenſes vero ſinciput. Horum virgines, anniverſario Minervæ feſto, in honorem ipſius deæ inter ſe bifariam diviſæ, prœliantur lapidibus fuſtibuſque, dicentes ſe ritus patrios peragere ei quam Minervam nominamus: & quæ virgines è vulneribus decedunt, eas falſas virgines appellant. Sed priuſquam à pugnando deſiſtant, hoc faciunt: Quæ virgo in pugna navavit optimam operam, eam ſemper communi conſenſu ornant cum cetera armatura Græca, tum galea Corinthia, & currui impoſitam circa paludem circumducunt. Quibus autem rebus ornarentur olim hæ virgines antequam accolerent Græci, non habeo dicere. arbitror autem ornari ſuetas armis Ægyptiis. nam ab Ægypto affirmarim & ſcutum & galeam Græcis eſſe tradita. Ajunt autem Minervam Neptuni eſſe filiam ac paludis Tritonidis eamque ſuccenſentem neſcio quid patri donaſſe ſeipſam Jovi, & Jovem ſibi illam aſciviſſe filiam. Hæc illi ajunt. Iidem promiſcue cum mulieribus, non una habitantes, ſed pecudum more concumbunt. Ubi apud mulierem puer robuſtus eſt factus, cui virorum ſimilis ſit puer, (nam tertio quoque menſe viri conveniunt) ejus filius cenſetur. Iſti quidem maritimi Afrorum Nomadum dicti ſunt. Supra hos autem ad partem mediterraneam Africa eſt feris abundans. Supra hanc ferinam ſupercilium ſoli ſabuloſum eſt, porrectum à Thebis Ægyptiis ad columnas Herculis. In hoc ſupercilio ferme decem dierum itinere ſunt fruſta ſalis, fere grumi grandes in collibus, & ſingulorum collium vertices è medio ſale ejaculantur aquam dulcem pariter & gelidam. Circa quam homines habitant ultimi ſolitudinem verſus, & ſupra *plagam* ferinam *dictam*, à Thebis itinere dierum decem primi Ammonii, habentes templum ab Thebano Jove. Etenim Thebis (quemadmodum à me etiam memoratum eſt) aſpectu arietino Jovis ſimulacrum eſt. Apud hos eſt alia quoque aqua fontana, quæ ſub matutinum quidem tepet, ſub horam autem fori repleti frigeſcit: ſub meridiem valde frigida eſt. eaque hora hor-

Τούτων δὲ ἔχονται τῶν Μαχλύων Αὐσῆς. οὗτοι δὲ οἱ Μάχλυες περὶξ τὴν Τριτωνίδα λίμνην οἰκέουσι. τὸ μέσον δέ σφι ῥέζει ὁ Τρίτων. καὶ οἱ μὲν Μάχλυες τὰ ὀπίσω κομέουσι τῆς κεφαλῆς· οἱ δὲ Αὐσῆς, τὰ ἔμπροσθεν. ὁρτὴ δὲ ἐνιαυσίη Ἀθηναίης αἱ παρθένοι αὐτῶν δίχα διαστᾶσαι μάχονται πρὸς ἀλλήλας λίθοισί τε καὶ ξύλοισι, τὴν αὐθιγενέα θεὸν λέγουσαι τὰ πάτρια ἐκτελέειν, τὴν Ἀθηναίην καλέομεν [a]. τὰς δὲ ἐκπεπληγμένους [b] παρθένους ἐκ τῶν τραυμάτων, ψευδοπαρθένους καλέουσι. πρὶν δ' ἂν ἀνεῖναι αὐτὰς μάχεσθαι, τάδε ποιεῦσι. κοινὴ παρθένον τὴν καλλιστεύουσαν ἑκάστοτε κοσμήσαντες κυνῆ τε Κορινθίῃ καὶ πανοπλίῃ Ἑλληνικῇ, καὶ ἐπ' ἅρμα ἀναβιβάσαντες, περιάγουσι τὴν λίμνην κύκλῳ. ὅτεῳσι δὲ τοπάλαι ἐκόσμεον τὰς παρθένους πρὶν ἢ σφι Ἕλληνας παροικιθῆναι, ἐγὼ οὐκ ἔχω εἰπεῖν· δοκέω δ' ὦν Αἰγυπτίοισι ὅπλοισι κοσμέεσθαι αὐτάς. ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ κράνεον φημὶ ἀπῖχθαι ἐς τοὺς Ἕλληνας. τὴν δὲ Ἀθηναίην φασὶ Ποσειδέωνος εἶναι θυγατέρα καὶ τῆς Τριτωνίδος λίμνης· καί μιν μεμφθεῖσαν ἐς τῷ πατρὶ, δοῦναι ἑωυτὴν τῷ Διΐ· τὸν δὴ Δία ἑωυτῆς μιν ποιήσασθαι θυγατέρα. ταῦτα μὲν λέγουσι. μίξιν δὲ ἀνθρωπηΐην τῶν γυναικῶν ποιεῦνται, ἔπειτα συνοικέοντες, κτησηδόν τε μισγόμενοι. ἐπεὰν δὴ γυναικὶ τὸ παιδίον ἀδρὸν γένηται, συμφοιτῶσι ἐς τωὐτὸ οἱ ἄνδρες τρίτῳ μηνὸς, καὶ τῷ ἂν οἰκῇ [c] τῶν ἀνδρῶν τὸ παιδίον, τούτου παῖς νομίζεται. Οὗτοι μὲν οἱ παραθαλάσσιοι τῶν Νομάδων Λιβύων εἰρέαται. ὑπὲρ δὲ τούτων ἐς μεσόγαιαν ἡ θηριώδης ἐστὶ Λιβύη. ὑπὲρ δὲ τῆς θηριώδεος, ὀφρὺη ψάμμης [d] κατήκει, διατείνουσα ἀπὸ Θηβέων τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ Ἡρακληίας στήλας. ἐν δὲ τῇ ὀφρύῃ ταύτῃ μάλιστα διὰ δέκα ἡμερέων ὁδὸς, ἅλος ἐστὶ τρύφεα κατὰ χόνδρους μεγάλους ἐν κολωνοῖσι, καὶ ἐν κορυφῇσι ἑκάστου κολωνοῦ [e] ἀναπνέει ἐκ μέσου δὲ ἅλος ὕδωρ ψυχρὸν καὶ γλυκύ. περὶ δὲ αὐτὸ ἄνθρωποι οἰκέουσι ἔσχατοι πρὸς τὴν ἐρημίην, καὶ ὑπὲρ τὴν θηριώδεα, πρῶτοι μὲν ἀπὸ Θηβέων διὰ δέκα ἡμερέων ὁδὸν Ἀμμώνιοι, ἔχοντες τὸ ἱρὸν ἀπὸ τοῦ Θηβαιέος Διός. καὶ γὰρ τὸ ἐν Θήβῃσι (ὡς καὶ πρότερον εἰρηταί μοι) κριοπρόσωπον τοῦ Διός τῶν ἀγαλμά ἐστι. τυγχάνει δὲ καὶ ἄλλο σφι ὕδωρ κρηναῖον ἐόν· τὸ τ' μὲν ὄρθρου γίνεται χλιαρὸν, ἀγορῆς δὲ πληθυούσης ψυχρότερον· μεσαμβρίην τέ ἐστι, καὶ τὸ κάρτα γίνεται ψυχρόν· τηνικαῦτα δὲ ἄρδουσι τοὺς κήπους. ἀπὸ κλι-

a καλίσι. b MS. habet τρωμάτων. c οἰκῇ. d ψάμμου. e τοῦ κολωνοῦ.

Fons Solis. Colles ſalis. Boves retro paſcentes. Atlantium propria, & Atlas mons columna cœli.

κλινομένης δὲ τ ἡμέρης ἵστιεται ϗ ψυχρὸν, ἐς ὃ δύεπαί πε ὁ ἥλιος, ϗ τὸ ὕδωρ γίνεται χλιαρόν. ὄπὶ ἢ μᾶλλον ἰὸν ἐς τὸ θερμὸν ἐς μέσας νύκτας πελάζει a. τωὐτὸ καὶ τοῦτο ἢ ζέει ἀμβολαδόν. παρέρχονταί τε μέσαι νύκτες ϗ ψυχεται μέχρι ἐς ἠῶ. ὄπικλησιν ἢ αὕτη ἡ κρήνη καλέεται ἡλίου. Μετὰ ἢ Ἀμμωνίους, ἀπὸ τ ὀφρύος τ ψάμμου δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδὸν, κολωνός τις ἁλὸς ἐστὶ ὁμοῖος τῷ Ἀμμωνίῳ, ϗ ὕδωρ, ϗ ἄνθρωποι οἰκέουσι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι· τῷ ἢ χώρῳ τούτῳ ὄνομα Αὔγιλά b ἐστι. ἐς τοῦτον τ χῶρον οἱ Νασαμῶνες ὁπωρινεῦντες τὰς φοίνικας φοιτέουσι. Ἀπὸ δὲ Αὐγίλων, ἀπὸ δέκα ἡμερέων ἀλλέων ὁδὸν, ἕτερος ἁλὸς κολωνὸς, ϗ ὕδωρ, ϗ φοίνικες καρποφόροι πολλοὶ, καπάπερ ϗ ἐν τοῖσι ἑτέροισι· ϗ ἄνθρωποι οἰκέουσι ἐν αὐτῷ, τοῖσι οὔνομα Γαραμάντες ἐστὶ, ἔθνος μέγα ἰσχυρῶς· οἳ ὄπὶ τ ἄλα γῆν ὄπιφορέοντες, ὕστω σπείρουσι. σωτομώτατον δὲ ἐστὶ ἐς τοὺς Λωτοφάγους· ἐκ τ τριήκοντα ἡμερέων ἐς αὐτοὺς ὁδός ἐστι· ἐν τοῖσι ϗ οἱ ὀπισθονόμοι βόες γίνονται. ὀπισθονόμοι δὲ ἀπὸ τόδε εἰσί· τὰ κέρεα ἔχουσι κεκυφότα ἐς τὸ ἔμπροσθεν. ἀπὸ τοῦτο ὀπίσω ἀναχωρέοντες, νέμονται· ἐς γὰρ τὸ ἔμπροσθεν οὐκ οἷοί τε εἰσὶ, προσεμβαλλόντων ἐς τὴν γῆν τῶν κεράων. ἄλλο δὲ ὅθεν ἀπαφέρουσι τῶν ἄλλων βοῶν ὅτι μὴ τοῦτο, ϗ τὸ δέρμα ἐς παχύτητά τε ϗ τρίψιν. οἱ Γαραμάντες δὲ ἕτοι τοὺς Τρωγλοδύτας Αἰθίοπας θηρεύουσι τοῖσι τεθρίπποισι. οἱ γὰρ Τρωγλοδύται Αἰθίοπες πόδας τάχιστοι ἀνθρώπων πάντων εἰσὶ, τῶν ἡμεῖς περὶ λόγους ἀποφερομένους ἀκηκόαμεν. σιτέονται δὲ οἱ Τρωγλοδύται ὄφις ϗ σαύρας, ϗ τὰ τοιαῦτα τῶν ἑρπετῶν. γλῶσσαν δὲ οὐδεμιῇ ἄλλῃ παρομοίην νενομίκασι, ἀλλὰ τετρύζουσι, καπάπερ αἱ νυκτερίδες. Ἀπὸ δὲ Γαραμάντων δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδὸς, ἄλλος ἁλός τε κολωνὸς, ϗ ὕδωρ, ϗ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι, τοῖσι οὔνομά ἐστι Ἄτλαντες· οἳ ἀνώνυμοί εἰσι μοῦνοι ἀνθρώπων τ ἡμεῖς ἴδμεν. ἀλέσι μὲν γὰρ σφι ἐστὶ Ἄτλαντες οὔνομα, ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ αὐτέων οὔνομα οὐδὲν κεῖται. οὗτοι τῷ ἡλίῳ ὑπερβάλλοντι καταρῶνται, ϗ πρὸς τούτοισι πάντα τὰ αἰσχρὰ λοιδορέονται, ὅτι σφέας καίων ὑπερίσχει, αὐτούς τε τοὺς ἀνθρώπους, ϗ τὴν χώρην αὐτέων. μετὰ δὲ, δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ c, ἄλλος κολωνὸς ἁλὸς, ϗ ὕδωρ, ϗ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι. ἔχει ἢ δὲ ἁλὸς τούτου ὄρος, τῷ οὔνομα ἐστὶ Ἄτλας d. ἔστι ἢ στρογγύλον ϗ κυκλοτερὲς πάντη. ὑψηλὸν ἢ οὕτω τι e λέγεται ὡς τὰς κορυφὰς αὐτοῦ οὐκ οἷά τε εἶναι ἰδέσθαι. οὐδέκοτε γὰρ αὐτὰς ἀπολείπει νέφεα οὔτε θέρεος οὔτε χειμῶνος. τοῦτο τ κίονα f τ οὐρανοῦ λέγουσι οἱ ὄπιχώριοι εἶναι. ὄπὶ τούτου δὴ οὔρεος οἱ ἄν-

hortos irrigant. Declinante jam die remittitur frigus, donec ſol occidit: tunc tepeſcit; magis ac magis caleſcens, ad mediam accedit noctem; quo tempore fervens exæſtuat: præterita nocte media, ad auroram uſque refrigeſcit. cognominatur autem fons iſte, Solis. Poſt Ammoni- 182
os autem per ſupercilium ſabuli, decem rurſus dierum itinere eſt collis ſalis, illi Ammonio par & aqua, hominibus circumhabitantibus: cui loco nomen eſt Augila, ad quem locum Naſamones veniunt palmulas decerptum. Rurſus decem 183
dierum ſpatio ab Augilis alius collis eſt ſalis, & aqua, & palmularum fructiferarum magna vis, quemadmodum apud alios: incolentibus illic hominibus quibus nomen eſt Garamantibus, natione ſane magna, qui inducta ſuper ſalem humo, ita ſerunt. Ab his ad Lotophagos breviſſimum iter. A quibus triginta dierum ſpatium eſt ad eos, apud quos gignuntur boves retro paſcentes. Propterea autem retro paſcentes, quod cornua inclinata anterius habent, & ob id ceſſim euntes paſcunt. nam præinjicientibus in terram cornibus, progrediendo nequeunt: alioqui nihil differentes à ceteris bobus, præter hoc ipſum & craſſitudinem pellis atque duritiem. Garamantes hi Troglodytas Æthiopes quadrigis venantur. nam Troglodytæ Æthiopes, omnium hominum quos fando cognovimus, perniciſſimis pedibus ſunt, ſerpentibus, lacertiſque & aliis id genus reptilibus veſcentes, lingua nulli alteri ſimili utentes, ſed veſpertilionum more ſtridentes. A Garamantibus decem quo- 184
que dierum itinere alius collis eſt ſalis, & aqua: accolentibus hominibus quibus nomen eſt Atlantibus, ſolis omnium hominum, quos ipſi novimus, innominatis. nam congregati quidem vocantur Atlantes, ſingulis autem eorum nullum nomen imponitur. Hi ſolem tranſcendentem execrantur eique præterea omnia convitia ingerunt, quod torridus & ipſos & regionem perdat. Poſt totidem dierum iter alius tumulus ſalis eſt, cum aqua, & hominibus accolentibus. Cui ſali confinis eſt mons nomine Atlas, anguſtus, & undique teres: & (ut fertur) adeo celſus ut ejus cacumen nequeat cerni, quod à nubibus nunquam relinquatur, neque æſtate neque hyeme: quem eſſe columnam cœli indigenæ ajunt.

ἀν-

a πελαγίζει. b Αἴγιλα & mox Αἰγίλων. c Hæc vox ὁδοῦ nunc in MS. non agnoſcitur. d ὄνομα Ἄτλας. e ὥστε δή τι. f τοῦτο κίονα.

Ultra Atlantes montana, in quibus ſalis fodina, ubi nulla pluvia; & ſic excipit vaſta. Inter Ægyptum & Tritonem vacca ſacra. Medicina infantum.

junt. Ab hoc monte cognominantur hi homines: nam Atlantes vocantur. dicunturque nec ulla animante veſci, nec
185 ulla ſomnia cernere. Ad hos uſque Atlantes poſſum recenſere nomina eorum qui in ſupercilio habitant, poſt hos non amplius. Porrigitur autem id ſupercilium ad columnas uſque Herculeas, atque extra illas. Intra quod eſt ſalis metallum, decem dierum itinere, & homines incolentes, qui domicilia ſua faciunt ex grumis ſalinis. illi enim jam tractus Libyæ vacant imbribus. nam ſi plueret, non poſſent manere parietes ſalis. ibi autem & albus & purpureus ſal foditur. Supra autem hoc ſupercilium, notum verſus ac mediterranea Africæ, deſerta jam plaga eſt, & ſine aqua feriſque, ſine pluvia ac lignis, omni pror-
186 ſus humore vacans. Ita ab Ægypto ad Tritonidem paludem, paſtoricii Afri ſunt carne victitantes ac lacte, nihil vaccinum guſtantes, quia nec Ægyptii; & neque ſuem alentes. Vaccam quidem nec Cyrenææ feminæ tangere ſibi fas putant, ob Iſidem, quæ eſt in Ægypto, cui etiam jejunia & dies feſtos ſtudioſe agunt. At mulieres Barcææ non modo guſtu vaccinæ carnis, ſed etiam ſuillæ abſtinent. Atque hæc quidem ita
187 habent. Ad occaſum vero Tritonidis paludis jam non ſunt paſcuales Afri, neque eiſdem moribus utentes, neque idem circa infantes quod paſcuales ſolent, factitantes. Nam Afrorum qui paſtorales ſunt plerique hoc faciunt, an omnes, non queo pro certo dicere. Ubi filii ipſorum quadrimi effecti ſunt, venas verticis illorum lana ovium ſuccida inurunt, nonnulli venas temporum: eam ob cauſſam ne eis ullo unquam tempore phlegma, *id eſt*, *pituita*, defluens è capite, officiat. eaque de reſe ajunt eſſe optima valetudine. Et ſunt revera Afri inter omnes quos nos novimus homines ſaluberrimo corpore: incertum mihi an ob hanc utique cauſſam, certe optima valetudine ſunt. Quod ſi pueris inurendis convulſio exiſtat, inventa eſt ab eis medicina. urina enim hirci aſperſa eos liberant. Ea autem refero quæ A-
188 fri ipſi narrant. Porro ſacrificia apud paſtoricios talia ſunt: Ubi pro primitiis aurem pecudis præſecuerunt, eam ſupra domum abjiciunt: hoc acto, cervicem ejus avertunt. Solis autem immolant

ἄνθρωποι ἔστι ἐπώνυμοι ἐγχώριοι· καλέονται γὰρ δὴ Ἄτλαντες. λέγουσι δὲ ὡς οὔτε ἔμψυχον ἐδέν σιτέεται, οὔτε ἐνύπνια ὁρᾷ. Μέχρι μὲν δὴ τῶν Ἀτλάντων τούτων, ἔχω τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τῇ ὀφρύῃ κατοικημένων καταλέξαι· τὸ δὲ ἀπὸ τούτων, οὐκέτι. διήκει δὲ ὧν ἡ ὀφρὺς μέχρι Ἡρακληίων στηλέων, καὶ τὸ ἔξω τούτων. ἔστι δὲ ἅλός τι μέταλλον ἐν αὐτῇ διὰ δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, καὶ ἄνθρωποι οἰκέοντες· τὰ δὲ οἰκία τούτοισι πᾶσι ἐκ τῶν ἁλίνων χόνδρων οἰκοδομέαται. παντὸς γὰρ ἤδη τοῦ Λιβύης ἄνομβρός ἐστι· ἐὸν γὰρ ἂν ὑδαιέστερον μένειν οἱ τοῖχοι ἐόντες ἅλινοι, εἰ ὗε. ὁ δὲ ἅλς αὐτόθι καὶ λευκὸς καὶ πορφύρεος καὶ εἰδόμενος ὀρύσσεται. ὑπὲρ δὲ τοῦ ὀφρύος τούτου, τὸ πρὸς νότον καὶ μεσόγαιαν τῆς Λιβύης, ἔρημον καὶ ἄνυδρον καὶ ἄθηρον καὶ ἄνομβρον καὶ ἄξυλός ἐστι ἡ χώρη· καὶ ἰκμάδος οὐδὲν ἔστι ἐν αὐτῇ ὑδέν. Οὕτω μὲν μέχρι τῆς Τριτωνίδος λίμνης ἀπ' Αἰγύπτου νομάδες εἰσὶ κρεοφάγοι τε καὶ γαλακτοπόται Λίβυες· καὶ ἡλέων τε βοῶν ἔτι γαυρούμενοι, διότιπερ καὶ Αἰγύπτιοι, καὶ ὗς οὐ τρέφονται. βοῶν μέν νυν ἡλέων οὐδὲ αἱ Κυρηναίων γυναῖκες δικαιεῦσι ἅπτεσθαι, διὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ ἶσιν, ἀλλὰ καὶ νησείας αὐτῇ καὶ ὁρτὰς ἐπιτελέουσι· αἱ δὲ τῶν Βαρκαίων γυναῖκες οὐδὲ ὑῶν μόνον τῆσι βυσὶ γεύονται. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω ἔχει. Τὸ δὲ πρὸς ἑσπέρης τῆς Τριτωνίδος λίμνης οὐκέτι νομάδες εἰσὶ Λίβυες, οὐδὲ νόμοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρεώμενοι, οὐδὲ κατὰ τὰ παιδία ποιεῦντες οἷόν τι καὶ οἱ νομάδες εὐωθέες ποιέειν. οἱ μὲν δὴ τῶν Λιβύων νομάδες, εἰ μὲν πάντες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως τοῦτο εἰπεῖν[c]· ποιεῦσι δὲ αὐτῶν συχνοὶ τοιάδε. τῶν παιδίων τῶν σφετέρων, ἐπὰν τετρωθῶσι τὴν φλέβα, οἱ μὲν[d] πρεσβύτατον καίουσι τὰς ἐν τῇσι κορυφῇσι φλέβας· μετεξέτεροι δὲ αὐτέων, τὰς ἐν τοῖσι κροτάφοισι, τούδε εἵνεκα, ὡς μὴ σφέας ἐς τὸν πάντα χρόνον καταῤῥέον φλέγμα ἐκ τῆς κεφαλῆς δηλῆται. καὶ διὰ τοῦτό σφεας λέγουσι εἶναι ὑγιηροτάτους (εἰσὶ γὰρ ὡς ἀληθέως οἱ Λίβυες ἀνθρώπων πάντων ὑγιηρόποτοι, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· εἰ μὲν διὰ τοῦτο, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν[e], ὑγιηρόποτοι δ' ὦν εἰσί) ἢν δὲ καίουσι τὰ παιδία ἀτασμοὶ ἐπιγίνηται, ἐξεύρηται σφι ἄκος· τρέφουσι γὰρ οὖρον ἀτεικάσαντες ῥυντῇ σφέας. λέγω δὲ τὰ λέγουσι αὐτοὶ Λίβυες. Θυσίαι δὲ τοῖσι νομάσι εἰσὶ αἵδε. ἐπὰν ἔς ὦτος ἀπάρξωνται ἔς κτενέουσι, ῥιπίσασι ὑπὲρ τὸν δόμον. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, ἀποστρέφουσι τὸν αὐχένα αὐτοῦ. θύουσι δὲ ἡλίῳ

N n

a γὰρ ἡδαιέστερον. b ποιέουσι. c εἰπεῖν. d οἱ μὲν. e εἰπεῖν.

Sol & Luna pro Diis; circa Tritonem & Pallas & Triton & Neptunus. Minervæ veſtis & ægis hinc ad Græcos venit. Ejulatus in ſacris. Quadrigæ. Sedentes ſepeliri. Domus ex caulibus aſphodeli.

ἡλίῳ καὶ σελήνῃ μούνοισι. τούτοισι μέν νυν πάντες Λίβυες θύουσι· ἀτὰρ οἱ περὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην νέμοντες, τῇ Ἀθηναίῃ μάλιστα, μετὰ δέ, τῷ Τρίτωνι καὶ τῷ Ποσιδέωνι. Τῇ δὲ ἄρα ἐσθῆτα καὶ τὰς αἰγίδας τῶν ἀγαλμάτων τῇ Ἀθηναίῃ ἐκ τῶν Λιβυστέων ἐσκευάσαντο οἱ Ἕλληνες. πλὴν γὰρ ἢ ὅτι σκυτίνη ἡ ἐσθὴς τῶν Λιβυστέων ἐστὶ, καὶ οἱ θύσανοι, οἱ ἐκ τῶν αἰγίδων αὐτῇ εἰσι [b], οὐκ ὄφιες εἰσὶ, ἀλλὰ ἱμάντινοι· τὰ δ' ἄλλα πάντα κατὰ ταὐτὸ ἔσταλται. καὶ δὴ καὶ τοὔνομα κατηγορέει ὅτι ἐκ Λιβύης ἦκε ἡ στολὴ τῶν Παλλαδίων. αἰγίδας γὰρ περιβάλλονται φιλὰς περὶ τὴν ἐσθῆτα θυσανωτὰς αἱ Λίβυσσαι, κεχριμένας ἐρυθρηδάνῳ. ἐκ δὲ τῶν αἰγέων τῶν περὶ αἰγίδας οἱ Ἕλληνες μετωνόμασαν. δοκέει δέ μοι γε καὶ ἀλολυγὴ ἐν ἱροῖσι ἐνθεῦτεν πρῶτον γενέσθαι. κάρτα γὰρ ταχέως καλῶς αἱ Λίβυσσαι. καὶ τέτρερσι ἵπποις συζευγνύσι [c] παρὰ Λιβύων οἱ Ἕλληνες μεμαθηκασι. Θάπτουσι δὲ τοὺς ἀποθνήσκοντας οἱ νομάδες, κατάπερ οἱ Ἕλληνες, πλὴν Νασαμώνων. οὗτοι δὲ καθημένῳ θάπτουσι, φυλάσσοντες, ἐπὰν ἀπίῃ τὴν ψυχὴν, ὅκως μιν κατίσουσι, μηδὲ ὕπτιον ἀποθνήσκοντα. οἰκήματα δὲ σύμπηκτα ἐξ ἀνθερίκων ἐστιομένων [d] περὶ χοίνικας ἐστὶ, καὶ τοῦτο περιφορητά. νόμοισι μὲν τοιούτοισι ἔτεα χρέωνται. Τὸ δὲ πρὸς ἑσπέρης [e] τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ, Αὐσέων ἔχονται ἀροτῆρες ἤδη Λίβυες, καὶ οἰκίας νομίζοντες σκηνάς, τοῖσι ἔνομα κέεται Μάξυες· οἱ τὰ ὑπιδεξιὰ τῶν κεφαλέων κομόωσι, τὰ δὲ ἐπαριστερὰ κείρουσι· τὸ δὲ σῶμα μίλτῳ χρίονται. φασὶ δὲ ἑωυτοὺς εἶναι τῶν ἐκ Τροίης ἀνδρῶν. ἡ δὲ χώρη αὕτη τε καὶ ἡ λοιπὴ τῆς Λιβύης ἡ πρὸς ἑσπέρην, πολλῷ θηριωδεστέρη τε καὶ δασυτέρη ἐστὶ τῶν νομάδων χώρης. ἡ μὲν γὰρ δὴ πρὸς τὴν ἠῶ τοῦ Λιβύης, τὴν οἱ νομάδες νέμουσι, ἔστι πεπιεσμένη τε καὶ ψαμμώδης, μέχρι τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ. ἡ δὲ δὴ τούτου τοῦ πρὸς ἑσπέρην, ἡ τῶν ἀροτήρων, ὀρεινή τε πάρεστι καὶ δασέα καὶ θηριώδης. καὶ γὰρ οἱ ὄφιες οἱ ὑπερμεγάθεες, καὶ οἱ λέοντες κατὰ ταῦτα εἰσὶ, καὶ οἱ ἐλέφαντές τε καὶ ἄρκτοι, καὶ ἀσπίδες τε καὶ ὄνοι οἱ τὰ κέρεα ἔχοντες· καὶ οἱ κυνοκέφαλοι, καὶ οἱ ἀκέφαλοι οἱ [f] ἐν τοῖσι στήθεσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες (ὡς δὴ λέγονταί γε [g] ὑπὸ Λιβύων) καὶ ἄγριοι ἄνδρες, καὶ

lant Soli & Lunæ. & his quidem univerſi Afri ſacrificant: at qui circa Tritonidem paludem incolunt, etiam Minervæ inprimis, tum Tritoni ac Neptuno. A quibus Afris Græci veſtem 189
& ægidas ſimulacrorum Minervæ mutuati ſunt; præterquam enim quod coriacea ſit veſtis Africanarum, & prodeuntes ex ægidibus ipſi fimbriæ non ſunt ſerpentes, ſed è loris factæ: cetera vero omnia ad eandem formam efficta eſt: nomine quoque ipſo teſtificante veniſſe ex Africa Palladiorum ſtolam. Quippe Africanæ mulieres circa veſtem amiciuntur nudis ægidibus, *caprinis pellibus non villoſis*, fimbriatis ac rubrica delibutis, à quibus ægeis, *caprinis pellibus*, ægidas denominavere Græci. Quinetiam hinc primum mihi videtur ejulatus in templis extitiſſe, quod eo Africanæ mulieres vehementer utuntur ac belle. Et ab Africa quadrijugos equos jungere Græci didicere. Sepeli- 190
unt autem paſtorales Afri defunctos ut Græci, præter Naſamones, qui illos ſedentes ſepeliunt, obſervantes ut dum quis cœpit agere animam, eum ſedentem conſtituant, ne ſupinus expiret. Domicilia eorum ſunt compacta ex aſphodeli caulibus immiſſis circa juncos, & ea quoquoverſus mobilia. Et iſti quidem talibus utuntur moribus. Contingunt autem hos Auſenſes ab oc- 191
cidentali parte Tritonis fluminis ii Afri qui ſunt aratores, & domos poſſidere in uſu habent; quibus nomen impoſitum eſt Maxyes, qui dextram capitis partem comatam geſtant, ſiniſtram tondent, corpus minio tingunt, aſſeverantes ſe à Trojanis eſſe oriundos. Regio autem hæc & reliqua Africæ ad occidentem vergens, multo frequentior eſt feris ſylviſque quàm regio paſtoralium. Nam quæ ad auroram Africæ reſpicit, quam paſtorales incolunt, Tritone flumine tenus & depreſſa eſt & arenoſa: hinc deinceps quæ aratorum eſt, veſperam ſpectans, montana valde eſt ac nemoroſa, ferisque frequens. Siquidem apud hos & ſerpentes ſunt ſupra modum grandes ac leones, elephantes quoque & urſi, & aſpides, & aſini cornibus præditi; & cynocephali, *capita canina habentes*, & acephali, *non habentes capita*, qui in pectoribus oculos habent, ut ab Afris memorantur, viri feminæque feræ,

a γὰρ ὅτι. b αὐτῆσι. c ζεύγνυσι. d ἐστιομένων. e ἑσπέρην. f καὶ οἱ κυνοκέφαλοι, οἱ. g λέγεται γε.

feræ, & aliæ permultæ feræ haud e-
192 mentitæ. Quorum nihil apud paſtorales eſt, ſed alia, veluti pygargi, & capreæ, & bubali, & aſini, non illi quidem cornua habentes, ſed alii impoti: nunquam enim bibunt; & oryes, quorum cornua Phœnicibus inſerviunt ad fidium normas in cithara. hujus feræ magnitudo eſt ad bovem: & baſſaria, & hyænæ, & hyſtriches, & arietes feri, & dictyes, & thoës, & pantheræ, & boryes, & crocodili tricubitales ferme terreſtres, lacertis ſimillimi & ſtruthi ſubterranei, & ſerpentes puſilli cum ſingulis cornibus. Hæ ſunt illic feræ, & item ceteræ quæ alibi, præter cervum & aprum. cervus enim & aper prorſus in Africa nullus eſt. Sunt ibidem quoque tria murium genera, quorum alii bipedes vocantur, alii zegeries, Africana lingua (quod in Græca pollet idem quod βουνοί, *colles*) alii echines. Sunt præterea muſtelæ quæ in ſilphio naſcuntur, Tarteſſiacis ſimillimæ. Tot habet feras Afrorum paſtoralium regio, quantum nos maxime ſcrutando longiſſime
193 inveſtigare potuimus. Maxyum autem Afrorum confines ſunt Zaueces, quibus feminæ aurigantur currus ad bellum.
194 His finitimi ſunt Zygantes, ubi magnam vim mellis apes conficiunt, ſed multo plus opifices viri facere dicuntur. omnes autem minio inficiuntur, ac ſimiis veſcuntur, quarum eſt affatim iis in mon-
195 tibus naſcentium. Juxta hos ajunt Carthaginienſes ſitam eſſe inſulam nomine Cyranin, ducentorum ſtadiorum longitudine, arctam latitudine, in quam tranſiri è continente poteſt, oleis refertam ac vitibus; & in ea eſſe lacum, unde virgines indigenarum pennis volucrum pice illitis ramenta auri referunt è limo. Hæc an vera ſint haud equidem ſcio, ſed quæ narrantur ſcribo. Fuerit autem totum, ut ipſe ego in Zacyntho vidi picem è lacu & aqua referri. Sunt eo loci quoque complures lacus, quorum qui maximus, ſeptuaginta quoquoverſus pedum eſt, altitudinis duûm orgyiarum. in hunc demittunt contum, cujus in ſummitate myrtus alligata eſt, deinde efferunt myrto picem, odorem quidem bituminis habentem, ſed cetera præſtantiorem pice Pieriâ: eamque in ſcrobem quam juxta lacum foderunt, infundunt, & ubi multum illius aggeſſerunt, ita è ſcrobe in amphoras tranſfundunt. Quicquid autem in lacum decidit,

καὶ γυναῖκες ἄγελαι, καὶ ἄλλα πλήθει πολλὰ θηρία ἀκατάψυχτα. Κατὰ τὰς Νομάδας δέ ἐστι τετίων ὧδεν, ἀλλ' ἄλλα τοιάδε [a], πύγαργοι, καὶ ζορκάδες, καὶ βυβάλιες, καὶ ὄνοι οὐκ οἱ τὰ κέρεα ἔχοντες, ἀλλὰ ἄλλοι ἄποτοι· ὧ γὰρ δὴ πίνυσι· καὶ ὄρυες, (τὰ δὲ κέρεα [b] τοῖσι Φοίνιξι οἱ πήχεες ποιεῦνται· μέγαθος δὲ ἴσον τὸ θηρίον τοῦτο κατὰ βοῦν ἐστι) καὶ βασσάρια, καὶ ὕαιναι, καὶ ὕστριχες, καὶ κριοὶ ἄγριοι, καὶ δίκτυες, καὶ θῶες, καὶ πάνθηρες, καὶ βόρυες, καὶ κροκόδειλοι ὅσον τε τριπήχεες χερσαῖοι, τῇσι σαύρῃσι ἐμφερέστατοι· καὶ στρουθοὶ καταγαιοι, καὶ ὄφιες μικροὶ, κέρεα ἓν ἑκάστῳ ἔχοντες. ταῦτά τε δὴ αὐτόθι ἐστὶ θηρία, καὶ ἄπερ τῇ ἄλλῃ, πλὴν ἐλάφου τε καὶ ὕος ἀγρίου. ἔλαφον δὲ καὶ ὗν ἄγριον ἐν Λιβύῃ πάμπαν οὐκ ἔστι. μυῶν δὲ γένεα τρίξα αὐτόθι ἐστί· οἱ μὲν, δίπόδες καλέονται· οἱ δὲ, ζεγέριες· (τὸ δὲ ἔνομα τοῦτο ἔστι μὲν Λιβυκὸν, δύναται δὲ κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν, βουνοί) οἱ δὲ, ἐχινέες [c]. εἰσὶ δὲ καὶ γαλαὶ ἐν τῷ σιλφίῳ γινόμεναι, τῇσι Ταρτησσῇσι ὁμοιόταται. τοσαῦτα μέν νυν θηρία ἡ τῶν Νομάδων Λιβύων γῆ ἔχει, ὅσον ἡμεῖς ἱστορέοντες δι' μακρότατον οἷοί τε ἐγενόμεθα ἐξικέσθαι. Μαξύων δὲ Λιβύων Ζαύηκες ἔχουσι, τοῖσι αἱ γυναῖκες ἡνιοχεῦσι τὰ ἅρματα ἐς τὸν πόλεμον. Τούτων δὲ Ζύγαντες [d] ἔχουσι, ἐν τοῖσι μέλι μὲν πολλὸν μέλισσαι κατεργάζονται, πολλῷ δοκέει ἔτι πλέον λέγεται δημιοῦργοὺς ἀνδρας ποιέειν. μιλτοῦνται δὲ ὦν πάντες ἔτοι, καὶ πιθηκοφαγέουσι· οἱ δὲ σφι ἄφθονοι ἐόντες ἐν τοῖσι ὄρεσι γίνονται. Καὶ τούτους δὲ λέγουσι Καρχηδόνιοι νέεσθαι νῆσον τῇ οὔνομα εἶναι Κύρανιν [e]. μῆκος μὲν, διηκοσίων σταδίων, πλάτος δὲ, στεινὴν, ἀμβολὸν ἐκ τῆς ἠπείρου· ἐλαιέων τε μεστὴν καὶ ἀμπέλων. λίμνην δὲ ἐν αὐτῇ εἶναι, ἐκ τῆς αἱ παρθένοι τὸν ὀπὸν τῶν ὀρνίθων κεχρημένοισι πίσσῃ, ἐκ τοῦ ἰλύος ψῆγμα ἀναφέρουσι χρυσοῦ. ταῦτα εἰ μέν ἐστι ἀληθέως, οὐκ οἶδα, τὰ δὲ λέγεται γράφω. εἴη δ' ἂν πᾶν, ὅτι καὶ ἐν Ζακύνθῳ ἐκ λίμνης καὶ ὕδατος πίσσαν ἀναφερομένην αὐτὸς ἐγὼ ὥρεον. εἰσὶ μὲν καὶ πολλοὶ αἱ λίμναι αὐτόθι· ἡ δ' ὧν μείζων αὐτέων, ἑβδομήκοντα ποδῶν πάντη, βάθος δὲ, διόργυιός ἐστι· ἐς ταύτην κοντὸν καλαμέουσι, ἐπ' ἄκρῳ μυρσίνην περιδήσαντες, καὶ ἔπειτα ἀναφέρουσι τῇ μυρσίνῃ πίσσαν, ὀδμὴν μὲν ἔχουσαν ἀσφάλτου, τὰ δ' ἄλλα, τῆς Πιερικῆς πίσσης ἀμείνω. ἐσχέουσι δὲ ἐς λάκκον ὀρωρυγμένον ἀγχοῦ τῆς λίμνης. ἐπεὰν δὲ ἀθροίσωσι συχνὴν, οὕτω ἐς τοὺς ἀμφορέας ἐκ τοῦ λάκκου καταχέουσι. ὅ, τι δ' ἂν ἐσπέσῃ ἐς τὴν λίμνην,

a ταῦτε. b τὰ καὶ κέρεα. c ἐχῖνες. d Γύζαντες habet MS. e MS. habet Κυρανὴν. f ἐσπίσοι ἐς.

Modus mercandi sine sermone, sed plenus fidei. Indigenæ Afri & Æthiopes. Cinypis regionis bonitas, & Eueſperitarum.

κατὰ γλῶ ἰὸν, ἀναφαίνεται ἐν τῇ θαλάσσῃ. ἡ δὲ ἀπέχει ὡς πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῆς λίμνης. ἔστω δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς νήσου τῆς πρὸς Λιβύῃ κειμένης εἰκότα ἐστὶ ἀληθέα. λέγουσι δὲ οἱ πάντες Καρχηδόνιοι, εἶναι τῆς Λιβύης χῶρόν τινα καὶ ἀνθρώπους ἔξω Ἡρακλείων στηλέων καὶ οἰκημένους, ἐς τοὺς ἐπεὰν ἀπίκωνται καὶ ἐξέλωνται τὰ φορτία, θέντες αὐτὰ ἐπεξῆς [a] κατὰ τὴν κυμαίην, ἐσβαίνειν ἐς τὰ πλοῖα, τύφην καπνόν· τοὺς δὲ ἐπιχωρίους, ἰδομένους τὸν καπνὸν, ἰέναι ἐπὶ τὴν θάλασσαν· καὶ ἔπειτα χρυτὸ τῶν φορτίων χρυσὸν τιθέναι, καὶ ἐξαναχωρέειν πέρην ἀπὸ τῶν φορτίων. τοὺς δὲ Καρχηδονίους ἐκβαίνειν, καὶ σκέπτεσθαι [b]. καὶ ἢν μὲν φαίνηται σφι ἄξιον ὁ χρυσὸς τῶν φορτίων, ἀπαλλάσσονται [c] ἀναλαβόντες· ἢν δὲ μὴ εἴη ἄξιον [d], ἐσβαίνειν ὀπίσω ἐς τὰ πλοῖα κατέαται· οἱ δὲ, προσελθόντες, ἄλλον τινὰ ἐπιτιθέασι χρυσὸν, ἐς ὃ ἂν πείθωσι. ἀδικέειν δὲ ἀμφότερους· ἐπεὶ καὶ αὐτοὺς χρυσὸν ἀπολέσθαι πρὶν ἂν σφι ἀπίσωθε τῆς [e] ἀξίης τῶν φορτίων, ἐπὶ ἐκείνους τῶν φορτίων ἀπῖχθαι πρότερον ἢ αὐτοὶ τὸ χρυσίον λάβωσι. Οὗτοι μέν εἰσι τοὺς ἡμεῖς ἴσμεν Λιβύων ἀνομάσαι· καὶ τούτων οἱ πολλοὶ βασιλῆος μὲν Μήδων ἔτι τότε καὶ νῦν ἦτον ἐφρόντιζον ἐδέν. τοσοῦτον δὲ ἔτι [f] ἔχω εἰπεῖν περὶ τῆς χώρης ταύτης, ὅσα πρότερα ἔθνεα νέμεται ταύτῃσι [g], καὶ ἀπὸ τούτων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν· καὶ τὰ μὲν δύο, αὐτόχθονα τῶν ἐθνέων, τὰ δὲ δύο, οὔ. Λίβυες μὲν δὴ Αἰθίοπες, αὐτόχθονες· οἱ μὲν, τὰ πρὸς βορέω, οἱ δὲ, τὰ πρὸς νότου τῆς Λιβύης οἰκέοντες· Φοίνικες δὲ καὶ Ἕλληνες, ἐπήλυδες. Δοκέει δέ μοι οὐδὲν ἀρετῇ εἶναί τις ἡ Λιβύη τοσοῦδε, ὥστε ἢ Ἀσίη ἢ Εὐρώπη παραβληθῆναι, πλὴν Κίνυπος μούνης. τὸ γὰρ δὴ αὐτὸ οὔνομα ἡ γῆ τῷ ποταμῷ ἔχει. αὕτη δὲ ὁμοίη τῇ ἀρίστῃ γαιῶν, δήμητρος καρπὸν φέρειν· οὐδὲ οἷόν τε οὐδὲν τῇ ἄλλῃ Λιβύῃ. μελάγγαιός τε [h] γάρ ἐστι, καὶ ἔπυδρος πίδακι, καὶ οὔτε αὐχμοῦ φροντίζουσα οὐδὲν, οὔτε ὄμβρον πλέω ποιεῦται. ὕεται γὰρ δὴ τότε τῆς Λιβύης. τὰ δὲ φερόμενα καρποῦ τοῦτο μέτρα τῇ Βαβυλωνίων γῇ κατίσταται. ἀγαθὴ δὲ γῆ καὶ τὴν Εὐεσπερίτην νέμονται. ἐπ' ἑκατοστὰ γὰρ, ἐπεὰν αὐτὴ ἑωυτῆς ἄριστα ἐνείκῃ, φέρει· ἡ δὲ ἐν τῇ Κίνυπι, ὀκτὼ τριηκόσια. Ἔχει δὲ καὶ ἡ Κυρηναίη χώρη, ἐοῦσα ὑψηλοτάτη ταύτης τῆς Λιβύης τὴν οἱ Νομάδες νέμονται, τρεῖς ὥρας [i] ἐν ἑωυτῇ, ἀξίας θωύματος [k]. πρῶτα μὲν γὰρ τὰ παραθαλάσσια τῶν καρπῶν ὀργᾷ ἀμᾶσθαί τε καὶ τρυγᾶσθαι. τούτων τε δὴ συγκεκομισμένων, τὰ ὑπερθε-

dit, id ſub terram means rurſus apparet in mari, quod à lacu quatuor ſtadiis abeſt. Ita quæ de inſula adjacenti Africæ dicuntur, conſentanea ſunt veritati. Adjunt præterea Carthaginienſes, locum eſſe Africæ extra columnas Herculis habitatum hominibus: eo quoties ipſi applicuere, ſe merces è navibus exponere, eaſque in crepidine terræ ordine collocare; tum conſcenſis navibus fumum excitare: fumo autem conſpecto, indigenas ad mare contendere: dehinc auro pro mercibus poſito, procul ab eis abſcedere, tum ſe è navibus egreſſos conſiderare, & ſi dignum mercibus aurum videatur, eo ſumpto abire; ſin minus, conſcenſis iterum navibus conſidere. illos vero accedentes, plus auri ad id quod poſuerunt addere, donec perſuadeant. Neutros autem injuſte agere: neque enim illos aurum attingere, priuſquam illis adæquatum fuerit ratione mercium, neque illos contingere merces priuſquam ipſi ſumpſerint aurum. Atque hi ſunt Afrorum quos nominare poſſumus. quorum plerique neque tunc de rege Medorum curabant quicquam, neque nunc curant. De qua regione eatenus adhuc queo dicere, à quatuor eam nationibus, quantum nos ſcimus, & non à pluribus incoli: quarum duæ ſunt indigenæ, totidem non indigenæ. Indigenæ quidem, Afri atque Æthiopes: quorum alteri ad aquilonem, alteri ad notum Africæ incolunt; advenæ vero, Phœnices & Græci. Neque vero videtur mihi bonitas Africanæ terræ cum bonitate Aſiæ atque Europæ comparanda, præter unam Cinypem, quæ tellus fluvio cognominis eſt. Hæc autem optimæ cuique telluri par eſt proventu fructus cerealis, nec omnino ſimilis eſt ceteræ Africæ. Eſt enim nigra glebis & uda fontibus, ac ſecura ſiccitatis æeris: ac ne imbre quidem, qui ſit vehementior, læditur. nam in eo tractu Africæ pluit. Ex proventibus autem fructuum terræ, totidem menſuræ illic quot è Babylonica tellure percipiuntur. Bonum ſolum & illud eſt, quod Eueſperitæ colunt. nam quoties id eximie ſeipſum ubertate ſuperat, centuplum reddit: at illud Cinypis, circiter trecenta. Porro Cyrenaica regio quæ hujus Africæ editiſſima eſt, quam paſtorales incolunt, tres in ſe tempeſtates continet admiratione dignas. Primi enim in locis propter mare fructus deſiderant meti vindemiarique:

a ἐφεξῆς. b σκέπτασθαι. c ἀπαλλάσσονται. d μὴ ἄξιον. e ἀπισωθείη τῇ. f τοσοῦτον δὲ ἔτι. g νέμεται αὐτῶν. h MS. tamen hîc habet μελάγγειός τε. i χώρης. k MS. θωμαίου.

que: his comportatis, media in locis quæ supra maritimam sunt, quos bunos appellant comportari fructus appetunt: & simul hic medius fructus collectus est, etiam is qui in editissima plaga, maturuit & idem petit. Itaque primus fructus bibitur atque editur & simul adest ultimus. Atque hunc in modum ad octo menses perceptio fructuum Cyrenæos occupat.
200 Hæc hactenus de his dicta sint. Persæ autem ad ulciscendam Pheretimam ab Aryande missi, postquam ex Ægypto Barcen pervenerunt, oppidum obsiderunt, missis illico qui denunciarent dedi autores necis Arcesilai. Eorum verbis oppidani, ut qui cædis omnes participes essent, non adnuerunt. Ita novem menses Barcen quum obsedissent Persæ subterraneos cuniculos fodientes ad murum ferentes, & validos incursus fecerunt. sed cuniculos quidem faber quidam ærarius deprehendit æreo scuto, sic ratiocinans. Circumferens illud intra murum, admovebat pavimento urbis: & alia quidem quibuscunque admovebatur, erant surda: ad locum autem qui fodiebatur, æs clypei sonabat. ubi contra fodientes Barcæi, Persas terræ fossores interemerunt. sic quidem istud adinventum est.
201 Irruptiones autem Barcæi ipsi repulsabant. Verum quum multum temporis contereretur, & multi utrinque caderent, nec pauciores ex Persis, Amasis, dux peditatus, talem rem commentus est: Animadvertens Barcæos vi non posse superari, sed dolo, hoc facit, latam fossam per noctem depressit, eique fragilia superstravit ligna, & super ea humum ingessit, reddens solum cetero æquabile. simulatque illuxit, Barcæos in colloquium evocat. Illi libenter obtemperavere, quod eis cordi erat ad pactionem venire. Pactionem autem in hanc formulam inierunt, inter sacra jurantes super illam occultam fossam: ut quoad humus ea ita se haberet, tamdiu fœdus & jusjurandum ratum foret, Barcæis, quod æquum foret se pensuros regi, & Persis, se nihil rerum novarum adversus Barcæos esse molituros, promittentibus. Barcæi dehinc fœderibus freti, & ipsi ex urbe prodibant, & ex hostibus cuicunque libebat intrandi urbem faciebant potestatem, patefactis omnibus portis. At Persæ rescisso ponte occulto in urbem foras proruperunt: ideo autem pontem quem fecerant rescinderunt,

θαλασσίων [a] χώρων τὰ μέσα ὀργᾶ συγκομίζεσθαι, τὰ βυνὰ καλέοσι. συγκεκομισμένε τε δὴ τοῦ μέσου καρποῦ, καὶ ὁ ἐν τῇ κατυπερτάτῃ τῆς γῆς πεπαινεταί τε καὶ ἐργᾶται. ὥστε ἐκπίπτοντά τε καταβέβρωται ὁ πρῶτος καρπὸς, καὶ ὁ τελευταῖος συμπαραγίνεται. ἅτω ἐπ' ὀκτὼ μησὶν Κυρηναίοισι ἐπώρη ἐπέχει. ταῦτα μὲν νυν ὅπῃ τοῦτον εἰρήσθω. Οἱ δὲ Φερετίμης πυνθανόμενοι Πέρσας, ἐπεί τε ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐκαλέοντο ὑπὸ Ἀρυάνδεω, ἀπικνέονται [b] ἐς τὴν Βάρκην, ἐπολιόρκεον τὴν πόλιν, ἐπαγγελλόμενοι ἐκδιδόναι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου τοῦ Ἀρκεσίλεω. τοῦτο δὲ, (πᾶν γὰρ ἦν τὸ πλῆθος μετάτριον) οὐκ ἐδέκηντο τοὺς λόγους. ἐνθυμεῦντο δὴ ἐπολιόρκεον τὴν Βάρκην ὅπῃ μιῆς ἡμέρης, ὀρύσσοντές τε ὀρύγματα ὑπόγαια, φέροντα ἐς τὸ τεῖχος, καὶ προσβολὰς καρτερὰς ποιεύμενοι. τὰ μὲν νυν ὀρύγματα ἀνῆκε χαλκέης ἀνεῦρε, ὑπηχέοντα ἀσπίδι, ὧδε ὑπιφρασθείς· ταυτὶφέρων αὐτὴν ἐντὸς τοῦ τείχεος, περιῆγε [c] πρὸς τὸ δάπεδον τῆς πόλιος. τὰ μὲν δὴ ἄλλα ἔσκε κωφὰ πρὸς ἃ περιήγε, κατὰ τὰ ὀρυσσόμενα ἤχεσκε ὁ χαλκὸς τῆς ἀσπίδος. ἀντορύσσοντες δ' ἂν τούτῳ οἱ Βαρκαῖοι ἔκτεινον τοὺς Περσέων τοὺς γεωρυχέοντας. τοῦτο μὲν δὴ ὕτω ἐξευρέθη· τὰς δὲ προσβολὰς ἀπεκρούοντο οἱ Βαρκαῖοι. Χρόνων δὲ δὴ πολλῶν τελεομένων, καὶ πιπτόντων ἀμφοτέρων πολλῶν, καὶ οὐκ ἔλασσον τῶν Περσέων, Ἄμασις, ὁ στρατηγὸς τοῦ πεζοῦ, μηχανᾶται τοιάδε· μαθὼν τοὺς Βαρκαίους, ὡς κατὰ μὲν τὸ ἰσχυρὸν οὐκ αἱρετοὶ εἶεν, δόλῳ δὲ αἱρετοὶ, ποιέει τοιάδε [d]· νυκτὸς τάφρον [e] ὀρύξας εὐρέαν, ἐπέτεινε ξύλα ἀσθενέα ὑπὲρ αὐτῆς· κατύπερθε δὲ ὑπιπλῆσε τῶν ξύλων χοῦν γῆς ἐπιφορήσας, ποιέων τῇ ἄλλῃ γῇ ἰσόπεδον. ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐς λόγους προσεκαλέετο τοὺς Βαρκαίους· οἱ δὲ ἀσπασίως ὑπήκουσαν, ἐς ἃ σφι ἔδοξε ὁμολογίη χρήσασθαι. τὴν δὲ ὁμολογίην ἐποιεῦντο τοιήνδε τινα. ὅπῃ τῆς κρυπτῆς τάφρου τάμνοντες ὅρκια, ἔστ' ἂν ἡ γῆ αὕτη ὕτω ἔχῃ, μένειν τὸ ὅρκιον κατὰ χώρην· καὶ Βαρκαίους τε ὑποτελέειν [f] φόρον ἀξίην Βασιλέϊ, καὶ Πέρσας μηδὲν ἄλλο νεοχμοῦν κατὰ Βαρκαίους [g]. μετὰ δὲ τὸ ὅρκιον, Βαρκαῖοι μὲν πιστώσαντες τοῦτοισι, αὐτοί τε ἐξήεσαν ἐκ τῆς ἄστεος, καὶ τῶν πολεμίων ἔων παρεῖναι ἐς τὸ τεῖχος τὸν βουλόμενον, τὰς πύλας πάσας ἀνοίξαντες. οἱ δὲ Πέρσαι καταῤῥήξαντες τὴν κρυπτὴν τάφρον, ἔθεον ἔξω [h] ἐς τὸ τεῖχος· κατέῤῥηξαν δὲ τῶδε εἵνεκα τὴν ἐποίησαν τάφρον,

a τὰ ἐπὶ τῆ θαλασσίων. b ἀπίκοντο. c περίεχε. d τάδε. e τάφρον. f ὑποτελέειν. g Βαρκαίων. h ἔθεον ἔσω.

Pheretimæ ſævitia in viros & fœminas, ſed diis invita & punita. Reditus Perſarum in Ægyptum plena ſtragis.

ϱαν, ἵνα ἐμπεδορκέοιεν, ταῦτα τοῖσι Βαρκαίοισι χρόνον μένειν αἰεὶ τὸ ὅρκιον ὅσον ἂν ἡ γῆ μένῃ κατὰ τὰ τότε εἶχε· καταῤῥήξασι δὲ, οὐκέτι ἔμενε τὸ ὅρκιον κατὰ χώρην. Τὰς μέν νυν αἰτιωτάτας τ Βαρκαίων ἡ Φερετίμη, ἐπεί τε οἱ ἐκ τ Περσέων παρεδόθησαν, ἀνεσκολόπισε κύκλῳ τ τείχεος· τ δὲ σφι γυναικῶν τὰς μαζοὺς ἀποταμέσθαι, περιέσιξε καὶ τούτοισι τὸ τεῖχος. τὰς δὲ λοιπὰς τ Βαρκαίων, λαβεῖν ἐκέλευσε Πέρσας, πλὴν ὅσοι αὐτέων ἔσαν βατταδαί τε καὶ ξ Φόνα ἀ μεταίτιοι· τούτοισι δὲ πλὼ πλεῖν ἐπέτρεψε ἡ Φερετίμη. Τὰς ὦν δὴ λοιπὰς τῶν Βαρκαίων οἱ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι ἀπήεσαν ὀπίσω· καὶ ἐπεί τε ἀπὶ τῆ Κυρηναίων πόλι ἐπέσχοσαν, οἱ Κυρηναῖοι λόγιόν τι ἀποσῴζοντες διεξῆκαν αὐτοὺς διὰ ξ ἄστεος. διεξιόντων δὲ τ στρατιῆς, Βάρης μὲν ὁ ξ ναυτικῆ στρατῆ στρατηγὸς ἐκέλευε αἱρέειν τὴν πόλιν, Ἄμασις δὲ ὁ ξ πεζοῦ, οὐκ ἔα· ἀπὶ Βάρκην γὰρ ἀποστελλόμενοι μούνην Ἑλλωτίδα πόλιν. ἐς ὃ διεξελθοῦσι, καὶ ἰζομένοισι ἀπὶ Διὸς Λυκαίου ὄχθον [b], μετεμέλησέ σφι οὐ σχοῦσι τὴν Κυρήνην, καὶ ἐπιῤῥῶντο ταχύτατα παλινέαι ἐς αὐτήν. οἱ δὲ Κυρηναῖοι οὐ περιώρεον. τοῖσι δὲ Πέρσῃσι, οὐδενὸς μαχομένου, φόβος ἐνέπεσε· ἀποδραμόντες δὲ ὅσον ἑξήκοντα στάδια, ἵζοντο. ἱδρυθεῖσι δὲ τῷ στρατοπέδῳ ταύτῃ ἦλθε παρὰ Ἀρυάνδεω ἄγγελος, ἀποκαλέων αὐτούς. οἱ δὲ Πέρσαι, Κυρηναίων δεηθέντες ἐφόδιά σφι [c] δοῦναι, ἔτυχον. λαβόντες δὲ ταῦτα, ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν Αἴγυπτον. παραλαβόντες δὲ τοσοῦτον αὐτοὺς Λίβυες, τ τε εὐήτεος εἵνεκα καὶ τ σκυλεύσης, τοὺς ὑπολειπομένους αὐτέων καὶ ἐπιλαμβανομένους ἐφόνευον, ἐς ὃ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκεσαν [d]. Οὕτως ὁ Περσέων στρατὸς τ Λιβύης ἐκάστοτε ἐς Εὐεσπερίδας ἦλθε. τοὺς δὲ ἡγησαμένους τ Βαρκαίων, τούτους δὲ ἐκ τ Αἰγύπτου ἀναστάτους ἐποίησαν καὶ βασιλῆα. βασιλεὺς δὲ σφι Δαρεῖος ἔδωκε τῆς Βακτρίης χώρης κώμην οἰκητοικῆσαι. οἱ δὲ τῇ κώμῃ ταύτῃ οὔνομα ἔθεντο Βάρκην, ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν οἰκεομένη ἐν τῇ γῇ τῇ Βακτρίῃ. Οὐ μὲν δὲ ἡ Φερετίμη εὖ τὴν ζόην κατέπλεξε. ὡς γὰρ δὴ τάχιστα ἐκ τῆς Λιβύης ποταμένη τὸν Βαρκαίους ἀπενόσησε ἐς τὴν Αἴγυπτον, ἀπέθανε κακῶς. ζῶσι γὰρ εὐλέων ἐξέζεσε. ὡς ἄρα ἀνθρώποισι αἱ λίην ἰσχυραὶ τιμωρίαι παρὰ θεῶν ὀπίφθονοι γίνονται. ἡ μὲν δὴ Φερετίμης τῆς Βάττεω τοιαύτη τε καὶ τοσαύτη τιμωρίη ἐγένετο ἐς Βαρκαίους.

derunt, ut ſtarent jurejurando, quo cum Barcæis pacti erant, tamdiu ratum fore fœdus quamdiu maneret terra in ſtatu, quem tunc habebat: refracto enim ponte, non manebat jusjurandum in ſuo loco amplius. Pheretima deditos ſibi à Perſis Barcæos qui faciendæ cædis principes fuerant, crucibus ſuffixit per ambitum murorum. Feminarum quoque deciſas mammas circa muros appendit. Ceteros Barcæos Perſis ut diriperent imperavit, præter Battiadas, & qui cædis affines non extiterant, hiſque urbem permiſit Pheretima. Reliquis igitur Barcæorum in ſervitutem abreptis Perſæ redierunt. qui quum ad urbem Cyrenen rediſſent, Cyrenæi eos oraculi cujuſdam ſervandi gratia, per urbem deduxerunt. ſed inter tranſeundum præfectus navalis exercitus Bares illis præcepit, ut urbem diriperent, recuſante Amaſi peditum duce. ſe enim adverſus unam Barcen Græcam civitatem eſſe miſſos. Verum poſtquam tranſierunt, & ad collem Lycæi Jovis ſubſederunt, pœnitentia eos ſubiit quod Cyrenen non occupaſſent: eamque iterum ingredi conati ſunt, Cyrenæis non permittentibus. Et licet nemo contra ferret arma, tamen inceſſit eis metus: illincque curſu ſe proripientes ſexaginta circiter ſtadia conſederunt. ubi ſtativa habentibus, ab Aryande nuncius advenit ad eos revocandos. Quum igitur à Cyrenæis commeatum ſibi præberi precati eſſent Perſæ, & eum accepiſſent, in Ægyptum revertebantur. Quos deinde Afri excipientes, veſtitus atque utenſilium gratia, ut quiſque relinquebatur trahebaturque, interficiebant, donec in Ægyptum perventum eſt. Hic Perſarum exercitus in Africam longiſſime ad EUeſperidas proceſſit. Quos autem Barcæorum cepere, eos ex Ægypto eduxere ad regem; iis Darius rex ad incolendum dedit vicum Bactrianæ regionis, (cui vico nomen impoſuere Barcæ) ad meam uſque memoriam etiam incolis in Bactriana regione frequentem. Verum ne ipſa quidem Pheretima facilem vitæ finem habuit. nam ſimulatque ulta Barcæos ex Africa in Ægyptum rediit, male periit. Vivens enim vermibus exæſtuavit. Sic acres admodum ultiones hominibus ſunt invidioſæ apud Deos. Talis ac tanta Pheretimæ Batti filiæ in Barcæos vindicta extitit.

a ἐξανδραποδισάμενοι. b ὄχθην. c ἐπόδια σφι. d MS. habet ἀπίκοιτο.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER QUINTUS,
QUI INSCRIBITUR TERPSICHORE.

1 ΑΤ Persæ qui in Europa ſub Megabazo relicti à Dario erant, primos ex Helleſpontiis Perinthios, Dario parere recuſantes, ſubegerunt, antea quoque à Pæonibus male affectos. Siquidem â Strymone Pæones, admoniti divino reſponſo ut bellum Perinthiis inferrent: & ſi quidem à Perinthiis ex adverſo conſidentibus provocarentur, nominatim compellantibus, eos invaderent; ſin minus, ab invadendo abſtinerent; ita fecerunt. Enimvero conſidentibus Perinthiis ê regione Pæonum in ſuburbanis, ibi ſingulare certamen triplex ex provocatione commiſſum eſt, viri cum viro, equi cum equo, canis cum cane. Et quum victores duobus certaminibus Perinthii præ gaudio pæana cantarent, tunc Pæones hoc ipſum eſſe reſponſum dei conjectantes, inter ſe dixere, Nunc oraculum dei perfectum eſt, nunc noſtrum eſt opus. Atque ita in Perinthios pæana canentes impetum fecerunt, egregieque vincentes ex illis paucos reli-
2 quere. Sic iſta quidem prius à Pæonibus geſta hunc in modum acciderant. Tunc autem Perinthii pro libertate ſtrenue pugnantes, tamen multitudine à Per-

Οἱ δὲ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν Περσέων καταλειφθέντες ὑπὸ Δαρείου, τὸν ὁ Μεγάβαζος ἦρχε, πρώτους μὲν Περινθίους ἐδουλώσαντο, ἐθελομένους ὑπηκόους εἶναι Δαρείου, κατερείψαντες, πρότερον κακωθέντας καὶ ὑπὸ Παιόνων τρηχέως. οἱ γὰρ ὧν ἀπὸ Στρυμόνος Παίονες, χρησάντων σφι θεῶν στρατεύεσθαι ἐπὶ Περινθίους, καὶ αὐτῶν μὲν ἀντικαταζομένους ἐπικαλέσωνται σφέας οἱ Περίνθιοι, ὀνόμασι βώσαντες, τοὺς δὲ ἐπιχωρέειν· ἢν δὲ μὴ ἐπιβώσωνται, μὴ ἐπιχωρέειν· ἐποίεον οἱ Παίονες ταῦτα. ἀνθικατιζομένων [a] δὲ τῶν Περινθίων ἐν τῷ προαστείῳ, ἐνθαῦτα μονομαχίη τριφασίη ἐκ προκλήσεος ἐγένετο [b]· καὶ γὰρ ἄνδρα ἀνδρὶ ἵππον ἵππῳ συνέβαλλον, καὶ κύνα κυνί. νικώντων δὲ τὰ δύο τῶν Περινθίων, ὡς ἐπαιώνιζον κεχαρηκότες, συνεβάλλοντο οἱ Παίονες τὸ χρηστήριον αὐτὸ τοῦτο εἶναι· καὶ εἶπάν κως
„ πρὸς σφίσι αὐτοῖσι, Νῦν ἂν εἴη ὁ χρησμὸς
„ ἐπιτελεόμενος ἡμῖν, νῦν ἡμέτερον τὸ ἔργον.
ὥστω τοῖσι Περινθίοισι παιωνίσασι ἐπιχειρέουσι οἱ Παίονες, καὶ πολλόν τε ἐκράτησαν, καὶ ἐλίπον σφέων ὀλίγους. Τὰ μὲν δὴ ἀπὸ Παιόνων πρότερον γενόμενα, ὧδε ἐγένετο. τότε δὲ ἀνδρῶν ἀγαθῶν πρὸς τὰ ἐλευθερίης γινομένων τῶν Περινθίων, οἱ Περ-

a ἀντιζομένων. b προκλήσιος σφι ἐγένετο.

Perinthus urbs ſubigitur ab Perſis, & pars Thraciæ, cujus potentia, diſcordia, mos ſingularis in naſcendo & moriendo &c.

Πέρσαι τε καὶ ὁ Μεγάβαζος ἐπεκράτησαν βληθείς. ὡς γὰρ ἐχειρώθη ἡ Πέρινθος, διέβαινε τὸ στρατὸν ὁ Μεγάβαζος διὰ τῆς Θρηίκης, πᾶσαν πόλιν καὶ πᾶν ἔθνος τῶν ταύτῃ οἰκημένων ἡμερώμενος βασιλέϊ. ταῦτα [a] γὰρ οἱ ἐντέταλτο ὑπ' Δαρείου, Θρηίκων καταστρέψεσθαι. Θρήικων δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι, μετὰ γε Ἰνδούς, πάντων ἀνθρώπων· εἰ δὴ ὑπ' ἑνὸς ἄρχοιτο, ἢ φρονέοι [b] κατὰ τωὐτό, ἄμαχόν τ' ἂν εἴη, καὶ πολλῷ κεφαλαιότατον πάντων ἐθνέων, κατὰ γνώμην τὴν ἐμήν, ἀλλὰ γὰρ τοῦτο ἄπορον σφι ἐστὶ καὶ ἀμήχανον μή κοτε ἓν γένηται [c]. εἰσὶ δὲ καὶ τοῦτο ἀσθενέες. ὀνόματα δὲ πολλὰ ἔχουσι κατὰ χώρας ἕκαστοι· νόμοισι δὲ ὅτι μάλιστα παραπλησίοισι πάντες χρέωνται κατὰ πάντα, πλὴν Γετέων, καὶ Τραυσῶν, καὶ τῶν κατύπερθε Κρηστωναίων οἰκεόντων. Τυτίων δὲ τὰ μὲν Γέται οἱ ἀθανατίζοντες ποιεῦσι, εἰρηταί μοι· Τραυσοὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κατὰ ταὐτὰ τοῖσι ἄλλοισι Θρηιξὶ ἐπιτελέουσι, κατὰ δὲ τὸ γινόμενόν σφι καὶ ἀποτικτόμενον, ποιεῦσι τοιάδε [d]· τὸ μὲν γινόμενον περιζόμενοι οἱ προσήκοντες ὀλοφύρονται, ὅσα μιν δεῖ, ἐπί τε ἐγκύρσαντι, ἀναπλῆσαι κακά· ἀνομαίνοντες τὰ ἀνθρωπήια πάντα πάθεα· τὸν δ' ἀποτικτόμενον, παίζοντές τε καὶ ἡδόμενοι, γῆν καλύπτουσι, ἐπιλέγοντες ὅσων κακῶν ἐξαπαλλαχθεὶς, ἔστι ἐν πάσῃ εὐδαιμονίῃ. Οἱ δὲ κατύπερθε Κρηστωναίων, ποιεῦσι τοιάδε [d]· ἔχει γυναῖκας ἕκαστος πολλάς· ἐπὴν ὦν τις αὐτῶν ἀποθάνῃ, κέλσις γίνεται μεγάλη τῶν γυναικῶν, καὶ φίλων ἀγῶνες ἰσχυροὶ περὶ τοῦδε, ἥτις αὐτέων ἐφίλητο μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός. ἡ δ' ἂν κριθῇ καὶ τιμηθῇ, ἐγκωμιασθεῖσα ὑπό τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, σφάζεται ἐς τὸν [e] τάφον ὑπὸ τοῦ οἰκηιοτάτου ἑωυτῆς. σφαχθεῖσα δὲ, συνθάπτεται τῷ ἀνδρί. αἱ δὲ ἄλλαι συμφορὴν μεγάλην ποιεῦνται. ὄνειδος γὰρ σφι τοῦτο μέγιστον γίνεται. Τῶν δὲ δὴ ἄλλων Θρηίκων ἔστι ὅδε νόμος· πωλεῦσι τὰ τέκνα ἐπ' ἐξαγωγῇ· τὰς δὲ παρθένους οὐ φυλάσσουσι, ἀλλ' ἐῶσι εἶσι αὐτὰς βάλλοντα ἀνδράσι μίσγεσθαι. τὰς δὲ γυναῖκας ἰσχυρῶς φυλάσσουσι, καὶ ὠνέονται τὰς γυναῖκας πολλοῦ τῶν γονέων χρημάτων μεγάλων. καὶ τὸ μὲν ἐστίχθαι, εὐγενὲς κέκριται· τὸ δ' ἄστικτον, ἀγενές. ἀργὸν εἶναι, κάλλιστον· γῆς δὲ ἐργάτην, ἀτιμότατον. τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ λῃστεύειν, κάλλιστον. οὗτοι μέν σφεων οἱ θηριωδέστατοι

Perſis & Megabazo ſuperati ſunt. Perintho capta, Megabazus per Thraciam arma circumferebat, omnes ejus urbes atque omnes nationes inibi viventes pacatas regi reddens. Hoc enim illi a Dario fuerat imperatum, ut Thraciam ſubigeret. Gens Thracum, ſecundum Indos, omnium hominum maxima eſt: quæ ſi aut unius imperio regeretur, aut idem ſentiret, ut mea fert opinio, inexpugnabilis foret, & omnium gentium multo validiſſima: ſed quia id nimis arduum illis eſt, & nulla ratione contingere poteſt, ideo imbecilles ſunt. Habent autem multa nomina per ſingulas regiones ſinguli. Moribus tamen ac opinionibus conſimilibus imbuti ſunt, præter Getas & Trauſos, & qui ſupra Creſtonæos incolunt. Ex quibus quæ à Getis fiant qui ſe pro immortalibus gerunt, à me commemoratum eſt. Trauſi vero in ceteris quidem omnibus idem quod Thraces, verum circa natalia ſuorum atque obitus hoc factitant: Edito puero, propinqui eum circumſidentes cum ploratione proſequuntur, ob ea mala quæ neceſſe eſt illi, quod vitam ingreſſus ſit, perpeti, humanas omnes calamitates recenſentes; hominem autem fato functum, per luſum atque lætitiam terræ demandant, referentes quod malis liberatus in omni ſit felicitate. At qui ſupra Creſtonæos incolunt, iſta agunt: Singuli plures uxores habent: quorum ubi quis deceſſit, diſceptatio magna fit inter uxores, acri amicorum circa hanc rem ſtudio, quænam dilecta fuerit à marito præcipue. Quæ talis judicata eſt & hunc honorem adepta, ea à viris ac mulieribus exornata, in tumulo à ſuo propinquiſſimo mactatur, unaque cum viro humatur, ceteris uxoribus id ſibi pro ingenti calamitate ducentibus. nam id eis ſummo dedecori datur. Reliquis Thracibus hic mos eſt: Liberos ſub conditione avehendi venundant. Virgines autem non aſſervant, ſed quibus libuerit cum viris concumbere ſinunt. at uxores aſſervant vehementer, eaſque magno ære à parentibus coëmunt. Punctam notis habere cutem, nobile judicatur: non habere notas, ignobile. Otioſum eſſe, pro honeſtiſſimo habetur: agricolam vero, pro contemptiſſimo. E bello atque rapto vivere, pulcherrimum. Atque hi quidem ſunt eorum maxime in-

a βασιλεῖ Δαρείῳ. ταῦτα. b φρονέοιεν. c ἐγχώριον. d τάδε bis. e ἐπὶ τὸν.

Religio Thracum & ſepulturæ. Populi trans Iſtrum veſtis, equi, origo. Apes obtinent boreales terras. Hiſtiæus & Coës honorati ab Dario. Myrcinus Edonis.

7 inſignes mores. Deos autem hos ſolos colunt, Martem, Liberum, Dianam: ſed reges, præter populares alios, etiam Mercurium, eumque è diis præcipue: per quem ſolum jurant, à quo progenitos quo-
8 que ſe ajunt. Optimatibus eorum tales ſunt ſepulturæ: Prolato triduum cadavere, mactatiſque omnis generis hoſtiis, convivantur, illudque defletum prius, deinde combuſtum ſepeliunt, aut aliter humo tectum. Aggeſtoque deſuper tumulo, omnis generis agona proponunt, in quo præmia maxima ponuntur ex ratione ſingularis certaminis. Et ſepultu-
9 ræ quidem Thracum hujuſmodi. Quod autem hujus regionis ad aquilonem vergit, nemo poteſt pro comperto referre quinam homines eam incolant: ſed illam quæ trans Iſtrum plaga eſt, apparet vaſtam eſſe atque infinitam. Solos tantum reſciſcere poſſum habitantes ultra eum homines nomine Sigynna, veſte Medica utentes, eorumque equos toto corpore hirſutos eſſe, ad quinque digitos altitudine pilorum, eoſdemque puſillos ac ſimos, invalidoſque ad viros geſtandos, ſed currui junctos eſſe perniciſſimos: atque ob hæc curribus indigenas uti. Horum fines pertinere prope ad Enetos, qui ſunt in Adria. Eos quoque ſe colonos Medorum dicere: qui quo pacto coloni Medorum fuerint, equidem non queo cogitare: ſed fiat quidlibet in longo tempore. Sigynas Ligures qui ſupra Maſſiliam incolunt, inititores appellant; Cy-
10 prii autem jacula. Verum, ut Thraces ajunt, apes loca quæ ſunt trans Iſtrum, obtinent, & ſupra illas ulterius procedi non poteſt. Quæ quum dicunt, haud credibilia apud me dicunt, quoniam hoc animal conſtat frigoris intolerans eſſe. Sed mihi videntur loca quæ ſeptemtrionibus ſubſunt, ob gelu inhabitabilia eſſe. Hactenus de hac regione: cujus oram maritimam Megabazus Perſis obedientem
11 reddidit. Darius ſimulatque tranſmiſſo Helleſponto Sardes venit, recordatus eſt beneficii in ſe ab Hiſtiæo collati, & conſilii Cois Mitylenæi. Quibus arceſſitis in eam urbem, obtulit electionem. Hiſtiæus, ut qui eſſet Mileti tyrannus, nullam ſibi inſuper tyrannidem poposcit: ſed Myrcinum Edonidem, animo urbis in ea condendæ. Et iſte quidem hanc elegit. Coës autem, ut qui non tyrannus ſed privatus eſſet, optavit Mitylenes

τοι νόμοι εἰσί. Θεὸς δὲ σέβονται μάνους τόσδε, Ἄρεα, καὶ Διόνυσον, καὶ Ἄρτεμιν. οἱ δὲ βασιλῆες αὐτέων, παρεξ τῶν ἄλλων πολιητέων, σέβονται Ἑρμέω μάλιστα θεῶν· τοῦ ὀμνύουσι μοῦνον τοῦτον, καὶ λέγουσι γεγονέναι ἀπὸ Ἑρμεω ἑωυτούς. Ταφαὶ δὲ τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτέων εἰσὶ αἵδε· τρεῖς μὲν ἡμέρας προτιθέασι τὸν νεκρόν· καὶ πεντοῖα σφάξαντες ἱρήια, εὐωχέονται, προκλαύσαντες πρῶτον· ἔπειτα δὲ θάπτουσι κατακαύσαντες, ἢ ἄλλως γῇ κρύψαντες. χῶμα δὲ χεάντες, ἀγῶνα τιθεῖσι παντοῖον· ἐν τῷ τὰ μέγιστα ἆεθλα τίθενται κατὰ λόγον μονομαχίης. ταφαὶ μὲν δὴ Θρηικῶν εἰσι αἵδε. Τὸ δὲ πρὸς βορέω ἔτι τῆς χώρης ταύτης, ἐόντες ἴσχυ φέρεσθαι τὰ ἀτρεκέα οἱ τινές εἰσι ἀνθρώπων οἱ οἰκέοντες αὐτά· ἀλλὰ πέρην ἤδη τοῦ Ἴστρου ἔρημος χώρη φαίνεται ἐοῦσα ἄπειρος. μάνυς δὲ δοκέουσι πυθέσθαι οἰκέοντας πέρην τοῦ Ἴστρου ἀνθρώπους, τοῖσι ἔνομα εἶναι Σιγύννα, ἐσθῆτι δὲ χρεωμένους Μηδικῇ. τοὺς δὲ ἵππους αὐτέων εἶναι λασίους ἅπαν τὸ σῶμα, ὅσον τε πέντε δακτύλους τὸ βάθος τῆς τριχῶν· μικροὺς δὲ καὶ σιμοὺς, καὶ ἀδυνάτους ἄνδρας φέρειν· ζευγνυμένους δὲ ὑπὸ ἅρματα, εἶναι ὠκυπόδους. ἁρματηλατεῖν δὲ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους. κατήκειν δὲ τυτέων τοὺς ὅρους ἀγχοῦ Ἐνετῶν τῶν ἐπὶ τῷ Ἀδρίῃ. εἶναι δὲ Μήδων σφέας ἀποίκους λέγουσι. ὅκως δὲ ὅτου Μήδων ἄποικοι γεγόνασι, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω ἀντιφερίσασθαι· γένοιτο δ' ἂν πᾶν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ. Σιγύννας δὲ οὓς καλέουσι Λίγυες οἱ ἄνω ὑπὲρ Μασσαλίης οἰκέοντες, τοὺς καπήλους· Κύπριοι δὲ, τὰ δόρατα. Ὡς δὲ Θρήικες λέγουσι, μέλισσαι κατέχουσι τὰ πέρην τοῦ Ἴστρου· καὶ ὑπὲρ τυτέων οὐκ εἶναι διελθεῖν τοπρόσω πλέον. ἐμοὶ μέν νυν, ταῦτα λέγοντες, δοκέουσι λέγειν οὐκ εἰκότα. τὰ γὰρ ζῶα ταῦτα φαίνεται εἶναι δύσψυχα· ἀλλά μοι τὰ ὑπὸ τὴν ἄρκτον οἰκήματα δοκέει εἶναι, διὰ τὰ ψύχεα. ταῦτα μέν νυν τῆς χώρης ταύτης πέρι λέγεται· τὰ παραθαλάσσια δὲ ὧν αὐτῆς Μεγάβαζος Περσέων κατήκοα ἐποίεε. Δαρεῖος δὲ, ὡς διαβὰς ταχύτατα τὸν Ἑλλήσποντον, ἀπίκετο ἐς Σάρδις, ἐμνήσθη τοῦ ἐξ Ἰωνίης τε καὶ Μιλησίου εὐεργεσίης, καὶ τῆς συμβουλίης καὶ Μυτιληναίου Κώου. μεταπεμψάμενος δὲ σφέας ἐς Σάρδις, ἐδίδου αὐτοῖσι αἵρεσιν. ὁ μὲν δὴ Ἰωνικὸς, ἅτε τυραννεύων τῆς Μιλήτου, τυραννίδος μὲν ἐδεήθη παραχρῆμα· αἰτέει δὲ Μύρκινον τὴν Ἠδωνῶν, βουλόμενος ἐν αὐτῇ πόλιν κτίσαι. ἔστι μὲν δὴ ταύτην αἱρεῖ· ὁ δὲ Κώος, οἷά τε ἰδιώτεύων, δημότης τε ἐὼν, αἰτέει Μι-

τυλήνης

a ἀλλὰ τὰ πέρην. b Σιγύννας, ἐσθῆτι χρεωμένους.

Induſtria fœminæ Pæoniæ, quæ ſubigendæ iſtius regionis cupidum Darium facit.

τυλείης τυραννεῦσαι. πλεωθέντων δ' ἀμφοτέροισι, ὅτοι μὲν κατὰ εἵλοντο [a] ἐτράποντο. Δαρείου δ' ὠμιλήκεε, πρῆγμα τοιόνδε ἰδόμενον, ἐπιθυμῆσαι ἐπείλαθ' Μεγαβάζῳ, Παίονας ἐλόντα ἀναστάσας ποιῆσαι ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἀσίην. ἦλθε δὲ Πίγρης τε καὶ Μαντύης [b], ἄνδρες Παίονες· οἱ ἐπεὶ τὰ Δαρείῳ διέβη ἐς [c] τὴν Ἀσίην, αὐτοὶ ἐθέλοντες Παιόνων τυραννεύειν, ἀπικνέονται ἐς Σάρδις, ἅμα ἀγόμενοι ἀδελφεὴν μεγάλην τε καὶ εὐειδέα. φυλάξαντες δὲ Δαρεῖον πρωϊζόμενον ἐς τὸ πρόσθεν τὸ τῶν Λυδῶν, ἐποίησαν τοιόνδε· σκυθίσαντες τὴν ἀδελφεὴν ὡς εἶχον ἄρεσε, ἐπ' ὕδωρ ἔπεμπον, ἄγγος ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχουσαν, καὶ ἐκ τοῦ βραχίονος ἵππον ἐπέλκυσαν καὶ κλῶθουσαν [d] λίνον. ὡς δὲ παρεξήιε ἡ γυνὴ, ἐπιμελὲς τῷ Δαρείῳ ἐγίνετο. ἦν μὲν γὰρ Περσικὰ ἢ ἦν Λύδια τὰ πρηνύμενα ἐκ τῆς γυναικὸς, οὔτε πρὸς τὰ ἐκ τῆς Ἀσίης ἀδαμῶν. ἐπιμελὲς δ' ὡς οἱ ἐγίνετο, τῶν δορυφόρων τινὰς πέμπει, κελεύων φυλάξαι ὅ, τι χρήσεται [e] τῷ ἵππῳ ἡ γυνή. οἱ μὲν δὴ ὄπισθεν εἵποντο· ἡ δὲ, ἐπεί τε ἀπίκετο ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ἧρσε τὸν ἵππον. ἄρσασα δὲ, καὶ τὸ ἄγγος ἐκ τοῦ ὕδατος ἐμπλησαμένη, τὴν αὐτὴν ὁδὸν παρεξῆιε, φέρουσα τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐπέλκυσα ἐκ τοῦ βραχίονος τὸν ἵππον, καὶ στρέφουσα τὸν ἄτρακτον. θωυμάζων δὲ ὁ Δαρεῖος τά τε ἤκουσε ἐκ τῶν κατασκόπων, καὶ τὰ αὐτὸς ὤπτευε, ἄγειν αὐτὴν κελεύει ἑωυτῷ ἐς ὄψιν. ὡς δὲ ἄχθη, παρῆσαν καὶ οἱ ἀδελφεοὶ αὐτῆς, οὐκ πόρρω σκοπὴν ἔχοντες τελέην. εἰρωτέωνται δὲ ὑπὸ Δαρείου ἀπεδαπὴ [f] εἴη, ἔφασαν οἱ νεηνίσκοι εἶναι Παίονες, καὶ ἑωυτέων εἶναι σφέων ἀδελφεήν. ὁ δ' ἀμείβετο τίνες δὲ οἱ Παίονες ἄνθρωποί εἰσι, καὶ κῇ γῆς οἰκημένοι, καὶ τί κεῖνοι [g] ἐθέλοντες ἦλθοιεν ἐς Σάρδις. οἱ δέ οἱ ἔφραζον ὡς ἔλθοιεν μὲν ἑκείνῳ δώσοντες σφέας αὐτούς· εἴη δὲ ἡ Παιονίη ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ πεπολισμένη· ὁ δὲ Στρυμὼν οὐ πόρρω ἐστὶ Ἑλλησπόντου· εἶναι δὲ Τευκρῶν τε καὶ Τροίης ἄποικοι. οἱ μὲν δὴ αὐτῷ ἔκαστα [h] ἔλεγον. ὁ δὲ ἐρώτα εἰ καὶ πᾶσαι εἴησαν αὐτόθι αἱ γυναῖκες ἕτω ἐργάτιδες. οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἔφασαν σπουδῇ μιῇ ἕτω ἔχειν. αὐτὰ γὰρ δὴ τοῦτο εἵνεκα ἐποιέετο [i]. Ἐνθαῦτα Δαρεῖος γράμματα πέμπει πρὸς Μεγαβάζον [k], τὸν ἔλιπε ἐν τῇ Θρηίκῃ στρατηγόν· ἐντελλόμενος ἐξανασῆσαι ἐξ ἑωυτέων Παίονας, καὶ παρ' ἑωυτὸν ἀγαγεῖν σὺν αὐτοῖσι καὶ τέκνα τε καὶ γυναῖκας αὐτέων. αὐτίκα δὲ ἱππεὺς ἔρχεται φέρων τὴν ἀγγελίην ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. περαιωθεὶς δὲ, διδοῖ τὰ βιβλίδια τῷ

tylenes tyrannidem. Impetrato uterque quod optaverat, eo ſe contulit. At Dario res hujuſcemodi oblata eſt, ut illam videnti inceſſerit cupido mandandi Megabazo, ut Pæonas ex Europæ ſedibus in Aſiam tranſportaret. Erant Pigres & Mantyes viri Pæones, qui, poſtquam Darius tranſmiſit in Aſiam, & ipſi Sardes venere, cupidi tyrannidis apud Pæonas potiundæ, ducentes una ſororem procera ſtatura atque ſpecioſa. Obſervato tempore dum in ſuburbano Lydorum Darius ante fores ſederet, talem rem ſibi agendam putarunt, ſororem quamoptime poterant quum exornaſſent, ad aquam mittunt, vas capite tenentem, equumque è brachio trahentem, linumque nentem. Eam prætereuntem Darius attente conſiderabat, quod neque Perſica erant illa quæ ageret mulier, neque Lydica, neque ullarum ex Aſia feminarum. Hæc conſiderans, miſit quoſdam ſuorum ſatellitum, juſſos obſervare in quam rem uteretur mulier equo. Iſtis a tergo ſequentibus, femina ubi pervenit ad flumen, equum curavit; & mox vas aqua implevit. His actis, eadem via regreditur, aquam capite ſuſtinens, equum è brachio trahens, ac fuſum verſans. Admiratus Darius, tum iis quæ ab exploratoribus audiſſet, tum iis quæ ipſe vidiſſet, adduci coram feminam jubet. Ea adducta, adoleſcentes fratres qui aderant, non procul rem ipſam ſpeculantes, interroganti Dario cujas illa eſſet, ajunt ſe Pæonas eſſe, & illam ſuam ſororem. Ad quos Darius, quinam homines eſſent Pæones, & ubi locorum habitarent, & cujus rei gratia illi veniſſent Sardes, percontari. Adoleſcentes, ſe vero veniſſe dicere ut ſeſe ei donarent. Pæoniam autem eſſe ad flumen Strymonem ſitam, qui Strymon non procul abeſſet ab Helleſponto. Eſſe vero Pæonas coloniam Teucrorum qui è Troia fuerunt. Hæc ſingulatim illi referebant. Interrogantique Dario nunquid omnes illic fœminæ tam laborioſæ eſſent, affirmare prompte id ita ſe habere. hujus enim rei gratia illud fiebat. Ibi Darius litteras ad Megabazum dat, quem in Thracia præfectum reliquerat, jubens è ſedibus ſuis Pæonas ad ipſum transferri cum liberis pariter & uxoribus. Eques cum hoc nuncio confeſtim ad Helleſpontum cucurrit, Helleſpontoque tranſmiſſo

a κατὰ τὰ εἵλοντο. b Μαρύης. c διέβη ἐπὶ τὴν Εὐρώπης ἐς. d MS. habet κλῶσαν, cui ſuper adſcripſit alia manus ſyllabam σα. e χρήσεται. f ποδαπὴ. g τί δὴ κεῖνοι. h δὴ ταῦτα ἔκαστα. i ἔπειτα καὶ ἐποιέετο. k γράμματα Μιγαβάζῳ habet MS.

so litteras Megabazo reddidit. Quibus ille lectis, sumptis è Thracia ducibus, adversus Pæoniam exercitum du-
15 cit. Pæones, cognito Persarum in se adventu, contractis copiis processere ad mare, rati illac Persas ingressuros ad dimicandum. Et Pæones quidem ad arcendum exercitus Megabazi ingressum parati erant: Persæ autem certiores facti Pæonas convenisse ad intercludendum ab ora maritima ingressum, usi ducibus, quos habebant, iter ad superiora convertunt, hostemque fallentes in Pæonum oppida irrumpunt, & illa, utpote vacua, facile occupant. Quod ubi rescivere Pæones, protinus dispersi, ad sua quisque dilabuntur, seque Persis dedunt. Ita è Pæonibus Syropæones & Pæoplæ, & qui ad Prasiadem usque paludem incolunt, è suis se-
16 dibus emoti, in Asiam sunt abducti. Qui vero circa Pangæum montem incolunt, Doberasque & Agrianas & Odomantos, & ipsam Prasiadem paludem, omnino non cepit Megabazus. Tentavit tamen eos etiam expugnare qui paludem incolunt, hunc in modum: In media palude stant tabulata compacta in altissimis sublicis, angustum à continente ingressum uno ponte habentia. Has sublicas tabulatis suppositas, olim quidem communiter omnes cives statuerunt: mox tali lege usi statuunt, ut pro singulis uxoribus quas quisque duceret (ducunt autem singuli multas uxores) ternas defigeret sublicas, è monte sumptas cui nomen est Orbelus. Hoc autem habitant modo: obtinent singuli super ea tabulata tugurium in quo degunt, & januam depactam per tabulata ferentem deorsum ad paludem. Parvulos autem liberos per pedem reste illigant, metuentes ne devolvantur. Equis autem & jumentis pisces pro pabulo præbent. Porro piscium tanta est copia, ut quoties quis januam depactam resupinaverit, demissam sune sportam vacuam in paludem non multo post retrahat piscium plenam. quorum duo sunt genera, unum quod
17 vocant Papraces, alterum Tilones. Ceterum è Pæonibus ii qui capti fuere, in Asiam sunt abducti. Pæonibus subactis, Megabazus nuncios in Macedoniam, septem Persas, qui post eum erant in exercitu spectatissimi, misit ad Amyntam, petituros regi Dario terram & aquam. Est autem è palude Prasiade brevis admo-

τῷ Μεγαβάζῳ. ὁ δὲ, ἀπιλεξάμενος, καὶ λαβὼν ἡγεμόνας ἐκ τῆς Θρηϊκῆς, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὸν Παιονέα. Πυθόμενοι δὲ οἱ Παίονες τὸν Πέρσας ἐπὶ σφέας ἰέναι, ἀλισθέντες ἐξεστρατεύσαντο ἐπὶ τὴν θάλασσαν· δοκέοντες ταύτῃ ἐπιχειρήσειν τοὺς Πέρσας ἐμβάλλοντας [a]. οἱ μὲν δὴ Παίονες ἦσαν ἑτοῖμοι τὸν Μεγαβάζου στρατὸν ἀπικόμενον ἐρύκειν· οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι σφέας παρελθόντας [b] τοὺς Παίονας, καὶ τὴν ἐπὶ θάλασσαν ἐσβολὴν φυλάσσοντας, ἐχοντας ἡγεμόνας, τὴν ἄνω ὁδὸν τρέπονται. λαθόντες δὲ τοὺς Παίονας, ἐσπίπτουσι ἐς τὰς πόλιας αὐτέων, ἐούσας ἀνδρῶν ἐρήμους. οἷα δὲ κενωθείσας ἐπιπεσόντες, εὐπετέως κατέσχον. οἱ δὲ Παίονες ὡς ἐπύθοντο ἐχομένας τὰς πόλιας, αὐτίκα ἀποστάντες, κατ' ἑωυτοὺς ἕκαστοι ἐτράποντο, καὶ παρεδίδοσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Πέρσῃσι. ὕστω δὴ Παιόνων Σιροπαίονές τε καὶ Παιόπλαι, καὶ οἱ μέχρι τῆς Πρασιάδος λίμνης, ἐξ ἡθέων ἐξαναστάντες ἤχθησαν ἐς τὴν Ἀσίην. Οἱ δὲ περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος, καὶ Δόβηρας, καὶ Ἀγριᾶνας, καὶ Ὀδομάντους, καὶ αὐτὴν τὴν λίμνην τὴν Πρασιάδα, οὐκ ἐχειρώθησαν ἐπελθὼν ὁ Μεγαβάζος. ἐπειρήθη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῇ λίμνῃ κατοικημένους ἐξελεῖν ὧδε· ἰκρία ἐπὶ στεμφύλων ὑψηλῶν ἐζευγμένα ἰσήκεε ἐν μέσῃ τῇ λίμνῃ, ἔσοδον ἔχοντα στεινὴν ἀπὸ τῆς ἠπείρου ἑνὶ ζεύγεϊ μιῇ γεφύρῃ. τοὺς δὲ στεμφύλους τοὺς ὑποστεσεῶτας τοῖσι ἰκρίοισι τὸ μέν κου δεξιὸν ἔσχισαν πολλοὶ πάντες οἱ πολῖται· μετὰ δὲ, νόμῳ χρεώμενοι ἰσχάτῳ τοιῷδε· γαμέζοντες ἐξ ἀγορῆς τῷ ὀνόματι ἐστὶ Ὀρβηλος, κατὰ γυναῖκα ἑκάστου ὁ γαμέων τρεῖς στεμφύλους ὑποτίθησι· ἄγεται δὲ ἕκαστος πολλὰς γυναῖκας. οἰκέουσι δὲ τοιοῦτον τρόπον· κρατίων ἕκαστος ἐπὶ τῶν ἰκρίων καλύβης τε ἐν ᾗ διαιτᾶται, καὶ θύρης καταπακτὴς διὰ τῶν ἰκρίων κάτω φερούσης ἐς τὴν λίμνην· τὰ δὲ νήπια παιδία δεσμῷ ποδὸς ἀπάρτῳ, μὴ καταχυλισθῇ δειμαίνοντες· τοῖσι δὲ ἵπποισι καὶ τοῖσι ὑποζυγίοισι παρέχουσι χόρτον ἰχθύς, τοῦ δὲ πλῆθός ἐστι τοσοῦτον, ὥστε ὅταν τὴν θύρην τὴν καταπακτὴν ἀνακλίνῃ, κατιεὶς σχοίνῳ ἀπυρέτῳ κενὴν [c] ἐς τὴν λίμνην· καὶ ἀ πολλόν τινα χρόνον ἀπισχών, ἀναστρώσας πλήρεα ἰχθύων. τοῦ δὲ ἰχθύων ἐστὶ γένεα δύο, τοὺς καλέουσι παπράκας τε καὶ τίλωνας. Παιόνων μὲν δὴ οἱ χειρωθέντες ἤχθησαν ἐς τὴν Ἀσίην. Μεγάβαζος δὲ ὡς ἐχειρώσατο τοὺς Παίονας, πέμπει ἀγγέλους ἐς Μακεδονίην, ἄνδρας ἑπτὰ Πέρσας, οἳ μετ' αὐτὸν κεῖνον ἦσαν δοκιμώτατοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἐπέμπετο δὲ ἦτοι παρ' Ἀμύντην, αἰτήσοντες γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ βασιλέϊ. ἔστι δὲ ἐκ τῆς Πρασιάδος λίμνης σύτο-

μος

a ἐσβαλόντας. b σφαλιθέντας. c MS. tamen hoc loco habet κενὴν.

Amyntas Macedo ſe Perſis dedidit, quorum laſciviam in convivio non fert filius Alexander.

μῶν κάρτα ἐς τὴν Μακεδονίδα. πρῶτον [a] μὲν γὰρ ἔχει τὸ λίμνης τὸ μέταλλον, ἐξ οὗ ὕστερον τετέων πάλαιον ἀργυρίου Ἀλεξάνδρῳ ἡμέρης ἑκάστης ἐφοίτα. μετὰ δὲ τὸ μέταλλον, Δύσωρον καλεόμενον ὄρος ὑπερβάντα εἶναι ἐν Μακεδονίῃ. Οἱ ὦν Πέρσαι οἱ πεμφθέντες ἐπὶ ταῦτα τὰ Ἀμύντεω, ὡς ἀπίκοντο, αἴτιον, ἐλθόντες ἐς ὄψιν τὴν Ἀμύντεω, Δαρείῳ βασιλεῖ γῆν τε καὶ ὕδωρ. ὁ δὲ τοῦτα ἐδίδου, καὶ σφέας ἐπὶ ξεινίῃ καλέει [b]. παρασκευασάμενος δὲ δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς, ἐδέκετο τοὺς Πέρσας φιλοφρόνως. οἱ δὲ ἐπὶ δεῖπνα ἐγγύνοντο ἀξιοπίστους, εἶπαν οἱ Πέρσαι τάδε, Ξεῖνε Μακεδών, ἡμῖν νόμος ἐστὶ τοῖσι Πέρσῃσι, ἐπεὰν δεῖπνον παρεσκευάμεθα μέγα, τότε καὶ τὰς παλλακὰς καὶ τὰς κυρίδιας γυναῖκας εἰσάγεσθαι παρέδρους. σὺ νῦν, ἐπεὶ περ προθύμως μὲν ἐδέξαο, μεγάλως δὲ ξεινίζεις, Δαρείῳ δὲ βασιλεῖ δίδοις γῆν τε καὶ ὕδωρ, ἕπευ νόμῳ τῷ ἡμετέρῳ. εἶπε πρὸς ταῦτα Ἀμύντης, Ὦ Πέρσαι, νόμος μὲν ἡμῖν γέ ἐστι οὐκ ὀλίγος, ἀλλὰ κεχωρίδαται ἄνδρας γυναικῶν· ἐπεί τε δὲ ὑμεῖς εἰόντες δεσπόται προσχρήζετε τυγχάνειν, παρέσται ὑμῖν καὶ ταῦτα. εἶπας τοσαῦτα ὁ Ἀμύντης μετεπέμπετο τὰς γυναῖκας· αἱ δὲ ἐπεί τε καλεόμεναι ἦλθον, ἐπεξῆς ἀντία ἵζοντο τοῖσι Πέρσῃσι. ἐνθαῦτα οἱ Πέρσαι ἰδόμενοι γυναῖκας εὐμόρφους, ἔλεγον πρὸς Ἀμύντεω, φάμενοι τὸ ποιηθὲν τοῦτο, οὐδὲν εἶναι σοφόν. κρεῖσσον γὰρ εἶναι ἀρχῆθεν μὴ ἐλθεῖν τὰς γυναῖκας, ἢ ἐλθούσας καὶ μὴ παρεζομένας, ἀντίας ἵζεσθαι, ἀλγηδόνας σφι ὀφθαλμῶν. ἀναγκαζόμενος δὲ ὁ Ἀμύντης ἐκέλευε παρέζειν. πειθομένων δὲ τῶν γυναικῶν, αὐτίκα οἱ Πέρσαι μαζῶν τε ἅπτοντο, οἷα παιδνώγεις οἰνωμένοι, καί κου τις καὶ φιλέειν ἐπεχείρησε. Ἀμύντης μὲν δὴ τοῦτο ὁρέων, ἀτρέμας εἶχε, καίπερ δυσφορέων, οἷα ὑπερδειμάτων τοὺς Πέρσας· Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Ἀμύντεω, παρεὼν τε καὶ ὁρέων ταῦτα, ἅτε νέος τε ἐὼν καὶ κακῶν ἀπαθὴς, ἐδαμῶς ἔτι κατέχειν οἷός τ' ἦν· ὥστε δὲ βαρέως φέρων, εἶπε πρὸς Ἀμύντεω τάδε, „Σὺ μὲν ὦ πάτερ εἶκε τῇ ἡλικίῃ, ἀπιὼν τε „ἀναπαύεο, μηδὲ λιπάρεε τῇ πότῃ· ἐγὼ δὲ „παρεσομένων αὐτῶν τῶνδε, πάντα τὰ ἐπιτήδεα „παρέξω τοῖσι ξείνοισι. πρὸς ταῦτα σιωπήσας Ἀμύντης ὅτι νεώτερόν τι πρήγματα πρήξειν μέλλοι „Ἀλέξανδρος, λέγει, Ὦ παῖ, χρεὸν γάρ σε „ἀναμασσομένῳ σιωπῇ τὰς λόγους, ὅτι ἐθέλεις „ἐμὲ ἐκπέμψας τι νεώτερον· ἐγὼ ὦν σε χρή-

modum in Macedoniam via. nam in primis paludi confinis eſt fodina, unde poſt ea tempora Alexandro in ſingulos dies ſingula argenti talenta proveniebant. Poſt fodinam ſuperato monte quem vocant Dyſorum, Macedonia intratur. Igitur iſti Perſæ ad Amyntam miſſi ubi 18
pervenere, in conſpectum Amyntæ admiſſi regi Dario terram & aquam petunt: Amyntas & ea dedit, & homines in hoſpitium vocavit: inſtructaque ſplendide cœna, percomiter accepit. Perſæ, poſtquam à cœna ad potum pervenere, Hoſpes, inquiunt, Macedo, nobis Perſis conſuetudinis eſt, quoties magnam exhibuimus cœnam, tunc etiam concubinas & quas virgines duximus uxores ad aſſidendum introducere. Proinde tu nunc, quoniam comiter excepiſti nos, & liberali hoſpitio proſequutus es, & regi Dario & terram das & aquam, ſectare conſuetudinem noſtram. Ad hæc Amyntas, Nobis, inquit, Perſæ, iſta conſuetudo non eſt, ſed viros à feminis ſemovendi: verum quandoquidem vos exigitis qui domini eſtis, hoc quoque vobis præſtabitur. Hæc loquutus Amyntas, feminas arceſſit. Illæ, ut vocabantur, præſto fuerunt, & è regione Perſarum deinde conſederunt. Quas Perſæ conſpicati formoſas, Amyntam alloquuntur, negantes omnino id factum eſſe ſapienter. ſatius enim futurum fuiſſe, ab initio non veniſſe feminas, quam, poſtquam venerant, non aſſidere, ſed ex adverſo ſedere, oculorum ipſis dolores. Ita coactus Amyntas illas aſſidere juſſit. Quæ quum obtemperaſſent, illico Perſæ mamillas illarum tractare, utpote pluſculo vino temulenti, nonnemo etiam tentare ſuaviari. Hæc Amyntas 19
intuens etſi iniquo ferebat animo, tamen præ metu Perſici nominis quieſcere. Verum ejus filius Alexander quum adeſſet, atque hæc aſpiceret, utpote adoleſcens, & malorum inexpertus, nequaquam amplius tolerare poſſe. itaque graviter ferens, ad Amyntam inquit, Tu quidem pater cede ætati, abique hinc ad requieſcendum, neque adeſto potationi: ego vero hîc remanens, omnia hoſpitibus quæ oportet exhibebo. Amyntas eum juvenile aliquid facturum animadvertens, ad hæc reſpondit, Fili, inquiens, verba tua hinc me ſummoventis pæne intelligo. ideo enim me dimittis, quod aliquid novi agere in animo habes. Quare

a πρῶτα. b ἐπάλξει.

re nolo te quicquam novi in hos viros perpetrare, futurum in perniciem noſtram: ſed tolera adſpectans quæ geruntur. nam quod ad diſceſſum meum pertinet, parebo. His reſponſis Amyntas
20 abiit. Tum Alexander ad Perſas, Vobis, inquit, hoſpites, cum his feminis vel omnibus, ſi libet, facillime licet concumbatis: ſed cum qua earum concumbere libeat indicate. Nunc enim fere tempus cubandi adventat, & vos bene potos eſſe temulentoſque video. Proinde has feminas, ſi vobis cordi eſt, ſinite ire ad lavandum; lotas denuo exſpectate. Hæc loquutus Alexander, approbantibus Perſis, egreſſas feminas in muliebre remittit conclave: ac totidem viros læves malas habentes, muliebri veſte exornat, traditiſque pugionibus introducit: idque faciens Perſis dixit, Vos vero, Perſæ, à nobis in convivium eſtis omni munificentia accepti: quippe quibus & quæ habemus, atque inſuper, quæ invenire potuimus, ea omnia adſunt: &, quod omnium maximum eſt, etiam noſtras ipſorum matres & ſorores liberaliter vobis exhibemus: ut prorſus univerſo honore affectos vos eſſe à nobis intelligatis quo digni eſtis: ac denique ut regi qui vos miſit, à Græco Macedonum principe vos & menſa & lecto bene acceptos eſſe renuncietis. Hæc loquutus Alexander, ſingulos Macedonas quos feminas eſſe ajebat, aſſidere juſſit ſingulis Perſis. qui poſteaquam à Perſis attrectari cœpere, illos obtrun-
21 cavere. Et hac quidem morte affecti ſunt Perſæ ipſi & eorum comitatus. Comitabantur enim eos & vehicula, & famulitia, & omnis generis multus apparatus, quæ cuncta cum illis omnibus pariter intercepta ſunt. Non multo deinde interjecto tempore, quum magna horum virorum à Perſis inquiſitio fieret, Alexander illos prudentia occupavit, tum multas pecunias dando, tum ſororem ſuam nomine Gygæam. His datis Bubari, viro Perſæ, uni ex inquiſitoribus interfectorum ducum rem disjecit. Et horum quidem Perſarum cædes tali aſtu
22 perfecta ſilentio ſuppreſſa eſt. Eſſe autem Græcos hos qui à Perdicca progeniti ſunt, quemadmodum ipſi ajunt, & ego ſcio, & eſſe tales oſtendam in iis quæ poſtea dicam. Quinetiam & ii qui in Olym-

„χρήζω μηδὲν νεοχμῶσαι κατ' ἄνδρας τούτους, „ἵνα μὴ ἐξεργάσηται ἡμέας· ἀλλὰ ἀνέχου ὁρέων „τὰ παρεόμενα. ἀμφὶ δὲ δαιτὸς τῇ ἐμῇ πείσομαί τοι. Ὡς δὲ Ἀμύντης χρήσιος τοιῶνδε οἰχώκεε, „λέγει ὁ [b] Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Πέρσας, Γυ„ναικῶν τοιῶνδε ὦ ξεῖνοι πολλή ἐστι ὑμῖν [c] εὐ„πετείη, καὶ εἰ πάσῃσι βούλεσθε μίσγεσθαι, καὶ „ὁκόσῃσι ἂν αὐτέων. τοῦτο μὲν περὶ αὐτοὶ δοκο„σημαίνετε. νῦν δὲ (χρεὸν γὰρ ἤδη τὸ κοίτης „ὥρη προσέρχεται ὑμῖν, καὶ καλῶς ἔχοντας „ὑμέας ὁρέω μέθης) γυναῖκας ταύτας, εἰ ὑ„μῖν φίλον ἐστί, ἄφετε λοῦσθαι· λουσαμένας „δὲ, ὀπίσω προσδέκεσθε. εἶπας ταῦτα (σαφέπε„πιστο γὰρ ἦσαν οἱ Πέρσαι) γυναῖκας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε ἐς τὸν γυναικήϊον· αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἴσους τῇσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἄνδρας λευγμένους τῇ τοῦ γυναικῶν ἐσθῆτι σκευάσας, καὶ ἐγχειρίδια δούς, ἦγε [d] εἴσω. προσ„χὼν δὲ τούτοις, ἔλεγε τοῖσι Πέρσῃσι τάδε, Ὦ „Πέρσαι, οὐκατὶ παιδιῇσι τελέῃ ἡσιῆσθαι [e]. τί „τε γὰρ ἄλλα ὅσα εἴχομεν, καὶ ἡμεῖς, τά οἷά „τε ἦν ἐξευρόντας παρέχεσθαι, πάντα ὑμῖν πάρ„εστι. καὶ δὴ καὶ τόδε τὸ πάντων μέγιστον, τὰς „τε ἑωυτῶν μητέρας καὶ τὰς ἀδελφεὰς ὁπόσα„ψιλεύμεθα [f] ὑμῖν· ἵνα παντελέως μάθητε τι„μώμενοι πρὸς ἡμέων τῶνπερ ἐστὲ ἄξιοι. πρὸς „δὲ, καὶ βασιλέϊ τῷ πέμψαντι ἀπαγγείλητε, „ὡς ἀνὴρ Ἕλλην Μακεδόνων ὑπαρχος εὖ ὑμέας „ἐδέξατο ἐν τραπέζῃ καὶ κοίτῃ. ταῦτα εἶπας Ἀ„λέξανδρος, παρίζει Πέρσῃ ἀνδρὶ ἄνδρα Μα„κεδόνα, ὡς γυναῖκα τῷ λόγῳ. οἱ δὲ, ἐπεί τε σφέων οἱ Πέρσαι ψαύειν ἐπειρῶντο, διεργάζοντο αὐτούς. Καὶ ἅτε μὲν τούτου τοῦ μόρου διεφθάρησαν, καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ θεραπηίη αὐτέων. εἵπετο γὰρ δὴ σφι καὶ ὀχήματα, καὶ θεράποντες, καὶ ἡ πᾶσα πολλὴ παρασκευή. πάντα δὴ ταῦτα, ἅμα κείνοισι [g] ἠφανίσθη. μετὰ δὲ χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον, ζήτησις τῶν ἀνδρῶν τούτων μεγάλη ἦν τῶν Περσέων ἐγένετο· καὶ σφέας Ἀλέξανδρος κατέλαβε σοφίῃ, χρήματά τε δοὺς πολλὰ, καὶ τὴν ἑωυτοῦ ἀδελφεὴν, τῇ οὔνομα ἦν Γυγαίη. δοὺς δὲ ταῦτα κατέλαβε ὁ Ἀλέξανδρος Βυβάρῃ ἀνδρὶ Πέρσῃ τῶν διζημένων τοὺς ἀπολομένους τῶν φονέων. ὁ μὲν νυν τῶν Περσέων τούτων θάνατος οὕτω καταλαμφθεὶς ἐσχήθη. Ἕλληνας δὲ τούτους εἶναι τοὺς ἀπὸ Περδίκκεω γεγονότας, κατάπερ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτός τε οὕτω τυγχάνω ἐπιστάμενος, καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὀπίσω λόγοισι ἀποδέξω ὡς εἰσὶ Ἕλληνες. τοὺς δὲ, καὶ οἱ τὸ

Oo 3 Ὀλυμ-

a ἀπ' ἀνδρός. b λέγει ὁ. c πολλὴ ἐστὶ ὑμῖν. d δὺς, παρῆγε. e ἡσυχάζειν. f ἐπιμελησόμεθα. g ἅμα πᾶσι κείνοισι.

Macedo Græci generis. Hiſtiæus ab muniendo in Thracia Myrcino avocatur ſummo aſtu ad aulam Perſicam.

Ὀλυμπίῃ [a] διέποντες ἀγῶνα ἑλλανοδίκαι ἔστω ἐγνωσαν εἶναι. Ἀλεξάνδρῳ γὰρ ἀεθλεύειν ἐλομένῳ, καὶ καταβάντι ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ ἀντιθέμενοι Ἑλλήνων ἐξεῖργόν μιν, φάμενοι ὐ βαρβάρων ἀγωνιστέον εἶναι τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ Ἑλλήνων. Ἀλέξανδρος δὲ, ἐπείτε ἀπέδεξε ὡς εἴη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἕλλην, καὶ ἀγωνιζόμενος στάδιον, συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ. Ταῦτα μέν νυν ἔστω καὶ ἐγένετο. Μεγάβαζος δὲ ἄγων τοὺς Παίονας, ἀπίκετο ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον· ἐνθεῦτεν [b] διαπεραιωθεὶς, ἀπίκετο ἐς Σάρδις. ἅτε δὲ τειχέοντος ἤδη Ἱστιαίου τὸν ἐπ' αὐτῷ Δαρείου αἰτήσας ἔτυχε μισθὸν δωρεὴν φυλακῆς ἕδρης· ἐόντος δὲ χώρου τούτου ἐπὶ Στρυμόνα ποταμὸν, τῷ οὔνομά ἐστι Μύρκινος. μαθὼν δὲ ὁ Μεγάβαζος τὸ ποιεύμενον ὑπὸ Ἱστιαίου, ὡς ἦλθε τάχιστα ἐς τὰς Σάρδις ἄγων τοὺς Παίονας, ἔλεγε Δαρείῳ τάδε, Ὦ βασιλεῦ, κοῖόν τι [c] χρῆμα ἐποίησας, ἀνδρὶ Ἕλληνι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δόντες ἐγκτίσαι πόλιν ἐν θρηίκῃ; ἵνα ἴδῃ τε ναυπηγήσιμός ἐστι ἄφθονος, καὶ πολλοὶ κωπέες, καὶ μέταλλα ἀργύρεα· ὅμιλός τε πολὺς μὲν Ἕλλην ἐνοικέει, πολλὸς δὲ βάρβαρος· οἳ ποιήσονται ἐπιλαβόμενοι, ποιήσουσι τοῦτο τὸ ἂν ἐκεῖνος ἐξηγέηται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός. σὺ τοίνυν τοῦτον μὲν ἄνδρα παῦσον ταῦτα ποιεῦντα, ἵνα μὴ οἰκηίῳ πολέμῳ συνέχηαι. τρόπῳ δὲ ἠπίῳ μεταπεμψάμενος, παῦσον. ἢν δὲ αὐτὸν ἐπιλάβῃς, ποιέειν ὅκως μηκέτι κεῖνος ἐς Ἕλληνας ἀπίξῃ. Ταῦτα λέγων ὁ Μεγάβαζος, εὐπετέως ἔπεφνε Δαρεῖον, ὡς εὖ προορέων τὸ μέλλον γίνεσθαι· μετὰ δὲ ἄγγελον πέμψας ὁ Δαρεῖος ἐς τὸν Μύρκινον, ἔλεγε τάδε, Ἱστιαῖε, βασιλεὺς Δαρεῖος τάδε λέγει, Ἐγὼ φρονέων εὑρίσκω ἐμοί τε καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι οὐδένα εἶναι σεῦ ἄνδρα εὐνοέστερον. τὸ δὲ ἐκ λόγοισι ἀλλ' ἔργοισι οἶδα μαθών. νῦν ὦν (ἐπινοέω γὰρ πρήγματα μεγάλα κατεργάσασθαι) ἀπίκεό μοι πάντως, ἵνα τοι αὐτὰ ἐπιδεξέω. τούτοισι τοῖσι ἔπεσι πεισθεὶς ὁ Ἱστιαῖος, καὶ ἅμα μέγα φρονέων βασιλέος σύμβουλος γενέσθαι, ἀπίκετο ἐς Σάρδις. ἀπικομένῳ δέ οἱ ἔλεγε Δαρεῖος τάδε, Ἱστιαῖε, ἐγώ σε μετεπεμψάμην τῶνδε εἵνεκεν· ἐπεί τε τάχιστα ἐνόησα ἀπὸ Σκυθέων, καὶ σύ μοι ἐγένεο ἐξ ὀφθαλμῶν, οὐδέν κω ἄλλο πρῆγμα ἔστω ἐν βραχεῖ ἐπεζήτησα ὡς σὲ ἰδέειν τε καὶ ἐς λόγους μοι ἀπικέσθαι· ἐγνωκὼς ὅτι κτημάτων πάντων ἐστὶ τιμιώτατον ἀνὴρ φίλος, πιστός τε καὶ εὔνοος. τά τοι ἐγὼ καὶ ἀμφότερα σαφέως οἶδα, ἔχω μαρτυρέειν ἐς πρήγματα τὰ ἐμά. νῦν ὦν (εὖ γὰρ ἐποίη-

Olympia certamini Græcorum præſunt, ita eſſe decreverunt. Nam quum Alexander certandi ſtudio captus ad hoc ipſum deſcendiſſet, æmuli in curſu Græci arcebant eum, quod negarent barbarorum id eſſe certamen, ſed Græcorum. at ubi probavit ſeſe Argivum, tum Græcus eſſe judicatus eſt; tum ſtadium certans, proximus primo extitit. Et hæc 23
quidem ita geſta ſunt. Megabazus autem Pæonas ducens, abiit ad Helleſpontum: illo tranſmiſſo, pervenit Sardes. quum interim Hiſtiæus Mileſius jam muris cingeret locum, quo à ſe petito donatus à Dario fuerat in pretium ſervatæ ratis, qui locus eſt ad flumen Strymonem nomine Myrcinus. At Megabazus, cognito quod fiebat ab Hiſtiæo, quum primum venit Sardes ducens Pæonas, ita eſt Darium alloquutus, ô Rex, quidnam tu rei feciſti, dato loco ad urbem condendam in Thracia viro Græco, eique ſolerti atque induſtrio? ubi affatim materiæ eſt ad naves fabricandas, multumque remigum, quin & aurifodinæ? multis etiam cum Græcis, tum barbaris accolentibus? qui nacti ducem, facient quicquid ille vel die vel nocte præceperit. Nunc igitur tu virum hunc ita facientem inhibe, ne domeſtico bello afflicteris. Inhibe autem miti modo arceſſitum: quem quum acceperis, da operam nequando in Græciam revertatur. Hæc loquutus Megabazus, facile Dario 24
perſuaſit, tanquam probe proſpiciens quod eſſet eventurum. Darius miſſo in Myrcinum nuncio ad Hiſtiæum, hæc inquit, Hiſtiæe, rex Darius hæc dicit, Mihi rebuſque meis melius conſulentem quam te invenio neminem: quod non verbis, ſed factis compertum habeo. proinde quum res magnas agere deſtinem, præſto mihi ſis ut eas tibi aperiam. His verbis fidem habens Hiſtiæus, & ſimul magni faciens conſiliarium regis fieri, Sardes profectus eſt. Cui advenienti Darius, Hiſtiæe, ego (inquit) ea de cauſſa te arceſſivi, ſimulatque ab Scythis redii, & tu ab oculis meis abfuiſti, nullius rei deſiderium brevi tam me tenuit, quam ut tu in aſpectum & colloquium meum venires: quum ſciam omnium poſſeſſionum pretioſiſſimam eſſe virum amicum, ſolertem, bene ſentientem: quæ tibi ambo ad res meas adeſſe ego teſtari poſſum. Quare tibi ego,

a τῷ Ὀλυμπίῃ. b καὶ διαβὰς τοῦτον. c οἷόν τι.

Hiſtiæus Darii comes Suſa. Siſamnis privi judicis pœna. Otanes multa ſubigit Perſis. Lemni calamitas ſub Lycareto etiam infelice. Mala Ionum è Naxo & Mileto.

go, qui feciſti probe quod veneris, hæc offero, ut omiſſa Mileto, & recens condita in Thracia urbe, me ſequaris Suſa, eadem quæ ego habiturus, meuſque con-
25 victor ac conſiliarius futurus. Hæc loquutus Darius, una ſecum Hiſtiæum ducens, Suſa verſus iter intendit, præfecto Sardibus Artapherne, fratre ſuo ex eodem patre: item præfecto Otane oræ maritimæ; cujus patrem Siſamnem, unum è regiis judicibus, quod injuſte ob pecuniam judicaſſet, rex Cambyſes quum mactaviſſet, pellem humanam totam detraxit, eamque in lora concidit, illiſque tribunal in quo ille ſedens judicarat, intendit; ibidem ejus filium Otanem pro Siſamne patre deglupto eſſe judicem præcipiens, atque in memoria habere in quo
26 tribunali ſedens judicaret. Hic igitur Otanes in eo tribunali ſedere juſſus, tunc Megabazi in ducatu ſucceſſor, Byzantios ac Calchedonios cepit: cepit item Antandrum, quæ eſt in terra Troade; cepit quoque Lamponium. Sumpta etiam à Lesbiis claſſe, cepit Lemnum & Imbrum, à Pelaſgis tunc adhuc utram-
27 que habitatam. Sed Lemnii quoniam egregie repugnaverant, etiam aliquamdiu ſe defendentes, mala perpeſſi ſunt: quorum qui ſuperfuere, iis præfectum Perſæ impoſuere Lycaretum, Mæandrii ejus qui Sami regnavit, germanum. Hic Lycaretus quum Lemno præeſſet, hac de cauſſa mortem oppetiit, quod omnes in captivitatem redigebat, atque evertebat, alios inſimulans deſertores Scythicæ expeditionis, alios vexatores copiarum Darii à Scythis revertentium. Hæc iſte in ſua præfectura perpetrabat: ſed non diu poſt malis fuit reſolutus.
28 Et cœperunt iterum è Naxo atque Mileto calamitates Ionibus afferri. è Naxo quidem, quod inter inſulas felicitate præſtabat: è Mileto autem, quod ea tempeſtate prope ſeipſa ſuperata maxime florebat, eratque Ioniæ prætextum: quum ægrotaviſſet duabus ſuperioribus ætatibus ſeditione, donec eam Parii ſedaverunt, ex omnibus Græcis
29 reſtitutores à Mileſiis delecti. Hunc autem in modum eos Parii conciliaverunt: Quum Miletum veniſſent viri ex illis præſtantiſſimi, cernerentque eos domi velementer labefactatos, dixerunt velle ſe regionem ipſorum peragrare. Id facientes, & omnem agrum Mileſium luſtrantes, ut

a MS. habet ὅτ῾ ἦ τοιαῦτα.

„ ἐπίηρος ἀπικόμην.) τοῦτο τοι ἐγὼ παρεσκεύα-
„ ωμαι· Μίλητον μὲν ἔα, καὶ τὴν ὑπ᾽ ἐμεῦ κτισθεῖσαν ἐν Θρηί-
„ κῃ πόλιν· σὺ δέ μοι ἑπόμενος ἐς Σοῦσα, ἔχε πάντα
„ ὧν ἐγὼ ἔχω, ἐμός τε σιτοδότης ἔσο καὶ σύμβουλος.
Ταῦτα Δαρεῖος εἰπὰς, καὶ καταστήσαμενος Ἀρτα-
φέρνεα ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ ὁμοπάτριον, ὕπαρχον ἐόν-
τα Σαρδίων, ἀπήλαυνε ἐς Σοῦσα, ἄγων ἀγόμενος
Ἱστιαῖον· Ὀτάνεα δὲ δοκιμάσας χρηστὸν εἶναι τὸ πε-
ρὶ ἑωυτὸν εὐμενέα, καὶ τὸ πατρὸς Σισάμνεω βα-
σιλεὺς Καμβύσης, ἐόμενον τῶν βασιληίων δικα-
στέων, ὅτι δὴ χρήματα δικαίου ἕνεκα ἐδικάσατο,
ἐφόνευσε, ἀσκὸν δὲ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπηίην. ἀποδέ-
ρας δὲ αὐτοῦ τὸ δέρμα ἱμάντας ἐξ αὐτοῦ ἔτεμε, καὶ
ἐπέτεινε τὸν θρόνον ἐς τὸν ἔζων ἐδίκαζε. ἐπιτείνας δὲ
ὁ Καμβύσης, ἀπέδεξε δικάσοντα ἀντὶ αὐτοῦ τὸν Σι-
σάμνεω, τὸν δικαιότατον αὐτόθεν, τὸν παῖδα δὲ Σισά-
μνεω, ἐντελλόμενός οἱ μεμνῆσθαι ἐν τῷ καθίζων
θρόνῳ δικάζει. Οὗτος ὦν ὁ Ὀτάνης ὁ ἐγκαθιζόμε-
νος ἐς τοῦτον τὸν θρόνον, τότε Δασκύλιον ἡμάτα-
νον Μεγαβάζου ἐπιτροπεύοντα, Βυζαντίους τε εἶλε
καὶ Καλχηδονέας. εἶλε δὲ Ἀντάνδρους, εἶλε δὲ τὴν
Τρωάδα γῆν· εἶλε δὲ Λαμπώνιον. λαβὼν δὲ καὶ
Λεσβίων νέας, εἶλε Λῆμνόν τε καὶ Ἴμβρον, ἀμφο-
τέρους ἔτι τότε ἐόντας Πελασγούς. Οἱ μὲν δὴ Λήμνιοι ἐμαχέσαντό τε εὖ, καὶ ἀμυνόμενοι
ἐπὰ χρόνον, ἐπάσχοσαν. τοῖσι δὲ ἐκείνων ὑπολει-
φθεῖσι Περσέων ὕπαρχον ἐπέστησε Λυκάρητον, τὸν Μαιαν-
δρίου δὲ βασιλεύσαντος Σάμου ἀδελφεόν. ἔστ᾽ ὦν
ὁ Λυκάρητος ἄρχων ἐν Λήμνῳ, τελευτᾷ. αἰτίη
δὲ τούτου ἦδε· πάντας ἠναγκαζέσθην καὶ ταύτ-
ην φέρειν· τοὺς μὲν, λειποψυχίης δὴ Σκύθας
αἰτιώμενος, τοὺς δὲ, σπανὸς τῶν Δαρείου στρατοῦ
τοῦ ἀπὸ Σκυθέων ὀπίσω δοκιμαζομένου. ἔστ᾽
μὲν νυν τοσαῦτα [a] ἐξεργάσατο κακοεργέων. μετὰ
δὲ ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἦσαν κακῶν ἐλεύ. Καὶ ἤρ-
χετο τοδεύτερα ἐκ Νάξου τε καὶ Μιλήτου γίνε-
σθαι κακά. τούτων μὲν δὴ, ἡ Νάξος εὐδαι-
μονίην τῶν νήσων προσέφερε· τῶνδε δὲ, κατὰ τὠυτὸ
χρόνον ἡ Μίλητος αὐτὴ τε ἑωυτῆς μάλιστα δὴ τό-
τε ἀνεμάσσατο, καὶ δὴ καὶ ἡ Ἰωνίης ἦν ἀνθοφόρη-
μα. κατύπερθε δὲ τυπέων, ἐπὶ δύο ἡλικίας ἀν-
δρῶν νοσήσασα ἐς ταραλίσιας στάσι, μέχρι ἐμοῦ
Πάριοι κατορθώσαντο. τούτους γὰρ καταρτισάμε-
νοι ἐκ πάντων τῶν Ἑλλήνων εἵλοντο οἱ Μιλήσιοι. Κα-
τήλλαξαν δὲ σφέας ὧδε Πάριοι· ὡς ἀπικνέο-
αὐτῶν ἄνδρες ἄριστοι ἐς τὴν Μίλητον (ὥρεον
γὰρ δὴ σφέας ἀκρῶς οἰκοφθορημένους) ἐφάτιν
αὐτῶν βέλτιον διεξελθεῖν τὴν χώρην. ποιεύν-
τες δὲ ταῦτα, καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίην,

ἔκως

Parii Milesios sedant. Naxiorum exulum fuga ad Aristagoram preceique, cujus per Artaphernen consilia Græcis noxia.

ὅπως τινὰ ἴδοιεν ἀνεσηκυίῃ τῇ χώρῃ ἀγρὸν εὖ ἐξεργασμένον, ἀπιγραφέσθαι τὸνομα ἑωυτοῦ καὶ δεσπότεω ἑωυτοῦ ἀγροῦ. διεξελάσαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώρην, καὶ σπανίως εὑρόντες τούτους, ὡς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ, ἀλίλοισι σημήναντες, ἀπέδεξαν τούτους μὲν τὸν πάλιν νέμειν τὸν εὖρον τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους. δοκέειν γὰρ ἔφασαν καὶ τῶν δημοσίων ἔτω δὴ σφέας ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν σφετέρων. τοὺς δὲ ἄλλους Μιλησίους τοὺς περὶ στασιάζοντας, τούτοις ἐπεῖξαν πείθεσθαι. Παίονοι μέν νυν ἔτω Μιλησίους κατήρτισαν. Τότε δὲ ἐκ τυράννων τῶν πολίων ὧδε ἤρξατο κακὰ γενέσθαι τῇ Ἰωνίῃ. ἐκ Νάξου ἔφυγον ἄνδρες τῶν παχέων τὸν δῆμον· φυγόντες δὲ ἀπίκοντο ἐς Μίλητον· τῆς δὲ Μιλήτου ἐτύγχανε ἐπίτροπος ἐὼν Ἀρισταγόρης ὁ Μολπαγόρεω, γαμβρός τε ἐὼν καὶ ἀνεψιὸς Ἱστιαίου τοῦ Λυσαγόρεω, τὸν ὁ Δαρεῖος ἐν Σούσοισι κατεῖχε. ὁ γὰρ Ἱστιαῖος, τύραννος ἐὼν Μιλήτου, καὶ ἐτύγχανε τοῦτον τὸν χρόνον ἐὼν ἐν Σούσοισι ὅτε οἱ Νάξιοι ἦλθον, ξεῖνοι μὲν ἐόντες τῷ Ἱστιαίῳ. ἀπικόμενοι δὲ οἱ Νάξιοι ἐς τὴν Μίλητον, ἐδέοντο τοῦ Ἀρισταγόρεω, εἴ κως αὐτοῖσι σῶν στρατὸν δυνάμιόν τινα, καὶ κατέλθοιεν ἐς τὴν ἑωυτῶν· ὁ δὲ, ὑπολεξάμενος ὡς διὰ ἑωυτοῦ κατέλθοιεν ἐς τὴν πάλιν, ἄρξειν τῆς Νάξου· σκῆψιν δὲ ποιεύμενος τὴν ξεινίην τὴν Ἱστιαίου, τοιάδε σφι λόγον προσέφερε, Αὐτὸς μὲν ὑμῖν οὐ φερέζυγός εἰμι δυνάμιν τοσαύτην σῶσαι, ὥστε κατάγειν ἀέκοντων τῶν τὴν πόλιν ἐχόντων Ναξίων. πυνθάνομαι γὰρ ὀκτακισχιλίους ἀσπίδα Ναξίοισι εἶναι, καὶ πολλὰ μακρὰ πολλά· μηχανήσομαι δὲ, πᾶσαν ἀπορίην ποιεύμενος, ὑπουργέειν δὲ τῇδε. Ἀρταφέρνης μοι τυγχάνει ἐὼν φίλος. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης, Ὑστάσπεος μὲν ἐστὶ παῖς, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέος ἀδελφεός· τῶν δὴ ὑπερθαλασσίων τῆς ἐν τῇ Ἀσίῃ ἀρχῆς πάντων, ἔχων στρατιήν τε πολλὴν καὶ πολλὰς νέας. τοῦτον ὦν δοκέω τε ἄνδρα ποιήσειν τε ἂν χρήζωμεν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Νάξιοι, προσέφερον [b] τῷ Ἀρισταγόρῃ πρήγματα ἧ δυνατὰ ἄρεσθαι· καὶ ὑπισχνέεσθαι δῶρα σκέλλουσι, καὶ δαπανᾶν τῇ στρατιῇ, ὡς αὐτοὶ ἁλώσοντες· ἐλπίδας πολλὰς ἔχοντες, ὅταν ὑπιφανέωσι ἐς τὴν Νάξον, πάντα ποιήσειν τοὺς Ναξίους τὰ ἂν αὐτοὶ κελεύωσι· ὡς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας. τῶν γὰρ νήσων τυράννους τῶν Κυκλάδων. οὐδεμίην κω ἐὼν ὑπὸ Δαρείῳ. Ἀπικόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐς τὰς Σάρδις, λέγει πρὸς τὸν Ἀρταφέρνεα, ὡς Νάξος εἴη νῆσος [c] μεγάθει μὲν οὐ μεγάλη, ἄλλως δὲ, καλή τε καὶ ἀγαθὴ,

ut quemque fundum acclivi regione animadvertebant bene cultum, conscribebant domini nomen. Peragrata omni regione, quum paucos hujusmodi fundos comperissent, simulatque ad urbem descenderunt: coactoque populo, decreverunt urbem ab iis esse administrandam, quorum fundos bene cultos invenissent. videri enim illos ita curaturos publica ut sua ipsorum curavissent. Ceteros Milesios, qui prius seditionem movissent, jusserunt his dicto audientes esse. Ita Milesios Parii correxerunt. Ex his tunc 30
urbibus hoc modo cœperunt loniæ mala contingere: Ex Naxo quidam locupletes à plebe in exilium missi, Miletum se contulerunt. Miletum autem procurabat Aristagoras, Molpagoræ filius, idemque gener ac consobrinus Histiæi, Lysagoræ filii, quem Darius Susis detinebat. nam Histiæus Mileti erat tyrannus, & per id tempus Susis degebat, quum Naxii venere iampridem Histiæi hospites. Quum autem Miletum Naxii advenere, obsecrarunt Aristagoram, ut aliquantulum copiarum ipsis præstaret ad redeundum in patriam. Ille colligens, si per eum isti in patriam redirent, fore ut Naxo imperaret, tamen prætendens Histiæi hospitium, ita eos est alloquutus, Meæ quidem vires ad tantum copiarum præbendum non suppetunt, ut invitis iis qui Naxum tenent, vos possim reducere; quum audiam octo millia scutatorum Naxiis esse ac multas longas naves: tamen omne studium ad istud efficiendum adhibebo, hoc scilicet in animo versans: Est mihi amicus Artaphernes, Hystaspis filius, Darii regis frater, qui præses est omnium in Asia litoralium, multo exercitu instructus ac multa classe: hunc ego virum opinor facturum omnia ex animi nostri sententia. His auditis Naxii tradiderunt Aristagoræ negotium, ut quamoptime posset conficeret: utque munera homini polliceretur, jubent, & exercitui sumptum, utpote ipsis suppeditaturis; magnam videlicet spem habentes, quum ipsi in Naxo apparuissent, Naxios omnia quæ ipsi juberent esse facturos, atque adeo ceteros insulanos. nulladum enim Cycladum insularum sub Dario erat. Profectus Sardes Aristago- 31
ras, ait Artapherni esse insulam Naxum, non spatiosam illam quidem, sed pulchram

a ὥστε καὶ τόν. b προσέβαλλον. c Hæc vox μέγαθος non est in MS.

chram alioqui & bonam, Ioniæque vicinam, multis præterea & pecuniis & mancipiis refertam. Proinde tu adversus hanc regionem ducito exercitum, ejus exules illuc reducens. Quod ubi feceris, partim magnæ tibi sunt penes me in expedito pecuniæ, præter illas quæ in exercitum erogabuntur; has enim æquum est nos præbere, qui ducimus: partim insulas regi acquires, ipsam Naxum & quæ ex hac pendent, Parum & Andrum, ceteraſque quæ Cyclades nominantur. Unde progressus, haud difficulter invades Eubœam, insulam magnam ac beatam, nec inferiorem Cypro, ac facilem sane ad capiendum, centum omnino navibus ad has omnes occupandas suffecturis. Huic respondens Artaphernes, Tu vero, inquit, quæ sunt ex utilitate regiæ domus exponis, & probe ista suades omnia, præterquam de numero navium. nam pro centum navibus, ducentæ tibi ineunte statim vere in promptu erunt. Oportet tamen in his rebus auctoritatem quoque regis accedere.

32 His auditis Aristagoras lætus Miletum rediit. Artaphernes autem misso Susa ad Darium nuncio, per quem de rebus ab Aristagora dictis eum certiorem faceret, ubi ille rem approbavit, ducentas triremes instruxit, tum Persarum, tum aliorum sociorum magna sane multitudine, præfecto eis duce Megabate, viro Persa, è familia Achæmenidarum, suo ac Darii consanguineo: cujus (si vera sunt quæ dicuntur) posteriore tempore filia pacta fuit Pausaniæ Lacedæmonio, Cleombroti filio, Græciæ tyrannidem affectanti. Delecto itaque duce Megabate, exercitum Artaphernes ad

33 Aristagoram misit. Megabates ex Mileto Aristagora assumpto atque Ionum exercitu cum Naxiis, navigavit simulans ire in Hellespontum. Atque ubi Chium pervenit, classem continuit apud Caucasa, ut illinc vento aquilone trajiceret in Naxum. Sed quoniam non erat fatale Naxios ea classe deleri, hoc contigit: Megabates in circumeundis navium excubiis offendit navem Myndiam à nemine custodiri. quam rem indigne ferens, jussit satellites inventum ejus navis rectorem, nomine Scylacem, vincire trajectum per thalamiam navis, *id est*, foramen per quod infimi remi extant: ita ut caput extaret, corpus intus esset. Aristagoras au-

χαθὴ, καὶ ἀγχῦ Ἰωνίης· χρήματα δ' ἔνι πολ-
„λὰ [a], καὶ ἀνδράποδα. Σὺ ὦν ὅπι ταύτῃσι τὴν
„χώρῃσι στρατηλάτεε, κατάγων ἐς αὐτὴν τὺς
„φυγάδας ἐξ αὐτῆς. καί τοι ταῦτα ποιήσαντι
„τῦτο μέν ἐστι ἑτοῖμα παρ' ἐμοὶ χρήματα μεγά-
„λα πάρεξ τ ἀναισιμωμάτων τῇ στρατιῇ· ταῦ-
„τα μὲν γὰ δίκαιον [b] ἡμέας τὺς ἄγοντας παρέ-
„χειν ἐστί· τῦτο [c] δ', νήσυς πρόσκτησαι βασι-
„λέϊ, αὐτήν τε Νάξον καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἠρτη-
„μένας, Πάρον τε & Ἄνδρον & ἄλλας τὰς Κυ-
„κλάδας καλευμένας. ἐνθεῦτεν δ' ὁρμεώμενος,
„εὐπετέως ἐπιθήσεαι Εὐβοίῃ νήσῳ μεγάλῃ τε καὶ
„εὐδαίμονι, σὺκ ἐλάσσονι Κύπρυ, καὶ κάρτα εὐ-
„πετεῖ χειρωθῆναι. ἀποχρέωσι δ' ἑκατὸν νέες ταύ-
„τας πάσας χειρώσασθαι. ὁ δ', ἀμείβετο αὐτὺν τοῖσ-
„δε, Σὺ ἐς οἶκον τ βασιλῆος ἐξηγητὴς γίνεαι
„πρηγμάτων ἀγαθῶν, καὶ ταῦτα εὖ φρασμένεις
„πάντα, πλεὼ τ νεῶν δ' ἀριθμῦ. ἀντὶ δ' τ [d] ἑ-
„κατὸν νεῶν, διηκόσιαί τοι ἑτοῖμοι ἔσονται ἅμα τῷ
„ἔαρι. δεῖ δ' τούτοισι & αὐτὸν [e] βασιλῆα συνέπ-
αινον γενέσθαι. Ὁ μὲν δὴ Ἀρισταγόρης ὡς ταῦτα
ἤκυσε, πρόσχαρης ἐών, ἀπῆιε [f] ἐς Μίλητον. ὁ δ'
Ἀρταφέρνης, ὡς οἱ πέμψαντι ἐς Σῦσα, καὶ ἀπαρ-
γήνι τὰ ἐκ τ Ἀρισταγόρεω λεγόμενα, συνέπαι-
νος & αὐτὸς Δαρεῖος ἐγένετο, παρεσκεύασατο μὲν
διηκόσιας τριήρεας, πολλὸν δὲ κάρτα ὅμιλον Περ-
σέων τε καὶ τ ἄλλων συμμάχων. στρατηγὸν δὲ τού-
των ἀπέδεξε Μεγαβάτεα, ἄνδρα Πέρσεα τ Ἀ-
χαιμενιδέων, ἐωϋτῦ τε καὶ Δαρείυ ἀνεψιόν·
τ Παυσανίης ὁ Κλεομβρότυ Λακεδαιμόνιος, εἰ
δὴ ἀληθής γε ὁ λόγος, ὑστέρῳ χρόνῳ τυτέων
ἠρμόσατο θυγατέρα, ἔρωτα σχὼν τ Ἑλλάδος τύ-
ραννος γενέσθαι. ἀποδέξας δὲ Μεγαβάτεα στρατη-
γὸν Ἀρταφέρνης, ἀπέστειλε τ στρατὸν ἅμα τ
Ἀρισταγόρεα. Παραλαβὼν δὲ ὁ Μεγαβάτης ἐκ
τ Μιλήτυ τόν τε Ἀρισταγόρεα καὶ τὸν Ἰάδα
στρατὸν, καὶ τὺς Ναξίυς, ἔστελλε πρόφασιν
ἐπ' Ἑλλησπόντυ· ἐπεί τε δὲ ἐγένετο ἐν Χίῳ,
ἔσχε τὰς νέας ἐς Καύκασα [g], ὡς ἐνθεῦτεν βο-
ρέῃ ἀνέμῳ ἐς τὴν Νάξον διαβάλοι. καὶ (ἐγὸ
ἔδεε τύτῳ τῷ σόλῳ Ναξίυς ἀπολέσθαι) πρῆγ-
μα τοιόνδε συνηνείχθη γενέσθαι· φρουρίυντος Με-
γαβάτεω τὰς ὅπι τ νεῶν φυλακὰς, ὅπι νεὸς
Μιλησίης ἔτυχε ἐδὲις φυλάσσων· ὁ δὲ, δεινόν
τι ποιησάμενος, ἀκέλευσε τὺς δορυφόρυς ἐξυ-
ρόντας τ ἄρχοντα ταύτης τ νεὸς, τῷ ὄνομα
ἦν Σκύλαξ, τοῦτον δῆσαι διὰ θαλαμίης δια-
λόντας τ νεὸς καὶ διὰ τοῦτο· ἔξω μὲν κεφαλὴν
ποιεῦντας, ἔσω δὲ τὸ σῶμα. δεθέντος δὲ τ Σκύ-

λακος,

a χρήματα δ' ἔχοι πολλά. b δίκαια. c περίχω· τῦτο. d ἀντὶ γὰ τ. e καὶ τ. f ἀπῆι. g Καύκασον.

Unde inimicitiæ & infausta expedicio coëgerunt Aristagoram deficere. Historiæ mira ratio nuncii mittendi.

λαιος, ἐξαγγέλλει τις τῷ Ἀρισταγόρῃ ὅτι τὴν ξείνην οἱ τὴν Μύνδιον Μεγαβάτης δήσας λυμαίνοιτο. ὁ δὲ ἐλθὼν ἐβουλεύετο τὸν Πέρσην. τυγχάνων δὲ οὐδενὸς τῶν ἐδέετο, αὐτὸς ἐλθὼν ἔλυσε· πυθόμενος δὲ, κάρτα δεινὸν ἐποιήσατο ὁ Μεγαβάτης, καὶ ,,ἐπορέχετο τῷ Ἀρισταγόρῃ. ὁ δὲ εἶπε, Σοὶ δὲ ,,καὶ τούτοισι τοῖσι πρήγμασι τί ἐστι; οὐ σὲ [a] ,,ἀπέστειλε Ἀρταφέρνης ἐμεῦ πείθεσθαι, καὶ ,,τοῦτον τὸν ἂν ἐγὼ κελεύω; τί πολλὰ πρήσσεις; ταῦτα εἶπε Ἀρισταγόρης. ὁ δὲ, θυμωθεὶς τούτοισι, ὡς νὺξ ἐγίνετο, ἔπεμπε ἐς Νάξον τοὺς ἄνδρας Φερσινέας τοῖσι Ναξίοισι πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα. Οἱ γὰρ ὦν Νάξιοι οὐδὲν πάντως προσεδέκοντο ὅτι σφέας τὸν στόλον τοῦτον ὁρμήσεσθαι. ἐπεὶ μέν τοι ἐπύθοντο, αὐτίκα μὲν ἐσενείκαντο τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ τεῖχος, παρεσκευάσαντο δὲ, ὡς πολιορκησόμενοι, καὶ σῖτα [b] καὶ πολλὰ, καὶ τεῖχος ἐπῴξαντο. καὶ οὗτοι μὲν παρεσκευάδατο ὡς παρεσομένου σφι πολέμου· οἱ δὲ ἐπεί τε διέβαλον ἐκ τῆς Χίου τὰς νέας ἐς τὴν Νάξον, πρὸς προφεραμένους προσεφέροντο, καὶ ἐπολιόρκεον μῆνας τέσσερας. ὡς δὲ τά τε ἐχόντες ἦλθον χρήματα οἱ Πέρσαι, ταῦτα κατεδεδαπάνητο σφι, καὶ αὖτις τῷ Ἀρισταγόρῃ προσανηλίσκετο πολλὰ, καὶ πολιορκίη τε ἐδέετο ἡ πολιορκίη, ἐνῳκοδόμηντο τείχεα τοῖσι Φυγάσι τῶν Ναξίων οἰκοδομήσαντες, ἀπαλλάσσοντο [c] ἐς τὴν ἤπειρον, κακῶς πρήσσοντες. Ἀρισταγόρης δὲ ὁκῶς εἶχε τὴν ὑπάρχειν τῷ Ἀρταφέρνεϊ ἐκπληρῶσαι· ἅμα δὲ ὑπιεζέμιν ἡ δαπάνη τὸ στρατιῆς ἀπαιρεομένη, ἀρρωδέετε, καὶ στρατοῦ πήξαντος κακῶς· καὶ Μεγαβάτῃ ὑφεβεβλημένος, ἐδόκεέ τε τὴν βασιληίην τὴν Μιλήτου ἀπαιρεθήσεσθαι [d]. ἀρρωδέων τε τούτων ἕκαστα, ἐβούλευετο ἀποστασιν. συνέπιπτε γὰρ καὶ τὸν ἐσιγμένον τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τῆς Σαμοθρῄκης παρ' Ἱστιαίου, σημαίνοντα ἀποστῆναι Ἀρισταγόρεα ἀπὸ βασιλῆος. ὁ γὰρ Ἱστιαῖος βουλόμενος τῷ Ἀρισταγόρῃ σημῆναι ἀποστῆναι, ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχε ἀσφαλέως σημῆναι, ὥστε φυλασσομένων τὰς ὁδῶν· ὁ δὲ, τὸν δούλων τὸν πιστότατον ἀποξυρήσας τὴν κεφαλὴν, ἔστιξε, καὶ ἀνέμεινε ἀναφυῆναι τοὺς τρίχας. ὡς δὲ ἀνέφυσαν, τάχιστα ἀπέπεμπε ἐς Μίλητον, ἐντειλάμενος ὑπὲρ ἄλλο μὲν οὐδέν· ἐπεὰν δὲ ἀπίκηται ἐς Μίλητον, κελεύειν Ἀρισταγόρεα ξυρήσαντά μιν τοὺς τρίχας, καταδέαντα ἐς τὴν κεφαλήν. τὰ δὲ στίγματα ἐσήμαινε (ὡς ἐγὼ πρότερόν μοι εἴρηται) ἀποστασιν. τοῦτο δὲ ὁ Ἱστιαῖος ἐποίεε, συμφορὴν ποιεύμενος μεγάλην τὴν

autem à quodam factus certior, hoſpitem ſuum Myndium à Megabate vinctum afflictari, Perſam adit & hominem excuſans repoſcit: quum nihil exoraret, ipſe accedens Scylacem ſolvit. Id ubi reſcivit Megabates, graviter admodum ferens, Ariſtagoram vituperavit. Cui Ariſtagoras, Quid tibi, inquit, eſt cum iſtis negociis? nonne te miſit Artapherne ut me ſequereris, atque eo navigares quocunque ego juberem? quid multa agis? His verbis indignatus Megabates, ubi nox adfuit, miſit Naxum quoſdam cum navi, ad rem Naxiis quæ impenderet exponendam. Naxii, ut qui ni- 34
hil minus quam hanc adverſus ſe claſſem venturam expectabant, ubi tamen id audierunt, omnia confeſtim ex agris in urbem comportare; & ſe, ut qui obſidendi eſſent, inſtruere cibariis, potu, murorum refectione. Et iſti quidem tanquam inſtante ſibi bello ſeſe apparabant: illi vero, poſteaquam è Chio in Naxum trajecerunt, jam præmunitos aggreſſi ſunt; conſumptiſque quatuor in oppugnando menſibus, abſumptaque à Perſis quam ſecum attulerant pecunia, & magna etiam ab ipſo Ariſtagora, quum plus deſideraret obſidio, ubi caſtella Naxiis exulibus exſtruxerunt, in continentem reverterunt male affecti. Ari- 35
ſtagoras ita nec quod Artapherni receperat præſtare poterat, & ſimul angebat eum militiæ impenſa quæ exigebatur, etiam timebat ob exercitum male affectum, præſertim Megabate inſimulante, verebaturque præterea ne regno Mileti fraudaretur, his de cauſſis trepidus, de defectione cogitabat. Contigit enim quoque e Suſis ab Hiſtiæo venire quendam compuncto notis capite, quibus Hiſtiæus Ariſtagoram commonefaciebat ut ab rege deficeret. Id namque volens Hiſtiæus Ariſtagoræ indicare, quia alia ratione ſecure facere non poterat, utpote itineribus cuſtoditis, fideliſſimo e ſervis caput abraſum notis ſignavit, & hominem retinens quoad capilli renaſcerentur, ubi illi renati ſunt, raptiſſime dimiſit Miletum, nihil aliud mandans niſi ut quum Miletum perveniſſet, juberet Ariſtagoram eraſo ſuo capite inſpicere. Ea autem ſtigmata ſignificabant (ut à me ſuperius dictum eſt) defectionem. Hæc ideo Hiſtiæus faciebat quod magnam calami-

τὴν

a ὑπὲ. b σιτία. c ἀπαλλάσσοντο. d ἀπαιρήσεσθαι.

lamitatem ducebat ſe Suſis detineri: etiam atque etiam ſperans fore ut ſi ab Ariſtagora rebellaretur ad mare proficiſceretur: ſin Miletus nil novi moliretur, nullam ſibi viam amplius eſſe ad eam re-
36 vertendi intelligebat. Eum quidem nuncium Hiſtiæus hæc conſiderans mittebat. Ariſtagoras autem, quum ei hæc omnia contentanea per idem tempus contigiſſent, retulit ad ſuæ factionis homines tam de ſua ſententia quam de Hiſtiæi mandatis. Cui quum ceteri omnes aſſenſiſſent, jubentes ut rebellaret, Hecatæus tamen hiſtoriographus initio diſſuadere bellum ſumi adverſus regem Perſarum, enumerans cunctas nationes quibus Darius imperaret, illiuſque potentiam: ſed quum hoc perſuadere non poſſet, ſecundo loco ſuadere, ut claſſe mare occuparent, negans ſe videre qua alia ratione id eſſet eventurum. ſcire enim ſe Mileſiorum vires eſſe imbecillas: ſi tamen pecuniæ è templo quod eſt in Branchidis tollerentur, quas Crœſus Lydus dedicaviſſet, multum ſpei recipere maris potiundi, atque ita pecuniam & ipſos habituros ad utendum, nec hoſtes eam ſpoliaturos. Erant autem hæ ingentes pecuniæ, quemadmodum à me in primo libro declaratum eſt. Verum ne hæc quidem ſententia vicit; & nihilominus placuit, ut omnino rebellaretur: utque unus eorum Myuntem navigaret ad exercitum qui è Naxo reverſus illic agebat, ut conaretur duces claſſiariorum
37 comprehendere. Miſſus autem ad hoc ipſum Iatragoras, dolo cepit Oliatum Ibanolis filium Mylaſſenſem, & Hiſtiæum Tymnis Termenenſem, & Coëm Erxandri filium, quem Darius Mitylene donaverat, & Ariſtagoram Heraclidis filium Cymæum, complureſque alios. Ita ex profeſſo Ariſtagoras defecit, omnia in Darium comminiſcens: & primum quidem, verbo duntaxat tyrannidem deſerens, ſtatum reipublicæ Mileti conſtituit, ut ſecum libenter Mileſii deficerent. Idem dehinc quoque in reliqua Ionia fecit, tyrannorum alios ejiciens, ex aliis autem quos tyrannos ceperat è navibus iis, quæ adverſus Naxum una ierant, ut civitatibus gratificaretur, dedidit alium in aliam urbem tradens,
38 ex qua quiſque illorum erat. Quorum Coëm Mitylenæi ut acceperunt, ſine mora productum lapidibus interemerunt:

Cy-

τὴν ἑωυτῷ κατοχὴν τὴν ἐν Σάρδισι. ἀποστάσιος δὲ ὧν γινομένης, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας μετήσεσθαι τὴν θάλασσαν, μηδὲ νεωτερόν τι ποιήσοντος τοῦ Μιλήτου, ἐδαμᾶ ἐς αὐτὴν ἤξειν ἔτι ἐλογίζετο. Ἰσταῖος μέν νυν ταῦτα διανοεύμενος, ἀπέπεμπε τὸν ἄγγελον· Ἀρισταγόρῃ δὲ συνέπιπτε τοῦ αὐτοῦ χρόνου πάντα ταῦτα συνελθόντα. ἐβουλεύετο ὧν μὴ τὸ στασιωτικὸν, σκοπέων τήν τε ἑωυτοῦ γνώμην καὶ τὰ παρὰ τοῦ Ἰσταίου ἀπιγμένα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες γνώμην κατὰ ταὐτὸ ἐξεφέροντο, κελεύοντες ἀπίστασθαι· Ἑκαταῖος δὲ ὁ λογοποιὸς πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πόλεμον βασιλέι τῶν Περσέων ἀναιρέεσθαι, καταλέγων τά τε ἔθνεα πάντα τῶν ἦρχε Δαρεῖος, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ· ἐπεί τε οὐκ ἔπαθε, ὁκοτέρα συνεβάλλετο πιέζων ὅκως ναυκρατέες τοῦ θαλάσσης ἔσονται· ἄλλως μέν νυν ἐδαμῶς ἔφη λέγων ἐνορᾶν ἐσόμενον τοῦτο. ἁλῶσθαι γὰρ τὴν δύναμιν τὴν Μιλησίων [a] ἐοῦσαν ἀσθενέα· εἰ δὲ τὰ χρήματα καταμυθεῖται τὰ ἐν τοῦ ἱροῦ τοῦ ἐν Βραγχίδῃσι, τὰ Κροῖσος ὁ Λυδὸς ἀνέθηκε, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας ὑπερβαλέσθαι τὸν θαλάσσης· καὶ ὕτω αὐτούς τε ἔχειν χρήματα χρᾶσθαι, καὶ τοὺς πολεμίους ἀποστερήσειν αὐτά. τὰ δὲ χρήματα ἦν ταῦτα μεγάλα, ὡς δεδήλωταί μοι ἐν τῷ πρώτῳ τῶν λόγων. αὕτη μὲν δὴ οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη. ἐδόκεε δ' ὅμως ἀπίστασθαι· ἕνα τε αὐτῶν ὠνώσαντο εἰς Μυούντα ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ τοῦ Νάξου ἀπελθόντα, ἐόντα συλλαμβάνειν πρῶτα τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιστολέας στρατηγούς. Ἀποπεμφθέντος δὲ Ἰατραγόρεω κατ' αὐτὸ τοῦτο, καὶ συλλαβόντος δόλῳ Ὀλίατον Ἰβανώλιος Μυλασσέα, καὶ Ἱστιαῖον Τύμνεω Τερμερέα, καὶ Κώλαι Ἐρξάνδρου, τῷ Δαρεῖος Μιτυλήνην ἐδωρήσατο, καὶ Ἀρισταγόρην Ἡρακλείδεω Κυμαῖον, καὶ ἄλλους συχνούς· ἔτι δὲ οὐ τοῦ ἐμφανέος ὁ Ἀρισταγόρης ἀπεστήκεε, πᾶν ἐπὶ Δαρείῳ μηχανώμενος. καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ μετιὼν τὸν τυραννίδα, ἰσονομίην ἐποίεε τῇ Μιλήτῳ, ὡς ἂν ἐκόντες αὐτῷ οἱ Μιλήσιοι συναπίσσωσι [b]· μετὰ δὲ, καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ τὠυτὸ τοῦτο ἐποίεε, τοὺς μὲν ἐξελαύνων τοῦ τυράννους, τοὺς δὲ ἔλαβε τυράννους ἀπὸ τῶν νεῶν τῶν συμπολιορκησάντων ἐπὶ Νάξον, τούτους δὲ φίλα βουλόμενος ποιέεσθαι τοῖσι πόλισι, ἐξεδίδου, ἄλλον ἐς ἄλλην πόλιν φοβεόμενος, ὅτεν εἴη ἕκαστος. Κώλαι μέν νυν Μιτυληναῖοι, ἐπί τε πολλὸν παρέλαβον, ἐξαναγόντες κατέλυσαν·

Pp 2 Ku-

a δύναμιν τῶν Μιλησίων. b συναπισσάσι.

Aristagoras quærit societatem Spartæ, cujus regnum tenebat Cleomenes Anaxandridæ filius miro casu.

Κυμαῖοι ἢ τ' σφέτερον αὐτέων ἀπῆκαν. ὡς ἢ καὶ ἄλλοι οἱ πλεῦνες αὐτῶν ἀπίεσαν, τυραννων μέν νυν κατάπαυσις ἐγίνετο ἀνὰ πᾶς πόλιας· Ἀρισταγόρης ἢ ὁ Μιλήσιος ὡς τὰς τυράννυς κατέπαυσε, στρατηγὸς ἐν ἑκάστῃ τ πολίων κελεύσας ἑκάστους καταζῆσαι, δόκεε αὐτὸς ἐς Λακεδαίμονα τρηρεῖ ἀποστολος ἐγίνετο. ἔδεε γὰρ δὴ συμμαχίης τινός οἱ μεγάλης ἐξευρεθῆναι. Τῆς ἢ Σπάρτης Ἀναξανδρίδης μὲν ὁ Λέοντος οὐκέτι πρείων ἐβασίλευε, ἀλλὰ ἐπετελευτήκεε· Κλεομένης ἢ ὁ Ἀναξανδρίδεω εἶχε τὴν βασιληίην, ἐὼν κατὰ ἀνδραγαθίην οὐχ, ἀλλὰ κατὰ γένος. Ἀναξανδρίδῃ γὰρ ἔχοντι γυναῖκα ἀδελφεῆς ἑωυτῦ θυγατέρα, καὶ ἐούσης ταύτης οἱ καταθυμίης παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. τοῦτο ἢ τοιοῦτο ἐόντος, οἱ ἔφοροι εἶπαν, μετακαλεσάμενοι αὐτὸν, Εἴ τι σὺ γε σεωυτῦ μὴ προορᾷς, ἀλλ' ἡμῖν τοῦτ' ἐστὶ προνοητέον, γένος τὸ Εὐρυσθένεος ἐκπεσεῖν ἐξίτηλον. σὺ νυν τὴν μὲν ἔχεις γυναῖκα, ἐπεί τοι ἐκ τέο, ἄπαις, ἄλλην ἢ γῆμον· καὶ ποιέων ταῦτα, Σπαρτιήτῃσι ἀδήσεις. ὁ δ' ἀμείβετο, φὰς τούτων ἑκάτερα ποιήσειν· σκαιὸν τε ἐπὶ καλῶς συμβουλεύουσι, προτρεπομένους, τὴν ἔχει γυναῖκα, ἐοῦσαν ἀναμάρτητον ἑωυτῷ, ταύτην ἀπέντα, ἄλλην ἐσοικίζεσθαι· ἐκεῖνό γε σφι πείσεσθαι. Πρὸς ταῦτα οἱ ἔφοροι καὶ οἱ γέροντες βουλευσάμενοι, προσέφερον Ἀναξανδρίδῃ τάδε, Ἐπεὶ τοίνυν περ τοι περιεχόμενόν σε ὁρέομεν τῆς ἔχεις γυναικὸς, σὺ ἢ ταύτην ποίεε, καὶ μὴ ἀντίβαινε τούτοισι, ἵνα μή τι ἀλλοῖον περὶ σεῦ οἱ Σπαρτιῆται βουλεύσωνται. γυναικὸς μὲν τῆς ἔχεις ἐκ προσδέονται σεῦ τῆς ἐξέσιος· σὺ ἢ ταύτην τε πάντα ὅσα νῦν παρέχεις πάρεχε, καὶ ἄλλην πρὸς ταύτην ἐσοίκεο γυναῖκα τεκνοποιόν. ταῦτά κη λεγόντων, συνεχώρησε ὁ Ἀναξανδρίδης. μετὰ ἢ, γυναῖκας ἔχων δύο, δίξας ἰστίας οἴκεε, ποιέων οὐδαμῶς Σπαρτιητικά. Χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ διελθόντι, ἡ ἐσύστερον ἐπελθοῦσα γυνὴ τίκτει τὸν δὴ Κλεομένεα τοῦτον. καὶ αὕτη τε ἔφερον βασιλέα Σπαρτιήτῃσι ἀπέφαινε· καὶ ἡ πρότερη γυνὴ τ πρότερον χρόνον ἄτεκνος ἐοῦσα, τότε κως ἐκύησε, συντυχίῃ ταύτῃ χρεωμένη. ἔχουσι δὲ αὐτὴν ἀληθέι λόγῳ, οἱ δ' ἐπελθούσης γυναικὸς οἰκηίοι πυθόμενοι ὤχλεον, φάμενοι αὐτὴν κομπέειν ἄλλως, βουλομένην ὑποβαλέσθαι. δεινὰ δὲ ποιεύντων αὐτέων, ἐπ' χρόνῳ σωτάμενον, ἐπὶ ἀπιστίῃ οἱ ἔφοροι τίκτουσαν τὴν γυναῖκα προσιζόμενοι

Cymæi suum dimiserunt. Posteaquam autem & alii complures tyranni fuga solum vertêre, passim per civitates eorum abdicatio facta est. Tyrannis summotis, Aristagoras Milesius singulos jussit in singulis civitatibus constituere magistratus: quod secundum fuit, ipse Lacedæmonem triremi navigavit. opus enim erat magnam aliquam comparare societatem. Spartæ regnum jam non 39
tenebat Anaxandrides, Leontis filius, quia non superstes erat, sed ejus obitu filius Cleomenes regnabat; non ille quidem propter virtutis specimen, sed propter genus. Etenim Anaxandrides duxerat in matrimonium sororis suæ filiam, quæ etsi cordi erat, tamen ex ea liberos non suscipiebat. Id quum ita esset, ephori his eum verbis hortati sunt: Si tu tibi non prospicis, at certe nobis hoc non est despiciendum, Eurysthenis genus intercidere. Tu igitur quandoquidem uxorem habes quæ ex te non parit, ea repudiata aliam ducito, gratissimam rem in hoc Spartiatis facturus. His ille respondens, negat se earum rerum alterutram esse facturum: & hos non recte consulere ait, qui ipsum hortentur repudiata quam habeat uxore innoxia, alteram inducere: eoque se non esse pariturum. Cui ephori atque seni- 40
ores consilio habito retulerunt: Quoniam te cernimus amore conjugis quam habes implicitum, facito quod dicemus, ac noli repugnare, nequid de te Spartiatæ gravius consulant. Conjugem quam habes ut repudies non postulamus: quæcunque ei præstas nunc, ea omnino præstato: alteram tamen ducito præter hanc uxorem, quæ sit fecunda. Hæc dicentibus assensus est Anaxandrides: qui duas dehinc uxores habens, binis ædibus habitabat, haudquaquam Spartana faciens. Non longo inter- 41
jecto tempore, uxor quæ posterius ducta est parit hunc Cleomenem, & ipsa successorem regni Spartiatarum protulit. At uxor prior quæ præcedente tempore sterilis fuerat, & ipsa tunc concepit, hoc fato usa: quæ quum revera prægnans esset, consanguinei tamen posterioris uxoris id audientes, ac moleste ferentes, dicere, jactari hoc ab illa animo subjiciendi sibi partum. Itaque his indigne ferentibus, exacto tempore ephori increduli feminam parientem

a Ἐνευθέος. b Verbum hoc ἄπις non exstat in MS. c συμβουλευσάμβροι. d ὐδαμᾶ.

Id dolens Dorieus colonos duxit in Africam, sed inde pulsus Siciliam petebat, ni detentus bello inter Sybarin & Crotona & occisus movisset varias fabulas.

tem circumsidentes observarunt: quæ Dorieum peperit, moxque Leonidem, & post hunc recta Cleombrotum. Sunt etiam qui dicant Cleombrotum atque Leonidem fuisse geminos. At quæ Cleomenem peperit, secundo loco in matrimonium ducta, filia Prinetadæ, neptis Demarmeni, alium filium præterea non
42 genuit. Et Cleomenes quidem mentis non compos (ut fertur) sed admodum furens, Dorieus autem inter æquales omnes primus erat, meritoque putans se ob virilitatem regno potiturum. hoc ita opinione præsumens, defuncto Anaxandrida quum Lacedæmonii Cleomenem ex lege, quod maximus natu esset, creassent, indigne id tulit, sibi à Cleomene imperari. Igitur petita à Spartiatis plebe, coloniam duxit, neque Delphico usus oraculo, in quam terram ad urbem condendam tenderet, neque quippiam legitime aut ex more exequutus: adeo rem indigne ferebat. In Africam autem navigans ducibus Theræis ad Cinypen delatus, locum incoluit totius Africæ pulcherrimum, juxta flumen. Sed illinc tertio ejectus anno à Macis & Afris & Carthaginiensibus, in Peloponnesum abiit. Ubi Antichares vir Eleonius ei consilium dedit ex Laii oraculis,
43 ut Heracleam in Sicilia conderet, affirmans Erycis regionem omnem esse Heraclidarum, ad ipso Hercule possessam. Hoc ille audito Delphos se contulit ad oraculum consulendum numquid regione ad quam proficiscebatur potiturus esset. Pythia eum potiturum respondit. Sumptaque Dorieus classe quam & in Africam duxerat, Italiam prætervehebatur. Ea tem-
44 pestate (ut ferunt) Sybaritæ cum Tely rege suo bellum Crotoniatis erant illaturi: id metuentes Crotoniatæ Dorieum ut sibi opem ferret oravere. Hic precibus inductus, una cum illis adversus Sybarin contendit, eamque cepit. Hæc Sybaritæ Dorieum & qui cum illo erant feciisse ajunt. at Crotoniatæ negant quempiam sibi adjutorem peregrinum fuisse belli adversus Sybaritas, præter unum Calliam Eleum ex familia Iamidarum vatem: & hunc à Tely Sybaritarum tyranno ad ipsos transfugisse, hoc modo, quod sacrificans de eundo adversus Crotonem, non litaret. Hæc isti
45 non ajunt. Harum rerum utrique testimonia hæc adferunt; Sybaritæ quidem, par-

ζόμενοι ἐφύλαξαν. ἡ δὲ ὡς ἔπεσε Δωριέα, ἰθέως ἴσχε Λεωνίδεω· καὶ μὴ τοῦτον, ἰθέως ἴσχε Κλεόμβροτον. οἱ δὲ καὶ διδύμους λέγουσι Κλεόμβροτον καὶ Λεωνίδεω γενέσθαι. ἡ δὲ, Κλεομένεα τεκοῦσα, καὶ τοὐδοτέρου ἐπελθοῦσα γυνὴ, ἐοῦσα θυγάτηρ Πρινητάδεω [a] τοῦ Δημαρμένους, οὐκέτι ἔτεκε τοὐδοτέρου. Ὁ μὲν δὴ Κλεομένης, ὡς λέγεται, λύσσας τε ἦν φρενήρης, ἀκρομανής τε. ὁ δὲ Δωριεὺς λύσσων τοῦ τ' ἄλλων πάντων πρῶτος· εὖ τε ἐλπίσας κατ' ἀνδραγαθίην αὐτὸς ἔσεσθαι τὴν βασιληίην. ὥστε ὢν ἔτω φρονέων, ἐπείδη ὁ, τε Ἀναξανδρίδης ἀπέθανε, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι χρεώμενοι τῷ νόμῳ, ἐσήσαντο βασιλῆα τὸν πρεσβύτατον Κλεομένεα, ὁ Δωριεὺς δεινόν τε ποιεύμενος, καὶ οὐκ ἀξιῶν ἔτι Κλεομένεος βασιλεύειν, αἰτήσας λαὸν [b], Σπαρτιήτας ἦγε [c] ἐς ἀποικίην· οὔτε τῷ ἐν Δελφοῖσι χρησομένῳ χρησόμενος, ἐς ἥντινα γῆν κτίσων ἴοι, οὔτε ποιήσας ἅδεν τῶν νομιζομένων, οἷα βαρέως φέρων, ἀπεὶς ἐς τὴν Λιβύην τὰ ὡλοΐα· κατηγήσαντο δέ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι [d]. ἀπικόμενος δὴ ἐς Κίνυπα, οἴκησε χῶρον κάλλιστον τῶν Λιβύων παρὰ ποταμόν. ἐξελασθεὶς δὲ ἐνθεύτεν τρίτῳ ἔτεϊ ὑπὸ Μακέων τε καὶ Λιβύων καὶ Καρχηδονίων, ἀπίκετο ἐς Πελοπόννησον. Ἐνθαῦτα δὲ οἱ Ἀντιχάρης, ἀνὴρ Ἐλεώνιος, συνεβούλευσε οἱ ἐκ τῶν Λαΐου χρησμῶν, Ἡρακλείην τὴν ἐν Σικελίῃ κτίζειν, φὰς τὴν Ἔρυκος χώρην πᾶσαν εἶναι Ἡρακλειδέων, αὐτοῦ Ἡρακλέος κτησαμένου. ὁ δὲ, ἀκέσας ταῦτα, ἐς Δελφοὺς οἴχετο χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ, εἰ αἱρέει ἐπ' ἣν ἔβαλλετο χώρην. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ αἱρήσειν. ταῦτα δὲ ὁ Δωριεὺς τὸν χόλον τὸν ἐς Λιβύην ἦγε, ἐκομίζετο δὲ καὶ τὴν Ἰταλίην. Τὸν χρόνον δὲ τοῦτον, ὡς λέγουσι Συβαρῖται, σφέας τε αὐτοὺς, καὶ Τῆλυν τὸν ἑωυτῶν βασιλῆα ὑπὸ Κροτώνα μέλλειν στρατεύεσθαι· τοὺς δὲ Κροτωνιήτας δείσαντας μὴ οὐκ ἰσοπαλέες γενόμενοι, δεηθῆναι Δωριέος σφίσι τιμωρῆσαι, καὶ τυχεῖν δεηθέντας. συστρατεύσασθαί τε δὴ ὑπὸ Σύβαριν Δωριέα, καὶ συνελεῖν τὴν Σύβαριν. ταῦτα μέν νυν Συβαρῖται λέγουσι ποιῆσαι Δωριέα τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ. Κροτωνιῆται δὲ οὐδένα σφίσι φασὶ ξεῖνον γενέσθαι βοηθὸν τοῦ πρὸς Συβαρίτας πολέμου, εἰ μὴ Καλλίην τὸν Ἰαμιδέων μάντιν Ἠλεῖον μοῦνον· καὶ τοῦτον τρόπῳ τοιῷδε· τὸν Τήλυν τοῦ Συβαριτέων τυράννου ἀποδράντα ἀπικέσθαι πρὸς σφέας, ἐπεί τε οἱ τὰ ἱρὰ οὐ προεχώρεε [e] χρηστὰ θυομένῳ ὑπὲρ Κροτωνος. ταῦτα δὲ οὐκ οὗτοι λέγουσι. Μαρτύρια δὲ τοιάδε ἑκάτεροι ἀποδείκνυσι τάδε. Συβαρῖται μὲν τὸ-

[a] Πρινητάδεω. [b] λαὸν. [c] ἄγει. [d] Θηβαῖοι. [e] προσεχώρει.

Doriei memoria, & quidam eius comites, sed in Sicilia occisi. Euryleon Minoæ & Selinuntis tyrannus. Philippus olympionices. Cleomenis breve regnum.

τέμενός τε καὶ νηὸν ἐόντα ΘΕΑΣ τὸ ξηρὸν Κράστιν, τὸ ἱδρύσαθαι σφελόντα τὴν πολιν Δωριέα λέγουσι Ἀθηναίη ἐπωνύμῳ Κραστίῃ. τῶτο δ', αὐτὸ Δωριέϊ τὸ θάνατον μαρτύριον μέγιστον πιεῖσθαι, ὅτι ΘΕΟΣ τὰ μεμαντευμένα πρέων διεφθάρη. εἰ γὰρ δὴ μὴ παρέπεσε μηδὲν, ἐπ' ᾧ ἦλθε ἐποίεε, εἶλε ἂν τὴν Ἐρυκίνην χώρην, οὐδ' ἂν αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὴ διεφθάρη. οἱ δ' αὖ Κροτωνιῆται ἀποδεικνῦσι Καλλίῃ μὲν τῷ Ἠλείῳ ἐξαίρετα ἐν γῇ τῇ Κροτωνιητίδι πολλὰ δοθέντα, τὰ καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι ἐνέμοντο οἱ Καλλίεω ἀπόγονοι· Δωριεῖ δὲ καὶ τοῖσι Δωριέος ἀπογόνοισι, οὐδέν. καίτοι εἰ συνεπελάβετο γε τοῦ Συβαριτικοῦ πολέμου Δωριεὺς, δοθῆναι ἂν οἱ πολλαπλάσια ἢ Καλλίῃ. ταῦτα μέν νυν ἑκάτεροι αὐτέων μαρτύρια ἀποφαίνονται· καὶ πάρεστι ἑκατέροισι τοῖς πείθεται αὐτέων, τούτοισι προσχωρέειν. Συνέστελλον δὲ Δωριέϊ καὶ ἄλλοι συγκτίσται Σπαρτιητέων, Θεσσαλὸς καὶ Παραιβάτης καὶ Κελέης καὶ Εὐρυλέων. οἳ ἐπεί τε ἀπίκοντο πάντι στόλῳ ἐς τὴν Σικελίην, ἀπέθανον μάχῃ ἐσσωθέντες ὑπό τε Φοινίκων καὶ Αἰγεσταίων [b]. μοῦνος δέ γε Εὐρυλέων τῶν συγκτίσταων περιεγένετο τούτου τοῦ πάθεος. συλλαβὼν δὲ ἔτος τὸ στρατοῦ τοὺς περιλοιπομένους, ἔσχε Μινῴην τὴν Σελινουσίων ἀποικίδα· καὶ συνελθόντα Σελινουσίους τὸν μουνάρχην Πυθαγόρεω [c]. μετὰ δὲ, ὡς τοῦτον κατέλε, αὐτὸς τυραννίδι ἐπεχείρησε Σελινοῦντος, καὶ ἐμουνάρχησε χρόνον ἐπ' ὀλίγον. οἱ γὰρ μιν Σελινούσιοι ἐπαναστάντες ἀπέκτειναν καταφυγόντα ἐπὶ Διὸς ἀγορείου βωμόν. Συνέπεσε δὲ Δωριέϊ καὶ συναπόθανε Φίλιππος ὁ Βουτακίδεω, Κροτωνιήτης ἀνήρ· ὃς ἁρμοσάμενος Τήλυος τοῦ Συβαρίτεω θυγατέρα, ἔφυγε ἐκ Κρότωνος· ψοφηθεὶς δὲ τοῦ γάμου εἶχε πολέων ἐς Κυρήνην· ἐκ ταύτης δὲ ὁρμεώμενος συνέπεσε οἰκηίῃ τε τριήρεϊ καὶ οἰκηίῃ ἀνδρῶν δαπάνῃ, ἐών τε Ὀλυμπονίκης καὶ κάλλιστος Ἑλλήνων τῶν κατ' ἑωυτόν· δεύτερα δὲ τὸ ἑωυτοῦ κάλλος ἐνείκατο ΘΕΟΣ Αἰγεσταίων τὰ ἐδέεις ἄλλος. ὅπου γὰρ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἡρῷον ἱδρυσάμενοι, θυσίῃσι αὐτὸν ἱλάσκονται. Δωριεὺς μέν νυν τρόπῳ τοιούτῳ ἐτελεύτησε. εἰ δὲ ἠνέσχετο βασιλευόμενος ὑπὸ Κλεομένεος, καὶ κατέμενε ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευσε ἂν Λακεδαίμονος. οὐ γὰρ τινα πολλὸν χρόνον ἦρξε ὁ Κλεομένης, ἀλλ' ἀπέθανε ἄπαις, θυγατέρα μούνην λιπὼν τῇ οὔνομα

partim fanum ac templum prope ſiccum flumen Craſtin, quod Dorieum capta urbe ajunt extruxiſſe Minervæ cognomine Craſtiæ: partim ipſius Doriei necem, quam volunt eſſe maximum teſtimonium, quoniam contra vaticinia agens interemptus fuit. Si enim nihil niſi id ad quod proficiſcebatur feciſſet, nec tranſgreſſus eſſet, Erycinam regionem obtinuiſſet, & obtentam poſſediſſet, non ipſe cum exercitu conſumptus eſſet. At Crotoniatæ multa monſtrant eximie donata Calliæ Eleo in agro Crotonienſi, quæ etiam ad meam uſque memoriam prognati Calliæ colebant: Dorieo autem & ejus poſteris nihil. cui tamen, ſi in bello Sybaritano fuiſſet Crotoniatis auxilio, multo plura quam Calliæ fuiſſent donata. hæc pro ſe utrique eorum teſtimonia referunt, quorum utris accedere quiſque mavult, his accedat licet. Navigarunt autem cum Dorieo & alii 46
Spartiatarum, deducendæ coloniæ ſocii, Theſſalus & Paræbates & Celees & EUryleon: qui quum omni claſſe Siciliam tenuerunt, ſuperati à Phœnicibus atque Ægeſtanis, in prœlio occubuerunt, uno tantum ex hac adverſa pugna ſuperſtite EUryleonte: qui collectis eorum reliquiis, occupavit Minoam Selinuſiorum coloniam, Selinuſioſque liberavit monarchia Pithagoræ. Hunc quum ſuſtuliſſet, ipſe tyrannidem Selinuntis invaſit. Sed ad breve tempus eam obtinuit. nam Selinuſii impetu in eum facto, quum ad Jovis forenſis aram confugiſſet, obtruncarunt. Dorieo & 47
viæ & mortis ſocius fuit Philippus Butacidæ filius, vir Crotoniata, qui deſponſa ſibi filia Telyos Sybaritæ, Crotone profugerat, abnegatoque matrimonio tranſmiſit Cyrenen. Ex hac diſcedens, ſectatus eſt propria trireme, ac proprio virorum ſumptu, qui erat & olympionices, & omnium ſui temporis Græcorum pulcherrimus. Ob quam corporis ſpeciem ab Ægeſtanis ea quæ nemo alius reportavit. nam ad ſepulchrum ejus monumento extructo, ſacrificiis eum placant. Hunc in modum Dorieus 48
vita functus eſt. qui ſi in animum induxiſſet ferre Cleomenis regnum, & in Sparta permanſiſſet, regno fuiſſet Lacedæmoniorum potitus. Neque enim diu Cleomenes imperavit: ac ſine liberis deceſſit, una duntaxat relicta filia, cui

a συνεπελάβετο F. b MS. habet Ἐγεσταίων tum hic, tum infra. c Πυθαγόρεω.

49 cui nomen Gorgo. Cleomene igitur imperium tenente, Spartam venit Ariſtagoras Mileti tyrannus: cui etiam in ſermonem venit, habens (ut Lacedæmonii ajunt) æream tabellam, in qua totius terræ ambitus erat inciſus, cunctumque mare, atque omnia flumina. Accedens igitur in colloquium Ariſtagoras, ita ad eum inquit: Studium meum, Cleomenes, qui huc advenerim, ne mireris. officia enim ſunt talia. Ionas pro liberis ſervos eſſe, dedecus dolorque maximus eſt cum nobis ipſis, tum vero inter cæteros vobis, quanto præeſtis Græciæ. proinde igitur, per deos Græcos, eripite Iones à ſervitute, conſanguineos veſtros. quod facile eſt ad præſtandum: nam neque barbari ſunt viri ſtrenui, & vos in ſummum rei bellicæ per virtutem evaſiſtis, & pugna eorum hujuſcemodi eſt; arcus ac breve ſpiculum, bracaſque induti veniunt ad pugnas, & in capitibus pileos. ſic faciles captu ſunt. Ad hæc, tantum bonorum eſt iis qui eam incolunt continentem, quantum non eſt ceteris univerſis, tum auri, (ut ab hoc incipiamus) tum argenti, tum æris, tum variæ veſtis, tum jumentorum, tum mancipiorum: quibus vos, ſi potiri libuerit, potiemini. Sunt quoque inter ſe confines, ut ego diſſeram; his quidem Ionibus ſunt Lydi, qui terram incolunt bonam, & circumfluunt argento. Hæc autem dicebat, oſtendens in ambitu terræ inciſo tabellæ quam ferebat. Lydis vero (dicebat Ariſtagoras) confines ſunt hi Phryges, auroram verſus, pecorum copia & fructuum ubertate, omnium quos ego novi longe beatiſſimi. Phrygibus annexi ſunt Cappadoces, quos nos Syrios appellamus. His proximi ſunt Cilices, hujus maris accolæ, ubi hæc Cyprus inſula eſt ſita: qui tributum annuum regi pendunt quingena talenta. His Cilicibus confines ſunt hi Armenii, & ipſi re pecuaria abundantes. Armeniis his Matieni, iſtam regionem tenentes, quorum terræ Ciſſia hæc adhæret: in qua juxta fluvium hunc Choaſpem ſita ſunt hæc Suſa, ubi rex magnus domicilium habet, atque hic pecuniarum theſauri ſunt. Hanc vos urbem ſi ceperitis, bona fide jam cum Jove de divitiis licet certetis. Verum de terra neque multa neque ita feraci, & pro exiguis finibus oportet vos rejicere

νομα ἰὼ Γοργώ. Ἀπικνέεται δ' ὦν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος ἐς τὴν Σπάρτην, Κλεομένεος ἔχοντος τὸν λόγχυ. τῷ δὴ ἐς λόγους ἦιε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πίνακα, ἐν τῷ γῆς ἁπάσης περίοδος ἐνετέτμητο, καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. ἀπικνεόμενος δὴ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε [a], Κλεόμενες, σταδίην μὲν τὴν ἐμὲ μὴ θωϋμάσῃς τοῦδε τοῦ ἐνθεῦτεν ἀπίξιος· τὰ κατήκοντα γὰρ ἐστι τοιαῦτα. Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων, ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔπι δὲ τοῖσι λοιποῖσι ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε [b] τοῦ Ἑλλάδος. νυνὶ ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης, ἄνδρας ὁμογλώσσους. εὐπετέως δὲ ὑμῖν τοῦτο χωρέειν οἷά τε ἐστί. ἔτι γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὸ μέγιστον ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ἔστι μάχη αὐτέων, ἔστι τοιήδε, τόξα, καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας, καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι. ἔτω εὐπετέες χειρωθῆναί εἰσι. ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τοῦ ἤπείρου ἐκείνην νεμομένοισι, ὅσα οὐδὲ τοῖσι σωάπασι ἄλλοισι· ἀπὸ μὲν χρυσὸν ἐξαμένοισι, ἄργυρος, καὶ χαλκὸς, καὶ ἐσθὴς ποικίλη, καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀνδράποδα. τὰ δὲ ἡμῖν βουλόμενοι, αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. καὶ οἰκήματα δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι, ὡς ἐγὼ φράσω. Ἰώνων μὲν τῶνδε οἵδε Λυδοὶ, οἰκέουσι τῆς τε χώρης ἀγαθῆς καὶ πλουσίης χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. δείκνυσι δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τὴν τῆς γῆς περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετμημένην. Λυδῶν δὲ (ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης) οἵδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἠῶ, πολυπροβατώτατοί τε ἐόντες ἀπάντων τῶν ἐγὼ οἶδα καὶ πολυκαρπότατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχουσι Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν. τούτοισι δὲ πρόσουροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε, ἐν ᾗ νῆσος Κύπρος κεῖται· εἰς πεντακόσια τάλαντα βασιλέι τὸν ἐπέτηδον φόρον ἐπιτελεῦσι. Κιλίκων δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οἵδε, καὶ ἔτοι ἐόντες πολυπροβατώτατοι· Ἀρμενίων δὲ, Ματιηνοὶ, χώρην τήνδε ἔχοντες. ἔχει δὲ τούτων γῆ ἥδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπεα κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα τοῦτα, ἔνθα βασιλεύς τε μέγας διαίτεται ποιέων, καὶ τὰ χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθεῦτέν εἰσι. ἑλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν, θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ περὶ μὲν χώρης ἄρα τε πολλῆς, οὐδὲ ἔτω χρηστῆς, καὶ ἄρουρης σμικρῶν,

a τοιάδε. b MS. habet προείσατε.

Ariſtagoræ fraus infelix propter veritatem intervalli expoſitam. Supplex ergo factus ne pecunia Cleomenem expugnaret, arcuit hujus filiola.

„ κρῶν, χρεών ἐστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι
„ πρὸς τε Μεσσηνίους ἐόντας ἰσοπαλέας, καὶ Ἀρ-
„ κάδας τε καὶ Ἀργείους· τοῖσι ὅτι χρυσὸς ἐχόμενόν
„ ἐστι οὐδέν, ὅτι ἀργύρου, τῶν περὶ καὶ τινα ἀνάγκη
„ προθυμίη μαχόμενον ἀποθνήσκειν. παρεὸν δὲ τὴν
„ Ἀσίης πάσης ἄρχειν ῥηϊδίως, ἄλλο τι αἱρήσεσθε;
Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε. Κλεομένης δὲ ἀμεί-
„ βετο τοῖσδε, Ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβαλλομαί
„ τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ἀποκρινέεσθαι. Τότε μὲν ἐς
τοσοῦτον ἤλασαν. ἐπείτε δὲ ἡ κυρίη ἡμέρη ἐγένετο
ἀποκρίσιος, καὶ ἦλθον ἐς τὠυγκείμενον, εἴρετο ὁ
Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ Ἰα-
λάσσης τῶν Ἰώνων ὁδὸς εἴη πρὸς βασιλῆα· ὁ δὲ Ἀ-
ρισταγόρης, πάλλα ἐὼν σοφὸς, καὶ Δημαράτων σκεῖ-
νον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλη. χρεὼν γὰρ μιν μὴ λέγειν
τὸ ἐὸν, βυλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν
Ἀσίην, λέγει σφι ὡς, τριῶν μηνῶν φὰς εἶναι τὴν
ἄνοδον. ὁ δὲ, ὑπαρπάσας τὸν ὄπιθεν λόγον, τὸν
ὁ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν πρὸς τὸν ὁδόν, εἶπε, Ὦ
„ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπάλλαξο σὺ Σπάρτης πρὸ
„ δυτου ἡλίου. οὐδένα γὰρ λόγον δίκαια λέγεις Λα-
„ κεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ Ἰαλάσσης
„ τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν. ὁ μὲν δὴ Κλεομένης
ταῦτα εἰπὰς, ἤιε ἐς τὰ οἰκία. Ὁ δὲ Ἀρισταγόρης
λαβὼν ἱκετηρίην, ἤιε ἐς τὰ Κλεομένεος· ἐσελθὼν
δὲ εἴσω, ἅτε ἱκετεύων, ἐπακούσας, σκέλαδος τὴν
Κλεομένεα ἀποπέμψαι τὸ παιδίον. προεῖχε γὰρ
δὴ τῷ Κλεομένει ἡ θυγάτηρ τῇ οὔνομα ἦν Γοργώ·
τοῦτο δέ οἱ ἦν μοῦνον τέκνον ἐτύγχανε, ἐὸν ἐτέων
ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν
ἐκέλευε τὰ βούλεται, μηδὲ ἀπέχειν τοῦ παιδὸς
εἵνεκα· ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἄρχετο ἐκ
δέκα ταλάντων ὑπερβάλλων, ἦν οἱ ἀπίτε-
λέσῃ τὰ ἐδέετο. ἀναιδέοντος δὲ τοῦ Κλεομένεος,
προσέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρι-
στα γόρης· ἐς οὗ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπόδε-
„ δεκτο[a], καὶ τὸ παιδίον ηὐδάξατο, Πάτερ, Δημα-
„ φέρεί σε ὁ ξεῖνος, ἦν μὴ ἀπόσσω ἴῃς. Ὅ τε
δὴ Κλεομένης ἡσθεὶς τῇ παιδὶ τῇ παρεούσῃ,
ἤιε ἐς ἕτερον οἴκημα· καὶ ὁ Ἀριστα γόρης ἀπαλ-
λάσσετο τοπαρεόντων ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδέ οἱ
ἐξεγένετο ὀπίσω πλέον ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου
τῆς παρὰ βασιλῆα. Ἔχει γὰρ ἀμφὶ τῇ ὁδῷ ταύ-
τῃ ὧδε· σταθμοί τε παντοῖοι εἰσὶ βασιλήιοι,
καὶ καταλύσιες καλλισται· διὰ οἰκεομένης τε
ἡ ὁδὸς ἅπασα καὶ ἀσφαλέος· διὰ μέν γε Λυ-
δίης καὶ Φρυγίης σταθμοὶ τεσσερεσκαίδεκα εἴκοσί εἰσι, πα-
ρασάγγαι δὲ τεσσερες καὶ ἐνενήκοντα καὶ ἥμισυ. ἐκ-
δέκεται δὲ ἐκ τῆς Φρυγίης ὁ Ἅλυς ποταμὸς, ἐπ' ᾧ
πύλαι

cere bella adverſus Meſſenios vobis pares; & Arcades & Argivos, quibus nihil eſt neque auri neque argenti, quarum rerum cupiditate quis inducitur ad mortem periclitandam: at quum offeratur occaſio facile potiundi tota Aſia, aliudne quippiam præoptabitis? Hæc Ariſtagoras dicebat. Cui reſpondens Cleomenes, Mileſie, inquit, hoſpes, in triduum tibi differo reſpondere. Tunc quidem hactenus proceſſum eſt. ubi vero dies reſponſioni præſtituta adfuit, & ad locum de quo convenerant, ventum eſt, interrogavit Ariſtagoram Cleomenes, quot dierum ab Ionum mari ad regem eſſet iter. Ariſtagoras, alioqui ſolers, & illum præclare decipiens prudentia, in hoc tamen lapſus eſt: qui quum non deberet rem ut ſe habebat illi aperire, volens Spartiatas in Aſiam educere, dixit trium menſium eſſe adſcenſum. Cleomenes, interpellata hujus quam ordiri inſtituerat oratione de itinere, inquit, Hoſpes Mileſie, abſcede è Sparta ante ſolem occidentem. nec enim ſermonem auditu gratum dicis Lacedæmoniis, volens eos trimeſtri itinere abducere à mari. Hæc loquutus Cleomenes domum abiit. Ariſtagoras, ſumpto oleæ ramo inſtar ſupplicis ad domum Cleomenis ſe contulit, eamque ingreſſus ut ſupplex, jubebat ad ſe audiendum dimitti illius filiam. Stabat enim ante Cleomenem filia cui nomen erat Gorgo, unica illius proles, eaque octo aut novem annos nata. Cleomene jubente eum dicere quæ vellet, neque reticere filiolæ gratia, tunc Ariſtagoras incepit polliceri illi ab decem talentis, ſi precibus ſuis annueret; abnuente Cleomene, ſubinde adjiciendo illuc pervenit, ut quinquaginta talenta polliceretur. Ad quod puella, Pater, inquit, hoſpes te corrumpet, niſi hinc abis. Prudenti monito puellæ delectatus Cleomenes, in aliud conclave abiit: & Ariſtagoras è Sparta prorſus abſceſſit, non facta ei amplius poteſtate indicandi adſcenſus ad regem. Eam namque iſtius itineris ratio ita habet. Ubique ſunt regii ſtathmi, *id eſt*, manſiones, ac diverſoria pulcherrima. Iter omne per loca culta, ac tuta. Et per Lydiam quidem & Phrygiam, ſtathmi vel manſiones tendunt viginti, paraſangæ nonaginta quatuor & dimidiatus. E Phrygia excipit fluvius Halys, cui imminent

[a] ὑπεδέκετο.

minent portæ, quas tranſire omnino neceſſe, atque ita fluvium tranſmittere. eſt & cuſtodia magna ad illum. Tranſgreſſo in Cappadociam, & eam permetienti uſque ad fines Cilicios, duodetriginta ſtathmi ſunt, paraſangæ centum quatuor. In horum finibus poſitas duplices portas ac totidem cuſtodias pertranſis. Has tranſgreſſo, & per Ciliciam iter facienti, tres ſtathmi ſunt, paraſangæ quindecim ac dimidiatus. Terminus Ciliciæ & Armeniæ eſt flumen quod navibus tranſitur, nomine Euphrates. In Armenia ſtathmi ſunt diverſoriorum quindecim, paraſangæ quinquaginta ſex & dimidiatus, in quibus & cuſtodia eſt. Eam fluvii qui navibus tranſeuntur quatuor perfluunt, quos tranſmittere prorſus neceſſarium eſt: primus, Tigris: ſecundus dehinc ac tertius ejuſdem nominis, etſi non idem fluvius, nec ex eodem fluens loco. nam horum quos enumeravi primus ex Armeniis fluit, alter ex Matienis. quartus fluvius nominatur Gyndes, quem Cyrus aliquando in trecentos ac ſexaginta diduxit alveos. Ex hac Armenia in terram Matienam tendentes ſtathmi ſunt quatuor: unde in regionem Ciſſiam tranſeunti ſunt undecim ſtathmi, paraſangæ vero quadraginta duo & dimidiatus, ad fluvium Choaſpem, qui & ipſe navibus tranſmittitur. ſupra quem urbs Suſa eſt ſita. Omnes hi ſtathmi, ſunt centum ſundecim. diverſoria igitur ſtathmorum tot ſunt adſcendenti Sardibus Suſa. Quod ſi iter
53 regium recte metiamur paraſangis, & paraſanga valet triginta ſtadia, (ut valet) ſunt è Sardibus ad regiam quæ dicitur Memnonia, tredecim millia ſtadiorum & quingenta: quum ſint paraſangæ quadringenti quinquaginta. Itaque peragrando ſingulis diebus centena & quinquagena ſtadia, conſumuntur ſolidi no-
54 naginta dies. Hunc in modum ab Ariſtagora Mileſio apud Cleomenem Lacedæmonium dicente trium menſium adſcenſum eſſe ad regem recte dicebatur. Quod ſiquis exploratius iſta inquirat, hoc quoque ego indicabo. nam iter ab Epheſo ad Sardis huic rationi decet apponi in computando. A Græco igitur mari ad Suſa (hæc enim urbs Memnonia vocatur) dico eſſe quatuordecim millia ſtadiorum & quadraginta. Ex Epheſo enim ad Sardes, quingenta & quadra-

πύλαι τε ἔπεϛσι, τὰς διεξελάσαι πᾶσι ἀνάγκη, ϗ ὕπω διεκπερᾶν τ ποταμόν· ϗ φυλακτήριον μέγα ἐπ' αὐτῷ. Ἀφ' Ἁλυος δ' ἐς τὴν Καππαδοκίην, ϗ ταύτῃ πορευομένῳ μέχρι ὁρων τ Κιλικίων, ϛαθμοὶ δυῶν δέοντες εἰσὶ τριήκοντα, παρασάγγαι δ' τέσσερες ϲ ἑκαϛόν. ὅτι δ' τοῖσι τούτων ὅροισι δίξας τε πύλας διεξελᾶς, ϗ δίξα φυλακτήρια ϖαρεμείψεαι. ταῦτα δ' διεξελάσαντι, ϗ Ἁλ' τ Κιλικίης ὁδὸν ποιευμένῳ, τρεῖς εἰσὶ ϛαθμοὶ, ϖαρασάγγαι δ' πεντεκαίδεκα, ϗμ ἥμισυ. ὅρος δ' Κιλικίης ϲ τ Ἀρμενίης ἔϛι ποταμὸς νησὶ περηΐος, τῷ ὄνομα Εὐφρήτης. ἐν δ' τῇ Ἀρμενίῃ ϛαθμοὶ μέν εἰσι καταγωγέων πεντεκαίδεκα, ϖαρασάγγαι δ' ἓξ ϲ πεντήκοντα, ϗ ἥμισυ· ϗ φυλακτήριον ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δ' νησὶ περητοὶ τέσσερες Ἁλ' ταύτης ῥέουσι, τὰς πᾶσι ἀνάγκη Ἀμαπορθμεῦσαί ἐϛι· πρῶτος μὲν, Τίγρης· μετὰ δ', δεύτερός τε ϲ τρίτος ὠὐτὸς ὀνομαζόμενος· ϲοὐ ὠὐτὸς ἐὼν ποταμὸς, οὐδὲ ἐκ ϗ αὐτέ ῥέων. ὁ μὲν γὰ πρότερος αὐτίων καταλεχθεὶς, ἐξ Ἀρμενίων ῥεῖ· ὁ δὲ ὕϛερον, ἐκ Ματιηνῶν. ὁ δὲ τέταρτος τ ποταμῶν, ὄνομα ἔχει Γυάδης, τ Κῦρος διέλαβέ ϗοτε ἐς διώρυχας ἑξήκοντα ϲ τριηκοσίας. ἐκ δὲ ταύτης τ Ἀρμενίης ἐσβάλλουϛες [a] ἐς τὴν Ματιηνὴν γῆν, ϛαθμοί εἰσι τέσσερες. ἐκ δὲ ταύτης ἐς τὴν Κισσίην χώρην μεταβαίνουϛι, ἕνδεκα ϛαθμοὶ, ϖαρασάγγαι δὲ δύο ϲ τεσσερήκοντα ϲ ἥμισυ· ἐϛὶ δὲ ποταμὸν Χοάϛπην, ἐόντα ϲ τοῦτον νηυσὶ περητόν· ἐπ' ᾧ Σοῦσα πόλις πεπόλισται. ὅτι οἱ πάντες ϛαθμοὶ εἰσὶ ἕνδεκα ϲ ἑκατόν. καταγωγαὶ μέν νυν ϛαθμῶν τοσαῦταί εἰσι ἐκ Σαρδίων ἐς Σοῦσα ἀναβαίνουϛι. Εἰ δὲ ὀρθῶς μεμέτρηϖ ἡ ὁδὸς ἡ βασιλείη τοῖσι ϖαρασάγγῃϲι, ϗ ὁ ϖαρασάγγης δυώδεκα) τριήκοντα ϛάδια, (ὥϛτερ ἔϛὶ γε δυώδεκα) ταῦτα ἐκ Σαρδίων ϛάδιά ἐϛι ἐς τὰ βασίλεια τὰ Μεμνόνεια καλεόμενα, πεντακόϲια ϲ τρισχίλια ϲ μύρια, ϖαρασαγγέων ἐόντων πεντήκοντα ϲ τετρακοϲίων. πεντήκοντα δὲ ϲ ἑκατὸν ϛάδια ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάϛῃ διεξιᾶϲι, ἀναϲιμῶνται ἡμέραι ἀπαρτὶ ἐννενήκοντα. Οὕτω τῷ Μιλησίῳ Ἀριϛαγόρῃ, εἴπαντι ϖρὸς Κλεομένεα τ Λακεδαιμόνιον, εἶναι τριῶν μηνῶν τὴν ἄνοδον τὴν ϖρὸς βασιλῆα, ὀρθῶς εἴρητο. εἰ δέ τις τὸ ἀτρεκέϛερον τυτέων ἔτι δίζηϖ, ἐγὼ ϲ τοῦτο σημανέω. τὸν γὰ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρδις ὁδὸν δεῖ ϖροσλογίσαϖαι ταυτῃ. ϗ δὴ λέγω ϛαδίους εἶναι τὰς πάντας ἀπὸ θαλάσσης τ Ἑλληνικῆς μέχρι Σέϲων (τοῦτο γὰ Μεμνόνιον ἄϲυ καλέεϖ) τεσσερακοντα ϲ τετρακισχιλίους ϲ μυρίους. οἱ γὰ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρδις εἰσὶ τεσσερήκοντα ϲ πεντακόϲιοι

[a] ἰοϲάλλοντες.

Harmodius & Ariſtogiton profapia Gephyræi, à quibus Hipparchus interfectus, & origo Gephyræorum, unde primæ Græcorum literæ & ſcholæ.

ξάδιοι· καὶ ἔτω τρισὶ ἡμέρῃσι μηκυνθὲν ἡ τρίμηνος ὁδός. Ἀπελαυνόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης, ἦιε ἐς τὰς Ἀθήνας, γνωμένας οὐδὲ τυράννων ἐλευθέρας· ἐπεὶ Ἵππαρχον τὸν Πεισιστράτου, Ἱππίεω δὲ τυράννου ἀδελφεὸν, ἰδόντα ὄψιν ἐνυπνίῳ τῷ ἑωυτοῦ πάθει ἐναργεστάτῳ, κτείνουσι Ἀριστογείτων καὶ Ἁρμόδιος, γένος ἐόντες τὰ ἀνέκαθεν Γεφυραῖοι, μετὰ ταῦτα ἐτυραννεύσαντο Ἀθηναίοισι ἐπ' ἔτεα πίσυρα, ἀδέν ἧσσον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἢ πρότερον. Ἡ μὲν νυν ὄψις τοῦ Ἱππάρχου ἐνυπνίῳ τοιῷδε ἦν· ἐν τῇ προτέρῃ νυκτὶ τῶν Παναθηναίων ἐδόκεε ὁ Ἵππαρχος ἀνδρὸς οἱ ἐπιστάντος μέγαν καὶ εὐειδέα αἰνίσσεσθαι τάδε τὰ ἔπεα,

Τλῆθι λέων ἄτλητα παθὼν τετληότι θυμῷ.
Οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδίκων πίσιν οὐκ ὀπτίσει.

ταῦτα δὲ, ὡς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, φανερὸς ἦν ὑποκρινόμενος ὀνειροπόλοισι. μετὰ δὲ, ἀπεπέμπετο τὴν πομπὴν ἐν τῇ δὴ τελευτᾷ. Οἱ δὲ Γεφυραῖοι, τῶν ἦσαν οἱ φονέες Ἱππάρχου, ὡς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, ἐγεγένηντο ἐξ Ἐρετρίης τὴν ἀρχήν· ὡς δὲ ἐγὼ ἀναπυθανόμενος εὑρίσκω, ἦσαν Φοίνικες τῶν σὺν Κάδμῳ ἀπικομένων Φοινίκων ἐς γῆν τὴν νῦν Βοιωτίην καλεομένην. οἴκεον δὲ τῆς χώρης ταύτης ἀπολαχόντες τὴν Ταναγρικὴν μοίρην. ἐνθεῦτεν δὲ Καδμείων πρότερον ἐξαναστάντων ὑπὸ Ἀργείων, οἱ Γεφυραῖοι ἔτεσι δευτέροισι ὑπὸ Βοιωτῶν ἐξαναστάντες ἐτράποντο ἐπ' Ἀθηναίων [a]. Ἀθηναῖοι δὲ σφέας ἐπὶ ῥητοῖσι ἐδέξαντο, σφέων αὐτῶν εἶναι πολίτας, πολλῶν τέων καὶ οὐκ ἀξιαπηγήτων ἐπιτάξαντες ἔργεσθαι. Οἱ δὲ Φοίνικες ἔσαν οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἦσαν οἱ Γεφυραῖοι, ἄλλα τε πολλὰ, οἰκήσαντες ταύτῃσι τὴν χώρην, ἐσήγαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ δὴ καὶ γράμματα, οὐκ ἐόντα πρὶν Ἕλλῃσι, ὡς ἐμοὶ δοκέειν [b]. πρῶτα μὲν, τοῖσι καὶ ἅπαντες χρέωνται Φοίνικες· μετὰ δὲ, χρόνου προβαίνοντος, ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλον καὶ τὸ ῥυθμὸν τῶν γραμμάτων. περιοίκεον δὲ σφέας τὰ πολλὰ τῶν χώρων τοῦτον τὸν χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες· οἳ παραλαβόντες διδαχῇ παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γράμματα, μεταῤῥυθμίσαντες σφέων ὀλίγα, ἐχρέωντο. χρεώμενοι δὲ, ἐφάτισαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε, ἐσαγαγόντων Φοινίκων ἐς τὴν Ἑλλάδα, Φοινικήια κεκλῆσθαι. καὶ τὰς βύβλους διφθέρας κα-

draginta ſtadia: atque ita tribus omnino diebus augetur ſpatium itineris trimeſtris. 55
Digreſſus è Sparta Ariſtagoras Athenas contendit, tyrannis liberatas, hoc modo: Poſtquam Hipparchum Piſiſtrati filium, Hippiæ tyranni fratrem, qui in ſomnis viſionem cladis ſuæ evidentiſſimam viderat, interfecere Ariſtogiton & Harmodius, priſca origine Gephyræi, poſt hæc nihilominus Athenienſes, imo magis quam prius, tyrannidem quadriennio pertulerunt. Viſio autem inſomnii 56
Hipparchi hæc erat: Nocte quæ anteceſſit Panathenæa videbatur Hipparchus cernere virum adeſſe ſibi procerum atque ſpecioſum, hos verſus per ænigma dicentem,

Intoleranda teo tolera, tolerans animo ægro.
Nemo hominum injuſtus non ſolvit tempore pœnam.

Hæc ſimulatque dies illuxit, palam referebat ad ſomniorum conjectores: ſed mox ſpreta viſione, celebravit pompam, ubi mortem oppetiit. Gephyræi 57
autem è quibus erant percuſſores Hipparchi, fuere à principio ex Eretria oriundi, ut ipſi ajunt: verum, ut ego interrogando comperio, fuere Phœnices, ex iis, qui cum Cadmo in terram quæ nunc vocatur Bœotia venere, atque eam incoluere, ſortiti Tanagricum tractum. unde Cadmeis prius per Argivos exactis, iterum per Bœotos hi Gephyræi expulſi, Athenas diverterunt. Athenienſes autem recepere ſub conditionibus, ut inter ſuos cives eſſent, multis quibuſdam nec memoratu dignis abſtinere jubentes. Phœnices iſti 58
qui cum Cadmo advenerunt, quorum Gephyræi fuere, dum hanc regionem incolunt, cum alias multas doctrinas in Græciam indarxere, tum vero litteras, quæ apud Græcos, ut mihi videtur, antea non fuerant. Et primas quidem illas, quibus omnes etiam Phœnices utuntur: ſed progreſſu temporis, una cum ſono mutaverunt & modulum litterarum. Et quum ea tempeſtate in pleriſque circa locis eorum accolæ ex Græcis eſſent Iones, qui quum litteras à Phœnicibus diſcendo accepiſſent, earum illi pauca commutantes, in uſu habuerunt: & attentes confeſſi ſunt, ut æquitas ferebat, vocari Phœnicias, quod eſſent à Phœnicibus in Græciam illatæ: priſ-

a Ἀθηναίων. b δοκέω.

ſcaque conſuetudine biblos Iones appellant pelles, quod aliquando penuria biblorum Ægypti & Syriæ, pellibus caprinis ovilliſque utebantur: adhuc quoque ad meam uſque memoriam multi barbarorum talibus in pellibus ſcribunt.

59 Quin ipſe vidi apud Thebas Bœotias in Iſmenii Apollinis templo, litteras Cadmeas in tripodibus quibuſdam inciſas, magna ex parte conſimiles Ionicis. quorum tripodum unus habet hoc epigramma,

Obtulit Amphitryon me gentis Teleboarum.

Hæc fuere circa ætatem Laii, qui fuit filius Labdaci, nepos Polydori, pronepos Cadmi. Alter tripus hexametro carmine ait,

60 *Scæus in aſſueto pugilum certamine victor,*
Me tibi ſacravit ſpecioſum munus, Apollo.

Scæus autem hic Hippocoontis filius fuerit: ſi quidem hic eſt qui tripodem dicavit, & non alius idem Hippocoontis *filii* nomen habens circa ætatem OEdipi Laio geniti. Tertius tripus, & is

61 hexametro carmine, ait,

Laodamas ipſum tripodem ſua in urbe monarchus,
Hoc inſigne decus tibi magne dicavit Apollo.

Sub hoc Laodamante Eteoclis filio, qui ſolus imperavit, ejecti ſunt Cadmei ab Argivis, & ſe ad Encheleas contulerunt. Gephyræi autem derelicti poſtea ab Bœotis recedunt Athenas: ubi ſunt ab eis templa extructa, cum quibus nihil eſt ceteris Athenienſibus, & cum alia ſeparata ab aliis templis, tum quoque Cereris Achæiæ & templum & orgia.

62 Quod igitur fuerit viſum Hipparchi in ſomnis, & unde fuerint oriundi Gephyræi, ex quibus fuere percuſſores Hipparchi, à me commemoratum eſt. Super iſta oportet adhuc altius repetere ſermonem quem à principio inſtitueram, qua ratione ſint Athenienſes liberati tyrannis. Hippia tyrannidem obtinente, & exacerbato Athenienſibus propter cædem Hipparchi, Alcmæonidæ, qui genere ſunt Athenienſes, profugi patria propter Piſiſtratidas, quoniam ipſis una cum ceteris exulibus res de redeundo tentata omni ope infeliciter cedebat, conatique Athenas reverti & liberare, vc-

καλέεσι ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ Ἴωνες, ὅτι κοτὲ ἐν ἀπάνῃ βίβλων ἐχρέωντο διφθέρῃσι αἰγέῃσί τε [a] καὶ οἰέῃσι. ἔτι δὲ καὶ τὸ κατ' ἐμὲ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἐς τοιαύτας διφθέρας γράφουσι. Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδμήια γράμματα ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβῃσι τῇσι Βοιωτῶν, ἐπὶ τρίποσί τισι ἐγκεκολαμμένα, τὰ πολλὰ ὁμοῖα ἐόντα τοῖσι Ἰωνικοῖσι· ὁ μὲν δὴ εἷς τῶν τριπόδων ἐπίγραμμα ἔχει,

Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκεν, ἐὼν ἀπὸ Τηλεβοάων.

τοῦτο ἡλικίῃ ἂν εἴη κατὰ Λάϊον τὸν Λαβδάκου τοῦ Πολυδώρου τοῦ Κάδμου. Ἕτερος δὲ τρίπους ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ λέγει,

Σκαιὸς πυγμαχέων με ἑκηβόλῳ Ἀπόλλωνι
Νικήσας ἀνέθηκε τεῖν ἐκαταβόλε ἄγαλμα.

Σκαιὸς δ' ἂν εἴη ὁ Ἱπποκόωντος· εἰ δὴ ἔτος γ' ἐστὶ ὁ ἀναθεὶς, καὶ μὴ ἄλλος τωὐτὸ ὄνομα ἔχων τοῦ Ἱπποκόωντος, ἡλικίῃ κατὰ Οἰδίποδα τὸν Λαΐου. Τρίτος δὲ τρίπους λέγει καὶ ὅτος ἐν ἑξαμέτρῳ,

Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸν ἐϋσκόπῳ Ἀπόλλωνι
Μουναρχέων ἀνέθηκε τεῖν ἐκαταβόλε ἄγαλμα.

ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ Λαοδάμαντος τοῦ Ἐτεοκλέος μουναρχέοντος ἐξανιστέαται Καδμεῖοι ὑπὸ Ἀργείων, καὶ τρέπονται ἐς τοὺς Ἐγχελέας. οἱ δὲ Γεφυραῖοι ὑπολειφθέντες ὕστερον ὑπὸ Βοιωτῶν, ἀναχωρέουσι ἐς Ἀθήνας. καί σφι ἱερά ἐστι ἐν Ἀθήνῃσι ἱδρυμένα, τό τε ἄδυτον μέτα τοῖσι λοιποῖσι Ἀθηναίοισι, ἄλλά τε κεχωρισμένα τῶν ἄλλων ἱρῶν, καὶ δὴ καὶ Ἀχαιΐης Δήμητρος ἱρόν τε καὶ ὄργια. Ἡ μὲν δὴ ὄψις τοῦ Ἱππάρχου ἐνυπνίῳ, καὶ οἱ Γεφυραῖοι ὅθεν ἐγένοντο, τῶν ἔσαν οἱ Ἱππάρχου φονέες, ἀπήγηταί μοι. δεῖ δὲ πρὸς τούτοισι ἔτι ἀναλαβεῖν τὸν κατ' ἀρχὰς ἦια λέξων λόγον, ὡς τυραννέων ἐλευθερώθησαν οἱ Ἀθηναῖοι. Ἱππίεω τυραννεύοντος, καὶ ἐμπικραινομένου Ἀθηναίοισι διὰ τὸν Ἱππάρχου θάνατον, Ἀλκμεωνίδαι, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, καὶ φεύγοντες Πεισιστρατίδας, ἐπί τε σφι ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Ἀθηναίων φυγάσι πειρωμένοισι κατὰ τὸ ἰσχυρὸν ἐσ πρηχώρεε κάτοδος, ἀλλὰ πρόσπαιον μεγάλως, πειρώμενοι καπτέναι τε καὶ ἐλευθερῶσαι τὰς Ἀθήνας,

[a] αἰγέῃσί τε.

Hi patriæ cupidi templum Delphicum exstruunt, unde occasio stimulendi Lacedæmonios ad liberandas Athenas, unde pulsi Thessali, socii Pisistratidarum.

Λιψύδριον τὸ ὑπὲρ Παιονίης πιέζοντες, ἐνθαῦτα οἱ Ἀλκμεωνίδαι πᾶν ὅτι τοῖσι Πεισιστρατίδῃσι μηχανώμενοι, περὶ Ἀμφικτυόνων τὸν νηὸν μισθώσαντες τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν νῦν ἐόντα, τότε δὲ οὔκω, τῶν ἐξοικοδεμήσαν. οἷα δὲ χρημάτων εὖ ἡγεῦντες, καὶ ἐόντες ἄνδρες δόκιμοι ἀρχαῖοθεν ἔτι, τόν τε νηὸν ἐξεργάσαντο καὶ τῷ δεύγματι κάλλιον, τά τε ἄλλα, καὶ συγκλῄσαντες σφι Πωρίνῳ λίθῳ ποιέειν τὸν νηόν, Παρίῳ τὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐξεπίησαν. Ὡς μὲν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἔπι οἱ ἄνδρες ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέπειθον τὴν Πυθίην χρήμασι, ὅκως ἔλθοιεν Σπαρτιητέων ἄνδρες, εἴ τε ἰδίῳ τέλει εἴη δημοσίῳ χρησόμενοι, φοιτέειν σφι τοὺς Ἀθήνας ἐλευθεροῦν. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς σφι αἰεὶ τοῦτο φοιτᾶλον ἐγίνετο, πέμπουσι Ἀγχιμόλιον τὸν Ἀστέρος, ἐόντα τῶν ἀστῶν ἄνδρα δόκιμον, σὺν στρατῷ, ἐξελῶντα Πεισιστρατίδας ἐξ Ἀθηνέων [a], ὁμοῦ καὶ ξεινίας σφι ἐόντας παμπάλαιος. τοὺς γὰρ δὴ θεοὺς πρεσβύτερα ἐποιεῦντο ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν. πέμπουσι δὴ τούτους κατὰ θάλασσαν πλοίοισι. ὁ μὲν δὴ προσχὼν ἐς Φάληρον τὴν στρατιὴν ἀπέβησε. οἱ δὲ Πεισιστρατίδαι προπυθόμενοι ταῦτα, ἐπεκαλέοντο ἐκ Θεσσαλίης ἐπικουρίην· ἐπεπόντο γὰρ σφι συμμαχίῃ πρὸς αὐτούς. Θεσσαλοὶ δέ σφι δεομένοισι ἀπέπεμψαν, κοινῇ γνώμῃ χρεώμενοι, χιλίην τε ἵππον, καὶ τὸν βασιλέα τὸν σφέτερον Κινέην, ἄνδρα Κονιαῖον. τοὺς ἐπεί τε ἔσχον συμμάχους οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐμηχανέατο τοιάδε· κείραντες τῶν Φαληρέων τὸ πεδίον, καὶ ἱππάσιμον ποιήσαντες τῇσι μάλιστα τὸν χῶρον, ἐπῆκαν τῷ στρατοπέδῳ τὴν ἵππον. ἐμπεσοῦσα δὲ διέφθειρε ἄλλους τε πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ δὴ καὶ τὸν Ἀγχιμόλιον· τοὺς δὲ περιφομένους αὐτῶν ἐς τὰς νέας κατέρξαν. ὁ μὲν δὴ πρῶτος στόλος ἐκ Λακεδαίμονος οὕτω ἀπήλασε· καὶ Ἀγχιμόλιον μὲν ταφαὶ τὰ Ἀττικῆς Ἀλωπεκῆσι, ἀγχοῦ δὲ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Κυνοσάργει. Μετὰ δὲ, Λακεδαιμόνιοι μέζω στόλον στείλαντες, ἀπέπεμψαν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, στρατηγὸν τὸν στρατιῆς ἀποδέξαντες βασιλέα Κλεομένεα τὸν Ἀναξανδρίδεω, οὐκέτι κατὰ θάλασσαν στείλαντες, ἀλλὰ κατ' ἤπειρον. τοῖσι δὲ ἐσβαλοῦσι ἐς τὴν Ἀττικὴν χώρην οἱ τῶν Θεσσαλέων ἵπποι πρῶτοι συνέμιξαν, καὶ οὐ μετὰ πολὺ ἐτράποντο. καί σφεων ἔπεσον ὑπὲρ τεσσεράκοντα ἄνδρες· οἱ δὲ περιγενόμενοι, ἀπεπλέοσαν αὖις εἶχον ἴθυς ὅπῃ Θεσσαλίης. Κλεομένης δὲ ἀπαγαγὼν ἐς τὸ ἄστυ ἅμα Ἀθη-

vehementer spe deciderunt, Lipsydrium super Pæoniam communierunt: dehinc omnia adversus Pisistratidas comminiscendo, mercede conduxerunt ab Amphictyonibus templum Delphis ædificandum, id quod nunc est, tunc autem non erat. Enimvero quum divitiis abundarent, ac viri spectati forent jam inde à suis majoribus, extruxerunt templum exemplari pulchrius. Inter cetera etiam quum ex lapide Porino conventum esset ut illud facerent, tamen anteriora ejus Pario lapide effecerunt. Ut igitur Athenienses ajunt, hi viri Delphis sedentes, Pythiam pecunia induxerunt, ut & quoties viri Spartiatæ venirent, sive privato sive publico missu, petentes oraculum, proponeret ipsis liberare Athenas. Lacedæmonii autem, quum sibi idem semper diceretur, mittunt Anchimolium, Asteris filium, inter populares eximium, cum exercitu ad expellendos Athenis Pisistratidas, tametsi hospites suos in primis: antiquiora enim duxerunt quæ ad deum quam quæ ad homines pertinent. Hos itaque mari navibus miserunt: cum quibus Anchimolius ad Phalerum appulsus, copias exposuit. Id præscisentes Pisistratidæ auxilia ex Thessalia evocaverunt. societatem enim armorum cum Thessalis fecerant. quibus rogantibus, communi decreto Thessali miserunt mille equites cum suo rege Cinea, viro Coniæo. Hos socios ubi habuere Pisistratidæ, hoc excogitavere: planitiem campi Phalereorum detondent, eumque locum equitando habilem reddunt, atque illac equitatum in castra immittunt. Equitatus in Lacedæmonios irruens, cum alios multos, tum vero Anchimolium interemit: ceteros qui superfuere, ad naves repulit. Hunc in modum prima ex Lacedæmone classis discessit. Extantque Alopecis Atticæ sepulchra Anchimolii, juxta Herculis templum quod est in Cynosargi. Postea vero Lacedæmonii majores copias contra Athenas miserunt, non mari, sed terra, præfecto illis rege Cleomene Anaxandridæ filio: cum quibus regionem Atticam invadentibus congressus primum Thessalorum equitatus, non diu post in fugam versus est, cæsis supra quadraginta è suis. qui superfuere, ut erant, recta in Thessaliam rediere. Cleomenes ad urbem pergens, una cum iis Athe-

a Ἀθηναίων.

thenienſibus qui liberi eſſe cupiebant, obſedit tyrannos intra murum Pelaſgi-
65 cum redactos. Nec tamen omnino Piſiſtratidas ejeciſſent Lacedæmonii, quippe qui de obſidione paranda non cogitabant, & Piſiſtratidæ cibo potuque bene inſtructi erant. Itaque quum paucos dies Lacedæmonii tyrannos obſediſſent, Spartam abiere. Nunc tamen qui caſus aliis infauſtus extitit, aliis idem iſte commilito fuit. nam filii Piſiſtratidarum qui clam extra regionem educebantur, capti ſunt. Quo ex facto omnes eorum res perturbatæ ſunt, & pro redimendis filiis ad voluntatem Athenienſium tranſegerunt, ut intra quinque dies ex Attica excederent. Moxque in Sigeum quod eſt ſupra Scamandrum conceſſerunt, quum ſex & triginta annos regnaſſent, oriundi è Pylo atque à Neleo, ex eiſdem prognati etiam Codrus ac Melanthus, qui prius adventicii, Athenienſium reges evaſere. Eaque de re Hippocrates Piſiſtrati pater, repetita memoria Piſiſtrati filii Neſtoris, idem nomen filio ſuo impoſuit. Hoc Athenienſes modo tyrannis liberati ſunt. Qui recepta libertate, quæcumque aut fecere aut paſſi ſunt memoratu digna, antequam Ionia defecerit à Dario, & Ariſtagoras Mileſius Athenas oratum auxilia venerit,
66 hæc prius ediſſeram. Athenæ, quum magnæ fuiſſent antea, tunc tamen tyrannis liberatæ, extitere majores. in quibus duo viri præpollebant, Cliſthenes, vir Alcmæonides, qui (ut fama fert) Pythiam induxerat: & Iſagoras, Tiſandri filius, illuſtri quidem familia, ſed anteriora non queo affirmare: ejus tamen cognati Jovi Cario immolant. Hi viri per factiones de opibus in republica contendebant. Cliſthenes, quum vinceretur, populum conciliavit; & ex quatuor tribubus mox decem effecit, cognominibus Ionis filiorum, Teleontis & Ægicoris & Argadei & Hopletis, in alia commutatis quæ ipſe invenit, aliorum heroum indigenarum, præterquam Ajacis: quem etſi peregrinum, tamen ad-
67 jecit, utpote finitimum ac ſocium. Qua in re videtur mihi Cliſthenes hic avum ſuum maternum Cliſthenem Sicyonis tyrannum fuiſſe imitatus. ille enim, quum bellum geſſiſſet cum Argivis, tum ſummovit è Sicyone certamina rhapſodorum canentium poemata, ob Homeri carmina,

Ἀθηναίων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι, ἐπολιόρκεε τὲς τυραννεύς, ἀπεργμένους ἐν τῷ Πελασγικῷ τείχεϊ. Καὶ οὐδέν τι πάντως ἂν ἐξεῖλον τὲς Πεισιστρατίδας οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἔτε γὰρ ἐπέδρῃσι ἐπενέειον ποιήσεσθαι, οἵ τε Πεισιστρατίδαι σιτίοισι καὶ ποτοῖσι εὖ παρεσκευάδατο· πολιορκήσαντές τε ἂν ἡμέρας ὀλίγας, ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Σπάρτην. νυῦν δὲ συντυχίη τοῖσι μὲν κακὴ ἐπεγένετο, τοῖσι δὲ, ἡ αὐτὴ αὕτη σύμμαχος. ἐκπεπλῆσθαι γὰρ ἔφη τὴν χώρης οἱ παῖδες τῶν Πεισιστρατιδέων ἤλωσαν. τὸν μὲν δὴ ὡς ἐγένετο, πάντα αὐτίκα τὰ πρήγματα συνετείνετο. παρέσχησαν δὲ ὧδε μαθὼν τοῖσι τέκνοισι, ἐπ' οἷσι ἐβάλοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐν πέντε ἡμέρῃσι ἐκχωρῆσαι ἐκ τῆς Ἀττικῆς. μετὰ δὲ, ἐξεχώρησαν ἐς Σίγιον τὸ ὑπὲρ τοῦ Σκαμάνδρου, ἄρξαντες μὲν Ἀθηναίων ἐπ' ἔτεα ἓξ καὶ τριήκοντα, ἐόντες δὲ καὶ ἔτι ἀνέκαθεν Πύλιοί τε καὶ Νηλεῦδαι, ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότες καὶ οἱ ἀμφὶ Κόδρον τε καὶ Μέλανθον· οὗτοι πρότερον ἐπήλυδες ἐόντες, ἐβάλοντο Ἀθηναίων βασιλῆες. ὑπὲρ τούτων δὲ καὶ τοῦτο ἔνεκα ἀπεμνημόνευσε Ἱππόκρατης τῷ παιδὶ θέσθαι τὸν Πεισίστρατον, ὑπὲρ τοῦ Νέστορος Πεισιστράτου ποιεύμενος τὴν ἐπωνυμίην. οὕτω μὲν Ἀθηναῖοι τυράννων ἀπηλλάχθησαν. ὅσα δὲ ἐλευθερωθέντες ἔρξαν ἢ ἔπαθον ἀξιόχρεα [a] ἀπηγήσιος, πρὶν ἢ Ἰωνίην τε [b] δουλωθῆναι ὑπὸ Δαρείου, καὶ Ἀρισταγόρεα τὸν Μιλήσιον ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας χρῆσαι σφέων βοηθέειν, ταῦτα πρῶτα φράσω. Ἀθηναῖοι, ἐόντες μὲν πρὶν μεγάλοι, τότε ἀπαλλαχθέντες τυράννων, ἐγένοντο μείζονες. ἐν δὲ αὐτῇσι [c] δύο ἄνδρες ἐδυνάστευον, Κλεισθένης τε, ἀνὴρ Ἀλκμαιωνίδης, ὅστις δὴ λόγον ἔχει τὴν Πυθίην ἀναπεῖσαι· καὶ Ἰσαγόρης ὁ Τισάνδρου, οἰκίης μὲν ἐὼν δοκίμου, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι. θύουσι δὲ οἱ συγγενέες αὐτοῦ Διὶ Καρίῳ. οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐσαισίασαν περὶ δυναμίης· ἐσσούμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν δῆμον προσεταιρίζεται· μετὰ δὲ, τετραφύλους ἐόντας Ἀθηναίους, δεκαφύλους ἐποίησε, τῶν Ἴωνος παίδων Τελέοντος καὶ Αἰγικόρεος καὶ Ἀργάδεω καὶ Ὁπλητος, ἀπαλλάξας τὰς ἐπωνυμίας· ὑπιχωρίων δὲ ἑτέρων ἡρώων ἐπωνυμίας ἐξεύρων, πάρεξ Αἴαντος. τοῦτον δή, ἀπὸ ἀσυγκίτους καὶ σύμμαχον ξεῖνον ἐόντα, προσέθηκε. Ταῦτα δή, δοκέειν ἐμοὶ, ἐμιμέετο ὁ Κλεισθένης ὅτι τὸν ἑωυτοῦ μητροπάτορα Κλεισθένεα τὸν Σικυῶνος τύραννον. Κλεισθένης γὰρ Ἀργείοισι πολεμήσας, τῶν μὲν, ῥαψῳδοὺς ἔπαυσε ἐν Σικυῶνι ἀγωνίζεσθαι τῶν Ὁμηρείων ἐπέων

[a] ἀξιόχρεα. [b] περὶ Ἰωνίην τε. [c] αὐτοῖσι.

Cliſthenis Sicyonii tentamina contra memoriam & honores Adraſti. Tribus in ea urbe.

εἶνεκα, ὅτι Ἀργεῖοί τε καὶ Ἄργος τὰ πολλὰ πάντων ὑμνέατον· τῶν ἦν, ἡρῶον δὲ ἐν καὶ ἔστι ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορῇ τῶν Σικυωνίων Ἀδρήστου τοῦ Ταλαοῦ, τοῦτον ἐπεθύμησε ὁ Κλεισθένης ἐόντα Ἀργεῖον, ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρης. ἐλθὼν ἦν ἐς Δελφοὺς, ἐχρηστηριάζετο εἰ ἐκβάλοι τὸν Ἄδρηστον· ἡ δέ μιν Πυθίη χρᾷ οἱ φᾶσα, Ἄδρηστον μὲν εἶναι Σικυωνίων βασιλῆα, ἐκεῖνον δὲ λιθοβολέα. ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς τοῦτό γε οὐ παρεδίδου, ἀπελθὼν ὀπίσω, ἐμηχανᾶτο μηχανὴν τῇ αὐτὸς ὁ Ἄδρηστος ἀπαλλάξεται. ὡς δέ οἱ ἐξευρῆσθαι ἐδόκεε, πέμψας ἐς Θήβας τὰς Βοιωτίας, ἔφη θέλειν ἐπαγαγέσθαι Μελάνιππον τὸν Ἀστακοῦ[a]. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔδοσαν. ἐπαγαγόμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν Μελάνιππον, τεμένεός οἱ ἀπέδεξε ἐν αὐτῷ τῷ πρυτανηίῳ, καί μιν ἵδρυσε ἐνθαῦτα ἐν τῷ ἰσχυροτάτῳ. ἐπηγάγετο δὲ τὸν Μελάνιππον ὁ Κλεισθένης (καὶ γὰρ τοῦτο δεῖ ἀπηγήσασθαι) ὡς ἐχθίστον ἐόντα Ἀδρήστῳ· ὃς τὸν τε ἀδελφεὸν οἱ Μηκιστέα ἀπέκτεινε, καὶ τὸν γαμβρὸν Τυδέα. ἐπεί τε δέ οἱ τὸ τέμενος ἀπέδεξε, θυσίας τε καὶ ὁρτὰς Ἀδρήστου ἀπελόμενος, ἔδωκε τῷ Μελανίππῳ. οἱ δὲ Σικυώνιοι ἐώθεσαν[b] μεγαλωστὶ κάρτα τιμᾶν τὸν Ἄδρηστον. ἡ γὰρ χώρη ἦν αὐτη Πολύβου· ὁ δὲ Ἄδρηστος ἦν Πολύβου θυγατριδέος· ἄπαις δὲ Πόλυβος πλούτων διδοῖ Ἀδρήστῳ τὸν ἀρχεῖον. τά τε δὴ ἄλλα οἱ Σικυώνιοι ἐτίμων τὸν Ἄδρηστον, καὶ δὴ καὶ, τὰ πάθεα αὐτοῦ τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιρον· τὸν μὲν Διόνυσον οὐ τιμέοντες, τὸν δὲ Ἄδρηστον. Κλεισθένης δὲ χορὸς μὲν τῷ Διονύσῳ ἀπέδωκε, τὸν δὲ ἄλλον θυσίην τῷ Μελανίππῳ. ταῦτα μὲν ἐς Ἄδρηστον οἱ ἐπετέλεον. φυλὰς δὲ τὰς Δωριέων, ἵνα δὴ μὴ αἱ αὐταὶ ἔωσι τοῖσι Σικυωνίοισι καὶ τοῖσι Ἀργείοισι, μετέβαλε ἐς ἄλλα ὀνόματα. ἔνθα καὶ πλεῖστον κατεγέλασε τοὺς Σικυωνίους. ὕης γὰρ υἱός τε ὢν καὶ τὰς ἐπωνυμίας μεταθεὶς, αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἐπέθηκε, πλὴν τῆς ἑωυτοῦ φυλῆς. ταύτῃ δὲ τὄνομα ἀπὸ τῆς ἑωυτοῦ ἀρχῆς ἔθετο. ἕτοι μὲν δὴ Ἀρχέλαοι καλέονται· ἕτεροι δὲ, Ὑᾶται· ἄλλοι δὲ, Ὀνεᾶται· ἕτεροι δὲ, Χοιρεᾶται. τούτοισι τοῖσι ὀνόμασι τῶν φυλέων ἐχρέωντο οἱ Σικυώνιοι, καὶ ὅτι Κλεισθένεος ἄρχοντος, καὶ ἐκείνου τεθνεῶτος, ἐπ' ἔτεα ἑξήκοντα. μετέπεσε μέντοι λόγον σφίσι δόντες, μετέβαλον ἐς τοὺς Ὑλλέας καὶ Παμφύλους καὶ Δυμανάτας· τετάρτους δὲ αὐτοῖσι προσέθεντο ὅτι ἐκ Ἀδρήστου παῖδος Αἰγιαλέος, τὸν ἐπωνυμίην ποιεύμενοι κεκλῆσθαι Αἰγιαλέας.

Ταῦ-

na, in quibus Argos atque Argivi tantopere celebrantur; tum etiam cupivit monumentum Adraſti, Talai filii, quod erat in ipſo Sicyoniorum foro, quia fuerat Argivus, exterminare: ideoque Delphos adiit ad oraculum conſulendum numquid Adraſtum ejiceret. Cui Pythia reſpondens, inquit, Adraſtum quidem Sicyonium regem eſſe, ipſum vero lapidatorem. Id non concedente ſibi deo, Cliſthenes domum reverſus excogitabat modum, quo Adraſtus ipſe demigraret. Quem ubi excogitaſſe ſibi viſus eſt, miſit ad Bœotias Thebas, dicens velle ſe reducere Sicyonem Melanippum Aſtaci filium: eumque tribuentibus Thebanis poſtquam reduxit, ei fanum in ipſo prytaneio deſignavit, eumque locavit munitiſſimo in loco. Reduxit autem Cliſthenes Melanippum (nam id oportet narrari) ut inimiciſſimum Adraſto, quod & Meciſtem fratrem ejus & Tydeum generum Melanippus interfeciſſet. Cliſthenes ubi fanum extruxit, ſacrificia & dies feſtos Melanippo dedit Adraſto ablatos, quibus illum Sicyonii magnifice admodum honorare conſueverant. Etenim regio iſta Polybi fuerat, qui quum ſine liberis decederet, imperium Adraſto legavit nepoti ſuo ex filia. Hunc igitur Sicyonii cum aliis honoribus proſequebantur, inſuper vero tragicis choris caſus ejus venerabantur, ita ut non Bacchum, ſed Adraſtum colerent. at Cliſthenes choros quidem Libero, reliquam vero ſolennitatem Melanippo dicavit. Hæc quidem ille in Adraſtum egit. Tribus autem Dorienſium ne forent eædem Sicyoniis quæ Argivis, in alia nomina trajecit, ita ut Sicyonios plurimum ridiculos redderet. quippe ab *hyos & onos* vel ſue & aſino cognomina tranſponens, partes ultimas appoſuit præterquam in tribu ſua, cui à ſua *arche*, vel imperio, nomen indidit. itaque hi tribules Archelai vocabantur: ceterorum autem alii Hyatæ ab ſuibus: alii Oneatæ, ab aſinis: alii Chœreatæ ab porcis. His tribuum nominibus Sicyonii, & Cliſthene imperante, & eo defuncto, ad ſexaginta annos uſi ſunt; attamen poſtea inter ſe conſilio habito tranſtulerunt in Hylleas, Pamphylos, Dymanatas: quartam tribum adjecerunt ab Ægialeo Adraſti filio imponentes cognomen, ut vocarentur Ægialenſes. 68

Hæc

a MS. habet Ὀταικοῦ. b ἰώθασι.

Mutatio ſtatus Atheniarum per Cliſthenem, qui cum reis in ſcelere Cylonis ab Cleomene expulſi etiam male regreſſo.

69 Hæc Sicyonius Cliſthenes fecerat. Athenienſis autem Cliſthenes, quum hujus Sicyonii eſſet ex filia nepos, & ab eo nomen haberet, & ipſe, ut mihi videtur, præ contemptu Ionum, ne tribus forent eædem ipſis & Ionibus, Cliſthenem ſibi cognominem imitatus eſt. Poſtquam enim populum Athenienſem antea alienatum, tunc omnem ad ſuam unius autoritatem redegit, tum tribuum nomina immutavit, & plures ex paucioribus fecit, decem phylarchos pro quatuor, atque etiam decem demos, *id eſt*, populos diſtribuit in tribus: atque ita populum augebat multo ut eſſet
70 ſuperior contraria factione. Viciſſim ſuperatus Iſagoras, hæc contra molitus fuit, ut Cleomenem Lacedæmonium advocaret, jam inde ab obſidione Piſiſtratidarum ſibi hoſpitem factum: qui quidem culpabatur quod ad uxorem Iſagoræ ventitaret. is miſſo primum Athenas caduceatore, Cliſthenem ejecit, & cum eo alios complures Athenienſes, eos enageas inſuper vocans, *q. d. piaculares*. Hæc autem mittens dicebat admonitu Iſagoræ. nam Alcmæonidæ & qui horum ſectam ſequebantur erant affines cædis hujus, ipſe autem & amici ejus
71 non erant participes. Hi vero Athenienſium enagees *piaculo obſtrictæ*, ita nominabantur. Cylon Athenienſis vir Olympicorum ludorum victor, affectatæ tyrannidis compertus eſt. Conciliato namque æqualium ſodalitio arcem occupare conatus eſt. Id quum efficere non potuiſſet, aſſedit ſimulacro deæ ſupplex, ipſe ac ſocii. hos illinc ſubmoverunt quidem prytanes Naucrarorum, qui tunc Athenas regebant, data fide puniendi eos citra mortem: ſed culpa horum mox interfectorum fuit penes Alcmæonidas. Hæc ante Piſiſtrati ætatem geſta ſunt.
72 Ubi autem Cleomenes mittens ejecit Cliſthenem atque piaculares, quamvis Cliſthenes ipſe profugiſſet, nihilo ſecius Athenas venit, non magna cum manu, atque illinc ſeptingentas familias Athenienſium, tanquam piaculo contaminatas, relegavit, quas ei ſuggerebat Iſagoras. Hoc acto conabatur ſecundo loco ſenatum diſſolvere, & magiſtratus trecentis Iſagoræ factionis ſociis mandare: verum reluctante ſenatu, atque obtemperare nolente, Cleomenes Iſagoraſque cum ſuæ factionis hominibus arcem occuparunt. quos ceteri Athenienſes cum ſenatu ſentientes, biduo obſederunt: tertio die accepta fide ex Attica diſceſſerunt, quicunque La-

Ταῦτα μὲν νυν ὁ Σικυώνιος Κλεισθένης ἐπεποίκιλτο. ὁ δὲ δὴ Ἀθηναῖος Κλεισθένης, ὢν τοῦ Σικυωνίου τούτου μητροκλέους, καὶ τὸ οὔνομα ἀπὸ τούτου ἔχων, δοκέει ἐμοὶ, καὶ ἵνα μὴ σφίσι αἱ αὐταὶ ἐωσι φυλαὶ καὶ Ἴωσι, τὸ ἐμπαιγμὸν Κλεισθένεα ἐμιμήσασθαι. ὡς γὰρ δὴ τὸ Ἀθηναίων δῆμον πρόσπορον ἀπωσμένον, τότε πάλαι ἐόντα τῇ ἑωυτοῦ μοίρῃ προσθήκατο, τὰς φυλὰς μετωνόμασε, καὶ ἐποίησε πλείους ἐξ ὀλιγοστέων. ἔσχε τε δὴ φυλάρχους εἶναι πρότερον ἐποίησε, δέκα τε δὴ καὶ τοὺς δήμους κατένειμε ἐς τὰς φυλάς· ἰσχύϊ τε τὸ δῆμον προσθήκατο πολλῷ κατύπερθε τοῦ ἀντιπροσώπου. Ἐν τῷ μέρεϊ δὲ ἐόντι ὁ Ἰσαγόρης ἀντιτεχνᾶται τάδε· ἐπικαλέεται Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον, ἑωϋτῷ ξεῖνον ἐκ τῆς Πεισιστρατιδέων πολιορκίης. τὴν δὴ Κλεομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν παρὰ τὴν Ἰσαγόρεω τὴν γυναῖκα. τὸ μὲν δὴ πρῶτον πέμπων ὁ Κλεομένης ἐς τὰς Ἀθήνας κήρυκα, ἐξέβαλε Κλεισθένεα, καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλους πολλοὺς Ἀθηναίων, τοὺς ἐναγέας ἐπελέγων τοῦτον τὸν πρόπον. ἔλαχε οὐ ἀλκμαιωνίδῃσι καὶ Ἰσαγόρῃ. οἱ μὲν γὰρ Ἀλκμαιωνίδαι καὶ οἱ συνωμόται αὐτῶν εἶχον αἰτίην τοῦ φόνου τούτου· αὐτὸς δὲ ἀπαθὴς, ἦν δὲ οἱ φίλοι αὐτοῦ. Οἱ μὲν δὴ ἐναγέες Ἀθηναίων οὕτω ἀπαλλάσσοντο· αὖτις δὲ Κύλωνα τὸν Ἀθηναίων αἶνιξ Ὀλυμπιονίκης· ἐπιθυμήσαντα τυραννίδι συλλέξαντα ἑταίρους· ἐπιπαρόντα τε τὴν ἡλικίην ἐπιθέσθαι, καταλαβόντα τὴν ἀκρόπολιν ἱσταμένην· ἐπιθυμέοντα δὲ ἐπιτελέσαι τοῦτο, ἱκέτας ἵζεσθαι πρὸς τὸ ἄγαλμα· τοὺς δὲ πρυτάνιας τοὺς ναυκράρους, οἵπερ ἐτύγχανον τότε τὰς Ἀθήνας ἐπιτάσσοντες, πολλοὺς φονεύσαι. φονεύσαι δὲ αὐτοὺς αἰτίη ἔσχε Ἀλκμαιωνίδας. ταῦτα μὲν δὴ ὁ Πεισιστράτου ἡλικίης ἐγένετο. Κλεομένης δὲ οὐ πέμπων ἐξέβαλε Κλεισθένεα καὶ τοὺς ἐναγέας, Κλεισθένης μὲν αὐτὸς ὑπεξέρχει· μετὰ δὲ, οὐδὲν ἧσσον πεμφθεὶς ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Κλεομένης, ὡς σὺν μεγάλῃ στρατιῇ ἀπικόμενος ἤρξατο ἐπιλέγειν τοὺς Ἀθηναίων, τοὺς οἱ ὑπέθετο ὁ Ἰσαγόρης. τοῦτο δὲ ἐπίκουροι, δεύτερα τὴν βουλὴν καταλύουσι ἐπιθέσθαι. τριηκοσίοισι δὲ τοῖσι Ἰσαγόρεω φασιώτῃσι τὰς ἀρχὰς ἐπιτρέπει. ἀντιστᾶσα δὲ ἡ βουλὴ, καὶ ὁ δῆμος ὁ Θορικίων, οὐ, τὸ Κλεομένης καὶ ὁ Ἰσαγόρης καὶ οἱ φασιῶται αὐτοῦ καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν· Ἀθηναίων δὲ οἱ λοιποὶ τὸ αὐτὸ φρονήσαντες, ἐπολιόρκεον αὐτοὺς ἡμέρας δύο. τῇ δὲ τρίτῃ ὑποσπονδοι ἐξέρχονται ἐκ τῆς χώρης ὅσοι ἔσαν αὐ-

Cleomenis impia fraus punita, & Cliſthenes reduc conatur ſocios facere fruſtra Perſas ſuperbos contra Cleomenem arma parantem.

αὐτῶν Λακεδαιμόνιοι. ἐπετελέετο δὲ τῷ Κλεομένεϊ ἡ φήμη. ὡς γὰρ ἀνέβη ἐς τὸν ἀκρόπολιν, μέλλων δὴ αὐτὴν καταίρχεσθαι, ἤιε ἐς τὸ ἄδυτον τῆς θεοῦ, ὡς θεοπρέων. ἡ δὲ ἱρείη ἐξαναστᾶσα ἐκ τοῦ θρόνου, πρὶν ἢ τὰς θύρας αὐτὸν ἀμεῖψαι, „εἶπε· Ὦ ξεῖνε Λακεδαιμόνιε, πάλιν χώρει, „μηδ' ἔσιθι ἐς [a] τὸ ἱρόν. οὐ γὰρ θεμιτόν Δωριεῦ„σι παρεῖναι ἐνθαῦτα. ὁ δὲ εἶπε, Ὦ γύναι, „ἀλλ' οὐ Δωριεύς εἰμι, ἀλλ' Ἀχαιός. ὁ μὲν δὴ τῇ κληδόνι οὐδὲν χρεώμενος, ἐπεχείρησέ τε, καὶ τότε πάλιν ἐξεπίπτε μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων. τοὺς δὲ ἄλλους Ἀθηναῖοι κατέδησαν τὴν ὀπὶ θανάτῳ· ἐν δὲ αὐτοῖσι, καὶ Τιμησίθεον τὸν ἀδελφεὸν, τοῦ ἔργα χειρῶν τε καὶ λήμματος ἔχοιμ' ἂν μέγιστα καταλέξαι. ἔτοι μέν νυν δεδεμένοι ἐτελεύτησαν. Ἀθηναῖοι δὲ μετὰ ταῦτα Κλεισθένεα καὶ τὰ ἑπτακόσια ὀπίσια τὰ διωχθέντα ὑπὸ Κλεομένεος μεταπεμψάμενοι, πέμπουσι ἀγγέλους ἐς Σάρδις, συμμαχίην βουλόμενοι ποιήσασθαι πρὸς Πέρσας. ἠπίστατο γὰρ σφι πρὸς Λακεδαιμονίους τε καὶ Κλεομένεα ἐκπεπολεμῶσθαι. ἀπικομένων δὲ τῶν ἀγγέλων ἐς τὰς Σάρδις, καὶ λεγόντων τὰ ἐντεταλμένα, Ἀρταφέρνης ὁ Ὑστάσπεος, Σαρδίων ὕπαρχος, ἐπηρώτα τίνες εἰόντες ἄνθρωποι, καὶ ποῖ γῆς οἰκέοντες, δουλοίατο Περσέων σύμμαχοι γενέσθαι. πυθόμενος δὲ παρὰ τῶν ἀγγέλων, ἀπεκρίνατο σφι τάδε· εἰ μὲν διδοῦσι βασιλεῖ Δαρείῳ Ἀθηναῖοι γῆν τε καὶ ὕδωρ, ὁ δὲ συμμαχίην σφι συντίθεται· εἰ δὲ μὴ διδοῦσι, ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὺς ἐκέλευε. οἱ δὲ ἄγγελοι ὀπὶ σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, διδόναι ἔφασαν, βουλόμενοι τὴν συμμαχίην ποιήσασθαι. ἔτοι μὲν δὴ ἀπελθόντες ἐς τὴν ἑωυτῶν, αἰτίας μεγάλας ἔσχον. Κλεομένης δὲ ἐπισκήψας τοῖσι βασιλεῦσι ἔπεσι καὶ ἔργοισι ὑπὸ Ἀθηναίων, συνέλεγε ἐκ πάσης Πελοποννήσου στρατὸν, οὐ φράζων ἐς τὸ συλλέγει· τύραννόν τε ἐθέλων τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, καὶ Ἰσαγόρεα βουλόμενος τυραννον καταστῆσαι. συνεξῆλθε γὰρ οἱ οὗτος ἐκ τῆς ἀκροπόλιος. Κλεομένης τε δὴ στόλῳ μεγάλῳ ἐσέβαλε ἐς τὴν Ἐλευσῖνα, καὶ οἱ Βοιωτοὶ κατὰ συμμαχίην Οἰνόην αἱρέουσι, καὶ Ὑσίας, δήμους τοὺς ἐσχάτους τῆς Ἀττικῆς. Χαλκιδέες τε ἐπὶ τὰ ἕτερα ἐστρατεύοντο, ὀπίσω χώρους τῆς Ἀττικῆς. Ἀθηναῖοι δὲ, καίπερ ἀμφιβολίῃ ἐχόμενοι, Βοιωτῶν μὲν καὶ Χαλκιδέων ὕστερον ἔμελλον μνήμην ποιήσεσθαι [b], Πελοποννησίοισι δὲ τοῖσι ἐν Ἐλευσῖνι αὐτίκα ἔθεντο τὰ ὅπλα. Μελλόντων δὲ συνάψειν τὰ στρατόπεδα ἐς

Lacedæmonii ibi erant. Cleomeni autem peragebatur omen. nam ei ad occupandam arcem aſcendenti, & ad deæ penetrale alloquendi gratia eunti, exſurgens è ſella ſacerdos, antequam ille valvas reſeraret, Lacedæmonie, inquit, hoſpes, retro redeas, neve templum introeãs. non enim Dorienſibus huc introire fas eſt. Cui Cleomenes, At ego, inquit, ô mulier, Dorienſis non ſum, ſed Achæus. Itaque admonitu uti nolens, atque in conatu pergens, tunc quoque iterum cum Lacedæmoniis excidit. Ceteros autem ad necem vinxere Athenienſes, & in iis Timeſitheum fratrem ejus, cujus manuum opera atque ſtrenuitatem maximam referre poſſem. Atque hi quidem in vincula conjecti mortem oppetiere. Athenienſes autem poſt hæc 73
revocatis cum Cliſthene ſeptingentis familiis, quas Cleomenes exegerat, Sardes mittunt ad contrahendam cum Perſis ſocietatem. Intelligebant enim ſibi cum Cleomene atque Lacedæmoniis eſſe bellandum. Ut Sardes venere nuncii, mandataque expoſuere, percontatus eſt eos Artaphernes Hyſtaſpis filius, Sardium prætor, quinam homines eſſent, & ubi terram incolentes, qui ſocii Perſarum fieri orarent. Ubi id ex nunciis audivit, hæc eis in breve contracta obtulit, Si regi Dario terram Athenienſes darent & aquam, ſe contracturum cum eis ſocietatem: ſinminus, illos abſcedere præcepit. Nuncii inter ſe colloquuti, quod ſocietatem facere cuperent, daturos ſe eſſe dixerunt. quo nomine, ubi reverſi ſunt domum, vehementer accuſati ſunt. Cleomenes intelligens ab A- 74
thenienſibus ſe & verbis & factis lædi, ex omni Peloponneſo copias coëgit, diſſimulans quem ad finem, quum haberet in animo tum populum Athenienſem ulciſci, tum Iſagoram conſtituere tyrannum, qui una cum eo ex arce deceſſerat. Comparato exercitu ingenti, ipſe Eleuſina invaſit, & ex compoſito Bœoti OEnoën occuparunt & Hyſias, ultimos Atticæ populos: & ab altera parte Chalcidenſes oræ Atticæ loca populabantur. Athenienſes etſi ancipiti bello diſtricti, Bœotorum & Chalcidenſium ultione dilata, arma contra Peloponnenſes in Eleuſine agentes ferunt. Dumque ambo exercitus conſerturi præ- 75
lium

[a] ἔσιθ' ἐς. [b] ποιήσασθαι.

Qui dilapſis ſociis irritus abiit, unde lex Spartæ facta Reges ſimul duos non exire ad bellum. Athenienſium ultio ab Bœotis & Chalcidenſibus.

lium eſſent, Corinthii, primi omnium ſecum reputantes injuſte à ſe agi, averterunt ſe, atque abſceſſerunt: ſecundum hos Demaratus Ariſtonis filius, qui & ipſe erat rex Spartiatarum, & è Lacedæmone copias ſimul eduxerat, nec à Cleomene ſuperiori tempore diſſenſerat. Ob quam regum diſſenſionem lex apud Spartam lata eſt non licere utrique regi ſequi, exercitu progreſſo. nam prius ſequebantur ambo. & altero horum vacante ab militia, alterum quoque è Tyndaridis relinqui; nam & illi antehac ab eis evocati ambo comitabantur. Porro tunc ceteri ſocii qui erant in Eleuſine, cernentes non convenire inter reges, & Corinthios aciem deſeruiſſe, etiam ipſi
76 dilapſi abierunt. Quartum iſtud Dorienſes in Atticam profecti ſunt, bis ad bellum ingreſſi, bis ob Athenienſium multitudinis commodum: Primo, quum & Megara coloniam deduxerunt, hæc expeditio recte vocetur ſub Codro Athenarum rege: iterum ac tertio, quum ad expellendos Piſiſtratidas ex Sparta ventum eſt: quarta vice, quum Cleomenes Peloponnenſes ducens, Eleuſina invaſit. Ita quarto tunc Dorienſes in Athenas
77 irruerunt. Dilapſo igitur inglorie hoc exercitu, ibi Athenienſes volentes ultum ire injurias, primam expeditionem fecerunt adverſus Chalcidenſes: quibus Bœoti ad Euripum iere ſuppetias. His conſpectis Athenienſes putarunt ſibi cum eis prius quam cum Chalcidenſibus pugnam conſerendam. itaque congreſſi cum illis egregie ſuperant, permultiſque eorum cæſis, ſeptingentos vivos capiunt. Eodem die tranſgreſſi in Eubœam, cum Chalcidenſibus conflixere: quibus etiam victis, quatuor millia colonorum in prædiis hippobotarum reliquerunt. hippobotæ autem apud Chalcidenſes vocabantur locupletes. Horum etiam quoſcunque vivos ceperunt, una cum Bœotorum captivis vinctos compedibus in carcerem conjecerunt; quos aliquanto poſt binis mulctatos minis ſolverunt: eorumque vincula quibus alligati fuerant, in arce ſuſpenderunt, quæ ad meam uſque memoriam extabant, pendentia è muris à Medo ambuſtis, è regione penetralis ad occaſum ſpectantis. Decimas quoque pretii redemptionis conſecrarunt, facta ærea quadriga, quæ ad ſiniſtram ma-

ἐς μάχλιν, Κορίνθιοι μὲν πρῶτοι σφι [a] αὐτοῖσι δόντες λόγον ὡς ἐ ποιοῖεν τὰ δίκαια, μετεβάλλοντο τε [b] καὶ ἀπαλλάσσοντο· μετὰ δέ, Δημάρητος, ὁ Ἀρίστωνος, ἐὼν καὶ οὗτος βασιλεὺς Σπαρτιητέων, καὶ συνεξαγαγών τε τὸν στρατὸν ἐκ Λακεδαίμονος, καὶ σὺν ἐὼν διάφορος ἐὼν τῷ πρόσθεν χρόνῳ Κλεομένεϊ. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς διχοστασίης, ἐπέδη νόμος ἐν Σπάρτῃ, μὴ ἐξεῖναι ἕπεσθαι ἀμφοτέρους τοὺς βασιλέας, ἐξισοῦσης τῆς στρατιῆς. πρὸς δὲ ἀμφότεροι εἵποντο. ὑπολειπόμενος [c] δὲ τριτέων μὲν ἕπετο, καταλείπεται καὶ τὸ Τενεατικὸν τέλεον. μετὰ δὲ καὶ οὗτοι ἀμφότεροι, ὑπόκλητοί σφι ἐόντες, εἵποντο. τότε δὴ ἐν τῇ Ἐλευσῖνι ὁρέωντες οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων τοὺς τε βασιλέας τῶν Λακεδαιμονίων σὺν ὁμολογίνσας, καὶ Κορινθίους ἐκλιπόντας τὴν τάξιν, οἴχοντο καὶ αὐτοὶ ἀπαλλασσόμενοι. Τέταρτον δὴ τοῦτο ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἀπικόμενοι Δωριέες, δὶς μὲν ἐσβαλόντες, καὶ δὶς ἐπ' ἀγαθῷ δὲ τοῦ Ἀθηναίων· πρῶτον μὲν, ὅτε ἐκ Μέγαρα κατοίκισαν, ἔτος ὁ γάλος ἐπὶ Κόδρου βασιλεύοντος Ἀθηναίων, ὀρθῶς ἂν καλέοιτο· δεύτερον δὲ καὶ τρίτον, ὅτε ἐπὶ Πεισιστρατιδέων ἐξελαζίων ὁρμηθέντες, ἐκ Σπάρτης ἀπίκοντο· τέταρτον δὲ τότε, ὅτε ἐς Ἐλευσῖνα Κλεομένης ἄγων Πελοποννησίους ἐσέβαλε. οὕτω τέταρτον τότε Δωριέες ἐσέβαλον ἐς Ἀθήνας. Διαλυθέντος δὲ τοῦ γάλου τούτου ἀπρεπέως, ἐνθαῦτα Ἀθηναῖοι πίννυσθαι βουλόμενοι, πρῶτα στρατιὴν ποιεῦνται ἐπὶ Χαλκιδέας. Βοιωτοὶ δὲ τοῖσι Χαλκιδεῦσι βοηθέζι ἐπὶ τὸν Εὔριπον. Ἀθηναίοισι δὲ ἰδόσι τοὺς Βοιωτοὺς, ἔδοξε πρότερον τοῖσι Βοιωτοῖσι ἢ τοῖσι Χαλκιδεῦσι ὑπαντιάζειν· συμβάλλουσί τε δὴ τοῖσι Βοιωτοῖσι οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ πολλῷ ἐκράτησαν· κάρτα δὲ πολλοὺς φονεύσαντες, ἐπακοσίους αὐτῶν ἐζώγρησαν. τῇ δὲ αὐτῆς ταύτης ἡμέρης οἱ Ἀθηναῖοι διαβάντες ἐς τὴν Εὔβοιαν, συμβάλλουσι δὲ τοῖσι Χαλκιδεῦζι. νικήσαντες δὲ καὶ τούτους, τεσσερακοντάλιτας κληρούχους ἐπὶ τῶν ἱπποβοτέων [d] τῇ χώρῃ λείπουσι· οἱ δὲ ἱππόβοται [e] ἐκαλέοντο οἱ πάχεες τῶν Χαλκιδέων. ὅσους δὲ καὶ τριτέων ἐζώγρησαν, ἅμα τοῖσι Βοιωτῶν ἐζωγρημένοισι εἶχον ἐν φυλακῇ, ἐς πέδας δήσαντες· χρόνῳ δὲ ὕστερον [f] ἔλυσάν σφεας δημοσίῃ μνέων ἑκατὸν ἀποτιμησάμενοι. τὰς δὲ πέδας αὐτέων, ἐν τῇσι ἐδεδέατο, ἀνεκρέμασαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, αἴπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἔσαν πρόσκοσμοι, κρεμάμεναι ἐκ τείχεων προσπεφλασμένων πυρὶ ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀντίον δὲ τοῦ μεγάρου τοῦ πρὸς ἑσπέρην τετραμμένου, καὶ τῶν λύτρων τὴν δεκάτην ἀνέθηκαν, ποιησάμενοι τέθριππον χάλκεον· τὸ δὲ, ἀριστερῆς χειρὸς ἔσχε πρῶτον [g] ἑσιόν-

[a] πρῶτά σφι. [b] μετέβαλόντο. [c] MS. habet ἀποδαλμόμ. [d] ἱπποβαλίων. [e] ἱπποβάται. [f] Hæc vox ὕστερον non eſt in MS. [g] πρῶτα.

Laudatio libertatis. Thebani auctionem quærentes cæduntur ab Atheniensibus, nec juvant Æacidæ.

ἐσιόνλι ἐς τὰ προπύλαια τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλι. ἐπιγράψαι δέ οἱ τάδε,

Ἔθνεα Βοιωτῶν Ϲ Χαλκιδέων δαμάσαντες
Παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμυ,
Δεσμῷ ἐν ἀχλυόεντι [a] σιδηρέῳ ἔσβεσαν ὕβριν·
Τῶν ἵππυς δεκάτῳ Παλλάδι τάσδ' ἔθεσαν.

Ἀθηναῖοι μέν νυν ηὔξοντο. δηλοῖ δὲ οὐ κατ' ἓν μοῦνον, ἀλλὰ πανταχῇ ἡ ἰσηγορίη ὡς ἔστι χρῆμα σπουδαῖον, οἱ γοῦν Ἀθηναῖοι τυραννευόμενοι μὲν, οὐδαμῶν τῶν σφέας περιοικεόντων ἦσαν τὰ πολέμια ἀμείνυς, ἀπηλλαχθέντες δὲ τυράννων, μακρῷ πρῶτοι ἐγένοντο. δηλοῖ ὧν τοῦτο ὅτι κατεχόμενοι μὲν, ἐθελοκάκεον, ὡς δεσπότῃ ἐργαζόμενοι· ἐλευθερωθέντων δ', αὐτὸς ἕκαστος ἐωυτῷ προθυμέεσθαι κατεργάζεται. ἔτι μέν νυν τοῦτο ἔπρησσον. Θηβαῖοι δὲ μετὰ ταῦτα ἐς θεὸν ἔπεμπον, βυλόμενοι πρασσειν Ἀθηναίυς. ἡ δὲ Πυθίη σφέων μὲν αὐτῶν οὐκ ἔφη αὐτοῖσι εἶναι τίσιν, ἐς Πολύφημον δὲ ἐξενείκασα κελεύει τῶν ἄγχιστα δίκην. ἀπελθόντων δὲ τῶν θεοπεσπων, ἐξέφερον τὸ χρηστήριον, αἰτίην ποιησάμενοι. ὡς ἐπευθέσθησαν δὲ λεγόντων αὐτέων τῶν ἄγχιστα δίκην, εἶπαν οἱ Θηβαῖοι ἀκούσαντες τυτέων, Οὐκ ὧν ἄγχιστα ἡμέων οἰκέουσι Τανάγρηοί τε καὶ Κορωναῖοι καὶ Θεσπιέες, καὶ ἔτοί γε ἅμα ἡμῖν αἰεὶ μαχόμενοι, προθύμως συναμφέρουσι τὸν πόλεμον; τί δεῖ τούτων γε δίκην; ἀλλὰ μᾶλλον μὴ ἐᾶν τοῦτο ἢ τὸ χρηστήριον. Τοιαῦτα δὴ ἐπιλεγομένων, εἶπέ δή κοτε μαθών τις, Ἐγώ μοι δοκέω σαφιέως [b] τὸ ἐθέλει λέγειν ἡμῖν τὸ χρηστήριον [c]. Ἀσωπῷ λέγονται γενέσθαι θυγατέρες Θήβη τε καὶ Αἴγινα· τὰς τέων ἀδελφεῶν ἐόντων, δοκέω ἡμῖν Αἰγινητέων δίκην τῶν θεῶν χρῆσαι τιμωρητήρων γενέσθαι. καὶ, ἢ γάρ τις γνώμη ταύτης ἀμείνων ἐδόκεε φαίνεσθαι, αὐτίκα πέμψαντες ἐδέοντο Αἰγινητέων, ἐπικαλεόμενοι κατὰ τὸ χρηστήριον σφι βοηθέειν, ὡς ἐόντων ἀγχιστέων. οἱ δὲ σφι αἰτεύσι ἐπικουρίην τὸν Αἰακίδας συμπέμψαι [d] ἔφασαν. Περιησαμένων δὲ τῶν Θηβαίων κατὰ τὸν συμμαχίην τῶν Αἰακιδέων, καὶ τρηχέως προσφθέντων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, αὖθις οἱ Θηβαῖοι πέμψαντες, τοὺς μὲν Αἰακίδας σφι ἀπέδοσαν, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἐδέοντο. Αἰγινῆται δ', εὐδαιμονίῃ τε μεγάλῃ ἐπαρθέντες, καὶ ἐχθρῆς παλαιῆς ἀναμνησθέντες ἐούσης πρὸς Ἀθηναίους

manum intranti ſtatim in propylæa arcis ſtabat, cum hac inſcriptione,

Attica perdomitis acri ſub marte juventus
Bœotûm populis Chalcidicaque manu,
Damna rependerunt vinclis & carcere cæco,
Quorum hæ de decima ſtant tibi Pallas equæ.

Et Athenienſes quidem augeſcebant. Juris autem æquabilitatem eſſe rem ſeriam, non ex uno tantum, ſed undique datur intelligi: ſiquidem Athenienſes etiam quamdiu tyrannis ſubjecti fuerunt, nullis finitimorum in bello præſtantiores erant; liberati vero tyrannis, multo primi extitere. Unde liquet, eos, dum continebantur, ſegnis propoſiti fuiſſe, tanquam domino laborantes: at libertate parta, ſibiipſi quiſque rem gerere properabat. Athenienſes ita agebant. Thebani autem poſt hæc ulciſcendi illos cupidi, ſciſcitatum ad deum miſerunt. Quibus reſpondens Pythia, negabat per ſeſe eos poſſe illos ulciſci, ſed ad Polyphemum referentes jubebat ut rogarent proximos. Digreſſis igitur conſultoribus reſponſum vulgaverunt convocato populo Thebani. Ut vero ſciſcitati ſunt dicentibus illis à proximis peti debere, auditis his dicebant; Numquid non proxime nos incolunt Tanagræi Coronæique & Theſpienſes, qui noſtri aſſidue commilitones, alacri atque concordi in partes animo bella nobiſcum tolerant? quid hos rogari oportet? ſed potius non hoc eſt oraculum. Hæc illis ſermocinantibus, quidam re audita, inquit, Ego quid nobis ſignificare velit oraculum videor mihi intelligere. Aſopi duæ filiæ fuiſſe traduntur, Thebe & Ægina; quæ quoniam ſorores ſunt, opinor deum reſpondere nobis, ut Æginetas rogemus vicem noſtram ulciſci. Thebani, quoniam nulla quam hæc viſa eſt excogitari poſſe potior ſententia, protinus miſere ad Æginetas orandos auxilia, tanquam proximos, ex dei oracule. Illi petentibus his auxilia dixerunt ſe mittere cum eis Æacidas. Societate Æacidarum freti Thebani, quum laceſſiſſent Athenienſes, aſpere ab iiſdem excepti, iterum auxilia virorum remiſſis Æacidis oraverunt. Quorum prece moti Æginetæ, tum magnitudine opum inflati, tum priſtinæ inimicitiæ quam geſſere cum Athenienſibus

78 79 80 81

a ἰχνοθέτῃ editum MS. b σαφέως. c MS. habet λέγει τὸ μαντήϊον, omiſſa etiam voce ἡμῖν. d MS. habet συμπέμπειν.

Æginetæ vaſtarunt Atticam; hujus iræ origo. Damiæ & Auxeſiæ numina & ſimulacra Epidauri, unde deficit Ægina, domina maris, & ſimulacra in ſe transfert. Cultus harum dearum per choros muliebres.

ſibus memores, bellum illis haud indictum intulerunt. Nam quum Athenienſes vertiſſent omnes vires adverſus Bœotos, ipſi longis navibus in Atticam trajicientes, tum Phalerum diripuerunt, tum multos populos in cetera ora maritima, magnam ex hac re calamitatem Athe-
82 nienſibus afferentes. Inimicitia autem quæ Æginetas ſtimulabat adverſus Athenienſes, ab initio extitit talis: Epidaurii, quum ſua ipſis terra nihil fructuum efferret, de hac calamitate Delphicum conſuluere oraculum. Quos Pythia juſſit Damiæ & Auxeſiæ ſimulacra erigere; & poſtquam erexiſſent, melius actum iri. Sciſcitantibus igitur Epidauriis utrum ex ære facerent illa an ex lapide, Pythia ex neutro permiſit fieri, ſed è ligno mitis oleæ. Rogabantur ergo ab Epidauriis Athenienſes ut ſibi permitterent oleam cædere, oleas illas rati ſacratiſſimas eſſe. Fertur etiam nuſquam gentium niſi Athenis illa tempeſtate oleas fuiſſe. Athenienſes ſe vero dixerunt conceſſuros, hac tamen lege, ſi quotannis illi ſacra Minervæ Urbicæ & Erechtheo afferrent. Accepta condicione Epidaurii quæ rogabant impetraverunt, & ſimulacra ex his oleis fabricata ſtatuerunt: terraque ſua fructum eis ferente, quod con-
83 venerat Athenienſibus perſolvebant. Eo adhuc tempore atque ſuperiori Æginetæ Epidauriis parebant, tum in aliis, tum vero in litibus, quas Æginetæ inter ſe vel actores, vel rei, illuc tranſeuntes agebant: verum ex eo tempore fabricatis navibus, ad contumaciam verſi, ab Epidauriis deſciverunt: & jam potentiores vaſtabant cos, quippe maris imperio potiti, tum quoque ſimulacra iſta Damiæ & Auxeſiæ ſurripuerunt: eaque aſportata, in regionis ſuæ mediterraneo loco ſtatuerunt, cui nomen eſt OEæ, viginti ferme procul ab urbe ſtadiis. Hoc in loco illis erectis ſupplicabant ſacrificiis atque jocabundis choris mulierum, denis viris utrique dæmonum aſſignatis, qui choris præeſſent. Chori autem neminem virum jocis laceſſebant, ſed indigenas feminas: quæ ceremoniæ apud ipſos quo-
84 que Epidaurios fuerant. Sunt illis etiam arcana ſacra. Surreptis ſtatuis, Epidaurii quod fuerant pacti Athenienſibus non ſolvebant: cujus rei quum à nunciis Athenienſium admonerentur, reddidere

ῃς, τότε Θηβαίων δεηθέντων, πόλεμον ἀνήρυκτον Ἀθηναίοισι ἐπέφερον. ὑπικομένων δὲ αὐτέων Βοιωτοῖσι, ὑπερβώσαντες μακρῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν, κατὰ μὲν ἔσυραν Φάληρον, κατὰ δὲ τὴν ἄλλην παραλίην πολλὸς δήμους. πιεσσόμενοι δὲ ταῦτα, μεγάλως Ἀθηναίους ἐσηνείκαντο. Ἡ δὲ ἔχθρη ἡ προφερομένη ἐς Ἀθηναίους ἐκ τῶν Αἰγινητέων, ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς τοιῆδε [a]· Ἐπιδαυρίοισι ἡ γῆ καρπὸν οὐδένα ἐδίδου [b]. περὶ ταύτης δὴ τῆς συμφορῆς οἱ Ἐπιδαύριοι ἐχρέωντο ἐν Δελφοῖσι. ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευε Δαμίης τε καὶ Αὐξησίης ἀγάλματα ἱδρύσασθαι· καὶ σφι ἱδρυσαμένοισι ἄμεινον συνοίσεσθαι. ἐπηρώτεον ὦν οἱ Ἐπιδαύριοι κότερα χαλκῷ ποιέοντες τὰ ἀγάλματα, ἢ λίθῳ. ἡ δὲ Πυθίη οὐδέτερα τούτων ἔα, ἀλλὰ ξύλου ἡμέρης ἐλαίης. ἐδέοντο ὦν οἱ Ἐπιδαύριοι Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦναι τεμέσθαι, ἱρωτάτας δὴ κείνας νομίζοντες εἶναι· λέγεται δὲ καὶ ὡς ἐλαίαι ἔσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμῇ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἢ Ἀθήνῃσι [c]. οἱ δὲ ὑπὲρ τοῦδε δώσειν ἔφασαν, ἐπ' ᾧ ἀπάξουσι ἔτεϊ ἑκάστῳ τῇ Ἀθηναίῃ τε τῇ Πολιάδι ἱερὰ, καὶ τῷ Ἐρεχθέι. καταινέσαντες δὴ ὑπὲρ τούτοισι οἱ Ἐπιδαύριοι, τὸν τε ἐδέοντο ἔτυχον, καὶ ἀγάλματα ἐκ τῶν ἐλαιέων τυτθὰ ποιησάμενοι, ἱδρύσαντο. καὶ ἥ τε γῆ σφι ἔφερε [d], καὶ Ἀθηναίοισι ἐπετέλεον τὰ συνέθεντο. Τοῦτον δὴ τὸν χρόνον, καὶ τὸν πρὸ τούτου, Αἰγινῆται Ἐπιδαυρίων ἦρχον, τά τε ἄλλα, καὶ δίκας, ἀμφισβαίνοντες ἐς Ἐπίδαυρον, ἐδίδοσάν τε καὶ ἐλάμβανον παρ' ἀλλήλων οἱ Αἰγινῆται, τότε δὲ [e] ἀπὸ τοῦδε, νῆάς τε πηξάμενοι, καὶ ἀγνωμοσύνῃ χρησάμενοι, ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν Ἐπιδαυρίων· ἅτε δὴ ἐόντες ἀμφίφοροι, ἐδηλέοντο αὐτούς. ὥστε δὴ θαλασσοκρατορέοντες ἐόντες, καὶ δὴ καὶ τὰ ἀγάλματα ταῦτα τά τε Δαμίης καὶ τὰ Αὐξησίης ἐσυλήσαντο αὐτέων. καὶ σφεα ἐκομίσαντο [f] καὶ ἱδρύσαντο σφετέρης χώρης ἐς τὴν μεσόγαιαν, τῇ Οἴη μέν ἐστι οὔνομα, σταδίοι δὲ μάλιστά κη ἀπὸ τῆς πόλιος ὡς εἴκοσι [g] ἀπέχει. ἱδρυσάμενοι δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ, θυσίῃσί τε σφέας καὶ χοροῖσι γυναικηίοισι κερτομίοισι ἱλάσκοντο, χορηγῶν ἀποδεικνυμένων ἑκατέρῃ τῶν δαιμόνων δέκα ἀνδρῶν. καλῶς δὲ ἠγίρθουν οἱ χοροὶ ἄνδρα μὲν ὀδένα, τὰς δὲ ὑπηκόους γυναῖκας. ἔσαν δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι αἱ τοιαῦται ἱροργίαι [h]· εἰσὶ δέ σφι καὶ ἄρρητοι ἱροργίαι [h]. Κλεφθέντων δὲ τῶνδε τῶν ἀγαλμάτων, οἱ Ἐπιδαύριοι τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰ ξυνέθεντο, οὐκ ἐπετέλεον. πεμψάντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐμεμύνεον τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι. οἱ δὲ ἀπέφαινον λό-

a τοιῇδε. b ἀπεδίδου. c ἡ ὡ Ἀθήναις est in MS. d ἤνεικε καρπὸν, καὶ. e τὸ δὲ. f ἀνομίσαντό τε καὶ. g ἐς εἴκοσι. h ἱερηΐη bis.

Simulacris ſpoliati Epidaurii jubent, quod putant jus eſſe, ut Athenienſes exigant debitum vectigal ab Æginetis, qui rapuiſſent. Varietas hiſtoriæ de illis, qui ad violente eripienda miſſi ſunt.

γω ὡς οὐκ ἀδικηθεῖεν. ὅσον μὲν δὴ χρόνον εἶχον τὰ ἀγάλματα ἐν τῇ χώρῃ, ἐπιτελέειν τὰ συνέθεντο. ἐπεὶ δὲ ἐστρήθησαν αὐτέων, ἐ δίκαιον εἶναι ἐπιφέρειν ἔτι, ἀλλὰ τὰς ἐχούσας αὐτὰ Αἰγινήτας πρήσσεσθαι ἐκέλευον. τοῖσι τοῦτο Ἀθηναῖοι, ἐς Αἴγιναν πέμψαντες, ἀπαίτεον τὰ ἀγάλματα· οἱ δὲ Αἰγινῆται ἔφασαν σφίσι τε καὶ Ἀθηναίοισι εἶναι ὧδε πρῆγμα. Ἀθηναῖοι μέν νυν λέγουσι, μὴ τιμὴν ἀπαιτήσιν ἐπισταλῆναι τριήρεϊ μιῇ τῶν ἀστῶν τινας, οἳ ἐπιπεμφθέντες ἀπὸ θ' ἡσυχῆ, καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἴγιναν, τὰ ἀγάλματα τοῦτα, ὡς σφετέρων ξύλων ἐόντα, ἐπειρῶντο [a] ἐκ τῶν βάθρων ἐξαιρήσειν, ἵνά σφεα ἀναθήσωνται· ἐ δυναμένους δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ αὐτέων κρατῆσαι, περιβαλόντας σχοινία ἕλκειν τὰ ἀγάλματα. καί σφι ἕλκουσι, βροντῆσαί τι, καὶ ἅμα τῇ βροντῇ σεισμὸν ἐπιγενέσθαι· τοὺς δὲ κωπηλάτας τοὺς ἕλκοντας, ὑπὸ ταραχέων ἀλλοφρονῆσαι· παθόντας δὲ τοῦτο, κτείνειν ἀλλήλους ἅτε πολεμίους· ἐς ὃ ἐκ πάντων ἕνα λειφθέντα, ἀναχωρῆσαι αὐτὸν ἐς Φάληρον. Ἀθηναῖοι μὲν ὦν τοσαῦτα [b] λέγουσι γηθόσυνα· Αἰγινῆται δὲ, ἐ νηῒ μιῇ ἀπικέσθαι Ἀθηναίους, (μίλιον μὲν γὰρ, καὶ ὀλίγῳ πλεῦνας μιῆς, καὶ εἰ σφι μὴ ἔτυχον ἐοῦσαι νέες, ἀπαμυνέσθαι ἂν δοκέουσι) ἀλλὰ πολλῇσι νηυσὶ ἐπιπλέειν σφι ἐπὶ τὴν χώρην· αὐτοὶ δέ σφι εἴξαι, καὶ οὐ ναυμαχῆσαι. οὐκ ἔχουσι δὲ τοῦτο ἀμφισβητῆσαι ἀτρεκέως, οὔτε εἰ ἑκόντες συγγνωσκόμενοι εἶναι τῇ ναυμαχίῃ, κατὰ τοῦτο εἶξαν, οὔτε εἰ βουλόμενοι ποιῆσαι οἷον τι καὶ ἐποίησαν. Ἀθηναίους μέν νυν, ἐπεί τε σφι οὐδεὶς ἐς μάχην κατίστατο, ἀποβάντας ἀπὸ τῶν νεῶν, τετράφθαι πρὸς τὰ ἀγάλματα· οὐ δυναμένους δὲ ἀναστάσας ἐκ τῶν βάθρων αὐτὰ, οὕτω δὴ περιβαλομένους σχοινία, ἕλκειν, ἐς οὗ ἑλκόμενα τὰ ἀγάλματα ἀμφοτέρω τοῦτο ποιῆσαι· ἐμοὶ, μὲν οὐ πίστα λέγοντες, ἄλλῳ δέ τεῳ. ἐς γόνατα γάρ σφι αὐτὰ πεσεῖν, καὶ τὸ ἀπὸ τότε χρόνου διαμεῖναι οὕτω ἔχοντα. Ἀθηναίους μὲν δὴ ταῦτα ποιῆσαι. σφέας δὲ Αἰγινῆται λέγουσι πυθομένους τοὺς Ἀθηναίους, ὡς μέλλοιεν ἀπὸ σφέων στρατεύεσθαι, ἐπιμόους Ἀργείους ποιέεσθαι· τοὺς τε δὴ Ἀθηναίους ἀποβεβάναι ἐς τὴν Αἰγιναίην [c], καὶ ἥκειν [d] βοηθέοντας σφι τοὺς Ἀργείους, καὶ λαθεῖν τε ἐξ Ἐπιδαύρου διαβάντας ἐς τὴν νῆσον, καὶ ἐ προσακηκόσι πᾶσι Ἀθηναίοισι ἐπιπεσεῖν ὑποσπομένους τε ἀπὸ τῶν θεῶν· ἅμα τε ἐκ τούτου τὴν βροντὴν τε γενέσθαι καὶ τὸν σεισμὸν αὐτοῖσι. Λέγει μὲν νυν ὑπ' Ἀργείων τε καὶ Αἰγινητέων

dere rationem cur injurii non eſſent: ſe enim quamdiu apud ſe ſtatuas habuiſſent, quod conventum erat exſolviſſe, eiſdem jam viduatos jure non debere exſolvere, ſed Æginetas, qui illas haberent; à quibus id exigi jubebant. Hoc reſponſo accepto, ad eas repetendas Æginam Athenienſes miſere. Æginetæ negare quicquam negocii eſſe ſibi cum Athenienſibus. Athenienſes igitur 85
ajunt, poſt repetitionem illam, triremi una huc navigaviſſe cives illos, qui ab republica miſſi Æginam quum venerunt, ſimulacra illa, tanquam è ſuis lignis facta, conati ſint ſuis ſedibus emoliri ut aſportarent: quumque eo pacto auferre nequirent, circumdatis funibus trahere tentaſſe. Sed dum trahunt, tonitrum & cum tonitru terræmotum extitiſſe: eaque de re illos remiges qui trahebant ſimulacra, in amentiam eſſe converſos: & ex hoc morbo ſeſe tanquam hoſtes mutuo trucidaſſe, donec unus ex omnibus relictus eſt, qui ad Phalerum ſe recepit. Athenienſes quidem ita rem 86
geſtam eſſe memorant: Æginetæ vero non illos una navi veniſſe, (facile enim ſe unam navim, atque etiam paulo plures unâ, etiam ſi ſibi nullæ fuiſſent naves, fuiſſe propulſaturos) ſed multis navibus in ipſorum terram invaſiſſe, ſe vero ceſſiſſe, nec pugna navali contendiſſe. Qui tamen planum facere nequeunt, an quia impares ſe eſſe ad pugnam navalem agnoſcerent, ceſſerint; an volentes facere quod etiam fecerunt. Athenienſes certe, quod nulli propugnatores obſtarent, egreſſos è navibus ad ſimulacra ſe convertiſſe: & quum ea è ſuis baſibus amoliri nequirent, circumdatis reſtibus trahere ita conatos, donec illic ambo ſimulacra, dum traherentur, fecere rem eandem; ſed apud me fide carentem, alicui forſan alteri credibilem. ajunt enim illa procubuiſſe ſibi in genua, atque ex eo tempore ſemper in hoc geſtu permanſiſſe. Et hæc quidem Athenienſes feciſſe: Se vero, quod audirent ſibi bellum ab Athenienſibus illatum iri, præparaſſe Argivos; & quum Athenienſes in Æginam exſcendiſſent, Argivos illis adfuiſſe auxilio, eoſque, quum latuiſſent hoſtem in trajiciendo ex Epidauro in inſulam, in Athenienſes, qui nihil præſciſſent, à navibus diſcluſos irruiſſe: & interea tonitrum ipſis terræque motum extitiſſe. Hæc ab Argivis Æ- 87
gine-

a MS. habet πειρᾶτο. b μή νυν δίκ. c Αἰγιναίῳ. d παρεῖναι.

Unus ex Athenienſibus domum rediens fibulis ab feminis ad mortem punctus, quibus nota hinc impoſita. Veſtis Græca muliebris. Athenienſes potentiores ulciſcuntur Æginetas oraculo differre jubente.

ginetiſque commemorantur. Athenienſes quoque confitentur unum omnino è ſuis incolumem in Atticam revertiſſe, quem tamen Argivi ajunt ſuperſtitem fuiſſe ipſis Atticum exercitum profligantibus; Athenienſes autem dæmonio: nihilo ſecius ne hunc quidem incolumem manſiſſe, ſed periiſſe, hunc in modum: Quum Athenas ſe recepiſſet, clademque renunciaſſet, uxores eorum qui adverſus Æginam militatum profecti fuerant, indigne ferentes unum iſtum ex omnibus eſſe reducem, circumfuſas hominem prehendiſſe, ac fibulis veſtimentorum pupugiſſe, percontantes ſingulas ubi ſuus vir eſſet, atque hoc modo hunc fuiſſe confectum. Idque factum mulierum viſum eſſe Athenienſibus ipſa clade triſtius. in quas quum alia ratione animadvertere non poſſent, veſtem illarum in Ionicam mutaverunt. nam antea Doricam veſtem gerebant Athenienſium feminæ, ſimillimam Corinthiæ: eam itaque mutaverunt in lineam, ne fibulis uterentur.

88 Quanquam ſi ex vero fermocinemur, non Ionica hæc olim veſtis fuit, ſed Carica: quoniam omnis priſca veſtis feminarum Græcanica eadem erat, quam nunc Doricam appellamus. Argivos quod attinet, & Æginetas, inſuper adhuc id etiam feciſſe, ut pro lege haberetur apud illorum utroſque, fibulas facere ſeſquialteras, quam erat menſura quæ tunc obtinebat, & has præſertim ab feminis in eorum numinum templis conſecrari: Atticum vero neque aliud quicquam ad templum offerre, ne urceum quidem, ſed lege juberi ex ollis gentilibus in poſterum ibidem potare. Eoque contentionis proceſſere Argivorum atque Æginetarum mulieres cum Atticis, ut ad meam uſque ætatem fibulas geſtaverint

89 quam antea grandiores. Inimicitiæ principium ab Athenienſibus in Æginetas ortum, hoc prout commemoratum eſt, extitit. Cujus rei circa ſtatuas geſtæ memoriam retinentes, libenter Thebanorum rogatu auxilium tulere Bœotis Æginetæ. Qui quum maritima Atticæ vaſtarent, Athenienſeſque adverſus Æginetas expeditionem inirent, advenit è Delphis oraculum, ut ab Æginetis lædendis triginta annos abſtinerent; triceſimo anno, quum fanum Æaco dicaſſent, bellum cum Æginetis inchoarent, ad votum eis re ſucceſſura. Sin bellum continuo in-

γυνητέων τάδε· ὁμολογέεται ὦ καὶ ὑπ' Ἀθηναίων ἕνα μοῦνον τ' ἀποσωθέντα αὐτέων ἐς τὴν Ἀττικὴν ἠμύναθαι. τοῖσι Ἀργείοισι μὲν λέγουσι, αὐτέων τὸ Ἀττικὸν στρατόπεδον διαφθειράντων, τ' ἕνα τοῦτον [a] περιῆμέναι· Ἀθηναῖοι δ', δαιμόνιόν. περιῆμέναι μέντοι ὧδε τοῦτον τ' ἕνα, ἀλλ' ἀπολέσθαι τρόπῳ τοιῷδε. κομισθεὶς ἄρα [b] ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπήγγελε τὸ πάθος· πυθομένας δὲ τὰς γυναῖκας τ' ἐπ' Αἴγιναν στρατευσαμένων ἀνδρῶν, δεινόν τι ποιησαμένας κεῖνον μοῦνον ἐξ ἁπάντων σωθῆναι, περιελθεῖν τ' ἄνθρωπον τοῦτον λαβέσθαι, καὶ κεντεύσας τῇσι περόνῃσι τ' ἱματίων, εἰρωτᾶν ἑκάστην αὐτέων ὅκου [c] εἴη ὁ ἑωυτῆς ἀνήρ. καὶ τοῦτον μὲν ἔτω διαφθαρῆναι. Ἀθηναίοισι δὲ ἐπὶ τῷ πάθεϊ δεινότερόν τι δόξαι εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν ἔργον· ἄλλως μὲν δὴ σφι οὐκ ἔχειν ὅτεῳ ζημιώσωσι τὰς γυναῖκας, τλῶ δὲ ἐσθῆτα μεταβαλεῖν αὐτέων ἐς τλῶ Δωρίδα. ἐφόρεον γὰρ δὴ πρότερον αἱ τῶν Ἀθηναίων γυναῖκες ἐσθῆτα Κορινθίων τῇ μάλιστα παραπλησιωτάτην· μεταβαλεῖν ὦν ἐς τὸ λίνεον χιτῶνα, ἵνα δὴ περόνῃσι μὴ χρέωνται. Ἔστι δὲ, ἀληθέϊ λόγῳ χρεωμένοισι, οὐκ Ἰάς αὕτη ἡ ἐσθὴς τοπαλαιόν, ἀλλὰ Κάρισσα· ἐπεὶ ἥγε Ἑλλάνικος ἐσθῆτι πάσῃ ἡ ἀρχαίη τῶν γυναικῶν, ἡ αὐτὴ λεώ, τλῶ ναῦν Δωρίδα καλέομεν. τοῖσι δὲ Ἀργείοισι καὶ τοῖσι Αἰγινήτῃσι, καὶ πρὸς ταῦτα ἔτι τόδε ποιῆσαι νόμον εἶναι ἐσθῆτι σφι ἐκαλέρῃσι, τὰς περόνας ἡμιολίας ποιέεσθαι τῷ τότε καταστάτῳ μέτρῳ, καὶ ἐς τὸ ἱρὸν τῶν θεῶν τούτων μάλιστα ἀναπιθέναι τὰς γυναῖκας· Ἀττικὸν δὲ μήτι τι ἄλλο προσφέρειν πρὸς τὸ ἱρὸν, μήτε κέραμον, ἀλλ' ἐκ χυτρίδων ὀπιχωρίων [d] νόμον τολοιπὸν αὐτόθι εἶναι πίνειν. Ἀργείων μέν νυν καὶ Αἰγινητέων αἱ γυναῖκες ἐκ τε τόσου κατ' ἔμε τῶν Ἀθηναίων, περόνας ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἐφόρεον μείζονας ἢ πρότερον. Τῆς δὲ ἔχθρης τὸ πρὸς Αἰγινήτας ἐξ Ἀθηναίων γνωμένης [e] ἀρχὴ καλὰ τὰ εἰρημένα ἐγένετο· τότε δὴ Θηβαίων ὀπικαλεομένων προθύμως τῶν περὶ τὰ ἀγάλματα γνωμένων ἀναμιμνησκόμενοι οἱ Αἰγινῆται ἐβοήθεον τοῖσι Βοιωτοῖσι. Αἰγινῆται δὴ ἐδῄωσαν τὰ Ἀττικῆς τὰ παραθαλάσσια· καὶ Ἀθηναίοισι ὁρμεωμένοισι ἐπ' Αἰγινήτας στρατεύεσθαι, ἦλθε μαντήιον ἐκ Δελφῶν, ὀπιχόντας ἀπὸ [f] Αἰγινητέων ἀδικίης τρισκαίδεκα ἔτεα, τῷ ἑνὶ καὶ τριηκοστῷ, Αἰακῷ πιμένα ἀποδέξαντας, ἄρχεσθαι δὲ πρὸς Αἰγινήτας πολέμου· καί σφι χωρήσειν τὰ βούλονται. ἦν δὲ αὐτίκα ὀπισταλέωνται,

R r 3 τοι,

a τοῦτον. b γῆς. c ὅκῃ. d ἐπιχωρίων. e Αἰγινῆται Ἀθηναίοισι γνωμένης. f αἰκίης.

Æaci fanum in foro Athenis, quibus ardentibus bello contra Æginam obſtitit Lacedæmon. Huius ira in Athenienſes. Oracula Piſiſtratidarum, qui Sigeum migrarunt.

τας, πολλὰ μέν σφεας ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ πείσεσθαι, πολλὰ δὲ καὶ ποιήσειν· τέλος μέντοι καταρρέψαθαι. ταῦτα ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν [a] οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ μὲν Αἰακῷ τέμενος ἀπεδέξαντο τοῦτο τὸ νῦν ἐπὶ τῆς ἀγορῆς ἵδρυται· τριήκοντα δὲ ἔτεα οὐκ ἀνέσχοντο, ἀνέσαντες ὅκως χρεὼν εἴη ἐπιχειρεῖν πεπονθότας ὑπὸ Αἰγινητέων ἀνάρσια. Ἐς τιμωρίην δὴ τοῖσι ἀδικεομένοισι αὐτοῖσι, ἐκ Λακεδαιμονίων πρῆγμα ἐγκρόμενον, ἐμπόδιον ἐγένετο. πυθόμενοι γὰρ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐκ τῆς Ἀλκμεωνιδέων ἐς τὸν Πυθίην μεμηχανημένα, καὶ τὰ ἐκ τῆς Πυθίης ἐπὶ σφέας τε καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας, συμφορὴν ἐπιεῖσαν διωλῦσαι, ὅτι τε ἄνδρας ξείνους σφι ἐόντας ἐξελελάκεσαν ἐκ τῆς ἐκείνων, καὶ ὅτι ταῦτα ποιήσασι χάρις οὐδεμία ἐφαίνετο πρὸς τῶν Ἀθηναίων. ἔτι τε πρὸς τούτοισι ἐνῆγον σφέας οἱ χρησμοὶ, λέγοντες πολλά τε καὶ ἀνάρσια ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐξ Ἀθηναίων, τὸ πρότερον μὲν ἔσαν ἀδαέες, τότε δὲ, Κλεομένεος κομισθέος ἐς Σπάρτην, ἐξέμαθον. ἐκτήσατο δὲ ὁ Κλεομένης ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλιος τοὺς χρησμοὺς, τοὺς ἐκέκτητο [b] πρότερον μὲν οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐξελαυνόμενοι δὲ ἔλιπον ἐν τῷ ἱρῷ· καταλιφθέντας δὲ ὁ Κλεομένης ἀνέλαβε. Τότε δὲ ὡς ἀνέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς χρησμοὺς, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐώρων αὐξομένους, καὶ οὐδαμῶς ἐπιμιξ ἐόντας πείθεσθαί σφι, νόῳ λαβόντες ὡς ἐλεύθερον μὲν ἐὸν τὸ ἄστυ τὸ Ἀττικὸν, ἰσορρόπον τῷ ἑωυτῶν γένοιτο [c], κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος, ἀσθενὲς, καὶ πρόθυμον ἐκείνοισι ἑτοῖμον· μαθόντες δὲ ταῦτα [d] ἔπεμπον, μετέπεμπον Ἱππίην τὸν Πεισιστράτου ἀπὸ Σιγείου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐς ὃ καταφύγοιεν οἱ Πεισιστρατίδαι. ἐπεί τε δὲ σφι Ἱππίης καλεόμενος ἦκε, μεταπεμψάμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀγγέλους, ἔλεγόν σφι Σπαρτιῆται τάδε, Ἄνδρες σύμμαχοι, συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασι ὀρθῶς. ἐπαρθέντες γὰρ χρηστηρίοισι μαντηίοισι, ἄνδρας ξείνους ἐόντας ἡμῖν τὰ μάλιστα, καὶ ἀναδεξαμένους τὴν ἀρχὴν ἐλαύνειν τοὺς Ἀθηναίους, τούτους ἐκ τῆς πατρίδος ἐξήλασαμεν, καὶ ἐπὶ τοῖσι ποιήσασι τοῦτο, δήμῳ ἀχαρίστῳ παρεδώκαμεν τὴν πόλιν· ὃς ἐπεί τε δι' ἡμέας ἐλεύθερος ἐγένετο, ἐπείρησε, ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλέα ἡμέων τὸν ἑωυτοῦ ἐξέβαλε, δόξαν δὲ φύσας αὐξάνεται· ὥστε ἐκμεμαθήκασι μάλιστα μὲν οἱ τοῦτοι καὶ αὐτῶν Βοιωτοὶ καὶ Χαλκιδέες, τάχα δέ τις καὶ ἄλλος ἐκμαθήσεται ἁμαρτών. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνα ποιήσαντες ἡμάρτομεν, νῦν πρησόμεθά σφεας ἅμα ὑμῖν

inferrent, fore ut interea multa ipſi detrimenta acciperent, ſed & multa inferrent; ſed ad extremum ſubigerent. Hoc oraculum ad ſe Athenienſes allatum ubi audiere, Æaco quidem fanum dicaverunt, id quod nunc in foro extructum viſitur, ſed triginta annos non abſtinuerunt, quod videlicet audiſſent fieri debere ut multa paterentur indigna ab Æginetis, ſi bello abſtinerent. His tamen ad ulciſcendum ſe parantibus, Lacedæmonium factum extitit impedimento. Siquidem Lacedæmonii, audito commento Alcmæonidarum erga Pythiam, & quæ egiſſet Pythia in ipſos atque Piſiſtratidas, duplicem ſe jacturam feciſſe animadvertebant: quod & ſuos hoſpites è patria ejeciſſent, & nulla ſibi ex hoc facto gratia ab Athenienſibus haberetur. Præterea oraculis urgebantur, denunciantibus multa ipſis & atrocia ex Athenienſibus futura, quorum antehac ignari fuiſſent, tunc autem Cleomene Spartam ferente didicerant. Etenim Cleomenes potitus eſt ex arce Athenienſium oraculis quæ à Piſiſtratidis prius poſſeſſa, ab iiſdem expulſis relicta fuerant in templo, & relicta Cleomenes ſumpſerat. Ea Lacedæmonii oracula ubi per Cleomenem accepere, & videbant Athenienſes augeſcentes, nec ad ipſis obtemperandum ullo modo eſſe animatos: præterea animadvertentes genus Atticum quod ſub tyrannide manſurum eſſet infirmum, & parendo promptum, nunc parta libertate vel ſuo par exſtiturum: hæc ſingula conſiderantes, arceſſiverunt Hippiam Piſiſtrati à Sigeo Helleſponti, quo Piſiſtratidæ confugerant. Poſtquam Hippias arceſſitus adfuit, accitis etiam aliorum ſociorum nunciis, ita Spartiatæ apud eos verba fecere, Agnoſcimus, viri ſocii, nos haud recte egiſſe, qui mentitis oraculis inducti, viros qui erant noſtri in primis hoſpites, quique receperant præbere nobis Athenas obnoxias, illos è patria ejecimus, & poſt id peractum ingrato populo urbem tradidimus: qui poſteaquam per nos liberatus caput erexit, nos pariter ac regem noſtrum per dedecus ejecit; inflatuſque ſuperbe, famam auget, ut præcipue quidem Bœoti illorum finitimi atque Chalcidenſes didicerunt, fortaſſis & alius quis, ſi peccaverit, idem diſcet. Quare, quoniam in illis agendis peccavimus, nunc dabimus operam ut illuc euntes

a ἀκοῦσαν. b ἔκτισθο. c ἑωυτῶν ἂν γένοιτο. d μαθόντες τάχιον.

euntes una vobiſcum, illos puniamus. Hac enim de cauſſa & Hippiam & vos è ſua quoſque urbe arceſſivimus, ut publico conſenſu & communi exercitu introducentes hunc Athenas, reddamus quæ
92 abſtulimus. Hæc Spartiatæ. Quæ quum alii plerique ſocii non probarent, attamen ſilentium tenerent, Corinthius Soſicles ita
1 loquutus eſt: Certe quo tempore & hoc cœlum infra terram, ac terra ſublimis ſupra cœlum erit, homineſque domicilium in mari habebunt, & piſces, quod antea homines; quando vos, Lacedæmonii, rebus publicis everſis, tyrannides in urbes introducere conabimini. quibus nihil eſt in rebus humanis neque injuſtius, neque magis pollutum cædibus. Quod ſi bonum vobis videtur civitates ſubeſſe tyrannidi, ipſi vobis primi tyrannum conſtituite, atque ita ut aliis conſtituatis operam date. At nunc ipſi tyrannorum expertes, & ne id in Sparta contingat vehementiſſime cavente, hoc in ſocios ſtudetis efficere: qui ſi eſſetis, ut nos ſumus, experti, meliorem quam nunc facitis, de hac re ſententiam conferre
2 poſſetis. Nam iſte apud Corinthios civitatis ſtatus fuit. Erat paucorum regimen: & ii qui Bacchiadæ vocabantur, urbem gubernabant; ultro citroque inter eos matrimonia contrahebantur. Horum uni nomine Amphioni nata eſt filia clauda, cui nomen erat Labda: quam quoniam nemo Bacchiadarum ducere volebat, duxit Eetion Echecratis filius, è Petra quidem populo, ſed ab prima origine Lapitha ac Cænides. Qui quum neque ex hac muliere, neque ex alia tolleret liberos, profectus eſt Delphos ad conſulendum de prole. eum introeuntem ſtatim Pythia his verſibus compellavit,

Eetion, te nemo (licet ſis tantus) honorat.
Conceptum pariet ſaxum grave Labda, monarchos
Quod cadet in cives, emendabitque Corinthum.

Hoc oraculum Eetioni redditum, enunciatur caſu Bacchiadis, quibus prius de Corintho editum oraculum erat obſcurum & ignotum, eodem reſpiciens, quo etiam iſtud Ectionis & in hæc verba,

Concipit in petris aquila, enixura leonem
Robuſtum, ſævum, genua & qui multa reſolvet.

Hac

„ὑμῖν ἀπιγμένοι ἔσωσαν. αὐτὰρ γὰρ δὴ τῶδε εἰ-
„νεκε τόνδε τε Ἱππίῃ μετεπεμψάμεθα καὶ ὑ-
„μέας ἐκ τῶν πολίων, ἵνα κοινῷ τε λόγῳ καὶ
„κοινῷ στόλῳ ἐσαγαγόντες αὐτὸν ἐς τὰς Ἀθήνας,
„ἀποδῶμεν τὰ καὶ ἀπελόμεθα [a]. Οἱ μὲν ταῦτα
ἔλεγον· τῶν δὲ συμμάχων τὸ πλῆθος οὐκ ἐπεδέ-
κετο τοὺς λόγους· οἱ μὲν νυν ἄλλοι ἡσυχίην ἦ-
γον· Κορίνθιος δὲ Σωσικλέης [b] ἔλεξε τάδε,
„Ἦ δὴ ὅτε ὁ οὐρανὸς ἔσται ἐνερθε τῆς γῆς, καὶ ἡ γῆ με-
„τέωρος ἀνω τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ ἄνθρωποι νομὸν ἐν
„θαλάσσῃ ἕξουσι, καὶ οἱ ἰχθύες τὸ παλαιτερον ἀνθρω-
„πηΐου, ὅτε γε ὑμεῖς [c] ὦ Λακεδαιμόνιοι ἰσονομίας
„καταλύοντες, τυραννίδας ἐς τὰς πόλιας καταστή-
„σασθαι ἀζεῖτε· τῶν ὅτε ἀδικώτερον οὐδὲν ἐστὶ
„κατ' ἀνθρώπους, ὅτε μιαιφονώτερον. εἰ γὰρ δὴ
„τοῦτό γε δοκέει ὑμῖν εἶναι χρηστὸν, ὥστε τυραν-
„νεύεσθαι τὰς πόλιας, αὐτοὶ πρῶτοι τύραννον κα-
„ταστησάμενοι σφίσι αὐτοῖσι, ἔπειτα καὶ τοῖσι
„ἄλλοισι δίζεσθε καθιστάναι· νῦν γὰρ, αὐτοὶ ἀπείροι
„ἐόντες τυράννων, καὶ φυλάσσοντες δεινότατα τῶν-
„το ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γένηται, οὐ βουλεύεσθε ἐς
„τοὺς συμμάχους. εἰ δὲ αὐτοὶ ἔμπειροι ἔστε, καὶ
„τάχιστα ἡμεῖς, εἴχετε ἂν τοῦτ' αὐτὸ γνώμας ἀ-
„μείνονας συμβάλλεσθαι ὑπὲρ νμῶν. Κορινθίοισι
„μὲν νυν πόλις κατέστησε τοιήδε. Ἰὼν ἐλθοῦσα,
„καὶ ἔτεα βασιλῆας καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πό-
„λιν· ἐδίδοσαν δὲ σφίσι ἔγγυα ἐξ ἀλλήλων. Ἀμ-
„φίονι δὲ ἐούσῃ τυτθίων τῶν ἀνδρῶν, γένος ἦν ἐλαχίστης
„χωλή· ἔνεμα δέ οἱ Ἰὼν Λάβδα. ποτὲ μὲν, βασιλη-
„δέων μὲν οὐδεὶς ἤθελε γῆμαι, ἔχει Ἠετίων ὁ Ἐχε-
„κρατεῖδεω· δῆμος μὲν ἐκ Πέτρης ἐὼν, ἀπὸ
„τοῦ ἀνέκαθεν Λαπίθης τε καὶ Κυνείδης. ἐκ δὲ
„τοῦ τούτης τὸ γυναικὸς, οὐδεὶς ἐξ ἄλλης, παῖδες
„ἐγένοντο· ἐσελθὼν ὦν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου. ἐσιόν-
„τα δὲ αὐτὸν, ἐδέξατο ἡ Πυθίη τοῖσδε ἐπέεσι,

„Ἠετίων, ἔστίς σε τίθ πολύτιμον ἐόντα.
„Λάβδα κύει, πέτρη δὲ ὀλοίτροχον· ἐν δὲ
„πεσεῖται
„Ἀνδράσι μουνάρχοισι, δικαιώσει δὲ Κόρινθον.

„ταῦτα χρηισθέντα τῷ Ἠετίωνι, ἐξαγγέλλεται ὑπ'
„κως τοῖσι Βακχιάδῃσι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον
„ἡωμένον χρηστήριον ἐς Κόρινθον ἰὼν ἄσημον,
„φέρον τε ἐς τοὐυτὸ καὶ τὸ τοῦ Ἠετίωνος, καὶ
„λέγον ὧδε,

„Αἰετὸς ἐν πέτρῃσι κύει. πέτρη δὲ λέοντα
„Καρτερὸν, ὠμηστέα· πολλῶν δὲ γόνατ' ἐκλύσει
„τε λύσει.

Ταῦ-

a τὰ ἀπελόμεθα. b MS. habet continue Σοκλῆς. c ὅτε ὑμεῖς.

„ Ταῦτά νυν εὖ φέρεσθε Κορίνθιοι, οἱ τῶν
„ καλλιῶ
„ Πρηνίδα οἰκήτορ καὶ ὀφρυόεντα Κόρινθον.

„ τοῦτο μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδῃσι τὸ πρότερον ἠνώμε-
„ νον, λῶν ἀπέκμαρτον· τότε δὲ τῷ Ἠετίωνι ἠνώμε-
„ νον ὡς ἐπύθοντο, αὐτίκα τὸ πρότερον σιωπῶσαν,
„ ἐὸν σιωπηδὸν τῷ Ἠετίωνος. σιωπέοντες δὲ τοῦτο,
„ εἶχον ἐν ἡσυχίῃ, ἐθέλοντες τὸ μέλλοντα Ἠετίωνι
„ ἠρέσκειν γόνον Δημοφιλέα. ὡς δὲ ἔτεκε ἡ γυνὴ,
„ πέμπτῃ πέμπτῃσι σφέων αὐτίων δέκα ἐς τὸ δῆ-
„ μον ἐν τῷ καλοικήτορ Ἠετίων, ἀποκτενέοντας τὸ
„ παιδίον. ἀπικόμενοι δὴ ἔτοι ἐς τὴν Πέτρην, καὶ
„ παρελθόντες ἐς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἠετίωνος, αἰ-
„ τέον τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα, εἰδυῖά τε οὐδὲν τῶν
„ εἵνεκα ἐκεῖνοι ἀπικοίατο, καὶ δοκέουσά σφεας
„ φιλοφροσύνης τοῦ πατρὸς εἵνεκα αἰτίην, φέ-
„ ρουσι ἐπεχείρησε αὐτίων ἐνί. τοῖσι δὲ ἄρα ἐ-
„ βεβούλευτο κατ' ὁδὸν, τὸ πρῶτον αὐτίων λα-
„ βόντα τὸ παιδίον προσαράξαι. ἐπεί τε ὦν ἔδω-
„ κε φέρουσι ἡ Λάβδα, τὸ λαβόντα τῶν ἀν-
„ δρῶν θείῃ τύχῃ προσγέλασε τὸ παιδίον. καὶ
„ τὸ, φοβηθέντα τοῦτο, οἰκτὸς πις ἴσχε ἀποκτεῖ-
„ ναι. κατοικτείρας δὲ προέδιδοῖ τῷ δευτέρῳ·
„ ὁ δὲ, τῷ τρίτῳ. ἕτω δὴ διεξῆλθε Δημὼ πάν-
„ των τὸ δέκα παραδιδόμενον, οὐδενὸς βουλομέ-
„ νου διεργάσασθαι. ἀποδόντες ὦν ὀπίσω τῇ τεκούσῃ
„ τὸ παιδίον, καὶ ἐξελθόντες ἔξω, ἱστᾶντες ἀπὸ τοῦ
„ θυρέων, ἀλλήλων ἄπωθεν, καταμώμενοι· καὶ
„ μάλιστα δὲ πρώτου λαβόντος, ὅτι οὐκ ἐπίησε
„ κατὰ τὰ δεδογμένα· ἐς ὃ δή σφι χρόνου ἐγγι-
„ νομένου, ἔδοξε αὖτις παρελθόντας πάντας δὲ
„ φόνου μετέχειν. ἔδει δὲ καὶ δὴ Ἠετίωνος γόνου
„ Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλαστεῖν· ἡ Λάβδα γὰρ πάντα
„ ταῦτα ἤκουε ἑστεῶσα πρὸς αὐτῇσι τῇσι [a] θύρῃσι·
„ δείσασα δὲ μή σφι μεταδόξῃ, καὶ τοδεύτερον
„ λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κα-
„ τακρύβει [b] ἐς τὸ ἀφεγγέστατον οἱ ἐφαίνετο εἶ-
„ ναι, ἐς κυψέλην· ὑπισαμένη ὡς εἰ ἐπανσρέ-
„ ψαιτες ἐς ζήτησιν ἀπικνέοιντο [c], πάντα ἐρά-
„ νησόν μέλλοιεν. τὰ δὲ καὶ ἐγένετο. ἐλθοῦσι δὲ
„ καὶ [d] διζημένοισι αὐτοῖσι ὡς οὐκ ἐφαίνετο,
„ ἐδόκεε ἀπαλλάσσεσθαι, καὶ λέγειν πρὸς τοὺς
„ ἀποπέμψαντας, ὡς πάντα ποιήσαιεν τὰ ἐκεῖ-
„ νοι ἐνετείλαντο. οἱ μὲν δὴ ἀπελθόντες, ἔλε-
„ γον ταῦτα. Ἠετίωνι δὲ μὴ ταῦτα ὁ παῖς ἠύ-
„ ξάνετο· καὶ οἱ Δημοφυλὴ τοῦτον τὸν κίνδυ-
„ νον, ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην Κύψελον
„ ἄνομα ἐτίθη. ἀνδρωθέντι δὲ καὶ μαντευομέ-
„ νῳ Κυψέλῳ ἐγένετο ἀμφιδέξιον χρηστήριον ἐν

Δελ-

Mox tamen parit filium, mire præſenti periculo ereptum, Cypſelum.

Hæc bene nunc animis verſate Corinthia proles,
Quæ colis ad pulchram Pirenem, altumque Corinthum.

Id quidem antea Bacchiadis datum non 3
erat intellectum; tunc autem Eetioni datum quum percepiſſent, ſtatim etiam iſtud prius intellexerunt, quippe concinens oraculo Eetionis. Hoc quum animadvertiſſent, ſilentio ſuppreſſere, animo futurum Eetionis filium extinguendi. Et ut primum mulier enixa eſt, miſerunt è ſuo numero decem viros ad populum, in quo habitabat Eetion, qui puerulum extinguerent. Iſti, poſtquam ad Petram pervenere, & ad Eetionis atrium acceſſere, puerum petunt. Labda cur veniſſent ignara, paternæque amicitiæ officio veniſſe eos rata, affert filium, & in unius eorum manum porrigit. erat autem inter viam illis conſtitutum, ut qui primus eorum puerulum cepiſſet, is humi illum allideret. Verum divina quadam fortuna puerulus ei viro cui à Labda traditus erat, arriſit. quam rem illi conſideranti miſeratio ſubiit ejus occidendi. Sic miſertus alteri tradidit, & ille tertio, atque ita deinceps per manus traditus infans, per omnes decem tranſiit: ac nemine interimere volente, rurſus matri eſt redditus. Illi egreſſi atque ante januam ſtantes, alius alium incuſabant caſtigabantque, ſed primum præcipue, qui eum nactus ex convento non feciſſet; donec interjecto temporis ſpatio placitum eſt, ut rurſus introgreſſi 4
omnes fierent participes cædis. Sed erat neceſſe ex Eetionis prole germinari Corintho perniciem. nam Labda ſtans ad eaſdem fores, hæc omnia exaudiebat: eoque metuens ne illi immutata voluntate acceptum rurſus puerulum interimerent, aſportavit, & occuluit in eo, ubi minime cogitari poterat, nempe in menſura frumentaria: quum ſciret, illos, ſi redirent ad inveſtigandum, ſcrutaturos omnia: ut & contigit. nam introgreſſis & ſcrutantibus ubi non apparuit, viſum eſt eis abeundum, atque iis à quibus miſſi eſſent, dicendum ſe cuncta quæ illi mandaſſent perpetraſſe: 5
atque ita reverſi dixerunt. Poſt hæc Eetionis filio creſcenti impoſitum eſt nomen Cypſelo, ob periculum hoc quod devitaverat in cypſela, *vel menſura frumentaria*. Ubi autem in virilem adolevit ætatem, conſulenti oraculum

Del-

a θυρέτρῃσι. b καταβρύπτει. c ἀπικνέοιτο. d ἐσελθοῦσι δὲ καὶ.

Cypſelus crudelis, mitior filius Periander, ſed ab Thraſybulo Mileſio corruptus, & quomodo. Necyomantion Theſprotiæ. Apparet umbra Meliſſæ.

Delphis, anceps redditum, quo fretus Corinthum aggreſſus occupavit. oraculum autem hoc erat,

Vir locuples noſtras hic qui deſcendis ad ædes
Cypſelus Eetides, clara rex ille Corinthi,
Ipſe, & eo nati, ſed nulli deinde nepotes.

Et oraculum quidem hoc erat. Cypſelus vero tyrannide potitus, talis extitit, ut Corinthiorum multos inſequutus ſit, multos pecunia, longe plurimos anima
6 privaverit. Cui, quum triginta regnaſſet annos, bene vita defuncto ſucceſſit in tyrannide filius Periander, qui inter initia mitius agebat quam pater: ſed ubi per nuncios conſuetudinem habuit cum Thraſybulo Mileti tyranno, multo magis quam pater cruentus effectus eſt. Miſſo enim legato, Thraſybulum interrogavit qua ratione ipſe rebus tutius conſtitutis, civitatem pulcherrime gubernaret. Thraſybulus, eo qui à Periandro miſſus erat, extra oppidum educto, ingreſſus eſt arvum quoddam ſatum, & una cum eo ſegetem interambulans, ſciſcitabatur & repetebat hominem de ſuo adventu è Corintho, detruncans identidem ut quamque videbat ſpicam ſupra alias extantem, donec ſegetem formoſiſſimam atque profundiſſimam hunc in modum corrupit: prædiumque illud pervagatus, nullo verbo reddito legatum remiſit. Reverſus Corinthum legatus, avido præceptionis audiendæ Periandro, negavit ſibi quippiam reſpondiſſe Thraſybulum, & mirari quod ſe ad virum veſanum Periander miſiſſet, & ſua ipſius deſtruentem: exponitque quæ
7 ex Thraſybulo vidiſſet. Periander id quod à Thraſybulo actum erat intelligens, atque interpretans ſibi ab illo præceptum ut eminentiſſimos quoſque popularium interimeret, tunc vero omnem in cives malitiam exercuit, interficiendo ac perſequendo conſummans id quod à Cypſelo fuerat omiſſum. Atque adeo die uno univerſas mulieres Corinthias exuit, popter Meliſſam uxorem ſuam. nam quum ad Theſprotos ad flumen Acherontem miſiſſet nuncios ſciſcitatum necyomantium de hoſpitis depoſito, Meliſſa apparens negavit ſe indicaturam aut dicturam ubinam depoſitum eſſet collocatum; algere enim ſe & nudam eſſe. nihil enim ſibi prodeſſe veſtes cum quibus

„Δελφοῖζι, τῷ πίσῳ γιόμενον ἐπιχειρησό
„τε καὶ ἔχοι Κόρινθον. ὁ δὲ χρησμὸς, ὅδε ἦν·
„Ὄλβιός ἐστ' ἀνὴρ ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνῃ,
„Κυψελος Ἠετίδης, βασιλεὺς κλεινοῖο Κορίνθου·
„Αὐτὸς, καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.
„τὸ μὲν δὴ χρηστήριον τοῦτο ἦν. τυραννεύσας δὲ ὁ
„Κύψελος, τοιοῦτος δή τις ἀνὴρ ἐγίνετο· πολλοὺς
„μὲν Κορινθίων ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀ-
„πεστέρησε, πολλῷ δὲ ἔτι πλείους τῆς ψυχῆς. ἄρξα-
„τος δὲ τριάκοντα ἔτεα, καὶ βιώσας εὖ, ἀποθνήσκει
„τὸν βίον εὖ, ἀμέσως οἱ τὴν τυραννίδα ὁ παῖς
„Περίανδρος λαμβάνει. ὁ τοίνυν Περίανδρος κατ' ἀρ-
„χὰς μὲν ἦν ἠπιώτερος τοῦ πατρός· ἐπεί τε δὲ ὠμί-
„λησε διὰ ἀγγέλων Θρασυβούλῳ τῷ Μιλήτου τυράν-
„νῳ, πολλῷ ἔτι ἐγένετο Κυψέλου μιαιφονώτερος.
„πέμψας γὰρ ἀπὸ Θρασύβουλον κήρυκα, ἐπυθάνε-
„το ὁντινα ἂν τρόπον [b] ἀσφαλέστερον καταστή-
„σαιτο τὰ πρήγματα, κάλλιστα τὴν πόλιν διοικέο-
„μένην· ὁ δὲ Θρασύβουλος ἐξαγαγὼν ἀπὸ τοῦ ἄστεος
„Περίανδρον ἐξῆγε ἔξω τοῦ ἄστεος. ἰσβὰς δὲ ἐς ἄ-
„ρουραν ἐσπαρμένην, ἅμα τε διεξήιε τὸ λήιον,
„ἐπείρωτέων τε καὶ ἀναπαίζων τὸν κήρυκα κατὰ τὴν
„ὁδὸν Κορίνθου ἄπιξιν· καὶ ἐκόλυε αἰεὶ ὅκως
„τινὰ ἴδοι [c] τῶν ἀσταχύων ὑπερέχοντα· κολεῶν [d]
„δὲ, ἔρριπτε· ἐς ὃ τοῦ λήιου τὸ καλλιστόν τε καὶ βαθύ-
„ταλον διέφθειρε τρόπῳ τοιούτῳ. διεξελθὼν δὲ τὸ
„χωρίον, καὶ ἀποπαυσάμενον ἐπος εἰπεῖν, ἀποπέμπει
„τὸν κήρυκα. νοστήσαντος δὲ τοῦ κήρυκος ἐς τὴν Κό-
„ρινθον, λίην θορυβόμενος πυνθανομένῳ τὴν ἀποδη-
„μίην ὁ Περίανδρος· ὁ δὲ εἶδέν οἱ ἔφη Θρασύβουλον
„ἀποδέκα· θωυμάζειν τε αὐτὸν, παρ' οἷον μιν
„ἄνδρα ἀποπέμψειε, ὡς παραλήκά τε καὶ τὸν ἐωυ-
„τοῦ σωφρονέοντα· ἀπηγεόμενος πέρι περὶ Θρα-
„συβούλου ὁπώπεε. Περίανδρος δὲ, συνιεὶς τὸ πρᾶ-
„γμα, ἦν, καὶ νόῳ ἔχων ὡς οἱ ἀπετέτατο Θρασύβουλος
„τοὺς ἀποτρόχους [e] τῶν ἀστῶν φονεύειν, ἐνθαῦτα δὴ
„πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς πολίτας. ὅσα
„γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε, κλαίοντά τε καὶ θλαῖόντα Πε-
„ρίανδρος ἐφόνευε ἅπαντα· μιῇ δὲ ἡμέρῃ ἀπέδυσε
„πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας, διὰ τὴν ἑωυτοῦ
„γυναῖκα Μέλισσαν. πέμψας γὰρ οἱ ἐς Θεσ-
„πρωτοὺς ἐπ' Ἀχέροντα ποταμὸν ἀγγέλους ἦλθε τὸ νε-
„κυομαντήιον καταληψομένους ξείνικης, ἔτι
„σημανέουσα ἔφη ἡ Μέλισσα ὁπόθι φανεῖσα, ἔτι κεί-
„μεν ἐν τῷ κεκρυμμένῳ χώρῳ ἡ καταληφθεῖσα· ῥιγεῦν
„τε γὰρ, ἐόν εἶναι γυμνήν· οὐ γὰρ οἱ συγκατέθαψε
ἱμα-

[a] δή τις τῷ ἀνδρὶ. πολλοὺς. Ita exſtat hic locus in MS. [b] ὁντινα τρόπον. [c] τινὰς ἴδοι. [d] ὑπερέχοντα τῶν ἄλλων κολεόν. [e] ὑπερόχους.

Mulieres Corinthiæ aſtu ſpoliatæ ab tyranno, cujus probatur odium. Hippias rediit Sigeum ad tyrannum ejus Hegeſiſtratum.

„ἱματίων ὄφελος εἶναι ἐδόκεε, ἐὸν καταφανέστατον.
„μαρτύριον δέ οἱ εἶναι ὡς ἀληθέα ταῦτα λέγοι, ὅτι
„δὴ ψυχρὸν τὸ ἴπνον Περίανδρος τοὺς ἄρτους ἐπ-
„έβαλε. ταῦτα δὲ ὡς ὀπίσω ἀπηγγέλθη τῷ Πε-
„ριάνδρῳ, πιστὸν γάρ οἱ ἦν τὸ συμβόλαιον, ὃς νε-
„κρῷ [a] ἐούσῃ Μελίσσῃ ἐμίγη, ἰθέως δὴ μετὰ τοῦτο ἀγ-
„γελίην, κήρυγμα ἐποιήσατο, ἐς τὸ Ἥραιον ἐξιέ-
„ναι πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας. αἱ μὲν δὴ,
„ὡς ἐς ὀρτὴν ἥκουσαι κόσμῳ τῷ καλλίστῳ χρεώμε-
„ναι· ὁ δὲ ὑποδησάμενος τοὺς δορυφόρους, ἀπέδυσε
„σφέας, πάσας ὁμοίως τάς τε ἐλευθέρας καὶ τὰς
„ἀμφιπόλους. συμφορήσας δὲ ἐς ὄρυγμα, Με-
„λίσσῃ ἐπευχόμενος κατέκαιε. ταῦτα δέ οἱ
„ποιήσαντι, καὶ τοδευτέρῳ πέμψαντι, ἔφραζε
„τὸ εἴδωλον τὸ Μελίσσης ἐς τὸ κατέθηκε χῶρον
„ὁ ξεῖνος τοῦ ξενοδοκήσαντος. τοιοῦτο μέν ἐστι
„ὑμῖν ἡ τυραννὶς ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοιοῦτον
„ἔργον. ἡμέας δὲ τοὺς [b] Κορινθίους τότε αὐτίκα
„θώυμα μέγα εἶχε, ὅτι ὑμέας εἴδομεν μετα-
„πεμπομένους Ἱππίην· νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως
„θωυμάζομεν λέγοντας ταῦτα· ὀπιμαρτυρό-
„μενοί τε ὀπικαλέομενοι ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλλη-
„νίους, μὴ κατιστάναι τυραννίδας ἐς τὰς πόλιας.
„εἰ δὲ μὴ παύσεσθε, ἀλλὰ πρήσσετε ἐκ τοῦ
„δικαίου κατάγοντες Ἱππίην, ἴστε ὑμῖν Κο-
„ρινθίους γε ἐκπαγησομένους. Σωσικλέης μὲν ὁκοῖα
Κορίνθιος πρεσβεύων ἔλεξε τοιάδε. Ἱππίης δὲ αὐ-
τὸν ἀμείβετο, τοὺς αὐτοὺς ὀπικαλέσας θεοὺς
κείνῳ, ἦ μὲν Κορινθίους μάλιστα πάντων ὀπιπ-
τεύσειν Πεισιστρατίδας, ὅταν σφι ἥκωσι ἡμέραι αἱ
κύριαι ἀνιᾶσθαι ὑπ' Ἀθηναίων. Ἱππίης μὲν
τούτοισι ἀμείψατο, οἷα τοὺς χρησμοὺς ἀτρεκέ-
στατα ἀνδρῶν ἐξεπισάμενος. οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ξυμ-
μάχων τέως μὲν εἶχον ἐν ἡσυχίῃ σφέας αὐτούς·
ἐπεί τε δὲ Σωσικλέος ἤκουσαν εἰπόντος ἐλευθε-
ρῶσαι, πᾶς [c] τις αὐτῶν φωνὴν ῥήξας, αἱρέετο τὴν
Κορινθίων γνώμην· Λακεδαιμονίοισί τε ἐπεμαρ-
τυρέοντο, μὴ πιέσειν μηδὲν νεώτερον τοῦ πάλιν Ἑλλά-
δα [d]. οὕτω μὲν τοῦτο [e] ἐπαύσθη. Ἱππίης δὲ ἐνθεῦτεν
ἀπελαυνομένῳ, ἐδίδου μὲν Ἀμύντης ὁ Μα-
κεδόνων βασιλεὺς Ἀνθεμοῦντα, ἐδίδοσαν δὲ Θεσ-
σαλοὶ Ἰωλκόν. ὁ δὲ τυτθῶν μὲν ἑκάτερα αἱρέετο,
ἀνεχώρεε δὲ ὀπίσω ἐς Σίγλον, τὸ εἶλε Πεισίστρατος
αἰχμῇ τοῦ ἀπὸ Μιτυληναίων. κρατήσας δὲ αὐτοῦ, κα-
τέσησε τύραννον εἶναι παῖδα τὸν ἑωυτοῦ νόθον Ἡγησί-
στρατον, γενόμενον [f] ἐξ Ἀργείης γυναικός· ὃς τοῦ ἀ-
μαχητὶ εἶχε τὸ παρέλαβε τοῦ Πεισιστράτου. ἐπο-
λέμεον δὲ, ἐκ τε Ἀχιλληίου πόλιος ὁρμεώμενοι καὶ Σι-
γείου,

bus ſepulta fuiſſet, utpote non concrematas. Cujus rei, quod vera loqueretur, teſtimonio foret, quod Periander in frigidum furnum panes ingeſſiſſet. Hæc Periandro renunciata, ob illud argumentum fidem fecere, quod ipſe cum Meliſſa jam cadavere coierat. Itaque ſtatim poſt id nuncium per præconium edixit, ut omnes Corinthiorum mulieres ad Junonis templum prodirent. Eo, tanquam ad feſtum, quam ornatiſſime poterant quum iſſent mulieres iſtæ, poſitis clam ſatellitibus, omnes ſine diſcrimine, ingenuas pariter & ancillas, exuit atque ad foveam comportatas veſtes Meliſſam precando cremavit. Hæc ubi fecit, & nuncios iterum eoſdem miſit, tunc ei Meliſſæ idolum expoſuit ubinam depoſitum hoſpitis collocaſſet. Hujuſmodi quidem vobis, Lacedæmonii, eſt tyrannis, & tale opus: eoque nos Corinthios cum magna admiratio cepit, ſimulatque vidimus vos arceſſere Hippiam, tum vero major nunc dum iſta dicitis. Propterea deos Græcorum invocantes obteſtamur vos, ne velitis tyrannides in civitatibus conſtituere; quod ſi non omittitis, ſed tentabitis præter æquum reducere Hippiam, ſcitote Corinthios vobis non aſſenſuros. Hæc quidem Soſicles ab Corintho legatus 93
dixit; quem excipiens Hippias eoſdem illi deos invocando dixit, Certe Corinthios maxime omnium deſideraturos Piſiſtratidas, quum ipſis veniſſent dies ſtatuti vexationibus quas ab Athenienſibus paſſuri forent. Hactenus reſpondit Hippias, quoniam oracula ipſe accuratiſſime nota haberet. Ceteri ſocii, qui antea ſilentium tenuerant, audito Soſicle ſtatuente liberare, pro ſe quiſque vocem rumpentes, accedere ſententiæ Corinthii, obteſtarique Lacedæmonios, nequid agerent novi circa Græcam civitatem. Ita ab ea re ceſſatum eſt. Hippias illinc profectus, offeren- 94
te ſibi Amynta Macedonum rege Anthemuntem, & Theſſalis Iolcon, neutrum accipere voluit, ſed rurſus ad Sigeum conceſſit, quod armis Piſiſtratus Mitylenæis eripuerat. Eoque capto, tyrannum ibi conſtituerat Hegeſiſtratum, filium nothum ex muliere Argiva, qui tamen, quæ à Piſiſtrato acceperat, non tenuit ſine prœliis. nam diu inter Mitylenæos ac Athenienſes pugnatum

a νεκρῷ. b ἦ αὐτοὺς τοὺς. c ἐλευθέρως ἅπας. d Ἑλλάδα. e ταῦτα. f ὄντα.

Athenienſium jura obtinendi Sigei, unde bellum cum Mitylenæis, cui adfuit Alcæus, ſed infelix; pace reconciliata per Periandrum: qui etiam ab calumniis Hippiæ fruſtra apud Artaphernem ſe liberant, Ariſtagora eos incendente ad bellum Perſicum.

tum eſt, hos ex oppido Achilleo, illos è Sigeo prodeuntes: hos repetentes regionem, illos non conſentientes, & refellentes hac ratione, quod dicerent nihilo magis juris eſſe Æolenſibus in agrum Ilienſem, quam ſibi ac ceteris Græcis qui Menelao in raptu Helenes
95 operam navaſſent. His aſſidue bellantibus, cum alia in prœliis geſta ſunt, tum illud, quod Alcæus poeta in prœlio quod collatis ſignis gerebatur, vincentibus Athenienſibus, ipſe quidem fugæ ſe mandans evaſit: ſed armis ejus potiti ſunt Athenienſes, quæ apud templum Minervæ in Sigeo ſuſpenderunt. Hanc rem Alcæus carmine conſcribens, in Mitylenem repoſuit, indicans Melanippo viro ſodali ſuam calamitatem. Mitylenæos tamen atque Athenienſes reduxit in gratiam Periander Cypſeli filius, qui delectus arbiter, ita eos reconciliavit, ut utrique ea colerent quæ haberent. Atque ita Sigeum factum eſt A-
96 thenienſium. Hippias, poſteaquam Lacedæmone in Aſiam abiit, cuncta agitabat, inſimulando Athenienſes apud Artaphernem, atque omnem operam dando, ut Athenæ in illius ac Darii venirent poteſtatem. Quæ agitare Hippiam quum accepiſſent Athenienſes, mittunt Sardes nuncios non paſſuros, ut Perſæ fidem habeant exulibus Atheniſium. Sed Artaphernes jubere Athenienſes ſi ſalvi eſſe vellent, rurſus Hippiam recipere: Athenienſes eam condicionem recuſare, & malle profeſſi eſſe Perſarum
97 hoſtes. Dum ita animati ſunt atque apud Perſas inſimulantur, hoc interim tempore Mileſius Ariſtagoras à Cleomene Lacedæmonio rejectus è Sparta Athenas venit. nam ea civitas inter ceteras præpollebat. ubi ad concionem venit Ariſtagoras, eadem quæ in Sparta commemoravit de commodis quæ eſſent in Aſia, deque Perſico bello, quod neque ſcutum neque haſtam in uſu haberent, facileſque eſſent ad ſubjugandum. Hæc ille referens, ea quoque addebat, Mileſios eſſe Athenienſium colonos, quos æquum eſſet ab eis liberari qui multum pollerent. Denique nihil non pollicebatur, omnibus precibus obſecrans, donec eos induxit. Facilius enim ei viſum eſt multos decipere quam unum: qui ſi Cleomenem ſolum fallere non potuit, id tamen in triginta millibus Athe-

γείᾳ, χρόνον ὕστερον συχνὸν, Μιτυληναῖοί τε καὶ Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν, ἀπαιτέοντες τὸν χῶρον· Ἀθηναῖοι δὲ, ἅτε συγγινωσκόμενοι, ἀποδεικνῦντές τε λόγῳ οὐδὲν μᾶλλον Αἰολεῦσι μετεῖναι τῆς Ἰλιάδος χώρης, ἢ καὶ τοῖσι ἄλλοισι, ὅσοι Ἑλλήνων συνεπράξαντο Μενέλεῳ [a] τὰς Ἑλένης ἁρπαγάς. Πολεμεόντων δὲ σφέων, καὶ ἄλλα πολλὰ παντοῖα ἐγίνετο ἐν τῇσι [b] μάχῃσι· ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς, συμβολῆς γενομένης, καὶ νικώντων Ἀθηναίων, αὐτὸς μὲν φεύγων σκηδάζει, τὰ δὲ οἱ ὅπλα ἔχουσι Ἀθηναῖοι, καὶ σφέα ἀνακρέμασαν πρὸς τὸ Ἀθήναιον τὸ ἐν Σιγείῳ. ταῦτα δὲ Ἀλκαῖος ἐν μέλεϊ ποιήσας, ἀπιππεῖ ἐς Μιτυλήνην, ἐξαγγέλλομενος τὸ ἐωυτοῦ πάθος Μελανίππῳ ἀνδρὶ ἑταίρῳ. Μιτυληναίους δὲ καὶ Ἀθηναίους κατήλλαξε Περίανδρος ὁ Κυψέλου. τούτῳ γὰρ δικαιοτάτῃ ἐπετράποντο. κατήλλαξε δὲ ὧδε· νέμεσαν ἑκατέρους [c] τὴν ἔχουσι. Σίγειον μέν νυν οὕτω ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι. Ἱππίης δὲ ἐπεί τε ἀπίκετο ἐκ Λακεδαίμονος ἐς τὴν Ἀσίην, πᾶν χρῆμα κίνεε, διαβάλλων τούς τε Ἀθηναίους πρὸς τὸν Ἀρταφέρνεα, καὶ ποιέων ἅπαντα ὅκως οἱ Ἀθηναῖοι χροίατο ὑπ' ἑωυτῷ καὶ Δαρείῳ. Ἱππίης τε δὴ ταῦτα ἔπρησσε, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι ταῦτα, πέμπουσι ἐς Σάρδις ἀγγέλους, οὐκ ἐῶντας τοὺς Πέρσας πείθεσθαι Ἀθηναίων τοῖσι Φυγάσι. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης κελεύει σφέας, εἰ βούλοιατο σῶοι εἶναι, καταδέκεσθαι ὀπίσω Ἱππίην. οὐκων δὴ ἐνεδέκοντο τοὺς λόγους ἀποφερομένους Ἀθηναῖοι· οὐκ ἐνδεκομένοισι δὲ σφι, ἐδεδόκητο ἐκ τοῦ φανεροῦ τοῖσι Πέρσῃσι πολεμίους εἶναι. Νομίζουσι δὴ ταῦτα, καὶ διαβεβλημένοισι ἐς τοὺς Πέρσας, ἐν τούτῳ δὴ τῷ καιρῷ ὁ Μιλήσιος Ἀρισταγόρης ὁ Κλεομένεος τοῦ Λακεδαιμονίου ἐξελαθεὶς ὑπὸ τοῦ Σπάρτης, ἀπίκετο ἐς Ἀθήνας. αὕτη γὰρ ἡ πόλις τῶν λοιπέων ἐδυνάστευε μέγιστον. ἐπελθὼν δὲ ὁ Ἀρισταγόρης τὸν δῆμον, ταῦτα ἔλεγε τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ, περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ τοῦ Περσικοῦ πολέμου, ὡς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι, εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴησαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε, καὶ πρὸς τοῖσι, τάδε, ὡς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἷκός σφεας εἴη [d] ῥύεσθαι δυναμένους μέγα. καὶ οὐδὲν ὄ, τι οὐκ ὑπῐσχετο, οἷα κάρτα δεόμενος· ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. πολλοὺς γὰρ οἷόν τε εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἕνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μοῦνον οὐκ οἷός τε ἐγένετο μεταβαλέειν, τριήκοντα δὲ μυριάδας Ἀ-

a τοῖσι Ἑλλήνων, ὅσοι συνεπράξαντο Μενελάῳ. b ἐγένετο τῇσι. c ἀμφοτέρους. d εἰκὸς σφι εἶη.

θλωσαίων ἐποίησε τῆδε. Ἀθηναῖοι μὲν δὴ ἀναπ-
φήναντες ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας ἀποστεῖλαι βοηθὸς
Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτέων εἶναι Μη-
λάνθιον, ἄνδρα τ' ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα δόκι-
μον· αὗται δὴ αἱ νέες, ἀρχὴ [a] κακῶν ἐγένοντο
Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροισι. Ἀρισταγόρης δὲ προ-
πομφώσας, καὶ ἀπικόμενος ἐς τὴν Μίλητον, ἐξεύρων
βάλλεται ἀπ' ὅ τι Ἴωσι μὲν ἔμελλε ὠφέλεια
ἔσεσθαι, ἀφ' ὧν δὲ τάδε εἵνεκα ἐπαίρε, ἀλλ' ὅκως
βασιλῆα Δαρεῖον λυπήσῃ, ἔπεμψε ἐς τὴν Φρυ-
γίην ἄνδρα ἐπὶ τοὺς Παίονας τοὺς ἀπὸ Στρυμόνος
ποταμοῦ αἰχμαλώτους γενομένους ὑπὸ Μεγαβάζου,
οἰκέοντας δὲ τὸ Φρυγίης χωρόν τε καὶ κώμην ἐπ' ἑω-
υτῶν· ὃς ἐπείτε ἀπίκετο ἐς τοὺς Παίονας, ἔλε-
γε τάδε, Ἄνδρες Παίονες, ἔπεμψέ με Ἀρισταγό-
„ρης ὁ Μιλήτου τύραννος, σωτηρίην ὑμῖν ὑπο-
„θησόμενον, εἰ ὑμῖν βούλησθε πείθεσθαι. νῦν δὲ
„Ἰωνίη πᾶσα ἀπέστηκε ἀπὸ βασιλῆος, καὶ ὑμῖν
„παρέχει σώζεσθαι ἐπὶ τὴν ὑμετέρην αὐτέων·
„μέχρι μὲν θαλάσσης, αὐτοῖσι ὑμῖν· τὰ δὲ
„ἀπὸ τούτου, ἡμῖν ἤδη μελήσει. ταῦτα δὲ ἀκούσαν-
τες οἱ Παίονες, κάρτα τε ἀπαγαστὸν ἐποιήσαντο,
καὶ ἀναλαβόντες παῖδάς τε καὶ γυναῖκας, ἀπεδί-
δρησκον ἐπὶ θάλασσαν· οἱ δέ τινες αὐτέων καὶ
κατέμειναν, ἀρρωδήσαντες, αὐτοί. ἐπεί τε δὲ οἱ
Παίονες ἀπίκοντο ἐπὶ θάλασσαν, ἐσῆλθον ἐς
Χίον διέβησαν. ἐόντων δὲ ἤδη ἐν Χίῳ, κατὰ πό-
δας ἐληλύθεε Περσέων ἵππος πολλή, διώκουσα
τοὺς Παίονας. ὡς δὲ οὐ κατέλαβον, ἐπηγγέλλοντο
ἐς τὴν Χίον τοῖσι Παίοσι, ὅκως ἂν ὀπίσω ἀπέλ-
θοιεν. οἱ δὲ Παίονες τοὺς λόγους οὐκ ἐνεδέκοντο·
ἀλλ' ἐκ Χίου μὲν Χῖοί σφεας ἐς Λέσβον ἤγαγον,
Λέσβιοι δὲ ἐς Δορίσκον ἐκόμισαν. ἐνθεῦτεν δὲ πε-
ζῇ νομιζόμενοι, ἀπίκοντο ἐς Παιονίδα. Ἀρισα-
γόρης δὲ, ἐπείτε οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο [b] εἴκοσι
νηυσὶ, ἅμα ἀγόμενοι Ἐρετριέων πέντε τριήρεας,
οἳ δὲ τὴν Ἀθηναίων χάριν ἐξεπιστοῦντο, ἀλλὰ
τὴν αὐτέων Μιλησίων, ὀφειλόμενά σφι ἀποδι-
δόντες. οἱ γὰρ δὴ Μιλήσιοι πρότερον τοῖσι Ἐρετρι-
εῦσι τὸν πρὸς Χαλκιδέας πόλεμον συνδιένεικαν,
ὅτε περ οἱ Χαλκιδεῦσι αὐτίοι Ἐρετριέων οἱ Μι-
λησίων Σάμιοι ἐβοήθεον. ὅτοι ὧν ἐπεί τε σφι ἀπι-
κοίατο, καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρῆσαν, ἐπῄεσαν
στρατηίῃ ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδις· αὐτὸς μὲν δὴ
οὐκ ἐστρατεύετο, ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ· στρατη-
γὸς δὲ ἄλλος ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἑωυτοῦ
ἀδελφεὸν Χαροπῖνον, καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν, Ἑρμό-
φαντον. Ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες ἐς
Ἔφεσον, νηῦς μὲν κατέλιπον ἐν Κορήσῳ τῆς
Ἐφε-

a ἀρχή. b ἀπικνέοντο.

Et placuit Athenienſibus mitti auxilium. Ariſtagoras porro Pæonas in Aſiam traductos incitat ad reditum qui bene illis ceſſit. Sed & expeditio Mileſia contra Sardes.

thenienſium effecit. Itaque Athenienſes perſuaſi, decrevere viginti naves Ionibus auxilio mittendas, Melanthio illis præfecto, viro inter populares per omnia ſpectato. Hæ naves initium malorum extiterunt Græcis pariter & barbaris. Ante harum egreſſum Ariſta- 98
goras revectus Miletum, excogitavit conſilium, quod in nullam Ionum utilitatem erat redundaturum. quamquam ne ille quidem hac ratione faciebat, ſed ut regi Dario moleſtiam afferret. Etenim miſit quendam in Phrygiam ad Pæones à flumine Strymone in captivitatem abductos per Megabazum, incolentes locum atque vicum ſeorſum, ad quos ut pervenit nuncius, ita verba fecit, Viri Pæones, miſit me Ariſtagoras Mileti tyrannus ad oſtendendam vobis, ſi obtemperare velitis, ſalutem. Nunc enim cuncta Ionia ab rege defecit, vobiſque præſtat, ut ſalvi redeatis ad patriam veſtram; per vos quidem ſolos uſque ad mare, deinceps nobis jam curæ erit. His auditis Pæones & magnam ſane voluptatem acceperunt, & ſumptis liberis atque uxoribus, ad mare fuga ſe proripuerunt: nonnullis eorum præ metu illic remanentibus. Ubi ad mare pervenere, illinc in Chium tranſmiſere. quo poſtquam applicuere, eorum veſtigia inſequutus adfuit ingens equitatus Perſarum: & quia eos aſſequi non potuit, miſit in Chium ad illos ut eodem redirent. Cujus oratione repudiata, à Chiis ſunt ex inſula iſta in Lesbum tranſportati, mox à Lesbiis in Doriſcum, unde terreſtri itinere ſe in Pæoniam receperunt. Poſt hæc ad Ariſta- 99
goram Athenienſes viginti cum navibus venere, ducentes una quinque triremes Eretrienſium, qui non Athenienſium gratia militabant, ſed ipſorum Mileſiorum, vicem debitam illis reddentes. Nam Mileſii antehac pro Eretrienſibus in bello contra Chalcidenſes præſtiterant auxilia, quum Samii contra Eretrienſes atque Mileſios Chalcidenſibus opem tuliſſent. Ariſtagoras, ubi iſti atque alii ſocii adfuere, expeditionem fecit adverſus Sardes, non tamen ipſe proficiſcens, ſed Mileti remanens, præfectis aliis ducibus Mileſiorum, fratre ſuo Charopino, & ceterorum civium Hermophanto. Hac claſſe Iones ubi pervenere Ephe- 100
ſum, relictis navibus apud Coreſum agri

Ephe-

Quæ cremantur præter arcem. Pactolus & Hermus fl. Cybebæ templum. Mox collecti ex Asia Persæ prælio eos vincunt circa Ephesum fæde dilapsos, nec ultra juvantur ab Athenienſibus.

Ephesii; ipsi cum ingenti manu, sumptis viæ ducibus Ephesiis, ad superiora tendebant, secundum flumen Cayſtrum tenentes iter. Illinc superato Tmolo Sardes adveniunt, easque obsistente nemine capiunt, omniaque ejus urbis, præter arcem, quam Artaphernes ipse tutabatur, habens non exiguas virorum copias.

101 Quod autem impedivit, quominus qui ceperant urbem, diriperent, hoc fuit. Erant Sardibus domus pleræque arundineæ: quæ autem istarum etiam latericiæ erant, tamen ex arundinibus tabulata habebant. harum unam quidam è militibus quum incendisset, repente ignis ab domo in domum progressus totam urbem absumpsit. Ardente urbe, Lydi & Persarum quicunque in urbe erant, undique circumventi, utpote vastante jam extrema incendio, nec præbente regressum, ex urbe in forum confluunt, & ad amnem Pactolum, qui medium forum interfluens, ramenta auri è Tmolo illis deferens, medium forum interfluit, ac deinde flumini Hermo immiscetur, & ille mari. Ad hunc amnem & in forum conglobati Lydi pariter & Persæ sese defendere adigebantur. Iones videntes hostium alios sese tutantes, alios magna multitudine se obviam ferentes, metu perculsi, ad montem qui dicitur Tmolus sese recipiunt, atque illinc

102 noctu ad naves discedunt. Crematis Sardibus, deflagravit una templum Cybebes indigenæ deæ: cujus prætextu postea Persæ templa in Græcis cremaverunt. Hoc ubi Persæ qui intra Halyn domicilia habebant, resciverunt, tunc vero ad ferendam Lydis opem convenerunt: nec adepti Sardibus Iones jam illinc profectos, eadem via insequuti, comperiunt Ephesi: congressique cum illis ex adverso instructis, in fugam eos vertunt, multosque occidunt, & in his cum alios illustres viros, tum EUalcidem Eretriensium ducem, qui in certaminibus quorum præmia erant coronæ, illas adeptus fuerat, & à Simonide Ceo majorem in modum celebratus. Ex ea pugna qui evasere, per urbes fue-

103 re dissipati. Et tunc quidem ita dimicatum est. Athenienses autem, post hæc desertis prorsus Ionibus, etsi per nuncios Aristagoras magnopere rogaret, negaverunt se auxilio futuros. Quorum societate fraudati Iones, tamen quoniam ista adversus Darium egerant, nihilo se-

Ἐφεσίης· αὐτοὶ ἦ ἀνέβαινον χρεὸ πολλῇ, πομπέοντες Ἐφεσίους ἡγεμόνας. προβύομενοι ἦ ἐπὶ ποταμὸν Καύστριον, ἐνθεῦτεν ἐπεί τε ὑπερβάντες τὸ Τμῶλον ἀπίκοντο, αἱρέουσι Σάρδις, ἐόντος σφι ἀνάλωτον. αἱρέουσι ἦ χωρὶς τῆς ἀκροπόλιος πᾶσαν· τὴν ἦ ἀκρόπολιν ἐρρύετο αὐτὸς Ἀρταφέρνης, ἔχων δυνάμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγων. Τὸ ἦ μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας σφέας τὴν πόλιν, ἔσχε τόδε. ἔσαν ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι, αἱ μὲν πλεῦνες, καλάμιναι· ὅσαι δ' αὐτέων καὶ πλίνθινοι ἔσαν, καλάμῳ εἶχον τὰς ὀροφάς· τυτέων δὴ μίλιος τις στρατιωτέων ὡς ἐνέπρησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὸν τὸ πῦρ, ἐπενέμετο τὸ ἄστυ ἅπαν. κατακαέντος ἦ δὴ ἄστεος, οἱ Λυδοί τε καὶ ὅσοι Περσέων ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλι, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν, ὥστε τὰ περιέχαλα νεμομένου τοῦ πυρὸς, καὶ σφι ἐχόντως ἐξέλυσιν οὐκ ἐδίδοτο, συνέῤῥεον ἐς τε τὴν ἀγορὴν καὶ ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν, ὃς φέρει ψῆγμα χρυσοῦ καταφορέων ἐκ τοῦ Τμώλου, διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέων, καὶ ἐπιὼν ἐς τὸν Ἕρμον ποταμὸν ἐκδιδοῖ, ὁ δὲ ἐς θάλασσαν· ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν, καὶ [a] ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροιζόμενοι οἵ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι, ἠναγκάζοντο ἀμύνεσθαι. οἱ δὲ Ἴωνες ὁρέοντες τοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀμυνομένους, τοὺς δὲ, σὺν τῷ πολλῷ ὄχλῳ φερομένους, ἐξανεχώρησαν δείσαντες μὴ καὶ τὸ ἔρκος τὸ Τμῶλον καλεόμενον· ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπελαλάκασι ἐπὶ τὰς νέας. Αἱ δὲ Σάρδις ἐνεπρήσθησαν [b], ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ ἱρὸν ἐπιχωρίης θεῆς Κυβήβης· τὸ στεπτόμενοι οἱ Πέρσαι, ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν Ἕλλησι ἱρά. τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐπὶς Ἅλυος ποταμῷ νομὸς ἔχοντες, συμπυθανόμενοι ταῦτα, συνηλίζοντο καὶ ἐβοήθεον τοῖσι Λυδοῖσι· καί κως ἐν μὲν Σάρδισι οὐκέτι ἐόντας τοὺς Ἴωνας εὑρίσκουσι, ἑπομένοισι δὲ κατὰ ἴχνος, αἱρέουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ. καὶ ἀντιτάχθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, συμβαλόντες δὲ, πολλὸν ἐκράτησαν. καὶ πολλοὺς αὐτέων οἱ Πέρσαι φονεύουσι, ὀνομαστοὺς τε ἄλλους· ἐν δὲ δὴ, καὶ Εὐαλκίδεα [c] στρατηγέοντα Ἐρετριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναῤῥαιρηκότα, καὶ ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηΐου πολλὰ αἰνεθέντα. οἱ δὲ αὐτέων αὐτίκα [d] ἀπέφυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς πόλιας. Τότε μὲν δὴ ἔτω ἠγωνίσαντο. μετὰ δὲ, Ἀθηναῖοι μὲν παρῆσαν ἐκλιπόντες τοὺς Ἴωνας ὑπικαλεομένους σφέας πολλὰ δὶ ἀγγέλων Ἀρισταγόρεω, οὐκ ἔφασαν τιμωρήσειν σφίσι. Ἴωνες δὲ τῇ Ἀθηναίων συμμαχίῃ στηριχθέντες, (ἔτω γὰρ σφι ὑπῆρχε πεποιημένα ἐς Δαρεῖον) ἐδόκεον δὴ ἧσσον [e]

a τὸ ποταμὸν, κ. b νέας. Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν. c MS. habet Εὐιλκίδεα. d Hæc vox αὐτίκα non est in MS. e ἐδόκεον ἧσσον.

τ῀ ϖολὺς τ῀ βασιλῆα πόλεμον ἐσκυδάζοντο. ϖλώσαντες δὲ ἐς τ῀ Ἑλλήσϖοντον, Βυζάντιόν τε ϵ᾽ τὰς ἄλλας πόλιας ἁπάσας τὰς ταύτῃ, ὑϖ᾽ ἑωυτοῖσι ἐποιήσαντο· ϵ᾽ϖιϖλώσαντές τε ἔξω τ῀ Ἑλλήσϖοντον, Καρῶν τῷ ϖολλῷ ϖροσεκτήσαντο σφίσι σύμμαχον εἶναι. καὶ γὰρ τὴν Καῦνον ϖρότερον ἀβουλομένῳ συμμαχέειν, ὡς ἐνέπρησαν τὰς Σάρδις, τότε σφι ϵ᾽ αὐτὴ ϖροσεγένετο. Κύπριοι δὲ ἐξελοντά σφι ϖάντες ϖροσεγένοντο, πλὴν Ἀμαθουσίων. ἀπέστησαν γὰρ ϵ᾽ὗτοι ὧδε ἀϖὸ Μήδων· Οὐνήσιλος, Γόργου μὲν τοῦ Σαλαμινίων βασιλῆος ἀδελφεὸς νεώτερος, Χέρσιος δὲ τοῦ Σιρώμου τοῦ Εὐέλθοντος ϖαῖς. ὅτος ὦν οὗτος ϖολλάκις μὲν ϵ᾽ ϖρότερον τ῀ Γόργον ϖαραγορεύοντα ἀϖίστασθαι ἀϖὸ βασιλῆος, τότε δὲ ὡς ϵ᾽ τοὺς Ἴωνας ἐϖύθετο ἀϖιστέναι, ϖάσχων ὑϖερβολὴν ϵὐνοίης. ὡς δὲ οὐκ ἐϖῆϵε τ῀ Γόργον, ϵὐθαῦτα μὲν Φυλάξας ἐξελθόντα τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμινίων ὁ Οὐνήσιλος, ἅμα τοῖσι ἑωυτοῦ ϛασιώτῃσι, ἀϖεκλήισε τ῀ ϖυλέων. Γόργος μὲν δὴ ϛρηθεὶς τ῀ ϖόλιος, ἔφυγε ἐς Μήδους· Οὐνήσιλος δὲ ἦρχε Σαλαμῖνος, καὶ ἀνέϖεμϖε ϖάντας Κυπρίους συναϖίστασθαι. τοὺς μὲν δὴ ἄλλους ἀνέϖεισε· Ἀμαθουσίους δὲ βουλομένους οἱ ϖείθεσθαι, ἐϖολιόρκεε ϖροσκατήμενος. Οὐνήσιλος μέν νυν ἐϖολιόρκεε Ἀμαθοῦντα. Βασιλέϊ δὲ Δαρείῳ, ὡς ἐξαγγέλθη Σάρδις ἁλόντας ὑϖὸ τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τ῀ δὲ ἡγεμόνα γενέσθαι τ῀ συλλογῆς, ὥϛε ταῦτα συνυφανθῆναι, τ῀ Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, ϖρῶτα μὲν λέγεται αὐτὸν, ὡς ἐϖύθετο ταῦτα, Ἰώνων ὀδένα λόγον ϖοιησάμενον, εὖ εἰδότα ὡς ὅτοί γε οὐ κατασχοίξονται ὑϖοστάντες, εἴρεσθαι οἵ τινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι. μὴ δὲ ϖυθόμενον, αἰτῆσαι τὸ τόξον. λαβόντα δὲ καὶ ὑϖιέντα οἷόν τε ἐστὶν, ἄνω ϖρὸς τ῀ [b] οὐρανὸν ἀϖεῖναι, καὶ μιν ἐς τ῀ ἠέρα βαλόντα, εἰϖεῖν, Ὦ Ζεῦ, ϵ᾽κγενέσθαι [c] μοι Ἀθηναίους τίσασθαι. εἰϖόντα δὲ ταῦτα, ϖροστάξαι ἐνὶ τ῀ ϑεραϖόντων, δεῖϖνα ϖροκειμένα αὐτῷ, ἐς τρὶς ἐκάστοτε εἰϖεῖν, Δέσϖοτα, μέμνεο τ῀ Ἀθηναίων. Προστάξας δὲ ταῦτα, εἶϖε, καλέσας ἐς ὄψιν Ἱστιαῖον τ῀ Μιλήσιον, τ῀ ὁ Δαρεῖος κατεῖχε χρόνον ἤδη ϖολλὸν, Πωθάνεμμι Ἱστιαῖε ὑϖηρέτην τ῀ σὸν, τῷ σὺ Μίλητον ἐϖέτρεψας, νεώτερα ἐς ἐμὲ ϖεϖοιηκέναι ϖράγματα. ἄνδρας γάρ μοι ἐκ τ῀ ἑτέρης ἠϖείρου ἐϖαγαγὼν, καὶ Ἴωνας σὺν αὐτοῖσι, τοὺς δώσοντας ἐμοὶ δίκην τ῀ ἐϖοίησαν, τούτους ἀναγνώσας ἅμα ϵ᾽κείνοισι ἔϖεμϖε, Σαρδίων με ἀϖεστέρησε. νυνὶ ὦν κῶς τοι φαίνεται ταῦτα ἔχειν καλῶς; κῶς δ᾽ ἄνδρ᾽ τ῀ σῶν βουλευμάτων τοιοῦτον

a ἐμϖρησθῆναι. b ἄνω ἐς τ῀. c ἐκγένοιτο.

Pergunt tamen Iones turbare tum ultra Helleſpontum, tum in Caria & Cypro, quæ deficit ab Perſis, occaſione fratrum Gorgi & Oneſili. Darii ardor ad vindictam.

ſegnius bellum adverſus regem parabant: Helleſpontumque invecti, Byzantium ac ceteras circa urbes in ſuam poteſtatem redegerunt. Inde eundem evecti, magnam Cariæ partem in belli ſocietatem adſciverunt. nam Caunus, quæ prius ſocietatem facere recuſaverat, ubi Sardes conflagrarunt, & ipſa Ionibus acceſſit. Cyprii quoque omnes ultro, exceptis A- 104
mathuſiis, acceſſerunt. Defecerunt autem Cyprii à Medis in hunc modum: Erat Oneſilus, Gorgi Salaminiorum regis frater minor, Cherſis filius, Siromi nepos, EUelthontis pronepos. Hic vir, quum ſæpenumero antea Gorgum ſolicitaſſet ad rebellandum ab rege, tunc audiens etiam Ionas rebellaſſe, vehementius urgere hominem inſtitit. In quo quia nihil proficiebat Oneſilus, obſervato tempore dum oppidum Salaminiorum egreſſus foret, una cum ſuæ factionis hominibus, eum portis excluſit. Gorgus oppido exutus, ad Medos fugit: eo potitus Oneſilus Cypriis omnibus ut rebellarent ſuadebat: perſuaſis ceteris, Amathuſios rebellare abnuentes obſidione circumdedit. Dum hic Amathuntem obſidet, Darius, 105
ut ei nunciatum eſt Sardes captas incenſaſque ab Athenienſibus atque Ionibus, & hujus cœtus ducem fuiſſe, ut talia contexerentur, Ariſtagoram Mileſium, fertur primo, ut hæc audivit, Iones nihili feciſſe, probe ſciens non fuiſſe illos præ contemptu ſui rebellaturos; interrogaſſe quinam eſſent Athenienſes: dein id quum audiſſet, tum arcum poposciſſe, eoque ſumpto, ſagittam quam impoſuerat, in cœlum emiſiſſe: & ea in aërem emiſſa, dixiſſe, O Jupiter, contingat mihi Athenienſes ulciſci! Atque hæc loquutus, cuidam famulorum præcepiſſe, ut ſibi ſemper appoſita cœna ter diceret, Here, memento Athenienſium. Et quum hoc præcepiſſet, 106
accito ad ſuum conſpectum Hiſtiæo Mileſio, quem Darius jam diu detinebat, ita eum fuiſſe alloquutus, Audio, Hiſtiæe, procuratorem tuum, cui tu Miletum demandaſti, novas adverſum me res eſſe molitum. viros enim ex altera continente adductos & cum illis Iones (qui mihi commiſſorum pœnas dabunt) eos quum commoviſſet cum illis alteris me Sardibus privavit. Nunc igitur quomodo videntur hæc tibi bene habere? quomodo tale quid ſine tuis conſiliis actum eſt?

Pro-

Proinde vide ne rurſus teipſum in culpam induas. Ad hæc Hiſtiæus, Quodnam, inquit, rex protuliſti verbum? mene conſulere rem, quæ tibi ſit quippiam ſive multum ſive parum moleſtiæ allatura? Quid mihi quærens iſta facerem? aut cujus rei indigens? cui omnia adſunt quæ tibi? quem tu omnium conſiliorum tuorum communione dignaris? Quod ſi iſtud quod ais egit procurator meus, ſic habeto, id eum feciſſe ſuo conſilio. Sed prorſus ſermonem iſtum non admitto, quaſi Mileſii ac meus procurator quippiam rerum novarum fecerint circa imperium tuum: ſiquid tamen hujuſmodi faciunt, & tu id quod eſt audiſti, rex, intellige quid rei egeris, dum me à mari ablegandum putaſti. nam Iones id agere aggreſſi videntur, poſtquam ego ex ipſorum conſpectu ſum amotus, cujus aggrediendi jam pridem libidine tenebantur: quum me manente in Ionia, nulla civitas vel minimum commoverit. Proinde nunc propere dimitte me ut in Ioniam contendam, illic omnia negocia tibi in integrum reſtituturus, & hunc Mileti procuratorem, talium rerum machinatorem, in tuam poteſtatem redacturus. Hæc, quum ex animi tui ſententia confecero, juro per deos regios me non prius exuturum hanc veſtem, qua indutus in Ioniam deſcendam, quam Sardiniam inſulam maximam tibi tributariam reddam.

107 Hæc Hiſtiæus fallendi gratia dicebat, quibus perſuaſus Darius hominem dimiſit, præcipiens ut poſteaquam ea quæ ſpoponderat præſtitiſſet, ad ſe Suſa reverteretur. Dum nuncius de Sardibus ad regem venit, Dariuſque illud circa arcum fecit, & Hiſtiæum eſt alloquutus, Hiſtiæuſque ab eo dimiſſus ad mare ſe contulit, iſto interea omni tempore hæc geſta ſunt: Oneſilo Salaminio Amathuſios obſidenti nuncius affertur, Artybium virum Perſam navibus magnam vim Perſarum vehentibus curſum tenere in Cyprum. Quo accepto, Oneſilus legatos paſſim in Ioniam dimittit ad Iones evocandos: qui non diu in deliberando cunctati, cum magna claſſe ad eum ſe contulerunt. Et quum Cyprum tenuiſſent, Perſæ navibus è Cilicia trajecerunt, terreſtrique itinere Salaminem contenderunt, Phœnicibus claſſe circumeuntibus promontorium quæ

„ ἔστιν τι ἐπεσηχθη; ὄφρα μὴ ἐξ ὑστέρης σεωϋτὸν
ἐν αἰτίῃ χῇς. εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ἱστιαῖος, Βασι-
„ λεῦ χθιὸν ἐφθέγξαο ἔπος, ἐμὲ βυλεῦσαι πέρη-
„ μα, ἐκ τοῦ σοί τι ἢ μέγα ἢ σμικρὸν ἔμελλε λυ-
„ πηρὸν ἀναχήσειν; τί δ' ἂν ἐπιδεόμενος,
„ ποιεόμι ταῦτα; τοῦ ἢ ἐνδεὴς εἰών; τῷ πάρεξ
„ μὲν πάντα ὅσαπερ σοὶ, πάντων ἢ πρὸς ὀλίγον βυ-
„ λευμάτων ἐπακουέιν ἀξιεῦμαι; ἀλλ' εἴπερ τι
„ τοιοῦτον οἷον σὺ εἴρηκας πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτρο-
„ πος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἑωυτὸν βαλλόμενον πεπαιη-
„ κέναι [a]. δεχθῆ ἢ ἔγωγε οὐδὲ ἐνδέκεται τὸ λό-
„ γον, ὅκως τι Μιλήσιοι ἢ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος
„ νεώτερον πρήσσουσι πρὶν πρήγματος τοῦ σοῦ· εἰ
„ δέ ἄρα τι τοιοῦτο ποιεῦσι, χρῆν σὺ τὸ ἐὸν ἀκή-
„ κοας ὦ βασιλεῦ, μάθε οἷον πρῆγμα ἐργάσαο,
„ ἐμὲ ἀπὸ θαλάσσης ἀνάσπασον ποιήσας. Ἴωνες
„ γὰρ οἰκαζι, ἐμεῦ ἐξ ὀφθαλμῶν σφι γιομένου,
„ ποιῆσαι τὰ πάλαι ἵμερον εἶχον· ἐμέο δὲ ἂν
„ ἐόντος ἐν Ἰωνίῃ, ὀλεμίη πόλις ὑπετρέπησε.
„ νῦν ὦν ὡς τάχιστα με ἄφες πορεύθεύαι ἐς
„ Ἰωνίην, ἵνα τοι χεῶά τε πάντα καταρτήσω
„ ἐς τωὐτό, καὶ τὸν Μιλήτου ἐπίτροπον τοῦτον τὸν
„ ταῦτα μηχανησάμενον, ἐκχιρήσω θεοῖσι
„ τοῖσι ἐμοῖσι κατὰ νόον τὸν σὸν ποιήσας, ἐπεὰν ἐπά-
„ μυνμι τὰς βασιλήιας, μὴ μέν σευ πρότερον ἐκ-
„ δύσασθαι, τὴν ἔχων κιθῶνα [b] καταδήσομαι ἐς
„ Ἰωνίην, πρὶν ἂν τοι Σαρδὼ νῆσον τὴν μεγίστην,
δασμοφόρον ποιήσω. Ἱστιαῖος μὲν λέγων ταῦ-
τα, διέβαλε· Δαρεῖος δὲ, ἐπείθετο· καὶ μιν
ἀπῆκε, ἐντειλάμενος, ἐπεὰν τὰ ὑπέσχετο οἱ
ἐπιτελέα ποιήσῃ, θεραπεύσαι οἱ ὀπίσω ἐς τὰ
Σοῦσα. Ἐν ᾧ δὲ ἡ ἀγγελίη τε περὶ τῶν Σαρδίων
θᾶσσα βασιλῆα ἀνῆκε, καὶ Δαρεῖος τὰ περὶ
τὸ τόξον ποιήσας, Ἱστιαίῳ ἐς λόγους ἦλθε,
καὶ Ἱστιαῖος μεμεμιμένος ὑπὸ Δαρείου,
κομίζεται ἐπὶ θάλασσαν· ἐν τούτῳ παντὶ τῷ
χρόνῳ ἐγένετο τάδε. πολιορκέοντι τῷ Σαλα-
μινίῳ Ὀνησίλῳ Ἀμαθουσίους ἐξαγγέλλεται,
νηυσὶ στρατιὴν πολλὴν ἄγοντα Περσικὴν Ἀρ-
τύβιον, ἄνδρα Πέρσην, περιδόκιμον ἐς
τὴν Κύπρον εἶναι. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ὀ-
νήσιλος, κήρυκας διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην,
ἐπικαλεύμενός σφεας. Ἴωνες δὴ σὺν ἐς μα-
κρὴν βυλευσάμενοι, ἦκον πολλῷ σίλῳ. Ἴωνές
τε δὴ παρῆσαν ἐς τὴν Κύπρον, καὶ οἱ Πέρσαι
νηυσὶ διαβάντες ἐκ τῆς Κιλικίης, ἤισαν ἐπὶ
τὴν Σαλαμῖνα πεζῇ· τῆσι ἢ νηυσὶ οἱ Φοίνικες
περιέπλωον τὴν ἄκρην, αἱ καλέονται Κληῖδες

τῆς

a πεπειρήσθαι. b ἔχων κιθῶνα. c ἀγγελίη τοῦ Σαρδίων. Ita ſolum habet MS.

Ionas navali, Cyprii terrestri pugna usi. Equus Persicus erectus pugnare solitus.

τὴν Κύπρον. Τάυτα ἢ τοιάυτα γινομένα, ἔλεξαν οἱ τύραννοι τῆς Κύπρου, συγκαλέσαντες τοὺς Ἰώνων τοὺς στρατηγοὺς, Ἄνδρες Ἴωνες, αἵρεσιν ὑμῖν δίδομεν ἡμεῖς οἱ Κύπριοι, ὁκοτέροισι βούλεσθε μαχόμενοι Περσέων Ἀχαιμενίδῃσι, ἢ Φοίνιξι. εἰ μὲν γὰρ πεζῇ βούλεσθε παραβάντες Περσέων Ἀχαιμενίδῃσι, ὥρη ἂν εἴη ὑμῖν, ἐκβάντας ἐκ τῶν νεῶν παρασκευάσασθαι πεζῇ, ἡμέας ἢ ἐς τὰς νέας ἐμβαίνειν τὰς ὑμετέρας, Φοίνιξι ἀνταγωνισομένους· εἰ δὲ Φοινίκων μᾶλλον βούλεσθε Ἀχαιμενίδῃσι, πολλῆς χρεὼν ἐστὶ ὑμέας. ὁκοτέρῃ δὴ τούτων ἕλοισθε, ὅκως τὸ κατ' ἡμέας ἔσται ἡ τε Ἰωνίη ἐλευθέρη καὶ ἡ Κύπρος. εἶπαν οἱ Ἴωνες τοῖσδε, Ἡμέας ἀπέπεμψε τὸ κοινὸν τῶν Ἰώνων, φυλάσσοντας τὴν διάβασιν, ἀλλ' οὐχ ἵνα Κυπρίοισι τοὺς νέας παραδόντες, αὐτοὶ Πέρσῃσι πεζῇ συστρατεύωμεθα. ἡμεῖς μέν νυν ἐπ' ὅσον[b] ἐπάσχομεν, ταύτην πρήσσομεν εἶναι χρησοὶ[c]· ὑμέας δὲ χρεὼν ἐστὶ ἀναμνησθέντας οἷα ἐπάσχετε δουλεύοντες τοῖσι Μήδοισι, γίνεσθαι ἄνδρας ἀγαθούς. Ἴωνες μὲν τούτοισι ἀμείψαντο. Μετὰ δὲ, ἐκείνων ἐς τὸ πεδίον τὸ Σαλαμινίων τῶν Περσέων, διέπεσσον οἱ βασιλῆες τῶν Κυπρίων, τοὺς μὲν ἄλλους Κυπρίους κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀνθιστάσαντες· Σαλαμινίων δὲ καὶ Σολίων ἀπολέξαντες τὸ ἄριστον, ἀντίπαλον Πέρσῃσι. Ἀρτυβίῳ δὲ τῷ στρατηγῷ τῶν Περσέων ἐθελοντὴς ἀντίαζε Ὀνήσιλος. Ἤλαυνε δὲ ἵππον ὁ Ἀρτύβιος δεδιδαγμένον στρὸς ὀρθὸν ἀντίαζε ὀρθόν. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος, ὦ γὰρ οἱ συναπαίσιος ἦν μὲν Κὰρ, τὰ δὲ πολέμια κάρτα δόκιμος[d], καὶ ἄλλως λήμαι θαλέος, εἶπε πρὸς τὸν, Πυνθάνομαι τὸν Ἀρτυβίου ἵππον ἱστάμενον ὀρθὸν, καὶ ποσὶ δὲ σύμαλα κατεργάζεσθαι πρὸς τὸν ἂν προσενεχθῇ· σὺ ὦν βουλεύσαμενος, αὐτίκα εἶπε ἐκόπερον βούλεαι φυλάξας πλῆξαι, εἴτε τὸν ἵππον, εἴτε αὐτὸν Ἀρτύβιον. εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ οἰκέων αὐτόν, Ὦ βασιλεῦ, ἑτοῖμος μὲν ἐγώ εἰμι ποιέειν ἀμφότερα, καὶ τὸ ἕτερον αὐτῶν, καὶ πάντως τὸν ἂν ἀντιάσῃς σύ. ὡς μέντοι ἔμοιγε δοκέει εἶναι τοῖσι σοῖσι πρήγμασι προσφερέστατον, φράσω. βασιλέα μὲν δὴ στρατηγὸν χρεὼν εἶναι φημὶ βασιλέι τε δὴ στρατηγῷ προσφερέστατον. ἢν τε γὰρ κατίδῃς ἄνδρα στρατηγὸν, μέγα τοι γίνεται· καὶ δεύτερον[e], ἢν σε ἐκεῖνος (τὸ μὴ γένοιτο) ἀπ' ἀξιόχρεω δόξῃ ἀνδρὸς ἔμμεναι, ἡμίσεα συμφορή. ἡμέας δὲ τὰς ὑπηρεσίας ἑτέροισί τε ὑπηρέτῃσι προσφέρεσθαι· καὶ πρὸς ἵππον, σὺ τὰς μηχανὰς μηδὲν φοβεῦ· ἐγὼ γὰρ δή τοι ὑποδέκομαι μή μιν ἀνδρὸς ἔτι γε μηδενὸς ἡσεσθαι σεωυτοῦ. Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ ταῦτα σωπήσας

quæ Claves Cypri vocantur. His ea facientibus, Cyprii tyranni convocatis Ionum ducibus dixere, Viri Iones, vobis nos Cyprii optionem damus cum utris dimicare velitis, cum Persis an cum Phœnicibus. Si terra mavultis cum Persis acie confligere, jam tempus est è navibus egrediendi, & in acie stando, ut nos vestras ingressi naves, cum Phœnicibus dimicemus: sin cum Phœnicibus fortunam tentare mavultis, facere vos opus est. Eligite horum alterutrum, ut quantum in nobis situm est, Ionia atque Cyprus sint liberæ. Ad hæc Iones, Commune, inquiunt, Ioniæ nos misit ad mare tutandum, non ut naves Cypriis tradentes, ipsi cum Persis in terra confligeremus. Nos quidem igitur ubicunque collocati fuerimus, ut operam navemus enitemur: vos vero debetis qualia servientes fueritis passi ab Medis reminiscentes, viros egregios vos ostendere. Hæc Iones responderunt. Post hæc Persis in campum Salaminiorum tendentibus, Cyprii reges adversus alios milites constituerunt alios Cyprios; adversus Persas optimum quodque Salaminiorum ac Solensium adversus Artybium Persarum ducem Onesilus ultro constitit. Insidebat Artybius equo in armatum erigere se docto. Quod audiens Onesilus, (erat enim ei satelles genere Car, sanequam peritus rei bellicæ, & alioqui audaciæ plenus) ad hunc, Audio, inquit, Artybii equum stantem & erectum, & pedibus simul atque ore pugnam adjuvare adversus adversarium; proinde tu propere inita ratione dicito utrum malis observare, equumne tibi feriendum, an ipsum Artybium. Ad quem servus suus, Ego vero, inquit, rex, paratus sum & utrumque & alterutrum & omnino quicquid imperaveris, facere. promam tamen quod rebus tuis esse conducibilius sentiam, regem ac ducem oportere cum rege ac duce certare. sive enim talem occidas, decori tibi fore: sive (quod secundum est) ille te, (quod absit!) ab digno occidi dimidiata calamitas; nos vero famulos cum famulis aliis confligere: & quod ad equum attinet, non est caussa cur ejus artificium extimescas. recipio enim tibi eum posthac adversus neminem se erecturum. Hæc illo loquuto, mox exercitus conflixere

ter-

109 110 111 112

a προσφέρεσθαι, Πίρστηι. b ὅσον τον ὄκω. c χρεοὶ γένοιτο. d γένοιτο μὲν καὶ τὰ πολέμια κάρτα δόκιμος. e δεύτερον.

terreſtres navaleſque: & claſſe quidem Iones eo die ſtrenue pugnantes ſuperavere Phœnices: Samiorum tamen præcipua virtus extitit. In terra autem, ubi concurſum eſt, dum acies dimicant, circa ambos imperatores hoc actum eſt. Ubi Artybius equo cui inſidebat in Oneſilum invectus eſt, Oneſilus (uti convenerat cum ſatellite) ipſe invadentem Artybium ferit, mox equo pedes injiciente in ſcutum Oneſili, ibi Car falce percutiens equi pedes abſcidit. quo ictu Artybius Perſarum imperator illic una cum
113 equo corruit. Ceteris autem pugnando occupatis, Steſenor Curii tyrannus, non parum circa ſe copiarum habens, prodidit ſocios. Curienſes hi Argivorum coloni dicuntur eſſe. Poſt horum proditionem, ſtatim Salaminiorum bellici currus idem Curienſibus fecere. quo ex facto Perſæ Cypriis ſuperiores extitere. Horum acie in fugam verſa, cum alii multi occubuere, tum vero Oneſilus Cherſis filius, qui Cyprios ad defectionem induxerat, & Soliorum rex Ariſtocyprus Philocypri filius, ejus, inquam, Philocypri, quem Solon Athenienſis Cyprum profectus inter tyrannos maxime verſibus ce-
114 lebravit. Oneſili quidem caput Amathuſii, quoniam ipſos obſederat, abciſum in oppidum retulerunt ac ſupra portas ſuſpenderunt. Quod ſuſpenſum quum jam exinanitum eſſet, ingreſſum apum examen favo referſit. Quod quum tale contigiſſet, oraculum Amathuſiis (nam oraculum conſuluere) redditum eſt, ut tollentes caput humarent, Oneſiloque quotannis tanquam heroi ſacrificarent. hoc facientibus, melius cum eis actum iri. quod Amathuſii ad meam uſque memo-
115 riam faciebant. Iones, qui in Cypro navali pugna dimicaverant, ubi didicere res Oneſili perditas, & ceteras Cypriorum urbes obſideri præter Salaminem, eam autem Gorgo priſtino regi Salaminios reſtituiſſe, in Ioniam redire maturaverunt. Civitatum autem Cypriarum diutiſſime obſidionem Soli urbs pertulit, ſed eam Perſæ quinto menſe circum ſuf-
116 foſſo muro expugnaverunt. Ita Cyprii, quum annum liberi fuiſſent, denuo in ſervitutem ſunt redacti. At Dauriſes, qui filiam Darii uxorem habebat, Hymæeſque & Otanes, atque alii Perſarum duces, & ipſi filias Darii in matrimonio habentes perſequuti eos Iones qui ad-

ἐμισγε τὰ γραλόπεδα πεζῇ, ϗ νηυσί. νηυσὶ μέν νυν Ἴωνες ἄκροι γνόμενοι, ταύτῃ τὴν ἡμέρην ὑπερεβάλοντο τὺς Φοίνικας, ϗ τετέων Σάμιοι ἠρίστευσαν· πεζῇ δέ, ὡς συνῆλθε τὰ γραλόπεδα, συμπεσόντα ἐμάχοντο. κατὰ δὲ τὺς γρατηγὺς ἀμφοτέρους τάδε ἐγένετο. ὡς προσεφέρετο πρὸς τὸ Ὀνήσιλον ὁ Ἀρτύβιος ἐπὶ ἵππου κατήμενος, ὁ Ὀνήσιλος, καὶ ἐξυπεδήκατο τῷ ὑπασπιστῇ, παῖε προσφερόμενον αὐτὸν τὸ Ἀρτύβιον· ἐπιβαλόντος δὲ ἵππου τὺς πόδας ἐπὶ τὴν Ὀνησίλου ἀσπίδα, ἐνθαῦτα ὁ Καρ ἁρπάσας πελέκεα, ἀπαρᾷσε ἵππου τὺς πόδας. Ἀρτύβιος μὲν δὴ ὁ γρατηγὸς τῶν Περσέων ὁμῶ τῷ ἵππῳ πίπτει αὐτοῦ ταύτῃ. Μαχομένων δὲ τῶν ἄλλων Στησήνωρ, τύραννος ἐὼν Κυπρίου, προδιδοῖ ἔχων δυνάμιν ἀνδρῶν πρὸς ἑωυτὸν ἐκ μικρῆς. οἱ δὲ Κυρηναίους ἔστι λέγοντες εἶναι Ἀργείων ἄποικοι. Προδόντων δὲ Κυρηναίων, αὐτίκα δὲ τὰ Σαλαμινίων πολεμιώτατα ἅρματα τῶυτὸ τοῖσι Κυρηναίοισι ἐποίεε. γινομένων δὲ τετέων, κατυπέρτεροι ἦσαν οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων. τεταραγμένης δὲ τῆς γραταπέδου, ἄλλοι τε ἔπεσον πολλοὶ, ϗ δὴ ϗ Ὀνησίλος τε ὁ Χέρσεω, ὅσπερ τὴν Κυπρίων ἐπόρασιν ἔπεηξε, ϗ ὁ Σολίων βασιλεὺς Ἀριστόκυπρος, ὁ Φιλοκύπρου· Φιλοκύπρου δὲ τύτου τὸ Σόλων ὁ Ἀθηναῖος ἀπικόμενος ἐς Κύπρον, ἐν ἔπεσι αἴνεσε τυράννων μάλιστα. Ὀνησίλου μέν νυν Ἀμαθούσιοι, ὅτι σφέας ἐπολιόρκησε, ἐκποτεμόντες τὴν κεφαλὴν, ἐκόμισαν ἐς Ἀμαθοῦντα· καί μιν ἀνεκρέμασαν ὑπὲρ τῶν πυλέων. κρεμαμένης δὲ τῆς κεφαλῆς, ϗ ἔσης ἤδη κοίλης, ἐσμὸς μελισσέων ἐσδὺς ἐς αὐτὴν, κηρίων μιν ἐνέπλησε. τύτου δὲ γνομένου τοιύτου, ἐχρέωντο γὰρ περὶ αὐτῆς οἱ Ἀμαθούσιοι, ἐμαντεύθη σφι, τὴν μὲν κεφαλὴν καταθάψαι, Ὀνησίλεω δὲ ἥρωι ἀνὰ πᾶν ἔτος· καί σφι ποιεῦσι ταῦτα, ἄμεινον συνοίσεσθαι. Ἀμαθούσιοι μὲν ἐποίεον [b] ταῦτα δὲ τὸ μέχρις ἐμεῦ. Ἴωνες δὲ οἱ ἐν Κύπρῳ ναυμαχήσαντες, ἐπεί τε ἔμαθον τὰ πρήγματα τὰ Ὀνησίλου διεφθαρμένα, ϗ τὰς πόλιας τῶν Κυπρίων πολιορκουμένας τὰς ἄλλας, πλὴν Σαλαμῖνος, ταύτῃσι δὲ Γόργῳ τῷ προτέρῳ βασιλέι τὺς Σαλαμινίους ἀποδιδόντας, αὐτίκα μαθόντες οἱ Ἴωνες ταῦτα, ἀπέπλωον ἐς τὴν Ἰωνίην. τῶν δὲ ἐν Κύπρῳ πολίων ἀντέσχε χρόνον ἐπιπλεῖστον πολιορκουμένη Σόλοι, τὸν περιξ ἐπορύσσοντες τὸ τεῖχος, πέμπτῳ μηνὶ εἷλον οἱ Πέρσαι. Κύπριοι μὲν δὴ ἐναυσίην ἐλεύθεροι γνόμενοι, αὖτις ἐκ νέης κατεδεδούλωντο· Δαρείου δὲ ἔχων Δαρείου θυγατέρα, ϗ Γαβάρυ τε [c] ὁ Ὀτάνης, ϗ ἄλλοι Πέρσαι σεχτηνοὶ ἔχοντες ἔστι Δαρείου θυγατέρας, ἐπιδιώξαντες τὺς ἐς Σάρδις [d] σεσῳσμένους Ἰώ-

a ἀπεπείρανται. b μὴ νυν ἐποίευν. c Γαβάρυ τε, ſic MS. & infra. d MS. habet τὺς ἐν Σάρδισι.

Urbes ad Helleſpontum receptæ ab Perſis, & horum felicia prælia adverſus Ionas, Caras & Mileſios.

νων, καὶ ἐσπεράξαντας σφέας ἐς τὰς νέας, τῇ μάχῃ ὡς ἐπεκράτησαν, τρεπομένους τὰς πόλιας ἐπόρθεον. Δαυλίοισι μὲν τραπομένοισι πρὸς τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλιας, εἵλε μὲν Δάρδανον, εἵλε δὲ Ἄβυδόν τε καὶ Περκώτην, καὶ Λάμψακον καὶ Παισόν. ταύτας μὲν ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ [a] αἵρεε. ἀπὸ δὲ Παισοῦ ἐλαύνοντι οἱ ἔτι Πάριον πόλιν, ἦλθε ὁ ἄγγελος [b], τοὺς Κᾶρας τούτους ἰωσι φρονήσαντας, ἀπεστάναι ἀπὸ Περσέων. ἀποστρέψας ὦν ἐκ τῆς Ἑλλησπόντου, ἤλαυνε τὸ στρατὸν ἔτι τὴν Καρίην. Καί κως ταῦτα τοῖσι Κάρσι ἐξαγγέλθη πρότερον πρὶν [c] ἢ τὸν Δαυλίσιον ἀπικέσθαι. πυθόμενοι δὲ οἱ Κᾶρες συνελέγοντο ἔτι Λύκας τε Στήλας καλεομένας, καὶ ποταμὸν Μαρσύην· ὃς ῥέων ἐκ τῆς Ἱδρυάδος χώρης, ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοῖ. συλλεχθέντων δὲ τῶν Καρῶν ἐνθαῦτα, ἐγίνοντο βουλαὶ ἄλλαι τε πολλαὶ, καὶ ἀρίστη γε δοκέουσα εἶναι ἐμοὶ, Πιξοδάρου τοῦ Μαυσώλου, ἀνδρὸς Κινδυέος, ὃς ἔσχε Κιλίκων βασιλήιον Συεννέσι εἶχε γυναῖκα. τούτου ἔσπετο ἀνδρὸς ἡ γνώμη ἔφερε, Δαβάντας τὸν Μαίανδρον τοὺς Κᾶρας, καὶ καλὰ νώτου ἔχοντας τὸν ποταμὸν, ἵνα ξυμβάλλῃσι· ἵνα μὴ ἔχοντες ὀπίσω φεύγειν οἱ Κᾶρες, αὐτοῦ τε μένειν ἀναγκαζόμενοι, ἡσσονες ἔωσι ἐπ' ἀμείνονες τὴν φύσιν. αὕτη μὲν νυν οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἀλλὰ τοῖσι Πέρσῃσι καλὰ νώτου γένεσθαι τὸν Μαίανδρον μᾶλλον ἢ σφίσι. δηλαδὴ ἵνα [d] φυγὴ τῶν Περσέων ᾖ, καὶ ἐσωθέωσι τῇ συμβολῇ, ὡς οὐκ ἀπονοσήσωσι ἐς τὸν ποταμὸν ἐσπίπτοντες. Μετὰ δὲ, παρεόντων, καὶ Δαβάντων τὸν Μαίανδρον τῶν Περσέων, ἐνθαῦτα ἔτι τῷ Μαρσύῃ ποταμῷ συνέβαλόν τε [e] τοῖσι Πέρσῃσι οἱ Κᾶρες, καὶ μάχῃ ἐμαχέσαντο ἰσχυρῇ, καὶ ἐπὶ χρόνον πολλόν. τέλος δὲ ἐσώθησαν Δαβάντων πληθος. Περσέων μὲν δὴ ἔπεσον ἄνδρες ἐς δισχιλίους, Καρῶν δὲ, ἐς μυρίους. ἐνθεῦτεν δὲ οἱ Δαφυγόντες αὐτέων κατέληισαν ἐς Λάβραυνδα [f], ἐς Διὸς Στρατίου ἱρὸν, μέγα τε ἅγιον ἄλσος πλατάνιστων. οὗτοι δὲ, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Κᾶρές εἰσι οἱ Διὶ Στρατίῳ θυσίας ἀνάγκαζοι. κατειληθέντες δὲ ὧν [g] ἔτοι ἐνθαῦτα, ἐβουλεύοντο περὶ σωτηρίης, ὁκότερα ἢ παραδόντες [h] σφέας ἑωυτοὺς Πέρσῃσι, ἢ ἐκλιπόντες τοῦτο μὲν τὴν Ἀσίην, ἄμφω πρήξωσι. Βουλευομένοισι δὲ σφι ταῦτα παραγίνονται βοηθέοντες Μιλήσιοί τε καὶ οἱ τούτων ξύμμαχοι. ἐνθαῦτα δὲ, τὰ μὲν πρότερον οἱ Κᾶρες ἐβουλεύοντο, μετῆκαν, οἱ δὲ αὖτις πολεμέειν ἐξ ἀρχῆς ἐτίθεντο. καὶ ἔπιπτόν τε τοῖσι Πέρσῃσι συμβάλλοντες, καὶ μαχεσάμενοι ἐπὶ πλέον ἢ πρότερον, ἐσώθησαν. πεσόντων δὲ πολλῶν, Μιλήσιοι μάλιστα ἐπλήγησαν. Μετὰ δὲ τοῦτο τὸ πρῶτον, ἀνέλαβόν τε καὶ ἀνεμαχέσαντο οἱ Κᾶρες.

adverſus Sardes expeditionem fecerant, poſtquam in naves repulerunt prœlio victos, dehinc partiti urbes expugnarunt. Dauriſes quidem converſus ad urbes in 117
Helleſponto ſitas, cepit Dardanum, cepit & Abydum, & Percoten, & Lampſacum, & Pæſon, ſingulas diebus ſingulis. Cui à Pæſo ad urbem Parion contendenti nuncius adfertur, Cares cum Ionibus ſentientes, à Perſis defeciſſe. igitur converſo itinere ex Helleſponto adverſus Cariam copias duxit. Sed an- 118
tequam Dauriſes perveniret, de ejus adventu certiores facti Cares conveniunt ad Columnas Albas quæ dicuntur atque amnem Marſyam, qui ex Hidryade regione defluit in Mæandrum. Ibi coactis Caribus, multæ ſunt aliæ dictæ ſententiæ: ſed optima omnium, meo judicio, à Pixodaro Mauſoli filio, viro Cindyenſi, qui Syenneſis Cilicum regis filiam in matrimonio habebat. Ab hoc ſententia dicebatur, ut tranſmiſſo Mæandro Cares flumen à tergo habentes, ita cum hoſte congrederentur, ut ſublata ſpe retro fugiendi, atque ibidem manere coacti, redderentur meliores quam natura eſſent. Verum hæc ſententia non vicit, ſed illa, ut Perſis potius à tergo Mæander eſſet, quam ſibi, ut ſi Perſarum fuga accideret, & acie vincerentur, ne redirent in flumen incidentes. Poſt hæc quum adeſſent Perſæ, 119
ac Mæandrum tranſiſſent, ibi ſuper amnem Marſyam Cares prœlium conſerere cum Perſis acre atque diuturnum: ad poſtremum præ multitudine hoſtium terga vertunt. Quo in prœlio, Perſarum cecidere duo millia, Carum decem millia: ex quibus qui effugerunt, ad Labraunda in Jovis Militaris templum, & magnum atque ſanctum lucum platanorum compulſi ſunt. Soli autem ex iis quos novimus, Cares ſunt, qui Jovi Militari ſacrificia offerant. Huc igitur compulſi Cares de ſalute conſultabant, utrum ſeſe Perſis dedere, an Aſiam penitus relinquere ſatius eſſet. De hac re 120
conſultantibus, ſubſidio venere Mileſii cum horum ſociis. Ibi Cares immutata priori voluntate, rurſus ad bellum inhaurandum animantur: & cum invadentibus Perſis concurrunt; & quum diutius quam prius dimicatum eſſet, fugantur, multis cæſis, Mileſiorum præci- 121
pue. Poſt acceptam calamitatem hanc Cares copiis reparatis denuo pugnaverunt.

a ἐπ' ἡμέρης ἑκάστης. b ἦλθε ἄγγελος. c Hæc vocula πρὶν abeſt a MS. d. δηλαδὴ ἵνα Ald. e συνέβαλόν τε. f Λάβρανδα. g καταληφθέντες ὦν. h ἑκάτερα οἱ παραδόντες.

Perſarum ſtrages per inſidias Carum; etiam Hymeæ mors. Æolis reducta ad obſequium Perſarum, item Gergithes, Clazomenæ, Cyma, ut deſperet Ariſtagoras ab Thracibus occiſus.

runt. Audientes enim urbes ſuas invaſum iri à Perſis, inſidias illis in via quæ in Pidaſo eſt collocaverunt. In eas inſidias Perſæ noctu incidentes, obtruncati ſunt cum ducibus ſuis Dauriſſe & Amorge & Siſimace. Periit cum iſtis etiam Myrſes
122 Gygis filius. Harum vero inſidiarum præfectus erat Heraclides Ibanolis filius, vir Mylaſſenſis. Hunc in modum interiere hi Perſæ. Hymees autem (qui & ipſe erat ex inſequentibus Iones qui adverſus Sardes militaverant) ad Propontidem converſus cepit Cion Myſiam. Hac expugnata, audiens Dauriſem relicto Helleſponto tendere adverſus Cariam, omiſſa Propontide, in Helleſpontum duxit exercitum, cepitque Æolenſes omnes qui oram Iliadem incolunt. cepit item Gergithas, qui ex priſcis Teucris reliqui fuerant. Et ipſe quidem Hymees, quum has gentes caperet, morbo deceſſit Troade: & hic quidem ita
123 mortem obiit. Artaphernes autem Sardium præfectus, & Otanes tertius dux, adverſus Ioniam confinemque Æolidem delecti ad ducendum exercitum, cepere ex Ionia quidem Clazomenas, ex Æo-
124 lide vero Cymam. Quibus oppidis captis, Ariſtagoras Mileſius, ut declaravit, non erat compos mentis, ut qui perturbaſſet Ioniam, & magna negocia confudiſſet. Itaque cernens hæc, atque inſuper ubi conſtitit non poſſe Darium regem ſuperari, de fugiendo deliberabat, convocatiſque ſuæ factionis hominibus, conſultabat, dicens ſatius fore eis, ſi Mileto expellerentur, aliquod perfugium in promptu habere, ſive ex hoc loco ducat coloniam vel in Sardiniam, vel in Myrcinum Edonorum, quam Hiſtiæus, à Dario ea donatus, mœnibus ſepſerat.
125 Hæc Ariſtagoras percontabatur. Verum Hecatæus Hegeſandri filius, vir hiſtoricus, negabat coloniam alterutrò ducendam: ſed, ſi Mileto ejiceretur, caſtellum in Lero inſula exſtruendum, atque illic quieſcendum: deinde illinc Miletum remeaturum. Hoc conſulebat Hecatæus.
126 Sed Ariſtagoræ ſententia præcipue erat abeundi in Myrcinum. Itaque demandata Mileto Pythagoræ, viro inter populares probato, ipſe ſumptis ſecum omnibus ita volentibus in Thraciam navigavit, regionemque obtinuit ad quam conceſſerat. Ex ea profectus, dum urbem obſidet, tam ipſe quam ejus exercitus à Thracibus, tametſi illinc accepta fide excedere volentibus, interemptus eſt.

Κᾶρες. πυθόμενοι γὰρ ὡς στρατὸς ὁρμέαται οἱ Πέρσαι ὑπὸ τὰς πόλιας σφέων, ἐλοχίσαντο τῇ ἐν Πιδάσῳ ὁδόν [a]· ἐς τὴν ἐμπεσόντες οἱ Πέρσαι νυκτὸς, διεφθάρησαν, καὶ αὐτοὶ, καὶ οἱ στρατηγοὶ αὐτέων, Δαυρίσης τε Ἀμόργης τε Σισιμάκης [b]. τοῦτοι δὲ σφι ἀπέθανε τε Μύρσος ὁ Γύγεω. τοῦ δὲ λόχου τούτου ἡγεμὼν ἦν Ἡρακλείδης Ἰβανώλιος, ἀνὴρ Μυλασσεύς. ὅτοι μέν νυν τῶν Περσέων ὧδε διεφθάρησαν. Γύμης δὲ καὶ αὐτὸς ἐὼν τῶν ὑπολιχανέων τοὺς ἐς Σάρδις στρατευσαμένους Ἰώνων, τραπόμενος ἐς τὴν Προποντίδα, εἷλε Κίον τὴν Μυσίην. ταύτην δὲ ἑξελὼν, ὡς ἐπύθετο τὸν Ἑλλήσποντον ἐπελελοιπέναι Δαυρίσην, καὶ στρατὸν ἐπὶ Καρίης, καταλιπὼν τὴν Προποντίδα, ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἦγε τὸν στρατόν· καὶ εἷλε μέν Αἰολέας πάντας, ὅσοι τὴν Ἰλιάδα νέμονται, εἷλε δὲ Γεργίθας τοὺς ὑπολοφφηθέντας τῶν ἀρχαίων Τευκρῶν. αὐτός τε Γύμης [c] αἰρέων ταῦτα τὰ ἔθνεα, νούσῳ τελευτᾷ ἐν τῇ Τρωάδι. ὅτος μὲν δὴ ὅτω ἐτελεύτησε. Ἀρταφέρνης δὲ ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, καὶ Ὀτάνης ὁ τρίτος στρατηγὸς, ἐτάχθησαν ἐπὶ τὴν Ἰωνίην, καὶ τὴν προσεχέα Αἰολίδα στρατεύεσθαι. Ἰωνίης μέν νυν, Κλαζομενὰς αἱρέουσι· Αἰολέων δὲ, Κύμην. Ἀλισκομενέων [d] δὲ τῶν πολίων, λέγεται δὴ ὡς διέδεξε [e], Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήσιος ψυχὴν οὐκ ἄκρος, ὃς παρέξας τὴν Ἰωνίην, καὶ ἐγκεφαλήμενος πρήγματα μεγάλα, δρησμὸν ἐβούλετο, ὁρέων ταῦτα. τοῖς δέ οἱ συμβούλοισι ἐφαίνετο βασιλῆα Δαρεῖον ὑστερβαλέσθαι. τοῖς ταῦτα δὴ ὧν συγκαλέσας τοὺς συστασιώτας, ἐβούλευε, λέγων ὡς ἀμφότερα σφι εἴη χρησφύγετόν τι ὑπάρχον εἶναι, ἢν ἄρα ἐξωθέωνται ἐκ τῆς Μιλήτου. εἴτε δὴ ὧν ἐς Σαρδὼ ἐκ τοῦδε τόπου τούτου ἄρξῃ ἐς ἀποικίην, εἴτε ἐς Μύρκινον τὴν Ἠδωνῶν, τὴν Ἱστιαῖος ἐπείχεε δῶρα παρὰ Δαρείου δωρεὴν λαβών. ταῦτα ἐπηρώτα ὁ Ἀρισταγόρης. Ἑκαταῖος μέν νυν τοῦ Ἡγησάνδρου, ἀνδρὸς λογοποιοῦ, τούτων μὲν ἐς ἀδετέρην γνώμην ἔφερε τὴν γνώμην, ἐν Λέρῳ δὲ τῇ νήσῳ τεῖχος οἰκοδομησάμενον ἡσυχίην ἄγειν, ἢν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου· ἔπειτα δὲ ἐκ ταύτης ὁρμεώμενον, κατιέναι ἐς τὴν Μίλητον. ταῦτα μὲν δὴ Ἑκαταῖος συνεβούλευε. Αὐτῷ δὲ Ἀρισταγόρῃ ἡ πολλὴ γνώμη ἦν ἐς τὴν Μύρκινον ἀπάγειν. τὴν μὲν δὴ Μίλητον ἐπιτρέπει Πυθαγόρῃ, ἀνδρὶ τῶν ἀστῶν δοκίμῳ. αὐτὸς δὲ τοὺς βουλομένους πάντας τῶν βουλομένων, ἔταξε ἐς τὴν Θρηϊκίην· καὶ ἔσχε τὴν χώρην ἐπ' ἣν ἐστάλη. ἐκ δὲ ταύτης ὁρμεώμενος, ἐπολιόρκεε τοὺς ὑπολοίπους Θρηϊκῶν αὐτός τε ὁ Ἀρισταγόρης, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ πᾶλιν ἀθροισθεὶς, καὶ βουλομένων τῶν Θρηϊκῶν ὑποσπόνδων ἰέναι.

a τὴν ἐπὶ Δάσῳ ὁδόν. b Σισιμάκης. c αὐτὸς μὲν Γύμης. d Ἀλισκομένων. e δίδοξε.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΚΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΕΡΑΤΩ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER SEXTUS,
QUI INSCRIBITUR ERATO.

ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΗΣ μέν νυν Ἰωνίλιον ἀπιζήσας, ἔτω τελευτᾷ. Ἱστιαῖος δὲ ὁ Μιλήτου τύραννος μεμεμψιμένος ὑπὸ Δαρείου, παρὼν ἐς Σάρδις. ἀπιγμένον δὲ αὐτὸν ἐκ τῶν Σύσων, ἤρετο [a] Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, κατὰ κοῖόν τι δοκέοι [b] Ἴωνας ἀπεστέναι· ὁ δὲ ὅτι εἰδέναι ἔφη, ἐθωυμαζέ τε τὸ γεγονὸς, ὡς ἀδύνατα δῆθεν τῶν παρεόντων πρηγμάτων ἀπιστέοντος. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης ὁρέων αὐτὸν τεχνάζοντα, εἶπε, εἰδὼς τὴν ἀτρε-
„κίλιον τὸν ὑποδέσι, Οὕτω τοι Ἱστιαῖε ἔχει καὶ
„ταῦτα τὰ πρήγματα· τῦτο τὸ ὑποδήμα ἔρρα-
„ψας μὲν σὺ, ὑπεδήσατο δὲ ὁ Ἀρισταγόρης. Ἀρταφέρνης μὲν ταῦτα ἐς τὴν ὑποψιζιν ἔχοντα εἶπε· Ἱστιαῖος δὲ, δείσας ὡς συνιέντα Ἀρταφέρνεα, ὑπὸ τὴν πρώτην ἐπελθοῦσαν νύκτα ἀπέδρη δρηϊθάλασσαν, βασιλῆα Δαρεῖον ἐξηπατηκώς· ὃς Σαρδὼ νῆσον τὴν μεγίστην ὑποδεξάμενος καταγαίοισι, ὑπέδυνε τὸν Ἰώνων τὴν ἡγεμονίην ἐπὶ τοὺς Δαρείου πολέμους. Ἁλοὺς δὲ ἐς Χίον, ἐδέθη ὑπὸ Χίων, κατηγνωσθεὶς πρὸς αὐτῶν [c] νεώτερα πρήσσειν πρήγματα ἐς ἰωνίτας ἐκ Δαρείου. μαθόντες μέντοι οἱ Χῖοι τὸ πᾶν λόγον, ὡς πολέμιος εἴη βασιλέϊ, ἔλυσαν αὐτόν. Ἐνθαῦτα δὴ εἰρωτεώμενος ὑπὸ τῶν Ἰώνων ὁ Ἱστιαῖος κατὸν πρόθυμος ἔτω ἐπίσχοι τῷ Ἀρισ-

ARISTAGORAS quidem Ionicæ rebellionis auctor ita oppetiit. Hiſtiæus autem Mileti tyrannus à Dario dimiſſus Sardes venit. eo quum veniſſet è Suſis, interrogatus eſt ab Artapherne Sardium præfecto, quidnam ei videretur Iones ad rebellandum induxiſſe: & quum negaret ſe id ſcire, quinimo mirari quod actum eſſet, tanquam rerum præſentium prorſus ignarus, Artaphernes, qui eum artificio uti comperiſſet, & veram defectionis originem noſſet, inquit, Hiſtiæe, ſic res iſtæ ſe habent; hunc calceum tu quidem ſuiſti, Ariſtagoras autem calceavit. Hoc Artaphernes ad rebellionem pertinens dixit: quem Hiſtæus tanquam rei gnarum veritus, prima ſtatim nocte fuga ſe ad mare proripuit, regem Darium fruſtratus, cui Sardiniam inſulam maximam in illius poteſtatem redacturum ſe pollicitus, ſubiit ducatum Ionum belli adverſus Darium. Is quum in Chium tranſmiſiſſet, à Chiis in vincula conjectus eſt, vituperatus ab eis quaſi res novas moliretur contra ipſos ab Dario: ſed ubi omnem cognovere rationem, quod regi hoſtis eſſet, hominem ſolverunt. Ibi interrogatus Hiſtiæus ab Ionibus, cur ita propenſe Ariſta-

a ἤρεθ. b δοκέϊ. c καταγνωσθεὶς ὑπ' αὐτέων.

Hiſtiæus falſo reſponſo placans Iones, ab Hermippo deceptus, multis Perſis exitio Sardibus fuit: ille ab ſolis Lesbiis receptus vexat naves e Ponto venientes. Perſæ tendunt Miletum verſus, & conſilia incolarum.

Ariſtagoræ ut à rege deficeret mandaſſet, & tanta clade Iones affeciſſet, cauſam quæ ipſis fuerat plane non aperuit, ſed dixit regem Darium conſtituiſſe, Phœnices è ſedibus ſuis amotos in Ioniam transferre, & Iones in Phœniceen, & hac cauſſa ſic monuiſſe: quum nihil omnino tale rex deliberaviſſet, ipſe
4 Iones terrefaciebat. Poſt hæc ad Perſas qui Sardibus erant, literas dat, tanquam ſecum antea de rebellione fabulatos; quas literas miſit per quendam Hermippum Atarnitam. Eas Hermippus non iis ad quos dabantur reddidit, ſed in manum dedit Artapherni. Ille, omnibus quæ agebantur cognitis, jubet Hermippum eas quidem reddere, quibus Hiſtiæus mittebat, ſed quæ viciſſim à Perſis ad Hiſtiæum reſponderentur, ſibi dare. Ita rebus palam factis, Artaphernes de mul-
5 tis Perſarum ſupplicium ſumpſit. Et Sardibus quidem tumultus extitit: Hiſtiæus autem hac ſpe lapſus, exoratis Chiis, Miletum ab illis reductus eſt. Sed Mileſii, libenter etiam ab Ariſtagora liberati, nullo pacto animum inducebant ad alium tyrannum illuc recipiendum, utpote guſtata libertate. Hiſtiæus igitur ſub noctem conatus per vim redire Miletum, à quodam Mileſio femur vulneratus eſt. Ita rejectus à patria ſua, ſe recepit Chium: atque illinc, quoniam Chios ad tradendas ſibi naves inducere non poterat, trajecit Mitylenen: & quum Lesbiis ut ſibi traderent naves perſuaſiſſet, hi ſane octo triremibus inſtructis Byzantium cum eo navigarunt. Ibique ſubſidentes, navigia è Ponto enavigantia intercipiebant, præter eorum qui ſe paratos obſequi Hiſtiæo ipſi
6 aſſentiebantur. Hiſtiæo & Mitylenæis hæc agentibus, ad ipſam Miletum ingens exercitus navalis pariter & terreſtris expectabatur. Duces enim Perſarum coactis in unum exercitum copiis verſus eam ducebant, minoris cetera oppida facientes. Inter claſſiarios promptiſſimi erant Phœnices, cum quibus militabant, & Cyprii recens ſubacti, & Cilices, &
7 Ægyptii. Hos adverſus Miletum & ceteram Ioniam venturos quum intellexiſſent Iones, miſerunt ſuos quique primores ad commune Ioniæ concilium. Quibus in eum locum coactis atque deliberantibus, viſum eſt, non debere terreſtres copias adverſus Perſas contrahi, ſed ab

Ἀρισταγόρῃ ἀπίστασθαι τὸν βασιλῆα, καὶ κακὸν τοσοῦτον εἶναι Ἴωνας ἐξεργασμένον· τὴν μὲν γὰρ μεμηνέναι αὐτοῖσι αἰτίην ἀπ' ἣν ἐξέφαινε, ὁ δὲ ἔλεγε σφι, ὡς βασιλεὺς Δαρεῖος ἐβουλεύσατο Φοίνικας μὲν ἐξαναστήσας, ἐν τῇ Ἰωνίῃ κατοικίσαι, Ἴωνας δὲ, ἐν τῇ Φοινίκῃ· καὶ τούτων εἵνεκα ἀπιστέειν. ἐδόκεε τε πάντως τότε βασιλῆος βουλευσαμένου, ἐξαπίνης τοὺς Ἴωνας. Μετὰ δὲ, ὁ Ἱστιαῖος δι' ἀγγέλου ποιεύμενος ἐρμήιον, ἀνδρὸς Ἀταρνείτεω, τοῖσι ἐν Σάρδισι ἦσι Περσέων ἔπεμπε βιβλία, ὡς συλλελεχωδυμένων αὐτῷ, ἀποστάσιος πέρι. ὁ δὲ Ἑρμίππεος τοὺς μὲν ἀπεπέμφθη, ἐς δίδοι, φέρων δὲ ἐνεχείριστε τὰ βιβλία Ἀρταφέρνεϊ. ὁ δὲ, μαθὼν ἅπαν τὸ γινόμενον, ἐκέλευε τὸν Ἑρμίππεον τὰ μὲν ἐνθεῦτεν ἐς Ἱστιείην, δόξαι φέρονθα τοῖσι περ ἔφερε, τὰ δὲ ἀμοιβαῖα τὰ ἐνθεῦτεν Περσέων ἀνθαπεμπόμενα Ἱστιαίῳ, ἐωυτῷ δόξαι. τούτων δὲ γνωμένων φανερῶν, ἀπίκνεε ἐνθαῦτα πολλὸς Περσέων ὁ Ἀρταφέρνης. Περὶ Σάρδις μὲν δὴ ἐγίνετο παραχρῆμα Ἱστιαῖον δοκοσφαλέντα τὸ ἐλαφρὸν, Χίοι κατῆγον ἐς Μίλητον, αὐτὸν Ἱστιαῖον δεηθέντες· οἱ δὲ Μιλήσιοι ἄσμενοι ἀπαλλαχθέντες ὑπ' Ἀρισταγόρεω, ἐδαμῶς ἐφρόντιζον ἕτερον ἄλλον τύραννον δέκεσθαι ἐς τὸν χῶρον, οἷα ἐλευθερίης γευσάμενοι. καὶ δὴ (νυκτὸς γὰρ ἐπὶ τὸν βίην ἐποιήσατο καλεῶν ὁ Ἱστιαῖος ἐς τὴν Μίλητον) πυρώσας τὸν μηρὸν ἐπὶ τοῦ τοῦ Μιλησίων. ὁ μὲν δὴ ὡς ἀπαιρέες τὸν [a] ἑωυτοῦ γάνεται, ἀπικνέεται ὀπίσω ἐς τὴν Χίον. ἐνθεῦτεν δὲ (καὶ γὰρ ἐπῆλθε τοὺς Χίους ὥστε ἑωυτῷ δόξαι νέας) διέβη ἐς Μιτυλήνην, καὶ ἔπεισε Λεσβίους δόξαι οἱ νέας. οἱ δὲ, πληρώσαντες ὀκτὼ τριήρεας, ἔπλεον ἅμα Ἱστιαίῳ ἐς Βυζάντιον. ἐνθαῦτα δὲ ἱζόμενοι, τοὺς ἐκ τοῦ Πόντου ἐκπλώοντας τῶν νεῶν ἐλάμβανον, πλὴν ἢ ὅσοι αὐτῷ Ἱστιαίῳ [b] ἔφασαν ἑτοῖμοι εἶναι πίσεσθαι [c]. Ἱστιαῖος μὲν νυν ἐς Μιτυλήνην ἐποίεε ταῦτα. ὑπὸ δὲ Μιλήσιον αὐτὸν ναυπηγὸς πολλὸς ἐς πεζὸς καὶ ἐφέδρης παρεδόκιμος· συνεφόρτιζε γὰρ οἱ στρατηγὸς τῶν Περσέων, καὶ ἐν παρασκευῇ ἔστο πλαυσόμενον, ἤλαυνον δὴ τὸν Μίλητον, τάλλα πολίσματα ὡς ἐλάσσονα ποιησάμενοι. οἱ δὲ ναυτικὸν Φοίνικες μὲν ἦσαν παρεσκευασμένοι, συνεστρατεύοντο δὲ καὶ Κύπριοι, νεωστὶ κατεστραμμένοι, καὶ Κίλικές τε καὶ Αἰγύπτιοι. οἱ μὲν δὴ ἐπὶ τὸν Μίλητον καὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίδα ἐστρατεύοντο [d]. Ἴωνες δὲ, πυθόμενοι ταῦτα, ἔπεμπον συλλόγους σφέων αὐτῶν ἐς Πανιώνιον· ἀπικομένοισι δὲ τούτοισι ἐς τοῦτον τὸν χῶρον, καὶ βουλευομένοισι, ἔδοξε πλέον μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν [e] ἀντίξοον Πέρσῃσι, ἀλλὰ

ab

[a] ἀπαιρέες αὐτόν Ρ. [b] ὅσοι αὐτῷ Ἱστιαίῳ. [c] πίσεσθαι. [d] ἐστρατεύοντο. [e] στρατὸν μὴ συλλέγειν.

Qui classe numerosa sistunt se prœlio, ut Persæ terrefacti cogantur eos astu distrahere per tyrannos è Ionia nuper expulsos.

τὰ τείχεα ῥύεσθαι [a] αὐτὸς Μιλησίους· τὸ δὲ ναυτικὸν πληροῦν, ὑπολειπομένους μηδεμίαν τῶν νεῶν. πληρώσαντας δὲ, συλλέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Λάδην, ἐπιναυμαχήσοντας Μιλησίοις. ἡ δὲ Λάδη, ἔστι νῆσος μικρὴ ἐπὶ τῇ πόλι τῇ Μιλησίων κειμένη. Μετὰ δὲ ταῦτα, πεπληρωμένησι τῇσι νηυσὶ παρῆσαν οἱ Ἴωνες· σὺν δέ σφι, καὶ Αἰολέων ὅσοι τὴν Αἰολίδα γῆν νέμονται. ἐτάσσοντο δὲ ὧδε· τὸ μὲν πρὸς τὴν ἠῶ εἶχον κέρας αὐτοὶ Μιλήσιοι, νέας παρεχόμενοι ὀγδώκοντα. εἶχοντο δὲ τούτων Πριηνέες δυώδεκα νηυσὶ, καὶ Μυοῦσιοι τρισὶ νηυσί· Μυουσίων δὲ Τήιοι εἶχοντο ἑπτακαίδεκα νηυσί· Τηΐων δὲ εἶχοντο Χῖοι ἑκατὸν νηυσί. πρὸς δὲ τούτοισι, Ἐρυθραῖοί τε ἑπτάσοντο καὶ Φωκαέες· Ἐρυθραῖοι μὲν, ὀκτὼ νέας παρεχόμενοι, Φωκαέες δὲ, τρεῖς. Φωκαέων δὲ εἶχον Λέσβιοι νηυσὶ ἑβδομήκοντα. πλησίον δὲ ἑπτάσοντο ἔχοντες τὸ πρὸς ἑσπέρην κέρας Σάμιοι, ἑξήκοντα νηυσί. πασέων [b] δὲ τούτων ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐγίνετο, τρεῖς καὶ πεντήκοντα καὶ τριηκόσιαι τριήρεες. αὗται μὲν Ἰώνων ἔσαν. Τῶν δὲ βαρβάρων τὸ πλῆθος τῶν νεῶν ἦν ἑξακόσιαι· ὡς δὲ καὶ αὗται ἀπίκατο [c] πρὸς τὴν Μιλησίην, καὶ ὁ πεζὸς σφι ἅπας παρῆν, ἐνθαῦτα οἱ Περσέων στρατηγοὶ πυθόμενοι τὸ πλῆθος τῶν Ἰάδων νεῶν, καταρρώδησαν μὴ σφέας διωσάμενοι ὑπερβαλέσθαι, καὶ ἅτε ὅτι τὴν Μίλητον οἷοί τε ἔσονται ἑλεῖν, μὴ σὺν ἑόντες ναυκρατέες, πρὸς τε Δαρείου κινδυνεύσωσι κακὸν τι λαβεῖν. ταῦτα ὑπιλεγόμενοι ἔλεξαν συλλέξαντες [d] τῶν Ἰώνων τοὺς τυράννους, οἳ τότε Ἀρισταγόρεω μὲν τοῦ Μιλησίου καταλυθέντες τῶν πρηγμάτων, ἔφυγον ἐς Μήδους, (ἐτύγχανον δὲ τότε συστρατεύομενοι ὑπὸ τὴν Μίλητον) τυράννων τῶν ἀνδρῶν τοὺς παρεόντας ξυγκαλέσαντες, ἔλεγόν σφιν τάδε [e], Ἄνδρες Ἴωνες, νῦν τις ὑμέων εὐμενὴς φανήτω τοῦ βασιλῆος οἰκέων· τοὺς γὰρ αὐτέων ἕκαστος [f] ὑμέων πολίτας πρήσσω ἀποστρέφων ἀπὸ τοῦ λοιποῦ συμμαχικοῦ· προσιόντες δὲ ἐπαγγείλασθε τάδε, ὡς πείσονταί τε οὐκ ἀχαρί ἑ οὐδὲν ἔσεσθαι ἀπ' ἡμέων, οὐδέ σφι ὅτι τὰ ἱερὰ ὅτε τὰ ἴδια ἐμπρήσεται [g]· οὐδὲ βαρύτερον ἔξουσι οὐδέν, ἢ πρότερον εἶχον. εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὐ ποιήσουσι [h], εἰ δὲ πάντως ἔσται μάχης ἐλθούσης, τάδέ σφι λέγετε ἀπειλέοντες, τὰ περ σφέας κατέξει, ὡς εὖ σωθέντες τῇ μάχῃ, ἐξανδραποδιεῦνται, καὶ ὡς σφέων τοὺς παῖδας ἐκτομίας ποιήσομεν, τὰς δὲ παρθένους ἀναπάσσας ἐς Βάκτρα· καὶ ὡς τὴν χώρην ἄλλοισι παραδώσομεν.

ab ipsis Milesiis muros defendi, classem sociis navalibus instruere nulla navi prætermissa: instructaque classe, primo quoque tempore contrahi apud Ladam pugna navali decreturos ad juvandam Miletum. Lada autem, parva est in- 8
sula, urbi Milesiorum objacens. Post hæc impletis navibus Iones præsto fuerunt, comitantibus Æolensibus quicunque incolunt Æolidem terram, atque ita aciem instruxerunt. Cornu quod erat auroram versus, ipsi Milesii cum octoginta navibus quas etiam præbebant, tenebant. His contigui Prienenses erant, duodecim cum navibus & Myusii cum tribus. His contigui Teii, septem & decem cum navibus; illis juncti Chii cum centum. Ultra hos locati erant Erythræi & Phocæenses: Erythræi quidem, collatis octo navibus, Phocæenses vero tribus. Phocæensibus adhærebant Lesbii cum navibus septuaginta. Ultimi in cornu occasum versus erant Samii cum sexaginta navibus. In summa omnium numerus, trecentæ quinquaginta tres triremes. Tot fuere 9
Ionum naves. Barbarorum vero, numero sexcentæ. Quæ ubi & ipsæ ad agrum Milesium venere, omnisque eis peditatus adfuit, tum vero duces Persarum, audita multitudine Ionicarum navium, extimuerunt ne hostem superare, atque ita nec Miletum capere possent classe non potentes, simulque ob id apud Darium caderent in periculum pœnæ subeundæ. Hæc reputantes, contractis Ionum tyrannis, qui ab Aristagora Milesio dejecti imperiis, ad Medos fugerant, & tunc adversus Miletum simul militabant, horum quicunque aderant convocatis, ita verba fecerunt, Viri Iones, nunc aliquis vestrûm bene merens de domo regia appareat. Suos enim populares quisque vestrûm conetur abducere à reliquis sociis, eliciendo illos hac promissione, nihil eos quod rebellarint, molestiæ sensuros, nullas eorum vel sacras vel privatas res incensum iri, nihil violentius quam antea passuros; sin minus ista facere, sed omnino decernere prœlio voluerint, hæc eis damna dicite eventura, quæ certe evenient; ipsos prœlio victos in servitutem rapiendos, liberos eorum a nobis castrandos, virgines in Bactra asportandas. terram aliis tradenmen.

a ἀπ' οὗ τείχεος οἱ δυνατὸν ῥύεσθαι. b MS. habet πάντων. c ἀπίκοντο. d ὑπιλεγόμενοι, συλλέξαντες. e ἔλεγον τάδε. f τοῦ ἑωυτοῦ ἕκαστος. g MS. habet ἐμπιπρήσεται. h μὴ μὴ ποιήσωσι.

10 dendam. Hæc loquutis Perſarum ducibus, Ionum tyranni ſub noctem ad ſuos quiſque populares denunciatum miſerunt. Ionis ad quos ii nuncii etiam pervenerunt, contemnere hæc nec admittere proditionem, ſibi quique ſolis illa à Perſis denunciari exiſtimantes. Hæc quidem, ſimulatque Miletum Perſæ
11 applicuere, geſta ſunt. Mox quum ad Laden Iones coacti eſſent, conciliaque haberentur, & aliæ ab aliis ſententiæ dicerentur, etiam in his Dionyſius Phocæenſis dux ita loquutus eſt: In acie quippe novaculæ res noſtræ ſunt, viri Iones, ut aut liberi ſimus aut ſervi, & quidem tanquam fugitivi. Itaque vos, ſi vultis ærumnas excipere, cummaxime quidem ſubeundus erit vobis labor; verumtamen ſuperatis hoſtibus, liberi eſſe poteritis: ſin autem ignavi fueritis, & per tumultum omnia confuderitis, nullam veſtri ſpem habeo quominus pœnas regi rebellionis detis. Sed aſſentiamini mihi, & vos ipſos mihi permittite; & ego, diis ex æquo juvantibus, recipio vobis aut non concurſuros hoſtes, aut ſi con-
12 current, multo inferiores futuros. His auditis, Iones ſeſe Dionyſio permiſere. Ille naves identidem in cornua producens, ut remigibus uteretur, navibus inter ſe trajectum procurans, & propugnatores armaret, reliquum diei naves in ancoris retinebat, & quotidie laborem Ionibus exhibebat; ad ſeptimum uſque diem obtemperaverunt atque imperata fecerunt. Poſt dies iſtos proximo Iones, utpote talium vexationum inſueti, tum laboris hac tolerantia, tum ſolè afflictati, inter ſe dixere, Quo nos deorum offenſo iſta patimur? qui deſipientes ac de curſu mentis dejecti viro Phocæenſi ſuperbo tres naves habenti, omnino nos ipſos permiſimus? quos ille ſumptos perdit inſanabilibus ærumnis? quorum multi quidem in morbum inciderunt, multi idem paſſuri videntur. quibus ſatius eſt quidvis aliud quam hæc mala pati, atque adeo ſervitutem futuram, ſiqua erit, ſuſtinere, quam præſenti afflictari. Agite, huic ne deinceps obtemperemus. Hæc inter ſe loquuti; & mox deinde nemo illi parere velle, ſed tentoriis more militari in inſula defixis, frui umbraculis, ac nolle naves ingredi, neque experi-
13 mentis explorari. Id ab Ionibus fieri animadvertentes Samiorum duces, tunc per

μεν. Οἱ μὲν δὴ ἔλεγον ταῦτα· τῶ δὲ Ἰώνων οἱ τύραννοι διέπεμπον νυκτὸς ἕκαστος ἐς τοὺς ἑωυτῶν ἐξαγγελλόμενοι. οἱ δὲ Ἴωνες, ἐς τοὺς ἀπικνέοντο αὐτῶν αἱ ἀγγελίαι, ἀγνωμοσύνῃ τι διεχρέωντο, καὶ σφέων κατεφρόνεον τὴν παρουσίην· ἑωυτοῖσί τε ἔφασαν ἐδόκεον μούνοισι ταῦτα τοὺς Πέρσας ἐξαγγέλλεσθαι. ταῦτα μέν νυν ἰθέως ἀπικομένων ἐς τὴν Μίλητον τῶν Περσέων ἐγένετο. Μετὰ δὲ, τῶν Ἰώνων συλλεχθέντων ἐς τὴν Λάδην, ἐγένοντο ἀγοραί· καὶ δή κου σφι ἄλλοι ἠγορόωντο, ἐν δὲ καὶ ὁ Φωκαιεὺς στρατηγὸς Διονύσιος, λέγων τάδε, Ἐπὶ ξυρῇ κοπῇ τὰ ἀνθρώπινα ἔχει ἡμῖν τὰ πρήγματα, Ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλεύθεροισι ἢ δούλοισι, καὶ τάχιστα· ὡς δρηπέτῃσι. νῦν ὦν ὑμέας, λὼ μὲν βούλεσθε ταλαιπωρέειν δεινῶς, τὸ μὲν παραυτίκα ἡμῖν ἔσεσθαι, οἷοί τε δὲ ἔσεσθε, ὑπερβαλλόμενοι τοὺς ἐναντίους, εἶναι ἐλεύθεροι· εἰ δὲ μαλακίῃ τι καὶ ἀταξίῃ διαχρήσεσθε, ὀδεμίλιον ὑμῖν ἔχω ἐλπίδα μὴ οὐ δώσειν ὑμέας δίκην τῷ βασιλέϊ τῶν δικαίων. ἀλλ' ἐμοί τε πείθεσθε, καὶ ἐμοὶ ὑμέας αὐτοὺς ἐπιτρέψατε. καὶ ὑμῖν ἐγὼ, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων, ὑποδέκομαι ἢ μὴ συμμίξειν τοὺς πολεμίους, ἢ συμμίσγοντας, πολλὸν ἐλάσσω ἥσσονας. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἴωνες ἐπιτρέπουσι σφέας αὐτοὺς τῷ Διονυσίῳ· ὁ δὲ, ἀναγαγὼν ἑκάστοτε ὅσον κέρας τὰς νέας, ἅτε πλησίον ἐρετῆσι χρήσασθαι, διεκπλόους ποιεύμενος τῇσι νηυσὶ διὰ ἀλλήλεων, καὶ τοὺς ὁπισθίους ἀπολείπων, τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρης τὰς νέας ἔχεσκε ἐπ' ἀγκυρέων. παρεῖχέ τε τοῖσι Ἴωσι πόνον δι' ἡμέρης. μέχρι μέν νυν ἡμερέων ἑπτὰ ἐπείθοντό τε καὶ ἐποίεον τὰ κελευόμενα. τῇ δὲ ὀγδόῃ ταύτῃσι, οἱ Ἴωνες, οἷα ἀπαθέες ἐόντες πόνων τοιούτων, τετρυμένοι τε ταλαιπωρίῃσί τε καὶ ἡελίῳ, ἔλεξαν πρὸς ἑωυτοὺς τάδε, Τίνα δαιμόνων ὀφλισκάνομες, τάδε ἀναπιμπλάμενοι; οἵτινες ὑπερφρονήσαντες, καὶ ἀκολώστως ἔχοντες νόσῳ, ἀνδρὶ φωκαέϊ ἀλαζόνι, παρεχομένῳ νέας τρεῖς, ὑπερέψαντες ἡμέας ἑωυτοὺς ἔχομεν; ὃς, ὑβρίσας ἡμέας, λυμαίνεται λύμῃσι ἀνηκέστοισι· καὶ δὴ πολλοὶ μὲν ἡμέων ἐς νόσους πεπτώκασι, πολλοὶ δὲ προσδοκοῖ τὰ αὐτὰ τοῦτο πείσεσθαι εἰσί. πρὸς τε τούτων τῶν κακῶν, ἡμῖν γε κρεῖσσον ἐστὶ δουλεύειν ἀνδρὶ ἄλλῳ παρέξει ἐστὶ, καὶ τὴν μέλλουσαν δουλοσύνην ἀνασχετὰ ἔσεσθαι, μᾶλλον ἢ τῇ παρεούσῃ συνέχεσθαι. Φέρετε, καὶ λοιπὸν μὴ πειθώμεθα αὐτῷ. Ταῦτα ἔλεξαν. καὶ μὴν ταῦτα αὐτίκα πιθόμενοι οὐδεὶς ἤθελε, ἀλλ' οἷα σκηνὴν, σκιὰς τε πηξάμενοι ἐν τῇ νήσῳ, ἐσκιηροφέοντο, καὶ ἐσβαίνειν οὐκ ἐβούλοντο ἐς τὰς νέας, ἐπὶ ἀναπτερώσει. Μαθόντες δὲ ταῦτα τὰ γινόμενα ἐκ τῶν Ἰώνων οἱ στρατηγοὶ τῶν Σαμίων, οὗτοι δὴ

a ταλαιπωρίαν οὐδενὸς. b ἐλασσόνως. c πόνων τε.

Unde Samii per Æacem fraude Perſica corrupti & ſubtrahentes ſe prœlio, præter XI naves, quæ manſerunt, cauſam dederunt magnæ Ionum ſtragis. Chiorum virtus.

δὴ παρ' Αἰάκεα τ Συλοσῶν ος, κείνας τὰς πρότερον ἔπεμπε λόγας Αἰάκης, κελεύων τῶν Περσέων, δεόμενός σφεων ἐκλιπεῖν τὴν Ἰώνων συμμαχίην· οἱ Σάμιοι ὦν, ὁρέωντες ἅμα μὲν ἐοῦσαν ἀταξίην πολλὴν ἐν τῶν Ἰώνων, ἐδέκοντο τὰς λόγας· ἅμα δὲ καταφαίνετό σφι εἶναι ἀδύνατον τὸ βασιλῆος πρήγμαθ' ὑπερβαλέσθαι, εὖ τε ἐπισταμένοι ὡς εἰ καὶ τὸ παρεὸν ναυτικὸν ὑπερβαλοίατο τὸ Δαρεῖον, ἄλλο σφι παρέσται πεντάπλησιον. τοιῷδε ὦν ὑπιλαβόμενοι, ἐπεί τε τάχιστα εἶδον τὰς Ἴωνας ἀβουλομένας εἶναι χρηστὰς, ἐν κέρδεϊ ἐποιεῦντο εἰ ποιήσουσι τά τε ἱρὰ τὰ σφέτερα καὶ τὰ ἴδια. ὁ δὲ Αἰάκης, παρ' ἃ τὰς λόγας ἐδέκοντο, πάις μὲν ἦν Συλοσῶν ος Αἰάκεος, τύραννος δὲ ἐὼν Σάμου, ὑπὸ Μιλησίου Ἀρισταγόρεω ἀπεστέρητο τὴν ἀρχὴν, καὶ ἅπερ οἱ ἄλλοι τῶν Ἰωνίης τύραννοι. Τότε ὦν ἐπεὶ ἐπέπλεον οἱ Φοίνικες, οἱ Ἴωνες ἀνταυτῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας ὑπὸ κέρας. ὡς δὲ καὶ ἀγχοῦ ἐγένοντο, καὶ συνέμισγον ἀλλήλοισι, τότε δὴ οὐκ ἔχω ἀτρεκέως συγγράψαι οἵτινες τῶν Ἰώνων ἐγένοντο ἄνδρες κακοὶ ἢ ἀγαθοὶ ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ. ἀλλήλους γὰρ καταιτιῶνται. λέγονται δὲ Σάμιοι ἐνθαῦτα, καὶ τὰ συγκείμενα πρὸς τὸν Αἰάκεα, διεραμένοι τὰ ἱστία, ἀποπλῶσαι ἐκ τῆς τάξιος ἐς τὴν Σάμον, πλὴν ἑνδεκα νεῶν· τουτέων δὲ οἱ τριήραρχοι παρέμενον [b] καὶ ἐναυμάχεον, ἀνηκεστήσαντες τοῖσι στρατηγοῖσι. καί σφι τὸ κοινὸν τῶν Σαμίων ἔδωκε δὴ τοῦτο τὸ πρῆγμα, ἐν σήλῃ ἀναγραφάμενοι παρόδῳσι, ὡς ἀνδράσι ἀγαθοῖσι γενομένοισι· καὶ ἔστι αὕτη ἡ στήλη ἐν τῇ ἀγορῇ. ἐδόμενοι δὲ καὶ Λέσβιοι τοὺς περιοικέας φεύγοντας, τωὐτὸ ἐποίεον τοῖσι Σαμίοισι· ὡς δὲ καὶ οἱ πλεῦνες τῶν Ἰώνων ἐποίεον τὰ αὐτὰ ταῦτα. Τῶν δὲ συναμφοτέρων ἐν τῇ ναυμαχίῃ περιέφηναν τρηχύτατα Χῖοι, ὡς ἐπιδεικνύμενοί τε ἔργα λαμπρὰ καὶ οὐκ ἐθέλοντες. παρείχοντο μὲν γὰρ, ὥσπερ [c] καὶ πρότερον ἐρρήθη, νέας ἑκαίδεκα, καὶ ἐπ' ἑκάστης αὐτέων, ἄνδρας τετρεφαγμένους τῶν ἀστῶν λογάδας ὁπλίτας· ὁρέωντες δὲ τὰς πολλὰς τῶν συμμάχων περιδιδράσκουσας, οὐκ ἐδικαίευν ἑωυτοῖσι ταὐτὰ ταῦτα ποιέειν ὁμοῖοι, ἀλλὰ μετ' ὀλίγων ξυμμάχων μεμουσωμένοι, διεκπλώοντες ἐναυμάχεον, ἐς ὃ τῶν πολεμίων ἑλόντες νέας συχνὰς, ἀπέβαλον τῶν σφετέρων νεῶν τὰς πλείους. Χῖοι μὲν δὴ τῇσι λοιπῇσι τῶν νεῶν ἀποφεύγουσι ἐς τὴν ἑωυτῶν. Ὅσουσι δὲ τῶν Χίων ἀδυνάτοι ἦσαν αἱ νέες ὑπὸ τρωμάτων, αὐτοὶ [d] δὴ ὡς ἐδιώκοντο, καταφυγόντες ἐπὶ τὴν Μυκάλην.

per Æacem Syloſontis filium, illos quos antea miſerat ſermones Æaces, jubentibus Perſis rogans illos, ut deſererent ſocietatem Ionum: Samii igitur, videntes ſimul gravem confuſionem Ionum exiſtere, admiſerunt eos ſermones, ſimul quod fieri non poſſe videretur, ut regis potentiam ſuperarent, ac probe ſcirent, ſi præſens copia navalis ſuperaretur Darii, aliam quintuplo majorem adfuturam. Nacti igitur occaſionem, ubi primum viderunt Iones negantes ſe in officio futuros, lucrifaciendam putaverunt ſuorum ſacrorum atque privatarum rerum conſervationem. Æaces autem cujus orationem admiſere Samii, filius Syloſontis Æacis filii fuit, Sami tyrannus, ab Ariſtagora Mileſio exutus principatu, quemadmodum alii Ioniæ tyranni. Itaque poſteaquam Phœni- 14
ces adnavigare cœperunt, Ioneſque & ipſi naves in cornua digeſtas contra educere, ac propius ventum eſt, prœliumque conſertum, tunc quinam Iones ignavi, quive egregii fuerint, haud queo pro comperto ſcribere, quia alius in alium rejicit culpam. Dicuntur tamen Samii tunc, quemadmodum cum Æace compoſuerant, ſublatis velis ex ordine exceſſiſſe Samumque abiiſſe, præter undecim naves, quarum trierarchi permanſerunt, dimicaruntque, nolentes dicto audientes eſſe ducibus. Quo ex facto commune Samiorum eis donavit, ut ipſorum nomina à majoribus paternis repetita, tanquam egregiorum virorum in columna ſcriberentur: exſtatque ea columna in foro. Lesbii videntes Samios qui juxta erant fugam capeſſere, idem fecere quod Samii, ſicut etiam plurimi Ionum fecerunt hæc eadem. Ex iis vero qui in pu- 15
gna perſtiterunt Chii, aſperrime circumventi ſunt, & quia nolebant perfide agere, & propter edita egregia opera. Qui (ut ſuperius dictum eſt) centum naves quum præberent, ſingulas cum quadragenis propugnatoribus delectorum civium, etſi cernerent permultos ſociorum eſſe proditores, tamen non exiſtimaverunt ſibi licere iſtis pravis ſimiles eſſe. ſed deſolati cum paucis ſociis diſcurſando dimicaverunt, donec compluribus captis hoſtium navibus, pluribus ſuarum amiſſis, cum ceteris in terram ſuam perfugerunt. Quorum vero naves invalidæ erant pro- 16
pter vulnera, illi, quum inſequeretur hoſtis, ad Mycalen fugientes, impactis ter-

νέας

a παρ' ἅτερ. b ἔμβιοι. c οἳ παρείχοντο μὲν, ὥσπερ. d ἤτοι.

Sed circa Epheſum occiſi. Dionyſii Phocæenſis reliqua vita vaga. Miletus expugnata & Didymæum oraculum ſpoliatum: cives Suſa abducti.

terræ navibus atque ibi relictis, per continentem pedeſtre iter fecerunt. Et quum in agrum Epheſium ingreſſi eſſent, ſub noctem ad urbem contenderunt, quum illic à mulieribus ſacra legiferæ Cereris fierent. quos armatos Epheſii ingreſſos agrum ſuum videntes, quum de eis nihil audiſſent, prorſus ſuſpicati fures eſſe & ad mulieres tendere, univerſi ad vim arcendam procurrerunt, Chioſque interemerunt: & hi quidem hoc caſu oc-
17 ciderunt. Dionyſius autem Phocæenſis, poſteaquam res Ionum acciſas intellexit, captis tribus hoſtium navibus abiit non jam verſus Phocæam, (probe ſciens eam cum reliqua Ionia direptum iri) ſed ut erat, recta contendit in Phœnicen: ubi navibus onerariis merſis raptaque ingenti pecunia, in Siciliam navigavit: atque illinc prodeundo, latrocinia agitavit, in nullum quidem Græcorum, ſed
18 in Carthaginenſes ac Tyrrhenos. At Perſæ, victis pugna navali Ionibus, Miletum à terra atque mari obſederunt, ſuffoſſiſque muris, & omni genere tormentorum admoto, eam vi & armis ceperunt ſexto quàm rebellaverat Ariſtagoras anno, atque diripuerunt: ut defuncta ſit ea calamitate quam oraculum præ-
19 dixerat. Siquidem Argivis apud Delphos de civitatis ſuæ ſalute conſulentibus, oraculum commune redditum eſt, partim ipſos quidem Argivos ſpectans, ſed adjectionem habuit, de Mileſiis eventura prædicentem, Illud quidem quod ad Argivos pertinet, quum ad eum locum venero, referam: quatenus autem abſentibus Mileſiis cecinit, ita habet,

Tunc quoque commentrix operum Milete malorum,
Permultis cœna & præſtantia munera fies,
Crinitiſque pedes tua pluribus abluet uxor:
Noſtri erit aſt aliis delubri cura gemellis.

Hæc tunc Mileſiis contigerunt, quum ex iis plerique viri à Perſis, qui criniti erant, ſunt cæſi, uxores ac liberi in mancipiorum numerum ceſſerunt, templumque quod erat in Didymis, & delubrum juxta oraculum exſpoliata deflagrarunt. Pecuniarum autem quæ in hoc templo erant, ſæpe alibi mentio-
20 nem feci. Mileſii conſervati à cæde, dehinc Suſa perducti ſunt: quos rex Darius nulla alia pœna afficiens, collocavit

νέας μὲν δὴ αὐτὸ ταύτῃ ἐπικείλαντες κατέλιπον, οἱ δὲ πεζῇ ἐκομίζοντο διὰ τῆς ἠπείρου. ἐπεὶ δὲ ἐσέβαλον ἐς τὸν Ἐφέσιον κομιζόμενοι οἱ Χῖοι, νυκτός τε ἀπικέατο ἐς αὐτὸν, καὶ ἑόντων τῇσι γυναιξὶ αὐτόθι θεσμοφορίων, ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἐφέσιοι, ὅτε προακηκοότες ὡς εἴχε [a] περὶ τῶν Χίων, ἰδόντες τε σφέας ἐς τὸν χῶρον ἐσβεβληκότας, πάγχυ σφέας κατεδόξαντες εἶναι κλῶπας, καὶ ἰέναι ἐπὶ τὰς γυναῖκας, ἐξεβοήθησαν πανδημεὶ, καὶ ἔκλεινον τοὺς Χίους. ὅτοι μὲν τοί νυν [b] τοιαύτῃσι περιέπιπτον τύχῃσι. Διονύσιος δὲ ὁ Φωκαεὺς, ἐπεί τε ἔμαθε τῶν Ἰώνων τὰ πρήγματα διεφθαρμένα, νέας ἑλὼν τρεῖς τῶν πολεμίων, ἀπέπλεε ἐς μὲν Φώκαιαν οὐκέτι, εὖ εἰδὼς ὡς ἀνδραποδιεῖται σὺν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ, ὁ δὲ ἰθέως ὡς εἶχε, ἔπλεε ἐς Φοινίκην· γαυλοὺς δὲ ἐνθαῦτα καταδύσας, καὶ χρήματα λαβὼν πολλὰ, ἔπλεε ἐς Σικελίην. ὁρμεώμενος δὲ ἐνθεῦτεν, λῃστὴς κατεστήκεε Ἑλλήνων μὲν οὐδενὸς, Καρχηδονίων δὲ καὶ Τυρσηνῶν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπεί τε τῇ ναυμαχίῃ ἐνίκων τοὺς Ἴωνας, τὴν Μίλητον πολιορκέοντες ἐκ γῆς τε καὶ θαλάσσης, καὶ ὑπορύσσοντες τὰ τείχεα, καὶ παντοίας μηχανὰς προσφέροντες, αἱρέουσι κατ' ἄκρης, ἕκτῳ ἔτεϊ ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος τῆς Ἀρισταγόρεω· καὶ οὐδραποδίσαντο τὴν πόλιν, ὥστε ξυμπεσεῖν τὸ πάθος τῷ χρηστηρίῳ τῷ ἐς Μίλητον ἡκομένῳ. Χρεωμένοισι γὰρ Ἀργείοισι ἐν Δελφοῖσι περὶ σωτηρίης τῆς πόλιος τῆς σφετέρης, ἐχρήσθη ἀμφοτέροισι τὸ μὲν ἐς αὐτοὺς τοὺς Ἀργείους φέρον, τὴν δὲ παρενθήκην ἔχρησε ἐς Μιλησίους. τὸ μὲν νυν ἐς αὐτοὺς [c] Ἀργείους ἔχον, ἐπεὰν κατὰ τοῦτο ἥκωσι χρόνου, τότε μνησθήσομαι. τὸν δὲ τοῖσι Μιλησίοισι ὑπερβᾶσι ἔχρησε, ἔχει ὧδε,

Καὶ τότε δὴ Μίλητε, κακῶν ἐπιμήχανε ἔργων,
Πολλοῖσι δεῖπνόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γενήσῃ·
Σοὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νίψουσι κομῆται·

Νηῶ δ' ἠμετέρῳ διδύμοις ἄλλοισι μελήσει.

Τότε δὴ ταῦτα τοὺς Μιλησίους κατελάμβανε, ὁπότε ἄνδρες μὲν οἱ πολεμιώτατοι ἀπεφαίνοντο ὑπὸ τῶν Περσέων ἑόντων κομητέων, γυναῖκες δὲ καὶ τέκνα ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ἐγίνοντο· ἱρὸν δὲ τὸ ἐν Διδύμοισι, καὶ ὁ νηός τε [d] καὶ τὸ χρηστήριον, συληθέντα ἐνεπίμπρατο. τῶν δὲ ἐν τῷ ἱρῷ τούτῳ χρημάτων πολλάκις μνήμην ἐποιησάμην. Ἐνθεῦτεν οἱ ζωγρηθέντες τῶν Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σοῦσα· βασιλεὺς δὲ σφέας Δαρεῖος, κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας, κατοίκισε ἐπὶ

a ὅπως εἶχε. b μέν νυν. c ἐς τοὺς. d διδύμοισι, ὁ νηός τε.

Ampe urbs ad Tigrim. Ingrata Sybaritarum ratio. Athenienſium miſericordia. Phrynichi æmus. Samiorum magnanima patriæ derelictio, invitantibus Zanclæis, qui turbantur ab Anaxilao.

τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ [a], ἐν Ἄμπῃ [b] πόλι, παρ' ἣν Τίγρης ποταμὸς διαῤῥέων, ἐς θάλασσαν ἐξίῃ. τὴν δὲ Μιλησίων χώρης αὐτοὶ μὲν οἱ Πέρσαι εἶχον τὴν περὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ πεδίον, τὰ δὲ ὑπερκείμενα ἔδοσαν Καρσὶ Πηδασεῦσι οἰκῆσαι. παθοῦσι δὲ ταῦτα Μιλησίοισι οὐκ ἀπέδοσαν τὴν ὁμοίην Συβαρίτῃσι, οἳ λεών τε καὶ Σκίδρον οἴκεον, τὴν πόλιν ἀπεστερημένοι. Συβαρὶς γὰρ ἁλοῦσα ὑπὸ Κροτωνιητέων, Μιλήσιοι πάντες ἠνδρὸν ἀπεκείραντο τὰς κεφαλάς, καὶ πένθος μέγα ἔθεντο. πόλιες γὰρ αὗται μάλιστα δὴ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ἀλλήλῃσι ἐξεινώθησαν, κάρτα ὁμοίως καὶ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ δῆλον ἐποίησαν ὑπερεχθεσθέντες τῇ Μιλήτῳ ἁλώσῃ, τῇ τε ἄλλῃ πολλαχῇ, καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυνίχῳ δρᾶμα Μιλήτου ἅλωσιν, καὶ διδάξαντι, ἐς δάκρυά τε ἔπεσε [c] τὸ θέητρον, καὶ ἐζημίωσάν μιν, ὡς ἀναμνήσαντα οἰκήια κακὰ, χιλίῃσι δραχμῇσι· καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι. Μίλητος μέν νυν Μιλησίων ἠρήμωτο. Σαμίων δὲ τοῖσί τι ἔχυσι, τὸ μὲν ἐς τοὺς Μήδους οὐκ ἦν στρατηγῶν τῶν σφετέρων ποιῆσαι, εὖ δαμῶς ἤρεσκε· ἐδόκεε γὰρ μὴ τὴν ναυμαχίην αὐτίκα βυλλομένοισι, πρὶν ἢ σφι ἐς τὴν χώρην ἀπικέσθαι τὸν τύραννον Αἰάκεα, ἐς ὑποστολὴν ἐκπλέειν, μηδὲ μένοντας, Μήδοισί τι καὶ Αἰάκεϊ [d] βυλεύειν. Ζαγκλαῖοι γὰρ οἱ ἀπὸ Σικελίης, τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον πέμψαντες ἐς τὴν Ἰωνίην ἀγγέλους, ἐπεκαλέοντο τοὺς Ἴωνας ἐς Καλὴν ἀκτὴν, βυλόμενοι αὐτόθι πόλιν κτίσαι Ἰώνων· ἡ δὲ Καλὴ αὕτη ἀκτὴ καλεομένη, ἔστι μὲν Σικελῶν, ἔστι δὲ τὸ Τυρσηνίην πεφαμμένη τὸ Σικελίης. τούτων δὴ ἐπικαλεομένων, οἱ Σάμιοι μοῦνοι Ἰώνων [e] ἐστάλησαν, σὺν δὲ σφι Μιλησίων οἱ σκηπφόμενοι. Ἐν ᾧ τοιόνδε δή τι ξυνήνεικε γενέσθαι· Σάμιοι γὰρ κομιζόμενοι ἐς Σικελίην, ἐγένοντο ὑπὸ Λοκροῖσι τοῖσι Ἐπιζεφυρίοισι, καὶ Ζαγκλαῖοι, αὐτοί τε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτέων, τῷ ὄνομα ἦν Σκύθης, ἔστε καθαρὸν πόλιν τῶν Σικελῶν ἐξελεῖν βυλόμενοι. μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Ῥηγίης τύραννος Ἀναξίλεως, ὃς ἐὼν διάφορος τοῖσι Ζαγκλαίοισι, συμμίξας τοῖσι Σαμίοισι, ἀναπείθει ὡς χρεὼν εἴη Καλὴν μὲν ἀκτὴν ἐᾶν ἣν ἔκτισαν, ἐὰν χαίρῃν, τὴν δὲ Ζάγκλην σχεῖν, ἔρημον [f] ἀνδρῶν. πυθομένων δὲ τῶν Σαμίων, καὶ σχόντων τὴν Ζάγκλην, συνῆλθον οἱ Ζαγκλαῖοι ὡς ἐπύθοντο ἐχομένην τὴν πόλιν ἐωυτῶν, ἐβοήθεον αὐτῇ, καὶ ἐπεκαλέοντο Ἱπποκράτεα τὸν Γέλης τύραννον· ἦν γὰρ δὴ σφι ἐπίκουρος. ἐπεί τε δὴ αὐτοῖσι ἦλθε Ἱπποκράτης σὺν τῇ στρατιῇ ἧκε βοηθέων, Σκύθην μὲν τὸν μούναρχον τῶν Ζαγκλαίων, ἀπο-

cavit in urbe Ampe ad mare rubrum ſita, ubi fluvius Tigris eam præterfluens exit in mare. Agrum Mileſium urbi circumjectum atque planitiem ipſi Perſæ obtinuere, montana Caribus Pedaſenſibus poſſidenda dederunt. Hæc Mileſiis quum ab 21
Perſis accidiſſent, non reddiderunt vicem Sybaritæ, qui urbe exuti Laon & Scidron incolebant. nam Sybari à Crotoniatis capta, univerſi Mileſii puberes capita detonderunt, & ingentem luctum exhibuerunt. Ex omnibus enim civitatibus (quas novimus) hæ præcipue mutuo hoſpitio jungebantur. At non ſimiliter Athenienſes; hi enim Mileti expugnationem ſe permoleſte tuliſſe cum aliis multifariam rebus declararunt, tum vero hac, quod Phrynicho docente fabulam, quam de Mileto direpta fecerat, theatrum illacrymavit, & Athenienſes eum, quod domeſtica mala refricuiſſet, mille drachmis mulctaverunt; adjecto interdicto nequis poſtea ea fabula uteretur. Et Miletus quidem Mileſiis de- 22
ſolata eſt. Samiis autem iis qui aliquid habebant, adeo non id quod ſui duces erga Medos fecerant, probabatur, ut inito ſtatim poſt pugnam navalem conſilio, viſum ſit, priuſquam eò tyrannus Æaces veniret, in coloniam proficiſci, neque manentes & Medis ſervire & Æaci. Etenim per hoc idem tempus Zanclæi ab Sicilia miſſis in Ioniam nunciis ſolicitabant Iones ad Pulchrum litus, cupientes illic urbem Ionum condere. Hoc autem litus quod Pulchrum dicitur, Siculorum quidem eſt, ſed in ea parte Siciliæ quæ ad Tyrrheniam vergit. His ergo ſolicitantibus, ſoli ex Ionibus Samii cum iis qui effugere Mileſiis eo conceſſerunt. Quibus 23
in Siciliam tendentibus, jamque navigantibus circa Locros Epizephyrios, hoc rei contigit, ut interea Zanclæi una cum ſuo rege, cui nomen erat Scythes, obſiderent urbem Siculorum eam expugnaturi; idque quum audiſſet Anaxileus tyrannus Rhegii, offenſus Zanclæis, adiens Samios, ſuaſit ſatius eſſe, ut Pulchrum litus, ad quod navigabant, valere ſinerent, & Zanclam occuparent viris deſertam. Samii perſuaſi Zanclam occuparunt. Id Zanclæi quum audiſſent, urbi ſuæ ſuppetias ferunt, advocato Hippocrate Gelæ tyranno. erat enim is eorum ſocius. Qui poſteaquam ad illos juvandos cum exercitu venit, Scythæ Zanclæorum monarcho, orba-

to

a Ἐρυθρῇ καλεομένῃ θαλάσσῃ. b Ἄμπι. c ἔπεσε. d Αἰάκεϊ. e Ἴωνες. f ἐρήμῳ.

Zanclæorum miseria, oppido a Samiis capto. Scythæ tyranni fuga ad Darium. Æaces restitutus tyrannidi Sami. Caria subacta ab Persis. Histiæi felix pugna cum Chiis. Chorus Cadolescentum Delphos missus.

to urbe, & fratri ejus Pythogeni vincula indidit, eosque in oppidum Inycum relegavit: at ceteros Zanclæos ex compacto agens cum Samiis, dato & accepto jurejurando, prodidit, pacta mercede ut dimidium omnis supellectilis ac mancipiorum in urbe ipse haberet; quæ vero in agris essent, omnia ipsi cederent. Ergo pleroſque Zanclæorum titulo mancipiorum in vinculis ipse habebat: quorum præstantiores trecentos Samiis occidendos tradidit: quod tamen illi facere no-
24 luerunt. Ceterum Scythes Zanclæorum monarcha ex Inyco profugit Himeram, atque illinc transmisit in Asiam, ascenditque ad Darium regem: quem Darius justissimum virorum omnium censuit qui è Græcia ad se ascendissent. nam quum exorato rege in Siciliam abiisset, rursus è Sicilia ad regem rediit: donec præ senio admodum beatus apud Persas excessit è
25 vita. Samii itaque Medis liberati, Zanclam urbem pulcherrimam nullo negocio adepti sunt. Ceterum post navale prœlium pro Mileto gestum, Phœnices jubentibus Persis Æacem Syloſontis filium, utpote de ipsis bene meritum, & qui egregiam operam navasset, Samum reduxerunt. Quæ civitas, sola ex omnibus quæ Dario rebellaverant, ea fuit cujus neque urbs neque templa incenderentur, quod in pugna navali à sociis defeciſſet. Statim expugnata Mileto Persæ Cariam cepere, civitatibus partim se ultro dedentibus, partim vi adactis. Et hæc quidem ita ge-
26 sta sunt. Histiæo autem Milesio, dum circa Byzantium agit, & Ionum onerarias naves quæ è Ponto cursum tenebant intercipit, affertur nuncius de rebus ad Miletum gestis. Itaque negociis ad Hellespontum pertinentibus Bisaltæ Apollophanis filio Abydeno delegatis, ipse habens Lesbios, Chium navigat, & apud locum quendam agri Chii, quem vocant Cava, cum Chiorum præsidio, quod ipsum non recipiebat, congressus, permultos eorum interfecit: simulque ceteros Chios, utpote ex pugna navali male affectos subegit, quodam ex eorum oppi-
27 dulo cum Lesbiis progrediens. Sed videlicet quoties ingentes sunt eventuræ calamitates civitati vel nationi, solent signis prænunciari. etenim Chiis ante hanc cladem ingentia signa contigerant: unum, quod ex choro centum adolescentum quos miserant Delphos, duo omni-

ἀποβαλόντα [a] τὴν πόλιν, ὁ Ἱπποκράτης πεδήσας, καὶ τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Πυθογένεα, ἐς Ἴνυκον πόλιν ἀπέπεμψε. τοὺς δὲ λοιποὺς Ζαγκλαίους, κοινολογησάμενος τοῖσι Σαμίοισι, καὶ ὅρκον δοὺς καὶ δεξάμενος, παρέδωκε· μισθὸς δέ οἱ ἦν εἰρημένος ὅδε ὑπὸ τῶν Σαμίων, πάντων τὰ ἥμισεα λαβεῖν τῶν ἐν τῇ πόλι· τὰ δὲ ἅπαντα τῶν ἀνδραπόδων, Ἱπποκράτεα [b] λαγχάνειν. τοὺς μὲν δὴ πλείους τῶν Ζαγκλαίων αὐτὸς ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ εἶχε δήσας· τοὺς δὲ χρυσαίους αὐτῶν τριηκοσίους, ἔδωκε τοῖσι Σαμίοισι καταστρέψαι· οἱ μέν τοι οἱ γε Σάμιοι ἐποίησαν ταῦτα. Σκύθης δὲ ὁ τῶν Ζαγκλαίων μουνάρχος, ἐκ τοῦ [c] Ἴνυκος ἐκδιδρήσκει ἐς Ἱμέρην· ἐκ δὲ ταύτης, παρὼν ἐς τὴν Ἀσίην, καὶ ἀνέβη παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. καί μιν ἐνόμισε Δαρεῖος πάντων ἀνδρῶν δικαιότατον εἶναι, ὅσοι ἐκ τοῦ Ἑλλάδος παρ' ἑωυτὸν ἀνέβησαν. καὶ γὰρ μετημείβετο βασιλέα, ἐς Σικελίην ἀπικνέετο· καὶ αὖτις ἐκ τῆς Σικελίης ὀπίσω μετὰ βασιλέα, ἐς ὃ γήρᾳ μέγα ὄλβιος ἐὼν ἐτελεύτησε ἐν Πέρσῃσι. Σάμιοι δὲ ἀπαλλαχθέντες Μήδων, ἐπειδὴ πόλιν καλλίστην Ζάγκλην παρέλαβον. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίην τὴν ὑπὲρ Μιλήτου γενομένην, Φοίνικες, κελεύσαντων Περσέων, καταίγιον ἐς Σάμον Αἰάκεα τὸν Συλοσῶντος, ὡς πολλόν τε ἄξιον γενόμενον σφίσι, καὶ μεγάλα κατεργασάμενον. καὶ Σαμίοισι μούνοισι τῶν ὑποστάντων ὑπὸ Δαρείου μετὰ τὴν ἔκλειψιν τῶν νεῶν τῶν ἐν τῇ ναυμαχίῃ, ἔστε ἡ πόλις, ἔστε τὰ ἱρὰ ἐνεπρήσθη. Μιλήτου δὲ ἁλούσης, αὐτίκα Καρίαν ἔχον οἱ Πέρσαι· τοὺς μὲν ἑκόντας [d] τῶν πολίων ὑπεκυψάσας, τοὺς δὲ ἀνάγκῃ προσηγάγοντο. ταῦτα μὲν δὴ ὕστερον ἐγένετο. Ἱστιαίῳ δὲ τῷ Μιλησίῳ ἐόντι περὶ Βυζάντιον, καὶ συλλαμβάνοντι τοὺς Ἰώνων ὁλκάδας ἐκπλεούσας ἐκ τοῦ Πόντου, ἐξαγγέλλεται τὰ περὶ Μίλητον γενόμενα. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντα πρήγματα, ὑπηρέτῃ περὶ Βισάλτῃ Ἀπολλοφάνεος παιδὶ Ἀβυδηνῷ· αὐτὸς δὲ ἔχων Λεσβίους, ἐς Χίον ἔπλεε. καὶ Χίων φρουρὴ μὲν προσιεμένη μιν, συνέβαλε ἐν Κοίλοισι καλεομένοισι τῆς Χίης χώρης. τούτων τε δὴ ἐφόνευσε συχνούς, καὶ τῶν λοιπῶν Χίων, οἷα δὴ κεκακωμένων ἐκ τῆς ναυμαχίης, ὁ Ἱστιαῖος ἔχων τοὺς Λεσβίους ἐπεκράτησε, ἐκ πολίχνης τῆς Χίων ὁρμεώμενος. Φιλέει δέ κως προσημαίνειν εὖτ' ἂν μέλλῃ μεγάλα κακὰ πόλι [e] ἢ ἔθνεϊ ἔσεσθαι. καὶ γὰρ Χίοισι πρὸ τούτων σημήια μεγάλα ἐγένετο· τοῦτο μέν σφι πέμψασι ἐς Δελφοὺς χορὸν

a Ζαγκλαίων, ὡς ἀποβαλόντα. b Ἱπποκράτεϊ. c Hæ voces ἐκ τοῦ non sunt in MS. d ἑθελοντὶ. e καπὶ ἢ πόλι.

Quorum recenſentur ærumnæ. Hiſtoria infelicis Hiſtiæi & occiſi & in crucem acti, capite ad Darium miſſo.

νεηνιέων ἑκατὸν, δύο μοιρίδια τυτθέων ἀπενόσησαν, τὰς ἢ ὀκτώ τε καὶ ἐνενήκοντα αὐτέων λοιμὸς ἱστάλαδὼν [a] ἀπολώλεκε· τοῦτο ἦν, ἐν τῇ πόλι τὸ αὐτὸν τοῦτον χρόνον, ὀλίγον ὦδε τὸ ναυμαχίης, παισὶ γράμματα διδασκομένοισι, ἐνέπεσε ἡ στέγη, ὥστε ἀπ' ἑκατὸν καὶ εἴκοσι παίδων εἰς μοῦνος ἀπέφυγε. ταῦτα μέν σφι σημήια ὁ θεὸς προεδείξε [b]. μετὰ δὲ ταῦτα, ἡ ναυμαχίη ἱστάλαδοῦτο, ἐς γόνυ τὴν πόλιν ἔβαλε. ἐπὶ δὲ τῇ ναυμαχίῃ ἐπεγένετο Ἱστιαίῳ Λεσβίων ἄγων. κεκακωμένων ἢ τῶν Χίων, καταστρέψαντο ὑπέτιον αὐτέων ἐποιήσαντο [c]. Ἐνθεῦτεν ἢ ὁ Ἱστιαῖος ἐστρατεύετο ἐπὶ Θάσον, ἄγων Ἰώνων τε καὶ Αἰολέων συχνούς. πεπυσμένῳ δέ οἱ Θασίων ἦλθε ἀγγελίη ὡς οἱ φοίνικες ἀναστρώσονται ἐκ τῆς Μιλήτου ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην. πυθόμενος ἢ ταῦτα, Θάσον μὲν ἐπέρρησσε λείπειν, αὐτὸς ἢ ἐς τὴν Λέσβον ἠπείγετο ἄγων πᾶσαν τὴν στρατιήν. ἐκ Λέσβου ἢ δρμηθεὶς οἱ τῆς στρατιῆς, πέρην διαβαίνει, ἐκ τῆς [d] Ἀταρνέος ὡς ἀμήσων τὸν σῖτον, τὸν τε ἐνθεῦτεν, καὶ τὸν ἐκ Καΐκου πεδίου τοῦ τῆς [e] Μυσῶν. ἐν ἢ τούτοισι τοῖσι χωρίοισι ἐτύγχανε ἐὼν Ἅρπαγος, ἀνὴρ Πέρσης, στρατηγὸς στρατιῆς ἐκ ὀλίγης· ὃς οἱ ἐπιβάντι συμβαλὼν, αὐτόν τε Ἱστιαῖον ζωγρίῃ ἔλαβε, καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ τὸν πλέω διέφθειρε. Ἐζωγρήθη δὲ ὁ Ἱστιαῖος ὧδε· ὡς ἐμάχοντο οἱ Ἕλληνες τοῖσι Πέρσῃσι ἐν τῇ Μαλήνῃ τῆς Ἀταρνείτιδος χώρης, οἱ μὲν συνέσεσαν χρόνον ἐπὶ πολλὸν, ἡ δὲ ἵππος ὑστέρου ὁρμηθεῖσα ἐπιπίπτει τοῖσι Ἕλλησι. τότε δὴ ἔργον τῆς ἵππου τοῦτο ἐγένετο. καὶ τεταραμμένων τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ Ἱστιαῖος ἐλπίζων σφᾶς οὐκ ἀπολέεσθαι ὑπὸ βασιλῆος διὰ τὴν παρεοῦσαν ἁμαρτάδα, φιλοψυχίῃ τοιῇδε τινὶ ἀναιρέεται· ὡς φεύγων τε κατελαμβάνετο ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω, καὶ ὡς καταιρεόμενος, ὑπ' αὐτοῦ ἔμελλε συγκεντηθήσεσθαι, Περσίδα γλῶσσαν μετεὶς, καταμηνύει ἑωυτὸν, ὡς εἴη Ἱστιαῖος ὁ Μιλήσιος. Εἰ μέν νυν, ὡς ἐζωγρήθη, ἄγοιτο ἀγόμενος παρὰ βασιλῆα Δαρεῖον, ὁ δέ κου ἂν ἔπαθε κακὸν οὐδέν, δοκέειν ἐμοὶ, ἀφῆκέ τ' ἂν αὐτὸν τὴν αἰτίην· νεῦ δέ μιν, αὐτέων τε τυτθέων εἵνεκα, καὶ ἵνα μὴ διαφυγὼν, αὖτις μέγας παρὰ βασιλέι γένηται, Ἀρταφέρνης τε ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, καὶ ὁ λαβὼν Ἅρπαγος, ὡς ἀπίκετο ἀγόμενος ἐς Σάρδις, τὸ μὲν αὐτοῦ σῶμα αὐτοῦ πάσῃ ἀνεσταύρωσαν, τὴν δὲ κεφαλὴν παρεσχόμενοι, ἀνήνεικαν παρὰ βασιλῆα Δαρεῖον ἐς Σοῦσα. Δαρεῖος δὲ πυθόμενος ταῦτα καὶ ἐπαγηπάμενος τοὺς ταῦτα ποιήσαντας, ὅτι μιν οὐ ζώοντα ἀνήγαγον ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ, τὴν κεφαλὴν τὴν Ἱστιαίου λούσαντάς τε καὶ θεησειλάσαντας εὖ ἐνετείλατο [f] θά-

omnino rediere, nonaginta octo tabe intercipiente abſumptis: alterum, quod ſub idem tempus, paulo ante navalem pugnam, tectum ſupra pueros litteras diſcentes corruit, ita ut ex centum viginti pueris unus modò evaſerit. hæc eis ſigna deus præmonſtravit. Poſt hæc excepit pugna navalis, quæ civitatem in genu dejecit. Poſt eam pugnam acceſſit Hiſtiæus cum Lesbiis, qui Chios jam exhauſtos facile excidit. Hiſtiæ- 28
us autem illinc cum multa Ionum & Æolenſium copia adverſus Thaſum contendit. Cui Thaſum obſidenti quum eſſet nunciatum Phœnices à Mileto in reliquam Ioniam proficiſci, Thaſum inexpugnatam reliquit, atque in Lesbum trajecit cum omnibus copiis: & illinc eas formidine invadente trajicit in oppoſitam continentem, ex Atarneo meſſurus frumentum tam illinc quam ex campo Caici qui erat Myſorum. Erat in his locis forte Harpagus, vir Perſa, non parvi exercitus dux: qui cum Hiſtiæo egreſſo in terram certamen committens, & ipſum Hiſtiæum vivum cepit, & majorem exercitus ejus partem occidit. Hunc autem in modum captus eſt Hi- 29
ſtiæus: Dum Græci cum Perſis pugnarent in Malena regionis Atarnitidis, illi quidem diu perſtiterunt, deinde vero equitatus emiſſus in Græcos impetum dedit, & inde tota acies pependit; adeo ut verſis in fugam Græcis, Hiſtiæus ſperans ſe ob præſentem noxam non interfectum iri ab rege, talem quandam vitæ cupiditatem concipit, ut quum fugiens caperetur à quodam Perſa, atque captus ab eodem eſſet transfodiendus, ſeſe Mileſium Hiſtiæum eſſe, lingua Perſica utens indicaverit. Quem opinor ſi ita vivus captus 30
ad regem Darium perductus fuiſſet, nihil mali fuiſſe paſſurum, & remiſſurum ei Darium culpam; nunc ne id contingeret, neve fuga elapſus apud regem magnus rurſus exiſteret, Artaphernes Sardium prætor & Harpagus, qui ceperat, ut Sardes reverſus eſt captivum ducens, corpus quidem ejus illic in crucem ſuſtulerunt, caput ſale conditum Suſa ad regem Darium detulerunt. Ea re audita Darius objurgatis qui id fecerant, quod hominem vivum in conſpectum ſuum non adduxiſſent, juſſit Hiſtiæi caput eos elotum atque decorè obvolu-

a ἱστάλαδων. b προεδήλωσε. c ἐποιήσαντο. d Δασκύλης F. e medius F. f προεστάλαυσε & περιστᾶς ἐκέλευσε.

Insulis Chio & Lesbo & Tenedo subactis etiam Ionia subjugata & dira exempla in pueros & puellas edita: mox & Europæ maritima Persis cesserunt. Casus Byzantii, Chalcedonis, Cyzici.

volutum sepelire, tanquam viri de ipso ac de Persis bene meriti. Ita res Hiltiæi se habuerunt. PERSARVM autem nauticæ copiæ circa Miletum hybernantes, altero anno ut inde navigarunt, haud difficulter insulas continenti adjacentes ceperunt, Chium, Lesbum, Tenedum: quarum insularum ut quamque capiebant, singulas barbari subactas verriculabant. verriculant autem hunc in modum: Vir viri manum tenens prehensam, à mari boreali ad australe transiverunt: post hæc omnem insulam peragrant, venando homines. Ceperunt quoque in continente urbes Ionicas eadem ratione, præterquam quod non verriculabant homines. neque enim poterant. Hìc autem non falso cesserunt ea quæ duces Persarum minati sunt Ionibus, quum ex adverso castra haberent. nam posteaquam potiti sunt urbibus, formosissimos quosque puerorum seligentes exciderunt, ut exsectis testibus pro viris integris facerent eunuchos; virgineque forma præstantissimas ad regem transportarunt: & super hæc, urbes cum ipsis templis cremaverunt. Ita tertio Iones sunt in servitutem redacti, primum à Lydis, bis deinceps à Persis. Profectus ab Ionia navalis exercitus, omnia quæ ad lævam sunt Hellespontum innavigantibus subegit. nam quæ sunt ad dexteram, jam subacta erant à Persis per continentem. Hellesponti autem hæc in Europa sunt, Chersonesus, in qua frequentes sunt urbes, & Perinthus, & castella per Thraciam, & Selymbria, & Byzantium. Quorum Byzantii, & qui ulteriori in litore sunt Chalcedonii, ne expectaverunt quidem adventum Phœniciæ classis: sed relicta regione sua, in interiora Euxini ponti recesserunt, ibique urbem Mesambriam condiderunt. at Phœnices his locis quæ deserta erant incensis, ad Præconnesum & Artacen se convertunt. Quibus & ipsis igni traditis, rursus in Chersonesum revehuntur, eversuri ceteras urbes, quas superiore accessu non everterant. nam Cyzicum omnino ne accesserunt quidem; quod ipsi Cyziceni, jam ante adventum hunc classis Phœnicum sub rege erant, quum se OEbari, qui Dascylii præses erat, filio Megabazi, dedissent. Ceteras Chersonesi urbes præter Cardiam Phœnices subegerunt. Quarum usque ad id tempus tyrannus erat Miltiades, filius

31 32 33 34

θάψαι, ὡς ἀνδρὸς μεγάλως ἑωυτῷ τε & Πέρσῃσι δεργέτεω. τὰ μὲν δὴ Ἰσιαῖον ἔτω ἔσχε. Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Περσέων, χειμερίσας δὴ Μίλητον τῷ δευτέρῳ ἔτεϊ ὡς ἀνέπλωσε, αἱρέει εὐπετέως τὰς νήσους τὰς δὴ τὴν ἠπείρῳ κειμένας, Χίον & Λέσβον & Τένεδον. ὅκως δὲ λάβοι τινὰ τῶν νήσων, ὡς ἑκάστην αἱρέοντες οἱ βάρβαροι ἐσαγηλίδυον τοὺς ἀνθρώπους. σαγηνεύουσι δὲ τόνδε [a] τὸν τρόπον. ἀνὴρ ἀνδρὸς ἁψάμενος τὴν χεῖρα, ἐκ θαλάσσης τὸ βόρηιον ἐπὶ τὸ νοτίην διήκουσαν [b], καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν νῆσον διέρχονται σκηπτόμενοι τοὺς ἀνθρώπους. αἱρέουσι δὲ & τὰς ἐν ἠπείρῳ πόλιας τὰς Ἰάδας κατὰ τὠυτό· πλὴν οὐκ ἐσαγηλίδυον τοὺς ἀνθρώπους· οὐ γὰρ οἷά τ' ἦν. Ἐνθαῦτα Περσέων οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἐψεύσαντο τὰς ἀπειλὰς τὰς ἐπηπείλησαν [c] τοῖσι Ἴωσι στρατοπεδευομένοισι ἐναντία σφίσι. ὡς γὰρ δὴ ἐκράτησαν τῶν πολίων, παῖδάς τε τοὺς διειδεστάτους ἐκλεγόμενοι ἐξέταμνον, καὶ ἐποίεον ἀντὶ εἶναι εὐνοῦχους δυνάχους [d]· καὶ παρθένους τὰς καλλιστευούσας, ἀναπέμπουσι ἐς βασιλῆα. ταῦτά τε δὴ ἐποίεον, καὶ τὰς πόλιας ἐνεπίμπρασαν αὐτοῖσι τοῖσι ἱροῖσι. ἔτω δὴ τὸ τρίτον Ἴωνες κατεδεδουλώθησαν· πρῶτον μὲν, ὑπὸ Λυδῶν, δὶς δὲ ἐξῆς [e] τότε ὑπὸ Περσέων. Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀποπλώσασα ὁ ναυτικὸς στρατὸς, τὰ ἐπ' ἀριστερὰ ἐπλέοντι & Ἑλλησπόντῳ, αἴρεε πάντα. τὰ γὰρ δεξιὰ αὐτοῖσι τοῖσι Πέρσῃσι ὑποχείρια ἦν γεγονότα κατ' ἤπειρον. εἰσὶ δὲ αἱ ἐν [f] τῇ Εὐρώπῃ αἵδε & Ἑλλησπόντῳ, Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλιες συχναὶ ἔνεισι [g], καὶ Πέρινθος, καὶ τὰ τείχεα τὰ ἐπὶ Θρηίκης, καὶ Σηλυμβρίη τε [h] καὶ Βυζάντιον. Βυζαντίοισι μέν νυν καὶ οἱ περήκοντες Χαλκηδόνιοι, ἐπ' ἀνέμφαν ἐπιπλέοντας τοὺς Φοίνικας, ἀλλ' οἴχοντο ἀπολιπόντες τὴν σφετέρην, ἔσω [i] ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον· καὶ ἐνθαῦτα πόλιν Μεσαμβρίην οἴκησαν. οἱ δὲ Φοίνικες καταπλώσαντες ταύτας τὰς χώρας τὰς καταλειφθείσας [k], τρέπονται ἐπί τε Προικόννησον, καὶ Ἀρτάκην. πυρὶ δὲ καὶ ταύτας νείμαντες, ἔπλεον αὖτις ἐς τὴν Χερσόνησον, ἐξαιρήσοντες τὰς ὑπολοίπους τῶν πολίων, ὅσας πρότερον παρῆκαν [l] ἐπελθόντες κατέσυραν· ὑπὸ δὲ Κύζικον ὡδὲ ἔπλωσαν τὴν ἀρχήν. αὐτοὶ γὰρ Κυζικηνοὶ ἔτι πρότερον & Φοινίκων ἔστησε, ἐγεγόνεσαν [m] ὑπὸ βασιλέϊ, Οἰβάρῃ τῷ Μεγαβάζου ὁμολογήσαντες τῷ ἐν Δασκυλίῳ ὑπάρχῳ. τὸ δὲ Χερσόνησος, πλὴν Καρδίης πόλιος, τὰς ἄλλας πόσας ἐχειρώσαντο οἱ Φοίνικες. Ἐτυράννευε δὲ αὐτέων μέχρι τότε Μιλτιάδης

a τῶτον. b διήκειν. c ἐκπεπλήσαν. d ἀντὶ εὐνούχων εἶναι δυνάχας. e ἐξείξης. f οἱσὶ δὲ αἱ ἐν. g πόλιες πολέες εἰσὶ. h Σηλυβρίη τε. i οἴχοντο, φεύγοντες ἀπολιπόντες τὴν πόλιν, ἔσω. k καταλειφθείσας. l ὅσας προέχοντες. m ἐστρατεύσατο, ὑπηγάγετο.

Miltiades Cypſeli filius per Doloncos tyrannus Cherſoneſi, quam munivit contra Abſinthios Thraces. mox ab Lampſacenis captus.

ὁ Κίμωνος τοῦ Στησαγόρεω, κτησαμένου τὴν ἀρχὴν ταύτην πρότερον Μιλτιάδεω τοῦ Κυψέλου, τρόπῳ τοιῷδε· εἶχον Δόλογκοι Θρήικες τὴν ἀρχὴν τῆς Χερσονήσου ταύτην· ἔστι ὧν οἱ Δόλογκοι πιεσθέντες πολέμῳ ὑπὸ Ἀψινθίων, ἐς Δελφοὺς ἔπεμψαν τοὺς βασιλέας περὶ τοῦ πολέμου χρησομένους. ἡ δὲ Πυθίη σφι ἀνεῖλε οἰκιστὴν ἐπαγεσθαι ὀπὶ τὴν χώρην τοῦτον, ὃς ἂν σφέας ἀπόνηται ἐκ τοῦ ἱροῦ πρώτου ἐπὶ ξείνια καλέσῃ. ἰόντες δὲ οἱ Δόλογκοι τὴν ἱρὴν ὁδὸν, διὰ Φωκέων τε καὶ Βοιωτῶν ἤισαν. καί σφεας ὡς ἴδοεν οὐκ ἐκάλεε, ἐκτρέποντας ἐπ' Ἀθηναίων [a]. Ἐν δὲ τῇσι Ἀθήνῃσι τυραννεῦντα εἶχε μὲν τὸ πᾶν κράτος Πεισίστρατος ὁ Ἱππόκρατος, ἀτὰρ ἐδωρήσατό τε [b] Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, ἐὼν οἰκίης τεθριπποτρόφου, τὰ μὲν ἀνέκαθεν, ἀπ' Αἰακοῦ τε καὶ Αἰγίνης γεγονώς· τὰ δὲ νεώτερα, Ἀθηναῖος, φιλαίου τοῦ Αἴαντος παῖδος γιγνόμενος πρώτου τῆς οἰκίης ταύτης Ἀθηναίοις. ἔστος ὁ Μιλτιάδης, κατήμενος ἐν τοῖσι προθύροισι τοῖσι ἑωυτοῦ, ὁρέων τοὺς Δολόγκους παριόντας, ἐσθῆτα οὐκ ἐγχωρίην ἔχοντας, καὶ αἰχμὰς, προσεβώησέ τε· καί σφι προσελθοῦσι, ἐπηγείλατο καταγωγὴν καὶ ξείνια. οἱ δὲ δεξάμενοι, καὶ ξεινισθέντες ὑπ' αὐτοῦ, ἐξέφαινον πᾶν τὸ μαντήϊον. ἐκφήναντες δὲ, ἐδέοντο αὐτοῦ τῷ θεῷ μιν πειθεσθαι. Μιλτιάδεα δὴ ἀκούσαντα, ὡς ταχέως ἔπαυσε ὁ λόγος, οἷα ἀχθόμενόν τε τῇ Πεισιστράτου ἀρχῇ, καὶ βουλόμενον ἐκποδὼν εἶναι. αὐτίκα δὴ ἐσέλθη ἐς Δελφοὺς, ἐπιφρασόμενος τὸ χρηστήριον εἰ ποιοίη τά περ αὐτοῦ οἱ Δόλογκοι προσεδέοντο. Κελευούσης δὴ καὶ τῆς Πυθίης, ἔτω δὴ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου ὀλυμπιονίκης πρότερον τυτθὸν πεποιηκὼς, τότε δὴ πολλαπλασίων Ἀθηναίων παῦλαν τὴν βουλόμενον μετέχειν δοὺς ἔσω, ἔπλεε ἅμα τοῖσι Δολόγκοισι, καὶ ἔσχε τὴν χώρην· καί μιν οἱ ἐπαγαγόμενοι [c] τύραννον κατεστήσαντο. ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἐπετείχισε [d] τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερσονήσου, ἐκ Καρδίης πόλιος ἐς Πακτύην, ἵνα μὴ ἔχοιεν σφέας οἱ Ἀψίνθιοι δηλέεσθαι ἐσβάλλοντες ἐς τὴν χώρην. εἰσὶ δὲ ἔστοι σταδίοι ἕξ τε καὶ τριήκοντα τοῦ ἰσθμοῦ. ἔστι δὲ τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ἡ Χερσόνησος πᾶσα ἐοῦσα σταδίων εἴκοσι καὶ τετρακοσίων τὸ μῆκος. Ἀποτειχίσας δὲ τὸ αὐχένα τῆς Χερσονήσου ὁ Μιλτιάδης, καὶ τοὺς Ἀψινθίους τρόπῳ τοιῷδε ὠσάμενος, τοὺς λοιποὺς πρώτοισι ἐπολέμησε Λαμψακηνοῖσι· καί μιν οἱ Λαμψακηνοὶ λοχήσαντες [e] αἱρέσει ζωγρίῃ. ἦν δὲ ὁ Μιλτιάδης Κροίσῳ τῷ Λυδῷ ἐν γνώμῃ γεγονώς. πυθόμενος δὲ ὁ Κροῖσος ταῦτα, πέμψας προηγόρεε τοῖσι Λαμψακηνοῖσι

lius Cimonis, nepos Steſagoræ: cujus imperii autor fuerat Miltiades Cypſeli filius, ad hunc modum. Dolonci Thraces imperium hoc Cherſoneſi tenebant. Hi Dolonci quum ab Abſinthiis bello vexarentur, reges ſuos, ut de bello conſulerent, Delphos miſerunt. quibus Pythia reſpondit, ut coloniæ in ſuam terram deducendæ eum autorem aſciſcerent, qui primus eos templo abeuntes hoſpitio invitaſſet. Dolonci ſacram viam ingreſſi, per Phocenſes atque Bœotios iter fecerunt: à quorum nemine invitati, Athenas divertunt. Ea tempeſtate Athenis omne 35
quidem imperium tenebat Piſiſtratus, dominabatur tamen & Miltiades Cypſeli filius è familia quadrigas alente ad Olympia, primam originem repetens ab Æaco & Ægina, ſed recentiora Athenienſis, ab Philæo Ajacis filio, qui primus in ea domo Athenienſis extitit. Miltiades hic, ut ſedebat in ſuis anteforibus, cernens Doloncos prætereuntes, non illius loci veſtem gerentes neque haſtas, homines inclamavit: accedentibuſque obtulit domicilium & hoſpitalia dona. Illi admiſſa oblatione, hoſpitaliter ab eo accepti, aperuerunt ei totum oraculum, preceſque addiderunt ut deo obſequeretur. Miltiadi ea oratione audita, confeſtim perſuaſum eſt, ut qui pertæſus imperium Piſiſtrati, cuperet illinc emigrare: protinuſque Delphos ſe contulit oraculum conſulturus, nunquid faceret quæ Dolonci ab eo petiverant. Jubente etiam 36
Pythia, ita Miltiades Cypſeli filius, quadrigæ curriculo jam antea in Olympiacis victor, una cum Doloncis navigavit, aſſumptis Athenienſium voluntariis quibuſque ad expeditionem. & ubi locum illum tenuit, ab iis qui ſe deduxerant, tyrannus creatus eſt. Is ante omnia Cherſoneſi iſthmum operibus munivit, ab urbe Cardia ad Pactyam, ne ab Abſinthiis regionem incurſantibus infeſtari poſſet. ſunt autem iſthmi iſta ſex ac triginta ſtadia. ab hoc autem iſthmo introrſus, omnis Cherſoneſus quadringentorum viginti ſtadiorum eſt longitudinis. Mil- 37
tiades igitur, interſeptis faucibus Cherſoneſi, atque hoc modo Abſinthiis expulſis, primis ceterorum Lampſacenis intulit bellum: illi diſpoſitis inſidiis eum vivum cepere. Ea re Crœſus Lydus audita (erat autem Crœſo Miltiades charus) per nuncios Lampſacenis præcepit,

ut

a ἐπ' Ἀθηναίων. b ἐδωρήσατο τε. c ἐπαγόμενοι. d ἀπετείχιζε. e Λαμψακηνοὶ οἱ λοχήσαντες.

Crœsus amicus Miltiadis. In morem pinus exterere. Miltiadæ plures imperarunt Chersoneso, etiam Stesagoras. Scytharum irruptio.

ut hominem missum facerent: alioqui se illos in morem pinus extriturum minatus est. Hac oratione nutantibus Lampsacenis, quid sibi vellet quod Crœsus minabatur se illos in morem pinus extriturum, vix tandem quidam è majoribus natu intelligens, quid illud esset exposuit, inquiens pinum ex omnibus arboribus solam esse, quæ excisa nullam subolem remittat, sed prorsus emoriatur. Eapropter veriti Crœsum Lampsaceni, solutum
38 Miltiadem remiserunt. Ita Miltiades ob Crœsum evasit: qui postea sine liberis moriens, imperium atque opes tradidit Stesagoræ, Cimonis sui fratris uterini filio. Cui defuncto Chersonesitæ, ut mos est, conditori sacrificant, certamenque equestre ac gymnicum statuto tempore celebrant, in quo nulli Lampsacenorum certare permittitur. Durante autem cum Lampsacenis bello, contigit ut Stesagoras quoque liberis orbus decederet, in prytaneo percussus securi caput à quodam qui se transfugam verbis simulabat, sed
39 re ipsa hostis erat & subardentior. Stesagora hunc in modum defuncto, tum Pisistratidæ Miltiadem Cimonis filium fratrem defuncti Stesagoræ, cum triremе ad suscipiendas in Chersoneso res dimiserunt: in quem etiam Athenis beneficia contulerant, tanquam non sane conscii mortis Cimonis patris ejus; quam mortem alio in libro qualis fuerit commemorabo. Miltiades ut venit in Chersonesum, domi tenebat fratrem Stesagoram, videlicet puniens. Quod quum audissent Chersonesitæ, undique ex omnibus civitatibus principes congregati sunt; quum autem communi profectione uterentur, quasi ad simul lugendum, in vincula ab eo conjecti sunt, & Miltiades Chersonesum obtinet, adjutores nutriens quingentos; filiamque Olori regis Thracum Hegesipylam duxit uxorem. Hic
40 Cimonis filius Miltiades nuper quidem in Chersonesum venerat, tamen postquam venit, alia graviora negotia quam præsentia erant, illum exceperunt. nam tertio quam hæc gesta sunt anno Scythas profugit. Scythæ enim pastorii à rege Dario irritati, coactis copiis ad hanc usque Chersonesum processerant. Hos non ausus expectare venientes Miltiades fugit ab Chersoneso. Donec illis digressis eum postea Dolonci reduxere tribus
41 annis antequam hæc ei accidissent. Tunc Phœ-

κλανοῖσι μετέναι Μιλτιάδεα· εἰ δὲ μὴ, σφέας πίτυος τρόπον ἀπτίλεε ἐκτρίψειν. ταλανωμένων δὲ τῶν Λαμψακηνῶν ἐν τοῖσι λόγοισι, τί θελε τὸ [a] ἔπος εἶναι τὸ σφι ἀπείλησεν ὁ Κροῖσος, πίτυος τρόπον ἐκτρίψειν, μόγις κοτὲ μαθὼν τις τῶν πρεσβυτέρων, εἶπε τὸ ἐὸν, ὅτι πίτυς μούνη δενδρέων πάντων ἐκκοπεῖσα, βλαστὸν οὐδένα μετὰ, ἀλλὰ πανωλέθρως ἐξαπόλλυται. δείσαντες ὦν οἱ Λαμψακηνοὶ Κροῖσον, λύσαντες μετῆκαν Μιλτιάδεα. ἔστι μὲν δὴ Δι Κροῖσον ἀκραδής. μὴ δὲ τελευτῶ [b] ἄπαις, τὸν ἀγχιστέα τε ἐόντα τὰ χρήματα παραδοὺς Στησαγόρη τῷ Κίμωνος ἀδελφεῷ παιδὶ ὁμοκηδείῃ. καὶ οἱ τελευτήσαντι Χερσονησῖται θύουσι, ὡς ὁ νόμος, οἰκιστῇ, καὶ ἀγῶνα ἱππικόν τε ἐόντα γυμνικὸν ἀθλοῦσι, ἐν τῷ Λαμψακηνῶν μοῦνοι ἐξίενται ἀγωνίζεσθαι. πολέμου δὲ ἐόντος πρὸς Λαμψακηνοὺς, καὶ Στησαγόρεα κατέλαβε δυσθανεῖν ἄπαιδα, πληγέντα τὴν κεφαλὴν πελέκει ἐν πρυτανηίῳ, πρὸς ἀνδρὸς αὐτομόλου μὲν τῷ λόγῳ, πολεμίου δὲ ἐὼν τυγχάνοντος τῷ ἔργῳ. τελευτήσαντος δὲ Στησαγόρεω τρόπῳ τοιῷδε, ἐσῆλθε Μιλτιάδεα τὸν Κίμωνος, Στησαγόρεω δὲ τελευτήσαντος ἀδελφεὸν, καταλαμβάνομενον τὰ πρήγματα, ὅτι Χερσονήσου ἀπεστάλκεσι τριήρεα οἱ Πεισιστρατίδαι· οἱ μὲν δὲ ἐν Ἀθήνῃσι ἐπίστευον εὖ, ὡς ἀναιδέστερον δὴ ἐὸν καὶ πλέος Κίμωνος αὐτοῦ τὸν θάνατον· τὸν ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ σημανέω ὡς ἐγένετο. Μιλτιάδης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Χερσόνησον, εἶχε κατ' οἶκον τὸν [c] ἀδελφεὸν Στησαγόρεα, δηλαδὴ ἀποτίμεων· οἱ δὲ Χερσονησῖται πυθόμενοι ταῦτα, συνελέχθησαν ὡς τοῦ πατρίου τὸν πολλοὶ οἱ δυναστεύοντες πάντοθεν· κοινῷ δὲ σφέας ἀπικόμενοι ὡς συλλυπησόμενοι, ἐδέθησαν ὑπ' αὐτοῦ. Μιλτιάδης τε δὴ ἔχει τὴν Χερόνησον, πεντακοσίους βόσκων ὑπηκόους, καὶ γαμέει Ὁλόρου τοῦ Θρηίκων βασιλέος τὴν θυγατέρα Ἡγησιπύλην. Οὗτος δὲ ὁ Κίμωνος Μιλτιάδης, νεωστὶ μὲν ἐληλύθεε ἐς τὴν Χερόνησον, καταλάμβανε δέ μιν ἐλθόντα ἄλλα τῶν κατεχόντων πρηγμάτων χαλεπώτερα. τελευτῷ μὲν δὴ ἔτεϊ τετάρτῳ, Σκύθας ἀποφυγών. Σκύθαι δὲ οἱ νομάδες ἐρεθισθέντες ὑπὸ βασιλέος Δαρείου, συνεξέφηναν καὶ ἦλασαν μέχρις Χερσονήσου ταύτης. τούτους ὑπομείνας ὁ Μιλτιάδης, ἔφυγε δὲ Χερσονήσου [d]· ἐς ὃ οἱ τε Σκύθαι ἀπεπαύσαντο, καὶ ἐκεῖνον Δόλογκοι κατήγαγον ὀπίσω. ταῦτα μὲν δὴ τελευτῷ ἔτεϊ δευτέρῳ ἐγένετο τῶν τότε μιν κατεχόντων. Τότε δὲ πυθομένου εἶναι τὴν φοί-

a MS. habet τὸ θέλε τὸ. b μετὰ δὲ ταῦτα τελευτᾷ. c οἶκον τὸν. d ἔφυγε Χερσόνησον.

Φοίνικας ἐν Τενέδῳ, πληρώσας χρημάτων τριήρεας πέντε τ παρεόντων, ἀπέπλεε ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ ὥσπερ ὡρμήθη ἐκ Καρδίης πόλιος, ἔπλεε διὰ Μέλανος κόλπου. ὡς δὲ παρεμείβετο τε τὴν Χερσόνησον, καὶ οἱ Φοίνικες οἱ ὀπίσω ἕποντο τῇσι νηυσί. αὐτὸς μὲν δὴ Μιλτιάδης σὺν τῇσι πρώτῃσι τ νεῶν παρεφύλασσε ἐς Ἴμβρον· τὴν δέ οἱ πέμπτην τ νεῶν καταλείπουσαν διώκοντες οἱ Φοίνικες· τῇ δὲ νεὸς ταύτης ἔτυχε τ Μιλτιάδεω παῖδων ὁ πρεσβύτατος ἄρχων Μητίοχος, σὺν ἐκ τῆς Ὀλόρου τῆς Θρηίκης ἐὼν γυναικὸς, ἀλλ' ἐξ ἄλλης· καὶ τοῦτον ἅμα τῇ νηὶ εἵλον οἱ Φοίνικες· καί μιν πυθόμενοι ὡς εἴη Μιλτιάδεω παῖς, ἀνήγαγον ἐς βασιλέα, δοκέοντες χάριτα μεγάλην καταθήσεσθαι· ὅτι δὴ Μιλτιάδης γνώμην ἀπεδέξατο ἐν τοῖσι Ἴωσι, πείθων κελεύων τοῖσι Σκύθῃσι, ὅτε οἱ Σκύθαι προσεδέοντο, λύσαντας τὴν γέφυραν, ἀποπλέειν ἐς τὴν ἑωυτῶν· Δαρεῖος δὴ, ὡς οἱ Φοίνικες Μητίοχον τ Μιλτιάδεω ἀνήγαγον, ἐπαίνησε κακὸν μὲν οὐδὲν Μητίοχον, ἀγαθοῦ δὲ συχνά· καὶ γὰρ οἶκον καὶ κτῆσιν ἔδωκε, καὶ γυναῖκα Περσίδα γνωσίην, ἐκ τῆς οἱ τέκνα ἐγένετο, τὰ ἐς Πέρσας κεκοσμέαται. Μιλτιάδης δὲ ἐξ Ἴμβρου ἀπικνέεται ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ τῶν Περσέων οὐδὲν ἐπαπώλεσε[a] ἐλθὼν τούτων, ἐς νεῖκος φέρον Ἴωσι, ἀλλὰ τάδε μὲν χρήσιμα κάρτα τοῖσι Ἴωσι ἐγένετο. τούτῳ δὲ ἔτεϊ Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, μεταπεμψάμενος ἀγγέλους ἐκ τῶν πολίων [b], συνθήκας σφίσι αὐτοῖσι τοὺς Ἴωνας ἠνάγκασε ποιήσασθαι, ἵνα δοσίδικοι εἶεν, καὶ μὴ ἀλλήλους φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν. ταῦτά τε ἠνάγκασε ποιέειν, καὶ τὰς χώρας σφέων μέτρησας καλοῖσι παρασάγγῃσι, τοὺς καλέουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια· καλοῖ δὴ τούτους μετρήσας, φόρους ἔταξε ἑκάστοισι, οἳ καὶ χώρῃσι διαφέρουσι ἔχοντες ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἰεὶ καὶ ἔτι ἐς ἐμὲ, ὡς ἐτάχθησαν ἐξ Ἀρταφέρνεος· ἐτάχθησαν δὲ κατὰ περ τὰ καὶ πρότερον εἶχον. καὶ σφι ταῦτα μὲν εἰρηναῖα ἦν. Ἅμα δὲ τῷ ἔαρι τ ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν ἐκ βασιλῆος, Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ ναυτικόν· ἡλικίην τε νέος ἐὼν, καὶ νεωστὶ γαμαιμήκεϊ βασιλέος Δαρείου θυγατρὶ Ἀρτοζώστρῃ. ἄγων δὲ τ στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος, ἐπεί τε ἐγένετο ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς, ἐκομίζετο ἅμα τῇσι ἄλλῃσι νηυσὶ, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἦγον ἐπὶ τ Ἑλλήσποντον. ὡς δὲ διαπερήσας τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθεῦτεν μέγιστον θῶμα ἐρέω τοῖσι μὴ ἐθέλουσι πιστεύειν Ἑλλήνων, Περσέων τοῖσι ἐπὶ

Ὀτά-

Fuga Miltiadis Athenas, filio Metiocho ab Perſis excepto & Suſa perducto, ubi vixit. Ionia formata ad arbitrium Perſicum. Paraſangæ. Mardonius, gener regis, deſcendit cum novis copiis ad mare.

Phœnices apud Tenedum eſſe quum audiſſet, quinque cum triremibus (quas præſentibus facultatibus impleverat) Athenas navigavit; & ſicut ſolverat ex urbe Cardia, per ſinum Melana navigabat, prætervehens Cherſoneſon, & Phœnicum claſſe circumventus, ipſe quidem cum quatuor navibus ad Imbrum evaſit, quintam vero Phœnices inſequuti ceperunt, cui præerat Miltiadis filius natu maximus Metiochus, non ex filia Olori Thracis, ſed ex alia muliere. Eum Phœnices cum navi cepere; & quum Miltiadis filium eſſe cognoviſſent, ad regem perduxerunt, rati ſe magnam apud eum gratiam inituros: quoniam Miltiades dixerat apud Ionas ſententiam, ut ſuaderet Scythis, rogantibus ſoluta rate domum abire, obtemperare. Oblato tamen ſibi Metiocho Darius tantum abeſt ut quicquam mali fecerit, ut permultis eum bonis affecerit. donavit enim domo & poſſeſſione, uxore etiam Perſide: ex qua liberi geniti ſunt qui inter Perſas cenſentur. Miltiades autem ex Imbro 42
Athenas pervenit. Neque hoc anno quicquam eſt à Perſis amplius in Ionas ſtatutum contentioſum, ſed benigna ſane hæc eis contigerunt. Hoc anno Artaphernes Sardium præſes accitis civitatium legatis, adegit Ionas ad pactiones inter ſe faciendas de jure dando, & ne ſeſe invicem ferrent aut agerent. Ad hoc adactis Ionibus, per paraſangas (ita enim Perſæ triginta ſtadia appellant) regiones eorum diviſit: regionatimque tributa ſingulis inſtituit, quæ ab Artapherne inſtituta, ad meam uſque ætatem illic obtinuerunt, juxta eadem pæne quæ prius fuerant. Et hæc quidem illis pacata erant. Ceterum ineunte ſtatim vere 43
aliis ducibus ab rege abdicatis, Mardonius Gobryæ filius, adhuc adoleſcens, & recens in matrimonium accepta Darii filia Artozoſtra, ad mare deſcendit, permagnas ducens peditum claſſiariorumque copias. Qui cum exercitu poſtquam in Ciliciam pervenit, ipſe conſcenſa navi cum claſſe reliqua abiit, aliis ducibus pedeſtres copias in Helleſpontum ducentibus. Poſteaquam autem prætervectus Aſiam in Ioniam pervenit Mardonius, miram hîc rem ego referam iis Græcis qui non aſſentiuntur

Ota-

a ἔτι πλέον. b πολεμίων.

Is in Ioniam induxit democratias. Strages classis ejus circa Athon, militum ab Brygis, debellatio reliquorum Macedonum. Thasiorum aurifodinæ.

Otanem inter septem Persas suasisse potiorem esse Persis statum popularem, abdicatis Ionum tyrannis Mardonius statum popularem per civitates constituit. his actis, in Hellespontum ire contendit: ubi coacta ingenti vi navium, etiam multo peditatu, eas copias navibus trajecit Hellespontum, perque Europam iter Eretriam versus atque Athenas faciebat.
44 Hæ enim civitates erant prætextus expeditionis: sed in animo habebat quam plurimas posset Græcarum civitatum subigere. Nam & classe Thasios nec manum ex adverso levantes subegit, & peditatu Macedones, ultra eos qui jam erant, in servitutem redegit. etenim quæ intra Macedones sunt nationes, jam subactæ omnes erant. Hæc classis è Thaso transmittens, ac oppositam continentem legens, ad Acanthum usque processit: & ex Acantho solvens, dum Athon circumflectit, ventus aquilo vehemens atque arcens transitu in eam ingruit, naviumque valde multas in Athon expulit; adeo ut dicatur ad trecentas afflixisse, & supra viginti millia hominum interiisse: quippe quum feris illud mare circa Athon plane scateat, perierunt rapti ab illis, aut petris allisi, partim quod natare nescirent, partim gelu absumpti. Et cum nautico quidem
45 exercitu ita actum est. Mardonium autem cum pedestribus copiis in Macedonia stativa habentem Thraces Brygi sub noctem invasere, & cum alios multos ex eis occidunt, tum ipsum Mardonium vulnerant. Sed non tamen vel ipsi servitutem Persarum devitare potuerunt. nam Mardonius non prius ex iis locis decessit, quam illos in suam redegit potestatem. His subactis reduxit exercitum, tum ob eam quam adversus Brygos in exercitu terrestri, tum ob majorem quam in classe ad Athon acceperat calamitatem. Ita hic exercitus turpi-
46 ter re gesta rediit in Asiam. Altero post hæc anno Darius ante omnia Thasios à vicinis insimulatos tanquam defectionem molientes, misso nuncio jussit diruere muros, & naves in Abdera transportare. nam Thasii, ut qui ab Histiæo Milesio fuerant obsessi, & proventus magnos habebant, opibus utebantur, cum in texendis navibus longis, tum validioribus muris urbi circumdandis. Erat autem eis proventus hic ex continenti

Ὀτάνεα γνώμην ἀποδέξαντι, ὡς χρεὼν εἴη δημοκρατίεσθαι Πέρσας. τὰς μὲν τυράννους τῶν Ἰώνων καταπαύσας πάντας ὁ Μαρδόνιος, δημοκρατίας κατίστα ἐς τὰς πόλιας. ταῦτα δὲ ποιήσας, ἤπειγε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. ὡς δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα πολλῶν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλὸς, διαβάντες τῇσι νήυσι τὸν Ἑλλήσποντον, ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης· ἐπορεύοντο δὲ ὅκη τε Ἐρέτρεαν καὶ Ἀθήνας. Αὗται μὲν ὦν σφι πρόσχημα ἔσαν ἐστόλου, ἀτὰρ ἐν νόῳ ἔχοντες ὅσας ἂν οἷοί τε εἶεν πλείστας δυώσασθαι κατεστρέψεσθαι τῶν Ἑλλωίδων πολίων. τὸν μὲν δὴ τῇσι νήυσι Θασίους ἐδέ χειρὸς ἀνταειρομένους, κατεστρέψαντο· τὸν δὲ, τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπαρχοῦσι δούλοις προσεκτήσαντο. πάντων γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ἦν ὑποχείρια γενόμενα. ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἤπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου· ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμεώμενοι, τὸν Ἄθων περιέβαλλον. ὑπιπτεύων δέ σφι περιπλέειν βορῆς ἄνεμος, μέγας τε καὶ ἄπορος, κάρτα τεῖχος περιέστεε πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων. ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης ταύτης τὰ περὶ τὸν Ἄθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἁρπαζόμενοι· οἱ δὲ, πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτέων νέφ οὐκ ὑπεξέφερον, οὐδὲ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο· οἱ δὲ, ῥίγεϊ. ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς ὧδε ἔπαθε. Μαρδονίῳ δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ [a] ἐν Μακεδονίῃ, νυκτὸς Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν· καὶ σφέων πολλοὺς φονεύσαντες οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τρωματίζουσι. ὁ μέντοι οὐδὲ αὐτὸς ἀλλοσοίῃ διέφυγον πρὸς Περσέων. ὁ γὰρ δὴ πρότερον ἀπανέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρδόνιος, πρὶν ἢ σφέας ὑποχειρίους ἐποιήσατο. τούτους μέντοι καταστρεψάμενος, ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους, καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως πρὸς τὸν Ἄθων. οὕτω μέν νυν ὁ στόλος αἰσχρῶς ἀγωνισάμενος, ἀπαλλάχθη [b] ἐς τὴν Ἀσίην. Δεύτερον δὲ ἔτεϊ τούτου ὁ Δαρεῖος, πρῶτα μὲν Θασίους διαβληθέντας ὑπὸ τῶν ἀσυγκτόνων ὡς ἀποστᾶσιν μηχανοίατο, πέμψας ἄγγελον, ἐκέλευέ σφεας τὸ τεῖχος περιαιρέειν, καὶ τὰς νέας ἐς Ἄβδηρα κομίζειν. οἱ γὰρ δὴ Θάσιοι, οἷα ὑπὸ Ἰωνίῃσί τε καὶ Μιλησίοισι πολιορκηθέντες, καὶ τροφοδόων ἐσόντων μεγάλων, ἐχρέωντο τοῖσι χρήμασι, ναῦς τε ναυπηγούμενοι μακράς, καὶ τεῖχος ἰσχυρότερον περιβαλλόμενοι. ἡ δὲ προσοδος σφι ἐγίνετο ἔκ τε τῆς ἠπείρου

a πιζῷ στρατῷ στρατοπεδευομένῳ. b ἀπαλλάχθη.

Thasus à Phœnicibus condita, & unde nomiata. Darius tentat Græcos petendo aquam & terram, & accipit, etiam ab Æginetis, quos Lacedæmone accusant, Athenienses, mittiturque Cleomenes puniturus.

καὶ ἀπὸ τῶν μετάλλων. ἐκ μέν γε τῶν ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῶν χρυσέων μετάλλων, τοιαῦτα ὀγδώκοντα τάλαντα ἐγίνετο· ἐκ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ Θάσῳ, ἐλάσσω μέν τευ τούτων, συχνὰ δὲ ἄτερ, ὥστε τοιαῦτα Θασίοισι ἐξῆσι καρπῶν ἀτελέσι, γινόμενα ἀπό τε τῆς ἠπείρου καὶ τῶν μετάλλων ἑτέρωθεν ἑκάστοτε, διηκόσια τάλαντα· ὅτε δὲ τὸ πλεῖστον ἐγένετο, τριηκόσια. Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ταῦτα· καὶ μακρῷ ἐδόκεον αὐτῶν θαυμασιώτατα τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεῦρον οἱ μετὰ Θάσου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην, ἀπὸ τούτου τοῦ Θάσου τούτου καὶ Φοίνικος τοὔνομα ἔσχε· τὰ δὲ μέταλλα τὰ Φοινικικὰ ταῦτά ἐστι τῆς Θάσου, μεταξὺ Ἀενύρων τε χώρης καλεομένης, καὶ Κοινύρων. ἀντίον δὲ Σαμοθρηίκης ὄρος μέγα ἀνεσκαμμένον ἐν ζητήσι. τοῦτο μέν νυν ἔστι τοιοῦτο. Οἱ δὲ Θάσιοι τῷ βασιλέι κελεύσαντι καὶ τὸ τεῖχος τὸ σφέτερον κατεῖλον, καὶ τὰς νέας τὰς πάσας [a] ἐκόμισαν ἐς Ἄβδηρα. μετὰ δὲ τοῦτο, ἀπεπέμπετο ὁ Δαρεῖος τῶν Ἑλλήνων ὅ, τι ἐν νόῳ ἔχοιεν, κατόπτεα πολεμήσειν ἑωυτῷ, ἢ δωρήσεσθαι σφέας αὐτούς. διέπεμπε δὴ κήρυκας, ἄλλους ἄλλῃ τάξας, ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλέι γῆν τε καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπεμπε· ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς ἑωυτοῦ δασμοφόρους πόλιας τὰς παραθαλασσίους, κελεύων νέας τε μακρὰς καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα πλέεσθαι. Οὗτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ταῦτα, καὶ τοῖσι ἥκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι, πολλοὶ μὲν ἠπειρωτέων ἔδοσαν τὰ προῖξε αἰτέων ὁ Πέρσης· πάντες δὲ νησιῶται, ἐς τοὺς ἀπικνέατο αἰτήσοντες, οἵ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται δίδοσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ, καὶ δὴ καὶ Αἰγινῆται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα, ἰθέως Ἀθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέοντες δὴ σφίσι ἐπέχοντας [b] τοὺς Αἰγινήτας δεδωκέναι, ὡς ἅμα τῷ Πέρσῃ δὴ σφέας στρατεύων. καὶ ἅσμενοι προφάσι ἐπελάβοντο· φοιτῶντές τε ἐς τὴν Σπάρτην, κατηγόρεον Αἰγινητέων τὰ πεπυσμένοισι, προδόντες τὴν Ἑλλάδα. Πρὸς ταῦτα δὲ τὴν κατηγορίην, Κλεομένης ὁ Ἀναξανδρίδεω, βασιλεὺς ἐὼν Σπαρτιητέων, διέβη ἐς Αἴγιναν, βουλόμενος συλλαβεῖν Αἰγινητέων τοὺς αἰτιωτάτους. ὡς δὲ ἐπιβαίνοντα συλλαμβάνειν [c], ἄλλοι τε δὴ αὐτῷ ἐγίνοντο ἀντίξοοι τῶν Αἰγινητέων, ἐν δὲ δὴ καὶ Κριὸς ὁ Πολυκρίτου μάλιστα· ὃς οὐκ ἔφη αὐτὸν ἐᾶναι ἄξειν χαίροντα Αἰγινητέων. ἅμα γὰρ μὲν Σπαρτιητέων ξὺν κοινῷ ποιέεσθαι ταῦτα, ὑπ' Ἀθηναίων ἀναπεπεῖσθαι χρήμασι· ἅμα δ' ἂν μιν τῷ ἑτέρῳ βασιλέι ἐλθόντα συλλαμβάνειν. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Δημαρήτου.

nenti atque ex metallis. ex auri quidem fodinis in Scapteſyla plerumque redibant octoginta talenta: ex Thaſiis autem metallis pauciora quidem his, ſed tamen ita denſa ut quum Thaſii forent plerumque immunes circa fructus, eis in ſummam provenerint quotannis ex continenti atque ex metallis ducenta talenta; & quando plurimum, trecenta. Quæ metalla ipſe 47
quoque inſpexi, & ex ipſis longe admiratu digniſſima erant, quæ Phœnices ii, qui cum Thaſo eam inſulam condiderunt, invenere; quæ ab hoc Thaſo Phœnice nomen obtinuit. Hæc autem Thaſi Phœnicia metalla ſita ſunt inter Ænyra locum appellatum & Cœnyra: atque è regione Samothraciæ ingens mons indagando everſus eſt. Et hoc quidem hu- 48
juſcemodi eſt. Thaſii autem jubente Dario, & murum ſuum diruerunt, & naves omnes Abdera devexerunt. Poſt hæc Darius, quid in animo Græci haberent, bellarene ſecum an ſeſe ipſos dedere, tentandum ratus, caduceatores per Græciam alios alio dimittit, regi terram & aquam petere juſſos. Et hos quidem in Græciam miſit; alios autem ad tributarias ſibi maritimas civitates dimiſit, imperans longas naves fieri, & navigia quibus equi vehuntur. Hæc igitur 49
iſti comparabant, & legatis per Græciam euntibus, & quæ Perſa præceperat petentibus, multi in continente populi dederunt: inſulani quoque omnes, ad quos eadem petituri acceſſere, & tum alii inſulani dant terram & aquam Dario, tum etiam Æginetæ. Qua re continuo Athenienſes irritati ſunt, quod putarent hoſtili in ipſos animo dediſſe Æginetas, ut una cum Perſa adverſus eoſdem militarent. Itaque libenter occaſionem amplexi, Spartam profecti illos inſimulaverunt, quaſi eo quod fecerant Græciam prodidiſſent. Ad hanc delationem Cleo- 50
menes Anaxandridæ filius, Spartiatarum rex, Æginam tranſmiſit, animo præcipuos ejus rei autores comprehendendi. Conanti autem illos comprehendere cum alii Æginetæ interceſſere, tum præcipue Crius Polycriti filius, negans fore, ut gaudens quemquam duceret Æginetarum: nam id eum facere ſine communi Spartiatarum, ab Athenienſibus pecunia corruptum; alioqui cum altero rege venturum fuiſſe ad comprehendendum. Hoc autem dicebat ex epiſtola Demarati.

a τὰς νέας πάσας. b σφίσι ἔχοντας. c συλλαμβάνειν.

Dictum mordens Cleomenis erga Crium. Demaratus illius obtrectator. Ariſtodemus auctor Lacedæmonis, pater geminorum, ſed quorum ordo in naſcendo ignoratus.

marati. Crium Cleomenes ex Ægina repulſus interrogavit quod ei nomen eſſet. Ille reſpondit quod erat. Cui Cleomenes, Crie, inquit, jam nunc præferrato cornua, tanquam occurſurus ma-
51 gno malo. Spartæ autem calumniabatur Cleomenem per id tempus remanens Demaratus Ariſtonis filius & ipſe rex Spartiatarum, ſed ex familia inferiore, non tamen ob aliud inferiore, (ab eodem enim oriundi) quam quod familia EUryſthenis, quia primogenituræ jus
52 habebat, honoratior erat. Etenim Lacedæmonii, nulli poëtarum aſſentientes, negant ſe in eam quam nunc poſſident regionem ductos à filiis Ariſtodemi, ſed ab ipſo Ariſtodemo, filio Ariſtomachi, nepote Cleodæi, pronepote Hylli regnante. Et poſt non multo Ariſtodemi uxorem nomine Argiam, (quam dicunt fuiſſe filiam Auteſionis, neptem Tiſameni, proneptem Therſandri, abneptem Polynicis) peperiſſe geminos: eiſque conſpectis Ariſtodemum morbo deceſſiſſe. Lacedæmonios autem qui tum erant, inito conſilio creaſſe regem è pueris eum qui eſſet primogenitus, ut lex jubebat. Hinc igitur neſcientes utrum eligerent, quum eſſent ſimiles ac pares; id quum nequirent ſcire, aut etiam ante hoc tempus, fuiſſe percontatos genitricem: ea quoque ipſa negante ſe dignoſcere, etſi optime noſſet illa aperire, quod cuperet ambos effici reges: ita de hoc dubitantes Lacedæmonios miſiſſe Delphos ſciſcitatum quid in ea re agerent; & iis Pythiam imperaviſſe, ut utrumque puerorum regem ducerent, ſed primogenitum magis honorarent. Hoc reſponſo à Pythia edito, Lacedæmonios nihilominus incertos quo pacto primogenitum reperirent, admonitos fuiſſe ab Meſſenio, cui nomen Panites, ut obſervarent utrum puerorum mater priorem lavaret cibaretque; quam ſi deprehenderent eodem ſemper modo factitare, illos vero habituros id omne quod quærerent, & vellent invenire: ſin & illa alternando erraret, palam eis fore ne ipſam quidem quippiam magis noſſe; & ut iſti aliam rationem inirent. Ibi Spartiatas ex admonitu Meſſenii obſervantes matrem Ariſtodemi puerorum, ignaram cur obſervaretur, animadvertenteſque illam uno modo præferentem primogenitum tum cibando, tum lavando, accepiſſe puerum

μαρήτε. Κλεομένης δὲ ἀπελαυνόμενος ὑπ' Αἰγίνης, εἴρετο τ' Κριὸν ὅ, τι οἱ εἴη τὸ ὄνομα· ὁ δὲ τὸ ἐὸν ἔφρασέ οἱ. ὁ δὲ Κλεομένης πρὸς αὐ-
„τὸν ἔφη, Ἤδη νυῦ καλαχάλκεα ὦ Κριὲ τὰ
„κέρεα, ὡς σωσιούμενος μεγάλῳ κακῷ. Ἐν
51 δὲ τῇ Σπάρτῃ τῶτον τ' χρόνον ὑποφθονεόμενος Δημάρητος ὁ Ἀρίστωνος, διέβαλε τ' Κλεομένεα, ἐὼν βασιλεὺς καὶ ἔτος Σπαρτιητέων, οἰκίης δὲ τ' ὑποδεεστέρης· κατ' ἄλλο μὲν ὐδὲν ὑποδεεστέρης, (ἀπὸ γὰρ τ' αὐτ' γεγόνασι) καλὰ πρεσβυγωμείλιο δέ κως τετίμητο μᾶλλον ἡ Εὐρυσθένεος. Λακεδαιμόνιοι γὰρ, ὁμολογέοντες ὐδενὶ ποιητῇ, λέγουσι αὐτὸν Ἀριστόδημον τ' Ἀριστομάχου τ' Κλεοδαίου τ' Ὕλλου βασιλεύοντα, ἀγαγεῖν σφέας ἐς ταύτην τὴν χώρην τὴν νυῦν ἐκτῆνται, ἀλλ' ὐ τὸς Ἀριστοδήμου παῖδας. μετ' ὀ χρόνον ὐ πολλὸν, Ἀριστοδήμῳ τεκεῖν τὴν γυναῖκα, τῇ ὄνομα εἶναι Ἀργείην. δυγατέρα δ' αὐτὴν λέγουσι εἶναι Αὐτησίωνος, τ' Τισαμενῦ, τ' Θερσάνδρου, τ' Πολυνείκεος. ταύτην δ' τεκεῖν δίδυμα· ὀπιδόντα δ' τ' Ἀριστόδημον τὰ τέκνα, νόσῳ τελευτᾶν. Λακεδαιμονίους δ' τὸς τότε ἐόντας, βυλεῦσαι κατὰ νόμον βασιλῆα τ' παίδων τ' πρεσβύτερον ποιήσασθαι· ἔκων δὴ σφέας ἔχειν ὁκότερον ἕλωνται, ὡς ἐ ὁμοίων ἐ ἴσων ἀμφοτέρων [a] ἐόντων. ὐ δυναμένους δ' γνῶναι, ἢ καὶ πρὸ τούτου, ἐπέρωτᾶν τὴν τεκοῦσαν. τὴν δ', ὐδὲ αὐτὴν φάναι διαγινώσκειν, εἰδυῖαν μὲν ἐ τὸ κάρτα λέγειν ταῦτα, βυλομένην δ' εἴ κως ἀμφότεροι γνοίατο βασιλῆες. τὸς μὲν δὴ Λακεδαιμονίους ἀπορέειν. ἀπορέοντας δὲ, πέμπειν ἐς Δελφούς, ἐπερησομένους ὅ, τι χρήσοντο τῷ πρήγματι. τὴν δὲ Πυθίην κελεύειν σφέας ἀμφότερα τὰ παιδία ἡγήσασθαι βασιλῆας, τιμᾶν δὲ μᾶλλον τ' γεραίτερον [b]. τὴν μὲν δὴ Πυθίην ταῦτά σφι ἀνελεῖν. τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι ἀπορέουσι ὐδὲν ἦσσον ὅκως ἐξεύρωσι αὐτέων τ' πρεσβύτερον, ὑποθέσθαι ἄνδρα Μεσσήνιον, τῷ ὄνομα εἶναι Πανίτῃ. ὑποθέσθαι δὲ τῶτον τ' Πανίτῃ τάδε τοῖσι Λακεδαιμονίοισι, φυλάξαι τὴν γυναμένην, ὁκότερον τ' παίδων πρότερον λύῃ ἐ σιπάζει· ἢ μὲν γὰρ καὶ ταὐτὰ φαίνηται αἰεὶ ποιεῦσα, τὸς δὲ πᾶν ἔξειν ὅσον τι ἐ δίζηται ἐ θέλουσι ἐξευρεῖν· ἢν δὲ πλανᾶται ἐ ἐκείνη, ἐναλλὰξ ποιεῦσα, δῆλά σφι ἔσεσθαι ὡς ὐδὲ ἐκείνη πλέον ὐδὲν εἰδέ· ἐπ' ἄλλην τέ σφεας τραπέσθαι ὁδόν. ἐυρόντα δὴ τὸς Σπαρτιήτας, καὶ ἀπὸ τὰς τ' Μεσσηνίου ὑποθήκας, φυλάξαντας τὴν μητέρα τ' Ἀριστοδήμου παίδων, λαβεῖν κατὰ ταυτὰ τιμῶσαν τ' πρότερον καὶ σίτοισι καὶ λυτροῖσι, ἐκ εἰδυῖαν τ' εἵνεκεν ἐφυλάσσετο. λα-

Xx 2 βόντες

a Hæc vox ἀμφοτέρων non exſtat in MS. b In MS. eſt πρισβύτερον.

Dorienſium reges uſque à Perſeo fuiſſe Græcos; qui cujus fuerit, litigatur. Regum Spartæ jura.

βούλεται δὲ τὸ πρεσβεῖον τὸ σημαινόμενον θεὸς ὁ γενάμενος, ὡς ἐὸν πρότερον, τρέφειν ἐν τῷ δημοσίῳ· καὶ οἱ ὄνομα τεθῆναι Εὐρυσθένεα· τῷ δὲ νεωτέρῳ, Προκλέα. τούτους ἀνδρωθέντας, αὐτούς τε ἀδελφεοὺς ἐόντας λέγεσι διαφόρους εἶναι τὸν πάντα χρόνον· ὁ ζόης αὐτέων ἀλληλοισι, καὶ τοὺς ἀπὸ τούτων γενομένους, ὡσαύτως διατελέειν. Λακεδαιμόνιοι μὲν πρῶτα λέγουσι μούνοι Ἑλλήνων τάδε ἢ κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπ' Ἑλλήνων, ἐγὼ γράφω. τούτους τοὺς Δωριέων βασιλέας, μέχρι μὲν Περσέος τοῦ Δαναΐης τοῦ ἀπ' Ἀκρισίου, καταλεγομένους ὀρθῶς ὑπ' Ἑλλήνων, καὶ ἀποδεικνυμένους ὡς εἰσὶ Ἕλληνες· ἤδη γὰρ τιμωρηθῆναι ἐς Ἕλληνας ἔστι ἐτέλεον. ἕλεξα δή, μέχρι Περσέος, τοῦδε εἵνεκα, ἀλλ' οὐκ ἀνέκαθεν ἐπὶ ἔλασσον, ὅτι οὐκ ἔστι ἐπωνυμίη Περσέι ἀνδρὸς θνητοῦ, ὥσπερ Ἡρακλέι Ἀμφιτρύωνος. ἤδη ὦν ὀρθῷ λόγῳ χρεωμένῳ, μέχρι τοῦ Περσέος ὀρθῶς εἰρέσθαί μοι. ἀπὸ δὲ Δαναΐης τοῦ Ἀκρισίου καταλέγουσι τοὺς ἄνω αἰεὶ πατέρας αὐτέων, φοινίσσοντες ἂν εὕροις οἱ τῶν Δωριέων ἡγεμόνες Αἰγύπτιοι ἐόντες. ταῦτα μὲν νυν κατὰ τοὺς Ἕλληνας λέγουσι γεγονότα. ὡς δὲ ὁ Περσέων λόγος λέγεται, αὐτὸς ὁ Περσεὺς ἐὼν Ἀσσύριος, ἐγένετο Ἕλλην, ἀλλ' οὐκ οἱ Περσέος προγονοί. τοὺς δὲ Ἀκρισίου πατέρας ὁμολογέουσι κατ' οἰκηιότητα Περσέι εἶναι, τούτους δὲ εἶναι, καπερ Ἕλληνες λέγουσι, Αἰγυπτίους. καὶ ταῦτα μὲν νυν ὧδε τούτων εἰρήσθω. ὅτι δὲ ἐόντες Αἰγύπτιοι, καὶ ὅτι ἀποδεξάμενοι ἔλαβον τοὺς Δωριέων βασιληίας, ἄλλοισι γὰρ ὧδε αὐτέων εἰρηται, ἐάσομεν αὐτά· τὰ δὲ ἄλλοι ἀπελάβοντο, τούτων μνήμην ποιήσομαι. Γέρεά τε δὴ τάδε τοῖσι βασιλεῦσι Σπαρτιήτης δεδώκασι, ἱρωσύνας δύο, Διός τε Λακεδαιμονίου, καὶ Διὸς οὐρανίου· καὶ πόλεμόν γε ἐκφέρειν ἐπὶ τοὺς ἂν βούλωνται χώρην. τούτου δὲ μηδένα εἶναι Σπαρτιήτεων ἀπαγορεύειν· εἰ δὲ μή, αὐτὸν ἐν τῷ ὅρκῳ ἐνέχεσθαι. στρατευομένων δὲ, πρώτους ἰέναι τοὺς βασιλέας, ὑστάτους δὲ ἀπιέναι· ἑκατὸν δὲ ἄνδρας λοχαγοὺς ὑπὸ σφίσι φυλάσσειν αὐτούς. θυσίῃσι δὲ χρᾶσθαι ἐν τῇσι ἐξόδοισι, οἰκοσίοισι ἂν ἐθέλωσι· τῶν δὲ θυομένων ἀπάντων τὰ δέρματα τῶν ἱρηίων λαμβάνειν σφέας. τοῦτα μὲν τὰ ἐμπολέμια. τὰ δὲ ἄλλα τὰ εἰρωνικὰ καὶ τὰ τοῖσι σφι δέδοται· ἐν θυσίῃσι τῇσι δημοτελέσι ποιέεσθαι, πρώτους ὑπὸ τὸ δεῖπνον ἵζειν τοὺς βασιλέας· καὶ ἀπὸ τούτων πρῶτον ἄρχεσθαι, διπλήσια κύμονας ἑκατέρῳ τὰ πάντα ἢ τῇσι ἄλλοισι δαιτυμόνεσι. καὶ σπονδοφορίας εἶναι τούτέων, καὶ τὰ σκέλεα τῶν ἱρηίων τὰ δέρματα. νεομηνίας δὲ πάσης καὶ ἑβδόμας ἱσταμένου μηνὸς, δίδοσθαι

rum qui honorabatur à matre, tanquam primogenitum publiceque alendum curaſſe, impoſito ei nomine EUryſthenę; juniori, Procle. Hos autem fratres, ubi adoleverunt, per omne vitæ tempus inter ſe diſſenſiſſe, & itidem eorum poſteros perſeveraſſe. Hæc ſoli Græcorum Lace- 53
dæmonii ajunt. At hæc ſecundum ea, quæ commemorantur à Græcis, ego ſcribo; hos Dorienſium reges uſque ad Perſeum Danaæ filium deo omiſſo, recenſeri recte à Græcis, & demonſtrari Græcos eſſe. jam tum enim iſti inter Græcos cenſebantur. Ideo autem dixi, uſque ad Perſeum, nec altius repetii, quod nullum Perſeo cognomentum adeſt mortalis patris, quemadmodum Herculi Amphitryon. Itaque à me rectam rationem ſequente dictum recte eſt uſque ad Perſeum. A Danae vero Acriſii filia retrorſum patres eorum ſuperiores recenſendo, conſtabit principes Dorienſium eſſe Ægyptios indigenas. Hæc generis recenſio ex commemoratione Græcorum facta eſt. Ut autem à Perſis narratur, Per- 54
ſeus ipſe, quum eſſet Aſſyrius, factus eſt Græcus, non tamen progenitores ejus. nam majores Acriſii fateri, quod ad cognationem, nihil cum Perſeo ſibi eſſe; eoſque quemadmodum Græci ajunt, Ægyptios eſſe. Hæc de his hactenus. Quod 55
autem in regna Dorienſium, quum Ægyptii eſſent, ſucceſſerint, & ea acceperint, hæc (quoniam ab aliis dicta ſunt) omittemus: quæ vero alii non attigerunt, eorum faciam mentionem. Hæc autem 56
decora regibus Spartiatæ tribuerunt: duo ſacerdotia, Jovis Lacedæmonis & Jovis cœleſtis: & jus belli in quamcunque libuerit regionem efferendi, ut id nulli Spartiatarum prohibere fas ſit; ſin, piaculari crimine teneatur. Ut in militando primi eant reges, abeant poſtremi. Centum delecti viri eis in militia cuſtodes adſint. In profectionibus ad bellum utantur ovibus quotcunque libuerit: quarum immolatarum omnium pelles ac terga accipiant ipſi. Bellica hæc. Alia ſunt quæ pacis 57
tempore eis tribuuntur: Ut quoties aliquod publicum ſacrificium fit, primi in cœna reges diſcumbant, & iis primis dari partes incipiant, unicuique eorum dupla omnia quàm ceteris convivis: libaminumque initia penes illos ſint, & immolatarum ovium coria. Singulis quoque calendis & ſeptimis diebus ingreſſi menſis, ſin-

a Etiam hæc vox νεωτέρῳ non eſt in MS. b Hæc quoque vox μούνοι non legitur in MS. c τάδε ὃ καὶ λέγ. ἐγώ. d ἔρηται μοι. e τοῦτ. ἐξοδίοισι. f δημοτελὴς. g νεομηνίας ὃ ἁπάσας.

Alia regum jura; etiam erga mortuos domi feu in bello legitima.

singula pecora perfecta utrique è publico dentur in Apollinis: & farinæ medimnus, & vini Laconicus quartarius: & in omnibus certaminibus primaria fint exempta loca; & penes illos fit constituere proxenos, quos ex civibus velint; & utrique binos eligere Pythios. sunt autem Pythii, qui Delphos ad consulenda oracula mittuntur, quique publice cum regibus pascuntur. Regibus ad cœnam non euntibus domum mittantur bini farinæ chœnices, & vini cotyla: præsentibus dupla dentur omnia. eadem ratione à privatis quoque invitati ad cœnam honorentur. Vaticinia quæ contigerunt, ab illis custodiantur: sed simul ea noscant Pythii. Regos soli de his solis judicent: de virgine ad quam tota hereditas devenerit, quem habere eam oporteat, si pater eam nondum desponderit: nec non de viis publicis: & si quis adoptivum filium facere velit, coram regibus id fieri: eosdem quoque consulentibus assidere senioribus, qui sunt duodetriginta: si eo non accesserint, eorum maxime propinqui senes decora regum obtineant, duos calculos ponendi, tertium pro seipsis.

58 Viventibus hæc regibus à republica Spartiatarum tribuuntur; ista defunctis. Equites per universum Laconicum quid acciderit nunciant: fœminæ per urbem circumeuntes ahenum pulsitant. quumque hoc fit, necesse est ex singulis domibus duos ingenuos, marem ac fœminam, contaminari, magnis pœnis, nisi hoc faxint, impositis. Eadem autem circa mortes regum consuetudo Lacedæmoniis est, quæ barbaris Asianis. nam plerique barbarorum eodem ritu in mortibus regum utuntur. Siquidem posteaquam mortem obiit Lacedæmoniorum rex, oportet ejus exequiis adesse ex omni Lacedæmone absque Spartanis aliquo numero vicinos apertis pectoribus. Horum igitur & hilotarum atque ipsorum Spartiatarum posteaquam multa millia in unum coacta sunt, promiscue cum mulieribus frontes suas intrepide pulsant, & ululatu immenso utuntur, ultimum semper quemque regum dicentes fuisse optimum. Qui vero regum in bello periit, ejus simulacrum quum expresserunt, in toro bene strato efferunt; & cum sepeliverunt decem dies justitium est, nullusque comitiorum consessus, sed lu-

59 ctus continens. Aliud autem hoc istis convenit cum Persis, quod defuncto rege

ἀνδρῶν ὅτι ἕκαστον δημοσίᾳ ἱρήϊον τέλειον ἑκατέρῳ ἐς Ἀπόλλωνος, καὶ μέδιμνον ἀλφίτων, καὶ οἴνου πέρτην Λακωνικόν. καὶ ἐν τοῖσι ἀγῶσι πᾶσι προεδρίας ἐξαίρετους, καὶ προξένους ἀποδεικνύναι τούτοισι προκειμένους τοὺς ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀστῶν, καὶ Πυθίους αἱρεῖσθαι δύο ἑκάτερον. οἱ δὲ Πύθιοι, εἰσὶ θεοπρόποι ἐς Δελφούς, σιτεόμενοι μετὰ τῶν βασιλέων τὰ δημόσια. μὴ ἐλθοῦσι δὲ τοῖσι βασιλεῦσι ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἀποπέμπεσθαι σφι ἐς τὰς οἰκίας ἀλφίτων τε δύο χοίνικας ἑκατέρῳ, καὶ οἴνου κοτύλας· παρεοῦσι δὲ διπλήσια πάντα δίδοσθαι. τὠυτὸ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς ἰδιωτέων κεκλημένους ἐπὶ δεῖπνον τιμᾶσθαι. τὰς δὲ μαντηίας τὰς γινομένας, τούτους φυλάσσειν· συμβουλεύειν δὲ καὶ τοὺς Πυθίους. δικάζειν δὲ μούνους τοὺς βασιλέας τοσάδε μούνα· παρέχειν τὴν παρθένον πέρι, ἐς τὸν ἱκνέεται ἔχειν, ἢν μή περ ὁ πατὴρ αὐτὸν ἐζημίωσε· καὶ ὁδῶν δημοσιέων περὶ· καὶ ὃς κε θέλῃ παῖδα ποιέεσθαι ἐπίκληρον, βασιλέων ἐναντίον ποιέεσθαι. καὶ παρεῖναι βουλεύσι τοῖσι γέρουσι, ἐσὶ δὲ τοῦτων δέκα τριηκοντα. ἢν δὲ μὴ ἔλθωσι, τοὺς μάλιστα σφι τῶν γερόντων προσήκοντας ἔχειν τὰ τῶν βασιλέων γέρεα, δύο μὲν ψήφους πεφυκέναι, τρίτην δὲ, τὴν ἑωυτῶν. Ταῦτα μὲν ζώοισι τοῖσι βασιλεῦσι δέδοται ἐκ τοῦ κοινοῦ τῶν Σπαρτιητέων· ἀποθανοῦσι δὲ, τάδε ἱππέες φοιτήσαντες βοῶσι τὸ γεγονὸς κατὰ πᾶσαν τὴν Λακωνικήν· κατὰ δὲ τὴν πόλιν γυναῖκες περιιοῦσαι, λέβητα χαλκήϊα κροτέουσι. ἐπὴν ὦν τοῦτο γένηται τοιοῦτο, ἀναγκαῖον ἐξ οἰκίης ἑκάστης ἐλεύθερον δύο καταρραιστεῖν ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα· μὴ ποιήσασι δὲ τοῦτο, ζημίαι μεγάλαι ἐπικέαται. νόμος δὲ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι κατὰ τοὺς βασιλέων τοὺς θανάτους ἐστὶ οὗτος ὁ τοῖσι βαρβάροισι τοῖσι ἐν τῇ Ἀσίῃ. τοὺς γὰρ ὧν βαρβάρων οἱ πολλοὶ τῷ αὐτῷ νόμῳ χρέωνται κατὰ τοὺς θανάτους τῶν βασιλέων. ἐπὰν γὰρ ἀποθάνῃ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ἐκ πάσης δεῖ Λακεδαίμονος, χώρης Σπαρτιητέων, ἀριθμῷ τοῦ εἰρημένου ἀναμὰξ ἐς τὸ κῆδος ἰέναι. τούτων ὦν καὶ τῶν εἰλωτέων, καὶ αὐτέων Σπαρτιητέων ἐπὰν συλλεχθῶσι ἐς τοῦτο πολλαὶ χιλιάδες, σύμμιγα τοῖσι γυναιξὶ κόπτονταί τε τὰ μέτωπα προθύμως, καὶ οἰμωγῇ διαφερέοντα ἀπλέτῳ· φάμενοι τὸν ὑστατον αἰεὶ ἀποθνῄσκοντα τῶν βασιλέων, τοῦτον δὴ ἄριστον εἶναι. ὃς δ' ἂν ἐν πολέμῳ τῶν βασιλέων ἀποθάνῃ, τούτῳ δὲ εἴδωλον ποιεύμενοι, ἐν κλίνῃ εὖ ἐστρωμένῃ ἐκφέρουσι. ἐπὰν δὲ θάψωσι, ἀγορὴ δέκα ἡμερέων ἐστὶ ταύτη σφι, ἐν τῇ οὐ χαίρεσι συνίζει, ἀλλὰ πενθέουσι τούτους τοὺς ἡμέρας. Συμφέρον δὲ ἄλλο τοῦτο τοῖσι Πέρσῃσι· ἐπεὰν

a σοσπάζ. b λέβητας. c τῶν βαρβάρων. d Hæc tria verba non sunt in MS. e ἄλλο τοῦτο τοῖσι.

Lacedæmonii opificia paterna excipiunt. Hiſtoria & fata Ariſtonis connubiorum. Puellæ forma per Helenam emendata.

ἀποθανόντος δὲ βασιλῆος ἄλλος ἐνίκησε βασιλεύς, ὅτευ ὁ ἐσιὼν ἐλευθεροῖ ὅσπις τι Σπαρτιητέων τῷ βασιλέϊ ἢ τῷ δημοσίῳ ὤφλε. ἐν δὲ αὖ Πέρσῃσι ὁ καταστάμενος βασιλεὺς τὰ ὀφλισκόμενον φόρον μετίεϊ πάσῃσι τῇσι πόλισι. Συμφέρονται δὲ καὶ τάδε Αἰγυπτίοισι Λακεδαιμόνιοι· οἱ κήρυκες αὐτέων καὶ αὐληταὶ καὶ μάγειροι ἐκδέκονται τὰς πατρῴας τέχνας· καὶ αὐλητὴς τε αὐλητέω γίνεται, καὶ μάγειρος μαγείρου, καὶ κῆρυξ κήρυκος, οὐ καλὰ λαμπροφωνίῃ ἐπιθυμήσαντες ἄλλοι σφέας ἀπωθέονται, ἀλλὰ καλὰ τὰ πάτρια ἐπιτελέουσι. ταῦτα μὲν δὴ ὧδε γίνεται. Τότε δὲ τὸ Κλεομένεα ἐόντα ἐν τῇ Αἰγίνῃ, καὶ κοινὰ τῇ Ἑλλάδι [b] ἀγαθὰ πρήσσοντα, ὁ Δημάρητος ἐτεκτήνατο, οὐκ Αἰγινητέων ὧδε κηδόμενος, ὡς φθόνῳ ἁπτόμενος. Κλεομένης δὲ νοσήσας ἀπ' Αἰγίνης, ἐβούλευε τὸ Δημάρητον παῦσαι τῆς βασιληίης, λέγων πρῆγμα τοιόνδε ἐπίστασιν ἐς αὐτὸν ποιεύμενος. Ἀρίστωνι βασιλεύοντι ἐν Σπάρτῃ, καὶ γήμαντι γυναῖκας δύο, παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. καὶ, ὡ δὲ συνεγίνωσκε αὐτὸς τοῦτο εἶναι αἴτιος, γαμέει τρίτην γυναῖκα. ὧδε δὲ γαμέει. ἦν οἱ φίλος τῶν Σπαρτιητέων ἀνήρ, τῷ προσεκέετο τῶν ἄστεων μάλιστα ὁ Ἀρίστων. τούτῳ τῷ ἀνδρὶ ἐτύγχανε ἐοῦσα γυνὴ καλλίστη μακρῷ τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν· καὶ ταῦτα μέντοι καλλίστη ἐξ αἰσχίστης γενομένη. ἐοῦσαν γάρ μιν τὸ εἶδος φλαύρην, ἡ τροφὸς αὐτῆς, εἶα ἀνθρώπων τε ὀλβίων θυγατέρα, καὶ δυσχόλεα ἐοῦσαν, πρὸς δὲ καὶ ὀρέοντι τοὺς γονέας συμφορὴν τὸ εἶδος αὐτῆς ποιεύμενος, ταῦτα ἔκαστα μαθοῦσα, ἐπιφέρεται τοιάδε· ἐφόρεε αὐτὴν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην ἐς τὸ τῆς Ἑλένης ἱρόν, τό ἐστι ἐν τῇ Θεραπνῇ καλεομένῃ, ὑπερθε δὲ Φοιβηίου ἱροῦ. ὅκως δὲ ἐνείκαι ἡ τροφὸς, πρός τι τῶν ἀγαλμάτων ἵστατο, καὶ ἐλίσσετο τὴν θεὸν ἀπαλλάξαι τὸ δυσμορφίης τὸ παιδίον. καὶ δὴ ποτε ἀπιόντος ἐκ τοῦ ἱροῦ τῇ τροφῷ γυναῖκα λέγεται ἐπιφανῆναι· ἐπιφανεῖσαν δὲ, ἐπείρεσθαί μιν ὅ, τι φέρει ἐν τῇ ἀγκάλῃ. καὶ τὴν φάσαι, ὡς παιδίον φέρει [c]. τὴν δὲ κελεῦσαι οἱ δεῖξαι· μὴ γὰρ οἱ ἐκ τῶν γιναμένων μηδενὶ ἐπιδεικνύναι. τὴν δὲ πάντως ἑωυτῇ κελεύειν ἐπιδεῖξαι. ὁρῶσαν [d] δὲ τὴν γυναῖκα πολλῷ ποιεύμενον ἰδέσθαι, ἔτι δὲ τὴν τροφὸν δεῖξαι τὸ παιδίον. τὴν δὲ, καταψῶσαν τοῦ παιδὸς τὴν κεφαλὴν, εἰπεῖν ὡς καλλίστου πασέων τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν. ἀπὸ μὲν δὴ ταύτης τῆς ἡμέρης μεταπεσεῖν τὸ εἶδος. γαμέει δέ μιν ἐς γάμου ὥρην ἀπικομένην Ἄγητος ὁ Ἀλκείδεω,

ge alter qui ſuccedit liberat ære alieno, quicunque Spartiatarum aliquid aut reipublicæ debebat: & apud Perſas item qui rex creatus eſt, omnibus civitatibus tributum quod debebant remittit. Cum Ægyptiis 60
etiam Lacedæmonii in hoc congruunt, quod eorum præcones & tibicines & coqui excipiunt paterna artificia: & tibicen è tibicine, & coquus è coquo, & præco ex præcone gignitur, neque alii propter vocalitatem impoſiti ipſos excludunt, ſed in paterno opere perſeverant: atque hæc quidem ita fiunt. Cleome- 61
nem autem tunc quum apud Æginam eſſet, ac communi Græciæ bono operam daret, inſimulabat Demaratus, non tam Æginetis ſtudens, quam invidia & damni ſtudio ductus. Quem Cleomenes ab Ægina reverſus conſultabat ut regno ſubmoveret; ob hanc rem intendens in eum actionem. Ariſton Spartæ regnum obtinens, quum duabus uxoribus ductis liberos non ſuſciperet, in ſe culpam ejus rei non eſſe agnoſcens, tertiam duxit uxorem, & duxit hunc in modum. Erat ei amicus quidam Spartiata, cujus opera ex omnibus civibus maxime utebatur; cui viro erat uxor longe ſpecioſiſſima omnium Spartanarum, idque ſane ex turpiſſima talis facta: ſiquidem quum haberet faciem minus luculentam, nutrix ejus, utpote filia parentum locupletum & formæ indecoræ, inſuper videns parentes ægre ferre, hoc excogitavit, ut puellam ſingulis diebus bajularet ad Helenæ templum, quod eſt in loco qui dicitur Therapne, ſupra Phœbeium fanum. eo quoties nutrix intulerat puellam, adſtans ſimulacro, deam precabatur ut alumnam deformitate liberaret. Cui aliquando abeunti è templo mulier quædam apparuiſſe fertur, atque interrogaſſe illam quidnam in ulnis geſtaret: & quum nutrix ſe infantem geſtare reſpondiſſet, juſſiſſe ſibi oſtendi: quumque negaret nutrix id ſe facturam, quod infantem parentes vetuiſſent oſtendi cuipiam, juſſiſſe prorſus ut ſibi oſtenderetur. Nutricem vero, quum videret mulierem illam magni æſtimare viſum, ei tandem puellam oſtendiſſe. Hanc autem demulcentem caput puellæ dixiſſe, futuram eam omnium Spartæ mulierum formoſiſſimam: atque ab eo die priſtinam ſpeciem mutari cœpiſſe. Hanc, quum ad nubilem pervenit ætatem, duxit uxorem Agetus Alcidis

a MS. effert diſerte ἀθλακτίῃσι. b MS. habet κοινὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι. c φερεῖ. d MS. habet ὁρῶντα.

Modus aſtutus ductæ ab Ariſtone tertiæ uxoris, unde natus Demaratus citato partu, in quo temere quid projecit pater, ob quod filius dein ſpoliatus regno, ſubjecto Leutychide.

κειδεω, ὅτ☉ δὴ ὁ ☿ Ἀ'ελ͵ςων☉ φίλ☉. Τὸν
62 cidis filius, ille amicus Ariſtonis. Ejus mulieris amore titillatus quum eſſet Ariſton, hanc rem commentus eſt: Ageto ſodali ſuo, cujus illa erat uxor, recepit ſe dono daturum unam è ſuis rebus omnibus quamcunque ille optaret; atque invicem juſſit illum ſimile munus ſibi dare. Agetus nihil de uxore ſuſpicatus, quum videret Ariſtoni quoque uxorem eſſe, accepit condicionem, & in eam rem jusjurandum interpoſuerunt. Cui mox Ariſton è ſuis rebus pretioſis donavit, quæcunque fuit, quam ille elegit: ita ipſe viciſſim pro ſcopo habens donari ab illo, ibi tum ergo optavit uxorem amici abducere. Agetus dicere, ſe præter hoc unum cetera annuiſſe; jurejurando tamen adactus ac doli aſtutia permittit ab-
63 duci. Ita tertiam hanc Ariſton repudiata ſecunda duxit uxorem: quæ intra brevius tempus, nondum exactis decem menſibus, hunc ei genuit Demaratum. Ariſton, quum ei ſedenti in ſella regia cum ephoris quidam ex domeſticis nuncium nati filii attuliſſet, ſciens ab quo tempore duxiſſet uxorem, deductis per digitos menſibus, dixit adjurans, Hic non eſt filius meus. Quod audientes ephori, haud magni fecere impræſentiarum; ſed poſteaquam puer adolevit, pœnituit Ariſtonem dicti, opinantem utique filium ſibi eſſe Demaratum: cui ideo nomen impoſitum eſt Demaratus, quod ante eum natum omnis populus vota fecit, ut Ariſtoni, omnium ante id tempus regum viro probatiſſimo, filius gigneretur. ea de re
64 id nomen huic impoſitum eſt. Interjecto deinde tempore Ariſtone vita functo, Demaratus obtinuit regnum: ſed videlicet neceſſe erat ut hæc quæ in notitiam venerant, hominem regno privarent. Eapropter à Cleomene vehementer inſimulabatur, cum antea quod ab Eleuſine abduxiſſet exercitum, tum eo tempore quum adverſus Æginetas cum
65 Medo ſentientes trajecit Cleomenes. Ergo ingreſſus cum ulciſci Cleomenes, componit cum Leutychide Menaris filio, Agidis nepote, ex eadem qua erat Demaratus familia, ut ſi eum regem in locum Demarati conſtituiſſet, ſe adverſus Æginetas comitaretur. Erat autem Leutychides Demarato maxime inimicus, ob hanc cauſſam, quod quum Percalum filiam Chilonis, neptem Demar-

κ͵ δὴ κὴ τότε ἐπ' Αἰγινητέων τὲς μηδίσαντας ☿ἡγεμόνευε Λ☿ Κλεομένε☉. Ὁ ἐρμηῆς ὦν ὑποτίννυσθαι ὁ Κλεομένης, σωτίθεται Λεωτυχίδῃ τῷ Μενάρε☉ τ☿ Ἄγ☉, ἐόντι οἰκίης τ☿ αὐτῆς Δημαρήτῳ, ἐπ' ᾧ τι, ἢν αὐτὸν καταςήσῃ βασιλῆα ἀντὶ Δημαρήτε, ἕψεται οἱ ἐπ' Αἰγινήτας· ὁ δὲ Λεωτυχίδης ἦν ἐχθρὸς τῷ Δημαρήτῳ μάλιςα γενομένως, ☿ πρῆγμα τοιόνδε· ἀρμοσαμένε Λεωτυχίδεω Πέρκαλον τὴν Χίλων☉ τ☿ Δη-

μαρ-

a ὑποτίκτει. b ἤν τι τὸ. c ἀπίει. d χρόνου τῷ ἡγεμόνι. e διακτύλῳ.

μαρμένε γυναῖκα, ὁ Δημάρητος ὑποβαλόμενος, ἀποστερεῖ Λύτυχίδεα τὸν γάμον, φθήσας αὐτὸς τὴν Πέρκαλον ἁρπάσας καὶ ἔχων γυναῖκα. κατὰ τοῦτο μὲν τῷ Λυτυχίδῃ ἡ ἔχθρη ἡ ἐς τὸν Δημάρητον ἐγεγόνεε· τότε δὲ ὑπὸ Κλεομένεος τοῦ Λυσιμάχου ὁ Λυτυχίδης καὶ ὠμνυ Δημαρήτου, φὰς αὐτὸν οὐκ ἰκνεόμενον βασιλεύειν Σπαρτιητέων, οὐκ ἐόντα παῖδα Ἀρίστωνος. μετὰ δὲ τὸν καταμοσίην, ἐδίωκε ἀνασῴζων ἐκεῖνο τὸ ἔπος τὸ εἶπε Ἀρίστων τότε, ὅτε οἱ ἐξαγγέλλε ὁ οἰκέτης παῖδα γεγονέναι, ὁ δὲ, συμβαλλόμενος τοὺς μῆνας, ἀπώμοσε, φὰς οὐκ ἑωυτοῦ εἶναι[a]. τότε δὴ ὑποβαλόντων τῶν ῥημάτων ὁ Λυτυχίδης, ἀπέφαινε τὸν Δημάρητον οὔτε ἐξ Ἀρίστωνος γεγονότα, οὔτε ἰκνεόμενον βασιλεύοντα Σπάρτης, τοὺς ἐφόρους μάρτυρας παρεχόμενος ἐκείνους, οἳ τότε ἔτυχον πάρεδροί τε ἐόντες καὶ ἀκούσαντες ταῦτα Ἀρίστωνος. Τέλος δέ, ἐόντων περὶ αὐτέων νεικέων, ἔδοξε Σπαρτιήτῃσι ἐπείρεσθαι τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι, εἰ Ἀρίστωνος[b] εἴη παῖς ὁ Δημάρητος. ἀνοίσαντος δὲ γνώμην ἐκ προνοίης τοῦ Κλεομένεος ἐς τὴν Πυθίην, ἐνθαῦτα προσποιέεται Κλεομένης Κόβωνα τὸν Ἀριστοφάντου, ἄνδρα ἐν Δελφοῖσι δυνατώτατον μέγιστον. ὁ δὲ Κόβων περιάλλων τὴν προμαντιν ἀναπείθει τὰ Κλεομένης ἐβούλετο[c] λέγεσθαι, λέγειν. ἔτω δὴ ἡ Πυθίη, ἐπιρρωσθέντων τῶν θεοπρόπων, ἔκρινε μὴ Ἀρίστωνος εἶναι Δημάρητον παῖδα. ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ ἀνάπυστα ἐγένετο ταῦτα, καὶ Κόβων τε ἔφυγε ἐκ Δελφῶν, καὶ Περίαλλα ἡ προμαντις ἐπαύθη τῆς τιμῆς. κατὰ μὲν δὴ τὸν Δημάρητον κατάπαυσιν τῆς βασιληίης ἔτω ἐγένετο. ἔφυγε δὲ Δημάρητος ἐκ Σπάρτης ἐς Μήδους ἐκ τοιῆσδε ὀνειδεος· μετὰ τὴν βασιληίης τὴν καταπαυσιν ὁ Δημάρητος ἦρχε αἱρεθεὶς ἀρχήν. ἦσαν μὲν δὴ γυμνοπαιδιαι· θεωμένῳ δὲ τὸν Δημάρητον, ὁ Λυτυχίδης, γενόμενος ἤδη αὐτὸς βασιλεὺς ἀντ' ἐκείνου, πέμψας τὸν θεράποντα ἐπὶ γέλωτί τε καὶ λάσθῃ, ἤρετο τὸν Δημάρητον ὁκοῖόν τι εἴη τὸ ἄρχειν μετὰ τὸ βασιλεύειν. ὁ δὲ, ἀλγήσας τῷ ἐπερωτήματι, εἶπε φὰς, αὐτὸς μὲν ἀμφοτέρων ἤδη πεπειρῆσθαι, κεῖνον δὲ, τὸν μέντοι ἐπερώτησιν ταύτην ἄρξειν Λακεδαιμονίοισι μυρίης κακότητος, ἡ μυρίης εὐδαιμονίης. Ταῦτα δὲ εἶπας, καταχαλυψάμενος, ἤιε ἐκ τοῦ θήτρου ἐς τὰ ἑωυτοῦ οἰκία. αὐτίκα δὲ ποιησάμενος ἔθυε τῷ Διὶ βοῦν. θύσας δέ, τὴν μητέρα ἐκάλεσε. Ἀπικομένην δὲ τῇ μητρὶ ἐσθεὶς ἐς τὰς χεῖρας οἱ τὰ σπλάγχνα, παρεκέλευε, λέγων τοιάδε,

Id quo ordine contigerit, & Cleomenis nefas in Pythia. Sed & contumelia Leutychidæ urget Demaratum relicta patria fugere ad Darium.

marmeni sponsam haberet, Demaratus insidiose hominem conjugio privavit, præveniens & præripiens Percalum ac pro uxore retinens. Ob hanc caussam Leutychidi inimicitiæ cum Demarato extitere. Is tunc, Cleomene sollicitante, contra Demaratum juravit, negans eum rite in Spartanis regnare, qui Aristonis filius non esset; postquam ita juraverat, instítit persequi, repetens quod Ariston tunc dixerat, quum ei nunciasset domesticus filium natum, & menses conferens, jurejurando negasset illum esse suum. Huic verbo insistens Leutychides, pronunciabat Demaratum neque ex Aristone genitum esse, neque rite Spartæ regnare; eisdem ephoris adhibitis testibus, qui Aristoni assidentes tunc hæc ex illo audierant. Tandem re in contentionem deducta, visum est Spartiatis oraculum quod Delphis est consulendum, an foret Demaratus Aristonis filius. Quum ergo nihil suspicionis exstaret de Cleomenis providentia ad conciliandam Pythiam, ibi ille subornat Cobonem Aristophanti filium maxima apud Delphos autoritate, ut persuadeat Periallæ antistiti, dicere ea quæ Cleomenes volebat dici. Ita Pythia scisitantibus iis qui ad oraculum erant missi negavit Aristonis filium esse Demaratum. quæ tamen res sequenti tempore palam factæ sunt, & Cobon è Delphis profugit, & Perialla honore spoliata est. Hactenus quæ ad dejiciendum regno Demaratum acta sunt: Is vero è Sparta ad Medos profugit, ob hanc contumeliam: post ejectionem ex regno gerebat electus magistratum, quum esset spectaculum luctæ nudorum puerorum, & adesset Demaratus, misit ad eum Leutychides, in locum Demarati jam rex factus, deridendi insultandique caussa, ministrum, qui interrogaret qualis esset hæc præfectura post regnum. Eam interrogationem ægre ferens Demaratus, respondit se utrumque expertum esse, illum vero non; eam tamen interrogationem Lacedæmoniis futuram initium plurimæ aut calamitatis aut felicitatis. Hæc loquutus, velato capite è theatro domum abiit, confestimque præparatum Jovi bovem immolavit: quo immolato matrem arcessivit. Quæ quum adveniisset, positis in ejus manus extis, mulierem obsecravit his verbis, Per ego te

a οὐκ ἑωυτοῦ μιν εἶναι. b εἰ ἄρα Ἀρίστωνος. c ἐβουλεύετο.

te, mater, cum alios deos, tum Jovem hunc Herceum tangens, precor, promas mihi veritatem: quiſnam revera meus eſt pater? Nam Leutychides quidem in contentionibus objecit, te è priore viro gravidam, ita ad Ariſtonem veniſſe. Alii etiam dementius referentes, ajunt te ad aſinarium ex tuis ſervis ventitaſſe, illiuſque me filium eſſe. ego igitur te obſecro per Deos, ut verum dicas. Siquid enim eorum quæ dicuntur feciſti, non ſola feciſti, ſed cum multis: & multus in urbe Sparta ſermo eſt, negantium Ariſtoni fuiſſe ſemen procreando aptum. nam ſi fuiſſet, priores uxores ei
69 fuiſſe parituras. Hæc Demaratus. Cui mater ita reſpondens, Fili, inquit, quoniam precibus mecum agis ut dicam veritatem, omne tibi verum exponetur. Ut me domum Ariſton duxit, tertia quàm me duxerat nocte imago tanquam Ariſtonis ad me venit, quæ poſteaquam mecum concubuit, coronis quas geſtabat, me circumdedit, atque abiit. Dehinc Ariſton advenit, qui cernens me coronas habentem, ſciſcitabatur quiſnam me illis donaſſet. Ego ipſum dediſſe reſpondi: eoque id abnuente, juravi, aſſeverans non bene illum facere qui negaret, quippe qui paulo ante ingreſſus, ubi mecum coiiſſet, coronis me donaſſet. Ariſton, cernens me jurantem, intellexit eam rem divinam fuiſſe. compertumque eſt partim illas coronas fuiſſe ſumptas ex heroico conditorio, quod eſt juxta januam aulæ extructum, quod vocant Aſtrobaci: partim vates eſſe hunc eundem heroëm reſponderunt. Habet igitur, fili, ita omne, quod volebas audire. aut enim ex hoc heroë genitus es, paterque tibi eſt Aſtrobacus heros, aut Ariſton. nam ea te nocte concepi. Verum quod tibi præcipue exprobrant inimici, quod Ariſton, quum ei te natum eſſe nunciatum eſt, multis audientibus negavit te ſuum eſſe, quia tempus, decem menſes, non exiſſet, per inſcitiam talium rerum illi hoc verbum excidit. nam mulieres novem etiam menſium ac ſeptem menſium partum edunt, non omnes decimum menſem explentes. ego autem, fili, ſeptimeſtrem te genui. Ipſe quoque Ariſton non diu poſt agnovit, ſe per dementiam id verbum ejeciſſe. Alias narrationes de tua origine noli admittere. omnia enim ve-

„ ἀδε, Ὦ μῆτερ, θεῶν σε τῶν τι ἄλλων καλαπό-
„ μενος ἱκετεύω, καὶ δὲ Ἑρκείε Διὸς τῆδε, φράσαι
„ μοι τὴν ἀληθήιλω, τίς μοὶ ἐςὶ πατὴρ ὀρθῶ λό-
„ γῳ. Λεύτυχίδης μὲν γὰρ ἔφη ἐν τοῖσι νείκεσι λέ-
„ γων, κυέσαν σε ἐκ τῦ πρότερυ ἀνδρὸς, ἔτω
„ ἐλθεῖν πρὸς Ἀρίςωνα· οἱ δὲ ἧσσον ματαιότερον
„ λόγον λέγοντες, Φασί σε ἐσελθεῖν πρὸς τῶν οἰ-
„ κετέων τ ὀνοφορβὸν, καὶ ἐμὲ εἶναι ἐκείνυ παῖδα.
„ ἐγὼ δέ σε ὧν μετέρχομαι πρὸς θεῶν [a], εἰπεῖν
„ τὠληθές. οὔτε γὰρ, εἰ πεποίηκάς τι τῶν λεγο-
„ μένων, μοιρίη δὴ πεποίηκας, μὴ πολλέων δέ·
„ ὁ, τι λόγῳ πολλὸς ἐν Σπάρτῃ, ὡς Ἀρίςωνι
„ σπέρμα παιδοποιὸν οὐκ ἐνῆν· τεκεῖν γὰρ ἂν οἱ ἧ
„ τὰς προτέρας γυναῖκας. ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα ἔ-
69 λεγε. Ἡ δὲ ἀμείβετο τοῖσδε, Ὦ παῖ, ἐπεί τε
„ με λιτῇσι μετέρχεαι εἰπεῖν τὠ ἀληθήιλω, πᾶν
„ εἰς σε κατφήσε τὠληθές. ὡς με ἠγάγετο Ἀ-
„ ρίςων ἐς ἑωυτῦ, νυκτὶ τρίτῃ ἀπὸ τ πρώτης
„ ἦλθέ μοι φάσμα εἰδόμενον Ἀρίςωνι· σπου-
„ δῇσαν δὲ, τὰς ςεφάνας ἃς εἶχε, ἐμοὶ προέτιθέ.
„ καὶ τὸ μὲν οἰχώκεε, ἧκε δὲ μετὰ ταῦτα Ἀρίςων.
„ ὡς δέ με εἶδε ἔχυσαν ςεφάνας, ἠρώτα τίς εἴη
„ ὁ, μοι δῶς. ἐγὼ δὲ ἐφάμιλω ἐκεῖνον· ὁ δὲ
„ οὐκ ἀπεδέκετο. ἐγὼ δὲ καταμυνύμιλω, φα-
„ μένη αὐτὸν ἂ καλῶς ποιέειν ἀπαρνεόμενον· ὀ-
„ λίγον [b] γάρ τι πρότερον ἐλθόντα καὶ σπουδυη-
„ θέντα, δοῦναί μοι τὰς ςεφάνας. ὁρέων δέ με
„ κατομνυμένιλω ὁ Ἀρίςων, ἔμαθε ὡς θεῖον εἴη
„ τὸ πρῆγμα. καὶ τῦτο μὲν, οἱ ςέφανοι ἐφάνη-
„ σαν ἐόντες ἐκ δὲ ἡρῴε δὲ ταῦτα τῆσι θύρῃσι τῆσι
„ αὐλείῃσι ἱδρυμένε, τὸ καλέεσι Ἀςροβάκε·
„ τῦτο δὲ, οἱ μάντιες τ αὐτὸν τῦτον ἥρωα ἀναί-
„ ρεον εἶναι. οὕτω δὴ ὦ παῖ ἔχει πᾶν ὅσον τι
„ καὶ βέλεαι πυθέσθαι. ἢ γὰρ ἐκ δὲ ἥρω τύ-
„ τε γέγονας, καί σοι [c] πατὴρ ἐςὶ Ἀςροβακο
„ ὁ ἥρως, ἢ Ἀρίςων. ἐν γάρ σε τῇ νυκτὶ ταύ-
„ τῃ ἀναιρέομαι. τῇ δέ σε μάλιςα κατέπλον-
„ ται οἱ ἐχθροὶ, λέγοντες ὡς αὐτὸς ὁ Ἀρί-
„ ςων, ὅτε αὐτῷ σὺ ἠγγέλθης γεγονυμένο [d],
„ πολλῶν ἀκουόντων οὐ φήσειέ σε ἑωυτοῦ εἶναι·
„ τ χρόνον γὰρ τὸν δέκα μιῶας οὐδέκω ἐξή-
„ κειν· ἀισθηίῃ τῶν τοιούτων κεῖνο τῦτο ἀπ-
„ έρριψε τὸ ἔπο. τίκτυσι γὰρ γυναῖκες καὶ
„ ἐννεάμιλνα καὶ ἑπτάμιλνα, καὶ οὐ πᾶσαι δέ-
„ κα μιῶας ἐκτελέσασαι. ἐγὼ δέ σε ὦ παῖ
„ ἑπτάμιλνον ἔτεκον. ἔγνω δὲ καὶ ὁ αὐτὸς Ἀρί-
„ ςων οὐ μὴ πολὺν χρόνον ὡς ἀνείη τὸ ἔπο
„ ἐκβάλλω τῦτο. λόγως δὲ ἄλλως ὡς ἐμέ-
„ σιο τ στεῦτοῦ μὴ δέκεο. τὰ γὰρ ἀληθέςε-

τα

[a] MS. habet μιλίχομαι τ θεῶν. [b] MS. ὀλίγῳ. [c] καί τοι. [d] αὐτῷ ἐγγέλθης γεγάμο. Sed MS. etiam habebat ἐγγιλθε.

Demaratus fugit in Asiam. Leutychidæ infelix vita & mors in exilio. Hic tamen comitatur Cleomenem in Æginam.

„ τε πάντα [a] ἀκήκοας. ἐκ ὧν ὀνοφορβῶν οὕτω τε „ Λευτυχίδη καὶ τοῖσι ταῦτα λέγουσι τίκτοιεν αἱ „ γυναῖκες παῖδας. ἡ μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγε. Ὁ δὲ, πυθόμενός τε τὰ ἐβούλετο, ἢ ἐπαδία λαβὼν, ἐπορεύετο ἐς Ἦλιν· τῷ λόγῳ φὰς ὡς ἐς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ παρεύη. Λακεδαιμόνιοι ὧν, κατοπτεύσαντες Δημάρητον ὁρμῶντα ἐκ τῆς Ζακύνθου, ἐδίωκον· καί κως ἔφθη ἐς Ζάκυνθον Δημάρητος ὁ Δημάρητος ἐκ τῆς Ἤλιδος. ἐκδιδρήσκοντες [b] ὧν οἱ Λακεδαιμόνιοι, αὐτοῦ τε ἀπέλιπον [c], καὶ τοὺς θεραπόντας αὐτοῦ ἀπαιτέοντες. μὴ ὧν, (ἐπεὶ γὰρ [d] ἐξεδίδοσαν αὐτὸν οἱ Ζακυνθίοι) ἐνθεῦτεν Δημάρητος ἐς τὴν Ἀσίην ἔπλεε ἐς βασιλέα Δαρεῖον· ὁ δὲ κατεδέξατό τε αὐτὸν μεγαλωστὶ, καὶ γῆν τε καὶ πόλιας ἔδωκε. ἔτω ἀπίκετο ἐς τὴν Ἀσίην Δημάρητος, καὶ τοιαύτῃ χρησάμενος τύχῃ· ἄλλά τε Λακεδαιμονίοισι συχνὰ ἔργοισί τε καὶ γνώμῃσι ἀποδαμπρωθείς, ἐν ὧν δὴ καὶ ἐν Ὀλυμπίῃ σφι ἀνελόμενος τεθρίππῳ στεφάνωσε, μοῦνος τοῦτο πάντων δὴ τῶν γνωμένων βασιλέων ἐν Σπάρτῃ τοιήσας. Λευτυχίδης ὧν ὁ Μενάρεος, Δημάρητος καταπαυσθέντος, διεδέξατο τὴν βασιληίην· καί οἱ γίνεται παῖς Ζεύξιδημος, τὸν δὴ Σπερχειτίων μετεξέτεροι Κυνίσκον ἐκάλεον. ἔτος ὁ Ζεύξιδημος οὐκ ἐβασίλευσε Σπάρτης· πρὸ Λευτυχίδεω γὰρ τελευτᾷ, λιπὼν παῖδα Ἀρχίδημον. Λευτυχίδης ὧν σεμνηθεὶς Ζεύξιδήμῳ, γαμέει δευτέρῳ γυναῖκα Εὐρυδάμῳ, ἐοῦσαν Μενίος μὲν ἀδελφεὴν, Διακτορίδεω δὲ θυγατέρα· ἐκ τοῦ οἱ ἔρσεν μὲν γίνεται οὐδέν, θυγάτηρ δὲ, Λαμπίτω· τὴν Ἀρχίδημος ὁ Ζεύξιδήμου γαμέει, δόντος αὐτῷ Λευτυχίδεω. Οὐ μὲν δὴ Λευτυχίδης κατεμήνεε ἐν Σπάρτῃ, ἀλλά τισιν τοιῶνδέ τινα Δημαρήτῳ ἐξέτισε· ἐστρατήγησε Λακεδαιμονίοισι ἐς Θεσσαλίην· παρεὸν δέ οἱ κατὰ κράτος πάντα ποιήσασθαι, ἐδωροδοκήθη χρήματα πολλὰ· ἐπ' αὐτοφώρῳ δὲ ἁλοὺς αὐτὸς ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ὀφλὼν κατήμενος χρημάτων δίκην, ἔφυγε ἐκ Σπάρτης, τὸ δικαστήριον ὑπαχθείς· καὶ τὰ εἰκότα οἱ κατεσκάφη. ἔφυγε δὲ ἐς Τεγέην, καὶ ἐτελεύτησε ἐν ταύτῃ. ταῦτα μὲν δὴ ἐγίνετο χρόνῳ ὑστέρῳ. Τότε δὲ ὡς τῷ Κλεομένεϊ διώδωθη [e] τὰ ἐς τὸν Δημάρητον πρήγματα, αὐτίκα ἐφοβέετο Λευτυχίδεα, μὴ ὦν τοὺς Αἰγινήτας, ἐόντων τινὰ σφι ἔγκοτον ἀπὸ τοῦ ὑβριστηρίου ἔχων. ἔτω δὴ ἔτε οἱ Αἰγινῆται ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων ἡκόντων ἐπ' αὐτοὺς ἐβουλεύοντο ἐπὶ ἀντιβασίῃ, σφέων τε ὑπολεξάμενοι ἄνδρας δέκα Αἰγινητέων

veriſſima audiſti. Nam quod ad aſinarios attinet, ipſi Leutychidæ & iis qui talia loquuntur, ſuæ uxores de aſinariis pariant filios! Hæc illa dixit. Demaratus auditis quæ volebat, ſumpto viatico per ſpeciem eundi Delphos ad oraculum conſulendum, Elin contendit. Eum ſuſpicati Lacedæmonii fugam capeſſere, inſequuti ſunt. ſed Demaratus ante jam ex Elide Zacynthum trajecerat, quem illuc tranſgreſſi Lacedæmonii prehenderunt, ejuſque famulos auferunt; ſed Zacynthiis eum dedere abnuentibus, Demaratus illinc in Aſiam ad regem Darium trajecit: à quo magnifice exceptus eſt, terraque ac urbibus donatus. Ita in Aſiam Demaratus abiit, ac tali fortuna uſus vir cum aliis in multis factis dictiſque apud Lacedæmonios illuſtris, tum quod illis Olympiacam palmam quadrijugo certamine adjecit, quod ille ſolus omnium Spartæ regum confecit. Leu- 71
tychidi autem Menaris filio, qui in regnum amoti Demarati ſucceſſerat, natus eſt filius Zeuxidamus, quem nonnulli Spartiatarum Cyniſcon, catulum, vocabant. Is Spartæ non regnavit, ante Leutychidem defunctus, relicto filio Archidamo. Leutychides orbatus filio, alteram duxit uxorem EUrydamen, Menii ſororem, Diactoridis filiam, ex qua nullam prolem virilem ſuſcepit, ſed filiam nomine Lampito: quam Archidamus Zeuxidami filius in matrimonium accepit, ab ipſo Leutychide datam. At 72
ne Leutychides quidem ipſe Spartæ conſenuit, ſed has quaſdam pœnas Demarato rependit: In expeditione Theſſalica dux Lacedæmoniorum quum omnia ſubjugandi poteſtatem haberet, multum pecuniæ per corruptelam dono accepit, ipſaque in re deprehenſus ibi in caſtris, quum ſederet utraque manu pecuniam tenens, in judicium delatus è Sparta profugit, domuſque ejus exciſa fuit: & Tegeæ in quam profugerat, mortem obiit. Sed hæc inſequenti tempore acta ſunt. Tunc autem Cleomenes, 73
quum ſibi res in Demaratum bene ceſſiſſet, aſſumpto protinus Leutychide, contendit adverſus Æginetas, majorem in modum illis propter ignominiam infenſus. Ita & Æginetæ utriuſque regis contra ſe adventu non repugnandum jam ſibi eſſe putaverunt, & iſti quum elegiſſent viros decem, divitiis ac genere Æginetæ-

a Hæc vox πάντα non exſtat in MS. b MS. habet tantum ἐκδιδράσκοντες. c ἀπῆν. d ἐπεὶ γὰρ. e MS. habet Κλεομένεϊ ὠδώδη.

Æginetæ principes male tractantur ab Cleomene, qui suorum iram veritus fugit, & mox reversus insanivit, ut se concideret. Aqua Stygis ad Nonacrin.

tarum eminentissimos duxerunt, cum alios, tum Crium Polycriti, & Casambum Aristocratis filium, qui plurimum habebant potentiæ. Eos in Atticam adductos, penes inimicissimos Æginetis Athenien-
74 ses deposuerunt. Post hæc Cleomenes, jam manifestus maleficii in Demaratum perpetrati, quum eum subiisset metus Spartiatarum, in Thessaliam subterfugit: atque illinc in Arcadiam profectus, res novas moliebatur, sollicitans Arcadas adversus Spartam, adigensque eos tum alio jurisjurandi genere ad se sequendum quocunque ipsos educeret; tum etiam in animo habebat primores illorum ad urbem Nonacrin ductos adigere ad jusjurandum per aquam Stygis. In hac ipsa autem urbe Arcadum fertur esse Stygis aqua: & est videlicet talis aliqua. E petra aqua exigua quæ apparet, stillat in vallem, in gyrum maceriâ præseptam. Nonacris autem ubi fons hic visitur, urbs Arcadiæ est ad
75 Pheneon. Talia molientem Cleomenem Lacedæmonii quum didicissent, timentes sibiipsis, Spartam revocarunt eadem conditione, qua & ante regnabat. Sed eum reversum statim morbus insania excepit, jam etiam antea subinsanum. nam ut cuique Spartiatarum obvius erat, in ejus faciem infligebat sceptrum. Hæc illum facientem ac desipientem propinqui cippo illigaverunt. Qui custodem digressis aliis solum remansisse cernens, petiit ab eo gladium. custode abnuente dare ab initio, comminabatur quæ mox ei faceret, donec minis conterritus custos (erat enim hilotarum quidam) gladium illi tradidit. Eo accepto, Cleomenes à tibiis incipiens sese truncabat. In longum namque discindens carnes, è tibiis ad femora processit, è femoribus ad coxarum vertebras atque ilia, quousque pervenit ad ventrem, in quo rescindendo sic expiravit, ut quidem plerique Græcorum memorant, quia Pythiam corruperat ad ea dicenda quæ circa Demaratum acta sunt: ut autem soli Athenienses, quòd adortus Eleusinem, fanum dearum fuerat depopulatus: ut Argivi, quia eos qui è pugna fugerant, Argivos ex Argi templo ipsorum abductos obtruncarat; & ipsum lucum
76 irreverenter incenderat. Cleomeni enim Delphis oraculum poscenti responsum fuerat eum Argos esse capturum. qui posteaquam ad flumen Erasinum copias Spar-

γενητέων τὰς πλείστας ἀξίας ἐπλούτῳ ἐν ᾗσι, ἦγον ἐς ἄλλας τε καὶ δὴ ἐς Κριόν τε τὸν Πολυκρίτου, καὶ Κάσαμβον τὸν Ἀριστοκράτεος, οἵπερ ἔσχον μέγιστον κράτος. ἀγαγόντες δὲ σφέας ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν, ἐδουλώσαντο [a] ἐς τοὺς ἐχθίστους Αἰγινήτῃσι Ἀθηναίους. Μετὰ δὲ ταῦτα, Κλεομένεα ἐπαίσιον γινόμενον κακοτεχνήσαντα ἐς Δημάρητον, δεῖμα ἔλαβε Σπαρτιητέων, καὶ ὑπεξέρχει ἐς Θεσσαλίην. ἐνθεῦτεν δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀρκαδίην, νεώτερα ἔπεσπε πρήγματα, συνιστὰς τοὺς Ἀρκάδας ἐπὶ τὴν Σπάρτην, ἄλλους τε ὅρκους προσάγων σφι, ἢ μὲν ἐψευσμένα σφέας αὐτῷ τῇ ἂν ἐξηγῆται· καὶ δὴ καὶ ἐς Νώνακριν πόλιν προήγαγε λόγῳ τῶν Ἀρκάδων τοὺς προεστεῶτας ἀγινέων, ἐξορκῶν [e] τὸ Στυγὸς ὕδωρ. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ πόλι λέγεται εἶναι τῶν Ἀρκάδων [d] τὸ Στυγὸς ὕδωρ. καὶ δὴ ἔστι τοιόνδε τι· ὕδωρ ὀλίγον φαινόμενον, ἐκ πέτρης στάζει ἐς ἄσκον [c], τὸ δὲ ἄσκον αἱμασιῇς πυκνῇσι κύκλῳ. ἡ δὲ Νώνακρις, ἐν τῇ ἡ πηγὴ αὕτη τυγχάνει ἐοῦσα, πόλις ἐστὶ τῆς Ἀρκαδίης πρὸς Φενεόν. Μαθόντες δὲ Λακεδαιμόνιοι Κλεομένεα ταῦτα πρήσσοντα, κατῆγον αὐτὸν δείσαντες δὴ τοῖσι αὐτοῖσι ἐς Σπάρτην, τοῖσι καὶ πρότερον ἦρχε. κατελθόντα δὲ αὐτὸν, αὐτίκα ἐπέλαβε μανίη νόσου [f], ἐόντα καὶ πρότερον ὑπομαργότερον. ὅκως γάρ τεῳ ἐντύχοι Σπαρτιητέων, ἐνέχραυε ἐς τὸ πρόσωπον τὸ σκῆπτρον. ποιεῦντα δὲ αὐτὸν ταῦτα, καὶ παραφρονήσαντα, ἔδησαν οἱ προσήκοντες ἐν ξύλῳ. ὁ δὲ, δεηθεὶς, τὸν φύλακον μουνωθέντα ἰδὼν τῶν ἄλλων, αἴτεε μάχαιραν. ὁ βουλόμενος δὲ παρῶτα ἐς φυλακὴν δοῦναι, ἀπείλεε τὰ μὲν αὐτὸς ποιήσειν· ἐς ὃ δείσας τὰς ἀπειλὰς ὁ φύλαξ (ἦν γὰρ τῶν εἱλωτέων) δίδοι οἱ μάχαιραν. Κλεομένης δὲ παραλαβὼν τὸν σίδηρον, ἄρξατο ἐκ τῶν κνημέων ἑωυτὸν λωβώμενος. ἐπιτάμνων γὰρ κατὰ μῆκος τὰς σάρκας, προῆλαυνε ἐκ τῶν κνημέων ἐς τοὺς μηρούς· ἐκ δὲ τῶν μηρῶν ἐς τὰ ἰσχία, καὶ τὰς λαπάρας· ἐς ὃ ἐς τὴν γαστέρα ἀπίκετο, καὶ ταύτῃσι κατακορδεύων, ἀπέθανε τρόπῳ τοιούτῳ· ὡς μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσι Ἑλλήνων, ὅτι τὴν Πυθίην ἀνέγνωσε τὰ ἐς Δημάρητον γενόμενα λέγειν· ὡς δὲ Ἀθηναῖοι μοῦνοι [h] λέγουσι, διότι ἐς Ἐλευσῖνα ἐσβαλὼν, ἐνέπρησε τὸ τέμενος τῶν θεῶν· ὡς δὲ Ἀργεῖοι, ὅτι ἐξ ἱροῦ αὐτέων τοῦ Ἄργου, Ἀργείων τοὺς καταφυγόντας ἐκ τῆς μάχης καταγινέων, κατέκαυσε, καὶ αὐτὸ τὸ ἄλσος ἐν ἀλογίῃ ἔχων, ἐνέπρησε. Κλεομένεϊ γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι, ἐχρήσθη Ἄργος αἱρήσειν· ἐπεὶ τε δὲ Σπαρτιήτας ἀ-

γων

a ἦγον ἄλλας τε καὶ. b καταπίπτει. c MS. ἐξόρκω. d ὕδωρ ὑπ' Ἀρκάδων. e ἄγγος bis. f μανίης νόσος. g ἀ-πίγνωσε ἐς τὰ. h Hæc vox μοῦνοι non legitur in MS.

Cleomenis irrisio in fl. Erasinum, irruptio in Argivum agrum & prælium felix contra Argivos. Argi lucus.

γων ἀπίκετο ἐπὶ ποταμὸν Ἐρασῖνον, ὃς λέγεται ῥέειν ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης. τὴν γὰρ δὴ λίμνην ταύτην ἐς χάσμα ἀφανὲς ἐκδῦσαν, ἀναφαίνεσθαι ἐν Ἄργεϊ, τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη τῷ ὑπὸ Ἀργείων Ἐρασῖνον καλέεσθαι. ἀπικόμενος δὴ ὦν ὁ Κλεομένης ἐπὶ τὸν ποταμὸν τοῦτον, ἐσφαγιάζετο αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ οἱ οὐκ ἐγένοντο ἐν καλλιερείῃσι διαβαίνειν μιν, ἄγαλμα μὲν ἔφη γε Ἐρασῖνος ὁ ποταμὸς τοὺς πολίτας, Ἀργείους μέντοι οὐ κατὰ ταῦτα χαιρήσειν. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξαναχωρήσας τὴν στρατιὴν κατήγαγε [a] ἐς Θυρέην. σφαγιασάμενος δὲ τῇ θαλάσσῃ ταῦρον, πλοίοισι σφέας ἤγαγε ἔς τε τὴν Τιρυνθίην χώρην καὶ Ναυπλίην. Ἀργεῖοι δὲ ἐπείτε ἐπύθοντο, πυθομένοισι ταῦτα, ἐπὶ θάλασσαν. ὡς δὲ ἀγχοῦ μὲν ἐγίνοντο τῆς Τίρυνθος, χώρῳ δὲ ἐν τούτῳ τῷ κεῖται ἡ Σιπύη τοὔνομα, μεταίχμιον ἀμφοτέρων ἀπολιπόντες, ἵζοντο ἀντίοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἀργεῖοι τὴν μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ μάχην οὐκ ἐφοβέοντο, ἀλλὰ μὴ δόλῳ αἱρεθέωσι. καὶ γὰρ δὴ καὶ σφι ἐς τοῦτο τὸ πρῆγμα εἶχε τὸ χρηστήριον, τὸ ἐπὶ κεφαλὴν ἔχρησε ἡ Πυθίη τούτοισί τε καὶ Μιλησίοισι, λέγον ὧδε [b],

Ἀλλ' ὅταν ἡ θήλεια τὸ ἄρσενα νικήσασα
Ἐξελάσῃ, καὶ κῦδος ἐν Ἀργείοισιν ἄρηται,
Πολλὰς Ἀργείων ἀμφιδρυφέας τότε θήσει.
Ὥς ποτέ τις εἰρέσθαι καὶ ἐπ' ἐσομένων ἀνθρώπων,
Δεινὸς ὄφις ἀέλικτος [c] ἀπώλεσε δουρὶ δαμασθείς.

ταῦτα δὴ πάντα συνελθόντα, τοῖσι Ἀργείοισι φόβον παρεῖχε· καὶ δή σφι ὡς ταῦτα ἔδοξε τῷ κήρυκι τὸν πολεμίων χρᾶσαι. δόξαν δέ σφι, ἐποίευν τοιόνδε· ὅκως ὁ Σπαρτιήτης κήρυξ σημήνειε τι Λακεδαιμονίοισι, ἐποίευν καὶ οἱ Ἀργεῖοι τὠυτὸ τοῦτο. μαθὼν δὲ ὁ Κλεομένης ποιεῦντας τοὺς Ἀργείους οἰκηΐον τι ὁ σφέτερος κήρυξ σημήνῃ, ὡς ἐγγελάσῃ σφι ὅταν σημήνῃ ὁ κήρυξ ποιέεσθαι ἄριστον, τότε ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα, χωρέειν ἐς τοὺς Ἀργείους. ταῦτα καὶ ἐγένετο ἐπιτελέα ἐκ τοῦ Λακεδαιμονίων. ἄριστον μὲν ποιεομένοισι τοῖσι Ἀργείοισι ἐκ τοῦ κηρύγματος ἐπεκέατο· καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν αὐτέων, πολλῷ δὲ ἔτι πλείους ἐς τὸ ἄλσος τοῦ Ἄργεος καταφυγόντας περιεζόμενοι ἐφύλασσον. Εὑρεῖν δὲ ὁ Κλεομένης ἐποίεε τοιόνδε· ἔχων αὐτομόλους ἄνδρας, καὶ πυθομένους τούτων, ἐξεκάλεε πέμπων κήρυκα, ὀνομαστὶ λέγων τοὺς ἐν τῷ ἱρῷ ἀπεργμένους τῶν Ἀργείων. ἐξεκάλεε δέ, φὰς αὐτέων ἔχειν τὰ ἄποινα. ἄποινα δὲ

Spartiatarum duxit, quod flumen è lacu Stymphalio manare fertur: hunc enim lacum in voraginem obscuram condi, & Argis rursus exorientem apparere, illincque jam eam aquam ab Argivis vocari Erasinum: ad hoc igitur flumen posteaquam pervenit, ei hostias immolavit; & quum læta non essent exta de flumine transmittendo, dixit delectari se quidem Erasino, qui nollet prodere cives suos, non tamen vel sic Argivos gavisuros. Moxque illinc motis castris ad Thyream venit, & mari taurum quum mactasset, navibus copias ad regionem Tirynthiam ac Naupliam duxit. Id audientes Argivi ad eos arcendos obviam tendunt ad mare. Et quum adventarent Tirynthem, in loco cui nomen inditum est Sipia, relicta non magna inter duas acies intercapedine, consederunt è regione Lacedæmoniorum. Neque vero illic pugnam ex aperto reformidabant, sed ne dolo caperentur. nam ad hanc rem attinebat oraculum quod Pythia ediderat communiter eis atque Milesiis, in hæc verba; 77

Verum quando marem prævertet fœmina victrix,
Inter & Argivos referet præclaris honorem:
Tunc Argivarum reddet plerasque gementes,
Ut venturorum ajat quis quandoque virorum,
Telo sævus obit sinuoso corpore serpens.

Hæc omnia Argivis quum contigissent, metum incutiebant; ideoque eis visum est præconem hostium esse utendum. Quod quum decrevissent, sic egerunt, ut quoties præco Spartiata quippiam Lacedæmoniis denunciaret, idem facerent ipsi. Cleomenes autem animadvertens Argivos facientes quicquid suus præco denunciasset, præcepit suis, ut quum præco denunciaret prandendum, tunc raptis armis tenderent in Argivos. Hoc exequentes etiam Lacedæmonii, in Argivos è voce præconis prandentes impetum faciunt, eorumque cum multos occiderunt, tum plures in lucum Argi fuga elapsos circumsederunt. Qui dum asservantur, Cleomenes hoc sibi faciendum putavit: Scisci- 78 tatus quosdam quos secum habebat perfugas, misit præconem ad evocandum nominatim eos Argivos qui in luco præclusi erant. Evocavit autem dicens se pro illis accepisse redemptionis pretia. est au- 79

tem

[a] κατῆγε. [b] τοῖσι Μιλησίοισι, λέγον ὧδε. [c] περίλικτος.

tem apud Peloponnenſes redemptio in ſingulos captos viros, binæ minæ. Ita Argivorum quinquaginta, ut quiſque evocatus fuerat, Cleomenes interimebat: quod faciens, latebat ceteros qui in fano erant, utpote denſo luco interjecto, qui vetabat interiores cernere, quid illis foras eductis accideret. niſi poſtquam quidam conſcenſa arbore, quod fiebat inſpexit; unde non amplius qui vocaban-
80 tur prodiere. Ibi Cleomenes juſſit unumquemque hilotarum lucum materia circumdare, atque illis obtemperantibus, lucum incendit. Eoque jam ardente, percontatus eſt quendam perfugarum cujus deorum eſſet ille lucus: perfuga, Argi eſſe reſpondit. Quo audito Cleomenes vehementer ingemiſcens, O Apollo, inquit, vaticine, ſane magnopere me fruſtratus es, dicens Argos eſſe capturum. conjicio jam exitum ha-
81 buiſſe oraculum. Poſt hæc majore copiarum parte Spartam redire permiſſa, ipſe eum mille eorum delectis perrexit ad templum Junonis ſacrificaturus. Sed ſacrificare ſuper aram volens, quum à ſacerdote vetaretur, negante fas eſſe externo illic ſacra facere, juſſit hilotas abductum ab ara ſacerdotem verberare & ipſe immola-
82 vit: quo facto, Spartam abiit. Reverſum inimici ad ephoros citaverunt, crimini dantes quod pecunia corruptus, Argos, quum facile poſſet, non cepiſſet. Quibus reſpondit Cleomenes, incertum mihi vere an falſo. Reſpondit igitur, poſtcaquam templum Argi cepiſſent, viſum ſibi eſſe dei eveniſſe oraculum, & proinde non prius tentandam urbem quam ſacris operatus ſciret utrum ſibi deus illam traderet, an impedimento eſſet. Sibi autem apud Junonis templum litanti effulſiſſe flammam ignis è pectore ſimulacri: atque ita ſe intellexiſſe clare non expugnare Argos. Si enim è capite ſimulacri effulſiſſet, urbem vi caperet: quum vero è pectore illa extitiſſet, id omne fuiſſe confectum quod deus confici voluiſſet. Hæc dicens, credenda ac probabilia Spartiatis dicere viſus eſt, multoque majore parte ſententiarum
83 abſolutus. Ceterum Argos ita viris deſolatum eſt, ut ſervi eorum res omnes ſuſceperint, atque magiſtratus adminiſtrarint, dum filii cæſorum acceſſerunt, qui urbem in ſuum jus redigentes, mancipia ejecerunt. Servi ejecti prœlio Tirynthem obtinuere. Aliquamdiu quidem igitur fuit in eis mutua benevolentia; ſed poſtea ad eos venit

ἐς Πελοποννησίους, δύο μνέας τεπαγμένας κατ' ἄνδρα αἰχμαλώτου ἑκτινέν. κατὰ πεντηκοντάδα δὴ ων [a] τ' Ἀργείων ὡς ἑκάστους ἐκαλλύμενος [b] ὁ Κλεομένης ἔκτεινε [c]. ταῦτα δὲ κως γινόμενα ἐλελήθεε τοὺς λοιπούς τοὺς ἐν τῷ τεμένεϊ· ἅτε γὰρ πυκνὸν ἐόντος τ' ἄλσεος, οὐκ ὡρων οἱ ἐντὸς τὸς ἐκτὸς, ὅ, τι ἔπρησσον· πρίν γε δὴ αὐτέων τὶς ἀναβὰς ἐπὶ δένδρεον [d] κατεῖδε τὸ ποιεύμενον. ἔκων δὴ ἔτι καλεόμενοι ἐξήεσαν. Ἐνθαῦτα δὴ ὁ Κλεομένης ἐκέλευε πάντας πυνθανέσθαι τῶν εἱλωτέων ὁτεόνεον ὕλη τὸ ἄλσος· τ' δὲ πυθομένων, ἐνέπρησε τὸ ἄλσος. καιομένου δὲ ἤδη, ἐπείρετο τ' τινα αὐτομόλων [e], τίνος εἴη θεῶν τὸ ἄλσος. ὁ δὲ ἔφη Ἄργος εἶναι. ὁ δὲ, ὡς ἤκουσε, ἀναστενάξας μέγα, εἶπε, „Ὦ Ἄπολλον χρηστήριε, ἦ μεγάλως με ἠπάτη-„κας, φάμενος Ἄργος αἱρήσειν [f]. συμβάλλομαι δὴ „ἐξηκειν μοι τὸ χρηστήριον. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὁ Κλεομένης τὴν μὲν πολέω στρατιὴν ἀπῆκε ἀπέναι ἐς Σπάρτην· χιλίους δὲ αὐτέων λαβὼν τοὺς ἀριστέας, ἦιε ἐς τὸ Ἡραῖον θύσων. Βουλόμενον δὲ αὐτὸν θύειν ἐπὶ τῷ βωμῷ, ὁ ἱρεὺς ἀπηγόρευε, φὰς οὐκ ὅσιον εἶναι ξείνῳ αὐτόθι θύειν. ὁ δὲ Κλεομένης τ' ἱρέα ἐκέλευε τοὺς εἱλωτας ἀπὸ τῷ βωμῷ ἀπάγοντας [g] μαστιγῶσαι, κ' αὐτὸς ἔθυσε. ποιήσαντα δὲ ταῦτα, ἀπῆιε ἐς τὴν Σπάρτην. Νοσήσαντα δέ μιν ὑπάγειν οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τοὺς ἐφόρους, φάμενοί μιν δωροδοκήσαντα, οὐκ ἐλεῖν τὸ Ἄργος, παρεὸν ῥᾳδίως μιν ἑλεῖν. ὁ δέ σφι ἔλεξε, ἔτε εἰ ψευδόμενος, ἔτε εἰ ἀληθέα λέγων, ἔχω σαφεῶς εἰπεῖν· ἔλεξε δ' ὧν φάμενος, ἐπεί τε δὴ τὸ τοῦ Ἄργου ἱρὸν εἶλον [h], δοκέειν οἱ ἐξελήλυθέναι τ' χρησμὸν τοῦ θεοῦ. ὡς ὧν ταῦτα ἀδικαιεῦτο πρὸς τ' πολίος, πρίν γε δὴ ἱρῆσι χρήσηται, κ' μάθῃ εἴτε οἱ ὁ θεὸς ὠμὸν δίδοι, εἴτε οἱ ἐμποδὼν ἔσηκε. καλλιερευμένῳ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ, ἐκ τοῦ ἀγάλματος τ' ξοάνου φλόγα πυρὸς ἐκλάμψαι. μαθεῖν δὲ αὐτὸς ἅτω τῷ ἀντεκπίπτω, ὅτι οὐκ [i] αἱρεῖ τὸ Ἄργος. εἰ μὲν γὰρ ἐκ τ' κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος ἐξέλαμψε, αἱρέειν ἂν καθ' ἁκρης τὴν πόλιν· ἐκ τ' ξοάνου δὲ λάμψαντος [k], πᾶν οἱ πεποιῆσθαι ὅσον ὁ θεὸς ἐβούλετο γενέσθαι. ταῦτα δὲ λέγων, πιστά τε ἐκ εἰκότα ἐδόκεε Σπαρτιήτῃσι λέγειν, κ' διέφυγε [l] πολλὸν τὰς διώκουσας. Ἄργος δὲ ἀνδρῶν ἐχηρώθη ἅτω, ὥστε οἱ δοῦλοι αὐτέων ἔχον πάντα τὰ πρήγματα, ἄρχοντές τε ἐκ διέποντες, ἐς ὃ ἐπέβησαν οἱ τ' ἀποτομένων παῖδες· ἔπειτά σφεας, ἅτω [m] ἀνακτώμενοι ὀπίσω ἐς ἑωυτοὺς τὸ Ἄργος, ἐξέβαλον· ἐξωθεύμενοι δ' οἱ δοῦλοι μάχῃ ἔχον Τίρυνθα. τέως μὲν δὴ σφι ἐν εἰρήνῃ ἄρθμια ἐς ἀλλήλους· ἔπειτα δὲ ἐς τὰς δούλους

a πεντήκοντα δὴ ὧν. b ἐκκαλούμενος. c ἀπέκτεινε. d δένδρεον. e τ' αὐτομόλων. f Ἄργος με αἱρήσειν. g ἀπαγαγόντας. h εἴλομεν. i ἀπεκτίπτω, οὐκ οὖν. k ἐκλάμψαντος. l ἀπέφυγε. m ἕως.

Cauſæ variæ, unde creditus inſaniviſſe. Scytharum ſocietas cum Spartanis ad ulciſcendum Darium. Accuſatio Leutychidæ & damnatio.

ἦλθε ἀνὴρ μάντις Κλεάνδρος, γένος ἐὼν Φιγασεὺς ἀπ' Ἀρκαδίης· ὅτος τοὺς δούλους ἀνέγνωσε ἄρχειν τοῖσι δεσπότῃσι. ἐκ τούτου ὦν πόλεμός σφι ἐπὶ χρόνον συχνὸν, ἐς ὃ δὴ μόγις οἱ Ἀργεῖοι ἐπεκράτησαν. Ἀργεῖοι μέν νυν λέγουσι τοῦτο Κλεομένεα φανέντα ἀπολέσθαι κακῶς. αὐτοὶ δὲ Σπαρτιῆται φασὶ ἐκ δαιμονίης μὲν οὐδενὸς μανῆναι Κλεομένεα, Σκύθῃσι δὲ ὁμιλήσαντά μιν, ἀκρητοπότην γενέσθαι, καὶ ἐκ τούτου μανῆναι. Σκύθας γὰρ τοὺς νομάδας, ἐπεί τε σφι Δαρεῖον ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώρην, μὴ ταῦτα μεμενέναι μιν ποιέοντας· πέμψαντας δὲ ἐς Σπάρτην, συμμαχίην τε ποιέεσθαι, καὶ σωτηρίην ὡς ἀξέων εἴη αὐτοὺς μὲν τοὺς Σκύθας δὴ καὶ φᾶσιν πολέμιον πρῶτον ἐς τὴν Μηδικὴν ἐσβαλεῖν, σφέας δὲ τοὺς Σπαρτιήτας κελεύειν ἐξ Ἐφέσου ὁρμεωμένους ἀναβαίνειν, καὶ ἔπειτα ἐς τωὐτὸ ἀπαντᾶν. Κλεομένεα δὲ λέγουσι, ἠκόντων τῶν Σκυθέων ἐπὶ ταῦτα, ὁμιλέειν σφι μεζόνως· ὁμιλέοντα δὲ μᾶλλον καὶ ἱκνεομένου, μαθεῖν τὴν ἀκρητοποσίην παρ' αὐτέων. ἐκ τούτου δὴ μανῆναί μιν νομίζουσι Σπαρτιῆται. ἔκ τε δή, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπεὰν ζωρότερον βάλωνται πίνειν, Ἐπισκύθισον λέγουσι. οὕτω δὴ Σπαρτιῆται τὰ περὶ Κλεομένεα λέγουσι· ἐμοὶ δὲ δοκέει πίσιν ταύτην ὁ Κλεομένης Δημαρήτῳ ἐκτίσαι [a]. Τελευτήσαντος δὲ Κλεομένεος, ὡς ἐπύθοντο Αἰγινῆται, ἔπεμπον ἐς Σπάρτην ἀγγέλους καταβωσομένους Λευτυχίδεω περὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ὁμήρων ἐχομένων. Λακεδαιμόνιοι δὲ δικασήριον συναγαγόντες, ἔγνωσαν περιυβρίσθαι Αἰγινήτας ὑπὸ Λευτυχίδεω· καί μιν κατίκεσαν, ἔκδοτον ἄγεσθαι ἐς Αἴγιναν ἀντὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ἐχομένων ἀνδρῶν. μελλόντων δὲ ἄγειν τῶν Αἰγινητέων τὸν Λευτυχίδεα, εἶπέ σφι Θεασίδης ὁ Λεωπρέπεος, ἐὼν ἐν
„τῇ Σπάρτῃ δόκιμος ἀνὴρ, Τί βούλεσθε ποιέοντες,
„ἄνδρες Αἰγινῆται, τὸν βασιλέα τὸν Σπαρτιητέων
„ἔκδοτον γενόμενον ὑπὸ τῶν πολιητέων ἄγειν; εἰ
„νῦν ὀργῇ χρεώμενοι ἔγνωσαν ὅτι Σπαρτιήτῃσι,
„ὅκως ἐξ ὑστερης μή τι ὑμῖν, διὰ ταῦτα πρήσσητε,
„πανωλέθρου κακὸν ἐς τὴν χώρην ἐσβαλοῦσι. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Αἰγινῆται, ἔσχοντο τὴν ἀγωγῆς. ὁμολογίῃ δὲ ἐχρήσαντο τοιῇδε, ὑπισταμένου Λευτυχίδεω ἐς Ἀθήνας, ἀποδώσειν Αἰγινήτῃσι τοὺς ἄνδρας. Ὡς δὲ ἀπικόμενος Λευτυχίδης ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπαίτεε τὴν παρακαταθήκην, οἱ Ἀθηναῖοι περιφάσιος εἵλκυον, βουλόμενοι ἀποδοῦναι, φάντες δύο σφέας εὑρεῖν βασιλέας παρεσθαι, καὶ δικαιοῦν τῷ ἑτέρῳ ἄνευ τοῦ ἑτέρου ἀποδιδόναι. ὁ φαμένων δὲ ἀποδώσειν τὸν Ἀθηναίων,
„ἔλεξέ σφι Λευτυχίδης τάδε, Ὦ Ἀθηναῖοι,

πότε-

venit vates quidam Cleander, genere Phigaſenſis ab Arcadia. is perſuaſit ſervis ut dominos adorirentur: unde bellum inter eos diuturnum extitit, donec Argivi ægre evaſere victores. Ob hæc ajunt Argivi Cleomenem ad inſaniam redactum, male periſſe. Ipſi autem Spartiatæ negant ab ullo dæmonio Cleomenem ad inſaniam redactum, ſed converſatione Scytharum, meribibam eſſe factum, & inde furioſum. Scythas enim Nomades, poſt illatum ſibi à Dario bellum, ad illum ulciſcendum perſtitiſſe, miſſiſque Spartam nunciis ad ſocietatem faciendam, ita pepigiſſe, ut oporteret ipſos quidem Scythas juxta flumen Phaſin conari Medicam regionem invadere, Spartiatas vero juſſiſſe ab Epheſo exorſos aſcendere, & deinde in idem occurrere. Cum iis Scythis qui ad hoc miſſi ſunt, conſuetudinem habuiſſe Cleomenem ajunt, atque plus nimio familiarem didiciſſe potationem meri; ſeque ob id eum inſaniſſe arbitrari. Unde etiam quoties intemperantius bibere volunt, ajunt, Epiſcythiſon, *adde Scythicum*. Ita de Cleomene referunt Spartiatæ. Mihi vero videtur ille has pœnas Demarato pependiſſe. Eum vero eſſe defunctum ubi audivere Æginetæ, Spartam nuncios miſere, exprobraturos Leutychidæ de obſidibus qui Athenis tenerentur. His Lacedæmonii, judicio habito, multum injuriæ à Leutychide illatum eſſe cenſuerunt, hominemque dedendum, quem illi Æginam deportarent pro iis qui Athenis tenerentur. Hunc quum eſſent ducturi Æginetæ, tunc ad eos Theaſides Leoprepis filius, vir Spartæ probatus, Quid, inquit, viri Æginetæ, facere vultis? regemne Spartiatarum deditum à ſuis civibus ducere? Si nunc præ iracundia Spartiatæ ita decreverunt, ut nequod exitiale malum poſthac in veſtram regionem, ſi hoc feceritis, inferant. His auditis Æginetæ ab illo ducendo ſuperſederunt, hac tamen condicione ut ſecum profectus Athenas Leutychides redderet ſibi viros qui illic depoſiti eſſent. Ubi Athenas venit Leutychides, ac depoſitum repopoſcit, Athenienſes (ut qui reddere nollent) tergiverſari, quod dicerent duos in deponendo reges fuiſſe, ideoque iniquum eſſe id alteri ſine altero reddi. Quibus negantibus ſe reddituros, Leutychides, Facite, inquit, Athenienſes

a ὀπτίσασθαι.

ſes utrum ipſi vultis: ſi reddetis, ſancte facturi; è contrario, ſi non redditis. Qualis autem res circa depoſitum contigerit Spartæ, volo referre. Dicimus nos Spartiatæ fuiſſe in urbe Lacedæmone tertia abhinc ætate Glaucum Epicydis filium, qui cum aliis ſummis laudibus excellebat, tum juſtitia audiebat optime ſuper omnes, qui per id tempus Lacedæmonem incolebant. Et huic procedente tempore contigiſſe, ut vir Mileſius Spartam venerit hominis conveniendi gratia, atque hæc præ ſe tulerit; Mileſius ſum, qui ad tuam, Glauce, fruendam juſtitiam venio. Nam quum eſſet tuæ juſtitiæ fama celebris cum per omnem aliam Græciam, tum vero per Ioniam, apud memetipſum ratiocinatus ſum, Ionia quidem ſemper obnoxia periculis eſt, Peloponneſus autem tuto fundata, & quod nuſpiam videre licet eoſdem habere pecunias. Hæc reputanti mihi atque conſultanti viſum eſt dimidium mei cenſus in pecuniam redactum deponere penes te, quod probe intelligo hæc penes te depoſita mihi ſalva fore: tu vero has mihi pecunias accipe, & has notas, quas una cuſtodi; quas notas, quiſquis habens repoſcet pecuniam, ei reddito. Hæc hoſpes qui Mileto venerat dixit; atque ea condicione depoſitum Glaucus accepit.

2 Multo deinde tempore interjecto, filii ejus qui pecuniam depoſuerat, Spartam veniunt, Glaucum conveniunt: exhibitiſque notis pecuniam repoſcunt. Ille enimvero repellere, atque his verbis è contrario reſpondere, Neque iſtius rei quicquam reminiſcor, neque ad me pertinet de illis ſcire quæ dicitis. Volo tamen reminiſcens, quicquid juſtum fuerit facere, &, ſi accepi, jure optimo reddere: ſin omnino non accepi, Græcorum legibus in vos utar. Ad quod confirmandum præſtituo vobis tempus hinc ad

3 quatuor menſes. Ita Mileſii deplorantes caſum ſuum, diſceſſere tanquam fraudati pecunia: & Glaucus Delphos ſe contulit ad oraculum conſultandum. Cui conſultanti, an jurejurando pecuniam prædaretur, Pythia reſpondit his verſibus,

Glauce Epicydide, ſane expedit ad breve tempus
Jurando viciſſe, intervertiſſeque nummos;
Jura: jurandi memorem quia mors quoque tollit. Ju-

„ποιέετε μὲν ὑμέτερα βέλεσθε αὐτοί. ἢν δὲ ἀποδόντες, ποιέητε ὅσια· ἢν μὴ ἀποδιδόντες, τὰ ἐναντία τούτων. οἷον μέντοι τι ἐν τῇ Σπάρτῃ σπανιάχθη γενέσθαι πρὸ τοῦ καὶ ἐμέο, Γλαῦκον Ἐπικύδεος παῖδα· τοῦτον τὸν ἄνδρα φαμὲν τά τε ἄλλα πολλὰ προβεβηκέναι τοὺς πρώτους, καὶ δὴ καὶ ἀκοὴν ἄρασθαι δικαιοσύνης πέρι, παντῶν ὅσοι τὴν Λακεδαίμονα τότον τὸν χρόνον οἴκεον. συμπεσεῖσθαι δέ οἱ ἐν χρόνῳ ἱκνεομένῳ τάδε λέγομεν· ἄνδρα Μιλήσιον, ἀπικόμενον ἐς Σπάρτην, βούλεσθαί οἱ ἐλθεῖν ἐς λόγους, προϊσχόμενον τοιάδε· Εἰμὶ μὲν Μιλήσιος, ἥκω δὲ περὶ σῆς Γλαῦκε δικαιοσύνης βουλόμενος ἀπολαῦσαι· ὡς γὰρ δὴ ἀνὰ πᾶσαν μὲν τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, ἐν δὲ καὶ Ἰωνίην τὴν σῆς δικαιοσύνης λόγος πολλὸς, ἐμεωυτῷ λόγους ἐδίδουν ὅτι ἀπικινδυνός ἐστι αἰεί κοτε ἡ Ἰωνίη, ἡ δὲ Πελοπόννησος ἀσφαλέως ἱδρυμένη· καὶ ὅτι χρήματα ἔδαμά τοι αὐτοῦ ἐστι ὁρᾶν ἔχοντας. ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενος, καὶ βουλόμενος, ἔδοξέ μοι, τὰ ἡμίσεα πάσης τῆς οὐσίης ἐξαργυρώσαντα, ταῦτα θεοῖσι παραθέσθαι σοί· εὖ ἐξεπισταμένῳ ὡς μοι κείμενα ἔσται παρὰ σοὶ σῶα. σὺ δή μοι δὲ τὰ χρήματα τὰ δέξαι, καὶ τάδε τὰ σύμβολα σῶζε λαβών· ἐπὰν δ' ἂν ἔχων ταῦτα ἀπαιτέῃ, τότε ἀποδοῦναι. ὁ μὲν δὴ ἀπὸ Μιλήτου ἥκων ξεῖνος τοσαῦτα ἔλεξε· Γλαῦκος δὲ ὑπεδέξατο τὴν παραθήκην ὧδε ἀποβήσεσθαι τῷ εἰρημένῳ λόγῳ. χρόνου δὲ πολλοῦ διελθόντος, ἦλθον ἐς τὴν Σπάρτην τοῦτον τὸν παραθέμενοι τὰ χρήματα οἱ παῖδες. ἐλθόντες δὲ ἐς λόγους τῷ Γλαύκῳ, καὶ ἀποδεικνύντες τὰ σύμβολα, ἀπαίτεον τὰ χρήματα. ὁ δὲ διωθέετο, ἀντιπροφερόμενος τοιάδε, Οὔτε μέμνημαι τὸ πρῆγμα, οὔτε με προσφέρει οὐδὲν εἰδέναι τοιέων ὧν ὑμεῖς λέγετε. βλαπτόμενοί τε, ἀναμνησθεὶς, ποιέειν πᾶν τὸ δίκαιον. καὶ δὴ εἰ ἔλαβον, ὀρθῶς ἀποδώσειν· καὶ εἰ μὲ λήθοι μὴ ἔλαβον, νόμοισι τοῖσι Ἑλλήνων χρήσομαι ἐς ὑμέας. τοῦτο ὦν ὑμῖν ἀναβάλλομαι κυρώσειν ἐς τέταρτον μῆνα ἀπὸ τοῦδε. οἱ μὲν δὴ Μιλήσιοι συμφορῇ χρεώμενοι, ἀπαλλάσσοντο, ὡς ἀπεστερημένοι τῶν χρημάτων. Γλαῦκος δὲ ἐπορεύετο ἐς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ. ἐπειρωτῶντα δὲ αὐτὸν τὸ χρηστήριον εἰ ὅρκῳ τὰ χρήματα λήσεται, ἡ Πυθίη μετέρχεται τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι,

„Γλαῦκ' Ἐπικυδείδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον ἔστω,
„Ὅρκῳ νικῆσαι, καὶ χρήματα λῃσόμενος σύ·
„Ὄμνυ· ἐπεὶ θάνατός γε καὶ εὐόρκεα μένει ἄνδρα.

Ἀλλ'

a Ἐπικυδείδου.

Ægineta-rum adverſus Athenienſes inimicitia. Navis horum ſacra mitti Delum ſolenniter ſolita abripitur ab illis. Nicodromi pactum ad Æginam prodendam deſtitutum ab Athenienſibus.

„Ἀλλ' ὄρκῳ παῖς ἐστὶν ἀνώνυμος, οὐδ' ἔτι χεῖρες,
„Οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἶσόκε πᾶσαν
„Συμμάρψας ὀλέσῃ γῆν, καὶ οἶκον ἅπαντα·
„Ἀνδρὸς δ' ὀψὲ ποτὲ μετόπισθεν ἀμείνων.

Jurandi tamen eſt natus ſine nomine, nullis
Et manibus pedibuſque, cituſque ſupervenit, omnem.
Corripiens, donec tulerit ſubolemque domumque:
Poſtera jurandi memorem ſed laudat origo.

„ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος συγγνώμην τῷ θεῷ παρ-
„αιτέετο κατὰ ἰῶν [a] τὸ χρηστήριον· ἡ δὲ Πυθίη ἔφη,
„Τὸ πρηχθῆναι καὶ θεῷ, καὶ τὸ ποιῆσαι, ἶσον δύνα-
„ται. Γλαῦκος μὲν δὴ, μεταπεμψάμενος τοὺς
„Μιλησίους ξείνους, ἀποδιδοῖ σφι τὰ χρήματα. Καὶ
„ἢ εἵνεκα ὁ λόγος, ὦ Ἀθηναῖοι, οὐδὲ ὡρμήθη λέγε-
„σθαι ἐς ὑμέας, εἰρήσεται. Γλαύκου νεῦ ἔτι τι ἀ-
„πόγονόν ἐστι οὐδέν, οὔτ' ἐσίη οὐδεμίη νομιζομένη
„εἶναι Γλαύκου· ἐκτέτριπταί τε παρρίζος ἐκ
„Σπάρτης. οὕτω ἀγαθὸν μηδὲ διανοέεσθαι περὶ
„παρακαταθήκης ἄλλο γε, ἢ ἀπαιτέουσι ἀποδι-
δόναι. Λευτυχίδης μὲν εἶπας ταῦτα, ὡς οἱ οὐδὲ
οὕτω ἐσήκουον οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπαλλάσσετο. Οἱ δὲ Αἰ-
γινῆται, πρὶν τὸ παρὸν ἀδικημάτων δοῦναι δίκας, τοῖς ἐς Ἀθηναίους ὕβρισαν, Θηβαίοισι χαρι-
ζόμενοι, ἐποίησαν τοιόνδε· μεμφόμενοι τοῖσι Ἀ-
θηναίοισι, καὶ ἀξιοῦντες ἀδικέεσθαι, ὡς πωλεόμε-
νοι τοὺς Ἀθηναίους παρεσκευάζοντο· καὶ, ὧν δὴ
δὴ τοῖσι Ἀθηναίοισι πεντήρης ἔτυχε Σουνίῳ· λοχή-
σαντες ὦν, τὴν θεωρίδα νῆα εἷλον πλήρεα ἀνδρῶν
τῶν πρώτων Ἀθηναίων. λαβόντες δὲ τοὺς ἄνδρας ἔ-
δησαν. Ἀθηναῖοι δὲ παθόντες ταῦτα πρὸς Αἰγινη-
τέων, οὐκέτι ἀνεβάλλοντο μὴ οὐ τὸ πᾶν μηχανή-
σασθαι ἐπ' Αἰγινήτῃσι. Ἦν γὰρ [b] Νικόδρομος Κνοί-
θου καλεόμενος ἐν τῇ Αἰγίνῃ ἀνὴρ δόκιμος. οὗ-
τος μεμφόμενος μὲν τοῖσι [c] Αἰγινήτῃσι, πρότερον
[d] ἑωυτὸν ἐξέλασε ἐκ τῆς νήσου· μαθὼν δὲ
τότε τοὺς Ἀθηναίους ἀναρτημένους ἔρδειν Αἰγινή-
τας κακῶς, συντίθεται Ἀθηναίοισι προδοσίην Αἰ-
γίνης, φράσας ἐν ᾗ τε ἡμέρῃ διαχειρήσει, καὶ ἐκεῖ-
νους ἐς ἣν ἥκειν δεήσει βοηθέοντας. Μετὰ ταῦτα,
καταλαμβάνει μὲν κατὰ τὰ συντεθειμένα ὁ Νικόδρο-
μος Ἀθηναίοισι τὴν παλαιὴν καλεομένην πόλιν.
Ἀθηναῖοι δὲ οὐ παρεγένοντο ἐς δέον· οὐ γὰρ ἔτυχον
ἐοῦσαι νέες σφι ἀξιόμαχοι τῇσι Αἰγινητέων συμ-
βαλέειν. ἐν ᾧ ὦν Κορινθίων ἐδέοντο χρῆσθαί σφι
νέας, ἐν τούτῳ διεφθάρη τὰ πρήγματα. οἱ δὲ
Κορίνθιοι (ἔσαν γάρ σφι τῶν τε χρόνον φίλοι
ἐς τὰ μάλιστα) Ἀθηναίοισι δίδοσι δεομένοισι εἴκο-
σι νέας, δίδοσι δὲ πεντοδράχμους ἀποδομένοις.
δωρεὴν γὰρ ἐν τῷ νόμῳ οὐκ ἐξῆν δοῦναι. ταύτας
τε δὴ λαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὰς σφετέρας,
πλη-

Poſtera jurandi memorem ſed laudat origo. His auditis Glaucus veniam ſibi eorum quæ dixiſſet ut daret, deum obſecrabat. Cui Pythia inquit, idem pollere, tentare deum & facere. Tunc Glaucus accitis Mileſiis hoſpitibus pecuniam reddidit. Cur autem, ô Athenienſes, hæc oratio apud vos inſtitui cœperit, dicetur: Glauci nunc neque ulla ſupereſt ſuboles, neque domus ulla, quæ Glauci cenſeatur: ſed ex Sparta radicitus extrita eſt. Ita bonum eſt nihil aliud de depoſito cogitare, quam ut repetentibus reddatur. Ş Leutychides hæc loquutus, quum nihilo magis ab Athenienſibus audiretur, diſceſſit. At Æginetæ priuſquam ſu- 87
periorum injuriarum, quas Athenienſibus intulerant gratificantes Thebanis, darent pœnas, hæc fecerant. Quum Athenienſibus ſuccenſerent, & ſibi ab illis injuriam fieri arbitrarentur, ſe ad caſtigandos eos apparabant. Erat autem Athenienſium in Sunio quinqueremis: hanc igitur Æginetæ locatis inſidiis navem ad ſacra mitti ſolitam intercepere, plenam primoribus Athenienſium, viroſque alligavere. Hæc ab Æginetis paſſi Athenienſes non amplius differendum putaverunt quin omnia in illos excogitarent. Erat igitur nomine Nicodromus 88
Cnœthi filius, in Ægina vir ſpectatus: hic vituperans Æginetas antea ſe ex Ægina ejecit: ſed cognito Athenienſes eſſe animatos ad nocendum Æginetis, compoſuit cum illis de prodenda Ægina, ſtatuens certum diem, quo eſſet rem aggreſſurus ipſe, & illos oporteret venire ſubſidio. Atque ita ex compoſito urbem quæ vetus vocabatur occupat. Sed 89
Athenienſes ad conſtitutum non adfuerunt, quia ipſis claſſis par ad pugnandum Ægineticæ non erat comparata. Dum igitur à Corinthiis commodari ſibi naves rogant, interim res corrupta eſt. Corinthii autem per id tempus Athenienſibus amiciſſimi dedere rogantibus naves viginti, ſed dedere vendentes ſingulas quinis drachmis: quoniam eas dono dare vetabantur lege. His acceptis Athenienſes, & ſuis inſtructis in ſummam

ſe-

a χεῖν. b Αἰγινήτῃσι. Καὶ γὰρ. c μεμφόμενος τοῖσι. d πρότερον.

Cui exulanti Sunium datum, unde infestavit Æginam. Sævitia procerum Æginæ in plebem cum piaculo in Cererem: ut post infelicem pugnam contra Athenienses frustra implorent Argivos.

septuaginta numero, in Æginam navigaverunt, pervenerunt que postridie e-
90 jus diei qui erat destinatus. Qui quum ad diem non adessent, conscenso navigio Nicodromus ex Ægina profugit, aliis nonnullis Æginetarum eum comitantibus, quibus Athenienses Sunium incolendum dederunt. Unde isti prodeuntes, eos qui in insula erant Æginetas & ferebant & agebant. sed hæc poste-
91 rius acta sunt. Ceterum proceres Æginetarum, superata plebe quæ una cum Nicodromo tumultum in ipsis fecerat, mox eos quos ceperant, ad necem educebant. Unde piaculum admisere quod nullo sacrificio expiare potuerunt, quum id sedulo facerent, præoccupatique, prius ex insula sunt dejecti quam sibi deam propitiarent. nam quum septingentos è plebe quos vivos ceperant, ad necem educerent, unus eorum è vinculis elapsus fugit ad Cereris legiferæ antefores, ejusque cardinibus prehensis adhærebat: quem illi quum avellere, quod tentabant, non possent, abscissis viri manibus ita duxerunt; quæ manus cardinibus con-
92 sertæ manserunt. Sic in se ipsis consuluerunt Æginetæ. Mox classe septuaginta navium cum Atheniensibus, qui supervenere, congressi superantur. Victi navali prœlio, eosdem quos prius Argivos in auxilium vocaverunt: sed illi noluere eis amplius auxilio esse, caussati quod & naves Æginæ per necessitatem sumptæ à Cleomene oram Argolidem tenuissent, & cum Lacedæmoniis in terram descendissent, ut nonnulli quoque è Sicyoniis navibus descenderunt in illa ipsa expeditione. Quo nomine utrisque mulcta ab Argivis injuncta est mille talentorum, quorum quingena quisque populus solveret. sed quum Sicyonii suam culpam agnoscentes, centum talentis cum Argivis decidissent, Æginetæ ne agnoscere quidem culpam voluere: erant enim superbiores. Eapropter rogantibus eis nemo amplius Argivorum publice auxilium tulit, sed voluntariorum circiter mille, duce quodam cui nomen erat EUrybates, quinquertionem adeptus. quorum plures non remeavere, sed in Ægina ab Athenienſibus occubuere. Et ipse dux EUrybates singulari certamine ter victor, quarto sub So-
93 phane Decelensi oppetiit. Verum Æginetæ sua classe adorti incompositos Athe-

ϖληρώσαντες ἑβδομήκοντα τὰς πάσας νέας, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Αἴγιναν· καὶ ὑστέρησεν [a] ἡμέρῃ μιῇ τῆ συγκειμένης. Νικόδρομος μὲν, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸν καιρὸν ἀπαρεσκόντα, ἐς πλοῖον ἐσβὰς, ἐκδιδράσκει ἐκ τῆς Αἰγίνης. σὺν δέ οἱ καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ [b] Αἰγινητέων εἵποντο, τοῖσι Ἀθηναῖοι Σουνιον οἰκῆσαι ἔδοσαν. ἐνθεῦτεν δὲ ὅτε ὁρμεώμενοι ἔφερόν τε καὶ ἦγον τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Αἰγινήτας. ταῦτα μὲν δὴ ὕστερον ἐγένετο. Αἰγινητέων δὲ οἱ παχέες, ἐπαναστάντες τῷ δήμῳ σφι ἅμα Νικοδρόμῳ, ἐπεκράτησαν. καὶ ἔπειτα σφέας χειρωσάμενοι, ἐξῆγον ἀπολέοντες. ἀπὸ τούτου δὲ καὶ ἄγος σφι ἐγένετο, τὸ ἐκθύσασθαι οὐκ οἷοί τε ἐγένοντο ἀπιμηχανώμενοι, ἀλλ' ἔφθησαν ἐκπεσόντες πρότερον ἐκ τῆς νήσου ἢ σφι ἵλεων γενέσθαι τὸν θεόν. ἐπ' ἀκοσίοισι γὰρ δὴ τῷ [c] δήμῳ ζωγρήσαντες, ἐξῆγον ὡς ἀπολέοντες· εἷς δέ τις τούτων ἐκφυγὼν τὰ δεσμὰ, καταφεύγει πρὸς τοῦ Θεσμοφόρου τὸ ἐπίλαμβανόμενος [d] δὲ τοῦ ἐπαπαγὴν, εἶχε. οἱ δὲ, ἐπεί τε μὲν ἀπὸ πάσης οὐκ οἷοί τε ἐγένοντο ἀπελκθέντες, ἀποκόψαντες αὐτοῦ τὰς χεῖρας, ἦγον ἔτω· αἱ χεῖρες δὲ κεῖναι ἐμπεφυκυῖαι ἔσαν τοῖσι ἐπαπαγῆσι. Ταῦτα μὲν νυν σφέας αὐτοὺς οἱ [e] Αἰγινῆται ἐργάσαντο. Ἀθηναίοισι δὲ ἤκουσι ἐναυμάχησαν νηυσὶ ἑβδομήκοντα· ἐσωθέντες δὲ τῇ ναυμαχίῃ, ἐπεκαλέοντο τούτους αὐτοὺς τοὺς καὶ πρότερον, Ἀργείους· καὶ δή σφι οὗτοι μὲν οὐκέτι βοηθέουσι, μεμφόμενοι ὅτι Αἰγιναίαι νέες ἀνάγκῃ λαμφθεῖσαι ὑπὸ Κλεομένεος, ἔσχον τε ἐς τὴν Ἀργολίδα χώρην, καὶ συναπέβησαν Λακεδαιμονίοισι. συναπέβησαν δὲ καὶ ἀπὸ Σικυωνίων νεῶν ἄνδρες [f] τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἐσβολῇ· καὶ σφι ὑπὲρ Ἀργείων ἐπεβλήθη ζημίη, χίλια τάλαντα ἐκτίσαι, πεντακόσια ἑκατέρους. Σικυώνιοι μέν νυν συγγνόντες ἀδικῆσαι, ὡμολόγησαν, ἑκατὸν τάλαντα ἐκτίσαντες, ἀζήμιοι εἶναι· Αἰγινῆται δὲ ὅτε συνεγνώσκοντο, ἔσαν τε αὐθαδέστεροι. Διὰ δὴ ὧν σφι ταῦτα [g] δεομένοισι, ἀπὸ μὲν δημοσίης ἐόντες Ἀργείων ἔτι ἐβοήθεε, ἐθελοντὴν δὲ ἐς χιλίους. ἦγε δὲ αὐτοὺς στρατηγὸς ἀνὴρ τῷ ὄνομα Εὐρυβάτης [h], πεντάεθλον ἐπασκήσας· τούτων οἱ πολεῖνες οὐκ ἀπενόσησαν ὀπίσω, ἀλλ' ἐπελθόντησαν ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν Αἰγίνῃ. αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς Εὐρυβάτης μονομαχίῃ ἐπασκέων, τρεῖς μὲν ἄνδρας τρόπῳ τοιούτῳ κτείνει [i], ὑπὸ δὲ τετάρτου Σωφάνεος δὲ Δεκελέως ἀποθνήσκει. Αἰγινῆται δὲ, ἐοῦσι ἀπάλοισι Ἀ-

Ζz θηναίοισι

a ὑστέρησαν. b ἄλλοι Ψ. c τῷ Ε. d ἐπιλαβόμενος. e σφέας οἱ. f Σικυωνίων ἄνδρες. g δὲ ταῦτα. h στρατηγὸς Εὐρυβάτης. i κτείνει.

Darius iræ in Græcos indulgens, Datin & Artaphernem pro Mardonio ſubſtituens, mittit magnas copias in Græciam. Earum curſus per inſulas. Naxus direpta & incenſa. Delo parcitur.

θηναίοισι συμβαλόντες τῆσι νηυσὶ, ἐνίκησαν· καὶ σφέων νέας τεσσερας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἷλον. Ἀθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνῆπτο πρὸς Αἰγινήτας. Ὁ δὲ Πέρσης τὸ ἑωυτοῦ ἐποίεε, ὥστε ἀναμιμνήσκοντός τε αἰεὶ καὶ παραπολλυμένου, μεμνῆσθαί μιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ Ἱππίαρχίδεων προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων Ἀθηναίους. ἅμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρεῖος, πρόφασιν ἔχοντα τὴν προφάσιος, καταστρέφεσθαι τοὺς Ἕλλάδος τοὺς μὴ δόντας οἱ γῆν τε καὶ ὕδωρ, Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πεπτωκότα τῷ στόλῳ, ἀπαλλάσσει τῆς στρατηγίης· ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας, ἀπέστελλε ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δᾶτίν τε, ἐόντα Μῆδον γένος, καὶ Ἀρταφέρνεα τὸν Ἀρταφέρνεος παῖδα, ἀδελφιδέον ἑωυτοῦ. ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἐξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν, ἄγειν ἑωυτῷ ἐς ὄψιν τὰ ἀνδράποδα. Ὡς δὲ οἱ στρατηγοὶ ἔτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορεύόμενοι πρὸς βασιλῆος, ἀπίκοντο τὴν Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήιον πεδίον, ἅμα ἀγόμενοι στρατὸν πολλὸν πεζὸν καὶ εὖ[a] ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρατοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς ὁ ὑπαχθεὶς ἑκάστοισι· παρεγένοντο δὲ καὶ ἱππαγωγοὶ νέες, τὰς τῷ πρόσθε ἔτεϊ προεῖπε τοῖσι ἑωυτοῦ δασμοφόροισι Δαρεῖος ἑτοιμάζειν. ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας, καὶ τὸ πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἐξακοσίῃσι[b] τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. ἐνθεῦτεν δὲ παρὰ τὴν ἤπειρον ἔχοντες τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηίκης, ἀλλ' ἐκ Σάμου ὁρμεώμενοι, παρά τε Ἰκάριον καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιεῦντο· ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δείσαντες μάλιστα τὸν περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τῷ πρόσθε ἔτεϊ ποιεύμενοι ταύτην τὴν κομιδὴν, μεγάλως περιεπλάκησαν· πρὸς δὲ, καὶ ὁ Νάξος σφέας ἀνάγκαζε, πρότερον οὐκ ἁλοῦσα. Ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσέσχον τῇ Νάξῳ (ἔτι γὰρ δὴ πρώτην ἐπεῖχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι) μεμνημένοι τοῦ πρότερον οἱ Νάξιοι, πρὸς τὰ ὄρεα οἴχοντο φεύγοντες, καὶ ἐνέπρησαν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι τοὺς καταλαβόν αὐτέων, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν. ταύτας δὲ πρήσαντες, ἔπλεον τὰς ἄλλας νήσους ἀνάγοντες. Ἐν ᾧ δὲ ἔτοι ταῦτα ἐποίεον, οἱ Δήλιοι, ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον, οἴχοντο φεύγοντες ἐς Τῆνον. τὰ δὲ στρατιῆς καταπλεούσης, ὁ Δᾶτις προαπλώσας, οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον[d] προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ Ῥηναίῃ. αὐτὸς δὲ πυθόμενος ἵνα εἶεν οἱ Δήλιοι, πέμπων κήρυκα, ἠκροᾶτό ,,σφι τάδε, Ἄνδρες ἱροὶ, τί φεύγοντες οἴχεσθε, οὐκ

thenienſes ſuperavere, eorumque naves quatuor cum omnibus viris cepere. Et Athenienſes quidem bellum cum Æginetis contraxerant. Perſa autem quæ 94
ipſius partes erant exequebatur, cum famulo aſſidue in memoriam redigente ut reminiſceretur Athenienſium, tum Piſiſtratidis aſſidentibus Athenienſeſque criminantibus; tum cupiditate per hunc prætextum quo nixus erat, ſubigendi in Græcia illos quicunque ſibi terram & aquam denegaſſent. Itaque Mardonium, qui male rem navalem geſſerat, præfectura amovit, alioſque deſignatos duces adverſus Eretriam & Athenas miſit, Datin genere Medum, & Artaphernem Artaphernis fratris ſui filium, datis mandatis ut Athenas atque Eretriam penitus diriperent, & mancipia in conſpectum ſibi ducerent. Poſtquam hi 95
duces declarati, ab rege digreſſi, ad campum Ciliciæ Aleium devenere cum ingenti pedeſtri ac bene inſtructo exercitu, ibi caſtris poſitis ſupervenerunt nauticæ copiæ omnes, ut ſingulis erant imperatæ; ad hæc equos vehentes naves, quas ſuperiore Darius anno mandaverat tributariis ſuis parandas. Quum has oneraviſſent equis, atque terreſtri exercitu navibus impoſito, ſexcentis cum triremibus in Ioniam contenderunt. Hinc non ſecundum continentem recto curſu, Helleſpontum & Thraciam verſus navigabant, ſed è Samo unde ſolverant, per Icarium, interque inſulas vehebantur: præcipue quidem (ut ego ſentio) metu circumnavigandi Athon, quia curſum ſuperiori anno illac peragentes, magnam jacturam fecerant; ſed & coacti propter Naxon, quam antea non ceperant. Ad 96
quam poſteaquam ex Icario pelago appulſi ſunt (in hanc enim ut primum copiæ ducerentur, Perſæ urgebant) Naxii memores priorum, fuga ſe in montes concitaverunt, non auſi reſiſtere. Eorum autem quos adepti ſunt Perſæ quum in ſervitutem rapuiſſent, delubra atque urbem incenderunt. His actis ad ceteras inſulas appellunt. Hæc dum iſti agunt, Delii relicta & ipſi Delo fuga Tenum abeunt. Eo tendentes naves præcedens Datis non ſinebat ad inſulam habere ſtationem, ſed trans eam ad Rhenæam. Et ſimul cognito ubi Delii eſſent, miſſo caduceatore his eos verbis affatus eſt, Viri ſacri, quid fugientes

a πεζὸν εὖ. b ἑξακοσίοισι. c ταύτην τὴν. d Δῆλον.

Delos ab Perſis ſervata tremuit ad omen malorum Græciæ. quæ toleravit ſub tribus Perſiæ regibus. Caryſtus ſubacta. Eretria accipit auxilia Athenis.

„ οὐκ ὀπιπτεύεα καλαγνόλες καὶ ἐμεῦ; ἐγὼ γὸ
„ ϵ̓ αυτὸς ἔτι γε [a] φρονέω, καί μοι ὀκ βασι-
„ λῆϕ ὧδε ἐπέσκελ᾽· ὀν ἦ χώρη οἱ δύο ϑεοὶ ἐγμον-
„ το, ταύτωι μηδεν σινεαχ, μήτε αὐτὼ τὴν χάρίω,
„ μήτε τὲς οἰκήτορας αὐτῆς. νωῦ ὧν ϵ̓ ἄπιϵ ὀπὶ
„ τὰ ὑμέτερα αὐτέων, καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε. ταῦτα
μὲν ἐπεκηρυκεύσαϕο τοῖσι Δηλίοισι· μετὰ δὲ, λιϐανω-
τὸν τριηκόσια τάλαντα καλαιήσας ὀπὶ ϝ βωμὸν ἐθυ-
μίησε. Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας, ἔσπλεε ἅμα τῷ
στρατῷ ὀπὶ τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος ϵ̓
Ἴωνας ϵ̓ Αἰολέας· μετὰ δὲ τοῦτον ὡς ἐτεύτων ἐξαναχθέν-
τα, Δῆλον ϵ̓κινήθη, ὡς ἔλεγον [b] Δήλιοι, καὶ πρῶτα
ϵ̓ ὕστερα, μέχρι ἐμεῦ σϕαδεῖσα [c]. καὶ τοῦτο μέν κου
τέρας ἀνθρώποισι τὰ μελλόντων ἔσεσθαι κακῶν ἔϕη-
νε ὁ ϑεός. ὀπὶ γὸ Δαρείου ϝ Ὑστάσπεος, καὶ Ξέρξεω
ϝ Δαρείου, καὶ Ἀρτοξέρξεω ϝ Ξέρξεω, τριῶν τυ-
τέων ἐπεξῆς γενεέων, ἐγένετο πολλὸ κακὰ τῇ Ἑλ-
λάδι ἢ ὀπὶ εἴκοσι ἄλλας γενεὰς τὰς πρὸ Δαρείου
γενομένας· τὰ μὲν, ὑπὸ τῶν Περσέων αὐτῇ γενόμενα,
τὰ δ᾽, ἀπ᾽ αὐτέων τῶν κορυφαίων περὶ τὴν ἀρχὴς πο-
λεμιζόντων. ὕτω ὀδὲν οὕω εἰκὸς κινηθῆναι Δῆλον,
τοπρὶν ἐοῦσαν ἀκίνητον. καὶ ἐν χρησμῷ οὕω γεγραμ-
μένον περὶ αὐτῆς ὧδε,

Κινήσω καὶ Δῆλον, ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν.

Et nunc igitur abite ad veſtra ipſorum, & colite inſulam. Hæc Deliis per caduceatorem dixit: mox trecenta thuris
98 talenta ſuper aram aggeſta adolevit. His actis Datis adverſus Eretriam primum navigavit, ſimul omnem exercitum, ſimul Iones pariter atque Æolenſes ducens. Statimque ab illius inde digreſſu Delos tremuit, ut Delii ajebant, & primum & poſtremum ad meam uſque ætatem mota, deo mala ventura hominibus per hoc prodigium portendente. Nam ſub Dario Hyſtaſpis, & Xerxe Darii, & Artoxerxe Xerxis filio, tribus iis deinceps ætatibus, plus malorum paſſa eſt Græcia, quam viginti aliis ætatibus, partim à Perſis, partim ab ipſis primoribus de principatu bellantibus: ut non ab re Delos mota ſit, prius immobilis: de qua etiam in oraculo ita ſcriptum erat,

Et Delon, quamvis ſit adhuc immota, movebo.

Et ſane in Græca lingua pollent hæc nomina, Darius, idem quod *coërcitor*: Xerxes, idem quod *martius*: Artoxerxes, idem quod *magnus bellator*. Hos igitur reges ita recte Græci ex ſuo ſermone vocaverint ἐρξείης, Ἀρήϊον,
99 μέγας Ἀρήϊον. Barbari, poſtquam à Delo ad inſulas profecti ſunt, ſumebant illinc tum copias, tum liberos inſulanorum obſides. Ut vero inſulas præternavigantes, Caryſtum appulerunt, Caryſtiique negarunt ſe vel obſides dare vel militare adverſus vicinas civitates, Athenas & Eretriam ſignificantes, Caryſtii tunc obſeſſi ſunt, eorumque ager vaſtatus, donec in deditionem Perſarum
100 venerunt. Eretrienſes autem audito Perſarum exercitum adverſus ſe venire, auxilia ab Athenienſibus imploravere. Quibus non deneganda auxilia rati Athenienſes, conceſſerunt ſubſidio illis ea quatuor millia hominum, qui ſorte Chalcidenſium equis euntium obtinuerant prædia. Sed Eretrienſium haudquaquam ſincerum erat conſilium, qui tametſi arceſſebant Athenienſes, tamen ancipiti ſententia vacillabant; quibuſdam eorum cenſentibus urbem deſerendam, & in

δυώατα ἦ [d] κατὰ Ἑλλάδα γλῶσαν ταῦτα τὰ ὀνόμαλα, Δαρεῖος, ἐρξείης· Ξέρξης, ἀρήϊος· Ἀρτοξέρξης, μέγας ἀρήϊος. τούτως δὴ τοὺς βασιλῆας ὧδε ἂν ὀρθῶς καλὰ γλῶσαν τὴν σϕετέρίω Ἕλλωες καλέοιεν. Οἱ ϝ βάρϐαροι ὡς ἀπῆραν ϵ̓κ τ᾽ νήσω [e], πρόσιχον πρὸς [f] τὰς νήσως. ἐνθεῦτεν ϝ στρατιὼ τε παρελάμϐανον, καὶ ὁμήρως τ᾽ νησιωτέων παῖδας ἐλάμϐανον. ὡς ϝ περιπλέοντες τὰς νήσως, πρόσιχον ϵ̓ς Κάρυστον, οὐ γὸ δή σϕι οἱ Καρύστιοι οὔτε ὁμήρως ἐδίδοσαν, οὔτε ἔ-ϕασαν ὀπὶ πόλις ἀσυγείτονας στρατεύεσθαι, λέ-γοντες Ἐρέτριάν τε καὶ Ἀθήνας, ἐνθαῦτα τούτως ἐπολιόρκεόν τε καὶ τὴν γῆν σϕέων ἔκφρον, ἐς ὃ καὶ οἱ Καρύστιοι παρέσησαν ἐς τ᾽ Περσέων τὴν γνώ-μίω. Ἐρετριέες ϝ, πυνθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ὀπὶ σϕέας ὀπιπλέουσαν, Ἀθη-ναίων ἐδεήθησαν σϕίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀ-θηναῖοι ϝ ὀκ ἀπείπαντο τὴν ὀπικουρίω, ἀλ-λὰ τοὺς τετρακισχιλίως κληρουχέοντας τ᾽ ἱππο-βοτέων Χαλκιδέων τὴν χώρίω, τούτως σϕι ἐδοῦσι τιμωρούς. τῶν ϝ Ἐρετριέων ἦν ἄρα ἐ-δὲν ὑγιὲς βούλευμα, οἳ μετεπέμποντο μὲν Ἀ-θηναίως, ἐφρόνεον ϝ διϕασίας ἰδέας. οἱ μὲν γὸ αὐτέων ἐβούλευόντο ϵ̓κλιπεῖν τίω πόλιν ἐς τὲ

a ἐπὶ τοῦτο γε. b λέγουσι. c ὕστερα τὰ μέχρι ἐμεῦ ἐσϕαδεῦσα. d MS. habet τοσῶν ἐόντα ἀκίνητον. Δύνα] ϝ, mediis omiſſis. e τ᾽ Δήλου. f MS. habet προσιχνοῦσι πρὸς.

Sed proditæ. Hippias duxit Persas in Marathona. Miltiades Cimonis fil. Stesagoræ nepos. Cimon exul & restitutus, ab Pisistratidis occisus.

ἄκρεα τ Εὐβοίης· ἄλλοι ἢ αὐτέων, ἴδια κέρδεα προσδεκόμενοι ὧδε ἔ Πέρσεω οἴσεσθαι, προδοσίῃ ἐσκυλάζοντο. μαθὼν δὲ τὰ τέων ἑκάτερα ὡς εἶχε Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τ Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἥκουσι τ Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα· προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαί σφεας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίνῃ συμβουλεύσαντι πίθονται. καὶ ἔτοι μὲν διαβάντες ἐς Ὠρωπὸν, ἐσώζοντο σφέας αὐτούς. οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέσχον τὰς νέας τ Ἐρετρικῆς χώρης καλὰ τέμενος, ἔνθα Χοιρέης, ἔνθα Αἰγίλια. κατασχόντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία, αὐτίκα ἵππους τε ἐξεβάλλοντο, καὶ παρεσκευάζοντο ὡς προσιούμενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἐρετριέες ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μάχεσθαι [a] σφι οὐκ ἐπῃνεῦτο βουλῇ, εἴκως δὲ διαφυλάξαιεν τὰ τείχεα, τοῦτο σφι ἔμελε πέρι, ἐπεί τε ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ γιομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἔπιπτον ἔνθα [b] ἐξ ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἑβδόμῃ Εὔφορβός τε ὁ Ἀλκιμάχου, καὶ Φίλαγρος ὁ Κυνέου, ἄνδρες τ ἀστῶν δόκιμοι, προδιδοῦσι τοῖσι Πέρσῃσι. οἱ [c] δὲ, ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν, τοῦτο μὲν, τὰ ἱρὰ συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποδυννύμενοι τ ἐν Σάρδισι καταικισθέντων ἱρῶν· τοῦτο δὲ, τοὺς ἀνθρώπους ἠνδραποδίσαντο, κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς. Χωρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν, καὶ διατρίψαντες ὀλίγας ἡμέρας, ἔπλεον ἐς τὴν Ἀττικὴν καλέσαντές τε πολλὸν καὶ δοκέοντες ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν τὰ καὶ τοὺς Ἐρετριέας ἐποίησαν. καί, ὡς γὰρ ὁ Μαραθὼν [d] ἐπιτηδεώτατον χωρίον τ Ἀττικῆς ἐνίπτευσαν, καὶ ἀγχοτάτω τ Ἐρετρίης, ἐς τοῦτο σφι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβοήθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τ Μαραθῶνα· ἦγον δέ σφεας στρατηγοὶ δέκα· τ ὁ δέκατος καὶ ἐνέμαχε Μιλτιάδης, ὃς τ πατέρα Κίμωνα τ Στησαγόρεω καταλελαβὼς φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων [e] Πεισίστρατον τ Ἱπποκράτεος· καὶ αὐτῷ φεύγοντι, ὀλυμπιάδα ἀνελέσθαι τεθρίππῳ συνωρίδι. καὶ ταύτῃσι μὲν τὴν νίκην ἀνελομένου [f] μιν, τὠυτὸ ἐξενείκασθαι τῷ ὁμομητρίῳ ἀδελφεῷ Μιλτιάδῃ. μετὰ δὲ, τῇ ὑστέρῃ ὀλυμπιάδι τῇσι αὐτῇσι [g] ἵπποισι νικῶν, ὑποφθονέει Πεισιστράτῳ ἀνακηρυχθῆναι· καὶ τὴν νίκην περεὶς τούτῳ, ἐνετήλατο ὑπὸ τὰ ἑωυτοῦ ἀπαγαγόμενος. καί μιν ἀνελόμενον τῇσι αὐτῇσι [g] ἵπποισι ἄλλην ὀλυμπιάδα, κατέλαβε ἀποθανεῖν ὑπὸ τῶν Πεισιστράτου παίδων, οὐκέτι ζώοντος αὐτοῦ Πεισιστράτου. κτείνουσι δὲ

in promontoria Eubœæ eundum; quibusdam, qui privata lucra à Persis expectarent, proditionem molientibus. Horum utrorumque animos animadvertens Æschines Nothonis filius, Eretriensium primarius, patefecit Athenienſibus omnem præsentium rerum ſtatum, oravitque ut domum abirent, ne una cum illis occumberent. Hæc consulenti Æschini obtemperantes Athenienſes, illinc in Oropum transgressi, salutem ſibi pepererunt. At Persæ eo advecti, na- 101
ves oræ Eretricæ ad fanum & Chœreas & Ægilia applicuerunt: potitique his locis, continuo equos exposuere, & tanquam cum hostibus conflicturi ſe instruxere. Adversus quos non decreverunt Eretrienſes ſibi esse prodeundum: ſed quandoquidem ſententia de urbe non deſerenda evicerat, dabant operam ut mœnia custodirent. Adorientibus autem ea Persis, acri pugna per sex dies certatum est: multisque utrimque cadentibus, ſeptimo die EUphorbus Alcimachi filius, & Philagrus Cyneæ, inter populares ſuos viri ſpectati, urbem hoſtibus prodidere. Quam ingressi Persæ, templa postquam ſpoliavere, incenderunt, in ultionem eorum templorum quæ Sardibus deflagraverant, hominibus jussu Darii in ſervitutem redactis. Potiti Ere- 102
tria, & paucos illic dies morati, in Atticam navigaverunt, tum acriter ſe coërcentes, tum rati idem ſe illaturos Athenienſibus quod Eretrienſibus intuliſſent. etenim erat locus Atticæ Marathon ad equitandum opportuniſſimus, & proxime Eretriam; ideo huc illos Hippias Piſiſtrati filius deducebat. Eodem Athenienſes 103
& ipſi re audita ad vim arcendam proceſſerunt, decem præfectis ſibi ducibus: quorum decimus erat Miltiades, cujus patrem Cimonem Steſagoræ filium, ut fugeret ex Athenis Piſiſtratum filium Hippocratis coëgerat casus, & dum exul erat, obtinere palmam Olympicam quadrijugo certamine contigerat: quam victoriam muneris gratia transtulit in Miltiadem fratrem uterinum: proximaque Olympiade eiſdem equabus iterum vincens conceſſit Piſiſtrato, ut renunciaretur, & ſic victoria in hunc translata rediit in domum ſuam reconciliatus, idemque quum eiſdem equabus aliam Olympiadem viciſſet, à filiis Piſiſtrati interfectus eſt, non jam vivo Piſiſtrato. Interfecerunt au-

a μαχέσασθαι. b ἔστιαζον μὲν ἐπὶ. c Πέρσῃσι τὴν πόλιν. οἱ. d MS. ὁ Μαραθὼν. e Ἀθηναίων. f MS. habet ἀνελομένῳ. g τοῖσι αὐτοῖσι, idque bis.

Equæ victoria triplici Olympica illustres. Miltiades post pericula ab hostibus & accusatoribus dispulsa dux Atheniensium. Phidippides cursor. Panis apparitio faventia Athenis.

autem eum ad Prytaneum, noctu summissis percussoribus, sepultusque ante urbem trans viam quæ vocatur percava: & è regione ejus sepultæ sunt equæ illæ quæ tres Olympicas victorias reportarant. Idem quod istæ, jam aliæ equæ fecerant, quæ fuerunt Euagoræ Laconis: aliæ præterea nullæ. Per idem tempus major natu filiorum Cimonis Stesagoras, apud Miltiadem patruum in Chersoneso educabatur: minor autem apud ipsum Cimonem Athenis erat, nomen habens Miltiades à Miltiade Chersonesi condi-
104 tore. Hic igitur Miltiades è Chersoneso tunc profectus, dux Athenienſium erat, è duplici cæde elapsus; nam simul eum Phœnices usque ad Imbrum persequuti, in magno negotio habebant capere hominem, ut ad regem perducerent; simul ab iis elapsum, & domum suam reversum, ac se salvum esse existimantem, inimici sui inde exceperunt, & judicio subjecerunt, accusantes occupatæ in Chersoneso tyrannidis. Sed & hoc reatu liberatus, ita suffragiis populi dux Athenienſium declaratus est.
105 Duces autem quum adhuc in urbe essent, ante omnia præconem Spartam mittunt Phidippidem, illum quidem Athenienſem, sed diurnum cursorem & id ipsum meditantem. Huic Phidippidi, ut ipse dicebat, & Athenienſibus renunciavit, circa Parthenium montem, qui supra Tegeam est, obvius fuit Pan: compellatoque nominatim Phidippide, jussit nunciari Athenienſibus, quid ita illi nullam gererent curam sui, qui ipsis bene nunc vellet, quique jam sæpenumero de eis bene meritus fuisset atque etiam futurus esset. His verbis fide habita, Athenienses, quando eorum tandem status erat bene constitutus, extruxerunt sub arce templum Panis: illique annuis sacrificiis ex quo nuncium accepere, sacrificant, & lampadis cursu suppli-
106 cant. Tunc autem Phidippides hic à ducibus missus, quando sibi dixit etiam Pana apparuisse, secundo die postquam Athenienſium urbe exivit, Spartam pervenit, adiensque magistratus, Lacedæmonii, inquit, orant vos Athenienses ut sibi opem feratis, nec civitatem inter Græcos vetustissimam negligatis, in discrimen adductam, ut barbaris serviat. Etenim Eretria direpta est, insignique civitate Græcia imbecillior reddita. His man-

δὲ ἔτοί μιν κατὰ τὸ πρυτανήιον, νυκτὸς ὑπεκόσαντες ἄνδρας. τέθαπται δὲ Κίμων πρὸς ἠῶ ἄστεος, πρὸ τῆς Διομείης καλεομένης ὁδοῦ. καταντίον δὲ αὐτοῦ αἱ ἵπποι τεθάφαται αἵτινες αἱ τρεῖς ὀλυμπιάδας ἀνελόμεναι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἄλλαι ἵπποι ἤδη τοῦτο τὸ ἔργον Εὐαγόρεω Λάκωνος· ὠλέσθαι δὲ τούτων, οὐδαμαί. ὁ μὲν δὴ πρεσβύτερος τῶν παίδων τῷ Κίμωνι Στησαγόρης ἐὼν τυγχάνει ὢν δὲ τῷ πατρὶ Μιλτιάδῃ τρεφόμενος ἐν τῇ Χερσονήσῳ· ὁ δὲ νεώτερος παρ' αὐτῷ Κίμωνι ἐν Ἀθήνῃσι [a], τὄνομα ἔχων ἀπὸ μὲν οἰκιστέω τῆς Χερσονήσου Μιλτιάδεω, Μιλτιάδης. Οὗτος δὴ ὦν τότε ὁ Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου, καὶ ἐκπεφυγὼς [b] διωκόον θάνατον, ἐστρατήγεε Ἀθηναίων. ἅμα μὲν γὰρ, οἱ φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιλιξάμενοι μέχρι Ἴμβρου, ἔθελε πολλῷ ἐπιεικέστερον λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν ἐπὶ βασιλέα· ἅμα δὲ, ἐκφυγόντα τε τούτους, καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν ἑωυτοῦ, δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίῃ, ἤδη πενθεῦντα μὲν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι, ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἀγαγόντες [c], ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσῳ. ἀποφυγὼν δὲ καὶ τοῦτο, στρατηγὸς ἦτοι Ἀθηναίων ἀπεδείχθη, αἱρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου. Καὶ πρῶτα μὲν, ἰόντες ἐπὶ ἐν τῷ ἄστεϊ οἱ κρατηγοὶ, ἀπεπέμποντο ἐς Σπάρτην κήρυκα φιδιππίδεα, Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα. τῷ δὴ (ὡς αὐτός τε ἔλεγε Φιδιππίδης, καὶ Ἀθηναίοισι ἀπέφηνε) πρὸς τὸ Παρθένιον ὄρος ὑπὲρ Τεγέης ὁ Πὰν ἀπαντᾶσαι. βοήσαντα δὲ τὸν Φιδιππίδεα τὸν Πᾶνα, Ἀθηναίοισι κελεῦσαι ἀπαγγεῖλαι, διότι ἑωυτὸν οὐδεμίαν ὀλιγωρίην ποιεῦνται, ἐόντα εὖνοον ἤδη Ἀθηναίοισι, καὶ πολλάκις ἤδη ὠφελήσαντα, καὶ ἐς τὸ αὖτις ἐπιόντα. καὶ ταῦτα μὲν Ἀθηναῖοι, καταστάντων σφίσι εὖ ἤδη τῶν πραγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι ἀληθέα, ἱδρύσαντο ὑπὸ τῇ ἀκροπόλι Πανὸς ἱρὸν, καὶ αὐτὸν ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγγελίης θυσίῃσι ἐπετείῃσι καὶ λαμπάδι ἱλάσκονται. Τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης ἦτο, ὅτε πρὸς οἱ ἔφη καὶ τὸν Πᾶνα φανῆναι, δευτεραῖος ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ. ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ἔλεγε, Ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμέων δέονται σφίσι βοηθῆσαι, καὶ μὴ περιιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι Ἕλλησι δουλοσύνῃ περιπεσοῦσαν ὑπὸ ἀνδρῶν βαρβάρων. καὶ δὴ Ἐρέτρης τε νῦν ἀνδραποδίσεται, καὶ πολλῷ λογίμῳ ἡ Ἑλλὰς γέγονε ἀσθενεστέρη. ὁ μὲν

a Κίμωνι Ἀθήνῃσι. b Χερσονήσου, ἐκπεφυγὼς. c εἰσαγαγόντες.

Lacedæmonii differunt auxilium ad plenilunium. Hippiæ somnium & explicatio vana: tussis & dens excussus & ænigma detectum. Platæenses dediti Athenienſibus.

δὴ σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελε· τοῖσι δὲ ἔαδε μὲν βοηθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδυνατα δέ σφι ἦν τοῦτο ποιέειν τοῦτο, ἅ βυλομένοισι λύειν τὸν νόμον. ἦν γὰρ ἱσταμένη τοῦ μηνὸς εἰνάτη· εἰνάτῃ δὲ σφι οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν, μὴ ἀπὸ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου. ἔτι μέν νυν τὸν πανσέληνον ἔμενον. Τοῖσι δὲ βαρβάροισι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μαραθῶνα, τὴν παροιχομένης νυκτὸς ὄψιν ἰδὼν ἐν τῷ ὕπνῳ [a] τοιήνδε· ἐδόκεε ὁ Ἱππίης τῇ μητρὶ τῇ ἑωυτοῦ συνεύνῃσθαι. συνεβάλλετο ὦν ἐκ τοῦ ὀνείρου, κατελθὼν ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχήν, τελευτήσειν ἐν τῇ ἑωυτοῦ γηραιός. ἐκ μὲν δὴ τοῦ ὄψιος συνεβάλλετο ταῦτα. τότε δὲ κατηγεόμενος, τόδε μέν, τοὺς ἀνδραποδα τοὺς ἐξ Ἐρετρίης ἀπέβησε ἐς τὴν νῆσον τὴν Στυρέων, καλεομένην δὲ Αἰγίλειαν· τόδε δὲ, καταγομένας ἐς τὸν Μαραθῶνα τὰς νέας ὥρμιζε ἔντος. ἐκβάντας δὲ ἐς τὴν γῆν τοὺς βαρβάρους διέπασσε. καί οἱ ταῦτα διέπονὶ ἐπῆλθε πταρεῖν τε καὶ βῆξαι μεζόνως ἢ ὡς εἰώθεε· οἷα δὲ πρεσβυτέρῳ ἐόνὶ, τῶν ὀδόντων οἱ πλεῦνες ἐσείοντο. τουτέων ὦν ἕνα τῶν ὀδόντων ἐκβάλλὶ κατὰ βίης βήξας. ἐκπεσόνὶ δὲ ἐς τὴν ψάμμον αὐτοῦ, ἐποιέετο πολλὴν σπουδὴν ἐξευρεῖν. ὡς δὲ οὐκ ἐφαίνετό οἱ ὁ ὀδούς, ἀναστενάξας, εἶπε πρὸς τοὺς παρεστεῶτας, Ἡ γῆ ἥδε οὐκ ἡμετέρη ἐστὶ, οὐδέ μιν δυνησόμεθα ὑποχείριον ποιήσασθαι. ὀκτὼ δέ τι μοι μέρεα μετῆν, ὁ ὀδοὺς μετέχει. Ἱππίης μὲν δὴ ταύτῃ τὴν [b] ὄψιν συνεβάλλετο ἐξεληλυθέναι. Ἀθηναίοισι δὲ τελαγμένοισι ἐν τεμένεϊ Ἡρακλέος, ἐπῆλθον βοηθέοντες Πλαταιέες παντδημεί. καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσάν σφεας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτέων οἱ Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναιρέοντο. ἔδοσαν δὲ ὧδε· πιεζεύμενοι [c] ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες, ἐδίδοσαν πρῶτα μὲν τυχοῦσι Κλεομένεϊ τε τῷ Ἀναξανδρίδεω καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτούς. οἱ δὲ, οὐ δεκόμενοι, ἔλεγόν σφι τάδε, Ἡμεῖς μὲν ἑκαστέρω τε οἰκέομεν, καὶ ὑμῖν τοι-ηδέ τις γένοιτ' ἂν ὀπιθεν ψυχρή. Φθαίητε γὰρ ἂν πολλάκις ἐξανδραποδισθέντες ἢ τινα πυθέσθαι ἡμέων. συμβουλεύομεν δὲ ὑμῖν δοῦναι ὑμέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι, πλησιοχώροισί τε ἀνδράσι, καὶ πιμπρέειν ἐῦσι οὐ κακοῖσι. ταῦτα συνεβάλοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὐ κατὰ εὐνοίην ἔτω τῶν Πλαταιέων, ὡς βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἔχειν πόνους, σφεας τοῦτοισι, Λα-

mandatis à Phidippide expoſitis, placebat quidem Lacedæmoniis opem ferre Athenienſibus: ſed id ſibi impoſſibile confeſtim facere erat, nolentibus legem rumpere. nam erat nonus dies ſtantis menſis, quo die negabant ſe progreſſuros, orbe lunari non impleto. Et iſti quidem plenilunium expectabant. Hippiæ 107
autem Piſiſtrati filio, qui barbaros in Marathonem ducebat, viſum hoc in ſomnis ſuperiore nocte oblatum eſt: Videbatur ſibi Hippias cum matre concumbere. Quo ex ſomnio conjectabat fore, ut reverſus Athenas, ac recepto dominatu ſenex domi ſuæ obiret. Hunc in modum interpretabatur viſum ſuum. Tunc autem ducis officio fungens, partim mancipia Eretrienſia in inſulam Styreorum, nomine Ægileam, deportat; partim naves ad Marathonem appulſas ipſe in ſtationibus locat; ſed & barbaros in terram egreſſos diſponit. Ei talia adminiſtranti contigit ſternutatio, tuſſiſque ſolito vehementior. unde concuſſis ejus, utpote ſenis, pleriſque dentibus unus illorum ex violentia tuſſiendi excuſſus eſt, & in arenam delapſus: qui magna adhibita ad inveniendum diligentia, quum tamen non appareret, ſuſpirans Hippias, ad eos qui aderant ait, Hæc terra non eſt noſtra, nec eam poterimus nobis ſubjectam efficere; quanta autem pars ad me pertinebat, dens obtinet. Ita Hip- 108
pias iſta viſione interpretabatur ſe defunctum eſſe. Athenienſibus autem apud Herculis fanum inſtructis ſupervenere auxilio Platæenſes, omni cum populo; quippe qui ſeſe Athenienſibus dedideRant, & pro quibus frequentes jam labores ſuſceperant Athenienſes. Dediderant autem ſeſe hoc modo: Quum à Thebanis premerentur Platæenſes, primum Cleomeni Anaxandridæ atque Lacedæmoniis qui intervenerant, ſeſe dediderant; à quibus tamen recepti non ſunt, hac oratione utentibus: à nobis qui procul habitamus, frigidum quoddam fuerit vobis auxilium. nam priuſquam noſtrûm quiſquam audiat, poſſitis occupati ab hoſtibus ſæpe expugnari. Suademus autem, ut voſipſos Athenienſibus dedatis, vicinis pariter & ad tutandum non invalidis. Hoc Lacedæmonii non tam conſulebant Platæenſibus quod eis bene vellent, quam quod optarent Athenienſes defatigari Bœotorum bello. Id ſuadentibus

La-

a Hæ voces ἐν τῷ ὕπνῳ abſunt ab MS. b ταύτῃ τῇ. c πιεζόμενοι.

Thebani infelices in lite cum Platæenſibus. Modus dedendi. Thebarum termini. Miltiadis ſermo cum Callimacho ad ſuadendam pugnam. Polemarchus Athenis magiſtratus.

Lacedæmoniis non adverſati Platæenſes, aditis Athenienſibus, dum rem divinam duodecim diis faciunt, eis ad aram ſuppliciter ſedentes ſeſe dediderunt. Adverſus quos Thebani re audita exercitum duxerunt, in eorumque auxilium Athenienſes venerunt. Sed conſerturos prœlium, Corinthii non neglexerunt; verum occurrentes reconciliandi gratia, utrorumque permiſſu regionem hunc in modum terminarunt, ut Thebani eos Bœotos qui nollent inter Bœotos cenſeri, ſinerent facere quod vellent. Hoc ubi decrevere Corinthii, abſceſſere. Abſcedentes quoque Athenienſes aggreſſi Bœoti ſunt, ſed commiſſa pugna repulſi. unde Athenienſes tranſgreſſi quos Corinthii ſtatuerant Platæenſibus terminos, illos dico excedentes, Aſopum ipſum ſtatuerunt limitem eſſe Thebanis verſus Platæenſes & Hyſias. Ergo Platæenſes Athenienſibus ſeſe quum dedidiſſent eo quo dixi modo, ad Marathonem tunc auxilio
109 venerunt. Erant autem in Athenienſium ducibus ancipites ſententiæ, aliis vetantibus fieri prœlium: paucos enim ſe eſſe, ut cum Medis confligerent; aliis, quorum erat Miltiades, ad pugnandum hortantibus. Itaque quum ſepararentur, & deterior ſententia vinceret, ibi Miltiades Callimachum Aphidnæum adiit, tunc forte polemarchum, *belli principem:* qui magiſtratus per fabæ ſortitionem electus in ferendo ſuffragio undecimus eſt. nam quondam Athenienſes vi ſententiæ parem ducibus faciebant polemarchum. Ad hunc Miltiades, In te, inquit, nunc, Callimache, ſitum eſt, utrum in ſervitutem Athenæ redigantur, an tu eas liberando memoriam tui in omne ævum relinquas, qualem ne Harmodius quidem atque Ariſtogiton reliquerunt. Nam Athenienſes nunc in maximum omnium ex quo fuerunt veniunt diſcrimen: qui ſi Medis ſuccumbant, palam eſt quæ paſſuri ſint, traditi Hippiæ: ſin autem ſuperent, poterit hæc civitas urbium Græciæ effici prima. Quo autem pacto hæc fieri poſſint, &, quomodo ad te harum rerum arbitrium redeat, nunc exponam. Noſtræ, qui duces ſumus numero decem, diviſæ ſunt ſententiæ de prœlio committendo: aliis id ſuadentibus, aliis diſſuadentibus. Qui niſi prœlium committimus, vereor ne magna exiſtat ſeditio, quæ mentes civium ſollicitet

Λακεδαιμόνιοι μέν νυν Πλαταιεῦσι ταῦτα συνεβάλοντο· οἱ δὲ οὐκ ἠπίστησαν, ἀλλ' Ἀθηναίων ἱερὰ πιεμπτῶν τοῖσι δώδεκα θεοῖσι, ἱκέται ἱζόμενοι ἐπὶ τὸ βωμὸν, ἐδίδοσαν σφέας αὐτούς. Θηβαῖοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα, ἐστρατεύοντο ἐπὶ τοὺς Πλαταιέας· Ἀθηναῖοι δὲ σφι ἐβοήθεον. μελλόντων δὲ συνάπτειν [a] μάχῃ, Κορίνθιοι οἱ τυχόντες δὲ, καὶ καταλλάξαντες, ἀμφοτέρων ἀπιστεψάντων, ἔθεσαν τὸν χῶρον ἐπὶ τοῖσδε· ἐὰν Θηβαίους Βοιωτῶν τοὺς μὴ βουλομένους εἶναι Βοιωτοὺς πείθειν. Κορίνθιοι μὲν δὴ ταῦτα γνόντες ἀπαλλάσσοντο. Ἀθηναίοισι δὲ ἀπιοῦσι ἐπεβήκαντο Βοιωτοί· ἐπιθέμενοι δὲ, ἐσσώθησαν τῇ μάχῃ. ὑποστρέψαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι ἔθηκαν Πλαταιεῦσι εἶναι ὅρους, τούτους ὑποστρέψαντες, τὸ Ἀσωπὸν αὐτὸν ἐποιήσαντο ὅρον Θηβαίοισι πρὸς Πλαταιέας εἶναι καὶ Ὑσιάς. ἔδοσαν μὲν δὴ οἱ Πλαταιέες σφέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ· ἦσαν δὲ τότε ἐς Μαραθῶνα βοηθέοντες. Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶμαι· τοὺς μὲν, οὐκ ἐοῦσι συμβάλλειν· ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιὴ τῇ Μήδων συμβαλέειν· τοὺς δὲ, καὶ Μιλτιάδεω, κελεύοντας. ὡς δὲ δίχα ἐγίνοντο, καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνταῦτα, ἐπὶ γὰρ ἐνδεκάτῳ ψηφιδοφόρῳ ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχέειν· τοπαλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι. ἐπὶ δὴ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος· πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης, ἔλεγε τάδε, Ἐν σοὶ „νῦν Καλλίμαχέ ἐστι ἢ καταδουλῶσαι Ἀθήνας, „ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα, μνημόσυνον λιπέ„σθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷον „οὐδὲ Ἁρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων λείπε„ται. νῦν γὰρ δὴ ἐξ οὗ ἐγίνοντο Ἀθηναῖοι, ἐς „κίνδυνον ἥκουσι μέγιστον· καὶ εἰ μέν γε ὑπο„κύψουσι τοῖσι Μήδοισι, δεδόκται τὰ πείσον„τα πάσχοντες Ἱππίῃ· εἰ δὲ ἀνεχθήσεται „αὕτη ἡ πόλις, οἵη τε ἐστὶ πρώτη τῶν Ἑλλη„νίδων πολίων γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἷά τε „ἐστὶ γενέσθαι, καί κως ἐς σὲ τι [b] τυγχάνων ἀνήκῃ „τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι „φράσων. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα, δί„χα γίνονται αἱ γνῶμαι, τοῦ μὲν, κελευόντων, „τῶν δὲ, μὴ συμβάλλειν. εἰ μέν νυν μὴ συμβάλω„μεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην ἐμπεσοῦσαν

Age-

a δὶ σφέων συνάψειν. b ἐς ἔτι τοῦτο.

Callimachus sequens Miltiadem auctor est pugnæ, cui acies instruitur in Marathone, quam valido in cursu inchoant Athenienses.

„ δ᾽ασείσθην τὸ Ἀθηναίων φρονήματα, ὥστε
„ μηδίσαι· ἢν δὲ συμβάλωμεν πρίν τι καὶ
„ σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι,
„ θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων, οἵοί τε εἰμὲν σφέας
„ ἀνὴρ τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὦν πάντα ἐς σε νυνὶ
„ τείνει, καὶ ἐκ σέο ἤρτηται. ἢν μὲν σὺ γνώμῃ
„ τῇ ἐμῇ χρᾶσθαι, ἔστι τοι πατρὶς τε ἐλευθέρη,
„ καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι. ἢν δὲ τὰ
„ ἐναντία τῶν συμβουλέων ἕλῃ, ὑπάρξει
„ τοι τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν τἀναντία.
Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης, προσκεῖται τὸν Καλλίμαχον. προσχωρησάσης δὲ τῇ πολεμάρχῃ τῇ γνώμης, ἐκέκυρτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ, οἱ στρατηγοὶ, τῶν ἡ γνώμη ἐφέρετο συμβάλλειν, ὡς ἑκάστῳ αὐτῶν [a] ἐγίνετο πρυτανηίη τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν. ὁ δὲ, δεκόμενος, ἔτι κω [b] συμβολὴν ἐποιέετο, πρίν γε δὴ αὐτῷ πρυτανηίη ἐγένετο. Ὡς δὲ ἐς ἐκεῖνον προῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες. τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος [c] ἡγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος. ὁ γὰρ νόμος εἶχε ἔτω τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν· ἡγεομένου δὴ τούτου, ἐξεδέκοντο ὡς ἀριθμέοντο αἱ φυλαὶ, ἐχόμεναι ἀλλήλων. τελευταῖοι δὴ ἐτάσσοντο, ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας, Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης γὰρ σφι τῆς μάχης, θυσίας Ἀθηναίων ἀναγινέων ἐς παναγύριας τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένας, κατιόχει ὁ κήρυξ ὁ Ἀθηναῖος, ἅμα τε Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὴ ταυτομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι, ἐγίνετο τοιόνδε τι. τὸ στρατόπεδον ἐξισάμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο δὴ τάξιας ὀλίγας· καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον. τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἔρρωτο πλήθεϊ. Ὡς δέ σφι διετέτακτο, καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὡς ἀπείθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτέων, ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ Πέρσαι, ὁρέοντες δρόμῳ ἰθυόντας, παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι· μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον, καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὁρέοντες αὐτοὺς ἐόντας [d] ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους, ἄτε ἵππου οὐδαρχέος σφι, οὔτε τοξευμάτων. ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι καλείκαζον. Ἀθηναῖοι δὲ, ἐπεί τε ἀθρόοι προσέμιξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν,

citet ad sentiendum cum Medis: sin pugnamus antequam aliquid putre in nonnullis Athenienſium exiſtat, poſſumus diis æquis cum victoria diſcedere. Hæc omnia ad te tendunt, & abs te dependent: qui ſi meæ ſententiæ acceſſeris, eſt & tibi patria libera, & civitas Græcarum omnium princeps: ſin acceſſeris conſilio diſſuadentium pugnam, eorum quæ recenſui bonorum tibi contraria exiſtent. Hæc dicens Miltiades Cal- 110
limachum induxit. Ita accedente ſententia polemarchi, obtentum eſt ut confligeretur. Poſt hæc ii duces quorum ſententia de confligendo fuerat, ut cujuſque dies imperitandi venerat, vicem ſuam Miltiadi dabant: quam ille accipiens, non tamen prius decertandum putavit, quam ſua dies imperii advenit. I- 111
taque ubi vices ejus fuere, tunc Athenienſes hunc in modum inſtructi ſunt ad confligendum: Dextro cornu præerat Callimachus polemarchus. ita enim lex apud Athenienſes tunc poſtulabat, ut polemarchus dextrum cornu teneret. Hoc duce ſequebantur deinceps ceteræ tribus, ut quæque ordine erat, junctim cohærentes. Noviſſimi autem ſunt collocati Platæenſes, ſiniſtrum cornu tenentes. Quo factum eſt, ut ab hujus pugnæ tempore, quoties Athenienſes offerunt hoſtias apud ſacros populorum conventus, qui quinto quoque anno fiunt, Athenienſis præco precetur bona Athenienſibus pariter & Platæenſibus. Igitur Athenienſium acie tunc apud Marathonem inſtructa exſtabat tale quid. Acies æquata aciei Medicæ in medio paucis conſtabat ordinibus, ideoque illic maxime debilis acies; utroque autem in cornu per multitudinem validior. Poſteaquam vero 112
ſtructa eſt, ac ſacrificium litavit, Athenienſes ubi fuerunt emiſſi, curſu in barbaros tendunt. erat autem inter utramque aciem non minus octo ſtadiorum intercapedinis. Quos curſu ferri in ſe videntes Perſæ, aptabant ſe tanquam illos excepturi; inſaniæ eorum dantes & perniciem omnium prædicentes inde quod cernerent eos curſu tendere, quum pauci eſſent, & nec equitatu nec ſagittis freti. Hoc ita barbari auſpicabantur. at vero Athenienſes, poſteaquam conferti admixti ſunt barbaris, pugnam memoratu dignam edebant. Quippe primi omnium Græcorum (quos ipſi novimus) curſu in

a ἑκάστη αὐτέων. b ἔκω Ald. c κέρεος. d Hæc vox ἐόντας non exſtat in MS.

Eorundem victoria, & aciei casus, & numerus cæsorum, cum quorundam nominibus, frustra etiam ipsas Athenas tentantibus Persis, qui sic Asiam repetiverunt. Suspicio de Alcmæonidis.

ἴδμεν, δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοί τε ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὁρέοντες, καὶ τοὺς ἄνδρας ταύτην ἐσθημένους· τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἕλλησι καὶ τοὔνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκούσαι. Μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι, χρόνον ἔσχε πολλόν· καὶ τὸ μὲν μέσον ἐκ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐπέσχον. κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι, καὶ ῥήξαντες, ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν. τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες· νικῶντες δὲ, τὸ μὲν τεταγμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων· τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν, συναγαγόντες τὰ κέρεα ἀμφότερα, ἐμάχοντο [a], καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι· φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἵποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐς [b] τὴν θάλασσαν ἀπιγμένοι, πῦρ τε αἴτεον, καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. Καὶ τοῦτο μὲν, ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ [c] ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος [d] διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός· ὅτεῳ δὲ ἔδωκε τὴν στρατηγὴν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ, Κυναίγειρος [e] ὁ Εὐφορίωνος, ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφράκτων νεὸς, τὴν χεῖρα ἀποκοπεὶς πελέκει, πίπτει· τοῦτο δὲ, ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοί τε καὶ ὀνομαστοί. Ἑπτὰ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ [f] Ἀθηναῖοι. τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἐξαναχωρησάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον, τὰ ἐξ Ἐρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλωον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἰτίη δὲ ἔσχε Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμαιωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ὑπερθέσθαι. τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι [g] ἀσπίδα, εἰδότι ἤδη ἐν τῇσι νηυσί. Οὗτοι μὲν δὴ περιέπλωον Σούνιον. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς τάχιστα ἐβοήθεον ἐς τὸ ἄστυ. καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι, πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἥκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργεϊ· οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου, (τότε γὰρ λιμὴν ἦν τοῦτο τὸ Ἀθηναίων) ὥσπερ τότε ἀνακωχεύσαντες τὰς νῆας, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας· Ἀθηναίων δὲ, ἑκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο. ἔπεσον μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι. συνήνεικε δὲ αὐτόθι θῶυμα τοιόνδε γενέσθαι· Ἀθηναῖον ἄνδρα Ἐπίζηλον τὸν Κυφαγόρεω ἐν τῇ συστάσῃ μαχόμενόν τε, καὶ ἄνδρα γενόμενον ἀγαθὸν, τῶν ὀμμάτων στερηθῆναι, οὔτε τιτηχότα οὐδεν᾽ ὑπὸ σώματος, οὔτε βεβηκότα· καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ζόης διατελέειν

Rorundem victoria, & aciei casus, & numerus cæsorum, cum quorundam nominibus, frustra etiam ipsas Athenas tentantibus Persis, qui sic Asiam repetiverunt. Suspicio de Alcmæonidis.

in hostem usi sunt; ac primi sustinuerunt cernere Mediçam vestem & viros ea indutos: quum antehac vel audire nomen Medorum Græcis terror fuisset.

113 In Marathone quum diu pugnatum esset, barbari circa mediam aciem vincebant, ubi Persæ stabant & Sacæ; ibi ergo vincentes barbari eamque perrumpentes, hostem in mediterranea persequebantur: at in utroque cornu vincentes Athenienses Platæenseſque, barbaris, qui terga dederant, fugam liberam dantes, contraxerunt utraque cornua, & cum iis, qui mediam ipsorum aciem perfregerant, dimicantes, quum superassent, fugientes Persas urgebant cædebantque, donec ad mare pervenientes, petito igne naves cor-

114 ripuere. Quo in certamine Callimachus polemarchus interficitur, egregia navata opera. Occubuit quoque è ducibus Stesileus Thrasyli, & Cynægirus Euphorionis filius, qui illic apluſtre navis apprehendens, abscissa manu securi cecidit: nec non alii Athenienses multi & cla-

115 ri. Ac septem quidem naves obtinuerunt Athenienses hoc modo: navibus ceteris barbari inhibuerunt, receptaque præda Eretrienſi ex insula ubi reliquerant, circumvecti sunt Sunium, animo præverтendi Athenienses, ut in ipsam urbem venirent; quod consilium eos excogitaviſſe apud Athenienses in crimen conjecit Alcmæonidas ex eo, quod ex composito Persis jam in naves redactis

116 scutum ostenderint. Dum illi Sunium circumvehuntur, Athenienses è vestigio abeuntes celerrime ad ferendam urbi opem properarunt, barbaroſque eodem tendentes præverterunt: progressique ex Herculis templo quod est in Marathone, in aliud Herculis fanum quod est in Cynosargi, castra posuerunt. Barbari, quum classe Phalerum superassent (hîc enim Athenienſium navale tunc erat) super eum locum ad ancoras suspensis navibus

117 morati, rursus in Asiam abierunt. Quorum in hac pugna apud Marathonem pugnata occubuere circiter sex millia quadringenta: Athenienſium vero, centum nonaginta duo. tot ex utrisque cecidere. In qua pugna hæc res mira contigit, ut Athenienſis quidam Epizelus Cuphagoræ filius, dum stans in acie pugnat strenue, luminibus caperetur, neque saucius ulla parte corporis, neque eminus ictus: atque ita cæcus in reliquum vitæ tempus per-

a κέρεα . ἐμάχοντο. b ἐπὶ. c πολέμαρ. d abest hoc nomen ab MS. e in MS. est Κυνέγιρος. f τοιῷδε. g ἀπαιείραντας.

Cæcitas Epizeli. Delio ablatum ſimulacrum Apollinis reſtituitur. Eretrienſes captivi collocati in Ciſſia. Pureus edens bitumen, ſales & oleum. Poſt prælium duo millia Lacedæmoniorum venerunt.

ἀπὸ τούτου δὲ χρόνου ἐόντα τυφλόν. λέγειν δὴ αὐτὸν ἤκουσα τοῖσι ξυμπάσι τοιόνδε τινα λόγον· ἄνδρα οἱ δοκέειν ὁπλίτην ἀντιῆναι μέγαν, καὶ τὸ γλαῦκον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν. τὸ δὲ φάσμα τοῦτο ἑωυτὸν μὲν παρελθεῖν, τὸν δὲ ἑωυτοῦ ὠνδρακέναι μοῦνον. ταῦτα μὲν δὴ Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν. Δᾶτις δὲ παραμείνας ἅμα τῷ στρατῷ ἐς τὴν Ἀσίην, ἐπεί τε ἐγένετο ἐν Μυκόνῳ, εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ. καὶ ἦτις μὲν ἦν ἡ ὄψις, οὐ λέγεται· ὁ δὲ, ὡς ἡμέρη τάχιστα ἐπέλαμψε, ζήτησιν ἐποιέετο τῶν νεῶν. εὑρὼν δὲ ἐν Φοινίσσῃ νηὶ ἄγαλμα Ἀπόλλωνος κεχρυσωμένον, ἐπυνθάνετο ὁκόθεν σεσυλημένον εἴη· πυθόμενος δὲ ἐξ ὅτου ἱροῦ, ἔστελλε τῇ ἑωυτοῦ νηὶ ἐς Δῆλον· καὶ, ἀποπλώσας [a] δὴ τὸ μεσαίτατα οἱ Δήλιοι ὁπίσω ἐς τὴν νῆσον, καταστήσας τε ἐς τὸ ἱρὸν τὸ ἄγαλμα, καὶ ἐντείλας τοῖσι Δηλίοισι ἀποπαραγαγεῖν τὸ ἄγαλμα ἐς Δήλιον τὸ Θηβαίων. τὸ δ' ἔστι ἐπὶ θαλάσσῃ, Χαλκιδικῷ καταντίον. Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ἐντειλάμενος ἀπέπλεε. τὸν δὲ ἀνδριάντα τοῦτον Δήλιοι οὐκ ἀπήγαγον, ἀλλά μιν δι' ἐτέων εἴκοσι Θηβαῖοι αὐτοὶ ἐκ θεοπροπίου κομίσαντο ἐπὶ Δήλιον. Τὰς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἀνδραποδισμένας Δᾶτις τε καὶ Ἀρταφέρνης, ὡς προσέσχον πρὸς τὴν [b] Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον ἐς Σοῦσα. βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρετριέας, ἐνεῖχέ σφι δεινὸν χόλον, οἷα δὴ ἀρξάντων ἀδικίης πρώτων τῶν Ἐρετριέων· ἐπεί τε δὲ εἶδέ σφεας ἀπαχθέντας παρ' ἑωυτὸν, καὶ ὑποχειρίους ἑωυτῷ ἐόντας, ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλά σφεας τῆς Κισσίης χώρης κατοίκισε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ, τῷ οὔνομά ἐστι Ἀρδέρικκα· ἀπέχει μὲν Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπὸ χώλου, τεσσερήκοντα δὲ ἀπὸ τοῦ φρέατος, τὸ παρέχει τριφασίας ἰδέας. καὶ γὰρ ἄσφαλτον καὶ ἅλας καὶ ἔλαιον ἀρύσσουσι ἐξ αὐτοῦ τρόπῳ τοιῷδε· ἀντλέεται μὲν κηλωνηίῳ, ἀντὶ δὲ γαυλοῦ, ἡμίσεα ἀσκοῦ οἱ προσδέδεται [d]. καταστύψας δὲ τούτῳ ἀντλέει, καὶ ἐπὶ τὸ ἐγχέει ἐς δεξαμενέα· ἐκ δὲ ταύτης ἐς ἄλλο διαχεόμενον, τρισσὰς τριφασίας ὁδοὺς. καὶ τὸ μὲν ἄσφαλτος, καὶ οἱ ἅλες πήγνυται παραυτίκα, τὸ δὲ ἔλαιον συνάγουσι ἐν ἀγγήιοισι, τὸ [c] οἱ Πέρσαι καλέουσι ῥαδινάκινον· ἔστι δὲ μέλαν, καὶ ὀδμὴν παρεχόμενον βαρέαν. ἐνταῦτα τοὺς Ἐρετριέας κατοίκισε βασιλεὺς Δαρεῖος, οἳ ἐμοὶ μέχρι ἐμέο εἶχον τὴν χώρην ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἐρετριέας, ἔχει ἕτως. Λακεδαιμονίων δὲ ἦκον ἐς τὰς Ἀθήνας διηκόσιοι μετὰ τὴν παυσανίεω, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν ἕτω ὥστε τριταῖοι [f] ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο. ἐν τῇ Ἀττικῇ ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι

permanſerit. Quem audivi dicere ſolitum de ſua clade, viſum ſibi eſſe obſiſtere virum armatum, procero corpore, cujus barba omnem clypeum inumbraret: & hoc ſpectrum præter ipſum quidem iviſſe, ſed illum qui ſibi aſſiſteret occidiſſe. Hæc Epizelum ſolitum commemorare audivi. Porro Datis in Aſiam 118
cum claſſe rediens, ubi Myconum tenuit, vidit in ſomnis viſum. id tamen quod fuerit, non traditur: ſed ubi primum dies illuxit, naves rimatus eſt; compertoque in navi Phœniſſa ſimulacro Apollinis inaurato, ſciſcitatus eſt unde ſublatum eſſet: & ubi audivit ex quo templo foret, navigans ſua navi Delum (jam enim Delii in inſulam redierant) ibi ſimulacrum in templo depoſuit, præcepitque Deliis ut illud in Delium Thebanorum referrent, quod eſt ad mare è regione Chalcidis. Hoc ubi præcepit Datis, vela illinc fecit. Delii tamen hanc ſtatuam non reportaverunt, ſed viceſimo poſt anno eam Thebani éx oraculo in Delium tulerunt. Datis autem & Ar- 119
taphernes, poſteaquam in Aſiam navigavere, captivos Eretrienſes Suſa perduxere. quos Darius rex, etſi in eos ante captivitatem bilem contraxerat acerbam, quod priores cœpiſſent injuſte agere, tamen ut in conſpectum ſuum abductos vidit ac ſibi ſubjectos, nullo alio malo affecit, ſed in ſuo Ciſſiæ regionis ſtathmo collocavit, cui nomen eſt Ardericca: ducentis ac decem ſtadiis procul à Suſis, quadraginta à puteo qui exhibet triplices rerum ſpecies. nam ex eo bitumen & ſales & oleum hauriunt, ad hunc modum. Hauritur quidem tollenone; pro ſitula autem, dimidiatus uter ei eſt alligatus: quo in puteum decuſſo hauritur, & mox in ciſternam diffunditur, atque hinc alio effuſum, triplici varietate concreſcit: bitumen quidem & ſales protinus; oleum autem (quod Perſæ rhadinacen appellant) in vaſa colligunt. eſt autem atrum ac graviter olens. Hoc loco rex Darius locavit Eretrienſes, quem ad me- am uſque memoriam tenuere, ſervantes priſtinam linguam. Quod ad Eretrienſes attinet, ita habet. Ceterum poſt ple- 120
nilunium duo millia Lacedæmoniorum Athenas venerunt, tanta feſtinatione adipiſcendi hoſtem, ut triduo quam ex Sparta diſceſſere, in Atticam pervenerint: & ἀπικόμενοι

a ἀπλώσας. b προσέσχον ἐς τὴν. c Ἀδήλωται. d ἀσκοῦ προσδέδεται. e Hæ voces συνάγουσι ἐν ἀγγείοισι, τὸ non leguntur in MS. quatuor. f Poſt hanc vocem in MS. iterantur voces μετὰ τὴν παυσανίεω.

& licet ſerius poſt pugnam veniſſent, tamen intuendi Medos cupidi, ad illos intuendos in Marathonem perrexerunt. Deinde laudatis Athenienſibus & eorum facinore, rurſus redierunt. Tenet autem admiratio me, nec rationem inire poſſum, Alcmæonidas unquam Perſis ex compoſito oſtentaſſe clypeum, quod vellent Athenienſes barbaris atque Hippiæ ſubeſſe. quippe quos conſtat vehementiore aut ſimili odio in tyrannos fuiſſe, quam fuit Callias Phænippi, pater Hipponici. nam Callias cum alia omnia in Piſiſtratum inimiciſſime commentus eſt, tum vero ſolus Athenienſium omnium, illius Athenis ejecti quum publice ſub præcone venderentur bona, emere au-
122 ſus eſt. Cujus Calliæ mentionem crebro plerique omnes habere debent cum ob ea quæ dicta ſunt, ut viri ſummopere patriam liberantis, tum ob hæc quæ in Olympia fecit. nam & in equorum curſu palmam obtinuit, & in quadrigario fuit ſecundus: & in ludis Pythiis quum primas obtinuiſſet, in univerſos Græcos ſumptuoſiſſimus extitit: tum ob id quod talem ſe in filias ſuas quæ tres fuerunt, exhibuit. nam poſteaquam nubiles extitere, hoc eis magnificentiſſimum munus eſt gratificatus, ut quem ſibi unaquæque vellet ex omnibus Athenienſibus, eum deligeret: atque ita eam illi nu-
123 ptum dedit. At Alcmæonidæ aut perinde aut nihil minus quam Callias, peroſi tyrannos fuere. Quo major me admiratio ſubit, minuſque admitto criminationem, eos clypeum Perſis oſtentaſſe, qui per omne tempus tyrannidis in exilio vixerunt, & quorum aſtutia Piſiſtratidæ tyrannidem dereliquerunt: atque ita multo magis Athenarum liberatores extiterunt illi meo judicio, quam Harmodius & Ariſtogiton. Illi enim Hipparcho interempto, non tam ceteros Piſiſtratidas ab affectanda tyrannide repreſſerunt, quam aſperaverunt: Alcmæonidæ autem ex aperto Athenas liberaverunt, ſi modo ipſi fuere qui Pythiæ perſuaſere, ut imperaret Lacedæmoniis Athenas liberare, quemadmodum ſuperius à me com-
124 memoratum eſt. Atenim propter aliquam cauſam forſitan ſuccenſentes Athenienſi populo patriam prodiderunt? Imo nulli erant viri illuſtriores eis inter Athenienſes, neque qui magis eſſent honorati. Ita neque ratio probat clypeum ab

κόμενοι τ' συμβολῆς, ἰμείρονθ' ὅμως θηήσασθαι τὸς Μήδους. ἐλθόντες δ' ἐς τ' Μαραθῶνα, ἐθηήσαντο. μετὰ δ' αἰνέσαντες Ἀθηναίους, καὶ τὸ ἔργον αὐτέων, ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω. Θώυμα δέ μοι, καὶ οὐκ ἐνδέκομαι τ' λόγον, Ἀλκμεωνίδας ἄν κοτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐκ σημήιον ἀσπίδα, βουλομένους τὸ βαρβάροισί τε εἶναι Ἀθηναίους καὶ τὸ Ἱππίῃ· οἵ τινες μᾶλλον ἢ ὁμοίως Καλλίῃ τῷ Φαινίππου, Ἱππονίκου δὲ πατρὶ, φαίνονται μισοτύραννοι ἐόντες. Καλλίης τε γὰρ μοῦνος Ἀθηναίων ἀπάντων ἐτόλμα, ὅκως Πεισίστρατος ἐκπέσοι ἐκ τ' Ἀθηνέων [a], τὰ χρήματα αὐτοῦ κηρυσσόμενα τὸ δημόσιον ὠνέεσθαι, καὶ πάλαι τε ἔχθισε ἐς αὐτὸν πάντα ἐμηχανᾶτο. Καλλίεω δὲ τούτου ἄξιον πολλαχῇ μνήμιον ἐστὶ πάντα τινα ἔχειν. τοῦτο μὲν γὰρ, τὰ προλελεγμένα, ὡς ἀνὴρ ἄριστος ἐλευθερῶν τὴν πατρίδα· τοῦτο δὲ, τὸ ἐν Ὀλυμπίῃ ἐποίησε, ἵππῳ νικήσας· τὸ δεύτερος γενόμενος. Πύθια δὲ πρότερον ἀνελόμενος, ἐφανερώθη ἐς τοὺς Ἕλληνας πάντας μεγίστῃσι δαπάνῃσι. τοῦτο δὲ, κατὰ τὰς ἑωυτοῦ θυγατέρας, εὐπρεπέος, οἷός τις ἀνὴρ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ἐγένοντο γάμου ὡραῖαι, ἔδωκέ σφι δωρεὴν μεγαλοπρεπέστατον, σκεύησί τε ἐκαλλώπισε. ἐκ γὰρ πάντων τῶν Ἀθηναίων τὸν ἐπαίξη ἐθέλοι ἄνδρα ἑωυτῇ ἐκλέξασθαι, ἔδωκε τούτῳ τῷ ἀνδρί [b]. Καὶ οἱ Ἀλκμεωνίδαι ὁμοίως, ἢ οὐδὲν ἧσσον τούτου ἔσαν μισοτύραννοι. Θώυμα ὦν μοι, καὶ οὐ προσίεμαι τὴν βουλὴν, τούτους γε ἀναδέξαι [c] ἀσπίδα, οἵ τινες ἔφυγόν τε τ' πάντα χρόνον τοὺς τυράννους, ἐκ μηχανῆς τε τ' τούτων ἐξέλιπον οἱ Πεισιστρατίδαι τὴν τυραννίδα. καὶ οὕτω τὰς Ἀθήνας οὗτοι ἔσαν οἱ ἐλευθερώσαντες πολλῷ μᾶλλον ἢπερ Ἁρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων, ὡς ἐγὼ κρίνω. οἱ μὲν γὰρ ἐξηγερόμενον τοὺς λοιποὺς [d] Πεισιστρατιδέων Ἵππαρχον ἀποκτείναντες, οὐδέ τι μᾶλλον ἔπαυσαν τοὺς λοιποὺς τυραννεύοντας. Ἀλκμεωνίδαι δὲ ἐμφανέως ἐλευθέρωσαν, εἰ δὴ οὗτοί γε ἀληθέως ἔσαν οἱ τὴν Πυθίην ἀναπείσαντες προσημαίνειν Λακεδαιμονίοισι ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, ὡς μοι πρότερον δεδήλωται. Ἀλλὰ γὰρ ἴσως τι ὀπιμεμφόμενοι [e] τ' Ἀθηναίων τῷ δήμῳ προεδίδοσαν τὴν πατρίδα; τὸ μὲν δὴ σφέων ἄλλοι δοκιμώτεροι ἦν γε Ἀθηναίοισι ἄνδρες, ἀλλ' οἱ μᾶλλον ἐτιμέατο. οὕτω δὲ λόγῳ αἱρεῖ ἀναδε-

a Ἀθηναίων. b Καλλίεω δὲ τούτου usque ad τούτῳ τῷ ἀνδρὶ hæc omnia abſunt ab MS. c ἀναδέξασθαι. d ὑπολοιπους. e ἴσως ὑπιμεμφόμενοι.

Alcmæonidæ clari & divites Athenis ab tempore Crœsi, & quomodo. Clariores ab tempore Clisthenis Sicyonii tyranni.

χθῆναι ἔκ γε ἂν τούτων ἀσπίδα δῆλα τοιούτῳ λόγῳ. ἀνεδείχθη μὲν γὰρ ἀσπὶς · καὶ τοῦτο οὐκ ἔστι ἄλλως εἰπεῖν · ἐγένετο γάρ. ὃς μέν τοι ἐὼ ὁ ἀναδέξας, οὐκ ἔχω πρόσωτέρω εἰπεῖν τούτων. οἱ δὴ Ἀλκμεωνίδαι ἦσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν λαμπροὶ ἐν τῇσι Ἀθήνῃσι, νῦν δὲ Ἀλκμέωνος καὶ αὖτις Μεγακλέος ἐγένοντο καὶ κάρτα λαμπροί. τοῦτο μὲν γὰρ, Ἀλκμέων ὁ Μεγακλέος τοῖσι ἐκ Σαρδίων Λυδοῖσι ἅμα καὶ Κροίσου ἀπικομένοισι δῆλα τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι, συμπρήκλωρ τε ἐγίνετο καὶ συνελάμβανε προθύμως · καί μιν Κροῖσος πυθόμενος τὸν Λυδῶν τὸν ἐς τὸ χρηστήριον φοιτεόντων ἑωυτὸν εὖ ποιέειν, μεταπέμπεται ἐς Σάρδις. ἀπικόμενον δὲ δωρέεται χρυσῷ, τὸν ἂν δύνηται τῷ ἑωυτοῦ σώματι ἐξενείκασθαι [a] εἰσάπαξ. ὁ δὲ Ἀλκμέων πρὸς τὴν δωρεὴν ἐῶσαν τοιαύτην τοιάδε ἐπιτηδεύσας, προσέφερε· ἐνδὺς κιθῶνα μέγαν [b], καὶ κόλπον βαθὺν καταλιπόμενος τοῦ κιθῶνος, κοθόρνους τε [c] εὑρὼν εὐρυτάτους ἐόντας ὑποδησάμενος, ἦιε ἐς τὸν θησαυρὸν ἐς τὸν οἱ κατηγέοντο. ἐσελθὼν δὲ ἐς σωρὸν ψήγματος, πρῶτον μὲν παρέσυρε πρὸς τὰς κνήμας τοῦ χρυσοῦ ὅσον ἐχώρεον οἱ κόθορνοι· μετὰ δὲ, τὸν κόλπον πάντα πλησάμενος χρυσοῦ, καὶ ἐς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς λιβανώσας τοῦ ψήγματος, καὶ ἄλλο λαβὼν ἐς τὸ στόμα, ἐξῆιε ἐκ τοῦ θησαυροῦ, ἕλκων μὲν μόγις τοὺς κοθόρνους, παντὶ δέ τεῳ οἰκὼς μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ· τοῦ τό, τε στόμα ἐβέβυστο, καὶ πάντα ἐξωγκώλο. ἰδόντα δὲ τὸν Κροῖσον γέλως ἐσῆλθε · καί οἱ πάντα σκεῦνα δίδοῖ, καὶ πρὸς ἕτερα δωρέεται [d], οὐκ ἐλάσσω [e] σκείνων. ὕτω μὲν ἐωλύθησε ἡ οἰκία αὕτη μεγάλως · καὶ ὁ Ἀλκμέων ὅτου ὕτω τεθριππολοφήσας, Ὀλυμπιάδα ἀνεμαρέετο. Μετὰ δὲ, γρηῒ δευτέρῃ ὕστερον, Κλεισθένης μὲν ὁ Σικυώνος τύραννος ἐξήνεικε [f], ὥστε πολλῷ ὀνομαστότατον γενέσθαι ἐν τοῖσι Ἕλλησι ἢ πρότερον ἦν [g]. Κλεισθένεϊ γὰρ τῷ Ἀριστωνύμου τοῦ Μύρωνος τοῦ Ἀνδρέω, γήνετο θυγάτηρ τῇ οὔνομα ἦν Ἀγαρίστη. ταύτην ἠθέλησε, Ἑλλήνων πάντων ἐξόχους τὸν ἄριστον, τούτῳ γυναῖκα προσθεῖναι. Ὀλυμπίων ὦν ἐόντων, καὶ νικῶν ἐν αὐτοῖσι τεθρίππῳ ὁ Κλεισθένης, κήρυγμα ἐποιήσατο, ὅστις Ἑλλήνων ἑωυτὸν ἀξιοῖ Κλεισθένεος γαμβρὸν γενέσθαι, ἥκειν ἐς ἑξηκοστὴν ἡμέρην, ἢ καὶ πρότερον, ἐς Σικυῶνα, ὡς κυρώσοντος Κλεισθένεος τὸν γάμον ἐν ἐνιαυτῷ, ἀπὸ τῆς ἐξηκοστῆς ἀρξαμένου ἡμέρης. ἐνθαῦτα Ἑλλήνων ὅσοι σφίσι τε αὐτοῖσι ἐσαν καὶ πάτρῃ ἐξωγκωμένοι, ἐφοίτεον μνηστῆρες· τοῖ-

ab his esse ostensum ob talem causam. Nam certe ostensus fuit clypeus, idque non licet aliter dicere: factum est enim. sed quis tamen ostenderit, nequeo ulterius dicere, quam dixi. Quamquam 125
Alcmæonidæ jampridem extiterant Athenis clari sane: sed ab Alcmæone atque etiam Megacle extiterunt omnino splendidissimi. Etenim Alcmæon Megaclis filius, iis Lydis qui Sardibus à Crœso Delphos ad oraculum ierant, administrum se præbuit, eosque comiter accepit. Cujus beneficentiam Crœsus à Lydis ad oracula euntibus quum audisset, hominem Sardes arcessivit, & ubi advenit, eum donavit tanto auro quantum semel corpore suo efferre posset. Ad istam doni condicionem Alcmæon hanc astutiam attulit: pergrandem tunicam amictus, ingenti in ea sinu relicto, cothurnisque quos latissimos reperit calceatus, ad thesaurum perrexit ad quem illi ducebant. Ibi in acervum ramentorum procumbens, primum quidem præter tibias, quantum auri capiebant cothurni, inferfit: deinde omnem sinum implens atque etiam crines ramentis perspargens, & parte in os desumpta, è thesauro processit, ægre trahens cothurnos, cuivis alteri rei quam homini similior: cujus & os turgidum erat, & omnia exporrecta. Id cernens Crœsus, in cachinnumque erumpens, ea omnia illi donavit: nec minora his alia dona dedit. Ita domus hæc vehementer locupletata est, & sic Alcmæon iste quadrijugos equos alens, vicit Olympia. Sed eam 126
deinde secunda ætate Clisthenes Sicyonius tyrannus extulit, ut multo magis quam prius inter Græcos celebris extiterit. Erat enim Clistheni Aristonymi filio, Myronis nepoti, Andri pronepoti, filia nomine Agarista: quam pater destinabat nuptum dare ei quem præstantissimum Græcorum omnium comperisset. Quum igitur ludi Olympiaci celebrarentur, & eis Clisthenes curriculo quadrigæ victor extitisset, exclamari jussit voce præconis, ut quisquis sese dignum putaret qui Clisthenis gener esset, is ad sexagesimum diem aut prius, Sicyone præsto foret, quod Clisthenes intra annum à sexagesimo die incipiens, exequi nuptias destinasset. Itaque Græci omnes & sua ipsorum & patriæ claritate arrogantes, eo proci contenderunt:

a ἐξενεῖκαι. b vox hæc μέγαν non apparet in MS. c τῶν. d ἑτέροισί μιν δωρέεται. e ἐλάσσοσι. f ἐξῆκε.
g Hoc verbum ἦν abest ab MS.

runt: quibus Clisthenes & spatium currendi, & palæstram ad certandum præ-
127 paraverat. Ex Italia illuc se contulit Smindyrides Hippocratis filius Sybarita, qui unus vir in delicias plurimum processerat; florebat autem maxime Sybaris ea tempestate: & Damas Samyris filius, ejus qui sapiens appellabatur Sirites. & hi quidem ab Italia venerunt. Ab Ionio autem sinu Amphimnestus Epistrophi filius Epidamnius. Ætolus vero Males, frater Titormi illius qui Græcos robore fuerat supergressus, & in extrema Ætoliæ homines fugerat. E Peloponneso autem Leocedes Phidonis Argivorum tyranni filius, ejus inquam Phidonis, qui mensuras Peloponnensibus statuit, longe omnium Græcorum insolentissimus; qui summotis Eliensium agonothetis ipse agonotheta extitit in Olympia: necnon Amiantus Lycurgi filius Arcas, ex Trapezunte: & Laphanes Azenus, ex urbe Pæo, filius EUphorionis ejus qui (ut in Arcadia fertur fama) in domum suam excepit Castorem & Pollucem, & ab eo in omnes homines hospitalis: & Onomastus Agæi filius Eleus. Isti quidem ex ipsa Peloponneso venerunt. Ex Athenensibus autem, Megacles, Alcmæonis ejus filius qui ad Crœsum se contulerat: alter, Hippoclides, Tisandri filius, divitiis ac forma inter Athenienses præcipuus. Ex Eretria autem, quæ per id tempus florebat, Lysanias: solus hic ab Euboea. E Thessalia vero à Scopadeis Diactorides Cranonius. Ex Molossis au-
128 tem Alcon. Tot proci fuere. Qui quum ad diem præstitutam adfuissent, Clisthenes ante omnia patrias singulorum familiamque percontatur. deinde eos annum apud se detinens, exploravit uniuscujusque & virilitatem, & iracundiam, & eruditionem, & mores; nunc cum singulis, nunc cum universis congrediens, & juniores in gymnasia educens: præcipue tamen in convivio experiebatur. quandiu enim eos apud se tenuit, omnia fecit ac magnifice accepit. Sed ei inter procos præcipue cordi erant Athenienses: & illorum magis Hippoclides Tisandri filius, & strenuus esse judicabatur, & quod ejus majores Cypselidarum fuissent in urbe Corintho propinqui.
129 Quum autem illuxit dies destinatus & accubitui nuptiali, & pronunciationi ipsius Clisthenis, quem ex omnibus legeret,

τοῖσι Κλισθένης ὁ δρόμον ὁ παλαίστρην ποιησάμενος, ἐπ' αὐτῷ τούτῳ εἶχε. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰταλίης ἦλθε Σμινδυρίδης ὁ Ἱπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς ἐπὶ πλεῖστον δὴ χλιδῆς εἰς ἀνὴρ ἀπίκετο· ἦ δὲ Σύβαρις ἤκμαζε τοῦτον τὸν χρόνον μάλιστα. καὶ Σιρίτης Δάμας ὁ Σαμύρεος ὁ σοφὸς λεγομένου παῖς. ὅτοι μὲν δὴ ἀπὸ Ἰταλίης ἦλθον. ἐκ δὲ τοῦ κόλπου τοῦ Ἰονίου, Ἀμφίμνηστος Ἐπιστρόφου Ἐπιδάμνιος· ὅτος δὲ ἐκ τοῦ Ἰονίου κόλπου. Αἰτωλὸς δὲ ἦλθε, Τιτορμου τοῦ παιδὸς φώτου τε Ἑλλήνων ἰσχύι, καὶ φυγόντος ἀνθρώπους ἐς τοὺς ἐσχατιὰς τῆς Αἰτωλίδος[a] χώρης· τοῦτον τοῦ Τιτορμου ἀδελφεὸς Μάλης. ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου, Φείδωνος τοῦ Ἀργείων τυράννου παῖς Λεωκήδης[b]. Φείδωνος δὲ τοῦ τὰ μέτρα ποιησαμένου Πελοποννησίοισι, καὶ ὑβριστοτάτου μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ἀπάντων· ὃς ἐξαναστήσας τοὺς Ἠλείων ἀγωνοθέτας, αὐτὸς τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα ἔθηκε. τοῦτον τὸν δὴ παῖς, καὶ Ἀμίαντος Λυκούργου Ἀρκὰς ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ Ἄζηλις ἐκ Παιοῦ[c] πόλιος Λαφάνης Εὐφορίωνος, τοῦ δεξαμένου τε (ὡς λόγος ἐν Ἀρκαδίῃ λέγεται) τοὺς Διοσκούρους οἰκίοισι, καὶ ἀπὸ τούτου ξεινοδοκέοντος πάντας ἀνθρώπους· καὶ Ἠλεῖος Ὀνομαστὸς Ἀγάου· ὅτοι μὲν δὴ ἐξ αὐτῆς Πελοποννήσου ἦλθον. ἐκ δὲ Ἀθηναίων ἀπίκοντο Μεγακλέης τε ὁ Ἀλκμαίωνος τούτου δὲ ὧδε Κροῖσον ἀπικομένου, καὶ ἄλλος Ἱπποκλείδης Τισάνδρου, πλούτῳ τε εἴδεϊ τε φερόμενος Ἀθηναίων. ἀπὸ δὲ Ἐρετρίης, ἀνθεύσης τότον τὸν χρόνον, Λυσανίης. ὅτος δὲ ἀπ' Εὐβοίης μούνος. ἐκ δὲ Θεσσαλίης ἦλθε[d] τῶν Σκοπαδέων Διακτορίδης Κρανώνιος. ἐκ δὲ Μολοσσῶν, Ἄλκων. τοσοῦτοι μὲν ἐγένοντο οἱ μνηστῆρες. Ἀπικομένων δὲ τούτων ἐς τὴν προφρημένην ἡμέρην, ὁ Κλεισθένης πρῶτα μὲν τοὺς πατέρας τε αὐτέων ἀνεπύθετο[e], καὶ γῆν ὅτεο ἑκάστου· μετὰ δὲ, κατέχων ἐνιαυτὸν, διεπρήσσετο αὐτέων τόν τε ἀνδραγαθίης, καὶ τὸ ὀργῆς, καὶ παιδευσίος τε ὅτεο, καὶ ἐνὶ ἑκάστῳ ἰὼν ἐς συνουσίην, καὶ σὺν ἅπασι· καὶ ἐς γυμνάσιά τε ἐξαγινέων ὅσοι ἦσαν αὐτέων νεώτεροι· καὶ τὸ γε μέγιστον ἐν τῇ συνεστίῃ διεπρήσσετο. ὅσον γὰρ κατέσχε χρόνον αὐτοὺς, τοῦτον πάντα ἐποίεε, καὶ ἅμα ἐξεπίνιζε μεγαλοπρεπέως. καὶ δή κου μάλιστα τῶν μνηστήρων ἠρέσκοντο οἱ ἀπ' Ἀθηναίων ἀπιγμένοι, καὶ τούτων μᾶλλον Ἱπποκλείδης ὁ Τισάνδρου, καὶ κατ' ἀνδραγαθίην ἐκφέροντες, καὶ ὅτι τὸ ἀνέκαθεν ἦσαν ἐν Κορίνθῳ Κυψελίδῃσι λὺ προσήκοντες. Ὡς δὲ ἡ κυρίη ἐγένετο τῶν ἡμερέων, τό τε καταδεῖπνον ἦν καὶ ἐκφάσιος αὐτοῦ Κλεισθένεος, τὸν κρίνει ἐκ πάντων,

Aaa 3 ἥσας

a Αἰολίδος. b Λεωκίδης. c MS. habet Παίγυ. d In eodem legitur ἔρχε. e MS. ἐπύθιο.

Absurditas Hippoclidæ, qua prodidit suam causam. Omnibus præfertur Megacles.

θυσίς βοῦς ἑκατὸν ὁ Κλεισθένης, εὐώχεε αὐτούς τε τοὺς μνηστῆρας καὶ τοὺς Σικυωνίους πάντας. ὡς δὲ ἀπὸ δείπνου ἐγίνοντο οἱ μνηστῆρες, εἶχον ἔριν ἀμφί τε μουσικῇ καὶ τῷ λεγομένῳ ἐς τὸ μέσον. προϊούσης δὲ τῆς πότου, κατέχων πολλὸν τοὺς ἄλλους ὁ Ἱππόκλειδης, ἐκέλευσε τὸν αὐλητὴν αὐλῆσαί οἱ ἐμμέλειαν. πειθομένου δὲ αὐλήτεω, ὠρχήσατο. καί κως ἑωυτῷ μὲν ἀρεσκῶς ὠρχέετο, ὁ δὲ Κλεισθένης ὁρέων ὅλον τὸ πρῆγμα ὑπώπτευε. μετὰ δὲ, σχὼν ὁ Ἱππόκλειδης χρόνον, ἐκέλευσε τινα τράπεζαν ἐσενεῖκαι. ἐσελθούσης δὲ τῆς τραπέζης, πρῶτα μὲν ἐπ' αὐτῆς ὠρχήσατο Λακωνικὰ σχήματα· μετὰ δὲ, ἄλλα Ἀττικά. τὸ τρίτον δὲ, τῇ κεφαλῇ ἐρείσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῖσι σκέλεσι ἐχειρονόμησε. Κλεισθένης δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα ὀρχεομένου ἀποσυγῶν γαμβρὸν ἂν οἱ ἔτι ἠνέσθαι Ἱπποκλείδεα διὰ τήν τε ὄρχησιν καὶ τὴν ἀναιδείην, καταεἶχε ἑωυτόν, ἐβουλόμενος ἐκρᾶξαι ἐς αὐτόν· ὡς δὲ εἶδε τοῖσι σκέλεσι χειρονομήσαντα, οὐκέτι κατέχειν δυνάμενος, εἶπε, „Ὦ παῖ Τισάνδρου, ἀπωρχήσαο μὲν τὸν γάμον. ὁ δὲ Ἱππόκλειδης ὑποδεξάμενος εἶπε, Οὐ „φροντὶς Ἱππόκλειδῃ. ἀπὸ τούτου μὲν τοῦτο ἀνομάζεται. Κλεισθένης δὲ σιγὴν ποιησάμενος, „ἔλεξε ἐς μέσον τάδε, Ἄνδρες μνηστῆρες τῆς ἐμῆς „μνηστῆρες, ἐγὼ καὶ πάντας ὑμέας ἐπαινέω, „καὶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰ οἷόν τ' εἴη, χαριζοίμην ἄν, „μήτ' ἕνα ὑμέων ἐξαίρετον ἀποκρίνων, μήτε „τοὺς λοιποὺς ἀποδοκιμάζων. ἀλλ' ἐπεὶ οἷά τε „ἐστὶ, μίης περὶ παρθένου βουλεύοντα, πᾶσι „καταὰ νόον ποιέειν. τοῖσι μὲν ὑμέων ἀπελαυ„νομένοισι τοῦδε τοῦ γάμου, τάλαντον ἀργυρίου „ἑκάστῳ δωρεὴν δίδωμι τῆς ἀξιώσεως εἵνεκα τῆς „ἐξ ἐμεῦ γήμασθαι, καὶ τῆς ἐξ οἴκου ἀποδημίης· „τῷ δὲ Ἀλκμάωνος Μεγακλέϊ ἐγγυῶ [a] παῖδα „τὴν ἐμὴν Ἀγαρίστην, νόμοισι τοῖσι Ἀθηναί„ων. φαμένου δὲ ἐγγυᾶσθαι Μεγακλέα, ἐκεκύρωτο ὁ γάμος Κλεισθένει. Ἀμφὶ μὲν κρίσι [b] τῶν μνηστήρων τοσαῦτα ἐγένετο, καὶ ἔτι τῷ Ἀλκμαωνίδαι ἐδόκησαν ἀγαθὴν τὴν Ἑλλάδα. τετρίων δὲ σωοικησάντων, γίνεται Κλεισθένης τε ὁ τὰς φυλὰς καὶ τὴν δημοκρατίην Ἀθηναίοισι καταστήσας, ἔχων τὸ οὔνομα ἀπὸ μητροπάτορος ἐὼν Σικυωνίου· ἔτός τε δὴ γίνεται Μεγακλέϊ καὶ Ἱπποκράτης. ἐκ δὲ Ἱπποκράτεος, Μεγακλέης τε ἄλλος, καὶ Ἀγαρίστη ἄλλη, ἀπὸ τοῦ Κλεισθένεος Ἀγαρίστης ἔχουσα τοὔνομα. ἣ συνοικήσασά τε Ξανθίππῳ τῷ Ἀριφρόνος, καὶ

ret, mactatis centum bubus, in convivium tum ipsos procos, tum omnes Sicyonios accepit. Postea vero quàm cœnatum est, proci certamen de musica habebant, & de sermone, qui proferebatur in medium: procedente autem potatione, Hippoclides, quum longe alios antecederet, jussit tibicinem sibi canere *ἐμμέλειαν, id est, concinnum quoddam saltationis genus.* Tibicine obsequente saltavit, sibi quidem placens, sed Clisthenes omnem rem cernens dissimulabat. Post hæc aliquantulum interquiescens Hippoclides, jussit aliquam inferri mensam: qua illata, primum super eam Laconinicos saltavit modulos, mox alios Atticos: tertio super mensam capite statuto, cruribus veluti manibus gesticulabatur. Ad cujus primam ac secundam saltationem, etsi aversabatur Clisthenes, Hippocliden adhuc generum sibi esse propter saltationem & impudentiam, tamen sese continebat, nolens in eum erumpere: at ubi vidit cruribus veluti manibus gesticulantem, jam se ultra continere non sustinens, inquit, Fili Tisandri, exsaltasti sane matrimonium. Cui excipiens ille ait, Nulla cura Hippoclidæ. Unde proverbium factum 130
est. Tunc Clisthenes silentio impositio, in medium hæc protulit, Viri proci meæ filiæ, vos equidem omnes laudo, vobisque omnibus, si fieri posset, gratificarer, neque unum è vobis præcipuum probans, neque ceteros improbans: verum fieri non potest, ut de unica virgine deliberans, omnium voto satisfaciam. Itaque singulis vestrûm, qui compotes hujus matrimonii non estis, quod ita dignati fuistis uxorem petere ex me genitam, quodque domo peregre abfuistis, singula argenti talenta dono: Megacli autem Alcmæonis filio meam filiam Agaristam despondeo ritu Athenienſium. Annuente condicioni Megacle, nuptiæ Clisthenis confirmatæ sunt. De judicio inter 131
procos hæc evenerunt, atque hunc in modum Alcmæonidæ per Græciam celebrati fuerunt. Porro ex horum conjugio, cum Clisthenes, avo materno Sicyonii cognominis, procreatur, (qui Athenienſium tribus populariumque statum instituit) tum Hippocrates: ex Hippocrate autem alius Megacles & alia Agarista, ab Agarista Clisthenis nomen habens. quæ nupta Xanthippo Ariphronis filio

quum

a MS. legit ἀποδημίης· Μεγακλεῖ δὲ ἐγγυῶ omisso nomine patris. b MS. habet κρείσσονος.

Pericles inde mater. Miltiadis vana expeditio contra Parios, & vitium femoris, de quo Parii narrant aliquid superstitiosum.

quum prægnans esset, visa est sibi in somnis parere leonem, paucosque post dies
132 peperit Xanthippo Periclem. Miltiades autem cum antea probatus apud Athenienses, tum vero post vulnus in Marathone hostibus inflictum magis tunc increvit, & quum petivisset septuaginta naves cum militum copia & pecunia, ab Athenienſibus, non promens eis cui regioni bellum esset illaturus, sed tantummodo illos locupletes futuros, si se sequerentur: ad eam enim regionem se ducturum, unde affatim auri nullo negocio deportarent. His Athenienses erecti
133 tradiderunt. Itaque militibus acceptis Miltiades in Parum navigat, per speciem ulciscendi, quod Parii triremibus in Marathonem una cum Persa venientes bellum priores intulissent. Hoc quidem colore orationis utebatur, sed odium quoddam gerebat adversus Parios ob Lysagoram Tisiæ filium, genere Parium, qui ipsum apud Hydarnem Persam accusaverat. Eo postquam pervenit Miltiades, Parios intra mœnia coactos obsedit, missoque caduceatore poposcit centum talenta, dicens, si ea sibi non darent, se non prius illinc abducturum copias quam eos evertisset. At Parii ut quicquam pecuniæ Miltiadi darent, non consultabant; sed ut custodirent urbem, id excogitabant, cum alia loca obsepientes, tum maxime unde ea oppugnari poterat; quæ pars noctu in duplum quam fuerat vetus, ex-
134 citata erat. Hactenus Græci omnes in hac re commemoranda consentiunt; deinceps gesta ipsi Parii referunt hoc modo: Miltiadem, quum inops consilii esset, adisse atque alloquutam fuisse mulierem captivam, genere Pariam, nomine Timoun, quæ esset inferorum deorum subministra: hanc, quum in conspectum Miltiadi venisset, consilium ei dedisse ut si magni faceret Parum capere, exequeretur quæ à se præciperentur. Ejus deinde præceptis auditis Miltiadem quum accessisset ad collem qui est ante urbem, maceriam Cereris legiferæ transiliuisse, quum nequiret fores aperire; & quum tamen transiliuisset, iviſſe in ipsum delubrum ad aliquid intus faciendum, sive ad movendum aliquid quod moveri nefas esset, sive ad aliquid quodcunque agendum. Et quum ad fores esset, repente horrore objecto, eadem via revertisse, deque maceria desilientem femur convulsisse. alii

κὴ ἔγκυον ἐᾶσαι, εἰδὲ ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, ἐδόκει ἢ λέοντα τικεῖν· κὴ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τίκτει Περικλέα Ξανθίππῳ. Μετὰ δὲ τὸ ἐν Μαραθῶνι τρῶμα γνόμενον, Μιλτιάδης, κὴ πρότερον εὐδοκιμέων ἔτι ἀθηναίοισι, τότε μᾶλλον αὔξετο. αἰτήσας δὲ νέας ἑβδομήκοντα, κὴ στρατιὴν τε ἐξήμαλα τὴς Ἀθηναίης, ἀπέφαινε σφι ἐπ' ἣν ἀπιστράτευεται χώρην, ἀλλὰ φὰς αὐτοὺς καταπλουτιεῖν ἢν οἱ ἕπωνται· ἐπὶ γὰ χώρην τοιαύτην δή τινα ἄξειν, ὅθεν χρυσὸν εὐπετέως ἄφθονον οἴσονται· λέγων τοιαῦτα, αἴτεε τὴς νέας. Ἀθηναῖοι δὲ τούτοισι ἐπαρτέας παρέδοσαν. Παραλαβὼν δὲ ὁ Μιλτιάδης τὴν στρατιὴν, ἔπλεε ἐπὶ Πάρον, πρόφασιν ἔχων ὡς οἱ Πάριοι ὑπῆρξαν πρότεροι στρατεύομενοι τριήρεσι ἐς Μαραθῶνα ἅμα τῷ Πέρσῃ. τοῦτο μὲν δὴ πρόσχημα λόγων ἦν, αἰτίην τινα κὴ ἔγκλημα [a] εἶχε τοῖσι Παρίοισι διὰ Λυσαγόρεα [b] τὸν Τισίεω, ἐόντα γνώριμον Πάριον, διαβεβλόντα μιν πρὸς Ὑδάρνεα τὸν Πέρσην. ἀπικόμενον δὲ ἐς τὴν ἔπλεε ὁ Μιλτιάδης τῇ στρατιῇ, ἐπολιόρκεε Παρίους, ἐκκατακλημμένους ἐντὸς τείχεος· κὴ ἐσπέμπων κήρυκας, αἰτέε ἑκατὸν τάλαντα, φὰς, ἦν μὴ οἱ δῶσι [c], οὐκ ἀπονοστήσειν τὴν στρατιήν, πρὶν ἢ ἐξέλῃ σφέας. οἱ δὲ Πάριοι, ὅκως μέν τι δώσουσι Μιλτιάδῃ ἐργυρίου, οὐδὲν διενοεῦντο· οἱ δὲ ὅκως διαφυλάξουσι τὴν πόλιν, τοῦτο ἐμηχανῶντο· ἄλλά τε ὑπεφρασσόμενοι, κὴ τῇ μάλιστα ἦσαν ἑκάστοτε ὑπόμαχον τοῦ τείχεος, τοῦτο ἅμα νυκτὶ ἐξεῦρον διατείχισιον τῷ ἀρχαίῳ. Ἐς μὲν δὴ τοσοῦτο τοῦ λόγου οἱ πάντες Ἕλληνες λέγουσι· τὸ ἐνθεῦτεν δὲ αὐτοὶ Πάριοι φασὶ ὧδε λέγουσι. Μιλτιάδῃ ἀπορέοντι ἐλθεῖν ἐς λόγους αἰχμάλωτον γυναῖκα, ἐοῦσαν μὲν Παριὴν γένος, οὔνομα δέ οἱ εἶναι Τιμοῦν. εἶναι δὲ ὑποζάκορον τῶν χθονίων θεῶν. ταύτην ἐλθοῦσαν ἐς ὄψιν Μιλτιάδεω, συμβουλεῦσαί οἱ, εἰ ὡς πλεῦνος ποιέεται Πάρον ἑλεῖν, τὰ ἂν αὐτὴ ὑποθῆται, ταῦτα ποιέειν· μετὰ δέ, τὴν μὲν ὑποθέσθαι, τὸ δὲ, ἀπικόμενον ἐπὶ τὸ κολωνὸν τὸ πρὸ τοῦ πόλεος ἐόντα, ἕρκος θεσμοφόρου Δήμητρος ὑπερθορέειν, οὐ δυνάμενον τὰς θύρας ἀνοῖξαι· ὑπερθορόντα [d] δὲ, ἰέναι ἐπὶ τὸ μέγαρον, ὁπόθι ποιήσαντα ἐντὸς, εἴτε κινήσαντά τι τῶν ἀκινήτων, εἴτε ὁπόθι ποτὲ πεφύκοντα· ταῦτα τῆσι θυρηΐσι τι γνώσθαι, κὴ πρόσω τε φέρουσι αὐτὸν ὑπελθόντα, ὀπίσω τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἰέναι. καταθρώσκοντα δὲ τὴν αἰμασιὴν, τὸν μηρὸν ἀποσθῆναι· αὐ

a αἰτίης ἅτα ἔγκλημα. b Λυσαγόρεω. c ἦν μὴ οἱ δῶσι. d ὑπερθορόντα.

Miltiadis morbus, ægritudine judicii auctus, eum tollit, damnatum talentis. Lemnus quomodo ab eo capta. Pelasgi in Attica. Hecatæus. Enneacrunos.

οἱ δέ, αὐτὸν τὸ γόνυ προσπταῖσαι λέγουσι. Μιλτιάδης μέν νυν φλαύρως ἔχων, ἀπέπλεε ὀπίσω, ὅτε χρήματα Ἀθηναίοισι ἄγων, ὅτε Πάρον προσκτησάμενος, ἀλλὰ πολιορκήσας ἐξ ἑπτὰ εἴκοσι ἡμέρας, καὶ δηώσας τὴν νῆσον. Πάριοι δὲ πυθόμενοι ὡς ἐπιτάλαντος τῶν θεῶν Τιμοῖ Μιλτιάδῃ κατηγήσαιτο, βουλόμενοί μιν ἀντὶ τυπέων τιμωρήσασθαι, θεοπρόπους πέμψασι ἐς Δελφούς, ὡς σφέας ἡσυχίη τε πολιορκίης ἔχει. ἔπεμπον δὲ ἐπερησομένους εἰ καταχρήσειε τὴν ἐπιτάλαντον τῶν θεῶν, ὡς ἐξηγησαμένῳ τοῖσι ἐχθροῖσι πατρίδα ἁλῶναι, καὶ τὰ ἐς ἔρσενα γόνον ἄῤῥητα ἱρὰ ἐκφήνασαι Μιλτιάδῃ. ἡ δὲ Πυθίη οὐκ ἔα, φᾶσα τὸν Τιμοῦν εἶναι τὴν αἰτίην τυπέων, ἀλλὰ, δεῖν γὰρ Μιλτιάδεα τελευτᾶν μὴ εὖ, φανῆναί οἱ τὰ κακῶν καταγεμόνα. Παρίοισι μὲν δὴ ταῦτα ἡ Πυθίη ἔχρησε. Ἀθηναῖοι δὲ ἐκ Πάρου Μιλτιάδεα ἀποστείλαντα ἔχον ἐν τιμῇ, οἵ τε ἄλλοι, καὶ μάλιστα Ξάνθιππος Ἀριφρονος, ὃς θανάτου ἀπαγαγὼν [a] ἐπὶ τὸν δῆμον Μιλτιάδεα ἐδίωκε τὰ Ἀθηναίων ἀπάτης εἵνεκα. Μιλτιάδης δέ, αὐτὸς μὲν παρεὼν οὐκ ἀπελογέετο, (οὐ γὰρ ἀδυνατός, ὥστε σηπομένου τοῦ μηροῦ) προκείμενος δὲ αὐτοῦ ἐν κλίνῃ, ἀπελογεῦντο οἱ φίλοι, τά τε ἐν Μαραθῶνι πολλὰ ἀπομνημονεύοντες, καὶ τὴν Λῆμνον αἱρεσιν· ὡς ἑλὼν Λῆμνόν τε ἐδουλώσατο τοὺς Πελασγούς, παρέδωκε Ἀθηναίοισι. προσχωρεύσας δὲ δήμῳ αὖτις καὶ ἀπὸ τοῦ ἀποφυγεῖν θανάτου, ζημιώσαντος δὲ καὶ τοῦ ἀδικήματος πεντήκοντα ταλάντοισι, Μιλτιάδης μὲν μὴ τάσδε, σφακελίσαντος αὐτῷ τοῦ μηροῦ, καὶ σαπέντος αὐτοῦ τελευτᾷ· τὰ δὲ πεντήκοντα τάλαντα ἐξέτισε ὁ παῖς αὐτοῦ Κίμων. Λῆμνον δὲ Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ὧδε [b] ἔσχε· Πελασγοί, ἐπεί τε ἐκτὸς Ἀττικῆς ὑπὸ Ἀθηναίων ἐξελάσθησαν, εἴτε ὦν δὴ δικαίως, εἴτε ἀδίκως, τοῦτο γὰρ οὐκ ἔχω φράσαι, πλὴν τά λεγόμενα, ὅτι Ἑκαταῖος μὲν ὁ Ἡγησάνδρου ἔφησε ἐν τοῖσι λόγοισι λέγων ἀδίκως· ἐπεί τε γὰρ ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους τὴν χώρην, τὴν σφίσι αὐτοῖσι ὑπὸ τὴν Ὑμηττὸν ἐοῦσαν ἔδοσαν οἰκῆσαι, μισθὸν τοῦ τείχεος τοῦ περὶ τὴν ἀκρόπολιν κάτω ἐληλαμένου· τούτου ὡς ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἐξεργασμένον εὖ, τὸν πρότερον εἶναι κακόν τε καὶ οὐδενὸς ἀξίου, λαβεῖν φθονήσαντας ἡμέρου τὴν γῆν, καὶ ἅτε ἐξελασθέντας, ἐδεμίαν ἄλλην προφασιν ποιεύμενους τοὺς Ἀθηναίους. ὡς δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι, δικαίως ἐξελάσαι. καταοικημένους γὰρ τοὺς Πελασγοὺς ὑπὸ τῷ Ὑμηττῷ, εὐθενέοντας ὁρμεωμένους, ἀδικέειν πάντα· φοινίσσουσι γὰρ ἀεὶ τὰς σφετέρας θυγατέρας τε καὶ παῖδας ἐπ' ὕδωρ ἐπὶ τὴν Ἐννεάκρουνον. (ἦν γὰρ εἶναι

Miltiades male habens, retro navigavit, neque pecuniam Athenienſibus portans, neque Paro acquiſita; urbe tantum per ſex & viginti dies obſeſſa, & inſula vaſtata. Parii, cognito ſub miniſtram deorum Timoun Miltiadem edocuiſſe, volentes ob id de ea ſupplicium ſumere, poſtquam obſideri deſierunt, Delphos miſerunt ſciſcitatum nunquid ſub miniſtram deorum occiderent, ut quæ rationem capiendæ patriæ hoſtibus detexiſſet, quæque Miltiadi expoſuiſſet ſacra quæ ad virilem ſexum efferri nefas eſſet. Id Pythia fieri non permiſit, negans Timoun earum rerum eſſe cauſam: ſed quia Miltiadi miſera morte pereundum eſſet, ideo ei ducem malorum apparuiſſe: Hæc Pariis Pythia reſpondit. Miltiadem autem è Paro reverſum cum alii Athenienſes in ore habebant, tum præcipue Xanthippus Ariphronis filius, qui eum apud populum crimine capitali accuſavit, quod Athenienſes circumſcripſiſſet. Cui accuſationi Miltiades non per ſe ipſe reſpondit, (neque enim poterat, qui putreſcente femore jaceret in lecto) ſed acriter eum defenderunt amici, ſæpe memorantes pugnam in Marathone geſtam, & Lemnum expugnatam, quam ultus Pelaſgos, Athenienſibus tradidiſſet. Interventu tamen populi ne capitis damnaretur, quinquaginta talentis culpa mulctata eſt. Poſt hæc Miltiades diſſoluto atque putrefacto femore deceſſit: quinquaginta autem talenta Cimon filius exſolvit. Porro Lemnum Miltiades Cimonis filius hunc in modum obtinuerat: Pelaſgi poſteaquam ex Attica ab Athenienſibus exacti ſunt, ſive jure, ſive injuria: nam de hoc nihil habeo præter relata, quia Hecatæus Hegeſandri filius in hiſtoriis ait abrupte injuria. Athenienſes enim, quum viderent regionem quæ ipſorum propria erat ſub Hymeſſo, quam illis habitandam dederant, mercedem muri circa arcem ducti, bene excultam, quæ prius mala fuiſſet & nullius pretii, livore captos fuiſſe & amore terræ habendæ; & ita exegiſſe illos, nullam aliam ſpeciem prætexentes Athenienſes. Ut autem ipſi Athenienſes ajunt jure ejeciſſe; quippe Pelaſgos ſub Hymeſſo habitantes, illinc prodire ſolitos hanc injuriam intuliſſe: filias enim ac filios Athenienſium aſſidue ad Novem fontes ire & aquam petere ſolitos (nulladum enim

a MS. habet ἀγαγών. b ὅτεω.

Pelasgi ob noxam pulsi Attica, & Lemnum nacti rapiunt Atticas feminas, quas mox cum liberis inde quæsitis occidunt, divinitus inde puniti oraculum consulunt. Lemnia facinora.

enim aut eis aut ullis Græcis per id tempus servitia erant) quum ergo illæ irent, Pelasgos eis per libidinem & contemptum vim attulisse, neque hoc fecisse contentos, quippe ad extremum manifesto deprehensos, de invadendis Athenienſibus consilia agitasse. se vero adeo meliores quam illi fuerant, viros fuisse, ut quum haberent facultatem interimendi Pelasgos, ut quos sibi insidiatos deprehendissent, tamen noluerint; sed eis præceperint ut è regione excederent: atque ita illos solum vertentes, tum alia loca, tum
138 vero Lemnum obtinuisse. Illa Hecatæus, hæc Athenienses ajunt. At Pelasgi Lemnum tunc incolentes, hanc Athenienſium injuriam ulciscendi avidi, bene gnari quando dies festi Athenienſium celebrarentur, navibus quinquaginta remorum instructis, insidias collocarunt uxoribus Athenienſium diem festum Dianæ apud Brauronem agentibus: permultisque illarum inde raptis abierunt, & in Lemnum delatas pro concubinis habuerunt. Hæ feminæ posteaquam liberis abundavere, lingua Attica ac moribus Athenienſium pueros imbuerunt. At illi consuetudinem cum Pelasgidum filiis habere abnuebant: & siquis è suis ab illorum ullo vapularet, cuncti auxilio aderant, & mutuo sese tutabantur: ac dignos se qui aliis pueris dominarentur existimabant, atque adeo longe prævalebant. Qua re animadversa Pelasgi inter se colloquuti sunt, considerantesque indignatio quædam intravit; Si autem isti pueri dignoscunt etiam sibi opitulari adversus pueros uxorum istarum, quas virgines duxerant, & eis continuo præesse conantur, quidnam facient in virilem adulti ætatem? itaque placitum est ut eos filios è mulieribus Atticis susceptos necarent. his necatis, addunt & cædes matrum. Ex hoc facinore, & illo superiore feminarum, quæ viros suos una cum Thoante interemerunt, usu receptum est per Græciam, ut teterrima quæ-
139 que facinora Lemnia appellentur. Pelasgi, quum eis post necem liberis suis atque mulieribus illatam neque tellus fructum redderet, neque uxores neque pecudes ut prius gignerent, pariter fame & liberorum sterilitate vexati, Delphos miserunt petitum aliquod laxamentum præsentium malorum. Jussi autem à Pythia pœnas Athenienſibus quas illi vellent pendere, Athe-

εἶναι τῶν τ' χρόνον σφίσι κω ὐδὲ τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι οἰκέτας) ὅκως ἦ ἔλθοιεν αὖτις, τὰς Πελασγὰς ὑπὸ ὕβριός τε καὶ ὀλιγωρίης βιᾶσθαί σφεας· καὶ ταῦτα μέντοι σφίσι οὐκ ἀρκεόντων ποιέειν, ἀλλὰ τέλος καὶ ὑπιβουλεύοντας ὑπερφρήσιν, ἐπ' αὐτοφώρῳ φανῆναι. ἐωῦτὰς ἦ γὰρ δὴ τοσῦτο σκεπτων ἄνδρας ἀμείνονας, ὅσῳ παρεὸν αὐτοῖσι ἀποκτεῖναι τὰς Πελασγὰς, ἐπεί σφεας ἔλαβον ἐπιβουλεύοντας, οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλά σφι προφπεῖν ὥστε ἐκ τῆς χώρης ἐξιέναι. τὰς ἦ, ἔτω δὴ ἀναχωρήσαντας, ἄλλα τε δὴ σχεῖν χωρία καὶ Λῆμνον. ἐκεῖνα μὲν δὴ Ἑκαταῖος ἔλεξε, ταῦτα ἦ Ἀθηναῖοι λέγουσι. Οἱ ἦ Πελασγοὶ ἔτοι, Λῆμνον τότε νεμόμενοι, καὶ βουλόμενοι τὰς Ἀθηναίας τιμωρήσασθαι, εὖ τε ἐξεπιστάμενοι τὰς Ἀθηναίων ὁρτὰς [b], πεντηκοντέρους κτησάμενοι, ἐλόχησαν Ἀρτέμιδι ἐν Βραυρῶνι ἀγούσας ὁρτὴν τὰς τῶν Ἀθηναίων γυναῖκας. ἁρπάσαντες δὲ τουτέων πολλὰς, οἴχοντο ἀποπλέοντες· καὶ σφέας ἐς Λῆμνον ἀγαγόντες, παλλακὰς εἶχον. ὡς δὲ τέκνων αὗται αἱ γυναῖκες ὑπερπλήθησαν, γλῶσσάν τε τὴν Ἀττικὴν καὶ τρόπους τῶν Ἀθηναίων ἐδίδασκον τοὺς παῖδας. οἱ ἦ οὔτε συμμίσγεσθαι [c] τοῖσι ἐκ τῶν Πελασγίδων γυναικῶν παισὶ ἤνεσχοντο· εἴ τι τύπτοιτό τις αὐτίων ὑπ' ἐκείνων τινός, ἐβοήθεόν τε πάντες, καὶ ἐπιμώρεον ἀλλήλοισι. καὶ δὴ καὶ ἄρχειν τε τῶν παίδων οἱ παῖδες ἐδικαίευν, καὶ πολλῷ ἐπεκράτεον. μαθόντες ἦ ταῦτα οἱ Πελασγοὶ, ἐωῦτοῖσι λόγους ἐδίδοσαν [d]· καὶ σφίσι βουλομένοισι, δεινόν τι ἐπέδυνε· εἰ ἦ δὴ Ἀθηναιόσκοισι σφίσι τε βοηθέειν οἱ παῖδες πρὸς τῶν κυρίδιων γυναικῶν τοὺς παῖδας, καὶ τυτέων αὐτίκα ἄρχειν πειρώατο, τί δὴ ἀνδρωθέντες δρῆσι ποιήσουσι; ἐνθαῦτα ἔδοξέ σφι κλεινὸν τοὺς παῖδας τοὺς ἐκ τῶν Ἀττικέων γυναικῶν. ποιεῦσι δὴ ταῦτα· πρωτοπολύουσι δὲ σφέων καὶ τὰς μητέρας. ἀπὸ [e] τούτου ἦ δὴ ἔργου, καὶ δὴ πρότερον τούτων τὸ ἐργάσαντο [f] αἱ γυναῖκες, τοὺς ἅμα θόαντι ἄνδρας σφετέρους ἀποκτείνασαι, νενόμισαι ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα τὸ ἀρχέτλιον ἔργον πάντα, Λήμνια καλέεσθαι. Ἀποκτείναντι δὲ τοῖσι Πελασγοῖσι τοὺς σφετέρους παῖδάς τε & γυναῖκας, οὔτε γῆ καρπὸν ἔφερε, οὔτε γυναῖκές τε καὶ ποίμναι ὁμοίως ἔτικτον καὶ [g] πρότερον. πιεζόμενοι ἦ λιμῷ τε καὶ ἀπαιδίῃ, ἐς Δελφοὺς ἔπεμπον, λύσιν τινὰ αἰτησόμενοι τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ ἦ Πυθίη σφέας ἐκέλευε Ἀθηναίοισι δίκας διδόναι ταύτας τὰς ἂν αὐτοὶ

Bbb Ἀθη-

a ὅτου. b ὁρτὰς αὐτῶν. c συμμίγνυσθαι. d ἔδοσαν. e ἦ δὴ τὰς μητέρας αὐτέων. ἀπὸ. f πρότερον τούτου τὸ ἐργάσαντο. g ἔτικτον ὡς κ.

Sed etiam Lemno exacti per Miltiadem.

Ἀθηναίοις δικάσωσι. ἦλθον τε δὴ ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Πελασγοὶ, καὶ δίκας ἐπεσήγγελλον βουλόμενοι ὁτιοῦν παντὸς ἐξ ἀδικήματος. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ πρυτανηίῳ κλίνῃσι ῥωσάμενοι, ὡς εἶχον κάλλιστα, καὶ τραπέζας ὁπιπλέων ἀγαθῶν πάντων ὠσάμενοι, ἐπέλευον τοὺς Πελασγοὺς τὴν χώρην σφίσι παραδιδόναι οὕτω ἔχειν. οἱ δὲ Πελασγοὶ ἐφατο, λαξεύλης εἶπαν, Ἐπεὰν βορέη ἀνέμῳ αὐτημερὸν ἐξανύσῃ ἐκ τῆς ὑμετέρης ἐς τὴν ἡμετέρην, τότε καὶ ἡμεῖς παραδώσομεν. τῶν εἶπαν[a], ἀπιξόμενοι τοῦτο εἶναι ἀδυνάτιον ἠπίστεον. ἡ γὰρ Ἀττικὴ πολλὸν τοῦ νότου κατήκει, πολλὸν δὲ τοῦ Λήμνου. Τότε μὲν τοσαῦτα· ἔτεσι δὲ κατὰ πολλοῖσι ὕστερον τούτων, ὡς ἡ Χερσόνησος ἡ ἐπ' Ἑλλησπόντῳ ἐκέκτητο ὑπ' Ἀθηναίοισι, Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος, ἐτησίων ἀνέμων καταιγόντων, νηὶ πλαίουσα ἐξ Ἐλαιοῦντος[b] ἐκ τῆς ἐν Χερσονήσῳ ἐς τὴν Δῆμνον, κατήγαγε ἐξιέναι ἐκ τῆς νήσου τοῖσι Πελασγοῖσι, ἀναμιμνήσκων σφέας τὸ χρηστήριον τὸ οὐδαμὰ ἤλπισαν σφίσι οἱ Πελασγοὶ ὁκοτελέεσθαι. Ἡφαιστιέες μὲν νυν ἐπείθοντο. Μυριναῖοι δὲ ἀγνωσκόμενοι εἶναι τὴν Χερσόνησον Ἀττικὴν, ἐπολιορκέοντο, ἐς ὃ καὶ ὅτεοι[c] παρέσησαν. οὕτω δὴ Λῆμνον ἔσχον Ἀθηναῖοί τε καὶ Μιλτιάδης.

Athenas iere; pollicitique ſunt daturos ſe pœnas illis omnis injuriæ. Athenienſes, ſtratis in prytaneo toris quam poterant ſplendidiſſime, appoſitaque menſa omnium bonorum refertiſſima, juſſerunt Pelaſgos ita comparatam regionem ſibi tradere. Tunc Pelaſgi excipientes dicere, Si vento aquilone navis peraget uno die curſum è veſtra regione in noſtram, ita trademus. Hoc dixere quod ſcirent fieri hoc non poſſe. nam Attica multo magis ad auſtrum vergit quam Lemnus. Hæc hactenus. Tunc 140 compluribus deinde interjectis annis, ubi Cherſoneſus quæ eſt ad Helleſpontum, Athenienſium ditionis fuit, Miltiades Cimonis filius, ventis eteſiis perflantibus, ex Elæunte quæ eſt in Cherſoneſo, ſolvens, in Lemnum delatus eſt, præcepitque Pelaſgis ut ex inſula excederent: redigens eos in memoriam oraculi, quod nunquam illi expletum iri ſperaſſent. Quorum Hephæſtienſes quidem obtemperaverunt: Myrinæi autem, non agnoſcentes Cherſoneſum eſſe Atticam, tamdiu obſeſſi ſunt donec in deditionem venerunt. Ita Lemno potiti ſunt Athenienſes atque Miltiades.

a. Hæc duæ voces τῶν εἶπαν abſunt ab MS. b Ἐλαιοῦντος. c αὐτοὶ.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΒΔΟΜΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΠΟΛΥΜΝΙΑ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER SEPTIMUS,
QUI INSCRIBITUR POLYMNIA.

1 POSTEAQUAM nuncius pugnæ in Marathone peractæ ad regem Darium Hystaspis filium allatus est, quum antea etiam vehementer infensus esset ille Athenienſibus quod Sardes invasissent, longe tunc infensior factus est, ac propensior ad bellum Græciæ inferendum: missisque continuo nunciis ad civitates, edixit ut colligerent turbam militum, & singulæ multo quam antea plures naves longas, equos, rem frumentariam & onerarias compararent. Dum autem hæc circumquaque denunciantur, Asia triennium agitata est. Ubi dum delectus agitur optimi cujusque, utpote adversus Græciam militaturi, & apparatui opera datur, quarto anno Ægyptii qui fuerant à Cambyse subacti, defecere à Persis: quo magis etiam adversus utrosque Darius expeditionem sumere properabat, Ægyptios atque Athenienſes. 2 Dum autem huc tendit, interea ingens inter ejus filios de principatu exorta dissensio est, quoniam ex instituto Persarum, oportebat ita demum ire in expeditionem, quum regem declarasset. Erant autem Dario jam antequam regnaret, filii tres è priore uxore Gobryæ filia

Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης τῷ βασιλῆϊ Δαρείῳ τῷ Ὑστάσπεος, καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι Ἀθηναίοισι διὰ τὸν ἐς Σάρδις ἐσβολὸν, καὶ δὴ καὶ τότε πολλῷ τι δεινότερα ἐποίεε, καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγγέλλετο, πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλις, ἑτοιμάζειν στρατιὴν, πολλῷ τε πλεῖον ἐπιτάσσων ἑκάστοισι ἢ πρότερον παρέχειν, καὶ νέας τε καὶ ἵππους, καὶ σῖτον, καὶ πλοῖα [a]. τριῶν δὲ πειρεσιῶν γενομένων, ἡ Ἀσίη ἐδονέετο ἐπὶ [b] τρία ἔτεα. καταλεγομένων δὲ τῶν ἀρίστων ὡς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύσεσθαι, καὶ παιδασκαλεομένων, τεταρτῷ ἔτεϊ [c] Αἰγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσεω δεδουλωμένοι, ἀπέστησαν ἀπὸ Περσέων. ἐνθαῦτα δὴ καὶ μᾶλλον ὥρμητο καὶ ἐπ' [d] ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι. Στελλομένῳ δὲ Δαρείῳ ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας, τῶν παίδων αὐτοῦ στάσις ἐνέπεσε μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς δεῖ μιν ἀποδέξαντα βασιλέα κατὰ τὸν Περσέων νόμον, οὕτω στρατεύεσθαι. ἦσαν γὰρ Δαρείῳ καὶ πρότερον ἢ βασιλεῦσαι γεγονότες τρεῖς παῖδες ἐκ τῆς πρώτης γυναικὸς Γοβρύεω

Bbb 2 θυγα-

a Hæc voces ἢ πλοῖα non exstant in MS. b ἐδονέετο πρὸς ἐπὶ. c MS. habet τετράρτῳ δ' ἔτεϊ. d ἄρμητο ἐπ'.

Controversia filiorum Darii de successione. Demarati Lacedæmonii exilium Susa, & consilium datum Xerxi, qui vicit Atossæ matris potentia. Mors Darii, & statim deliberatum de Ægypto, an Græcia invadenda.

βυγαλῆος· καὶ βασιλεύσαντος, ἐξ Ἀτόσσης τῆς Κύρου ἄλλοι τέσσερες. τῶν μὲν δὴ πρεσβυτέρων ἐπεστάτεε Ἀρτοβαζάνης, τῶν δὲ ὀπισθομένων, Ξέρξης. ἐόντες δὲ μητρὸς ἀπὸ τῆς αὐτῆς, ἐστασίαζον. ὁ μὲν γὰρ Ἀρτοβαζάνης [a], κατὰ πρεσβυτατός τε εἴη παντὸς τοῦ γένεος, καὶ ὅτι νομιζόμενον εἴη παρὰ πᾶσι ἀνθρώποισι, τὸν πρεσβύτατον τῶν ἀδελφεῶν ἔχειν· Ξέρξης δὲ, ὡς Ἀτόσσης τε θυγάτηρ εἴη τῆς Κύρου βυγαλῆος, καὶ ὅτι Κύρῳ εἴη ὁ κτησάμενος τοῖσι Πέρσῃσι τὴν ἐλευθερίην. Δαρείου δὲ οὐκ ἀποδεκνυμένου κω γνώμην, ἐτύγχανε κατὰ τοῦτο τοῖσι καὶ Δημάρητος ὁ Ἀρίστωνος ἀναβεβηκὼς ἐς Σοῦσα, ἐκπεπτωκὼς τε τῆς ἐν Σπάρτῃ βασιληίης, καὶ φυγῇ δὴ ἑωυτὸν ἐκ Λακεδαίμονος. ἐπὶ τοῦνδε ὦν πυνθανόμενος τὰ Δαρείου παίδων τὴν διαφορήν, ἐλθὼν, ὡς ἡ φάτις μιν ἔχει, Ξέρξῃ συμβάλλεται λέγων πρὸς τοῖσι ἔλεγε ἔπεσι, ὡς αὐτὸς μὲν γένοιτο Δαρείῳ ἤδη βασιλεύοντι, καὶ ἔχοντι τὸ Περσέων κράτος, Ἀρτοβαζάνης δὲ, ἐπὶ ἰδιώτῃ ἐόντι Δαρείῳ. ἄλλων δέ τ' εἰκὸς εἶναι ἄνδρα δίκαιον, ἄλλόν τινα τὸ γέρας ἔχειν πρὸ ἑωυτοῦ. ἐπεί γε καὶ ἐν Σπάρτῃ, ἔφη ὁ Δημάρητος ὑποθέμενος, ἅτε νομίζεσθαι, ἢν οἱ μὲν προγεγονότες ἔωσι πρὶν ἢ τὸν πατέρα σφέων βασιλεύσαι, ὁ δὲ βασιλεύσῃ ὀψίγονος παιδὸς γενόμενος, τούτου τὴν ἐκδέξιν τῆς βασιληίης γίνεσθαι. χρησαμένου δὲ Ξέρξεω τῇ Δημαρήτου ὑποθήκῃ, γνοὺς ὁ Δαρεῖος ὡς λέγοι δίκαια, βασιλῆά μιν ἀπέδεξε. Δοκέει δέ μοι καὶ ἄνευ ταύτης τῆς ὑποθήκης βασιλεῦσαι ἂν Ξέρξης. ἦν γὰρ Ἄτοσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος. Ἀπέδεξε δὲ βασιλέα Περσέων Δαρεῖος Ξέρξεα, ὠρμᾶτο στρατεύεσθαι. ἀλλὰ γὰρ μὴ παῦτά τε καὶ Αἰγυπτίους ὑπέστεζεν, τῷ ὑστέρῳ ἔτεϊ καταστρεψάμενον σωιώικε αὐτὸν Δαρεῖον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα ἐξ καὶ τριήκοντα ἔτεα, ὑποθανεῖν· ἅτε οἱ ἐξεγρόμενον ὅτε τοὺς ἀπεστεῶτας Αἰγυπτίους οὔτε Ἀθηναίους πιμωρήσασθαι. Ἀποθανόντος δὲ Δαρείου, ἡ βασιληίη ἀνεχώρησε ἐς τὸν παῖδα τὸν ἐκείνου Ξέρξεα. ὁ τοίνυν Ξέρξης ὅτι μὲν τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶς κατήκουσε ἐς νοῦν κατ' ἀρχὰς στρατεύεσθαι, ὅτι δὲ Αἴγυπτον ἐποιήσατο τὴν στρατιὴν ἔγερσιν. παρεὼν δὲ καὶ δυνάμενος παρ' ἑωυτῷ μέγιστον Περσέων Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω, ὃς καὶ Ξέρξῃ μὲν ἀνεψιὸς, Δαρείου δὲ ἀδελφεῆς παῖς, τοιοῦτος λόγους εἶχε, λέγων, Δέσποτα, οὐκ εἰκὸς ἐστι Ἀθηναίους ἐργασαμένους πολλὰ ἤδη κακὰ Πέρσας, μὴ οὐ δοῦναι δίκας τῶν ἐποίησαν. ἀλλ' εἰ τὸ [b] μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις τὰ περ ἐν χερσὶν ἔχεις· ἡμερώσας δὲ Αἴγυπτον τὴν ἐξυβρίσασαν, στρατηλάτεε ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, ἵνα σευ λόγος τε ἔχῃ πρὸς ἀνθρώπων

filia susceptus, & post partum regnum, alii quatuor ex Atossa Cyri filia. Superiorum maximus natu erat Artobazanes, posteriorum Xerxes. qui quum ex eadem matre non essent, disceptabant: nam Artobazanes quidem, quod omnis paternæ subolis ipse maximus natu foret, & quod apud universos homines sit institutum, ut maximus natu obtineat principatum: Xerxes vero, quod ipse Atossa genitus esset, filia Cyri, & quod Cyrus foret, qui Persis libertatem acquisisset. Dario autem nondum ferente 3
sententiam, aderat forte Demaratus Aristonis filius, qui per id tempus altercationis Spartano regno exutus, ac Lacedæmone profugus, Susa ascenderat. hic vir audita liberorum Darii controversia, adiit (ut fama fertur) Xerxem, admonuitque ut ad cetera quæ pro se dicebat hoc adderet, se quidem genitum Dario jam regi & Persarum imperium obtinenti; Artobazanem vero, Dario etiamdum privato: proinde neque æquum neque justum esse alium quempiam potius quam se illud decus adipisci; quoniam Spartæ quoque sic usurparetur, ut sicui antequam regnet filii nati fuerint, deinde regnanti alius nascatur, hujus postea nati successio regni sit. Hac à Demarato suggesta ratione utentem Xerxem, tanquam justa dicentem, Darius regem declaravit. Quamquam etiam citra præceptum Demarati Xerxes (ut mea fert opinio) regnavisset: quippe quum omnis potentia penes Atossam esset. Declarato Darius Xerxe rege quum conaretur 4
rebus apparatis exire in expeditionem, altero ab defectione Ægyptiorum anno, supremum diem obiit, sex & triginta annis regni expletis, haud compos voti ut rebellantes Ægyptios & Athenienses ulciscereturEjus morte regnum ad Xer- 5
xem filium devenit, qui ab initio nequaquam animatus erat ad bellum Græciæ inferendum, sed Ægypto. Ceterum Mardonius consobrinus ejus, Gobryæ & sororis Darii filius, eum adiens, his verbis est alloquutus, Domine; haud decorum est Athenienses tam male jam de Persis meritos non dare pœnas eorum quæ perpetraverunt. tu vero si quod in manibus habes nunc perficias: tamen ubi Ægyptum illam contumeliosam domueris, sume adversus Athenas expeditionem; ut & bene de te loquantur homines, & post-

a ὁ μὲν Ἀρτοβαζάνης. b αἰεὶ τὸ. c λόγος σε.

Mardonii cauſæ ad Græciæ bellum adjuvantur ab Aleuadis & Piſiſtratidis & Onomacrito ſortilego, ſatis aſſute. Ægyptus tamen primo ſubacta.

poſthac abſtineat quiſque belli cauſa in terras tuas veniendo. Et hæc quidem erat ratio ultionis exigendæ: illa autem rationis acceſſio, Europam eſſe regionem admodum ſpecioſam, omniaque genera felicium arborum ferentem, ac ſummæ bonitatis, & dignam quæ à ſolo inter mor-
6 tales rege poſſideatur. Hæc Mardonius dicebat ut novorum operum cupidus, & ambiens Græciæ præfectus eſſe. Tempore tandem intercedente etiam confecit, ac Xerxi perſuaſit, ut talia aggrederetur. Contigit enim quoque, ut alia ad hoc perſuadendum adjumenta fuerint. primum è Theſſalia nuncii ab Aleuadis ad regem invocandum, ſe enim adverſus Græciam omne obſequium præſtituros: Aleuadæ autem iſti erant Theſſaliæ reges. deinde ii Piſiſtratidæ qui Suſa aſcenderant: qui cum eiſdem ſermonibus inniterentur quibus & Aleuadæ, tum vero aliquid ſuper hæc amplius adporrigebant, Onomacritum virum Athenienſem habentes ſortilegum, & Muſæi ſortium venditorem. Aſcenderant autem ante cum eo reverſuri in gratiam. nam Onomacritus ab Hipparcho Piſiſtrati filio Athenis fuerat ejectus, quod à Laſo Hermionenſi manifeſtò deprehenſus fuiſſet, verſibus Muſæi etiam inſeruiſſe oraculum fore ut inſulæ, Lemno adjacentes, mari ſubmergerentur. Ob id Hipparchus hominem ejecerat, familiariſſime illo antea uſus. Et tunc cum ſimul aſcendiſſet, quoties in conſpectum regis veniret, honorifice de eo Piſiſtratidis loquentibus, ordine recenſebat quædam oracula. Si igitur alicui ineſſet aliquid cladem barbaro nuncians, ex illis nullum recitavit; ſed quibus feliciſſima ſignificabantur, ea excerpens dicebat & Helleſpontum jungi in fatis eſſe ab viro Perſa, & expeditionem
7 enarrans. Hic igitur oracula promens converſabatur, & Piſiſtratidæ ſententias dicentes. Ubi autem Xerxes ad inferendum Græciæ bellum inductus eſt, altero à morte Darii anno, primam expeditionem fecit adverſus eos qui rebellaverant: quos ſubactos, & Ægyptum omnem magis ſervam reddens quam ſub Dario fuerat, tradidit gubernandam Achæmeni fratri ſuo, Darii filio: quem præſidem Ægypti interjecto deinde tempore interemit Inarus Pſammitichi filius,
8 vir Afer. Xerxes recepta Ægypto, ducturus in operas adverſus Athenas exercitum,

„πων ἀγαθὸς, καὶ τις ὕστερον φυλάσσῃ ὅπῃ „γλῶ τὴν σφαλεύεσθαι. οὕτω μέν οἱ ὁ λόγος ἦν τιμωρός. τοῦδε δὲ [a] τοῦ λόγου παρενθήκην ποιέσκετο [b] τήνδε, ὡς ἡ Εὐρώπη περικαλλὴς εἴη χώρη [c], καὶ δένδρεα παντοῖα φέρῃ τὰ ἥμερα, ἀρετήν τε ἄκρη, βασιλέι τε μούνῳ θνητῶν ἀξίη ἐκτῆσθαι. Ταῦτα δὲ ἔλεγε, οἷα νεωτέρων ἔργων ὑπομνητὴς ἐών, καὶ θέλων αὐτὸς τῆς Ἑλλάδος ὕπαρχος εἶναι. χρόνῳ δὲ κατεργάσατό τε καὶ ἀνέπεισε Ξέρξεα ὥστε ποιέειν ταῦτα. συνέλαβε γὰρ καὶ ἄλλα οἱ σύμμαχα γιγόμενα ἐς τὸ [d] πείθεσθαι Ξέρξεα· τοῦτο μέν, ἀπὸ τῆς Θεσσαλίης ἀπῆλθε τῶν Ἀλευαδέων ἀπιγμένοι ἄγγελοι ἐπικαλέοντες βασιλῆα, πᾶσαν προθυμίην παρεχόμενοι ὑπὸ τὴν Ἑλλάδα· οἱ δὲ Ἀλευάδαι ἦσαν ἐόντες Θεσσαλίης βασιλῆες· τοῦτο δὲ, Πεισιστρατιδέων οἱ ἀναβεβηκότες ἐς Σοῦσα, τῶν τε αὐτέων λόγων ἐχόμενοι τῶν καὶ οἱ Ἀλευάδαι· ἔς δή τι πρὸς τούτοισι ὅτι [e] πλέον προσωρέγοντο οἱ ἔχοντες Ὀνομάκριτον, ἄνδρα Ἀθηναῖον χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην χρησμῶν τὸν Μουσαίου. ἀναβεβήκεσαν γὰρ τὴν ἔχθρην προκαλυσάμενοι. ἐξηλάθη γὰρ ὑπὸ Ἱππάρχου τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ Ἀθηναίων, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἁλοὺς ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἑρμιονέος ἐμποιέοντα ἐς τὰ Μουσαίου χρησμὸν, ὡς αἱ ὄπῃ Λήμνου ὀπικείμεναι νῆσοι ἀφανιζοίατο ἐκ τῆς θαλάσσης. διὸ ἐξήλασέ μιν ὁ Ἵππαρχος, πρότερον χρεώμενος τὰ μάλιστα. τότε δὴ σφανασθεὶς, ὅκως ἀπίκοιτο ἐς ὄψιν τοῦ βασιλῆος, λεγόντων τῶν Πεισιστρατιδέων περὶ αὐτοῦ σεμνοὺς λόγους, κατέλεγε τῶν χρησμῶν. εἰ μέν τι ἐνέοι σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε οὐδέν, ὁ δὲ τὰ εὐτυχέστερα ἐκλεγόμενος, ἔλεγε τόν τε Ἑλλήσποντον ὡς ζεύχθείη χρεὼν εἶη ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω, τοῦ τε ἔλασιν ἐξηγεόμενος. ἔτος τε δὴ χρησμῳδέων προσεφέρετο, καὶ οἵ τε Πεισιστρατίδαι γνώμας [f] ἀποδεκνύμενοι. ὡς δὲ ἀνεγνώσθη Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ὅπῃ τοῦ Ἑλλάδα, ἐνθαῦτα δευτέρῳ μὲν ἔτεϊ μετὰ τὸν θάνατον Δαρείου, πρῶτα στρατιὴν ποιέεται ὅπῃ τοὺς ἀπειρέωτας. τούτους μέν νυν καταστρεψάμενος, καὶ Αἴγυπτον πᾶσαν πολλῷ δυσοτέρην ποιήσας ἢ ὅπῃ Δαρείου ἦν, ὑπεξέπεμψε Ἀχαιμένεϊ, ἀδελφεῷ μὲν ἐωυτοῦ, Δαρείου δὲ παιδί. Ἀχαιμένεα μέν νυν ὑπεροπεύσασα Αἰγύπτου, χρόνῳ μετέπεσε ἐφόνευσε Ἰνάρως ὁ Ψαμμιτίχου, ἀνὴρ Λίβυς. Ξέρξης δὲ μετὰ Αἰγύπτου ἄλωσιν, ὡς ἔμελλε ἐς χεῖρας ἄξεσθαι τὸ στράτευμα τὸ ὅπῃ τοὺς Ἀθήνας,

a τούτου δὲ. b ἐποιέετο. c περικαλλὴς χώρη. d γιγόμενα τοῦ τό. e ἔτι. f Πεισιστρατίδαι δὲ οἱ Ἀλευάδαι γνώμας

Xerxes alloquitur purpuratos, ut probet causas expeditionis contra Græcos.

σύλλογον ἐπίκλητον Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύθηται σφέων, καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἴπῃ τὰ δέλτα. ὡς δὲ συνελέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης τάδε. Ἄνδρες Πέρσαι, οὐ αὐτὸς καταγίσομαι νόμον τόνδε ἐν ὑμῖν τιθεὶς, ἀλλὰ δεξάμενός τε, αὖτις χρήσομαι. ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν πρεσβυτέρων, οὐδαμὰ κω ἠτρεμήσαμεν, ἐπεί τε παρελάβομεν τὴν ἡγεμονίην τήνδε παρὰ τοῦ Μήδων, Κύρου κατελόντος Ἀστυάγεα. ἀλλὰ θεός τε ἄγει, καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπρωσι συμφέρειν ἐπὶ τὸ ἄμεινον. τὰ μέν νυν Κῦρός τε [a] καὶ Καμβύσης πατήρ τε ἐμὸς Δαρεῖός τε καὶ εἰργάσαντο καὶ προσεκτήσαντο ἔθνεα, ἐπιστεμένοισι εὖ οὐκ ἄν τις λέγοι· ἐγὼ δὲ ἐπεί τε παρέλαβον τὸν θρόνον, τὸ ἐφρόνιζον, ὅκως μὴ λείψομαι τῶν πρότερον γενομένων ἐν τιμῇ τῇδε, μηδὲ ἐλάσσω προσκτήσωμαι δύναμιν Πέρσῃσι. φρονέοντι δὲ εὑρίσκω, ἄμα μὲν κῦδος ἡμῖν τε προσγινόμενον, χώρῃ τε τῇ νῦν ἐκτήμεθα οὐκ ἐλάσσονα ἐδὲ φλαυροτέρῃ [b], παμφορωτέρῃ δέ· ἅμα δὲ τιμωρίῃ τε καὶ πίσυνι γινομένῃ. διὸ ὑμέας νῦν ἐγὼ [c] συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω πρήσσω, ὑποτερπτέωμαι ὑμῖν. μέλλω, ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον, ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἵνα Ἀθηναίους τιμωρήσωμαι, ὅσα δὴ πεποιήκασι Πέρσας τε καὶ πατέρα τὸν ἐμόν. ὡρᾶτε μέν νυν καὶ πατέρα τὸν ἐμὸν Δαρεῖον ἰδόντα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους· ἀλλ' ὁ μὲν τετελεύτηκε, καὶ οὐκ ἐξεγένετο αὐτῷ τιμωρήσασθαι· ἐγὼ δὲ ὑπέρ τε ἐκείνου καὶ τῶν ἄλλων Περσέων ὁ πρότερον παθόντων, πρὶν ἢ ἔλθω τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας, οἵ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τὸν ἐμὸν ὑπεζεύξαν ἀδίκοισι ποιεῦντες· πρῶτα μέν, ἐς Σάρδις ἐλθόντες ἅμα Ἀρισταγόρῃ τῷ Μιλησίῳ, δούλῳ ἡμετέρῳ, ἀπικόμενοι, ἐνέπρησαν τά τε ἄλσεα καὶ τὰ ἱερά· δεύτερα δή, ὑμέας οἷα ἔρξαν ἐς τὴν σφετέρην ἀποβάντας, ὅτι Δᾶτίς τε καὶ Ἀρταφέρνης ἐστρατήγεον, τὰ ἐπίστασθέ κου πάντες. τοιέων μέντοι εἵνεκα ἀνάρτημαι ἐπ' αὐτοὺς [d] στρατεύσασθαι. ἀγαθὰ δὴ ἐν αὐτοῖσι τοῖσιδε ἀνευρίσκω λογιζόμενος [e], εἰ τούτους τε καὶ τοὺς τούτοισι πλησιοχώρους καταστρεψόμεθα, καὶ οἱ Πέλοπος τοῦ Φρυγὸς νέμονται χώρην, γῆν τε τὴν Περσίδα ἀποδεξόμεθα τῷ Διὸς αἰθέρι ὁμουρέουσαν. οὐ γὰρ δὴ χώρην γε ἐδεμίην κατόψεται ὁ ἥλιος ὁμουρέουσαν [f] τῇ ἡμετέρῃ, ἀλλὰ σφέας πάσας ἐγὼ ἅμα ὑμῖν μίαν χώρην ποιήσω, διὰ πάσης διεξελθὼν τῆς Εὐρώπης. πυνθάνομαι γὰρ ὧδε ἔχειν· ἐπεί κου πόλιν ἀνδρῶν ἐδεμίην, ἥτις

citum, præstantissimos quosque Persarum in concilium vocavit, ut & illorum sententias audiret, & ipse coram omnibus diceret quæ liberet. Quibus coactis, ita loquutus est, Viri Persæ, 1
equidem ego non ero hujus instituti autor, sed ab aliis traditi imitator. nam quemadmodum à majoribus natu accepi, ex quo imperium hoc Medis eripuimus, Astyage per Cyrum amoto, nunquam conquievimus, sed ita deus ducit, & ipsis nobis multa adsequentibus in melius confert. Atque ea quidem quæ Cyrus Cambysesque ac pater meus Darius fecere, quasque gentes imperio addidere, non attinet referre apud probe scientes: ego autem posteaquam hanc sedem accepi, dedi operam ne ab iis qui hoc honore sunt functi degenerarem, neve minus potentiæ Persis acquirerem. Quod animo versans, invenio nobis accedentem gloriam pariter, & regionem ea quam nunc possedimus, neque minorem neque deteriorem, sed feraciorem, una cum ultione injuriæ atque vindicta. Ideoque ego vos contraxi, ut id quod agere constitui vobis exponerem. Constitui, junc- 2
to Hellesponto, copias per Europam ducere in Græciam, ut Athenienses ulciscar injurias, quas cum Persis aliis, tum patri meo intulere. Noratis autem & Darium adversus hos viros bellum movere destinasse: verum ei morte prævento non contigit ut illos ulcisceretur. Ego vero ejus vicem aliorumque Persarum ulcisci non prius desinam, quam expugnavero incenderoque Athenas; cujus cives & me & patrem meum priores injuria affecerunt: primum quum Sardes una cum Aristagora Milesio servo nostro venientes cremaverunt lucosque ac delubra. Deinde in vos quid fecerint terram suam ingressos, quum Datis & Artaphernes duces fuere, omnes scitis. Harum rerum gratia allevor ad in- 3
ferendum eis bellum: in quibus tot bona ratiocinando comperio, si hos atque ipsorum finitimos, regionem Pelopis Phrygis incolentes, in potestatem redegerimus; terram Persidem ætheri Jovis conterminam reddemus. nullam enim regionem spectabit sol finitimam nostræ, sed ego omnem permensus Europam, una vobiscum cunctas illas in unam redigam. Nam ita rem habere audio, nullam reliquam esse neque virorum civita-

ἔστε

a μέν τοι Κῦρός τε. b φαυλοτέρῃ. c ὑμέας ἐγὼ. d ἐπ' αὐτούς. e εὑρίσκω ἀναλογιζόμενος. f ὁμουρέουσαν.

vitatem neque gentem aliquam hominum, quæ nobiſcum dimicare poſſit exſtirpatis his quos dixi. Ita & qui nos laceſſierunt, & qui ſunt ſine culpa, jugum
4 ſervile ſuſtinebunt. In quo vos mihi hæc faciendo gratificemini: ubi tempus vobis indicavero quo præſto eſſe oportet, tunc unuſquiſque debebit impigre adeſſe. Quorum qui ornatiſſimis cum copiis aderit, eum donabo iis quæ in noſtra domo pretioſiſſima habentur. Et hæc quidem ita agenda ſunt. Sed ne meo videar arbitrio privatim conſulere, rem pono in medio, jubens unumquemque quam libet ſententiam dicere. His dictis loquendi
5 finem fecit. Poſt quem Mardonius, Domine, inquit, tu vero non modo natis Perſis, ſed etiam venturis es præſtantior: qui cum alia & optima & veriſſima commemoras, tum vero Iones qui Europam incolunt, non ſines inſultare nobis, ſane illos indignos. Etenim res miſeranda fuerit, ſi Sacas & Indos & Æthiopes & Aſſyrios, aliaſque multas ac grandes nationes, quæ nihil Perſas læſere, tamen potentiæ prolatandæ gratia in ſatrapias redegimus; Græcos, qui nos laceſſere injuria inceperunt, non ulciſcemur. quidnam metuentes? quam multitudinis colluviem? quam pecuniarum vim? Eorum pugnam novimus, eorum novimus vires quæ ſunt imbecilles, eorum poſtquam ſubegimus liberos habemus, hos qui in regione noſtra habitantes, Iones & Æoleenſes & Dorienſes appellantur. Quos ipſe quoque expertus jam ſum, quum eis juſſu patris tui intuli bellum: ac mihi quum Macedoniam uſque proceſſiſſem, & pene uſque ad ipſas Athenas, ne-
6 mo pugnaturus occurrit. Quanquam conſuevere Græci (ut audio) inconſultiſſime inire bella, propter imperitiam ac ſiniſteritatem. nam quum bellum inter eos indictum eſt, in locum quem pulcherrimum planiſſimumque invenere deſcendentes, ibi prœlia faciunt, ita ut magno cum ſuo malo victores inde diſcedant: de victis prorſus nihil dico. nam ad internecionem deveniunt. quos oportebat, quum ſint ejuſdem linguæ, interpoſitis caduceatoribus ac nunciis dirimere controverſias, & omnia alia potius agere quam pugnare: aut, ſi neceſſe habent inter ſe omnino pugnare, invenire qua parte utrique ſint expugnatu difficillimi, & ibi fortunam belli tentare.

„ὅτι ἔθνεα ἀνθρώπων ὑπολείπεται, τὸ
„ἡμῖν οἷόν τε ἔσται ἐλθεῖν ἐς μάχην, τετίων τ'
„κατίλεξα, ὑπεξαιρημένων. ἅτε οἵ τε ἡ-
„μῖν αἴτιοι ἔξουσι δεῦρο ζυγὸν, οἵ τε ἀναίτιοι.
„ὑμεῖς δ' ἂν μοι ταῦτα ποιέοντες χαρίζοισθε·
„ἐπὰν ὑμῖν σημήνω τ' χρόνον ἐς τ' ἥκειν δεῖ,
„προθύμως πάντα τινα ὑμέων χρήσω παρεῖναι
„ὃς ἂν ἢ ἔχων ἥκῃ παρεσκευασμένον στρατὸν
„κάλλιστα, δώσω οἱ δῶρα τὰ τιμιώτατα νομί-
„ζεται εἶναι ἐν ἡμετέρῃ. ποιητέα μέν νυν ταῦ-
„τά ἐστι ἅτερα. ἵνα δὲ μὴ ἰδιοβουλεύειν ὑμῖν δοκέω,
„τίθημι τὸ πρῆγμα ἐς μέσον, γνώμην κελεύων
„ὑμέων τ' βουλόμενον ἀποφαίνεσθαι. ταῦτα εἶ-
πας ἐπαύετο. Μετ' αὐτὸν δὴ Μαρδόνιος ἔλεγε,
„Ὦ δέσποτα, ἀ μόνον εἶς τ' γεγονότων Περσέων
„ἄριστος, ἀλλὰ καὶ τ' ἐσομένων· ὃς τά τε ἄλ-
„λα λέγων ὀρθῶς ἄρισα καὶ ἀληθέστατα, καὶ
„Ἴωνας τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένους σὸν ἐ-
„όντας καταγελάσαι ἡμῖν, ἐόντας ἀναξίους. καὶ γὰρ
„δεινὸν ἂν εἴη πρῆγμα, εἰ Σάκας μὲν καὶ Ἰνδοὺς
„καὶ Αἰθίοπας καὶ Ἀσσυρίους, ἄλλά τε ἔθνεα πολ-
„λὰ καὶ μεγάλα, ἀδικήσαντα Πέρσας οὐδέν, ἀλλὰ
„δυνάμιος προσκτᾶσθαι βουλόμενοι, καταστρεψά-
„μενοι οὐδὲν ἔχομεν, Ἕλληνας δὲ, οὐκ ἀρξαν-
„τας ἀδικίης, οὐ πειρησόμεθα. τί δείσαντες;
„κοίην πολλήν συσκοφάν; κοίην δὲ χρημάτων
„δύναμιν; τὸ ὀπλίσασθαι μὲν τῷ μάχην, ὀπλι-
„σάμεθα δὲ τὴν δύναμιν ἐοῦσαν ἀδύνατον· ἔχο-
„μεν δὲ αὐτέων παῖδας καταστρεψάμενοι, τοὺς
„οἳ ἐν τῇ ἠπείρῳ κατοικημένοι, Ἴωνές τε καὶ Αἰο-
„λέες καὶ Δωριέες καλέονται. ἐπῄρημαι δὲ καὐτὸς
„ἤδη ἐπελαύνων ὅτι τοὺς ἄνδρας τούτους οὐκ
„πάρεστι ἔτι σῶα κελεύθους· καί μοι μέχρι Μα-
„κεδονίης ἐλάσαντι, καὶ ὀλίγου δεῦρο ἐλθόντι ἐς αὐ-
„τὰς Ἀθήνας ἀπαντέσαι, οὐδεὶς ἠντιώθη ἐς μάχην.
„καί τοι ἐώθασι Ἕλληνες (ὡς πυνθάνομαι)
„ἀβουλόταται πολέμους ἄρασθαι, οὐκ τε ἀγνωμο-
„σύνης καὶ σκαιότητος. ἐπεὰν γὰρ ἀλλήλοισι πό-
„λεμον προείπωσι, ἐξευρόντες τὸ κάλλιστον χω-
„ρίον καὶ λειότατον, ἐς τοῦτο καταβάντες μάχον-
„ται· ὥστε σφῶν κακῶν μεγάλων οἱ νικῶντες ἀπ-
„αλλάσσονται. τοῖσι δὲ τῶν ἐσαῦ μένων ὧδε λέγω
„δεῖν. ἐξώλεες γὰρ δὴ γίνονται. τοὺς χρὴ ὧν,
„ἐόντας ὁμογλώσσους, κήρυξί τε διαχρεωμέ-
„νους καὶ ἀγγέλοισι, καταλαμβάνειν τὰς διά-
„φορὰς καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχῃσι. εἰ δὲ πάν-
„τως ἔδεε πολεμέειν σφέας ἀλλήλους, ἐξευρί-
„σκειν χρὴ τῇ ἑκάτεροί εἰσι δυσχειρωτότατοι,

καὶ

a ἠπείρῳ.

Quem excipit patruus Xerxis Artabanus, caſum belli & Græcam fortitudinem proponens.

„ κῇ ταύτῃ πῆμ᾽ ἔῃ. τρόπῳ τοίνιυν ὁ χρηςῷ Ἕλ-
„ λῃνες ἀμαχεώμενοι, ἐμέο ἐλάσαντ@ μέχρι
„ Μακεδονίης γῆς, οὐκ ἦλθον ἐς τὸπον λόγον ὡς-
„ τε μάχεσθ. σοὶ δὴ μέλλ@ τίς ὢ βασιλεῦ
„ ἀνθιώσεσθ πόλεμον προφέρων, ἀγουσι ἐπ᾽ τοσ-
„ ῆος τὸ σὸν τ Ἀσίης, κῇ νέας τὰς ἁπάσας; ὡς
„ μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τὸτο θρόσ@ ἀνήκ@
„ τὰ Ἑλλήνων πρήγματα· εἰ δ᾽ ἄρα ἐγώ γε ψεύ-
„ σειν [a] γνώμῃ, κῇ ἐκεῖνοι ἐπαρθέντες ἀξυνίῃ
„ ἔλθοιεν ἡμῖν ἐς μάχην, μάθοιεν ἂν ὡς εἰμεν
„ ἀνθρώπων ἄριστοι τὰ πολέμια. ἔσω δ᾽ ὧν μη-
„ δὲν ἀπείρητον. αὐτόματον γὰ οὐδὲν, ἀλλ᾽ ἀπὸ
„ πείρης πάντα ἀνθρώποισι φιλέῃ γίνεσθ. Μαρ-
δόνι@ μὲν τοσαῦτα ἐπιλεήνας τὴν Ξέρξεω γνώ-
μην, ἐπέπαυτο. Σιωπώντων δ᾽ τ ἄλλων Περσέων,
κῇ ὁ τολμώντων γνώμην ἀποδείκνυσθ ἀντίον τῇ
προκειμένῃ, Ἀρτάβαν@ ὁ Ὑστάσπε@, πάτρως
ἐὼν Ξέρξῃ, τῷ δὴ κῇ πίσυν@ ἐὼν, ἔλεγε τάδε, Ὦ
„ βασιλεῦ, μὴ λεχθέντων μὲν γνωμέων ἀντιέων
„ ἀλλήλῃσι, οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω αἱρεόμενον ἐλέ-
„ σθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρῆσθ· λεχθέντων
„ δ᾽, ἔστ· ὥσπερ τ χρυσὸν τ ἀκήρατον, αὐτὸν μὲν
„ ἐπ᾽ ἑωυτῷ ὁ διαγινώσκομεν, ἐπεὰν δ᾽ ὡς ἑτέρ-
„ ῳ τρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ, διαγινώσκομεν τ ἀ-
„ μείνω. ἐγὼ δ᾽ οὖν ἐπαγε [b] τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δ᾽
„ ἐμῷ, Δαρείῳ, ἠρέοντι μὴ στρατεύεσθ ἐπὶ Σκύ-
„ θας, ἄνδρας ἑδαμόθι γῆς ἄξυν νέμοντας· ὁ δ᾽,
„ ἐλπίζων Σκύθας τὸς Νομάδας καταστρέψεσθ,
„ ἐμοί τε οὐκ ἐπείθετ, στρατευσάμενός τε, πολ-
„ λῶς τε κ ἀγαθὸς τ στρατιῆς ἀπαλλὸς ἀπῆλθε.
„ σὺ δὲ, ὦ βασιλεῦ, μέλλεις ἐπ᾽ ἄνδρας στρατεύεσθ
„ πολλὸν ἀμείνονας ἢ Σκύθας· οἱ καλὰ θάλασσάν
„ τε ἄριστοι κ καλὰ γῆν λέγον@ εἶναι. τὸ δὲ αὖ-
„ τοῖσι ἔνεστι δεινὸν, ἐμέ σε δίκαιόν ἐστι φράζειν·
„ ζεύξας Φρὶξ τ Ἑλλήσποντον, ἐλᾶν στρατὸν διὰ
„ τ Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα. κῇ δὴ κῇ συμβήσε [c]
„ ἢ κ καλὰ γῆν ἢ κ καλὰ θάλασσαν ἐσωθῆ-
„ ναι ἢ κ κατ᾽ ἀμφότερα. οἱ γὰ ἄνδρες λέγον@
„ εἶναι ἄλκιμοι. πάρεστι δέ κ σταθμώσασθαι, εἰ
„ στρατὸν γε τοσοῦτον σὺ Δάτιν καὶ Ἀρτα-
„ φέρνεϊ ἐλθόντα ἐς τὴν Ἀτθίκην χώρην μά-
„ νοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν, ἔχων ἀμφοτέρη
„ σφι ἐχώρησε [d]. ἀλλ᾽ ἢν τῆσι νησοὶ ἐμβά-
„ λωσι, καὶ νικήσαντες ναυμαχίῃ, πολεμίζ
„ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ἐπτὰ λύσωσι
„ τὴν γέφυραν, τᾶτο δὴ, βασιλεῦ, γίνεται δει-
„ νόν. ἐγὼ δ᾽ ἐδεμιῇ σοφίῃ οἰκηίῃ αὐτὸς συμ-
„ βάλλομαι ταῦτα· ἀλλ᾽ οἷόν κοτε ἡμέας ὀλίγα
„ ἐδέησε καταλαβεῖν πάθ@, ὅτε πατὴρ σὸς

tare. Hoc itaque ritu haud probo utentes Græci, nunquam mecum verbis egerunt de dimicando, quum Macedonia terra tenus promoviſſem. Tibi autem, 3
rex, quis obviam venturus eſt bellandi cauſſa, copias Aſiæ atque omnem claſſem agenti? non eo audaciæ procedunt, ut reor, Græcorum res. Quod ſi me fallit opinio, & illi vecordia elati ad pugnandum nobiſcum venient, diſcant nos eſſe in re bellica præſtantiſſimos hominum. Nihil igitur ſit quod non experiamur. nam ſua ſponte nihil fit, ſed omnia ab experimento hominibus fieri conſueruntur. His Mardonius ſententiæ Xerxis aſſentatus, loqui ceſſavit. Tum ſilenti- 10
bus aliis Perſis, nec diverſam eis quæ dicta eſſent ſententiam dicere audentibus, Artabanus Hyſtaſpis filius, Xerxis patruus, eoque fretus, ita inquit, Rex, 1
niſi diverſæ inter ſe ſententiæ dicantur, non poteſt quis eligere meliorem, ſed neceſſe habet ea quæ dicta eſt uti: at quum plures dictæ ſunt, licet; ſicut aurum purum ipſum in ſe non diſcernimus, ſed quum affricuerimus alteri, melius diſcernimus. Ego autem etiam patri tuo Dario eidemque fratri meo ſuadebam, ne ſumeret adverſus Scythas expeditionem, viros nulla uſquam oppida incolentes: ſed ille ſperans Scythas Nomades ſe ſubacturum, mihi non eſt aſſenſus, & ſumpta expeditione, multis & egregiis viris de exercitu amiſſis abſceſſit. Tu vero, rex, bellum inferre deſtinas viris multo quam Scythæ ſunt præſtantioribus, quique & mari & terra optimi eſſe dicuntur: in quibus quid formidandum ſit, hoc me tibi juſtum eſt promere. Quum ponte junxeris Hel- 2
leſpontum, ais te copias per Europam in Græciam ducturum: atqui contigerit aut in terra aut in mari aut utrobique te ſuperari; ſiquidem feruntur viri eſſe fortes. Cujus rei licet hinc argumentum capere: Si tot copias ductu Datis & Artaphernis Atticam regionem ingreſſas ſoli Athenienſes profligaverunt, ergo non utraque in parte illis ſucceſſit. Quod ſi iidem conſcenſis navibus pugna navali victores ad Helleſpontum navigent, ac deinde pontem ſolvant, hoc formidabile, rex, fuerit. Neque vero hoc ex mea 3
unius privata prudentia conjecto, ſed eo caſu quo aliquando parum abfuit quin opprimeremur, quum pater tuus junc-

to

ζεύ-

a ἐγὼ ψεύσειμι. b ἔπαγε δὴ. c κῇ δὴ συνίσασι. d ἀμφοῖιν ἐχώρησε.

& Boſporo Thracio, ac flumine Iſtro pontibus commiſſo, trajecit ad Scythas: eum trajectum Scythæ omnibus modis inſtitere precari Iones, quibus cuſtodia pontium Iſtri delegata erat, ut interſcinderent. Quo tempore ſi Hiſtiæus Mileti tyrannus aliorum ſententiæ acceſſiſſet, ac non contradixiſſet, actum erat de rebus Perſarum. Atqui res eſt dictu & auditu quoque horribilis, omnem regis 4 ſtatum in uno viro poſitum fuiſſe. Quare ne delibera tu ullum tale adire diſcrimen, nulla exigente neceſſitate, ſed mihi obtempera: hunc cœtum in præſens miſſum facito, iterumque quum tibi videbitur, re apud teipſum ante conſiderata, edicito quod optimum eſſe arbitraberis. bene enim conſultare, comperio maximum eſſe lucrum. nam etiamſi quid è contrario evenire volet, nihilo tamen minus bene conſultum eſt, ſed ſuperavit fortuna conſilium: at qui turpiter conſultavit, ſi ei fortuna obſecundet, ille eſt quidem voti compos, nihilo tamen minus male conſilium cepit. Vides ut prægrandia animalia fulmine deus ferit nec ſinit inſo- 5 leſcere: parva vero nec leviter lædit? Vides ut maximas ſemper domos & arbores talia tela percutiunt? Gaudet enim deus eminentiſſima quæque mutilare. Unde & ingens exercitus ab exiguo profligatur, quoties deus iis invidens, aut metum incutit aut tonitru, per quæ indignis priore fortuna modis labuntur. Deus enim neminem alium quam ſeipſum ſinit 6 magnum ſapere. Quodcunque igitur quidem negotium properando parit errores, unde magna detrimenta fieri adſolent: in cunctando autem bona inſunt, ſi non talia quæ ſtatim appareant eſſe, certe ſuo tempore quis comperiat. Et hoc qui- 7 dem tibi, rex, ſuadeo. Tu vero, Gobryæ fili Mardonie, deſine loqui ſtulta de Græcis, haud dignis qui male audiant. nam Græcos calumniando, ipſum regem excitas ad bellandum; ad id tu omni aviditate contendere videris; Ne quæſo ita ſit. Calumnia namque importuniſſima res eſt: in qua duo ſunt qui injuriam faciunt, unus cui injuria fit. Qui enim calumniatur, injurius eſt, quod non præſens aliquid accuſat: item injurius eſt, qui ſibi patitur ab hoc perſuaderi, prius quam rem vere compertam habeat. & illi qui ab ſermone abeſt, ob id fit injuria quod ab altero per calumniam traducitur, ab 8 altero malus putatur. Quod ſi omnino bel-

„ζεύξας Βόσπορον τ' Θρηίκιον, γεφυρώσας δὲ „τὸν Ἴστρον, διέβη ἐπὶ Σκύθας· τότε παν- „τοῖοι ἐφίσαντο Σκύθαι, δεόμενοι Ἰώνων λῦσαι „τ' πόρον τοῖσι ἐπετέτραπτο ἡ φυλακὴ τ' γεφυ- „ρέων ᾧ Ἴστρῳ. καὶ τότε γε Ἱστιαῖος ὁ Μιλήτου „τύραννος εἰ ἐπέσπετο τ ἄλλων τυράννων τῇ „γνώμῃ, μηδὲ ἀνεστιώθη [a], διέφθειρε ἂν τὰ „Περσέων πρήγματα. καί τοι καὶ λόγῳ ἀκοῦσαι „δεινόν, ἐπ' ἀνδρί γε ἑνὶ πάντα τὰ βασιλέος „πρήγματα κεῖσθαι [b]. σὺ ὦν μὴ βούλευε [c] „ἐς κίνδυνον μηδένα τοιοῦτον ἀπικέσθαι, μηδε- „μιῆς ἀνάγκης ἐούσης. ἀλλ' ἐμοὶ πείθευ [d]· νῦν „μὲν τ' σύλλογον τόνδε λῦσον· αὖτις τε ὅταν „τοι δοκῇ [e], σκεψάμενος αὖτὸς σεωυτῷ, „προαγόρευε τά τοι δοκέῃ εἶναι ἄριστα. τὸ γὰρ „εὖ βουλεύεσθαι, κέρδος μέγιστον εὑρίσκω ἐόν. „εἰ γὰρ καὶ ἀναπλῶσαί τοι θέλει, βεβούλευται „μὲν ὦδέ γε ἄσσον εὖ, ἔστωσι δ' ὑπὸ τ τύχης „τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βουλευσάμενος αἰσχρῶς, „εἰ οἱ ἡ τύχη ἐπισποίτο, εὕρημα εὕρηκε, ἧσσον „δὲ ὦδέ οἱ κακῶς βεβούλευται. ὁρᾷς ὡς τὰ „ὑπερέχοντα ζῶα κεραυνοῖ ὁ θεὸς, ὦδε ἐᾶ „φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ ὦδέ μιν κνίζει; „ὁρᾷς δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα ἀεὶ καὶ δέν- „δρεα, τὰ τοιαῦτ' ἀποσκήπτει τὰ βέλεα [f]; φι- „λέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν. „ὅτω δὴ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπὸ ὀλίγου διαφθεί- „ρεται καλά τοιόνδε· ἐπεάν σφι ὁ θεὸς φθονήσας „φόβον ἐμβάλῃ, ἢ βροντῇ, δι' ὧν ἐσφάλη- „σαν [g] ἀναξίως ἑωυτῶν. ὁ γὰρ ἐᾶ φρονέειν ἄλ- „λον μέγα ὁ θεὸς ἢ ἑωυτόν. ἐπαίρεται μέν νυν „πᾶν πρῆγμα, τίκτει σφάλματα, ἐκ τ ζημίας „μεγάλας φιλέει γίνεσθαι· ἐν δὲ τῷ ἐπιχειρέειν „ἔνεστι ἀγαθὰ, εἰ μὴ φαυλότατα δοκέοντα εἶναι, „ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύροι [h] τις ἄν. σοὶ μὲν δὴ „ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλεύω. σὺ δὲ, ὦ παῖ Γω- „βρύεω Μαρδόνιε, παῦσαι λέγων λόγους μα- „ταίους περὶ Ἑλλήνων, οὐκ ἐόντων ἀξίων φλαύ- „ρως ἀκούειν. Ἕλληνας γὰρ διαβάλλων, ἐπαίρεις „αὐτὸν βασιλέα στρατεύεσθαι. αὐτὸ δὲ τοῦτο εἶνε- „κα δοκίεις μοι πᾶσαν σπουδὴν ἐκτείνειν. „μή νυν ἔτω γένηται. διαβολὴ γὰρ ἐστι δεινότα- „τον· ἐν τῇ δύο μὲν εἰσι οἱ ἀδικέοντες, εἷς δὲ „ὁ ἀδικεόμενος. ὁ μὲν γὰρ διαβάλλων, ἀδικέει, „ἐὼν παρεών τι καταιτιήσασθαι [i]· ὁ δὲ ἀδικέων ἀνα- „πηδήσας πρὶν ἢ ἀτρεκέως ἐκμάθῃ. ὁ δὲ δὴ „ἀπεὼν γε λόγου τοῦδε ἐν αὐτοῖσι ἀδικέεται, διά- „βληθείς τε ὑπὸ τ ἑτέρου, καὶ νομισθεὶς κακὸς „τ ἑτέρου κακὸς εἶναι. ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ γε πάντως

a ἐνιδύθη. b κρέμαται. c βουλεύου. d πείθεο. e δοκέῃ. f ἐπισκήπτει βέλεα. g MS. habet ἐφθείρησαν. h εὕροι. i παρεόντα καταιτιήσασθαι.

Reſidua Artabani orationis & infauſta Mardonio Xerxes ſuperbe cum minis refutat.

„ ἐπὶ τὸς ἄνδρας τούτους στρατεύεσθαι, φέρε, βα-
„ σιλεὺς μὲν αὐτὸς ἐν ἥθεσι τοῖσι Περσέων μενέ-
„ τω· ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων ὑφαλλομένων τὰ
„ τέκνα, στρατηλάτεε αὐτὸς σὺ ἐπιλεξάμενός τε
„ ἄνδρας τοὺς ἐθέλεις, καὶ λαβὼν στρατιὴν ὁκό-
„ σην τινὰ βούλεαι. καὶ ἢν μὲν τῇ σὺ λέγῃς,
„ ἀναβαίνῃ βασιλεῖ τὰ πρήγματα, κτανέοντων
„ οἱ ἐμοὶ παῖδες, σοὶ δὲ αὐτοῖσι, ἢν ἐγώ· ἢν
„ δὲ τῇ ἐγὼ στρατεύωμαι, οἱ σοὶ ταῦτα παθόντων,
„ σὺ δὲ σφι καὶ σὺ, ἢν μὴ ὑπονοήσῃς. εἰ δὲ τοῦ-
„ τα μὲν ὑποδύεσθαι οὐκ ἐθελήσεις, σὺ δὲ πάν-
„ των στράτευμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀ-
„ κούσεταί τινα φήμην τάχιστα αὐτὸν τῆνδε ὑπολειπο-
„ μένων, Μαρδόνιον μέγα τι κακὸν ἐξεργασμέ-
„ νον [a] Πέρσας ὑπὸ κυνῶν τε καὶ ὀρνίθων δια-
„ φορεύμενον, ἢ κου ἐν γῇ τῇ Ἀθηναίων, ἢ σέ
„ γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίων· εἰ μὴ ἄρα [b] καὶ
„ πρότερον κατ' ὁδὸν, γνόντα ἐπ' οἵους ἄνδρας
„ ἀναγνώσκεις στρατεύεσθαι βασιλῆα. Ἀρτάβα-
„ νος μὲν ταῦτα ἔλεξε. Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς
„ ἀμείβεται τοῖσδε, Ἀρτάβανε, παῖδος εἷς σ
„ ἐμῷ ἀδελφεός. τοῦτό σε ῥύσεται μηδένα ἄξιον
„ μισθὸν λαβεῖν ἐπέων ματαίων· καί τοι τού-
„ των τῶν ἀπιμίλων προσίεμαι, ἐούσα κακῷ τε
„ σ' ἀθύμῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἐμοί γε ἐπὶ τὴν
„ Ἑλλάδα, αὐτόν τε μένειν ἅμα τῇσι γυναιξί.
„ ἐγὼ δέ σε καὶ ἄνευ σέο, ὅσα περ εἶπα, ἐπιτελέα
„ ποιήσω. μὴ γὰρ εἴην ἐκ Δαρείου σ' γεγεὼς,
„ σ' Ἀρσάμεος, σ' Ἀρμένεω [c], σ' Τεΐσπεος,
„ σ' Κύρου, σ' Καμβύσεω, σ' Τεΐσπεος, σ' [d] Ἀ-
„ χαιμένεος γεγονὼς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀ-
„ θηναίους· εὖ ἐπιστάμενος ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην
„ ἄξομεν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ μάλα
„ στρατεύσονται ἐπὶ τὴν ἡμετέρην, εἰ χρὴ τεθμώ-
„ σασθαι τοισι ὑπαργμένοισι ἐξ ἐκείνων· οἱ Σάρ-
„ δις τε ἐνέπρησαν, καὶ ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. ἐκ-
„ ὼν ἐξαναχωρέειν ὐδὲ πρόφασιν δικαίως ἔχει, ἀλ-
„ λὰ ποιέειν ἢ παθέειν τοσόνδε ἀγών· ἵνα ἢ τάδε
„ πάντα ὑπὸ Ἕλλησι ἢ ἐκεῖνα πάντα ὑπὸ Πέρ-
„ σῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον ὐδὲν τοὶ ἔχθρης ἐστί. κα-
„ λὸν ὦν τοσόνδε ὑποπτεύσαντας ἡμέας τιμωρέειν ἤδη [e] γέ-
„ νε, ἵνα δὲ τὸ δεινὸν, τὸ πείσομαι, τοῦτο μάθω,
„ ἐλάσασις ἐπ' ἄνδρας τούτους· τάς γε δὴ Πέλοψ ὁ
„ Φρυξ, ἐὼν ἐμῶν προπατόρων δοῦλος, καταστρέψατο
„ ὥστε ὡς δὲ ἐς τόδε αὐτοί τε ὦν ἄνθρωποι δὴ καὶ γῇ αὐ-
„ τέων ἐπωνυμίοισι χαλεωτρεψαμένη καλέονται. ταῦ-
„ τα μὲν δὴ τοσαῦτα ἐλέγετο. Μετὰ δὲ, εὐφρόνη
τε ἐγένετο, καὶ Ξέρξεα ἔκνιζε ἡ Ἀρτάβανος γνώμη. νυκτὶ δὲ βουλὴν διδοὺς, πάγχυ εὕρισκε οἱ ἀπρήγ-
μα

bellum his viris inferre oportet, agedum: rex ipſe permaneat domi apud Perſas, nobis ambobus liberos offerentibus ipſe tu in expeditionem ito, delectis quos velis viris ac quantiſcunque velis copiis: & ſiquidem qua tu dicis, res ſuccedent regi, interimantur liberi mei, & inſuper ego: ſin cedent ut ego prædico, talia patiantur tui, & inſuper tu, ſi redieris. Quod ſi hanc ſubire condicionem recuſas, & omnino in Græciam deduces exercitum, affirmo fore ut aliquis eorum qui hic relinquentur, audiat Mardonium poſt allatam Perſis magnam aliquam calamitatem, à canibus volucribuſque diſcerpi aut in Athenienſium ſolo aut in Lacedæmoniorum, niſi forte & antea inter viam; ſciens adverſus quales viros ſuadeas regi ut moveat bellum. Hæc 11
Artabano loquuto, Xerxes ira percitus his verbis excepit, Artabane, quod patris mei frater es, hoc te ſublevat, ne dignam ſtulta oratione mercedem recipias. hac tamen te notabo ignominia, quia inſtrenuus es & ignavus, ne comes ſis meæ in Græciam expeditionis, ſed hic una cum feminis maneas. Ego etiam ſine te quæ dixi conficiam. neque enim fuerim Darii filius, (qui fuit Hyſtaſpis, qui fuit Arſamis, qui fuit Armnis, qui fuit Teiſpei, qui Cyri, qui fuit Cambyſis, qui fuit Teiſpei, qui fuit Achæmenis filius) niſi Athenienſes ultus fuero: probe intelligens, ſi nos quieverimus, non quieturos illos, ſed noſtram terram cum exercitu invaſuros: prout colligere licet ex iis quæ illi facere cœperunt, qui & Sardes incenderunt, & Aſiam incurſarunt. Itaque neutri poſſunt exire & recedere, ſed propoſitum eſt certamen aut agendi, aut patiendi, ut aut hæc omnia ſub Græcis, aut illa omnia ſub Perſis ſint. medium enim inimicitiarum nullum eſt. Quare honeſtum erit nos laceſſitos jam exigere ultionem, ut formidoloſum iſtud quod paſſurus ſum intelligam, profectus adverſus eos viros, quos etiam Pelops Phryx meorum majorum ſervus ita ſubegit, ut ad hoc uſque tempus & ipſi homines & eorum regio ab illius qui ſubegit cognomine appellentur. Hæc hactenus loquutus eſt. Poſt 12
iſta advenit nox, & Xerxem momordit Artabani ſententia; unde per noctem apud ſe conſultans, comperit pror-

a ἐξεργασάμενον. b ὡς μὴ γὰρ ἄρα. c Ἀρμάμιθος. d Καμβύσεω, σ' Ἀχαιμένεος. e ἔτι.

Nox turbulenta Xerxi propter ſomnia; denique tamen perſtat in propoſito expeditionis ſumendæ contra Græciam; & ſermo puerilis cum Artabano.

prorſus non eſſe ſuum opus inferre Græciæ bellum. Itaque poſtquam hæc rurſus ſederunt, obdormiit: & in iſta tunc nocte vidit, ut fertur à Perſis, hoc viſum; ſomniabat virum corpore ingenti atque ſpecioſo repente apparentem ſibi dicere. Reſiliſne ab decreto & ſtatuis, ô Perſa, exercitus non ducere in Græciam, quum imperaveris, ut Perſæ comparent exercitum? Neque igitur mutans animum bene facis, neque qui tibi aſſentiatur adeſt. quare perge ire eam viam, quam interdiu ire deſtinaveras. Hæc loquutus
13 ille viſus eſt Xerxi avolare. Ubi dies illuxit, Xerxes hujus inſomnii nullam rationem habuit; imo ille coactis Perſis quos & antea coëgerat, ita verba fecit: Viri Perſæ, veniam mihi date dicenti contrariam ſuperiori ſententiam. nam & ipſe nondum ad ſummum quo perveniendum eſt mihi prudentiæ perveni; & qui ut illud faciam ſuadent, nullo unquam à me tempore abſcedunt. Equidem mihi Artabani ſententiam audienti, confeſtim juventus efferbuit, ut verba in virum grandiorem natu effunderem petulantiora quam debui. nunc itaque agnoſcens erratum meum, utar illius ſententia: & quoniam revocavi expeditionis contra Græciam ſumendæ ſententiam, vos quieti eſtote. Hæc ubi audiere Perſæ, lætitia affecti
14 adoravere. Inſequenti nocte idem rurſus inſomnium quieſcenti Xerxi apparens, inquit: Fili Darii, videris expeditionem apud Perſas revocaſſe, verbis meis pro nihilo habitis, quaſi illa à nemine audiſſes. Hoc igitur nunc bene intellige; niſi extemplo inis expeditionem, id tibi ex ea re continget: quemadmodum brevi magnus & amplus effectus es, ita brevi rur-
15 ſus humilis eris. Hoc viſo perterrefactus, è cubili exiluit pariter & nuncium miſit ad arceſſendum Artabanum. qui ubi advenit, ita ad eum inquit, Artabane, ego ſtatim quum in te bene conſulentem mihi ſtultis verbis invectus ſum, non fui compos mentis: ſed non multo poſt pœnitens, cognovi id mihi eſſe faciendum quod tu præcipiebas. Tamen id volens exequi non poſſum. nam mihi jam animo immutato, & prioris ſententiæ pœnitenti, apparet in ſomnis viſio, diſſuadens omnino hoc quod poſterius facere conſtitueram: quinetiam nunc interpoſitis minis abſceſſit. Quod ſi Deus eſt qui inſomnium miſit, eique prorſus eſt

μα εἶναι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δεδογμένων δὲ οἱ αὖτις τετέων, κατύπνωσε· καὶ δή κε ἐν τῇ νυκτὶ εἶδε ὄψιν τοιήνδε, ὡς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἄνδρα οἱ ὑπερέχοντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα εἰπεῖν, Μετὰ δὴ βουλεύεαι, ὦ Πέρσαι, στρατόμα μὴ ἄγειν [a] ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, προείπας ἀλίζειν Πέρσας στρατόν [b]; ἅτε ὢν μεταβαλλόμενος ποιέεις εὖ, ἅτε ὁ συγγνωσόμενός τοι πάρα· ἀλλ' ὥσπερ τὴν ἡμέρης ἐβουλεύσαο [c] ποιέειν, τοῦτον ἴθι τὸν ὁδόν. τὸν μὲν, ταῦτα εἰπάντα, ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἐπιπάσθαι. Ἡμέρης δὲ ὑπολαμψάσης, ὀνείρου μὲν τούτου λόγον οὐδένα ἐποιέετο, ὁ δὲ Περσέων συναλίσιος τὰς [d] καὶ πρότερον συνέλεξε, ἔλεγέ τε τάδε· Ἄνδρες Πέρσαι, συγγνώμην μοι ἔχετε ὅτι ἀγχίφρονα βουλεύομαι. Φρενῶν τε γὰρ ἐς τὰ ἐμεωυτοῦ πρῶτα ἥκω ἀνήκω, καὶ οὐ παρηγορεόμενοι κεῖνα ποιέειν, οὐδένα χρόνον μοι ἀπέχοντα. ἀκούσαντι μέντοι μοι τὰ Ἀρτάβανος γνώμης, ὡς θρασύτερα μὲν ἡ νεότης ἐπέζεσε, ὥστε ἀείκεα ἀντιρρίψαι ἔπεα ἐς ἄνδρα πρεσβύτερον ἢ χρεών· νῦν μέντοι συγγνοὺς, χρήσομαι τῇ ἐκείνου γνώμῃ. ὡς ὦν μεταδεδογμένῳ μοι μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἥσυχοί ἐστε. Πέρσαι μὲν, ὡς ἥκουσαν ταῦτα, κεχαρηκότες προσεκύνεον. Νυκτὸς δὲ γιομένης, αὖτις τοῦτο ὄνειρον ἔλεξε τῷ Ξέρξῃ, κατυπνωμένῳ ὑπισχνεόμενον· Ὦ παῖ Δαρείου, καὶ δὴ φαίνεαι ἐν Περσῇσι τε ἀπαμένων τὴν στρατηλασίην, καὶ τὰ ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιησάμενος λόγῳ, ὡς παρ' οὐδενὸς ἀκούσας. εὖ νῦν τόδε ἴσθι, ἢν μὴ αὐτίκα στρατηλατίης, τάδε τοι ἐξ αὐτέων προσδόκα ἀναχήσειν· ὡς καὶ μέγας καὶ πολλὸς ἐγήρεο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἕτω καὶ ταπεινὸς ὀπίσω κατὰ τάχος ἔσεαι. Ξέρξης μὲν προειδὼς ἐγήρεο [e] τῇ ὄψει, ἀνά τε ἕδραμε ἐκ τῆς κοίτης, καὶ πέμπει ἄγγελον ἐπὶ Ἀρτάβανον [f] καλέοντα. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε [g] Ξέρξης τάδε· Ἀρτάβανε, ἐγὼ τοι τὰ μὲν πρότερα ἐσωφρόνεον [h], εἴπας ἐς σε μάταια ἔπεα χρηστὰ εἶνεκα συμβουλίης [i]· μετὰ μέντοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνων. ἔγνων δὲ ταῦτά μοι ποιητέα ἐόντα τὰ σὺ παρῄνεσας. ἔχων δυνατός τοι εἰμὶ ταῦτα ποιέειν βουλόμενος. τετραμμένῳ δὲ καὶ μετιγνώσκειν ὑποφοιτῶν ὄνειρον φαντάζεταί μοι, οὐδαμῶς σπουδαίως ποιέειν με ταῦτα· νῦν δὲ κατὰ ἁψαπλῆσαι οἴχεται. εἰ ὦν θεός ἐστι ὁ ὑπιπέμπων, καί οἱ

a στρατόμα ἄγειν. b Πέρσησι στρατόν. c ἐβούλευσας. d συναλίσας τὰς αὐτὰς τοὺς. e χρήρεο. f ἄγγελον Ἀρταβανον. g ἀπιγμένῳ δὲ ἔλεγε. h MS. habet σὺν ἐφρόνεον. i συμβουλῆς.

„πάντως ἐν ἡδονῇ ἐστι γνώμῃ στρατηλασίην
„ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ὄπνον ἐπιπέμψας καί σοι τοῦτο
„ἔναρον, ὁμοίως ὡς καὶ ἐμοὶ ἐντελλόμενον. εὖ-
„εἰσκω ὦν ἐγὼ ἂν γινόμενα ταῦτα, εἰ λάβοις τὴν
„ἐμὴν σκευὴν πᾶσαν, καὶ ἐνδὺς, μὴ τὸν ἴδιον
„ἐς τὸν ἐμὸν θρόνον, καὶ ἕπεσθαι ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ
„κατυπνώσας. Ξέρξης μὲν ταῦτά οἱ ἐλεγε.
Ἀρτάβανος δὲ ὁ πρώτῳ κελεύσμασι πεθόμενος,
οὐκ ἀξιεύμενος ἐς τὸν βασιλήιον θρόνον ἵζεσθαι,
πάλιν ὡς ἠναγκάζετο, εἶπας τάδε, ἐπείτε τὸ κε-
„λευόμενον, ἴσον ἐκεῖνο, ὦ βασιλεῦ, παρ' ἐμοὶ
„κέκριται, φρονέειν τε εὖ, καὶ τῷ λέγοντι χρη-
„στὰ ἐθέλειν πείθεσθαι· τά σε καὶ [b] ἀμφοτέρωθεν
„ἐξεπίστατο, ἀνθρώπων κακῶν ὁμιλίαι [c] σφάλ-
„λουσι. καταπερ τοὶ πάντων χρησιμωτάτοισι
„ἀνθρώποισι θάλασσαν, πνεύματα φασὶ ἀνέ-
„μων ἐμπίπτοντα, ὑπὸ ἀπειρίης φύσιος τῆς ἐωυτῆς
„χρῆσθαι· ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς σεῦ κακῶς, οὐ
„τοσοῦτον ἔδακε λύπη, ὅσον γνωμέων δύο πρε-
„κειμενέων [d] Πέρσῃσι, τὴν μὲν, ὕβριν αὐξανού-
„σης [e], τὴν δὲ, καταπαύσης, καὶ λεγούσης ὡς
„κακὸν εἴη διδάσκειν τοὶ ψυχὴν πλέον τι δί-
„ζεσθαι αἰεὶ ἔχειν ἢ παρεόντος, τυπτῶν πρε-
„κειμένων γνωμέων, ὅτι τοὶ σφαλερωτέρην
„σεωυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι ἀναίρεο. νῦν ὦν, ἐπεὶ
„δὲ πέρᾳψας δὴ τοὶ ἀμείνω, φῆς τοι μετ-
„ίέναι τὸν ἐπ' Ἕλληνας στόλον, ὀπιφοιτᾶν ὄνειρον
„θεῖόν τινος πομπῆ, σὸν ἐόντος σε καταλύειν τὸν
„στόλον. ἀλλ' οὐδὲ ταῦτά ἐστι θεῖα, ὦ παῖ. ἐνύ-
„πνια γὰρ τὰ ἐς ἀνθρώπους πεπλανημένα, τοι-
„αῦτά ἐστι οἷά σε ἐγὼ διδάξω, ἐτέοσι σεῦ πολ-
„λοῖσι πρεσβύτερος ἐών. πεπλανῆσθαι αὐτὰ
„μάλιστα εἰώθασι αἱ ὄψιες τῶν ὀνειράτων, τά περ
„ἡμέρης φροντίζει. ἡμεῖς δὲ τὰς περὶ ἡμέρας
„ταύτην τοὶ στρατηλασίην σὲ τὸ κάρτα εἴχομεν
„μὴ χεῖρας. εἰ δὲ ἄρα μὴ ἔστι τῶν τοιῶνδε [f] εἷον
„ἐγὼ ἀμείνω, ἀλλά τι καὶ θεοῦ μετέχον, σὺ
„πᾶν αὐτὸ συλλαβὼν ἔρρηκας. φανήσεται γὰρ δὴ
„καὶμοὶ ὡς σὲ σοὶ ἀμεκελδόμενον. φανεῖται δὲ
„ἥδεν μᾶλλόν μοι ὀφείλει ἐχούσῃ τοὶ σοὶ ἐωυτῆ-
„ναι, ἢ σοὶ τοὶ ἐμοί· ἥδέ τι μᾶλλον ἐν κοίτῃ
„τῇ σῇ ἀναπεπομένῳ, ἢ ἐν τῇ ἐμῇ· εἴπερ
„γε καὶ ἄλλως ἐθέλει φανεῖναι. ἐγὼ γὰρ δὴ ἐς τοσοῦ-
„τό γε εὐηθείης ἀνήκει τοῦτο ὁ, πεδήκοτέ ἐστι τὸ
„ὀπιφαινόμενόν τοι ἐν τῷ ὕπνῳ, ὥστε δόξει,
„ἐμὲ ὁρᾶν, σὲ εἶναι, τῇ σῇ ἐσθῆτι τεκμαιρό-
„μενον. εἰ δὲ ἐμὲ μὲν ἐν ἐδενὶ λόγῳ ποιήσεται,
„οὐδὲ ἀξιώσει ὀπιφαινῆναι, ἅτε ἐν τὴν ἐμὴν
„ἐσθῆτα ἔχω, ἅτε ἐν τὴν σὴν, οὐδὲ ὀπιφοιτήσει·

τοῦτο

est cordi expeditionem ſumi adverſus Græciam, advolabit hoc tibi quoque inſomnium, itidem ut mihi præcipiens. Quod ita fore conjecto, ſi omnem meum ornatum ſumas, eoque indutus in ſolio meo conſideas, & deinde in cubili meo capias ſomnum. Hæc loquuto Xerxi, 16
Artabanus initio nolle obſequi, atque negare ſe dignum qui regio in ſolio ſederet: tandem quum cogeretur, fecit imperata, hæc præloquutus, Apud me, 1
rex, tantundem valet bene ſentire per ſe, & alteri bonam dicenti ſententiam accedere velle: quæ ambo tibi quum adſint, malorum tamen hominum colloquia depravant: quemadmodum mare, quod cit hominibus omnium utiliſſimum, ferunt ingruentes ventorum flatus non ſinere, ut natura ſua utatur. Me vero ex te mala verba audientem non tam dolor momordit, quam illud, quod quum propoſitæ eſſent duæ ſententiæ Perſis, una quæ contumeliam augeret, altera quæ tolleret, ac diceret pernicioſum eſſe imbui animum plus aliquid ſemper expetendi quam præſens eſt; his propoſitis ſententiis, tu elegiſti eam quæ & tibi ipſi & Perſis eſt periculoſior. Nunc igitur quum mutato in melius con- 2
ſilio, tamen ais tibi remittenti adverſus Græcos expeditionem accedere inſomnium, alicujus dei nutu, quod te vetat dimittere exercitum, hoc non res divina eſt, fili. inſomnia enim iſta, quæ adeuntia homines fruſtrantur, talia ſunt, qualia ego te docebo, multis quam tu annis natu grandior. Conſuerunt ipſa ſomniorum viſa plerumque fruſtari ob ea quæ quis per diem mente agitat. nos autem nudiuſtertius expeditionem hanc & quidem vehementer agitavimus. Quod ſi 3
hoc non eſt cujuſmodi ego diſcutio, ſed aliquid divini particeps, tu ipſe omnia in verbis tuis comprehendiſti. apparebit enim & mihi ita, ut tibi, jubens. Verum nihilo magis apparere mihi debet tuum amictum gerenti, quam etiam non meum: neque magis quieſcenti in tuo toro quam non & in meo: ſi etiam alias vult ſe exhibere. Neque enim eo veſaniæ pervenit illud quicquid eſt quod ſeſe obtulit tibi in ſomnis, ut me cernens putet eſſe te, ducto è veſtibus argumento. Id autem ſi me contemptui habebit, nec aſpectu ſuo dignabitur, ſive mea geram veſtimenta, ſive tua, non mihi ſuperveniet;

a MS. habet στρατηλασίῃ. b ταῦτα ἀμφ. c ὁμιλίη. d προκειμένων. e αὐξούσης. f τῶνδε τοιόνδε.

Obtemperans tamen Xerxi in somnis videt eadem, quæ ille, cum verbis trucibus & minis circa oculos, creditur que bellum divinitus jussum.

perveniet; quod jam animadvertendum erit. Nam si frequentius accesserit, ipse quoque faterer divinum esse. Ceterum si ita tibi agendum videtur, neque id revocari potest, en ad cubandum in tuo cubili pergo. Age, mihi quoque, quum ista fecero, apparebat. hac tantum con-
17 dicione tuæ sententiæ acquiescam. Hæc loquutus Artabanus, qui speraret probaturum se Xerxem dicere nihil, jussa exequutus est. Et quum induta sibi Xerxis veste, regali solio resedisset, moxque cubitum iviſſet, idem insomnium dormienti adfuit quod Xerxem adierat, eique superadstans, ita inquit, Tune ille es qui festinantem bellare contra Græciam Xerxem detines, tanquam ejus curam gerens? Tu neque in futurum neque in præsens consideras, qui dissuades id quod debet contingere. Quid autem Xerxem pati necesse sit, dicto non audientem, ei ipsi demonstratum est.
18 His verbis Artabano visa est illa visio in somnis minitari, candentibusque ferramentis conari oculos ipsius exurere. Quare vehementer exclamans Artabanus exiluit, & sedens prope Xerxem, ubi obversatam sibi in somnis visionem exposuit, secundo loco hæc inquit: Equidem, rex, ego, utpote homo, qui multa jam videram & magna negocia cecidisse sub inferioribus, non sinebam te omnia ætati indulgere, gnarus rem esse malam multa concupiscere, memoria tenens expeditionem Cyri contra Massagetas quemadmodum cecidisset; etiam reminiscens, quomodo actum fuerit cum exercitu Cambysis contra Æthiopes: qui etiam cum Dario militavi adversus Scythas. Hæc sciens ego, sentiebam te, si quiescerēs, ab omnibus hominibus pro beato celebratum iri. Sed quoniam divinus quidam instinctus est, & Græcos clades quædam (ut videtur) missa divinitus manet, ego quoque & ipse mutor, ac sentio aliter. Tu vero quæ divinitus missa sunt, indicato Persis, jubetoque ut iis quæ ad apparatum pertinentia prima præceperas, operam dent. Ita autem agito, ut nihil tuorum, deo tribuente, desit. His dictis, & elatis ex ea visione animis, simulatque dies extitit, ibi confestim & Xerxes hæc Persis exponit, & Artabanus, quem constabat prius solum omnium fuisse dehortatum, tunc
19 palam exhortabatur. Post hæc ineunti expe-

„τῆτο μαθητέον ἤδη ἔσῃ [a]. εἰ γὰρ δὴ ἐπιφοιτήσ-
„σῃ συνεχέως, φαίην ἂν ἐγὼ αὐτὸς θεῖον εἶναι.
„εἰ δέ τοι ἔτω δεδόκηται [b] γένεσθαι, καὶ σὺ μὴ οἷά
„τε ἐστὶ ταῦτα διαπρήσσεσθαι, ἀλλ' ἤδη ἔμοι ἐν κοίτῃ
„τῇ σῇ καταπνῶσαι, φέρε, τυτέων ἐξ ἐμεῦ
„ὑπιτελεομένων, φανήτω ἐμοί. μέχρι δὲ
„τέτε τῇ παρεούσῃ γνώμῃ χρήσομαι. Τοσαῦτα
εἰπὼν Ἀρτάβανος, ἐλπίζων [c] Ξέρξεα ἀποδέ-
ξειν λέγοντα ἐόντα, ἐποίεε τὸ κελευόμενον. ἐνδὺς
δὲ τὰ Ξέρξεω ἐσθῆτα, καὶ ἑζόμενος ἐς τὸ βασι-
λήιον θρόνον, ὡς μετὰ ταῦτα κοίτην ἐποιέετο,
ἦλθε οἱ κατυπνωμένῳ τωὐτὸ ὄνειρον τὸ περ τῷ
Ξέρξεα ἐφοίτα. ἐπισχὼν δὲ ὁ Ἀρταβάνης,
„εἶπε, Ἄγε [d] σὺ δὴ κεῖνος ἢς ὁ ἀποστεύδων
„Ξέρξεα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ὡς
„δὴ κηδόμενος αὐτοῦ; ἀλλ' ἔτε ἐς τὸ μετέ-
„πειτα, ἔτε ἐς τὸ παρεὸν νυῦν καταμεθί-
„ξεαι, ἀποτρέπων τὸ χρεὼν γενέσθαι. Ξέρξεα
„δὲ τὰ δεῖ ἀνηκεστώσαντα παθεῖν, αὐτῷ σημαίνω
„δεδήλωται. Ταῦτά τε δὴ ἐδόκεε Ἀρτάβανος
τὸ ὄνειρον ἀπαλέειν, καὶ θερμοῖσι σιδηρείοισι σκη-
πάειν αὐτοῦ μέλλειν τὰς ὀφθαλμάς. καὶ ὃς,
ἀμβώσας μέγα ἀναθρώσκει· καὶ παραζόμενος
Ξέρξῃ, ὡς τὴν ὄψιν οἱ ἐκ ἐνυπνίε διεξῆλθε
„ἀπηγημένος, δευτερόω οἱ λέγει τάδε· Ἐγὼ
„μὲν, ὦ βασιλεῦ, εἶα ἄνθρωπος ἰδὼν ἤδη
„πολλά τε καὶ μεγάλα πρήγματα
„ἐκ ἡσσόνων, οὐκ ἐῶν σε τὰ πάντα τῇ ἡλι-
„κίῃ ἔτεϊ εἶκειν· ἐπιστάμενος ὡς κακὸν εἴη τὸ πλε-
„ὸν ἐπιθυμέειν· μεμνημένος μὲν τὰ ἐπὶ
„Μασσαγέτας Κύρῳ στόλον ὡς ἔπεμπε, μεμνη-
„μένος δὲ καὶ τὰ ἐπ' Αἰθίοπας Καμβύσεω,
„συστρατευόμενος δὲ καὶ Δαρείῳ ἐπὶ Σκύθας.
„ἐπιστάμενος ὦν ταῦτα, γνώμῃσι εἶχον, ἀ-
„τρεμίζοντά σε μαχαιρέων εἶναι πρὸς πάν-
„των ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ δαιμονίη τις γένεται
„ὁρμὴ, καὶ Ἕλλησι (ὡς ἔοικε) φθορή τις
„καταλαμβάνῃ ἐπιλατεῖσα, ἐγὼ μὲν καὶ αὖ-
„τὸς τρέψομαι, καὶ τὴν γνώμην μεταπέσεσθαι·
„σὺ δὲ σημήνον μὲν Πέρσῃσι τὰ ἐκ τοῦ θεοῦ πεμ-
„πόμενα, χρῆσθαι δὲ κέλευε τοῖσι ἐκ σέο πρώ-
„τοισι πρεσβευομένοισι ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. πίσυ-
„νον δὲ ὅτῳ ὄκως ἐκ θεοῦ ἐπιδώσει, τῶν ἐπι-
δέῃσι μηδέν. Τυτέων λεχθέντων, ἐνθαῦτα ἐπα-
ειρόντος τῇ ὄψι, ὡς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα,
Ξέρξης τε ἐπετρέπετο ταῦτα Πέρσῃσι· καὶ Ἀρ-
τάβανον, ὃς πρότερον ἀποστεύδων μὲν ἐφαίνετο, τότε δὲ παρεὼν ἐὼ φανερὸς ἦν. Ὡρ-

μημένῳ

a ἔσχες. b δεδοκται. c νομίζων. d ἔπι τάδε, Ἄγε. e ἰδὼν τε πολλὰ καὶ.

Adulatio magorum in tertii somnii conjectione. Moles apparatuum excedens cunctas expeditiones.

μηνέν ὴ Ξέρξη στρατηλατέειν, μὴ ταῦτα τέλη ὄψις ἐν τῷ ὕπνῳ ἐγίνετο, τὴν οἱ μάγοι ἑκρίναν ἀκούσαντες, φέρειν τε ἐπὶ πᾶσαν γῆν, δηλοῦσθαι τέ οἱ πάντας ἀνθρώπους. ἡ ὴ ὄψις ἦν ἥδε· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἐστεφανῶσθαι ἐλαίης θαλλῷ· ἀπὸ ὴ τ ἐλαίης τὰς κλάδας γῆν πᾶσαν ἔσχειν. μὴ ὴ, ἀφανισθῆναι τε τὴ κεφαλὴ κείμενον τ στέφανον. κρινάντων ὴ ταύτη τ μάγων, Περσέων τε τ συλλεχθέντων, αὐτίκα πᾶς ἀνὴρ ἐς τὴν ἀρχὴν τὴν ἑωυτῦ ἀπελάσας, εἶχε σπουδὴν πᾶσαν ἐπὶ τοῖσι εἰρημένοισι [a], θέλων αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα δῶρα λαβεῖν. Καὶ Ξέρξης ὃ στρατὸ ὕτω ἐπάγερσιν ποιέεται, χῶρον παντὸς ἐρευνῶν τ ἠπείρου. ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου ἁλούσης, ἐπὶ μὲν τέσσερα ἔτεα πληρέα παρασκευὴν στρατιῆς τε & τῶν προσφορέων τῇ στρατῇ· πέμπτῳ ὴ ἔτεϊ ἀνομένῳ ἐστρατηλάτεε χειρὶ μεγάλῃ πλήθεος. στόλων γὰρ τ ἡμεῖς ἴδμεν πολλῷ δὴ μέγιστος ἔτος ἐγίνετο· ὥστε μήτε τ Δαρείου τ ἐπὶ Σκύθας προβολὴ τοῦτον μηδὲν φαίνεσθαι, μήτε τ Σκυθικὸν, ὅτε Σκύθαι Κιμμερίους διώκοντες, ἐς τὴν Μηδικὴν χώρην ἐμβαλόντες, σχεδὸν πάντα τὰ ἄνω τ Ἀσίης καταστρεψάμενοι, ἐνέμοντο· τ εἵνεκεν ὕστερον Δαρεῖος ἐπιμωρέετο. μήτε καλὰ τὰ λεγόμενα τ Ἀτρειδέων ἐς Ἴλιον, μήτε τ Μυσῶν τε καὶ Τευκρῶν, τ καὶ τ Τρωϊκῶν γενόμενον· οἳ διαβάντες ἐς τὴν [b] Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον, τούς τε Θρήϊκας κατεστρέψαντο πάντας, καὶ ἐπὶ τ Ἰώνιον πόντον κατέβησαν, μέχρι τε Πηνειοῦ ποταμοῦ ἐλθόντες μεσαμβρίης [c] ἔλασαν. Αὗται αἱ πᾶσαι, ἐπὶ εἰ ἑτέραι [d] ἐπὶ τούτοισι γενόμεναι αἱ στρατηλασίαι, μιῆς τῆσδε οὐκ ἄξιαι. τί γὰρ οὐκ ἦγαγε ἐκ τ Ἀσίης ἔθνεα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης; κοῖον δὲ ποτόμενόν μιν ὕδωρ [e] οὐκ ἐπέλιπε, πλὴν τ μεγάλων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρείχοντο, οἱ ὴ ἐς πεζὸν ἐτετάχατο, τοῖσι δὲ ἵππος ἐπεστέτακτο, τοῖσι δὲ ἱππαγωγὰ πλοῖα, ἅμα [f] στρατευομένοισι· τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν· τοῖσι δὲ ἐς ὅπλα τε [g] καὶ νέας. καὶ τοῦτο μὲν, ὡς προεπαινέθη τ πρώτων ἐπιπλεόντων ἐπὶ τ Ἄθων, προετοιμάζετο ἐπὶ τρισὶ ἔτεσι καὶ μάλιστα [h] ἐς τ Ἄθων. ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι [i] τ Χερσονήσου ὥρμεον τριήρεες· ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεώμενοι, ὤρυσσον ὑπὸ μαστίγων παντοδαπὸν τ στρατιῆς, διακόσιοι δὲ ἑκάστη ἐφοίτων· ὤρυσσον δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Ἄθων κα-

expeditionem Xerxi tertium in somno visum oblatum est: quod magi auditum, conjectarunt ad universam terram pertinere, portendereque omnes homines Xerxi servituros. visum autem tale erat: Videbatur sibi Xerxes surculo oleagino coronatus esse, cujus oleæ ramis universa tellus occuparetur, & mox coronam capiti circumdatam evanescere. Hæc magis interpretando illuc trahentibus, & Persis congregatis, sine mora quilibet eorum ad suam præfecturam digressus, omni studio incubuit ad exequenda jussa, certantes dona quæ proposita fuerant obtinere. Xerxes autem ita copias militares suscitavit, ut omnem continentis locum scrutaretur. siquidem à debellata Ægypto per totum quadriennium comparaverat exercitum, atque ejus apparatum, quinto autem anno ineunte movit cum ingenti copiarum manu. Nam omnium quas novimus expeditionum hæc multo maxima extitit: adeo ut ad eam nihil fuisse videatur aut illa Darii adversus Scythas sumpta, aut illa Scythica, quæ Cimmerios insequens Medicam regionem invasit, ac pene omnia superiora Asiæ subegit ac tenuit; quo nomine Darius postea Scythas ivit ultum: neque ad illa quæ jactantur Atridarum adversus Ilium, aut illa ante Troica Mysorum Teucrorumque, qui per Bosporum in Europam transgressi, omnes Thraces in ditionem suam redegerunt, ad Ioniumque pontum descendentes, ad Peneum usque amnem, qui ad meridem vergit, processerunt. Neque illæ omnes expeditiones neque aliæ præter has, cum una hac comparari merentur. Quam enim ex Asia gentem non duxit contra Græciam Xerxes? quæ aqua præter ingentes amnes potando non defecit? Alii namque naves præstabant; aliis ut peditatum, aliis ut equitatum, aliis ut navigia ad vectandos equos una militantibus, aliis ut naves longas in usum pontium præberent, injunctum erat; aliis ut frumentum & naves: eaque triennio præparata erant, præcipue propter Athon, ut in quo superior classis dum circumvehitur afflictata fuisset. Ad Elæuntem enim Chersonesi triremes habebant stationem, illincque omnes copiæ sub flagellis cœperunt Athon effodere, quum per vices alii aliis succederent adjuvantibus etiam in

ef-

a ἀνειρημένοισι. b MS. tantum habet Ἀφαβάντες τὰ. c μεσαμβρίην. d ἐπὶ ἑτέραι. e πιπόμενον ὕδωρ. f Vox ista ἅμα non exstat in MS. g τοῖσι ὃ, οἵτινες. h προεπιμάζετο ἐπὶ τρισὶν ἔτεσι, καὶ μάλιστα. i Ἐλαιοῦντι.

effodiendo accolis montis: præpositis operi, Bubare Megabazi, & Artachæa
22 Artæi filio, viris Persis. Est autem Athos mons ingens ac nobilis, ad mare pertinens, ab hominibus cultus; qua ad continentem desinit, habet speciem peninsulæ, & est isthmus duodecim fere stadiorum. Hæc planities, atque tumuli, è mari Acanthiorum ad mare quod est contra Toronen, non sunt magni. In hoc isthmo ubi Athos finitur, sita est urbs Græca nomine Sana. Quæ autem intra Sanam & intus in Atho sitæ sunt urbes, & quas tunc Persa ex continentibus insulanas facere aggressus est, sunt hæ, Dion, Olophyxus, Acrothoon, Thyssum, Cleonæ. Istæ quidem sunt urbes,
23 quæ Athon obtinent. Hoc autem modo fodi placuit. barbari locum nationatim divisum circa Sanam urbem fune porrecto metientes posteaquam depressa alte erat fossa, illi quidem in imo versantes pergebant fodere, alii humum effossam assidue tradebant aliis super scalas stantibus: & isti excipientes deinceps aliis, dum ad summos perveniebatur, qui illam efferebant atque ejiciebant. Qua in re aliis quidem deruptæ & præcipites ripæ operis, præterquam Phœnicibus, duplum laborem præbebant: nam quum eandem facerent mensuram oris superioris & ejus quod erat inferius in fundo, id necesse fuit illis contingere. At Phœnices cum aliis in rebus, tum vero in illa prudentiam suam declaraverunt: quippe partem, quanta ipsis sorte ducta erat, ita excavaverunt, ut superius os fossæ duplum facerent, quàm ipsam fossam esse oportebat, procedenteque opere assidue illam coarctabant: ut & ad imum deveniret ac fossa ceterorum partibus adæquaretur. Est autem hoc loco pratum quoddam, ubi illorum erat & forum & mercatus, quo multum etiam ex Asia frumenti moliti comportabatur.
24 Hanc fossam Xerxes (ut ego conjectura colligo) jactantiæ gratia deprimi jussit, potentiæ ostentandæ cupidus, ac monumenta relinquendi. nam quum liceret nullo negocio naves per isthmum transportare, jussit isthmum intercidi, ad mare recipiendum in fossam tantæ latitudinis, ut duæ triremes pariter illac agitari possent. Eisdem autem quibus fuerat imperatum ut fossam facerent, etiam imperatum fuit, ut flumen Strymonem

καταικημένοι. Βύβαρις δὲ ὁ Μεγάβαζου, καὶ Ἀρταχαίης ὁ Ἀρτάιου, ἄνδρες Πέρσαι, ἐπεστάτεον τοῦ ἔργου. Ὄρος γὰρ Ἄθως ἐστὶ ὄρος μέγα τε καὶ ἐνόμαστον, ἐς θάλασσαν καταῆκον, οἰκημένον ὑπὸ ἀνθρώπων. τῇ μὲν τελευτᾷ ἐς τὸν ἤπειρον τὸ ὄρος, χερσονησοειδές τε ἐστι, καὶ ἰσθμὸς ὡς δώδεκα σταδίων· πεδίον μὲν τοῦτο, καὶ κολωνοὶ οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς Ἀκανθίων, ὀλίγοι θαλασσαίου τοῦ ἀντίον Τορώνης· ἐν μέσῳ δὲ τούτῳ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς ὃν τελευτᾷ ὁ Ἄθως, Σάνη πόλις Ἑλλὰς οἰκημένη. αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης, ἔσω δὲ τοῦ Ἄθω οἰκημέναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτιδας ἀντὶ ἠπειρωτίδων ὥρμητο ποιέειν, εἰσὶ αἵδε, Δῖον, Ὀλόφυξος, Ἀκρόθοον, Θύσσον [a], Κλεωναί. πόλιες μὲν αὗται αἱ τὸν Ἄθων νέμονται. Ὤρυσσον δὲ ὧδε· δασάμενοι τὸν χῶρον οἱ βάρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ Σάνιν πόλιν ξοινοτενὲς ποιησάμενοι· ἐπεὶ δὲ ἐγίνετο βαθεῖα ἡ διώρυξ, οἱ μὲν, καταστάντες ἐστεῶτες, ὤρυσσον· ἕτεροι δὲ παρεδίδοσαν τὰ ἀεὶ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατύπερθε ἑστεῶσι ὑπὸ βάθρων· οἱ δὲ αὖ δεκόμενοι, ἑτέροισι, ἕως ἀπίκοντο ἐς τοὺς ἀνωτάτω· οἵτοι δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι πολλὼ φοινίκων, καταῤῥηγνύμενοι οἱ κρημνοὶ τοῦ ὀρύγματος, πόνον διπλήσιον παρεῖχον. ὅτε γὰρ τοῦ τε ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα ποιεύμενοι, ἔμελλέ σφι τοιοῦτον ὑποβήσεσθαι· οἱ δὲ Φοίνικες σοφίῃ ἔν τε τοῖσι ἄλλοισι ἔργοισι ὑποδείκνυνται, καὶ δὴ καὶ ἐν τούτῳ. ἀπολαχόντες γὰρ μόριον ὅσον αὐτοῖσι ἐπέβαλε, ὤρυσσον· τὸ μὲν ἄνω στόμα τοῦ διώρυχος ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσον ἔδει αὐτὸ τὸ διώρυχα γρέεσθαι· προβαίνοντος δὲ τοῦ ἔργου, συνῆγον αἰεί. κάτω τε δὴ ἐγίνετο, καὶ ἐξίσωσε τοῖσι ἄλλοισι τὸ ἔργον. ἐνθαῦτα δὴ λειμών ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε ἐγίνετο καὶ πρητήριον· σῖτος δέ σφισι πολλὸς ἐφοίτα ἐκ τῆς Ἀσίης ἀλεσμένος. Ὡς μὲν ἐμὲ συμβαλλεόμενον εὑρίσκειν, μεγαλοφροσύνης εἵνεκα αὐτὸ Ξέρξης ὀρύσσειν ἐκέλευε, ἐθέλων τε δυνάμιν ἐπιδείκνυσθαι, καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι. παρὸν γὰρ, μηδένα πόνον λαβόντας, τὸν ἰσθμὸν τὰς νέας διερύσαι [b], ὀρύσσειν ἐκέλευε διώρυχα τῇ θαλάσσῃ, εὖρος ὡς δύο τριήρεας πλέειν ὁμοῦ ἐλαυνομένας. τοῖσι δὲ αὐτοῖσι τούτοισι τοῖσι περ καὶ τὸ ὄρυγμα, ἐπιστήσαντο καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ζεύξαντας γεφυρῶσαι.

a Θύσσος. b Διερύσαι.

Cura rei frumentariæ per loca Thraciæ & Macedoniæ. Xerxes cum exercitu movet ex Cappadocia venitque Celænas, ubi & memoria Marsyæ & habitatio ditissimi Pythii.

φυρῶσαν. Ταῦτα μέν νυν ἔτω ἐποίεε [a]. παρεσκεύαζετο δὲ καὶ ὅπλα ἐς τὰς γεφύρας βύβλινά τε καὶ λευκολίνα· ἐπιτάξας Φοινίξι τε καὶ Αἰγυπτίοισι καὶ σιτία τῇ στρατιῇ καταβάλλειν, ἵνα μὴ λιμήνεται ἡ στρατιὴ, μηδὲ τὰ ὑποζύγια ἐλαυνόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀναπυθόμενος δὲ τὰς χώρας, καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα ἐπιτηδεώτατον εἴη, ἄλλα ἄλλῃ ἀγινέοντας ὁλκάσι τε καὶ πορθμηίοισι ἐκ τῆς Ἀσίης πανταχόθεν· τὸ δὲ τῶν πολείτεων ἐς Λευκὴν ἀκτὴν καλεομένην τὴν Θρηϊκης ἀγάνεον, οἱ δὲ, ἐς Τυρόδιζαν τὴν Περινθίων, οἱ δὲ, ἐς Δορίσκον, οἱ δὲ, ἐς Ἠιόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, οἱ δὲ, ἐς Μακεδονίην διαπεραγμένοι. Ἐν τῷ δὲ ἕτοι τὸ προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἅπας συλλελεγμένος ἅμα Ξέρξῃ, ἐπορεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῆς ἐν Καππαδοκίῃ. ἐνθαῦτα γὰρ εἴρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ' ἤπειρον μέλλοντα ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορεύεσθαι στρατόν. ὃς μέν νυν τὸν ὑπάρχων στρατὸν κάλλιστα ἐσκαλμένον ἀγαγὼν, τὰ προκείμενα ἔθεσι βασιλέος ἔλαβε δῶρα, οὐκ ἔχω φράσαι. ἐγὼ δὲ λέγω [b] ἐς κρίσιν τούτου περὶ ἐλθόντας οἶδα. οἱ γὰρ, ἐπεί τε διαβάντες τὸν Ἅλυν ποταμὸν, ὡμίλησαν τῇ Φρυγίῃ, δι' αὐτῆς πορευόμενοι, παρεγένοντο ἐς Κελαινάς, ἵνα πηγαὶ ἀναδιδοῦσι Μαιάνδρου ποταμοῦ, καὶ ἕτερος οὐκ ἐλάσσων ἢ Μαιάνδρου, τῷ οὔνομα τυγχάνει ἐὸν Κατάρρακτης· ὃς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγορῆς τῆς Κελαινέων ἀναπίπτων, ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοῖ· ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιλλοῦ Μαρσύεω ἀσκὸς ἐν τῇ πόλι ἀνακρέμαται· τὸν ὑπὸ Φρυγῶν λόγος ἔχει ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκδαρέντα ἀνακρεμασθῆναι. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλι ὑπωκατήμενον Πύθιον ὁ Ἄτυος, ἀνὴρ Λυδὸς, ἐξείνισε τὸν βασιλέος στρατὸν πᾶσαν ξεινίοισι μεγίστοισι, καὶ αὐτὸν Ξέρξεα· χρήματά τε ἐπαγγέλλετο, βουλόμενος ἐς τὸν πόλεμον παρέχειν. ἐπαγγελλομένου δὲ χρήματα Πυθίου, εἴρετο Ξέρξης Περσέων τοὺς παρεόντας, τίς τε ἐὼν ἀνδρῶν Πύθιος, καὶ κόσα χρήματα κεκτημένος, ἐπαγγέλλοιτο ταῦτα. οἱ δὲ εἶπαν, Ὦ βασιλεῦ, ἔστι ὅς τοι τὸν πατέρα Δαρεῖον ἐδωρήσατο τῇ πλατανίστῳ τῇ χρυσέῃ, καὶ τῇ ἀμπέλῳ· ὃς καὶ νῦν ἔστι πρῶτος ἀνθρώπων πλούτῳ τοὺς ἡμεῖς ἴδμεν, μετὰ σέ. Θωϋμάσας δὲ τὸν ἐπέων τὸ πλῆθος Ξέρξης, αὐτὸς δεύτερα εἴρετο Πύθιον ὁκόσοι οἱ εἶεν χρήματα· ὁ δὲ εἶπε, Ὦ βασιλεῦ, ἔτι σε οὐκ ἀποκρύψω, ἔτε σκήψομαι τὸ μὴ εἰδέναι τὸν ἐμεωυτοῦ ἐόντα, ἀλλ' ἐπιστάμενός τοι ἀτρεκέως κατα-

nem pontibus jungerent. Ista Xerxes hunc in modum fecit. Comparabantur 25
item ad pontes armamenta juncea & ex albo lino, dato hoc Phœnicibus atque Ægyptiis negocio ut commeatum quoque exercitui comportarent: ne fame vexaretur exercitus, neve jumenta quæ ducebantur in Græciam. Sed admonitus jussit illum deponere in loca quæ ubique opportunissima essent, alium alia via comportantes undique ex Asia navibus onerariis & vectoriis. Verum ex plurimis collectum portarunt in oram Thraciæ quæ dicitur Album litus: alii in Tyrodizam Perinthiorum, alii in Doriscum, alii in Eionem, quæ est ad Strymonem: alii in Macedoniam ex jussu. Dum isti in 26
imposito opere occupantur, interea Xerxes, coactis omnibus pedestribus copiis, iter ingressus est Sardes versus, movens ex Critalis Cappadociæ. Illuc enim edictum erat, ut cunctæ copiæ cogerentur, quæ per continentem erant cum Xerxe ituræ. In quibus quisnam præfectorum agmen pulcherrime instructum ducens, ab rege donatus fuerit propositis donis, affirmare non possum; neque omnino venisse aliquos de ea re in judicium novi. Posteaquam autem transmisso flumine Haly, attigerunt Phrygiam, itinere per eam facto, pervenerunt Celænas, ubi fontes Mæandri existunt, & alterius amnis non minoris Mæandro, nomine Catarractæ, qui ex eo ipso foro Celænarum exoriens influit in Mæandrum. In qua urbe & in quo foro visitur suspensa Sileni Marsyæ pellis in utrem formata: quam à Phrygibus fertur Apollo illi detractam suspendisse. In hac urbe residens Pythius 27
Atyis filius, vir Lydus, omnem regis exercitum atque ipsum Xerxem magnificentissimo hospitio excepit: spopondit-que se pecuniam ei in bellum suppeditaturum. Ob quam sponsionem Xerxes eos qui aderant Persas interrogavit quisnam esset Pythius, & quantum possidens, qui hoc polliceretur. Illi, Rex, inquiunt, hic ille est qui Darium patrem tuum aurea platano ac vite donavit: quique nunc omnium hominum divitiis princeps est secundum te. Hæc 28
ultima verba Xerxes admiratus, secundo loco percontatus est ipse Pythium quantum ei pecuniarum esset. Cui ille, Neque te, inquit, celabo rex, neque prætexam me nescire meas ipsius facultates: sed sciens, proinde exacte re-

cen-

a ἐποιέετο. Mox MS. habet παρεσκεύαζον. b ἔστι γὰρ ἐγὼ λέγω.

Pythii ſumma patrimonii, & celebratio regia. Terminus Phrygiæ à Lydia. Bivium in Cariam ducens ac Sardes. Huc ſe vertens Xerxes platano delectatur.

cenſebo. Etenim ſimulatque accepi te ad mare Græcum deſcendere, volens tibi ad bellum pecuniam dare, ſubducta ratione comperi mihi eſſe argenti quidem duo millia talentorum, auri vero quadragies centena millia ſtaterum Daricorum, ſeptem millibus minus: quæ tibi dono do. nam mihi ipſi victus è mancipiis atque ex agricolis ſuppetit.
29 Hæc Pythius. Quibus verbis delectatus Xerxes, Hoſpes Lyde, inquit, ego ex quo Perſidem regionem egreſſus ſum, neminem adhuc nactus ſum qui in exercitum meum hoſpitalia officia exercere voluerit, aut qui in conſpectum meum veniens, ſua ſponte pecuniam mihi ad bellum conferret, præter te; qui & exercitum meum magnifice hoſpitali comitate proſequutus es, & ingentem pecuniam polliceris. Pro his viciſſim ego tibi ea decora confero. Hoſpitem meum te facio: & iſta quadragies centena millia ſtaterum de meo ipſius explebo, datis ſeptem millibus: ne quadringentæ myriades deſtituantur ſeptem chiliadibus, ſed ſit tibi è me ſuppleta ſumma ſolida. quæque poſſediſti, ipſe poſſideto, ac ſcito ſemper talem agere. nam ita agentem te, neque in præſens neque in
30 poſterum pœnitebit. Hæc loquutus, & quæ dixerat exequutus, perrexit aſſidue progredi: prætergreſſuſque urbem Phrygiam nomine Anaua, & ſtagnum ex quo conficitur ſal, pervenit Coloſſas Phrygiæ majus oppidum, ubi Lycus amnis hiatum terræ ſubiens occulitur, deinde fere quinque poſt ſtadia emergens, elabitur & ipſe in Mæandrum. Movens autem è Coloſſis exercitus, venit ad confinia Phrygum ac Lydorum in oppidum Cydrara: ubi cippus defixus atque erectus à Crœſo eſt, indicans litteris eos fines. Ubi autem è Phrygia in
31 Lydiam ventum eſt, ad divortia viarum, quarum ſiniſtra in Cariam fert, dextra Sardes: quam tenenti neceſſe eſt prorſus Mæandrum tranſire, urbemque Callatebum præterire, in qua ſunt opifices mellis è myrica & tritico conficiendi: hanc viam tenens Xerxes, reperit platanum, quam ob pulchritudinem aureo monili donavit, eamque tuendam viro immortali delegavit: & ad urbem
32 Lydorum altero die pervenit. Poſtquam Sar-

„καταλέξω. ἐπεί τε γὰρ πέρι σέ ἐπυθόμην ἐπὶ „θάλασσαν καταβαίνοντα τὴν Ἑλλησπόντου, βου„λόμενός τοι δοῦναι ἐς τὸν πόλεμον χρήματα, ἐξέ„μαθον, καὶ εὗρον λογιζόμενος, ἀργυρίου μὲν „δύο χιλιάδας ἐούσας μοι ταλάντων, χρυσίου δὲ „τετρακοσίας μυριάδας στατήρων Δαρεικῶν, ἐπι„δεούσας ἑπτὰ χιλιάδων· καὶ τούτοισι σε ἐγὼ δω„ρέομαι. αὐτὸς δέ μοι ἐκ ἀνδραπόδων τε καὶ „γεωπόνων ἐστὶ βίος. ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε. Ξέρ„ξης δὲ ἡσθεὶς τοῖσι εἰρημένοισι, εἶπε, Ξεῖνε Λυ„δὲ, ἐγὼ, ἐπεί τε ἐξῆλθον τὴν Περσίδα χώ„ρην, οὐδενὶ ἀνδρὶ συνέμιξα ἐς τόδε, ὅστις ἠθέ„λησε ξείνια τοιαῦτα δοῦναι στρατῷ τῷ ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις „ἐς ὄψιν τὴν ἐμὴν καλέσας, αὐτιπάσχελτος „ἐς τὸν πόλεμον ἐμοὶ ἠθέλησε συμβαλέσθαι χρήμα„τα, ἔξω σεῦ. σὺ δὲ ξείνισας μεγάλως στρα„τὸν τὸν ἐμὸν, καὶ χρήματα μεγάλα [a] ἐπαγγέλλεαι. „σοὶ ὦν ἐγὼ ἀντὶ αὐτέων γέρεα τοιάδε δίδωμι, „ξεινόν τέ σε ποιεύμενος ἐμὸν, καὶ τὰς τεσσαρακοσίας „μυριάδας τοὺς στατῆρας ἀποπλήσω παρ' ἐμε„αὐτοῦ, δοὺς τὰς ἑπτὰ χιλιάδας· ἵνα μήτοι „ἐπιδεέες ἔωσι αἱ τεσσαρακοσίαι μυριάδες ἑπτὰ „χιλιάδων, ἀλλ' ἦι τοι ἀπαρίθμησις ὑπ' ἐμέο „πεπληρωμένη. κέκλησό τε αὐτὸς τάπερ αὐτὸς „ἐκτήσαο [b], ἐπίσασό τε εἶναι αἰεὶ τοιοῦτος. „οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιέοντι, οὔτε ἐς τὸ παρεὸν, „οὔτε ἐς χρόνον μεταμελήσει [c]. Ταῦτα δὴ εἴπας, καὶ ἐπιτελέα ποιήσας, ἐπορεύετο αἰεὶ τοπρόσω. Ἄναυα δὴ καλεομένην φρυγῶν πόλιν διαμειβόμενος, καὶ λίμνην, ἐκ τῆς ἅλες γίνονται, ἀπίκετο ἐς Κολοσσάς, πόλιν μεγάλην φρυγίης, ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς ἐς χάσμα γῆς ἐσπάλλων ἀφανίζεται· ἔπειτα δι' ὀλίγων ὡς μάλιστά κη πέντε ἀναφαινόμενος, ἐκδιδοῖ καὶ οὗτος ἐς τὸν Μαίανδρον. ἐκ δὲ Κολοσσέων ὁρμεώμενος ὁ στρατὸς ἐπὶ τὰς ὁρὰς τῆς φρυγῶν καὶ τῆς Λυδῶν, ἀπίκετο ἐς Κύδραρα [d] πόλιν· ἔνθα στήλη καταπεπηγυῖα, σεσημεῖσται Κροίσου, καταμηνύει διὰ γραμμάτων τὰς ὁρὰς. Ὡς δὲ ἐκ τῆς φρυγίης ἐσέβαλε ἐς τὴν Λυδίην, ὁριζομένης τῆς ὁδοῦ, καὶ τῆς μὲν ἐπ' ἀριστερὰ, ἐπὶ Καρίην [e] φερούσης, τῆς δὲ ἐς δεξιὴν, ἐς Σάρδις, τῇ καὶ πορευομένῳ διαβῆναι τὸν Μαίανδρον πάσα ἀνάγκη γίνεται, καὶ ἐόντα διὰ Καλλατήβου πόλιν, ἐν τῇ ἄνδρες δημιοεργοὶ ἐκ μυρίκης τε καὶ πυρῶν μέλι ποιέουσι· τούτῃ ἰὼν ὁ Ξέρξης τὴν ὁδὸν, εὗρε πλατάνιον, τὴν κάλλει ἕνεκα, δωρησάμενος κόσμῳ χρυσέῳ, καὶ μελεδωνῷ ἀθανάτῳ ἀνδρὶ ἐπιτρέψας, δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπίκετο ἐς τὰς Λυδῶν τὸ ἄστυ. Ἀπι-

a Hæc vox μεγάλα non eſt in MS. b κέκλησό τι αὐτὸς τάπερ ἐκλήσαο. c ἐς τὸ μέλλον μεταμελήσει. d Κύδρα. e MS. habet μὲν ἐς ἀριστερὰ ἐπὶ Καρίης.

Sardibus cur miserit ad Græcos petitum terram & aquam. Locus pontis in Hellesponto & longitudo. Artayctæ casus. Ob pontes tempestate disjectos stolide furit.

κόμενος ἦ ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα, αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ προερέοντας δεῖπνα βασιλεῖ Περσικὰ παρασκευάζειν. πλὴν ὅτε ἐς Ἀθήνας, ὅτε ἐς Λακεδαίμονα ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆς αἴτησιν, τῇ ἦ ἄλλῃ πάντῃ. τοῦτο ἦ εἵνεκα τοδευτέρου ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ὅσοι πρότερον οὐκ ἔπεμψαν Δαρείῳ πέμψαντι, τούτους πάγχυ ἐδόκεε τότε δείσαντας δώσειν· βουλόμενος ὦν αὐτὸ τοῦτο σκοπεῖν ἀκριβέως, ἔπεμπε. Μετὰ ἦ ταῦτα, παρεσκευάζετο ὡς ἐλῶν ἐς Ἄβυδον· οἱ ἦ ἐν τούτῳ τῷ Ἑλλησπόντου ἐζεύγνυσαν σκοπὸν Ἀσίης ἐς τὴν Εὐρώπην. ἔστι ἦ ὁ Χερσόνησος ὁ ἐν Ἑλλησπόντῳ, Σηστόν τε πόλιν καὶ Μαδύτους καὶ ἀκτὴ παχέα ἐς θάλασσαν κατήκουσα, Ἀβύδῳ καταντίον· ἔνθα μετὰ ταῦτα, χρόνῳ ὕστερον ἢ πολλῷ, ἐπὶ Ξανθίππου τοῦ Ἀριφρονος, στρατηγοῦ Ἀθηναίων, Ἀρταύκτην ἄνδρα Πέρσην λαβόντες Σηστοῦ ὕπαρχον, ζῶντα περὶ σανίδα περισταυρώσαντες· οὗτος ὁ ἐς τοῦτο Πρωτεσίλεω τὸ ἱρὸν τὸ ἐς Ἐλαιοῦντα ἀγινεόμενον γυναῖκας, ἀγέμισε ἔρδεσκε[a]. Ἐς ταύτην ὦν τὴν ἀκτὴν ἐξ Ἀβύδου ὁρμεώμενοι, ἐγεφύρων τοῖσι περισκεπτέον· τὴν μὲν λευκολίνῳ, Φοίνικες· τὴν δ' ἑτέρην τὴν βυβλίνῳ, Αἰγύπτιοι. ἔστι ἦ ἐπτὰ στάδια[b] ἐξ Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπαντίον. καὶ δὴ ἐζευγμένου τοῦ πόρου, διημερόμενον χειμὼν μέγας σωσικοφέτε σκεῦνα πάντα ἐκ διέλυσε. Ὡς δ' ἐπύθετο Ξέρξης, δεινὰ ποιεύμενον, τοὺς Ἑλλησπόντιον σκέλευσε τριηκοσίας διπκέσθαι μάστιγι πληγὰς, καὶ κατεῖναι ἐς τὸ πέλαγος πεδέων ζεῦγος. ἤδη ἦ ἤκουσα ὡς ἐκ τοιῆδε[c] ἅμα τούτοισι ἀπέπεμψε στίζοντας τοὺς Ἑλλησπόντιον. συνετέλεσε δὴ ὧν ῥαπίζοντας, λέγειν „ βάρβαρά τε καὶ ἀτάσθαλα, Ὦ πικρὸν ὕδωρ „ καὶ ἅλμυρον[d], δεσπότης τοι δίκην ἐπιτίθει „ τήνδε, ὅτι μιν ἠδίκησας, οὐδὲν πρὸς σεῖνος „ ἄδικον πάθον. καὶ βασιλεὺς μὲν Ξέρξης ἀμύνει „ σεῖσεταί σε, ἢν τε σύ γε βούλῃ, ἢν τε μή· σοὶ „ ἦ καλὰ δίκην ἄρα οὐδεὶς[e] ἀνθρώπων θύει, ὡς „ εὐνὺς καὶ δολερῷ τε καὶ ἅλμυρῷ ποταμῷ. τὴν τε δὴ θάλασσαν συνετέλεσε τούτοισι ζημιοῦν, καὶ τοὺς ἐπιστάτας τῆς ζεύξιος τοῦ Ἑλλησπόντου ἀποταμεῖν τὰς κεφαλάς. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίεον τοῖσι προσέκειτο αὐτῇ ἡ ἄχαρις τιμή· τοὺς ἦ ἄλλοι ἀρχιτέκτονες ἐζεύγνυσαν. ἐζεύγνυσαν δὲ ὧδε· πεντηκοντέρους καὶ τριήρεας σωστέντες, ὑπὸ μὲν τὴν πρὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἑξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας· ὑπὸ δὲ τὴν ἑτέρην τεσσαρεσκαιδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μὲν[f] Πόντου, ὀκτωκαιδεκα-

Sardes advenit, principio caduceatores dimisit in Græciam petitum terram & aquam; edictumque ut cœnas regi instruerent. Sed neque Athenas neque Lacedæmonem dimisit ad petitionem terræ, sed prorsus in ceteras. Ea vero caussa dimittebat secunda vice ad terram & aquam; quia quotquot hæc ante Dario mittenti non miserant, hos tunc perterritos omnino daturos arbitrabatur. Id igitur volens accurate explorare, misit. Se- 33
cundum hæc sese apparabat tanquam Abydum profecturus, quum interea alii Hellespontum ex Asia in Europam jungerent. Est autem Chersonesi in Hellesponto, Sestum inter & Madytum urbes, ora densa, quæ in mare procurrit è regione Abydi: ubi non longo post tempore sub Xanthippo Ariphronis filio Athenienssium duce, Artayctem virum Persam Sesti præfectum cepere, vivumque stipiti suffixerunt; qui in templum etiam Protesilai quod est in Elæunte adductis feminis nefanda perpetrabat. Ad hanc oram ex Abydo progressi 34
jungebant pontem ii quibus hoc munus erat delegatum: hinc Phœnices albo lino, illinc Ægyptii sirpo. Est autem ex Abydo ad oppositam continentem septem stadiorum trajectus: quem pontibus junctum ingens adorta tempestas ea omnia contudit atque dissolvit. Quod 35
quum audisset Xerxes, indigne ferens, jussit trecenta Hellesponto verbera flagello infligi, & in pelagus par compedum demitti. Jam vero audivi misisse quoque cum his tortores, stigmata Hellesponto inusturos. Certe mandavit ut flagellantes cum dicerent barbara ac vesana, O aqua amara, dominus hanc tibi irrogat pœnam quod eum læsisti, qui de te nihil male meritus erat. Te tamen rex Xerxes, velis nolisve, transmittet: meritoque nemo hominum tibi sacrificat, ut doloso & ingratæ salsuginis flumini. Hac pœna mare Xerxes plecti jussit, atque eis qui præpositi jungendo Hellesponto erant, capita præcidi. Et quidem ista fecerunt 36
ii quibus hic ingratus honor propositus erat. At alii architecti illos junxerunt. Junxerunt autem hoc modo: quinquaginta remorum naves triremesque trecentas sexaginta Euxinum versus Pontum composuere: item ab altero latere trecentas quatuordecim, Ponto quidem

transf-

a ἀθίμιζε ἔργα ἔρδεσκε. b MS. habet σάδιοι. c ποιησίας. d Hæc duæ voces ἢ ἅλμυρὸν non exstant in MS. e ὅστις οὐδεὶς. f ἑξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας· τοῦ μὲν.

Exacta descriptio pontis in Hellesponto. Xerxes ex hibernis Sardium pergit petiturus Abydum. Sol deficit. Unde inconsulta petitio Pythii de vacatione majoris filii.

transversas, Hellesponto autem secundum fluxum, ut laxa esset fluitatio intentionis armamentorum. Quibus compositis, prægrandes ancoras demiserunt, partim ab latere contra Pontum, ventorum caussa qui intrinsecus exspirant: partim ab altero contra occasum & Ægæum, euri & austri caussa: relicto sub lumen navium remorum transitu tribus in locis: ut qui vellet in Pontum minutis navigiis & ex Ponto navigare posset. His actis, intenderunt armamenta à terra torquentes asinis ligneis, non jam separatim utraque ordinantes, sed bina ex albo lino partientes in utramque, quaterna è byblo. hæc quidem erat crassitudo & species: sed prout ratio dictat, linea erant robustiora, quorum cubitus talentum pendebat. Porro trajectu pontibus juncto, truncos lignorum serra discissos & ad latitudinem pontis adæquatos apte imposuerunt super armamenta intenta. Hos ubi gradatim posuerunt, tum ibi rursus superjunxerunt. Quod postea-quam fecere, materiam intulerunt concinneque imposuerunt, deinde terram importarunt: qua complanata sepem hinc atque hinc, ne maris aspectu jumenta
37 & equi terrerentur, prætenderunt. Perfectis iis quæ ad pontes pertinent, quum & opera circa Athon, item aggeres ad ora fossæ jacti propter æstum maris, ne ipsa ora alvei implerentur, atque etiam ipsa fossa penitus perfecta nunciaretur: Sardibus, ubi hybernaverat, ineunte vere instructus exercitus profectus est Abydum versus. cui moventi sol suam in cœlo sedem relinquens apparere desiit, quum nullæ nubes, verum serenissimus aër esset: & pro die nox extitit. Id animadvertenti Xerxi quum cura incessisset percontandi magos quid ostentum id vellet portendere, illi responderunt, deum præsignificare Græcis civitatum defectum: quod dicerent, solem, Græcorum; lunam, ipsorum esse præsidem. Ea re audita Xerxes majorem in modum
38 lætatus ire pergebat. Quem procedentem adiens Pythius Lydus cœlesti ostento perterritus, elato animo propter munera his verbis alloquutus est; Domine, indulgeas quid quod impetrare cupio, tibi leve concessu, sed mihi pro magno futurum? Xerxes nihil non potius, quàm petebat, illum petiturum ratus, se indulturum respondit, & ut peteret proloqui

τῦ ἢ Ἑλλησπόντυ, κατὰ ῥόον, ἵνα ἀνακωχεύῃ τ τονον τ ὅπλων. σωθεντις ἢ, ἀγκύρας κατῆκαν τελεμήκεας, τὰς μὲν πρὸς τῦ Πόντυ τ ἑτέρης, τ ἀνέμων εἵνεκα τ εἰσωθεν ἐκπνεόντων· τ ἢ ἑτέρης τ πρὸς ἑσπέρης τι ϗ τῦ Αἰγαίυ, εὖρα τε ϗ νότα εἵνεκα. διέκπλοον δὲ ὑπὸ φασὶν κατέλιπον τ πεντηκοντέρων, ϗ τριχῆ, ἵνα ϗ ἐς τ Πόντον ἔχῃ ὁ βυλόμενος πλέειν πλοίοισι λεπτοῖσι, ϗ ἐκ τῦ Πόντυ ἔξω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον ἐκ γῆς, σφεδλᾶντες ὄνοισι [a] ξυλίνοισι, τὰ ὅπλα· οὐκέτι χωρὶς ἑκάτερα τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν λευκολίνυ δασάμενοι ἐς ἑκατέρω, τέσσερα δὲ τ βυβλίνων. παχύτης μὲν ἦν αὐτη, ϗ καλλονή. κατὰ λόγον δὲ ἦν ἐμβεβηκέστερα τὰ λίνεα, τῦ τάλαντον ὁ πῆχυς εἶλκε. ἐπεδὴ [b] ἢ ἐγεφυρώθη ὁ πόρος, κορμὸς ξύλων καταπρίσαντες, ϗ ποιήσαντες ἴσας τ σχεδίης τῷ εὑρεῖ, κόσμῳ ἐπιπέθεσαν κατύπερθε [c] τ ὅπλων τῦ πόντυ. θέντες δὲ ἐπὶ ξῆς, ἐνθαῦτα αὖτις ἐπεζεύγνυον. ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ὕλῃ ἐπεφόρησαν· κόσμῳ δὲ θέντες ϗ τὴν ὕλην, γῆν ἐπεφόρησαν. καταναξάντες δὲ ϗ τὴν γῆν, φραγμὸν παρείρυσαν ἔνθεν ϗ ἔνθεν, ἵνα μὴ φοβέηται τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορῶντα, ϗ οἱ ἵπποι. Ὡς δὲ τά τε τ γεφυρέων κατεσκεύασο, ϗ τὰ περὶ τ Ἄθων, οἵ τε χυτοὶ περὶ τὰ σώματα τ διώρυχος, ἐπὶ τ ῥηχίης εἵνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα μὴ πίμπληται [d] τὰ στόματα τῦ ὀρύγματος, ϗ αὐτη ἡ διώρυξ παντελέως πεποιημένη ἀγγέλλετο, ἐνθαῦτα χιλιέσιοι, ἅμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένοι ὁ στρατὸς, ἐκ τ Σαρδίων ὡρμᾶτο ἐλῶν ἐς Ἄβυδον· ὡρμημένῳ δέ οἱ, ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τ οὐρανῦ ἕδρην, ἀφανὴς ἦν, ὅτ' ὀπινεφέλων ἐόντων [e], αἰθρίης τε τὰ μάλιστα· ἀντὶ ἡμέρης τε, νὺξ ἐγίνετο. ἰδόντι δὲ ϗ μαθόντι τῦτο τῷ Ξέρξῃ ὀπιμελὲς ἐγίνετο· ϗ εἴρετο τὺς μάγυς τὸ θέλει προφαίνειν τὸ φάσμα. οἱ δὲ ἔφασαν ὡς Ἕλλησι προδεικνύοι ὁ θεὸς ἔκλειψιν τ πολίων· λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα, σελήνην δὲ, σφέων. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ξέρξης, εὐκαρὴς ἐὼν, ἐποιέετο τὴν ἐξέλασιν. Ὡς δὲ ἐξήλαυνε τὴν στρατιὴν, Πύθιος ὁ Λυδὸς καταρρωδήσας τὸ ἐκ τ οὐρανῦ φάσμα, ἐπαρθεὶς τε τοῖσι δωρήμασι, ἐλθὼν πρὸς Ξέρξεα, ἔλεγε
„τάδε, Ὦ δέσποτα, χρήσας ἄν τι τεῦ βυλοί-
„μην τυχεῖν, τὸ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει
„ἐὸν ὑπεργῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα ἡγεόμενον; Ξέρξης δὲ πᾶν μᾶλλον δοκέων μιν χρήσθαι ἢ τὸ ἐδεήθη, ἔφη τε ὑπεργήσειν, ϗ δὴ ἀγορεύειν ἐκέλευε

ὅτῳ

a ὄνοξι. b ἐπεὶ ᾗ. c MS. habet κόσμῳ ἐπίθεσαν ϗ ὕπερθε. d μὴ ἐμπιπλᾶται. e ἐπὶ νεφέων ἐόντων

Cuius nece eam luit, ut per diſſecti corporis duas partes tranſiret exercitus. Ordo agminis.

ὁτῳ δέοιτο. ὁ δ᾽, ἐπεί τε παῦτα ἤκουσε, ἔλεγε „θαρσήσας τάδε, Ὦ δέσποτα, τυγχάνεις μοι „παῖδες ἐόντες πέντε, καὶ σφέας καταλαμ„βάνῃ πάντας ἅμα σοὶ στρατευέουσι ἐπὶ τὴν „Ἑλλάδα. σὺ δὲ ὦ βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τόδε ἡ„λικίης ἥκοντα οἰκτείρας, τῶν μοι παίδων ἕνα „ἀφάλυσον τὸν στρατιῆς τὸν πρεσβύτατον, ἵνα „αὐτόθί τε ἐμεῦ καὶ τῶν χρημάτων ᾖ μελεδωνός· „τοὺς δὲ τέσσερας ἄγε ἅμα σεωυτῷ· καὶ πρήξας „τὰ νοέεις, νοστήσειας ὀπίσω. Κάρτα τε ἐθυμώθη ὁ Ξέρξης, καὶ ἀμείβεται [a] τοῖσδε, Ὦ „κακὲ ἄνθρωπε, σὺ ἐτόλμησας ἐμεῦ στρατευομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἄγειν „τοὺς παῖδας ἐμοὺς καὶ ἀδελφεοὺς καὶ οἰκηίους καὶ „φίλους, μνησθῆναι σὲ χρὴ σέο παιδὸς, ἐὼν ἐμὸς „δοῦλος· τὰ χρὴ σὲ πανοικίῃ αὐτῇ γυναικὶ σωέ„σαι; εὖ νυν τόδε ἐξεπίστασο, ὡς ἐν τοῖσι ὠσὶ τῶν „ἀνθρώπων οἰκέει ὁ θυμός· ὃς χρηστὰ μὲν ἀκού„σας, περιεμπίπλεται τὸ σῶμα· ὑπερηνα„πὰ δὲ τοῖσι ἀκούσας, ἀνοιδέει [b]. ὅτε μέν „νυν χρηστὰ πείσεις ἕτερα τοιαῦτα ἐπαγγέλλεο, „ἀναργέσιός βασιλῆα ἂν καυχήσεαι ὑπερβα„λέσθαι· ἐπεί τε δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον ἐτράπεο, „τοῦ μὲν ἀξίου ἂν λάμψεαι, ἐλάσσω δὲ τῆς „ἀξίης. σὲ μὲν γὰρ καὶ τοὺς τέσσερας τῶν παῖ„δων ῥύεται τὰ ξείνια· τοῦ δὲ ἑνὸς τοῦ πρὸ ἐχέα„μάλιστα, τοῦ ψυχοῦ ζημιώσεαι. ὡς δὲ ταῦτα ὑπεκρίνατο, αὐτίκα σκέλλε τοῖσι προστεταγμένοισι ταῦτα πρήσσειν, τῶν Πυθίου παίδων ἐξευρόντας τὸν πρεσβύτατον, μέσον διαταμεῖν· διατα„μόντας δὲ, τὰ ἡμίτομα διαθεῖναι, τὸ μὲν, ἐπὶ τὰ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ, τὸ δὲ, ἐπ᾽ ἀριστερά· καὶ ταύτῃ διεξιέναι τὸ στρατόν. Προηγέοντων δὲ τούτων τοῦτο [c], μετὰ ταῦτα διεξῆιε ὁ στρατός. ἡγέοντο δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια· μετὰ δὲ τούτους, συμμιγὴς [d] στρατὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμίξ, ἐὼν διακεκριμένοι· τῇ δὲ ὑπερημίσεες ἦσαν, ἀνθρώπων διελέλειπτο, καὶ ἐὼν σωέμισγον [e] ἔτι βασιλέϊ. προηγεῦτο μὲν δὴ ἱππότας [f] χίλιοι, ἐκ Περσέων πάντων ἐπιλελεγμένοι, μετὰ δὲ αἰχμοφόροι χίλιοι καὶ ἔτοι ἐκ πάντων ἐπιλελεγμένοι, τὰς λόγχας κάτω ἐς τὸν γῆν τρέψαντες· μετὰ δὲ, ἱροὶ Νισαῖοι καλεόμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημένοι ὡς κάλλιστα. Νισαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ὧδε τοῦδε· ἔστι πεδίον μέγα τῆς Μηδικῆς τῷ οὔνομα ἔστι Νίσαιον· τοῦ ὦν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους φέρει τὸ πεδίον τοῦτο. ὄπισθεν δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων, ἅρμα Διὸς ἱρὸν ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἶλκον λευκοὶ,

qui juſſit. Pythius ubi hoc audivit, ſumpta fiducia, Domine, inquit, quinque mihi filii ſunt, quos omnes contingit in militiam tecum ire adverſus Græciam: horum unum tu quæſo, rex, miſertus mei qui huc proceſſi ætatis, dimitte ab militia eum, qui natu eſt maximus: ut & mei ipſius & cenſus curam gerat; quatuor tecum ducas. ita conjectis quæ in animo habes, rurſus revertaris! Rex ob 39
id admodum indignatus, his verbis reſpondit, Homo improbe, tune, quum ego ipſe in expeditionem eam adverſus Græciam, filioſque meos & fratres & domeſticos & amicos ducam, auſus es mentionem filii tui facere, qui meus es ſervus, quem oportebat cum omni familia & ipſa uxore me comitari? Probe nunc diſcito hoc, animum in hominum habitare auribus. Qui bona quum audivit, corpus voluptate implet: qui his contraria, is exacerbatur. Tu itaque quum bene feciſti, & alia ejuſdem generis promiſiſti, non gloriaris te ſupergreſſum eſſe regem munificentia: quum vero ad impudentiora converſus es, non tu quidem pro merito, ſed minora quam pro merito accipies. nam te & quatuor filios liberant hoſpitalia munera: unius autem quem præcipue complecteris, damno mulctabere. Hæc quum reſpondiſſet, ſubito imperavit iis quibus delegatum erat illa exequi, ut maximum natu filiorum Pythii inventum diſcinderent medium: ejuſque diſciſſi dimidium ad dexteram viæ, & dimidium ad ſiniſtram diſponerent, & illac tranſiret exercitus. Hoc illi ubi exequuti ſunt, illac exerci- 40
tus pertranſivit. In quo præcedebant ii qui ſarcinas portabant & impedimenta. Poſt hos omnigenarum gentium non diſtinctæ ſed promiſcuæ copiæ, numero ultra dimidium exercitus. Poſt has intercedebat intervallum: neque enim iſti cum rege miſcebantur. Præcedebant mille equites è Perſis omnibus delecti: ſecundum hos totidem haſtati, & ii delecti ex omnibus, verſis deorſum in terram ſpiculis. Poſt hos ſacri equi decem quam pulcherrime ornati, qui Niſæi dicuntur, ideo ſic dicti, quod eſt ingens Medicæ regionis campus nomine Niſæus, qui grandes fert equos. Hos decem equos ſequebatur ſacer Jovis currus, quem octo equi albi trahebant, pone

ne

a ἀμείβεται. b τοῖσι, ἀνοιδέει. c Vox hæc τοῦτο abeſt ab MS. d Vox iſta συμμιγὴς non legitur in MS. e MS. habet συνέμισγον. f μὲν δὴ ἱππόται.

ne auriga comitante, qui pedibus ingrediens habenas tenebat, hanc enim ſellam nemo mortalium inſcendit. Poſt quem ipſe Xerxes in curru equorum Niſæorum, ad latus incedente auriga, cui nomen erat
41 Patiramphes, Otanis filius, viri Perſæ. Hunc quidem in modum Sardibus exceſſit Xerxes: ſed è curru, quoties ratio exigebat, in eſſedum tranſcendebat. Eum ſequebantur haſtati Perſarum optimi ac nobiliſſimi mille, è more ſpicula geſtantes. Poſt hos alius delectus equitatus mille Perſarum. Dehinc è ceteris Perſis decem millia peditum delecta, quorum mille in haſtis pro imis cuſpidibus geſtabant mala punica aurea, & reliquos undique includebant; at novem millia ſic ab eis circumdata habebant argentea mala punica; ſed & aurea mala punica habebant illi, quorum terram verſus ſpectabant ſpicula: etiam mala, ii qui Xerxem proxime ſequebantur. Hæc decem millia ordine ſubſequebatur equitatus è decem millibus Perſarum. Relicta poſt hos duorum ſtadiorum intercapedine, mox ibat cete-
42 ra multitudo promiſcue. Ita exercitus è Lydia perrexit ad flumen Caicum & regionem Myſiam: à Caico autem à læva habens montem Canæ, per Atarnem ad urbem Carinam. Ab hac per campum Thebæ, urbem Adramyttium & Antandrum Pelaſgidem prætergrediens, & Idam ad ſiniſtram manum ſtringens, ad terram Ilienſem pervenit. cui primùm ſub Ida noctem agenti, tonitrua & fulgura ingruerunt, & complures ibidem ex eo exercitu occiderunt. Deinde ad Scamandrum eſt ventum, quem fluviorum primum, ex quo iter è Sardibus fieri cœptum eſt, aqua deſtituit, nec hominibus jumentiſque po-
43 tantibus ſuffecit. Ad iſtum amnem Xerxes poſtquam pervenit, Priami Pergamum aſcendit, loci viſendi cupidus. Quod ubi contemplatus eſt, & ſingula quæque eorum audivit, Minervæ Iliadi mille boves immolavit: ſed & libamina Magi heroibus dederunt. His actis terror per noctem exercitum invaſit. Simulatque illuxit, illinc movit, à læva ſtringens Rhœtion urbem, & Ophryneon, & Dardanon, quæ Abydo contermina eſt: à dextra, Gergithas & Teu-
44 cros. Ubi in mediam Abydon venerunt, Xerxi inceſſit cupido omnem exercitum oculis ſubjiciendi. itaque in exedra prominente, quam ei Abydeni prius ab illo juſſi

λόνησι ὀκτώ. ὄπισθε δὲ τῶν ἵππων εἵπετο πεζὴ ἡνιόχων, ἐχόμενοι τῶν καλινῶν. ἐδεδίεσαν γὰρ δὴ ὀπίσω τοῦτον τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνειν. τούτου δὲ ὄπισθεν αὐτοῦ Ξέρξεω ἐπ' ἅρματος ἵππων Νισαίων· παρεβεβήκεε δὲ οἱ ἡνίοχος, τῷ οὔνομα ἦν Πατιράμφης, Ὀτάνεω παῖς, ἀνδρὸς Πέρσεω. Ἐξήλασε μὲν δὴ ἔτω ἐκ Σαρδίων Ξέρξης· μετεκβαίνεσκε δέ, ὁκως μιν ὁ λόγος αἱρέοι, ἐκ δ' ἅρματος ἐς ἁρμαμαξαν. αὐτοῦ δὲ ὄπισθεν αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοί τε καὶ γνησιώτατοι, χίλιοι, καὶ νόμον τὸν λόγχας ἔχοντες. μετὰ δὲ, ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἐπιλελεγμένη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον, ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἐπιλελεγμένοι μύριοι. ἦν δὲ πεζὸς καὶ τοῦτον. καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἀπὸ τοῦ δόρατος οἱ ἀντὶ τῶν σαυρωτήρων ῥοιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ περὶξ σαυρώτηρον τὰς ἄλλας· οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τούτων ἐόντες, ἀργυρέας ῥοιὰς εἶχον· εἶχον δὲ χρυσέας ῥοιὰς καὶ οἱ εἰς τὰν γῆν τρέποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα, οἱ ἄγχιστα ἑπομένοι Ξέρξῃ. τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διέλιπε δύο στάδια, καὶ ἔπειτα ὁ λοιπὸς ὅμιλος ἦτο ἀναρριπτός. Ἐπορεύετο δὲ τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς Λυδίης ὁ στρατὸς ὅτι τε ποταμὸν Κάικον καὶ τὴν γῆν Μυσίην· ἀπὸ δὲ Κάϊκος ὁρμεώμενος, Κάνης ὄρος ἔχων ἐν ἀριστερῇ, ᾖξε ἐς Ἄταρνέα ἐς Καρήνων[a] πόλιν. ἀπὸ δὲ ταύτης, διὰ Θηβέος πεδίου ἐπορεύετο, Ἀδραμυττηνόν τε πόλιν καὶ Ἄντανδρον τὴν Πελασγίδα παραμειβόμενος. τὴν Ἴδην δὲ λαβὼν ἐς ἀριστερὴν χέρα, ἦλθε ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν. καὶ πρῶτα μέν οἱ ὑπὸ τῇ Ἴδῃ νύκτα ἀναμείναντι βρονταί τε καὶ πρηστῆρες ἐπεσκήψησι, καὶ τινὰ αὐτοῦ ταύτῃ συχνὸν ὅμιλον διέφθειραν. ἀπικομένῳ δὲ ἐπὶ τὸν Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεὶ τε ἐκ Σαρδίων ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε [b] τὸ ῥέεθρον, ἐπὶ ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πινόμενον. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη, ἱμερον ἔχων θηήσασθαι. θησάμενος δὲ, καὶ πυθόμενος κείνων ἕκαστα, τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας· κοσὰς δὲ οἱ μάγοι τοῖσι ἥρωσι ἐχέαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι, νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν ἀπέργων Ῥοίτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνιον, καὶ Δάρδανον, ἅπερ δὴ Ἀβύδῳ ὁμουρός ἐστι· ἐν δεξιῇ δὲ, Γεργίθας τε καὶ Τεῦκροι. Ἐπεὶ δ' ἐγένοντο ἐν Ἀβύδῳ μέσῃ, ἠθέλησε Ξέρξης ἰδέσθαι πάντα τὸν στρατὸν, καὶ τεθεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κολωνῷ ἐπίτηδες αὐτῷ ταύτῃ περιεζέδρη λίθου λευκοῦ· ἐποίησαν δὲ Ἀβυδηνοὶ, ἐντελαμένου

Ddd 3 πρὸς

a MS. habet Καρήνων. b ἀπέλιπε.

Simul post copias universas, & navalis pugnæ formam spectatam ridens rex & flens dat causam colloquii Artabano de brevitate vitæ & ærumnis.

ϖότερον βασιλῆϊ. ἐνθαῦτα, ὡς ἵζετο κατερῶν, ὕπὶ τ ἠιόνϊ ἐϕησᾶτο Ϛ τ πεζον Ϛ τὰς νέας· ϕευμενϊ ἢ, ἱμερθῆ τῶν νεῶν ἅμιλλαν ϕρομένϊ ἰδεᾶσϑαι. ἐπεὶ δ' ἐγένετό τε Ϛ ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ἤδη τε τῇ ἁμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ. Ὡς δὲ ὥρα πάντα μὲν τ Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμένον, πάσας δ' τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδία ἐπάϊτλεα ἀνθρώπων, ἐνθαῦτα Ξέρξης ἐωϋτὸν ἐμακάρισε· μετὰ δ' τᾶτο, ἐδάκρυσε. Μαθὼν δέ μιν Ἀρτάβανος ὁ πάτρως, ὃς τοπρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο ἐλεύθερος ἀ συμβουλεύων Ξέρξῃ στρατεύεσϑαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· ἔτϊ ὧνὴρ ϕρεσθεὶς Ξέρξεα δακρύσαντα, εἴρετο τάδε, Ὦ „βασιλεῦ, ὡς πολὺ ἀλλήλων κεχωρισμένα „ἐρᾷσιο νοῦ τε καὶ ὀλίγῳ ϖρότερον. μακα„ρίσας γὰρ σεωϋτὸν, δακρύεις. ὁ δὲ εἶπε, Ἐπ„ῆλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτεῖραι ὡς „βραχὺς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρώπϊν βίϊ, εἰ „τετρεόντων γε ἐόντων τοσᾶτων, ἐδεὶς ἐς ἑκαστὸν ἔτϊ ϖρεσβύτης. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, Ἔτε„ρα τᾶτα ϖρὸς τὴν ζόην πεπόνϑαμεν οἰκτρό„τερα [a]. ἐν γὰρ ὅτῳ βραχεῖ βίῳ ἐδεὶς ὅτῳ „ἄνθρωπϊ ἐὼν εὐδαίμων πέφυκε, ὅτε τε„τέων, ὅτε τῶν ἄλλων, τῷ ἀ ϕανήσεται „πολλάκις, καὶ οὐκὶ ἄπαξ, τεθνάναι βούλε„σθαι μᾶλλον ἢ ζώειν [b]. αἵ τε γὰρ συμϕοραὶ „ϖεφοιτήκασι, καὶ αἱ νοῦσοι σωταρέουσαι, „καὶ βραχὺν ἐόντα, μακρὸν δοκέειν εἶναι ποι„εῦσι τ βίον. ὅτῳ ὁ μὲν ϑάνατϊ, μοχθηρῆς „ἐούσης τ ζόης, καταφυγὴ αἰρεϊτατη τῷ ἀν„ϑρώϖῳ γέγονε· ὁ δ' ϑεὸς, γλυκὺν γεύσας τ „αἰῶνα, ϕθονερὸς ἐν αὐτῷ εὑρίσκεται ἐών. Ξέρξης δ' ἀμείβετο λέγων, Ἀρτάβανε, βιοτῆς „μὲν νυν ἀνθρωπηίης περὶ, ἐούσης τοιαύτης οἵην„περ σὺ [c] ϕαμένεαι εἶναι, ϖαυσώμεϑα, μηδὲ „κακῶν μεμνώμεϑα, χρῆσϑαι ἐχόντες ϖρήγμα„τα ἐν χερσί. ϕέρϊον δέ μοι τόδε, εἴ τοι ἡ „ὄψις δ' ἐνυπνίϊ μὴ ἐναργὴς ἔτω ἐϕάνη, εἰ„χες ἂν τῷ δεχαίῳ γνώμῳ, σὺκ ἐῶν με „στρατεύεσϑαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἢ μετέϊσης ἄν; ϕέρε μοι τοῦτο ἀτρεκέως εἰϖέ. ὁ δ' ἀμείβετο „λέγων, Ὦ βασιλεῦ, ὄψις μὲν ἡ ὀϖτανεῖ„σα, ὡς βουλόμεϑα ἀμϕότεροι τε„λεϑτήσαι· ἐγὼ δ' ἔτι καὶ ἐς τόδε δείμα„τός εἰμι ὑϖότρομος, οὐδ' ἐντὸς ἐμεωϋ„τοῦ· ἄλλά τε ϖολλὰ διαλεγόμενος, καὶ „δὴ καὶ ὀρέων τοι δύο [d] τὰ μέγιστα ϖάντων ἐόντα

juſſi è candido lapide in tumulo induſtrie extruxerant, reſidebat proſpiciens & in litore ſpectabat pedeſtres copias atque claſſem. Quam dum intuetur, ſubiit eum cupiditas ſpectandi navale certamen. Id certamen poſtquam commiſſum eſt, in quo Phœnices Sidonii vicere, voluptatem Xerxes cepit, cum certaminis, tum copiarum ſpectaculo. Et quum intueretur omnem Helleſpontum navibus obductum, omnia vero litora atque Abydenorum campos hominibus refertos, ibi ſe beatum eſſe jactavit, & poſt hæc lacrymas fudit. Sed animadvertens Artabanus eum patruus, qui primo libere ſententiam protulerat diſſuadens bellum Græciæ inferendum, hic vir conſiderans Xerxem lacrymantem, his verbis alloquebatur, Quam valde diverſa, rex, inter ſe nunc facis & paulo ante: nam qui te beatum eſſe dixeras, nunc lacrymas fundis. Et ille, Reputantem me, inquit, quam brevis ſit omnis humana vita, ſubiit horum miſeratio; quorum, quum tot ſint, nemo ad centeſimum annum ſupererit. Excipiens Artabanus, Atqui, inquit, alia, quam iſtud eſt, vivendo miſerabiliora patimur. Nam in tam brevi vita nullus hominum adeo felix extitit, neque horum neque aliorum, cui non crebro, nedum ſemel, ſubitura ſit animo moriendi voluntas potius quam vivendi. Incidunt enim calamitates & morbi perturbant: efficiuntque ut quum vita brevis ſit, tamen perlonga videatur. Ita mors optatiſſimum eſt perfugium ærumnoſæ vitæ; ſed deus, dulce guſtans ſæculum, in eo invidus eſſe deprehenditur. Cui Xerxes, Artabane, inquit, de humana quidem vita, cujus condicio talis eſt qualem tu exponis, commemorare ſupereſſe deamus: neque triſtium meminerimus, quum jucunda in manibus habeamus. Hoc mihi potius ediſſere: niſi tibi ita evidens inſomnii viſio fuiſſet oblata, perſtareſne adhuc in priore ſententia, diſſuadens mihi adverſus Græciam bellum? an eam deſereres? agedum aperte hoc mihi dicito. Ei reſpondens Artabanus, Viſio, inquit, rex, quæ in ſomnis objecta eſt, ad votum ſuccedat amborum! ego autem adhuc adeo metu perculſus ſum, ut non ſim apud me; etiam mecum reputans alia multa, tum quoque duo, omnium maxima, videns tibi ſummopere

a οἰκτότερα. b ζῆν. c οἷόν σὺ. d ὀρέων δύο.

Procedit colloquium Xerxis cum Artabano. Multitudini nimiæ terra & mare hostilia. Singula subtiliter considerari nequeunt, & audendo quædam tentanda.

48 pere hostilia. Ad hæc hæc Xerxes, Divine vir, inquit, quænam ista ais duo mihi summopere hostilia esse? utrum terrestris exercitus tibi improbandus est, tanquam non satis copiosus? & multo numerosior ille Græcus futurus esse nostro videtur? an classis, tanquam illorum classe inferior? an hæc ambo? Nam si ob hoc imbecilliores tibi videntur nostræ res, celerrime alterum quis
49 exercitum comparet. Respondit Artabanus, Neque hunc, Rex, exercitum improbaverit quisquam, qui sit mentis compos; neque hanc navium multitudi-
1 nem. Si vero plures coëgeris, quæ duo dico, erunt tibi multo magis hostilia. Ea vero duo sunt, terra & mare. neque enim usquam maris portus est ejusmodi, (ut ego conjecto) qui surgente tempestate sit capax hujus tuæ classis, idoneusque ad eam tutandam: neque vero unum illum portum esse oportet, sed per universam continentem, quam prætervehāris. Itaque quum portus tibi opportuni desint, intellige homines in arbitrio fortuitorum, non fortuita in ar-
2 bitrio hominum esse. Et sic è duobus uno exposito, pergo dicere alterum: Terra tibi hostilis est; si nihil illic adversarium tibi vult constituere, eo hostilior tibi est, quo longius processeris, assidue ulterius surripiens. Nulla enim est hominibus rei feliciter cedentis satietas. Unde etiam, ut nemo tibi occurrat, dico majorem majori in tempore regionem, famem esse allaturam. At vir ita demum fuerit optimus, si in deliberando quidem, omnem rem se passurum reputans, extimescat, in re au-
50 tem agenda sit audax. Cui Xerxes, Ar-
1 tabane, inquit, probabiliter tu quidem horum singula discrevisti: tamen non est ut omnia reformides, omniaque peræque consideres. Nam si velis in negotii cujuscunque supervenientis consultatione semper omnia perinde considerare, nunquam aliquid efficias. Satius autem omnia alacriter aggredientem dimidium ærumnarum pati, quam omni in re præsumpto metu nihil omnino pati. Quod si repugnando omnibus quæ dicuntur, neque quod firmum est, demonstraveris, labi debes in illis, perinde atque is qui contraria istis dicat. Hoc sane perinde se habet. Scire vero aliquem (quum sit homo) qua ratione quid firmum esse oporteat, nequaquam arbitror. At eos qui

ἐόντα τοι πολεμιώτατα. Ξέρξης δὲ πρὸς ταῦτα „ἀμείβετο τοῖσδε, Δαιμόνιε ἀνδρῶν, κῶια ταῦ-„τα λέγῃς μοι εἶναι δύο πολεμιώτατα; κότερά „τοι ὁ πεζὸς μεμπτὸς κατὰ τὸ πλῆθος ἐστι, καὶ „τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα φαίνεται πολλαπλή-„σιον ἔσεσθαι τοῦ ἡμετέρου; ἢ τὸ ναυτικὸν τὸ ἡ-„μέτερον λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων; ἢ καὶ σύναμ-„φότερα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύτῃ ἐνδεέστερα „φαίνεται εἶναι τὰ ἡμέτερα πρήγματα, στρα-„τοῦ ἂν ἄλλος τις τῷ πρόσθεν ἀγείρειν ποιοῖτο. Ὁ δ' ἀμείβετο λέγων, Ὦ βασιλεῦ, οὔτε στρα-„τὸν τὸν ὅστις γε σύνεσιν ἔχει, μέμφοιτ' „ἄν, ὅτε τὸ νεῶν τὸ πλῆθος· ἢν δὲ πλείους „συλλέξῃς, τὰ δύο τοι τὰ λέγω, πολλῷ ἔτι „πολεμιώτερα γίνεται. τὰ δὲ δύο ταῦτα, ἐστι γῆ „τε καὶ θάλασσα. ὅτε γὰρ τὸ θαλάσσης ἔστι λι-„μὴν τοσοῦτος ὁδαμόθι (ὡς ἐγὼ εἰκάζω) „ὅστις ἐσφερόμενος χειμῶνος, δεξάμενός σφι „τὸν τοῦτο τὸ ναυτικὸν, φερέζυγος ἔσται σώσειε „τὰς νέας. καίτοι σχεδὸν ἕνα αὐτὸν δεῖ εἶναι τὸν „λιμένα, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ἤπειρον, παρ' „ἣν δὴ κομίζεται. ἔκων δὲ ἐόντων τοι τῶν λιμέ-„νων ὑποδεξίων, μάθε ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν ἀν-„θρώπων ἄρχουσι, καὶ σχεδὸν οὐ ἄνθρωποι τῶν συμ-„φορέων. καὶ δὴ τῶν δύο τοι τῶν ἑτέρου εἰρημένου, „τὸ ἕτερον ἔρχομαι ἐρέων. γῆ δὲ πολεμίη τῇδε „τοι κατίσταται. εἰ ἐθέλει τοι μηδὲν ἀντίξοον κα-„θεστῶσα, τοσούτῳ τοι γίνεται πολεμιωτέρη, ὅ-„σῳ ἂν προβαίνοις ἐκαστέρω, τὸ σῖτον αἰεὶ „κλεπτόμενον. ἀπεχίης γὰρ σχεδὸν ἔστι ἀνθρώπει-„σι ἐδεμιῆ πλησθῆναι. καὶ δή τοι ὡς ἐδενὸς ἐπεον-„τιζομένου, λέγω τὴν χώρην πολεμίην ἐν πολέ-„μῳ χρόνῳ γινομένῳ, λιμὸν πύθεσθαι. ἀνὴρ δὲ „οὕτω ἂν εἴη ἄριστος, εἰ βουλευόμενος μὲν, „ἀρρωδέοι, πᾶν δὲ πειλεύμενος πείσεσθαι χρῆ-„μα, ἐν δὲ τῷ ἔργῳ θρασὺς εἴη. Ἀμείβεται Ξέρξης τοῖσδε, Ἀρτάβανε, εἰκότως μὲν σύ γε „τυτθὸν ἕκαστα διαιρέεαι· ἀτὰρ μήτε πάντα φο-„βέο, μήτε πᾶν ὁμοίως δοκίμαζε. εἰ δὲ δεῖ „βουλοιο δοκὶ τῷ αἰεὶ ἐπισφερομένῳ πρήγματι „τὸ πᾶν ὁμοίως δοκιμάζειν, πολλὸν ἂν οὐδαμᾶ „οὐδέν. κρέσσον δὲ, πάντα θαρσέοντα, ἥμισυ τῶν „δεινῶν πάσχειν μᾶλλον, ἢ πᾶν χρῆμα προδεδοικέ-„ναι, μηδαμᾶ μηδὲν παθεῖν. εἰ δὲ ἐρίζων πρὸς „πᾶν τὸ λεγόμενον, μήτε βέβαιον [b] ἀποδέξῃς, „σφάλλεσθαι ὀφείλεις ἐν αὐτοῖσι· ὁμοίως καὶ ὁ „ἐναντία τούτοισι λέξας. τοῦτο μέν νυν ἀπό-„δεξις ἔχει· εἰδέναι δὲ ἄνθρωπον ἐόντα κῶς χρὴ τὸ „βέβαιον, δοκέω μὲν ἐδαμῶς. τοῖσι τοίνυν βου-

λομέ-

a ἐόντα P. b μὴ τὸ βέβαιον.

Jactantia Xerxis, & monentis Artabani de Ionibus amovendis refutatio.

„λομένοισι ποιέειν, ὡς τοιπίπαν φιλέει γίνεσθαι
„τὰ κέρδεα· τοῖσι δ' ὀπιλεγομένοισί τε πάντα
„& ὀκνέουσι, ἀμάλα ἐθέλει. ὁρᾶς τὰ Περσέων
„πρήγματα ἐς ὃ δυνάμιος τοσοκεχώρηκε; εἰ
„τοίνυν σκαῖνοι οἱ πρὸ ἐμεῦ γενόμενοι βασιλῆες
„γνώμῃσι ἐχρέωντο ὁμοίῃσι & σύ, ἦ μὴ χρεώ-
„μενοι γνώμῃσι τοιαύτῃσι, ἄλλως συμβάλλοο εἶ-
„χον τοιούτους, οὐκ ἄν κοτε [b] εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο
„τοσοδὸν ἐπαυξηθέντα· νῦν δὲ κινδύνους ἀναρριπτέοντες ἐς
„τοῦτο σφέα [c] τοσοδὸν ἤγαγον. μεγάλα γὰρ πρήγ-
„ματα μεγάλοισι κινδύνοισι ἐθέλει καταρτᾶσθαι.
„ἡμεῖς τοίνυν ὁμοιεύμενοι κείνοισι, ὥρῃ τε ἐοῦσῃ
„ἐπὶ καλλίστην πορευόμεθα, καὶ καταστρεψά-
„μενοι πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, νοσήσαμεν ὀπίσω,
„ἤτε λιμῷ ἐντυχόντες ἠδαμόθι, ἤτε ἄλλο ἄχα-
„ρι οὐδὲν παθόντες. τοῦτο μὲν γὰρ, αὐτοὶ πολλὴν
„φορβὴν φερόμεθα πορευόμενοι· τοῦτο δὲ, ὅτ' ἂν
„καὶ ὀπιβέωμεν γῆν & ἔθνεα, τούτων τὰ σῖτα
„ἐξόμεθα. ἐπ' ἀροτῆρας δὲ & νομάδας στρατευ-
„όμεθα ἄνδρας. λέγει Ἀρτάβανος μετὰ ταῦτα,
„Ὦ βασιλεῦ, ἐπεί τε ἀρρωδέειν οὐδὲν ἐᾶς πρήγ-
„μα, σὺ δέ μοι συμβαλλέσθαι ἔνδεξαι. ἀναγκαίως
„γὰρ ἔχει ὡδὶ πολλῶν πρηγμάτων πλεῖα λό-
„γον ἐκλέγειν. Κύρου τοῦ Καμβύσεω Γωνίου πᾶ-
„σαν πλὴν Ἀθηναίων κατεστρέψατο δασμοφό-
„ρον εἶναι Πέρσῃσι. τούτους ὦν τοὺς ἄνδρας συμ-
„βουλεύω τοι μηδεμιῇ μηχανῇ ἄγειν ἐπὶ τοὺς πα-
„τέρας. κατὰ γὰρ ἄνδρα τοσοῦτοι οἵοί τε εἰμὲν τῶν
„ἐχθρῶν κατυπέρτεροι γενέσθαι. ἢ γὰρ σφέας, ἢν
„ἔπωνται, δεῖ ἀδικωτάτους γενέσθαι καταδουλω-
„μένους τὴν μητρόπολιν, ἢ δικαιοτάτους, σωσε-
„λευθερώσαντας. ἀδικώτατοι μέν νυν γινόμενοι,
„οὐδὲν κέρδος μέγα ἡμῖν προσβάλλουσι· δικαιό-
„τατοι δὲ γινόμενοι, οἷοί τε δηλήσασθαι μεγάλως
„τὸν σὸν στρατὸν γίνονται. ἐς θυμὸν ὦν βάλεσ
„καὶ τὸ παλαιὸν ἔπος, ὡς εὖ εἴρηται, τὸ μὴ ἅμα
„ἀρχῇ πᾶν τέλος καταφαίνεσθαι. Ἀμείβεται τοῖσδε
τοῦτο [d] Ξέρξης, Ἀρτάβανε, τὰ ἀπεφήναο γνω-
„μέων, σφάλλεαι κατὰ τοῦτο δὴ μάλιστα,
„ὃς Ἴωνας φοβέεαι μὴ μεταβάλλωσι· τὰ ἔχομεν
„γνῶμα μέγιστον, τά σὺ τε μάρτυς γίνεαι, καὶ οἱ
„συστρατευσάμενοι Δαρείῳ ἄλλοι ὀπὶ Σκύθας, ὅτι
„ὀπὶ τούτοισι ἡ πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐγίνετο δια-
„φθεῖραι καὶ προπιεῖσαι· οἱ δὲ δικαιοσύνην καὶ
„πιστὰ τοσαῦτα ἐνεδώκαν, ἄχαρι δὲ οὐδέν. πάρεξ [e]
„δὲ τούτου, ἐν τῇ ἠμετέρῃ καταλιπόντας τέκνα &
„γυναῖκας καὶ χρήματα, οὐδὲ ὀπιλέγεσθαι χρὴ
„νεώτερόν τι ποιῆσαι. ἴσθι δὲ μηδὲ τοῦτο φοβέο,
„ἀλλὰ θυμὸν ἔχων [f] ἀγαθὸν, σῶζε οἶκόν τε τὸν
ἐμὸν,

qui facere quid volunt, conſueverunt plerunque ſequi lucra: raro autem illos qui perpenſant omnia, & qui agere cunctantur. Cernis quo res Perſica potentiæ proceſſit: quo nunquam progreſſam videres, ſi ii qui ante me extitere reges, iſtiuſmodi conſiliis, quibus tu, uſi fuiſſent; aut non utentes iſtis, alios ſuaſores tales habuiſſent: nunc pericula contemnentes, tantopere illam provexerunt. Magna enim negocia magnis cum periculis ſuſcipi volunt. Quare nos, illorum facta æmulantes, optimo anni tempore ingredimur: ſubactaque omni Europa, rurſus revertemur, nullam uſquam neque famem neque rem triſtem paſſi. nam & commeatus affatim ipſi nobiſcum portamus: & ad quamcunque vel regionem vel gentem veniemus, ejus re frumentaria potiemur. nam aratoribus viris, non paſtoribus inferimus bellum. Poſthæc Artabanus, Quandoquidem, inquit, non finis ullam rem formidari, tu tamen meum admitte conſilium: neceſſe eſt enim de multis negociis in longius extrahi orationem: Cyrus, Cambyſe genitus, omnem præter Athenas Ioniam Perſis tributariam reddidit. quare ſuadeo ne quo pacto hos viros adverſus parentes ſuos ducas. nam ſine Ionibus ſatis ſuperque ſufficimus hoſtem ſuperare: quos neceſſe eſt aut injuſtiſſimos eſſe, ſi metropolim ſuam in ſervitutem redigant; aut juſtiſſimos, ſi illius libertatem adjuvent. Si injuſtiſſimi erunt, nullo modo certe nobis magnum lucrum adferunt: ſin juſtiſſimi, magnam poterunt tuo exercitui afferre perniciem. Itaque hoc vetus dictum tanquam probum in mente habe, non ſtatim cum initio exitum omnem eſſe manifeſtum. Ad hæc excipiens Xerxes, Artabane, inquit, ſententiarum quas dixiſti in hac præcipue falleris, qui Iones metuis ne immutentur; quorum maximum habemus documentum; quorum & tu teſtis es, & qui alii cum Dario adverſus Scythas militaverunt; quia in eorum poteſtate ſitum fuit univerſas Perſarum copias & perdere & ſervare: illi vero fidem juſtitiamque præſtiterunt, nihil ingratum committentes. Præterea quum liberos ſuos atque uxores & opes in noſtra terra reliquerint, ne cogitare quidem oportet eos aliquid rerum novarum molituros. Quare neque hoc extimeſcas, ſed bonum habens animum, tutare

51

52

a ἐχρέωντο τῇσι. b οὐκ ἄν ποτε. c MS. habet σφέας. d MS. habet ἀμείβεται καὶ ταῦτα. e ἄχαρι οὐδὲν ποιήσωσι. πάρεξ. f MS. habet ἴσχε.

Quem regni custodem Susa dimisit. Transitus copiarum Persicarum & solennitas per duos pontes.

re meam domum atque tyrannidem. tibi enim soli ex omnibus ego sceptra mea
53 permitto. Hæc loquutus Xerxes Artabanum Susa dimisit, iterumque illustrissimos quosque Persarum arcessivit. Qui posteaquam præsto fuere, his eos verbis alloquutus est, ô Persæ, ego hæc à vobis contendens, vos contraxi, ut viri præstantes existatis, neve res antehac gestas à Persis magnas præclarasque dedecoretis: sed cum singuli, tum universi exhibeamus alacritatem. commune enim hoc omnibus bonum procuratur. Eaque de re vobis impero bellum gnaviter excipere: nam, ut ego audio, adversus viros egregios tendimus; quos si superaverimus, nullus unquam nobis alius hominum exercitus obstabit. Nunc igitur deos præsides terræ Persidis pre-
54 cati, transeamus. Ac eo quidem die esse ad transeundum paraverunt. Postero autem tantisper morati sunt, volentes solem exorientem cernere, omnis generis odores in pontibus adolentes, ac myrto iter consternentes. Ubi sol exortus est, ex aurea phiala Xerxes libans in mare, ad solem vota concepit, nequid sibi adversi contingeret, quo prius desisteret Europam subigere, quam ad illius terminos perveniisset. Hæc precatus, phialam in Hellespontum abjecit, aureumque craterem, ac gladium Persicum, quem acinacem vocant. Hoc pro comperto dijudicare non possum, utrum soli dedicans gladium demiserit in pelagus; an Hellespontum, quod eum flagellasse pœniteret, in compensatio-
55 nem gladio donaverit. His actis, per alterum pontium, qui vergebat in Pontum, peditatus omnis equitatusque transivit: per alterum, qui vergebat in Ægæum, jumenta atque servitia, præcedentibus decem millibus Persarum, coronatis omnibus, quos promiscuus omnium nationum sequebatur exercitus. & hi quidem eo die. Insequenti autem die primi transiere equites, quique spicula deorsum versa gestabant, & hi etiam coronati, dehinc equi sacri, ac sacer currus, tum ipse Xerxes, post hastati, & mille equites; post hos alius exercitus, & naves pariter ad ulterius litus agebantur: quanquam audivi quoque postremum omnium transisse regem. Xer-

„ ἐμὸν, καὶ τυραννίδα τὴν ἐμήν. σοὶ γὰρ ἐγὼὁ μό-
„ νῳ ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτράπω.
Ταῦτα εἰπὰς, καὶ Ἀρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σῦ-
σα, δεύτερα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς
δοκιμωτάτους. ἐπεὶ δὲ οἱ παρῆσαν, ἔλεγέ σφι
„ τάδε, Ὦ Πέρσαι, τοὺς μὲν ἐγὼ ὑμέων ἐκάλεσα,
„ ὑμέας [a] συνέλεξα ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς,
„ καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθεν ἐργασμένα
„ Πέρσῃσι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλῦ ἄξια·
„ ἀλλ' εἰς τε ἕκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην
„ ἔχωμεν. ξυνὸν γὰρ τοῦτο πᾶσι ἀγαθὸν ἀπεύδε-
„ται. τῶνδε δὲ [b] εἵνεκα προαγορεύω ἀντέχεσθαι
„ τοῦ πολέμου ἐντελαμένως· ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθά-
„ νομαι, ἐπ' ἄνδρας στρατεύομεθα ἀγαθούς· τοὺς
„ δὲ κρατήσωμεν, οὐ μή τις ἡμῖν ἄλλος στρα-
„ τὸς ἀντίξοος ἔτι ἀνθρώπων. νῦν δὲ Δαρδανέω-
„ μεν ἐπὶ δόξαμενοι τοῖσι θεοῖσι τοὺς Περσίδα γῆν
„ λελόγχασι. Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκεύαζον [c] ἐς τὴν Δαρδανίην· τῇ δὲ ὑστεραίῃ
ἀνέμενον τὸν ἥλιον, ἐθέλοντες ἰδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμιήματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες, καὶ μυρσίνῃσι στορνύοντες τὴν ὁδόν. ὡς δὲ ἐπανέτειλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν, εὔχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίην οἱ συντυχίην γενέσθαι, ἥ μιν πρόσω καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρματα τοῖσι ἐκείνης γῆπαν. εὐξάμενος δὲ, ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ χρύσεον κρητῆρα, καὶ Περσικὸν ξίφος, τὸ ἀκινάκην καλέουσι. τοῦτο οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διαγρῆναι ἔπε εἰ τῷ ἡλίῳ ἀναθεὶς κατῆκε ἐς τὴν θάλασσαν [d], ἔπε εἰ μεταμέλησέ οἱ τὸν Ἑλλήσποντον μαστιγώσαντι, καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν ἐδωρέετο. Ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, διέβαινον κατὰ μὲν τὴν ἑτέρην τὸν γεφυρέων τὴν πρὸς τὸν Πόντον, ὁ πεζός τε καὶ ἡ ἵππος ἅπασα· κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον, τὰ ὑποζύγια, καὶ ἡ θεραπηίη. ἦγον δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, ἐστεφανωμένοι πάντες· μετὰ δὲ τούτους, ὁ συμμικτὸς στρατὸς παντοίων ἐθνέων. τούτου μὲν τὴν ἡμέρην ἔτοι. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, πρῶτοι μὲν οἵ τε ἱππόται, καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω τρέποντες. ἐστεφάνωντο δὲ καὶ ἔτοι. μετὰ δὲ, οἵ τε ἵπποι οἱ ἱροὶ, καὶ τὸ ἅρμα τὸ ἱρόν· ὄπισθε δὲ, αὐτός τε Ξέρξης, καὶ οἱ αἰχμοφόροι, καὶ οἱ ἱππόται οἱ χίλιοι· ὄπισθε δὲ τούτοισι, ὁ ἄλλος στρατὸς καὶ αἱ νῆες ἅμα ἀνήγοντο ἐς τὴν ἀπεναντίον. ἤδη δὲ ἤχθουσι καὶ ὕστατον διαβῆναι βασιλῆα πάντων.

Eee Ξέρξης

a Hæc vox non est in MS. b τοῦ δὲ, sed & modo ante erat in MS. προαγορεύω. c MS. habet περιπαρασκεύαζον. d MS. habet ἐς τὸν πέλαγον.

Transitus fuit ſeptem dierum & noctium. Omina infausta. Progreſſus per Europam uſque ad Doriſcum.

Ξέρξης ὃ ἐπεί τε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθηείητο τὸν στρατὸν ὑπὸ μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δὲ ὁ στρατὸς αὐτὸς ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι καὶ ἐν ἑπτὰ νυξὶ φοιτῶντας, ἐλαυνόμενος ἀδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται, Ξέρξεω ἤδη διαβεβηκότος τὸν Ἑλλήσποντον, ἄνδρα εἰπεῖν Ἑλλησποντίον, Ὦ Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρσῃ, καὶ ὄνομα ἀνὰ τὸ Διὸς Ξέρξεα θέμενος, ἀνάστατον τὴν Ἑλλάδα ἐλέλεις ποιῆσαι, ἄγων πάντας ἀνθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων ἐξῆν τοι ποιέειν ταῦτα. Ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὡρμημένοισι τέρας ὄφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ὀνειδίσας λόγῳ ἐπαύσατο, καίπερ εὐσύμβλητον ἐόν. ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγώς. εὐσύμβλητον ὦν τῆδε ἐγίνετο, ὅτι ἔμελλε μὲν ἐλᾶν στρατιὴν ὅλην τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης ἀγαυρότατα καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὀπίσω δὲ αὖτις ἰὼν τὸ τρέχων ἥξειν ἐς τὸν αὐτὸν χῶρον. ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον οὗτος τέρας ἐόντι ἐν Σάρδισι. ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον διξὰ ἔχουσαν αἰδοῖα, τὰ μὲν, ἔρσενος, τὰ δὲ, θηλέης· κατύπερθε δὲ ἦν τὰ ἔρσενος. Τῶν ἀμφοτέρων λόγον ἀδένα ποιησάμενος, τοσῷδε ἐπορεύετο, σὺν δὲ οἱ πεζὸς στρατός· ὁ δὲ ναυτικὸς ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον πλέων, ὑπὸ γῆν ἐλαύνετο, τὰ ἔμπαλιν πίσσων ἢ πεζός. ὁ μὲν δὴ πρὸς ἑσπέρην ἔπλεε, ὅτι Σαρπηδονίης ἄκρης τὴν ἄπιξιν ποιεύμενος, ἐς τὴν αὐτὴν προειρημένην ἀποκομένην πρεσβεύεται· ὁ δὲ κατ' ἤπειρον στρατὸς πρὸς ἠῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐποιέετο τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερσονήσου· ἐν δεξιῇ μὲν ἔχων τὸν Ἑλλης τάφον τῆς Ἀθαμαντίδος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρδίην πόλιν. διὰ μέσης δὲ πορεύομενος πόλιος, τῇ ὄνομα τυγχάνει ἐὸν Ἀγορή, ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτων, τὸν κόλπον τὸν Μέλανα καλεόμενον καὶ Μέλανα ποταμὸν, οὐκ ἀντιχέουσα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, ἀλλ' ἐπιλιποῦσα· τοῦτον τὸν ποταμὸν διαβάς, ἐπ' ἣν ἐκαλέετο καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει, ἦιε πρὸς ἑσπέρην, Αἶνόν τε πόλιν Αἰολίδα καὶ Στενὴν λίμνην παρεξιών, ἐς ὃ ἀπίκετο ἐς Δορίσκον. Ὁ δὲ Δορίσκος, ἔστι τῆς Θρηίκης αἰγιαλός τε καὶ πεδίον μέγα. διὰ δὲ αὐτοῦ ῥέει ποταμὸς μέγας Ἕβρος, ἐν τῷ τεῖχός τε ἐτέθειτο βασιλήιον, τοῦτο τὸ δὴ Δορίσκιον κέκληται, καὶ Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ κατέστησε ἀπὸ Μαρδονίου ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεί τε ὑπὸ Σκυθέων ἐστρατεύετο. ἔδοξε ὦν τῷ

Xerxes, poſteaquam in Europam trajecit, conſpicabatur exercitum ſub flagellis tranſeuntem. Tranſivit autem ejus exercitus ſeptem per dies totidemque noctes nullo tempore intermiſſo. Ibi jam tranſgreſſo Helleſpontum Xerxe, fertur quidam vir Helleſpontius dixiſſe, O Jupiter, quidnam tu ſub ſpecie viri Perſæ, & accepto Xerxis pro Jovis nomine, Græciam è ſedibus ſuis exturbare vis, omnes homines ducens, quum etiam ſine his tibi id facere liceret? Tranſgreſſis omnibus & iter ingredientibus, ingens prodigium oblatum eſt: quod Xerxes nihili fecit, etſi ad conjecturam patens; ſiquidem equa leporem enixa eſt. quod facile erat inde ad conjectandum; quod Xerxes quidem exercitum adverſus Græciam cum maximo ſtrepitu & ambitioſiſſime ducturus foret, rurſuſque pro ſeipſo ſollicitus, ad eundem locum fuga recurſurus. Alterum quoque ei prodigium, dum Sardibus foret, exhibitum eſt. mula enim mulam edidit ancipitia genitalia habentem, maris & feminæ; ſed maris erant ſuperiora. Quorum prodigiorum utrumque pro nihilo habens, ire pergebat, comitante eum pedeſtri copia, quum navalis exercitus extra Helleſpontum navigans terram legeret, diverſo pedeſtribus curſu. nam iſte quidem veſperam verſus ad promontorium Sarpedonium navigabat; quo quum perveniſſet, juſſus erat permanere: at terreſtris exercitus ad auroram & ſolis exortum iter faciebat per Cherſoneſum, dextrorſum habens ſepulcrum Helles filiæ Athamantis, ſiniſtrorſum Cardiam urbem; tum progreſſus per medium oppidi, cui nomen eſt Agora, illinc deflectens ad ſinum nomine Melana, & fluvium, cui idem eſt nomen, fluxu non ſufficientem exercitui, ſed deficientem, hunc dico fluvium, unde etiam ſinus iſte accepit appellationem, tranſgreſſus veſperam verſus contendit, & Ænon urbem Æolidem & paludem Stentoridem præteriens, donec ad Doriſcon pervenit. Eſt autem Doriſcus Thraciæ litus & campus ingens, quem grande flumen Hebrus interfluit: ubi extructum eſt caſtellum regium quod Doriſcus appellabatur, in quo Perſarum erat præſidium à Dario jam inde impoſitum, quum Scythis inferebat bellum. Quum igitur locus di-

56 57 58 59

ge-

Ad Doriſcum numeratio copiarum Xerxis. Varietates gentium, unde collectæ, & arma. Perſarum appellationis origo.

gerendis recenſendiſque copiis idoneus videretur, Xerxes ita ſibi faciendum putavit. Ejus juſſu navarchi, quum eo appuliſſent, omnes naves ad litus Doriſco contiguum receperunt, ubi Sala urbs Samothracica & Zona ſitæ ſunt: cujus litoris ultima Serrium, celebre promontorium, qui locus quondam erat Ciconum. In hoc litus appulſa ac ſubducta claſſe, reſpiravere. Xerxes autem per hoc tempus apud Doriſcon colligebat numerum mili-
60 tantium. Equidem quantam ſinguli turbam ad numerum præbuerint, pro certo affirmare non poſſum; quoniam à nullis prorſus hominibus id refertur: pedeſtris autem exercitus multitudo comperta fuit centum ſeptuaginta myriades, vel *decies ſepties centena millia*. Numerum hoc modo inierunt: Conduxerunt unum in locum myriadem, vel *decem millia* hominum: qua coarctata quammaxime poterant, intus circulum circumſcripſerunt; quo facto emiſſaque illinc myriade, ſepem ex circuli modo circumdederunt, in altum excitantes umbilico viri tenus. Eam ubi fecere, aliam ſubinde intra illud circumſtructum myriadem introduxerunt: donec omnes iſto pacto enumeraverunt; numeratos autem natio-
61 natim digeſſerunt. Ex quibus qui militabant, hi erant. Perſæ, hunc in modum ornati: Circa capita geſtabant pilea (quas vocant tiaras) non denſata; circa corpus tunicas, manicis auctas, varii coloris, ſquama è ferro conſerta in ſimilitudem piſcium: femoralia circa crura: pro clypeis gerra, pharetris ſubter pendentibus: haſtas breves, arcus grandes, ſagittas arundineas: inſuper ad dextrum femur pugiones è zona ſuſpenſos. Hi ducem habebant Otanem patrem Ameſtris, quæ erat uxor Xerxis. Vocabantur autem quondam Perſæ à Græcis Cephenes; à ſe vero ipſis atque ab accolis, Artæi: verum poſteaquam Perſeus Danaës & Jovis filius ad Cepheum Beli filium commeavit, & Andromedam ejus filiam duxit uxorem, ſuſtulit ex ea filium quem Perſem appellavit, eumque illic reliquit: à quo (nam Cepheus carebat virili pro-
62 le) cognomen ſortiti ſunt Perſæ. Medi eodem ornatu inſtructi militabant. nam hæc armatura Medica eſt, non Perſica. Habebant autem ducem Tigranem, virum Achæmenidem. Hi quondam ab omnibus vocabantur Arii: ſed ubi ad iſtos Arios conceſſit ex Athenienſibus Medea

τῷ Ξέρξῃ ὁ χῶρος εἶναι ὀπιτήδεος ἐνδιατάξαι τε καὶ ἐξαριθμῆσαι τὸ στρατόν, καὶ ἐποίεε ταῦτα. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ἐς Δορίσκον, οἱ ναύαρχοι, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἐς τὸ αἰγιαλὸν τὸ παρατείνει διὰ Δορίσκου σκόμισαν· ἐν τῷ Σάλη τε Σαμοθρηικίη [a] πεπόλισται πόλις, καὶ Ζώνη. τελευταίη δὲ αὐτέων, Σέρριον, ἄκρη ὀνομαστή. ὁ δὲ χῶρος ὅτι τοπαλαιὸν ἦν Κικόνων. ἐς τοῦτον τὸ αἰγιαλὸν καταρρώσαντες τὰς νέας ἀνέψυχον ἀπελκύσαντες. ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον τὸν χρόνον τὸ στρατιῆς ἀριθμὸν ἐπισκέπτετο. ὅσον μέν νυν ἕκαστοι παρεῖχον πλῆθος ἐς ἀριθμὸν [b], οὐκ ἔχω εἰπεῖν τὸ ἀτρεκές· οὐ γὰρ λέγεται ὑπὸ ἀδαμῶν ἀνθρώπων· συμπαντὸς δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πλῆθος ἐφάνη ἑβδομήκοντα [c] καὶ ἑκατὸν μυριάδες. ἐξηριθμήθησαν [d] δὲ τόνδε τὸν τρόπον· συναγαγόντες [e] ἐς ἕνα χῶρον μυριάδα ἀνθρώπων, καὶ σταδιώσαντες [f] ταύτῃ ὡς μάλιστα εἶχον, περιέγραψαν ἔσωθεν κύκλον. περιγράψαντες δὲ, καὶ ἀπέντες τὰς μυριάς, αἰμασιὴν περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλον, ὑψηλὸν ἀνηκόντων ἀνδρὶ ἐς τὸ ὀμφαλόν. ταύτῃ δὲ ποιήσαντες, ἄλλους ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον· μέχρις οὗ πάντας τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξηριθμήσαντο. ἀριθμήσαντες δὲ, κατὰ ἔθνεα διετάσσοντο. οἱ δὲ στρατιζόμενοι, οἵδε ἦσαν. Πέρσαι μὲν, ὧδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον πίλους καλεομένους, πίλους ἀπαγίας· περὶ δὲ τὸ σῶμα, χιτῶνας χειρωδέας ποικίλους, λεπιδωτοὺς σιδηρέης ὄψιν ἰχθυοειδέος· περὶ δὲ τὰ σκέλεα, ἀναξυρίδας· ἀντὶ δὲ ἀσπίδων, γέρρα. ὑπὸ δὲ, φαρετρεῶνες κρέμανται. αἰχμὰς δὲ βραχέας εἶχον, τόξα δὲ μεγάλα, οἰστοὺς δὲ καλαμίνους. πρὸς δὲ, ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν παρηωρεύμενα ἐκ τῆς ζώνης. καὶ ἄρχοντα παρεῖχοντο Ὀτάνεα τὸν Ἀμήστριος πατέρα, τῆς Ξέρξεω γυναικός. ἐκαλέοντο δὲ πάλαι ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ μέντοι σφέων αὐτέων τε καὶ τῶν περιοίκων, Ἀρταῖοι. ἐπὶ δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης τε καὶ Διὸς ἀπίκετο παρὰ Κηφέα τὸν Βήλου, καὶ ἔσχε αὐτοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην γένεται, αὐτῷ παῖς τῷ οὔνομα ἦν Πέρσης. τοῦτον δὲ αὐτοῦ καταλείπει· ἐτύγχανε γὰρ ἄπαις ἐὼν ὁ Κηφεὺς ἔρσεν γόνου. ὅτι τούτου δὲ τὸν ἐπωνυμίην ἔσχον. Μῆδοι δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον ἐσκευασμένοι ἐστρατεύοντο. Μηδικὴ γὰρ αὕτη ἡ σκευὴ ἐστι, καὶ οὐ Περσική. οἱ δὲ Μῆδοι ἄρχοντα μὲν παρείχοντο Τιγράνην, ἄνδρα Ἀχαιμενίδην· καλέοντο δὲ πάλαι πρὸς πάντων Ἄριοι. ἀπικομένης δὲ Μηδείης τῆς Κολχίδος ἐξ Ἀθηναίων

Eee 2 ἐς

a Σαμοθρηίκη. b πλήθεος ἀριθμόν. c πλῆθος, ἑβδομήκοντα. d MS. habet ἐξειθμησαν. e Etiam habet MS. συνάγαγόν τε. f συνάψαντες. g MS. habet διάταξον.

ἐς τὰς Ἀ ελίας τάτας, μεπέβαλον Ϛ ἔτοι τὸ ἔνομα. αὐτοὶ ωεὶ σφέων ὧδε λέγεσι Μῆδοι. Κίσσιοι δὲ γραῖ δόμενοι, τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ Πέρσαι ἐσκεύάδατο· ἀντὶ δὲ τ πίλων, μιτροφόροι ἔσαν. Κισσίων δὲ ἦρχε Ἀνάφης ὁ Ὀτάνεω. Ὑρκάνιοι δὲ, καθάπερ Πέρσαι ἐσεσάχατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγάπανον, τ Βαβυλῶνος ὕστερον τετέων ἐπιτροπεύσαντα. Ἀσσύριοι δὲ γραῖ δόμενοι, ωεὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι εἶχον χάλκεά τε, καὶ [a] πεπλεγμένα τρόπον τινὰ βάρβαρον οὐκ εὐαπήγητον· ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς καὶ ἐγχειρίδια ωαραπλήσια τῆσι Αἰγυπτίῃσι [b] εἶχον· ωεοὺς δὲ, ῥόπαλα ξύλων τετυλωμένα σιδήρῳ, καὶ λινέας θώρηκας. ἔτοι δὲ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Σύριοι καλέονται, ὑπὸ δὲ τ βαρβάρων Ἀσσύριοι ϗκλήθησαν. τετέων δὲ μεταξὺ Χαλδαῖοι· ἦρχε δὲ σφέων Ὀτάσπης ὁ Ἀρταχαίε. Βάκτριοι δὲ ωεὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι ἀσκόπελα [c] τ Μηδικῶν ἔχοντες ἐσκευάδαντο, τόξα δὲ καλάμινα ὑπηχώεα, καὶ αἰχμὰς βεκχέας. Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι ωεὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι κυρβασίας ἐς ὀξὺ ἀπηγμένας ὀρθὰς εἶχον ωεπηγυίας, ἀναξυρίδας δὲ ἐνεδεδύκεσαν [d]. τόξα δὲ ὑπηχώεα, καὶ ἐγχειρίδια, ωεοὺς δὲ, καὶ ἀξίνας καὶ σαγάρις [e] εἶχον. τάτας δὲ ἐόντας Σκύθας Ἀμυργίας [f], Σάκας ϗκάλεον. οἱ γὰρ Πέρσαι [g] πάντας τὰς Σκύθας καλέουσι Σάκας. Βακτρίων δὲ Ϛ Σακέων ἦρχε Ὑστάσπης ὁ Δαρείῳ τε καὶ Ἀτόσσης τ Κύρου. Ἰνδοὶ δὲ εἵματα μὲν ἐνεδεδυκότες ἦσαν ἐκ ξύλων πεποιημένα, τόξα δὲ καλάμινα εἶχον, καὶ οἰστοὺς καλαμίνους· ἐπὶ δὲ, σίδηρον [h] ἦν. ἐσκεκαλυμμένοι μὲν δὴ ἔσαν ὧδε Ἰνδοί· ωροσετετάχατο δὲ συγκαθ δόμενοι Φαρναζάθρῃ [i] τῷ Ἀρταβάτεω. Ἄριοι δὲ τόξοισι μὲν ἐσκευασμένοι ἦσαν Μηδικοῖσι, τὰ δὲ ἄλλα, καθάπερ Βάκτριοι. Ἀρίων δὲ ἦρχε Σισάμνης ὁ Ὑδάρνεος. Πάρθοι δὲ καὶ Χορασμιοι, καὶ Σογδοί τε Ϛ Γανδάριοι Ϛ Δαδικαὶ, τὴν αὐτὴν σκευὴν ἔχοντες τὴν Ϛ Βάκτριοι, ἐσκευάδαντο. τετέων δὲ ἦρχον οἵδε· Πάρθων μὲν Ϛ Χορασμίων, Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεω· Σογδῶν δὲ, Ἀζάνης ὁ Ἀρταίε· Γανδαρίων δὲ, καὶ Δαδικέων, Ἀρτύφιος ὁ Ἀρταβάνου. Κάσπιοι δὲ σισύρας τε [k] ἐνδεδυκότες, καὶ τόξα ὑπηχώεα καλάμινα ἔχοντες Ϛ ἀκινάκεας, ἐσκευάδαντο. ἔτοι μὲν ἄτω ἐσκευάδαντο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Ἀριόμαρδον τ Ἀρτυφίε ἀδελφεόν. Σαραγγαὶ δὲ, εἵματα μὲν βεβαμμένα ἔχοντες, ϗκέπεσον· ποδέας δὲ ἐς γόνυ ἀναδεδεμένας εἶχον, τόξα δὲ Ϛ αἰχμὰς Μηδικάς. Σαραγγέων δὲ ἦρχε Φερενδάτης ὁ Μεγαβάζε. Πάκτυες δὲ, σισυροφόροι [k] τε ἔσαν, καὶ τόξα ὑπηχώεα εἶχον Ϛ ἐγχειρίδια. Πάκτυες δὲ ἄρχοντα παρείχοντο Ἀρτύντεω τ Ἰθαμάτρεω.

dea Colchis. immutaverunt & ipsi nomen. Ita de se ipsi Medi commemorant. Cissii in militia cetero ornatu ut Persæ erant armati, sed pro pileis mitras ferebant. Eis dux erat Anaphes Otanis filius. Hyrcani quoque Persica armatura ornati ducem habebant Megapanum, qui postea Babylonis procurator fuit. Assyrii autem qui militabant, hunc habebant ornatum: æra in capitibus, barbarico quodam modo conserta nec facili ad enarrandum: clypeos autem, hastas, pugiones Ægyptiacis adsimiles: & præterea ligneas clavas ferro quasi callo horridas, ac lineos thoraces. Isti à Græcis Syrii vocabantur, sed à barbaris Assyrii sunt vocati. inter quos Chaldæi sunt. iis præerat Otaspes Artachæi 64
filius. Bactrii ornatu capitis persimili illius Medici militabant, sed more gentis, arundineis arcubus & hastis brevibus. Sacæ, qui Scythæ sunt, in capitibus gestabant pilea, in acutum erectas atque compactiles, induti femoralibus: necnon arcus gentiles atque pugiones, ad hoc secures ac bipennes. Hos, quum sint Scythæ Amyrgii, Sacas appellabant; quod cunctos Scythas Persæ Sacas appellant. Bactriis & Sacis præerat Hystaspes, Darii filius & Atossæ Cyri filiæ. Indi vestiti erant amictu è lignis 65
confecto: arcus arundineos gestabant, itemque arundineas sagittas ferro præfixas: ita instructi Indi, erant sub duce Pharnazathre Artabatis filio. Arii Medicis arcubus muniti erant, cetera Bactriorum similes. Iis præerat Sisamnes Hydarnis filius. Parthi & Chorasmii & 66
Sogdi & Gandarii & Dadicæ eandem quam Bactrii armaturam gestantes militabant. quorum Parthis & Chorasmiis præerat Artabazus Pharnacis filius: Sogdis, Azanes Artæi filius: Gandariis & Dadicis Artyphius Artabani filius. Ca- 67
spii, sisyris (*genus est rude vestis*) induti, arcus gentili more arundineos gestabant & acinaces, ducem sui agminis habentes Ariomardum Artyphii germanum. Sarangæ indumenta gestantes versicoloria decori erant, caligasque genuum tenus allevatas; sed arcus lanceasque Medicas, duce Pherendate Megabazi filio. Pactyes, & ipsi sisyras ferebant, & vernaculos arcus atque pugiones: quorum dux erat Artyntes Ithamatris filius.

Utii

a χάλκεά τε κράνεα κ. b τοῖσι Αἰγυπτίοισι. c ἀγχολάτω. d ἐνδεδύκεσαν. e MS. habet ἀξίνας σαγάρεις absque interposito κ. f Idem MS. habet Αἰμυργίας. g οἱ ϗ Πέρσαι. h σίδηρος. i MS. habet φαρναζάθη. k In MS. est σισύρας τε. & mox σισυροφόροι.

68 Utii & Myci & Paricanii eodem quo Pactyes modo armati erant ſub his ducibus: Utii quidem & Myci, ſub Arſamene Darii filio: Paricanii vero ſub Si-
69 romitre OEobazi filio. Arabes ſuccincti erant ziras, *amiculi genus*, arcuſque recurvos, habiles & longos geſtabant. Æthiopes pardorum pellibus leonumque amicti, arcus è palmarum ſpathis factos gerebant, longos, quatuor non minus cubitis; item breves ex arundine ſagittas, pro ferro præfixas eo lapide acuminato quo ſigilla ſculpunt: præterea haſtas & in eis capreæ cornu erat acuminatum & inſtar lanceæ factum; ſed & clavas callo clavorum duratas habebant. Hi quum eunt in pugnam, dimidiatum corpus gypſo, alterum minio illinunt. Arabum autem Æthiopumque qui ſuper Ægyptum incolunt, dux erat Arſanes, Darii filius & Artyſtonæ Cyri filiæ: quam Darius ex uxoribus maxime adamans, ſtatuam auream malleo ductam fecit. Arſanes quidem Æthiopibus qui ſunt ſuper Ægyptum, atque Arabibus præ-
70 erat. Ii autem Æthiopes qui ſunt ab ortu ſolis, (nam duplices militabant) accenſebantur Indis, forma nihil admodum à ceteris differentes, ſed voce duntaxat atque capillicio. Nam Æthiopes qui ab ſole ſunt, promiſſos crines; qui ex Africa, criſpos maxime inter omnes homines habent. Æthiopes autem hi ex Aſia, pleraque arma eadem Indis geſtabant, ſed antefrontes equinas cum auribus excoriatas atque juba in capitibus, ut ipſa juba pro criſta eſſet; & hirtæ aures equinæ rigerent. in locum clypeorum pelles gruum prætendebant.
71 Libyes autem corio armati iere, ac jaculis aduſtis, duce Maſſage Oarizi filio.
72 Paphlagones autem capitibus gerebant conſertas plectendo caſſides, ſcuta exigua, haſtas haud magnas; præterea jacula, pugioneſque; pedibus inductas caligas populares ad mediam tibiam aſcendentes. Eandem Paphlagonibus armaturam geſtabant Ligyes & Matieni & Maryandeni & Syri. Iſti autem Syri à Perſis Cappadoces vocantur. Paphlagonum & Matienorum dux erat Dotus Megaſidræ filius: Maryandenorum & Ligyum & Syrorum, Bryas Darii filius
73 & Artyſtonæ. Phryges autem proximam Paphlagonicæ armaturam gerebant paullum differentes: qui (ut Macedones ajunt)

μάτρεω [a]. Οὗτοι δὲ ϛ Μύκοι τε ϛ Παρικάνιοι ἐσκευασμένοι ἦσαν καπερ Πάκτυες. τετέων δὲ ἦρχον οἵδε· Οὐτίων μὲν ϛ Μύκων, Ἀρσαμένης ὁ Δαρείου· Παρικανίων δὲ, Σιρομίτρης ὁ Οἰοβάζου [b]. Ἀράβιοι δὲ, ζείρας ὑποζωσμένοι ἦσαν· τόξα δὲ παλίντονα εἶχον πρὸς δεξιὰ, μακρά. Αἰθίοπες δὲ παρδαλέας τε ϛ λεοντέας ἀναμμένοι [c], τόξα δὲ εἶχον ἐκ φοινίκης ἀπάδης πεποιημένα μακρὰ, τετραπήχεων οὐκ ἐλάσσω· ἐπὶ δὲ, καλαμίνους οἰστοὺς μικρούς [d]. ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπῆν λίθος ὀξὺς πεποιημένος, τῷ ϛ τὰς σφρηγῖδας γλύφουσι. πρὸς δὲ, αἰχμὰς εἶχον, ἐπὶ δὲ, κέρας δορκάδος ἐπῆν ὀξύ, πεποιημένον τρόπου λυγχος. εἶχον δὲ ϛ ῥόπαλα τυλωτά. ϛ δὲ σώματος τὸ μὲν ἥμισυ ἐξηλείφοντο ἰόντες ἐς μάχην, γύψῳ· τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ, μίλτῳ. Ἀράβιοι δὲ ϛ Αἰθιόπων τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκημένων ἦρχε Ἀρσάνης [e] ὁ Δαρείου ϛ Ἀρτυστώνης τῆς Κύρου θυγατρός· τὴν μάλιστα γέρας τῶν γυναικῶν Δαρεῖος, εἰκὼ χρυσέῃ στρυφήλατον ἐποιήσατο. τῶν μὲν δὴ ὑπὲρ Αἰγύπτου Αἰθιόπων ϛ Ἀράβιοι ἦρχε Ἀρσάνης [e]. Οἱ δὲ ἀπ' ἡλίου ἀνατολέων Αἰθίοπες (διξοὶ γὰρ δὴ ἐστρατεύοντο) πρὸς τοῖσι Ἰνδοῖσι, διαλλάσσοντες εἶδος μὲν οὐδὲν τοῖσι ἑτέροισι, φωνὴ δὲ ϛ τρίχωμα μοῦνον. οἱ μὲν γὰρ ἀπ' ἡλίου Αἰθίοπες, ἰθυτριχέες εἰσί· οἱ δὲ ὄπισθε ϛ Λιβύης, ὀλοτρίχωτον τρίχωμα ἔχουσι πάντων ἀνθρώπων. ἔτι δὲ οἱ ὄπισθε ϛ Ἀσίης Αἰθίοπες, τὰ μὲν ἄλλα καπερ Ἰνδοὶ ἐστρατεύοντο, πρόμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι, σκύτεα τοῖσι ὠσὶ συνδεδαρμένα, καὶ τῇ λοφιῇ [f]. καὶ ἀντὶ μὲν λόφου, ἡ λοφιὴ κατέῃκτο· τὰ δὲ ὦτα τῶν ἵππων, ὀρθὰ πεπηγότα εἶχον. προβλήματα δὲ ἀντ' ἀσπίδων ἐποιεῦντο γερηΐων δορέων. Λίβυες δὲ σκυτίνῳ μὲν σκυτίνῳ ἔσαν ἔχοντες, ἀκοντίοισι δὲ ἐπικαύτοισι χρεώμενοι· ἄρχοντα δὲ παρείχοντο Μασσάγην τὸν Ὀαρίζου [g]. Παφλαγόνες δὲ ἐστρατεύοντο, ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἔχοντες κράνεα πλεγμένα, ἀσπίδας δὲ μικρὰς, αἰχμὰς δὲ βραχέας· πρὸς δὲ, ἀκόντια ϛ ἐγχειρίδια· πρὸς δὲ, τὰς πόδας, πέδιλα ἐπιχώρια ἐς μέσην κνήμην ἀνατεινόντα. Λίγυες δὲ, καὶ Ματιηνοὶ, καὶ Μαριανδηνοί τε ϛ Σύροι, τὴν αὐτὴν ἔχοντες Παφλαγόσι, ἐστρατεύοντο. οἱ δὲ Σύροι [h] ὑπὸ Περσέων Καππαδόκαι καλέονται. Παφλαγόνων μὲν νυν ϛ Ματιηνῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδρου [i] ἦρχε· Μαριανδηνῶν δὲ ϛ Λιγύων, καὶ Σύρων, Βρύης [k] ὁ Δαρείου τε ϛ Ἀρτυστώνης. Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τὴν Παφλαγονικὴν σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες. οἱ δὲ Φρύγες (ὡς Μακεδόνες λέ-

a Ἀτραύστου τὸν Γαργηττίου. b Οἰβάζου. c ἀναμμένοι. d μακρούς. e Ἀρσάμης bis. f τῇσι λοφιῇσι. g Μασσάγου τὸν Ὀαρίζου. h Σύριοι. i Μεγασίδου. k Γωβρύης.

Pergit continuatio ejuſdem argumenti. Briges, mox Phryges. Meones facti Lydi. Myſi coloni Phrygum. Bithyni olim Thraces ad Strymonem.

γυσι) σκαλέονϛ Βρίγες [a] χρόνον ὅσον Εὐρωπήιοι ἐόν]ες σωοίκησαν [b] Μακεδόσι· μεταβάν]ες δὲ ἐς τὠ Ἀσίην, ἅμα τῇ χώρῃ ϵ τὸ ὄνομα μετέβαλον ἐς Φρύγας. Ἀρμένιοι δὲ καπέπερ Φρύγες ἐσεσάχαϛο, ἐόν]ες Φρυγῶν ἄποικοι. τυτέων σωαμφοτέρων ἦρχε Ἀρτόχμης, Δαρείυ ἔχων θυγα]έρα. Λυδοὶ γὰρ ἀ]χοτάτω τ Ἑλλωικῶν εἶχον ὅπλα. οἱ γὰρ Λυδοὶ, Μήονες σκαλεῶϛο πάλαι· ὕϛερον δὲ Λυδὸς ϵ Ἄτυϵ ἔχον τὠ ἐπωνυμίω, μεταβαλόν]ες τὸ ὄνομα. Μυσοὶ γὰρ, ὑπὸ μὲν τῆσι κεφαλῆσι εἶχον κράνεα ὑπηχόμα, ἀσπίδας δὲ μικράς. ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέω]ο ὑπικαύτοισι. ἔϛοι δὲ εἰσι Λυδῶν ἄποικοι· ἀπ' Οὐλύμπυ δὲ ὄρεϵ καλέον] Οὐλυμπηνοί. Λυδῶν δὲ ϵ Μυσῶν ἦρχε Ἀρταφέρνης ὁ Ἀρταφέρνεϵ, ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε ἅμα Δάτι. Θρήικες δὲ, ὑπὸ μὲν τῆσι κεφαλῆσι ἀλωπεκέας ἔχον]ες, ἐσρα]ευϐϵ, πρὸ γὰρ τὸ σῶμα, κιθῶνας· ὑπὸ γὰρ, ζειρὰς ποικε-βλημένους ποικίλας· πρὸ δὲ τὰς πόδας τε ϵ τὰς κνήμας, πέδιλα νεβρῶν [c]· πρὸς δὲ, ἀκόντιά τε ϵ πέλτας, καὶ ἐγχειρίδια μικρά. ἔϛοι δὲ διαβάν]ες μὲν ἐς τὴν Ἀσίην, ἐκλήθησαν Βιθυνοί· τὸ δὲ πρότερον σκαλέονϛο (ὡς αὐτοὶ λέγου]ι) Στρυμόνιοι, οἰκέον]ες ἐπὶ Στρυμόνι· ἐξαναϛῆναι δέ φασι ἐξ ἠθέων ὑπὸ Τευκρῶν τε ϵ Μυσῶν. Θρηίκων δὲ τ ἐν τῇ Ἀσίῃ ἦρχε Βασσάκης [d] ὁ Ἀρταβάνυ. ἀσπίδας μὲν γὰρ ὠμοβοίνας εἶχον μικράς, καὶ πρόβολος δύο λυκεργέας [e] ἑκάϛϵ εἶχε· ἐπὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι κράνεα χάλκεα· πρὸς δὲ τοῖσι κράνεσι, ὦτά τε ϵ κέρεα πρόσω βοὸς χάλκεα. ἐπῆσαν δὲ ϵ λόφοι. τὰς δὲ κνήμας ῥάκεσι φοινικέοισι κατελίχαϛο. ἐν τούτοισι τοῖσι ἀνδράσι Ἄρεός ἐσι χρηϛήριον. Καβηλέες δὲ οἱ Μήονες, Λασόνιοι δὲ καλεύμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξι εἶχον σκευήν· τὴν ἐγὼ, ἐπεὰν κατὰ τὴν Κιλίκων τάξιν διεξιὼν ϕράσω, τότε σημανέω. Μιλύαι δὲ αἰχμάς τε βραχέας εἶχον, καὶ εἵματα συνεπτερπέα]ο. εἶχον δὲ αὐτέων τόξα μετεξέτεροι Λύκια· πρὸ δὲ τῆσι κεφαλῆσι ἐκ διφθερέων πεποιημένας κυνέας. τυτέων πάν]ων ἦρχε Βάδρης ὁ Υϛάνεϵ. Μόσχοι δὲ πρὸ μὲν τῆσι κεφαλῆσι κυνέας ξυλίνας εἶχον, ἀσπίδας δὲ ϵ αἰχμὰς σμικράς· λόγχαι δὲ ἐπῆσαν μεγάλαι. Τιβαρηνοὶ δὲ, καὶ Μάκρωνες, καὶ Μοσύνοικοι, καπέπερ Μόσχοι ἐσκευασμένοι ἐσρατεύονϛο. τύτυς δὲ σωέπασσον ἄρχον]ες οἵδε· Μόσχυς μὲν ϵ Τιβαρηνὸς, Ἀρμάρδεϵ ὁ Δαρείυ τε παῖς ϵ Πάρμυϵ τ Σμέρδιϵ τ Κύρυ· Μάκρωνας δὲ ϵ Μοσυνοίκυς, Ἀρταΰκτης ὁ Χερασμίεϵ, ὃς Σηϛὸν τὴν ἐν Ἑλλησπόν]ῳ ἐπ]ρόπευε. Μάρες δὲ ἐπὶ μὲν τῆσι κεφαλῆσι κράνεα ὑπηχόμα πλε-

junt) tamdiu vocati ſunt Briges, quamdiu EUropæi fuerunt, Macedonum accolæ; tranſgreſſi autem in Aſiam, una cum loco nomen immutavere in Phryges. Armenii Phrygum cultu armati erant, utique illorum coloni. His utriſque præerat Artochmes, qui Darii filiam in matrimonio habebat. Lydi proxime ad Græcorum armaturam accedebant, olim Meones vocati: priſtinoque nomine mutato, à Lydo Atyis filio cognomen acceperunt. Myſi ſuper capita gentiles galeas ferebant, ſcutula quoque ac aduſta jacula. Sunt autem Lydorum coloni, à monte Olympo Olympieni nominati. Horum utriſque præerat Artaphernes Artaphernis filius, qui collega Datis Marathonem invaſit. Thraces vulpinas pelles capitibus geſtabant, corpus tunicis, & inſuper circumdati variis ziris; ad pedes ac tibias caligæ hinnulorum: ferentes præterea jacula & peltas & pugiunculos. Iſti tranſgreſſi in Aſiam, vocati ſunt Bithyni, prius appellati (ut ipſi ajunt) Strymonii, quod Strymonem accolerent: à ſuiſque ſedibus exactos ſe dicunt à Teucris & Myſis. Thracibus autem qui Aſiam incolunt præerat Baſſaces Artabani filius, geſtantibus brevia è crudo corio ſcuta, & bina ſingulis venabula ad lupos urgendos, in capitibus æreas caſſides, & ſuper caſſides ex ære factas aures bovis & cornua, impoſitis etiam criſtis; tibias autem faſciis purpureis involutas. Martis oraculum apud hos viros eſt. Cabelees Meones (qui Laſonii vocantur) eundem cultum gerebant Cilicibus: quem ego, quum ordine ad Cilices veniam, indicabo. Milyæ autem haſtas breves gerebant, & veſtes fibulis ſubſtrictas, & eorum nonnulli Lycios arcus, in capitibus galeas è pellibus factas. Horum omnium præfectus erat Badres Hyſtanis filius. Moſchi ligneas circa capita galeas gerebant, ſcutaque ac haſtilia brevia, ſed longa in haſtilibus ſpicula. Eodem quo Moſchi ornatu militabant Tibareni, & Macrones, & Moſynœci, quos hi regebant: Moſchos & Tibarenos Ariomardus, Darii filius & Parmyis filiæ Smerdis, filii Cyri. Macrones & Moſynœcos Artayctes, Cheraſmis filius, qui Seſti in Helleſponto præſes erat. Mares in capitibus gentiles caſſides plexas gerebant,

[a] MS. habet Φείγες. [b] συνοίκησαν. [c] νεβρῶν. [d] Βαγαβάκης. [e] Λυκιουργίας.

bant, ſcutaque coriacea parva & jacula. Colchi capita tegebant galeis ligneis; aderant ſcuta ex crudo bovis tergore parva & haſtæ breves, præterea machæræ. Præerat autem Maribus & Colchis Pharandates Teaſpis filius. Allarodii & Saſpires eodem quo Colchi ornatu militabant, duce Maſiſtio Siromitræ filio.
80 Inſulanæ gentes, quæ rubro è mari ſequutæ ſunt ex iis inſulis ad quas transportare rex ſolet quos è ſuis locis ſummovet, gerebant proxima Medis & veſtimenta & arma: quibus præerat Mardontes Bagæi filius, qui apud Mycalen dux ſecundo poſt hæc anno in pugna
81 oppetiit. Hæ erant nationes quæ per continentem ibant, ex quibus conſtabat pedeſter exercitus: quibus ii præerant qui commemorati ſunt, quique ordinarant milites enumeraverantque & præfectos mille militum, & præfectos decem millium delegerant. nam hi creaverant centuriones decurioneſque. Erant & alii agminum & gentium prætores: verum ii qui nominati ſunt, erant
82 duces. Horum tamen & totius exercitus pedeſtris imperatores erant, Mardonius Gobryæ filius, & Trintatæchmes filius Artabani, qui diſſuaſerat bellum Græciæ inferendum, & Smerdones Otanis filius, ambo hi fratrum Darii filii, Xerxis patrueles: & Maſiſtes Dario & Atoſſa genitus, & Gergis Arizi & Me-
83 gabyzus Zopyri filius. Hi erant imperatores omnium pedeſtrium copiarum, præter illa delecta Perſarum decem millia, quibus præerat Hydarnes Hydarnis filius: qui Perſæ vocabantur immortales, ob hoc, quod ſiquis eorum aut nece aut morbo numerum imminuceret, alius ſufficiebatur: nec unquam plures erant paucioreſve decem millibus. Præcipuo inter omnes cultu erant Perſæ decori, & iidem præſtantiſſimi. Armaturam quidem habebant talem, quæ dicta eſt: & præterea multo & immenſo auro conſpicui, ducentes una carrucas cum pallacis ac familia permulta eaque belle ornata: necnon camelos ac jumenta, præter ceteros milites, quæ commea-
84 tum portabant. Equitant autem hæ nationes: ſed non omnes habebant equos, verum hæ ſolæ: Perſæ, qui eadem erant qua peditatus armatura ornati, niſi quod quidam illorum geſtabant in capitibus opera ex ære ferroque ductilia.

Sunt

κτὶ εἶχον, ἀσπίδας ᾗ δερματίνας μικρὰς, ᾗ ἀκόντια. Κόλχοι δὲ ωὲὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὠμοβοίνας μικρὰς, αἰχμάς τε βραχέας· ωρὸς δὲ, ᾗ μαχαίρας εἶχον. Μαρῶν δὲ ᾗ Κόλχων ἦρχε Φαρανδάτης [a] ὁ Τεάσπιος. Ἀλλαρόδιοι δὲ ᾗ Σάσπιρες, καλάπερ Κόλχοι ὡωλισμένοι ἐσρατεύοντο. τυτέων δὲ Μασίστιος ὁ Σιρομίτρεω ἦρχε. Τὰ δὲ νησιωτικὰ ἔθνεα τὰ ἐκ τ' Ἐρυθρῆς θαλάσσης ἑπόμενα, νήσων δὲ ἐν τῇσι τὰς ἀναστάσας καλεομένας κατοικίζει βασιλεὺς, ἀγχοίατω τ' Μηδικῶν εἶχον ἐσθῆτά τε ᾗ ὅπλα. Τυτέων δὲ τ' νησιωτέων ἦρχε Μαρδόντης ὁ Βαγαίω, ὃς ἐν Μυκάλῃ σρατηγέων, δευτέρῳ ἔτεϊ τυτέων ἐτελεύτησε ἐν τῇ μάχῃ. Ταῦτα μὲν τὰ κατ' ἤπειρον σρατιόμενά τε ἔθνεα, ᾗ τεταγμένα ἐς τὸ πεζόν [b]· τότε ὧν τὸ σρατὸ ἦρχον ἔτοι οἵπερ εἰρέατην· ᾗ οἱ διατάξαντες ᾗ ἐξαριθμήσαντες, ἔτοι ἔσαν· ᾗ χιλιάρχας τε ᾗ μυριάρχας ἀποδέξαντες· ἑκατοντάρχας ᾗ δεκάρχας οἱ μυριάρχαι. τελέων ᾗ ἐθνέων ἔσαν ἄλλοι σημάντορες. ἔσαν μὲν δὴ ἔτοι, οἱπερ εἰρέαται, ἄρχοντες. Ἐσρατήγεον ᾗ τυτέων τε ᾗ τὸ σύμπαν σρατὸ πεζὸ, Μαρδόνιός τε ὁ Γωβρύεω, ᾗ Τριτανταίχμης ὁ Ἀρτεβάνεω, τὸ γνώμην ποιεύμενος μὴ σρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ᾗ Σμερδόνης ὁ Ὀτάνεω· Δαρείου ἀμφότεροι ἦσαν ἀδελφεῶν παῖδες, Ξέρξῃ ᾗ ἐγένοντο ἀνεψιοί· ᾗ Μασίσης ὁ Δαρείου τε ᾗ Ἀτόσσης παῖς, ᾗ Γέργις ὁ Ἀρίζου [c], ᾗ Μεγάβυζος ὁ Ζωπύρου. Οὗτοι ἔσαν σρατηγοὶ τὸ σύμπαν σρατὸ πεζὸ [d], χωρὶς τ' μυρίων. τ' ᾗ μυρίων τυτέων Περσέων τ' ἀποδεδεγμένων ἐσρατήγεε μὲν Ὑδάρνης ὁ Ὑδάρνεος· ἐκαλέοντο δὲ ὑπὸ τῶν Περσέων ἔτοι ὧδε [e]· εἴ τις αὐτέων ἐξέλιπε τ' ἀριθμὸν, ἢ θανάτῳ βιαθείς, ἢ νούσῳ, ἄλλος ἀνὴρ ἀραίρητο [f]. ᾗ ἐγένοντο ὁδαμᾷ ὔτε πλεῦνες μυρίων, ὔτε ἐλάσσονες. κόσμον δὲ πλεῖσον παρείχοντο διὰ πάντων Περσέων, ᾗ αὐτοὶ ἄριστοι ἔσαν. σκηλὴν μὲν τοιαύτην εἶχον ἥπερ ἔρρησαν· χωρὶς δὲ χρυσόν τε πολλὸν ᾗ ἄφθονον ἔχοντες ἐνέπεσον· ἁρμαμάξας τε ἅμα ἦγον, ἐν δὲ, παλλακὰς ᾗ θεραπηίδα πολλὴν τε ᾗ εὖ ἐσκευασμένην. σῖτα δέ σφι, χωρὶς τ' ἄλλων σρατιωτέων, κάμηλοί τε ᾗ ὑποζύγια ἦγον. Ἱππεύει δὲ τούτοισι τὰ ἔθνεα· πολλὸ δ' πλέον παρείχετο ἵππων, ἀλλὰ τοσόνδε μοῦνα· Περσέων μὲν, τὴν αὐτὴν ἐσκευασμένοι ᾗ ὁ πεζὸς αὐτέων. πολλοὶ δὴ τῇσι κεφαλῇσι εἶχον ἔνιοι αὐτέων ᾗ χάλκεα ᾗ σιδήρεα ἐξεργασμένα σοιήματα.

Εἰσὶ

a Φαρανδάτης. b ἐς τ' πεζόν. c Ἀρεζίου. d σύμπαν πεζὸ. e MS. habet ἔτοι διὰ τάδε ἐπὶ τάδε. f ἀναιρέθη.

Quarundam gentium arma. Præfecti ſummi equitum. Infortunium Pharnuchis.

Εἰσὶ δέ τινες νομάδες ἄνθρωποι Σαγάρτιοι καλεόμενοι, ἔθνος μὲν Περσικὸν καὶ φωνῇ, σκευὴ δὲ μεταξὺ ἔχουσι πεποιημένην τε Περσικῆς τε καὶ Πακτυϊκῆς· οἱ παρεῖχοντο μὲν ἵππων ὀκτακισχιλίων, ὅσοι δὴ νομίζουσι ἔχειν ἄπλετον χάλκεα, ἄπλετον σιδήρεα, ἐξω ἐγχειριδίων. χρέωνται δὲ σφῆσι πεπλεγμένῃσι ἐξ ἱμάντων, τούτῃσι ἱππίοισι ἔρχονται ἐς πόλεμον. ἡ δὲ μάχη τοιήδε τις ἀνδρῶν, ἥδε· ἐπεὰν συμμίσγωσι τοῖσι πολεμίοισι, βάλλουσι τὰς σφείρας, ἐπ' ἄκρῳ βρόχους ἐχούσας· ὅτου δ' ἂν τύχῃ, τὸν τε ἵππον, τὸν τε ἀνθρώπου, ἐπ' ἑωυτὸν ἕλκει. οἱ δὲ ἐν ἕρκεσι [b] ἐμπαλλασσόμενοι διαφθείρονται. τοιῶνδε μὲν αὕτη ἡ μάχη, καὶ ἐπετετάχατο ἐς τὰς Πέρσας. Μῆδοι δὲ, τὸν περ ἐν τῷ πεζῷ εἶχον σκευὴν, καὶ Κίσσιοι ὡσαύτως. Ἰνδοὶ δὲ σκευὴ μὲν ἐσετάχατο τῇ αὐτῇ καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαυνον δὲ κέλητας καὶ ἅρματα· ὑπὸ δὲ τοῖσι ἅρμασι ὑπῆσαν ἵπποι καὶ ὄνοι ἄγριοι. Βακτριοὶ δὲ ἐσκευάδατο ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ, καὶ Κάσπιοι ὁμοίως. Λίβυες δὲ καὶ αὐτοὶ καπήπερ ἐν τῷ πεζῷ. ἤλαυνον δὲ καὶ ἅπαντες ἅρματα. ὡς δ' αὕτως Κάσπιοι καὶ Παρικάνιοι ἐσετάχατο ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Ἀράβιοι δὲ σκευὴν μὲν εἶχον τὴν αὐτὴν καὶ [c] ἐν τῷ πεζῷ· ἤλαυνον δὲ πάντες καμήλους, ταχυτῆτα [d] δὲ λειπομένας ἵππων. Ταῦτα τὰ ἔθνεα μοῦνα ἱππεύει. ἀριθμὸς δὲ τῶν ἵππων ἐγένετο ὀκτὼ μυριάδες, πάρεξ τῶν καμήλων [e] καὶ τῶν ἁρμάτων. οἱ μέν νυν ἄλλοι ἱππέες ἐπετετάχατο [f] κατὰ τέλεα· Ἀράβιοι δὲ, ἔσχατοι ἐτετάχατο. ἅτε γὰρ τῶν ἵππων ὑπὸ ἀνεχομένων τὰς καμήλους, ὕστεροι ἐτετάχατο, ἵνα μὴ φοβέοιτο τὸ ἱππικόν. Ἵππαρχοι δὲ ἦσαν Ἁρμαμίθρης τε καὶ Τιθαῖος, Δάτιος παῖδες· ὁ δὲ τρίτος σφίσι πωϊπάρχων Φαρνούχης κατελέλειπτο ἐν Σάρδισι νοσέων· ὡς γὰρ ὁρμέωντο ἐκ Σαρδίων, ἐπὶ συμφορῇ τοιῇδε ἐγένετο [g] ἀνεξέλεγκτον. ἐλαύνοντι γὰρ οἱ, ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὑπέδραμε κύων· καὶ ὁ ἵππος ἰδὼν τοιῆσδε ἐφοβήθη τε, καὶ τὰς ὀρθὰς ἀπέστησατο τὸν Φαρνούχεα· πεσὼν δὲ, αἵματός τε ἤμεε, καὶ ἐς φθίσιν τοιήνδε ἦλθε ἡ νοῦσος. τὸν δὲ ἵππον αὐτίκα κατ' ὀρχὰς ἐποίησαν οἱ οἰκέται ὡς ἐκέλευε· ἐς τὸν χῶρον ἐν τῷ περ κατέβαλε τὸν δεσπότεα ἀπαγαγόντες, ἐν τοῖσι [h] γόνασι ἀπέτεμον τὰ σκέλεα. Φαρνούχης μὲν οὕτω παρελύθη τῆς ἡγεμονίης. Τῶν δὲ τριήρεων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ διηκόσιαι καὶ χίλιαι, παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἵδε· Φοί-

Sunt autem quidam paſtorii homines, qui Sagartii appellantur, gens quidem etiam ſermone Perſica, ſed cultu inter Perſicum & Pactyicum, qui contulerunt equitatum octo millium equitum, armaturam neque aheneam neque ferream aſſueti ferre, præter pugiones, utentes reſte è loris conſerta, qua freti in bellum eunt. Eſt autem pugna eorum virorum hujuſmodi: Cum hoſte congredientes injiciunt eas reſtes in ſummo habentes laqueos, qui quum aut equum aut hominem adepti ſunt, eum ad ſe trahunt: ita illi ſeptis illaqueati conficiuntur. Talis horum pugna eſt, iidemque inter Perſas erant collocati. Medi eandem equites quam pedites armaturam gerunt: & item Ciſſii. Indi quoque eandem quam peditatus ſuus geſtant armaturam. ceterum equos ſingulares agebant & currus: quibus curribus ſuberant & equi & aſini agreſtes. Bactrii eodem ornatu inſtructi erant equites quo pedites, & item Caſpii. Afri & ipſi eandem quam pedites armaturam gerebant: curruum autem hi cuncti erant agitatores. Caſpii quoque & Paricanii itidem atque ſuus peditatus inſtructi erant. Necnon Arabes eo quo pedites ornati cultu; ſed cuncti agitabant camelos nihilo inferiores equis pernicitate. Hæ ſolæ gentes erant equeſtres. Fuitque numerus equitum, octoginta millia, præter camelos & currus. Et alii quidem equites per ordines fuerunt appoſiti: Arabes autem in ultimo locati, ob id poſtremi ne equitatus conſternaretur, equis camelos non tolerantibus. Equitatus autem præfecti erant, Harmamithres & Tithæus, filii Datis: quorum tertius collega Pharnuches Sardibus erat relictus ægrotus. Nam quum Sardibus proficiſcerentur, in calamitatem incidit inſciens. equitante enim eo canis ſub pedes equi intercurrit: quo equus improviſo territus atque erectum ſeſe attollens, Pharnuchem excuſſit. Hic collapſus ſanguinem vomuit, & morbus tranſiit in tabem. Equo autem, à caſu ſtatim domini, fecerunt famuli ut ille juſſerat: Abducto namque in eum locum ubi dominum ſtraverat, crura in genibus abſciderunt. Itaque Pharnuches ita à præfectura ſummotus eſt. Porro triremes inito numero fuere mille ducentæ & ſeptem; quas hi præbuere: Phœ-

85 86 87 88 89

a τῆσι. b ἄρκεσι. c αὐτῷ καὶ. d ταχυτῆτι e τῶν ἄλλων καμήλων. f ἐτεταάχαθ. g συμπίπτει. h σὺν τοῖσι.

Phœnices, cum Syriis qui Palæſtinam incolunt, trecentas, hunc in modum ornati: Circa capita galeas Græcanicis proximas gerebant, induti thoracibus lineis, cum ſcutis umbone carentibus, cumque jaculis. Hi Phœnices, ut ipſi memorant, quondam mare rubrum accolebant: illinc tranſgreſſi, maritima Syriæ habitant. Is autem tractus Syriæ, & quicquid Ægypto tenus eſt, Palæſtina vocitatur. Ægyptii ducentas præbebant naves. Hi circa capita caſſides forcipiculatas gerebant, concava autem ſcuta magnis umbonibus prædita, ac haſtas nauticas, & grandes bipennes: eorum turba thoraces gerebat ac magnas machæras. Hunc in modum iſti armati e-
90 rant. Cyprii autem centum quinquaginta naves præbebant, hoc modo armati: Reges eorum mitris redimita capita habebant; reliqui tunicas geſtabant, cetera ut Græci. Quorum illæ gentes ſunt partim à Salamine & Athenienſibus, partim ab Arcadia, partim à Cythno, partim à Phœnice, partim ab Æthiopia o-
91 riundi, ut ipſi Cyprii ajunt. Cilices, centum naves. hi circa capita ferebant gentiles galeas, pro ſcutis parmulas è crudo bovis corio factas, laneis tunicis induti: bina ſinguli jacula geſtantes, & enſem machæris Ægyptiacis perſimilem. Hi quondam Hypachæi appellati fuerant, ſed à Cilice Agenoris filio, viro Phœnice, illud nomen acceperunt. Pamphyli, triginta naves, Græcanicis armis ornati: qui ab illis originem ducunt, qui cum Amphilocho & Calchante è
92 Troia disjecti fuerunt. Lycii præbuerunt naves quinquaginta, thoracibus ocreiſque inſtructi; arcubus quoque è corno factis, & arundineis ſagittis ſine pennis, atque jaculis: gerentes ex humeris ſuſpenſas capræ pellem, & in capitibus pilea pennis circumcoronata, quinetiam pugiones & falces. Hi è Creta oriundi, quondam Termilæ nominati, ſed à Lyco Pandionis filio, viro Athenienſi, Ly-
93 cii fuerunt cognominati. Dorienſes qui ſunt ex Aſia, naves triginta. hi Græca gerebant arma, è Peloponneſo propagati. Cares, ſeptuaginta naves, cetera Græco more ornati, ſed & falces & pugiones gerebant. qui quales prius appellati fuerint, in prioribus libris dictum
94 eſt. Iones, centum naves, armati Græco

Φοίνικες μὲν, σὺν Συρίοισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, τριηκόσιας, ὧδε ἐσκευασμένοι· τοῖσι μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας εἶχον ἀγχοτάτω πεποιημένας τρόπον τὸν Ἑλληνικόν· ἐνδεδυκότες δὲ θώρηκας λινέους· ἀσπίδας δὲ ἴτυος οὐκ ἐχούσας εἶχον, καὶ ἀκόντια. ἔστι δὲ οἱ Φοίνικες τὸ παλαιὸν οἰκέον, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ· ἐνθεῦτεν δὲ διαβάντες τὴν Συρίης οἰκέουσι τὸ πρὸς θάλασσαν· ἡ δὲ Συρίης τῆς τὸ χωρίον καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν, Παλαιστίνη καλέεται. Αἰγύπτιοι δὲ νέας παρείχοντο διηκοσίας. ἔστι δὲ εἶχον τοῖσι μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χηλωτὰ, ἀσπίδας δὲ κοίλας, τὰς ἴτυς μεγάλας ἐχούσας, καὶ δόρατά τε ναύμαχα, καὶ πέλεκεις μεγάλους. τὸ δὲ πλῆθος αὐτέων, θωρηκοφόροι ἦσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας εἶχον. ἔστι μὲν ὕτω ἐσταλάδαρ. Κύπριοι δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἐσκευασμένοι ὧδε· τοὺς μὲν κεφαλὰς εἰλίχαρ μίτρῃσι οἱ βασιλῆες αὐτέων, οἱ δὲ ἄλλοι εἶχον κιθῶνας· τὰ δὲ ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες. τούτεων δὲ τοσίδε ἔθνεά ἐστι· οἱ μὲν, ἀπὸ Σαλαμῖνος καὶ Ἀθηναίων· οἱ δὲ, ἀπ' Ἀρκαδίης· οἱ δὲ, ἀπὸ Κύθνου· οἱ δὲ, ἀπὸ Φοινίκης· οἱ δὲ, ἀπὸ Αἰθιοπίης, ὡς αὐτοὶ Κύπριοι λέγουσι. Κίλικες δὲ ἑκατὸν παρείχοντο νέας· ἔστι δὲ αὖ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἀττικώμενα, λαισήιά τε εἶχον ἀντ' ἀσπίδων, ὠμοβοίης πεποιημένα, καὶ κιθῶνας εἰρινεοὺς ἐνδεδυκότες. δύο δὲ ἀκόντια ἕκαστος καὶ ξίφος εἶχον, ἀγχοτάτω τῇσι Αἰγυπτίῃσι μαχαίρῃσι πεποιημένα. ἔστι μὲν τοπαλαιὸν Ὑπαχαιοὶ ἐκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ Ἀγήνορος ἀνδρὸς Φοινίκου ἔσχον τὸ ἐπωνυμίην. Πάμφυλοι δὲ τριήκοντα παρείχοντο νέας, Ἑλληνικῇσι ὅπλοισι ἐσκευασμένοι. οἱ δὲ Πάμφυλοι ἔστι, εἰσὶ δὲ ἐκ Τροίης ἀπεσκεδασθέντων ἅμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Λύκιοι δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα, θωρηκοφόροί τε ἐόντες καὶ κνημιδοφόροι. εἶχον δὲ τόξα κραναΐνα, καὶ ὀϊστοὺς καλαμίνους ἀπτέρους, καὶ ἀκόντια· ἐπὶ δὲ, αἰγὸς δέρμα περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενον[a]· περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι πίλους πτεροῖσι περιεσταφανωμένους. ἐγχειρίδια δὲ καὶ δρέπανα εἶχον. Λύκιοι δὲ, Τερμίλαι ἐκαλέοντο ἐκ Κρήτης γεγονότες· ἀπὸ δὲ Λύκου τοῦ Πανδίονος, ἀνδρὸς Ἀθηναίου, ἔσχον τὸ ἐπωνυμίην. Δωριέες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίης, τριήκοντα παρείχοντο νέας, ἔχοντές τε Ἑλληνικὰ ὅπλα, καὶ γεγονότες ἀπὸ Πελοποννήσου[b]. Κᾶρες δὲ, ἑβδομήκοντα παρείχοντο νέας, τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες ἐσταλμένοι· εἶχον δὲ καὶ δρέπανα καὶ ἐγχειρίδια. ἔστι δὲ, οἵ τινες πρότερον ἐκαλέοντο, ἐν τοῖσι πρώτοισι τῶν λόγων εἰρήκαμεν. Ἴωνες δὲ, ἑκατὸν νέας παρείχοντο, ἐσκευα-

a δέρματα περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενα. b γεγονότες ἐκ Πελοποννήσου.

Insulani, Æolenses, Hellespontii præter Abydenos & ex Ponto. Militares in eis Persæ, Medi & Sacæ. Qui duces classis: item illustriores in ea viri.

σμένοι ὡς Ἕλλωες. Ἴωνες δ', ὅσον μὲν χρόνον ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον τῷ νῦν καλεομένῳ Ἀχαιίην, καὶ πρὶν ἢ Δαναόν τε καὶ Ξοῦθον ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον, ὡς Ἕλλωες λέγουσι, ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγιαλέες· ἀπὸ δὲ Ἴωνος τοῦ Ξούθου, Ἴωνες. Νησιῶται δὲ, ἐπτακαίδεκα παρεῖχοντο νέας, ὠπλισμένοι ὡς Ἕλλωες· καὶ τοῦτο Πελασγικὸν ἔθνος, ὕστερον δὲ Ἰωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ αἱ δυώδεκα πόλιες Ἴωνες οἱ ἀπ' Ἀθηνέων [a]. Αἰολέες δὲ, ἑξήκοντα νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι τε ὡς Ἕλλωες, καὶ τοπάλαι καλεόμενοι Πελασγοὶ, ὡς Ἑλλήνων λόγος. Ἑλλησπόντιοι δὲ, πλὴν Ἀβυδηνῶν· (Ἀβυδηνοῖσι γὰρ προσετέτακτο ὑπὸ βασιλέος κατὰ χώρην μένουσι, φύλακας εἶναι τοῦ γεφυρέων) οἱ δὲ λοιποὶ ὑπὸ τοῦ Πόντου στρεφόμενοι, παρεῖχοντο μὲν ἑκατὸν νέας, ἐσκευασμένοι δὲ ἦσαν ὡς Ἕλλωες· εἶτοι δὲ, Ἰώνων καὶ Δωριέων ἄποικοι. Ἐπεβάτευον δὲ ὅπλοισι πασέων τῶν νεῶν Πέρσαι, καὶ Μῆδοι, καὶ Σάκαι. τουτέων δὲ ἄριστα πλεύσας παρεῖχοντο νέας Φοίνικες, καὶ Φοινίκων, Σιδώνιοι. τούτοισι πᾶσι δὲ τοῖσι ἐς τὸ πεζὸν τεταγμένοισι αὐτέων ἐπῆσαν ἐπάρχοισι ἴδιοι ἡγεμόνες. τοὺς ἐγὼ (οὐ γὰρ ἀναγκαίη ἐξέργομαι ἐς ἱστορίης λόγον) οὐ παραμέμνημαι. ἔστι γὰρ ἔθνεα ἑκάστοισι ἀπάξιοι ἦσαν οἱ ἡγεμόνες, ἓν τ' ἔθνεϊ ἑκάστῳ ὅσαπερ πόλιες, τοσοῦτοι καὶ ἡγεμόνες ἦσαν. εἵποντο δὲ ὡς ὁπλῆται, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἄλλοι στρατιῶται ἕπονται ἄλλοι. ἐπὶ στρατηγοί τε ἦρχοντες οἱ τὸ πᾶν ἔχοντες κράτος, καὶ ἄρχοντες τῶν ἐθνέων ἑκάστων, ὅσοι αὐτέων ἦσαν Πέρσαι, εἰρήσεταί μοι. Τῶν δὲ ναυτικῶν ἐστρατήγεον οἵδε· Ἀριαβίγνης τε ὁ Δαρείου, καὶ Πρηξάσπης ὁ Ἀσπαθίνεω, καὶ Μεγάβαζος ὁ Μεγαβάτεω, καὶ Ἀχαιμένης ὁ Δαρείου· τούτων μὲν Ἰάδος τε καὶ Καρικῆς στρατιῆς, Ἀριαβίγνης, ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ τῆς Γωβρύεω θυγατρός· Αἰγυπτίων δὲ ἐστρατήγεε Ἀχαιμένης, Ξέρξεω ἐὼν ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφεός· τούτου δὲ ἄλλης στρατιῆς ἐστρατήγεον οἱ δύο. τριηκόντεροι δὲ, καὶ πεντηκόντεροι, καὶ κέρκουροι, καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα μακρὰ [b] συνελθόντα ἐς τὠυτὸ ἐφάνη τρισχίλια. Τῶν δὲ ὁπλιτεόντων μετά γε τοὺς στρατηγοὺς, οἵδε ἦσαν ὀνομαστότατοι, Σιδώνιος Τετράμνηστος Ἀνύσιος [c], καὶ Τύριος Μάρτυλος Σιρώμου [d], καὶ Ἀράδιος [e] Νέρβαλος Ἀγβάλου [f], καὶ Κίλιξ Συέννεσις Ὠρομέδοντος, καὶ Λύκιος Κυβερνίσκος Σίκα· καὶ Κύπριοι, Γόρτυς τε Χέρσιος, καὶ Τιμώναξ ὁ Τιμαγόρεω· καὶ Καρῶν, Ἱστιαῖός τε ὁ Τύμνεω, καὶ Πίγρης [g] ὁ Σελδώμου, καὶ Δαμασίθυμος ὁ Κανδαύλεω.

co ritu: qui quandiu in Peloponnesio regionem, quæ vocatur nunc Achaia, incoluerunt, & ante adventum Danai & Xuthi in Peloponnesum, ut Græci ajunt, vocabantur Pelasgi Ægialees, *litorales*, sed ab Ione Xuthi filio, Iones sunt appellati. Insulani, naves decem 95
& septem, armati ut Græci: & ipsi Pelasgica gens; sed mox Ionica ob eandem caussam, & duodecim oppida Ionica ab Athenis. Æolenses, sexaginta naves, more Græco armati, & olim Pelasgi (ut apud Græcos fertur) vocati. Hellespontii, præter Abydenos, quibus mandatum erat ab rege ut loco manerent ad pontes custodiendos, ceteri que è Ponto, dabant centum naves, Græce ornati, Ionum ac Dorienſium coloni. In omnibus autem navibus epi- 96
batæ erant Persæ & Medi & Sacæ; quarum optime navigantes præbuere Phœnices, & inter Phœnices, Sidonii. His omnibus, & item pedestribus eorum copiis præfecti erant populares duces: quorum ego (quia ratio historiæ non exigit necessario) non faciam mentionem. Neque enim singularum nationum duces digni memoria fuere, quarum quot urbes, tot duces extitere: sequebantur enim non ut ductores, verum ut alii bellantes servi: quoniam duces & præfecti penes quos summa imperii erat, & singularum gentium principes, quinam eorum Persæ fuerint, à me commemoratum est. Nauticis autem hi copiis præ- 97
fuere: Ariabignes Darii, & Prexaspes Aspathinis, & Megabazus Megabatis, & Achæmenes Darii filius. Ionicæ quidem classi & Caricæ Ariabignes, ex Dario & filia Gobryæ genitus: Ægyptiacæ autem Achæmenes, Xerxis ex utroque parente germanus: reliquæ autem classi reliqui duo. Porro triginta aut quinquaginta remorum navigia, & cercuri, cum hippagogis, longa, contracta constat ad tria millia perveniſſe. E- 98
orum autem qui in classe erant, secundum duces, illustrissimi fuere, Sidonius Tetramnestus Anysi filius, & Tyrius Marten Siromi, & Aradius Nerbalus Agbali, & Cilix Syennesis Oromedontis, & Lycius Cybernisscus Sicæ filius. Cyprii autem; Gortus Cherſis, & Timonax Timagoræ filius. Carum vero Histiæus Tymnis, & Pigres. Seldomi, & Damasithymus Candaulis filius.

Τῶν

Alio-

a Ἀθηναίων. b μικρὰ. c Ἀνήτου. d Μάτλου Σιρώτου. e Ἀράδιος. f Ἀγβάλου. g Πύγρης.

Artemisia in navali exercitu describitur. Xerxes è curru pedestres, ex navi navales copias inspicit. Hinc ejus sermo jactabundus cum Demarato.

99 Aliorum nunc præfectorum mentionem facere supersedeo, tanquam non necesse habens. Verum Artemisiæ præcipua me tenet admiratio, mulieris expeditionem adversus Græciam sequutæ: quæ defuncto viro, & ipsa tyrannidem obtinens, quum & filius ei esset adolescens, præstantia animi atque virilitate in militiam concessit nullâ adacta necessitate. Nomen ei erat Artemisiæ, Lygdamis filiæ, paternum genus ex Halicarnasso, maternum è Creta. Imperans hæc Halicarnassensibus, & Cois, & Nisyriis, & Calydniis, quinque cum navibus venit, & universæ classis post Sidonias, naves præbuit celebratissimas. Eadem apud regem optimas inter omnes socios sententias dixit. Quas civitates recensui sub illius imperio fuisse, earum universam gentem annuo Doricam esse; Halicarnassenses quidem Trœzenios, ceteros autem Epidaurios. Hactenus de
100 nautico exercitu. Xerxes, inito copiarum numero, militibus compositis, concupivit illos lustrando oculis obire: quemadmodum & fecit. Itaque inscenso curru unamquamque nationem lustrans, percontabatur; quam professionem scribæ excipiebant, donec ab extremis ad extremos equitum peditumque perventum est. Hoc perfecto, & navibus in mare deductis, ibi Xerxes è curru in navem Sidoniam transcendit: residensque sub aureo tabernaculo, prætervehensque navium proras scitabatur de singulis itidem ut de terrestri exercitu fecerat, describique jubebat. Enimvero navarchi productas à litore quatuor fere plethrorum spatio naves stabilierant, conversis ad terram proris, omnes versus frontem, propugnatoribus quoque tanquam ad prœlium armatis; quos Xerxes inter proras & litus navigans con-
101 spicabatur. Ubi autem & classem lustravit, egressus navi arcessivit Demaratum Aristonis filium, comitem hujus adversus Græciam expeditionis, eique arcessito ita inquit, Demarate, juvat nunc me quæ cupio abs te interrogare, qui & Græcus es, & non ex minima neque maxime invalida civitate, ut audio tam ex te quam ex aliis Græcis, qui in sermones mecum veniunt. nunc igitur hoc mihi expone, nunquid Græci sustinebunt manus contra me levare. nam, ut ego opinor, nec si omnes Græci ac ceteri

Τῶν μέν νυν ἄλλων ὑ Θ ἐάμεμνημαι τεξιαρχέων, ὡς οὐκ ἀναγκαζόμεν Θ· Ἀρτεμισίης ᾗ, τ μάλισα θῶυμα ποιεῦμαι, ὅτι τὸν Ἑλλάδα ςρατοδωσαμένης γυναικὸς, ἥτις ἀποθανόν Θ ὑ ἀνδρὸς, αὐτή τε ἔχουσα τὸν τυραννίδα, καὶ παιδὸς ἔτ' ἄρχον Θ νεηνίεω, ἐὸν λήμμα Θ τε καὶ ἀνδρηίης ἐτεθ Θ εύτερ, ἐδεμιῆς ἐούσης ἀναγκαίης. ὄνομα μὲν δὴ τῷ αὐτῇ Ἀρτεμισίη, θυγάτηρ ᾗ τῷ Λυγδάμι Θ· γῶ Θ ᾗ ἐξ [a] Ἁλικαρνησσέ, τὰ πρὸς πατρὸς, τὰ μητρόθεν ᾗ, Κρῆσα. ἡγεμόνευε ᾗ Ἁλικαρνησσέων τε ὑ Κώων τ Νισυρίων τε ὑ Καλυδνίων, πέντε νέας παρεχομένη· καὶ σωφρόνως τ ςρατιῆς, μετά γε τὰς Σιδωνίων, νέας εὐδοκοτάτας παρέιχε τ. πάντων ᾗ τ συμμάχων γνώμας ἀρίςας βασιλέι ἀπεδέξατ. τ ᾗ κατίλεξε πολίων ἡγεμονεύειν αὐτῷ, τὸ ἔθν Θ ἀποφαίνω πᾶν ἐὸν Δωρικόν· Ἁλικαρνησσῆας μὲν, Τροιζηνίους· τὸς ᾗ ἄλλος, Ἐπιδαυρίους. ἐς μὲν τοσόνδε ὁ ναυτικὸς ςρατὸς εἴρηται. Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἐξέθμησέ τε, καὶ διετάχθη ὁ ςρατὸς, ἐπεθύμησε αὐτὸς σφέας διεξελάσας θεήσασθαι· μετὰ δὲ, ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελασιῶν ἐπ' ἅρμα Θ παρ' ἔθν Θ ἓν ἕκαςον, ἐπυνθάνετ. καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί· ἕως ἐξ ἑκάτων ἐς ἑκατὸ ἀπίκετο καὶ τ ἵππον καὶ ὃ πεζόν. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τ νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ ὃ ἅρμα Θ ἐς νέα Σιδωνίην, ἵζετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσέῃ. καὶ παρέπλεε ἁθρόα τὰς πρώρας τ νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἑκάστας ὁμοίως ὡς καὶ τ πρόσθεν, καὶ ἀπογραφόμεν Θ. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα [b] πλέθρα ἀπὸ ὃ αἰγιαλοῦ, ἀνεκώχευον τὰς πρώρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδὸν, καὶ ἐξοπλισάντες τὸς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλεμον. ὁ δ', ἐντὸς τ πρωρέων πλέων ἐφοιτᾶτο καὶ ὃ αἰγιαλοῦ. Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε, καὶ ἐξέβη ἐκ τ νεὸς, μετεπέμψατο Δημάρητον τ Ἀρίσωνος συμβαλόμενον αὐτῷ ὅτι τὸν Ἑλλάδα. καλέσας δ' αὐτὸν, εἴρετο ,,τάδε, Ὦ Δημάρητε, νῦν μοί σε ἡδύ τι ἐςὶ ,,ἐπείρεσθαι τὰ θέλω. σὺ εἷς Ἕλλην τε, καὶ ,,(ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τ ἄλλων ,,Ἑλλήνων τ ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων) πό-,,λι Θ οὔτ' ἐλαχίςης, οὔτ' ἀσθενεςάτης. νῦν ὦν ,,μοι τόδε φράσον, εἰ Ἕλληνες ὑπομενέουσι ,,χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. ὑ γὰ, ὡς δοκέω ,,ἐγὼ, οὐδ' εἰ πάντες Ἕλληνες, καὶ οἱ λοιποὶ

a Hæc vocula ἐξ non est in MS. b ἴσον τέσσερα.

Demarati ex vero respondere jussi celebratio Græcorum, sed maxime Lacedæmoniorum, quam ridendo refutat Xerxes.

,, οἱ περὶ ἑωυτέρης οἰκίοντες ἄνθρωποι συλλεχθέι-
,, ησαν, οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ὑπιόντα ὑπο-
,, μεῖναι, μὴ ἐόντες ἄρθμιοι. ἐξέλω μέντοι καὶ
,, τὸ ἀπὸ σεῦ, οἰκήιόν τι λέγῃς περὶ αὐτέων, πυ-
θέσθαι. ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα. ὁ δ' ὑπολαβὼν
,, ἔφη, Ὦ βασιλεῦ, κότερα ἀληθείῃ χρήσο-
,, μαι πρὸς σε, ἢ ἡδονῇ; ὁ δὲ μιν ἀληθείῃ χρῆ-
σθαι ἐκέλευε, φὰς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ
πρότερον ἦεν. Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημάρητος,
,, ἔλεγε τάδε, Βασιλεῦ, ἐπειδὴ ἀληθείῃ κέλ-
,, χρήσεσθαί πάντως με κελεύεις τοῦτα λέγον-
,, τα, μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἁλώ-
,, σεται, τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ σώτειρός [a]
,, ἐστι· ἀρετὴ δὲ ἔπακτος ἐστι, ἐπό τε σοφίης
,, καθειργασμένη καὶ νόμου ἰσχυροῦ· τῇ Ἀφειδέα-
,, μένη ἡ Ἑλλὰς, τήν τε πενίην ἀπαμύνεται,
,, καὶ τὴν δεσποσύνην. αἰνέω μέν νυν πάντας Ἕλ-
,, λήνας τοὺς περὶ κείνους τοὺς Δωρικοὺς χώρους
,, οἰκημένους. ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων
,, τούσδε τοὺς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων
,, μούνων· πρῶτα μὲν, ὅτι οὐκ ἔστι ὅκως κοτὲ σοὺς
,, δέξονται [b] λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑλ-
,, λάδι· αὖτις δὲ, ὡς ἀντιώσονταί τοι ἐς μάχην,
,, καὶ ἢν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πάντες τὰ σὰ φρονέω-
,, σι. ἀριθμοῦ δὲ πέρι, μὴ πύθῃ ὅσοι τινὲς ἐόντες
,, τοῦτα ποιέειν οἷοί τέ εἰσι. ἢν τε γὰρ τύχωσι ἐξε-
,, στρατευμένοι χίλιοι, ἔστι μαχέσονταί τοι, ἢν τε
,, ἐλάσσονες τουτέων, ἢν τε πλεῦνες. Ταῦτα
ἀκούσας Ξέρξης, γελάσας ἔφη, Δημάρητε, οἷον
,, ἐφθέγξαο ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατιῇ τοσῇδε
,, μαχέσασθαι; ἄγε, εἰπέ μοι, σὺ φὴς τουτέων τῶν
,, ἀνδρῶν αὐτὸς βασιλεὺς γενέσθαι; σὺ ὧν ἐθελήσεις
,, αὐτίκα μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα μάχεσθαι [c], καὶ
,, τοι εἰ τὸ πολίτευμὰ ὑμῖν πᾶν ἐστι τοιοῦτον οἷον σὺ
,, διαιρέεις, σέ γε τῶν κείνων βασιλῆα πρέπει πρὸς
,, τὸ διπλήσιον ἀντιάσεσθαι κατὰ νόμους τοὺς ὑ-
,, μετέρους. εἰ γὰρ κείνων ἕκαστος δέκα ἀνδρῶν
,, τῶν στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιός ἐστι, σὲ δέ γε [d]
,, δίζημαι εἴκοσι εἶναι ἀντάξιον· καὶ ἔτω μὲν ὀρ-
,, θοῖτ' ἂν ὁ λόγος ὁ παρὰ σεῦ εἰρημένος. εἰ δὲ
,, τοιοῦτοί τε ἐόντες, καὶ μεγάθεα τοσοῦτοι ὅσοι σύ
,, τε καὶ οἱ παρ' ἐμὲ φοιτῶσι Ἑλλήνων ἐς λόγους,
,, αὐχεῖτε τοσοῦτον, ὅρα μὴ μάτην κόμπος ὁ
,, λόγος ἔτος ὁ ἀρημένος εἴη. ἐπεὶ φέρε ἴδω
,, πρῶτα τῷ εἰκότι, κῶς δυναίατο χίλιοι, ἢ καὶ
,, μύριοι, ἢ καὶ πεντακισμύριοι, ἐόντες γε ἐλεύθε-
,, ροι πάντες ὁμοίως, καὶ μὴ ὑπ' ἑνὸς δεχόμενοι,
,, στρατῷ τοσῷδε ἀντιστῆναι· ἐπεί τοι πλεῦνες [e]
περὶ

teri ad occasum incolentes homines congregarentur, pares essent ad me invadentem sustinendum, siquidem non sint concordes. Libet tamen mihi abs te audire quid de hoc dicas. His verbis ille interrogavit. Demaratus autem excipiens, Utra, inquit, apud te rex utar, veritate an jucunditate? Ille ut veritate uteretur jubere. neque enim sibi ob id eum minus jucundum fore quam antea fuisset. Hoc 102
ubi Demaratus audivit, Quoniam, inquit, me jubes, rex, omnino veritatem proloqui, ea dicentem ob quæ nemo mendacii postea à te convincetur; Græcia semper quidem alumna fuit paupertatis, hospes virtutis, quam à sapientia accivit & à severa disciplina, quam usurpans Græcia, & paupertatem abigit & dominatum. Ita laudo quidem omnes Græcos qui circa Dorica illa loca incolunt: sed non de cunctis eis hæc verba faciam, verum de Lacedæmoniis solis. Jam primum fieri non poterit, ut tuas voces admittant, afferentes Græciæ servitutem: deinde venient tibi obviam ad pugnandum, etiam si ceteri Græci omnes sentiant tecum. Neque vero de numero eorum quæras, quot illi sint qui hoc facere possint. nam si in exercitu eorum mille fuerint, ii tecum congredientur; & item sive pauciores sive etiam plures. Hæc quum au- 103
disset Xerxes, cachinnans inquit, Demarate, quodnam extulisti verbum? mille omnino viros cum tanto exercitu congressuros? Agedum, dic mihi, nonne teipsum ais istorum virorum fuisse regem? visne igitur sine mora tu cum decem viris dimicare? Quod si vestri populares omnes tales sunt, quales tu prædicas, profecto secundum vestra instituta decet te, qui illorum es rex, ad duplum comparari. nam si denis è meo exercitu singuli eorum pares sint, jure abs te posco ut viginti sis par; ita verba quæ dixisti, comprobabuntur. Atqui si tales sunt illi ac proceritate tanti, quanti tu, ac Græci qui in colloquium meum venerunt, tantopere gloriamini, vide ne frustra id insolenterque faciatis. nam age intelligam quacunque probabilitate, unde fieri queat, ut mille aut decem millia vel etiam quinquaginta millia hominum, qui pariter omnes liberi, nec unius imperio subjecti, tanto exercitui obsisterent: quum simus nos plures quam mil-

a αἰεί κοτε σωτειρος. b σὺ δέξοιτο. c μαχέσασθ. d σέ γε. e ἐπεί τι πλεῦνες.

milleni ad ſingulos eorum, ſi fuerint quinque millia. Nam ſub uno, quemadmodum apud nos fit, imperatore milites, illius metu etiam contra ſuam ipſorum naturam meliores efficiuntur, adactique flagello, vel pauciores adverſus plures eunt: iidem remiſſo libero ſibi arbitrio, neutrum horum facerent. Adeo opinor Græcos etiam pares numero Perſis, ægre cum eis ſolis certaturos. quinimo iſtud apud nos eſt id quod ais: verum non ita multum, ſed rarum. ſunt enim è Perſis meis ſatellitibus qui velint cum ternis viris Græcis pariter dimicare: quorum tu inexpertus
104 multa blateras. Ad hæc Demaratus, Intelligebam, inquit, rex, ab initio me veritate utentem, non jucunda tibi dicturum: ſed quia tu dicere me veriſſima coegiſti, dixi quæ erant ex officio Spartanorum. Quanquam ipſe optime intelligis quantopere nunc illos ego amem, qui me honore & decore paterno exutum, extorrem profugumque fecerunt: quem pater tuus exceptum, victu ac domicilio donavit. Quare non eſt credibile virum prudentem reſpuere benevolentiam exploratam, ſed maxime obſervare. Ego autem neque cum decem viris promittam me poſſe dimicare, neque cum duobus: ac ne ſingulari quidem certamine volens certaverim. At ſi neceſſe fuerit, aut vehemens diſcrimen inſtiterit, libentiſſime cum uno quolibet iſtorum hominum dimicarem, qui ſe ſingulos ajunt idoneos ad certandum cum ternis Græcorum. Etenim Lacedæmonii pugnando cum ſingulis, non ſunt illi quidem ullis deteriores viris: at conferti, cunctorum virorum ſunt excellentiſſimi. nam licet ſint liberi, non tamen ſunt omnia liberi: quippe quibus præeſt domina lex, quam multo magis metuunt quam tui te. Faciunt ergo quæcunque illa cogit. cogit autem idem ſemper, vetans eos ex acie fugere quantamvis hominum multitudinem; ſed ut ordinem non deſerentes, aut vincant aut occumbant. Hæc ego loquens, ſi tibi blaterare videor, volo poſthac in ceteris ſilentium agere. Hactenus loquutus ſum coactus: tibi vero ex ſententia contingat, rex.
105 Hæc loquuto Demarato, Xerxes ad riſum verſus, nulla indignatione permotus eſt, ſed comiter hominem remiſit. Poſt

„ωδὶ ἕνα ἕκαστον γινόμεθα, ἢ χίλιοι, ἐόντων
„ἐκείνων πέντε [a] χιλιάδεων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἑνὸς
„ἀρχόμενοι καὶ ὑπὸ τύραννον τὸν ἡμέτερον, δειμαίνοντες
„ἂν δειμαίνοντες τοῦτον ἐς πολλὸν τὴν ἑωυτῶν
„φύσιν ἀμείνονες· καὶ ἴοιεν ἀναγκαζόμενοι
„μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἐόντες· ἀ-
„νειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλευθερον [b], οὐκ ἂν ποιέ-
„οιεν τοιούτων ἑκάτερα. δοκέω δὲ ἔγωγε ἐς ἀν-
„ισωθέντας πληθεῖ, χαλεπῶς ἂν Ἕλλη-
„νας Πέρσῃσι μούνοισι μαχέσασθαι. ἀλλὰ παρ'
„ἡμῖν τοῦτό ἐστι [c] τὸ σὺ λέγεις. ἔστι γε μέντοι
„ἁ πολλὸν, ἀλλὰ σπάνιον. εἰσὶ γὰρ Περσέων
„τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων, οἳ ἐθελήσουσι Ἕλ-
„λῆσι ἀνδράσι τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι· τῶν σὺ
„ἐὼν ἄπειρος, πολλὰ φλυηρέεις. Πρὸς ταῦ-
τα Δημάρητος λέγει, Ὦ βασιλεῦ, ἐξ-
„ὡρῶν ἡπιστάμην ὅτι ἀληθείῃ χρεώμενος, ἁ
„φίλα τοι ἐρέω· σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας λέ-
„γειν τῶν λόγων τὰς ἀληθεστάτας, ἔλεγον τὰ
„κατήκοντα Σπαρτιήτῃσι. καίτοι ὡς ἐγὼ
„τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἐξεργὼς σκείνους, αὐ-
„τὸς μάλιστα ἐξεπίστεαι, οἵ με τιμιὸν τε καὶ
„γέρεα ἀπελόμενοι πατρῷα, ἄπολίν τε καὶ
„φυγάδα πεποιήκασι· πατὴρ δὲ σὸς ὑπο-
„δεξάμενος, βίον τέ μοι καὶ οἶκον δέδωκε.
„ἄκων εἰκὸς ἐστὶ ἄνδρα τὸν σώφρονα δυσκόλως
„φαινομένως διωθέεσθαι, ἀλλὰ σεργὰν μάλιστα.
„ἐγὼ δὲ ἔτε δέκα ἀνδράσι ὑπίσχνεμαι οἷός
„τε εἶναι μάχεσθαι, ἔτι δυοῖσι· ἐκών γε εἶ-
„ναι οὐδ' ἂν μουνομαχέοιμι. εἰ δὲ ἀναγ-
„καίη εἴη, ἡ μέγας τις ὁ ἐπιτρεψάντων ἀγών,
„μαχοίμεθ' ἂν πάντων ἥδιστα ἑνὶ τοιούτων τῶν
„ἀνδρῶν, οἳ Ἑλλήνων ἕκαστον φασὶ τρισὶν
„ἄξιον εἶναι. ὡς καὶ Λακεδαιμόνιοι, κα-
„τὰ μὲν ἕνα μαχεόμενοι, οὐδαμῶν εἰσὶ κα-
„κίονες ἀνδρῶν· ἀλλέες δέ, ἄριστοι ἀνδρῶν ἁ-
„πάντων. ἐλεύθεροι γὰρ ἐόντες, οὐ πάντα ἐλεύ-
„θεροί εἰσι. ἔπεστι γὰρ σφι δεσπότης, νόμος,
„τὸν ὑποδειμαίνουσι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ
„σέ. ποιεῦσι γῶν τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγῃ. ἀνώ-
„γει δὲ τωὐτὸ αἰεί, οὐκ ἐῶν φεύγειν οὐδὲν πλῆ-
„θος ἀνθρώπων [d] ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας
„ἐν τῇ τάξει, νικᾶν, ἢ ἀπόλλυσθαι. σοὶ
„δή, εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν,
„τἆλλα σιγᾶν ἐθέλω [e] τὸ λοιπόν. νῦν δὲ ἀναγ-
„καζεὶς ἐλεξα. ἡδοίτο μέν τοι κατὰ νόον τοι
„βασιλεῦ. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο. Ξέρξης
δὲ ἐς γέλωτά τε ἔτρεψε [f], καὶ οὐκ ἐποιήσατο ὀρ-
γὴν οὐδεμίην, ἀλλ' ἠπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο.

a ἑπτὰ πύλῃ. b ἐλεύθερον. c ἡμῖν μὲν γὰρ μέγιστόν ἐστι. d ἀνδρῶν. e Habet codex MS. φλυηρεῖν, ἄμεινον δίλω. f ἐτρέψατο.

Maſcames Doriſco præpoſitus & laudatus; ut & Boges, additis cauſis. Galaica vel Briantica regio Thraciæ, ubi poſtea Cicones.

τούτῳ δὲ ἐς λόγους ἐλθὼν Ξέρξης, καὶ ὑπάρχον ἐν τῷ Δορίσκῳ τούτῳ καταστήσας Μασκάμην τὸν Μεγαδόστεω, τὸν δὲ ὑπὸ Δαρείου τεταγμένον ἀπελάσας, ἐξήλασε τὸν στρατὸν διὰ τῆς Θρηίκης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. Καταλιπὼν δὲ ἄνδρα τοιόνδε Μασκάμην γενόμενον, τῷ μετέπειτα [a] Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε, ὡς ἀριστεύοντι [b] πάντων ὅσους κατέλιπε αὐτὸς ἢ Δαρεῖος ὑπάρχους· πέμπεσκε δὲ ἀνὰ πάντα ἔτεα· ὡς δὲ καὶ Ἀρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω, τοῖσι Μασκαμείοισι ἐκγόνοισι. κατέστασαν γὰρ ἔτι πρότερον τούτων τῶν ἐλάσιν ὑπάρχοι ἐν τῇ Θρηίκῃ καὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ [c] πανταχῇ. ἔστι ὧν πάντες, οἵ τε ἐκ Θρηίκης καὶ ἐκ Ἑλλησπόντου, πλὴν ἐν Δορίσκῳ, ὑπὸ Ἑλλήνων ὕστερον τούτων τῶν στρατηλασίης ἐξηρέθησαν. τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ Μασκάμην οὐδαμοί κω ἐδυνήθησαν ἐξελεῖν, πολλῶν πειρησαμένων. διὰ τοῦτο δὲ οἱ τὰ δῶρα πέμπει διὰ βασιλεύοντος αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι. Τῶν δὲ ἐξαιρεθέντων ὑπὸ Ἑλλήνων ἀνδρῶν βασιλεὺς Ξέρξης ἐνόμισε εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν, εἰ μὴ Βόγην μοῦνον τὸν ἐξ Ἠιόνος· τοῦτον δὴ αἰνέων οὐκ ἐπαύετο, καὶ τοὺς παῖδας ἐπίμα μάλιστα. ἐπεὶ καὶ ἄξιος αἴνου μεγάλου ἐγένετο Βόγης· ὃς, ἐπειδὴ ἐπολιορκέετο ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Κίμωνος καὶ Μιλτιάδεω, παρεὸν αὐτῷ ὑποσπόνδους ἐξελθεῖν καὶ νοσήσαι ἐς τὴν Ἀσίην, οὐκ ἐθέλησε, μὴ δειλίην δόξῃ βασιλεῖ, ἀλλὰ διεκαρτέρεε ἐς τὸ ἔσχατον. ὡς δὲ οὐδὲν ἔτι φορβῆς ἐνῆν ἐν τῷ πίσσῃ, σωρήσας πυρὴν μεγάλην, ἔσφαξε τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς, καὶ τοὺς οἰκέτας· καὶ ἔπειτα ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. μετὰ ταῦτα, τὸν χρυσὸν ἅπαντα τὸν ἐκ τῆς ἄστεος καὶ τὸ ἄργυρον ἔσπειρε ἀπὸ τοῦ τείχεος ἐς τὸν Στρυμόνα. ποιήσας δὲ ταῦτα, καὶ ἑωυτὸν ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. οὕτω μὲν δὴ τοῦτον δικαίως αἰνέει ἔτι καὶ ἐς τόδε ὑπὸ Περσέων. Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Δορίσκου ἐπορεύετο διὰ τῆς Ἑλλάδα. τοὺς δὲ αἰεὶ γινομένους ἐμποδὼν, συστρατεύεσθαι ἠνάγκαζε. ἐδεδούλωτο γὰρ (ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται) ἡ μέχρι Θεσσαλίης πᾶσα, καὶ ἦν ὑπὸ βασιλέα δασμοφόρος, Μεγαβάζου τε καταστρεψαμένου, καὶ ὕστερον Μαρδονίου. διαμείβετο δὲ πορευόμενος ἐκ Δορίσκου, πρῶτα μὲν τὰ Σαμοθρηίκια τείχεα, τὰ ἐσχάτη πεπόλισται πρὸς ἑσπέρης πόλις τῇ οὔνομά ἐστι Μεσαμβρίη· ἔχεται δὲ ταύτης Θασίων πόλις, Στρύμη· διὰ δὲ σφέων διὰ μέσου Λίσος ποταμὸς διαρρέει· ὃς τότε οὐκ ἀντίσχετο τὸ ὕδωρ παρέχων τῷ Ξέρξεω στρατῷ, ἀλλ' ἐπέλιπε· ἡ δὲ χώρη αὕτη πάλαι μὲν ἐκαλέετο Γαλαϊκὴ [d], νῦν δὲ Βριανική. ἔστι μέν-

Poſt Demarati colloquium, ubi Doriſco illi præfecit prætorem Maſcamem Megadoſtis filium, amoto eo quem Darius præfecerat, ire cum exercitu per Thraciam adverſus Græciam pergit. Huic Maſcami, quem illic reliquit Xer- 106
xes, uni tanquam omnium prætorum præſtantiſſimo quos ipſe aut Darius conſtituiſſet, dona quotannis miſit; & item ejus poſteri Artaxerxes filius Xerxis. Etenim ante hanc expeditionem in Thracia & in Helleſponto ubique prætores fuerant, qui omnes poſt eandem expeditionem à Græcis ejecti ſunt & è Thracia & ex Helleſponto, præterquam iſte in Doriſco, quippe hunc in Doriſco Maſcamem nulli unquam, etſi multi conati fuerint, tamen ejicere nequierunt. ob id huic ab eo qui ſemper in Perſis regnat, dona mittuntur. Eorum vero qui à Græcis ex- 107
pulſi ſunt, neminem rex Xerxes virum egregium eſſe dixit, præter unum Bogem ex Ejone, quem laudare non deſinebat, ejuſque qui ſuperfuere liberos maximo inter Perſas honore proſequebatur. Siquidem magnis ferri laudibus Boges meruit: qui quum ab Athenienſibus & Cimone Miltiadis filio obſideretur, liceretque ei accepta fide egredi & in Aſiam remeare, tamen abnuit, ne regi præ metu ſuperfuiſſe videretur, ſed ad extremum uſque perſtitit: atque ubi nihil in mœnibus commeatus reliquum fuit, collato ingenti rogo, interemit liberos, conjugem, concubinas, familiam, eoſque mox in ignem injecit: dehinc omne aurum urbis atque argentum è muro diſperſit in Strymonem. his actis, etiam ſemetipſum miſit in ignem. Ita hic meritò à Perſis ad hoc uſque tempus celebratur. Xerxes è Doriſco 108
in Græciam tendens, ut quoſque populos adibat, ſecum militare cogebat. Erat autem (ut ſuperius à me expoſitum eſt) omnis ad Theſſaliam uſque tractus in ditionem redactus & regi tributarius effectus à Megabazo & mox à Mardonio. Digreſſus à Doriſco, præteriit primum Samothracica caſtella, quorum ultimum oppidum ad veſperam ſitum eſt, nomine Meſambria, cui vicinum eſt oppidum Thaſiorum, Stryma: quæ oppida interfluit amnis Liſſus, cujus aqua tunc non ſuffecit copiis Xerxis, ſed defecit. Hæc olim regio vocabatur Galaica, nunc autem Briantica: quæ tamen

[a] Hæc vox non eſt in MS. [b] Habet MS. ὡς ἀείσῳ ὄντι. [c] In eodem eſt ἔστι Ἑλλησπόντου. [d] Habet MS. Γαλαϊκή.

men optimo jure Ciconum est. Transmisso alveo fluminis Lissi arefacto, Xerxes has Græcas urbes prætergressus est: Maroneam, Dicæam, Abdera, eas inquam præteriit, & has quæ juxta eas sunt, nominis clarissimi paludes, Ismaridem, quæ Maroneam Strymamque interjacet: Bistonidem Dicææ contiguam, in quam duo flumina ingrediuntur, Travus & Compsatus. Juxta Abdera autem nullum nobilem lacum præteriit Xerxes, sed fluvium Nestum mare subeuntem. Post has regiones pergens mediterraneas urbes præteriit: in quarum una est lacus triginta ferme stadiorum in circuitu, piscosus & admodum salsus: quem sola jumenta quum aquarentur exsiccavere. Huic urbi nomen est Pystirus. Has urbes & maritimas & Græcas siniſtrorsum relinquens præteriit Xerxes. Per quas autem gentes Thraciæ iter fecit, hæ sunt: Pæti, Cicones, Bistones, Sapæi, Dersæi, Edoni, Satræ. Quarum quæ maritimæ erant, navibus sequutæ sunt: quæ vero mediterraneæ, quæ & commemoratæ sunt à me, præter Satras, ceteræ omnes pedestres sequi coactæ sunt.

Satræ nulli unquam hominum, quantum nos scimus, fuere subjecti, sed soli è Thracibus ad meam memoriam liberi semper perstitere. Editos enim montes incolunt omnigenis arboribus ac nivibus obsitos: suntque viri in re bellica eximii. apud quos oraculum est Liberi, idque in editissimis montibus. Ex Satris qui in illo templo vaticinantur, sunt Bessi: antistes vero quæ reddit responsa, quemadmodum Delphis, & nihilo magis varie. Peragrata autem quam dixi regione, Xerxes secundo loco transiit muros Pierum, quorum uni nomen est Phagræ, alteri Pergamo. Et hac quidem iter propter eos muros faciebat, à manu dextera relinquens montem Pangæum, magnum atque excelsum, in quo aurea sunt & argentea metalla, quæ cum Pieres & Odomanti, tum præcipue Satræ exercent. Super Pangæum ad aquilonem habitantes Pæones, Doberes & Pæoples prætergressus Xerxes, occasum versus contendit, donec ad flumen Strymonem pervenit, & urbem Eionem, cujus prætor Boges (cujus paulo ante feci mentionem) adhuc vivebat. Regio autem hæc Pangæo monti circumjecta nominatur Phyllis; hinc occasum

μέντοι τῷ δικαιοτάτῳ τ λόγων ἐν αὐτῇ Κικόνων. Διαβὰς ὁ ἔ Λίσσυ ποταμὸν τὸ ῥέεθρον ἀποξηράσμενον [a], πόλιας Ἑλληνίδας τάσδε παραμείβετο; Μαρώνειαν, Δικαίαν, Ἄβδηρα. ταύτας τε δὴ παρεξήιε, καὶ κατὰ ταύτας, λίμνας ὀνομαστὰς ταύτας· Μαρωνείης μὲν μεταξὺ ἐν Στρύμης κειμένην Ἴσμαρίδα· κατὰ δὲ Δικαίαν, Βισσωνίδα, ἐς τὴν ποταμοὶ δύο εἰσέτι τὸ ὕδωρ, Τραῦός τε καὶ Κόμψατος [b]. κατὰ δὲ Ἄβδηρα, λίμνην μὲν ἐδεμίην ἐοῦσαν ὀνομαστὴν παρημείψατο Ξέρξης, ποταμὸν δὲ Νέστον, ῥέοντα ἐς θάλασσαν. μετὰ δὲ ταύτας τὰς χώρας ἰὼν, τὰς ἠπειρώτιδας πόλις παρήιε· τ ἐν μιῇ λίμνῃ ἐοῦσι τυχὰν ὡσεὶ τριήκοντα σταδίων μάλιστά κη τὴν περίοδον, ἰχθυώδης τε καὶ κάρτα ἁλμυρή. ταύτην τὰ ὑποζύγια μοῦνα δρεπόμενα ἀνεξήρηνε. τῇ δὲ πόλι ταύτῃ ὄνομά ἐστι Πύστιρος [c]. ταύτας μὲν δὴ τὰς πόλις τὰς παραθαλασσίας τε καὶ Ἑλληνίδας ἐξ Ὠνύμυ χέρσου ἀπέργων παρεξήιε. Ἔθνεα δὲ Θρηίκων, δι' ὧν τ χάρης ὁδὸν ἐποιέετο, τοσάδε· Παῖτοι, Κικόνες, Βίσσονες, Σαπαῖοι, Δερσαῖοι, Ἠδωνοὶ, Σάτραι. τυτέων οἱ μὲν παρὰ θάλασσαν καλοικημένοι ἐν τῇσι [d] νηυσὶ εἵποντο· οἱ δὲ αὐτέων τὴν μεσόγαιαν οἰκέοντες, καταλελεγμένοι τε ὑπ' ἐμεῦ, πλὴν Σατρέων, οἷ ἄλλοι πάντες, πεζῇ [e] ἀναγκαζόμενοι εἵποντο. Σάτραι δὲ ἀδενός κω ἀνθρώπων ὑπήκοοι ἐγένοντο, ὅσους ἡμεῖς ἴδμεν, ἀλλὰ διαμπερὲς τὸ μέχρι ἐμεῦ αἰεὶ ἐόντες ἐλεύθεροι μοῦνοι Θρηίκων. οἰκέουσι γὰρ ὄρεα ὑψηλὰ, ἴδησί τε παντοίῃσι καὶ νιφάσι [f] συνηρεφέα· καὶ εἰσὶ τὰ πολέμια ἄκροι. ἔστοι οἱ δὴ Διονύσου τὸ μαντήιον εἰσὶ κεκτημένοι. τὸ δὲ μαντήιον τοῦτο, ἔστι μὲν ὄρεσι τ ὑψηλοτάτοισι, βησσοὶ δὲ τ Σατρέων εἰσὶ οἱ προφητεύοντες δὲ ἱρόν. στρατιὴ δὲ ἡ χρέωσα, καθάπερ ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἐδὲν ποικιλώτερον. Παραμειψάμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην, δεύτερα τυτέων ἀπεμείβετο τείχεα τὰ Πιέρων, τ ἐνὶ Φάγρης ἐστὶ ὄνομα, καὶ ἕτερον Πέργαμον. ταύτην μὲν δὴ παρ' αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο, ἐκ δεξιῆς χερὸς τὸ Πάγγαιον ὄρος ἀπέργων, ἐὸν μέγά τε καὶ ὑψηλὸν, ἐν τῷ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἔνι μέταλλα· τὰ νέμονται Πιέρες τε καὶ Ὀδόμαντοι, καὶ μάλιστα Σάτραι. ὑπεροικέοντας δὲ τὸ Πάγγαιον πρὸς βορέω ἀνέμου, Παίονας, Δοβηρέας τε καὶ Παιόπλας [g] παρεξιὼν, ἤιε πρὸς ἠῶ τετραμμένος· ἐς ὃ ἀπίκετο ὅτι ποταμόν τε Στρύμονα καὶ πόλιν Ἠιόνα. τ ἔτι ζωὸς ἐὼν ἦρχε Βόγης, ἔ περ ὀλίγῳ [h] πρότερον τούτων λόγον ἐποιεύμην. ἡ δὲ γῆ αὕτη ἡ περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος, καλέεται Φυλλὶς [i], κατὰ-

a ἀποξηραμμένον. b Habet MS. τραῦοσι καὶ κόμψατος. c Πίστυρος. d καλοικημένοι τῇσι. e πεζοὶ. f Habet MS. καὶ χιόνι. g In MS. est καὶ Ὀπλαις. h ὀλίγον. i Φιλλὶς.

Novem viæ Edonorum urbs. Defodere vivos Perſicum eſt. Argilus Biſaltiæ, Stagirus, Acanthus. Viæ hujus notitia ſervata. Artachæi mors.

καπεπίνυσαι, τὰ μὲν πρὸς ἑσπέρην, ὅπῃ ποταμὸν Ἀγγίτην, σκιδόντα ἐς τὸν Στρυμόνα· τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην, πίνυσαι ἐς αὐτὸν τὸν Στρυμόνα, ἐς τὸν οἱ μάγοι σκαλλιερέονται, σφάζοντες ἵππους λευκούς. Φαρμακεύσαντες δὲ πολλὰ ἐς τὸν ποταμὸν, καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τούτοισι, ἐν Ἐννέα ὁδοῖσι τῇσι Ἡδωνῶν, ἐπορεύοντο καλὰ τὰς γεφύρας, τὸν Στρυμόνα εὑρόντες ἐζευγμένον. Ἐννέα δὲ ὁδὸς πυθομένοισι τὸν χῶρον τοῦτον καλέεται, τοσούτους ἐόντας οὕτω παῖδάς τε καὶ παρθένους ἀνδρῶν τῶν ἐπιχωρίων ζώοντας κατώρυσσον. Περσικὸν δὲ τὸ ζώοντας κατορύσσειν [a]. ἐπεὶ καὶ Ἀμηστρίν τὴν Ξέρξεω γυναῖκα πυθόμενοι γεγονέναι ἐς ἐπὶ ἐτέων ἐπιφανέων Περσέων παῖδας ὑπὲρ ἑωυτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι θεῷ ἀνθιχαρίζεσθαι κατορύσσουσαν. Ὡς δὲ ὅπῃ ἐκ Στρυμόνος ἐπορεύετο ὁ στρατὸς, ἐνθαῦτα πρὸς ἠλίου δυσμέων ἔστι αἰγιαλὸς, ἐν τῷ οἰκημένῳ Ἄργιλον πάλαι Ἑλλὰς παρεξίει. αὕτη δὲ, καὶ ἡ κατύπερθε ταύτης, καλέεται Βισαλτίη. ἐνθεῦτεν δὲ κόλπον τὸν ὅπῃ Ποσιδηίου ἐξ ἀριστερῆς χεῖρος ἔχων, ἦισι διὰ Συλέος πεδίου καλεομένου, Στάγειρον πάλιν Ἑλλάδα θωμεύμενος· καὶ ἀπίκετο ἐς Ἄκανθον, ἅμα ἀγόμενος τῶν ἑκάστων ἔθνεα, καὶ τὸ πρὸς τὸ Πάγγαιον ὄρος οἰκεόντων ὁμοίως, καὶ τὸ πρότερον κατέλεξα· τοὺς μὲν θαλάσσας ἔχοντας οἰκημένους, ἐν νηυσὶ στρατευομένους· τοὺς δὲ ὑπὲρ θαλάσσης, πεζῇ ἑπομένους. τὴν δὲ ὁδὸν ταύτην τῇ βασιλεὺς Ξέρξης τὸν στρατὸν ἤλασε, ὅτε συγχέουσι Θρήικες, ὅτ' ἂν ἀπαείρωσι· σέβοντά τε μεγάλως τὸ μέχρι ἐμεῦ. Ὡς δὲ ἄρα ἐς τὴν Ἄκανθον ἀπίκετο, ξεινίζει τε ὁ Πέρσης τοῖσι Ἀκανθίοισι πρόσχρημα, καὶ ἐδωρήσατο σφέας ἐσθῆτι Μηδικῇ· ἐπαίνεέ τε, ὁρέων ἐόντας, προθύμους ἐόντας ἐς τὸν πόλεμον, καὶ τὸ ὄρυγμα ἀκέων. Ἐν Ἀκάνθῳ δὲ ἐόντος Ξέρξεω, ξυνέβησαν ὑπὸ νόσου ἀποθανεῖν τὸν ἐπεστεῶτα τὸ διώρυγος Ἀρταχαίην, δόκιμον ἐόντα παρὰ Ξέρξῃ, καὶ γένος Ἀχαιμενίδην· μεγάθεί τε μέγιστον ἐόντα Περσέων· (ἀπὸ γὰρ πέντε πηχέων βασιληίων ἀπέλιπε τέσσερας δακτύλους) φωνέοντά τε μέγιστον ἀνθρώπων. ὥστε Ξέρξεα, συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην, ἐξενεῖκαί τε αὐτὸν κάλλιστα καὶ θάψαι. ἐτυμβοχόεε δὲ πᾶσι ἡ στρατιή. τούτῳ δὲ τῷ Ἀρταχαίῃ θύουσι Ἀκάνθιοι ὡς θεοπρεπέϊ, ὡς ἥρωϊ, ἐπονομάζοντες τοὔνομα. Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης, ἀπολομένην Ἀρταχαίεω, ἐποιέετο συμφορήν. Οἱ δὲ ὑποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὴν στρατιὴν, καὶ δεινίζοντες Ξέρξεα, ἐς πᾶν κακὸν ἀπικέατο, ὅτῳ

caſum verſus porrecta ad fluvium Angitem, qui Strymonem intrat: hinc meridiem verſus ad ipſum Strymonem, ad quem magi mactatis equis candidis litaverunt. His & aliis compluribus incantamentis circa flumen factis, per Novem vias Edonorum iere ad pontes Strymonem junctum invenientes. Audientes autem eum locum Novem vias appellari, totidem illic pueros ac virgines virorum indigenarum vivos defoderunt. Perſicum enim eſt defodere viventes. nam & Ameſtrin Xerxis uxorem, jam provectæ ætatis, audio bis ſeptem illuſtrium Perſarum liberos defodiſſe ſic gratificantem deo qui ſub terra eſſe fertur. Ubi à Strymone progreſſus eſt exercitus, illic ad ſolis occaſum eſt litus, in quo ſitam urbem Græcam nomine Argilum præteriit. hæc & quæ ſuper eam eſt regio, vocatur Biſaltia. Illinc autem, ſinum ad Neptuni templum à læva manu habens, proceſſit trans campum nomine Syleum, præteriens Stagirum Græcam urbem, pervenitque Acanthum, ducens ſimul unumquemque horum populorum, & item ex accolis montis Pangæi, & ex illis quos ſuperius commemoravi: iis qui maritimi erant, claſſe, qui procul à mari aberant, terreſtri itinere ſequentibus. Hanc autem viam qua rex Xerxes duxit exercitum, Thraces neque confundunt, neque ſerunt, ſed ad mea uſque tempora magnopere venerantur. Poſteaquam autem Acanthum pervenit, imperavit Perſa Acanthiis hoſpitalia, eoſque Medica veſte donavit: laudavitque quod alacres cerneret eſſe ad bellum, quodque audiret foſſam eſſe abſolutam. Xerxe autem apud Acanthum agente contigit, ut Artachæes, qui foſſæ faciundæ præfuerat, morbo decederet, vir Xerxi ſpectatus, genere Achæmenides, ſtatura inter Perſas proceriſſima. quippe cui quatuor digiti deerant à longitudine quinque regiorum cubitorum; clamabatque maxime præ aliis. Xerxes magno damno ducens eum fato functum, apparatiſſime funeravit, inferias illi faciente toto exercitu: cui tanquam heroi ex oracuło Acanthii ſacrificant, nomine eum nuncupantes. Et rex quidem Xerxes amiſſo Artachæ jacturam ſe feciſſe exiſtimabat. At ii Græci qui exercitum excipiebant, quum Xerxi cœnam præberent, in omnem miſeriam

a Hujus monitionis nihil eſt in MS.

riam devenere, adeo quidem ut suis laribus fierent extorres; dum & Thasii pro suis urbibus quæ in continente sunt accipiunt Xerxis copias & cœnam iis præbent, Antipater Orgis filius, electus ab civibus, vir quam maxime probatus,
119 erogavit in cœnam quadringenta pecuniæ perfecta talenta. Sic igitur magistratus & aliarum urbium similiter proposuere rationem. Tale enim convivium parabatur, utpote jampridem indictum, & multa cura instructum; partim quidem simulatque audiverunt præcones passim annunciantes, tunc vero oppidani frumentum quod in urbibus erat, inter se distributum in farinam & pultem omnes redigebant ad complures menses: partim pecora saginabant pretio optima reperientes & altiles aves habebant terrestres paluströsque, in cortibus & in vivariis, ad excipiendum exercitum: partim etiam aurea argenteaque pocula & crateres faciebant, & cetera omnia quæ ad mensam ponuntur. Hæc quidem ipsi regi & iis qui cum illo vescebantur, fiebant: cetero autem exercitui, quæ ad esum duntaxat imperata erant. adveniente autem exercitu, tabernaculum stetit fixum paratumque, in quo mansionem caperet rex; reliqui sub dio agebant. Ubi tempus cœnæ aderat, illi sane qui excipiebant distinebantur labore: isti vero, quum expleti noctem illic exegerant, postero die revulso tentorio & omni paratu sumpto,
120 ita abscedebant, nihil relinquentes, sed omnia asportantes. Unde Megacreontis viri Abderitæ elegans dictum extitit, qui suasit Abderitis, ut universi, mares pariter ac feminæ, sua delubra adirent, suppliciterque diis assidentes precarentur, ut posthac dimidium futurorum malorum à se propulsaretur. nam de præteritis magnam se gratiam illis habere, quod rex Xerxes non bis quotidie cibum capere consuesset. Fore enim ut Abderitæ, si juberentur etiam prandium simile cœnæ instruere, aut non præstolarentur Xerxem advenientem, aut præ-
121 stolati, pessime inter omnes homines affligerentur. Et isti quidem quanquam gravate, tamen quod sibi imponebatur exsequebantur. Xerxes vero ex Acantho duces classis à se dimisit, jussos ad Thermam cum classe se opperiri. Est autem Therma in Thermæo sinu sita, à qua ipse

ἔτω ὥστε ἀνάσατοι ἐκ τῶν οἰκίων ἐγίνοντο· ἔκα γε θασίοισι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίων τῶν σφετέρων δεξαμένοισι τὴν Ξέρξεω στρατιὴν, καὶ δειπνίσασι, Ἀντίπατος ὁ Ὀργέος αἱρεμένου τῶν ἀστῶν, ἀνὴρ δοκιμος ὁμοίως τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε ἐς τὸ δεῖπνον τάλαντα χρυσίου τετελεσμένα. Ὡς δὲ ταῦτα οὕτως καὶ ἐν τοῖσι ἄλλῃσι πόλεσι οἱ ἐπιστεῶτες ἀπεδείκνυσαν τὸν λόγον. τὸ γὰρ δεῖπνον τοιόνδε τι ἐγίνετο, οἷα ἐκ πολλοῦ χρόνου προεργασμένου καὶ πρὸς πολλοῦ ποιεύμενον. τοῦτο μὲν, ὡς ἐπύθοντο τάχιστα τῶν κηρύκων τῶν προαγγελλόντων, δασσάμενοι σῖτον ἐν τῇσι πόλισι οἱ ἀστοὶ, ἄλφιτά τε καὶ ἄλφιτα ἐποίευν πάντες ἐπὶ μῆνας συχνούς· τοῦτο δὲ, κτήνεα ἐσιτεύοντο, ἐξευρίσκοντες πρὸς τὰ κάλλιστα, ἔτρεφόν τε ὄρνιθας χερσαίους, καὶ λιμναίους, ἔν τε οἰκήμασι καὶ λάκκοισι, ἐς ὑποδοχὰς δὲ στρατοῦ· τοῦτο δὲ, χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ποτήρια τε καὶ κρητῆρες ἐποιεῦντο, καὶ τἄλλα ὅσα ἐπὶ τραπέζαν τιθέαται [a] πάντα. ταῦτα μὲν δὴ αὐτῷ τε βασιλέι καὶ τοῖσι ὁμοσίτοισι μετ' ἐκείνου ἐπεποίητο· τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ, τὰ ἐς φορβὴν μοῦνα παρεσκευάσατο. ὅκως δὲ ἀπίκοιτο ἡ στρατιὴ, σκηνὴ μὲν ἔστι πεπηγυῖα ἑτοίμη, ἐς τὴν αὐτὸς καθιζόμενος ποιέεσκε ὁ Ξέρξης, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὴ ἔστι ὑπαίθριος. ὡς δὲ δεῖπνου γίνοιτο ὥρη, οἱ μὲν, δεκόμενοι ἔσχον πόνον, οἱ δὲ, ὅκως πλησθέντες νύκτα αὐτοῦ ἀγάγοιεν, ἐν τῇ [b] ὑστεραίῃ τήν τε σκηνὴν ἀναστάσαντες, καὶ τὰ ἔπιπλα πάντα λαβόντες, ἔτω ἀπελαύνεσκον, λείποντες οὐδέν, ἀλλὰ φερόμενοι. Ἔνθα δὴ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω ἔπος εὖ εἰρημένον ἐγένετο, ὃς συνεβούλευσε Ἀβδηρίτῃσι, πανδημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας, ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἱρὰ, ἱζομένους παρεστεῶσι καὶ τὸ λοιπὸν σφι ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίσεα· τῶν τε παροιχομένων ἔχειν σφι μεγάλως χάριν, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης ὁ δὶς ἑκάστης ἡμέρης ἐνόμισε σῖτον αἱρέεσθαι· παρέχειν γὰρ ἂν Ἀβδηρίτῃσι, εἰ καὶ ἄριστον προείρητο ὁμοίως τῷ δείπνῳ παρασκευάζειν, ἢ μὴ ὑπομένειν Ξέρξεα ἐπιόντα, ἢ καταμείναντας, κάκιστα πάντων ἀνθρώπων διατεθῆναι. Οἱ μὲν δὴ πιεζόμενοι, ὁμοίως τὸ ἐπιτασσόμενον ἐπετέλεον. Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου ἐκπλώσας τοῖσι στρατηγοῖσι τὸ ναυτικὸν στρατὸν ὑπομένειν ἐν Θέρμῃ, ἀπῆκε ἀπ' ἑωυτοῦ τὰς νέας προθύους· Θέρμη δὲ τῇ ἐν τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ οἰκημένῃ,

[a] τίθεται. [b] ἀγάγοιεν, τῇ.

Divisio copiarum pedestrium in tria agmina. Classis Persica ab Acantho Thermam navigat: locorum nomina, quæ præteriit.

κημένη, ἀπ' ἧς ἐς ὁ κόλπος ὅτος τὸν ἐπωνυμίην ἔχει. τούτῃ γὰρ ἐπιτηδεύτερον σωτομώτατον εἶναι. μέχρι μὲν γὰρ Ἀκάνθου ὧδε τεταγμένος ὁ στρατὸς ἐκ Δορίσκου τὴν ὁδὸν ἐποιέετο· τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης διελόμενος πάντα τὸν πεζὸν στρατὸν, μίαν αὐτέων ἔπεξε παρὰ θάλασσαν ἰέναι ὁμοῦ τῷ ναυτικῷ· ταύτης μὲν δὴ ἐστρατήγεον Μαρδόνιός τε ὁ Μασίστης. ἑτέρη δὲ τεταγμένη ἦιε διὰ στρατοῦ τρισσημοὶς τὴν μεσόγαιαν, τὸ ἐστρατήγεον Τριτανταίχμης τε ὁ Γέργις [a]. ἡ δὲ τρίτη τῶν μοιρέων μετ' ἧς ἐπορεύετο αὐτὸς ὁ Ξέρξης, ἦιε μὲν τὸ μέσον αὐτέων, στρατηγὸς δὲ παρεῖχετο Σμερδομένεά τε [b] ὁ Μεγαβύζου. Οἱ μὲν νυν ναυτικὸς στρατὸς ὡς ἀπείη ὑπὸ Ξέρξεω, τὸν διεξέπλωσε [c] τὴν διώρυγα τὴν ἐν τῷ Ἄθῳ γομένην, διέχουσαν δὲ ἐς κόλπον ἐν τῷ Ἀσσά τε πόλις ὁ Πίδωρός τε Σίγγος καὶ Σάργη [d] οἰκέουσι. ἐνθεῦτεν, ὡς καὶ τούτεων τῶν πολίων στρατιὴν παρέλαβε, ἔπλεε ἀπέρων [e] ἐς τὸ Θερμαῖον κόλπον. καμπτῶν δὲ Ἄμπελον τὴν Τορωναίην ἄκρην, παρημείβετο Ἑλληνίδας τάσδε πόλις, (ἐκ τῶν νέας τε καὶ στρατιὴν παρέλαβε) Τορώνην, Γαληψὸν, Σερμύλην, Μηκίβερναν, Ὄλυνθον. ἡ μέν νυν χώρη αὕτη, Σιθωνίη καλέεται. Οἱ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρξεω, σωτάμνων ἀπ' Ἀμπέλου ἄκρης ὀπὶ Κανάστραίην ἄκρην, τὸ δὴ πάντων τῶν Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν νέας τε καὶ στρατιὴν παρελάμβανε ἐκ Ποτιδαίης, καὶ Ἀφύτιος, καὶ Νέης πόλιος, καὶ Αἰγῆς, καὶ Θεράμβου, καὶ Σκιώνης, καὶ Μένδης, καὶ Σάνης. αὗται γὰρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην, πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμεναι. παραπλέων δὲ καὶ τούτων τὴν χώρην, ἔπλεε ἐς τὸ προκείμενον, παραλαμβάνων στρατιὴν καὶ ἐκ τῶν προσεχέων πολίων τῇ Παλλήνῃ, ὁμορεουσέων δὲ τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ· τῇσι οὐνόματά ἐστι τάδε, Λίπαξος, Κόμβρεια, Λίσσα, Γίγωνος, Κάμψα, Σμίλα, Αἴνεια. ἡ δὲ τούτων χώρη, Κροσσαίη ἔπι καὶ ἐς τόδε καλέεται. ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ἐς τὴν ἐπαλεύτων καταλέγων τὰς πόλις, ἀπὸ ταύτης ἤδη ἐς αὐτόν τε τὸν Θερμαῖον κόλπον ἐγένετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ πλόος, καὶ γῆν τὴν Μυγδονίην. πλέων δὲ ἀπίκετο ἐς τε τὴν προκειμένην Θέρμην, καὶ Σινδόν τε πόλιν ἐς Χαλέστρην, ὅτι τὸν Ἄξιον ποταμὸν, ὃς μέζω χώρην τὴν Μυγδονίην τε καὶ Βοττιαιίδα· τὸ ἔχουσι τὸ προκείμενον ἔθνος χωρέον πόλις Ἴχναί τε καὶ Πέλλα. Οἱ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς, αὐτῇ τῷ προκειμένῳ [f] Ἄξιον ποταμὸν, καὶ πόλιν Θέρμην, καὶ τὰς μεταξὺ πόλις τούτων, προειμένων βασιλῆα, ἐστρατοπεδεύετο. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἀκάνθης, τὴν μεσόγαιαν τέμνων τὴν ὁδὸν, βαλόμενος ἐς τὴν Θέρμην ἀπικέσθαι. ἐπορεύετο δὲ

ipse sinus habet cognomen. Hanc enim compendiariam magis viam esse audiebat. nam è Doriſco ad Acanthum usque ita instructus exercitus iter fecerat, tripartito divisus omnis, jussu Xerxis; ut una pars secundum mare iret pariter cum classe, cui parti præerant Mardonius & Masistes: altera per mediterranea, cui præerant Trintatæchmes & Gergis: tertia inter has media, cum qua Xerxes ipse incedebat, ducibus Smerdomene & Megabyzo. Nauticus porro 122
exercitus ubi à Xerxe discessit, fossam enavigavit in Atho depressam, ac perductam ad sinum, in quo Assa & Pidorus & Singus & Sarga urbes sitæ sunt. Ex quibus sumpto commilitio, perrexit ire ad sinum Thermæum: circumvectusque Ampelon promontorium Toronæum, præternavigavit has Græcas urbes, (unde & naves & commilitium sumpsit) Toronam, Galepson, Sermylam, Mecybernam, Olynthum: quæ regio nunc Sithonia nominatur. Ab eo 123
promontorio Ampelo corripiens cursum usque ad promontorium Canastræum, quod ex tota Pallene prominet maxime, illinc quoque & naves & commilitium sumpsit, ex Potidæa, ex Aphyti, ex Neapoli, ex Ægа, ex Therambo, ex Sciona, ex Menda, ex Sana. Hæ sunt urbes sitæ nunc in Pallena, Phlegra prius appellata. Præternavigata hac etiam regione, ad præstitutum locum pervenit, sumptis etiam militibus è vicinis Pallenæ urbibus ac Thermæo sinui conterminis: quibus hæc nomina sunt, Lipaxus, Combrea, Lissæ, Gigonus, Campsa, Smila, Ænea. quarum regio adhuc Crossæa nominatur. Ab Ænea autem, (in qua finis enumerandarum urbium mihi factus est) jam ad ipsum Thermæum sinum cursus classi extitit, & ad terram Mygdoniam: donec ad Thermam, quo præceptum erat, perventum est, & ad urbem Sindum, & ad Chalestram super Axium sitam flumen, quod Mygdoniam terram dirimit à Bottiæide: cujus terræ Bottiæidis arctum ad mare locum obtinent urbes Ichnæ & Pella. Hîc nava- 124
les copiæ circa flumen Axium & urbem Thermam & alias in medio horum urbes stativa habuere, regem opperientes. Huc pervenire volens Xerxes, Acantho profectus cum terrestribus copiis mediterraneam viam sequebatur, peragrans

Præo-

a Σίργις. b Σμερδόνιά τε. c διέπλωσε. d MS. habet Σάργη. e ἀπικνέμενος. f MS. habet αὖ.

Per Pæoniam & Creſtonen progredientes cameli invaduntur ab leonibus, qui illic erant. Boves agreſtes. Spatium, quod iſtæ belluæ tenent, & caſtrorum. Peneus inter Olympum & Oſſam.

Pæonicum agrum atque Creſtonicum, ſuper amnem Chidorum, qui è Creſtonæis initio ſumpto, per terram Mygdoniam fluens, propter paludem quæ
125 eſt ſupra Axium evolvitur. Hâc iter faciente Xerxe, leones impetum dederunt in camelos qui commeatum portabant. Sub noctem enim relictis locis conſuetis eo deſcendebant, nulloque alio neque jumento neque homine tacto in camelos ſolos graſſati ſunt. Cujus cauſſam admiror, quæcunque illa erat, quod leones compelleret abſtinentes ab aliis adoriri camelos: quod animal nunquam antea nec viderant nec
126 experti illic fuerant. Sunt autem per ea loca leones multi, & boves agreſtes prægrandibus cornibus, quæ ad Græcos veniunt. Leonum autem terminus eſt hinc Neſtus flumen per Abdera, inde Achelous per Acarnaniam fluens. nam neque ad auroram trans Neſtum viſerit quis leonem uſquam gentium in Europa, aut trans Acheloum ad occidentem in reliqua continente: ſed in horum fluviorum medio leones gignuntur. Poſt-
127 quam autem Thermam venit Xerxes, ibi ſubſtitit, tantum ad mare ſpatii occupantibus caſtris quantum eſt ab urbe Therma & Mygdonia uſque ad Lydian & Haliacmona, qui amnes agrum Bottiæicum Macedonicumque terminant in eundem alveum confluentes. In his locis ſtativa habuere barbari: quibus ad potum ſolus ex iis qui commemorati ſunt amnibus Chidorus è Creſtonæis
128 fluens non ſuppetiit, ſed defecit. Xerxes è Therma proſpiciens Theſſalicos montes, Olympum & Oſſam, præcelſæ magnitudinis, audienſque in medio eorum canalem anguſtum eſſe, per quem fluit Peneus, & illic viam eſſe quæ in Theſſaliam fert, cupidine captus eſt navigandi ad oſtium Penei inſpiciundum: quia ſuperiorem viam tenenti erat eundum per Macedones ſuperne habitantes ad Peræbos, præter Gonnum urbem. nam hâc tutiſſimum iter eſſe audiebat. Atque ut concupivit, ita & fecit. itaque conſcenſa navi Sidonia, (quam ſemper conſcendebat quoties ei tale aliquid facere libebat) extulit ſignum ceteris quoque navibus ſolvendi, relictis illic terreſtribus copiis. Eo poſtquam pervenit, oſtium Penei contemplantem ingens admiratio quum ſub-

a τοιόιδε. b χώρισι. c Κρησωναίων.

Δι᾽ Παιονικῆς καὶ Κρηςωνικῆς ὅπῃ ποταμὸν Χείδωρον, ὃς ἐκ Κρηςωναίων δεξάμενος, ῥέῃ δι᾽ Μυγδονίης χώρης, καὶ ἐξίῃ ἐς τὸ ἕλος τὸ ἐπ᾽ Ἀξίῳ ποταμῷ. Πορευομένῳ δὲ ταύτῃ, λέοντες οἱ ἐπεθήκαντο τῇσι σιτοφόροισι καμήλοισι. καταφοιτέοντες γὰρ οἱ λέοντες τὰς νύκτας, καὶ λείποντες τὰ σφέτερα ἤθεα, ἄλλα μὲν ἐδενὸς ἅπτοντο ἔτι ἐπιζυγίου, ἔτι ἀνθρώπου, οἱ δὲ τὰς καμήλους ἐκερᾴζον μούνας. Θωυμάζω δὲ τὸ αἴτιον, ὅ, τί κοτε ἦν, τὰ ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τὰς λέοντας, τῇσι καμήλοισι ἐπιτίθεσθαι· τὸ μήτε πρότερον ὀπώπεσαν ζηλήμον μήτ᾽ ἐπεπειρέατο αὐτέ. Εἰσὶ δὲ καὶ ταῦτα τὰ χωρία καὶ λέοντες πολλοὶ, καὶ βόες ἄγριοι, τῶν τὰ κέρεα ὑπερμεγάθεά ἐστι τὰ ἐς τοὺς Ἕλληνας φοιτέοντα. Ὅρος δὲ τοῖσι λεγομένοισί ἐστι ὄ, τε δι᾽ Ἀβδήρων ῥέων ποταμὸς Νέστος, καὶ ὁ δι᾽ Ἀκαρνανίης ῥέων Ἀχελῷος. Ἔστε μὲν γὰρ τοῦ πρὸς τὴν ἠῶ ἔτι Νέστου ἐδαμόθι πάσης τῆς ἔμπροσθεν Εὐρώπης ἴδοι τις ἂν λέοντα, ἔστε δὲ ἐπὶ ἑσπέρης ἔτι Ἀχελῴου ἐν τῇ ὑπολοίπῳ ἠπείρῳ, ἀλλ᾽ ἐν τῇ μεταξὺ τούτων τῶν ποταμῶν γινόνται. Ὡς δὲ ἐς τὴν Θέρμην ἀπίκετο ὁ Ξέρξης, ἵδρυσε αὐτοῦ τὴν στρατιήν. ἐπέσχε δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ στρατοπεδευόμενος τὴν πρὸς θάλασσαν χώρην τοιήνδε [a]· δεξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τὸ Μυγδονίης, μέχρι Λυδίεω τε ποταμοῦ καὶ Ἁλιάκμονος, οἳ ἐρίζουσι γῆν τὴν Βοττιαίίδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς τωὐτὸ ῥέεθρον τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες. ἐστρατοπεδεύοντο μὲν δὴ ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι [b] οἱ βάρβαροι. τῶν δὲ καταλεχθέντων τούτων ποταμῶν, ἐκ Κρηςωναίης [c] ῥέων Χείδωρος, μοῦνος οὐκ ἀντίσχησε τῇ στρατιῇ πινόμενος, ἀλλ᾽ ἐπέλιπε. Ξέρξης δὲ ὁρέων ἐκ τῆς Θέρμης ἄρεα τὰ Θεσσαλικά, τόν τε Ὄλυμπον καὶ τὴν Ὄσσαν, μεγάθεί τε ὑπερμήκεα ἐόντα, δι᾽ μέσου τε αὐτέων αὐλῶνα στενὸν πυνθανόμενος εἶναι, δι᾽ ὃν ῥέῃ ὁ Πηνειός, ἀκούων τε εἶναι ταύτῃ ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε θωιήσασθαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ· ὅτι τὴν ἄνω ὁδὸν ἔμελλε ἐλᾶν δι᾽ Μακεδόνων τῶν κατύπερθε οἰκημένων ἐς Περραιβοὺς καὶ Γόννον πόλιν· ταύτῃ γὰρ ἀσφαλέστατον ἐπιστάμενος εἶναι. ὡς δὲ ἐπεθύμησε, καὶ ἐποίησε ταῦτα, ἐσβὰς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς τὴν ὑπέβαινε αἰεὶ ὅκως τι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, ἀνέδεξε σημήιον καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνάγεσθαι, καταλιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν. Ἐπεὶ δὲ ἀπίκετο, καὶ ἐθηήσατο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν θώυματι μεγάλῳ

Theſſaliæ ſitus, & hinc Penei diviſuſum. Neptunus terram movens. Xerxis in Theſſalos ſcomma.

ἐνέχετο. καλέσας ὦν τοὺς καταγεμόνας τῆς ὁδοῦ, εἴρετο εἰ ἔστι πόρος ὁκοῖος ἐστὶ ἀποτρέψαντα, ἑτέρῃ ἐς θάλασσαν ἐξαγαγεῖν. Τῷ δὲ Θεσσαλίην λόγος ἐστὶ τοπαλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥσπερ γε συγκεκλημένην [a] πάντοθεν ὑπερμήκεσι ὄρεσι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἠῶ ἔχοντα, τό, τε Πήλιον ὄρος ἐστὶ καὶ ἡ Ὄσσα ἀποκλείσ, συμμίσγοντα τὰς ὑπωρείας ἀλλήλοισι· τὰ δὲ πρὸς βορέην ἀνέμου, Ὄλυμπος· τὰ δὲ πρὸς ἑσπέρην, Πίνδος· τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ ἄνεμον νότον, ἡ Ὄθρυς· τὸ μέσον δὲ τεσσέων τῶν λεχθέντων ὀρέων ἡ Θεσσαλίη ἐστὶ, ἐοῦσα κοίλη. ὥστε ὦν ποταμῶν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐς αὐτὴν [b] ἐσβαλλόντων, πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πηνειοῦ, καὶ Ἀπιδανοῦ, καὶ Ὀνοχώνου, καὶ Ἐνιπέος, καὶ Παμίσου· οἱ μέν νυν ἐς τὸ πεδίον τοῦτο συλλεγόμενοι ἐκ τῶν ὀρέων τῶν περικληιόντων τὴν Θεσσαλίην ὀνομαζόμενοι, δι' ἑνὸς αὐλῶνος καὶ τούτου στενοῦ, ἔκροον ἔχουσι ἐς θάλασσαν, περισυμμίσγοντες τὸ ὕδωρ πάντες ἐς τωὐτό· ἐπεὰν δὲ συμμιχθέωσι τάχιστα, ἐνθεῦτεν ἤδη ὁ Πηνειὸς τῷ ὀνόματι καταχρᾶται, ἀνωνύμους τὰς ἄλλας ποιέει εἶναι. τὸ δὲ παλαιὸν λέγεται, ὁκότε οὐκ ἐόντος κω τοῦ αὐλῶνος τοῦ διεκρόου τούτου, τοὺς ποταμοὺς τούτους, καὶ πρὸς τοῖσι ποταμοῖσι τούτοισι τὴν Βοιβηίδα λίμνην, ὅτε ὀνομάζεσκε κατάπερ νῦν, ῥέῳν τε οὐδὲν ἧσσον ἢ νῦν· ῥέοντας δὲ, ποιέειν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν πέλαγος. αὐτοὶ μέν νυν Θεσσαλοὶ φασι Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα, δι' οὗ ῥέῃ ὁ Πηνειός· οἰκότα λέγοντες. ὅστις γὰρ νομίζει Ποσειδέωνα τὴν γῆν σείειν, καὶ τὰ διεστεῶτα [c] ὑπὸ σεισμοῦ, οὗ φημὶ τοῦτο ἔργα εἶναι, κἂν ἐκεῖνο ἰδὼν, φαίη Ποσειδέωνα ποιῆσαι. ἔργον γάρ ἐστι σεισμοῦ, (ὡς ἐμοὶ φαίνεται) ἡ διάστασις τῶν ὀρέων. Οἱ δὲ καταγόμενοι, εἰρομένῳ Ξέρξεω εἰ ἔστι ἄλλη ἔξοδος ἐς θάλασσαν τῷ Πηνειῷ, ἐξεπισταμένοι ἀτρεκέως, εἶπαν, Βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκουσα, ἀλλ' ἥδε αὕτη· ἴσασι γὰρ πᾶσι ἡ Θεσσαλίη. Ξέρξεα δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα, Σοφοὶ ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοί. ταῦτ' ἄρα πρὸ πολλοῦ ἐφυλάξαντο γνωσιμαχέοντες καὶ τἆλλα, καὶ ὅτι χώρῳ ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ παχυαλωτον. τὸ γὰρ ποταμὸν πεζῷ μοῦνον ἐπεὶ σφέων ὑπὸ τὴν χώρην, χώμασι οὐκ ἐξ αὐλῶνος ἐκβιβάσαντα, καὶ ἀποτρέψαντα δι' ὧν νῦν ῥέει ῥεέθρων· ὡς τε Θεσσαλίην πᾶσαν ἔξω τῶν ὀρέων ὑποβρυχέα γενέσθαι. ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλευάδας

subiret, accitos viæ ductores interrogavit nunquid flumen poſſet averti, ut alibi mare ingrederetur. Narratur autem 129
Theſſalia quondam palus fuiſſe, utpote concluſa undique prælatis montibus. nam quæ ejus ad auroram ſpectant, ea Pelion mons & Oſſa junctis inter ſe radicibus præcludunt; quæ ad ventum aquilonem, Olympus; quæ ad occaſum, Pindus; quæ ad meridiem & ventum auſtrum, Othrys: quod inter hos, quos dixi, montes medium, id Theſſalia eſt, ita cava; ut cum alii frequentes amnes in eam influant, tum hi quinque maxime præcipui, Peneus, Apidanus, Onochonus, Enipeus, Pamiſus: qui è montibus Theſſaliam cingentibus in eam planitiem confluentes & nominibus cogniti, per unum canalem & eum arctum in mare evadunt, in unam aquam omnes ante redacti: & ſimulac confluentem fecerunt, Peneus excellens ſuo nomine ceteros innominatos reddit. Fertur quondam, quum nondum eſſet hic canalis & effluxus, hos fluvios & præter eos paludem Bœbeidem non habuiſſe nomen, quemadmodum nunc, & tamen non minus quam nunc fluxiſſe, ſed ſuis fluentis omnem Theſſaliam effeciſſe pelagus. Ipſi quidem Theſſali memorant Neptunum feciſſe convallem per quam meat Peneus, haud abſurde ſentientes. qui enim arbitratur Neptunum terram quatere, & quæ terræmotu diducta ſunt, hujus dei eſſe opera, is etiam cernens hunc locum dixerit Neptunum feciſſe. namque diductio illa montium (ut mihi videtur) terræmotus eſt opus. Xerxi au- 130
tem interroganti nunquid alius foret exitus in mare Penei, duces viæ rem compertam habentes, Rex, inquiunt, nulli ſunt huic flumini alibi in mare tendentes exitus, quam iſte hic. cuncta enim undique montibus redimita Theſſalia eſt. Ad hoc Xerxes dixiſſe fertur; Solertes ſunt viri Theſſali, qui ſuæ ſibi imbecillitatis conſcii, jampridem cum alia cuſtodiverunt, tum vero hoc, quod regionem habeant facilem occupatu, & mature expugnabilem. Solum enim hoc eſſe negocium, flumen, obſtructo canali, averſoque alveo per quem meat, in eorum terram inducere, à quo omnis Theſſalia præter montes aquis mergeretur. Hæc vero Xerxes dixit filios Aleuæ

a συγκεκλεισμένῳ. b Hæ duæ voces ἐς αὐτὴν non exſtant in MS. c διεστῶτα.

Theſſali primi dederunt ſe Perſis; & qui alii? De illis jusjurandum Græcorum. Cur Xerxes nullos miſerit Athenas aut Spartam petituros terram & aquam. Talthybii cultus Spartanorum & ira in eos.

leuæ reſpicientia, quoniam Theſſali è Græcis primi ſeſe regi tradiderant, ratus illos ab tota natione polliceri amicitiam. Hoc loquutus, & locum con-
131 templatus, Thermam renavigavit. Ubi complures dies circa Pieriam eſt commoratus (nam montem Macedonicum, ut illac in Peræbos omnis tranſiret exercitus, tertia ejus pars tondebat) eodem legati qui dimiſſi in Græciam fuerant ad terram petendam, regreſſi ſunt partim inanes, partim terram & aquam
132 ferentes. Quam qui dederunt eorum, hi fuere, Theſſali, Dolopes, Enienes, Peræbi, Locri, Magnetes, Melienſes, Achæi Phthiotæ, & Thebani, ceterique Bœoti præter Theſpienſes & Platæenſes: adverſus quos ii Græci qui bellum contra barbarum ſumpſerunt, conceperunt jusjurandum: id erat hoc exemplo. Quicunque Græci ſe ipſos dediderunt Perſæ, non adacti neceſſitate, rebus ſuis bene conſtitutis eos decimare deo qui Delphis eſt. Ita apud
133 Græcos jusjurandum ſe habebat. Xerxes autem neque Athenas neque Spartam legatos terram petitum miſerat, ob id quod quos ante Darius ad hoc ipſum miſiſſet, eorum alios iſti in voraginem, alios in puteum dejecerant, jubentes eos illinc terram & aquam ferre ad regem. Hac de cauſſa nullos ad petendum miſit. Et Athenienſibus quidem, quod ita legatos tractarint, quid triſte contigerit non queo dicere, niſi quod eorum ſolum cum urbe vaſtatum eſt: quod tamen ipſum non ea cauſſa ſuſpicor con-
134 tigiſſe. Lacedæmoniis vero ira Talthybii, qui fuit Agamemnonis præco, incubuit. eſt enim Spartæ Talthybii templum; ſed & ſunt ejus poſteri Talthybiadæ nominati, quibus legationes Spartanæ omnes inſtar præmii tribuuntur. Itaque poſt eam rem Spartiatæ, quum læta exta eis immolantibus non eſſent, idque diu contingeret, pertæſi hujus calamitatis Lacedæmonii, cœtu frequenter coacto, hoc præconium ediderunt, ſiquis Lacedæmoniorum vellet pro Sparta occumbere. Tunc Sperthies Aneriſti & Bulis Nicolai filius, viri Spartiatæ, & ingeniis egregii & opibus inter primos, ultro ſe obtulerunt ad ſolvendam Xerxi Darii filio ultionem ob legatos Spartæ interemptos. Ita hos Spartiatæ tanquam mortem obituros, miſerunt ad

λεύεω πᾶσας, ὅτι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐόντες Θεσσαλοὶ ἔδοσαν ἑωυτοὺς βασιλέϊ, δοκέων ὁ Ξέρξης ὑπὸ παντὸς σφέας ἔθνεος ἐπαγγέλλεσθαι φιλίην. εἰπὰς δὲ ταῦτα, καὶ ζεσάμενος, ἀπέπλεε ἐς τὴν Θέρμην. Ὁ μὲν δὴ ὡς ἐπὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς. τὸ γὰρ δὴ ὄρος τὸ Μακεδονικὸν ἔκειρε ἡ στρατιὴ τριτημορίς, ἵνα ταύτῃ διεξίῃ πᾶσα ἡ στρατιὴ ἐς Περαιβούς. οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς τὴν Ἑλλάδα ὑπὲρ γῆς αἴτησιν, ἀπικέατο, οἱ μὲν πενοὶ, οἱ δὲ φέροντες γῆν τε καὶ ὕδωρ. Τῶν δὲ δόντων ταῦτα ἐγίνοντο οἵδε, Θεσσαλοὶ, Δόλοπες, Ἐνιῆες, Περαιβοὶ, Λοκροὶ, Μάγνητες, Μηλιέες, Ἀχαιοὶ οἱ Φθιῶται, καὶ Θηβαῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ, πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ὑπὲρ τούτοισι οἱ Ἕλληνες ἔτεμον ὅρκιον, οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον ἀφορμένοι. τὸ δὲ ὅρκιον ὧδε εἶχε· Ὅσοι τῷ Πέρσῃ ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς, Ἕλληνες ἐόντες, μὴ ἀναγκασθέντες, καταστρεψάμενοι σφι εὖ τὰ πρηγμάτων, τούτους δεκαλεύουσι τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὅρκιον ὧδε εἶχε τοῖσι Ἕλλησι. Ἐπὶ δὲ Ἀθηναίους καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Πέρσης ὑπὲρ γῆς αἴτησιν κήρυκας, τῶνδε εἵνεκα· πρότερον Δαρείου πέμψαντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ μὲν αὐτέων, τοὺς αἰτέοντας ἐς τὸ βάραθρον, οἱ δὲ ἐς φρέαρ ἐσβαλόντες, ἐκέλευον γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐκ τούτων φέρειν τῷ βασιλέϊ. τούτων μὲν εἵνεκα οὐκ ἔπεμψε Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας. ὅ, τι δὲ τοῖσι Ἀθηναίοισι τοῦτο ποιήσασι τοὺς κήρυκας συνέμιξε ἀνεθέλητον γενέσθαι οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πλὴν ὅτι σφέων ἡ χώρη καὶ ἡ πόλις ἐδηώθη. ἀλλὰ τοῦτο γε ἀπὸ τούτου τοῦ αἰτίου δοκέω γενέσθαι. Τοῖσι δὲ ἐν Λακεδαιμονίοισι μᾶλλον κατέσκηψε Ταλθυβίου τοῦ Ἀγαμέμνονος κήρυκος. ἐστὶ γὰρ Σπάρτῃ ἐστὶ Ταλθυβίου ἱρόν· εἰσὶ δὲ καὶ ἀπόγονοι, Ταλθυβιάδαι [c] καλεόμενοι, τοῖσι αἱ κηρυκηίαι αἱ ἐκ Σπάρτης πᾶσαι γέρεα δίδονται. μετὰ δὲ ταῦτα, τοῖσι Σπαρτιήτῃσι καλλιερησαμένοισι οὐκ ἐθύετο· τοῦτο δὲ ὑπὲρ χρόνον συχνὸν ἦν σφι. ἀχθομένων δὲ καὶ συμφορὴ ἐγεγόνεε Λακεδαιμονίοισι, ἁλίης τε πολλάκις συλλεγομένης, καὶ κήρυγμα τοιόνδε ποιεύμενον, εἴ τις βούλοιτο Λακεδαιμονίων ὑπὲρ τῆς Σπάρτης ἀποθνήσκειν, Σπερθίης τε ὁ Ἀνηρίστου καὶ Βοῦλις ὁ Νικόλεω, ἄνδρες Σπαρτιῆται, φύσει τε γεγονότες εὖ, καὶ χρήμασι ἀνηκουστέες ἐς τὰ πρῶτα, ἐθελοντὴν ὑπεδύσαντο ποινὴν τίσειν Ξέρξῃ τῷ Δαρείου κηρύκων τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων. ἔτω Σπαρτιήτῃσι τούτους ὡς ἀποθανουμένους ἐς

Ggg 3 Μή-

a ἱμαλούλης. b οὐκ ἀπέπεμψε. c ἀπόγονοι Ταλθυβίου, Ταλθυβιάδαι.

In deditos & mori paratos Laconas mira magnanimitas Xerxis.

Μήδους ἀπέπεμψαν. Αὕτη τε ἡ τόλμα τοιέων τῶν ἀνδρῶν θωυμαζομένη ἀξίη, καὶ τάδε πρὸς τούτοισι τὰ ἔπεα. πορευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα, ἀπικνέονται παρὰ Ὑδάρνεα. ὁ δὲ Ὑδάρνης ἦν μὲν γένος Πέρσης, στρατηγὸς δὲ τῶν παραθαλασσίων ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ· ὃς σφέας, ξείνια προθέμενος, εἰρώτα. ξεινίζων δὲ, εἴρετο τάδε, Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τί δὴ φεύγετε βασιλέι φίλοι γενέσθαι; ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐπίστασθε βασιλεὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς τιμᾶν, ἐς ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἐπιβλέποντες· ἔστω δὴ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ὑμέας αὐτοὺς βασιλέι, (δοκέω δὲ ἅξιοι γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι ἀγαθοὶ) ἔστι κάρτα ἂν ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος, δοῦλος βασιλῆος. πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε, Ὑδάρνες, οὐκ ἐξ ἴσου γίνεται ἡ συμβουλίη ἡ ἐς ἡμέας τείνουσα. τὸν μὲν γὰρ πεπρημένον συμβουλεύεις, τὸν δὲ ἄπρηκτον ἐόν. τὸ μὲν γὰρ δοῦλον εἶναι ἐξεπίστασαι, ἐλευθερίης δὲ οὔκω ἐπάκουσας, οὐδ' εἰ ἔστι γλυκύ, οὐδ' εἰ μή. εἰ γὰρ αὐτῆς πάρησθα, οὐκ ἂν δόρασι συμβουλεύοις ἡμῖν περὶ αὐτῆς μάχεσθαι, ἀλλὰ καὶ πελέκεσι. ταῦτα μὲν Ὑδάρνεα ἀμείψαντο. Ἐνθεῦτεν δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς Σοῦσα, καὶ βασιλέι ἐς ὄψιν ἦλθον, πρῶτα μὲν, τῶν δορυφόρων κελευόντων, καὶ ἀνάγκῃσι σφι προσφερόντων προσκυνέειν βασιλῆα προστιθέντας, οὐκ ἔφασαν, ὑπερθέμενοι τὰς αὐτέων κεφαλάς, ποιήσειν ταῦτα· οὐδαμά. οὔτε γὰρ σφι ἐν νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον προσκυνέειν, οὔτε κατὰ ταῦτα ἥκειν. ὡς δὲ ἀπεμαχέσαντο τούτῳ, δευτερέα σφι λέγουσι τάδε, καὶ λόγου τοιοῦδε ἐχόμενα, Ὦ βασιλεῦ Μήδων, ἔπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι ἀντὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων κήρυκων, ποινὴν ἐκείνων τίνοντας. λέγουσι δὴ αὐτοῖσι ταῦτα, Ξέρξης ὑπὸ μεγαλοφροσύνης, οὐκ ἔφη ὁμοῖος ἔσεσθαι Λακεδαιμονίοισι· κείνους μὲν γὰρ συγχέαι τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα, ἀπολείναντας κήρυκας· αὐτὸς δὲ, τὰ ἐκείνοισι ὀπιστωλήσας, ταῦτα οὐ ποιήσειν, μὴ ἀναπολείνας ἐκείνους, ἀπολύσειν Λακεδαιμονίους τὴν αἰτίην. Οὕτω ἡ Ταλθυβίου μῆνις, καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρτιητέων, ἐπαύσατο δὴ θωυμαστόν, καίπερ ἀπονοησάντων ἐς Σπάρτην Σπερθιέω τε καὶ Βούλιος· χρόνῳ δὲ μετέπειτα πολλῷ ἐπηγέρθη καλὰ τὸν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων πόλεμον, ὡς λέγουσι Λακεδαιμόνιοι. τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαίνεται γενέσθαι. ὅτι μὲν γὰρ κατίσχυσε ἐς ἀγγέλους ἡ Ταλθυβίου μῆνις, οὐδὲ ἐπαύσατο πρὶν ἢ ἐξήλθε, τὸ δίκαιον ἔστω ἔφερε· τὸ δὲ συμπεσεῖν ἐς τοὺς παῖδας τῶν ἀνδρῶν τοιέων τῶν ἀναβάντων πρὸς βασιλέα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλαον τε τὸν Βούλιος, καὶ ἐς Ἀνήριστον τὸν Σπερθιέω, ὡς εἶλε ἁλιέας τοὺς ἐκ Τίρυνθος, ὁλκάδι καταπλώσας πλήρει ἀνδρῶν,

Medos. Digna autem admiratione cum hæc audacia horum virorum, tum verba ab eis habita. nam Susa tendentes, ad Hydarnem Persam in Asia subjectorum litoralium præfectum venerunt: qui eos hospitaliter munificeque acceptos, his verbis interrogavit, Viri Lacedæmonii, quid tandem respuitis esse amici regis? cernitis enim ex me & meo statu quam scit honore prosequi rex viros egregios. Sic & vos, si vos ipsos ei dederitis (nam ab illo existimati estis viri egregii) unusquisque vestrûm rege donante, regioni Græciæ præerit. Ad hæc illi respondentes, Hydarnes, inquiunt, non ex æquo oritur consilium tuum ad nos spectans. quippe condicionem suades, quam expertus es, alterius inexpertus. nam servitutem subire quidem nosti; libertatis autem nondum expertus es, utrum sit res dulcis an non. quæ si tibi experta foret, non ut hastis, sed ut etiam securibus pro ea dimicaremus, nobis suaderes. Hæc Hydarni responderunt. Dehinc vero ut ascenderunt Susa, & in conspectum regis venerunt, principio jubentibus satellitibus ac vim afferentibus ut procumbentes regem adorarent, negaverunt, vel si in caput ab eis truderentur, se unquam id esse facturos. neque enim sibi esse consuetudinem hominem adorandi, neque se ad id venisse. Posteaquam autem in hoc repugnaverant, secundo loco hæc & his similia dixere, Rex Medorum, nos miserunt Lacedæmonii ad luendam pœnam pro iis legatis qui Spartæ interiere. Hæc illis dicentibus, Xerxes præ magnanimitate negavit se fore Lacedæmoniis similem. illos enim interimendis legatis jus omnium hominum confudisse: se vero quod illis exprobraret, id non esse facturum: neque eos vicissim occidendo, Lacedæmonios culpa soluturum. Hac re sic per Spartiatas gesta, in præsens ira Talthybii cessavit, etsi Spartam reversis Sperthie & Buli; sed longo deinde tempore interjecto excitata sit in bello inter Peloponnenses & Athenienses, ut Lacedæmonii ajunt. quod mihi divinitus maxime videtur esse gestum: quippe iram Talthybii ingruisse in nuncios, nec quievisse priusquam excesserit & eventum nacta fuerit, fas ita ferebat. Quod autem inciderit in eorum qui ad regem propter iram istam ascenderunt filios, Nicolaum Bulis, & Aneristum Sperthiæ filium, quum piscatores Tirynthios navi oneraria plena viris

ris adnavigans cepit; manifestum igitur est apud me divinitus id factum esse, ex ira. Nam nuncii in Asiam à Lacedæmoniis missi, proditi à Sitalce Terei filio Thracum rege, & à Nymphodoro Pythæ filio, viro Abderita, excepti sunt juxta Bisanthen quæ est in Hellespontο, & abducti in Atticam, ab Athenienſibus necati sunt: cumque iis Aristeas Adimanti filius, Corinthius. Verum hæc multis post regis expeditio-
138 nem annis gesta sunt. Quæ expeditio (ut ad superiorem orationem redeam) nomen quidem habebat, quasi tenderet contra Athenas, sed descendit contra cunctam Græciam. Eam diu ante Græci quum percepissent, non perinde omnes affecti sunt. nam ii qui terram & aquam dederant Persæ, fiduciam animo præsumebant tanquam nihil ingratum passuri à barbaro: qui non dederant, magno in metu versabantur. quippe quum nulla tanta classis esset in Græcia quæ posset excipere invadentem, etiam plerisque detrectantibus resistere, & libenter ad partes Medorum inclinanti-
139 bus. Hoc ego loco necesse habeo ferre sententiam apud plures quidem homines invidiosam, at tamen qua mihi videtur esse verum, non inhibebo. Si Athenienses formidantes periculum quod impendebat, patriam deseruissent, aut etiam, non deserentes, sed manentes sese dedissent Xerxi, nulli omnino adversus regem in mari tentavissent: si igitur nemo mari se opposuisset Xerxi, hæc in continenti gesta essent: si etiam multæ murorum essent tunicæ ductæ à Peloponnensibus per Isthmum; proditi Lacedæmonii ab sociis non voluntariis, sed necessitate per singulas urbes à classe barbara captis desolati fuissent; desolatique & magna opera edentes, generose occubuissent. Aut hæc passi essent, aut priusquam id fieret, videntes etiam alios Græcos cum Medis sentientes, fœdus cum Xerxe iniissent etiam. Ita utroque modo sub Persis Græcia fuisset. Nam murorum per Isthmum ductorum quænam utilitas futura esset rege mari potiente, nequeo percipere. Nunc autem siquis Athenienses Græciæ liberatores extitisse dicat, profecto non aberret à vero. nam hi in quæcunque advertissent, hæ partes erant præponderaturæ: quum vero prætulerint Græciam

δρῶν, δῆλον ἂν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα ὀκ τὸ μήνιθ. οἱ γὰρ πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἄγγελοι ἐς τὴν Ἀσίην, πορευθέντες ᾗ ὑπὸ Σιτάλκεω τοῦ Τήρεω [a], θρηίκων βασιλῆϊθ, καὶ Νυμφοδώρου τοῦ Πύθεω ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω, ἡλωσαν κατὰ Βισάνθην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἀπέθανον ὑπὸ Ἀθηναίων· μὴ ᾗ αὐτέων, καὶ Ἀριστέας ὁ Ἀδειμάντου, Κορίνθιος ἀνήρ. ταῦτα μέν νυν πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τοῦ βασιλέοθ στόλου. Ἐπαύομαι ᾗ ἐπὶ τὸ πρότερον λόγον. ἡ ᾗ στρατηλασίη ἡ Βασιλέοθ ὄνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαυνέ, κατέπερ δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ οἱ Ἕλληνες, ὀκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐπιεύντο. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ, εἶχον θάρσοθ ὡς ὀδὲν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρβάρου· οἱ δὲ μὴ δόντες, ἐν δείματι μεγάλῳ κατίστασαν, ἅτε ὄντε νεῶν ἐπέων ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιομάχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, ὅτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀντιπίπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προθύμως. Ἐνθεῦτεν ἀναγκαίῃ ἐξηγεομαι γνώμῃ χρησθαι, ἐπίφθονον μὲν πρὸς τῶν πολεόντων ἀνθρώπων, ὅμως δὲ, τῇ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἀληθὴς, ὀκ ἐπιχήσω. εἰ Ἀθηναῖοι [b] καταρρωδήσαντες τὸν ἐπιόντα κίνδυνον, ἐξέλιπον τὴν σφετέρην, ἢ καὶ μὴ σκλιπόντες, ἀλλὰ μείναντες, ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ξέρξῃ, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ ἂν ἐπῆρόν τε ἀνθεόμενοι βασιλέι. εἰ τοίνυν κατὰ τὴν θάλασσαν μηδεὶς ἠντίστο Ξέρξῃ, κατά γε ἂν τὴν ἤπειρον τοιάδε ἐγένετο· εἰ ᾗ πολλοὶ τείχεων πλίθωνες ἦσαν ἑλκυσμένοι διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, στρατοθέντες [c] ἂν Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν συμμάχων ὀκ ἑκόντων, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης, καθ' πόλις ἁλισκομένων ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, ἐμινώθησαν. μινωθέντες δὲ ἂν, καὶ ἀποδεξάμενοι ἔργα γενναῖα, ἀπέθανον γενναίως. ἢ ταῦτα ἂν ἔπαθον, ἢ πρὸ τοῦ, ὁρῶντες ἂν καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας μηδίζοντας, ὁμολογίην ἂν ἐποιήσαντο πρὸς Ξέρξεα. καὶ ἔτω ἂν ἐπ' ἀμφότερα ἡ Ἑλλὰς ἐγένετο ὑπὸ Πέρσῃσι. τὴν γὰρ ὠφελίην τὴν τῶν τειχέων τῶν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἑλκυσθέντων οὐ δύναμαι πυθέσθαι ἥτις ἂν ἦν, βασιλέος ἐπικρατέοντος τῆς θαλάσσης· νῦν δὲ Ἀθηναίους ἄν τις λέγων σωτῆρας γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος, ὀκ ἂν ἁμαρτάνοι τάληθέος. οὗτοι γὰρ ὁκότερα τῶν πρηγμάτων ἐτρέψαντο, ταῦτα ῥέψειν ἔμελλε· ἑλόμενοι δὲ τὴν Ἑλλάδα

a Τήρεω. b ἐπιχήσω. οἱ Ἀθηναῖοι. c στρατοθέντες.

δα πρεπεῖναι ἐλεύθερον, τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν τὸ λοιπὸν ὅσον μὴ ἐμήδισε, αὐτοὶ ἕτοι ἔσαν οἱ ἐπεγείραντες, καὶ βασιλῆα μετά γε θεὸς ἀνωσάμενοι. ἀδὲ σφέας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν, καὶ ἐς δεῖμα βαλόντα, ἔπισε ἐκλιπεῖν πρὸ Ἑλλάδα, ἀλλὰ καταμείναντες, ἀνέχοντο τὴν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώρην δέξασθαι. Πέμψαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους, χρησηριάζεσθαι ἔσαν ἑτοῖμοι. καί σφι ποιήσασι πρὸς τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὡς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόντες ἵζοντο, χρᾷ ἡ Πυθίη, τῇ οὔνομα κεῖται Ἀριστονίκη, τάδε,

Ὦ μέλεοι, τί κάθησθε; λιπὼν φεῦγ' ἔσχατα γαίης
Δώματα, καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρεα κάρηνα.
Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον, οὔτε τὸ σῶμα,
Οὔτε πόδες νέαλοι, οὔτ' ὤν χέρες, οὔτε τι μέσσης
Λείπεται, ἀλλ' ἄζηλα πέλει. καὶ γάρ μιν ἐρείπει
Πῦρ τε καὶ ὀξὺς Ἄρης, συρίηχιος ἅρμα διώκων.
Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλ' ὀπόλει πυργώματα, καὶ τὸ σὸν οἷον·
Πολλὰς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῷ πυρὶ δώσει,
Οἵ τε καὶ ἱδρῶτι ῥεόμενοι ἑστήκασι,
Δείματι πάλλόμενοι. καθ' δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι
Αἷμα μέλαν κέχυται, προειδὸν κακότητος ἀνάγκας.
Ἀλλ' ἴτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ὑπικίδνατε θυμόν.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπρόποι, συμφορῇ τῇ μεγίστῃ ἐχρέωντο· προσέβαλλον δέ σφεας αὐτοὺς ὑπὸ δὲ κακῶν δὲ κεχρημένους, Τίμων ὁ Ἀνδροβούλου τῶν Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα συμβούλους σφι ἱκετηρίῃ λαβοῦσι, δεύτερα αὖτις ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὡς ἱκέτας. πθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι Ἀ-
„θηναίοισι, καὶ λέγουσι, Ὦναξ, χρῆσον ἡμῖν
„ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς τὰς
„ἱκετηρίας τάσδε τὰς τοι ἥκομεν φέροντες. ἢ
„οὔ τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ' αὐτοῦ τῇδε με-
„νέομεν, ἔστ' ἂν καὶ τελευτήσωμεν. ταῦτα λέγουσι ἡ πρόμαντις χρᾷ δεύτερα τάδε,

Οὐ δύναται Παλλὰς Δι' Ὀλύμπιον ἐξιλάσασθαι,
Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνῇ.
Σοὶ δὲ τόδ' αὖτις ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσας.

Τῶν

ciam supereſſe liberam, hi ipſi fuere qui quicquid Græciæ reliquum erat cum Medis non ſentiens erexerunt; quique ſecundum deos, regem repulerunt; neque illos oracula horrenda ac terribilia, quæ à Delphis veniebant, induxerunt ad Græciam deſerendam, ſed perſiſtentes ſuſtinuerunt excipere hoſtem ſua invadentem. Siquidem conſultoribus Del- 140
phos miſſis, uti oraculo Athenienſes volebant: iiſque factis apud templum quæ ritus poſtulabat, ubi ædem ingreſſi conſederunt; Pythia cui nomen erat Ariſtonice, ita vaticinatur,

O miſeri! quid adeſtis? ad extima cedite terræ,
Ædibus & globida deſertis collibus urbis.
Non etenim firmum remanet caput, ac neque corpus,
Extremive pedes; manibus pariter medioque
Nil ſalvi eſt. deſtructa jacent. illam ignis & horrens
Mars vaſtat Syrio in curru furibundus & armis.
Hic tibi non ſolum, hic aliis caſtella revellit,
Permultaſque deûm ſævis dabit ignibus ades,
Quas nunc hic illic ſpectas ſudore fluentes,
Atque metu tremulas; & de laquearibus altis
Proſpiciens fati arumnas cruor editur ater.
Ite ſed ex adyto, atque malis effundite mentem.

His auditis Athenienſium conſultores 141
maximo ſunt mœrore affecti. quibus inter ſeſe agitantibus tam triſte reſponſum, Timon Androbuli filius, vir apud Delphos illuſtris ut qui maxime, ſuaſit illis, ut ſumpto ſupplicum habitu de integro reverterentur ad conſulendum oraculum ut ſupplices. Obtemperantibus ei Athenienſibus & dicentibus, O Rex, redde nobis oraculum melius de patria, reveritus hæc pignora ſupplicantium, quæ geſtantes ad te venimus. alioqui ex adyto non abimus, ſed hic alibi manemus vel ad obitum uſque; Hæc dicentibus, antiſtes iterum hoc modo reſpondit,

Officioſa Jovem dominantem Pallas Olympo
Nec ratione poteſt ſed nec placare precando.
Hoc tibi ſed rurſum ipſo adamante perennius ajo:

Nam

Oraculum de bello Xerxis ſecundum & benignius, ſed in eo varietas interpretationum, vincente tandem Themiſtocle.

Nam captis reliquis, qua limes Cecropis intus
Comprendit, quodcunque ſacer penetrale Citharon,
Juppiter è ligno muris Tritonida donat.
Qui ſoli invicti tibi ſint natiſque ſaluti.
Tu vero adventum peditumque equitumque quietus,
Terreſtreſque acies ne præſtolare: ſed hoſti
Terga dato, vel ſi tibi fors erit obvius uſquam.
O Salamis divina, teres tu pignora matrum,
Sit licet aut diſperſa Ceres, aut prompta coire.

142 Hæc legati, ut erant, arbitrati prioribus mitiora, poſtquam conſcripſerunt, Athenas rediere, reverſique ad populum recitavere; tum multæ & aliæ ſententiæ exſtiterunt oraculi mentem quærentium, & hæ quas maxime ſolidas eſſe apparebat: quidam è majoribus natu dixere, videri ſibi deum reſpondere ſalvam fore arcem. olim enim Athenienſium arx præſepta vallo fuit. & ii quidem ad vallum conjiciebant ſpectare hunc ligneum murum. Alii vero dicebant deum ſignificare naves, easque ceteris omiſſis parari jubebant. Verum eos qui ajebant naves eſſe ligneum murum, fallebant duo poſtrema dicta ab Pythia,

O Salamis divina, teres tu pignora matrum,
Sit licet aut diſperſa Ceres, aut prompta coire.

Circa hos verſus confundebantur eorum ſententiæ, qui naves dixerunt eſſe ligneum murum. nam oraculi interpretes illuc ea accipiebant, quaſi oporteret circa Salaminem ipſas vinci pugnam navalem aggreſſos. 143 Erat autem inter Athenienſes vir ad primores recens progreſſus, nomine Themiſtocles, Neoclis filius. Hic vero negabat interpretes omnia recte conjectare: talia dicens, Si illud carmen quod dictum eſt ad Athenienſes ſpectaret ullo modo, non ita placide videri deum fuiſſe reſponſurum, ſed ſic, O Salamis miſera, pro eo quod dixit, O divina Salamis; ſi circa eam incolæ forent oppetituri: ſed enim recte conjectanti ſentiendum à deo contra hoſtes

Τῶν ἄλλων γὰρ ἁλισκομένων ὅσα Κέκροπος οὖρος
Ἐντὸς ἔχει, κεύθμών τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο,
Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς
Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τό σε τέκνα τ' ὀνήσει.
Μὴ δὲ σύ γ' ἱπποσόῳλω τε μένειν καὶ πεζὸν ἰόντα
Πολλὸν ἀπ' ἠπείρου σεσαῖον ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν,
Νῶτον ἀποστρέψας, ἔτι τοι κατὰ καίριος ἔσῃ.
Ὦ θεία Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
Ἢ που σκιδναμένης Δημήτερος, ἢ συνιούσης.

Ταῦτά σφι (ἠπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων ἐδόκεε εἶναι) συγγραψάμενοι, ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς Ἀθήνας. ὡς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελον ἐς τὸ δῆμον, γνῶμαι πολλαὶ καὶ ἄλλαι ἐγίνοντο, διζημένων τὸ μαντήιον, καὶ ἅδε συνεσηκυῖαι μάλιστα. τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι [a], δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι σωθήσεσθαι· ἡ γὰρ ἀκρόπολις τοπάλαι τῶν Ἀθηναίων ῥηχὼ ἐπέφερκτο. οἱ μὲν δὴ κατὰ τὸ φρόνιμον, σωτεκμαίροντο τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι· οἱ δ' αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημήνειν τὸν θεὸν, καὶ τούτοισι ὑποδρηστέας σκέλλειν, τὰ ἄλλα ἀπιέντας. τὰς ὦν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ πλάσματα ῥηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

Ὦ θεία Σαλαμὶς, ἀπολεῖς ἢ σὺ τέκνα γυναικῶν,
Ἢ που σκιδναμένης Δημήτερος, ἢ συνιούσης.

καταὶ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο οἱ γνῶμαι τῶν φαμένων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ γὰρ χρησμολόγοι ταύτῃ ταῦτα ἐλάμβανον, ὡς ἀμφὶ Σαλαμῖνα δεῖ σφέας ἐσωθῆναι, ναυμαχίῃ προδοκιμασαμένους [b]. Ἦν δὴ τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ ἐς πρώτους νεωστὶ παρελθών, τῷ ὄνομα μὲν ἦν Θεμιστοκλέης, πατρὸς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο. οὗτος ὡνὴρ οὐκ ἔφη πάντα ὀρθῶς τοὺς χρησμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε, Εἰ ἐς Ἀθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐόν κως, οὐκ ἂν ὕτω μιν δοκέειν [c] ἠπίως χρηστηριᾶσαι, ἀλλὰ ὦδε, Ὦ σχετλίη [d] Σαλαμὶς, ἀντὶ σέο, Ὦ θεία Σαλαμίς· εἰπέρ γε ἔμελλον οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῇ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρῆσθαι τὸ χρηστήριον, συλλαμ-

a MS. habet μετεξέτεροι τι. b προεσκευασμένους. c ὕτω μοι δοκέειν. d σχετλία.

Pecunia publica Athenis ex metallis Laurei, opportuna ad navium fabricam ſuaſu Themiſtoclis. Concordia Græcorum inter ſe & bella abolita.

βάγγελε κατὰ τὸ ἐρῶν, ἀλλ' οὐκ ἐς Ἀθηναίους. ἀξιοκλάζεσθαι ὦν αὐτὸς ὡς ναυμαχήσοντας συνεβάλλετο, ὡς τοῦτο ἐόντος ξυλίνου τείχεος. ταύτῃ Θεμιστοκλέης ἀποφαινόμενος, Ἀθηναῖοι ταῦτά σφι ἔγνωσαν αἱρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρησμολόγων, οἳ οὐκ ἐῶν ναυμαχίην ἀρτέεσθαι. τὸ γὰρ σύμπαν εἶναι, μὴ δὲ χεῖρας ἀντιείρεσθαι, ἀλλὰ ἐκλιπόντας χώρην τὴν Ἀττικὴν, ἄλλην τινὰ οἰκίζειν. Ἑτέρη τε Θεμιστοκλέι γνώμη ἔμπροσθε ταύτης ἐς καιρὸν ἤρεσε, ὅτε Ἀθηναίοισι, χρημάτων μεγάλων ἐκ τῶν κοινῶν, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρείου, ἔμελλον λάξεσθαι ἀρχηδὸν ἕκαστος δέκα δραχμάς· τότε Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσε Ἀθηναίους, τὴν διαιρέσιος ταύτης παυσαμένους, νέας τριήρεων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγω. ἔτος γὰρ ὁ πόλεμος οὗτος, ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους. αἱ μὲν δὴ ἐς τὸ μὲν ἐποιήθησαν, οὐκ ἐχρήσθησαν, ἐς δέον δὲ οὕτω τῇ Ἑλλάδι ἐγένοντο. αὗται τε δὴ αἱ νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι προπεποιημέναι ὑπῆρχον, ἐτέρας τε ἔδεε προσναυπηγέεσθαι. ἔδοξε τε σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλομένοισι, ἱδρυσάμενοισι ἵδρυσιν τῷ Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι νηυσὶ παρεοῦσι, τῷ θεῷ πειθομένους, ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι. τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγεγόνεε. Συλλεγομένων δὲ ἐς ταὐτὸ τῶν αὖτις τὴν Ἑλλάδα Ἑλλήνων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεόντων, καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἔδοκεε βουλομένοισι αὐτοῖσι, πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τάς τε ἔχθρας καὶ τὰς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. ἦσαν δέ τινες καὶ ἄλλοι ἐγκεχρημένοι· ὁ δὲ ὢν μέγιστος, Ἀθηναίοισί τε καὶ Αἰγινήτῃσι. μὴ δή, πυθομένοισι Ξέρξεα σὺν τῷ στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμψαι ἐς τὴν Ἀσίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων· ἐς Ἄργος τε ἀγγέλους, ὁμαιχμίην συνθησομένους [a] πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμψαι πρὸς Γέλωνα τὸν Δεινομένεος, ἐς τε Κέρκυραν, κελεύοντας βοηθέειν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους· φρονήσαντες εἴ κως ἓν τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ εἰ

hoſtes editum eſſe oraculum, non contra Athenienſes. Itaque ſuadebat ut ſeſe inſtruerent tanquam prœlio navali certaturi, utpote quum hic eſſet ligneus murus. Hanc Themiſtoclis ſententiam Athenienſes potiorem eſſe cenſuerunt magis quam illorum interpretum oraculi, qui diſſuadebant apparatum pugnæ navalis: ſed hanc eſſe ſummam ſententiæ dicebant, non levandam in hoſtem manum, ſed ex Attica regione demigrantes aliam quandam incolere. Exti- 144
tit & alia ante hanc Themiſtoclis ſententia ad tempus egregia. magna vis pecuniæ collecta erat ex reipublicæ vectigalibus. Unde illam è proventu metallorum quæ ſunt è Laureo, erant æque diviſuri viritim denis in ſingulos puberes drachmis; tunc Themiſtocles hanc diſſuaſit Athenienſibus diſtributionem, ſed ex iſta pecunia claſſem ducentarum navium ad Ægineticum bellum comparare ſuaſit. Hoc enim bellum tunc conflatum Græciæ ſalutem attulit, cogens Athenienſes nauticos fieri. Hæ vero naves quidem in quem uſum comparatæ fuerant, non fuerunt adhibitæ; at tamen ita in oportunitatem Græciæ ceſſerunt. Iſtæ igitur naves jam præparatæ Athenienſibus erant, & alias exædificari oportebat; placuitque illis, inito poſt oraculum conſilio, barbarum Græciam invadentem navibus excipere univerſos Atticos, deo obſequentes, una cum Græcis ita volentibus. Et hæc quidem oracula Athenienſibus ſunt reddita. Coactis autem in eundem locum 145
Græcis qui circa Græciam melius ſentiebant, interque ſe colloquutis interpoſita fide, ibi conſilio habito viſum eſt ante omnia faciendum, ut reconciliarentur inimicitiæ & bella quæ ipſis inceſſerant. Quippe erant jam adverſus quoſdam & alios inchoata; ſed maximum inter Athenienſes & Æginetas. Poſteaquam autem Xerxem cum exercitu Sardibus eſſe audiere, Athenienſes decrevere cum aliquos in Aſiam mittendos ad res regis explorandas, tum nuncios partim Argos, ad contrahendam adverſus Perſam belli ſocietatem, partim in Siciliam ad Gelonem Dinomenis filium, ſed & in Corcyram, etiam in Cretam, jubentes opem Græciæ ferri: eo animo ut ſi fieri poſſet, omne Græcum nomen unum eſſet,

&

a MS. habet ὁμαιχμίην τε συνθησομένους.

Magnus Xerxis animus erga ſpeculatores captos circa Sardes, & in naves frumentarias Æginæ & Peloponneſi præternavigantes Abydum.

& ad idem agendum omnes incumberent, utpote calamitate cunctis ſimiliter Græcis impendente. Ferebantur autem res Gelonis magnæ eſſe, ut nullis
146 Græcis non majores haberet vires. Ubi hæc eis placuere, & in gratiam inter ſe rediere, primo exploratores in Aſiam tres viros miſere: qui quum Sardes veniſſent, & in ſpeculando regis exercitu deprehenſi eſſent, à ducibus pedeſtrium copiarum torti ducebantur tanquam perituri, lata in eos mortis ſententia. Id ubi Xerxes audiit, reprehenſa ducum ſententia, mittit quoſdam è ſatellitibus jubens ut ſi vivos adipiſcerentur ſpeculatores, ad ſeſe ducerent. Eos adhuc ſuperſtites adepti ſatellites, in regis conſpectum adduxerunt; qui ſciſcitatus qua de cauſſa veniſſent, præcepit ſatellitibus, ut homines circumducerent, peditatum omnem equitatumque oſtentantes: & eos, ubi contemplando illa expleti fuiſſent, ſine noxa dimitterent quocunque locorum ire ipſis libuiſſet. Hoc Xerxes ea ratione imperavit, quod cogitabat fore, ut ſi ſpeculatores necati fuiſſent, neque Græci præſciſcerent potentiam ſuam eſſe fama majorem, neque graviter læderent hoſtem tribus viris interemptis: at iiſdem in Græciam regreſſis, fore ut Græci (quod ſe opinari dicebat) auditis rebus ſuis antequam expeditio hæc accederet, propriam libertatem proderent, atque ita non oporteret ſuſcipere moleſtiam de exerci-
147 tu in eos ducendo. Hæc ſententia Xerxis cum altera quadam congruit. nam quum Abydi ageret Xerxes, vidit naves curſum tenentes per Helleſpontum, quæ frumentum è Ponto in Æginam Peloponneſumque portabant. quas ubi audiere ejus aſſeſſores eſſe hoſtium, ſeſe ad eas corripiendas accingebant, intuentes in regem, quando id agi præciperet. Xerxes eos interrogavit quonam illi tenderent; qui quum reſpondiſſent, Ad hoſtes tuos, domine, frumentum vehentes: tunc Xerxes excipiens inquit, Nonne eodem, quo iſti, & nos navigamus, tum rebus aliis, tum frumento inſtructi? quid igitur hi officiunt nobis, quibus commeatum portant? Ceterum ſpeculatores illi rebus inſpectis dimiſſi in Europam rediere.
148 Poſt quorum reditum Græci qui contra Perſam conjurarant, nuncios iterum Ar-

εἰ συγκύψαντες τὠυτὸ πρήσσοιεν πάντες, ὡς δεινῶν ὑπόντων ὁμοίως πᾶσι τοῖσι Ἕλλησι. τὰ δὴ Γέλωνος πρήγματα, μεγάλα ἐλέγετο εἶναι, ἀδαμῶν Ἑλληνικῶν τὰ πολλὸν μέζω. Ὡς δὴ ταῦτά σφι ἔδοξε, καταλυσάμενοι τὰς ἔχθεας, πρῶτα μὲν κατασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν Ἀσίην ἄνδρας τρεῖς. οἱ δὲ, ἀπικόμενοί τε ἐς Σάρδις καὶ καταμαθόντες τὴν βασιλέος στρατιὴν, ὡς ἐπάισοι ἐγίνοντο, βασανισθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν καὶ πεζῇ στρατῇ, ἀπήγοντο ὡς δοκιμεόμενοι. καὶ τοῖσι μὲν κατεκέκριτο θάνατος. Ξέρξης δὲ ὡς ἐπύθετο ταῦτα, μεμφθεὶς τῶν στρατηγῶν τὴν γνώμην, πέμπει τῶν τινας δορυφόρων, ἐντειλάμενος, ἢν καταλάβωσι τοὺς κατασκόπους ζωοὺς, ἄγειν παρ' ἑωυτόν· ὡς δὲ ἐπὶ φονεύοντας αὐτοὺς κατέλαβον, καὶ ἦγον ἐς ὄψιν τὴν βασιλέος, τὸ ἐνθεῦτεν πυθόμενος ἐπ' οἷσι ἦλθον, ἐκέλευσε σφέας τοὺς δορυφόρους φυλάσσοντας ἐπιδεῖκνυσθαι πάντα τε τὸ πεζὸν στρατὸν καὶ τὸν ἵππον· ἐπὴν δὲ ταῦτα θεώμενοι ἐῶσι πλήρεες, ἀποπέμπειν ἐς τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώρην ἀσινέας. ἀπιλέγων δὲ τὸν λόγον τόνδε, ταῦτα ἐνετέλλετο, ὡς εἰ μὲν ἀπώλοντο οἱ κατάσκοποι, ἔτι ἂν τὰ ἑωυτοῦ πρήγματα προεπύθοντο οἱ Ἕλληνες ἐόντα λόγου μέζω, ἔτι ἄν τι τοὺς πολεμίους μέγα ἐσινέαντο, ἄνδρας τρεῖς ἀποκτείναντες· νοσησάντων δὲ τούτων ἐς τὴν Ἑλλάδα, δοκέειν ἔφη ἀκέοντας τοὺς Ἕλληνας τὰ ἑωυτοῦ πρήγματα πρὸ τοῦ σφέας τὴν ἰδίην ἐλευθερίην, καὶ οὕτω οὐδὲ δεήσειν ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατίους πρήγματα ἔχειν. Οἷα δὲ αὐτῷ αὕτη ἡ γνώμη τῆς ἄλλης. ἐὼν γὰρ ἐν Ἀβύδῳ ὁ Ξέρξης, εἶδε πλοῖα ἐκ τοῦ Πόντου σιταγωγὰ, διεκπλώοντα τὸν Ἑλλήσποντον, ἐς τε Αἴγιναν, καὶ Πελοπόννησον κομιζόμενα. οἱ μὲν δὴ παρεδροι αὐτοῦ ὡς ἐπύθοντο πολέμια εἶναι τὰ πλοῖα, ἑτοῖμοι ἦσαν αἱρέειν αὐτὰ, ἐσβλέποντες ἐς τὸν βασιλῆα, ὁκόσε τρέψεται. ὁ δὲ Ξέρξης εἴρετο ,,αὐτοὺς ὅκη πλέοιεν· οἱ δὲ εἶπαν, Ἐς τοὺς ,,σοὺς πολεμίους, δέσποτα, σῖτον ἄγοντες. ὁ ,,δὲ, ὑπολαβὼν ἔφη, Οὐκῶν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ ,,πλέομεν, ἔνθά περ καὶ ἔσται, τοῖσί τε ἄλλοισι ,,σι ἐξηρτημένοι [a] καὶ σίτῳ. τί δῆτα ἀδικέουσι ,,ἔσται ἡμῖν σιτία τρεφομίζοντες; Οἱ μέν νυν κατάσκοποι ἔτω θεησάμενοί τε καὶ ἀποπεμφθέντες, ἐνόησαν ἐς τὸν Εὐρώπην. οἱ δὲ συνωμόται Ἑλλήνων ὑπὸ τῷ Πέρσῃ, μετὰ τὸν ἀποπεμψιν τῶν κατασκόπων, δεύτερα ἔπεμπον ἐς

Hhh 2 Ἄρ-

a ἐξηρτυμένοι.

Argivi invitati ad ſocietatem belli contra Perſam; quid egerint; ſed ex relatione Argivorum.

Ἄργος ἀγγέλους. Ἀργεῖοι δὲ λέγουσι τὰ κατ' ἑωυτοὺς γενέσθαι ὧδε. πυθέσθαι γὰρ αὐτίκα κατ' ἀρχὰς τὰ ἐκ τῆς βαρβάρου ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· πυθόμενοι δέ, καὶ μαθόντες ὡς σφέας οἱ Ἕλληνες πειρήσοντες [a] προσκαλεοίατο ἐπὶ τὸ Πέρσῃσι, πέμψαι θεοπόπους ἐς Δελφούς, τὸ θεὸν ἐπειρησομένους ὡς σφι μέλλοι ἄριστον ποιέεσθαι γενέσθαι· γενέσι γὰρ σφέων τεθνάναι ἑξακισχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Κλεομένεος τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τῶνδε δὴ εἵνεκα πέμπειν. τὴν δὲ Πυθίην ἐπειρωτῶσι αὐτοῖσι ἀνελεῖν τάδε,

Ἔχθρε πρὸς οὐρανίωνας, φίλ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Εἴσω τὸ προθόλαιον ἔχων, πεφυλαγμένος ἧσο,
Καὶ κεφαλὴν πέφυλαξο· κάρη [b] δὲ τὸ σῶμα σαώσει.

ταῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον. μετὰ δέ, ὡς ἐλθεῖν τοὺς ἀγγέλους ἐς δὴ τὸ Ἄργος, ἐστελθεῖν [c] ἐπὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα. τοὺς δὲ πρὸς τὰ λεγόμενα ὑποκρίνασθαι, ὡς ἑτοῖμοί εἰσι Ἀργεῖοι ποιέειν ταῦτα, πρήσσοντα ἕτεα εἰρήνην ἀγησιμένοισι [d] Λακεδαιμονίοισι, καὶ ἡγεόμενοι καὶ τὸ ἥμισυ πάσης τῆς συμμαχίης. καί τοι καίπερ γε τὸ δίκαιον γένεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωυτῶν, ἀλλ' ὅμως σφι δοκέειν καὶ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι. Ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν βουλὴν ὑποκρίνασθαι, καὶ περ ἀπαγορεύοντος σφι χρήσαντος μὴ ποιέεσθαι τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμμαχίην· ἀγγέλλειν δὲ ἔχειν ἀπονοίας γενέσθαι πρηγματώδεας, καὶ περ τοῦ χρηστηρίου φοβεομένοισι· ἵνα δὴ σφι οἱ παῖδες ἀνδρεωθεῖεν ἐν τούτοισι τοῖσι ἔτεσι, μηδὲ ἀπονοέων ἐόντων ἐπιλέγεσθαι, ἢν ἄρα σφέας καταλάβῃ πρὸς τῷ γεγονότι κακῷ ἄλλο πάθημα πρὸς τὸ Πέρσῃσι, μὴ τολοιπὸν ἕωσι τοὺς Λακεδαιμονίων ὑπηκόους. τοὺς δὲ ἀγγέλων τοὺς ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὰ ῥηθέντα ἐκ τῆς βουλῆς ἀμείψασθαι τοῖσδε, πρὸς μὲν ἀπονοέων ἀνοίσιν ἐς τοὺς πολλοὺς, πρὸς δὲ ἡγεμονίης, αὐτοῖσι ἐντεταλθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν, σφι μὲν εἶναι δύο βασιλῆας, Ἀργείοισι δὲ ἕνα· ἔκειν δυνατὸν εἶναι τοῦ ἐκ Σπάρτης ἑτέρου παῦσαι τῆς ἡγεμονίης. μηδὲ δύο τοῦ σφετέρων ὁμόψηφον τοῦ Ἀργείων εἶναι, κωλύειν [e] δέ. ἔτω δὴ οἱ Ἀργεῖοι φασὶ σὺκ ἀναμεῖναι τοὺς Σπαρτιητέων τὴν ἀπονενόησιν, ἀλλ' ἑλέσθαι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ βαρβάρου ἄρχεσθαι ἢ πρὸ ὑπείξαι [f] Λακεδαιμονίοισι. προφάσιός τε τοῖσι ἀγγέλοισι, πρὸ δύοντος ἡλίου ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Ἀργείων χώρης.

Argos miſerunt. Sed Argivi narrant hoc negotium apud ſe ita confectum eſſe. Audiſſe ſe ſtatim ab initio ea quæ ab barbaro excitarentur adverſus Græciam, & quum accepiſſent intellexiſſentque ab Græcis ſe tentatum iri, ut ipſos adſciſcerent contra Perſam, miſiſſe Delphos qui deum conſulerent quid ſibi facientibus eſſet optime eventurum. nuper enim ſex millia ſuorum fuiſſe interempta à Lacedæmoniis & Cleomene Anaxandridæ filio, eaque de cauſſa ſe mittere. Ita qui miſſi fuerant interrogantibus, ſic Pythiam reſpondiſſe,

Finitimis inviſe, deis dilecte beatis,
Interius tutamen habens, cautuſque ſedeto,
Et tutare caput: nam membra tuebitur illud.

Hæc illis Pythiam prius reſpondiſſe. Poſtea vero quam nuncii Argos venerunt, ſenatumque ingreſſi mandata retulerunt, Argivi reſponderunt ad ea quæ dicebantur, ſe promptos eſſe in triginta annos pacificare cum Lacedæmoniis, percuſſo fœdere, & dimidium imperii penes ſe eſſe poſtulare. quanquam enim æquum foret jus imperandi ipſorum eſſe, tamen dimidio imperii ſe eſſe contentos. Hoc ajebant ſuum ſenatum re- 149
ſpondiſſe, quamvis diſſuadente oraculo ſocietatem contrahere cum Græcis: & licet formidarent oraculum, tamen ſerio urgere, ut fœdus triginta annorum feriretur; intra quos annos liberi ſui in virilem ætatem adoleſcerent: hac videlicet ratione, ne ſi qua calamitas ad ſuperius malum accederet in bello Perſico, niſi fœdera forent, in poſterum ſubjecti Lacedæmoniis eſſent. His dictis Argivorum à ſenatu, nuncios Spartanos ita reſpondiſſe, quod ad fœdera quidem attineret, ſe ad eos qui plures eſſent relegare: quod autem ad imperium, id vero ſibi demandatum eſſe, ut reſponderent, ac ſane dicere, ſibi duos eſſe reges, Argivis unum, ideo non poſſe fieri ut alterutri Spartæ regi abrogaretur imperium: quominus cum iis duobus rex Argivus parem dignitatem obtineret, nihil obſtare. Ita Argivi dicunt ſe noluiſſe perpeti Spartanorum inſolentiam, ſed præoptaſſe à barbaro imperari ſibi, quam Lacedæmoniis cedere. atque ita edixiſſe nunciis, ut priuſquam occideret ſol, ex agro Argivo excederent;

a προσήσοντ. b MS. habet κάρη. c MS. habet ἐπελθεῖν. d MS. habet ἀπονόμοι. e κωλύει. f ἢ ὑπείξαι.

150 rent; alioqui hostium loco futuros. Hoc ipsi Argivi sic se habere memorant; aliter tamen per Græciam narratur, Xerxem antequam bellum Græciæ inferret, misisse Argos caduceatorem: quo quum pervenit, ita fertur verba fecisse, Viri Argivi, Xerxes rex hæc vobis inquit, Nos arbitramur, Persem, ex quo nos progeniti sumus, fuisse filium Persei Danaës filii, ex Andromeda genitum, quæ fuit Cephei filia. ita igitur ex vobis oriundi sumus. Quod quum ita sit, nefas est & nos progenitoribus nostris inferre bellum, & vos aliis opem ferendo, nobis adversarios fieri; sed potius domi vestræ vos confidentes otium tenere. nam si mihi ex sententia succedet, nullos majores quam vos faciam. Hæc Argivi quum audissent, habuisse alicujus momenti dicuntur, & statim quidem nihil promittentes vicissim poscere: sed quum ab Græcis adscisserentur, tunc partem imperii poposcisse, gnari eam Lacedæmonios non concessuros,
151 ut hoc prætextu tranquilli agerent. Quibus conveniisse etiam hanc narrationem quidam Græcorum memorant, rei multis postea annis gestæ: Quum Susis Memnoniis alterius negocii gratia essent Athenienſium legati Callias Hipponici filius & collegæ qui pariter ascenderant, contigit ut Argivi & ipsi per idem istud tempus Susa miserint legatos, qui Artaxerxem filium Xerxis interrogarent, utrum amicitiam quam cum Xerxe contraxissent, ipsis adhuc continuaret, an ab illo pro hostibus haberentur. Quibus Artaxerxes, imo vero maxime perdurare respondit, nullamque sibi civitatem
152 amiciorem putare quam Argos. Verum an caduceatorem Xerxes Argos miserit ad ea dicenda, & an Argivorum nuncii qui Susa ascenderunt, Artaxerxem de amicitia interrogaverint, pro comperto dicere non possum, nec ullam de his aliam ferre sententiam, nisi quam Argivi ipsi edunt. Id demum scio, si omnes homines qui domestica mala in medium contulissent, cum vicinis mutare volentes, mala vicinorum intuiti fuissent, libenter reportaturos rursus illorum singulos ea quæ ipsi attulissent. Ita non turpissime ab Argivis actum est. Ego vero quæ dicuntur dicere debeo, attamen non omnino omnibus credere: quod in universam historiam à me dictum

ρης· εἰ ἢ μὴ, τοῦτό γε ἐθέλω σφι ἐξεῦρεῖν. Αὐτοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσοῦτο τοῦτων περὶ λέγουσι. ἔστι δὲ ἄλλα λόγα λεγόμενα ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ὡς Ξέρξης ἔπεμψε κήρυκα ἐς Ἄργος πρότερον ἢ περ ὁρμῆσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐλθόντα δὲ „τὸν λέγεται εἰπεῖν, Ἄνδρες Ἀργεῖοι, βασι„λεὺς Ξέρξης τάδε ὑμῖν λέγει· Ἡμεῖς νομίζομεν „Πέρσην εἶναι, ἀπ' ἐκείνου ἡμεῖς γεγενήμεθα, παῖδα „Περσέα τε Δαναΐης, γεγονότα ἐκ τε Κηφέος „θυγατρὸς Ἀνδρομέδης. ἔτω ἂν δὴ ἡμῖν εἴημεν ὑμέτε„ροι ἀπόγονοι. ἔτε δὴ ἡμέας εἰκὸς ἐπὶ τοὺς ἡμε„τέρους προγόνους στρατεύεσθαι, ἔτε ὑμέας ἄλλοισι „τιμωρέοντας, ἡμῖν ἀντίξους [a] γενέσθαι, ἀλλὰ „παρ' ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας καταθέ„σθαι μὲν γὰρ ἐμοὶ γένηται κατὰ νόον, ὀλιγανδρίης μεζόνας ὑμέων ἄξω. ταῦτα ἀκούσαντας Ἀργείους λέγεται πρῆγμα ποιήσασθαι, καὶ προθρηγμένα μὲν οὐδὲν ἐπαγγελλομένους [b] μετιέναι· ἐπεὶ δὲ σφέας μεταλαμβάνειν τοὺς Ἕλληνας, ἔτω δὴ πρασσομένους ὅτι ἐς μεταδόσεις τῆς ἀρχῆς Λακεδαιμόνιοι, μετιέναι, ἵνα δὴ τοῖσι παρεοῦσι ἡσυχίην ἄγωσι. Συμπεσεῖν δὲ τούτοισι καὶ τόνδε τὸν λόγον λέγουσί τινες Ἑλλήνων, πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον γενόμενον τούτων· τυχεῖν ἐν Σούσοισι τοῖσι Μεμνονείοισι ἐόντας ἑτέρου πρήγματος εἵνεκα ἀγγέλους Ἀθηναίων, Καλλίην τε τὸν Ἱππονίκου, καὶ τοὺς μετὰ τοῦτον ἀναβάντας· Ἀργείους δὲ, τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς Σοῦσα ἀγγέλους, εἰρωτᾶν Ἀρτοξέρξεα τὸν Ξέρξεω, εἰ σφι ἔτι ἐμμένοι τὴν πρὸς Ξέρξεα φιλίην συνθέσθαι, ἢ νομίζοιατο πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι. βασιλῆα δὲ Ἀρτοξέρξεα φάναι ἐμμένειν καὶ δεδεμίην νομίζειν πόλιν Ἄργεος φιλιωτέρην. Εἰ μέν νυν Ξέρξης τε ἀπέπεμψε [c] τοῦτον λέγοντα κήρυκα ἐς Ἄργος, καὶ Ἀργείων ἄγγελοι ἀναβάντες ἐς Σοῦσα ἐπειρώτων Ἀρτοξέρξεα περὶ φιλίης, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν [d]· δοκέει μοι γοῦν περὶ αὐτέων δηλοφανέντων ἄλλην γε ἢ τὴν περ αὐτοὶ Ἀργεῖοι λέγουσι· ἐπίσταμαι δὲ τοσοῦτο, ὅτι εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκήια κακὰ ἐς μέσον συνενείκαιεν [e], ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι πλησίοισι, ἐσκεψάμενοι ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ, ἀπασάμενοι ἕκαστοι αὐτέων ἀποφέροιεν ὀπίσω τὰ ἐσενείκαντο. ἔτω δὴ οὐκ Ἀργείοισί σφι ἐπρήχθη πεποίηται. ἐγὼ δὲ ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πείθεσθαί γε μὴν παντάπασι οὐκ ὀφείλω. καί μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἐχέτω ἐς πάντα τὸν λό-

a ἀντίξους. b ἀπαγγελλομένους. c ἔπεμψε ἀπέπεμψε. d οἶδα. e συνενείκαιεν.

Gelo Siculus ad bellum contra Xerxem invitatus. Gelonis majorum fata. Gela colonia Teli & seditio. Telines sacerdos. Tyranni Geloæ.

λόγον. ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὡς ἄρα Ἀργεῖοι ἔσαν οἱ ἀπικαλεσάμενοι τὸ Πέρσεω ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιδὴ σφι τοὺς Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐσήκεε, πᾶν δὴ βουλόμενοι σφι εἶναι τοῦ παρεόντος λύπης. τὰ μὲν δὴ Ἀργείων εἴρηται. Ἐς δὲ τὴν Σικελίην ἄλλοι τε ἀπίκατο [a] ἄγγελοι ἀπὸ τῶν συμμάχων συμμίξοντες Γέλωνι, καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων Σύαγρος. ἦν δὲ Γέλωνος τούτου προγόνου, οἰκήτωρ ὁ ἐν Γέλῃ ἐὼν ἐκ νήσου Τήλου τῆς ἐπὶ Τριοπίῳ κειμένης· ὃς κληρουμένης Γέλης ὑπὸ Λινδίων τε τῶν ἐκ Ῥόδου, καὶ Ἀντιοφήμου, οὐκ ἐλείφθη [b]. ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτοῦ οἱ ἀπόγονοι γιγόμενοι, ἱροφάνται τῶν χθονίων θεῶν διετέλεον ἐόντες, Τηλινέω ἐνὸς τοῦ τῶν προγόνων κτησαμένου τρόπῳ τοιῷδε. ἐς Μακῶνα πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλης οἰκημένην, ἔφυγον ἄνδρες Γελῴων, ἐστασιακότες σφίσι. τούτους ὦν ὁ Τηλίνης κατήγαγε ἐς Γέλην, ἔχων οὐδεμίην ἀνδρῶν δυνάμιν, ἀλλ' ἱρὰ τὰ τῶν θεῶν. ὅθεν δὲ αὐτὰ ἔλαβε, ἢ αὐτὸς ἐκτήσατο, τοῦτο δὲ οὐκ ἔχω εἰπεῖν. τούτοισι δὴ ὦν πίσυνος ἐὼν κατήγαγε, ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἱροφάνται τῶν θεῶν ἔσονται. θωῦμά μοι ὧν ἐστὶ τοῦτο γενόμενον πρὸς τὰ προφαίνομαι κατεργάσασθαι Τηλίνην ἔργον τοσοῦτον. τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς παντὸς ἀνδρὸς νενόμικα γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς τε ἀγαθῆς, καὶ ῥώμης ἀνδρηίης. ὁ δὲ λέγει πρὸς τὸν Σικελίης τῶν οἰκητόρων τὰ ἀνανταντία τετραμμένα, θηλυδρίης τε καὶ μαλακώτερον ἀνέρα. οὕτω μέν νυν ἐκτήσατο τοῦτο τὸ γέρας. Κλεάνδρου δὲ τοῦ Παντάρεω [c] τελευτήσαντος τὸν βίον, ὃς ἐτυραννεύσατο μὲν Γέλης ἐπὶ ἔτεα, ἀπέθανε δὲ ὑπὸ Σαβύλλου ἀνδρὸς Γελῴου, ἐνθαῦτα ἀναλαμβάνει τὴν μοναρχίην Ἱπποκράτης, Κλεάνδρου ἐὼν ἀδελφεός. ἔχοντος δὲ Ἱπποκράτεος τὴν τυραννίδα, ὁ Γέλων ἐὼν Τηλίνεω ἐξ ἱροφάντεω ἀπόγονος, πολλῶν μετ' ἄλλων, καὶ Αἰνησιδήμου τοῦ Παταϊκῶ, ὃς ἦν δορυφόρος Ἱπποκράτεος, μετὰ δὲ ὁ πολλὸν χρόνον δι' ἀρετὴν ἀπεδέχθη πάσης τῆς ἵππου εἶναι ἱππάρχος. πολιορκέοντος γὰρ Ἱπποκράτεος Καλλιπολίτας τε καὶ Ναξίους, καὶ Ζαγκλαίους τε καὶ Λεοντίνους, καὶ πρὸς, Συρηκοσίους τε καὶ τῶν βαρβάρων συχνούς, ἀνὴρ ἐφαίνετο ἐν τούτοισι τοῖσι πολεμίοισι ἐὼν ὁ Γέλων λαμπρότατος. τῶν δὲ εἶπον πολίων τούτων, πλὴν Συρηκοσίων, ὁδὸν μὲν ἔφυγε δυλοσυνέην πρὸς Ἱπποκράτεα. Συρηκοσίους δὲ Κορίνθιοί τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρρύσαντο, μάχῃ ἐσωθέντας ὑπὸ ποταμῷ Ἑλώρῳ. ἐρρύσαντο δὲ ἔτι ὑπὸ τοῖσδε καταλέξαντες, ἐπ' ᾧτε Ἱπποκράτεϊ Καμαρίναν

ctum sit. quoniam & hoc narratur, Argivos extitisse qui Persam in Græciam arcessiverint, posteaquam cum Lacedæmoniis male pugnassent, præ dolore præsenti quidvis præoptantes. Talia quidem de Argivis dicta sunt. In Siciliam autem ad 153
agendum cum Gelone, tum alii legati à sociis iere, tum vero etiam à Lacedæmoniis Syagrus. Hujus Gelonis progenitor inhabitans Gelam erat, ex insula Telo quæ Triopio adjacet: qui dum Gela conderetur à Lindiis, qui sunt è Rhodo, & Antiophemo, relictus non est. Interjecto autem tempore, posteri ejus deorum inferorum antistites esse perseveraverunt, Teline, uno ex majoribus consequuto hunc in modum: Viri Geloi in seditione inferiores, in Mactorium urbem sitam supra Gelam profugerunt: hos Telines Gelam reduxit nullis virorum copiis adjutus, sed horum deorum sacris. quæ unde acceperit, aut ipse possederit, id vero dicere non possum. His sacris fretus, reduxit illos, pactus, ut posteri sui illic deorum antistites forent. Admiratio igitur & mihi incessit ad ea, quod audio tantum opus Telinem effeciisse: qualia opera non à quocunque viro effici opinor, sed ab eo qui sit bonæ mentis & virili robore. At ille fertur ab incolis Siciliæ contra fuisse ab natura comparatus, nempe & effeminatus ac mollior vir. Hunc in modum ille hoc decus adeptus est. Cleandro 154
autem Pantarei filio qui septem annos Geloæ tyrannide potitus est, vita functo, (à Sabyllo autem viro Geloo fuit interfectus) ibi frater ejus Hippocrates suscepit imperium. Quo tyrannidem obtinente, Gelon inter posteros Telinis vatis, cum aliis multis & Æneside mo Pataici filio, qui erat satelles Hippocratis, non diu post ob virtutem declaratus est totius equitatus præfectus. nam quibus in bellis Hippocrates obsedit Callipolitanos & Naxios & Zanclæos & Leontinos, atque insuper Syracusanos & permultos barbarorum, in iis bellis Gelon extitit vir clarissimus; adeo ut nulla omnium quas retuli civitatum effugerit Hippocratis dominationem, præter Syracusanos: quos pugna ad flumen Elorum superatos Corinthii Corcyræique liberaverunt: qui id fecerunt certis conditionibus, quas recensuerunt, atque etiam hac, ut Syracusani Camarinam,

a ἀπικίαθ. b ἐλίφθη. c Παΐαρέω.

nam, quæ ipſorum jam olim fuerat,
155 Hippocrati traderent. Hippocrates autem quum totidem annos quot frater Cleander tyrannidem obtinuiſſet, illato Siculis bello, apud urbem Hyblam periit. ita Gelon per cauſſam tuendi liberos Hippocratis, EUclidem & Cleandrum, ubi cives, quod abnuerent dicto amplius audientes eſſe, prœlio vicit, re vera ipſe Geloorum imperium adeptus eſt, liberis Hippocratis dominatu fraudatis. Poſt hoc commentum, Syracuſanorum Gamoros, ut vocabantur, à plebe & ſervis ſuis qui Cyllyrii nominabantur ejectos, in patriam ex urbe Caſmena reducendo potitus etiam eſt ipſis Syracuſis. nam ei venienti plebs Syracuſana & urbem & ſeipſam tradidit.
156 Quam Gelon ubi accepit, Gelam quam tenebat minoris faciens, Hieroni fratri demandavit, ſibique Syracuſas habuit, & quidem omnia erant Syracuſæ, ideoque ea civitas confeſtim convaluit ac floruit; partim deductis eo Camarinæis omnibus, quos cives fecit, quum Camarinam everteret; partim dimidio & eo amplius Geloorum perinde uſus ut Camarinæis. Necnon Megarenſium qui ſunt in Sicilia, quum obſeſſi ad deditionem veniſſent, locupletes quoque, qui & bellum ei intulerant, & ob id ſe perditum iri putabant, Syracuſas traducens, etiam cives fecit. at plebem Megarenſem, quæ belli movendi fuerat expers, quæque nihil mali ſe paſſuram expectabat, Syracuſas adductam venundedit, ea conditione, ut ex Sicilia exportaretur. Idem hoc fecit Eubœenſibus qui ſunt in Sicilia, poſtquam diſtinxiſſet. Hoc autem ideo de utriſque ſtatuit quod arbitraretur contubernium plebis rem eſſe moleſtiſſimam. Ea ratione
157 magnus tyrannus effectus eſt Gelon. Ad quem legati Græcorum, poſteaquam Syracuſas venerunt & admitti contigit, ita loquuti ſunt; Lacedæmonii pariter & Athenienſes eorumque ſocii nos miſere ad te in ſocietatem aſſumendum adverſus barbarum. nam prorſus audiſti hunc irruentem in Græciam, ut vir Perſa juncto pontibus Helleſponto, ſecum omnes orientis ex Aſia copias ducens, bellum inferat Græciæ; titulo quidem utens belli Athenis inferendi, ſed in animo habens omnem Græciam redigere in ſuam poteſtatem. Tu igitur, cui magna

ναν Συρηκουσίους ϖροδιδῶναι. Συρηκουσίων ἢ ὧν Καμαρίνα ταρχαῖον. Ὡς ἢ ϵ Ἱπποκράτια τυραννευσάντων ἴσα ἔτεα τῷ ἀδελφεῷ Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἐπιθανὼν ϖρὸς πόλι τ Ὕβλη, στρατευσάμενον ἐπὶ τὺς Σικελούς, ἔτω δὴ ὁ Γέλων τῷ λόγῳ τιμωρέων τοῖσι Ἱπποκράτεος ϖαισὶ Εὐκλείδῃ τε ϵ Κλεάνδρῳ [a], ἐὼ βουλομένων τ ϖολιητέων κατηκόων ἔτι εἶναι τῷ ἔργῳ, ὡς ἐϖεκράτησε μάχῃ τ Γελώων, ἦρχε φὼτὸς ἐϖοιϵτέοντος τὺς Ἱπποκράτεος ϖαῖδας. μετὰ ἢ τῦτο τὸ εὕρημα, τὺς χαμόρους καλεομένους τ Συρηκουσίων, ἐκϖεσόντας ἐκ τε ϵ δήμυ, καὶ τ σφετέρων δούλων, καλεομένων ἢ Κυλλυρίων [b], ὁ Γέλων καταγαγὼν τέτες ἐκ Καμαρίνης ϖόλιος ἐς τὺς Συρηκουσίους, ἔχε ϵ τῦτο. ὁ γὰρ δῆμος ὁ τ Συρηκουσίων ἐϖιτρέϖει Γέλωνι ϖροδιδοῖ τὴν ϖόλιν ϵ ἑωυτόν. Ὁ δὲ, ἐϖεί τε ϖαρέλαβε τὺς Συρηκουσίους, Γέλης μὲν ἐϖικρατέων, λόγῳ ἐλάσσω ἐϖοιέετο, ἐϖιτρέψας αὐτὴν Ἱέρωνι ἀδελφεῷ ἑωυτῦ. ὁ δὲ τὺς Συρηκουσίους ἐκρέατιως, καὶ ἔσαν ἅϖαντα αἱ Συρήκουσαι· αἱ δὲ ϖροαυτῆς ἀνά τ ἔρημον ϵ ἔθλασον [c]. τῦτο μὲν γὰ, Καμαριναίους ἅϖαντας ἐς τὺς Συρηκουσίους ἀναγκάσας, ϖολίτας ἐϖοίησε, Καμαρίνης δὲ τὸ ἄστυ κατέσκαψε· τῦτο δὲ, Γελώων ὑϖερημίσιος τ ἀστῶν τῶυτο τοῦτο ϖοιέει Καμαριναίοισι ἐϖοίησε. Μεγαρέας τε τὺς ἐν Σικελίῃ, ὡς ϖολιορκεόμενοι ἐς ὁμολογίην ϖροσεχώρησαν, τὺς μὲν αὐτέων ϖαχέας, ἀϖεσαμένυς τε [d] ϖόλεμον αὐτῷ, καὶ ϖροσδοκέοντας ἀϖολέσθαι διὰ τῦτο, ἄγων ἐς τὺς Συρηκουσίους, ϖολίτας ἐϖοίησε· τ δὲ δῆμον τ Μεγαρέων, ὃν ἐόντα μεταίτιον ϵ ϖολέμυ τύτυ, ὁδὲ ϖροσδεχόμενον κακὸν οὐδὲν ϖίσεσθαι, ἀναγκάσας καὶ τύτυς ἐς τὺς Συρηκουσίους, ἀϖέδοτο ἐϖ' ἐξαγωγῇ ἐκ Σικελίης. τῶυτο ἢ τῦτο καὶ Εὐβοέας τὺς ἐν Σικελίῃ ἐϖοίησε Διακρίους. ἐϖοίεε ἢ ταῦτα τύτυς ἀμφοτέρυς, νομίσας οἱ μέγιστον εἶναι σωοίκημα ἀναγκαιόταλον. Τοιύτῳ μὲν τρόϖῳ τύραννος ἐγένετο μέγας ὁ Γέλων. τότε δὴ ὡς οἱ ἄγγελοι τ Ἑλλήνων ἀϖίκατο [e] ἐς τὺς Συρηκουσίους, ἐλθόντες αὐτὸ ἐς λόγυς, ἔλεγον τάδε, Ἐϖέμ-
„ψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ τύτων σύμ-
„μαχοι, ϖροσκαλεύμενοί σε ϖρὸς τ βάρ-
„βαρον. τ γὰρ ἐϖίσταο ἐϖὶ τὴν Ἑλλάδα ϖάντως
„καὶ ϖυνθάνεαι, ὅτι Πέρσης ἀνὴρ μέλλει, ζεύ-
„ξας τ Ἑλλήσϖοντον, καὶ ἐϖάγων ϖᾶσαν τ ἠῶον
„ϖρατὸν ἐκ τ Ἀσίης, στρατηλατήσειν ἐϖὶ τὴν
„Ἑλλάδα· ϖροφάσιος μὲν ϖοιεύμενος ὡς ἐϖ'
„Ἀθηναίους ἐλαυνέει, ἐν νόῳ ἢ ἔχων ϖᾶσαν τὴν
„Ἑλλάδα ὑϖ' ἑωυτῷ ϖοιήσασθαι. σὺ ἢ δυνά-
μιός

a MS. habet καὶ Κασσάνδρῳ. b MS. habet Κιμυρίων. c ἀνίβλασον. d ἀνερωτήσας τε. e ἀϖικάδο. f στρατηλατέειν.

Reſponſio Gelonis pollicentis plurima, ſed affectantis titulum Imperatoris Græciæ; cujus ſpem penitus amputat Laco.

„μιός τε ἥκεις μεγάλης, καὶ μοῖρά τοι τῆς Ἑλ-
„λάδος οὐκ ἐλαχίστη μέτα ἄρχοντί γε Σικε-
„λίης· βοηθῆσαί τε τοῖσι ἐλευθερῶσι τὴν Ἑλλάδα,
„καὶ συνελευθέρωσε. ἀλλὰ μὲν δὴ γνομένη πᾶσα ἡ
„Ἑλλὰς, χεὶρ μεγάλη συνάγεται, καὶ ἀξιόμαχοι
„γινόμεθα τοῖσι ἐπιοῦσι· εἰ δὲ ἡμέων οἱ μὲν κα-
„ταπροδιδῶσι, οἱ δὲ μὴ θέλωσι πυρώσειν, τὸ δὲ
„ὑγιαῖνον τῆς Ἑλλάδος ἢ ὀλίγον, τέως δὲ ἤδη δε-
„δοικὸς γίνεται, μὴ πᾶσα ἡ Ἑλλὰς. μὴ δὲ
„ἐλπίσῃς, εἰ ἡμέας καταιρέψῃται ὁ Πέρσης μά-
„χῃ κρατήσας, ὡς οὐκὶ ἥξει καὶ ἐπὶ σέ γε, ἀλ-
„λὰ πρὸ τούτου φύλαξαι. Βοηθέων δὲ ἡμῖν σε-
„αὐτῷ πυρώσεις· τῷ δὲ εὖ βεβουλευμένῳ πρήγματι
„πλοῦτος ὡς τοεπίπαν χρησὸς ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι.
οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον. Γέλων δὲ πολλὸς ἐνέκειτο
„λέγων τοιάδε, Ἄνδρες Ἕλληνες, λόγον ἔχον-
„τες ὠλεονέκτεω, ἐτολμήσατε ἐμὲ σύμμαχον
„ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἀπὸ καλέοντες ἐλθεῖν· αὐτοὶ
„δὲ, ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος βαρβαρικὸν στρα-
„τὸν συνεπάψασθαι, ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους
„νεῖκος συνῆπτο, ἐπισκήπτοντός τε τοῦ Δωριέος
„τοῦ Ἀναξανδρίδεω πρὸς Αἰγεσταίων φόνον ἐκ-
„πεζάσαι, ὑποτεινόντος τε τὰ ἐμπόρια συνε-
„λευθερώσειν, ἀπ' ὧν ὑμῖν μεγάλαι ὠφέλειαί τε
„καὶ ἐπανορθώσιες γεγόνασι· οὔτε ἐμεῦ εἵνεκα ἤλ-
„θετε βοηθήσοντες, οὔτε τοῦ Δωριέος φόνον ἐκ-
„πεζόμενοι· τὸ δὲ κατ' ὑμέας, πάντα
„ὑπὸ βαρβάροισι νέμεται. ἀλλ' εὖ γὰρ ἡμῖν καὶ
„ἐπὶ τὸ ἄμεινον κατίσῃ· νῦν δὲ ἐπειδὴ περιελή-
„λυθε ὁ πόλεμος καὶ ἀπῖκται ἐς ὑμέας, ἔστω
„δὴ Γέλωνος μνῆσις γέγονε. ἀτιμίης δὲ πρὸς
„ὑμέων κυρήσας, οὐκ ὁμοιώσομαι ὑμῖν, ἀλλ'
„ἑτοῖμός εἰμι βοηθέειν, παρεχόμενος δηκο-
„σίας τε τριήρεας, καὶ δισμυρίους ὁπλίτας,
„καὶ δισχιλίους ἵππους, καὶ δισχιλίους τοξότας,
„καὶ δισχιλίους σφενδονήτας, καὶ δισχιλίους ἱπ-
„ποδρόμους ψιλούς· σῖτόν τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλή-
„νων στρατιῇ, ἔστ' ἂν διαπολεμήσωμεν, ὑπο-
„δέξομαι παρέξειν. ἐπὶ δὲ λόγῳ τοιῷδε τάδε
„ὑπισχνέομαι, ἐπ' ᾧ στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν
„τῶν Ἑλλήνων γνήσομαι τοῦ βάρβα-
„ρου· ἐπ' ἄλλῳ δὲ λόγῳ ἔστ' ἂν αὐτὸς ἔλ-
„θωμι, ἔστ' ἂν ἄλλους πέμψωμι. Ταῦτα ἀ-
κούσας ἔτι ὑπέσχετο ὁ Σύαγρος, εἰπέ τε τά-
„δε, Ἦ κε μέγ' οἰμώξειεν ὁ Πελοπίδης Ἀγα-
„μέμνων, πυθόμενος Σπαρτιήτας τὴν ἡγεμο-
„νίην ἀπαιρεθῆναι [a] ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ Συ-
„ρηκοσίων. ἀλλὰ τούτου μὲν τοῦ λόγου μηκέ-

gna potentia adeſt, nec minima Græciæ portio, quum ſis Siciliæ princeps, ferto opem iis qui Græciam à ſervitute vindicant, eamque una cum illis liberato. Coacta enim cuncta Græcia, conſtabit magna manus, & ad pugnam pares erimus invadentibus nos: quod ſi è nobis alii proditores fuerint, alii nolint adjuvare, quod ſincerum ſupererit Græciæ, exiguum ſit; jam hoc periculum eſt ne omnis Græcia peſſum eat. Neque enim ſperaveris Perſam, ſi nos prœlio ſuperaverit, ad te non eſſe venturum: quinimo hoc ante caveris. nobis namque opem ferendo, temetipſum tutaris. Rei bono conſilio geſtæ ſalubris plerumque vult adeſſe exitus. Hæc legati dixere. Sed Gelon vehemens erat in urgendo, 158
utens hac oratione; Viri Græci, inſolentem habetis orationem, qui auſi eſtis me adire, hortantes ad ineundam adverſus barbarum ſocietatem: at vos ipſi quum orarem prius adverſus exercitum barbaricum juvare bellum, quod mihi erat cum Carthaginenſibus; etiam quum obteſtarer ut ultio necis Doriei Anaxandridæ filii de Ægeſtanis exigeretur; quin & quum offerrem me adjutorem ad liberanda emporia, unde vobis magna emolumenta atque commoditates provenerant, vos neque mei cauſa auxilii, neque ultionis de nece Doriei exigendæ venire voluiſtis. Itaque quod ad vos pertinet, omnia hæc à barbaris obtinentur. Verum nobis hæc bene & in melius reciderunt. nunc autem poſtquam circumiit bellum, atque vos attigit, ita demum Gelonis memoria fit. Sed in contemptum apud vos lapſus, non ero veſtri ſimilis; ſed paratus ſum ferre opem collaturus ducentas triremes, & viginti millia gravis armaturæ, ac duo millia equitum, totidem ſagittariorum, totidem funditorum totidemque curſores equeſtres leviter armatos. Sed & rem frumentariam cunctis Græciæ copiis, donec fuerit debellatum, ſuppeditaturum recipio. Cæterum ea lege hæc polliceor, ut ego ſim adverſus barbarum Græcorum dux & imperator: aliter neque ipſe venirem, neque alios mitterem. Ea Syagrus audiens, non tulit; ſed, O 159
quam ejularet, inquit, Pelopides Agamemnon, ſi audiret Spartiatas imperio ſpoliatos eſſe ab Gelone atque Syracuſanis. Tu vero ne feceris hujus rei mentionem

[a] ἀπαγιρεῦσθαι.

Gelonis cupido imperandi copiis Græcis vel terrâ vel mari rejecta.

tionem amplius, ut nos tibi tradamus ducatum; ſed ſi tibi animus eſt opem ferendi Græciæ, eſto dicto audiens Lacedæmoniis: ſi dedignaris mandari, o-
160 pem ne feras. Ad hæc Gelon ubi vidit verba Syagri averſa, hanc ad extremum protulit orationem, Hoſpes Spartiata, contumeliæ homini immiſſæ ſolent irritare indignationem. tu tamen contumelias in verbis invehens, non induces me, ut vicem meam indecorus ſim. Sed ubi vos ita ducatum amplectimini, me magis quam vos decet illum amplecti, qui multo majorum copiarum imperator ſum ac plurium navium. Ceterum, quoniam vobis oratio iſta tam difficilis accidit, nos aliquantum à ſuperiore oratione decedemus. Si vos terreſtribus copiis præfueritis, ego nauticis præero: ſin vos mari imperitare juvat, ego terreſtribus volo. Ex quo oportet vos aut ad alterutram harum conditionum accedere, aut tantis ſociis deſtitutos abſcedere. Hanc Gelon
161 condicionem offerebat. Cui legatus Athenienſis Lacedæmoniorum legatum antevertens, ita reſpondit, Rex Syracuſanorum, Græcia nos ad te miſit, non imperatoris indiga, ſed exercitus: tu vero præ te fers non miſſurum te exercitum, niſi ſis Græciæ dux; videlicet ut illius exercitui imperes affectas. Itaque quatenus quidem cuncto Græcorum exercitui præeſſe poſtulabas, ſufficiebat nobis Athenienſibus ſilentium agere, intelligentibus Laconem fore idoneum ad reddendam de utriſque rationem: quoniam vero dejectus ab imperio ſummo omnium poſcis ut imperio claſſis præſis, ita habeto: nos, etiam ut Lacon permittat, non eſſe permiſſuros præeſſe te claſſi. noſtrum enim munus hoc eſt, niſi Lacedæmonii id velint: quibus præeſſe claſſi volentibus non contradicimus, alteri vero concederemus nemini. nam fruſtra maritimas copias Græcorum plurimas poſſideremus, ſi Syracuſanis imperio cederemus, qui ſumus Athenienſes, antiquiſſimæ originis gens, ſolique Græcorum qui nunquam ſolum vertimus: è quibus virum inſtruendo ornandoque exercitu aptiſſimum Homerus etiam verſificator ait Ilium veniſſe. Adeo non eſt dedecus
162 nobis iſta commemorare. His Gelon iſta reſpondit, Hoſpes Athenienſis, vos qui præſint habere videmini; quibus præ-

„τι μνησθῆς, ὅκως τὼ ἡγεμονίλω τοι σφαδὸν
„σωμεν. ἀλλ' εἰ μὲν βύλεαι βοηθέν τῇ Ἑλ-
„λάδι, ἴσθι δεξόμενος ὑπὸ Λακεδαιμονίων·
„εἰ δ' ἄρα μὴ δικαιοῖς ἄρχεσθαι, σὺ ἦ μηδὲ βο-
ήθη. Πρὸς ταῦτα ὁ Γέλων, ἐπεὶ δὴ ὥρα ἀπεσφαμ-
μένους τὸς λόγους ἔ Συάγρε, τ πλεῦτα σφι
„τόνδε ἐξέφηνε λόγον. Ὦ ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὀνεί-
„δεα καλιόντα ἀνθρώπω, φιλέει ἐπαναγκὲς ἦ θυ-
„μός. σὺ μέν[τοι] ἀποδεξάμενος ὑβρίσματα ἐς τῶ
„λόγῳ, ἃ με πείσας ἀρχήμονα ἐν τῇ ἀμοιβῇ χρέ-
„σθαι. ὅκως ἦ ὑμεῖς ἔτω προέχεσθε τ ἡγεμονίης,
„οἰκὸς ἔ ἐμὲ μᾶλλον ὑμέων προέχεσθαι, σφετέρης
„τε ἐόντας πολλαπλασίης ἡγεμόνα, καὶ νηῶν πολ-
„λῶν πλεύνων. ἀλλ' ἐπεί τε ὑμῖν λόγος ἔτω προσ-
„άντης κατίσταται, ἡμεῖς τοι ὑπαείξομεν ἔ δρό-
„χαίη λόγῳ· εἰ ἔ μὲν πεζὸς ὑμεῖς ἡγήσεσθε, ἔ
„ἦ ναυβάτης ἐγώ· εἰ δ' ἦ ὑμῖν ἡδονὴ ἔ κατὰ θά-
„λασσαν ἡγεμονεύειν, ἔ πεζὸς ἐγὼ θέλω. καὶ ἦ
„τούτοισι ὑμέας χρεών ἐστι ἀρέσκεσθαι, ἦ ἀπέ-
„ναι συμμάχων τοιῶνδε ἐρήμους. Γέλων μὲν δὴ
ταῦτα προεβάλετο. Φθέγξας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγγε-
λος τ Λακεδαιμονίων, ἀμείβε[τ]αι τοῖσδε, Ὦ
„βασιλεῦ Συρηκουσίων, οὐκ ἡγεμόνος δεομένη
„ἡ Ἑλλὰς ἀπέπεμψεν ἡμέας πρὸς σέ, ἀλλὰ στρα-
„τιῆς· σὺ δὲ ὅκως μὲν στρατιὴν πέμψῃς μὴ ἡ-
„γεύμενος τ Ἑλλάδος, ἀ φαίνῃς· ὡς δὲ
„στρατηγήσῃς αὐτῆς, γλίχεαι. ὅσον μέν νυν
„πάντες ἔ Ἑλλήνων στρατοῦ ἐδέη ἡγεῖσθαι, ἐξήρ-
„κει ἡμῖν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἡσυχίην ἔχειν, ἐπι-
„στάμενοί ὡς ὁ Λάκων ἱκανός τοι ἔμελλε ἔσε-
„σθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀπολογεύμενος.
„ἐπεί τε δὲ ἀπίσως ἀπελαυνόμενος, δέεαι τ
„ναυτικῆς ἀρχῆς [a], ἴστω ἔχων τοι, οὐδ' ἢν ὁ
„Λάκων ἐθέλῃ τοι ἄρχειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπίσσο-
„μεν· ἡμετέρη γάρ ἐστι αὕτη γε μὴ αὐτέων βου-
„λομένων Λακεδαιμονίων. τούτοισι μὲν ὧν ἡμέ-
„σασθαι βουλομένοισι οὐκ ἀντιτείνομεν, ἄλλως ἦ
„παρήσομεν ἑκόντι ναυαρχέειν. μάτην γὰρ ἂν ὠ-
„φελὸς πύραλον Ἑλλήνων στρατὸν πολέσσον εἴημεν
„κτημένοι, εἰ Συρηκουσίοισι ἐόντες Ἀθηναῖοι
„συγχωρήσομεν τ ἡγεμονίης, δεχαιότατον μὲν
„ἔθνος παρεχόμενοι, μέγιστοι δὲ ἐόντες ἀ με-
„τανάσται Ἑλλήνων. τ καὶ Ὅμηρος ὁ ἐποποιὸς
„ἄνδρα ἄριστον ἔφησε ἐς Ἴλιον ἀπικέσθαι, τά-
„ξαι τε καὶ διακοσμῆσαι στρατόν. ἔτω οὐκ ὄνη-
„δος ἡμῖν ἐστι ἐνθεῦτεν λέγειν τὰ τοιαῦτα. Ἀμεί-
βετο Γέλων τοῖσδε, Ξεῖνε Ἀθηναῖε, ὑμεῖς οἱ-
„κατὰ τὰς ἀρχονσίας ἔχειν, τὰς δὲ δεξο-

a ναυβάτης ἀρχὰς ἄρχειν.

Ver ex anno exemptum. Gelonis cautio in expeditione Xerxis. Cadmi Coi abſtinentia alieni. Tumultus in Sicilia.

„μένυς οὐκ ἔξειν. ἐπεὶ [a] τοίνυν ἐόντες ὑπέρτεροι „ἔχειν τὸ πᾶν ἐθέλετε, οὐκ ἂν φθάνοιτε τῷ „ταχίστῳ ὀπίσω ἀπαλλαγόμενοι, καὶ ἀγγέλ„λοντες τῇ Ἑλλάδι ὅτι ἐκ ἓ ἐνιαυτὸν τὸ ἔαρ „αὐτῇ ἐξαιρήσει. ἔστι δὲ ὁ νόος ἓ ῥήματος, τὸ ἐθέλειν λέγειν. δῆλα γὰρ ὡς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐστὶ τὰ ἔαρ δοκιμώτατον, ἡ δὲ τῶν Ἑλλήνων στρατιὴ, τῷ ἑωυτῶν στρατιῷ. στρατοπεδευομένῳ ὦν τῷ Ἑλλάδα ἡ ἑωυτῶν συμμαχίης, εἴκαζε ὡς εἰ τὸ ἔαρ ἐκ ἓ ἐνιαυτὸν ἐξαιρεθησόμενον εἴη. Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγελοι τοσαῦτα τῷ Γέλωνι χρηματισάμενοι ἀπέπλεον. Γέλων δὲ τοὺς τούτων δείσας μὲν τοῖσι Ἕλλησι μὴ οὐ δυνῶνται [b] τὸ βάρβαρον ὑπερβαλέσθαι, δεινὸν δὲ ἐὼν οὐκ ἀναχαλινὸν ποιησάμενος ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον ἄρξειε ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐὼν Σικελίης τύραννος, τούτων μὲν τῷ ὁδὸν ἠμέλησε, ὁ δὲ ἄλλης εἴχετο. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα ἐπύθετο τὸν Πέρσην διαβεβηκότα τὸν Ἑλλήσποντον, πέμπει πεντηκοντόροισι τρισὶ Κάδμον τὸν Σκύθεω, ἄνδρα Κῶον, ἐς Δελφοὺς, ἔχοντα χρήματα πολλὰ, καὶ φιλίους λόγους, καραδοκήσοντα τῷ μάχῳ, ἥ πίσει. καὶ ἢν μὲν ὁ βάρβαρος νικᾷ, τά τε χρήματα αὐτῷ διδόναι, καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ, τῆς ἀρχὴ ὁ Γέλων· ἢν δὲ οἱ Ἕλληνες, ὀπίσω ἀπάγειν. Ὁ δὲ Κάδμος οὗτος, δεύτερον τυράννων παραδεξάμενος παρὰ πατρὸς τὴν τυραννίδα Κώων, εὐβεβηκὼς, εἰκών τε εἶναι, καὶ δίκῃ ὀρθόνους ἀνδρὸς, ἀλλ' ἀπὸ [c] δικαιοσύνης, ἐς μέσον Κώοισι καταθεὶς τὴν ἀρχὴν, οἴχετο ἐς Σικελίην. ἔνθα μετὰ Σαμίων ἔσχε τε καὶ οἴκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσσήνην [d] μεταβαλοῦσαν τοὔνομα. τοῦτον δὴ ὧν ὁ Γέλων τὸν Κάδμον καὶ τοιοῦτον τρόπον [e] ἀπικόμενον, διὰ δικαιοσύνην, τήν εἰ αὐτὸς ἄλλως σωφρόνως ἐοῦσαν, ἔπεμπε. ὃς ὀρθὸν τοῖσι ἄλλοισι δικαίοισι τοῖσι ἐξ ἑωυτοῦ ἐργασμένοισι, καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτων ἐλείπετο. κρατήσας γὰρ μεγάλων χρημάτων, τὰ οἱ Γέλων ἐπιτρέψας, παρεὸν καταρρέοντα, οὐκ ἐθέλησε· ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτησαν τῇ ναυμαχίῃ, καὶ Ξέρξης οἰχώκεε ἀπελαυνόων, καὶ δὴ καὶ οὗτος ἀπίκετο ἐς τὴν Σικελίην, ἅπαντα τὰ χρήματα ἄγων. Λέγεται δὲ καὶ τάδε ὑπὸ τῶν ἐν Σικελίῃ οἰκημένων, ὡς ὅμως καὶ μέλλων ἄρξειν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ὁ Γέλων, ἐβούλησε ἂν τοῖσι Ἕλλησι, εἰ μὴ ὑπὸ Θήρωνος τοῦ Αἰνησιδήμου Ἀκραγαντίνων μουνάρχου ἐξελαθεὶς ἐξ Ἱμέρης Τήλλος ὁ Κλεινίππου, τύραννος ἐὼν Ἱμέρης, ἐπῆγε ἐπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον, Φοινίκων, καὶ Λιβύων,

præſint nequaquam. Quocirca quum nihil cedentes totum obtinere velitis, quamcelerrime hinc retro abſcedatis, renunciaturi Græciæ, ver ex anno illi exemptum eſſe. Cujus dicti ſenſus hic eſt, quem vult dicere; conſtat enim probatiſſimam anni partem eſſe ver; talem eſſe ſuum exercitum in exercitu Græcorum. Igitur ſi Græcia privaretur ſua ſocietate, quaſi quoddam ver ex anno ſublatum eſſe conjectabat. Hoc 163
reſponſo Gelonis accepto legati Græcorum abnavigarunt. Poſt hæc Gelon timens quidem ille Græcis, ne ſuperare barbarum non poſſent, & tamen indignum atque intolerandum ſibi ratus, ut profectus in Peloponneſum ſubeſſet Lacedæmoniis, qui Siciliæ tyrannus eſſet, omiſſa hac via aliam iniit. Nam ſimulatque audiit Perſam tranſmiſiſſe Helleſpontum, Delphos miſit cum tribus navibus quinquagenûm remorum Cadmum Scythæ filium Coum, multa cum pecunia ac placidis verbis, ad obſervandum quo caſura eſſet pugna: ut ſi barbarus vinceret, ei pecuniam traderet terramque & aquam eorum locorum quibus Gelon imperaret; ſin vincerent Græci, retro navigaret. Hic Cad- 164
mus ante id tempus quum tyrannidem Coorum à patre accepiſſet bene cedentem & nullo moleſto incurrente, ſed ſua ſponte ob juſtitiam, in medium Cois reddito imperio, in Siciliam abiit, ubi una cum Samiis tenuit atque incoluit urbem Zanclam, cujus nomen in Meſſanam mutatum eſt. Hunc igitur Cadmum, hoc modo accedentem, Gelon ob juſtitiam quam illi ex aliis rebus adeſſe noverat, miſit: qui homo præter alia quæ edidit opera juſta, hoc non minimum illorum reliquit; quod tantum pecuniæ à Gelone commiſſum intervertere quum poſſet, noluit, ſed poſteaquam Græci pugna navali ſuperiores extitere, & Xerxes cum exercitu abiit, ipſe etiam in Siciliam rediit cum omni pecunia. Fertur autem & hoc ab 165
iis qui Siciliam incolunt, Gelonem inducto ad obtemperandum Lacedæmoniis animo, fuiſſe laturum Græcis auxilia, niſi Terillus Crinippi filius ejectus ex Himera, ubi erat tyrannus, à Therone Æneſidemi filio Agrigentinorum monarcho, contra ipſum adduxiſſet per id tempus Phœnicum & Afrorum

a ὁπόταν. ἐπεὶ. b δύνωνται. c ἀπό. d MS. habet ἐν Μεσσήνῃ. e καὶ τοιῶδε τρόπῳ.

Cauſa per Siculos jactata expeditionis Amilcaris in Siciliam, poſt cladem ſe cremantis, ut nuſpiam foret, unde erga eum ſuperſtitio. Corcyræorum aſtutia.

rum & Iberorum & Ligurum & Eliſycorum & Sardonum & Cyrniorum trecenta millia, duce eorum Amilcare Annonis filio Carthaginenſium rege: quem Terillus conciliatum & hoſpitii neceſſitudine, & præcipue prompta animi voluntate Anaxilai Cretinei filii, Rhegini tyranni, qui filios ſuos Amilcari obſides dedit, induxit in Siciliam ulciſcendi ſoceri cauſſa. habebat enim Anaxilaus in matrimonio Terilli filiam, nomine Cydippam. Ita Gelonem, quum nequiret auxilia Græcis ferre, Del-
166 phos miſiſſe pecuniam. Præterea ajunt iidem contigiſſe, ut eodem die Gelon & Theron Amilcarem Carthaginenſem in Sicilia ſuperarint, quo Græci in Salamine Perſam. Quinetiam Amilcarem, qui à patre quidem Carthaginenſis, à matre vero Syracuſanus erat, & ob virtutem rex Carthaginenſium, quum conflixiſſet, prœlio victum, è conſpectu fuiſſe ablatum audio, nec uſquam gentium aut vivum aut mortuum comparuiſſe. omnia enim Gelonem indagando
167 luſtraviſſe. Apud ipſos autem Carthaginenſes illius imaginem ſervantes, hæc fama eſt, dum barbari cum Græcis in Sicilia ab aurora ad crepuſculum pugnarent, (tamdiu enim traxiſſe dicitur conflictus) interea Amilcarem in caſtris manentem ſacrificaſſe atque litaſſe in ingenti pyrâ integra corpora adolentem: ſed quum conſpiceret ſuos in fugam verſos, ut erat adfundens libamenta ſacris, ſeſe in ignem miſiſſe, atque ita combuſtum è conſpectu ſublatum. Cui, ſive hoc modo, ut Phœnices, ſive alio, ut Carthaginenſes memorant, ex oculis ablato, partim ſacrificant, partim extruxerunt monumenta in omnibus coloniarum urbibus & præcipuum in ipſa Carthagine. Hactenus quæ ad Siciliam
168 attinent. Corcyræi autem aliud legatis reſponderunt, aliud fecerunt. nam quum eos iidem qui in Siciliam ierant, adſumerent, iiſdem quibus Gelonem verbis alloquuti, hi vero polliciti ſunt confeſtim ſe auxilia miſſuros ac præſidio futuros, negantes ſibi Græciam percuntem neglectui habendam: quæ ſi collaberetur, nihil aliud ſibi ſupereſſe, quam ut primo quoque die ſervirent; ideoque ſibi, quoad maxime poſſent, illam eſſe adjuvandam. Hæc illi aſpectu ſpecioſa reſponderunt: at ubi ferre opem oportuit, aliud habentes in animo, ſexaginta

Βύων, καὶ Γ' Ἴβήρων, καὶ Λιγύων, καὶ Ἐλισύκων, καὶ Σαρδόνων, καὶ Κυρνίων τριήκοντα μυριάδας, καὶ στρατηγὸν αὐτέων, Ἀμίλκαν τ' Ἄννωνος, Καρχηδονίων ἐόντα βασιλῆα. κατὰ ξεινίην τε τὴν ἐωυτῦ ὁ Τήριλλος ἀναγνώσας, καὶ μάλιστα δὴ τὸν Ἀναξίλεω ἔτι Κρητινέω προθυμέων, ὃς Ῥηγίου ἐὼν τύραννος, τὰ ἐωυτῦ τέκνα δοὺς ὁμήρους Ἀμίλκᾳ, ἐπῆγε μὲν δι' τὴν Σικελίην, τιμωρέων τῷ πενθερῷ. Τηρίλλῳ γὰρ εἶχε θυγατέρα Ἀναξίλεως, τῇ ὄνομα ἦν Κυδίππη. ὥτω δὴ σὺν οἷόν τε γινόμενον Γέλωνα βοηθέειν τοῖσι Ἕλλησι, ἀποπέμπει ἐς Δελφοὺς τὰ χρήματα. Πρὸς δὲ, καὶ τάδε λέγουσι, ὡς σωιέδη τ' αὐτῆς ἡμέρης ἔν τε τῇ Σικελίῃ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικῶν Ἀμίλκαν τ' Καρχηδόνιον, καὶ ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἕλληνας τ' Πέρσας· τ' δὲ Ἀμίλκαν, Καρχηδόνιον ἐόντα πρὸς πατρὸς, μητρόθεν δὲ Συρηκόσιον, βασιλεύσαντά τε, κατ' ἀνδραγαθίην, Καρχηδονίων, ὡς ἡ συμβολή τε ἐγένετο, καὶ ὡς ἐσῆλτο τῇ μάχῃ, ἀφανισθῆναι πυθόμενον. ὅτε γὰρ ζώοντα, ὅτε ἀποθανόντα φανῆναι οὐδαμοῦ γῆς· τὸ πᾶν γὰρ ἐπιξελθεῖν διζήμενον Γέλωνα. Ἔτι δὲ ὑπ' αὐτέων Καρχηδονίων ὧδε ὁ λόγος λεγόμενος, εἰκόνι χρεωμένων, ὡς οἱ μὲν βάρβαροι τοῖσι Ἕλλησι ἐν τῇ Σικελίῃ ἐμάχοντο, ἐξ ἠοῦς ἀρξάμενοι μέχρι δείλης ὀψίης· δι' τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἐλκῦσαι τὴν σύρασιν. ὁ δὲ Ἀμίλκας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἔθυετο καὶ σκαλλιερέετο δι' πυρῆς μεγάλης σώματα ὅλα καταγίζων· ἰδὼν δὲ τροπὴν τῶν ἐωυτῦ γινομένην, ὡς ἔτυχε διαστέφων τοῖσι ἱροῖσι, ὥσε ἑωυτὸν ἐς τὸ πῦρ· ὥτω δὴ κατακαυθέντα ἀφανισθῆναι. ἀφανισθέντα δὲ Ἀμίλκα τρόπῳ εἴτε τοιούτῳ (ὡς Φοίνικες λέγουσι) εἴτε ἑτέρῳ, (ὡς Καρχηδόνιοι) τῷ μέν οἱ θύουσι, τῷ δὲ, μνήματα ἐποίησαν ἐν πάσῃσι τῇσι πόλισι τῶν ἀποικίδων· ἐν αὐτῇ τε μέγιστον Καρχηδόνι [a]. Τὰ μὲν δὴ Σικελίης, τοσαῦτα. Κερκυραίοισι δὲ τάδε ὑποκεινάμενοι τοῖσι ἀγγέλοισι, τοιάδε ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάμβανον οἱ αὐτοὶ οἵπερ καὶ ἐς Σικελίην ἀπίκοντο, λέγοντες τοὺς αὐτοὺς λόγους τοὺς καὶ πρὸς Γέλωνα ἔλεγον· οἱ δὲ πρόθυμα μὲν ὑπέσχοντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνέειν, φράζοντες ὡς ἢ σφι προθυμίη ἔσται ἡ Ἑλλὰς ἀπολλυμένη· (ἢν γὰρ σφαλῇ, σφέας γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δουλεύσειν τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων) ἀλλὰ πυθωρητέον εἴη ἐς τὸ δυνατώτατον. ὑπεκρίναντο μὲν ὥτω εὐπροσώπα. ἐπεὶ δὲ ἐδέετο βοηθέειν

a Καρχηδόνιοι.

Serum adventum post pugnam quomodo excusaverint apud Græcos. Cretes oraculo adacti non adjuverunt bellum contra Persas, unde repetita antiqua Minois.

ἄλλα νεόντες, ἐπλήρωσαν νέας ἑξήκοντα. μόγις δὲ ἀναχθέντες, ἔπεσον τῇ Πελοποννήσῳ. καὶ περὶ Πύλον καὶ Ταίναρον γῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνεκώχλουν τὰς νέας, καραδοκέοντες καὶ αὐτοὶ τὸν πόλεμον, ἢ πεσέεται· ἐλπίζοντες μὲν τοὺς Ἕλληνας ὑπερβαλέεσθαι, δοκέοντες δὲ τὸν Περσέα, καταπρήσεσθαι πολλόν, ἄρξειν πάσης τῆς Ἑλλάδος. ἐπίεσαν δὴ σπουδὴν ἵνα ἔχωσι πρὸς τὸν Πέρσεα τοιάδε[a], „Ὦ βασιλεῦ, ἡμεῖς, παραλαμβανόντων τῶν „Ἑλλήνων ἡμέας ἐς τὸν πόλεμον τοῦτον, ἔχον„τες δυνάμιν οὐκ ἐλαχίστην, οὐδὲ νέας ἐλα„χίστας παραχόντες ἂν, ἀλλὰ πλείστας, „μετά γε Ἀθηναίους, οὐκ ἐθελήσαμέν τοι ἀν„αντιοῦσθαι, οὐδέ τι ἀποθύμιον ποιῆσαι. τοιαῦτα λέγοντες, ἤλπιζον πλέον τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι. τοῦτο μὲν δὴ καὶ ἐγένετο, ὡς ἐμοὶ δοκέει. πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας σφι σκῆψις ἐπεποίητο, τῇπερ δὴ καὶ ἐχρήσαντο. αἰτιωμένων γὰρ τῶν Ἑλλήνων ὅτι οὐκ ἐβοήθεον, ἔφασαν πληρῶσαι μὲν ἑξήκοντα τριήρεας, ὑπὸ δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερβαλέειν Μαλέην οὐκ οἵοί τε γενέσθαι. ἔστω οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Σαλαμῖνα, καὶ ἐδεμιῇ κακότητι λειφθῆναι τὴν ναυμαχίης. ἔστι μὲν ἔστω διεκρύσαντο τοὺς Ἕλληνας. Κρῆτες δὲ, ἐπεί τε σφέας παρελάμβανον οἱ ἀπὸ τούτοισι τεταχθέντες Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιόνδε· πέμψαντες κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς, τὸν θεὸν ἐπηρώτων εἰ σφι ἄμεινον γίνεται τιμωρέοντι τῇ Ἑλλάδι. ἡ δὲ Πυθίη ὑπεκρίνατο, Ὦ νήπιοι, ἀπεμέμφεσθε „ὅσα ὑμῖν περὶ τοῦ Μενελάου τιμωρημάτων Μίνως „ἔπεμψε, μιεύοντι δακρύματα· ὅτι οἱ μὲν ἐπ„συνεξεπράξαντο αὐτῷ τὸν ἐν Καμίκῳ θάνατον „γενόμενον, ὑμεῖς δὲ κείνοισι τοῖσι περὶ Σπάρτης „ἁρπαχθεῖσαν ὑπ' ἀνδρὸς βαρβάρου γυναῖκα. ταῦτα οἱ Κρῆτες ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν, ἔχοντο τοῦ τιμωρέειν. λέγεται γὰρ Μίνεων [b] κατὰ ζήτησιν Δαιδάλου ἀπικόμενον ἐς Σικανίην, τὴν νῦν Σικελίην καλεομένην, ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ· ἀνὰ δὲ χρόνον Κρῆτας, θεοῦ σφέα ἐπορμώσαντος, πάντας, πλὴν Πολιχνιτέων τε καὶ Πραισίων, ἀπικομένους σὺν μεγάλῳ ἐς Σικανίην, πολιορκέειν ἐπ' ἔτεα πέντε πόλιν Κάμικον, τὴν κατ' ἐμὲ Ἀκραγαντῖνοι ἐνέμοντο· τέλος δὲ, ἀδυνατέοντες ἔτι ἐλεῖν, ἔτι παραμένειν, λιμῷ συνεσχεθῶτες, ἀπολιπόντας οἴχεσθαι. ὡς δὲ κατὰ Ἰηπυγίην γενέσθαι πλάνητας, ὑπολαβόντα σφέας χειμῶνα μέγαν ἐκβαλέειν ἐς τὴν γῆν. συναραχθέντων δὲ τῶν

ta naves instruxere: ægreque in altum evecti, Peloponnesо applicuere, ac circa Pylon ac Tænaron oræ Lacedæmoniorum naves in salo statuerunt; observantes & ipsi bellum quo caderet, desperantes quidem fore ut Græci superarent, sed opinantes Persam multo superiorem universæ Græciæ imperaturum. Itaque studio & astu id egerunt, ut hæc ad Persam haberent, Adiscisentibus nos Græcis ad hoc bellum, O rex, qui copias habemus non sane minimas & naves præbemus non minimas, sed plurimas secundum Athenienses, tamen adversus te ire noluimus, aut quippiam tibi ingratum facere. Hæc dicendo sperabant se plus aliquid quam ceteros ablaturos. quod etiam, ut mihi videtur, contigit. Ad Græcos autem excusationem paravere, qua etiam usi sunt. accusantibus enim Græcis quod opem non tulissent, dixere sexaginta se triremes armavisse, sed per ventos etesias superare Maleam nequisse: atque ita ad Salaminem non venisse, nec ullam malitiam in causa fuisse, ut post navalem pugnam venerint. Et isti quidem ita Græcos summoverunt. Cretes autem, post- 169
quam adsciti sunt ab iis Græcis quibus hoc negocium datum erat, ita faciendum putarunt, ut communiter Delphos mitterent consultores deum rogaturos, numquid sibi satius foret Græciam defendere. Quibus Pythia respondit, O stulti, reprehendite quæcunque ob ultionem Menelai vobis Minos misit, indicans lacrimas. Quoniam illi quidem non adjuverunt ulcisci in illo cædem in Camico factam: vos autem in illis mulierem è Sparta à viro barbaro raptam. Hæc Cretes allata ubi audiere, ab auxilio ferendo supersedere. Siquidem fertur, Mi- 170
noëm, quum Dædalum vestigans in Sicaniam, quæ nunc Sicilia dicitur, perveniisset, violenta nece occubuisse: interjecto deinde tempore omnes Cretes, præter Polichnitanos & Præsios, divinitus impulsos, cum magna classe in Sicaniam trajecisse, & quinquennio obsedisse Camicum, quam mea ætate Agrigentini incolunt: ad extremum quum neque illam expugnare possent, neque permanere, fame compulsos relicta urbe abiisse: & dum circa Japygiam cursum tenerent, ingenti eos tempestate adorta, in terram fuisse ejectos: laceratisque

a Πέρσῃ λέγειν τοιάδε. b Μίνω.

Micythus Anaxilai famulus, procurator Rhegii, exul Tegeæ vixit Olympiam ſtatuis ornans. Cretæ calamitates. Theſſali quales ſe geſſerint.

tiſque navibus, quia nullus in Cretam receptus oſtendebatur, illic ſubſidentes urbem Hyriam condidiſſe: & mutato nomine pro Cretibus Japyges Meſſapios eſſe effectos, & pro inſulanis continentis incolas: & ab urbe Hyria alias incoluiſſe. quas diu poſt Tarentini evertentes, magnam in ruinam devenere, ut hæc maxima cædes omnium quas novimus, extiterit, tum ipſorum Tarentinorum, tum Rheginorum, qui à Micytho Chœri filio ad tria millia civium adacti opem ferre Tarentinis, interiere. Ipſorum autem Tarentinorum qui cæſi ſunt, numerus non eſt initus. Micythus autem, quum Anaxilai famulus eſſet, procurator Rhegii relictus, ubi ex ea urbe excidit, Tegeam Arcadum incoluit, complureſque ſtatuas in Olympia conſecravit. Sed mihi Rheginorum & Tarentinorum res ſint interpoſitio hiſtoriæ. In Cretam igitur deſolatam Præſii ajunt cum alios homines, tum præcipue Græcos immigraſſe: tertiaque à morte Minois ætate, res Trojanas fuiſſe, in quibus non deterrimos extitiſſe Cretes Menelai defenſores: & ob id eos Troja reverſos una cum ſuis ovibus fame peſtilentiaque correptos, iterumque deſolatam Cretam cum reliquis, à tertiis Cretenſibus habitari. Harum rerum memoriam refricando, Pythia illos ad ferendâ Græcis auxilia animatos cohibuit. At Theſſali neceſſitate ſubacti circa initia Medorum partes foverunt, quum oſtenderent non placere ſibi quæ Alcuadæ excogitaſſent. nam quum primum audierunt Perſam trajicere in Europam, legatos ad Iſthmum mittunt, ubi proviſores Græciæ delecti è civitatibus coacti erant, quæ de Græcia meliora cogitabant. Ad quos poſtquam venere legati Theſſalorum, ita verba fecere, Viri Græci, Olympicum ingreſſum cuſtodiri expedit, ut Theſſalia pariter atque omnis Græcia ſit ſepta ab bello. Nos equidem ad cuſtodiendum ſimul parati ſumus: ſed vos quoque debetis multum mittere copiarum; quas niſi mittatis, ſcitote nos pactionem inituros eſſe cum Perſa. Neque enim decet nos adeo ante ceteram Græciam poſitos pro vobis ſolos occumbere. Quibus ferre opem ſi recuſatis, nullam poteſtis injungere neceſſitatem. Nulla namque fortior neceſſitas eſt imbecil-

171

172

τῶν παλοίων, ἀδεμίλιω γάρ σφι ἔτι κομιδὴ ἐς Κρήτην φαίνεσθαι, ἀνασώσαντα Τέγεην πόλιν κτίσαντας, καταμεῖναί τε· καὶ μεταβαλόντας, ἀντὶ μὲν Κρητῶν, Ἵππυγας Μεσσαπίους γενέσθαι, ἀντὶ δὲ νησιώτας, ἠπειρώτας. ἀπὸ δὲ Τέγεης πολιορκήσαντας τὰς ἄλλας οἰκῆσαι, τὰς δὴ Ταραντίνοι χρόνῳ ὕστερον πολλῷ ἐξανιστάντες, πρόφασιν ἐπλασαν μεγάλως· ὥστε φόνον Ἑλλήνων μέγιστον δὴ τοῦτον ἡμεῖς ἴδμεν, αἰτίων τε Ταραντίνων καὶ Ῥηγίνων· οἱ γὰρ Μικύθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζόμενοι τῶν ἀστῶν, καὶ ἀπικόμενοι πρωρέες Ταραντίνοισι, ἀπέθανον τρισχίλιοι ἄτων. αὐτέων δὲ Ταραντίνων οὐκ ἐπίπλεον ἀριθμός. ὁ δὲ Μίκυθος, οἰκέτης ἐὼν Ἀναξίλεω, ἐπίτροπος Ῥηγίου καταλελειμμένος ἦν. ὅκως δὲ ἐκπεσὼν ἐκ Ῥηγίου, ἦλθε Τεγέην τὴν Ἀρκάδων οἰκήσων, ἀνέθηκε ἐν Ὀλυμπίῃ τοὺς πολλοὺς ἀνδριάντας. Ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ῥηγίνους τε καὶ Ταραντίνους, λόγῳ μοι παρενθήκη γέγονε· ἐς δὲ τὴν Κρήτην ἐρημωθεῖσαν, ὡς λέγουσι Περσίοι, ἐπανοικίζεσθαι ἄλλους τε ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα Ἕλληνας, τρίτῃ δὲ γενεῇ μετὰ Μίνεω [a] τελευτήσαντα, γενέσθαι τὰ Τρωϊκά· ἐν τοῖσι δὲ Φλαυροτάτους φαίνεσθαι ἐόντας Κρῆτας πρωρέας Μενέλεω. ἀπὸ τούτων δὲ σφι ἀπονοσήσαι ἐκ Τροίης [b], λιμόν τε καὶ λοιμὸν γενέσθαι καὶ αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι· ἐς τε τὸ δεύτερον ἐρημωθείσης Κρήτης μετὰ τοὺς ὑστάτους, τρίτους αὖτις νέμεσθαι Κρῆτας. ἡ μὲν δὴ Πυθίη ὑπεμνήσατο ταῦτα, ἔχε βουλομένους πρωρέειν τοῖσι Ἕλλησι. Θεσσαλοὶ δὲ ὑπὸ ἀναγκαίης ταρσοῦνται ἐμήδισαν, ὡς διέδεξαν, ὅτι ἄρα σφίσι ἤνδανε τὰ ἐς Ἀλεύαδας ἐμηχανέοντο. ἐπεί τε γὰρ ἐπύθοντο πέρην μέλλοντα διαβαίνειν τὸν Πέρσην ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀγγέλους. ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἔσαν ἀλισμένοι πρόβουλοι τῆς Ἑλλάδος, ἀραιρημένοι ἀπὸ τῶν πολίων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεόντων περὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀπικόμενοι δὲ οἱ τούτους τοὺς Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι, ἔλεγον, Ἄνδρες Ἕλληνες, δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Ὀλυμπικήν, ἵνα Θεσσαλίη τε ἡ σύμπασα ἦ Ἑλλάδι ἐν σκέπῃ καὶ πόλεμος. ἡμεῖς μὲν νῦν ἑτοῖμοι εἰμὲν συμφυλάσσειν. πέμπειν δὲ χρὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολλήν· ὡς εἰ μὴ πέμψετε, δόξετε ἡμέας ὁμολογήσειν τῷ Πέρσῃ. ἐκ γὰρ τοι προκαθημένους τοσούτῳ πρὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος μένειν πρὸ ὑμέων δεῖ ἀπόλεθρον· βοηθέειν δὲ βουλόμενοι, ἀναγκαίην ἡμῖν ἐδεμίην οἵην τε ἔσται προφέρειν. ἐδαμᾷ γὰρ ἀδυνατώτερος ἀνάγκης κρέσσων ἔφυ.

a Μίνωος. b Κρήτης.

Irrita auxilia Theſſalis miſſa, ideo Medorum amicis, Græca conſilia de Thermopylis ad belli ſedem eligendis.

„ἔφυ. ἡμᾶς ᾗ πειρησόμεθα αὐτοί τινα σωτηρίην
„μηχανεώμενοι. ταῦτα ἔλεγον οἱ Θεσσαλοί. Οἱ
ᾗ Ἕλληνες ταῦτα ἐβουλεύσαντο ἐς Θεσσαλίην
πέμψαι κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρατὸν φυλάξοντα
τὴν ἐσβολήν. ὡς ᾗ πανελέχθη ὁ στρατὸς, ἔπλεε δι'
Εὐρίπου. ἀπικόμενοι ᾗ τὴν Ἀχαιίης ἐς Ἅλον [a],
ἔνθεν ἐπορεύοντο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ
καταλιπόντες. καὶ ἀπίκοντο [b] ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν
ἐσβολήν, ἥπερ ἔστι Μακεδονίης τε κάτω ἐς Θεσ-
σαλίην φέρει παρὰ Πηνεὸν ποταμὸν, μεταξὺ ᾗ Ὀλύ-
μπου τε καὶ ὄρεος ἐόντα τοῦ Ὄσσης. ἐνθαῦτα ἐστρα-
τοπεδεύοντο τῶν Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὁπλῖται συλ-
λεχθέντες· καί σφι παρῆσαν ἡ τῶν Θεσσαλῶν ἵππος.
ἐστρατήγεε ᾗ Λακεδαιμονίων μὲν, Εὐαίνετος ὁ Κα-
ρήνος ἐκ τῶν [c] πολεμάρχων αἱρεθεὶς, γεγε-
μένος ἐὼν ἐκ βασιληίης· Ἀθηναίων ᾗ, Θεμιστο-
κλέης ὁ Νεοκλέος. ἔμειναν ᾗ ὀλίγας ἡμέρας
ἐνθαῦτα. ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρὰ Ἀλεξάν-
δρου τοῦ Ἀμύντεω, ἀνδρὸς Μακεδόνος, συμ-
βάλλουν σφι ἀπαλλάσσεσθαι, μηδὲ μένοντας ἐν
τῇ ἐσβολῇ, καταπατηθῆναι ὑπὸ στρατοῦ πολ-
λοῦ· σημαίνοντες τὸ πλῆθος τε στρατοῦ καὶ τὰς
νέας. ὡς ᾗ ἔστι σφι ταῦτα συμβάλλουσι, (ἔδοξε
γὰρ εὐβούλοισι συμβουλεύειν, καί σφι εὔνους ἐ-
φαίνετο ἐὼν ὁ Μακεδών) ἐπείθοντο. δοκέειν δέ
μοι, ἀρρωδίη λόγου τὸ πεῖθον, ὡς ἐπύθοντο καὶ
ἄλλους ἐόντας ἐβουλεύσαντο ἐς Θεσσαλοὺς κατὰ τοῦ
ἄνω Μακεδονίου διὰ Περραιβῶν κατὰ Γόννον
πόλιν, τῇπερ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω.
καταβάντες ᾗ οἱ Ἕλληνες ἔπλεον τὰς νέας, ὀπί-
σω ἐπορεύοντο ἐς τὸν Ἰσθμόν. Αὕτη ἐγένετο ἡ ἐς
Θεσσαλίην στρατιὴ, βασιλέος τε μέλλοντος
διαβαίνειν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίης, καὶ
ἤδη ἐν Ἀβύδῳ. Θεσσαλοὶ ᾗ ἐρημωθέντες
συμμάχων, οὕτω δὴ ἐμήδισαν σφόδρα, ὥστε
τι ἐνδοιαστῶς, ὡς ἐν τοῖσι πρήγμασι ἐφαί-
νοντο βασιλέϊ ἄνδρες ἐόντες χρησιμώτατοι.
Οἱ ᾗ Ἕλληνες ἐπεί τε ἀπίκατο [d] ἐς τὸν Ἰ-
σθμὸν, ἐβουλεύοντο περὶ τῶν λεχθέντων ὑπὸ
Ἀλεξάνδρου, ἢ τε γνώμη ἐγένετο, τὴν ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν φυλάξαι. εὐπετέρη
γὰρ ἐφαινέτο ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσαλίην [e], καὶ ἅ-
μα ἀγχοτέρη τι τῆς ἑωυτῶν. τρόπῳ ᾗ ἀτραπὸν
δι' ἣν ἥλωσαν οἱ ἁλόντες Ἑλλήνων ἐν Θερμο-
πύλῃσι, ἐπύθοντο ἐοῦσαν πρότερον ἤπερ ἀπι-
κόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἐπύθοντο Τρηχινίων. ταύ-
τῃσι ὦν ἐβουλεύσαντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν,
μὴ

becillitate. Itaque noſmet ipſi aliquam ſalutem comparare conabimur. Hæc Theſſali. Ob quæ Græci illuc mitten- 173
dum decrevere exercitum pedeſtrem per mare ad ingreſſum cuſtodiendum. Exercitus, ubi coactus eſt, per EUripum navigavit. Qui poſtquam ad Alum Achaiæ pervenit, egreſſus, relictis illic navibus, in Theſſaliam contendit, & ad Tempe pervenit, ad ingreſſum, qui ab inferiore Macedonia in Theſſaliam fert, juxta amnem Peneum inter Olympum & Oſſam montes. Ibi caſtra poſuere Græci, ad decem millia gravis armaturæ coacti: quibus aderat Theſſalorum equitatus, ducibus Lacedæmoniorum quidem EUæneto Careni filio, delecto ex polemarchis, quamquam non eſſet è regio genere; Athenienſium autem, Themiſtocle Neoclis filio. Verum paucos illic dies morati ſunt. advenientes enim ab Alexandro Amyntæ filio viro Macedone legati, ſuaſerunt eis ut diſcederent, ne in illo ingreſſu perſtantes, ab exercitu irrumpente proculcarentur; multitudinem terreſtrem nauticamque indicando. Horum conſilio Græci (nam & bene ſibi conſuli, & bono erga ipſos animo Macedo eſſe videbatur) obtemperaverunt. Quamquam mihi videtur diffidentia id ſuaſiſſe, quum audirent alium etiam eſſe in Theſſalos ingreſſum per Perrhæbos, in ſuperiori Macedonia, juxta urbem Gonnon, quâ & tranſivit exercitus Xerxis. Ita Græci ad naves regreſſi, rurſus ad Iſthmum ſe receperunt. Hæc fuit in Theſſaliam 174
ſumpta expeditio, dum rex in Europam ex Aſia tranſiturus erat, & Abydi jam agebat. A ſociis autem deſerti Theſſali, ita prompti ad Medos tranſiere, jam nihil ambigentes, ut in rebus gerendis ſeſe regi præſtiterint utiliſſimos. Græ- 175
ci autem ad Iſthmum reverſi, ob ea quæ ab Alexandro dicta erant, conſultabant & qua bellum ſtatuerent, & quibus in locis. evicitque hæc ſententia, ut præſidio aditum Thermopylarum cuſtodirent, quippe qui videbatur & anguſtior quam ille Theſſaliæ, & ſimul ipſorum terræ propinquior. Nam ſemitam qua intercepti ſunt apud Thermopylas ne quidem noverant illi Græci qui capti ſunt, prius quam ingreſſi Thermopylas ab Trachiniis ſciſcitati ſunt. Hunc igitur aditum tuendo decreverunt, non ſine-

re

a Ἅλον. b ἀπικάτο. c Καρήνος τε. d ἀπικάτο. e τῆς ἐς Θεσσαλίην.

Deſcriptio Græciæ, ubi mare Ægæum excipiunt anguſtiæ prope Sciathum & Magneſiam & Eubœam & Artemiſium & Thermopylas.

re barbarum tranſire in Græciam, utque claſſis navigaret in Hiſtiæotidem oram ſuper Artemiſium. Hæc enim loca inter ſe vicina ſunt, ut audiri utrinque poſſint quæ apud alteros gerantur.
176 Quæ loca ita ſe habent: Artemiſium quidem à pelago Thracico, ex laxitate in arctum cogitur trajectum, qui eſt inter inſulam Sciathum & continentem Magneſiam: ab anguſtiis autem EUbœæ jam Artemiſium excipit litus, in quo eſt Dianæ templum. Ingreſſus vero in Græciam per Trachinem, ubi arctiſſimus, dimidiati plethri eſt. quanquam ad cæteram regionem non eſt hic locus arctiſſimus, ſed ante poſtque Thermopylas: juxtaque Alpenos à tergo ſitos, tantummodo ad agendum vehiculum via patet: anterius etiam juxta flumen Phœnicem, prope urbem Anthelam ſolùm agendo vehiculo rurſus via ſufficit. Thermopylarum autem quod ad occaſum vergit, mons eſt inacceſſus & prærealti præcipitii, procedens uſque ad OEtam. quod autem viæ vergit ad auroram, mare excipit ac vada. In hoc autem ingreſſu ſunt calida lavacra, quæ χύτρους, *id eſt ollas*, indigenæ vocant: & prope illa eſt ara Herculi extructa. Ad hos ingreſſus, murus ædificatus erat, & olim portæ aderant. Eum autem murum ædificaverant Phocenſes metu Theſſalorum, quoniam illi ex Theſprotis veniebant antea Æolidis terræ habitatores, quam nunc poſſident; quippe Theſſalis conantibus eos evertere, hoc præſidio impoſito ſe tutabantur: aquamque illam calidam in ingreſſum immiſere, ut eſſet lacunoſus locus; omnia excogitantes, ne in ſuam terram Theſſali incurſarent. Hic tamen antiquus murus quondam extructus, majori ex parte jam vetuſtate erat collapſus: quem qui rurſus excitaverunt, viſum eſt illis faciendum ut illac barbarum arcerent à Græcia. Eſt autem proxime viam vicus nomine Alpeni, unde frumentari Græ-
177 ci ſtatuerant. Et hæc quidem loca videbantur Græcis opportuna. cuncta enim ante rimati atque ratiocinati, ubi barbari neque multitudine neque equitatu uti poſſent, ibi illum Græciæ turbatorem excipere ſtatuerunt. Poſtea vero quam Perſam in Pieria eſſe audiere, ex Iſthmo digreſſi ſunt; peditatus ad Thermopylas inſidendas, ceteri mari, ad Artemiſium.

μὴ παρελέσθαι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸ βάρβαρον, ἦν ἢ ναυλοχὸν στρατὸν πλέειν ὑπὲρ γῆς τῆς Ἱστιαιώτιδος ὑπὲρ Ἀρτεμίσιον· ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ, ὥστε πυθέσθαι τὰ κατ' ἑτέρους εὐπετέα. Οἵτε χῶροι ἔτως ἔχουσι· τοῦ μὲν τὸ Ἀρτεμίσιον ἐκ τῆς πελάγεος τῆς Θρηϊκίης ἐξ εὐρέος στεναγμὸν ἐς στενὸν πόρον, τὸ μεταξὺ εὔριπός τε Σκιάθου καὶ ἠπείρου Μαγνησίης· ἐκ δὲ τοῦ στενοῦ τὸ Εὐβοίης, ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον δέκεται [a] αἰγιαλός· ἐν ᾗ, Ἀρτέμιδος ἱρόν. ἡ δὲ αὖ ἐς Τρηχῖνος ἔσοδος ἐς τὴν Ἑλλάδα, ἔστι, τῇ στενοτάτη, ἡμίπλεθρον· ὐ μέντοι κατὰ τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ στενότατον τῆς χώρης τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἔμπροσθέν τε Θερμοπυλέων καὶ ὄπισθεν· κατά τε Ἀλπηνοὺς ὄπισθεν εὐναίας ἁμαξιτὸς [b] μούνη, καὶ ἔμπροσθεν κατὰ Φοίνικα ποταμὸν, ἀσχοῦ Ἀνθηλῆς πόλιος, ἁμαξιτὸς ἄλλη μούνη. τὸ δὲ Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς ἑσπέρης, ὄρος ἄβατόν τε καὶ ἀπόκρημνον, ὑψηλὸν, ἀναίρεινον ἐς τὴν Οἴτην. τὸ δὲ πρὸς τὴν ἠῶ τῆς ὁδοῦ, θάλασσα ὑποδέκεται καὶ τενάγεα. ἔστι δὲ ἐν τῇ ἐσόδῳ ταύτῃ θερμὰ λουτρὰ, τὰ χύτρους καλέουσι οἱ ἐπιχώριοι· καὶ βωμὸς ἵδρυται Ἡρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. ἐδέδμητο δὲ τεῖχος κατὰ τούτους τοὺς ἐσβολάς· καὶ τό γε παλαιὸν [c] πύλαι ἐπῆσαν. ἔδεμαν δὲ Φωκέες τὸ τεῖχος, δείσαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἦλθον ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκήσοντες [d] γῆν τὴν Αἰολίδα, τὴν περ νῦν ἔκτίσαντο. ἅτε δὴ πρωμένων τῶν Θεσσαλῶν καταστρέφεσθαί σφεας, τοῦτο προεφυλάξαντο οἱ Φωκέες· καὶ τὸ ὕδωρ τὸ θερμὸν τότε ἐπῆκαν ὑπὲρ τὴν ἔσοδον, ὡς ἂν χαραδρωθείη ὁ χῶρος· πᾶν μηχανεώμενοι ὅκως μὴ σφι ἐσβάλοιεν οἱ Θεσσαλοὶ ὑπὲρ τὴν χώρην. τὸ μέν νυν τεῖχος τὸ ἀρχαῖον ἐκ παλαιοῦ τε ἐδέδμητο, καὶ τὸ πολέον αὐτοῦ ἤδη ὑπὸ χρόνου ἔκειτο. τοῖσι δὲ αὐτοῖς ὀρθώσασι, ἔδοξε ταύτην ἀπαμυνέειν ὑπὸ τοῦ Ἑλλάδος τὸ βάρβαρον. πώμη δέ ἐστι ἀγχοτάτω τῆς ὁδοῦ, Ἀλπηνοὶ ἔνομα· ἐκ ταύτης δὴ ὑποσιτίσεσθαι ἐλογίζοντο οἱ Ἕλληνες. Οἱ μέν νυν χῶροι ἅτοι τοῖσι Ἕλλησι εἶναι ἐμφαίνοντο [e] εὐπετέες. ἄπαντα γὰρ προσκεψάμενοι καὶ διαλογισθέντες, ὅτι ὅτε πλήθει ἔχυσι χρᾶσθαι οἱ βάρβαροι, ὅτε ἵππῳ, ταύτῃ σφι ἔδοξε δέκεσθαι τὸ ὑπόνοον ὑπὲρ τὴν Ἑλλάδα. ὡς δὲ ἐπύθοντο τὸν Πέρσην ἐόντα ἐν Πιερίῃ, διαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐστρατεύοντο αὐτέων οἱ μὲν, ἐς Θερμοπύλας πεζῇ, ἄλλοι δὲ, πλοῖα θαλάσσαν ἐπ' Ἀρτεμίσιον.

a ἐνδέκεται. b ἰούσης ἴσον ἁμαξιτὸς. c τό γε παλαιὸν. d οἰκήσοντες. e ἐφαίνοντο.

Oraculum Delphis datum de ventis Græciæ adjutoribus. Thyia locus. Decem naves præmissæ ex classe Persica fugant tres Græcas naves ad Sciathum & mox capiunt, Leon & Pythes.

τεμίσιον. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ τὰ τάχος ἐβοήθεον ἀφεσταχθέντες· Δελφοὶ δὲ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐχρηστηριάζοντο τῷ θεῷ, ὑπὲρ ἑωυτῶν τε καὶ τῆς Ἑλλάδος καταρρωδήσαντες. καί σφι ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὔχεσθαι· μεγάλως γὰρ τούτους ἔσεσθαι τῇ Ἑλλάδι συμμάχους. Δελφοὶ δὲ δεξάμενοι τὸ μαντήιον, πρῶτα μὲν Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι, ἐξήγγειλαν τὰ χρησθέντα αὐτοῖσι. καὶ σφι δεινῶς καταρρωδέοντι τὸν βάρβαρον ἐξαγγείλαντες, χάριν ἀθανάτου κατέθεντο. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Δελφοὶ τοῖσι ἀνέμοισι βωμόν τε ἀπεδέξαντο ἐν Θυίῃ, (τῇπερ τὸ Κηφισσοῦ θυγατρὸς Θυίης τὸ τέμενός ἐστι, ἀπ' ἧς καὶ ὁ χῶρος οὕτως τὸ ἐπωνυμίην ἔχει) καὶ θυσίησι σφέας μετήισαν. Δελφοὶ μὲν δὴ κατὰ τὸ χρηστήριον ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἀνέμους ἱλάσκονται. Ὁ δὲ ναυτικὸς Ξέρξεω στρατὸς ὁρμεώμενος ἐκ Θέρμης πόλιος, παρέβαλε νησοι τῇσι ἄρκτον τοξεύσησι δέκα, ἐν τῇσι Σκιάθος. ἔνθα ἔσαν προφυλάσσουσαι νέες τρεῖς Ἑλληνίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αἰγιναίη [a] καὶ Ἀττική. προιδόντες δὲ ἔτι τὰς νέας τὰς βαρβάρων, ἐς φυγὴν ὥρμησαν. Τὴν μὲν δὴ Τροιζηνίην, τῆς ἦρχε Πρηξῖνος, αὐτίκα αἱρέσει ὑπαπόμενοι οἱ βάρβαροι. καὶ ἐπὶ τὴν ὑπιβατέων αὐτῆς τὴν καλλιστεύουσαν ἀναγόντες ὑπὸ τὴν πρῴρην τὴν νηὸς ἔσφαξαν, νομίζοντες τοῦτο τὸ εἶδος τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ κάλλιστον. τῷ δὲ σφαγιασθέντι τούτῳ τὄνομα ἦν Λέων. τάχα δ' ἂν τι καὶ τοῦ ὀνόματος τούτου ἐπαύροιτο. Ἡ δὲ Αἰγιναίη, τῆς ἐτριηράρχεε Ἀσωνίδης, καί τινα σφι θόρυβον παρέσχε, Πύθεω τοῦ Ἰσχενόου ὑπιβατεύοντος, ἀνδρὸς λόγου ἀγομένου τούτων τῶν ἡμερέων· ὃς, ἐπείτε ἡ ναῦς ἡλίσκετο, ἐς τοῦτο ἀντεῖχε μαχόμενος, ἐς ὃ καὶ ἐκρεουργήθη ἅπας. ὡς δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε, ἀλλ' ἦν ἔμπνους, οἱ Πέρσαι οἵπερ ἐπεβάτευον ὑπὸ τῶν νεῶν, δι' ἀρετὴν τὴν ἐκείνου, ἐθεράπευσάν μιν πολλῇ πολέος ἐπιμείναντες, σμύρνῃσί τε ἰώμενοι τὰ ἕλκεα, καὶ σινδόνος βυσσίνης τελαμῶσι καταλίσοντες. καί μιν, ὡς ὀπίσω ἀπέκλινε ἐς τὸ ἑωυτῶν στρατόπεδον, ἐπιδείκνυσαν σκωπτόμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ, θεώμενοι εὖ· τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς ἔλαβον ἐν τῇ νηῒ ταύτῃ, θεώμενοι ὡς ἀνδράποδα. Αἱ μὲν δὴ δυο τῶν νεῶν οὕτω ἐχειρώθησαν. ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐτριηράρχεε Φίρμος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φεύγουσα, ἐξοκέλλει ἐς τὰς ἐμβολὰς τοῦ Πηνειοῦ· καὶ τοῦ μὲν σκάφεος ἐκράτησαν οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ ἀνδρῶν, ὡς γὰρ δὴ πάντας ἐπώκειλαν τὴν νέα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποθορόντες, κατὰ Θεσσαλίην πορεύόμενοι ἐκομίσθησαν

temisium. Et Græci quidem ex jussu 178
propere ad succurrendum tendunt; interea vero Delphi deum consuluere, de seipsis & de Græcia soliciti. His responsum est ut ventos precarentur: illos enim maximos fore Græciæ auxiliatores. Delphi quod accepere oraculum, cum iis primum Græcis communicavere quibus libertas cordi erat; quo nuncio illos quod barbarum magnopere timerent, immortali beneficio demeruere. Deinde statuta ventis ara in Thyiæ, ubi fanum est Thyiæ Cephissi filiæ, à qua & locus hic habet nomen, etiam hostiis illos prosequuti sunt: propter quod oraculum etiam nunc Delphi ventos propitiant. Nauticus autem Xerxis exercitus ex ur- 179
be Therma movens, decem ex omnibus navibus velocissimas recta trajecit in Sciathum, ubi erant tres præsidiariæ naves Græcæ, Trœzenia, Æginæa, Attica: quæ prospicientes barbarorum naves, in fugam se proripuerunt. Sed ex 180
iis Trœzeniam, cui præerat Praxinus, insequuti barbari, continuo capiunt; ac deinde strenuissimum propugnatorum ejus ducentes, in prora navis jugulant, perfaustum existimantes, quem primum & strenuissimum Græcorum ceperant: huic autem, quem mactaverunt, nomen erat Leon; fortasse etiam non nihil ipso nomine fruitus est. Æginæa vero, cu- 181
jus trierarchus erat Asonides, nonnihil tumultus hostibus præstitit, quod inter propugnatores erat Pythes Ischenoi filius, vir eo die præstantissimus; qui quum caperetur navis, tamen eousque pugnando restitit, donec totus in frusta carnis concisus est; quumque collapsus non esset mortuus, sed spiraret, Persæ qui in navibus militarem operam præstabant, admiratione virtutis, magnum operæ pretium putaverunt servare, vulnera myrrha sanantes, sindonisque byssinæ fasciis obvolventes. ac rursus in castra sua reversi, hominem universo exercitui ostentabant admirabundi, ac probe excipientes: quum alios quos in eadem navi ceperant, tanquam mancipia tractarent. Duabus navibus ita in- 182
terceptis, tertia, cui præerat Phirmus vir Athenienſis, dum fugit, ad ostia Penei impacta est; qua fine viris barbari potiti sunt. nam Athenienses, simulatque navem impegerunt, ab ea desilientes, iter Thessaliam intenderunt, seque

a Αἰγινίη.

Græci hinc ab Artemisio se receperunt Chalcidem. Persæ tribus navibus scopulo Myrmeci impactis processerunt ad oram Magnesiæ Sepiadem incolumes. Summa navium, propugnatorum, nautarum, peditum, equitum, lixarum.

seque Athenas receperunt. Hujus rei per ignes è Sciatho editos facti certiores Græci qui ad Artemisium castra habebant, & ob id perterriti, illinc Chalcidem concesserunt quidem ad EUripum tutandum, relictis tamen per edita EUbœæ loca diurnis speculatoribus.
183 Ex illis autem decem barbarorum navibus tres ad saxum, quod est inter Sciathum & Magnesiam, nomine Myrmecem, invectæ sunt. quo loco ubi barbari lapideam columnam apportatam imposuere, ipsi qui ex Therma solverunt, postquam omnia ante oculos fuerunt pura, cum totâ classe adnavigabant undecim diebus ex quo rex à Therma discesserat, interpositis: sed eos ad id saxum quod erat in trajectu deducebat præcipue Scyrius Pammon. Hinc totum diem navigantes barbari, partem oræ Magnesiæ peragunt ad Sepiadem, & litus quod est inter urbem Casthanæam & oram Sepi-
184 adem. Ad hunc usque locum atque Thermopylas exsors malorum Xerxis exercitus fuit: & adhuc multitudo erat, quemadmodum ego conjiciendo invenio navium quidem ex Asia mille ducentarum septem antiquam turbam è singulis nationibus millia ducenta & quadraginta unum ac quadringentos, ducenos supputando viros in unaquaque nave: & in his navibus præter indigenas singularum propugnatores, erant Persarum Medorumque ac Sacarum triceni epibatæ. Hæc alia turba constabat ex triginta sex millibus, ducentisque ac decem. Adjiciam autem huic & superiori numero eos qui sunt ex navibus quinquaginta remorum, supponens, quidquid plus erat in eis aut minus, ad singulas octoginta viros. Quarum navium summa, ut superius jam à me dictum est, trium millium fuit. ita in eis fuerint virorum ducenta & quadraginta millia. Hæc igitur erat classis ex Asia, quingentorum & decem millium virorum in universum, & præterea septem millium sexcentorum decem. Peditatus fuit decies septies centenum millium: equitatus, octoginta millium: quibus addo Arabes qui camelos, Afros qui currus agitabant, quos facio viginti millium. Quæ copiæ classiariæ & terrestres in summam redactæ fiunt ter & vicies centena & præterea decem & septem millia, sexcenti & viginti.

a τριηκόντα ἔτι (ὡς. b εὑρίσκω) τόσον· Τ.

σαν ἐς τὰς Ἀθήνας. Ταῦτα οἱ Ἕλληνες οἱ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ στρατοπεδεύόμενοι πυθόμενοι ἐκ Σκιάθου πυρσῶν ἐκ Σκιάθου πυθόμενοι δὴ καὶ καταρρωδήσαντες, ὡς τὸ τάχος Ἀρτεμισίου μετωρμίζοντο ἐς Χαλκίδα, φυλάξοντες μὲν τὸν Εὔριπον, λείποντες δὲ ἡμεροσκόπους ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς Εὐβοίης. τῶν δὲ δέκα νεῶν τῶν βαρβάρων τρεῖς ἐπέλασαν ἐπὶ τὸ ἕρμα τὸ μεταξὺ ἐὸν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δὲ Μύρμηκα. ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι, ἐπειδὴ σήλῳ λίθῳ ἐπέβησαν, νομίσαντες ἐπὶ τὸ ἕρμα, ὁρμηθέντες αὐτοὶ ἐκ Θέρμης, ὡς σφι τὸ ἐμπρόσω ἐγεγόνεε καθαρὸν, ἐπέπλεον πάσῃσι τῇσι νηυσὶ, ἕνδεκα ἡμέρας παρέντες μετὰ τὴν βασιλέος ἐξέλασιν ἐκ Θέρμης. τὸ δὲ ἕρμα σφι κατηγήσατο ἐὸν ἐν πόρῳ μάλιστα Πάμμων Σκύριος. πεπλανήατο δὲ πολλὸν οἱ βάρβαροι, ἐξανύσαντες δὲ Μαγνησίης χώρης ἐπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸ αἰγιαλὸν τὸ μεταξὺ Κασθαναίης πόλιος ἐόντα ἐς Σηπιάδος ἀκτῆς. Μέχρι μέν νυν τούτου τοῦ χώρου ἐς Θερμοπυλέων, ἀπαθής τε κακῶν ἦεν ὁ στρατὸς· καὶ πολλῆθος ἦεν τὸ νικαῦτα, ὡς ἐγὼ συμβαλεόμενος εὑρίσκω, τὸ μὲν ἐκ τῶν νεῶν τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης ἐὸν ἐπὶ ἐς δισχιλίους καὶ χιλιέων· τὸ μὲν δὴ ἀρχαῖον ἑκάστων τῶν ἐθνέων ἐόντα ὁμιλον, πεντεκαίδεκα ἐς εἴκοσι μυριάδας, καὶ πρὸς, χιλιάδα τε ἐς τεσσεράκοντα· ὡς ἀνὰ διηκοσίους ἄνδρας λογιζομένοισι ἐν ἑκάστῃ νηΐ. ἐπεβάτευον δὲ ἐπὶ τοῖσι πλοίοισι τῶν νεῶν, χωρὶς ἑκάστων τῶν ἐπιχωρίων ἐπιβατέων, Περσέων τε καὶ Μήδων καὶ Σακέων, τριήκοντα ἄνδρες. ἔτι δὲ ἄλλος ὅμιλος ἦνε τρισμύριοι, καὶ ἑξακισχίλιοι, καὶ πρὸς, διηκόσιοί τε καὶ δέκα. προσθήσω δὲ ἐγὼ τούτῳ τῷ προτέρῳ ἀριθμῷ τοὺς ἐκ τῶν πεντηκοντόρων, πέμπας ὅτι πλέον ἢ ἔλασσον ἀν' ὀγδώκοντα ἄνδρας ἐνεῖναι. συνελέχθη δὴ ταῦτα τὰ πλοῖα (ὡς ἐς προτέρου μοι ἐρρήθη) τρισχίλια. ἦδη ὦν ἄνδρες ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖσι πεντεκαίδεκα μυριάδες, καὶ εἴκοσι. τοῦτο μέν νυν τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης ναυτικὸν ἐὸν σύμπαν ἐὸν, πεντήκοντα μυριάδες, καὶ μία· χιλιάδες τε ἕπτα σι ἐπὶ τριστῇσι ἑπτὰ, καὶ πρὸς, ἑκατοντάδες ἕξ, καὶ δεκάς. τὸ δὲ πεζὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδας ἐτόλμων· τὸν δὲ ἱππέων, ὀκτὼ μυριάδες. προσθήσω δ' ἔτι τούτοισι τοὺς καμήλους τοὺς ἁλαύνοντας Ἀραβίους, καὶ τοὺς τὰ ἅρματα Λίβυας, πολλῷ πέμπας δισμυρίους ἄνδρας. καὶ δὴ τό, τε ἐκ τῶν νεῶν ἐὸν τὸ πεζὸν πολλῷ συνῳθεόμενον, γίνε δισμυριάδες τε μυριάδες, καὶ τριήκοντα, καὶ μία, καὶ πρὸς, χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ ἑκατοντάδες ἕξ καὶ δεκάδες δύο.

δύο. τῶν μὲν δὴ τὸ [a] ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀσίης στράτευμα ἐξηναχθὲν εἴρηται, ὅσα τε τῆς θεραπηίης τῆς ἑπομένης, καὶ τῶν σιτηγωγίων πλοίων, καὶ ὅσοι ἐπὶ πλοίων τάσσοντο. τὸ δὲ δὴ ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀγόμενον στράτευμα, ἐπὶ τοσόνδε ἐστὶ τὸν πάντα τῷ ἐξηριθμημένῳ. δόκησιν δὲ δεῖ [b] λέγειν. νέας μὲν νεῶν αἱ δοῦναι Θρηίκης Ἕλληνες, καὶ ὅσαι τῶν νήσων τῶν παρακειμένων τῇ Θρηίκῃ, παρεῖχοντο εἴκοσι καὶ ἑκατόν. ὧν μὲν νεῶν τριήρων τῶν πασέων, ἄνδρες πεντακισχίλιοι καὶ δισμύριοι γίνονται. πεζὸν δὲ, τὸν Θρήικες παρείχοντο, καὶ Παίονες, καὶ Ἐορδοὶ, καὶ Βοττιαῖοι, καὶ τὸ Χαλκιδικὸν γένος, καὶ Βρύγοι, καὶ Πιερες, καὶ Μακεδόνες, καὶ Περῥαιβοὶ, καὶ Ἐνιῆνες, καὶ Δόλοπες, καὶ Μάγνητες, καὶ Ἀχαιοὶ, καὶ ὅσοι τὴν Θρηίκην τὴν παραλίην νέμονται· τούτων τὸν ἐθνέων, τριηκόσιαι μυριάδες δοκέω γενέσθαι. οὗτοι μὲν αἱ μυριάδες ἐπεστάθησαν τῇσι ἐκ τῆς Ἀσίης, γίνονται ἀνδρῶν αἱ πᾶσαι μάχιμοι μυριάδες ἑξήκοντα, καὶ ἑξακόσιαι, καὶ τέσσερες. ἐπὶ τοσούτοισι ἐκαλοντιάδες εἰσὶ πεντεκαίδεκα, καὶ δεκάς. τῶν μαχίμων δὴ τούτων ἐόντων ἀριθμὸν τοσοῦτον, τῶν θεραπηίων τὴν ἐπομένην τούτοισι, καὶ τοὺς ἐν τοῖσι σιτηγωγοῖσι ἀνδράσι [c] ἐόντας, καὶ μᾶλλον ἐν τοῖσι ἄλλοισι πλοίοισι, τοῖσι ἅμα πλέουσι τῇ στρατιῇ, τούτους τε μαχίμων ἀνδρῶν οὐ δοκέω εἶναι ἐλάσσονας, ἀλλὰ πλεῦνας. καὶ δὴ σφέας πεῖσαι ἴσους εἶναι, καὶ ἔτι πλείονας, ἔστι ἐλάσσονας οὐδέν. ἐξισούμενοι δὲ ἔστι τῷ μαχίμῳ, ἐκπληροῦσι τοὺς ἴσους μυριάδας ἑξακοσίας. οὕτω πεντηκοντάς τε μυριάδας ἑξακοσίας καὶ ὀγδοήκοντα, καὶ χιλιάδας ἑπτὰς, καὶ ἐκατοντάδας δύο, καὶ δεκάδας δύο ἀνδρῶν ἦγαγε Ξέρξης ὁ Δαρείου μέχρι Σηπιάδος, καὶ Θερμοπυλέων. οὗτος μὲν δὴ ὁ συνάπας [d] στρατεύματος ὁ Ξέρξεω ἀριθμός. γυναικῶν δὲ σιτοποιέων, καὶ παλλακέων, καὶ εὐνούχων, οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀτρεκέα ἀριθμόν. οὐδ' αὖ ὑποζυγίων τε, καὶ τῶν ἄλλων κτηνέων τῶν ἀγεσφόρων, καὶ κυνῶν Ἰνδικῶν τῶν ἑπομένων, οὐδὲ ἂν τούτων ὑπὸ πλήθεος οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀριθμόν. ὥστε οὐδέν μοι θώϋμα παρίσταται τεσσεράκοντα τὰ ῥέεθρα τῶν ποταμῶν οἷόν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅκως τὰ σιτία ἀντέσχησε θώϋμά μοι μυριάσι τοσαύτῃσι. εὑρίσκω δὲ συμβαλλόμενος, εἰ χοίνικα πυρῶν ἕκαστος τῶν ἡμέρης ἐλάμβανε, καὶ μηδὲν πλέον, ἔνδεκα μυριάδας μεδίμνων τελεομένους ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ, καὶ ἄνευ, τῶν ἀποδεκτῶν τε ἄλλων μεδίμνων, καὶ τῶν περὶ τὰς γυναῖκας ἢ καὶ εὐνούχους, καὶ ὑποζυγίους, καὶ κύνας· ἃ λογιζομένῳ οἱ ἐκείνων

τοῦτ-

a μὲν τὸ. b δόκησιν δὲ δεῖ. c ἐόντες. d στρατεύματος.

Gentium eorum, qui Europæ adhæsêre in Persico exercitu, & navium, ut auctor misctur cibaria illis potuisse sufficere.

ginti. Has copias ex ipsa Asia fuisse eductas dictum est, præter servitia quæ comitabantur, & frumentarias naves, & quot in eis vehebantur. Huic omni enumerato exercitui adjiciendus est ille ductus ex Europa, de quo ex opinione dicere oportet. Isti igitur Græci ab Thracia, & ex insulis Thraciæ objacentibus, præbuerunt naves centum viginti, quarum viri fiunt viginti quatuor millia: terrestres copias præbuerunt Thraces, & Paones, & Eordi, & Bottiæi, & genus Chalcidicum, & Brygi, & Pieres, & Macedones, & Perrhæbi, & Enienes, & Dolopes, & Magnetes, & Achæi, & qui maritima Thraciæ habitabant. Harum nationum reor trecenta millia fuisse: quæ myriades illis Asiaticis adjectæ, fiunt in summa virorum pugnantium ducentæ sexaginta quatuor, & præterea mille sexcenti ac decem. Hoc autem ipso tali pugnantium numero non pauciora sed plura fuisse arbitror, quæ eos comitabantur ministerii instrumenta, & eos qui in frumentariis actiis erant, & omnino in aliis navibus quæ una cum exercitu procedebant. Et sane facio illos istis pares esse, & neque plures neque ulla parte pauciores. Ita æquati numero pugnantium, explent easdem illis myriadas. Sic quingentas & viginti octo myriadas, & tria millia ducentos & viginti viros Xerxes Darii filius duxit ad Sepiadem usque & ad Thermopylas. Hic est universarum copiarum Xerxis numerus. Nam mulierum pinsentium & pallacarum & eunuchorum numerum nemo pro comperto dixerit: ac ne impedimentorum quidem, aliorumque jumentorum sarcinariorum, neque canum Indicorum exercitum comitantium, præ multitudine quisquam iniverit numerum. Quo minus miror prodidisse fluenta quorundam amnium; magis miror, quomodo tot myriadibus cibaria suppetierint. nam subducta ratione comperio, si singuli quotidie singulos frumenti chœnicas [1], & non amplius acceperunt, absumpta fuisse singulis diebus centum decem millia medimnorum, & alios trecentos ac quadraginta medimnos [2]. Haud annumero datum mulieribus eunuchisque, & jumentis, atque canibus. In quo exercitu quum tot virorum

1 id est, semodia.
2 qui singuli constant e sens modiis.

rorum myriades forent, nec ſpecie nec magnitudine corporis quiſquam eorum Xerxe ipſo erat dignior qui illud impe-
188 rium obtineret. Navales autem copiæ, poſtquam è ſtatione ſolverunt, provectæque litus terræ Magneſiæ tenuerunt, quæ eſt inter urbem Caſthanæam & oram Sepiadem, primæ quæque naves ad terram habuere ſtationem, aliæ deinceps in ancoris; utpote quum non magnum foret litus, capitibus in pontum obverſis ſtabant etiam ad octavum uſque ordinem, atque ita per iſtam noctem. Sub ipſum vero diluculum, ex ſereno cœlo & tranquillo quum mare efferbuiſſet, incidit in eam atrox tempeſtas, ac vehemens ventus ſubſolanus, quem Helleſpontiam nuncupant qui circa illa loca habitant. Eum ventum quicunque augeſcere animadverterunt, & quibus per condicionem ſtationis licuit, ii tempeſtatem prævenerunt retrahendo naves, & ſeſe atque illas incolumes præſtiterunt: at quas naves ventus in alto nactus eſt, earum alias ad loca quæ dicuntur Ἴπνοι, *id eſt*, *furni*, quæ ſunt in Pelio, extulit, alias in litus, aliæ in ipſam Sepiadem illiſæ ſunt, aliæ in urbem Meliboeam, aliæ in Caſthanæam expellebantur. erat enim intoleranda
189 vis ejus. Enimvero feruntur Athenienſes divinitus Boream invocaſſe, allato ad eas oraculo alio, ut generum ſuum ad ſibi opitulandum invocarent. Habet autem (ut apud Græcos fertur) Boreas in matrimonio Orithyiam, Atticam, Erechthei filiam. Ex hac affinitate (ut fama eſt) Athenienſes inducti ſunt ad conjectandum Boream ſibi generum eſſe, & dum in Chalcide Eubœæ excubarent, quum intelligerent auctum iri tempeſtatem, aut etiam ante hoc tempus, ſacrificaverunt, & invocaverunt Boream & Orithyiam, ut ſibi auxilio eſſent, & barbarorum naves corrumperent, quemadmodum prius etiam circa Athon. Num autem ob id Boreas ingruerit in barbaros ſtationem agentes, non queo dicere: certe Athenienſes ajunt Boream, qui ante fuerit ipſis auxilio, etiam tunc illa effeciſſe. atque digreſſi illinc, delubrum Boreæ extruxere ad amnem I-
190 liſſum. In hac clade qui pauciſſimas naves, ii non pauciores quadringentis periiſſe ajunt, viros quoque innumerabiles, ac vim pecuniarum immenſam; ut A-

τοσαῦτέων μυριάδεων, κάλλεός τε εἵνεκα, καὶ μεγάθεος, ὐδεὶς αὐτέων ἀξιονικότερος ἦν αὐτὸς Ξέρξεω ἔχειν τὸν κράτος. Ὁ δὲ δὴ ναυλικὸς στρατὸς, ἐπεί τε ὁρμηθεὶς ἔπλεε, καὶ κατέσχε τῆς Μαγνησίης χώρης ἐς τὸν αἰγιαλὸν, τὸν μεταξὺ Κασταναίης τε πόλιος ἐόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς, αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὥρμεον πρὸς τῇ γῇ, ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνῃσι ἐπ' ἀγκυρέων· ἅτε γὰρ ἐὸν αἰγιαλὸν ἐόντος, ἐκρόσσαι ὁρμέοντο ἐς πόλιν, καὶ ὀπὶ ὀκτὼ νέας. τοῦτο μὲν τὸν εὐφρόνην ἔστω. ἅμα δὲ ὄρθρῳ, ἐξ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης τῆς θαλάσσης ζεούσης, ἐπέπεσε σφι χειμὼν μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλήσποντον καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι. ὅσοι μὲν ὧν αὐξόμενον [a] ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοῖσι ἔστω εἶχε ὅρμια, οἵδε ἔφθησαν τὸν χειμῶνα, ἀναπαύσαντες τὰς νέας, καὶ αὐτοί τε περιῆσαν καὶ αἱ νέες αὐτέων· ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἴπνας καλεομένας, τὰς ἐν Πηλίῳ, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν· αἱ δὲ περὶ αὐτῷ τῷ Σηπιάδι περιέπιπτον, αἱ δὲ, ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασταναίην ἐξεβράσσοντο· τοσοῦτος τε δὴ χειμὼν ἔρρηξε ἀφόρητος. Λέγεται δὲ λόγος ὡς Ἀθηναῖοι τὸν Βορέην ἐκ θεοπροπίου ἐπεκαλέσαντο, ἐλθόντος σφι ἄλλου χρησμοῦ, τὸν γαμβρὸν ἐπίκουρον καλέσασθαι. Βορῆς δὲ, κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον, ἔχει γυναῖκα Ἀττικὴν, Ὠρειθυίην τὴν Ἐρεχθῆος. κατὰ δὴ τὸ κῆδος τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι (ὡς Φάτις ὥρμηται) συμβαλλόμενοί σφι τὸν Βορῆν γαμβρὸν εἶναι, καὶ ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν Χαλκίδι, ὡς ἔμαθον αὐξόμενον τὸν χειμῶνα, ἢ καὶ πρὸ τούτου, ἐθύσαντό τε καὶ ἐπεκαλέσαντο τόν τε Βορῆν καὶ τὴν Ὠρειθυίην, τιμωρῆσαί σφι, καὶ διαφθεῖραι τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὡς καὶ πρότερον περὶ Ἄθων. εἰ μέν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὁρμέουσι Βορῆς ἐπέπεσε, οὐκ ἔχω εἰπεῖν [b]· οἱ δ' ὧν Ἀθηναῖοί σφι λέγουσι βοηθήσαντα τὸν Βορῆν πρότερον, καὶ τότε σκέψιν καλέσασθαι. καὶ ἱρὸν ἀπελθόντες Βορέω ἱδρύσαντο παρὰ ποταμὸν Ἴλισσόν. Ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ νέες οἱ ἐλαχίστας λέγουσι διαφθαρῆναι, τεσσαρακοσιέων οὐκ ἐλασσονας, ἄνδρας τε ἀναριθμήτους, χρημάτων τε πλῆθος ἄφθονον· ὥστε

A-

a μὴ πρὸ τοῦ αὐτέου αὐξόμενον. b MS. habet οἶκεν.

Aminoclis locupletatio ex naufragio Perſarum & tempeſtate quatriduli. Navalia caſtra ex fruſtis naufragii. Magorum ſacra. Thetis ac Nereides ab Perſis, ab Græcis Neptunus Servator cultus. Pagaſæ. Jaſon & Hercules. Aphetæ.

Ἀμεινοκλέι τῷ Κρητίνεω, ἀνδρὶ Μάγνητι, γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα, μεγάλως ἡ ναυηγίη αὕτη ἀρῆξε· ὃς πολλὰ μὲν χρύσεα ποτήρια ὕστερον χρόνῳ ἐκβεβασόμενα ἀνείλετο, πολλὰ δὲ ἀργύρεα· θησαυρούς τε τῶν Περσέων εὗρε, ἄλλα τε χρύσεα ἄφαρα [b] χρήματα περιεβάλετο. ἀλλ' ὁ μὲν, πάντα σὺκ εὐτυχέων, εὑρήμασι μεγάλοισι ἐχρήσατο. ὧν γάρ τις καὶ τότε ἀχαρὴς συμφορὴ λυπεῦσα παιδοφόνος [c]. Σιτηγωγῶν δὲ ὁλκάδων, καὶ τῶν ἄλλων πλοίων διαφθειρομένων, σὺκ ἐπιὼν ἀριθμός· ὥστε δεισαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ ναυτικὴ στρατιὴ μὴ σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται οἱ Θεσσαλοὶ, ἔρκος ὑψηλὸν ἐκ τῶν ναυηγίων περιεβάλοντο. ἡμέρας δὲ δὴ ἐχείμαζε τρεῖς· τῇ δὲ, ἔντομά τε πιεσθέντες, καὶ καταγείσαντες χήτεϊ τῷ ἀνέμῳ οἱ μάγοι, περί τε τύμβοισι, καὶ τῇ Θέτι καὶ τῇσι Νηρηίσι θυσίας ἔπασσαν τελευτῇ ἡμέρῃ, ἢ ἄλλως κως αὐτὸς ἐθέλων σκόπασε. τῇ δὲ Θέτι ἔθυον, πυθόμενοι παρὰ τῶν Ἰώνων τὸν λόγον, ὡς ἐκ δὴ χώρης ταύτης ἁρπασθείη ὑπὸ Πηλῆος, εἴη τε ἅπασα ἡ ἀκτὴ ἡ Σηπιὰς σκείνης τε καὶ τῶν ἄλλων Νηρηίδων. ὁ μὲν δὴ τετάρτῃ ἡμέρῃ ἐπέπαυτο. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι οἱ ἡμεροσκόποι ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν καταδραμόντες δευτέρῃ ἡμέρῃ, ἀπ' ἧς ὁ χειμὼν πρῶτον ἔσχε, ἐσήμαινον πάντα τὰ γινόμενα περὶ τὴν ναυηγίην. οἱ δὲ, ὡς ἐπύθοντο, Ποσειδέωνι σωτῆρι εὐξάμενοι, καὶ σπονδὰς προχέαντες, τῇ ταχίστῃ ὁρμέατο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον· ἐλπίσαντες ὀλίγας τινὰς [d] σφι ἀντιξόους ἔσεσθαι νῆας. οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐναυλόχεον, Ποσειδέωνι σωτῆρι ἐπωνυμίην ἀπὸ τούτου ἔτι [e] ἐς τόδε νομίζοντες. Οἱ δὲ βάρβαροι, ὡς ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος, καὶ τὸ κῦμα ἔσχετο, καταπασάμενοι τὰς νῆας, ἔπλεον πρὸς τὴν ἤπειρον. κάμψαντες δὲ τὴν ἄκρην τῆς Μαγνησίης, ἴθεαν ἔπλεον ἐς τὸν κόλπον τὸν ἀπὸ Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χῶρος ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ τῆς Μαγνησίης, ἔνθα λέγεται τὸν Ἡρακλέα καταλειφθῆναι ὑπὸ Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνεπλεόντων ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπ' ὕδωρ πεμφθέντα, εὖ τ' ἀπὸ τοῦ κῶας ἔπλεον ἐς Αἶαν τὴν Κολχίδα. ἐνθεῦτεν γὰρ ἔμελλον ὑδρεύσασθαι ἐς τὸ πέλαγος ἀφήσειν· ἐκ τούτου δὲ τοῦ χώρου ἔνομα γέγονε Ἄφετα. ἀπὸ τούτου [f] ὧν ὅρμον οἱ Ξέρξεω ἐποιεῦντο. Πεντεκαίδεκα δὲ τῶν νηῶν τούτων ἑστυ-

Aminoclis Cratini filio, viro Magneti, circa Sepiadem poſſeſſiones habenti, majorem in modum fuerit fructuoſum hoc naufragium, qui ſequenti tempore multa pocula aurea per æſtum ejecta, multa argentea ſuſtulit, theſauroſque Perſarum invenit, affatimque aliarum ex auro rerum lucratus eſt: & quum alioqui non eſſet fortunatus, è rebus repertis mirifice eſt ditatus. nam & hunc calamitas quædam triſtis lugere cogebat ob liberorum cædem. Navium autem frumentariarum aliorumque navigiorum quæ perierunt, numerus iniri non poteſt. Unde præfecti navalium copiarum, veriti ne ſibi poſt acceptam calamitatem Theſſali incurſarent, excelſum vallum è naufragiis circumdederunt. Triduo enim tempeſtas perſtitit: quarto tandem die magi humanis hoſtiis, & præſtigiis incantando ventum, ad hæc Thetidi ac Nereidibus ſacrificando, tempeſtatem compeſcuerunt; ſive alioquin ipſa ſua ſponte ceſſavit. Thetidi autem ſacrificavere, quod ab Ionibus acceperant Thetin ex eo loco raptam fuiſſe à Peleo, omnemque eam oram Sepiadem illius eſſe, aliarumque Nereidum. Et illa quidem quarto die conquievit. At Græcis diurni ſui ſpeculatores ex Euboicis promontoriis decurrentes, altero ab exorta tempeſtate die indicarunt omnia quæ circa naufragium contigerant. Quæ iſti ubi audiere, fuſis ante votis Servatori Neptuno ac libamentis, celerrime rurſus ad Artemiſium revehuntur, ſperantes ſibi paucas aliquas naves fore adverſarias. Ita ad Artemiſium revecti iterum ſtationem habuere ad templum Neptuni cognomine Servatoris: quod nomen ab illis inditum, ad hoc uſque tempus perdurat. Barbari, poſteaquam ventus quievit, & fluctus ſtrati ſunt, deductis navibus præter continentem enavigabant, circumvehenteſque promontorium Magneſiæ, rectum curſum in ſinum qui ad Pagaſas fert tenebant. In hoc Magneſiæ ſinu locus eſt, in quo fertur Hercules, quum è navi Argo aquatum miſſus eſſet, derelictus fuiſſe ab Jaſone, atque à ſociis, dum in Æam urbem Colchidis ad vellus navigarent. Illinc enim aquati in pelagus erant abituri, eaque de re nomen loco fertur eſſe Aphetæ. Hoc in loco Xerxis naves ſtationem habuerunt: quarum quindecim,

a Vox αὕτη non eſt in MS. b Vox ἄφαρα non eſt in MS. c παιδοφόνος. d Vox τινὰς non eſt in MS. e ἀπὸ τοῦδε ἔτι. f ὁ τούτου.

Sandoces cruci olim fixus & refixus vivus. Aridolis Alabandensium tyrannus. Penthylus ex Papho. Thessalici equi infra Persicos. Onochonus & Apidanus fluvii siccati. Jupiter Aphlystius.

cim, quæ longe ultimæ navigabant, prospectis Græcorum ad Artemisium navibus, ratæ suas esse, in medium earum hostilium navium delatæ sunt: quarum dux erat Sandoces Thaumasiæ filius, Cymæ Æolidis præfectus: quem ante hæc tempora Darius in hoc crimine deprehensum cruci affixerat, quod quum è regiis judicibus esset, iniquam sententiam ob pecuniam tulerat; sed ejus in cruce suspensi Darius reputans plura peccatis esse beneficia in domum regiam collata, hoc reperiens, agnoscensque properantius se quam prudentius egisse, hominem solvit. Ita regem Darium elapsus, ut ab eo non occideretur, supererat; tunc vero in Græcos delatus, non iterum erat elapsurus. hos enim ad se cursum tenentes Græci ubi videre, cognito hominum errore, contra inve-
195 cti, facile eas cepere. In quarum navium una captus est Aridolis, Alabandensium qui sunt in Caria tyrannus; in altera Penthylus Demonoi filius, dux Paphius, qui è Papho duodecim naves quum duxisset, amissis earum undecim tempestate quæ ad Sepiadem extiterat, cum una quæ superabat tendens ad Artemisium, captus est. Hos Græci quæ volebant de Xerxis exercitu sciscitati, vinctos ad Corinthiorum Isthmum dimise-
196 runt. Cetera barbarorum classis, præter quindecim naves quibus præfuisse Sandocem dixi, ad Aphetas pervenit. Xerxes cum terrestribus copiis per Thessaliam & Achaiam iter faciens intraverat & quidem post triduum in Melienses: quum in Thessalia certamen equorum suorum fecisset, Thessalici equitatus experiendi gratia, illum optimum in Græcis esse edoctus. in eo autem certamine multo inferiores fuerunt equi Græci. Fluviorum porro qui sunt in Thessalia, solus Onochonus potanti exercitui non suffecit. Fluviorum autem Achaiæ quum maximus sit Apidanus, ne hic quidem
197 suffecit, nisi maligne. Xerxi ad Alum urbem Achaiæ tendenti, duces viæ cuncta referre cupientes, enarrabant id quod de templo Jovis Aphlystii ab indigenis narratur: Athamantem Æoli filium, inito cum Ino consilio necem Phrixo machinatum: deinde Achæos ex oraculo tale certamen illius posteris proposuisse, ut qui ex eo genere maximus natu esset, huic aditu prytanei, quod leitum Achæi

ἔτυχόν τε ὕστατα πλέων ἐξαναχθεῖσα, καὶ ὡς κατεῖδον τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων νῆας· ἔδοξάν τε δὴ τὰς σφετέρας εἶναι οἱ βάρβαροι, καὶ ὡλέοντες, ἐπέπεσον ἐς τὰς πλεμίας, τῶν ἐστρατήγεε ὁ ἀπὸ Κύμης τῆς Αἰολίδος ὑπαρχος Σανδώκης ὁ Θωϋμασίου· τὸν δὴ πρότερον τυπέων βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπ' αὐτῇ τῇδε λαβών, ἀνεσταύρωσε, ἐόντα τῶν βασιληίων δικαστέων· ὅτι ὁ Σανδώκης ὅτι χρήματι ἄδικον δίκην ἐδίκασε· ἀναμεμαθηκὼς δὲ ὧν αὐτὸν, λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος, πλέω [b] εὑρίσκε τὸν ἀμαρτημάτων πεπαυμένα ἐς οἶκον τὸν βασιλήιον· εὑρὼν δὲ τοῦτον ὁ Δαρεῖος, καὶ γνοὺς ὡς τὰ ἐκείνου αὐτὸς ἢ σφώτερα ἐργασάμενος [c] εἴη, ἔλυσε. βασιλῆα μὲν δὴ Δαρεῖος ὕστερον Ἀλφυγῶν μὴ ἀπολέσθαι, σῴζων· τότε δὲ ἐς τοὺς Ἕλληνας καταπλώσας, ἐμελλε καὶ τοὐτέου πέρα Ἀλφυγῶν ἔσεσθαι. ὡς γὰρ σφέας εἶδον περιπλαίοντας οἱ Ἕλληνες, μαθόντες αὐτέων τὴν γινομένην ἁμαρτάδα, ἐπαναχθέντες, εὐπετέως σφέας εἷλον. Ἐν τούτων μιῇ Ἀϊδωλίς πλέων ἦλω, τύραννος Ἀλαβανδέων τῶν ἐν Καρίῃ· ἐν ἑτέρῃ δὲ, ὁ Παφίων στρατηγὸς Πενθύλου ὁ Δημονόου· ὃς ἦγε μὲν δυώδεκα νῆας ἐκ Πάφου, ἀπολαλὼν δὲ σφέων τὰς ἑνδεκα τῷ χείμωνι τῷ γενομένῳ κατὰ Σηπιάδα, μιῇ τῇ περιγινομένῃ καταπλεόντων ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦλω. τούτους οἱ Ἕλληνες ἐξισταμένους τὰ ἐβούλοντο πυθόμενοι ἀπὸ τοῦ Ξέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπουσι δεδεμένους ἐς τὸν Κορινθίων Ἰσθμόν. Οἱ μὲν δὴ ναυτικοὶ τῶν βαρβάρων στρατὸς, πάρεξ τῶν πεντεκαίδεκα τῶν εἶπον [d] Σανδώκεα στρατηγέοντα, ἀπίκετο ἐς Ἀφέτας. Ξέρξης δὲ ὁ πεζὸς παρελθὼν διὰ Θεσσαλίης καὶ Ἀχαιίης, ἐσέβαλε καὶ δὴ τρίτῃ ἐς Μηλιέας· ἐν Θεσσαλίῃ μὲν ἅμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, διαπρηξάμενος καὶ τὸ Θεσσαλίης ἵππος· πυθόμενος ὡς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ἕλλησι, ἔνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλίπαινον πολλόν. τῶν μέντοι ἐν Θεσσαλίῃ ποταμῶν, Ὀνόχωνος μὲν οὐκ ἀπέρεσε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, πινόμενος· τῶν δὲ ἐν Ἀχαιίῃ ποταμῶν ῥεόντων, οὐδὲ ὅστις μέγιστος αὐτέων ἐστὶ Ἤπιδανὸς, οὐδὲ οὗτος ἀπέχρησε, εἰ μὴ φλαύρως. Ἐς Ἅλον [e] δὲ τὸν Ἀχαιίης ἀπικομένῳ Ξέρξῃ οἱ κατηγεμόνες τῆς ὁδοῦ βυλόμενοι τὸ πᾶν ἐξηγήσεσθαι, ἔλεγόν οἱ ὀπίσω λόγον, τὸν περὶ τὸ ἱρὸν τοῦ Ἀφλυσίου Διὸς, ὡς Ἀθάμας ὁ Αἰόλου ἐμηχανήσατο Φρίξῳ μόρον αὖθις Ἰνοῒ βυλεύσας· μὴ δὲ, ὡς ἐκ θεοπροπίου Ἀχαιοὶ τοιῷδε τοῖσι ἐκείνου ἀπογόνοισι ἀέθλους τοιόνδε· ὃς ἂν ἦ τοῦ γένεος τούτου πρεσβύτατος, τούτου ὀπισθάξαντες ἔργεσθαι τοῦ πυρὸς, αὐτοὶ φυλακὰς ἔχουσι· λήιτον δὲ καλέουσι τὸ πυρήιον οἱ

Achæi

Kkk 3 Ἀχαιοί·

a Vox ὅτι non est in MS. b ἀναλογιζόμενος ὁ Δαρεῖος, οὗρε οἱ πλέω. c ἐργασμένος. d πεντεκαίδεκα νεῶν, ὡς εἶπον. e Ἅλυν.

Cytiſſorus Athamantis adjutor, iram Dei in poſteros meruit. Petræ Trachiniæ. Anticyra. Sperchius, Dyras, Melas, Aſopus, Phœnix amnes.

Ἀχαιοί· ἰὼ δὲ ἐσέλθῃ, σὺκ ἔστι ὅκως ἔξεισι, πρὶν ἢ θύσεσθαι μέλλῃ. ὥστέ τι καὶ τοῖσι πολλοὶ ἤδη τῶν μελλόντων τυτέων θύσεσθαι, δείσαντες, οἰχόντο ἀποδράντες ἐς ἄλλην χώρην· χρόνῳ δὲ μετανάστας, ὀπίσω κατελθόντες, ἢν ἀλίσκωνται, ἐστέλλοντο ἐς τὸ πρυτανήιον, ὡς θύσεσθαί τε ἐξηγέοντο, σύμμαχοι πᾶς περικαθεῖς, καὶ ὡς σὺν πομπῇ ἐξαχθείς. ταῦτα δὲ πάσχουσι οἱ Κυτισώρου τοῦ Φρίξου παῖδες ἀπόγονοι, διότι κατερμὸν τῆς χώρης πιεζομένων Ἀχαιῶν ἐκ θεοπροπίου Ἀθαμαντίδα τὸν Αἰόλου, καὶ μελλόντων μιν θύειν, ἀπικόμενος ἔτος ὁ Κυτίσωρος ἐξ Αἴης τῆς Κολχίδος, ἐρρύσατο. ποιήσας δὲ τοῦτο, τοῖσι ὀπιγινομένοισι ἐξ ἑωυτοῦ μῆνιν τοῦ θεοῦ ἐνέβαλε. Ξέρξης δὲ ταῦτα ἀκούσας, ὡς κατὰ τὸ ἄλσος ἐγένετο, αὐτός τε ἔργετο αὐτοῦ, καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ παρῄνεε· τῶν τε Ἀθαμαντίδος ἀπογόνων τὸν οἰκίλιον ὁμοίως καὶ τὸ τέμενος ἐσέβετο. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ τὰ ἐν Ἀχαιίῃ. ἀπὸ δὲ τυτέων τῶν χώρων ἵησι ἐς τὴν Μηλίδα κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ῥηχίη ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γίνεται. ἔστι δὲ τὸ κόλπον τοῦτον ἔστι χώρος πεδινὸς, τῇ μὲν, εὐρὺς, τῇ δὲ, καὶ κάρτα στενός. ἔστι δὲ τὸ χῶρον ὄρεα ὑψηλὰ καὶ ἄβατα περικληίῃ πᾶσαν τὴν Μηλιάδα γλῶ, Τρηχίνεαι πέτραι καλεόμεναι. πρώτη μέν νυν πόλις ἐστὶ ἐν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπ' Ἀχαιίης, Ἀντικύρη· παρ' ἣν Σπερχειὸς ποταμὸς ῥέων ἐξ Ἐνιηνίων, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ. ἀπὸ δὲ τούτου, ἄλλα εἴκοσι καὶ σταδίων ἄλλος ποταμὸς, τῷ οὔνομα κεῖται Δύρας, τὸν μυθεύοντες βοηθοῦντα Ἡρακλέι καιομένῳ ἀναφανῆναι. ἀπὸ δὲ τούτου, δι' ἄλλων εἴκοσι σταδίων ἄλλος ποταμός ἐστι, ὃς καλέεται Μέλας. Τρηχὶς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει· ταύτῃ δὲ καὶ εὐρύτατόν ἐστι [c] πάσης τῆς χώρης ταύτης ἐκ τῶν ὀρέων ἐς θάλασσαν, κατ' ἃ Τρηχὶς πεπόλισται. διχίλιά τε γὰρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἐστί. τοῦ δὲ ὄρεος, τὸ περικληίει τὸν γλῶ τὸν Τρηχινίην, ἔστι ἀφασφάξ πρὸς μεσαμβρίην Τρηχῖνος. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀφασφάγος Ἀσωπὸς ποταμὸς ῥέει παρὰ τὸν ὑπωρείην τοῦ ὄρεος. Ἔστι δὲ ἄλλος φοινιξ ποταμὸς ἀμέγας πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ἀσωποῦ· ὃς ἐκ τῶν ὀρέων τυτέων ῥέων ἐς τὸν Ἀσωπὸν ἐκδιδοῖ. κατὰ δὲ τὸν φοίνικα ποταμὸν στενότατόν ἐστι· ἁμαξιτὸς γὰρ μία [d] μούνη δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ φοίνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδιά ἐστι ἐς Θερμοπύλας. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώ-

Achæi vocant, interdicentes ipſi excubias agunt; quod ſiquis intraviſſet, non prius exire poſſet quam mactandus eſſet. Ita multos, quum jam mactandi eſſent, eo metu in aliam profugiſſe regionem: interjecto deinde tempore quum reverſi eſſent, ſi deprehenderentur in prytaneum mittebantur & quemadmodum mactarentur, referebant toto corpore infulis cooperto, & cum pompa educti. Hoc autem poſteros Cytiſſori Phrixo geniti ob id pati, quod quum Achæi ad expiandam regionem elegiſſent ex oraculo Athamantem Æoli filium, eumque eſſent immolaturi, Cytiſſorus iſte ex Æa Colchide veniens illum liberavit: eoque facto poſteris ejus iram dei fuiſſe injectam. Hæc quum audiſſet Xerxes, ubi ad lucum adfuit, & ipſe ab eo abſtinuit, & idem ſuis copiis imperavit, domumque poſterorum Athamantis item ac fanum veneratus eſt. Hæc in Theſſalia Achaiaque; à quibus 198
locis proceſſit Xerxes in Melidem juxta maris ſinum, ubi totum diem æſtus atque reciprocatio fluctuum fit. Huic ſinui circumjectus eſt locus campeſter, alibi ſpatioſus, alibi arctus admodum. Suntque ipſi campo circumjecti montes editi atque inacceſſi, omnem Meliadem cingentes regionem, quæ petræ Trachiniæ nominantur. Prima in ſinu urbs ab Achaia euntibus eſt Anticyra, quam amnis Sperchius præterlabens, ex Enienibus in mare defluit. A quo alter amnis xx ferme ſtadiis abeſt, cui nomen inditum eſt Dyras, quem fama eſt emerſiſſe ad ferendam Herculi quum cremaretur opem. Ab hoc totidem ſtadiorum intercapedine alius amnis eſt, qui vocatur Melas. Unde urbs Trachis quinque ſtadia abeſt. Illic eſt ampliſſimum re- 199
gionis totius ad quæ eſt ſita urbs Trachis, ſpatium à montibus ad mare, utpote duorum & viginti millium plethrorum planitie; montis vero qui terram Trachiniam circumdat, eſt ad Trachinis meridiem anfractus, per quem Aſopus circa radices montis defluit. Ad 200
cujus meridiem alius non magnus amnis eſt, nomine Phœnix ex his montibus in Aſopum defluens. Juxta Phœnicem amnem eſt anguſtiſſimum: quippe ubi ſola una via munita eſt, qua plauſtrum agi poteſt. A flumine Phœnice ad Thermopylas quindecim ſtadiorum eſt intervallum: in iſto autem ſpatio inter fluvium Phœ-

a τῇδε κάρτα. b χῶρον τοῦτον ὄρεα. c εὐρυχωρότατόν ἐστι. d Vox μία non eſt in MS.

Phœnicem ac Thermopylas, in quo vicus
est nomine Anthela, quem præterfluens
Asopus in mare evolvitur: & ei locus spa-
tiosus est circumjectus, ubi templum Ce-
reris Amphictyonidis, extructum visitur,
& sedilia Amphictyonibus, & ipsius Am-
201 phictyonis delubrum. Ceterum rex Xer-
xes quidem in Trachinia Melidis castra
habebat, Græci vero in transitu: qui lo-
cus à plerisque Græcorum vocatur Ther-
mopylæ, ab indigenis autem atque acco-
lis Pylæ. Hæc erant utrorumque castro-
rum loca; Xerxe omnibus, quæ ad ven-
tum boream spectant usque ad Trachi-
nem, potito: Græcis, quæ in hac conti-
nente ad austrum & meridiem ferunt,
202 tenentibus. Qui hoc in loco Persam
Græci opperiebantur, hi fuere, Spar-
tanorum trecenti armati, Tegeatarum
& Mantinensium mille, totidem ex utri-
que; ex Orchomeno Arcadiæ centum
viginti, ex reliqua Arcadia mille. tot
quidem Arcades. A Corintho autem qua-
dringenti: à Phliunte ducenti, & My-
cenæorum octoginta. hi ex Peloponne-
so aderant: ex Bœotis autem The-
spienses septingenti, Thebani quadrin-
203 genti. Præter hos evocati erant Locren-
ses Opuntii cum omni copia, & Pho-
censium mille. Ipsi enim Græci eos e-
vocaverant, missis nunciis, qui dicerent
ipsos quidem præcursores aliorum veni-
re, ceteros autem socios quotidie pe-
nes ipsos, atque etiam expectari: ac tu-
telam maris esse in Athenienssium præ-
sidio Æginetarumque, & eorum qui-
bus res navalis injuncta esset. nec ipsis
quippiam esse formidolosum. non enim
deum esse qui bellum Græciæ inferret,
sed hominem: nec mortalem quempiam
aut esse aut fore, qui ex quo natus est,
mali exsors sit: & ut quique maximi sunt,
ita mala maxima. debere itaque fieri,
ut quum mortalis esset qui bellum infer-
ret, ab opinione sit casurus. Hæc illi au-
dientes, in Trachinem auxilio iere. E-
204 rant his cum alii duces suæ quisque civi-
tatis, tum vero, penes quem summa im-
perii erat, quem maxime admirabantur,
Lacedæmonius Leonides, Anaxandridæ
filius, qui Leontis, qui EUrycratidæ,
qui Amaxandri, qui EUrycratis, qui
Polydori, qui Alcamenis, qui Telecli,
qui Archelai, qui Agesilai, qui Do-
ryagi, qui Leobotis, qui Echestrati,
qui Agis, qui EUrysthenis, qui Ari-
sto-

κώμη τις ἐστι τῇ ὄνομα Ἀνθήλη κεῖται, παρ' ἣν δὴ παῤῥέων ὁ Ἀσωπὸς, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, ἡ χώρη δὲ αὐτὴν [a] εὐρὺς, ἐν τῷ Δήμητρός τε ἱρὸν Ἀμφικτυονίδος ἵδρυται, καὶ ἕδραι εἰσὶ Ἀμφικτύοσι, καὶ αὐτὸ δὴ Ἀμφικτύονος ἱρόν. Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύκεε τὴν Μηλίδα ἐν τῇ Τρηχινίῃ· οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες, ἐν τῇ διόδῳ. καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πολλέων Ἑλλήνων, Θερμοπύλαι· ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων, Πύλαι. ἐστρατοπεδεύατο μέν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι. ἐπεκράτεε δὲ, ὁ μὲν τῶν πρὸς ἑσπέρην ἀνέμων ἐχόντων πάσαν μέχρι Τρηχῖνος· οἱ δὲ [b], τὸν πρὸς νότον τε καὶ μεσαμβρίην Φερόντων τὸ δὴ τοιοῦτος τὴν ἤπειρον. Ἐς τοῦτον δὴ εἶδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὁπλῖται, καὶ Τεγεητέων [c] καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες [d] ἑκατέρων· ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίης, ὀγδώκοντα [e] ἐόντων· καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίης, χίλιοι. τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων. ἀπὸ δὲ Κορίνθου, τετρακόσιοι· καὶ ἀπὸ Φλιασίων, διηκόσιοι· καὶ Μυκηναίων ὀγδώκοντα. ἕποντο μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου τοσοῦτοι. ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν, Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι, καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι. Πρὸς τούτοισι ἐπεκέκλητο ἐσβολῇσι λοκροί τε οἱ Ὀπούντιοι παντοίῃ, καὶ φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γὰρ σφέας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὡς αὐτοὶ μὲν πρόσω πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων, ἐφ' ἑσπέρῃσι ἐσομένοισι [f] ἡμέρῃσι· ἡ θάλασσά τε σφι εἴη ἐν φυλακῇ, ἔν τε Αἰγινήτῃσι καὶ Ἀθηναίοισι τε φρασσομένοισι, καὶ Αἰγινητέων, καὶ τῶν ἐς τὰ ναυτικὰ ἄλλων τεταγμένων, καὶ σφι εἴη δόλιον οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιστάμενον ἐπὶ πᾶσι Ἕλλησι, ἀλλὰ ἄνθρωπον· εἶναι δὲ οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γενόμενον ἡ συμφορὴ οὐκ ἐμίχθη· τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτέων, μέγιστα. ὀφείλειν ὦν σφέας καὶ τὸν ἐπιόντα ἀμύνεσθαι, ὡς ἐόντα θνητὸν, καὶ τὰ δόξης πεσεῖν ἂν. οἱ μὲν, ταῦτα πυθόμενοι, ἐβοήθεον ἐς τὸν Τρηχῖνα. Τέσσερα ἔτεα μὲν νυν καὶ ἄλλαι φρατρηαὶ κατὰ πόλιος ἑκάστων. ὁ δὲ θωϊμαζόμενος μάλιστα ἐπὶ πᾶσι καὶ ἀμφεύμενος ἡγεόμενος, Λακεδαιμόνιος ἦν, Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδεω, τοῦ Λέοντος, τοῦ Εὐρυκρατίδεω, τοῦ Ἀναξάνδρου, τοῦ Εὐρυκράτεος, τοῦ Πολυδώρου, τοῦ Ἀλκαμένεος, τοῦ Τηλέκλου [h], τοῦ Ἀρχέλεω, τοῦ Ἡγησίλεω, τοῦ Δορυσσοῦ, τοῦ Λεωβώτεω, τοῦ Ἐχεστράτου, τοῦ Ἄγιος [i], τοῦ Εὐρυσθένεος, τοῦ Ἀρι-

στο-

a MS. habet αὐτῇ. b ὁ δὲ. c Τεγεατέων. d χίλιοι, καὶ ἡμίσεες. e διηκόσιοι ὁπλῖται, καὶ. f ἔσεσθαι. g MS. habet Ἀναξανδρίδεω. h MS. habet Τηλίκλου. i Ἡγήσιος.

Anaxandrides pater quatuor filiorum, quorum tertius Leonides. Thebanus dux Leontiades. In evocando prudentia Leonidæ, & Græcorum vanæ opiniones de Thermopylis.

σθένεος, τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ Κλεοδαίου, τοῦ Ὑλλου, τοῦ Ἡρακλέος· κτησάμενος τὼ βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀοκησοδοκήτου. Διζῶν γὰρ οἱ ἐόντων πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν, Κλεομένεός τε καὶ Δωριέος, ἀπηλλάχατο τὰ φροντίδος περὶ τῆς βασιληίης· ἀποθανόντος μὲν γὰρ Κλεομένεος ἄπαιδος ἔρσενος γόνου, Δωριέος τε οὐκέτι ἐόντος, ἀλλὰ πολυτήσιος καὶ τοῦτο ἐν Σικελίῃ, ἔτω δὴ ἐς Λεωνίδεω ἀνέβαινε ἡ βασιληίη· καὶ διότι πρότερος ἐγένετο Κλεομβρότου, (ἦν γὰρ νεώτατος Ἀναξανδρίδεω παῖς) καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. ὃς τότε ἧκε ἐς Θερμοπύλας ὑπολεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους, καὶ τοῖσι ἐπύθοντο παῖδες ἐόντες. ὠδμήλεον δ' ἄρα τοὺς Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τοὺς ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου. τῶνδε δὲ εἵνεκα τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο Λεωνίδης μούνους Ἑλλήνων ὠδμηλακέειν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν. παρεκάλεε ὧν ἐς τὸν πόλεμον, θέλων εἰδέναι εἴτε συμπέμψουσι, εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὼ Ἑλλήνων συμμαχίην. οἱ δὲ, ἀλλοφρονέοντες, ἔπεμπον. Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδεω πρώτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὁρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι, στρατεύωνται· μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίζωσι, ἢν αὐτοὺς πυθόμενοι ὑστερβαλλομένους. μετὰ δὲ, Κάρνεα γὰρ σφι ἦν ἐμποδὼν, ἔμελλον ὀρτάσαντες, καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ, καλὰ τάχος βοηθέειν πανδημεί. ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνενώντο καὶ αὐτοὶ ἔπεσθαι τοιαῦτα ποιήσαν· ἦν γὰρ καλὰ τωὐτὸ ὀλυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὕνεκα δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον, ἔπεμπον τοὺς προδρόμους. Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενενώντο ποιήσαν. οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες ἐπεὰν πέλας ἐγίνετο τῆς ἐσόδου ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες, ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον, τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδῃ δὲ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν περιπερχεόντων τὴν γνώμην ταύτην, αὐτός τε μᾶλλον ἐψηφίζετο, πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλιας, κελεύοντας σφι ἐπιβοηθέειν, ὡς ἐόντων αὐτέων ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι. Ταῦτα βουλομένων σφέων, ἔπεμπε Ξέρξης κατάσκοπον ἱππέα, ἰδέσθαι ὁκόσοι τέ[b] εἰσι, καὶ ὅ, τι ποιέοιεν. ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλισμένη εἴη παύ-

stodemi, qui Ariſtomachi, qui Cleodæi, qui Hylli, qui Herculis filius fuit: adeptus ex inopinato Spartæ regnum. Nam quum duo forent ei fratres natu majores, Cleomenes & Dorieus, aberat à cura regni adipiſcendi: verum Cleomene ſine virili ſobole defuncto, & Dorieo jam non ſuperſtite, ſed & ipſo in Sicilia vita functo, ita regnum ad Leonidem pervenit, quia & major natu erat Cleombroto (is enim noviſſimus fuit Anaxandridæ filiorum) habebatque in matrimonio Cleomenis filiam. Qui tunc ſe ad Thermopylas contulit, delectis trecentis compoſitis viris, & quibus filii erant: aſſumpſeratque eos Thebanos, quorum de numero feci mentionem, quorum dux erat Leontiades EUrymachi filius. Hac de cauſſa Leonides dedit operam ut Græcos ſumeret hos ſolos, quod eos maxime inſimulabat cum Medis ſentire. Evocabat igitur eos ad bellum, ſciendi cupidus utrum ſimul mitterent auxilia, an ex profeſſo abnegarent Græcorum ſocietatem: ſed illi aliud ſentientes, tamen auxilia miſerunt. Eos qui cum Leonide fuere, primos miſerunt Spartiatæ, ut his inſpectis alii ſocii militiam ſumerent, neve cum Medis etiam ipſi ſentirent, ſi ipſos cunctari audirent. Ipſi autem celebratis Carniis, (hæc enim ſacra morabantur eos) relictis Spartæ cuſtodibus, erant cum omni copia illuc celerrime ituri auxilio. Reliqui autem ſocii ad id agendum itidem animati (nam tempus Olympiadis in hæc negocia inciderat) haud ſuſpicati tam cito apud Thermopylas bello decernendum, antecurſores miſerant. Ita iſti ſibi faciendum ſtatuerant. At ii Græci qui in Thermopylis erant, ubi ad ingreſſum Perſa adventabat, metu perculſi de diſcedendo conſultabant. Ac ceteri quidem Peloponnenſes cenſebant faciendum, ut reverſi in Peloponneſum, Iſthmi cuſtodiam agerent: huic autem ſententiæ quum valde infenſi eſſent Phocenſes & Locri, Leonides ſuadebat illic perſtandum, & nuncios ad arceſſenda ſubſidia per civitates dimittendos, tanquam ſe paucioribus quam ut Medorum exercitum arcerent. Hæc iſtis conſultantibus, Xerxes equitem quendam ad ſpeculandum quales illic eſſent, & quid agerent, mittit. Audierat enim jam tum quum in Theſſalia eſſet, eò loci contractam eſſe

a ἀπίκιδε. b ἰδέσθαι ὁκόσοί τε.

Eques ſpeculatum miſſus & referens tenuia omnia apud Græcos cogit Xerxem rurſus cum Demarato agere: qui vera monens non auditur. Spartanus comam pectens.

eſſe exiguam copiam, ejuſque duces eſſe Lacedæmonios, atque Leonidem è genere Herculis. Eques ubi ad ſtationem Græcorum ſucceſſit, contemplatur aſpicitque non ille quidem omnes milites (nam eos, qui intra murum quem excitaverant excubabant ad ejus cuſtodiam, intueri nequibat) ſed eos qui extra murum agebant. Erant autem eo tempore exterius manendi in Lacedæmoniorum ſtatione vices: eos animadvertit partim ſe ludo gymnaſtico exercentes, partim comam pectentes. Hæc cum admiratione intuitus, etiam cognito eorum numero, ac omnibus plane perceptis, per otium ſeſe recipit. nemo enim inſequebatur, ſed hominem magno contemptui habebant. Regreſſus ad Xerxem, cuncta quæ inſpexerat
209 refert. Quæ Xerxes audiens, non poterat conjectare quod erat, eoſque parare ſe, tanquam perituri, & perdituri, quantum poſſent. Sed (ridiculam enim rem facere ſibi videbantur) arceſſit Demaratum Ariſtonis filium, qui in exercitu erat: quem, ut venit, interrogavit horum ſingula, cupiens noſſe quid ab Lacedæmoniis ageretur. Et ille, Audiſti, inquit, & antea me, dum adverſus Græciam proficiſceremur, de his viris: & quum audiſſes loquentem hæc ipſa quæ eventura providebam, deriſui habuiſti: nam mihi ſumma contentio eſt adverſus te, o rex, veritatem colere; audias vero nunc utique. Hi viri ad nobiſcum pugnandum de introitu venere, atque hoc apparant. nam ita ſeſe
211 apud eos habet conſuetudo: quoties adire vitæ periculum debent, tunc capita comunt. ſed ſcito, ſi & hos & quod in Sparta reſiduum eſt, ſubegeris; nulla hominum gens alia eſt, quæ contra te, rex, audeat tollere manus. Etenim nunc adverſus regnum atque civitatem in Græcia pulcherrimam atque viros præſtantiſſimos tendis. Et admodum hæc dicta incredibilia Xerxi videbantur, & denuo interrogabat, quo pacto tantillæ copiæ cum ſuis pugnabunt. ille vero inquit, O Rex, utere me ut viro mendaci, niſi hæc ti-
210 bi evenerint, prout ego dico. Hæc dicens, tamen Xerxi non perſuaſit. Itaque quatriduum Xerxes ſuperſedit, ratus eos illinc fugam eſſe facturos. Quinto die quum non diſcederent, atque ipſe putaret impudentia illorum atque teme-

τούτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἶεν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης ἐὼν γόνος Ἡρακληίδης. ὡς δὲ προσέλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ [a] στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ ὥρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἷά τε ἦν καταδέεσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὄπλα ἔκειτο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. ταῦτα δὴ θεώμενος, ἐθωύμαζε, καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως, ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην. οὔτε γάρ τις ἐδίωκε, ἀλογίης τε ἐνεκύρησε πολλῆς. ἀπελθὼν δὲ, ἔλεγε πρὸς Ξέρξεα τάπερ ὀπώπεε πάντα. Ἀκούων δὲ Ξέρξης, οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐὸν, ὅτι προσκυδάζοιντο ὡς ἀπολεόμενοί τε καὶ [b] ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν. ἀλλ' (αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν) μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἀπικόμενον δέ μιν ἤρετο Ξέρξης ἕκαστα τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιεύμενον πρὸς τῶν [c] Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε, „Ἤκουσας μέν μου καὶ πρότερον, εὖτε ὁρμῶ„μεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τού„των. ἀκούσας δέ, γέλωτά με ἔθευ, λέγοντα „τάπερ ὁρέων ἐκβησόμενα πρήγματα ταῦτα. „ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀντία σεῦ, ὦ „βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι· ἄκουσον δὲ καὶ „νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται μαχεσόμενοι ἡ„μῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευά„ζονται. νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν „μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κε„φαλὰς κοσμέονται. ἐπίσασο δὲ, εἰ τούτους τε „καὶ τοὺ ὑπομένοντας ἐν Σπάρτῃ καταστρέψεαι, „ἔστι σοὶ ἔθνος ἄλλο ἀνθρώπων τὸ σε, βα„σιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρας ἀνταφρόμενον. νῦν „γὰρ πρὸς βασιληίην τε καὶ καλλίστην πόλιν τε ἐν „Ἕλλησι προφέρεαι, καὶ ἄνδρας ἀρίστους. κάρ„τα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα, καὶ δεύτερα ἐπηρώτα, ὁκόσοι τρόπον, τοσοῦτοι ἐόντες, τῇ ἑωυτῶν στρατιῇ μαχέσονται [d]. ὁ δὲ εἶπε, „Ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ ψευστῇ, „ἢν μὴ πάντα τοι ἐκβῇ, τῇ ἐγὼ λέγω. Ταῦ„τα λέγων, οὐκ ἔπεισε τὸν Ξέρξεα. τοσαῦτας μὲν δὴ παρεξῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφέας ἀποδρήσεσθαι. πέμπτῃ δὲ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλά οἱ ἐφαίνοντο, ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ

a ἱππεὺς ἐς τὸ. b ἀπολεύμενοί τε. c τοὺ τῶν. d ἐόντες, οἷοί τέ εἰσι τῇ ἑωυτῶν στρατιῇ μαχέσασθαι.

Præclarè Spartanorum pugnæ in Medos, Ciſſios, Perſas & Immortales. Phocenſium culpa. Xerxem æſtuantem levat Epialtes.

διαχρεώμενοι, μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους ζωγρήσοντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. ὡς δὲ ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἕλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί· ἄλλοι δὲ ἐπεσήισσον, καὶ οὐκ ἀπελαύνοντο, καίπερ μεγάλως πρησσόμενοι. δῆλον δὲ ἐποίεε παντὶ τεῳ, καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλέϊ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες· ἐγένετο δὲ συμβολὴ δι' ἡμέρης. Ἐπεί τε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως προσείποντο, ἐνθαῦτα ἔτι μὲν οὕτω ἐξήισαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήισαν, τοὺς ἀθανάτους καλέει βασιλεὺς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ ἔτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ ἔτοι συνέμισγον τοῖσι Ἕλλησι, οὐδὲν πολλέον ἐφέροντο τῆς σταλίης τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἅτε ἐν στενοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι, καὶ δόρασι βραχυτέροισι χρεώμενοι ἢπερ οἱ Ἕλληνες· καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθεϊ [a] χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλά τε ἀποδεκνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅπως ἐντρέψαντα τὰ νῶτα, ἀλλέες φεύγεσκον δῆθεν. οἱ δὲ βάρβαροι ὀρέοντες φεύγοντας, βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήισσον. οἱ δὲ ἂν καταλαμβανόμενοι, ἀναστρέφοντο ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι· μεταστρεφόμενοι δὲ, καταβάλλον πλήθεϊ ἀναριθμήτους τῶν Περσέων. ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτέων τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνέατο προσκαλέεσθαι οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρεώμενοι, καὶ κατὰ τέλεα καὶ πανδοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω. Ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται Βασιλέα θηεύμενον, τρὶς ἀναδραμεῖν ὀπὸ ϑρόνου, δειμαίνοντα περὶ τῇ στρατιῇ. τότε μὲν δὴ ὧδε ἠγωνίσαντο· τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι ὧδε ἄμεινον ἀέθλεον. ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντες σφέας καταπεπονημένους τε, καὶ οὐκ οἵους τε ἔσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνταείρεσθαι, παρέβαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν, καὶ ἐν μέρεϊ ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· ἔτυχε δὲ ἐς τὸ ὄρος ἐπταχθησόμενος, φυλάξοντας τὴν ἀτραπόν. ὡς δὲ ὧδε εὕρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρων [b]; ἀπήλαυνον. Ἀπορέοντι δὲ Βασιλέϊ τῷ, τι χρήσαιτο τῷ παρεόντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδήμου, ἀνὴρ Μηλιεὺς, ἦλθε οἱ ἐς λόγους, ὡς μέγά τι

meritate fieri, ut manerent, ira percitus, Medos in eos ac Ciſſios mittit, imperans ut illos caperent vivos & in conſpectum ſuum ducerent. Medi, ubi facto impetu in Græcos impreſſionem fecerunt, multi cadebant, aliiſque ſuperveni entibus nihil tamen depellebantur, etſi vehementer ingruerent: palam facientes aliis omnibus, & non minimum ipſi regi, penes ipſum quidem multos homines eſſe, at paucos viros. Fuit autem hic pugnæ congreſſus interdiu. Poſt, 211 ubi Medi aſpere fuiſſent excepti, tum vero ipſi ſe ſubduxere, Perſæque ſubeuntes excepere, immortales quorum dux erat Hydarnes, rex appellavit, tanquam facile rem profligaturos. Ubi & hi cum Græcis congreſſi, nihilo magis quam Medi proficiebant, ſed eodem modo, utpote in loco anguſto, pugnantes, & brevioribus haſtis quam Græci utentes, & nullus multitudinum erat uſus: ibi Lacedæmonii dignam memoratu pugnam edebant, cum aliis in rebus oſtentantes ſe peritos inter imperitos pugnare, tum vero in eo, quod quoties terga vertebant, conferti fugiebant. Quos barbari dum fugientes cernerent, cum vociferatione & ſtrepitu ingruebant: at Græci deprehenſi revertebantur, ut adverſis pectoribus barbaros exciperent: & ſic converſi quamvis Perſarum innumeram multitudinem proſternebant; aliquot tamen illic ex ipſis etiam Spartiatis occubuere. Perſæ, poſteaquam & catervatim & univerſis copiis introitum occupare conati, nihil tamen promovebant, iterum ſeſe receperunt. Fertur autem Xerxes, 212 quum ad ſpectaculum adeſſet, in his pugnæ congreſſibus ter è ſolio reſiluiſſe, quod videlicet exercitui ſuo timeret. Tunc igitur ita pugnarunt. Poſtridie autem nihilo melius barbari prœliati ſunt. Ita enim pugnabant, ut qui exiſtimarent illos, utpote paucos, ſaucios eſſe, eiſque adhuc ad tollendas manus vires non ſupereſſe. At Græci eos excepere, inſtructis ordinibus, ac per nationes digeſti, & in ſuo quiſque loco præter Phocenſes, qui in monte ad iter obſidendum locati erant. Perſæ ubi nihil aliud diſcriminis quam in pridiana pugna vident, abſcedunt. Ibi regem ancipitem quodnam in 213 re præſenti conſilium capeſſeret, Epialtes Eurydemi filius, vir Melienſis, alloquuturus adiit, tanquam magna aliqua re

a πλήθει. b ἰόντων.

Epialtes ſpe doni Xerxi indicat tramitem ad aſcenſum, & per eum ducit Hydarnem & milites, poſtea ab pylagoris ideo damnatus.

re ab illo remunerandus, indicavitque ei tramitem qui per montem in Thermopylas ferebat: quo virtutem eorum Græcorum qui illic manſerant, evertit. Is poſtea Lacedæmoniorum metu in Theſſaliam profugit; ſed cui profugo ab pylagoris, Amphictyonibus ad Pylæam congregatis, pecunia præconio publico impoſita fuit: qui interjecto deinde tempore ab Athenade viro Trachinio, Anticyræ (nam illuc redierat) interemptus eſt. Quem, etſi ob aliam cauſſam, quam ego in ſequentibus reddam, Athenades hic interemit, nihilo tamen ſecius à Lacedæmoniis præmio affectus eſt. Hunc in modum Epialtes poſtea in-
214 teriit. Eſt & alia quæ fertur fama, Onetem Phanagoræ filium, virum Caryſtium, & Corydalum Anticyrenſem, fuiſſe, qui ea dixerint regi, & circum montem Perſas duxiſſe. Quod apud me prorſus fide caret. nam partim hinc licet conjectemus, quod Græcorum pylagori non Onetæ & Corydali, ſed Epialtæ Trachinii capiti pecunia & præconio periculum moverunt, id ſcilicet compertiſſimum habentes: partim quod Epialten ob hoc crimen ſcimus ſe fuga propripuiſſe. Sane quidem etiam, quanquam vir Melienſis Onetes tramitem illum noviſſet, ſi in ea regione multum verſatus fuiſſet: ſed enim Epialtes eſt, qui montem circumduxit, & quod ad tramitem
215 pertinet, illi culpam adſcribo. Xerxes ea quæ Epialtes ſe confecturum ſpondebat, probans, majorem in modum lætus, ſine mora Hydarnem cum iis quibus præerat copiis miſit. Ille circa primam facem è caſtris profectus eſt. Tramitem vero illum indigenæ Melienſes veſtigaverunt; eoque inveſtigato Theſſalos deduxere adverſus Phocenſes, eo tempore quo Phocenſes interſepta muro ſemita, erant in loco ſecuro belli; & ex tanto tempore monſtratus eſt nihil utilis Melienſi-
216 bus. Sic autem ſeſe habet ille callis: incipit ab Aſopo fluvio, qui per montis meat anfractum, cui monti ac viæ idem nomen eſt inditum Anopæa. hæc Anopæa per dorſum montis porrecta, deſinit juxta Alpenum urbem, quæ prima eſt ex Locridibus, Melienſes verſus ac juxta lapidem nomine Melampygum ac juxta Cercopum ſedes, ubi anguſtiſſimus
217 eſt. Hac ipſa via atque ita ſe habente Perſæ Aſopum tranſgreſſi, iter tota nocte fe-

τῷδε βασιλῆϊ δοκέων οἴσεσθαι· ἔφρασέ τε τὴν ἀτραπὸν τὴν δὴ ἔρεες φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τὰς ταύτῃ ὑπομείναντας [a] Ἑλλήνων. ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους, ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην· καί οἱ φυγόντι, ὑπὸ τῶν πυλαγόρων, τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων, ἀργύριον ἐπεκηρύχθη· χρόνῳ δὲ ὕστερον (κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην) ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηναδέω, ἀνδρὸς Τρηχινίου. ὁ δὲ Ἀθηνάδης ὅτι ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτεα δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὄπισθεν λόγοισι σημανέω· ἐτιμήθη μέντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδέν ἧσσον. Ἐπιάλτης μὲν δὴ τῷ ὕστερον τυπέντι ἀπέθανε. Ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὡς Ὀνήτης τε ὁ Φαναγόρεω, ἀνὴρ Καρύστιος, καὶ Κορυδαλὸς Ἀντικυρεύς, εἰσὶ οἱ εἶπαν πρὸς βασιλέα τοῦτο τὸν λόγον, καὶ σημηναίμενοι τὸ ὄρος τοῖσι Πέρσῃσι· οὐδαμῶς ἐμοὶ γε πιθέες. τοῦτο μὲν γὰρ, τόδε μὲν ἔστι καταμῶσθαι, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων πυλαγόροι [b] ἐπεκήρυξαν οὐκ ὅτι Ὀνήτην τε Κορυδαλῶ ἄγοντε, ἀλλ' ὅτι Ἐπιάλτην τῷ Τρηχινίῳ, πάντως καὶ τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι· τοῦτο δ', Φεύγοντα Ἐπιάλτεα ταύτην τὴν αἰτίην οἴδαμεν. εἰδείη μὲν γὰρ ἂν ἐὼν Μηλιεὺς ταύτην τὴν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῇ χώρῃ πολλὸν ὡμίληκε εἴη. ἀλλ' Ἐπιάλτης γάρ ἐστι ὁ σημηναίμενος τὸ ὄρος· καὶ κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον γράφω. Ξέρξης δὲ, ἐπεὶ οἱ ἤρεσε [c] τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης ποιήσεσθαι, αὐτίκα σὺν χαρῇ χρώμενος, ἔπεμπε Ὑδάρνεα, καὶ τὸ ἑωυτοῦ στρατηγὸν Ὑδάρνην. ὡρμέατο δὲ σὺν λύχνων ἁφῇ ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες· ἐξεδίδοντες δὲ, Θεσσαλοῖσι κατηγήσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν, ἔσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου· ἔκ τε τόσου δὴ καὶ ἐδεδέκτο [d] ἐοῦσα οὐδὲν χρῆσιν Μηλιεῦσι. Ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ ἀπὸ τοῦ Ἀσωπίου ῥέοντος, οὔνομα δὲ τῷ ὄρεϊ τούτῳ τῇ ἀτραπῷ τωὐτὸ κεῖται, Ἀνόπαια. τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ ὄρεος, καὶ λήγει δὲ κατά τε Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τὴν Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον, καὶ κατὰ Κερκώπων ἕδρας· τῇ καὶ τὸ στενότατόν ἐστι. Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ ὧδε ἐχόντων οἱ Πέρσαι τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν

a ὑπομείναντας. b πυλαγόραι. c MS. tantum ἐπεὶ ἤρεσε. d καταδέδεκτο. e πρὸς Μηλιέων.

Phocenſes in cacumine cuſtodientes & turbati diffugiunt, quia ſpernebantur; quod teneri ab Perſis tribus nunciis intellexit Leonides, aliiſque digreſſis ipſe cum ſuis manſit.

τὴν κύκλῳ, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες ὄρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δ', τὰ Τρηχινίων. ἠὼς τε δὴ ἐγίνετο, καὶ οἱ ἐγίνοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ ὄρεος. κατὰ γὰρ τοῦτο τοῦ ὄρεος ἐφύλασσον (ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται) Φωκέων χίλιοι ὁπλῖται, ῥυόμενοί τε τὴν σφετέρην χώρην, καὶ φυλακὴν τοῦ ἀτραποῦ. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν εἰρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ ὄρεος ἀτραπὸν ἐθελοντὴν Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον. Ἔμαθον δὲ σφέας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ ἐρον, πᾶν ἐὸν δρυῶν πλῆρες. ἦν μὲν δὴ γαλήνη, ψόφος δὲ ἦν ἅμα πολλὸς, ὡς εἰκὸς ἦν, φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες [a], καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρῆσαν. ὡς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὅπλα, ἐς θωυμὰ ἐχώρεον. ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι [b] φανήσεσθαι ἀντίξοον, ἐνεκύρησαν [c] σφι τῷ στρατῷ. ἐνθαῦτα Ὑδάρνης καταῤῥωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἦσαν Λακεδαιμόνιοι, εἴρετο τὸν Ἐπιάλτεα πόδαπός εἴη ὁ στρατός· πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως, διέπασσε τοὺς Πέρσας ὡς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες, ὡς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, οἰχόντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ὄρεος τὸ κόρυμβον, ὑπισχνέεσθαι ὡς ἐπὶ σφέας ὡρμήθησαν ἀχρεῖοι, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. ἔστι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον. οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτεα καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ ὄρος κατὰ τάχος. Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων, πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρὰ, ἔφρασε τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἠοῖ σφι θανατον· ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγείλαντες τὴν περίοδον τῶν Περσέων, ἔτι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν· τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι, καταδεδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων, ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφέων ἐσχίζοντο αἱ γνῶμαι. οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἐῶν τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο ἀναχωρήσαντες, οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο, καὶ διασκεδασθέντες, καὶ πόλις ἑκάστοι ἐτράποντο· οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοὶ παρασκευάδατο. Λέγεται δὲ ὡς αὐτοὺς σφέας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπολωνται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρῆσαν οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν ἐς τὴν ἦλθον

fecerunt, habentes à dextra OEtæorum montes, à ſiniſtra Trachiniorum; ac ſub exortum auroræ in cacumen montis evaſerunt: quo in montis loco (ſicut ſuperius oſtenſum eſt) mille Phocenſium armatorum præſidium excubabat, tum ad liberandam ſuam terram, tum ad callem tutandum. nam ingreſſus inferior à quibus dictum eſt cuſtodiebatur, & hanc per montem viam ultro polliciti Leonidæ cuſtodiebant Phocenſes. Hoc autem modo Phocenſes aſcendiſſe Perſas dicerunt: nam quum montem iſti aſcenderent, prorſus latebant, quia totus erat obſitus quercubus. Quum vero eſſet cœli tranquillitas, edito multo ſtrepitu (ut res poſtulabat) propter frondes ſub pedibus ſtratas, Phocenſes recurrerunt; & dum ſibi arma induunt, confeſtim barbari adfuere: qui conſpicati viros arma ſibi circumdantes, obſtupuere. quippe qui adverſarium nihil ſibi ſperabant appariturum, inciderunt in exercitum. Ibi Hydarnes formidans ne Phocenſes forent Lacedæmonii, Epialten percontatus eſt, cujas ille eſſet exercitus. Mox certior rei factus, Perſas tanquam in aciem inſtruxit. quorum ſagittis multis crebriſque Phocenſes quum ferirentur, fugerunt in verticem montis, gnari adverſus ſe omnino illos veniſſe; & ſe præparabant tanquam perditi. Ita iſti ſentiebant. Verum Phocenſes hos nihili æſtimantes ſpernebant ii qui circa Epialten & Hydarnem erant: ita illi rapide de monte deſcendunt. At iis Græcis qui in Thermopylis erant, primum vates Megiſtias extis inſpectis indicavit mortem illis cum aurora impendere. Poſtquam vero etiam transfugæ notum fecere Perſarum montis circuitum, illi quidem adhuc noctu ſignum dederunt. Tertio loco ſignificaverei ſpeculatores diurni, qui à verticibus montis decurrerant jam die illuceſcente. Hic inter ſe conſultantes Græci, ſententiis diſcrepabant. alii enim ſtationem non ſinebant deſerere, alii contra tendebant. Ita diſſidentes partim abſcedunt, dilapſique in ſuam quiſque urbem ſe recipiunt: partim cum Leonide ad illic perſtandum ſe accingunt. Fertur autem ipſe Leonides eos qui abſceſſere dimiſiſſe, ne perirent procurans; ſe vero & Spartiatas, qui adeſſent, non facturos è ſua dignitate, ſi ſtationem deſererent, ad

a Φωκαίες. b οὐδέν σφι. c ἐνεκύρεον.

Digressi socii dubium sponte, an missu Leonidæ, ut credit auctor & probare vult. Oraculum Spartanis futura prædicens. Manserunt Thespienses & Thebani.

ad quam venissent omnino custodituri. Ad hanc quoque ego magis opinionem vergo, Leonidem, posteaquam animadvertit socios minime promptos esse & nolle simul periculum subire, veniam eis abeundi dedisse, sibi vero decedere inhonestum putasse: permanenti autem illic ingentem gloriam futuram, & Spartæ felicitatem non defuturam. Siquidem jam inde ab initio moti hujus belli Spartiatis consulentibus à Pythia redditum erat oraculum, fore ut aut Sparta everteretur à barbaris, aut rex ipsorum occumberet. Quod oraculum hexametris illa versibus reddidit, in hæc verba,

Vobis, amplivaga colitis qui mœnia Sparta,
Aut urbs clara dabit Persa victore ruinam:
Aut (si non erit hoc) oriundus ab Hercule quidam
Flebitur extinctus rex in Lacedæmonis ora.
Nam neque taurorum neque vim feret ille leonum,
Sed Jovis, & cujus reor haud tolerabile robur,
Alterutrum donec passim discerpserit horum.

Hæc reputantem Leonidem, cupidumque gloriæ solius comparandæ Spartiatis dimisisse socios potius, quam illos qui abierunt, in sententiis dissidentes,
221 tam deformite abisse. Cujus rei non minimo id mihi testimonio est, quod non modo alios, sed etiam vatem Megistian, hujus expeditionis comitem, Acarnanem, qui à Melampode oriundus dicebatur, hunc qui etiam prædixit ex extis ea quæ erant illis eventura, propalam Leonides dimiserit, ne secum periret; at iste dimissus tamen ipse non deseruit, filium modo, qui ei unicus
222 erat, una militantem missum fecit. Ita socii quos Leonides remittebat, ei obtemperantes abiere. Thespienses tantum atque Thebani perstitere cum Lacedæmoniis: Thebani quidem, inviti ac nolentes, quippe quos Leonides loco obsidum distinebat: Thespienses vero libentissimi, qui negaverunt se Leonide & iis qui cum eo erant desertis abscessuros: permanentesque una cum illo occubuerunt: quorum dux erat Demophilus
223 Diadromæ filius. Xerxes, sub exortum solis libaminibus factis, tantisper moratus

θον Φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτῃ νῦν μᾶλλον τῇ γνώμῃ τολεῖς ἐστιν εἰμὶ, Λεωνίδεω, ἐπεί τε ἤνθετο τὺς συμμάχυς ἐόντας ἀπροθύμυς, καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαί σφεας ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτῷ δὲ ἀπεναι ἀ καλῶς ἔχον. μένοντι δὲ αὐτυ, κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο γὰρ [a] τὸ χρηστὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτῃσι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμυ τύτυ αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγχρομένυ, ἢ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν βασιλῆα σφέων ἀπολέσθαι. ταῦτα δέ σφι ἐν ἔπεσι ἑξαμέτροισι ἔχοντα χρᾷ, λέγοντα ὧδε,

Τμῖν δ', ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,
Ἢ μέγα ἄστυ ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδῃσι
Πέρθεται· ἢ τὸ μὲν, οὐκὶ, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλῆ [b] φθίμενον Λακεδαίμονος ἤρης.
Οὐ γὰρ τὸ ταύρων οὐδὲ μένος ἀντιβίην. Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· ἀδέ ἑ φημὶ
Σχήσεσθ', πρὶν τὸ δ' ἕτερον διὰ πάντα δάσηται.

ταῦτά τε δὴ ὑπολειφθέντα Λεωνίδεω, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μοῦνον Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τὺς συμμάχυς μᾶλλον, ἢ γνώμῃ διενεχθέντας ἅτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τὺς οἰχομένυς. Μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τύτυ πέρι γέγονε. ἀ γὰρ μοῦνον τὺς ἄλλυς, ἀλλὰ καὶ τὸν μάντιν ὃς εἵπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίεω τὸ Ἀκαρνῆνα, λεγόμενον εἶναι τὸ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον ἄπαντα οὐκ [c] τὰ ἱρὰ τὰ μέλλοντά σφι ἐκφαίνειν εἰπόντα [d], φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. ὁ δ', ἀποπεμπόμενος, αὐτὺς μὲν οὐκ ἀπελίπετο, τὸν δ' παῖδα συστρατευόμενον, ἐόντα οἱ μονογενέα, ἀπέπεμψε. Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι, οἴχοντό τε ἀπόντες, καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδῃ. Θεσπιέες δὲ Θηβαίοισι κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τυτέων δέ, Θηβαῖοι μὲν, ἐέκοντες ἔμενον, καὶ ἀ βουλόμενοι· κατέχε γὰρ σφέας Λεωνίδης, ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος· Θεσπιέες δέ, ἑκόντες μάλιστα· οἳ οὐκ ἔφασαν, ἀπολιπόντες Λεωνίδεω τὺς μετ' αὐτυ, ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτέων Δημόφιλος Διαδρόμεος. Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἡλίυ ἀναβαίνοντος σπονδὰς ἐποιήσατο,

a MS. habet ἐπέχρηστο. b βασιλῆα. c MS. habet τοῦτον ἐπεὶ δὲ οὐκ. d Vocem ἐπόντα ignorat MS.

ὄπιχων χρόνον, ἐς ἀγορῆς κυ μάλιστα πληθώρην πεφοιτέειν ἐπιείσης. κ) γὰ ἐπέστελλτο ἐξ Ἐπιάλτεω ἄτω. ἀπὸ γὰ τ ὄρεος ἡ κατάβασις σωτομωτέρη ἐστὶ, κ) βραχύτερος ὁ χῶρος πολλὸν ἢπερ ἡ πρόσω τε κ ἀνάβασις. οἱ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξεα πρυσήισαν, κ) οἱ ἀμφὶ Λεωνίδεω Ἕλληνες, ὡς τὸν ὕπτιν θανάτῳ ἐξοδον ποιεύμενοι ἤδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήισαν ἐς τὸ εὐρύπατον τ αὐχένος. τὸ μὲν γὰ ἔρυμα τ τείχεος ἐφυλάσσετο. οἱ ἢ, ἀνὰ τὰς πρυτέρας ἡμέρας ὑπαρξιόντες ἐς τὰ στόματα [a] ἐμάχοντο· τότε δὴ συμμισγόντες ἔξω τ στενῶν, ἔπιπτον πολλοὶ τῶν βαρβάρων. ὄπισθε γὰ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας, ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτέων ἐς τὴν θάλασσαν, κ) διεφθείροντο· πολλῷ δ' ἔτι πλείονες καταπατεόντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων. λώβη ἢ λόγος οὐδεὶς τ ἀπολλυμένων. ἄτε γὰ ὑπισχνεόμενοι τὰ μέλλοντά σφι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τ προσιόντων τὸ οὖρος, ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς [b] τοὺς βαρβάρους, ἀδηχρεώμενοί τε κ) ἀτίοντες. Δόρατα μέν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτέων τηνικαῦτα ἐτύγχανε κατηγέα ἤδη, οἱ ἢ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει, ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, κ) ἕτεροι μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ, πολλοὶ ἢ ἐκ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων [c], τ ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ ὀνόματα. ἐπυθόμην ἢ κ) ἁπάντων τ τριηκοσίων. κ) δὴ κ) Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ κ) ἐνομαστοὶ, ἐν ἢ δὴ κ) Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε κ) Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς Ἀρταύνεω [d] θυγατρὸς Φραταγούνης γεγονότες Δαρείῳ. ὁ ἢ Ἀρτάυνης, Δαρείου μὲν βασιλῆος ὢν ἀδελφεὸς, Ὑστάσπεος ἢ Ἀρσάμεος παῖς. ὃς κ) ἐκδιδοῖ τὴν θυγατέρα Δαρείῳ, τὸν οἶκον πάντα τὸν ἑωυτοῦ ἐπέδωκε, ὡς μούνης οἱ ἐούσης ταύτης τέκνου. Ξέρξεώ τε δὴ δύο ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχεόμενοι ὑπὲρ τ νεκροῦ τ Λεωνίδεω· Περσέων τε κ) Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλός· ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπερεξέρυσαν [e], κ) ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο ἢ συνεχέκεε μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. ὡς ἢ τοῦτο ἤκουσαν ἐπυθόντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτοιοῦτο τὸ νῖκος. ἐς τε γὰ τὸ στενὸν τ ὁδὸν ἀνεχώρεον ὀπίσω, κ) ὑπαμφιψάμενοι τὰ τείχεα, ἑλόντες,

tus dum tempus eſſet quo forum ſolet maxime frequens eſſe hominibus, è caſtris movit. etenim ita ab Epialte erat mandatum. nam deſcenſus à monte, compendiarius magis ac brevioris multo ſpatii quam circuitus atque aſcenſus. Et Barbari igitur, qui circa Xerxem erant, acceſſere, & Leonides ac Græci, qui cum eo erant, tanquam ad necem exitum facturi, jam multo magis quam à principio itidem progreſſi ſunt ad faucium partem laxiſſimam. nam munitiones muri eos tutabantur. Et qui ſuperioribus diebus in loca arcta prodeuntes dimicaverant, tunc extra anguſtias facto conflictu permulti barbarorum cadebant. Nam duces à tergo ſui quiſque agminis, flagellis quæ geſtabant unumquemque cædebant, aſſidue ad procedendum adhortantes. unde multi eorum in mare decidentes abſumebantur, multo plures invicem vivi proculcabantur, quum nulla pereuntis ratio haberetur. Quumque ſcirent impendere ſibi necem ab iis qui montem circumiverant, quantum maxime roboris poterant id in barbaros oſtendebant, ingruentes ac ſeſe intrudentes. Quorum pleriſque quum jam lanceæ 224
diffractæ eſſent, illi vero gladiis Perſas obtruncabant, & Leonides in hoc diſcrimine cecidit, navata ſtrenuiſſime opera, & cum eo alii inſignes, multi vero etiam non inſignes Spartani: quorum ego tanquam dignorum virorum nomina ſciſcitatus ſum; ſed & ſciſcitatus fui trecentorum omnium. Perſarum quoque illic cum multi alii celebres cecidere, tum vero duo Darii filii, Abrocomes & Hyperanthes: quos Darius ex Phrataguna Artanis filia ſuſtulerat. Artanes autem, Darii regis frater, & Hyſtaſpis filius nepos Arſamis erat, qui quum Dario filiam nuptum dedit, omnem inſuper ei domum tradidit, ut qui eſſet unicæ pater. Xerxis igitur duo fratres 225
de cadavere Leonidæ pugnantes occubuere; adeoque vehemens fuit Perſarum Lacedæmoniorumque conflictus, donec Græci & cadaver Leonidæ virtute ſubtraxerunt, & quater adverſarios fugere compulerunt. & eouſque perſtiterunt, dum ii qui cum Epialte erant adfuere. Quos ubi venire audierunt Græci, tum vero pugnandi ardor immutatus eſt. nam ad anguſtias viæ ſeſe retro recepere: & prætergreſſi murum, quum veniſſent, in tu-

a στόματα. b ὅσοι ἴσχυν μέγιστον ἐς. c μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων. d Ἀτάρνεω & mox Ἀτάρνης. e ὑπερεξέρυσαν.

tumulo addenſati ſederunt cuncti, præter Thebanos. Eſt autem iſte tumulus in ingreſſu, ubi nunc ad Leonidem ſtat lapideus leo. Hoc in loco defenſantes ſe gladiis ſuis, qui adhuc ſupererant, barbari & manibus & mucronibus obrucrunt inceſſentes; alii ex adverſo urgentes, & in munitionem muri terra congeſta; alii undique circumvenientes & 226 circumſtantes. Lacedæmonii autem atque Theſpienſes quum tales extiterint, præſtantiſſimus tamen extitiſſe fertur Dioneces Spartiata: quem, antequam cum Medis confligeretur, hoc dictum dixiſſe ajunt: quum à quodam Trachinio audiſſet barbaros ubi emiſſuri eſſent arcus, præ multitudine ſagittarum ſolem obducturos, tantam eorum eſſe copiam, adeo non his expavefactus eſt, ut parvi faciens Medorum turbam, reſponderit, Omnia ſibi bona Trachinium hoſpitem nunciare, ſi Medis ſolem occultantibus ſub umbra cum illis, & non in ſole pugna ipſis futura eſſet. Hæc & alia hujuſmodi dicta ajunt Dienecem Lacedæmonium reliquiſſe monumenta. Poſt 227 hunc è Lacedæmoniis duo fratres præſtantiſſimi feruntur fuiſſe, Alpheus & Maron, Orſiphanto geniti: è Theſpienſibus autem excelluit maxime Dithyrambus Harmatidæ filius. His eo loci 228 ubi ceciderunt ſepultis, & iis ſociis qui prius occubuerunt, quam à Leonide dimiſſi abierunt, epigrammata his verbis inſcripta ſunt,

Terdecies centum hic certarunt millibus olim
E Peloponneſo millia quarta virûm.

Hæc univerſis ſuperſcripta ſunt: iſta peculiariter Spartiatis,

Nos Lacedæmoniis refer hic, peregrine, jacenſes,
Illorum dictis dum damus obſequium.

Et Lacedæmoniis quidem iſtud: vati autem quod ſequitur;

Nobilis hoc boſtam eſt (Medi occidere) Megiſtæ,
Sperchium ad fluvium: non ſed inultus obit.
Qui vates obitum quamvis præſciret adeſſe,
Sparta haud ſuſtinuit deſerviſſe duces.

Qui hos inſcriptionibus & cippis exornarunt, præter inſcriptionem vatis Amphictyones fuere: at iſtud vatis Megiſtiæ, Si-

ἡσύλες, ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλκὴν οἱ ἄλλοι πολλὴν θηβαίων. ὁ δὲ κολωνὸς ἔστ[ω] [a] ἐστὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἕστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρῃσι τῇσι αὐτῶν αἱ ἐπύσχοσαν [b] ἔτι ἀμυνέειν, καὶ χερσὶ & στόμασι κατίσχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν, ἐξ ἐναντίης ἐπιστάμενοι, καὶ τὸ ἔρυμα & τείχεος συγχώσαντες· οἱ δὲ, πανταχόθεν πάντοθεν περισσεύοντες. Λακεδαιμονίων δὲ & Θεσπιέων τοιούτων γενομένων, ἄμως λέγεται ἄνδρα γενέσθαι Σπαρτιήτην Διηνέκεα· τὸν τόδε φασὶ εἰπεῖν [c] τὸ ἔπος πρὶν ἢ συμμίξαι σφέας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον παρὰ τοῦ τῶν Τρηχινίων ὡς ἐπέων οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ & πλήθεος τῶν ὀιστῶν ἀποκρύπτωσι· τοσοῦτό τι πλῆθος αὐτέων εἶναι. τὸν δὲ, οὐκ ἐκπλαγῆναι τούτοισι, εἰπεῖν [c] (ἐν ἀλλοίῃ πεποιημένον τὸ Μήδων πλῆθος) ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον, ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη, καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔπεα φασὶ Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. Μετὰ δὲ τοῦτον λέγεται Λακεδαιμονίους δύο ἀδελφεοὺς, Ἀλφεόν τε & Μάρωνα, Ὀρσιφάντου παῖδας. Θεσπιέων δὲ εὐδοκιμέει μάλιστα τῷ οὔνομα ἦν Διθύραμβος, Ἁρματίδεω. Θαφθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ τούτου τοῦπερ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι ἢ ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγράμματα γράμματα λέγοντα τάδε,

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο
Ἐκ Πελοποννάσου [d] χιλιάδες τέτορες.

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται. τοῖσι δὲ Σπαρτιήτῃσι ἰδίη,

Ὦ ξεῖν', ἄγγελλον Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
Κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τάδε· τῷ δὲ μάντι, τόδε,

Μνῆμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
Σπερχιὸν ποταμὸν λεῖναν ἀμφιβάμενοι·
Μάντιν, ὃς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς,
Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας ἀπολιπεῖν.

ἐπιγράμμασι μὲν νυν & τούτοισι, ἔξω ἢ τὸ & μάντιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονες εἰσὶ σφέας οἱ ἐπικοσμήσαντες· τὸ δὲ & μάντιος Μεγιστίου,

Si-

a Hæc vox ἔστω non eſt in MS. b αὐτέων ἐπύγχανον. c εἶπαι bis. d Ἐκ Πελοποννάσου.

Etiam Simonidis. Mentis diverſitas in Eurytò & Ariſtodemo, & hujus infamia, mors quoque, ſed honeſtior. Pantitæ fratres. Thebanorum cupido vitæ & tranſitus ad Perſas.

Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεος ἐστι καπὶ ξείνιῳ ὁ ἐπιγεάψας. Δύο ἢ τετέων τ̃ τριηκοσίων λέγε) Εὐρυτόν τε Ϛ Ἀριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι, κοινῷ λόγῳ χρησαμένοισι, ἢ σῶσαι ἐόντας ἐς Σπάρτην, ὡς μεμελημένοι τε ἔσαν ὑπ' ἀσπίδος ἰέναι Λεωνίδεω, καὶ κατικέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ μέγιστον· ἢ εἴγε μὴ ἐβούλοντο νοσῆσαι, ἀποθανέειν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι· παρεόν σφι τετέων τὰ ἕτερα ποιέειν, οὐκ ἐθελῆσαι [a] ὁμοφρονέειν. ἀλλὰ γνώμῃ διενεχθέντας, Εὐρυτον μὲν, πυθόμενον τὴν τ̃ Περσέων περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα, καὶ ἐσδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τ̃ εἴλωτα ἐς τοὺς μαχομένους· ὅκως δὲ αὐτὸν ἤγαγε, τ̃ μὲν ἀγαγόντα, οἴχεσθαι φεύγοντα· τ̃ δὲ, ἐσπεσόντα ἐς τ̃ ὅμιλον, διαφθαρῆναι. Ἀριστόδημον δὲ, ἀποψυχέοντα διαφθῆναι. οἱ μέν νυν ἐν τῷ μέγαρον Ἀριστόδημον ἀλογήσαντα [b] ὑπονοῆσαι ἐς Σπάρτην, ἢ καὶ ὁμοῦ σφέων ἀμφοτέρων τὴν νομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ, οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μισῶν ἀδεμίαν ἐπιθεῖναι· νυνὶ δὲ τὸν μὲν αὐτῶν ὑπολομένην [c], τὸν δὲ, τὸν μὲν αὐτῆς ἐχομένην φόβῳ, οὐκ ἐθελήσαντα ἢ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μισέεσθαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. Οἱ μέν νυν ὕστερον σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην, καὶ διὰ τόδε φόβον τοιόνδε· οἱ δὲ, ἄγγελον πεμφθέντα οὐκ ἐν τετράδι, ἐξεὸν αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην, οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλ' ὑστερέοντα ἐν τῇ ὁδῷ, θυμωθέντα· τ̃ δὲ συνάγγελον αὐτοῦ, ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην, ἀποθανεῖν. Ἀπονοήσαντα δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριστόδημος, ὀνείδεός τε εἶχε Ϛ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιάδε, ἠτίμωτο· ὅτε οἱ πῦρ ἀδεὲς ἔναυε Σπαρτιητέων, ὅτε διελέγετο. ὀνείδεός τε εἶχε, ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενεχθεῖσαν οἱ αἰτίην. Λέγεται δὲ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τ̃ τριηκοσίων τετέων, θυμωθέντα, τῷ ὄνομα εἶναι Παντίτην· κατελθόντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ἠτίμωτο, ἀπάγξασθαι. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τ̃ ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν μ̃ τ̃ Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο, ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι, τοὺς τὴν βασιλέος στρατιήν· ὡς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, ἔτι δὴ τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων ἐπιόντων ὀλίγοι τὸν κολωνὸν, ἀποσχισθέντες τετέων, χεῖρας τε προέτεινον, καὶ ἦισαν ἅσσον τῶν βαρβάρων· λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς Ϛ μη-

Simonides Leoprepis filius, propter hoſpitii jucunditatem inſcripſit. Ex his trecentis feruntur duo EUrytus & Ariſtodemus, & quum liceret ambobus publico jure utentibus aut ſalutem ſibi parare Spartam euntibus, ſicut erant è caſtris ab Leonide remiſſi, & decumbebant in Alpenis acerrime oculis laborantes; aut, ſi reverti recuſarent, una cum aliis occumbere: quum liceret illis alterutrum facere, noluiſſe idem conſilium ſequi: ſed quum diſcreparent, EUrytum quidem audita Perſarum circuitione petiiſſe arma, & quum induiſſet juſſiſſe hilotam ad pugnantes ducere. hunc ubi duxit, illum qui duxerat fugæ ſe mandantem abiiſſe, illum dato in agmen impetu occubuiſſe: Ariſtodemum vero præ ignavia remanſiſſe. Quod ſi vel Ariſtodemus ſolus redire Spartam neglexiſſet, aut ſi pariter ambo reduces fuiſſent, videntur mihi Spartiatæ nullam iis pœnam irrogaturi fuiſſe; nunc autem altero eorum extincto, altero qui vicinus eidem occaſioni, tamen occumbere noluerit, neceſſario debuiſſe magnopere iraſci Ariſtodemo. Quidam hunc in modum & ob hanc cauſſam Ariſtodemum ſoſpitem rediiſſe Spartam ajunt. Alii autem ab exercitu pro nuncio miſſum, quum poſſet pugnæ quæ fiebat adeſſe, noluiſſe, ſed moratum in via, fuiſſe ſuperſtitem: ſociumque ejus qui una mittebatur, in pugnam profectum oppetiiſſe. Lacedæmonem igitur regreſſus Ariſtodemus probro & ignominia notatus eſt: qualia quum exciperet, erat infamis, neque eum quiſquam Spartiatarum igni aut alloquio impertivit; & ignominiam ſubibat Ariſtodemus fugax appellatus. Verum hic omnem ſibi objectam culpam in pugna apud Platæas geſta delevit. Fertur item alius ex eiſdem trecentis ſuperfuiſſe, in Theſſaliam pro nuncio miſſus, cui nomen erat Pantitæ: ſed Spartam reverſus, quum opprobrium eſſet, ſeſe ſtrangulaſſe. Thebani autem, quorum dux erat Leontiades, hactenus vi retenti à partibus Græcorum dimicaverunt adverſus regis copias; at ubi res Perſarum ſuperiores eſſe animadverterunt, ibi à Græcis cum Leonida ad tumulum ire properantibus ſe diſſociantes, manus ad barbaros protenderunt, ad eoſque propius acceſſerunt, referentes, quod veriſſimum erat, ſeſe cum Me-

a MS. habet ἐθέλησαι. b ἀλγήσαντα. c Ϛ βφ, ὑπολομβάν.

Et tamen aſpere habiti. Hinc Xerxis cum Demarato conſilium de Lacedæmoniorum numero, & modo eos ſubigendi. Cytheræ inſulæ ratio, & Chilonis de ea judicium.

Medis ſentire, terramque & aquam regi inter primos dediſſe; at vi coactos ad Thermopylas veniſſe, & à culpa cladis regi illatæ abeſſe. Hæc allegantes, quorum etiam Theſſalos teſtes habebant, ſervati ſunt: non tamen omnia fortunati fuerunt. nam barbari qui eos illuc progreſſos cepere, aliquos horum ut accedebant etiam obtruncaverunt; pluribus, juſſu Xerxis, regias notas inuſſerunt, à duce Leontiade exorſi: cujus filium EUrymachum poſtea Platæenſes, quadringentorum Thebanorum ducem, quum urbem ipſorum teneret, interemere.

234 Hunc quidem in modum Græci ad Thermopylas dimicaverunt. Xerxes autem accitum Demaratum interrogavit, hinc orſus; Demarate, virum te bonum eſſe indicio veritatis experior; quæ enim dixiſti, ea omnia perinde evenere: nunc hoc mihi pandito, Quotnam ſunt reliqui Lacedæmonii, quotve eorum tales in re bellica? an & univerſi? Cui Demaratus, Multitudo, rex, inquit, Lacedæmoniorum omnium magna eſt, & civitates multæ. Quod autem diſcere vis, ſcies: Eſt enim in Lacedæmone urbs Sparta octo millium ferme virorum, qui omnes iis qui hîc pugnavere ſunt ſimiles; ceteri Lacedæmonii, non illis quidem ſimiles, ſed tamen ſtrenui. Ad hunc Xerxes, Demarate, inquit, agedum expone quo pacto hos viros minimo cum labore ſubigamus. tu namque calles quo tendant eorum conſilia, ut-

235 pote quorum rex fuiſti. Cui Demaratus, Quum, inquit, me, ô rex, libenter conſulas, æquum eſt me tibi expromere, quod ſit optimum; nempe, ſi trecentas naves ex navali copia in oram Lacedæmoniam mittas. adjacet autem illi inſula nomine Cythera: quam obrui mari quàm extare conducibilius eſſe Spartiatis Chilon ajebat, vir apud nos ſapientiſſimus: videlicet expectans ſemper ab ea aliquid tale futurum, quale nunc ego expono; non ille quidem tuam claſſem prævidens, ſed quamcunque ſimiliter extimeſcens. Ex hac igitur inſula exorti tui Lacedæmonios territent. Ita illi ex vicino nacti domeſticum bellum, nihil tibi erunt timendi, ne ceteræ Græciæ, quum à tuis pedeſtribus copiis expugnatur, auxilia ferant: ſubacta autem reliqua Græcia, Laconica ſola jam linquitur invalida. Quod niſi feceris, hoc fo-

μηδίζεσι, ϗ γλῶ τι ϵ ὕδωρ ϵν πρώτοισι ἐόσιν βασιλέϊ· ὑπὸ ἢ ἀναγκαίης ἐχόμενοι, ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο, ϗ ἀναίτιοι εἶεν [a] ἔτ τρώματος ἔτ γενοότος βασιλέϊ· ὥστε ταῦτα λέγοντες ὠφελέγνοντο· εἶχον γὰρ ϵ Θεσσαλοὶ τ λόγων τατέων μαρτυρας. ἐ μέντοι τάγε πάντα ηὐτύχησαν· ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μέν τινας αὐτέων [b] ϗ ἀπέκτειναν πρόσιόντας, τοὺς ἢ πλεῦνας αὐτέων, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἔστιζον στίγματα βασιλήια, ἀρξάμενοι ἀπὸ τ στρατηγ Λεοντιάδεω. τοῦ τ παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσαν Πλαταιέες, στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων, ϗ χόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων. Οἱ μὲν δὴ ὠὶ Θερμοπύλας Ἕλληνες ὧδε ἠγωνίσαντο. Ξέρξης ἢ καλέσας Δημάρητον, ἤρωτα „ἀρξάμενος ἐνθένδε, Δημάρητε, ἀνὴρ εἷς ἀγαθός. „τεκμαίρομαι δὲ τῇ ἀληθείῃ· ὅσα γὰρ εἶπας, ἄ„παντα ἀπέβη ὧδε. νῦν δέ μοι εἰπὲ κόσοι τινές „εἰσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι· ϗ τέων ὀκόσοι „τοιοῦτοι τὰ πολέμια, εἴτε ϵ ἅπαντες. ὁ δὲ εἶπε, „Ὦ βασιλεῦ, πολὺς μὲν πάντων τ Λακεδαι„μονίων πολλὸν, ϗ πόλις πολλαί· τὸ δὲ θέλεις „σημαθέμεν, εἰδήσῃ. ἔστι ἐν τῇ Λακεδαίμονι [c] „Σπάρτη, πόλις ἀνδρῶν ὀκταχιλίων μάλιστα· „ϗ ἔτοι πάντες εἰσὶ ὁμοῖοι τοῖσι ἐνθάδε μαχε„σαμένοισι. οἵγε μὲν ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι, τάτοισι μὲν οὐκ ὁμοῖοι, ἀγαθοὶ δέ. εἶπε δὲ ὡς ταῦ„τα Ξέρξης, Δημάρητε, τέῳ τρόπῳ ἀπονησόμε„θα τ ἀνδρῶν τέων ἐπικρατήσομεν; ἴθι, ἔξη„γέο. σὺ γὰρ ἔχῃς αὐτέων τὰς διεξόδους [d] τ βασι„λεύων, οἷα βασιλεὺς ἡγόμενος. Ὁ δὲ ἀμείβε„το, Ὦ βασιλεῦ, εἰ μὲν δὴ συμβουλεύεαί μοι πρό„θυμος, δίκαιόν μέ σοί ἐστι φράζειν τὸ ἄριστον. „εἰ τῆς ναυτικῆς στρατιῆς νέας τριηκοσίας ἀπο„στείλας ἐπὶ τὴν Λάκαιναν χώρην. ἔστι ἢ ἐπ᾽ „αὐτῇ νῆσος ἐπικειμένη, τῇ ὄνομά ἐστι Κυθή„ρη· τὴν Χείλων [e], ἀνὴρ παρ᾽ ἡμῖν σοφώτα„τος ἡγόμενος, κέρδος μέζον ἔφη εἶναι „Σπαρτιήτῃσι κατὰ τ θάλασσης καταδεδυκέναι „μᾶλλον ἢ ὑπερέχειν, αἰεί τι προσδοκῶν ἀπ᾽ „αὐτῆς τοιοῦτο ἔσεσθαι οἷόν περ ἐγὼ ἐξηγέομαι· ὅτι „τ σὸν στόλον προσιόντα, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως φο„βεόμενος ἀνδρῶν στόλον. ἐκ ταύτης ὦν τ νή„σου ὁρμεώμενοι, φοβεόντων τὰς Λακεδαιμονίας. „παροίκους ἢ πολέμου σφι ἐόντος οἰκηίου, ἧσσον „δεινοὶ ἔσονταί τοι, μὴ τ ἄλλης Ἑλλάδος ἁλισκο„μένης ὑπὸ σεῦ, βοηθέωσι ταύτῃ. κατα„δουλωθείσης δὲ τ ἄλλης Ἑλλάδος, ἀσθενὲς ἤδη „τὸ Λακωνικὸν μοῦνον λείπεται. ἰὼ δὲ ταῦτα μὴ

Mmm ποιῇς,

a ἴσμ. b Vox hæc αὐτέων non eſt in MS. c Λακεδαιμονίῃ. d αὐτέων διεξόδους. e Χίλων.

„ποιῆς, τάδέ τοι προσδόκα ἔσεσθαι· ἔστι τ' Πε-
„λοποννήσῳ ἰσθμὸς στενός. ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ
„πάντων Πελοποννησίων συμμοσσάντων ὑπὲρ σοὶ,
„μάχας ἰσχυροτέρας ἄλλας τ' ἀμυομένων προς-
„δέκεο ἔσεσθαί τοι. σκεῖνο δὲ ποιήσαντι, ἀμαχη-
„τὶ ὅ, τε ἰσθμὸς ἔτω καὶ αἱ πόλις προσχω-
ρήσουσι. Λέγει μὴ τῶνον Ἀχαιμένης, ἀδελ-
φεός τε ἐὼν Ξέρξεω, καὶ ἔχων ναυτικῆς στρατη-
γὸς, ὡδυτυχῶν τε τῷ λόγῳ, καὶ δείσας μὴ
„ἀναγνωσθῇ Ξέρξης ποιέειν ταῦτα, Ὦ βασι-
„λεῦ, ὁρέω σε ἀνδρὸς σκιδεκόμενον λόγους, ὃς
„φθονέει τοι εὖ πρήσσοντι, ἢ καὶ προδιδοῖ πρή-
„γματα τὰ σά. καὶ γὰρ δὴ καὶ τρόποισι τοισ-
„τοισὶ χρεώμενοι οἱ Ἕλληνες χαίρουσι· ἔχ τε
„εὐτυχέοντι φθονέουσι, καὶ τὸ κρέσσον συγχέουσι.
„εἰ δ' ὀλίγῃσι παρεούσῃσι τύχῃσι, τῶν νέες
„νεναυηγήκασι τεσσερακόσιαι, ἄλλας σὺ ἔχ στρα-
„τοπέδου τετιημένους ἀποπέμψεις περιπλώων Πε-
„λοπόννησον, ἀξιόμαχοί τοι γένονται οἱ ἀντί-
„παλοι· ἁλὸς δὲ ἐὼν ὁ ναυτικὸς στρατὸς, δυσμε-
„τακείρητός τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ ἔρχεω
„σὺκ ἀξιόμαχοί τοι ἔσονται· καὶ πᾶς ὁ ναυτι-
„κὸς τῷ πεζῷ ἀρήξει, καὶ ὁ πεζὸς τῷ ναυτι-
„κῷ, ὁμῶς πορευόμενος. εἰ δὲ διαφθαρήσῃ,
„ὅτε σὺ ἔσεαι κείνοισι χρήσιμος, ὅτε κεῖνοι
„σοί· τὰ σεωυτῷ δὲ τιθέμενος εὖ, γνώμῃσι ἐ-
„χων τὰ τῶν ἀντιπολέμων μὴ ὑπιλέγεσθαι
„πρήγματα, τῇ τε ἡσσονται τὸν πόλεμον, τά
„τε ποιήσουσι, ὅσοι τε πολλῷ εἰσι. ἱκανοὶ γὰρ
„σκεῖνοί γε αὐτοὶ ἑωυτῶν περὶ φροντίζειν εἰσὶ,
„ἡμεῖς δὲ ἡμέων ὡσαύτως. Λακεδαιμόνιοι δὲ,
„ἢν ἴωσι ἀντία Πέρσῃσι ἐς μάχην, ὀδὲν τὸ
„παρεὸν τρῶμα ἀνιεῦνται. Ἀμείβεται Ξέρξης
τοῖσδε, Ἀχαίμενες, εὖ τε μοι δοκέεις λέ-
„γειν, καὶ ποιήσω ταῦτα. Δημάρητος δὲ
„λέγει μὲν τὰ ἄριστα ἔλπεται εἶναι ἐμοὶ,
„γνώμῃ μέν τοι ἐοῦσα ὑπὸ σεῦ. ἐγὼ δὴ
„σκεῖνό γε ἐνδέξομαι, ὅκως σὺκ εὐνοέων τοῖσι
„ἐμοῖσι πρήγμασι, τοῖσι τε λεγομένοισι πρό-
„τερον ἐκ τούτου σαθμώμενος, καὶ τῷ ἐόντι·
„ὅτι πολίτης μὲν πολίτῃ εὖ πρήσσοντι φθο-
„νέει, καὶ ἔστι δυσμενὴς τῇ σιγῇ· ὁδὲ ἐν ξυμ-
„βαλλομένου ἀστοῦ, πολίτης ἀνὴρ τὰ ἄρι-
„στά οἱ δοκέοντα εἶναι ὑποθήσεται, εἰ μὴ πρόσω
„ἀρετῆς ἀνήκοι· (ἀτάρτοι δὲ εἰσὶ οἱ τοιοῦτοι)
„ξεῖνος δὲ ξείνῳ εὖ πρήσσοντι ἐστὶ εὐμενέστα-
„τον πάντων, συμβαλλομένου τε ἂν συμβα-
„λεύσαι τὰ ἄριστα. ὅτω ὦν κακηγορίης περὶ τ
„ἐς Δημάρητον, ἐόντος ἐμοὶ ξείνου, προσέχεσθαι
πυλα

Alia ſententia Achæmenis, & victrix, ne pars Perſicæ claſſis mittatur in Laconicam. Xerxis bona opinio de Demarato, & de invidia inter hoſpites aut cives.

fore expecta: Eſt Peloponneſi arctus iſthmus, quo in loco Peloponnenſibus omnibus adverſum te conjuratis, alia tibi prœlia ſuperioribus atrociora futura expecta. At ſi illud feceris, citra prœlium & iſthmus hic & civitates tibi ſe dedent. Poſt hunc Achæmenes, Xerxis 236
frater, claſſis præfectus, quum ei colloquio intereſſet, veritus ne Xerxes ad id agendum induceretur, Animadverto, inquit, te, ô rex, verba admittere viri qui tibi proſpere agenti invidet, aut etiam res tuas prodit. His enim moribus uti Græci gaudent, ut & fortunato invideant & meliorem oderint. Quod ſi è præſenti condicione, quum naves quadringentæ naufragium fecerint, trecentas alias è cetera claſſe miſeris ad obeundam Peloponneſum, fiunt nobis adverſarii pares ad decertandum. at ſi conjuncta claſſis fuerit, inoppugnabilis illis redditur, & omnino nobis illi impares erunt: ſimulque omnis exercitus nauticus terreſtri, & invicem terreſtris, una iter faciens, nautico erit auxilio. Quos ſi diſtraxeris, neque tu illis uſui eris, neque illi tibi: ſed tua ipſius bene conſtituens eoque animo agens, ut adverſariorum res non perpendas, vel ubi bellum geſturi ſint, vel quæ acturi, vel quot numero ſint. Illi enim ſoli ad ſibi-ipſis proſpiciendum ſufficiunt, & nos itidem ad conſulendum nobis. Quod ſi Lacedæmonii adverſus Perſas in pugnam ibunt, præſens hoc vulnus minime ſanabunt. Ad hæc ſubjiciens Xerxes, Re- 237
cte, inquit, Achæmenes, mihi videris dicere: quæ & faciam. Demaratus, quod optimum ille quidem mihi ſperat eſſe, id ſuadet: ejus tamen ſententia à tua ſuperatur. Neque enim illud admitto, eum nolle rebus meis bene conſultum, ut ex iis quæ antea ab eo dicta ſunt, & ex ipſa re conjecto. Quoniam civis quidem civi ſecundis rebus prædito invidet, & in taciturnitate eum male odit: neque quidquam civi conſultanti, vir civis quæ optima ſibi videntur, ſuadeat; niſi prope acceſſerit ad virtutem, quales pauci ſunt. Hoſpes autem hoſpiti proſpera fortuna utenti, omnium eſt benevolentiſſimus, eique conſultanti optima conſuluerit. Quapropter ab inſectatione in Demaratum, quum ſit hoſpes mihi, poſthac abſtinere jubeo.

a ὑφ' ἀν.

Xerxi placuit transire per mortuos & illudere fata Leonidæ per crucem. Lacedæmonii per Demaratum primi sciverunt consilium regis de invadenda Gracia.

beo. Hæc Xerxes loquutus, inter cæsos transiit, ubi erat Leonides: quem quum audisset Lacedæmoniorum regem eundemque ducem fuisse, jussit, postquam abcidissent caput, in crucem tolli. Et mihi cum multis quidem aliis indiciis, tum hoc non minimo factum fuit manifestum, regem Xerxem maxime omnium excanduisse in Leonidem viventem: nam alioqui nunquam in defunctum hoc genere deliquisset; quum ex omnibus quos ego novi hominibus Persæ maxime soleant viros in re militari præstantes honore afficere. Illi igitur quibus imperatum erat, id exequuti sunt. Redeo ad eam narrationem unde antea defecit. Lacedæmonii primi regem adversus Græciam tendere perceperunt, atque ita Delphos ad oraculum miserunt: ubi responsum est id redditum, cujus paulo ante memini. Perceperunt autem miro modo. Demaratus enim Aristonis filius qui profugit ad Medos, non ille erat Lacedæmoniis benevolus (ut ego quidem arbitror, & ratio mecum militat) tamen hoc fecit, sive in hoc bene illis consultum vellet, ut conjectare licet, sive quod insultaret. Nam posteaquam Xerxes statuit adversus Græciam sumere expeditionem, id Demaratus qui Susis erat, quum accepisset, censuit Lacedæmoniis esse indicandum: sed quum aliter nequiret, (quippe periculosum erat ne deprehenderetur) hanc rem commentus est. Sumptis duplicium paginarum pugillaribus, ceram illinc eradit: deinde in eorum ligno consilium regis exarat. quod litteris exaratum, rursus cera inducit, nequid negocii apud viarum custodes exhiberent pugillares vacui qui ferrentur. Sed & ubi Lacedæmonem allati sunt, non poterant Lacedæmonii conjectura adsequi, antequam (ut ego accipio) Cleomenis filia, eademque Leonidæ uxor, Gorgo, illos edocuit sola ipsa, quum excogitavisset, jubens ceram eradi. fore enim ut litteras in ligno reperirent. Ita ei auscultantes litteras repertas legerunt, easque deinde ad alios Græcos miserunt.

,, πνα ξ λοιπὰ κελεύω. Ταῦτα εἶπας Ξέρξης διεξῆιε διὰ τ νεκρῶν· κὴ Λεωνίδεω πέρι ἀκηκοὼς, ὅτι βασιλεύς τε ἦν Ϛ στρατηγὸς Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν κεφαλὴν ἀνασταυρῶσαι. δῆλά μοι πολλοῖσι μὲν Ϛ ἄλλοισι τιμωρήμασι, ἐν ᾧ δὴ Ϛ τῷδε οὐκ ἧκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐθυμώθη ζώοντι Λεωνίδῃ. ἐγὼ γὰρ κοτε [b] ἐς τ νεκρὸν ταῦτα παρῳώμησε· ἐπεὶ τιμᾶν μάλιστα νομίζω τ ἐγὼ οἶδα ἀνθρώπων Πέρσας ἄνδρας ἀγαθὰς τὰ πολέμια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίεων τοῖσι ἐπετέτακτο ποιέειν. Ἄγγελοι ᾖσαν ἐκεῖσε ξ λόγῳ τῇ μοι πρότερον ἐξέλιπε. ἐπυθόντο Λακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς στέλλοιτο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρῶτοι, κ ἔτω δὴ ἐς τὸ χρηστήριον τὸ ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν. ἔνθα δή σφι ἐξεύρεθη τὰ ὀλίγῳ πρότερον εἶπον. ἐπύθοντο ᾗ τρόπῳ θωϋμασίῳ. Δημάρητος γὰρ ὁ Ἀρίστωνος, φυγὼν ἐς Μήδους, ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω, κ τὸ οἰκὸς ἐμοὶ συμμάχεται, οὐκ εὖνος Λακεδαιμονίοισι. πάρεστι ᾗ εἰκάζειν εἴτε εὐνοίῃ ταῦτα ἐποίησε, εἴτε κ καταχαίρων. ἐπεί τε γὰρ Ξέρξῃ ἐδόξε στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐὼν ἐν Σούσοισι [c] ὁ Δημάρητος, κὴ πυθόμενος ταῦτα, ἠθέλησε Λακεδαιμονίοισι ἐξαγγεῖλαι. ἄλλως μὲν δὴ οὐκ εἶχε σημῆναι· ἐπικίνδυνον γὰρ ἦν μὴ λαμφθείη· ὁ ᾗ, μηχανᾶται τοιάδε· δελτίον δίπτυχον λαβὼν, τ κηρὸν αὐτὸ ἐξέκνησε, κὴ ἔπειτα ἐν τῷ ξύλῳ ξ δελτίῳ ἔγραψε τὴν βασιλέος γνώμην. ποιήσας ᾗ ταῦτα, ὀπίσω ἐπέτηξε τ κηρὸν ἐπὶ τὰ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον, μηδὲν πρῆγμα παρέχοι τοῖς τῶν ὁδοφυλάκων. ἐπεὶ ᾗ κὴ ἀπίκετο [d] ἐς τὴν Λακεδαίμονα, οὐκ εἶχον συμβαλέεσθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρίν γε δή σφι, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ, Λεωνίδεω ᾗ γυνὴ, Γοργὼ, ὑποθέτο [e], ἐπιφρασθεῖσα αὐτὴ, τ κηρὸν κνᾶν κελεύουσι, κ εὑρήσειν σφέας γράμματα ἐν τῷ ξύλῳ. πειθόμενοι ᾗ, εὗρον, κὴ ἐπελέξαντο, ἔπειτα ᾗ τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι ἐπέστειλαν [f].

a Vox hæc πίεσι non est in MS. b ἐ γὰ ἂν κοτε. c Σούσοισι. d ἐπεὶ ᾗ ἀπίκετο. e ἐπέθετο. f Apponuntur in MS. hæc verba, Ταῦτα μὲν δὴ ἔτω λέγεται ᾗ ὑπ' ἐμοῦ. ΗΡΟΔΟΤΟΥ Ζ.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΟΓΔΟΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΟΥΡΑΝΙΑ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER OCTAVUS,
QUI INSCRIBITUR URANIA.

ΤΑΥΤΑ μὲν δὴ ὧδε λέγεται γενέσθαι. οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸ ναυτικὸν στρατὸν τεχθέντες, ἦσαν οἵδε. Ἀθηναῖοι μὲν, νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτά· τοῖσι δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίης Πλαταιέες, ἄπειροι τὸ ναυτικῆς ἐόντες, συνεπλήρωσαν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας. Κορίνθιοι δὲ παρεσκευάσαντο νέας παρείχοντο· Μεγαρέες δὲ, εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρωσαν εἴκοσι, Ἀθηναίων παρεχόντων σφι τὰς νέας· Αἰγινῆται δὲ, ὀκτωκαίδεκα· Σικυώνιοι δὲ, δυοκαίδεκα· Λακεδαιμόνιοι δὲ, δέκα· Ἐπιδαύριοι δὲ, ὀκτώ· Ἐρετριέες δὲ, ἑπτά· Τροιζήνιοι δὲ, πέντε· Στυρέες δὲ, δύο· καὶ Κῖοι, δύο τε νέας, καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δέ σφι οἱ Ὀπούντιοι ἐπεβοήθεον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτά. Ἔσαν μὲν ὦν ἔτοι οἱ στρατεύομενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον. εἴρηται δέ μοι καὶ ὡς τὸ πλῆθος ἑκάστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον, ἦν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, διηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μία. τῶν δὲ στρατηγὸν τὸν μέγιστον κάρτος ἔχοντα, παρείχοντο Σπαρτιῆται, Εὐρυβιάδεω τοῦ Εὐρυκλείδεω. οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύῃ, Ἀθηναίοισι ἕψεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι στράτευμα.

ATQUE hæc quidem ita geſta dicuntur eſſe. Græci autem quibus res navalis delegata erat, hi fuere. Athenienſes, qui naves centum & ſeptem viginti præbuere; ſed quas virtute & promptitudine ſtimulante, Platæenſes rei nauticæ inexperti, propugnatoribus inſtruxerunt. Corinthii, qui attulere naves quadraginta: Megarenſes, qui viginti. Chalcidenſes totidem ſibi ab Athenienſibus præbitas armaverunt: Æginetæ, duodeviginti: Sicyonii duodecim, Lacedæmonii, decem: Epidaurii, octo: Eretrienſes, ſeptem: Trœzenii, quinque: Styreenſes, duas: Cii, totidem, cum totidem navigiis quinquagenûm remorum. Quibus auxiliares erant Locri Opuntii cum ſeptem navibus L remorum. Hæ naves ad Artemiſium in ſtatione erant: quarum quot quique præbuerint, à me dictum eſt. Univerſarum vero præter naves L remorum, ad Artemiſium coactarum, numerus fuit ducentarum ſeptuaginta unius. His ducem, penes quem ſumma imperii eſſet, Spartiatæ præbuerunt EUrybiadem EUryclidæ filium. Nam ſocii negaverunt ſe, niſi Lacon eſſet imperator, ſequuturos eſſe Athenienſes ductores, ſed exercitum qui futurus erat ſoluturos.

E-

3 Etenim jam inde ab initio, antequam in Siciliam ad ſocietatem ineundam mitteretur, agitatum ſermone erat, tanquam expediret rem nauticam Athenienſibus permittere: ceterum recuſantibus ſociis, ceſſere Athenienſes, quod magni facerent Græciam ſupereſſe; quam intelligebant eſſe perituram, ſi de ducatu contenderent; recte ſentientes. Nam inteſtina ſeditio tanto deterior eſt bello quod concorditer geritur, quanto bellum pace. Hoc itaque ipſum intelligentes, non repugnaverunt, ſed ceſſerunt uſquedum magnopere illis indigebant, quemadmodum oſtenderunt. Siquidem poſteaquam expulſo Perſa jam de illius terra certabant, ſuperbiam Pauſaniæ cauſſati, Lacedæmonios ducatu abdicaverunt. Verum hæc poſterius geſta ſunt.

4 Tunc autem ii Græci qui ad Artemiſium ſe contulerant, ubi viderunt & multum navium ad Aphetas eſſe contractum, & omnia plena militum, perculſi metu, quod præter opinionem ſuam expectationemque res barbarorum ſuccederent, conſultabant de facienda fuga ex Artemiſio intus in Græciam. Quorum conſultatione cognita, EUbœenſes obſecrabant EUrybiadem ut exiguum temporis præſtolaretur, uſquedum ipſi liberos atque mancipia ſubducerent. Ubi non perſuadent, ad ducem Athenienſium Themiſtoclem tranſgreſſi, paciſcuntur cum eo triginta talentis, ut manentes ante EUbœam pugna navali decreturi

5 eſſent. Themiſtocles autem hac ratione Græcos retinuit. EUrybiadæ ex hac pecunia, quinque talenta impertit, tanquam de ſuo donans ſcilicet: hoc perſuaſo, Adimantum Ocyti filium Corinthium ducem, qui ſolus reluctabatur negans ſe permanſurum, ſed ab Artemiſio profecturum, ita alloquutus eſt jurejurando interpoſito; Tu vero nos non deſeres, quem ego majoribus donabo muneribus, quam quæ rex Medorum tibi mitteret ſocios deſerenti. Hæc loquutus, ſtatim ad navem Adimanti tria miſit argenti talenta. Iſtis donis icti obtemperabant, & EUbœenſibus gratificatus eſt. Sed & ipſe Themiſtocles lucratus eſt & clam reliqua tenuit: ſed qui partem illius acceperant, putabant eam ab Athenienſibus ad hoc ipſum profectam eſſe.

6 Ita in EUbœa perſtitere, ac prœlium mari fecere, quod ita geſtum eſt. Barbari

Ε᾽ῆεν γὰ κατ᾽ ἀρχὰς λόγ@, πρινὴ καὶ ἐς Σικελίλω πέμπειν ὅπὶ συμμαχίω, ὡς τὸ ναυτικὸν Α᾽θηναίοιζι χρεὼν εἴη ὅπιτρέπειν. ἀντιβάντων δὲ τ̃ συμμάχων, εἶκον οἱ Α᾽θηναῖοι, μέγα πεποιημένοι πρὸς εἶναι τὴν Ε᾽λλάδα· καὶ γνόντες, εἰ ςασιάσειζι πρὶ τ̃ ἡγεμονίης, ὡς ἀπολέεται ἡ Ε᾽λλάς· ὀρθὰ νοεῦντες. ςάσις γὰ ἔμφυλ@ πολέμω ὁμοφρονέοντ@ τοσόντῳ κάκιόν ἐςι, ὅσῳ πόλεμ@ εἰρήνης. ὑπιςάμενοι ὧν αὐτὸ τοῦτο, ςὰκ ἀντίτεινον, ἀλλ᾽ εἶκον μέχρι ὅσου [a] κάρτα ἐδέοντο αὐτέων, ὡς ἀπέδεξαν· ὡς γὰ δὴ ὠσάμενοι τ̃ Περσέα, πρὶ τ̃ς σκείνῳ ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφαζιν τὴν Παυσανίεω ὕβριν προϊσχόμενοι, ἀπείλοντο τὴν ἡγεμονίην τὰς Λακεδαιμονίας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕςερον ἐγένετο. Τότε ὧν ὅτοι οἱ καὶ ἐπ᾽ Α᾽ρτεμίσιον Ε᾽λλήνων ἀπικόμενοι, ὡς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς τὰς Α᾽φέτας, καὶ ςρατιῆς ἅπασαν πλέαν, ἐπὶ αὐτοῖζι πρὸς δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταῤῥωδήσαντες, ὁρμὴν ἐβάλευον ἀπὸ τ̃ Α᾽ρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ε᾽λλάδα. γνόντες δὲ σφέας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βαλλομένους, ἐδέοντο Εὐρυβιάδεω πρὸς αμεῖναι χρόνον ὀλίγον· ἔςι ἂν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὡς δ᾽ οὐκ ἔπειθον, μεταβάντες, πρὸς Α᾽θηναίων ςρατηγὸν πείθουζι Θεμιςοκλέα ὅπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ᾽ ᾧ τε καταμείναντες πρὸς τ̃ς Εὐβοίης ναυμαχέωσι τὴν ναυμαχίην. Ο᾽ ὧν Θεμιςοκλέης τὸς Ε᾽λλήνας ὑπισχνεῖτο ὧδε ποιέειν· Εὐρυβιάδῃ τυτέων τ̃ χρημάτων μεταδιδοῖ πέντε τάλαντα, ὡς παρ᾽ ἑωυτῷ δῶρα δίδοι. ὡς δέ οἱ ἔτ@ ἀνεπείθετο, Α᾽δείμαντ@ γὰ ὁ Ω᾽κύτου, Κορίνθι@ ςρατηγὸς, τῶν λοιπῶν ἡπαίρε μοῦν@, φάμεν@ ἀποπλεύσεσθαί τε ἀπὸ τ̃ Α᾽ρτεμισίου, καὶ ἢ παραμενέειν· πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιςοκλέης „ἐπιμόσας, Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις. ἐπεί „τοι ἐγὼ μέζω δῶρα δώσω, ἢ Βασιλεὺς ἄν „τοι ὁ Μήδων πέμψειε ἀπολιπόντι τὸς συμμάχους. ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε, καὶ πέμπει ὅπὶ τὴν νέα τὴν Α᾽δειμάντου [b], τάλαντα ἑξήκοντα τρία. ὅτοί τε δὴ πλησθέντες δώροιζι, ἀναπεισμένοι ἔσαν, καὶ τοῖσι Εὐβοέεζι σκεχάρισο· αὐτός τε ὁ Θεμιςοκλέης σκέρδηνε, ἐλάνθανε ἢ τὰ λοιπὰ ἔχων· ἀλλ᾽ ἠπίσταντο οἱ μεταλαβόντες τυτέων τ̃ χρημάτων, σκ τ̃ Α᾽θηναίων ἐλθεῖν ὅπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ τὰ χρήματα. Οὕτω δὴ καλέμενόν τι σκ τῆ Εὐβοίη, ἢ ναυμάχησαν. ἐγένετο ὧν ὧδε·

a ἐ. b τὸς τ̃ Α᾽δειμάντου.

Consilia Persarum de Græcis ad Artemisium opprimendis, & circumnavigatio Eubœæ. Scyllias urinator transfugit ad Græcos.

ἐπεί τε δὴ ἐς τὰς Ἀφέτας ϖρὸς δείλιν πρωΐην ἠλάσαντες [a] οἱ βάρβαροι, πυθόμενοι μὲν ἔτι καὶ ϖρότερον ϖρὸς τὸ Ἀρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, ϖρόθυμοι ἦσαν ἐπιχειρέειν εἴ κως ἕλοιεν αὐτάς. ὡς μὲν δὴ τὰ ἀντίης ϖροσπλώειν [b] ἔκκω σφι ἐδόκεε, τῶνδε εἵνεκα· μή κως ἰδόντες οἱ Ἕλληνες ϖροσπλώοντας, ἐς φυγὴν ὁρμήσαιεν, φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνῃ [c], καὶ ἔμελλον δῆθεν ἐκφεύξεσθαι. ἐδόκεε δὲ μηδὲ πυρφόρον, τῷ σκείνων λόγῳ, ἐκφυγέειν ϖροσήκειν. Πρὸς ταῦτα ὦν τάδε ἐμηχανέοντο· τὰς νεῶν ἀπασέων ἐκλεκταινὰς διηκοσίας, ϖρεπέμπον ἔξωθεν Σκιάθου, ὡς ἂν μὴ ὀφθείησαν [d] ὑπὸ τῶν πολεμίων ϖρεπλέουσαι Εὔβοιαν, κατά τε Καφηρέα, καὶ ϖρὸς Γεραιστὸν, ἐς τὸ Εὔριπον, ἵνα δὴ ϖρόπλοος εἴη. οἱ μὲν, ταύτην ἀπικόμενοι, καὶ φράξαντες αὐτῶν τὸν ὄπισθε φέρουσαν ὁδὸν, σφέας ἐκπερισπόμενοι ἐξ ἐναντίης. Ταῦτα βουλευόμενοι, ἀπέπεμπον τὰς νεῶν τὰς ταχθείσας· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἕλλησι ἐπιθήσεσθαι, διότι ϖρότερον ἢ τὸ σῶμά σφι ἔμελλε φανήσεσθαι ϖρὸς τῶν ϖρουπολεόντων, ὡς ἠκούοντων. ταύτας μὲν δὴ ϖρεπέμπον. τὰς δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι Ἀφέτῃσι ἐποιεῦντο τὸν ἀριθμόν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ ἔτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τὰς νεῶν, ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δύτης τὰ τότε ἀνθρώπων ἄριστος· ὃς δὴ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένῃ, πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσῃσι, πολλὰ δὲ αὐτὸς ϖρεσβάλλετο· ἔστι δὲ ὁ Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἤδη καὶ ϖρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐ γάρ οἱ παρέσχε, ὡς τότε. ὅτεῳ μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἐπικέλευσε ἐς τοὺς Ἕλληνας, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως· θωυμάζω δὲ εἰ τὰ λεγόμενα ἐστὶ ἀληθέα. λέγεται γὰρ ὡς ἐξ Ἀφετέων δύς ἐς τὸν θάλασσαν, ὑ ϖρότερον ἀνέσχε πρὶν ἢ ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστά κη τετρακοσίους ἐς ὀγδώκοντα διὰ τοῦ θαλάσσης διεξελθών. λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι εἰκελα ϖρὸς τοῦ ἀνδρὸς τούτου· τὰ δὲ μετεξέτερα, ἀληθέα. ϖρὸς μέντοι τούτου γνώμην μοι ἐπιδεδέχθω, πλοίῳ μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὡς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμηνε τοῖσι στρατηγοῖσι τοῦ τε ναυηγίου, ὡς ἤκουσε, καὶ τὰς ϖρεπεμφθείσας τῶν νεῶν ϖρὸς Εὔβοιαν. Τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες, λόγον σφι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν· πολλῶν δὲ λεχθέντων, ἐνίκα, τοῦτο ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ αὐλισθέντας, μετὰ ϖαὶ νύκτα μέσην παρέντας, ϖορεύεσθαι, καὶ ἀπαν-

bari ad Aphetas circa diluculum progressi, quum etiam ante audivissent paucas Græcas naves ad Artemisium stationem habere, tunc autem ipsi cernentes cupidine tenebantur aggrediendi, si forte eas interciperent. Ceterum ex adverso invadendum ideo non videbatur, ne Græci, conspectis ipsis obviam tendentibus, fugam capesserent, noxque fugientes exciperet, atque ita eventurum esset ut hi scilicet effugerent; at illorum, prout jactabant Persæ, ne ignifer quidem evadere debebat. Igitur ad eam rem hoc sunt machinati: Ducentas ex omnibus navibus delectas extra Sciathum circummittunt, ne circumvehentes EUbœam ab hoste cernerentur prope Capharea & circa Geræstum ad EUripum, ut sic circumdarent, illi quidem huc tendentes, & viam quæ retro ferebat obsepientes; ipsi vero ex adverso ingruentes. Hoc capto consilio quas constituerant naves miserunt, non habentes in animo ipsi eo die Græcos adoriri, nec priusquam signum ab illis qui circumvehebantur, ederetur jam de suo adventu. His circummissis navibus, reliquarum apud Aphetas numerum inibant. In quibus recensendis dum occupati sunt, Scyllias quidam Scionæus qui iisdem in castris erat, omnium ejus tempestatis hominum optimus urinator, qui etiam in naufragio ad Pelium facto multam pecuniam Persis servavit, multa & sibi lucratus est. Hic Scyllias jampridem in animo habuerat ad Græcos transire, sed quum ad eam diem non fuisset nactus occasionem, tunc ad Græcos transfugit. Sed incertum quonam modo illinc transierit. demiror tamen si vera sunt quæ referuntur. Fama est enim, quum ex Aphetis mare subiisset, non prius emersisse quam ad Artemisium pervenit, octoginta ferme illa stadia per mare emensus. De hoc viro & alia memorantur, partim mendaciis similia, partim vera: de quo mihi ea probatur opinio, eum navigio ad Artemisium perveniisse. Is ubi eo pervenit, duces certiores fecit & naufragii facti & navium ad circumeundam EUbœam dimissarum. Hoc Græci audito inter se colloquuti sunt: & quum multæ essent sententiæ, illa evicit, ut eum diem illic maneretur & in statione perstaretur; dehinc media nocte præterita proficiscerentur, & classi ho-

a ἀπικίαζε. b MS. & hoc loco & ubique in hac parte retinet ϖροσπλέειν. c καταλάβοι. d ὀφθείωσι.

Navale prœlium inter Perſas & Græcos ſub Pelio, nocte diremptum; poſtremi tamen fuere feliciores, Lycomede primo navem hoſtilem capiente, capto Philaone, Antidoro Lemnio ad Græcos transfuga.

hoſtium quæ circumageretur occurrerent. Poſt, ubi nemo ſe ex adverſo fert, obſervato diei crepuſculo ipſi feruntur in barbaros, animo experiundæ fortunæ cum in pugnando, tum in perrum-
10 pendo. Quos Xerxiani milites duceſque paucis cum navibus venientes in ſe conſpicati, magnæ hoc illis dementiæ dantes, & ipſi naves educunt, ſperantes facile ſe illos ire interceptum. merito ſane id ſperantes, quod viderent paucas Græcorum naves, ſuas vero multo plures atque velociores. itaque præ contemptu illos in medio concludunt. Ex Ionibus tamen illi qui Græcis bene volebant, inviti militabant, magnæ calamitatis loco ducentes quod viderent circumveniri illos, quorum neminem animadverterent eſſe rediturum: adeo infirmæ res Græcorum eſſe illis videbantur. At ii Iones quibus id quod fiebat voluptati erat, pro ſe quiſque adnitebatur, ut ipſe primus aliqua navi Athenienſium capta, dona ab rege acciperet. Nam apud exercitum plurimus erat per hos de Athenienſibus ſermo
11 atque reſpectus. Græci, ubi eis ſignum datum eſt, primùm converſis in barbaros proris, puppes in medium coëgerunt; deinde ſecundo ſigno dato, opus capeſſunt, quanquam in exiguo ſpatio deprehenſi, & à fronte: mox triginta barbarorum naves excipiunt, in quibus & Philaonem Cherſis filium, Gorgis Salaminiorum regis germanum, & in eo exercitu virum eximium. Græcorum autem primus navem hoſtium cepit vir Athenienſis Lycomedes Æſchreæ filius; idemque palmam rei bene geſtæ retulit. In hac pugna quum invicem nunc hi, nunc illi ſuperiores eſſent, interventu noctis dirempti ſunt: & Græci quidem ad Artemiſium avecti, barbari vero ad Aphetas, multo majus opinione ſua certamen experti. In hoc prœlio, ſolus è Græcis qui cum rege erant, Antidorus Lemnius ad Græcos transfugit; quem Athenienſes ob eam rem loco in Salamine dona-
12 runt. Ubi nox adfuit (erat autem anni tempus mediæ æſtatis) immenſa vis aquarum extitit per totam noctem, & dura tonitrua à Pelio. Cadavera quoque ac naufragia ad Aphetas efferebantur, & circa navium proras volvebantur, & remorum palmulas perturbabant. Hæc audientes qui illic erant milites, metu conſternabantur, credentes ſe eſſe utique

ἀπαλῶν τῆσι ὠκυπλεούσῃσι τ νηῶν. μ ὦ τοῦτο, ὡς ἰδεὶς σφι ἐπέπλωε, δείλῳ ὀψίῳ γινομένῳ τ ἡμέρης φυλάξαντες, αὐτοὶ ἐπανέπλωον ἐπὶ τὰς βαρβάρους, ἀποπρῶαν αὐτέων ποιήσασθαι βυλόμενοι τ τε μάχης καὶ ᾧ διεκωλόα. Οἱ δὲ ἐόντες σφέας οἵ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπικωλώοντας νηυσὶ ὀλίγῃσι, πάγχυ σφι μανίῃ ἐπενείκαντες, ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντες σφέας εὐπετέως αἱρήσειν· εἰκότα κάρτα ἐλπίσαντες. τὰς μέν γε τ Ἑλλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δ ἑωυτῶν, πολλῷ τε πολλαπλησίας [a], καὶ ἀμείνονα πλωεύσας, καταφρονήσαντες πάντα, ἐκυκλοῦντο αὐτὰς ἐς μέσον. ὅστις μέν νυν τ Ἰώνων ἦσαν εὔνοοι τοῖσι Ἕλλησι, ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο, συμφορῇ τε ἐπιεικῶς μεγάλῃ, ὁρέοντες περιεχομένας αὐτὰς, καὶ ὀπισάμενοι ὡς οὐδεὶς αὐτέων ἀποσωθήσεται· οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τ Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δ ἡδομένοισι ἐπὶ τῷ γινομένῳ, ἁμίλλαν ἐποιεῦντο ὅκως αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος [b] νέα Ἀττικὴν ἑλὼν, δῶρα παρὰ βασιλῆος λάμψεται. Ἀθηναίων δὲ αὐτοῖσι λόγος ἐπὶ πλεῖστος ἀνὰ τὸ στρατόπεδα. Τοῖσι δ Ἕλλησι ὡς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν, ἀντίπρωροι τοῖσι βαρβάροισι γινόμενοι, ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον· δεύτερα δὲ σημήναντος, ἔργον εἶχον ἐν ὀλίγῳ περ ἀποληφθέντες, καὶ καίπερ τριήκοντα νέας αἱρέσει τ βαρβάρων, καὶ τ Γόργεα δ Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸν Φιλάονα τ Χέρσιος, λόγιμον ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τ πολεμίων εἵλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος Λυκομήδης Αἰσχρέος [c], καὶ τὰ ἀριστεῖον ἔλαβε δι᾽ αὐτοῦ. τὰς δὴ ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἐστρατηλκέως ἀγωνιζομένας νὺξ ἐπέλαβε διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλεον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφέτας, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Λήμνιος, μοῦνος τ σὺν βασιλέϊ Ἑλλήνων ἐόντων, αὐτομολέει ἐς τοὺς Ἕλληνας, τὸν οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, ἔδοσαν αὖτις χῶρον ἐν Σαλαμῖνι. Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε [d], ἦν μὲν τ ὥρης μέσον θέρος, ἐγένετο δὲ ὕδωρ τε ἄσκετον διὰ πάσης τ νυκτὸς, καὶ βρονταὶ σκληραὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια ἐξεφέροντο ἐς τὰς Ἀφέτας· καὶ περὶ τε τὰς πρῴρας τῶν νεῶν εἰλέοντο, καὶ ἐμάρανσον τοὺς ταρσοὺς τῶν κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα, ἐς φόβον κατίσταντο, ἐλπί-

a πολλαπλασίας. b ὅκως ἕκαστος αὐτέων πρῶτος. c MS. habet Αἰχρείου. d Ὡς ἐφώνη γίγνεται.

Atrox tempeſtas nocuit parti claſſis, quæ circumnavigabat Eubœam, ad hujus Cava ſuperveniens. Græca claſſis aucta ſupplemento Attico, naves Ciliſſas deſtruit. Perſæ denuo invadunt Græcam claſſem.

ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι, ἐς οἷα κακὰ ἦκον. πρὶν γὰρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαι σφέας ἐκ τε τῆς ναυηγίης καὶ ἐκ χειμῶνος ἐγγενόμενος κατὰ Πήλιον, ἐπέλαβε ναυμαχίη καρτερή· ἐκ δὲ τῆς ναυμαχίης, ὄμβρος τε λάβρος, καὶ ῥεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν [a] ὡρμημένα, βρονταί τε σκληραί. καὶ τούτοισι μὲν τοιαύτη νὺξ ἐγένετο. Τοῖσι δὲ περιπεσοῦσι αὐτέων περὶ Εὔβοιαν, ἡ αὐτὴ περ ἐοῦσα νὺξ, πολλὸν δὴ ἐπ ἀγριωτέρη, τοσούτῳ ὅσῳ ἐν πελάγεϊ φερομένοισι ἐπέπιπτε. καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι. ὡς γὰρ δὴ ἐλέγοντο αὐτοῖσι χειμών τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγένετο, ἐοῦσι κατὰ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι, καὶ οὐκ εἰδότες τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον ἐπὶ τὰς πέτρας. ἐπιέετο τε πᾶν ὑπὸ θεοῦ [b], ὅκως ἂν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν, μηδὲ πολλῷ πλέον εἴη. ἔστι μέν νυν ἐπὶ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο. Οἱ δὲ ἐν Ἀφέτῃσι βάρβαροι, ὡς σφι ἀσμένοισι ἡμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμα τε [c] εἶχον τὰς νέας· καί σφι ἀπεχρέετο κακῶς πρήσσουσι ἡσυχίη ἄγαν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἕλλησι ἐπεβοήθεον νέες τριῆκοντα καὶ πεντήκοντα Ἀττικαί. αὗται τε δὴ σφέας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι, καὶ ἅμα ἀγγελίη ἐλθοῦσα, ὡς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλέοντες τὴν Εὔβοιαν πάντες εἶησαν διεφθαρμένοι ὑπὸ θεοῦ γενομένης χειμῶνος. Φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην, πλώοντες ἐπέπεσον νηυσὶ Κιλίσσῃσι. ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὡς εὐφρόνη ἐγένετο, ἀπέπλωον ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινόν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων, νέας ὀλίγας ὁρῶντες σφι ὀλίγας λελειμμένας, καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δειμαίνοντες, οὐκ ἀνέμενον ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ θωμακελδυσάμενοι, κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ ὥστε τῇσι αὐτῇσι ἡμέρῃσι τὰς ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν ὧδε ἔχων Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδεα, τὴν ἐσβολὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο, ὅκως μὴ παρήσουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους, οἱ δὲ ὅκως τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα διαφθείραντες, ἔσονται πόρον κεκτήσουσι. Ὡς δὲ περιξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλωον, οἱ Ἕλληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μηνοειδὲς ποιησάντες τὸ νεῶν, ἐκυκλεύοντο ὡς περιλάβοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐπανέπλεόν τε

13 que perituros, ut qui in tantum malorum deveniſſent: quippe quos, antequam reſpiraſſent è naufragio & tempeſtate quæ ad Pelion extiterat, excepiſſet atrox pugna navalis, ex pugna navali vehemens imber & validi in mare fluxus turbantes, ac dura tonitrua. Et iſtis quidem hujuſmodi nox contigit. At iis quibus negocium datum erat, ut EUbœam circumirent, eadem ſane illa nox, etiam multo atrocior erat: tanto quidem, quanto majus eſt quod eos dum in pelago ferrentur invaſit: adeo ut triſtis exitus fuerit. Ut enim eos curſum tenentes tempeſtas ac pluvia adorta eſt, quum eſſent ad cava EUbœæ, ac flatu ferrentur, ignari quo ferrentur, ad petras impingebantur. Et omne à deo fiebat, quo Græcæ claſſi par redderetur id navium Perſicarum quod ſupererat, nec multo plus foret. Atque hi quidem circa EUbœæ cava periere. Barbari vero qui apud 14 Aphetas erant, ubi ipſis libentibus dies illuxit, naves tenebant tranquillas, ſatis habentes, quum male agerent, quietem captare in præſens. At Græcis auxilio tres & quinquaginta naves Atticæ ſupervenere: quæ ſuo adventu illos corroboraverunt & ſimul nuncium allatum, eos barbaros qui EUbœam circumvehebantur, tempeſtate illa quæ extiterat cunctos interiiſſe. Itaque Græci eadem obſervata hora profecti, naves Ciliſſas invaſere. Quas ubi corrupere, & nox advenit, iterum ſe ad Artemiſium receperunt. Tertio die barbarorum duces, 15 tum indigne ferentes naves tam paucas ipſis inſultare, tum à Xerxe ſupplicium timentes, non expectarunt amplius, ut Græci priores pugnam capeſſerent, ſed cohortati ſeſe naves circa meridiem eduxerunt. Contigit autem ut per eoſdem dies & hæc navalia prœlia & illa in Thermopylis terreſtria gererentur. Erat autem omne certamen his in mari de EUripo, quemadmodum illis qui cum Leonide erant de tranſitu cuſtodiendo. & Græci quidem ſeſe adhortabantur, ne barbaros intrare Græciam ſinerent; barbari vero, ut Græcorum copijs profligatis, tranſitu potirentur. Procedente 16 autem Xerxianorum claſſe in aciem ordinata, dum Græci ſe apud Artemiſium immotos tenerent, tunc eos barbari, ut comprehenderent, lunata claſſe circumdabant. Ibi Græci ex adverſo pro-

a ἰσχυρὰ κατὰ θάλασσαν. b ὑπὸ θεοῦ. c ἀτρέμας τε.

Magna utrinque clade, hinc Ægyptiis, inde Clinia celebratis. Themiſtoclis aſtus in Ionibus & Caribus mutandis. Eubœenſium negligentia verſus oraculum Bacidis.

prodeuntes conflixere. Qua in pugna pari marte pugnatum eſt. nam Xerxiana claſſis præ magnitudine & copia ſua in ſe incidebat, perturbatis navibus & mutuo incurſantibus: reſiſtebat tamen neque cedebat. Indigna enim res videbatur, à paucis navibus in fugam converti. Itaque multæ Græcorum naves interibant, multi etiam viri, ſed multo plures barbarorum & naves & viri: atque ita dimicantes utrique ab al-
17 teris abſceſſere. Hoc in prœlio Xerxianos inter milites optimam Ægyptii navaverunt operam, cum aliis magnis editis operibus, tum hoc, quod quinque Græcas naves cum viris omnibus cepere. E Græcis autem eo die præſtantiſſimi extitere Athenienſes, & inter Athenienſes, Clinias Alcibiadis filius; qui domeſtico ſumptu ac propria
18 navi cum ducentis viris militabat. Ubi utrique libenter in diverſum abiere, ad ſtationem feſtinabant. Græci autem dirempto prœlio revecti, etſi cæſorum corporibus ac naufragiis potiebantur, tamen quod aſpere vexati eſſent, præcipueque Athenienſes, quorum dimidium navium vulneratum erat, de fugiendo interius in Græciam
19 deliberabant. Themiſtocles, reputans, ſi ab viribus barbari abduceret Iones & Cares, fieri poſſe ut reliquos ſuperarent, dum EUbœenſes pecora ad mare iſtud propellunt, duces contraxit, eiſque dixit ſe viam quandam habere, qua ſperaret optimos ſociorum ab rege abductum iri. Hactenus rem enudavit, addiditque in rebus præſentibus hoc ab illis agendum eſſe, ut EUboicorum pecorum quantum vellet quiſque mactaret; ſatius enim eſſe ſuos milites potiri quam hoſtem. Ac monuit ut ſuis quique popularibus præciperent ignem accendere; ſibi autem de diſceſſu tempus curæ fore, ut ſine noxa abirent in Græciam. Hoc illis probatum quum eſſet, accenſis ignibus ad pecora eſt itum.
20 Nam EUbœenſes, contempto Bacidis oraculo, tanquam nihil dicente, neque exportaverant quicquam, neque importaverant, velut impendente eis bello, & res ſibi quoque ipſis ambiguas effecerant. ita enim habebat de his oraculum Bacidis,

Dum juga barbaricus canabacea jactat in æquor,

τε καὶ πυρίμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ πολεμιώτατοι ἀλλήλοισι ἐγένοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάθεός τε καὶ πλήθεος, αὐτὸς ὑπ' ἑωυτοῦ ἔπιπτε, παρασομένεών τε τῶν νεῶν καὶ ἐμπιπτόντων σφὶ ἀλλήλας· ὅμως μέντοι ἀντεῖχε, καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιέοντο, ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τραπέσθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δ' ἄνδρες, πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. ἔτω δὴ ἀγωνιζόμενοι, διέκρινον χωρὶς ἑκάτεροι. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω στρατιωτέων ἠρίστευσαν· οἳ ἄλλα τε μεγάλα ἔργα ἀπεδέξαντο, καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἵλον Ἑλληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτωυ τὸν ἡμέρην ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδεω· ὃς δαπάνην οἰκηίην παρεχόμενος, ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοισι καὶ οἰκηίῃ νηί. Ὡς δὲ διέκρινον ἀσμένοι ἑκάτεροι, ἐς ὅρμον ὑπείγοντο. οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς διακεκριμένης ἐκ τῆς ναυμαχίης ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπεκράτεον, τρηχέως δὲ διεφθείροντο, καὶ οὐκ ἧκιστα Ἀθηναῖοι, τῶν αἱ ἡμίσειαι τῶν νεῶν τετρωμέναι ἔσαν, δρησμὸν δὴ ἐβούλευον [a] ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. Νόῳ δὲ λαβὼν ὁ Θεμιστοκλέης ὡς εἰ διαπρήσσοιτο [b] τὸ, τε Ἴωνας καὶ τοὺς Καρικὸν φῦλον ἀποστήσειε τῶν λοιπῶν κατύπερθε γενέσθαι· ἐλαυνομένων τῶν Εὐβοέων πρόβατα ὅτι τάχιστα ταύτῃ, συλλέξας τοὺς στρατηγοὺς, ἔλεγέ σφι ὡς δοκέοι ἔχειν τινὰ παλάμην, τῇ ἐλπίζοι [c] τῶν βασιλῆος συμμάχων ἀποσήσειν τοὺς ἀρίστους. ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο παρεγύμνου. ὅτε δὲ τοῖσι κατηκόοσι πρήγμασι τάδε ποιητέα εἶναί σφι ἔλεγε· τῶν τε προβάτων τῶν Εὐβοϊκῶν ὅσα τις ἐθέλοι καταθύειν· κρέασον γὰρ εἶναι τὸν στρατιὴν ἔχειν ἢ τοὺς πολεμίους. προσημαίνεέ τε προσφέειν τοῖσι ἑωυτῶν ἑκάστους πῦρ ἀναιθαίειν [d], κωμιδῆς δὲ πέρι τὴν ὥρην αὐτῷ μελήσειν· ὥστε ἀσινέας ἀπικέσθαι ἐς τὸν [e] Ἑλλάδα. ταῦτα ἤρεσέ σφι ποιέειν· καὶ αὐτίκα πῦρ ἀναιθαιόμενοι, ἐτρέποντο [f] πρὸς τὰ πρόβατα. Οἱ γὰρ Εὐβοέες προσχρησάμενοι τῷ Βακιδέος χρησμὸν ὡς οὐδὲν λέγοντα, ὅτ' ἐξεκομίσαντο οὐδὲν ὅτε προεσάξαντο, ὡς παρεσομένου σφι πολέμου, πρόβατά τε ἐποιήσαντο σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βακιδὶ γὰρ ὧδε ἔχει πρὸ τοῦ χρηστήριον ὁ χρησμός,

Φράζεο, βαρβαρόφωνον ὅταν ζυγὸν εἰς ἅλα βάλλῃ

a ἐβουλεύοντο. b βαρβαρικὸν. c ἐλπίζει. d πυρὶ ἀναιθαίειν. e ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸν. f ἐτράποντο.

Quæ illis nocet. Speculatores inter copias navales ac terrestres. Illæ audito exitu Leonidæ deserunt Artemisium. Themistocles exsequitur propositum.

Βύελιον, Εὐβοίης ἀπέχῃν πολυμηκάδας αἰγας.

EUbœa capra mecentes fac procul absint.

τούτοισι δὲ ὀδὲν τοῖσι ἔπεσι χρηιαμένοισι ἐν τοῖσι πρότε παρεῖσί τε ἐς τοσοδοκίμοισι κακοῖσι, παρὼν σφι συμφορῇ χρᾶσθαι τοὺς μέγιστα. Οἱ μὲν δὴ τοῦτα ἔπρησσον, παρῆν ἄγγελος ἐκ Τρηχῖνος κατάσκοπος. ἦν μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ κατάσκοπος Πολύας, γένος Ἀνῃκυρεὺς, τῷ τοσοῦτο παρέκειτο· καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες ἑτοῖμον, εἰ παλήσαι ὁ ναυμαχὴς στρατὸς, σημήνῃν τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἐῶσι. ὡς δ' αὐτὸς ἦν Ἀβρώνυχος ὁ Λυσικλέος Ἀθηναῖος ἐὼν τοῦδε Λεωνίδῃ ἑτοῖμος τοῖσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐοῦσι ἀγγέλλειν τριηκοντήρῃ ἦν τι καταλαμβάνῃ νεώτερον τὸ πρόσθεν. ἔστε ὦν ὁ Ἀβρώνυχος ἀπικόμενος ἐσήμαινέ σφι τὰ γεγονότα τοῦ Λεωνίδεα ἐὼν τὸ στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ, ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιεῦντο τὴν ἀποχώρησιν, σκομίζοντο δὲ ὡς ἕκαστοι ἐτάχθησαν· Κορίνθιοι πρῶτοι, ὕστατοι δὲ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναίων δὲ νέας τὰς ἄριστα πλωούσας ὑπολεξάμενος Θεμιστοκλέης, ἐπορεύετο πρὸς τὰ πότιμα ὕδατα, ἐνετέμνων ἐν τοῖσι λίθοισι γράμματα, τὰ Ἴωνες ἐπελθόντες τῇ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ ὑπὸ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε, Ἄνδρες Ἴωνες, οὐ ποιέετε δίκαια ὑπὸ τοὺς πατέρας στρατεύομενοι, καὶ τὴν Ἑλλάδα καταδουλεύμενοι. ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς ἡμέων γένεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐστι τοῦτο μὴ δυνατὸν ποιῆσαι, ὑμέες δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἔστεσθε καὶ αὐτοὶ, καὶ τοὺς Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιέειν. εἰ δὲ μηδέτερον τουτέων οἷόντε γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης [a] μέζονος κατίζωχθε ἢ ὥστε ἀφίστασθαι, ὑμέες γε ἐν τῷ ἔργῳ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, ἐθελοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε, καὶ ὅτι ἀρχὴν ἡ ἔχθρη πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέγονε. Θεμιστοκλέης δὲ ταῦτα ἔγραφε, δοκέειν ἐμοὶ, ἐπ' ἀμφότερα νοέων, ἵνα ἢ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλῆα, Ἴωνας ποιῆσαι μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἢ, ἐπείτε ἀνενειχθῇ, καὶ διαβληθῇ πρὸς Ξέρξεα, ἀπιστίῃ ποιῆσαι τοὺς Ἴωνας, καὶ τὴν ναυμαχίεων [b] αὐτοὺς ἀποσχῆ. Θεμιστοκλέης μὲν ταῦτα [c] ἐνέγραψε. τοῖσι δὲ βαρβάροισι αὐτίκα μετὰ ταῦτα πλοίῳ ἦλθε ἀνὴρ Ἱστιαιεὺς [d], ἀγγέλλων τὴν δρησμὸν τὴν ἀπ' Ἀρτεμισίου τῶν Ἑλλήνων. οἱ δ' ὑπ' ἀπιστίης τὴν μὲν ἀγγελίην εἶχον ἐν φυλακῇ, νῆας δὲ ταχείας ἀπέστελλον διασκοπησομένας. ἀπα-

His versibus quum nihil illi uterentur in malis, quæ tum aderant, tum impendebant, debebat fieri ut maxima calamitate afficerentur. Dum hæc isti agebant, advenit ex Trachine speculator. nam erat apud Artemisium speculator Polyas, genere Anticyrensis, cui datum erat negocium, & habebat expeditum & remis instructum navigium, si copiæ navales conflixissent, ut renunciaret iis qui apud Thermopylas erant. Similiter Abronychus Lysiclis filius Atheniensis apud Leonidem erat paratus cum triginta remorum navigio ad nunciandum iis qui ad Artemisium agebant, si quid novi pedestribus copiis contigisset. Hic igitur Abronychus adveniens, indicavit ea quæ circa Leonidem & ejus exercitum gesta erant. Qua isti re audita non jam sibi differendum abitum putaverunt: sed ut quique locati erant, abscesserunt; primi Corinthii, postremi Athenienses. Quorum Athe- 22
nienſium velociſſimis navibus delectis, Themiſtocles ad aquas potabiles ſe conferens, in lapidibus litteras incidebat; quas poſtero die Iones ad Artemiſium venientes legerunt, in hæc verba: Viri Iones, haud juſte facitis, militantes adverſus patres, & Græciam redigentes in ſervitutem. Sed maxime quidem ſtate à nobis: ſin hoc facere non poteſtis, at vos ſaltem & nunc è medio nobis eritis & ipſi & Cares ut eadem vobis faciant obſecrate. Quod ſi horum neutrum fieri poteſt, & maiori neceſſitate eſtis obſtricti quam ut poſſitis deſciſcere, utique vos in re gerenda, dum pugnam conſeremus, tergiverſamini, memores à nobis vos eſſe oriundos, & inimicitiarum nobis cum barbaro principium à vobis extitiſſe. Hæc Themiſtocles (ut arbitror) duplici conſilio ſcripſit, ut ſi litteræ regem laterent, Iones induceret ad deficiendum à rege ad ſe; ſin ad eum deferrentur, darenturque crimini, infidos eidem redderet Iones, & à prœliis navalibus ſummoveret. Poſtquam autem 23
hæc Themiſtocles inſcripſit, extemplo vir Hiſtiæenſis navigio advectus, barbaris nuncium attulit Græcos ab Artemiſio profugiſſe. Illi homine, quod fidem non haberent, ſervari iuſſo, naves veloces ad rem explorandam miſerunt.

qua

a MS. tantum habet ἀνάγκης. b συμμαχίων. c μὴ γὰρ ταῦτα. d Ἱστιαιεύς.

Persica classis progressa ad Artemisium & Histiæam. Xerxis vanus astus in spectaculo cæsorum in Thermopylis. Arcades pauperes transfugæ. Græci spectant Olympia.

qua re per istas nunciata, prout erat, simulatque refulsit sol, omnis classis addensata ad Artemisium contendit: ubi ad meridiem usque immorata, mox ad Histiæam processit. Eo appulsi, urbe Histiæorum potiti sunt, & Hellopiæ portionis, regionis autem Histiæotidis maritimos vicos omnes incursaverunt.

24 Dum isti hoc in loco agunt, Xerxes præparatis quæ volebat circa cadavera, præconem ad classiarios mittit. Hæc autem præparaverat. Quicunque è suo exercitu apud Thermopylas cæsi (erant autem viginti millia) eorum mille ferme relictis, ceteros depressis fossis humavit: & ne à classiario exercitu cerni possent, foliisque contravit, & humum aggeravit. Præco ubi ad Histiæam transiit, facto totius exercitus cœtu, hæc dixit, Viri socii, rex Xerxes dat veniam cuicunque libet relictis ordinibus ire visum, quemadmodum pugnet cum amentibus hominibus, qui se superatu-

25 ros speraverant copias regis. Hæc denunciante præcone, mox nihil infrequentius fuit navigiis: ita multi visere cupiebant. Illuc transvecti & transeuntes cernebant cadavera. Cuncti vero sciebant omnes Lacedæmonios esse ac Thespienses qui jacebant, quum etiam hilotas cernerent. Itaque eos qui transmisere non latuit Xerxes, qui circa suorum cadavera id fecisset. Etenim erat res profecto etiam ridicula, ut illorum quidem mille jacentes occisi extarent, isti vero omnes conferti eundem in locum quater milleni comportati essent. Atque hunc quidem diem in spectaculo consumpserunt: postero autem classiarii Histiæam ad classem remeaverunt. Xerxes & qui

26 cum eo erant, iter ingressi sunt. Verum ad hos pauci quidam ab Arcadia perfugæ venerunt, victus inopes, & operam suam præstare cupientes: qui in conspectum regis adducti, interrogatique cum ab aliis Persis, tum vero præcipue à quodam, de Græcis, quæ agerent, responderunt eos agere Olympia, & spectare certamen gymnicum atque equestre. Rursus eodem percontante quodnam illis præmium esset propositum propter quod certarent, oleaginam coronam inquiunt esse qua donarentur. Ibi Tigranes Artabani filius generosissimam quum dixisset sententiam, à rege pro timido est habitus. Audiens enim præ-

ἀπαγγελάντων δὲ τούτων τὰ ἦν, ὕτω δὴ ἅμ' ἡλίῳ σκιδναμένῳ πᾶσα ἡ στρατιὴ ἐπέπλεε [a] ἀλὸς ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ἐπιχόντες δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ μέχρι μέσου ἡμέρης, τὸ ἀπὸ τούτου ἔπλωον ἐς Ἱστιαίην. ἀπικόμενοι δὲ, τὴν πόλιν ἔσχον τῶν Ἱστιαίων, καὶ τὴν Ἑλλοπίης μοίρης, γῆς δὲ τῆς Ἱστιαιώτιδος τὰς παραθαλασσίας κώμας πάσας ἐπόρθεον. Ἐνθαῦτα δὴ τούτων ἐόντων, Ξέρξης ἐπιμασάμενος τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς, ἔπεμπε ἐς τὸ ναυτικὸν στρατὸν κήρυκα. προεπιμάσατο δὲ τόνδε· ὅσοι μὲν στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ ἦσαν νεκροὶ ἐν Θερμοπύλῃσι, (ἦσαν δὲ καὶ δύο μυριάδες) ταύτων ἀπολιπόμενος τούτων ὡς χιλίους, τοὺς λοιποὺς, τάφρους ὀρυξάμενος, ἔθαψε· φυλλάδα τε ὑπεβάλων, καὶ γῆν ἐπαμησάμενος, ἵνα μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ μὲν ναυτικοῦ στρατοῦ. ὡς δὲ διέβη ἐς τὴν Ἱστιαίην ὁ κήρυξ, σύλλογον ποιησάμενος πάντας δὲ στρατοπέδου, ἔλεγε τάδε, Ἄνδρες ξύμμαχοι, βασιλεὺς Ξέρξης τῷ βουλομένῳ ὑμέων παρίδωσι, σκιλιπόντα τὴν τάξιν, καὶ ἐλθόντα, θεήσασθαι ὅκως μάχεται πρὸς τοὺς ἀνοήτους τῶν ἀνθρώπων, οἳ ἤλπισαν τὴν βασιλέος δύναμιν ὑπερβαλέεσθαι. Ταῦτα ἐπαγγελαμένου, πολλῷ τούτῳ ἔδεε ἐγίνετο πλοίων ἀπανιώτερον· ὕτω πολλοὶ ἤθελον θεήσεσθαι. Διαπερασωθέντες δὲ ἐθηεῦντο διεξιόντες τοὺς νεκρούς. πάντες δὲ ἐπύθοντο τοὺς κειμένους εἶναι πάντας Λακεδαιμονίους καὶ Θεσπιέας, ὁρέοντες καὶ τοὺς εἵλωτας. ὡς μὲν δὴ ἐλάνθανε τοὺς διαβεβηκότας Ξέρξης ταῦτα πρήξας περὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς ἑωυτοῦ. καὶ γὰρ δὴ καὶ γελοῖον ἦν· τοὺς μὲν χιλίους ἐφαίνοντο νεκροὶ κείμενοι, οἱ δὲ πάντες ἐπέατο ἀλέες συγκεκομισμένοι ἐς τωὐτὸ χωρίον, πεντέρες χιλιάδες. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην τοῖς θεοῖς ἐτεράποντο· τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἱ μὲν ἀπέπλωον ἐς Ἱστιαίην ὅπῃ τὰς νῆας, οἱ δὲ ἀμφὶ Ξέρξεα, ἐς ὁδὸν ὥρμεατο. Ἦκον δέ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίης ὀλίγοι τινὲς, βίου τε δεόμενοι, καὶ ἐνεργοὶ βουλόμενοι εἶναι. ἀγαγόντες [b] δὲ τούτους ἐς ὄψιν τὴν βασιλέος, ἐπυθάνοντο οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ ποιέοιεν· εἰς δέ τις περὶ πάντων λέγων ὁ ἐρωτῶν αὐτοὺς ταῦτα. οἱ δέ σφι ἔλεγον, ὡς Ὀλύμπια ἄγοιεν [c], καὶ θεωροῖεν ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἱππικόν. ὁ δὲ ἐπείρετο ὅ, τι τὸ ἆεθλον εἴη σφι κείμενον [d], περὶ ὅτου ἀγωνίζονται· οἱ δὲ εἶπον, τὸν ἐλαίης τὸν διδόμενον στέφανον. ἐνθαῦτα εἶπας γνώμην γνναιοτάτην Τιγράνης ὁ Ἀρταβάνου, δειλίην ὄφλεε παρὰ βασιλέος. πρωτα-

νόμε-

a ἴσαν. b MS. habet ἄγοντες. c MS. habet Ὀλύμπια ἄγωσι. d περικείμενον.

Tigranis laudatio Græcorum. Phocenſium cum Theſſalis bella & illorum victoriæ, quibus hi nunc ſub umbra Xerxis volunt inſultare.

νόμενον [a] γὰρ τὸ ἆεθλον εἶον στέφανον, ἀλλ' ἢ χρήματα, ἔφη ἡνέχετο σιγῶν, εἰπέ τι ἐς πάντας [b] τάδε, Παπαὶ Μαρδόνιε, κοίους ἐπ' ἄνδρας ἤγαγες μαχησομένους ἡμέας, οἳ οὐ περὶ χρημάτων τὴν ἀγῶνα ποιεῦνται, ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς; τοῦτο μὲν δὴ ταῦτα εἴρητο. Ἐν ᾧ τῷ μεσοῦντι χρόνῳ ἐπεί τε τὸ ἐν Θερμοπύλῃσι τρῶμα ἐγεγόνεε, αὐτίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσι κήρυκα ἐς Φωκέας, ἅτε σφι ἔχοντες αἰεὶ χόλον, ἀπὸ τοῦ τὸ ὑστάτου τρῶμα ἐς τὸ κάρτα. ἐσβαλόντες γὰρ πανστρατιῇ αὐτοί τε οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν ἐς τὴν Φωκέας, ἐν πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον ταύτης τῆς βασιληΐης στρατηλασίης, ἐσσώθησαν ὑπὸ τῶν Φωκέων, καὶ περιέφθησαν τρηχέως. καὶ ἐπεί τε γὰρ κατῆλθήσαν ἐς τὸν Παρνησσὸν, οἱ Φωκέες ἔχοντες μάντιν Τελλίην τὸν Ἠλεῖον, ἐνθαῦτα ὁ Τελλίης ἐπὶ σοφίζεται αὐτοῖσι τοιόνδε· γυψώσας ἄνδρας ἐξακοσίους τῶν Φωκέων τοὺς ἀρίστους, αὐτούς τε τούτους, καὶ τὰ ὅπλα αὐτῶν, νυκτὸς ἐπῆκαν τοῖσι Θεσσαλοῖσι· προείποντες αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λάκωνι ζόντα ἴδωνται, τοῦτον κτείνειν. τούτους ὦν οἱ τε φυλακὴν τῶν Θεσσαλῶν πρῶτον ἰδόντες, ἐφοβήθησαν, δόξασαι ἄλλό τι εἶναι τέρας· καὶ μὴ τοὺς φυλακὰς αὐτὴ ἡ φαλὴ, ἐπεὶ ὥστε τετρακισχιλίων κρατῆσαι νεκρῶν καὶ ἀσπίδων Φωκέας, τὰς μὲν ἡμισέας ἐς Ἄβας ἀνέθεσαν, τὰς δὲ λοιπὰς [c], ἐς Δελφούς· ἡ δὲ δεκάτη ἐγένετο τῶν χρημάτων ἐκ ταύτης τῆς μάχης, οἱ μεγάλοι ἀνδριάντες οἱ περὶ τὸν τρίποδα σωρεύοντες, ἔμπροσθεν τοῦ νηοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι ἐν Ἄβῃσι ἀνακέαται. Ταῦτα μέν νυν τὸ πρῶτον εἰργάσαντο τῶν Θεσσαλῶν οἱ Φωκέες, πολιορκέοντας ἑωυτούς· ἐσβαλοῦσαν δὲ ἐς τὸν χῶρον τὸν ἵππων αὐτέων, ἐλυμήναντο ἀνηκέστως. ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ ἥ ἐστι κατὰ Τἀμπλιν, ἐν ταύτῃ πάφρον μεγάλην ὀρύξαντες, ἀμφορέας κενεοὺς ἐς ταύτην κατέθηκαν. χοῦν δὲ ἐπιφορήσαντες, καὶ ὁμοιώσαντες τῷ ἄλλῳ χώρῳ, ἐδέκοντο τοὺς Θεσσαλοὺς ἐσβάλλοντας. οἱ δὲ, ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Φωκέας φερόμενοι, ἐσέπεσον ἐς τοὺς ἀμφορέας· ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ σκέλεα διεφθάρησαν. Τυπέων δὲ σφι ἀμφοτέρων ἐχόντων ἔγνωσαν οἱ Θεσσαλοὶ, πέμψαντες κήρυκα, ἠγόρευον τάδε, Ὦ Φωκέες, ἤδη τι μᾶλλον γνωσιμαχέετε μὴ εἶναι ὁμοῖοι ἡμῖν. πρόσθεν τε γὰρ ἐν τοῖσι Ἕλλησι ὅσον χρόνον ἐκεῖνα ἡμῖν ἤνδανε, πολλὸν αἰεὶ κατὰ ὑμέων

præmium coronam eſſe, non pecunias, ſilentium tenere non potuit quin coram omnibus diceret, Papæ Mardoni, in quos viros induxiſti nos ad pugnandum? qui non pecuniarum certamen agitant, ſed virtutis? Hæc ab illo dicebantur. Eo interim tempore poſt acce- 27
ptam apud Thermopylas calamitatem confeſtim Theſſali caduceatorem ad Phocenſes mittunt, utpote iis infenſi, cum ſemper antea, tum præcipue poſt noviſſimam cladem. Quippe non multis ante hanc regis expeditionem annis, quum ipſi Theſſali omni cum copia & eorum ſocii aggreſſi eſſent Phocenſes, à Phocenſibus fugati ſunt aſpereque vexati. Etenim quum ad Parnaſſum concluſi eſſent, Phocenſes habentes Telliam faticinum Eleum, ibi Tellias hic hujuſmodi rem eis commentus eſt. Sexcentos viros è Phocenſibus præſtantiſſimos gypſo tam ipſos quam arma illinit, eoſque ſub noctem in Theſſalos immiſit, dato præcepto ut quemcunque non albicantem cernerent, eum obtruncarent. Hos primi Theſſalorum excubitores, aliud quoddam prodigium eſſe arbitrati, & poſt has excubias, ipſe exercitus adeo exhorruerunt, ut quatuor millibus cæſorum atque ſcutorum Phocenſes potiti ſint; quorum ſcutorum dimidium apud Abas, reliqua apud Delphos dedicaverunt: & ex decimis pecuniarum hujus pugnæ factæ ſunt ſtatuæ grandes, quæ circa tripodem è regione delubri Delphis viſuntur: & alteræ ejuſmodi in Abis repoſitæ. Hæc 28
Phocenſes in peditatum Theſſalorum, à quibus obſidebantur, egerunt: equitatum quoque eorundem, qui in ſuum agrum incurſaverat, inſanabili clade affixerunt. ad ingreſſum enim qui eſt juxta Hyampolin, depreſſa iſtic ingenti foſſa, amphoras inanes in ea depoſuerunt, humumque deſuper injecerunt, eamque reliquo ſolo exæquaverunt: atque ibi Theſſalos exceperunt incurrentes. Theſſali impetu ſumpto, tanquam eos rapturi, in amphoras inciderunt, ibique equorum crura corrupta ſunt. Ob 29
hæc ambo Phocenſibus infenſi Theſſali, miſſo caduceatore ita dixere, O Phocenſes, nunc aliquid amplius reſipiſcentes agnoſcite non eſſe vos nobis pares; qui & antehac inter Græcos, quandiu partes illorum nobis placuerunt, ſemper vo-

a πυθόμενον. b ἔπε τε πρὸς πάντας. c Hæc vox λοιπὰς non eſt in MS.

vobis antecelluimus, & nunc apud barbarum adeo pollemus, ut penes nos ſit & agro vos exui, & præterea in ſervitutem redigi. Quam facultatem etſi obtinemus, tamen injuriarum non ſumus memores, niſi ut eo nomine quinquaginta talenta rependatis: & nos vobis recipimus, damna omnia nos ab agro veſtro averſuros.
30 Hæc Theſſali Phocenſibus denunciabant, quod ſoli Phocenſes inter ejus loci homines cum Medis non ſentiebant; idque nulla alia cauſſa, ut ego conjectura comperio, quàm Theſſalorum odio; partes Medorum (ut mihi videtur) ſequuturi, ſi Theſſali partes Græcorum foviſſent. Hæc deferentibus Theſſalis, negarunt ſe Phocenſes pecuniam daturos; & ſibi itidem, ut Theſſalis, facultatem eſſe ſentiendi cum Medis, ſi aliter ſentire vellent: ſed nequaquam fore ut ſponte
31 eſſent proditores Græciæ. His verbis renunciatis ita Theſſali irritati in Phocenſes barbaro duces itineris extiterunt, & ex Trachinia Doridem regionem incurſaverunt. nam ejus regionis limes anguſtus illuc triginta non amplius ſtadia in latum pertinet, inter Meliadem ac Phocenſem regionem ſitus, quæ olim Dryopis erat. Hæc autem regio, Dorienſium qui ſunt in Peloponneſo, metropolis eſt. Hanc igitur Doridem regionem ingreſſi barbari nihil læſerunt; cum Medis enim, etſi Theſſalis non videbatur, ſen-
32 tiebant. Poſteaquam autem è Doride in Phocidem ingreſſi ſunt barbari, ipſos quidem Phocenſes non ſunt adepti: eorum enim nonnulli cacumina Parnaſſi conſcenderant; & eſt vertex Parnaſſi juxta urbem Neonem ſitus, nomine Tithorea, in ſe aptus turbæ capiendæ, in quam aut vecti erant, aut ipſi aſcenderant: ſed plures ad Locros Ozolas exierant in urbem Amphiſſam, quæ ſupra Criſæum ſita eſt campum. At barbari omnem agrum Phocenſem incurſaverunt: ſic enim ducebant exercitum Theſſali; & omnia quæ nacti ſunt, igni ferroque vaſtarunt, in urbes etiam & ſacras æ-
33 des igne injecto. Nam peragrantes Phocidem juxta Cephiſſum amnem, cuncta populati ſunt, & hinc urbem Drymon incenderunt, illinc Charadram & Erochum & Tethronium & Amphicæam & Neonem & Pedieas & Triteas & Elateam & Hyampolin & Parapotamios, fluminis accolas, & Abas: ubi delubrum A-

„ ὑμέων ἐφερόμεθα· νῦν τε ἀπὸ τῶ βαρβάρω
„ τοσῶτον ἐωμεθα, ὥστε ἐπ' ὑμῖν ἐστι τ γῆς
„ ἐστερῆσθαι καὶ τεσσωδραποδίσθαι ὑμέας. ἡμεῖς
„ μέντοι τὸ πᾶν ἔχοντες, ὰ μνησικακέομεν,
„ ἀλλ' ὑμῖν ψηφίσω ἀντ' αὐτέων πεντήκοντα τά-
„ λαντα δέγμεν· καὶ ὑμῖν ὑποδεκόμεθα τὰ
„ ὀφειόντα ὅτι τὸν χῶρον διαφθείψειν. Ταῦτά
σφι ἐπαγγέλλοντο οἱ Θεσσαλοί. οἱ δὲ φωκέες
μῦνοι τ παύτη ἀνθρώπων οὐκ ἐμήδιζον, κατ'
ἄλλο μὲν ὐδὲν, ὡς ἐγὼ συμβαλλεόμενος εὑ-
ρίσκω, κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τ Θεσσαλῶν· εἰ δὲ
Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων ἤυξον, ὡς ἐμοὶ δοκέειν,
ἐμήδιζον ἂν οἱ φωκέες. ταῦτα ἐπαγγελλομέ-
νων Θεσσαλῶν, ὅτι δώσειν ἔφασαν χρήματα,
παρέχειν τε σφι Θεσσαλοῖσι ὁμοίως μηδίζειν,
εἰ ἄλλως βυλοίατο· ἀλλ' οὐκ ἐσεσθαι ἐκόντες εἶ-
ναι τεσδόται τ Ἑλλάδος. Ἐπεὶ δὲ ἀνηυρέ-
χθησαν ἔτοι οἱ λόγοι, ὧτω δὴ οἱ Θεσσαλοὶ κε-
χολωμένοι τοῖσι φωκεῦσι, ἐγίνοντο ἡγεμόνες τῶ
βαρβάρω τ ὁδῶ. ὅκα μὲν δὴ τ Τρηχινίης ἐς τὴν
Δωρίδα ἐσέβαλον. τ γὰρ Δωριδος χώρης πε-
δείων ἔθνος ταύτη καταπίνει, ὡς τριήκοντα σα-
δίων μάλιστά κη εὖρος, κείμενον μεταξὺ τ τε
Μηλιάδος καὶ τ Φωκίδος χώρης, ἥπερ
λὼ τοπαλαιὸν Δρυοπίς. ἡ δὲ χώρη αὕτη ἔστι μη-
τρόπολις Δωριέων τ ἐν Πελοποννήσω. ταύτην
ὧν τὴν Δωρίδα γῆν οὐκ ἐσήναντο ἐσβάλοντες
οἱ βάρβαροι· ἐμήδιζόν τε γὰρ, καὶ οὐκ ἐδόκεε
Θεσσαλοῖσι. Ὡς δὲ ἐκ τ Δωρίδος ἐς τὴν
Φωκίδα ἐσέβαλον, αὐτὰς μὲν τὰς Φωκέας οὐκ
αἱρέσκει. οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων ἐς τὰ ἄκρα τ
Παρνησσῦ [a] ἀνέβησαν. ἔστι δὲ καὶ ὀπιτηδὲη δέ-
ξασθαι ὅμιλον τ Παρνησσὸ ἡ κορυφὴ, κατὰ
Νέωνα πόλιν κειμένη, ἐπ' ἰωνίης [b]. Τιθορέα
οὔνομα αὐτῇ. ἐς τὴν δὴ ἀνηυρίσκοντο, καὶ αὐ-
τοὶ ἀνέβησαν· οἱ δὲ πλεῦνες αὐτέων ἐς τοὺς
Ὀζόλας Λοκροὺς ἐξεκομίσαντο, ἐς Ἀμφισ-
σαν πόλιν τὴν ὑπερ τ Κρισαίης πεδίου οἰκεο-
μένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώρην πᾶσαν
ἐπιδρεμον τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ οὕτω
ἦγον τ στρατόν. ὁκόσα δὲ ἐπέσχον, πάντα ἐ-
πέφλεγον καὶ ἔκαιον, καὶ ἐς τὰς πόλις ἐνι-
έντες πῦρ καὶ ἐς τὰ ἱρά. Πορθεόμενοι γὰρ ταύ-
τη ἀπὸ τ Κηφισσὸν ποταμὸν, ἐδήουν πάν-
τα· καὶ κατὰ μὲν ἔκαυσαν Δρύμον πόλιν,
κατὰ δὲ Χαράδραν [c], καὶ Ἔροχον, καὶ Τε-
θρώνιον, καὶ Ἀμφίκαιαν, καὶ Νέωνα, καὶ Πε-
διέας, καὶ Τριτέας, καὶ Ἐλάτειαν, καὶ Ὑάμπολιν, καὶ Παραποταμίους, καὶ Ἄβας· ἔνθα λὼ ἱρὸν

Nnn 3 Ἀπόλ-

a ἄκρα τὰ Παρνησσῦ. b ὑπ' ἰωνίης. c Χαρώδρην.

Abæ cum oraculo crematæ. Phocenſes cum agris peſſime habiti. Xerxes per Bœotos petit Athenas: reliqua pars Delphos, quos deus defendit.

Ἀπόλλωνος πολύσιον, θησαυροῖσί τε καὶ ἀναθήμασι πολλοῖσι κατεσκευασμένον. ἐὼν δέ τι καὶ τότε καὶ νεῶ ἐστι χρηστήριον αὐτόθι. καὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν, καί τινας διώκοντες εἷλον τῶν Φωκέων πρὸς τοῖσι ἄντροισι· καὶ γυναῖκάς τινας διέφθειραν μισγόμενοι, ὑπὸ πολλῆς. Παρεκβαμίας δὲ ὡχημενεόμενοι οἱ βάρβαροι, ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας· ἐνθεῦτεν δὴ ἤδη διαιρεομένη ἡ στρατιὴ αὐτέων ἐμάχετο. τὸ μὲν πολέϊσον καὶ δυνατώτατον καὶ στρατοῦ, ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ προβυόμενον ἐπ' Ἀθήνας, ἐσέβαλε ἐς Βοιωτούς, ἐς τὴν τῶν Ὀρχομενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πολῆθος ἐμήδιζε. τὰς δὲ πόλις αὐτέων ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι ἔσωζον, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀπεπεμφθέντες ἔσωζον δὲ τῇδε, βουλόμενοι δῆλον ποιέειν Ξέρξῃ ὅτι τὰ Μήδων Βοιωτοὶ φρονέουσι. οὕτοι μὲν δὴ τὸν βαρβάρων τοῦτον ἐτράποντο. Ἄλλοι δὲ αὐτέων ἡγεμόνας ἔχοντες, ὁρμέατο ἐπὶ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν ἀπέργοντες. ὅσα δὲ ἔστι ἐπέχον τὴν Φωκίδα, πάντα ἐσυλάμων. καὶ γὰρ τὰ Πανοπέων τὴν πόλιν ἐνέπρησαν, καὶ Δαυλίων, καὶ Αἰολιδέων [a]. ἐπορεύοντο δὲ ταύτῃ [b] διαμοιρηθέντες τῆς ἄλλης στρατιῆς, τῶνδε εἵνεκα, ὅκως συλήσαντες τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, βασιλέϊ Ξέρξῃ ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δὴ ἠπίστατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἦν ἄξια Ξέρξης (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) ἅμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἐλίπετο, πολλῶν αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ Ἀλυάττεω ἀναθήματα. Οἱ Δελφοὶ δὲ, πυθομένοι ταῦτα, ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην ἀπίκατο [c]· ἐν δείματι δὲ μεγάλῳ καταστάντες, ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱρῶν χρημάτων, εἴ τι σφέα κατὰ γῆς κατορύξωσι, εἴτε ἐκκομίσωσι ἐς ἄλλον χῶρον· ὁ δὲ θεὸς σφέας οὐκ ἔα κινέειν, φὰς αὐτὸς ἱκανὸς εἶναι τῶν ἑωυτοῦ περὶ κατῆσθαι. Δελφοὶ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες, σφέων αὐτέων πέρι ἐφρόντιζον· τέκνα μέν νυν καὶ γυναῖκας πέρην ἐς τὴν Ἀχαΐην διέπεμψαν· αὐτέων δὲ οἱ μὲν πολέϊσι ἀνέβησαν ἐς τοῦ Παρνησσοῦ τὰς κορυφὰς, καὶ ἐς τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἀνεψείκαλυψαν· οἱ δὲ ἐς Ἀμφισσαν τὴν Λοκρίδα ὑπεξῆλθον. πάντες δὲ ὧν οἱ Δελφοὶ ἐξέλιπον τὴν πόλιν, πολλὴν ἐξήκοντα ἀνδρῶν, καὶ τοῦ προφήτεω. Ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἦσαν οἱ βάρβαροι ἰόντες, καὶ ἀπώρεον τὸ ἱρὸν, ἐν τούτῳ ὁ προφήτης, τῷ οὔνομα ἦν Ἀκήρατος, ὁρᾷ πρὸ τοῦ νηοῦ ὅπλα προκείμενα ἔξωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξενηνειγμένα ἱρὰ, τῶν θέμις ὅσιον ἦν ἅπτεσθαι ἀνθρώπων ὁτέ-

Apollinis erat locuples & theſauris donariiſque compluribus exornatum; ubi etiam tunc erat, ſicut nunc quoque eſt oraculum. Hoc delubrum poſteaquam diripuere, incenderunt. Phocenſium etiam quoſdam ad montana inſequuti ceperunt, & mulieres aliquot, præ multitudine ſtuprantium extinxerunt. Prætergreſſi quoque Parapotamios, pervenere ad Panopeas. Inde copiæ delectu habito diviſæ fuerunt: quarum plurima pars ac validiſſima cum ipſo Xerxe Athenas verſus tendens in Bœotos, in agrum Orchomeniorum ingreſſa eſt. Bœoti autem cum Medis univerſi ſentiebant: quorum urbes viri Macedones in eis collocati, qui ab Alexandro miſſi fuerant, ſervaverunt, volentes planum facere Xerxi Bœotos ſentire cum Medis. Et hi quidem barbari hac iter intenderunt. Ceteri vero commiſſi ducibus Parnaſſum à dextra præſtringentes, ad templum quod eſt Delphis proceſſerunt; quicquid agri Phocenſis etiam hi nanciſcebantur, id omne fœdantes. nam & Panopenſium oppidum incenderunt, & Dauliorum, & Æolidarum. Ideo autem hâc ab aliis ſejuncti pergebant, ut direpto quod Delphis eſt templo, pecunias monſtrarent Xerxi regi; qui omnia quæ in eo templo erant memoratu digna, melius norat (ut ego audio) quam quæ in ædibus ſuis reliquerat; permultis aſſidue referentibus cum alia, tum præcipue Crœſi Halyattis filii donaria. Hoc Delphi quum audiſſent, in extremam prorſus devenere formidinem: qua attoniti, deum de ſacris opibus conſultarunt, numquid eas humi defoderent, an alium in locum tranſportarent. Et deus illis interdixit, ne moverent: ſe enim idoneum eſſe, qui rebus ſuis præſideret. His auditis Delphi de ſemetipſis curandum putaverunt, liberis uxoribuſque in Achaiam trajectis. Ipſorum plerique quidem vertices Parnaſſi ſuperaverunt, & ad Corycium antrum delati ſunt; quidam ad Amphiſſam Locridem ſe ſubduxerunt. Ita omnes Delphi urbem deſeruerunt, præter ſexaginta viros, ac prophetam. Poſtea vero quam barbari ſubeuntes appropinquabant, templumque cernebant, interim propheta cui nomen erat Aceratos, aſpicit ante delubrum ſacra arma propoſita è penetrali, ab intus exprompta, quæ nefas erat cuiquam mortalium con-

[a] Αἰολίδων. [b] MS. habet ταύτῃ. [c] ἀπικίαζ.

Miracula Delphis visa, etiam partes montibus abruptæ oppressêrunt Persas. Heroes Phylacus & Autonous. Græci ab Artemisio abeunt Salamina propter Peloponnensium inertiam.

contingere. quod ostentum Delphis qui aderant perrexit nunciatum. Ubi autem barbari urgentes venere ad fanum Minervæ quod est ante templum, tum vero etiam majora quam superius prodigia illis exhibita sunt. Nam & res hæc profecto valde miranda est, arma Martia sua sponte extra delubrum proposita apparuisse. Quod tamen secundo loco evenit, ex omnibus miraculis maxima est admiratione dignum. quum enim barbari ad sacellum Minervæ quod est ante templum, accederent, interea è cœlo fulmina in eos deciderunt; & à Parnasso duo abscissi vertices, magno cum fragore sunt devoluti, permultosque eorum interceperunt: atque ex ipso sacello Minervæ vociferatio jubilatioque exti-
38 terunt. Quibus omnibus pariter ingruentibus, terror incussus est barbaris, ut fugæ se mandarent. Ea re cognita Delphi descendentes magnam eorum stragem edidere. Qui autem superfuere, recta ad Bœotos fugerunt: & qui ex eis redierunt, referebant (ut ego accipio) se præter ista etiam vidisse alia divina, duos armatos humana natura augustiores institisse sibi, cædem facien-
39 tes atque insequentes. Hos autem duos Delphi ajunt indigenas heroas esse, Phylacum & AUtonoum, quorum fana extant circa sacellum: Phylaci quidem, secundum ipsam viam super ædem Minervæ: AUtonoi vero, prope Castaliam, sub Hyampeo vertice. Saxa autem quæ à Parnasso deciderunt, adhuc ad nostram usque memoriam salvæ erant in fano Minervæ protemplaris locata, ad quod per barbaros devoluta pervenere. Atque hic discessus à templo horum virorum fuit. Græcorum autem classis ab
40 Artemisio profecta, rogatu Athenienſium ad Salaminem substitit. Quod ut facerent ideo rogaverant Athenienses, tum ut liberos atque uxores ex Attica subducerent; tum ut consultarent quid sibi agendum esset. Nam pro rebus quæ contigerant, consilium capturi erant, tanquam opinione frustrati: quippe qui quum putassent inventuros se Peloponnenses communiter ad excipiendum barbarum in Bœotia subsidentes, horum nihil invenerant, sed audiebant illos Isthmum ad Peloponnesum muro sepire, hoc plurimi facientes ut ipsi superessent, & istam obtinentes tutarentur, omissis ce-

ἐδεν. ὁ μὲν δὴ ἦιε Δελφῶν τοῖσι παρεοῦσι σημανέων τὸ πρῆγμα. οἱ δὲ βάρβαροι, ἐπείδὴ ἐγίνοντο ἐπιχώμενοι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προναίης Ἀθηναίης, ἀπιγνετά σφι πρῆγμα ἔτι μέζονα ἢ πρὶν γενόμενα [a] πρήσσειν. θώϋμα μὲν γὰρ ἐστὶ τοῦτο πάντα ἐστί, ὅπλα ἀρήια αὐτόματα φανέντα ἔξω τοῦ προκειμένα ἐς νηοῦ· τὰ δὲ δὴ ἀπὶ τούτῳ δεύτερα ἀπιγμένα, τῷ ἀπὸ πάντων φασμάτων ἄξια θωϋμάσαι μάλιστα. ἐπεὶ γὰρ δὴ ἔσαν ἀπιόντες οἱ βάρβαροι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προναίης Ἀθηναίης, ἐν τούτῳ ἐκ μὲν τοῦ ἀέρεος κεραυνοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ ἀποῤῥαγεῖσαι δύο κορυφαὶ ἐφέροντο πολλῷ πατάγῳ ἐς αὐτοὺς, καὶ κατέλαβον συχνοὺς σφέων· ἐκ δὲ τοῦ ἱροῦ τῆς Προναίης βοή τε ἐγένετο ἀλαλαγμός τε ἐγένετο. Συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων, φόβος τοῖσι βαρβάροισι ἐνεπεπτώκεε. μαθόντες δὲ οἱ Δελφοὶ φεύγοντας σφέας, ἀπικαταβάντες, ἀπέκτειναν πλῆθός τι αὐτέων. οἱ δὲ σωιζόμενοι, ἰθὺ [b] Βοιωτῶν ἔφευγον. ἔλεγον δὲ οἱ ἀποσωθέντες οὗτοι τῶν βαρβάρων (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) ὡς σφέων τούτοισι ἐπὶ ἄλλα ὥρων θεῖα. δύο γὰρ ὁπλίτας μέζονας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν ἐσχηκότας, ἑπομένους σφι κτείνοντας ἐπιόντας. Τοὺς δὲ δύο τούτους Δελφοὶ λέγουσι ἐπιχωρίους ἥρωας εἶναι, Φυλάκου τε καὶ Αὐτόνοον· τῶν τὰ τεμένεα ἐστὶ σφέων τὸ ἱρόν· Φυλάκου μὲν, παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατύπερθε τοῦ ἱροῦ τῆς Προναίης, Αὐτονόου δὲ, πέλας τῆς Κασταλίης, ὑπὸ τῇ Ὑάμπειῃ κορυφῇ. οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ τοῦ Παρνησσοῦ λίθοι, ἔτι καὶ ἐς ἡμέας ἔσαν σῶοι, ἐν τῷ τεμένεϊ τῆς Προναίης Ἀθηναίης κείμενοι, ἐς τὸ ἐνέσκηψαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων φερόμενοι. τούτων μέν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱροῦ ἀπαλλαγὴ γένετο. Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, Ἀθηναίων δεηθέντων, ἐς Σαλαμῖνα κατίσχει τὰς νῆας. τῶνδε δὲ εἵνεκα προσεδέηθησαν αὐτέων σχεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ὑποξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς· πρὸς δὲ, καὶ βουλεύσωνται τὸ παρεὸν αὐτοῖσι ἔσεσθαι. ἀπὶ γὰρ τοῖσι κατηκόοισι πρήγμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι, ὡς ἐψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γὰρ εὑρήσειν Πελοποννησίους παρεσκευασμένους [c] ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον, τὸν μὲν εὗρον ἐόντα ἐόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας ἐς τὴν Πελοπόννησον, πρὸς τελείους τε ποιεύμενοι πρήσσειν, καὶ τούτῳ ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ μὲν δὴ

a γενομένων. b MS. ἰούσι habet. c In MS. est παρεσκημένους.

Athenæ evacuantur, etiam angue arcis custode digresso, quem colunt. Naves Peloponnesiorum ex Trœzene abeunt Salamina. Dorienses & Dryopes in Peloponneso.

δὲ ἀπέναι. ταῦτα πυθανόμενοι, ὕστω δὴ ᾠχοδεδήκεσαν [a] σφέων αὐτέων ἐς τὴν Σαλαμῖνα. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέχον ἐς τὴν Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν, κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῷ τις δύναται σώζειν τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν πολλοὶ ἐς Τροιζῆνα ἀπέστελλαν, οἱ δὲ, ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ, ἐς Σαλαμῖνα. ἔσπευσαν δὴ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρησηρίῳ τε βουλόμενοι [b] ὑπουργέειν, καὶ δὴ καὶ τόνδε [c] εἵνεκα ὧδε ἤκουσε· λέγουσι οἱ Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱρῷ. λέγοντί τε ταῦτα, καὶ δὴ ὡς ἑούτι ὀψιμολπίαι ὀψιτελέουσι [d] προτίθεντες. τὰ δὲ ὀψιμόλπια, μελιτόεσσά ἐστι. αὐτὴ δὲ ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθεν αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμωμένη, τότε ἓν ἀψαυες. σημήνασης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης, μᾶλλόν τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πρότερον [e] ἐξέλιπον τὴν πόλιν, ὡς καὶ τῆς θεοῦ ἀποπλεούσης [f] τὴν ἀκρόπολιν. ὡς δὲ σφι πάντα ὑπεξέκειτο, ἔπλωον ἐς τὸ σφετερόπεδον. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέχον τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῶνος. ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων λιμένα προεῖρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ πολλῷ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχέον, καὶ ἀπὸ πλείων πολεμίων. ναύαρχος μὲν νῦν ἐπῆν ὡυτὸς ὅσπερ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλείδεω, ἀνὴρ Σπαρτιήτης, ὁ μέντοι γένος οὐ βασιληΐης ἦν. νέας δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἀρίστας παρείχοντο Ἀθηναῖοι. Ἐστρατεύοντο δὲ οἵδε· ἐκ μὲν Πελοποννήσου Λακεδαιμόνιοι, ἑκκαίδεκα νῆας παρεχόμενοι· Κορίνθιοι δὲ, τὸ αὐτὸ πλήρωμα παρεχόμενοι τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· Σικυώνιοι δὲ, πεντεκαίδεκα παρείχοντο νῆας· Ἐπιδαύριοι δὲ, δέκα· Τροιζήνιοι δὲ, πέντε· Ἐρμιονέες δὲ, τρεῖς. ἐόντες ἔτοι, πλὴν Ἐρμιονέων, Δωρικόν τε καὶ Μακεδνὸν [g] ἔθνος, ἐξ Ἐρινεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Δρυοπίδος ὑστάτης ὁρμηθέντες. οἱ δὲ Ἐρμιονέες, εἰσὶ Δρύοπες, ἐκ τῆς νῦν Δωρίδος καλεομένης χώρης ἐξαναστάντες. ἔτοι μέν νυν Πελοποννησίων ἐστρατεύοντο. Οἱ δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἠπείρου, Ἀθηναῖοι μὲν, πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους, παρεχόμενοι νῆας ὀγδώκοντα καὶ ἑκατὸν μούνους· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ οὐ συνεναυμαχησαν Πλαταιέες Ἀθηναίοισι, διὰ τοιόνδε πρῆγμα [h]. ἀπαλ-

ceteris. Hæc Athenienses quum audissent, ita socios obsecrarunt, ut ad Salaminem sisterent classem. Quo aliis ap- 41
pulsis, Athenienses in terram suam profecti, præconio edixerunt, ut qua quisque Atheniensium ratione posset servaret liberos atque domesticos. Ibi plurimi quidem Trœzenem miserunt, quidam in Æginam, nonnulli in Salaminem, pro se quisque properantes sua pignora exportare, & quod oraculo vellent obsecundare, & non minime propterea, quod Athenienses ajunt ingentem anguem arcis custodem in templo solitum obversari. Hæc & dicunt, & tanquam re vera esset, serpenti menstrua non cessant libamina proponere. Ea menstrua sunt placenta melle condita: quæ quum semper superioribus temporibus depasceretur, tunc illibata manserat. Id quum templi antistita indicasset, eo magis Athenienses eoque prius deseruere urbem, tanquam à dea etiam destituta arce. exportatis itaque rebus omnibus, ad castra navigaverunt. Postea quam autem eos qui ab Artemisio 42
solverant, ad Salaminem substitisse auditum fuit, reliqui classiarii qui ad Trœzenem erant, eodem confluxere. nam ut in Pogonem Trœzeniorum portum coiretur erat edictum. ita multo plures contractæ sunt naves quam ad Artemisium decertaverant, & à pluribus civitatibus, eodem quo ad Artemisium duce, EUrybiade EUryclidæ filio, viro Spartiata, non tamen è genere regio: quarum multo plurimas atque optime navigantes præbebant Athenienses. Quæ 43
classis ex his constabat: Ex Peloponneso Lacedæmonii sedecim naves præstabant: Corinthii, totidem quot ad Artemisium præstiterant: Sicyonii, quindecim: Epidaurii, decem: Trœzenii, quinque: Hermionenses, tres. Hi Doricæ ac Macednæ gentis (Hermionensibus exceptis) ex Erineo & Pindo & Dryopide novissime profecti. nam Hermionenses Dryopes sunt, ab Hercule & Meliensibus è regione quæ Doris nunc vocatur, abducti. Hæ copiæ Peloponnensium erant. Eorum autem qui sunt in exterio- 44
re continente, Athenienses quidem pares omnibus aliis, præstabant naves centum octoginta soli; quippe quibus non adfuerunt in pugna ad Salaminem gesta Platæenses, ob hanc causam: quod quum

a ταῦτα δὴ πυθανόμενοι, ὕστω ᾠχοδεδήκεσαν. b χρησηρίῳ τε πειθόμενοι καὶ βουλόμενοι. c τόνδε. d ὀπιμόλπια τελέουσι. e προθυμότερον. f MS. habet ἀποπλεοποίης. g Μακεδονικὸν. h τοιόνδε τι πρῆγμα.

Platæenſes abfuere ab prælio ad Salaminem, & qua occaſione. Recenſio Græcorum ex continente & inſulis, qui illic interfuere, variæque eorum origines.

ἀπολλαττομένων τ Ἑλλήνων ἀπὸ τ Ἀρτεμισίυ, ὡς ἐγένοντο κατὰ Χαλκίδα, οἱ Πλαταιέες ἀποβάντες ἐς τὴν περαίην τ Βοιωτίης χώρης, τῶν ἐκκομιδὴν ἐτεάποντο τ οἰκετέων. ἔστι μέν νυν τάυτης σώζοντες ἐλείφθησαν. Ἀθηναῖοι δὲ ὅτε μὲν Πελασγῶν ἐχόντων τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην, ἔσαν Πελασγοὶ, ὀνομαζόμενοι Κραναοί· ὅτε δὲ Κέκροπος βασιλῆος ἐκλήθησαν [a] Κεκροπίδαι· ἐκδεξαμένυ δὲ Ἐρεχθῆος τὴν ἀρχὴν, Ἀθηναῖοι μετωνομάσθησαν· Ἴωνος δὲ τ Ξάνθυ στρατάρχεω γενομένυ Ἀθηναίοισι, ἐκλήθησαν ἀπὸ τάυτυ Ἴωνες. Μεγαρέες δὲ τωὐτὸ πλήρωμα παρείχοντο τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ. Ἀμπρακιῶται δὲ, ἑπτὰ νέας ἔχοντες ἐπεβοήθησαν· Λευκάδιοι δὲ, τρεῖς, ἔθνος ἐόντες ἔστι Δωρικὸν ἀπὸ Κορίνθυ. Νησιωτέων δὲ, Αἰγινῆται, τριήκοντα παρείχοντο. ἔσαν μέν σφι καὶ ἄλλαι πεπληρωμέναι νέες· ἀλλὰ τῆσι μὲν τὴν ἑωυτῶν ἐφύλασσον, τριήκοντα δὲ τῆσι ἀρίστῃσι πλεούσῃσι ἐν Σαλαμῖνι ἐναυμάχησαν. Αἰγινῆται δέ εἰσι Δωριέες, ἀπὸ Ἐπιδαύρυ· τὴ δὲ νήσῳ πρότερον ὄνομα ἦν Οἰνώνη. μετὰ δὲ Αἰγινήτας, Χαλκιδέες τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ εἴκοσι παρεχόμενοι, καὶ Ἐρετριέες τὰς ἑπτά· ἔστι δὲ, Ἴωνες εἰσι. μετὰ δὲ, Κῖοι, τὰς αὐτὰς παρεχόμενοι, ἔθνος ἐὸν Ἰωνικὸν ἀπὸ Ἀθηναίων. Νάξιοι δὲ παρείχοντο τέσσερας, ἀποπεμφθέντες μὲν ἐς τὰς Μήδυς ὑπὸ τ πολιητέων, καταπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλογήσαντες δὲ τ ἐντολέων, ἀπίκατο ἐς τὰς Ἑλλήνας, Δημοκρίτυ ἀπεύσαντος, ἀνδρὸς τ ἀστῶν δοκίμυ, καὶ τότε τριηραρχέοντος· Νάξιοι δέ εἰσι Ἴωνες ἀπ' Ἀθηναίων γεγονότες. Στυρέες δὲ τὰς αὐτὰς παρείχοντο νῆας τάς περ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· Κυθήριοι δὲ, μίαν καὶ πεντηκόντορον, ἐόντες σφαμφότεροι ἔστι Δρύοπες. καὶ Σεριφίοί τε καὶ Σίφνιοι καὶ Μήλιοι ἐστρατεύοντο. ἔστι γὰρ οὐκ ἔδοσαν μοῦνοι νησιωτέων τῷ βαρβάρῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Οὗτοι μὲν ἅπαντες ἐντὸς οἰκημένοι Θεσπρωτῶν καὶ Ἀχέροντος ποταμυ, ἐστρατεύοντο. Θεσπρωτοὶ γάρ εἰσι οἱ ὁμουρέοντες Ἀμπρακιώτῃσι καὶ Λευκαδίοισι· οἳ ἐξ ἐσχατέων χωρέων ἐστρατεύοντο. τ δὲ ἐντὸς τετίων οἰκημένων, Κροτωνιῆται μοῦνοι ἔσαν οἳ ἐβοήθησαν [b] τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ, νηὶ μιῇ, τ ἦρχε ἀνὴρ τρὶς πυθιονίκης, Φάυλλος· Κροτωνιῆται δὲ γένος εἰσὶ Ἀχαιοί. Οἱ μὲν νυν ἄλλοι,

quum Græci ab Artemiſio diſceſſerunt, ubi juxta Chalcidem appulſi fuere, Platæenſes exſcendentes in oppoſitam oram Bœotiæ, ad exportandos domeſticos converſi ſunt. ita dum in ſuis conſervandis occupantur, relicti fuere. Athenienſes autem ſub Pelaſgis eam quæ nunc Græcia nuncupatur tenentibus, Pelaſgi erant, Cranai nominati; ſub rege autem Cecrope, Cecropidæ ſunt vocati; Erechtheo autem adepto imperium, immutato nomine Athenienſes appellati: deinde Iones, ab Ione Xuthi filio, qui
45 dux extitit Athenienſis exercitus. Megarenſes autem tantundem copiarum, quantum ad Artemiſium, attulerunt: Ampraciotæ ſeptem cum navibus auxilio venerunt: Leucadii cum tribus, Dorica gens, & à Corintho oriunda.
46 Ex inſulanis autem Æginetæ triginta naves exhibuerunt: quibus aliæ quoque erant naves inſtructæ, ſed iis oram ſuam tutabantur: verum cum triginta omnino navibus ad navigationem optimis ad Salaminem dimicaverunt. Sunt autem Æginetæ Dorienſes, ab Epidauro, cui inſulæ nomen antea fuerat OEnone. Poſt Æginetas eaſdem quas ad Artemiſium viginti naves præbuere Chalcidenſes: & Eretrienſes, ſeptem. hi Iones ſunt. Dehinc autem Cii eaſdem præbuere, gens ab Athenienſibus Ionica. Naxii autem naves præbuere quatuor, qui quemadmodum & ceteri inſulani, à popularibus ad Medos miſſi erant, ſed illorum juſſa aſpernati, tranſiere ad Græcos, ſuaſu Democriti, viri inter cives illuſtris, & tunc trierarchi. Naxii autem Iones ſunt ab Athenienſibus ducentes originem. Styreenſes quoque eaſdem quas in Artemiſio naves præbuere. Cynthii unam omnino, & penteconterum. horum utrique Dryopes ſunt. Seriphii etiam & Siphnii & Melii fuere in partibus. hi enim ſoli ex inſulanis terram barbaro & a-
47 quam negaverunt. Intra Theſprotos iſti omnes & amnem Acherontem incolentes militabant. Siquidem Theſproti, ſunt contermini Ampraciotis ac Leucadiis, qui ex ultimis regionibus in militiam venerunt. Eorum autem qui extra hos habitant, ſoli fuere Crotoniatæ qui Græciæ periclitanti auxilium una navi tulere, cui præerat Phaullus, vir ter Pythiorum victor. Sunt autem Crotoni-
48 atæ genere Achæi. Et ceteri quidem ex hac

a ἐπεκλέθησαν. b οἱ βοηθήσαντες.

Congressi ad Salaminem Græci dum consultant de loco prælii, ut plerique Isthmum præferrent, venit fama post crematas Thespiam & Platæam Athenas captas tertio mense ab discessu Hellesponti. Quales eas acceperit Xerxes.

τριήρεας παρεχόμενοι ἐσεβαλεύοντο· Μήλιοι δὲ, καὶ Σίφνιοι, καὶ Σερίφιοι, πεντηκοντόρους. Μήλιοι μὲν, γένος ἐόντες ἀπὸ Λακεδαίμονος, δύο παρείχοντο· Σίφνιοι δὲ καὶ Σερίφιοι, Ἴωνες ἐόντες ἀπ' Ἀθηναίων, μίαν ἑκάτεροι. ἀριθμὸς δὲ ἐγίνετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντόρων, τριηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ. Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ τῶν εἰρημένων πολίων, ἐβουλεύοντο, προθέντος Εὐρυβιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὅκου δοκέοι ἐπιτηδεώτατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι τῶν αὐτοὶ χωρίων ἐγκρατέες εἰσί. ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀφεῖτο ἤδη, τὰ δὲ λοιπέων περὶ προετίθεε. αἱ γνῶμαι δὲ τῶν λεγόντων αἱ πολλαὶ συνεξέπιπτον, πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου· ἐπιλέγοντες τόνδε λόγον, ὡς, εἰ νικηθείησι[a] τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόντες, πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι πιμωρίη οὐδεμίη ἐπιφανήσεται· πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ, ἐς τὰς ἑωυτῶν ἐξοίσονται. Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων, ἐλήλυθε ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἀγγέλλων ἥκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ πάσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ δὴ Βοιωτῶν στρατὸν ἀγόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν, αὐτέων ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων ὡσαύτως, ἦκέ τε ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδῄου. ἐνέπρησε δὲ Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων, πυθόμενος Θηβαίων ὅτι σὺν ἐμήδιζον. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἀλιάκμονος ποταμοῦ ἐξ Ἑλλησπόντου τε, ἔνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτὸν διαβάντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἑτέροισι μησὶ ἐλθόντα ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι· καὶ αἱρέσει ἐρήμων τὸ ἄστυ, καὶ πένητας ὀλίγους εὑρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ἱροῦ, καὶ πένητας ἀνθρώπους· οἳ φράξαντες τὴν ἀκρόπολιν θύρῃσί τε καὶ ξύλοισι, ἠμύναντο τοὺς ἐπιόντας· ἅμα μὲν τὸν ἀσθενείης βίον οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα· πρὸς δὲ, αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήιον τὸ ἡ Πυθίη σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀναλώσιμον ἔσεσθαι· καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον καὶ τὸ μαντήιον, καὶ οὐ τὰς νῆας. Οἱ δὲ Πέρσαι ἱζόμενοι ἐπὶ τὸν καλεόμενον ὑπὸ Ἀθηναίων κολωνὸν ἄντικρυς τῆς ἀκροπόλιος ἔχοντα, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἄρειον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὀιστοὺς περὶ τοὺς ὀιστοὺς περιβάλλοντες ἄψεισαν, ἐτόξευον

hac classe triremes præbuerunt: Melii autem & Siphnii & Seriphii quinquaginta remorum naves, Melii duas, Siphnii Seriphiique unam utrique: Melii, à Lacedæmone genus ducentes; Siphnii & Seriphii, ab Athenienſibus Iones. Summa navium, præter illas quinquaginta remorum, fuit trecentæ ſeptuaginta octo. Ut vero duces ex iis quas dixi urbibus ad Salaminem convenerunt, conſultabatur, EUrybiade referente, ut qui vellet ſententiam diceret, ubinam ex iis locis quibus ipſi potirentur, commodiſſimum videretur pugna navali decernere. jam enim Attica pro derelicta erat: itaque de ceteris deliberabatur. Pleræque igitur illorum ſententiæ in hoc congruebant, ut profecti ad Iſthmum ante Peloponneſum decertarent, hac videlicet ratione, quod, ſi male pugnaſſent, ad Salaminem quidem, obſeſſis ſibi in inſula nullum ſubſidium oſtendebatur; ad Iſthmum vero dabatur ad ſuos effugium. Hæc ratio quum à ducibus qui ex Peloponneſo erant redderetur, advenit quidam Athenienſis nunciatum, jam Atticam barbarum ingredi, eamque omnem igne vaſtare: nam copiæ quæ cum Xerxe erant, Bœotiam peragrantes, incenſa tum Theſpienſium, qui in Peloponneſum abſceſſerant, tum Platæenſium urbe, Athenas pervenerant, & omnia illa pervaſtabant. Ideo autem Theſpiam & Platæam incenderunt, quod à Thebanis acceperant illas civitates non ſentire cum Medis. A trajectu autem Helleſponti ex quo iter ingredi cœpere barbari, unum menſem trivere tranſeundo in Europam, tres alios dum in Atticam pervenere, Calliade ſummum Athenis magiſtratum gerente; urbemque deſertam cepere, paucis quibuſdam Athenienſibus in templo repertis, nec non quæſtoribus templi, & hominibus egenis, qui præſepta foribus atque lignis arce ſubeuntes arcebant: qui non exierant illinc ad Salaminem, ſimul præ inopia victus, ſimul opinione oraculi intellecti, quod reddiderat ipſis Pythia, murum ligneum inexpugnabilem fore: id interpretantes ex oraculo effugium eſſe, non naves. Hos Perſæ, caſtris ex adverſo arcis poſitis in colle, quem Martium collem Athenienſes vocant, hunc in modum obſederunt: Sagittas ſtupa circumdatas ubi incenderant, emit-

[a] ὡς ἢν νικηθέωσι.

Arx Attica capta, ubi maxime erat prærupta & hinc ſecura. Aglauros filia Cecropis ibi culta. Nuncius Suſa miſſus. Superſtitio Xerxis ex ſacra olea cremata ſed tamen fruticante.

mittebant in ſepem. Athenienſes, quanquam obſeſſi, & ad ultimum malorum deducti, etiam quum ſepes prodidiſſet, tamen reſiſtebant; ac ne verba quidem Piſiſtratidarum condicionem deditionis offerentium admittebant: & cum alia ad repugnandum excogitarunt, tum vero hoc, quod in barbaros portis ſubeuntes devolvebant ſaxa molaria: adeo ut Xerxes perdiu inops conſilii fuerit,
53 quod eos expugnare non poſſet. Tandem ex difficultatibus acceſſus quidam apparuit barbaris. neceſſe enim erat, ſecundum oraculum, omnem Atticam quæ in continente eſt, ſubjici Perſis. Igitur à fronte arcis, à tergo autem portarum & aſcenſus, qua parte nemo excubabat, quaque nemo credebat quempiam hominum aſcenſurum, hac parte, etſi loco prærupto, quidam aſcenderunt, juxta templum Aglauri filiæ Cecropis. Quos ubi in arcem aſcendiſſe viderunt Athenienſes, partim è muro ſeſe præcipitaverunt, atque extincti ſunt, partim in ædem refugerunt. At Perſæ qui aſcenderant, primum ad portas contendunt, eiſque patefactis ſupplices trucidant: atque ubi omnium ſtragem fecerunt, direpto templo arcem totam in-
54 cendunt. Athenis omnino Xerxes potitus, equitem nuncium Suſa mittit Artabano nunciaturum felicitatem præſentem. Poſtero die quàm nuncium miſerat, convocatis Athenienſium exulibus, expeditionis ſuæ comitibus, juſſit ut conſcenſa arce hoſtias ſuo ritu immolarent: ſive ita juſſerit ex aliquo in ſomniis viſu, ſive religio ei fuerit objecta quod templum concremaſſet. Exules Athenienſes id quod juſſi erant exequuti
55 ſunt. Cujus rei cur mentionem fecerim exponam: Eſt in arce hac, Erechthei (qui fertur fuiſſe terrigena) templum, in quo olea eſt & mare, ut apud Athenienſes prædicatur, Neptuno & Minervæ in teſtimonium poſita quod de regione decertaſſent. Hanc igitur oleam una cum cetero templo contigit ab barbaris exuri: quam Athenienſes qui ab rege juſſi erant rem divinam facere, altero ab incenſione die quum in templum aſcendiſſent, aſpexerunt fruticaſſe, edito à ſtipite virgulto cubiti inſtar. Et hæc
56 quidem illi narraverunt. At Græci qui apud Salaminem erant, ubi nunciatum eſt, uti res circa Athenienſium arcem ſe ha-

ἐτόξευον ἐς τὸ φρόνημα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι, ὅμως ἐμιμέοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακῶν ἀπιγμένοι, καὶ δὴ φρήγμασι καὶ τοιούτοισι ἐκωλύοντο. ὡδὲ λόγους τε Πεισιστρατιδέων τοιούτους ἀπορρίπτοντες τοῖσι ὁμολογίης ἐνεδέκοντο· ἀμυνόμενοι δὴ, ἄλλά τε ἀνέμηχανέοντο, καὶ δὴ καὶ τοιόνδε τῶν βαρβάρων τοὺς τὰς πύλας, ἐπιτρόχους ἀπιέσαν, ὡς τε ξέρξεα ἀπορίῃ χρόνου συχνοῦ ἀποροέεσθαι ἐνέχεσθαι, ἐπὶ δυνάμενόν σφεας ἑλεῖν. χρόνῳ δὲ ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δή τις ὁδὸς τοῖσι βαρβάροισι. ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ, δουλοῦσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμπροσθεν ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὀπίσθεν τῶν πυλέων, καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ ἄνθρωπός τις ἐφύλασσε, ὅτ' ἂν ἤλπιστε μηδένα τοιοῦτον κατὰ τοῦτο ἀναβαίνειν ἀνθρώπων, τούτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καίτοιπερ ὑπερκρήμνου ἐόντος χώρου. ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρρίπτεον ἑωυτοὺς κατὰ τεῖχος κάτω, καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες, πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, καὶ τὰς ἀνοίξαντες, τοὺς ἱκέτας ἐφόνευον· ἐπεὶ δὲ σφι πάντες κατέφρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες, ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν. Σχὼν δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα, Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσαν σφι εὐπρηξίην. ἐπὶ δὲ τὸν πέμψαντα καὶ κήρυκα δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτῷ δὲ ἑπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θύσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν· εἴτε δὴ ὧν ὄψιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίῳ ἐνετείλατο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθυμίον οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα. τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπεμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλι ταύτῃ Ἐρεχθῆος δὲ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν τῷ ἐλαίη τε καὶ θάλασσα ἔνι· τὸ λόγου παρ' Ἀθηναίων Ποσιδέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐριστεῦσαι περὶ τῆς χώρης, μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπεσοῦσα ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος, Ἀθηναίοισι οἳ ἦσαν ὑπὸ βασιλῆος κελευόμενοι, ὡς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὥρων βλαστὸν ἐκ τῆς τελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. ὅτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν. Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὡς σφι ἐξηγγέλθη ὡς ἔχει τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀ-

Capta arce retenti Græci volunt deſerta Salamine ad Iſthmum cedere, ni conſilio Mneſiphili firmaſſet Eurybiadem Themiſtocles, cujus comitas in altercando & cautela non offendendi ſocios notatur.

κρόπολιν, ἐς τοῦτον ζόρυβον ἀπίκοντο, ὡς ἐνίοι τ στρατηγῶν ἀδὲ κυρωθέωσαι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἐς τε τὰς νῆας ἐσέπιπτον, καὶ ἵστια ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι· τοιά τε ὑπολειπομένοισι αὐτέων ἐκυρώθη πρὸ τ Ἰσθμοῦ ναυμαχέειν· νύξ τε ἐγίνετο, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τ παρεδρίην, ἐσέβαινον ἐς τὰς νῆας. Ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ὀπὶ τὴν νῆα, εἶρε Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅ, τι σφι εἴη βεβουλευμένον. πυθόμενος δὲ παρὸς αὐτὸ ὡς εἴη δεδογμένον ἀναγὴν τὰς νῆας πρὸς τ Ἰσθμὸν, καὶ πρὸ τ Πελοποννήσου ναυμαχέειν, εἶπε, Οὔτ' ἄρα νῦ ἀπαίρωσι τὰς νῆας ἀπὸ Σαλαμῖνος, ὦ ἐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσας. κατὰ γὰ πόλιας ἕκαστοι τρέψονται. καὶ ἔτέ σφεας Εὐρυβιάδης καλέσχὴν δυνήσεται, ἔτέ τις ἀνθρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ ὐ διασκεδασθῆναι τὴν στρατιήν· ἀπολέεταί τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλίῃσι. ἀλλ' εἴπις ἐστὶ μηχανὴ, ἴθι, καὶ πάρω διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ἤν κως δυνῇ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδεα μεταβουλεύσασθαι, ὥστε αὐτὸ μεῖναι. Κάρτα δὴ τῷ Θεμιστοκλέι ἤρεσε ἡ ὑποθήκη· καὶ ἐκβὰς πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος, ἦλθε ὀπὶ τὴν νῆα τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δ', ἔφη θέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμβαλέσθαι. ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νῆα ἐκέλευε ἐσβαίνων λέγειν εἴ τι θέλοι. ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλέης παρεζόμενος οἱ καταλέγει κεῖνά τε πάντα τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἐωυτῷ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προσπλείς· ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηίζων ἔκ τε τ νηὸς ἐκβῆναι τὸν Εὐρυβιάδεα [a], συλλέξαι τε τοὺς στρατηγοὺς ἐς τὸ συνέδριον. Ὡς δ' ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδεα προθεῖναι τὸν λόγον, τῶν εἵνεκα συνήγαγε τοὺς στρατηγοὺς, πολὺς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν τοῖσι λόγοισι, οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος δ' αὐτοῦ, ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε, Ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζονται. ὁ δ', ὑπολυόμενος, ἔφη, Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι γε στεφανοῦνται. Τότε μὲν ἠπίως πρὸς τ Κορίνθιον ἀμείψατο· πρὸς δὲ τ Εὐρυβιάδεα ἔλεγε σκαιόν μὲν ἔτι εἶδε τ πρότερον λεχθέν, ὡς ἐπὰν ἀπαίρωσι ὀπὸ Σαλαμῖνος, διασκήσονται. (παρεόντων γὰ τ συμμάχων, οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον ἀδένα κατηγορέειν) ἃ δὲ ἄλλα λόγα εἶχε, λέγων τάδε, Ἐν σοὶ νῦν ἐστι σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἢν ἐμοὶ πείθῃ ναυ-

haberent, eo perturbationis devenere, ut nonnulli è ducibus non expectarent, dum propoſitum negocium conſtitueretur, ſed in naves irruerent, ac vela tollerent tanquam profecturi: ceterique qui relinquebantur, ſtatuerent ſibi ante Iſthmum prœlio navali decernendum. Et quum nox adfuiſſet, digreſſi è concilio, naves conſcenderunt. Ibi Themiſtoclem pergentem ad navem ſciſcitatur Mneſiphilus vir Athenienſis, quidnam ab ipſis decretum eſſet: & quum ab eo audiſſet decretum eſſe, ut ad Iſthmum navigarent, & ante Peloponneſum dimicarent, Si iſti, inquit, à Salamine proficiſcantur, jam tu pro nulla adhuc patria dimicabis. ad ſuam enim quique patriam remeabunt: ut nec EUrybiades, nec alius hominum quiſpiam illos cohibere poſſit quominus copiæ dilabantur; Græciaque peribit conſilii inopia. Quare ſiquid comminiſci potes, perge, & quæ decreta ſunt tenta disjicere, ſi forte poſſis EUrybiadem à ſententia revocare, ut hic perſtet. Themiſtocles, quum hæc admonita ſibi admodum probarentur, nullo reddito reſponſo ad EUrybiadæ navem perrexit. ubi hominem conveniens, ait velle ſe de negocio communi cum eo colloqui. Hunc ille in navem ingreſſum jubet loqui quæ vellet; cui Themiſtocles aſſidens, quæcunque à Mneſiphilo acceperat, tanquam à ſemetipſo refert, & alia adjicit multa, donec EUrybiadem à ſententia revocavit; perſuaſitque ut è navi prodiret, & duces ad concilium contraheret. Ii poſteaquam congregati ſunt, priuſquam ad eos EUrybiades referret id cujus gratia ipſos coëgerat, Themiſtocles multis agebat verbis, prout magnopere expetebat. Quem interfatus Corinthiorum dux Adimantus Ocyti filius, Themiſtocles, inquit, in certaminibus ii qui ante tempus ſurgunt, colaphis cæduntur. Eum refellens Themiſtocles, At, inquit, qui domi relinquuntur, non coronantur. Comiter autem Corinthio quum reſpondiſſet, ad EUrybiadem converſus, nihil amplius eorum dicebat quæ dixerat prius, illos, poſteaquam à Salamine profecti fuiſſent, dilapſuros: (præſentibus enim ſociis, non putabat ſibi decorum quempiam accuſare) ſed aliunde oratione ſumpta, In te nunc, inquit, ſitum eſt ſervare Græciam, ſi mihi aſſentiens, na-

a Hæ voces τ Εὐρυβιάδεα non exſtant in MS.

Diversitas prælii prope Salaminem ab prælio prope Isthmum. Indigna exprobratione irritatur Themistocles, ut Græcos, maxime Corinthios sperneret. Patria ejus.

navale prœlium hîc manens facias, & non ab horum quibusdam orantibus persuasus, classem ad Isthmum retrahas. utrumque enim, quum audieris, inter se comparato. Si ad Isthmum confliges, in patenti pelago dimicabis, ubi nobis minimum expedit, naves habentibus & graviores & numero inferiores. Ex quo, etiam si in aliis felicitér nobis omnia sint eventura, tamen amittes Salaminem & Megara & Æginam. nam illorum navales vires una comitabitur suus pedester exercitus. atque ita tu eos in Peloponnesum duces, omnemque Græciam discrimini
2 objicies. Sin autem id feceris quod suadeo, hæc in eo reperies commoda: Primum si in arcto conflixerimus, paucæ naves cum multis, profecto si probabilia ex bello contingent, multo superiores erimus: quoniam in arcto pugnare, pro nobis est; in spatioso, pro illis. Præterea Salamis servatur, ubi nostri nunc liberi collocati sunt & uxores. Est in his & aliud in quod etiam præcipue incumbitis; hîc manens similiter pro Peloponneso pugnabis, perinde ac ad Isthmum: neque illos,
3 si sapis, ad Peloponnesum duces. Quod si id quod spero continget, ut classe vincamus, barbari neque ad Isthmum nobis aderunt, neque longius ab Attica procedent, sed nullo ordine abeunt; & nobis lucrifaciemus quæ servaverimus, Megara, Æginamque, atque Salaminem, in qua etiam nobis oraculum dicit hostibus fore superiores. Consentanea equidem rationi deliberantibus, ut plurimum solent evenire: secus facientibus ne deus quidem solet velle accedere ad humanas senten-
61 tias. Hæc dicentem Themistoclem rursus interpellabat Corinthius Adimantus, jubens silere eum, cui patria non esset; quin etiam EUrybiadem non sinens ex viri extorris sententia decernere, & ita demum id permittere, quum urbem Themistocles habuisset: videlicet hæc exprobrans, quod Athenæ captæ essent, tenerenturque ab hoste. Tunc Themistocles, & illi & Corinthiis multa ingerens probra, ratione ostendit, sibi esse & solum, & urbem majorem quam illis, quamdiu naves ducentæ ipsis adessent sociis navalibus ac militibus armatæ, quas nulli Græcorum invadentes pos-
62 sent depellere. Hæc quum sermone significasset, ad EUrybiadem transiens, majori cum acrimonia loquebatur, inquiens,

„ναυμαχίαν αὐτοῦ μένων ποιεῖσθαι, μηδὲ πλέο-
„μενος τοῖσι λέγουσι, ἀναζεύξης πρὸς
„τὸν Ἰσθμὸν τὰς νῆας. ἀντίθες γὰρ ἑκάτερον, ἀ-
„κούσας. πρὸς μὲν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων, ἐν
„πελάγεϊ ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, ἐς ὃ ἥ-
„κιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι, νῆας ἔχοντι βαρυ-
„τέρας, καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονα [a]. τῶνδε δὲ, σώ-
„σεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἴγιναν,
„ἔνθερ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσομεν. ἅμα γὰρ
„τῷ ναυτικῷ στρατῷ αὐτίων ἕψεται καὶ ὁ πε-
„ζὸς στρατός [b]. καὶ ἢν σφέας αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ
„τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἁπάσῃ τῇ
„Ἑλλάδι. ἢν δὲ τὰ ἐγὼ λέγω ποιῇς [c], τοιάδε
„ἐν αὐτοῖσι χρήσεαι εὑρήσεις. πρῶτα μὲν, ἐν στε-
„νῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγῃσι πρὸς πολλὰς
„ἢν τὸ οἰκὸς ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνῃ, πολλὸν
„κρατήσομεν. τὸ γὰρ ἐν στενῷ ναυμαχέειν, πρὸς
„ἡμέων ἐστὶ· ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ, πρὸς ἐκείνων.
„αὖτις δὴ, Σαλαμῖς προϊσχομένη, ἐς τὴν ἡμῖν
„ὑποκέκλοπε τέκνα τε καὶ γυναῖκας. καὶ μὴν
„καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ προέχεσθε
„μάλιστα ὁμοίως [d] αὐτός τε μένων, πρόναυμα-
„χήσῃς Πελοποννήσου, καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ· ὑ-
„δὲ σφέας, εἴπερ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν
„Πελοπόννησον. ἢν δέ γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω
„γένηται, καὶ νικήσωμεν τῇσι νηυσὶ, ἔστι ἡμῖν
„ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι, ἔστι πρὸ-
„βήσονται ἑκάστῳ τῶν Ἀττικῶν· ἀπίασί τε ἀδεεῖς
„κόσμῳ, Μεγαρεῦσί τε κερδανέομεν πρήξασι,
„καὶ Αἰγινήτῃσι Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν τὸ λόγιόν ἐστι
„τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μὲν νυν
„βουλευομένοισι ἀνθρώποισι, ὡς τὸ εἰκὸς ἐθέ-
„λει γίνεσθαι· μὴ οἰκότα δὲ βουλευομένοισι, οὐκ
„ἐθέλει ἀδὲ ὁ θεὸς προχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρω-
„πίνας γνώμας. Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος,
αὖτις ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπιφέρετο, σι-
γᾶν τε κελεύων τῷ μὴ ἔστι πατρὶς, καὶ Εὐρυ-
βιάδεω οὐκ ἐῶν ἐπιψηφίζειν ἄπολι ἀνδρί· πό-
λιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον, ὕστω σκέ-
λλοιτο γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δὲ οἱ προέ-
φερε, ὅτι ἠλώκεσάν τε καὶ καθείχοντο αἱ Ἀθῆ-
ναι. τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης κεῖνόν τε καὶ τοὺς
Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε· ἐσῳτῆσί
τε ἐδήλου λόγῳ, ὡς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων
ἢπερ κείνοισι, ἔς τ' ἂν διηκόσιαι νῆες σφι ἔωσι
πεπληρωμέναι. ἐδαμοὺς γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ὀλι-
γόνους δοκιμήσαι. Σημαίνων ἢ ταῦτα τῷ λόγῳ,
ἐβόασε ἐς Εὐρυβιάδεα, λέγων μᾶλλον ἐπιστραμ-

a ἐλάσσονας. b πεζός. γὰρ. c ποιῇσι. d ἢ καὶ προείχεσθε μάλιστα χρεὼν· ὁμοίως.

Minatur, ni pugna ad Salaminem fiat, se cum suis petiturum Sirin Italicam. Decernitur manere ad Salaminem. Terræ motus. Pietas erga Æacidas. Miraculum ex pulvere excitatum.

„μένα, Σὺ εἰ μενέεις αὐτὸ, ϗ μένων ἔσεαι „ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὸν Ἑλ„λάδα. τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν ἐν πολέμῳ φέρουσι αἱ „νῆες. ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, „ἡμεῖς μὲν ὡς ἔχομεν ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας, „κομιεύμεθα ἐς Σίριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡ„μετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, ϗ τὰ λόγια „λέγει, ὑφ' ἡμέων αὐτὴν [a] δέεσθαι κτισθῆναι· ὑ„μεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε [b] μουνωθέντες, με„μνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων. Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέϊ λέγοντι, ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιάδης. δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους, ἀνεδιδάσκετο, μή σφεας ἀποπλίπωσι, ἢν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀγάγῃ τὰς νῆας. ἀποπλεόντων γὰρ Ἀθηναίων, οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. ταύτῃ δὲ αἱρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας διαναυμαχέειν. Οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα, ἔπεσι ἀκροβολισάμενοι, ἐπί τε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες· ἡμέρη τε ἐγίνετο, ϗ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένε„το ἔν τε τῇ γῇ ϗ τῇ θαλάσσῃ. ἐδόξε δέ σφι εὐ„ξασθαι τοῖσι θεοῖσι, ϗ ὀπτακαλέσασθαι τοὺς Αἰ„ακίδας συμμάχους. ὡς δὲ σφι ἔδοξε, ϗ ἐποίεον ταῦτα. εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι, αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε ϗ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο· ὀπὶ δὲ Αἰακὸν ἐς τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νῆα ἀπέστελλον [c] ἐς Αἴγιναν. Ἔφη δὲ Δικαῖος ὁ Θεοκύδεος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φυγάς τε ἐὼν ϗ μετὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τῶν τότε χρόνον, ἐπεί τε ἐκείρετο ἡ Ἀττικὴ χώρη ὑπὸ τοῦ πεζοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξεω, ἐοῦσα ἐρήμη Ἀθηναίων, τυχεῖν τότε ἐὼν ἅμα Δημαρήτῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἐν τῷ Θριασίῳ πεδίῳ· ἰδεῖν δὲ κονιορτὸν [d] χωρέοντα ἀπὸ Ἐλευσῖνος, ὡς ἀνδρῶν μάλιστά κε [e] τρισμυρίων· ἀποθωϋμάζειν τέ σφεας τὸν κονιορτὸν, ὅτεόν κοτε εἴη ἀνθρώπων, ϗ ποθεν τε φωνῆς ἀκούειν, ϗ οἱ φαίνεσθαι τῷ φωνῷ εἶναι τοῦ μυστικὸν Ἴακχον. εἶναι δὲ ἀδαήμονα τῶν ἱρῶν τῶν ἐν Ἐλευσῖνι γινομένων τὸν Δημάρητον· εἴρεσθαί τε αὐτὸν ὅ, τι τὸ φθεγγόμενον εἴη τοῦτο. „αὐτὸς δὲ εἶπαι, Δημάρητε, οὐκ ἔστι ὅκως ὀ„μέγα τι σὴν οὐκ ἔσεαι τῇ βασιλῇ στρατιῇ. τά„δε γὰρ ἀρίδηλα, ἐρήμου ἐούσης τῆς Ἀττικῆς, ὅπ„θεῖον τὸ φθεγγόμενον, ἀπ' Ἐλευσῖνος ἰὸν ἐς „πομπεῖον Ἀθηναίοισί τε ϗ τοῖσι ξυμμάχοισι. „ϗ ἢν μέν γε κατασκήψῃ ἐς τὸν Πελοποννησον, „κίνδυνος αὐτῷ τε βασιλέϊ ϗ τῇ στρατιῇ τῇ ἐν „τῇ ἠπείρῳ ἔσεαι· ἢν δὲ ὀπὶ τὰς νῆας τραπηται „τὰς ἐν Σαλαμῖνι, τὸ ναυτικὸν στρατὸν κινδυνεύσῃ βα-

ens, Tu vero si hîc manes, vir eris egregius: sin minus, Græciæ eversor. totum enim belli momentum nobis naves sustinent. Sed mihi crede, nisi hoc feceris, nos, prout sumus, ubi domesticos receperimus, profecturos ad Sirin quæ est in Italia, & ab prisco tempore nostra ea fuit, & quam, ut oracula ajunt, à nobis condi oportet. Vos autem talibus sociis destituti meorum verborum reminiscemini. Hæc dicente 63
Themistocle EUrybiades edocebatur: & ob id edocebatur, ut mihi videtur, quod maxime formidabat ne si ad Isthmum classem eduxisset, ab Athenienſibus desereretur: quibus deserentibus, jam reliqui non essent in pugnando hostibus pares. Ita sententiam eam probavit, ut illic permanentes, pugna navali decernerent. Quod ubi EUrybiadi placuit, ii 64
qui altercationibus velitati fuerant circa Salaminem, quum illic sese apparārent tanquam prœlium navale facturi, dies illuxit: & simul oriente sole extitit terræ & maris motus; propter quod visum est votum diis faciendum, & ut Æacidas in auxilium invocarent. Decretum factumque. Nam post omnibus diis vota nuncupata, illinc è Salamine & Ajacem & Telamonem invocaverunt, navemque ad Æacum & alios Æacidas Æginam miserunt. 65
Narrabat autem Dicæus Theocydis filius, vir Athenienſis, atque exul, & apud Medos factus illustris, per id tempus quo Attica regio Athenienſibus desolata, à pedestri Xerxis exercitu vastabatur, se forte fuisse una cum Demarato Lacedæmonio apud campum Thriasium, vidisseque pulverem triginta ferme millium virorum procedentem ab Eleusine: & quum demirarentur quorumnam hominum esset ille pulvis, statim se audisse vocem, quæ vox ipsi videretur Iacchus mysticus: & Demaratum (ut qui esset sacrorum quæ fierent in Eleusine ignarus) interrogasse quidnam esset quod ita sonaret? seque dixisse, Demarate, non aberit quin grandis aliqua clades contingat regis copiis. Hoc enim palam est, quum Attica sit desolata, numen ab Eleusine resonans, venire auxilio Athenienſibus ac sociis: & siquidem in Peloponnesum incumbat, periculum ipsi regi erit, ejusque copiis quæ sunt in continente: sin ad classem, quæ ad Salaminem est, vertatur, periculum adibit rex, ne nauticum ami-

a αὐτέων. b τοιῶνδε. c ἀπέστελλον. d ἰδεῖν κονιορτὸν. e μάλιστά κε.

Demarati inilis commendatio filentii. Ad Phalerum venerunt Perſæ integris copiis ob nova ſupplementa Græcorum, qui ab eis ſtabant. Ibi conſilium de bello habitum. Pariorum pravitas.

amittat exercitum. Hæc autem ſolennia Athenienſes quotannis celebrant Cereri atque Proſerpinæ; & his ſacris quicunque vult etiam aliorum Græcorum initiatur: & vocem quam audis, in hoc feſto per Iacchum emittunt. Ad hæc dixiſſe Demaratum, Sile, neve alteri cuiquam hunc ſermonem dixeris. nam ſi ad regem referantur hæc verba, capite plecteris, ut nec ego te nec alius quiſpiam hominum queat eripere. quamobrem tene ſilentium. hæc autem expeditio diis curæ erit. Hoc quidem Demaratum admonuiſſe. Ex illo autem pulvere ac voce coiiſſe nubem, eamque in ſublime eductam, Salaminem verſus ad Græcorum exercitum fuiſſe delatam. Ita ipſos didiciſſe nauticas Xerxis copias eſſe perituras. Hæc Dicæus Theocydis filius referebat, Demaratum atque alios teſtes ci-
66 tans. Claſſiariæ autem Xerxis copiæ, ubi conſpecta ſtrage Laconum ex Trachine in Hiſtiæam trajecerunt, triduum illic moratæ, per EUripum navigabant, & intra totidem dies ad Phalerum præſto fuerunt. Nec vero minore (ut mihi videtur) numero, vel qui terra venerunt vel qui navibus, Athenas invaſerunt, quam quum ad Sepiadem atque Thermopylas acceſſerunt. nam in ſupplementum eorum qui aut tempeſtate, aut ad Thermopylas, aut in navalibus ad Artemiſium prœliis interierunt, hos ſubſtituam qui nondum regem tunc ſequebantur, Melienſes, Dorienſes, Locros, Bœotos, qui cum omni copia advenerunt, exceptis Theſpienſibus & Platæenſibus: nec non Caryſtios, Andrios, Tenios, ac ceteros omnes inſulanos, præter quinque civitates, quarum nomina ſuperius commemoravimus. nam quo magis penetrabat intro in Græciam Perſes, eo plures eum
67 nationes ſequebantur. Qui omnes, exceptis Pariis, poſtquam Athenas venere, & ad Phalerum, (Parii autem in Cythno relicti, quo bellum caderet expectabant) ceteri ergo ut venerunt ad Phalerum, ibi Xerxes ipſe ad claſſem deſcendit, animo cœtum claſſiariorum adeundi, & audiendi ſententias. Eo profectus ubi præſedit, aſſidentibus qui accitu ejus ex navibus aderant, ſuæ quibusque gentis tyrannis ac ordinum ductoribus, ut cuique rex honorem dederat; quorum primus erat Sidonius rex, tum Tyrius, deinceps alii. Sic ubi deinceps

,,βασιλεὺς ἀποβαλέειν. τὴν ἢ ὀρτὴν τούτῳ ἄ-
,,γεσι Ἀθηναῖοι ἀνὰ πάντα ἔτεα τῇ μητρὶ καὶ τῇ
,,κόρῃ [a], καὶ αὐτέων τε ὁ βουλόμενος καὶ τῶν ἄλλων
,,Ἑλλήνων μυεῖται· καὶ τὴν φωνὴν τὴν ἀκούεις,
,,ἐν ταύτῃ τῇ ὀρτῇ ἰαχχάζουσι. πρὸς τοῦτο εἶ-
πας Δημάρητον, Σίγα τε καὶ μηδενὶ ἄλλῳ τῶν λό-
,,γων τῶνδε εἴπῃς. ἦν γάρ τοι ἐς βασιλέα ἀνε-
,,νειχθῇ τὰ ἔπεα ταῦτα, ἀποβαλέεις τὴν κεφα-
,,λήν· καί σε οὔτε ἐγὼ διωτήσομαι οὔτε ἄλ-
,,λος ἀνθρώπων οὐδείς. ἀλλ' ἔχ' ἥσυχος. σοὶ
,,δὲ ὁρᾶλῆς τῆσδε θεοῖσι μελήσει τά τε μὲν δὴ ταῦτα
ὡς ἐγένετο. ἐκ δὲ τοῦ κονιαροῦ καὶ τῆς φωνῆς νέφος
νεφέλη, καὶ μετάρσιον ἦν, φέρεσθαι δὲ ἐπὶ Σα-
λαμῖνα, ὅπου τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. ἔστω
ἢ αὖτις μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπο-
λέεσθαι μέλλοι. ταῦτα μὲν Δικαῖος Θεοκύδεος
ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καλεο-
μένων. Οἱ δὲ ἐς τὸ Ξέρξεω ναυτικὸν στρατιὴν
παχθέντες, ἐπείτε ἐκ Τρηχῖνος ἐπεσεύμενοι τὸ
στόμα τὸ Λακωνικὸν, διέβησαν ἐς τὴν Ἱστιαίην,
ὑπιζόντας ἡμέρας τρεῖς, ἔπλεον δι' Εὐρίπου, καὶ
ἐν ἡμέρῃσι τρισὶ ἡμέρῃσι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ· ὡς
μὲν ἐμοὶ δοκέειν [b], οὐκ ἐλάσσονες ἐόντες ἀρι-
θμὸν, ἐσέβαλον ἐς τὰς Ἀθήνας, κατὰ τὸ ἤπει-
ρον δὲ τῇσι νηυσὶ ἐπικέμενοι, ἢ ἐπεί τε Σηπιάδα
ἀπίκοντο καὶ ἐς Θερμοπύλας. ἀνθέηκα γὰρ τοῖ-
σί τε ὑπὸ βίης χαμόντων αὐτέων ἀπολομένοισι, καὶ
τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι, καὶ τῇσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ
ναυμαχήσι, τούσδε τοὺς τότε ἔπω ἐπιμένους βα-
σιλέϊ, Μηλιέας, καὶ Δωριέας, καὶ Λοκρούς, καὶ
Βοιωτούς, πανστρατιῇ ἐπομένους, πλὴν Θεσπιέων
τε καὶ Πλαταιέων· καὶ μοῦνα Καρυστίους τε καὶ
Ἀνδρίους, καὶ Τηνίους τε καὶ τοὺς λοιποὺς νησιώτας
πάντας· πλέω τὰ πόλιος τὰ ἐπεμνήσθημεν [c].
δεύτερον τὸ ἀνάμαλα. ὅσῳ γὰρ δὴ μᾶλλον ἐσω-
τέρω τὴν Ἑλλάδα ὁ Πέρσης, τοσούτῳ πλέω
ἔθνεα οἱ εἵπετο. Ἐπεὶ ὦν ἀπίκατο [d] ἐς τὰς Ἀ-
θήνας πάντες ἔτι πλὴν [e] Παρίων· Πάριοι γὰρ
ὑστερωφθέντες ἐν Κύθνῳ, ἐπεφαδόκεον τὸ πο-
λεμον τῇ ἀποβήσεται· οἱ ἢ λοιποὶ ὡς ἀπίκοντο
ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθεῦτεν αὐτὸς Ξέρξης
ὑπὸ τὰς νῆας, ἐθέλων σφι συμμίξαι τε καὶ
πυθέσθαι τῶν ὑπαιτίων τὰς γνώμας. ἐπεὶ ἢ
ἀπικόμενος προσίζετο, παρῆσαν μετάπεμπτοι οἱ
τῶν ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρ-
χοι ἀπὸ τῶν νηῶν, καὶ ἵζοντο, ὡς σφι βασι-
λεὺς ἑκάστῳ τιμὴν ἐδεδώκεε· πρῶτος μὲν, ὁ
Σιδώνιος βασιλεύς· μετὰ ἢ, ὁ Τύριος· ὑπὸ ἢ,

ὡς λοι-

a MS. legit κόρῃ. b δοκέει. c ἐπιμνήσθη. d ἀπικέσθη. e πάντες, πλὴν.

Plerique ſuadent pugnare, Artemiſia diſſuadet, certas producens cauſas.

ὦ ἄλλοι. ὡς δὲ κόσμῳ ἐπεξῆς ἵζοντο, πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον, ἠρώτα, ἀποπρώμενος ἕκαστα, εἰ ναυμαχίῃ ποιοῖντο [a]. Ἐπεὶ δὲ περιὼν ἠρώτα ὁ Μαρδόνιος ἀρξάμενος ἀπὸ Σιδωνίου, οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τὠυτὸ γνώμην ἐξεφέροντο, κελεύοντες ναυμαχίην ποιέεσθαι. Ἀρτεμισίη δὲ τάδε ἔφη, Εἰπέ μοι [b] πρὸς βασιλῆα, Μαρδόνιε, ὡς ἐγὼ τάδε λέγω, ὅτε κακίστη γιομένη [c] ἐν τῇσι ναυμαχίῃσι τῇσι πρὸς Εὐβοίῃ, ὅτε ἐλάχιστα ἀποδεξαμένη [d], δέοντα. τίνα δὲ ἐσσομαι γνώμην με δίκαιόν ἐστιν ἀποδείκνυσθαι, τὰ τυγχάνω φρονέουσα ἄριστα ἐς πρήγματα τὰ σά. καίτοι τάδε λέγω, φείδεο τῶν νηῶν, μηδὲ ναυμαχίην ποιέο. τοὶ γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν ἀνδρῶν κρέσσονες τοσοῦτόν εἰσι κατὰ θάλασσαν, ὅσον ἄνδρες γυναικῶν. τί δὲ πάντως δεῖ σε ναυμαχίῃσι ἀνακινδυνεύειν; οὐκ ἔχεις μὲν τὰς Ἀθήνας, τὸν περ εἵνεκα ὡρμήθης στρατεύεσθαι; ἔχεις δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα; ἐμποδὼν δέ τοι ἴσταται οὐδείς· οἱ δέ τοι ἀντίσχοντες, ἀπήλασαν ἔτω ὡς ἐκείνοις ἔπρεπε. τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω ἀποβήσεσθαι τὰ τῶν ἀντιπολέμων πρήγματα, τοῦτο φράσω· ἢν μὲν μὴ ἐπάρχῃς ναυμαχίην ποιεύμενος, ἀλλὰ τὰς νῆας αὐτοῦ ἔχῃς πρὸς γῇ μένων, ἢ καὶ πρόσω ἰὼν ἐς τὴν Πελοπόννησον, εὐπετέως τοι, δέοντα, χωρήσει τὰ νοέων ἐλήλυθας. οὐ γὰρ οἷοί τε πολλὸν χρόνον εἰσὶ τοι ἀντέχειν οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ σφέας διασκεδάσεις [e]. κατὰ δὲ πόλις ἕκαστοι φεύξονται· οὔτε γὰρ σῖτον ὧδε σφίσι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ὅτε αὐτοὺς οἰκὸς, ἢν σὺ μὴ τὴν Πελοπόννησον ἐλαύνῃς τὸ πεζὸν στρατόν, ἀπερεμέν τοὺς ἐκεῖθεν αὐτέων ἥκοντας· οὐδέ σφι μελήσει περὶ τῶν Ἀθηναίων ναυμαχέειν. ἢν δὲ αὐτίκα ἐπάρχῃς ναυμαχήσων, δείδοικα μὴ ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακωθεὶς τὸ πεζὸν συμπροσδηλήσῃ [f]. πρὸς δὲ, ὦ βασιλεῦ, καὶ τάδε ἐς θυμὸν βάλεο [g], ὡς τοῖσι μὲν χρησοῖσι τῶν ἀνθρώπων κακοὶ δοῦλοι φιλέουσι γίνεσθαι, τοῖσι δὲ κακοῖσι, χρησοί. σοὶ δὲ ἐόντι ἀρίστῳ ἀνδρῶν πάντων, κακοὶ δοῦλοί εἰσι· οἱ ἐν συμμάχων λόγῳ λέγονται εἶναι, ἐόντες Αἰγύπτιοί τε καὶ Κύπριοι, καὶ Κίλικες, καὶ Πάμφυλοι, τοῦ ὄφελός ἐστι οὐδέν. Ταῦτα λεγόντος πρὸς Μαρδόνιον, ὅσοι μὲν ἦσαν εὔνοοι τῇ Ἀρτεμισίῃ, συμφορὴν ἐποιεῦντο τοὺς λόγους, ὡς κακόν τι πρήσσοντος πρὸς βασιλῆος, ὅτι οὐκ ἐᾷ ναυμαχίην ποιέεσθαι· οἱ δὲ ἀγαθόμενοί τε καὶ φθονέοντες αὐτῇ, ἅτε ἐν πρώτοισι τετιμημένης [h] παρὰ πάντων τοῦ συμμάχων, ἐτέρποντο τῇ ἀναιρέσι,

ceps ordine conſederunt, miſit ad eos Mardonium tentandi gratia, ſciſcitatum ſingulos, an prœlium navale facerent. Poſteaquam Mardonius à Sidonio exorſus, ſingulos circumiens interrogavit, ceteri quidem eandem dixere ſententiam, jubentes fieri prœlium: Artemiſia vero, Hæc, inquit, Mardonie, regi referas me dicere, quæ in prœliis ad Eubœam geſtis non ignaviſſima extiti, neque minima oſtendi, domine. Sententiam vero quam habeo, æquum eſt me proferre quæ in rem tuam maxime eſſe ſentio. Itaque hoc tibi ſuadeo, ut navibus parcas, nec prœlium navale facias; illi enim viri tanto ſunt tuis viris in mari præſtantiores, quanto feminis viri. Quid vero neceſſe habes omnino venire in diſcrimen pugnæ navalis? nonne Athenas habes, quarum gratia expeditionem ſumſiſti? nonne reliquam Græciam? ac nemo tibi obſiſtit. Qui tibi obſiſtebant, ita ſummoti ſunt ut eos decebat. Quo autem ego exituras hoſtium res arbitror, id exponam: Si non inſtabis pugnæ navali committendæ, ſed claſſem perges hic continere ad terram, aut etiam tendere in Peloponneſum, tunc tibi, domine, ſuccedent ea quorum gratia veniſti. neque enim diu tibi reſiſtere Græci poſſunt, ſed illos diſſipes, & ad ſuas quique urbes defugient; quoniam neque commeatus eſt eis in hac inſula, ut ego audio, neque, ſi tu in Peloponneſum pedeſtres copias duces, hîc eos credibile eſt perſtituros qui illinc huc advenerunt, neque de pugna pro Athenienſibus facienda curaturos. At ſi pugnam navalem gerere approperabis, vereor ne copiæ nauticæ male re geſta inſuper pedeſtribus ſint exitio. Præterea hoc etiam, rex, in animum demitte: uſu venire, ut bonis quidem hominibus mali ſervi ſint, malis autem boni. Ideoque tibi (qui virorum omnium es optimus) ſervi ſunt mali, qui numero ſociorum cenſentur, Ægyptii, Cyprii, Cilices, Pamphyli, è quibus nulla utilitas eſt. Hæc loquente Artemiſia, quicunque ei bene volebant, noxiam illi rebantur ſuam orationem, tanquam aliquid mali paſſuræ ab rege, quem vetaret pugnam facere navalem: at ii qui male conſultum illi volebant invidebantque, utpote cui inter primos ſociorum omnium honos haberetur, gaudebant ejus ſententia,

1

2

3

69

a ποιεῖσθε. b MS. habet εἰπεῖν μοι. c MS. habet κακίστη γιομένη. d MS. ἀποδεξαμένη. e διασκεδᾷς. f συμπροσδηλήσῃ. g βαλεῦ. h τετιμημένη.

Manet tamen Xerxes in consilio pugnæ incundæ, nocte tunc diem eximente, quando Græcis anxiis de patria, exercitus terrestris tendit in Peloponnesum, Græcis iter obstruentibus, & quibusnam?

tia, tanquam perituræ. Sed Xerxes, postquam ad eum sunt relatæ sententiæ, magnopere delectatus est Artemisiæ sententia; & quum jam antea seriam esse sensisset, tunc multo impensius laudavit. Nihilominus ut pluribus staretur jussit, ratus ad EUbœam suos sponte male pugnasse, quod videlicet ipse abfuisset: itaque constituit spectaculo pu-
70 gnæ navalis interesse. Classiarii, ubi nunciatum est illinc esse solvendum, classem Salaminem versus ducunt, & per otium in aciem sunt digesti. Sed quum eos dies defeciset quominus prœlium committerent, (nox enim supervenit) in posterum diem sese instruebant: quum interim Græcos metus formidoque cepit, cum alios, tum vero non minime Peloponnenses, quod ipsi desidentes in Salamine, pro Athenienssium terra essent certaturi: qui si superarentur, in insula deprehensi forent obsidendi, sua
71 terra sine præsidio relicta. Per eandem noctem pedester exercitus barbarorum contendebat in Peloponnesum: quanquam cuncta quæ poterant excogitata erant, ne barbari per continentem ingrederentur. Nam ubi Leonidem cum suis apud Thermopylas occubuisse accepere Peloponnenses, celerrime ex urbibus concursu facto, Isthmum insederunt, duce Cleombroto Anaxandridæ filio, Leonidæ fratre. Ibi considentes, primum viam Scironidem obstruxerunt; deinde consilio inito Isthmum muro inædificabant, opusque perficiebant, quippe nemine (quum tot millia virorum essent) cessante. nam & lapides & lateres & ligna, & cistas sabulo plenas afferebant, nullo temporis momento opus intermittentes, neque diurno neque nocturno.
72 Hi autem è Græcis fuerunt qui ad Isthmum auxilio cum omni copia venerunt: Lacedæmonii, & Arcades omnes, & Elei, & Corinthii, & Sicyonii, & Epidaurii, & Phliasii, & Trœzenii, & Hermionenses. Hi fuerunt qui quidem auxilio venerunt, metuentes periclitanti Græciæ. Ceteris enim Peloponnensibus id nihil admodum curæ erat, &
73 Olympia jam & Carnia præterierant. Incolunt autem Peloponnesum gentes septem, quarum duæ indigenæ eundem quem habitarunt olim locum nunc habitant, Arcades & Cynurii: una, Achaica, quæ nunquam illa quidem è Pelo-

ποντ-

κρέσι, ὡς ἀπολεομένης αὐτῆς. ἐπεὶ ἢ ἀνίωσε χθησαν αἱ γνῶμαι ἐς Ξέρξεα, καρτά τε ἤσθη τῇ γνώμῃ τ Ἀρτεμισίης· καὶ νομίζων ἔτι σφίσι δεύτερον ἀγαθὸν εἶναι, τότε πολλῷ μᾶλλον αἶνεε. ὁμως ἢ τοῖσι πολεοισι πιθεσθαι ἐκέλευε, τάδε καταδόξας· τοὺς μὲν Εὐβοίῃ σφέας ἐθελοκακέειν, ὡς ἀπαρεόντων αὐτῶν, τότε ἢ αὐτὸς παρεσκευάσατο θεήσασθαι ναυμαχέοντας. Ἐπεὶ ἢ παρῆγγελλον ἀναπλώειν, ἀνῆγον τὰς νῆας ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, καὶ παρεκεάθησαν Ἑλληνες κατ' ἡσυχίην. τότε μέν νυν οὐκ ἐξέλιπόν σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίῃ πιέεσθαι· νὺξ γὰρ ἐπιγενομένη [a], οἱ ἢ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς ἢ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἧκιστα ἢ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. ἀρρώδεον ἢ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι, ὑπὲρ γῆς τ Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν· νικηθέντες τε, ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπεντες τὴν ἑωυτῶν ἀφύλακτον. Τῶν ἢ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεοῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίπερ τὰ διαβατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ἤπειρον μὴ ἐσβάλλοιεν οἱ βάρβαροι. ὡς γὰρ ἐπύθοντο παχέως Πελοποννήσιοι τὰ ἀμφὶ Λεωνίδῃ ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τ πολίων, ἐς τ Ἰσθμὸν ἵζοντο. καὶ σφι ἐπὶ τῷ στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δὲ ἀδελφεός. ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσθμῷ, καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδὸν, μετὰ τοῦτο ὡς σφι ἔδοξε βουλομένοισι, ᾠκοδόμεον διὰ τ Ἰσθμοῦ τεῖχος· ἅτε δὴ ἐόντων μυριάδων πολλέων, καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου, ἠνύετο τὸ ἔργον. καὶ γὰρ λίθοι, καὶ πλίνθοι [b], καὶ ξύλα, καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφέροντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, ἔτε νυκτὸς, ἔτε ἡμέρης. Οἱ δὲ βοηθήσαντες ἐς τ Ἰσθμὸν πανδημεὶ, οἵδε ἦσαν Ἑλλήνων· Λακεδαιμόνιοί τε, καὶ Ἀρκάδες πάντες, καὶ Ἠλεῖοι, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Σικυώνιοι, καὶ Ἐπιδαύριοι, καὶ Φλιάσιοι, καὶ Τροιζήνιοι, καὶ Ἑρμιονέες. ἔτοι μὲν ἦσαν οἱ βοηθήσαντες, καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνεύσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε ἀδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἤδη. οἰκέει δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθνεα τέσσερα· τούτων δὲ τὰ μὲν δύο, αὐτόχθονα ἐόντα, κατὰ χώρην ἱδρυται· νῦν τε καὶ τοπάλαι οἴκεον, Ἀρκάδες, καὶ Κυνήσιοι. ἓν δὲ ἔθνος τὸ Ἀχαικὸν, ἐκ μὲν Πελο-

Ppp πον-

a ἐγένετο. b Hæ duæ voces καὶ πλίνθοι absunt ab MS.

Peloponnenſium vix gentes earumque origines. Græca claſſis etiam vult illuc tendere, ſed impedivit Themiſtocles, cujus memorandum ſtrategema.

πονήσω οὐκ ἐξεχώρησε, ἐκ μέντοι τῆς ἑωυτῶν· οἰκέει δὲ τὴν ἀλλοτρίην. τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνεα τῶν ἑπτὰ, τέσσερα ἐπήλυδά ἐστι, Δωριέες τε καὶ Αἰτωλοὶ, καὶ Δρύοπες, καὶ Λήμνιοι. καὶ [a] Δωριέων μὲν, πολλαί τε καὶ δόκιμοι πόλιες· Αἰτωλῶν δὲ Ἦλις μούνη· Δρυόπων δὲ, Ἑρμίων τε [b], καὶ Ἀσίνη ἡ πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ· Λημνίων δὲ, Παρωρεῆται πάντες. οἱ δὲ Κυνούριοι αὐτόχθονες ἐόντες, δοκέουσι μοῦνοι εἶναι Ἴωνες. ἐκδεδωρίευνται δὲ, ὑπό τε Ἀργείων δεχόμενοι, καὶ ἅτε χρόνον ἐόντες Ὀρνεᾶται [c], καὶ οἱ περίοικοι. τούτων ὦν τὰ ἑπτὰ ἐθνέων αἱ λοιπαὶ πόλιες πόρεξ τῶν κατέλεξα, ἐκ τοῦ μέσου ἐκαθέατο· οἱ δὲ ἐλαφρότερος εἶχον εἶπαι, ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι, ἐμήδιζον. Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ, τοιούτῳ πόνῳ συνεχόμενοι, ἅτε περὶ παντὸς ἤδη δρόμου θέοντες, καὶ τῇσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἁλώσεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες [d], ἅμα τούτοισι πυνθανόμενοι, ἀρρώδεον, οὐκ ἔτι περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ· ἕως μὲν δὴ αὐτίων ἀνὴρ ἀνδρὶ παρεσὰς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θώυμα ποιεύμενοι [e] τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην· τέλος δὲ, ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον, σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτέων. οἱ μὲν, ὡς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὼν εἴη ἀποπλώειν, καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ περὶ χώρης δορυαλώτου μένοντας μάχεσθαι· Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ Αἰγινῆται, καὶ Μεγαρέες, αὐτοῦ μένοντας ἀμύνασθαι. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ὡς ἐσάτῃ τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου. ἐξελθὼν δὲ, πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοίῳ, ἐντειλάμενον τὰ λέγειν χρεών· τῷ ὄνομα μὲν ἦν Σίκινος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων· ὕστερον δὲ τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλέης θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέχοντο οἱ Θεσπιέες πολίτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοίῳ ἀπικόμενος, ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν βαρβάρων τάδε, Ἔ-
„πεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρη τῶν
„ἄλλων Ἑλλήνων, (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ
„βασιλέος, καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέ-
„τερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων
„πρήγματα) φράσοντα ὅτι οἱ Ἕλληνες δρησμὸν
„βουλεύονται καταρρωδηκότες. καὶ νῦν παρέχει
„καλλιστον ὑμέας ἔργων ἀπάντων ἐξεργάσασθαι,
„ἢν μὴ περιίδητε διαδρήναντας αὐτούς. ἅτε γὰρ
„ἀλλήλοισι ὁμοφρονέοντες, οὐκέτι ἀντιστήσονται ὑ-
μῖν·

ponneſo exceſſit, ſed priſtino loco egreſſa, alienum incolit: reliquæ è ſeptem ſunt quatuor adventiciæ, Dorienſes, Ætoli, Dryopes, Lemnii. Ac Dorienſium quidem multæ ſunt & inſignes civitates: Ætolorum ſola Elis: Dryopum autem Hermion & Aſina, quæ ad Cardamylam Laconicam ſita eſt: Lemniorum autem, omnes Paroreatæ. Cynurii autem, quum ſint indigenæ, ſoli putantur Iones eſſe, ſed effecti ſunt Dores, ſub imperio Argivorum ſiti, & progreſſu temporis, quum eſſent Orneatæ, itemque accolæ. Harum igitur ſeptem gentium ceteræ præter eas quas recenſui, è medio ceſſerunt; & (ſi ingenue loqui fas eſt) è medio ſedentes cum Medis ſentiebant. Apud Iſthmum quidem 74
in tali labore iſti occupati erant, utpote pro omni jam curſu currentes, & nequaquam opinantes navibus ſe illuſtres futuros. Quæ audientes illi qui in Salamine erant, formidine afficiebantur, non tam pro ſeipſis quàm pro Peloponneſo ſolliciti; & adhuc quidem in eis vir viro adſtans clanculum loquens admirabatur in EUrybiade conſilii inopiam: tandem vero erupit in medium, conciliumque contractum eſt, & multa de hoc ipſo dicebantur, ab his quidem, oportere in Peloponneſum navigare, & pro illa adire periculum, non autem manentes, pro captiva regione pugna decernere: ab Athenienſibus vero & Æginetis & Megarenſibus, ſatius eſſe illic manentes dimicare. Ibi Themiſtocles, poſtquam 75
ſententia Peloponnenſium evictus fuit, clanculum è concilio egreſſus, miſit ad claſſem Medorum navigium, cum quodam edocto quæ dicere oporteret; cui nomen erat Sicino, domeſtico ſuo, atque eodem pædagogo liberorum ſuorum: quem poſt has res geſtas ipſe Theſpienſem fecit, quando Theſpienſes in civitatem recipiebant, atque locupletem. Is tunc navigio ad duces barbarorum profectus, hæc inquit; Dux Athenienſium, quod partibus regis favet, præoptatque res veſtras quàm Græcorum eſſe ſuperiores, miſit me clam aliis Græcis indicatum vobis, illos metu perculſos fugam facere velle, & nunc offerri vobis occaſionem exequendi rem omnium præclariſſimam, niſi per negligentiam eos dilabi ſinatis. nam neque inter ſe conſentiunt, neque vobis amplius obſiſtent:

a Vocula iſta καὶ deſtituitur MS. b Ἑρμιόνη τε. c Ὀρνεᾶται. d Hæc vox Ἕλληνες non eſt in MS. e ποιεύμενος.

ſtent : ſed inter ſe dimicantes cernetis eos qui vobiſcum & eos qui contra vos ſentiunt. Hac re Sicinus indicata, ab il-
76 lis abſceſſit. Cui fidem habentes barbari, tum in inſulam parvam nomine Pſyttaleam, quæ inter Salaminem & continentem ſita eſt, multos Perſarum trajiciunt, tum mediam circa noctem cornu quod ad occaſum ſpectabat producunt Salaminem verſus, eam circumituri : producunt autem qui circa Ceon & Cynoſuram inſtructi erant, occupantes navibus omne fretum Munychia tenus. Ideo autem & naves producebant, ne qua Græcis liceret effugere : ſed circumventi in Salamine pœnam redderent prœliorum ad Artemiſium geſtorum. Ad inſulam autem Pſyttaleam trajiciebant Perſas ob hanc cauſam, tanquam commiſſo navali certamine, illuc præcipue ejiciendis & viris & naufragiis, (erat enim inſula in trajectu, ubi futura erat pugna, ſita) hos quidem ſervarent, alios vero interimerent. Hoc autem ne hoſtes ſentirent, clanculum egere. Atque ita illi nulla no-
77 ctis parte conceſſa ſomno parabantur. In has ego res intuens, non habeo adverſari oraculis tanquam non veris, nolens evidenter loquentia conari refellere ;

Auricoma denſis ubi litora ſacra Diana
Navibus inſternent & litoream Cynoſuram,
Spe ſtolida fortes quod Athenas dilacerarunt,
Compeſcet juvenem meritiſſima pœna ſuperbum,
Inſtinctum furiis, ſibi cedere cuncta putantem.
Nam miſcebitur æs ari, mars ſanguine pontum
Inficiet : Graiis tunc libera tempora reddet
Saturno genitus, ſimul & Victoria pollens.

Quum ita evidenter in his à Bacide dicatur, profecto de contradicendo oraculis neque ipſe auſim dicere, neque ab
78 aliis dici ſuſtineam. Porro inter duces qui in Salamine erant ingens conflata eſt rixa, nondum ſcientes à barbarorum navibus ſe circumveniri ; ſed ſicut per diem viderant eos collocatos, ita exiſtimabant eos illo ordine manere.
79 Quibus congregatis, applicuit ex Ægina Ariſtides Lyſimachi filius, Athenienſis

„ μῖν. ὡς ἐωυτὸς τε σφέας ὄψεσθε ναυμα-
„ χέοντας τὸς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας, καὶ τὸς
μὴ. ὁ μὲν, ταῦτά σφι σημήνας, ἐκπλόων ἀπαλ-
λάσσετο. Τοῖσι δὲ ὡς πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέν-
τα, τῷ μὲν, ἐς τὴν νησίδα τὴν Ψυτταλείαν,
μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆ ἠπείρῳ, πολ-
λὸς τ Περσέων ἀπεβιβάσαντο· τοῦτο δὲ, ἐπειδὴ
ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἑσπέ-
ρης κέρας κυκλέμενοι περὶ τὴν Σαλαμῖνα,
ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε & τὴν Κυνόσουραν
τεταγμένοι, κατέχον τε μέχρι Μουνυχίης πάσα[a]
τ πορθμὸν τῆσι νηυσί. τῶνδε δὲ εἵνεκα ἀνῆγον τὰς
νῆας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μηδὲ φυγὴν ἐξῇ, ἀλλ'
ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι, δοίεν πίσιν τ ἐπ'
Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν
Ψυτταλείαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων
τῶνδε εἵνεκα, ὡς ἐπεὰν γένηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα
μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν & τῶν ναυη-
γίων (ἐνὸς δὴ πόρου ναυμαχίης τ μελλούσης ἔσεσθαι
ἔκειτο ἡ νῆσος) ἵνα τὰς μὲν σῴσι, τὰς δὲ
διαφθείρωσι. ἐποίεον δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ
πυθοίατο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὴ ταῦτα τ νυ-
κτὸς, ὡδὲν ἀποκοιμηθέντες, παρεσκεύαντο. Χρη-
σμοῖσι δὲ σὸκ ἔχω ἀντιλέγειν ὡς σὸκ εἰσὶ ἀλη-
θέες, ἃ βαλόμενος ἐναργέως λέγοντας πρῆγος
καταβάλλειν, ἐς τοιάδε πεπήματα ἐσβλέψας,

Ἀλλ' ὅταν Ἀρτέμιδος χρυσάορον ἱερὸν ἀκτὴν
Νηυσὶ γεφυρώσωσι, καὶ εἰναλίῃ Κυνόσουραν,
Ἐλπίδι μαινομένη λιτομοιρίας πέρσαντες Ἀθήνας,
Δῖα δίκη σβέσσει κεραλέον κόρον, ὕβριος ὀγκον,
Δεινὸν μαιμώοντα, δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα πυθέσθαι.
Χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμίξεται, αἵματι δ' Ἄρης
Πόντον φοινίξει· τότ' ἐλεύθερον Ἑλλάδος ἦμαρ
Εὐρώπα Κρονίδης ἐπάγει, καὶ πότνια Νίκη.

ἐς τοιαῦτα μὲν καὶ ἕτω ἐναργέως λέγοντα Βάκι-
δι ἀντιλογίης χρησμῶν πέρι, ἔτε αὐτὸς λέγειν
τολμέω, ἔτε παρ' ἄλλων ἐνδέκομαι. Τῶν δὲ ἐν
Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ὠθισμὸς λόγων
πολλός. ἠδέατο δὲ ἔκω ὅτι σφέας περιεκυκλέοντο [b]
τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι· ἀλλ' ὥσπερ τ ἡμέ-
ρης ὡρων αὐτὰς τεταγμένας, ἐδόκεον κατὰ χώ-
ρην εἶναι. Σωσηνέτων δὲ τ στρατηγῶν, ἐξ Αἰγί-
νης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖ-
ος

a Pro hac voce πάσα legitur in MS. ΔΔ. b περιεκυκλέοντο.

Ariſtides tunc exul indicat Græcis facta Perſarum. Hinc reconciliatio ejus cum Themiſtocle. Ariſtidi vix fides habetur, ſed Tenia triremis eam firmat.

ος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τῶ δήμου. τὸν ἐγὼ νενόμικα, πιωθαυόμενος αὐτὸν τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γνέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιότατον. ἔτι ὧν νὺξ ἐπὶ τὸ συνέδριον, ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἑόντα μὲν ἑωυτῷ ἐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ πρωμάλιστα. ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν, λήθην ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκαλέετο, θέλων αὐτῷ συμμίξαι. προσαισθόμενος δὲ ὅτι παρεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νῆας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ὡς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· Ἡμέας „χρεὸν ἐστὶ καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ καιρῷ, καὶ „δὴ καὶ ἐν τῷδε, περὶ ὁκοτέρου ἡμέων πλέω „ἀγαθὸν τὴν πατρίδα [a] ἐργάσεται. λέγω δέ „τοι ὅτι [b] ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν „περὶ ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ „γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν, „εἰ καὶ θέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυ„βιάδης οἷοί τε ἔσονται σκεδασθῆναι. περιεχόμε„θα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ· ἀλλ' ἐσελ„θὼν σφι ταῦτα σήμηνον. Ὁ δὲ ἀμείβετο τοῖς„δε, Κάρτα τε χρηστὰ λέγεαι, καὶ εὖ ἤγ„γελας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς „αὐτόπτης γενόμενος, ἥκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο „τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γὰρ ὅπως οὐκ „ἐκόντες ἔλθοιεν ἐς μάχην κατισταθέντες οἱ Ἕλ„ληνες, ἀέκοντας ἀναγκασθῆναι. σὺ δή, ἐπείπερ „ἥκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι ἄγγελον. „ἐν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν, „καὶ ἐ πείσω, ὡς ἐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων „ταῦτα. ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθὼν „ὡς ἔχει. ἐπεὰν δὲ σημήνῃς, ἐν μὲν πείθων„ται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα· ἐν δὲ αὐτοῖσι μὴ „πιστὰ γένηται, ὁμοίων ἡμῖν ἔσεσθαι. ἐ γὰρ ἔτι ἀνα„δρήσονται, εἴπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς „σὺ λέγεις. Ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε ἥκειν, καὶ μόγις σκεδασθέντας λαθὼν τὰς ἐπορμεούσας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· παραρτᾶσθαί τε σφεας ἐκέλευε, ὡς ἀλεξησομένους. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα εἰπὰς, μετεστήκεε· τῶν δὲ αὖτις ἐγένετο λόγων ἀμφισβησίη. οἱ μὲν γὰρ τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπίστευον τὰ ἐξαγγελθέντα. Ἀπιστεόντων δὲ τούτων, ἦλθε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τὴν ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ὅπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. Διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράψαντο Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρι-

fis quidem, ſed teſta in exilium à populo ejectus, quem ego, ut ejus mores accepi, virum optimum fuiſſe Athenis atque juſtiſſimum cenſui. Hic vir concilio aſſiſtens, Themiſtoclem evocavit, non amicum ſibi, ſed in primis inimicum: verum præ magnitudine præſentium malorum oblitus ſimultatum, evocavit hominem colloquendi gratia. præſenſerat enim Peloponnenſes maturare ad Iſthmum claſſem reducere. Qui, quum prodiiſſet Themiſtocles ad eum, inquit, Nos & alio tempore & hoc ipſo contendere debemus inter nos hac de re, uter noſtrûm de patria præclarius mereatur. te vero certiorem facio, peræque eſſe Peloponnenſibus multa verba facere ac pauca de abducendis hinc navibus. Ego enim tibi quod ipſemet vidi, refero: nunc, ne ſi velint quidem, Corinthios atque ipſum EUrybiadem enavigare poſſe, quoniam circumdati ab hoſtibus undique ſumus: quare ingreſſus eis hæc indicato. Cui reſpondens Themiſtocles, Utilia valde, inquit, jubes, ac bene annunciaſti. Nam quæ ego precabar ut fierent, ea ipſe tu conſpicatus fieri, venis. ut enim ſcias, quæ fiunt à Medis, per me fiunt: quoniam opus facto fuit, ut Græci qui nolebant ſua ſponte ad pugnam deſcendere, deſcenderent inviti. Tu vero, quandoquidem utilia nunciatum venis, ipſe illis nunciato. Quoniam ſi ego retulero, videbor rem commenticiam dicere, nec perſuadebo, tanquam non hoc agentibus barbaris. Itaque tute ingreſſus, uti res habet ipſe illis referas. Quod ubi feceris, ſi tibi fidem habebunt, optime habet; ſin minus, perinde nobis erit. neque enim ſi undique circumdati ſumus, ut tu ais, amplius iſti defugient. Ariſtides concilium intro- 81
greſſus, eadem retulit, dicens ſe ex Ægina veniſſe, & ægre elapſum, latendo ſtationem hoſtium. Omnem enim claſſem Græcorum, à Xerxis claſſe circumventam; ideoque hortari ſe, ut ad deſenſionem ſui illi ſeſe præpararent. Hæc loquutus Ariſtides, retro abiit. Rurſus autem inter duces altercatio orta, pleriſque eorum fidem nuncio non habentibus. Quibus non credentibus advenit triremis 82
transfuga virorum Teniorum, cui præerat Panætius Soſimenis filius, quæ omnem veritatem attulit. Cujus facti nomine Tenii in tripode qui Delphis dedi-

catus

a τῇ πατρίδι. b λέγω ὅτι.

catus est, inter eos qui barbarum debellarunt, scripti fuere. Ex hac autem navi quæ ad Salaminem & altera quæ ad Artemisium transfugit Lemnia, expleta est Græcorum classis trecentarum & octoginta navium. duæ namque prius ad explen-
83 dum numerum defuerant naves. Græci, ubi eis verba Teniorum fecerunt fidem, sese apparaverunt tanquam dimicaturi. Et sub diluculum, quum propugnatorum cœtum fecissent, Themistocles ex omnibus quæ expedirent præcipiebat: cujus orationis summa erat, meliorum cum pejoribus comparatio, quæcunque in hominis natura atque industria existunt, exhortatus ut meliora eligerent. Ubi peroravit, jussit illos ingredi naves. quibus ingressis, rediit ab Ægina triremis quæ profecta ad Æacidas erat, moxque o-
84 mnes naves Græci solverunt. In quos moventes continuo barbari sunt invecti. Ibi ceteri quidem Græci quum inhiberent remis, cessimque irent, Aminias Pallenensis, vir Atheniensis, evectus navi in hostilem incurrit: cui implicitus quum hæreret, nec abstrahi posset, ita ceteri venientes auxilio conserti sunt. Hunc in modum ajunt Athenienses extitisse initium pugnæ: Æginetæ vero, navem quæ ad Æacidas abierat fecisse initium. Quanquam etiam hoc refertur, simulacrum mulieris fuisse eis oblatum: & quum apparuisset, ita illos exhortatum ut omnis Græcorum exercitus exaudierit: sed prius his verbis convitiatum, O imperi-
85 ti, quousque remis inhibebitis? Ceterum adversus Athenienses instructi erant Phœnices. nam hi cornu tenebant quod ad Eleusinem occidentemque vergebat. Adversus Lacedæmonios instructi erant Iones. hi autem cornu tenebant quod ad auroram spectabat & Piræum: quorum pauci admonitu Themistoclis de industria ignave agebant, plerique minime. Enimvero complurium trierarchorum nomina commemorare possem, qui Græcas naves expugnavere: sed neminem nominabo præter Theomestorem Androdamantis filium, & Phylacon Histiæi filium, ambos Samios. quorum duntaxat ideo mentionem facio, quod Theomestor ob hanc navatam operam à Persis tyrannus Sami sit creatus: Phylacus inter bene de rege meritos adscriptus sit, & multo tractu soli donatus. Bene meriti autem de rege, Persica lingua Oro-

τρίποδα, ἐν τοῖσι τ βάρβαρον κατελῶσι. σὺν ᾗ ὧν ταύτῃ τῇ νηὶ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμῖνα, καὶ τῇ πρόσπορον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Λημνίῃ, ἐξεπληρώθη τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἕλλησι ἐς τὰς ὀγδώκοντά τε τριηκοσίας νῆας· δύο γὰρ δὴ νηῶν τότε κατέδεε ἐς τ ἀριθμόν. Τοῖσι ᾗ Ἕλλησι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τ Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. ἠὼς τε διέφαινε[a], καὶ οἱ σύλλογον τ ἐπιβατέων ποιησάμενοι· παρῃνέετο εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλέης, τὰ ᾗ ἄπρηκτα ὑπὸ πάντα χρέοντα τοῖσι ἥκιστα ἀντιβολήμενα. ὅσα ᾗ ἐν ἀνθρώπου Φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται, ταῦτα μνησάμενος δὴ τῶν πρόσω αἱρέεσθαι, καὶ καταπαλέξας τὸν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νῆας. καὶ ἔτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἡ κατὰ τὸν Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νῆας ἁπάσας οἱ Ἕλληνες. Ἀναγομένοισι δὲ σφι, αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες ὀπὶ πρύμνῃσι ἀνεκρέοντο, καὶ ὤκελλον τὰς νῆας· Ἀμεινίης ᾗ Παλληνεὺς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἐξαναχθεὶς, νηὶ ἐμβάλλει. συμπλακείσης ᾗ τ νηὸς, καὶ ἀδυναμιέων ἀπαλλαγῆναι, ἔτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βοηθήσαντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν ἔτω λέγουσι γενέσθαι τ ναυμαχίης τὸν ἀρχήν· Αἰγινῆται ᾗ, τὴν καθ' τοὺς Αἰακίδας ἀπενεικάμενοι ἐς Αἴγιναν, πεύσεσθαι εἶναι τοῦτο ἄρξαντα. λέγεται ᾗ καὶ τάδε, ὡς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη· φανεῖσα ᾗ ἀμηχεληθεῖσα, ὥστε καὶ ὀπίσω ἀκοῦσαι τὸ κραυγόμενον τ Ἑλλήνων· ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε, Ὦ δαιμόνιοι, μέχρι „κόσου ἔτι πρύμνῃσι ἀνακρέεσθε; Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες· ἔτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνός τε καὶ ἑσπέρης κέρας. κατὰ ᾗ Λακεδαιμονίους, Ἴωνες· ἔτοι δὴ εἶχον τὸ πρὸς τὸν ἠῶ τε καὶ τ Πειραιέα. ἐφελοκάκεον μέντοι αὐτέων, κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς, ὀλίγοι, οἱ ᾗ πολεῖς, ἔγωγε μέν νυν συχνῶν ὀνόματα τριηράρχων καταλέξαι, τῶν νῆας Ἑλλησίδας εἷλόν[ν]ων· χρήσιμα δὲ αὐτοῖσι ἐδέν, πλὴν Θεομήστορός τε ᾗ Ἀνδροδάμαντος, καὶ Φυλάκου ᾗ Ἱστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τῶνδε εἵνεκα μέμνημαι τῶν μέν, ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τῆτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε, καταιρεθεὶς τ Περσέων· Φύλακος δὲ, εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη, καὶ χώρη οἱ ἐδωρήθη πολλή. οἱ δὲ εὐεργέται ᾗ βασιλέος, ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί.

a MS. habet ἠὼς τε δὴ ἴφαινε.

Pugna navalis ad Salaminem. Virtus Athenienſium & Æginetarum, ſimiliterque Perſarum, & ſingulatim Artemiſiæ.

περὶ μὲν νυν τούτων ἄτω εἶχε. Τὸ δὲ πληθος τῶν νηῶν ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκερματίζετο, αἱ μὲν, ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δ', ὑπὸ Αἰγινητέων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων καὶ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὐ τεταγμένων ἔτι, οὐδὲ νόῳ πεποιημένων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι οἷόνπερ ἀπέβη. καίτοι ἔσαν γε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρῃ μαχρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν, ἢ κατὰ Εὐβοίην, πᾶς τις προθυμούμενος δείμαίνων Ξέρξεω· ἐδόκεέ τε ἕκαστος ἑωυτὸν θηήσεσθαι βασιλέα. Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους, οὐκ ἔχω μετεξετέρους εἰπεῖν ἀτρεκέως, ὡς ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλῆι. ἐπειδὴ γὰρ [a] ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηὺς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νηὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγέειν, (ἔμπροσθεν γὰρ αὐτῆς ἔσαν ἄλλαι νῆες φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα) ἔδοξέ οἱ τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάσῃ. διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς, φέρουσα ἐνέβαλε νηῒ φιλίῃ, ἀνδρῶν τε Καλυνδέων, καὶ αὐτὸ ἐπιβαλέοντος Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. εἰ μέν καί τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντων, ἐγὼ μέντοι ἔχω γε εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην προσπεσοῦσα νηῦς. ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη, διπλᾶ ἑωυτῇ ἀγαθὰ ἐργάσατο. ὅ, τε γὰρ τριήραρχος τῆς Ἀττικῆς νηὸς, ὡς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηῒ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νῆα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἕλληνίδα εἶναι, ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων, καὶ αὐτοῖσι ἀμυνέειν, ἐπεστρέψατο, πρὸς ἄλλας ἐτράπετο. Τοῦτο μὲν, τοιοῦτο αὐτῇ συνηνείκατο γενέσθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέβη ὥστε κακὸν ἐργασαμένῃ, ἀπὸ τούτου αὐτῇ μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ, βασιλέα ζημιούμενον, μαθεῖν τὴν νῆα ἐμβαλοῦσαν, καὶ δή τινα εἰπεῖν τῶν παρεόντων, Δέσποτα, ὁρᾷς Ἀρτεμισίην ὡς εὖ ἀγωνίζεται, καὶ νῆα τῶν πολεμίων καταδύσασα; καὶ τὰ ἐπείρεσθαι εἰ ἀληθέως ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον· καὶ τοὺς φάναι, σαφέως [b] τὸ σήμηιον τῆς νηὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ὑπολαμβάνειν εἶναι πολεμίην. τά τε γὰρ ἄλλα,

Oroſangæ vocantur. De his quidem ita res habet. Multitudo autem navium ad 86
Salaminem lacerabatur, partim ab Athenienſibus corrupta, partim ab Æginetis, utpote Græcis ſervato ordine ac loco certantibus, barbaris & incompoſite & inconſulte agentibus: ut non eventurum illis eſſet aliud quam evenit. quanquam eo die fuerunt atque extiterunt longe ſe ipſis præſtantiores, quàm ad EUbœam extiterant, pro ſe quiſque adnitentes, ac Xerxem reformidantes, & quod ab rege ſe ſinguli conſpectum iri arbitrabantur. Et de aliis quidem vel 87
barbarorum vel Græcorum ſingulatim, quomodo dimicaverint, non poſſum pro comperto referre. Circa Artemiſiam vero hoc rei geſtum, ex quo impenſius illa regi commendata eſt: Poſteaquam regiæ res magno tumultu miſceri cœperunt, hoc interim tempore Artemiſia, quum navem ſuam navis Attica inſequeretur, nullum habens effugium, quia ante ipſam aliæ naves amicæ, ſua vero proxima hoſtibus erat, hoc ſibi putavit faciendum, quod & feciſſe profuit. nam ut fugiebat Atticam navem, in navem ſociam, quæ erat virorum Calyndenſium, impegit, quaque rex ipſe Calyndenſium Damaſithymus vehebatur. Cum quo etſi huic jam inde quum eſſent in Helleſponto, contentio interceſſerat, tamen incertum utrum conſulto id fecerit, an fortuito navis Calyndenſium præternavigans oblata fuerit. Eam Artemiſia ubi incurrit pariter ac demerſit, proſpero caſu uſa & duplex hinc ſibi bonum eſt adepta. nam trierarchus Atticæ navis eam conſpicatus incurriſſe in barbarorum virorum navem, exiſtimans hanc Artemiſiæ navem aut Græcam eſſe, aut è barbaris profugere, & à Græcis pugnare, ab hac ad alias ſe convertit. Ita ex hoc facto con- 88
tigit Artemiſiæ tum ut exitium evitaret, nec interiret; tum ut è malo opere præcipue ſe probatam apud Xerxem redderet. ſiquidem fertur, quum rex ſpectans animadvertiſſet hanc navem alteri incurriſſe, quendam eorum qui aderant dixiſſe, Cernis Artemiſiam, domine, ut bene prœliatur, utque navem hoſtilem depreſſit? Et regem interrogaſſe nunquid vere id opus Artemiſiæ eſſet: & illos, utpote qui plane noſſent inſigne navis, ita rem habere adfirmaſſe, ratos eam navem quæ corrupta eſſet, hoſtilem fuiſſe. nam præter cete-

ra

a ἐπεὶ γὰρ. b σαφῶς.

ra quæ mulieri (ut dictum eſt) proſpere ceſſerunt, hoc quoque acceſſit, quod è navi Calyndenſi nemo ſervatus eſt qui exiſteret accuſator. Unde Xerxem ferunt ad ea quæ narrabantur dixiſſe, Viri quidem extiterunt mihi feminæ, feminæ autem, viri. Hæc ajunt dixiſſe
89 Xerxem. In eo prœlio cum alii multi & illuſtres viri tam Perſarum Medorumque quàm aliorum ſociorum occubuere, tum vero dux Ariabignes Darii filius Xerxiſque frater: è Græcis pauci. quippe qui gnari natandi, ubi ſuæ naves corruptæ erant, nec in pugna peribant, ad Salaminem enatabant. cujus rei quia imperiti erant barbarorum plerique, in mari periere. Poſteaquam autem primæ naves in fugam verſæ ſunt, tum vero plurimæ corrumpebantur. nam qui in poſterioribus locati erant, in anteriora progredi navibus conantes ut & ipſi aliquod opus regi exhiberent, undique in ſuo-
90 rum naves fugientes incidebant. Quo in tumultu etiam hoc actum eſt, ut quidam Phœnices quorum naves corruptæ fuerant, regem adeuntes, inſimulaverint Iones tanquam proditores, quod propter eos naves amiſſæ eſſent. unde id contigit, non ut Ionum duces interficerentur, ſed ut ii Phœnices qui illos inſimulabant, talem acciperent mercedem. Etenim illis adhuc ea loquentibus, Samothracia navis impacta Atticæ, eam demerſit: & in hanc Æginæa impulſa ipſam depreſſit. Verum Samothraces, ut qui jaculatores eſſent, propugnatores navis quæ ſuam depreſſerat, jaculorum ictibus excuſſerunt, eorumque conſcenſa navi potiti ſunt. quod factum Iones liberavit. Nam Xerxes ubi egregium facinus Ionum aſpexit, converſus ad Phœnices, ut erat ſupra modum mœſtus, & omnes arguens, juſſit eorum capita præcidi, ne, quum ipſi imbelles eſſent, meliores criminarentur. Quoties enim ſuorum quempiam aliquod opus edentem in hoc navali prœlio cernebat, de eo homine percontabatur, ſedens ſub monte qui eſt è regione Salaminis, nomine Ægaleo, & ſcribæ trierarchum illum ab patre & urbe annotabant. Quinetiam cladi Phœnicum qui aderant, additus eſt Ariaramnes vir Perſa, quanquam amicus regis.
91 Et iſti quidem in Phœnices ſe convertebant: barbaris autem in fugam verſis, & ad Phalerum elabentibus, Æginetæ in fre-

ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συμπίνεικε ἐς εὐτυχίην γενόμενα, καὶ τὸ τὸν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νηὸς μηδένα ἀποσωθῆναι κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξῃ δὲ εἶπαι „λέγεται πρὸς τὰ φερόμενα, Οἱ μὲν ἄνδρες, „γεγένασί μοι γυναῖκες· αἱ δὲ γυναῖκες, ἄν„δρες. ταῦτα μὲν Ξέρξῃ φασὶ εἰπαι. Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ, ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεός· ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ ὀνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων· ὀλίγοι δέ τινες ἐξ Ἑλλήνων. ἅτε γὰρ νέειν ἐπισταμένοισι, τοῖσι αἱ νῆες διεφθείροντο, καὶ μὴ ἐν χέρῃσι νόμῳ ἀπολλύμενοι, ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ διεφθείρησαν, νέειν οὐκ ἐπισταμένοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῦσαι διεφθείροντο. οἱ γὰρ ὄπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ ἔμπροσθε τῆσι νηυσὶ παρείναι πρώμενοι, ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ, τῆσι σφετέρῃσι νηυσὶ φυγούσῃσι ἐνεπίπτεον. Ἐγένετο δὲ ἐν τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ. τῶν τινες Φοίνικες, τῶν αἱ νῆες διεφθάρησαν, ἐλθόντες πρὸς βασιλῆα, διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νῆες, ὡς προδόντων. συνέπιπτε δὲ οὕτω, ὥστε Ἰώνων τε τοὺς στρατηγοὺς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς Δημαλόντας, λαβεῖν τοιόνδε [a] μισθόν. ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων, ἐνέβαλε νηῒ Ἀττικῇ Σαμοθρηικίη νηῦς. ἡ τε δὴ Ἀττικὴ κατέδυνε, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίη [b] νηῦς κατέδυσε τὴν Σαμοθρηίκων τὴν νῆα· ἅτε δὴ ἐόντες ἀκοντιστῆ οἱ Σαμοθρήικες, τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νηὸς βάλλοντες ἀπήραξαν, καὶ ἐπίδρομόν τε [c] καὶ ἔχειν αὐτήν. ταῦτα γενόμενα, τοὺς Ἴωνας ἔρρυσατο. ὡς γὰρ εἶδε σφέας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας, οἷα ἀποστερλυπούμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος [d]· καὶ σφέων ἐκέλευσε τοὺς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι, τοὺς ἀμείνονας Δημαλλωσι. ἔνθα γάρ τινα ἰδοι Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος παρὰ τῷ ὄρεϊ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὰ οὐνόματα· καὶ οἱ γραμματιστὴ ἀνέγραφον πατρόθεν τε καὶ τελεσάρχην καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δὲ ἔτι καὶ προσεβάλετο φίλος ἐὼν Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τότε καὶ Φοινικηΐδι πάθει. Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο. τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων, καὶ σκολεόντων πρὸς τὸ Φάληρον, Αἰγινῆται ἐπε-

a τοιοῦτον. b Αἰγινέη. c ἀπίδρομόν τι. d πᾶν αἰτιώμενος.

Alii notabiles casus, & egregiorum virorum nomina populorumque, à quibus res optime gesta est. Præmium captæ Artemisiæ ab Athenienſibus pronunciatum. Inertia Adimanti.

ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ, ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκερέιζον τάς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φεύγουσας τῶν νηῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅκως δέ τινες τὰς Ἀθηναίας διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τὰς Αἰγινήτας. Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νῆες ἥ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νῆα, καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κρίου, ἀνδρὸς Αἰγινήτεω, νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ· ἥπερ εἵλε τὴν προφυλάσουσαν ὑπὸ Σκιάθῳ τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἧς ἔπλεε Πυθέης ὁ Ἰσχένου· τὸν οἱ Πέρσαι καταξοπένσα, ἀρετῆς εἵνεκα εἶχον ἐν τῇ νηῒ σκοπαγλεόμενοι. τὸν δὴ προιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι ἦλω νηῦς ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθέην ἔτω σωθῆναι ἐς Αἴγιναν. ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νῆα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω, τό τε σημήιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος· καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα, ἐπεκερτόμησε, ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν ὀνειδίζων. ταῦτα μέν νυν νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα. οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νῆες προεχώρεον, φεύγοντες, ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πρόσω στρατόν. ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται· ἐπὶ δέ, Ἀθηναῖοι· ἀνδρῶν δέ, Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης, καὶ Ἀθηναίου Εὐμενής τε ὁ Ἀναγυράσιος, καὶ Ἀμεινίης Παλληνεύς· ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἀπεδίωξε. εἰ μέν νυν ἔμαθε ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νηῒ ἡ Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἷλέ μιν, ἢ καὶ αὐτὸς ἥλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι προεκέλευστο· πρὸς δέ, καὶ ἆεθλον ἔκειτο μύρια δραχμαί, ὃς ἄν μιν ζωὸν ἕλῃ. δεινὸν γάρ τοι ἐπιστέατο γυναῖκα ὑπὲρ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ (ὡς πρότερον εἴρηται) διέφυγε. ἔσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν αἱ νῆες προεχεχώρεσαν ἐν τῷ Φαλήρῳ. Ἀδείμαντον δὲ τὸν Κορίνθιον στρατηγὸν λέγουσι Ἀθηναῖοι, αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ὡς συνέμισγον αἱ νῆες, ἐκπλαγῆτά τε ὑποδείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον, οἴχεσθαι φεύγοντα. ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὸν στρατηγίδα φεύγουσαν, ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὡς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τὴν Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱρὸν Ἀθηναίης Σκιράδος, προπίπτειν σφι κέλητα ἀπὸ γῆς πομπὴ· τὸ δὲ ἐπείπαντα φανῆναι ἄδηλον, ἐπί τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῆδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὡς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τὰς νηῶν τὰς ἀπὸ τοῦ κέλητος, λέγειν τάδε, Ἀδείμαντε, οὐ μὲν

freto ſubſiſtentes, opera memoratu digna ediderunt. nam Athenienſes quidem in tumultu naves ſimul obſiſtentes fugienteſque expugnabant, Æginetæ vero eas quæ elabebantur: & quoties aliqua effugiebat Athenienſes, eo ipſo curſu in Æginetas incidebat. Quum interim conflixerunt naves duæ, una Themiſtoclis inſequens aliam, altera Polycriti Crio geniti, viri Æginetæ, dum navi Sidoniæ impingit, illi videlicet quæ ſpeculatoriam Æginæam ad Sciathum ceperat, qua vehebatur Pytheas Iſcheni filius: quem Perſæ ſeminecem plagis, tamen admiratione virtutis ſervatum in navi habebant. Sidonia quæ hunc circumferebat navis, una cum Perſis eſt intercepta, ut Pytheas ita ſoſpes rediret in Æginam. Polycritus ubi inſpexit Atticam navem, agnito ſigno navis imperatoriæ, inclamans Themiſtoclem, jocatus eſt, exprobrans Æginetis quod cum Medis ſentirent. Hoc Polycritus ſua navi incurrens, in Themiſtoclem jaculatus eſt. Barbari autem quorum naves ſupererant, fuga ſe proripuerunt in Phalerum pedeſtres ad copias. In hac pugna navali è Græcis optime audierunt Æginetæ, ſecundo loco Athenienſes: è viris, Polycritus Ægineta; Athenienſeſque, EUmenes Anagyraſius, & Aminias Pallenenſis, qui & Artemiſiam eſt inſequutus, non prius deſiturus quam aut illam cepiſſet, aut ipſe captus eſſet, ſi Artemiſiam ea navi vehi animadverſiſſet. quippe trierarchis Athenienſium præceptum erat ut eam caperent, propoſitumque præmium decem millium drachmarum ei qui vivam cepiſſet. Indigne enim ferebant mulierem adverſus Athenas militare. At illa (ut antea dictum eſt) aufugit. Fuerunt & alii, quorum naves incolumes in Phalerum evaſerunt. Adimantum autem Corinthium ducem Athenienſes ferunt ſtatim inter initia concurſus navium expavefactum atque perterritum ſublatis velis fugæ ſe dediſſe: Corinthioſque, inſpecta fuga navis imperatoriæ, itidem abiiſſe: & quum fugiendo veniſſent in orâ Salaminiâ ad templum Minervæ Sciradis, occurriſſe eis celocem divino miſſu: quem quiſnam miſiſſet non apparuiſſe, & nihil de copiarum ſtatu ſcientibus Corinthiis appropinquaviſſe. eos ob id conjectaſſe rem divinam eſſe: ut enim illi qui in celoce erant, propiores fuerunt, ita loquutos fuiſſe, Adimante, tu quidem

92

93

94

Ariſtidis opera in hoc prœlio. Exſpectatio ſecundi apud Græcos. Colias Attica repleta naufragiis, & de ea oraculum. Xerxes aggeres duxit in Salamina, ut videretur non abire velle.

dem converſis in fugam navibus abſcedere vis Græcorum proditor: at illi quantum votis conceperunt, victores hoſtium evadunt. Et quum his verbis fidem non haberet Adimantus, hæc iterum dixiſſe, ipſos poſſe pro obſidibus ductos mortem obire, niſi coperirentur Græci victores. Ita converſa navi Adimantum cum ceteris ad claſſem ſuorum, re jam ab aliis navata, veniſſe. Hic de illis apud Athenienſes rumor extitit. quod ipſi Corinthii non fatentur, ſeque inter primos in pugna extitiſſe affirmant, quibus etiam teſtimonium dicit
95 reliqua Græcia. Ariſtides autem Lyſimachi filius, vir Athenienſis, cujus paulo ante ut viri optimi mentionem feci, per eum tumultum qui circa Salaminem fiebat, hoc rei geſſit: Permultis armatorum qui per litus Salaminis locati erant, genere Athenienſes, ſumptis & in Pſyttaleam inſulam ductis exſcendit, qui omnes Perſas qui in ea inſula erant interemerunt. Defuncti navali pugna Græci, de-
96 ductis in Salaminem naufragiis quæ illic etiamnum ſupererant, parati erant ad aliam navalem dimicationem, quod expectarent, regem iis quæ ſibi reliquæ erant navibus adhuc uſurum. Porro naufragiorum pleraque ventus zephyrus ſuſcipiens portavit in oram Atticæ, nomine Coliadem; ut impletum ſit tum aliud omne oraculum de hac pugna navali editum à Bacide & Muſæo, tum vero id quod fuit de naufragiis illuc evectis ante hos multis annis prædictum in oraculo Lyſiſtrato Athenienſi, viro ſortilego, quod omnes Græcos latuerat,

Coliades multo trepidabunt remige matres.

Hoc autem futurum erat avecto rege.
97 Cognita ſua clade Xerxes, veritus nequis Ionum Græcos ſubornaret, aut ſponte ipſi cogitarent navigare in Helleſpontum ad ſolvendos pontes, unde ipſe in Europa deprehenſus ſalute periclitaretur, de fugiendo conſultabat. nolens tamen neque à Græcis neque à ſuis detegi, aggerem in Salaminem tentabat educere; naveſque Phœnicum onerarias, ut pro ponte ac muro eſſent, connectebat: & ſe, tanquam aliam pugnam navalem facturus, ad bellum inſtruebat. Quæ agentem videntes ceteri, pro certo habebant eum manendi animo atque bellandi illa apparare: ſed nihil eorum Mar-

„ μὲν ἀποστρέψας τὰς ναῦς ἐς Φυγλὼ ὥρμησεν,
„ καταπεσόντες τὰς Ἕλλωνες· οἱ δὲ νικῶσι,
„ ὅσον αὐτοὶ ἠρῶντο ἀπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν. ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ τῷ Ἀδείμαντον, αὖτις τάδε λέγειν· ὡς αὐτοὶ οἷοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὅμηροι ἀποθνήσκειν, ἢν μὴ νικῶντες φαίνωνται οἱ Ἕλλωνες. οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα [a] τὴν νῆα, αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. τούτους μὲν τοιαῦτα φάτις ἔχει παρὰ Ἀθηναίων. ἐμοὶ μέντοι αὐτοί γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι. μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. Ἀριστείδης γὰρ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, κατὰ κόλπον μοι δοκέει τι πρότερον τούτων ἐμνήσθη ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, ὅστις ἐν τῷ παρόντι τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίεε· πολλοὺς τῶν πολιτέων, οἳ ἀποστατέοντα [b] ἀπὸ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρης, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἳ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας. Ὡς δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατηρύσαντες [c] ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλλωνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοῖμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην· ἐλπίζοντες τῷσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέϊ. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ κατωλάβων ὁ ἄνεμος ζέφυρος, ἔφερε τὰ Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἠιόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα· ὥστε ἀποπλῆσαι τὸ χρησμόν, τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τὴν ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βακίδι τε Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ, Λυσιστράτῳ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ἕλληνας,

Κωλιάδες δὴ γυναῖκες ἐρεμοῖσι φέρεσθαι.

τῷ δὲ ἔμελλε ἀπελάσας [d] βασιλεὺς ἔσεσθαι. Ξέρξης δὲ ὡς ἔμαθε τὸ γεγονὸς πάθος, δείσας μή τις τῶν Ἰώνων ὑποθῆται τοῖσι Ἕλλησι ἢ αὐτοὶ νοήσωσι πολλὸν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, λύσαντες τὰς γεφύρας, καὶ ἀποληφθεὶς ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀπολέσθαι κινδυνεύσῃ [e], ὁρμὸν ἐβούλετο [f]. θέλων δὲ μὴ φανερὸς εἶναι μήτε τοῖσι Ἕλλησι μήτε τοῖσι ἑωυτοῦ, ἐς τὴν Σαλαμῖνα χῶμα ἐπιφέρετο διὰ σχοινοῦ· γαύλους τε Φοινικηίους συνέδεε, ἵνα ἀντί τε γεφύρης ἔωσι καὶ τείχεος· ὑπετίθετό τε ἐς πόλεμον, ὡς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. ὁρέοντες δέ μιν πάντες οἱ ἄλλοι ταῦτα πρήσσοντα, εὖ ἠπίσταντο ὡς ἐκ παντὸς νόου παρεσκευάσατο [g] μένων πολεμήσειν·

a ἀποστρέψαντα. b οἱ ποιοὶ ἀποστατέοντα. c καταρρύσαντες. d βασιλεύσειν. e κινδυνεύσῃ. f βούλετο. g παρεσκεύασο.

Nunciorum in Perſia celeritas. Lampas Vulcani. Varietas motus animorum ad duos contrarios rumores. Mardonius ergo regem ſolatur & conſilium novum offert.

Μαρδόνιον δ' ὐδὲν τυτέων ἐλάνθανε, ὡς μάλιστα ἔμπειρον ἐόντα τ ἐκείνε διανοίης. ταῦτά τε ἅμα Ξέρξης ἐποίεε, καὶ ἔπεμπε ἐς Πέρσας ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσαν σφι συμφορήν. Τυτέων δὲ τ ἀγγέλων ἔστι ὐδὲν ὅ, τι θᾶσσον τελέεται θνητὸν ἐόν· ὧτω τοῖσι Πέρσῃσι ἐξεύρηται τοῦτο. λέγυσι γὰρ ὡς ὅσων ἂν ἡμερέων ἡ πᾶσα ὁδὸς, τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστᾶσι κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάστην, ἵπποι τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος [a]· τὰς ὔτε νιφετὸς, οὐκ ὄμβρος, ὐ καῦμα, ὐ κνὺξ ἐέργει μὴ ὐ καλαπύσσει τ προκείμενον ἑωυτῷ δρόμον τῷ ταχίστῳ. ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμὼν παραδιδοῖ τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐνθεῦτεν ἤδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατάπερ Ἕλλησι ἡ λαμπαδηφορίη, τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπιτελέσι. τοῦτο τὸ δρόμημα τ ἵππων καλέσι Πέρσαι ἀγγαρήιον. Ἡ μὲν δὴ πρώτη ἐς Σοῦσα ἀγγελίη ἀπικομένη, ὡς ἔχοι Ἀθηναίους Ξέρξης, ἔπειψε ὧτω δὴ τὰ Περσέων τὰς ὑποληφθείσας, ὡς τάς τε ὁδὸς μυρσίνησι πάσας ἐστόρεσαν, καὶ ἐθυμίων θυμιήματα· καὶ αὐτοὶ ἔσαν ἐν θυσίῃσί τε καὶ εὐπαθίῃσι. ἡ δὲ δευτέρη σφι ἀγγελίη ἐπεξελθοῦσα σωέχεε ὧτω, ὥστε τὰς κιθῶνας καταῤῥήξαντο πάντες, βοῇ τε καὶ οἰμωγῇ ἐχρέωντο ἀπλέτῳ, Μαρδόνιον ἐν αἰτίῃ τιθέντες. οὐκ ὧτω δὴ τῶν νηῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐποίευν, ὡς μὴ αὐτῷ Ξέρξῃ δεδιότες. καὶ μὴ Πέρσαις μὲν δὴ ταῦτα, τ πάντα μεταξὺ χρόνον γινόμενον, μέχρι ἑ Ξέρξης αὖτος σφέας ἀπικόμενος ἔπαυσε. Μαρδόνιος δὴ, ὁρέων μὲν Ξέρξεα συμφορὴ μεγάλη ἐκ τ ναυμαχίης πεπτεύμενον, ὑποπτεύων δὴ αὐτὸν θρησμὸν βυλεύειν ἐκ τ Ἀθηναίων, φροντίσας περὶ ἑωυτὸν ὡς δώσει δίκην, ἀναγνώσας βασιλῆα γρηΐσαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ οἱ κρέσσον εἴη ἀναχινδυνεῦσαι, ἢ καταγρᾶσθαι τὴν Ἑλλάδα, ἢ αὐτὸν καλῶς τελευτῆσαι τὸν βίον, ὑπερ μεγάλων αἰωρηθέντα, τάλεα μέντοι ἔφερέ οἱ ἡ γνώμη καταγρᾶσθαι τὴν Ἑλλάδα. λογισάμενος ὧν ταῦτα, προσέφερε τ λόγον τόνδε, Δέσποτα, μήτε λυπέο, μήτε συμφορὴν μηδεμίην μεγάλην ποιεῦ, τοῦδε δ' γεγονότος εἵνεκα πρήγματος. ὁ γὰρ ξύλων ἀγὼν ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων. σὺ δ' ὅτε τις τυτέων τ τὸ πᾶν σφι ἤδη δοκεόντων καταγρᾶσθαι, ὑποδὰς ὑστὸ τ νεῶν πρήσεται ἀντιωθήϊα, ὅτ' ἐκ τ ἠπείρυ τῆσδε· οἵ τε ἡμῖν ὑπιώθησαν, ἔδοσαν δίκας. εἰ μέν νυν

Mardonium latebat, ut maxime gnarum ingenii illius. Xerxes & hæc faciebat, & in Perſidem miſit qui præſentem cladem nunciaret. His nunciis nihil eſt in 98
rebus humanis, quod pernicius tranſcurrit, idque hunc in modum eſt à Perſis excogitatum: Quot dierum eſt tota via, totidem equos ac viros ferunt diſtare ad diei uniuſcujuſque iter, equi nempe & vir deſtinatus; quos neque vis nivium, neque imber, neque æſtus, neque nox arcet quin propoſitum ſibi curſum celerrime conficiant. Quorum primus currendo mandata tradit ſecundo, ſecundus item tertio: & ita deinceps illa tradita in alium atque alium pertranſeunt, quemadmodum apud Græcos lampadis geſtatio quam Vulcano peragunt. Hunc equorum curſitationem Perſæ angareïon appellant. Primum igitur nuncium Suſa 99
perveniens, Xerxem Athenis potitum eſſe, tanta Perſas qui relicti erant voluptate affecit, ut omnes vias myrto conſternerent, & odores incenderent, & ipſi in ſacrificiis ac gaudiis verſarentur: ſecundum autem nuncium illis ſuperveniens ita eos confudit, ut univerſi veſtes dilaniarent, vociferationeque & ejulatu irrequieto uterentur, culpam in Mardonium refundentes. Non tamen adeo de navibus dolentes iſta Perſæ faciebant, quam de ipſo Xerxe ſolliciti: eaque apud Perſas duraverunt toto medio tempore, donec Xerxes ipſe illos redeundo ſedavit. At Mardonius quum videret Xerxem 100
magnam è pugna navali calamitatem ſibi illatam ducere, ſuſpicans agitare eum fugam ex Athenis, de ſe ipſo curam agebat, tanquam pœnas daturus, qui regi perſuaſiſſet inferre Græciæ bellum: putabatque ſibi conducibilius eſſe, iterum prælio periclitari aut ſubigere Græciam, aut magna opera aggreſſum laudabiliter vita defungi; tamen opinio ejus de ſubigenda Græcia prævalebat. Hæc quum ſecum agitaſſet, regem hac oratione eſt alloquutus, Domine, noli mœrorem capere, aut gravem maculam ex hac re ſic geſta tibi illatam crede. non enim certamen, quo omnia noſtra conſtant, in lignis eſt, ſed in viris & equis. Itaque nemo tibi aut horum qui ſibi videntur jam omne confeciſſe, egreſſus è navibus conabitur obviam ſe ferre, aut ex hac continente, & qui ſe nobis obvios tulere, pœnas dedere. Quod ſi tibi videtur

a ἐκάστῳ τεταγμένοι.

Regi placet consilium Mardonii, ideoque desiderat consensum Artemisiæ, cujus sapientiam laudat; nec illa cunctatur.

tur faciendum, Peloponnesum continuo tentemus; si videtur supersedendum, supersedeamus licet. nec animo consterneris: neque enim ulla possunt ratione subterfugere Græci, quo minus rationem dent eorum quæ & nunc & antea perpetrarunt, tuique sint servi. Et hoc quidem præcipue tibi agendum puta. Quod si tibi constitutum est ut ipse cum exercitu revertaris, aliud quoque habeo ex hoc proposito consilium. Ne committas, Rex, ut Persæ Græcis ludibrio fiant. non enim ab his Persis aliquid rerum est perditum; neque tu ubinam viri fuerimus ignavi dicere potes. quales si Phœnices & Ægyptii & Cyprii & Cilices fuere, nihil ista ad Persas attinet culpa. Quare, quoniam Persæ hujus rei insontes sunt, jam mihi credito. si tibi non videbitur permanendum, remea ipse ad solum natale cum pleraque parte copiarum: ego vero cum delectis de exercitu trecentis millibus militum debeo Græciam in tuam redigere servitutem.

101 His auditis Xerxes, ut ex malis, gavisus est, voluptatemque cepit: & ad Mardonium inquit, se, ubi consilium cepisset, responsurum utrum eorum esset facturus. Et quum deliberaret cum advocatis Persarum, placuit ei Artemisiam quoque ad consultandum arcessere: quam solam constabat antea quæ facienda essent intellexisse. Quæ ubi advenit, eam Xerxes summotis aliis Persarum consiliariis atque satellitibus, hunc in modum alloquutus est; hortatur me Mardonius hîc permanere ad tentandam Peloponnesum, negans ullam culpam hujus damni esse penes Persas atque pedestres copias, sed eis volentibus fiat experimentum. Itaque aut hoc me facere hortatur, aut ipse vult trecenta millia militum deligens subactam mihi tradere Græciam: me vero ad patrias sedes monet cum reliquo exercitu discedere. Tu igitur, etenim de pugna navali quæ contigit, non committenda probe consuluisti, nunc quoque dicito utrum mihi suadeas horum,

102 quod eligendo bene consuluero. Hæc Xerxi consultanti respondens Artemisia, Arduum, inquit, rex, est me quæ dixi optima, consulenti adesse: tamen pro statu rerum præsentium censeo te ipsum retro abire; Mardonium vero hîc relinquas cum iis quos vult, si modo velit ille, atque recipiat se ista facturum.

„νων δοκέῃ, αὐτίκα πρώμεθα τὴ Πελοποννή-
„σε· εἰ δὲ καὶ δοκέῃ ὑπιχεῖν, παρέχῃ ποιέειν
„ταῦτα. μὴ δὲ δυσθύμει. ἀ γὰρ ἐσι Ἕλλησι ἀ-
„δεμίη ἔκδυσις, μὴ ἀ δόντας λόγον τὰ ἐποίησαν
„νῦ τε καὶ πρότερον, εἶναι σὰς δούλους. μά-
„λιστα μέν νυν ταῦτα, ποίεε. εἰ δ' ἄρα τοι βε-
„βούλυται, αὐτὸν ἀπελαύνοντα ἀπάγειν τὴν
„στρατιὴν, ἄλλως ἔχω καὶ ὧν τῶνδε βουλήν.
„σὺ Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσῃς καταγελάσυς
„γνώσθαι Ἕλλησι. ὧδε γὰρ ἐν Πέρσῃσι τοῖσι δε-
„δήλυται τὰ πρήγματα, ὡς ἐρεῖς ὅκως ἐγνώ-
„μεθα ἄνδρες κακοί. εἰ δὲ Φοίνικές τε καὶ Αἰ-
„γύπτιοι, καὶ Κύπριοί τε καὶ Κίλικες, κα-
„κοὶ ἐγένοντο, ὧδε πρὸς Πέρσας τὸ πρόσθε
„κει τὸ πάθος. ἤδη ὦν ἐπιδὴ ἀ Πέρσαι τοι
„αἴτιοί εἰσι, ἐμοὶ πείθεο. εἴ τοι δέδοκται μὴ
„διαμένειν, σὺ μὲν ἐς ἤθεα τὰ σεωυτῦ ἀπέ-
„λαυνε, τὴν στρατιὴν ἀπάγων τὸ πολλόν· ἐμὲ
„δέ σοι χρὴ τὴν Ἑλλάδα διαιρεῖν δεδηλωμέ-
„νον, τριήκοντα μυριάδας ἢ στρατὸν ἀπολεξά-
μενον. Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης, ὡς ἐκ κα-
κῶν ἐχάρη τε καὶ ἥνθη· πρὸς Μαρδόνιόν τε
βουλόμενος ἔφη ἀποκρινεῖσθαι, ὁκότερον
ποιήσῃ τυτέων. ὡς δὲ ἐβούλευτο ἅμα Περσέων
τοῖσι ὑπικλήτοισι, ἔδοξέ οἱ καὶ Ἀρτεμισίῃ
ἐς συμβουλίῃ [a] μεταπέμψασθαι, ὅτι πρότερόν
ἐφαίνετο μοῦνη νοέουσα τὰ πρήγματα εὖ. ὡς δὲ
ἀπίκετο ἡ Ἀρτεμισίη, μεταστησάμενος τοὺς
ἄλλους τούς τε συμβούλους Περσέων, καὶ τοὺς δο-
ρυφόρους, ἐλέξε Ξέρξης τάδε. Κελεύῃ με Μαρ-
„δόνιος μένοντα αὐτοῦ, πειρᾶσθαι [b] τὴ Πελοπον-
„νήσυ· λέγων ὡς μοι Πέρσαι τε καὶ ὁ πεζὸς
„στρατὸς ὧδενὸς μεταίτιοι πάθεός εἰσι, ἀλλὰ
„βουλομένοισί σφι γνῶναι ἂν ἀπόδεξις. ἐμὲ ὦν
„ἢ ταῦτα κελεύῃ ποιέειν, ἢ αὐτὸς ἐξελὼ τριή-
„κοντα μυριάδας ἀπολεξάμενος ἢ στρατὸν
„διαιρεῖν μοι τὴν Ἑλλάδα δεδηλωμένην·
„αὐτὸν δέ με κελεύῃ ἀπελαύνειν σὺν τῷ
„λοιπῷ στρατῷ ἐς ἤθεα τιμά. σὺ ὦν ἐ-
„μοὶ, καὶ γὰρ σοὶ τῆς ναυμαχίης εὖ συνε-
„βούλευσας τὰ γνωμένης ὧδε ἐῶσαι ποιέεσθαι,
„νῦν τε συμβούλευσον, ὁκότερα ποιέων ὀρθο-
τύχω εὖ βουλευόμενος. ὁ μὲν τοῦτα συνε-
βούλευε. Ἡ δὲ λέγει τάδε, Βασιλεῦ, χα-
„λεπὸν μέν ἐστι συμβουλευομένῳ τυχεῖν τὰ ἄριστα
„εἰπάσθαι. ὀρθὴ μέντοι τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι,
„δοκέῃ μοι αὐτὸν μέν σε ἀπελαύνειν ὀπίσω· Μαρ-
„δόνιον δὲ, εἰ ἐθέλῃ τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα
„ποιήσειν, αὐτοῦ καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει.

Nam

Qqq 2 τὸν

a ἐπὶ συμβουλίῳ. b ἀποπειρᾶσθαι.

„τῦτο μὲν γὰ, λιὼ καταφρέψηται τά φησι ἐθέ-
„λειν, καὶ οἱ προχωρήσῃ τὰ νοέων λέγῃ, σὸν
„τὸ ἔργον, ὦ δέσποτα, γίνεται· οἱ γὰ σοὶ δῶλοι
„καὶ ἐργάσανται· τῦτο ἦ, λιὼ τὰ ἐναντία τῇ Μαρ-
„δονίῳ γνώμης γένηται, ὐδεμίη συμφορὴ μεγά-
„λη ἔσται, σέο τε πρώτεόν τε, καὶ ἐκείνων τῶν
„πρηγμάτων πρὸς οἶκον τὸν σόν. λιὼ γὰ σύ τε πε-
„φεύξῃς, καὶ οἶκος ὁ σὸς, πολλὰς πολλάκις ἀγῶ-
„νας δεχομένου πρὸς σφέων αὐτέων οἱ Ἕλληνες.
„Μαρδονίῳ ἦ, λιὼ τι πάθῃ, λόγου ὐδεὶς γί-
„νεται· ὐδέ τι νικῶντες οἱ Ἕλληνες νικῶσι, δῶ-
„λον σὸν ἀπολέσαντες· σὺ ἦ (τοῦ εἵνεκα τὸ σὸ-
„λον ἐποιήσω) πυρώσας τὰς Ἀθήνας, ἀπελᾷς.
Ἥδη τε δὴ τῇ συμβολίῃ [a] Ξέρξης. λέγουσα γὰ
ἐπετύγχανε τέως αὐτὸς ἐπινόεε. ὐδὲ γὰ εἰ πάν-
τες πᾶσαν συνεβάλλοντο αὖτις μένειν, ἔμενε
ἂν, δοκέειν ἐμοί· ὕτω καταῤῥωδήκεε. ἐπαγίσας
ἦ τὴν Ἀρτεμισίην, παύτῃ μὲν ἀποστέλλει ἄγου-
σαν αὐτὸς τοὺς παῖδας ἐς Ἔφεσον. νόθοι γάρ τινες
παῖδες οἱ συνέποντο [b]. Συνέπεμπε ἦ τοῖσι παι-
σὶ Φύλακον Ἑρμότιμον, γένος μὲν ἐόντα Πη-
δασέα, φερόμενον ἦ οὐ τὰ δεύτερα τῶν εὐνούχων
παρὰ βασιλέι. οἱ ἦ Πηδασέες οἰκέουσι ὑπὲρ Ἁ-
λικαρνησσοῦ. ἐν ἦ τοῖσι Πηδασέοισι τούτοισι τοι-
όνδε συμφέρει [c] πρῆγμα γίνεσθαι· ἐπεὰν τοῖσι
ἀμφικτίοσι πᾶσι τοῖσι ἀμφὶ ταύτης οἰκέουσι
τὸ πάλαι μέλλῃ κατὰ χρόνον ἔσεσθαι χαλεπὸν,
τότε ἡ ἱρείη αὐτόθι τῆς Ἀθηναίης φύει πώγωνα
μέγαν· τοῦτο δὲ σφι δὶς ἤδη ἐγένετο. Ἐκ τῶν
πέων δὴ τῶν Πηδασέων ὁ Ἑρμότιμος λιὼ· τῷ με-
γίστῃ τίσις ἤδη ἀδικηθέντι ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς
ἴδμεν. ἁλόντα γὰ αὐτὸν ὑπὸ πολεμίων, καὶ πω-
λεόμενον, ὠνέεται Πανιώνιος, ἀνὴρ Χῖος· ὃς
τὸν ζόλον κατεργάσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων.
ὅκως γὰ κτήσαιτο παῖδας εἰδεος ἐπαμμένους,
ἐκτάμνων, ἀγινέων ἐπώλεε ἐς Σάρδις τε καὶ Ἔ-
φεσον χρημάτων μεγάλων. πρὸς γὰ τοῖσι βαρ-
βάροισι τιμιώτεροί εἰσι οἱ εὐνοῦχοι, πίστεος εἵ-
νεκα τῆς πάσης, τοῦ ἐνορχέων. ἄλλους τε δὴ ὁ Πανι-
ώνιος ἐξέτεμε πολλοὺς, (ἦν τε πιεύμενος ἐκ
τέων τὸν ζόλον) καὶ δὴ καὶ τοῦτον. καὶ, ὡ γὰ τὰ
πάντα εὐτυχέε ὁ Ἑρμότιμος, ἀπικνέεται
ἐκ τῶν Σαρδίων πρὸς βασιλῆα μετ' ἄλλων
δώρων· χρόνῳ ἦ προϊόντι, πάντων τοῦ εὐνού-
χων ἐτιμήθη μάλιστα πρὸς Ξέρξεω. Ὡς ἦ τὸ
στρατόπεδον τὸ Περσικὸν ὥρμα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ
τὰς Ἀθήνας, ἐὼν ἐν Σάρδισι, ἐνθεῦτεν κατα-
βὰς κατὰ δή τι πρῆγμα ὁ Ἑρμότιμος ἐς γῆν
τὴν

a συμβολῆ. b συνέποντο. c φέρει.

Et placet Artemiſia eximie illi blandiens, ac miſſa Epheſum cum regiis nothis, cuſtode Hermotimo eunucho, cujus refertur fatum. Pedaſenſes. Panionius mango eunuchorum.

Nam ſive ea quæ ait ſe velle, ſubegerit, & hæc ei quæ cogitans dicit ſuccedant, tuum, domine, opus eſt; quia id tui ſervi effecerint: ſive Mardonio contra opinionem contingat, non magna ſane calamitas erit, ſalvo & te & rerum domeſticarum ſtatu. Etenim ſi incolumis es & domus tua, profecto Græci ſæpenumero pro ſe ipſis multa certamina curſitabunt: at ſi quid contingat Mardonio cladis, id nullius erit momenti, Græcique vincendo non vicerint, ſervo tuo interempto. Tu vero Athenis incenſis (cujus rei gratia expeditionem ſumſiſti) reverteris. Delectatus eo con- 103
ſilio Xerxes, quod idem illa ſuaſiſſet quod ipſe haberet in animo: quippe qui, ut ego opinor, non remanſiſſet, ſi vel cuncti atque cunctæ id ei ſuaſiſſent, adeo perterritus erat. Artemiſiam igitur laudatam dimiſit, ducentem ſecum liberos regios Epheſum. nam aliquot eum filii nothi comitabantur. Cum quibus ad eo- 104
rum cuſtodiam miſit Hermotimum, genere quidem Pedaſenſem, ſed apud regem inter eunuchos nulli ſecundum. Incolunt autem Pedaſenſes ſuper Halicarnaſſum; apud quos hoc rei fertur contingere, ut quoties accolis omnibus qui circa eam urbem habitant aliquid adverſi intra annum eſt eventurum, tunc Minervæ antiſtiti, quæ illic eſt, grandis barba naſcatur: quæ res bis apud eos jam accidit. Ex his Pedaſenſibus Hermoti- 105
mus erat, cui maxima ex omnibus quos quidem ipſi novimus, ultio contigit acceptæ injuriæ. Siquidem eum captum ab hoſtibus ac venalem mercatus eſt Panionius, vir Chius, ex hoc impuriſſimo quæſtu vitam ſectans. nam quos pueros forma præditos coëmerat, eos caſtrabat; ductoſque aut Sardes aut Epheſum, magna pecunia venundabat. Apud barbaros enim pretioſiores eunuchi ſunt quam qui non ſunt caſtrati, univerſæ fidei gratia. Ceterum ut alios permultos, ita hunc quoque Panionius execuit, ut qui ex hac re vitam toleraret. Sed non omnia infelix Hermotimus, è Sardibus ad regem cum aliis muneribus deductus eſt, progreſſuque temporis ex omnibus eunuchis maximo in honore apud regem Xerxem eſt habitus. Quum 106
autem rex adverſus Athenas moveret è Sardibus, per id tempus Hermotimus cujuſdam negocii gratia deſcendit in agrum

Atarneus in Myſia, ab Chiis habitatur. Mardonius jubetur eligere ccc millia. Claſſis regia ab Phalero pergit Zoſterem; Græci perſequuntur Andrum uſque.

grum Myſium, qui à Chiis incolitur, ſed Atarneus vocitatur: ibi inventum Panionium atque agnitum alloquutus eſt & multis & comibus verbis, primum recenſens ei quot per illum eſſet aſſequutus bona, deinde pollicens quam gratiam illius meriti foret relaturus, ſi homo cum ſuis domeſticis illuc commigraſſet. Ea oratione libenter audita Panionius contulit ſe illuc cum uxore & liberis. Quem poſteaquam cum omni familia adeptus eſt Hermotimus, his verbis affatus eſt, O omnium poſt homines natos ex nefandiſſima negociatione quæſtum faciens; quid aut ipſe ego, aut meorum quiſpiam majorum vel tibi vel tuorum cuipiam mali fecit, quod me ex viro feceris nihil eſſe? & putabas fore ut quæ tunc machinabaris laterent deos? qui juſta lege utentes, te infandorum opificem tradiderunt in manus meas, ut de pœna à me tibi irroganda queri non poſſis. Hæc ubi exprobravit homini, filiis in conſpectum adductis, coactus fuit Panionius genitalia filiorum ſuorum qui quatuor erant, abcidere: & coactus illa fecit, & poſtquam feciſſet, filii adacti virilia ejus abciderunt. Ita ultio ac Hermotimus perſequu-
107 tus eſt Panionium. Xerxes autem filiorum Epheſum deducendorum negocio Artemiſiæ demandato, accitum Mardonium juſſit è copiis quos liberet eligere, ut conſentanea verbis facta exequi experiretur. Hactenus eo die eſt actum. Noctu autem regis juſſu duces è Phalero naves retro Helleſpontum verſus abduxerunt, pro ſe quiſque accelerantes, ad cuſtodiendas regi rates quibus tranſiret. Ita navigantes barbari quum Zoſteri appropinquarent, minuta quædam continentis illius prominentia promontoria ſuſpicati navigia eſſe, perdiu illinc aufugerunt: tandem deinde edocti non navigia eſſe, ſed promontoria, in agmen
108 ſeſe receperunt. Ut autem dies illuxit, Græci cernentes ibidem pedeſtres copias hoſtium perſtare, rati claſſem quoque circa Phalerum eſſe, ac pugnam navalem commiſſum iri, ſe ad reſiſtendum apparabant. Sed cognito illam vela feciſſe, confeſtim inſequi cenſebant: itaque eam inſequuti Andro tenus, cernere quum nequiſſent, ad Andrum profecti conſultabant. Quibus Themiſtocles ſuadebat, ut per inſulas navigatione inſtituta, claſſem hoſtium inſequentes, recta ad Hel-

τὴν Μυσίην, (τὴν Χῖοι μὲν νέμονται, Ἀτάρνευς δὲ καλέεται) εὑρόμενος τὸ Πανιώνιον ἐνθαῦτα. ὑπογνοὺς δὲ, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλοὺς καὶ φιλίους λόγους· πρῶτα μέν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς δι' ἐκεῖνον ἔχοι ἀγαθά· δεύτερα δέ οἱ ὑποσχνεύμενος ἀντὶ τούτων ὅσα μιν ἀγαθὰ ποιήσειν, εἰ κομίσας τοὺς οἰκέτας [a] οἰκέῃ ἐκείνῃ· ὥστε ὑποδεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τοῦ Πανιώνιον, κομίσαι τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα. ὡς δὲ ἄρα πανοικίῃ μιν ἐκόμισε, ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε, Ὦ πάντων ἀνδρῶν ἤδη μάλιστα ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων τὸν βίον κτησάμενε, τί σε ἐγὼ κακὸν ἢ αὐτὸς, ἢ τῶν ἐμῶν τις σε προγόνων ἐργάσατο, ἢ σέ, ἢ τῶν σῶν τινα, ὅτι με ἀντ' ἀνδρὸς ἐποίησας τὸ μηδὲν εἶναι; ἐδόκεές τε θεοὺς λήσειν οἷα ἐμηχανῶ τότε· οἵ σε ποιησάντως ἀνόσια, νόμῳ δικαίῳ χρεώμενοι, ὑπήγαγον ἐς χεῖρας τὰς ἐμὰς, ὥστε σε μὴ μέμψασθαι τὴν ἀπ' ἐμέο τοι ἐσομένην δίκην. ὡς δὲ οἱ ταῦτα ὠνείδιζε, ἀχθέντων τῶν παίδων ἐς ὄψιν, ἠναγκάζετο ὁ Πανιώνιος τῶν ἑωυτοῦ παίδων τοισὶ πρώτοισι ἐόντας τὰ αἰδοῖα ἀποταμνέειν. ἀναγκαζόμενος δὲ, ἐποίεε ταῦτα· αὐτός τε, ὡς ταῦτα ἐργάσατο, οἵ τε παῖδες ἀναγκαζόμενοι ἀπέταμνον. Πανιώνιον μὲν νυν ὧδε ὦν ἐπέλαβε ἥ τε τίσις καὶ ὁ Ἑρμότιμος. Ξέρξης δὲ, ὡς τὰς παῖδας Ἀρτεμισίῃ ἐπέτρεψε ἀπαγαγὼν ἐς Ἔφεσον, καλέσας Μαρδόνιον, ἐκέλευέ μιν τῶν στρατιῆς ἐκλέξαντα τοὺς ἂν βούληται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πρώμενον ὁμοῖα. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτον ἐγένετο· τῆς δὲ νυκτὸς, κελευσθέντες βασιλῆος, τὰς νῆας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς ταχέως εἶχε ἕκαστος, ἐκφυλάξοντας τὰς ὁρμιὰς προθυμίᾳ βασιλέι [b]. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἔσαν Ζωστῆρος πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἀναδείκνυσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ ἠπείρου τινὸς, ἐδόκεόν τε νῆας εἶναι, καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νῆες εἶεν, ἀλλ' ἄκραι, συλλεχθέντες, ἐκομίζοντο. Ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ὁρέοντες οἱ Ἕλληνες καθ' ἑωυτοὺς μένοντα τὸ στρατιὸν τὸ πεζὸν, ἤλπιζόν τε τὰς νῆας εἶναι σφι ἐν Φαλήρῳ· ἐδόκεόν τε ναυμαχήσειν σφέας, παρασκευάζοντό τε ὡς ἀλεξησόμενοι. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νῆας οἰχωκυίας, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐδόκεε ὑπερδιώκειν. τὸ μέν νυν ναυτικὸν τοῦ Ξέρξεω στρατιὸν οὐκ ἐπείδον διώξαντες μέχρι Ἄνδρου. ἐς δὲ τὴν Ἄνδρον ἀπικόμενοι, ἐβουλεύοντο. Θεμιστοκλέης μέν νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο, διὰ νήσων τραπομένους, καὶ ὑπερδιώξαντας τὰς νῆας, πλώειν ἰθέως ὑπὸ τὸν Ἑλ-

lef-

Qqq 3 λήσπον-

a παῖδας. b βασιλῆα.

Porro quid agendum esset, deliberantibus Græcis quum Themistocles suasisset per insulas Hellespontum petere. obstitit Eurybiades, & alter permisit domum redire, etiam suadens Athenienſibus.

λήσαντο[ν], λύσοντ[ας] τὰς γεφύρας· Εὐρυβιάδης δὲ τῷ ἐναντίῳ ταύτῃ γνώμῃ ἐτίθετο, λέγων ὡς εἰ λύσοιεν τὰς ζευγλίας, τῇδ' ἂν μέγιστον πάντων σφεῖς κακῶν τῇ Ἑλλάδα ἐργάσαιντο. εἰ γὰρ ἀναγκασθείη ἀπελαμφθεὶς ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πρῶτ' ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγοι· ὡς ἄγουσι μέν οἱ ἡσυχίην ἔτι π[ρ]οχωρέειν οἷόν τε ἔσται τῶν πρηγμάτων, ἔτι τις κομιδὴ τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῷ τέ οἱ ἡ στρατιὴ διαφθαρέεται[a]· ἐπιχειρέοντι δὲ αὐτῷ, καὶ ἔργα ἐχομένῳ, πάντα τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην οἷά τε ἔσται προχωρῆσαι κατὰ πόλιάς τε καὶ κατὰ ἔθνεα, ἤτοι ἁλισκομένων γε, ἢ προδιδόντων· τροφήν τε ἕξειν σφέας τὴν ἐπέτειον αἰεὶ τῶν Ἑλλήνων καρπόν. ἀλλὰ δοκέειν γὰρ νικηθέντα τῇ ναυμαχίῃ, οὐ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὴν Περσέα. ἑωυτῷ ὦν εἶναι φεύγειν ἐς ὃ ἔλθοι[b] φεύγων ἐς τὴν ἑωυτοῦ· τὸ συνθεῦπον ἦν οἱ σφέα τὰ σκήνεα ποιέεσθαι ἤδη τὸν ἀγῶνα σκέλλοντα. ταύτης ἦν εἴχοντο τῆς γνώμης καὶ Πελοποννησίων τῶν ἄλλων οἱ στρατηγοί. Ὡς ὦν ἔμαθε ὅτι οὐ πείσει τοὺς γε πολλοὺς ὡλκέειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὁ Θεμιστοκλέης, μεταβαλὼν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, (ἔτοι γὰρ μάλιστα σκεπτοφυλάκων περιημέκτεον· ὡρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὡλκήν, καὶ ὅπλα σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, εἰ οἱ ἄλλοι μὴ βουλοίατο) ἔλεγέ σφι τάδε, Καὶ αὐ-
„τὸς ἤδη πολλοῖσι παρεγνώμην, καὶ πολλῷ πλέω
„ἀκήκοα τοιάδε χρήσας· ἄνδρας ἐς ἀναγκαίην
„ἀπελαθέντας, νενικημένους ἀναμάχεσθαί τε καὶ
„ἀναλαμβάνειν τὴν προτέρην κακοτυχίαν· ἡμεῖς
„δέ, εὕρημα γὰρ εὑρήκαμεν, ἡμέας τε αὐτοὺς
„καὶ τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτον ἀνθρώπων
„ἀνωσάμενοι, μὴ διώκωμεν ἄνδρας φεύγον-
„τας. τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς κατεργασάμεθα, ἀλ-
„λὰ θεοί τε καὶ ἥρωες, οἳ ἐφθόνησαν ἄνδρα ἑ-
„να τήν τε Ἀσίης καὶ τὴν Εὐρώπης βασιλεῦσαι,
„ἐόντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀπάσθαλον· ὃς τά τε ἱερὰ
„καὶ τὰ ἴδια ἐν ὁμοίῳ ἐποιέετο, ἐμπιπράς τε[c]
„καὶ καταβάλλων τὰ θεῶν τὰ ἀγάλματα· ὃς
„καὶ τὴν θάλασσαν ἀπεμαστίγωσε, πέδας τε
„κατῆκε. ἀλλ' εὖ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρεὸν ἡμῖν·
„νῦν μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντες, ἡ-
„μέων τε αὐτέων ἐπιμεληθῶμεν καὶ τῶν οἰ-
„κετέων. καί τις οἰκίην τε ἀναθλασάσθω,
„καὶ σπόρῳ ἀνακῶς ἐχέτω, παντελέως[d]
„ἀπελάσαντες τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ ἔα-
„ρι καταπλέωμεν ἐπὶ Ἑλλησπόντου καὶ Ἰωνίης.

leſpontum navigarent, ſoluturi pontes. Huic contrariam EUrybiades opponebat ſententiam, quod diceret fore ut ſi diſſolverent pontes, maxima ob id calamitate afficerent Græciam. Perſa enim, ſi deprehenſus manere in Europa cogeretur, tentaturus eſt quietem non agere; quod ſibi otium quidem agenti nec ulla res poſſet procedere, nec ullus retro oſtenderetur receptus, & exercitus ſuus fame conficeretur: aggredienti vero & rebus gerendis operam danti omnia poſſent per Europam ſuccedere, tum in urbibus, tum in nationibus quæ vel caperentur, vel antea ſeſe dederent: quinetiam rem frumentariam habituros ex annuis ſemper fructibus Græcorum. Nunc autem videri, Perſam utpote victum navali prœlio, non perſtare in Europa: ideoque permitti oportere, ut fugiat, dum in terram ſuam fugiendo perveniret. de qua terra tunc certamen fieri jubebat. Huic ſententiæ aliorum Peloponnenſium duces aſſenſere. At The- 109
miſtocles, poſtquam animadvertit ſe non poſſe pleriſque perſuadere ut ad Helleſpontum navigarent, adiit Athenienſes, qui præcipue indignabantur hoſtem effugere, animatique erant ad navigandum in Helleſpontum, etiam per ſe ipſos, ſi ceteri recuſaſſent: eoſque ita eſt alloquutus, Et ipſe multis jam hujusmodi caſibus interfui, & de multo pluribus audivi talia contigiſſe, viros ad neceſſitatem redactos etſi victos prœlium inſtauraſſe, & ſuperiorem inertiam emendaſſe: itaque nos, quoniam hoc lucro potiti ſumus, ut & noſipſos & Græciam tueremur, repulſa tanta hominum nube, non inſequamur viros fugientes. Neque enim nos iſta effecimus, ſed dii pariter & heroës, qui inviderunt unum virum eſſe & Aſiæ regem & Europæ, qui ſit impiiſſimus atque ſceleſtus: qui ſacra eodem loco atque profana habens, utraque incendit, deorumque ſimulacra ſubvertit; qui & mare cecîdit flagellis, & compedes in illud dejecit. Sed bene nobiſcum in præſens tempus agitur. ideoque nunc quidem ut & noſtri ipſorum & noſtrorum domeſticorum curam geramus, & ut ſpatium quis ad reficiendas ædes, faciendamque ſementem habeat, in Græcia maneamus, barbaro prorſus ejecto: quum autem ver appetet, tunc in Helleſpontum & Ioniam

τοῦ-

na-

a ἀλφθείη. b ἔλθῃ. c MS. habet ἐμπιπρεὶς τε. d παντελῶς.

Themiſtocles, aſſenſu ſociorum potitus, inſtigato Xerxi ad fugam ſalvis pontibus Helleſponti ſe commendat. Andrios conſtantes terret Themiſtocles fruſtra.

navigemus. Hæc dicebat Themiſtocles, animo ſibi apud Perſam comparandi receptum, ut ſiquid apud Athenienſes accideret adverſi ſibi, haberet quo ſe con-
110 verteret; prout & contigit. Hæc dicenti Themiſtocli Athenienſes, quum tamen ab eo deciperentur, aſſenſi ſunt. nam quia & antea ſapiens eſſe viſus, vere prudens ac bene conſulens compertus fuit, prorſus ei ad aſſentiendum prompti erant. Ille, ubi Athenienſes ipſius ſententiam probavere, miſit è veſtigio viros cum navigio ad exponenda regi mandata, juſſos tacere, etſi in omne tormentum devenirent; quorum etiam rurſus erat Sicinnus contubernalis. Hi poſteaquam ad Atticam pervenere, ceteris apud navigium remanentibus, Sicinnus ad regem aſcendit, atque ita eum alloquutus eſt, Themiſtocles Neoclis filius, dux quidem Athenienſium, ſed inter omnes ſocios vir optimus ac ſapientiſſimus, miſit me tibi denunciatum, tibi præſtandi officii ergo ſe retinuiſſe Græcos, claſſem tuam inſequi volentes, ponteſque qui ſunt in Helleſponto ſolvere: etiam nunc multa cum tranquillitate te illuc recipias. Hac re nunciata, iſti denuo ab-
111 iere. At Græci, poſteaquam decreverunt neque perſequi ulterius barbarorum claſſem, neque navigare in Helleſpontum ad ſolvendum trajectum, Andrum obſederunt, animo illam delendi. nam primi ex inſulanis Andrii pecunias poſcenti Themiſtocli denegaverant, eique alleganti Athenienſes illuc ire duobus magnis numinibus fretos, Suadela & Neceſſitate, & ita ſibi dandas utique eſſe pecunias, reſponderant ad hæc, Athenas merito magnas eſſe atque felices, & diis bonis bene vigere. quoniam Andrii ad maximam ſoli tenuitatem redacti eſſent & ipſorum inſulam totidem damnoſa numina nunquam derelinquere, ſed ſemper incolere, Inopiam & Impoſſibilitatem: quibus diis potientes Andrios pecuniam non daturos; nunquam enim ſua imbecillitate validiorem fore Athenienſium potentiam. Hæc illi quum reſpondiſſent, nec pecuniam dediſſent, ob-
112 ſidebantur. Themiſtocles vero, neque enim ab acquirendo ceſſabat, ad ceteras inſulas minacia verba mittens, pecuniam flagitabat, eiſdem nunciis eiſdemque verbis utens quibus ad Andrios fuerat uſus: niſi pecuniam darent quam poſce-

ταῦτα ἔλεγε, ἀποθήκλῳ [a] μέλλων ποιήσεσθαι ἐς τ' Περσέα, ἵνα λῷ ἄφοβα τι μιν καταλαμβάνῃ τοὺς Ἀθηναίων πόθος, ἔχῃ ἀποστροφλιν. πότερον ὦν καὶ ἐγένετο. Θεμιστοκλέης ταῦτα μὲν λέγων, διέβαλλε, Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείθοντο· ἐπειδὴ γὰρ καὶ πρότερον δεδογμένος εἶναι σοφὸς, ἐφάνη ἐὼν ἀληθέως σοφός τε καὶ εὐβουλος, πάντως ἑτοῖμοι ἦσαν λέγοντι πείθεσθαι. ὡς δὲ ἔτοι οἱ ἀνεγνωσμένοι ἦσαν, αὐτίκα μὴ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλέης ἄνδρας ἀπέπεμπε ἔχοντας πλοῖον, τοῖσι ἐπέτελλε σιγᾶν, ἐς πᾶσαν βάσανον ἀπικνεομένοισι [b], τὰ αὐτὸς ἐπετέλλετο βασιλέϊ φράσειν· τ' καὶ Σίκιννος ὁ ὑπηρέτης αὐτῷ ἐγένετο. οἱ ἐπεὰν ἀπίκοντο πρὸς τὸν Ἀθηναῖον, οἱ μὲν κατέμενον ὅπι τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς πρὸς Ξέρξεα, ἔλεγε τάδε, Ἔπεμψέ με Θεμιστοκλέης ὁ Νεοκλέος, στρατηγὸς μὲν Ἀθηναίων, ἀνὴρ δὲ τ' συμμάχων πάντων ἄριστος καὶ σοφώτατος, Φράσοντά τοι ὅτι Θεμιστοκλέης ὁ Ἀθηναῖος, σοὶ βουλόμενος ὑπουργέειν, ἔσχε τοὺς Ἕλληνας, τὰς νῆας βουλομένους διώκειν, καὶ τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ' ἡσυχίην πολλὴν κομίζεο. οἱ μὲν, ταῦτα σημήναντες, ἀπέπλεον ὀπίσω. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεί τε σφι ἀπέδοξε μήτ' ἔτι διώκειν ἔτι τοσοῦτον τοὺς βαρβάρων τοὺς νῆας, μήτε πλώειν ἐς τ' Ἑλλήσποντον λύσοντας τ' πόρον, τὴν Ἄνδρον ὡπλίσαντο, ἐξελεῖν ἐθέλοντες. πρῶτοι γὰρ Ἄνδριοι νησιωτέων, χρήματα αἰτηθέντες ὑπὸ Θεμιστοκλέος, τὸν ἔδοσαν· ἀλλὰ τοιάδε ὑποθόμενος Θεμιστοκλέης λόγον τόνδε, ὡς ἥκοιεν Ἀθηναῖοι σὺν ἐωυτοῖς ἔχοντες δύο θεὼ μεγάλω, Πειθώ τε & Ἀναγκαίην, ἔτω τέ σφι κάρτα δοτέα εἶναι χρήματα· ὑπερβαλόμενος τοὺς ταῦτα, λέγοντες ὡς καλὸν λόγον ἔσοιτο ἄφορα αἱ Ἀθῆναι μεγάλαι τε & εὐδαίμονες, ἢν θεῶν χρηστῶν ἥκοιεν εὖ. ἐπεὶ Ἄνδριός γε εἶναι γεωπεινὰς ἐς ταμίεσιν [c] ἀνήκοντας, ἢν θεὼ δύο ἀχρήστους σὺν ἐκλείπῃν σφέων τὴν νῆσον, ἀλλ' αἰεὶ φιλοχωρέειν, Πενίην τε & Ἀμηχανίην· ἢν τοιούτων τ' θεῶν ἐπιβόλους ἐόντας Ἄνδριας, οὐ δώσειν χρήματα. ὑδέκοντο γὰρ τ' ἑωυτῶν ἀδυναμίης τὴν Ἀθηναίων δύναμιν εἶναι κρέσσω. ἔτοι μὲν δὴ ταῦτα ὑποκρινόμενοι, ἢν οὐ δώσοντες χρήματα, ἐπολιορκέοντο. Θεμιστοκλέης δὲ, ὡς γὰρ ἐπυθέτο πλεονεκτέων, ἐστέμπων ἐς τὰς ἄλλας νήσους ἀπειλητηρίους λόγους, αἰτέων χρήματα διὰ τ' αὐτέων ἀγγέλων, χρεώμενος λόγοισι τοῖσι & πρὸς Ἄνδριας ἐχρήσατο· λέγων ὡς εἰ μὴ δώσουσι τὸ αἰτεόμενον,

a ὑποθήκλῳ. b ἀπικομβόισι. c ἐς ταμίλιστα.

τεόμενον, ἐπάξει τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλλήνων, καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει. λέγων ταῦτα, συνέλεγε χρήματα μεγάλα ἀπὸ Καρυστίων τε καὶ Παρίων· οἱ πυθανόμενοι τὸν τε Ἄνδρον ὡς πολιορκεοίτο, διότι ἐμήδισε, καὶ Θεμιστοκλέα, ὡς εἴη ἐν αἴνῃ μεγίστῃ τῶν στρατηγῶν, δείσαντες ταῦτα, ἔπεμπον χρήματα. εἰ δὲ δή τινες καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· δοκέω δέ τινας καὶ ἄλλους δοῦναι, καὶ οὐ τούτους μούνους. καίτοι Καρυστίοισι οὐδὲν, τούτου εἵνεκα, ἐς κακὸν ὑπερβολὴ ἐγίνετο· Πάριοι δὲ Θεμιστοκλέα χρήμασι ἱλασάμενοι, ἔφυγον [a] τὸ στράτευμα. Θεμιστοκλέης μέν νυν ἐξ Ἄνδρου ὁρμεώμενος, χρήματα ἀπὸ νησιωτέων ἐκτήατο [b], λάθρῃ τῶν ἄλλων στρατηγῶν. Οἱ δ' ἀμφὶ Ξέρξεα, ὑπιχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ναυμαχίην ἐξήλαυνον ἐς Βοιωτοὺς τὴν αὐτὴν ὁδόν. ἔδοξε γὰρ Μαρδονίῳ, ἅμα μὲν στρατὸν πέμψαι βασιλέα, ἅμα δὲ ἀνοίξει [c] εἶναι ἑωυτῷ πολεμέειν· χειμέριόν τε ἅμεινον εἶναι ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ ἔτι ἅμα τῷ ἔαρι πρήσσειν τὴν Πελοποννήσου. ὡς δὲ ἀπίκατο [d] ἐς τὴν Θεσσαλίην, ἐνθαῦτα Μαρδονίῳ ἐξελέγετο πρώτους μὲν Πέρσας πάντας τοὺς ἀθανάτους καλεομένους, πλὴν Ὑδάρνεος τοῦ στρατηγοῦ. οὗτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλῆος· μετὰ δὲ, τῶν ἄλλων Περσέων τοὺς θωρηκοφόρους, καὶ τὴν ἵππον τὴν χιλίην· καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας, καὶ Βακτρίους, καὶ Ἰνδούς, καὶ τὸ πεζὸν, καὶ τὴν ἄλλην ἵππον. ταῦτα μὲν ἔθνεα ὅλα εἵλετο· ἐκ δὲ τῶν συμμάχων [e] ἐξελέγετο κατ' ὀλίγους, τοῖσι εἰδέά τε ὑπῆρχε διαλέγων, καὶ εἴ τέοισί τι χρηστὸν σαφέως πεπραγμένον. ἐν δὲ, τοῖσιν ἔθνος Πέρσας αἱρέετο, ἄνδρας στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους· ὁμοίως δὲ, Μήδους. ἔστι δὲ τοῖσι μὲν οὐκ ἐλάσσονες ἕπεσθαι τῶν Περσέων, ῥώμῃ δὲ ἔασσονες. ὥστε συμπάντων, τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεῦσι. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τῷ Μαρδόνιός τε τὴν στρατιὴν διέκρινε, καὶ Ξέρξης ἦν ἤδη Θεσσαλίην, χρησήριον ἐληλύθεε ἐκ Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι, Ξέρξεα αἰτίην δίκας δοῦναι Λεωνίδεω φόνου, καὶ τὸ διδόμενον ἐξ ἐκείνου δέκεσθαι. πέμπουσι δὴ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρτιήτην· ὡς ἐπιδὴ κατέλαβε ἐοῦσαν ἔτι πᾶσαν τὴν στρατιὴν ἐν Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς ὄψιν τὴν Ξέρξεω, ἔλεγε τάδε· Ὦ βασιλεῦ Μήδων, Λακεδαιμόνιοί τε σε καὶ Ἡρακλεῖδαι οἱ ἀπὸ Σπάρτης αἰτέουσι φόνου δίκας, ὅτι σφέων τὸν βασιλέα ἀπέκτεινας ῥυόμενον τὴν Ἑλλάδα.

Ex aliis insulis pecunias nactus clam reliquis ducibus. Exercitus cum Xerxe redit in Bœotiam, ut hiemet in Thessalia, unde ccc millia eligit Mardonius, inferias Leonidæ.

scerentur, exercitum se Græcorum illuc adducturum, & obsidendo deleturum. Hæc dicendo, ingentem pecuniæ vim coëgit à Caryſtiis atque à Pariis: qui audito tum Andrum obsideri, quod cum Medis sensissent, tum Themistoclem maximo in honore inter duces esse, hoc metu pecuniam misere. Aliarum autem insularum aliqua pecuniam dederit necne, affirmare nequeo: reor tamen alias quoque quasdam dedisse, non has solas. Quanquam Caryſtiis ne hac quidem re contigit effugere cladem, ut Pariis, qui Themistocle pecunia delenito, expeditionem devitarunt. Ita Themistocles ex Andro exortus, clam ceteris ducibus exegit pecunias ab insulanis. At copiæ 113
Xerxis illic aliquot post pugnam dies immoratæ, moverunt in Bœotos eadem qua venerant via. Quippe Mardonio visum est simul regem prosequi, & simul intempestivum anni tempus esse ad belligerandum; atque etiam in Thessalia satius esse hybernare, & deinde ineunte vere tentare Peloponnesum. Itaque ubi in Thessaliam perventum est, ibi Mardonius ante omnia Persas universos, qui immortales vocantur, elegit, excepto eorum duce Hydarne, qui negavit se rege esse cariturum. Item ex aliis Persis thoracatos, & millenarium equitatum: ad hæc Medorum, Sacarum, Bactrianorum, Indorum & peditatum & equitatum reliquum. Has nationes sibi totas desumpsit: ex sociis autem elegit discernens quibus aut species aderant, aut à quibus aliquod egregium facinus peractum cognoverat. Sed plurimos ex una gente Persarum delegit torquatos & armillatos; secundo loco Medos, qui non numero Persis inferiores erant, sed robore: ita ut universi, trecenta millia una cum equitibus essent. Hoc interim tempore quo 114
Mardonius habebat delectum copiarum, & Xerxes circa Thessaliam agebat, oraculum è Delphis ad Lacedæmonios venit, ut Xerxem pœnas necis Leonidæ poscerent, & quod daretur ab eo acciperent. Mittunt igitur quam citissime Spartiatæ caduceatorem. Is adhuc in Thessalia nactus integrum exercitum, ubi in conspectum Xerxis venit, ita verba fecit; Rex Medorum, Lacedæmonii te & Heraclidæ ab Sparta pœnas cædis poscunt, quod regem ipsorum interemisti, dum Græciam protegit.

a διέφυγον. b ἠτέοντο. c ἀνωρίη. d ἀπίκοντο. e τῶν ἄλλων συμμάχων.

git Ad ea Xerxes cachinnos tollit: ac diu responso non reddito, Hic, inquit, (monstrato Mardonio, ut ille ei assistebat) pœnas tales dabit quales illos decet. Caduceator hoc responso accepto discessit. 115 Xerxes Mardonio in Thessalia relicto, ipse ad Hellespontum ire maturabat: intraque quinque & quadraginta dies ad trajectus locum pervenit, nullam, ut ita dicam, partem copiarum ducens: quocunque autem veniebant, & ad quoscunque homines, eorum direptis fructibus vescebantur: ubi autem nihil fructuum reperiebant, ipsa herba, ut è solo germinabat; & arborum delibratis corticibus, & strictis frondibus utebantur tam agrestium quam mansuetarum, nihil omnino relinquentes. hoc autem præ fame facere cogebantur. Quos deinde pestilentia excipiens ac dysenteria, vel alvi tormina, inter viam extinguebat. Eorum etiam nonnullos Xerxes ægrotos reliquit, injungens civitatibus, ut in quamque veniebat, uti illos curarent & pascerent: quosdam etiam in Thessalia, & aliquot in Siri Pæoniæ, & in Macedonia; ubi sacrum Jovis currum, quem in Græciam tendens reliquerat, reversus non offendit. Eum Pæones Thracibus quum dedissent, tamen reposcenti Xerxi dixere, equas pascentes fuisse abactas à Thracibus superioribus, qui Strymonis circa fontes incolerent. 116 Quo in loco rex Bisaltarum ac terræ Crestonicæ, Thrax, facinus supernaturam fecit. hic & se volentem negavit Xerxi serviturum, eoque in superiora ad montem Rhodopen abiit: & filiis interdixit adversus Græciam militare. Illi patre contemptui habito, sive alioqui belli libidine inspiciundi, militavere cum Persa. qui postquam incolumes reverterunt omnes (erant autem sex) ob eam culpam oculos pater effodit. Et isti quidem hanc mercedem accepe- 117 runt. Persæ autem, ubi ex Thracia ad trajectum pervenere, urgentes Hellespontum navibus trajecere ad Abydum. non enim intentas adhuc rates invenere, sed tempestate dissolutas. Ibi copiosiorem quam in itinere commeatum adepti, nullo cum modo sese reficientes, ac mutatis aquis, permulti interibant de exercitu qui supererat: ceteri cum 118 Xerxe Sardes pervenere. Narratur autem & alia hæc res, Xerxem, postea-quam Athenis profectus venit ad Eïonem

ὁ δ', γελάσας τε καὶ καταχὼν πολλὸν χρόνον, ὡς οἱ ἐτύγχανε παρεστὼς Μαρδόνιος, δακνὺς ἐς „τοῦτον, εἶπε, τοιγάρ σφι Μαρδόνιος ὅδε δί- „κας δώσει τοιαύτας οἵας ἐκείνοισι πρέπει. ὁ μὲν δὴ, δεξάμενος τὸ ῥηθὲν, ἀπαλλάσσετο. Ξέρξης δὲ Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν, αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸ Ἑλλήσποντον· καὶ ἀπικνέεται ἐς τὸ πορθμὸν τὸ Ἀβυδηνῶν, ἐν πέντε καὶ τεσσεράκοντα ἡμέρῃσι, ἀπάγων τὸ στρατιῆς ἐλάχιστον μέρος, ὡς εἶπαν. ὅκου δὲ πορευόμενοι γινοίατο, καὶ κατ' ἔθνεα ἀνθρώπους, τὰ τῶν καρπὸν ἁρπάζοντες ἐσιτέοντο· εἰ δὲ καρπὸν μηδένα εὑροιεν, οἱ δὲ τὴν πόλιν τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναφυομένην, καὶ τὰ δενδρέων τὰ φλοιὸν ἐξελέποντες, καὶ τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήσθιον, ὁμοίως τά τε ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων· καὶ ἔλιπον οὐδέν. ταῦτα δὲ ἐποίεον ὑπὸ λιμοῦ. ὑπὸ Παιόνων δὲ λοιμός τε τὰ [a] στρατὸν καὶ δυσεντερίη κατ' ὁδὸν ἔφθειρε. τοὺς δὲ νοσέοντας αὐτέων κατέλιπε, ὑπισχόμενος τοῖσι πόλισι, ἵνα ἑκάστοτε γίνοιτο [b] ἐλαιώνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν· ἐν Θεσσαλίῃ τε τινας, καὶ ἐν Σίρῃ τῇ Παιονίης, καὶ ἐν Μακεδονίῃ. ἔνθα καὶ τὸ ἱρὸν ἅρμα καταλιπὼν τοῦ Διὸς, ὅτε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἤλαυνε ἀπιών, οὐκ ἀπελάβε· ἀλλὰ δόντες οἱ Παίονες τοῖσι Θρηίξι, ἀπαιτέοντι Ξέρξεω, ἔφασαν νεμομένας ἁρπαχθῆναι ὑπὸ τῶν ἄνω Θρηίκων τῶν περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος οἰκεομένων. Ἔνθα καὶ ὁ τῶν Βισαλτέων βασιλεὺς γῆς τε τῆς Κρηστωνικῆς, Θρηίξ, ἔργον ὑπερφυὲς εἰργάσατο· ὃς ἔτε αὐτὸς ἔφη τῷ Ξέρξῃ ἑκὼν εἶναι δουλεύσειν, ἀλλ' οἴχετο ἄνω ἐς τὸ ὄρος τὸ Ῥοδόπην, τοῖσί τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. οἱ δὲ, ἀλογήσαντες, ἢ ἄλλως σφι θυμὸς ἐγένετο χρήσασθαι τῷ πολέμῳ, ἐστρατεύοντο ἅμα τῷ Πέρσῃ. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν ἀσινέες πάντες, ἐξ ἑπτὰ, ἐξώρυξε αὐτέων ὁ πατὴρ τὰς ὀφθαλμούς, ἅτε τὴν αἰτίην τοιήνδε. καὶ ἔτοι μὲν τοῦτον τὸν μισθὸν ἔλαβον. Οἱ δὲ Πέρσαι ὡς ἐκ τῆς Θρηίκης πορευόμενοι ἀπίκοντο ἐπὶ τὸν πόρον, ἐπειγόμενοι, τὸν Ἑλλήσποντον τῇσι νηυσὶ διέβησαν ἐς Ἄβυδον. τὰς γὰρ γεφύρας οὐκ εὗρον ἔτι ἐστεώμενας, ἀλλὰ ὑπὸ χειμῶνος διαλελυμένας. ἐνθαῦτα δὴ καταλεχόμενοι, σιτία πλέω ἢ κατ' ὁδὸν ἐλάγχανον· ὑδένα τε κόσμον ἐμποιεύμενοι, καὶ ὕδατα μεταβάλλοντες, ἀπέθνησκον τοῦ στρατοῦ τοῦ πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἅμα Ξέρξῃ ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. Ἔτι δὲ ἄλλος ὅδε λεγόμενος λόγος, ὡς, ἐπεὰν Ξέρξης ἀπιλαιώων ἐξ Ἀθηναίων, ἀπίκετο ἐπ' Ἠιό-

a λοιμὸς τότε Ϝ. b γίνηται.

Alia diſceſſus illius narratio, ſed haud probabilis. Abdera ubi ſita.

να τῷ ἀπὶ Στρυμόνι, ἐνθεῦτεν οὐκέτι ὁδοιπορίῃσι διεχρήτο [a], ἀλλὰ τῷ μὲν στρατιῷ τὸ ἄρνῳ ἀπαγαγὼν ἐς τ' Ἑλλήσποντον, αὐτὸς δ' ἀπὶ νηὸς Φοινίσσης ἀναβὰς, ἀνομίζετο ἐς τὴν Ἀσίην. πλέοντα δέ μιν ἄνεμον Στρυμονίην ὑπολαβεῖν μέγαν τε κυματίην· καὶ δὴ, μᾶλλον γάρ τι χειμαίνεσθαι γεμίσσης τ' νηὸς, ὥστε ἀπὶ τῷ καταστρώματος ἐπόντων συχνῶν Περσέων τῶν σὺν Ξέρξῃ νομιζομένων, ἐνθαῦτα ἐς δεῖμα πεσόντα τ' βασιλῆα, εἰρέσθαι βώσαντα τ' κυβερνήτεα, εἴ τις ἐστὶ σφι σωτηρίη. καὶ τ' εἰπαμένου, Δέσποτα, οὐκ ἔστιν ἀνθρώποισι μηχανή, εἰ μὴ τοιάδε τινὶ ἀπαλλαγή τις γένηται τῶν πολλῶν ἀπιθανέων. καὶ Ξέρξεα λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα, εἰπεῖν, Ἄνδρες Πέρσαι, νῦν τις ἀποδεξάτω ὑμέων βασιλέος κηδόμενος· ἐν ὑμῖν γὰρ οἶκε [b] ἐμοὶ εἶναι ἡ σωτηρίη. τ' μὲν ταῦτα λέξαντα· τὸν δὲ, ἀποσκευάσαντα, ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν· καὶ τὴν νῆα ἀπικνέεσθαι ἔτω δὴ ἀποσωθῆναι ἐς τὴν Ἀσίην. ὡς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ξέρξεα, ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλέος τὴν ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέῃ στεφάνῃ τ' κυβερνήτεα· ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποτάμειν τὴν κεφαλὴν αὐτῷ. Οὕτω δὲ ἄλλως λέγεται ὁ λόγος περὶ Ξέρξεω νόσου, ἥδιστα ἔμοιγε πιστὸς, ἔστι ἄλλως, ἔστι τὸ Περσέων τῶν πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα ἔτω ἐρρήθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ξέρξεα, ἐν μυρίῃσι γνώμῃσι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξοον, μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε· τοὺς μὲν ἀπὶ τοῦ καταστρώματος, καταβιβάσαι ἐς κοίλην νῆα, ἐόντας Πέρσας, καὶ Περσέων τοὺς πρώτους· τ' δ' ἐρετέων, ἐόντων Φοινίκων, ὅκως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσῃσι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν (ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται [c]) ὁδῷ χρεώμενος ἅμα τῷ ἄλλῳ στρατῷ, ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην. Μέγα δὲ καὶ τόδε μαρτύριον· φαίνεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ ἀπικόμενος ἐς Ἄβδηρα, καὶ ξεινίῃ τέ σφι συνθέμενος, καὶ δωρησάμενος αὐτοὺς ἀκινάκῃ τε χρυσέῳ καὶ τιάρῃ [d] χρυσοπάστῳ. καὶ, (ὡς αὐτοὶ λέγουσι Ἀβδηρῖται, λέγοντες μὲν ἥδιστα ἐμοὶ πιστὰ) πρῶτον ἐλύσατο τὴν ζώνην φεύγων ἐξ Ἀθηναίων ὀπίσω, ὡς ἐν ἀδείῃ ἐών. πρὸς δὲ Ἑλλησπόντου δὴ μᾶλλον τὰ Ἄβδηρα ἵδρυται, ἢ δὲ Στρυμών, καὶ τ' Ἠιόνα. ὅθεν δή μιν φασὶ ἀπιδέσθαι ἀπὶ τὴν νῆα. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεί τε οὐκ οἷοί τε ἐγένοντο ἐξελεῖν τὴν Ἄνδρον, πρασσόμενοι ἐς Κά-

nem urbem Strymoni appoſitam, illinc non amplius per viam iter feciſſe: ſed exercitu Hydarni permiſſo, quem ad Helleſpontum deduceret, ipſum navem Phœniſſam conſcendiſſe, ut in Aſiam ſe reciperet: & dum curſum tenet, à Strymonia ingenti vento & fluctuoſo fuiſſe exceptum; & eo vehementius tempeſtate vexatum quod navis referta vectoribus erat, utpote quum ſuper contabulata eſſent frequentes Perſæ qui cum Xerxe vehebantur. Ibi metu perculſum regem cum clamore interrogaſſe gubernatorem num qua ſalus eis eſſet. Et quum ille reſpondiſſet, Here, nulla admodum eſt, niſi horum multorum propugnatorum aliqua fiat abitio: tunc Xerxem eo audito ita loquutum, Viri Perſæ, nunc aliquis veſtrûm declaret ſe curam habere regis. in vobis enim videtur ſita eſſe ſalus mea. Hæc ubi dixit Xerxes, illos eo adorato exſiluiſſe in mare: atque ita levata navi, Xerxem incolumem in Aſiam perveniſſe. Et ubi primum in terram egreſſus eſt, hoc egiſſe: gubernatorem, quod regis quidem animam ſervaſſet, aurea corona donaſſe; quod autem multos Perſarum perdidiſſet, decollaſſe. Hic autem alter modus qui narratur reverſionis Xerxis, haudquaquam fidem apud me habet cum propter alia, tum propter iſtum caſum Perſarum. nam ſi iſta regi à gubernatore ſic dicta ſunt, in infinitis ſententiis unam non habeo repugnantem regem non feciſſe iſtud: illos quidem Perſas in tabulato juſſurum in cavam navem demitti, utpote qui & Perſæ & primores Perſarum eſſent, at remigum, qui erant Phœnices, multitudinem Perſis numero parem in mare ejecturum. Sed is (ut dictum eſt ſuperius) itinere pedeſtri cum reliquo exercitu in Aſiam reverſus eſt. Cujus rei id quoque magno eſt teſtimonio, quod apparet, Xerxem, quum rurſus in Aſiam reciperet ſe, Abdera perveniſſe, & hoſpitii fœdus cum illis pactum eſſe, & acinace aureo eos ac tiara auro intertexta donaſſe: & ut ipſi oppidani ajunt, quod apud me fide caret, Xerxes, poſtquam ex Athenis retro fugit illic primum zonam ſolvit utpote jam terrore liber. Sunt autem Abdera propius ad Helleſpontum ſita quàm Strymon, atque Eïon, unde navem illum conſcendiſſe ferunt. Cæterum Græci poſteaquam Andrum expugnare nequibant, converſi in

Ca-

a διεχείρ. b ἔοικε. c πρότερον εἰρηται. d τιάρᾳ.

Dona diis data ad memoriam pugnæ, etiam Delphos missa; sed Æginetas exigente Deo. Frustra conveniunt Græci ad monstrandum qui primas ferret, Themistocli secundæ concessæ.

Caryſtum, vaſtato illorum agro rediere Salaminem. Ibi ante omnia diis primitias exemerunt cum alias, tum Phœniſſas triremes tres: quarum una reponeretur apud Iſthmum, quæ ad meam uſque memoriam extabat; altera apud Sunium, tertia Ajaci illic apud Salaminem. Poſt hoc prædam diſpartivere, & primitias Delphos miſere. Ex quibus ſtatua effecta eſt longitudine cubitorum duodecim, apluſtre manu ſuſtinens; eodem in loco ſtans, ubi Alexander Macedo
122 aureus. Miſſis Delphos primitiis, Græci publice deum percontati ſunt, nunquid perfectas & gratas primitias accepiſſet. Quibus ille reſpondit habere ſe à Græcis quidem aliis, verum non ab Æginetis: ſed repoſcebat eos donum optime navatæ ad Salaminem operæ in pugna navali. Id quum audiſſent Æginetæ, aureas ſtellas tres dedicaverunt, quæ ſuper malum navis æreum ſtant apud angulum, proxime Crœſi
123 craterem. Poſt diſpartitam prædam Græci ad Iſthmum navigaverunt, daturi virtutis præmium Græcorum meritiſſimo in hoc bello. Eò ubi perventum eſt, duces Græci in aram Neptuni ſuam quiſque ſententiam ſcriptam detulere, quemnam ex omnibus primum & quem ſecundum judicarent. In ea autem ſuum quiſque nomen inſcripſit, ſe illum qui præſtantiſſimus extitiſſet exiſtimans: ſed in ſecundis partibus Themiſtocli adjudicandis plerique congruerunt. Ita quum ſinguli in primo loco ſingulos calculos haberent, in ſecundo Themiſtocles mul-
124 to ſuperior extitit. Et licet hanc rem Græci livore ſuperſederint judicare, in ſuam quiſque patriam revecti, tamen Themiſtocles & habitus eſt & celebratus per univerſam Græciam omnium Græcorum longe prudentiſſimus. Ipſe tamen quia victor non fuiſſet honore affectus ab iis qui ad Salaminem dimicaſſent, ut honore afficeretur Lacedæmonem ſe contulit. Eum Lacedæmonii & ſplendide exceperunt, & magnifice honoraverunt: & primas quidem partes rei bene geſtæ, EUrybiadæ; ſolertiæ vero ac dexteritatis, Themiſtocli dederunt, utrumque oleagina corona donantes: præterea hunc vehiculo, quod Spartæ erat præſtantiſſimum: laudatumque verbis ampliſſimis, trecenti ex delectis Spartiatarum, qui equites vocantur, recedentem ad Tegeati-

Κάρυστον, καὶ δηιώσαντες αὐτέων τὴν χώρην, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμῖνα. πρῶτα μέν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια, ἄλλά τε καὶ τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας· τὴν μὲν, ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι, ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν· τὴν δὲ, ἐπὶ Σουνίῳ· τὴν δὲ, τῷ Αἴαντι αὐτοῦ ἐς Σαλαμῖνα. μετὰ δὲ τοῦτο, διεδάσαντο τὴν λείην, καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν [a] ἐς Δελφούς· ἐκ τῶν ἐγένετο ἀνδριὰς ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἀκροστήριον νηὸς, ἐὼν μεγάθει δυωκαίδεκα [b] πηχέων· ἑστηκὲε δὲ ἔστι τοῦπερ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ὁ χρύσεος. Πέμψαντες δὲ ἀκροθίνια οἱ Ἕλληνες ἐς Δελφοὺς, ἐπηρώτεον τὸν θεὸν κοινῇ, εἰ λελάβηκε πλήρεα καὶ ἀρεστὰ τὰ ἀκροθίνια. ὁ δὲ παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων ἔφησε ἔχειν, παρ' Αἰγινητέων δὲ, οὔ· ἀλλ' ἀπαίτεε αὐτοὺς τὰ ἀριστήια τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίης. Αἰγινῆται δὲ πυθόμενοι, ἀνέθεσαν ἀστέρας χρυσέους, οἳ ἐπὶ ἴσῳ χαλκέῳ ἑστᾶσι τρεῖς ἐπὶ τῇ γωνίῃ, ἀγχοτάτω δὲ Κροίσου [c] κρητῆρος. Μετὰ δὲ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς λείης ἔπλωον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸν Ἰσθμὸν, ἀριστήια δώσοντες τῷ ἀξιωτάτῳ γνωμένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διένεμον [d] τὰς ψήφους ἐπὶ τῷ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸ πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων· ἐνταῦτα πᾶς τις αὐτέων ἑωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἕκαστον δοκέων ἄριστον γενέσθαι. δεύτερα δὲ, οἱ πολλοὶ στρεξέπιπτον Θεμιστοκλέα κρίνοντες. οἱ μὲν δὴ ἐμεμνέατο· Θεμιστοκλέης δὲ διατρεβάλλετο πολλόν· οὐ βουλομένων δὴ πάντως κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνῳ, ἀλλ' ἀποστωλούντων ἕκαστον ἐς τὴν ἑωυτῶν ἀκρίτων, ὅμως Θεμιστοκλέης ἐδόκεε τε καὶ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ὅτι δὲ νικῶν οὐκ ἐπιμήθη πρὸς τὸ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχησάντων, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐς Λακεδαίμονα ἀπίκετο, θέλων τιμηθῆναι· καί μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶς μὲν ὑπεδέξαντο, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν. ἀριστήια μέν νυν ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίης στέφανον· σοφίης δὲ καὶ δεξιότητος, Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτῳ στέφανον ἐλαίης. ἐδωρήσαντό δέ μιν ὄχῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ καλλιστεύσαντι. αἰνέσαντες δὲ πολλὰ, προέπεμψαν ἀνιόντα τριηκοσίοι Σπαρτιητέων λογάδες, ἵππεες καλέονται, μέχρι ἄρων τῶν Τεγεητικῶν.

a ἔπεμψαν. b δυώδεκα. c Κροίσου. d διενέμοντο.

Themistoclis obtrectator Timodemus derisus. Artabazus Xerxen deduxit ad trajectum, ac mox circa Pallenen res gerit, Olyntho capta.

κῶν. μοῦνον δὴ τῶν πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Σπαρτιήτην προέπεμψαν. Ὡς δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος Ἀφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μὲν τῶν Θεμιστοκλέος ἐών, ἄλλως δὲ ὢν τῶν ἀπιφανέων, φθόνῳ καταμαρπτέων, ἐνεῖκε τὴν Θεμιστοκλέη, τὴν ἐς Λακεδαίμονα ἄπιξιν προφέρων, ὡς δι' ἐκεῖνον τὰς Ἀθήνας ἔχοι [a] τὰ γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' ἑωυτόν. ὁ δέ, ἐπεί τε ἐνείκαντος [b] οὐκ ἐπαύετο ταῦτα λέγων ὁ Τιμόδημος, εἶπε, Οὕτω ἔχει τοι· ἔτ' ἂν ἐγὼ ἐὼν „Βελβινίτης ἐτιμήθην ὕπο τῶν Σπαρτιητέων, „ἔτ' ἂν σὺ ὦν Ἀθηναῖος. ταῦτα μὲν ἐς [c] τοσοῦτον ἐχώρεε. Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος, ἀνὴρ ἐν Πέρσῃσι λόγιμος καὶ πρόσθεν ἐών, ἐκ δὲ τῆς Πλαταιϊκῆς καὶ μᾶλλον ἐπιφανέστερος γενόμενος, ἔχων ἐξ Μυκάλης στρατὸν ἐς [d] Μαρδόνιον ἐξελέξατο, προέπεμπε βασιλέα μέχρι Θρῃκός. ὡς δὲ ὁ μὲν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὁ δὲ, ὀπίσω παρὼν, κατὰ τὴν Παλλήνην ἐχώρεε, ἅτε Μαρδονίῳ τε χειμερίζοντι περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μακεδονίῃ, καὶ οὐδέν πω κατεπείγοντι ἥκειν ἐς τὸ ἄλλο στρατόπεδον, οὐκ ἐδικαίου ἐπιτυχόντες ἀπέστεωσι Ποτιδαιήτῃσι μὴ οὐκ ἐξανδραποδίσασθαι σφέας. οἱ γὰρ Ποτιδαιῆται, ὡς βασιλεὺς παρεξελήλακεε, καὶ ὁ ναυτικὸς τοῖσι Πέρσῃσι οἰχώκεε φεύγων ἐκ τῆς Σαλαμῖνος, ἐκ δὲ φανερῆς ἀπέστασαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων· ὡς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὴν Παλλήνην ἔχοντες. ἐνθαῦτα δὴ Ἀρτάβαζος ἐπολιόρκεε τὴν Ποτιδαίην. Ὑποπτεύσας δὲ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, καὶ τούτους ἐπολιόρκεε. εἶχον δὲ αὐτὴν Βοττιαῖοι, οἱ ἐκ δὲ Θερμαίης κόλπου ἐξαναστάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δὲ σφέας εἷλε πολιορκέων, κατίσφαξε ἐξαγαγὼν ἐς λίμνην· τὴν δὲ πόλιν παραδιδοῖ Κριτοβούλῳ Τορωναίῳ ἐπιτροπεύειν [e], καὶ τῷ Χαλκιδικῷ γένει. καὶ ἔτω Ὄλυνθον Χαλκιδέες ἔσχον. Ἐξελὼν δὲ καὶ τούτους ὁ Ἀρτάβαζος, τῇ Ποτιδαίῃ ἐπιτεταμένως προσεῖχε· προσέχοντι δέ οἱ προθύμως συνεπίστευε προδοσίην Τιμόξεινος ὁ τῶν Σκιωναίων στρατηγός· ὅντινα μὲν τρόπον, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· (οὐ γὰρ ὧν λέγεται) τάδε μέντοι, τοιάδε ἐγίνετο· ὅκως βιβλίον γράψαι ὁ Τιμόξεινος ἐθέλων πρὸς Ἀρτάβαζον πέμψαι, ἢ Ἀρτάβαζος πρὸς Τιμόξεινον, τοξεύματος πρὸς τὰς γλυφίδας περιβαλόντες, καὶ περώσαντες τὸ βιβλίον, ἐπέβαλλον ἐς συγκείμενον χωρίον. ἐπαίων ὁ ἐγίνετο ὁ Τιμόξεινος προδιδοὺς τὴν Ποτίδαιαν. τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρτάβαζος ἐς τὸ συγκείμενον, ἁμαρτὼν τοῦ χω-

ticos usque fines comitati sunt. Hunc solum ex omnibus quos novimus hominibus Spartiatæ abeuntem deduxerunt. Eidem, postquam ex Lacedæmone Athenas 125
venit, ibi Timodemus Aphidnæus unus ex inimicis ejus, alioqui non è claris viris, livore insaniens, crimini dabat itionem in Spartam: dicens illum Athenarum respectu, non sui, ab Lacedæmoniis honores assequutum. Et quum non faceret finem talia dicendi, inquit ei Themistocles, O homo, ita res habet, neque ego si Belbinitanus forem, sic à Spartanis honoratus fuissem: neque tu, etsi Atheniensis. Atque hæc hactenus. Artabazus au- 126
tem Pharnacis filius, vir inter Persas cum antea illustris, tum ex rebus Platæensibus factus illustrior, regem deducebat sexaginta millibus ex exercitu, unde sibi Mardonius delegerat: quem ubi trajectu tenus comitatus est, quum jam ille in Asia esset, regressus circa Pallenen agebat, utpote Mardonio per Thessaliam Macedoniamque hybernante, nec etiamdum urgente venire in alia castra, non existimabat jus esse non diripere rebelles Potidæatas, in quos casu incidisset. Etenim Potidæatæ, postquam rex præteriit, & classis Persica à Salamine fugiens abiit, manifeste à barbaris defecerant: mox aliis quoque qui Pallenen incolebant rebellantibus. Tunc vero Artabazus Potidæam obsedit: 127
sed suspicatus etiam Olynthios ab rege deficere, & ipsam obsedit. Eam autem tenebant Bottiæi, qui è sinu Thermæo fuerant à Macedonibus ejecti. Hos Artabazus postquam obsidione cepit, in paludem deductos trucidavit, urbemque administrandam Critobulo Toronæo tradidit, etiam huic genere Chalcidico. Ita Chalcidenses Olynthum obtinuere. Expugnata Olyntho Artabazus Potidææ 128
impensius incumbebat. Hoc faciens, cum Timoxeno Scionæorum magistratu de facienda proditione transegit, prorsus incertum mihi quonam modo; neque enim traditur. ad extremum ita evenit: Quoties exaraverat libellum aut Timoxenus ad Artabazum mittere volens, aut Artabazus ad Timoxenum, eum sagittæ circumvolvebant prope crenas, & aptatum quasi alas, ad locum de quo convenerat sagittam emittebat. Sed Timoxenus qui Potidæam prodebat, proditionis compertus est. nam Artabazus ad compactum locum sagittam dirigens, fru-

a ἔχει. b Hæ voces ἐνείκαντος καὶ non sunt in MS. c ταῦτα μὲν νυν. d ἐς. e MS. habet Κριτοβούλῳ ἐπιτρέπει, omissa voce Τορωναίῳ.

Epistolæ sagittis alligatæ, proditorem indicarunt, non tamen punitum. Circa Pallenen eluvies & cædes Persarum. Artabazus reversus ad Mardonium. Navales reliquiæ versus Ioniam.

frustrante jactu humerum cujusdam Potidæatæ percussit. Quem saucium turba quum circumcurrisset, ut adsolet in bello fieri, hi subito sagittam, quum animadverterent libellum, nacti detulerunt ad magistratus. aderat autem & ceterorum Pallenensium commilitium. Perlecto libello magistratus & cognito proditionis autore, non tamen censuerunt Timoxenum esse proditionis supplicio plectendum, Scionææ civitatis gratia, ne in posterum semper Scionæi pro proditoribus haberentur. Atque hunc quidem in modum Timoxenus proditionis manifestus fuit. Artabazum vero tres jam 129 menses obsidentem ingens æstus maris excepit, & is diutius: unde barbari videntes locum factum lacunosum, in Pallenen concesserunt. cujus itineris quum duas partes permeassent, tres aliæ supererant, quas ubi pertransissent, oportebat intrare Pallenen. sed eas ibi tanta maris æstuatio invasit, quanta nunquam extiterat, ut indigenæ ajunt, quum ea frequenter illic acciderit. Eorum qui nandi erant ignari, interiere: qui erant gnari, eos Potidæatæ navigiis adorti trucidavere. Hujus autem æstus ac restagnationis & cladis Persarum ferunt Potidæatæ hinc caussam extitisse, quod isti è Persis qui sunt à mari oppressi, in templum Neptuni & ejus simulacrum quod situm est in suburbano, impie se gesserant. Hanc fuisse caussam illi videntur mihi vere dicere. Eos autem qui superavere, Artabazus in Thessaliam ad Mardonium duxit. Et cum iis qui regem reduxerunt ita est a- 130 ctum. Navalis autem Xerxis exercitus qui superfuerat, ubi à Salamine fugiens attigit Asiam, rege & copiis è Chersoneso Abydum traducto, hyemavit apud Cymam. Idem primo statim vere Samum convenit, ubi nonnullæ etiam naves hyemaverant. Ejus classis plerique propugnatores erant ex Persis & Medis, ducesque iis accesserant, Mardontes Bagæi, & Artayntes Artachæi filius, cujus patruelis Amitres ab eodem ascitus erat istorum collega. Hi utpote magnopere percussi, non altius processerant occasum versus, neque ullus ad hanc necessitatem eos adegit; sed Samo desidentes Ioniam custodiebant ne deficeret, trecentas naves cum Ioniis habentes. Neque expectabant Græcos in Ioniam ituros, sed illis satis fore, si sua tutarentur; duχωρὶς τοῦτο, βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιήτεω τὸ ὦμον· τὸ δὴ, βληθέντα ἐπιεδεῖξαι ὅμιλῳ, (οἷα φιλέει γίνεσθαι ἐν πολέμῳ) οἱ αὐτίκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὡς ἔμαθον τὸ βιβλίον, ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς· παρῆσαν [a] δὲ καὶ τῶν ἄλλων Παλληναίων συμμαχίη. τοῖσι δὴ στρατηγοῖσι ἐπιλεξαμένοισι τὸ βιβλίον, καὶ μαθοῦσι τὸ αἴτιον τῆς προδοσίης, ἔδοξε μὴ καταπλῆξαι Τιμόξεινον προδοσίῃ, τῆς Σκιωναίων πόλιος εἵνεκα, μὴ νομιζοίατο εἶναι Σκιωναῖοι ἐς τὸ μετέπειτα χρόνον αἰεὶ προδότῃ. ὁ μὲν δὴ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπαίσθη ἐγένετο. Ἀρταβάζῳ δὲ, ἐπιδὴ πολιορκέοντι ἐγεγόνεσαν τρεῖς μοῖραι, γίνεται ἄμπωτις τῆς θαλάσσης μεγάλη, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι τένοντα γινόμενον, παρῆσαν ἐς τὴν Παλλήνην. ὡς δὲ τὰς δύο μὲν μοίρας διαδιεπορήκεσαν, ἐπὶ δὲ τρεῖς ὑπελοιποι ἦσαν, τὰς διελθόντας χρεὼν ἦσαν εἶναι ἐν τῇ Παλλήνῃ, ἐπῆλθε πλημμυρὶς τῆς θαλάσσης μεγάλη, ὥστε ὑδαμά κω, ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι, πολλάκις γινομένη. οἱ μὲν δὴ νέειν αὐτέων οὐκ ἐπισταμένους διεφθείροντο, τοὺς δὲ ἐπισταμένους Ποτιδαιῆται ἐπιπλώσαντες πλοίοισι ἀπώλεσαν. αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτιδαιῆται τήν τε ῥηχίης καὶ τὴν πλημμυρίδα καὶ τὴν Περσικὴν πάθην γενέσθαι τόδε, ὅτι τὴν Ποσιδέωνος ἐς τὸν νηὸν καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ προαστείῳ ἱσέδησαν ἕνεκα τῶν Περσέων τοίπερ καὶ διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης. αἴτιον δὲ τοῦτο λέγοντες, εὖ λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τοὺς δὲ περιγενομένους ἀπῆγε Ἀρτάβαζος ἐς Θεσσαλίην παρὰ Μαρδόνιον. ἕτοιμοι μὲν οἱ προπέμψαντες βασιλῆα, ἕτω ἔπεσον [b]. Οἱ δὲ ναυτικὸν ὁ Ξέρξεω [c] περιγενόμενος, ὡς προσέμιξε τῇ Ἀσίῃ, φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος, καὶ βασιλῆά τε καὶ τὸν στρατὸν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμωσε ἐς Ἄβυδον, ἐχειμέρωσε ἐν Κύμῃ. ἔαρος δὲ ἐπιλάμψαντος, πρώιος συνελέγοντο ἐς Σάμον· αἱ δὲ τῶν νεῶν ἐχειμέρωσαν αὐτοῦ· Περσέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλεῖστοι ἐπεβάτευον. στρατηγοὶ δέ σφι ἐπῆλθον, Μαρδόντης τε ὁ Βαγαίου καὶ Ἀρταΰντης ὁ Ἀρταχαίου· συνῆρχε δὲ τοῖσι [d] καὶ ἀδελφιδεὸς αὐτοῦ Ἀρταΰντεω προστελομένου ὁ Ἀμίτρης· ἅτε δὲ μεγάλως πληγέντες, οὐ προϊέσαν ἀνωτέρω τὸ πρὸς ἑσπέρης· οὐδέ σφι ἐπηνώγκαζε οὐδείς· ἀλλ' ἐν τῇ Σάμῳ κατήμενοι, ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην μὴ ἀποστῇ, νέας ἔχοντες σὺν τῇσι Ἰάσι τριηκοσίας. οὐ μὲν οὐδὲ προσεδέκοντο τοὺς Ἕλληνας προστελεύσεσθαι ἐς τὴν Ἰωνίην, ἀλλ' ἀποχρήσειν σφι τὴν ἑωυτῶν φυλάσσειν· σαθ-

a παρὼν. b Hæ duæ voces ἕτω ἔπεσον absunt ab MS. c ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρξεω. d τούτοισι.

Vere primo pedites Græci tardiores, at classis coit circa Æginam Leutychide xxi ab Hercule, duce & Xanthippo. Occasio Ionum Græcos orantium liberare Ioniam. Ignari tunc Græci rerum ultra Delon.

μεύμενοι ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν φεύγοντας ἐκ Σαλαμῖνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἀπαλλάσσοντο. καπὶ μέν νυν τὴν θάλασσαν ἐσωμένοι ἔσαν τῷ θυμῷ, πεζῇ δὲ εἰδόκεον πολλῷ κρατήσειν τὸν Μαρδόνιον. ἐόντες δὲ ἐν Σάμῳ, ἅμα μὲν ἐβουλεύοντο εἴ τι δυνατὰ[a] κακὸν τοὺς πολεμίους ποιέειν, ἅμα δὲ καὶ ὑπακούοντες ὅκη πεσέεται τὰ Μαρδονίου πρήγματα. Τοὺς δὲ Ἕλληνας τό, τε ἔαρ γιγνόμενον ἤγαγε, καὶ Μαρδόνιος ἐν Θεσσαλίῃ ἐών. ὁ μὲν δὴ πεζὸς οὔκω συνελέγετο· ὁ δὲ ναυτικὸς ἀπίκετο ἐς Αἴγιναν, νῆες ἀριθμὸν δέκα καὶ ἑκατόν. στρατηγὸς δὲ καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μενάρεος, τοῦ Ἡγησίλεω, τοῦ Ἱπποκρατίδεω, τοῦ Λευτυχίδεω, τοῦ Ἀναξίλεω, τοῦ Ἀρχιδάμου, τοῦ Ἀναξανδρίδεω, τοῦ Θεοπόμπου, τοῦ Νικάνδρου, τοῦ Χαρίλου, τοῦ Εὐνόμου, τοῦ Πολυδέκτεω, τοῦ Πρυτάνιος, τοῦ Εὐρυφῶντος, τοῦ Προκλέος, τοῦ Ἀριστοδήμου, τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ Κλεοδαίου, τοῦ Ὕλλου, τοῦ Ἡρακλέος· ἐὼν τῆς ἑτέρης οἰκίης τῶν βασιλέων. ἕπποι πάντες, πλὴν τῶν δυῶν τῶν μετὰ Λευτυχίδεα πρώτων καταλεχθέντων, οἱ ἄλλοι, βασιλῆες ἦλθον Σπάρτης· Ἀθηναίων δὲ ἐστρατήγεε Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρονος. Ὡς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἴγιναν πᾶσαι αἱ νῆες, ἀπίκατο Ἰώνων ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων· οἳ καὶ ἐς τὴν Σπάρτην ὀλίγῳ πρότερον τούτων ἀπικόμενοι, ἐδέοντο Λακεδαιμονίων ἐλευθεροῦν τὴν Ἰωνίην, τῶν καὶ Ἡρόδοτος ὁ Βασιλείδεω ἦν· οἳ στασιῶται σφι γιγνόμενοι, ἐπεβούλευον θανάτου Στράτῃ τῷ Χίῳ τυραννεύοντι, ἐόντες δεχόμενοι ἐπιβουλεύοντες δὲ ὡς φανεροὶ ἐγένοντο, ἐξενείκαντος τὴν ἐπιχείρησιν ἑνὸς τῶν μετεχόντων, ἕτω δὴ οἱ λοιποὶ ἐξ ἐόντες ὑπεξέρχον ἐκ τῆς Χίου, καὶ ἐς Σπάρτην ἀπίκοντο, καὶ δὴ καὶ τότε ἐς τὴν Αἴγιναν, τῶν Ἑλλήνων δεομένοι καταπλῶσαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἳ προήγαγον αὐτοὺς μόγις μέχρι Δήλου. τὸ γὰρ πρόσω πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι Ἕλλησι, ἅτε τῶν χώρων ἐόντων ἐμπείροισι, στρατιῆς τε πάντα πλέα ἐδόκεε εἶναι· τὴν δὲ Σάμον ἠπίστατο δόξῃ καὶ Ἡρακλέας στήλας ἴσον ἀπέχειν. συνέπιπτε δὲ τοιόνδε, ὥστε τοὺς μὲν βαρβάρους τὸ πρὸς ἑσπέρης ἀνωτέρω Σάμου μὴ τολμᾶν καταπλώσαντας καταῤῥωδηκότας, τοὺς δὲ Ἕλληνας, χρηϊζόντων Χίων τὸ πρὸς τὴν ἠῶ καταπρηνέστερον Δήλου. ἕτω δέος τὸ μέσον ἐφύλασσόν σφεων. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἔπλωον ἐς τὴν Δῆλον· Μαρδόνιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε.

ducta ex hoc conjectura, quod ipsos è Salamine fugientes non fuissent insequuti, sed libenter abscessissent. Ac mari quidem victi erant animo; at longe superiorem terra Mardonium futurum arbitrabantur. Qui dum Sami erant, simul consultabant si quid mali possent facere hostibus, simul etiam subausculta-bant quonam res Mardonii caderent. At 131
Græcos excitabat tum veris adventus, tum Mardonius in Thessalia agens. & eorum quidem exercitus pedestris nondum cogebatur: naves autem Æginam abierant numero centum ac decem, præfecto atque navarcho Leutychide, qui fuit Menaris, qui fuit Agesilai, qui fuit Hippocratidæ, qui fuit Leutychidis, qui fuit Anaxilai, qui fuit Archidami, qui fuit Anaxandridæ, qui fuit Theopompi, qui fuit Nicandri, qui fuit Charili, qui fuit Eunomi, qui fuit Polydectis, qui fuit Prytanis, qui fuit EUryphontis, qui fuit Proclis, qui fuit Aristodemi, qui fuit Aristomachi, qui fuit Cleodæi, qui fuit Hylli, qui fuit Herculis filius, ex altera regum familia. Hi omnes, præter duos qui post Leutychidem primi commemorati sunt, reges Spartæ fuerunt: Athenienſium autem, duce Xanthippo Ariphronis filio. Hac 132
omni classe Æginam profecta, advenerunt in Græcorum castra nuncii Ionum iidem qui paulo ante ierant Spartam ad orandos Lacedæmonios ut Ioniam liberarent, quorum unus fuit Herodotus Basilidæ filius. Hi septem omnino erant, qui conjuratione inter se facta de trucidando Stratte Chii tyranno, postea conspiratione patefacta per unum qui particeps erat, ceteri qui sex erant, è Chio se subduxerunt, Spartamque se contulerunt, & tunc Æginam, oraturi Græcos ut in Ioniam navigarent; ægreque exoratos Delon usque perduxere. Nam ulteriora omnia Græcis formidolosa erant, cum locorum ignaris, tum plena omnia hostium esse videbantur, & Samum vero sciebant opinione & Herculis columnas tantundem distare. Contigitque huic rei, ut neque barbari occidentem versus supra Samum navigare auderent, metu perterriti; neque Græci Chiorum rogatu, orientem versus, infra Delon. ita timor medium eorum tuebatur. Dum 133
Græci navigavere Delon, Mardonius qui in hibernis circa Thessaliam erat, in-

a δύναιτο.

inde movens miſit ad oracula quendam genere Europenſem, cui nomen Mus, jubens ut ubicunque conſulens vaderet ac pertentans quæ liceret. Quid tandem volens ab oraculis ſcire talia mandaverit, haud compertum habeo. non enim memoratur: opinor autem ob nihil aliud
134 miſiſſe quam de rebus præſentibus. Conſtat hunc Myn in Lebadiam veniſſe, & mercede corrupto quodam indigenarum ad Trophonium deſcendiſſe, & in Abas Phocenſium, ad oraculum: quinetiam ad Thebas primum quum adiſſet, ibi tum Apollinem Iſmenium conſuluiſſe, quod illic, quemadmodum in Olympia, fas eſt in templis ſciſcitari oracula: tum ab quodam peregrino & non Thebano, pecunia corrupto, impetraviſſe ut in Amphiarai iret dormitum. Ideo autem nemini Thebano licet eo in loco vaticinari, quod quum Amphiaraus optionem eis per oracula dediſſet, utrum mallent eligere ex his, vate uti ſe an auxiliatore, alterutro carentes: Thebani ſibi auxiliatorem eum maluerunt. ea propter nefas eſt
135 ulli Thebano illic obdormiſcere. Tunc autem maximum extitiſſe miraculum à Thebanis mihi narratur: Myn Europenſem, perveſtigatis omnibus oraculis, iſſe etiam ad fanum Apollinis Ptoi. vocatur autem id fanum ita; ſed eſt Thebanorum, ſitum ſupra paludem Copaidem, ad montem, proxime urbem Acræphiam. Ad hoc templum poſtquam perveniſſet is qui Mus appellaretur, ſequutos eum tres urbanos viros publice delectos ad deſcribenda ea quæ homini reſponderentur. & ſtatim antiſtitem barbara lingua uſam: & qui eos ſubſequebantur, ſtupuiſſe audientes barbaram linguam pro Græca. Quumque neſcirent quid in præſenti negocio agerent, Myn Europenſem pugillares ab eis quos ferebant abſtuliſſe, & in illis ea quæ dicerentur à propheta exaraſſe, eaque, ut dicebant, lingua Carica: & ubi illa ſcripſiſſet, digreſſum in Theſſaliam abiiſſe.
136 Ea Mardonius intelligens quid dicerent, nuncium dehinc Athenas mittit Alexandrum Macedonem Amyntæ filium, tum quia in eum propenſi erant Perſæ, (quippe cujus ſororem Gygæam Amyntæ filiam in matrimonio habuerat Bubares vir Perſes, ex qua genuerat Amyntam in Aſia, avi materni ferentem nomen, cui ab rege data erat colenda urbs Phrygiæ

A-

ζε. ἐνθεῦτεν ἢ ὁρμεώμενος, ἔπεμπε κατὰ τὸ χρηστήρια ἄνδρα Εὐρωπέα γῆν, τῷ ὄνομα ἦν Μῦς· ἐντελάμενος πανταχῇ μὲν χρησόμενον ἐλθεῖν, τ οἷά τε ἦν σφι ἐπιπρήσας. ὅ, τι μὲν βουλόμενος ἐκμαθεῖν περὶ τ χρηστηρίων ταῦτα ἐνετέλλετο, οὐκ ἔχω φράσαι· (ἐγὼ μὲν ὧν λέγεται) δοκέω δ' ἔγωγε περὶ τ παρεόντων πρηγμάτων, ἢ οὐκ ἄλλων πέρι πέμψαι. Οὗτος ὁ Μῦς ἐς τε Λεβάδειαν ἀπικόμενος φαίνεται, ἢ μισθῷ πείσας τ ἐπιχωρίων ἄνδρα, καταβῆναι ἐς Τροφώνιον· ἢ ἐς Ἄβας τὰς Φωκέων ἀπικόμενος ἦλθε τὸ χρηστήριον. ἢ δὴ ἐς Θήβας πρῶτα ὡς ἀπίκετο, τοῦτο μὲν, τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι ἐχρήσατο· ἔστι δὲ, καθάπερ ἐν Ὀλυμπίῃ, ἱροῖσι αὐτόθι χρησταζεσθαι. τοῦτο δὲ, ξεῖνόν τινα ἐὸν Θηβαῖον χρήμασι πείσας, καθεκθίμισε ἐς Ἀμφιάρεω[a]· Θηβαίων δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ μαντεύεσθαι αὐτόθι ἀπὸ τοῦδε· ἐκέλευσε σφέας[b] ὁ Ἀμφιάραος ἀπὸ χρηστηρίων πιεύμενος, ὁκότερα βούλονται ἑλέσθαι τετίων, ἐωυτῷ ἢ ἄτε μαντι χρέεσθαι, ἢ ἄτε συμμάχῳ, τοῦ ἑτέρου ἀπεχομένους· οἱ δὲ συμμαχόν μιν εἵλοντο εἶναι. ἀπὸ τούτου μὲν οὐκ ἔξεστι Θηβαίων ἑνὶ αὐτόθι καταχοιμηθῆναι. Τότε δὲ θώυμά μοι μέγιστον γενέσθαι λέγεται ὑπὸ Θηβαίων. ἐλθεῖν ἄρα τ Εὐρωπέα Μῦν, περιεργαζόμενον πάντα τὰ χρηστήρια, ἢ ἐς τοῦ Πτώου Ἀπόλλωνος τὸ τέμενος· τοῦτο δὲ τὸ ἱρὸν, καλέεται μὲν Πτῶον, ἔστι δὲ Θηβαίων, κεῖται δὲ ὑπὲρ τ Κωπαΐδος λίμνης πρὸς ἕρεϊ, ἀγχοτάτω Ἀκραιφίης πόλιος. ἐς τοῦτο τὸ ἱρὸν ἐπεί τε παρελθεῖν τ καλεόμενον τοῦτον Μῦν, ἕπεσθαι δέ οἱ[c] τ ἀστῶν αἱρετοὺς ἄνδρας τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, ὡς ἀπογραψομένους τὰ θεσπιεῖν ἔμελλε. καὶ πρόκα τε τὴν προμαντιν βαρβάρῳ γλώσσῃ χρᾶν· ἢ τοὺς μὲν ἑπομένους τῶν Θηβαίων ἐν θώυμαλι ἔχειν ἀκούοντας βαρβάρου γλώσσης ἀντὶ Ἑλλάδος· οὐδὲ ἔχειν, ὅ, τι χρήσειεν τῷ παρεόντι πρήγματι· τ δὲ Εὐρωπέα Μῦν ἐξαρπάσαντα παρ' αὐτῶν τὴν ἐφέρουτο δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ προφήτεω γράψαι ἐς αὐτήν. (φάναι δὲ Καρὶ μὲν γλώσσῃ χρᾶν) συγγραψάμενον δέ, οἴχεσθαι ἀπιόντα ἐς Θεσσαλίην. Μαρδόνιος δὲ ἐπιλεξάμενος ὅ, τι δὴ ἦν λέγοντα τὰ χρηστήρια, μετὰ ταῦτα ἔπεμψε ἄγγελον ἐς Ἀθήνας Ἀλέξανδρον τ Ἀμύντεω, ἄνδρα Μακεδόνα· ἅμα μὲν, ὅτι οἱ προσκηδέες οἱ Πέρσαι ἔσαν. (Ἀλεξάνδρῳ γὰρ ἀδελφεὴν Γυγαίην, Ἀμύντεω δὲ θυγατέρα, Βουβάρης ἀνὴρ Πέρσης ἔσχε, ἐκ τ δὲ οἱ ἐγένετο Ἀμύντης ὁ ἐν τῇ Ἀσίῃ, ἔχων τὸ οὔνομα τοῦ μητροπάτορος· τῷ δὴ ἐκ βασιλῆος τ Φρυγίης ἐδόθη

Ἀλά-

a Ἀμφιάρεων. b ἐκέλευσε σφέας. c ἕπεσθαί οἱ.

Mardonii conatus in reconciliandis Athenienſibus per Alexandrum Macedonem. Occaſio regni Macedonici ab Perdicca Temenida conſtituti.

Α'λάβανδα πόλις μεγάλη νέμεσθαι) ἅμα τε ὁ Μαρδόνιος πυθόμενος ὅτι ξεῖνός τε εἴη καὶ εὐεργέτης ὁ Α'λέξανδρος, ἔπεμπε. τὰς γὰρ Α'θηναίους ἔτω ἐδόκεε μάλιστα προσκτήσεσθαι, λεών τε πολλὸν ἄρα ἀκόντων εἶναι καὶ ἄλκιμον· πά τε κατὰ τὴν θάλασσαν σωτυχόντα σφι παθήματα καλεργασμένους μάλιστα Α'θηναίους ἠπίστατο. τυτέων δὴ προσθυμέων, κατήλπιζε εὐπετέως τὴν θαλάσσης κρατήσειν· πάπερ ἂν καὶ ἐπεξῆ τε ἐδόκεε πολλῷ εἶναι κρέσσων. ἔτω τε ἐλογίζετο κατύπερθε οἱ τὰ πρήγματα ἔσεσθαι τῶν Ε'λληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρηστήρια ταῦτα οἱ προλέγοι [a] συμβουλεύοντα σύμμαχον τὸν Α'θηναῖον ποιέεσθαι· τοῖσι δὴ πυθόμενος ἔπεμπε. Τῷ δὴ Α'λεξάνδρῳ τότε ἕβδομος γενεῇ Περδίκκης ἐστί, ὁ κτησάμενος τὸν Μακεδόνων τὴν τυραννίδα τρόπῳ τοιῷδε· ἐξ Α'ργεος ἔφυγον ἐς Ι'λλυριοὺς τῶν Τημενοῦ ἀπογόνων τρεῖς ἀδελφεοὶ, Γαυάνης τε καὶ Α'έροπος καὶ Περδίκκης· ἐκ δὲ Ι'λλυριῶν ὑπερβαλόντες ἐς τὴν ἄνω Μακεδονίην, ἀπίκοντο ἐς Λεβαίην πόλιν. ἐνθεῦτεν δὲ ἐθήτευον ἀμφὶ μισθῷ παρὰ τῷ βασιλέι, ὁ μὲν, ἵππους νέμων· ὁ δὲ, βοῦς· ὁ δὲ νεώτατος αὐτέων Περδίκκης, τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων. ἔσαν γὰρ τοπάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι, οὐ μόνον ὁ δῆμος. ἡ δὲ γυνὴ τοῦ βασιλῆος, αὐτὴ τὰ σιτία σφι ἔπεσε. ὅκως δὲ ὀπτήσῃ [b] ὁ ἄρτος τοῦ παιδὸς τοῦ θητὸς τοῦ Περδίκκεω, διπλήσιος ἐγίνετο αὐτὸς ἑωυτοῦ. ἐπεὶ δὴ αἰεὶ τωὐτὸ τοῦτο ἐγίνετο, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα ἑωυτῆς. ὡς δὴ ἤκουσε, ἐπῆλθέ οἱ αὐτίκα ὡς εἴη πρῆγμα, καὶ φέρει ἐς μέγα τι. καλέσας δὴ τοὺς θῆτας, προηγορεύει σφι ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ γῆς τῆς ἑωυτοῦ. οἱ δὲ, τὸν μισθὸν ἔφασαν δίκαιον εἶναι ἀπολαβόντες [c], ἔτω ἐξιέναι· ἐνθεῦτεν ὁ βασιλεὺς, οὐ μισθοῦ περὶ ἀκούσας, ἐς γὰρ καὶ τὸν καπνοδόκην ἐς τὸν οἶκον ἐσέχων ὁ ἥλιος, εἶπε, θεοδλαβὴς γενόμενος, Μισθὸν δὲ ὑμῖν ἐγὼ ὑμέων ἄξιον τόνδε ἀποδίδωμι· δείξας τὸν ἥλιον. ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε καὶ ὁ Α'έροπος οἱ πρεσβύτεροι ἔσεσθαι ἐκπεπληγμένοι, ὡς ἤκουσαν ταῦτα. ὁ δὲ παῖς, ἐτύγχανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, εἶπας τάδε, Δεκόμεθα [d] ὦ βασιλεῦ τὰ δίδοις, προσγράφει τῇ μαχαίρῃ ἐς τὸ δάπεδος τοῦ οἴκου τὸν ἥλιον. προσγράψας δὲ, ἐς τὸν κόλπον τοῖς ἀρυσαμένοις τοῦ [e] ἡλίου, ἀπαλλάσσετο αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ [f]. οἱ μὲν δὴ ἀπίεσαν. Τῷ δὲ βασιλέι σημαίνει τις τῶν παρέδρων οἷόν τι χρῆμα ποιήσῃ ὁ παῖς, καὶ ὡς σὺν νόῳ ἐκείνων ὁ νεώτατος λάβοι τὰ δεδομένα. ὁ δὲ, ταῦτα ἀκούσας, καὶ ὀξυθεὶς, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας. ποταμὸς δὲ ἐστι

Alabanda) tum quia audiebat hoſpitalem atque munificum eſſe virum, Mardonius mittendum duxit: hac præcipue ratione arbitratus ſe conciliaturum ſibi Athenienſes, populum & multum & ſtrenuum eſſe audiens, & qui cladis Perſicæ in mari acceptæ præcipuus autor extitiſſet. Quibus ſibi conciliatis, ſpem concipiebat facile potiundi maris, prout etiam contigiſſet. nam terreſtribus copiis longe ſuperior eſſe videbatur. Ita colligebat ſuas res fore ſuperiores rebus Græcorum. Cui fortaſſis oracula illa reddita ſuadebant, ut Athenienſem ſibi ſocium aſciſceret. His obtemperans, Alexandrum hunc mittebat ſeptimum à Perdicca, qui Macedonum tyrannidem obtinuit hunc in modum: Tres fratres à Temeno oriundi, Gavanes, Aëropus, Perdiccas, ex Argo in Illyricos profugerunt: & ex Illyriis tranſgreſſi ſuperiorem Macedoniam, pervenerunt ad urbem Lebæam. ubi ſe ad mercenariam operam regi locaverunt, unus quidem equis, alter vero bobus, minimus autem natu, minutis pecoribus paſcendis. Erant enim olim quoque imperia hominum debilia in re nummaria, non ſolum popularis ſtatus: ipſa autem regi ſua uxor coquebat cibaria. Quum panis pueri mercenarii Perdiccæ coqueretur, efficiebatur altero tanto major quam erat; id ipſum quoniam ſemper contingebat, indicavit marito. Ille ut audivit, illico eum ingreſſa eſt opinio, quaſi oſtentum foret, ac cederet in aliquid magnum: moxque accitis mercenariis, ut à ſua terra diſcederent, imperavit. Et quum iſti dicerent, ita demum ſe abſcedere juſtum eſſe, ubi mercedem accepiſſent: ibi rex de mercede audiens quum forte per fumarium ſol penetraret in domum, Hunc, inquit, ſolem oſtendens, dignam vobis mercedem reddo. Hæc audientes majores natu Gavanes & Aëropus, ſtetere attoniti. at puer, Accipimus rex quæ das, præloquutus, gladio (nam gladium gerebat) circumſcripſit in pavimento domus ſolem: circumſcriptumque quum ter in ſinum ſuum hauſiſſet, abiit cum ceteris. Quale autem eſſet id quod fecerat puer, & quod cum illorum aſſenſu acceperit minimus natu, renunciat quidam aſſeſſorum regi. Hoc audito, rex ira percitus equites ad eos interimendos mittit. Eſt autem in ea regione amnis cui

137

138

a προλέγει. b ὀπτήσῃσι. c ἀπολαβόντας. d MS. habet τάδε οἵδε δεκόμεθα. e ἡρυσαμένοισι τοῦ F. f MS. habet μετ' ἐκείνου.

Horti Midæ. Silenus captus. Bermius mons. Temenidæ Macedoniam tenent. Regum nomina. Alexandri oratio ad Athenienſes, ſuadens pacem cum Xerxe.

cui tanquam Soſpitatori immolant ex incolis iſtis poſteri ab Argo orti: hic amnis, poſteaquam eum Temenidæ tranſierant, ita auctus fluxit, ut ab equitibus tranſiri nequierit. Temenidæ in aliam Macedoniæ plagam tranſgreſſi, habitarunt prope hortos qui ferebantur eſſe Midæ Gordio geniti, quibus in hortis ſua ſponte naſcuntur roſæ ſexagenûm foliorum ſingulæ, fragrantiori odore quam ceteræ; in quibus etiam ut fertur à Macedonibus, Silenus fuit exceptus. Super eos hortos ſitus eſt mons, nomine Bermius, per hyemem inacceſſus. Hinc egreſſi poſtquam eam plagam obtinuerunt Temenidæ, ceteram Macedoniam ſubegerunt. Ab hoc autem Perdicca hunc in modum Alexander oriundus eſt: Amyntæ filius fuit Alexander, Amyntas Alcetæ, pater Alcetæ fuit Aëropus, Aëropi Philippus, Philippi Argæus, hujus Perdiccas, qui paravit imperium. Ita Amyntæ fuit Alexander filius. Qui ubi Athenas venit à Mardonio miſſus, ita verba fecit, Viri Athenienſes, Mardonius hæc inquit, Nuncius mihi ab rege venit in hæc verba, Athenienſibus injurias quas mihi intulerunt omnes remitto. nunc autem, Mardoni, ita facito: partim quidem eis regionem reddito: partim aliam inſuper ad iſtam pro ſuo arbitratu capiant, ſuisque legibus potiantur. Quinetiam eorum templa, ſi mecum fœdus inire volent, omnia quæ ego incendi, reſtituito. Hæc quum mihi allata eſſent, neceſſe habeo iſta exequi, niſi per vos ſteterit. Ego vero hæc vobis duco dicenda. Nunc quid inſanitis, bellum regi inferentes, cui nec unquam præſtare, nec ſemper obſtare poteritis? Noſtis enim Xerxis & copias bellicas & facta: auditis quoque nunc de exercitu qui mecum eſt: quod ſi etiam nos ſuperaveritis atque viceritis, cujus nulla vobis, ſi bene ſapitis, ſpes eſt, alius huic par exercitus eſt adfuturus. Nolite igitur, æquiparando vos regi, privari ſolo veſtro, & pro vobiſipſis aſſidue currere. imo redite in amicitiam, quum honeſtiſſime liceat vobis iram deponere rege huc propenſo. Eſtote liberi, ſocietate belli nobiſcum inita citra dolum & fraudem. Hæc me juſſit, Athenienſes, apud vos Mardonius dicere. Ego vero de mea in vos benevolentia nihil commemorabo. neque enim nunc primum eam cognoveritis. Obſecro au-

ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύουσι οἱ τυτέων τ' ἀνδρῶν ἀπ' Ἄργεος ἀπίγονοι σωτήρια. ἔτος, ἐπεί τε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας ἔτω ἐρρύη ὥστε τὰς ἱππασίας μὴ οἵας τε γενέσθαι διαβαίνειν. οἱ δὲ, ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τ' Μακεδονίης, οἴκησαν πέλας τ' κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορδίεω· ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἓν ἕκαστον ἔχον ἑξήκοντα φύλλα, ὀδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων. ἐν τούτοισι δὲ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποισι ἥλω, ὡς λέγουσι ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων ὄρος κεῖται, Βέρμιον οὔνομα, ἄβατον ὑπὸ χιμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεώμενοι, ὡς ταύτην ἔσχον, καὶ ἐστρέφοντο δὲ τὴν ἄλλην Μακεδονίην. Ἀπὸ τούτου δὴ τοῦ Περδίκκεω Ἀλέξανδρος ὧδε ἐγένετο [a]. Ἀμύντεω παῖς ἦν Ἀλέξανδρος· Ἀμύντης δὲ, Ἀλκέτεω· Ἀλκέτεω δὲ παῖς ἦν Ἄεροπος· τοῦ δὲ, Φίλιππος· Φιλίππου δ', Ἀργαίου· τοῦ δὲ, Περδίκκης, ὁ κτησάμενος τὴν ἀρχήν. ἐγένετο μὲν δὴ ὧδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω. Ὡς δὲ ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας πεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε τάδε, „Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαρδόνιος τάδε λέγει, Ἐ„μοὶ ἀγγελίη ἦκε ἀπὸ βασιλῆος, λέγουσα ὦ„δε, Ἀθηναίοισι τὰς ἁμαρτάδας τὰς ἐξ ἐκεί„νων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας μετίημι· νῦν τε „ὧδε Μαρδόνιε ποίεε. τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι „ἀποδός· τοῦτο δὲ, ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐλέσθων „αὐτοὶ ἥντινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι. ἱερά „τε πάντα σφι (ἢν δὴ βάλωνταί γε ἐμοὶ ὁμολο„γέν) ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα. τυτέων δὲ „ἀπεσμένων, ἀναγκαίως ἔχει μοι ποιέειν ταῦτα, ἢν „μὴ τὸ ὑμέτερον αἴτιον γένηται. λέγω δὲ ὑμῖν τά„δε, Νῦν τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλέϊ ἀνταί„ρόμενοι; οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλοισθε, οὔτε οἷοί τε „ἐστὲ ἀντέχειν τ' πάντα χρόνον. εἴδετε μὲν γὰρ τ' „Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος, καὶ τὰ ἔργα· „πυθάνεσθε δὲ τ' τὴν νῦν παρεοῦσάν μοι δύνα„μιν· ὥστε ἢν ἡμέας ὑπερβάλησθε, καὶ νικήσητε, τοὔπερ ὑμῖν οὐδεμίη ἐλπὶς, εἴπερ εὖ „φρονέοιτε [b], ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. μὴ „ὦν βούλεσθε παροιτύμενοι βασιλέϊ, στερέσθαι „μὲν τ' χώρης, θῆσθαι δὲ αἰεὶ ὡς ὑμέων αὐτῶν· „ἀλλὰ καταλύσασθε [c]. παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα „καταλύσασθαι, βασιλῆϊ ταύτῃ ὡρμημένῳ· ἐστὲ „ἐλεύθεροι, ἡμῖν ὁμηχανίῃσι σωθέντες ἄνδρα τε „δόλῳ οὐ ἀπάτῃ. Μαρδόνιος μὲν ταῦτα ὦ Ἀ„θηναῖοι ἐπετείλατό μοι εἰπεῖν ὡς ὑμέας. ἐγὼ „δ' ὡς μὲν εὐνοίης τ' ὡς ὑμέας ἕνεκα ἐξ ἐμεῦ, „οὐδὲν λέξω. ἐκ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον σημάναιτε. ὡς σ-

au-

χρήζω

a MS. habet ἐγένετο. b MS. φρονέοιτε. c καταλύσασθε.

„χρήζω ἢ ὑμέων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. ἐπορέω „γὰρ ὑμῖν οὐκ οἵοισί τε ἐσομένοισι τὰ πάντα χρό- „νον πολεμέειν Ξέρξῃ. εἰ γὰρ ἐνώρων τοῦτο ἐὸν „ὑμῖν [a], οὐκ ἄν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον, ἔχων „λόγους τοιούσδε [b]. καὶ γὰρ δύναμις ὑπερφέρει ἀνθρω- „που ἡ βασιλῆος ἐστὶ καὶ χεὶρ ὑπερμήκης. ἢν „ὧν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε, μεγάλα προσδει- „νόντων ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι, δείδοικά μοι „ὑμέων, ὃν τελέως τε μάλιστα οἰκημένων „καὶ συμμάχων πάντων, αἰεί τι φθειρομένων „μούνων, ἐξαίρετόν τι μετάχμιον τοῦ χώρου ἐ- „στημένων. ἀλλὰ πείθεσθε. πολλῷ γὰρ ὑμῖν ἄμεινα „ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν „Ἑλλήνων τὰς ἀμαρτιάδας ἀπιεὶς, ἐθέλοι φί- „λος γενέσθαι. Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε. Lacedæmonii autem ut Mardonio morem geratis, quos animadverto non ſemper validos fore ad gerendum cum Xerxe bellum: quales ſi animadverterem eſſe, nequaquam huc cum his verbis veniſſem. Quippe regis poteſtas ſupra humanam eſt & manus prælonga. Quod niſi propere paciſcamini, quum magnas proponant condiciones, quibus paciſci volunt, timeo veſtram vicem, qui ex omnibus ſociis maxime in via habitatis, & ſoli ſemper perdimini, & poſſideatis eximiam quandam terram in acierum intervallo poſitam. Itaque perſuadeant iſta vobis, quum ſint illa quantivis pretii, ſi rex iſte magnus vobis Græcorum ſolis injurias remittens, velit fieri amicus. Hæc Alexander.

Λακεδαιμόνιοι δ', πυθόμενοι ἥκειν Ἀλέξανδρον ἐς Ἀθήνας, ἐς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ Ἀθηναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων, ὡς σφέας χρεὸν ἐστὶ ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ὑπὸ Πελοποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τι ἔδεισαν μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα τί σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. καὶ δὴ συνέπιπτε ὥστε ὁμοῦ σφέων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. ἐπανέμειναν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ εἰδότες ὅτι ἔμελλον Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἥκοντα τοῦδε τοῦ βαρβάρου ἄγγελον ἐπ' ὁμολογίῃ· πυθόμενοί τε, πέμψειν κατὰ τάχος ἀγγέλους. σπεύδοντες ὦν ἐποίεον, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι τὴν ἑωυτῶν γνώμην. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λέγων Ἀλέξανδρος, δεξάμενοι ἔλεγον οἱ ἀπὸ Σπάρ- „της ἄγγελοι, Ἡμέας ἦ ἔπεμψαν Λακεδαιμό- „νιοι δεησομένους ὑμέων, μήτε νεώτερον πιεῖν „μηδὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα, μήτε λόγους ἐνδέ- „κεσθαι παρὰ τοῦ βαρβάρου. ἔστε γὰρ δίκαιον καὶ „μοῦσα, ἔστε κόσμον φέρον ἔτι γε ἄλλοισι Ἕλ- „λησι ἀλλοίοισι ἀδαμοῦζι, ὑμῖν ἦ δὴ καὶ διὰ πάντων ἦ- „κιστα, πολλῶν εἵνεκα. ἐγείραντε γὰρ τόνδε τὸν πό- „λεμον ὑμεῖς, ἀδὲν ἡμέων βουλομένων, καὶ ὡς τὸ „τοῦ ὑμετέρης ἐρέξης ὁ ἀγὼν ἐγένετο· νῦν ἦ φέ- „ρει ἐς πάσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως τε, τοιούτων „ἀπάντων αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης τοῖσι Ἕλλησι „Ἀθηναίους, ἀδαμῶς ἀναεκτόν· οἵτινες αἰεὶ καὶ „τὸ πάλαι [c] φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες „ἀνθρώπων. πρεσβευομένοισί μέντοι ὑμῖν συναχθό- „μεθα, καὶ ὅτι καρπῶν ἐστερήθητε [d] δίξων ἤδη, καὶ „ὅτι οἰκοφθορηθέτε χρόνον ἤδη πολλόν. ἀντὶ τού- „των ἦ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγ- Quem Athenas ire ad inducendos in barbari ſocietatem Athenienſes quum audiſſent Lacedæmonii, id ne fieret vehementer extimuerunt, reminiſcentes oraculorum, quibus prædictum erat, fatale eſſe ut ipſi cum ceteris Dorienſibus è Peloponneſo ejicerentur à Medis pariter & Athenienſibus: ideoque ſine mora mittendos illuc cenſuere legatos. Et ſane contigit, ut concioni adeſſent Lacedæmonii. extraxerant enim Athenienſes tempus, probe ſcientes fore ut Lacedæmonii audirent venire à barbaro legatum ad ſocietatem contrahendam, & poſtquam audiſſent, celeriter miſſuri eſſent legatos. quare de induſtria id fecere declarantes Lacedæmoniis ſententiam ſuam. 141

Ubi dicendi finem fecit Alexander, excipientes nuncii ab Sparta, ita loquuti ſunt, Nos vero miſere Lacedæmonii oratum vos, ne quid novi circa Græciam agatis, neque verba à barbaro admittatis. Id enim nullo modo juſtum ſit, neque decorum cum aliis ullis Græcis, tum inter omnes vobis, idque multis de cauſſis. Vos enim hoc bellum excitaſtis etiam nobis invitis, & propter imperium veſtrum eſt decertatum: quod certamen nunc in univerſam Græciam emanavit: præſertim vero horum omnium autores fieri ſervitutis Græcis Athenienſes res nullo pacto toleranda. quos conſtet ſemper jam inde à priſcis temporibus vindicaſſe multos homines in libertatem. Et triſtem quidem condicionem veſtram dolemus, quod jam bis proventu frugum fraudati eſtis, & jam diu domibus quæ dirutæ ſunt caretis. quo nomine Lacedæmonii vobis ac ceteri ſocii ſpon- 142

a MS. habet τοῦτο ὐμῖν. b τοιοῦσδε. c αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι. d διέρθε.

ſpondent ſe uxores veſtras & omnia ad bellum inutilia ad domeſticos pertinentia, quoad bellum hoc ſteterit, alituros. Neque vobis Alexander Macedo perſuadeat, molliens Mardonii orationem. facit enim quod ſibi faciendum eſt: quippe qui tyrannus tyranno operam præſtat. Sed non ſunt hæc ab vobis facienda, ſiquidem recte ſapitis, qui ſcitis nihil barbaris eſſe neque fidum neque verum.

143 Hæc quum nuncii dixiſſent, Athenienſes Alexandro quidem ita reſponderunt, Et ipſi cognitum habemus hoc, vires Medo etiam atque etiam majores eſſe quam nobis, ut id nihil oportuerit exprobrare: attamen in tutanda libertate eatenus reſiſtemus, quatenus valebimus. ſocietatem vero cum barbaro contrahere, neque tu perſuadere nobis tentes, neque nos tolerabimus. Tu vero renuncia Mardonio Athenienſes dicere, quoad ſol eodem itinere meabit quo etiam nunc meat, nunquam nos cum Xerxe ſocietatem inituros, ſed eum exſequuturos propulſando, fretos ope commilitonum deorum atque heroum, quorum ille, nihil penſi habens, & templa & ſimulacra incendit. Tu quoque poſthac cum oratione iſtiuſmodi ne committe ut in Athenienſium venias conſpectum, neve dum videris commoda ſubminiſtrare, ad infanda nos facienda adhorteris. nolumus enim te ingratum quippiam ab Athenienſibus pati, quibus & hoſpes & ami-

144 cus es. Hæc Alexandro reſponderunt. nunciis autem ab Spartâ iſta, Sane quidem Lacedæmonios vereri, ne fœdus ineamus cum barbaro, valde humanum eſt: ſed turpiter videmini, habentes mentem Athenienſium exploratam, vereri: quoniam neque tantum auri uſquam gentium eſt, neque regio ulla ſpecie & bonitate valde præſtans, quæ nos adepti velimus cum Medis ſentientes tradere ſervituti Græciam. Multa enim & magna ſunt, quæ deterrent talia facere, vel ſi velimus: primum atque idem maximum, deorum ſimulacra & ædificia cremata pariter & in tumulos aggerata, quæ nos ultum ire vel maxime neceſſe eſt potius quam cum eo fœderari qui iſta fecerit: deinde, Græcanici ſanguinis conjunctio & ſermonis fœdus, & deorum & fana communia & ſacrificia, & mores conſimiles; quorum proditores fieri Athenienſes, non bene ha-

„ἐπαγγέλλονται γυναῖκάς τε καὶ τὰ ἐς πόλε-
„μον ἀχρηΐτατα οἰκετέων ἐχόμενα πάντα ἀπιθρέ-
„ψειν ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος ὅδε συνεχήκῃ. μηδὲ
„ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἀναγνώσῃ,
„λείνας τ' Μαρδονίῳ λόγον. τύτῳ μὲν γὰρ τυ-
„τα ποιητία ἐστὶ· τύραννος γὰρ ἐὼν, τυραννῳ
„συγκατεργάζεται. ὑμῖν δὲ ἡ ποιητία, εἴπερ εὖ
„τυγχάνετε φρονέοντες, ἀπίστεται, ὡς βαρ-
„βάροισι ἐστὶ ἀπιστον, ὅτι ἀληθὲς οὐδέν. ταῦτα
ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι. Ἀθηναῖοι δὲ τοῖς μὲν Ἀ-
λέξανδρον ὑπεκρίναντο τάδε, Καὶ αὐτοὶ τῦ-
„το μὲν ἐπιστάμεθα, ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ
„Μήδῳ δύναμις ἢπερ ἡμῖν· ὥστε οὐδὲν δεῖ τῦ-
„το γε ὀνειδίζειν. ἀλλ' ὅμως ἐλευθερίην σκε-
„πόμενοι, ἀμυνεύμεθα ἕτω ὅκως ἂν καὶ δυ-
„νώμεθα· ὁμολογῆσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε
„σὺ ἡμέας πρῷ ἀναπείθειν, ἔτι ἡμέες πρόσμε-
„θα. νῦν τε ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ ὡς Ἀθη-
„ναῖοι λέγουσι, ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος τὸν αὐτὸν
„ὁδὸν ἴῃ τῇπερ καὶ [a] νῦν ἔρχεται, μήκοτε ὁ-
„μολογήσῃν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσί τε συμ-
„μάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι,
„καὶ τοῖσι ἥρωσι, τῶν σκεῶν ὑβρίμιλιν ὅπιν ἔ-
„χων, ἐνέπρησε τούς τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλ-
„ματα. σύ τε δ' λοιπὸν λόγους ἔχων τοιούσδε μὴ
„ὀπιφαίνεο Ἀθηναίοισι· μηδὲ δοκέων χρῆσαι
„τὰ συμφορήσῃ, ἀθέμιστα ἔρδειν φαίνεαι. ἐπεὶ γάρ σε
„βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων παθεῖν,
„ἐόντα πρόξενόν τε καὶ φίλον. Πρὸς μὲν Ἀλέξαν-
δρον ταῦτα ὑπεκρίναντο· πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ
Σπάρτης ἀγγέλους, τάδε. Τὸ μὲν δεῖσαι Λα-
„κεδαιμονίους μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβάρῳ,
„κάρτα ἀνθρωπήιον ἦν. ἀτὰρ αἰσχρῶς γε οἰκάδε
„ἐξεπίστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρωδήσαι·
„ὅτι ὅτε χρυσός ἐστι γῆς οὐδαμόθι τοσοῦτος,
„οὔτε χώρη κάλλεϊ καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρου-
„σα, τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι, ἐθέλοιμεν ἂν μη-
„δίσαντες, καταδουλῶσαι τὴν Ἑλλάδα. πολλά
„τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ ἀμηχανέοντα ταῦ-
„τα μὴ ποιέειν, μηδ' ἢν ἐθέλωμεν. πρῶτα μὲν
„καὶ μέγιστα, τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰ-
„κήματα ἐμπεπρησμένα τε καὶ συγκεχωσμέ-
„να, τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν ἐς
„τὰ μέγιστα μᾶλλον, ἢπερ ὁμολογέειν τῷ ταῦ-
„τα ἐργασαμένῳ· αὖτις δὲ, τὸ Ἑλληνικὸν ἐὸν
„ὅμαιμόν [b] τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἱδρύ-
„ματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι, ἤθεά τε ὁμότροπα.
„ὧν προδότας [c] γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ

Sff 2 ἔχοι·

a MS. habet τῇ κ. b Ἑλληνικὸν ὅμαιμόν τε. c ὧν κ' προδότας.

„ ἔχοι· ἐπίστασθέ τε ἔτω, εἰ μὴ πρότερον ἐ-
„ τυγχάνετε ἐπιστάμενοι, ἔστ' ἂν καὶ εἷς περὶ
„ Ἀθηναίων, μηδαμᾶ ὁμολογήσοντας ἡμέας Ξέρ-
„ ξῃ. ὑμέων μέντοι αὐτίκα θεῶν προνοίῃσι, τοῖσι
„ καὶ ἡμέας ἔξεστι, ὅτι προείδετε ἡμέων οἰκο-
„ φθορημένων ἔτω, ὥστε ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων
„ τοὺς οἰκέτας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλή-
„ρωται· ἡμέες μέντοι λιπαρήσομεν ἔτω ὅκως ἂν
„ ἔχωμεν, οὐδὲν λυπέοντες ὑμέας. νεῶν τε ὡς ἐ-
„ πὶ τῶν ἐχόντων, σπουδὴν ὡς τάχιστα ἐκπέμπετε.
„ ὡς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ ἐκὰς χρόνου πα-
„ ρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέρην·
„ ἀλλ' ἐπεὰν τάχιστα πύθησθε τὴν ἀγγελίην, ὅτι
„ οὐδὲν ποιήσομεν τῶν ἐκεῖνος ἡμέων προσεδέετο·
„ πρὶν ὧν περῆναι ἐκεῖνον ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἡ-
„ μέας καιρὸς ἐστὶ βοηθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην.

haberet. Et certe ita ſcitis, ſi antea neſciebatis, dum vel unus Athenienſium ſupererit, nunquam nos conventuros eſſe cum Xerxe. Veſtram nihilominus erga nos providentiam, quod conſulatis nobis domi perditis ita ut domeſticos noſtros alere velitis, gratam habemus. Et vobis quidem beneficium prorſus conſummatum eſt: nos tamen ita illud tolerabimus, prout poterimus, ut nihil vobis moleſtiæ adferamus. Nunc vero quum ita ſe hæ res habeant, copias primo quoque tempore emitti curate. nam, ut nos conjectamus, non diu differet barbarus invadere regionem noſtram; ſed ſimulatque acceperit nuncium nos nihil eorum eſſe facturos quæ ille oravit, aderit. qui ante quam adſit in Attica, tempus eſt nos prius in Bœotiam auxilio ire.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΝΝΑΤΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

HERODOTI

HALICARNASSEI

HISTORIARUM

LIBER NONUS,

QUI INSCRIBITUR CALLIOPE.

1 HOc ab Athenienſibus reddito reſponſo Lacedæmonii Spartam reverterunt. Mardonius autem, poſteaquam regreſſus ad eum Alexander Athenienſium reſponſa indicavit, movens è Theſſalia, citato agmine Athenas ire contendit, quacunque iter faciebat, illinc viros ad bellum ſumens. At Theſſaliæ principes adeo non pœnitebat eorum quæ antehac egerant, ut etiam multo ſtudioſius Perſam inducerent. E quibus Thorax Lariſſæus & Xerxem effugientem deduxerat, & tunc Mardonium propalam tranſmittebat in
2 Græciam. Poſtquam vero exercitus progrediens in Bœotos venit, Thebani Mardonium exceperunt; ſuadendoque non ſinebant progredi longius, quod negarent ullum locum ponendis caſtris opportuniorem eſſe quam illum, ubi ſubſidens conſequeretur, ut omnem Græciam ſine prœlio ſubigeret. Arduum enim eſſe univerſis etiam hominibus vi ſubigere Græcos inter ſe convenientes: quod & antea cognoviſſent. Si vero feceris (dicebant) quod nos ſuademus, occupabis nullo negocio validiſſima quæque illorum conſilia. Mitte pecuniam ad eos qui

Οἱ μὲν, ταῦτα ἐπιτηδευσάμενοι Ἀθηναίων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην. Μαρδόνιος δὲ, ὡς οἱ ἀπαγγέλθη τὰ περὶ Ἀλέξανδρον τὸν παῖδα Ἀθηναίων ἐσήμηνε, ἁρμηθεὶς ἐκ Θεσσαλίης, ἦγε τὴν στρατιὴν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. ὅκη δὲ ἑκάστοτε γένοιτο, τάντῃ παρελάμβανε. τοῖσι δὲ Θεσσαλίης ἡγεομένοισι ἔτι τὰ περὶ τῶν πεπρηγμένα μετέμελε ἐόντα, πολλῷ τε μᾶλλον ἐπῆγον τὸν Πέρσην· καὶ συμπερεπέμψέ τε Θώρηξ ὁ Λεωσσαῖος Ξέρξεα φεύγοντα, καὶ τότε ἐπὶ τὴν Φανερὴν παρέϊκε Μαρδόνιον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπεὶ δὲ πορευόμενον γίνεται ὁ στρατὸς ἐν Βοιωτοῖσι, οἱ Θηβαῖοι κατελάμβανον τὸν Μαρδόνιον· καὶ συνεβάλλοντο αὐτῷ, λέγοντες ὡς οὐκ εἴη χῶρον ἐπιτηδειότερον ἐνστρατοπεδεύεσθαι ἐκείνου. ὅθεν ἐὼν ἰέναι ἐκαστέρω, ἀλλ' αὐτοῦ ἱζόμενον, ποιέειν ὅκως ἀμαχητὶ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα καταστρέψεται. κατὰ μὲν γὰρ τὸ ἰσχυρὸν Ἕλλησι ὁμοφρονέοντας, οἷόπερ καὶ πάρος τοῦτο ἐγίνωσκον, χαλεπὸν εἶναι προσίζεσθαι καὶ ἀπαλλοῖσι ἀνθρώποισι· εἰ δὲ, ἢν ποιήσας τὰ ἡμεῖς προσφερόμεθα, (ἔφασαν λέγοντες) ἕξεις ἀπόνως ἅπαντα τὰ κέλευθα ἰσχυρά[a] βουλεύματα. πέμπε χρήματα ἐς

[a] Vox hæc ἰσχυρὰ non eſt in MS.

Theſſali Thebanique eximie ſtudent Perſis. Mardonius denuo capit Athenas, & incolas ejus in Salamine fallaciter allicit per Murichidem, unde Lycidas & familia ejus lapidibus occiſa.

,, τὰς δωιασεύονζας ἄνδρας ἐν τῇσι πόλισι· πέμ-
,, πων ἢ, τῷ Ἑλλάδα ἀραιήσῃς· ἐνθεῦτεν ἢ
,, τὰς μὴ τὰ αὐὶ φρενέονζας, ῥηιδίως μὴ τ στε-
,, σιωτέων καταιρέψεαι. Οἱ μὲν ταῦτα σωε-
ξέλαυνον· ὁ ἢ σὺκ ἐπείθετο, ἀλλά οἱ δεινὸς ἐνέ-
στακτο ἵμερος τὰς Ἀθήνας δεύτερα ἑλεῖν· ἅμα
μὲν ὑπ' ἀγνωμοσύνης, ἅμα ἢ πυρσοῖσι ἀφὶ
νήσων ἐδόκεε βασιλέι δηλώσειν ἐόντι ἐν Σάρδισι,
ὅτι ἔχοι Ἀθήνας. ὃς ἀδὲ τότε ἀπικόμενος ἐς
τὴν Ἀτθίκην εὗρε τὰς Ἀθηναίας, ἀλλ' ἔν τε
Σαλαμῖνι τὰς πλείστας ἐπωιθάνετο εἶναι, ἔν τε
τῇσι νηυσὶ, αἱρέῃ τε ἐρῆμον τὸ ἄστυ. ἡ ἢ βασι-
λῆος αἵρεσις ἐς τὸν ὑστέρην [a] τὴν Μαρδονίου ἐ-
πιστρατηίην, δεκάμηνος ἐγένετο. Ἐπεὶ ἢ ἐν Ἀ-
θήνῃσι ἐγένετο Μαρδονίου, πέμπει ἐς Σαλαμῖνα
Μυριχίδην, ἄνδρα Ἑλλησπόντιον, φέροντα τὰς
αὐτὰς λόγους τὰς καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν
τοῖσι Ἀθηναίοισι διεπέρωσε. ταῦτα ἢ δεύτε-
ρον ἀπέστελλε, προέχων μὲν τ Ἀθηναίων ἐ φι-
λίας γνώμας, ἐλπίζων δέ σφεας ὑποίσειν τ ἀ-
γνωμοσύνης, ὡς δορυαλώτου ἐόντος τ Ἀτθίκης
χώρης, καὶ ἐόντος ὑπ' ἐωυτῷ. τυπίων μὲν εἵνεκα
ἀπέπεμψε Μυριχίδην ἐς Σαλαμῖνα. Ὁ ἢ, ἀπι-
κόμενος ἐπὶ τὴν βουλὴν, ἔλεγε τὰ περὶ Μαρ-
δονίου. τ ἢ βουλευτέων Λυκίδης εἶπε γνώμην,
ὡς ἐδόκεε ἄμεινον εἶναι, δεξαμένους τ λόγον τὸν
σφι Μυριχίδης προφέρῃ, ἐξενεῖκαι ἐς τ δῆμον.
ὁ μὲν δὴ ταύτην τὴν γνώμην ἀπεφαίνετο, εἴτε
δὴ δεδεγμένον χρήματα παρὰ Μαρδονίου, εἴτε
οἱ καὶ ταῦτα ἐάνδανε. Ἀθηναῖοι ἢ, αὐτίκα δεινὸν
ποιησάμενοι, οἵ τε ἐκ τ βουλῆς ἐόντες οἱ ἔξωθεν,
ὡς ἐπύθοντο, περιστάντες, Λυκίδεα κατέλευσαν
βάλλοντες, τ ἢ Ἑλλησπόντιον Μυριχίδην, ἀπέ-
πεμψαν ἀσινέα. γιομένης ἢ θορύβου ἐν τῇ Σα-
λαμῖνι περὶ τ Λυκίδεα, πυνθάνονται τ Ἀθη-
ναίων αἱ γυναῖκες τὸ γινόμενον. Διακελευσα-
μένη ἢ γυνὴ γυναικὶ, καὶ παραλαβοῦσα, ἦλθε
τὴν Λυκίδεω οἰκίην ἤισαν αὐτοκέλευστοι· καὶ κα-
τὰ μὲν ἔλιθόσαν αὐτὸς τὴν γυναῖκα, κατὰ ἢ τὰ
τέκνα. Ἐς ἢ τὴν Σαλαμῖνα διέβησαν Ἀθη-
ναῖοι ὧδε· ἕως μὲν προσεδέχοντο τ ἐκ τ Πελο-
ποννήσου σφίσι ἥξειν τιμωρησοντά σφι, οἱ ἢ ἐ-
μενον ἐν τῇ Ἀτθίκῃ. ἐπεὶ ἢ οἱ μὲν μακρότερά
τε καὶ ὀχολαίτερα ἐποίεον, ὁ ἢ βάρβαρος καὶ δὴ ἐν
τῇ Βοιωτίῃ [b] ἐλέγετο εἶναι, ἤδη δὴ ὑποεξεκο-
μίσαντό τε πάντα, καὶ αὐτοὶ διέβησαν ἐς Σαλα-
μῖνα· ἐς Λακεδαίμονά τε ἔπεμπον ἀγγέλους, ἅ-
μα μὲν, μεμφομένους τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ὅτι
περιϊ-

qui præpotentes ſunt in civitatibus: miſſa pecunia Græciam ſeparando conturbabis: hinc eos qui tecum non ſentient, cum factioſis facile evertes. Hæc Thebani ſuadebant: quibus ille obtemperandum non putavit, partim acri quadam libidine Athenas iterum occupandi, partim animi faſtu; denique quod videbatur incenſis per inſulas ignibus ſignificaturus regi Sardibus agenti, Athenas ab ipſo teneri. Igitur in Atticam contendens, quum illic Athenienſes ne tunc quidem inveniſſet, ſed pleroſque aut Salamine, aut in claſſe eſſe audiret, urbem cepit deſertam, decimo menſe quàm fuerat ab ipſo rege capta. Illic quum eſſet, Salaminem mittit Murichidem, virum Helleſpontium, cum eiſdem mandatis quæ Alexander Macedo ad Athenienſes pertulerat. Mittebat autem eadem vice altera, gnarus ille quidem non benevolo erga ipſum animo eſſe Athenienſes, ſed ſperans contumaciam depoſituros, tanquam ſubacta Attica regione, & ſub ipſius imperio poſita. hac de cauſſa Murichidem miſit Salaminem. Is ubi in ſenatum venit, Mardonii mandata expoſuit. & è ſenatoribus Lycidas ſententiam dixit, Satius videri ſibi eſſe, ut ea quæ Murichides apud ſenatum diceret, ipſi admittentes ad populum referrent. Hanc ille ſententiam dicebat ſive quod pecuniam à Mardonio accepiſſet, ſive quod ea ipſi probarentur. Quod ſimulatque audiere Athenienſes, tam ii qui ex ſenatu, quam qui extra eum erant, confeſtim indigne ferentes, Lycidam circumſteterunt, lapidibuſque interemerunt: Helleſpontium vero Murichidem dimiſerunt illæſum. Excitato circa Lycidam Salamine tumultu cognoſcunt quod geſtum erat, Athenienſium uxores; & alia aliam exhortantes atque prehendentes, ultro domum Lycidæ adiere, hominiſque uxorem ac liberos lapidaverunt. Hoc autem modo Athenienſes in Salaminem tranſierunt: Quamdiu ipſi copias è Peloponneſo venturas ſibi auxilio expectabant, tandiu in Attica manſerunt: at ubi & ſocii tardius ſegniuſque agunt, & Mardonius adventans jam eſſe in Bœotia audiebatur, ita exportatis omnibus rebus & ipſi in Salaminem trajecerunt, nunciosque Lacedæmonem miſerunt, ſimul conqueſtum de Lacedæmoniis, qui neglectui haberent

περιϊ-

a ὑστερήσῃ. b ἐς τὴν Βοιωτίην.

rent barbarum in Atticam ingressum, neque cum ipsis ei in Bœotiam occurrissent; simul admonituros, quæ sibi, si ad eum deficere vellent, Persa spopondisset: tum prædicere, nisi præsidio Athenien-sibus essent, se aliquod remedium inventuros. Agebant per id tempus Lacedæmonii solennia quæ vocantur Hyacinthia: quæ festa dei celebrare plurimi faciebant. ad hæc murum sibi in Isthmo extruebant, qui jam pinnas accipiebat. Posteaquam nuncii Athenienſium Lacedæmonem venerunt, ducentes simul Megarensium ac Platæensium legatos, ad Ephoros admissi, ita loquuti sunt,

1 Athenienses miserunt nos, dicentes regem Medorum cum nostram nobis regionem reddere, tum societatem nobiscum velle æquis condicionibus inire citra fraudem & dolum, tum velle quoque aliam regionem nostræ addere, quam ipsi nostro arbitrio optaverimus: nos tamen reverentia Jovis Græci, & pro atroci ducentes prodere Græciam, non annuimus, sed omnia recusavimus, quamvis injuria affecti à Græcis ac vehementer proditi. Qui, etsi non ignoremus conducibilius esse nobis societatem inire cum Persa, quam bellum gerere, tamen sponte nostra societatem non inibimus. Et sic quidem quod nostri est officii, purum simplexque admi-

2 nistratur erga Græcos. At vos, qui tunc in omnem metum deveneratis ne paciscéremur cum Persa, posteaquam compertam penitus habuistis sententiam nostram, nequaquam prodendi Græciam, & murum quem in Isthmo inædificabatis absolvistis, & sane nullam habetis Athenienſium rationem; & quum conveneritis nobiscum de occurrendo Persæ ad Bœotiam, desertores extitistis, pro nihilo ducentes barbarum Atticam esse ingressum. Itaque vobis Athenienses in præsens usque succensent, quod non estis officio functi: quod superest, ut primo quoque tempore nobiscum copias mittatis jubent; quo barbarum in Attica excipiamus. Quoniam enim in Bœotia tergiversati sumus, nostra in terra campus Thriasius appositissimus est ad

8 dimicandum. Hæc ubi accepere Ephori, responsum in diem posterum distulerunt, postero die in alterum: idque in decem dies fecerunt, diem de die extrahentes. Intra quod tempus universi Peloponnenses

ωξειδον ἐμβαλόντας [a] τ̃ Βάρβαρον ἐς τὴν Ἀτ̃τι-κλεῖ, ἀλλ' ἐ μ̃ σφέων ἠντίασαν ἐς τλὼ Βοιωτίλω· ἅμα ᾗ, ὑπομνήσοντας ὅσα σφι ὑπέσχετο ὁ Πέρ-σης μεταπεμψάμενος δώσειν· ωξεῖπαν τε [b] ὅτι εἰ μὴ ἀμυνεῦσι Ἀθηναίοισι, ὡς ἑ αὐτοί τινα ἀλεωρλω εὑρήσοντες. οἱ γὰ δὴ Λακεδαιμόνιοι ὥρτασζόν τε τὸν τ̃ χρόνον, καί σφι ἦν Ὑακίνθια· ωξὶ ωλείστε σ̃ ἦγον τὰ ᾗ θεῦ παρασκήν. ἅμα ᾗ τὸ τεῖχός σφι τὸ ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἐπέιχεον, καὶ ἤδη ἐπάλξεις ἐλάμβανε. Ὡς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν Λα-κεδαίμονα οἱ ἄ̃γελοι οἱ ἀπ' Ἀθηναίων, ἅμα ἀγόμενοι ἔκ τε Μεγάρων ἀ̃γάλμε καὶ ἐκ Πλα-ταιέων, ἔλεγον τάδε ἐπελθόντες ἐπὶ τὰς ἐφό-„ρυς, Ἔπεμψαν ἡμέας Ἀθηναῖοι, λέγον̃τες „ὅτι ἡμῖν βασιλεὺς ὁ Μήδων, τ̃ᾶρ μὲν, „τλὼ χώρλω ἀποδίδοι· τ̃ᾶρ ᾗ, συμμάχυς „ἐθέλε ἐπ' ἴσῃ τε καὶ ὁμοίῃ πίσασθαι, ἄνδ „τε δόλυ καὶ ἀπάτης. ἐθέλε ᾗ καὶ ἄλλω χώ-„ρλω πρὸς τῇ ἡμετέρῃ δίδόναι, τλὼ ἂν αὐ-„τοὶ ἑλώμεθα. ἡμεῖς ᾗ, Δία τε Ἑλλήνιον αἰ-„δεσθέν̃τες, καὶ τλὼ Ἑλλάδα δεινὸν πεισύμενοι „πρόδ̃ναι, ἐ κατηνέσαμεν, ἀλλὰ πάν̃τα τε „ἀπὸπάμεθα, καίπερ ἀδικεόμενοι ὑπ' Ἑλλή-„νων καὶ καταπροδιδόμενοι· ἐπισάμενοί τε ὅ-„τι κερδαλεώτερόν ἐστι ὁμολογέειν τῷ Πέρσῃ „μᾶλλον ἤπερ πολεμέειν· ἐ μὲν ἔδε ὁμολο-„γήσομεν ἐκέν̃ες εἶναι. καὶ τὸ μὲν ἡμέτερον „ἔτω [c] ἀκίνδηλον ἐὸν νέμετε ἐπὶ τὰς Ἑλ-„λλυας· ὑμεῖς ᾗ, ἐς πᾶσαν ἀρρωδίλω τότε „ἀπικόμενοι μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ Πέρσῃ, ἐ-„πί τε ἐξεμάθετε τὸ ἡμέτερον φρόνημα σα-„φέως, ὅτι ἀδαμᾶ προδώσομεν τλὼ Ἑλλάδα, „καὶ διότι τεῖχ@ ὑμῖν ξυμᾷ ᾗ Ἰσθμῷ ἐλαυ-„νόμενον ἐντελές ἐστι, καὶ δὴ λόγον ἀδένα τ̃ „Ἀθηναίων ποιέεσθε· σωθέμενοί τε ἡμῖν τὸν „Πέρσλω ἀντιώσεσθαι ἐς τὴν Βοιωτίην, προ-„δεδώκατε, ωξειδετέ τε ἐσβαλόν̃τα ἐς τὴν „Ἀτ̃τικλω τὸν Βάρβαρον. ἐς μέν νυν τὸ πα-„ρεὸν Ἀθηναῖοι ὑμῖν μεμίεσι. ἐ γὰ ἐπαίσατε „ἐπιτηδέως. νυῦ δὲ ὅτι τάχ@ σταθλω ἅμα „ἡμῖν ἐκέλδυσιν ὑμέας ἐκπέμπειν, ὡς ἂν τ̃ „Βάρβαρον δεκώμεθα ἐν τῇ Ἀτ̃τικῇ. ἐπεὰ γὰ „ἡμάρτομεκ τ̃ Βοιωτίης, τ̃ γε ἡμετέρης ἐπι-„τηδεώτατόν ἐστι μαχέεσθαι τὸ Θριάσιον πε-„δίον. Ὡς δὲ ἄρα ἄκουσαν οἱ ἔφοροι ταῦτα, ἀνεβάλλον@ ἐς τὴν ὑστεραίλω ὑπεκρίναντο· τ̃ᾷ δὲ ὑστεραίῃ, ἐς τὴν ἐπέρλω. τ̃ᾶρ δὲ καὶ ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐπαίσαν, ἐξ ἡμέρης ἐς ἡμέρλω ἀ-ναβαλλόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ τ̃ Ἰσθμὸν ἐτεί-

a ἐσβαλόντε. b ωξεῖπε τε. c MS. habet τὸ μὲν ἐμὸν ἡμέων ἔτω.

Causa prioris timoris & præsentis fiduciæ. Chileus Ephoros instigat, ut fiarim emittant auxilia sub Pausania, & præveniant querelas.

ἐτείχεον, σπουδὴν ἔχοντες πολλὴν πάντες Πελοποννήσιοι· καί σφι ἦν ὦκὺς πελέκεας. ὅθεν ἔχω εἰπεῖν τὸ αἴτιον, διότι ἀπικομένου μὲν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἐς Ἀθήνας σπουδὴν μεγάλην ἐποιήσαντο μὴ μηδίσαι Ἀθηναίους, τότε δὲ ὥρην ἐποιήσαντο ὀδεμίαν, ἄλλο γε ἢ ὅτι ὁ Ἰσθμὸς σφι ἐπετείχιστο· καὶ ἐδόκεον Ἀθηναίων ἔτι δεῆσθαι οὐδέν. ὅτε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπίκετο ἐς τὴν Ἀττικήν, οὔκω ἀπετετείχιστο· ἐρχόμενοι δὲ, μεγάλως καταῤῥωδηκότες τοὺς Πέρσας. Τέλος δὲ, τό τε ὑπερκείμενον ἐξόδου τῶν Σπαρτιητέων ἐγίνετο τρόπον τοιόνδε· τῇ προτεραίῃ τὸ ὑστάτης καταστάσιος μελλούσης ἔσεσθαι, Χίλεως ὀνόματι [a], ἀνὴρ Τεγεήτης, δυνάμενος ἐν Λακεδαίμονι μέγιστον ξείνων, τῶν ἐφόρων ἕνα ἐπύθετο [b] πάντα λόγον τὸν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον. ἀκούσας δὲ ὁ Χίλεως [c], ἔλεγε, „Ἄγε σφι τάδε ἔτω ἔχῃ, ἄνδρες ἔφοροι· Ἀθη„ναίων ἡμῖν ἐόντων μὴ ῥᾳθμίων, τῷ δὲ βαρβά„ρῳ συμμάχων, καίπερ τείχεος ἀμφὶ τὸν Ἰσθμὸν „ἐληλαμένου κεραστάς, μεγάλαι κλισιάδες ἀνα„πεπέασται ἐς τὴν Πελοπόννησον τῷ Πέρσῃ. ἀλλ' „ἐσακούσατε πρίν τι ἄλλο Ἀθηναίοισι δόξαι σφάλ„μα τῇ Ἑλλάδι φέρον. Οἱ μέν σφι ταῦτα συνεβούλευε· οἱ δὲ, φρενὶ [d] λαβόντες τὸν λόγον, αὐτίκα φερπούσας ὀδὸν τοῖσι ἀγγελιοφόροισι τοῖσι ἀπιγμένοισι ἀπὸ τῶν πολίων, νυκτὸς ἔτι ἐκπεμπομένοισι πεντακισχιλίους Σπαρτιητέων, καὶ ἑπτὰ εἵλωτας ἕκαστον παρέχοντες τῶν εἰλώτων, Παυσανίῃ τῷ Κλεομβρότου ὑπαπάρχοντες ἐξάγειν. ἐγίνετο μὲν ἡ ἡγεμονίη Πλαταιέρχῃ τῷ Λεωνίδεω· ἀλλ' ὁ μὲν, ὡς ἔτι παῖς, ὁ δὲ, τότε ὑπηβητὴς τε καὶ ἀνεψιός. Κλεόμβροτος γὰρ ὁ Παυσανίεω μὲν πατὴρ, Ἀναξανδρίδεω δὲ παῖς, οὐκέτι ἦεν, ἀλλὰ ἀπαγαγὼν ἐκ τῆς Ἰσθμοῦ τὴν στρατιὴν τὴν τὸ τεῖχος δείμασαν, μετ' οὐ πολλὸν χρόνον τινὰ βιοὺς ἀπέθανε. ἀπῆγε δὲ τὴν στρατιὴν ὁ Κλεόμβροτος ἐκ τῆς Ἰσθμοῦ διὰ τόδε· θυομένῳ οἱ ὑπὲρ τῶν Περσέων, ὁ ἥλιος ἀμαυρώθη ἐν τῷ οὐρανῷ. προσαμπέσασα δὲ ἑωυτῷ Παυσανίης Εὐρυάνακτα τὸν Δωρίεος, ἄνδρα οἰκίης ἐούσης τῆς αὐτῆς. οἱ μὲν δὴ σὺν Παυσανίῃ ἐξεληλύθησαν ἔξω Σπάρτης. Οἱ δὲ ἄγγελοι, ὡς ἡμέρη ἐγεγόνεε, οὐδὲν εἰδότες περὶ τῆς ἐξόδου, ἐπῆλθον ὑπὶ τοὺς ἐφόρους, ἐν νόῳ δὴ ἔχοντες ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὶ ὑπὸ τῶν [e] ἑωυτῶν ἕκαστος· ἐπελ„θόντες δὲ, ἔλεγον τάδε, Ὑμεῖς μὲν ὦ Λακε„δαιμόνιοι αὐτοῦ τῇδε μένοντες, Ὑακινθιά τε ἄ„γετε καὶ παίζετε, καταπροδόντες τοὺς συμμάχους· „Ἀθηναῖοι δὲ, ὡς ἀδικεόμενοι ὑπὸ ὑμέων, χώ-

ρεῦσι magno studio incumbentes, Isthmum muro intercluſere, ad finemque perduxere. Neque auſim dicere cauſſam, cur iſti magnopere ſolliciti fuerint, quum Alexander Macedo Athenas venit, ne Athenienſes Medum amplecterentur, nunc autem nihil prorſus curaverint, aliam; quam quod ipſis Iſthmus inædificatus erat. Ita putabant non amplius quicquam Athenienſibus indigere. At ſub adventum Alexandri in Atticam, murus nondum perfectus erat; ſed extruebant, Perſarum vehementi metu capti. Tandem & 9 reſponſum & exitus Spartiatarum fuit hujuſmodi: Pridie quam ultima conſtitutio futura eſſet, vir Tegeata, nomine Chileus, apud Lacedæmonios maximæ inter peregrinos potentiæ, ſciſcitabatur ex uno Ephororum omnia quæ Athenienſes dixiſſent; & quum audiviſſet, his verbis eos alloquutus eſt, Ergo ita ſe res habet, viri Ephori: ſi Athenienſes non ſentiunt nobiſcum, ſed cum barbaro ſocietatem iniverint, quamvis valido muro ſit Iſthmus inædificatus, tamen magnæ fores patefactæ ſunt Perſis in Peloponneſum. Quare prius eos audiatis, quam aliquid decernant quod cladem Græciæ adferat. Hoc Chileus conſilium dedit. 10 quod in animum admittentes Ephori, confeſtim nihil colloquuti cum nunciis qui à civitatibus venerant, quinque millia Spartiatarum quum adhuc nox eſſet emittunt, ſeptenis helotis circa unumquemque collocatis Pauſania Cleombroti filio juſſo eos educere. erat quidem præfectura Pliſtarchi Leonida geniti: ſed adhuc is puer erat, alter ejus tutor & patruelis. nam Cleombrotus Anaxandridæ filius, pater Pauſaniæ, jam non ſupererat, non diu pòſt quàm copias quæ murum extruebant in Iſthmo, reduxerat, vita functus. Reduxerat autem ab Iſthmo copias Cleombrotus ob eam cauſſam, quod ſibi inter ſacrificandum adverſus Perſam ſol in cœlo obſcuratus eſſet. Adſcivit autem Pauſanias ſibi EUryanactem, Doriei filium, ſuum gentilem. His copiis è 11 Sparta cum Pauſania profectis, nuncii de illarum profectione ignari, ubi dies illuxit, Ephoros adeunt, habentes ſcilicet in animo abire in ſuam quique civitatem. Ubi adierunt, ita verba fecere, Vos quidem, Lacedæmonii, deſidentes hîc Hyacinthia agitis, ac luditis, ſociis fœde proditis: Athenienſes vero, ut à vobis læſi, & ob penuriam ſociorum, ita

ut

a Hæc vox ὀνόματι non eſt in MS. b MS. habet τῶν ἐφόρων ἑνὶ θείῳ, ſine vocula ἕνα. c ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Χίλεως. d οἱ δὲ ὡς φρενὶ. e ἐπὶ τῶν habet MS.

Quod etiam fit. Argivorum fatuum in Perſas ſtudium. Mardonius fruſtra tentans reconciliare Athenienſes omnia diruit & Bœotiam petit, ante tamen Megara accedens.

ut poterunt inimicitias cum Perſa diſſolvent. Diſſoluta autem inimicitia palam prorſus, quum regis fuerimus ſocii militiæ, commilitabimus in quamcunque regionem nos illi educent. Inde vos diſcetis quidnam vobis ex ea re eveniat. Hæc loquutis nunciis Ephori jurejurando interpoſito dixere ſuas ſe copias putare in Oreſtio eſſe, tendentes adverſum peregrinos. Peregrinos enim barbaros appellabant. Hoc illi non intelligentes, quid diceretur ſciſcitabantur. Sciſcitati, & rem omnem edocti atque ſtupefacti, quamcelerrime abiere ad illos inſequendos, & cum iis quinque millia finitimo-
12 rum Lacedæmoniorum delecta. His Iſthmum verſus ire maturantibus, Argivi, ubi primum audiere copias è Sparta cum Pauſania profectas, præconem, quem optimum è diurnis curſoribus invenerunt, in Atticam mittunt ad Mardonium: qui videlicet antea receperant ſe futuros impedimento, quominus Spartiata egrederetur. Præco ubi Athenas pervenit, Mardoni, inquit, miſerunt me Argivi nunciatum tibi juventutem è Lacedæmone eſſe progreſſam, ſeque ne illa progrederetur præſtare nequiſſe. Ad hæc tu bonum conſilium adhibe. Hoc
13 ille loquutus, retro abſceſſit. Quo audito Mardonius jam non cenſebat amplius perſtare in Attica: ubi ideo antequam iſtud intelligeret, immoratus fuerat quod cuperet ſcire conſilia Athenienſium & quid acturi eſſent, neque populans neque lædens Atticum agrum, aſſidue ſperans fore ut ſecum illi paciſcerentur. Quod ubi deſperavit, re comperta, priuſquam Pauſanias cum copiis Iſthmum egrederetur, ſubduxit exercitum, incenſis Athenis, & ſiquid aut murorum aut ædium aut templorum rectum extabat, eo omni diruto atque obruto. Ideo autem excedendum ſibi putavit, quod neque equitabilis eſſet Attica regio, neque, ſi ipſe male pugnaſſet, evadi poterat niſi per anguſtias, ubi à paucis hominibus tranſitu prohiberi poſſet. Statuit igitur recedere illinc Thebas, ut confligeret prope civitatem amicam, ac re-
14 gionem equitibus opportunam. Profecto illinc ita Mardonio & jam iter facienti perfertur nuncius properans, alium exercitum mille Lacedæmoniorum Megara iter habere. Eo audito conſultabat ſiquo pacto hos primum poſſet excipere. I-

,,τεί τε συμμάχων, καταλύσοντας τῷ Πέρσῃ
,,ἅτω ἔκως ἂν δυώνται. καταλυσάμενοι γὰρ,
,,δῆλα δὴ ὅτι σύμμαχοι βασιλῆϊ γενό-
,,μεθα, συστρατώσομεθα ὅτι τὴν ἂν ἐκεῖνοι
,,ἐξηγέωνται· ὑμεῖς δὲ τὸ ἐνθεῦτεν μαθήσεσθε
,,οἰκῆον ἄν τι ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ ἀκέαιντο. ταῦτα
λεγόντων τῶν ἀγγέλων, οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπ' ἔρ-
κεα, καὶ δὴ δοκέειν εἶναι ἐν Ὀρεστείῳ στείχοντας
ὅτι τοὺς ξείνους. ξείνους γὰρ ἐκάλεον τοὺς βαρ-
βάρους. οἱ δὲ, ὡς οὐκ εἰδότες, ἐπηρώτεον τὸ
λεγόμενον· ἐπηρόμενοι δὲ, ἐξέμαθον πᾶν τὸ
ἐόν· ὥστε ἐν θωύμαλι γιγνόμενοι, ἐπορεύοντο τῇ
ταχίστῃ διώκοντες. σὺν δὲ σφι, τῶν περιοί-
κων Λακεδαιμονίων λοχάδες πεντακισχίλιοι ὁ-
πλῖται τοῦτο τοῦτο ἐπίεσον. Οἱ μὲν δὴ ἐς τὸν
Ἰσθμὸν ἠπείγοντο. Ἀργεῖοι δὲ, ἐπεί τε τάχιστα
ἐπύθοντο τοὺς μετὰ Παυσανίεω ἐξεληλυθότας ἐκ
Σπάρτης, πέμπουσι κήρυκα, τῶν ἡμεροδρό-
μων ἀνδρώποις τὸν ἄριστον, ἐς τὴν Ἀττικήν,
πρότερον αὐτοὶ Μαρδονίῳ ὑποδεξάμενοι χρήσθαι
τὸν Σπαρτιήτην μὴ ἐξιέναι. ὃς ἐπεί τε ἀπίκετο
ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεγε τάδε, Μαρδόνιε,
,,ἔπεμψάν με Ἀργεῖοι φράσοντά τοι ὅτι ἐκ
,,Λακεδαίμονος ἐξεληλύθε ἡ νεότης, καὶ ὡς
,,ἐ δυνατοὶ αὐτῇσι ἔχθη εἰσὶ Ἀργεῖοι μὴ οὐκ
,,ἐξιέναι. ταῦτα τύγχανε εὖ βεβουλόμε-
νος. ὁ μὲν δὴ, εἶπας ταῦτα, ἀπεκλάσετο
ὀπίσω. Μαρδόνιος δὲ ἐδαμῶς ἔτι προθύμως
ἦν μένειν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὡς ἤκουσε ταῦτα.
πρὶν μέν νυν ἢ πυθέσθαι [a], ἀνεκώχευε, θέ-
λων εἰδέναι τὸ παρ' Ἀθηναίων, οἰκοῖόν τι ποιή-
σουσι· καὶ ὅτε ἐπήμαινε ὅτε ἐσίνετο γῆν τὴν
Ἀττικήν, ἐλπίζων ἅμα πάντες σφέας χρόνῳ ὁ-
μολογήσειν σφέας· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπῆλθε, πυθόμε-
νος τὰ παρεόντα λόγου, πρὶν ἢ τοὺς μετὰ Παυσανίεω
ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἐμβαλεῖν, ὑπεξεχώρεε· ἐμπρήσας τε τὰς Ἀθήνας, καὶ εἴ κου τι ὀρθὸν ἦν τοῦ
τείχεος ἢ τῶν οἰκημάτων, ἢ τῶν ἱρῶν, πάντα κα-
ταβαλὼν καὶ συγχώσας, ἐξέλαυνε τῶνδε εἵνε-
κα· ὅτι ἔστι ἱππασίμη ἡ χώρη ἦν ἡ Ἀττική, εἴτε
νικῷτο συμβαλών, ἀπάλλαξις οὐκ ἦν, ὅτι μὴ
κατὰ στόμα, ὥστε καὶ [b] ὀλίγους σφέας ἀνθρώ-
πους ἴσχειν. ἐβουλεύετο ὦν, ἐπεναχωρήσας ἐς
τὰς Θήβας, συμβαλεῖν περὶ πόλι τῇ φιλίῃ,
καὶ χώρῃ ἱππασίμῃ. Μαρδονίου μὲν δὴ ὕτω [c]
ὑπεξεχώρεε. ἤδη δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἐόντι αὐτῷ ἦλθε
ἀγγελίη πρόθυμος, ἄλλως σπουδῇ ἥκειν ἐς
Μέγαρα, Λακεδαιμονίων χιλίους. πυθόμενος δὲ
ταῦτα, ἐβουλεύετο, θέλων, εἴκως τάχιστα πρὸ-

a μὴ νυν πυθέσθαι. b Hæc vocula καὶ non eſt in MS. c Etiam hæc vox ὕτω non eſt in MS.

Terminus expeditionis Perſicæ. Caſtra Mardonii ad Scolon in agro Thebano. Convivium Attagini. Perſæ ibi ad convivam Therſandrum deploratio.

τον ἔλοι. ὑποστρέψας ὦν τὴν στρατιὴν ἦγε ὀπὶ τὰ Μέγαρα· ἡ δὲ ἵππος πρόσθεν καλιππάσασα χώρην τὴν Μεγαρίδα. ἐς ταύτην δὴ ἐκαστάτω τῆς Εὐρώπης τὸ πρὸς ἡλίου δυσμὰς ἡ Περσικὴ αὕτη στρατιὴ ἀπίκετο. Μετὰ δὲ ταῦτα, Μαρδονίῳ ἦκε [a] ἀγγελίη ὡς ἀλέες εἶησαν οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἰσθμῷ. στεῦτο δὴ ὀπίσω ἐπορεύετο διὰ Δεκελείης. οἱ γὰρ Βοιωτάρχαι μετεπέμψαντο τὰς προσχώρους τῶν Ἀσωπίων. ὅτε δὲ αὐτῷ τὴν ὁδὸν ἡγέοντο ἐς Σφενδαλέας· ἐνθεῦτεν δὲ, ἐς Τάναγραν. ἐν Τανάγρῃ δὲ νύκτα ἐναυλισάμενος, καὶ τραπόμενος τῇ ὑστεραίῃ ἐς Κῶλον, ἐν γῇ τῇ Θηβαίων ἦν. ἐνθαῦτα δὲ τῶν Θηβαίων, καίπερ μηδιζόντων, ἔκαρε τὰς χώρας, ὅτι κατὰ ἔχθος αὐτέων, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μεγάλης ἐχόμενος· βουλόμενος ἔρυμά τε τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι, καὶ ἦν συμβαλόντι οἱ μὴ σκεδαίνῃ ὀκοῖόν τι ἐθέλοι [b], κρησφύγετον τοῦτο ἐποιέετο. παρῆκε δὲ αὐτοῦ τὸ στρατόπεδον, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἐρυθρῶν τῶν κατὰ Ὑσιάς. κατέτεινε δὲ ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν τεταγμένον. ὁ μέντοι τόγε τεῖχος τοσοῦτον ἐποιέετο, ἀλλ' ὡς ὀπὶ δέκα σταδίους μάλιστά κη μέτωπον ἕκαστον. ἐχόντων δὲ τὸν πόνον τοῦτον τοὺς βαρβάρων, Ἀτταγῖνος ὁ Φρυνώνος, ἀνὴρ Θηβαῖος, παρασκευασάμενος μεγάλως, ἐκάλεε ὀπὶ ξείνια αὐτόν τε Μαρδόνιον καὶ πεντήκοντα Περσέων τοὺς λογιμωτάτους· καλεόντες δὲ ὅτι ἔπονε. ἦν δὲ τὸ δεῖπνον ποιεύμενον ἐν Θήβῃσι. Τάδε ἤδη τὰ ὀπίλοιπα ἤκουον Θερσάνδρου, ἀνδρὸς μὲν Ὀρχομενίου, λογίμου δὲ ἐς τὰ πρῶτα ἐν Ὀρχομενῷ. ἔφη δὲ ὁ Θέρσανδρος καλῆσαι καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀτταγίνου ὀπὶ τὸ δεῖπνον τοῦτο· καλῆσαι δὲ καὶ Θηβαίων ἄνδρας πεντήκοντα, καὶ σφέων ἑκάστους χωρὶς ἑκατέρους κλίναι, ἀλλὰ Πέρσῃσι τε καὶ Θηβαίοισι ἐν κλίνῃ ἑκάστῃ. ὡς δὲ ὑπὸ δείπνου ἔσαν, ἀμφινόων, τὸν Πέρσῃσι τὸν ὁμόκλινον, Ἑλλάδα γλῶσσαν ἱέντα, εἴρεσθαι αὐτὸν ὁκόθαπός ἐστι, αὐτὸς δὲ ὑποκρίνασθαι ὡς εἴη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἰπεῖν, Ἐπεὶ νῦν ὁμοτράπεζός τέ μοι καὶ ὁμόσπονδος ἐγένεο, μνημόσυνά τοι γνώμης τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι θέλω· ἵνα καὶ προφρόνως αὐτὸς σεωυτοῦ βουλεύεσθαι ἔχῃς τὰ συμφέροντα. ὁρᾷς τούτους τοὺς διαινυμένους Πέρσας, καὶ τὸν στρατὸν τὸν ἐλίπομεν ὀπίσω τῷ ποταμῷ στρατοπεδευόμενον; τούτων πάντων ὄψεαι, ὀλίγου τινὸς χρόνου διελθόντος, ὀλίγους τινὰς τοὺς σωζομένους. ταῦτα ἅμα τε τὸν Πέρσῃσι λέγων, καὶ μεμνέναι πολλὰ τὸν δακρύων. αὐτὸς δὲ θωυμάσας τὸν λόγον, εἰπεῖν πρὸς αὐτὸν, Οὐκῶν Μαρδονίῳ τε καὶ τοῖ-

Itaque converſum exercitum ducebat Megara, præmiſſo equitatu qui oram Megaridem incurſaret. Huc uſque Europæ ad ſolem occidentem verſus longiſſime proceſſit hæc Perſica expeditio. Poſt hæc nuncius ad Mardonium venit, 15
Græcos in Iſthmo frequentes coactos eſſe: atque ita retroceſſit per Deceleam. Magiſtratus enim Bœotorum accolas Aſopiorum arceſſierant, qui Mardonium in Sphendaleas & illinc in Tanagram duces itineris deduxerunt. In Tanagra noctem moratus Mardonius, poſtero die ad Scolon converſus in agro Thebano erat. Ibi Thebanorum rura, tametſi Medicas partes foventium, vaſtavit; non illorum odio, ſed ingenti neceſſitate adactus: quod vellet munimentum caſtris apponere, & ſi ſibi in acie non cederet ex ſententia, effugium comparare. Exporrexit autem caſtra ſua ab Erythræis, ſecundum Hyſias, Plataënſi-tenus agro, juxta flumen Aſopum: muro communiens, ſed non pro magnitudine caſtrorum, verum per ſingulas frontes dena ſtadia habente. Hoc in opere barbaris occupatis Attaginus Phrynonis filius, vir Thebanus, convivio magnifice apparato Mardonium ipſum & Perſarum honoratiſſimos quinquaginta ad hoſpitales epulas invitavit. invitati illi hominem ſunt ſequuti. fiebat autem cœna Thebis: Cetera quæ referam, ex 16
Therſandro accepi, viro quidem Orchomenio, ſed Orchomeni inter primos honeſto: qui ſe quoque ajebat ad hanc cœnam ab Attagino fuiſſe invitatum cum quinquaginta Thebanis: nec utroſque ſeorſum diſcubuiſſe, ſed in quovis lecto Perſam & Thebanum. Poſt cœnam quum potioni daretur opera, Perſam qui eodem toro recumbebat, Græce ipſum interrogaſſe cujas eſſet; ſe vero reſpondiſſe Orchomenium eſſe: tum illum dixiſſe, Quoniam tu mihi menſæ conſors & libaminum effectus es, volo tibi relinquere ſententiæ meæ monumenta, ut ipſe quoque præſcius hujus rei, queas tibi conſulere. Cernis hos Perſas in convivium acceptos, & copias quæ ad flumen in caſtris relictæ ſunt? horum omnium parvo poſt tempore pauculos cernes ſuperſtites. Et inter dicendum multas lacrymas Perſam effudiſſe. Admiratumque ſe eam orationem, ad illum dixiſſe, Nonne hæc Mardonio expedit

τοι

di-

a MS. habet ἔλθε. b ἰθέλῃ.

Neceſſitatem ab deo illatam non vitari. Mardonius in Bœotia. cui adſunt omnes finitimi Græci. Veniunt & M. Phocenſes, ambiguum, an ab equitatu trucidandi.

dicere, & iis Perſis qui ſecundum eum in honore ſunt? Et illum poſt hæc ſubjeciſſe, Hoſpes, quicquid ex deo fieri oportet, id ab homine nulla ratione averti poteſt. nam ne credibilia quidem dicentibus credere quiſquam vult. Atque hæc permulti Perſarum quum ſciamus, tamen ſequimur illigati neceſſitate. Eſt autem mœror hic in hominibus acerbiſſimus, eum qui multum ſapit nullius rei potentem eſſe. Hæc ego ex Orchomenio Therſandro audiebam, atque iſta inſuper, ipſum hæc ſtatim per homines ſparſiſſe, priuſquam
17 prœlium ad Platæas factum eſt. Porro Mardonio in Bœotia ſtativa habenti, præbuerunt copias alii quidem omnes, & ſimul invaſerunt Athenas, quotquot cum Medis ſentiebant, ex Græcis illic habitantibus; ſoli hujus irruptionis non fuere participes Phocenſes. nam & iſti vehementer Medis ſtudebant, non tamen voluntarii, ſed coacti. Sed iidem non multis poſt diebus quam Thebas itum eſt, & ipſi advenere, mille armati, duce Harmocyde inter populares ſpectatiſſimo. Eos Mardonius, ubi Thebas pervenere, miſſis equitibus juſſit ſeorſum in campo ſubſidere: quod quum feciſſent, protinus adfuit univerſus equitatus. Unde poſtea rumor exercitum Græcorum qui cum Medis erant, pervaſit, Phocenſes ab equitatu jaculis confoſſum iri. quinetiam per ipſos Phocenſes idem divulgatum eſt. quos tunc dux ſuus Harmocydes his verbis adhortabatur, O Phocenſes, palam eſt hos homines certæ nos neci deſtinaſſe, accuſatos (ut ſuſpicor) à Theſſalis. Quare unumquemque veſtrûm jam oportet egregium virum eſſe. Præſtat enim facientes aliquid & defendentes finire vitam, quam dedentes nos fœdiſſima morte trucidari. Sed & diſcat eorum aliquis illos barbaros Græcis hominibus mortem ma-
18 chinatos fuiſſe. His ſuos Harmocydes hortabatur. Quos ubi concluſere equites, invehebant tanquam ad eos occidendos; & ſane tela intendebant, veluti emiſſuri: & forſan aliquis emiſit. Phocenſes ex adverſo ſtantes & undiquaque ſe vertentes & quammaxime condenſati quum ſeſe opponerent, ibi equites digreſſi retro abiere. Affirmare autem pro certo nequeo, an ad hos interficiendos rogatu Theſſalorum ierint; & poſteaquam animadverterunt eos ad defen-

„τα χρεών ἐστι λέγειν, καὶ τοῖσι μετ' ἐκεῖνον ἐν αἴνῃ ἐῶσι Περσέων. τ ἢ μετὰ ταῦτα εἶ-
„πας, Ξεῖνε, ὅ, τι δεῖ γινέσθαι ἐκ θεοῦ,
„ἀμήχανον ἀποτρέψαι ἀνθρώπῳ· ὧδε γὰρ πι-
„στὰ λέγουσι ἐξελὰ πείθεσθαι ἐοικάς. ταῦτα ἢ
„Περσέων συχνοὶ ὑπισταμένου, ἐπόμεθα ἀναγ-
„καίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθίστη ἢ ὀδυνὴ ἐστὶ τῶν
„ἐν ἀνθρώποισι αὕτη, πολλὰ φρονέοντα, μη-
δενὸς κρατέειν. ταῦτα μὲν ἐγὼ Ὀρχομενίου Θερ-
σάνδρου ἤκουον· καὶ τάδε πρὸς τούτοισι, ὡς
αὐτὸς αὐτίκα λέγει ταῦτα πρὸς ἀνθρώπους πρό-
τερον ἢ γινέσθαι ἐν Πλαταιῇσι τῷ μάχῃ. Μαρ-
δονίου ἢ ἐν τῇ Βοιωτίῃ στρατοπεδευομένου, οἱ μὲν
ἄλλοι παρείχοντο ἅπαντες στρατιῇ, καὶ συνεσ-
έβαλον ἐς Ἀθήνας, ὅσοιπερ ἐμήδιζον Ἑλλήνων
τ ταύτῃ οἰκημένων· μοῦνοι ἢ Φωκέες ἀ συνεσέ-
βαλον. ἐμήδιζον γὰρ δὴ σφόδρα [a] Ϲ ἔτι, οὐκ
ἑκόντες, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης. ἡμέρῃσι ἢ ὑ
πολλῇσι μετ' τὴν ἄπιξιν τὴν ἐς Θήβας ὕστερον,
ἦλθον αὐτέων ὁπλῖται χίλιοι. ἦγε ἢ αὐτοὺς Ἁρ-
μοκύδης, ἀνὴρ τ ἀστῶν δοκιμώτατος [b]. ἐπεὶ
δὲ ἀπίκεσθαι Ϲ ἔμελλον ἐς Θήβας, πέμψας ὁ Μαρ-
δόνιος ἱππέας, ἐκέλευσέ σφεας ἐπ' ἑωυτῶν [c]
ἐν τῷ πεδίῳ ἵζεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐποίησαν ταῦτα,
αὐτίκα παρῆν ἡ ἵππος ἅπασα. μετὰ δὲ ταῦ-
τα, διεξῆλθε μὲν διὰ στρατοπέδου Ἑλληνικοῦ μὴ Μήδων ἐόντος φήμη ὡς καταχανοῖεν σφέας· διεξῆλθε δὲ δι' αὐτέων Φωκέων τοιόνδε τι. ἔνθα δή σφι ὁ στρατηγὸς Ἁρμοκύδης πα-
„ραίνεε, λέγων τοιάδε, Ὦ Φωκέες, φαίνε-
„ται γὰρ ὅτι ἡμέας ἔστι οἱ ἄνθρωποι μέλλουσι
„προπέμψειν θανάτῳ δώσειν, διαβεβλημένους ὑπὸ
„Θεσσαλῶν, ὡς ἐγὼ εἰκάζω. νῦν ὦν ἀνδρὸς
„τινὰ πάντα ὑμέων χρεών ἐστι γενέσθαι ἀγαθόν.
„κρέσσον γὰρ, ποιεῦντάς τι καὶ ἀμυνομένους
„πεσόντας τ αἰῶνα, ἢπερ παρέχοντας διά-
„φθορὴν αἰσχίστῳ μόρῳ. ἀλλὰ μαθέτω τις
„αὐτέων ὅτι ἐόντες βάρβαροι ἐπ' Ἕλλησι ἀν-
„δρῶσι φόνον ἔρραψαν. Οἱ μὲν ταῦτα πα-
ραίνεε. οἱ δὲ ἱππέες, ἐπεί σφεας ἐκυκλώ-
σαντο, ἐπήλαυνον ὡς ἀπολέοντες, καὶ δὴ διε-
τείνοντο τὰ βέλεα ὡς ἀπήσοντες· καί κου τις
καὶ ἀπῆκε. καὶ οἱ ἀντίοι ἔσασαν, πάντη
στρέψαντες [d] ἑωυτούς, καὶ πυκνώσαντες ὡς
μάλιστα. ἐνθαῦτα οἱ ἱππόται ὑπέστρεφον, καὶ
ἀπήλαυνον ὀπίσω. οὐκ ἔχω δ' ἀτρεκέως εἰ-
πεῖν ὅτε εἰ ἦλθον μὲν ἀπολέοντες τὰς Φω-
κέας, δεηθέντων Θεσσαλῶν· ἐπεὶ δὲ ὥρων
σφεας ἀλέξησιν τραπομένους, δείσαντες μὴ

a γὰρ μεγάλως. b MS. habet δυναλώτατος. c ἀπ' ἑαυτῶν. d συστρέψαντες.

καὶ σφισι γλήτας τρώματα, ὕτω δὴ ἀπήλαυνον ὀπίσω, ὡς μὴ σφι ἐνετείλατο Μαρδόνιος· ὅτ' εἰ αὐτέων πρηθῆναι ἠθέλησε εἴ τι ἀλκῆς μετέχοιεν. ὡς δὲ ὀπίσω ἀπήλασαν οἱ ἱππόται, πέμψας Μαρδόνιος κήρυκα, ἔλεγε τάδε, Θαρ-
„σέετε ὦ Φωκέες· ἄνδρες γὰρ ἐφάνητε ἐόντες ἀγα-
„θοὶ, οὐκ ὡς ἐγὼ ἐπιθωμάζω. καὶ νῦν πρὸ-
„θύμως φέρετε τὸν πόλεμον τόνδε· εὐεργετήσητε γὰρ
„μὲ νικήσετε ὅτε ὧν ἐμὲ [a], ὅτε βασιλέα. τὰ μὲν δὴ Φωκέων μέχρι τοσούτου ἐγένετο. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἦλθον, ἐν τούτῳ ἐστρατοπεδεύοντο. πυθόμενοι δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι, τοῖσι τὰ ἀμείνω ἐφαίνετο, οἱ δὲ καὶ ὀρέοντες ἐξιόντας Σπαρτιήτας, οὐκ ἐδικαίουν λείπεσθαι τὴν ἐξόδου Λακεδαιμονίων. ὡς δὲ ὦν καλλιερησάντων τὰ ἱρὰ ἐπορεύοντο πάντες, καὶ ἀπικνέονται ἐς Ἐλευσῖνα· ποιήσαντες δὲ καὶ ἐνταῦτα ἱρὰ, ὡς σφι ἐκαλλιερέετο, τοσόσω ἐπορεύοντο· Ἀθηναῖοι δὲ ἅμα αὐτοῖσι, Ἀλκμαίωνες μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, συμμιγέντες ἦν ἐν Ἐλευσῖνι. ὡς ἦν ἄρα ἀπικόμενοι τὴν Βοιωτίης ἐς Ἐρυθρὰς, ἔμαθόν τε δὴ τοὺς βαρβάρους ὑπὸ τῷ Ἀσωπῷ στρατοπεδευομένους· φρασθέντες ἦν ταῦτα, ἀντιτάσσοντο ὑπὸ τὴν ὑπωρείην τοῦ Κιθαιρῶνος. Μαρδόνιος ἦν, ὡς ἐπύθετο οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδίον, πέμπει ἐς αὐτοὺς [b] πᾶσαν τὴν ἵππον, τὴν ἵππαρχε Μασίστιος, εὐδοκιμέων παρὰ Πέρσῃσι· (τὸν Ἕλληνες Μακίστιον καλέουσι) ἵππον ἔχων Νισαίην χρυσοχάλινόν τε, καὶ ἄλλως κεκοσμημένον καλῶς. ἐνταῦτα ὡς προσήλασαν οἱ ἱππόται πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσέβαλλον κατὰ τέλεα· προσβαλόντες δὲ, κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο, καὶ γυναικὰς σφέας ἀπεκάλεον. Κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες ἢ τὸ ἐπιμαχώτατον τῶν χωρίων πάντων, καὶ προσοδώτατον μάλιστα τούτῳ ἐγίνετο τῷ ἵππῳ. προσβαλλόντων ὦν τὴν ἵππον, οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἔπεμπον ὑπὸ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα. ἀπικόμενος δὲ ὁ κῆρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε,
„Μεγαρέες λέγουσι, Ἡμῖν, ἄνδρες σύμμαχοι,
„ἀδυνατοὶ εἰμὲν τὴν Περσέων ἵππον δέκεσθαι,
„μοῦνοι ἔχοντες στάσιν ταύτην ἐς τὴν ἔσημεν ἐρ-
„χόμενοι· ἀλλὰ εἰ ἐς τόδε λιπαρέομέν τε εἰ ἀρετῆ ἀν-
„τεχόμεν, καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε, εἰ μή τι-
„νας ἄλλους πέμψετε ἀνταξίους τῆς τάξιος, ἴστε
„ἡμέας ἐκλείψοντας τὴν τάξιν. ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγελε. Παυσανίης δὲ ἀπιπτεύετο τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθέλοντες ἰέναι τε ἐς τὸν χῶρον τοῦτον καὶ τάσσεσθαι Ἀθηναίων μετὰ Μεγαρεῦσι.

Sed parcit eis Mardonius & laudat. Ex Iſthmo tranſeunt per Eleuſina Græci ad Erythras & Citharonis radices, ubi ab equitatu Perſico preſſi Megarenſes petunt ſubſidium.

fendendum ſe convertere, veriti ne ſibi quoque vulnera inferrentur, ita retro abſceſſerint, tanquam à Mardonio juſſi: an experiri voluerit num quid iſti roboris haberent. Poſt abſceſſum autem equitatus, miſſo ad eos præcone, Mardonius ita inquit, Bono eſtote Phocenſes animo: viros enim ſtrenuos vos eſſe dediſtis ſpecimen, non tales quales ego audieram. Quo magis alacri animo tolerate hoc bellum. non enim aut me beneficiis aut regem vincetis. Hactenus quæ circa Phocenſes ſunt geſta. Lacedæmo- 19
nii ubi ad Iſthmum venere, illic caſtra communiere, quod quum audirent ceteri Peloponnenſes, quibus meliora cordi erant, alii quoque cernerent Spartiatas egreſſos, indignum putaverunt à Lacedæmoniis ſe in exeundo ſuperari. itaque quum pulchre litatum eſſet, cuncti ex Iſthmo profecti ſunt & Eleuſinem perveniunt: ubi quum factis ſacris etiam pulchra fuiſſent exta, ire perrexerunt; cumque illis Athenienſes è Salamine tranſmittentes, & in Eleuſine admixti. Iſti poſteaquam ad Erythras Bœotiæ venere, cognito barbaros ad Aſopum caſtra habere, inito de hac re conſilio, è regione tetenderunt ad Citharonis radices. In quos Mardonius, quod in campum 20
non deſcenderent, omnem immittit equitatum, cui præerat Maſiſtius (à Græcis Maciſius dictus) vir apud Perſas inclytus, Niſæo equo inſidens, aureo freno & aliis inſignibus eximie ornato. Equites ubi appropinquarunt Græcis, per turmas aggreſſi, multum detrimenti inferebant, & feminas eos appellabant. Erant forte Megarenſes ea parte 21
collocati, qua nulla alia magis oppugnari nullaque magis ab equitatu adiri poterat: hâc, impreſſione facta equitum, Megarenſes quia premebantur, mittunt ad duces Græcorum præconem, qui ita, quum venit, verba fecit, Megarenſes ajunt, viri ſocii, Nos excipiendo hoſtium equitatui impares ſumus, qui ſoli tenemus hanc in qua collocati ſumus omnino ſtationem: ubi hactenus tametſi preſſi, tamen ſtrenue fortiterque reſiſtimus. nunc niſi alios nobis ſubſtituatis, qui excipiant pugnam, ſcitote nos ab acie diſceſſuros. Hæc ubi præco nunciavit, Pauſanias experiri fecit Græcos, ſiqui alii ultro ad locum irent, ut Megarenſibus ſuccederent. Recu-

a ὅτε ἐμὲ. b ἐπ' αὐτούς.

Quod præstant Athenienses ece duce Olympiodoro, & Masistium occidunt equo potiti, mox & cadavere, unde luctus Persarum.

cusantibus ceteris, Athenienses susscepere hoc munus, videlicet eorum trecenti delecti, quibus præerat Olympiodo-
22 rus Lamponis filius. Hi fuere qui succederent, & præ aliis Græcis ad Erythras castra habentibus in aciem compositi fuerunt, sagittariis assumptis. qui quum aliquamdiu pugnassent, hic fuit pugnæ exitus: Impressionem faciente per turmas equitatu, equus Masistii, ut erat præ aliis eminens, sagittâ latera ictus est: quo dolore in pedes erectus, Masistium excussit. Collapsum confestim Athenienses urgent: & tum equum prehendunt, tum hominem sese defensantem interimunt, quum aliquamdiu non potuissent. Ita enim erat armatus: scilicet intus gerebat thoracem aureis squamis consertum, desuper purpuream tunicam. Ejus thoracem quum ferirent, non prius aliquid profecerunt, quam quidam re animadversa illum percussit in oculo. Ita Masistius collapsus interiit. Hæc autem res latebat alios equites. non enim eum aut ab equo cadentem viderant aut occumbentem. & quum in prælio fieret nunc recessus, nunc subvectio, quod actum erat non cognovere; sed postquam constitere, quia nemo ipsis imperabat, statim desideraverunt: cognitoque quod gestum erat, mutuo se adhortati, omnes in hostem equos admisere, ut cadaver eriperent.
23 Eos autem conspicati Athenienses non jam turmatim sed universos pariter irruere, ceterum exercitum inclamaverunt. Sed dum omnis peditatus auxilio veniebat, interea cietur acre prœlium de cadavere. Quamdiu igitur soli erant isti trecenti, multo inferiores erant, & cadaver deferebant: at ubi præsidio venere copiæ, non amplius perstitere equites, neque illis contigit mortuum eripere, sed alios super illum è suis amisere. Digressi illinc duo circiter stadia, consultantes quid facto opus esset, decrevere sibi carentibus præfecto eundum ad
24 Mardonium. Ubi in castra rediere, maximus luctus cum omnem exercitum, tum vero Mardonium cepit, extincti Masistii: & seipsos & equos & jumenta tondentes ejulatu tristissimo usi sunt, ita ut ejus echo omnem Bœotiam pervaserit, utpote amisso viro secundum Mardonium honoratissimo tam apud Persas quam apud regem. Et barbari quidem suo more Masistium defunctum honorabant.

ἀ βυλομένων ἢ τῶν ἄλλων, Ἀθηναῖοι ὑπεδέξαντο, καὶ Ἀθηναίων οἱ τριηκόσιοι λοχάδες, τῶν ἐλοχήγεε Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμπωνος. Οὗτοι ἔσαν οἵ τε ὑπεδεξάμενοι, καὶ οἱ σφὸ τῶν ἄλλων τῶν παρεόντων Ἑλλήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες, τὰς τροπὰς σφισελόμενοι. μαχομένων δὲ σφέων ὅπι χρόνον, τέλος τοιόνδε ἐγίνετο ὅπι ἡ μάχης[a]· προσβαλὼν τὸν ἵππον κατὰ πλέα, ὁ Μασίστιος προέχων τῶν ἄλλων ἱππος βάλλεται τοξεύματι τὰ πλευρά· ἀλγήσας δὲ, ἱστατο ὀρθὸς, καὶ ἀπεστείτο τὸ Μασίστιον. πεσόντι δὲ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτίκα ἐπεκέατο· τὸν δὲ ἵππον αὐτὸν λαμβάνυσι, καὶ αὐτὸν ἀμυνόμενον κτείνυσι, κατ' ὀλίγας ἐπιόντες. ἐνεσκεύαστο γὰρ ὧδε· ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσεον λεπιδωτόν· κατύπερθε δὲ ἐπὶ θώρηκος, χιτῶνα φοινίκεον ἐνεδεδύκεε. τύπτοντες δὲ ἐς τὸν θώρηκα αὐτὸν[b], ἐπίδυν ἐδέν· πρίν γε δὴ μαθών τις τὸ ποιεύμενον, παῖσε μιν ἐς τὸν ὀφθαλμόν· ὧδε δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε· ταῦτα δέ κως γινόμενα ἐλελήθεε τοὺς ἄλλους ἱππέας. οὔτε γὰρ πεσόντα μιν εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου, οὔτε ἀποθνήσκοντα. ἀναχωρήσιός τε γινομένης ἐς ὑποστροφῆς, οὐκ ἔμαθον τὸ γινόμενον· ἐπεί τε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθεσαν, ὡς σφέας ἐδείς σφι ὁ πάσων. μαθόντες δὲ τὸ γεγονὸς, ἀλαλαξάμενοι, ἤλαυνον τοὺς ἵππους πάντες, ὡς ἂν τὸν νεκρὸν ἀνελοίατο. Ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, οὐκέτι κατὰ πλέα προσελαύνοντας τοὺς ἱππέας, ἀλλὰ πάντας, τῷ ἄλλῳ στρατιῷ ἐπεβώσαντο. ἐν ᾧ δὲ ὁ πεζὸς ἅπας ἐπεβοήθεε, ἐν τούτῳ μάχη ὀξέα ὡρέετο περὶ τοῦ νεκροῦ γίνεσθαι. ἕως μέν νυν μούνοισι ἦσαν οἱ τριηκόσιοι, ἐσθενέστατά τε πολλὸν, καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλιπον· ὡς δέ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβοήθησε, ὅτω δὴ οὐκέτι οἱ ἱππόται ἐπέμενον[c], ὧδέ σφι ἐξεγένετο τὸν νεκρὸν ἀνελέσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλους προσαπώλεσαν τῶν ἱππέων. ἀποσφήσαντες ὦν ὅσον τε δύο στάδια, ἐβουλεύοντο ὅ, τι χρεὼν εἴη ποιέειν· ἐδόκεε δὲ σφι, ἀναρχίης ἐούσης, ἀπελαύνειν πρὸς Μαρδόνιον. Ἀπικομένης δὲ τῆς ἵππου ἐς τὸ στρατόπεδον, πένθος ἐποιήσαντο Μασιστίου πάσης τε τῆς στρατιῆς καὶ Μαρδονίου μέγιστον· σφέας τε αὐτοὺς κείροντες, καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια, οἰμωγῇ τε χρεώμενοι ἀπλέτῳ. ἅπασαν γὰρ τὴν Βοιωτίην κατεῖχε ἠχὼ, ὡς ἀνδρὸς ἀποτομένου μετὰ γε Μαρδόνιον λογιμωτάτου τῷδά τε Πέρσῃσι καὶ βασιλεῖ. οἱ μέν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀποθανόντα ἐτίμων Μασίστιον.

a ἐχώρεε τῆς μάχης. b Vox αὐτὸν abest à MS. c MS. habet ἀπίμφοι.

Hinc aucta & ſtimulata virtus Græcorum. ut ad Platæas tranſirent. Tegeatæ vindicant ſibi alterum cornu. Fons Gargaphie. Androcrates heros. Heraclidæ ſub Hyllo.

Οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς τὴν ἵππον ἐδέξαντο προσ-
βάλλουσαν, καὶ δεξάμενοι ὥσαντο, ἐθαρρησάν
τε πολλῷ μᾶλλον· καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἄμα-
ξαν ἐσβάντες τὸν νεκρὸν, ᾗπερ τὰς τάξις ἐκό-
μιζον· ὁ δὲ νεκρὸς εἶνεκα ἧς ἄξιος, μεγά-
θεός τε εἵνεκα, καὶ κάλλεος. τῶνδε εἵνεκα
καὶ ταῦτα ἐποίεον, ἐκλείποντες τὰς τάξις ἐφοί-
των [a] θεησόμενοι Μασίστιον. μετὰ δὲ, ἔδοξέ σφι
ἐπικατεβαίας ἐς Πλαταιάς. ὁ γὰρ χῶρος ἐφαί-
νετο πολλῷ ἐὼν ἐπιτηδειότερος σφι ἐνστρατοπε-
δεύεσθαι ὁ Πλαταϊκὸς ἢ Ἐρυθραίη, τά τε ἄλ-
λα, καὶ εὐυδρότερος. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον,
καὶ ἐπὶ τὸν κρήνην τὴν Γαργαφίην, τὴν ἐν
τῷ χώρῳ τούτῳ ἐοῦσαν, ἔδοξέ σφι χρεὼν εἶναι
ἀπικέσθαι, καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι.
ἀναλαβόντες δὴ τὰ ὅπλα, ἦισαν διὰ τῆς
ὑπωρείης ἢ Κιθαιρῶνος πρὸς Τριοδίους ἐς τὴν
Πλαταϊδα γῆν· ἀπικόμενοι δὲ, ἐτάσσοντο κα-
τὰ ἔθνεα, πλησίον τε τὸ κρήνης τὸ Γαργαφίης,
καὶ τὸ τεμένεος τὸ Ἀνδροκράτεος τοῦ ἥρωος,
διὰ ὄχθων τε σὺν ὑψηλῶν, καὶ ἀπέδου χω-
ρίου. Ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξι ἐγένετο λόγων
πολλῶν ὠθισμὸς Τεγεητέων τε καὶ Ἀθηναίων.
ἑκάτεροι γὰρ αὐτέων ἐκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτε-
ρον κέρας, καὶ καινὰ καὶ παλαιὰ ἀποφέ-
ροντες ἔργα. τοῦτο μὲν, οἱ Τεγεῆται ἔλεγον τάδε,
„ Ἡμεῖς αἰεί κοτε ἀξιεύμεθα ταύτης τῆς τάσιος [b]
„ ἐκ τῶν συμμάχων ἁπάντων, ὅσαι ἥδε ἔξοδοι
„ κοιναὶ ἐγένοντο Πελοποννησίοισι καὶ τὸ παλαιὸν
„ καὶ τὸ νέον, ἐξ ἐκείνου γε χρόνου ἐπεὶ Ἡρα-
„ κλείδαι ἐπειρῶντο μετὰ τοῦ Εὐρυσθέος θάνατον
„ κατιόντες ἐς Πελοπόννησον. τότε εὑρόμεθα τοῦ-
„ το, διὰ πρῆγμα τοιόνδε, ἐπὶ μετ' Ἀχαιῶν
„ καὶ Ἰώνων τῶν τότε ἐόντων ἐν Πελοποννήσῳ,
„ ἐκβοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν, ἱζόμεθα ἀντίοι
„ τοῖσι κατιοῦσι. τότε ὦν λόγος ἦλθε ἀγο-
„ ρευσαθῆναι, ὡς χρεὼν εἴη τὸν μὲν στρατὸν τῷ
„ στρατῷ μὴ ἀνακινδυνεύειν συμβαλόντα· ἐκ δὲ
„ τῆς Πελοποννησίης στρατοπέδου, τὸν ἂν σφεων
„ αὐτέων κρίνωσι εἶναι ἄριστον, τοῦτον οἱ μα-
„ χησάμενοι διὰ δικασμένοισι. ἔδοξέ τε τοῖ-
„ σι Πελοποννησίοισι ταῦτα εἶναι ποιητέα, καὶ
„ ἔταμον ὅρκιον ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε· ἢν μὲν Ἄλ-
„ λος νικήσῃ τὸν Πελοποννησίων ἡγεμόνα, κα-
„ τιέναι Ἡρακλείδας ἐπὶ τὰ πατρῷα· ἢν δὲ
„ νικηθῇ, τὰ ἔμπαλιν Ἡρακλείδας ἀπαλλάσ-
„ σεσθαι, καὶ ἀπάγειν τὴν στρατιὴν ἑκατόν τε
„ ἐτέων μὴ ζητῆσαι κάτοδον ἐς Πελοπόννησον.
„ προεκρίθη τε δὴ ἐκ πάντων συμμάχων ἐθε-
λοντὴς

bant. Græci autem, poſtquam equita- 25
tum invadentem excepere, & exceptum repulere, tum multo ſunt audaciores effecti, tum ante omnia cadaver plauſtro impoſitum per ordines circumtulerunt. erat autem ſpectaculo digna proceritatis ac formæ gratia. Idcirco etiam iſtud faciebant; relictis ordinibus ad intuendum Maſiſtium pergebant. Dehinc cenſuerunt ad Platæas deſcendendum, quod ſibi Platæenſis ager multo videbatur opportunior habendis caſtris quam Erythræus, cum propter alia, tum propter aquæ ubertatem. Ad eum locum & ad fontem Gargaphien, qui ibidem eſt, decreverunt abeundum eſſe, & bene diſpoſitos metari caſtra; & ſumptis armis ierunt per radices Cithæronis circum Hyſias in agrum Platæenſem. Eo quum pervenere, ordinati ſunt nationatim proxime fontem Gargaphien, & fanum Androcratis herois, per non editos tumulos & locum planum. Ibi in diſponendis na- 26
tionibus magna ſane altercatio extitit inter Tegeatas & Athenienſes, utroſque ſe dignos qui alterum cornu tenerent arbitrantes, & ſua facinora præclara tum recentia tum priſca referentes. Dicebant quidem his verbis Tegeatæ, Hoc nos ſemper digni loco, ubi ſtaremus, è ſociis omnibus habiti ſumus, quotieſcunque à Peloponnenſibus communiter in externas peregrinationes itum eſt, & proxime, & quondam, jam inde ex quo Heraclidæ poſt mortem EUryſthei ſunt conati in Peloponneſum redire. quo tempore hanc dignitatem aſſequuti ſumus ob hanc rem geſtam. Poſteaquam cum Achæis & Ionibus, qui tunc Peloponneſum incolebant, nos auxiliarii in Iſthmum profecti conſedimus adverſus eos qui redibant; tunc Hyllus orationem habuit, non expedire ut uterque exercitus confligendo periclitaretur: ſed ut ex Peloponnenſi exercitu quem ſuorum judicarent præſtantiſſimum eſſe, is ſecum ſingulari certamine dimicaret conceptis legibus. Placuitque ita fieri Peloponnenſibus, & jusjurandum in hæc verba dederunt; Si vinceret Hyllus Peloponnenſium ducem, ut Heraclidæ in paterna reverterentur; ſin victus eſſet, retro Heraclidæ cederent, & exercitum abducerent, neve per annos centum de redeundo in Peloponneſum agitarent. Ab omnibus ſociis ad eam rem voluntarius ele-

ctus

a τάξις, ἢ ἐφοίτων. b MS. habet τάξιος.

Hylli cædes. Heraclidæ fugerunt contumeliam Mycenæorum & Eurysthei. Argivi ad Thebas cum Polynice cæsi Eleusine sepulti. Amazonides à Thermodonte fluvio.

ctus est dux atque idem rex noster Echemus Aëropi filius, Phegei nepos, qui singulari congressus certamine Hyllum interemit. Ex quo facto nos cum alia decora magna inter ejus ætatis Peloponnenses assequuti sumus, quæ adhuc obtinemus, tum hoc, ut alteri cornu præessemus quoties communiter itur in expeditionem. Et vobis quidem Lacedæmonii non adversamur, sed optionem cedentes utri cornu præesse malitis indulgemus: alteri vero cornu ut nos præsimus, dicimus convenire, quemadmodum in anteriore tempore. Etiam vero citra hoc factum quod narratum est, Athenienſibus sumus digniores, qui hujus ordinis decus obtineamus: quippe qui prospere & multa vobiscum, viri Spartiatæ, certamina decertavimus, & multa cum aliis. Quo fit ut æquius sit nos alterum cornu tenere quam Athenienses: à quibus non tales gestæ res sunt quales à nobis, neque recentes neque
27 vetustæ. Hæc Tegeatæ. Ad quæ hunc in modum responderunt Athenienses, Scimus quidem has copias pugnandi cum barbaro, non altercandi gratia esse contractas; tamen quoniam Tegeata referre constituit præclara facinora tum vetusta tum nova, quæ per omne tempus ab utrisque edita sint, necesse habemus & nos exponere apud vos, unde nobis patrium sit, dum publice utiles sumus, semper esse primis potius quam Arcadibus. Heraclidas, quorum ducem isti apud Isthmum se prædicant interfecisse, primo quidem ejectos prius ab omnibus Græcis, quos illi adibant fugientes servitutem Mycenæorum, nos soli excepimus; & Eurysthei injuriam una cum eisdem pugnando propulsavimus, victoriaque potiti sumus de iis qui tum Peloponnesum tenebant: deinde Argivos, qui ad Thebas cum Polynice militaverant, vita defunctos & insepultos, ducta in Cadmeos expeditione dicimus recepisse sua cadavera & in nostra terra apud Eleusinem humavisse. Jam vero nostrum præclarum facinus extat etiam in Amazonidas, quæ à flumine Thermodonte aliquando in Atticam terram excurrere. Ac quidem in laboribus Troicis nequaquam fuimus segnes. Sed nihil admodum proficit horum fecisse mentionem. etenim qui tunc egregii fuere, iidem nunc queant esse inertiores, & tunc in-

,,λοντὴς Ἔχεμος ὁ Ἠερόπε τ Φηγέος, στρα-
,,τηγός τε ἐὼν καὶ βασιλεὺς ἡμέτερος· καὶ ἐμε-
,,νομάχησέ τε καὶ ἀπέκτανε Ὕλλον. ἐκ τούτε τ
,,ἔργε εὑρόμεθα ἐν τοῖσι Πελοποννησίοισι τοῖσι
,,πρτε καὶ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ Δωριέες
,,ἔχοντες, καὶ τ κέρε τ ἑτέρε αἰεὶ ἡγεμονεύομεν,
,,κοινῆς ἐξόδε γινομένης. ὑμῖν μέν νυν, ὦ Λα-
,,κεδαιμόνιοι, οὐκ ἀντιεύμεθα, ἀλλὰ διδόντες
,,αἵρεσιν ὁκοτέρε βούλεσθε κέρε ἄρχειν, πα-
,,ειόμεθα· τ δ ἑτέρε φαμὲν ἡμέας ἰκνέεσθαι ἡ-
,,γεμονεύειν, καπάπερ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ.
,,χωρίς τε τούτε τ ἀπηγημένε ἔργε, ἀξιονι-
,,κότεροι εἰμὲν Ἀθηναίων τοῦτο τοῦ τάξιν ἔ-
,,χειν. πολλοὶ μὲν γάρ τε καὶ εὖ ἔχοντες πρὸς
,,ὑμέας ἡμῖν ἀνδρες Σπαρτιῆται ἀγῶνας ἀγω-
,,νίδαται, πολλοὶ δ καὶ πρὸς ἄλλες. ὥτω ὧν
,,ἡμέας δίκαιον ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, ἤπερ
,,Ἀθηναίες. τὸ γάρ σφι ἐστι ἔργα οἷάπερ ἡμῖν
,,κατεργασμένα, τὰ μὲν καινά, τὰ δὲ παλαιά.
οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον. Ἀθηναῖοι δ πρὸς ταῦ-
,,τα ὑπεκρέναντο τάδε, Ἐπισάμεθα μὲν σύνο-
,,δον τινὰ δε μάχης εἵνεκα συλλεγῆναι πρὸς τ
,,βάρβαρον, ἀλλ᾽ τ λόγων· ἐπεὶ δ ὁ Τεγεή-
,,της προέθηκε παλαιὰ καὶ καινὰ λέγειν τὰ ἐ-
,,κατέροισι ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ κατέργασαι χρη-
,,σὰ, ἀναγκαίως ἡμῖν ἔχει δηλῶσαι πρὸς ὑ-
,,μέας, ὅθεν ἡμῖν πατρῷόν ἐστι, ἐόντι χρησοῖ-
,,σι, αἰεὶ πρώτοισι εἶναι μᾶλλον ἢ Ἀρκάσι. Ἡ-
,,ρακλείδας, τῶν φασι ἔτι ἀποκτεῖναι τὸν
,,ἡγεμόνα ἐν Ἰσθμῷ, τοῦτο μὲν, τούτους πρό-
,,τερον ἐξελαυνομένους ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλή-
,,νων, ἐς τὰς ἀποικίας φεύγοντες δουλοσύνῃ
,,πρὸς Μυκηναίων, μούνοισι ὑποδεξάμενοι,
,,τῷ Εὐρυσθέϊ ὕβριν κατείλομεν, σφᾶς κεί-
,,νοισι μάχῃ νικήσαντες τοὺς τότε ἔχοντας Πε-
,,λοπόννησον· τοῦτο δ, Ἀργείους τοὺς μετὰ Πο-
,,λυνείκεος ἐπὶ Θήβας ἐλάσαντας, τελευ-
,,τήσαντας τὸν αἰῶνα, καὶ ἀτάφους κειμένους,
,,στρατευσάμενοι ἐπὶ τοὺς Καδμείους, ἀνελέσ-
,,τε τοὺς νεκροὺς φαμὲν, καὶ θάψαι τῆς ἡμε-
,,τέρης ἐν Ἐλευσῖνι. ἔστι δ ἡμῖν ἔργον εὖ ἔχον
,,καὶ ἐς Ἀμαζονίδας, τὰς ἀποθώκας τὰς ἀπὸ
,,Θερμώδοντος ποταμοῦ ἐσβαλούσας κοτὲ ἐς γῆν
,,τὴν Ἀττικήν. καὶ ἐν τοῖσι Τρωϊκοῖσι πόνοισι
,,οὐδαμῶν ἐλειπόμεθα. ἀλλ᾽ τ γάρ τι προθύμε τυ-
,,χεῖν ἐπιμεμνῆσθαι. καὶ δ ἂν χρησοὶ a τότε
,,ἐόντες, οὐτοὶ νῦν ἂν εἶεν φλαυρότεροι· καὶ
,,τότε ἐόντες φλαῦροι, νῦν ἂν εἶεν ἀμείνονες.

πα-

a καὶ δ χρεσοὶ.

Marathon Athenienſes extollit ſupra Tegeatas. Acies Græcæ ordo ad Plataeas.

„παλαιῶν μέν νυν ἔργων ἄλις ἔστω· ἡμῖν δὲ, „εἰ μηδὲν ἄλλο ἐστὶ ἀποδεδειγμένον, ὥσπερ ἐστὶ „πολλά τε καὶ εὖ ἔχοντα, εἰ ποιοῖσι καὶ ἄλλοισι „Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἔρ„γου ἄξιοι εἰμὲν τοῦτο τὸ γέρας ἔχειν, καὶ ἄλ„λα πρὸς τούτῳ· οἵ τινες μούνοι Ἑλλήνων δὴ „μουνομαχήσαντες τῷ Πέρσῃ, καὶ ἔργῳ το„σούτῳ ἐπιχειρήσαντες, ὠφελημόμεθα, καὶ ἐ„νικήσαμεν ἔθνεα ἕξ τε καὶ πεντεκοντα. ἆρ' „ἂν δίκαιοι εἰμὲν ἔχειν παύτων τὴν τάξιν ἀπὸ „τούτου μούνου τοῦ ἔργου; ἀλλ' ἃ χὴ ἐν τῷ τοιῷδε „τάξιος εἵνεκα σεσιάζειν πρέπει. ἄρτοι εἰ„μὲν πείθεσθαι ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἵνα „δοκέῃ ἐπιτηδεώτατον ἡμέας εἶναι ἐστάναι, καὶ „κατ' ἃς πύλας. πάντη γὰρ τεταγμένοι, πάρη„σόμεθα εἶναι χρηστοί. ἐξηγέεσθε δὲ ὡς πρόσμε„νων. Οἱ μὲν ταῦτα ἀμείβοντο· Λακεδαιμο„νίων δὲ ἀνέβωσε ἅπαν τὸ στρατόπεδον Ἀθηναίους ἀξιονικοτέρους εἶναι ἔχειν τὸ κέρας ἢπερ Ἀρκά„δας. ἕτω δὴ ἔχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ὑπερε„βάλοντο τοὺς Τεγεήτας. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπέσ„σοντο ὧδε οἱ ὀπισθοφυλάκοντές τε καὶ οἱ ἐξελθόντες ἐλ„θόντες Ἑλλήνων. τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἶχον Λακεδαιμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντα„κισχιλίους ἐόντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσον ψιλοὶ τῶν εἱλωτέων πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι, ὠπλισ„μένους ἕκαστον ἑπτὰ πεπαγμένοι. ὠσαύτως δὲ „σφι εἵλοντο ἑστάναι οἱ Σπαρτιῆται τοὺς Τεγεήτας, „καὶ τιμῆς εἵνεκα καὶ ἀρετῆς. τούτων δ' ἔσαν „ὑπλῖται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους „ἵσταντο Κορινθίων πεντακισχίλιοι. ὠσαύτως δὲ σφισι „εὕροντο ὠσαὐτως Παυσανίεω ἑστάναι Ποτιδαιητέων τοὺς „ἐκ Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκοσίους. τού„των δὲ ἐχόμενοι ἵσταντο Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι „ἑξακόσιοι· τούτων δὲ, Σικυώνιοι τρισχίλιοι. τού„των δὲ εἵχοντο, Ἐπιδαυρίων ὀκτακόσιοι. ὠσαύ„τως δὲ τούτους, Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι· Τροι„ζηνίων δὲ ἐχόμενοι, Λεπρεητέων [a] διηκόσιοι. τού„των δὲ, Μυκηναίων καὶ Τιρυνθίων τετρα„κόσιοι. τούτων δὲ ἐχόμενοι, Φλιάσιοι χίλιοι. „ὠσαύτως δὲ τούτους ἔσαν Ἑρμιονέες τριηκόσιοι. „Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἵσταντο Ἐρετριέων τε „καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι. τούτων δὲ Χαλκιδέες [b] „τετρακόσιοι. τούτων δὲ, Ἀμπρακιητέων πεντα„κόσιοι. μετὰ δὲ τούτους, Λευκαδίων καὶ Ἀνακτο„ρίων ὀκτακόσιοι ἔσαν. τούτων δὲ ἐχόμενοι, „Παλεῆς οἱ ἐκ Κεφαλληνίης διηκόσιοι. μετὰ δὲ „τούτους Αἰγινητέων πεντακόσιοι ἐτάχθησαν. ὠσαύ„τως δὲ

instrenui, nunc ſint meliores. Itaque ſatis ſint de rebus priſcis iſta. Ut nullæ autem res aliæ nobis geſtæ ſint, quæ multæ & præclaræ ſunt, ſi ullis etiam aliis Græcorum, certe ob rem in Marathone geſtam digni ſumus qui hoc decus & alia inſuper obtineamus: qui ſoli Græcorum per nos cum Perſa dimicavimus, & rem tantam aggreſſi, victores evaſimus, ſex & quadraginta nationibus ſuperatis. quo ſolo nomine an non meruimus, ut hunc loci honorem juſte conſequamur? Verum non decet in hac rerum condicione de ordine contendere: ubicunque & juxta quoſcunque vobis, Lacedæmonii, videbitur appoſitiſſimum nos ſtare, illuc euntes obtemperabimus. Ubicunque enim loci nos collocati fuerimus, conabimur ſtrenui exiſtere. itaque ducite nos, tanquam vobis parituros. Hæc quum pro ſua parte dixiſſent Athenienſes, cunctus Lacedæmoniorum exercitus ſuccclamavit digniores qui cornu tenerent Athenienſes quam Arcades. Ita Athenienſes Tegeatis ſuperiores habuere cornu. Mox hunc in modum ordinati ſunt & qui ſupervenere Græcorum, & qui à principio venerant: Dextrum cornu tenebant Lacedæmoniorum decem millia: quorum quinque millia erant Spartiatæ, quos cuſtodiebant leviter armata triginta quinque hilotarum millia, ſeptenis circa ſingulos viros collocatis. Applicuerant autem ſibi Spartiatæ Tegeatas, ut proximi ſtarent, honoris & virtutis ergo, numero mille & quingentos armatu pleno. Secundum hos ſtabant Corinthiorum quinque millia. Prope ipſos impetraverant ab Pauſania ſtare trecentos Potidæatas eorum qui ex Pallene erant. Juxta hos ſtabant Arcades Orchomenii ſexcenti: juxta hos Sicyoniorum tria millia. His adpoſiti erant Epidauriorum octingenti: ſuper hos locati erant Trœzenii mille. juxta Trœzenios ducenti Lepreatæ. poſt hos Mycenæorum & Tirynthiorum quadringenti. Secundum hos, mille Phliaſii: dehinc Hermionenſes trecenti. juxta Hermionenſes, Eretrienſium & Styrenſium ſexcenti. juxta hos, Chalcidenſes quadringenti. poſt hos, Ampraciatarum quingenti. poſt eos, Leucadiorum & Anactoriorum octingenti. Hos ſequebantur Paleenſes ex Cephallenia, ducenti. poſt hos inſtructi Æginetarum quingenti. juxta hos Me-

28

a Λιπραιητέων. b ἢ ἰχόμβοι, Χαλκιδέες.

Megarenſium tria millia, quibus adſtabant Platæenſes ſexcenti. Ultimi & iidem primi ſtabant Athenienſes, lævum tenentes cornu, octo millia, duce Ariſtide Lyſimachi filio. Hi omnes, præter eos qui ſepteni circa ſingulos ab Spartanis ſtatuti erant, fuerunt numero triginta octo millia & ſeptingenti. Gravis quidem armaturæ omnes, adverſus barbarum contracti, tot erant. Leviter vero armati, triginta quinque millia, ſepteni circa ſingulos Spartiatas collocati, quorum unuſquiſque ad pugnandum erat inſtructus. Ceterorum autem Lacedæmoniorum ac Græcorum leviter armati, utpote viro uno circa virum unumquemque ſtante, triginta quatuor millia quingenti. Summa igitur totius levis armaturæ, quæ pugnare poſſet, ſexaginta novem millia quingenti. Totus autem Græcus exercitus qui ad Platæas coiit pugnæ aptus, tam levis quam gravis armaturæ, fuit centum & decem millium, minus mille & octingentis. Sed numerus centum & decem millium explebatur ab Theſpienſibus, qui aderant; quippe etiam Theſpienſes in exercitu ſuperſtites ad mille & octingentos, qui nec ipſi arma habebant. Et hi quidem ad flumen Aſopum poſiti caſtra metabantur. Barbari vero qui cum Mardonio erant, poſteaquam Maſiſtium eluxerunt, cognito Græcos apud Platæas eſſe, & ipſi ad Aſopum qui illac fluit, ita ſunt è regione à Mardonio collocati: Adverſus quidem Lacedæmonios Perſæ, qui quia copia antecedebant, & in ordines plures erant digeſti, uſque ad Tegeatas opponebantur: ita ut quod robuſtiſſimum in exercitu erat, id omne contra Lacedæmonios; quod infirmius, id contra Tegeatas eſſet. Hæc faciebat Mardonius Thebanorum indicio atque admonitu. Juxta Perſas autem collocavit Medos, ut ex adverſo eſſent Corinthiis & Potidæatis & Orchomeniis & Sicyoniis. Poſt Medos collocavit Bactrios ex adverſo Epidauriorum & Trœzeniorum & Lepreatarum ac Tirynthiorum, Mycenæorumque & Phliaſiorum. Secundum Bactrios collocavit Indos ex adverſo Hermionenſium & Eretrienſium Styrenſiumque & Chalcidenſium. Poſt Indos ſtatuit Sacas oppoſitos Ampraciatis, & Anactoriis, & Leucadiis, & Palenſibus, & Æginetis. Poſt Sacas poſuit ex adverſo Athenienſibus

29

30

30

τέτας ἐτάσσοντο Μεγαρέων τρισχίλιοι. εἶχον δὲ τὰ πτέρα, Πλαταιέες ἑξακόσιοι. τελευταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐτάσσοντο, κέρας ἔχοντες τὸ εὐώνυμον, ὀκτακισχίλιοι· ἐστρατήγεε δὲ αὐτέων Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου. Οὗτοι, πλὴν τῶν ἐπιλέκτων ἐκάστων τεταγμένων Σπαρτιήτησι, ἔσαν ὁπλῖται, σύμπαντες ἐόντες ἀριθμὸν τρεῖς μυριάδες, καὶ ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ἑκατονταδες ἑπτά. ὁπλῖται μὲν οἱ πάντες συλλεγόμενοι ἐπὶ τὸ βάρβαρον, ἔσαν τοσοῦτοι. ψιλῶν δὲ πλῆθος τόδε· τὸ μὲν Σπαρτιητικὸν τάξιος, πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἄνδρες, ὡς ἑόντων ἑπτὰ ἐπὶ ἕκαστον ἄνδρα· καὶ τῶν πᾶς τις παρήρτητο ὡς ἐς πόλεμον. οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων ψιλοὶ, ὡς εἷς ἐπὶ ἕκαστον ἐὼν ἄνδρα, πεντακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἔσαν. ψιλῶν μὲν δὴ τῶν ἀπάντων μαχίμων πλῆθος ἓξ τε μυριάδες, καὶ ἑπτὰ χιλιάδες, καὶ ἑκατονταδες πέντε. ἕπετο δὲ σύμπαντι τῷ Ἑλληνικῷ ἕπεσελθόντι ἐς Πλαταιὰς σὺν τῷ ὁπλίτῃσι καὶ ψιλοῖσι τοῖσι μαχίμοισι, ἕνδεκα μυριάδες ἔσαν, μιῆς χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν καταδέουσαι. σὺν δὲ Θεσπιέων τοῖσι παρεοῦσι ἐξεπληροῦτο αἱ ἕνδεκα μυριάδες. παρῆσαν γὰρ καὶ Θεσπιέων ἐν τῷ στρατοπέδῳ οἱ περιεόντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ χιλίους. ὅπλα δὲ οὐδὲ ἔτι εἶχον. ἔτοι μέν νυν παρῆντο ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ ἐστρατοπεδεύοντο. Οἱ δὲ ἀμφὶ Μαρδόνιον βάρβαροι, ὡς ἀπεκηδώσαν Μασίστιον, παρῆσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἕλληνας εἶναι ἐν Πλαταιῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν τὸν ταύτῃ ῥέοντα. ἀπικόμενοι δὲ, ἀντιτάσσοντο ὧδε κατὰ Μαρδονίην· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας. καὶ δὴ, πολλὸν γὰρ προέσαν πλήθεϊ Πέρσαι, ἐπὶ τε τάξις πολεμίας ἐκεκοσμέατο, καὶ ἐπεῖχον τοὺς Τεγεήτας. ἔταξε δὲ ἔτω· ὅ, τι μὲν ἦν αὐτῶν δυνατώτατον πᾶν ἀνεπλέξας, ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων· τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεήτας. τοῦτο δὲ ἐποίεε, φοβεόμενος τε καὶ ὑποπτεύων Θηβαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους ἔταξε Μήδους· ἔτοι δὲ ἐπεῖχον Κορινθίους τε καὶ Ποτιδαιήτας, καὶ Ὀρχομενίους τε καὶ Σικυωνίους. Μήδων δὲ ἐχομένους ἔταξε Βακτρίους· ἔτοι δὲ ἐπεῖχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ Τροιζηνίους, καὶ Λεπρεήτας τε [a] καὶ Τιρυνθίους, καὶ Μυκηναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε Ἰνδούς· ἔτοι δὲ ἐπεῖχον Ἑρμιονέας τε καὶ Ἐρετριέας, καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ ἐχομένους Σάκας ἔταξε· οἱ ἐπεῖχον Ἀμπρακιήτας τε καὶ Ἀνακτορίους, καὶ Λευκαδίους, καὶ Παλέας, καὶ Αἰγινήτας. Σακέων δὲ ἐχομένους ἔταξε αὐτὸς Ἀθηναίων

a Λεπρεήτας τε.

Phocensium divisio. Sed Persis admixta magna varietas nationum, etiam Ægyptiis ex classe huc transtatis, ut super trecenta millia auctor conjectet adhuc quinquaginta millia. Tisamenus Græcorum vates.

ναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων, Βοιωτούς τε καὶ Λοκροὺς, καὶ Μηλιέας, καὶ Θεσσαλοὺς, καὶ Φωκέων τοὺς χιλίους. ἐ γὰ ὧν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμήδισαν, ἀλλά τινες αὐτῶν. καὶ τὸ Ἑλλήνων ἦυξον, ὡς ἐπὶ τὸν Παρνησὸν κατιθημμένοι. καὶ ἐνθεῦτεν ἁρμεώμενοι ἔφερόν τε καὶ ἦγον τῷ τε Μαρδονίῳ σφι τῷ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐόντας Ἑλλήνων. ἔπεξε ἢ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς ὡς ἐὶ Θεσσαλίην οἰκημένους [a] κατὰ τοὺς Ἀθηναίους. Ταῦτα μὲν τῶν ἐθνέων τὰ μέγιστα ὀνόματα τῶν ὑπὸ Μαρδονίῳ τεταχθέντων, τάπερ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ λόγου πλείστου. ἐνῆσαν ἢ καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες ἀναμεμιγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ Θρηίκων, καὶ Μυσῶν τε καὶ Παιόνων, καὶ τῶν ἄλλων· ἐν ἦ, καὶ Αἰθιόπων τε καὶ Αἰγυπτίων, οἵ τε Ἑρμοτύβιες, καὶ οἱ Καλασίριες, καλεόμενοι μαχαιροφόροι· οἵπερ εἰσὶ Αἰγυπτίων μοῦνοι μάχιμοι. τότε δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Φαλήρῳ, ἀπὸ τῶν νηῶν ἀπεβεβάσαντο, ἐόντας ὁπλίτας. ἐ γὰ ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξῃ ἀπικόμενον ἐς τὰς Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριήκοντα μυριάδες, ὡς καὶ πρότερόν μοι [b] δεδήλωται· τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρδονίῳ συμμάχων οἷδε μὲν οὐδεὶς ἀριθμόν· (ἐ γὰ ὧν ἠριθμήθησαν) ὡς δὲ ἀπικάσαι [c] ἐστὶ, ἐς πέντε μυριάδας συλλεγῆναι εἰκάζω· ἔστι οἱ ὑπερτεχθέντες πεζοὶ ἦσαν. ἡ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτάκτη. Ὡς δὲ ἅπαντες οἱ ἐτετάχατο κατὰ ἔθνεα καὶ κατὰ τέλεα, ἐνθαῦτα τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐθύοντο καὶ ἀμφότεροι. Ἕλλησι μὲν, Τισαμενὸς Ἀντιόχου ἦν ὁ θυόμενος. ἔτος γὰ δὴ εἵπετο τῷ στρατεύματι τούτῳ μάντις· τῷ, ἐόντα Ἠλεῖον, τὸ γένος ἐκ Ἰαμιδέων Κλυτιάδην, Λακεδαιμόνιοι ἐποίησαντο λεωσφέτερον. Τισαμενῷ γὰ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι περὶ γόνου, ἀνεῖλε ἡ Πυθίη, ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ἀναιρήσεσθαι πέντε. ὁ μὲν δὴ ἁμαρτὼν ἐκ ἐχρησμήνου, ἐπετείχε τοῖσι γυμνασίοισι, ὡς ἀναιρησόμενος γυμνικοὺς ἀγῶνας. ἀσκέων δὲ πενταέθλου, ἐδὲ ἐν πάλαισμα ἔδραμε νικᾶν ὀλυμπιάδα, Ἱερωνύμῳ τῷ Ἀνδρίῳ ἐλθὼν ἐς ἔριν. μαθόντες δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐς γυμνικοὺς, ἀλλ' ἐς ἀρηίους ἀγῶνας φέρον τὸ Τισαμενοῦ μαντήιον, μισθῷ ἐπειρῶντο πείσαντες Τισαμενὸν στρατεύεσθαι ἅμα Ἡρακλειδέῃσι τοῖσι βασιλεῦσι ἡγεμόνα τῶν πολεμίων. ὁ δὲ, ὁρέων σφὶ πολλῷ πλέονας Σπαρτιήτας

nicensium Platæensiumque ac Megarensium, Bœotos & Locros & Melienses & Thessalos, & mille Phocensium. Non enim Phocenses omnes à partibus Medorum stabant, sed eorum nonnulli & Græcis studebant apud Parnasum deprehensi; & illinc excurrentes, invadebant & vexabant Mardonii copias pariter & Græcorum qui cum illo erant. Contra Athenienses item posuit Macedonas, Thessaliæque accolas. Hæ nationum ma- 31
ximæ nominatæ sunt à Mardonio in aciem instructæ, quæ & celeberrimæ erant & plurimi fiebant. Aderant ceterarum quoque gentium intermixti viri, tum Phrygum, Thracum, Mysorum, Pæonum, & aliorum. Quinetiam Æthiopum & Ægyptiorum qui Hermotybies & Calasiries nominantur, gladio cincti, qui soli sunt ex Ægyptiis pugnaces: à Mardonio, quum adhuc esset in Phalero, è navibus in quibus propugnatores erant, in terram translati. non enim cum pedestribus copiis, quæ cum Xerxe Athenas ierant, Ægyptii censi fuerant. Barbarorum igitur (ut etiam superius ostensum est) trecenta millia fuere: Græcorum vero Mardonii auxiliariorum, nemo numerum (neque enim numerati fuerant) novit. Ut autem conjectura colligere licet, ad quinquaginta millia fuisse conjecto. Tot ex adverso instructi fuere pedites: equitatus vero seorsum erat collocatus. Ita dispositi nationatim 32
manipulatimque quum essent omnes, utrique etiam altero die sacrificaverunt. Apud Græcos sacrificus erat Tisamenus Antiochi filius. is enim hunc exercitum vates comitabatur, Eleus quidem & ex genere Jamidarum Clytiades, à Lacedæmoniis populo ipsorum insertus. Nam huic consultanti oraculum apud Delphos de prole respondit Pythia quinque ipsum maxima certamina excepturum. Quo non intellecto Tisamenus gymnasiis operam dabat, tanquam gymnicos agones excepturus, quumque se exerceret in quinquertione, præter unum ludicrum ei processit vincere Olympia, veniens in contentionem cum Hieronymo Andrio. Lacedæmonii autem interpretantes non ad gymnica certamina spectare Tisameni oraculum, sed ad bellica, conabantur eum mercede conducere, ut una cum Heraclidarum regibus dux bellicorum certaminum foret. Hic videns Spartiatas

a οἰκιομένους. b Vocula hæc μοι non est in MS. c MS. habet ἐπικάσαι.

Pretiosa opera vatum. Melampodis solertia. Tisamenus Eleus factus civis Spartanus, per quinque prælia adfuit Spartanis. Quid sacra Græcis & Persis prædixerint.

tas plurimi facere ipsius amicitiam, id animadvertens, extendebat amicitiæ suæ decus: quod negaret se alio pretio id facturum, quam si Spartiatam se civem facerent, omnia jura civitatis impertientes. Id Spartiatæ quum primo audissent, ferentes indigne, oraculum missum omnino fecerunt: tandem imminente ingenti Persici istius exercitus metu, indulgentes annuebant. Eos iste immutatos intelligens, negare jam se eis solis esse contentum: sed oportere fratrem suum Hegiam etiam fieri Spartiatam ea-
33 dem condicione qua & ipse fieret. Hoc autem dicens imitabatur, ut conjectare licet, Melampodem, regnum pariter & civitatem poscendo. Etenim Melampus quum ab Argivis mercede conduceretur è Pylo ad compescendum morbum furoris mulierum suarum, poscebat pro mercede dimidium regni. recusantibus id Argivis atque digressis, quum plures è mulieribus insanirent, ita obtemperantes, quod Melampus poposcerat daturi reverterunt. Ibi ille cernens hos esse immutatos, plura optavit, negans se indulturum quæ vellent, nisi & fratri suo Bianti tertiam partem regni donassent. Argivi in arctum redacti hoc quoque annu-
34 erunt. Ita Spartiatæ, quum majorem in modum Tisameno egerent, prorsus ei assenserunt: & concessu istorum Tisamenus Eleus Spartiata effectus quinque maxima certamina vaticinans cum eis suscepit. Hi ex omnibus hominibus soli sunt à Spartiatis civitate donati. Quinque autem certamina hæc fuere: Unum & id primum hoc quod pugnatum est ad Platæas: alterum, quod in Tegea cum Tegeatis atque Argivis: tertium, quod in Dipæensibus cum universis Arcadibus præter Mantineos: quartum, quod cum Messeniis ad Isthmum: ultimum, quod in Tanagra cum Athenienses & Argivis. Hoc autem ultimum peractum fuit
35 quinque certaminum. Tisamenus igitur Spartiatarum tunc ductor vaticinatus est Græcis in agro Platæensi: & apud Græcos quidem pulchre litatum est, si se defenderent: non si Asopum transgressi
36 pugnam capesserent. Mardonio autem capessendæ pugnæ avido non extitere pulchra exta, nisi & ipse sese defenderet. nam is quoque Græcis sacrificiis utebatur, haruspicem habens Hegesistratum virum Eleum, & Telliadarum præstantis-

τας φίλον αὐτὸν ποιεῦσθαι, μαθὼν τὸν ἀνεπίμα, σημήνων σφι, ὡς ἢν μιν πολίτην σφέτερον ποιήσωνται, τῶν πάντων μεζόνων ἔσεσθαι, ποιήσαντας ταῦτα, ἐπ' ἄλλῳ μισθῷ οὐ δι. Σπαρτιῆται δ', πρῶτα μὲν ἀκούσαντες, δεινὰ ἐποίευν τε καὶ μετίεσαν τὸ χρησμοσύνης τοπαράπαν· τέλος δ', δείματος μεγάλου ἐπικρεμαμένου σφι Περσικὸν τοῦτο στρατεύματος, καταίνεον μελλέντες. ὁ δ', γνοὺς τετραμμένους σφέας, ἐπὶ ὅτῳ ἔφη ἐπὶ δρηκέεσσι τοῖσι μουνοῖσι, ἀλλὰ δεῖν ἐπὶ καὶ τὸν ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ Ἡγίην γενέσθαι Σπαρτιήτην ὁμοίοισι αὐτοῖσι νόμοισι τοῖσι καὶ αὐτὸς γίνεται. Ταῦτα δὴ λέγων ἔστε ἐμιμέετο Μελάμποδα, ὡς εἰκάσαι, βασιληίην τε πολιτηίην αἰτεόμενος. καὶ γὰρ δὴ καὶ Μελάμπους, τὸν ἐν Ἄργεϊ γυναικῶν μανιοσέων, ὡς μιν οἱ Ἀργεῖοι ἐμισθοῦντο ἐκ Πύλου παῦσαι τὰς σφετέρας γυναῖκας τῆς νούσου, μισθὸν προσετείνατο τὴν βασιληίης τὸ ἥμισυ. ὡς δὲ ἀναχομένων τῶν Ἀργείων, ἀλλ' ἀπόντων, ὡς ἐμαίνοντο πολλῷ πλείους τῶν γυναικῶν, ἔτεα δὴ ἐπισχόντες τὰ ὁ Μελάμπους προσετείνατο, ἤισαν δώσοντες οἱ ταῦτα. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ἐπορέγετο, ὁρέων αὐτοὺς τετραμμένους, φὰς, ἢν μὴ καὶ τῷ ἀδελφεῷ Βίαντι μεζόνως τὸ τριτημόριον τῆς βασιληίης, οὐ μισθὸν τὰ βέλονται. οἱ δὲ Ἀργεῖοι, ἀπειληθέντες ἐς ἔργον, καταινέουσι καὶ ταῦτα. Ὡς δὲ καὶ Σπαρτιῆται, ἐδέοντο γὰρ δεινῶς τοῦ Τισαμενοῦ, πάντως συνεχώρεόν οἱ. συγχωρησάντων δὲ καὶ ταῦτα τῶν Σπαρτιητέων, ἔτεα δὴ πέντε σφι μαθήματα ἐμελέτα ἀγῶνας τοὺς μεγίστους Τισαμενὸς ὁ Ἡλεῖος, γυμνάζεσθαι Σπαρτιήτῃσι, συγκαταρέξ. μοῦνοι δὲ δὴ πάντων ἀνθρώπων ἐγύμνου ἕτοι Σπαρτιήτας πλείστας. οἱ δὲ πέντε ἀγῶνες, οἵδε ἐγύμνου· εἰς μὲν καὶ πρῶτος, ἔστε ὁ ἐν Πλαταιῇσι· ὅτι δὲ, ὁ ἐν Τεγέῃ πρὸς Τεγεήτας καὶ Ἀργείους γυμνάζεσθαι· μὴ δὲ, ὁ ἐν Διπαιεῦσι πρὸς Ἀρκάδας πάντας, πλὴν Μαντινέων· ὅτι δὲ, Μεσσηνίων ὁ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ· ὕστατος δὲ, ὁ ἐν Ταναγρῃ πρὸς Ἀθηναίους τε καὶ Ἀργείους γυμνάζεσθαι. ἔστε δὲ ὕστατος καὶ ἐπράχθη τῶν πέντε ἀγώνων. Οὕτω δὴ τότε τοῖσι Ἕλλησι ὁ Τισαμενὸς, ἀγίνων τοὺς Σπαρτιήτέων, ἐμαντεύετο ἐν Πλαταιῇσι. τοῖσι μὲν νυν Ἕλλησι καλὰ ἐγένετο τὰ ἱρὰ ἀμυνομένοισι· ἁμαρτὰσι δὲ τοῦ Ἀσωπὸν, καὶ μάχης ἄρχειν, οὐ. Μαρδονίῳ δὲ προθυμεομένῳ μάχης ἄρχειν, οὐκ ἐπιτήδεα ἐγένετο τὰ ἱρά· ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τότε, καλά. καὶ γὰρ οὕτω Ἑλληνικοῖσι ἱροῖσι ἐχρέατο[a], μάντιν ἔχων Ἡγησίστρατον, ἄνδρα Ἠλεῖόν τε καὶ τῶν Τελλιαδέων ἐόντα

[a] ἰχρέω.

Hegesistrati mirum effugium ex carcere Spartano, postea tamen ab eis occisi. Hippomachus vates Græcorum in Persicis castris. Timogenidæ consilium de tramitibus Citharonis servandis.

τα λογιμώταλον· τ δὴ πρότερον τούτων Σπαρτιήτας λαβόντες, ἐδησαν ἐπὶ θανάτῳ, ὡς πονηρότατα πολλά τε ℭ ἀνάρξια ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ, ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἐχόμενος, ὥστε τρέχων ἐκ τ ψυχῆς, πρό τε τ θανάτου πεσόμενος πολλά τε ℭ λυγρὰ, ἔργον ἐργάσατο μέζον λόγου. ὡς γὰρ δὴ ἐδέδετο· ἐν ξύλῳ σιδηροδέτῳ, ἐσενεικθέντος κως σιδηρίῳ ἐκράτησε. αὐτίκα δὲ ἐμηχανᾶτο ἀνδρειότατον ἔργον πάντων τ ἡμεῖς ἴδμεν. στάθμησάμενος γὰρ ὅκως ἐξελεύσεται οἱ τὸ λοιπὸν τ ποδὸς, ἀπέταμε τ πρόσθεν ἑωυτοῦ. τοῦτο δὲ ποιήσας, ὡς φυλασσόμενος ὑπὸ φυλάκων, διορύξας τ τοῖχον, ἀπέδρη ἐς Τεγέην, τὰς μὲν νύκτας πορδόμενος, τὰς δὲ ἡμέρας καταδύων ἐς ὕλην, καὶ αὐλιζόμενος ἄνω, ὡστε Λακεδαιμονίων πανδημεὶ διζημένων, τρίτῃ εὐφρόνῃ γενομένῃ ἐν Τεγέῃ· τὰς δὲ ἐν θωύμασι μεγάλῳ ἐνέχεσθαι τ τε τόλμης, ὁρέοντας τὸ ἡμίτομον τ ποδὸς τεθραμμένον, καὶ κεῖνον τ δυνάμενος εὑρεῖν. τότε μὲν ἄνω Δημφυγὼν Λακεδαιμονίους, καταφεύγει ἐς Τεγέην, ἐόντων οὐκ ὀλιγάνθρωπων Λακεδαιμονίοισι τότον τ χρόνον. ὑγιὴς δὲ γενόμενος, καὶ ποησαμένος ξύλινον πόδα, κατιθήκεε ἐκ τ ἰθείης Λακεδαιμονίοισι πολέμιος. ὁ μέν τοι ἐς γε τέλος οἱ συνώνεικε τὸ ἔχθος τὸ ἐς Λακεδαιμονίους συγκεκυρημένον. ἦλθε γὰρ μαθόμενος ἐν Ζακύνθῳ ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἀπέθανε. Ὁ μέντοι θάνατος ὁ Ἡγησιστράτου, ὕστερον ἐγένετο τ Πλαταιικῶν· τότε δ' ὅτι τῷ Ἀσωπῷ τῷ Μαρδονίῳ μεμισθωμένος οὐκ ὀλίγου, ἐθύετό τε ℭ προεθυμέετο κατά τε τὸ [a] ἔχθος τὸ Λακεδαιμονίων, καὶ κατὰ τὸ κέρδος. ὡς δὲ οὐκ ἐκαλλιέρεε ὥστε μάχεσθαι, ὅτε αὐτοῖσι Πέρσῃσι, ὅτε τοῖσι μετ' ἐκείνων ἐοῦσι Ἑλλήνων, (εἶχον γὰρ ℭ ὅτοι ἐπ' ἑωυτῶν μάντιν Ἱππόμαχον, Λευκάδιον ἄνδρα) ὑπερρέοντων δὲ τ Ἑλλήνων, καὶ γινομένων πλεόνων, Τιμογενίδης ὁ Ἕρπυος, ἀνὴρ Θηβαῖος, συνεβούλευσε Μαρδονίῳ τὰς ἐκβολὰς τ Κιθαιρῶνος φυλάξαι· λέγων ὡς ὑπερρέουσι οἱ Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην, καὶ ὡς ἀπολαμψοιτο συχνούς. Ἡμέρας δέ σφι ἀντικατημένοισι ἤδη ἐγεγόνεσαν ὀκτώ, ὅτε παῦτα ἐκεῖνος συνεβούλευε Μαρδονίῳ. ὁ δὲ, μαθὼν τὴν παραίνεσιν εὖ ἔχουσαν, ὡς εὐφρόνη ἐγένετο, πέμπει τὸν ἵππον ἐς τὰς ἐκβολὰς τὰς Κιθαιρωνίδας, αἳ ὑπὸ Πλαταιέων Φέρεσι· τὰς Βοιωτοὶ μὲν, τρεῖς κεφαλὰς καλέουσι, Ἀθηναῖοι δὲ, δρυὸς κεφαλάς· πεμφθέντες δὲ οἱ ἱππόται, ἐς μάτην ἀπίκοντο. ἐσβάλλοντα γὰρ ἐς τὸ πεδίον, λαμ-

tissimum. Hunc ante ea tempora Spartiatæ quum cepissent, in vincula conjecerant morte affecturi, ut à quo multa & intoleranda perpessi fuissent. Ille in hac calamitate positus, utpote de vita periclitans, & qui ante mortem multa ac tristia foret passurus, rem perpetravit dictu majorem. nam ut erat constrictus nervis ferro vinctis, ferro forte illato fuit potitus, & confestim excogitavit opus omnium, quæ nos novimus, maxime virile. Conjectans enim qua ratione reliquum pedis educeretur, præcidit sibi plantam pedis. hoc acto, quum ab excubitoribus observaretur, tamen subfosso muro profugit Tegeam, noctu progrediens, interdiu sylvis se abdens atque immorans ita, ut Lacedæmoniis eum passim perscrutantibus, trinoctio Tegeam pervenerit, utque admirarentur magnopere hominis audaciam, cujus dimidiatum pedem jacentem cernerent, ipsum invenire non possent. Ita Hegesistratus Lacedæmoniis elapsus, Tegeam, quæ per id tempus non erat pacata Lacedæmoniis, transfugit. Sanato vulnere & ligneo pede adscito, ex professo Lacedæmoniis hostis extitit. Sed non ad postremum ei protractum in Lacedæmonios odium profuit. nam in Zacyntho quum vaticinaretur, ab his captus atque interemptus est. Verum hic Hegesistrati interitus posterior rebus Platæensibus fuit. Tunc autem is à Mardonio non exigua summa conductus, cupide sacrificabat, cum in Lacedæmonios odio, tum lucri gratia. Quum igitur exta non essent pulchra ad pugnam committendam neque ipsis Persis, neque Græcis qui cum illis erant, (habebant enim & Græci illi seorsum suum haruspicem quendam Leucadium Hippomachum) quumque adfluerent Græci, & eorum numerus cresceret, suasit Mardonio Timogenides Herpyis filius vir Thebanus, ut exitus Citharonis custodiret, quod diceret assidue indies adfluere Græcos, ac fore, ut multos intercipiet. Jam autem dies octo abierant positis è regione castris, quum iste Mardonio hoc consilium dedit. Mardonius, admoneri se probe intelligens, primis tenebris equitatum mittit ad egressus Citharonis, qui Platæas ferunt: quæ Bœoti Tria capita, Atheniensis Capita quercus appellant. Equites missi non frustra pervenere. nacti enim in-

[a] κατὰ τὸ.

ingredientia campum quingenta jumenta, quæ commeatum e Peloponneſo ad exercitum ſubvehebant, cum hominibus qui ſequebantur vehicula, capiunt. Perſæ hanc prædam nacti, immiſericorditer trucidant, neque jumento ulli neque homini parcentes. In quibus occidendis poſteaquam ſatis ſunt graſſati, cum ceteris quæ corripuerant, ad Mardonium ſunt &
39 ad exercitum reverſi. Poſt hanc rem geſtam biduum abſumptum eſt, neutris pugnam laceſſere volentibus. nam etſi Aſopo tenus barbari proceſſerant irritandi Græcos gratia, neutri tamen ſibi tranſeundum ſtatuebant. equitatus modo Mardonii progrediebatur, & Græcos infeſtabat: quia Thebani, utpote in amorem Medorum vehementer propenſi, ferebant alacriter bellum, & aſſidue provehebantur uſque ad prœlium: deinde excipientes Perſæ ac Medi, præcipue præ-
40 clara facinora edebant. His amplius ad decem uſque dies nihil eſt actum. at ubi undecimus dies exſtitit confidentibus ex adverſo copiis ad Platæas, & Græcis longe plures acceſſerant, quum etiam Mardonius ſtativa illa gravaretur, ibi venere in colloquium Mardonius Gobryæ & Artabazus Pharnacis filius, vir apud Xerxem inter paucos Perſarum probatus. quorum conſultantium hæ fuere ſententiæ: Artabazi quidem, expedire motis quamprimum caſtris ire ad mœnia Thebana, quo multum rei frumentariæ ipſis multumque pabuli jumentis comparaviſſent; atque ibi conſidentes tranquille rem conficerent ita agendo. Quippe quum multum auri tum ſignati, tum non ſignati haberent, multum etiam argenti ac poculorum, ne parcerent illis, ſed ea ad Græcos mitterent, eos præcipue qui civitatibus præſiderent. fore enim, ut illi ſuam celeriter traderent libertatem: neque rurſus pugnandi adire diſcrimen. Eadem autem Thebanorum quæ iſtius ſententia erat, tanquam aliquid plus iſto proſpicicnte. Mardonii autem ſententia ferocior pertinaciorque, & nullo modo cedens: quippe opinantis multo meliorem ſuum eſſe quam Græcorum exercitum, & primo quoque tempore confligere, quam committere ut plures quam coacti erant cogerentur: Hegeſiſtrati vero auſpicia valere ſinere, nec eis vim afferre: quinimo Perſarum more
41 ſervato confligere. Mardonio ita opus fa-

λαμβάνεζι ὑποζύγιά τε πεντακόσια, σιτία ἄγοντα ἀπὸ Πελοποννήσου ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀνθρώπους, οἳ εἵποντο τοῖσι ζεύγεσι. ἐλόντες δὲ τούτῳ τῷ ἄχεϊ οἱ Πέρσαι, ἀφειδέως ἐφόνευον, ἐπειδόμενοι [a] ὅτευ ὑποζυγίου ἐόντος, ὅτευ ἀνθρώπου. ὡς δὲ ἄδην εἶχον κτείνοντες, τὰ λοιπὰ αὐτέων ἤλαυνον σὺν τοῖσι Μαρδονίου καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον. Μετὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον, ἐπέρας δύο ἡμέρας διέτριψαν, οὐδετέροισι βουλόμενοι μάχης ἄρξαι. μέχρι μὲν γὰρ τοῦ Ἀσωποῦ ἐπήισαν οἱ βάρβαροι, πρώμενοι τοὺς Ἕλληνας, διέβαινον δὲ οὐδετέροισι. ἡ μέντοι ἵππος καὶ ἡ Μαρδονίου αἰεὶ προσέκειτό τε καὶ ἐλύπεε τοὺς Ἕλληνας. οἱ γὰρ Θηβαῖοι, ἅτε μηδίζοντες μεγάλως, προθύμως ἔφερον τὸν πόλεμον, καὶ αἰεὶ κατηγέοντο μέχρι μάχης. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου προσδεκόμενοι Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι, μάλα ἔσκον οἱ ἀπεδείκνυντο ἀρετῆς. Μέχρι μέν νυν τοῦ δεκάτου ἡμερέων οὐδὲν ἦν πολεμικῶν ἐγένετο τεκτέων· ὡς δὲ ἐνδεκάτη ἐγεγένεε ἡμέρη ἀντικατημένοισι ἀλλήλοισι [b] ἐν Πλαταιῇσι, οἵ τε δὴ Ἕλληνες πολλῷ πλείονες ἐγεγένεσαν, καὶ Μαρδόνιος ἀπεμέμπτο τῇ ἕδρῃ, ἐνθαῦτα ἐς λόγους ἦλθον Μαρδόνιός τε ὁ Γωβρύεω καὶ Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεος, ὃς ἐν ὀλίγοισι Περσέων ἦεν ἀνὴρ δόκιμος παρὰ Ξέρξῃ. βουλομένων δὲ αἵδε ἔσαν αἱ γνῶμαι· ἡ μὲν Ἀρτάβαζου, ὡς χρεὼν εἴη ἀναζεύξαντας τῷ ταχίστῳ πάντα τὸν στρατὸν, ἰέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸ Θηβαίων, ἔνθα σῖτόν τε σφι ἐσενηνεῖχθαι πολλὸν, καὶ χόρτον τοῖσι ὑποζυγίοισι· κατ' ἡσυχίην τε ἰζομένους διαπρήσεσθαι πολιεῦσι τάδε. ἔχειν γὰρ χρυσὸν πολλὸν μὲν ἀσήμου, πολλὸν δὲ καὶ ἄσημον· πολλὸν δὲ καὶ ἀργυρόν τε καὶ σκεύεα· τούτων φειδομένους μηδενὸς, διαπέμπειν ἐς τοὺς Ἕλληνας· Ἑλλήνων δὲ μάλιστα ἐς τοὺς προεστεῶτας ἐν τῇσι πόλισι· καὶ ταχέως σφέας προδώσειν τῷ ἐλευθερίῃ, μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας. τοῦτο μὲν ἡ αὐτὴ [c] ἐγίνετο καὶ Θηβαίων γνώμη, ὡς προσηκόντως πολεμῶ τε καὶ τοῦτο· Μαρδονίου δὲ, ἰσχυροτέρη τε καὶ ἀγνωμονεστέρη, καὶ οὐδαμῶς συγγινωσκομένη. δοκέειν τε γὰρ πολλῷ κρέσσονα εἶναι τὸν σφετέρων στρατιὴν τῆς Ἑλλαδικῆς· συμβάλλειν τε τῷ ταχίστῳ, μηδὲ περιορᾶν συλλεγομένους ἐπὶ πλεῦνας γίνεσθαι [d] τῶν συλλεγομένων. τά τε σφάγια τὰ ἡγησιστράτου ἐᾶν χαίρειν, μηδὲ βιάζεσθαι, ἀλλὰ νόμῳ τῷ Περσέων χρεωμένους συμβάλλειν. Τοῦτο δὲ ὅτῳ δικαιοῦτο,

a ἰφόνδιον, φονδόμενοι. b Vox ἀλλήλοισι non eſt in MS. c τοῦτο μὲν νυν ἡ αὐτὴ. d Vox γίνεσθαι non eſt in MS.

Qui prælii certus inaniter firmare ad id vult ſuos Græcoſque ſocios duces per oracula. Bacidis oraculum. Alexander Macedo prodit Perſas.

ἀνέλεγε ἑϐδεὶς, ὥστε σκεφάτεε τῇ γνώμῃ· τὸ γὸ κρέτος εἶχε τὸ σφαπῆς ἕτος ὐκ βασιλῆος, ἀλλ' ὐκ Ἀρτάϐαζος. μεταπεμψάμενος ὧν τὰς παξιάρχας τῶν πελέων, καὶ τῶν μετ' ἑωυτὸν ἐόντων Ἑλλήνων τὰς σεφτηγίς, ἠρώτα εἴ τι εἰδοῖεν λόγιον περὶ Περσέων, ὡς διαφθερέονται ἐν τῇ Ἑλλάδι. σιγώντων ὧν τῶν ὀπικλήτων, τῶν μὲν ὐκ εἰδότων τὰς χρησμὰς, τῶν ὧν, εἰδότων μὲν, ἐν ἀδείῃ ὧν ἐ ποιεύμενων τὸ λέγειν, αὐτὸς Μαρ-
„δόνιος ἔλεγε, Ἐπεὶ τοίνυν ὑμεῖς ἢ ἴστε ἑδὲν,
„ἢ ἐ τολμᾶτε λέγειν, ἀλλ' ἐγὼ ἐρέω ὡς εὖ ἐ-
„πισάμενος. ἔστι λόγιον ὡς χρεών ἐστι Πέρσας
„ἀπικομένους ἐς τὴν Ἑλλάδα, διαρπάσαι τὸ
„ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, μετὰ ταῦτα τὴν διαρπαγὴν
„ἀπολέσθαι πάντας. ἡμεῖς τοίνυν αὐτὸ τοῦτο ὀπι-
„στάμενοι ἔτι τε ἴμεν ὀπὶ τὸ ἱρὸν τοῦτο, ἔτε
„ὀπιχειρήσομεν διαρπάζειν· τούτου τε εἵνεκα
„τ αἰτίης ὐκ ἀπολεόμεθα. ὥστε ὑμέων ὅστι
„τυγχάνουσι εὖνοι ἐόντες Πέρσῃσι, ἤδεσθε τοῦδε
„εἵνεκα, ὡς ἀϐιεσομένους ἡμέας Ἑλλήνων. ταῦ-
τα σφι εἶπας, δεύτερα ἐσήμαινε θωρηκτέεσθαί τε πάντα, καὶ εὐκοινέα ποιέεσθαι, ὡς ἅμα ἡ-
μέρῃ τῇ ὀπιούσῃ συμϐολῆς ἐσομένης. Τοῦτον δὴ ἔγωγε τὸν χρησμὸν τὸν Μαρδόνιος εἶπε ἐς Πέρσας ἔχειν, ἐς Ἰλλυριούς τε καὶ τὸν Ἐγχέλεων στρα-
τὸν οἶδα πεποιημένον, ἀλλ' ὐκ ἐς Πέρσας. ἀλ-
λὰ τὰ μὲν Βακιδὶ ἔστι ἐς ταύτην τὴν μάχην πεποιημένα,

Τὴν δὴ ὀπὶ Θερμώδοντι καὶ Ἀσωπῷ λεχε-
ποίῃ
Ἑλλήνων σωρηδὸν, ἀγὴ βαρϐαρόφωνον ἰυγὴν,
Τῇ πολλοὶ πεσέονται, ὑπὲρ λαχέσιν τε μόρον
τε,
Τοξοφόρων Μήδων ὅταν αἶσιμον ἦμαρ ἐπέλ-
θῃ.

ταῦτα μὲν δὴ θεσπίσια τούτοισι ἄλλα Μουσαίῳ ἔχοντα οἶδα ἐς Πέρσας. ὁ δὲ Θερμώδων πόταμος ῥέει μεταξὺ Ταναγρης τε καὶ Γλισαντος. Μετὰ δὲ τὴν ἐπερώτησιν τῶν χρησμῶν, καὶ θωμάνεσιν τὴν ὐκ Μαρδονίου, νύξ τε ἐγένετο, καὶ ἐς φυλακὰς ἐτάσσοντο. ὡς δὲ θέοσω τὸ νυκτὸς θεσελήλατο, καὶ ἡσυχίη ἐδόκεε εἶναι ἀνὰ τὸ σεγάλοπεδα, καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν ὕπνῳ, τηνικαῦτα θεσελάσας ἵππῳ θεὸς τὰς φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἐὼν καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίζητο τοῖσι σεφτηγοῖσι ἐς λόγους ἐλθεῖν. τῶν δὴ φυλάκων οἱ μὲν πλείους παρέμενον, οἱ δὲ ἔθεον ὀπὶ τοὺς στρατηγούς. ἐλθόντες δὲ ἔλεγον ὡς ἄνθρωπος ἥκοι ἐπ' ἵππου ὐκ ὃ σεφανοπέδου τὸ Μήδων· ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν θωθωμανοὶ ἔπος, σεφτηγοὺς δὲ ὀνο-
μάζων,

facto eſſe cenſenti nemo contradicebat. qui, ubi ſententia ſua vicit, ſicut penes eum erat ſumma imperii, non penes Artabazum, accitis cohortium præfectis & qui ſecum erant ducibus Græcorum, eos percontabatur, num aliquod oraculum ſcirent de Perſis tanquam perituris in Græcia. Silentibus illis quos advocaverat, partim quod ignorarent oracula, partim quod haud tutum putarent proferre quod ſcirent, inquit ipſe Mardonius, Quoniam vos aut nihil noſtis, aut promere non audetis, ego rem proferam, utpote bene cognitam habens. Eſt oraculum, Perſis fatale eſſe, ut in Græciam profecti diripiant templum quod Delphis eſt, utque direpto templo omnes intereant. Quocirca, quum hoc ſciamus, neque adibimus templum iſtud, neque diripere conabimur, ob hanc cauſſam interitum devitaturi. quo nomine quicunque veſtrûm bene Perſis volunt, voluptatem capiant, tanquam nobis Græcos ſuperaturis. Hæc loquutus, ſecundo loco ſignum dedit, ut omnia apparent, & bene diſpoſita haberent, veluti ſub lucis exortu prœlio futuro. Oraculum autem, quod ad Perſas ajebat ſpectare Mardonius, id ego ſcio non Perſis redditum eſſe, ſed Illyriis & Encheleum copiis. Ab Bacide autem de hoc prœlio iſta edita ſunt, 42

Gramineis ripis Aſopi ac Thermodontis
Barbarica Graiis acies clamore coibunt.
Hic multi occumbent defuncti munere vitæ,
Quando ſagittiferis aderit lux ultima Medis.

Hæc ego atque alia his ſimilia è Muſæo novi ad Perſas ſpectaviſſe. Fluvius autem Thermodon Tanagram ac Gliſantem interfluit. Poſtquàm Mardonius de ora- 43
culis interrogavit, exhortatuſque ſuos eſt, excubiæ diſpoſitæ fuere. Ejus noctis quum multum proceſſiſſet, conticiniumque in exercitu eſſet & tempus maxime concubium, tunc Alexander Amyntæ filius, dux & idem rex Macedonum, ad excubias Athenienſium adequitavit, efflagitavitque ut cum ducibus colloqueretur. Id audientes excubitores, plerique quidem remanſerunt, nonnulli ad duces concurrerunt: quibus aditis inquiunt quendam equo advehere è caſtris Medorum: qui nihil aliud proloqueretur, niſi nominatim appellans duces,

vel-

velle se in colloquium illorum venire.
44 Duces, hoc audito, confestim ad locum excubiarum sequuti sunt. quos Alexander ubi venere, his verbis alloquutus est, Viri Athenienses, hæc ego vobis verba pro deposito trado arcana, ne cui efferatis nisi Pausaniæ: ne ob id me peritum eatis. Quæ haudquaquam dicerem, nisi de universa Græcia sollicitus essem: quippe qui vetusta origine Græcus sum, nec vellem videre Græciam pro libera servam. Itaque vos certiores facio, Mardonium atque exercitum litare non posse; alioqui olim jam confligeretis. Is nunc sacrificia valere sinere constituit, & ubi primum illuxerit, vobiscum confligere: extimescens admodum (quantum ego conjicio) ne plures ad copias vestras accedant. Ad hæc vos parati estote. Quod si differet Mardonius, nec committet certamen, vos perseverate hîc manere: ad paucos enim dies eis suppeditat commeatus. Quod si hoc bellum vobis ex sententia finietur, decebit etiam aliquem recordari meæ liberationis, qui Græcorum caussa rem adeo periculosam, libenter tamen feci, ut ad vos consilium Mardonii deferrem; ne barbari ex improviso vos non exspectantes adorirentur. Ego autem sum Alexander Macedo. Hæc loquutus Alexander, ad exercitum se recepit ad suam-
45 que stationem. Duces Athenienssium ad cornu dextrum profecti, quæ ab Alexandro audierant Pausaniæ retulere. Hoc fermone Pausanias in metum Persarum adductus, Quoniam igitur, inquit, sub auroram prœlium fiet, necesse est vos Athenienses stare in acie adversus Persas; nos autem contra Bœotos & vobis oppositos Græcos, ideo quod Medos cognoscitis & pugnam eorum, ut qui in Marathone pugnaveritis: nos vero eorum sumus inexperti atque ignari; nemo enim Spartiata fecit periculum Medorum, sed Bœotos & Thessalos sumus experti. Itaque opus est sumptis armis vos in hoc, nos in sinistrum cornu transire. Ad hæc ita responderunt Athenienses, Nobis quoque olim jam inde ab initio, posteaquam aspeximus Persas adversus vos esse collocatos, fuit in animo istud dicere quod vos dicere occupastis: sed verebamur ne non grata esset vobis oratio. nunc quandoquidem ipsi feciistis hujus rei mentionem, & vobis jucunda oratio est, etiam

μάζων, ἐθέλειν φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν. οἱ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα ἔποντο ἐς τὰς φυλακάς. ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἔπια τάδε τίθεμαι, ἀπόρρητα ποιεύμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμέας ἄλλον ἢ Παυσανίην, μή με ἐξαφθείρητε[a]· οὐδὲ γὰρ ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως σκηδόμην τῇ Ἑλλάδι. αὐτός τε γὰρ Ἕλλην γέγονα τὸ ἀρχαῖον, καὶ ἀνελευθερίης δεδιδαγμένον οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ὁρᾶν τὴν Ἑλλάδα. λέγω δὲ ὧν ὅτι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε· νῦν δέ οἱ δέδοκται, τὰ μὲν σφάγια ἐᾶν χαίρειν, ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἀφαυσκούσῃ συμβολὴν ποιέεσθαι. καταῤῥώδηκε γὰρ μὴ πλεῦνες συλλεχθῆτε[b], ὡς ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἑτοιμάζεσθε. ἢν δὲ ἄρα ὑστερωτέρη τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος, καὶ μὴ ποιῆται, λιπαρέες μένοντες. ὀλίγων γὰρ σφι ἡμερέων λείπεται σιτία. ἢν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος οὕτω καταὶ νόον τελευτήσῃ, μνησθῆναί τινα χρὴ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκα οὕτω ἔσχον ἀβάσκανον[c] ἔρχασμαι ὑπὸ προθυμίης, ἐθέλων ὑμῖν δηλῶσαι τὴν διάνοιαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ὑπιπίσωσι ὑμῖν ἐξαίφνης οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοισι κω. εἰμὶ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών. ὁ μὲν, ταῦτα εἰπὰς, ἀπήλαυνε ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν ἑωυτοῦ τάξιν. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας, ἔλεγον Παυσανίῃ τὰ περ ἤκουσαν Ἀλέξανδρου. ὁ δὲ, τούτῳ τῷ λόγῳ καταῤῥωδήσας τοὺς Πέρσας, ἔλεγε τάδε, Ἐπεὶ τοίνυν ἐς ἠῶ ἡ συμβολὴ γένεται, ὑμέας μὲν χρεὼν ἐστὶ τοὺς Ἀθηναίους σῆναι καταὶ τοὺς Πέρσας· ἡμέας δὲ καταὶ τοὺς Βοιωτούς τε καὶ τοὺς καταὶ ὑμέας τεταγμένους Ἑλλήνων, τῶνδε εἵνεκεν· ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς Μήδους καὶ τὴν μάχην αὐτέων, ἐν Μαραθῶνι[d] μαχεσάμενοι· ἡμεῖς δὲ ἄπειροί τε εἰμὲν καὶ ἀδαέες τυγχάνομεν τῶν ἀνδρῶν. Σπαρτιητέων γὰρ ἅδεις πεπείρηται Μήδων. ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροι εἰμέν. ἀλλ' ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα χρεὼν ἐστὶ ἰέναι ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον. πρὸς δὲ ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε, Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι ἀπ' ἀρχῆς, ἐπεί τε εἴδομεν καταὶ ὑμέας τασσομένους τοὺς Πέρσας, ἐν νόῳ ἐγένετο εἰπεῖν τοῦτο τάπερ ὑμεῖς φθάντες προφέρεσθε· ἀλλὰ ἀρρωδέομεν μὴ ὑμῖν οὐκ ἡδέες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δὲ ὧν αὐτοὶ ἐμνήσθητε, καὶ ἡδομένοισι ὑμῖν οἱ λόγοι γεγόνασι,

a μή με ἀφθείρητε. b συναχθῆτε. c εἵνεκα τούτου τοῦ ἔργου οὕτω ἀβάσκαντον. d αὐτέων, ἐπὶ Μαραθῶνι.

Quod & ſic, ſed Mardonio, ubi ſcivit, ſimiliter aciem ſuam mutante omnia reſtituuntur. Mardonius hinc exprobratione facta Lacedæmoniis, equitatum emittit in Græcos.

γόναζι, καὶ ἑτοῖμοι εἰμὲν πιέζειν ταῦτα. Ὡς δὲ ἤρεσκε ἀμφοτέροισι ταῦτα, ἠώς τε διέφαινε, καὶ ἀλλάσσοντο τὰς τάξις. γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιεύμενον, ἐξαγορεύσι Μαρδονίῳ. ὁ δὲ ἐπεί τε ἤκουσε, αὐτίκα μελισσέναι ἐπέρᾳ, παρεφίγων τοὺς Πέρσας καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους. ὡς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γιγνόμενον ὁ Παυσανίης, γνοὺς ὅτι ὁ Μαρδόνιος ἦγε τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὡς δὲ αὖτως καὶ ὁ Μαρδόνιος ἐπὶ τὸ εὐωνύμον. Ἐπεὶ δὲ κατέσησαν ἐς τὰς ἀρχαίας τάξις, πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυκα ἐς τοὺς „Σπαρτιήτας, ἔλεγε τάδε, Ὦ Λακεδαιμόνιοι, „ὑμεῖς δὴ λέγεσθε εἶναι ἄνδρες ἄριστοι ἁπάντων „τῶνδε ἀνθρώπων, σκπαγλεομένων ὡς ἔστε φεύ„γετε σκ πολέμου, ἔστε τάξιν σκλείπετε· μένον„τές τε ἢ ἀπέλυσε τοὺς ἐναντίους, ἢ αὐτοὶ ἀπέλ„λυσθε. τὰ δὲ ἄρ' ἐμοῦ ἐνθεῦτεν ἀληθέα. πρὶν γὰρ ἢ „συμμίξαι ἡμέας, ἐς χεῖρων τε νόμον ἀπικέσθαι, „καὶ δὴ φεύγοντας ἐσεῖδον σκλείποντας ὑμέας εἰ„δομεν· σὺν Ἀθηναίοισί τε τῷ πρώτῳ ποιδ„μένους, αὐτούς τε ἀντία δούλων τῶν ἡμετέρων „τασσομένους. ταῦτα οὐδαμῶς [a] ἀνδρῶν ἀγαθῶν „ἔργα· ἀλλὰ πολλοῦ δὴ ἐν ὑμῖν ἐψεύσθημεν. „προσδεκόμενοι γὰρ καλὰ κλέα, ὡς δὴ πέμψετε „ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλεύμενοι, καὶ βουλόμενοι „μούνοισι Πέρσῃσι [b] μάχεσθαι, ἄριστοι ἐόντες ποιέειν „ταῦτα· ἐνθεῦτεν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὑρομεν, ἀλλὰ „πτώσσοντας μᾶλλον. νυῦν ὦν ἐπειδὴ σὺ ὑμεῖς ἤρ„ξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν, τί δὴ „ἐμὲ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεί τε δεδόξωσθε „εἶναι ἄριστοι, πρὸ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς, ἴσοι πρὸς „ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ μὲν δοκέοι [c] „καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἵδε ὦν μετέπειτα μαχέ„σωνται ὕστεροι. εἰ δὲ μὴ δοκέοι, ἀλλ' ἡμέας μούνους „ἀποχρᾶν, ἡμεῖς δὲ ἁμαμαχεσόμεθα. ὁκότεροι δὲ „ἂν ἡμέων νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρατοπέδῳ „νικᾶν. Ὁ μὲν, ταῦτα εἴπας τε, καὶ διαμείνας χρόνον, ὡς οἱ οὐδεὶς οὐδὲν ὑπεκρίνατο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω. ἀπελθὼν δὲ ἐσήμαινε Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ, ὡς ἐχάρη ἡσθεὶς καὶ ἐπαρθεὶς ψυχῇ νίκην, ἐπῆκε τῷ ἵππον ὡς τοὺς Ἕλληνας. ὡς δὲ ἐπέλασαν οἱ ἱππόται, ἐσίνοντο πᾶσαν τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλληνικὴν, ἐσακοντίζοντές τε καὶ τοξεύοντες, ὥστε ἱππεύοντάς τε ἐόντας, καὶ προσφέρεσθαι ἄπροσι [d]. τῇ τε κρήνῃ τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὑδρεύετο πᾶν τὸ στράτευμα τὸ Ἑλληνικὸν, συνετάραξαν καὶ συνέχωσαν. ἔσαν μὲν ὦν κατὰ τὴν κρήνην Λακεδαιμόνιοι μοῦνοι τεταγμένοι· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Ἕλλησι ἡ μὲν κρήνη προσῆν ἐχθρὴ, ὡς

iam parati ſumus iſtud exequi. Ubi hoc 46
utriſque placitum eſt, ſimul aurora illuxit, ſimul loca permutaverunt; rem vero advertentes Bœoti, ad Mardonium detulerunt. Ea audita Mardonius extemplo & ipſe conatus eſt Perſas contra Lacedæmonios obducere. Pauſanias autem hoc fieri intelligens, nec latere factum ſuum, rurſus in dextrum cornu Spartiatas reducit; ſimiliter etiam Mardonius ſuos in ſiniſtrum. Poſtquam acies priſtino in 47
loco ſteterе, idem miſſo caduceatore ad Spartiatas ita inquit, Lacedæmonii, vos vero ab his gentibus mire celebramini eſſe præſtantiſſimi, qui neque è bello fugiatis, neque ordines deſeratis, ſed perſtantes aut interficiatis hoſtes, aut ipſi occumbatis. Horum nihil admodum veri eſt. quippe antequam congreſſi eſſemus & manus conſererentur, vos cernimus fugientes, locumque deſerentes, & delegato Athenienſibus experiendi principio, conſiſtentes ex adverſo noſtrorum ſervorum: quod neutiquam eſt factum præſtantium virorum. Ex quo plurimum de vobis nos fefellit opinio, quos expectabamus pro gloria miſſuros caduceatorem ad nos, quo provocaretis, quod cum ſolis Perſis, tanquam ad id parati, pugnare velletis. At nihil tale invenimus vos dicere, ſed potius eſſe perterritos. Nunc igitur quoniam vos non incepiſtis hoc dicere, ſed nos incipimus, quidni vos pro Græcis quia præſtantiſſimi eſſe exiſtimamini, & nos pro barbaris, dimicavimus totidem utrique numero? &, ſi videatur ut ceteri quoque itidem, & illi poſtmodum pugnent: ſin hoc non videatur, ſed ſatis eſſe nos ſolos, nos ſane decernamus, & utri è nobis vicerint, ii totum exercitum viciſſe cenſeantur. Hæc fatus caduceator, quum aliquamdiu 48
expectaſſet, nemine quippiam reſpondente, retro abiit, & rem Mardonio retulit. Ille majorem in modum lætatus, & frigida victoria elatus, equitatum in Græcos immiſit. Equites illuc invecti, omnem Græcum exercitum pervexabant, jaculis ſagittiſque inceſſentes; quippe equites ſagittarii, & acceſſu ad cominus pugnandum difficiles. Itaque fontem Gargaphien, unde cunctus Græcorum aquabatur exercitus, conturbarunt obſtruxeruntque. Eum juxta fontem ſoli Lacedæmonii ordinati erant; ceteri Græci, ut quique locum nacti erant, procul

a ταῦτα ἦν ἀνδρῶν. b μοῦνοι Πέρσῃσι. c δοκέῃ bis. d προσφέρεσθαι ἔπροσοι.

Aquæ & cibi inopia apud Græcos, & infestant Persæ; unde duces censent mutari castra: sed exercitus abiit ulterius ad ipsas Platæas.

cul aberant, Asopus autem in propinquo: sed aquari ex eo ab equitibus missilibusque prohibiti, ita ad fontem per-
49 gebant. Hæc quum talia forent, duces Græcorum, quippe aqua exercitu carente, & perturbato ab equitatu, tum his, tum aliis de caussis frequentes ad Pausaniam in dextrum cornu veniunt. Qui, etsi talis esset rerum status, tamen magis angebatur, quod jam re frumentaria deficiebantur, & illorum servi in Peloponnesum missi frumentatum, intercluderentur ab equitatu quominus ad
50 castra reverterentur. De hoc autem deliberantibus ducibus visum est, si Persæ eo die supersederent committere prœlium, esse eundum in insulam quæ ab Asopo & à fonte Gargaphie, ubi tunc castra habebant, decem stadiis aberat, ante oppidum Platæense; ita ut insula sit in continente, hunc in modum: Fluvius superne è Cithærone delabens in campum, divortia facit; intercapedine trium ferme stadiorum sua fluenta separans, & post commiscet in unum. Nomen est Oëroë; quam Asopi filiam esse indigenæ ajunt. In hunc locum Græci transire decreverunt, ut & affatim aquæ ad usum haberent, neque ab equitatu, sicuti quum ex adverso erant, infestarentur. Et decreverant transire secunda noctis vigilia, ne ipsos proficiscentes conspicati Persæ, insequente equitatu in tumultum venirent. quinetiam quum ad eum locum ventum esset, ubi Asopi filia Oëroë divortio aquarum è Cithærone cingitur, mitterent sub noctem istam dimidium copiarum in Cithæronem ad recipienda servitia quæ frumentatum concesserant. erant enim illa in Cithærone intercluſa.
51 Hæc ubi statuerunt, totum illum diem incessente equitatu immensum laborem pertulerunt. Sub abitum diei digressis equitibus ea noctis hora qua de abeundo convenerat, plerique sublatis utensilibus abscesserunt, non habentes in animo locum qui convenerat petere. immo illi, ut moveri cœptum est, cupide equitatum effugerunt ad urbem Platæensem, in templumque Junonis fugiendo perveniunt, quod situm est ante urbem, à fonte Gargaphie viginti stadiis distans. Quo ubi pervenere, positis pro templo armis, circa templum ipsum castra posuere.
52 Hos Pausanias cernens ab exercitu digressos, præcepit & ipse Lacedæmonis,

ὡς ἕκαστοι ἔτυχον τεταγμένοι, ὁ ἦ Ἀσωπὸς, ἀγχῦ. ἐρυκόμενοι ἦ ὑπὸ τ Ἀσωπῦ, ὕτω δὴ ὅπλα τὴν κρηνίην ἐφοίτεον. ὑπὸ τ ποταμῦ γὰρ σφι οὐκ ἐξῆν ὕδωρ φορέεσθαι, ὑπό τε τ ἱππέων καὶ τοξευμάτων. Τότε ἦ τοιότε γινομένε, οἱ τ Ἑλλήνων στρατηγοὶ, ἅτε τ τε ὕδατος στερηθείσης τ σταλιῆς, καὶ ὑπὸ τ ἵππε παρεχομένης, συνελέχθησαν πρὸς αὐτίκα τε τετίων & ἄλλων, ἐλθόντες πρὸς Παυσανίαν ὅπλα τὸ [a] δεξιὸν κέρας. ἀλλὰ γὰ τετίων τοιότων ἐόντων, μᾶλλόν σφεας ἐλύπεε. ὅτε γὰ σιτία εἶχον ἔτι, οἱ τ σφέων ὀπίσω, ὑποπεμφθέντες ἐς Πελοπόννησον ὡς ἐπισιτιεύμενοι, ἀπεκεκλέατο [b] ὑπὸ τ ἵππε, οὐ δυνάμενοι ἀπικέσθαι ἐς τὸ στρατόπεδον. Βαλλομένοισι δὲ τοῖσι στρατηγοῖσι ἔδοξε, ἢν ὑπερβάλωσι κείνῳ τὴν ἡμέρην οἱ Πέρσαι συμβολὴν ποιεύμενοι, ἐς τὴν νῆσον ἰέναι. ἡ δέ ἐστι ὑπὸ τ Ἀσωπῦ & τ κρήνης τ Γαργαφίης, ἐς τὴν ἐστρατοπεδεύοντο τότε, δέκα σταδίοις ἀπέχουσα, πρὸ τ Πλαταιέων πόλιος. νῆσος ἦ ἔστω ἂν εἴη ἐν ἠπείρῳ· χιζόμενος ὁ ποταμὸς ἄνωθεν ὑπὸ τ Κιθαιρῶνος, ῥέει κάτω ἐς τὸ πεδίον, διέχων ἀπ' ἀλλήλων τὰ ῥέεθρα ὅσονπερ τρία στάδια· καὶ ἔπειτα συμμίσγει ἐς τὠυτό. οὔνομα δέ οἱ Ὠερόη. θυγατέρα ἦ ταύτην λέγουσι εἶναι Ἀσωπῦ οἱ ἐπιχώριοι. ἐς τοῦτον δὴ τ χῶρον ἐβουλεύσαντο μεταναστῆναι, ἵνα & ὕδατι ἔχωσι χρᾶσθαι ἀφθόνῳ, καὶ οἱ ἱππέες σφέας μὴ σινοίατο, ὥσπερ κατηθὺ ἐόντων. μεταχινέεσθαί τε ἐδόκεε τότε, ἐπειὰν τ νυκτὸς ἡ δευτέρη φυλακὴ, ὡς ἂν μὴ ἰδοίατο οἱ Πέρσαι ἐξορμεωμένους, καὶ σφεας ἑπομένοι παρέχοσοιεν οἱ ἱππόται. ἀπικομένων ἦ ἐς τ χῶρον τοῦτον, τ δὴ ἡ Ἀσωπὶς Ὠερόη φυσιζοέ, ῥέουσα ὑπὸ τ Κιθαιρῶνος, ὑπὸ τὴν νύκτα ταύτην ἐδόκεε τὰς ἡμίσεας ὑποστέλλειν τ στρατοπέδου πρὸς τ Κιθαιρῶνα, ὡς ἀναλάβοιεν τὰς ὀπίσω ὅπλα τὰ σιτία οἰχομένους. ἔσαν γὰ ἐν τῷ Κιθαιρῶνι ὑποτελαμμένοι. Ταῦτα βαλλόμενοι, κείνῳ μὲν τῇ ἡμέρῃ πᾶσαν προσκαμόντες τ ἵππον, ἔχον πόνον ἄρυστον· ὡς ἦ ἡ τε ἡμέρη ἔληγε, καὶ οἱ ἱππέες ἐπέπαυντο, νυκτὸς δὴ γινομένης, καὶ ἐούσης τ ὥρης ἐς τῇ συνέκειτο σφι ἀπαλλάσσεσθαι, ἐνθαῦτα ἀερθέντες οἱ πολλοὶ ἀπαλλάσσοντο, ἐς μὲν τ χῶρον ἐς τ συνέκειτο, οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες· οἱ ἦ, ὡς ἐκινήθησαν, ἔφευγον ἅσμενοι τῇ ἵππον πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν. Φεύγοντες ἦ, ἀπικνέονται ὅπλα τὸ Ἡραῖον. τὸ ἦ πρὸ τ πόλιός ἐστι τ Πλαταιέων, εἴκοσι σταδίοις ἀπὸ τ κρήνης τ Γαργαφίης ἀπέχον. ἀπικόμενοι ἦ ἔθεντο πρὸ ὁρῇ τὰ ὅπλα. καὶ οἱ μὲν πρὸ τὸ Ἡραῖον ἐστρατοπεδεύοντο. Παυσανίης δὲ, ὁρέων σφέας ἀπαλλασσομένους οὐκ ἐν στρατοπέδῳ, παρήγγελε & τοῖσι Λακεδαιμονίοισι,

[a] ὑπὸ τὸ. [b] ἀποκεκλέαθ.

Amompharetus cum ſua cohorte moratur in loco, morem patrium ſervans, ut rixaretur cum aliis Spartanis.

μονίοισι, ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα, ἰέναι καθὼ τοὺς ἄλλους τοὺς προϊόντας, νομίσας αὐτοὺς ἐς τὠυτὸ χῶρον ἰέναι ἐς τὸ συνεθήκαντο. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι ἄρτιοι ἦσαν τῶν παρεξιρχέων πείθεσθαι Παυσανίῃ· Ἀμομφάρητος δὲ ὁ Πολιάδεω, λοχηγέων [a] τῶν Πιτανατέων λόχου, οὐκ ἔφη τοὺς ξείνους φεύξεσθαι, οὐδὲ ἐκὼν εἶναι αἰσχυνέειν τὴν Σπάρτην· ἐθωυμαζέ τε ὁρέων τὸ πιεύμενον, ὅτε ἐ προσφθεγξάμενος τῷ πρότερον λόγῳ. ὁ δὲ Παυσανίης τε καὶ ὁ Εὐρυάναξ δεινὸν μὲν ἐποιεῦντο τὸ μὴ πειθεσθαι σφίσι, δεινότερον δέ τι ἔπι, κεῖνα τοῦτ' ἀναινομένου, ἀπολιπεῖν τὸν λόχον τὸν Πιτανήτην, μὴ, ἢν ἀπολίπωσι ποιεῦντες τὰ συνεθήκαντο τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι, ἀπάλη ὑπολειφθεὶς αὐτὸς τε Ἀμομφάρητος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. τοῦτο λογιζόμενοι, ἀτρέμας εἶχον τὸ στρατόπεδον τὸ Λακωνικὸν, καὶ ἐπῆρῶντο πείθοντες μιν ὡς ἀγαθὸν εἴη τοῦτο ποιέειν. καὶ οἱ μὲν παρῆγόρεον Ἀμομφάρετον, μοῦνον Λακεδαιμονίων τε καὶ Τεγεητέων λελειμμένον. Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείτε τοιάδε· εἶχον ἀτρέμας σφέας αὐτοὺς ἵνα ἐπάχθησαν, ὑπισχνεόμενοι τὰ Λακεδαιμονίων φρονήματα, ὡς ἄλλα φρονεόντων καὶ ἄλλα λεγόντων. ὡς δὲ ἐκινήθη τὸ στρατόπεδον, ἔπεμπον σφέων ἱππέα, σκοπεόμενόν τε εἰ παρεύεσθαι ἐπιχειρέοιεν οἱ Σπαρτιῆται, εἴτε καὶ τοῦτο μὴ διανοεῦνται ἀπαλλάσσεσθαι· ἐπείρεσθαί τε Παυσανίην τὸ χρεὼν εἴη ποιέειν. Ὡς δὲ ἀπίκετο ὁ κήρυξ ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, ὥρα τε σφέας κατὰ χώρην τεταγμένους, καὶ ἐς νεῖκεα ἐμπεσεόμενους αὐτέων τοὺς πρώτους. ὡς γὰρ δὴ παρῆγόρεον τὸν Ἀμομφάρετον ὅ, τε Εὐρυάναξ καὶ ὁ Παυσανίης, μὴ κινδυνεύειν μένοντας μούνους Λακεδαιμονίους, ἤκιστα ἔπαθον· ἐς ὃ ἐς νεῖκεά τε συμπεσόντες ἀπίκεσθε, καὶ ὁ κήρυξ τῶν Ἀθηναίων παρεῖχε τὸ σφι ἐπεγμένον. νεικέων δὲ ὁ Ἀμομφάρητος, λαμβάνει πέτρον ἀμφοτέρῃσι τῇσι χερσὶ καὶ πιθεὶς πρὸ ποδῶν τοῦ Παυσανίεω, τούτῳ τῷ ψήφῳ ψηφίζεσθαι ἔφη, μὴ φεύγειν τοὺς ξείνους· λέγων τοὺς βαρβάρους. ὁ δὲ, μαινόμενον καὶ οὐ φρενήρεα καλέων ἐκεῖνον, πρός τε τὸν Ἀθηναίων κήρυκα ἐπορώμενος τὰ ἐντεταλμένα, λέγειν ὁ Παυσανίης ἐκέλευε τὰ παρεόντα σφι πρήγματα· ἔχρῃζέ τε τῶν Ἀθηναίων προχωρῆσαί τε πρὸς ἑωυτοὺς, καὶ ποιέειν τοῖσι περ καὶ σφεῖς. καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάσσετο ἐς τοὺς Ἀθηναίους· τοὺς δὲ ἐπεὶ ἀναπαυομένους πρὸς ἑωυτοὺς ἡὼς κατέλαβε, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καταμένων ὁ Παυσανίης, οὐ δοκέων τὸν Ἀμομφάρετον λείψεσθαι, τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων ἀπο-

is, ut ſumptis armis irent quâ ceteri præcederent, ratus illos tendere ad locum conſtitutum. Ibi ad obtemperandum Pauſaniæ ceteri præfecti parati quum eſſent, Amompharetus Poliadæ filius tribunus cohortis Pitanatarum, negare ſe fugiturum peregrinos, neque ultro dedecoraturum eſſe Spartam: quinetiam mirari id quod fieri cerneret, quippe qui colloquio ſuperiori non interfuiſſet. Pauſanias autem & EUryanax cum indigne ferentes non parere ſibi illum, tum indignius cohortem Pitanenſem relictum iri tribuno repugnante: quod erat futurum, ſi ipſi eos miſſos facerent, gratia exequendi ea quæ cum aliis Græcis conſtituiſſent, ut periret deſertus Amompharetus & qui cum eo erant. hoc reputantes ſubſtiterunt cum Laconicis copiis, conabanturque perſuadere homini non id facto opus eſſe. & alii quidem hortabantur Amompharetum ſolum ex Lacedæmoniis ac Tegeatis relictum. Athenienſes autem hoc ſibi faciendum putarunt, ut ubi collocati erant, ibi tranquille ſiſterent, intelligentes Lacedæmoniorum ingenia aliud ſentientium, aliud dicentium. Itaque ubi exercitus movere cœpit, equitem è ſuis miſerunt ſpeculatum nunquid Spartiatæ tentarent abire, an vero abire prorſus in animo non haberent; ſciſcitatumque à Pauſania quidnam facere oporteret. Nuncius ubi pervenit ad Lacedæmonios, cernit in loco inſtructos, eorumque primores deveniſſe ad rixas. Hortantibus enim Amompharetum EUryanacte & Pauſania, ne Lacedæmonii ſoli remanentes periclitarentur, necdum perſuadentibus, donec ventum eſt ad jurgia, intervenit nuncius Athenienſis, Amomphareto inter altercandum ſumente ambabus manibus ſaxum, & illud ante pedes Pauſaniæ ponente, ac dicente, ſe illo calculo ſententiæ ſuæ calculum dare, non fugere peregrinos: appellans barbaros. Eum Pauſanias inſanum nec potentem mentis vocans, ad nuncium Athenienſium, quæ juſſus erat percontantem, reſpondit ut illis referret præſentem rerum ſuarum ſtatum, obſecrans eos ut ad ſeſe venirent, & de diſceſſu eadem quæ ipſi agerent. Nuncio ad Athenienſes reverſo, hos inter ſe altercantes aurora deprehendit. Ad id tempus moratus Pauſanias, ratus Amompharetum non deſerturum alios, Lacedæmonios

diſ-

a λοχαγιῶν.

Tandem Pauſaniam digreſſum ſequitur Amompharetus cum cohorte, & hc loco ab Græcis mutato inſultat Mardonius, maxime ridens Lacedæmonios.

diſcedentes, prout & contigit, dato ſigno ceteros omnes per edita abduxit, Tegeatis ſequentibus; Athenienſes vero ſervatis ordinibus in contrarium iverunt Lacedæmoniis; nam hi tenebant prærupta & Cithæronis radicem metu equitatus, Athenienſes vero deorſum ad campum deflexe-
56 re. Amompharetus autem prorſus non credens auſurum ipſos relinquere Pauſaniam, contendere, ut illic manentes non deſererent ordinem. At ubi ii cum Pauſania procedebant, tunc ratus ex bellicæ artis jure illum deſerere, ſumptis armis cohortem lento gradu duxit ad reliquum agmen, quod decem circiter ſtadia digreſſum ad amnem Moloëntem, in loco qui dicitur Argiopius (ubi ſitum eſt templum Cereris Eleuſiniæ) ſubſtiterat, opperiens Amompharetı cohortem, eo conſilio, ut ſi Amompharetus cum ſua cohorte non diſcederet loco in quo inſtructa erat, ſed in eo perſiſteret, retro ad hominem ſuppetias iret. Itaque & Amompharetus cum ſuis ad ceteros pervenit, & omnis barbarorum equitatus ingruebat, agens pro ſua conſuetudine. nam quum inſpexiſſet locum, ubi ſuperioribus diebus habuerant Græci caſtra, vacuum, admiſſis equis aſſidue ulteriora petens, il-
57 los adeptus urgebat. Mardonius quoque cognito Græcorum nocturno abitu, inſpectoque loco deſerto, accitis Thorace Lariſſæo & fratribus ejus EUrypylo & Thraſydejo, inquit, Filii Aleuæ, quidnam dicetis adhuc, quum hæc deſerta cernatis à Lacedæmoniis, quos negabatis vos finitimi ex acie fugere, ſed viros ſummos eſſe in re bellica? quos & prius vidiſtis locum in acie immutare, & nunc proxima nocte ſe fuga proripuiſſe videmus omnes: oſtenderuntque quia illos oportebat cum iis prœlio decernere, qui non falſo ſunt hominum præſtantiſſimi, nullius ſeſe pretii, inter Græcos, & ipſos nullius pretii viros, demonſtrari. Ceterum vobis Perſarum inexpertis, ſanequam facile ignoſcebam, quum laudaretis iſtos in quibus aliquid etiam notum ſimul erat: Artabazum autem vehementius admirabar formidare Lacedæmonios, & præ formidine ſententiam dicere ignaviſſimam, expedire ex his caſtris nos in urbem Thebanorum concedere obſidendos. quam ſententiam ipſe rex ex me audiet. Sed de hoc alias dicetur. Nunc autem iſtis ita facientibus non

ἀποσχόντων (τὰ δὴ ϵ̓γίνϵτο) σημήνας ἀπῆγϵ ἀϕὲ τ̓ κολωνῶν τὰς λοιπὰς πάντας· ϵ̓ίπϵτο γὰρ ϵ̓ϛ Τεγεήτας. Α᾽θηναῖοι δ᾽ ταχθέντες ἦσσον τὰ ἔμπαλιν ἢ Λακεδαιμόνιοι. οἱ μὲν γὰρ τ̓ τε ὄχθων ἀντιϵίχοντο κ᾽ τ̓ ἱππωρείης τ̓ Κιθαιρῶνος, ϕοβϵόμενοι τὸν ἵππον· Α᾽θηναῖοι δ᾽, κάτω τραϕθέντες ϵ̓ς τὸ πϵδίον. Α᾽μομϕάρϵτος δ᾽, ἐχθύ τι ϵ̓δὼς μὰ δοκϵόντων Παυσανίην τολμήσϵιν σϕέας ἀποληίπϵιν, ϖϵιϵίχϵτο αὐτὸς μένοντας μὴ σκλιπϵῖν τὴν τάξιν· ϖϵστϵρϵόντων δ᾽ τ̓ σὺν Παυσανίῃ, καταδόξας αὐτὸς ἰδϵίῃ τέχνῃ ἀποληιπϵῖν αὐτόν, ἀναλαβόντα τ̓ λόχον τὸν [a] ὅπλα ἦγϵ βάδην ϖρὸς τὸ ἄλλο ϛῖϕος. τὸ δ᾽, ἀπϵλθὸν ὅσον τϵ δέκα ϛάδια, ἀνέμϵνϵ τ̓ Α᾽μομϕαρέτϵ λόχον ϖρὶ ποταμὸν Μολόϵντα ἱδρυμένον, Α᾽ργιόπιόν τϵ χῶρον καλϵόμϵνον, τῇ ϵ̓ν Δήμητρος Ε᾽λϵυσινίης ἱρὸν ἦσαν. ἀνέμϵνϵ δ᾽ τῶνδϵ ϵ̓ίνϵκα, ἵνα μὴ ἀποληίπῃ τ̓ χῶρον ἐν τῷ ἐτϵτάχατο ὁ Α᾽μομϕάρϵτός τϵ ϵ̓ὼν ὁ λόχος, ἀλλ᾽ αὐτὸς μένων, βοηθὸϛ ὀπίσω παρ᾽ ἐκϵίνους. κ᾽ οἵ τϵ ἀμϕὶ τ̓ Α᾽μομϕάρϵτον παρϵγίνοντό σϕι, κ᾽ ἡ ἵππος ἡ τ̓ βαρβάρων ϖροσϵκύρϵτο πᾶσα· οἱ γὰρ ἱππόται ἐποίϵϵν οἷον ϵ̓ὼθϵσαν ποιϵϵν αἰϵί. ἰδόντϵς δ᾽ τ̓ χῶρον κϵινὸν ἐν ᾧ ἐτϵτάχατο οἱ Ε᾽λλϵς τῇσι ϖροτέρῃσι ἡμέρῃσι, ἤλαυνον τοὺς ἵππους αἰϵὶ ϖροσω· κ᾽ ἅμα καταλαβόντϵς, ϖροσϵκάτο σϕι. Μαρδόνιος δ᾽, ὡς ἐπύθϵτο τοὺς Ε᾽λληνας ἀποιχομένους ϰατὰ νύκτα, ϵἰδέ τϵ τ̓ χῶρον ἐρῆμον, καλέσας τ̓ Ληνϵσαῖον Θώρηκα, κ᾽ τοὺς ἀδϵλϕϵοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυλον κ᾽ Θρασυδήϊον [b], ἔλϵγϵ, Ὦ ,, παῖδϵς Α᾽λϵύω, ἔτι τί λέξϵτϵ τάδϵ ὀρϵονϵς ἐ- ,, ῥῆμα; ὑμϵῖς γὰρ οἱ ϖλησιόχωροι ἐλέγϵτϵ [c] Λα- ,, κϵδαιμονίους ϰ᾽ ϕεύγϵιν ἐκ μάχης, ἀλλὰ ἄν- ,, δρας ϵἶναι τὰ ϖολέμια ϖρώτους· τοὺς ϖροτέρου ,, τϵ μϵτιϛαμένους ἐκ τ̓ τάξιος ϵἴδϵτϵ, νῦν τϵ ,, ϰατὰ τὴν ϖαροιχομένην νύκτα, κ᾽ οἱ ϖάντϵς ,, ὁρόμϵν Δϱαϕράντας. διϵδϵξάν τϵ, ἐϖϵὶ σϕϵας ,, ἔδϵϵ ϖρὸς τοὺς ἀψϕδέως ἀρίστους ἀνθρώϖων ,, μάχῃ Δϱακρισθῆναι, ὅτι ϰδένϵς ἄρα ἐόντϵς ἐν ,, ϰδαμοῖσι ἐῦσι Ε᾽λλησι ἐναπϵδϵικνύατο. κ᾽ ,, ὑμῖν μὲν ἐοῦσι Περσέων ἀπείροισι, πολλὴ ἔκ ,, γϵ ἐμοῦ ἐγίνϵτο συγγνώμη, ἐϖαινϵόντων τούτους, ,, τοῖσί τι κ᾽ σϖουδέατο· Α᾽ρταβάζου δ᾽ ϑώϋ- ,, μα κ᾽ μᾶλλον ἐϖϵϵύμην, τὸ κ᾽ καταῤῥω- ,, δῆσαι Λακϵδαιμονίους· καταῤῥωδήσαντά τϵ, ,, ἀϖοδέξασθαι γνώμην δϵιλοτάτην, ὡς χρϵὼν ,, εἴη ἀναζϵύξαντας τὸ στρατόπϵδον, ἰέναι ἐς ,, τὸ Θηβαίων ἄστυ ϖολιορκησομένους· τὴν ἔϖι ,, ϖρὸς ἐμοῦ βασιλϵὺς ϖϵύσϵται. κ᾽ τυτϵῶν μὲν ,, ἐπίρρωσις ἔσται λόγος· νῦν δ᾽ ϵκϵίνοισι ταῦτα

non

Xxx 2 ϖϵιθῦ-

a ἀναλαβόντα τε. b Θρασυδίϵιον. c λέγϵτϵ.

Mox trans Asopum invadit Græcos, Lacedæmoniis simul & Athenienſibus incuſſo meru, utque priorum multi caderent.

„ποιεῦσι οὐκ ὑπερπλέα ἐστὶ, ἀλλὰ δίωκτέοι εἰ-
„σί· ἐς ὃ καταλαμφθέντες, δώσουσι ἡμῖν τῶν
„δὴ ἐποίησαν [a] Πέρσας πάντων δίκας. Ταῦτα
εἴπας, ἦγε τοὺς Πέρσας, δρόμῳ ἀμβάντας Ἀ-
σωπὸν καὶ σίδον τῶν Ἑλλήνων, ὡς δὴ ἀποδι-
δρησκόντων· ἐπέχε τε ὀλίγον Λακεδαιμονίους τε καὶ
Τεγεήτας μούνους. Ἀθηναίους γὰρ τραπομένους ἐς
τὸ πεδίον, ὑπὸ τῶν ὄχθων οὐ καλώσα. Πέρσαι δὲ
ὡς ὀρέοντες ὡρμημένους διώκειν τοὺς Ἕλληνας οἱ
λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων ἄρχοντες, αὐτί-
κα πάντες ἦραν τὰ σημήια, καὶ ἐδίωκον ὡς πο-
δῶν ἕκαστος εἶχον, ἅτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέν-
τες, οὐδὲ τάξι. καὶ ὅτε μὲν βοῇ τε καὶ ὁμίλῳ
ἐπήισαν, ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἕλληνας· Παυ-
σανίης δὲ, ὡς προσέκειτο ἡ ἵππος, πέμψας
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα, λέγει τάδε, Ἄν-
„δρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μέγιστα προκειμέ-
„νου, ἐλευθέρου εἶναι ἢ δεδουλωμένου τὴν Ἑλ-
„λάδα, προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡ-
„μεῖς τε οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθη-
„ναῖοι, ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα Μαρδόνι-
„των. νῦν ὦν δέδοκται τοῦτον τὸν πόνον
„ἡμῖν· ἀμυνομένους δὲ τῇ δυνάμεθα ἄριστα
„προσκέλλειν ἀλλήλοις. εἰ μέν νυν ἐς ὑμέας ὥρ-
„μησε ἀρχὴν ἡ ἵππος, χρῆν δὴ ἡμέας τε καὶ
„τοὺς μετ' ἡμέας τὴν Ἑλλάδα ἅπασαν προδιδόναι
„Τεγεήτας, βοηθέειν ὑμῖν· νῦν δὲ, ἐς ἡμέας
„γὰρ ἅπασα κεχώρηκε, δίκαιοί ἐστε ὑμεῖς πρὸς
„τὴν πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυνέον-
„τες ἰέναι. εἰ δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελά-
„βηκε ἀδυνατόν τι βοηθέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς
„τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν ἴσατε· σωσό-
„δαμεν γὰρ ὑμῖν ὑπὸ τ' παρεόντα τόνδε πόλεμον
„ἐξοσι πολλὸν προθυμοτάτοισι, ὥστε καὶ ταῦτα
ἐσακοῦσαι. Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐπύθοντο,
ὡρμέατο βοηθέειν, καὶ τὰ μάλιστα ἐπειμύεον.
καί σφι ἤδη εἴχοντο ὑπερτιθέμενοι οἱ ἀναταχθέν-
τες Ἑλλήνων τῷ μὴ βασιλῆϊ χωομένων, ὥστε
μηκέτι δυνάσθαι βοηθῆσαι. τὸ γὰρ προκείμενον
σφέας ἐλύπεε. ὕστερον δὴ μετανοήσαντες Λακεδαιμό-
νιοι καὶ Τεγεῆται, ἐόντες σὺν ψιλοῖσι ἀριθμὸν,
οἱ μὲν, πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ, τρισχίλιοι· (ὅτοι γὰρ ὀδαμᾶ ἀπεχάζοντο ἀπὸ Λακεδαι-
μονίων) ἐσφαγιάζοντο, ὡς συμβαλέοντες Μαρ-
δονίῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ ὡ γὰρ σφι
ἐγίνετο τὰ σφάγια χρηστὰ, ἔπιπτον ὧν αὐτῶν ἐν
τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ, καὶ πολλῷ πλεῦνες ἐ-
τρωματίζοντο. Φοράξαντες γὰρ τὰ γέρρα οἱ Πέρσαι,
ἀπέ-

non eſt concedendum, ſed inſtandum, donec intercepti nobis dent pœnas eorum omnium quæ in Perſas perpetrarunt. Hæc loquutus, Perſas Aſopo tranſ- 58
miſſo curſim ducit per veſtigia Græcorum, tanquam fugam capeſſentium; & in Lacedæmonios ac Tegeatas ſolos ingruebat. nam Athenienſes ſubter prærupta in planum digreſſos non cernebat. Ceteri autem barbarorum agminum præfecti Perſas moventes ad Græcos inſequendos conſpicati, ſublatis confeſtim & ipſi ſignis cuncti inſequuntur, pro ſe quiſque accelerantes, nulla diſciplina nulloque compoſiti ordine. Et iſti quidem cum vociferatione ac turba inſtabant Græcis, tanquam rapturi. Pauſa- 59
nias autem, ubi equitatu premi cœpit, equite ad Athenienſes miſſo, hæc dicit, Viri Athenienſes, propoſita dimicatione maxima, ut aut libera Græcia ſit aut ſervituti obnoxia, prodimur à ſociis nocte præterita elapſis & nos Lacedæmonii & vos Athenienſes. Inde igitur ita nobis viſum eſt eſſe faciendum, ut quam ſtrenuiſſime poſſumus defenſantes, mutuo ſimus auxilio. Ac ſi quidem in vos prorſus impetum dediſſet equitatus, oporteret ſane nos, & qui poſt nos ſtant, Tegeatas Græciam non prodentes, ſubſidio vobis venire: nunc, quoniam totus in nos contendit, juſtum eſt vos ad partem maxime laborantem ſuppetias ferre. Quod ſi vobis ipſis aliquo diſcrimine occupatis fas non eſt ſubſidio venire, ſaltem hoc gratificamini nobis, ut ſagittarios mittatis: quos agnoſcimus longe omnium qui in hoc bello ſunt promptiſſimos eſſe ut etiam hæc exaudiant. Hæc ubi audiere Athenienſes, 60
moverunt ad ferendam opem, & ſtrenuiſſime propugnandum. At hos jam incedentes ea pars Græcorum qui partes regias ſequebantur ex adverſo inſtructi, invadit, ut amplius auxilium ferre non poſſent; nam quod objiciebatur negocium, eos dolore afficiebat. Ita deſtituti Lacedæmonii, numero cum levi armatura quinquaginta millia, & Tegeatæ numero tria millia (hi enim nuſquam ab Lacedæmoniis dirimebantur) ſacrificaverunt tanquam conflicturi cum Mardonio præſentibuſque copiis: & quum litare non poſſent, multi eorum interea cadebant, multo plures vulnerabantur. Confertis enim gerris Perſæ ingentem vim

[a] ἐποιήσαντο.

Sed exorata Juno & impetus Tegeatarum rem restituit. Persis nocuit mala armatura. Mardonius occisus ab Aeimnesto, cæteri fugerunt.

vim sagittarum emittebant, adeo instanter, ut laborantibus Spartiatis, & quia litare non poterant, respiciens ad templum Junonis Platæensium Pausanias, imploraverit deam, obsecraveritque ne
61 spes sua ipsos frustraretur. Adhuc eo deam his verbis invocante, Tegeatæ prius exsurgentes in barbaros tendunt: statimque post Pausaniæ preces sacrificantibus Lacedæmoniis exta pulchra extitere: qui aliquanto post & ipsi in Persas eunt. Persæ omissis arcubus ex adverso stetere. Ad quorum gerra primum pugna commissa est; quæ quum cecidissent, jam atrox pugna constitit juxta ipsum Cereris templum, eaque pertinax, donec ad propulsionem ventum est. Siquidem barbari prehensantes lanceas confringebant, nec audacia nec robore inferiores: sed inermes erant & præterea imperiti, nec hostibus prudentia pares. qui etsi in singulos deni pluresve aut pauciores irruebant, tamen quia incidebant in Spartia-
62 tas, conficiebantur. Mardonius, qua parte ipse ex equo albo ciens pugnam, mille delectis Persarum præstantissimis stipatus erat, ea maxime parte hostem urgebat. qui quamdiu superfuit, Persæ resistentes seseque defensantes, stravere multos Lacedæmoniorum. Postea vero quàm Mardonius mortuus fuit, & agmen quod circa illum robustissimum erat occubuit, tum demum alii quoque terga vertentes cessere Lacedæmoniis; quippe eis plurimum officiebat vestis armis vacans: inermes enim cum armatis
63 prœlium faciebant. Ibi & ultio necis Leonidæ de Mardonio peracta est, secundum oraculum Spartiatis redditum: & victoria omnium quas unquam novimus speciosissima potitus est Pausanias Cleombroti filius, Anaxandridæ nepos. Hujus autem superiorum majorum nomina in Leonida recensui. illius enim iidem qui & Pausaniæ majores fuere. Oppetiit autem Mardonius ab Aeimnesto, viro inter Spartiatas eximio: qui aliquamdiu post bellum Medicum trecentos viros secum habens, apud Stenyclerum belli tempore cum omnibus Messeniis conflixit, ubi ipse & trecenti illi occubue-
64 re. Ad Platæas autem Persæ, postquam à Lacedæmoniis in fugam versi sunt, nullo ordine ad castra sua contendunt, & ad murum ligneum quem fecerant in parte agri Thebani. Tenet autem me admira-

ἀπίεσαν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως ἔτω, ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων, καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων, ἀποβλέψαντα τὸν Παυσανίην πρὸς τὸ Ἡραῖον τὸ Πλαταιέων, ἐπικαλέσασθαι τὴν θεὸν, χρήζοντα μηδαμῶς σφέας ψευδῆναι τῆς ἐλπίδος. Ταῦτα δ' ἔτι τούτου ἐπικαλεομένου, προεξαναστάντες πρότεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους. καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχλὼ τὴν Παυσανίεω, ἐγίνετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά. ὡς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι, τὰ τόξα μετέντες. ἐγίνετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρρα μάχη· ὡς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκεε, ἤδη ἐγίνετο ἡ μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλὸν, ἐς ὃ ἀπίκετο ἐς ὠθισμόν. τὰ γὰρ δόρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήμμασι μέν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔσσονες ἔσαν οἱ Πέρσαι, ἄνοπλοι δὲ ἐόντες, καὶ ἀπειρεσίμονες ἔσαν, καὶ οὐκ ὁμοῖοι τοῖσι ἐναντίοισι σοφίῃσι. προεξαίσσοντες δὲ κατ' ἕνα, καὶ δέκα, καὶ πλεῦνες τε καὶ ἐλάσσονες συρρεφόμενοι, ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας, καὶ διεφθείροντο. Τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτὸς ἐὼν Μαρδόνιος, ἀπ' ἵππου τε μαχόμενος λευκῆς, ἔχων τε περὶ ἑωυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλίους, τούτῳ δὴ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἔπιεσαν. ὅσον μέν νυν χρόνον Μαρδόνιος περιῆν, εἶδε ἀντεῖχον, καὶ ἀμυνόμενοι κατεβάλλοντο πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων· ὡς δὲ Μαρδόνιος ἀπέθανε, καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τεταγμένον ἐὸν ἰσχυρότατον ἔπεσε, ἔτω δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτράποντο, οὐ εἶχαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πολεῖσι γὰρ σφέας ἐδηλέετο ἡ ἐσθὴς ἐρήμοισι ἐοῦσα ὅπλων. πρὸς γὰρ ὁπλίτας ἐόντες γυμνῆτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο. Ἐνθαῦτα ἥ τε δίκη τοῦ Φόνου τοῦ Λεωνίδεω, κατὰ τὸ χρηστήριον, τοῖσι Σπαρτιήτῃσι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο, καὶ νίκλιον ἀναιρέεται καλλίστων ἁπάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Παυσανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τοῦτον γὰρ κατύπερθε οἱ προγόνων τὰ ἐνόματα εἰρηται ἐς Λεωνίδεω· οὗτοι γὰρ σφι τυγχάνουσι ἐόντες. ἀποθνήσκει δὲ Μαρδόνιος ὑπὸ Αἰμνήστου, ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου· ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ, ἔχων ἄνδρας τριηκοσίους, στρατεύσαλε ἐπὶ Στενυκλήρῳ, πολέμου ἐόντος, Μεσσηνίοισί τε πᾶσι· καὶ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι. Ἐν δὲ Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι ὡς ἐτράποντο ἀπὸ τοῦ Λακεδαιμονίων, ἔφυγον ἀτάκτως κόσμου ἐς τὸ ξυλόπεδον τὸ ἑωυτῶν, καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποιήσαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαΐδι. θῶυμα δέ μοι

a ἐτράπηται.

Judicium de decreto Deæ. Artabazus Phocenſes petiit. Bœoti laudati. In ſolis Perſis ſumma res hujus pugnæ ſita fuit.

ὅκως ϖ̃ϑοι [a] τὴ Δήμητρος τὸ ἄλσος μαχομένων, ὐδὲ εἷς ἐφάνη τῶν Περσέων ὔτε ἐσελθὼν ἐς τὸ τέμενος, ὔτε ἐναποθανὼν ϖρὸ τὸ ἱρὸν, οἱ δὴ ϖολλοῖσι ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δή, (εἴ τι ϖρὸ τῶν θείων ϖρηγμάτων δοκέειν δεῖ) ἡ θεὸς αὐτὴ σφέας οὐκ ἐδέκετο [b], ἐμπρήσαντας τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ἀνάκτορον [c]. αὐτὴ μέν νυν ἡ μάχη ὧδε τοσοῦτον ἐγίνετο. Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος αὐτίκα τε οὐκ ἀρέσκετο, κατ' ἀρχὰς λιπομένῳ Μαρδονίῳ ὑπὸ βασιλῆος· καὶ τότε ϖολλὰ ἀπαγορεύων, οὐδὲν ἤνυε, συμβάλλειν οὐκ ἐῶν. ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε, ὡς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι ϖρήγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ϖοιευμένοισι· τῶν ἐστρατήγεε ὁ Ἀρτάβαζος· εἶχε δὲ δυνάμιν οὐκ ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τεσσεράκοντα μυριάδας ἀνθρώϖων ϖᾶσι ἑωϋτόν· τούτους ὅκως ἡ συμβολὴ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμενος τὰ ἔμελλε ὑϖοδέκεσθαι ὑϖὸ τῆς μάχης, ἦγε [d] κατηρτισμένους, ϖᾶσι σημήϊα κατὰ αὐτὰ ἱέναι ϖάντας τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγέηται, ὅκως ἂν αὐτὸν ὁρέωσι ϖροϊόντα. ταῦτα ϖᾶσι σημήϊα, ὡς ἐς μάχην ἦγε δὴθεν τὸν στρατόν. ϖροτερεύων δὲ τῆς ὁδοῦ, ὡς δὴ καὶ φεύγοντας τοὺς Πέρσας. ὅτω δὴ οὐκέτι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέετο, ἀλλὰ τῷ ταχίστῳ ἐτρόχαζε φεύγων, ὅτε ἐς τὸ ξύλινον οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φωκέας, ἐθέλων ὡς τάχιστα ἐλθεῖν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσϖοντον ἀϖικέσθαι. καὶ δὴ ὅτοι μὲν ταύτῃ ἐτράϖοντο. Τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλῆος ἐθελοκακεόντων, Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συχνόν. οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν Θηβαίων, ὅτοι ἔχον ϖρυμνίην οὐκ ὀλίγην, μαχεόμενοί τε ἅμα οὐκ ἐθελοκακέοντες ὅτω, ὥστε τριηκόσιοι αὐτέων οἱ ϖρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἔϖεσον ὑϖὸ Ἀθηναίων· ὡς δὲ ἐτράϖοντο καὶ ὅτοι, ἔφυγον ἐς τὰς Θήβας, οὐκ ἦϖερ οἱ Πέρσαι, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ὁ ϖᾶς ὅμιλος, ὅτε ϖαμμαχεσάμενος ὀδενί, ὅτε ὑϖοδεξάμενός τι, ἔφυγον. Δηλοῖ τέ μοι ὅτι ϖάντα τὰ ϖρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρτητο ἐκ Περσέων, εἰ καὶ τότε ὅτοι, ϖρὶν ἢ καὶ συμμίξαι τοῖσι ϖολεμίοισι, ἔφυγον, ὅτι καὶ τὰς Πέρσας ἑώρων. ὅτω τε ϖάντες ἔφυγον, ϖολλῷ δὴ ἵϖϖῳ δὴ τε ἄλλης καὶ δὴ Βοιωτίης. αὕτη δὲ τοσαῦτα ϖροσωφέλεε τοὺς φεύγοντας, αἰεί τε ϖρὸς τῶν ϖολεμίων ἄγχιστα ἐοῦσα, ἀϖείργουσά τε τοὺς φιλίους φεύγοντας ὑϖὸ τῶν Ἑλλήνων. οἱ μὲν δὴ νικῶντες εἵϖοντο, τοὺς Ξέρξεω διώκοντες καὶ φονεύον-

ratio, quum juxta lucum Cereris dimicaretur, ne unum quidem Perſarum viſum eſſe intraſſe fanum, neque circa templum occubuiſſe, ſed pleroſque in profano: ſed opinor (ſiquid de rebus divinis opinari oportet) deam ipſam eos non recepiſſe, qui ſacrum quod eſt in Eleuſine Anactorum concremaverant. Hactenus pugna hæc geſta eſt. Artabazus autem Pharnacis filius, cui jam inde ab initio diſplicuerat Mardonium relinqui ab rege, quique multis verbis pugnam diſſuadens nec ſinens præliari nihil profecerat, hoc ſibi agendum putavit. Is, quod ſibi non placerent quæ à Mardonio fiebant, eos quibus præerat (præerat autem non parvis copiis, ſed ad quadraginta uſque millibus hominum) illos, inquam, dum prœlium fiebat, quid futurum è prœlio eſſet probe intelligens, quum paraſſet, ibat, teſſera data, ut omnes irent quacunque ipſe duceret, & quâ viderent ipſum feſtinantem. Sic juſſas tanquam ad pugnam copias ſcilicet ducens, ſed paullum progreſſus cernit Perſas fugientes. ita non ſervato amplius eodem ducendi ordine, ſed repente effuſo curſu fugæ ſe dedit, non ligneum murum verſus, aut Thebana mœnia, ſed ad Phocenſes, animo celerrime perveniendi ad Helleſpontum. & hi quidem iſtuc iter intenderunt. Ceteris autem Græcis qui ſtabant à regis partibus, ignaviter de induſtria agentibus, Bœoti tamen perdiu cum Athenienſibus decertaverunt. Nam ex Thebanis ii qui cum Medis ſentiebant, non parva ſtrenuitate utebantur, pugnanteſque & non ignaviter agentes, ita ut trecenti primores eorum ac fortiſſimi illic ab Athenienſibus occiſi fuerint. Ubi autem & iſti terga dederunt, fugerunt non quo Perſæ & aliorum ſociorum univerſa multitudo, quæ & cum nemine pugnaverat, & nihil forte demonſtraverat, ſed Thebas verſus fugerunt. Omnem autem barbarorum rem pependiſſe à Perſis, inde mihi fides fit, quod tunc & ipſi, antequam etiam cum hoſte congrederentur, fugæ ſe mandaverunt, quod Perſas quoque cernebant fugientes. atque ita cuncti fugam capeſſerunt, præter equitatum, tum alium, tum Bœotium: qui hactenus profuit fugientibus, ut aſſidue hoſtibus proximus iret arcens amicos fugientes ab Græcis, qui quidem ſane victores ſequebantur urgendo

Xer-

a ϖεῖ. b ἰδίξω. c ἀνακτόριον. d ἦγε.

Ad famam victoriæ ostentant se infeliciter Corinthii, à Thebanis repulsi ac cæsi. Ab Atheniensibus ruptus murus ligneus aperit viam stragi Persarum sævissimæ. Mardonii præsepe.

68 Xerxianos atque interficiendo. Inter hunc cædis tumultum nunciatur reliquis Græcis qui circa templum Junonis constituti erant, & à prœlio abfuerant, peractum esse prœlium & Pausaniam cum suis vincere. Ea re audita, Corinthii nullo ordine eunt per radicem montis & per colles viam in alta ferentem recta qua itur ad Cereris templum: Megarenses & Phliasii per campum, quæ planissima viarum erat. Quos utrosque jam hosti propinquos nullo ordine irruere conspicati Thebanorum equites, quorum præfectus erat Asopodorus Timandri filius, equos in illos incitaverunt, & invecti sexcentos istorum straverunt: ceteros ad Cithæronem impulerunt persequendo. Et hi quidem nulla cum laude
69 perierunt. At Persæ ceteraque multitudo postquam ad ligneum murum fugerunt, turres, antequam Lacedæmonii advenirent, ascendere occupant. Illis conscensis quamoptime possunt murum præstruunt. ex quo subeuntibus mox Lacedæmoniis, acrior extitit muri oppugnatio. Nam quoad Athenienses abfuere, non modo sese defensabant, sed etiam Lacedæmoniis multo antecellebant, utpote ignaris murorum oppugnandorum: ut vero Athenienses supervenere, tum atrox circa murum pugna extitit, eaque magno temporis spatio: sed tandem virtute & pertinacia Athenienses murum transcenderunt, subrueruntque, atque ea parte Græci infundebantur, quorum Tegeatæ introiere principes; iidemque sunt, qui tentorium Mardonii diripuerunt, & ex eo cum alia, tum vero equorum præsepe ex ære totum, spectatu dignum: quod præsepe Mardonii Tegeatæ in templo Aleæ Minervæ reposuerunt. nam cetera quæ cepere, in unum cum ceterorum Græcorum præda contulerunt. Proruto muro barbari non amplius catervam cogere, nemo strenuitatis memor esse; & erant stupefacti, quippe intra exiguum tempus exterriti & multæ myriades hominum interceptæ. Quos tam licite Græci trucidabant, ut ex trecentis millibus militum (exceptis quadraginta cum quibus Artabazus aufugit) reliquorum ne tria quidem millia cœdi superfuerint. E Lacedæmoniis autem qui Spartani essent, unus & nonaginta sunt omnino desiderati: Tegeatarum, sedecim: Atheniensium, duo &
70 quinquaginta. Porro inter barbaros strenuissimi

νεύοντες. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι τοῖσι τεταγμένοισι ἐπὶ τὸ Ἡραῖον, καὶ ὑποθωμένοισι τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε, καὶ νικῶεν οἱ μετὰ Παυσανίεω. οἱ δὲ, ἀκούσαντες ταῦτα, ἐδίωκον κόσμον οὐδένα, οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους, ἐπὶ σφέων αὐτῶν διὰ τῆς ὑπωρείης καὶ τῶν κολωνῶν τῶν φέρουσαν ἄνω, ἐπὶ δὲ ἱρὸν τῆς Δήμητρος· οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε καὶ Φλιασίους, διὰ δὲ πεδίου τοῦ λεπτοτάτου τῶν ὁδῶν. ἐπεί τε δὲ ἀγχοῦ τῶν πολεμίων ἐγένοντο οἱ Μεγαρέες καὶ Φλιάσιοι, ἀπιδόντες σφέας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππόται ἐπιφερομένους ἀδένα κόσμον, ἤλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους, τῶν ἐπῆρχε Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐπισεύοντες δὲ κατεῖδόν σφεας αὐτίκα ἐξακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατήραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα. ἔνθα μὲν δὴ οὐ κατὰ λόγον ἀπώλοντο. Οἱ δὲ Πέρσαι, καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος, ὡς κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔφθησαν πρὶν τοὺς πύργους ἀναβάντες, πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπικέσθαι· ἀναβάντες δὲ, ἐφέρεσκον ὡς ἠδυνέατο ἐπὶ τὸ τεῖχος. ἐπεστελλόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, κατεῖδέ σφι τὸ χωμα χὴ ἐρρωμενέστερον. ἕως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οὐδὲν ἤμυνον, καὶ πολλῷ χείρων ἔχον τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε οὐκ ἐπισταμένων τὸ χωμα χέειν· ὡς δὲ σφι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεκούρησαν, οὕτω δὴ ἰσχυρὴ ἐγένετο τὸ χωμα χὴ, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ, ἀρετῇ τε καὶ λιπαρείῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι διὰ τείχεος, καὶ ἤρεπον, τῇ δὴ ἐστεχέοντο οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τοῦ σκηνοῦ διὰ Μαρδονίου οὗτοι ἔσαν οἱ διαρπάσαντες, τά τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς, καὶ τοῦ φάτνην τῶν ἵππων ἐοῦσαν χαλκέην πᾶσαν, καὶ θέης ἀξίην. τοῦ μέν νυν φάτνην ταύτην τοῦ Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τοὐυτὸ ὅσπερ ἔλαβον ἐσήνεικαν τοῖσι Ἕλλησι. οἱ δὲ βάρβαροι οὐδένα ἔτι σφέων ἐποιήσαντο πόνον διὰ τείχεος, οὔτε τις αὐτῶν ἀλκῆς ἐμέμνητο· ἀλυκτάζόν τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλαὶ μυριάδες κατειλημμέναι ἀνθρώπων. περιῆν τε τοῖσι Ἕλλησι φονεύουσι οὕτω, ὥστε τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ, καταδεεστέων τεσσερῶν, τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφυγε, τῶν λοιπῶν μηδὲ τρεῖς χιλιάδας ἐκφυγεῖν. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ, ἐς καὶ ἐννεήκοντα· Τεγεητέων δὲ, ἐπταίδεκα· Ἀθηναίων δὲ, δύο καὶ πεντήκοντα. Ἡγήσιδος

δὲ

Peculiaria pugnæ ad Platæas, præsertim de virtute illic probata. Tyndaridæ repetunt Helenam.

δὲ τῶν βαρβάρων πεζὸς μὲν, ὁ Περσέων, ἵππῳ δὲ, ἡ Σακέων· ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόνιος. Ἑλλήνων δὲ ἀγαθῶν γιομένων καὶ Τεγεητέων καὶ Ἀθηναίων, ὑπερεβάλοντο ἀρετῇ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλῳ μὲν ὑδενὶ ἔχω ἀποσημήνασθαι· ἅπαντες γὰρ ὅτοι τὸς κατ' ἑωυτὸς ἐνίκων. ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότατον προσπεσόντες, καὶ τῶν σκεφτήσαν, καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρῷ Ἀριστόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας· ὃς ἐκ Θερμοπυλέων μοῦνος τῶν τριηκοσίων σωθεὶς, ἔσχε ὄνδος καὶ ἀτιμίαν. μετὰ δὲ τοῦτον [a], ἠρέσθησαν Ποσειδώνιός τε καὶ Φιλοκύων καὶ Ἀμομφάρετος Σπαρτιήτης. καίτοι γιομένης λόγχης ὃς γένοιτο αὐτέων ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ παραγιόμενοι Σπαρτιητέων, Ἀριστόδημον μὲν βουλόμενον φανερῶς ἀποθανεῖν ἐκ τῆς παρεούσης οἱ αἰτίης, λυσσῶντά τε καὶ ἐκλείποντα τὴν τάξιν, ἔργα ἀποδέξασθαι μεγάλα· Ποσειδώνιον δὲ, ἐ βουλόμενον ἀποθνήσκειν, ἄνδρα γενέσθαι ἀγαθὸν· τοσούτῳ τοῦτον εἶναι ἀμείνω. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ φθόνῳ ἂν εἴποιμεν [b]. ὅτοι δὲ τὰς κατίλεξα πάντας, πλὴν Ἀριστοδήμου, τῶν ἀποθανόντων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, τίμιοι ἐγένοντο. Ἀριστόδημος δὲ, βουλόμενος ἀποθανεῖν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίην, οὐκ ἐτιμήθη. Οὗτοι μὲν τῶν ἐν Πλαταιῇσι ὀνομαστότατοι ἐγένοντο. Καλλικράτης γὰρ ἔξω τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλθὼν ἀνὴρ κάλλιστος ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν τότε Ἑλλήνων, ἐ μόνον αὐτέων Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. ὃς, ἐπεὶ ἐσφαγιάζετο Παυσανίης, κατήμενος ἐν τῇ τάξι, ἐτρωματίσθη τοξεύματι τὰ πλευρά· καὶ δὴ οἱ μὲν ἐμάχοντο, ὁ δ' ἐξενειχθεὶς ἐδυσθανάτεέ τε, καὶ ἔλεγε πρὸς Ἀριμνηστον [c], ἄνδρα Πλαταιέα, ἐ μέλειν οἱ ὅτι πρὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐχρήσατο τῇ χειρὶ, καὶ ὅτι ὐδὲν ἐστὶ οἱ ἀποδεδεγμένον ἔργον ἑωυτοῦ ἄξιον προθυμούμενον ἀποδέξασθαι. Ἀθηναίων δὲ λέγεται εὐδοκιμῆσαι Σωφάνης ὁ Εὐτυχίδεω, ἐκ δήμου Δεκελῆθεν· Δεκελέων δὲ τῶν πάντε ἐργασαμένων ἔργον χρήσιμον ἐς τὸν πάντα χρόνον, ὡς αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι. ὡς γὰρ δὴ τοπάλαι καὶ Ἑλένης κομιδὴ Τυνδαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν σὺν στρατῷ πολλῷ, καὶ ἀνίσασαν τὸς δήμους, οὐκ εἰδότες ἵνα ὑπεξέκειτο ἡ Ἑλένη, τότε λέγουσι καὶ τὸς Δεκελέας, οἱ δὲ αὐτὸν Δέκελον, ἀχθομένον τε τῇ

nuissimi extiterunt, è peditibus quidem Persæ, ex equitibus autem Sacæ, è viris vero, Mardonius: inter Græcos autem cum Tegeatæ Athenienseseque multum eminuerunt, tum virtute superaverunt Lacedæmonii. Quod nulla alia re possum ostendere, nisi quod omnes hi eos qui sibi oblati sunt vicerunt: Lacedæmonii vero quod robustissimum fuit hostilis exercitus superaverunt. Quorum longe præstantissimus extitit mea sententia Aristodemus, is qui solus trecentorum, quod ex Thermopylis evasisset, dedecus ignominiamque acceperat. Secundum hunc navavere operam Posidonius & Philocyon & Amompharetus Spartiata. Quanquam quum sermo haberetur quisnam eorum præstantissimus extitisset, ii Spartiatæ qui adfuere, censuerunt, Aristodemum, quum vellet mori propalam ex inflicta ipsi criminatione, furibundum & deserendo ordinem præclara facinora edidisse: Posidonium vero, qui perire noluisset, ob id extitisse tanto præstabiliorem virum. verum id quidem etiam livore dixerimus. Quos hac in pugna mortem oppetisse edidi, omnes honore affecti sunt, præter Aristodemum: qui ideo caruit honore, quod ob causam prædictam sibi occumbendum putavit. Hi sunt qui ad 71
Platæas nobilissimi extitere. nam Callicrates extra prœlium occubuit: quo nemo tunc in castra Græcorum præstantior venerat, non modo ipsorum Lacedæmoniorum, sed etiam aliorum Græcorum. Hic, quum Pausanias sacrificaret, sedens in ordine, sagitta latera ictus est: & aliis pugnantibus ipse exportatus, sese morientem miserabatur, ad Arimnestum virum Platæensem inquiens, non se curare quod pro Græcia periret, sed quod nihil manu usus esset, nullamque operam navasset dignam se & sua cupiditate navandi. Ex Athenien- 72
sibus eminuisse fertur Sophanes Eutychidis filius, è populo Decelensi: Decelenses autem rem aliquando gesserunt, ut ipsi Athenienses ajunt, in omne ævum fructuosam. siquidem quum olim ad reportandam Helenam Tyndaridæ cum magnis copiis oram Atticam invasissent, & populos è sedibus suis eiicerent, ignari quonam loci subducta Helena esset, tunc Decelenses feruntur, & (ut quidam volunt) ipse Decelus, tum dolore contume-

a MS. habet τούτων. b εἴποιεν. c Ἀρίμνηστον.

meliæ quam Theſeus intuliſſet, tum metu totius Athenienſium ſoli, ne vaſtaretur, expoſuiſſe illis omnem rem geſtam, eoſque deduxiſſe ad Aphidnas, quas Titacus indigena Tyndaridis proderet. Quo ex facto Decelenſibus permanſit ad hanc uſque memoriam in Sparta immunitas vectigalium, & dignitas præſidendi: adeo quidem ut bello quod multis poſtea annis inter Athenienſes atque Peloponnenſes geſtum eſt, Lacedæmonii quum ceteram Atticam popularentur, à Dece-
73 lea temperaverint. Ex hoc populo ortus Sophanes, & præclariſſime tunc inter Athenienſes navata opera, ancipiti ſermone celebratur: uno, fertur geſtaſſe ferream ancoram è balteo thoracis catena alligatam, quam, quoties adventantibus hoſtibus propinquus erat, objiciebat, ne illi irruentes, ipſum ex ordine ſummovere poſſent: rurſus eiſdem in fugam ſe vertentibus, reſumpta ancora ita fugientes inſequebatur. Altero ſermone à ſuperiori differente fertur geſtaſſe ancoram non ferream ex thorace alligatam, ſed inſignitam in ſcuto, quod nun-
74 quam quieſcens, aſſidue rotabatur. Extat & alterum Sophanis præclarum facinus, quod obſidentibus Æginam Athenienſibus, EUrybatem virum Argivum quinquertionem ex provocatione interemit. Sed aliquanto poſt hæc geſta virum egregium exhibens, dum Athenienſium una cum Leagro Glauconis filio dux eſſet, ac de metallis aureis decertaret, contigit ut ab Edonis apud Da-
75 ton occumberet. Poſtquam barbari ab Græcis ad Platæas ſtrati ſunt, acceſſit illuc ad hos mulier quædam transfugiens, quæ quum accepiſſet Perſas periiſſe & Græcos victores, pallaca Pharandatis filii Teaſpis, viri Perſæ, multo auro ornata, tum ipſa, tum ancillæ, & cum veſte ſpecioſiſſima præ omnibus quæ aderant; deſcendens ex carpento pergit ad Lacedæmonios adhuc in cæde occupatos: & intuita Pauſaniam illa omnia adminiſtrantem, cujus & nomen jam pridem & patriam noſcebat, ut quod utrumque ſane audierat, cognovit Pauſaniam: Ejus genua amplectens, Spartæ rex, inquit, libera me ſupplicem captivitatis ſervitute, quam etiam hoc facto demeritus es quod iſtos extinxiſti neque dæmonum neque deorum reſpectum habentes. Equidem genere ſum Coa, He-

τῇ Θησέος ὕβρει, καὶ δεικνύουσα τοῖς πάσῃ τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγησάμενόν σφι τὸ πᾶν πρῆγμα, κατηγήσασθαι ὅπῃ τὰς Ἀφίδνας, τὰς δὴ Τιτακὸς ἐὼν αὐτόχθων καταπροδοῖ Τυνδαρίδῃσι. τοῖσι δὲ Δεκελεῦσι ἀπὸ τούτου τοῦ ἔργου ἐν Σπάρτῃ ἀτελείη τε καὶ προεδρίη ἀφαιρεῖ ἐς τόδε αἰεὶ ἔτι ἐοῦσα ἐτῶ, ὥστε καὶ ἐς τὸν πόλεμον τὸν ὕστερον πολλοῖσι ἔτεσι τούτων γενόμενον Ἀθηναίοισί τε καὶ Πελοποννησίοισι, σινομένων τὴν ἄλλην Ἀττικὴν Λακεδαιμονίων, Δεκελείης ἀπέχεσθαι. Τούτου δὲ δῆμος ἐὼν ὁ Σωφάνης, καὶ ἀριστεύσας τότε Ἀθηναίων, δίξας λόγους λεγομένους ἔχει· τὸν μὲν, ὡς ἐκ τοῦ ζωστῆρος τοῦ θώρηκος ἐφόρεε χαλκέην ἄλυσιν δεδεμένην ἄγκυραν σιδηρέην. τὴν, ὅκως πελάσειε ἀπικνεόμενος τοῖσι πολεμίοισι, βαλλέσκεν, ἵνα δή μιν οἱ πολέμιοι ἐκπλώοντες, ἐκ τῆς τάξιος μεταχινῆσαι μὴ δυνάμενον. γινομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναντίων, δεδοκέοντα, τὴν ἄγκυραν ἀναλαβόντα, ἔτω διώκειν. ἔστι μὲν ἔτω λέγεται. ὁ δ' ἕτερος τῶν λόγων, τῷ πρότερον λεχθέντι ἀμφισβατέων [a], λέγεται ὡς ἐπ' ἀσπίδος αἰεὶ προβεβλῆσθαι [b] καὶ ἐδαμᾶ ἀπερειπιζόμενος ἐφόρεε ἄγκυραν, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ θώρηκος δεδεμένην σιδηρέην. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Σωφάνεϊ λαμπρὸν ἔργον ἐξεργασμένον· ὅτε περικατημένων Ἀθηναίων Αἴγιναν, Εὐρυβάτεα τὸν Ἀργεῖον ἄνδρα πενταέθλον ἐκ προκλήσιος ἐφόνωσε. αὐτὸν δὲ Σωφάνεα χρόνῳ ὕστερον τυραννεύοντα κατέλαβε, ἄνδρα γενόμενον ἀγαθὸν, Ἀθηναίων στρατηγήσαντα ἅμα Λεάγρῳ τῷ Γλαύκωνος, ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἠδωνῶν ἐν Δάτῳ, περὶ τῶν μετάλλων τῶν χρυσέων μαχεόμενον. Ὡς δὲ τοῖσι Ἕλλησι ἐν Πλαταιῇσι κατέστρωντο οἱ βάρβαροι, ἐνθεῦτεν σφι ἐπῆλθε γυνὴ αὐτόμολος· ἡ ἐπιδὴ ἔμαθε ἀπολωλότας τοὺς Πέρσας, καὶ νικήσαντας τοὺς Ἕλληνας, ἐοῦσα παλλακὴ Φαρανδάτεος τοῦ Τεάσπιος, ἀνδρὸς Πέρσεω, κοσμησαμένη χρυσῷ πολλῷ καὶ αὐτὴ καὶ ἀμφίπολοι, καὶ ἐσθῆτι τῇ καλλίστῃ τῶν [c] παρεσσέων, καταβᾶσα ἐκ τοῦ ἁρμαμάξης, ἐχώρεε ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἐν τῇσι φονῇσι ἐούσας [d]. ὁρῶσα δὲ πάντα ἐκεῖνα διέποντα Παυσανίην, πρότερόν τε τὸ οὔνομα ἐξεπισταμένη καὶ τὸν πάτρων, ὥστε πολλάκις ἀκούσασα, ἔγνω τε τὸν Παυσανίην, καὶ λαβομένη τῶν „γονάτων, ἔλεγε τάδε, Ὦ βασιλεῦ Σπάρ„της, λῦσαί με τὴν ἱκέτιν αἰχμαλώτου δυ„λοσύνης. σὺ γὰρ καὶ ἐς τόδε ἵκνεαι, τοσόνδε „δοκέουσα τοὺς οὔτε δαιμόνων οὔτε θεῶν ὄπιν „ἔχοντας. εἰμὶ δὲ γένος μὲν Κῴη, θυγάτηρ δὲ

a ἀμφισβητέων. b προβεβλῆσθαι. c παρέων ex M. d Vocem ἐούσας non agnoſcit MS.

Serus adventus Mantineenſium & Eleorum, unde duces puniti. Conſilium Lamponis ad falſam gloriam de ſæviendo in mortuos.

„δὲ Ἡγητορίδεω τοῦ Ἀντεγόρεω. βίῃ δέ μιν λαβὼν ἐν Κῷ ἔχε ὁ Πέρσης. ὁ δὲ ἀμείβεται [a] τοῖσδε, „Γύναι, θάρσει, καὶ ὡς ἱκέτις, καὶ εἰ δὴ ἀτὸς „τούτῳ τυγχάνεις ἀληθέα λέγουσα, καὶ εἰ θυγά„τηρ Ἡγητορίδεω τοῦ Κώου, ὃς ἐμοὶ ξεινίῃ μά„λιστα τυγχάνει ἐὼν τῶν ἐνθεῦτεν κατοικημένων „οἰκεομένων. ταῦτα δὲ εἶπας, τότε μὲν ἐπέτρεψε τοῖσι παρεοῦσι Ἐφόρων, ὕστερον δὲ ἀπέπεμψε ἐς Αἴγιναν, ἐς τιὼ αὐτὴ ἤθελε ἀπικέσθαι. Μετὰ δὲ τιὼ ἄπιξιν τὴν γυναικὸς, αὐτίκα μὲν ταῦτα ἀπίκοντο Μαντινέες ἐπ' ἐξεργασμένοισι. μαθόντες δὲ ὅτι ὕστεροι ἦκουσι τῆς συμβολῆς, συμφορὴν ἐποιεῦντο μεγάλην, ἄξιοί τε ἔφασαν εἶναι σφέας ζημιῶσαι. πυθανόμενοι δὲ τοὺς Μήδους τοὺς μετ' Ἀρταβάζου φεύγοντας, τούτους ἐδίωκον μέχρι Θεσσαλίης. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔων φεύγοντας διώκειν. οἱ δὲ ἀναχωρήσαντες ἐς τιὼ ἑωυτῶν, τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιῆς ἐδίωξαν ἐκ τῆς γῆς. μετὰ δὲ Μαντινέας, ἦκον Ἠλεῖοι. καὶ ὡσαύτως οἱ Ἠλεῖοι τοῖσι Μαντινεῦσι συμφορὴν ποιησάμενοι, ἀπαλλάσσοντο· ἀπελθόντες δὲ καὶ ἔγνωσαν, τοὺς ἡγεμόνας ἐδίωξαν. τὰ κατὰ Μαντινέας μὲν καὶ Ἠλείους τοσαῦτα. Ἐν δὲ Πλαταιῇσι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Αἰγινητέων ἦν Λάμπων ὁ Πύθεω, Αἰγινητέων τὰ πρῶτα φέρων [b]· ὃς ἀνοσιώτατον λόγον ἔχων, ἔστο πρὸς Παυσανίην. ἀπικόμενον „δὲ αὐτὸν, ἔλεγε τάδε, Ὦ παῖ [c] Κλεομβρότου, „τὸ, ἔργον ἔρχεαι τοι ὑπερφυὲς, μέγαθός „τε καὶ κάλλος. καί τοι θεὸς παρέδωκε ῥυσάμενον τὴν Ἑλλάδα, κλέος καταθέσθαι μέ„γιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. σὺ δὲ τὰ „λοιπὰ τὰ δὴ τούτοισι ποίησον, ὅκως λόγος „τέ σε ἔχῃ ἔτι μέζων, καί τις ὕστερον φυλάσσηται τῶν βαρβάρων μὴ ὑπάρχειν ἔργα ἀτάθαλα ποιέων ἐς τοὺς Ἕλληνας. Λεωνίδεω „γὰρ ἀποθανόντος ἐν Θερμοπύλῃσι, Μαρδόνιός „τε καὶ Ξέρξης ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἀν„εσταύρωσαν. τῷ σὺ τὴν ὁμοίην ἀπόδοὺς, ἔπ„αινον ἕξεις πρῶτα μὲν ὑπὸ τῶν Σπαρτιητέων „πάντων, αὖτις δὲ πρὸς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. „Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκολοπίσας, τετιμώρησαι ἐς „πάτρων τὸν Λεωνίδην. ὁ μὲν, δοκέων χα„ρίζεσθαι, ἔλεγε τάδε· Ὁ δὲ ἀντημείβετο „τοῖσδε, Ὦ ξεῖνε Αἰγινῆτα, τὸ μὲν εὐνοεῖν τε „καὶ προορᾶν, ἄγαμαι σεῦ· γνώμης μέντοι ἡ„μάρτηκας χρηστῆς. ἐξάρας γάρ με ὑψοῦ, καὶ „τιὼ πάτρην καὶ τὸ ἔργον, ἐς τὸ μηδὲν κατέβα„λες, θανατίνεον νεκρῷ λυμαινεσθαι· καί, ἢν ταῦ„τα ποιέῃς, φὰς ἄμεινόν με ἀκούσεσθαι, τὰ πρέπα μᾶλ-

Hegetoridæ filia, Antagoræ neptis, quam vi raptam ex Co Perſa habuit. Huic reſpondens Pauſanias, Bono, inquit, o mulier, animo eſto, tum quia ſupplex, tum ſi inſuper loqueris illa vera, & filia es Hegetoridæ Coi, mihi inter omnes qui illa circa loca incolunt hoſpitis præcipui. Hæc loquutus, eam impræſentiarum Ephoris qui aderant commendavit: poſtmodum in Æginam, quo illa voluit, dimiſit. Poſt hujus mulieris digreſ- 76
ſum continuo Mantineenſes ſupervenerunt rebus confectis: qui ſe animadvertentes veniſſe ſero ad pugnam, magnæ jacturæ loco id ſibi eſſe putaverunt, ſed idoneos ſe eſſe ad ſumendas de ipſis pœnas dixere. Itaque cognito, Medos qui cum Artabazo erant, fugæ ſe mandaſſe, eos in Theſſaliam uſque perſequuti ſunt, etſi vetantibus Lacedæmoniis inſequi fugientes. Iidem poſtea domum reverſi, duces ſuos exilio mulctaverunt. Poſt Mantineenſes venere Elei, qui itidem ut Mantineenſes magno id ſibi detrimento exiſtimantes, diſceſſerunt, ſuoſque & ipſi duces exilio mulctaverunt. Hactenus de Mantineenſibus & Eleis. Erat au- 77
tem apud Platæas in exercitu Æginetarum è primoribus Lampon Pythei filius, qui Pauſaniam adiens, infandiſſima uſus eſt oratione, inquiens, Fili Cleombroti, rem tu mirificam & magnitudine & fulgore geſſiſti, cui deus tribuit ut liberata Græcia, omnes quos novimus Græcos gloria ſupergredereris. quod ſupereſt in hac re, agas ita, ut & tu majore fama celebreris, & aliquis barbarorum poſthac caveat nefanda facinora inchoare in Græcos. Etenim Leonidæ apud Thermopylas interempti reciſo capite Mardonius ac Xerxes truncum in crucem ſuſtulerunt: cui ſi vicem reddes, laudem nanciſceris, primum ab omnibus Spartiatis, ſecundo loco ab univerſis Græcis, ſiquidem ſuffixo Mardonio, Leonidam patruum tuum fueris ultus. Hæc Lampon gratiam ſe initurum ratus apud Pauſaniam dicebat. Cui reſpon- 78
dens Pauſanias, Tuam, inquit, hoſpes Ægineta, benevolentiam atque providentiam amplector: tamen ab æquitate judicandi deerras. nam qui & me & patriam in altum extuliſti & hæc geſta, ad nihilum redigis, quum ſuades mihi ſævire in mortuum, aiſque me auditurum melius, ſi iſtud fecero, quod barbaros decet

a ἀμείβετο. b Hæc vox φέρων non eſt in MS. c ἔλεγε, Ὦ παῖ.

cet potius facere quam Græcos, quodque in illis exprobramus. quare ego neque Æginetis, neque iis quibus iſta probantur aſſentior: contentuſque ſum Spartiatis placere ut in negociis dictiſque fas tuear. Leonidæ autem, cui me jubes parentare, affirmo magnifice eſſe parentatum; nam funeribus horum innumerabilibus vindicatus eſt & ipſe & ceteri, qui apud Thermopylas occubuerunt. Tu vero poſthac hærens in hac eadem cogitatione ne me adieris: quod tibi impune
79 eſſe, loco beneficii ponas. Hoc quum ille audiſſet, abiit. Pauſanias autem quum præconio edixiſſet, nequis de præda quid tangeret, juſſit helotas omnem comportare pecuniam. Illi per caſtra diſperſi inveniunt tentoria auro & argento ornata, lectoſque ex auro & argento, crateras etiam aureos, phialaſque, & alia vaſa potoria, nec non ſaccos ſuper plauſtra, interlucentibus intus incluſis ex auro & argento lebetibus. Quinetiam cæſorum cadavera ſpoliabant armillis & torquibus, ſed & acinaces aureos tollebant. Nam diverſicolora veſtimenta nullius momenti habebantur. Ibi tum multa furto ſubtrahentes helotæ Æginetis venundabant; multa, quæ occultare non poterant, monſtrabant: prorſus ut inde extiterint ingentes divitiæ Æginetis, utpote aurum ab helotis pro ære mercantibus.
80 Collata autem pecunia decimam ſelegerunt deo, qui Delphis eſt, ex qua tum tripes aureus ibi repoſitus eſt, inſiſtens ſuper tricipiti ex ære colubro, proxime aram: tum deo qui eſt in Olympia, æreus decem cubitorum Jupiter: tum deo qui eſt in Iſthmo, æreus ſeptem cubitorum Neptunus. Hac parte ſelecta, ceteras inter ſe diſtribuerunt, pro ſuo quiſque merito accipientes: itemque pallacas Perſarum, & aurum & argentum & reliquas opes cum jumentis. Quæ autem eximia data ſint iis qui optimam operam navaverant ad Platæas, refertur à nemine, data tamen illis fuiſſe arbitror: certe Pauſaniæ ſunt ex omnibus dena, & ea delecta, dono data, ex mulieribus, equis, talentis, camelis, & item
81 ex ceteris rebus. Feruntur autem hæc quoque acta eſſe: Xerxem, dum è Græcia fugit, omnem apparatum ſuum Mardonio reliquiſſe: & Pauſaniam dum eum apparatum videt, ex auro argentoque & velariis diverſicoloribus confectum, juſ-

„μᾶλλον βαρβάροισι ποιέειν ἤπερ Ἕλλησι, καὶ-
„κείνοισι ἢ ὀπιφθονέομεν. ἐγὼ δὲ ὧν τούτου εἵ-
„νεκα μήτε Αἰγινήτῃσι ἄδοιμι, μήτε τοῖσι ταῦ-
„τα ἀρέσκεται· δοκοῦσι δέ μοι, Σπαρτιήτῃσι
„ἀρεσκόμενον, ὅσια μὲν ποιέειν, ὅσια ἢ ἐστὶ λέ-
„γειν. Λεωνίδῃ δ', τῷ με κελεύεις τιμωρῆσαι, φη-
„μὶ μεγάλως τετιμωρῆσθαι. ψυχῇσί τε τῇσδε ἀν-
„αρθμήτοισι τετίμηται αὐτός τε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ
„ἐν Θερμοπύλῃσι τελευτήσαντες. σὺ μέντοι ἔτι
„ἔχων λόγον τοιόνδε, μήτε προσέλθῃς ἔμοιγε,
„μήτε συμβουλεύῃς· κακὸν τε ἴδοι, ἐὼν ἀπα-
θής. Ὁ μὲν, τοῦτο ἀκούσας, ἀπαλλάσσετο. Παυ-
σανίης δὲ κήρυγμα ποιησάμενος, μηδένα ἅπτε-
σθαι τοῦ λαφύρου, συγκομίζειν σκέλεσι τὰς εἱλωτίας
τὰ χρήματα. οἱ δὲ, ἀνὰ τὸ στρατόπεδον σκιδνά-
μενοι, εὕρισκον σκηνὰς καταστρωμένας χρυ-
σῷ καὶ ἀργύρῳ, κλίνας τε ὑπηχρύσους καὶ ἐπαρ-
γύρους· κρητῆράς τε χρυσέους, καὶ φιάλας τε καὶ
ἄλλα ἐκπώματα· σάκκους τε ἐπ' ἁμαξέων εὕ-
ρισκον, ἐν τοῖσι λέβησι ἐφαίνοντο ἐνεόντες χρύ-
σεοί τε καὶ ἀργύρεοι. ἀπό τε τῶν κειμένων νεκρῶν
ἐσκύλευον ψέλιά τε καὶ σφρηγῖδας, καὶ τοὺς ἀκινά-
κας, ἐόντας χρυσέους· ἐπεὶ ἐσθῆτος γε ποικίλης
λόγον ἐγίνετο οὐδείς. ἐνθαῦτα πολλὰ μὲν κλέ-
πτοντες ἐπώλεον πρὸς τοὺς Αἰγινήτας οἱ εἵλωτες,
πολλὰ δὲ καὶ ἀπεδείκνυσαν, ὅσα αὐτέων οὐκ οἷά τε
ἦν κρύψαι· ὥστε Αἰγινήτῃσι οἱ μεγάλοι πλοῦτοι
ἐκ τούτου ἐγένοντο, οἱ τὸν χρυσὸν, ἅτε ἐόντα
χαλκὸν ἀντ' ἀργύρου, πρὸς τῶν εἱλωτέων ὠνέοντο. Συμφο-
ρήσαντες δὲ τὰ χρήματα, καὶ δεκάτην ἐξελόντες τῷ
ἐν Δελφοῖσι θεῷ, ἀπ' ἧς ὁ τρίπους ὁ χρύσεος ἀνε-
τέθη, ὁ ὑπὸ τὸν τρικάρηνον ὄφιν τὸν χαλκέην ἑπεσε-
ὼς ἕστηκε βωμόν· καὶ τῷ ἐν Ὀλυμπίῃ θεῷ ἐξελόν-
τες, ἀπ' ἧς δεκάπηχυν χάλκεον Δία ἀνέθηκαν·
καὶ τῷ ἐν Ἰσθμῷ θεῷ, ἀπ' ἧς ἑπτάπηχυς χάλκεος
Ποσειδέων ἐξεγένετο. ταῦτα ἐξελόντες, τὰ λοιπὰ δι-
αιρέοντο κατ' ἔλαχον ἕκαστοι, τοῦ ἄξιοι ἦσαν, καὶ πάς
παλλακὰς τῶν Περσέων, καὶ τὸν χρυσὸν, καὶ τὸν ἄργυρον,
καὶ ἄλλα χρήματά τε καὶ ὑποζύγια. ὅσα μέν νυν
ἐξαίρετα τοῖσι δορυσσόοισι αὐτέων ἐν Πλαταιῇσι
ἐδόθη, ἃ λέγεται πρὸς ἑκάστων, δοκέω δ' ἔγω-
γε καὶ τούτοισι δοθῆναι. Παυσανίῃ δὲ πάντα δέκα
ἐξαιρεθῆναι τε καὶ ἐδόθη, γυναῖκες, ἵπποι,
τάλαντα, κάμηλοι, ὡς δὲ αὕτως καὶ τἆλλα
χρήματα. Λέγεται δὲ καὶ τάδε γενέσθαι, ὡς Ξέρ-
ξης φεύγων ἐκ τῆς Ἑλλάδος, Μαρδονίῳ τὴν
κατασκευὴν καταλίποι τὴν ἑωυτοῦ· Παυσα-
νίην ὦν ὁρέοντα τὴν Μαρδονίου κατασκευὴν
χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ καὶ ποικιλίσμασι ποι-
κίλοισι καταεσκευασμένην, κελεῦσαι τοὺς τε

Differentia cœnæ Perſicæ & Laconicæ. Loculi Perſici poſt ab Platæenſibus reperti, item notabilia in oſſibus. Mardonius ab ignoto ſepultus. Græci ſuos quo modo ſepeliverint.

δεῖπνον παρασκευάζειν. ὡς δὲ κελεύομενοι ἦσαν ἐποιέοντο ταῦτα, ἐνθαῦτα τὸν Παυσανίην ἰδόντα κλίνας τε χρυσέας καὶ ἀργυρέας εὖ ἐστρωμένας, καὶ τραπέζας χρυσέας καὶ ἀργυρέας, καὶ παρασκευὴν μεγαλοπρεπέα καὶ δεῖπνα, ἐκπλαγῆναι τὰ παρακείμενα ἀγαθά, κελεῦσαι δὴ γέλωτα τοὺς ἑωυτοῦ διηκόνους παρασκευάσαι Λακωνικὸν δεῖπνον. ὡς δὲ τοῦτο ποιηθέντος ἦν πολλὸν τὸ μέσον, τὸν Παυσανίην γελάσαντα μεταπέμψασθαι τοὺς Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς· συνελθόντων δὲ τούτων, εἶπαι τὸν Παυσανίην, δεικνύντα ἐς ἑκάτερον καὶ δεί-
„πνα τὸν παρασκευὴν, Ἄνδρες Ἕλληνες, τῶνδε
„εἵνεκα ἐγὼ ὑμέας συνήγαγον, βουλόμενος ὑ-
„μῖν τοῦδε καὶ Μήδων βασιλῆος τοῦ ἀφροσύνην
„δεῖξαι· ὃς τοιῆσδε δαῖτα ἔχων, ἦλθε ἐς ἡμέας
„ἔτεα οἰζυρὴν ἔχοντας ἀπαρησόμενος. ταῦτα
μὲν Παυσανίην λέγειν εἰπαι πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων. Ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ μετὰ τοῦτα καὶ τῶν Πλαταιέων εὗρον συχνοὶ θήκας χρυσᾶς καὶ ἀργύρου, καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων. ἐφάνη δὲ καὶ τόδε ὕστερον ἐπὶ τοῖσι νεκρῶν ἀπεψιλωθεῖσι τὰς σάρκας· συμφόρεον γὰρ τὰ ὀστέα οἱ Πλαταιέες ἐς ἕνα χῶρον· εὑρέθη κεφαλὴ ὁκὸς ἔχοι μοῦνον ῥαφὴν ἑκάστην, ἀλλὰ ἐξ ἑνὸς ἐόντα ὀστέου. ἐφάνη δὲ καὶ γνάθος, καὶ τὸ ἄνω [a] τοῦ γνάθου, ἔχουσι ὀδόντας μούνους φυέας, ἐξ ἑνὸς ὀστέου πάντας τούς τε ὀδόντας καὶ τοὺς γομφίους· καὶ πεντάπηχες ἀνδρὸς ὀστέα ἐφάνη. Ἐπείτε δὲ Μαρδονίου δευτέρῃ ἡμέρῃ ὁ νεκρὸς ἠφανίσθη [b], ὑπὸ ὅτεω μὲν ἀνθρώπων, τὸ ἀτρεκὲς οὐκ ἔχω εἰπαι· πολλοὺς δέ τινας ἤδη καὶ παντοδαπὸς ἔγνωσα θάψαι Μαρδόνιον, καὶ δῶρα μεγάλα οἶδα λαβόντας πολλοὺς παρὰ Ἀρτόντεω τοῦ Μαρδονίου παῖδος διὰ τοῦτο τὸ ἔργον· ὅστις μέντοι ἦν αὐτέων ὁ ὑπελόμενός τε καὶ θάψας τὸν νεκρὸν τὸν Μαρδονίου, οὐ δυνάμαι ἀτρεκέως πυθέσθαι. ἔχω δέ τινα Φάτιν καὶ Διονυσοφάνης, ἀνὴρ Ἐφέσιος, θάψαι Μαρδόνιον. ἀλλ' ὁ μὲν τρόπῳ τοιούτῳ ἐτάφη. Οἱ δὲ Ἕλληνες ὡς ἐν Πλαταιῇσι τῷ λήϊλῳ διείλοντο, ἔθαπτον τοὺς ἑωυτῶν, χωρὶς ἕκαστοι. Λακεδαιμόνιοι μὲν τρεῖς ἐποιήσαντο θήκας. ἔνθα μὲν τοὺς ἱρέας ἔθαψαν, τοῦ καὶ Ποσειδῶνος καὶ Ἀμομφάρετος καὶ Φιλοκύων τε καὶ Καλλικράτης. ἐν μὲν δὴ ἑνὶ τῶν τάφων ἔασαν οἱ ἱρέες, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ, οἱ ἄλλοι Σπαρτιῆται· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, οἱ εἵλωτες. ἔστι μὲν ἔτω ἔθαπτον· Τεγεῆται δὲ χωρὶς πάντας ἀλέας [c]· καὶ Ἀθηναῖοι τοὺς ἑωυτῶν ὁμῶς,

juſſiſſe piſtores & coquos cœnam ſibi uti Mardonio inſtruere. quod quum illi ex juſſu feciſſent, tum Pauſaniam lectos intuentem aureos argenteoſque probe ſtratos, menſas etiam aureas ac argenteas, magnificumque cœnæ apparatum, propoſitis bonis ſtupefactum, imperaſſe ad riſum ſuis miniſtris ut Laconicam inſtruerent cœnam. Ea quum eſſet parata & pateret magnum intervallum, ibi eundem cachinnantem arceſſiviſſe Græcorum duces, eiſque ubi convenerunt, inter oſtendendum utrumque cœnæ apparatum, dixiſſe, Viri Græci, hac ego vos de cauſſa convocavi, quod volebam vobis amentiam hujus Medorum regis oſtendere, qui quum talem vitam duceret, ad nos ſpoliandos venit qui tam miſere victitamus. Hæc Pauſanias apud Græcorum duces dixiſſe fertur. Interjecto deinde tempore complures Platæenſium repererunt loculos auri argentique & aliarum pecuniarum. Hoc quoque rei apparuit poſtmodum in his cadaveribus carne nudatis, ut quum eorum oſſa comportarent unum in locum Platæenſes, inventum ſit caput nullam futuram habens, ſed ex uno oſſe ſolidum; item maxilla, cum eo quod ſuper maxillam eſt, habens dentes, etſi diſtinctos, tamen ex uno oſſe univerſos tam molares quam ceteros. quinetiam oſſa viri quinque cubitorum. Poſtquam vero cadaver Mardonii altero die ſubductum fuit, à quo hominum certum non habeo dicere, audivi tamen jam multos, immo omnigenas ſepeliſſe Mardonium; & ob id multos ſcio ingentia dona ab Artonta Mardonii filio accepiſſe. Sed quis illorum curam ſuſceperit cadaveris Mardonii ſubtrahendi & humandi, pro comperto non poſſum ſciſcitari. habet tamen nonnihil famæ Dionyſiophanes vir Epheſius ſepeliſſe Mardonium. At hic quidem hoc modo tumulatus eſt. Græci vero, poſteaquam prædam Platæenſem diſpertierunt, cæſos ſeparatim quiſque ſuos tumularunt. Lacedæmonii, tribus ſepulcris effectis, in eorum uno ſacerdotes, è quibus fuere Poſidonius & Amompharetus & Philocyon & Callicrates. In uno igitur ſepulchrorum fuerunt ſacerdotes; in altero reliqui Spartiatæ, in tertio helotæ. Sic quidem illi humaverunt: Tegeatæ vero ſeorſum omnes confertos, & Athenienſes ſuos ſimul, nec

82 83 84

a τὸ ἐπάνω. b ἐφάνισται. c πάντας ἔθαψαν ἀλέας.

nec non Megarenſes atque Phliaſii ſuos ab equitatu interemptos. Horum igitur quidem omnium ſepulcra fuerunt repleta. At aliorum ſepulcra quotquot ad Platæas oſtenduntur, illi ſunt (quantum ego accipio) tumuli ab iis ſingulis excitati communiter, qui erubeſcebant ſe à pugna abfuiſſe, reſpectu poſterorum hominum. Quippe tumulus illic eſt etiam qui dicitur Æginetarum: quem ego audio vel decem poſt hanc pugnam annis rogatu Æginetarum à Cleade AUtodici filio, viro Platæenſi, illorum hoſpite
85 aggeratum fuiſſe. Græcis ſtatim à cæſorum humatione in agro Platæenſi, inito conſilio viſum eſt bellum Thebis inferendum, expoſcendumque eos qui cum Medis ſenſiſſent: & in primis Timegenidem & Attaginum, qui principes factionis inter primos extitiſſent; &, ni eos dedidiſſent, non prius ab urbe diſcedendum quam eam evertiſſent. Hoc ubi decrevere, undecimo à pugna die moventes obſedere Thebanos, jubentes dedere quos diximus viros. Abnuentibus dedere Thebanis, agrum eorum popu-
86 labantur, murumque adoriebantur. Quorum ager quum continenter vaſtaretur, viceſimo die Timegenides ad populares ita inquit: Viri Thebani, quandoquidem Græcis ita conſtitutum eſt, non prius abſcedere ab oppugnatione Thebarum, quam aut eas expugnaverint, aut nos illis dedideritis, abſit ut noſtra cauſſa Bœoti ager amplius vexetur: ſed ſive per cauſſam depoſcendi nos, pecunias cupiunt, pecunias eis è publico demus: nam & publice cum Medis ſenſimus, non autem nos ſoli. ſive revera depoſcentes nos urbem obſident, nos ipſi nos in diſceptationem exhibemus. Eum Thebani ſane probe & opportune loquutum arbitrantes, è veſtigio caduceatorem ad Pauſaniam miſere, velle ſe viros
87 dedere. Ea re inter eos conventa, Attaginus ex urbe profugit: cujus liberos ad ſe Pauſanias adductos culpa abſolvit, negans pueros factionis Medicæ eſſe participes. Ceteri quos Thebani dedidere, ipſi quidem putabant ſe adepturos diſceptationem, atque etiam intellexerant pecunia disjectum iri. Pauſanias autem hoc ipſum ſuſpicans fore, ubi accepit, dimiſſis omnibus ſociorum copiis, etiam illos Corinthum deductos ſupplicio affe-
88 cit. Hæc hactenus quæ ad Platæas & ad The-

ἁμῶ, καὶ Μεγαρέες τε καὶ Φλιάσιοι τὰς ὑπὸ τῶν ἵππων ἀμφθαρέντας. τῶν μὲν δὴ πάντων πλήρεες ἐφάνησαν οἱ τάφοι. τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι καὶ φαίνονται ἐν Πλαταιῇσι ἐόντες τάφοι, τούτους δή, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἀπεσχωμένους [a] τῇ ἀπεστοῖ τῆς μάχης, ἑκάστους χώματα χώσαι κοινά, τῶν ὀπιπνομένων εἵνεκα ἀνθρώπων. ἐπεὶ καὶ Αἰγινητέων ἐστὶ αὐτόθι καλεόμενον τάφος, τὸν ἐγὼ ἀκούω καὶ δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα, δεηθέντων Αἰγινητέων, χώσαι Κλεάδεω [b] τοῦ Αὐτοδίκου, ἄνδρα Πλαταιέα, σφέτερον ἑόντα ἐωυτῶν.
Ὡς δὲ ἄρα ἔθαψαν τοὺς νεκροὺς ἐν Πλαταιῇσι οἱ Ἕλληνες, αὐτίκα βουλευομένοισι σφι ἐδόκεε στρατεύειν [c] ἐπὶ τὰς Θήβας, καὶ ἐξαιτέειν αὐτέων τοὺς μηδίσαντας· ἐν πρώτοισι δὲ αὐτέων, Τιμηγενίδεα, καὶ Ἀτταγῖνον, οἳ ἀρχηγέται ἀνὰ πρώτους ἔσαν· ἢν δὲ μὴ ἐκδιδῶσι, μὴ ἀπανίσκεσθαι ἀπὸ τοῦ πολίου πρότερον ἢ ἐξέλωσι. ὡς δὲ σφι ταῦτα ἔδοξε, οὕτω δὴ ἑνδεκάτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τοῦ συμβολοῦ ἀπικόμενοι ἐπολιόρκεον Θηβαίους, κελεύοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας. 86 βουλομένων δὲ τῶν Θηβαίων ἐκδιδόναι, τοῦ τε γοῦ αὐτέων ἔτεμνον καὶ προσεβάλλον πρὸς τὸ τεῖχος. Καὶ, 87 ὡς γὰρ ἐπαύοντο σινόμενοι, ἐκτῇ ἡμέρῃ ἐλεξε τοῖσι Θηβαίοισι Τιμηγενίδης τάδε, Ἄνδρες Θηβαῖοι, ἐπειδὴ ἔτω δέδοκται τοῖσι Ἕλλησι, μὴ πρότερον ἀπαναστῆσαι πολιορκέοντας, πρὶν [d] ἢ ἐξέλωσι Θήβας, ἢ ἡμέας αὐτοῖσι παραδῶτε, νῦν ὦν ἡμέων εἵνεκα μὴ βοιωτίη πλέω μὴ ἀναπολήσῃ [e]. ἀλλ' εἰ μὲν χρημάτων χρήζοντες, πρόχημα ἡμέας ἐξαιτέονται, χρήματά σφι δῶμεν ἐκ τοῦ κοινοῦ. συνὼ γὰρ τῷ κοινῷ καὶ ἐμηδίσαμεν, 88 καὶ δὴ μᾶλλον ἡμέες. εἰ δὲ ἡμέων ἀληθέως δεόμενοι πολιορκέουσι, ἡμεῖς ἡμέας αὐτοὺς ἐς ἀντιλογίην παρέξομεν. κάρτα τε ἔδοξε εὖ λέγειν, καὶ ἐς καιρόν· αὐτίκα τε ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς Παυσανίην οἱ Θηβαῖοι, θέλοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας. Ὡς δὲ ὡμολόγησαν ὑπὸ τύπτοισι, Ἀτταγῖνος μὲν ἐκδιδρήσκει ἐκ τοῦ ἄστεος, παῖδας δὲ αὐτοῦ ἀπαχθέντας Παυσανίης ἀπέλυσε τῆς αἰτίης, φὰς τοῦ μηδισμοῦ παῖδας οὐδὲν εἶναι μεταιτίους. τοὺς δὲ ἄλλους ἄνδρας τοὺς ἐξέδοσαν οἱ Θηβαῖοι, οἱ μὲν ἐδόκεον ἀντιλογίης τε κυρήσειν, καὶ δὴ χρήμασι ἐπεπόθεον [f] διωθέεσθαι. ὁ δὲ, ὡς παρελάβε, αὐτοὺς τούτους ὑπονοέων, τῷ στρατιῷ τῷ τῶν συμμάχων ἅπασαν ἀπῆκε, καὶ ἐκείνους ἀγαγὼν ἐς Κόρινθον διέφθειρε. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Πλαταιῇσι καὶ

a ὑπαχνυμβόμενοι. b MS. habet Ἀλιάδεω. c στρατιάζ. d Vox iſta πρὶν non eſt in MS. e ἀναπλήσῃ. f ὑπεπέθεσαν.

Artabazus cum 40000 quomodo redierit in Asiam. Prælium ad Mycalen. Origo ejus. Ionum cupiditas libertatis.

Θεσσηλοῖσι γινόμενα. Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεος, φεύγων ἐκ Πλαταιέων, καὶ δὴ πρόσω ἐγίνετο. ἀπικόμενον δέ μιν οἱ Θεσσαλοὶ ξείνια σφέας, ὅτι τε ξείνια ἐκάλεσαν, καὶ ἀνηρώτων τοῦ τε στρατιῆς τῆς ἄλλης, ἐόντες ἀπιστέοντες τὰ ἐν Πλαταιῇσι γινομένων. ὁ δὲ Ἀρτάβαζος, γνοὺς ὅτι εἰ ἐθέλοι σφι πᾶσαν τὴν ἀληθείην τῶν ἀγώνων εἰπεῖν, αὐτός τε κινδυνεύσοι ἀπολέσθαι καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ στρατός· ὑπονοήσειν γὰρ οἱ πάντα τινὰ οἴσεσθαι πυθομένου τὰ γεγονότα· ταῦτα ἐκλογιζόμενος, ὅτε πρὸς τοὺς Φωκέας ἐξεγίνετο οὐδέν, πρός τε τοὺς Θεσσαλοὺς ἔλεγε τάδε, „Ἐγὼ μέν, ὦ ἄνδρες Θεσσαλοί, ὡς ὁρᾶτε, ἐ„πείγομαί τε καλῷ τῷ τάχιστα ἐλῶν [a] ἐς Θρηί„κην, καὶ ἀπουδὴν ἔχω, πεμφθεὶς καλῷ π„έγμα ἐκ βασιλέος μετὰ τῶνδε. αὐτοὺς δὲ „ὑμῖν Μαρδόνιος, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ οὗτος καλῷ „πόδας ἐμοῦ [b] ἐλαυνων, προσδόκιμός ἐστι. τοῦ„τον δὲ ξεινίζετε [c], καὶ εὖ ποιεῦντες φαίνεσθε. οὐ „γὰρ ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μελαμελήσει. ταῦτα δὲ εἰπας, ἀπέλαυνε ἀπουδῇ τὴν στρατιὴν διὰ Θεσσαλίης τε καὶ Μακεδονίης ἰθὺ τῆς Θρηίκης, ὡς ἀληθέως ἐπειγόμενος, καὶ τῷ μεσογαίαν τάμνων τὴν ὁδόν. καὶ ἀπικνέεται ἐς Βυζάντιον, καταλιπὼν δὲ στρατιᾶς τῆς ἑωυτοῦ συχνὰς ὑπὸ Θρηίκων τε καταικισθείσας κατ' ὁδὸν, καὶ λιμῷ συσχεθείσας καὶ καμάτῳ. ἐκ Βυζαντίου δὲ διέβη πλοίοισι. αὐτὸς μὲν ὧδε ἀπενόσησε ἐς τὴν Ἀσίην. Τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης τῆς περ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρῶμα ἐγένετο, συνεκύρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τοῦ Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Δήλῳ ἐκατέροι οἱ Ἕλληνες, οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἦλθον σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου, Λάμπων τε Θρασυκλέος, καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδεω, καὶ Ἡγησίστρατος Ἀρισταγόρεω, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρη τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος [d] τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφέων ὅτι τοὺς στρατηγοὺς, ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα· ὡς εἰ μὲν ἴδοιντο αὐτοὺς οἱ Ἴωνες, ἀποστήσοιντο ἀπὸ Περσέων, καὶ ὡς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομενέουσι· εἰ δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι [e], οὐκ ἐπὶ πλέω ἄγρην τοιαύτην εὑρεῖν ἂν αὐτούς. θεούς τε κοινοὺς ἀνακαλέων, ἱκέτευε αὐτοὺς ῥύσασθαι ἄνδρας Ἕλληνας ἐκ δουλοσύνης, καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον· εὐπετέα τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· πρός τε γὰρ νῆας αὐτέων κακῶς ἔχειν, καὶ οὐκ ἀξιο-

Thebas gesta sunt. Artabazum autem Pharnacis filium, ut è Platæis fugiens porro se proripuerat, Thessali, quum ad ipsos venit, hospitio invitatum interrogabant de reliquo exercitu, ignari prorsus rei ad Platæas gestæ. Iste intelligens, si omnem veritatem pugnarum illis referret, aditurum se vitæ discrimen cum suo exercitu; fore enim ut unusquisque cognita re ipsum adoriretur: hæc considerans, nec apud Phocenses retulerat quippiam, & tunc ad Thessalos ita loquutus est: Equidem, viri Thessali, maturo (ut cernitis) quam celerrime pervenire in Thraciam, idque operam do missus ex castris cum hac exercitus parte ad quoddam negocium. Mardonius autem ipse cum suo exercitu, meis vestigiis insistens, exspectandus est, cui & hospitium & officium præstate. non enim vos in tempus hæc præstitisse pœnitebit. Hæc fatus, copias festinabundus per Thessaliam Macedoniamque agebat, recta Thraciam versus, tanquam vere properans: ac regionem mediterraneam viæ præcidens pervenit Byzantium, permultis sui exercitus in itinere relictis, qui vel à Thracibus obtruncati fuerunt, vel fame atque labore enecti. Ex Byzantio navigiis transmisit. Hunc in modum iste quidem re- 89
diit in Asiam. Quo autem die ad Platæas vulnus illatum est, ea die contigit & apud Mycalen Ioniæ inferri: quum apud Delon Græci considerent, ii qui una cum Leutychide Lacedæmonio navibus venerant, eo appulsi sunt è Samo legati, Lampon Thrasyclis & Athenagoras Archestratidæ & Hegesistratus Aristagoræ filii, missi à Samiis clam Persis ac tyranno Theomestore Androdamantis filio, quem Persæ tyrannum Sami constituerant. Hi quum adierunt duces, verba fecit Hegesistratus multa & varia: Fore enim ut si tantummodo viderent hos Iones, à Persis deficerent, nec barbari manerent: etiam, ut manerent, tamen fore ut non aliam prædam talem isti reperirent. Præterea deos communes invocans obsecrabat, ut Græcos Græci liberarent ex servitute, ulciscerenturque barbarum. quæ facilia eis dicebat factu esse, quia naves illorum segnes essent ad cursum, nec

a ἐλθεῖν. b πόδας μου. c τοῦτον ξεινίζετε. d MS. habet Θεομήτορος. e ὑπομείωσι.

Hegeſiſtratus manet in claſſe Græca, alii Samii domum rediere ad ſuos incitandos. Deiphonus vates claſſis, cui pater Euenius & caſus ejus. Oves ſolis apud Apolloniatas.

nec pares Græcis ad prœlium. Siquid vero apud hos ſuſpicionis ſubeſſet, ne dolo ipſos deducerent, dicere paratos eſſe ſe ut in horum navibus pro obſidi-
90 bus veherentur. In his obſecrandis quum multus eſſet hoſpes Samius, ſciſcitabatur Leutychides, (ſive ominis gratia volens audire, ſive caſu, deo agente) Samie hoſpes, quod eſt tibi nomen? Ille reſpondet, Hegeſiſtrato. Leutychides interpellata reliqua oratione, ſi quam inſtituerat, Accipio, inquit, omen Hegeſiſtrati, hoſpes Samie; effice tu, ut & ipſe fide data abnaviges, & iſti qui tecum ſunt, certe Samios promptos ſo-
91 re nobis ſocios. Hæc loquutus, & rem pariter exequi aggreſſus eſt. nam quum Samii extemplo fidem interpoſito etiam jurejurando dediſſent de ſocietate cum Græcis, Leutychides dimiſſis domum ceteris legatis, juſſit eum, cujus nomen pro augurio acceperat, ſecum navigare. Græci eum illic diem commorati, poſtridie pulchre litavere, haruſpice Deiphono EUenii filio Apolloniata, ex A-
92 pollonia quæ eſt in ſinu Ionio. Hujus patri EUenio res hujuſmodi contigit. Sunt in hac Apollonia ſacræ ſolis oves, quæ interdiu ſecundum flumen paſcuntur, quod è monte Lacmone per Apolloniatem agrum fluit in mare juxta Oricum portum. noctu autem delecti viri, divitiis & genere inter populares ſuos ſplendidiſſimi, illi cuſtodiunt ſingulis annis ſinguli; nam ex oraculo quodam Apolloniatæ eas oves permagni faciunt. Stabulantur autem in antro procul ab urbe. Ibi EUenius hic, quum aliquando delectus ad cuſtodiendas oves non excubaret vigilans, ſed obdormiſſet, ingreſſi antrum lupi oves circiter ſexaginta trucidarunt. Id ubi iſte animadvertit, rem ſuppreſſit, neminique aperuit, habens in animo totidem mercari, quas ſubſtitueret. at Apolloniatæ ubi acceperunt (neque enim eos quod geſtum erat latuit) adductum in judicium EUenium condemnaverunt, ut, quia vigiliam edormiſſet, viſu privaretur. Quem poſteaquam excæcaverunt, mox eis neque pecora fœtificabant, neque humus pro conſuetudine fructum ferebat. Erant autem illis prædicta & in Dodona & in Delphis. Interrogati mox prophetæ de cauſſa mali præſentis, reſponderunt illis cauſſam eſſe, quia cuſtodem

ἀξιομάχους κείνοισι εἶναι. αὐτοί τε εἴ τι ὑπεύθυνοι μὴ δόλῳ αὐτοὺς ἀγάγοιεν, ἐν τῷπι νηυσὶ ἑτοῖμοι εἶναι τῆσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὁμηροι εἶναι. Ὡς δὲ πολλὸς ἐὼν λιτόμενος ὁ ξεῖνος ὁ Σάμιος, εἴρετο Λευτυχίδης, (εἴτε κλήδονος εἵνεκε θέλων πυθέσθαι, εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην, θεῶν ποιεύντων) Ὦ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ ὄνομα; ὁ δὲ εἶπε, Ἡγησίστρατος. ὁ δέ, ὑπαρπάσας τὸ ὀπίλοιπον λόγον, εἴ τινα ὥρμητο λέγειν, ὁ Ἡγησίστρατος, εἶπε, Δέκομαι τὸ οἰωνόν τὸ Ἡγησίστρατε, ὦ ξεῖνε Σάμιε· σὺ δὲ ἡμῖν πίεε ὅκως αὐτός τε δῶς πίστιν ἀποστελεῦσαι, καὶ οἱ σοὶ σοὶ ἑόντες ὅδε, ἢ μὴν Σαμίοισι ἡμῖν προθύμως ἔσεσθαι συμμάχους. Ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε, καὶ τὸ ἔργον προσῆγε. αὐτίκα δὲ οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς τοὺς Ἕλληνας. ταῦτα δὲ ποιησάντες, οἱ μὲν ἀπέστελλον· (μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε στέλλειν [a] τὸν Ἡγησίστρατον, οἰωνὸν τὸ ὄνομα ποιεύμενος) οἱ δὲ Ἕλληνες, ὑπισχόντες ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι, τῇ ὑστεραίῃ ἐκαλλιερέοντο, μαντευομένου σφι Δηιφόνου τοῦ Εὐηνίου, ἀνδρὸς Ἀπολλωνιήτεω, Ἀπολλωνίης δὲ τῆς ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ. Τότε τὸν πατέρα κατέλαβε Εὐήνιον πρῆγμα τοιόνδε· ἔστι ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτῃ ἱρὰ ἡλίου πρόβατα, τὰ τὰς μὲν ἡμέρας βόσκεται πρὸς ποταμόν, ὃς ἐκ Λάκμωνος ὄρεος ῥέει διὰ τῆς Ἀπολλωνίης χώρης ἐς θάλασσαν, παρ' Ὥρικον λιμένα· τὰς δὲ νύκτας ἀραιρημένοι ἄνδρες οἱ πλούτῳ τε καὶ ἀρετῇ δοκιμώτατοι τῶν ἀστῶν, οὗτοι φυλάσσουσι ἐνιαύσιον ἕκαστον. πρὸς πολλοῦ γὰρ δὴ ποιεῦνται Ἀπολλωνιῆται τὰ πρόβατα ταῦτα, ἐκ θεοπροπίου τινός. ἐν δὲ ἄντρῳ αὐλίζονται πόλιος ἑκάς. ἔνθα δὴ τότε ὁ Εὐήνιος οὗτος ἀραιρημένος ἐφύλασσε· καί κοτε αὐτὸν καταγνωμήσαντες τῇ φυλακῇ, παρελθόντες λύκοι ἐς τὸ ἄντρον, διέφθειραν τῶν προβάτων ὡς ἑξήκοντα. ὁ δέ, ὡς ἐπήισε, εἶχε σιγῇ, καὶ ἔφραζε οὐδενί, ἐν νόῳ ἔχων ἀντικαταστήσειν ἄλλα πρόβατα. καὶ οὐ γὰρ ἔλαθε τοὺς Ἀπολλωνιήτας ταῦτα γενόμενα· ἀλλ' ὡς ἐπύθοντο, ὑπαγαγόντες μιν ὑπὸ δικαστήριον [b], κατέκριναν, ὡς τῇ φυλακὴν καταγνωμήσαντα, τῆς ὄψιος στερηθῆναι. ἐπεί τε δὲ τὸν Εὐήνιον ἐξετυφλώσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα οὔτε πρόβατα σφι ἔτικτε, οὔτε γῆ ἔφερε ὁμοίως καρπόν. πρόφαντα δέ σφι ἔν τε Δωδώνῃ καὶ ἐν Δελφοῖσι ἐγίνετο. ἐπείτα ἐπειρώτεων τοὺς προφήτας τὸ αἴτιον τῶν παρεόντων κακῶν. οἱ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον ὅτι ἀδίκως τὸν φύ-

a ποιέειν. b ἐς τὸ δικαστήριον.

Græcorum classis venit Samum. Persæ fugiunt navalem pugnam.

φύλακον τ' ἱρῶν προβάτων Εὐήνιον τῆς ὄψιος ἐστέρησαν. αὐτοὶ γὰρ ἐπορμῆσαι τοὺς λύκους· ἐς τοῦτόν τε πύσεσθαι τιμωρέοντες ἐκείνῳ, πρὶν ἢ δίκας δῶσι τῶν ἐποίησαν, τούτους τοὺς ἂν αὐτὸς ἕληται καὶ δικαιοῖ. τοιέων δὴ τελεομένων, αὐτοὶ δωσέιν Εὐηνίῳ δόσιν τοιαύτην τὴν πολλὰς μὲν μακαρίειν ἀνθρώπων ἔχουσα. Τὰ μὲν χρηστήρια ταῦτα σφι ἐχρήσθη. οἱ δὲ Ἀπολλωνιῆται, ἀποῤῥητα ποιησάμενοι, προέθεσαν τῶν ἀστέων ἀνδράσι ἁμαρτεῖν. οἱ δέ σφι διέπρηξαν ὧδε· καταμένοντι Εὐηνίῳ ἐν θώκῳ, ἐλθόντες οἱ παρέζοντο, καὶ λόγους ἄλλους ἐποιεῦντο· ἐς ὃ κατέκαμνον συλλυπεύμενοι τῷ πάθεϊ. τούτῳ δὲ ὑπαγόντες, ἠρώτεον τινα δίκην ἂν ἕλοιτο, εἰ ἐθέλοιεν Ἀπολλωνιῆται δίκας ὑποτίνας δοῦναι τῶν ἐποίησαν. ὁ δὲ, οὐκ ἀκηκοὼς τὸ θεοπρόπιον, εἶπε, εἶπας, εἴ τις οἱ δοίη ἀγρούς· τῶν ἀστῶν ὀνομάσας, τοῖσι ἠπίστατο εἶναι καλλίστους δύο κλήρους τῶν ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ· καὶ οἰκησιν πρὸς τούτοισι, τὴν ἥδεε καλλίστην ἐοῦσαν τῶν ἐν τῇ πόλι. τοιούτων δὲ ἔφη ἐπήβολον γενόμενον, δεδέχθαι λοιπὸν ἀμήνιτον εἶναι, καὶ δίκην οἱ ταύτην ἀποδεδόχθαι γενομένην. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε. οἱ δὲ παρεδροι εἶπαν ὑπολαβόντες, Εὐήνιε, τάδε τὴν δίκην Ἀπολλωνιῆται τῆς σκυφλώσιος σκίνησόν τοι κατὰ τὰ θεοπρόπια τὰ γεγραμμένα. ὁ μὲν δὴ πρὸς ταῦτα, δεινὰ ἐποιέετο, ἐνθεῦτεν πυθόμενος τὸν πάντα λόγον, ὡς ἐξαπατηθείς. οἱ δὲ, πειράμενοι ἤδη τῶν σκημμένων, διδοῦσί οἱ τὰ εἵλετο. καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα ἔμφυτον μαντικὴν εἶχε, ὥστε καὶ ὀνομαστὸς γενέσθαι. Τούτου δὴ ὁ Δηίφονος ἐὼν παῖς ὁ Εὐηνίου, ἀγόντων Κορινθίων, ἐμαντεύετο τῇ στρατιῇ. ἤδη δὲ καὶ τόδε ἤκουσα, ὡς ὁ Δηίφονος ὑποβαλεύων τὸ Εὐηνίου ὄνομα, ἐξελάμβανε ὑπὲρ τῶν Ἑλλάδα ἔργα, οὐκ ἐὼν Εὐηνίου παῖς. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς ἐκαλλιέρησε, ἀνῆγον τὰς νέας ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σαμίης πρὸς Καλαμίσοισι, οἱ μὲν αὐτοὶ ὁρμισάμενοι κατὰ τὸ Ἡραῖον τὸ ταύτῃ, παρεσκευάζοντο ὡς [a] ἐς ναυμαχίην· οἱ δὲ Πέρσαι, πυθόμενοί σφεας παραπλέειν, ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἤπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλέειν. βαλλομένοισι γάρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· ἐν γὰρ ὧν ἐδόκεον ὁμοῖοι εἶναι. ἐς δὲ τὴν ἤπειρον ἀπέπλεον [b], ὅκως

stodem sacrarum ovium EUenium inique luminibus orbassent. se enim immisisse lupos: nec prius ab illius ultione cessaturos quam ei satisfeciissent de iis quæ in eum perpetrassent, prout ipse sibi suo arbitrio satisfactum putaret. His perfectis, daturos se EUenio tale donum, quod habentem plerique hominum putarent beatum. Hæc Apolloniatis sunt 93
reddita oracula. Quæ Apolloniatæ silentio supprimentes, quibusdam è civibus exequenda delegaverunt. Isti hunc in modum putarunt exequenda: EUenium in sella sedentem adeunt, eique assidentes aliis de rebus verba faciunt, donec deveniunt ad miserandam hominis calamitatem. Ita introducta ejus rei mentione, percontantur quam mulctam ejus injuriæ optaret, si eam promitterent pendere Apolloniatæ. Hic, qui oraculum non audisset, se optare dixit duo prædia civium, quos nominabat, quorum patrimonia omnium Apolloniatarum putabat esse pulcherrima, & præterea domicilium quod in urbe sciebat esse optimum. Horum si compos effectus esset, non infensum se posthac fore dicebat, sed hac satisfactione contentum. Hoc quum respondisset EUenius, tum ii qui/ ei assidebant, excipientes, EUeni, inquiunt, hanc tibi satisfactionem Apolloniatæ pro ereptis oculis rependunt, ex oraculis redditis. EUenius, ubi omnem rem audivit, indigno animo tulit sese fuisse deceptum. At cives ea prædia à dominis mercati, huic illa quæ optarat dedere: qui mox deinde insitam divinationem obtinuit, unde celebratus fuit. Hu- 94
jus EUenii filius fuit Deiphonus, qui ductus à Corinthiis exercitui vaticinabatur. Jam vero illud quoque audivi, Deiphono negocium in Græcia fuisse exhibitum, quod se filium EUenii, cujus non esset, nuncuparet. Ceterum post- 95
quam litavere Græci, classem è Delo Samum versus solverunt: & quum Samum venissent ad Calamisa, illi quidem istic applicantes circa templum Junonis sese ad prœlium navale parabant. Eos adnavigare quum Persæ audivissent, & ipsi ceteras naves ad continentem reducunt, nisiquod Phœnicum naves abire permiserunt. deliberantes enim censebant pugnam navalem sibi non esse capessendam, quum pares hosti non esse sibi viderentur. In continentem igitur abnavi-

a Vocula ὡς abest ab MS. b Hoc verbum ἀπέπλεον quoque abest a MS.

Persæ ad Mycalen è navibus eunt in terram illic castra munientes, mirantibus Græcis & sequuturis. Iones instigat ad defectionem Leutychides.

vigabant, ut essent sub suo pedestri exercitu qui in Mycale tendebat, ex mandato Xerxis ab aliis copiis relictus ad Ioniam tutandam, numero sexaginta millium, duce Tigrane, Persarum & specie & statura eminentissimo. Ad hunc exercitum constituerunt refugere duces classis, subductisque navibus, munimenta circumdare, in illarum præsidium suum-
96 que refugium. Hoc inito consilio, profecti sunt, & evecti prope Venerandarum templum Mycales ad Gæsonem & Scolopoëntem (ubi Cereris Eleusiniæ cernitur templum, quod Philistus Pasiclis filius condidit, sequutus Neleum Codri filium ad Miletum condendam) ibi subductas naves munimento circumdederunt è saxis stipitibusque mitium arborum, quas exciderunt, & circum munitionem depactis sudibus. Ita se instruxerunt, tanquam & obsidendi & victoria potituri. in utrumque enim casum ratio-
97 ne inita sese parabant. Barbaros abiisse in continentem postquam accepere Græci, tanquam qui effugissent, ægre ferebant, incerti quid agerent, retróne se reciperent, an procederent in Hellespontum. Tandem neutrum horum visum est faciendum esse, sed navigandum versus continentem. Præparatis igitur ad pugnam navalem & descensuum tabulis, aliisque quibuscunque opus erat, ad Mycalen navigant: & quum prope castra hostium fuere, neminem ex adverso obviam navigare vident, sed naves intra murum subductas, & magnam vim peditatus pro litore dispositam. Ibi primum Leutychides in nave prætervehens, litori appropinquans quammaxime, Ionibus per præconem imperabat, inquiens, Viri Iones, quicunque è vobis me exauditis, intelligite quæ dico. nihil enim horum quæ vobis mando intelligent Persæ. Ubi pugnam conseruerimus, primo quidem debetis reminisci libertatis omnium: deinde tesseræ Hebes. Atque hoc qui è vobis non audiit, ab eo qui audiit discat. Facti autem eadem ista mens fuit quæ Themistoclis ad Artemisium: quod videlicet hæc verba, si laterent barbaros, persuasura Ionibus essent; sin mox delata ad barbaros, red-
98 ditura malefidos Græcis. His per Leutychidem admonitis, secundum opus Græcorum fuit, ut naves litori admoventes in litus egrederentur. Et hi sese ad

ὅκως ἔωσι ὑπὸ τ πεζὸν στρατὸν τ σφέτερον, ἐόντα ἐν τῇ Μυκάλῃ· ὃς, κελεύσαντ Ξέρξεω, καταλελειμμένον τῶ ἄλλω στρατῶ, Ἰωνίλιν ἐφύλαξε. τῶ πλῆθ μὲν ἦν ἐξ μυριάδες· ἐστρατήγεε δ αὐτῶ Τιγράνης, καλλεί τε καὶ μεγαθεϊ ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον [a] μὲν δὴ τ στρατὸν ἐβουλεύσαντο καταφυγόντες οἱ τῶ ναυτικῶ στρατηγοὶ ἀνειρύσαι τὰς νῆας, καὶ περιβαλέσθαι ἕρκ, ἔρυμα τ νεῶν, καὶ σφέων αὐτέων κρησφύγετον. Ταῦτα βουλευσάμενοι ἀνήγοντο. ἀπικόμενοι δ ὡς ἐκ τὸ τ Ποτνιέων ἱρὸν τ Μυκάλης ἐς Γαίσωνά τε καὶ Σκολοπόεντα, τῇ Δήμητρ Ἐλευσινίης ἱρὸν, τὸ Φίλιστ ὁ Πασικλῆ ἱδρύσατο, Νείλεω τῶ Κόδρω ἀπισσόμενος ἀπὶ Μιλήτ κτίσιν· ἐνθαῦτα τάς τε νῆας ἀνείρυσαν, καὶ περιεβάλοντο ἕρκ καὶ λίθων & ξύλων, δένδρεα σκάψαντες ἥμερα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἕρκ κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι, καὶ ὡς νικήσοντες. ἐπ' ἀμφότερα ἀπιλεγόμενοι γὰρ παρεσκευάδατο. Οἱ δ Ἕλληνες, ὡς ἐπύθοντο οἰχωκότας τὸς βαρβάρους ἐς τὸν ἤπειρον, ἤχθοντο ὡς σκεπτόμενοι. ἀπορίη τε εἶχον ὅ, τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσωνται ὀπίσω, εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἑλλησπόντ. τέλ δὴ ἔδοξε τοῖσι μὲν μηδέτερα ποιέειν, ἀπιπλώειν δὲ ἀπὶ τὴν ἤπειρον. ἀσκευασάμενοι ὧν ἐς ναυμαχίην & ἀποβάθρας & ἄλλα ὅσων ἐδέες, ἔπλεον ἀπὶ τ Μυκάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγχῶ τε ἐγίνοντ & στρατοπέδω, καὶ ἐδοκέεσ φαίνετό σφι ἐπαναγομένοις, ἀλλὰ ὥρων νῆας ἀνελκυσμένας ἔσω τῶ τείχ, πολλὸν δὲ πεζὸν ἀραρεκεμένον ἀπὶ τ αἰγιαλόν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηῒ ἀπεώλεον, ἐγχείμψας [b] τῷ αἰγιαλῷ παμάλιστα Λευτυχίδης, ὑπὸ κήρυ-
„κ προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι, λέγων, Ἄνδρες
„Ἴωνες, οἱ ὑμέων τυγχάνουσι ἐπακούοντες, μά-
„θετε τὰ λέγω. πάντως γὰρ ἔδεν σωήσουσι Πέρ-
„σαι τ ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμμίσγω-
„μεν, μεμνῆσθαί τινα χρὴ ἐλευθερίης μὲν πάν-
„των πρῶτον· μετὰ δὲ, τὸ συνθήμα & Ἕλλης.
„καὶ τάδε ἴσθι & ὁ μὴ ἀκούσας ὑμέων πρὸς τὸ ἀ-
„κουσάντος. Οὗτος δὲ ἔτ & ἐὼν τυγχάνῃ νόος τὸ πρήγματ & καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ὁ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ. ἢ γὰρ δὴ λαθόντα τὰ ῥήματα τὸς βαρβάρους ἔμελλε τὸς Ἴωνας πείσειν, ἢ ἐπῆμα ἀνενειχθέντα ἐς τὸς βαρβάρους, πιθανὴν ἀπίσας τοῖσι Ἕλλησι. Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑποθεμένου, δεύτερα δὴ τάδε [c] ἐποίεον οἱ Ἕλληνες· προσσχόντες τὰς νῆας, ἀπέβησαν ἐς τ αἰγιαλόν. καὶ

a ὑπὸ τοῦτον. b ἐγχείψας. c δεύτερα τάδε.

Samiis ſuſpectis ob captivos Athenienſes redemptos auferuntur arma, & Mileſii extra exercitum amoventur. Fama divinitus miſſa de victoria ad Platæas, & utrobique templa Cereris.

ἔτοι μὲν ἐτάσσοντο. οἱ δὲ Πέρσαι ὡς εἶδον τὰς Ἕλληνας ὡρμημένας ἐς μάχην, καὶ τοῖσι Ἴωσι ὡρμαινέπαιξαν, τάδε μὲν, ὑποτοησαντες τὰς Σαμίους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν, ἀπαιρέουν τὰ ὅπλα. οἱ γὰρ ὦν Σάμιοι, ἀπικομένων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων, τὰς ἔλαβον ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν λελειμμένας οἱ Ξέρξεω, τούτους λυσάμενοι πάντας, ἀπεπέμπουσι ἐποδιάπαντας ἐς τὰς Ἀθήνας. τοῦ εἵνεκεν οὐκ ἥκιστα ὑποψίην ἔχον, πεντακοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξεω πολεμίων λυσάμενοι. τῶν δὴ, τὰς διόδους τὰς ἐς κορυφὰς τοῦ Μυκάλης φέρούσας κατεστάσαντο τοῖσι Μιλησίοισι φυλάσσειν, ὡς ὑπερεμένοισι δῆθεν μάλιστα τὴν χώρην. ἐπίστευον δὴ τούτου εἵνεκεν, ἵνα ἀκίνδυνοι ἐν στρατοπέδῳ ἔωσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι δὲ κατεδόκεον νεοχμὸν ἄν τι πιέειν, δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιούτοισι κατεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι. αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ χέρρα ἔρκος εἶναι σφι. ὡς δὲ ἄρα παρεσκεύαστο τοῖσι Ἕλλησι, κατεσήισαν [a] κατὰ τοὺς βαρβάρους. ἴσαν δέ σφι φήμη τε ἐσέπεσε ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν, καὶ κηρύκιον ἐφάνη ἐπὶ τῷ κυμαλώγῃ κείμενον. ἡ δὲ φήμη διῆλθέ σφι ὧδε, ὡς οἱ Ἕλληνες τὸν Μαρδονίου στρατὸν νικῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὴ πολλοῖσι τεκμηρίοισι ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν πρηγμάτων· εἰ καὶ τότε τῇ αὐτῆς ἡμέρης συμπεσόντα, ἔς τε ἐν Πλαταιῇσι καὶ ἐς ἐν Μυκάλῃ μέλλοντα ἔσεσθαι τρωμάτα φήμη τοῖσι Ἕλλησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπίκετο, ὥστε θαρσῆσαί τε τὸν στρατὸν πολλῷ μᾶλλον, καὶ ἐθελῆσαι προθυμότερον κινδυνεύειν. καὶ τόδε ἕτερον συνέπεσε γενόμενον, Δήμητρος τεμένεα Ἐλευσινίης ἔν τε ἀμφοτέρῃσι τὰς συμβολὰς εἶναι. καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιϊδι παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον, ὅ ἐγένετο (ὡς δὲ ὕστερόν μοι εἴρηται) ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γενομένην δὲ νίκην τῶν μὲν Παυσανίεω Ἑλλήνων, ὀρθῶς σφι ἡ φήμη συνέβαινε ἐλθεῖν. τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῇσι πρωῒ ἔτι τῆς ἡμέρης ἐγένετο· τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ, περὶ δείλην. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι, μιοῦς τε δὴ αὐτοῖσι, χρόνῳ ὑστέρῳ πολλῷ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμαθοῦσι ἐγένετο. τότε δὲ ἀρρωδίη σφι πρὸ τῆς φήμης ἐσαπικέσθαι, ὅτι περὶ σφέων αὐτῶν ἦν τῶν, ὡς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πᾶσιν ἡ Ἑλλὰς. ὡς μέντοι ἡ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέπεσε, μᾶλλόν τι καὶ ταχύτερον τὴν πορείην ἐποιεῦντο. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἔσπευδον ἐς τὸν μάχην, ὡς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ

ad pugnandum inſtruebant. Quod facientes Græcos quum cernerent Perſæ, & ſcirent Ionas fuiſſe adhortatos, arma Samiis adimunt, ſuſpicati illos ſentire cum Græcis. Quippe Samii devectos illuc claſſe barbarorum Athenienſes captivos, quos exceperat circa Atticam relictos miles Xerxis, redemerant eos omnes, Athenaſque cum viatico remiſerant. Quo nomine non minimum ſuſpicionis attraxerant, qui quingenta capita hoſtium Xerxis liberaverant. Præterea Mileſiis, tanquam maxime loci iſtius gnaris, Perſæ imperant, ut tramites qui ad cacumina Mycales ferunt cuſtodiant; eo conſilio id facientes, ut Mileſii extra exercitum eſſent. Hunc in modum ab iis Ionibus qui aliquid rerum novarum molituri videbantur, ſi facultatem nacti eſſent, Perſæ ſibi præcaverunt. Iidem facto ex ſcutis vimineis ſepimento ſeſe conſtipaverant. Græci, ubi inſtructi fuere, ire 99
in barbaros tendunt: quibus euntibus advolavit in univerſum exercitum rumor, caduceumque ſupra fluctus poſitum apparuit. Rumor autem hujuſmodi ad eos ferebatur, Græcos acie in Bœotia ſuperaſſe Mardonii copias. Multis nempe ſignis res quæ divinitus fiunt, declarantur. ſi etiam tunc eodem die procedente utriuſque cladis, & ejus quæ ad Platæas, & ejus quæ ad Mycalen futura erat, fama huc ad Græcos venit, ita ut reddiderit eos multo ferociores, & ad ſubeundum ultro periculum alacriores. Al- 100
terum etiam quiddam concurrere contigit, ut prope ad utramque pugnam fuerint Cereris Eleuſiniæ templa. nam & apud ipſum Cereris fanum (ut à me ſuperius demonſtratum eſt) in agro Platæenſi pugna facta eſt, & ſimiliter in Mycale futura pugna erat, ut non abs re venerit ad iſtos fama victoriæ ab Græcis, qui cum Pauſania erant, paratæ. nam pugna ad Platæas diluculo diei geſta eſt, apud Mycalen veſperi. quarum utramque eodem ejuſdem menſis die geſtam eſſe, non diu poſt ab his rem cognoſcentibus declaratum eſt. Ante rumoris autem adventum ſubibat iſtos timor non tam de ſeipſis quam de Græcis, ne in Mardonio offenderet Græcia: at ubi fama hæc ad eos advolavit, impenſius atque properantius ad congrediendum proceſſerunt. Attamen Græci ac barbari in pugnam feſtinarunt, tanquam & inſulæ eis

&

a κατεστησαν.

& Helleſpontus propoſita præmia eſſent.
101 Athenienſes porro, & qui juxta erant inſtructi, pæne dimidium copiarum, iter tenebant per litus atque planitiem; Lacedæmonii autem, & deinceps collocati, per confragoſa & montes. Quæ dum Lacedæmonii circuibant, interim Athenienſes in altero cornu jam prœliabantur. Perſæ, quoad ipſis ſepimenta manſere recta, ſeſe defenſavere, & nihilo inferiores in pugna erant: poſtea vero quàm Athenienſium & eorum qui cum Athenienſibus erant copiæ adnixæ ſunt vehementius, ſe mutuo adhortantes, ut laus operis ipſorum eſſet, non Lacedæmoniorum, tum commutari jam res, & dejectis ſepimentis Græci confertim impreſſionem facere in Perſas. Illi excepto impetu perdiu reſtitere, ad poſtremum in murum refugere: cum quibus pariter irruperunt Athenienſes & Corinthii & Sicyonii & Trœzenii. ita enim erant ii junctim in acie collocati. Ubi vero & murus captus eſt, ibi barbari non roboris memores eſſe, ſed fugæ, præterquam Perſæ: hi autem ad paucos redacti pugnabant, Græcis aſſidue in murum irruentibus. Et Perſici duo claſſiarii duces, Artayntes & Ithamitres, effugerunt: totidem pugnantes occubuerunt, Mardontes, & pedeſtrium copiarum dux
102 Tigranes. Adhuc autem dimicantibus Perſis ſupervenere Lacedæmonii ac ſocii, qui eos qui ſupererant trucidaverunt. Ipſorum quoque Græcorum complures illic cecidere, & cum alii ex Sicyoniis, tum eorum dux Perilaus. Quinetiam Samii qui in exercitu Medorum militabant, quibus adempta arma fuerant, ubi viderunt ſtatim ab initio pugnam pertinaciorem, quoad poterant Græcis ſuppetias iere. Quos inchoaſſe cernentes alii Iones, ita & ipſi à Perſis deficientes
103 adorti ſunt barbaros. Mileſiis autem præceptum erat ut exitus viarum cuſtodirent, Perſarum ſalutis gratia, ut ſiquis caſus, qualis accidit, eos deprehendiſſet, Mileſiis ducibus ſalutem ſibi ad Mycales cacumina compararent. hujus quidem rei cauſſa Mileſii illic collocati fuerant, neve ſi exercitui adeſſent, aliquid innovarent. At illi è contrario prorſus quam juſſi fuerant fecere: qui & per alias quæ ad hoſtem ferebant vias illos in fugam verſos deduxere, & ad extremum in eis mactandis omnium extitere maxime

καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἆεθλα προέκειτο. τοῖσι μὲν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι σὺν τούτοισι τεταγμένοισι, μέχρι κου τ[a] ἡμισέων, ἡ ὁδὸς ἐγίνετο κατ' αἰγιαλόν τε καὶ ἄπεδον χῶρον· τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι, καὶ τοῖσι ἐπὶ ξὺν τούτοισι τεταγμένοισι, καλά τε χαράδρην καὶ ὄρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιήισαν, ἅτοι οἱ ὀπὶ τῷ ἑτέρῳ κέρεϊ [b] ἐπὶ καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μέν νυν τοῖσι Πέρσῃσι ὀρθία ἦν τὰ γέρρα, ἠμύνοντό τε, καὶ ἐδέκοντο ἐλάσσονα εἶχον τῇ μάχῃ. ἐπεὶ δὲ τ' Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ φρατὸς, ὅκως ἐκ τῶν δύνοιτο τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, προσπελάσαντες, ἔργα εἶχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἐτροιήτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρρα ἅτοι φερόμενοι ἐσέπιπτον ἀλέες ἐς τοὺς Πέρσας. οἱ δὲ δεξάμενοι, καὶ χρόνον συχνὸν ἀμυνόμενοι, τέλος ἔφυγον ἐς τὸ τεῖχος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Τροιζήνιοι (οὗτοι γὰρ ἔσαν ἐπὶ ξὺν τεταγμένοι) συνεπισπόμενοι, συνεσέπιπτον [c] ἐς τὸ τεῖχος. ὡς δὲ καὶ τὸ [d] τεῖχος ἀραίρητο, οὔτι τι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγήν τε ὁρμέατο οἱ ἄλλοι, πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ' ὀλίγας γινόμενοι, ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων· καὶ τ' στρατηγῶν τ' Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτῶσι· Ἀρταΰντης μὲν ὁ Ἰθαμίτρης [e] ἐὼν ναυτικὸς στρατηγέοντες, ἀποφεύγουσι· Μαρδόντης δὲ, καὶ ὁ ἐὼν πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης, μαχόμενοι τελευτῶσι. Ἔτι δὲ μαχομένων τῶν Περσέων, ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ μετ' αὐτέων, καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχείριζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτέων τῶν Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα· ἄλλοί τε καὶ Σικυώνιοι, καὶ στρατηγὸς Περίλεως. τῶν τε Σαμίων οἱ στρατεύμενοι, ἐόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ, καὶ ἀπαιρημένοι τὰ ὅπλα, ὡς εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινομένην ἐπαλκέα τὴν μάχην, ἔρδον ὅσον ἐδυνέατο, προσωφελέειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἕλλησι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, ἅτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων, ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροισι. Μιλησίοισι δὲ προστέτακτο μὲν τ' Περσέων τοὺς διόδους τηρεῖν, σωτηρίης εἵνεκα σφι· ὡς δὴ ἄρα σφέας καταλαμβάνῃ οἷά περ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγεμόνας, σώζωνται ἐς τὰς κορυφὰς τοῦ Μυκάλης. ἐπάρξησαν μέν νυν ὀπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι τότε γε εἵνεκα, καὶ ἵνα μὴ παρεόντες τῷ στρατοπέδῳ τι νεοχμὸν ποιέοιεν. οἱ δὲ πᾶν τοὐναντίον δὴ προσταγμένοι ἐποίεον. ἄλλας τε κατηγεόμενοι σφι ὁδοὺς φεύγουσι, αἳ δὴ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ τέλος, αὐτοί

Zzz 2

a μίχρι κατὰ τ'. b κέρρῃ. c συνέπιπτον. d ὡς ἦ τὸ. e Ἰθαμίτρης.

Perſæ victi, & Ionia liberata; de qua poſt deliberationem cenſuerunt accenſendam Græciæ, in quod juravit. Perſæ ſuperſtites petunt Sardes.

τοί σφι ἐγένοντο πτείνοντες πολεμιώτατοι. ὕστερον δὲ τοδεύτερον Ἰωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη. Ἐν δὲ τούτῳ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι· καὶ Ἀθηναίων, Ἑρμόλυκος ὁ Εὐθύνου [a], ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκήσας· τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαβε ὕστερον τούτων, πολέμου ἐόντος Ἀθηναίοισί τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρνῳ τῇ Καρυστίης χώρης ἀποθανόντα ἐν μάχῃ, κεῖσθαι ὑπὸ Γερεστῷ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους, Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυώνιοι ἠνίκευσαν. Ἐπεὶ τε δὲ κατεκόπησαν οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλούς, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας τῶν βαρβάρων, τὰς νῆας ἐνέπρησαν, καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὸν λιθον τοῦτον ἐξαγαγόντες ἐς τὰ αἰγιαλόν· καὶ θησαυρούς τινας χρημάτων εὗρον. ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νῆας, ἀπέπλεον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς Σάμον οἱ Ἕλληνες, ἐβουλεύοντο περὶ ἀναστάσιος τῆς Ἰωνίης, καὶ ὅπη χρεὼν [b] εἴη τὴν Ἑλλάδος καταοικίσαι [c], τὴν αὐτοὶ ἐγκρατέες ἔσαν· τὸν δὲ Ἰωνίην ἀφεῖναι τοῖσι βαρβάροισι. ἀδωσάτου γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἑωυτούς τε Ἰώνων περικατῆσθαι, φρουρέοντας τὴν πάντα χρόνον· καὶ ἑωυτῶν μὴ περικατημένων, Ἴωνας οὐδεμίην ἐλπίδα ἔχον χαίροντας περὶς τὴν Περσέων ἀπαλλάξειν. περὶς ταῦτα Πελοποννησίων μὲν τοῖσι ἐν τέλεσι ἐδόκεε [d] τὴν μητροπόλιων ἐθνέων τὴν Ἑλληνικῶν τὰ ἐμπόρια ἐξαναστήσαντας, δοῦναι τὸν χώρον Ἴωσι ἐνοικῆσαι· Ἀθηναίοισι δὲ οὐκ ἐδόκεε χρῆναι, Ἰωνίην μητρόπολιν ἀνάστατον, οὐδὲ Πελοποννησίοισι περὶ τῶν σφετέρων ἀποικιέων βουλεύειν. ἀντιτεινόντων δὲ τούτων, περιθύμως εἶχον οἱ Πελοποννήσιοι· καὶ οὕτω δὴ Σαμίους τε καὶ Χίους καὶ Λεσβίους, καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας, οἳ ἔτυχον συστρατευόμενοι τοῖσι Ἕλλησι, ἐς τὸ συμμαχικὸν ἐποιήσαντο, πίστι καταλαβόντες [e] καὶ ὅρκιοισι, ἐμμένειν τε καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι. τούτους δὲ καταλαβόντες ὅρκιοισι, ἔπλεον τοὺς μεφύσας λύσοντες. ἔτι γὰρ ἐδόκεον ἐντεταμένας εὑρήσειν. ὅτε μὲν δὴ ἐπ' Ἑλλησπόντου ἔπλεον. Τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων, ἐς τὰ ἄκρα τοῦ Μυκάλης κατελθόντων, ἐόντων οὐ πολλῶν, ἐγένετο κωμὴ ἐς Σάρδις· πορευομένων δὲ κατ' ὁδόν, Μασίστης ὁ Δαρείου παραπυχὼν τῷ πάθει τῷ γεγονότι, τὸν στρατηγὸν Ἀρταύντην ἔλεγε πολλά τε καὶ κακά, ἄλλα τε καὶ γυναικὸς κακίω φὰς αὐτὸν εἶναι, ὅτι αὐτὸν στρατηγήσαντα· καὶ ἄξιον εἶναι παντὸς κακοῦ, τὸν βασιλῆος οἶκον κακώσαντα. ὡς δὲ τοῖσι Πέρσῃσι, γυναικὸς κακίω ἀκέοντι, δένδρον

me hoſtiles. Hunc in modum Ionia iterum defecit à Perſis. In hoc prœlio præclariſſimam inter Græcos operam navaverunt Athenienſes, & ex Athenienſibus Hermolycus EUthoni filius, vir in pancratio celeber: cui poſtea contigit, ut bello inter Athenienſes & Caryſtios, in pugna apud Cyrnum agri Caryſtii occiſus in Geræſto ſepeliretur. Secundum autem Athenienſes egregii extitere Corinthii Trœzeniique ac Sicyonii. Græci vero pleriſque barbarorum aliis in pugna, aliis in fuga interfectis, eorum naves incenderunt, totumque murum, ante egeſta illinc in litus præda, & quoſdam pecuniarum theſauros repererunt. Ubi murum atque naves cremavere, vela fecerunt. & quum Samum appulſi ſunt, conſultabant de gente Ionica transferenda, & ubinam in Græcia illam locari oporteret, cujus ipſi imperium obtinerent; Ioniam autem barbaris relinquerent. Neque enim videbatur eis fieri poſſe, ut per omne tempus Ionibus tutandis præeſſent; ſin autem non tutarentur, ſperare non poterant, ut Ionès à Perſis defeciſſe gauderent. Ad hæc magiſtratus Peloponnenſium cenſebant emporia nationum Græcarum quæ cum Medis ſenſiſſent, ejectis incolis danda cum agro Ionibus habitanda. Athenienſes nullo pacto ſedibus ſummovendos eſſe Iones cenſebant, nec Peloponnenſibus de ipſorum coloniis conſultandum; & quum in hoc contenderent Athenienſes, libenter eis ceſſere Peloponnenſes: atque ita Samios & Chios & Lesbios ac ceteros inſulanos, qui ſecum militabant, ad ſocietatis fœdus adſciverunt, data acceptaque fide cum jurejurando, ſe permanſuros in ſocietate, nec ab ea defecturos. Hoc jurejurando perfecto, ad pontes ſolvendos navigaverunt, rati adhuc illos intentos ſe eſſe inventuros. Et quidem in Helleſpontum navigabant. Ii vero barbari qui effugerant, quum ad cacumina Mycales veniſſent, non ita multi ſe Sardes recipiebant. Qui dum iter faciunt, Maſiſtes Darii filius, qui pugnæ male geſtæ adfuerat, conviciari præfecto Artayntæ cum aliis multis probris; tum vero dicere, illum muliere eſſe ignaviorem, qui ita ducis munere fuiſſet functus, dignumque omni malo eſſe qui de regia domo male meritus eſſet. Apud Perſas autem ſummo opprobrio datur, au-

a Εὐθοίνου. b ὅπου χρεών. c καθιζήσαι. d τέλεσι ἔδοξε. e πίστι τε καὶ ὅλα βόντες.

Maſiſtes, Xerxis frater, convitium facit Artayntæ, nec huic ultio contigit. Xerxis, Sardibus agentis, amor erga fratris uxorem, & diſceſſus Suſa, ubi inde turbæ.

audire ſe muliere eſſe ignaviorem. Artayntes igitur, ubi multa audiit, indigne ferens, acinacem in Maſiſtem ſtringit, interficiendi avidus. quem irruentem præveniens Xenagoras Praxilai filius, vir Halicarnaſſenſis, ut ſtabat à tergo Artayntæ, hominem medium rapit, ſublatumque humi allidit. intereaque ſatellites Maſiſtis adfuere. Eo facto Xenagoras & ipſius Maſiſtis gratiam meruit, & Xerxis, cujus fratrem ſervaſſet, ita ut ab eo ob hanc rem totius Ciliciæ præfectura donatus ſit. Nihil hoc amplius inter viam barbari egerunt, Sardeſque pervenerunt, ubi rex erat ex eo tempore, quo Athenis prœlio navali
107 male geſto, illuc profugerat. Sardibus autem tunc agens, adamabat uxorem Maſiſtis, quæ & ipſa illic erat. ea quum potiri non poſſet, neque donis miſſitandis, neque vim afferre vellet, fratris Maſiſtis reſpectu: quæ res & mulierem retinebat, probe gnaram non ſe coactum iri vi. ibi Xerxes ceteris prohibitus, huc evaſit, ut filio ſuo Dario in matrimonium daret filiam hujus mulieris ac Maſiſtis; exiſtimans, ſi hoc feciſſet, commodius ſe illa potiturum. Contracto matrimonio, aliiſque ex conſuetudine celebratis, Suſa profectus eſt. eo poſtquam pervenit, & uxorem Dario domum duxit, ita demum ab uxoris Maſiſtis amore ceſſavit; ſed mutato amore ambiit & potitus fuit Darii quidem ſui uxore, ſed Maſiſtæ filia, cui nomen erat Artayntæ.
108 Qua quum potiretur, proceſſu temporis res patefacta eſt, hunc in modum: Ameſtris uxor Xerxis, amiculum quod ipſa texuerat, grande atque variegatum, & ſpectatu dignum, viro donavit. Quo ille delectatus atque amictus, ad Artayntam ſe confert: atque ubi ſe oblectavit cum ea, juſſit à ſe petere mulierem quæ optaret ſibi fieri pro bene de ipſo meritis. omnia enim quæ peteret, impetraturam. Ad hoc illa reſpondens, (debebatur enim toti familiæ infortunium) Dabiſne, inquit, mihi quicquid à te petiero? Xerxes, omnia alia potius eam petituram ratus, cum jurejurando promiſit. Qui poſtquam juravit, mulier intrepide amiculum popoſcit. Xerxes enimvero recuſare, non ob aliud quam quod vereretur Ameſtrin, ne ſic illa rem quæ agebatur, jampridem ſuſpicata, deprehenderet: ſed offerre ei & urbes, & im-

ν μέγιστός ἐστι. ὁ δ', ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιεύμενος [a], ἀτᾶται ἐπὶ τ Μασίστεω τ ἀκινάκεα, ἀποκτεῖναι θέλων. καί μιν ἐπιθέοντα φθὰς Ξεναγόρης ὁ Πραξίλεω, ἀνὴρ Ἁλικαρνησσεὺς, ὄπισθε ἑστεὼς αὐτᾶ Ἀρταΰντεω, ἀρπάζει μέσον· καὶ ἐξάρας, παίει ἐς τὸ γῆν. καὶ ἐν τούτῳ οἱ δορυφόροι Μασίστεω πρόσθησαν. ὁ δὲ Ξεναγόρης ταῦτα ἐργάσατο, χάρμα αὐτῷ τε Μασίστῃ τιθέμενος τ Ξέρξῃ, σώζων τ ἀδελφεὸν τ ἐκείνου· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Ξεναγόρης πάσης ἦρξε Κιλικίης, δόντος βασιλῆος. τ δὲ κατ' ὁδὸν πορευομένων βαρβάρων [b], οὐδὲν ἐπωφελέον ἐγένετο τοῖσι [c], ἀλλ' ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. ἐν δὲ τῇσι Σάρδισι ἐπύγχανε ἐὼν βασιλεὺς ἐξ ἐκείνου δὴ χρόνου, ἐπεί τε ἐξ Ἀθηναίων πρὸς πάσας τῇ ναυμαχίῃ, φυγὼν ἀπίκετο. Τότε δὴ ἐν τῇσι Σάρδισι ἐὼν ἄρα, ἤρα τ Μασίστεω γυναικὸς, ἐούσης καὶ ταύτης ἐνδεοῦσα· ὡς δέ οἱ προσπέμπουσα οὐκ ἐδυνάτο καταγραθῆναι, οὐδὲ βίῃ προσφέρετο, προμηθεόμενος τ ἀδελφεὸν Μασίστεω· (τοῦτο δὲ τοῦτο ἔχει καὶ τὴν γυναῖκα· εὖ τε γὰρ ἐπίστατο βιᾶσθαι ἐὸν τυγχάνουσα) ἐνδεῶς δὴ Ξέρξης ἐργόμενος τ ἄλλων, πρὸς τ γάμον τοῦτον τῷ παιδὶ τῷ ἑωυτοῦ Δαρείῳ θυγατέρα τ γυναικὸς ταύτης καὶ Μασίστεω· δοκέων αὐτὴν μᾶλλον λάμψεσθαι διὰ ταῦτα ποιήσας. ἁρμόσας δὲ, καὶ τὰ νομιζόμενα ποιήσας, ἀπήλαυνε ἐς Σοῦσα· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖσε ἀπίκετο, καὶ ἠγάγετο ἐς ἑωυτοῦ Δαρείῳ τὴν γυναῖκα, ἔτω δὴ τ Μασίστεω μὲν γυναικὸς ἐπέπαυτο· ὁ δὲ, διαμφὶ ἁμέρην [d], ἤρα τε καὶ ἐτύγχανε τ Δαρείου μὲν γυναικὸς, Μασίστεω δὲ θυγατρός· ὄνομα δὲ τῇ γυναικὶ ταύτῃ διὰ Ἀρταΰντη. Χρόνου δὲ προϊόντος, ἀνάπυστα γίνεται τοιόνδε· ἐξυφήνασα Ἄμηστρις ἡ Ξέρξεω γυνὴ φᾶρος μέγα τε καὶ ποικίλον τ ἕης ἄξιον, δίδωσι Ξέρξῃ. ὁ δὲ, ἡσθεὶς, προσβάλλεται τε τ ἔρχεται πρὸς τὴν Ἀρταΰντην. ἡσθεὶς δὲ τ τούτῃ, ἐκέλευσε αὐτὴν αἰτῆσαι ὅ, τι βούλεται οἱ γενέσθαι ἀντὶ τ αὐτῷ ὑπουργημένων. πάντα γὰρ τύξεσθαι αἰτήσασαν. τῇ δὲ κακῶς γὰρ ἔδεε πανοικίῃ γενέσθαι, πρὸς ταῦτα εἶπε [d] Ξέρξῃ, Δώσεις μοι τὸ ἂν σε αἰτήσω; ὁ δὲ, πᾶν μᾶλλον δοκέων ἐκείνην αἰτήσειν, ὑπωμόσατο καὶ ὤμοσε. ἡ δὲ, ὡς ὤμοσε, ἀδεὲς αἰτέει τὸ φᾶρος. Ξέρξης δὲ, παντοίως ἐνθυμεόμενος δόκησιν· κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν, φοβεόμενος Ἄμηστριν, μὴ καὶ πρὸ κατειπάζουσα τὸ γενόμενον, ἔτω ἐπωρύεται πρήσσων. ἀλλὰ πολλὰ

a ποιησάμενος. b Hæc vox βαρβάρων non eſt in MS. c Etiam hæc vox τοῖσι abeſt ab MS. d εἶπε.

Exercitus donum apud Perſas. Tyctæ convivium. Fraus Ameſtridis ad caſum uxoris Maſiſtæ.

λις τε ἐδίδα καὶ χρυσὸν ἄωλετον, καὶ στρατὸν ᾧ ἔμελλε ἀδεὴς ἄρξειν ἀλλ' ἡ ἐκείνη· (Περσικὸν δὲ κάρτα ὁ στρατὸς δῶρον) ἀλλ' ἐπεὶ ἔπεσε. ὁ δὲ δοὶ τὸ φᾶρος. ἡ δὲ, ὡς ἐχάρη ἐοῦσα τῷ δώρῳ, ἐφόρεέ τε καὶ ἠγάλλετο. Καὶ ἡ Ἀμηστρις πυνθάνετο μιν ἔχουσαν. μαθοῦσα δὲ τὸ πιευμενον, τῇ μὲν γυναικὶ ταύτῃ οὐκ ἔχε ἔγκοτον· ἡ δὲ, ἐλπίζουσα τὴν μητέρα αὐτῆς εἶναι αἰτίην, κῆ ταῦτα ἐκείνην πεποιῆκε, τῇ Μασίστεω γυναικὶ ἐβούλευε ὄλεθρον. Φυλάξασα δὲ τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς Ξέρξεω βασιλήιον δεῖπνον παρατιθέμενον· τοῦτο δὲ τὸ δεῖπνον ποιέεται ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἡμέρῃ τῇ ἐγένετο βασιλεύς. ὄνομα δὲ τῷ δείπνῳ τούτῳ, Περσιστὶ μὲν, τυκτά· καλὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, τέλειον. τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμήχεται μοῦνον βασιλεὺς, καὶ Πέρσαι [a] δωρέονται. ταύτῃ δὴ τὴν ἡμέρῃ φυλάξασα ἡ Ἀμηστρις, χρήζει τοῦ Ξέρξεω, δοῦναί οἱ τὴν Μασίστεω γυναῖκα. ὁ δὲ δεινόν τε καὶ ἄναρσιον ἐποιέετο, τοῦτο μὲν, ἀδελφεὴν γυναῖκα ἐπιδοῦναι, τοῦτο δὲ, ἀναιτίην ἐοῦσαν τοῦ πρήγματος τούτου. σαώσῃ γὰρ τοῦ εἵνεκεν ἐδέετο. Τέλος μέντοι, ἐκείνης τε λιπαρεούσης, καὶ ἅτε τοῦ νόμου ἐξεργόμενον, (ὅτι ἀτυχήσαντι τὰ χρήζοντα, οὐ σφι δυνατόν ἐστι βασιληίοι δείπνου παρακαθεμένου) κάρτα δὴ ἀέκων καταινεῖ. καὶ παραδοὺς, ποιέει ὧδε· τὴν μὲν κελεύει ποιέειν τὰ βούλεται· ὁ δὲ, μεταπεμψάμενον τὸν ἀδελφεὸν, λέγει τάδε, Μασίστα ,, σὺ εἶς Δαρείου τε παῖς, καὶ ἐμὸς ἀδελφεός· πρὸς ,, δὲ ἔτι τούτοισι, καὶ εἰς ἀνὴρ ἀγαθός· γυναῖκα δὲ ,, ταύτην τὴν νῦν σοικέεις, μὴ σοικέε· ἀλλά τοι ,, ἀντ' αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα τὴν ἐμήν. ταύ- ,, την σοικέε. τὴν δὲ νῦν ἔχεις (δοκέει γὰρ δοκέειν ἐμοὶ) μὴ ἔχε γυναῖκα. ὁ δὲ Μασίστης ἐπιθωϋμάσας τὰ ,, λεγόμενα, λέγει τάδε, Ὦ δέσποτα, τίνα μοι λό- ,, γον λέγεις ἄξιον, κελεύων μοι γυναῖκα, ἐκ ,, τῆς μοι παῖδες νεηνίαι τε εἰσὶ τρεῖς, καὶ θυγατέρες, ,, τῶν καὶ σὺ μίαν τῷ παιδὶ τῷ σεωυτοῦ ἠγάγεο γυναῖ- ,, κα· αὕτη τέ μοι κατὰ νόον τυγχάνει κάρτα ἐοῦσα· ,, ταύτην με κελεύεις μεθεῖναι, θυγατέρα τὴν σεωυ- ,, τοῦ γῆμαι; ἐγὼ δὲ, βασιλεῦ, μεγάλα μὲν ποιεῦ- ,, μαι, ἀξιεύμενος θυγατρὸς τῆς σῆς, ποιήσω μέν τοι ,, τούτων ἑκάτερα. σὺ δὲ μηδαμῶς βίῃ πρήγματος ,, τοιοῦδε δεόμενον· ἀλλὰ τῇ τε σῇ θυγατρὶ ἀνὴρ ,, ἄλλος φανήσεται ἐμεῦ ἀγαθὸς ἔσεσθαι, ἐμέ τε ἔα γυ- ,, ναικὶ τῇ ἐμῇ σοικέειν. ὁ μὲν δὴ τοιούτοισι ἀμείβε- ται. Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς λέγει τάδε, Οὕτω δή τοι ,, Μασίστα πέπρηκται. ὅτι γὰρ ἂν τοι δοίην θυγατέρα ,, τὴν ἐμὴν γῆμαι, ἅτε ἐκείνην ἔτι [b] ὡλεωῦσα χρόνον

immenſam vim auri, & copias militum, quibus nemo præter illam eſſet imperaturus. Eximium autem donum eſt apud Perſas, exercitu donari. Verum quum non poſſet perſuadere mulieri, amiculum dedit. Quo dono illa ſupra modum læta, eo geſtando geſtiebat. Ameſtris ubi mu- 109
lierem habere amiculum ſcivit, & rem geſtam, non in puellam concepit odium, ſed in illius matrem, penes quam culpam & quam hujus rei autorem eſſe credebat, exitium machinatur. Obſervato itaque tempore quo vir ſuus Xerxes regalem inſtrueret cœnam, quæ cœna ſemel quotannis eo die quo rex creatus eſt inſtruebatur: (cœnæ nomen Perſice Tycta, Græce τέλειον, id eſt, perfecta: in qua rex ſolùm caput ornatur, Perſaſque ſtrenis donat) hoc die obſervato Ameſtris à Xerxe petiit, ut ſe Maſiſtæ uxore donaret. Xerxes id indignum factu nefariumque arbitrari, uxorem germani dono dari, eamque inſontem negocii illius cujus cauſſa uxor ſua eam flagitaret. Tandem hujus precibus evictus, & in- 110
ſtituto, quo nefas eſt regia cœna propoſita orantem non exorare, invitus admodum annuit: tradenſque uxori, ac jubens facere quod liberet, germano ad ſe arceſſito, ita inquit, Maſiſta, tu Darii filius es, idemque mihi frater, præterea vir eximius: tamen iſtam mulierem, cum qua nunc domum communicas, noli habere: in cujus locum do tibi filiam meam, cum qua domum communices. Iſtam autem quam in matrimonio habes (non enim mihi videtur habenda) miſſam facias. His verbis ſtupefactus Maſiſtes, Domine, inquit, quam tu mecum orationem habes importunam: qui uxorem, ex qua liberi mihi ſunt adoleſcentes tres, & filiæ, (quarum unam tu filio tuo duxiſti uxorem) jubes me relinquere, quæ mihi eſt ex animi mei ſententia, ut filiam tuam in matrimonio ducam? Equidem, rex, etſi magni facio me dignari conjugio filiæ tuæ, tamen neutrum iſtorum faciam. tu vero, qui nequaquam neceſſe habes, noli ad hoc rei me cogere. alius non inferior me exiſtet maritus filiæ tuæ: ſine me meæ uxoris conſuetudine frui. Hæc ille quum reſpondiſſet, percitus ira Xerxes, Atqui, inquit, ita tecum, Maſiſta, agetur, ut neque jam tibi filiam meam nuptum dem, neque tu conſuetudine tuæ diu-

vov

a Πέρσαι. b Vocula ἔτι non eſt in MS.

Maſiſtes crudelitatem in uxore exercitam ulturus, in Bactra tendens occiditur. Græci poſt victoriam Seſtum oppugnant, ab Xerxe commiſſam Artayctæ ſacrilego Proteſilai.

diutius fruaris: ut diſcas accipere oblata. Maſiſtes his auditis, exiit, hactenus loquutus, Domine, nondum me in-
111 teremiſti. Hoc interim tempore dum Xerxes cum fratre colloquitur, Ameſtris accitis ſatellitibus Xerxis, uxorem Maſiſtæ excarnificat, mammas præcidit, eaſque canibus objicit: præcidit nares, aures, labra, linguam: atque ita
112 excarnificatam remittit domum. Harum rerum quum nihil audiſſet Maſiſtes, metuens tamen aliquid ſibi eſſe mali, curſu ſe domum proripiebat. ubi vero mutilatam uxorem vidit, confeſtim inito cum liberis conſilio, abiit Bactra cum illis & aliis quibuſdam, tanquam præfecturam Bactriam ad defectionem inducturus, & plurimum mali regi facturus. Quod & contigiſſet (ut mihi videtur) ſi occupaſſet ad Bactrios & ad Sacas aſcendere. etenim præſes erat Bactriorum, à provincialibuſque diligebatur. Sed enim hæc eum perpetraturum Xerxes audiens, miſſis adverſus hominem copiis, & ipſum & liberos & copias in itinere trucidavit. De amore Xerxis & nece Maſiſtæ
113 hæc hactenus. Græci à Mycale profecti Helleſpontum verſus, primum circa Lecton ſtationem habuerunt, à ventis intercepti. Inde Abydum tenuerunt: & quum pontes, quorum præcipue cauſſa illuc ierant, credentes ſe adhuc eos intentos eſſe inventuros, reperiſſent ſolutos, deliberabant. Leutychidi & qui cum eo erant Lacedæmoniis, videbatur in Græciam redeundum: Athenienſibus autem & eorum duci Xanthippo, illic manendum, ut Cherſoneſum tentarent. Itaque illi quidem abiere: Athenienſes autem Abydo in Cherſoneſum trajicientes,
114 Seſtum obſidebant. Huc, poſtquam auditum eſt Græcos in Helleſponto adeſſe, tanquam ad omnium ejus tractus munimentum validiſſimum, convenere cum alii ex aliis circa locis, quæ incolebantur, tum ex Cardia urbe OEobazus, vir Perſa, qui arma è pontibus illuc comportaverat. Tenebant autem id oppidum indigenæ Æolenſes, junctis Perſis pariter & ma-
115 gna ſociorum frequentia. Tyrannidem illius præfecturæ obtinebat Xerxis prætor Artayctes, vir ille quidem Perſa, ſed dirus tamen & facinoroſus, qui & Xerxem Athenas tendentem circumvenit, ſubreptis Proteſilai Iphiclo geniti ex Elæunte pecuniis. Etenim eſt in Elæun-

„νον σωοικήσῃς· ὡς μάθῃς τὰ διδόμενα δέκεσθαι. ὁ δ᾽, ὡς ταῦτα ἤκουσε, εἶπας τοσόνδε, ἐχώ-„ρεε ἔξω, Δέσποτα, ἐ δή κε με ἀπώλεσας. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ μέσῳ χρόνῳ ἐν τῷ Ξέρξης τῷ ἀδελφεῷ διελέγετο, ἡ Ἀμηστρις μεταπεμψαμένη τοὺς δορυφόρους τοῦ Ξέρξεω, διαλυμαίνεται τὴν γυναῖκα τὴν Μασίστεω· τοὺς τε μαζοὺς ἀποταμοῦσα, κυσὶ ῥῖπτε· καὶ ῥῖνα, καὶ ὦτα, καὶ χείλεα, καὶ γλῶσσαν ἐκταμοῦσα, ἐς οἶκον μιν ἀποπέμπει διαλελυμασμένην. Ὁ δὲ Μασίστης, ὀδέν κω ἀκηκοὼς τοιῶν, ἐλπόμενός τί οἱ κακὸν εἶναι, ἐσπίπτει θρόμῳ ἐς τὰ οἰκία· ἰδὼν δὲ διεφθαρμένην τὴν γυναῖκα, αὐτίκα μετὰ τούτου συμβουλεύσαμενος τοῖσι παισὶ, ἐπορεύετο ἐς Βάκτρα σύν τε τοῖσι ἑωυτοῦ υἱοῖσι, καὶ δή κε τοῖσι καὶ ἄλλοισι, ὡς ἀποστήσων νομὸν τὸ Βακτριον, καὶ ποιήσων τὰ μέγιστα κακῶν βασιλέϊ. τά περ ἂν ἐγένετο, ὡς ἐμοὶ δοκέει, εἰ περ ἔφθη ἀναβὰς ἐς τοὺς Βακτρίους, καὶ τοὺς Σάκας· καὶ γὰρ ἐστρατήγεε τε μιν, καὶ ἐπῆρχε τοῦ Βακτριου. ἀλλὰ γὰρ Ξέρξης πυθόμενος ταῦτα ἐκείνου πρίσσοντος, πέμψας ἐπ᾽ αὐτὸν στρατιὴν, ἐν τῇ ὁδῷ κατὰ ἐκτεινεν αὐτόν τε ἐκεῖνον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ τὴν στρατιὴν τὴν ἐκείνου. κατὰ μὲν τὸ ἔρωτα τὸ Ξέρξεω, καὶ τὸ Μασίστεω θάνατον, τοσοῦτα ἐγένετο. Οἱ δὲ ἀπὸ Μυκάλης ὁρμηθέντες Ἕλληνες ἐπ᾽ Ἑλλησπόντου, πρῶτον μὲν ἔσχον Λεκτὸν ὅρμιον, ὑπὸ ἀνέμων ἀποκλαυσθέντες· ἐνθεῦτεν δὲ ἀπίκοντο ἐς Ἄβυδον, καὶ τὰς γεφύρας εὗρον διαλελυμένας, τὰς ἐδόκεον εὑρήσειν ἔτι ἐντεταμένας· καὶ τοιῶν δὴ ἵμερος ἐγένετο ἐνθαῦτα ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀπικέσθαι. τοῖσι μὲν νυν ἀμφὶ Λευτυχίδεα Πελοποννησίοισι ἔδοξε ἀποχωρέειν ἐς τὴν Ἑλλάδα· Ἀθηναίοισι δὲ, καὶ Ξανθίππῳ τῷ στρατηγῷ, αὐτοῦ ὑποιμείνασι, πειρᾶσθαι τῆς Χερσονήσου. οἱ μὲν δὴ ἀπέπλεον. Ἀθηναῖοι δὲ, ἐκ τῆς Ἀβύδου διαβάντες ἐς τὴν Χερσόνησον, Σηστὸν ἐπολιόρκεον. Ἐς δὲ τὴν Σηστὸν ταύτην, ὡς ἐγένετο ἰσχυροτάτη τειχεομένη τῆς ταύτη, συνῆλθον, ὡς ἤκουσαν παρεῖναι τοὺς Ἕλληνας ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ἔκ τε τῶν ἄλλων τῶν περιοικίδων, καὶ δὴ καὶ ἐκ Καρδίης πόλιος, Οἰόβαζος, ἀνὴρ Πέρσης, ὃς τὰ ἐκ τῶν γεφυρέων ὅπλα ἐνθεῦτεν ἐκομίσατο. ἔχον δὲ ταύτην ἐπιχώριοι Αἰολέες, συνῆσαν δὲ Πέρσαι τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων συχνὸς ὅμιλος. Ἐτυράννευε δὲ τούτου ἐκ νομοῦ Ξέρξεω ὕπαρχος Ἀρταύκτης, ἀνὴρ μὲν Πέρσης, δεινὸς δὲ καὶ ἀποθαλος· ὃς ἐπὶ Βασιλέα ἐλαύνοντα ἐπ᾽ Ἀθήνας ἐξηπάτησε, τὰ Πρωτεσίλεω τοῦ Ἰφίκλου χρήματα ἐξ Ἐλαιοῦντος[a] ὑφελόμενος. ἐν δὲ Ἐλαιοῦντι

a Ἐλαιῶντος & Ἐλαιοῦντι & Ἐλαιοῦντος.

Astutia ejus in Xerxe decipiendo & impietas: mox Sesto obsessum fames compulit eligere fugam, in qua occisus est cum aliis Persis. Pleistorus Apsinthiorum numen.

ἔστι τοῦ Χερσονήσου ἐπὶ Πρωτεσίλεω τάφῳ τε, καὶ τέμενος ὠκοδομημένον, ἔνθα ἐόντα χρήματα πολλὰ, καὶ φιάλαι χρύσεαι καὶ ἀργύρεαι, καὶ χαλκὸς, καὶ ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα ἀναθήματα, τὰ Ἀρταύκτης ἐσύλησε, βασιλέϊ δούς. λέγων ὦδε τοιάδε, Ξέρξεα διεβάλετο, Δέ„σποτα, ἔστι οἴκου ἀνδρὸς Ἕλληνος ἐνθαῦ„τα, ὃς ἐπὶ γῆν σὴν στρατεύσαμένου [a], δί„κης κυρήσας, ἀπέθανε· τοῦτό μοι δὸς τὸν „οἶκον, ἵνα καί τις μάθῃ ἐπὶ γῆν τὴν σὴν „μὴ στρατεύεσθαι. ταῦτα λέγων, εὐπετέως ἔμελλε ἀναπείσειν Ξέρξεα δῶναι ἀνδρὸς οἴκου, ὅθεν ὑποτοπήσιος τῶν σκεῖνος ἐφρόνεε. ἐπὶ γῆν δὲ τὴν βασιλέως στρατεύεσθαι Πρωτεσίλεων ἔλεγε, νεόγαμον τοιάδε· τὴν Ἀσίην πᾶσαν νομίζουσι ἑωυτῶν Πέρσαι εἶναι, καὶ σφέων αἰεὶ βασιλεύοντος. ἐπεὶ δὲ ἐδόθη τὰ χρήματα, ἐξ Ἐλαιοῦντος ἐς Σηστὸν ἐξεφόρησε, καὶ τέμενος ἔστησε, καὶ ἐνέμετο· αὐτός τε ὅκως ἀπίκοιτο ἐς Ἐλαιοῦντα, ἐν τῷ οἴκῳ γυναιξὶ ἐμίσγετο. τότε δὲ ἐπολιορκέετο ὑπὸ Ἀθηναίων, ἔτε παρεσκευασμένος ἐς πολιορκίην, ἔτε προσδεχόμενος τοὺς Ἕλληνας· ἀφύκτως δέ κως αὐτῷ ἐπέπεσον. Ἐπεὶ δὲ πολιορκεομένοισί σφι φθινόπωρον ἐπεγίνετο, καὶ ἤχαλων οἱ Ἀθηναῖοι ἀπό τε τῆς ἑωυτῶν ἀποδημέοντες, καὶ ἅμα δυνάμενοι ἐξελεῖν τὸ τεῖχος, ἐδέοντό τε τῶν στρατηγῶν ὅκως ἀπαγάγοιεν [b] σφέας ὀπίσω. οἱ δὲ οὐκ ἔφασαν, πρὶν ἢ ἐξέλωσι, ἢ τὸ Ἀθηναίων κοινὸν σφέας μεταπέμψηται. οὕτω δὴ ἔστεργον τὰ παρεόντα. Οἱ δ' ἐν τῷ τείχεϊ ἀμφὶ τὸν Ἀρταύκτεα [c] ἐς πᾶν ἤδη κακοῦ ἀπιγμένοι ἔσαν οὕτω, ὥστε τοὺς τόνους ἑψοντες τῶν κλινέων, ἐσιτέοντο. ἐπί τε δὲ οὐδὲ ταῦτα ἔτι ἔχον, οὕτω δὴ ὑπὸ νύκτα οἴχονται ἀποδράντες οἵ τε Πέρσαι, καὶ ὁ Ἀρταύκτης καὶ ὁ Οἰόβαζος, ὄπισθε τοῦ τείχεος καταβάντες, τῇ ἦν ἐρημότατον πολεμίων. ὡς δὲ ἡμέρη ἐγίνετο, οἱ Χερσονησῖται ἀπὸ τῶν πύργων ἐσήμηναν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸ γεγονὸς, καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαν. τῶν δὲ οἱ μὲν πολεμίους ἐδίωκον, οἱ δὲ τὴν πόλιν ἔχον. Οἰόβαζον μέν νυν ἐκφεύγοντα ἐς τὴν Θρηϊκίην, Θρηΐκες Ἀψίνθιοι λαβόντες, ἔθυσαν Πλειστώρῳ ἐπιχωρίῳ θεῷ, τρόπῳ τῷ σφετέρῳ· τοὺς δὲ μετ' ἐκείνου, ἄλλῳ τρόπῳ ἐφόνευσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἀρταύκτεα, ὕστεροι ὁρμηθέντες φεύγειν, ὡς κατελαμβάνοντο ὀλίγοι ἐόντες ὑπὲρ Αἰγὸς ποταμῶν [d], ἀλεξόμενοι

unte Cherſoneſi ſepulcrum Proteſilai, & ei fanum circumjectum, ubi inerat ingens vis pecuniæ, nec non phialæ aureæ argenteæque, & æs, & veſtis, aliaque donaria, quæ Artayctes rege donante compilavit, his verbis eum circumveniens, Here, eſt hoc in loco domus viri Græci, qui cum militum copiis terram tuam adortus, meritas morte pœnas dedit: ejus mihi domum dato, ut diſcant alii non militare adverſus regionem tuam. Hæc dicendo facile erat perſuaſurus Xerxi ut largiretur ſibi domum ejus viri, de quo nihil ſuſpicabatur eorum quæ iſte ſtatueret. Enimvero dicebat Artayctes Proteſilaum in terram regis militaſſe, quod videlicet Perſæ omnem Aſiam ſuam eſſe arbitrabantur, & ejus ſemper qui potitur regno. Hic, poſtquam pecuniis ab rege donatus eſt, eas ab Elæunte Seſton exportavit, fanumque ſevit & coluit: & quoties Elæuntem pergebat, in penetrali cum mulieribus concumbebat. Tunc autem ab Athenienſibus obſidebatur, neque paratus ad obſidionem, neque expectans Græcos qui ex improviſo illum invaſerunt. Illi, 116
poſteaquam obſidione advenerat autumnus, tum & gravari peregrinam à patria expeditionem, & quoniam caſtellum expugnare non poterant, orare duces ſuos ut ſe illinc reducerent. Duces negare ſe prius id facturos quam aut caſtellum expugnaſſent, aut ipſos reſpublica Athenienſium arceſſiviſſet: ita illi præſentem rerum ſtatum boni conſulebant. At ii qui 117
cum Artaycte intra muros erant, in omnem adducti calamitatem, adeo ut funibus lectorum elixis veſcerentur; ubi jam ne hos quidem habebant, ita ſub noctem capeſſerunt fugam cum alii Perſæ, tum Artayctes & OEobazus, delapſi ab tergo caſtelli, quod præcipue deſtitutum ab hoſtibus erat. Poſtquam illuxit, Cherſoneſitæ è turribus rem indicavere Athenienſibus, portaſque patefecere, quorum pleriſque fugientes Perſas perſequentibus, alii urbem tenuere. OEoba- 118
zum in Thraciam fuga elapſum, Thraces Apſinthii exceptum, Pleiſtoro indigenæ deo, ritu ſuo immolaverunt; ceterum ejus comites aliter interfecerunt. Artayctes autem cum ſuis inita poſterius fuga, quum pauci deprehenderentur ſupra Capræ fluenta, quum perdiu

a στρατεύσαμενον. b MS. habet ἀπάγοιεν. c Hæ tres voces ἀμφὶ τὸν Ἀρταύκτεα non ſunt in MS. d ποταμῶν.

Artayctes captus discit ostento futuram ultionem Protesilai, quam fatue cogitans redimere occiditur cum filio, nepos Artembaris, qui sub Cyro suadebat Persis migrare ad meliorem regionem incolendam.

diu sese defensassent, partim occubuerunt, partim vivi sunt capti. Quos Græci alligatos Sestum duxerunt, interque eos Artayctem cum filio suo æque ligatum. 119 Tunc uni eorum qui istos servabant fertur ab Chersonesitis, dum salsamenta torret, tale ostentum extitisse: salsamenta igni imposita resiluerunt palpitaveruntque quemadmodum pisces recens capti. Qua de re quum circumfusi admirarentur, Artayctes ostentum ut vidit, accito viro qui salsamenta parabat, Hospes, inquit, Atheniensis, non est quod istud metuas ostentum; quod non tua caussa effulsit, sed mihi Protesilaus qui est Elæunte, signum dat, quantopere mortuus ac sale conditus, habeat à diis potestatem, eum, à quo injuriam accepit, puniendi. Nunc igitur ei præmia redemptionis ista tribuere in animo habeo: pro pecuniis quidem quas è templo sustuli, huic deo centum talenta pendam: pro mea vero ipsius salute ac filii, ducenta talenta Atheniensibus. Hæc pollicens Xanthippum Atheniensium ducem non mitigavit, tum sua sponte animatum, tum ab Elæusiis exoratum, quo Protesilaum ulciscerentur, ut hominem interimeret. Itaque adductum hunc in litus in quo Xerxes trajectum junxerat, (ut alii ajunt, in tumulum urbi Madyto imminentem) depacto humi assere suffixerunt, filio ante patris 120 oculos lapidibus obruto. His actis Athenienses in Græciam remeaverunt, portantes tum alias pecunias, tum vero arma pontium, tanquam apud templa reposituri. Nec aliud præterea quippiam 121 gestum est per eum annum. Hujus autem Artayctæ, qui suspensus est, avus paternus fuit Artembares, qui orationem quandam habuit apud Persas, quam excipientes Persæ, ad Cyrum detulerunt in hæc verba, Quandoquidem Persis Jupiter principatum dedit, & ex viris tibi Cyre, Astyage dejecto, agedum demigrantes ex hac regione, quam exiguam habemus & asperam, obtineamus meliorem aliam. Multæ sunt nobis confines, multæ longinquæ: quarum unam incolentes, efficiemur pluribus admirabiliores. Decet autem hoc eos viros facere qui imperant. nam quando facultas nobis præstabitur melior, quam dum multorum hominum imperium habemus, & universæ Asiæ? Hac oratione audita, Cy-

μενοι χρόνον ὅτι συχνὸν, οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ, ζῶντες ἐλάμφθησαν. καὶ συνδησάντες σφεας οἱ Ἕλληνες, ἦγον ἐς Σηστόν· μετ' αὐτῶν δὲ καὶ Ἀρταύκτεα δεδεμένον, αὐτόν τε καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ. Καί πω τῶν φυλασσόντων λέγεται τὸν Χερσονησιωτέων τειχέας ὀπτῶντι, τέρας γενέσθαι τοιόνδε· οἱ τειχοι ὅτι τῷ πυρὶ κείμενοι ἐπάλλοντό τε καὶ ἐσαυρον, ὅκως περ ἰχθύες νεάλωτοι [a]. καὶ οἱ μὲν, συνεχυθέντες, ἐθωύμαζον. ὁ δὲ Ἀρταύκτης ὡς εἶδε τὸ τέρας, καλέσας τὸν ὀπτῶντα τὰς τειχέας, ἔφη, Ξεῖνε Ἀθηναῖε, μηδὲν φοβέο τὸ τέρας τοῦτο. οὐ γάρ σοι πέφηνε, ἀλλ' ἐμοὶ σημαίνει ὁ ἐν Ἐλαιοῦντι Πρωτεσίλεως, ὅτι καὶ τεθνεὼς, καὶ τειχέων ἐὼν, δυνάμιν θεὸς θεῶν ἔχει τὸν ἀδικέοντα πινέσθαι. νυῦν ὦν ἄποινά οἱ τάδε ἐθέλω ὑπερθεῖναι· ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον ἐκ τοῦ ἱροῦ, ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ θεῷ· ἀντὶ δ' ἐμεωυτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς, ἀποδώσω τάλαντα διηκόσια Ἀθηναίοισι τοῖσιν ἐμοῖσι. ταῦτα ὑποσχόμενον, τὸν στρατηγὸν Ξάνθιππον οὐκ ἔπαθε. οἱ γὰρ Ἐλαιούσιοι [b] τῷ Πρωτεσιλάῳ τιμωρέοντες, ἐδέοντό μιν καταχρησθῆναι, καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ ταύτῃ ὁ νόος ἔφερε. ἀπαγαγόντες δὲ αὐτὸν ἐς τὸν ἀκτὸν ἐς τὸν Ξέρξης ἔζευξε τὸν πόρον, (οἱ δὲ λέγουσι, ὅτι τὸν κολωνὸν τὸν ὑπὲρ Μαδύτου πόλεος) σανίδα περιπασσαλεύσαντες, ἀνεκρέμασαν· τὸν δὲ παῖδα ἐν ὀφθαλμοῖσι τοῦ Ἀρταύκτεω κατέλευσαν. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἀπέπλεον ἐς τὸν Ἑλλάδα, τά τε ἄλλα χρήματα ἄγοντες, καὶ δὴ καὶ τὰ ὅπλα τῶν μαχίμων, ὡς ἀναθησοντες ἐς ἱρά· καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, οὐδὲν ἔτι πλέον τούτων ἐγένετο. Τούτου δὲ τοῦ Ἀρταύκτεω τοῦ ἀνακρεμασθέντος πατὴρ Ἀρτεμβάρης ἦν, ὁ Πέρσῃσι ἐξηγησάμενος λόγον, τὸν ἐκεῖνοι ὑπολαβόντες, Κύρῳ προσήνεικαν, λέγοντα τάδε, Ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην διδοῖ, ἀνδρῶν δὲ σοὶ Κῦρε, καταπλὼν Ἀστυάγεα, φέρε, γῆν οὐ ἐκτήμεθα ὀλίγην, καὶ ταύτην τρηχέην, μεταναστάντες ἐκ ταύτης ἄλλην ἕξωμεν ἀμείνω· εἰσὶ δὲ πολλαὶ μὲν ἀσυγείτονες, πολλαὶ δὲ καὶ ἐκασέρω· τῶν μίλην χώρης πλέοσι ἐσόμεθα θωυμαστότεροι. εἰκὸς δὲ ἄρχοντας ἄνδρας τοιαῦτα ποιέειν. κότε γὰρ δὴ καὶ παρέξει κάλλιον, ἢ ὅτε γε ἀνθρώπων τε πολλῶν ἄρχομεν, πάσης τε τῆς Ἀσίης;

a MS. habet πεπαλαγθαι. b Ἐλεούσιοι.

Κῦρος δὲ ταῦτα ἀκούσας, καὶ ἐ θωϋμάσας τὸ λόγον, ἐκέλευε ποιέειν ταῦτα. ἄτω δὲ αὐτοῖσι παρήνεε κελεύων ϖροθυμέεσθαι ὡς οὐκέτι ἄρξοντας, ἀλλ' ἀρξομένους· φιλέειν γὰρ ἐκ τὲ μαλακῶν χώρων μαλακὲς γίνεσθαι. ἐ γὰρ τοι τὸ αὐτῆς γῆς εἶναι, καρπὸν τε θωϋμαστὸν φύειν, καὶ ἄνδρας ἀγαθὲς τὰ πολέμια. ὡσε συγγνόντες Πέρσαι οἴχοντο ἀποστάντες, ἐσωθέντες τῇ γνώμῃ ϖρὸς Κύρε. ἄρχειν τε εἵλοντο, λυπρὴν οἰκέοντες, μᾶλλον ἢ πεδιάδα ἀρηρόντες, ἄλλοισι δεσπόζειν.

Cyrus haudquaquam admiratus, juſſit eos illud facere · ſed ita ut jubendo admoneret, ſe poſthac præpararent non ad imperandum aliis amplius, ſed aliis parendum. natura enim comparatum eſſe, ut è mollibus regionibus molles viri exiſtant, neve ex eadem terra admirandæ fruges & egregii bello viri gignantur. Hac Cyri ſententia Perſæ ſuperati, diſceſſerunt ſuam damnantes: præoptaruntque exile ſolum incolentes, imperare aliis, quam campeſtre colentes, aliis ſervire.

GERARDUS JO. VOSSIUS *libro* I *de Hiſtoricis Græcis.*

Præter vero Muſarum opus Herodoto etiam tribuitur liber de vita Homeri. Qui tamen an genuinus ſit, nondum ſatis convenit inter eruditos. Meminit ejus Stephanus in Νέον πῖχ. Ὡς Ἡρόδοτος ἐν Ὁμήρε βίῳ. Mea ſententia eſt, non eſſe antiqui illius Herodoti. Ac movet, quod in vita ea legere ſit, fuiſſe Homerum annis CLXVIII poſt bellum Trojanum: annis IↃCXXII ante expeditionem Xerxis in Græciam. At Herodotus longe aliter: ut qui in Euterpe ſua referat, Homerum, ac Heſiodum, fuiſſe ante ſe annis non amplius quadringentis: ac proinde annis totidem poſt captum Ilium.

LUCAS HOLSTENIUS *de vita & ſcriptis Porphyrii Philoſophi.*

Illi vero qui de vita & dogmatibus clarorum virorum, eorumque operibus tractarunt, longe plurimi ab antiquis recenſentur. & ſuperſunt etiam nunc præſtantes aliquot in hoc genere ſcriptores, inter quos Herodotus, edito de genere & vita Homeri libro principem locum meretur.

TANAQUILLUS FABER *in notis in D. Longinum pag.* 364, *ubi agit de verſu* Ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ καὶ δένδρεα μακρὰ πεφύκῃ.

Unde? ex Homero? non ex Iliade tamen aut Odyſſea; ſed ex epitaphio Midæ. Locus integer eſt apud Herodotum in libello de vita Homeri. Sed ille, quem dico, libellus, non magis Herodoti eſt, quam Ciceronis aut T. Livii.

APPENDIX
AD
HERODOTI HISTORIAS
CONTINENS
VITAM HOMERI AB EODEM
SCRIPTAM,
EXCERPTA EX ALIIS AUCTORIBUS ET CTESIÆ,
ITEM NOTAS OMNIUM
TOM. II.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΗΟΣ
ΕΞΗΓΗΣΙΣ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ ΓΕΝΕΣΙΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΥΤΗΣ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
DE GENERE
VITAQUE HOMERI LIBELLUS.

G. I. LECTORI.

QUum opera Marnii noſtri jam ad hunc libellum perveniſſent, poſcerentque porro exemplum, commodum in mentem venit, me olim dum Heidelbergæ vivebam apud patronum meum V. ampliſſ. Georg. Mich. Lingelsheimium, ipſo mihi hæc ocia faciente, illam τοῦ Ὁμήρου ἐξήγησιν ad mſ. Palatinum comparaſſe, cum forte ea aliorum ſcriptis uno libro eſſet junctа. An quid boni tamen nec quod in faba ſe reperiſſe pueri clamitare ſolent inde eruiſſem, mehercle jam oblitus eram, ut qui inter ſcidas meas jacere excerpta illa neglexiſſem, nec inſpexiſſem amplius. Jamjam itaque daturus typothetis noſtris exemplum, quo operam ſuam continuare pergerent, viſo etiam, H. Stephanum nihil ſcripta lectionis varietatis, ſicut fecerat in præcedenti novenarum ſororum choro, iſti libello adſcripſiſſe, forte quod hîc eum mſ. deficeret, parui momenti animo, & vix inventa illa excerpta mſ. Palatini, perluſtrare cœpi. Quid multis? πανυ μὲν, ἀλλὰ μάλ' ὀρθῶς. & Διφόρους χαφὰς vulgatis, niſi fallor, fere meliores. verbulo etiam interdum auctior mſ. immo toto verſu locum cap. IX egregie ſupplens, quem cui ſuboluit defectum? minutiora alia, ſed rectiora tamen. Et nulla invidia, credo, ſi nos etiam in minutis iſtis, quod verum & rectum, maximorum Criticorum exemplo, invenire labor habet, inveniſſeque juvat. Qui aliter ſentiunt, iis non ideo tamen κλαίειν λέγομεν, uti Darso Indathyrſus. Ceterum in contextu, ſicut eum H. Stephanus edidit, nihil mutavimus: ſed eadem religione, qua in prioribus libris, & hic verſari mihi fuit decretiſſimum. Iſta vero excerpta omnia præpoſitis ſiglis ☞ in oram contextus Græci ſuis locis ſpectanda appoſuimus ſingula. Tu ideo te Bibliotheca Palatina debere ſcias, mi lector.

1 HERODOTUS Halicarnaſſeus de natalibus, ætate atque vita Homeri iſta in hiſtoriam contulit, conatus quam veriſſime referre. Quum enim illa quondam Æolum civitas Cyme conderetur, eodem cum aliæ omnis Græci generis gentes confluxerunt, tum è Magneſia & alii, & inter hos Melanopus Ithagene Crithonis filio genitus, homo fortunæ non per-

Ἡρόδοτος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς τοῦ Ὁμήρου γενέσεως καὶ ἡλικίης καὶ βιοτῆς τάδε ἱστόρηκε, ζητήσας ἐπεξελθεῖν εἰς τὸ ἀτρεκέστατον. ἐπεὶ γὰρ ἡ πάλαι Αἰολὶων πτις Κύμη ἐκτίζετο, συνῆλθον ἐν τωυτῷ πανδαπὰ ἔθνεα Ἑλληνικά, καὶ δὴ καὶ ἐκ Μαγνησίας, ἄλλοί τέ τινες, καὶ Μελάνωπος ὁ Ἰθαγένεος τοῦ Κρίθωνος, ἀνὴρ πλούσιος[a], ἀλ-

Aaaa 2 ἀλ-

a MS. Ox. πολύφορος.

λὰ βραχέα ϗ βίᾳ ἔχων. ἔστ῾ ϗ ὁ Μελάνωπ῾ ἔγημεν ἐν τῇ Κύμῃ τὴν θυγατέρα Ὀμύρητ῾, καὶ αὐτῷ γίνεται ἐκ κοίτης θῆλυ τέκνον, ᾧ ὄνομα τίθεται Κριθηΐς. καὶ αὐτὸς μὲν ὁ Μελάνωπ῾ ϗ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐτελεύτησαν τὸν βίον· τὴν ϗ θυγατέρα ἐπιτρέπει ἀνδρὶ ᾧ ἐχρῆτο μάλιστα, Κλεάναξι τῷ Ἀργείῳ. χρόνῳ ϗ προϊόντ῾, συνίσῃ τὴν παῖδα μιχθῆναι ἀνδρὶ λαθραίως, ἐν γαστρὶ ἔχειν. τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἐλάνθανεν. ἐπεὶ ϗ ἤσθετο ὁ Κλεάναξ, ἄχθετο τῇ συμφορῇ, ϗ καλέσαμεν῾ τὴν Κριθηΐδα χωρὶς πάντων, ἐν αἰτίῃ μεγάλῃ εἶχεν, ἐπιλεγόμεν῾ τὴν αἰσχύλην τὴν πρὸς τοὺς πολίτας, προβαλεύεται ϗ τοιάδε [a] αὐτῆς τάδε· ἔτυχον οἱ Κυμαῖοι κτίζοντες ϗ Ἑρμείου κόλπου τὸ μυχόν· κτιζομένοισι ϗ τὴν πόλιν Σμύρναν ἔθετο τὸ ὄνομα Θησεύς, μνημεῖον ἐθέλων καταλῆσαι τῆς ἑωυτοῦ γυναικὸς ἐπώνυμον. ἦν δὲ αὐτῇ τοὔνομα Σμύρνη. ὁ ϗ Θησεὺς ἦν τοῦ τὴν Κύμην κτισάντων ἐν τοῖς πρώτοις Θεσσαλῶν, ἀπὸ Εὐμήλου ϗ Ἀδμήτου, κάρτα εὖ ἔχων ϗ βίου. ἐνταῦθα ὑπεκτίθεται ὁ Κλεάναξ τὴν Κριθηΐδα πρὸς Ἰσμηνίην τὸν Βοιώτιον τῶν ἀποίκων λελογχότα, ὃς ἔτυχεν αὐτῷ ἐὼν ἑταῖρ῾ πεμάλιστα. χρόνῳ ϗ προϊόν῾ ἐξελθοῦσα ἡ Κριθηὶς μετ' ἄλλων γυναικῶν πρὸς ἑορτήν τινα ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον [b] Μέλητα, ἤδη ἐπίτοκ῾ ἐοῦσα, τίκτει τὸν Ὅμηρον, ἀ τυφλὸν, ἀλλὰ δεδορκότα· ϗ τίθεται ὄνομα τῷ παιδὶ Μελησιγενέα, ἀπὸ ϗ ποταμοῦ τοῦ ἐπωνυμίαν λαβόντα. τέως μὲν οὖν ἡ Κριθηὶς ἦν πρὸς τῷ Ἰσμηνίᾳ· προϊόν῾ ϗ χρόνῳ ἐξῆλθε, ϗ ἀπὸ ἐργασίης χειρῶν ὠρμημένη ἔτρεφε τὸ παιδίον ϗ ἑωυτῇ, ἄλλοτε παρ' ἄλλων ἔργα λαμβάνουσα· ϗ ἐπαίδευσε τὸν παῖδα ἀφ' ὧν ἐδυνάλο. Ἦν δέ τις ἐν Σμύρνῃ τῶτον τὸν χρόνον Φήμι῾ τοὔνομα, παῖδας γράμματα ϗ τῇ ἄλλῃ μουσικῇ διδάσκων πάσας. ἔστ῾ μισθοῦται τὴν Κριθηΐδα, ὡν μονότροπ῾, ἐργάζηται αὐτῷ ἔργά τινα ἃ πρέπει τοῖς παίδων εἰς μισθὸς ἐλάμβανεν. ἡ ϗ παρ' αὐτῷ εἰργάζετο, πολλῷ κόσμῳ ϗ σωφροσύνῃ πολλῇ χρωμένη, ϗ τῷ Φημίῳ κάρτα ἠρέσκελο. τέλ῾ δὲ προσλωίγκαλο αὐτῇ λόγοις, πείθων ἑωυτῷ συνοικεῖν, ἄλλά τε πολλὰ λέγων οἷς μιν ᾤετο προσάξεσθαι, ϗ ἔτι πρὸς ϗ παιδὸς, ὡν ποιέμεν῾· ϗ ὅτι τραφεὶς ϗ παιδευθεὶς παρ' αὐτοῦ, ἄξι῾ λόγου ἔσται· ἐώρα γὰρ τὸ παῖδα ὄντα συνετὸν ϗ κάρτα εὐφυέα. ἔστ' ἀνέπεισεν αὐτῷ ποιεῖν παῖ-

perinde amplæ, ſed arctæ & expeditæ. Hic Melanopus in iſta Cyme Omyretis filiam duxit uxorem; procreavitque inde femineam prolem, cui nomen indidit Critheidem. Et ipſe Melanopus quidem una cum uxore vita functus eſt, commiſſa interim filia Cleanactis Argivi tutelæ, quo familiariſſime uti conſueverat. Porro tempore interjecto accidit, 2
ut puella iſta è furtivo concubitu prægnans fieret: id quod primo ſuppreſſum quum Cleanax reſciviſſet, vehementer rei indignitate commotus, Critheidem ſeorſum ad ſe arceſſitam acerbe objurgavit, commemorans quæ futura eſſet apud populares infamia. Poſtremo hujuſmodi quippiam de illa excogitat. Cymæi tum in Hermei ſinus receſſu ædificabant. Civitati autem quæ condebatur, nomen impoſuit Smyrnam Theſeus, ab uxoris nomine, cujus memoriam relinquere volebat. Hic Theſeus ex primariis Theſſalorum fuit, qui Cymen condiderant, ab Eumelo Admeti filio oriundus, vitæ facultatibus apprime inſtructus. Clam exportatam huc Critheidem Cleanax Iſmeniæ Bœotio commiſit, ex iis qui coloniam illuc duxerant, & in primis ſibi amico. Progreſſu 3
deinde temporis, Critheis cum aliis mulieribus ad feſtum quoddam egreſſa, juxta fluvium Meletem, quum partui jam vicina eſſet, Homerum peperit, non cæcum, ſed videntem; nominavitque eum Meleſigenem à fluvio. Quum autem apud Iſmeniam Critheis antea diverſata eſſet, ab eo digreſſa, manuaria induſtria ſe filiumque alebat, aliunde alia ſuſcipiens opera; unde filium quoque quantum potuit, inſtituit. Erat autem 4
eo tempore Smyrnæ quidam nomine Phemius, qui juventuti litteras muſicenque aliam univerſam tradebat: hic quum eſſet ſolitarius, Critheidem conduxit, quæ lanas quaſdam pararet, quas à diſcipulis in mercedem acceperat. Illa vero in domo ejus operabatur multa elegantia multaque frugalitate utens, ut Phemio impenſe placeret: adeo ut tandem eam verbis ad conjugium ſolicitaret, referens cum alia multa quibus ei fidem facere putabat, tum præterea de filio quem foret adoptaturus, qui liberaliter ab ipſo altus inſtitutuſque vir egregius futurus eſſet. Siquidem hunc cernebat jam miram quandam & ingenii & indolis ſpem de

a Pal. ἐν αἰτίῃ. b Sic Ox. vulgo τὸν ποταμὸν καλούμενον.

de se polliceri: donec persuasit illi in
5 hoc consentire. Melesigenes cum naturæ bonitate præstans, tum cura accedente institutioneque, continuo omnes adolescentes multum antecessit: atque temporis progressu vir factus, nihilo erat ipso Phemio in doctrina inferior. Et quum Phemius vita functus universa ei legasset, non multo post Critheis quoque fato concedit. Melesigenes itaque ludo præfectus, suique jam juris effectus, magnopere ab hominibus conspiciebatur, & in admiratione erat non apud suos modo, verum apud peregrinos etiam, qui illuc conveniebant. Erat enim Smyrna emporium celebre, unde frumenta è vicinis agris abunde convecta exportabantur. Peregrini igitur quum ab opere cessarent, Melesigeni libenter vacabant
6 considentes. Commodum inter hos Mentes fuit nauclerus, qui è finibus Leucadis nave sua huc navigaverat propter frumenta, vir, quantum illa ferebant tempora, & eruditus, & multarum rerum notitia excellens. Hic Melesigeni persuasit, ut relicto ludo secum navigaret, accepturus & mercedem & omnia necessaria; & quod dum juvenis esset, civitates regionesque spectare operæpretium illi fore duceret. Et per talia potissimum eum arbitror pellectum. Forsan enim quoque poesi jam animum admovere cogitabat. Proinde dissoluto ludo cum Mente navigavit: & quocunque locorum appellebat, studiose universa perrogabat, quæ forent peculiaria & inspiciens rescisceba; apparet etiam commentarios eum de sin-
7 gulis scripsisse. Porro quum ex Etruria & Hispania delati in Ithacam deveherentur, contigit Melesigenem oculis jam ante ægrum, extreme laborare: ita ut Mentes, in Leucadem trajecturus, eum medicinæ causa apud Mentorem Alcimi filium Ithacensem reliquerit, hominem sibi vehementer amicum; multis precibus adigens eundem quo Melesigenis curam haberet tantisper dum è Leucade revertens ipsum reciperet. Mentor vero ægrotantem Melesigenem sedulo curavit, vir nimirum facultatibus pollens: quique ob egregiam æquitatem hospitalitatemque ex Ithacensibus maxime prædicaretur. Atque hîc accidit, ut de Ulysse multa Melesigenes percontando cognosceret. Narrantque ipsi Ithacenses, tum visum eum amisisse ibidem: atqui ego affirmare non dubitem, tum eundem convaluisse, at postea apud Colophonem prorsus cæcum factum fuisse.

ταῦτα. ὁ πᾶς ἦ λεὼ τε φύσιν ἔχων ἀγαθὴν, ἐπιμελίης τε καὶ παιδεύσιος γενομένης, αὐτίκα πολλὸν τῶν πάντων ὑπερεῖχε. χρόνῳ ἦ ἐπιγνομένῳ, ἤδεν δ' Φημίῳ ὑποδεέστερος ἦν ἐν τῇ διδασκαλίῃ. καὶ ἔτως ὁ Φημιος ἐτελεύτησε τὸν βίον, καταλιπὼν πάντα τῷ παιδί. ὁ πολλῷ ἦ ὕστερον καὶ Κρεθηὶς ἐτελεύτησεν. ὁ ἦ Μελησιγένης ἤδη τῇ διδασκαλίῃ καθειστήκει. καθ' ἑωυτὸν ἦ ἡγούμενος, μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐωρᾶτο· καὶ αὐτῷ θωυμασθὲν καθειστήκεισαν οἵ τε ἐγχώριοι καὶ τῶν ξένων οἱ ἐσαπικνεόμενοι. ἐμπόριον γὰρ ἦν ἡ Σμύρνη, καὶ σῖτος ἐξήγετο πολὺς αὐτόθι ἐκ τῆς ὑπικειμένης χώρης δαψιλέως κάρτα ἐσαγόμενος ἐς αὐτήν. οἱ οὖν ξένοι, ὁκότε παύσοιντο τῶν ἔργων, ἀπεσχόλαζον ὡδὲ τῷ Μελησιγένει ἐγκαθίζοντες. Ἦν ἦ ἐν αὐτοῖς τότε καὶ Μέντης ναύκληρος ἀπὸ τῶν περὶ Λευκάδα τόπων καταπεπλευκὼς ἤδη σῖτον, ἔχων ναυῒ, πεπαιδευμένος τε ἀνὴρ ὡς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καὶ πολυίστωρ· ὃς μιν ἔπεισε τὸ Μελησιγένη μεθ' ἑωυτοῦ πλεῖν καταλύσαντα τὴν διδασκαλίαν, μισθόν τε λαμβάνοντα, καὶ τὰ δέοντα πάντα, καὶ ὅτι χώρας [a] ἐς πόλιας θεήσεσθαι ἄξιον εἴη αὐτῷ ἔως νέος ἐστί. καί μιν οἴομαι μάλιστα τούτοισι προαχθῆναι· ἴσως γὰρ ἐς τῆν ποίησιν τότε ἐπενόει ἐπιθήσεσθαι. καταλύσας ἦ τὴν διδασκαλίαν, ἐναυτίλλετο μετὰ Μέντεω. καὶ ὅπου ἑκάστοτε ἀφίκοιτο, πάντα τὰ ἐπιχώρια διεωρᾶτο, καὶ ἱστορέων ἐπυνθάνετο. εἰκὸς δέ μιν ἦν ἐς μνημόσυνα πάντων χρᾶφεσθαι. Ἀναχθέντες ἦ ἐκ Τυρσηνίας ἐς Ἰθάκην, ἀπικνέονται εἰς Ἰθάκην· καὶ τῷ Μελησιγένει συνέβη, νοσήσαντι τὸς ὀφθαλμὸς, κάρτα δεινῶς ἔχειν, καὶ αὐτὸν θεραπείης εἵνεκα, πλεῖν μέλλοντα εἰς τὴν Λευκάδα, καταλιπεῖν ὁ Μέντης ὡδὲ ἀνδρὶ φίλῳ ἑωυτὸν ἐς τὰ μάλιστα Μέντορι τῷ Ἀλκίμου Ἰθακησίῳ, πολλὰ δεηθεὶς ἐπιμελέως [b] ἔχειν· ἐπαναπλώσας ἦ, ἀναλήψεσθαι αὐτόν. ὁ ἦ Μέντωρ ἐνοσήλευσεν [c] αὐτὸν ἐκτενέως. καὶ γὰρ τῷ βίῳ ἀρκεόντως εἶχε, καὶ ἤκουεν εὖ ἐς δικαιοσύνην τε ἐς φιλοξενίην μακρῷ μάλιστα τῶν ἐν Ἰθάκῃ ἀνδρῶν. ἐνταῦθα συνέβη τῷ Μελησιγένει περὶ Ὀδυσσέως ἐξιστορῆσαι πυθέσθαι [d]. οἱ μὲν δὴ Ἰθακήσιοι λέγουσι τότε μιν παρ' ἑωυτοῖς τυφλωθῆναι· ὡς ἦ ἐγὼ φημι, τότε μὲν ὑγιὴ γενέσθαι, ὕστερον ἦ ἐν Κολοφῶνι τυφλωθῆναι.

a Pal. ὅτι τε χώρας. b Pal. ἐπιμελέϊν. c Pal. ἐνοσήλευεν. d Pal. ἐξιστορῆσαι ἐς πυθέσθαι & Ox.

σιωμολογῦσι δέ μοι καὶ Κολοφώνιοι τάτοις. Ὁ δὲ Μέντης, ἀναπλέων ἐκ τῆς Λευκάδος κατέσχεν εἰς τὴν Ἰθάκην, καὶ ἀνέλαβε τὸν Μελησιγενέα· χρόνον τε ὀλίγον συμπεριέπλωσε αὐτῷ. ἀπικομένῳ δὲ ἐς Κολοφῶνα σιωέβη πάλιν νοσήσαντα τοὺς ὀφθαλμούς, μὴ δυνάμενον διαφυγεῖν τὴν νόσον, ἀλλὰ τυφλωθῆναι ἐνταῦθα. ἐκ δὲ τοῦ Κολοφῶνος τυφλὸς ἐὼν ἀπικνέεται εἰς τὴν Σμύρναν, καὶ ἅτως ἐπεχείρει τῇ ποιήσι. Χρόνῳ δὲ κατιόντι ἐν τῇ Σμύρνῃ ἄπορος ἐὼν βίου, διενοήθη ἀπικέσθαι ἐς Κύμην· παραδόμενος δὲ διὰ τοῦ Ἕρμου πεδίου, ἀπικνέεται ἐς Νέον τεῖχος, ὑπερκίλιον Κυμαίων. ὠκίσθη δὲ τοῦτο τὸ χωρίον ὕστερον Κύμης ἔτεσιν ὀκτώ. ἐνταῦθα λέγεται αὐτὸν ὑπιζάνοντα ὑπὸ σκυτείου τινός, εἰπεῖν πρῶτα τὰ ἔπεα τάδε,

Αἰδεῖσθε ξενίων κεχρημένον ἠδὲ δόμοιο,
Οἳ πόλιν αἰπεινὴν Κύμην Ἐριώπιδα κούρην
Ναίετε, Σαρδιάνης πέδα νειάτην ὑψικόμοιο·
Ἀμβρόσιον πίνοντες ὕδωρ ἀπὸ καλλιρόοιο
Ἕρμου δινήεντος, ὃν ἀθανάτου τέκετο Ζεύς.

ἡ δὲ Σαρδιάνη, ὄρος ἐστὶν ὑπερκείμενον τοῦ τε Ἕρμου πεδιάδος καὶ τοῦ Νέου τείχεος. τῷ δὲ σκυτέϊ ὄνομα ἦν Τύχιος· ἀκούσαντι δὲ τῶν ἐπέων ἔδοξεν αὐτῷ δέξασθαι τὸν ἄνθρωπον. ἠλέησε γὰρ ἀλγύνοντα τυφλόν, καὶ μεθίζειν[a] ἔφη τὸν παρεόντων. ὁ δὲ ἐσῆλθε. κατήμενος δὲ ἐν τῷ σκυτείῳ, παρεόντων καὶ ἄλλων, τήν τε ποίησιν αὐτοῖς ἐπεδείκνυτο, Ἀμφιάρεώ τε τὴν ἐξελασίαν τὴν ἐς Θήβας, καὶ τοὺς ὕμνους τοὺς ἐς θεοὺς πεποιημένους αὐτῷ· καὶ περὶ τῶν λεγομένων ὑπὸ τῶν παρεόντων ἐς τὸ μέσον γνώμας ἀποφαινόμενος, θαύματος ἄξιος ἐφαίνετο εἶναι τοῖς ἀκούουσι. Τέως μὲν οὖν καλέεσκεν ὁ Μελησιγένης περὶ τὸ Νέον τεῖχος, ἀπὸ τῆς ποιήσιός γε τὸν βίον τὴν μηχανὴν ἔχων. ἐδείκνυον δὲ οἱ Νεοτειχεῖς μέχρις ἐπ' ἐμοῦ τὸν χῶρον ἐν ᾧ κατίζων τῶν ἐπέων τὴν ἀπόδειξιν ἐποιέετο. καὶ κάρτα ἐσέβοντο τὸν τόπον· ἐν ᾧ καὶ αἰγειρος ἐπεφύκει, ἣν ἐκεῖνοι ἔφασαν, ἀφ' ἧς ὁ Μελησιγένης ἦλθεν, αὐτοῖς πεφυκέναι. Χρόνῳ δὲ περιιόντι, ἀπόρως κείμενος, καὶ μόλις τὴν τροφὴν ἔχων, ἐπενοήθη εἰς τὴν Κύμην ἀπικέσθαι, ὅτι βέλτιον πείσεται. μέλλων δὲ πορεύεσθαι, πάλιν τὰ ἔπεα λέγει,

Αἶψα πόδες με φέροιεν ἐς αἰδοίων πόλιν ἀνδρῶν·
Τῶν γὰρ ἐν θυμὸς περφρων ἐν μῆτις ἀρίστη.

ἀπὸ

id quod ipsi quoque Colophonii mecum fatentur. At vero Mentes è Leucade Ithacam reversus, Melesigenem recepit, cum quo inde diu huc illuc circumnavigavit; donec Colophonem appellenti eveniret, ut vetere oculorum morbo tentatus, nequiverit eum effugere, sed visu privatus fuerit. E Colophone autem jam cæcus Smyrnam remeans, ad poesin se convertit. Tempore deinde interjecto, quum Smyrnæ victu necessariisque destitueretur, constituit Cymen proficisci: commodumque transjens Hermi pratum, ad eum locum pervenit qui appellatur Novus murus, Cymæorum coloniam. qui locus post Cymen conditus fuit annis octo. Hîc memoratur Melesigenes apud coriarii officinam consistens, hæc prima carmina pronunciavisse,

Hospitium prabete viro profugoque vagoque
Qui sublimem urbem Cymen, Eriopida prolem,
Radicem incolitis Sardenes alticomantis,
Divini potatis aquam qui fluminis Hermi,
Vorticibus torti, pater est cui Jupiter ipse.

Sardena autem mons est imminens Hermo fluvio Novoque muro. At coriario illi nomen erat Tychio, cui continuo auditis versibus visum est hominem recipiendum. miseratus enim est miserum & oculis mulctatum: jussitque præsentibus secum frui. Ille fuit ingressus, & confidens in sutrina, præsentibus etjam aliis, tum poesin suam ostendit, & Amphiarai in Thebas expeditionem, & hymnos quos in deos scripserat. Et quum de illis, quæ edebantur ab præsentibus in medium, judicaret, ac sensus suos proferret, in admiratione habitus est ab auscultantibus. Atque hactenus apud Novum murum agens è poesi victus subsidia habebat: ostenduntque ad mea usque tempora Neoteichenses locum, ubi sedens carmina sua exhibuerit, eumque in magna habent veneratione, ubi etiam populus arbor crevit, quam ab Melesigenæ adventu in eo dixerunt natam esse. Porro egestate postea adactus, quum vix alimenta haberet, statuit Cymen ad feliciorem successum reverti. Ituruque hæc pronunciat carmina,

Vos me hominum rapide planta portetis in urbem,
Quorum animus promptus, pollent qui mente sagaci.

E

a Pal. αἰτίσασθαι τυφλὸν ἐὼν ἀναλαβεῖν ἑαυτόν τε καὶ τὸν ἐργαστήριον καὶ μεθίζειν.

E Novo igitur muro proficiſcens venit Cymam, per Lariſſam itinere facto, utpote facillimo: &, ut Cymæi narrant, flagitantibus ejus ſoceris, epigramma hoc ſcripſit Midæ Phrygiæ regi Gordii filio, id quod etiam nunc in cippo monumenti Gordii inſcriptum extat,

Ænea ſum virgo, Midæ qua incumbo ſepulcro:
Dum fluit unda levis, ſublimis naſcitur arbor,
Dum ſol exoriens & ſplendida luna relucet,
Dum fluvii labuntur, inundant litora fluctus,
Hic conſtanter ago, lacrymaſque in marmore tincto
Fixa, Midam moneo tumulatum hic, chare viator.

12 Cymæ igitur in ſenum conventiculis carmina quæ fecerat oſtentabat, colloquiique ſuavitate auſcultantes oblectans, etiam in ſui admirationem pertrahebat. Intelligens igitur Cymæos poëſin ſuam grate recipere, & in conſuetudinem audientes ducens poſtremo hujuſmodi condicionem proponit, dicens ſi publice eum alere vellent, ſe civitatem illorum celeberrimam redditurum. Qui præſentes hæc audiebant, probabant; addentes ſe quoque adiuturos, ſi petitionem ſuam ad ſenatum referret, quod hortabantur eum facere. Meleſigenes his verbis erectus, collecto ſenatu in curiam proceſſit: rogatoque eo cujus id muneris erat, ut in ſenatum duceretur, ille nihil recuſans, ubi opportunum erat, hominem deduxit. Hic conſiſtens Meleſigenes, eadem verba de alimentis habuit in ſenatu quæ paulo ante in conventiculis propoſuerat. Ubi dixiſſet, egreſſus ſedebat. 13 Dum autem ſenatores agitarent quidnam par eſſet homini reſpondere, viſumque eſſet cum ei qui deduxerat, tum aliis ſenatoribus quotquot in conventiculis eum audierant, petitionem admittendam: unus tantum è ſenatoribus refertur Meleſigenis poſtulatis calculo ſuo repugnaſſe, interque alia multa, hæc quoque commemoraſſe: ſi ſemel ὁμήρους, hoc eſt, cæcos, alendos ſuſciperent, futurum eſſe, ut turbam & multam & inutilem haberent. Atque hinc primum Homeri nomen Meleſigeni inditum eſt, ab iſto caſu. nam Cymæi cæcos ὁμήρους appellant. Jamque inde,

ἀπὸ δὲ τοῦ Νέου τείχους πορευόμενος, ἀπῆκεν εἰς τὴν Κύμην, διὰ Λαρίσσης τὴν πορείαν ποιησάμενος· ἦν γὰρ ἄτως αὐτῷ εὐπορώτατον. καὶ, ὡς Κυμαῖοι λέγουσι, τῷ Φρυγίης βασιλεῖ Μίδῃ τῷ Γορδίεω, δεηθέντων παντοίων αὐτοῦ, ποιεῖ καὶ ἐπίγραμμα τόδε[a], τὸ ἔτι καὶ νῦν ἐπὶ τοῦ σήλης τοῦ μνήματος τοῦ Γορδίεω ἐπιγέγραπται,

Χαλκῆ παρθένος εἰμὶ, Μίδου δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι·
Ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ,
Ἠέλιός τ' ἀνιὼν λάμποι, λαμπρά τε σελήνη,
Καὶ ποταμοὶ ῥέωσιν, ἀνακλύζῃ τε θάλασσα,
Αὐτοῦ τῇδε μένουσα πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ[b]
Ἀγγελέω παριοῦσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπται.

Κατίζων δὲ ἐν ταῖς λέσχαις τῶν γερόντων ἐν τῇ Κύμῃ ὁ Μελησιγένης τὰ ἔπεα τὰ πεποιημένα αὐτῷ ἐπεδείκνυτο, καὶ ἐν τοῖς λόγοις ἕτερπε τοὺς ἀκούοντας· καὶ αὐτὸ θωϋμασαι καθεζήκεισαν. γνοὺς δὲ ὅτι ἀποδέκονται αὐτὸ τῇ ποίησιν οἱ Κυμαῖοι, καὶ εἰς σωτηρίαν ἕλκων τοὺς ἀκούοντας, λόγους τοιούσδε προσλέγει, λέγων ὡς εἰ θέλοιεν αὐτὸν δημοσίᾳ τρέφειν, ἐπικλεεστάτην αὐτῶν τὴν πόλιν ποιήσει. τοῖς δὲ ἀκούσασι, βουλομένοις τε ἦν ταῦτα, καὶ αὐτοὶ παρῄνεον ἐλθόντα ἐπὶ τὴν βουλὴν δεηθῆναι τῶν βουλευτέων· καὶ αὐτοὶ ἔφασαν συμπρᾴξειν. ὁ δὲ ἐπίστευε αὐτοῖς, καὶ βουλῆς συλλεγομένης ἐλθὼν ἐπὶ τὸ βουλεῖον, ἐδεῖτο τοῦ ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ καθεσταότος, ἀπαγαγεῖν αὐτὸν[c] ἐπὶ τὴν βουλήν. ὁ δὲ ὑποδεξάμενος τό τε, καὶ, ἐπεὶ καιρὸς ἦν, ἀπήγαγε. καταστὰς δὲ ὁ Μελησιγένης ἔλεξε περὶ τοῦ τροφῆς τοῦ λόγον, ὃν καὶ ἐν ταῖς λέσχαις ἔλεγε. ὡς δὲ εἶπεν, ἐξελθὼν ἐκάθητο. Οἱ δὲ ἐβουλεύοντο ὅ, τι χρεὼν εἴη ἀποκρίνασθαι αὐτῷ. προθυμουμένων δὲ τοῦ ἀπάγοντος αὐτὸν, καὶ ἄλλων ὅσοι τῶν βουλευτέων ἐν ταῖς λέσχαις ἐτύγχανον ἐγγύτατα, τῶν βουλευτέων ἕνα λέγειν ἀναπεφῆναι τῇ χρήσει αὐτοῦ, ἀλλά τε πολλὰ λέγοντα, καὶ ὡς εἰ τοὺς ὁμήρους δόξει τρέφειν αὐτοῖς, ὄμιλον πολλόν τε καὶ ἀχρεῖον ἕξουσιν. ἐντεῦθεν δὲ ἐκ τύχης Ὅμηρον ἐπεκράτησε τῷ Μελησιγένει ἀπὸ τοῦ συμφορῆς· οἱ γὰρ Κυμαῖοι τοὺς τυφλοὺς ὁμήρους λέγουσιν· ὥστε

a Pal. ποιεῖ τὸ ἐπίγραμμα τόδε. b Pal. πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ. c Pal. αὐτόν.

ὥστε πρότερον ὀνομαζομένην αὐτὸν Μελησιγένεα, τότε γενέσθαι τὸνομα Ὅμηρον· καὶ οἱ ξένοι διέγνωσαν, ὅτε μνήμην αὐτοῦ ἐποιοῦντο. ἐτελεύτα δ' ἔν ὁ λόγος τῷ ἄρχοντι μὴ τρέφειν τὸν Ὅμηρον, ἔδοξε δέ πως καὶ τῇ [a] ἄλλῃ βουλῇ. ἐπελθὼν δὲ ὁ ἐπίτροπος καὶ παρεζόμενος αὐτῷ διηγήσατο τὰς ἐναντιωθείσας λόγους τῇ χρήμῃ αὐτοῦ, καὶ τὰ δόξαντα τῇ βουλῇ. ὁ δὲ, ὡς ἤκουσεν, ἐσυμφόρησέ τε καὶ λέγει τὰ ἔπεα τάδε,

Οἵη μ' αἶσα δῶκε πατὴρ Ζεὺς κύρμα γενέσθαι,
Νήπιον αἰδοίης ἀπὸ γάστρης μητρὸς ἀπάλλων,
Ἣν ποτ' ἐπουργώσαιν βουλῇ Διὸς αἰγιόχοιο
Λαοὶ Φρικώνος, μάργων ἐπιβήτορες ἵππων·
Οἳ πολότειροι μαλεροῖο πυρὸς κρίνοντες Ἄρηα
Αἰολίδα Σμύρνην ἀλιγείτονα ποτιάναξον·
Ἣν τε δι' ἀγλαὸν εἶσιν ὕδωρ ἱεροῖο Μέλητος,
Ἔνθεν ἀποροῦσαν κοῦραι Διὸς, ἀγλαὰ τέκνα,
Ἠθελέτην κλῆσαι δῖαν χθόνα ἐς πόλιν ἀνδρῶν.
Οἱ δ' ἀπανηνάσθην ἱερὴν ὄπα, φημὶ ἀοιδήν.
Ἀφραδίῃσι τῶν μέν τε παθὼν τις φράσεται αὖθις,
Ὅς σφιν ὀνειδείησιν ἐμὸν διεμήσατο πότμον.
Κῆρα δ' ἐγὼ τήν μοι θεὸς ὤπασε γινομένῳ περ,
Τλήσομαι ἀκράαντον φέρων τετληότι θυμῷ.
Οὐδέ τι μοι φίλα γοῦνα μένειν ἱερῇσιν ἐν ἀγυιῇς
Κύμης ὁρμήνησι, μέγας δέ με θυμὸς ἐπείγει
Δῆμον ἐς ἀλλοδαπὸν ἰέναι ὀλίγον περ ἐόντα.

Μετὰ τοῦτο ἀπαλλάσσεται ἐκ τῆς Κύμης ἐς Φωκαίην, Κυμαίοις ἐπαρησάμενος μηδένα ποιητὴν δόκιμον ἐν τῇ χώρᾳ γενέσθαι ὅστις Κυμαίους ἐπαγλαϊεῖ. ἀπικόμενος δὲ ἐς Φωκαίην, τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἐβιότευσεν, ἔπεα ἐνδεικνύμενος ἐν τοῖς λέσχαις κατίζων. ἐν δὲ τῇ Φωκαίῃ τοῦτον τὸν χρόνον Θεσπείδης τις ἐκεῖ γράμματα διδάσκων τοὺς παῖδας, ἀνὴρ ἐπιεικὴς· καταμοιρήσας δὲ ὁ Ὅμηρος τοῖσι ποιήσιν, λόγους τοιούσδε αὐτῷ προσήνεγκε, φὰς ἕτοιμος εἶναι θεραπεύειν καὶ τρέφειν αὐτὸν ἀναλαβών, εἰ ἐθέλοι ἅμα πεποιημένα εἴη αὐτῷ τῶν ἐπέων ἀναγράψασθαι, ἢ ἄλλα

de, qui prius Meleſigenes, nomen obtinuit Homerus. Et extraneos diſcre- 14
pare contigit, quum mentionem ejus facerent. Itaque terminata eſt deliberatio ab magiſtratu, non alere Homerum, placuitque id fere cætero ſenatui. Accedens autem præfectus & adſidens ipſi enarravit contrarias petitioni ejus ſententias & conſulta ſenatus: utque audiit, his verſibus calamitatem ſuam deplorabat,

Hei mihi quam fatum dat Juppiter almus iniquum.
Infanti mihi lac venerandæ ex ubere matris
Prabuit, AEolica Smyrna, quam Martia quondam
Gens Phriconitis, certamine fortis equestri,
Condidit ad pelagus, præterlabente Melete.
Docta Iovis proles mecum hinc digressa volebat
Carminibus celebrare urbem, quam nomine dicunt
Cymam, quosque viros intra sua mœnia claudit.
Illi audire sacra spreverunt carmina vocis.
Sed quicunque mihi cladem exitiumque paravit,
Non impune ferat læva quod mente volutat.
At mihi quam dederint nascenti numina sortem,
AEgro animo quamvis, certum est perferre patique.
Sed jam per sacra vestigia ponere Cymæ
Compita non suadet mihi mens, potiusque remota
Inque peregrina sedem mihi quærere terra.

Cyma deinde abiens Phocæam contendit, imprecans interim Cymæis, nequis unquam inſignis poeta in illa regione exiſteret qui Cymæos celebraret. Phocææ autem eodem modo victum paravit, in conventiculis paſſim carmina ſua oſtentans & confidens. Erat autem eo tempore in illa Theſtorides quidam, qui pueros litteras docebat, homo fidei parum probatæ. Hic conſiderata Homeri poëſi, hujuſmodi verbis eum compellavit, paratum ſe inquiens & miniſtrare ei, & victum ſuppeditare, ſi carmina quæ meditatus eſſet, deſcribere 15

a Sic MS. Ox. vulgo δί πως τῇ.

bere pateretur; & alia ſubinde faciens,
16 ad ſe deferret. Homerus, jam miniſterii alicujus atque adeo neceſſariorum indigens, recipiendam hanc condicionem putavit: commoratuſque apud Theſtoridem, minorem illam facit Iliadem, cujus initium eſt,

Trojam & Dardaniam canto, quæ mater equorum,
Quæ Danais Mavorte ſatis mala plurima vexit.

Phocaidem quoque quam vocant, Phocæenſes apud ſe conditam ab Homero ajunt. Iam vero Theſtorides, ubi Phocaidem atque alia omnia ab Homero communicata deſcripſiſſet, conſtituit è Phocæa diſcedere, Homerique poëſin pro ſua venditare. Unde factum, ut quum Homeri non perinde curam haberet, ille ad Theſtoridem hujuſmodi ſit uſus diſticho,

Theſtoride, ex multis, mortalibus abdita quæ ſunt,
Mens habet in primis cæcos humana receſſus.

Theſtorides igitur ex Phocæa Chium conceſſit: ubi erecto ludo, carmina illa pro ſuis evulgans, egregiam ſimul laudem ſibi paravit & fructum. Porro Homerus iterum priſtino more vivere pergebat apud Phocæenſes, è poëſi victum
17 habens. Tempore deinde non multo, viri aliquot è Chio eorum periti Phocæam veniunt; & audientes Homeri carmina quæ antea ſæpius in Chio à Theſtoride audierant, indicabant in Chio hæc ipſa à quodam ludimagiſtro pro ſuis cum magno fructu oſtentari. Homerus intelligens continuo Theſtoridem eſſe, toto ſtudio properabat in Chium tranſmittere. Et quum portum adiiſſet, neque offendiſſet navem quæ illuc trajiceret, eſſent autem qui ob ligna in Erythræam ſolvere pararent, belle convenire videbatur, ſi per Erythræam iter faceret. Accedens igitur nautas, oravit ut comitem ſe navigationis reciperent, multis blandiſque uſus verbis, quibus quod deſideraret perſuaderet. Nautæ admittentes hominis preces, juſſerunt navem eum conſcendere. Quo impetrato Homerus confidens in navi, his verſibus nautis bene precatur,

Audi qui pelagus valido Neptune tridenti
Imperioque regis, ſpatioſaque culta Heliconis: Da

ἄλλα ποιῶν, πρὸς ἑωυτὸν ἀναφέρειν αἰεί. Τῷ δὴ Ὁμήρῳ ἀκούσαντι, ἔδοξε ποιητέα εἶναι ταῦτα· ἐνδεὴς γὰρ ἦν τῶν ἀναγκαίων καὶ θεραπείης. Διατρίβων δὲ παρὰ τῷ Θεστορίδῃ, ποιεῖ Ἰλιάδα τὴν ἐλάσσω, ἧς ἡ ἀρχὴ,

Ἴλιον ἀείδω καὶ Δαρδανίην εὐπωλον,
Ἣν πέρι πολλὰ πάθον [b] Δαναοί, θεράποντες Ἄρηος·

καὶ τὴν καλεομένην Φωκαίδα, ἣν φασιν οἱ Φωκαεῖς Ὁμήρου παρ' αὐτοῖσι ποιῆσαι. ἐπεὶ δὲ τήν τε Φωκαίδα καὶ τἆλλα πάντα παρὰ τοῦ Ὁμήρου ὁ Θεστορίδης ἐρράψατο, διενοήθη ἐκ τῆς Φωκαίης ἀπαλλάσσεσθαι, τὴν ποίησιν ζηλῶν τοῦ Ὁμήρου ἐξιδιώσασθαι· καὶ σὺν ἔτι ὁμοίως ἐν ὀλιγωρίῃ εἶχε τὸν Ὅμηρον. ὁ δὲ λέγει αὐτῷ τὰ ἔπεα τάδε,

Θεστορίδης, θνητοῖσιν ἀνωΐστων πολέων περ,
Οὐδὲν ἀφραδέστερον πέλεται νόος ἀνθρώποισιν.

ὁ μὲν δὴ Θεστορίδης ἐκ τῆς Φωκαίης ἀπηλλάγη ἐς τὴν Χίον, καὶ τὴν διδασκαλίην [c] κατεσκέδασε· καὶ τὰ ἔπεα ὑποδεικνύμενος ὡς ἑωυτοῦ ἐόντα, ἔπαινόν τε πολλὸν εἶχε καὶ ὠφελεῖτο· ὁ δὲ Ὅμηρος πάλιν τὸν αὐτὸν τρόπον διητᾶτο ἐν τῇ Φωκαίῃ, ἀπὸ τῆς ποιήσιος τὴν βιοτὴν ἔχων. Χρόνῳ δὲ ὑπὸ πολλῷ μετέπεσε ἄνδρες Χῖοι ἔμπυροι [d] ἀπίκοντο ἐς τὴν Φωκαίδα· ἀκούσαντες δὲ τῶν ἐπέων τοῦ Ὁμήρου ἃ πρότερον ἀκηκόεσαν πολλάκις ἐν τῇ Χίῳ τοῦ Θεστορίδεω, ἐξήγγελλον ὅτι ἐν τῇ Χίῳ τὶς ὑποδεικνύμενος τὰ ἔπεα ταῦτα γραμμάτων διδάσκαλος, κάρτα πολλὸν ἔπαινον ἔχει [e]. ὁ δὲ Ὅμηρος κατενόησεν ὅτι Θεστορίδης ἂν εἴη, καὶ παντὶ ζυμῷ ἐπαύδαζεν εἰς τὴν Χίον ἀπικέσθαι. καταβὰς δὲ ὑπὸ τὸ λιμένα, ἐς μὲν τὴν Χίον οὐ καταλαμβάνει οὐδὲν πλοῖον πλέον, ἐς δὲ τὴν Ἐρυθρηίην τινὲς ὑπὸ ξύλα παρεσκευάζοντο πλεῖν. καλῶς δὲ εἶχε τῷ Ὁμήρῳ δι' Ἐρυθρηίης τὸ πλοῦν ποιήσασθαι. καὶ προσελθὼν ἐχρῄζε παρὰ τοὺς ναυτίλους δέξασθαι αὐτὸν σύμπλουν, πολλά τε καὶ προσαγωγὰ [f] λέγων οἷς σφέας ἔμελλε πείσειν. τοῖς δὴ ἔδοξε δέξασθαι αὐτόν· καὶ σκέλεον ἐσβαίνειν εἰς τὸ πλοῖον. ὁ δὲ Ὅμηρος πολλὰ ἐπαινέσας αὐτοὺς, ἐστέη· καὶ ἐπεὶ ἔζετο, λέγει τὰ ἔπεα τάδε,

Κλῦθι Ποσειδάων μεγαλοσθενὲς ἐννοσίγαιε,
Εὐρυχόρου μεδέων ἠδὲ ζαθέης Ἑλικῶνος.

a Pal. ἦν εἶναι. b Pal. πολλὰ ἔπαθον. c Pal. καὶ διδασκαλίην. d Pal. ἐπάνοδοι. e Sic cum Pal. etiam MS. Ox. vulgo πολλὸν ἔχει ſubſtantivo omiſſo. f Sic MS. Ox. vulgo πολλά τε προσαγωγά.

Δὸς σφῶϊ ἦρον καλὸν καὶ ἀπήμονα νόστον ἰδέσθαι
Νωΐτας, οἳ νηὸς πομποὶ ἠδ' ἀρχοὶ ἔασι.
Δὸς δ' ἐς ὑπωρείαν ὑψικρήμνοιο Μίμαντος
Αἰδοίων μ' ἐλθόντα βροτῶν ὀπίων γε κυρῆσαι.
Φῶτά τε πισάμιλλον, ὃς ἐμὸν νόον ἠπεροπεύσας,
Ὠδύσατο Ζῆνα ξένιον ξενίλλω τε τραπέζλω.

Ἐπεὶ δὲ ἀπίκοντο εὐπλοήσαντες ἐς τλὼ Ἐρυθραίλω, τότε Ὅμηρος τλὼ αὐλλὼ [a] ὄπι τῷ πλοίῳ ἐποιήσατο· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἔρεσθαι τῶν ναυτέων τινὰ ἠνώγαθαι αὐτῷ ἐς τλὼ πόλιν. οἱ δὲ συνέπεμψαν ἕνα αὐτῶν. πορευόμενος δὲ Ὅμηρος ἐπεὶ ἔτυχε τῆς Ἐρυθραίης, τραχείης καὶ ὀρεινῆς ἐούσης, φθέγγεται τάδε τὰ ἔπεα [b],

Πότνια γῆ, πάνδωρε, δότειρα μελίφρονος ὄλβου,
Ὡς ἄρα δὴ τοῖς μὲν φωτῶν εὔοχθος ἐτύχθης,
Τοῖσι δὲ δύσβωλος καὶ τρηχεῖ οἷς ἐχολώθης.

ἀπικόμενος δὲ ἐς τλὼ πόλιν τῶν Ἐρυθραίων ἐπηρώτησε πρὸς ὃν ἐς τὴν Χίον πλεῖ· καί τινος προσελθόντος αὐτῷ τῶν ἐωρακότων ἐν τῇ Φωκαίῃ, καὶ ἀνασασμένος, ἔρεσθαι αὐτὸν συνεξευρεῖν αὐτῷ πλοῖον, ὅπως ἂν εἰς τὴν Χίον διαβαίη. Ἐκ μὲν δὴ λιμένος ὁρμέατο οὐδὲν ὑπόπτολον, ἄγει δὲ αὐτὸν ἔνθα τῶν ἁλιέων τὰ πλοῖα ὁρμίζεται. καί πως συντυγχάνει μέλλουσι πλεῦσθαι ἐς τὴν Χίον, ὧν ἐδέετο προσελθὼν ὁ ἄγων αὐτὸν ἀναλαβεῖν τὸν Ὅμηρον. οἱ δὲ, οὐδένα λόγον ποιησάμενοι, ἀνήγοντο· ὁ δὲ Ὅμηρος φθέγγεται τάδε τὰ ἔπεα,

Ναῦται πουτοπόροι συγερὴ ἀναλίγκιοι ἄτῃ,
Πτωχάζειν αἰθύῃζι βίον δύσζηλον ἔχοντες,
Αἰδείσθε ξενίοιο Διὸς σέβας ὑψιμέδοντος.
Δεινὴ γὰρ μέτοπις ξενίου Διὸς, ὅς κ' ἀλίτηται.

ἀναχθεῖσι δὲ αὐτοῖς συνέβη, ἐναντίου ἀνέμου γιγνομένου, παλινδρομῆσαι, καὶ ἐς τὸ χωρίον ἀναδραμεῖν ὅθεν ἀνηγάγοντο, καὶ τὸν Ὅμηρον

Da precor his nautis reditum, ventosque secundos,
Qui mihi sunt comites placidi, navisque magistri:
At mihi da misero sacram contingere terram,
Aërius qua parte Mimas ad sidera surgit,
Inde hominis justi me fac succedere tectis,
Ulciscique virum qui me improbitate fefellit,
Lasit & hospitii sacra jura Jovemque benignum.

Ubi autem secundo vento Erythræam appulissent, Homerus in navi diversatus est. postero autem die rogavit, ut nautarum aliquis ad urbem eum duceret. Illi unum è suis simul miserunt. Quumque jam pergendo ad Erythræam appropinquasset, quæ est aspera atque montosa, in hæc prorupit carmina, 18

O sacra mulierum largitrix terra bonorum,
Quàm tu plana aliis & parte æqualis ab omni;
Aspera contra aliis, in quos converteris iram.

Ingressus deinde Erythræorum urbem, percontatur de navigatione versus Chium. Et quum forte quidam occurrisset salutaturus, qui eum in Phocæa viderat, ab hoc contendit ut secum dispiceret sicubi navis esset qua in Chium transmitteret. Et quum in portu nullum esset trajecticium navigium, ille Homerum ad eum locum ducit, ubi piscatoriæ naviculæ stationem habebant. Et forte fortuna incidit in quosdam in Chium trajecturos. Hos adiens ille qui ducebat eum, precatus est ut Homerum acciperent. Verum illi nulla ratione ejus habita solverunt. Homerus autem hæc cecinit carmina, 19

Insidi nauta, gens diris tristior ipsis,
Sæva quibus veluti mergis dant æquora victum,
Acriter à vobis Jovis hospitis ara colatur.
Tristis enim vultus Jovis est, pœnaque parata,
His quibus hospitii non est pia tessera curæ.

At vero in altum jam provectis contigit, ut adverso vento rapti, eodem unde solverant recurrerent, ubi etiamdum Homerum

a Pal. αὖλιν. b Sic uterque MSS.

merum in litoris crepidine conſidentem offenderunt. qui cognito navis recurſu, hunc in modum eos alloquitur, *Vos, ô peregrini, ventus adverſus excepit; ſed me nunc quoque admittite, & ſecunda vobis navigatio erit.* Piſcatores autem, pœnitentia ducti quod prius hominem non receperant, teſtatique ſe non relicturos eum ſi velit ſimul navigare, jubent navem conſcendere. Recepto Homero vela faciunt, & iter peragunt. Quibus ad ſua opera digreſſis, Homerus in litore ea nocte manſit. Ubi diluxit, itineri ſe accingens oberranſque, ad eum locum pervenit qui appellatur Pinus: illicque quieſcenti per noctem pini fructus eſt illapſus, quem aliqui σφέϊλον, alii κῶνον appellant. Homerus autem hos cecinit verſus,

Funduntur fructus alia magis arbore dulces,
Quam fovet umbroſis felix in collibus Ida:
Hinc ferrum veniet Martis validaque ſecures,
His ubi conſiſtet campis Cebrenia pubes.

Eo enim tempore Cymæi Cebrenia ad Idam montem ædificare parabant, unde ferrum effoditur. Ceterum illinc abiens Homerus, vocem caprarum ibidem paſcentium ſequutus, in canes incidit: qui quum adlatrarent, vociferabatur. Quod audiens Glaucus (id enim erat caprario nomen) accurrit feſtinanter, revocatoſque canes, ab Homero excuſſit. Atque ubi diu admiratus fuiſſet, quod nimirum cæcus exiſtens ſolus eo locorum perveniſſet & quid vellet, tandem accedens rogabat quiſnam eſſet quibuſque modis ad inhabitata illa & non calcata loca divertiſſet, & cujus rei indigens. Homerus, omnem ſuam calamitatem commemorans, ad commiſerationem Glaucum pertraxit. ſiquidem homo erat (ut apparet) cordatus. Excipiens igitur Homerum, ad ſuum deduxit tugurium, incenſoque igne cœnam inſtruxit: qua apoſita juſſit cœnare hoſpitem. At vero quum canes à cibo abſtinentes non ceſſarent ſuo more cœnitantem adlatrare, Homerus Glaucum his verſibus alloquitur

Glauce precor, pancis me audi, pareque monenti:
Pra foribus ſtabuli canibus ſua fercula primum

Fac

μηρον ἀναλαβεῖν καθήμενον ἐπὶ τῆς κυμαίωγῆς. μαθὼν ὁ αὐτὸς πεπαλινδρομηκέναι, ἔλεξε πρὸς „δε, Τί μᾶς ὦ ξένοι ἔλαβεν ὁ ἄνεμος ἀντίος „ῳόμενος· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν με δέξασθε, καὶ ὁ πλοῦς ὑμῖν ἔσται. οἱ δ' ἁλιεῖς, ἐν μεταμελίᾳ [a] ῳόμενοι ὅτι ὀ πρότερον ἐδέξαντο, εἰπόντες ὅτι ὀ καταλιμπάνουσιν ἐθέλοι συμπλεῖν, ἐκέλευον ἐσβαίνειν· καὶ ἅτως ἀναλαβόντες αὐτὸν ἀνήχθησαν, καὶ ἴσχουσιν ἐπ' ἀκτῆς. Οἱ μὲν δὴ ἁλιεῖς πρὸς ἔργον ἐτράποντο· ὁ δὲ Ὅμηρος τὴν νύκτα ἐπὶ τῇ αἰγιαλῷ κατέμεινε, τὴν δ' ἡμέραν προβόμενος, καὶ πλανώμενος, ἀπίκετο εἰς τὸ χωρίον ὃ Πίτυς καλεῖται. κἀνταῦθα αὐτῷ ἀναπαυομένῳ τὴν νύκτα, ἐπιπίπτει καρπὸς τῆς πίτυος, ὃν δὴ μετεξέτεροι σφόϊλον, οἱ δὲ κῶνον καλέουσιν. ὁ δὲ Ὅμηρος φθέγγεται τὰ ἑπῆ [b] ταῦτα,

Ἄλλη τίς σε πεύκη ἀμείνονα καρπὸν ἴησιν
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπίδακι ἠνεμόεσσης,
Ἔνθα σίδηρος Ἄρηος ὀλιγηθονίοισι βροτοῖσιν
Ἔασι, τοὶ δ' ἂν μιν Κεβρήνιοι ἄνδρες ἔχωσι.

τὰ δὲ Κεβρήνια τότε τὸ χρόνον κτίζειν οἱ Κυμαῖοι παρεσκεύαζοντο πρὸς τῇ Ἴδῃ, ἔνθα γίνεται αὐτόθι σίδηρος. Ἐντεῦθεν ἀναστὰς Ὅμηρος ἐπορεύετο κατὰ φωνήν τινα αἰγῶν νεμομένων. ὡς δὲ ὑλάκτεον αὐτὸν οἱ κύνες, ἀνέκραγε. ὁ δὲ Γλαῦκος ὡς ἤκουσε τῆς φωνῆς, (τοῦτο γὰρ τοῦτο ὄνομα τῷ νέμοντι τὰς αἶγας) ἐπέδραμεν ὀτραλέως, τάς τε κύνας ἀνεκαλεῖτο, καὶ ἀπεσόβησεν ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου. ἐπὶ πολλὸν δὲ χρόνον ἐν θαύματι ἦν, ὅκως τυφλὸς ὢν, μόνος ἀπίκοιτο ἐς τοιούτους χώρους, καὶ ὅ, τι θέλων· προσελθὼν τέ μιν ἐρώτεεν ὅστις τε εἴη, καὶ τίνι τρόπῳ ἀπίκοιτο ἐς τόπους ἀοικήτους καὶ ἀσιβέα χωρία, καὶ τίνος κεχρημένος εἴη. ὁ δὲ Ὅμηρος, αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἑωυτοῦ πάθην καταλεγόμενος, εἰς οἶκτον προήγαγε. ἦν γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἀδὲ ἀγνώμων ὁ Γλαῦκος. ἀναλαβὼν δὲ αὐτὸν ἀνήγαγε ἐπὶ τὸ σταθμόν· πῦρ τε ἀνακαύσας [c], δεῖπνον παρεσκεύαζε, καὶ παρῆγε, δεῖπνεῖν ἐκέλευεν ὁ Γλαῦκος. Τῶν δὲ κυνῶν μὴ ἐθιόντων δὲ ὑλακτέοντα δειπνεῖν, καθάπερ εἰώθεσαν, λέγει πρὸς τὸν Γλαῦκον Ὅμηρος τὰ ἔπεα ταῦτα,

Γλαῦκε πέπον, σπεῦδε τὸ ἔπος τὸ σὺν φρεσὶ θήσω·
Πρῶτον μὲν κυσὶ δεῖπνον ἐπ' αὐλείῃσι θύρῃσι

a Pal. μεταμελείᾳ. b Pal. ἔπεια. c Sic MS. Ox. vulgo πῦρ δ' ἀνακαύσας.

δομῶσι. ὡς γὰρ ἄμεινον· ὁ γὰρ καὶ πρῶτον ἀκέσῃ
Ἀνδρὸς ἐπερχομένου, καὶ ἐς ἕρκεα θῆρὸς ἰόντος.

ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος, ἥσθη τῇ παραινέσι, καὶ ἐν θυμῷ εἶχεν αὐτόν. δειπνήσαντες δ', ἅμα λόγων εἰσιῶντο. ἀπημελημένου δ' Ὁμήρου τοῦ τε πλανίου τοῦ ἑωυτοῦ καὶ τὰς πόλεις ἃς ἐσαπίκοιτο, ἔκπληκτος ἦν ὁ Γλαῦκος ἀκούων [a]. καὶ τότε μὲν, ἐπεὶ ὥρη κοίτου ἦν, ἀνεπαύετο [b]. Τῇ δ' ὑστεραίῃ διενοήθη ὁ Γλαῦκος πρὸς τὸν δεσπότην πορεύσεσθαι, σημανέων τὰ περὶ Ὁμήρου. ὑπερείψας δ' τῷ σιδήρῳ κέρσειν τὰς αἶγας, τὸν Ὅμηρον καταλείπει ἔνδον, εἰπὼν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἅμα τῇ ἕῳ πορεύσοιμι. καταβὰς δ' ἐς Βολισσὸν, (ἔστι δὲ κωμήσιον οὐ χωρὶς τούτου) καὶ συγγενόμενος τῷ δεσπότῃ, ἀπήγγειλε περὶ Ὁμήρου πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, πρός τε αὐτοῦ τῆς ἀφίξιος, ἐν θυμῷ ποιούμενος· ἠρώτησέ τε [c] ὅ, τι χρὴ ποιέειν περὶ αὐτοῦ. ὁ δ' ὀλίγα μὲν προσίετο τῶν λόγων, καταγίνωσκε δὲ Γλαύκου ὡς ἄφρονος ἐόντος, καὶ τοὺς ἀναπήρους δεχομένου καὶ τρέφοντος. ἐκέλευσε δ' ὅμως τὸν ξεῖνον ἄγειν πρὸς ἑαυτόν. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τὸν Ὅμηρον διηγήσατο ταῦτα ὁ Γλαῦκος, καὶ ἐκέλευσε [d] πορεύεσθαι τάχιστα· ἕτω γὰρ εὖ πρήξειν· ὁ δὲ Ὅμηρος ἤθελε πορεύεσθαι. ἀναλαβὼν οὖν αὐτὸν ὁ Γλαῦκος ἦγε πρὸς τὸν δεσπότην. Διὰ λόγων δὲ ἰὼν τῷ Ὁμήρῳ ὁ Χῖος, εὑρίσκει ἐόντα δεξιὸν καὶ πολλῶν ἔμπειρον· ἐπῄνεέ τε αὐτὸν μένειν, καὶ τῶν παιδίων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι· ἦσαν γὰρ τῷ Χίῳ παῖδες ἐν ἡλικίῃ. τούτους οὖν αὐτῷ ὡδαπίησι παιδεύειν. ὁ δὲ ἔπρηξε ταῦτα· καὶ τοὺς κέρκωπας, καὶ βατραχομυομαχίην, καὶ ἐπικιχλίδας, καὶ τἄλλα πάντα ὅσα παίγνιά ἐστιν Ὁμήρου, ἐνταῦθα ἐποίησε πρῶτα τῷ Χίῳ ἐν Βολισσῷ. ὥστε καὶ ἐν τῇ πόλει φερόμενα ἤδη ἐφαίνετο ἐν τῇ ποιήσει. καὶ ὁ μὲν Θεστορίδης, ὡς τάχιστα ἐπύθετο αὐτὸν παρεόντα, ᾤχετο ἐκπλέων ἐκ τῆς Χίου. Χρόνῳ δὲ πρεσβύτῃ, δεηθεὶς ὁ Χίος παρεῦναι αὐτὸν εἰς τὴν Χίον, ἀπίκετο εἰς τὴν πόλιν· καὶ διδασκαλεῖον καταστησάμενος, ἐδίδασκε παῖδας τὰ ἔπεα. καὶ κάρτα δεξιὸς ἐδόκεεν εἶναι τοῖς Χίοις, καὶ πολλοὶ θαυμασαι αὐτὸν καθεῖστήκεσαν. συλλεξάμενος δὲ βίον ἱκανὸν, γυναῖκα ἔγημεν ἐξ ἧς αὐτῷ θυγατέρες δύο ἐγένοντο· καὶ ἡ μὲν αὐτῶν ἄγαμος ἐτελεύτησε,

Fac tradas: nam sic melius. custodibus illis,
Nec fera nec fures venient ad septa dolosi.

Hæc audiens Glaucus, lætatus est admonitione illa, habuitque hominem in admiratione. Cœnati autem, ultro citroque habitis sermonibus oblectabantur. Nam quum Homerus errorem suum, civitatesque quas adiisset, commemoraret, Glaucus hæc audiens stupebat: Et tunc quidem, quia cubandi tempus erat, quieti se dabat. Postero die Glaucus cogitavit ad herum suum proficisci, ad hæc de Homero indicanda. Proinde commissis conservo capris pascendis, Homerum intra tecta reliquit, promittens se quam festinantissime iturum. Descendens autem ad Bolissum (erat vicinum huic loco) herumque suum adiens, narravit de Homero, quemadmodum res se habebat; deque ejus adventu, quem pro miraculo duceret: demum rogat quid facere in eo conveniat. Herus parum delectatus hoc nuncio, cœpit cum Glauco ut stupido expostulare, qui quoslibet mutilos reciperet aleretque; tamen præcepit ut hospitem ad se perduceret. Glaucus vero ad Homerum reversus narravit, jussitque sequi se in urbem. fore enim hæc ei ad felicem fortunæ successum. Quibus non gravatim assentiens Homerus, caprarium sequitur. Hic Chius colloquutus cum Homero reperit hominem esse politum & multorum peritum, cœpit suadere ei ut apud se commoraretur, liberorumque quos habebat adolescentes, formandorum curam susciperet. Ille accepta condicione, pueros sibi creditos erudivit. Interim Cercopas, Batrachomyomachiam, Epicichlidas, & alia omnia quæcunque juvenilia ludicra Homeri extant, apud Chium illum condidit in Bolisso; ita ut ex poësi cœperit per urbem inclarescere. Jam vero Thestorides, utprimum intellexit Homerum adesse, navigans è Chio fugam capessebat. Deinde progressu temporis impetrata ab hero Chium visendi copia, urbem adiit, ludumque illic instituens, pueros carmina docebat. Id quum magna dexteritate Chiis facere videretur, etiam multos sibi admiratores conciliavit. Hinc igitur victum parans copiosum, uxorem duxit, è qua duas suscepit filias, quarum una decessit innupta,

a Pal. ἰσαεικόμ. b Pal. ἀνέπαυε. c Pal. ποι ὁ ξεῖνος· ἠρώτα τε. d Pal. ἐκέλευε.

26 nupta, alteram viro Chio elocavit. Enimvero hic poësin excolens, gratiam reddidit, quam habuit; & primum quidem Mentori Ithacensi, in Odyssea, ut qui laborantem ex oculis impense curavisset in Ithaca, ejus nomine poësi suæ inserto, quem Ulyssis dicit esse socium: cujus fidei Ulysses, Trojam navigans, domum familiamque. credidit, tanquam Ithacensium præstantissimo atque æquissimo. Sæpe etiam aliis poëmatis locis eundem laudibus vehit, siquidem Minervam quoties in sermonem cum aliquo venit, Mentori tradit assimulatam. Ad hæc Phemio præceptori suo gratiam eruditionis simul & nutricationis in Odyssea retulit, præcipue in his versibus,

Phemius ac cunctis præstantior arte canendi
Insignem citharam, dederat quam præco, tenebat.

Et rursum,

Fundere & hanc pulsans modulamina dulcia cœpit.

Meminit & naucleri, in cujus comitatu circumnavigans, urbes locaque plurima perlustravit. Huic nomen erat Mentæ: cujus meminit his versibus,

Anchialo Mentes forti genitore creatus,
Imperito Taphiis, quibus est ars nautica cordi.

Habuit etiam Tychio coriario gratiam, qui venientem ad sutrinam apud Novum murum hospitio excepisset. Hunc enim Iliadi inserit his versibus,

Comminus accessit clypeo septemplice tutus
Aiax: huic clypeum turris fabricarat ad instar
Urbe in Hyle Tychius: non sutor doctior alter.

27 A poësi vero hac inclarescit Homerus circa Ioniam; jam & in ipsam usque Græciam de eodem sermo perferebatur. Et quum habitaret in Chio multis visitatum venientibus, eruditionis existimatione augescens, inciderunt qui suaderent ut in Græciam se transferret. Quod consilium admittens, impense cupiebat
28 illuc demigrare. Commodumque intelligens Argos multis egregiisque elogiis celebratum, Athenas non item, poësi suæ inserit, in majori quidem Iliade hos versus, quibus Erechtheum magnifice laudibus vehit, in navium catalogo,

Or-

λεύτησε, τὴν δὲ σπυρώκισεν αὐθὶ Χίῳ. Ἐπιχειρήσας δὲ τῇ ποιήσει, ἀπέδωκε χάριν ὧν εἶχε, πρῶτον μὲν Μέντορι τῷ Ἰθακησίῳ ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ, ὅτι μιν κάμνοντα τὰς ὀφθαλμὰς ἐν Ἰθάκῃ ἐνοσήλευσεν [a] ἐκπονῶς, τέχνημα αὐτῷ ἐναρμόσας ἐς τὴν ποίησιν, Ὀδυσσέως τε ἑταῖρον φὰς εἶναι· ποιήσας, Ὀδυσσεῦ, ὡς ἐς Τροίην ἔταλες, Μέντορι ἐπιτρέψαι τὸν οἶκον, ἐόντι Ἰθακησίων ἀρίστῳ καὶ δικαιοτάτῳ. πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τῆς ποιήσεως τιμῶν αὐτὸν, τὴν Ἀθηνᾶν, ὁπότε ἐς λόγον τινὶ καθίσειεν, τῷ Μέντορι εἰκάζει ποιεῖ. ἀπέδωκε δὲ καὶ Φημίῳ τῷ ἑαυτοῦ διδασκάλῳ τροφεῖα καὶ διδασκαλεῖα ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ [b], μάλιστα ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσι,

Κήρυξ δ' ἐν χερσὶν κίθαριν περικαλλὲ ἔθηκε
Φημίῳ, ὅστις πολλὸν ἐκαίνυτο πάντας ἀείδων.

καὶ πάλιν,

Αὐτὰρ ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν.

μέμνηται δὲ ξ ναυκλήρου, μεθ' ὃν ἐκπλεύσειε πόλισσον, καὶ εἶδε πόλιάς τε πολλὰς ἐ χώρας, (ᾧ ὄνομα ἦν Μέντης) ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε,

Μέντης Ἀγχιάλοιο δαίφρονος εὐχομαι εἶναι
Υἱὸς, ἀνακτεύων Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.

ἀπέδωκε δὲ χάριν ἐ Τυχίῳ τῷ σκυτεῖ, ὃς ἐδέξατο αὐτὸν ἐν τῷ Νέῳ τείχει, προσελθόντα πρὸς τὸ σκυτεῖον, ἐν τοῖς ἔπεσι καταζεύξας ἐν τῇ Ἰλιάδι τοῖσδε,

Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σάκος ἠύτε πύργον,
Χάλκειον, ἑπταβόειον· ὃ οἱ Τύχιος κάμε πύχων,
Σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστος, Ὑλῃ ἔνι οἰκία ναίων.

Ἀπὸ δὲ τῆς ποιήσεως ταύτης εὐδοκιμεῖ Ὅμηρος πρός τε τὴν Ἰωνίαν, καὶ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἤδη περὶ αὐτοῦ λόγος ἀναφέρεται· καὶ οἰκείων δὲ ἐν τῇ Χίῳ, καὶ εὐδοκιμέων πρὸς τὴν ποίησιν, ἀπισκεομένων πολλῶν, συνεβούλευον οἱ ἐντυγχάνοντες αὐτῷ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπικέσθαι· ὁ δὲ προσεδέξατο τὸν λόγον, καὶ κάρτα ἐπεθύμει ἀποδημῆσαι. Καταγνοὺς δὲ ὅτι ἐς μὲν Ἄργος πολλαὶ καὶ μεγάλαι εἶεν εὐλογίαι πεποιημέναι, ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ὀλίγα, ἐμποιεῖ ἐς τὴν ποίησιν, ἐς μὲν Ἰλιάδα τὴν μεγάλην, Ἐρεχθέως μεγαλωσύνην ἐν νεῶν καταλόγῳ, τὰ ἔπεα τάδε,

a Pal. συνοίκλουν. a Pal. Ὀδυσσεῖ.

Δῆμον Ἐρεχθῆος μεγαλήτορος, ὃν ποτ' Ἀθήνη
Θρέψε Διὸς θυγάτηρ, τίκε δὲ ζείδωρος ἄρουρα.
καὶ τὸ στρατηΐην αὐτῶν Μενεσθέα, ὡς πάντων εἴη ἄριστος τάξαι πεζὸν στρατὸν καὶ ἱππότας, ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν εἶπε,
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευ' υἱὸς Πετεῶο Μενεσθεύς·
Τῷ δ' ἔπω τις ὁμοῖος ἐπιχθονίων ἐρίζοι ἀνήρ
Κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας.
Αἴαντα δὲ τὸν Τελαμῶνος καὶ Σαλαμινίους ἐν νεῶν καταλόγῳ ἔταξε πρὸς Ἀθηναίους, λέγων τάδε,
Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγων δυοκαίδεκα νῆας,
Στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες.
ἐς δὲ τὴν Ὀδυσσείην τάδε ἐποίησεν, ὡς Ἀθηνᾶ ἐς λόγους ἐλθοῦσα τῷ Ὀδυσσεῖ ἐς τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἀπίκετο, τιμῶσα τοῦτον τῶν ἄλλων πολλῷ μάλιστα,
Ἵκετο δὲ ἐς Μαραθῶνα εὐρυχόρους ἐς Ἀθήνας·
Δῦσε δὲ Ἐρεχθῆος πυκινὸν δόμον.
Ἐμποιήσας δὲ ἐς τὴν ποίησιν ταύτα, καὶ ἀποδημήσας, ἐς Ἑλλάδα βουλόμενος πλεῖσθαι ἀπὸ τοῦ πλοῦ, προσίσχει τῇ Σάμῳ. ἔτυχον δὲ οἱ ἐκεῖσε τὸν τότε καιρὸν ἄγοντες ἑορτὴν Ἀπατούρια. καί τις τῶν Σαμίων ἰδὼν τὸν Ὅμηρον ἀπιγμένον, πρότερον αὐτὸν ἐπισάμενος ἐν Χίῳ, ἐλθὼν ἐς τοὺς φράτορας διηγήσατο, ἐν ἐπαίνῳ μεγάλῳ ποιεύμενος αὐτόν. οἱ δὲ φράτορες ἐκέλευον ἄγειν αὐτόν· ὁ δὲ, εὐτυχὼν τῷ Ὁμήρῳ, ἔλεξεν, „Ὦ ξένε, Ἀπατούρια ἄγουσι τὴν πόλιν, καλ„λῦσί σε οἱ φράτορες οἱ ἡμέτεροι σωσορτίσοντα. ὁ δὲ Ὅμηρος ἔφη τοῦτο ποιήσειν, καὶ ἥξει μετὰ τῶν καλεσάντων. Πορευόμενος δὲ ἐγχρίμπτεται γυναιξὶ Κυροτρόφῳ θυούσης ἐν τῇ τριόδῳ. ἡ δὲ ἱέρεια εἶπε πρὸς αὐτὸν, δυσχεράνασα „τῇ ὄψει, Ἄνερ ἀπὸ τῶν ἱερῶν. ὁ δὲ Ὅμηρος ἐς θυμόν τε ἔβαλε τὸ ῥηθὲν, καὶ ἤρετο τοὺς ἄγοντας τίς τε εἴη ὁ φθεγξάμενος, καὶ τίνι θεῶν ἱερὰ θύεται. ὁ δὲ αὖτις διηγήσατο ὅτι γυνὴ εἴη Κυροτρόφῳ θύουσα. ὁ δὲ, ἀκούσας, λέγει τάδε τὰ ἔπεα,

Κλῦθί μοι εὐχομένῳ Κυροτρόφε, δός δε γυναῖκα

Τὴν-

Ortum ab Erechtheo populum: nutriverat illum
Pallas Erechtheum, tellus quem vasta crearat.

Meneſtheum etiam, ducem Athenienſium, tradit in exercitu tam pedeſtri quam equeſtri ordinando peritiſſimum, idque his carminibus,

Hos tunc ducebat patria virtute Meneſthes
Maximus: huic nemo poterat certare regendis,
Aut etiam ornandis vel equis, vel in arcta locandis
Agmina militibus.

Ajacem vero Telamonium ipſoſque Salaminios Athenienſibus in navium nomenclatore annumeravit, ſic ſcribens,

Bis ſex è Salamine rates Telamonius Ajax
Egit, & adduxit ſtatuens in litore juxta
Cecropias naves.

Poſtremo in Odyſſea Minervam, poſtquam cum Ulyſſe in colloquium venerit, ad Athenienſium urbem, quam præcipue colebat, conceſſiſſe fingit.

Ad Marathona dehinc & magnas venit Athenas,
Tectaque Erechthei ſubiit.

His ubi complevit ſuam poëſin, & aptа omnia compoſuit, animo in Græciam trajiciendi, Samum appulit: contigitque forte ut eodem tempore Samii Apaturia feſtum agerent. Hic Samius quidam agnito Homero (utpote quem jam ante in Chio vidiſſet) tribules ſuos adiens, indicavit ejus adventum cum multa hominis celebratione. Tribules vero jubebant adduci eum. Conveniens igitur Homerum Samius, Quandoquidem, inquit, hoſpes, Apaturiorum feſtum agit civitas, invitant te noſtri tribules ad idem feſtum concelebrandum. Homerus adfuturum ſe affirmans, comitatur invitantem. Illuc pergens, in mulieres impegit quæ Curotropho ſacra in trivio faciebant. Sacrificа occurſantis aſpectu indignata, exclamat, Vir, inquiens, faceſſas à ſacris. Homerus dictum illud in animo volvens, rogabat quiſnam eſſet qui loqueretur, & cui deo ſacrificaretur. Dux ejus indicavit mulierem eſſe, quæ Curotropho ſacrificaret. Quod audiens Homerus, hæc carmina protulit,

Dive preces audito meas, mulierque face iſta

Aver-

a Pal. ποιησαχ.

Averſata torum juvenili ætate vigentum,
Canorum veterumque ſenum capiatur amore,
Eſt uxas effœtu quibus, ſed prompta voluntas.

31 Ubi vero ad tribulium collegium acceſſit Homerus, jamque in limine conclavis, in quo epulabantur, conſtitit, aliqui narrant jam tum illic ardente igne poëtam ceciniſſe, alii poſtea eos accendiſſe, quàm carmina iſta ceciniſſet,

Ut patris, nati, ſic turres ſunt decus urbis:
Sic & equi campum decorant, ſic æquora naves,
Sic & opes ornant ædes: præſentia regum
Auguſto in ſolio decorat fora læta ſedentum:
At lucente domus multo eſt auguſtior igne.

Ingreſſus autem & accumbens, cum tribulibus epulo fruens, in magno honore admirationeque eſt habitus, ibidemque
32 ea nocte cubile ſibi paravit. Craſtino die conſpicantes eum abeuntem figuli quidam in furno tenuiorem tegulam coquentes, quum intellexiſſent hominem eſſe eruditum, ad ſe vocantes juſſerunt canere, pollicentes cum tegulas, tum quidquid aliud haberent, ſe illi daturos. Homerus hæc illis cecinit carmina quæ vocantur Caminus, id eſt fornax.

Si mihi mercedem dabitis figuli, iſta canemus.
Huc ades o Pallas, dextraque foveto caminum,
Pulchre ut dureſcant calices, & mollia cuncta
Siccenturque probe, & figulis lucra magna reportent,
Vendita perque forum multa, & per compita, multa.
Sic illis quæſtus creſcat, prudentia nobis.
At ſi depoſito juvat irridere pudore,
Huc precor ut peſtes veniant quacunque per orbem
Graſſantur, fundant & in hunc mala cuncta caminum.
Irruat huc Smaragus, gravis Asbetus, atque Sabactes:
Contere tu Pallas flammamque & vaſa camini,
Ille licet rapido multum nunc ferveat æſtu.

In-

Τλῶδε νέων μὲν ἀνήναθαι φιλότητα καὶ εὐνλώ,
Ἢ δ' ὀπιτερπέσθω πολιοκροτάφοισι γέρουσιν,
Ὧν ὥρη μὲν ἀπαμβλυώει, θυμὸς δὲ μενοινᾷ.

Ἐπεὶ δὲ ἦλθεν εἰς τλῶ φρήτρῃλω, καὶ ἓξ οἴκῳ ἔνθα δὴ ἐδαίνυντο, ὅπὶ τ' ἀδὸν ἔσῃ, οἱ μὲν λέγουσι, καιομένῳ πυρὸς ἐν τῷ οἴκῳ, οἱ δέ φασι τότε ἐκκαῦσαι σφᾶς, ἐπειδὴ Ὅμηρος τὰ ἔπεα εἶπεν,

Ἀνδρὸς μὲν στέφανος, παῖδες· πύργοι δὲ, πόλης·
Ἵπποι δ' ἐν πεδίῳ κόσμος· νῆες δὲ, θαλάσσης·
Χρήματα δ' αὔξει οἶκον· ἀτὰρ γεραροὶ βασιλῆες
Ἡμένοι εἰν ἀγορῇ, κόσμος τ' ἄλλοισιν ὀρᾶσθαι.
Αἰθομένῳ δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶκος ἰδέσθαι.

εἰσελθὼν δὴ, καὶ κατακλιθεὶς [a] ἐδαίνυτο μετὰ τῶν φρατόρων· καὶ αὐτὸν ἐτίμων, καὶ ἐν θωῦματι εἶχον· καὶ τότε μὲν τλῶ κοίτλω αὐτῷ ἐποιήσαντο Ὅμηρος. Τῇ δὲ εἰσαῦθις ἀποπορθύομενοι ἰδόντες κεραμέες τινες, κάμινον ἐγκάοντες κεράμων λεπίδι, προσεκαλέσαντο αὐτὸν, πεπυσμένοι ὅτι σοφὸς εἴη· καὶ σκέλθιόν σφιν ἀεῖσαι, φάμενοι δώσειν αὐτῷ ἓξ κεράμων, καὶ ὅ, τι ἂν ἄλλο ἔχωσιν. ὁ δὲ Ὅμηρος ἀειδὲ αὐτοῖς τὰ ἔπεα τάδε, ἃ καλεῖται κάμινος,

Εἰ μὲν δώσετε μισθὸν, ἀείσω, ὦ κεραμῆες.
Δεῦρ' ἴτω Ἀθηναίη, καὶ ὑποείρεχε χεῖρα καμίνῳ·
Εὖ δὲ μελαθρεῖεν κύτλοι, καὶ πάντα μαλ' ἱερά·
Φρυκθῆναί τε καλῶς καὶ τιμῆς ὦνον ἀρέσθαι,
Πολλὰ μὲν εἰν ἀγορῇ πωλεύμενα, πολλὰ δ' ἀγυιαῖς,
Πολλὰ δὲ κερδῆναι· ἡμῖν δὲ δὴ ὥς σφι νοῆσαι.
Ἢν δ' ἐπ' ἀνωιδείῳ τρεφθέντες ψεύδεα ἀρῆσθε,
Συγκαλέω δ' ἤπιτα καμίνῳ δηλητῆρας,
Σιώτριβ' ὁμῶς Σμάραγόν τε καὶ Ἄσβετον, ἠδὲ Σαβάκτιν,

Ὦ μό-

[a] Sic MS. Ox. vulgo ἧ, καθακλιθεὶς.

Ὠμόδαμόν θ' ὃς τῇδε τέχνῃ κακὰ πολλὰ μελέζει.
Πεῖθε πυρείθεσιν καὶ δώμασι, σοὶ δ' ἁμὰ κάμινος.
Πᾶσι κυκηθείη, κεραμέων μέγα κωκυσόντων.
Ὡς γάθος ἱπνείη βρύκοι, βρύκοι δὲ κάμινος,
Πάντ' ἔνθαδ' αὐτῆς κεραμήια λεπτὰ πιέσσει.
Δεῦρο καὶ ἠελίου θύγατερ πολυφάρμακε Κίρκη,
Ἄγεα φάρμακα βάλλε, κάκα δ' αὐτέων τε ἔργα.
Δεῦρο δὲ Χείρων ἀγέτω πολέας Κενταύρους·
Οἵ θ' Ἡρακλείης χερὸς φύγον, οἵ τ' ἀπόλοντο,
Τύπτοιεν τάδε ἔργα κακῶς, πίπτοι δὲ κάμινος.
Αὐτοὶ δ' οἰμώζοντες ὁρώατο ἔργα πονηρά.
Γηθήσω δ' ὁρόων αὐτῶν κακοδαίμονα τέχνην.
Ὃς δέ χ' ὑπερκύψῃ, τῶν τάδε πάντα τὸ πρόσωπον
Φλεχθείη· ὡς πάντες ἐπίσαιντ' αἴσιμα ῥέζειν.

Παραχειμάζων δὲ ἐν τῇ Σάμῳ, τὰς νομιμωίας προσπορδόμενος πρὸς τὰς οἰκίας τὰς εὐδαιμονεστάτας, ἐλάμβανέ τι, ἀείδων τὰ ἔπεα τάδε ἃ καλεῖται Εἰρεσιώνη, (ὠδήγεον δὲ αὐτὸν καὶ συμπαρῆσαν ἀεὶ τῶν παίδων τινὲς τῶν ἐγχωρίων)

Δῶμα προστετραπόμεθ' ἀνδρὸς μέγα δωτινέοντος,
Ὃς μέγα μὲν δώσει, μέγα δὲ βρέμει, ὄλβιος αἰεί.
Αὐτὰρ ἀνακλίνεσθε θύραι· πλεῖος γὰρ ἔσωσι
Πολλὸς, σοὶ πλείῳ δὲ καὶ εὐφροσύνη τεθαλυῖα,
Εἰρήνη τ' ἀγαθή. ὅσσοι δ' ἄγγεα, μεστὰ μὲν εἴη,
Κυβαίη δ' αἰεὶ κατὰ καρδόπῳ ἕρπετο μάζα.
Τῷ παιδὸς δὲ γυνὴ κατὰ δίφρακα βήσεται ὄμμιν·
Ἡμίονοι δ' ἄξουσι κεκαπόδες ἐς τόδε δῶμα.
Αὐτὴ δ' ἐστὶν ὑφαίνοι ἐπ' ἠλέκτρῳ βεβαῖα.
Νεῦμά σοι, νεῦμα, σελαύσιος, ὥστε χελιδών.

Ἔ ση κ

Insuper Omodamus feriatque & damna det arti.
Omnia misceto, fornacem, vasa, domumque,
Ut fragor immensus fiat, figulique tremiscant:
Non secus ac male crepitu clauduntur equinæ,
Sic subita fornax crepitetque cadatque ruina,
Inque lutum redeant calices & vasa minuta.
Huc quoque Solis ades nata, incantare perita,
Inque ipsos & opus tua noxia sparge venena.
Huc ducat longo Centauros agmine Chiron:
Quique manu Herculea cecidere superque fuerunt,
Illi contundant opus omne, ipsumque caminum
In nihilum penitus redigant. figuli ista videntes
Plorent, & lacrymis spectent ingentia damna.
Improbitatis ego spectabo hæc præmia latus.
Denique qui pronus fornacem respicit, illi
Flamma vorax faciem circa penitusque perurat.
Sic scelus agnoscent omnes, atque inde cavebunt.

At vero in Samo hybernans, calendis 33
beatiorum ædes adiens aliquid accipiebat, canens hæc carmina, quæ Eiresione, hoc est, ramalia, vocantur: ducente eum semper & comitante aliquot puerorum indigenarum choro,

Venimus ad magnas ædes civemque potentem,
Cujus divitiis resonat domus atque redundat.
Vos aditum præbete fores: feliciter intrent
Divitiæ, & requies hilaris, Chariteſque sequantur:
Vasa opibus tumeant, nihil hic videatur inane:
Sintque laborata Cereris repleta canistra.
Excelso curru nurus hîc portetur, & ipsam
Veloci cursu revehant ad limina muli.
Hæc premat electrum pedibus, telasque laboret.
Ast ego vos repetam, repetam (mihi crede) quotannis,

Non

Non ſecus atque redit ſub tectum garrula Progne.
Aſſumus in porta: ſeu munera ferre placebit,
Seu nihil, eſt tamen hinc abeundi certa voluntas.
Non etenim hîc habitare diu nec adeſſe paramus.

Atque hæc carmina poſtea in Samo diu à pueris decantabantur, quoties in Apollinis feſto ſtipem colligebant. Ineunte deinde vere moliebatur Homerus è Samo Athenas navigare: ſolvenſque una cum nonnullis incolarum, ad Ion appulit; ubi ſtationem non in urbe, ſed in litore habebant. Hîc contigit Homerum graviter ægrotare: egreſſus igitur è navi, in crepidine litoris jacebat invalidus. Quumque diutius illic ob navigandi difficultatem remorarentur, ſubinde quidam deſcendentes ex urbe Homero vacabant, eumque audientes, reverenter obſervabant. Jam vero nautis & aliquot è civitate illic apud Homerum conſidentibus, forte pueri piſcatores eo appulerunt: qui è navicula egreſſi, hæc illis verba fecerunt, Agite hoſpites, audite nos, numquid ea quæ vobis proponemus explicabitis? Ibi è præſentibus quidam jubebat proloqui. Illi, Nos, inquiunt, quæcunque cepimus, reliquimus: quæ vero non cepimus, nobiſcum portamus. Et quum nemo ex præſentibus interpretari dicta poſſet, pueri explicabant: ſignificantes nimirum, ſe, quum piſcium nihil capere poſſent, deſidentes in ſicco, pediculos venari tentaviſſe; & horum quotquot cepiſſent reliquiſſe, quos autem nequiverunt, domos retuliſſe. Quæ audiens Homerus, hæc dixit carmina,

Hi vos, o pueri, tales genuere parentes,
Nec latis fundis, gregibus neque mille potentes.

Ex hac autem infirmitate extremum diem clauſit Homerus in Io, non (ut arbitrantur aliqui) ænigmatis perplexitate enectus, ſed morbo. Extinctus vero in Io Homerus, à comitibus ſuis atque civibus qui in colloquio cum eo fuerant, in litore ibidem ſepultus eſt. Cujus ſepulcro multo poſt tempore Ietæ, ubi poëſis ejus jam publicata ab omnibus celebrabatur, hujuſmodi inciderunt carmen elegiacum; neque eſt Homeri:

Con-

Ἐ ζηκ' ἐν πρηθύροισι· καὶ εἰ μέντοι [a] δώσεις, εἰ δὲ μὴ,
Οὐχ ἑσπόμεν· ἃ γὰρ σωνοικήσοντι ἐνθάδε ἤλθομεν.

ᾠδεν δὲ τάδε ἐν τῇ Σάμῳ ὅτε πολὺ χρόνον ὑπὸ τῶν παίδων, ὅτε ἀγείροιεν ἐν τῇ ἑορτῇ τ Ἀπόλλωνος. Ἀρχομένης δὲ τ ἔαρος, ἐπεχείρησε πλεῖν Ὅμηρος εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τ Σάμου. καὶ ἀναχθεὶς μετά τινων ἐγχωρίων, ἀπωνέχθη εἰς τὴν Ἴον· καὶ ὡρμίσθησαν ἐ κατὰ πόλιν, ἀλλ' ἐπ' ἀκτῆς. συνέβη δὲ τῷ Ὁμήρῳ κατὰ πολύ τι ἄρξασθαι μαλακῶς ἔχειν· ἐκβὰς δὲ ἐκ [b] τ πλοίε, ἐκοιμᾶτο ὅτι τ κυματωγῆς ἀδυνάτως ἔχων. πλείους δὲ ἡμέρας ὁρμουσῶν αὐτῶν δι' ἀπλοΐαν, καταβαίνοντες ἀεί τινες τῶν ἐκ τῆς πόλεως, διεκόλαζον τῷ Ὁμήρῳ, καὶ ἐν θαύματι εἶχον αὐτόν, ἀκούοντες αὐτοῦ. Τῶν δὲ ναυτέων, καὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τινῶν ἡμένων παρὰ τῷ Ὁμήρῳ, κατέπλωσαν παῖδες ἁλιῆες τὸν τόπον, καὶ ἐκβάντες ἐκ τ ἀκατίου, προσελθόντες αὐτοῖς τάδε εἶπον, Ἄγετε ὦ ξένοι, ἐπακούσατε ἡμέων, ἢν ἄρα δύνησθε διαγνῶναι ἅσα ὑμῖν εἴπωμεν. καί τις τῶν παρεόντων ἐκέλευε λέγειν· οἱ δὲ εἶπαν, Ἡμεῖς ὅσα εἵλομεν, κατελίπομεν· ὅ δὲ μὴ εἵλομεν, φέρομεν. οἱ δὲ φασιν μέτρῳ εἰπεῖν αὐτούς,

Ἅσ' ἕλομεν, λιπόμεσθα· ὅ σ' οὐχ ἕλομεν, φερόμεσθα.

ὡς δυναμένων δὲ τῶν παρεόντων γνῶναι τὰ ῥηθέντα, διηγήσαντο οἱ παῖδες, ὅτι ἁλιεύοντες ὠδέν εὑρίσκοντο ἑλεῖν· καθήμενοι δὲ ἐν γῇ, ἐφθειρίζοντο. καὶ ὅσους μὲν ἔλαβον τ φθειρῶν, κατέλιπον· ὅσους δὲ μὴ ἐδύναντο, εἰς οἴκους ἀπεφέροντο. ὁ δὲ Ὅμηρος ἀκούσας ταῦτα, ἐλέξε τὰ ἔπεα τάδε,

Τοίων γὰρ πατέρων ἐξ αἵματος ἐκγεγάατε,
Οὔτε βαθυκλήρων, οὔτ' ἄσπετα μῆλα νεμόντων.

Ἐκ δὲ τ ἀθυμίης ταύτης συνέβη τ Ὅμηρον τελευτῆσαι ἐν Ἴῳ, ὡ δοκῶ τὸ μὴ γνῶναι τὸ περὶ τ παίδων ῥηθὲν (ὡς οἴονταί τινες) ἀλλὰ τῇ μαλακίῃ. τελευτήσας δὲ ἐν τῇ Ἴῳ, αὐτοῦ ἐπ' ἀκτῆς ἐτάφη ὑπό τε τ συμπλεόντων & τ πολιτῶν [c] ὅσοι ἐν διαλογῇ ἐγένοντο [d] αὐτῷ. καὶ τὸ ἐλεγεῖον τόδε ἐπέγραψαν Ἴητα ὕστερον χρόνῳ πολλῷ, ὡς ἤδη ἡ τε ποίησις ἐξεπεπάκει, καὶ ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων· ὧδε Ὅμηρος ἐστίν.

a Pal. μέν τι. b Pal. ἀ' ἐκ. c Pal. πολιηΐων. d Pal. ἐγιγνόμην.

Ἐνθάδε τὼ ἱερὼ κεφαλὼ κατὰ γᾶρα καλύπει [a],
Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.

Ὅτι δὲ ὧν Αἰολεὺς Ὅμηρος, καὶ ὅτε Ἴων, ὅτε Δωριεύς, τοῖς τε εἰρημένοις δεδήλωταί μοι, καὶ δὴ καὶ τοῖσδε τεκμήρεσθαι παρέχει· ἄνδρα ποιητὼ τηλικοῦτον εἰκὸς ἦν τῶν νομίμων τῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ποιοῦσθαι ἐς τὼ ποίησιν, ἥτις τὰ κάλλιστα ἐξῳδρόνα ποιέειν, ἢ τὰ ἑωυτῷ, πάτρια ἐόντα. ἤδη νύν τὸ ἐνθένδε αὐτοὶ τῶν ἐπέων ἀκούοντες κρινεῖτε. ἱεροποιίην γὰρ ἡ τὼ κρατίστω ἐξῳρῶν ἐποίησεν, ἢ τῇ ἑωυτῷ πατρίδι [b] προσήκουσαν. λέγει γὰρ ὧδε,

Αὖ ἔρυσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
Μηρούς τ' ἐξέταμον, κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν,
Δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.

ἐν τούτοις ὑπὲρ ὀσφύος ἄδεν εἴρηται, ἢ ἐς τὰ ἱερὰ χρέονται· μούνοισι γὰρ τῶν Ἑλλήνων τὸ Αἰολικὸν ἔθνος ὀσφὺν καίει ὀσφύν. δηλοῖ δὲ καὶ ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν ὅτι Αἰολεὺς ὦν, τοῖς νόμοις τοῖς τούτων ἐχρῆτο,

Καῖε δ' ἔπι ζείης ὁ γέρων, ἔπι δ' αἴθοπα οἶνον
Λείβε· νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπώβολα χερσίν.

Αἰολέες γὰρ μοῦνοι τὰ σπλάγχνα ἔπι πέντε ὀβελῶν ὀπτῶσιν, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἐπὶ τριῶν. καὶ γὰρ ὀνομάζουσι οἱ Αἰολεῖς τὰ πέντε, πέμπε. Τὰ μὲν οὖν ὑστέρῃ τῆς ἡμέρης καὶ τελευτῆς καὶ βίου δεδήλωταί μοι. Περὶ δὲ ἡλικίης τῆς Ὁμήρου, ἐκ τῶνδ' ἄν τις ἐπισκεπτόμενος, ἀκριβέως καὶ ὀρθῶς λογίζοιτο. ἀπὸ γὰρ τῆς εἰς Ἴλιον στρατείης, τὼ Ἀγαμέμνωνος καὶ Μενέλαος ἦγεν, ἔτεσι ὕστερον ἑκατὸν καὶ τελάσσῃσι Λέσβος ᾠκίσθη κατὰ πόλεις, πρότερον ἐοῦσα ἄπολις. μετὰ δὲ Λέσβον οἰκισθεῖσαν ἔτεσιν ὕστερον εἴκοσι Κύμη ἡ Αἰολιῶτις καὶ Φρικωνὶς καλεομένη ᾠκίσθη. μετὰ δὲ Κύμην, ὀκτωκαίδεκα ἔτεσιν ὕστερον Σμύρνα ὑπὸ Κυμαίων κα-

Condit humus caput hoc ſacrum, qui verſibus arma
Fortia divinis heroum ornavit, Homerum.

Porro quod Æolenſis fuerit Homerus, & non Ion, neque Dorienſis, partim è jam dictis perſpicuum eſſe poterit, partim etiam his conjecturis deprehenditur. Siquidem poëtam tantum, qui aliqua ex hominum moribus in ſuam poëſin transferre ſtuduerit, par eſt aut laudatiſſimos excogitaſſe, aut ſuos, quos patrios habebat, commemoraſſe. Jam vero ipſi carmina ejus audientes, indidem pronunciabitis. nam ſacrificii ritum probatiſſimum retulit aut ipſe eundem excogitavit, aut quod cum patriis inſtitutis conveniret. Sic enim inquit, 37

Protractas jugulant pecudes, & tergora coſtis
Deripiunt, femorumque toros & crura recidunt,
In parteſque ſecant geminas: tum pinguia nidor
Viſcera nube tegit denſa.

In his verſibus de iliis nulla mentio, quibus in ſacrificiis tamen utebantur ceteri, præter unam Æolicam gentem, quæ ilia non concremabat. Indicat præterea his quoque verſibus, quod Æolenſis exiſtens, ſuæ gentis ritibus uſus ſit,

—— tum ſegmina carnium
Ipſe focis multo crepitantibus admovet igni
Cruda ſenex, & vina ſuper nigrantia fundit:
Quem verubus quinis juvenes onerata tenentes
Brachia circumſtant.

Æolenſes enim ſoli inteſtina quinque verubus fixa torrebant, reliqui Græci tribus. etenim πέμπε dicunt Æolenſes pro πέντε, id eſt, quinque. Atque hæc ſane de genere, vita interituque Homeri à nobis relata ſint. Ceterum ætatem Homeri ſiquis diligenter rectèque ratiocinetur, ex hiſce facile deprehendet. Nempe ab expeditione, quam Agamemnon & Menelaus in Ilium habuerunt, annis centum poſt atque triginta Lesbus oppidatim habitari cœpit, quum antea nullam prorſus haberet civitatem. Poſt Lesbum habitatam annis viginti Cyme Æolica & Phricotis appellata habitata fuit. Porro à Cyme annis duodeviginti, in Smyrnam Cymæi coloniam deduxe- 38
runt:

a Pal. καλυψιν. b Sic MS. male vulgo ἑωυτῷ πατρίδι, qui tamen male retinet τὼ.

runt: quo tempore natus fuit Homerus. Ab Homero autem nato anni sunt sexcenti vigintiduo ad Xerxis usque in Græciam trajectum, qui videlicet juncto pontibus Hellesponto cum exercitu ex Asia in EUropam transivit. Ex his igitur tempus illud calculo colligere facile fuerit ei qui prætorum Athenienſium rationem habuerit. Centum autem & sexaginta octo post Trojanum bellum annis extitit Homerus.

κατωκίσθη· καὶ ἐν τούτῳ γένεται Ὅμηρος. ἀφ' οὗ δὲ Ὅμηρος ἐγένετο, ἔτεά ἐστιν ἑξακόσια εἰκοσιδύο μέχρι τῆς Ξέρξεω διαβάσεως, ὃν στρατεύσαντα ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, καὶ ζεύξαντα τὸν Ἑλλήσποντον, διέβη ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Εὐρώπην. ἀπὸ δὲ τούτου ῥηϊδίως ἐστὶν ἀριθμῆσαι τὸν χρόνον τῷ ἐθέλοντι ζητεῖν ἐκ τῶν ἀρχόντων Ἀθήνησι. τῶν δὲ Τρωϊκῶν ὕστερον γέγονεν Ὅμηρος ἔτεσιν ἑκατὸν ἑξηκοντοέκτῳ.

ΤΕΛΟΣ

τῶν ἐννέα Μουσῶν Ἡροδότου Ἁλικαρνασσέως, καὶ ἐξηγήσεως τῶν περὶ Ὁμήρου.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

EX

JOACHIMI CAMERARII

PROOEMIO

IN HISTORIAS HERODOTI.

QUUM Ricardus Crocus, Britannus, qui Lipsiam advenerat, statuisset domi suæ quibusdam privata opera Herodoti historias explicare, nos etiam tum ad hunc autorem cognoscendum à magistro sumus missi. Etsi autem Crocus vix pervenit ad secundum illius autoris librum enarratione sua, ego tamen captus dulcedine & elegantia atque etiam facilitate scriptorum, quum celeriter diversitatem quandam sermonis, quam ἀλέκτον vocant, percepissem, ita postea semper in illo legendo hæsi atque perseveravi, ut qualemcunque (sentio enim quàm exigua hæc sit) facultatem Græcæ linguæ consequuti sumus, eam magna ex parte Herodoti lectioni acceptam referre debeamus. Itaque & nunc eum quo tum usus fui (acceptum à magistro) Herodoti codicem, tractatum versatumque à me plurimum, omnibus in pagellis notatiunculis & scriptura nostra insignem, inter alios omnes & diligo maximè, & quoties fortè aspexi, non unquam ferè temperare mihi possum quin aperiam, & in eo aliquid legam. Tum redit in memoriam puerilis studii jucundissima cogitatio: & illum laborem mediocrem, non tamen fuisse omnino ἄλιον, ἀλλ' ἀτέλεστον ἱδρῶϐ' ὃν ἵδρωσα, lætor. Autorem autem istum tanti facio animo meo, ut nullum omnium aliorum huic meritò anteponi posse censeam.

Paulo pòst.

Neque me fugit, posse hoc testimonium de Herodoto meum videri magis amoris esse erga illum tam longo tempore confirmati, quàm judicii, vel etiam illo hoc esse corruptum. Notum enim quod & astrologi usurpant, τὸν φιλίαν ϗ τὸ μῖσος ἐλαττῶν τὰ μέγιστα, ϗ μεγαλύνειν τὰ σμικρότατα. Quapropter hoc loco placuit causas exponere cur tanti facerem illum, & veluti rationes referre sententiæ nostræ, atque etiam respondere iis quæ resciviſsemus adversus ipsum dici solere: ut intelligi posset, neque nos temere aut de puerili persuasione quadam illum celebrare, & insectatores ipsius ad malignitatis crimen quandam etiam imprudentiæ ignominiam sibi accersere. Ac nostra sententia paucis illa quidem confirmabitur. responsio erit longior, ut necesse est: de qua tamen & ipsa, inductio animi mei & rationum concluſio magis atque certius poterit perspici. Quum igitur in quocunque autore in primis id quod ab illo susceptum est ad exponendum, & ipsa expositio, considerari soleat: in priore hæc ferè spectanda ad laudem existimo, si eæ res sumptæ delectæque sint quarum cognitione alii adjuvari, quæque ipsæ suapte bonitate placere posse videantur: in posteriore, si expositio sit verbis sententiisque apta atque consentanea. Quæ breviter dicta late patent ad intelligendum. Sed in utroque quid Herodotus neglexit, vel non præstitit potius, quominus præclarissimus & celeberrimus autor haberi debeat? Nam quæ accedit antiquitatis autoritas, quanti & ipsa sit putanda, quantumque ponderis habeat, quis non videt? Quisve ignorat, omnium consensu maximam huic laudem, admirationem, reverentiam deberi? Quum autem priorum temporum historias, variarum quidem gentium, sed potissimum Persarum & Græcorum, componendas & narratione sua exequendas susceperisset, nonne potius præcipuas & præclaras res complexus est expositione sua, quam nihili atque futiles? ut fecere, fortasse & veteres aliqui, certe posteriorum ex illo genere sophistico multi, qui nihil nisi inani quadam oblectatione animos levium quorundam afficere studuerunt. sicut ille Æthiopicorum & Deæ Syriæ autor: de quibus facile existimari potest de similibus operibus aliorum. Ergo nihil tale in hoc esse autore affirmo? Minime equidem: sed hoc caput esse historiæ nego, quum sit potius expolitio & exaggeratio quædam illius. Argumentum autem & caput quod? fundationes, eversiones, mutationes regnorum maximorum, opulentissimarum urbium expugnationes, successiones potentissimorum regum, celeberrimarum civitatum fortunæ & imperia. Oratio vero nonne placidissime de-

decurrens, omnibus ornamentis conſpicua eſt & illuſtris? Sola compoſitione (ut Ciceroni placet) diſſolutior, id eſt, numeris carens: quum naturalium quædam in illa tamen numerorum modulatio inſit, à quo ipſo etiam præſtantia quædam non abeſt. Narrationes ſunt diſertæ: indicationes expreſſæ & ſpecioſæ: explicationes accuratæ & evidentes: collectiones certæ atque plenæ: in his rerum geſtarum, hominum, temporum fides: accurata compertorum relatio, dubiorum conjectura ſagax, fabuloſorum verecunda commemoratio: mira ubique ſimplicitas, & eximius quidam candor. Quæ omnia hiſtoriæ potiſſimum famam, dignitatem, virtutem conſtituunt & perficiunt.

His breviter & ſtrictim commemoratis, ad ea quæ in hoc autore reprehendi, quorumque nomine vituperari à quibuſdam ille ſolet, accedamus. Contra quæ quum dicemus, etiam eorum pleraque quæ poſuimus paulo ante, tractabuntur copioſius & enodatius. Ac primùm de illa vulgari & ſane veteri accuſatione mendaciorum pauca diſſeramus: non enim certe res ipſa multa deſiderat. Aldus etiam Manutius jam hoc ante nos crimen diluit. Sed quænam ſunt illa obſecro mendacia? Quidam ſane profitentur ea ſe annotaſſe & confutaſſe: quæ utinam perveniſſent in manus noſtras. ita enim futura eſſet reſponſio copioſior. Neque deſunt qui Herodoti potiſſimum ſcripta illi ſatyræ (*Juven. ſat.* 10.) inſectationi occaſionem præbuiſſe perhibeant, ut audaciam mentiendi in hiſtoria Græcorum exagitaret. Nam Athos (ut ille loquitur) velificatus, deridetur, & compedes Helleſponti, epotaque flumina Medo. Nonnulli fabuloſas quaſdam narratiunculas inſertas paſſim hiſtoriæ, ut hujus gravitate indignas, rejiciunt, & propter illas autorem mendacii damnant. Sed de iis quæ memorantur ab Herodoto propter magnitudinem nobis incredibilia, periniquum fuerit judicium, ſi non vera eſſe ideo ſtatuemus, quod notis cuique rebus, moribus, diſciplinæ non ſimilia, neque rationibus noſtris congruentia eſſe videantur, ſique nonniſi iis quæ facile intelligere & animo complecti poſſimus, fidem habendam eſſe ducemus. Quam multa illi ipſi qui hæc antiquiora falſa fictaque eſſe affirmare audent, ſe vidiſſe referunt & pro certis commemorant, à quibus aſſenſio legentium refugit? Etiam poſteris hoc noſtris accidet, ut multa quæ nunc nimis vere fiunt atque geruntur, expoſitione inflata & amplificata eſſe ſuſpicentur. Sunt ſane quædam inaniora (non enim nego) in talibus, ut in peregrinatorum, qui adiere illa loca quæ tellus extrema refuſo ſummovet oceano, ſermonibus. Cujus inhumanitatis tamen fuerit, univerſum genus narrationum iſtarum ſemel abjicere ut futile & vanum? Quod ſi fiat, omnem hiſtoriæ rationem confundi, habitumque perverti neceſſe ſit. Quid de Babylone prodiderit Herodotus, non eſt ignotum. Hæc nobis ſcilicet probabuntur de ſenſu & cognitione oppidulorum noſtrorum. Quid enim ad illa ſpatia, vel maximæ urbis omnium quas novimus ambitus? itaque & Ariſtoteles (*Polit.* 3.) gentem regionemve appellandam potius Babylona, & ſiqua alia æqualis fuerit, quam civitatem aut urbem, cenſet. Quid? de fertilitate ſoli Aſſyrii quæ narrat, an nos credere poterimus de noſtris arvis? Quo tamen loco ipſe ignorantiæ incredulitatem refutavit. ſic enim ait (*In Clio, c.* 193) *Ita bene fert ea terra fruges ut nunquam non reddat ducena: ſi autem quam poteſt optime tulerit, reddit trecena. Folia tritici & hordei lata naſcuntur digitis commodis quatuor. At milii & ſeſami quam procera arbores exeant, in ſcientia certa non memorabo. Intelligo enim, eos qui in regione Babyloniorum non fuere, minime creditturos vel ea quæ de frugibus modo diximus.* Sunt autem hæc etiam diſtinguenda. Alia enim ad utilitatem aliquam legentium, vel explicationem eorum de quibus narratio fit, referuntur atque pertinent: ut Babylonis deſcriptio (*Clio, c.* 178. *& ſ.*) & copiarum Xerxis enumeratio (*Polymnia, c.* 61. *& ſ.*) de quorum altero facile perſpiceretur, merito fuiſſe ſecuros cives in tali & ita munita urbe: alterum & potentiam regni Aſiatici, & in quod tum periculum Græcia venerit, demonſtrat. Utrumque autem documentum quoddam dat, nullas, quamvis magnas, vires, infractas, neque opes invictas eſſe. In aliis nihil quæritur, niſi vel delectatio, vel ut audientium animi moveantur nova mirabilique narratione: ut de gryphibus (*Euterpe.* 73.) formicis Indicis (*Thalia c.*, 102. *&* 116.) Phœnice (*Melpom. c.* 13.) & his ſimilibus. Horum, ut illa omni equidem mendacii crimine plane libero, ita haud facile conceſſero, in horum ullo mendacii manifeſti autorem redarguendum eſſe: quum tot deriſa quondam & exibilata, pæne jam comperta eſſe exiſtimentur: quumque non minus iſtis à veritate abhorrentia multa aſſeverentur ab iis, qui non audiviſſe de aliis, ſed ſeipſos aſpexiſſe dictitent: ut nihil tam ſit abſurdum quin fidem reperire poſſe videatur. Sed ab his recedamus.

Ob fabuloſas quidem narratiunculas tantum abeſt ut quaſi mendacem inceſſi vitupe-

rari-

rarique autorem hunc debere putem, ut etiam, quum & aptiſſime illas inſeruerit, & belliſſime concinnarit, & venuſtiſſime compoſuerit, admirandus: quumque inſtructionem in ſingulis aliquam vitæ, conſiliorum, actionum comprehenderit, eximiam gratiam quoque ab omnibus meritus eſſe videatur. Quid quod fidem ſuam in his fere liberat, cavetque nequis ſimplicior decipiatur, quum addit ſemper hujuſmodi quiddam, *Ut ferunt*, *Ut ego audivi*, *Quod veri mihi quidem ſimile non ſit.* In Euterpe vero (*c.* 131.) plane refutat illam fabulam de præciſis ancillarum manibus, *Hæc garrientes ita narrare mihi quidem videntur.* Item Melpomene (*c.* 173.) fabulam de Pſyllis præmunit. ea enim quæ Afri perhibeant ſe memorare ait. Quid autem dicit in Polymnia (*c.* 152) quod meminiſſe in tota hiſtoria vult lectorem? *Ego* inquit, *quæ fando cognovi, exponere narratione mea debeo omnia: credere autem eſſe vera omnia, non debeo.* In conjecturis quidem ſequendis, quum de apparentibus (ut ipſe ait *Euterpe*, *c.* 33.) obſcura colligere ſtuderet, ſi falſus eſt cui obſecro omnium hoc non accidit? Neque qui tale aliquod erratum in ſcriptis veterum animadvertit, ſibi ideo placere & illum contemnere debet. quod fere ineruditiores iſti facere conſuevere, qui exultant ad hos notationum & reprehenſionum ſucceſſus, non ſecus acſi theſaurum inveniſſent: quum hic vere tum theſaurus (ſecundum vetus verbum) in carbones evadat. Sed paulum etiam ad fabulas illas revertamur: quæ, obſecro, cur offendunt animum cujuſquam, quum veritati & integritati hiſtoriæ minime officiant? Sed ut inſertæ apud Thucydidem conciones, (quas certe nemo, ut opinor, non confictas, neque non quidem nullas, ſed non tales ab iis quibus attribuuntur habitas eſſe videt) illæ tamen ut in gravitate hujus autoris, admirationem, ita in dulcedine noſtri, fabellæ voluptatem habent. At egreſſiones, & nihil ad rem pertinentium quaſi inculcationes, ab hiſtoria alienæ ſunt. De quo equidem aliter ſentio, neque in hoc, neque ullo in genere eruditionem, intelligentiam, doctrinam quaſi in anguſtum cogendam, ut non liceat evagari & excurrere, ſi libeat, longius. Immo vel ſolus hic fructus eſt ingenii & induſtriæ ſtudiorum, ut veluti oſtentatione jactantiaque ſui gloriam laudemque petat. Auferat in his mihi aliquis iſta: incorruptam, ſanctam, caſtam, ut virginem, debere eſſe hiſtoriam. Non corrumpunt enim, non violant hæc illam: ſed exornant, ut aurum & gemmæ pudiciſſimarum quoque corpora, puriſſima illa quidem. Nam ut malæ & profligati pudoris feminæ inſigniorem reddunt comptu turpitudinem ſuam: ita, quamvis varia copioſaque ſit quaſi emblematis quibuſdam, ſumma hiſtoriæ falſa & commentitia, merito in ſua hæc infamia quaſi ſuperba improbetur. Itaque non inornatam, non nudam, non contractam, ſed ſplendidam, veſtitam, explicatam (dummodo integram, &, ut ita dicam, probam & incorruptam) decet eſſe hiſtoriam. Cujus fidem omnem nonne in temporum indicatione, in nominum commemoratione, in rerum tam bello quam pace à quibuſque ſuſceptarum atque geſtarum certa enarratione, in occaſionum conſiliorumque prudenti perſecutione omnes poſitam eſſe ſentiunt? Quæ univerſa noſtrum autorem exiſtimo & cuſtodiſſe diligenter, & præſtitiſſe præclare. Quæ enim tempora indicavit falſo, quæve confudit? Quorum hominum locorumve nomina poſuit perperam? Res autem ab iis geſtas quos complexus fuit narratione ſua, accurate illas quidem retuliſſe non dubitarim aſſeverare: certo autem & vere quoque, libenter equidem crediderim, quanquam ab aliquibus aſſenſio quodammodo refugiat. In conſiliis profecto & occaſionibus recenſendis qui circumſpectionem & prudentiam requirit majorem, nimium is quidem eſſe faſtidioſus mihi videtur. Ad hæc, ſi, ut in tabula magni & memorabilis argumenti, adjuncta ſunt veluti παρεργον, quibus undique illa inſignis & conſpicua reddatur, cujus quæſo vel rationis vel ſapientiæ, ne dicam incogitantiæ & ſtultitiæ, fuerit reprehendere? Quum autem hiſtoria non ſolum delectationem cognitionis, ſed inſtructionem etiam animorum continere debeat, ut & voluptatem & utilitatem afferat legentibus: ſi his ipſis quæ ut fabuloſa notantur, etiam monita utilia atque ſalutaria multa inſunt, quis jam eos non modo qui vituperent, ſed qui laudent, iniquius ferre omnino poſſit? Fuit Candaules rex Lydorum: (*Clio*, *c.* 7.) nemo, ut opinor, negare audet. Hoc tempore in aliam familiam tranſlatum fuit regnum Lydiæ. an quiſquam falſo hoc proditum dicit? Cur igitur illa jam culpant de ſatellite coacto aſpicere nudam reginam? Quæ ſi, quod haud ſcio an non ſint, conficta eſſent, quanti multis de cauſſis fieri mererentur? Nonne illam perverſionem animorum, quæ ita mirabiliter, ut divinitus effici videatur, ſæpe urgentibus fatalibus caſibus animadvertitur, demonſtrant? Quam ſpecioſis & bonis ſententiis illuſtris eſt narratio? Idem & in aliis multis poteram, ſine ullo exquiſitionis labore, oſtendere. Expugnari præter

omnium

omnium metum & opinionem Sardis oportuit. Sit jam illud de puero nato cum capite leonino falsum, (*Clio*, *c.* 84.) (quod fortasse minime est) quam pulchrum hoc? quod non circum ille urbem totam latus fuit: quod si factum fuisset, capi secundum responsum divinorum urbs non posset. Sint sane illa Scytharum dona fictitia: (*Melpom. c.* 131.) quid incommoditatis tamen habet, vel quid potius pulchritudinis & bonitatis non habet cum enarratio tum interpretatio, elegans, festiva, acuta? Sed quare ego pravitate quadam animi, non vera esse potius, id est, ita audita cognitaque autori, putem? Eadem & de Xerxis somnio, (*Polymnia*, *c.* 14.) de regibus Macedonum, (*Urania*, *c.* 137.) deque aliis similibus dici possint. Quapropter, quod ad crimen hoc vanitatis attinet, prorsus in nostro autore turpitudinem illam & mendaciorum maculas detersas esse confido. Neque possum satis animo constituere meo, qui factum esse existimem, ut à veteribus quoque illud in hunc conferretur. Nisi unus fortasse aliquis plures in errorem induxit, aut invidia odiumve, vel (ut mollius dicam) animi certa quædam destinataque inductio quosdam ad hujuscemodi calumnias impulit. Sed hæc velle exquirere omittamus.

Nunc ad aliam majore studio susceptam & gravius atque inimicius factam accusationem veniendum, quam intendit huic vir magnæ doctrinæ & sapientiæ laude clarus, Plutarchus Chæronensis, qui nostrum autorem acerbissime postulavit & convincere conatus est malignitatis, edito libello, cui præscripsit περὶ τῆς Ἡροδότου κακοηθείας. Contra quæ, etsi singularis est viri autoritas & celebris eruditio, concedi tamen nobis oportere puto, ut pro Herodoto dicere liceat: si illi permittitur, contra non minus se, quam nobis ipse est, antiquiorem Herodotum scriptio, atque aliquanto certe præstantiorem multis nominibus virtutum. Ipse quidem Plutarchus quo paratior venit ad maledicendum Herodoto, & in eo copiosus fuit ac vehemens, hoc minus læsisse illum putari debet. Quis est vero qui non laudatissima quoque conviciis impetere posse videatur, quum Zoilos & Xenophanes suos habuerit Homerus? Quid autem verbis conquirere & comprehendere homini non infanti neque obtuso difficile? Et dicit hoc egregie Æneas ad Achillem, *Iliad.* υ.

Multa licet memoret convicia uterque vicissim,
Quæ neque centenis remis instructa carina
Perferat. ipsa etenim facilis verbisque redundans,
Sermones variis hinc lingua revolvit & & illinc:
Quisque & forte alii quod dixerit, audiet ipse.

Ut autem contra ea quæ quisque improbet dicere recte possit, ita quomodo dicat diligenter considerandum: nequid vel inscite vel etiam maligne improbare videatur. Nam horum utrumcunque deprehensum & notatum contradictionem omnem infirmat: ita quidem sæpenumero, nemo ut responsione magnopere dignam arbitretur. De quo & elegantissimis versibus & luculento sensu compositum epigramma Græcum Eueni veteris poëtæ fertur: quod nos quondam Latinum fecimus ut sequitur,

Est multis pariter mos omnia dicere contra,
Sed non & similis dicere recta labor.
His sat erit verbum me commemorasse vetustum:
Hæc mihi quum placeant, tu licet illa probes.

Plutarchus autem minime cavit ne insimulando malignitatis alterum, malignitatem ipse quandam singularem suam proderet. Nam quum collegisset quasi intimos sensus & reconditam voluntatem pravitatis malignorum, ad illa à se proposita postea, ut pueri à magistris secundum capita quædam traditas materias deducere jubentur, sic accusationem suam applicavit, in autorem hunc (ut ego quidem judico) illa conferens alienæ malignitatis crimina. Ac ne dissimulavit ipse quidem neque texit causam iræ ac odii sui: nam suam civitatem, id est Bœotos, ignominia affectos, & infamatos (ut ait) immerito, graviter fert & dolenter. Hinc igitur illæ lacrymæ, hæc illa indignatio. Statim igitur quid autoritatis in tali criminatione sit, quam non veritatis sed ultionis cupiditas expresserit, apparet, ut illius quasi filum sequentes, refellere quæ congessit singula nihil sit necesse. Sed ad quædam tamen aliquid dicamus.

Quod vero huic incipiens, suavitatem orationis, qua jucunde commoverentur legentes, exprobrat, ad id nihil aliud respondendum censeo, quam quod Alexander Hectori fratri, qui sibi in jurgio formositatem objecisset, Οὐ τοι ἀπόβλητ' ἰσὶ θεῶν ἐριδώδεα δῶρα. Sed malignitatem omnem undique ita colligit: Primum de usu nominum asperiore, de-

que verbis durioribus, in copia molliorum & leniorum. Deinde, ſi extra hiſtoriæ ſeriem alicujus vitia, vel ſi in hac laudes jejunius commemorentur. Præterea, quum plurium forte ſermones referantur, aſſentiri deterioribus. omnino enim conjecturas ſequi ad pejora, eſſe malitioſi & infenſi animi. Poſtremo, laudis adjectione veluti condire vituperationem. eſſe enim ſimplicitatis hanc ſimulationem peſſimam. Quid ad hæc ergo dicemus? profecto non reperit in Herodoto iſta Plutarchus, ſed animo ſuo conquiſita in illum intulit. Quare enim uſum nominum verborumque in hoc autore non probat? qui quidem (ut exiſtimo) uſus eſt diſerta & accurata oratione ætatis ſuæ, quam à poſterioris ſæculi forma differre nos quoque intelligere poſſumus. Quid autem cauſſæ fuerit cur non potius illa vere & ſimpliciter, quam mendaciter & invide, dici ſentiamus? Egregium eſt quod conquerenti Laſthenis factioni, (quorum ſcelere prodita fuerat Olynthus) contumelioſe à Macedonibus ſe nefarios proditores appellari, reſpondiſſe Philippum regem accepimus, *Macedonas eſſe indoctam nationem ac incivilem, ſolereque ficum nominare ficum, & ligonem ligonem.* Quid autem offendit (obſecro) Plutarchum, quod Herodotus protulit aſperius quædam, ac non mollivit appellationibus? Viſum enim ſcilicet illi fuit id dicere quod eſſet. Nam de conjecturis ſequendis deque laude & vituperatione univerſa hoc licebit unum iterum atque iterum reſpondere: de ſuo illum judicio hiſtoriam ſuſceptam expoſuiſſe: neque recte facere eum qui ingenii ſui vires in alieno opere explicare velit, præſertim ad infamiam autoris. Ego, ut quicque retulit, ſic ſenſiſſe, audiiſſe, comperiſſe exiſtimo. Et cur non in hac potius perſuaſione perſeverem quam illam inducam malevolentiæ, perverſitatis, virulentiæ? Quia enim contumelia afficit divina & humana, ſacra & profana. Si vera ſunt, quæ eſt contumelia? (recte enim ille in comœdia negat ſe maledicere, quum, quæ vera ſint, dicat) ſin falſa, oſtendatur falſitas. Sed quomodo oſtendit? ratiunculis quibuſdam & concluſiunculis leviſſimis. Quod quaſi ipſe ſentiret, ne hoc quidem agere ſe ait, ut mendacii, ſed ut malignitatis reum peragat Herodotum. Hanc igitur defendamus, ſi poſſumus. Ac laudationibus illis minutis & tenuibus (ut vult Plutarch.) quot poſſunt opponi præclare, & pleno ore (ut dicitur) enunciatæ? Quale enim hoc? (*Erato, c.* 112.) *Omnium quos ſcimus hominum primi Athenienſes curſu illati in hoſtes ſunt: omnium primi ſuſtinuere veſtitus Medici & hoc ornatorum aſpectum: ad illud autem uſque tempus nomen quoque Medorum terribile fuerat.* Addantur his quæ de Cynægiro ſcripſit (*Ibid. c.* 114.) Ac nequis Athenienſes tantum laudatos benignius credat, (in quo neſcio quam ſuſpicionem corruptæ largitionibus voluntatis movet Plutarchus, temere quidem, ut videtur, neque ipſe quicquam explanat) quid? parcène Lacedæmonios laudavit his verbis? (*Polymn. c.* 104.) *Sunt Lacedamonii in certaminibus ſingularibus haud ullis aliis inferiores: in acie vero omnium mortalium præſtantiſſimi.* Quid? horum cives Sperthiam & Bulin parumne prædicatione ſua ornavit? (*Polymn. c.* 134. *& ſ.*) Sed hæc innumerabilia ſunt. Atque in nomen ſophiſtæ (*Hoc nomine uſus eſt Herod. in Clio, c.* 29.) etiam invehitur quaſi probroſum: quum profecto eos, qui velut opifices quidam eſſent ſapientiæ, & artem quandam facerent illius, ſophiſtas, ut cithariſtas & grammatiſtas, vocatos, & poſtea vitio hominum, (ut in aliis pluribus evenit) nomen quoque male audiiſſe conſtet. Nam quod exagitat præclaram ſententiam de inſtabili & incerta fortuna rerum humanarum, quam Herodotus Soloni attribuerit (*Clio, c.* 32.) (cui quidem ſimiles & alibi leguntur) nimiæ ſapientiæ & pietati hominis concedatur: qui veritus ſit, ne ſi ita de Deo loquamur, ut humanus intellectus quæ dicuntur percipere poſſit, parum pii eſſe videamur. Cur ergo Deo oculos, manus, pedes, aures attribuimus? cur dicimus Deum iraſci? cur ulciſci? etiam vereri profecto, tentare, pœnitere, lætari, dolere. πάντῃ γὰρ λύπης καὶ χαρᾶς ἴδρυται τὸ θεῖον. ſine quibus illa ne intelligi quidem poſſunt. Quid Xenophon? (quo nemo fuit numinis colentior, nemo obſervantior, nemo impietatis erga Deum acrior hoſtis) nonne eandem ſententiam ponere non dubitavit in præclaro illo opere ſuo hiſtoriæ rerum Græcarum? ſic enim ait (*Hellenicon l.* 5.) καὶ ὁ θεὸς ἦν, ὡς ἔοικε, παντὸς χαίρει τὰς μὲν μικρὰς μεγάλας ποιῶν, τὰς δὲ μεγάλας μικράς. Hæc igitur ſacrilega eſt in Herodoto ſententia, quia ſecundum hominum intelligentiam φθονερὸν dixit eſſe τὸ θεῖον. Sed hæc quam ſint futilia quis non videt? Omiſſam autem illam retis fabulam & Pittaci pugnam ferat æquo animo Plutarchus: ſeque hoc conſoletur, quod, ut ait, tot alias expoſuerit non magis profecto fabuloſas. Sed prætereunda ſunt certe aliqua, indigna quæ refutentur. Cræſi quidem annon ſatis clare memorat eruditionem, & doctrinam fortunæ adverſæ (*Clio, c.* 207.) cui τὰ παθήματα μαθήμαθα

μᾶλλα ἐγεγόνει. Neque Xenophon ſapientiſſimus vir dubitavit ſimiliter poſt amiſſum regnum prudentiorem Crœſum producere. Ad alias atgumentationes illius de Epheſiis, Colophoniis, Chiis: ubi quam levi utitur ratione, quod Lampſacenus Charon, antiquior ille quidem Herodoto, quædam non ſcripſerit. Quaſi nihil oportuerit narrare Herodotum, niſi quod in litteras jam eſſet relatum. Quod dictu eſt perquam ridiculum: præſertim quum ipſe profiteatur, eorum quæ alii non comprehenderint, mentionem facere decreviſſe. Sed cum de illis, tum de Samiis, Corinthiis, Lacedæmoniis. de Iſagora, Ariſtogitone, Athenienſibus, Platæenſibus, quæ diſputat, patiamur ſane illum vincere. Quis enim, qui advertere animum paulum modo voluerit, non perſpecturus facile eſt victoriæ iſtius præclarum ſucceſſum?

Venio igitur ad plenam lunam: de qua ingenue fateor non intelligere me quæ à Plutarcho diſputantur. Herodoti luculentiſſima narratio, quum nemini non ſit evidens. Dicit enim (*Erato, c.* 106. *&* 120.) *negaſſe Lacedæmonios, poſſe contra legem ante plenam lunam in expeditionem ſeſe proficiſci, & remanſiſſe in patria dum luna orbis compleretur: ac poſtea profectos, ita acceleraſſe ut tertio die in Atticam Lacedæmone pervenirent.* Hæccine narratio illam merebatur tragicam acclamationem, hunc autorem cœlum ipſum, dierum rationem, omnes res confundere? Nam de lege, deque prœlii die, ſua fide affirmante utroque, venia (ut opinor) dabitur ei qui fidem Herodoti pluris ſibi faciendam quam Plutarchi, & illum potius quam hunc ſibi eſſe ſequendum putaverit. De Philippide etiam obſcura eſt inſectatio: & erat hic locus in noſtro libro corruptior.

Reliqua ſunt calumniis manifeſtis referta, & ubique conſperſa nigro ſale, & atrocibus quidem illis ſed infirmis criminibus referta. Sane Thebanos, ut civitatem ſuam, (notum enim, fuiſſe hunc Chæronenſem Bœotum) exquiſita & peraccurata defenſione propugnavit, & in hac parte admodum vexavit autorem noſtrum. In quo quidem ignoſcendum eſt dolori ipſius, ſed reprehendenda profecto impatientia & ira. Quam enim moleſte fert & indigne læſos oratione ab Herodoto ſuos? Hoc igitur (ut apparet) ulcus tangi noluit, neque potuit ferre. Sed mendacii crimine Herodotum (ut opinor) facile liberat non modo fama illis temporibus longe lateque vagata, ſed conſervata etiam ad poſteritatem, proditionis Thebanorum: de qua & Demoſthenes (*Philippica* 2.) argumentum duxit levitatis & infidelitatis illius civitatis: & illud in ſermonibus hominum ſemper permanſit, decimam à Thebanis Apollini perſolvi oportere. Cujus mentionem à Xenophonte ſcimus ſemel atque iterum fieri (*Hell.* 5.) Quum enim communi decreto ſtatuiſſent Græciæ civitates, quæ adverſum barbaros conſenſerant, ab iis qui nulla neceſſitate coacti Perſæ ſe ſubjeciſſent, Delphico Apollini bello confecto decimam exigi debere, Thebani quidem potentia ſua reſtitere decreto: ſed quod illo tenerentur, fama memoriaque hominum conſtantiſſime perduravit. (*Decretum fœderis extat in Polymnia, c.* 132.)

Præterea quamvis malitioſum & pravum Plutarchus faciat Herodotum, non ſtultum tamen fuiſſe neque hebetem confitetur. Quid autem incogitantius fieri potuiſſet, & in ſumma audacia amentius, quam ea affirmare atque tradere, quæ, ſi falſa eſſent, non modo paulo ante defunctorum dictis atque relationibus, ſed memoriæ, vivorum propemodum, teſtimonio refutari atque redargui poſſent? Et ille cum tam impudente mendacio, cum tam inconſentanea expoſitione, cum narratione tam diſſidente, in celeberrimum frequentiſſimumque totius Græciæ conventum (ita enim accepimus) venire, & illa vaniſſima atque leviſſima ſcripta, plena malevolentiæ & obtrectationis, reclamantibus divinorum & humanorum monumentorum inſcriptionibus, recitare non dubitaret? Nimis ineptum & frivolum facis autorem, contra tuam quoque exiſtimationem. Non audiviſſent ac potius exibilaſſent, vel male etiam multatum illo tanto theatro ejeciſſent eum, qui plane ad irridendum & eludendum auditores, quique in communi Græciæ ſolennique cœtu ad nomen Græcum proſcindendum lacerandumque adeſſet. De conſilio autem & facto Leonidæ retinendi Thebanos etſi aſtute diſſerit (*Polymn. c.* 205. *&* 220.) nemini tamen non plurima in mentem venire arbitror quibus hoc etiam loco defendi poſſit narratio. Adduxerat invitos, ſed ſic ut à civitate delectos: ergo non modo illius, ſed ſuorum quoque metus hos continuit. Dimiſit alios, quos minus alacres in aperto eſſe diſcrimine videbat. illis enim parcendum decreverat. Quomodo voluit autem vel potuit omnino quadringentos retinere, quum trecentos ſolum haberet ipſe ſecum? Primum voluiſſe Leonidam perdere iſtos Thebanos dixerat: neque non plures quam trecenti cum illo fuêre. Nam præter Theſpienſes, etſi non dicitur, cum

trecentis tamen Spartanis ſequutos alios plures ditionis ipſorum intelligere debemus. Ita enim fieri ſolitum ſcimus, ut Spartani nequaquam veluti ſolitarii, ſed quodam ſatellitio ſuorum ſtipati in expeditionem proficiſcerentur, quum ſinguli interdum ad ſeptenos adducerent eorum quos ἕλωτας vocarunt (*Calliope*, *c.* 28.) Sed quid facerent? aut in illis anguſtiis quid experirentur tutius quam quod retulit Herodotus? Neque aliud tempus omnino videtur fuiſſe vel defectionis, vel fugæ, vel tranſitionis, quam quod memoravit Herodotus (*Polymn. c.* 233.) Sed in tanto tumultu quo pacto exaudiri potuit imploratio? Et interfectos enim ſcribit nonnullos, & vel de geſtu intellectum fuit ſupplices hos eſſe. Notas quidem cur impudentiſſime confingere voluerit, cauſſam equidem nullam reperio. Accuſat paulo poſt aſperitatem vocabuli, quod de fuga conſuluiſſe dixerit Græcos. Nimis eſt ſeverus noſter Ariſtarchus. Atque etiam illud non tulerit credo, quod rex regum cenſet aufugiendum de Troja. non enim (ut opinor) mollius eſt φεύγωμεν, quam δεῦτε μενοῦν βουλεύεσθε. Quid vero de Naxiis & Themiſtocle dicemus? (*Urania*, *c.* 4.) Scilicet in metu tanti belli, & tempeſtate barbaricæ claſſis ingruente, incredibile fuerit, inſulanos homines non ad eos proficiſci voluiſſe quibus nemo non interitum aut ſervitutem impendêre exiſtimaret. Themiſtocli vero indecorum aut turpe fuerit, adjutum ipſum alterius conſilio, non ſolum omnia commentum fuiſſe: at Agamemnonem, non unum aut alterum, ſed decem συμφερόμενος optare non puduit. Nam in Artemiſia quod facetias conſumit ſuas, quibus nequaquam abundat, feciſſe videtur incogitantius.

In iis quæ ſequuntur, quod non modo quid perperam ſcripſerit, ſed quæ ſcribere etiam debuerit Herodotus, docere vult, ſit hoc & ipſum præclaræ & ſingularis ſapientiæ Plutarchi. Cetera involuta ſuſpicionibus, & alienarum rerum mentionibus confuſa, & fallacibus complexionibus intricata, & anxietate quadam mirifica accuſationis ſeſe ipſa infirmantia, vel relinquamus ſane, vel ad priora remittamus. Ad omnia enim ferme reſponderi dicique idem videtur poſſe: inſaniam eſſe & furorem, non perverſitatem, neque fraudulentiam, ea commemorare, quæ quum primum cognita fuiſſent, hominum ſcientia reprobarentur, à poſterioribus autem inter ſe diſſidere & contraria eſſe facile perſpicerentur. Etſi autem homines docti ac ingenioſi non difficulter reperiunt quomodo aliquid dicendo evertere odioſumque reddere aut ſuſpectum poſſint, tanta eſt tamen vis veritatis, ut neſcio quo pacto, quamvis oppreſſa & obſcurata, illa plerunque tamen reſiſtat atque eluceat contra dolos & verſutiam. Quapropter non quid conquiſierit ad inſectationem Herodoti Plutarchus, neque convitia quæ illi facit nimis cupide, neque ſtudium exagitandi autorem antiquiſſimum, ſed rem ipſam ſpectabimus. Ipſi autem Plutarcho hoc dicimus, (*Iliad. η.*)

—— —— σὺ μὲν ὑ καλὰ ταῦτ' ἀγορεύεις.
Οἶσθα δ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τῦδε νοῆσαι.
Εἰ δ' ἐτεὸν δὴ τῦτον ὑπὸ αἰνοδῆς ἀγορεύεις,
Ἐξ ἄρα δή τοι ἔπειτα θεοὶ φρένας ἄλεσαν αὐτοί.

Sic enim videtur non ille quidem quæ ſenſerit ipſe, in hoc libello diſſeruiſſe, ſed vel aliorum voluntati aſſentatus eſſe: vel quid in mala cauſſa poſſet, oſtendere voluiſſe. Quod ſi de animi ſui judicio & inductione illa ad talem modum diſputavit, profecto in hac parte receſſit à ſe ipſe. Non enim aliter exiſtimo quam fuiſſe Plutarchum, virum non modo eruditum & ſapientem, ſed etiam bonum, quam famam, præſertim probitatis, ut tueretur, minus curaſſe illum apparet in propoſito accuſationis hujus. Sed finem faciamus. Non enim jucunda nobis fuit quaſi contentio & rixa cum tanto viro, quam tamen ut neceſſariam, omittere non potuimus, & in officii (ut rati ſumus) cuſtodia, & in ſtudio nomini bonitatique autoris excellentiſſimi debito.

Objicitur autem & hoc nobis, quod quidam volunt à Thucydide contra Herodotum dici, de fabuloſis narrationibus & hiſtoriis confictis ad auditorum voluptatem (*Thucyd. lib.* 1. κτῆμά τε ἐς ἀεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ξύγκειται.) *quæ, quum delectatione tantummodo afficerent audientes, in præſentia quidem juvarent, ſed diuturnum fructum non haberent.* Ego vero non magis in Herodotum hæc conferri poſſe puto, quam in quemlibet priorum de ſcriptoribus hiſtoriarum. Et (ut verum fatear) illas plane priſcas expoſitiones antiquiſſimarum rerum oratione & verbis ad venuſtatem, & jucunditate quadam animos perfundendum, compoſitas (quales potiſſimum Pherecydis Syrii fuiſſe accepimus) graviſſimum autorem exiſtimo veritati rerum geſtarum non oportere præferri cenſuiſſe: ac hilaritatem hiſtoriæ cedere ſeveritati, neque ſuavitatis cujuſdam leni-

lenitatem, conſtantiæ & dignitati narrationis anteponi voluiſſe. Sed de hoc quiſque, ut lubuerit, ita ſtatuat atque ſentiat. Nos autem hoc teneamus: non modo propter ſermonis elegantiam, & illam cum ab aliis tum Cicerone laudatam dulcedinem, & quaſi amœnitatem quandam, diligendum hunc autorem, & in manibus ſemper habendum eſſe: ſed propter rerum cognitionem maximarum, propter maxime ad vitam utilium ſententiarum copiam; ob plurima certo, accurate, prudenter, honeſte dicta, magnifaciendum nobis, vel in ſuo potius genere anteponendum univerſis. Nota ſunt ex Latinis Ciceronis & Quintiliani elogia præclariſſima hujus autoris. Græcorum autem quæ opinio de his libris fuerit, ſatis indicat inſcriptio nominum Muſarum, quibus omnem ſapientiam & doctrinam & ingenii præſtantiam, antiquitatem ſignificaſſe notum eſt. Et quicunque meminere ipſius, honoris & laudis præfationem ſemper uſurpaſſe reperiuntur. Quas ob res neque me pigere operæ poſitæ in hoc autore debere puto, neque non hortandi mihi videntur omnes, ut ſtudio ſingulari in hoc autore verſari, & illum præcipuo amore complecti velint. Nam & mihi fructuoſam fuiſſe lectionem hujus videor ſentire, & aliis item futuram eſſe confido. Viſum autem, &c.

DE HERODOTO, EX EODEM JOACH. CAMERARIO.

HERODOTI patrem fuiſſe Lyxem & Dryo matrem perhibent, patria Halicarnaſſenſem: quod præſcriptum nunc etiam in hiſtoria illius legitur. Parentes in ſua civitate bono loco natos tradunt, ipſumque fratrem habuiſſe Theodorum nomine. Quum autem teneretur Halicarnaſſus à Lygdamide tyranno, nepote Artemiſiæ reginæ Cariæ, ſeceſſit Herodotus in Samum inſulam: atque ibi lingua Ionica hiſtoriam magna cum cura compoſuit, relatam in libros novem: (*Lucian. Herodoto, vel Eetione.*) quam quum in frequenti Græciæ conventu Olympiorum recitaviſſet, ſic placuit univerſis ut ita audirent quaſi Muſas loquentes: ideoque libris qui novem (ut diximus) eſſent, Muſarum novem indidere nomina. Quum reverſus in patriam autor fuiſſet civibus ſuis tyranni expellendi, ſucceſſit quidem res, ſed invidia maxima Herodotum excepit. Ita enim fieri ſolet ut periculorum metum parta ſecuritate obtrectationes fere ſequantur. Cedendum igitur, relinquendos ingratos cives ratus, quum Athenienſium tum colonia in Thurios Italiæ populos deduceretur, ſua ſponte illis ſe colonis ſocium addidit: & ibi finivit vitam ſuam: ſepultuſque fertur in foro. etſi quidam Pellæ mortuum fuiſſe tradidere. Ipſe facit mentionem (*Clio, c.* 109.) λόγων Ἀσυρίων & λόγων Αἰγυπτίων, (*Euterpe, c.* 161.) quos conſcripſerit: de quibus tamen hæc mentio ſolummodo reſtat. Herodotum ſcribunt, quum recitaret in Olympiis (ut ſupra retulimus) hiſtorias ſuas, audiviſſe Thucydidem qui adhuc ætate puer eſſet: quumque Thucydides tum quaſi divinitus commotus lacrymas profudiſſet, animadvertiſſe hoc Herodotum; & gratulatum fuiſſe patri ipſius Oloro: hortatumque ut erudiendum curaret filium diligenter: gliſcere enim in animo illius cupiditatem bonarum artium atque diſciplinarum. De Herodoto Græcum epigramma fertur, quo memoratur & illa invidiæ fuga & diſceſſio in Thurios.

Ἡρόδοτον Λυξέω κρύπτει κόνις ἥδε θανόντα
Γᾶδ' ἀρχαίης ἱστορίης πρύτανιν,
Δωριέων πάτρης βλασφόντ' ἄπο. τῷ γὰρ ἄπλητον
Μῶμον ὑπεκφυγών, θέσπιον ἔσχε πάτρην.

Extat apud Stephanum: ſed magis integrum in ſcholiis Nebularum Ariſtoph.

quod nos ita aliquando convertimus,

Terra, fatum Herodotum Lyxe, tegit iſta ſepultum,
Qui priſca Ionica laudem habet hiſtoria.
Dorica produxit tellus hunc: unde fugatus
Invidia, hac patria Thuride ſedit humo.

Ex eo factum eſt ut aliqui præſcriptionem *Halicarnaſſenſis* mutarent in *Thurii*: quod & Plutarchus annotavit in libello De exilio. Reperio relatum hunc in olympiadem LXXVII, & LXXXIIII. cum quo non diſſentit quod traditur, floruiſſe Thucydidem olympiade LXXXVII, & olympiade LXXXVIII mortuum Periclem Xanthippi filium, cujus Herodotus meminit (*Erato, c.* 131.) Plinius ubi de ebeno diſſerit, Herodotum ſcribit Thuriis condidiſſe hiſtoriam anno ab V. C. trecenteſimodecimo. Quod & ipſum cum numero LXXXVII olympiados conſentit, quo aliqui floruiſſe Herodotum tradidere: quum acce-

perimus Romam conditam esse circiter olympiada VI. Sane cum Hellanico vixisse fuisseque apud Archelaum, traditum est: quod tempus & EUripidis poëtæ fuit, quem genitum accepimus eo die quo Persæ fuêre à Græcis fusi. Pherecydes & Hecatæus diu ante illum historias & fabulas componere primi oratione soluta cœpere. Fuit & Xanthus quidam scriptor Lydus, quem in Lydorum historia sequutum Herodotum putant. Fuit & Charon Lampsacenus paulo hoc superior, qui & ipse bellum Persicum descripsit. Sed & Hellanicus suas historias ante Herodotum edidit, quas ipse se legisse significat. Fuit hoc nomine Olophyxius Thrax, qui de nymphis & sacris scripsit: & alius, medicus.

DE DIALECTO IONICA, EX EODEM.

ORATIO Herodoti elegans est, & Ionicæ linguæ propria quadam facilitate, sine omnibus veluti anfractibus, defluens. Dialectus autem (id est peculiare orationis genus) Ionum cum Attica lingua magnam habet communitatem. Nam & hæc quodam tempore appellatio Athenienſium, & Ionicæ omnes coloniæ Athenienſium fuere. In quibus accidit ut sonus vocis & forma sermonis in alieno scilicet solo Asiæ atque insularum mutaretur. Traditum autem est, appellatos primum Cranaos incolas Atticæ, quum Pelasgi adhuc Græciam tenerent: regnante deinde Cecrope, Cecropidas. Cui quum succesisset Erechtheus; tum illis fuisse inditum nomen Athenienſium: ac mox ab Ione ductore, Ionum. Hic fuit Xuthi, vel Apollinis (ut poëtæ) filius, susceptus ex Creusa Erechthei filia: & Ægiali ac Helices regnum tenuit. Cujus gens postea à Dorienſibus pulsi, ab Athenienſibus in civitatem recepti fuêre. (*Pauſan. Achaicis.*)

Varietates in Ionica lingua hæ fere annotantur. Α in η mutatur, nisi Doricum fuerit α. αι mutatur in ῃ. Mutatur & ε in η, divisa diphthongo, itemque in genitivis nominum ὁς. ῶν mutatum est ex ἐων. Crassæ mutantur in tenues. Attica mutatio est α in ε. Usurpant Iones & ε cum ο, in genitivis nominum ις, ubi Attici ω ponunt: quum ιος quoque communis sit & Ionica flexio. Vertunt π in κ. Item αυ in ωυ. itaque hæc diphthongus, Ionica vocatur. Pro ω accusativo faciunt ουν. Duo σ in ξ mutant. Metaplasmus οι, in εις, Ionicus est. similiter & aliæ quædam suæ hujus dialecti formæ sunt. Est & mutatio η in α. Mutant ου in ὁ. item ε in α. Addunt Iones finali σ, litteram ι, & in verbis, σι. Syllabam ῶ circumflexam, εω faciunt. Interdum & non circumflexum ου primæ declinationis, εω faciunt. Vocabulis initialibus τ præponunt. ο & ε producunt, addita υ & ι. Tertiæ declinationis genitivum in οιο, de ϛ, proferunt. ῳ faciunt ῶι. Geminant consonantes, ut σσ, τ̓τ, ππ. Inserunt ε, item σ. nam θα primæ personæ pluralis, σθα, & θον dualis, σθον faciunt. Inserunt α in patronymicis. Iones integris & incontractis verbis nominibusque & participiis adverbiisque, omnibus denique orationis partibus utuntur. Mutant λω in εα. Augmenta præteritorum & aliarum dictionum initia abjiciunt. Τ nominum in ας in declinatione elidunt. Utuntur reduplicatione. Utuntur & transpositione tam litterarum quam syllabarum. Abjiciunt ι de diphthongo ῃ. Initiales litteras abjiciunt. Ex ιε faciunt ι longum. Suas habent tertias personas plurales præteriti perfecti passivi, posita littera α ante ται finale, ut & in aliis. Infinitiva per syllabam με producunt. Sunt & contractiones & synalœphæ Ionum: sunt & apocopæ.

Horum exempla promiscue subnotavimus, & aliis quibusdam proprietatibus dialecti Ionicæ indicatis. Ἡροδότου Ἁλικαρνασσῆος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε, pro Ἁλικαρνασσέως ἱστορίας ἀπόδειξις. Θωυμαστὰ, pro θαυμαστά. Ἰοὺῶ τῷ Ἰνάχῳ, pro Ἰοῖ. Πλεῦνας, pro πλέονας. Ἀπ' ἧς, pro ἀφ' ἧς. Ἀπελόμβοι, pro ἀφελόμβοι. & Ἀξιαπηγήτατα, pro ἀξιαφηγήτατα. Διαπρηξαμβύας δὲ τἆλλα τ̓ εἵνεκεν, pro Διαπραξαμβύας δὲ τὰ ἄλλα ὧν ἕνεκα. Ἐγεγόνεε, pro ἐγεγόνη. Ἤδεε, pro ἤδει. Δεσπότεω, pro δεσπότου. Μίδης, pro Μίδας. Θρόνον βασιληίον, pro βασίλειον. Ἐσάμβαι, pro ἐσάναι. Ἐπεκρήτεον, pro ἐπεκράτουν. Κυρίλλῳ τ̓ ἡμερέων, pro κυρίαν τ̓ ἡμερῶν. Κιθῶνας, pro χιτῶνας. Ἐπὶ νόον ποιέυσι, pro ἐπὶ νοῦν ποιοῦσι. Περιέπτε, pro περιεῖπε. Ἱρὸν, pro ἱερόν. Ὁρτὴ, pro ἑορτή. Κεῖνος, pro ἐκεῖνος. Ἐὼν, ἐοῦσα, pro ὤν, οὖσα. Κεχωρίδαλαι, pro κεχωρισμένοι εἰσί. Ἐτετάχαλο, pro τεταγμένοι ἦσαν. Τὠρχαῖον, ὤνθρωπε, ὦναξ, ὠνὴρ, ἄτερος, τἀνθρώπυ, pro τὸ ἀρχαῖον, ὦ ἄνθρωπε, ὦ ἄναξ, ὁ ἀνὴρ, ὁ ἕτερος, ϛ ἀνθρώπυ. quæ Attica synalœpha & in aliis reperitur: ut θαλέρυ, ϛ ἑτέρυ. Τ̓Θεος, πόλις, pro ὕθρεως, πόλεως. Ἐγχιδιδίοισι, pro ἐγχιδιδίοις. Ἐπειὰν, ἀδελφεὸς, pro ἐπὰν, ἀδελφός. Τἔνομα, μεῖνος, ξεῖνος, pro τὸ ὄνομα, μένος, ξένος. Ποιεῦσι, pro ποιοῦσι. ἐδικαίευν.

καίνυ. Μέγαθος, τάμνω, pro μέγεθος, τέμνω. Ὀπέωνες, pro ὀπάονες. Ὀρέων, pro ὀρῶν. σαθμεώμενοι, pro σαθμέμενοι. χρεωμένων, pro χρωμένων. Κυνέη, pro κυνῆ. ἀνθρωπηίη, pro ἀνθρωπῆ. Τυφὼς, ἄθω, pro τυφὼν, ἄθων. quod plane Atticum eſt. Πλεῦν, pro πλέον. Προσδέκεο, pro προσδέχου. Ὦρος, pro ἰὼρος. Διξὰ, τριξὰ, pro δισσὰ, τρισσά. Αὐτόπλεα, pro αὐτόπλοα. Ἐν τῆσι ἁμάξῃσι, pro ἐν ταῖς ἁμάξαις. ac concurſum omnino vocalium Iones amant. Ἄδρησα, pro ἄδρασα, *quæ non ſolerent ſanfugere.* Ἐπιβάλεσι, pro ἐπιβάλλων. Ὁκόσον, ὅκως, κότε, pro ὁπόσον, ὅπως, πότε. Βυβάλιες, ὄφιες, pro βυβάλεις & ὄφις. Ἐστωθέντες, pro ἑστῶτες· & ἔστονες, pro ἕστονες. Ἀδαίες, pro ἀδαεῖς. Οἴκασι, pro ἐοίκασι. Κέρεα & γέρεα, pro κέρα & γέρα, contracto de κέρεα, eliſo τ. Ἐσελάδατο, ἐσαλμένοι ἦσαν. Κατεσφάφατο, κατεσφαμμένοι ἦσαν. Τρῶμα, pro τραῦμα, omiſſo υ. niſi magis eſt à verbo Ionico factum quod τρώειν illi dicunt. id eſt, τιτρώσκειν. Apud Homerum Ἐλίκρες, pro ἑλίκροι poſitum volunt: Ἐρυσάρμαλες ἵπποι. Herodotus Αὐτοκέλευες, pro αὐτοκέλευστοι. Contrà μάρτυροι & φύλακοι, Iones, pro μάρτυρες & φύλακες. Ὄψεα, pro ὄψη. quod Atticis eſt ὄψει. Ἀπικοίατο, pro ἀφίκοιντο. Ὁρμέαλο, pro ὥρμηντο. Μανασέων, pro Μνασσέων. Λᾶξις, pro λῆξις. ΟΥ in ου ſolutio, & σθα, ac σθον, ποιητικώτερον videtur. Τὸ περῶιον, λῶιον, pro ὑπερῷον, λῷον. Κεφδίη, pro καρδία. κρατερὸς, pro καρτερός· ut Homero Κεφαλῇφι, pro Κάρηφι. Reduplicationes ſunt Homericæ, Τετύκοντο, ἐκλέλαθον, τεταγών. Herodotus Ἀραιρημένοι dixit pro ἠρημένοι. Ἐνθεῦτεν, pro ἐντεῦθεν. Ἀποθανεύμενοι, pro ἀποθανούμενοι. Duplicationes conſonantium Ionicæ illæ quidem eſſe perhibentur, ſed ſunt poeticæ, ut Ὅσσον φέρτερός εἰμι. Ὅτι τοι ἐν μεγάροισι. Ὀππότ' ἀνὴρ ἐθέλῃ.

EX EODEM.

IONICUS eſt & articuli pleonaſmus. ut, τὰς μὲν ἀνασκόψαν, ὁ δὲ Ἀτρείδης ἐναείξει, pro ἐναείξοι δέ. in quibus ὁ pronomen eſſe volunt, & ſignificare αὐτός, Ionice. Polymnia, εἰ μέν τι ἐνέοι σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τὸ μὲν ἔλεγε οὐδέν, ὁ δὲ τὰ δύτυχέσαντα ἐπιλεγόμενος, *ſiquid ineſſet quod fraudi eſſet barbaro, eorum nihil memorabat, ſed eligens maxime fauſta.*

Eſt autem & aliorum pronominum hic uſus, εἰ δὲ ταῦτα Ἰωνικὰ οὐκ ἐθελήσεις, σὺ δὲ πάντως ῥῆτόμα ἀνάξειν, pro ἀλλὰ πάντως ἀνάξεις. Et rurſum, ἢ σέ γε, pro ἤ γε. Iliad. ρ.

Ὅς ἐπεὶ ἄρχε κάμηλι κιὼς τ' ἄνδρας τ' ἐρεθίζων,
Οἳ τέ μιν οὐκ εἰῶσι βοῶν ἐπὶ πῖαρ ἑλέσθαι,
Πάννυχοι ἐγρήσσοντες, ὁ δὲ κρείων ἐρατίζων Γθύϊ.

Ionum ſunt anaſtrophæ. ut, ὄρνιθες ὡς. Iliad. β, -- ἔ σε ἔφικε κακὸν ὡς δειδίσσεσθαι. Sic ᾧ ἔπι, pro ἐφ' ᾧ. Et, βιοτῆς νῦν μὲν ἀνθρωπηίης πέρι. Iliad. β. τότε δὲ ἤδη ἔχει καλὰ γαῖα μέλαινα. i. κατέχει.

Sunt & ἀποκοπαὶ Ionicæ verbi ſubſtantivi. ut, ἔνι pro ἐνεσι, μέτα pro μέτεσι. Hom. πάρ' ἔμοι γε ἕ ἄλλοι, id eſt, πάρεισιν ἐμοί.

Cum aliter, tum interpoſito ὧν dirimunt conjungenda. μέχρι μὲν ὧν τούτων. & βύβλῳ ὠνὴ τὰ κέρεα ἐλίσσων, id eſt, ὠνεελίσσων. & καὶ ὧν ἐκάλυψε, pro κατεκάλυψε. & καλά με ἐφάρμαξας, pro καλεφάρμαξας ἐμέ. & εἶπε τῆς Βαβυλωνίων, pro τῆ Βαβυλωνίων ἧς. Sic ὡς ἦ αὔτως, pro ὡσαύτως δέ. Iliad. β, καδδέ κεν ὀίχωλιν. & Iliad. ρ, -- ἀπὸ ἦ μελιηδέα θυμὸν ἕλωμαι, pro καλὰ ἦ ὀίχωλιν, & ἀφέλωμαι θυμόν. Iliad. α, ἐκ δὲ ἕλον Ἀτρεΐδη. i. ἐξέλων δέ. Sic ὑπὸ δ' ἤρεον, pro ὑφήρεον. Polymn. ἀπὸ πάντα τὰ χρήματα ἄγων, i. ἀπάγων.

Præpoſitiones abſolute, quaſi adverbialiter, ſæpe ponunt: μετὰ ἦ, τῆ στρατιῆς ἀπικομένης εἰς Σάρδις, *poſtea vero, quum exercitus Sardis veniſſet.* Sic, ἢ πρὸς ἀνεπιστήμονες ἔσαν, *præterea*, Iliad. χ, Πρὸς δέ με τὸ δύσλιον ἔτι φρονέοντ' ἐλέαιρε. Alibi, ἐν δὲ αὐτὸς ἐδύσατο νώροπα χαλκόν. Item, Ἀμφὶ περὶ ἦ εἴσατο ἢ τ. Herod. Polymnia, ἐν ἦ Ἀρτέμιδος ἱερὸν, *in illo litore eſt fanum Dianæ.*

Ionicum eſt caſum ad præpoſitionem referri quæ cum verbo adjuncto compoſita eſt. ut, ὅτι οἱ ἐνορῴη, id eſt ὅ, τι ὁρῶτο ἐν αὐτῷ, *quid in ſe animadverteret.* Iliad. β, -- τέο δ' αὖ ὄπιπτε μέμφεαι, id eſt, ὄπι τίνος μέμφῃ. Et ὥμοισιν ἐπείη. i. εἴη ὄπι τοῖς ὤμοις. Item Iliad. ν, Ἔγχος ἔκτορος εἶπε παρέσσας. i. σὰς παρὰ τ' Ἔκτορος. Herod. Clio τρία γὰρ ἔτεα ἐπιτειχίζων τὴν Σαρδίων ἄλωσιν, id eſt, ἐπ' ἔτεα τρία, *in tertium annum diſtulit Sardium expugnationem.* Idem, ἀπόζευξε τὴν χώρης τὴν Ἀσσυρίης, id eſt, ὄζυξε ἀπὸ τῆς χώρης.

Singularis uſus infinitivi εἶναι, Ionicus eſt, hoc modo, ἢ τοὺς Ἴωνας ἐν ἐόντι λόγῳ ποιησάμενοι τὸ πρῶτον εἶναι, *ut hæc prima quidem cura eſſet.* Et, οὐδὲ ὁμολογήσομεν ἑκόντες εἶναι, *quod volentibus quidem nobis fiat.* Et, τὸ ἦ σύμπαν εἶναι, *In quo totum verteret*, aut *Re ipſa.*

HERO-

HERODOTI VOCABULA IONICA,

ET QUÆDAM LOQUENDI GENERA, ILLI CUM HOMERO MAGNA EX PARTE COMMUNIA: NECNON ALIA.

Collecta & Latine reddita, partim ab Joachimo Camerario, partim ab Henrico Stephano: littera C *illius nomen,* H *hujus nomen indicante; à quo & addita nunc fuerunt aliquibus Camerarii interpretationibus exempla.*

HENRICUS STEPHANUS LECTIONIS HERODOTI STUDIOSIS.

Si vulgo receptum morem uſurpare, quam meum tenere, maluiſſem, Joach. Camerarii nomen ſilentio præteriiſſem: ac titulum huic opuſculo præfixiſſem quo hanc recenſionem pariter & interpretationem vocabulorum, quæ quum Herodotus ſibi habere peculiaria videatur, habet tamen cum ceteris Ionibus, & nominatim cum ipſo etiam Homero (ad pleraque quod attinet) communia, totam ſuſcepiſſem & in me recepiſſem. Nec tamen magnum onus humeris meis impoſuiſſem. quæ enim Camerarius de illis vocabulis antea ſcripſerat, meis infarciendo, eaque pro meis oſtentando, magnum oneris levamentum in promptu mihi fore animadvertebam. Præſertim vero quum multo plures à me quam ab illo voces recenſerentur & exponerentur, ſub meæ commentationis prætextu dominium in illius quoque commentatiunculam uſurpare, res fuiſſet quæ multorum exemplis defendi (ſi exempla malam defendere cauſſam queunt) potuiſſet. Verum ego non ſolum, alienis tantummodo plumis ſe veſtire, corniculæ in morem, ſed etiam vel miſcere ſuis alienas, atque id diſſimulare, vix ingenui eſſe hominis, ſemper exiſtimavi. Atque hoc & meus Theſaurus teſtari abunde poteſt. Quinetiam Paralipomena tantum inſtitutionis grammatices (aut ſaltem eorum partem) ſcribere malui, quam meam inſtitutionem grammatices ad tam multas aliorum addendo, in aliena plurima manum injicere; ſimulque miſeros lectores crambe toties repetita occidere. Neque tamen ſum neſcius, reperiri quotidie qui multo majori cum turpitudine plagiarii ſint: id eſt, multo turpius & magis pudendum plagium committant, dum aliena, & quidem è multorum nonnunquam libris conſarcinata, ſive conſuta, aut (ſicui Græca vox magis placet) συνῤῥαμμένα (licet eorum nonnulli ne artem quidem talia conſarcinandi, ſive conſuendi, ſive ξ συῤῥάπτειν, calleant) impudentiſſimo novi tituli libri, aut novi ſaltem nominis autoris, mendacio, pro ſuis obtrudentes, & obtruſa venditantes, fucum faciunt: etiamſi nulla futura ſit quæ vel χῦ tam multis alienis οἰκοθεν (id eſt, de ſuo) inſuiſſe dici poſſint.

Ceterum, quamvis pauca illa quæ Camerarii ſunt, ita meis inſeruerim (appoſito ubique ejus nomine) ut intacta in illis omnia reliquerim, fuiſſe tamen ubi ejus interpretationi nonnullarum vocum aliquid adjicere, aut in eam non ſine aliquo fortaſſe lectoris fructu inquirere potuerim, oſtendam alias (deo favente) in iis quibus Herodoti lectores, præſertimque ejus valde ſtudioſos, amplius juvabo. Sed malui exemplorum alicubi adjectione, aut exempli; ubi Camer. nullum attulerat, contentus eſſe. Ne hoc quidem tacebo, me in quibuſdam vocabulis exempla Homeri, in quibuſdam Hippocratis, (quæ Erotiani, & Galeni lexicis, quum ea excudi, deſtinaveram) in nonnullis, utriuſque, attuliſſe.

A.

Ἄγω δὲ φέρω, Ionicum eſt de hoſtilibus direptionibus. Herodot. lib. I. c. 88. φέρεσί τε δὲ ἄγεσι τὰ σά. Et rurſum I, 166. ἤγαγον δὴ ἤδη δὲ ἔφερον τὰς πρόσω πάντας. Iliad. ε. Οἷόν κ' ἠὲ φέρησιν Ἀχαιοὶ ἦκεν ἄγοιεν. Neque me fugit, & apud Xenophontem & alios Atticos autores hanc figuram reperiri. nam & alia, quæ ut Ionica annotavimus, illi uſurparunt. utriuſque enim linguæ eadem (ut ſupra diximus) origo fuit. C.

Ἀγινέω vide in Ἀπαγινέω. Paſſ. Ἀγινεόμω activa ſignific. *Adducens*, VII, 33. ἀγινεόμω γυναῖκας. H.

Ἀγορεύομαι, οῦμαι, *Concionor*, *Concionem habeo*. Unde ἠγορόωντο, VI, 11. ἐγίνοντο ἀγοραί. ἢ δή κου σφι δὲ ἄλλοι ἠγορόωντο. Sic Hom. Il. δ, verſu 1. Οἱ δ' θεοὶ παρὰ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο. Sed hic eſt potius *Concilium habebant*, *Conſultabant*. At quum dicit, ἀγορήσαλο δὲ μετέῤῥπε, eſt *Concionem habuit*. Verbum autem Ἀγορεύω apud hunc (ſicut apud Thucyd. & Ariſtoph.) eſt, *In foro verſor*. H.

Ἀγχίστροφα, *In contrarium mutata*, *Contraria*. ἀγχίστροφα βαλλόμαι, VII, 13. Proprie autem Ἀγχίστροφον q. d. *Converſionem*, id eſt, mutationem, *propinquam habens*, ſive *Mutationi propinquum*. H.

Ἀγωνίδαλαι pro ἠγωνισμένοι εἰσὶ, ſed paſſiva ſignificat. pro *Decertati ſunt*: IX, 26: 2. πολλοὶ μὲν γάρ τε δὲ εὖ ἔχοντες πρὸς ὑμέας ἡμῶν ἄνδρες ἐπαρκῆσ, ἀγῶνες ἀγωνίδασ, *multa certamina decertata ſunt*. Sed perperam in Aldina & Germ. edit. ἀγῶνας pro ἀγῶνες ſcriptum eſt. H.

Ἀδαίες, *Ignari*, *Imperiti*. IX, 45. ἡμεῖς δ' ἄπειροί τε εἰμὲν δὲ ἀδαίες τυτέων τ' ἀνδρῶν. H.

Ab eodem pro Ἀδαὴς dicitur Ἀδαήμων, ut VIII, 65. ἀδαήμονα τ' ἰρῶν. Quinetiam verbum Δεδάηκε, *didicit*. H.

Ἀδεῖν & Ἀνδάνω, *Placere*, Ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ. Et, Ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν κακός. C. Vide Ἀπαδεῖν & Ἔαδε.

Αἱμασιαὶ, *Septa*. Sed addit Herod. in primo, c. 180. αἱμασιὴ πλινθέων ὀπλέων. Odyſſ. σ. αἱμασιάς τε λέγων, *Septa ſtruens*. C.

Αἴνη, *Exiſtimatio*. C.

Αἰχμὴ κακῶς ἐσηκέναι dicitur πρός τινα, ab Herodoto, rariſſimo ſed elegantiſſimo loquendi genere, lib. VII. c. 152. de Argivis, ἐπεὶ δὴ σφι πρὸς Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐσήκει, hoc ſenſu, *Quum minime ſecundum eis adverſus Lacedæmonios prælium fuiſſet*. Quam interpretationem etſi aperte præcedentia & ſequentia confirmant, poſſit tamen ea & Euſtathii teſtimonio comproba-

ri: qui poſtquam dixit δόρυ nonnunquam ſignificare πόλεμον, id eſt, *bellum*, (veluti quum aliquis vocatur δορὶ κλυτὸς) itidemque vocem αἰχμὴ uſum iſtum habere: unde δορυάλωτος & αἰχμάλωτος ſignificare pariter ὁ ἐν πολέμῳ ἁλούς· ſubjungit, λέγει δέπου δὲ Ἡρόδοτος καὶ τινῶν, ὡς κακῶς αὐτοῖς ἡ αἰχμὴ ἔσηκε πρὸς τοὺς δεῖνα, ἦγον εὐδυσχέρηθη αὐτοῖς ὁ πόλεμος. Additque, hoc ex conſequenti eſſe dictum. παρακολουθεῖ δὲ τοῖς ἐν μάχῃ δυσχεροῦσι, κακῶς αὐτοῖς ἐχόντων τὰ αἰχμά. Ceterum in compoſitione quoque nomen hoc pro *bello* uſitatum eſſe apud Iones ſciendum eſt, quum videlicet appellant ὁμαιχμίαν quod alii συμμαχίαν. ut VIII, 140: 1. ὁμαιχμίαν συνθέμενοι. Ab eadem voce eſt μεταίχμιος. unde μεταίχμιον γῆν legimus, VIII, 140, 2. μεταίχμιον τῆς γῆς ἐπιπεμένων. H.

Ἀλέες, *Conferti*. Et Ἀλίζεσθαι ac Συναλίζεσθαι, *Colligi* ſeu *Congregari*. Et Ἀλίη, *Cœtus*. C. Exemplum verbi Ἀλίζεσθαι, I, 79. ἀλίζεσθαι τὴν τῶν Λυδῶν δύναμιν. Utitur & Hippocr. hoc verbo Ἀλίζεσθαι. Invenitur autem & activum Ἀλίζειν apud Herod. VII, 12. necnon compoſitum Συναλίζειν, I, 126. Ad nomen autem ἁλέες quod attinet, ſciendum eſt, ἅλες quoque apud Hipp. exſtare: atque alicubi ἅλες & πολὺν copulari.

Ἀλεινὴ χώρη, *Calida regio*. Et Ἀλέη, *Calor*, ut in locis apricis. C.

Ἀλεωρὴ à Valla redditur *Remedium*, IX, 6. ὡς δὲ αὐτοὶ τινὰ ἀλεωρὴν εὑρήσουσι. Proprie autem ſonat *Evitatio*, *Declinatio*, *Effugium*. Ac redditur etiam *Levamen*, & *Laxamentum*, necnon *Solatium* Hippocr. ἐν παραγγελίαις utitur, Ἄνεσις δὲ νόσου τινὰς κάμνουσι παρέχει μεγάλην ἀλεωρήν.

Ἀλκὴ ut ab Homero, ita etiam ab Herod. quibuſdam loquendi generibus adhibetur: quorum vel frequentiſſimum eſt (niſi me memoria fallit) ἐς ἀλκὴν τρέπεσθαι. quo videtur ſignificari quod vulgo dicimus, *Se mettre en defenſe*. Hoc autem exiſtimatur dici à Livio, *Vim parare*: veluti quum ſcribit, *Alios vim parantes occidit*. III, 78. ἀνά τε ἔδρεμον πάλιν ἀμφότεροι, ἐς ὃ ὡς ἔμαθον τὸ ποιεύμενον πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο. Quibus verbis ſubjungit. ὁ μὲν δὴ αὐτέων φθάνει τὰ τοξα καταλόμενος, ὁ δὲ πρὸς τὴν αἰχμὴν ἐτράπετο. (ubi obſerva ſimul eundem uſum verbi τρέπεσθαι cum alio accuſativo.) Eſtque πρὸς ἀλκὴν τρέπεσθαι tanquam genus, at πρὸς αἰχμὴν τρέπεσθαι, velut ſpecies. Paulo poſt τῇ χερὶ χρῆσθαι hac in ſignif. uſurpat: ἐρέων δέ μιν ἀργὸν ἐστῶτα ὁ Γοβρύης εἴρετο ὅτι οὐ χρῆται τῇ χερί. Alioqui χερὶ χρῆσθαι reddi etiam poteſt *Manum conſerere*. Fortaſſis tamen πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο eo in

loco reddendum potius fuerit, *Vi agere cæperunt*, vel, *Vim moliri ſunt*, aut *Totis viribus obſiſtere cæperunt*. Nam illud *Vim parare*, minus eſt in quibuſdam locis quam ὡς ἀλκὴν τρέπεσθαι. veluti quum in principio II, 45. dicitur de Hercule, ἐς ἀλκὴν τραπόμενον πάντας σφέας καταφονεῦσαι. H.

Ἀλογέω, *Nullam rationem alicujus rei habeo, Contemno*. Unde ἀλογήσας, III, 124. Sic & compoſ. Κατηλογέω· unde κατηλογέοντας, III, 121. H.

Ἁμαρτὰς pro ἁμαρτίᾳ, *Peccatum*. ut I, 167. ἀκέεσασθαι τὴν ἁμαρτάδα. H.

Ἀμβώσας, ἀναβοήσας. C. Sic Ἐπιβώσασθαι pro ἐπιβοήσασθαι, I, 87. initio. H.

Ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν, *Seipſos vicerunt*. C.

Ἀμφισσία, *Diſceptatio*, vel *Diſſenſio*. C.

Ἀναγινώσκω, *Suadeo, perſuadeo*, (quemadmodum πείθω utrumque uſum habet) ut VII, 10. γνώτω ἐπ' οἷσι ἄνδρας ἀναγινώσκεις βασιλῆα στρατοῦεσθαι. ubi eſt potius *ſuades*, quam *perſuades*: quamvis poſtea perſuaſerit. At IV, 158. ἀνέγνωσαν ἐκλιπεῖν· non ſolum *ſuaſerunt*, ſed etiam *perſuaſerunt*. Sic etiam I, 187. τίς σὲ ἀνθρώπων ἀνέγνωσε, ſequente infinitivo καταστῶαι. Itidem paſſ. Ἀναγνωσθεὶς, *perſuaſus*, in IV, 154. ὁ δὲ ἀναγνωσθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ἔργον οὐκ ὅσιον ἐμηχανᾶτο ἐπὶ τῇ θυγατρὶ, *Is autem, ab uxore perſuaſus, rem nefariam adverſus filiam moliri cœpit*. At interpres male ἀναγνωσθεὶς reddidit *deceptus*. Omnemque illi excuſationem præripit verbum πείθῃ, quod proxime præcedit, de eadem, πείθῃ τε ἄνδρα ταῦτα ἔχειν ὕτω. Quinetiam lib. III, c. 61, activæ voci ἀναγνώσας aliam tribuit ſignificationem idem interpres: τοῦτον τὸν ἄνδρα ἀναγνώσας ὁ μάγος Πατιζείθης ὡς οἱ αὐτὸς πάντα ἀποτελέσει, εἶσε ἄγων ἐς βασιλήιον θρόνον. ita enim hæc reddidit, *Hunc virum magus Patizithes inſtructum quemadmodum ipſe illi omnia peracturus eſſet, in regium ſolium perducit*. Quum debuiſſet ita vertere, *Huic viro quum perſuaſiſſet magus Patizithes fore ut ipſe illi omnia effecta redderet*. Erat enim Patizithes qui Smerdi omnia confecturus erat, non contra: quod tamen potius præ ſe ferre videtur altera interpretatio. Ut autem Ἀναγινώσκω, ſic etiam Συναγινώσκω apud Herodotum à vulgari uſu diſcedit. Sed quid de Galeno & Erotiano dicemus, verbum ἀναγνῶναι apud Hippocratem, Ionica dialecto utentem & ipſum, non πεῖσαι, id eſt, *Perſuadere*, ſed μεταπεῖσαι, (id eſt, *Diſſuadere*, vel *De ſententia deducere*, *A ſententia dimovere*) necnon μεταδιδάξαι exponentibus? ἢ οὐκ ἠδυνάμην (inquit Hippocr. lib. De artic.) αὐτὸν ἀναγνῶναι, εἰ μὴ μόλις, ὅτι τόδ' ἐστὶ τοιόνδε. Suſpicor, unum ex altero ſumpſiſſe, qui loco præpropere (ut fit) lecto, nec bene memoriæ mandato, horum tantum verborum recordatus ſit, αὐτὸν ἀναγνῶναι· (ac non horum etiam quæ ſubjunguntur, ὅτι τόδ' ἐστὶ τοιόνδε) ſimulque præpoſitionis ἀνὰ verbo γνῶναι præfixæ uſum eum imaginatus ſit quem habet in aliis quibuſdam verbis, & nominatim in Ἀναδιδάσκομαι, apud ipſum Herodotum. Hoc etiam addo, perperam Galenum, & Erotianum ἀναγνῶναι, non ἀναγνῶσαι legiſſe apud Hippocratem: & quoſdam male lectionem hanc in illam mutandam cenſuiſſe. Nam & hîc ex I, 87. habes ἀνέγνωσε, & legitur itidem VI, 75. Eodemque modo exſtat ἀνέγνωσαν I, 128. Sic autem & I, 85. ἄλλον γνώσας: ubi repono ἀλλογνώσας.

Ἀναγκαίη pro ἀνάγκη· ut in I, 11. μή μιν ἀναγκαίη ἐνδεῖν. H.

Ἀναδιδάσκεσθαι vide VIII, 63 initio, & quæ adſcripſi margini. H.

Ἀναιρεῖσθαι, vide in Ἐπαναιρεῖσθαι.

Ἀναισιμοῦσθαι. ut I, 72 fine, πέντε ἡμέρας ἀναισιμοῦνται, *Quinque dies inſumuntur*. ſive *impenduntur*. H.

Ἀνακῶς ἔχειν, φρονλίζειν, ſeu ἀπιμελῶς ἔχειν. VIII, 109 fine, ὅτῳ ἀνακῶς ἐχέτω. C.

Ἀναπλῶσαι pro ἀναπλεῦσαι. C.

Ἄναπυσον, *Quod innotuit*, *Patefactum*, *Palam factum*. VI, 66. extremo, ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ ἀνάπυσα ἐγένετο ταῦτα. Sed male in Ald. & German. edit. ἀνάπφσα. contra vero recte in iiſdem, paulo antè, ἀνάπυσα γενόμενα ταῦτα. H.

Ἀνεθέλησον, quod ab aliis dicitur ἀβούλησον, *de eo quod triſte nobis accidit*. VII, 133 ὅ, τι δὴ τοῖσι Ἀθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας συνήνεικε ἀνεθέλησον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πλὴν ὅτι σφέων ἡ χώρη καὶ ἡ πόλις ἐδηιώθη, *quid adverſi illis contigerit*. Et ἀνεθέλητον συμφορὴ apud eundem, (ſicut dicitur ἀβούλητον συμφορὴ) alibi ἄχαρις συμφορή. Quibus in locis vocabulum συμφορὴ ponitur tanquam μέσον, more antiquo. H.

Ἀνδμένους. II, 167. τοὺς εἰς πόλεμον ἀνδμένους. *bello deditos*. Sic paulo ante, ἀνέωνται εἰς τὸ μάχιμον. Sed ibi, ſicut & in Ald. edit. male ἀνέσθαι. H.

Ἀνελεῖν, eſt *Reſpondere*, ut de oraculis Latini dixere. I, 13. ἢν μὲν δὴ τὸ χρηστήριον ἀνέλῃ μιν βασιλέα εἶναι τῶν Λυδῶν. *Si oraculum reſponderit, ipſum regem Lydorum eſſe*. Euterpe, c. 139. ἀνεῖλε ὡς θέοι αὐτὸν Αἰγύπτιοι βασιλεῦσαι ἔτεα πενήκοντα. C.

Ἀνέωνται, vide in Ἀνδμένους.

Ἀνζάω, ῶ, ex quo ἐώτησε pro ἔτυχε II, 119,

119, initio, ἢ ξεινίων ἤντησε μεγάλων. quum præcedenti cap. 115. dixisset, ξεινίων τυχών. Sic Homerus Iliad. α. ἀνλιάσας dixit pro τυχών, sive ἀπολαύσας, aut μεταχών· ubi canit Αἴκέν πως ἀρνῶν πιόσης αἰγῶν τε τελείων Βάλῃ ἀνλιάσας, ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι. Facit autem illud ἀντᾶν ut minus mirari debeamus participium ἀπαυλήσαντες genitivo itidem junctum, hoc in versu, Αἱ δειλοὶ νεότητος ἀπαυλήσαντες ἑκείνης Πρωτοπόρε, δι' ὅσης ἤλθετε πυρκαϊῆς. vel πρωλοβόλους, ut alibi legitur. pro quo tamen malim πρωλοβόλοι. Suspicor autem priorem illum versum mutatum fuisse ab iis quibus insolens videbatur ille usus participii ἀπαυλήσαντες. Pro illo enim habetur hic, Anthol. epigr. lib. III, pag. 232. meæ editionis, Ἦν νέον ἡβήσασαν ἀποτρέψαντες ἑταῖραι. H.

Ἀντίξοος, *Adversarius*, *Hostis*, ἐναντίος, πολέμιος. In cap. 218. lib. VII. ἐλπόμενοι δὲ ἑδέναι σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον, ἐνεκήρυσαν στρατῷ. Et adjective, γνώμη ἀντίξοος, *Sententia contraria*, *Sententia repugnans*, VIII, 119. H.

Ἀνλιόμενοι sunt Ionibus qui aliis ἐναντιώμενοι, sive ἐναντίοι. ut initio Melpomenes, ἢ νικήσαντες μάχῃ τοὺς ἀνλιομένους. Paulo post, εὗρον δὲ ἀνλιομένῳ σφι στρατιῇ οὐκ ὀλίγῳ. At vero alibi VII, 9. cum accus. personæ, sequente etiam præpositione ἐς, habente suum accusativum, pro *Occurrere* seu *obviam venire hostiliter*. H.

Ἀνλιπόλεμοι, *Hostes*, *Adversarii*, πολέμιοι. VII, 236, fine. H.

Ἀνωσάμενοι, VII, 139. in fine, ἢ βασιλῆα μετά γε θεοὺς ἀνωσάμενοι. *Qui repulerunt*, pro ἀπωσάμενοι. nisi forte hoc ipsum reponendum sit. H.

Ἀξιεύμεναι, activa signif. pro ἀξιοῦσαι. I, 199. principio, πολλαὶ δὴ καὶ οὐκ ἀξιεύμεναι ἀναμίσγεσθαι τῇσι ἄλλῃσι. *Quæ non dignantur*, *Quæ dedignantur*. Item VII, 16 initio ἀξιεύμενος activa itidem significatione. Verum οὐκ ἀξιεύμενος ibi non est *Dedignans*, sed *Dignum non judicans sedere*, vel *rem se dignam*, aut, *Indignum se judicans qui sederet*. Eod. cap. 16. n°. 2. tamen voce activa dixit ἀξιώσει, *Dignabitur*. H.

Ἀπαγινέειν significat *Exportare* sive *Deportare*. Ἀγινέειν, *Apportare*: & simpliciter ἄγειν. C. Frequens usus horum verborum est III, 89, 92, 93, 94, 97.

Ἀπαδεῖν, *Displicere*: ut Ἀδεῖν, *Placere*. H.

Ἀπεμάξισε significat apud Herodotum, *Crepitum emisit*. II, 162. ὁ δὲ Ἄμασις (ἔτυχε δὲ ἐπ' ἵππου καλήμενος) ἐπάρας ἀπεμάξισε. C.

Ἀπεσώ, *Absentia*, (ut Democrito ἐνεσώ, *Bona constitutio*) IX, 84. ἐπαυχενεούσης τῇ ἀπεσοῖ τοῦ μάχης. C.

Ἀπὸ μὲν ἔθανε pro ἀπέθανε μὲν, VIII, 89. initio, Sic multa composita dividit, inserta particula ὦν. ut ἀπ' ὧν ἔδωκαν pro ἀπέδωκαν· & κατ' ὧν ἐκάλυψε, pro κατεκάλυψε. H.

Ἄρδις, *Genus teli*, & (ut volunt) *Pharetra*: sed significat apud Herodotum *Ferrum* (ut opinor) *sagitta*. C.

Ἄρθμιος, *Concors*, *Benevolus*, *Amicus*, VII, 101. in principio, μὴ ἐόντες ἄρθμιοι. Et IX, 9. Ἀθηναίων ἡμῖν ἐόντων μὴ ἀρθμίων. At vero ἄρθμια substantivi vice fungitur, VI, 83. τέως μὲν δή σφι ἐπῆν ἄρθμια ἐς ἀλλήλους, *concordia inter eos erat*. Item ἀρθμίη, *Concors*, *Amica*, IX, 36. H.

Ἄρθρα de natura equæ posuit Herodotus. C.

Ἄση, *Molestia*. Et, Ἀσᾶσθαι, *Molestia & dolore affici*. C. I, 136 extremo, μηδεμίαν ἄσην ἀηδῆ τῷ παιδὶ παρασκεύῃ. ubi videri possit necesse minime fuisse addere ἀηδῆ. Ab Hippocr. ἄση de certo quodam molestiæ genere dicitur: nimirum de stomachi fastidio, necnon de fastidio ciborum. Quinetiam de inquieta corporis jactatione quæ ægrotis contingit. Unde & Ἀσώδης hi vocantur. pro quo & Ἀσσώδεις gemino σσ scribitur. Sic vero & Ἀσᾶσθαι apud eundem, non solum Ἀσᾶσθαι. Vide Hippocr. lexicum.

Ἀσινὴς, *Illæsus*, *Incolumis*. IX, 5. ἀπέπεμψαν ἀσινέα, passiva signif. Apud Hippoer. activa etiam. ut ἀσινέες ῥήξιες, *innoxiæ*. Sic & adverb. Ἀσινέως apud eundem, *Innoxiè*.

Ἀτὰρ, sicut & apud Homerum (cui Αὐτὰρ etiam in usu est) pro *Autem*, vel *Sed*. lib. VI, cap. 133. respondet particulæ μὲν, cui passim δέ· ac interdum apud hunc quoque: ut IX, 115.

Ἀτάσθαλα, *Nefaria*, *Nefanda*, *Sceleſta*. IX, 77. & aliis plerisque locis. Necnon aliquis dicitur ἀτάσθαλος, ut IX, 115 initio. Frequens est & Homero. H.

Ἀτέοντες, *Nihil curantes*. Est & Homerus similiter usus. C.

Ἀτρεκέως, *Verè*. vel *Certò*, ut I, 57. οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν. Sic II, 167. οὐκ ἔχω ἀτρεκέως κρῖναι. Hoc adverbium frequens est apud Homerum etiam & Hippocratem: apud Homerum pro *Vere*, apud Hippocratem & pro *Certo*, *Explorato*: & plerumque pro ἀκριβῶς, *Exactè*. ut in Prognost. ἃ δύναται ἀριθμεῖσθαι ἀτρεκέως. Sic & Ἀτρεκὴς pro *Exactus*. Extat etiam Ἀτρεκείη apud Herodotum, quo significatur *veritas*. Apud Hippocr. ἀτρεκείη scribitur: ut ἀτρεκείη κρῖναι apud eum legitur pro eo quod attuli ex Herodoto ἀτρεκέως κρῖναι. H.

Ἄτρυτον πόνον, *Intolerabilem*, IX, 51. initio, ἔχον πόνον ἄτρυτον. C.

ΑΤ᾽δάζειν, *Vocem emittere*, seu *Loqui*. C.

B.

Βαθυζώτη αὐτὴ ἑωυτῆς, *Ubi profundissimum est*. Item de Istro IV, 48. ἴσος αὐτὸς ἑαυτῷ ῥέῃ. id est *Æquabili flumine fertur*. C.

Βάρις, in Euterpe, c. 41. Navigium Ægyptiacum. C.

Βαρυσυμφορώτατος ἀνθρώπων, I, 45. id est, βαρείας συμφορὰς ἀνθρώπων μάλιστα παθών. vel βαρεῖαν συμφορήν. *Qui omnium hominum maxime graves calamitates est perpessus*. sive *gravem calamitatem*. Vel una voce, *Miserrimus*. H.

Βασίλεα, I, 11. ὅκως ἡ βασίλεα καλέοι. At vero βασιλεία, cum accentu in penult. in lingua communi dicitur *regnum*: apud Herodotum βασιληίη. ut ibidem sequitur proxime βασιληΐδων. H.

Βεβωμμένα, id est, θεσπεσίως, *Celebria*. C. Vide Βῶσαι.

Βωθεῖν pro βοηθεῖν, (id est, *Auxiliari*) apud hunc scriptorem, teste Eustathio: afferturque & ab Hesychio. Legimus tamen & cum αη, βοηθησάντων I, 150. in medio. H.

Βῶσαι pro βοῆσαι (ut proxime præcedit βωθεῖν pro βοηθεῖν) *Clamare*. At in fine c. 146, l. 1, μηδὲ ἀνόμασι βῶσαι τὸ ἑωυτῆς ἄνδρος, non male, *neque nomine compellare suum maritum*. Sic Ἀναβῶσαι pro ἀναβοῆσαι. unde ἀνέβωσεν I, 10. *exclamavit*. Sic alibi I, 8 ἀμβώσας pro ἀναβοήσας, & ἀπεβώσαντο I, 87 pro ἀπεβοήσαντο. Passivum autem particip. βεβαομμένα pro βεβομμένα habuisti paulo ante.

Γ.

Γενέτωρ, *Progenitor*, in Urania, c. 137. Alioqui qui vulgo recepta significatione est *pater*. H.

Γένεα Ægyptiorum esse ait septem, II, 164. & alios, sacerdotes, alios, pugnatores, alios, bubulcos vocari. *&c.* Ubi Valla interpr. *Septem genera hominum*. Sed non minus placeret mihi *Septem ordines*, vel *Septem classes*. Sic alibi I, 125. aliquot γένεα Persarum esse scribit. At vero I, 56, legimus ἓξ Δωρικὰ γένεα, & ἓξ Ἰωνικά. H.

Γνωσιμαχέειν interpretantur *Perpendere suas vires, quæ inferiores sint adversariorum viribus*. Itaque posset accipi Thalia, c. 25. εἰ μὲν νῦν μαθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε. Significare videtur simpliciter, τὴν γνώσιν μάχεσθαι. hoc est, *Mutare sententiam*, & *perpendere*. Urania, c. 29, γνωσιμαχέεις μὴ εἶναι ὁμοῖοι ἡμῖν. At Polymnia, c. 130. γνωσιμαχέοντες τὰ πάλαι, τὰ ὅτι χώρῃ ἄρα εἶχον δι᾽ αἰρεῖσθαι. C.

Δ.

Δεῖπνα annotarunt ab Ionibus appellari Cœtus triginta hominum qui simul cibum caperent. Homero tamen δεῖπνον simpliciter cibum significat, atque etiam equorum pabulum. ut Νῦν δ᾽ ἔρχεσθ᾽ ἐπὶ δεῖπνον. & Εὖ γ᾽ ἤ τις ἵπποισιν δεῖπνον δότω.

Δέννος, *Dedecus*, *Opprobrium*. Unde & verbum Δεννάζω.

Δηλήσασθαι pro βλάψαι, apud hunc scriptorem, sicut apud Homerum: ut Eustathius quoque annotat in hunc illius poëtæ locum, Il. α, Οὐδέ ποτ᾽ ἐν φθίῃ ἐριβώλακι βωλαυείῃ Καρπὸν ἐδηλήσαντ᾽. ἐπῇ, *&c.* Apud hunc IV, 198, legitur & δεδήλη), passiva signific. Hinc & Δήλησις apud Hippocratem: item Δηληλήμενα φάρμακα, pernicioſa atque adeo lethifera. H.

Διὰ cum genitivo, usum habens diligenter notandum, hoc in loco, I, 25. θείης ἄξιον διὰ πάντων τῶν ἐν Δελφοῖσι ἀναθημάτων, *inter omnia quæ sunt Delphis donaria*. H.

Διαβάλλειν, *Calumniari*, & *Insectari*, & *Fallere*, & *Verba dare*. C.

Δίαιταν ποιέεσθαι, *Diversari*, *Habitare*, *Commorari*. Sic III, 51. ἡ ὁ ἐξελαθεὶς ὑπ᾽ αὐτῆς παῖς δίαιταν ἐποιέετο, ἐς τέτρις πέμπων ἄγγελον (ita enim interpungendum est, non inter παῖς & δίαιταν, ut in Ald. & Germ. editione) id est, *Ubi diversabatur*. seu, *Apud quos domicilium habebat*. At vero IX, 81. circa finem, δίαιταν interpres reddidit *vitam*: de rege Persarum, ὃς τοιαύτὴν δίαιταν ἔχων, ἦλθε ἐς ἡμέας ὕστω οἰζυρὴν ἔχοντας ἀπαυρησόμενος. Sed malim, *Cui quum talis sit ratio victus*, sive, *Qui quum tali victu utatur*. Cum hoc autem usu nominis δίαιτα, non cum illo, convenit ille qui passim apud Hippocratem occurrit, quin etiam apud medicos ejus posteros, qui ex eo sunt mutuati: nisi quod multorum ægrotorum δίαιτα, cum illa regis Persarum comparata, plane est οἰζυρὴ (ut loquitur illic Pausanias) præsertim si verum est illud, *Qui medice vivit, misere vivit*.

Διασφάξ, *Crepido rupium*. C.

Διαφέρειν τὸν αἰῶνα, III, 40. *Ævum transigere*, seu *Ævum agitare*. Perinde ac si diceretur, *Perdurare in vita*. Apud Hippocr. Διαφέρεσι exponitur etiam *Morbum perferunt*. Atque idem & voce pass. Διαφέρεσθαι utitur pro *Durare*: si mendo carent exemplaria.

Δια-

Διαχρῆσθαι pro ſimplici χρῆσθαι. ut VI, 11. εἰ ἢ μαλακίῃ τε ἐ ἀταξίῃ διαχρήσεσθε. In præcedenti autem cap. 10. dixerat, ἀγνωμοσύνῃ τε διεχρέωντο. Sic III, 72. οὔτε ψεύδομενοι κῇ οἱ τῇ ἀληθείῃ διαχρεώμενοι. At vero VII, 101, cum eodem dativo utitur & compoſito illo & ſimplici verbo, ὦ βασιλεῦ κότερα ἀληθείῃ χρήσομαι πρὸς σε, ἢ ἡδονῇ. Et ſequitur, ὁ ἢ μὲν ἀληθείῃ χρῆσθαι ἐκέλευε. Paulo poſt c. 102. ἀληθείῃ διαχρήσασθαι. Et mox, τῇ (videlicet ἀρετῇ) διαχρεωμένῃ ἡ Ἑλλάς.

Verum alicubi pro *Interficere*. ut I, 24. ſed ibi διαχρᾶσθαι, pro διαχρῆσθαι. Quinetiam compoſitum καταχρῆσθαι uſum hunc apud illum habet, ſi bene memini: apud poſteros quidem certe eum habere conſtat. H.

Διδόναι λόγον ἑωυτῷ, vide in Λόγος.

Δίκαια ὀργυιαί, II, 149. *Quæ ſunt juſtæ magnitudinis.* Utitur autem & lingua Gall. illa voce Lat. hac in ſignific. Apud Hippocratem δίκαιον exponitur ἄλογον: quod non ſolum *rationi conſentaneum*, ſed *proportioni conſentaneum*, alicubi interpretandum eſſe videtur. Alioqui ἴσον etiam exponitur. Erotianus autem & quaſdam expoſitiones affert quæ mihi violentæ videntur. H.

Δικαιῶν ſæpe pro ἀξιῶν, ſequente infinitivo. Proprie autem ſonat perinde ac ſi quis dicat, δίκαιον κρίνειν, id eſt, *judicare rem eſſe juſtam.* III, 148. ὃς λαβεῖν μὲν δίδόμενα οὐκ ἐδικαίου. ubi Valla, *recipienda non putavit:* ſed malim, *recipere juſtum eſſe non putavit.* Vel potius, *par eſſe non putavit.* H.

Διφάσιον. *Geminum:* ſeu *Duplex.* C.

Item plural. Διφάσια, *Duplicia.* vel *Bina.* aut *Duo.* ut διφάσια τρώματα, I, 18. *Duo vulnera.* Et διφάσιαι αἰτίαι III, 122. Et διφάσιαι εἰκόνες, II, 182. *Bine imagines.* ſeu *bifariæ.* Suſpicor autem ex hoc διφάσιος Latinos mutuatos eſſe ſuum *Bifarius*, itidemque *Trifarius* ex τριφάσιος. Quod ſi ita ſit, rectius ſcribentur per *ph.* H.

Δοξῶσθαι, pro quo dictum poſtea fuit δοξάζεσθαι. IX, 47. ἐπεί τε δεδέξωσθε εἶναι ἄριστοι, *exiſtimati eſtis.* Et VIII, 124. ὅμως Θεμιστοκλέης ἐδόκεε τε ἐ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. Ubi fortaſſe aliquis ἐδοξώσθη ut ἐδόκεε ſcribendum putet. Sed quid ſi ἐδόκεε male pro ἐδόκη ſcriptum eſt? & ſcribendum eſt ἐδόκη, factum ex ἐδοκήθη, (ut antea βῶσαι pro βοῆσαι, βεβωμένα pro βεβοημένα, atque alia hujus ipſius familiæ habuimus) manente altero ἐδοξώθη, ſine σ, ut ἐχρυσώθη abſque littera illa ſcribitur? H.

Δουλότερος, *Magis ſervus.* Et δουλοτέρη, *magis ſerva* VII, 7. H.

Δωτίνη, δῶρα, ſeu δόσις, *Munera, Largitiones.* Et ἔδωκε δωλίνιον, *dono dedit.* II. 19 Οἵ κέ ἑ δωλίνῃσι θεὸν ὡς τιμήσουσι. Et Δωλινάζειν, *Dona corrogare* II, 179. H.

E.

Ἔαδε, *Placuit:* ea ſignific. qua dicitur *Placuit ita facere.* pro *Viſum eſt.* IV, 145. Λακεδαιμονίοισι ἢ ἔαδε δέκεσθαι τὰς Μινύας ἐπ' οἵσι θέλουσι αὐτοί. Sic alibi, ἐς ὃ σφι ἔαδε ὁμολογίῃ χρήσασθαι. Item ἐάνδανε, circa principium Calliopes, c. 5, ſine infinitivo, εἴτε οἱ ἐ ταῦτα ἐάνδανε, *Sive hæc illi placebant, Sive hæc ſentiebat.*

Ἔγκοιλον in duobus Herodoti locis legi: ſed alios præterea occurrere cupio in quibus hoc vocabulum legatur, antequam de eo dicere auſim quod ſuſpicor. Vix enim in duobus illis ἔγκοιλον pro κότον dictum eſſe, mihi perſuadere poſſum. H.

Ἐγκωρεῖν, vide in Κωρεῖν.

Εἰθέλω, pro εἴωθα, *Solet, Solitum eſt.* Pro quo & φιλέει dicitur. Utrumque eodem loco habes, VII, 50; 1. Quum autem videamus Herodotum in priore quidem membro dicere φιλέει, in poſteriore autem, ἐθέλει: minime dubium eſſe cuiquam debet quin ita ſit accipiendum. Ideoque Galenus, apud Hippocratem ita potius exponere debuit quam verbo δύναται. H.

Εἰς. Præpoſitio hæc apud Herod. uſum quendam habet, qui non animadverſus fecit ut huic loco abſurda interpretatio daretur, I, 10. μαθεῖν ἢ ποιηθὲν ὑπ' ἑ ἀνδρός. Male enim intellectum fuit, μαθεῖν ὑπ' ἑ ἀνδρὸς, pro τὸ ποιηθὲν ὑπ' ἑ ἀνδρός. id eſt, ὑπὸ ἑ ἀνδρός· ut alibi docebo, ſimulque alia hujus uſus exempla proferam. H.

Ἐκαστέρω (pro quo perperam alicubi ἐκατέρω, quum poſitivum ſit ἐκάς) *Longius, Remotius, Ulterius:* & Ἐκαστάτω, *Longiſſime.* H.

Ἐκγίνεσθαι, *Licere, in Facultate eſſe.* Sic III, 142, initio, τῷ, δικαιοῖτο ἀνδρῶν βουλομένῳ γνώσεσθαι, οὐκ ἐξεγένετο. *Non licuit, Facultas ei non fuit, Datum non eſt,* ſive, *conceſſum.* H.

Ἐκπαγλεόμενοι, *Admirantes*, vel potius *Valde admirantes, & ad ſtuporem uſque.* IX, 47. initio ἐκπαγλεομένων ὡς ἔστε φεύγειν ἐκ πολέμου. Derivatum ex Ἔκπαγλος. unde & adverbium Ἐκπάγλως, apud Homerum, necnon apud Hippocratem, non ſimpliciter *Mirum in modum*, ſed *Stupendum in modum.* Niſi quis *Ad ſtuporem uſque* malit dicere. H.

Ἐκπλῶσαι τὸ φρενῶν, *De ſtatu mentis dejectum eſſe.* III, 155. πῶς οὐκ ἐξέπλωσας τὸ φρενῶν;

νῶν; Alibi in propria ſignif. ἐκπλώσας, I, 29, de Solone. Sic autem & Ἀναπλώσι, II, 93. ubi proxime præcedit & ἐκπλώοντες. Invenitur tamen alicubi in hoc verbo, & apud hunc, diphthongus ῶ, more linguæ communis, non ω. ſed ex errore, ut opinor. Eorum locorum unus eſt II, 179, ὡς ἀνέμους ἀντίους πλέῃν. H.

Ἐκτῆσθαι, pro κεκτῆσθαι, ut apud Homer. unde ἐκτημένων, VIII, 140 extremo. Sic & Hom. Il. 6, -- ἠδὲ ὅσα φασὶν Ἴλιον ἐκτῆσθαι δύναιόμβον πολίεθρον. Vult tamen Euſtathius non minus Atticum eſſe quam Ionicum. Quamvis autem hoc ex aliorum (ut credibile eſt) grammaticorum autoritate dicat, aut illi fides habenda non eſt, aut exemplaribus Ariſtophanis deneganda. Non ignoro alioqui Atticis cum Ionibus eſſe quædam communia. H.

Ἐλιννύῃ, *Acquieſcere.* C.

Ἐλάμψεσθαι, pro ἐλήψεσθαι. ut I, 80 τῷ δήτοι ἡ ἐπῆχε ἐλάμψεσθαι αὐτές. de equitatu Crœſi. *Quo* (inquit) *& ipſe Cyrus oppreſſum iri ſe verebatur.* Et Melpom. [v, 21] καταλαμφθεὶς, pro καταληφθείς. à verbo λάμπεσθαι, quod ὑποδέχεσθαι, id eſt, *accipere*, illis ſignificat. C.

Invenitur & λάμψεται. VII, 39. Quinetiam compoſitum φοιβόλαμπτος pro φοιβόληπτος, IV, 13. Cum hoc autem uſu hujus verbi convenit quod & eod. lib. IV. c. 79. legitur, νῦν ἔτος ὁ δαίμων ἡ τὸ ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε, ἡ βακχεύει. H.

Ἔμβολον, *Roſtrum in navi, & veluti clauſtrum regionis.* Et de portis, χαλκόθετ' ἔμβολα, Phœniſſis. C.

Ἐναγίζειν, vide in Καταγίζειν. H.

Ἐναέριες, Scythæ evirati & vates Scythici, quorum & Hippocrates meminit ἐν τῷ περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων. ſed ibi ἀνανδρίης vocat. Aliqui annotarunt ἐναέριας eſſe *bellatores* apud Ionas. C.

Ἐνείκω, eſt ἐνέγκω. C.

Ἐννώσας, id eſt ἐννοήσας, *Quum intelleXiſſet*, Clio, c. 68. Et ibid. c. 77. ἐνένωλο, τὸ χρῆμα παρεὸν ἅμα τῷ ἦρι ſερὶ δύῃ, *in animo habebat.* Et, ἐνενώκαζι, *Animadverterunt*, III, 6. C.

Ἔξεσις de dimiſſione, ſeu amandatione uxoris v, 40. Vide Euſtathium, qui & uno verbo ἀπολύγιον exponit. H.

Ἐπαίσιος, *De quo auditum eſt aliquid.* ut II, 119. ὡς ἐπαίσιος ἐγένετο τοῦτο ἐργασμένος. *Poſtquam auditum fuit eum hoc feciſſe*, vel *Innotuit, Compertum fuit*, ſive *Compertus eſt.* Sic VIII, 128, ἐπαίσιος ἐγένετο πρηδιδύς. H.

Ἐπεί τε, pro ἐπεὶ vacante particula τε, paſſim. H.

Ἐπὶ ξυρῇ τῇ ἀκμῇς, vide in Ξυρόν.

Ἐπί, cum genitivo quoque *Ad* ſignificat. ut ὑποπλέοντας ἐπ' Αἰγύπτου I, 1 extremo. Quod & ipſum plane Atticum eſt. ut ἀπῆλθον ἐπὶ φυλῆς. Calliope c. 11. ἀπαλλάσσεσθαι ἐπὶ τῇ ἑωυτῶν ἕκαστον. Hæc ipſa præpoſitio ἐπὶ cum dativo interdum ubi potius moris eſt uti præpoſitione ὑπὸ cum ſuo genitivo. ut I, 15. καλέειν γυναῖκας ἐπὶ τῷ ἀναθένι ἐπωνυμίην, quum potius dicendum videretur, ſequendo vulgarem ſermonis formam, ὑπὸ τοῦ ἀναθένος ἐπωνυμίης. Imitati autem ſunt hunc præpoſitionis hujus uſum quidam ex poſteris: quorum ideo loci mendi ſuſpecti fuerunt. Sic apud Arrianum ὀνομασθῆναι ἐπὶ μιᾶς τῶν ἀσταδῶν τοῦ Κυρέλης νυμφῶν. At vero ubi hæc præpoſitio genitivo juncta huic rei ſignificandæ adhibetur, ibi certum eſt mendoſum eſſe locum. H.

Ἔπιπλα, *Supellex.* C.

Ἐπίσασθαι non ſolum pro *Scire*, *Noſſe*: ſed alicubi & pro *Exiſtimare.* In quibuſdam autem Homeri & Hippocratis locis exponitur δύνασθαι, ubi tamen non video quid obſtet quominus ſignificationem ſuam retineat. H.

Ἐπίσιος, ἐφέσιος. Et Jupiter ἐπίσιος I, 44. C.

Ἐπισρεφέως, *Accurate, Vehementer.* Item *Oblique.* C.

Ἐπίτεξ, *Vicina partui*, I, 3. C.

Adjuvat autem valde Hippocratem hic locus Herodoti: quum oſtendat legi perperam apud eum ἐπιτέξῃ, & ab aliis ἐπιτόξῃ, pro ἐπίτεξ ἦ, in hoc Περὶ γυναικ. loco, φημὶ ἢ γυναῖκα, ἢ ἐπίτεξ ἦ. H.

Ἐπιφράζεσθαι, *Excogitare, Perſpicere, Animadvertere:* in fine Polymniæ, & in cap. 10. Terpſich. Et Καταφρασθεὶς αὐτὸν ταῦτα ποιεῦντα IV, 76. *Quum animadverteriſſet illum hæc facere.* H.

Ἔχομαι φράζων, Ἔχομαι ἐρέων, Ἔχομαι λέξων, & in præterito, ἧια λέξων, *Ingrediar exponere.* Virg. *Sic contra eſt ingreſſa Venus.* C.

Ἐς τὸ, ἕως ἔ, *Donec.* C.

Εὐεσῶ, ea forma qua alibi ἀπεσῶ. Videtur autem dativus illius nominis ἀεσώ, videlicet ἀεσοῖ, quod margini adſcriptum eſt I, 85, vera eſſe lectio: & ἀθλωΐα quod in ipſo textu eſt, ad illius expoſitionem poſitum, eo irrepſiſſe. H.

Εὐμαείη, *Stercus.* C.

Εὖτ' ἄν pro ἐπειδή ἄν. C.

Εὐφρόνη, *Nox.* ut IX, 38. ὡς δὲ φρόνη ἐγένετο. Itidemque Εὐφρόναι, *Noctes.* H.

Εὐχαείσως, idem quod κεχαρισμένως. I, 32, fine. H.

Ἔφη-

Ἔφησε λέγων pro ἔφη, VII, 137. Sic ἔφασαν λέγοντες pro ἔφαζαν, circa initium Calliopes, c. 2. H.

Ἔχειν cum præpoſ. ἐπί. ut ἔχοντας ἐπὶ σφίσι, eo fortaſſe modo quo dicimus, *Ils en ont à moy.* item, *A qui en avez-vous?* Vide inter Galliciſmos Ionicos. H.

Z.

Ζόη, id eſt, βίος, *Vita.* Et Ζωὸς, *Vivus.* ut & Odyſſ. λ, Ζωὸς ἰών. Et Ζωάγρια, Odyſſ. Θ. & Ζωγρεῖν, Iliad. ζ. C.

Quamvis autem ζόη eſſe Ionum dicatur, ab ipſo etiam Euſtathio, tamen & ζωὴ alicubi ſcriptum eſt: ut I, 38. genitivus ζωῆς. H.

Ζώνη, eſt Herodoto πορφυρέων ἱμάτιον, teſte Suida. H.

H.

Ἤθεα, *Domicilia*, id eſt; Ea loca in quibus vel homines vel animantes aliæ degere ſolent. C.

Ἠμεχλέων, *Indignari, Offendi.* C.

Vide Περιημεχλέων.

Θ.

Θαλίαι, *Convivium lautum & opiparum.* Si à θάλλω derivatur, ſonabit quaſi quis dicat *Convivium florens*, ut in Theſauro ſcripſi: ſed addidi vocem *lætum.* Dixi enim poſſe videri reſpondere his duobus, δαὶς τεθαλυῖα. perinde ac ſi diceretur *Convivium lætum & quaſi florens.* Verum apud Herodotum (ut & Bud. ſcribit) non tantum eſt *Epulum* ſed etiam *Dies feſtus.* Sic autem in iſto ſcriptoris hujus loco in principio cap. 27. ἐν ἦσαν ἐν Θαλίῃσι, Valla uſus eſt hac interpretatione, *& celebrando feſto operam dabant.* Non video tamen cur altera ſignificatio locum habere hic non poſſit. H.

Θοινίζειν. *Cibo, Paſco.* Factum ex θοίνη, ita ut ſonet quaſi quis dicat, Θοίνην παρέχω, vel Εἰς θοίνην παρέχω. eodem modo quo ex δεῖπνον fit δειπνίζω. In Clio, cap. 129. cum accuſat. perſonæ & dativo rei, πρὸς τὸ ἑωυτῆ δεῖπνον τό μιν ἐκεῖνος σαρξὶ ἑῇ παιδὸς ἐθοίνησε. Ubi fortaſſe rectius τῷ quam τὸ poſt δεῖπνον ſcriberetur. Alioqui ſubaudiendum fuerit καζά. H.

Θορὸς, τὸ σπέρμα. C.

Θορτὶ non Θορὸς habet editio Baſilienſis Hervagii, unde ſumpta hæc Camerarii fuerunt: ſed hunc tamen Θορὸς ſcripſiſſe mihi perſuadeo. Nam illud Θορτὶ ne ſpeciem quidem vocabuli Græci præ ſe fert: at Θορὸς ſignificans σπέρμα, id eſt, *ſemen* (ſed intellige *ſemen genitale*) legitur apud hunc noſtrum ſcriptorem; legitur apud Hippocratem. Apud hunc, ut II, 93. principio; ὑποῤῥαίνοντες ἐς θορὲ: apud Hippocratem, ut quum ſcribit libro De morbis ſecundo, πλείεχεῖαί οἱ θορὸς πολὺς καὶ ὑχρός. Scio alioqui fuiſſe qui aliquantulum diſcriminis inter Θορὸν & σπέρμα ponendum exiſtimarint. Obſervandum eſt autem, non ſimpliciter σπέρμα, ſed σπέρμα παιδοποιὸν, ab Herodoto dici, VI, 68. H.

Θυμαλγὴς, *Animo dolorem afferens.* ut θυμαλγέα ἔπεα. I, 29 initio. *Verba dolorem animo afferentia*, vel *Ægritudinem alicui afferentia*, ut loquitur Terentius. Poſſis & ita reddere, *Verba quæ animus ægre fert.* Quoniam autem Homerus quoque iſto compoſito utitur, (veluti quum θυμαλγὲς ἔπος & θυμαλγέα μῦθον dicit) poſſis, magis poëtice loquens, reddere, *Verba animum mordentia.* H.

Θυμὸς, vocabulum valde alioqui & apud ceteros uſitatum, quendam uſum habet qui apud ceteros vix occurrat; niſi ex ejus imitatione. Jungit enim genitivo: ut quum lib. I, cap. 1. dicit, ἀνέεσθαι τῶν φορίων τῶν σφὶν ἐῶν θυμὸς μάλιστα. id eſt, *quorum maxime* (vel *potiſſimum*) *erat illis cupido.*

Θύσανοι, id eſt, χρυσοὶ, *Bullæ aut fimbriæ in Clypeis & tunicis.* C.

Θύσσανοι geminato σ apud eum antea ſcriptum fuit: ſed ne geminetur σ obſtat quantitas ſyllabica, quum prima brevis ſit apud poëtas: etiamſi, licentia utentes, in θυσσανόεις & θυσσανόεσσα producant, ut metrum poſſit ingredi. Tum autem & duplicatur illa littera in quibuſdam exemplaribus. H.

I.

Ἰθαγενὲς, *Germanum, Nativum.* II, 17. οὐκ ἰθαγενέα σόμαζά ἐσι, ἀλλὰ ὀρυκτὰ, *Non ſunt oſtia nativa, ſed foſſilia.* C.

Uſus eſt hoc vocabulo non ſolum Homerus, ſed Hippocrates quoque: ſed uterque paulo alia ſignificatione quam in loco qui modo ex noſtro ſcriptore allatus fuit. Legimus enim O. δ. ξ.

—— ἀλλά με ἶσον ἰθαγενέεσσιν ἐτίμα.

ubi ἰθαγενέεσσιν ſonat γνησίοις· apud Hippocratem vero ἰθαγενὲς κύημα poteſt quidem fortaſſe exponi itidem γνήσιον, ſed alia tamen ratione. Eſt enim conceptus verus, & qui à falſo, id eſt, à mola, diſtinguitur.

tur. Videndum an vocabula *Genuinus* & *Germanus* & hîc & illic habere locum poſſint. H.

Γθὺς & Γθὺ pro δύθυς & δύθυ, itidemque Γθεῖα pro δύθεια, ſicut apud Homerum & Hippocratem. Dici autem ab Herodoto ἐκ τ ἰθείας exponit ἐκ ℨ πρόφανῆς & παρδύ· hunc ejus locum afferens, III, 127. ἐκ μὲν δὴ τ ἰθείας τρηχὺν ἐπ' αὐτὸν οὐκ ἐδόκεε πέμπειν, ἅτε οἰδεόντων ἔτι τ πρηγμάτων. Eſt enim reponenda apud Suidam hæc ſcriptura, οἰδεόντων una voce, pro illa quæ apud eum duas voces habet, οἱ δεόντων. Vide plura ſuper hoc loco in his verbis, Οἰδέοντα πρήγματα. H.

Γκνεομένως, unde Οὐκ ἱκνεομένως & Οὐκ ἱκνεομένως, *Non debitè*. & μᾶλλον ℨ ἱκνεομένω, *Magis quam conveniret*. Hæc Camer. Exempla autem habes VI, 65. Φὰς αὐτὸν οὐκ ἱκνεομένως βασιλεύειν τ Σπαρτιητέων. Paulo poſt eod. cap. ἅτε ἱκνεομένως βασιλεύοντα Σπαρτης. Quod autem & aliis in locis feci in Gallorum, & aliorum qui Gallici ſermonis ſtudioſi ſunt gratiam, hîc quoque faciam, ut quam bene conveniat hic adverbii iſtius uſus cum eo quod Gallice dicitur, oſtendam. Quum enim adverb. ἱκνεομένως, vel potius ἱκνεομένως, (hanc enim lectionem præfero) à verbo ἱκνέομαι originem habeat, quod eſt *venire*, Gallicè *venir*: animadvertendum eſt iſta verba, οὐκ ἱκνεομένως βασιλεύῃ, poſſe ita noſtro illo ſermone exprimi, *Il ne luy vient pas de regner*. Eſt autem *vient* à Latino *venit*, (littera i ex fine ad principium tranſeunte) Ionice, οὐκ ἱκνέεται. perinde ac ſiquis diceret, οὐκ ἱκνέεται εἰς αὐτὸν τὸ βασιλεύειν, pro illis, οὐκ ἱκνεομένως βασιλεύῃ. Alioqui & his verbis hoc exprimeret ſermo noſter, *Il ne luy touche pas de regner*. Alterius autem generis loquendi, Μᾶλλον ℨ ἱκνεομένω, exemplum tibi ſuppeditat VI, 84. ὁμιλέοντα μᾶλλον ℨ ἱκνεομένω. quum antea pro μᾶλλον ℨ ἱκνεομένω dixiſſet μεζόνως· utens his verbis, ὁμιλέειν σφι μεζόνως. Nam qui aliquid facit μᾶλλον ℨ ἱκνεομένω, id eſt, magis quam convenit, ſive magis quam par eſt, is dici poteſt illud ποιέειν μεζόνως, quod Ionicum eſt pro μειζόνως. quaſi dicas, *majorem in modum quam oporteat*. Sed Valla male hunc locum cum vertit, non ſecus quam ſi verba illa μᾶλλον ℨ ἱκνεομένω non ad ὁμιλέειν ſed ad ἀκρηλοποιεῖν, ſive ad ἀκρηλοποσίλω (ut ibi legimus) referrentur. Addam & hoc, Hippocratem quoque illo adverbio uſum eſſe, & quidem alicubi ſignificare apud illum *Quantum par eſt*, *Quantum ſatis eſt*. ut quum dicit, γάλα πίνῃ ἱκνεομένως. Apud eundem ἐν τῷ ἱκνεομένῳ χρόνῳ. *Debito tempore*, *Convenienti tempore*, *Suo tempore*. Miror autem afferri ex illo loco ſcripturam ἱκνεομένῳ· è loco libri De fract. ἐν τῷ ἱκνεομένῳ χρόνῳ, & dici, ἱκνεόμενον χρόνον non minus quam ἱκνεόμενον, in uſu eſſe. quaſi vero illam quoque ſcripturam Græca lingua poſſit admittere, ac non jubeat nos vel ἱκνεομένῳ vel ἱκνεομένῳ dicere. Ceterum hujus generis loquendi aptum habemus hoc quoque exemplum, πρηγνεσκόντων ℨ χρόνω ℨ ἱκνεομένω, *Senescere ante debitum tempus*. Et quaſi quis dicat, *Ante legitimum tempus*. Alioqui & ſimpliciter, *Ante tempus*, dici poteſt. Poëtæ autem dicerent etiam (ut opinor) *Ante ſuum tempus*. Ex eodem affertur & hoc, Φροντίδες ἐχ ἱκνέμεναι (ſed malo ἱκνεόμεναι) pro *curis intempeſtivis*. at vero illud, ἐν τῷ ἱκνεομένῳ χρόνῳ, apud Herodotum etiam exſtat. VI, 86.

Γεορέειν & Γεορέεσθαι ſæpe apud hunc ſcriptorem occurrunt, præſertimque illa vox activa. Eſt autem Γεορέειν *Interrogare*, *Sciſcitari*. *Percontari*, *Inquirere*: & Γεορέεσθαι, *Interrogari*, *Inquiri*. II, 19, Γεορέων αὐτὺς λῶτινα δώσαμεν ἔχει ὁ Νεῖλος τὰ ἔμπαλιν πεφυκέναι τ ἄλλων πόλεμῶν. Et paulo poſt. ταῦτά τε δὴ τὰ λεγόμενα βελόμενος εἰδέναι ἰσχυρεον. Sic I, 61. μεζὰ ℨ, εἴτε ἰσορόζει, εἴτε & ὲ, φοίζει τῇ ἑωυτῆς μητρί. *Dicit matri ſive percontanti ſive non*. Sed Valla longe Ἰσορέειν hic eſſe putavit *Enunciare*, ideoque alienum ab hoc loco ſenſum commentus eſt: ut tibi patebit ex collatione verborum ejus cum iis quæ margini adſcripta ſunt. At vero paſſ. vox Ἰσορέεσθαι I, 24. legitur, ſed ita ut activam potius ſignificationem habere videatur. H.

K.

Καὶ δὴ frequens eſt apud hunc, in narrationis velut incremento: ut quum Latine dicitur *Atque etiam*, vel *Tum*, vel *Tum etiam*, & ſimiliter. C.

Καρτα πάνυ, *Admodum*. C.

Aliquando (I, 71.) & præfixo articulo dicit τὸ κάρτα, ſive τοκάρτα. Euſtathius tamen in librum ιωτα Iliadis, non Ionum ſed Dorum eſſe dicit articuli pleonaſmum ante adverbia. H.

Καταγίζειν, ut καταγίζειν πυρὶ, *Igni conſecrare*. Item, *Immolare & ſacrificare*, Clio c. 86. & Melpomene c. 35. Et Ἐναγίζειν, *Inferias mittere*: Euterpe, c. 44. in fine. ὡς ἥρωϊ ἐναγίζουσι. C.

Illi autem Καταγίζειν addendum eſt Καταγιάζειν· ſi quidem emendate ſcriptum eſt καταγιαζομένω, I, 202. Sed (verum ut fatear)

tear) ſuſpicione apud me ſcriptura hæc non caret: præſertim quum & Erotianus, ſuo in Hippocratem lexico, Ἐναγίζειν, non Ἐναγιάζειν, ſcribat, exponens, τοῖς κατοιχομένοις ἢ τοῖς καλαχθονίοις θύειν. ſicut Heſychius, χοὰς ἀναφέρειν, vel θύειν τοῖς κατοιχομένοις. Sed magis priorem probo expoſitionem quam poſteriorem: & in poſteriore placet quod κατοιχομένοις tantum dixerit, non autem cum Erotiano, ἢ τοῖς καλαχθονίοις· quoniam hoc de diis inferis dici ſolet. Non ſolum autem *Inferias mittere* dixerunt Latini, ſed etiam *Inferias ferre*, & *Inferias dare*. At *Inferias facere* (ut etiam exponitur) me legere haud memini. H.

Καταδόξαι uſurpat ut alii καλαγνῶναι. H.

Καταπεπτίξεσθαι interpretantur, *Grate habituros aut impune laturos eſſe*. Ἀπὸ τῶν πεπτικῶν deducto vocabulo. ut Thalia, c. 36. extremo, οἱ καλαπεπτίξεσθαι, de iis qui Cræſum conſervaſſent. Et non minus in fine ejuſdem libri, c. 156. & Polym. c. 17. Sed Terpſich. c. 105. poſſe ita accipi videtur ut ſit à verbo ἰκέσθαι Ionico, & ſignificet, *Progredi longius* aut *effugere*, ſimileve aliquid. C.

Καταφεύζομαι, vide in Ἐπιφεύζομαι. H.

Κατέδηξαν φῶρες εἶναι, II, 174. metaphorâ reſpondente ei quam habet ἀπέλυξαν. H.

Κατηλογέοντο, vide in Ἀλογήσας.

Κείρειν apud Herodotum, *Vaſtare*, *Populari*. veluti quum dicit VIII, 32. πάντα ἐπέφλεγον καὶ ἔκειρον. Et IX, 15. ἔκειρε τὴν χώρην. itidemque paſſive, VIII, 65. ἐκείρετο ἡ Ἀττική. Quem verbi hujus uſum ſumpſit Herodotus ex Homero, utente non ſolum ſimplici, ſed & compoſito Κατακείρειν· ut Odyſſ. χ. — ὅτι μοι κατεκείρετε οἶκον, *Depradabamini domum*, *Spoliabatis domum*. Herodoti autem exemplo uſurparunt etiam Thucyd. & Plato. H.

Κερματίζειν, *Diripere*, *Sternere*. II, 115. ἀλλὰ καὶ οἰκία ἡ ξείνη κερματίζεται ἤκιστα. Et Homer. — ὅθι περ Τρῶας κερματίζει καὶ ἄλλους. C.

Κῆ, ut πῆ, item Κῃ ſine accentu, quum eſt particula ἀναπληρωματική, id eſt expletiva. Exemplum illius exſtat I, 32 extremo, σκοπέειν ἢν χρὴ παυλὸς χρήματος τῷ τελευτῷ κῇ ἀποβήσεται. At hujus exemplum cum alii plerique præbent loci, tum hic, IV, 124, σαόως ὡς ἐξήκοντα μάλιστά κη. H.

Κληδὼν & Κλειδὼν, *Rumor*, *Fama*, *Omen*. χαῖρε ἢ κλειδόνι. Odyſſ. ν. C.

Κυζημάτων, Euterpe, c. 2. *Vagitus puerilis*: ſignificatio πεποιημένως, ut videtur Cam. Quamvis autem ita legatur in edit. illa Baſilienſi, puto tamen Cam. ſcripſiſſe πεποιημένη, non πεποιημένως. aut ita, πεποιημένως (*ut videtur*) *facta*. vel potius *huic vocabulo data*. Vel tale quid.

Κόσμος, τάξις, id eſt, *Ordo*, *Ratio*, I, 99. κόσμον τόνδε ὁ Δηϊόκης πρῶτος ἐσι καλασησάμενος. *Hanc rationem primus inſtituit*. vel, *Ita res regni ordinavit*. Item, II, 13, ἔφυγον ὑδενὶ κόσμῳ, *de effuſa fuga*. Inde Homerica, κοσμήτορε λαῶν. & ὑπὲρ κόσμηθεν ἅμ' ἡγεμόνεσσιν ἕκαστοι. C.

Κυνέδιος ab Herodoto (ſicut & ab Homero ante illum) dicta fuit uxor, quam duxit dum adhuc eſſet κόρη, id eſt *virgo*, & quidem *juvencula*, ſive *juvenilem ætatem non excedens*. Sic in Clio cap. 135. Γαμέουσι δὲ ἕκαστος αὐτῶν πολλὰς μὲν κυνέδιας γυναῖκας. Sed ab Homero terminatione alia κυνέδη dicitur. Sic Il. ν, Οἳ μεῦ κυνέδιλιν ἄλοχον καὶ κτήματα πολλὰ Μαψ οἴχεσθ' ἀνάγοντες. Sic Iliad. τ, --- Ἀχιλῆος θείοιο κυνέδιλιν ἄλοχον θήσω. Verum & Κυνέδιος πόσις (id eſt *maritus*) viciſſim ab Homero dicitur. H.

Κυρεῖν, cum genit. τυγχάνω, ſive τυχεῖν. Item Κυρῆσαι. ut I, 59. circa finem, ἐδέετό τε ἧς δήμου φυλακῆς τινὸς παρὰ αὐτῆς κυρῆσαι. *aliquam cuſtodiam ab illo conſequi*, vel *obtinere*. Hinc & Κυρήσας pro τυχών. Apud Hippocratem participio jungitur, eo modo quo ἔτυχε, vel τυγχάνει plerumque illi jungi videmus. Legimus enim apud illum, ἢν μήπω κυρήσῃ τὸ σῶμα τεθνεὸς, id eſt, *neque dum corpus mortuum fuerit*. Ubi alioqui τύχῃ dici potuiſſet.

Ἐγκυρεῖν itidem pro ἐντυχεῖν, ut lib. VII, 218. ἐνεκύρησαν στρατῷ, *incidernnt in exercitum*. Exſtat vero & aliud compoſitum apud Hippocratem, videlicet Συγκυρεῖν, ut in libro De morb. συγκυρήσῃ ὥστε ῥιγῶσαι μεθύοντα. ſed hoc eſt pro συμβήσεται, id eſt, *eveniet*.

Κώμῳ χρῆσθαι, *Comeſſationem exercere*, vel potius *comeſſationes* in Clio, cap. 21 extremo, τότε πίνειν τε πάντας καὶ κώμῳ χρῆσθαι ἐς ἀλλήλους. ubi interpres vertit, *Et inter ſe comeſſationibus uterentur*. Ab hoc nomine eſt Κωμάζειν. At vero κῶμα, quod frequens eſt apud Hippocratem; quamvis conſequi illas τῶν κωμαζόντων compotationes plerumque videamus, mirum tamen eſt ſi Galenus κωμάζειν prius eſſe quam κῶμα, & hoc ex illo deduci putavit. Nec enim rationi & artis grammatices legibus conſentaneum magis puto κῶμα quam κῶμον ex illo deducere: id eſt, non minus præpoſtere illud quam hoc poſſe fieri.

Κῶς, & Κως enclitice, pro πῶς & πως enclitico, paſſim apud hunc ſcriptorem, præſertimque hoc poſterius: ut lib. III, c.

150. καί κως ταῦτα ποιεῦντες ἐλάνθανον.

Λ.

Λαβέειν, unde Διαλαβέειν I, 114. Et Λελάβηκε, IV, 79, νῦν ὅτῳ ὁ δαίμων ἐς τὸ ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε. Paulo ante, ἢ ἡμέας ὁ θεὸς λαμβάνῃ. legitur & λάβε, cum alibi, tum I, 108.

Λαισήϊα, *Parma*, aut *Pelta*. C.

Λαύχας, *Angiportum*. ut & Odyſſ. χ. C.

Λέσχη, *Sermo*, *Colloquium*. In Euterpe, c. 32. ἀπικέσθαι ἐς λέσχην περὶ τοῦ Νείλου, *mentionem factam* dicit *Nili*. Et Calliope, c. 70. ῥωμένης λέσχης, *verba quum fierent*. Et Ἔλεσχα· ut I, 153. ὡς τὰ Ἰώνων πάθεα ἔσαν ἔλεσχα, ἀλλὰ τὰ οἰκήϊα, *non de Ionum malis ſed de ſuis fabulabuntur*. Et Περιλεσχήνιος, II, 135. *Celebris*. Et apud Heſiod. λέσχη, locus publicus, de fabulis & colloquio vulgi, ut apparet, dictus. Odyſſ. σ, Οὐκ ἐθέλεις δῶμα χαλκήϊον εἰς δόμον ἐλθὼν, Ἠέ που εἰς λέσχην. C.

Λῃΐζεσθαι, *Rapere*. C.

Λιπαρείη τε ἐς ἀρετῆν, IX, 21. *Conſtantia* (ſeu *tolerantia*) *& fortitudine*. Λιπαρέειν μένοντες, *durare*, Calliope c. 44. Et Euterpe, c. 42. ἐπεί τε λιπαρέειν τὸν Ἡρακλέα, *quum Hercules perſeveraret in flagitando*. C.

Λόγος, etiam *fabulam*, id eſt, μῦθον, ſignificat. ut Clio, cap. 141. ἔλεξέ σφι λόγον. Et, Αἴσωπος λογοποιὸς, &, Ἑκαταῖος λογοποιὸς, Euterpe c. 134. & 143. C.

Λόγον ἑωυτῷ διδόναι, *Reputare aliquid*, ſeu *Secum perpendere*. C.

Λωβᾶσθαι, *Fœdare*, eo modo quo dicitur à Virgilio, *Fœdavit vultus*, de facie mutilata. Sic enim apud noſtrum ſcriptorem Zopyrus ſeipſum λωβᾶται, III, 154. Atque ut hic legimus ἑωυτὸν λωβᾶται (additis etiam his duobus verbis, λώβῃ ἀνήκεστον) ſic paulo poſt, ἑωυτὸν λωβᾷ). Ac parvo intervallo ſequitur cap. 155. λελωβημένον ſignific. paſſiva. Apud Homerum Iliad. β, Ἦ ῥ' ἂν Ἀτρείδῃ νῦν ὕστατα λωβήσαιο, *Nunc poſtremum me injuria affeciſſes*. vel, *contumelia*. Λωβᾶσθαι etiam invenitur, & quidem apud Hippocratem. Ac ſignificationem paſſivam habet λωβέομαι in hoc ejus loco, ἀτὰρ ποῖα μὲν δὴ ἐς ἄλλα λωβέομαι, ubi redditur, *Probro & dedecore afficiuntur*. H.

M.

Μελεδωνὸς, *Curator*, vel *Curatrix*, *Cui cura rei alicujus demandata eſt*, *Præfectus alicui rei*, *ſeu alicui negotio*. l. II, c. 65. μελεδωνοὶ καταδεδέχαι τῆς τροφῆς χοίρους ἑκάστων, ἢ ἕρσενες ἢ θήλεαι, τὸν Αἰγυπτίων. Paulo poſt, τῇ μελεδωνῷ θηλέων. Item, τὸν οἰκητῶν μελεδωνὸν, III, 61. quod reperitur & c. 63. ſeq. Sed & ipſum verbum Μελεδαίνειν habes VIII, 115. Μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, videlicet, τὰς νοσεούσας. H.

Μέμονα, ſequente infinitivo, *Fert animus hoc facere*, *Animatus ſum ad hoc faciendum*. In Erato, c. 84. μετὰ ταῦτα μεμονέναι μιν τίσασθαι. Sic Homerus Iliad. σ, — μάλιστα δ' Φαίδιμος Ἕκτωρ Ἑλκέμεναι μέμονεν. Sic autem dicitur μεμαὼς cum eodem infinitivo, & ad eandem rem ſignificandam, paulo ante, Ἑλκέμεναι μεμαώς.

Μεταδόξαι dicitur, *Qui mutavit ſententiam*, ſeu *quem pœnituit*. H.

Μεταίχμιος γῆ, vide in Αἰχμή.

Μετεξέτεροι, id eſt, τινές. II, 36. Ζεὰς μετεξέτεροι καλέεσι. C.

Μῆνις, κότος & ἔγκολος, *Vehemens ira*. C.

Μῆχος pro μηχανή. ut II, 181. τοῦτο γάρ οἱ κακῶς εἶναι μῆχος. Eſtque reponendum hoc ipſum verbum, & lib. IV. cap. 151. non longe à princ. pro μῆκος. Utitur & Homerus: ut Iliad. β, -- ἠδέ τι μῆχος Εὑρέμεναι δυναίμεσθα. Ut autem μῆχος pro μηχανὴ ab hoc ſcriptore dicitur, ita viciſſim πάθη pro πάθος.

Μὶν dicunt αὐτόν. C.

Μύδρος, *Candens maſſa*. ut μύδρον σιδήρεον. I, 165. vel λίθος λάμπρος· ut ille philoſophus dixit: ſolem eſſe μύδρον, Anaxagoras Clazomenius, Ion. C.

Μυσίσαι, *Diſſecare*, Hom. μιστυλόν τ' ἄρ' ἔταμνε. In Clio, c. 132. Ἀμμυσίλας καταὶ μέρεα τὸ ἱρήϊον, *ſecta in partes victima*. C.

N.

Νεωχμῶν, *Novare*, id eſt, νεωτερίζειν. C.

Νόμος, ut communiter, *legem* ſignificat: ut, I, 29. Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι κελεύσασι νόμους ποιήσας. Et, *Mores* ac *inſtituta*: quæ & νόμαια· ut Thalia, cap. 38. ἔτω νομίζουσι πολύ τι κάλλιστα τοὺς ἑωυτῶν νόμους ἕκαστοι εἶναι. In Melpom. c. 76. ξεινικοῖσι δὴ νομαίοισι ἐς ἕτοι αἰνῶς χρῶνται φεύγουσι. *Et conſuetudinem ac morem*. Et ἐξαπαλᾶν τοὺς εὖ ποιεῦντας νόμος ἐστὶν οἱ, in Clio, cap. 90. Significat & *Paſcua*: ut apud Homer. quoque ἐπεί κε νομῷ μιγέωσι. Et *regio*: ut νομὸς Θηβαΐος, Μενδήσιος. Et *claſſis*: ut νομοὶ φόρων, in Thalia, c. 90. &c. Atque hæ poſteriores duæ ſignificationes ſunt acuti nominis. Eſt & *modorum* appellatio: ut de Arione, I, 24. νόμον τὸν ὀρθιον διεξ-

διεξελθεῖν, quos apparet acutos fuiſſe, & concini ſolitos voce altiore. Ἐν χείρων νόμῳ, ſignificat, *In conflictu, conſertis manibus.* C.

Νυν, particula ὡς πληρωματικὴ, id eſt, expletiva, paſſim apud hunc ſcriptorem, pro μοῦ. Ac ſtatim initio primæ Muſæ, Περσέων μέν νυν οἱ λόγιοι Φοίνικας φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς αἰτίους. Sæpe autem his particulis μέν νυν reſpondet δὴ in altero membro. ut lib. II. circa finem. H.

Ξ.

Ξενίλω & Φιλίλω. & Ὁμαιχμίλω συνθέσθαι & διαλύσασθαι, Hoſpitii amicitiæque & belli conjunctionem & diſſolutionem ſignificat. C.

Ξυρὸν, *Novacula.* Adhibetur autem hoc nomen cuidam loquendi generi, quo utitur VI, 11. ἐπὶ ξυρῇ γὰρ τὰ ἀκμῆς ἔχει ἡμῖν τὰ πρήγματα, ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλευθέροισι ἢ δούλοισι. Exſtat idem loquendi genus (quod proverbiale fuiſſe videtur) apud Homerum: niſi quod ἴσασι eſt apud eum, non ἔχεσι. Iliad. κ.

Νῦν γὰρ δὴ πάντεσσιν ἐπὶ ξυρῇ ἵσασι ἀκμῆς
Ἠὲ μάλα λυγρὸς ὄλεθρος Ἀχαιοῖς, ἠὲ βιῶναι.

In quo proverbiali genere loquendi exponendo uſurpari ſolet vox *Diſcrimen:* quæ tamen utrique parti convenire non poteſt. neque enim dicet aliquis *ſibi imminere diſcrimen de tuenda vita*, ut dicet *diſcrimen de amittenda*: neque *diſcrimen de libertate ſubeunda*, ut *diſcrimen de ſubeunda ſervitute.* Hoc conſtat, eos dici ἐπὶ ξυρῇ τὰ ἀκμῆς ἵσασθαι, vel, ἐπὶ ξυρῇ τὰ ἀκμῆς ἔχεσθαι dici τὰ πρήγματα eorum qui ab ipſo temporis articulo velut opprimuntur, quo vel proſperam vel adverſam fortunam experientur. Nec aliunde videtur petitum hoc loquendi genus (quamvis alii ſecus ſentiant) quam ab iis quæ aciei cultri ſeu gladii admota, levi manus impulſu amputari poſſunt. Atque ita pertinebit ad id quod proverbialiter itidem dicitur, *Sub cultro eſſe.* Unde apud Horatium, *Et me ſub cultro liquit.* H.

Ο.

Οἰδέοντα πρήγματα, vel οἰδαίνοντα, ad verbum, *Res tumentes*, de iis quæ adhuc ſunt turbulentæ, ſive quæ nondum ſunt compoſitæ: quaſi quis dicat, *quarum tumor nondum reſedit.* In Thalia, c. 127. ἅτε οἱ οἰδεόντων ἔτι τῶν πρηγμάτων. quod male reddit interpres, *Utique rebus nondum ſatis fundatis.* Sic autem & eod. lib. c. 76. ubi Ald. & Germ. editiones οἱ δεόντων habent pro οἰδεόντων. qui error eſt apud Suidam quoque. Sed illo in loco interpres ea verba præterit: ego in margine adſcripta ibi interpretatione reddidi, *rebus flagrantibus.*

Οἰχώκεε, pro ᾤχετο. Et Iliad. β, ἐπὶ σῇσι θεὸς συνοχωκότε. C.

Ὅκως pro ὅπως. *quomodo.* ut III, 116. ὅκως μὲν γινόμενον. & paulo ante, ὅκως θάλασσά ἐστι τὰ ἐπέκεινα. Sed alium etiam uſum habet iſtud vocabulum, qui non datur illi ὅπως. ut in Clio, c. 11. ἐώθεε γὰρ ἡ πρόσθεν, ὅκως ἡ Βασίλεια καλέοι, Φοιλᾶν. ubi redditur *quum* vel *quoties vocaret.* Sic ὅκως ὕοι, *quum* vel *quoties pluerat.* Atque ita plurimis in locis utitur. H.

Ὁλοίτροχον, ſubaudito nomine πέτρον, Saxi quoddam genus eſt, in hoſtes projici vel potius devolvi ſoliti: quod à rotunditate nomen iſtud habere quidam crediderunt. Xenophon ad ὁλοιτρόχους addidit πέτρους. Homerus autem Iliad. ν, quadriſyllabe, ὁλοοίτροχον ὡς ἀπὸ πέτρης, ubi ſubauditur πέτρον. Quidam tenui ſpiritu hanc vocem ſcribunt, tanquam ita dicatur quaſi ὁλοὸς ἐν τῷ τρέχειν. Fuſius de hac voce diſſeritur in meo Theſauro Græcæ linguæ. H.

Ὄνομαι, *Vitupero*, vel *Contemno*, *Pro vili habeo.* ut II, 167. ἤκισα δὴ Κορίνθιοι ὀνοῖαι τὰς χειροτέχνας. ubi interpres contrario ſenſu dixit, *Corinthii quoque minimi faciunt opifices.* Sic apud Hom. ὀνοῖο, Iliad. ν, & Od. ξ. Et ὀνοῖαι, Od. φ.

Ὅτι interdum pro διότι. ut III, 78. εἴρετο ὅτι ἐ χρῆται τῇ χειρί. Sic II, 19. circa finem, ἢ ὅτι αὔρεος ἐπιπνεύσας μοῦνος πάντων πολεμίων ἐ παρέχεται. H.

Ὅτι τάχος, pro ὅτι τάχιστα, *Quam celerrime*, *Quam citiſſime.* Vel, *Primo quoque tempore.* IX, 7. in fine. H.

Ὅτι μὴ ſignificat εἰ μὴ, *Niſi*, *Praterquam*, & ſimilia. C.

Οὐδαμοὶ, id eſt, οὐδένες. C.

Π.

Παραγαγεῖσθαι, *Introducere.* C.

Παραμέμνημαι alicubi poni videtur pro ſimplici μέμνημαι, ſicut pro hoc ponitur quibuſdam in locis compoſitum ἐπιμέμνημαι, vel ἐπεμνήσθην. H.

Πάρεξ, *Praterquam.* C.

Παρέχει μοι, ſequente infinitivo pro ἔξεστί μοι, *Licet mihi*, *Penes me eſt*, *In me ſitum eſt.* III, 142. H.

Παιδῶν, I, 37. ἅτε ἂν δειλίην μοι παιδῶν.

δών. Et paulo poſt, c. 38. ὅτε ἄλλο ὑδὲν ἄχαες παιδών τοι. Utrobique pro ἐνιδών poſitum quidam exiſtimarunt. H.

Παχέες, *Divites, Opulenti*, Αἰγινητέων ἦ οἱ παχέες, ubi interpr. vertit *proceres*. Nam ſæpe hi ſunt ex illorum numero. H.

Περιημεκτέω, ῶ, idem cum ſimplici Ἡμεκτέω ſignificare videtur: videlicet *Ægre ferre, Graviter ferre, Indignari:* atque adeo magnam indignationem præ ſe ferre: quod fit querendo, ſive quiritando: Unde factum eſt ut III, 64. περιημεκτήσας τῇ ἀπάζῃ συμφορῇ, reddiderim, *De tota calamitate queſtus.* Sed VIII, 109 initio, abſque ullo caſu ponitur περιμέκτεον. Apud Suidam & περιμεκτήσας (non περιημεκτήσας) & περιμάκτεον, non περιμέκτεον. At vero illius περιημεκτῆν plura tibi exempla Theſaurus meus ſuppeditabit.

Περιλεχήνδτ@, vide in Λέχη.

Πέριξ, *Circum*: ut *Arboribus clauſi circum.* vel *Circa*: ut *Corpora multa virûm circa.* C.

Περιτόμωμα σιτία, id eſt ὀπτώμενα. πέπτειν enim *Coquere* & *Conficere.* ut Homero quoque, metaphorice γέρας πεπτέμεν. C.

Πίσυν@, id eſt, πεποιθώς, *Fretus*: ut & Hom. ἠνορέῃ πίσυνοι καὶ κάρτεϊ χερῶν. Sed & Eurip. Oreſte, θαρσῶ τε πίσυν@ κἀμαθῆ παῤῥησίᾳ. C.

Πολέμια, alicubi pro πολεμικά. H.

Πρόκα, *Subito.* lib. VIII, c. 65. καὶ πρόκα τε φωνῆς ἀκοῦσαι. C.

Σ.

Σαγήϊς, *Secures, aut Bipennes, aut aliud barbarici teli genus.* Ita Camer. ſiquidem fidès habenda eſt illi Baſilienſi editioni: ac non potius credendum eſt illum σαγάρις ſcripſiſſe. H.

Σαρκάζειν, *Tondere* ſignificat ſeu *Vellere.* ut Melpom. c. 64. Σαρκάζας βοὸς πλευρῆ. Atque id & Hippocrati ſignificat verbum, ἐν τῷ περὶ ἄρθρων, ά. C.

Σαρκέω, *Excolo*, in Melpom. c. 23. τοῦτο ἐπεὰν γένηται πέπον, σαρκέουσι ἰμαλίοισι. ubi tamen interpr. verbo *exprimunt*, non verbo *excolant*, uſus eſt. Sed Euſtathius, vel potius Dionyſius apud Euſtathium, ex hoc noſtro hiſtorico Herodoto affert etiam χρῆμα θ' ὑποσακιζόμενοι. Quinetiam ὑποσακίζειν τὸ ὀδὲ eſſe ait τὸ περικόπτειν καὶ ὑφαιρεῖσθαι (ſubaudiendum autem puto τὸ ὀδὲ cum hoc verbo ὑφαιρεῖσθαι) atque addit, in hac ſignificatione reſpici fortaſſe ad ſaccum qui paulatim evacuatur. Alioqui σακίζειν dicuntur etiam ſaccularii fures, ſive ſacculorum fures: quum Heſychius σακίζειν exponat, τὸ ὑπενεῶσαι διὰ κλοπιὼ τὰς σάκκους. Sed apud illum & in verbo & in nomine littera σ geminatur (ſicut & in σακκέουσι apud Herodotum) quum Ælius Dionyſius σάκ@ etiam non σάκκ@ ab Atticis ſcriptum fuiſſe teſtetur.

Σπέρχειν, *Adverſari* & *Offendi.* Et Σπερχθεὶς *Perturbatus.* C.

Συγγινώσκω (ut admonui in Ἀναγινώσκω) à vulgari uſu & ipſum diſcedit apud Herodotum: qui duobus modis eo utitur. VII, 13. νῦν μέν τοι συγγνὺς, χρήσομαι τῇ ἐκείνου γνώμῃ. ubi συγγνὺς eſt, *Poſtquam mecum reputavi hanc rem.* vel, *conſideravi*, ſeu *perpendi.* Sic in fine cap. 3. lib. IV. μαθόντες ὡς εἰσὶ ἡμέτεροι δοῦλοι, καὶ συγγνόντες τοῦτο. Sic & cap. V. in fine. (Talem autem uſum eſſe verbi συμφρονεῖν, in meo linguæ Græcæ Theſauro docui.) Aliter in fine c. 43. lib. IV. ubi infinitivo jungitur, Ξέρξης δέ οἱ ὑ συγγινώσκων λέγειν ἀληθέα. q. d. *Non aſſentiens ipſi vera dicere*, ipſum videlicet. q. d. *Non conſcius ipſi veritatis.* In hoc tamen loco libri V, cap. 91. συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν ὑ ποιήσασι ὀρθῶς, magis proprie reddi poteſt, *Conſcii nobis ſumus.* Quinetiam voce paſſiva utitur alicubi hac in ſignific. ut V, 86. ἕωνοες ζυγγινωσκόμενοι εἶναι, κατὰ τοῦτο εἶχαν. Ubi autem dicit, VI, 92. ὅτε ζυνεγινώσκοντο, ἦσάν τε αὐθαδέστεροι, ſignific. *Non agnoſcebant culpam.* H.

Συμψήσας interpretantur ζυνελείψας, Clio, c. 189. Significat autem correptionem. C.

Συναλίζω, vide in Ἀλέες.

Συναμορέειν, *Vaſtare*, *Perdere.* Et Συνάμορ@, *Noxius.* C. Sed ſcribitur etiam Συναμορέειν. H.

Συννοίῃ ἐχόμεν@, I, 88. *Cogitabundus.* Vel, *Quum in attenta cogitatione verſaretur.* H.

Συρματίζειν, *Purgare* τῇ ζυρμαίῃ· quam alii potionem, alii herbam aut radicem, alii ſuccum quempiam fuiſſe putaverunt. C.

Συωφελέω τινὶ, ſequente infinitivo, I, 92. *Studio meo & opera aliquem adjuvo ad aliquid efficiendum*, vel, *Studium meum alicui ad aliquid præſto.* At vero Ἐπιωφελέω & Ἀποωφελέω alibi in locis vicinis ceu contraria ponuntur. H.

Σφι pro ζφίσι ponunt. C.

Σχοινοτενὲς, *Rectum.* C.

T.

Τάρχας καλάμων, Clio, c. 179. interpretantur *Areolas arundineas, ſuper quibus lateres areſcerent.* Sunt & ταρχοὶ ποδῶν.

Et

Et remigia. ταρσῶν habent appellationem. Nominantur etiam ταρσοὶ in volucribus: C.

Τέλειον, *Perfectum, Confirmatum, Evidens.* δι' ὄψιν ἀνέρος ἐ τελείων. I, 121. Et, τὰ τέλεα τ̃ ϖροβάτων, I, 183. *grandes oves.* C.

Τέλη, *Impensa, & Ordines.* C.

Τέῳ interrog. ut I, 117. τέῳ δὴ μόρῳ τ̀ παῖδα κατεχρήσαο; *Qua morte interfeciſti?* Eodem modo τεοῖσι ὀμμασι. I, 37. H.

Τελεύδ, *Afflictum eſſe.* C.

Τὸ, paſſim pro ὃ, id eſt *quod* relativum. Sic I, 51. εἴδωλον τὸ λέγεσι εἶναι. Et paulo ante, ἔ ὄνησάμην τὸ ὄνομα pro ἔ, *cujus nomen quamvis ſciam.* Sic alibi ἐν τῷ pro ἐν ᾧ, *in quo.* Pluralis autem genitivus τ̃, quum eſt articulus præpoſitivus, interdum voculam τὶς interjectam habet inter nomen cum quo junctus eſt. ut I, 51. τ̃ τὶς Δελφῶν, pro τὶς τ̃ Δελφῶν. vel potius τ̃ Δελφῶν τις.

Τριφάσιον, *Triplex:* ut διφάσιον, *Duplex.* C.

Τῷ ἐόντι χρησάμενος, *Veritate uſus, Eo quod res erat.* Et τῷ ὄντι γε, *Revera.* Et καὶὰ τὸ ἐὸν, *Secundum veritatem.* C.

Τῶν ἴδμεν, pro ὧν ἴσμεν, *Quæ comperta aut cognita ſunt.* uſitata parentheſis Herodoto. C.

Τωὐτὸ, id eſt, τὸ αὐτὸ, ſimilitudinem & æqualitatem & conjunctionem ſignificat. καζὼ τωὐτὸ τὸ ἑ Ἕλληνες λέγεσι, I, 1. *idem ipſum quod Graci memorant.* Χῖοι μὲν νυν ἑ Ἐρυθρηῖοι κατὰ τωὐτὸ ἁμαλέγουσι) I, 142. *eadem lingua utuntur.* Item τωὐτὸ φρονήσαντες, de conſenſione & concordia, in Clio, c. 59. fin. Et in Polymn. c. 145. συλλεγομένων ἐς τωὐτὸ, *quum convenisſent.* C.

Υ.

Ὑβρις, *Petulantia* & *Laſcivia:* ut de equis, Clio, c. 189. de mulis Melpom. C.

Ὑγιηὸς, id eſt, ὑγιεινὸς, *Sanus.* C.

Ὑπερθρώσκειν, *Superſilire*, ut II, 66. ὑπερθρώσκοντες τὰς ἀνθρώπους. Apud eundem legimus & Καταθρώσκω. apud Homerum autem & Ἀποθρώσκω & Ἐπιθρώσκω legimus.

Ὑπερτίθεμαι uſum quendam apud Herodotum habet multorum auribus valde mirum futurum. Ponitur enim pro *Communico:* ea in ſignific. qua dicimur conſilium noſtrum alicui vel cum aliquo communicare, (utriuſque enim exempla inveniuntur) & qua Cicero dicit, *De ſocietate multa inter ſe communicarent.* lib. V, c. 24. circa finem. νυῦ ὦν, ὅπνοέων δὲ πρήγματα μεγάλα κατεργάσεσθαι, ἀπικνέο μοι παντὸς, ἵνα τοι αὐτὰ ὑπερθέωμαι. *Nunc igitur quum te magnas aggredi in animo habeam, fac omnino ad me accedas, ut tecum de iis communicem.* ſed alterum verbum multo aptius mihi videtur. Interpr. reddidit *Aperiam.* Sic VII, 8: I. διὸ ὑμέας ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὰ νοέω πρήσσω ὑπερθέωμαι ὑμῖν. Quinetiam I, 8. τούτῳ τῷ Γύγῃ ἑ τὰ πρωταίτερα τ̃ πρηγμάτων ὑπερετίθετο. Utitur vero & activa voce ὑπερτίθημι eadem in ſignific. ut videbis III, 155. & V, 32. H.

Φ.

Φάλαρα, Ornamenta equorum. C.

Φάρμακα, *Colores.* Clio, c. 98. ϖρωμαχεῶνες ἡνθισμένοι εἰσὶ φαρμάκοισι, *nitent coloribus.* Et φαρμακοῦσθαι, *Tingere.* C.

Φάρσος, *Portio.* C.

Φερέγυος, δυνάμενος, *Sufficiens.* C.

Φρενήρης, *Mentis compos.* C.

Φὼρ, *Fur.* C.

Χ.

Χρεὶ χρῆσθαι, ſeu τῇ χρεὶ, vide in Ἀλλή. Χρᾶν, *Reſpondere*, id eſt, Oraculum reddere. ἦ ἧ Πυθίη οἱ χρᾷ τάδε, I, 55. *reſponſum Pythia hoc reddidit.* Et, χρήσαντος ἑ θεοῦ, Clio, c. 69. *Quum oraculum redditum mihi ſit.* Inde & Χρησήριον· ſed hoc communius. C.

Χρῆμα. ut, συὸς μέγα χρῆμα. I, 36. Et, τυφλότητος χρῆμα σφαλερόν. III, 53. Et, χρῆμα πολλὸν νεῶν. VI, 43. Et, χρῆμα χθαμαλοῦ ἀφόρητον. VII, 188. C.

Ψ.

Ψῆνες, Quæ in caprificis beſtiolæ naſcuntur. C.

Ω.

Ὦρεω ἔχειν, I, 3. *Reſpectum habere*, aut *curam.* Et, οὐδενίη ὥρη ἔσαι, III, 155. *Nihil momenti attuleris*, vel, *Nihil retulerit.* C.

EX EJUSDEM H. STEPHANI PROLEGOMENIS, IN SECUNDA EDITIONE HERODOTI.

QUANTA ſit variis in rebus Gallicæ linguæ cum Græca convenientia, & quam multa Græcorum loquendi genera in Gallicum ſermonem ita verti poſſint ut verbum verbo reddatur, (quum Latina contra Græcis nullo modo reſpondeant) ante multos annos docui, in Gallico libro cui titulus eſt, *De la conformité du langage Francois avec le Grec* : id eſt, De conformitate (ſi ita loqui licet) Gallici ſermonis cum Græco : at quum primam Herodoti editionem dedi, vel hunc unum argumento meo non parum exemplorum ſuppeditare animadverti. Quum autem ea illi editioni præfixiſſem, ne in hac quidem prætermittenda, ſed potius cum aliquo auctario exhibenda cenſui.

IONISMI GALLICI, SIVE IONICI GALLICISMI, QUI APUD HERODOTUM LEGUNTUR.

Ἀποβαλέϊς τὴν κεφαλὴν, *Tu perdras la teſte.* VIII, 65

Καμβύσεα ἔτυψε ἡ ἀληθηίη τῶν λόγων, *Cela luy toucha le cœur.* III, 64

Τὰ μὲν ἄνω, κάτω θήσω, τὰ δὲ κάτω, ἄνω, *Je mettray ce que deſſus, deſſous.* id eſt, *Je renverſeray tout l'ordre qui y eſt eſtabli.* III, 3

Οὐκ ὀρθῶς σεωυτῶν προέσηκας, *Vous ne vous gouvernez pas bien.* II, 173

Κόσμον τόνδε Δηϊόκης πρῶτος ἐσι ὁ καταστησάμενος, *Il fut le premier qui eſtablit ceſt ordre.* I, 99

Μωρίη πολλὴ λέγειν, *C'eſt une grande folie de dire cela.* I, 146

Ἔρχομαι φράζων, *Je vien à dire.* Utitur autem illo genere loquendi frequentiſſime: ſed mutato interdum partic. φράζων in λέξων, aut ἐρέων. I, 194

Συνέχεσθαι, *S'attacher*, de conſerentibus manus. I, 214

Ἵνα ἴδω τί κοτὲ ἐς λέξει, *Pour voir qu'il dira.* II, 114

Ἔλαβε τὸν μισθὸν, *Il a receu ſon ſalaire*, vel *ſon payement.* de eo qui punitus fuit pro meritis : ſeu, pœna quam meruit affectus fuit. III, 15

Ὡς ἦλθε ἐς τὸν οἶνον ἀπίκετο. *Quand il vint au vin*, pro, *Quand il vint à parler du vin.* III, 22

Τὸν ταῦτα ἐπιθέμενον εἰπεῖν, *Qui a donné charge de dire ceci.* III, 63

Ἀπλώϊκε Καμβύσεα, *Il emporta Cambyſes.* ut dicitur, *Ceſte maladie l'emporta.* Alibi, λοιμὸς ἐπλάκησαν ἀπλώϊκε. III, 66

Ἐπεί τε ἦλθε ἐς Δαρεῖον ἀπίκετο γνώμην ἀποφαίνεσθαι, *Quand il vint à Darius de dire ſa ſentence.* III, 71

Ἀπῆκε ἑωυτὸν ἐπὶ κεφαλὴν φέρεσθαι ἀπὸ τοῦ πύργου κάτω, *Il ſe laiſſa tomber.* etiam de eo qui præcipitem ſe dederit. III, 75

Θυμὸν ἔχε ἀγαθὸν, *Ayez bon courage.* III, 85

Προσέφερε Δαρείῳ λόγον τοιόνδε, *Porta ceſte parole à Darius.* III, 134

Ἔσαν ἐν φυλακῇσι, *Ils eſtoyent ſur leurs gardes.* III, 152

Γνῶναι τὸ θέλει τὰ δῶρα λέγειν. ut dicimus, *Que veut dire cela?* pro, Quid hoc ſibi vult? IV, 131

Ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἀπείῃ τῷ Αἰγύπτου βασιλεῖ, ut dicimus, *Ils ſe donnerent à un tel prince.* IV, 159

Εἰ ὑμῖν φίλον ἐσὶ, *S'il vous plaiſt.* quum rogamus ut aliquid fiat. V, 20

Οἷόν τι χρῆμα ἐποίησας; *Qu'avez vous faict?* cum increpatione. V, 23

Ἐκ νέης, *De nouveau*, pro, De integro, Rurſus. V, 116

Ἀταξίη, *Deſordre.* VI, 13

Οὐκ ἀπέδοσαν τὸν ὁμοίον, *Ils n'ont pas rendu la pareille*, vel, *Ils ne rendirent pas.* VI, 21

Τελέῳ ἔτεϊ τριτέων, *Il y a trois ans de ceci.* pro, *Trois ans depuis ceci.* VI, 40

Ἐπὶ σφίσι ἔχοντας. ut dicitur, *A qui en avez-vous?* pro, *A qui en voulez-vous?* VI, 49

Ἐς τὸν ἱκνέεσθαι ἔχειν, *A qui il vient*, pro, *A qui il appartient.* Huc pertinent quæ de adverbio ἱκνεομένως dixi in recenſione vocab. Herodoti. VI, 57

Τοῦτο ἀπέρριψε τὸ ἔπος, *Il jetta ce propos.* VI, 69

Καὶ τοῦτο σὺκ ἔσι ἄλλως εἰπεῖν, *On ne le peut dire autrement.* id eſt, *On ne le peut nier.* VI, 124

Οὐκ ἦλθον ἐς τοῦτον τὸν λόγον ὥστε μάχεσθαι, *Ils n'en vindrent pas à ces termes.* VII, 9. 2

Τὰς πρὸ τοῦ ἡμέρας, *Ces jours paſſez*, pro, Nuper. VII, 16. 2

Νομίζων Ξέρξεα ὑποδέξειν λέγοντα ἐδέν. ut Gall. *Ce n'eſt rien dict.* VII, 17

Πρῆγμα ἂν εἴη μοῦνον, ſequente infinitivo, *On n'auroit autre choſe à faire que*, &c. VII, 130

Πρῶ-

Πρῶτον χρημάτων πάντων, *Devant toutes choſes.* VII, 145

Εὐρίσκω συμβαλλόμενος, ut à nobis dicitur, *Je trouve par mon compte.* VII, 187

Διέξοδοι βεβλωμάτων, ut dicimus, *Diſcours.* VII, 234

Ἀριθμὸν ποιεῦσθαι, *Faire le compte.* VIII, 7

Ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. Tale eſt in noſtro ſermone, *On luy apporta toute la verité du faict.* VIII, 82

Φέρε δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, *Il emporte à toute la Grece.* VIII, 142

Ἐξέμαθον πᾶν τὸ ἐὸν, *Ils ſceurent tout ce qui en eſtoit.* IX, 11

Ἐκαλὸν ὀργυιὴν δικαίαν, ut Gall. *Juſtes*, id eſt, *De juſte meſure.* Juſtæ menſuræ.

Δέσποτα, aliquot in locis ad regem: ut illi dicimus *Sire:* pro quo ſcribi *Cyre*, poſtularet derivatio à voc κύρις (id eſt, *domine*) quæ poſtea depravata fuit in κύρε.

ALIA DE HERODOTI VOCIBUS, ET VARIA IN QUIBUSDAM MS. SCRIPTURA *&c.*

Ex ejuſdem prolegomenis in eadem ſecunda editione.

RATIONI autem conſentaneum mihi videtur ut à quibuſdam illius recenſionis [*præcedentis vocum Herodoti*] locis initium ſumam, ſuper quibus habeo quod te moneam. Primus erit ubi vocabulum ἀτέουλες (VII, 223. in fine) Camerarius interpretatur *Nihil curantes*, addens, Homerum ſimiliter eſſe uſum. Nam ἀτέουσα quidem legimus apud Homer. Iliad. υ, ſed pro βεβλαμμένον, (videlicet εἰς τὰς φρένας, ſive τὴν φρένα. unde dicitur aliquis voce compoſita βλαψίφρων) ab ἄτη. Pro illo igitur ἀτέουσα, ego vel ἀτίουσα (fuit autem facilis lapſus ex ἀτίουσα in ἀτέουσα) vel ἀτίζουλα reponendum cenſeo. Illud tamen mihi nullum lexicum ſed memoria diu ſolicitata ſuppeditavit. Recordatus ſum enim me legiſſe (apud Theognin; ni fallor) hunc verſum;

Πᾶς τις πλέσιον ἄνδρα τίῃ, ἀτίῃ ἢ πενιχρόν.

At vero ἀτίζων, pro καλαφρονῶν apud Homerum extat Iliad. υ. Quod ſi etiam incidiſſet Camerarius in aliquem Herodoti locum ubi vox ἀτέουλες uſum illum haberet, eam pro mendoſa habendam eſſe, ex iis quæ dixi conſtat.

Fuerunt alioqui vocabula quædam inter illa quæ idem recenſuit, in quorum ſcriptura ab editione Baſilienſi diſcedere non dubitavi, quum manifeſtus eſſe error videretur. Sed tamen, ne meo ſtare judicio neceſſe habeas, hæc ſunt, αἰγυπίῳ, mutatum in ἀγυιέϊ· & δίμαξίη, in δίμαξιν· necnon δοξὶ, (quod barbarum potius quam Græcum videri poterat) mutatum in δοξός. Item χλῶες in ψλῶες, de beſtiolis quæ in caprificis naſcuntur. Monui autem & de nomine σαγήνῃσι, tanquam ſuſpecto, pro σαγάνῃσι· quod apud Herodotum legitur.

Sed hinc ad alia venio, quæ ſcrupulum injicere cuipiam poſſint circa interpretationem. Ex his eſt δίμαξίη, quod ille interpretatus eſt *ſtercus*: quum potius *ventris exoneratio* ſignificetur: ſicut & κοπρολογῶ (quo illud exponitur) hoc ſonat.

In vocabuli Ἐπιστροφέως interpretatione dubitari poteſt de illa voce Latina *Oblique*, poſita inter haſce duas *Accurate* & *Vehementer*: & ſuſpicatus ſum primo aſpectu, *Obnixe* eum ſcripſiſſe: ſed quum poſtea cogitavi, Suidam teſtari, Herodotum eſſe uſum pro αἰπατηλικῶς, id eſt, *Fallaciter*, *Deceptorie* (ſi & hac uti voce licet) *Fraudulenter*, illud *Oblique* retinendum, & tantum ſedem ei ſuam mutandam cenſui.

In voce χρῆμα locos aliquot, tanquam ejuſdem rei exempla, affert, quum tamen non eundem in omnibus illis locis uſum habeat vox ea de qua agitur. Quatuor enim exemplorum, quæ proponit, primum ei eſt hic locus, συὸς μέγα χρῆμα· ſecundum, iſte, τυφλινὸς, χρῆμα σφαλερόν· tertium, χρῆμα πολὺν χρόνον· quartum, χρῆμα χειμῶνος ἀφόρητον. atqui in illo ſecundo loco ubi dicitur, τυφλινὸς, χρῆμα σφαλερόν, non idem eſt uſus vocabuli χρῆμα, qui in ceteris tribus: adeo ut hic χρῆμα in πρᾶγμα mutando, dici queat eodem ſenſu τυφλινὸς, πρᾶγμα σφαλερόν· at in ceteris illis locis ubi genitivus jungitur illi nomini χρῆμα, hæc mutatio locum non habeat. Quoniam autem hujus loquendi generis nullam ille expoſitionem addit, ideoque lector eam ſe à me expectare non immerito dicturus eſt, oro ut meum Theſaurum conſulere, & ita vicariam operam illam mihi præſtare, malit: ſimulque diligenter eum quem ibi propono Plauti locum expendere, annon in eo Ionicam illam phraſin repræſentare, aut ſaltem ad eam alludere, voluerit. Simul autem inde diſces, non minus Atticis quam Ionibus uſitatum

il-

illud loquendi genus fuiſſe, quum & Ariſtophanes eo utatur. Ac ſunt certe & alia plurima quæ Attici ab Ionibus mutuari non dubitarunt.

In iis quæ parvo intervallo ſequuntur (pauca enim tantum verba interjecta ſunt, quibus vox ψῆνες exponitur: pro qua perperam ſcriptum eſſe χῆνες in editione Baſilienſi, paulo ante dixi) poſtquam ὥρἰων ἔχῃ, interpretatus eſt *Reſpectum habere aut curam:* ſubjungit, *Et*, ἀδεμίη ὥρη ἔσαι· *Nihil momenti attulerit.* Quæ tamen interpretatio convenire loco non poteſt. Sunt enim verba illa ex hoc lib. III, 155. loco, τ̃ σεωυτ̃ ζοφλῆς τ̃ ἀδεμίη ὥρη ἔσαι ἀποκλυμψῆς. Sonant autem hæc, *Cujus amiſſionem nemo curabit*, vel, *De cujus amiſſione nihil penſi cuiquam erit.*

Sed nec ad verbi γνωσιμαχέῳ interpretationem non ſatis attentionis attuliſſe videtur: atque id vel ex iis intelligere poteris quæ in meo Theſauro de verbo illo dicuntur.

Venio nunc ad aliud cujus mentionem obiter tantum feci in illa ipſa recenſione, ne, ſi forte diutius differam, obliviſcar. Id autem eſt de vocabulo Ἔγκολος. Dixi enim me vix perſuadere mihi poſſe, ἔγκολον in duobus quos legiſſem Herodoti locis, pro κότον poſitum eſſe. Ideo autem à me dictum hoc eſt, quod vocem hanc pro adjectivo tantum nomine habeam, & nihilomagis ſubſtantivum eſſe nomen poſſe exiſtimem quam ἔγκυκλον, aut ἔγγονον, aut ἔμπονον. Confirmant autem mihi hanc opinionem quatuor noſtri ſcriptoris loci: quorum primus ſit hic, VI, 73. δεινὸν τινά σφι ἔγκολον ἀμῷ τ̃ ἀναπηλακισμόν ἔχων. Secundus autem hic, VI, 133. ἀτὰρ τινὰ ἔγκολον εἶχε. Tertius ſit iſte, VIII, 29. ἔγκολόν σφι ἀμφοτέρων ἔχοντες. Ad quartum autem antequam veniam, conſiderare te jubebo in duobus locis ſequi participium ἔχων, in uno ipſum verbum εἶχε. Quid tum? dices. Quoniam dico ſcriptam ab Herodoto fuiſſe præpoſitionem ἐν ſeorſum ab illis duabus ſyllabis quæ ſunt ſecunda & tertia in voce ἔγκολον, & illam præpoſitionem per tmeſin à participio & alibi à verbo ſeparaſſe, remanente in medio voce κότον. ut perinde ſit acſi ſcriptum eſſet, δεινὸν τινά σφι ἐν κότον ἔχων, pro δεινὸν τινά σφι κότον ἐνέχων. Item, ἀτὰρ τινὰ κότον ἐνεῖχε. Eodem modo in illo tertio loco κότον σφι ἀμφοτέρων ἐνέχοντες. Sed quid me in hanc ſuſpicionem, vel potius ſententiam (omnino enim illud mihi perſuadeo) adducit? Locus ille qui ſupereſt ex iis quos me allaturum promiſeram. Is legitur in Clio, c. 118. Ἀγυάγης ᾗ, κρύπλων τόν οἱ ἐνεῖχε χόλον. Eſſe enim ſcribendum ἐνεῖχε, ut habet poſterior hæc editio, non ἐνείχεε, ut in priore legebatur, (Aldinam & Baſilienſem perperam ſequente) luce clarius eſt. Quomodo enim ab ἐνέχω eſſe ἐνείχεε poſſit? Jam vero & abſque adjectione dici ἐνέχειν τινὶ, Theſaurus meus docebit. Ac meminit certe hujus uſus verbi ἐνέχειν Euſtathius quoque: ſcribit enim, ἐπέχειν apud Homerum in Odyſſea eſſe καθ̃ τινὸς ἔχειν· atque hoc dici etiam ἐνέχειν. Ille autem Odyſſeæ locus eſt hic, ex libro τ,

Δαιμονίη, τί μοι ὧδ' ἐπέχεις πεπολήτι θυμῷ;

Ubi poſtquam dixit idem ſcholiaſtes, ἐπέχεις (intellige tamen ἐπέχεις μοι) idem eſſe quod καθ' ἐμοῦ ἔχεις, & præpoſitione hac indicari interdum ἀναπλότητα, exemplis quibuſdam docuit, tandem ſubjungit, ſimile verbo ἐνέχειν eſſe hoc ἐπέχειν. Hoc tantum ſupereſt nunc ut videamus an Herodotus libenter tali tmeſi utatur ſeu dialyſi ſeu diæreſi qualem haberet illa quam apud eum repono ſcriptura. Sed præter unum quod habemus in eodem ſcholiaſtæ loco hujus figuræ exemplum ex hiſtorico, VI, 49. ὅτι σφίσιν ἔχουσας τὰς Αἰγινήτας pro σφίσιν ἐπέχουσας (nam hoc eſſe dictum ἀμφαλυμψῶς ſcribit: & alicubi διημψῶς eadem de re dicit) alia paſſim apud eum occurrunt. ut ἄνα τ' ἔδεσμον, pro ἀνέδεσμον & ἀπὸ μὲν ἔθανε, pro ἀπέθανε· & καθὰ μὲν ἐκλεινεν, pro καθέκλεινε. Ac (ut de alia dialyſi loquar quæ illi vel potius dialecto illius eſt peculiaris) interjicitur & vocula ὧν. ut ἀπ' ὧν ἔδωκαν· & κατ' ὧν ἐκάλυψε, pro κατεκάλυψε. Hæc autem quum ita ſint, non immerito (ut opinor) vocabulum illud ἔγκολος, quatenus quidem ſubſtantivi, non adjectivi tantum, ſedem obtinebat, è Græcæ linguæ finibus procul amandatur. Nec mirum eſt tamen tam multis doctis viris & in Græca lingua exercitatis, ac nominatim, Joachimo Camerario, viro doctiſſimo & hujus linguæ peritiſſimo, (ſcribit enim Μῆνις, Κότος, Ἔγκολος, *Vehemens ira*) non mihi tantum, vocem illam fucum feciſſe, quum & Græcis lexicographis fecerit: ac potiſſimum Suidæ: qui eo etiam magis eſt reprehendendus quod ex hoc epigrammatis loco, — τίς φθόνος αἰὲν Θησείδας ἀγαθῶν ἔγκολος αἰὲν ἔχῃ, colligat, ἔγκολος ἦν ἡ θυμοῦ ὀργή; & non animadvertat, ἔγκολος ut adjectivum, jungi cum ſubſtantivo φθόνος.

Libet autem eadem opera & de quibuſdam aliis vocabulis te commonefacere, quæ quum ex Herodoto afferantur, ut ſcripta ſunt in typographicis editionibus, ſuſpicione ta-

tamen haud carent, præſertim veteris libri autoritate (ad nonnulla quod attinet) eam augente. Ex his eſt verbum ἀμφθορέϊ, in hoc lib. I, cap. 88. loco, πόλιν τε τὴν σὴν ἀμπάζει, ἢ χρήματα τὰ σὰ ἀμφθορέϊ. Quamvis enim primo aſpectu videri poſſit verbum iſtud ἀμφθορέϊ admitti poſſe (ut ex nomine ἀμφθορεὺς factum) tamen Herodoti ſæculo in uſu fuiſſe, vix credibile eſt. Huc autem accedit quod in vet. exempl. non ἀμφθορέϊ ſed ἀμφορέϊ legitur. Quod ſiquis aliud exemplum afferat eodem è ſcriptore, videlicet VII, 10. extremo, διαφθορὸν ὑπὸ κυνῶν· is ex me audiet, ibi pariter in vet. exempl. non διαφθορὸν, ſed διαφορὸν legi. Hunc autem verbi iſtius uſum exprimere videtur voluiſſe Horatius Latino illi omnino reſpondente, quum dixit, *Poſt inſepulta membra different lupi.*

Sic autem, quum ὑποθέμενον apud hunc ſcriptorem habeamus I, 107. ubi ſcriptum eſt, ὑποθέμενον ἢ τὸ μάγων τοῖσι ὀνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον, non dubito quin vet. exempl. ſequi oporteat, ex quibus annotatum eſt ὑπερθέμενον pro ὑποθέμενον, in eo qui hunc non magno intervallo c. 108. ſequitur, ἰδὼν ἢ τοῦτο, ἢ ὑποθέμενον τοῖσι ὀνειροπόλοισι. Nam in priori editione mea non minus hîc quam illic ὑπερθέμενον ſcriptum erat: ſed quum hic ex vet. exempl. adſcriptum margini invenirem ὑπερθέμενον, malui huic locum illius dare. Quod autem factum hic fuit non dubito quin & priore faciendum loco fuerit, ſcribendo, ὑπερθέμενον ἢ τὸ μάγων τοῖσι ὀνειροπόλοισι. Haud enim dubito quin haud aliunde quam ex incuria contigerit ut illi etiam præcedenti loco appoſita ex iiſdem veteribus libris illa lectionis diverſitas non eſſet, eo in libro (ſcriptus autem & ipſe erat, ſed minus vetuſtatem præ ſe ferens) quem poſterior in margine ſibi appoſitum habebat. At editio Aldina in priore quidem loco ὑποθέμενον, at in poſteriore ὑπερθέμενον nobis exhibet. Eſtque & hoc ſciendum, fuiſſe repertum exemplar, quod viciſſim pro illo ὑπερθέμενον haberet idem illud ὑποθέμενον, quod non longo intervallo præceſſerat. Quorſum tam multa? ut oſtendam, quam veriſimile ſit quædam vocabula, præſertimque verba, ob ſignificationem quæ pleriſque lectoribus inſolens videbatur, ab eorum aliquo (nimirum eo qui ceteris audacior erat) mutata in alia fuiſſe, hunc etiam apud ſcriptorem. Sed quis (dices) verbo ὑπερτίθεσθαι ita unquam uſus eſt? nimirum ſignificare volens, communicare quidpiam alicui: eo modo quo dicimus nos communicare aliquid ei, quod ita exponimus ut ſimul ejus ſuper eo conſilium audire cupiamus. Ipſemet Herodotus (inquam) ita eſt alibi uſus, non uno in loco. E duobus ſaltem unus quidem exſtat, ἐπεί τε ὑμῖν ἀναφέρειν ἐς πλεῦνας ἐδόκεε, ἢ ἐμοὶ ὑπερέθεσθε, ἢ ποιέωμεν σήμερον, &c. Ubi interpres non omnino male vertit, *Sed quoniam ſtatuiſtis ad plures referendum, & me adhibendum.* Dicens autem, non omnino male hunc locum ab eo eſſe redditum, hoc addo, dummodo verba iſta quibus utitur, *& me adhibendum*, recte intelligantur. Significare enim voluit, *& me adhibendum in conſilium.* Alioqui non dubium eſt quin potius, *& mihi communicandum*, dicere debuerit. Alter autem locus eſt hic, ex lib. III, c. 71. εἰ μὲν τοι ὑπερείλιθεα τὰ ἔμπροσθεν ποιήσῃ, οὐκ ἂν μιν φθείσαιμι· νῦν δὲ ἐπ' ἐμεωυτῷ βαλόμενος, ἔπρηξα. Ubi interpres tandem animadvertit quod alibi animadvertere non potuerat: videlicet ὑπερτιθέναι (nam hic voce activa utitur, quum potius paſſivæ uſum hunc dare ſoleat) eſſe quod Latini *communicare* dicunt. Ut autem minus mirer iſtum verbi ὑπερτίθεσθαι uſum non tantum novum & mirum viſum fuiſſe, ſed etiam mendi ſuſpectam ſcripturam habuiſſe, hoc facit, quod verbum quoque ἀνατίθεμαι quum apud quendam hiſtoricum ſignificationem iſtam haberet, interpres *differre* vertit: quemadmodum & ὑπερτίθεσθαι hunc vulgo uſum habet. Jam vero & quum apud Appianum ἀναθέσθαι τὰ κεκελδυσμένα, ſonaret *revocare*, ſeu *retractare*, interpres *differre* reddidit, ut in Annotationibus admonui. Verum, ut ad mentionem diverſitatis lectionum redeam, ſciendum eſt, ſicut in præcedente loco pro ὑπερθέμενον ſcriptum in quibuſdam fuiſſe dixi ὑποθέμενον, ita etiam in eo Herodoti de quo nunc agitur loco, aliam quandam ex uno manuſcripto codice habemus, & eam quidem valde miram, videlicet ὑπερεφίεσθε· quam ſi loco huic accommodare lector velit, valde ſuum ingenium, & quidem fruſtra, fatiget.

Sunt vero & alii loci in quibus contigiſſe idem videmus. Nec dubito quin eorum ſit è numero iſte è lib. V. cap. 92: ζ. ἢ διαπλώσαι τὸν βίον εὖ. Suſpicor enim è lectoribus quempiam, cui inſolens valde hæc metaphora lectori videbatur, vocem illam διαπλώσαι in hanc quam margini adſcriptam vides, διαπλέξαι, mutaſſe. Atqui cogitandum erat, Herodotum habere nonnulla ejuſmodi, & quæ quum in aliis tantum ſcriptoribus verſato, mira & pluſquam mira videri queant, eſſe tamen ſuſpecta non debeant.

Ad hoc quidem certe διαπλάσαντα quod attinet, talem ejus uſum apud hunc ipſum animadvertiſſe mihi videor: quod ſi tamen nullum aliud apud eum exſtaret hujus phraſis exemplum, ſaltem non minus admitti poſſe quivis conceſſerit quam quod alibi apud eum legitur, videlicet III, 155. πῶς οὐκ ἐξεπλώσας τὰ φρενῶν, σεωυτὸν διαφθείρας; Nam (ut dixi in recenſione & interpretatione vocum Herodoti) ἐκπλῶσαι τὰ φρενῶν eſt *De ſtatu mentis dejectum eſſe*: ſiquidem ad illud ἐξεπλωσας reſpiciamus. Alioqui, ſi præſentis ſignificatio alicubi huic aoriſto detur, ſignificat *De ſtatu mentis dejici.* vel brevius, *De mente exire.* vel, *è mente.* Aut elegantius, *E poteſtate mentis exire.* Quod ſi verbum verbo reddatur, *E mente enavigare.* nam ἐκπλῶσαι τὰ φρενῶν, quid aliud eſt? Eſt autem ἐκπλῶσαι pro ἐκπλεῦσαι. nec dubito quin pro illo διαπλεύσαντα Herodotus διαπλώσαντα itidem ſcripſerit. Sed de hac apud illum ſcripturæ inconſtantia dicendum in ſequentibus erit.

Sunt autem quædam loquendi genera quibus verba adhibentur valde vicina, (præſertim ad ſcripturam quod attinet) & ita quidem ut modo hoc modo illud verbum iis eſſe adhibitum videamus, non ſine diſſenſione exemplarium. Horum unum eſt ἀεικίῃ ϖεῖσαι cum accuſativo perſonæ, & interdum τρηχέως ϖεῖσαι. Nam & ϖείθω huic loquendi generi adhibetur. Ac lib. I, c. 115. legimus quidem, τὰ τῶδε παῖδα ἀεικίῃ τοιῇδε ϖείσαι, in Aldina etiam editione: ſed paulo ante, c. præced. ubi habes itidem τρηχέως κάρτα ϖείσαι, in Aldina legitur ϖείθε. at ϖείσαι è vet. exempl. eſt ſumptum. Sed tamen initio libri V occurrit, ϖειθόμενος ϖότερον ἢ ὑπὸ Παιόνων τρηχέως. quod eſt à ϖείθομαι. Quinetiam III, 115. extremo habemus ἅτε πολεμίους ϖειθομένους.

Ac ſunt è diverſis lectionibus nonnullæ quæ haud uno in loco annotantur. ut νομαίοισι pro νόμοισι. nam ut in hoc lib. III. c. 99. loco, νόμοισι τοῖσι τοιοῖσδε λέγουσι χρᾶται, habes ex vet. cod. νομαίοισι pro νόμοισι: ſic & alibi hæc diverſa lectio in iiſdem libris ſe offert.

Sunt denique & lectiones nonnullæ margini adſcriptæ, quæ germanæ eſſe videntur: quum illæ quæ in textu ſunt, videantur eſſe vocabula quæ margini expoſitionis loco adſcriptæ à quopiam fuerant. Exemplum nobis ſuggerit I, 85. ubi pro διθλωίῃ margini adſcriptum eſt διεξοῖ, nam illud διθλωίῃ fuiſſe adſcriptum margini, ad exponendum illud διεξοῖ, & ex margine (ut fit) in contextum irrepſiſſe veriſimile eſt.

Sunt vero & nonnullæ lectiones, quæ quamvis merito ſuſpectæ eſſe videantur, tamen eadem illa vocabula non uno in loco leguntur. Ex his eſt verbum ϖεφσῆναι pro ϖεφᾶσῆναι.

Sunt denique & quædam ex illis lectionibus quæ quum per ſe nullo admitti modo queant, ſi aliquantum adjuventur (hoc autem fit aliquid in illis emendando) dignæ ſunt quæ magis aut ſaltem non minus quam quæ in textu ſunt recipiantur. Sed hoc in meis Annotationibus aliquando (deo favente) exemplis planum faciam.

Ut autem interim intelligas lector quanto accuratius in hac editione fuerit à me emendata Vallæ interpretatio, quam in priore, quæ illis typographis pro exemplari fuit: magnum majoris hujus accurationis indicium vel in prima totius libri periodo habes. Magis tamen inſigne exemplum occurret, lib. I, 10. nam ibi ſi Vallæ interpretationem ſequeris, & totum locum attente conſiderabis, Herodotum ſibi non conſtare, ſed aperte ſibi repugnare, dicere cogeris. Hæc enim verba, in illa tam celebri hiſtoria de Candaule male merito de uxoris ſuæ pulchritudine, μαθοῦσα ἢ τὸ ποιηθὲν ὑπ' ἀνδρὸς, ὥστε ἀνέκωσζεν αἰσχυνθεῖσα· ὥστε ἔδοξε μαθέειν, Laurentius Valla ita vertit, *Hæc ut didicit à viro quid actum eſſet, neque pra pudore exclamavit, neque viſa eſt percepiſſe.* Quid (reſpondebunt hic plerique) peccatum à Valla dici poteſt? Nonne μαθοῦσα ὑπ' ἀνδρὸς, ſignificat id quod apud eum legitur? *ut didicit à viro.* ſive, *ut didicit ex viro.* Certe, μαθοῦσα ὑπ' ἀνδρὸς, non aliud ſignificare poteſt: ſed dico repugnare hoc prorſus illi tam bellæ diſſimulationi ipſius, quæ his etiam verbis deſcribitur, ὥστε ἔδοξε μαθέῃ, & quam quum in ea permanſiſſet, ſequutus eſt is quem ex ea ſperabat exitus. Sed quæ tamen alia loci illius excogitari interpretatio poteſt? Aliam nihilominus excogitandam eſſe ajo: nec tamen aliam (meo quidam judicio) excogitari poſſe quam hanc quæ à me margini eſt adſcripta, *Hæc ut animadvertit quod à viro factum erat.* Sed tu (dices fortaſſe) ita interpretando, præpoſitionem ὑπ' cum ποιηθὲν jungis, perinde acſi dictum eſſet ποιηθὲν ὑπὸ ἀνδρός. Atque plane novum in Græca lingua hoc eſſe arbitror. At ego, quidquid tibi & plurimis fortaſſe aliis in ea novum eſt, mihi novum eſſe nego: atque adeo talis uſus præpoſitionis hujus exempla tibi jam nunc duo, duobus è locis, cedo. Unus eſt, ex eod. lib. I, c. 87. εἴ τι οἱ κεχωρισμένον ἐξ αὐτῆς ἐδωρήθη. Alter autem legitur eod. lib. I, c. 114. non procul ab initio, ἃ γὰρ δὴ ἐποίησε τὸ ϖεφσλαχθὲν ὑπ' ἀνδρὸς Κύρου. Animadverti

ti autem & Dionem, Herodoti imitatione, aliquoties hac præpositione ita esse usum. Jam considera lector quantum errorem inducat interdum ignoratus tam parvæ particulæ extraordinarius (ut ita dicam) usus. Sed libet obiter & aliud de iis quæ in eodem (1, 10.) sequuntur loco addere. Quum igitur hæc subjungantur, ὅτε ἀνέβωζεν αἰσχυνθεῖσα, & hæc ita vertantur a Valla, *neque pra pudore exclamavit*, quasi pudor efficere debuerit ut exclamaret: ego, qui aliam atque adeo contrariam, esse video mentem Herodoti, ita eam expressi *neque exclamavit*, *utpote pudore retenta*. Quinetiam, ut lectori hanc esse mentem Herodoti subindicarem, inter ἀνέβωζεν & αἰσχυνθεῖσα, interpunctionem posui. Illa autem verba, ὅτε ἔδοξε μαθέειν, quæ vertit, *neque visa est percepisse*, maluissem ut vertisset, *neque visa est animadvertisse*: aut *neque pra se tulit animadvertisse*: ut habes margini à me cum præcedentibus adscriptum.

Alia exempla majoris in hac posteriori editione accurationis (& quidem nonnulla haud minus fortasse insignia) circa emendationes interpretationis Vallæ, ipsemet editionem hanc cum altera conferens, aut annotationes meas legens, invenies: atque in iisdem plurimarum ejus emendationum, margini adscriptarum (quarum pleraque & prior editio habuit) quæ alioqui dubitationem tibi movere possent, reddetur. Simul vero & de quibusdam quæ in ipsa Herodoti dictione (vulgo textum vocamus) vel emendata sunt, vel videntur emendanda, in illis differetur. De emendationibus autem loquor sive iis quas jam prior editio exhibuit, sive iis quas ista nunc exhibet. Emendata porro fuerunt ex veteris quidem exemplaris autoritate plurima, vel potius veterum exemplarium (nam raro absque duorum saltem consensu id facere sum ausus) verum & unus interdum locus ex collatione cum aliis. Sic enim lib. 1, cap. 46. ἐς Ἄζας pro ἐς Σάρδις, alio è loco: & lib. 11, cap. 40. pro τῇσι repositum τῇ Ἴσι fuit, alio itidem è loco. Dicitur autem Ἴσι pro Ἴσιδι. Verum & quædam (ac non paucæ fortasse) emendationes conjecturales in illis annotationibus proponentur: & quidem nonnullæ quæ nova etiam vocabula Herodoto dabunt: (nova voco quæ antea apud illum non comparebant in illis quæ usquam comparebant exemplaribus) ex quibus sunt ἀπλογνώσας & δεσποσυνόμενον. sed de illo quidem ἀπλογνώσας vix ulla dubitatio relinquitur: at de hoc δεσποσυνόμενον relinqui mihi dubitationem fateor. Reponetur autem hoc δεσποσυνόμενον pro διεσπασμένον, quod legitur lib. 1, c. 59. initio, adjunctum participio κατεχόμενον interposito particulæ ἢ vinculo. Jam vero ex Plutarcho atque aliis qui locos hujus scriptoris citant, emendationes depromentur. Horum autem in numero est Eustathius suis tum in Homerum tum in Dionysii de situ orbis poëmatium commentariis. Quinetiam ex ipso interprete Valla nonnullæ emendationes sumentur: quarum tales sunt nonnullæ ut quod in nostra lectione affirmatur, id lectio ejus neget, aut vice versa.

Quod vero ad eam scripturæ inconstantiam attinet, de qua me verba facturum promisi, (unde nimirum fit ut eadem vocabula non ubique eam litteræ aut litterarum mutationem habeant quam dialectus Ionica poscit aut poscere videtur) eam inconstantiam non Herodoto sed librariis, dialecti qua ille utitur, sæpe obliviscentibus, imputandam esse ajo: aut certe nonnullis qui alicubi vocum quæ Ionice scriptæ erant scripturam à lingua communi receptam margini appositissent. Ut enim à mentione verbi ἐκπλῶσαι (quod sermonis hujus occasionem mihi præbuit) initium sumam, quis credat Herodotum ita inconstantem fuisse ut modo πλῶσαι, aut ἐκπλῶσαι, aut ἐκπλῶσαι, modo πλεῦσαι, vel ἐκπλεῦσαι, vel ἐκπλεῦσαι diceret? Atque, ut de hac ipsa littera ω loqui pergam, in ejusdem formæ vocabulis, aut etiam iisdem, modo litteram illam ω modo ο habemus, haud enim χρέων) tantum, sed χρέον) etiam legitur: itidemque ὀρέωντες & ὀρέοντες. illud III, 157. hoc, IV, 125. Ac scimus tamen à Corintho scribi, Iones ὀρέω pro ὀρόω, itidemque ἐχρέοντο pro ἐχρόοντο dicere. Quinetiam modo hæc littera α, modo η, in uno eodemque verbo occurrit. nam & χρῶνται & χρῆνται legitur. Sic ἐχρῶτο & ἐχρῆτο. Ac quamvis θεήσασθαι & θεήσεται pro θεάσασθαι & θεάσεται scriptum sit, cum alibi cum I, 8. itidemque θεησάμενος, non θεασάμενος, I, 59. item alibi ἀξιοθέητον pro ἀξιοθέατον· quumque in his non alia sit mutatio quam litteræ α in η, tamen ἐθηήτο, non ἐθεῆτο, alicubi nostris se oculis offert, mutato etiam ε in η. Atque, ut in mentione mutationis litteræ α in aliam maneam, quamvis μέγαθος pro μέγεθος tot loci nobis exhibeant, eodemque modo alicubi ὑπερμεγάθεας pro ὑπερμεγέθεας legamus: tamen & μέγεθος locis aliquot scriptum est: ut I, 60. Sic etiam τάμνω dicit, pro τέμνω, vocali α locum vocalis ε tribuens: sed ne hæc quidem mutatio ubique fit.

A vocali α ut veniam ad ε, quum hæc Ionico more auferri à principio quorundam

vocabulorum dicatur, & ἐκεῖνος inter illa ponatur, tanquam κεῖνος non ὀκεῖνος, Ionicum ſit: tamen ἐκεῖνος quoque hunc apud ſcriptorem ſæpe occurrit. Sic non ſolum ἄρων pro ἐώρων, ſed etiam hoc ipſum ἐώρων apud eum legimus. Ac ne ὀρτὴ quidem pro ἑορτὴ conſtanter ſcriptum eſt. Utque loquar de iis quoque locis ubi contra inſeritur hæc vocalis, præter morem linguæ communis, ſciendum eſt, non μηχανεώμενος tantum ſed μηχανώμενος etiam, itidemque μηχανῶν legi.

Ab ε ad η tranſiens, mutari quidem & hanc vocalem η dico in aliam, Ionico more: ſed ne hîc quidem conſtantiam ſervari. nam quum vox νηὸς Ionicæ dialecto aſſignata ſit, non minus tamen νεὸς, vel νέα ſeu νέας· quam νῆα, ſeu νῆας apud eum eſſe ſcriptum videmus. Ac pro ἤσσων & ἡσσωθῆναι legimus ἔσσων & ἐσσωθῆναι multis quidem in locis, (in quorum uno ita eſt allucinatus Valla interpres, ut VII, 18, ex genitivo plurali ἐσσόνων, dicto pro ἡσσόνων, fecerit gentem quæ *Heſſones* diceretur) ſed non tamen in omnibus. Quumque pro οἰκεῖος ſcribi debeat οἰκήϊος, tamen & illud interdum occurrit. Sic etiam μανδεῖον pro μανδήϊον· nec ſolum ἀτρεκηίη, ſed & ἀτρεκίη. Atque adeo IV, 33. ἀσφαλείης, non ἀσφαληίης, legitur.

Ad vocalem ι quod attinet, alicubi nec in ipſa lex Ionicæ dialecti ſervatur. Nam haud tantum εἰμὲν ſed ἰσμὲν quoque apud eum habemus. Ac initio Terpſichores προκλήσεος, pro προκλήσιος, ut alibi καταστάσι. Ac, quum ι ſæpe ab Ionibus inferatur, veluti quum ξεῖνος pro ξένος dicitur, in omnibus tamen ejuſmodi vocabulis id factum non videmus. Quumque viciſſim in multis detrahatur ι, veluti in ὀπτήδεος (item in ἔων, in ἐώθεσαν, atque aliis) tamen & ὀπτήδιος legitur. Et alicubi ἀνίη, alicubi ἀνίη legitur. Vocalem ο plerique loci habent in pronominibus ἐμέο & σέο, ſed illam (tanta eſt ſcripturæ inconſtantia) eadem pronomina non minus frequenter coguntur relinquere, ejus locum occupantibus ἐμεῦ & σεῦ. Eodemque modo participii ποιεόμενος locum ſæpe à ποιεύμενος occupari, idemque in aliis hujuſmodi participiis, quinetiam in ipſis verbis, fieri videmus.

Vocalis υ non minus habet & ipſa quod queratur. Quum enim quodam ſuo jure debeat cum vocali ο, ad efficiendam diphthongum, coaleſcere, in pleriſque vocabulis, è quorum numero eſt ὄνομα pro ὄνομα, (quod idem juris cum ὀνομαίνω & ὀνομάζω communicat:) en tibi nihilominus ὀνομάζων, non ὀνομάζων, I, 44.

Nec melior eſt vocalis ω, quam aliarum conditio: quum eam ex verbo πλώω, ſuperveniens ε ſæpe expellat, ut dictum eſt: nec ζωὴ ſemper, ſed plerumque ζόη, ſcribatur.

In ultima vocali ultimus ſit meus hoc de genere inconſtantiæ, qua leges Ioniſmi violantur, ſermo: (alioqui enim, quo plura de illa dico, eo plura ſupereſſe dicenda video) donec non ſolum has lectiones διφασίας (ut Herodoti vocabulo utar) proferre, ſed de iis judicium ferre vacet.

EX EJUSDEM H. STEPHANI PROLEGOMENIS

aliis ibidem, de opera à ſe præſtita in ſecunda editione, quam in noſtra ſequuti ſumus.

Ac primum quidem, ad eos quod attinet quibus ſine cortice natare in Græcorum ſcriptorum lectione datur, id eſt, qui interpretis operam, tanquam χλεσγωγῦ cujuſdam, non requirunt, (quamvis multo pauciores in Herodoto & Thucydide, quam aliis, eam non requirere notum ſatis ſit) ſed ceteris ad hanc lectionem adminiculis eſſe contenti poſſunt: non eas tantum quas antea diverſas ſcripturas (ut Græci διαφόρους χαρακτῆρας appellant) exhibui, ſed numerum earum auxi: & cenſura adhibita, quaſdam exautoravi: non tamen ita ut amandarem, ſed tantum ut loco ſuo motis alium minus honorificum darem. Ex ipſo enim textu (ut hodie moris eſt vocare) in marginem tranſtuli. Sed quaſdam viciſſim majore dignas honore judicavi, ideoque eas hinc illuc tranſtuli. Jam vero & pleroſque locos emendavi, qui tibi faceſſere alioqui negotium poterant: & quidem haud parum negotii nonnulli. Quorum in numero eſt hic qui in Euterpe cap. 40. legitur, ἐπλω προσηκόσῃσι τῆσι, ἢ ἐπλω κατόξων), θύρῃς πλω βῶν. Quem enim illa vocula τῆσι non torqueat? cui crucem non figat? Sed eſto, veriſimilem poſſe videri hanc emendationem, unde tamen tantum confidentiæ (dices) ut eas voculas τῇ ῥσι margini non adſcripſeris, ſed ipſis Herodoti verbis inſerere auſis fueris? Quoniam Herodotum ex Herodoto me emendare, vel (ſi mavis) Herodotum eſſe ſui ipſius emendatorem, videbam. Ita enim ille in ſequentibus, eadem in Muſa, paucarum paginarum inter-

tervallo, cap. 61. ἐν ᾗ Βυσίες πόλις ἐν ἀναγωγῇ τῇ ἐπὶ τὴν ἠῶ τὴν ἰοῦσι, ἔρημος τὸ τέταρτον μέρος. τύπτουσι δὲ ἐν μέσῃ τῇ θυσίῃ πάντες ἐς πᾶσαν, μυρί. Sunt vero & alii loci quibus male affectis ex ipſo Herodoto medicinam adhibui. Sed ſupereſſe fateor qui eandem à me aut ab alio quopiam opem exſpectent. Parum autem abfuit quin & alium quendam emendare mihi permiſerim: ſuum illi vocabulum, antiquum certe, & multorum auribus, etiam in Græca lingua valde exercitatorum, inſolens futurum, reſtituendo. id autem eſt ἀλλοτρούζας. Nec dubito quin, ſi de hac emendatione, tanquam ex nimia fiducia proficiſcente, accuſatus fuiſſem, cauſæ meæ patrocinium Heſychius ſuſcepiſſet. Sed (ut opinor) nec Hippocrates Ion, quum me ſcriptori Ioni operam præſtantem vidiſſet, opem viciſſim præſtare mihi recuſaſſet: præſertim quum eodem & ipſe vocabulo utatur, paulo quidem alium ſed tamen non alienum ab eo quem apud Herodotum habuiſſet, dans ei uſum. Ut taceam, non abſimile vero eſſe, utrumque ab illo, Hippocrate inquam, datum ei uſum fuiſſe. Eſt verò & alius quidam noſtri hiſtorici locus, qui vocabulum quoddam non minus Hippocrati quam Homero uſitatum requirere videtur: ut in meis annotationibus (deo favente) declarabo. Immo quid obſtat quominus jam nunc illam ſaltem libri illius portiunculam (aut ſiquid portiuncula minus dici poteſt) repræſentem? Scito igitur agi de hoc loco, quem habes lib. II, cap. 47. οἱ δὲ πίνηλοι αὐτῶν, ὑπ' ἀσθενείης βίης γαύλους πλέουσιν ὀλίγους, ἢ οὐδὲ πλέουσι ταύτας, θύουσι. Nam quum in Aldina iſta pariter & Baſilienſi editione habeamus, ὑπ' ἀσθενείης βιὴς τε τινὰς πλέουσιν ὀλίγους, quid vetat quominus quis pro voce βιὴς ſcribendum βαιὰς ſuſpicetur? Saltem è ſcriptura qua nihil ſignificari poteſt, aliam quæ non incommodum ſenſum habeat, efficiet: idque minima cum mutatione. Talem autem mutationem, id eſt minimam ſive leviſſimam, quum ſufficere ad quorundam locorum emendationem viderem, pro religioſo ſuperſtitioſus eſſe nolui. Atque hinc factum eſt ut in hac poſteriore editione (hoc exemplo contentus ero) pro ἀπιπῆζι ſcribere ἀπιπῆζι non dubitaverim, lib. II, cap. 94. quum manifeſtum ſit ἀπιπόω eſſe quod Dioſcorides ἐξιπόω dicit. Adſcripta autem margini lectio ἀπιτῆζι, quæ nihil poteſt ſignificare, fieri poteſt ut ex alia manarit, aliis litteris ſcripta, ſed eandem tamen pronunciationem (ut jampridem litteris diverſis eadem pronunciatio dari cœpit) habente: ac audiens aliquis verbum ἀπυῆζι (quod eſſe poterat expoſitio illius ἀπιπῆζι) non illo modo ſcripſerit, ſed hoc, ἀπιτῆζι.

Jam vero & commoda quorundam locorum interpunctione magis etiam quam antea lectoribus commodaſſe, & labore illos levaſſe, ex ipſa collatione apparebit. Alicubi tamen eorum diligentiæ hoc reliqui, ut quam interpunctionem in annotatione margini adſcripta ſequutus eſſem, eam in ipſis Herodoti verbis (niſi forte à me diſſentirent) ſequerentur. Ac hujus etiam rei exemplum ſuggeret illa ipſa quæ modo propoſita fuit pagina. In eadem enim, lib. II, c. 95. legitur, τῷ δὲ νύκτα αὐτῇ κεῖται ἐν τῇ ἀναπαύλῃ τοίτῃ· ἐπὶ ταύτῃ ἴσῃσι τὸ ἀμφίβληστρον· ſed tamen ſequendo ea quæ margini adſcripſi, poſt κεῖται ponenda eſt τελεία ſιγμὴ, at poſt τοίτῃ, tantum ὑποſιγμή. Fateor interim me ſimul etiam mutaturum libenter αὐτῷ in ἅτε.

Paulo poſt.

Ad eos autem ut veniam, quibus contra ſine cortice natare in Græcorum ſcriptorum lectione eſt negatum, eos qui ſine Theſeo è multis illorum locis emergere non poſſunt, eos qui duce filo, ut in aliquo labyrintho, ſua ponere veſtigia neceſſe habent: multo plus & ipſi huic editioni, quam priori, ſe debere, merito fatebuntur: quum me in multo pluribus locis interpretationem Vallæ emendaſſe, in quibuſdam in meipſum etiam, ad emendationem quod attinet, inquiſiviſſe animadvertent. Hoc enim de quibuſdam locis poſſe mihi videor dicere, ubi quæ me non ſatis tum temporis oculatum ſubterfugerant, à me nunc, ceu facto oculatiore, deprehenſa fuerunt. De locis tamen iis non jam loquor, ubi tales erant commiſſi errores quales in nominum quorundam interpretatione: qui nimirum ſunt eorum è genere quos μεταμορφωλὰς ſive μεταμορφωλὰς appellare ſoleo, quod metamorphoſes, & miras quidem eas, in quibuſdam ſcriptorum Græcorum locis interpretandis faciant. Atque horum è numero unus eſt ubi nomen ἥσσονες, quod ſonat *inferiores*, ſeu *viribus minus valentes*, mutatum fuit ab interprete in nomen populi omnibus geographis, omnibus hiſtoricis incogniti: quum is ab illo vocetur *Heſſones*. Locus ille eſt in Polymnia, c. 18. ἰδών τε πολλὰ καὶ μεγάλα πρήγματα ἐπὶ ἰσσόνων. ubi vide quæ margini adſcripta ſunt. Ac eodem modo eod. lib. c. 93. no-

men vel potius pronomen relativum οἵτινες, quod respondet Latino *qui*, videbis transformatum in quendam populum. ita enim ille, *quos prius appellatos fuisse Hœtines, dictum est*: quum verba Herodoti (de Caribus loquentis) hæc sint, ἤτοι ἦ, οἵτινες πρότερον ἐκαλέοντο, εἴρηται. Sonant vero hæc, *Hi autem, quinam* (id est, quo nomine) *prius vocarentur, dictum est*. Sic lib. I, c. 176. vides, ex ἰητέων, quod Ionica dialecto dicitur pro ἰητῶν, ab ἰήτης, (cujus nominativus singularis est ἰήτη, quo significatur *familia*) quendam populum seu quandam gentem ab interprete nobis fieri, cui nomen sit *Istiæi*. Atque his adjiciendus est mons *Hirus*, per eandem metamorphosin factus, lib. I, cap. 80. nam ibi legitur, *qui è monte Hiro matris Dindymenæ lapsus*. ubi admonitiunculam margini adscriptam vide. Quod si ad aliud genus errorum interpretis à me emendatorum veniendum sit, illi non cedens, quin potius id superans, de nullo potius hoc dici posse existimo quam de eo ubi contrarium omnino sensum verbis autoris dat interpres. Exemplum quod in mentem venit primum, est in Euterpe, cap. 167. hæc enim exhibet ista Herodoti verba, ἤκουσα δὲ Κορίνθιοι ὀνοῦσι τὰς χειροτέχνας, à Valla sic interpretata, *Corinthii quoque minimi faciunt opifices*: quum Herodotus contrarium de Corinthiis testetur, eos nequaquam minimi facere opifices, vel potius, contemptui habere. Aliunde autem non contigit tam magnus error quam ex non intellecto verbi ὀνομαι usu: sicut nec compositum ex hoc factum καλονοθῆς intellexit Euterp. cap. 136. ubi exstat inscriptio, cujus principium hoc est, ΜΗ' ΜΕ ΚΑΤΟΝΟΘΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΛΙΘΙΝΑΣ ΠΤΡΑΜΙΔΑΣ. nam has voces ille ita reddit, NE ME LAPIDEIS PYRAMIDIBUS COMPARES. Ubi illum videri aliud verbum quam καλονοθῆς legisse, dixi in iis quæ margini adscripta sunt: sed quum ne illius quidem verbi ὀνοῦσι significationem assequutus sit, facile mihi persuadeo, non aliam eum lectionem illic sequutum esse, sed idem ei in illo etiam verbo quod ex hoc compositum est usuvenisse. Quis igitur est illorum verborum sensus? Illorum regis Asychis verborum sensum (lectores enim ibi suspensos reliqui) esse hunc arbitror, NE ME CONTEMNAS PRÆ LAPIDEIS PYRAMIDIBUS. Vel, Ne me asperneris. Ceterum, ad priorem illum quod attinet locum, quem Valla ita vertit, *Corinthii quoque minimi faciunt opifices*, suam ei interpretationem vel hoc reddere suspectam debebat, quod ulla vix artificia magis celebrarentur quam quæ Κορινθιουργῆ (eo modo quo Ἀττικουργῆ, & Μιλησιουργῆ, & Ναξιουργῆ) nominabantur. Haud scio autem an ex ullo nobis clarius & certius esse id possit loco, quam ex Actorum apostolicorum capite XIX. Ibi enim quidam nomine Demetrius vel ex uno artificio procudendi templa Dianæ argentea (sive thecas templi effigie, aut scriniola, sive nummos celeberrimi illius templi formam repræsentantes, aut alias ejus imagines, intelligere oporteat) magnum artificibus præbuisse quæstum dicitur. In dubium igitur vocari non potest quin mea quam vera est, tam falsa sit illa meæ contraria interpretatio. Quod si librum hunc evolvere libeat, alios plerosque locos invenies ubi meam itidem interpretationem, & quidem alteri omnino repugnantem, propono. Taceo de locis ubi Latina ejus verba negant quod Herodotus ait, aut vice versa: sed ita ut id è lectione contraria nostræ contigerit, eique imputari debeat. Ac fateor posse alicubi, utri potius lectioni acquiescendum sit, dubitari: atque hæc, ut opinor, incidere dubitatio poterit non procul ab initio Cliûs, cap. 24. ubi de Arione legimus, ἦν Ἀρίονος τοῦ ἀνάθημα χάλκεον, οὐ μέγα, ἀλλὰ Ταινάρου. contra enim, χάλκεον, μέγα, legisse Vallam videmus. At eod. lib. cap. 37. vicissim negationem ille habet ubi nullam habemus. nam pro ἐπιχρεωμένων lectum ab illo fuit οὐκ ἐπιχρεωμένων.

Verum, ut de locis in quorum interpretatione peccavit, verba pergam facere, eorum in numero nonnulli sunt ubi hoc inde contigit, quod non animadverteret verbum quod piam usum quendam Herodoto, aut certe ejus dialecto, peculiarem habere. ut I, 45, συγγινωσκόμενος. Nam & activam vocem συγγινώσκειν longe aliud sonare passim apud hunc scriptorem, quam *ignoscere*, in recensione & expositione quorundam ejus vocabulorum à me aliquot exemplis ostensum fuit. Minus autem quis miretur fortasse illum ἔπεσι λῶ reddidisse *epistolam*, lib. VI, c. 50. quum potius *mandatum* significare videatur. Ac fallitur Eustathius in eo quod credit, vocem ἔπεσι λῶ, quæ apud Æschylum id sonat, pro ἔπτολλω positam esse, adjectione litteræ σ. quasi vero à verbo ἐπιτέλλομαι, quod Homero usitatissimum est, deduci eam necesse foret, ac non ἐπιστέλλειν quoque, & quidem in soluta etiam oratione, eum usum haberet. Qua de re siquis cum Eustathio dubitat, omnem utrique meus Thesaurus Græcæ linguæ dubitationem tollet.

Inter illa autem de quibus nunc demum in hac posteriore editione monui, est quidam usus præpositionis ἐκ, qui non animadversus fecit ut in eorum interpretatione quæ de Cambyse & Gyge

Gyge narrantur, I, 10. aliquid ſit abſurdi: ex eo quod, ubi dicitur, μαθοῦσα ἢ τὸ ποιηθὲν ὑπ' ἀνδρὸς, interpres non viderit, intelligi debere, non μαθοῦσα ὑπ' ἀνδρὸς, ſed τὸ ποιηθὲν ὑπ' ἀνδρός: ut oſtendi in iis quæ recenſioni & expoſitioni vocabulorum hujus ſcriptoris ſubjunxi.

At eorum è numero de quibus in annotationibus agetur, eſt quod dicitur de Perſis, I, 133, μεθυσκόμενοι δὲ ἐνθαῦτα βουλεύονται τὰ συμφορώτατα τῇ πρηγμάτων. Nec enim eos tantum facere injuriam Herodoto arbitror, qui iſta ex eo afferunt, at quæ ſubjungit tacent: ſed eos etiam qui μεθυσκόμενοι interpretantur *ebrii*: ut intelligamus, Perſas, quum jam ſunt ebrii, de rebus maxime ſeriis conſultare. Cur enim μεθυσκόμενοι pro μεθυσθέντες accipiamus, potius quam id quod proprie ſonat intelligamus? Id vero non aliud eſt quam *dum ſe inebriant*. Quantum autem ſit diſcriminis inter eum qui ad ebrietatem iter facit, eumque qui jam iter illud confecit, atque ad eam pervenit, cuilibet judicandum relinquo. Tantum certe diſcriminis eſt quantum inter eum qui urbem quampiam oppugnat, & eum qui jam expugnavit. Quæ comparatio eſt eo aptior, quod is etiam qui ſe inebriat, mentem ſuam velut oppugnat, & de ſtatu ſuo deturbare conatur: at poſtquam hoc effecit, jam dici poteſt eam expugnaſſe. Quamobrem non video quid obſtet quin participium illud μεθυσκόμενοι interpretemur (ſi verbum verbo reddere nolimus) *inter pocula*, aut ſaltem *inter larga pocula*. Quod ποιηλικώτερον eſſe fateor: quamvis Livius largius vinum etiam dicat. *Largiore vino* (inquit) *uſus*. Nec vero videtur contra me facere quod ſequitur, de eo qui domui in qua ſunt præeſt, proponente poſtridie quod ipſis in ea conſultatione potatoria viſum fuit. Proponit enim tanquam iis qui è menſa (ſi tamen ea tum utebantur) tandem nonniſi ebrii ſurrexerint, ideoque illorum quæ à ſe ſtatuta fuerint, recordari haud queant. At nihil obſtat interim (meo quidem judicio) quin intelligamus illis inter larga pocula, & tamen antequam eſſent ebrii, conſultantibus, ebrietatem ſolitam ſupervenire. Sed viderit alius quiſpiam quid pro Perſis afferri poſſit, ſuper eo etiam quod ſubjungitur, & quomodo illud quoque factum oſtendi minus abſurdum queat quam prima fronte videatur: τὰ δ' ἂν νήφοντες προεβουλεύσαντο, μεθυσκόμενοι ὑπερδιαγινώσκεται.

Exhibebunt porro illæ annotationes meæ, deo favente, & quorundam locorum emendationes, ex conjectura: quandoquidem vetere exemplari (cujus etiam exſpectatio fecit ut editionem hujus ſcriptoris differrem) video me ante bellorum noſtrorum finem potiri haud poſſe. Atque ut hujus quoque operæ aliquod tibi velut γεῦμα interim præbeam, quandam loci quem habet Thalia, c. 130, proponam. Nam ibi pro ὑπολύπλοια ſcribo ὑποκύπλοια, levi cum mutatione, ſed ejuſmodi tamen, ut quum ex illo ὑπολύπλοια nihil niſi ineptum elici poſſit, (præſertim ſiquis Vallæ interpretationem ſequatur) contra in ὑποκύπλοια non dubitem quin Herodoti mentem habeamus.

Eodem in opere, eademque opera, de illa quoque ſcripturæ diverſitate agam, qua fit ut ejuſdem vocabuli ſcriptura modo dialecti Herodoti, id eſt, Ionicæ, legem ſervare, modo ab ea diſcedere videatur: & è duabus tribuſve (tot enim ſunt interdum) quam potius recipiendam arbitrer, declarabo. Interim certe adeo in hac parte nihil mutare ſum auſus, ut in ipſo etiam principio Ἁλικαρνασσῆος retinuerim, & in Ἁλικαρνησσῆος mutare noluerim: quamvis ſit Ἁλικαρνησσεύς II, 4. & Ἁλικαρνησσῆ VIII, 104. In eo quidem magna eſt conſtantia, quam valde quis mirari poſſit, quod nuſquam (ſi memoria non me fallit) genitivo Ionico, id eſt, in ιο deſinente, utatur: ſed quemadmodum prima totius operis vox eſt Ἡροδότου, non Ἡροδότοιο, ſic alibi alia virorum nomina illo non hoc ſcripta modo, & Νείλου, non Νείλοιο, ποταμῷ itidem, non ποταμοῖο, atque adeo λόγου etiam, non λόγοιο, habeamus.

Sed quamvis de multis te monuerim, non dubito quin aliqua quæ in eorum eſſe numero debebant, mihi exciderint: quod ſi ita eſt, ſuus illis eodem in opere locus erit.

Jam vero, quoniam, ſi εἰδότι λέγειν non oportet, multo minus, ὁρῶντι λέγειν, quid attinet, quæ hæc EDITIO POSTERIOR adjuncta priori habeat dicere? Sed ea quidem quæ huic Herodoti libro præfixa ſunt, partim mea, partim Joachimi Camerarii, fuerunt tantum locupletata, & quidem ea in parte quæ mea eſt: at quæ ſubjuncta, DE LEGIBUS ET INSTITUTIS TAM PERSICIS QUAM ÆGYPTIACIS, ex variis ſcriptoribus ſumpta, nunc primum adjecta ſunt. At poterant tamen (inquies) ex aliis etiam alia quædam ſumi. Poterant, fateor: ſed iis quæ præcipua videbantur, eſſe contentus volebam.

EX EJUSDEM H. STEPHANI PRÆFATIONE IN PRIMAM EDITIONEM.

HErodoteæ autem hiſtoriæ virtutes non ex ore meo, ſed Joachimi Camerarii, omni genere doctrinæ celeberrimi, accipies. Quem ego virum cum antea plurimum dilexi,

(ut

(ut viciſſim ab eo plurimum me diligi animadverti) tum vero ex quo ipſum quoque vehementi amore Herodotum complecti cognovi, illa certe amoris in Herodotum noſtrum ſocietas, priſtinam illam amicitiam, quantum augeri potuit, tantum auxit. Quod ſi lectis illis Camerarii de Herodoto ſcriptis aliquid tibi ocii ſuperfuerit, meæ etiam editioni Latinæ interpretationis præfixa quædam à me ejuſdem argumenti invenies: in quibus ſatis prolixe illis reſpondeo qui mendacem eſſe Herodotum mentiuntur: adeo ut præfationem illam, apologiam Herodoti ideo inſcribendam cenſuerim. Inter alia multa ibi, miram illam hiſtoriam & quæ præ ceteris omnibus judicari fabuloſa poſſet, de Scythis ſervis qui dominis abſentibus in uxorum illorum poſſeſſionem involarant, tandemque quum juſto prœlio repelli ab armatis dominis non potuiſſent, ſolis flagellis repulſi fuerunt: illam inquam hiſtoriam annalibus poſterorum (in his enim & Moſchovitæ numerantur) teſtatam ad hunc uſque diem extare leges: detortis duntaxat (ut fit) nonnullis facti circunſtantiis. Leges item, quod de Threſſis mulieribus narrat Herodotus, eas excedentibus è vita maritis comites ſe certatim offerre, ſimili Indicarum mulierum facto (cujus teſtes oculati hodieque extant) confirmari. Quid quod illa de mulieribus Babylonicis hiſtoria, quæ viris extraneis ſemel in vita ſe proſtituere neceſſe habebant, Jeremiæ Prophetæ teſtimonio confirmatur? Quod autem ad quaſdam de rebus levioribus hiſtorias attinet, (in quibus tamen non minus fides ejus ſuſpecta eſt) eas ab aliis quoque ſcriptoribus, addito non ejus ſed aliorum teſtimonio, referri ſcimus. Cujuſmodi eſt quod de Amaſidis thorace apud hunc noſtrum hiſtoricum legimus. ab illo enim proditum eſt, unamquamque ejus ἀρτεδόνιν, quamvis alioqui ἴσσαν λεπίδι, habuiſſe in ſe ἀρτεδόνας τριηκοσίας & ἑξήκοντα πάσας φανερὰς. At Plinius nullam Herodoti mentionem faciens, certam tamen huic rei fidem affert, quum ita ſcribit, *Mirentur hoc, ignorantes in Ægypti quondam regis (quem Amaſin vocant) thorace, in Rhodiorum inſula oſtendi in templo Minervæ* CCCLXV *filis ſingula fila conſtare. quod ſe expertum nuper Roma prodidit Mutianus ter conſul: parvaſque jam reliquias ejus ſupereſſe, hac experientium injuria.* (Taceo inſignem errorem quem interpres hîc commiſerat, ἀρτεδόνας non *fila* ſed *venationes* interpretatus.) Hæc ego aliaque hujuſmodi mecum reputans, & mendacem tamen ſubinde vocari Herodotum audiens, hoc epigramma inter ſcribendam illam apologiam, in calumniatores illos luſi, tanquam ipſum Herodotum compellans:

Ἄφρων ὁς ψεύσῃ σε καλεῖ, ὅτι πεύθεαι ἄλλα.
Καὶ τί γὰρ εἰ ψεύσῃ ψεύδεαι ὅς σε καλεῖ;
Εἰ δ' παλαιὰ λέγῃ δεδαηκέναι αὐτὸς ἄμεινον,
Ἄφρων ὃ ψεύσης δίθυς ἄλωκεν ἐών.

Huic certe potiſſimum ſcriptori id accidit quod præ quovis alio metuiſſe videmus, nimirum ne mendacis à poſteris nomen acciperet. Sed ſi quæcunque incredibilia videntur (dum ea experientia noſtra vel ſenſu noſtro ſive ingenii captu metimur) mendacii inſimulanda eſſent, quam multa in ſacris hiſtoriis, quæ tam certæ ſunt fidei, mendacii inſimularentur? Quem autem librum poſt ſacroſanctos illos habemus in quo res adeo magnæ commemorentur? in quo providentiæ potentiæque divinæ, quæ ſuperbos deprimit, tot tamque luculenta exempla conſpiciantur? ubi regum, potentiſſimorum alioqui (quorum & ipſe ſuperbiam ac veſaniam nobis ante oculos ſæpe ponit) regnorumque adeo horrendæ everſiones narrentur? Quis eſt ex quo certius ſacra chronologia cum profanis hiſtoriis conciliari poſſit? Addo etiam (quod vel maxime commendare nobis hunc ſcriptorem debet) qui religioſius de divina providentia & quidem valde ſimilibus verbis, interdum etiam iiſdem, loquatur? Omitto, priſci illius ſæculi ſimplicitatem, & humile (in quibuſdam etiam regibus) vitæ genus eodem nobis modo utrobique deſcribi. Omitto & hoc, nullum uſquam extare apud Græcos autores ſcribendi genus, quod (ut in omnino diverſa lingua) ad Hebraici brevitatem ſimplicitatemque magis accedat. Nemo certe eſt qui quum legit apud Herodotum hanc inſcriptionem, *Amaſis Polycrati ita dicit:* item, *Mardonius hac dicit:* non poſſit uſitatum prophetis præſertim ſtylum agnoſcere, *Hæc dicit Dominus Deus.* Nemo eſt item qui quum Herodotum ita ordientem ſuam hiſtoriam audit, *Herodoti Halicarnaſſei hiſtoriæ editio hæc*: de qua interpretatione alibi dicendum erit) ſimile eſſe hoc Eſaiæ exordium faſſurus non ſit, *Viſio Eſaiæ filii Amos.* Nec non iſtud Jeremiæ, *Verba Jeremiæ filii Helciæ.* Cui ſimile eſt omnino apud prophetam Amos, *Verba Amos.*

Jam vero quod ad Homerum attinet (ut à ſacris ad profana veniamus) quiſquis lectionis illius ſtudioſus eſt, ad eam profecto neque magis compendiariam neque magis expeditam viam, quam hunc autorem pervolutando, ſternere ſibi poteſt: nec aliunde melius quæ apud Homerum Ionica ſint, & quæ non tam Ionica quam poëtica, cognoſcere. adeo ut qui ſit φιλόμηρος, eum eſſe etiam φιληρόδοτον, rationi conſentaneum ſit. ΛΕΞΙ-

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΩΝ ΗΡΟΔΟΤΕΙΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.

Ex mſ. codice Melchioris Haiminsfeldii Goldaſti.

Ἀγγελή· χρήση.
Ἀναξυρίδας· τὰ βαθέα ϛ βασιλικὰ τ ὑποδημάτων.
Αὐλός· εἶδος ἀκολάσκης ὀρχήματος.
Ἀνακῶς· ἐπιμελῶς, φυλακικῶς.
Ἀβρόν· καλὸν, αὐθαδες, τρυφερόν.
Ἀναισιμῶν· δαπανᾶν, ἀναλίσκειν.
Ἀνέγνωζεν· ἀνέπτυζεν, ἐδίδαζεν.
Ἀντίξοον· τὸ ἐναντιούμενον.
Ἀλεξομβρίης· ἀμπωμβρίης.
Ἄρδις· φαρέτρα· ἢ τὸ βέλος.
Ἀπίσας· ἱκανώσας.
[1] Ἀφιδέας· ἀλύσας· οἱ δὲ, ψέλια.
[2] Ἀποφλιῶ· τιλῶ τελαμβίῳ τιμιῷ ὑπὸ τ δένδρων τοῖς δεσπότας.
Ἀπολιμοέρης· ἀτίμης.
Ἀπεμαζίζεν· ἐμώρανεν.
Ἀπηλικέστερον· πρεσβύτερον.
Ἀμύσσειν· [3] ταρσόσειν, ἑλκεῖν, ξέειν.
Ἀνδρόσφιγγα· σωμάτιον ἄνθρωπος ἢ σφίγξ δημιούργημα.
Ἀλιμωρεῖ· ἤγειρε καλαφρονίζας.
Ἀνδρόγυνος· ἑρμαφρόδιτος.
Ἀμβολάδιν· καθ' ὑπερβολήν.
Αἰγίς· ἰῶ Λίβυες φορεῦσι δορᾶς.
Ἀνθέρικας· τὰς καυλὰς τ ἀσφοδέλων.
Ἀγκυλαίην· δικέλλην, φυταλδύην, ἐπιζάτιον, ὑβελίζην.
[4] Ἀχαιρεσίη· τὸ μὴ χάριν τοῖς πολλοῖς ζῶν, ἢ τὸ ἐπιδόσις χρημάτων ποιεῖσθαι.
Ἄφλαστον· τὸ ἄκρον τ πρύμνης.
Ἀρθμίαι· φιλίαι.
Αἰωρηθέντες· μετεωρισθέντες.
Ἀναιρεόμενον· τὸ ἐν γαστρὶ συλλαμβανόμενον.
Ἀκανθοπλήξ· ὁ πλησιόμενος.
Ἄξιος· ὁ πολύξιος· ὡς ἄξυλος, ὁ πολύξυλος.
Βυατός· βυθός.
Βάρις· ναῦς.
Βυπόρης· ὀθελὸς μεγάλης.
Βαλανάγρα· κλεὶς.
Γαυλός· πλοῖον Φοινίκιον. ἢ φρέαρ· ἀντλητήριον, ἢ γαλακτοδόχον αἰγεῖον.
Γεωπεῖναι· οἱ γῆς πένητες ϛ ἄποροι.
Γνωσιμαχεῖν· τὸ γνῶναι τιμὴ αὐτῇ ἀοθένειαν ἢ τ ἐναντίων τιμὴ ἰσχύν.
Γοργύρη· δεσμωτήριον ὑπογείων.
Γυμνοπαιδία· ἑορτὴ ἐν Σπάρτῃ, ἐν ᾗ γυμνοὶ χορεύουσιν ἰσάσι.
Δημόεργοι· εἰς τὸ δημόσιον κάμνοντες.
Διθύραμβος· ὕμνος εἰς Διόνυσον.
Διασφᾶγες· αἱ διεσῶσαι πέτραι.
Διφροφορεόμενος· φορείοις φερόμενος.
Ἐγχείψαι· ἐμπεσεῖν, ϖϱοσπελάζαι.
Ἐσηθίσαντες· ὑλίσαντες.
Ἐννηχτήρια· ϖολυωχτήρια.
Ἐλόχιζεν· εἰς λόχους καθίστασεν.
Εὐλέων· σκωλήκων.
Ἐπιφορήματος· τεχνήματος.
Ἐπίλαμπος· καθαφανής.
Ἐπάϊος· φανερός.
Ἔπιπλα· ἡ μὴ βεβαία κίνησις, ἀλλ' ἐπιπόλαιος. ἔπιπλα ϛ τὰ ἐπάνω τ ϛρωμάτων.
Εὔτυκτος· ῥᾳδίως εἰργασμένα.
Ἐννώσας· ἐννοήσας.
Εὐμάρειαι· ἡσυχία, δύκολία.
Ἔμβολος· χάλκωμα ϖεϱιηθέμενον ϖεϱὶ τιμὴ ϖϱῴϱαν ταῖς ναυσίν.
Ἐναῦλες· οἱ ὁπλῖται.
Ἔφεδρον· ὁπλίκλερον.
Ἐπίσιον· ἔποικον, καθάλυμα.
Ἔκνιζεν· ἔδακνεν, ὑπὸ τ ϖόας.
Ἐναγίζειν· χοὰς ἐπιφέρειν τοῖς κατοιχομένοις.
[5] Ἐδώλοισι· ὑποστρώμασι νηός.
Ἐκύρησεν· ἔτυχεν.
Ἐπικάρσιον· πλάγιον.
Ἐπισρεφέως· ἐπιμελῶς.
Ἐλῶν· ἐλάσας.
Ἐπαμησάμενος· ἀνακινήσας.
Ἐνωμοτία· τάξις ϖαϱὰ τοῖς Λίτικοῖς.
Ἐρμίς· ὁ κλινόπους.
Ἔλυτρον· σκέπη, δέρμα.
Εἰρεῖν· ϖαϱὰ Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ ϖϱώτῳ ἐναυτῷ ὁ παῖς ῥωβίδας καλεῖται, τῷ δευτέρῳ ϖεμπομιζόμενος, τῷ τρίτῳ μικιζόμενος, τῷ τετάρτῳ ϖεϱπαις. τῷ πέμπτῳ παῖς, τῷ ἕκτῳ μελειρίων. Ἐφηβεύει δὲ παρ' αὐτοῖς ὁ παῖς ἀπὸ ἐτῶν ιδ' μέχρι ϛ κ'. Βαρυτόνως δὲ τὸ μελείρειον, ὥσπερ πυθμὴν ἀπύθμενον, αὐχὴν ὑψαύχην.
Ἐπίδοξα· ἀντὶ τ προσδόκιμα.
Εὐεσίη· ἡ δύμερία, δίετερία· ἢ καλλίση τ ἐτῶν ἀφαγωγή. Διογνήτου ἄνδρ τ σχάφης.
[6] Εἰρεσίη· μίτρα, ζώνη.
Ζύγαις· καθέδραις.
Ζώνη· ϖορφυρᾶν ἔνδυμα.
Ζάκορος· νεωκόρος, ἱερεύς.
Ἡμεκλέων· δυσφορῶν.
Ἡδονὸν· μετ' ἰσχύος, μετ' ἀκολασίας, ὀρχηδόν.
Ἤλυζιν· ἔφοδον, πορείαν.

1. ſcr. ἀμφιδ. II, 69. 2. ſcr. ἀπφοιλῶ II, 109. 3. f. παραῤῥοσσῶ. III, 108. 4. ſcr. ἀχαιρεσίη. VI, 58. 5. ſcr. ἐδωλίοζι. I, 24. 6. Scribendum puto ζωνη & refero ad Z. vide VII, 69, & 75.

Ἴλη· τάξις ἱππικὴ, συγροφή.
Ἰθαγωῆς· οἱ γνήσιοι παῖδες.
Ἰσία· δεῖπνα.
Ἰαχάζυσι· λέγυζι, φλυαρῆσι.
Κνάφῳ· ἄκανθα ἔλκωζα ἱμάτια.
Καταστέλεα· τὰ ἀναλώματα, καὶ σιτέδεια.
Κνυζημάτων· γοερῶν ἀποφθεγμάτων.
Κορύνη· ξύλον ὀπισθαμπές.
Κρέξ· ἔργον δυσοιώνιστον τοῖς γαμοῦσι.
Κάπηλοι· ἀποδεχόμενοι.
Καινῆν· τὸ χρήσασθαι λόγῳ καινῷ.
Κομιδή· ἀνάσωζις, ἐπιμέλεια.
Κέρκωρ· νεὼς εἶδος.
Κληρούχους· γεωργούς.
Κρησφύγετον· καταφυγὴ, ὀχύρωμα.
Καταγινέων· καλαλύων.
Καλλιερεῖσθαι· θύειν.
Κυμαλώγη· ὑπαγωγὴ, αἰγιαλός.
Κυρβασίας· τιάρας.
Λάδκη· πάθος περὶ ὅλον τὸ σῶμα.
Λαῦραι· ῥύμαι, ἀμφόδια.
Λίνον· λύρας χορδὴ, ἢ ὠδῆς ἴνωμα.
Λάξιν· λῆξιν, μερισμὸν, κλῆρον.
Λάθη· αἰσχύνη.
Μετεξέτεροι· τινές.
Μύδρον· σίδηρον ἐργόν.
Μελεδωνοί· Φρονίσαι.
Μυχοί, καταδύσεις.
Νεοχμῶσαι· νεωτὶ κινῆσαι.
Ναυλόχιον· λιμένα.
Ξενίῃ συνεθήκαλο· ὡς ξενίῃ ἐδωρήσαλο.
Ὄρθιος νόμος· τρόπος μελῳδίας.
Οὖρον· ὁροθεσία.
Ὄχανα ἀσπίδων· πόρπακες καὶ δεσμοί.
Οὐ καταπεπίξεσθαι· περῖκα ποιῆσαι.
Ὀργίσας· μαλάξας.
Οἰσύπη· ῥυπαρὰ περιβάτων ἕλεα.
Οὐκ ἰκνεομένως· ἀ περισκόπως.
Ὄνος· τὸ περὶ τὰ ὑδάτων ἀγγεῖα πολύπλοκον καὶ συσρεφόμενον.
Ὀρχηδόν· ἡδηδόν.
Πηκτὶς· ὄργανον, ψαλτήριον
Πεσσοί· ψῆφοι.
Περίαμπτον· θεσμοθέτιον, δόλος, καὶ ἡ καὶ σίτου θήκη.
Πρόχυζις· τὸ ἐπαντᾶσαι.
Πρόπολος· νεωκόρος. μετὰ καὶ σ, ὁ δοῦλος.
Πάταικοι· θεοὶ Φοινικικοὶ ἐν ταῖς πρύμναις ἱδρυμένοι.
Παλάθας· τὰ ἐκ τρυγὸς πλάσματα. κυρίως δὲ καὶ τῶν σύκων ἐπάλληλος θέσις.
Περιφορηΐδι· ἀκτῇ.
Πρόξενοι· περσάται.
Πολέμαρχος· ἄρχων τῶν ξένων.
Πρόκα· ἀθύρ.
Ῥῆπις· πλέγμα.
Ῥηχίης· φραγμοῦ, ἢ δέσμης τῶν φραγμῶν.
Ῥῆχος· φραγμός.
Σπερχθείς· ταραχθείς.
Σκάφη· ὅπλισις καὶ σολή.
Συμψήζας· συντρίψας.
Σαγάρεις· πελέκεις.
Σχοινοτένες· μακρόν.
Συρματίζειν· καθαίρειν πόμαλι τῷ ἐκ ζειῶν καὶ ὑδατος.
Σπαδίξας· ἐκδύρας. Σπάδιξ δὲ φλοιὸς ῥίζης πεντίνης. οἱ δὲ, φοίνικος ῥάβδον. Σπάδακες δὲ καὶ οἱ κύνες. καὶ σπάδιξ, ὄργανόν τι κιθαρισικόν.
Συρμαία· βρῶμα ἀπὸ σέαλος καὶ μέλιλος, ἢ λάχανον σελίνῳ ἐοικός.
Σκυθάλαις· ῥάβδοις.
Σῶσαι· σωτήρια, λύτρα.
Σώχυσι· τείχυσι.
Σχοίνῳ συμβολῆς· οἱ ψιαθοπλόκοι.
Στρόφος· τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν ἐρεῦν.
Σταθμός· ὁδὸς μέτρον, καλάλυμα.
Σινάμωρον· κακόζολον.
Σαυρωτῆρ· ξυσὸν, δόρυ. ἢ σύραξ ὃν ἔνιοι καλοῦσιν ὑείαχον.
Τεληκάδας· δεῖπνα καλὰ δήμους καὶ χριθμοὺς ἀνδρῶν λ'.
Ταρσοὶ καλάμων· πεσσοὶ ἐν ᾗ ἐξήραινον τὴν πλίνθον.
Τελφάσιοι· τελφῶνοι, τελπλάσιοι.
Τόρνιον· τὸ τρῆμα, καὶ τὸ ἐνιέμενον εἰς αὐτό.
Τέμπεα· τὰ σενὰ τῶν ὀρῶν, καὶ οἱ σιώδενδροι τόποι.
Ταινίαν· ἀπόθημα.
Ταρσός· ἡ τῶν ὀρνίθων πτέρωσις.
Φαρμάκοις· βοφαῖς.
Φάλαρα· τὰ περὶ τὰς γνάθους σκεπάσματα.
Φάρζω· τρύφω, πλάσμα.
Φρενήρης· σώφρων.
Φερμαίζασθαι· φρυάξασθαι, φυσῆσαι.
Φόρμιγξ· πλέγμα, ὁ κόφινος.
Φυλάξαντες· ἐπιτηρήσαντες.
Φερέγυος· βεβαιωτής.
Χεμάδος· περάγματος.
Χοιράδες· πέτραι λεῖαι ἐν θαλάσσῃ.
Χορδέων· τέμνων.
Ὑῆνες· κωνώπια τὰ ἐν τοῖς ἑλύνθοις τοῖς ἄρσεσι.

3. ἴσ. τόμοι, IV. 72.

ΤΕΛΟΣ.

CHRO-

CHRONOLOGIA HERODOTI.

INITIUM HISTORIÆ HERODOTI.

AB *hoc anno Mundi* 3246. *deinceps continua ſeries annorum* 240. *in* HERODOTO *extat, à* GYGE *Lydorum Rege, uſque ad Crœſum ipſius abnepotem à Cyro Perſarum Rege captum, & deinceps uſque ad Xerxis & Perſarum ex Græcia fugam, quæ in annum mundi* 3486. *incidit.*

Eſt autem Crœſus à Cyro captus anno mundi 3416. *anno nono ante Cyri Monarchiam.*

A Crœſo capto, uſque ad initium GYGIS, *& interfectum Candaulem, poſtremum ex Heraclidis Lydorum Regem; numerat Herodotus annos* 170. *In vulgaribus vero Chronologiis tantum* 150. *ponuntur.*

Cœpit igitur regnare GYGES, *anno Mundi* 3246. *qui eſt primus annus Manaſſis Regis Juda: cum ante* 34. *annos urbs Roma primum condita eſſet.*

Ab eo tempore, continua Annorum Series in Herodoto, uſque ad 10. *annum Xerxis, extat. Quam ſequenti Tabella, ſeu Chronologia ſpectandam proponemus.*

Anno Mundi	REGES JUDA.	LYDIÆ.	MEDIÆ.
	Ezechias.		
		Candaules *postremus ex Heraclidis Rex Lydorum, quo interfecto, Satelles ipsius* Gyges *regnavit annis* 38. *Herodot. lib.* 1. *pag.* 2, 3.	
3246	Manasses *Rex Juda annis* 55. 4. *Reg.* 21. 2 *Par.* 33.		
3256		*Cepit Colophonem: & Smyrnam ac Miletum oppugnavit, pag.* 3.	Deioces *vir sapiens, & justus, Medorum rex annis* 53. *Herodot. lib.* 1. *pag.* 21.
3277			*Condidit* Egbathana. *pag.* 22.
3284		Ardys, *secundus Rex Lydorum, annis* 49. *Herodotus lib.* 1. *pag.* 3. *Cepit Prienem.*	*Hic existimatur esse Arphaxad, cujus dux fuit* Holophernes *à Juditha interfectus.*
3293	Amon *Rex Juda* 2. *annis*, 4. *Reg.* 31.	*Ardys tempore* Cimmerii *à Scythis pulsi, Asiam pervagati sunt, & Sardes ceperunt. pag.* 3.	
3301			Phraortes *annis* 22. *Herodot. lib.* 1. *pag.* 22.
3303	Josias, 31. *annis*, 4. *Reg.* 22. *Paral.* 34. 35.		
3316	Jeremias *Prophetа concionari incipit. Jerem.* 1.	Nabuchodonosor *primus Babylone regnat* 35. *annis. Incipit cum Josia.*	
3331			Cyaxares *Medorum Rex, annis* 40.
3333	Joachaz *tribus mensibus.*		
3334	Joachim *rex Juda*, 11. *annis.* 4. *Reg.* 23, 24. 2 *Paral.* 36.	Sadyattes 3. *Rex Lydorum* 12. *annis, pag.* 3.	*Totum Asium, usque ad Halym fl. Medis subjecit. Cepit Ninivem, ut à Prophetа Nahum erat prædictum.*
3336	Daniel *cum sociis in Babylonem abductus est. Dan.* 1.		
3338	Jeremias *prædicit captivitatem* 70. *annorum, cap.* 25. *Et dictat volumen comminationum cap.* 36. 45.	Nabuchodonosor *Magnus Chaldæorum Rex annis* 43. *Jerem.* 25.	

ÆGYPTI.

Ægypti *descriptionem accuratam, & longam Regum Ægyptiacorum seriem, quæ tamen temporum distinctione caret, Herodotus Libro secundo complexus est.*

Sethon *Sacerdos, & Rex Ægypti, sub quo Sennacherib rex Assyriorum obsidens Pelusium divinitus in fugam vertitur. existimo autem Herodotum voluisse liberationem Jerosolymæ, & Ezechiæ obsessi à Sennacherib indicare. Sed vera historia non integrè ipsi nota fuit.*

Duodecim duces Ægypti *post Sethonem, Herodot. lib. 2. pag. 75.*

Psammetichus *unus ex 12. Ducibus, solus regnat annis 54. Herodot. lib. 2. pag. 77, 78. 45, 46. 50, 51.*

Ab hoc certa series annorum & rerum in Ægypto gestarum, apud Herodotum extat.

Necho *Rex Ægypti, annis 17. Herodot. lib. 2. pag. 78.*

Interfecit Josiam Regem Juda in Mageddo. 2. Paralip. 35. 4. Reg. 23.

Duxit fossam ex Nilo in sinum Arabicum. pag. 78. 122.

Jussit circumnavigari Africam, ut Terræ ambitum, & magnitudinem exploraret. Herod. lib. 4. pag. 122.

GRÆCIÆ.

Archilochus *Parius Poëta Iambicus, vixit tempore Romuli, (Cicero Tuscul. 1.) & Gygis Lydorum regis. Herodot. lib. 1. pag. 3. Hunc ob mordacitatem Lacedæmonii ex urbe ejeerunt.*

Battus *filius Polymnesti, & Phronime ex Insula Thera Coloniam duxit in Lybiam, & urbem* Cyrenen *condidit, juxta fontem Apollinis, Herodot. lib. 4. pag. 141, 142. circa annum Mundi 3300.*

Cypselus *Corinthi Tyrannus, pater Periandri, Herod. lib. 5. pag. 167.*

Phalaris *Agrigenti Tyrannus.*

Zaleucus *Locrensium legislator: tametsi hunc ad Pythagoræ tempora aliqui referunt.*

Alcman *Lydus Poëta Lyricus.*

ROMÆ.

Urbs Roma à Romulo condita annis 34. ante Candaulem Lydorum Regem à Gyge *interfectum.*

2.

Numa Pompilius *regnare incipit anno 4. Gygis, qui est Mundi 3250.*

3.

Tullus Hostilius. *annis 32.*

4.

Ancus Martius, *24. annis.*

Anno Mundi	REGES JUDA.	LYDIÆ.	MEDIÆ.
3345	Jechonias *Rex* 3. *menſibus, ſuaſu Jeremiæ, dedidit ſe Babyloniis, anno* 8. *Nabug.* 4. *Reg.* 24. *Hic unà abductus eſt* Mardocheus. *Eſth.* 1. Sedechias *ultimus rex Judæ, annis* 11. 4. *Reg.* 25. *Paral.* 36.	Alyattes 4. *Lydorum Rex, annis* 57. *Herod. pag.* 5. *Ejecit Cimmerios ex Aſia.*	Scythæ *viginti octo annos imperium Aſiæ tenuerunt. Herod. pag.* 25. 115.
3350	Ezechiel *Propheta in Babylone concionari incipit.* Jeroſolyma *everſa à Nabuchodonoſore.* 4. *Reg.* 24. 25. 2. *Paralip.* 36.	*Cepit Smyrnam.* *Obſedit Miletum, cujus Princeps erat* Thraſybulus, *qui Periandro conſilium dat de Spicis extantibus decutiendis, Herodot. lib.* 5. *pag.* 168. *lib.* 1. *pag.* 4.	
3356	*Initium* Captivitatis Babylonicæ, *quæ duravit annos* 70. *Jer.* 25. 29. *Dan.* 9.	*Geſſit bellum cum Cyaxare Medorum Rege. Herod. pag.* 15.	*Scythæ Mediam incolentes transfugiunt ad Alyattem Lydum. Inde ortum bellum ſexennale. Poſt quod Alyattes filiam ſuam Aryenen, filio Cyaxaris Aſtyagi elocat. Herod. pag.* 15. 22.
3371			Aſtyages *Medorum rex, annis* 35. *Herodot. pag.* 28. *Hic fuit ſororius Cræſi Regis Lydorum (pag.* 15.) *& avus Cyri maternus. Herod. lib.* 1. *pag.* 23.
3382	Jechonias *liberatur ex carcere, anno* 37. *tranſmigrationis.* 4. *Regum* 25.	*Fuit amicus Periandri Tyranni Corinthiorum, Herodot. lib.* 3. *pag.* 93.	
3390			*Jubet exponi* Cyrum *infantem, pag.* 23, 24.

ÆGYPTI.	GRÆCIÆ.	ROMÆ.
Psammys *sex annis in Æthiopia bellum gessit, pag.* 74.	Arion *Methymneus Musicus Delphino ex Italia Corinthum vehitur. Herodot. lib.* 1. *pag.* 5. Stesichorus *Siculus, Poëta Lyricus.*	5. *L. Tarquinius Priscus* 38 *annis.*
	Lacedæmonii à Tegeatis victi & capti sunt. Herod. pag. 13.	
Apries *superbus*, 35 *annis. Hujus mentionem facit Jeremias cap.* 44.	*SEPTEM SAPIENTES.* Thales *Milesius prædixit Eclipsin Solis sub Cyaxare. pag.* 15. 35. Bias *Prieneus, pag.* 5. 35.	
	Pittacus *Mityleneus. pag.* 5. Cleobulus *Lyndius.* Chilon *Lacedæmonius, pag.* 11.	6. *Servius Tullius; Cicero gentilis, annis* 44.
Apries *cum initio opibus, & potentia floruisset, tandem victus est à Græcis ad Cyrenen lib.* 4. *pag.* 142. *lib.* 2. *pag.* 79. *Ideo Lybies ab eo defecerunt, eumque strangulârunt.*	Periander *Corinthi, & Corcyræ dominus. pag.* 4. 93. 94. 167. 168.	
	Solon *Atheniensium Legislator, cujus peregrinationum in Ægyptum, Cyprum, Asiam ad Crœsum, mentio fit, pag.* 82. 172. 6. 7. 18.	
Amasis *Ægypti Rex annis* 44. *attigit initia regni Cambysis.*	*Epimenides Cretensis.*	
	Eodem tempore Anacharsis *Scytha, doctrinæ*	Cro-

Anno Mundi	LYDIÆ.	MEDIÆ.	ÆGYPTI.	GRÆCIÆ
				causa in Græcia peregrinatur. Herodot. libro 4. pag. 128. 123.
3403	Crœsus *Lydorum Rex annis 14.*	Harpago *proponit proprium ipsius filium comedendum. pag. 26.*	Amasis.	
3406	*Ephesum, & vicinas urbes Ionicas suo regno adjecit, Herod. pag. 5.*	Astyages *Medorum rex, cui soror Crœsi Aryenis nupta fuit. (pag. 15.) capitur à Cyro Rege Persarum. (pag. 28.) Hinc sumitur initium 29 annorum* Cyri *regis Persarum, quorum Sacrificia, & mores describuntur, pag. 29. Herodoti.*	*Hujus Amasis tempore Ægyptus florentissima fuit.*	
	Colloquium Solonis, & Crœsi *de vita beata. Herod. lib. 1. pag. 6, 7, 18.* Adrastus *filius Gordii, nepos Midæ Regis Phrygum, pollutus cæde fraterna, expiatur à Crœso. pag. 7, 8.*			*Pisistratus filius Hippocratis Niseam arcem capit & astu Tyrannidem Athenis occupat. Unde ejectus ab Alcmæonidis, Eretriæ in Eubœa 21 annos exulat, Herod. lib. 1. pag. 11. 12.*
	Crœsus, *victo Astyage sororio, explorat veritatem oraculorum. Herodotus pag. 9.*	PERSARUM.	Amasis.	
	Delphis accipit oraculum, Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.	Cyrus *Mazaren Medum, &* Harpagum *mittit, ut Ioniam, Cariam, & Lyciam occuparent, pag. 33, 34.*	*Fuit confœderatus Crœsi, pag. 16. Herod.*	
3416	*Deinde moto adversus Cyrum bello vincitur in Cappadocia (pag. 16.) & statim postea Sardibus obsessus à Cyro capitur, Irus & est subito, qui modo Crœsus erat, pag. 17, 18. Herodoti.*	Phocenses *obsessi ab Harpago cum conjugibus, & liberis navigant in Corsicam. Inde Rhegium, & Veliam, pag. 34. Ab his Phocensibus Massyliam postea conditam esse, Thucydides scribit, lib. 1. pag. 4.*	*Amicus* Polycratis *Samiorum Tyranni felicissimi, lib. 3. pag. 91, 92.* Amasis.	Sappho Lesbia, *pag. 78. 300 Lacedæmonii cum 300 Argivis de Thyria pugnant. pag. 17.* Alcæus *Poëta Mitylenæus, p. 168.* Arganthonius *Gadium, & Beticæ Rex annis 80. Phocensium amicus, pag. 34.*

Judæi

Anno Mundi	JUD.	PERSARUM.	ÆGYPTI.	GRÆCIÆ.	ROMÆ.
		Teji, *relicta patria, urbem Abdera in Thracia condiderunt, pag.* 35. Xanthii *in Lycia obsessi, suas conjuges, & liberos in arce inclusos ipsi comburunt, pag.* 36.	*Duxit uxorem Laodicen filiam Batti Regis Cyrenarum. Herodotus pag* 82. 142.	Pythagoras *Samius. Phocylides Milesius.*	
3424		CYRUS Babylonem *cepit (pag.* 37. 40.*) & totius orbis terrarum Monarchiam occupavit.*		Theognis *Megarensis Siculus.*	
3425	Judæi *redeunt ex Babylone, Duce Zorobabel.*	Cyrus *anno primo monarchiæ, qui fuit regni* 21. *publico Edicto concedit Judæis potestatem instaurandi Templum, & Politiam.* 2. *Paral.* 36. *Esd.* 1.		Anaximander *Milesius.*	Servius *Tullius.*
		Bellum contra Massagetas: *cujus anno* 7 *Cyrus à Tomyri Regina captus, & interfectus est. Herod. lib.* 1. *p.* 42. 44.		Zeno *Eleates Dialecticus.*	
3434	*Cambyses prohibet instaurationem Politiæ, & Templi,* 1. *Esd.* 4.	Cambyses *II Monarcha Persarum septem annis. pag.* 97. *Ægyptum regno Persico adjecit. lib.* 3. *p.* 83, 84, 85. Sisamni *Præsidi, quem pecunia corruptum, injuste judicasse resciverat,* pellem detrahi jussit, *eamque in tribunal expandi. Herod. lib.* 5. *pag.* 154. *Suscepit infelicem Expeditionem in Æthiopiam. lib.* 3. *pag.* 87, 88. *Reversus Apim interfecit, & fratrem Smerdim; duxit sororem conjugem, eamque deflentem fratris necem, postea interfecit, & c. p.* 89, 90. *Tandem mota seditione à Magis in Persiam properans, seipsum vulneravit. Ex quo vulnere, cum antea fratris necem miserabiliter deplorasset mortuus est. p.* 96, 97.	Amasis, *anno primo regni Cambyses moritur, l.* 3. *p.* 84. *Huic successit filius Psammenitus, qui à Cambyse victus, & tandem interfectus est. lib.* 3. *pag.* 85. 86.	Parmenides *physica carmine scripsit.* Epicharmus *Siculus.* Symonides *Poëta, qui* 89 *annos vixit.* Anacreon *Poëta Polycrati familiaris. pag.* 107. Polycrates *Sami Tyrannus ab Oroete Sardium præfecto, strangulatur. pag.* 107, 108.	7. *L. Tarquinius Superbus* 25 *annis.*
3442	*Aggæus, & Zacharias.*	Darius *rex Persarum à septem Principibus eligitur, lib.* 3. *pag.* 100, 101. *Regnavit annos* 36. *lib.* 7. *p.* 199. *Distribuit regnum in* 20 *Provincias. pag.* 102, 103.			

FAMILIA ACHÆMENIDARUM.

Achæmenes
Cambyſes
Cyrus
Teiſpes
Ariaramnes
Arſamenes, *cujus mentio ſit libro* 1. *pagina* 43, 44.
Hyſtaſpes.

Gobryas *pater Darii. Mardonii, pag.* 180, 199, 200.

ſoror — *DARIUS rex.*

Atarnes, *p.* 237.

Artaphernes, *p.* 154.

Artabanus. *p.* 130. & 201.

Artaphernes p. 193, 211, 212.

Mardonius *Dux adverſus Græcos, lib.* 6. *p.* 180. *deponitur* 189. *Inflammat Xerxem, ut inſtauret bellum. p.* 199. 220.

Artonzoſtre.

Artobazanes primogenitus, cedit fratri de regno, pag. 199.

Xerxes.

Achæmenes Ægypto præfectus, p. 200. 214. 239.

Maſiſtes p. 213. 285. 286.

PER-

Anno Mundi	PERSARUM.	GRÆCIÆ.
3447		*Plateenſes à Thebanis deficientes adjunxerunt ſe Athenienſibus, Thucyd. lib. 3. pag. 77.* Piſiſtrati *filius* Hipparchus, *ab Ariſtogitone, & Armodio, cujus pudicitiæ inſidiatus fuerat, necatus eſt, Herod. lib. 5. pag. 159. Thucyd. lib. 6. p. 159. anno quarto ante ejectum Hippiam.* Dorieus *frater Cleomenis Coloniam ducit in Siciliam, ſed ab Egeſtanis interfectus eſt, lib. 5. pag. 157.* Hippias *frater Hipparchi propter Tyrannidem Athenis pellitur (anno 20 ante prælium Marathonium) cum Piſiſtratidæ 36 annos Athenis regnaſſent. Seceſſerunt autem una in Sigæum, pag. 161.* Democedes *Medicus Dario familiaris, ducit filiam Milonis athletæ, lib. 3. pag. 108, 109, 110, 111.* Syloſon *frater Polycratis, in Samum reducitur, pagina 111, 112.* Sibaris *deleta à Crotoniatis. p. 157.* Cleomenes *Rex Spartanus Piſiſtrati Filios Athenis ejicere conatur, lib. 5. pag. 161.* Aryandes *Ægypti Præfectus in Lybiam copias mittit, à quibus urbs Barce capta eſt, & direpta. pag. 144. 149.* Conſules *Romæ Regibus ejectis Remp. regunt.*
3450	*Darius* Babylonem *induſtria & fide* Zopyri *recipit. lib. 3. pag. 113, 114.*	
3452	Bellum *adverſus* Scythas *à Dario infæliciter ſuſcipitur, lib. 4. pag. 115. uſque ad 136. cui expeditioni etiam Miltiades Athenienſis interfuit, pag. 138. 180.*	
3456	Perinthus, *Thracia, Pæonia Perſis ſubjiciuntur à Megabazo Darii capitaneo, lib. 5. pag. 159.*	*Poſtea* Cliſthenes *Alcmeonides, Periclis avus maternus, cum Iſagora de principatu Athenarum contendit: & Decem Tribus inſtituit, pag. 161, 162.* Cleomenes *rurſus in Atticam exercitum ducit, ut Cliſthenem pelleret, ſed orta diſſenſione cum collega Demarato, re infecta decedit.*
	Darius *mittit legatos ad Amyntam Regem Macedoniæ, qui cum immodeſtius attrectaſſent ſinus mulierum in Gynecæo, interfecti ſunt, lib. 5. pag. 152, 153.*	*Deinde cum Lacedæmoniis, Bæotiis, & Ægynetis bellum gerunt Athenienſes, pag. 165, 166.*
	Byzantium, *Chalcedon, Lemnus à Perſis capiuntur.*	Lacedæmonii *revocant Hippiam, & ſuadent ſociis, ut eum reſtituant, pag. 166. Sed repugnante Soſicle Corinthio, nihil actum fuit.* *Hippias itaque ad Artaphernen Sardium præfectum fugit. Is Athenienſibus mandat, ut Hippiam recipiant. Quod cum recuſarent Athenienſes, poſtea ſe Ariſtagoræ Mileſio contra Perſas conjunxerunt, pag. 169.*

Anno Mundi	PERSARUM.	GRÆCIÆ.
3458	*Expeditio in Naxum fruſtrà ſuſcipitur ab Ariſtagora Mileſio & Artaphernе Sardium præfecto, pag. 154, 155.*	Miltiades *Lemnum Athenienſibus ſubjicit, pag. 197, 198.*
	Ariſtagoras Mileſius, *impulſus ab Hiſtiæo deficit à Perſis, & Ionas, & Athenienſes, & Eretrienſes in ſocietatem belli attrahit, quod ſex annos duravit.*	Hecatæus *hiſtoriæ ſcriptor Ariſtagoræ familiaris, pag. 156. 173. 197.*
	Sardes *incenſæ ab Ariſtagora, & Athenienſibus, conflagrarunt, pag. 169.* *Poſtea Ionibus ad Epheſum cæſis, Athenienſes eos deſerunt.*	Athenienſes *Ariſtagoræ 20 naves auxilio mittunt,* αὗται ᾔ αἱ νέες ἀρχαὶ κακῶν ἐγένοντο Ἕλλησι τε, καὶ βαρβάροισι. *pag. 169.*
	Tandem Perſæ Ionas, Cares, & Cyprios vicerunt: & Ariſtagoras fugiens in Thraciam, interfectus eſt, lib. 5. pag. 173.	Samii *hoc tempore Coloniam in Meſſenem Siciliæ urbem ducunt.*
3464	*Sed* Hiſtiæus *bellum inſtaurat, cujus hic exitus fuit, ut Mileto capta, & direpta, Hiſtiæus cruci affigeretur, libro 6. pag. 176, 178.*	Miltiades *Cherſoneſi Thraciæ Præfectus, cum Perſæ, capta Mileto, Thraciam invaderent, Athenas fugit. pag. 179. ubi paulo poſt Perſas ad Marathonem profligavit, pag. 193.*
3465	*Circa hæc tempora* Mardonius *gener Darii exercitum in Græciam ducit, & Thaſum Inſulam, & Macedoniam occupat. Sed cum ad Athon montem Naufragium feciſſet, & ipſe à Brygis Thracibus vulneratus eſſet, inglorius in Aſiam rediit, pag. 180, 181.*	Thaſii *à Dario jubentur muros demoliri. pag. 181.*
3467	Darius *legatos in Græciam mittit, petentes ſibi terram & aquam dedi. pag. 181.*	Æginetæ *cum Dario terram, & aquam dediſſent, à Cleomene Lacedæmoniorum rege bello petuntur. pag. 181, 185.*
3471	Datis Artaphernes, & Hippias *Piſiſtrati filius, à Dario ad delendam Eretriam, & Athenas mittuntur, pag. 190, 191.*	Demaratus *Rex Spartanus à Cleomene æmulo pulſus transfugit ad Darium regem Perſarum.*
3472	*Sed cum in campum Marathonium Athenis vicinum Perſæ deſcendiſſent, conſilio Miltiadis ab Athenienſibus profligati ſunt, anno quinto ante mortem Darii.* *Hoc prælium anno 20 poſt ejectum ex Athenis Hippiam, & Piſiſtratidas, factum eſſe ſcribit Thucydides pag. 160. & decem annis ante prælium navale ad Salaminem, Plato lib. 3. de legibus pag. 537.*	Empedocles *Agrigentinus Philoſophus.*
3477	Darius *anno quinto poſt prælium ad Marathonem mortuus eſt, lib. 7. pag. 199.*	Anaxagoras *Clazomenius præceptor Periclis, Socratis, Thucydidis.*

Xer-

Anno Mundi	PERSARUM.	GRÆCIÆ.
3478	Xerxes *Dario succedit. lib. 7. pag.* 199.	
	2. *Xerxes Ægypto, quæ ante triennium defecerat, vi recuperatæ, præficit Achæmenem fratrem, qui post annos 20 ab Inaro rege Libyæ, & Athenienſibus interfectus eſt, lib. 7. pag.* 200. *& lib.* 3. *pag.* 85. *Herod.*	
	3. *Sapientiſſima Deliberatio in ſenatu Regni Perſarum habita, de bello Græcis inferendo, quam deſcribit Herod. lib. 7. p.* 200, 201, 202, 203, 204.	*Ariſtides ab ingratis civibus in exilium ejectus.*
	Decreto bello integrum quadriennium in apparatu belli, & perfodiendo monte Atho, conſumit, pag. 204.	
	6. *Xerxes cum exercitu pedeſtri ex Cappadocia movens, ad Pythium Phrygiæ Regem opulentiſſimum divertit, &*	
3483	*per Coloſſas itinere facto, venit Sardes, ubi per hyemem commoratur, pag.* 205, 207.	Græci *audita fama imminentis belli, omnes privatas ſimultates oblivione delent, &* συγχωρησμῷ *facto, mittunt Legatos, petentes auxilium à Gelone Syracuſarum Rege, à Cretenſibus, & Corcyræis. pag.* 223.
	Interea mittit legatos in Græciam, petentes terram & aquam, pag. 206. *&* 220.	
	Et Helleſpontum pontibus jungi, & flagris cædi, & mari compedes injici jubet, pag. 206.	
3484	7. *Xerxes primo vere ex Sardibus movet, pag.* 207. *& Abydi totum exercitum, navalem & terreſtrem, ex ſublimi conſpiciens lachrymat, quod poſt centum annos nemo ex toto illo numero ſuperſtes futurus eſſet. p.* 208.	*Themiſtocles interpretatur oraculum de muris ligneis. pag.* 222, 223.
	Poſtea Helleſpontum tranſit (pag. 210.) *& in Doriſco Thraciæ littore,*	*Decreverunt aditum ad Thermopylas cuſtodiendum, &*
3484	*ad oſtium Hebri, univerſum exercitum numerat, uſque ad pag.* 217. *Fuerunt autem eo tempore in exercitu Xerxis Homines* 3317920.	*claſſem ad Artemiſium mittendam eſſe (pag.* 229, 230.) *ubi reſciſcunt claſſem Xerxis ad Magneſiam naufragio disjectam eſſe. pag.* 232.
	Tranſiens autem per Thraciam, Macedoniam, Theſſaliam (pag. 217, 219, 233.) *tandem ad* Thermopylas, *trecentos Lacedæmonios una cum rege* Leonide *trucidat. pag.* 236, 237. *Tempore Solſtitii æſtivi, quo Olympias* 75 *menſe Maio, aut Junio celebrabatur. pag.* 234, 244.	Gelon *Syracuſanorum Rex, frater* Hieronis (*ad quem multæ Pindari Odæ extant.*) *Amilcarem Carthaginenſem ducem ad Himeram cum* 30000 *trucidat eadem die, qua ad Thermopylas (ut Diodorus Siculus lib.* 11 *teſtatur) vel qua ad Salaminem dimicatum eſt, ut Herod. pag.* 227, 228. *ſcribit.*
	Inde progreſſi Perſæ per Phocaicam à Templo Delphico fulminibus depelluntur, lib. 8. *pag.* 245, 246.	

Anno Mundi	XERXIS PERSARUM REG.	GRÆCIÆ.
3484	*Xerxes urbem Athenas vacuam capit, & arcem incendit tertio menſe, poſtquam ab Helleſponto diſceſſerat, pag. 247.*	*Græci ad Artemiſium Claſſem Perſicam vincunt, lib. 8. pag. 242.*
		Poſtea decernunt ſe ad Salaminem velle claſſis Perſicæ impetum ſuſtinere, pag. 249.
	Eadem æſtate circa autumnum claſſis Xerxis *ad* Salaminem *profligatur, pag. 253, 255.*	
	Xerxes fugiens die 45 Helleſpontum trajicit (pag. 257, 259.) relicto in Græcia Mardonio, qui imminente hyeme, cum 300000 Perſarum in Theſſalia hybernat, pag. 259, 261.	
	Claſſis Perſica fugiens, ad Cumas Æoliæ, hybernavit, pag. 261.	
		Olynthus ab Artabazo Perſa expugnatur: Sed à Potidææ obſidione æſtu maris depellitur. pag. 261.
3485 Ante Chriſtum 477	8. *Mardonius Alexandrum Macedoniæ regem Legatum ad Athenienſes de pace mittit, quam illi ſimpliciter recuſant, pag. 263, 264.*	
		Græci primo vere Claſſem ad Æginam colligunt, & ducibus Leotychide Rege Spartano, & Xantippo patre Periclis Athenienſe (Nam Themiſtocles, propterea quod à Lacedæmoniis dona accepiſſe ferebatur, ducatu privatus eſt, ut Diodorus Siculus lib. 11 recitat) ad Delum navigant, pag. 261, 262.
	Mardonius Thebas cum exercitu venit: Inde miſit ad Athenienſes Legatum Murichidem. Cum autem Lycidas quidam de ejus poſtulatis ad populum ferendum eſſe ſuaderet, lapidibus obrutus eſt. lib. 9. pag. 265. Herod.	
		Inde à Samiis vocati in majorem Aſiam navigant, pag. 282.
	Mardonius urbem Athenarum incendit, & ſolo æquat. pag. 267.	
	Poſtea confligens cum Lacedæmoniis, & Athenienſibus ad Platæas *interficitur. pag. 277, 278. Menſis Auguſti die 3.*	Pauſanias *dux Spartani exercitus ad* Platæas *cum Athenienſibus proficiſcitur. pag. 266, 267, 268. Et Mardonio interfecto (pag. 277.) Perſas ex tota Græcia profligavit.*
3485	8. *Eadem die ad* Mycalen *minoris Aſiæ promontorium, Græci terra & mari exercitum Perſicum vicerunt (pag. 284, 285.) cum quidem fama victoriæ ad Platæas eadem die ex Græcia in Aſiam tranſvolaſſet. pag. 284. Xerxes interea Sardibus amori, & nuptiis operam dat, & fratris Maſiſtæ uxorem de adulterio ſolicitat, unde triſtis tragœdia & calamitas totius familiæ extitit, pag. 286.*	*Poſt prælium abſtinet à captiva Coa, & non ſævit in cadavera Perſarum, edens hanc honeſtiſſimam vocem;* ἀποχρᾷ μοὶ σπερμήτησι ἀρεσκόμενον, ὅσια μὲν πιέειν, ὅσια δὲ καὶ λέγειν. *pag. 280.*
	Allato autem nuncio de Perſis ad Mycalen victis in Perſiam fugit.	*Ionia tota à Perſis deficit, pag. 285.*
		Athenienſes Xantippo duce in Helleſpontum navigant, & expugnata Seſto, Artayctem ſacrilegum ſuſpendunt, pag. 288. & ultima Herodoti & Thucydidis, lib. 1. pag. 20.

FINIS CHRONOLOGIÆ.

VARIANTES LECTIONES ET NOTÆ BREVES AD HERODOTI HISTORIAS;

Opera & Cura THOMÆ GALE *Angli.*

Var. Lect. ſuppeditarunt duo codices Manuſcripti; quorum alter profectus eſt è Bibliotheca R. P. G. Sandcroft Arch. Cant. &c. alter eſt Coll. Etonenſis.

Ἡροδότου ἱστορίων πρώτη.] Cæteris omiſſis ita omnium librorum titulos concipit codex Archiepiſcopi. Lucianus in Libro de ſcribenda hiſtoria, innuit Muſas ab aliis, non ab ipſo Herodoto, hos libros fuiſſe vocatos. Sane ipſe Herod. libro v. & Antiquiores Scriptores fere citant Herodoti α. β. γ. δ.

Ἡροδότου Ἁλικαρν.] Exordium hoc præmiſit Pleſirrhous, Herodoti amaſius. Quæ ſequuntur poſt ἀπήλαυσιν, ſunt verba Herodoti.

Pag. 1. *lin.* 6. Τὰ μὲν Ἕλληνες.] Etonen. MS. legit μὲν ἐν. male.

9. Περσέων μὲν νυν οἱ λόγιοι.] Plutarchus in *lib.* de *Herod. Malign.* legit λόγιος, hæc ipſa verba adducens; Ptolemæus Heph. vidit λογίους, hunc locum verbatim adferens. Et hæc eſt potior lectio.

17. Ἄργῳ.] Intelligit Peloponneſiacum.

25. Γῦν τὴν Γνάχυ.] Vide quæ dixi ad ſecundum Apollodori. Vide & Parthenium c. 1. Sed Jaſi filiam fuiſſe veri eſt ſimilius. v. Strabonem, l. 14. & 16.

P. 2. *l.* 6. Οὐχ ὡς ἕλλωες.] Vera eſt lectio; & confirmat Pauſanias l. 2. v. lineam 6. p. 3.

9. Τῆς Φοινίκης.] Hæc omiſit Valla. Vide Apollodorum ſub initio III.

20. Τποκείναθε.] Vera eſt lectio. Notat Euſtathius ita ſemper loqui Homerum.

30. Περιχωμένων.] Magis placet lectio marginalis, quam ſequutus eſt Euſtathius ad Γ. Iliados.

43. Ἑλεναίαλο.] Steſichorus, ut aliqui volunt, de hac Helena ſcripſit, quod, Ἑλένη ἐκοῦσα ἀπῆρε. Ob quod famoſum ſcriptum oculos amiſerit.

44. Πέρσαι.] MS. Eton. πέρσας.

P. 3. *l.* 6. Φοίνικες.] Iidem Ἐρυθραῖοι · quoniam mare rubrum accolebant, ut libro ſeptimo ſcribit Herodotus. v. Heſychium in Σιδόνιοι. Plutarchus ait hoc in loco Herodotum mala fide uſum eſſe, in citando Phœnicum teſtimonio.

11. Ἐθελοντιὼ.] Ut Εὐποίητος, δίπειρητος · πρώθητος, πρωθήκη · ſic ἐθελοντὴς, ἐθελοντὴ. *Euſtath.* vel ut παλιφόντης μητρὸς apud *Euripidem*; ſic ὁ & ἡ ἐθελοντὴς. Ἑκοντὴς ejuſdem formæ eſt participiale, & nonnulla alia. Vide p. 325.

25. Κροῖσος.] Hunc locum Dionyſius Herodoti popularis ob σύνθεσιν plurimis laudat.

28. Σύρων δὲ Παφλαγ.] Hos Leucoſyros à Strabone, Dionyſio Halic. etiam Herodoto dici conſtat. v. Conſtantinum in Them. l. 1. p. 14. Adi pag. 27, & 196, infra.

42. Καλέουσι.] Codex Eton. cum marginali lectione, ὀνομάζουσι.

44. Ἄργων.] Codd. MSS. Ἄγρων. recte.

P. 4. *l.* 9. Γυναικός.] Quare nomen non poſuit? Herodoti παιδικὰ Pleſirrhous adamabat Nyſſiam, Halicarnaſſeam genere; repulſam paſſus, ſuſpendio vitam finivit. Fuit reginæ huic nomen Nyſſia; quod ideo ſilentio obſcurare voluit Herodotus. Alii vocant Tudun, alii Clytiam, alii denique Abronem.

13. Σπυδαιέστερος.] Codd. MSS. σπουδαιέστερος. Formatio eſt Attica & Ionica; ut Μενέλεως & Χαρίλεως, aliaque.

18. Γύγη.] Hunc locum ob elegantiam συνθέσεως, admiratur Dionyſius Halicarnaſſeus.

30. Δεῖσθαι.] Dionyſius legit, vel intellexit χρῆζειν.

32. Ἀμείβεσθαι.] Dionyſ. ἀμείβετο.

34. Περιώμενον.] Lectio quæ ponitur in margine, placuit Dionyſio Hal. & utrique codici MSto.

40. Κοίτῳ.] Ita MSS. codd. & Dionyſius.

43. Παρ-

43. Παρέξει.] Forte πάρεσται, ut apud Dionyſium ὡς ἐπὶ συνθέσεως.

P. 5. *l.* 5. Ὅ ἐς μὲν ἐξιόνσα.] Fingunt habuiſſe lapidem Dracontitem; alii ajunt fuiſſe δίκορον.

32. Ἀποκλεῖναι.] Margo & Codex Eton. ἀποκλύναι. Prior vox eſt gloſſa.

49. Τᾷ ἢ ἐ.] Archilochus *Gygis* meminit: meminit & Euphorion in *chil.* ut teſtantur veteres Grammatici. Vide & Tatianum, qui de Archilocho hîc Herodotum ſequitur. Scripſit porro Archilochus alia præter Iambica, teſte Athenæo.

P. 6. *l.* 39. Δυῶν ἕτεα.] Suidas hunc locum exſcripſit; & legit δυοῖν. Regnavit Olympiade XXII. ut vult Cl. Alexandrinus ex Euphorione; Olympiade XXIII. ut Cyrillus & Tatianus.

47. Ἄρδυος.] Suidas addit τῷ ἀρχιλύῳ· quod eſt hîc ineptum. Lege mox δώδεκα; id enim eſt Ἰωνικώτερον: Itaque perpetuo ſcribit codex Arch. quod ſemel monuiſſe ſufficiat. Alex.

P. 7. *l.* 3. Σμύρνιοις.] Suidas & MS. Arch. hîc non ὑπὸ ſed ἀπὸ legunt. Vel igitur ἀπὸ Κολοφῶνος, poſt Colophonem: vel ὑπὸ Κολοφῶνος, a quam Colophonii, Smyrnæis opitulantes, condiderunt: ut intelligat non veterem Smyrnam, ſed poſteriorem. Vide Strabonem I. 14. Vel κολοφὼν eſt ἀκρόλιθον quoddam. Suidas mox ἐξεῖλεν legit.

10. Ἐπολιόρκησε.] Suidas rectius, ἐπολιόρκει. Hæc variatio ſexcenties occurrit.

12. Ἐσέβαλε.] Aliter ἐσέβαλε.

13. Γυναικείαν.] Ionicoterως, γυναικηΐαν ἢ ἀνδρηΐαν.

16. Κατέστα.] Margo & Suidas ἀπέστα, uti & Etonenſis MS.

20. Ἐπ' ἴδρης.] Legit Suidas ἐπίδρης.

25. Ἐσβάλλων.] MS. A. ἐσβαλών.

45. Ἀστησίης.] Stephanus Ἀστησὸς πόλις Μιλησίας γῆς. Καὶ Ἀστησία Ἀθηνᾶ, παρ' Ἡροδότῳ. Apud Polyænum ſexto *Strateg:* male Ἀσισία dicitur.

P. 8. *l.* 20. Σιτός.] Polyænus ſexto narrat hoc ſtrategema Thraſybuli.

P. 10. *l.* 3. Τποκεφηλείδιον.] Plutarcho Ἐπικεφηλείδιον. Deſcribitur apud Athenæum l. v. c. XIII. per κοφηλὸν, videtur ſignificare τὰ συνθήματα. V. Heſychium, & Plutarchum de Def. Or.

4. Θέης ἄξιον.] Schema eſt Ionicum. Veteres vocant διάλυσιν, vel μεταπτῶσιν. Sic dicis Κενὴ δόξα pro κενοδοξία: apud Theocritum δρυὸς ἄκρος pro ἀκρόδρυα. Et Noſter alibi νεκρὸς ὢν Θέης ἄξιος, i. e. ἀξιοθέατος.

9. Πρώτοισι.] In Latinis male, *primus.* l. 40. Hæc narrat Polyænus l. 1.

40. Ἵνα ὑπὲρ Τ.] Mallem *ſuper his Græcis.* Hac linea ἀρώμβωσι pro ἀρῶσι habet codex Etonenſis & A. ut in margine.

P. 11. *l.* 7. Ἐλάδος σοφισαί.] Plutarchus vocem hanc Græcorum ſapientiſſimis indignatur attribui. Vide eundem de Ει apud Delphos.

15. Αὐτᾷ.] Lectio in margine confirmatur MSS.

21. Μετὰ ἢ ἡμέρη.] Lege cum MS. A. ἡμέρην.

34. Ἐπιδείκνυον.] Codd. MS. ἐπιδείκνυσαν.

P. 12. *l.* 41. Θεῖον πᾶν ἐὸν φθονερόν.] Hauſit hanc opinionem Herodotus ex Homero, Il. Γ. v. 164. Vide p. 286.

P. 13. *l.* 12. Καὶ πλατίων.] Cod. A. & E. cum margine πλαθέν. Adi Cl. Alexand.

17. Εἰ μὴ τύχη.] Codex A. E. & marg. Εἰ μή οἱ τύχη.

18. Ἔχουλε τελεθλῆσαι.] Codex A. & Eton. εὖ τελεθλῆσαι· quod poſtulat ſententia.

P. 14. *l.* 2. Ὁρᾷν ἐκέλευε.] Codex Arch. legit ἐκέλευεν· Et perpetuo addit ν ἐφελκυσικὸν deſinentibus in ι vel ε; quod ſemel hîc monuiſſe contentus ero.

19. Ἀνδρεών.] Dicitur Ἀνδρῶν & ἀνδρεῶν, ut χαλκηδρεῶν, κυκεών. Apud poſteriores ἀνδρόδομος & τείχιον. Eſt hæc forma Ionica & Attica. Nam Attica ab Ionica profluxit dialectus. Vide Herod. p. 467.

25. Κατὰ νόμους.] Scholia in Homerum vide ad verſum I. libri Μ. ad v. 14. l. Π. ad v. 480. l. Ω. Iliados.

31. Ἐπίσι.] Iones φιλωλικοί· ἐφέσι Attice. Mox apud Noſtrum Ζεὺς καθάρσιος ἢ ὄπίσιος.

35. Ἀδελφεόν.] Fuit ei nomen Agathon. certamen erat de coturnice.

P. 15. *l.* 6. Ἐξελῶμφν.] Codex Eton. ἐξελῶσιν.

41. Διεφθαρμένον τῷ ἀκολῷ.] Codex Arch. legit ἀκολῇ. Quod hîc probo; nam video cur quis mutare potuit ἀκολῇ in ἀκολῷ; non contra.

P. 16. *l.* 5. Μελίημι.] Codex Arch. propius μέτημι. Alibi Noſter, μελήσασθαι ὄπὶ θάλασσαν.

10. Οἰκίοισι.] Hîc & alibi ſæpe Cod. Arch. habet in forma fœmin. οἰκίῃσιν.

17. Ἀπολαμπρύνεται.] Codd. MSS. & margo ὑπολαμπρύνει. Quod reſtituendum puto in ſuam poſſeſſionem.

47. Ὅτι ἢ οἰκίοισι.] Codex Arch. διότι δὴ οἰκίῃσιν· ut fere in margine.

P. 17. *l.* 1. Εὐείσκοι.] Codex Arch. ἐφήκοι.

13. Κακῇ αἴτιος.] A. κακῇ τύτε. Homerum χρηματίζει.

14. Ἐργάσαο.] Arch. c. ἐργάσας.

16. Εἰκὸς ὧν τ' ἐ.] Codex Arch. addit εἰκὸς ὧν θάψαι.

21. Αὐ-

21. Αὐτὸς εἶδε.] Margo ᾔδει. Vera lectio est codicis A. ᾔειδε.

25. Ἀσυάγεω.] Codex Arch. perpetuo Ἀσυάγεω. recte.

32. Καὶ ἡ ἐν Λιβύῃ.] Codex A. ἐν Δελφίσι.

P. 18. l. 7. οἶδα.] Oraculum hoc citant Eusebius v Præp. Chrysostomus, Cedrenus, Suidas in Κροῖσος.

9. Κεφλαιρή.] Lege κεφλαιείνοιο. Confirmat margo & Suidas in Κροῖσος. Versu 26 lego χαλκὸς δ' ὀπίεσαι.

34. Πάντα τεἰκοσίλια.] Interpres Latinus non intellexit hanc locutionem: verte, *trecena omnia*. Strabo, Deipnosophista, & Parthenius in Eroticis consulendi. Sane Eustathius in explicatione vocis Ἐκαλόμεθ non videtur hanc phrasin recte explicasse. Vide quæ nos ad Parthenium.

P. 19. l. 20. Θεοφανίῃσι.] Plutarchus, Pollux, Synesius. Delphi celebrabant Apollinis Theophania. Tangit Virgilius, IV Æneidos.

21. Θεοδώρῳ ἐξ Σαμίῳ.] Athenæus 12. c. 2.

30. Ἐπισάμῳ τἄνομα, &c.] Huic nomen fuit Æthus, ut volunt Grammatici veteres. Pro ὀπιμνήσομαι alii legunt ὑπομνηθήσομαι.

37. Ἀρτοκόπῳ.] Plutarchus l. de *Pythiæ Oraculis*.

P. 20. l. 37. ἰδαμᾶ.] Rectius ἰδαμῇ, Cod. Arch.

38. Βασιλδέων.] Codex Arch. præfert βασιλδύσῃν. Et statim ᾠχωκίῃσαν pro ᾠχωκίησαι λο.

47. Πολυπλάνητον.] Vide Eustathium ad *Dionys.* v. 347.

P. 21. l. 7. Πελοπόννησον.] Confer Apollodori l. 1. Cononem *Narratione* 26 & 27. Locum istum adducit Stephanus in fragmento quod edidit vir doctus Abrah. Berkelius.

8. Ἥνλινα γλῶσαν.] Nempe quam à Patre Javane acceperant. V. Reineccium *de Familiis*.

10. Τῶν ὑπὲρ Τυρσηνῶν.] Dionysius Halicarnasseus tradit Pelasgos Latium etiam insedisse. Scholiastes Apollonii Argon. I, scribit his consona. Πελασγοὶ, ἔθνος βαρβαρικόν. & paulo post, ἢ οἱ Τυρσηνοὶ ἦ, Πελασγοί. Macrobius oraculum conservavit, quo Pelasgi jubentur quærere sedes novas prope Siciliam & Italiam, h. e. in magna Græcia. Pelasgi videntur dicti ab Atticis per opprobrium. Dodonæos & Pelasgos Halicarn. Dionysius cognatos esse vult. Dodon & Dodanim à Javane, qui & Ion. Adi Meurs. *Cecrop.* p. 13.

16. Σύνοικοι ἐγένοντο Ἀθηναίοισι.] Heraclęotes Marcianus.

Ἐξῆς Ἀθηναῖος φασὶν οἰκητὰς λαβεῖν
Τὸ μὲν Πελασγὸς πρῶτον. —— Vide Herod. v.

23. Κρησωνιῆτ.] At hi longe alibi gentium. Lego Κρεωνιῆτ. Vide Dionysium Halicarnasseum, Libro I. In III. codex Arch. habet Κρεωνᾶναι. illud rectum.

P. 22. l. 4. Παραλίων.] Respub. Athenienses trifariam dividebatur, cum hæc gererentur. Erant Παραλίοι, Πεδιαῖοι, & Διάκριοι, (qui & Ἐπάκριοι, & Ὑπερακρίοι & Παράκριοι dicebantur.) Vide Plutarchum *Solone*.

19. Δορυφόροι.] Hastis armati nondum erant; sed puris clavis. De numero non consentiunt Auctores. Videntur aucti κορυνηφόροι, procedente tempore, ut fit, à quinquaginta ad quadringentos.

44. Φύη.] Narrat hinc Polyænus in primo.

P. 23. l. 16. Ἀλκμαιωνιδέων.] Megacles erat filius Alcmæonis. Cylonem & socios ad Minervæ simulacrum occidit Megacles. V. p. 311. Hoc est Κυλόνειον ἄγος, ob quod Alcmæonidæ habebantur ἐναγεῖς. Thucydides, & Suidas. Plutarchus Herodotum malignitatis damnat, quod Alcmæonidas, viros probos proditionis insimulet. De tota re vide Plutarchum in *Solone*. Schol. Arist. *Equit.*

27. Ἵππέω ἢ γνώμῃ.] Duo codd. γνώμῃ. Quod melius, uti & mox χρέων pro χώρεω.

P. 24. l. 1. Βοηθέειν.] Mallem ad Ionicam formam, βωθέειν.

12. Νυκλός.] Cl. Alex. Strom. 1. notat Amphilytum tempus invadendi hostes significasse.

14. Συλλαβών.] Lego συμβαλὼν τό. Qui veteres codices scriptos legunt, sæpe poni vident hæc duo pro se invicem. Tale est συμβάλλειν ἐνύπνια. Nostro infra p. 27. l. 2. p. 38. l. 22. 24. & alibi.

27. Πιθομήων τῶν Ἀθηναίων.] Polyænus in I. Strategema paulo subtilius profert.

P. 25. l. 28. Ἀνά τε ἕδραμον.] Homericum hoc, ὅθ' ἀνέδραμε ἱερεῖ ἴσος. Iones dividunt præpositionem à verbo. Homerus ἀνὰ ἢ Χρυσ. καλ. βῆσε θεῷ.

35. Βαλανηφάγοι ἄνδρες ἔασιν.] Homerus Il. β.
Ἐγχέσπαλοι ἄνδρες ἔασιν.
Deinde illud, οἵσ' ὄπυκωλύσεσι, est parodia ad Homeri —— οἵ με μέγα πλάζεσι ——

P. 26. l. 20. Ἔνθ' ἄνεμοι πνέουσι δύο. &c.] Ænigmatice describit officinam ferrarii fabri, folles, & incudem. Hæc duo oracula habet Stephanus in Τέγεα.

29. Λίχης.] Codex Eton. Λιχίδης. Vide Pausaniam l. III.

46. Ἐπεβεβήκει.] Solinus, c. 5. *Ossa* (Orestis) *implerunt longitudinem cubitorum septem.*

P. 27. *l.* 24. Δῶρά τε φ.] Cod. Arch. *δωρία τε.* Quod rarum.

P. 28. *l.* 6. Ἀπελητίσαιλο.] Ita quidem Cod. Arch. ſed Eton. facit cum margine.

12. Ἡρᾶιον.] Codex Arch. *ἱερόν.* male.

14. Καζὰ μὴν νυν ἀρ.] Deeſt Cod. Arch. *νυν.*

29. Ἀπαιρήσεαι.] Codex Arch. *ἀπαιρήσῃς.*

37. Καππαδόκαι.] Ita & Dionyſius Perieg. Herodotum fere ſequens; Strabo autem *ωεϑπαροξυλόνως.*

43. Ματιλωνής.] Matiani. Nam *Ματιλωνὴς* cum Cod. Arch. non legerim. De Cappadocia vide Conſtantinum *Themate* 11. & Euſtath. ad *Dionyſium.*

46. Συρίης καππ.] Codex Arch. *ἡ καππ.* De Paphlagonibus vide Conſt. in *Them.*

P. 29. *l.* 4. Καὶ γῆς ἱμέρω.] Legit cod. Arch. *γῆς ἐπιθυμῶν ἥμερον.* Eam lectionem ſequutus eſt Interpres: non accedo. Supra *χώρλω ἔχοντες τρέχειλω.* Nota autem linea 2 deeſſe codici Arch. *ἀνδεί.* v. p. 43. l. 40.

14. Κυαξάρης.] Druſius, *Axares eſt Aſſuerus, & idem* Κυαxares. ΚΤ *ſignificat Dynaſtam.*

17. Παῖδα.] Interpres recte, *παῖδας.*

21. Κενῆζι.] Rectius & *ἰωνικωτέρως κεινῆζι.* Ita margo & cod. Eton.

43. Ἡμέρην.] Vide infra p. 43.

P. 30. *l.* 3. Λαβύνητ@.] Joſepho, Nabonnedius. Euſebio, Nabonnidochus: idem Danieli, Darius Medus.

5. Ἐπαλαγλώ.] Ἐπιπλοκλώ. *Heſych.*

11. Ὁμοχροίην.] Aliud legit Interpres. Lege vel *ὁμαιχμίην*, vel *ὁμοχροίην*, τὸ αἷμα. *ut quaſi concolores ſint.* v. p. 243. vel *ὁμοχολώ.* vide Heſychium in *ὁμοχέϑ*, & in Ἀχροίην. Vel *αἱμορρόην.* Solinus c. 20. *hauſtu mutui ſanguinis.* v. Voſſium ad Melam.

37. Κῶς γάρ.] Scholiaſtes ad Nubes idem notat.

P. 31. *l.* 8. Οὐδέτεροι νικησ.] Polyænus, alios ſequutus auctores, ait Crœſum fuiſſe victum hoc in prælio.

P. 32. *l.* 18. Ἔλ@.] Præfero Γ̓ἄλ@ cum margine.

27. Ἔϐησε.] Suidas legit, ut in ora, *ἀνέϐησε.* Codex Arch. *ἔϐησεν*, Pro *ἀνεϐίϐασεν.*

37. Εἵνεκε.] In cod. Arch. *εἵνεκεν* perpetuo.

42. Ἐπεῖχε ἴλαμ.] Polyænus explicat, *μέγα ὄφελος τούτοις ἀφρόνῃ Κροῖσ@.*

44. Ὥσφεγλον.] Strategema hoc paulo aliter narrat Polyænus, ut & Frontinus.

P. 33. *l.* 18. Κύθηρα.] Omnes ſcripti *κυθηείη.* Stephanus *κυθήειοι*, & *κυθηεία*, & *κυθηραία* agnoſcit derivata.

P. 34. *l.* 19. Πειρησάμην@.] Ambo ſcripti *πέρησαμήνης*, quod & Interpres legit.

21. Μάρδ@.] Codex A. Μάρδης. Enimvero Μάρδ@ & Ἄμαρδ@ inter Hyrcanos, & Perſas agnoſcit Ethnicographus, Iſidorus & Ammianus.

44. Εὐθηνίᾳ.] In margine ſtat *Δίεσοῦ*, cujus *Δίθηνία* eſt explicatio. *Δίεσὼ* dictio eſt Ionica ex Democrito aliiſque nota.

47. Χρησάμην@.] Cod. A. *χρησαμήνες.*

P. 35. *l.* 7. Ἤ τε γάρ τις.] Cod. A. *ἦ τ̓ τις.*

8. Ἄλλον γνώσας.] Heſychius *ἀλλογνώσας*, *ἀγνοήσας.*

13. Ἄνθρωπε.] Melius Ὦνθρωπε. Hunc puerum Atyn vocat Solinus; Herodotus alium, jam mortuum, ſic nominavit ſupra.

25. Ἀκροθίνια.] Euſtathius ad Ιλ. ψ. notat in more Gallis fuiſſe aliquem ex captivis ſacrificare tanquam *ἀπαρχλώ.*

33. Παρεγκλῶαι.] Cod. A. *ωερὶ* legit.

34. Ἀνενεκάμψον.] Non recte Interpres. Vertes *reſpiſcentem, ad ſe reverſum, reſpirantem:* ut infra p. 48. l. 33. Tale eſt Homericum illud, *μνησάμην@ δ̓ ἀνενείκαλο φώνησέν τε*, hoc eſt, *ἀνέπνυσε.*

38. Τέως.] Cod. Arch. *ἔως.* Quod ponitur quidem pro *τέως.* Ut apud Homerum, *ἔως ὁ ταῦϑ̓ ὥρμαινε καζὰ φρένα.* Ita quoque hîc legit Euſtathius. Ἔως μὲν σιγλῶ ἔχῃ, i. e. *ωρὸς τὸ παρόν.*

P. 36. *l.* 16. Ἀπόλλωνα.] Cteſias non recte finxit Apollinem templum habuiſſe apud Lydos.

22. Κατασϐεσθλῶαι.] Ptolemæus Hephæſtio hanc tetigerat Hiſtoriam, teſte Photio. Codex Arch. legit *ἡ σϐεσθλῶαι.* Hæc aliter Cteſias. Vide Cl. Alexandrinum de Crœſo.

28. Ὦ βασιλεῦ.] Hæc parum ſcite ab Herodoto tribui Crœſo contendit Plutarchus: neque enim Cyrum tali monitore opus habuiſſe; & ut habuerit, Crœſo iſtas partes non dandas fuiſſe. Obſerva autem totum hunc locum deſumptum fuiſſe ex Homeri Iliados β. ver. 111.

Ζεύς με μέγα κρονίδης ἄτῃ ἐνέδησε βαρείῃ.

uſque ad

Οὕτω πῃ Δὶ μέλλον ὑπερμενέϊ φίλον εἶναι.

Cteſias nullorum ſermonum meminit.

P. 37. *l.* 6. Ποιδομήνοισι.] Codex Arch. *ποριδομήνοιζιν.*

14. Κάτιζον.] Codex Arch. Θάρρηζον. Probo: ut ſit *ἐπιθάρσιον*· vel ſaltem *θάρσεσον*, quod Heſychius exponit per *κάθισον.* Gloſſa ſæpe ex ora in verborum contextum venit.

27. Βέλεαι.] Ionica forma poſtulat *βέλεε.* Ita habet codex Archiepiſcopi. v. Etym. M. in *ἤδη.*

39. Ὀνειδίσαι.] Arch. Codex *ὀνειδίσῃ.*

P. 38. *l.* 11. Οἷόν τε.] Cod. A. *οἷός τε.*

18. Ὀρ-

18. Ὀρθῶς μέμφεται.] Vide Cl. Alex. contra hoc oraculum.

26. Εἶπε τὰ εἶπε Λοξ.] Desunt τὰ εἶπε codici Arch.

27. Τῦτο συνέλαβε.] Ad p. 24. l. 14. dixi συνέλαβε hîc reſtitui oportere. Id hoc in loco habet codex Arch.

29. Μηλεὸς ἀμείνον@.] Codex Arch. ad dialectum Ionicam, ἀμείνο@.

P. 39. *l.* 10. Καείρης.] Homerus γυνὴ —— Μηονὶς ἠὲ Κάειρα.

14. Τῳ̃ ἧ ὑσίην.] Plutarchus impotenter hîc in Herodotum inſurgit. Recte & juſte ex more iſtarum gentium, iſtius hominis bona potuit Crœſus in ἀναθήματα ſacrare.

32. Πορνεύονται πᾶσαι.] Confer Athen. l. 12. c. III.

44. Πρῶτοι κάπηλοι.] Zenobius in Adag. Αυδὸς κάπ.

45. Αὐτοὶ Λυδοί.] Xanthus Lydus dedit Herodoto ἀφορμὰς ad ſcribendum, inquit Athenæus; ex eo videtur hæc hauſiſſe.

P. 40. *l.* 1. Ἐπὶ Ἄτυ@.] Lydorum hiſtoricos ſequitur Noſter, & errat cum errantibus. Nam ad Trojam aleam, & aſtragalos, & id genus luſus invenit Palamedes.

10. Πρὸς λιμόν.] Aliter ex noſtro Dionyſius Halic. l. 1. & Athenæus.

P. 42. *l.* 48. Ἐδικαίου.] Plutarchus ſine ratione queritur Herodotum traduxiſſe Deiocem.

P. 43. *l.* 1. Συνέστρεψε.] Codex Arch. συνεστρέψαλο. Ita ſolet loqui Herodotus.

8. Ἀπεχέετο.] Arch. Cod. ἰωνίζων legit ἀπεχρῆτο.

14. Ἀστυρίων τέτες.] Cod. Ἀστυρίες τέτ.

P. 44. *l.* 27. Χωρὶς δέ.] Hæc ex repetitione; non agnoſcit Interpres.

40. Μανδάνη.] Ita eam & Valerius appellat. Quare Æliano ne fidas cui dicitur Μανδάλη. N & Λ in his literis ſæpe permutantur.

P. 45. *l.* 2. Τρόπε δέ.] Legit Cod. Arch. ἠσύχιον.

8. Τ'περθέμεν@.] Codex Arch. cum margine ὑποθέμεν@· quod placet.

17. Τοιάδε.] Codex Arch. legit τάδε, & quidem perpetuo. Pro ποιῆσαι, habet ποιήσω, ut in margine.

19. Παραβάλη.] *Fallas.* ἀπαλήσῃ. Heſychius.

30. Τῳ ἐπὶ θανάτῳ.] Codex Arch. θάνατον.

48. Ἐπιτηδιοῦσι.] Codex Arch. ἐπιληδιόταζε. Infra idem legit συνδέλω.

P. 46. *l.* 4. Σπακώ.] Græca eſt terminatio. Juſtino Spacos. Noſter ait in eam literam terminari nomina, p. 57.

7. Ἐκβαζάνων.] Codex Arch. Ἀγβαζ. ita & Cteſias paſſim. Herodianus grammaticus probabat Ἐκβαζ. Horum teſtis nobis Stephanus.

9. Σαπειρέων.] Supra Σάσπιρες. infra p. 198. Σάρπαροι. Stephano Σάπιρες. Codici Arch. Ἀπείρων. Litera σ in ποὸς huc addi debet: ut ſit ποὸς Σαπείρων. ſic ποὸ νεῶν, *ante naves.*

21. Πᾶζαν ἡμέραν, τὸ τέκ@.] Cod. Arch. *omni die partui vicina, peperit.* mox μετεπέμψαιλο.

P. 47. *l.* 44. Ὀφθαλμὸν βασιλῆ@.] Dion. Chryſoſt. Orat. III. Ὁ μὲν Περζης ἕνα τινα ἔχεν, ὀφθαλμὸν βασιλέ@ λεγόμενον. Ita & Heſychius. Sunt qui plures fuiſſe innuunt.

45. Τὰς Ἀγγελίας ἰσφέρειν.] Diæreſis hæc eſt Ionica. Ἀγγελιαφόρες dixit, p. 51.

P. 48. *l.* 2. Περίεστε.] Codex Arch. ποιέπε. Pro ἐμελείθη idem habet ἐμαστίχθη, τάχιστα, ὥσγε.

4. Περιημέκλεε.] Codex Eton. gloſſema hîc poſuit, ut ſæpe, ἐδυσχέρανε.

6. Ἤντηζεν.] Herodoto ἀνὴρ eſt in rem quamvis incidere; vel in bono, vel in malo ſenſu. Anglice, *with what he met.*

46. Ἀνάγκας.] Codex Arch. ἀγκάλας.

P. 49. *l.* 29. Κρύπλων.] Noëma Homeri Iliad. α'. v. 80.

P. 50. *l.* 7. Τραπέζα.] Suidas hîc τραπέζαν ἐπιπλέαν παιλοίων ἀγαθῶν ποθαθέντες. Sed propius Cod. Arch. τραπέζαι μηλειῶν κρεῶν.

P. 51. *l.* 15. Προοπλέον.] Cod. Arch. προπλέον, & paulo infra ποθαπελθόμεθα.

24. Τῇ σεαυτῆ.] Codex Arch. τ' ἑαυτῆ ἧ μοίρης φερείης.

33. Περιεγλύφλο.] Cætera ſic cod. Arch. ὁ δὲ σφιν ἔλεγε σφέα, ποὸ ξ, &c.

39. Ἤτις τε.] Codex Arch. & Eton. Εἴη τε ταύτῃ ἐπαινέων δ.

P. 53. *l.* 3. Ἔστι δέ.] Codex Arch. ἔστι ἧ τάδε ἔξ, ὧν ὅλοι πάντες. Lego, ἐξ ὧν ὅλοι πάντες.

4. Ἀρταΐται.] Eſt Ἀρταῖα primitivum. Perſæ Artæos vocant antiquos homines. Herodianus Herodoti nomenclaturam ſequebatur; alii ἀρταίους dixerunt. *Stephanus.*

Ibidem. Παζαργάδαι.] Interpres cum Stephano, Περζῶν, σραλόπεδον. Hoc Cyrus munivit; hinc in Aſtyagen movit.

Ibidem. Μαγάφιοι.] Stephanus, & Codex Arch. Μαγάφιοι.

5. Μάσιοι.] Stephanus legit Μάζπιοι, ut in margine. Codex Arch. legit Κάζιοι. Stephanus agnoſcit Καζίους inter Perſas.

9. Παυθέλαιοι.] Stephanus Πευθιάδαι legit. Idem Ἀχρυζαῖοι, & Καρμάνιοι.

12. Σαγάρλιοι.] In Cherſoneſo prope mare Caſpium iſti conſidebant.

16. Ἐξημερῶζαι.] Polyænus vocem retinuit. Hæc contra lectionem marginalem.

32. Βυλομένοισι ἧ, εἰζί.] Codd. A. & E. repetunt ἐμὶο πείθεσθ.

49. Στραληγὸν αὐτέων.] Codex Arch. αὐτόν.

P. 54. *l.* 4. Ὅσοι μή.] Homerus, ὅσοι μὴ βυλῆς ἐπάκουσαν.

14. Ἐσώθη.] Polyæn. VII. narrat Cyrum à Medis in hoc bello ſemel victum fuiſſe.

P. 55. *l.* 7. Ἀγάλματα.] Sub Artaxerxe ſimulacrum Veneris cœpit coli à Perſis.

13. Τὸν κύκλον.] Strabo XV. τὸ ἑῷον ἡγέμονοι Δία. v. Briſſon. l. 2. De igne & aqua *Cl. Alex.* ex Dinone. Item Laërtius in *Proœmio.*

19. Μύλιττα.] Heſychius Μύλητα. Vide Seldenum de Diis. Voſſius putat vocem eſſe Hebræam Moledeth, cujus mentio *Gen.* 48. 6.

20. Ἄλιττα.] Vide infra ad pag. 162. Videtur eſſe ejuſdem originis cum priori; & hîc rectius, quam ibi, ſcribi.

Ibidem. Μίτραν.] Pro Venere ſumi rarum eſt. Deinde Μίτρα hîc & alibi apud Noſtrum ſcribitur, non Μίθρα. De Voce Ger. Voſſ. l. II. *Idol.* Scaliger, aliique.

35. Θεογονίων.] Oden πολυώνυμον & πολυχρόνιον. Arcana Beli Sacra.

36. Ἀνὰ Μάγυ.] Marcellinus XXIII. *Erat piaculum aras adire, vel hoſtiam contrectare, antequam Magus conceptis precationibus, libamenta diffunderet præcurſoria.*

P. 56. *l.* 7. Σπυδαιότατα.] Athenæus totum hoc χωλίον ſuum fecit, legitque hîc αὐτῶν πρηγμάτων.

38. Αἰγυπτίους θώρηκας.] Fiebant è lino, funiculis contortuplicatis. Vide pag. 178. λινοθώρηξ, Iliad. β. Libyes gerebant στολάδας, δερμαλινὲς, βυρσινὲς θώρηκας. Heſychius.

39. Πυνθανόμενοι.] Pretium ei proponebatur, qui novam aliquam Regi voluptatem excogitaret. Xenophon in Ageſilao; *Perſarum Regi univerſum terrarum orbem circumeunt perquirentes quid illi potu jucundum*, &c.

40. Ἀπ' Ἐλλώων.] Negat Plutarchus.

P. 57. *l.* 6. Ἄσλω.] Codices noſtri hîc admiſerunt in ordinem βλάβλω, quæ vox eſt alterius interpretamentum.

9. Μήτε τ' ἄλλων.] Suſpiceris deeſſe hîc, ἵνα. Addit cod. Arch.

33. Ἐς ποτμόν.] Nam colebant tanquam numina, fluvios. Tiridates placando Euphrati equam mactat. Tacitus VI. *Annal.* Herod. VII.

35. Τῶν πάντων.] Id eſt, *præ cæteris hominibus.*

49. Μάγυς.] Cicero I. Tuſcul. *Magorum mos erat, non humare corpora, niſi à feris eſſent ante laniata.*

P. 59. *l.* 44. Τριοπίῳ Ἀπόλλ.] Scholiaſtes Theocriti ad εἰδ. ιζ. Et Heſychius. Abas genuit Triopum, hic condidit Triopium Cnidi ἀκρωτήριον· ibi Δώριος ἀγὼν agebatur Neptuno & Nymphis.

P. 60. *l.* 45. Ἐν Μιλήτῳ.] Ex his conjugiis Mileſios ortos innuit. Hoc ægre fert Plutarchus.

P. 61. *l.* 16. Γεφύμια.] Ut Παναθήναια, ſic Διονύσια, Κάρνεια, Ὑακίνθια, Θαλύσια.

P. 62. *l.* 28. Ἄλεχα.] Interpres aut aliud legit, aut vocem hanc non intellexit. Credo ſcripſiſſe Herodotum ἔλλεχα. Λέχαι ſunt φλυακεῖαι.

37. Κροῖσον ἅμα.] Cteſias ait collocatum fuiſſe in Barene prope Ecbatana. Tabalus is eſſe videtur qui Eſdræ dicitur Tabeel.

38. Τὼ πρώτω εἶναι.] Locus hic mendoſus eſt: nec adjuvant codices: non videntur multa deſiderari. Forte *Hanc primam fuiſſe Ionum ſervitutem.* v. p. 67. l. 49.

P. 63. *l.* 20. Ἀναμάξας.] Deſumſit ex Odyſſ. T. Terentius, *Mali. (quod ſuo fuat capiti)* Ita emendandus comicus, ex quadam Ciceronis epiſtola. Inepte legitur *ſuat.*

48. Παχύνης.] Charo Lampſacenus Herodoto antiquior, apud Plutarchum hanc rem ſic narrat. Παχύνης ὁ ὡς ἐπύθετο τοὺς ἐλαύνοντας τὸ ῥαῖον τὸ Περσικὸν, ὤχετο φεύγων — vides eadem verba.

P. 64. *l.* 7. Ζόης.] Euſtathius notat Herodoti libros emendatiores ita hanc vocem ſcribere.

P. 65. *l.* 8. Ἐπὶ μισθῷ.] Plutarchus iniquum Græcis hîc clamitat eſſe Herodotum.

47. Ὀγδώκοντα.] Tzetzes ita hîc legit. Cicero, *Arganthonius Gaditanus octoginta regnavit annos, centum viginti vixit.* Valerius Maximus ex Aſinio Pollione, & Silius Italicus centum & triginta ei annos tribuunt. Strabo ex Anacreonte quinquaginta ultra centum. Arganthonius, ut bene Bochartus conjectat, ſignificat *longævum.*

P. 66. *l.* 15. Καλιρῶσαι.] Heſychius, Θεῷ ἀναδιδόναι. Interpres aliud.

P. 67. *l.* 1. Κύρνον.] Heroa Herculis filium.

48. Ἄβδηρα.] Condidit Hercules in memoriam Abderi. Hellanicus apud Stephanum, & Apollodorus l. 2.

P. 68. *l.* 26. Νῆσον μεγίστην.] Alexis comicus apud Stephanum de Urbibus Sardiniam, inter ſeptem inſulas notas, ſecundam facit.

31. Θαλέα.] Plutarchus in Herodotum invehitur, quod Thaletem ad Phœnices referat. Sane Demoeritum & Durin Laërtius; Leandrum Cl. Alexandrinus idem prodidiſſe teſtantur.

42. Μίνῳ καλήκοοι.] Confer Parthenium c. I. & XI. Antonin. Liberalem c. 30.

P. 69. *l.* 1. Λογιμώταλον.] Stephanus legit δοκιμώταλον. Forte memoriæ fiſus.

19. Μυλασσεῖς.] Aliter Μυλασσεῦσι. Ita Stephanus in Καρία. Æolus, Siſyphus, Glau-

Glaucus, Chryſaor, Mylaſos; qui hanc gentem condidit.

38. Καλινδικῶν.] Scribe Καλυνδικῶν. l. 7. ſcribitur Καλυνδνίων: quod rectius. in VIII Καλυνδέων· eſt enim Κάλυνδα Cariæ urbs.

P. 70. *l.* 15. Ἀναμένεϑ).] Suidas ἀνανέμεϑ) videtur hîc legiſſe, quod & καϑαλέγειν exponit.

47. Ζεὺς γάρ.] Euſebius v. de *Præparatione.*

P. 71. *l.* 7. Μέγαν.] Interpres vidit ἱερὸν, quod gloſſator in μέγαν vertit.

41. Βαϐυλῶν.] Adi Fragmenta in fine, p. 678.

P. 72. *l.* 8. Ἑλκυσαύλης.] Heſychius ϑραύλης.

11. Πλώϑε.] Codex Arch. πλίνθοις. Veteres hunc locum ſic expoſuere: Πλίνθως ἀσφάλτῳ δήσαντες. Diodorus & Joſephus.

Ibidem. Ταρσὸς καλάμων.] Gregorius (ſive Georgius) Pardus, quem Corinthum fere vocant; (erat autem Corinthi Metropolites) ταρσὸς explicat per πρόσοιϑεν, ὃ ξηραίνουσι πλίνθους. Heſychius, πλέγμα ϗ καλάμων, quod huc quadrat. Salmaſius in Plinianis maluit, τρόσοιϑ. Et locum totum legit, ἀφ' ἁ ἰσοδόμων πλίνθων, ſine ſuffragiis codicum veterum. — Noſter codex legit ἀφ' τειήκοντϗ δομῶν· eſt autem δόμη, τεῖχος. Vitruvius, *lateritia ſtruentes alligant eorum alternis choris coagmenta.* Si quid libeat mutare, mallem τειήκοντϗ δώρων· ut ſint *lateres* magni — Ariſtophanes μεγάλοις πλίνθοις, ὥσπερ Βαϐυλών. Heſychius videatur in Δῶρον. Interſerebantur ſtramenta ad lateres ſuſcipiendos, tuendoſque, ne ſe atterent, & ſe mutuo ſua duritie confringerent; ſimul, & ad conſpiſſandum & conſtringendum bitumen.

12. Μονόκωλα.] An hinc tibiæ μονόκωλοι apud Pollucem?

14. Ἐνεσᾶσι.] Codex Arch. ἐσᾶσι. infra l. 40. ἐσήκεσαν.

16. Τ'πέρϑυρα.] Locum hunc adducit Euſtathius ad Dionyſium, ita uti hîc ſcribitur. Nam codex Arch. legit ὑπέρϑυρον. Confer Diodorum. De Babylone lectu digna ſunt quæ habet Ethnicographus in Βαϐυλών, & Χαλδαῖοι· &, ad eundem illuſtrandum, Euſtathius ad Dionyſii *v.* 1005.

17. Ἴς.] Phylax quidam hiſtoricus apud Euſtathium hujus meminit.

28. Ἐρυθρὴν ϑάλασσαν.] Sinum Perſicum, ϑάλασσαν Περσίδα· cujus accolæ Perſæ. Dionyſius hæc verba fere omnia in verſus concluſit.

38. Ἀγύσας.] Gloſſa eſt; nam Cod. Arch. & E. legunt ἐχύσας. Eadem eſt paginæ 77 lectio ad l. 20.

44. Ἀϑηνέστερον.] Videtur in his Herodotus velle μεϑαρμόζειν Beroſi verba, quæ extant apud Joſephum libro primo contra *Apionem*, p. 1044.

48. Διὸς Βήλε.] Retulit Belum in deos Ninus filius. Belus primus Babylonem ædificavit. Abydenus apud Euſebium, & Curtius.

P. 74. *l.* 2. Ἀστυρίοις.] Qui libri nunquam lucem viderunt.

3. Τείχεα ἐκόσμησαν.] Vide verba Beroſi apud Joſephum contra *Apionem.*

5. Γενεῇσι πεντέ.] Semiramis antiquior non condidit, ſed reparavit, & auxit Babylonem. (Fuit alia Semiramis hac longe junior, quæ & Atoſſa dicebatur.) Nitocris fuit uxor Nebuchodonoſoris (cujus Daniel meminit, & ex Joſepho Euſebius Præp. IX. c. XLI.) Cum igitur tot anni inter hanc & Semiramidem interceſſerint, non πεντὲ γενεῇσι hîc legerim, ſed numerum ampliarem, ſi faverent codices ſcripti.

13. Ἀραιημμένα.] Codex Arch. ἀνηρημμένα. Interpres ita legit.

29. Παραλείνουσα.] Codex Arch. conſentiente E. habet ϑραλίνουσα.

P. 75. *l.* 19. Φοιτέουσες.] Scripti melius, ἀφοιτέουσες.

P. 76. *l.* 3. Λαϐυνίτε.] Codex Arch. male Λαϐυεῖτε. Darium Medum intelligit, de quo ſupra.

13. Γύνδη.] Tibullus, *Cyri dementia Gindes.* Fluit porro ex montibus Matienis (ita ſcribes) per Darrhæos (non Dardanenſes) in Tigrim. Vide Stephanum in Δαραί. & p. 82.

38. Καϑειλήφϑησαν.] Codex Arch. & E. κατειλήϑησαν, ut p. 163. & hæc eſt vera lectio.

P. 77. *l.* 12. Γενομένε ὃ ἓ τοιύτε.] Codd. A. & E. ſemper, τύτε, quæ eſt lectio in margine.

24. Μεγάϑεϑ.] Confer Jeremiæ c. LI. v. 31, 32.

28. Ὀρτὴν.] Sacea feſtum dierum quinque hoc tempore actum fuiſſe eſt veriſimile.

47. Πολεμιστηρίων.] Codex Arch. πολεμιστέων.

P. 78. *l.* 11. Κηλωνίοισι.] *Antliis ligneis.*

17. Οἰκέσιμα.] Codex Arch. οἰκώκηλα. alii, οἴκηλα.

28. Δένδρε μέγαϑϑ.] Codex Arch. δένδρον.

33. Φοίνικες.] Hunc locum tranſcripſit Athenæus l. 14. apud eum vox Ἕλλωες deeſt, quæ ſequitur pagina proxima.

P. 79. *l.* 25. Ἐπὶ τύτῳ.] Cod. A. τῷ. Mox χλαμύδιον. & pro ἔχϑοι, εἶχον.

28. Τῇσι Βοιωτῇσι.] Codex Arch. τοῖσι Βοιώτοισι.

45. Περαθείη.] Cod. Arch. πρηθείη.

48. Βαϐυλωνίων.] Nicolaus Damaſcenus in Catholica Hiſtoria hinc idem commemorabat.

P. 80. *l.* 5. Ἀμορφοζάτλω.] Postulat Ias lingua ἀμορφεσάτλω. Atque ita cod. A. Significat porro ἔμπηρ@, eum qui est ἐνεχυρεχζόμεν@, ære alieno oppressus, oppignoratus. Interpres non vidit, quæ videre oportuit. Noster paulo infra explicat se ipse —— ubi βίᾳ σπανίζων, idem sonat.

P. 81. *l.* 7. Σχοινολενέες.] Jeremias in Epistola hujus moris meminit. αἱ γυναῖκες ὠθλησθέμεναι χοινίκα ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐγκάθλων).

21. Λάμψεαι.] Hinc Φοιβόλαμπ@. & in Bibliis Græcis, (quæ Alexandria, in Angliam venerunt) ἀνλαλήμπλως, & ἀνλαμίμψεις, ad eandem Asianam loquendi formam.

P. 82. *l.* 10. Μανλιλιῶν.] Codex A. Μαλονῶν. Quod ex margine sanabis Μαληνῶν, quemadmodum p. 76. prius emandavi.

27. Ἐὼν ὀρ.] Cod. A. ut in margine. Idem ubique Καυκάσι@.

45. Ἡ γώεζις.] Hæc ex Isaia, c. 45 illustrabis. Putat Josephus Cyrum vidisse penes Judæos captivos Prophetæ verba.

P. 83. *l.* 3. Οὐκ αὐτλώ.] Cod. Arch. ἃ κατ' αὐτλώ. Mox τελεόμενα an τελεύμενα, sive λεγόμενα, aut τελδόμενα ex scriptis reponas, incertum.

18. Πάνλως.] Cod. Arch. & reliqui πάνλα.

P. 84. *l.* 39. Ἀρσάμε@.] Cod. Arch. Ἀρσάμεν@. Arsames & Cambyses fratres fuere; Cyrus & Hystaspes patrueles. Achæmenes fuit pater Arsamis. Ab Achæmene genus paternum duxit Cyrus.

Stemma.

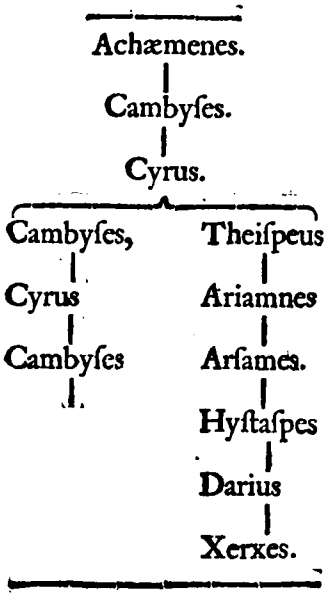

42. Καλαλέλειπλο.] Ælianus tamen in V. H. facit Cyri φαρεῖροφόρον.

P. 85. *l.* 28. Λειφθένλας.] Suidas legit Ἀπαλειφθένλας.

43. Δολώσας.] Codex Etonensis δηλώσας· an δηλήσας, quo modo dicitur φάρμακον δηλητήριον? Δολώσας Hesychio ἀπαλήσας· infra ἐλὼν δόλῳ.

P. 86. *l.* 23. Ἐνὸς δέονλα λ.] Ctesias, Cl. Alexandrinus aliique tribuunt ei annos triginta. Videatur Cicero l. 1. de Divin. ubi Dionysium in Persicis laudat, quem alii Deinonem vocant.

28. Σὺ μὲν ἐμεῦ.] Codex Arch. & Aquædunensis, ἐμὲ ζῶσαν & νικῶσαν.

32. Πιθανώταλ@.] Diodorus scribit eam cruci suffixisse cadaver. Josephus in obscuro relinquit exitum Cyri.

P. 87. *l.* 14. Θεῶν.] Codex Eton. Θεόν. Pro ἵππους Codex Arch. legit ἵπποισιν. Persæ quoque Soli equum mactant. Ovidius,

—— *Ne detur celeri victima tarda Deo.*

Nescio tamen an hoc ex Herodoto confirmari possit. Quanquam enim Xenophon & Philostratus id asserant, & Eustathius ad Homerum scribat Herodotum hoc de Persis tradidisse; video tamen Eustathium μνημονικῷ ἁμαρτήματι posuisse Persas pro Massagetis. Equos Soli sacratos non mactatos fuisse ex Herodoto constat.

Ad Librum Secundum Herodoti.

Pag. 88. *l.* 14. Ψαμμίτιχον.] Codex Arch. perpetuo ψαμμήτιχον appellat. Favet huic lectioni liber impressus præ manibus; favet & Plinius, & Hieronymus qui apud Eusebium legit Psammetichus. Dictio composita est: Nam ψάμμις est regis Ægyptiaci alius nomen.

P. 89. *l.* 7. Εἰσιόνλι.] Aut Ἀπιόνλι cum codice Arch. aut ἰσιόνλι leges.

8. Βέκκ@.] Scholiastes hæc Herodoti adducit ad IV Apollonii; legit tamen Βὲκ, quod puto rectum, nam @ terminatio Græca est: eadem cum Scholiaste Apollonii habet Scholiastes Aristophanis ad *Nubes*. Hesychio Βέκ@, ut & Galeno II libro de *Diff.* Suidas tamen sequitur lectionem editam.

19. Πρεσβυλέρης.] Codices E. & Arch. πρώτης, quam veram puto esse lectionem, quoniam & in Suida comparet.

21. Μάταια πολλά.] Non solus de Græcorum vanitate queritur Herodotus. Hecatæus Milesius ei præivit apud Demetrium Phalereum. Queritur & Porphyrius, ut alibi à nobis dictum.

28. Αὐτέων εἵνεκεν.] Codex Arch. addit αὐτέων τέτων.

P. 90.

P. 90. l. 15. Δῶρον πόλαμᾶ.] Hæc ab Hecatæo ſumſiſſe Herodotum colligas ex Arrhiani l. v.

27. Σεραωνίδ@.] Codices ſcripti, Σελβωνίδ@· ut Interpres. Sæpe in libris calamo exaratis λ & ρ ſimiles reperiuntur.

41. Ἄνω ἰόντι.] Codex Arch. ἀνιόντι.

49. Πίσαν.] Codex Arch. Πίσαν ἢ ἀπὸ τ βωμὸν ᾗ Δ. & mox pro ὑδῶν, ὀδῶν.

P. 91. l. 15. Τέρμαλα] Codex Arch. τέλματα. Ob ſimilitudinem λ & ρ in MSS. ut alibi infra dictum.

40. Μεγάθεες.] Inepta eſt hæc lectio; nec alibi reperitur. Codex Arch. μεγάθει. Quod pluribus confirmari poteſt exemplis.

P. 92. l. 14. Μύχα.] Codex Arch. μάχᾳ. Infra idem Αἰθιοπίλω, & Συρίλω recte habet.

P. 93. l. 16. Πυνθανόμενοι] Omnes lectiones marginales hujus paginæ agnoſcuntur MSS. codicibus noſtris.

28. Αὐξανομένη.] Codex Arch. αὐξομένη. Quæ eſt Ionica dictio.

41. Ἐσβάλλ ἐς αὐτλὼ ὗς.] Varro, *grege jumentorum inacto.* Plutarchus Sympoſ. IV. τὰς ὗς κατέβαλον. Videtur Plutarchus ſumſiſſe ab Herodoto. Equidem vehementer vereor, ut rectè Noſtrum intellexerit; & qui tantæ & tam multijugæ fuerit lectionis, potuit nonnulla (quod & alii exemplis productis oſtendere) minus caute & penſitate ſcribere. Porro, *ſues immiſſæ in ſementem* haud dubie omne frumentum in ventres, potius quam in limum recondent. Adhuc, quis docuit ſues ὀπυδινεῖν (ut infra) frumentum? Alia interpretationis via ineunda eſt. Heſychius Ὑς, ἄλειφαρ. βᾶς. ſignificat igitur hoc in loco vaccas, vel juvencas, quæ pedibus ſuis in agros miſſæ primo ſemen, molli humo inculcant, & obruunt; deinde ſegetem adultam ſuis itidem pedibus è ſpicis excutiunt. De hoc more ſerendi & triturandi ſcribit Varro l. I. RR. c. LIII. Et aperta ſunt veſtigia in Sacra pagina Eſaiæ c. 28. Hoſeæ 10. 11. Eadem dictio apud Hebræos ſignificat & δάμαλιν & τροχὸν ἁμάξης. Quid de ſuibus ſenſerint Ægyptii, docet Herodotus infra c. 47. Certe libenter non tractabant.

42. Τοῖς ὑσί.] Immo τῇσι. Major boum fœminarum apud Ægyptios religio, quam maſculorum.

48. Ταριχείων.] Cod. Arch. Ταριχητῶν. recte. *Ibidem.* Ταριχητῶν.] Putei ad ſalſamenta curanda: item Inſulæ. v. Strabonem, & Stephanum.

P. 96. l. 38. Φεύγεται.] Homeri verba I. Iliados, initio.

P. 97. l. 11. Ἠέρ@ ᾗ κατ.] Cod. Arch. τὸ κ. mox ἐόσης ᾗ ἀνέμων. Cod. Arch. Οὐκ ὄντων ἀνέμων. Infra cum margine, & cod. E. etiam cod. A. ὑπολείπεσθ.

44. Διεξιόντ@.] Cod. Arch. διεξιὼν δ' ἂν ἡμῖν δ. Hæc vidit Interpres: infra ἔστι τε, ᾗ τλῶ ἀρχλώ. & mox Κρωφὶ ἐ Μωφί.

P. 98. l. 44. Τῆς διεκπλ.] Cod. Arch. τ δὴ ἐκπλωσ. ἐκ ᾗ N.

P. 100. l. 1. Ἠλίῳ δυσμέων.] Codici Arch. non adeſt ἡλίῳ, nec pagina ſequenti l. 36. habetur.

P. 101. l. 12. Πυρρίωνης.] Cod. Arch. Πυρήνης. Vide Stephani fragmentum, ᾧ ἐπὶ Γηρυόνᾳ.

48. Γεραῖται.] Codex Arch. ἱερά τε. Mox, κομόωσι, & ζηρῶν· ut & ſequenti pagina.

P. 102. l. 30. Χαλκέων.] Æris in Sacris uſus celebratiſſimus eſt.

37. Ἐγγίνῃ.] Codex Arch. legit ἐγγίνηται σφι, Θεραπεύοντες τὸν Θεόν.

40. Λαβεῖν.] Codex Arch. βαλέειν. Veſtimenta linea & calceamenta papyracea ſola placuere, quoniam ſine cujuſquam animalis nece comparantur.

45. Πεσόμενα.] Codex Arch. πασόμενα.

P. 103. l. 6. Ἀνηκαθίσαται.] Athenagoras, p. 31.

24. Δείρεσι.] Codex Arch. δέρεσι.

27. Ἐμπορ@.] Paulus I Cor. x. verſ. 28. εἰδωλόθυτον vocat. Paulus tamen ſcripſerat non εἰδωλόθυτον ſed ἱερόθυτον, ipſorum vendentium voce uſus. Atque ita legit olim Euſebius.

34. Ἐπίσπασιν.] Codex Arch. ἔπαξιν. Heſychius παοσάτω, ῥανάτω.

45. Τῇ Ἴσι.] Codex A. τῇσι, καί. male.

P. 104. l. 7. Τὰς μὲν νυν καθαρὰς.] Codex Arch. καθαρὰς βᾶς τὰς ἔρσενας, ἐ τ. Hunc fuiſſe olim verborum ordinem, colligo ex Athenagora, qui ſic adduxit, loco citato.

P. 106. l. 11. Ἀπικόμεν@.] Codex Arch. Ἀπικόμεν ᾗ ἐς Θάσον, ἐν τῇ εὗρον. Hoc Interpres vidit.

P. 107. l. 37. Τῆς ὀρτῆς.] Codex Arch. ὀρτῆς τ τηδορπίης. Ita & Eton. l. 6. intellige feſtum Pamylitiorum. Plutarchus *Iſide.*

49. Μελάμπυς.] Vide Plutarchum de Herod. p. 857. Lectiones marginales confirmantur paſſim in hac pagina ex codd. A. & E.

P. 108. l. 40. Οὐδὲ ἤρωσι ὑδέν.] Codex A. & E. ὑ δὴ δρῶσιν ὑδέν.

P. 110. l. 8. Δωδωναίων.] Euſtathius ad Ξ Odyſſ. hunc locum expendit: videatur & & Stephani fragm. de *Dodone.*

44. Ἐδόκεε.] Codex Arch. ἐδόκεον.

P. 111. l. 3. Προσαγωγάς.] Alii προσεγγίσις

vo-

vocant. Κωμαστήρια, & κωμαστικὴ τάξις apud Ægyptios hæc omnia denotat; de quibus Synesius ex Cl. Alexandrino.

19. Κομίζουσι.] Mallem κωμάζωνται. confer Cl. Alex. p. 567.

44. Τῷ ὃ τύπτονται.] Athenagoras, τὸ ὃ τύπτονται τρόπον.

P. 112. *l.* 14. Πάπρημι.] Codex Arch. pagina priori & hac & infra, cum margine legit Πατρήμι. Putant urbem hanc à Persis fuisse deletam. V. l. 3. c. 12.

P. 113. *l.* 3. Ὀρνίθων ῥώεα.] Codex Arch. τέλεα, & τερμύεσι. mox χωρὶς ἑκάστου.

P. 114. *l.* 9. Θήκῃσι.] Codex Arch. Θήβῃσι. Exod. 2. vers. 3. Porro ἰχνεῦται sunt ἰχνεύμονες.

28. Χαυλιόδοντας.] Quasi dicas προόδοντας. Est autem ἰδὼν vox Ionica: inde Ἀμφόδων & Χαλκόδων. Plinius vertit *Dentes pectinatim se stipantes.* Χαυλιόδοντας. Codex Arch. sic. Χαυλιόδοντον. φαῦνον ἑρπύ. Sed Aristoteles conjungit Χαυλιόδοντας ὑποφαινομένους. Homerus de hujusmodi animalibus loquens dixit, λοξὸν ὀδόντα. Solino, *Dentes aprugni.* Plinio, *adunci.* Sunt crocodili dentes non unius formæ; habet quatuor in anteriori oris parte longiusculos; in media aliquot crassiusculos; alios plerosque sagittæ cuspidi similes, à lateribus serratos, undique ad acumen scabros; horum aliquot dum hæc scribo, manu teneo. Fauces utrasque in comedendo movet Crocodilus.

45. Μοίρι@.] Codex A. Μύρι@, & sic apud Diodorum. Idem c. A. mox λιθωδὲς habet non λιθινά.

P. 115. *l.* 10. Κροκοδείλοισι.] Hoc est σαυροῖς. Hos Hesychius, & Aristoteles Χερσαίους κροκοδείλους videntur intellexisse.

13. Νῶτον συός.] Codex Arch. νῶτ@ ὑός. Recte. Nam & Aristoteles ita hîc legit.

31. Ἐνύδριες.] Solinus. *Enhydrus, alterum ichneumonum genus, penetrat crocodilum, eroſuque exit alvo.*

37. Ἐν τῇ γεαφῇ.] Codices Arch. & E. οἱ τῇ. Interpres legit εἰ. mox non πλεῶν sed πλεύγων. Etymologici magni auctor ait Manethonem quendam scripsisse ad Herodotum de Phœnice: vide eum in voce.

P. 116. *l.* 19. Ἐπὶ τέτων.] Codices scripti, ἔτι τέτων. sic & margo. Mox καλαχεχύδαλα.

P. 117. *l.* 5. Ὑγιέσαλοι.] Codex Arch. ὑγιέσεροι. Sophron apud Etymologicum magnum usus est: nec tamen Doricum ideo esse statuas, sed & Ionicum.

8. Μεταβολῇσι.] Hoc Hippocrates paulo aliter effatus est.

11. Κυλήσις.] Ita codex Arch. margo, κολλῆς. Athenæus in III libro Κυλάσις. Ita & Hesychius. Athenæus X. Κυλήσιας. Pollux, Καλισεῖς. Hecatæus, Κυλησίας. Idem Hecatæus ubi de his egerat statim addidit, uti & hîc sequitur, τὰς ὃ κεφαλὰς εἰς πόλιν καταλεαίνουσι. Hæc nobis insinuat Athenæus.

15. Τεταρεχύκοτες.] Interpres videtur cum Nostris legisse, Τεταρεχυμένους.

22. Γύωνται.] Codex Arch. γώνται. Sane istud fiebat in cœnæ fine. Petronius, & Plutarchus p. 148. 357, *Moralium.*

23. Μεμιγμένον.] Codex Arch. μεμιμημένον. Astipulatur etiam codex Etonensis.

29. Νόμοισι.] Non recte interpres. Nam Hymnos intelligit Herodotus, sic dicimus Terpandri νόμους. Vide Proclum, *Chrestom.* & Pollucem l. 4. c. 7. §. 1.

31. Καὶ δὴ καί.] Codices scripti melius, Καὶ δὴ ἐς ἄεισμα ἔν ἐσι, ὥσπερ ἔν τε Φοινίκῃ ἀοιδιμόν τι, καὶ ἐν Κύπρῳ ἐς ἄλλη. Deest ergo vox Λῖνον. Intelligit autem Herodotus Ἀδωνισμούς, quos celebrabant Phœnices, Cyprii, Byblii, Alexandrini, & alii. Vide Stephanum in Ἀμαθοῦς. & Seldenum 2. de *Diis*, *Synt.* c. 11. Pollucem l. 4. c. 7. §. 2. Bochartum l. 1. c. XLII. de *Phœnicum Col.*

37. Ἔλαβεν τέλομα.] Ita quidem Eustathius: sed codices scripti melius, Ἐν ὃ δὴ ἐς τὸ Λῖνον, ὁκόθεν ἔλαβον τέλομα. Vide Hesychium in Μανέρως. Pausaniam in *Atticis.*

39. Μανέρως.] Dictionis prima pars est Μᾶν, vel Μλῶ, vel Μέν. ut Μανεθὼς vel Μενεθώς. Inde Græcis Μήνης, qui primus fuit Ægyptiorum Rex. Hujus filium volunt fuisse Manerotem, qui acerba morte periit, adeoque ingenti luctu ab Ægyptiis per secula deflebatur. Hæc omnia conveniunt Adonidi sive Thammuz. Et Osiridi (nam & is cum istis coincidit) quem Hippopotamus rapuit. Vide Plutarchum de *Iside* p. 357.

41. Ἄνωρον.] Codex Arch. & Eustathius Ἄνωρον. Iidemque mox legunt, ἀοιδλῶ τε αὖτλω ἐμένω σφίσι γένεσθ. Hæc confirmant supra legi debere ἔν.

P. 118. *l.* 8. Ὁμολογέσι.] Codex Arch. ὁμολογέϝ.

16. Τῶν Ἑλλήνων.] Interpres male omisit. Intelligit Musæum & Orphea.

43. Ἐπιζωσμένοι.] Codex Arch. ὑπεζωόμλμαι. Infra l. 45. ἐπιζώμενοι, *capitibus obductis, & opertis.*

45. Κατέαλαι.] Codex Arch. κατατελάχαλαι.

P. 119. *l.* 10. Μυξωλήρων.] Scripti, μυκλήρων.

12. Παεσχίσανται.] Hinc dicti apud Ægyptios Φασχίσαι.

P. 120. *l.* 21. Χέμμις.] Diodorus interpretatur Πανὸς πόλιν.

P. 121.

P. 121. l. 11. Δρέψωνϑ.] Magis placet δρέψωσι. Sic Codex Arch. Eton. & Euſtathius ad Odyſſ. 1.

13. Ὁπλήσανλες.] Codex Arch. πλύσανλες. Lege πλήσανλες. ſic quoque Plinius videtur legiſſe: nam vertit *ſiccata tundunt*. Theophraſtus tamen de hac re agens, legit ὁπλήσανλες. Sed prius eſt pinſere, quam facere panes. Rem extra dubium ponit Euſtathius, qui ad Odyſſ. 1. habet πλήσανλες, ex hoc ipſo loco.

15. Καὶ ἐγγλύσῃ.] Codex Arch. ἐγγὺς εἰ. Interpres, *ſuavitate præſtanti*. Scribe, ἐγγλύσῃ, ὄπιπκ. ϛρ. μέγαϑ@. καλὸ μῆλον. Intellige malum cotonium.

19. Ῥίζης.] Codex Arch. ut Interpretis, γῆς.

P. 122. l. 19. Σιλικύπελον.] Lege Σιλικύπελον. Sili, aliis eſt ſeſeli. Apud Dioſcoridem Σέσελι κύπελον.

44. Ὁμοίη.] Codices noſtri ὁμοιοῖτη. Ita Interpres, ita margo.

P. 123. l. 2. Ἀρμονίας.] Verba hæc ferè omnia petiit ex E. Odyſſeæ. mox codex A. pro ἓν legit εὖ, male. Idem pro Ἀφϑαίνελαι habet melius, Ἀφδύνελαι.

9. Ῥίπῃ.] Codex Arch. ῥιπικαλάμῳ.

22. Αἰγαίῳ κόλπῳ.] Scripti omnes cum Interprete πόντῳ. Diodorus hæc tranſcripſit.

33. Ἐς ὑποδήμαϑ@.] Athenæus l. 1. hanc urbem εἰς ζώνας conceſſam ſcribit. V. Stephanum.

35. Ἐξ ὅσυ.] Codex Arch. ἐξ ὅτυ. recte.

37. Ἀλεξανδρέ πόλις.] Ptolemæo forte Ἀνδρέπολις. Erat Archondes inter reges Ægyptiacos.

47. Ὑάμμινον.] Codex Arch. ψίμμινον.

P. 124. l. 23. Νίτωκρις.] Eratoſthene interprete, *Minerva Victrix*. Νεὶϑ Platoni Minerva.

29. Ὑπόγαιον.] Arch. codex. ὑπόγειον. & καλέσαζαν.

35. Σπόδυ.] Codex Arch. σπονδῆς.

39. Μοίρι@.] Codex Arch. & Diodorus, Μύρι@.

42. Πελέμελ@.] Codex Arch. ϖελόδ@.

49. Σέσωϛρις.] Manethoni, Joſepho, Africano Σεθὼς, vel Σέθωσις. Diodoro Σεσόωσις. Sacris Scriptoribus Seſac, & Suſacim. Ariſtoteli, aliiſque multis tum Græcis tum Latinis, Seſoſtris. Scholiaſtes Apollonii, ex Decæarcho, Seſonchoſin appellat.

P. 125. l. 3. Περὶ τὼ.] Codex Arch. & margo ϖρῶ.

18. Προσανέχαφε.] Rectius, προσενέχαφε.

23. Αἰγύπλι@ ϛρελός.] Codex Arch. Σέσωϛρις.

34. Κόλχοι.] Codex Arch. τῇ χροίῃ. Vide l. 42.

40. Ἀνήκῃ.] Arch. Cod. ἀφήκῃ.

42. Κόλχοι.] Quod Colchi Ægyptiorum ἄποικοι ſint, teſtatur Scymnus apud Scholiaſtem Apollonii, l. 4. Dionyſius in Perieg.

45. Καὶ αὐτοί.] Joſephus contra Apionem legit ἔτοι.

46. Σύριοι.] Inter hos numera Thracicam gentem Odomantas, quos Judæos ait eſſe Scholiaſtes Ariſtophanis ad *Acharnenſes*.

P. 126. l. 11. Λῖνον ἐργάζονλαι.] Euſtathius ad Dionyſium ait ἀμπέχεϑϑ· ſed Herodotus tantum ϖερὶ ὑφῆς loquitur.

15. Λ'πικνάμφον.] Locum hunc codices ſcripti ſic legunt, ἀπικνεόμφον, κ. Α. Τὰς ϑ' σήλας τὰς ἴσα καλὰ τὰς χώρας —— σὺκ ἔτι ἐπιφαίνονλαι περ. Habeas apud Tacitum l. 2. *Ann.* 77 1.

19. Συείη.] Joſephus capite 3. l. 1. ubi de Sethi columnis loquitur, non diſertim affirmat à Setho poſitas fuiſſe; famam ſequitur. Lateritiam columnam ad ſua uſque tempora permanſiſſe ait καλὰ τὼ Συριάδα.

27. Τοξον.] Codex Arch. τόξα. uti & Interpres.

32. Ἐγὼ τὼδε.] Hanc inſcriptionem integriorem exhibet Diodorus. Τὼδε τὼ χῶρον ὅπλοισι καλεσρέψαλο τοῖς ἑαυλῦ βασιλεῦς βασιλέων ϑ' δεσπότης δεσπολῶν Σεσόωσις. Ex his corrigas, licet, Herodoti illud ὥμασι, quod factum ex ὅπλοισι. Sane in codice Arch. legitur νόμοισι.

P. 128. l. 31. Λόγον μάλισα ἄξιον.] Codex Arch. λόγυ.

44. Τὸ ἱρὸν Ἑλένης.] Codex Arch. εἶναι Ἑλένης· mox ὡς ἐδιαιλήϑη.

P. 129. l. 10. Ἐπιβάληλαι.] Codex Arch. ut Interpres, ἐπιλάβηλαι. Euſtathius tamen ἐπιβάλλεσθαι. Infra l. 23. ἐργασάμεν@. l. 29. ϖρῳ. λέγων. l. 31. ἀπαγάγελε.

21. Θῶνις.] Sunt Ægyptiaca Θὼς & Θῶν. Habes in Μανεθὼς, & Μανεθών. Multa huc ſpectantia collegit Euſtathius ad Odyſſ. Δ.

38. Τὲς ἱκέτας.] Codex Arch. οἰκέτας. ἀναγκομισθέντων ϑ' πάντων, εἰρώτα. Infra linea 46. οἱ λεγόμενοι οἰκέται.

P. 130. l. 5. Καὶ μάλα.] Codex Arch. non agnoſcit μάλα.

15. Μεϲομίζεϑϑ.] Codex Arch. γῆς ἄλλω τινὰ μεϲεωρίζεϑϑ.

42. Μενέλα@.] Codex Arch. Μενέλεως. p. 131. l. 15. Τὸν κείδα γλῶ.

P. 131. l. 16. Μενέλεων.] Hæc apud Homerum Iliados γ.

47. Ὅκως ἐϲεφίλο.] Codex Arch. confirmat lectionem marginis.

P. 132. l. 6. Φρενοβλαβὴς.] Confer Euſtathium ad Odyſſ. Δ. p. 174. Baſil. Infra 20. Codex Arch. legit, ἐπ' ἐκείνῳ, & αὖλὰ ϑ'

Ἑλλῳ. Deinde 30. l. ut in margine.

35. Ῥαμψίνιτον.] Codex Arch. Ῥαψίνητον. Africano Ῥαψάκης, Euſebio Ῥάμψες, Diodoro Ῥέμψης dicitur.

40. Καλέυζι Θέρ&.] Propter repetitionem hujus vocis non dubito, quin ea quæ in margine ſtant, omiſſa fuerint: nulla eſt ratio cur quiſpiam ea adderet, ſi non ab initio hîc occurrerant.

48. Οἰκοδομέεσθ.] Codex Arch. οἰκονομέεσθ οἴκημα λιθινὸν, ϐ, τ.

P. 133. *l.* 26. Στῆσαι.] Codex Arch. hæc quæ ſequuntur, habet; 1. ſλῶαι. 2. ἐσδῦντ&. 3. ἰθέως τῇ πάγῃ ἔχεσθ. 4. ἔχον, ἀφανεόμενον. πορεύομενον, quod eſt *abiiſſe* apud Interpretem.

43. Καζαξήσαν&.] Codex Arch. καζαξῆσαι, ἐυλείλαθαί τε σφι. Infra μηχανῆσαι, deinde κομίσῃ & ἀπειλεῖν αὐτὶω, mox φυλάσσονζας ἰῶ ἴσον τ χρεμ.

P. 134. *l.* 9. Ποδεῶνας.] *Colla, cervices.* Apud Apollodorum 3. Ἀ'σπᾰτὶω πρᾰχοντα ποδέονα μὴ λύσῃς.

21. Προσαγαγέσθαι.] Codex Arch. προσαγαγεῖν· ut Interpres.

38. Καλίσαι ἐπὶ οἰκήμα&.] Verte, in *fornice, lupanari.*

P. 135. *l.* 24. Ἀ'ἴδιω.] Ægyptiis dicebatur Amenthes. Plutarchus *Iſide.*

P. 136. *l.* 5. Ε'λλώων.] Intelligit *Orphea, Thaletem, Homerum, Pythagoram.*

14. Ε'ργάζεσθαι ἑαυτῷ.] Codex Arch. ἑαυτῷ. Infra ἐγκρέσθαι τελ&. codex A. ἐπιγινέσθαι.

25. Πυραμίδ&.] Vide Pyramidographiam Joannis Gravii. Cheops ille Diodoro eſt Chembes.

P. 137. *l.* 26. Μνημόσυνον.] Omnes ſcripti μνημήϊον. Mox τ ἐσι τὸ κῶλον.

34. Λέγυζι.] Codex Arch. ἔλεγον. deinde Χεβρήνα pro Χεφρέωα.

P. 138. *l.* 6. Φιλίππων&.] Cod. Arch. Φιλίτιος.

11. Λαὸν τέτρυμμένον.] Codex Arch. λεὼν τετρυγμένον.

P. 139. *l.* 21. Εὐσεϐὴς ὢν.] Codex Arch. Εὐσεϐέων. Mox τὸ χρεὼν ἰῶ.

49. Λιπόντων.] Codex Arch. λειπομένων. codex Eton. ἰῶ λειπομένη.

P. 140. *l.* 1. Γάδμον&.] Suidas in Αἴσωπ&, & Ῥοδῶπις· & Plutarchus in libro *de ſera numinis vindicta.*

17. Πυραμίδα.] Hæc lectio ſolicitari non debet. Apellas Ponticus apud Suidam credidit Pyramidem ab hac conſtructam fuiſſe.

26. Βιτόρυς.] Suidas in Ῥοδῶπις. Scribitur & Βιτόρυς. Vide eundem in Βιτόρ&.

36. Ἤστον.] Codex Arch. κρήσσων ἢ τ ἐτέρης ἐπιλέχλω· ἔτος χαρ. δέ. Aliter legit Interpres.

39. Καλεκερδόμησέ μιν.] Neſcio an fratrem; certe Rhodopin inſectabatur, vocabatque Δωρίχαν, teſte Suida.

45. Εὖ γεγλυμμένης.] Codex Arch. ἐγγεγλυμμένης.

P. 141. *l.* 15. Μή με καλεσθῇς.] Codex Arch. καλεομασθῇς. Mox προσέχοιλο. Deinde Αἰθίοπάτε ϗ Σάβακον. Porro οἰκεσίλων pro ἀνδικεσίλων. Denique pro κάρῖα ὑψηλαὶ, habet ϗ κάρτα, ut in margine.

43. Βάσσις.] Redditur & ἄλμη&. *Stephan.*

P. 142. *l.* 10. Ε'σι δ' ἔσωθεν.] Codex Arch. ἔσωθεν μὲν ἄλσ& δ. μ. πεφυτδμένον. Deinde l. 17. ἄρχοιλα Αἰγ. ἐκχωρήσῃν.

47. Νήσῳ Ἐλεῷ.] Solus Eton. Ἑλκῷ.

P. 143. *l.* 5. Ἐξαιρέτης.] Codex Arch. ἐξαιρέτως. Infra, τέτοισι δή μιν, ut & margo.

37. Γενεαὶ γάρ.] Homerus in Neſtoris annis pauciores aliquanto numerat.

49. Καταδλῶαι.] Codex Arch. καταδῦναι.

P. 144. *l.* 4. Ἐκαλαίῳ.] Hiſtoricus fuit, non fabulator, tametſi Diodoro inter eos recenſeatur qui ad fabulas declinare ſoleant. Scripſit autem libros complures γλωσσογιῶν, in quibus ſuam quoque intexuit familiam. Mox ut in margine, codex Arch. Οὐ γλωσσογήσαντι. Plutarchus libro de Iſide, quædam ex Hecatæo adfert de Pſammeticho, unde & hiſtorias Ægyptias eum attigiſſe colligas. Hæc autem verba, ἑαυτὸν, ϗ ἀναδήσαντί τε, deſunt codici Arch. nam infra occurrunt. Citat Hecatæum Herodotus, p. 376, 377.

21. Ε'ς ὃ τὰς.] Codex Arch. Ε'ς ἑαυτὰς. Pro ἀπέδειξαν, idem ponit ἀπηρίθμησαν αὐτὰς, Πίρωμιν ἐκ Πιρώμι& γιόμθνον.

27. Σφέας πάντας.] Codex Arch. σφ. αὐτὰς. Hunc locum citat Athenagoras *Legatione*, p. 31. & legit quæ cod. Arch.

41. Λεγομένων.] Θεῶν addit codex Etonenſis. Arrhianus l. II. adfert hunc locum.

P. 145. *l.* 42. Χαλκέη φιάλη.] Vide pag. 147.

48. Μοίρ&.] Codex Arch. perpetuo Μύρ&.

P. 147. *l.* 4. Ἐξαπόδω.] Codex Arch. ἐξαπέδω, ut in margine.

17. Μεσόγαιαν.] Codex Arch. μεσόγεαν, & infra ὑπωγέοισιν· & quidem perpetuo.

42. Φιάλας χρυσέας.] Athenæus VI. c. IV. miris modis pervertit hanc hiſtoriam.

P. 148. *l.* 30. Χαλκῷ.] Putat Euſtathius ex Homerico, Ἔρκει χαλκείῳ, hoc oraculum fuiſſe deſumtum. Diodorus ait milites Pſammeticho conductos fuiſſe ex Caria, Ionia, & Arabia.

32. Μαθὼν τὸ χρηστήριον.] Pigres Car docuit Pſammetichum ſuos cives primos galeis criſtatis uſos eſſe. Polyænus l. 7. c. 3. Vide

de Schol. Ariſtoph. in *Avibus*, p. 555.

42. Φανὴ ὁ Ἄπις.] Feſtum dicitur Θεοφάνεια.

47. Ἔπαφος.] Æſchylus *Suppl.* Καὶ Ζεὺς γ' ἐφάπλως χθονὸς φυτοῦ γόνον. & *Prom.* Ἔπαφον ἀταρβεῖ τὴ θίγων μόνον.

P. 149. *l.* 9. Πρὸς ὀλίγον.] Codex Arch. πρὸς θαλάσσης ὀλίγον.

42. Θωῦμασότερον.] Codex Arch. Θωῦμασόταλον. Quæ autem hic dicitur Inſula Chemmis, non recte ſic dicitur. Nam Chemmis & urbs & inſula alibi ponitur ab ipſo Herodoto. Adde quod codex Arch. legat Ἔχεμις, quam quidem lectionem ſecutus eſt Euſtathius ad K Odyſſeas. Sane Stephanus in Χέμμις ſcribit hujus inſulæ nomen per β, itaque apud Hecatæum reperiſſe ſe teſtatur. Verba Hecatæi ex Περιηγήσει Αἰγύπτου hæc ſunt: Ἐν Βάτοις, (mallem ἐν Βάτοι) πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Λητοῦς, ἐστὶ νῆσος Χέμβις ὄνομα, ἱερὴ καὶ Ἀπόλλωνος. ἔστι δὲ ἡ νῆσος μεταρσίη, καὶ πρόσπλεῖ δηλὴ καὶ ὕδατος, καὶ κινεῖ δηλὴ καὶ ὕδατος. Vides ut alibi, ita quoque hîc, Herodotum ipſa Hecatæi verba poſuiſſe.

P. 150. *l.* 2. Ἐμπεφύκασι.] Poſtulat Ioniſmus ἐμπεφύασι, ut eſt in cod. Arch. & apud Homerum: mox συχναὶ, cod. Arch. l. 11. ὅτε δὴ πᾶν, codex Arch. Idem Οἰσίρι & Λητῶ habet.

16. Ὧρος.] Codex Arch. Ὧρος. l. 20. idem legit ποιηθέων λεγομένων.

20. Δήμητρος.] Diana, Luna & Proſerpina eædem ſunt. Æſchylus in ſeptem ad *Thebas* vocat Dianam; Λητογένειαν κόραν.

26. Ἄζωτος.] Codex Arch. Ἔζωτος. Infra idem τὸ μῆκος μέν.

P. 151. *l.* 3. Ὀρύσσονται.] Codex Arch. Ὀρύσσονται. Infra pro δηλήσηλοι, εἰσὶ δῆλοι.

14. Μαγδόλῳ.] Alii cum ω in penultima. Ejus mentio in Exodo, Ezechiele & Jeremia. Euſebius ait fuiſſe πρὸς τὴ ἐρυθρὰς θαλάσσης. Ezechiel. ἀπὸ Μαγδώλου καὶ Συήνης. Atque Mageddo urbs erat mediterranea, prope quam hoc prælium fuiſſe commiſſum Sacra Scriptura teſtatur. Joſuæ cap. 17. Mageddo dicitur Chaldæo Migdo; quod parum abeſt à Migdol, quo modo Pagninus legit Exodi 14. ubi vulgo Magdolum.

15. Κάδυτιν.] Stephanus legit Κάλυτιν. Infra p. 161. Κάνδυτις dicitur codici Arch. in Mappis vulgaribus, *Cadiſſa*. A Magdolo recta tendit Necho ad Carchemishum: ut 2 Chron. 35. verſ. 21. legitur. Hujus ad Euphratem ſitus arguit eam eſſe urbem, quam Ammianus vocat Cercuſium, Zoſimus Κιρκήσιον. Vide Ortelium in *Circeſſum*, & *Caduſii*. Opinor Κάδυτιν primo vocatam hanc urbem, deinde Cerchemishum, à clade; vox enim ſignificat *urbem deletam*. Eam poſt multa ſecula Diocletianus munivit. Vide p. 161.

P. 152. *l.* 24. Ἐλών.] Codex Arch. ἐλθών.

P. 153. *l.* 16. Διαφείρῃ.] Codex Arch. διήρῃται. Mox Πατρημίτης, ut ſupra.

24. Σεβεννίτης.] Codex Arch. Σεβεννύτης. Codex Eton. Σενεννίτης.

25. Ὀνεφίτης.] Codex Arch. Κεφίτης· ſed Ptolemæus & Dio Pruſenſis priorem lectionem confirmant. Codex Arch. mox, Ἀνύσι, Μιεχφορίτης.

32. Ἑκδεκόμβοι.] Codex Arch. recipit omnes lectiones, quas margo hujus paginæ habet.

49. Καλασιρίων χιλ.] Codex Arch. — ρίων ᾗ χ. —

P. 154. *l.* 7. Ἐπικύρσας.] Codex Arch. Κᾶρας.

35. Τένομα, ἐν Σαΐ.] Athenagoras aliter, τένομα. Ἐν Σαΐ. Totum locum aliter legit codex Arch. & melius quam editus, ἐχόμενα τοίχου. Sic quoque Athenagoræ interpres legit. Mox pro ἐργασμένη, cod. Arch. ἐρμοσμένη.

46. Εὔσομα κείθω.] Citat Plutarchus l. de defectu Oraculorum. Linea 33, cum margine ἀγνωμοσύνη codex Arch.

P. 156. *l.* 1. Οὔτε ὑπὸ ἰδιώτης.] Margo rectius καὶ ὅτε ὑπὸ ἰδιώτης. Ita quoque codex Arch. Eandem lectionem habet Athenæus l. VI. c. XVII.

15. Ἀληθέων.] Codex Arch. cum Valla, ἀληθῶς θεῶν ἐόντων.

36. Ἀτὰρ ἔσωθεν.] Codex Arch. ἃ δὲ ἔσωθεν τὸ μῆκός ἐστιν.

42. Πολλῷ, καταχθόμενον.] Codex Arch. hæc omnia ſic leviter ſed in melius mutat, ἀχθόμενον, οἵ τινες, ἀφ' οὗ. ἓν δὲ καὶ ὦν M.

P. 157. *l.* 3. Ἐσάσιν.] Codex Arch. ἐσάσιν Αἰθιοπικῷ ἐόντος λιβὸς.

8. Τῇ ἴσι τε.] Codex Arch. Λέγουσί τε τό.

P. 158. *l.* 15. Λαδίκη.] Codex Arch. Δαδίκη, perpetuo. Vide p. 197. l. 43.

32. Τετραμμένον.] Codex Arch. ἱδρυμένον. Marcellinus in *Vita* Thucydidis non vere pronunciavit, *totus II. Herodoti liber mentitur hypotheſia.*

AD LIBRUM TERTIUM HERODOTI.

Pag. 159. *l.* 7. Βυλῆς.] Codex Arch. συμβυλίης. Mox tamen συμβυλῆ.

P. 160. *l.* 2. Διαβεβλημένος.] *Deriſus.* ἀναλογιζόμενος. Heſychius, & Schol. *Ariſtophanis, Avib.*

32. Νιτῆτι.] Codex Arch. Νίκηλι. mox πρεσβύταλον.

42. Ἐπικώρων Ἀμάσιος.] Codex Arch. —ρων τῶν Ἀμ. —— ὄνομα ᾧ ἰῶ οἱ Φ.

45. Ἄμαζιν Ἀψδράσκ.] Idem.

47. Οἷα ᾧ ἐόντα.] Codex Arch. ὅ δε.

P. 161. *l.* 14. Καδύτιος.] Codex Arch. Καδύτιος. Mox Ἰκνύσε. Stephanus Ἴννος. Infra τὸ Ἀραβ. rectius codex Arch. ἐξ Ἀραβ. prout infra. Adhuc, ἀπὸ δὲ Ἰκνύσε πόλιος Συρίων.

32. Κείμενον.] Codex Arch. κεινὸν, quod vidit Interpres.

41. Ἐπὶ τῶν παλαιῶν.] Codex Arch. ὅπι τὸ παλαιόν.

44. Ἔλξανες ὕδαλι.] Cod. Arch. Σάξανες ὕδαλι, ἐπὶ τὸ χασά. ut pagina 162. l. 21. Recte.

47. Λεόβιον.] Codex Arch. cum Interprete, legit hîc βασιλέα.

P. 162. *l.* 7. Κροκύλω.] Codex Arch. κροκίδα.

16. Τὸ πολρόχαλα.] Codex A. ὦ εἰλρόχαλα. Sic Plutarchus, ex hoc loco. Κυρὸν hanc σισόλω (ex dictione Hebræa) vocant 70, Levit. c. 19. ubi vide Scholia edit. Rom. Chœrilus apud Josephum l. 1. contra Apionem. —— κορυφὰς τροχοκύκλους ——

17. Οὐροτάλτ.] Codex Arch. Ὀρατάλ. Eadem est lectio codicis Oxoniensis, uti notat optimus doctissimusque vir, Edoardus Pocockius in Notis ad *Specimen Arab.* p. 107. quem vide.

29. Ἁψάμενον.] Codex Arch. ἀψάμενον. mox idem pro τάτων, τᾶτον. & infra pro σώζωζι, ποτίζωσιν.

40. Τέσσαρα ἢ τεσσαράκοντα.] Codex Arch. tantum τεσσαράκοντα, at Diodorus ei dat annos ϛϛ.

41. Οὐδὲν οἱ ἀνάρζιον.] Codex Arch. facit cum margine.

46. Τ᾽ώθησαν.] Suidas ὤθησαν γὰρ τότε Θῆβαι, ἀδαμῶς πρότερον ὑσθεῖσαι.

P. 163. *l.* 7. Τῷ Φάνη.] Codex Arch. ut prius τὸ Φάνλω. mox ἐπ᾽ Αἰγύπλε.

19. Περικεχυμένων.] Codex Arch. κεχυμένων. infra ξυρῶν τὰς κεφ.

33. Φορέεζι.] Addit Codex Arch. τὰς κεφαλὰς, ita & Valla.

P. 164. *l.* 18. Πάρησαν.] Codex Arch. παρήεσαν. mox πρὸς τὰς παῖ. & ἄλλοι παῖδες. non, πάντες.

21. Ψαμμωΐτ.] Codex Arch. perpetuo ψαμμαίνετ. idem mox πρεσιδῶν, & παρεξελθουσέων, & ἤγουλο, reliquaque, quæ mox in margine.

43. Ποιούμενον πᾶν.] Codex Arch. ἅπαν ἐπ᾽ ἐκείνε ἐξ ἑκάσης ἐξόδε. Mox ἐπφωτᾳ.

P. 165. *l.* 48. Καταχαῦσαι.] Vide excerpta Cteſiana p. 653, in fine.

P. 168. *l.* 3. Δολερὸν ἢ αὐτέων.] Hæc ex Herodoto non eſt dedignatus mutuari Plutarchus. Bis tanquam ſuis uſus eſt; ſemel Herodoto attribuit.

17. Σιτέμενοι κόπρον.] Julianus quadam Epiſtola hinc, κόπρια legit.

18. Ἀνέφυρον.] Codex Arch. ἀναφέρων.

43. Ἐξ ὑέλε.] De his Herodoto contradicit Cteſias pag. 579.

P. 169. *l.* 16. Στραβόμενος.] Codex Arch. πορδόμενος. uti & Interpres. Mox cod. Eton. pro ἦιε habet ἦλθε, male.

37. Θηβέων δέ.] Cætera ad καταβὰς non agnoſcit cod. Arch. neque Interpres. Pro Θηβέων idem, ut mox, legit Θηβαίων.

41. Ἐπορδόνλο.] Hæc ex ſcribæ hallucinatione etiam ſupra ponebantur, loco non ſuo.

43. Ὄασιν.] Ægypti, vel Libyæ urbem. Duris Samius quoque μακάρων Νῆσον vocabat, teſte Stephano in Λύασις. vide eundem in Τάσις. Cod. Arch. habet μακάρων νῆζοι, quod probo; ſunt enim plures inſulæ: imo Euſtathius ad Odyſſ. Δ, hæc verba legit, ut cod. Arch.

P. 170. *l.* 5. Ἐπατονλες.] Cod. Arch. ἑσατονλες.

13. Ἐπιφανέος.] Diodorus videatur p. 76. Plutarchus *Iſide* p. 367.

36. Σέλας.] Mela l. 1. *non coitu pecoris, ut ajunt, ſed divinitus & cœleſti igne conceptus.* κατίχνν opponitur τῷ ἀνίχνν, verte, *deſcendere.* Omnia huc facientia vide apud Pignorium Menſæ Iſiacæ p. 35.

39. Μέγας.] Cod. Arch. & Eton. μέλας. Mela, ubi ſupra, *Bos niger, certis maculis inſignis:* Euſebius, τὸ μέλαν ξ σώμαλος. *Prap. Evang.* l. 3. c. 12.

P. 171. *l.* 6. Ἐδικαιεῦνλο.] Cod. Arch. ἐδικεῦνλο.

22. Ἄρχη.] Ut in margine.

40. Βασιληΐδες δικ.] Cod. Arch. καλεομένης δικ.

44. Τοῖζι.] Addit hîc recte cod. Arch. πέρζηζι.

P. 172. *l.* 28. Εἴη ἀμείνων.] Cod. Arch. ἐῦζα εἴη καλλίων. mox δαζεῖαν, ut in margine. & οἰκειοζότερς, ut Valla.

P. 173. *l.* 1. Φιλονεικίη.] Cod. Arch. cum Valla φιλοινίη.

4. Φασὶ Πέρσαι οἶνῳ πρησκυσάμενον.] Cod. A. rectius, quam editur.

14. Τῇ γινομένῃ κείσ.] Cod. Arch. melius opinor impreſſo.

19. Σύ νυν μάθε, εἰ.] Cod. Arch. μάθε αὐτός. mox λέγεζι ταῦτα πρὸς Φερονέονλες. ἰῶ μέν.

39. Ὁμοίως.] Cod. Arch. ὁμοίες.

45. Ἀγαθῶν τε πρν.] Cod. Arch. ἀγαθόν τε.

P. 174. *l.* 12. Οὕτοι χαίρων.] Cod. Arch. ἔτι χαίρω. mox τὰ τέζα.

34. Παζαικοῖζι.] Scaliger à Pathach, quod in Piel ſignificat *inſculpſit*. Ovidius dixit — *pictos verberat unda deos*. Bochartus à Batach, *ſecurum eſſe* deducit. Herodotus locat in prora; Heſychius in puppi; quod eſt veri ſimilius. Vide Heſychium in Γιγνῶν & Εὐφεάδης. Item Seldenum de *Diis Syris*. Videntur Patæci fuiſſe dii tutelares, quos ad naufragia vitanda invocabant. Iidem Cabiri ſunt & Corybantes, Magni Dii, i. e. potentes. Vide omnino Bochartum l. 1. c. XII. In Samothracia ante portum duo ſimulacra, quibus Caſtor & Pollux denotabantur, ſtabant. His naufragio liberati vota ſolvebant. Pauli Apoſtoli navis eos habebat παράσημον. Mox ωεριάγουζι, *pingunt*.

41. Παντάχῃ.] Cod. Arch. ποπαχῆ, cod. Eton. ποπαχῆ.

49. Ἄλλον.] Ita cod. Arch.

P. 175. *l.* 10. Καπαλίας.] Stephanus ex Hecatæo cum unico λ ſcribit. Eadem eſt ſcriptio codicis Arch.

16. Πίνδαρος.] Paulo plenius Plutarchus ad *Principem inerudituin*; Item Cl. Alex. Strom. 2. Νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς, θνητῶν τε καὶ ἀθανάτων.

32. Γ'θύσζε.] Hoc eſt ὁρμήσζε. & ἰθὺς, ἢ ἐρμή. Alibi noſter παθηλικῶς, ἰθύνοντο ſερτόνεσζ. Mox cod. Arch. pro ἔκλητο habet κέκλητο.

45. Πολλῷ δέ τοι.] Cod. Arch. πολλῷ γ' ἔτι ..... χρωμένης.

48. Ὧδε λέγει.] Suidas in χαίρειν hanc formulam veterem fuiſſe notat.

P. 176. *l.* 2. Θεῖον φθονερόν.] Euſtathius φθονερὸς τὸς θεὸς ἐξ Ὁμήρου οἶδεν Ἡρόδοτος.

15. Τοι τω'πὸ τῶδε.] Cod. Arch. τὸ ὑπὸ τούτου ταῖς πάθαις. mox idem ἢ ἐν νόῳ λαβών.

22. Ἦν οἱ σφρηγίς.] Cod. Arch. ὧν ἡ σφ. Mox Θεοδώρου Τιμοκλέος. De hoc Theodoro apud Athenæum, Pauſaniam, & ſupra p. 19. Fuit & alius horum temporum nobilis Δακτυλογλύφος, Pythagoræ pater, Mneſarchus. Vide quæ Suidas in Σμάραγδος.

25. Τάδε.] Cod. Arch. hîc & ubique pro τάδε legit τοιάδε.

P. 178. *l.* 2. Εἶχε ἑτοίμως.] Suidas hæc verba laudat in Νεώσοικοι. Legit autem paulo rectius, εἶχεν ἑτοίμως. Mox cod. Arch. ἐξελαθένιες.

11. Ἔφαζαν τ' ἀλφ.] Cod. Arch. cum margine, τ' θύλακον ἀλφ. mox ωεριεργάσαζο.

16. Οὔκω τι.] Cod. Arch. οὐκ ἔτω τιμ. δεόμενοι. Locum hunc acriter vellicat Plutarchus libro contra Herodotum.

24. Εἰείψζι ὑπὸ ξύλε.] Codex Arch. legit ζώων ἐιυφασμένων χρυσῷ ἢ ἐλέοισι, ὑπὸ ξύλε. Theophraſtus novit ἐλεοφόρα δένδρα. Lego etiam ἔλεον ὑπὸ ξύλε dici ὀρτάελον apud Rhetorem ineditum. Hæc ſunt apud Indos frequentiſſima.

34. Κερκυραίων γάρ.] Plutarchus, l. contra *Herodotum*, hæc examinat. Laërtius in *Periandro* eadem cum Herodoto tradit.

P. 179. *l.* 3. Ἐς τῶτο.] Hæc cod. Arch. ſic ordinat, ἐς τῶτο ἢ τόδε ἐγίνελο ἔτι ἐς τωυτὸν, ἐς ὃ οἱ κ.

6. Περιάνδρε.] Petavius in Paralip. lib. de *Doctrina temporum*.

18. Μέλιοσαν.] Laërtius, *Periandro* Lyſiden vocat. Procles codici Arch. eſt Patrocles. Perinde eſt.

P. 180. *l.* 44. Ἀνακείσεως.] Cod. Arch. ὑποκείζεως.

P. 182. *l.* 29. Εὐθὺς, ἔτε.] Cod. Arch. ἰθὺς, ut & infr. l. 44.

P. 183. *l.* 4. Καπελίης.] Cod. Arch. Κυπελίης.

47. Προσερέονζα.] Cod. Arch. προελθόνλες. forte προελθόνζας. Mox, ἐς μέζον.

P. 184. *l.* 9. Εἶπε, Πρήξαπες.] Cod. Arch. Πρήξαπες, ἔφη, ἔτω μοι διέπρηξας τ. τ. προζε. πρῆγμα. Infra 27. ἐς ὄψιν.

34. Ἐπιθέμενον.] Cod. Arch. ἀπέμενον.

P. 185. *l.* 5. Μύκης.] Scholiaſtes Nicandri *Alex.* τὸ ἀκρὸν ᾧ ξίφος, τὸ καζακλεῖον τῶ θήκῳ.

24. Καζελελάβηκε.] Cod. Arch. κατέλαβε. Mox pro ἔκρυπλον, idem ἔπρηζον.

P. 186. *l.* 16. Μήδ' ἀνασωζαμένοισι ἀρχῶ.] Cod. Arch. τῶ ἀρ. Hæc non vertit Interpres.

24. Καλείρεικον.] Apud Hephæſtionem de Metris, καλερύκεσθε χίλωνας.

P. 187. *l.* 1. Καζάδηλος τρόπω.] Cod. Arch. ὃς ὧ. Ita & Interpres.

10. Φαιδύμη.] Cod. Arch. hîc & ſequenti pagina Φαιδιμίη.

P. 188. *l.* 3. Μέρος ἐγίνελο.] Vide l. *Eſther*, cap. 2.

10. Ἀπαθίνῳ.] Cod. Arch. ſemper Ἀπαθόνῳ.

P. 189. *l.* 5. Πάρειμεν.] Cod. Arch. τῇ, πάρειμι, φάς τε ἥκειν.

P. 190. *l.* 6. Ἐν αἴνῃ μεγίζῃ.] Alibi ἐν αἴνῃ, quaſi ἐν τιμῇ. Hîc autem ἐν αἰτίῃ legit Valla; & recte vertit; aliter licet ſentiat auctor Lexici Ionici. Arch. codex legit αἰτίῃ. ut libro 6.

12. Ὑποχομένε.] Cod. Arch. ut Valla, ὑποδεκομένε. conſentit Etonenſis.

27. Ὧς ἐς τῶτο.] Rectius τῶτον. Ita cod. Arch. ita Valla.

47. Οἰδεόνῳν.] Valla hîc nihil vidit, p. 218, eadem hæc locutio recurrit. Infra τεθαρσηκότες.

P. 191. *l.* 35. Σωξεσπίσθζι.] Magis placet codicis Arch. ſcriptura σωεμπίσ. Infra ἔτι ἐσεώς. Arch. & Eton. & mox ἐσεῶτα. Tum ἔξω ἔθεον, ut Valla.

P. 192. *l.* 16. Ἐντὸς πένθε ἡμ.] Cod. Arch. ἐκτὸς π. ἡ. ἐχθρόνθο.

22. Μέναρχον.] Cod. Arch. cum margine Μέναρχον μηκέλι γθρεθζ.

P. 194 *l.* 14. Μεναάρχε.] Cod. Arch. hîc & infra μεναρχίης.

25. Ἐκεῖνοι.] Cod. Arch. ſtabilit lectionem marginis.

34. Καὶ ἄρχεθ.] Cod. Arch. ϗ ἔτε ἄρχεθ πλὼ τοσαῦτα.

40. Ἑκάϛε ἔτες.] Confer paginam 221.

P. 195. *l.* 4. Ἐχθν τλὼ βασιλ.] Cod. Arch. addit Καμβύσεω.

44. Δαρεῖ@ ὁ Ϛάσπε@.] *A matre expoſitus, equæ uberibus lactatus eſt, ab equorum curatore Spargapiza. Idem hinnitu equi rex declaratur.* Ptol. Heph.

P. 196. *l.* 23. Τὰ ἑκασέρω.] Cod. Arch. προσεχέας, ἄλλοιζιν ἄλλα ἑκαλέρω ἔθνεα νέμων, ἀρχὰς ϗ φόρων ϖεῴσοδον.

44. Ἀλυσονίων.] Cod. Arch. Λασονίων. Mox pro Ὑλωνέων cod. Eton. Αὐηλωνέων: cod. Arch. Αὐτενέων. Talentorum ſumma literis numeralibus in margine cod. Arch. ponitur, in ipſo textu dictionibus integris.

48. Συρίων.] Cod. Arch. Ἀσυρίων, ἑξηκόζια ϗ τεηκόσια. Infra pro φορέσζαν, idem habet φορέζαν, & ἀναισιμᾶτο.

P. 197. *l.* 33. Ὀρθοκορυβαντίων.] Cod. Arch. cum margine; mox Παντμαθεῖται.

36. Ἀπὸ Βακ.] Cod. Arch. Βάκτρων ϑ μ. Λίγδων, ἑξηκόζια ϛ τριήκονθα. Mox Πακτοικίης.

P. 198. *l.* 5. Μαντιλωοῖζι.] Margo & cod. Arch. conſentiunt, de his prius. Vide pag. 407.

7. Μαρσοῖζι.] Cod. Arch. Voſſius ad Melam, p. 13.

42. Καλαντίαι.] Supra p. 175.

49. Ἔταξαν.] Cod. Arch. ἐτάξανθο. Ita Valla. Mox Καυκάσοιο.

P. 201. *l.* 40. Εὐπελέως.] Cod. Arch. δυσπετέως. Conſule paginam proximam.

P. 202. *l.* 6. Ἀνιηρέ.] Cod. Arch. ἀνιητά. Hinc videtur Ariſtoteles hauſiſſe, τὰ ἀρπακτικὰ σὺν ἀγελαῖα.

7. Λαγωός.] Cod. Arch. ubique λαγός. Mallem λαγώς.

12. Ἀναιρέεται.] Euſtath. legit ἐπαναιρέεται, hoc eſt, ἐπαναλαμβάνεται.

18. Αὐξανόμεν@.] Cod. Arch. αὐξόμεν@. v. p. 211. —— ἐσικνέεται καζαγνάφων.

33. Ὀφίων.] Cod. Arch. Eton. ut & margo τέκνων. Valla itidem. Quod haud dubie rectum eſt.

P. 203. *l.* 6. Πεπλασμένας.] Cod. Arch. ϖεϱὶ πεπλασμθύας ὑπ πηλᾶ.

12. Νεοσιέων.] Forte νεοσσιῶν. mox Arch. cod. καζαπλαμθύας. & linea 19. ἔτι τάτων Θαυμασ.

29. Τειπηχέων.] Margo & codex Arch. τριῶν πηχέων, quod quidem Γωνικώτερον.

43. Ἐχαλία.] Scribe Ἐχαλίαι. Vide Stephanum in Λιβύη.

P. 204. *l.* 3. Βαρβαρικόν.] Cod. Arch. & Valla Βάρβαρον. mox, τᾶτο ϑ ἀδενός. mox cod. Eton. μοι λέγονϛ@ pro μελελῶν. cod. Arch. με λέγθν.

6. Ἐχάτης.] Cod. Arch. ἐχάτε. Alii ἐχάτων. Forte Ἐχαλιῶν.

22. Θωμανίων.] Cod. Eton. Θαμναίων. Cod. Arch. Θαμναίων. Mox, Ἄκις.

39. Μελίνλων.] Cod. Arch. μελίλω.

49. Χρήμαλα.] Darius ob hoc caupo merito dicebatur. Huc Martialis Epigramma facit.

Sit ciſterna mihi quam vinea malo.

P. 205. *l.* 23. Οὐ συγκειμθύοιζι.] Cod. Arch. σὺν ἐκείνοιζι. Mox κλαίεσκε ϛ ὠδύρεσκε.

41. Περιεῖναί τοι.] Cod. Arch. elegantius & Herodoteæ phraſi vicinius, ϖεριεῖναι, τὸ, ϗ ἀλλοτριώταλον —— κεχαρισμθύον.

P. 206. *l.* 17. Ἀνδρὸς λόγῳ.] Cod. Arch. ἀνδρων λόγῳ.

22. Αὐτῆς.] Cod. Arch. αὐτός. mox δι' ὃν λινα.

30. Ἀνακρέονλα.] Erat Polycratis præceptor. Vide Ælianum in V. H.

36. Ὑποκρίνεσθζ.] Hinc ὑποκριλὴς Dramaticorum.

45. Θαλασσοκρατέειν.] Caſtor & Apollodorus in chronicis diligenter notarant Θαλασσοκρατέονλας. Veſtigia vides apud Euſebium. Mox pro μὲν@, cod. Arch. ἐϛὶ πρῶτα ἑλπ.

P. 207. *l.* 19. Μαίανδρον.] Cod. Arch. Μαιάνδριον. uti infra.

24. Προσδόκιμον.] Cod. Arch. δόκιμον επ. τοιάδε.

31. Ἐξέλεθο αὐτὸς ἀπιέναι.] Non autem αὐτόσε.

P. 208. *l.* 21. Ἀϖοξαιρεμθύης.] Cod. Arch. ϖοξαιρεμθύης. Quod melius. Τίς σὰς παρήϊδε φρένας, Archilochus. Mox pro τῇ ἀρχῇ — idem c. A. ταραχῇ. Vide p. 217. l. 32.

25. Κρεανάπλω.] Cod. Arch. Κρανάτης.

27. Ἀγγελιηφόρον.] Cod. Arch. Ἀγγαρήϊον, multo verius.

30. Ὑπείς.] Ut & margo.

36. Οἰδαινόνλων.] Cod. Arch. (quod prius dictum) hîc quoque οἰδεόνλων.

43. Λογιμωζάτης.] Cujus eſt interpretatio δοκιμωζάτης.

P. 209. *l.* 36. Θηρῶν.] Cod. Arch. Θηείων.

44. Ἀγχυ-

44. Ἀχυπνίῃζι εἰχέλο.] Hunc locum Suidas multo emendatius exſcripſit, ἀχυπνίῃζιν συνείχελο.

P. 210. *l.* 9. Ο' ἦ ἐσθαῦτα δὴ ὧν.] Suidas δὴ ἐν ἑαυλῷ ὤν.

12. Ἡπιάμαλα.] Codex Arch. ἤπια μεζὰ τὰ ἴχυα —— ὕπνα μελαλαγχάνῳν, Suidas. Infra δύο ζεύγεζι.

P. 211. *l.* 33. Αὐξανομῴω.] Cod. Arch. αὐξομῴω, uti prius p. 202. Quid quod Euſtathius hunc locum adducat, legatque, ut dixi. *L.* 39. Codex Arch. lectionem in margine agnoſcit.

P. 212. *l.* 25.] Πάνλως.] Codex Arch. παύλα.

26. Καταλείπφν.] Mox Ἀπέσεμεν.

32. Φοινίκης.] Ἐκ φοινίκης, ἅμα ἦ αὐτῇζι.

39. Κρησώνης.] Cod. Arch. diſerte habet Κρότων@. Hoc pacto ſupra legi oportere notavimus p. 21.

P. 213. *l.* 25. Ἐμπίπλυζι.] Cod. Arch. ἐκπίπλυσι, *cum navibus ſuis deferuntur.*

32. Δι' αὐτᾶ.] Ita Valla.

41. Cod. Arch. & E. ἐσάθη.] Hujus videtur locum occupaſſe ἐπρήχθη.

48. Οἵδε ϛρατ.] Nam id hîc deeſt.

P. 214. *l.* 1. Συλοζῶν Αἰάκε@.] Ita omnino. Vide p. 175.

19. Πρὸς ἑαυλόν.] Cod. Arch. αὐτόν, uti & Valla. Mox ὦ ἐγώ. Infra εἰρώτων.

P. 216. *l.* 30. Κακῶς, ϖϱοσεμ.] Cod. Arch. πάρ@, cum Valla.

P. 217. *l.* 23. Ἐξεκήρυξαν.] Cod. Arch. ἀπέπεμπον. cod. Eton. ἐξώθησαν. Hæc autem gloſſemata ſunt.

P. 218. *l.* 18.] Ἴδῦσι.] Cod. Arch. δέλοισι.

31. Cod. Arch. ἄλλῳ μὴ νυν, & mox ὑποχλείλω.

P. 219. *l.* 3. Ἐξέπλωζας.] Codices ſcripti ἐξάμελωζας. Vide *Heſych.* in ἐξήμελωσαν.

41. Πεπόνθεε.] Cod. Arch. ἐπεπόνθεε.

AD LIBRUM QUARTUM HERODOTI.

Pag. 222. *l.* 10. Πρότερον.] Supra p. 3. 7. 390. Euſtathius hos peculiariter τρῆρας vocat. Videndus Geographus.

P. 223. *l.* 40. Τονέας.] Cod. Arch. & margo τοκέας. *l.* 4. Idem πιθανὰ pro πιϛά.

44. Λεπόξαϊν.] Cod. Arch. Νιτόξαϊν. Non nunc primum iſtæ duæ literæ ab exſcriptoribus confunduntur.

P. 224. *l.* 4. Ἀπώσαθ.] Cod. MSS. ἀπαλλάσαθ.

11. Τεγίπιοι.] Pro Τεγέαπες.

49. Χώρῳ.] Cod. Arch. χρόνῳ. Probat quoque Etonenſis.

P. 225. *l.* 9. Μιχθῆ.] Ita cod. Arch. Valla hîc male omiſit *Echidnam.*

18. Τρόφιες.] Apud Homerum τρόφι κῦμα. Oppianus τρόφιν habet. Ergo non rectè Heſychius dixit poni pro τρόφιμον. Τρόφιες ſunt τέλειοι.

29. Εἰρύσανλα.] *Educentem.* Interpres male.

P. 226. *l.* 14. Περὶ παῦ.] Alii codd. ϖερὶς πολλὰς, quod ſequitur Valla.

42. Τϱοφθένλες.] Cod. Arch. ϛϱοφέντες. Mox λεγόμ@ pro γρόμ@.

P. 227. *l.* 15. Τεθνηκώς.] Cod. Arch. τεθνηώς. Mox Ἀρτακίης, ut Valla. Mox ἰόνλι, ut Valla, non ἰόνλι.

32. Μελαπονλίῳ.] Valla legit, ut in margine. Ita quoque cod. Arch. Idem mox pro πόλιν habet χώρλν, ut paulo infra.

36. Στῆσαι.] Ita codex Arch.

40. Εἰπάνλα.] Ita codex Arch. rectius.

46. Ποιῆσαι ὄπιτελέα.] Cod. Arch. ταῦτα ἐπεί. Deinde ἔϛηκε· quod rectius.

48. Περὶ δέ.] Omnino πέρι. Paulo infra ἀτρεκές, eſt omnium ſcriptorum lectio.

P. 228. *l.* 6. Τῦπερ.] Cod. Arch. ϗ ϖερὶ ὀλίγον.

12. Ἀκοῆ.] Non agnoſcit Valla, nec cod. Arch.

25. Ἔρημον.] Arch. cod. ἔρημ@, ut mox.

26. Γ'αυανις.] Cod. Arch. & quidem perpetuo.

P. 229. *l.* 7. Μαιητίδ@.] Antiquior eſt lectio per Ω. eam habet cod. Arch.

19. Τέτοιζι.] Cod. Arch. τέτων —— τάξιν.

27. Γῦρκαι.] Mela legit Τύρκαι· ſed & Plinius.

34. Τελαμμένον.] Cod. Arch. Σπαλίνανλι, quod agnoſcit margo, nec tamen vertit Valla.

P. 230. *l.* 3. Ἄγχυ.] Codex Arch. Ἄγγυ.

14. Ὃς ἂν καλαῤ.] Cod. Arch. φόγων καλαφύγῃ.

16. Ἀργιππαῖοι.] Cod. Arch. Ὀργισπαῖοι. Zenobius Ὄργεμ. Plinius ſcriptus Argempheos. Mela *Arympæi.*

25. Ἀτρεκίως.] Cod. Arch. ἀτρεκές.

42. Ἀποχρυσοῦζι.] Cod. Arch. καλαχρυσοῦζι.

P. 231. *l.* 1. Ἀγονίες μονοφθ.] Cod. Arch. addit bene articulos τὰς μον. & τὰς χρυσοφ. Infra *l.* 7. Οὕτω δή τι. *l.* 11. Idem Τάφρης.

ϛ. Ἄελμα.] Hæc paulo aliter Euſtathius ad Dionyſium. Æſchylo μόναψ ϛραλάς.

27. Οὐδὲ ὄνοι.] Cod. Arch. οὐδὲ ἃ ὄνοι.

38. Φύϛ.] Cum Interprete Cod. Arch.

40. Προσθήκας.] Opinor ἐπιφόδια dicit, quæ in eo bene multa, ſed & laudata Dion. Halicarnaſſeo. Ipſe alibi vocat παραθήκας. Has in eo culpat Marcellinus.

P. 232. *l.* 21. Ἐνδεδυμένα.] Cod. Arch. ἐνδεδεμένα. De his lege Pauſaniam in Atticis,

cis, Porphyrium II. de Abſt. ſ. 18.

39. Περιφερέες.] Cod. Arch. περφέρες. Heſychius, πέρφερες, θεωροί.

P. 233. *l.* 19. Ἄργιν.] Vid. Callimachum in Hymno in Delum, & Pauſaniam.

26. Ἀγείρουλας.] Forte ἐγείρουλας. Dictio eſt in ſacris propria. Plutarchus de *Iſide*, ὅταν θυάδες ἐγείρωσι τὸ Διχνίτιν. & Interpretes Septuaginta ἐγέρθητι κύριε.

32. Ἀγχιοῴτῳ.] Cod. Arch. ἀγχιοῴτη.

P. 234. *l.* 22. Τῖν ϖρὸ τῖν.] Cod. Arch. recte omittit ϖρὸ τῖν. Paulo infra ἔρημον, quæ lectio ſupra etiam reſtituebatur.

P. 235. *l.* 12. Περιπλώσανῖες.] Cod. Eton. πλώσανῖες τῖν Διβύην. Valla forte ϖρὸ πλ. Cod. Arch. ϖεριπλώσανῖες Διβύην.

15. Τεάπτεον.] Vide p. 410. ſ41. Male Pauſaniæ Τεάπιδον.

30. Παρὸ Ἡρακλ.] Cod. Arch. ὄπι Ἡρακλ. Mox Σολόεις, ut Eton. & margo. pro ϖρὸ βασιλ. idem legit ἐς βασ.

37. Φὰς τά.] Cod. Arch. σφέας ϖερσώταῖα, & χρεωμένης.

42. Βρῶτα.] Cod. Arch. ϖρόβαῖα. Valla *pecora*. Mox pro ἔλεγε, ἐλέγετο.

P. 236. *l.* 4. Ἐπιλήθομαι.] Cod. Arch. ὄπιλήσομαι.

10. Σκύλακα.] Si Scylax hic ſcripſit ϖερίπλων, qui ſub ejus nomine extat, mirum non ſignificaſſe hoc, ut in aliis ſolet, Herodotum. Vide Suidam. Ajunt eum Dario opus inſcripſiſſe.

11. Κασπαλύρῳ.] Supra, 201. p. Apud Stephanum vitioſe Κασπάπυρον.

37. Ἀσίεω.] Stephanus in Ἀσία pro Κότυον videtur mihi legiſſe Λυδῆ. Cod. Arch. habet Βότυον. Infra Τυρίης, ut in margine, codd. Arch. & Eton. Mox itidem ϖροβαλέσθαι, & λόγιμον λεγόμενον.

P. 237. *l.* 16. Λήρου.] Cod. Arch. & E. ἄρτι. Paulo infra ἔνυδρον.

36. Πόρβα.] Cod. Arch. Τορβᾶ. Hinc Mela, Toreatas formavit.

41. Πρὸς ἑσπέρης.] Cod. Arch. ἑσπέρην. ut mox ϖρὸς Βορέην.

43. Ὀρδιασός.] Cod. Arch. Ὄρδησον. Heſiodo Ἀρδίσκον.

49. Αὔρας δὲ τὶς.] Cod. Arch. Λύρας δὲ τίσσις.

P. 238. *l.* 1. Ἄθρις.] Νοίας δὲ Ἄρλανις. ἐσδιδάζει. Cod. Arch.

8. Δέχεσθ.] Cod. Arch. quod præſtat.

9. Καίμις.] Codd. ambo.

12. Ἐκ Κελτῶν.] Vide Euſtath. ad Dionyſium p. 41, 42.

13. Μετὰ Κύνητας.] Stephanus in Γυρίαν videtur hunc locum attuliſſe.

15. Ποπκῶν.] Cod. Arch. ϖολαμῶν.

20. Οἱ.] Utrobique omittit cod. Arch.

25. Ὀλίγον.] Τὸ ϖάνυ χρέεται. *l.* 27. Cod. Arch. ut in margine.

36. Τύρης.] Melæ, Tyra. Suidæ in Σκύθαι, Τύρας.

41? Τ'πανις.] Cod. Arch. ſemper Τ'σπανις, male.

44. Μήτης.] Mela, *matrem ejus accolæ appellant.*

49. Κρήνη πικρή.] Stephanus in Τ'πανις idem ex Metrodoro docet. Pro δεινῶς autem hac in linea magis ex Ionica forma habet Cod. Arch. αἰνῶς.

P. 239. *l.* 5. Ἐξαμπαῖον.] Mela, *ei cognomen eſt Exampeo.*

21. Κήτεά τε.] Cod. Arch. κάτηάτε. De Antacæis meminit Heſychius, Ἀντάκτεοι. Euſtathius ad Dionyſium locum exſcripſit.

24. Γερρέα.] Imo Γέρρα, ut infra l. 49. Eſt & hæc codicis Arch. lectio.

36. Γ'πολέων.] Cod. Arch. Γ'πολέω. Scribe, Γ'πόλεω. Nam Dioni eſt Γ'πολάς, in *Orat. Boryſth.*

41. Ῥέῃ μὲν γάρ.] Cod. Arch. ῥέῃ ἣ δὲ ἔστον.

47. Τ'πάκαρις.] Cod. Arch. cum margine facit; ſed nihil muto.

P. 240. *l.* 9. Ὄγδον Τάναϊς.] Tres has lineas citat Arrhianus in III. Euſtath. ad Dionyſium.

29. Παπαῖον.] Arrhianus in *Bithyn.* Βιθυνοὶ τὴν Δίαν καλέουσιν Πάπαν. Euſtathius ad E. Γλαύκον.

30. Γῆ ἣ Ἀπία.] Cod. Arch. Ἀπί.

31. Θαμιμασάδης.] Cod. Arch. Θαγιμασά.

42. Καταρξώμην.] Omnes ſcripti ut Valla κατόρξώμην. Quod ideo obſervat Herodotus, quoniam alius Græcis mos. Ἀπάρχὰς poſt hæc faciebant, ut mox infra.

P. 241. *l.* 12. Καὶ ταῦτα τὴν. Cod. Arch. τὰ ἄλλα τ'. Mox Ἀρχαίων, & συννέαλαι.

17. Ἄπεδον.] Cod. Arch. & Eton. ὄπίπεδον.

20. Τ'πονοσέη.] Cod. Vallæ videtur obtuliſſe ὑπονοσέη.

39. Νομίζωσι, ὧδέ.] Cod. Arch. νομίζωσι χρέεσθαι. Alibi ita loquitur Herodotus.

42. Ἐμπίνη.] Cod. Arch. ἐκπίνη.

44. Ἀποφέρη.] Pro ἀποδείρη. Mela, *referre.*

48. Ἐξίη.] Cod. Arch. Ἐκσείη. Cæterum alia hîc legit Interpres.

P. 242. *l.* 1. Ὀργίσας.] Cod. Arch. ὀργήσας. Vulgo ὀργάσας. Heſychio μαλάξας, ἀναδδύσας.

22. Περιχρυσώσας.] Cod. Arch. & Eton. καταχρυσώσας.

30. Ὁ νομάρχης.] Non ὀνομάρχης.

39. Ῥάβδοιζι.] Scholiaſtes in Nicandri Ther. hunc locum reſpexit. Rabdomantia.

46. Οἱ δὲ Ἐνάρεες.] Supra, libro primo ἐναρέες.

ρέες. Cod. Arch. οἱ ἢ Νάρες οἱ ἀνδρόγυνοι.

P. 243. *l.* 40. Ἐπιζώμενοι.] Hunc locum expendit Voſſius ad Melam p. 112.

P. 244. *l.* 28. Θεραπεύοντες.] Cod. Arch. ἔτοι δὴ θεραπεύσι.

31. Καπνιζόντας.] Cod. Arch. non καπνίσας.

48. Ἐπ' ἵππων.] Cod. Arch. melius ἐπ' ἵππον.

P. 245. *l.* 3. Ἐπισησάμενοι.] Cod. Arch. ἀπεισάμενοι. *l.* 20. λινέων.

21. Ταύτῃ ἢ πολ.] Male Interpres. Cod. Arch. legit ταῦτα. Verte, *his vero longe ſuper cannabis.* Heſychius in Καναμὶς (Κάναβις) videatur.

34. Ὠρύονται.] Cod. Arch. Ὠρύεται. Vox notat ἐξικμάζῃ ἢ πυγιαθίωαι. Vide Heſychium in Καναβισθίωαι & Ὄρρος. Forte ἰδρόονται.

38. Λιβάνῳ ξύλῳ.] Cod. Arch. Λιβανωτῷ. Mox καταπλάσονται.

46. Διέδεξαν Ἀνάχαρσις.] Cod. Ἀναχάρσί τε ἢ δ. ἀν. Σκύλη. Dixit & Homerus, ἢ εἴρετο δεύτερον αὖθις.

49. Ἐκομίζετο ἐς ἤθεα τὰ Σκυθ.] Cod. Arch. ἐκομίζετο ἐς ἤθεα τᾶ. Mox πλέων δ' Ἑλληνοντῳ. Paulo infra μεγαλοπρεπῶς, & κατὰ ἑώρα.

P. 246. *l.* 12. Ἐκδησάμενος ἀγάλματα.] Verte, *appenſis collo ſimulacris.* intelligit, *cymbalum & tibiam*, &c. Vide Cl. Alexandrinum de Anacharſi. Sunt apud Herodotum Ἀγάλματα, ſenſu latiori, ea omnia, quibus quis oblectatur, deorum ἀθύρματα.

21. Ἐπιρρόπως.] Cod. Arch. Ἐπίτροπον εἶναι, &c. Vide Laërtium & Suidam in Anacharſi. H. St. videtur verum hîc tenuiſſe.

35. Ἄλλως πέπλασαι.] Cod. Arch. ἄλλως πέπαυσαι. Forte ὅλως πέπαυσαι ὑπὸ αὐτῶν Ἑλλ.

40. Ἀειπείθεος.] Cod. Arch. ſemper Ἀειπαθ. Infra Ὀπίη.

P. 247. *l.* 15. Οὔτε ἄλλω.] Cod. Arch. & Eton. λάω. Ita & Valla.

21. Πολλάκις.] Cod. Arch. πλεονάκις.

37. Διεπρήσθησε.] Forte διεπρέσθησε. Cod. Arch. διετοίσθοσε.

P. 248. *l.* 3. Τήρεω.] Sic codex Arch.

9. Σιτάλκης.] Cod. Arch. Σιδάλκης, perpetuo. Male. v. p. 423. l. 4.

18. Μήτρωα.] Cod. Arch. μήτρω Σιδάλκη.

45. Πολλῶν.] Cod. Arch. πολλόν. Ita Valla.

P. 249. *l.* 30. Πρότερον.] Ante Argonautarum tempora. Infra Θωϋμασιόταλον.

35. Pro διηκόσιοι Cod. Arch. τεηκόσιοι, quod verum eſt, & ex ſequentibus confirmatur pag. ſeq.

44. Στενότηλι.] Cod. Arch. στενόταλον, ut ſupra διρύταλος. *l.* 45. puto ἐσδιδοῖ reponendum, ut hîc & alibi habet Cod. Arch.

P. 250. *l.* 35. Ἐδωρήσαλο πασὶ δέκα.] Cod. Arch. πᾶσα δέκα. Margo, πᾶσι. H. Stephanus putabat textum Græcum eſſe mendoſum. Lego πᾶσι δὲ κεν. Heſychius, ὠφελὶ πάντων ἢ, *donis omnis generis*, vel *eximiis.*

36. Ζωαγραψάμενος.] Cod. Arch. ζῶα γραψάμενος, *ad vivum pingens.*

P. 251. *l.* 10. Καζὰ γεφυρίω.] *Per pontem.*

12. Τέαρος.] Meminit in v. Item Plinius. Euſtathius ad X Iliad. locum hunc in hæc verba adducit, excepto quod δυεῖν habeat pro δυοῖν.

41. Κολωνός.] Euſtathius λόφος, βυνός. Infra.

47. Κυρμιάναι.] Cod. Arch. Σκυρμιάδαι, quod accedit ad Stephani Σκυμνιάδας. Sunt apud eundem Σκύρμιοι.

Ibid. Μυψαῖοι.] Cod. Arch. Νιψαῖοι, rectiſſime. Stephanus Νίψα & Νιψαῖοι. Herodianum in IV pro Herodoto laudans. Ortelius in hac voce emendandus eſt.

P. 252. *l.* 1. Ἀνδριόταλοι ζ δ.] Cod. Arch. ἢ γυναίτοῖοι ζ δίκ.

3. Ζάμολξιν.] Codex Ζάλμολξιν δαίμονα. Eandem lectionem tuetur margo; item Heſychius. Vide Porphyrium v. *Pythagoræ.* Heſychium, & Suidam in Ζάλμοξις. Julianus ſcripſit, eos libentius mortem, quam iter obire; tanta in Zamolxe fiducia.

5. Πεντετηρίδος.] Cod. Arch. & Valla πεντηρίδος. Male.

32. Ἑλλάνων.] Hellanicus apud Suidam hæc diſertis verbis narrat. Fuit is Herodoto σύγχρονος, at paulo ſenior.

P. 253. *l.* 4. Δαρείῳ.] Deeſt codici Arch. nec vidit Valla.

11. Ἐξάνδρῳ.] Cod. Arch. Ῥεξάνδρῳ.

P. 256. *l.* 18. Οὐδὲ δίαιζα ἡ αὐτή.] His addit cod. Arch. ἐσὶ τοῖς Γελωνοῖσι ζ Βασιλεῦσι.

26. Ἴδῃσι.] Cod. Arch. ἴδη ἢ παυλοίη. Eſt autem ἴδη lingua Ionica θρυμῶν ὄρος, Heſychio. Didymo ὄρος. Interpres non vertit. Vide 277.

28. Ἐν ᾗ ταύτῃ.] C. A. ἐν ᾗ ταύτης. Uti & Vall.

P. 257. *l.* 6. Μάχης.] Cod. Arch. conſentit cum margine.

40. Ἐκτιλώσαντο.] *Mitigabant.* Euſtathius, κτίλος, χειροήθης, ἥμερος, συνηθής.

P. 258. *l.* 36. Σολοικίζοντες.] Cod. Arch. αὐτοὶ ἀ. ζ ἀρ. ὅτι.

P. 259. *l.* 37. Καὶ ἐκεῖνοι.] Cod. Arch. ἐκείνοισι.

42. Οὐκ οἰσόμεθα.] Ita legit Valla cum cod. Arch.

P. 260. *l.* 4. Σκώπαζις.] Cod. Arch. Κώπαζις.

11. Ἰνδάνθυρσος.] Cod. Arch. Ἰδάνθυζος perpetuo. Vide Strabonem, 14.

13. Προσγωμολύων, ἡμέρης.] Cod. Arch. προσγωμένης μοίρης. ut ſæpe infra.

P. 261. *l.* 7. Λύκος.] Confer Arrhianum III.

35. Ἐμβαλεῖν.] Cod. Arch. συμβαλεῖν, quod habet hîc locum.

P. 262. *l.* 6. Σὺ ᾗ σῇσι.] Cod. Arch. & margo conſentiunt.

31. Σκυθέων ῥῆσις.] De hoc proverbio Suidas, Adagiographi, & Demetrius, vulgo, Phaleræus.

P. 265. *l.* 45. Αἰακίδης.] Cod. Arch. Αἰάκης, ut ſupra.

P. 266. *l.* 32. Πρότερον ἑαυτόν.] Suidas hîc legit ἑαυτῶν. idem pro ἦσαν ἦσαν. cod. Arch. ἦισαν.

34. Οἴαδε. & ἀπίκαλο.] Rectius editis.

46. Ἀνελθυθέρως.] Recte. Ita & Vallæ codex.

P. 267. *l.* 11. Κόκκοι.] Euſtathius, Β. Ἰλιάδος, ad Τοιῦτοι δέκα μοι συμφοράδμονες εἶεν, adducit hunc locum.

48. Μετέχονλες.] Cod. Arch. μετέχονλας.

P. 268. *l.* 17. Λόγον.] Forte δόλον.

37. Μεμβλάρεω τ. Π. ἄνδρες Φοίνικες.] Stephanus *Ethn.* legit Μεμβλιάρεω. Vide Apollodorum.

P. 269. *l.* 13. Μάγισον.] Cod. Arch. Μάκισον confirmat Stephanus. Idem Arch. c. Θελίξας habet pro Φείξαν, ut Stephanus; deinde Ἔπφον, & Νάδειον.

36. Εὐθυμήδης.] Sic quidem Valla. Cod. Arch. Εὐφημήδης.

P. 270. *l.* 6. Συμμίσγυζι.] Cod. Arch. συμμίσθυζι. Ita Valla. Mox Κυρώβιος.

26. Ἀκήρεθλον.] Cod. Arch. ἀπείρεθλον.

P. 272. *l.* 47. Τέτρηλαι.] Significant loci felicitatem, & ubertatem.

P. 273. *l.* 6. Συνοικίζονλας.] Cod. Arch. συνοικήσονλας. Recte.

P. 274. *l.* 26. Ἐδέετο ϛρεβλᾶς.] Euſtathius ad Ζ Ἰλιάδος. Forte reſpexit Herodotus præceptum Homericum, Ἴσόν τ' ἠλακάτῳ τε, —— quod infra ſequitur.

P. 275. *l.* 23. Ἀλαζήν.] Cod. Arch. Ἀλαζείν.

38. Φόρυς.] Cod. Arch. Φόρον, ut Valla.

39. Ἀρυάνδεω.] Polyænus l. VIII. p. 625. Cod. Arch. Ἀριάνδεω.

49. Δαρεῖον.] Heſychius, Δαρεικοὶ, οἱ χρόνοι ϛατῆρες. Lege Χρυσοῖ ϛατῆρες.

P. 276. *l.* 28. Τὰς ἐωυτάς.] Cod. Arch. ἐωϋτῆς.

32. Ἀδυρμαχίδαι.] Apud Ptolemæum Ἀδυρμαχῖται, ut Εὐσπερείται apud Stephanum, quæ quidem terminatio his & Ægyptiis uſitatior. Silio *Adyrmachidæ*. Stephano Ἀδαρχίδαι, male.

33. Πλεῦν.] Cod. Arch. Πλυνός. Sic Lycophron quoque.

45. Τεθεππόβατοι.] V. Heſychium in Βαρκαίοις ὄχοις. Athen. 3. l. 21. c.

49. Αὐχίσαι.] Cod. Arch. Αὐχῖται. Stephanus, Αὐχῖται, ἔθνος Λιβύης ὑπερβάκης. Lege ὑπὲρ Βάρκης. Cæterum qui hîc Γιγάμαι, cod. Arch. Γήγαμαι, Stephano Γιλιγάμβαι.

P. 277. *l.* 11. Ἀτελεύβυς.] Heſychius, ἀκελίδας exponit.

13. Ἔπφτα γάλα.] Rectius cod. Arch. ἔπφτα ὄπὶ γάλα ὄπιπ. has lacti inſpergebant.

42. Γαρφάμανλες.] Mela, Plinius, Capella; Γαμφάσανλες.

P. 278. *l.* 1. Ἐν χροΐ.] Heſychius ἐν χροὶ κυρφά. πρὸς τῷ χρωτί.

17. Γλυκύτηϛα.] An γλυκάταΐ; Euſtathius enim ſic hîc legit.

P. 279. *l.* 1. Αὐσῆς.] Cod. Arch. Αὐσεῖς. Aſtipulatur Stephanus. Melæ, *Auſenſes*.

47. Μεσαμβείη τε.] Cod. Arch. μεσαμβείης κάρϛα.

P. 280. *l.* 3. Θερμὸν ἐς μεσ.] Cod. Arch. Θερμὸν μέσας νύκλας πελάζει.

10. Αἴγιλα.] Cod. Arch. Αὔγιλα. Sic & Stephanus.

26. Τρωγλοδύται.] Euſtathius ad Dionyſium p. 28. Mox Τρωγλοδ. Αἰθίοπες, & τετείγασι habet codex Arch. cum Euſtathio.

P. 282. *l.* 5. Αἰγίδας.] Locum iſtum diligenter excutit Euſtathius ad Ε. Iliad.

7. Πλὼ γὰ ὅτι.] Melius Cod. Arch. πλὼ γὰ ἢ ὅτι.

13. Αἰγίδας.] Cod. Arch. & Euſtathius Αἰγέας, uti & margo.

18. Χρέωνται καλῶς.] Codex Arch. melius χρ. αἱ Λίβυσαι, ἢ χρέων) καλῶς.

P. 283. *l.* 4. Ζορκάδες.] Codices MSS. δορκέες. Heſychius in Ζόρ. & Callimachus *Hymno* in Dianam.

7. Πήχεες.] Illæ ſunt in cithara partes quas ἀγκῶνας vocant.

18. Ζεγέλες.] Heſychio minus recte ζεγελεία. codex Arch. Λιβύσινον.

25. Ζαύηκες.] Cod. Arch. Ζάβηκες. quod eſt idem.

27. Ζύγανλες.] Bochartus diſtinguit inter Ζύγανλας, & Stephani Γύζανλας. Lege l. 33. Κυρηννίν. Sic Arch. c. & Stephanus.

46. Πιτελικῆς.] Cod. Arch. Πάνικίνης. Recte; Heſychius, πάνικινὸν δάκρυον, πίσαν. Mox ἀναφέρε) non ἀναφαίνε).

P. 284. *l.* 42. Ἐπ' ἑκατοσά.] Cod. Arch. ἑκατόν.

P. 285. *l.* 1. Τὰ μέσα.] Deſunt codici Arch.

2. Βυνὸς καλέυζι.] Dictio eſt Libyca. κολωνὸς, λόφος, Heſychius & Bochartus.

18. Ἐπιχάλκῳ ἀσπίδι.] Euſtathius ad Ν. Iliad.

P. 286. *l.* 17. Βάρης.] Supra p. 276. Βάδρης, & Μάρδης. cod. Arch. hîc Μάνδρης. alius, Βεγίδες. V. p. 406.

AD

AD LIBRUM QUINTUM HERODOTI.

Pag. 287. l. 6. Δαρείᾳ.] Cod. Arch. Δαρείῳ. 7. Περιεφθέναις.] Hesychius ἐκδέψεσθαι exponit per ἐκμασιγώσησθαι. Alibi variant codices; aliquando φθισπεῖν scribunt. Vide Hesychium in ἔψεσθαι, ubi ait, ὑπὸ δ' ἕπεσθε. 8. Οἱ δ' ὦν.] Cod. Arch. Ὡς δ' ὦν. L. cod. Arch. ἀνικατιζομένων. 23. Πολλόν γε ἐκφέτησαν.] Cod. Arch. πολλῶν. P. 288. l. 5. Δαρείῳ.] Codici Arch. & Vallæ deest. P. 289. l. 29. Σιγύνας.] Apollonio Rhodio Σίγυννοι. *Ibidem.* Συγύννας.] Cod. Arch. Hesychius, Σίγυννοι, τὰ ξυσὰ δόρατα. Eundem vide in Ζηλωΐη, Ζιβύνη, Σιβύνη. Aristotelem Poët. c. 2. Schol. Apollonii p. 72. 35. Εἰκότα.] Ionismus postulat οἰκότα. 47. Η'δωνίδα.] Cod. Arch. Sic Valla. P. 290. l. 5. Πίγρης.] Cod. Arch. Τίγρης ὁ Μασίης. V. p. 410. Fuit & Pigres Artemisiæ frater, Poëta. Plutarchus contra Herodotum, videtur ei tribuere Βαλαχομυομαχίαν. 15. Ἐπιμελὲς τῷ.] Suidas hîc videtur legisse ἐπιμέλεον. 16. Λυδικά.] Cod. Arch. 19. Φυλάξαι.] Suidas legit γνῶναι. 30. Ποταλοὶ εἶεν.] Cod. Arch. 36. Παιονίη.] Eustathius ad Periegeten, & Iliados B. P. 291. l. 21. Ὀδομάντας.] Cod. Arch. Ὀδομάνλας. prius agnoscit Thucydides II. Vide Scholiastem Aristophanis ad *Acharnenses.* 43. Τίλωνας.] Hinc forte emendandus Hesychius, cui Τίλτον est εἶδος ταινίας. P. 292. l. 26. Ἀνλίας.] Cod. Arch. ἀνλία. Illud porro ἀλγηδόνας ὀφθαλμῶν respexit comicus, *ut doleant ei oculi.* Usurpavit quoque Plutarchus, non agnito auctore. 48. Ἀναχαιομένη.] Certum est Vallam legisse ἀναγομένη, ut habet codex Arch. P. 193. l. 28. Μακεδών.] Cod. Arch. Μακεδόνων. Vidit idem Valla. 41. Γυγαίη.] Vide l. VIII. c. 136. l. I. c. 93. P. 294. l. 1. Ἑλλωδίκαι.] Cod. Arch. Ἑλλίων · ita & Eton. Codex. Nec aliter Valla. De Hellenodicis Ælianus *Var. Hist.* IX. c. XXXI. 15. Μύρκινον.] Ita paulo prius. Cod. Arch. hîc Μύρκιον. Stephanus ex Parthenio cum duplici ν scribit. 20. Ἵνα ἴδῃ.] Cod. Arch. ἵνα ναυπ. ἐσιν ἴδῃ ἀφθ. κ. π. κ. ἢ μεγάλα ἀργύρεα. Ita Valla. 25. Σὺ τοίνυν] Melius cod. Arch. σύνυν. Ita enim p. 300. l. 21. P. 295. l. 35. Ἄνεως κακῶν.] Non est solicitandus iste locus. Est enim ἄνεως, ἥσυχον, Hesychio. Mox φέρχημα significat *propugnaculum.* P. 297. l. 20. Καὶ τ' Βασ.] Suidas & codex Arch. αὐτὸν β. ut mox. 26. Διηκοσίας τελήρεις.] Hinc Suidam emenda, apud quem ἑβδομήκοντα legis. P. 298. l. 6. Ἐσπέρχεο.] Cod. Arch. ἐπέρχεο. Hoc Valla videtur sequi. Prior lectio melior, nam σπέρχεσθαι, est hoc in loco θυμῶσθαι. 36. Ἐσιγμόν.] Æneas in Poliorcetico, & Polyænus l. I. idem tradunt. P. 299. l. 25. Ἐν τῷ φερλέρῳ.] Haud dubie, ἐν τῷ πρώτῳ. Ibi de iitis agit. Cod. Arch. confirmat, & Stephanus in Τέρμερα. 33. Τερμυέα.] Margo & codex Arch. Τερμερέα. Stephanus itidem, Τερμερούς. Cæterum in I. hos vocat noster Τερμίλας quos hîc diceret Τερμερίας. Vide p. 70. Puto literarum ρ & λ aliquam fuisse etiam in sono affinitatem apud antiquos. Inde trauliſmus. V. Stephanum in Τέρμερα, & in Τερμίλη. ubi Τερμερος & Τέρμιλος promiscue. Sic Τόργος & Τίλγος, Ἀλύμβας & Ἀργύβας, Ὄλορος & Ὄρολος, Κόραξ & Κόλαξ. 38. Μετείς.] *Adiens*, μετερχόμενος, φερομένων. 40. Cod. Arch. Ἐνίλες pro Ἔκονλες. & συναποσαίαλο. P. 300. l. 34. Ἐξέσιος.] Eustathius ad Odyss. ἔκπεμψις, Δαζύγιον. P. 302. l. 1. Κεφσίν.] Cod. Arch. Κεφσόν. Sic & Stephanus. 37. Εἴχελο.] Cod. Arch. οἴχελο. P. 303. l. 20. Ἀναξυρίδες.] Hunc locum non vertit Valla. *fœminalia*, Hesychio. 28. Κατάκειναι.] Cod. Arch. quod probo. Reliqua in hac pagina cum margine habet idem codex. P. 304. l. 21. Εὐεπέα.] Cod. Arch. δυεπέα. Hoc accedit ad δύπεδα. v. p. 303. l. 22. 26. Ἐπακόσας.] Lectio marginis placet codici Arch. 32. Ἄρχεται.] pag. seq. l. 8. Δαμείψεται mallem cum codice Arch. quam φθαμείψεται. 44. Σταθμοί τε βασ.] *Mansiones.* Isiodorus Characenus scripsit σαθμὸς Παρθικός. Opinor hinc ἀφορμὴν sumsit. In eo legas σαθμὸν βασιλικὸν p. 185. paulo infra Μιθρίδα σαθμὸς, βασιξὸς, lego σαθμὸς βασιλικός. Idem porro subinde σαθμὸς commemorat alios, quos βασιλικὸς fuisse certum est. De

Stathmis etiam ſcripſit Amyntas quidam, cujus meminit Athenæus. Hujuſmodi eſt Hieronymi opus de *Manſionibus filiorum Iſrael.* Heſychius exponit σταλωλικὰ κατάλυσιν. Talis fuit Nazianzum. Suidas in Γρηγόριος.

P. 305. *l.* 24. Ἐσβάλλονλι.] Cod. Arch. ἐσβάλονλι, uti mox μεταβάινονλι. Ferri poteſt prior lectio. Διαβάντων τὴν Εὐφράτην πόλις ἐστὶ Ἀπάμεια. Iſidorus Characenus.

33. Οἱ ἢ σατράγγης.] Vide Briſſonium de *regno Perſ.* item Caſaubonum ad XI Strabonis, ſub finem.

P. 306. *l.* 7. Κτείνυσι.] Vide Marcellinum in v *Thucydidis.* Ejus fides in his deſideratur.

38. Φοινίκων γράμματα.] Vide Scaligeri digreſſionem ad *Euſebii Chron.*

P. 307. *l.* 35. Ἀχαιΐης.] Heſychius, Ἀπὸ ἧς ἐπὶ τὴν κόρην ἄχης.

P. 308. *l.* 9. Παιήων.] Scribe cum codice Arch. Πωιήων. meminit Pauſanias, & Pollux, & Suidas.

P. 309. *l.* 3. Πελασγικῷ τείχει.] Murum hunc Pelaſgi Athenienſibus condiderunt. V. p. 376.

4. Ἐξήλον.] Magna eſt diſſenſio de duratione tyrannidis Piſiſt. V. ſc. Ariſtoph. p. 464.

40. Πελέονλα.] Cod. Arch. Γελέονλα, Geleontis.

P. 311. *l.* 7. Τὸν δ.] Cod. Arch. τῷ δήμῳ.

8. Πάντων ἐπὶ τὴν.] Cod. Arch. legit recte πάντα. & l. 12. τῷ δήμῳ. *ipſe populo ſe adjunxit.*

28. Ἐκόμιζε.] *Efferebatur.* ἐπῄρθη. Uſus eſt & Ariſtophanes, hac ſententia.

P. 312. *l.* 14. Ἔργα χρεῶν.] *Fortia facta, & animi vim.* λῆμα, eſt βάλσμα, φρόνημα.

P. 313. *l.* 31. Ἰδόντι τὸν Βοιωτόν.] Cod. Arch. Βοηθῶνλας.

39. Ἱπποβαλέων.] Vide pag. 363.

43. Ἐν πέδαις.] Cod. Arch. non ἐς πέδας.

46. Περιπεφλόσμμων.] Ariſtophani *Nubibus* ἐπιφλύει, *amburit fulmine.* Sunt, qui affirmant ignis Medici veſtigia adhuc cerni in marmoreis parietibus cujuſdam templi Palladis, quod Athenis extat.

P. 314. *l.* 10. Ἰσηγορίη.] Hîc ſe ſuæ permiſcet hiſtoriæ, μνησικακεῖ, & oblique animum ſuum aperit.

49. Ἐξόσης ἐπὶ.] Cod. Arch. cum margine, ἐχόσης ἐς.

P. 315. *l.* 9. Ἀπεδίδυ.] Cod. Arch. ἀνεδίδυ.

11. Δαμίης.] Meminit Pauſanias.

18. Ἐλαίαι.] Imo forte in luco Mycenæo. Vide Apollodorum, & quæ ibi attuli p. 70. & 222. Item Herodotum p. 477.

41. Κερδομίοισι.] Feſtum in harum memoriam dicebatur Λιθοβολία. quod imitabatur ἐπεσβολία.

45. Εἰσὶ δέ σφι καὶ Ἄρρητοι ἱρηγίαι.] *Celebrant & ſacra quædam arcana,* nempe, præter feſtum jam dictum.

P. 316. *l.* 10. Ἀ ἐῶν τύτυς.] Cod. Arch. τυτέων, οἱ πεμφθέντες.

13. Κομίσων.] Ita cod. Arch.

17. Ἀπροφρονῆσαι.] Euſtathius, ἀπροφρονῆσαι, μανῆναι.

P. 317. *l.* 5. Τὸν ἐνὰ τυτέων.] Cod. Arch. τῦτον. ut mox.

6. Ἀθηναίοι δέ.] Verte, *Athenienſes autem ne hunc quidem tanta cladi ſupervixiſſe,* &c.

21. Δωρίδα.] Heſychius in Δωρίζειν.

44. Ἐπ' Αἰγινήτας.] Valla legit Αἰγίνης. conſentit codex Arch.

P. 319. *l.* 38. Ὁλοίτροχον.] Nempe πέτρον. Apud Homerum N. Iliados, ὁλοίτροχος. Herodotus infra, ὁλοιτρόχες ἀπίησαν, *lapides molares devolvebant.*

P. 320. *l.* 47. Κυψέλῳ.] Plutarchus in *Sympoſio* hæc exſcripſit. Pauſanias I. Eliacωn vocat λάρναχα. Apud Heſychium varia ſignificat.

P. 321. *l.* 13. Διαπλόσαι.] Cod. Arch. & Eton. Ἀπαπλέξαι. Mallem Ἀπαπλήσαι, quod eſt διαπλησώσαι.

12. Ἠπιώτερος.] Homerus, πατὴρ ὡς ἤπιος εἴη. Vide p. 180.

21. Καὶ τὴν.] Cod. Arch. ἢ τὴν ἀπό.

23. Ἴδη.] Non ἤδη.

Ibid. Τὰς ὑπερεχούσας τῶν ἀσαχύων.] Hæc verba Ariſtoteles adfert libro III. Pol. c. 9.

32. Συνόμορον.] Cod. Arch. σινόμωρον. Heſychio κακόχολον. Vide *Lex. Herod.*

P. 322. *l.* 12. Ὄρυγμα.] Homerus βόθρον vocat, ubi iſta ſacra ſanguine fuſo fiebant.

16. Τοιῦτον ἔργον.] Cod. Arch. cum Valla, τοιύτων ἔργων.

25. Σωέσιλας.] Puto Vallam ea legiſſe, quæ in textu.

29. Ἡμέραι αἱ κύριαι.] Cod. Arch. ἠρεμαί. quod non capio. ἀνιᾶσθαι vexari; explicabis hæc ex verbis paginæ 318. l. 35.

P. 323. *l.* 5. Καὶ τοῖσιν.] Locum totum ſic concipit codex Arch. μέτρον τὸ Ἰλ. Χω. ἢ ἃ καί σφι ἢν τοῖσιν ἄλλοισιν, ὅσοι Ἑλλήνων σωε. τὰς Ε.

12. Ταῦτα ἢ Ἀλκαῖος.] Scripſit στασιωτικὰ de ſeditionibus Mityleneenſibus. Hoc in opere multa pro patria dixit, unde & *aureum plectrum* meruit; multa pro ſe. Horatius,

Et te ſonantem plenius aureo
Alcæe plectro.

de fuga ejus, quam tangit Herodotus, iſta capio, — *Du-*

—— *Dura navis,*
Dura fuga mala, dura belli.

Plutarchus libro contra Herodotum p. 858. gravem impingit hiſtorico noſtro culpam, ob Pittaci res geſtas male hîc ſilentio obſcuratas.

P. 325. *l.* 30. Κυβήβης.] Cod. Arch. Κυβίβλης. Reſtitue Κυβέλης. Mons in Phrygia Κύβελον. Virgilio Cybelon, III. Æneidos,

Hinc Mater cultrix Cybeli.

Imo idem, Cybele Ovidio, Faſt. IV. *Inter*, ait, *viridem Cybelen.* Hîc culta, & hinc dicta Cybele, & Cybelle. Claudianus,

Thyaſos ſpectat de more Cybelle.

41. Σιμωνίδεω.] De eo Stephanus in Ἀμοργὸς & Ἴαλις, inconſtanter. Noſter infra filium Leoprepis facit, p. 452. Scholiaſtes Pindari, Callimachum laudans, hæc habet,

Ὡς ὁ Κῆιος Ἴαμίχυ νέπυς.

unde de genere ejus aliquid amplius colligitur. Ariſtoteles Rhetoricor. 3. taxat hominis tum mores tum dictionem, ut qui de aſinabus dixerit,

Χαίρει' ἀειλοπόδων θύγαλρες ἵππων.

Plura de eo Scholiaſtes Ariſtoph. p. 532.

P. 326. *l.* 9. Ἐθελονταί.] Hîc codex Arch. & Eton. legit ἐθελοντί. Vide quæ ad p. 3. l. 11.

14. Παρηγορέατο.] Cod. Arch. παρηγορέετο.

19. Στρατιώτηςι.] Ita codex Arch.

36. Τίσασθ.] Vide pag. 379.

47. Ἀναγνώσας.] Scholiaſtes ad Dionyſium Thracem notat hanc eſſe locutionem Ionicam. Apud Herodotum frequens eſt.

49. Τοιῦτόν τι.] Codices ſcripti, ut & margo, τούτων τι ἄν.

P. 327. *l.* 7. Ὅσά περ σοί.] Cod. Arch. ὅσα Πέρσῃςι.

17. Οἴκαςι.] Cod. Arch. ἤκαζιν. id recte.

21. Καταβήσω.] Paulo ſupra καθαρτισῆρες. & cod. Arch. hîc καθαρτίσω.

29. Διέβαλε.] *Decepit.* Alibi διαβεβλημένος βασιλῆς, *deceptus.* v. p. 552. l. 24.

P. 328. *l.* 8. Ἐμβαίνῃν.] Scripti omnes ἐσβαίνειν. Mox codex Arch. in melius reſtituit —— ἔπεμψεν ἡμᾶς τὰ κοινὰ τῶν Ἰώνων. φυλάξοντας.

24. Σολίων.] Cod. Arch. rectius, Σολέων ἀποδέξαντες.

28. Ἀντίςασθ.] Cod. Arch. ἵςασθαι ὀρθόν. Mox pro κάρτα idem habet πολέμια ἔργα.

32. Ἱςάμενον ὀρθόν.] Hæc confirmant codicis Arch. lectionem, l. 28.

38. Αὐτέων, δέ.] Omnino ut codex Arch. ἢ πάντως. & ut Valla.

46. Προσφερέτερον.] Et codex Arch. & margo.

P. 329. *l.* 10. Ὁ Κάρ δρ.] Cod. Arch. non agnoſcit: ſed pro ὁ Κὰρ habet, ὁ ἑπαίων, ut pagina præcedenti.

33. Σωσίσασθαι.] Cod. Arch. ἤσεσθαι.

47. Τμένης.] Cod. Arch. Τμαίης.

P. 330. *l.* 5. Περιώπλω.] Cod. Arch. Olim quidem inquit Stephanus Περκώπη dicebatur quæ nunc Περκώτη.

18. Κινδυέος.] Hæc quidem eſt lectio codicis Arch. Eſt apud Strabonem l. 14. Μίνδυα, apud Scylacem Μύνδος in Caria; utcunque hîc nihil muto; nam apud Polybium Κινδιὰς Ἄρτεμις legitur. Syenneſis mentio eſt in I. libro.

21. Καζὰ νώτυ.] Cod. Arch. καζὰ νῶτα. mox συμβ. & χόνλες.

38. Στρατίω.] Eſt enim is ταμίης πολέμοιο.

P. 331. *l.* 3. Δάσω.] Margo lectionem aliam profert Πηδάσω. Codex Arch. Λασοῖσιν. Interpres Μύλασα. Quam forte dictionem voluit voluit indicare codex Arch. Qui inſidias ſtruxit, erat Mylaſſenſis.

5. Ἀμόργης.] Cod. Arch. Ἀρμόγης ἢ Συαμάγκης —— ἢ Μύρσου. Cæterum Amorgen novit Cteſias.

15. Ἰλιάδα.] Cod. Arch. Ἐλιάδα. Vera lectio eſt Αἰολίδα. Sunt in Æolide Gergitha.

16. Ἀπολειφθέντας.] Cod. Arch.

41. Μίλητον.] Mirum cur Henr. Stephanus inſimularet Vallam, ac ſi Pythagoræ hoc nomen dediſſet, quod non fecit.

AD LIBRUM SEXTUM HERODOTI.

Pag. 333. *l.* 9. Ποιάμβου.] Valla pagina proxima vertit, *fecit literas*; mallem *opera*, *miniſterio utens.*

P. 334. *l.* 1. Ἀλλ' ὃν τείχεου.] Cod. Arch. habet Interpretis lectionem, ἀλλὰ τείχεα ῥύεσθαι.

8. Οἱ Λέσβον νεμ.] Cod. Arch. & Eton.

11. Δώδεκα νηυσί.] Reliqua ſic pertexit codex Arch. Πελωτέων ἢ ἐχουῖο Τηΐοι εἴκοσι νηυσί. Τηΐων, &c. ita ut nulla hîc ſit mentio Myuſiorum. Numeri autem ſumma ſine iſtis conſtat. Puto nihilominus Myuſios interfuiſſe ob vicinitatem. Vide p. 59. l. 5.

32. Τῶν Ἀρχαίων.] Cod. Arch. Τῶν ἀρχέων. Sic & Valla.

35. Ξυγκαλέσαντες.] Cod. Arch. melius συγκαλ. longius abit codex Eton. συλλεξάμενοι.

46. Κατάξη.] Cod. Arch.

P. 335. *l.* 11. Ἐπὶ ξυρῆ.] Homerus hoc uſus eſt proverbio, Ἐπὶ ξυρῆ ἱςαῖ ἀκμῆς. Vide & Plutarchum contra Herod. p. 870. Longinus hunc locum laudat.

25. Ἑκάςοῖε.] Cod. Arch. Ἕκαστε.

P. 336. *l.* 11. Οὐ βυλομένους.] Cod. Arch. propius ad Vallam ἀρνουμένους.

25. Ἕνδεκα.] Cod. Arch. δέκα. Ita Valla.

P. 337. *l.* 7. Poſt Χίων codex Arch. addit ὑδέν. recte.

16. Καταδύσας.] Cod. Arch. καταλύζας.

23. Καὶ' ἄκρης.] Homerica eſt locutio.

25. Συμπεσέϝν.] Recte. Cod. Arch.

P. 338. *l.* 1. Ἄμπι.] Cod. Arch. Ἄμπη. Ita & Stephanus hîc legit.

15. Μιλήτε ἅλωσις.] Drama, cujus pauci qui de Phrynicho agunt, meminerunt. Calliſthenes apud Strabonem XIV. eadem ſcribit. Vide Longinum Sect. 21.

P. 339. *l.* 14. Τῆς Γνυκ῀.] Cod. Arch. Γνύκ. Sic Stephanus in Κάμικ῀. Idem tamen in Γνικλεν aliter. Niſi forte locus ſit mendoſus.

P. 341. *l.* 47. Τὼ ἀρχὼ τ' Χ.] Valla & cod. Arch. ut in margine.

P. 344. *l.* 18. Δαρεῖ῀.] Marcellinus in vita Thucydidis de hac re dubitat.

P. 345. *l.* 18. Ἄθων.] Charon Lampſacenus ſcripſit, columbas albas plurimas hoc tempore viſas. Ælianus V. H. l. I. c. 15. Vide p. 362.

P. 347. *l.* 18. Ἀργείλιν.] Cod. Arch. Ἀργίνλιν. Vall. Αἰγίνλιν. Vide Apollodorum II. *Bibl.* Ibi Ἀργεία dicitur.

29. Εἴκως.] Cod. Arch. εἰκός. Ita Valla.

P. 348. *l.* 39. Λογάδας.] Cod. Arch. λογχάδας. Vide Scholiaſten Ariſtophanis ad *Acharnenſes* p. 422.

P. 349. *l.* 2. Ἐς Ἀπόλλων῀.] Cod. Arch. Ἀπόλλωνα.

17. Ἔχϝ', ὦ μήτερ.] Cod. Eton. cum Valla facit ὦ ἡ μήτηρ ἢ ὁ πατήρ.

22. Δύω ψήφους.] Thucydides l. I, refellit vulgatam de re ſententiam. Neſcio an Herodotum deſignet.

P. 351. *l.* 23. Ὑπὸ δακτύλῳ.] Cod. Arch. δακτύλων. vidit Valla.

44. Ἄγι῀.] Vide p. 503.

P. 352. *l.* 9. Κατωμοσίλιν.] Alii recentiores dicunt διωμοσίλιν.

P. 355. *l.* 25. Οἷκως γάρ.] Suidas hæc adducit paulo aliter, ἐνέχραυε τὸ πρόσωπον τῷ σκήπτρῳ. Codici Arch. & Euſtathio deeſt σκῆπτρον.

28. Ἐν ξύλῳ.] *In codice Numellis.*

47. Ἐν ἀλογίῃ.] Cod. Arch. ἐν ἀποριᾳ χρών.

P. 356. *l.* 16. Σίπυα.] Cod. Arch. Σήπυα. Sic Interpres.

20. Ἐπίκοινα.] Vide pag. 337.

P. 358. *l.* 1. Φιγασούς.] Non puto alibi hoc nomen reperiri. Codices A. & E. Φιλαγοὺς habent. Hinc vero lectio emicat, Φιγαλοὺς, quam Stephanus in Φιγαλέα agnoſcit.

P. 359. *l.* 48. Δηίσασθ῀.] Cod. Arch. λῃίσασθαι. Quartum autem verſum ſic legit,

Ἀλλ' ὄρκια πᾶσι ἐσιν ἀνώμαλα῀, ἐδὲ ὅπι χεῖρας

Οὐδὲ πόδας, κεφαπνῶς ἢ μετέρχε῀ —— Ultimus verſus, ſi recte memini, eſt Heſiodi.

P. 360. *l.* 31. Κνοίθε.] Cod. Arch. Κνύθε.

48. Δωρεϊώ.] Cod. Arch. δωτίνλω. Recte, nam alibi ἤγαγον δωτίνας ἐκ πολίων.

P. 361. *l.* 8. Ἐφερόν τε ἐῆγον.] *Depradabantur.*

19. Ἐπιπαρασήρων.] Aliter ὑπίπαρσερον, ῥόπλερον, κορώνη.

P. 365. *l.* 20. Πολεμένλων.] Cod. Arch. πολεμιζόνλων.

26. Δαρεῖ῀.] Heſychio, φρόνιμο῀ ἀπὸ Περσῶν. ἀπὸ Φευγῶν Ἑλλῳ. forte εἱρλῳ. Cteſias Δαρειαῖον ſcribit.

44. Ἱπποβοτέων.] Cod. Arch. De quibus ſupra jam meminit, p. 313. Nihil hîc muto.

49. Τὼ πόλιν.] Addit codex Arch. ἢ ἐλθεῖν ἐς τὰ ἄκρα. Conſentit Valla.

P. 364. *l.* 25. Ἀπολιννύμενοι.] Confer p. 326. l. 6. Ibi unius tantum ἱρᾶ meminit combuſti; hîc ἱρῶν.

29. Κατεργονλες.] Cod. Arch. κατεργάζονλες.

42. Ὁμομήτορι.] Quod rectius, Cod. Arch.

43. Τῆσιν αὐτῆσιν ἱπποιζιν.] Uti & paulo infra. *idem.*

P. 367. *l.* 2. Τέθαπλαι.] In his Cimoniis ſepulcris ipſe Herodotus ſepeliebatur. Marcellinus vit. Thucyd.

9. Μιλλιάδλω.] Vide Marcellinum in *Vita Thucydidis.*

14. Ἐκπεφυγών.] Cod. Arch. ἐκπεφυγώς.

26. Φιλιππίδλω.] Lucianus hæc ridet. Infra Φειδιππίδλω. Cod. Arch. & hic, & ibi Φιλιππίδλω. Ita & Plutarchus, contra *Herodotum.* & Iſidorus Peluſ. l. 4. Epiſt. 69.

P. 368. *l.* 4. Γσαμβύε.] Ita omnino. vide autem quæ Plutarchus I contra Herodotum p. 861 adfert. confer & Juſtinum.

24. Ψάμμον.] Cod. Arch. γλῶ. Idem lectiones marginales confirmat, in quibus ὁδὼν Ionicum eſt, & parit compoſitum Χαυλιόδων aliaque.

40. Ἑκαλέρω.] Cod. Arch. ἑκασέρω.

P. 367. *l.* 12. Ταῦτα γονίλες.] Cod. Arch. ἀναγνόνλες.

P. 368. *l.* 27. Θυσίας.] Meminit Scholiaſtes Ariſtophanis. Fiebant hæc ſacra Brauronе, Pollux VIII. c. IX. §. XXVI.

P. 369. *l.* 28. Αἰτίη, ἣ ἔχε.] Plutarchus, αἰτίλω ἔχον, hîc legit.

30. Ἀναδέξασθ῀.] Pagina proxima ἀναδέξαι. Atque ita Plutarchus hîc legit, & codex Arch. & pag. 371. Scutum ſublatum erat proditionis ſignum. *P.* 370.

P. 370. *l.* 26. Δεινὸν χόλον.] Puto Vallam vertiſſe *multum acerbitatis.*

P. 372. *l.* 15. Ἐξενείκαμ.] Cod. Arch. ἐξενείκαδ ἐσώπαξ.

P. 373. *l.* 6. Δάμας.] Cod. Arch. Δάμασ@ Ἀνύρι@ ϐ. Vera eſt lectio Ἀμύρι@. *Amyris inſanit* quid ſit norunt paræmiographi.

11. Αἰολίδ@.] Cod. Arch. Αἰτωλίδ@. Valla Ætoliæ.

P. 374. *l.* 13. Σχήμαϐα.] Cod. Arch. ὀχήμαϐα. Ambigo.

P. 375. *l.* 36. Χθονίων θεῶν.] *Deorum inferorum.*

P. 378. *l.* 16. Καϐανύσας.] Codex Et. καϐαλύσας. ſic interpres. Cod. Arch. καϐαήσας.

AD LIBRUM SEPTIMUM HERODOTI.

Pag. 379. *l.* 7. Ἐς Σάρδεις.] Vide paginam 236. l. 25. & 26. πολλῷ πλέω —— παρεῖχον, Cod. Arch.

P. 380. *l.* 24. Βασιλεῦσαι.] Cod. Arch. ἐϐασίλδζεν.

27. Ξέρξεω.] Cod. Arch. melius. Valla non vertit.

P. 381. *l.* 21. Ἀναϐεϐήκεσαν.] Cod. Arch. ἀναϐεϐήκεσαν τῷ ἔχθεϊ προκαταλυσάμβοι. Id eſt, *inimicitias prius deponentes.*

23. Πεισιϑρατίδεω.] Puto ſic ſcripſiſſe Herodotum. Ita ſane cod. Arch.

25. Λώσι Ἑρμιωνέ@.] Cod. Arch. ſed notior eſt Laſus Hermionenſis ex Procli chreſtomathia, & Tzetze ad Lycophronem, Pauſania, aliiſque, quam ut de eo hîc dubitari poſſit.

27. Ἐκ τᾶ Θαλάσσης.] Cod. Arch. cum margine καϐὰ τᾶ Θαλ.

38. Ξέρξης.] Darii & Xerxis bella hæc ſcripſit Charon Lampſacenus Herodoto paulo ſenior. Item Simonides. *Suidas* & Tertullianus lib. de *Anima*, & Plutarchus, & Pauſanias hoc docent.

P. 382. *l.* 1. Σύλλογον ἐπίκλητον.] Poſteriores una voce σύγκλητον. aliquando σύγκλητ@ ϐουλή. Tragicus quidam λέχεω σύγκλητον dixit.

22. Ὑπερθέωμαι.] Omnino ὑποθέωμαι. unde apud noſtrum toties ὑποθήκαι. Sic ὑποθέμεν@, τοῖς ὀνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον. Quanquam ibi quoque ὑπερθέμεν@ male ſcribatur. ut etiam p. 389. l. 47. ubi iterum codex Arch. ὑπελθεῖν.

P. 383. *l.* 4. Ἀναίτιοι ὑμεῖς.] Codex Eton. hæc interponit, ἡμεῖς μὲν τοσαῦτα ἀγαθὰ ἔχομεν. ὑμεῖς δέ. *Nos tot bona reportabimus.* Infra codex Arch. χρὴ συμπαρεῖναι.

24. Ὑπάρξαντας ἀδικίης.] Scio alibi ſic loqui Herodotum, & alios. Hîc autem in codice Arch. video ἀληθεῖς. Puto igitur Herodotum ſcripſiſſe ἁλίτας, *peccatores.* Homerus etiam dixit τίσασθ ἁλείτην.

P. 387. *l.* 5. Μετὰ δὴ ϐυλδύεαι.] Cod. Arch. ϐυλδύσεαι Ω'. Π. 5ρ. μὴ ἄγξῃ, quod rectum eſt. Vide l. 24.

49. Θεός ἐσι.] Cod. Arch. Θεός τις ἐσί. Ita p. 388. l. 16.

P. 388. *l.* 12. Φρονέειν τε εὖ.] Formavit hoc ex noto Heſiodi dicto.

38. Φανήσεϑ.] Cod. Arch. φανεῖϑ. Margo φανέτω. vide pag. ſeq.

49. Οὐδὲ ἐπιφοιτήσῃ.] Cod. Arch. & Eton. & Valla hîc legerunt σὲ ἢ ἐπιφ. Poſtulat id ſententia.

P. 389. *l.* 8. Νομίζων.] Scripſerat ἐλπίζων. Ita legit Valla, ita codex Arch.

47. Ὑπετίθεε.] Cod. Arch. ut p. 382. l. 22.

P. 390. *l.* 17. Ἀνομένῳ.] Cod. Arch. ἀναστιμομένῳ. Indubitabilis lectio.

21. Σκύθαι.] Vide paginam 3. & 6.

26. Μυσῶν τε ϗ Τευκρῶν.] Vide p. 406. l. 24. Xerxes finxit Principes Græcorum ſibi patriæ proditionem addixiſſe. Hinc tot gentes non tam ad bellum, quam ſpolia, confluxêre. Polyænus VII.

36. Ὕδωρ πινόμενον.] Juvenalis,

—— *epotaque flumina Medo*
Prandente ——

Inter hos fuere Onochon, ſive Onochonus, Iliſſus, Scamander, Melas, Liſſus, Echidorus, v. p. 446.

P. 391. *l.* 1. Βαϐάρης.] Supra Βαϐάρης, ut Οἰϐάρης. ita Juſtinus. Tzetzes falſo vocat Βαρϐάνλων.

14. Κλεωναι.] Erant & aliæ Cleonæ inter Argos & Corinthum.

P. 392. *l.* 14. Πόνον.] Puto recte ſe habere. Valla tamen cum codice Arch. legit πόρον. Alii χῶρον.

28. Καταῤῥήκλης.] Multa de hoc diſputat Salmaſius ad *Plinium.*

34. Πύθι@ ὁ Ἄτυ@.] Omnino contemnenda eſt lectio marginalis. Locum hunc adducit Euſtathius ad Β. Γλιάδ@, non tamen ſane.

P. 393. *l.* 9. Γεωπόδων.] Cod. Arch. γεωπεδίων (vel γεωπέδων) ἀρχείων ἐσὶ βίϐ@.

44. Καλλάτηϐον.] Cod. Arch. Καλλάτιον π. Forte Καλλατίαν. Nam Stephanus in Κάλλαλις habet καλλαΐα. Idem tamen hîc legiſſe videtur Καλλάτηϐ@.

48. Χρυσέῳ.] Tzetzes ad Lycophronem videtur hîc legiſſe ἐχρύσωζεν.

P. 394. *l.* 2. Γλῶ ϗ ὕδωρ.] Vide Briſſonii collectanea de *regno Perſico*, l. III.

14. Μά-

14. Μαδύτ᾽.] Cod. Arch. Α᾽ζύδ᾽. Vide tamen p. 553. l. 26.

31. Μασιγέας.] Cod. Arch. rectius σιγέας.

P. 395. *l.* 10. Ο᾽νυξι. Cod. Arch. ὄνοιζι. Hoc rectum.

P. 396. *l.* 27. Τῇ ψυχῇ.] Sic legit codex Arch. non τῷ ψυχῷ.

45. Νισαῖοι.] Cod. Arch. & Stephanus Νησ. *Arrhianus etiam Νησαῖα ἵππου genere mutato. Suidas Λεονάτ@, vulgatos libros sequens scribit Νισαῖοι. Vide supra, p. 201.

P. 398. *l.* 37. Οἵλω συ.] Cod. Arch. οἵλω πεφ.

38. Μεμνεώμεθα] Cod. Arch.

47. Τ᾽πόπλεως.] Cod. Arch.

P. 399. *l.* 22. Κομίζεαι.] Cod. Arch. δεῖ κομίζεσθ. Quæ lectio Vallæ placuit, uti & hæc ἔχων δή τοι λιμ. & l. 29. ἔσον ἀν περθαίνης ἑκατέρω.

P. 400. *l.* 40. Μεταβάλλω@. Τ.] Cod. Arch. ——λωσι γνώμας ἔχωσι, Τ σύ τε. Valla videtur legisse amplius χρήτδμα μέγιστον.

P. 401. *l.* 13. Ε᾽ντεταμψώς.] Cod. Arch. ἐντετασμψώς. *Intente.*

31. Διαχειῶαι] Cod. Arch. Δαχεῖνα. Ita Valla.

32. Πέλαγ@.] Uterque legit. ut miram ubique inter Vallæ codicem & hunc nostrum observes concordantiam.

P. 403. *l.* 15. Πλῆθ@, ἐδδ.] Cod. Arch. ἰφάνη ἐδδ. De numero nimium quantum variant Auctores. Ælianus videatur l. 13. c. 3. Diodorus 11. Plinius 33. c. 10. Nepos in vita *Themistoclis*, Justinus, Isocrates *Panathenaico*. De hac expeditione scripserunt horum temporum celebres auctores cum alii tum Charon Lampsacenus, Phrynichus tragichus, quem sequebatur Æschylus in Persis, Chœrilus Samius, qui omnes gentes, teste Josepho, recensuit.

P. 404. *l.* 5. Α᾽νάφης.] Cod. Arch. & Valla Α᾽ναφάνης.

6. Ε᾽σεσάχαλο.] Cod. Arch. ἐτεζάχαλο. Vide p. 403. l. 28. 406. l. 4.

38. Α᾽ζάνης.] Cod. Arch. Α᾽ρτάνης ὁ Α᾽ργαίυ. Magna est in his ducibus nominum varietas. Quædam finxit Æschylus, nec satis apte, si terminationem spectes.

P. 405. *l.* 6 Παλίνλονα.] Eustathius ad hunc locum respexit, cum τόξον παλίνλονον exponeret κυκλοτερὲς, τὸ ὅπῃ θάττες μέρη κλινόμψον.

34. Ε᾽σαν.] Cod. Arch. ἴσαν, ut Valla.

P. 406. *l.* 6. Φρύγας.] Conon *Narratione* 1.

19. Νεζρῶν.] Cod. Arch. non νδυρῶν. facilis lapsus.

26. Λυκοεργέας.] Athenæus, ἐν Λυκίᾳ εἰργασμψυς. l. XI. c. XI.

31. Καβηλέες.] Cod. Arch. Καμηλέες —— Δασίντοι.

34. Μιλύαι.] De his in 1 dixit; eosdem & Solymos facit. Hinc Josephus cives suos esse vult, quos Chœrilus enumerarat in hoc exercitu, & tribuit iis pro galeis ἵππων δαρᾶ πρόσωπα, Herodotus διφθέρας. V. p. 405. l. 29. Cod. Arch. hîc, Μινύαι.

P. 407. *l.* 23. Τελνζαταίχμης.] Cod. Arch. ut margo & Eustathius Τελταλαίχμης.

28. Ζερδομψής.] Cod. Arch. Μαυσίσης, & Γέργης. V. p. 418.

34. Θανάτῳ βιαωθείς.] Cod. Arch. βιωθείς. Placet μιωθείς.

P. 408. *l.* 7. Σειρῆσι.] Potius Ζειρῆσι. *Sagulis.* ut supra p. 406.

48. Ε᾽πῶ ἓ Δμκ.] Numerum navium variant Justinus, Tzetzes; Herodotum sequitur Diodorus.

P. 409. *l.* 9. Αἰγύπλε πᾶν.] Josephus adducit primo contra Apionem.

26. Ω᾽μοβοίης.] Eustathius hîc legit ὠμοβοίοις.

31. Παμφύλιοι.] Cod. Arch.

P. 410. *l.* 34. Α᾽χαμψής.] Cod. Arch. —νης ὁ Δαρείυ ἐὼν ἀπ᾽ ἀμφ. ἀδελφεών.

44. Πάπλω.] Cod. Arch. Μάπην, & Μέρβαλ@, & Ω᾽ρυμέδοντ@, & Γόργ@, & Τιμωνᾶς. Mallem hîc pro Α᾽ρίδι@, legere Α᾽ραδι@. est enim Α᾽ραδ@ insula Phœnicia.

48. Πύγρης.] Cod. Arch. Πιγρησὸς ὁ Σελδ. Fuit Pigres alius ab hoc. Vide & p. 289. Scribitur Tigretus, & πίγρητ@. V. Voss. de Poët. Gr.

P. 411. *l.* 9. Λυγδάμι@.] De hac vide Ptolemæum Hephæstionem l. VII.

12. Καλυδνίων.] Scribe Καλυνδέων, ut pag. 410. Ita & Stephanus. Mox ut in margine, codex Arch. Εὐδοξοτάτας.

P. 412. *l.* 13. Σύνηρο@.] Hæc non recte vertit Valla. Mallem, *Paupertas quidem Græcis semper fuit indigena, virtus autem adscititia: Hanc sapientia & legibus rigidis excolunt.*

22. Δυλοσύνην.] Pagina 394. l. 2. γλῶ ἓ ὕδως petebat. Aristoteles ait id servitutem denotare. Himerius vocat σύμβολα δυλείας. Ipse Xerxes, δέλιον ζύγον. Homerus δέλιον ἦμαρ.

31. Εἰπέ μοι, σύ.] Imo ἑ φῄς. Ita & Valla, & sententia postulat.

39. Δίζημαι.] *Postulo, conjicio.* pro ἀντάξιον codex Arch. δίκαιον. & puto sic scripsisse Herodotum, quoniam & alibi sic scripsit: ut δίκαιός ἐσι φέρεσθ τῦνομα. & ὑμεῖς δίκαιοί ἐσε ἀμυνέονλες ἰέναι. *Æquum est vos ire.* Hippocrati δίκαι@, ὅμοι@, δῦλογ@, ἴσ@. *Hesychius.* Vide p. 425. l. 21.

P. 413. *l.* 1. Ε᾽όντων πέντε.] Cod. Arch. ἐόντων ἐκείνων. Ita Valla.

P. 414.

P. 414. l. 2. Μεγαδόσεω.] Cod. Arch. Μεγαλόσεω.
40. Μεγαβύζε.] Cod. Arch.
P. 415. l. 37. Εἰρημιώην, δεύτερα.] Cod. Arch. χώρην δ.
P. 416. l. 9. Ἐννέα ὁδοί.] Amphipolis.
32. Ξέρξης.] Pro Πέρσης. Cod. Arch.
35. Ἀκώων ἤδη ῥωμένων.] Addit Cod. Arch.
49. Ἐς πᾶν κακῦ.] Athenæus hîc legit πᾶν κακῦ.
P. 417. l. 15. Σιτάϊεσιον.] Cod. Arch. Quod eſt Ionicum.
P. 418. l. 9. Τειταλαίχμης.] Euſtathius prius p. 80. l. 5. legit Τειταυλαίχμης. Vide & paginam 407. Pro Σέργις codex Arch. hîc habet Γέρτις, ibi Γέργης. Mox Σμερδομένεα.
16. Πίδωρος.] Cod. Arch. πίλωρος. Ita & Stephanus. Emenda Ortelium.
P. 419. l. 2. Χείδωρον.] Ptolemæo Ἐχείδωρος. Ita ſcribitur apud Apollodorum.
P. 421. l. 44. Σπερθίης.] Suidas, Σπέρχις. ut & codex Eton. pag. proxima.
P. 422. l. 48. Ὡς εἷλεν.] Cod. Arch. ὡς εἶχεν ἁλίκας. Locus eſt depravatiſſimus.
P. 423. l. 4. Σιτάλκεω.] De Sitalce Thucydides videndus. Pro Τύρεω ſcribe Τήρεω. Vide p. 247.
8. Ἀϊστέας.] Thucydidi Ἀϊσθής. Vide hanc rem apud eum, libro 2.
25. Οἱ Ἀθηναῖοι.] Cod. Arch. cum Valla, εἰ.
33. Προδόντες.] Cod. Arch. προδοθέντες.
46. Σωτῆρας.] Herodotus, quaſi eſſet Athenienſium hiſtoricus, libenter eos laudat. Diyllus apud Plutarchum ſcribit, ob eam rem, multo auro donatum ab Athenienſibus.
P. 424. l. 22. Συληθρές.] Cod. Arch. Ἀσιηθρὲς, quod puto eſſe gloſſema. Oraculum hoc extat apud Euſebium *Prep.* V. Suidam in Ἀνεῖλεν, Tzetzem *chil.* IX.
38. Ἱκεσηείην.] Cod. Arch. ἱκετηείας. Ut Valla.
47. Οὐ δύναῦ παλάς.] Habes apud Ariſtot. *Rhet.* lib. 1. Cl. Alexandrinum, Euſebium, & Suidam.
P. 425. l. 18. Ἀπήιζαν.] Pro ἀπαλάσσοντο, Cod. Arch. & Eton.
43. Ἔπος.] Cod. Arch. & Eton. & Valla πάθος.
P. 427. l. 16. Ἐς ὄψιν.] Narrat Polyænus VII.
43. Ἀδικέιζι.] Narrat Polyænus VII.
P. 428. l. 17. Σαώσῃ.] Cod. Arch. φυλάξει. Extat Oraculum apud Euſebium *Prep.* VI.
P. 429. l. 11. Ἡμέας εἰκός.] Cod. Arch. οἰκός. recte. mox ἔξω, ut in ora.
30. Ἐμμώνην.] Cod. Arch. Ἐπιμένην.
45. Ἀργείοισι.] In his expendendis multus eſt Plutarchus.
P. 431. l. 37. Ἀχαϊστάλου.] Scripti omnes ἀχαϊστώτάλου.
41. Λακεδαιμόνιοι.] Deeſt ἢ Ἀθηναῖοι. ut teſtatur codex Arch. & Eton.
P. 433. l. 19. Ἀρέσκεσθ.] Cod. Arch. ἀρκέεσθ.
46. Διακοσμῆσαι.] Intelligit Meneſthea in *Homeri Catalogo.*
P. 434. l. 1. Cod. Arch. Τπιένες. recte.
P. 435. l. 3. Ἀμίλκαν.] Diodorus Ἀμίλκωνα, Polyænus Ἱμιλκῶνα vocat, male. erat hic Himilcas junior.
23. Εἰκότι χρεωμένων.] An forte εἰκότι. Vide p. 549. l. 48.
24. Ἐν τῇ Σικελίᾳ.] Deſunt codici Arch.
34. Φοίνικες λέγουσι.] Intelligit Phœnicum Annales, quos cum alibi, tum pagina 2 & 3. laudat.
P. 436. l. 9. Ξέρξην.] Non Πέρσην codex Arch. ut prius. De Amilcaris exitu vide Diodorum.
32. Μηνύων.] Cod. Arch. μηνίων. Cretenſes non ſunt ulti Minois mortem, ſed Menelai injurias ulti ſunt.
P. 437. l. 24. Ἀντὶ τότε.] Cod. Arch.
25. Ἐκ Κρήτης.] Omnino ut Valla & codex Arch. Τροίης.
36. Φρονεκσέων.] Cod. Arch.
42. Ἐν.] Deeſt, recte.
P. 440. l. 4. Ἀνέμοισι.] Vide Heſychium in Βορεασμοὶ, & Herodotum p. 443.
29. Ἀσωνίδης.] Cod. Arch. Ἀσωνίδησι.
44. Φόρμος.] Cod. Arch.
P. 441. l. 2. Διὰ πυρσῶν.] Cod. Arch.
7. Ἐπέλασαν.] Cod. Arch. & Eton. ἐπεσάλησαν.
12. Ἐκποδών.] Mox ἐπέπλεον. Pro παρέντες videtur Valla legiſſe παραέντες.
P. 442. l. 10. Δισμύριοι.] Cod. Arch. τεσμύριοι.
19. Καὶ τέσσαρες.] Cod. Arch. πέντε. Mox ταύτησι χιλιὰς & ἑκατοντάδες ἓξ, καὶ δέκα.
29. Οὕτω πεντηκοσίας.] Sic codex Arch. ὡς συμβαίνειν γίνεσθαι πάντα τὸ ῥηθὲν μυρ. πεντηκ. καὶ τεσσάκοντα καὶ —— ἀνδρῶν τὸ ἡγαγὸν, &c.
P. 443. l. 7. Αἱ μὲν δὴ πρ.] Cod. Arch. & Euſtathius, πρὸς τὸν γιῶ.
11. Ἐς Π.] Lege ἐς πόντον. Ita Suidas, Euſtathius & Cod. Arch. καὶ ὅτι ὀκτὼ νέας. Suidas contra omnes auget numerum ad πεντήκοντα.
25. Ἐξεβρήσσοντο.] Ita & Plutarchus hîc legit. Cod. Arch. ἐξερήσσοντο. male.
35. Εὐρώπης.] Cod. Arch. & Valla.
P. 444. l. 1. Κρητίνεω.] Plutarchus Κρησίνεω.
9. Παιδοκλόνος.] Plutarchus libro contra Herod. hæc explicat.
15. Ἔντομα.] Scholiaſtes Apollonii l. 1. exponit

ponit τὰ σφάγια. Recurre ad p. 416. ubi σφάζοντες ἵππους λόφους Μάγοι. Nisi τὰ ἔνταμα intelligat τὰ ἄνορχα. Ista enim τοῖς νεωτέροις mactabant.

25. Πηλῶ, εἴη τε.] Cod. Arch. ᾗ ὡς εἴη.

26. Πρῶτο.] Cod. Arch.

36. Ἐστρωτὸν ὕμα.] Homerus, ἐσόρεσεν ἧ θεὸς μεγακήτεα πόντον.

P. 445. l. 20. Ἀϊδώλοις.] Cod. Arch. Ἄϊδωλις.

37. Ὠνόχων.] V. p. 390. l. 7. Tzetzes Ὀνόχων scribit.

P. 446. l. 5. Ἐσελθόντες.] Cod. Arch. pro ἐσέλοντο.

P. 448. l. 15. Θηβαίων.] De hoc loco multa disputat Plutarchus l. contra Herodotum. L. 29. Cod. Arch. Δορύσσα, ut & margo.

P. 450. l. 18. Βραχυλέροισι.] Cod. Eton. μακροτ. Ita Valla. Cod. Arch. μικρολέροισι.

P. 453. l. 6. Κλέος μέγα.] Hæc vellicat Plutarchus.

P. 455. l. 1. Κολωνόν.] Plutarcho pro nomine proprio videtur sumi, l. contra Herod.

24. Ἀλφεός.] Eustathius legit Ἀλφεῖο.

27. Θαφθῆσι.] Pro ταφῆσι. Est quidem τραχυφωνία, sed quæ placuit Homero, Euripidi, & aliis. Vide Eustathium ad Ε. Iliados, ad πρώτῳ μὲν τρεφθέντι.

36. Πειθόμενοι νομίμοις.] Strabo. Cicero,

Dic, Hospes, Spartæ, nos te hîc vidisse jacentes,
Dum sanctis patriæ legibus obsequimur.

Diodorus aliud Simonidis epigramma citat.

P. 456. l. 40. Λεονυκάδης.] Negat Plutarchus eum fuisse ducem, sed Anaxandrum.

P. 457. l. 23. Λακεδαιμονίη.] Cod. Arch. Λακεδαίμονι. Ita & Eustathius legit.

31. Βασιλῆς ἡμόμ.] Cod. Arch. βασιλῆς τότων ἡμ.

35. Λακεδαίμονα χ.] Cod. Arch.

P. 458. l. 27. Ἐπιλέγεσθαι.] Cod. Arch. Ἐπιδέχεσθαι.

P. 459. l. 22. Ἔδοξε.] Cod. Arch. ἐδόκεε.

30. Ἐπίτηξε τὸ κηρόν.] Vide Vossium ad Just.

33. Ἐπὶ ᾧ κὴ ἀπίκετο.] Cod. Arch.

37. Γοργώ.] Vide p. 302, 305. Meminit Plutarchus in *Laconicis*.

Ibid. Γπέθετο.] Cod. Arch.

40. Ἄλλοισι.] Deest Cod. Arch. deerat & Vallæ.

Ad Librum Octavum Herodoti.

Pag. 460. l. 23. Ἑβδομήκοντα.] Neposcee facit.

P. 461. l. 12. περὶ τ.] Lege γῆς. Quamquam & τ ferri possit.

P. 462. l. 10. Πυρφόρον.] Interpres hîc plane hallucinatus est. Πυρφόρος sacerdos est; Sacerdotibus solet parci in præliis. Cum volunt significare cladem maximam, ajunt μηδὲ πυρφόρον, &c. deinde λόγῳ Valla vertit in λόχῳ. Diodorus Siculus rem sic extulit, μηδὲ ἄγγελον, τὸ δὴ λεγόμενον, διασωθῆναι.

32. Ἀλλ' ἡ γάρ.] Codex Eton. ἀλλ' ἔπω καιρὸς παρέχε. Ita Valla. Diodorus indicem hunc *Samium* facit.

P. 464. l. 35. Παραχελευσαμένοισι.] Cod. Arch. παρασκευασαμένοισι, ut Valla.

P. 466. l. 32. Ὥστε ἀφίσασθαι.] Cod. Arch. ἢ ὥστε μὴ ἀπίσασθαι. Quod probum.

45. Scribe Γσιμιδὺς cum cod. Arch. Plutarcho, & Stephano.

P. 467. l. 14. Ὀρυξάμενος.] Polyænus narrat *septimo libro*.

48. Τιχάνης.] Cod. Arch. rectissime Τεταναλαίχμης, ut supra.

P. 471. l. 3. Προνοίης.] Epitheton est Minervæ, *Pronœæ*. Pausanias, Diodorus.

P. 474. l. 7. Τεληκοσίαι.] Cod. Arch. ὀκτὼ κὴ πενήκοντα ἐς τεληκόσιαι. V. pag. 485.

P. 478. l. 38. Μυσικὸν Γακχον.] Vide Hesychium in ἄλαδε μυσαὶ & Γακχος. & Scholiastem Aristophanis ad Nubes, p. 142.

P. 481. l. 45. Ἐπῶ.] Videtur Homerus sextantum agnoscere. Vide ejus *Catalogum*.

P. 485. l. 47. Εὐεργέω.] Talis Solosson supra l. III. & Mardochæus. Brissonius l. I. de *Regno Persico*.

P. 486. l. 11. Θεάσασθαι.] Sedit Xerxes sub aurea platano, aderat ei Draco Eupompi F. qui per stadia XX prospicere valuit. is Xerxi omnia narrabat. *Piol. Hephastio*.

48. Ἔπίσημον τὸ νηός.] Quod erat in prora, τύπος, puta, Cignus, Taurus, Tigris, Sus, unde & nomen navi. ἔπίσημον in puppi. Sed nec hæc ubique distinguuntur.

P. 487. l. 37. Πᾶν αἰτιώμενος.] Cod. Arch. πάνυ ἐς αἰτιώμενος, ut Valla.

P. 488. l. 37. Ἀδείμαντον.] Hæc finxisse de Corinthiis Herodotum ait Marcellinus. *V. Thucyd. Plutarchus*, & *Dion Chrysostomus*.

P. 496. l. 23. Πρώτους μὲν Π.] Cod. Arch. μὲν τὸς μυείους. ut Valla. Vide Plutarchum in *Themistocle*, ubi Σιείφιος dicitur.

P. 500. l. 4. Ἀφιδναῖος.] Cod. Arch. Ἀθηναῖος. Mox idem καταμαγείων. Vide Plutarchum in *Themistocle*.

17. Στρατιῇ ὄν.] Cod. Arch. melius ᾗ Μαρδ. *exercitus, quem sibi elegerat*, &c.

P. 501. l. 37. Πρώϊος.] Cod. Arch. πρῶτον.

P. 502. l. 13. Ἡγησίλεω.] Cod. Arch. ἡσίλεω.

Ma-

Malæ. Vide Pauſaniam *Lacon.* Herodotum p. 351. 452. ſed in his recenſendis pauci conveniunt, ſive nomina ſive ordinem ſpectes. V. *Reineccium.*

29. Στασιῶϑ.] Cod. Arch. στρατιῶται.

P. 503. l. 3. Παντάχῃ μιν χρησόμενον.] Sic cod. Arch. *ubique terrarum oracula conſuleret.*

16. Ἐς Ἀμφιάρεω.] Ut Thebano nemini licuit dormire in Amphiarai æde, ita in Herculis, nemini peregrino. Plutarchus contra Herodotum.

P. 504. l. 30. Ὡς ϑ' ἥκουσε.] Codices ſcripti lectionem oræ agnoſcunt.

47. Σιὼ νόῳ.] Homerica eſt locutio; Νόῳ δ' ὄπίσαλεν ἰμάσθλιω.

P. 505. l. 18. Ἀργῖϑ.] Cod. Arch. Ἀργαῖϑ, vel Ἀργεῖος. Ab hoc reges deinceps *Argeadæ* dicti.

35. Παρεξῆσαν.] Cod. Arch. cum margine ſtat; nec non & Cod. Eton. Mox καταλύσεϑε. *Idem.* V. p. 513. l. 3.

P. 507. l. 27. Ἀϑέμιστα.] Cod. Arch. ἀϑέμιτα ῥέζειν.

45. Τοῖσιν ἐργαζομένοισιν.] Cod. Arch.

P. 508. l. 5. Ἔασαν.] Cod. Arch. ἔχουσαν.

AD LIBRUM NONUM HERODOTI.

Pag. 510. l. 4. Στασιωτέων.] Cod. Arch. στρατιωτέων. Non probo.

40. Καὶ ἀμφὶ ἑλ.] Epimone, ſive anaphora; quali Homerus utitur, Ἔνδ' ἔνι μὲν φιλότης, ἔνδ' ἵμερος, ἔνδ' ἀοιδή.

P. 511. l. 27. Καὶ τὸ μὲν ἡμέτερον.] Cod. Arch. ἀπ' ἡμέων ἔτως ἀκίνδηλον νέμεται.

38. Μηνύσι.] Cod. Arch.

41. Ἐκδεκώμεθα.] Cod. Arch.

42. Ἐπιτηδέσαιον.] Cod. Arch.

P. 512. l. 13. Χίλεϑ.] Plutarchi codices habent χείλεως.

27. Ἐπὶ ϑεὶ ἕκαστον.] Deſunt hæc Cod. A. & Vallæ, & Eton. nec hîc locum habent, nam infra pag. 520. recurrunt. Plutarchus tamen videtur hîc legiſſe.

P. 513. l. 9. Ξεινὸς.] Heſychius, in ξένοι. Τὺς Πέρσας.

P. 514. l. 24. Ἀτλαγῖνϑ ὁ Φρ.] Athenæus libro II. Ubi Caſaubonus notat in MS. eſſe Ἀτλαμνῖ. Vide infra 541. Plutarcho Ἀπαγῖνϑ, male.

P. 516. l. 28. Μαχίσιον.] Cod. Arch. Μαχίσιον. Ita & margo. probabilior eſt hæc lectio; abit Tzetzes, cui dicitur Μασίστιος.

P. 517. l. 20. Ὀφθαλμόν.] Cod. Arch. ὄμφαλον, *umbilicum.* Recte. Thorax reponebatur Athenis, in Minervæ Poliadis templo. *Pauſanias.*

30. Ἀλλὰ πάντας.] Deeſt ἅμα. ſupplet codex Arch.

43. Κήρυκες.] Morem multis teſtimoniis illuſtrat Briſſonius. Ratio hæc ſubeſſe videtur; ἄψυχα ἀψύχοις. Vide Heſychium in αἱμακτυρίαι.

P. 518. l. 13. Γαργαφίῃ.] Cod. Arch. Γαργαρίῃ.

23. Πολλὸς ὠϑισμός.] Cod. Arch.

41. Ἐπὶ διαχειμένοισι.] Interpres non cepit ſententiam. Verte, *ex pacto, ex conſenſu.* Τὰ διακείμενα ſunt ὡρισμένα συμφωνίαι, συνϑεσίαι, ὁμολογίαι, ut Diodorus loquitur. Illud nota, Herodotum ἕκαστον ἔτεα, Diodorum πεντήκοντα ponere.

P. 519. l. 42. Τὰς ϗποϑήκας.] Hæc dele; neque enim agnoſcit codex Arch. nec Valla, nec margo.

44. Τρωικοῖσι πόνοισι.] Virgilius, *Trojaque labores.* Cod. Arch. hîc ἡρωικοῖσι.

P. 526. l. 26. Ἀλλὰ τὰ μέν.] Cod. Arch. τά δὲ μέν.

41. Προελήλαλο.] Cod. Arch. προσελήλαλο.

P. 527. l. 10. Ἐϑέλοιμι.] Puto ita ſcripſiſſe Herodotum; habet tamen codex Arch. haud male, ἔλοιμι.

16. Καταῤῥωδήκεε.] Rectius, ad normam Ioniſmi, καταῤῥωδήκεσι. Mox pro συναχϑῆτε idem cod. Arch. συλλεγῆτε. Eſt autem λιπαρεῖν quod ſequitur λίαν παρεῖναί τισι.

34. Ἀϑηναίους.] Vide ut omnes ſcriptores in Athenienſium laudes conſpirent. Plutarchus innuit Herodotum pretio ad hæc fingenda adductum fuiſſe.

P. 528. l. 14. Ἐκπαγλεομένων.] Cod. Arch. ἐκπλαγεομένων. Hanc ſcriptionem præfero, quoniam multis aliis in locis ſic video ſcripſiſſe Herodotum.

29. Ἄρχομεν.] Cod. Arch. ἄρξομεν, *Incipiemus.*

45. Εὔποροι.] Cod. Arch. ἄποροι. Ita Valla. & res poſtulat: nam Perſæ cominus, ut Spartani, non pugnabant.

P. 529. l. 9. Παρὰ τὸ δεξιόν.] Cod. Arch. & Eton. & Valla, παρὰ Παυσανίῃ ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας. Rectiſſime.

15. Συμβολὴν ποιεύμενοι.] Atqui locus poſtulat particulam negantem μή. Supplet codex Arch. & Valla.

44. Ἡγεμόνιον.] Cod. Arch. & Valla ἱρόν. Hæc omnia Plutarchus in *Ariſtide* ſublegit.

P. 530. l. 6. Πιτανήτεων λόχος.] Erat Πιτάνη quidam δῆμος cujus meminerunt Pauſanias, Heſychius, Thucydides, Herodotus ſupra, p. 181. l. 40. Ex hoc populo turma Amompharetum ſequebatur, quæ quidem turma una fuerit ex turmis militaribus Spartanorum. Turmas has, ſeu τάγματα,

quatuor aliqui faciunt, uti legere eſt apud Scholiaſtem Ariſtophanis in *Acharn.* ὑπὲρ Λακεδαιμονίοις ὑπῆρχον τέσσαρες λόχοι. Ariſtophanes ipſe in *Lyſiſtrata*, τέσσαρες λόχοι ἀνδρῶν μαχίμων. Alii tamen quinque fuiſſe volunt. Heſychius & Harpocration citant Ariſtotelem in *R. P. Lacedæmoniorum*. Has enumerat, opinor ex Ariſtotele, Scholiaſtes ineditus in Lyſiſtratam, Ἐδωλῶν, Σίνις, Ἀεί μας, Πλάσκας, Μεσοάγης, vel rectius Μεσοάτης, ut apud Stephanum. Ἐδώλας meminit Heſychius. De tribus reliquis non conſtat. Thucydides affirmat ſeptem fuiſſe: Notat hoc idem Scholiaſtes ad *Lyſiſtratam*, productis Thucydidis verbis. Video alios alium numerum ponere. Negat interim Thucydides ullam fuiſſe apud Lacedæmonios Πιτανητῶν λόχον, & Herodotum oblique tangit. Eum ſequitur Heſychius, qui tamen etiam apud aliquem poëtam reperiſſe videtur Πιτανήτης στρατός.

P. 531. *l.* 12. Ὅπλα ἦγε.] Cod. Arch. λόχον ἦγε, rectius; erat enim λοχαγός.

P. 533. *l.* 3. Γινομένων, ὑποβλ.] Cod. Arch. interponit χρησῶν.

42. Ἀειμνήστ.] Cod. Arch. hîc optime Ἀ ειμνήστ. Sane adſtipulatores habet Plutarchum & Pauſaniam.

P. 535. *l.* 31. Τάχ, ἢ τὴν σπιλωτήν.] Vide quid hîc ſperabat ſe inventurum Polycrates Athenienſis, apud Schol. Ariſtophanis p. 333.

P. 536. *l.* 36. Ἀείμνηστον.] Ita & codex Arch. nam hic Platæenſis alius eſt ab Arimneſto Spartano, de quo ad p. 533.

P. 537. *l.* 23. Ἐφόρεε ἄγκυραν.] Plenius codex Arch. διάσημον ἄγκυραν.

26. Εὐρυβάτην.] Cod. Arch. Εὐρυβιάδην.

36. Φαρανδάτης.] Sic Pauſanias. aliter Φερενδάτης. Vide p. 405. & 407. Hic apud Æſchylum in Perſis corrupte dicitur Φαραανδάκης.

46. Λῦσαι.] Placet cum codice Arch. legere φῦσαι.

P. 539. *l.* 41. Παυσανίᾳ.] In ejus honorem Παυσάνια feſtum fuit. *Pauſanias.*

P. 540. *l.* 15. Μήδων.] Athenæus hunc locum tranſcripſit. Legit autem ut codex Arch. & margo & Valla ἡγεμόνα.

41. Ἔθαπτον.] Cod. A. ἔθαφθεν. Ita & Valla.

P. 541. *l.* 3. Τῶν ἢ ἄλλων.] Hæc verba omiſit codex Arch. ſed non omiſit Plutarchus, imo acerbe de iis agit cum Herodoto.

6. Κοινά.] Lege κεινὰ, *vacua*. κενοτάφια. Ita hîc legit Plutarchus.

P. 542. *l.* 30. Συνεκήρυζε.] Cod. Arch. συνεκύρησε, *evenit.*

P. 543. *l.* 11. Ἡγησιφάτε.] Cod. Arch. ἡγησίφαλον.

26. Ποταμὸν ὄς.] Duo ſunt: oportuit nomine diſtinxiſſe. Vide Stephanum in Λάκμων.

P. 544. *l.* 42. Καλαμίσοιζι.] Cod. Arch. Λαμίσοιζι. N. L. Duris ἐν ὅροις Σαμίων hîc nobis uſui foret.

P. 545. *l.* 15. Κτισλώ.] Scribendum κτισύν. ea eſt forma Ionica.

P. 546. *l.* 8. Οἱ Ξέρξεω.] Omnino ut codex Arch. ὑπὸ Ξέρξεω.

41. Μιλώς.] Confer Ælianum in V. Hiſt. l. 2. c. 25. Plutarchum, *Camillo* p. 138.

P. 547. *l.* 27. Ἰθαμίτης.] Cod. Arch. Ἰθαμίτης. Vide p. 405, l. 1.

34. Πεφίλεω.] Scribe Πεφίλεως.

P. 548. *l.* 20. Ἀφεῖναι.] Lege ἀπεῖναι.

25. Πελοποννησίων.] Valla videtur vertiſſe Λακεδαιμονίων.

46. Φθάς.] Omnes ſcripti φθασθείς, *percipiens.*

P. 550. *l.* 14. Τυπώ.] Dictio eſt Perſica. Xenophonti, Γενέθλια. Athenæus l. XIII. hæc adducit.

18. Χρήζει.] Habet hîc codex Arch. δέεται, puto ex interpretamento.

37. Εἰσὶ τρεῖς.] Nec Valla nec codex Arch. agnoſcit.

40. Μεθέντω.] Repone cum codice Arch. μετέντα.

41. Μεγάλα ποιεῦμαι.] Cod. Arch. μέγα. Alibi μέγα ποιούμενος ταῦτα, & μέγα ὑπερφέρουσα.

45. Ἥσσω.] Scribe ἧσσον.

49. Γῆμαι.] Cod. Arch. γυναῖκα.

P. 551. *l.* 36. Διαβάντες.] Cod. Arch. Ἀφαλόντες. Ita prius, διέβαλον ἐκ τ Χίε ἐς Νάξον.

41. Οἰόβαζος.] Cod. Arch. Οἰάβαζος, Valla. *Oebazus.*

46. Ἀρταύκτης.] Plura Pauſanias.

49. Τιφελόμου.] Valla *petitis.* Cod. Arch. αἰτήσας.

P. 552. *l.* 6. Διεβάλετο.] *Fefellit.* Archippus in *Philo*, γέροντα Ἀφαλεῖν τήμερον. Ariſtophanes *Avibus*, διαβάλλεταί σε ὁ θεός. Imo παραβάλλεταί σε apud Alcæum, & παραβλήδην ἀγορεύειν apud *Homerum*. Schol. Ariſtophanis horum auctor. V. p. 327. l. 29.

23. Ἀφύκτως.] Cod. Arch. ἀφυλάκτως.

P. 553. *l.* 9. Νεάλωτοι.] Puto hîc Euſtathium legiſſe ἕσπερον. Ita ſane apud eum video haberi hodie in Odyſſeam.

17. Τίνεσθ.] Cod. Arch. σίνεσθ, nec dubito quin ita & Vallæ occurrebat. Euſtathius expoſuit per βλάψα.

36. Ἀρτεμβάρης.] Cod. Arch. Ἀρτεβάρης, & quidem in l. 1, ſic ſemel pinxit: ſed male.

P. 554. *l.* 5. Μαλακὸς ἡνέσθ.] Cod. Arch. ſupplet ἄνδρας, conſentit Valla.

Hæc

L. S.

Hæc ſunt, Lector candide, quæ vere καὶ' ἔπιδρομὴν ex Herodoto meo transfudi in calcem hujus editionis; poſtquam acta jam, & tranſacta erant omnia, quæ ad hanc impreßionem concinnandam ſpectare videbantur. Multa ſciens intacta reliqui; ab aliis occupata non repoſui. In Latinis quædam denuo verti; in Græcis quamplurima emendavi. Nec arroganter hoc à me dici quiſquam exiſtimet: Nam conjecturis meis nihil, omnia vero accepta refero ſcriptis exemplaribus; quorum illud, quod mihi utendum dedit R. P. Archiepiſcopus Cantuarienſis, utramque paginam in hoc negotio fecit. Nec pœnitendum interim ſubſidium attulit alter codex MS. cujus Variantes Lectiones mihi ſubminiſtravit Johannes Roſwel, Vir humanißimus, & præclararum omnium artium peritißimus. Illud vere dicturus videor, me venam ſaltem aperuiſſe ad Herodotum ſanandum. Id certe volui, & ut conſequerer, ex Galeno, Heſychio, Georgio Pardo Ionicarum dictionum Lexicon *auxi & locupletavi; tum etiam Herodotum non indiligenter contuli cum Athenæo, Euſtathio, Suida, aliiſque ſcriptoribus, qui ab eo quicquam fuerant mutuati. Linguæ Ionicæ canon fuit olim Herodotus; Enimvero in vulgatis libris tot occurrunt gloſſemata, tot ab ea dialecto ad alias aberrationes, ut vix trientem Ionici idiomatis nunc ſupereſſe crediderim. Infinita ſunt, quæ ex Codice Archiepiſcopi hoc in genere reſtitui poterant; ſed nunc non erat his locus. Exoriatur aliquis, ita voveo, cui otium ſit uberius & ingenium, ad perpurgandum Herodotum; Ille his noſtris & plura & elegantiora facile inveniet; Ille de optimo ſcriptore, de viris doctis, & de me etiam optime merebitur, ſi, reconditiori inſtructus eruditione, tumultuariam hanc noſtram ſcriptionem, quaſi Herodoto minime dignam, plane diſpungat.* Vale.

JACOBI GRONOVII

NOTÆ

ET

OBSERVATIONES

in novem libros

HERODOTI.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in novem libros HERODOTI.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ HERODOTI.] An recte ſic edatur id nomen, ambiguum facit auctoritas eruditorum, in quibus Henr. Valeſius ad Ammiani Marcellini librum XXI cap. 6. ſuſtinuit palam notare Latinos Græca nomina fere adſpirare ſolere, ut cum „ Herodotum & Herophilen & Herodicum „ ſcribunt, cum Erodotus & Erophile & „ Erodicus emendate ſcribi debeant. Ero„ dotum quidem paſſim in Græcis editioni„ bus adſpirari hodie videas; ſed id men„ dum eſſe non dubito. Novimus hanc cauſam in ſimilibus vocibus, ut Hannibal, Homerus, ſæpe tractatam fuiſſe, quam relinquimus, quum ſufficiat nunc expromere rationem Mediceæ Bibliothecæ, & ejus longævi codicis, quem antetuli. Nam illic exſtant varia exemplaria hujus voluminis & hiſtoriæ, ubi nomen iſtud ſine dubio adſpiratur. Cæterum in hoc noſtro legitur Κλειώ Α΄ Ἡροδότου ἁλικαρνησσῆος. Harum poſtremarum appellationum primis vocalibus nunc impoſita eſt nota ῾, at non aureæ repetitioni nominis Ἡροδότου in fine libri primi, ubi videas ΗΡΟΔΟΤΟΥ. non in principio ſecundi, non tertii, non quarti, non quinti, ſed ſexti principio apponitur contrario ductu ῾ (tanquam vetus illud Η præponi ſolitum ſcriba hic librarius divideret: de hac autem pſile & de priore aſpera monuit Salmaſius ad Conſecrationem Regillæ p. 44 & 52, ubi plura huc pertinentia.) ut lenis ſit ſpiritus, quum ſeptimo imponatur ſimilis primo, ut & nono, quum octavus liber eum ignoret. Sed & alter eodem nomine uſus apud auctorem noſtrum 8, 132 ſimili modo adſpiratur in MS. Hic vero ſpiritus nunc aureo, nunc rubro colore inductus eſt. Ex quibus ante omnia præclarum & bona fide odoris veriſſimi plenum patet iſtud ἁλικαρνησσῆος. Ita enim turpiter iſtud appellativum ventilatur variis velut follibus, ut Camerarius in dialecti Ionicæ ſpeciminibus pag. hujus editionis 718 annotaverit Ἁλικαρνασσῆος pro Ἁλικαρνασσέως, & tantum hactenus; Stephanus in Prolegomenis pag. 743 [Interim certe adeo in hac parte nihil mutare ſum auſus, ut in ipſo etiam principio Ἁλικαρνασσῆος retinuerim, & in Ἁλικαρνησσῆος mutare noluerim: quamvis ſit Ἁλικαρνησσός 3, 4 & Ἁλικαρνησσῆ 8, 104] Tanquam hæc ſumma hæſitationis foret, quum Ἁλικαρνησσὸς etiam exſtet 2, 178 & Ἁλικαρνησσός 1, 144, quum in eodem libro 1 cap. 175 exhibeatur Ἁλικαρνασσῆ. Hoc magnum incertum videbat Stephanus, ubi notari debet illud libri 1 cap. 144 Ἁλικαρνησσός factum eſſe ab ipſo Stephano, tanto indecentius, quod ibi mox ab ipſo eodem relinquatur etiam Ἁλικαρνησσόν, quum Aldus & Camerarius ediderint Ἁλικαρνησσός. Et hic Stephanus etiam ipſum titulum mutavit, etſi id neget, & quum Aldus & Camerarius edant Ἁλικαρνασσέως (ſicut nummi, qui hodie ſuperſtites & in notitiam producti ſunt, fere cuſi ſub Cæſaribus, habent Ἁλικαρνασσέων) ipſe fecit Ἁλικαρνασσῆος; quod placuit etiam Tanaq. Fabro in Epiſtolis Criticis pag. 30. Nunc igitur principio hoc ad veterem & genitivam formam confirmato ex priſca fide, etiam gemino Σ, interdum uno conceſſo, unum illud in libri 1 cap. 175 Ἁλικαρνασσῆ non pro exterricinio haberi debet, ſed in quo conniverunt oculi inſpicientium libros antiquos, quod meis forſan quoque contigit. Sed ab Stephano deterritus & ipſe fui, quam tamen meram Empuſæ hujus eſſe vanitatem jam declarat codex Mediceus, & omnino poſthac ita mutari debet; tum ex reliquis colligas huic ipſi volumini, quum primo ſcriberetur, adſpirationem non fuiſſe datam, ſed poſtea impoſitam. Etiam hinc patet ſingulorum dein librorum titulos ab iſto Stephano pro lubitu ſuo auctos denſatoſque, nempe ut omnes ad unam formam eamque ſatis verboſam redigerentur; quum nec Aldus nec Camerarius, nec liber certe Mediceus, unde colligo etiam de aliis, habeant illam adjectionem Ἁλικαρνασσέως: quæ an non ſatis eſt, ſi ſemel in primo conſpectu & fronte exſtet? Ut hoc addam, Suidas in v. Λέσχη citat epigramma Callimachi, quod notavit chirographo ſuo Hadr. Junius ex-

ſtare in Anthologia Epigr. 3, 399, eſſe autem Callimachi, in quo dicitur Ξεῖν' Ἀλικαρνασσεῦ, ut legitur in editione Baſileenſi, prout etiam exhibet MS. codex Lugdunenſis, ſed perperam Genevæ & Cantabrigiæ mutaverunt in Ἀλικαρνασσεῦ geminato ſigma ex vulgari nimirum pronunciatione. Quum autem Herodotus vel Græcia, ut fere innuit Lucianus, hiſtorias has publico Muſarum nomine inſignitis quibuſque partibus etiam numero novenario definierit, crediderim ab Gellio innui Herodotum, quum ſcripſit in præfatione *alii Muſarum inſcripſerunt*, ſicut notum quoque reddidit Suetonius Aurelii Opilii factum, qui volumina novem unius corporis variæ eruditionis ſcripſit ex numero Divarum & appellatione; videlicet ut obſervatum eſt ab aliis numerum novenarium in diviſione ſcripti & in ſerie rerum per partes digerenda ſæpe placuiſſe; etiam de Cephalæone monuit ad Græca Euſebii Scaliger & alii. His adde, quid in hoc principio cogitaverit Daniel Heinſius ad Horatium pag. 101. Nam cui bono erit inſpicere Neſſelium pag. 143 de Herodoto Viennenſi loquentem?

1, 4. Τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα.] Hæc recte dicuntur, adeoque videntur placuiſſe Philoni & Gregorio Nazianzeno, ut etiam voluerint imitari, prout patet ex verbis allegatis Henr. Stephano in Theſauro. Itaque affatim prudenter hæc Herodotus conjunxit, ſed quibus non debebant agglutinari præcedentia ἐξ ἀνθρώπων, quod tamen manifeſtiſſime videtur feciſſe interpres Valla, etiam ille ipſe qui continuis recognitionibus, ut vocat, interpretationem ejus luſtravit, Henr. Stephanus, quem occaſione loci 1, 10 μαθόσα ἢ ποιηθὲν ὑπ' ἀνδρὸς non tæduit ter de iſta præpoſitione ſcribere, primo in recenſione & interpretatione vocum Herodoti p. 725, ſecundo in Prolegomenis p. 738, tertio in alteris Proleg. pag. 743. Ille tamen reddebat *ex hominum memoria temporis longinquitate deleantur*. Omnino perperam, unde accidit, ut eum ſimul cum Valla aggrederetur in Epiſtolis eiſdem loco citato Tanaq. Faber, quaſi uterque exiſtimaverit poſſe dici Græce ἔργα ῥηόμενα ἐξίτηλα γίνεται ὑπ' ἀνθρώπων. Nam ſane in tribus illis locis Stephanus ſecernit ſe ab Valla, quod debuit Faber agnoſcere, quem ſæpe fervor nimius attollit. Utique clarum eſt in voce ἐξίτηλος non ſupponi alios quam homines, & ſolam memoriam hominum interque eos uſum vox iſta reſpicit, ut illorum mentio iſtic fieri non debeat, præſertim quum agatur de hiſtoria. Jam iſta loquutio per præpoſitionem ὑπ tam frequens eſt in Herodoto, ut qui ſupponitur eum evolviſſe, doceri de ea non debeat, quum occurrant & ἀῤῥημένῳ ἐξ Οἰτάνεος, & τούτων ἐξ ἐμοῦ ὕστερον ῥηθησομένων, & λεγομένῳ ὑπ' ἐμοῦ Λειταγόρεω, ac ſimiliter cum aliis verbis, & ut nunc ſunt ῥηόμενα ἐξ ἀνθρώπων, ita ποιήματα & ποιηθέντα, ſenſuſque Herodoti eſt, ut neque illa quæ evenerunt vel facta ſunt ab hominibus, tempore exoleſcant. Hinc jam apparet quanto pejus ſit, quod quondam ex Lipſia adferebat Fridericus, *ut neque praterita res ex hominum memoria, temporis longinquitate, exoleſcant*. Nec enim attendit vel ad loquutionem Herodoteam ῥηόμενα ἐξ ἀνθρώπων, vel ad ſententiam plane perfectam in ὡς τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται. Hæc ſi non ſatisfaciant, plane rem conficit Lucianus, in ſcripto de conficienda hiſtoria: Τοιούτοις προοιμίοις οἱ ἄριστοι τῶν συγγραφέων ἐχρήσαντο· Ἡρόδοτος μὲν ὡς μὴ τὰ γενόμενα ἐξίτηλα τῷ χρόνῳ γένηται, μεγάλα δὲ θαυμαστὰ ὄντα &c.

1, 8. Ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι.] Lepidum eſt, quod de his & anterioribus verbis notat Thomas Gale, *Exordium hoc præmiſit Pleſirrhous, Herodoti amaſius. Quæ ſequuntur poſt ἀλλήλοισιν, ſunt verba Herodoti.* Itaque cauſam hanc ſuam facit, & ex ſua perſona atque auctoritate ſic docet lectorem, quaſi illum quemcunque Pleſirrhoum vidiſſet hanc præfationem anteponere. Oportet unum hoc ſpecimen dari, quia ſimiliter conſulit in aliis, quæ peculiaria hic illic occultata tanquam ſua profert. Sed bonus vir talia θαύματα ab Herodoto debebat abigere, & fateri alium eſſe fundum hujus narrationis, quum ipſe auctor eſſe non poſſet, nempe Ptolemæum Hephæſtionem; ex illo enim refert Photius, ὡς Πλησίῤῥοος ὁ Θεσσαλὸς ὁ ὑμονοεάφος, ἐρώμενος γεγονὼς Ἡροδότου, καὶ κληρονόμος τῶν αὐτοῦ, ὅτι ποιήσαι τὸ προοίμιον τῆς πρώτης ἱστορίας Ἡροδότου Ἀλικαρνασσέως, non addito, utrum probaverit & crediderit ipſe Ptolemæus, non etiam an firmaverit id iſte Pleſirrhous. Certe quidquid illud eſt, & qualiſcunque iſte Pleſirrhous, obſtare illi videtur Dio Chryſoſtomus in Orat. 53 de Homero. Καίτοι τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὁπόσοι τινὰ ἔδοξαν ἔχειν δύναμιν, ἢ περὶ ποίησιν ἢ καταλογάδην συγγράφοντες, οὐ πρῶτον, οὐ τελευταῖον, τὸ ἑαυτῶν ὄνομα συγγραφόντων, πολλῶν ἢ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις τε καὶ ποιήμασιν solitorum ſcribere ſuum nomen, ὥσπερ Ἑκαταῖός τε καὶ Ἡρόδοτος καὶ Θουκυδίδης. Hujus ſane fides melior, & viciſſim ea juſte illi tribuitur. Et pari modo mox judicari debet de nomine uxoris Candaulæ, item de re-

regina conſpiciente Gygen egredientem ex cubiculo in cap. 10 de dracontite lapide.

1, 19. Διατίθεσθαι τὴν φόρτον.] Conſenſu mirabili intellexerunt interpretes *mercimonia expoſuiſſe*, prout id ſane erat unum ex muneribus eorum, qui ibant in commercia. Sed in Græcis non eſt præteritum perfectum. Deinde non agitur per illam locutionem de digerendis certo loco rebus venalibus per ſeriem decoram ad invitandos ad ſpectacula & hinc emptionem prætereuntes, quod eſt in verbo Latino *exponere*, ſed de diſtrahendis diſponendiſque accepto pretio, quod convenit per illos, qui emerunt. Recte intellexit hoc Æmilius Portus in Lexico Ionico, & adjunxit huic locum capitis 194 ex hoc ipſo libro, ubi vertebant ſimiliter *onaſque expoſuerunt*. Hinc mutavi vitioſa.

1, 24. Τωὐτὸ ὁ Ἕλληνες.] Sic quum exſtaret in optimo codice, non rebar Ioniſmum interpellare, quo minus reciperem pro vulgato τωὐτὸ τὸ Ἕλ. Nec enim ſic illi adhæret noſter auctor, ut non aliquando deſerat, ſive interdum in ejus uſu aliquid offenderit, ſive alia cauſa compulerit. Interim ſicut nunc exigitur ab codice iſto, ſic jam editur cap. 216. Οἱ γὰρ Σκύθαι φασὶ Ἕλληνες ποιέειν. Infra etiam ſic MS. c. 186. Ἐν ᾧ ἐπίμπλαντο τῦτο. Etiam c. 202. Ἄνθρωπος, οἵ σιτέονται. Sic 2, 51 & 75 & 131 idem deprehendes. Etiam libro 5 cap. 108 ἄγελαι, αἳ καλέονται Κλητίδες dicit, non ταὶ. Noli iraſci, quum me vides in tenui quoque aliquid molientem: plus enim juſto ſumpſerunt ſibi ad dominandum in eis particulis. Nam & lib. 2 cap. 48 ediderunt Τὰ περιφορέεσι καὶ κώμας ταὶ γυναῖκες. Satis conſpicuus illic articulus ταὶ, qui nullus apparet in codice Mediceo; & hinc à me non admiſſus; id quod in anteceſſum nunc moneo.

Ibid. Γῆν τὴν Ἀσσυρίην.] Difficile probatu erit apud Herodotum legiſſe videri Pauſaniam non ita, ſed τὴν Ἀσσυρίην, ut affirmat doctiſſimus Vindingius in Hellene; in hac re concinens Th. Galeo, qui & ipſe ex fabulatoribus & aliis ut Strabone ipſo ſcribit Iaſi filiam fuiſſe veri eſſe ſimilius, ac mox Pauſaniæ librum II quoque advocat. Oportet hîc cavere. Nam de Io, quem patrem habuerit, nihil profert ex Herodoto Pauſanias, ſed eum tradit ex ſua ſententia, ut nihil iſta nominis proprii appellatio faciat ad Herodotum. Utrius autem verior opinio ſit, id vero aliam conſtituit controverſiam. Pauſaniæ verba ſunt: Γῆν μὲν τὴν Ἀσσυρίαν Θυγάτηρ, εἴτε ὡς Ἡρόδοτος ἔγραψεν, εἴτε καθ' ὃ λέγουσιν Ἕλληνες, ἐς Αἴγυπτον ἀφικνεῖται.

2, 10. Βασιλῆος Θυγατέρα Εὐρώπην.] Hujus narrationis memoriam quum ita renovaviſſet Euſebius ad annum XG Εὐρώπη Ἀγήνορος ὑπὸ Κρητῶν ἁρπάγη ἐμπόρων, ὥς φησιν Ἡρόδοτος. Ἃ ἡ πλατὺ παρέσημον ἐν τάυτῃ, in Latinis autem tria iſta verba ὥς φησιν Ἡρόδοτος eſſent omiſſa ab Hieronymo, magnus Scaliger ibi notat: *Omiſit vero Hieronymus Græca, ὡς Ἡρόδοτος φησίν. Herodotus ait; quod a Phœnicibus rapta fuerit Io, propterea Græcos hanc injuriam ulturos Europam rapuiſſe.* Vir maximus non cogitat Herodotum verſari in narratione Perſica, & Perſas eſſe, qui ſic narrent de Io; item Perſas eſſe, qui ſic narrent de Europa: nec tamen etiam Græcos injuriæ prioris ulciſcendæ cauſa eam rapuiſſe dicit iſta narratio, ſed ipſos Perſas ita compenſaviſſe crimina, de qua interim re hi Græci, quos Herodotus conjicit fuiſſe Cretenſes, forſan ne quidem cogitaverint. Quod quum ita ſit, fortaſſis hinc Hieronymus omiſit illa tria Græca verba, quæ memorant Herodotum, quem ſciebat alia ſcribere.

2, 12. Ταῦτα δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφι γενέσθαι.] Hic ordo vocum eſt in libro caſtigatiſſimo, quem violant edentes ἴσα σφὶ πρὸς ἴσα, quum non videantur vel Græci vel Herodotus conceſſiſſe, ut iſtam repetitionem ἴσα πρὸς ἴσα interrumperet aliquid alienum: certe ex tali conſideratione videtur veniſſe ἀλλοπρόσαλλον. Etiam lib. 7, c. 100 ἐξ ἑκάτων ἐς ἑκατὸν ſic junctim ponuntur ſine alio interpoſito; & 5, 102 ἀπ' ἄλλης ἐπ' ἄλλο & ἴσον ἴσῳ πρόσφερε eſt in Mneſithei fragmento. Cæterum in MS. legitur etiam ut in aliis MSStis, ταῦτα μὲν δὴ, quæ vocula inſeri debet.

2, 16. Τῶν εἵνεκεν ἀπίκοντο.] Eſt, non eſt ex vena Ionicæ ſcriptionis, unde præterquam quod in præpoſitione has ipſas voces, prout cito, contulit Porti Lexicon Ionicum Herodoti, inſuper verbum ἀπίκοντο ſeparatim tractat, quum ſane id jam anteceſſiſſet & ſæpius ſequuturum ſit. Nequivi tamen hîc tolerare; nequivi credere ab Herodoto id nunc uſurpatum fuiſſe; tanti ponderis eſt teſtimonium ab optimo codice, qui non tantum ex antiquo ævo candide producebat ἀπίκαντο, ſed etiam indicabat ſe veniſſe in manum recentem, quæ juris Græci parum & hodierno ſolum modo guſtaverat, & ita violenta eſſe conabatur ſuperponendo ν, quaſi deberet eſſe ἀπίκανται.

καὶ ὁ. Sed illa ploret. Veriſſima venit manus vetuſta, & aliquoties infra fulgebit, quoniam verbum iſtud eſt continui uſus in hiſtoria, nobis per ſua loca profeſſuris aperte & ſequuturis, quod proprie fuit antiquum: & Herodotus ſectatur varietatem mirabiliter prorſus, ut deprehendes.

2, 30. Τὰς δὲ περιχωμένων ταῦτα, περιφέρειν σφι.] Quum ſic diu ſit editum in Herodoto, tandem notavit Galeus, ſibi magis placere lectionem marginalem, quam ſequutus eſt Euſtathius ad Γ. Iliados. Idem opinor cogitavit Stephanus, à quo iſta marginalis lectio primum exſtitit, nempe περιχωμένοις. Sufficit hic ſcire nec codices illos duos quos Gale inſpexit, nec Mediceum abire ab vulgato per Aldum: idque in dubium trahi non debet ab Herodoti ſtudioſo, quum is tantopere amet iſtum genitivum in participiis, ut rejiciat conſtructionem vulgarem. Eſt enim ſimile illi, quod exſtat 3, 31. Εἰρομένῳ ὧν ὑπὸ Καμβύσεω, ὑπεκφεύγειν αὐτῷ. Ibi enim poterat ſimpliciter dicere εἰρομένῳ δὲ αὐτῷ ὑπεκφεύγειν. Quod genus loquendi tam frequens occurrit etiam in libris Sacris N. T. immo & apud Latinos, ut agnoſci debeat, non mutari.

2, 34. Μέχρι μὲν ὧν τούτων.] MS. τούτῳ; & eo uſum Herodotum oſtendit ſatis repetitio ejuſdem numeri mox ſequens, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, quæ his verbis reſpondent. Accedit, quod iſtud τούτῳ in τούτων tranſtulerit vecors ad eaſdem literas inclinatio calami, ut quum præmiſiſſet ὧν, id etiam iteraretur in τούτων. Mox dedi vocibus ordinem priſtinum ex MS. ubi vulgo erat ἀνδρῶν ἀδίκων ἔργον νομίζειν εἶναι.

2, 44. Ἁρπαζομένων τῶν γυναικῶν.] Sunt veſtigia manus alienæ, quæ Stephano & deinceps aliis editoribus non debuerant ita placere, ut ideo manum Herodoti delerent, & terminationibus fœmininorum tam aperta exempli iteratione præcedentibus, huic conſtructioni non idem indulgerent. Sicut enim Aldus & Camerarius ediderunt, ita habet MS. ἁρπαζομένων. Confuſio in contrarium occurret libro II. Cæterum ex tali origine videtur exſtitiſſe lex apud Byzantios quam ſtatuit Achilles Tatius lib. II. Νόμος δὲ ὅλος Βυζαντίοις, εἴ τις ἁρπάσας παρθένον, φθάσας ποιῆσαι γυναῖκα, γάμον ἔχειν τὴν βίαν.

3, 6. Πέρσῃσιν ἔστω Φοίνικες.] MS. Πέρσῃσι ἔστως Φοίν. & ſic ſtatim λέγουσι ἀγαγεῖν, non λέγουσιν. & rurſum Φοίνικες λέγουσι. ἐγὼ &c. Nam Iones non impediunt vocales concurrere.

3, 25. Αυδὸς μὲν τὸ ῥόον.] Sic & alii & paſſim quidem. Verum nunc MS. delet voculam τὸ, & vult Herodoti eſſe Αυδὸς μὲν ῥόος. Et recte, ut cap. 31. Τούτοισι δὲ ἐοῦσι ῥόος Ἀργείοισι &c. cap. 162. Ἄραγος γένος ἑωυτοῦ ἐὸν Μῆδος. 2, 114. Εἷς γένος μὲν Τεῦκρος. 4, 6. Γεγονέναι τούτους τῶν Σκυθέων, οἳ Αὐχάτας γένος καλέουσι). Immo lib. 9 c. 75 pallaca Pherendatis dicit Εἰμὶ δὲ γένος μὲν Κῶα. Mox etiam MS. ut jam ex aliis quoque libris productum fuit, Μυρσῖλον ὀνομάζουσι, non καλέουσι, ut vulgo, quum ſufficiat bis illud verbum anteceſſiſſe in hac narrationis parte.

3, 44. Ἄρχων μὲν δὴ ὁ Νίνυς, ἑξ Βήλου &c.] Quantarum turbarum apud eruditos cauſa & fons fuit hic locus? Scaliger lib. III. Canon. Iſag. p. 327 obſtinatus in retinendo Ἄρχων, rogat, [quis non miretur Ninum Beli filium unum ex poſteris Herculis fuiſſe, qui annis mille ut minimum Nino Beli filio poſterior fuit: Aut eſt Herodoti, aut librariorum error.] Et mox Omphalen colligit fuiſſe Jardani ancillam. Sic quum maximus ille vir palam efferre non dubitaret ſcrupulum ſuum, mirabiliter eum ipſum fugere conati ſunt, qui maxime appropinquare auſi ſunt. Nam Marshamus in ſæculo XVII omnes hujus narrationis partes circumrodit, Mermnadas quoque nominatim recenſens, ſed hanc partem negligens. Mox acceſſerunt & Palmerius a Grentemeſnil & Tanaq. Faber in Epiſtola ad Petavium, & ſpeculari maluerunt famulam Jardani, quam illa exulcerata, quum ſperaviſſem me excepturum omnia ab illis complanata. Prout editum eſt, ita reperi in MS. Mediceo, etiam in ſuis Gale. Itaque ſicut ſuos Ninos & Belos jactavit Aſia Major, ita videtur & ſuos narraviſſe Lydia, quos eximi illi ab nobis non oportet, vel hoc uno loco teſte, qui ſicut Agronem publice & Alcæum conſpicuum præbet, detur illis quoque hæc venia, ut in Lydia quondam notos ac claros Nilum & Belum poſteris exhibeant manu Herodoti. Neque multum miraberis, ſi intellexeris quæ dehinc ſcribet hic ipſe auctor in Euterpe cap. 79. Ἄρχων autem confirmatur ab MS. ut etiam Ἀλκαῖος, pro quo Camerariana editio in poſteriore loco edens Ἀλκμαίς multos decepit. Etiam de Jardana interpretum nuper moncre lectores voluit Holſtenius ad Stephani Ἰάρδανος. Interim plus æquo de conjectura ſua exſultat Cl. Faber; quippe quæ Herodotum non reſtituit, & verum aufert. Omphalen intelligi ante eum viderunt bene multi, ut patet ex interpretatione Fri-

de-

derici. Quæ fuerit licet uxor Jardani, an idcirco in iſto imperio Aſiaticis ſimili nequit vocari δέλη? Non cogitavit Faber, quum tamen ſciret, præter ſolos reges omnia illic fuiſſe ſerva. Jordani filiam dixerat Palæphatus, ſed Tollius reſtituit Ἰαρδάνυ. Adde Peireſciana pag. 445, ubi & Valeſius.

4, 2. Παρὰ τούτων ἢ Ἡρακλεῖδαι.] Adverſativa abeſt a MS. quum ſit certe nulli bono, & ſine ea lenior incedit ſermonis nexus. ac deinde ab eodem vocula μὲν interponitur: ἄρξαντες μὲν δὴ δύο τε καὶ εἴκοσι, quod ipſum prorſus eſt Herodoti.

4, 19. Ὧτα ἀπισόπρορα ὀφθαλμῶν.] Hæc reſpiciens ſcripſit Lucianus in Saltatione: Ἡρόδοτος μὲν οὖν τὰ δι' ὀμμάτων φαινόμενα, πιστότερα εἶναι τῶν ὤτων δοκεῖ.

4, 21. Οἱ δὲ μέγα ἀμβώσας.] Nihil eſt, quod in dubium voces, quum ſic repetat 3, 38. Οἱ δὲ ἀμβώσαντες μέγα. & 7, 18. Καὶ ὃς ἀμβώσας μέγα ἀναθρώσκει. Quæ exempla annotavit & Portus. Quibus addi poteſt ex 2, 121 τὴν κεφαλὴν μὲν κόπτεσθαι μεγάλα βοῶντα. Sed nihili illa ſunt præ codice Mediceo, qui negat locum vocabulo μέγα, & habet tantum ὁ δ' ἀμβώσας. Et recte, quum ab verbo iſto ſolo ſatis exprimatur impetus hoc loco adhibitus, ſane diverſus ab iſtis reliquis. Hunc clamorem audivit nemo præter Candaulen; unde ita ſequutus fui. Etiam paulo ante habet MS. ποιέῃ, non ποιέει, & infra ſicut edidi, non τινὰ σκοπόν, ut paſſim, & hinc ſimiliter.

4, 34. Πειρώμενον λέγω λόγον.] Sic integre MS. prout Stephanus notavit ad marginem, quum ſine medio verbo omnia ſint male integra. Πειρώμενος, quod etiam ponitur illic ab Stephano, & Gale videtur confirmare ex gemino MS. eſt correctorum, ſicut in hoc etiam codice mox aliqua poſterior manus facere voluit νος; a qua etiam videtur eſſe illud τοιάδε poſt verbum ἀμείβεσθαι, quum in MS. prior manus habeat τοῖσδε, illo altero ſupraſcripto poſtea.

4, 36. Οὕτως ὥστε.] MS. egregie ἕτω ὥστε. ut cap. 11. Hinc & pag. ſeq. edidi ex eodem ἕτω ἀποθνήσκειν, ubi edunt ἕτως. ſæpius reor id corruptum.

4, 44. Στείχῃ δὴ τὴν ὁδόν.] MS. clare σίχῃ, ut ſit a σιχάω. Deinde repetitio particulæ turbat, σοι, σε, quum res ultro ſatis pateat, & longe mitius ſit, dum pro μή σε ὄψεται legit MS. μὴ ἰσόψεται ἰόντα ἀπὸ θυρέων, non ἀπὸ τῶν θυρέων.

4, ult. Ἐδόκεεν ὥρη.] MS. iterum abraſa conſonante ν finali, ἐδόκεε. & Ἐθηεῖτο pro ἐθηῆτο. Utique ſic editur cap. 68. ἐθηεῖτο σίδηρον ἐξελαυνόμενον. Nec diſſimile ſequetur mox cap. 11. ἐπιρρώτα pro ἐπηρώτα, & c. 32. ἐπιρρωτᾶς.

5, 8. Ἐν νόῳ ἔχουσα τίσασθαι.] Cap. 73 ſic occurrit τίσασθαι θέλων, ſed ibi futurum eſt jam propius. In hoc loco MS. τίσεσθαι, ut c. 86. ἐν νόῳ ἔχων ἀκροθίνια καταγιεῖν, etſi præſens quoque uſurpetur. Etiam MS. non habet μαθέειν, ſed μαθεῖν, confirmans etiam ἐποιεῖτο, quod ex aliis codicibus jam notatum fuit ab Stephano.

5, 10. Ἐς αἰσχύνην μεγ. φέρει.] Hoc eſt Herodoteum, & ideo a MS. probatum, quum præpoſitio vulgo abſit, nec niſi margini credatur. Infra cap. 120. Καὶ νῦν ἐς τί ὑμῖν ταῦτα φαίνεται φέρειν; 9, 32. Οὐκ ἐς γυμνικὸς, ἀλλ' ἐς ἀρηΐους ἀγῶνας φέρον τὸ μανήϊον.

5, 26. Τὸν ταῦτα βαλόσαντα.] Ex margine hanc participii formam collegi pro vulgato βαλόσαμενον ad manum Herodoti reponendam, quia ſic quoque habet MS. Mediceus, & frequentiſſima eſt in hac hiſtoria. Unde etiam admiſi eliſionem in verbo ἀποθωύμαζε, quod & ipſum ita ſæpe novi occurrere, ſanctiore ſcilicet códicis ejus manu, quam omnium aliorum, ut rurſus cap. 30. Talia ſunt & τρώματα cap. 18. Hîc vero obſervabis & in litera ω & in voce τρῶμα diligenter annotari ab Æmil. Porto in Lexico Ionico pro vulgari τραῦμα, non dici tantum τρώϋμα, ſed & τρῶμα: verum in verbo θαυμάζω quanquam mirabiliter ſcateat exemplis, tamen non niſi hanc mutationem fieri agnoſcit, ut dicatur θωϋμάζω addita υ, eadem litera dempta θωμάζω dici aut ignorat aut prætermiſit quacunque de cauſa. Add. Salmaſius ad ſtatuam Regillæ pag. 36.

5, 32. Τὸν δεκατέα ἀπολῦναι.] Sic tandem relata juſte ſibi componuntur, quod præclare huc convenit, & vile eſt verbum ἀποκλῆναι, quod Herodotus non ſcripſit, ſed captavit varietatem, unde mox tantum habet κτείνῃ. Itaque ſic ſtatuo teſte optimo codice, quem tuentur alii in margine Stephani, atque item Anglici apud Gale. Notatur hoc verbum ab Suida.

5, 41. Οὐ δὴ μετίετο ὁ Γύγης.] Anxie hoc in verbo ſpeculando verſatus fuit Æm. Portus, in Lexico Ionico interpretans *Gyges negotium ſuſceptum non dimittebat, de manibus non deponebat, de eo conficiendo non remittebat*, fere ad mentem Vallæ interpretati *nihil cunctatus eſt*. Quod ut in hoc poteſt tolerari, quî in Porto, quum is ipſe notum habuerit ex capite 114 ἐπείτε ἀμετέθη τάχιστα, & verterit, *dimiſſus eſt?* Prout ſane etiam reddi voluit & intelligi Stephanus, cui parui. Etiam activum eodem ſenſu in hoc ſcripto patet. Sed & il-

lud ipſum quinqueſyllabicum plane nunc quoque adhibuit Herodotus ex fide optimi codicis.

6, 5. Ἐν ὅπλοισι ἦσαν.] Non debuit hoc inſtar ſpumæ expelli ad marginem, ut pejus reciperetur in contextum, præſertim quum præter codices Stephani id probaretur ab Mediceo, ut 9, 75. Εἶναι ἐν φοινῖξι. Ælianus dicit ἐν Μύσοις εἶναι, & imitati ſunt Latini.

6, 6. Οἵ τε ἀπὸ Γύγεω ϛρατιῶται.] Mireris unde hi exiſtant, quum novitas regni nondum paſſa fuerit eos colligi, unde nec Valla milites agnovit, ſed factionem Gygianam, hoc eſt, ϛασιῶτας, quos ideo Tan. Faber ſtrepitu majore, quam par erat, reducit: exempla vocis ejus Herodotea ſatis multa monſtrat Lexicon Porti Ionicum, ſed & poſterius hoc perſpicue habet MS. unde merito reſtitui.

6, 7. Ἦν μὲν δὴ τὸ.] Solas voces ὦ μὲν τὸ habet MS. nec quidquam confert particula δή: hinc delevi. Et mox βασιλέα εἶναι Λυδῶν, non τῶν Λυδῶν.

6, 18. Ἀλλ' ὅσα &c.] Nec Valla bene vertit, & Stephanus male interponit *cum alia*. Neuter intellexit ſeparatas voces ὅσα & πλεῖϛα in conſtruendo oportere jungi. ἀλλ' ὅσα πλεῖϛα μὲν &c. *Sed plurimum quantum quidem eſt ejus donariorum argenti.*

6, 26. Οὕτω δὴ ὁ Γύγης.] Sicut in ora notatum eſt ab Stephano, ὅτῳ ἦ ὁ Γύγης, ita legitur in MS. & melius eſt vulgato. ut paulo ante δημοσίᾳ, non δήμᾳ. Vallam quidem video interpretari *Corinthii populi*, quod ſequitur Spanhemius ad Callimach. pag. 68. ut retineat δήμᾳ, ſed id ſine reſpectu ejus, quod verum eſt, ſic ſcribebatur. Quid ſi ſenatus poſuiſſet, non foret δημόσιον? Præſtat hoc ex MS. retinere, quum plene ſe exprimat. & ſtatim ἐν Γορδίεω Φρυγίης βασ. ubi iterant τόν.

6, 34. Καλέεται Γυγάδας ἀπὸ ἧ ἀναθέντος ἐπωνυμίη.] Hoc ipſum exemplum eſt, quo utitur pag. 726 in recenſione vocum Herodoti Henr. Stephanus ad probandum *præpoſitionem* ἀπὸ *cum dativo interdum poni, ubi potius moris eſt uti præpoſitione* ὑπὸ *cum ſuo genitivo, ut & nunc potius dicendum videretur, ſequendo vulgarem ſermonis formam*, ὑπὸ τῆ ἀναθέντος ἐπωνυμίης: Addit aliquid gravius. *Imitati autem ſunt hunc præpoſitionis hujus uſum quidam ex poſteris: quorum ideo loci mendi ſuſpecti fuerunt. Sic apud Arrianum* ὀνομασθεῖσαν ἐπὶ μιᾷ τῶν ὁπαδῶν τῆ Κυβέλης νυμφῶν. *At vero ubi hæc præpoſitio juncta huic rei ſignificandæ adhibetur, ibi certum eſt mendoſum eſſe locum.* Et hæc pro laudabilibus recoxit Th. Gale, ne patria ipſius foret exſors tantæ doctrinæ. Similiter Portus in Lexico Ionico: Ἐπὶ ἧ ἀναθέντος ἐπωνυμίη in ἐπὶ explicat, *propter cognomen, vel potius nomen illius, qui hoc dicavit*: ſed in v. Ἐπωνυμίη *ob nomen, id eſt, de nomine illius, qui hoc dicavit.* Et novimus circa tempus Galei ludos de his ortos inter alios. At hîc tamen in voce ἐπὶ cum genitivo profert ex Herodoto quatuor loca de appellando agentia, ubi non tertius caſus additur, ſed ſecundus, plane in omnibus. Itaque ſi exſtant illa verba Arriani, valeant, prout jam in hac parte oſtendi Arrianum mihi notum eſſe in illuſtrationibus, quas ei attuli lib. v. cap. 1. Sed certe dubitari nequit de ejus conſtructione cum genitivo in iſta ſignificatione cognominandi, quum pateat apud omnes Græcos ſcriptores alios præter Herodotum noſtrum, qui in libro 2 cap. 42 ἀπὸ ſic uſurpat, eandem confirmari, quo ſpectant verba 5, 65. Ἐπὶ ἧ Νέσος ὁ Πασιφάης ποιέυμενος τὴν ἐπωνυμίην. ubi ſicut ἐπὶ removetur loco ab voce ἐπωνυμίην, ita oportet etiam in conſtructione manere ab eo remotam: & cap. 68 Ἐπὶ τῷ υἱός τε ἑ ὄνυ τὰς ἐπωνυμίας μεταλλάθεις. Porro eſt aliquid ſingulare in hoc loco, quod excedebat captum ſcribarum, quibus Herodoti exemplaria facere commiſſum fuit, & proprium eſt diligentiæ ejus, qui exaravit codicem Mediceum, qui plane exhibet ἐπωνυμίην, ita ut hæc vox videatur abſolute & ex proprietate Græciſmi poſita, ſic conſtruendo καλέεται ἐπωνυμίην Γυγάδας ἀπὸ ἧ ἀναθέντος, ut denotet, *quod ad cognomentum, vocatur Gygadas ab eo qui conſecravit.* Prout eſt hæc grata ſtyli nota & phraſis bene denſa in Herodoto, tum in materia noſtra 4, 182. Ἐπίκλησιν ἣ αὕτη ἡ κρήνη καλέεται ἡλίη, tum in alia quacunque, ut 1, 166. Πλοῖα ἐόντα ἀριθμὸν ἑξήκοντα. 7, 138. Νεῶν ἀριθμὸν ἀξιομάχων. 1, 172. Προσκεχωρήκαϛι γλώσσαν μὲν πρὸς τὸ Καρικὸν ἔθνος. 1, 60. Πρῶτοι σοφίην. 2, 20. Ἐπίσημος σοφίην. 9, 61. Ὁμοῖοι σοφίην. 3, 61. Ὁμοῖοι εἶδος. 2, 7. Ὁδὸς ἴσας μήκος. Et c. 32, ἅπαντας τοῖσι ἄγυσι τὸ μέγεθος ἴσας &c. Nec enim placuit *Gygæum*, ut Latine interpretari voluit Stephanus. Nam licet iſtud adjectivum occurrat apud Propertium, nec ego illud detrectare auſim; tamen & univerſa venuſtas appellationis perit, quum omnia ab Gyge profecta ſic appellari poſſint, nec recordatus videtur vir doctus jam antea dictam factionem Gygianam. Sed χρυσὸς hic habuit peculiare quid in appellatione, idque annotan-

tandum cenſuit Herodotus, & proprie additum ab Delphis.

6, 39. Τεσσαρεχκονζα.] MS. τεσσερεχκονζα. Sic quoque perverſe editum erat c. 31 & 206, quod utrobique ex MS. correxi, quum non aliter volucrit Herodotus loqui.

7, 4. Σμύρνιω τε τιω ὑπὸ Κολοφῶν ϑ' κλοθ.] Quod poſt tot priſca exemplaria adhibita vix exſpectari poterat, ſcito legi in optimo MS. ὑπὸ Κολ. Qua mutatione cernis egregie diſpelli dubitationem Grentemeſnilii, ſive animadverſionem vocare placet, præpoſitionem ὑπὸ conſiderantis nimium arcte, tanquam Smyrna ſita ſub Colophone diceretur, dum detrectat agnoſcere verſionem Vallæ, qui recte intellexit. Ita mihi videtur agendum. Simile ex MS. teſtatur Th. Gale, ſed cætera non intelligo.

7, 10. Ἐπελαύνων δὲ ἐπολιόρκηζε.] MS. idem ἐπολιόρκεε, & recte, quum iſtud imperfectum tempus in ſequentibus exacte ſervatum jam nunc eſſet inchoandum.

7, 17. Ἔα δὲ καζὰ χώρην ἐσάμβαι.] Opinor hoc eſſe exemplum, quod ante oculos fuit Camerario, dum varietates Ionicæ linguæ in Herodoto annotat pag. 718 hujus editionis: ſed ex corrupto exemplari ab Aldo editum & alibi non uſurpatum jubet hora tandem detergere, quum clare exhibeat optimus MS. ἐσάναι, quod eſt perpetuum in Herodoto. In præcedenti electum à me eſt verbum ἀπέσασα, quippe quod ſuppeditabat idem codex & ex ſuis ac Suida confirmabat Th. Gale.

7, 20. Ἐπέδρης μὴ εἶναι ἔργον.] Si fuit tale ingenium Tanaq. Fabro, nempe deditum ſcribendo, non inquirendo, debuit Petavius, Herodoti attentus lector, certe id caſtigare, quum totus iſte epiſtolæ articulus hilum non mereatur. Quid potuit clarius fieri, quam attulit Æm. Portus [ἐπέδρη Ion. pro comm. ἐφέδρα, mora quæ ab aliquo trahitur, dum alicubi juxta aliquem locum vel perſonam ſedet, manet, morarur, 5, 65. lib. 1. c. 17 vitioſe ſcriptum videtur ἐπ' ἕδρης pro ἐπέδρης unica voce] Item in v. Ἕδρη, quum citaſſet hunc locum, addit [Sed legendum arbitror unica voce ἐπέδρης ut 5, 65] Quum vero & Suidas etiam Galeo notus ipſi offerret hanc compoſitam vocem, certe debuit ſe coërcere.

7, 27. Ἔν τε Λιμενηίῳ.] Huc tandem venimus, ut dici debeat, hic rodus hic ſaltus, id eſt, manifeſtum indicium præſtantiæ codicis Medicei ſuper omnes alios in Herodoti deliciis non ſupprimendis. Habet enim ἔντε ἐνλιμενηίῳ. Id quod certe pereruditum & plane Ἡροδοτεῖον; non quod vocabulum loci aliud vulgato hinc procudamus, appellemuſque Enlimeneium, ſed præclara præpoſitionis iteratione æducenda Herodotum illuſtremus. Scilicet notavit Camerarius pag. 719 præpoſitiones abſolute quaſi adverbialiter ſæpe poni, & in his ἐν δέ. Item Portus notavit iſtam præpoſitionem ſine ullo caſu verbis expreſſo poni &c. ex c. 74 Ἐν ᾗ δὲ νυκλομαχίλω τινὰ ἐποιήσανλο. & 185 & 192. Et ſane id quidem eſt perfrequens, prout ab quovis lectore poteſt congeri: facile enim poteſt, & forſan infra occurret quoque nobis dicendum. Sed ut geminari contingat præpoſitionem iſtam, id vero eſt plane ignotum, & tamen firmabimus exemplis. Nunc igitur ſcribendum diſtinctis ſingulis ἔν τε ἐν Λιμενηίῳ. ut 2, 176. Ἐν ᾗ δὲ ἐν Μέμφι τὸ ὕπλιον κείμενον κολοσσὸν, quod exemplum ab nullo annotatur, etſi maxime conſpicuum, ut ſic in vacuum interjiciatur. Itaque ulterius jam progredi oportet, & quod beneficium præbetur ab MS. optimo, ſic denuo reſtituimus Herodotum ex eo in hujus libri cap. 67. Ἐγὼ δὲ ἐν τῇδε ϑέλων ἐν τῇ αὐλῇ φρέαρ ποιήσαδζ, ubi poſterius ἐν vulgo abeſt. Ut egregie ſuſpenſa oratio mox demum nanciſcatur plenitudinem, non tam in ſententia, quam elegantia prorſus Herodotea, quæ cauſa eſt, ut cogar ſuſpicari id genus loquendi corruptum eſſe in lib. 3 cap. 38. πολλοῖσι τε δὲ ἄλλοισι τεκμηρίοισι πάρεσι ϛαθμώσαδζ, ἐν ᾗ δὴ δὲ τῷδε. Sic vulgo editur, neque ex aliis exemplaribus quidquam notavi, quum tamen prorſus videatur ſcripſiſſe, ἐν ᾗ δὴ δὲ ἐν τῷδε. Atque ita repurgavi manum Herodoti & exemplari Mediceo ob fidem laudes grateſque egi. Sed an hoc ſolum eſt fulcrum, cui innixus ita de ſcriptoris hujus ſtylo arbitror? Poterat certe id ſolum ſatisfacere, quum ſimilia ſpecimina immenſum illi robur addant. Sed veritas ex puteo protrahenda eſt. Quid igitur volo? Nempe hunc locum citavit etiam Suidas in v. Τρώμαζα, idque ſcivit Kuſterus; ſed multum abeſt, ut paſſim ille ſolet, ab veritate: ne quidem ex MSS. Pariſienſibus quidquam adfert. Scias igitur oportet in MSto Lugdunenſi abſque ulla litura iſtic exhiberi Ἐν τοῖσι τρώμαζα μεγάλα διφάσια Μιλησίων ἐγένελο (non ἐγένονλο) ἔντε ἐν Λιμενηίῳ. Quod jam caſtellum poteſt munitius exſtrui, quam eſt hic conſenſus? Ita ergo habe. Cæterum quod ad bonum Suidam attinet, oportet noſſe hunc ipſum locum jam antea ab eo fuiſſe adhibitum in voce Γύγης, ubi hanc reſtitutionem ex

iſto

iſto MS. commendare non poſſum, quia quidquid in iſto articulo legitur poſt verba περιπλάσας μεγάλως, non exſtat in MS. Lugdunenſi, & neſcio a qua male fida manu adjectum eſſe patet inde, quia id non pertinet ad Gygen. Niſi fallor, ſic jam ſecurus eſſe potes.

7,31. Σαδυάττης ἔστω ὁ.] Hæc eſt ſeries vocum in optimo codice, non ut vulgo Σαδυάττης ὁ ἔστω. Ne dubita id veniſſe ab Herodoto, ut hujus libri cap. 119. Σῶρες δὲ παιδὸς ὁ μέλας θύῃ. 9,96. Ἐπ' ἀμφότερα δὲ ἐπιλεγόμενοι ὁ παρεσκεύασαι. Hujus libri 24. Καὶ τοῖσι ἐσελθεῖν ὁ ἡδονιεύς. Qui locus adeo non omnibus placuit, ut poſſideam exemplar, quod vir doctus ita mutavit: Καὶ τὰς μὲν (ἐσελθεῖν ὁ ἡδονιεὺς, εἰ μέλλοιεν ἀνάσσεσθαι δὲ ἀρίστῳ ἀνθρώπων ἀοιδῇ) ἀναχωρῆσαι. Sed male.

8,3. Πρὶν ἢ τὸ νῦν ἀνορθώσωσι.] MS. ἀνορθώσω, ſicut mavult illic iſtum modum ſubjunctivum ponere, ut infra hoc lib. c. 136 & 8,58. Πρὶν ἢ πενταετὴς γένηται. Alioqui jungit infinitivum.

8,11. Πρὸς τὸ παρὸν.] MS. παρεὸν. Sic plane c. 156. Ἦν τὸ παρεὸν ὑποκρήμνισι. Infra: Παρεόντων & παρεούσης, & cap. 33. Τὰ παρεόντα ἀγαθὰ. cap. 77. Παρεόντα ῥᾴδιον, ut cap. 24. ἐπεών. cap. 153. Τὰς παρεόντας οἱ Ἑλλήνων. Et quanto plura apud Portum? Immo ut ubique id retineat.

8,24. Αὐτίκα ἐπεμπε κήρυκας.] Pro his κήρυξι infra Herodotus nominat ὀπύσολον, ubi Valla interpretabatur *Dum caduceator Miletum venit* ad ſingularem redacto ſermone. Id videns Henr. Stephanus illic notat ſe vertere illa verba ὁ μὲν δὴ ὀπύσολος ἐς τὸν Μίλητον ἰὼν ſequendo præcedentia, *dum caduceatores Miletum veniunt Thraſ.* Sed quæſo an commodius hoc loco ſcribere κήρυκα, quam inferius tantopere turbare? Sane liber MS. plane κήρυκα, ſed alia manus deinde ſuperpoſuit ς, eodem exemplo, quo jam notavi ſuperius, ut rem pretioſiſſimam ſcias in mala manu fuiſſe. Sed & Lipſiæ ab Jo. Friderico κήρυκα editum vidi. Unde ſingularem retinui, & voci ὀπύσολος, cujus vim & efficaciam non intellexerunt interpretes (quis enim dixit ὀπύσολον εἶναι ἔς τινα πόλιν pro *venire in aliquam urbem*?) ſuam veramque ſignificationem dedi, de qua forſan alibi. Deinde MS. περιπεπυσμένος, non περιπεπόσμένος, & τὰ Ἀλυάττης μέλλοι, non μέλλ. Sed & alia, quæ ad marginem expulerant vulgo, longe veraciora quam quæ Herodoto dabantur, repoſui MSto obſequutus. Habes & κήρυκα cap. 76.

9,5. Τὸν πολὺν δὲ χρόνον διατρίβουσα παρὰ Περιάνδρῳ.] Ita ut amicum ejus amatumque ſcribere potuerit Gellius 16,19. Quod tamen quomodo cum temporis notatione & Olympiadum computo conveniat, jam notavit Scaliger in Animadverſ. pag. 84. Vide etiam Jo. Meurſium lib. 1. de Archontibus Atticis cap. 10. & Salmaſium in Plinianis Exerc. pag. 138.

9,21. Ἐν τοῖσι ἑδώλοισι.] Sic quum duobus plane locis exſtaret in optima membrana pro vulgatis ἐδωλίοισι, quæ penitus nota fuerunt Suidæ, Stephano & Scheffero citanti lib. 1. Mil. Nav. c. 41, nequivi id pro nihilo prætermittere vel propter ſinceritatem ejus ubique ſervatam. Jam vero quum ſic viderem quoque teſtari viros doctos legi pag. 745 in Goldaſti Lexico vocum Herodotearum, ἑδώλοισι, ὑπερῴμασι νηός, ubi bonus Jungermannus (cujus marginalem notam prætermiſit Th. Gale) eam vocem vult fieri quinqueſyllabicam, omnino pro vera lectione habendum decrevi, quum Herodotus pluribus in locis abeat ab eo, quod vulgo terebatur, utque idem nunc contigerit, quod optimus codex teſtatur factum 2,77 in his μικρὸν τι ἐριθίων. Et porro huic opinioni teſtimonium præbetur vel ab voce ἀνάκλοτον, ut 9,64 habet MS. pro ἀνακλόδιον, vel ab voce ἐπωνύμιον, quod occurret 2,112, vel ἐπιδήμιοι 2,39. Quid ſi & ἄνολβον adjective dixerit, prout bis notavi in MS. legi cap. 32? Sic εἰναλίῳ εἰνάλιος notatum Scaligero Anim. 84. Sic tum ἐπιθανάλιος, tum ἐπιθανάλιος. Accedit, quod in talibus vocabulis Herodotus habuerit ſuum aliquid peculiare, quod produco cap. 193 in voce vulgari etiam κηλωνίοισι. Jocoſum eſt, quod vides admitti in cap. 59, ubi quum Herodotus partem tertiam Athenienſium appellet Παραλίους, & ſic cum omnibus exhibeat in ſua editione Th. Gale, is tamen in notis detrectat aliter illos vocare quam Παραλίους, etiam ſic ante notam velut ex Herodoto citans. Quis hanc Herodoti ſpretionem illi invidebit? Nec ignoſci poteſt Meurſio negligentiam nimiam adhibenti & citanti Παραλίων in Piſiſtrato cap. 3. Recte utroque utitur Marshamus pag. 601 Chronici.

9,30. Ἀποπλέειν ἐς τὸν Κόρινθον.] Ex tot ante & poſt exemplis apparet voculam τὸν profectam ab male otioſa manu, quum & optimus MS. eam non agnoſcat; qui etiam verſ. 39 Σῶς ἐπὶ Ἰταλίην, omiſſa eadem particula. Deinde pro ἐξενέικαι ἐς Ταίναρον MS. idem præfert ἐξενεῖκαι ὀπὶ Ταίναρον. Id quod

quod etiam præcedens ſermo auctori noſtro vindicat.

10, 5. Γλαύκυ ϑ Χίυ] Nomen inter antiquos mire celebratum ob peritiam hujus temperaturæ vel fabricæ, ſed ut diſcordent in patria; & de Samio Glauco alii loquantur. De qua ambiguitate crediderim optime ſcripſiſſe Stephanum Byzantinum, niſi ab Hermolao vel ab tempore ſic fuiſſent correpta, quæ ille latius extulit, & tantum miſeris modis contracta ad nos veniſſent. Loca nota ſunt, quæ viri docti vel ex antiquis conduxerunt, vel in quibus ipſi aliquid huc pertinens efferre voluerunt. Addi poteſt Æm. Portus in v. Ὑποκρηπηδίδιον. Sed qui Glaucum Chium venerari quoque ob hanc artem voluit, eſt Achilles Tatius lib. 2. pag. 69, ubi dicit κρηπῖδες μετὰ Γλαύκυ ϑ Χίυ δεύτερον. Unus Plutarchus eſt, quem video in libello de Oraculorum defectu non modo citare nomen Herodoti, ſed etiam rem immutare in Ἐπικρηπηδίδιον, quod poſtremum Stephanus ponit in Indice Theſauri, ita ut ignoret ὑποκρηπηδίδιον, quod ſane exiguam meretur laudem. Plutarchus depravato animo maluit ab operculo & ὑψόϑεν inſultare Herodoti nomini, quam ex inferiore parte, unde neſcit quid dicat.

10, 13. Ἔστι δὲ μεταξὺ τ παλαιῆς πόλιος.] MS. τ τε παλαιῆς. Quod ſi ſciviſſet Tan. Faber, exclamaviſſet ad tam feſtivum ἕρμαιον, quippe inventis quaſi duabus literis, etſi loco ſuo emotis & in τε mutatis, quæ fuerant το. Is enim tripudians in Epiſtolis Criticis pag. 105 rogat Petavium, [Numquid dubitas, Vir Maxime, quin legendum ſit ἔστι ϑ τὸ μεταξὺ τ πόλι Ꝯ ℓ νηῦ, ἐπῷ ϛάδιοι,] gloriaturque per hanc voculam τὸ *orationis vitium, quod à nemine animadverſum fuit, tolli.* Sed eat Faber, quo mitti debent tales alienæ denſationes. Nam primo non ſic hanc ſtructuram effert Herodotus per ſingularem ἐστὶ, ſed per pluralem εἰσὶ, ut cap. 93. Ἡ μὲν δὴ πρόοδ Ꝯ ϑ σήμα Ꝯ εἰσὶ ϛάδιοι ἓξ ℓ δύο πλέθρα. Et cap. 160. Καὶ ϑ δὴ καὶ ἡ πρόοδ Ꝯ ϑ τείχε Ꝯ οὐκ ὀλίγοι ϛάδιοι εἰσί. Præterea hîc nihil deeſt, ſi ἐπ᾽ ϛάδιον ſcribas una voce, quæ ſcribendi vitio diſtracta eſt in duas ἐπῷ ϛάδιοι. Mox optimus codex negat Herodotum ubique ſervaſſe illud αὐτέων, ſed habet τοῖσι ϑ αὐτῶν, ut etiam cap. 29 Ἕκας Ꝯ αὐτῶν.

10, 26. Εἱρομένῳ ϑ Κροίσυ.] Vocula ϑ rurſum hîc non eſt in MS. & debet ejici, oratioque connexa legi.

10, 36. Εἰκότα ἐλπίζων.] MS. ἐοικότα, quod nequit Herodoto negari.

10, 39. Λακεδαίμονι ἀρώμενοι Λυδὸς &c.] Vox media eſt per conſpicuam nimietatem omnino ſupervacua. Hinc illa jactatur & in formam diverſam collata, utique ab editionibus Stephani; nempe in ἀρᾶϑ, prout hic infinitivus ſane ex vulgata conſtructione convenit antecedentibus τί δοκέεις εὔχεσϑαι ἄλλο ἢ ἀρᾶϑ. Sed contra MSStos hæc lucta eſt; & idcirco audax, unde Stephanus etſi præponens infinitivum, penitus tamen ſpernere non auſus participium, in margine ſignavit, quod plane legitur in optimo libro; ſervatumque fuit Aldo & Camerario. Et utique participiorum uſurpationis, quam Herodotus in deliciis habet, vix commodam alius ediderit rationem, ut illa ponat nullo innixa verbo. Vel unum vide ex 2, 127 de Chephrene: Νῆσον ϖεριῤῥέειν, ἐν τῇ αὐτὸν λέγυσι κεῖϑ Χέοπα. Ὑποδείμας ϑ τ πρῶτον δόμον λίθυ Αἰθιοπικῦ ποικίλυ, τεσσερακοντα πόδας ὑποβὰς, τ ἑτέρης ταὐτὸ μέγαθ Ꝯ, ἐχομένῳ τ μεγάλης οἰκοδομῆς. ἔϛασι ϑ ὑπὸ λόφυ &c. quæ poſteriora nihil pertinent ad participia præmiſſa. Et hîc tamen anteceſſit ἐπύθοντο.

11, 12. Ἵνα δὴ μή τινα.] Opinor longe ſuaviorem accidere unicuique ſeriem vocum ita ex MS. digeſtam, quam inverſo vulgi modo ἵνα μὴ δή τινα.

11, 16. Τὰς ἂν σφίσι Σόλων ϑῆται.] Inepte putidus fuit calamus, qui ſic abundavit, quum Herodotus una ſyllaba minus ſcripſerit, τὰς ἂν σφι Σόλων. Sic enim MS. idque cum plurimis aliis exemplis approbetur, patiatur, oro, publica utilitas hoc loco conduci notabilia quædam exempla, quæ ſeparatim indicare eſt moleſtius. Nam ſimiliter corruperunt iidem cap. 159. Ὁ ϑ αὖτις τ αὐτὸν σφίσι χρησμὸν ἔφαυε. Lib. 2. cap. 2. Καὶ τῳ ὦρῳ ἐπαγινέειν σφίσι αἶγας: & cap. 13. Ὡς εἰ μὴ ἐθελήσοι σφίσι ὗν. Quibus omnibus locis MS. conſtanter ſyllabam unam deripit retinens ſolum σφι, ſed & in poſtremo, εἰ μή σφι ϑέλοι ὗειν. Quod rejici nequit propter gemina plane in lib. 3 cap. 117. Τὸν μὲν ϑ χρημῶνα ὗει σφι ὁ Θεὸς. Vice tamen contraria idem hoc libro primo cap. 142. Κατὰ ταὐτὰ Δωριεῦσι σφίσι, non σφι, ut eſt in vulgatis. Lib. 2. cap. 37 Ἐγγίνηται σφι. MS. σφίσι. & cap. 39. Ἕλληνες σφίσι ἐῶσι. & cap. 121 parte tertia ἐπιτέλλεσϑαι σφίσι τ ἂν ἴδωσι. cap. 158 Τὰς μὴ σφίσι ὁμογλώσσυς. lib. 3. cap. 71 Ἐδίδοσαν σφίσι πίσας.

11, 30. Τῆς ποδὸς ϑεωρίης εἵνεκεν ἐπελήλυϑας.] Ante hæc verba videas in editionibus magnam bonæ lectionis copiam eje-

ctam in margines; quam quum etiam confirmaret Mediceus codex, ut genuina Herodoti recipienda judicavi, nempe Αὐτῶν δὴ ὧν τούτων .... εἵνεκεν; item ἐπεδείκνυζαν. Item θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα ἐς σκεψάμενον &c. Sed quod maximi momenti eſt, & minime præteriri oportuit, ſedet in verbis, quæ prima poſui. Neque enim miror interpretes in hoc loco apte vertendo ab ſe invicem caſtigari, & rejecto Valla ab Friderico præferri verſionem Stephani, *quam, utpote philoſophari volens, multa videndi ſtudio confeciſti.* Sed ubi in Græcis illud *quam?* Immo illi præcipites feruntur, quia corruptis Græcis Latina quî poſſunt bene emendata eſſe, aut illis corruptis concinne reſpondere? Crediderunt nempe illi Herodotum ab ſe legi, prout credidit tantus lectorum numerus, forſan etiam ab ſe intelligi, quæ legerent. Sed hic dies fidem faciet inepti eſſe omnia velle interpretari, & relictis in vitio verbis ſcriptorum ſententiam ſuam exprimere. Omnino illud ἐπελήλυθας nihili eſt, niſi accuſativum ſuum videat. Igitur ut non tantum intelligatur, ſed & lenitas Herodoteæ manus appareat, corrige pulcherrime ex MSto Ὡς φιλοσοφέων τὴν πολλὴν θεωρίης ἕνεκεν ἐπελήλυθας. Verto autem; *Quemadmodum philoſophari cupiens plurimam mundi partem videndi ſtudio adieris.* Ita perſpicue iſte codex, & miror hîc tacere Galeum. Et univerſa loquutio eſt in illis 2, 157 Οὕτε τὸ πᾶν διζήμενος ὁ Τύφων ἐπῆλθε. Solet enim ſic agere Herodotus, ut voculam γῆν & χώρην ſæpe reticeat, interdum retineat & exprimat, ut 4, 76. Ἐπείτε γῆν πολλὴν θεωρήσας, καὶ ὑποδεξάμενος κατ' αὐτὴν σοφίην πολλήν. Et cap. 171. Μίνω κατεργασμένην γῆν πολλήν. Sed quod dixi ſupprimere, habes 5, 103 καρίης τὴν πολλήν, ut nunc quoque ſub τὴν πολλὴν eadem intelligatur, nec dubito, quin ea obſervatio neglecta fraudis hujus fuerit origo. Sic libri primi cap. 96. Ἐν τῇ ἐοῦσῃ ἐὼν ἐς πρότερον δίκιμος, ubi etiam à turbando abſterret idem codex, quum ſic quoque loquatur lib. 2 cap. 113. Nam rei ipſius exemplum eſt ipſe noſter Herodotus Solonem imitatus, ut patet ex narratione lib. 2 cap. 104, & duobus ſequentibus. Immo verba Herodoti Democritus ad ſe transfert apud Clementem 1 Stromat. Ἐγὼ ἀνθρώπων γῆν πλείστην ἐπεπλανησάμην, ἱστορέων τὰ μήκιστα.

11, 43. Ἐς τοῦτο ἦ δὲ βίη εὖ ἤκουσα.] Malus Græciſmus ab Valla ſpectatus, ut interpretaretur, *quum hoc vitæ, quantum in nobis ſitum eſt, bene tradnxiſſet.* Nec enim is genitivus aliunde debet pendere quam ab verbo ἥκειν. Itaque Portus in Lexico Ionico vertit (ubi etiam habes affatim exemplorum de iſto genitivo verbum ἥκειν comitari ſolito) *Cum ad hoc uſque tempus vitam feliciter tradnxiſſet.* Sed notatio illa temporis ſupervacua, idque ut tibi perſuadeas, liber vetus Florentiæ ignorat iſtud ἐς. Hinc jam manifeſte patet Herodotum ſcripſiſſe Τούτῳ ἦ βίη εὖ ἤκουσα, palmaria ſane correctione.

12, 7. Τούτοισι γὰρ &c.] Quam extulerint antiqui rhetores id quod ſequitur, tanquam παράδειγμα διηγήσεως, & quidem petitum ἐκ τῶν πραγματικῶν, patet ex notatione Theonis Sophiſtæ in Progymnaſm. pag. 15.

12, 10. Λέγεται ὧδε λόγος.] Rectius in MS. λέγεται δὲ ὁ λόγος. Sed & paulo poſt MS. ἐκκληϊόμενοι, non ἐκκληϊζόμενοι. in quo unice firmat integritatem ſuam aliis labe temporum infectis, quum id prorſus Herodoti ſit. cap. 182. Τότε ὦν συγκαλακλητέος. Itaque recte MS. lib. 2 cap. 121. Καὶ ἐς οἰκήματα κεκλειμένα pro vulgato καλακεκλεισμένα. Etſi nihil notaverim ad illud 3, 117 Περικεκλεισμένον, quod exſtat in medio vocum ἀπεκλήισαι & ἀπεκληίσθαι & ὑποκεκληιμένα.

12, 18. Ἀπίκοιτο ἔστι τὸ ἱρόν.] MS. Ἀπίκοιτο ἐς τὸ ἱρόν. Contra quam ſupra vidimus accidiſſe. Sed ἐπὶ non ſufficit, quum jam requiſitum fuiſſe dixerit κομισθῆναι ἐς τὸ ἱρόν. Quinimo præclare de Herodoto nunc mereri codicem Mediceum oſtendit Plutarchus in conſolatione ad Apollonium, ubi referens hæc ipſa dicit non modo τῆς εἰς τὸ νεὼν ἀναβάσεως ἦκεν ὁ καιρὸς, ſed etiam ἀγαγεῖν εἰς τὸ ἱρόν, ubi quum in narratione ſequenti teſtetur ex Pindaro ſe habere illam, in hac ſupprimit auctoris, quem ſequitur, nomen, nec Herodotum agnoſcit, otioſe illi infeſtus. Utique cap. 35 iterum habes ἀπικνέεται ἐς τὰς Σάρδις.

12, 24. Ἐμακάριζον τε τεκνίων τὴν γνώμην.] Recta videntur hæc & ideo ſine vitii ſuſpicione ita legi placuit, perinde ut facit Ælianus de Solone 13 Var. Hiſt. 37. καὶ ἐθαύμασαν αὐτῆς τὴν γνώμην οἱ Συβαρῖται. Attamen nec ipſe nec alius opinor quiſquam credet ita Herodotum inſtituiſſe; ut eoſdem paulo ante vocaret νεηνίας, nunc τέκνια, verſiculo uno poſt τέκνα: & ſi id factum eſt, utique illud τέκνα vix bene convenit. Præterea animadvertendum eſt ab Herodoto non modo non ſtatim ante, ſed ne deinceps quidem dicere celebratam eſſe γνώμην horum adoleſcentium; quin etiam

ne ſi habuiſſent adeo piam γιώμλω, ut in locum jumentorum ſuccedere & matris currum trahere vellent, id facere potuiſſent, niſi pares vires ipſis adfuiſſent. Unde etiam occaſione narrationis virium in ipſis ad alteram hiſtoriam hanc venit Herodotus. Itaque ſi non in univerſa, certe in priore harum vocum parte melius ac rectius exiſtimem legi in optimo codice ἐμαπάεζον τ' τεηνίων πλὼ ῥώμλω, & utrumque probavi.

12, 44. Πολλὰ μέν ἐϛι ἰδέιν.] Hæ ſunt captationes & acrimoniæ ingeniorum, quum Herodotus teſte membrana Medicea ediderit ἐϛὶν ἰδῶν, ut deinde παθῶν, quibus Valla interpoſuit inſulſe *quæ nolit quiſpiam tolerare.* Id enim habet incluſum malum; ideo omittit Herodotus. ἰδῶν eſt ambiguum & commune.

12, 47. Παρέχονλαι ἡμέρης.] Hoc computum quotidianum erat penes nummularios, ut quum ſubducerent ſua in futurum lucra ex mutuis ſub uſurâ nummis, non in annos ea aut menſes præſignarent, ſed & in dies, immo & in horas infinita, ut mireris fere ab Herodoto ſic introduci loquentem Solonem, idque inter Lydos, iſto tempore tocullionibus uberrimos. Nihilominus recte venit quoque ad dies, nec ſolum perdurat dixiſſe annorum numerum, ut ſic defungatur. Mentio dierum magis commovet audientem, quum optime ſciat exiguitatem ſingulorum, quæ facile & coleriter circumvolvi poteſt: ſed & dies proprie ſunt intervalla, quibus actiones humanæ includuntur; ut vita per dies agi dicatur, non annos, quod conſtat ex ſcriptis antiquiſſimis, quæ modum vitæ humanæ terminantes aut miſerantes voce dierum utuntur. Etiam in anaglyphis, ubi mortalitas per alicujus mortem & hinc ſolennia circa morientem exprimuntur, ſæpe ſolem & lunam reponi pariter deprehendimus diem naturalem peragentes. Quod innuere videtur voluiſſe auctor cælatæ in pluribus imaginibus urnæ, quarum utrinque ſeriem includit hinc Luna, inde ab tergo Sol, inter horum viciſſitudines vitâ actionibuſque hominum provolventibus. Exſtat apud Cl. Monfaucon in Diario Italico pag. 314, ſed obſcurior.

13, 4. Τελέονλα.] MS. τεηκονλα. ut cap. 65 norunt τεηκάδας: & mox idem MS. τυτέων. item ἑξακιχιλίεων & δυσμυρίεων.

13, 5. Μλῶς τεηκονλα πένλε.] Sapiens ille Sam. Petitus ad hæc notat *Imo etiam plures*, & præterea errorem Herodoto impingit, quem ego abſterſurus non ſum. Sed, credo, Petitus doluit, quod ad colloquium Crœſi & Solonis non fuerit admiſſus tertius; quam minute is hæc omnia regi propoſuiſſet? Sic hominum ſunt diverſæ factiones. Cæterum his intermiſceri debet, quod Herodotus annum ſtatuat dierum 360 manifeſte lib. 3 cap. 90, ſicut Ægyptios ait τεηκονλημέρους egiſſe τὸς δυώδεκα μλῶας 2, 4.

13, 11. Πᾶν ἐϛι, ἄνθρωπ@ ϛυμφορὴ.] Non dubitavi reponere veterem ex fideliſſimo codice lectionem, præſertim quum viderem ſimiliter legi in editionibus priſcis Aldi & Camerarii, niſi quod habeant ϛυμφορῇ. Henr. Stephanus eſt, qui ultra ſæculum ſic faſcinavit ſua lectione Herodotum, obtemperante inique Jungermanno, ut in eo legatur Πᾶς ἐϛι ἄνθρωπ@ ϛυμφορὴ, exigens etiam ut verteretur, *Ita igitur, ô Croeſe, omnis homo eſt ipſa calamitas*, prout in hac parte ei obſecundavit quoque Fridericus, quum ego mirer ſic ordinem verborum, quem dedit Herodotus, turbari, & ubi in illis eſt *ipſa?* Immo quid vult? Profecto quæſivit Stephanus amplificationem in verbis, quæ ipſam non capiunt nec continent. Nec ſane quia quiſque dies diverſus eſt ab altero in rebus, quæ adducuntur, ideo omnis homo poteſt dici ipſa calamitas. Quid igitur dicit Herodotus? Nempe Solonem introducit dicentem Crœſo *ita igitur, Crœſe, univerſum eſt, homo calamitas.* Diſtinctione enim adjuvandus erat locus. Nonne enim penitus ſimile eſt, quod legimus apud Græcos eoſdem ἄνθρωπ@ Εὐρίπ@, & ἄνθρωπ@ παμφόλυξ vel bulla, ut vertit Varro. Βραχυλογία placuit. Majus corruptelæ momentum acceſſit ab illis, qui Herodotum ad ſuas opiniones meditationeſque citant, plerumque licenter, ut Clemens Alexandrinus ſuſtinuit libro 3 Stromat. p. 432 citare Πᾶς ἄνθρωπός ἐϛι ϛυμφορὴ, permixto jam Græcorum ordine.

13, 12. Πλυτέων μέγα φαίνεαι.] Non male ita, ſed debuerunt pergere, & ſequentia componere pari modo, ἢ βασιλέων πολλῶν ἀνθρώπων aut βασιλὸς ὤν, quum verbum quoque amet Herodotus conjungere participiis; quod illi nunc diſplicuiſſe probant iſta βασιλὸς εἶναι, ut ſcripſit in ſequentibus, & vulgo recte legitur. Docte igitur & in præcedente parte πλυτέων, ut mox ἢ βασιλὸς εἶναι, in quo bene convenit codici Mediceo cum codicibus MSS. Galei.

13, 18. Εἰ μὴ ἡ τύχη ἐπίϛαϛο πάνλ@ καλὰ ἔχονλι.] Hoc quoque ad Herodoti dulcedinem acidum eſt. Unum tamen ex fide editores, quod in ſcriptis exemplaribus in-

venientes ἔχουλα, eam varietatem publicarunt, etsi tantum in margine, quum verbum θπίαστοιλο tertio casu suo fraudari nequiret, sed ignari, quî uterentur. Nos utrumque percommodo remedio emendamus ex optimo MS. qui habet, εἰ μὴ οἱ τύχη θπίαστοιλο πάνλα καλὰ ἔχοντα τελδτῆσαι τ βίον. Visum enim fuit Herodoto sufficere, si verbum unum casui suo jungeretur, alter infinitivus ne sua parte careret. Sic cap. 19. Εἶτε δ αὐτῷ ἔδοξε πέμψαν τ θεὸν ἐπείρεσθ ωδὶ τ νόσ. Sic quidem editur vulgo. Sed MS. plane habet πέμψανλα, cui secunda alia manus superinscripsit τι & tanquam elegans potuit prævalere genuino, quod nunc restituimus. Sic etiam cap. 53. Τὰς ἢ Ἑλλώων δυωλώδτας σωτεδλδύν οἱ ἐξδρόνλα φίλυς ωρωθέσθ. Æmil. Portus, quum haberet ante oculos verba ex 7, 10 Εἰ οἱ ἡ τύχη θπίαστοιλο, in nostro tamen loco citando eum dativum ignorat. Incertos nos relinquit Galeus, quum post citata verba ἔχουλι τελδλῆσαι dicit in MSS. suis legi εὖ τελδτῆσαι, idque postulare sententiam. Utrum ergo pro participio est in illis εὖ, an ἔχουλι εὖ τελδτῆσαι? Cuperem id scire. Prave utique judicium exercet, &, quum scribit voculam εὖ postulari ab sententia, labitur, quippe cujus vis est in illis πάνλα καλὰ ἔχουλα. Interim præclare idem confirmat voculam οἱ.

13, 21. Εὐτυχέες.] Hæc prima hujus vocis mentio in hac historia, de qua sic notat Camerarius in historia rei nummariæ non procul ab principio [Apud Herodotum docet Solon Crœsum, quid inter ὄλβιον & εὐτυχῆ intersit: ὄλβιον enim dici neminem oportere ante felicem vitæ finem; sed rebus secundis & fortuna prospera εὐτυχῆ. Hoc non sapienter monuisse Solonem dicit Cato in tertio Finium] Id non patitur hic ipse Herodoti locus, ubi æque εὐτυχέες dicuntur, qui mediocria habent patrimonia.

13, 29. Ἄπρεφ δ' ἐσι, ἄνοσφ, ἀπαθὴς κακῶν.] Quid de hoc loco muginati inter se sint Cl. viri, Joh. Georg. Grævius & Tanaquillus Faber, ignoro. Sed hic in Epistolis Criticis pag. 205. de eo testatur ad oram libri sui hæc verba adscripsisse. [Legi potest ἄπρεφ δ' ἐσὶ νόσων, ἀπαθὴς κακῶν. Itaque, ut vides, in tanto locorum intervallo συμφωνεῖμεν: nam utrique nostrum idem in mentem venerat.] Si hæc ita se habent, potuerant sine damno publico contineri intra privatos parietes. Nam & sancte ista edita sunt ex codicibus antiquis, & sensus cum Græcismo est plenissimus, quum procedat ab generali ad specialia, primo dicens eum esse ἄπρεον, non tentare multa & hinc etiam non discere quanta varietas sit difficultatum, etiam est ἄνοσον, etiam ἀπαθὴς κακῶν &c. Quid autem volunt illi? an ὄλβιον est ἄπρεον νόσων? Quo pignore, quo exemplo id probant? an is non circumfert corpus humanum? Certe non est ἄπρεον νόσων, sed est ἄνοσον, non ut dives luxuriosus & corrupto corpore perpetuis morbis sibi ipsi gravis. Ἄπρεον, οὐκ ἰδὼν ὑδὲ παθὼν ἃ πολλὰ παθεῖν δεῖ ἄλλυς. Ἄπρεον & Ἀπαθὴς sic junguntur cap. 207, etsi in alia causa.

13, 33. Ἐπιχέειν μηδὲ καλέειν.] Sic viri docti valde anxii sunt de Ionismo. Sed cur non etiam 7, 10? Ἐν ᾧ τῷ ἐπιχεῖν ἕνεσι ἀγαθά. Agnoscis castitatem exemplaris Italici, unde hanc ipsam scripturam huic loco reddidi, ex quo præterea non ὑδεμίη mox leges, sed ὑδεμία.

13, 38. Ἂν τὰ πλεῖσα ἔχοι.] MS. ἔχῃ. Ita rursum cap. 138. Ὃς ἂν λδύκλω ἔχῃ MS. ubi vulgo similiter ἔχοι, & sæpe quod ex MS. decernemus, sed & mox αὐτῶν πλεῖσα, non αὐτέων, quod est morosi.

13, 39. Ὡς ᾧ δ ἀνθρώπε σῶμα ἓν ὑδὲν αὐταρκὲς.] Hunc locum imitabatur Cassius Sophista, quum scriberet: *Virgilium illa felicitas ingenii in oratione soluta reliquit, Ciceronem eloquentia sua in carminibus defitiuit, orationes Sallustii in honorem historiarum leguntur, Platonis oratio pro Socrate scripta nec patrono nec reo digna. Hoc non ingeniis tantum, sed corporibus videmus accidere. Illi nemo luctando par est, ille ad tollendam magni ponderis sarcinam prævalet* &c.

13, 44. Τὸ ἄνομα τῦτο, ὡς βασιλδς, δίκαιφ ἐσὶ φέρεσθ.] Retinui editam antehac mira continentia lectionem, sed quæ doctos lectores sæpe offendit, ut vix credam fuisse quenquam vel exigua peritia, qui non correxerit ὦ βασιλεῦ. Quod etsi protulerit primus Stephanus, habeo tamen & Aldinam, cui docta manus adscripsit, sive illa sit Rudolphi Launæi, quod nomen primis in paginis signatum est, sive alterius. Id nobis nequaquam probatur, qui adhæremus antiquis libris, quos credibile non est, si hoc loco concepta fuit talis alloquutionis formula, non magis tunc eam corrupturos, quam corruperunt in principio, quod est in cap. 30. Et quare non ad illustrandum ὀλβίε decus integrum arcesseret similitudinem regis, quam Crœsus optime noverat? Hic est, qui velut omnia implet felicitatis suæ; qui perpetuo usu possessam semel obtinet felicitatem

tem omnibus amœnitatum deliciis ac votis cumulatam; qui ſicut eſt ſuper omnia, ſic bene mortuus plane eſt ille, qui ſub pedibus ſubjecta habet omnia mortalitatis diſcrimina. Nonne dixit jam ſupra? Ἐμοὶ δὴ σὺ ἐς πλυτέειν μέγα φαίνεαι, καὶ βασιλῆος εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων. Tale apud Palæphatum in capite de Spartis Cadmi. Κάδμος ἀφίκετο ἐς Θήβας πρὸς τὸν ἀδελφὸν Φοίνικα ἀμειληθησόμενος τὴν βασιλείας, ἔχων ἄλλα τε πολλὰ, ὅσα βασιλῆς, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁδόντας ἐλεφαντίνους. Nonne τοῖς ἐν τέλει apud Sophoclem in Antigone explicant ſcholia τοῖς βασιλεῦσι? ut βασίλεια ſit τέλος.

14, 4. Ἐκ θεῶν νέμεσις.] MS. ἐκ θεοῦ, ut ſemper Herodotus. 2, 13 Εἰ μὴ ἐθελήσοι σφι ὄναιν ὁ θεός. Et cap. 64. Εἰ ὧν τῷ θεῷ τοῦτο μὴ φίλον, quum præmittat de deorum templis. 8, 13. Ἐποιέετό τε πᾶν ὡς θεοῦ, ὅκως ἂν &c. Et notabile hujus libri cap. 105. 7, 46 fin. 8, 60.

14, 17. Τοιοῦτον πρῆγμα.] Sic ſæpius & alii. Sed & noſtro Herodoto id impingitur rurſus 2, 5. Verum in hoc loco habet optimus MS. τοιοῦτο. Ut cap. 93 Τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτο ἐγένετο. cap. 185. Τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτο ἐπυίησε. 2, 119. Ἐπειδὴ τοῦτο ὦδε πολὺν τοιοῦτο ὦν. & 4, 82.

14, 26. Καθαρὸν ἐδέετο ὑπακυρῆσαι.] Omnino & hoc alienæ liberalitatis ſpecimen eſt. Et quid? an non mirari oportet Æm. Portum annotare noluiſſe hoc compoſiti exemplum, quum ſimplicis verbi κυρεῖν vel ſex loca congeſſerit? Quod amplius eſt, Henr. Stephanus ex Herodoto confirmat hoc compoſitum, non declarans, utrum ex hac parte, an aliunde; etiam mirare eundem ex Heſiodo id compoſitum immiſcentem Græco ſermoni. Scias, bone lector, in Mediceo MS. deleta præpoſitione exhiberi ἰδέετο κυρῆσαι. Neque eſt neceſſe in hoc luxuriari exemplis, quum jam indicaverim iis abundare Lexicon Æmil. Porti; quum interim ſuperſit 9, 87 ἀνὴλογίης κυρήσαν. Deinde MS. ὤνθρωπε pro ἄνθρωπε, quomodo & filium Crœſi infra exclamaſſe teſtatur MS. idem ὤνθρωπε μὴ κτεῖνε Κροῖσον.

14, 31. Ἐπίσιος ἐμοὶ ἐγένεο.] Interpretatio Latina, *domeſticus mihi factus es.* Sane & hoc ineſt. Sed oportebat exprimi aliquid magis ſpecificum & arctum. Itaque per gradus complures aſcendit Æmil. Portus, & neſcio an ad proprium hujus loci venerit *domeſticus, qui apud aliquem divertit, vel, qui ad aliquem acceſſit ſupplex. Qui ad alicujus larem ſupplex ſedet.* Sed propior venit Def. Heraldus lib. 1. Digreſſionum cap. 26. *Eas quoque ædium partes quandoque occupabant, quas exiſtimabant ſanctiores, veluti focum,* ἑστίαν, *ubi etiam Dii penates.* Ubi plura. Vide & ad 16, 47.

14, 33. Γορδίεω μὲν δὴ Μίδεω παῖς.] Vallam, quum interpretatur *Mida Gordio prognati filius* legiſſe Μίδεω μὲν δὴ Γορδίεω, quod notat Stephanus, vel puer videat, ut iſta nota non tantum ſit ſupervacua, ſed etiam inutilis. Nec enim inde affertur quidquam melius. An inſpexit locum Ptolemæi Hephæſtionis inter excerpta Photii, ubi ſcribitur Ὅτι παρ' Ἡροδότῳ, ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν, ὑπὸ Ἀδράστου τοῦ Γορδίου ἀνηρημένου? Ut eum putet oſtendendum contra Vallam, qui ſufficit refutandæ illi mutationi? Quid in mente fuit Cl. Theod. Bezæ ad Περιοχὰς Ἀποστόλ. 7, 16 ſcribenti [ſed ſubaudiri etiam interdum parentum nomen in hoc dicendi genere liquet ex his Herodoti verbis in Clio, Ἄδρας ὁ Γορδίεω, τοῦ Μίδεω, id eſt, *Adraſtus nepos Gordii, qui pater fuit Midæ?*] Ipſe dixerit. Nihil in his eſt ſcrupuli.

14, 35. Φονεύσας τὸν ἀδελφεὸν.] Cautior profecto in hac parte Grentemeſnilius, traditurus alias circumſtantias, quæ haberi poterant, & nomen fratris, præmittens [ſi fides Ptolemæo Hephæſtioni apud Photium] quam Galeus, qui in hoc indicio fruſtra jungi huic anteceſſori voluit & ridicule adſcribit [Fuit ei nomen Agathon. certamen erat de coturnice] quaſi ſua fide in eo niti lectorem vellet. Mox edidi ἐν ἡμετέρῃ, & ἐν Κροίσου, quod utrumque ſic exſtat in optimo MS. item ſimpliciter ὁρμώμενον ὑπ' ἔτεος ἐκ τοῦ ὄρεος.

14, 44. Συὸς χρῆμα γίνεται μέγα.] De hoc loco jam olim ita notavit Æm. Portus in Lexico Ionico [Χρῆμα Nomen hoc ſæpe non rem, ſed rei magnitudinem quandam inuſitatam ac admirandam ſignificat. μέγα συὸς χρῆμα Aper eximiæ magnitudinis p. 93, 34.] At Stephanus in Recenſione pag. 733 maluit exempla congerere, nihil ſuum dicens. Illa igitur Porti, niſi fallor, affatim ſunt clara. Quid ergo habet, quod literis imputet Ezech. Spanhemius hæc ipſa Herodoti verba trahens ad Callimachi ἐλάφους, μέγα τι χρῆμα pag. 201. & mirifice illam inſignem magnitudinem inculcans nulli ignoratam? Præſertim quum jam ex Budæo reddiderit Stephanus, quaſi ἀντὶ τοῦ μεγέθους καὶ θαύματος dicunt per genitivum, ut χρῆμα νεῶς &c. ubi etiam habet ex Xenophonte καταβαίνει πρὸς ἔλαφον καλόν τι χρῆμα καὶ μέγα. Eſt autem id aſſiduum & apud fabulatores quos λογοποιοὺς vocant, & hiſtoricos, in quibus eſt Antoninus Liberalis, ſed ma-

gnitudinis ejus notatio non ſedet in vocabulo χρῆμα, verum in adjectivo quod addunt, non addituri, ſi naturaliter inhæreret voci χρῆμα.

14, 45. Τῷ ἄρει.] MS. ὄρει. Et cur non cap. 43 fecerunt ἡ ἄλυμπον τὸ ὄρος, ſed retinuerunt ὄρος?

14, 47. Ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντες.] MS. ἐπ' αὐτὸν ἐξελθόντες. Id certe ad proprietatem loquendi multo aptius. Notum eſt οὐκ ἔστι λιγέως ἐξελιλύθασι.

15, 15. Ἀποχρεομένων ἢ τούτοισι τῶν Μυσῶν.] Nimii hîc fuerunt viri docti. Nam quum Valla ſuſtinuiſſet vertere *Cujus verbis quum contenti non eſſent Myſii*, collegit inde Stephanus & in notis & in præfat. pag. 742 lectum ab illo fuiſſe οὐκ ἀποχρεομένων, eamque in nota ait videri veram lectionem eſſe; quomodo & alii & Ælianus 6, 8 Var. Τῷ ἢ Βαγώᾳ οὐκ ἀπέχρησε τὸ ἀποκλεῖναι τὸ Ὦχον. Itaque huic obſecutus Jo. Fridericus voculam utramque in contextum & per Græca & per Latina contulit. Sed imperite, præſertim quum jam ante illum monuiſſet Æm. Portus in Lexico, citans hunc locum, & interpretans [*Quum his contenti eſſent Myſi*, Latinus interpres vertit *Quum contenti non eſſent Myſii*. Sed male. vertendum enim, ut hic vertimus, quod aliis exemplis illuſtratum confirmabitur.] Quod ſi multitudo uſurpationis vincere poteſt, omnino prævalet hæc ſententia & explicatio Porti, qui plurima ejus exempla collegit tam in activa, quam media forma; etſi non inique interim cogitaveris, quid ſit intervenire filium, quum contenti eſſent Myſi? ubi nec ullum veſtigium ſuæ animi moleſtiæ hi Myſi præbent, ſicut neque contrarium ſibi oſtendunt valde placere reſponſum Crœſi; niſi ſi ex verbis ſuis id auctor vult colligi. An non poſſet eſſe compoſitum pro ſimplici! ut notaret, quod ſenſus requirit: *dum Myſis hoc reſponſum dabatur*, vel *quum Myſis per iſta reſponſum daretur*. Attamen placeat Portus.

15, 41. Διεφθαρμένον τὴν αἰχολὴν.] Galeus Herodoto confert aliquid dimidiatum, & ex MS. profert αἰχοῦ, ſed articulum non tangit, qui quomodo legatur in MS. certe intererat ſcire. Quod etſi ille probet, ego nihil muto. Nam ſic αἰχρὸς τὸ σῶμα apud Ælian. 10, 6. Ex Lycophrone Pollux καλεαγῆς τὸ σκάφιον πληγεὶς ξύλῳ. Noſter 1, 174 Τιτρώσκεσθαι τάτε ἄλλα ἢ σώματος, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τὰς ὀφθαλμούς. 2, 111. Καμόντος τὰς ὀφθαλμούς. 122. Καταδεδεμένον τὰς ὀφθαλμούς.

16, 2. Ἀμείβεσθαι Κροῖσον τοῖσδε.] Vox poſtrema non exſtat in MS. quum antea probaviſſet.

16, 8. Ἐγώ σε συμφορῇ πεπληγμένον ἀχαρί τι τοι οὐκ ὀνειδίζων ἐκάθηκα. Hæc improbe ſpuria ſunt, & uno eodemque anhelitu nimis multa ſimul efflat. Et quid eſt, quod Valla non retinet participium, ſed parentheſi admiſſa vertit *non ingrato tibi hac exprobro?* nec aliter Stephanus etſi corrigens & vim vocis ἄχαρι aliorſum trahens, *quod non dico ut quicquam ingratum tibi exprobrem?* Mirum erit, niſi prior legit in ſuo exemplari ὀνειδίζω. Quod ſane ita exſtat in optimo codice, ejuſque verbi ab Porto derelicti proprietas in Herodoti exemplis hæc eſt. Hujus libri cap. 90. Παρῃτεόμην ἐπεῖναι οἱ τῷ Θεῷ τούτων ὀνειδίσαι. 4, 79. Σκύθαι δὲ βακχεύσῃ πέρι Ἕλληνα ὀνειδίζουσι. 8, 92 Ἐς τὸν Αἰγινητέων τὸ μηδισμὸν ὀνειδίζων. & 106 Ὡς ἢ οἱ ταῦτα ὀνείδιζε. 143 Ὡς τι ἀδὲν δέη τοῦτο γε ὀνειδίζειν. Quæ variam oſtendunt ejus uſurpationem, faciuntque, ut hæc vulgata ſordida & conſarcinata male exiſtimem (nam neque dicitur apud Græcos verbum ὀνειδίζειν junctum duobus accuſativis) præ illis, quæ in MS. leguntur, nempe: ἀχαριτίῳ τοι οὐκ ὀνειδίζω. & includenda parentheſi. Nam vocis hujus ἀχαρίτης ingenuitas non magis mihi ſuſpecta venit, quam alia, Ἀχάρις in hujus libri cap. 90. vel ἀχάρι cap. 207. prout hoc ipſum ἀχάριτον etiam modo ex uno exemplo memorant, nempe Plutarchi Solone.

16, 13. Παιδός σε τιμῶ.] MS. ἢ ἐμῶ.

16, 22. Οἰκός ἐστι.] Sic eſt in MS. non εἰκὸς, ut eſt in anteeditis, quod ita frequentatur Herodoto, ut ſolum annotatum ſit ab Porto, vocis εἰκὸς ne mentionem quidem faciat; certe εἰκότα ter repetantur in libri 8 cap. 60. Et jam ſupra habuiſti cap. 27, ac ſæpius infra monere oportebit. Mox vocem αἰτήμονα adnexui verbo ὑπονοήσῃν, à quo per comma in omnibus editionibus ſolebat divelli, quum Valla in Latinis id jam feciſſet.

16, 31. Λογάδας τε νεωλήτους τε ἢ κυνί.] Hæc quum ſic confeciſſent editores, etiam verſio ſimilis procuſa eſt *viris delectis juvenibuſque & canibus*. Quo nihil naſutius; tanquam λογάδες non niſi de viris delectis intelligi deberent, & quum Thucydides aliique λογάδας dicunt, non flos militaris ætatis, ſed ſolum viri accipiendi eſſent. Nugæ prorſus. Lege ex optimo MS. deleta una ſupervacua ex copulativis, λογάδας τε νεωλήτους ἐς κυνί. *Et delectis juvenibus & canibus*. Quid quod ne petierunt quidem plura Myſi. Dixit paulo ante Προσδεόμεθα σεῦ τε παῖδα ἐς λογάδας νεωλήτους ἐς κύνας συμπέμψαι ἡμῖν, prout crebrius hanc vocem uſurpari

in

in hac hiſtoria docet Lexicon Æmil. Porti: & certe hic locus eſt, quem innuit in verbo ἐξηελυμένοι, citans ἐξηελυμένοι λογάσι τελωίαις, oblitus Ioniſmi. Salmaſius in Re militari Rom. p. 146. ex Onoſandro adduxit λογάδας στρατιώτας, quem vide. Sed ne turbet, quod λογάδες ex ſe ſit fœmininum, annotavit idem ad Simmiæ Ovum pag. 172 αὐτοφόδας πόδας & plura. Diodorus Sicul. 14, 67 μιγᾶσιν ἀνθρώποις dixit.

16, 34. Ὁ ξεῖνος αὐτὸς δή.] Sic ſane cap. 84 Ὁ ὦν δὴ Τροιάδης αὐτὸς ὁ Μάρδος. MS. tamen hoc loco ὁ ξεῖνος ἔτος δή. Et videtur operoſior Herodotus in demonſtrando Adraſto, ſicut etiam vox iſta intentius eum deſignat; ut ſic repetens cap. 45. Ἄ-δρηστος ... ἔτος δὴ ὁ φονεύς. Et cap. 32. Οὗτος ἐκεῖνος ὃν σὺ ζητεῖς. Et c. 85. Ὁ ἧ πᾶς ἔτος ὁ ἄφωνος. Et cap. 91. Ὁ Κύρος ἔτος. Et cap. 110. Οὗτος δὴ βασκόλος. Nolo tacere in MS. etiam exſtare Ὄλυμπον, non Οὔλυμπον, etſi & ante & poſtea ſic gravet.

16, 38. Ἀγγελέων τῷ Κροίσῳ.] MS. ἀγγελέων Κροίσῳ. Ipſa lectio elatior id commendat. Ac deinde ἐσήμηνε, non ἐσήμαινε: quod nemo non eſt probaturus, etſi ſtatim ſequatur προσεσήμαινε.

16, 47. Ἐπίσιον.] Sic dici pro ἐφέσιον, ut Ἰσίη pro Ἔσίη, & Ἰσιηλόεσσαν pro ἐσιαλόεσσαν notavit bene ſuis locis Æmil. Portus in Lexico. Modo ſi quid ea res juvat literas, iſta ipſa tria notavit quoque Ezech. Spanhemius ad Callimachum pag. 522, niſi quod vitioſe apud Herodotum ſcribit dici Ἰσιαλόεσσαν. Fruere, qui potes: ſed ſi de voce hac aliquid placet, potius lege Porphyrii Quæſtiones Homericas num. 2, ubi agit de ignibus Trojanis in poëta aliquoties occurrentibus, ubi vult intelligi ὅσοι Τρῶες αὐθιγενεῖς ἢ ἐ ξένοι, ἀλλ' ἐσίαν ἔχοντες, ὡς ἐν ἄλλοις προσεῖπε αὐτῶν φασὶ Τρῶες μὲν λέξασθαι ἐφέσιοι ὅσοι ἔασι, τετέσθαι, ὅσοι πῦρ ἐσίας ἔχουσιν. ὡς ἐν ἄλλοις, Ἤλθε μὲν αὐτὸς ζωὸς ἐφέσιος, ἤτοι ἐς τὴν ἐσίαν. ἐσία γὰρ ὁ οἶκος. Ὃν κεκλημένος οἰκίαν, ἐφέσιος· ὁ δὲ ἄπολις ἐ φυγὰς, ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιος &c. Si ullis aliis, certe his illuſtrantur ea, quæ ſcribit Herodotus 8, 61 inter Themiſtoclem & Adimantum acta.

17, 1. Φύλακα συμπέμψας αὐτῷ.] Nihil cauſæ eſt, ut nunc in loquendo tangat filium, quem modo memoravit. Invidia oneranda eſt in Adraſtum, ut docet optimus MS. legendo αὐτὸν, quum illud αὐτῷ videatur imperite iteratum ex cap. 36. Ex eodem MS. etiam admiſi ἀρήκοι, quod alii jam ex codicibus ſcriptis protulerant, & poſtea Κροῖσος ἧ τούτων ἀκουόντων, non ἀκουσάντων.

17, 7. Καθαίρεσιν.] MS. καθήρεσιν, quod expreſſi, ut infra καθήρεσις.

17, 16. Ὡς εἰκός.] Ne hîc quidem eam vulgari Græciæ uſurpatam vocem quietam tolerat optimus MS. ſed ut corruptam mutat in ὡς ἐοικός, ut & paulo ante & cap. 137 ἐ γὰρ δὴ φασι οἰκὸς εἶναι. Sic enim habet MS. pro εἰκὸς. Cap. 155. Ὡς οἴκασι, eſt in eodem MS. pro ἔικασι. Cap. 56 lib. 2 εἰκὸς & ibidem εἰκότα pro εἰκότα. Etiam 3, 38.

17, 20. Παρὰ τὸ σῆμα.] Vertunt *ad ſepulcrum*, & divulſa ab antecedentibus volunt jungi ſequentibus. At quæ iſta loquutio: *ad ſepulcrum ſeſe ſuper buſtum transfodit?* an ex altero utro non ſatis perſpicitur mens Herodoti? Senſus erat in his clariſſimus, quum dicitur ſuper buſtum feciſſe quodcunque. Laudemus igitur optimum MS. qui nobis Herodoti manum pariter ſervavit, ac veram ſententiam indicat, exhibendo περὶ τὸ σῆμα, idque non ad ſequentia, ſed ad præcedentia pertinet. Verte igitur mutata diſtinctione; *ubi ſilentium hominum fuit circa ſepulcrum, ... ſeſe ſuper buſtum transfodit.* Deinde MS. αὐτὸς ἦ-σθε, non ἔσθε, non ἧσθε, & jam notavit Gale idem ex ſuorum codicum uno.

17, 30. Καταβαλεῖν αὐτῶν αὐξανομένων.] Vertunt, *potentiam Perſicum primſquam magna eſſicerentur, occupare.* At in Græco plus eſt, & non modo occupare deſignat, ſed prorſus tollere & evertere. Sed & id præterquam quod nimium videtur, parum ſenſui convenit, quum plerumque legamus creſcenti imperio aliquem reſiſtere, invidere, & incrementa impedire, non creſcentem potentiam penitus tollere, quod tam facile nequivit Crœſus ſibi proponere. Neſcio quid reſpexerit interpres. Sed MS. Florentiæ habet καταλαβεῖν, idque ad verſionem accedit, quaſi cuperet continere & reprimere dominationem augentem. Cap. 87 Πάντα μὲν ἄνδρα σφενιστέα τὸ πῦρ, δυναμένους ἧ σβεστὶ καταλαβεῖν, in quo loco abſurde ſe movet Æm. Portus.

17, 39. Ἀπέστειλε.] MS. ἀπέστελλε, omnino recte; nec enim id nunc cohæret cum proxime antecedenti ἀπέπεμψε, ſed reſpicit remotius ἐπέμποντο, ἀπεπέμποντο, & hinc ſequens eſt διέπεμπε. Nec temere à me factum reor, quum paulo ante ex MS. reposui Ἄβας τοὺς Φωκέων pro τῶν, aut mox πεζομάχους ex eodem pro πεζομάλους.

17, 47. Ἡμερολογέοντας ἐ λοιπὸν χρόνον ἕκαστον τῇ ἡμέρῃ χρῆσθαι.] Sic quidem editores loquuturos perſuadeor: an vero Herodotus ita ſcripſerit videamus. Nec vero ambigendi

gendi aliam cauſam habeo, quam ſolum codicem MS. Florentinum, quem ipſe inſpexi, aliis quid viderint celantibus, & certe lectorem non inſtruentibus: in eo autem exſtat clare ἕκας@. Et probe ſane video vel priora vel poſteriora. Habeo quoque aliquam notitiam vulgatæ ſyntaxeos. Sed cogor indulgere tamen codicis MStī lectioni, etſi vix rationem dare queam. Sed ſuper omnia ſufficere oportet, ſi aperiat ſe Herodotus. Illius enim arbitratu, ſi pateat claris exemplis, ſtare oportet. Is ſcribit lib. 2. c. 73. Τῆς σμύρνης ὠὸν πλάσσειν ὅσον τε δυὼδεκὰς εἶναι φέρειν· μεζῶ ὃ πφεφθαι αὐτὸ φορεόντα &c. Et cap. 141. Ὀλοφυρόμενον δ' ἄεφε μιν ἐπελθεῖν ὕπνον, ἐν οἱ δόξαι ἐν τῇ ὄψῃ ἐπισάντα τ Θεὸν θαρσύνειν, ὡς ἐδὲν πείσεται ἄχαεα ἀνιηάζων τ Ἀεφβίων ςρατόν. ΑΥΤΟΣ ΓΑΡ ΟΙ ΠΕΜΨΕΙΝ τιμωρός. τάτοισι μὲν δὴ πίσιωον τοῖσι ἐυπνίοισι &c. Omnino quicunque ſcriptor dixiſſet αὐτὸν δὲ οἱ πέμψειν &c. Rurſus eodem ſecundo libro c. 162. Παρίσεσθαι δὲ ἑ αὐτὸς ἑ ἄλλυς ἄξειν. Nemo in his vetuiſſet Herodotum ſcribere αὐτὸν, prout hoc caſu etiam utitur, 1, 63. Ἔλεγον τὰ ἐντεζαλμένα ὑπὸ Πεισιςράτε, θαρσέειν τε κελδόνλες ἑ ἀπιέναι ἕκαςον ἐπὶ τὰ ἑωυτῦ. Hoc placet omnibus, at non placet MS. Mediceo, in quo legitur ἕκαςος. Lib. 3, 63. Φῆς γὰρ ἥκειν ἄγγελος. & 144. Ἔφασαν εἶναι ἑτοῖμοι. lib. 4. cap. 81. Κομισθῶαι τε δὴ χρῆμα πολλῶν ἀρδίων, ἑ οἱ δόξαι ἐξ αὐτέων μνημόσυνον ποιήσανλι λιπέσθαι. Ubi MS. idem ποιήσας. lib. 6. cap. 61. Τῳὼ δ' πάνλως κελδόμενον οἱ ὑπαδέξαι· ἐρῶσα δ' τῳὼ γυναῖκα ἐπὶ πολλῦ ποιεομένῳ ἰδέσθαι, ἔτω δὴ τῳὼ τροφὸν δεῖξαι τὸ παιδίον. ut indicavi exſtare in MS. ubi vulgo ἐρῶσαν. Scilicet quaſi poſt multa in accuſativo prolata reciprocans anhelitum, orationem petit ab integro, & ſtatim poſt id factum reminiſcens priorum iterat quartum caſum, quod grammatici varie appellant. Illic vide plura.

17, 48. Ἐπηρωέονλας.] MS. ἐπφρωῶνλας. Sicut & mox ἐπφρώτων pro ἐπηρώτεον. Deinde ὅτι ποιέων τυγχάνοι, non τυγχάνῃ, & ἐθέατιζε pro θεατίσοι.

18, 10. Κρῖειρὴ οἷα χελώνης.] Quum Aldus & Camerarius edidiſſent κρῖαιρῳώοιο, neſcio quid ſequutus fuerit Stephanus, ut hac voce in margines expulſa ita inquinaret contextum, ut adeo ineptum aliquid ſupponeret, quum nihil Herodoto noceret, niſi confuſio literarum η & ι, quam ſciebat ab pronuntiatione exſtare. Mediceus MS. plane exhibet κρῖαιειήοιο. Quæ vox licet ignota Lexicographis Græcis, ſed proba; & ſic legiſſe patrem meum video, qui eam vocem in Lexico Scapulæ, ſicut nec Stephanus in Theſauro annotavit, nedum ejus compilator, appoſuit. Id miror, unde Stephanus arceſſere potuerit centonem adeo inſulſis verbis conſutum, quum haberet ante oculos lectionem Suidæ, in quo edebant Ὀσμὴ δ' ἐς φρένας ἦλυθέ μοι κρατεηήοιο χελώνης, inſigni quidem ſocordia in metiendis pedibus, ſed bene intellecto ſenſu, quum Æmil. Portus ibi interpretaretur *pellem robuſtam habentis.* In quo eodem Suidæ loco jam Hadr. Junius manu ſua correxit perſpicue κραιαιειήοιο, & in MS. Lugdun. is ipſe verſus ita exhibetur Ὀσμὴ μ' ἐς φρένας ἦλυθε κρατ. propius ad veram lectionem. Sed primus publice de Herodoti hoc loco bene meritus fuit Fr. Vigerius ad Euſebii Præparationem, cujus verba hæc „ſunt: Ita Herodoti editio Græco-Lat. „Henr. Stephani: qui è regione hujus verſ. „annotat; in manuſcr. legi κραιαιρήνοιο pro „κραιειρὴ οἷα. Sane vereor, ut κραιειρὸς val„de ſit in uſu pro κραιερὸς, & noſter hic „Oenomaus aliquid ſ κραιαιρῳώοιο ſimilius „probaſſe viſus eſt. Id fortaſſis erat κραιαι„είνοιο (nam & Suidas habet κραιειήοιο) ut „enim dicunt κραιαιγύαλος, κραιαίπυς & ſi„mil. ſic κραιαίειος dici queat, hoc eſt, „teſtæ durioris, σκληροτέρᾳ ἢ ςερροτέρᾳ δέρ„ματος. Eſt enim ῥινὸς, δέρμα, βύρσα, im„mo & ἀσπὶς, ut notum eſt, cui non ab„ſimilis illa teſtudinis domuncula σύμφυλος. „Audi Homerum hymno in Mercur. v. 48. „ubi de teſtudine illa novam in citharam „à Mercurio conformata Πειρῴας ἀμφὶ νῶτα „ἀμφὶ ῥινοῖο χελώνης. Prope eſt, ut legen„dum putem κραιαιειήοιο. Quæ enim, aut „cujuſmodi eſt iſta conjunctio, ἀμφὶ νῶτα, „διὰ ῥινοῖο? Hæc præclara. Cæterum ſicut ſtupeas in Lexico Æmilii Porti non occurrere vocem κραιαίειος, quum occurrat tum vox οἷα, tum χελώνη, utrobique hoc ipſo loco memorato, ſed ſine mentione vocis κραιαίειος; tum non minus ſtupe ad abſurditatem Kuſteri tunc Cantabrigienſis, hoc eſt, compilationem præcedentium in voce Κροῖσος [ſed putem potius ſic ſcribendum eſſe: Ὀσμὴ δ' ἐς φρένας ἦλθε κραιαιειήοιο χελώνης. Nam κραιειήοιο quod Suidas habet metro verſus repugnat. Eſt autem κραιαίειος χελώνη, teſtudo duro vel firmo corio tecta: à κραιαιὸς firmus, & ῥινὸς corium.] Quum ante xxx annos illa præcedentia habuerim in promptu, ibi nunc ita commentantur. Poſt centum annos veniet alius Æditus, qui ſtuprum Muſæ inferat. Immo jam antea ſcripſerat Cantabrigiæ Th. Gale [Lego κραιαιειήοιο. Confirmat margo & Suidas

das in Κροῖσος] Nempe ibi magnas res agunt hoc modo ſcribentes.

18, 10. Ἐμηχανᾶτο.] Longe decentius hoc eſt præ vulgato ἐμηχανήσαλο.

18, 34. Ἡ ὅτι ἐ τῦτο ἐνόμιζε μ. α. ἐκλῆσθαι *Quam quod & hoc Cræſus verax vaticinium ſe nactum eſſe exiſtimavit.*] Sic vertunt. Sed ſodes, an id dicunt Græca? An quia peregrinus explorans probavit, ideo poteſt dici ἐκλῆσθαι eo ſenſu, quo ſæpiſſime adhiberi ab Herodoto docent exempla in Æm. Porti Lexico collecta? Ubi ſane & hic locus citatur. Omnino Cræſus non poſſidet, non habet hoc oraculum, ut illic vertitur. Tolerabilius eſt Vallæ *nanciſci.* Cæterum MS. τῦτο νενόμιζε & κεκλῆσθαι. Et puto ſcribendum ἢ ὅτι ϗ τῦτον ἐνόμιζε μ. α. κεκλῆσθϛ: hoc eſt, *quam quod & illum* (nempe Amphiaraum) *verax oraculum tenere arbitratus ſit.* Ad quam ſententiam eximie habes 2, 172. Ὡς ὐδενὸς ἐῶσι ἀξίοισι, nempe θεοῖσι, ψδὸεά τε μαντήια κεκλημένοισι. Adde ad caput 95 ejuſdem libri.

18, 36. Κτλώεά τε ϗ τὰ θύσιμα πάντα τριςχίλια ἔθυσε.] Quum Valla interpretatus eſſet *Immolavit lecta pecora numero ter mille*, illuſtrare perrexit Æmil. Portus in Lexico: [θύσιμα κτλώεα Ion. pro comm. ἱερεῖα λεκτά, ἃ θύειν νόμος ἐ θέμις. Pecudes victimæque lectæ, quas immolare licet, fas eſt, & mos permittit vel flagitat] Atque ita hactenus. Sed porro in voce πάντα commentatur ita [Πάντα Ion. & Poët. redundans. κτλώεα τὰ θύσιμα πάντα τριςχίλια ἔθυον. *Lectas pecudes, lectas victimas numero ter mille immolavit.*] Mira ſane doctrina, quum ſtatim in iſto Lexico ſequatur ex 9, 80. Παυσανίη δὲ πάντα δέκα ἐξαιρέθη. *Pauſaniæ ſunt ex omnibus dena* &c. Itaque merito dixit Cl. Gale Vallam hæc non intellexiſſe. Sed Caſaubonus non modo ad Athenæum hæc illuſtravit, ſed etiam ad Strabonem pag. 70, ubi πάντα monet intelligi ἑκάστε γένες. Quo ipſo modo agit in Moſe ad Exodum 9, 6 Caſtalio. Vult enim Cræſum ita inſtauraviſſe ſacrificium, ut ex omni genere animalium, quod lege ſacrorum licebat Diis offerre, immolarentur tria millia. Nam Galeum fefellit calamus, dum in ejus nota editum vides [lege: *trecena omnia.*

18, 40. Μᾶλλον τοι τέτοισι ἀνακλήσασθαι.] MS. μᾶλλον τι τέτοισι ἀνακλήσεσθαι. Quod ad prius μᾶλλον τι, eſt continuum Herodoti. Cap. 74. Καὶ μᾶλλον τι ἔσπδζαν εἰρλώλω ἡμέϛ. & cap. 99. Τὸ ϗ ἐ μᾶλλον τι ἐπετηδδύθη. Poſterius futurum nequit illi auferri, quum participio ἐλπίζων aut id aut præſens ubique adnectat. Cap. 54 Πάγχυ τε ἐλπίσας κατα-λύσειν τὸν Κύρε βασιληΐλω. 3, 143 Ἐλπίζων δέ μιν ἀποθανέεσθαι. Etiam deinde ἐξαπάλαξα, τελπάλαξα, παλαξιαῖα. Quæ doctiora ſunt, quam ut potuerint noſſe editores. Habuerit reliqua Græcia diphthongum, certe vel Herodotus ex doctrina vel ex more patriæ aut alia conſuetudine poteſt illam vitaviſſe. Id docet inæſtimabilis bonitas codicis Medicei. Ἡμιπλίνθια video reddi Latine *ſemilateres*, ſed Vitruvius agnoſcit *ſemilateria*, quæ etiam expolit Salmaſius in Plinianis Exercit. p. 1233.

18, ult. Τεία ἡμιτάλαντα.] Donavi Vallæ ſuam interpretationem, etſi haud dubie factam non ex arte: quippe patet eum pro eodem habere τεία ἡμιτάλαντα & τεῖτον ἡμιτάλαντον. Illa enim nunc vertit *pondo duorum & dimidii talenti*, quum debuiſſet *talenti & ſemiſſis*, ut ſemilateria puriſſimi auri habuerint minus pondus, (ut ſemper fieri ſolet) quam iſta λδκῆ χρυσῆ, quæ erant διτάλαντα. Et bene curavit maximus Caſaubonus ad Theophraſti Characterem ἀπονοίας, non tamen ſatis providum & cautum, ut patet ex cap. 3. lib. 1 operis paterni de Pecunia Vetere.

19, 3. Λέοντα εἰκόνα χρυσῆν.] Quo animo hunc leonem dedicaverit, aut cujus rei ſymbolum eſſet futurus, quum Herodotus plane taceat, ſuſtinuit ſcribere Pignorius ad tabulam Iſiacam pag. 23. [*Leonis ſignum in Zodiaco Ægyptii domicilium ſolis appellaverunt, & ideo Cræſus Delphos inter alia Anathemata leonem aureum miſit.* Herod. lib. 1.] Quod ſi cui placet, ego non invideo.

19, 5. Κατεκαίετο ὁ ἐν Δελφοῖσι νεὸς.] Incendio per Piſiſtratidas excitato, prout ex Scholiis Pindari illuſtrat Scaliger in Animadverſionibus p. 94.

19, 11. Μεγάθεϊ μεγάλης.] Facile ſic lingua rapitur ad eandem pronunciationem, ſi modo in proclive trahi ſe ſiverit Herodotus. Nam optimus liber habet μεγέθεϊ, quæ ipſa ratio ſcribendi in eo ſervatur etiam cap. 70, ubi repetebant editiones illud ω, quum cap. 60 retineant μέγεθος. Sic certe eripio Æm. Porto hæc duo loca ex libro 1, quibus addo ex cap. 98, (etſi illic tacuerim & reliquerim) in quibus ipſe vidi & notavi ex MS. literam ε, quod in reliquis non feci, ſed credo tamen exſtare, ut fere nuſquam Herodotus ſcripſerit μέγαθος. Præter Portum ſciat hoc etiam Camerarius, qui in propriis Dialecti Ionicæ pagina hujus editionis 719 hoc μέγαθος recenſuit.

19, 18. Ἐπὶ ξ πρηνὴς τ γωνίης.] Ambi-

guitas ſedet in his vocibus. Et Valla quidem interpretatus *ſuggrundam anguli templi* oſtendit, quomodo conſtruxerit, jungendo ἐπὶ ϛ πρωνητι. Sed Herodotus dicens πρωνήιον, indicat ſuggrundam illam quamcunque non poſſe ſeparari ab voce templi: unde vituperat Vallam Æm. Portus, ſcribens. [πρωνήιον τὸ Ion. & Poët. pro com. πρόναον, templi veſtibulum. Lat. interpres ſuggrundam vocat. Sed non videtur hæc interpretatio huic loco ſatis apte convenire] Inique prorſus. quum non ſuggrundam, ſed ſuggrundam templi ſcripſerit Valla, niſi Portus quoque velit genitivum *templi* ab antecedenti ſuo ſermone hic iterum intelligi. Videtur Valla quaſi προεξέδρῳ Xerxis ex lib. 7 huc trahere explicando. Itaque quum Latinis etiam talia compoſita in uſu fuiſſe conſtaret, ut ſunt antefixa, infranares μύϛαξ, ſuperalia ἐπενδύτης; veſtibulum Romanis ædibus in hiſtoria Græca relinquens, uſurpavi ex gloſſis præeunte Stephano vocem *antetemplum*; neque opinans ulli ναῷ poſſe apponi varia πρωνήια, ſed unum modo unicuique, cenſui intelligendum ἐπὶ τ γωνίης ϛ πρωνητι *in angulo antetempli*. Utique angulus γωνίη nequit ſupponi habuiſſe peculiare πρωνήιον, ſed forma πρωνητι poteſt ſic fuiſſe concepta, ut foret anguloſum. Nimirum ædes ſacræ veterum habebant πρωνάϛεις καὶ ὀπισθοδόμους τ ἱερῶν, ut clare nos docet Diodorus Sicul. XIV, 42. in hiſtoria Siciliæ ſub Dionyſio, ubi reddunt *veſtibula & poſtica*, quum ignorent, quales πρόναοι fuerint, & vix quidquam ſimile veſtibulo.

19, 20. Θεοφανίῃϛι.] Si Ægyptia tractaremus, poteram Θεοφανίλω hîc tolerare ut 2, 62 Αυχνοπαΐλω in Sai. Sed verius opinor in MS. legi Θεοφανίοιϛι, & tam vere, ut priore expulſo poſterius receperim. Et ſatis firmum fidei pignus eſt MS. Mediceus, ſed non eſt dubium, quin ita quoque exſtiterit in exemplari, quo uſus fuit Valla, inde vertens *Theophaniorum*, quod non convenit τῇσι Θεοφανίῃϛι. Deinde adeſt ipſa proprietas in feſtorum typis, prout ex Polluce & Syneſio Meurſius habet Θεοφάνια, qui quum omiſerit Herodotum, Pet. Caſtellanus Græca & Latina ex eo citat, prout in editionibus habentur. Sane perperam; & juvit tamen Portum quoque in his ludere, ſed prorſus abſurde: & quæſo quam ſuperſtitioſe, dicam? an attente in Theſauro Stephanus? Ne quid omitteret, præmittens Θεοφάνϛα τὰ, ſive Θεοφανίαι, αἱ, feſtum ſolenne, ſubjungit nonniſi hunc locum Herodoti. Quid autem affert Th. Gale? nempe [Θεοφανίῃϛι Plutarchus, Pollux, Syneſius. Delphi celebrabant Apollinis Theophania. Tangit Virgilius IV Æneidos] nullo melior antiquioribus. Sane & Θεοφάνια ab aliis memorantur ex Philoſtrato. Etiam 2, 171 ſunt Θεσμοφόρια.

19, 29. Βαλίμῳ & χαρίσασθαι.] MS. χαρίζεσθαι.

19, 42. Ὁμοίως ϗ αἰχμῇ ϛερεῇ πᾶσαν χρυσέῃ ϗ τὸ ξυλόν.] Importunis modis in hoc loco laudi ſuæ eripitur Herodotus, quod etſi conniventes prætermittant viri docti, oſtendunt ſe in parvis acutos, in majoribus cæcutire, etſi rebus probent hæc omnia affatim ab eis examinata fuiſſe. Quid enim fit ex fide interpretum? nempe creditur narrari Crœſum donaviſſe Amphiarao clypeum ex auro totum, totamque ex auro ſolido haſtam, & xyſtum cum ſuis jaculis (pro quibus quatuor vocibus ſuppoſitæ ſunt ab Stephano, *haſtile cum ſuis ſpiculis*, prout quoque recepit in ſuum ſpecimen Fridericus) Porto admittente *haſtile*, in αἰχμαῖς non niſi *haſtam* noſcente. Cæterum major inſidet difficultas. Nam quiſquis es, qui legis, te rogo, an illa quæ annumeravi, non perſpicue aut tria ſunt aut pro quaternis habenda? & tamen dicit Herodotus modo τὰ ἀμφότερα, & vertunt ipſi *quæ ambo*. Quæ quomodo ſimplicitati ſcriptoris hujus conveniunt? Ubi certe non aliter agit, quam paulo poſt in capite ſequenti, quia nunc memorantur oracula duo Delphicum & Amphiarai, ad quæ miſit Crœſus dona, ideo illic rurſus ponit τ ϑ μανθήτων ἀμφοῖν &c. & in libro 2 c. 164 quum nominaviſſet Aprien & Amaſin, ἐχρώντο ἀμφότεροι. Neque enim probari poteſt Herodotum à voce ἀμφότερα excepiſſe clypeum ſolum vel clypeum cum haſta, & tantum eam retuliſſe ad poſtrema, haſtile & ſpicula, aut ad haſtam & haſtile cum ſpiculis, tanquam aliquot ſpicula cum uno haſtili reliqua manſerint Thebis, aut haſta cum haſtili & ſpiculis. Fieri nequit, quin appareat unicuique locum hunc eſſe fœde ſordidum; nec tamen ullius ingenium polire curavit, nedum ut aggreſſus fuerit accuſare. Ut ipſe faciam, poſtquam prima juventus mea in hoc loco hæſit, referas acceptum oportet unico MStο Mediceo, quo arbitro delenda prorſus eſt altera conjunctio, etſi potius non tam delenda eſt, quam demittenda ad inferiorem verſum, ubi eximie & concinnius locum ſuum tuetur. Ita enim perfectiſſime MS. Καὶ αἰχμῇ ϛερεῇ πᾶσαν χρυσέῃ, τὸ ξυλὸν τῇσι λόγχῃϛι ἐὸν ὁμοίως χρύσεον

τὰ

τὰ ἔτι καὶ ἀμφότερα ἐς ἐμὲ ἐῶν κείμενα &c. *Solidamque haſtam auream univerſam, haſtile cum acuminibus ſimiliter aureum adeſt, quæ utraque etiam ad meam* &c. Sunt enim partes ἀίχμης proprie ξυσὸς & duæ ad lædendum λόγχαι, quæ alioqui dici ſolent σαυρωτῆρες & ὀπισθοβατίς. Et in tali ſenſu utplurimum Herodotus uſurpat particulam καὶ, ut optimo jure eam deſcendere in hunc ſuum locum jubeat codex optimus. Eſt enim cap. 92. Ταῦτα μὲν καὶ ἔτι ἐς ἐμὲ ἐῶν πεπρηγμένα, & ſæpiſſime.

20, 1. Προσθέντ' φίλων.] MS. προσθέσθαι & hîc & inferius, quod gratiſſimum.

20, 7. Ἐξευρημάτων.] Nihil Valla. Stephanus, *dona veſtris inventis convenientia.* Et illud inventum jactat in Lexico Portus. Quod tamen neſcio quomodo minus aptum, ubi ſermo de oraculo; certe nimis plebejum: neque quum cap. 48 dixit ὅτι οἱ ἐξεύρηκε, τὰ αὐτὸς ἐποίησε, Valla verbum *invenire* uſurpat, ſed *quod comperiſſet, quod ipſe fecerat.* Intelligit ergo, *dona digna dedit notitia arcanorum.*

20, 10. Οἱ μὲν ταῦτα ἐπεύρετον.] MS. ἐπεύρετον. Et mox καταλῦσαι pro καταλύσειν, quod futurum in proxime ſequentibus haberi oportet.

20, 18. Πέμψας αὖτις ἐς Πυθὼ Δελφὺς, δωρέεται.] Mirifica loquendi ſolennitas Πυθὼ Δελφοὶ velut unius loci nomen. Magis audax & veteratoria verſio *rurſus mitteret Delphos ad Pythiam dona.* Male diſtinctus locus, & ſic componendus: πέμψας αὖτις ἐς Πυθὼ, Δελφὺς δωρέεν &c. Δελφὺς enim notat ipſos cives Delphicos, hos donat illis muneribus.

20, 22. Ἀγγελείλω.] Eſt lepidum nec inſuave cognitu, quid viri docti ſpeculentur in hac Herodotea quadam angelia. Probabile ſatis eſt circa iſta celebria oracula ſacerdotes excogitaviſſe varia ad cauſam lucri, quibus conſultores exciperentur vel pro donorum pretio vel beneficiorum reſpectu, quæ hîc tanguntur. Æmil. Porto placet in Lexico [peculiari quodam modo apud Herodotum ſumitur pro præcipua poteſtate renuntiandi oraculi, quod quis audivit. Delphi Crœſo dederunt in oraculo renuntiando prærogativam] Quod totum ſcilicet eſt imaginarium commentum. Et tamen excogitavit Henr. Stephanus in Herodoti editione *& renunciando oraculo*, quum Valla in verſione Latina id omiſiſſet, quamvis Stephanus notet Vallam legiſſe ἀτελείλω, quod neſcio unde pro juſto proferat, quum nulla vox ſimilis in Latinis interveniat. Sed in Theſaurum ita retulit ibidem Stephanus: [Ἀγγελία pro relatione; ſecundum quoſdam, apud Herodotum lib. 1, ubi quod ille dicit προμαντήϊον δ' ἀγγελίω, vertit interpres, *primas partes in conſulendo oraculo & referendo.*] Quanto adſtrictior Valla; eo copioſior; ſed plena Italica interpretatio, etiam ſerie donorum mutata, ut πρεσθρίαν primam ponat: *donarno à Creſo il primo luogo del tempio per ſua ſedia. Le prime parti della conſultatione all' oraculo, perpetua eſſempitione.* Illa autem plerumque ſolet ſequi Vallam; non Herodotea Græca. Unde igitur accepit iſta? Ut ex his nugis igitur tandem eripiamur, beneficium eſt optimi codicis, in quo clare exaratum eſt ἀτελείλω. Indulgentia & comitas ſolennis, qua ſe invicem vicinæ & amicæ urbes honorabant, aut urbes tribuebant regnis propter accepta beneficia. Sed ad Delphos unice pertinet inſcriptio Whelero & Sponio tam feliciter ſpectata ΤΥΧΑ ΔΕΛΦΟ ... ΑΝ ΠΑΤΡΩΝΑ ... ΩΝΙΟ ΕΤΔΩΡΩΙ ... ΤΑΡΧΟΥ ΒΟΙΩΤΟΙΣ .. ΤΑΝΑΓΡΑΣ ΑΥΤΟΙΣ. ΕΓΓΟΝΟΙΣ. ΠΡΟΞΕΝΕΙΑΝ. ΠΡΟΜΑΝΤΕΙΑΝ. ΑΤΕΛΕΙΑΝ. ΑΣΥΛΙΑΝ. ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ. ΠΡΟΔΙΚΙΑΝ. ΕΠΙΤΙΜΑΝ &c. Simile eſt inter Marmora Oxonienſia pag. 291. Εἶναι δὲ αὐτὸν πρόξενον καὶ εὐεργέτην τε ἱερεῦ καὶ Δηλίων καὶ αὐτὸν καὶ ἐγγόνους· εἶναι δὲ αὐτοῖς ἀτέλειαν ἐν Δήλῳ, καὶ ..... αν καὶ γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ πρόσοδον πρὸς τὸν βουλὸν, καὶ τὸ δῆμον πρώτοις μετὰ τὰ ἱερὰ καὶ προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ αὐτῷ καὶ ἐγγόνοις καὶ τὰ ἄλλα ὅσα καὶ τοῖς ἄλλοις πρόξενοις καὶ εὐεργέταις δέδοται. Similis erat πρεσπομπεία apud alios. Dio Chryſoſtomus ad Nicomedienſes pag. 479. Εἰ μή τι νυῦ δοκεῖτε αὐτὸς ὑπὲρ τῆς πρεσπομπείας καλῶς ἀγωνίζεσθαι, καθάπερ ἐν μυσηείῳ τινὶ; παίζοντας ὑπὲρ ἀλλοτρίας πράγματος. Itaque etiam libro 9, 72 Decelenſibus in urbe Sparta ſcribitur conceſſa ἀτελεία τε καὶ προεδρεία.

20, 38. Βασιλεύειν Μήδων.] MS. βασιλεύσῃ. Quippe & ſequitur παύσεται, & antea jam firmavimus.

21, 2. Ὅσιόν τε καὶ ὁ Ὀλυμπον.] Ut 73, 173. Μεταξὺ δὲ Ὀλύμπου τε ἐόντα καὶ τῆς Ὄσσης. Interim hoc loco mirari certe oportet, quis ſibi tantum arrogaverit, ut quum Aldus & Camerarius ediderint Ὄσσαν, in mediis editionibus uſque ad hanc ætatem id ſic mutaret, præſertim ubi id fieret contra MSS. ſicut & Mediceus codex clare habet Ὄσσαν. Non enim ad hoc quod volo roborandum ſuſtineo adhibere citationem Stephani Byzantini ex fragmento Seguieriano in v. Δῶριον, ubi etiam quidem vocat Ὄσσαν; ſed ille ita citat, ut o-

mnia ſigna Ioniſmi ex loco hoc deleret; quod quo jure aut modo fecerit Stephanus, nequaquam adſequor; niſi quod unuſquiſque in Herodoto voluerit ſtultitiam ſuam exercere, ut ex tot exemplis patet. Sed & Dionyſius Halicarn. 1, 17 occaſione Pelaſgorum ita vocat. Utique lectionem, quam repoſui, per vocem ὅσαν probat Herodotus 7, 127, ubi quoniam nunc edunt ὁλυμπῷ, modo οὔλυμπον, debeo indicare prorſus in optimo exſtare pro poſteriore ὅλυμπον, quod obliviſcebar monere; ſicut 2, 7 Νηὸν δὲ Διὸς ὃ ὁλυμπίου, ut in loco citato ex libro 7 omiſerim annotare.

21, 9. Εἰ ὃ χρεών ἐστι &c.] Locus omni typographiæ tempore, quod nos ſcimus, habitus & intellectus peſſime; cui moleſtiæ primam opinor occaſionem natam ab verſione Laur. Vallæ, quæ neque cohæret, neque illud concludit, quod auſus fuit ipſe Valla adjicere in principio eandem linguam eſſe, qua tempore Herodoti uterentur Pelaſgi Creſtonenſes. Sed neque ex Græcis hoc confici vult Herodotus, qui tantum indagat, utrum barbara fuerit lingua nec ne. Magnum igitur aliquid ac temerarium audendum eſſe judicavit Henr. Stephanus, nonnulla quidem poliens ac mitigans, ſed mire tranſponens, quod tamen ſibi placere teſtantur editores ſequentes; imo ſatagunt, ut id cum laude oſtentent ac proclament. in Græco exemplari hunc locum valde fuiſſe perturbatum. Id verbum ſic prolatum eſt ab Stephano, Jungermannus propagavit, Lipſiæ repetivit Fridericus, in Anglia Thomas Gale; Phil. Cluverius autem in Ital. Antiq. pag. 574 non dubitat hunc locum ex ſententia Stephani tranſpoſitum citare, & omiſſis illis verbis Καὶ ὅσα ἄλλα Πελ. ε. π. τ. ϰ. μετέβαλε, item illo commate quod incipit ab Εἰ τοίνυν λῷ ἓ πᾶν &c. non aliter ac ſi ex libris MSS. ſic exſtaret in editionibus, palam vitioſi omnes, & vitioſiores quam Valla in eo quod quum οἴκεον vertiſſent per *incolere*, mox οἰκησάντων intelligant *condiderunt*, quod non ſic directo adfirmavit Herodotus, & videri etiam poteſt in Lexico Porti. Cluverius præterea intolerandus, dum citat contra omnes codices Καὶ τοῖσι τῶ Πλακίην. Immo & fœdior eſt hallucinatio Friderici, qui quum ex Stephano adoptaſſet *Scylacen condiderunt*, adnectit cum parentheſi (*habitantes ad Helleſpontum*) quod deſeritur ab Stephano penitus, ab Cluverio refertur *Scylacem condiderunt apud Helleſpontum*. In Aldi & Camerarii editionibus abſunt illa prima εἰ ὃ, nec indicatur, unde fuerint addita in editionibus Stephani, ſed neglecta in verſione ejus. Sed debent addi & ſunt in MSS. Argumentatio interim Herodotea rite procedit, ſicut in Græcis codicibus digeritur, nec eam auctor vult alia re niti, quam conjectura ſumpta ex certis & tunc haud dubie agnitis pro vero reliquiis Pelaſgorum, maxime binis, tum quæ ſuper Tyrrhenos erant in Italia, tum quæ in Helleſponto circa Placiam & Scylacen. Sed ſic addit hæc bina conſideranda, ut conſtiterit plura fuiſſe Pelaſgorum quoque oppida, quæ interim mutaverint nomen; quod licet contigerit, tamen ſermo eorum illos ſatis prodit etiam ab Pelaſgis aliquid illic manere. Itaque ea non debuerunt ab Stephano tranſponi, quum palam falſum ſit alias civitates Pelaſgicas, quæ nomen mutarunt, mutatas fuiſſe in Hellenas aut ſuam linguam dedidiciſſe, quod non magis contigit aliis, quam ipſis Athenis. Interim & in illis utriſque & in aliis iſtis mutato nomine fuit animadverſa peculiaris quædam loquela, nec plane Græca: unde colligit fuiſſe peregrinam, &, ut ipſe vocat, barbaram & peregrinam Græcis. Athenienſes vero, licet Pelaſgici generis eſſent, ſicut olim ſimul vixerunt, deſeruiſſe ait eandem majorum ſuorum linguam mutatione quæ contigit per diſceſſum Pelaſgorum, & mox vicinia Hellenum eos illiciente, ut in horum ſermone deprehenderent aliquid venuſtius ac blandius ac humanius. Κρησῶνα vero & Κρησωνιῆται defenduntur ab MS. optimo, etſi Dionyſius Halic. abierit ab hac appellatione antiqua Herodoti, non ideo iſta venia aut Stephano aut Cluverio mutandi in Crotonen aut Cortonam. Adde Hellena Doctiſſimi Er. Vindingii circa principium.

21, 29. Τῇ αὐτῇ χρέεσθαι.] MS. τῇ αὐτῇ λαχεῖσθαι. Quod quidem ſatis notabile, quia Æm. Portus agnoſcit ex Herodoto λαχεῖσθαι, λαχελῶσι & λαχρῆσθαι, ſed ut in verbi primi ſignificatione violentum aliquid ad necem uſque agnoſceret ac nihil aliud; in ſecundo vituperat neſcio quos poſt conſideratam lectionem loci 7, 54: in tertio mox velis plenis citationum fertur ad probandam utendi ſignificationem, in quarum tamen copia citat ex editione Stephanica 87, 7 Τῷ αὐτῷ τρόπῳ διαχεῖσθαι *Eodem modo uſum eſſe*. Sed & numerus ille pravus eſt, quum 88, 7 incidat in libri ſecundi caput 127. ubi iſta verba exſtant, & infinitivum iſtud intempeſtive citatur, quum pertineat ad dialectum, quam in hoc loco reſtituo, qua etiam utitur Herodotus

2, 13

2, 13 Ἀνύχμῳ διαχρᾶσθαι, quod vel ignoravit Portus, vel neglexit.

21, 31. Ἀπὸ σμικρῆ τέως τῳ ἀρχ. ὁρμ.] Quid in his loci ſit vocabulo τέως, nullus opinor me docebit, nec ipſe percipio. Immo nec quiſquam in vertendo rationem habuit. Scribit Æmil. Portus [τέως Ionice, Poët. & com. Aliquandiu. Ad aliquod tempus 14, 4] Is eſt hic ipſe locus. In qua igitur verſione id exſtat, utrum Vallæ, an Stephani, cujus verſionem elegit Fridericus? Certe in neutra, quoniam nullum ea vox ibi locum habere poteſt, licet viri docti manum Herodoti Græcam ita paſſi fuerint conſpurcari, ut illic exſtaret. Unde illis merito exprobratur lectio ſine intellectu, multo magis depulſio infanda ab notitia dulcedinis Herodoteæ. Hæc enim ut ſcirem atque exſecrarer, fœdiſſimam neſcio cujus impoſtoris manum hic graſſatam eſſe, indicavit mihi MS. unde pretioſiſſima & ad quam nullius acies unquam perventura eſſet, reſtitutione corrigo ἀπὸ σμικρῆ τέῳ τῳ &c. Cujus expoſitio etiam in margine eſt τινὸς. Hujus voculæ frequentiam in auctore noſtro notavit Portus, ubi quiſque poteſt inſpicere; ſed præter iſta ſcio exſtare lib. 2. 48. Ἐν πολλῷ τέῳ ἐλάσσων ἐὼν ἢ ἄλλη σώματι. 67 Λύκιες ἐκ πολλῷ τέῳ ἐόντες ἀλωπέκων μέζονες. Et c. 124. Ἔργον ἐὸν ἐκ πολλῷ τέῳ ἔλασσον. 4, 47. Ποταμοὶ ἐκ πολλῷ τέῳ ἀριθμὸν ἐλάσσονες. Et cap. 86. Οὐ πολλῷ τέῳ ἐλάσσω ἑαυτῆς. Igitur eadem membrana ſanat Herodotum lib. 3. cap. 65. Εἴτε ἐς σθένεϊ τέῳ καλεργασάμενοι, ubi ſubripiunt Herodoto literam ε, edentes σθένει τῷ.

21, 35. Ὡς δὴ ὦν ἐμοίτε δοκέϊ.] Intellexit Valla, *quæ cauſa mihi videtur fuiſſe* &c. Quæ cauſa quum non ſatis pateret Stephano, maluit iſte interpretari, *& ſic quoque mihi videtur.* Idque probatum Lipſiæ. Sed utrumvis æque opportunum. Nam certe quod Hellenica gens multum increverit, cauſa non poteſt eſſe infirmitatis Pelaſgorum: nam & hi potuerant increviſſe acceſſione aliarum gentium. Sed neque dici poteſt, quemadmodum Hellenica gens multum increvit, ſic videri poſſe Pelaſgicam, cum barbara eſſet, non magnopere creviſſe. Hoc enim nihil eſt niſi inſipida quædam ex neſcio qua ſimilitudine collectio: & barbara quoque gens potuit magnopere creviſſe. Omnino hîc aliquid peculiare notat, quod non pendet ex præcedentibus, aut inde cauſam petit. Certiſſima correctio eſt, quam profero ex MS. Πρὸς δὴ ὦν ἐμοίτε δοκέϊ &c. hoc eſt, *præterea quoque mihi videtur.* Sunt enim duæ Herodoti opiniones de duabus gentibus, diverſæ per ſe, non quod altera alterius ſit cauſa. Notat enim particula iſta adverbii in modum uſurpata talem tranſitum & apud alios & apud Herodotum. Cap. 71. Πρὸς ἢ ὧν οἴνῳ διαχρέων]. Prout in capite XVI Supplementorum integravi Dionem Caſſium, ut huic particulæ ſuavitas conſtaret.

21, 45. Χείλων ἢ.] MS. liber, cui magis erat obediendum, quam omnibus editionibus, habet recte Χίλων, perinde ut 7, 235. In multis præplacuit etiam ι, ubi requirebatur ει, notante Salmaſ. ad Stat. Regill. p. 64. Deinde quum vulgo legant συνεβάλλετο Ἱπποκράτει non male, quoniam ita 7, 235. Εἰ μὴ δὴ συμβαλλόμεαί μοι προθύμως: attamen MS. συνεβάλετε, quod refert Ioniſmi lenitatem.

22, 6. Τῆ Ἀλμαίων῾.] MS. conſtanter & hoc loco legit Ἀλμέων῾ & cap. 61. Ἀλμεωνιδέων, & cap. 64. Ἀλμεονίδεω. Certe hinc eſt, ut & qui in iſto nomine diphthongum in ſcribendo ſervarunt, eam corripere voluerint, ut notatum eidem Salmaſio ad Simmiæ Ovum pag. 167. Et deinde Ἔδοκέ οἱ, non ἐδοκέν οἱ.

22, 9. Τῶν Ὑπερακρίων πρόσας.] Vertebat Valla *montanos.* Nec forſan valde errat, ſi modum regionis ſpectes. Nam quum hos Hyperacrios intelligant viri docti eoſdem Diacriis, prout alii ſcriptores vocant; pars regionis quam olim habuere deſcribitur etiamnum ab inſigni Whelero pag. 387 ita: *entre les montagnes Parnes & Brauron, c'eſt a dire depuis le mont Pentelicus, la plaine de Marathon & les montagnes Bryleſſus, Lycabettus, & Parnes juſqu'a Oropus, ce qui s'appelloit autrefois Diacria.* Sed quum mentio horum incidat in hiſtoriam Piſiſtrati, nobiliſſimam illam, & ſæpius ab eruditis ingeniis tractandam, ubi jam factioſi non erant extra urbem, ſed intra eam, omnino rectius vertiſſet *Hyperacrios*, quomodo ex Herodoto jam citavit Meurſius in Piſiſtrato cap. 3, & certe pro Diacriis poni evicit. Unde patet valde ſero Grentemeſnilium veniſſe ad quærendum, qui ſint illi Hyperacrii, & perperam Vallam interpretatum eſſe, ita ut dixi, quum ſint habitantes ὑπὲρ τῳ ἄστεος. Port. Sane Valla ſecurius vertiſſet Hyperacrios, ut libro 4, 36 Ὑπερνότιος vertit *Hyperniotios.* Ὑπεράκριος vocat quoque Dionyſ. Halic. 1, 11. Ἀρχαῖον δὲ φιλοχωρεῖν τοῖς ὄρεσι, ὡς Ὑπεράκριοι μὲν Παιονίδαι ἐν Ἀθήναις.

22, 25. Ἐπί τε τοῖσι κατεστεῶσι ἔμενε, τῳ πόλιν κοσμέοντι.] Quoniam ſalva in his eſt ſyntaxis, nemo potuit ſubodorari vitium.

At ſane ſic loqueretur forſan alius, neque inconvenienter; ſi tamen recte ita poſſit intelligi. Nimis enim ſe extendit & vergit ad deſcriptionem boni ac quieti civis loquutio illa μᾶλλον δὴ τοῖσι καλεσεῶσι, quam ut de Piſiſtrato tyrannidis auctore & factioſiſſimo capi mereatur. Nec vero Herodotus potuit eſſe, qui iſtam adeo laudabilem loquelam ſic inquinaret: quippe quem non ita ſcripſiſſe teſtatur MS. qui habet ἔνεμε. Hanc Herodoti manum eſſe opinor doctiorem, quam ut minus intente editores genium hujus ſcriptoris advertentes obſervarent. Scribe igitur omiſſa diſtinctione Ἐπί τε τοῖσι κατεσεῶσι ἔνεμε τὴν πόλιν κοσμέων καλῶς τε καὶ εὖ. Eſt quidem verborum & νέμειν & κοσμεῖν eadem ferme hoc loco ſignificatio, quæ nimirum ad rectores urbium & regionum pertinet, qui paſſim & νέμειν dicuntur eas & κοσμεῖν. Sed ea præcipua veræ lectionis fides, quippe ſolet auctor ſic congrua & prorſus eadem jungere 1, 82. Συνέζησαν ἐς λόγους συνελθόντες. Sic abundat lib. 7 cap. 8. Πρῶτα μὲν ἐς Σάρδις ἐλθόντες ἅμα Ἀρισαγόρῃ τῷ Μιλησίῳ, δεύτερα δὲ ἐμελέρῳ, ἀπικόμενοι ἐνέπρησαν τὰ ἄλσεα. Sed noſtrum νέμειν. 3, 39 Καὶ τὰ μὲν πρῶτα τειχῆ δασάμενος τὴν πόλιν τοῖσι ἀδελφοῖσι ἔνεμε. 5, 29. Ἀπέδεξαν τούτους μὲν τὴν πόλιν νέμειν, τὸ εὖρον τὰς ἀγορὰς εὖ ἐξεργασμένας. Adde Portum. Junxit fere has voces in Ovo Simmias ἰχνίων κόσμον νέμουσι ῥυθμῷ, de quo Salmaſius pag. 171.

22, 39. Ἀπεκρίθη ὁκ παλαιέρα τὸ βάρβαρον ἔθνος ἕ Ἑλληνικόν.] Mene igitur oportuit primum eſſe, qui inculcatum Herodoto per typos impreſſo ab viris doctis loquendi genus tam molliter procedens, tam ſyntaxi conveniens rurſus expellam, & lectionem ſcriptam ab Henr. Stephano productam quidem, ſed in oras relegatam, & qua turbatur ſenſus, auſus fuerim repetere auctoritate inductus codicis Medicei? Atqui unuſquiſque videt illa ſequentia Ἐὸν τε δεξιώτερον &c. referri ad Græcum genus, non ad τὸ βάρβαρον ἔθνος, quo neceſſarie id revocat conſtructio, utriſque nominativum injungens. Verum ſcias oportet miram eſſe incuriam Herodoti circa præcedentia & ſequentia, ſed illam eruditam & non culpandam nec vitioſam, quam exempla patefacient melius. Sic 4, 50. Ἀντιτιθέμενα ἢ ταῦτα ἀντισήκωσις γίνεται, ubi alius dixiſſet ἀντιτιθεμένων ἢ τούτων. 8, 83 Ἠὼς τε διέφαινε, ἐν οἱ σύλλογον τῶν Ἑλλήνων ποιησάμενοι. προηγόρεον εὖ ἔχοντα μὲν ὁκ πάντων Θεμιστοκλέης. 9, 57. Καὶ ὑμῖν μὲν ἐόσι Περσέων ἀπείροισι πολλὴ ὁκ γε ἐμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη ἐπαινεόντων τούτους. Ubi omnino dici debuit ἐπαινέοντι. ut pluribus jam notavit Æmil. Portus in Lexico in voce Συνηδέαται. 8, 87 Καὶ ἡ σὴ ἔχουσα διαφυγέειν . . ἔδοξε οἱ τόδε ποιῆσαι. Quibus ſi addatur id quod collegi in Arriani libro 1. cap. 30, jam certe non eſt, quod quis hæſitet in his ἕ Ἑλληνικῇ, ἐὸν τε δεξιώτερον τε δίηθίης ἡλιθίης ἀπηλλαγμένον μᾶλλον. Quin etiam præcipue in his laſcivit Ælianus, dum vult ſcribere non aliter ac ſi narraret, quando ſæpe accidit ut priorum obliviſcamur, & ita ſubnectamus aliena ab ſyntaxi. Omnino unicum & invictum eſt, quo ſe probat Herodotus, in hujus libri capite 84. Κατηλόγησε τούτους, ὡς ἐὸν ἄμαχόν τε καὶ ἀστόμωτον, quum poſſet ἐόντος ἀμάχου τε καὶ ἀστόμου.

22, 45. Ἀπὸ πηχέων τεσσάρων.] MS. ἀπὸ τεσσέρων πηχέων. Certe & in altero loco, quem notavit Portus 7, 117, ubi eſt eadem ſententia, & pariles voces, quoque ordinat ἀπὸ πέντε πηχέων.

23, 9. Πυθόμενοι.] Neque enim vel neceſſum erat perſuaſos eſſe, ut interpretantur hunc locum, etiam citante Meurſio in Piſiſtrato ſuo, neque etiam probabile ſic temere credidiſſe, ut volunt, qui edunt πειθόμενοι, contra fidem codicis optimi; quum ratio doceat Piſiſtratum habuiſſe multos in civibus conſcios, ad quos relaturi erant, qui audiiſſent quid ab præconibus clamaretur, ut rogarent, an ea res ita ſe haberet. Id exprimere vult Herodotus.

23, 14. Γαμέει τὴν Θυγατέρα αὐτοῦ.] Quod mirum eſt, habet MS. γαμέει δὲ Μεγακλέης τὴν Θυγατέρα. Id mutarunt, qui repetitionem nominis averſabantur tantopere Herodoto amatam, ut quiſque poteſt annotare. Mox iterum habet ille optimus liber plane Ἀλκμεονιδέων, quod indicare prætermiſi, & tamen ſcire debuit lector.

23, 18. Κατὰ τὸν νόμον.] Plutarchus plerumque ipſa verba Herodoti contrectans in libello, quem de ejus malignitate ſcripſit, inducit puellam matri loquentem, ἡ μίγνυταί μοι καθὼς νόμον Πεισίστρατος. Ecce fidem invictam MS. Medicei, dum exhibet, κατὰ νόμον. Hoc Herodoteum 6, 52. Βουλεῦσαι καθὼς νόμον βασιλῆα ποιήσασθαι. 1, 35. Καθὼς νόμους τοὺς ἡμετέρους. Sic & 8, 111. Κατὰ λόγον & καθὼς καιρὸν. ut & poſtremum hoc 1, 30.

23, 29. Προεισεάλο κε ἡ.] Difficile judicium eſt, utrum Herodotus intellexerit, *quæ ipſis nonnihil benevola erant*, quem ſenſum Valla illi præbet, an *ex urbibus antea ſibi utcunque cognitis*, quod adfingit illi Stephanus, & Lipſiæ admiſit Fridericus, & in

in hac urbe Meurſius Piſiſtratum colligens cap. 5. quum tamen iſte prætextus valere in tantum nequeat. Elegantiſſime prorſus MS. προηδέαλο, ab eodem verbo; unde eſt ἄδοιμι 9, 78, idque in verſione reſpexi. Nec ad alium fontem videtur ire nos debere in ſpectando verbo συνηδέαζ in 9, 57, de quo multa ſatagit Æmil. Portus, ut referat ad συνείδειν vel συνείδεσθαι. Atqui inde habemus plane in Herodoto 5, 24. Συνειδὼς. In iis quæ ſequuntur elegi ex optimo MS. ἤτοι μὴν & προδύεσθαι.

24, 7. Ἀμφίλυτος ὁ Ἀκαρνάν.] Non habuit in animo Herodotus, ut diſcederet ab ſententia communi, utque Acarnaniæ ad mare Ionium donaret, quem alii ſcribunt fuiſſe Athenienſem, ut plane vocat Clemens in 1 Stromateo, haud dubie ex Platone, qui eum dicit ἠμεδαπόν, quos bene junxit Cl. Meurſius in cap. v libelli de Piſiſtrato. Itaque quod hîc legitur Ἀκαρνὰν poſſet accipi ex genio Ioniſmi, cui indulgens paſſim auctor dicere ſolet δέκεος pro δέχεος, ut aliquoties etiam notabitur, & infinita ſimilia. Quod quidquid ſit, certe terminatio hæc diſcitur ex hoc loco uſurpata etiam fuiſſe antiquis in Attica, præſertim ſi accedat auctoritas Senecæ Hippolytum ſic inducentis loquentem in principio ejus tragœdiæ: *Frigora mollit Durus Acharnan*, ut eſt in omnibus MSStis libris, ut id non debeat tentari aliqua mutatione.

24, 14. Συμλαῶν τὸ χρηστήριον.] Ita cum aliis quoque refert membrana Medicea; nec video cauſam, cur voluerit mutari hanc lectionem Th. Gale in Συμβαλῶν, prout ſe legere dicit, quum quod prætexit, nihil præferat firmum. Ponantur enim hæc duo verba ſæpe pro ſe invicem in codicibus ſcriptis, & dixerit Herodotus συμβάλλειν ἐνύπνια, id utrumque nullam adfert machinam juſtam ad vexandum hunc locum; ne dicam Herodotum non dicere συμβάλλειν ἐνύπνια, ſed συμβάλλεσθαι. Sed miſerrime vir egregius decipitur in citationibus quas poſuit has (p. 27. l. 34. p. 39. l. 13. 15.) quæ incidunt in hujus libri caput 68, ubi legitur συνεβάλλετο & συμβαλλομένῳ, & cap. 91, ubi legitur συλλαβὼν τὸ ῥηθὲν, & διὰ τοῦτο συνέλαβε, ut palam pateat ex illa varietate deceptum prorſus fuiſſe. Sed ne quid videamur in hoc loco hærere, ſcio illum locum eſſe ex cap. 91, ubi idem Th. Gale notare aliquid voluit, niſi eum typi deluſiſſent. Sic enim illic editur. Τοῦτο συνέλαβε] Ad pag. 24, l. 39 dixi συνέλαβε hîc reſtitui oportere. Id hoc in loco habet codex Arch.] Voluit enim vir doctus illic exhiberi συνέβαλε, quod fateor etiam legi in codice Florentino, ut ſuo loco teſtabor & pro vero admittam, etſi forſan non ea ſententia, quam putat Gale, qui omnino videtur nullum uſum habuiſſe Lexici Æmil. Porti, quod certe in lectione Herodoti tuetur aliquem locum & uſum, ubi multa exempla verbi συλλαμβάνεσθαι hoc ſenſu; ſed nullum actívi συμβάλλειν. Sed in verbo συλλαμβάνειν habes ex 3, 64 συλλαβὼν ἢ τὸ θεοπρόπιον, quo certiſſime confirmatur vetus lectio. Accedit, quod hujus reſponſi claritas tanta eſt, ut ultro pateat ſenſus; nec aliqua ξυμβολῆς jactatio requiratur. *Accepto reſponſo* dicit Servius ad 2. Æneid. & mille alii.

24, 26. Καὶ ἀπιέναι ἕκαστον ὅθι τὰ ἑωυτῶν.] Perquam ſcitu neceſſarium eſt, etiam hunc quartum in optima membrana efferri in caſu primo ἕκαστος. Nec dubitavi quoque illi manum dare tum ob notata jam ad 17, 47, tum quod hic infinitivus conſideratur habere efficaciam imperativi, & verba illa θαρσέειν κελεύοντες, καὶ ἀπιέναι ἕκαστον in conſtructione Herodotea exiſtimantur parem habere efficaciam, ac ſi dixiſſet θαρσέετε, κελεύοντες, ἕκαστος ἀπίετε; ut cap. 60. λέγοντες τοιάδε, Ὦ Ἀθηναῖοι, δέκεσθε. Nec enim neceſſe eſt huc citare, quæ collegi ad Arriani Ἀνάβασιν. Nec diſſimilia ſunt 6, 97. Νῦν ὦν ἕκαστος ἀπίετε ὅθι τὰ ὑμέτερα αὐτέων, καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε.

24, 36. Καθήρας.] Cl. Meurſius ex hoc ipſo Herodoti loco & verbo dicit Piſiſtratum luſtraviſſe Delum. Dubito an recte. Sacra forſan quædam addita fuiſſe videtur veriſimile. Sed Herodotus utique non dicit, & ex ſepulcris transferre cadavera non eſt luſtrare. Itaque hoc ſenſu καθαρὸς τόπος etiam dicitur in inſcriptione Thyatirena apud Whelerum & Sponium Σορὸν ἔθετο ὅθι τόπος καθαρὸς ὢν πρὸ τῆς πόλεως πρὸς τῷ Σάμβᾳ θεῷ ἐν τῷ Χαλδαίου ἀδελφιδῷ, ut ſimpliciter intelligi debet inſcriptio tam excelſe ab aliis ſpectata. Sambas enim nomen eſt illo tempore ſatis uſitatum in monumentis antiquis, qui Sambas fuerat avunculus ejus, & non procul inde ſitus erat. Porro mirare in pinguiſſimis illis Obſervationibus ad Callimachi Delum tum in v. 1, pag. 320, tum v. 277, pag. 485 Herodotum, qui primus in hac parte eſt, omnino ſupprimi.

24, 42. Τῆς οἰκίης.] MS. τῆ οἰκίῃ, ut στρατιήν cap. 71, alibi ἀνδρηίλιος.

25, 8. Ἥκεις ὦ Λυκόεργε.] Sic & in fine horum verſuum appellatur. Sed optimus MS.

MS. utrobique habet Ανκόεργε, quod ego accipiendum puto. Nam ſi vulgata lectio vere declararet pronunciationem nominis reſoluti in quatuor ſyllabas, quod contracte triſyllabicum Ανκῦργος editur; profecto ab aliis populis poſſet nominari Ανκῦργος, non item apud Lacedæmonios, qui ſoliti non fuere vocales οε contrahere in ευ, ſed ita retinere, ut patet manifeſte ex hoc ipſo lib. cap. 67 Τῶν ἀγαθοεργῶν καλεομένων Σπαρτιητέων. Procul dubio enim illic innuit Herodotus ſic ipſos Spartæ nominatos fuiſſe, non ἀγαθυργῶν, quomodo potuiſſet enunciare; & præterea ab oraculo eum appellari nunc, prout Laconico more ſolebat extendi diphthongus ου. Sane diffiteri non poſſum contractionem in Græca ſeu verbi conjugatione, ſeu nominis declinatione vocalium εο in υ, ut omnibus Græcis familiarem, ſic quoque Laconibus fuiſſe uſurpatam; ſed ita quoque actum in poſitione contraria earundem vocalium id videtur negare hic codex in tam ſplendido nomine. Unde non tam conjectura, quam concluſio evidens ſequitur, nempe etiam Ανκόεργος dictum fuiſſe hunc legiſlatorem, non Ανκῦργος, ut fecerunt & omnibus fere hiſtoricis hanc appellationem breviorem aut tribuerunt, aut uſurpare permiſerunt, nempe ut in decreto Laconico contra Timotheum Muſicum μῶαν dicunt Lacones, ubi Græci alii Μῦσαν. Hujus correptionis exemplum quoque eſt apud Grammaticos, ὑπουργὸς ὑπυργὸς, quod eſt in Favorino. Ubi Stephanus rogat, an pro ὑπούεργος?

25, 23. Τὰς ἐφόρους δ' γέροντας ἔσησε Ανκῦργος.] Locus conſpicuus & ideo notatus ab viris doctis, qui de Ephoris egerunt, præſertim etiam erudito illo Cragio cap. 4. libri 2. de rep. Laced. ſatis ample demonſtrante diſſenſum, qui de hac re eſt inter Herodotum, à quo ſtat & Xenophon, ac Ariſtotelem & Plutarchum alioſque, qui ad Theopompum hos deferunt, prout in pluribus fieri contingit. Ne dicam de Scaligeri Animadverſionibus ad Euſebium proponentis Chilonem ex Laërtio ut primum Ephorum. Sed quod idem aut ſponte animadvertens, aut ex Cragio repetens Jo. Marshamus in Chronico Canone pag. 509, ludit, opinor, & in luſu ſperat lectoribus imponere, id parum laudabile eſt; & ante omnia non debuit eo prolabi, ut publicaret ſibi ſuſpicionem eſſe vocem ἐφόρους in textum irrepſiſſe, prout jam ante ſuſtinuit credere Grentemeſnilius, ſed fide temeraria. Si id jam ita ſit, an Herodoto relinquet τὰς δὲ γέροντας ἔσησε? Quæ in connectenda ſerie lenitas Herodotea? Nimis præcox fuit in hac parte. Neque enim fides ulla fieri poteſt hîc aliquid irrepſiſſe in contextum, quem tot fida monumenta purum ſervaverunt. Cæterum quum circa hos verſus repleta eſſet pagina in exemplari Mediceo, in ima ora erat adſcriptum manu ſane etiam vetuſtiſſima hoc ipſum:

Χρησμὸς ἐν τοῖς Θησέως βίοις ἀναφερόμενος·

Ὀλβιος ἔστ' ἀνὴρ, ὃς νυῶ καλὸ λαΐνον ὑδὸν
Φοίβε Ἀπόλλωνος Χρησήϊον εἰσαναβαίνῃ.
Ἦλυθεν δίνομίλω διζήμενος· αὐτὰρ ἐγώ σοι
Δώσω, ἰὼ σὸν ἄπαν ὀπιχθονίων πόλις ἔξει.

25, 29. Οὐκέτι ἀπέχρη.] MS. ἀπέχρεε.

25, 46. Ὅσοι αὐτέων.] MS. αὐτῶν. Et vere, ut c. 64 Οἱ ἦ αὐτῶν.

26, 3. Ἀλαίης.] MS. Ἀλέης. Utique ſic vocavit quoque lib. 9 cap. 69. Et eſt eadem ratio τῶν Ἀλκμεωνιδέων, de quibus ante fuit dictum. Et mox idem codex non ἰσσωνίο, ſed ἰασξνίο, ut 3, 106. Οὗτοι γὰρ ἰσσῶνοι.

26, 16. Ἔπεμπον αὖτις ἐς τὸ θεόν.] MS. ἔπεμπον αὖτις τῳ ἐς θεόν. Nec placet eam ſcripturam negligere, quum proba ſit intellecto vocabulo ὁδόν. Habet nempe & Herodotus ſuas ellipſes, quæ ab librariis utique omnibus intellectæ non ſunt. Sic ipſe Æmil. Portus τῳ πρώτῳ dici agnoſcit Ion. & Att. κατ' ἔλλειψιν τῆς ὁδὸν. *primum, initio, principio*, vel primo quoque tempore, confeſtim, ut 1, 153. Τὰς Ἴωνας ἐν ὕδατι λόγῳ ποιησάμενος τῷ πρώτῳ εἶναι. ubi Camerarius vertebat *ut hæc prima quidem cura eſſet*. Sed acrior eſt Portus ad ſe defendendum in voce Λόγος, ubi ſimul refutat Vallam interpretantem *etiamſi primum adoriendi fuiſſent*, & Stephani ſuſpicionem de mendoſo iſto loco. 3, 134 Ἐπὶ Σκύθας μὲν τῳ πρώτῳ ἴέναι ἔασον. Ita doctiſſimus Mercerus ad Ariſtænetum 1, 15 notat: τῳ πρώτῳ accipio ut ſolet τῳ ταχίστῳ, ὑπερβαλικῶς. Accipere ita poteſt, ut tamen non male etiam ſpectaverit Portus. Sed ad noſtram in hoc Herodoti loco brevitatem & præciſam articuli poſitionem non debemus obliviſci, quo unico optimè defenditur, illud vetus, Τῳ καλῷ σαύλιν ἔλα. Opinor hoc inexſpectatum ἕρμαιον reſtitutionis Herodoteæ tanti eſt, ut minuta illa, quæ & antea & poſtea annoto me ex eodem codice mutaviſſe, facile pro veriſſimis trahat ac perſuadeat. etiam in τυτέων & ἑῶν expellendis. Deinde ἐγινοῦο pro ἐγινέαο, ne ſimus nimium curioſi. Sed & mox MS. habet non ἐπερησομένους, ſed ἐπιφρησομένους: quomodo vox hæc ipſa occurrit 6, 35 & 7, 148.

26, 22. Καὶ τύπῳ ἀντίτυπος.] Quum Val-

Valla interpretatus fuiſſet *Forma hoſtis formæ*, omiſſa copulativa (imprudenter omnino; neque enim in his aliquid quod hoſtem oleat, nec ἀντὶ ſemper hoſtem exprimit) Stephanus cenſuit verti *Hic typus antitypus*, nec quidquam poſtea illi cum hoc loco fuit, ita ut noluerit in Theſauro eundem vel citare, nedum accurate inſpicere; niſi quod ut promittit, deinde expoſuit typum vocari malleum ictum incudi impingentem, quem quum viciſſim repellat incus, antitypus vocatur quaſi viciſſim feriens. Atqui nec interpretatio hæc eſt, nec explicatio. Quomodo enim typus & antitypus illa expriment, quum ſint inde remotiſſimæ voces? Et quando malleus impingit ictum incudi talem? Verſionem vero Stephani probat Fridericus, donec nuper in Suidæ mutilata ultra modum & fas editione iſte in Anglia tenebricoſus, in Gallia lucidus Koſterus reddidit: *Ictus ictui contrarius*, quo nihil immitius poteſt aut durius ſuperaddi. Quod quum colligat ex ratiocinatione Stephani, nempe ex vitioſa vitioſum; aut retinet aut non in v. Διάμετρος, ubi ex Eunapio hæc citantur, Ὡς καθ' τινας διαμέτρους κεραίας κεχιῶσθαι τὴν γλῶτταν ταῖς ἀνλιτύποις συμβολαῖς τῶν ἀκίδων· *Ita ut lingua ſecundum quaſdam diametros, adverſis & coëuntibus ſpiculorum ictibus decuſſata eſſet.* Iſtic oblivio aut negligentia aut NESCIO QUO PACTO cripuit illi integram vocem κεραίας. At in voce Ἤχω, ubi propria ſedes eſt ἡ ἀνλιτύπου, in hac voce nil niſi durum agnoſcit. Epigramma tractatur ab Salmaſio in Exercit. p. 636. Ἀργύρεος πόλος ἔτος, ὅπη φαέθουσα σελήνη Δερκεται, ἀντίτυπον πιμπλαμένη φαέων. Videntur decipi boni viri iſta explicatione auctoris noſtri de mentione incudis & mallei, quam arripuit quoque Suidas. Horum mentio eos trahit ad violentiam & ictum & feriendum. Atqui illa duo adſunt quidem: ſed in iis non exiſtit typus aut antitypus: tum malleus non tundit incudem, ſed ferrum ignitum, quod ex ictu mallei ſuperne τύπον, & ab altero latere ab forma incudis accipit ἀντίτυπον formam, ſcilicet obverſam alteri typo. Hinc apud Minucium Felicem cap. 23 *tunditur malleis, incudibus figuratur.* Suaviſſime apud Macrobium lib. 2 Somn. Scipionis cap. 1 Pythagoras caſu præterit *in publico fabros ignitum ferrum ictibus mollientes*, ut illic omnino adſit τύπος ἀντίτυπος, quum tamen nulla mentio ibi ſit incudis, quam memorat Jamblichus 1 Vit. Pythag. c. 26 ἐπήκουσε φαίσμων σίδηρον ἐπ' ἄκμονι φαιόνλων, ſed ubi ἄκμων nullam edit repercuſſionem. Forma Vallæ omnino recipienda eſt, ut quæ congruit Græco vocabulo, & interpretandum; *Et forma cum adverſâ formâ*, ſed id in Latino minus eſt, quod Græca vox τύπος veniat ab τύπτω, & hinc habeat aliquid incluſum operationis fabrilis, quo deſtituitur Latina.

26, 38. Ἐλθὼν ἐς χαλκήϊον.] Forſan non ſimpliciter, ut derideretur aut repelli poſſet, ſed ex Græcæ comitatis more, calefaciendi cauſa, & inſtar λέχης, prout ad hanc rem talia loca illic petita fuiſſe conſtat. Mox MS. Mediceus non habet ποιεόμενος, ſed ποιεύμενος.

27, 2. Ὁ μὲν δὴ ἔλεγε.] MS. plenior, Ὁ μὲν δή οἱ ἔλεγε.

27, 4. Συμβαλλόμενος & 10. Συμβαλόμενος.] Accurata diſtinctio codicis MSti inter duo participia, quorum prius eſt præſentis aut imperfecti temporis, unde in eo eſt geminum λλ, ſecundum eſt aoriſti ſecundi & de præterito agit. Sic igitur & in interpretatione diſtinxi, quod vulgo non fit.

27, 17. Καὶ τὰ ὄσεα συλλέξας.] Quod contigit Erxidide Athenis Archonte, Olympiade octava & quinquageſima, ut ex diverſis colligitur ab Meurſio lib. 1. de Archontibus cap. 11. Quæ notio facit rem probabilem. Sed & poſt id tempus ſervata, ut denique doceat Servius Dianam illam Tauricam ad Laconas tranſlatam fuiſſe, Oreſtis vero oſſa ab Aricia Romam, & condita ante templum Saturni, juxta Concordiæ templum ad 2 Æneid. 116. Hæc potuit, certe debuit quoque ſcire Gellius, quum ſcriberet caput decimum libri 111. Hiſtoria vero hæc ſimilis eſt alteri de Phalanthi cineribus in foro Tarentino ſparſis apud Juſtinum lib. 3. cap. 4.

27, 43. Τετέων τε ὧν εἵνεκα.] MS. τούτων τε ὧν εἵνεκεν. Et ſic ſemper. Sed quod me præteriit, ſicut ſupra, nunc quoque MS. habet μεγέθει, non μεγάθει.

28, 6. Ἀπελοίατο αὐτὸν.] Sic enim ex Stephani marginibus recepi, quod ille viderat in codicibus antiquis, ad quos accedit optimus Mediceus, non ἀπελητσαντο, ut edidit Aldus & mox Camerarius, quo non ſolet uti Herodotus, ſed ſimplici λητζεσθαι, quod unicuique patere poteſt inſpicienti collectanea Porti in Lexico, eoque etiam utitur in lib. 3. cap. 47, ubi repetitur hæc hiſtoria.

28, 15. Οὕτως ἔχει.] Offero lectori, quod eſt in probatiſſimo codice; non ὅτω ἔχει, ut vulgo, & alibi maluit. Itaque quamvis

perceperim, quid interdum placeat Herodoto, nunc tamen opiner ſic voluiſſe. Nam & cap. 76. Οὕτως ἠγωνίσαντο. Cap. 176. Ξάνθον ἔτως ἔχει ὁ Ἄρπαγος.

28, 28. Οὐ σῦκα, ἐστὶ ἄλλο ἀγαθὸν ἰδεῖν.] Nempe σύκα & σάφυλα ſunt optima teſte Lucian. lib. 2 veræ hiſt. Itaque hic erit locus, quem notavit Julianus in Epiſtola ad Sarapionem num. 24. cui mittit ἰχάδας ἑκαΐον, ubi ſcribit Ἡροδότῳ ἄρα τῷ συγγραφεῖ πρὸς ἐπίδειξιν ἐρημίας ἀληθῶς ἀρκέσαι, εἰπόντι, παρ' οἷς ἔστε σῦκά ἐσιν, ἔστε ἄλλο ἀγαθὸν ἰδεῖν. Ubi hæreo, an non pro Imperatoria poteſtate ultra conetur trahere verba iſta, quam Herodotus voluit, quum Perſæ non ſint ἔρημοι, niſi quod poſtrema verba id tradant, non priora.

28, 30. Τοῖσι γε μὴ ἐσι μηδὲν] Et hoc novit Stephanus exſtare in MSS. & ut quilibet id ſciret, in margine poſuit, quod pro Herodoteo habendum teſtatur Mediceus liber.

28, 40. Ὁ' δὲ ἕρ.] MS. optimus ἑρ, accurate, ſed ſimpliciter circa ſpiritum, de quo quantopere vexetur Herodotus, vide apud Portum in Lexico.

28, 41. Ὁ' Ἅλυς ποταμὸς &c.] Exemplo hic locus eſt, quam incondite ſcripſerit illa ſua pinguia ad Callimachum Puteolanus vector, dum pag. 154 audet referre [Halys autem fluvius, qui Lydiam terminat, ut de eo Curtius l. IV. c. V. & pridem ante Herodotus lib. I cap. XXXII] Tanquam nihil niſi vitio fœdum poſſet ſcribere, & numerus falſus eſt, & in Herodoto ſodes ubi mentio iſtius Lydiæ? Halys Lydiam ne quidem tangit, immo per quas gentes ille fluat, diſerte recenſet Herodotus, nec in his ullus Lydiæ locus. At alia res eſt, ſi fluvius dicatur imperium regionis alicujus terminare, ut nunc Lydicum & Medicum. Ita profecto jam docebit quoque Spanhemius Halyn fluvium terminare Mediam. Quid poteſt ſcribi magis ridiculum & erubeſcendum?

28, 48. Ποταμὸς ἀπολέμνῃ.] MS. ἀποτάμνῃ. Et ut hæc mutatio admittatur, tempus eſt. Sic libri hujus cap. 82 exſtat non tantum ἀποτεμνομένη, ſed etiam quum iſtic paulo ante edant ἀπολεμόμενοι, præclare monet MS. codex reſtitui debere ἀποτεμόμενοι ἔχον. Sic cap. 186 ἐτάμνετο λίθῳ. 2, 33 Τάμνων, & cap. 92 ἀποτεμόντες. 4, 70 Τὰ ὄρκια ταμνομένων.

29, 2. Πέντε ἡμέρας ἀναπαυσαμένους.] Hoc ipſum rurſus adfirmat lib. 2 cap. 34. Quod teſtimonium conveniebat cum Scylacis pari numero dierum, unde illic ab Iſ. Voſſio citatur, qui de iſto numero ſollicitus fuit, adeo ut Herodoto, cui adſueverat, propria manu quondam adſcribere non dubitaverit in noſtro hoc loco [f. πέντε δὲ δέκα.] Quod non ita debuit proſtitui, ut venderetur. Cæterum video Patri meo in mentem aliquando veniſſe, ut legeret, ſatis probabiliter: Οὕτω ὁ Ἅλυς ποταμὸς ἀποτέμνει χεδὸν πάντα τὸ Λάσιης τὸ κάτω ἐκ θαλάσσης τὸ ἀντίον Κύπρε ἐς τὸ Εὔξεινον Πόντον (ἔσι δὲ αὐχὴν ἔτος τὸ χώρης ταύτης ἀπάσης) μῆκος ὁδὸς δυοῖν δέοντα ἀνδρὶ πέντε ἡμέρας ἀναπαυσαμένῳ.

29, 7. Τίσασθαι ἐθέλων.] MS. θέλων. Sic & ante edidi ex eo εἵνεκα & μοίρεσιν, quæ utraque ſic exhibet, non ἕνεκε, non μοίρῃσιν. quod ipſum recurrit cap. 75.

29, 11. Νομάδων ἴλῃ.] MS. ἕλῃ. Et infra ἑλαδὸν idem MS. Et poſt ἐκμαθεῖν, non ἐκμαθεῖν.

29, 17. Παῖδα σφι παρέδωκε.] Ex his Græcis Latina finxi, quum nihil abiret hinc lectio antiqui libri, & fieri potuerit, ut in filio primum Scythas expertus, deinde permiſerit aliorum quoque filios ob eaſdem cauſas illuc ire, aut ſimul intelligantur comitati fuiſſe ab initio regium filium. Alioquin ſatis probe legit Valla παῖδας, quod & Stephanus videtur probaviſſe. Fridericus ſane ſuſtinuit ad iſtam formam contextum inſtituere. Nec mirum, quum non aliter in hoc loco agat Dion. Petavius in citando libro 10. cap. 2, adeo ut pueros ipſis Scythica lingua & ſagittandi diſciplina inſtituendos traderet. Thomas etiam Gale teſtatur recte interpretem ſic egiſſe, ut legeret παῖδας. Cernis omnes miro impetu actos, qui tamen cœcus totus eſt. Sed videtur ſuccreviſſe ex imitatione lib. 2 cap. 154.

29, 25. Ἀνάξια σφέων ἐωυτέων.] MS. σφέων αὐτῶν. Sic enim exhiberi oportuit, quippe quod legitur in veteri libro, ſimiliter ac cap. 97, σήσαμεν ἡμέων αὐτῶν βασιλέα. Adde finem capitis 143. Etiam mox in illis Ταῦτα δὲ δὴ ἐγὼ εἶδον vocem tertiam non agnoſcit idem codex. Et ſtatim ἐβάλοσαν pro ἐβαλόσαντο.

29, 36. Κυαξάρεϊ.] Quum nemo æque noverit virtutes Herodoti, nemo perinde eas celebraverit, ac magnus ille & divinus Joſ. Scaliger, neſcio quî hæſit is in hoc loco, ut narrationem Herodoti reprehenderet. Id facit in Animadverſionibus pag. 89. nec quæ ibi inamæna ei impingat, hic exſcribo, quum ſatis graves eorum pœnas dederit, ſequuto truci ultore Dion. Petavio in libro x. de doctrina temporum. Mox acceſſit Marshamus apud Stan-

Stanleium ad Æſchyl. p. 775. Licet utrumque & tertium conſulere.

29, 37. Τοῖσι Αυδοῖσι ἐ Μήδοισι.] MS. τοῖσι Αυδοῖσι ἐ τοῖσι Μήδοισι. Id Herodoti eſſe infinita exempla evincunt. Jam ſupra habuimus cap. 35. Τοῖσι Αυδοῖσι ἐ τοῖσι Ἕλλησι. Et infra c. 141. Τοῖσι Ἴωσι ἐ τοῖσι Αἰολεῦσι. Nec diſſimile eſt, quod ſequitur: Οἱ ϑ Αυδοί τε ἐ οἱ Μῆδοι.

30, 11. Ἐς τὸ ὁμοχροΐλω.] Quamdiu hîc lectum fuit αἱμορροΐλω? Id excitabat Stephanus vertebatque, *uſque dum ſanguis profluat*, junctis ſcilicet his verbis cum præcedenti ϑπιζάμων. Is tamen in Theſauro noluit hunc Herodoti locum noſſe, nec quum ὁμοχροίαν tractabat, nec quum αἱμόῤῥοιαν. Nihilominus ut voluit Stephanus, ita locum hunc diſtinguendum & corrigendum exclamat Æm. Portus, interpretans *ſecuerint brachia uſque ad ſanguinis profluvium*. Quin & forte hoc rectius ſtatuit in margine Fridericus, quum interim in Latinis exhibeat *brachia ſecuerint uſque ad ſanguinis eruptionem*. At Valla ὁμοχροΐλω ſpectavit, quaſi deſignaret locum, nempe *qua brachia humeris connectuntur*, quum teſte Voſſio Joſ. Scaliger intellexerit curvaturam brachii, qua contingunt ſe partes duæ interiores brachii, cum angulum faciunt. At ipſe Voſſius ſuccenſens omnibus, ſtatuit αἱμορροΐλω inepte reponi, & quia Tacitus, Valerius Maximus, Lucianus manuum aut digitorum aut pollicum mentionem faciunt, credit rectius ὁμοχροΐην intelligi mutuum cutis contactum, nempe locum qua ſe contingebant dextræ invicem implexæ & colligatæ. Neque enim tanti ducit Herodotum Voſſius, aut putat ad ſe facere, quod diſerte ſcribat Herodotus τὰς βραχίονας ϑπιταμέϖς. Itaque nos hinc colligimus vanam eſſe interpretationem Voſſii de dextris, & mirari me dico, cur & iſte ferus Iſaacus & alii viri docti velint ita Herodotum tractare. Porro an brachia poſſunt dici incidi, ut ſanguis non profluat, vel eruptio aut profluvium ſanguinis non fiat? An qui dicit τὰς βραχίονας ἐπιταμέϖς, debet adhuc mentionem facere αἱμορροΐης, idque ex cerebro horum homuncionum, non ipſius Herodoti? Quale monſtrum id eſt? Nihil itaque hîc video nodoſum. Dicit auctor, quando brachia inciderint æquo modo, ut ſint concoloria; nec dubitari poteſt, quis color intelligatur. Immo ut ab Herodoto indicari ſcias, pergit dicere τὸ αἷμα ἀναλ. ἀϖ. Nonne habes ſic omnia perfecta? Nam Th. Gale inſtar feræ incluſus occæcatur, ut omnia toleret, & ambiguitatis inſtrumenta augeat nihil penſi habens, dum varia vocabula ad hanc ſimilitudinem ex copiæ, ſed jejuniſſimæ, ſcilicet cornu jaciat, quum in Indice habeat inter dictiones Ionicas, ac tandem Voſſium inſpici velit ad Melam. Quid infauſtius?

30, 16. Ἐς τε τὰ χρηϊ. ἔπεμπε, εἰ ϛρϖτιὴ ϑπὶ Πέρσας εἰρωλέων.] Habe ex MS. Mediceo ſimul pignus fidei ſuæ ac præſtantiæ, quam tempori noſtro ille præbet; ſimul ſpecimen ſuavitatis Herodoteæ. Nam id quod legit huc uſque eruditus orbis in hoc loco, non eſt Herodoti, ſed nugatorum, qui cupide ſua adſuunt alienis. Etenim iſtud participium non extat in illo MS. & inſulſe abundat. Quis enim ignoret ad oracula mittentem mittere conſulendi cauſa? Itaque eſt hoc elegantiæ & polituræ Græcæ, ut ſubintelligant, non exprimant quid agant. Ipſe noſter 3, 13. Κήρυκα πέμπϵ βεβλόμϵνος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυραν ἥξειν *Caduceatorem mittit*, qui dicat *ſe quidem in Corcyram velle concedere*, ut vertit augetque Valla. Sic igitur & Diodorus Siculus 14, 113, ubi Dionyſius Rhegio capto cruciat Phytonem κήρυκος συναχολυθῆνϵ, ὅτι τὸν ἄνδρα Διονύσου τιμωρεῖται, ubi interpres, *proclamante interim præcone*, nequaquam ex vero. Habent autem omnes ab fonte eruditionis Græcæ. Sic enim Homerus Iliad. Γ, 116.

Ἕκτωρ ϑ ϖρὸς ἄϛυ δύω κήρυκας ἔπεμπε
Καρπαλίμως, ἄρνας τε φέρειν, Πρίαμόν τε καλέσσαι.

Interpretantur; *Tum Hector ad urbem duos præcones miſit celeriter, qui agnos adferrent, Priamumque vocarent*. Atqui id non eſt opus præconum, ſed indicare & jubere agnos ducendos & Priamum vocandum. Hinc ergo & Livius 22, 50. *Nuncium, qui in majoribus caſtris erant, mittunt, dum prælio fatigatos quies nocturna hoſtes premeret, ut ad ſe tranſirent*, omiſſo verbo juſſurum vel indicaturum vel monituram. Ibidem cap. 54. *Nuncium extemplo mittunt, quanta ſecum peditum equitumque copia eſſent, ſciſcitatumque ſimul, utrum* &c. ubi poſterior pars mire impletur, prior deſtituitur. Atque ita patet ſimul firmitas ejus, quod ante multos annos ſcripſi ad ejuſdem Livii locum 4, 20.

30, 23. Θαλῆς οἱ ὁ Μιλήσιος διεβίβασε.] Longe mollior accidit hæc ſeries vocum iſtarum, prout exſtat in MS. Mediceo, quam vulgo; Θαλῆς ὁ Μιλήσιος διεβίβασέ οἱ. etſi probe norim particulam iſtam ab Herodoto

rodoto interdum in fine appoſitam eſſe, ut cap. 86 & 91.

30, 36. Ἀρχαῖον ῥεῖθρον.] Sic liquide legitur in MS. nec potui repugnare, etſi modo ante ſcripſerit ἀρχαίων ῥείθρων.

31, 1. Πέμψας κήρυκας ἐς τὰς Ἴωνας.] Eſt eadem cauſa, quæ occurrebat 8, 14. Nam obloquitur ſibi Herodotus, quum cap. 141 ait. Ὅτι δὴ οἱ Ἴωνες πρότερον αὐτῷ Κύρῳ δευτέρῳ δι' ἀγγέλων ἀπίσασθαι σφέας ἀπὸ Κροίσου. Ubi unum modo nuncium ab Cyro dicit miſſum, quum hoc loco plures. Verum non ita immemor ſui Herodotus. Immo & MS. clare profert in hoc loco κήρυκα, quod opportunum eſt egregie, & idcirco repoſitum in alterius vicem. Sed ne quid celetur, idem MS. in advocatis verbis ex cap. 141 habet δι' ἀγγέλων, ut, niſi pluribus vicibus unum miſiſſe credatur, nihil ἀπορίας definire liceat.

31, 22. Ἁλίσας ἢ δή.] MS. ἁλίσας τε δή, quod hoc in loco jungit concinnius, quam vulgata lectio per adverſativam.

31, 25. Φρονέων ἀπίκεσθαι ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπέ τε κήρυκας.] Longe molliore nexu narratur in MS. Φρονέων, ὡς ἀπίκετο ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπε κήρυκας, unde non potui ambigere de eligendo.

31, 30. Ἐλπίσας μή κοτε ἐλάσῃ.] MS. ἐλάσῃ, quæ perpetua eſt Herodoti conſuetudo.

31, 35. Φοιτεόντες.] MS. φοιτῶντες, & paulo ante φανέντων ἢ αὐτῶν, non αὐτέων. Sed & mox longe mitius ἰδόντι ἢ τῶτο Κροίσῳ, non ἰδόντι ἢ τῷ Κροίσῳ τῶτο. Nam ex varia lectione non potuit dubitari, quin eligerem ἔπεμπε θεοπρόπους ἐς τὸ ἐξηγητέον, quum ſic legeretur in MS.

31, 46. Πολέμιόν τε εἶναι.] Aut hinc aut paulo ante expellendum videtur verbum ſubſtantivum εἶναι. Sane nihil poteſt hîc eſſe ambiguum bene conſulenti, ſi quis modo ſciverit ex hoc loco id expelli ab MS. Florentino. In priore agnoſce manus male feriatas. Nam qui hoc infinitivum ita duplicavit, eſt ipſe Stephanus, quod inde patet, quia editio tam Aldi quam Camerarii exhibet ἆφιν γῆς παῖδα, non ὄφιν εἶναι γῆς παῖδα. Quid tum? an igitur Stephanus pro arbitrio ſic voluit abuti iſto verbo, ut inculcaret ubi vellet, quamvis non foret neceſſe? Immo adeſt illi ſua quædam excuſatio, quum pateat ex dictis iſtud verbum ab aliis MSStis illic poni, ab aliis vero iſtic, ut videatur Stephanus inſpexiſſe varios antiquos codices, unde judicavit præſtare, ſi abundaret potius quam ex alterutro deleret. Cæterum laudetur ac ſuperet ſanctitas codicis Mediçei, quam modo rurſus experiemur.

32, 5. Ὅκως πρὸς ἢ τὸ δεύτερον ἀλ. τῷ τῶν Ἀνδρῶν δυν. αὐτὸς ἐπικαταλάβοι.] Nihil quidem in his non Græcum. Hoc videlicet eſt Herodotum vel edere vel legere. Dices vero nihil in his occurrere moleſtum, quum Valla etiam commodiſſimo ſenſu ſit interpretatus. Recte. Sed ubi in Herodoto deprehendes talem uſum verbi iſtius decompoſiti ἐπικαταλαβεῖν? Quum iſte ſcriptor brevius iſtud καταλαβεῖν toties uſurpet, ſed peculiari ſuo modo, ut collegit jam in Lexico Æm. Portus, quomodo credetur decompoſito uſus tam vulgarem ad modum? Immo quum adeo diligens ſit Portus in annotandis decompoſitis ab Herodoto uſurpatis, prout eſt ἐπικαλαλύσαι, noſtrum hoc ἐπικαλαλαβεῖν non dignatus fuit annotare vel ex hoc noſtro vel ex alio, qui nempe nullus eſt, loco? Non Stephanus ipſe dignatur in Theſauro agnoſcere Herodotum hujus verbi approbatorem. Et quo iſta omnia? Nempe ut bene præparatus (etſi forent animadvertenda plura, quæ inſipidam faciunt hanc denſationem) diſcere incipias in MS. optimo nec ὅκως nec τῷ nec αὐτὸς ἐπικαλαλάβοι conſpici, & ſine injuria ulla abeſſe queunt. Verti debuerat, *promovere exercitum Sardes, priſquam denuo contraherentur Lydorum copiæ.* Satis clare exponitur ſcopus Cyri.

32, 14. Ἡ ἢ μάχη σφέων ἰῶ ἀπ' ἵππων.] Nullus miror ſic edi, ſic legi in hoc loco, quum vix aliter ſciret idiota Græcus loqui. Interim eſt aliquid, quod morari poſſit legentem. Nam cur ita nunc ſcribit, qui mox dicet ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων? Nec ſane nova ſector, ſed auxilia quæ poſſumus habere veterrima, publicare & illuſtrare cogor. In his vel primaria eſt membrana Medicea, quæ intactum ab licentia ſervavit Herodotum, in qua plane legitur ἀφίππων una voce. Nec temere; etſi enim ſciam, quomodo id adjectivum celebrent Lexicographi, novimus tamen illud ἀπὸ non eſſe ſemper privativum, etſi id ſolum iſti in hac voce ſpectent, haud dubie nimis arcte coërcentes. Exemplo eſt, quod in Strabone notavit maximus Caſaubonus ἀφιππάζεσθαι & in Diodoro Siculo ἀφιππεύειν, non deſilire ab equo, & eum relinquere, ſed abequitare, ut ſic dicam, & in equo fugere, ut te eripias. Sic quum in iſto compoſito ludatur, quidni ſimpliciter μάχη σφέων ἀφίππων dicetur pugna contemplatione dirigendi ictus demittentium plagam ab equis, eorundem

ſci-

ſcilicet, qui contemplatione ſedendi aliis dicuntur ἔφιπποι? Ita quidem mihi videtur.

32, 17. Ἐὸν μέγα τε ἐ ὑψηλὸν.] Contra omnem rationis ſpeciem veritas priſcæ ſcripturæ in hoc commentum abiit. Quid ineptius, quam Lydos Sardianos dicere bonos equites, & eoſdem agere in campo non ſolum ſublimi, ſed etiam fluviis interciſo, unicis equitandi impedimentis? Et quid eſt, quæſo, πεδίον ὑψηλὸν? nempe montibus collibuſque inæquale & levatum, ut cap. 110 de Mediæ parte. Ταύτῃ γὰρ πρὸς Σαπτείρων ὀρεινή ἐστι κάρηα ἐ ὑψηλὰ τε ἐ ἰδῆσι συνηρεφής. Idem dicit Strabo de omni Media verſus Boream patente lib. 11. Ἡ πολλὴ μὲν ἦν ὑψηλή ἐστι ἐ ψυχρά. Nihil æque incommodum equis agitandis, quam hæ locorum deſcriptiones, ut quiſque poteſt comprehendere, imo novit ex Theſſalia. Quare emendatiſſime prorſus membrana Flor. ἠ ψιλὸν, hoc eſt, nudum, patulum, arboribus & vepribus curſum equorum non impediens. Egregie prorſus ſe explicat auctor Herodotus 4, 175. Οἱ δὲ λόφοι ἔτοι ὁ καρήτων δασὺς ἴδῃσί ἐστι, ἐούσης τῆς ἄλλης τῆς προκαλαλειχθείσης Λιβύων ψιλῆς. Eodem lib. 21. Πᾶσαν εὖσαν ψιλὴν ἠ ἀγρίων ἠ ἡμέρων δενδρέων. Inſuper occurrit 2, 76 ψιλὴ τὴν κεφαλήν. Immerito vocabulum iſtud penitus omiſit Æm. Portus. Mox ex MS. dedi Γ'ΑΙ & ὄρεσι.

32, 21. Φωκίδα πόλιν.] Si placet ridere, ea culpa eſt Tanaq. Fabri, ut de vulgata in editionibus ſcriptione hujus urbis deplorans in epiſtola ad Petavium, etiam neſcio quid de Sylburgio querens, quaſi à quo Φωκαίη diverſa habeatur urbs ab hac Φωκίη, certe riſum meruerit. Quænam iſta graſſatio, quæ iſta illi queſtio ſupereſt, quum jam diu Salmaſius in Exercitationibus pag. 863 ſcribat Φωκαίην, appellet *Phocæam*, teſtetur male edi Φωκίην. Has utique Petavius bene lectas habuit. Et quanto riſu debuit legiſſe hanc epiſtolæ iſtius XL partem? Utique jam olim Italica verſio *appreſſo alla terra di Phocea*. Ego remittere ſane queo, quod in modò præcedentibus ex communi dialecto retinuerunt οἰκίης, ἐόντίνν: huic naſutiæ quis indulſerit non intelligo, ut talem urbem conderent, quum in MS. Fl. aperte & veriſſime legatur Φωκαίην? Sed ita etiam 3, 14. ἐς Πτωχίην fecerint, quum in MS. ſit Πτωχηίην. Res eſt ſatis jocoſa. Æmil. Portus in Lexico citat tria loca, in quibus editur Ξαντίη, nec ipſe de eo aliud quid notavi. At lib. 3 cap. 39 rurſus occurrit ea vox, nec eum locum novit Portus (forſan volens, quia incidit in ambiguitatem) at illic ex MS. reponam ξειντίην.

32, 35. Συλλαμβανόμενοι ἀμύνηται.] Verbum utrumque pernotum. Nec prioris ſtatum moveo; ſed in poſteriore, quod ex vulgari modo exemplis quam plurimis firmat in hoc ſcriptore Portus, meretur notari acumen aliquod Herodoteum, cujus notitiam præbet codex optimus, dum exhibet ἀμύνηται, quam literæ ν eliſionem ſpernere nequivi; & dein τῶνδε εἵνεκεν.

32, 42. Τῷ δή τῳ ἐ ἐπέῃκε.] Nullus auſit hoc culpare. Et tamen id facit MS. Mediceus, dum legere jubet τῷ δή τι ἐ, omnino meritus quorumvis obſequia etiam in hoc exiguo, ut quod vere eſt Herodoteum. 3, 12. Οὕτω δή τι ἰσχυρὰ ἠ κεφαλή. 4, 52. Κρηνὴ ἔστω δή τι ἐοῦσα πικρή.

32, 43. Ἐνθαῦτα ὥσφρηνίο τάχισα ἔ καμ. οἱ ἵπποι ἐ ἰδόντες αὐτὰς &c.] Eſt fractus & elumbis ſermo & importune variegatus. Nihil candidius membrana Medicea, ἐνθαῦτα ὡς ὥσφρηνίο τάχισα ἔ καμ. οἱ ἵπποι, ἠ ἴδον αὐτὰς, ἐπίσω &c. Mox ex margine recepi in contextum χρόνῳ ὕστερον μακρῷ eadem membrana probante.

33, 11. Τοῖσι δὲ ἐ αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρτιήτῃσι.] Ita ex MS. ſupplevi locum addito altero τοῖσι. Quod ſive additum legas, ſive ponas abeſſe, apparet eos qui Herodotum ediderunt, in hac parte non intellexiſſe, acquieſcentes tali verſioni *& ipſis Spartiatis inciderat*; neque enim Græciſmus patitur talem verborum ſeriem τοῖσι δὲ ἐ αὐτοῖσι Σπαρτιήτῃσι, neque iſta in eo ſenſu reperitur apud Herodotum. Sed eximie ſuccurrit optima membrana ad plenum reſtituens manum & ſententiam Herodoti, qui ſignificat Lacedæmoniis autem & ipſis Spartiatis tale quid contigiſſe. Τοῖσι δὲ nempe ἔσι ἐν Λακεδαίμονι, ἠ αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρτιήτῃσι, nempe ex diſtinctione Herodoti, qua ſcribit lib. 7. cap. 234. Ἔσι ἐν Λακεδαίμονι Σπάρτη. Nonne ad hunc modum ſcripſit jam ſupra cap. 65? Φράσαι τὸ νῦν κατεστεῶτα χῶρον Σπαρτιήτῃσιν. Ὡς δὲ αὐτοὶ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι &c. Et cap. 68. Καὶ ἀπελθὼν ἐς Σπάρτην ἔφραζε Λακεδαιμονίοισι non tantum civibus & incolis Spartæ, ſed qui forent in omni Laconica regione. Et jam ante cap. 65 offendes plane ſimilia. Articulus autem iſte etiam in dativo omiſſus occurret infra aliquoties; ſed bene 4, 35 Αὐτοῖσι τοῖσι θεοῖσι.

33, 18. Κύθηρα.] Equidem ſic etiam vocatur in libro VII, ſed ibi aliter loquitur, nempe ἔστι νῆσος ἐπικειμένη, τῇ ὄνομά ἐστι Κύθηρα. nunc jungit ſubjunctivo ſuo conve-

niens adjectivum, & ſcripſit Κυθηρείη νήσῳ, ut eſt in MS. non tantum Florentino, ſed & utroque Britannico apud Th. Gale.

33, 24. Μηδὲ παραμένειν.] Quod nemo potuit cogitare, in tam obſequioſo ſilentio aliorum, unus huic verbo contradicit optimus MS. in ejus locum reponens παραμένειν. Id certe eo magis mireris oportet, quia Cl. Portus utrumque verbum nullius penſi habuit neglexitque in Lexico. Sed certe Herodoti lector debuit cognitam habere differentiam, qua παραμένειν uſurpatur in exſpectando, ut 4, 89 Ἐνθαῦτα αὐτὸν περιμένειν ζυγυνῦσαι τὸ πόλεμον. 7, 58 Ἐς τὸν αὐτῷ προείρηλο ἀπικομένῳ παραμένειν, qui ſenſus hinc alienus eſt, ubi notatur perſeverare & manere, quod eſt in verbo παραμένειν, ut nunc reſtituo, & tuetur ipſe Herodotus, tum mox iterando, tum perpetuis exemplis. Sic cap. 30. Καὶ σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγιόμενα ἐ πάντα παραμείναντα. 3, 57. Εἰ αὐτοῖσι τὰ παρεόντα ἀγαθὰ οἷά τέ ἐστι πολὺν χρόνον παραμένειν. 7, 170 Οὐ δυναμένους ἔτε ἑλεῖν ἔτε παραμένειν. Deinde legitur in eodem optimo MS. Συνθέμενοι ταῦτα abſque interjectione ὧν. Ac ſane nimium brevis eſt hæc clauſula, quam ut toleret eam particulam. Tum etiam ἐσταμένους, non ἐσωμένους, & ejus ſcripturæ plura exempla collegit Portus.

33, 30. Ἀλκίνοε.] MS. Ἀλκήνοε.

33, 49. Περὶ ἂν θυρέας ἀνασώσασθαι.] Credo in his voculam ἂν ſatis ſæpe occurrere, ut lector una carere poſſit. Ad cujus ſolatium unica illa Herodoti adjutrix membrana ſecundam voculam teſtatur ſe non reperiſſe in codicibus proxime ætatem Herodoti ſcriptis, ideoque hinc omiſit, & ego expuli rurſus. Deinde eadem τὰ ἐναντία ſolutis & integris verbis, non τἀναντία, quod vulgare: ſicut etiam ex ejus auctoritate ſuſcepi, quæ ad oras erant ab Stephano conjecta, ἐνεγεώτων & ἤλασαν.

34, 19. Περιεσάμψω τὸ στρατιῆς.] His nequaquam congruit interpretatio Vallæ, quæ totum hoc refert ad exercitum, quum hæc Græca referant ad Cyrum, & quidem prave, ut ſcio ex optimo MS. qui præſtanti correctione id ſanat, Περιεσαμένης, quomodo ſcribendum certe eſt, nec videtur in aliam lectionem incidiſſe Valla, quem defendunt quoque codices Britannici apud Th. Gale. Itaque etiam probari debet προεχώρεε, quod in eo legitur, non προσεχώρεε, quod male ſic mutatum eſt.

34, 25. Ὁ πρότερος βασιλεύς.] Si is primus fuit Lydorum rex, bene eſt. Sed MS. Florentinus ὁ πρότερον βασιλεύς, ut plane expreſſit etiam Valla.

34, 38. Καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλοι.] Opinor ſic loqueretur vel ineptiſſimus. MS. Καὶ κατ' αὐτὸν, ut edidi & interpretatus ſum. Et deinde ἕτω δή Σαρδιές τε, & videtur Herodotus iſta ſecunda vocula tunc carere noluiſſe, ut 4, 184 Τ'ψηλὸν ἦ ἕτω δή τι λέγεται. 9, 65. Οὕτω δὴ σπεύδει τὸν αὐτὸν νόμον καλεόμενον.

34, 43. Ἐν τῇ ὧν παρελθούσῃ βίβλωϊ.] Non miror editores harum hiſtoriarum nequiviſſe diſcedere ab voce tam benigna laudataque non in ſcriptis modo, ſed jam quoque in nummis, ut produxit And. Morellius. Quia tamen abeſſe ab his Muſis debet contumacia aut violentia, ſuſtinuit Stephanus fateri, quid inveniſſet in libris ſcriptis, uno vel altero vel pluribus, nempe βίεσοι, & ſtatim mentem advertit Portus, ad vocem Βύβλωϊα ſcribens [ubi pro βύβλωϊα ſcribitur ad marginem βίεσοι,] quaſi non unuſquiſque id ſatis videret ipſo indicente. Ergo nec tacere potuit Th. Gale [In margine ſtat βίεσοι, cujus βύβλωϊα eſt explicatio. βίεσω dictio eſt Ionica ex Democrito & aliis nota] Sic ſcribit quantum vult, non quantum poteſt. Potuit enim aliquid ſalis adſpergere ex ipſo Herodoto, qui reliquit 9, 84. Ἐπαιχυνομένους τῇ ἀπεσοῖ τὸ μάχης, eamque vocem novit Æmil. Porti Lexicon, ſed loci deſignatione per numeros caret, cujus facti occaſionem ignoro, & hinc eam retinuit Plutarchus in fine de Malignitate noſtri ſcriptoris pag. 872. Etiam potuit addere aliquid de lectione duorum MSStorum ſatis bonorum; nec utique indigebat Herodotus explicatione tali. Hoc miror, cur viri boni ſic deſtituerint Lexicon Herodoteorum vocum ex codice Goldaſti, ubi legitur pag. 745: Ἐυεσή. ἡ δίαιτα, βίετεσία (pro βίετησία) ἡ καθίση τῶν ἐτῶν ἀγωγή. Διονυσιανὸς ἀνθ' ἧς σ γράφει. An id parvi momenti apud iſtos eſt, & nihil ad incendendos eos facere potuit mentio laudati olim Grammatici, ac ſententia notabilis in eximenda litera ſibilante? Scilicet ſpreverunt, quia βίετη ex ipſorum ſententia nihil poterat conficere bene Græcum. Hæc igitur omnia in tranquillum redigat ſanctiſſimus codex, & Græci ſermonis notitiam, prout ad nos pervenit, augeamus pulcherrima voce βίετοι, prout in Herodoto legendum eſſe probat ille Heros ex Florentia.

34, 44. Τὸ πᾶν ἐς ἑωυτὸν ἐπεποιήκεε.] Prout anteceſſit Valla, ſic ſequitur & Stephanus interpretando *pro viribus*, etiam Æm. Portus, & in monſtrando uſu voculæ ἐς citat hunc locum, ubi ἐς ἑαυτὸν ponatur pro τὸ ἐν ἑαυτῷ, *quicquid in ſe erat, fecit. Omnia quæ potuit, pro viribus fecit.* An & ſic

ſic cap. 86. Ἐς ἑωυτὸν λέγων ? nequaquam. Neſcio ubi talia didicerit ; niſi quod nunc harioletur. Eſt enim mera corruptela, quam docet vetuſtiſſimus codex exhibendo ἐς αὐτὸν ſcilicet filium ; ut εἰπεῖν ἐς πάντας 8, 26, quod illic reſtituam. Alias ſolet omittere præpoſitionem, ut 5, 97 Τρεῖς ἦ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο, & notavit quoque Portus. Sed nunc in animo oportuit habere, quod anteceſſit cap. 41. Ἐμοὶ προποιήσαντι χρησὰ ἐς σε.

34, 46. Ἐπεπόμφεε χρησόμενον.] MS. χρησομένους. Quod eſt neceſſarium. In ipſo autem oraculo MS. liber habet βάλλε, non βάλδε.

35, 7. Ἦτε γάρ τις Περσέων.] Hæc nempe erat Græca lingua, exercitata inter librarios, qui deſcribendo & manu quæſtum faciebant, nati ad corrumpendum, & feſtinato nimis ſcriptu implentes ſeriem membranarum ſine cuſtodia ejus, quod ſequebantur ; non Herodoti, non elegantiorum, non eruditorum, qui ſibi ipſi bibliothecas deſcribebant. Ergo & ſuaviſſime MS. ἦτε γὰρ τῆς Περσέων. Id eſt ingenuum auctoris noſtri. Sic infra cap. 109. Δεῖ μέν τοι τὸν τινα Ἀστυάγεα. Et cap. 124. Ἤντε τῶν τις δοκίμων ἄλλον Μήδων. 2, 179. Ἐς τῶν τι ἄλλο σωμάτων ἢ Νείλε. 4, 111. Τῶν τινα οἰκετέων εἶναι. 7, 143 Τῶν τις Ἀθηναίων. Et 146. Τῶν τινας δορυφόρων. Et alio modo 8, 90. Τῶν τινες Φοίνικες. Sic cap. 114. idem MS. habebat τῶν δέ κε τινὰ αὐτῶν, non τὸν ἤ, idque placitiſſimum eſt. Immo non aliter paulo ante, ἰδὼν τῇ περιστερῇ τὸν τινα Λυδῶν : quamquam illic MS. τὸν τινα Λυδῶν, quod non eſt contemnendum, ut cap. 90. Αἴτεε δόσιν τινὰ βάλλαι τοι χρεώ. Nam ſic quoque MS. non τινὰ δόσιν τινά, ut vulgo. Mox liquide in MS. eodem habetur ἀλλογνώσας. Valeant igitur depravati & hæreant in ſuo ἄλλον γνώσας.

35, 13. Ἄνθρωπε, μὴ κλαῖε.] Sic eſt. Sonitum vocis, quam edidit hic Crœſi filius, nemo aut illius ſæculi, quo vixit Stephanus, aut noſtri audivit, unde eidem Stephano major libertas fingendi aut ſumendi, quod præplaceret. Ille enim eſt, qui ſic vexavit Herodotum in edendo, quum & Aldus & Camerarius probè ſequuti priſca exemplaria dediſſent Ὤνθρωπε. An ſecurius aut politius eſt ex Gellio (qui citat hæc lib. 5 cap. 9. ut notum eſt) refingere Herodotum, quam ex antiquis ipſius Herodoti exemplaribus ? Quaſi non experiremur illa Græca in Latinis iſtis libris perditiſſime ſcripta eſſe, ut difficillima ſit divinatio ; & præſertim citationes illas ex Herodoto ita mutatas, ita ad communem rationem loquendi redactas, ut omne Herodoteum in eis ſit abolitum. Imo teſtor in optimo MS. exſtare ὤνθρωπε, & Th. Gale, quaſi arbitrum ſe vocatum imaginatus, dum ſcribit [Melius Ὤνθρωπε] opinor indicat in codicibus ſuis ita legi, ut id ſit purum putum Herodoteum.

35, 19. Πολιορκηθέντα καὶ τὸ χρηστήριόν τε, ἢ καταπαύσαντα.] Ita exhibent ac diſtinguunt omnes omnino editiones ab Aldo ad hanc uſque. In quibus tamen vertendis, etſi liberiorem ſe geſſerit Valla, tamen omnes pariter eum ſequuntur, & nullus eſt, qui ut in his Græcis junguntur illa priora uſque ad copulativam ἢ, ita idem in Latinis non faciendum cenſuerit. Nonne inimica bonis auctoribus faſtidia ? Immo neſciverunt ſe expedire, & Græca aſſequuti intelligendo non ſunt : ex quibus & nota diſtinctionis poni debet poſt participium πολιορκηθέντα, & vocula ἢ neceſſario ejici, quum non oraculum dixerit de XIV dierum obſidione, ſed tantum de everſione magni imperii, quod bene advertit interpres. Itaque volente & indicante MS. nos hæc ita repurgavimus.

35, 33. Μηδένα εἶναι τῶν ζωίλων ἄλγιον.] Abeſt ab MS. vox εἶναι, quod expuli ut ſupervacuum pondus ; & paulo ante eidem obſequutus edidi εἵνεκεν, pro vulgato εἵνεκα.

Ibidem. Ἄλλα μὲν παραιτεῦμαι τοῦτο.] Negotium eſt peculiare, & vix occurrit ſimilis narratio ; unde exiſtimem magis tenendum eſſe, quod offert optimus codicum MS. προσλῶμαι. Id enim fere ſenſum quoque verbi alterius continet aut ſupplet. ut cap. 119. Λέπαγον ἐκέλευον προσάντες ἀποκαλύπτειν. Hi ſunt adſtantes. 2, 173 Οὐκ ὀρθῶς σεωυτὸν προέηκας. Et legi meretur defenſio hujus verbi, quam exaravit Portus contra Stephanum in verbo Προσλῶμαι, & plura de hoc loco affert in vocula Ὡς. Iſtam vero præpoſitionem in eo verbo probat quoque apud Th. Gale C. A. ut vocat, ſed ex quo dimidium modo citat προσῆ.

35, 35. Ὀνομάσαι τὸ Σόλων.] Articulus ab MS. non agnoſcitur, qui etiam probat non λειποψυχίης, quod temere fingitur, ſed ἡσυχίης, ſæpe celebratæ ab Herodoto, etiam ut poſt eam vox elatior ſonet, ut in hac narratione fit, præſertim 5, 93, quem locum vide.

35, 42. Ἐπειρώτεον.] MS. ἐπειρώτων, ut & mox ἐρωτώμενον, non ἐρωτεώμενον. Etiam deinde τῇ αὐτῷ πάλαι ἀποθεβήκεε οἱ τῇ περ, interpoſita vocula οἱ, quæ vulgo omittitur, quia non ſatis intelligitur Herodoteæ ſua-

ſuavitatis indoles. Etſi enim dativus eſſet repletus per præcedentem vocem αὐτῷ, ut putaviſſe videntur, id non putavit Herodotus. Hinc 3, 72. Ὁ̓ς ἂν μὴ νιῶ τὸ πυλωρῶν ἐκὼν παρείη, αὐτῷ οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσαι. 2, 175. Ἐν Σαὶ τῇ Ἀθηναίῃ προπύλαια θαυμάσια οἱ ἐξεποίησε. 3, 55. Καὶ οἱ τῷ πατρὶ ἔφη Σάμιον τέκνομα τεθῦσαι. 6, 68. Ἀπικομένῃ ἧ μητρὶ ἐσθεὶς ἐς τὰς χεῖρας οἱ τῶν σπλάγχνων. 7, 125. Προδομεύω ταύτῃ λέοντες οἱ ἐπεθήκαντο τῆσι σιτοφόροισι καμήλοισι.

36, 2. Καὶ ἐδὴ τὰ πρὸ ἐχάλα.] Succubui turbæ, ut cogerer ſequi, quod priores dederant, etſi forſan inutiliter & incaute. Nam omnes editiones, quas vidi, ſic exhibent, quum tamen non oporteret hîc aliter agi, quam fit lib. 5 cap. 101, ubi vides edi; Ἀπολαμφθέντες πάντοθεν, ὥστε τὰ πρόσχαλα νεμομένου ὑπὸ πυρός. Sed accipe verba Stephani ex Theſauro [Περίχαλα, pro *Extrema* affertur cum hoc exemplo adeſpoto, Περιέχαλα νεμομένου ὑπὸ πυρὸς, Extrema jam vaſtante incendio. Sed viderint.] Heu quam imperite!

36, 6. Πυρῇ διδοίη.] Atrocius quid requiritur. Id enim nihil eſt, & longe melius legitur in MS. πυρὶ διδοίη. Ut 7, 140. Νηὸς μαλερῷ πυρὶ δώσει. Vice verſa lib. 4 cap. 145, ubi editiones habent πῦρ ἀνέκαιον. MS. mutat in πυρὶ ἔκαιον, etſi ſequatur πῦρ αἴθοιεν, ſicut confuſe agitur quoque in lib. 8 cap. 19. Παραινέει τε προσπεῖν τοῖσι ἑαυτῶν ἑκάστους πυρὶ ἀνακαίειν, quum ſufficiat πῦρ, ut habet ſolum MS. ille optimus.

36, 9. Κελεύειν σφεννυέναι &c.] Valde paratum habuit Henr. Stephanus calamum in corrigendo clam & latenter, quod Aldus & Camerarius admiſerant, vitioſe ſcilicet. Itaque quia voluit latere, etiam Germani, qui poſt acceſſere ad Herodotum edendum, tacitum prætermittunt, donum ejus accipientes, ſed forſan neſcii. Certe non Fridericus, non Sylburgius, non Jungermannus aut gratias agunt Stephano de hac correctione, aut ſcire ſe monſtrant eam ab iſto venire; immo ne quidem deliberaviſſe credo, an tolerari deberet: etiam nec Stephanus tanti habuit, ut in margine poneret cum multis aliis: in ipſo contextu graſſatus fuit, & ſine hæſitatione ſcripſit κελεύειν, pro quo duo priores habent κελεύῃ, quod ex judicio Stephani tam fuit fœdum & maculoſum, ut litera ν callide immiſſa ſanaret totam hujus loci connexionem. Quippe antecedunt tot accuſativi, ut aliter fieri nequeat. Recte profecto, niſi tractarent Herodotum, qui fruitur ſuo genio, nec multum curat, quid antecedat. Pro teſtimonio ſint verba ex lib. 8 cap. 87 de nave Attica: ἢ ἢ σὺ ἔχουσα ἀφανγέειν, ... ἔδοξέ οἱ τόδε ποιῆσαι. Vide alterum locum 9, 57, quem verſat Portus in v. Σωηδέα). Scito igitur ad illos codices, quos tractaverunt Aldus & Camerarius, ex quibus exhibuerunt κελεύει, accedere codicem præſtantiſſimum, etiam illum, qui Oxonii à me eſt inſpectus.

36, 20. Σωφραμέων ἐξαπίνης νέφεα.] Ita in MSto optimo legebam primum verbum ſine captatione dialecti ſingularis, ut vulgo σωφραμέειν. Id eo facilius eligere potui, quia videbam Ælianum ſic voluiſſe loqui deſcribentem ſine dubio hæc ipſa Herodotea & reſpicientem ad hanc hiſtoriam, etſi ſuo jure voluerit uti in nonnullis variandis. Quod quoniam ignoratur ab illis, qui Æliani fragmenta ex Suida collegerunt, & perinde novit is, qui Suidam edidit, verba Æliani hîc appono ex voce Βαθύτατα. Λίθειας δὲ ὅσης ἡ παυηλίη ἡμέρα ἄφνω ἐξ αἰθρηίτως νέφη σωφρεσμένη οἷα δή τι βαθύτατα, ἡ καταῤῥῆξαι πάμπολυν ὑετόν. Sicut huc ſpectare etiam partes fragmentorum itidem ex Æliano apud Suidam in vv. Ἔρκος, Προήκουσι & Τυφώνιος videtur ſubodoratus fuiſſe Kuhnius, dum ea in unum feliciter jungit, etſi ab Æliano veniant illa ἡ τοῖς ὄπισθε μέγα πλῆτος προήκουσι.

36, 37. Κατεῖσέ τε ἐγγὺς ἑωυτοῦ.] Quod Ælianus in Varia Hiſtoria 12, 1 dicit ἐκέλευσε πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀνθρώπους καθίσαι. Sed prout citavi, ita ſcribitur in MS. libro, non κάτισε, etſi mox c. 89 ſequatur κάτισον: ſed alio ſenſu. Etiam paulo ante ex eodem edidi δαίμοσί κου, non δαίμονι, ſicut Cyrum ſcripſerat auctor in cap. 86 voluiſſe εἰδέναι εἴ τις μιν δαιμόνων ῥύσεται). Nam de vocula κου nequit ulla exiſtere dubitatio, etſi in editionum marginibus oſtentetur που. Quod ſi venit ab Stephano, aberravit omnino ejus calamus.

36, 43. Κότερα λέγω.] MS. Κότερον. Hunc etiam ſingularem exigit MS. codex in lib. 3, 32. Κότερον σωτελεσμένη ἡ θείδακε ἢ δασεῖα εἴη ἀμείνων, ubi plane legitur in illo κότερον, etſi Herodotus frequentia habeat iſta pluralia, & hoc ipſum κότερα mox cap. 91.

36, 44. Ἐν τῷ παρεόντι χρόνῳ.] Ita pleniſſime exſtat ſcriptum in Mediceo, quod indicare debui, quoniam quum priores omiſiſſent ſubſtantivum, Stephanus incidens in exemplaria quæ id confirmabant, ita ambigue appoſuit margini, quaſi pro participio παρεόντι ſubſtitutam eam vocem vellet. Hæc enim eſt ratio notarum ejus per margines.

36, 49.

36, 49. Τὰ σὰ Ἀμφθορέϊ.] Quia Portus hunc locum in Lexico ſuo bis producit, incertus utrum præſtaret legere Ἀμφθορέϊ, quod vulgo obtinet, an διαφορέϊ, quod ex MS. Stephanus non modo poſuit in margine, ſed etiam in Prolegomenis pagina 737 hujus editionis celebrans oſtentat, teſtor in optimo codice legi διαφορέϊ, quod & crebrius ita occurrit in Herodoto, & iram hoſtilem in turbandis omnibus exprimit acrius, ut id mereatur non ſperni, etſi in ipſo contextu tacuerim. Habes etiam ἐκφορέϊν 2, 150.

37, 1. Χρήματα τάμὰ.] Huic eliſioni nulla adeſt venuſtas, & legit optimus MS. τὰ ἐμὰ, quam veram lectionem eſſe patet tum inde, quod exacte videtur voluiſſe, ut hæc convenirent prioribus τῲ ἐμῲ, ſed vel maxime ex eo, quod mox dicat ᾔδειν γὰρ ἐμοὶ, non vero ᾔδειν γάρ μοι. Idem occurret in libro 2. Immo & deinde integrius ἔδωκαν.

37, 13. Τῆτον προσδέχεσθαί τοι.] Nec Portus hoc verbum ita ſcriptum dignatus fuit referre in Lexicon, & Camerarius p. 719 notat προσδέκεο pro προσδέχυ. Bene igitur legit hoc loco MS. προσδέκεσθ. Ex eodem mox edidi αἰτέο δόσιν &c. quod lege modo, & experieris mollius, quam ut vulgo, αἰτέο τῲ δόσιν. Item χαρίεῖ.

37, 49. Τοιαῦτά τε ἐπῳρῳλᾶν.] MS. Ταῦτά τε. Quod quum magis ſit δεικλικὸν, tum vulgatum ingrate repetitur. Etiam paulo ante non putavi rejiciendum ἦκυσε ὁ Κροῖσος, præ iſto vulgari & brevi ἦκυε Κροῖσος, quum ne interpres quidem ſuſtineat uti imperfecto.

38, 2. Λυδοῖσι λέγυσι ταῦτα δὴ ἐτετελμ.] Quantis nugis ſunt illa ipſa incruſtata? quam lenis & grata ſimplicitas in exemplari MS.? Λυδοῖσι δὲ λέγυσι τὰ ἐτετελμ.

38, 5. Πέμπτῃ γῲῃ ἀμαρτάδα ἐξέπλησε.] Nihil in his eſt, quod queamus ὀχλίζειν Æm. Porto. Ita nuſpiam in his cenſuit vel vocem unam eſſe, quæ deceret ejus Lexicon, non ἀμαρτὰς, non γῲος, non ἐξέπλησε. Stephanus quid conatus fuerit, appareat, nempe ut quum Valla dediſſet *quinta retro ætatis crimen luit, hoc eſt, abavi*, pro hoc poſtremo offerat tritavum, de qua voce nec cogitavit Herodotus; attamen ex annotatione Suidæ novit ἀμαρτάδα in Theſauro. Unus ſe ſollicitum monſtravit Fridericus, qui quum interpoſitionem ſolitam (hoc eſt, Gygis abavi ſui) hoc loco admiſiſſet, ad caput 13 adnotavit [Abnepos Gygis. Et de hoc dicitur infra, quod, captus à Cyro, quintæ retro ætatis, id eſt, Gygis abavi facinus ſeu crimen luerit) ſic illi. Quid igitur? An γῲος verti poteſt Latine ætas? vel an *ætas* dici poſſit cujuſque regis in regnando tempus, quod quum diverſis temporibus finiri ſoleat, tum in Lydorum regibus etiam non niſi XII annos duraviſſe invenimus? Neque tamen jam id inquiro, etſi mihi videatur vox moleſta, & melius opinor eam intuebatur, qui in margine Aldini exemplaris, quo utor, adſcripſit [Pœna in quintam generationem] Vides aliquid propius τῷ γένϊ Græco. Id certum eſt non ſolere ita loqui auctores niſi de futuris, non de præteritis, quod hic fit, & ideo interpres in Latinis *retro* interpoſuit: quod in Græcis omnino non legitur. Cæterum quicquid ſit, facile proſternitur inopia perditiſſima lectionis vulgatæ ab elegantia ſcripturæ in membrana Medicea latentis; quæ eſt tum ipſa veritas & Herodoti manus, tum originis in vaniſſimo errore revelatio: unde omnino lege, πέμπτῃ γονέος ἁμαρτάδα, hoc eſt, *quinti progenitoris crimen*, qui fuit Gyges. Γονέα quidem variis locis celebrat auctor, ut 3, 109 & 4, 5 & alibi monumenta vetera, ut inſcriptio notata Cl: Monfaucon in Diario Italico pag. 273 Ὃν χαρίτων τελεσῶν πανεπήρατον εἶδος ἔχουλα Αἰνοῖόκων γονέων φθόνος ἤρπασεν, ubi editur Αἰνολόκων εων. Sed ita ſuppleri debet. Γονὸς igitur proprie pater eſt, ſed quum capite hujus libri 146 dicit quoſdam ex Athenienſi prytaneo in Ioniam tranſgreſſos duxiſſe Caricas fæminas, τὲ ἐφόνευσαν τὺς γονέας, in his nullum avum fuiſſe vix credas, ut γονὸς non utique referri debeat ad primam & noviſſimam generationem. Quem nunc γονέα dicit, eum 8, 136 vocat γῲετορα. Τῇ δὲ Ἀλεξάνδρυ τύτυ ἕβδομος γῲετὼρ Περδίκκης ἐσί. Denique voluit his verbis Herodotus alludere ad verba oraculi, prout ab ipſo fuerunt edita cap. 13. Ὡς Ἡρακλείδησι τίσις ἥξῃ ἐς τ πέμπτον ἀπόγονον Γύγεω. Huic ἀπογόνῳ eſt oppoſitus γονὸς.

38, 9. Τὺς παῖδας ἔ Κροίσυ.] MS. τὺς παῖδας τὺς Κροίσυ. quod quodammodo gravius.

38, 20. Μεγάλῳ ἀρχῲ καταλύσειν.] Quum Latina non aliter ſint ſalva, niſi dicatur, *eum eſſe magnum imperium everſurum*, quæ res vetuit editores in Græcis id ipſum clare exprimere? Omnino requiritur μεγ. ἀρχῲ αὐτὸν καταλύσειν, ut eſt in optimo MS. quod etiam credo innui ab marginali nota Stephani, ſed quam animadverto in omnibus editionibus prave legi ἀρχῲ αὐτὸν μεγ. Quid vult iſta poſtrema & decurtata vox? Non debuerat eam tolerare Jungermannus, multo minus Th. Gale.

38, 23. Ἢ τῷ Κύρῳ λέγῃ ἀρχῷ.] MS. λέγοι.

38, 27. Οὐδὲ τοῦτο σωέβαλε.] Accurate exprimo, quod in optimo exemplari exſtare vidi, ut ſcilicet ita nunc legeretur, non σωέλαβε, quod vulgo in hac parte legebatur. Duo iſta verba ſolertius ex vero diſtinguuntur in hac lectione. Nam prius de ſolvendo imperio exprobrat Crœſum nec comprehendiſſe nec denuo rogare voluiſſe; quod utrumque certe ita contigit: at poſterius de mulo ne quidem tanti putaviſſe, ut vel menti adhiberet veritatis inquirendæ ergo, & ſuſpicando ſaltem vellet aſſequi, quis ille mulus ab oraculo tam certo diceretur. Id etiam ſupra ſic narravit auctor, ut prorſus acciderit. Itaque vulgata ſunt maculoſa.

38, 33. Διατοίνυ τῇ ἑαυτοῦ σωοίκεε.] Sic MS. Medic. non συνῴκεε. ut 2, 140. Νῆσον χώρας οἴκεε. Singularis enim cura Herodoti in augmento inde pellendo.

38, 35. Ἀπήγγειλαν τῷ Κροίσῳ.] Articulus non agnoſcitur a MS.

38, 44. Ἐν ᾗ προνηΐοις τοῖσι ἐν Δελφοῖσι.] Hic locus eſt, quem innuit Æm. Porti Lexicon in v. Προνήϊον, per hunc numerum 25, 14. Is enim ex editione Stephani in paginam hanc verſumque incidit; ſed unde apparet eum hîc hæſiſſe. Et ſane ſermo eſt intricatus & inexplicabilis. Nam ſi fuerunt Delphis plura veſtibula (prout nunc interpretabatur Valla *in veſtibulis templi apud Delphos*) & unus tantum in iis clypeus à Crœſo ſuſpenſus fuit; vel clypeum illum in plures partes pro veſtibulorum numero diviſum oportet, vel in uno tantum ex illis fuiſſe, plurali velut poſito pro ſingulari. Quod ſi fuit, cedo, in quo tandem? Profecto ſunt hæ nugæ nugaciſſimæ. At quam eximie membrana Medicea! Ἐν ᾗ Προνηΐης τ' ἐν Δελφοῖσι. hoc eſt, in fano Pronææ vel Prodomiæ Delphis: quo cognomine Minervam Delphis cultam teſtatur denuo ipſe Herodotus lib. 8 cap. 37. in quo ter habetur ejus mentio, & quarta atque quinta accedit in cap. 39. quæ quinque loca fieri non potuit, quin recte ſimul viderit eximius Meurſius, quum ſcriberet libri ſecundi Atticarum Lectionum caput XVII, ubi tamen modo duo Herodoti loca profert, quorum reſpectu laudat Vallam præ Henr. Stephano. At nunc ipſe teſtor ſic plane legi προναίης in illo optimo libro per quinque iſta loca, cui præclare indicat concinere codicem Vaticanum ad reſtitutionem Harpocrationis. Hic autem præſtantiſſimus adjutor Græci ſermonis, quum diſerte ex Herodoti libro octavo mentionem hujus προναίας illic ſe noviſſe ex annotatione oſtendat, patet hanc ex libro primo veriſſime à nobis reſtitutam ei fuiſſe ignoratam, ut apparet, certo indicio, ipſius jam tempore corruptum & obumbratum hunc locum fuiſſe in nonnullis exemplaribus & iis certe, quibus ipſe utebatur. Sed intereſt cognoſcere, quam bene viri docti noverint hanc Minervam, & quam vane illa uſi fuerint. Nam quum Meurſius illic præter Herodotum citaret quoque Æſchyli locum & Callimachi, hos duos poſteriores legens Henr. Valeſius adſcripſit ſui Harpocrationis margini cum præclaro loco Demoſthenis, in quo deſcribitur Προναίης Ἀθωνᾶς, etſi in eo adhuc ſiverit exſtare Προνοίας; quum interim eruditus ille Stanleius Æſchylum illuſtrans in initio Eumenidum rurſus ex Callimacho id demonſtrare voluerit & ex Pauſania in Phocicis, quem ideo emendat, etiam locum Æſchinis ab Harpocratione indigetatum. Denique prodierunt illæ denſæ Obſervationes, ad Callimachum, ubi pag. 620. octoginta poſt Meurſium annis renovatur cantilena Ἀθωνᾶς Προναίας ex Æſchylo & Callimacho, & Pauſanias etiam, ſi Muſis placet, emendatur. Nonne hoc præſegnem Ocnum oſtentat? Sed & quum illic video identidem dici *ei ante ædem Delphicam ſacellum & ſimulacrum erectum*, item *ita de Delphis hujuſque Minervæ ibidem templo ſeu ſacello agens*, apparet non bene noſſe quid illic obtinuerit Minerva. Sacellum vocat. Niſi fallor, id bene conveniet cum verbis Demoſthenis: Καὶ Προναίας Ἀθωνᾶς ὡς μεγάλης & ἀγαθῆς θεᾶ, ἣ πρὸ τῶ Ἀπόλλωνι ἐν Δελφοῖς κάλλιος & μέγιος & νεὼς δύθις εἰσιούσι εἰς τὸ ἱερόν. Ne quid ad hanc confirmationem omittatur, ipſa phraſis ἐν τῇ Προνηΐης evincit non aliunde ſe niſi ab Herodoto venire. Sic cap. 35. Ὁ μὲν δίκαιον εἶχε ἐν Κροίσῳ. Et cap. 111. Κλαυθμὸν καλεσεῶτα ἐμφανέα ἐν Ἀράξῃ. Cap. 133. Στέγαρχος, ἐν ᾧ ἂν ἐόντες βελδίωνῃ. Ita mox in hoc ipſo capite ἐς ᾧ Ἀμφιάρεω, quam locutionem ſine articulo ex eodem MS. reſtituam auctori in libro 8 cap. 134, quippe ubi abſurde corruperunt, ἐς Ἀμφιάρεω.

38, 47. Ἐν Βραγχίδῃσι τῇσι Μιλησίων.] Nullus adſequor, quemadmodum tot editiones Herodoti potuerint tacitæ in tam vitioſo loco ſe oblectare: nam licet forſan in eo deprehenderent viri docti corruptos libros, utique tamen intererat verbo monere, ut ſaltem conſtaret ipſos bene noſſe hanc labem, ſed non ſuſtinuiſſe mutare, quum auctoritas vetuſtatis intercederet. Certe ego nihil notavi ex MS. & tamen offen-

offendor hac lectione, ſed nec ita mutare ſuſtinui, quamvis cap. 158 aperte legatur ἐς τὰς Βραγχίδας, ubi præcedit ἐν Βραγχίδῃσι, ut quidem de Herodoti manu vel ſententia ambigere nullus queat. Sed locus hic eſt ſingularis & jam olim mire agitatus, quod docent Porphyrii Homericæ Quæſtiones, ubi pag. 20 quæſtione octava exſtant hæc verba, quæ refert ab omnibus inſpici Philemonis Symmicta memorantis: Φησὶ γὰρ ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ Ἡροδότου τῶν ἱστοριῶν ὡς Κροίσῳ ξ Λυδῶν πολλά τε ἄλλα διήλεκται. καὶ μάλιστα ὅτι θεοσεβέσταται γένοιντο, καὶ διαπρεπῶς τιμήσοι τὰ Ἑλληνικὰ μαντεῖα, τὰ ἐν Δελφοῖς, τὰ ἐν Θήβαις, τὸ ξ Ἄμμωνος, τὸ ξ Ἀμφιαρέως. Τούτων μὲν δὴ ἄλλοις ἄλλα πέμψαι δῶρα. ἀνέθηκε δέ τινα καὶ ἐν Βραγχίσι (prave pro Βραγχίδῃσι) τῇσι Μιλησίων. Καὶ γέγραπται ἤδη καὶ πάνυ ἁπλῶς τὰ ἀντίγραφα τοῦ τῆς ἀρθρονσιὼ τῷ ἰῶτα ἰσοδυναμοῦν τῷ ταῦς. Οὐδένα γε μὴν Ἑλλήνων ὑπομένειν θηλυκῶς τὰς Βραγχίδας ἂν εἰπεῖν· Ἡρόδοτον γὰρ μᾶλλον ἂν ἑτέρων φυλάξασθαι ἀκριβῆ τε ὄντα περὶ τὰ ὀνόματα, καὶ πάνυ ἀττικῶς φρονήσικόν. Τοῦτο δὴ θεραπεύων τις ἐκ Ἡροδότου φησὶν ἁμάρτημα γεγονέναι, μᾶλλον δὲ τὰ συγγραφέα φησὶ διαμαρτεῖν παρεμβαλόντα τὸ σι· πολλαὶ δὲ φέρεται μέχρι νῦν ἁμαρτήματα κατὰ τὴν Ἡροδότου συγγραφήν. Unde cognoſcimus litem vel obſcuritatem jocoſam antiquitatis, ſed indignam & pertinacem, quum etiam libro 2, c. 159 exſtet ἐς Βραγχίδας τὰς Μιλησίων. Sed tam tetrum nævum non æſtimaverim ego majoris momenti, quam quum 2, 15 editur γινώμενοι τοῖσι Ἴωνες, quum ejuſdem libri cap. 18 edant τῇσι ἐμεωυτοῦ γνώμῃσι; ſeu eod. lib. cap. 8 ἐν τοῖσι ὁδοῖσι.

39, 6. Ἀνήσασιώτας κατεσήκεε.] Quum vox prima in Aldi editione haberet ultimam ſyllabam nota vel compendio expreſſam tali ˜τ, eam Camerarius explicavit per τας, quaſi foret accuſativus pluralis, quum haud dubie Valla ex codicibus, quos in interpretando Latine ante oculos habuit, tale quid non verterit, ſed id ipſum, quod & ego reperi clare in Mediceo MS. *ανησασιώτης repugnans*. Unde merito cenſebimus hoc quoque recipiendum. Neque id impedit uſus verbi κατεσήκεε, quod ut non nego ſenſu activo ſumi poſſe, ita pro neutro adhibuiſſe Herodotum quoque patet ex cap. 132. Θυσίη γὰρ τοῖσι Πέρσῃσι ἥδε κατεσήκεε. cap. 178. Ἔνθα τὰ βασιλήια κατεσήκεε. cap. 197. Δούτερος γὰρ σοφίῃ ὧδε ἄλλος σφι νόμος κατεσήκεε.

39, 17. Θωῦμα γῆ.] Magnopere liberam conſtructionis licentiam attribuerunt Herodoto, qui ſic eum præmiſiſſe ſtatuunt, ut ſequatur οἷα τε, & non οἷόν τε. Sed bene Mediceus MS. θωύματα.

39, 32. Τὰ γὰρ Λυδῶν δήμου αἱ θυγ... αὐταὶ ἑωυτὰς.] Hoc integrum membrum Deſid. Heraldo, ut ſcribit lib. 1. Adverſar. cap. 10, videtur adeo non ſitum naturaliter, ut Herodotus illi ſit pro monſtro, nempe quia cenſet iſta omnia poni debere poſt verbum καταπορνεύονται, ut iſta corruptelæ Lydiacæ relatio ſit continens nec diducatur. Mirabar equidem interpretationem Vallæ ſolitam graſſari in talibus tranſpoſitionibus hunc locum illi reſiduum feciſſe. Ac ſane ſi ſolam contempleris, ſicut ſolam ibi allegat Heraldus, ſatis concinna foret iſta ſic cohærens continentia. Sed alia eſt Herodoti mens. Quippe hanc periodum præmittit, non ut doceat fœdam Lydiæ diſciplinam; ſed indicet, unde puellis Lydorum tantæ opes, ut potuerint tam grande opus ſuſcipere, & quidem ita ut ei quoque ſuffecerint. Id neceſſario ſtatim lector ſcire debuit, alioquin pro falſo vituperaturus, quum nuſpiam ea pecuniarum copia ſit penes puellas. Hoc igitur ſtatim abſolvens interponit, ac paulo poſt occaſione legum otioſe repetit, prout licuit. Nihil ergo boni eſt in hac Heraldina ſolertia.

39, 35. Ἡ μὲν δὴ περίοδος ξ σημαίνει εἰσὶ σάδιοι ἓξ, καὶ δύο πλέθρα· τὸ γὰρ εὖρος.] Quomodo hæc menſura intelligatur ab viris doctis, qui tam multi eam legerunt, non aſſequor. Utique πλέθρα nihil faciunt ad circuitum, ſed ad longum aut latum ampliandum, prout vel in hoc vel in iſto latere ſunt poſita. Sed neque quum calculus loci circumſepti incepit poni, quod ad circuitum pertinet, per ſtadia, neſcio poſſe in iſta parte ſpatium relinqui, quod per πλέθρα aut debeat aut ſoleat menſurari. Nec video exitum, ſi neges aliquid excidiſſe. Itaque ſit ſatis me monuiſſe, docte lector, ut conferas, ſi quid in promptu tibi ſit melius. Quod me attinet, interea legere ſolitus ſum: Ἡ μὲν δὴ περίοδος ξ σημαίνει εἰσὶ σάδιοι ἓξ· καὶ δύο πλέθρα τὸ μῆκος. τὸ δὲ εὖρος ἐσὶ &c.

39, 44. Ἀποικῆσαι.] Eſt ergo hæc manus & ingenium Henr. Stephani, quum Aldus & Camerarius ederent ἀπονικῆσαι, in quo nimis ſe exercuit Portus, damnans hoc poſtremum, Stephanum recuſans nominare, ipſe tamen aut ejus probans correctionem quam citavi, aut ex ſe offerens ἀποικῆσαι, quod poſtremum plane legitur in codice MS. atque ideo elegi.

40, 9. Τὴν εὕρεσιν.] MS. τὴν ἐξεύρεσιν, quod compoſitum continuo uſu anteceſſit. Paulo ante cur edant καὶ ἄλλων πασέων, non

tantum omisso articulo τ, sed cur media vox non merebatur eandem terminationem, quam postrema, ut pateret esse fœminum ἀλέων? Etiam in MS. non inveni geminum σ, sed unum in voce πεσῶν, eodem lusu, qui est in ὅσσον & ὅσον.

40, 34. Ὑπὸ Πέρσῃσι δεδήλωνλο.] MS. ἐδεδήλωνλο.

40, 48. Τωὐτὸ Μήδοισι.] Habes hoc loco unum specimen omissi articuli præpositivi in tertio casu plurali, haud dubie ab illis, qui non intelligebant lenitatem Herodoti lente & tractim procedentem. Nam clare & prorsus suaviter Mediceus MS. Τωὐτὸ τοῖσι Μήδοισι. Sed & in proxime antecedentibus τὰ ἄλλα, non τἄλλα.

41, 1. Ἀνὴρ ἐν τοῖσι Μήδοισι ἐγένελο.] Bene constat hæc loquutio, ut 2, 53. χρησηρίων ἢ πέρι τῶντε ἐν Ἕλλησι & ἐν Λιβύῃ. Et plena manu effudit similia in capite 92. Attamen particula ἐν non admittitur jam ab optimo MS. qui tantum habet Ἀνὴρ τοῖσι Μήδ. Quod nec ipsum improbæ monetæ. Immo quî possum temperare lætitiæ, deprehendens ab hoc inæstimabili monumento sic Herodotum dari adjutorem illis, quæ ad Stephanum in voce Ἀίβαι, sane etiam ex MS. produxeram, & fidejussione Diodori Siculi, Strabonis, Jamblichi confirmaveram? quibus socium se jungit nunc Sophocles Oedipo Tyr. 919. Τὸν Ἀίβαισι ναόν. Immo & fragmentum nobile ex Farnesiana columna editum ab Cl. Sponio in Miscellaneis pag. 49, ubi inter Herculis gesta refertur ΚΑΙ ΠΟΛΙΝ ΤΗΝ ΣΙΒΑΙΣ ΟΙΚΙΖΕΙ, quod bonus ille vir interpretatur *& urbem Sibais habitavit.* At Σίβαι dicuntur populus Indiæ, in quo populo urbem condidit, ubi intelligitur particula ἐν, aut vult dativus hic significare in eorum gratiam & commodum ab Hercule id factum.

41, 6. Καὶ μᾶλλόν τε ἢ.] Nimia copulativæ repetitio, nec necessaria. Immo exigit MS. Καὶ μᾶλλον τι ἢ. Id prorsus Herodoteum, ut patuit 18, 40. Nam quod præcessit ἐν γῇ ἑωυτῆ, debui mutare, secundam vocem in τῇ, ut jam in ora Stephanus, cui adsentitur MS. Italicus. Ipsa res requirit. Eadem ista membrana mox non aliter legit quam μνώμῳσι, non μνεώμῳσι, nec ἐφοίτεον, sed ἐφοίτων.

41, 15. Πρὸς τ πολιτέων.] Effugit igitur hoc specimen diligentiam Æm. Porti, qui omnia loca enumerat, ubi mentio fit πολιητέων. Πολιτέων omnino obliviscitur, tanquam qui nulli sint in Herodoto. Equidem nec ipse memini alio in loco eos conspici, ut mihi imaginer, si Herodotus usus fuerit vocabulo octo literarum, prorsus eum scripsisse κωμηλέων.

41, 46. Ποιέῃζι δὴ ταῦτα.] MS. ποιεῦζι. Talia persæpe in antecedentibus habuimus.

42, 8. Ἐνεσῶτα.] Recte codex MS. Ἐνεσεῶτα, qui etiam exhibet Ἀγβάτανα.

Ibid. Οὕτω τὸ τεῖχ@.] MS. suaviſſimo procedendi tractu, ἕτω τοῦτο τὸ τεῖχ@.

42, 11. Τὸ μὲν κε τι.] Hæc est series, quæ in his vocabulis placuit Herodoto, ut cap. 61. Αἵ τινές σφι προηδέατό κε τι. 9, 13. Καὶ εἴ κε τι ἐρθὸν ἐῶ. Itaque hanc seriem probat optimus ex Italia codex, non τὸ μέν τι κε.

42, 13. Κύκλων ἐόντων τ συναπλόντων ἐπ@.] Video equidem ab interpretibus muros hos, nunc unum alteri veluti confines dici, nunc istos ambitus dici contiguos; quum Æmil. Portus hunc locum innuens scribat, *conjunctum esse, contiguum esse.* Id sane an verum sit, & quomodo muri hi sese contingere potuerint, nec ipse conjicere & intelligere, nec ex verbis Herodoti colligere queo. Unius modo hujus loci verba tale quid videntur innuere; sed qui haud dubie vitiosus est. Etsi enim οἱ συνάπλοντες κύκλοι aliis fortasse auctoribus in modum neutrum usurpari potuisse videantur, at noster auctor ea constructione non utitur, nisi volueris huc trahere eandem nuditatem, qua utitur 4, 8. Μελόντων ἢ αὐτῶν συνάπλειν: ubi idem Æmil. Portus notat esse ἔλλειψιν nominis τὰς χεῖρας. Sed fraus est clarissima cogitanti non esse hanc occasionem enarrandi, quo cursu ac ductu positi sint hi circuli, & utrum se contingant nec ne, quum tantum velit colligere numerum, & nihil aliud. Laudatissima ergo est auctoritas MS. Medicei, unde præclare restituo Κύκλων ἐόντων τ συναπάντων ἐπ@. Ita & sententia est perfectissima & vox Herodotea. Sic cap. 134. ἦρχε τὰ ἔθνεα ἀλλήλων, συναπάντων μὲν Μῆδοι. cap. 178 ἔτοι γάδιοι τ φερόδδ τ πόλι@ γίνον) συνάπαντες ἐγδώκονλα & τελρακόσιοι. 2, 39. Αἰγύπλῳ τῇ συναπάσῃ. Et c. 112. Ὁ χῶρ@ ἔτ@ ὁ συνάπας. Quæ colligere fas fuit, tum quia Portus vix ex uno loco aut novit aut voluit producere; tum quia emendari debet Herodotus 7, 187, ubi editur ξ σύμπαντ@ στρατόμαχ@, quum liquide exstet in MS. συνάπαντ@.

42, 29. Μήτε ἐσιέναι πρὸς βασιλέα μηδένα συγχωρέειν.] Verbum postremum non apparet in egregio MS. & puto debere abesse. Etsi enim commoda aliqua interpretatione adjuvari possit; tamen non magis credendus est Herodotus huic loco apposuisse

fuiſſe, quam cap. 155 Ἀπεῖπε μέν σφι πέμψας, ὅπλα ἀρήια μὴ ἐκτῆσθαι. Cap. 183 καὶ τὸ ἱρὸν ἀπέκλεισε ἀπαγορεύσας μὴ κινέειν τὸ ἀνδρίαντα. Quippe κόσμον καλαρρῆσαι μηδένα ἐσιέναι, eſt idem quod ἀπαγορεύειν vel ἀπειπεῖν μηδένα ἐσιέναι. Κόσμος enim iſte circa regem conſiſtit in vetando, & ut ne quis eum accedat.

42, 34. Περὶ ἑωυτὸν ποιέεσθαι.] Quæ hic ad marginem leguntur in editionibus ab Stephano procuratis & poſt illum, & re ipſa & auctoritate libri Medicei confirmantur, ut ſine dubio ea pro vera lectione haberi debeant. Tantum rectius MS. ἐσέμυνε τῶνδε εἵνεκεν, ὅκως ἂν μὴ ἐρῶνται. & reliqua prout exhibui: & deinde φλαυροτέρης, non φαυλοτέρης. Id quoque Herodotus ſuum eſſe probat, dum cap. 86 ait, Θεησάμενος πάντα τὰ ἑωυτῷ ἔλβεν ἀποφλαυρίσαι οἱ. Sed tot paginæ occurrunt in Herodoto inſignitæ hoc vocabulo, ut nec omnes poſſint nec quædam ex his debeant citari. Sufficit illic reperiri; ſed nuſpiam oportet arbitrium optimi codicis inter duo iſta adjectiva rejici, unde nec tacuerim in libri 1 capite 120 quum legantur iſta, Ἀποσκήψαι δὲ ἐνυπνίῳ ἐς φλαῦρον, ibi contraria vice in iſto codice legi φαῦλον, quod & recepi ſecurus. Denique veram eſſe ſententiam in iis, quæ aut Stephanus poſuit tenerior in margine, aut ego firmatus majore fulcro in contextu, patet ex eo, quod falſa ſint omnia, ſi de Medis, aut eorum regibus cunctis ea accipias, & toleres interpretationem *hac ideo faciunt apud regem.* Sed ad ſolum Deiocem & ejus regiminis tempus, immo fere tantum novitatem hæc reſpiciunt, ut eſt perſpicuum.

42, 38. Ἀλλ' ἑτεροῖον.] Neſcio utrum ſubintelligi velint χρῆμα, ut videtur voluiſſe Valla, an habeant pro accuſativo. Sed utrumcunque non eſt melius illo, quod legitur in Mediceo MS. ἀλλ' ἑτεροῖος. Sane hoc rectum.

43, 4. Γένεα μὲν Μήδων ἐσὶ τάδε.] Non poterat Cl. Stanleius aliter citare in notis ad Æſchyli Perſas, ubi etiam Μάγος deprehendit eſſe nomen gentilicium, n. 318. quum non niſi ex editionibus ita repeteret: neque ille tunc indolem ſuavitatis Herodoteæ reſpexit. Sed rectius videtur in MS. Mediceo Γένεα μὲν δὴ Μήδων ἐσὶ τοσάδε. Repetit enim ex more perpetuo eaſdem voces, quas ante adhibuit.

43, 19. Δύο τε ἐπ' εἴκοσι.] Nihil frugiferum in iſto τε, & ſimplicius eſt in optimo MS. δύο ἐπ' εἴκοσι.

43, 28. Μαχεσάμενος, ὅτε νὺξ ἡ ἡμέρῃ ἐγένετο &c.] Narrationem agnoſcis bicipitem & veram quidem, ſed cujus capita prorſus dilacerari & ſecerni volunt numeri Chronologorum, quos non placet jam attrectare.

44, 5. Ἀπολέπῃ προσωλέρω.] MS. Ἀπολέπῃ τοπροσωλέρω. Id quoque fert genius Herodoti, ut multis variæ naturæ vocibus has duas literas vel potius articulum hunc præfigat, ut τοπάλαι, τοανέκαθεν, τοενθεῦτεν, τολοιπὸν, τομέχρι, τοπρὶν, τοπρότερον, τοδότερον. 7, 58. τοπρόσω, quorum multa monſtrat Lexicon Æm. Porti, aliqua omiſit. Ex quo patet prave edi 3, 45. τὸ πρόσω, quum etiam 7, 166 liber optimus legat τόγε τοπαλαιὸν, & libro 3 cap. 133 editur ἐνέμειο πρόσω haud dubie vel pro ἔνεμε τοπρόσω vel pro ἐνέμειο τοπρόσω quum formam mediam in hoc verbo colat quoque Herodotus. Deinde etiam MS. Ἀσκάλωνι πόλι, non πόλῃ, certo manus Herodoteæ indicio.

44, 10. Ἐσύλησαν τὸ ἱρὸν.] Hactenus igitur Herodotus. At Scaliger in Animadverſionibus pag. 83 prorſus ſcribit incendiſſe. Mox bene ſuaviter MS. Φοίνικές εἰσιν οἱ ἱδρυσάμενοι ἐκ ταύτης τῆς Συρίης ἐόντες, non ὄντες, ut 3, 49. Εἰσὶ ἀληλοισι Διόφοροι ἐόντες. Et deinde νοσέειν pro vulgato νοσεῖν.

44, 18. Ἐνέσκηψε ὁ Θεὸς θήλειαν νοῦσον.] Quam conſpectus hic locus antiquitati fuerit, apparet ex Dionyſii Longini περὶ ὕψους cap. 28, ubi de poſtrema parte plurimum ſudaverunt docti editores, ut θήλειαν νοῦσον producerent, etiam advertentes, quod feſtinans & nimium tribuens memoriæ Dionyſius ſcripſerit ἐνέβαλεν pro verbo ἐνέσκηψε, quod ſæpe in morbos ab Græcis adhibetur. Id relinquunt, quod Dionyſius non dubitet citare ἡ Θεὸς, quod non exſtat in MS. ſed prout dixi, plane ὁ Θεός. Et Æm. Portus quidem in Lexico hinc collegit exempla, ubi quum præmiſiſſet hæc [Θεὸς ἡ Ion. & Poët. & comm. pro Θεὰ quod longe frequentius] oſtendit porro ſic declinaviſſe Herodotum, τῆς Θεῆς, τῇ Θεῇ, τὴν Θεὸν, additis locorum & paginarum numeris, ubi tamen notari debet, id quod citat ſub numero 8, 16, id incidere in 1, 31. ubi agitur de Junone Argiva, & tam ὁ Θεὸς occurrere, quam τὴν Θεόν. Secundum τῆς Θεῆς eſt ex hoc loco, ubi omittit memorare ὁ Θεὸς. Reliqua conveniunt ejus propoſito. Itaque quum pateat ſingulare aliquid in noſtro loco eſſe, iſta ὁ Θεὸς non opinor revocanda eſſe ad hanc Venerem, ſed prout Græci ſolent exprimere porrecta notione, ſicut alii dicunt τὸ Θεῖον, ut ſignificet numen, perinde ut 8, 13. Ἐποιέετό τε πᾶν ὑπὸ

θεῦ, ὅκως ἂν ἰζωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περζικὸν, Valla *à deo fiebat.* Sed nullus ante nominatus fuit. Rectius, *à numine fiebat.*

44, 45. Ἐκαρα ἐκμαθών.] MS. μαθών. Etsi compoſito utatur rurſum cap. 124. Τάσε ἢ πάλαι δοκέω πάντα ἐκμεμαθηκέναι, tamen nimis ſæpe in præcedentibus utitur ſimplici verbo, quam ut credi queat nunc jam deflexiſſe ad compoſitum. In ſuperioribus mutavi ex optimo MS. ſed quæ levia ſunt.

45, 5. Ἐδόκεέ οἱ.] MS. ἐδόκεε δέ οἱ, quæ vocula neceſſarium præbet huic loco transitum. Deinde MS. δπίτοκα, quod novit nemo, non δπίτεκα, quod ut recta demiſſum ab primo caſu δπίτεξ, quæ vox ſtatim ſequitur c. 11, norunt omnes. Sed habuit Herodotus ſuum aliquid, cur literam ο in multis præferret, etiam in declinando. Nonne ſic vulgo creditur effeciſſe cum χαμόθεν ab χαμαί, ut 4, 171? Sed nos talibus non omnia parebimus.

45, 11. Καὶ ἐκγαρ οἱ.] Putida eſt hoc loco copula, ut recte MS. eam non agnoſcat. Nam particula οἱ in talibus debet eſſe vox tertia. Hæc lex Herodoti. 5, 92. Ἐκ δέ οἱ ταύτης τ' γυναικὸς παῖδες ἐγένοντο. 6, 63. Ἐν δέ οἱ χρόνῳ ἐλάσσονι .. τίκτῃ. Præterea ὅτι μέλλοι, pro μέλλῃ. Tum integra ſcriptura, Ἀντὶ ἐκείνε, non ἀντ' ἐκ.

45, 19. Μηδαμῆ πδχερήζη.] Mirum eſt hîc fluctuare Herodotum in terminatione adverbii, utrum μῆ an μᾶ, quum vetuſtius utroque ſit μηδαμῶς. quod clare exſtat in optimo libro, & ſuppoſui juſta fiducia. Deinde ex his verbis ἐξ ὑϛέρης σεωὐτῷ πδλπ. demonſtrare voluit Æm. Portus in Lexico ſic dicere Herodotum pro σεαυτῷ. Sed neſcivit hæc eſſe correpta & corrupta indecenter, quum Herodotus dederit ἐξ ὑϛέρης σοι ἐωὐτῷ, prout ſcriptum exſtat Florentiæ, & jubet fortius de ſe ipſo cogitare. Præterea ἡ Μανδάνη abſque vocula ἄν, quod & ipſum ſeverius. Quod ſequitur φέρε ἴ ἐς ἐωὐτὸν, numquid manifeſte vitioſum eſt? Id negat Æmil. Portus, ex hoc ipſo loco deducens [Ἐωὐτὸν Ion. pro com. ἑαυτὸν, hocque pro σεαυτὸν, Tui ipſius 29, 18] Unde conſtabit veritas hujus tam acute inventi Ioniſmi? Immo id notare non poteſt *in tuam domum*, ſed tantum ſi tertius quis de eo loquitur, quid de ſe aut de propria ejus domo fecerit, ut cap. 21. de Thraſybulo, Ὅσ' ἐω ἐν τῷ ἄϛεϊ σῖτ' ἐ ἐωὐτὸν ἐ ἰδιωτικός. Et prout mox Herodotus narrat Harpagum φοβέζειν τῇ ἐωὐτὸν γυναικί. Optime vero in hac parte legit præclarus MS. ἐς σεωὐτόν.

45, 34. Εἰ πδχερονήζειέ τε.] Hæc non conveniunt ſequentibus ἢ μανείται, quæ ſunt in indicativo, ſed oportune adjuvat MS. εἰ πδχερονήζει τε.

45, 46. Ταῦτα εἶπας αὐτίκα &c.] Multo melius & ad Herodoti conſuetudinem concinnius hæc ita refert MS. ταῦτα εἶπε, ἢ αὐτίκα ἄγγελον ἔπεμπε δπὶ τ' βεκόλων τ' Ἀϛυάγε', τ' ἡπίϛαλο. Certe iſtud τ' βεκόλον τ' Ἀϛυάγε', τ' &c. eſt bubulci ſermo. Cæterum acriter in hac vicinia graſſati ſunt in hoc articulo præter fas immittendo vel mutando ejus genere; quæ omnia reparavi ad vetuſtiſſimum exemplar, ut apparet in imis contextus oris.

46, 18. Διαέταγμαι ἐγὼ.] Inolevit in hac parte Lexici Cl. Æmil. Porti nævum, quod omnino in aliorum culpam rejici debet, ubi hæc ipſa verba Latine explicat *Ego impero.* Interim negari nequit verbum Διατάϛεδ magis convenire pluribus, quam uni; ut 7, 178. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καζὰ τάχ' ἐβοήθεον διαλαχθέντες. 8, 34. Τὰς ἴ πόλις αὐτῶν ἄνδρες Μακεδόνες διατέλαγμένοι ἔσωζον. Activi quoque exempla habet Portus. Hinc apparet, quam fœde corruperint hunc locum, in quo ſcripſerat Herodotus Τέταγμαι ἐγὼ, prout legitur in unica iſta membrana Florentina.

46, 28. Ἄπαγ' μετεπέμψαλο.] Stolida & cæca iteratio ejus quod præceſſit; ubi ſi ea tolerari poteſt, ſicut tanta legentium copia inficete toleravit, certe multo oportunius eſt, quod Herodotus ſcripſit, & exhibetur in optimo MS. μεζπέμψαιλο. Et mox idem habet, ἐς δεσπότας τὰς ἡμετέρης, non prout in editionibus legitur, δεσπότεας ἡμετ. quæ lectio unde exorta ſit, ignoro, quum etiam cap. 112 edant, Ἀδικέων τὰς δεσπότεας, ubi conſtanter MS. retinet δεσπότας, prout cap. 129 ſimiliter jam ediderunt, Νῦν ἡμέδ δεσπότας, quod confirmat quoque codex Mediceus. Cæterum quod præcedit τὸ μήτε ἰδεῖν ὄφελον, Portus proſcribit quaſi poëticum potius quam ſolutæ orationis verbum. Sed notavit hunc locum Thomas magiſter. Ἀπαρεμφάτῳ δε (ὄφελον συντάσσε) ὅτε ἀντὶ ἓ εἴθε ἔμελλον τίθεϊαι. Ἡρόδο' ἐν τῇ πρώτῃ. μήτε ἰδεῖν ὄφελον. Sic ergo etiam 3, 65. Εἶδον ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, τὼ μηδαμᾶ ὄφελον ἰδεῖν, ait Cambyſes. Cæterum hic ipſe Thomas eſt, unde in præfatione ſua Jungermannus ad 1, 117 notavit Ἐθαψάμω, quod neſcio cur ille vir inſignis non maluerit ocius proſcribere ut plane ſuppoſiticium, quam favorabiliter producere, quaſi forte alicui non diſpliceat iſta lectio. Eſt enim certe alieniſſimum ab Herodoto, qui non utitur iſto medio, ſed & lib. 3 cap. 62 dicit ἐθαψά μιν, & 6, 30

de

de Hiſtiæo τὴν κεφαλὴν ἐν εἰλαῖο θάψαι, & 7, 117. Ξέρξεα συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην ἐξενεῖκαι τε αὐτὸν & θάψαι.

46, 39. Τὸν τοιαῦτα ἀπιθέμ.] MS. ἢ ταῦτα ἀπιθέμ. Certe de eadem hac re dicit cap. 113. Καὶ αὐτίκα ἐποίεε ταῦτα. Mox elegi, quod Stephanus in margine publicavit, ac mihi apparuit in veterrimo codice, non ἔνθεν γὰρ ἐλῶ, ſed ἔνθεν γε ἰὼν, apertiſſima labentis calami fraude.

46, 45. Καὶ δὴ κατ' ὁδὸν πυνθάνομαι.] Hic vero longe aliter MS. Καὶ περὶ κατεδὴ κατοδὸν. Quod quum videatur merum nugis conſtare, literarum tamen ſeries, etſi confuſe diviſa, monſtrabat apertam viam ad Herodoti manum, quam inde ſatis vere ac perite educentes arbitramur ſententiam ſic abſolviſſe; Καὶ περίκα τε δὴ κατ' ὁδὸν πυνθάνομαι, hoc eſt, *& ſtatim in via ſciſcitor* &c. ſcilicet, ſimulatque ex ædibus Harpagi egreſſus ſuſpenſæ & curioſæ ob tam inopinatum conſpectum menti ſatisfacio & ſciſcitor ex comite, plane ut fieri ſolet. Exempla vocis omnino reſtituendæ περίκα ex Herodoto præbet Lexicon Æmil. Porti. Et ſicut illis duobus jam novum hoc addi poteſt, ita quod ille omiſit, ſcias etiam uſurpari ab auctore noſtro 6, 134. Καὶ περίκα τε φείκης αὐτὸν ὑπαλθάσης, ut tanto magis tibi conſtet veritas.

46, 48. Τῆς Ἀσυάγεω θυγατρὸς.] MS. optimus non aliter nunc declinat, quam infra, nempe Ἀσυάγεω, idque recepi, quia mox ita ſemper in hoc nomine, & infra cap. 114 intelliges etiam Ἀρτεμβάρεω.

47, 11. Πᾶσα γε ἀνάγκη.] Ignorat mediam particulam MS. πᾶσα ἀνάγκη. Et quæ fides eam deducet ab Herodoto? qui ſic ſcribit 2, 90. Τύτυς πᾶσα ἀνάγκη ἐστὶ ταριχεύσαντας θάψαι. Paulo ante ex margine & Italico MS. recepi ἀποφομένυς, non κατοψομένυς.

47, 18. Οὐκ ὑποπλέζει.] MS. οὐκ ὑποπλέῃ, delicatiſſima temporis mutatione.

47, 32. Τὸ μὲν ἐθάπλετο.] MS. ἐτέθαπλο, ut magis aſſeveret ita factum eſſe; qui codex etiam antea probabat prolatum ab Stephano φύλακον.

47, 35. Καὶ ὅτε δὴ ἰὼν.] MS. Καὶ ὅτε ἰὼν, nec locus nunc particulæ iſti.

47, 44. Τὰς ἀγγελίας ἰσφέρειν.] Hi ſunt illi ipſi, quorum meminit in irruptione ſeptem Perſarum libro 3 c. 77. ut de eis dicat, Ἐνέκυρζαν τοῖσι τὰς ἀγγελίας ἰσφέρυσι ἱππόχοισι. Ut mireris nec in Theſauro Henr. Stephanum, nec in Lexico Portum voluiſſe id compoſitum verbum eo reſpectu annotare, utpote quod plane adæquat verbum εἰσκομίζειν, quod uſurpat in hac cauſa Ælianus lib. 1 Variæ H. cap. 21 de Tithrauſte. Interim ſcire oportet huic uſui eximi hunc locum debere, quippe in quo legit optimus MS. tantum φέρειν. Idque propterea omnino reſtituendum; atque etiam, quia hoc ſimplex non dubitat pariter in hoc munere uſurpare, ut 3, 34. Τὸν ἐτίμα τε μάλιστα, καὶ οἱ τὰς ἀγγελίας ἐφόρεε ἕτερος, quem locum attulit quoque Briſſonius in regno Perſarum: ſed quem non attulit, quia non agit de Perſis, habes cap. 53. Οὐδὲ ἀναπείζεται ἠξίωσε τὸν φέροντα τὴν ἀγγελίην. Jam vero iſtud ſimplex huic loco videtur commodius Herodoto viſum fuiſſe, ut tam de ferendis nunciis ad regem, quam de referendis reſponſis ab rege ad ſupplices intelligatur, hoc eſt, integro internuncii officio. Inde ergo etiam ἀγγελιηφόρυς in hoc ipſo cāſu appellat cap. 120 hujus libri & 3, 118 & 4, 71.

48, 31. Προσφέρεσθαι ἐδόκεε ὡς ἑωυτόν.] Notanda amplitudo interpretationis apud Vallam, ut pateat eam ab ipſo non leviter effuſam: *viſaque eſt figura oris referre ac repræſentare ipſum.* An hoc dicetur προσφέρεσθαι ὡς ἑωυτόν? Immo ait Portus verbum iſtud [apud Herodotum interdum accipitur pro ſimilem eſſe, referre, repræſentare aliquid... ſui ſimilis, vel, ſibi ſimilis eſſe videbatur. Ibi agitur de vultus figura] Ergo volunt Herodotum dicere nepotem avo fuiſſe ſimilem. Quod ſi fuiſſet, non ſuffeciſſet Trogo (ex quo hæc ipſa verba exſcripſit Juſtinus) *Atque ita cum & vultus ſimilitudo & expoſitionis tempora convenirent.* Cur enim iſta ſimilitudo ad avum utique referetur, & non potius ad matrem, aut ad ipſum adhuc recentem à matre, ut iſta lineamenta primæ vitæ inhæſerint Aſtyagi avo, qui tunc viderat, vividius & acrius? Quidquid ſit, alium his verbis ſenſum adeſſe opinatus fuit Trogus, etiam longe aliter hæc leguntur in fideliſſimo MS. nempe ἐδόκεε ἐς αὐτὸς, quod prætuli. At nulli prope præmittuntur, qui iſti αὐτοὶ intelligi poſſunt. Immo nullus legit hæc fata Cyri pueri, quin proxime continuo in mente habeat Mandanen & Cambyſen. Mox etiam ἐκθέζεται pro ἐκθέζεως.

48, 38. Ὡς τε & παῖδα τὸν σὸν &c.] Indignum prorſus tamdiu his inſidere potuiſſe manifeſtum defectum. Indigniſſimum tam vitioſis calamis & libris commiſſa eſſe Herodotea. Quæ, oro, vis eſt in interpretatione vocis *quoque?* An vero filius graviore querela deplorabat plagas ſuas? Immo ſane pater videtur tenerior longe fuiſſe in miſeranda iſta

iſta contumelia, atque ideo is potiſſimum Aſtyagi querelam detulit, non filius. Portus in v. Ἐπιμέμφεσθαι non alia retulit, quam ὥστε τὸν παῖδα μὴ ἐπιμέμφεσθαι. Sed documento etiam hic locus erit, quantum fide exſuperet omnes alios codex Mediceus, in quo legitur ὡς τε σε ἐμὲ παῖδα τὸν ὑὸν ut & tu & *filius tuus*. Quid poteſt aut mollius proferri aut commodius optari?

48,42. Μενωθέντα τάδε αὐτὸν εἴρετο.] Hæc omnibus numeris conſtant, & fere aliquid ſcrupuli moverit hic locus de exiſtimatione optimi codicis. Nequivi tamen ne nunc quidem opinari in eo eſſe aliquid, quod decedere debeat aliis. Sane verbum hoc eſſe & probum & Herodoteum nemo ambigat, & loca etiam ab Porto diligenter notata id ſatis affirmaverint, pro quo cap. 209 dicitur ὑπολαβὼν μοῦνον τὸ ῥάπτεα. Jam vero ita intempeſtivum nunc eſt participium iſtud, ut locum habere non debeat, quum jam modo proximis verbis ruſticus dictus fuerit ὑπολειφθεὶς μόνος, unde ſequentia verba non ſunt ſeparata, ut idem dicendo & iterando velut per gradum aſcendat, quod fit interdum. Hoc tale non eſt, & requirit aliquid de Aſtyage, qui abire omnes ſuos juſſit. Et id vult Herodotus. Omnino codex Florentinus proſcribit hoc participium, temere huc uſque porrectis ſyllabis, quas ei voci Herodotus modo tres dederat, nimirum μενόθεν τάδε. Quod ſi verum eſt, ſicut ego quidem non habeo ullam cauſam ſecus de eo ſtatuendi, ne mihi invidiæ ſit, ſi diſcurrenti, inquirenti & ſedulo laboranti aliquid occucurrerit in ſermone quondam Græco uſque ad hanc ætatem noſtram ignoratum, etiam illis, qui nuper jactantiſſime eo uſi fuerunt. Augeo enim notitiam ejus reparatione hujus incogniti adhuc vocabuli. Et quidni hujus vocabuli? quum nec in derivatione quidquam appareat vitii, & MS. hic liber ex tot perfectiſſimis indiciis debeat eſſe inſtar omnium. Et amat talia adverbia hic ſcriptor, ut probant vel ἀρχῆθεν vel μητρόθεν vel πέρηθεν. Denique jam olim hîc hæſitatum fuiſſe indicat liber Oxonienſis, unde exſignavi μενωθέντα ἢ τάδε αὐτὸν, ſcilicet bis repetita eadem voce, quum litera ω impediret eos μενόθεν aſpicere.

49,2. Καὶ συγγνώμην ἐωυτῷ κελεύων ἔχειν.] Ex omni parte melius exſtat in MS. κελεύων, ut ſtatim καλέεσκε λέγων.

49,14. Ποιήσω καλὰ νόον &c. ποιέω δὴ ὦδε.] Id ſane eſt ex vero infuſcare nitorem linguæ Herodoteæ, & dulcedinem univerſam, quippe fractis omnibus, expellere. Quod ſatis patet ex reſtituto per codicem ſcriptum utroque verbo, tum contracto, tum in eodem tempore, qui aſſiduus & perdulcem omnino continens repetitionem mos eſt hujus ſcriptoris in narrando, ut opus non ſit per exempla fuſe adſtruere, quum quævis pagina id demonſtret. Deinde ἄχεα ἔ, non ἄχεις.

49,29. Τὸν οἱ ἐνεῖχε.] MS. ἐνείχεε. Quæ eſt infamis nota violentiæ Stephani, ut in ejus poſterioribus editionibus ita exhiberetur, quum Aldus & Camerarius & ipſius prima editio jam dederint probum ἐνείχεε, niſi quod & Jungermanni culpa eſt, quod huc uſque ea ineptia propagata fuerit; neque enim Th. Gale animum habuit emendandi Herodoti. Quin immo non aliter quam nunc repoſui, citat Portus in Lexico, etſi fruſtra hîc operoſus. Sed ne dubites, Stephanus etiam in Prolegomenis p. 736 vituperat, quod ego nunc tueor, tum Aldinam æque ac Baſileenſem: & nihil profert, niſi quomodo ab ἐνέχω eſſe ἐνείχεε poſſit? Roget ergo Herodotum, unde ſimiliter habeat ἀποβεβήκεε vel κεχωρήκεε. Ac rurſum καζόμενος ἤκουσε αὐτὸς πρὸς &c. quum vulgo abſit αὐτὸς.

49,40. Πάρεσθί μοι.] MS. πάρεσθί μοι. Nam & ſtatim dicit παρῆσαν. repetita, ut ſolet fieri, ejuſdem verbi aliqua derivatione. & cap. 126 παρεῖναι in negotio ſimili.

50,4. Ἔπεσθε ἢ τὸ ὄπισθε.] Neceſſario ſcribendum ex MS. ἕπεσθε ἢ τὸ &c. nec poſt vocem Ἄραγος ponenda eſt finalis nota, ſed media quædam, ut appareat omnia hæc cohærere, nec diſſecanda eſſe, ut bene fit in Latinis. Idem vitium occurret 2,52.

50,7. Παρετιθέατο τραπέζια ἐπίπλεα.] Ab Aldo & Camerario hîc editum ἐπίπλεαν. Mutavit Stephanus & ab eo ſic editur, quum tamen in antiquis libris ſibi lectum teſtetur τραπέζαν ἐπιπλέαν, ut probant ejus margines: quaſi vellet indicare librarios dubitaviſſe de verbo, utrum id deberet pro activo haberi, an paſſivo, quod ad ſenſum & ſyntaxin. Portus interim, cui magna cura fuit iſta reſolutio per vocales εα, accepit vocem παρετιθέατο pro παρετίθεντο *apposuerunt*, ut activam, & tamen in v. ἐπίπλεος noluit aliud agnoſcere quam τράπεζα ἐπιπλέα μηλίων κρεῶν, ut nihil ab eo adjuvetur hic locus, & multo rectius in interpretando ſe geſſerit Valla, dum exponit, *menſæ appoſitæ ſunt*, prodens neſcio quomodo aliquam notam, quaſi incidiſſet in codicem veterem, ubi legebatur παρετιθέατο τραπέζια ἐπίπλεα. Et ſane id ipſum ſervatur in optimo libro, & propterea

pterea in locum repoſui, præſertim quum huc quoque Cod. Arch. dirigat, ſed Th. Gale dimidium dante, nempe τεφπεζαι, adjectivum omittente. Neſcio quidem quid velit, quum Suidam hîc citet ex alio loco τεφπεζαν ὑπλέαν παυλοίων ἀγαθῶν ωεφθέντες. Nec nuperus Suidæ editor ſcivit hæc eſſe Herodoti verba, nec Gale, niſi quod Suidas præponat nomen, ſed ſumpta illa verba ex fine libri ſexti huc nihil faciunt, niſi quod ſint parallela.

ſ0,8. τῦ ἑωῦτῦ παιδὸς πλὼ τ κεφ.] Rude hoc & durum. At quam ſuave iſtud ex MS. ℨ παιδὸς ℨ ἑωῦτῦ πλὼ κεφαλῆς τε.

ſ0,22. Οτὸ ϑηρία κρέα βεβρώκῃ.] Longe melius MS. βεβρώκοι. Idem dein ἔρδῃ, non ἔρδοι, quæ terminationes crebro fuerunt confuſæ. Sed & ex margine ab Stephano productam ſumpſi ταύτῳ ex ejuſdem libri auctoritate.

ſ0,32. Εἰ ἐπέζησε.] MS. ἐπέζωσε, quod ſatis probabis inſpiciens collectanea Porti in v. Ζώειν.

ſ0,44. Τῶν λογίων ἡμῶν ἔνια κεχώρηκε.] Sic ſane allegat hæc quoque in Lexico Portus, & liquidiora conatur reddere interpretando *Nonnulla de noſtris vaticinationibus in exigua evadunt*, id eſt, *exitum parum firmum certumque habent*. Id quidem crediderim; ſed non video aliquid melius ab eo dici, quam ab Valla. Immo nec ſatis video id ab his magis dici. Omnino enim oportuit ἡμετέρων ſic dici. Utinam quoque aperuiſſet, quaſnam intelligeret vaticinationes magorum! Itaque mutavi, quum omnino λόγια ſint vaticinia vel oracula. Ex his quædam ceſſiſſe in jocum & vanum & mimicum, non id quod videbantur ſignificare, ſerium & meticuloſum, narrant regi, ut minus mirum ſit, ea quæ inſomnio monſtrata ſunt, ad ludicrum abire, quum etiam data ab Diis oracula deprehenderint ſimiliter, quum exſpectarent maxima, in exiguum aut jocoſum tranſiſſe.

ſ0,47. Ταύτῃ πλεῖς ϑ τῇ γνώμῃ εἰμί.] Debui manum dare marginibus Stephani, dum illic notat omiſſo articulo πλεῖς ϑ γνώμῳ inventum ſibi in nonnullis MSS. quod plane tuetur codex Florentinus, & eſt haud dubie genuinum Græciſmi, ut patere poteſt ex ſ,41: etſi in libro 7 cap. 220 exſtet eadem locutio, bene annotata ab Porto, ſed in qua regnat dativus, etiam ex conſenſu exemplarium MSStorum.

ſ1,2. Ὅμως μέν τοι.] Hæ poſteriores particulæ jam ſic junctæ antea occurrerunt, ſed augeri vult MS. μὼ γε τοι, quod edidi. Deinde idem σέο ϗ τ σῆς ἀρχῆς, quum vulgo σέο τε ℰ τ.

ſ1,18. Καί σοι ἕτερα τοιαῦτα ϗλακελδώμεθα.] Non Stephanus hoc verbum in Theſauro illuſtrare ex Herodoto, non Portus in Lexico annotare voluerunt. Rectè quod ad hunc locum; ubi non ſolum MS. Mediceus, ſed etiam Cod. Arch. apud Th. Gale habent, ωϗακελδώμεθα, quod propterea pro vero recipi debet. Interim tamen & in Herodoto exſtat verbum Διακελδύω. Mox quoque, ἔλεγέ οἱ τάδε, non τοιάδε; & rurſus μεγάλως ἀπαζονῖο, neglecto augmento, quod mire noſtro placet.

ſ2,3. Τὰς πάθας ℨ Κύρε τῇ ἑωῦτῦ ὁμοιήμεν ϑ.] Sic eſt; unum modo vulnus & miſerabilem caſum Harpagi novimus. Sed quantas id ei calamitates aut etiam contumelias attulerit, & quidem tantas, ut velut novæ πάθαι quotidie poſſent cenſeri, id neſcimus, ut hoc reſpectu unam modo in Harpago agnoſcat vulgata Herodoti narratio, etſi neſcio quomodo puerilis in repetitione articuli ad genus ſubſtantivæ vocis commutati. Hinc oportunitatem quandam vides in eo τῇσι, quod in margine publicavit Stephanus, ſed integre præclaram opem accipit Herodotus, antehac publice non ſuus, ex optimo MS. qui perhibet τὰς πάθας τὰς Κύρε τῇσι ἑωῦτῦ. Elegantiſſima & hiſtoriæ integratione & articuli in eodem genere conſervatione. Sed major corruptela latet in illis ſequentibus, ωρὸς δ' ἔτι τούτῳ τάδε οἱ κατέργασο. Quorum interpretatio eſt, *præterea vero hæc ab eo facta erant*. Ex quibus intelligas præter hæc quæ ſequuntur, alia adhuc citata fuiſſe ab Harpago, quæ nulla fuere; dona miſit Cyro, ſed non aperuit, quo ſenſu id faceret: neque enim auſus fuit. Omnia priora in animo coxit ac tenuit, niſi quod Cyrum veneratus fuit donis licitis. Nunc Cyro adulto parat cœtum, ut non *præterea* id fecerit, ſed primum, quum Medos ante ſollicitaſſet ac pellexiſſet. Itaque & in hoc tam minuto, ſed permultas ineptias ſecum trahente vocum ſerie, Lector, vide quam venerabilis ſit fides vetuſtiſſimi exemplaris, unde corrigo: Πρὸ δέ τι τούτου τάδε οἱ κατέργασο, hoc eſt, aliquo tempore ante quam id Cyro indicaret, hæc ab eo facta ſunt. Nam quæ quis machinatur ad efficiendum aliquid, utique is ea ante excogitat, quam illud efficitur. In exemplari quidem illo poſt primam vocem ſunt eædem literæ quatuor ac ſe invicem ſequentes, prout exſtant in editionibus, ubi quum ſic ſeparentut δ' ἔτι, in libro MS. vergunt ad aliam ſeparationem, nempe δέτι, quod ideo nequivi ſpernere, qui didi-

ci, quam ſuaviter Herodotus ludat in iſta vocula τι, ut etiam per merum pleonaſmum interponat, ubi vix locum habere videbatur, quum in hoc loco habeat aliquam vim. 3, 12. Αἱ δὲ τῶν Αἰγυπτίων κεφαλαὶ οὕτω δή τι ἰσχυραὶ. 4, 52. Κρίνη οὕτω δή τι ἐοῦσα πικρή.

52, 15. Καὶ ὑδὲν ἀποτείλας.] Valde taciturnum oportet fuiſſe Stephanum, qui Laur. Vallæ interpretationem non magnopere venerans *ut nihil omnino reſcinderetur*, ideoque ſubjiciens *nihil lacerando*, nuſpiam voluit patefacere, quid de iſto participio Græco ſtatueret. Eo lautius luxuriari in eo voluit Æm. Portus, ut non modo interpretationis Stephanicæ requireret auctorem, ſed etiam totus laberetur ad verbum ἀποτίλλειν, & quidem per hæc verba [Ἀποτίλλειν Herodoteum verbum, ἀπό τινος τὰς τρίχας τίλλειν, ἀποσπᾶν, ἐκσπᾶν, Ab aliquo pilos detrahere, pilos evellere, vellicare, depilare, ὑδὲν ἀποτίλας ἢ λαγῶ, cum nullam leporis partem depilaſſet, pilis nudaſſet. Sic enim ibi legendum videtur: non autem, ut in vulgatis Herodoti codicibus legitur, ἀποτείλας, quod ab ἀποτείλω deducitur, quod verbum non reperitur apud eos, qui Lexica varia conſcripſerunt] Nonne hæc ſingula deſtruunt ſententiam Porti? Non uſurpat Herodotus ἀποτίλλειν, niſi cum accuſativo rei, quæ eximitur. 3, 16 ἢ τὰς τρίχας ἀποτίλλειν. Cur autem hinc pili detraherentur? An id ſolitum eſt fieri? Neſcio quid velit in negando eum feciſſe, quod fieri nunquam ſolet. Immo tamen id fieri, quod reor nunquam factum eſſe, ſtatuens Jo. Fridericus interpretabatur: *cum leporem arte compoſuiſſet, ejuſque ventrem reſcidiſſet, nulla parte depilata*, quod eſt plenum joci; quum hæc narratio occurrat apud Antonin. Liber. cap. 12. ὁ δὲ Φύλιος ἀναῤῥήξας τὸ λαγωὸν, καὶ δὲ αἵματος ἑαυτὸν ἀναπλήσας ἐπὶ τὸ γῆς ἔκειτο· non etiam vellus nudavit. Sic deſerunt viri docti Herodotum, certe fruſtra eum ſcriptis onerant. Mihi quum nulla apparuerit diverſitas ſcribendi in MS. etiam ſuccrevit inde fides de veritate vulgatæ editionis, ut nec ex ſupervacuo abundare aliquid in eo verbo videatur, nec defici vel litera aliqua: & quum in Græco ſermone ὠτειλὴ non poſſim mihi imaginari veniſſe ab ὀτάω; ut volunt, (nec licet Homerus ſcribat ὀταμμένος ὠτειλὰς, idcirco iſtud utique innuit) ſed adſpici debere ut vocabulum ei ſimile ἀπωλὴ, undecunque primum ω venerit, certe reliquum corpus videtur veniſſe ab hoc verbo, cujus unicum tempus nobis præbetur ab Herodoto, ſive in ſimplici fuerit ὠτείλω, cujus primam vocalem lenem fecerit more ſuo Herodotus, ſive quid aliud fuerit per minus o.

52, 16. Ἐπέθηκε βιβλίον τὰ οἱ ἐδόκεε ἐγγράψας.] Tanquam nunc eadem verba adhiberi oporteret, quæ uſurpavit 3, 42. Γράφει ἐς βιβλίον πάντα τὰ ποιήσαντά μιν οἷα κατελελάβηκε· γράψας δὲ ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε. Etiam ἐγγράφειν habet 4, 91. Sed nunc probe MS. ἐπέθηκε βιβλίον γράψας τὰ οἱ ἐδόκεε. Sic ſane mox de Cyro, γράψας ἐς βιβλίον τὰ ἐβούλετο. Quod autem infra Stephanus in margine oſtentat αὐτοχειρίη, id quum viderem quoque in MS. Mediceo, probare debui, quum etiam cap. 140 ſcribat μάγοι πάντα αὐτοχειρίη κλείουσι.

52, 26. Θεοὶ ἐποπεύουσι.] Multus eſt in hac paralyſi εω celebranda Portus in Lexico, producitque tum ὀρέων, tum ἑώρεε: hoc ipſum illic omiſſum affert in Ἐποπεῦν, & prave curavit ſcribi ἐπωπεύουσι. Sed quidquid ſit, potuerat tacere. Nam id adſciticium eſt hoc loco, & Herodotum ſcripſiſſe teſtatur optimus MS. ἐποπεῶσι. Et pro ἀπίκνεο ſtatim ἀπίκοο, omiſſo ν, ut ſupra ἀμύνται, & cap. 153. ὁμῶνες. Terminationem quoque ut Ionici ſaporis monſtravit Portus variis in ſpeciminibus, ſed hoc ipſum ab eo negligitur.

52, 28. Τὸν ἑωυτῦ φονέα.] Hoc non poteſt aliter intelligi, quam de eo, qui ſe ipſe interficit: quod nulla ratione huc convenit, ut c. 129. τὸ ἑωυτῦ δεῖπνον. Sed jam ſimilis pravitas in conſideranda hac voce fatigavit nos antea. Itaque emendandum eſt τὸν σεωυτῦ φονέα, quod perquam tempeſtive nobis ſuppeditat eximia membrana Medicea, & ſic intelligimus, *tua necis auctorem*.

52, 38. Ἔσαι τοι τὰ σὺ βούλεαι.] Potuit ſic dixiſſe de futuro Harpagus. Cæterum MS. habet ἐσὶ τὰ σὺ βούλεαι. Quod ut eſt in præſenti, ita ſane efficacia ejus eſt vehementior; & potuit ſic etiam promiſiſſe Harpagus, ut qui omnia ad voluntatem deficientis ita præparaverat, quo non tam deſiderare quidquam, & pro futuro certe ſibi polliceri, ſed potius velut præſentibus uti poſſet. Et eſt egregium in his temporibus exemplum cap. 126. Βουλομένοισι μὲν ἐμέο πείθεσθαι, ἔσαι τάδε τε καὶ ἄλλα μύρια ἀγαθὰ, ὀδένα πόνον δουλοπρεπέα ἔχουσι· μὴ βουλομένοισι δέ, εἰσὶ ὑμῖν πόνοι τῷ χθιζῷ ὡσεπλήσιοι ἀναρίθμητοι. Sic quidem illic vel editoribus vel ante eos aliis libraris libuit exſtare, tanquam formoſa eſſet hæc temporis variatio: quum ipſa oppoſitionis ratio utrique

que eundem attribuat ſtatum, & tam volentibus rebellare ſtet paratus ante fores bonorum cumulus, quam deſidentibus continentia heſterni laboris. Prorſus nulla in his poteſt reponi varietas; unde ex laudatiſſimo libro illic reponendum, Ἐγὼ τάδε τε ἕ ἄλλα, quaſi præſentia eſſent, parataque, modo aperirent ſinum; ut minus mirum ſit in ſacris libris idem uſurpari.

§2, 45. Εὕρισκε ταῦτα.] MS. εὑρίσκει ταῦτα. Sed & deinde, ut pleno numero procedat acceptæ Herodoto vocis repetitio, MS. ἐποίεε δὴ ταῦτα, non τάδε.

§3, 5. Ἐξ ὧν ἄλλοι πάντες.] MS. ἐξ ὧν ὧλλοι πάντες. Ne dubita, quin ſit ipſum Herodoti. Jam ſupra ſic reſtituimus. Sed & mox cap. 162 Οὗτος ὠνὴρ. Et 173. Τὠρχαῖον. Et 199. τὠπὸ τότε. lib. 2. cap. 36. Καὶ κριθέων ὧλλοι. Nam & ibi MS. accentu circumflexo utitur, nec novit niſi unum ſpiritum lenem. Quod obiter nunc annotandum cenſui propter illa, quæ acuta huc congerebat in Lexico Æmil. Portus, verba nempe & nihil aliud.

§3, 21. Ἔθυε ἕ παρεσκεύαζε ὡς δεξιωσόμενος.] MS. ἔθυσε & δεξόμενος, non illud quod editur auctis ſyllabis. Certe jam habuimus c. 122 δεξάμενοι parentes Cyrum. Item ἐς λειμῶνα, non λειμῶνας. Et ſcriptam lectionem videtur agnoviſſe interpres, recte quidem, quoniam illic prata & arva immenſi ſpatii, ut non contigerit eis per plura ſeparari.

§3, 35. Μὴ βουλομένοισι ᾖ.] An hoc loco ellipſin amaverit auctor, ita ambiguum eſt, ut editiones ſine hæſitatione eam ſtatuant. Sed his omnibus contradicens optimus MS. ex jam præmiſſis ſpeciminum exemplis pignoratur ſibi certiorem fidem, quam illæ omnes: unde etiam nunc credas licet Herodotum adjunxiſſe ἐμὲο πείθεσθαι. Neque enim id ab facilitate & ſimplicitate Herodoti alienum. Dubitatur etiam? Habes igitur 4, 127. Καὶ γνώσεσθε τότε, εἴτε ὑμῖν μαχησόμεθα περὶ τῶν τάφων, εἴτε ἕ ὑ μαχησόμεθα. Immo rurſus in hoc iterandi vocabuli genere adjuvabimus Herodotum 3, 12.

§4, 1. Ἀπέδειξε Ἄρπαγον.] MS. ἀπέδεξε.

§4, 5. Αὐτομόλεον πρὸς τοὺς Πέρσας.] Sententiæ quidem nihil intereſt, quin hoc pro Herodoteo cedat: adeo multa exempla hujus præpoſitionis πρὸς congeſſit Portus, & in iis quoque hunc ipſum locum, ut omnia liquida videantur. Attamen optimus MS. περὶς τοὺς Πέρσας. Quod rejici non debuit. Pejus eſt, quod in editionibus Stephani contigit 2, 32. ubi editur φάναι ἐλθεῖν πότε παρ' αὐτῶν Νασαμῶνας ἄνδρας, ubi Aldus & Camerarius recte dederant παρ' αὐτὸν, nec aliter legit Valla, & hinc providere melius debuerat Jungermannus.

§4, 11. Ἀνέγνωσαν μεθεῖναι τὸ Κῦρον.] Nullum eſt hoc loco momentum Thomæ Magiſtri, quem obſervavit Jungermannus in citando eo mutaſſe nonnihil, nempe ut pro ſecundo verbo ponat με κλεῖναι, unde ipſe ſcilicet pro vulgato iſto conjicit forte legendum μὴ κλεῖναι. Vere enim ſuaſerant ἀποπέμψαι. Alterum incertum & ignotum eſt. Sane non debuit vir doctus ita ratiocinari, quoniam ita citat Thomas, ideo veteres codices ita habuiſſe: nec enim innuit iſte Thomas, ſe pluribus uno exemplaribus uſum eſſe, & utique ſuffecit illi impenſas feciſſe in unum exemplar: certe veteres codices plures inſpecti quoque erant ab Aldo & Stephano. Et uter ille horum eſt, Thomas an Jungermannus, cujus in auribus perſonabat clamor filii Crœſi, Lydiaco ſermone uſi, ſed quem Herodotus more veteri Græce exprimens in fine capitis 35 protulit μὴ κλεῖνε Κροῖσον?

§4, 24. Καὶ τὸ ῥῆγμα δὴ &c.] Copula iſta in principio turbat, ut videtur, derivata ex poſtrema ſyllaba præcedentis verbi χράω, ut recte non appareat in optimo MS. & debeat tolli. Sed nec particula δὴ in eodem conſpicitur, & vides his omiſſis integerrimum eſſe ſermonem. Quod ſi tamen aliquid infulcire placet, decentiſſime conveniet in illis ſtatim ſequentibus exhibere, δι' ἑωυτὸ γε ἐπρήχθη, ut eſt in MS. quum particula tertia vulgo abſit.

§4, 30. Εἰ γὰ δὴ δεῖν.] Recte MS. δέον.

§4, 44. Ὀπίσω κατεσφάγησαν.] MS. κατεσφάθησαν.

§4, 48. Κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας εἶχε παρ' ἑωυτῷ.] Non videntur hæc ſatis clara, ſi credimus editori Juliani, cui in hoc loco citatur in notis pag. 213 Herodotus, hoc addito judicio [non indicans, an in liberali tantum cuſtodia, ſecuritatis ergo, ne avitum regnum repeteret, eum retinuerit, an vero, quod ait Juſtinus, non tam à ſe victum, quam ut avum, ſingulari in honore ad mortem uſque coluerit.] Eſt ergo politicum hoc arcanum & congruum in procellis Puteolanis fugienti ad vota ex Anthologia Græca. Loca quæ huc adducuntur, ſæpe vidi ab aliis ante ipſum conducta. Hoc miror, ab nullo in hac parte allegari Iſocratem, qui in Euagora pag. 422 ſcribit: Κῦρος ὃ τὸ παιδικὸν τὸ μηδοὺς ἀπέκλεινεν. Sed notari debet eſſe Græcis & Latinis in promtu figuram extenuationis, quum ea

forma dicendi adhibetur, ut minus dicatur, ubi plus in intellectu relinquitur, de qua integrum caput compoſuit in Adverſariis ſuis doctiſſimus Gatakerus 1, 7, & quaſi λιτότητα, quæ ſupponit, quum dicitur nihil mali effeciſſe, intelligi plurima bona contuliſſe. Juſtinus ſcribit noluiſſe ipſum reverti in Medos; puduit illorum oculos ſubire: ergo præpoſitum fuiſſe Hyrcaniæ. Utrumque poteſt ita eſſe, utrumque poteſt Juſtinus vel magis Trogus ex probatis ſcriptoribus petiviſſe. Sive ſciverit Herodotus, ſive ignoraverit, nequit à nobis adfirmari; certe totum hoc reticet. Sed quid communius quam adſignari gubernandam provinciam primati viro, quem tamen rex jubet apud ſe manere præſentem? Utique in Juſtino non dicitur eum in iſtam provinciam iviſſe. Sed rurſus quid celebratius in Palatiis Regum, quam dierum & fortunæ diverſitas? Utique qui ſcribitur noluiſſe reverti in Medos, haberi monſtratur in honore & oblata fuiſſe iſti hæc ſatrapia.

ſſ, 10. Οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμιζαν τοὺς θεούς.] Fieri nequivit, quin hæc Herodoti capitula aliquid Periclum attrahentia allicerent eruditiſſimum virum Th. Stanleium, ut in notis ad Æſchyli Perſas debuerit aliquid Herodoteum dicere. Sic quum in hoc loco diſpliceret illi interpretatio Vallæ *ex hominibus ortos* (quod inſcite circumrodit Portus) intellexit potius *humana forma præditos eſſe*.

ſſ, 11. Διὶ, Οὐρανίῳ, Ἀφροδίτῃ &c.] Videndus, quem dixi, Stanleius p. 762 & 769. Cæterum debet hoc loco pervulgari, quantum mendacium hinc conſuere potuerit Johannes Clericus in Artis Criticæ p. 11 S. 1. c. XIII. ita ſcribens [Quia apud Græcos, Deorum ſummus Ζεὺς vocabatur, ideo Græcorum Hiſtorici, ubi loquuntur de Numine, quod apud aliam gentem ſummum habebatur, id etiam Δία vocant. Ita Herodotus poſtquam dixit à Perſis neque ſtatuas, neque templa, neque aras Diis conſecrari, quod non crederent eos ἀνθρωποφυέας, uti Græci, ſubjicit: *Jovi ſolent ſacra facere in altiſſima montium aſcendentes, ambitum omnem cœli Jovem vocantes.* Nemo non crediderit, his lectis, Perſas eodem nomine ſummum Numen appellaſſe, quo Græci utebantur, niſi aliunde notum eſſet Linguam Perſicam nihil habuiſſe commune cum Græca &c.] Quid falſius illa Perſarum ſummi Numinis appellatione? Vel Stanleji notæ id vituperarint. Is enim in poſtrema citatione non modo notat, *Cœlum, ut Herodoto placet, ſub nomine* Διὸς *habuiſſe Perſas*, ſed mox iterum: *Maxime vero Perſis convenit hæc loquendi formula, quos Solem pro ſummo Deo habuiſſe Herodotus lib.* 1. & alii *tradiderunt.* Ita priore loco monuerat Hiſtoricos, Geographos alioſque Deorum Græcorum nomina Diis Perſicis accommodaſſe, & Δία ab Herodoto & Strabone dici, quem Agathia teſte dixerint Βῆλ. Stanleius ergo evincit mendacii eum in hac parte, prout omnia ſic conſpurcata ſunt, quæ in iſtas paginas congeſſit.

ſſ, 15. Θύουσι δὲ Ἡλίῳ καὶ Σελήνῃ καὶ Γῇ καὶ Πυρὶ καὶ Ὕδατι καὶ Ἀνέμοισι.] Niſi inſuper deſit τῷ Ἀσσυρίῳ: nam videtur aut ex hoc loco aut ex Perſis certe habuiſſe Epicharmus, quod ex eo interpretabatur Menander hoc diſtricho:

Ὁ μὲν Ἐπίχαρμος τοὺς θεοὺς εἶναι λέγει
Ἄνεμος, Ἥλιον, Γῆν, Ὕδωρ, Πῦρ, Ἀστέρας.

ſſ, 18. Καλέουσι δὲ Ἀσσύριοι τὴν Ἀφροδίτην Μύλιττα.] De hac dixeritne omnia quæ ſciverit Th. Gale, an quæ voluerit, non facile aſſequar. Cæterum ſunt valde exigua de omnibus his tribus, ex Seldeno ſcilicet ac Voſſio. Et Seldenus quidem primum pagina 249 Syntagmatis ſecundi ita ſcripſit: *Vocabant Aſſyrii Mylittam, Arabes Alilat, Perſæ Mitram, ut ſcripſit Herodotus, quem videſis in primo & tertio.* At pag. 253 citat verba Herodoti, & ſibi objicit eſſe in Herodoto Ἀλίττα: additque, *anne corrupti codices heic Herodoti, & Alilat ſubſtituendum?* Eſt ſane magna πολυπραγμοσύνη. Sed quid inde lucri fecit præclarus ille vir, niſi quod ſe oſtenderit intricatum, nec expedire potuiſſe, quantacunque etiam adfuerit peritia Aſiaticarum linguarum. Cur ſic leviter contemnit aut librarios ſcribas Herodoti, aut ipſum Herodotum; ut utique expromi debuerit ſuſpicio prorſus lapſabunda? Nec vero *Mitram* vocat Herodotus, ſed *Mitran*: quam poſteriorem literam non minus illic ſervari debere opinor, quam *a* in prioribus appellationibus, utpote in lingua Perſica perinde finalem literam utique in hac voce, ac apud Aſſyrios & Arabas litera *a*. Sic enim prorſus ſtatuo hîc agendum, ut Herodotea Μίτρην, nihil habuerit commune cum virili appellatione quam creduntur Soli attribuiſſe ſub nomine & titulo Μίθρης, ut in pleriſque locis ſcribi video, nec ego tergiverſor. Attamen id adeo mirum apparuit interpreti, immo omnibus, qui citaverunt & Latinam interpretationem addiderunt (& quis non ita fecit?) ut in Latinis dixerint *Mylittam* & *Alittam*; quod quidem interpres facit eodem jure, quo lib. 4 cap. 59 Scythicos Deos, omnes ab Herodoto poſi-

tos

tos in nominativo, in Latinis noluit videri niſi in quarto caſu. Id quod pergit facere etiam lib. 2 c. 199, ubi Græca ſunt Ἐπικαλέω τοι τὴν Θεὸν Μύλιττα, & Μύλιττα ἢ καλέουσι τὴν Ἀφροδίτην Ἀσσύριοι. Nihilominus etſi liquida ſit mentio τῆς Ἀφροδίτης, Cl. Sponius *dans les recherches Curieuſes d'Antiquité* num. 28 non veretur producere epiſtolam amici, in qua ſcribitur *avec celuy de la Junon des Aſſyriens appellée Melitta*, & alteram ejuſdem, in qua repetitur, *que les Aſſyriens repreſentoient leur Junon appellée Melitta.* Quis id illi aperuit? Id igitur pro abſurdo rejiciendum. Major moleſtia in eo, quod Nicol. Damaſcenus in Excerptis Peireſc. pag. 429 ſcribit: Καὶ ἐπώμοζε τοῦτε Βῆλον ἐς τὴν Μόλιν. ὅτως γὰρ τὴν Ἀφροδίτην καλέουσι Βαβυλώνιοι, ubi Cl. Henr. Valeſius non deſiit diverſitatis ſpectandæ cauſa Herodoteam appellationem adducere: utinam adjeciſſet potuiſſe Babylonios aliquam differentiam in hac appellatione habere ab reliquis Aſſyriis, de quibus agebat Herodotus! Nam Herodoti lectionem tot pignoribus fundatam tentare non fert animus; quodcunque etiam ſpecioſum & probabile poſſet videri alicui, ut fateri jam ſuſtinuit Seldenus in Alitta. Quod tanto ſtabilius in me eſt, quia ſpeciem novam vel anſam conatur præbere auctor funeris Helleniſticæ linguæ, dum probans ſcriptores ſæpe accommodare ſuo ſermoni, quo utuntur, nomina peregrina, inter alia ſcribit pag. 383. [Sic Nicolao Damaſceno Μόλις pro Μολίδ.] Ubi retinet biſyllabum, quod cur prætuleris Herodoteo triſyllabo, niſi quod vox illa terminet in conſonantem, quam didicit & ipſe & alii ex idoli Βὴλ ſimilitudine terminaviſſe iſtos populos? Sic certe quis velit quoque Arabicam Ἄλιτ, valde congruam idolo Allatt, quod habuerunt Arabes notante Cl. Pokockio ad Abulfaraium, & in ſcripturâ vicinam urbi Ailat, quæ ab Hieronymo ſcribitur in extremis finibus Palæſtinæ, juncta meridianæ ſolitudini & mari Rubro. Interim non debet hîc omitti, quod notatur ab Caſaubono & Freinshemio; ab illo quidem ad Strabonem pag. 255. [*Quod Soli ſacrificent, & Herodotus ait aliique multi: quod ſolem vocent Mithram, diſſentit ille, qui ſic Venerem à Perſis vocari ſcribit: niſi* Μίτρην *&* Μίθρην *differre putet*] ab hoc in Indice Curtii in voce MITHREN [*Herodotus* 1, 131 *aſſerit* Μίτρην *apud Perſas cenſeri Venerem. Niſi ex Theologia Phyſicorum idem Sol atque Venus eſt: cauſa & fons generationis.*] Sciat quiſque hæc licet; nihil inde frugiferum aut Herodoto aut lectori ejus. Quibus omnibus annectenda ſunt ejuſdem Seldeni verba in notis ad Marmora Arondelliana, ut pateat, quantopere magnificus ille vir ſua mutaverit ſcribens illic pag. 124. *Iis vero Uraniam hanc* Μύλιττα, *ſeu* Μύλητα *dictam eſſe teſtes ſunt Herodotus in Clio & Heſychius.* Μύλιττα *autem* Γενέτειραν, *ſeu Genetricem denotat Syris, ut* Ἄλίττα *pro eodem numine Arabibus etiam, apud Herodotum loco citato, uſurpatum.*

55, 24. Τῶνδε ὡς ἑκάστῳ θύειν θέλῃ.] Præcedentia narrantur omnia in plurali, ut neſciam an Herodoteæ lenitatis ſit tranſire tam leviter in ſingularem, quum videatur plene dediſſe Τῶνδε ὥς τις ἑκάστῳ θύῃ θέλῃ. An excidit ἕκαστος ex ſimilitudine literarum?

55, 26. Τὴν τιάραν.] Citant hunc locum varii, ſicut omnes legerunt, inter alios bona fide Caſaubonus ad Strabonem p. 255. Briſſonius de regno Perſar. lib. 11, pag. 174, quem ita citaviſſe mirari non licet, quum liber iſte plenus regii ſplendoris in gerenda τιάρᾳ ὀρθῇ Græculis plurimum, & nominatim apud Suidam Philarcho, jactatâ, mentem impleviſſet hoc genere. Prior potuit aliquanto diffidentior huc accedere, quum procul dubio ſciverit & meminerit exſtare etiam 7, 61 Τιάρας καλεομένας πίλους ἀπαγέας, ubi maſculina ratio tantum momenti habet, quantum fœminea. Jam vero Muſas omnes teſtor, in pervetuſto illo Medicco exemplari legi τὴν τιάραν, ut divinum Virgilium juſta Herodoti admiratio & imitatio compulerit dicere *facerque tiaras*, deſtituente illic Servium tota eruditione, quod propterea genus opportune pluribus exemplis confirmabat ad Prudentii Apotheoſin v. 145 Nic. Heinſius in iſto loco Prudentii unum modo reperiens Puteaneum codicem ſervare, quod à manu auctoris venit, corruptis reliquis, quod idem certe in Herodoto nunc etiam perſpicue apparet. Neque enim Portus in Lexico aliter ſe gerit, quam ut lector dicat eum νοσῆσαι φρένας. Quam erudite in Heſychio conjectavit Guyetus, Ἠρόδοτος ἢ ἐν ἀ ἀρσενικῶς? Quid peti poteſt amplius?

55, 30. Ἐν γὰρ δὴ τοῖσι ἅπασι Πέρσῃσι ἐς αὐτὸς γίνεται.] Apparet igitur, unde hunc ſenſum exceperit Seneca, plane Latinus in hac parte interpres Herodoti, lib. 6 de Beneficiis cap. 19. *Primum cum cogitavit Princeps Gallis omnibus prodeſſe, & mihi cogitavit prodeſſe; eram enim Gallus, & me etiam, ſi non mea, publica tamen nota comprehendit.*

55, 32. Τὴν προσπάσας ποίην.] Non contigit mihi videre ullam editionem, quæ non ita

haberet. Prout Aldus incepit, excepere Camerarius, Stephanus, Fridericus, Jungermannus, Galeus. Et nemo tamen controverſiam refert interpretationi Vallæ; immo illam fovent ac retinent, adeo quidem, ut Portus hoc verbum ne quidem dignatus fuerit in Lexico tangere, ingrata auſteritate, aut magis abſurda, quoniam Græco ὑποπάσας non reſpondet Latinum *ſubſternens*, ſed contra *ſubtrahens*. Agnoſce igitur in publica negligentia curam ejus, a quo optimum Mediceæ Bibliothecæ exemplar conſcriptum eſt, unde produco emendatiſſime ὑποπάσας. Hoc habebat ſub oculis Valla interpretans. Etſi enim ſit nunc velut abolitum ex memoria, ſedet tamen ac viget in tam conſpicuo monumento, cui etiam aliqua appropinquat illud Ariſtophanis in Ἱππεῦσι 99. Πάντα ταυτὶ καταπάσω βυλεύματα. Et fragmentum comœdiæ antiquæ apud Grotium pag. 917. Ἀψινθίῳ κατέπαζας Ἀττικὸν μέλι. Contrarium quid deſcribit Palæphatus de Glauco Minois. ὃς ἰδὼν δράκοντα ἑτέρῳ δράκοντι πόαν ἐπιθέντα τεθνεῶτι, ἀνασήσαντα αὐτόν. Sed compoſitum καταπάσαι notum eſt. De noſtro ὑποπάσαι quam pueriliter, quam ultra fidem imperite ſcripſerit H. Stephanus, refert ut hic cognoſcas [Ὑποπάσω, ſubinſpergo. Unde ὑπόπασον ſubinſperſum. Ex Plut. affertur pro alia etiam ſignific. verum ex loco qui ſuſpectus eſt.] Neque hæc ille poſuit loco juſto & ſolenni inter compoſita ab verbo πάσσω poſt iſtud Συμπάσσω, ſed relegavit ex patria, & ſepoſuit in indice. Nullum dubium eſt, quin ſicut 4, 172 potuit dicere ἐμπάσσοντες γάλα, ita nunc dixerit ὑποπάσας ποίην.

55, 46. Λεπτὰ τῶν προβάτων.] Plane id ipſum, quod exprimitur in fragmento Menandri, quod ſupereſt ex comœdia Μέθη.

Εἶτ' οὐκ ἀτοπώτατα πράττομεν ἢ δύομεν,
Ὅπου γε τοῖς θεοῖς μὲν ἡγορασμένον
Δραχμῶν ἄγω πρόβατον ἀγαπητὸν δέκα.

Sed de iſto pecore ſic iterum Herodotus 8, 137. Ὁ μὲν ἵππους νέμων, ὁ δὲ βόας, ὁ δὲ νεώτατος αὐτέων Περδίκκης τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων.

55, 48. Καὶ ὁ καλοῖσι.] MS. καλέσι. Et quamvis exemplum aliud vocis hujus non exſtat, certe annotatum non eſt, non audeo tamen rejicere, & vel Græciam hac quotidianæ vocis nova declinatione, vel Herodotum manus ſuæ veritate reparata fraudare, præſertim quum adverſus barbaram contumaciam, ut ſpero, evicerim ac Arriano reſtituerim πρηνὸς & πρηνής: Sic δύρυχωρος & δυρυχωρὴς, ἄεννος & ἀενναὴς, & quod adhuc ignotum ſequetur infra ὑγιηὸς & ὑγιηρὸς. Sed hactenus; & vide an non ſit ἢ οὐκ ἀλέσι?

56, 7. Τὰ σπυδαιότατα.] Prout creditur ſcripſiſſe etiam 2, 87. Τῷ μὲν σπυδαιοτάτῳ αὐτέων. Idque nihil moror. Sed hoc loco purus ille MS. τὰ σπυδαίσατα. Agnoſcis ejuſdem genii delicias, quaſi quæ Herodoto nunc magis ſuiſſent obverſatæ ac placitæ, etſi hanc uſurparit jam ſupra c. 8, ut annotavit Portus, Τῷ Γύγῃ τὰ σπυδαίστερα τῶν πρηγμάτων ὑπετέλεσε. Quibus annecti debet ſuperlativum, quod ſequitur c. 196 ἀμορφεσάτῳ, ut plane etiam legitur in MS. Mediceo. Hæc enim duo adjectiva ſunt, quæ hanc terminationem Græciæ conſiderans Euſtathius ad Β Ὀδυσσείας etiam conjungit, notans ἀμορφέσαι δὲ γυνὴ παρ' Ἡροδότῳ ἐν ἀκριβεστέροις ἀνδριαφόροις, in quorum idcirco numerum vel præcipue mitti meretur codex ille, cujus divina munera cummaxime publico, cui propterea nefas eſt obſtrepere.

56, 38. Λιγυπλίης θώρηκας.] MS. θώρηκας.

56, 41. Κνημίδας γυναῖκας.] Sicut in libro 5 c. 18 dicit auctor γυναῖκας κνημίδας, ita nunc quoque ſcripſit κνημίδας, prout exſtat in MS. Mediceo, cui fides iſta nequit negari. Plane ſic inſcriptio Attica apud Sponium Itiner. II p. 349 Μνῆμ' ἀλόχῳ φιλίῃ θῆκαλο κνεμίδη, quam conſtructionem heroës illi petunt ab primævo auctore Homero.

57, 6. Μηδεμίλιν ἄσλιν ἀηδῆ.] Quum ſicut hoc loco ſubſtantivum, ita 3, 41 verbum ἀσηθείη Herodotus adhibeat, ita agunt Stephanus & Portus, ut hic in Lexico Ionico nihil voluerit agnoſcere præter poſtremum; Stephanus in Recenſione vocum Herodoti hæreat totus in illo ſubſtantivo, velut faſtidio fatuo abalienati, forſan quod Portus non haberet, quo coërceret Stephanum, qui ſuſtinebat illic projicere, *ubi videri poſſit neceſſe minime fuiſſe addere* ἀηδῆ, quum tamen ſæpe loquutionibus addita percipiamus vocabula, quæ neceſſe non fuerat. Sed in Stephano ut agnoſcas aliquid velut ex oraculo præceptum, facit fideliſſimus codex ex Italia, unde prorſus abeſt iſtud adjectivum, nec ulla fuit cauſa ut pro Herodoteo haberetur aut ulterius habeatur. Inſuper idem MS. μηδεμίαν, non μηδεμίλιν, prout etiam paulo ante auxi vocabulo τῦτο ὕτω ποιέσι, ubi vulgo media vox non agnoſcitur, niſi Stephano ad marginem, quum ſit vera auctoris noſtri.

57, 15. Πατέρα ἢ μητέρα.] MS. πατέρα ἠδὲ μητ. Quod valde probo, ut per æquales gradus ad utrumque parentem procedat amor ac reverentia filii, non alter alteri adhæreat.

57, 19.

57, 19. Εἰκὸς εἶναι.] Habes ergo primum exemplum veriſſimæ mutationis ex optimo MS. unde edidi οἰκὸς, quod ſupra notavi aliquoties in Herodoto corruptum legi.

Ibidem. Τόν γε ἀληθῶς ταχέα.] Unde hoc? & certe ab cumulo Porti citationum vocis ἀληθέως hic locus exulat. Immerito prorſus. Nam plane MS. ἀληθέως, idque toties in Herodoto, ut fere ſit aſſiduum.

57, 20. Ἄσσα δὲ σφι ποιεῦν οὐκ ἔξεσι.] Præclara veteris Herodotei calami reſtitutio, quam expulerat ſatis ſubdole explicatio ejus ὁκόσα, quod quum modo anteceſſerit, credibile eſt non placuiſſe auctori, cui ἄσσα etiam grata fuerunt c. 179, ſcilicet ex Homero repetitione facta; ut mirer pigrari voluiſſe Stephanum, quum verum haberet in manibus. Sic quoque mox recepi οὐδὲ ἄλλον οὐδένα σφι ροῶσι, prout legitur in MS. non, ut prodit Stephanus, σφι ροέουσι, quum quod vulgo ſuppoſitum legitur, ita vagum ſit & infinitum, ut terminum ignoret; quod eſt ridiculum.

57, 35. Σέβον] ποταμὸς τῶν πάντων μάλιστα.] Intrepide igitur & Valla, verum aſtute: *ſed flumina inter omnia religioſiſſime colunt.* Neque enim τῶν πάντων μάλιστα notat *inter omnia*, idque ipſe optime noverat, qui lib. 2 cap. 37 θεοσεβέες ὑπὲρ σφι ὡς μάλιστα πάντων ἀνθρώπων interpretatur *in Deos ſupra modum ſupraque omnes homines religioſi ſunt.* Ubi quum Herodotus præbuerit vocem quam adjectam velit voci πάντων, nimirum ἀνθρώπων, cur Valla nunc recuſat ſubintelligere, ſed πάντων vult habere pro neutro? Ineptit Valla: ſed bonus vir penetrare nequivit, quid noxæ ſubeſſet. Scito igitur duas illas voces τῶν πάντων abeſſe ab MS. quæ fideliſſima eſt admonitio.

57, 37. Ἡμέας ὑπὸ σ.] Satis ruſtice & abrupte, quod non eſt Herodoti. Itaque Mediceus MS. ἡμέας μέντοι σ. Quod ſatis politum & ad genium auctoris. ut cap. 58. Ἀποχωρήσαντες μέν τοι ἀπὸ τοῦ Πελασγικοῦ. Cap. 120. Ὅμως μέν γε τοι συμβεβούλευκάς μοι. Et mox ſequitur.

57, 39. Τελευτῶσι ἐς ταὐτὸ γράμμα.] Id non ſuſtinuit admittere ſimpliciter maximus Scaliger, ideoque obducebat quædam nomina aliam ſortem habentia: ſed repellere ea doctiſſimus Stanleius ad Æſchylum pag. 756 conatus eſt.

57, 48. Περὶ ἂν ὑπ' ὄρνιθος . . ἑλκυσθῇ.] Quaſi facta foret hæc periodus ad tutelam loci, quem tractavi in numeris 33, 49. Alio tamen modo in hac agi oportet exigente optimo codice, etiam Valla, quum verterit *trabatur*, tranſeunte in aliud Græco tempus. Sed ejus vim apertius probat codex MS. dum pariter oſtendit verbum in fine truncatum eſſe, infinitivum uſurpans ἑλκυσθῆναι. Ea eſt æque frequens Herodoti phraſis, ſed jam ulterius indicat tractum eſſe.

58, 29. Κύρῳ δεηθέντος δι' ἀγγέλου.] Hærent hæc inter ipſum auctorem & interpretem, qui uno legato non ſatis honoratus reddidit *per legatos*; quam licentiam oportebat reprehendi, niſi is procul dubio ab exemplari antiquo invitatus fuiſſet ad hanc ſententiam, quum huc quoque vergat fidelitas Medicei codicis, quam probare debui.

58, 34. Ἰωνες δὲ ὡς ἤκουσαν τούτων, ἀνενεχθέντες ἐς τὰς πόλιας, τείχεά τε ᾠκοδόμεον.] Sic accurate jam diſtinxit ipſe Aldus, ut iſta media ſic fluitarent inter antecedens & conſequens. Neque ſane ſcio, de quibus Ionibus loquatur, utrum de legatis, an vero de magna multitudine quadam, quæ huc excucurrerit ac novum Lydiæ regem ſpectatum iverit: nam quæ mox prædicat de urbium mœnibus firmatis, certe id non pertinet ad legatos, ſed ad populum Ionicum. Inſuper quum non diſerte numerum legatorum ab Ionibus miſſorum expediat Herodotus, ſed tantum dixerit Jonas atque Æolenſes miſiſſe ἀγγέλους πρὸς Κύρον, æque potuerunt unum ſinguli miſiſſe quam plures. Sed hoc mitto. Potius videndum, an Græciſmus patiatur Ἰωνες ἀνενεχθέντες prò *reverſi*. Agnoſcit hunc unum locum Portus. Sed nec de Æolenſibus tale quid dicit, qui tamen etiam reverſi ſunt. Totum eſt hiulcum ac male diffiſſum, & tanto majoris pretii, ac longe magis mihi arridet, quod exſtat in unico illo MS. Ὡς ἤκουσαν τούτων ἀνενεχθέντων ἐς τὰς πόλιας. Id vere Herodoteum, & ſic participio iſti vera ſedes redditur ubique uſurpato de ipſis rumoribus aut reſponſis, quæ renunciantur. Sic cap. 158. Ταῦτα ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι. Quæ totidem apicibus repetit cap. 160. Sic lib. 2 cap. 121. Ὡς δὲ ταῦτα ἐς τὸ βασιλέα ἀνενείχθη. Lib. 5 c. 89. Ταῦτα ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι. Lib. 7 c. 169. Ταῦτα οἱ Κρῆτες ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν.

58, 42. Τὸ μὲν ἱρὸν ἱρὸν τῶν ἱρέων.] Sunt eadem, per quæ Daram Parthicam celebrat Juſtinus 41, 5. *Cujus loci ea conditio eſt, ut neque munitius quidquam eſſe, neque amœnius poſſit. Ita enim & præruptis montibus undique cingitur, ut tutela loci nullis defenſoribus egeat, & ſoli circumjacentis tanta ubertas eſt, ut propriis opibus expleatur.* Alioqui tanta vicinia eſt vocum ὠρέων, ἱρέων & ἰρέων, ut poſſet ſupponi confuſio. Pro vulgato autem ἱρέων legitur cap. 172 ἔρεων, & ἔρια quidem

dem pro ὄρεα notavit ex Ioniſmo Salmaſius ad conſecrat. Regillæ p. 36. Sed ſpecimen Herodoteum in ὄρος, ὁ, eſt ſub numeris 28, 40.

58, 45. Τ'ωὐτὸ ἐποιέετο Ἰωνίη.] Scilicet quia inceperat per imperfectum ἐτύγχανον ἱδρυσάμενοι, in eo debuit progredi, quum longe alterius generis ſit prior pronunciatio, quam hæc, quæ amplificat præcedentia, & monſtrat, unde illa noſci queant, & in quo conſiſtat illarum urbium beatitudo. Itaque ſuaviſſimum eſt, quod legitur in optimo MS. τωὐτὸ ποιεῖ τῇ Ἰωνίῃ. Sic patet, unde venerit iſtud grande ἐποιέετο. Neque enim hîc imperfectum tolerari poteſt. Dent veniam tot lectores.

59, 1. Τ'πὸ δ' Θερμῷ ἠ.] MS. ὑπὸ δ' Θερμοῦ τε ἠ; ſic quam præclare ſermo reſpondet antecedentibus ψυχροῦ τε ἠ ὑγροῦ. Sed & deinde τέσσερας. Sic etiam ſeq. pag. τέσσερες. Unde etiam 1, 166 feci τεσσερακονῆα, etſi non notarim ex MS.

59, 8. Αἵδε ἐν τῇ Λυδίῃ· Ἔφεσος.] Id probare annixus fuit Vir doctiſſimus I. Rutgerſius, unde hinc inchoavit caput primum libri ſecundi Variarum Lectionum.

59, 19. Ὄρκια ποιησάμενοι.] Magna oblivio præcedentium. Itaque quum ſic male conſpirent alii, unus ille optimus & continentior MS. reſervat ὄρκιον. quod omnino vindicandum & reducendum in ſedem ſuam eſt. Nam & ſic paulo ante dixit Πρὸς τούτους ὅρκιον Κῦρος ἐποιήσαλο. Infra rurſus cap. 169. Μιλήσιοι ἢ αὐτῷ Κύρῳ ὅρκιον ποιησάμενοι. Paulo ante etiam ex MS. edidi σφίσι ἢ ὁμοφωνέζι, ubi vulgo, σφὶ ἢ, de quo confer annotata ſub numeris 11, 16.

59, 34. Ἐπί τε σφέων αὐτέων.] Primo MS. ἐπὶ σφέων ſine copula. Cæterum locus eſt conclamatus per ſpecioſam medicinam Henr. Stephani, qui tam leniter videtur abſterſiſſe totam moleſtiam, ut omnes poſteri gratias illi agant, quum interim univerſam Herodoti mentem hinc expulerit. Nam Aldus & Camerarius ediderunt ἐπεί τε σφέων αὐτέων τὄνομα. unde quum Stephanus refinxit ἐπί τε, ſane molliter, creditur Herodotus, nihil aliud niſi indicare fanum quoque de ſuo nomine conſtruxiſſe eos Panionium, (& meminerat Stephanus locutionis ἀπὸ σφέων ἄνομα θέσθαι) aucta in immenſum Latina interpretatione per voces Græcis ignotas & falſas, tanquam Panioniis nomen ſibi indiderint. At longe alia nunc gloriatur Herodotus de his Ionibus, nempe auſos fuiſſe ſpernere reliqua & in ſuis rebus lætos egiſſe, quod beneficentia ſuaviſſima mihi ſignificatum ab optimo MS. nunc communico cum omnibus, dum legit diſerte ἢ ἱρὸν ἱδρύσανλο ἐπὶ σφέων αὐτέων, τῷ ἤνομα ἔθενλο & *fanum conſtruxerunt ſibi peculiare*, (aut *ſeparatim ſuis opibus*) *cui nomen dederunt Panionio*. Sic cap. 149. Ἄγεσιον ὀρτὴω, τῇ ἐθενλο τοὔνομα Πανιωνία.

59, 42. Τριοπικὸν ἱρὸν.] Sic ſcripſit, quum tamen mox ſequatur Τριοπίῳ Ἀπόλλωνος. Ita accuratus fuit Herodotus in diſtinguendo ethnico derivato ab poſſeſſivo, quod proinde ex eodem facit quoque Stephanus de Urbibus in v. Τριόπιον. Facit etiam ſtudioſe & laudabiliter Salmaſius ad conſecrationem Regillæ pag. 58, etſi inſcriptio iſta nonniſi gentile agnoſcat. Fecit quoque Jo. Fridericus. Non facit Valla interpretans *Triopium ſacrum*, non Stephanus *Triopium templum*, non Marshamus in Chronicis Herodotum citans & ſequens Stephanum pag. 341, ut reddat *ad Templum Triopium*; & poteſt fieri, ut bene adſciverit Stephanus vocem *templum*. Sed quid frequentius apud antiquos occurrit, quam ſermo de communione ſacrorum (ut loquitur Holſtenius ad Stephanum in v. Ἄκυφας, ubi Dorica in Græcia & altera Dorica in Aſia confundi apparet, quod vitare debuerat editor) & ſocietate, unde alios arceant, alios ad eam admittant? Nec ſacri celebratio intelligitur abſque templo, quod hîc adfuiſſe etiam clariſſime patet ex ſequentibus, & ſimile eſt in cap. 171. Cæterum ad illuſtrationem hujus antiqui moris de tripodum in locis ſacris dedicatione utitur hoc loco Caſaubonus ad Suetonium in Auguſto c. 52.

60, 21. Καὶ Δύμη.] Sic edidi, non Δεύμη, obtemperans Caſaubono rite monenti ad Strabonem pag. 167, quum jam anteiviſſet recte Valla in interpretando: à quo cur diſceſſerit Jo. Fridericus, & pag. 239 ediderit *Poſtea Drima & Tritæenſes* viderit. Certe nulla poteſt oriri ſuſpicio urbem iſtam ita quoque fuiſſe appellatam, quippe quod in larga ſua ἐπιφερόσῃ annotaviſſet Stephanus Seguierianus.

60, 25. Ὡς γε τοι μᾶλλον.] Eſt hoc diſſolutum, ut nihil proprie afferat, quum debeat id facere, prout declarat codex MS. ὥς γε τι μᾶλλον. Sic de præſenti; mox ſequitur de præterito, & utrobique debet adeſſe τι, non τοι.

60, 30. Μινύαι ἢ Ὀρχομενίοισι ἀναμεμίχαται.] Ut alii in ſuis, ita ipſe reperi in codice Florentino. Inde negat Grentemeſnilius emergere commodum ſenſum, niſi legat Ὀρχομενίοι, ut referatur ἀναμεμίχαῖ ad Ionas. Explicat ſe paulo obſcurius. Si enim vult ἀναμεμίχαῖ bis poni eodem, & innuere tum Minyas Orchomenios mixtos

fuiſ-

fuiſſe Ionibus, tum Cadmeos, Dryopas, & Phocenſes mixtos fuiſſe iiſdem Ionibus, debuit cogitare tunc ſolere fieri aliam ſeriem verborum, ut cap. 163. Ἐδίδυ σφι χρήματα τεῖχος περιβαλέσθαι τὴν πόλιν· ἐδίδυ δὲ ἀφειδέως. 2, 35. Οἱ δὲ ἄνδρες κατ' οἴκυς ἑόντες ὑφαίνυσι· ὑφαίνυσι δὲ οἱ μὲν ἄλλοι &c. Itidem alii. Cæterum ſic agit Herodotus, quaſi Minyæ fuerint tam pauci, ut pro numero populi in Ioniam trajecti nequirent haberi, nec in illa expeditione Minyæ ſingulatim fuerint nominati: ſed Orchomenii legantur fuiſſe nomen juſti populi, & hinc nominati lib. 8 in tranſitu Xerxis, quibus tamen conſtet fuiſſe intermixtos Minyas, ut fuerunt illi Argonautarum poſteri etiam ex Lemno erratici, de quibus agit lib. 4. Certe Minyas nec Scylax nominat, & Ὀρχόμενον Μινύειον Græcis poëtis celebratiſſimum habemus, quod iſtam videtur habere originem. Huc pertinent quæ in Hellene collegit Cl. Eraſmus Vindingius, & jam ante notavit Caſaubonus ad Strabonem pag. 178.

60, 31. Φωκέες ἀποδάσμιοι.] Hoc adjectivum eſt, in quo Saturnalia luſiſſe viros doctos dicas, ſi cogitando recenſeas, ut Valla pigratus fuerit interpretari Latine, Stephanus id notaverit, nec quidquam ſuum addiderit: in Theſauro reddiderit *Portionalem*, non tamen citans hunc locum: Æmil. Portus riſerit tacentem Stephanum, & illud *portionalis* noluerit agnoſcere niſi in Scapula, mox ἀποδάσμιος illi viſus fuerit ὁ τὸ δασμόν τινι ἀποφέρων, vel ὁ ἀποδεδασμένος, quæ omnia imitatus fuerit Jo. Fridericus, ſed denique ambo deſponderint. Maxime vero & penitus deſperaverit Grentemeſnilius, in hæc verba prolapſus [Phocenſes Herodotus Ἀποδασμίους vocat, *Apodaſmios*, qua de cauſa dubium, & difficile eſt dicere, quomodo intelligenda ſit ea vox. Vide locum] Galeus ſuppleverit notationem Stephani clam immittendo *vectigales*. At hos quum vult innuere auctor, dicit δασμοφόρους, ut 3, 96. Sane participium ἀποδασάμενος uſurpatur quoque ab Herodoto 2, 103. Etiam memini legiſſe ἀπόδασμον de turba hominum ex patriis regionibus excitorum in alium locum tranſlata & ibi collocata, quod jam valde propinquum eſt. Quin etiam Phocenſes certe ſunt, quorum partibus contigit dividi ac ſeparari, ut Delphos ipſos ab vicinis. Cæterum iſta literis vicina ſunt, ſejuncta vero ab proprietate ſignificationis, quam pono in tributo. Quippe ſemper exiſtimavi deſignari partem Phocidos, cujus incolæ ob rupes & aſpera terrarum nihil poterant conferre, ut illorum vita eſſet inops, & idcirco libenter potuerint ex natali ſolo digredi, quod hi fecerunt. Nota eſt ex Pauſania ἡ ἀσθενειά τε ἡ ἐξ ἀρχῆς καὶ ἡ τῶν χρημάτων ἔνδεια, nota in aliis ἀτάρις ὕδατος θέρους ὥρᾳ, ut non niſi ab quatuor, alibi ab tribus ſtadiis aquam petere poſſent, aliam partem ψυχρὸν καὶ ἀνεμώδη, etiam Λεδονίους ἀπὸ ἀσθενείας ἐκλιπόντας τὴν πόλιν. Horum partem opinor innui ab Herodoto, quam nullæ patriæ illecebræ deterrebant ab Ioniæ celebratæ deliciis ſectandis abſtinere. Herodotus autem compoſitis ſuam quandam ſententiam ſæpe tribuit.

60, 45. Αὐτοῖσι συνοίκεον.] Prout jam cap. 37 queſtus fuit Crœſi filius, κοίῳ δὴ ἐκείνη δόξει ἀνδρὶ συνοικέειν; Sed maſculinum iſtud hoc loco intolerabile eſt, quod & vidit Valla, qui nimis longo circuitu dicit, *ſimul orbas ad concubitum violenter rapuiſſent*: quod non dicit Herodotus. Attamen ſcribe αὐτῇσι συνοίκεον, ut clare exſtat in egregio MS.

61, 8. Τῆς Μυκάλης χώρου ἱρὸς περὶς ἄρχιον τετ.] Hinc ita doctrinam publicam condecorat & illuſtrat Ezech. Spanhemius ad Callimachum pag. 596. [Sic Panionia primum celebrata in *ſacro luco* prope Mycalen juxta Herodotum lib. 1 cap. CXLVIII] An non oportuit illum alios reliquis hominibus habuiſſe oculos? In Græcis certe lucus ille nullus exſtat. Debuit ergo hanc partem Herodoti Latine legiſſe, ut pro *loco* ſyllabizaret *luco*. An non egregium? Non enim poteſt eſſe dubium, quum illic agat de lucis. Nam ἱρὸς χῶρος poteſt eſſe admodum varius, & quidem extra lucum. Idem tamen in iiſdem commentis pag. 404 aliter & rectius egit, ſed male ſcribens [Hinc juxta Herodotum l. 1 c. XLVIII Ποσιδέωνι Ἑλικωνίῳ *Neptuno Heliconio* ſacer ille ad Mycalen locus Panionium dictus, ubi nempe ſolemnis Ionum panegyris & Neptuni cultus, eo nempe delatus ex hac *Helice*] Quaſi hanc antegreſſam ſcriptionem voluiſſet emendare per poſteriorem. Certe non fuit bonæ memoriæ.

61, 14. Οὔ τι μοῦνοι οἱ Ἰώνων.] Ubi Ioniſmus? at eum clare effert optimus MS. μοῦνοι. Et ab hoc quidem nævo nulli ſunt immunes. Sed cap. 188 habet Aldus & Camerar. ἓξ μούνῃ πίνει, ubi Stephanus corrupit tertiam vocem in μόνῃ, idque retinent poſteriores, uſque ad hanc ipſam; quis credat? quantum ludunt? Mox idem diducte ἐς τὸ αὐτὸ χάμμα τελευτῶσι, non ἐς τωὐτὸ χάμμα τελευτῶσι, ubi etiam in præcedentibus confirmavit, quod Stephanus ad

marginem ponebat Ἑλλώων πάντων, ut omnia nunc sint complanata.

61, 20. Τῆν@.] Vicinæ prorsus appellationes sunt Temnus, quæ hæc urbs est, Tenus & Telus insulæ, etiam Teus, ex 2, 178, ut non debuerint confundi, & omnes in historiam hujus auctoris conveniunt. Itaque Holstenius ad Stephanum pronunciat male sic edi in Herodoto. At tamen nec Mediceus nec alii MSS. quidquam mutant, licet Temnus Τῆμν@ satis constanti appellatione signetur & nota sit omnibus tum per historias, & Geographos, tum per nummos veteres. Itaque reliqui vocabulum istud certiori probationi & Holstenio, ut ipse corrigeret, measque manus abstinui; qui scio, quod & ipse cogitare debebat, lemniscos ab Latinis dici, qui sint ab ληνίσκ@, & πίπλημι pro πίμπλημι, & λαμφθῆναι, etiam occurrere nunc Πάπρημις, nunc Πάμπρημις, Παπρίημις 2, 71.

61, 22. Πόλιες αἱ ἀρχαῖαι.] MS. πόλιες αἱ ἀρχαῖαι, medio interposita particula, quam & Ioniæ urbibus apposuit: & similiter statim δυώδεκα αἱ ἐν τῇ ἠπείρῳ, ubi vulgo ignorant articulum αἱ.

61, 38. Αἱ ἠπειρώτιδες Αἰολίδες πόλιες.] Quum in editione anni 1592 male cessisset Stephano, ac operæ typographicæ notam Stephani, qua in margine apponi volebat γ. Αἰολίδες πόλιες, adnexuissent verbis antecedentibus αἱ ἕνδεκα πόλιες, Jungermannus defectus copia codicum MSS. huic vitio mederi nequivit, & eodem pede progredi editionem suam passus est, eo faciliore venia dignus, quod ne in Anglica quidem id corrigere conatus fuerit Th. Gale, quum supponam ex eis codicibus, quos ille ad manum habuit, certe id potuisse caveri. Nunc igitur moneo mentem Stephani eam fuisse, ut testaretur in MSS. legi ἠπειρώτιδες Αἰολίδες πόλιες. Ex quibus censeo vocem Αἰολίδες omnino esse Herodoteam, idque fide optimi codicis, & debere eam conspici hoc in loco, ubi hæc editio eam censa est.

61, 42. Ἀ ἐσσαν λιθροποδίζαν.] Bene improbavit periodi hujus versionem ab Valla datam Erasmus Vindingius in Hellene de Lesbiis, & sic correxit: *Sextam in Lesbo civitatem everterunt Methymnæi, civesque in servitutem abstraxerunt, cum tamen ipsorum consanguinei essent.*

62, 13. Ὡς ἐμοὶ δοκέω.] Edidi ex MS. ὡς μοὶ ἐμοὶ δοκέω.

62, 18. Πόλιν συναμωρέην.] Joach. Camerarius hanc vocem ita scriptam probat, exponitque vastare, perdere: cui subnotavit H. Stephanus scribi etiam σιναμωρέην. Portus postquam verbo σιναμωρεῖν dedisset suam stationem, mox locat Συνάμορ@ vel συνάμωρ@, ubi alios agnoscit per ι & ο scribendum censere, ita ut mox redeat ad prius συναμωρέην, etiam ibi notans esse, qui σιναμωρεῖν per ι scribendum putent. Sed est purum putum vitium primo scribarum, mox typothetarum. MS. optimus ad nos transmittit clare σιναμορέην non modo per ι, sed & per μικρὸν ο. Itaque rectius decrevit Stephanus in Thesauro, ubi perperam scribi ait συναμ. Quod debuerat in hac prorsus editione observatum fuisse, sed quo minus factum fuit, variæ interim causæ obfuerunt. Firmus autem est codex in tuendo μηδεμίαν, non μηδεμίλν.

62, 28. Οὐ τὰ Ἰώνων πάθεα ἴσα ἔλεχα.] Non intelligo, quid in hoc loco egerint viri docti. Aldus & Camerarius ediderant ἔλεχα. Quod quum videretur nihili, Stephanus ista voce in oras expulsa reposuit ἄλεχα, quod satis pro imperio. Et tamen in Thesauri indicem is ipse contulit [Ἔλεχα dicuntur τὰ ἐν λέσχῃ ὄντ@, quæ omnium in ore sunt & in omnium sermone versantur, vulgata Herodot. lib. 1] Quæ varietas dedecet. Portus neutrum voluit agnoscere. Sed ex Stephano Jo. Fridericus edere sustinuit ἔλεχα, cum hac notatione [ἔλεχα τὰ ἐν λέσχῃ & λόγῳ ὄντα, quæ sunt in omnium ore & sermone. Male in cunctis pene codicib. legitur ἄλεχα: alicubi etiam ἔλεχα] Sublimia audis; sed lutosa, etsi agnoscas Stephanum. Postremus accedit Th. Gale, ex inopinato citans ἄλεχα [Interpres aut aliud legit, aut vocem hanc non intellexit. Credo scripsisse Herodotum ἔλλεχα. Λέσχαι sunt φλυαρίαι.] Adeo nihil de illis duobus codicibus MSS? Non ex ipsius fide pendet Herodotus. Itaque ut omnia posthac sint serena, scito, mi lector, in vetustissimo codice legi prorsus ἔλλεχα, unde merito hinc omnia alia abegi. Vox est clarissima, & λέσχαι nimis sæpe illustratæ.

63, 9. Ὡς εἴ τις παλέρεα ἀποκλείνας &c.] Ex hoc igitur loco hausta illa doctrina est, qua posteriores tyranni calide fuerunt usi, adeo ut Philippus Persei pater quoque inde versum compositum in ore habuisse dicatur Νήπι@, ὃς πατέρα κλείνας ἡμὲς ἀπολείπῃ apud Polybium in Excerptis Peirescianis pag. 118.

63. 20. Καὶ ἐγὼ κεφαλῇ ἀναμάξας φέρω.] Elegi quod erat verissimum, utpote jam ab Stephano in MSS. lectum & ideo in margine notatum, quod etiam exstare cernebam in codice optimo. Si qui exhibuerunt

runt ἡ ἐμὴ κεφαλὴ &c. adulteratam Homeri (dicentis ita σὴ κεφαλὴ) imitatione Herodoto invito ingerunt. Et quoties iſtud *capite* apud Latinos, ut apud Græcos κεφαλῇ, & quidem ſic ſolâ, in legendis antiquis occurrit? Qpportune Livius 2, 52. *Duo millia æris damnato multam edixerunt. Ea in caput vertit.* In Phædro notiſſimum, *Ab univerſis capite eſt protruſus foras.* Etiam 2, 35 Ἐπὶ τῶ κεφαλέων φορέεσι, abſque αὐτῶν. Adde, quæ proferentur ad 2, 39.

63, 25. Μήτε δεινοί τε ἔωσι.] Ingrata plane repetitio particulæ τε & omnino inanis, quam præclara ope adjecta declarat optimus MS. unde proceſſerit, legendo: μήτε δεινοί τοι ἔωσι. quod vides egregie firmari in ſequentibus his, ὥςε ἰδὲν δεινοί τοι ἐόντ' μὴ ἀποσέωζι. Sed & MS. κεκλῆσθαι, non ἐκτῆσθαι, quomodo rurſus cap. 170 ἐν βαλευτηρίοισι Ἰώνων κεκλῆσθαι.

63, 34. Ταῦτα οἱ ἐπελθεῖν.] Eleganter MS. ταῦτα τε οἱ ἐπελθεῖν, nempe præterquam quod iram ejus ab Lydis conabatur avertere in ſe ipſum (quod fecerat in priori parte hujus collocutionis) hæc etiam ei monita adjecit.

63, 35. Αἰσχίω τερα, ἢ ἀνδραποδισθέντας πρηθῆναι.] Hæc prorſus illa ipſa ſunt, quæ Romæ jactabat Fabricius Luſcinus, ut ex Ciceronis libro II de Oratore & Gellio 4, 8 diſcimus: *Nihil eſt, quod miremini; ſi malui compilari, quam venire.*

65, 1. Ἔλθοιτε δὴ τὸ χρῆν.] MS. ἔλθητε.

65, 12. Ἐξ ἱρῆς Ἀθηναίης Πολιούχου.] Hæc in Chio, prout Palæphatus ſcribit Ἀγελέως Πολιοῦχον αὐτοῖς τὴν Ἥραν ἡγεῖσθαι. Ita vocabulum iſtud tranſiit per civitates & Deas.

65, 47. Ὀγδώκοντα.] MS. ὀγδοήκοντα. Quod propterea nunc libentius noto, ut vetuſtas & veritas ejus vocis ac numeri perinde ac ſequentium εἴκοσι ἡ ἑκατὸν confirmetur etiam ex fide illius codicis contra amaram ſuſpicionem Grentemeſnilii, qua vitioſam memoriæ Luciani aberrationem audet præferre ſtabili auctoris ipſius lectioni; quum vel ex ipſius nota, quam habet ad caput 57 de Creſtone, conſtare illi poſſet vitioſa ratio antiquorum in alleganda aliqua parte ex hoc Herodoto, teſtante illic Dionyſio Halicarnaſſeo, quaſi popularis ejus appellaſſet incolas Κρεσσωνιάτας. Inprimis vero abſurdum mihi videtur in hac re citare quoque Strabonem, nec tamen conſulere Caſaubonum, qui ad illum ipſum Strabonis locum levitatem iſtam Luciani jure perſtrinxerat, quem ut nunc quoque videas, moneo.

66, 33. Ἐξέλθοντο.] MS. ſimpliciter, ἐξέλθοντο.

67, 9. Καὶ ἄγον δὴ ἤδη.] Ita ſane alibi Herodotus augmenti notam negligit. Nunc tamen ut opiner non ſpreviſſe, evincit fides codicis optimi, præſertim ſi conſideretur commoditas, quam ſimul huic parti affert, ubi nullus locus, nulla vis voci ἤδη. Itaque habet MS. Καὶ ἦγον δὴ δή. Et rurſum cap. 169 Μιλήσιοι δὲ ἡσυχίαν ἦγον.

67, 29. Διάσφορα δὲ ἔμπυρα δὲ ἀσπλαγχνία.] Reliqua ſane percipio: ſed quæ ſint σφάγια vel ἀσυζύγια ἔμπυρα vel, ut interpretes, animalia igne ſacro correpta, nondum ſatis potui diſcere. Certe quum id videatur nihil eſſe, longe apud me antecellit ſcriptura veteris membranæ, δὲ ἔμπηρα, eamque puto eſſe Herodoti manum; hoc eſt, debilia & ſtupida, aut quæ parte aliqua corporis capiebantur aut mutila naſcebantur. Infra cap. 196. Ἀνίση ἐν τῷ ἀμφοτέρατω, ἢ εἴ τις αὐτέων ἔμπηρος ἦε, ubi Valla legens ἔμπορος alieniſſima Latina ediderat; ſed quibus ſuccurrerunt Stephanus & Fridericus. Mirabili ſuavitate vertit Livius 7, 4. *Ne mutas quidem beſtias minus alere ac fovere, ſi quid ex progenie parum proſperum ſit.*

67, 40. Ἥτις νῦν Τέλη καλέεται.] Mirari oportet Stephanum illum Byzantium, tanta doctrina & lectione inſtructum, potuiſſe ſic decipi ab chirographo, quo is exaratum Herodoti exemplar habuit, ut inde produceretur ab eo Θυέλα urbs, plane citato hoc loco, prout in præfatione obſervavit Cl. Jungermannus, quod genus erroris ex noſtris exemplaribus nequit oriri. Sicut autem citavi, plane exſtat quoque in Mediceo, ut & in aliis. Cæterum in eo, quo fuit uſus ille Stephanus, videtur ſcriptum fuiſſe ἥτις νῦν Θυέλη καλέεται, vel gemino λ, pro quo ſolet dicere ἥτις δὲ νῦν Τέλη, prorſus vitioſe pro more Herodoti.

67, 42. Κύρνον, ἥρων ἰόντα, ἀπ' ὧ τῷ νῆσον.] Id enim vel ab ratione fabulandi promanavit in Græcam linguam, vel induſtria naturæ ac proprietate inſita comparatum eſt, ut eadem nomina regionum & urbium tradantur quoque fuiſſe ipſorum hominum, de qua re ſingularem locum captavit Stephanus Byzantius in v. Αἰμονία, quem utinam ipſum illic poſſemus legere!

67, 47. Πλέοντες δὴ τὸ Θρηϊκίης.] Ita eſt in editionibus, nec ſcio aliter legi in MSStis. Attamen Salmaſius hæc citans in Plinianis pag. 161 ponit δὴ τὸ Θρηϊκης, ut Herodotus 9, 88. Ἐλῶν ἐς Θρηϊκίην.

68, 1. Ὑπὸ Θρηϊκων ἐξελαθεὶς.] Ita prorſus conjugavit 3, 46. 4, 3 ἐξελαθέντες & plu-

ribus locis, ut notavit Portus. Sed prout in his concedit liber optimus, ita in hoc loco pervicax eſt ille ipſe, ut omnino inſeri velit ſibilum, ſcribendo ἐξελασθεὶς. Nec id in hoc tantum loco, ſed etiam inferius cap. 173. Λύκ@ Παιδίου@ ἐξελασθεὶς ἐ ἔτ@. Deinde MS. ἐπὶ τῆιων τ ἐν Α'ϐδ. ubi vulgo articulum omittunt.

68, 10. Ἕμιον καζὰ χώρλω ἕκας@.] MS. ἕκασοι, quod verum, quum agat de populis, non de ſingulis hominibus. Sic 2, 41. Τὰς ϑ ἑρσενας καλοῤύσας ἕκασοι ἐν τοῖσι ϖεραιείοιζι. Et cap. 63. Εὐχωλὰς ὀπιτελέονλες πλεῦνες χιλίων ἀνδρῶν, ἕκασοι ἔχονλες ξῦλα &c.

68, 22. Κοινῷ ϛόλῳ Γωνας ἀιρεθέντας. Sic fine capitis 165, & alium addit locum Portus. Nihilominus nunc legitur in optimo MS. αἱρεθέντας, & eſt differentia.

68, 32. Α'νέκαθεν γῆ@.] Reparatio præclara ex MS. Mediceo, qui habet τὸ ἀνέκαθεν, quod jam ſupra vidimus placere Herodoto articulum ſic addere adverbiis; qui nunc occaſione præcedentis verbi ἐγῆετο elapſus eſt. Etiam hic locus apponendus eſt illis, quæ notavimus 3, 25.

68, 37. Οὕτω μὴ δή σφι.] Apparet Vallam legiſſe ἤτοι, idque commodum foret, aliter tamen in priſcis libris.

68, 43. Τὸ ϑ παλαιὸν ἐόνλες Μίνω καλήκοοι ἐ καλ.] Tanquam ubi Herodotus & τὸ & τε interpoſuit, alterum delendum ſtatuiſſent nonnulli curioſi, ita nunc etiam ediderunt, quum legatur eximie in optimo MS. τὸ ϑ παλαιὸν ἐόνλες Μίνω τε καλήκοοι ἐ καλ.

69, 2. Καὶ μαχεῷ μάλιϛα.] Copula καὶ non eſt in MS. optimo, unde ferendam non putavi. Ut enim poteſt locum quendam hîc tueri & alibi, quid? an etiam Herodotus eam poſuit 2, cap. 41. Βὰς ϑηλέας σέϐον) ϖεϐάτων πάντων μάλιϛα μαχεῷ. Et c. 77. Μνήμλω ἀνθρώπων πάντων ἐπασκέονλες μάλιϛα λογιώταλοι εἰσὶ μαχεῷ &c.?

69, 32. Γλαδὸν συγγίνεϖϑ.] MS. εἰλαδὸν. An placuit ſcribis hanc diphthongum deprimere pro arbitrio, & ubi contra libuit, oſtentare, atque ita luſum exercere? In Chilone vidimus ſupra; & ſic mox in editis legitur ἐπονῖο, pro quo MS. habet ἔπονϛο. Atqui cap. 202 edunt καζὰ εἵλας.

70, 6. Τ'πὸ ϑ ἀδελφεῦ.] MS. ἀδελφεᾶ. Et quomodo potuerunt aliter vel ſcribere vel edere, quum & in fine capitis 7, & toties aliis locis id uſurpetur? Etiam ante paulo Α'ϑλωέων, ut 7, 6.

70, 11. Οὐδαμοῖσι ἄλλοιζι συμφέρον) ἀνθρώπων.] Locus jam olim conſpicuus, adeo ut denique Portus, quum varia hujus loquelæ exempla conducturus eſſet, atque hæc ipſa vertiſſet, *cum nullis aliis hominibus conſentiunt*, ſuſtinuerit quoque efferre [Hunc locum nec Latin. interpres, nec Steph. ejus corrector ſatis fideliter eſt interpretatus] quod ipſe præſtet. Cæterum alius hic erat nodus & alia ſecuris adferenda. Primo enim an in hoc loco unum modo peculiare Lyciorum ſequltur expreſſum? an non plura? nempe de appellatione materna. Hoc prius. Alterum eſt de conjuge Lycia & ſervo. Tertium de marito Lycio & conjuge peregrina vel pallaca. Certe hæc unitatem excedunt. Accedit quod mirari oporteat tot voces ab Herodoto coacervari, ut bis idem dicat: quid enim illa ἐν τόδε ἴδιον νενομίκαζι notant diverſum ab iſtis ϑαμοῖζι ἄλλοιζι συμφέρον) ἀνθρώπων? Quod vero caput eſt, legitur aperte in exemplari optimo συμφέρονζ@. Id vero quam variis modis queas conſiderare? ſive quum de legibus agat, ex media materia oporteat ſubintelligere νόμον, ut ſit accuſativus ſingularis: ſive quum inceperit loqui per neutrum genus, etiam nunc in eo perſeverare voluerit, nequaquam anxius vicem numeri, & quum in ſingulari præmiſerit, jubeat ſubſequi aliquid in plurali; qualia habere hunc Herodotum plura oſtendi 36, 9, in quibus recuſat ad rationem vocari, ut nunc quoque negari non deceat potuiſſe numeros ſubita mutatione diſconvenire, qui etiam dixit 1, 89. Κύρῳ ϑ ὀπιμελὲς ἐγένεϖο τὰ Κροῖσ@ εἶπε. Cæterum quæ hoc modo notantur ab Herodoto, tetigit quoque Nicolaus Damaſcenus in Peireſcianis, ubi videndæ Valeſii notæ pag. 122.

70, 14. Καὶ ϖ μητρὸς ἀναμνέεϖαι τὰς μητέρας.] Nauſeam fere parit violenta graſſatio, quæ Herodotum ut alibi, ita nunc miſerrime vexavit. Etenim quum Aldus & Camerarius ſancte ex antiquis libris edidiſſent ἀνανεμέεϖαι, ea fuit audacia Stephani, ut in vicem ejus verbi ſubjiceret id quod poſui in citatione, & jam ultra centum annos pro Herodoteo legitur, nec tamen eſt Herodoteum. Tanto autem monſtroſior eſt hæc ſuppoſitio, quod illius ipſius Stephani eſt hæc in Theſauro animadverſio [Suidas ἀνανέμειν ab Epicharmo poni ait pro ἀναγινώσκειν. ab Herodoto autem ἀνανέμεϖϑ pro καταλέγϖ, id eſt, recenſere. At in v. l. affertur ex Herodoto ἀνανεμέετο ϖ μήλὸς τὰς μητέρας, quæ lectio ſuſpecta eſt] An hæc ſunt ſtudia ejuſdem viri? Hæc ingrata varietas quum ſit Stephani, quæ tandem ſuavitas eſt Æmilii Porti? Ille vero in Lexico Ionico novit ac ſuo ordine ponit verbum ἀναμνέεϖϑ, explicat, citationem

tionem hujus loci addit & exſequitur explicationem, plane quaſi ambiguitas nulla eum ureret, adeo ut illic ne noverit quidem verbum ἀναπέμπεσθαι. Quid igitur? Nempe hic Portus Suidam quoque delenire conatus eſt; unde quum in Suida ad verbum Ἀναπέμπειν veniret, id quidem nec attingere voluit, ſed poſt citationem Herodoti prave & ex Stephani corruptela factam ſcribit iſta [Ἀναμένεσθαι] vero dictum Ionice, pro communi ἀναμένειν & Attice ἀναμένειν. Quare Suidæ locus non caret mendi ſuſpicione. Fortaſſe ſcribendum Ἀναμένειν &c.] Sic denique cernimus bonum illum virum tam effrontem eſſe, ut à quo abſtinere jubebat ipſa ſeries literarum in iſto Lexico, ſuſtinuerit contra ipſam ſic irrumpere, ut Suidam adhuc magis perderet: ut ego certe hanc unam ex infeliciſſimis Porto illuxiſſe horis exiſtimem, quas Suidæ impendit. Atqui hanc eandem pro una probatiſſima ingeſſit lectori & commendavit Cantabrigienſis non editio, ſed editio editionum, ut notam ſex verſibus ineptiſſime vitioſis conflatam integram chartæ inquinandæ deſcripſerit, editore tunc cum Apolline ſuo λοιδορίᾳ verſus Berolinum aut Amſtelodamum aut Roterodamum aut denique Lutetiam ad tripodas & victorias volante, ut neſciverit QUO PACTO. Haud dubie enim vetus ille Lexicographus docte & doctius, quam aut Stephanus aut Portus aut Kuſterina vanitas, ad illam priſcam reſpexit lectionem, immerito ab illis in ſuſpicionis nefas vocatam, cujus fides adeo eſt aperta. Nam vulgatum ἀναμένεσθαι ſuſpectum debere eſſe potius oſtendit vox præcedens καταλέξαι. Cur enim non pergit Herodotus in eo tempore? Sed & ἀναμένεσθαι aliena vox eſt, ut non debeat poni tanquam parallela verbo καταλέγειν. Quod volo, hoc eſt, ut omnino probanda fides ſit illius veteris ἀναπεμπέσθαι, vindicante eam tum ipſa ratione ac ſignificatione, tum optima membrana Medicea, quæ perfectiſſime exhibet ἢ τὸ μητρὸς ἀναπεμπῆται μητέρας. Cernis facilitatem corruptionis. Nam Th. Gale bonus vir eſt, qui notat [Suidas ἀναπέμπεσθαι videtur hîc legiſſe, quod & καταλέγειν exponit] nec ulla mentio alicujus ex duobus codicibus tam dignis memorari.

70, 15. Ἢν μοὶ γυνή.] Dulcius ex MS. ἤν μοί γε γυνή.

70, 42. Ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς ἐπερησομένους.] MS. una voce auctior ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους ἐπερησομ. Nonne ſic Herodotum ſentimus, qui in cap. 67 dixit? πέμψαντες θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς ἐπηρώτεον. lib. 6 c. 135 dicit θεοπρόπους πέμπουσι ἐς Δελφοὺς· ἔπεμπον ἢ ἐπιφρησόμενοι. Et multa habet Lexicon Porti.

71, 7. Ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηναίης.] Confert hunc locum cum Strabone Iſ. Caſaubonus in notis ad lib. 13 pag. 228.

71, 16. Καταληθέντες ἐς τὸ ὦσυ συνείλησαν.] Ac ſi in his paucis eadem voce uſus fuerit Herodotus, & ſonus diphthongi perinde accidiſſet auribus Herodoti, ac ipſis. Verbum συνείλησαν probum eſt, ſed quo nunc auctor uſus non fuit, ſed, prout legitur in optimo MS. συνήλισαν, quod æque probum, & nunc Herodoto præplacuit.

71, 34. Πλέω παρήσομαι.] MS. παρήσομμι. Quod quamvis ſequatur ſingulare ὑπεμνήσομαι, tamen ne ipſum quidem male habet, aut vitioſum videri poteſt. Nam ſimiliter quum ſoleat plerumque interjicere ὡς ἐγὼ οἶκεν, ὡς ἐμοὶ δοκέειν, idem tamen ſæpe quoque adhibere ſolet, τὰ ἡμεῖς ἴδμεν.

71, 35. Κῦρος ἢ ἐπείτε τὰ πάντα.] MS. ignorat voculam δὲ, & recte, ut prorſus in nova narratione.

71, 37. Ἔστι μέν κου ἢ ἄλλα.] MS. ἔστι τὰ μέν κου ἢ ἄλ.

71, 47. Τάφρον μὲν πρῶτα βαθέαλε ... περιθέειν. Nemo poteſt colligere in his aliquid omiſſum eſſe, quum περιθέειν ſic rurſus occurrat c. 180. Attamen præter encliticam in numero ſecundo MS. agnoſcit inter vocabula tertium & quartum alteram uniſyllabicam μιν, quam tanto cautius, quam priorem, cuſtodiri oportuerat, quoniam utique tantum momenti adferebat, quam altera prior, in qua nihil eſt ullius momenti. Lib. 2, 138 dicit περιθεὶς ἢ αὐτὸ αἰμασιήν.

72, 11. Διὰ τεμήκοντα δόμων πλίνθος ταρσὸς καλάμων ὑπεροικέοντες.] En verba nitida profecto & Herodotea, ſed intellectu ardua, quem ingrediar forſan inſtar Labyrinthi, unde vix exitus ſperandus. Laudabile opinor in Valla, Stephano & Porto, quod Græcorum legitime ſecuri neque ea violanda opinantes id egerint, ut ex Latina verſione verus pateret intellectus. Id diſplicuit Salmaſio, ut in Plinianis Exercitat. p. 1230 teſtetur ſe emendare ἀλλὰ τῶν ἰσοδόμων πλίνθων, ex ordine progrediens porro in explicando, tum τέλμα, tum inter ſingulos ordines laterum texta cannarum ſtipata fuiſſe, ut interpretetur *& inter ordinariam laterum ſtructuram texta cannarum ſtipantes*, quæ nimis docta per majorem doctrinam inſuper decorat, ita ut tandem in ſe collabantur. Sumantur enim texta cannarum: an illa ſtipaverunt inter ſtructuram, ut ſtuppa ſtipatur in navium fabrica

inter juncturas tabularum? Certe ita iſtud textum contunderetur, nec textum maneret: cur igitur non ſolutas arundines? Accedit quod in Salmaſiana fabrica tantum uſum præbuerint ταρσοὶ καλάμων, quantum ἡ ἄσφαλτος θερμή. Quod ſi ita eſſet, jam dixiſſet auctor, τέλμαλι χρεώμενοι ἀσφάλτῳ θερμῇ καὶ ταρσοῖς καλάμων, ἐδείμαντο. Nulla enim utriuſque diverſitas fuit. Sed quod amplius eſt, hæc mutatio tollit ſublimitatem menſuræ, quæ ſumta fuit ad comprimendum flumen, plane vagam in ea re cogitationem relinquens, quam Herodotus ſapienter definivit. Quis ea carere velit? Certe illis nequeo uti. Poſt acceſſit Tan. Faber in eadem iſta Epiſtola ad Petavium, & infando ictu vocem τέλμαλι expellit ut gloſſema aſphalti, pro χρεώμενοι formans χριόμενοι *illinentes* vel *intingentes*, tanquam lateres aſphalto ferventi illinerentur, quo tenacior eſſet compages & junctura murorum, qui ex tam exiguis conſtarent partibus; quum Herodotus clare non dicat ferventem aſphaltum, etſi ita vertat quoque Valla, ſed modo calentem. Quantum diſtat *illinere* ab *intingere?* Denique in eo quod ſummam ſpectat, fere ſcurriliter jocatur. Quis enim vertit *per triginta domos lateris?* quod ſic exagitat & majuſculis literis oſtentat, haud dubie tunc febricitantis delirium, quod in aliis ridens exiſtimat legi debere ἀπὸ τεσσαρακονταδόων πλίνθων. Quod jocoſum eſt, addit Gallica, *A chaque trenticme rang de brique.* Atqui hæc ipſa ſunt verba Porti in voce δόμος, quem tamen veretur nominare. Porro τεσσαρακονταδες πλίνθων non poſſunt habere eum ſenſum; ſed ſolummodo iſtæ notant triginta ſolos lateres in ratione computandi, ubi iſte numerus multiplicatus eſt, non laterum ordines. Nocuit viris doctis, quod non viderint vere antiquos Herodoti libros, unde didiciſſent reverentiam antiquitati debitam præſtare, nec mutare, quod ſanctum eſt, præſertim in deſignatione antiqui ædificii, quod inde ſolummodo fidem capit, non ex noſtra fictione. Τέλμαλι χρεώμενοι ἀσφάλτῳ θερμῇ omnino recte dicitur, & recte intelligitur *loco & vice luti utentes bitumine calido*; ubi certe eſt eadem appoſitio, quæ cap. ſeq. αἱ ὀπαμπαὶ αἱμασιὴ πλίνθων. Dehinc recte ſequentia vulgo leguntur, ubi δόμοι dicuntur ab verbo δέμω, quod mox ſubnectitur bis ab Herodoto, adeo ut ea vox auferri ei non debeat, quum ſuam eſſe evincat 2, 127. Ὑποδείμας ὁ τὸ πρῶτον δόμον λίθου Αἰθιοπικοῦ ποικίλου, ubi neſcio cur Valla verterit *domum*, Stephanus *ædificium*. Ex Demetrio Phalereo ſervavit hanc vocem Polybius 10, 22. καθάπερ ἐν οἰκοδομίαις, ἐὰν καθ' μίαν πλίνθον θῇς ἢ καθ' ἕνα δεσμὸν ἢ καθ' ἕνα δόμον. Diodorus Sicul. 1, 64. Τὰς δ' τοίχους ὧν μὲν πενταικαίδεκα δόμους καθεσκεύαζεν ἐκ μέλανος λίθου. Et 17, 115. Εἰς τεσσαράκοντα δόμους διελόμενος τὸν τόπον, καὶ καταγράψας τὰς ὀροφὰς φοινίκων στελέχεσι &c. Et exemplum aliud eſt in citatione fragmenti anonymi apud Caſaubonum ad Strabonem pag. 270. Poſui ergo *compagem*; bene etiam Valla *ordinem*, niſi quod Græca vox congruat magis compagi, in qua rite facienda conſiſtit officium τοῦ δείμαντος, & illic eſt ſedes bitumini vel calci, &, quas hic admixtas dicit, ταρσοῖς καλάμων. Quas conſiderent alii ex lubitu, vocabula explicant *alas arundinum*, quas Valla vocavit *ſummitates*, quoniam in ſummo arundinis naſcuntur, materia nempe leviſſima & par alis avium; quæ cur inſtipata fuerit, dicant periti. Salmaſius dicit ſimpliciter accipi de textis canniciis, quæ ſingulis laterum ordinibus interpoſita erant & bitumine oblita ad continendam ſtructuram. Primo ſi interpoſita, certe non ſtipata: interponuntur enim omnia leniter ad fabricam neceſſaria: alia ratio eſt ſtipandi. Deinde quod ſcribit de ſingulis ordinibus, eſt falſa illius ſuppoſitio. Porro ſi tam multiplex canna adfuit, eaque canna addidit tantam firmitatem ſtructuræ, certe auctores junxiſſent bitumini cannam loquentes de his muris, qui tamen ſolum norunt bitumen. Ridiculus præſertim hac in parte eſt Faber, ſcribens [Quæ texta cum bitumine illita, immo imbuta, eſſent, magnum laterum numerum ſua latitudine tegebant & continebant] Abjicit Salmaſianam ſtructuræ continentiam, & aliam continentiam inducit de numero laterum cum ſua latitudine. Atqui ταρσοὶ iſtæ non illinebantur ex ipſius emendatione, ſed πλίνθοι, quæ commodum præceſſerunt. Sane poſt aliquot ordines demum adhibebantur iſti ταρσοὶ, non per ſingulos; in quo lapſus eſt Salmaſius. Quid autem erunt ἀπὸ τεσσαρακονταδόμων vel δώρων? Hæc utraque offert Th. Gale, prius teſtans ex MS. alterum ex Heſychio, ut perinde ipſe in hoc faciat, quod in Salmaſio videtur culpare, ſine ſuffragiis codicum veterum. Vel maxime cave illi credas in eo, quod tanquam faber addit [Interſerebantur ſtramenta ad lateres ſuſcipiendos, tuendoſque ne ſe attererent, & ſe mutuo ſua duritie confringerent; ſimul & ad conſpiſſandum & conſtringendum bitumen] Non interſerebantur, ſed perſtipabantur; non ſunt ſtramenta,

ta, ſed κάλαμοι & quidem horum ταρσοὶ, non ſuſcipiebant lateres, ſed poſtquam inferior ordo poſitus eſſet, illi infundebatur bitumen calidum, & ſtipabantur alæ arundinum, ut ταρσοὶ etiam fuerunt πτερῶν ἀκρων in avibus. Et quando ſaxa vel lapides coctos vidit quis ſe atterere & mutuo ſua duritie confringere, quum in ædificando alter imponeretur alteri? Et quomodo lateres potuerunt conſpiſſare & conſtringere bitumen? Sunt hæc plena ἀδυναμίας. Et quid ſcripſit nuper Tavernerius? Nempe tomo I. Itinerarii pag. 238. de Bagdat, quam vicinam veteri Seleuciæ, aut ipſam volunt. *La fabrique eſtoit de cette maniere. Sur un lit de cannes ou roſeaux concaſſez & meſlez avec de la paille de bled de l'epaiſſeur d'un pouce & demi, il y a ſept ordres ou rangs de ces briques les unes ſur les autres, y aiant entre chacune un peu de paille. Aprés il y a un autre lit ou couche de meſmes roſeaux ſur lequel on met ſix rangs de brique & cela continuë ainſi en diminuant juſques au haut.* Hinc apparet, quo illa res pertinuerit. His addi debet, quod ſcribit capite ſequenti: *Il y a des reſtes de murailles qui ſont ſi larges qu'il y pourroit paſſer ſix caroſſes de front. Elles ſont de brique cuite au feu, & chaque brique eſt de dix pieds en quarré & de trois d'epais. Les Chroniques du pais diſent que ce ſont les ruines de l'ancienne Babylone.*

72, 15. Οἰκήμασι μονόκωλα.] Contignationem Vallæ approbat Æmil. Portus, quum Salmaſius intelligat ædificia, quæ plura membra adjuncta non habent, ſed ſingulari ſtructura ſurgunt; quibus tamen contraria dicit quæ pluribus cænaculorum contignationibus coaxata ſunt, in Plinianis iiſdem pag. 1006. Erant domunculæ unius conclavis, ut haberent modo unum membrum, prout 2, 126 memorat pyramidem filiæ Cleopis, τὸ ἐξ τὸ κῶλον ἕκαστον &c.

72, 33. Αἱ ὑπερκαμπαὶ &c.] Abſit ut poſſit videri in his quidquam irrepticium, quod ab Stephano projectum oſtentant editiones, ut pateat nihil eas intelligere. Verte; *quod autem ſequitur; curvaturæ* (vel lineæ per cubitos aut angulos flexæ) *juxta utrumque fluminis labrum maceria coctilium laterum prætexitur.* Innuit utraque extremitate muri angulos occurrere, qui ſolent cubiti appellari & qui ducti fuerint ad fluvium, ut inde poſt urbem undiquaque mœnibus incluſam flexura fieret ad interiorem murum, atque item maceriam, quæ utraque hinc initium capientia progrederentur ſecus amnem; maceria quidem inſtar loricæ, & minus emineret, altior vero foret murus. Sic diverſi numeri in appoſitione cap. 205. Γεφύρας τε ζευγνύων ὑπὲρ τ ποταμῦ διάβασιν τῷ τρηχέϊ. Ut mirer Stephanum irrepticiam vocem cauſari; neque incurvæ ſunt utriuſque ripæ, ut ſcripſit Valla, quippe quas recta præter fluvium ductas ſupra affirmavit & ipſe & Herodotus. Concedit tamen Stephano Fridericus, eum non ſine cauſa ſuſpicari irrepticiam [non ſatis enim inter ſe verba cohærent. Et ſatis alias ſententia conſtat; quemadmodum ex adjecta interpretatione liquet.] Interpretatur autem bonus homo: *Cæterum utrique fluminis ripæ maceria è latere coctili prætexitur.* Sic nihil putat intereſſe, utrum ex Herodoto diſcamus, unde incipiat hæc maceria, an non.

72, 34. Αἰμασιὴ πλίνθων ὀπτέων.] Jam dixi in his eſſe epexegeſin. Cæterum hujus αἰμασιᾶς mentio quæ ſequitur ita ut iteretur, advocari huc debet, ut omnia conjuncta nos adjuvent. Itaque mox ait, Καζὰ ἑκάστω ὁδὸν ἐν τῇ αἰμασιῇ τῇ πρὸς τ ποταμὸν πυλίδες ἐπήεσαν. & cap. 191. Καὶ αὐτοὶ ὑπὲρ τὰς αἰμασιὰς ἀναβάντες τὰς πρὸς τὰ χείλεα τ ποταμῦ ἐλαμένας. Sic ter ejus meminit, ut affatim notitia ejus pateat. Unde apparet indecentiſſima oblivio Stephani, qui in neutra αἰμασιᾷ, quam ſub litera H deſignavit, vel unam portam monſtrat in icone Babylonis, quam edidit, ut nihil illic ſit niſi cæca linea; quod ita conſpici non debebat, præſertim quum in eadem ſit alter lapſus, quod portas Babylonis concipit in ſummo arcuatas, quum omnis vetuſtas diſtinxerit arcus & portas, quæ ſimpliciter poſitæ non intelliguntur niſi quadratæ. Quid autem in hac parte agit Suidas ille nunc per Cantabrigiam tantopere celebratus? Ille vero ad hæc attendit, ſcribitque: Αἰμασιὰ, τὸ ἐκ χαλίκων ᾠκοδομημένον τεῖχίον ἀνὰ πηλὸν πρὸς Ἡροδότῳ. ἰῶ τινες ἤρπαζον. Ἕ Ἴωνες οὕτω χρῶνται. δηλοῖ ὃ Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ. Quæ quum nequeant intelligi, ecce tamen quam præclare intelligat Cantabrigienſis ille editor: *Sic apud Herodotum vocatur murus ex parvis lapidibus ſine luto conſtructus, quem nonnulli ἤρπαζον appellant. Sic Iones vocabulum hoc accipiunt, ut declarat Herodotus libro primo.* Itaque illius plagæ aër eſt, qui iſtum ædituo nugaci ſimillimum interpretem docuit, eſſe gentem aut turbam hominum, quæ ἤρπαζον appellet talem murum. Nam tota hæc Latina interpretatio eſt Cantabrigiæ nata, quum Portus aliter interpretatus eſſet, & ſic *quam* maceriam *quidam rapiebant.* Ita hanc ovem ſuam iſta urbs lupo commiſit. Venit raptus quaſi ad Suidam imparatus omnino. Quippe ante XL annos

jam

jam Menagius in Amænitatibus Juris pag. 133. locum Herodoti cum Suida conferens monuerat legendum ὦ τινες ἄρπεζον, idque probat loco Euſtathii ad Odyſſ. Σ, ubi apparet etiam conſenſus Ælii Dionyſii. Hæc utique cum ſint notiſſima vel mediocriter eruditis vel qui prima labra huic poculo admoverunt, tum lepidius eſt, quod reſtat. Nam in MS. Lugdunenſi clare exſtat ſcriptum ἄρπεζον. An credibile eſt non item id ipſum exſtare in ullo ex tribus Bibliothecæ Regiæ, unde & luſcus poterat doceri? Alter locus Herodoti ab Grammaticis apud Menagium citatus exſtat lib. 6 cap. 74. Vos, Menagiani manes, agitate illum turbatorem quietis Suidæ, illum nugacem in tot ſacris locis & vaniſſimum impiumque antiſtitem, furiis meritis præcipitate in iſtam voraginem, ubi ære gravi preſſus anhelet.

72, 38. Τὰς δὴ τ' ποταμὸν ἀγήσας.] Eleganter & maxime commoda ad Herodotum reſtitutione corrigo ex MS. ἰχήσας. Solitus eſt enim noſter iſto verbo ſic uti. Ut cap. 191 de his ipſis: Πάσας τὰς ἐς τ' ποταμὸν πυλίδας ἰχήσας. Sic 2, 17. Ἡ δὴ ἑτέρη τ' ὁδῶν πρὸς ἑσπέρην ἔχει. Imo etiam cap. ſeq. Ἀνάβασις ἐς αὐτὰς ἔχουσα. Et 4, 42 corruperunt iterum hoc Græci ſermonis Herodoteum decus. Notavit quoque Stephanus in Theſauro. Itaque quum idem in Anglicis teſtetur Th. Gale, recte pro gloſſa habens illud ἀγήσας, non dubitavi reponere probabilius.

72, 41. Ὅσαιπερ λαῦραι.] MS. ὅσαιπερ αἱ λαῦραι. Omnino lenius ac politius, etſi prout alii vulgo ediderunt non aliter ſcivit hunc locum citare maximus Caſaubonus ad Athenæum 12, 10. Ubi præclare meretur eruditiſſimus vir de hac Græca λαῦρα, ſed miris modis turbatur in verbis Athenæi ἡ Σαμίων λαῦρα γενή τις ἰὼ γυναικῶν, neque aſſequi poteſt, quid in iſto adjectivo γενὴ lateat, ut varia proferat indigna certe, quum vitium ſit in ſcriptura & legi debeat γέγη τις. vere aliquod lupanar.

72, 48. Περιβόλῳ τε μεγάλῳ & ἰσχ.] MS. accurate perfecteque περιβόλῳ τε μεγάλῳ τε καὶ. Sed inſuper vitioſum eſt, quod præcedit ἐν ᾗ φάρσεϊ ἑκαλέρῳ. Nam dixit jam duo φάρσεα fuiſſe Babylonis: modo non id agit, ut ſcribat regias fuiſſe in ambobus illis φάρσεσι, ſed in altero fuiſſe palatia, in altero templum Beli, ut adeo ſcribi debeat ἑτέρῳ. Utique ſic intellexit quoque Stephanus in icone Babylonis, ponens ſub litera M *la tour ſituée de l'un des coſtez de la ville*, & ſub altera litera N *le palais du roy aſſis de l'autre part*. Sed aliter prorſus agi oportet, nec error eſt in hac voce ἑκαλέρῳ, verum in verbo ἦεν. Res autem ita habet, ut ſcribi debeat Ἐν ᾗ φάρσεϊ ἑκαλέρῳ τ' πόλι· ἐτείχιστο ἐν μέσῳ· ἐν τῷ μὲν τὰ βασιλήια περιβόλῳ τε μεγάλῳ τε καὶ ἰσχυρῷ· ἐν ᾗ τῷ ἑτέρῳ Διὸς Βήλου ἱρὸν &c. *In utraque autem civitatis parte exſtructa ſunt in medio, in una quidem palatium regis, conſepto etiam tum magno, tum valido; in altera templum Jovis Beli* &c. proceſſu narrationis æquiſſimo. Hoc autem Jovis templum diligenter peregit Salmaſius vel ad Hiſtoriam Auguſtam p. 377. vel in Plinianis Exercit. p. 1235.

73, 4. Καὶ δὴ τούτῳ τῷ πύργῳ ἄλλος πύργος ἐπίκ. &c.] Eſt ipſa forma ipſaque deſcriptio, ad quam poſtea Romani inſtruxerunt Cæſareum rogum, de quo ſunt hæc verba Herodiani in libro IV, ubi ait eſſe τεθεωμένον τι ἐς ἰσόπλευρον ἐκ μόνης συμπήξεως ξύλων μεγίστων εἰς σχῆμα οἰκήματος· ἐπ' ἐκείνῳ δὲ ἕτερον σχήματι μὲν ἁπλήσιον, μικρότερον δ' ἐπικειμένου, τρίτον τε & τέταρτον, ἀεὶ δ' ὑποκειμένου μεῖον, ἐς τελευταῖον βραχύταλον περαιοῦται, & hanc adjicit eſſe fabricam pharorum.

73, 6. Ἀνάβασις ἔξωθεν κύκλῳ πρὸς πάντας &c.] Tale quid hodieque narratur in locis prope Tigrim exſtare, ſcribente Tavernerio pag. 229. *A cinq cens pas de cette Moſquée on voit une tour fort ingenieuſement baſtie. Elle a deux eſcaliers par dehors faits en limacon, l'un deſquels eſt plus enfoncé dans la tour que l'autre. Je remarquay ſeulement, qu'elle eſt de brique & qu'elle marque fort ſon antiquité. A un demis lieu de là on voit auſſi trois grands portaux qui ſemblent avoir eſté l'entrée de quelque palais. Il y a meſme de l'apparence qu'il y a eu autrefois en ce lieu-la une grande ville; car plus de trois lieües le long de fleuve on ne voit que des ruines.*

73, 11. Νηὸς ἔπεσι μέγας.] Quam bene nunc convenit Tanaquillo Fabro cum Laurentio Valla! ut quum hic omiſſo Græco poſtremam vocem reddiderit per *aliud*, ipſe Græcam quoque trahat ad eandem metamorphoſin, ut ſcribatur ἄλλος ex neceſſitate quadam proportionum, ut ſuſtinuerit rogare, [ſi octava turris omnium minima fuerit, quî potuit in illa fuiſſe magnum templum?] Fallit ſe ipſe. Cur enim in minima turri Babylonica non potuit fuiſſe magnum templum? Nonne magnum templum fuit, in quo poterat eſſe lectus & quidem magnus, potuit fuiſſe menſa? Quæ plura illic fuerint, non memorat; ſed certe locus debuit fuiſſe ad apparandum hominibus. Neſcit veteres vnol parvi præſertim per Aſiam quales fuerint. Uterque videtur

detur præcipitatus fuiſſe ad iſtam vocem ἄλλῳ per verba quæ mox ſequuntur : Ἔστι δὲ ἐν Βαβυλῶνι ἱρὸς ὁ ἄλλος κάτω νηός, donec tandem ſequatur ἄλλῳ βωμὸς μέγας. Ita ſcilicet hoc etiam in loco ſcripſit Herodotus, ſi temeritati credimus. Certe etiam Fridericus retinuit iſtud *aliud*. Sed ſubtilior Marshamus ſine dubio ponit νηὸν μέγαν *fanum ingens*.

73, 13. Καὶ ἡ τράπεζα.] Sic nempe per articuli præpoſitionem debebat demonſtrari menſa iſta, & quum κλίνη illo careat, τράπεζα carere non poterat. Quid nugacius tali aut librariorum aut editorum turba? Laudatiſſime membrana MS. exhibet Herodoti veram manum καί οἱ τράπεζα, ut infra, Καί οἱ τράπεζα μεγάλη παρακέεται χρυσέη.

73, 20. Καὶ ἀμπαύεσθαι.] Scio & Græcis & Herodoto talia eſſe, ut ἀμβώσας, ἀμβολάδην, immo & paulo ante præceſſiſſe vocem ἀμπαυσήμενοι, velut ad confirmationem in anteceſſum vocis ſequuturæ ex eadem derivatione. Attamen Mediceus MS. ἀναπαύεσθαι. Itaque probavi. Mireris forſan cur id fecerim, quum ſic exigat ipſa fides.

73, 27. Οὐ γὰρ δὴ ἀεί ἐστι.] MS. ὃ γὰρ ἂν ἀεί ἐστι.

73, 28. Ἔσω ἐς τὸ νεών.] MS. ἔσω ἐν τῷ νηῷ.

73, 32. Καὶ τὸ βάθρον.] Valla reddit *& ſuſtentaculum*. Fero, ſi intellexerit. Certe βάθρον iſti uſui non inſervit, ut foret ſuſtentando. Commodius igitur ab Stephano redditur *ſcamnum*; idque accepit Fridericus, etiam in Chronicis uſurpavit Marshamus pag. 550. Quod tamen cum ſit vagum nimis, & βάθρον duplici uſui fuerit, tum ad adſcendendum in thronum, tum ad pedes ſedentis, ut illi inniterentur inſtar ὑποποδίου, malui interpretari *gradum*.

73, 39. Χίλια τάλαντα.] Res clara eſt. Verterat tamen Valla *centum millia talentorum*. Eum arguit in verbo καταζυγίζειν Æmil. Portus, negans id eſſe in Græco, mira taciturnitate prætermittens Stephanum, qui Porti verſionem ſic fœde immutabat *quotannis libanotum ad pondus centum mill. tal. adolent*. Id correxi; neque enim opinor illis aliquam cauſam fuiſſe, ut in Græco ſcripſerint aut ſuſpicati fuerint δεκάκις μύρια, vel ut Fridericus ἑκαλοντακισχίλια, ſi ita Græci modo dixerunt: nam in illo numero jam venerunt ad myriadas.

73, 43. Μέν νυν οὐκ εἶδον.] Polite explet defectum ſermonem MS. μέν μιν οὐκ εἶδον. Quid vero? an iſtam vocem inſero ex arcana lectione codicis Italici? Immo ſic plene edidit Aldus, edidit Camerarius, Stephanus in culpa eſt, ex cujus editione anni 1592 exulare cœpit, & perſeverat Germana atque item Anglica.

74, 6. Χώματα ἀνὰ τὸ πεδίον.] Quæ illuſtrantur ab Scaligero in Animadverſion. pag. 16. Mox quod margini appoſuit Stephanus ῥέοντα πρότερον ἰθὺ probat MS. Mediceus, unde excepi libens, quotieſcunque etiam iteretur id verbum.

74, 15. Εὑρεῖν πολλαπλὸν, ῥέοντα πρότερον ἰθὺν, ὃς σφι διὰ τῆς πόλιος μέσης ῥεῖ &c.] Hæc ſunt leniſſima & ad intelligentiam bene prona. Quum Ninum recuperare nequiret, aut ad munimentum validum reſtituere, & ibi limites ſuos munire, illi urbi valere dicens magnanima Nitocris, circumſpexit, quid poſſet excogitari ad muniendam aliam urbem & quidem caput regni, nempe Babylonem, cujus ille ſitus erat, ut fluvius Euphrates per mediam flueret. Unde igitur iſti pio ac probo Bocharto potuit innaſci tantus amor criminandi, ut citaret hunc locum & ſcriberet in Phaleg lib. 4 cap. 22 [Quid quod horum ſinguli ſibi non conſtant, & de ſitu ejuſdem urbis ſcribunt plane ἀσύμφωνα. Herodotus lib. 1 cap. 185 obiter de Nino loquutus, Euphratem amnem fluere ſcribit διὰ τῆς πόλιος μέσης *per mediam urbem*. Sed id recantat idem his verbis cap. 193 ejuſdem libri: τὸν Τίγριν παρ' ὃν Νῖνος οἰκέαται, *Tigrim ad quem Ninus habitatur*. Et rurſus cap. 150 libri ſecundi; τὸν Τίγρεα πολλαπλὸν παρρέοντα τὴν Νῖνον *Tigrim fluvium Ninum præterfluentem*.] Mihi præ dolore excidunt lacrimæ. At vos, doctiſſimi Viri, tu Sarravi, tu Grentemeſnili, qui cum Bocharto vixiſtis, & Herodotum legeratis, potuiſtis taciti concoquere, ut tot editionibus tam magna manus conſpurcaretur? Debuit viventi Bocharto id indicari, ut verteret manum ſtylumque ac meliora ſciens deſiſteret ab tam calumnioſa dica ſcribenda. An per hæc loca reclamare etiam aliquid dicetur Herodotus, ille immo diſtincte variat ſermonem de fluviis, & Tigrin ait præterfluere Ninum, quum Euphrates transfluat mediam Babylona. Quicunque proximus ſanguine ſuperſtes es, cura ut hujus nævi memoria univerſa aboleatur. Herodotus major eſt, quam ut ſic attaminetur. Sed quum talis ſit Theologia, quid mirum, ſi Chronologia cæco furore ruens & per aërem imaginata ſe videre momenta temporum per Parcas cifris Ægypti, Arabiæ, Chaldææ & Perſidos æternis tabulis inciſa exclamet Herodotum mentiri?

74, 29. Ὦρυσε ἑλυρὸν λίμνης.] MS. λίμνη. Quod adeo temerarium non videtur, ut ſic ab Herodoto ſcriptum opiner; nam ita rurſus pag. ſeq. ἐπεί τε δὴ ὦρυσε τὸ ἑλυρὸν τῇ λιμνῇ.

74, 31. Εὖρος δὲ τὸ πλέθρον &c.] Ut ſolet interdum Jo. Fridericus Vallam, quem in præfatione nominavit, hîc illic per notulas veterem interpretem vocare & carpere, ſic & hoc loco arguit verſionem ejus *latitudine vero ejus quoquo verſus*, idque propterea quod ſic intellexerit latitudinem vel τὸ πλάτος καὶ διάμετρον, quum Herodotus intelligat latitudinem ſeu flexum circumcirca, quam verſionem pro Vallenſi ſupponit, &, quod in eadem notulâ addit, ambitum paludis & id quod mox dicit μακρὴν περίοδον τῆς λίμνης. Non opinor aliud intellexiſſe Vallam, etſi per iſtas voces dederit occaſionem aliter de eo cogitandi.

74, 35. Λίθος ἀγομένη.] MS. ἀγαγομένη. Cap. 196 Ἀπαγαγέσθαι. 2, 64 Ἀγαγόμενον ἀνθρώπους. Huc pertinet, quod in fine cap. 186 reſtitui jubebat codex optimus Ἐκ τῆς λίμνης ἐξήγαγε pro vulgato ἐξάγαγε, ut 2, 115 ἀνήγαγε MS. habet pro vulgato ἀνῆγε.

74, 41. Περίοδος τῆς λίμνης μακρή.] MS. μακρὸς. Sic viciſſim cap. 193 μεδίμνοι Ἀττικῆς, quod notaverat jam Stephanus, ipſe quoque deprehendi in MS. optimo. vide alia ad 38, 47.

74, 47. Τῶν περὶ Λέρων βασιλέων.] MS. περὶ τέρων. Sic ſupra, ſic infra, at 2, 140 dicit οἱ περὶ τέρους γεγόμενοι βασιλῆες Ἀμυρταίου.

75, 7. Ἐν τῷ ἐπίπλῳ τοῦτο.] MS. ἐν ᾧ. ut jam patefeciſſe memini. Utrum hîc notatio mutat? ut ſic de tempore, ſed τῷ de aliis maluerit? an quæcunque alia cauſa?

75, 9. Τὰ χείλεα δὲ πορφυρέα καὶ τὴν πόλιν ἀνὰ καὶ τὰς καταβάσιας.] Non vitupero repetitionem præpoſitionis καὶ, utpote quæ repetitio etiam placet Herodoto, ſed ubi placere poteſt, ut cap. 191. Κατά τε τὸ πορφυρέον ἀνὰ καὶ τὴν λίμνην. Sed magna prorſum in his reſidet ineptia. Nam quum dicit labra fluvii per urbem, an poſſunt alia ulla intelligi, quam quæ ſunt prope deſcenſus, imo quam in quibus ipſis deſcenſus eſt extra portulas? Certe enim non per alias urbis partes cucurrit flumen, ita ut quum dicatur Nitocris fluvii labra per omnem urbem lapide ſtruxiſſe, id omnino intelligi debeat & tantum poſſit, factum circa deſcenſus ex tranſverſis plateis ad fluvium. Legendum procul dubio delecta altera particula καὶ τὴν πόλιν ἀνὰ τὰς καταβάσιας. Innuit enim Herodotus tum reliquis partibus ſimplicem circa fluvii ripas murum ductum, tum ipſos illos deſcenſus ab ipſa rectę concinnatos fuiſſe, & majore quadam impenſa & mole, quam alia ripæ pars, roboratos. Jungi enim oportet τὰ χείλεα δὲ πορφυρέα ἀνὰ τὰς καταβάσιας. Ignorat puriſſime ſpuriam particulam codex MS. & videtur quoque non agnoviſſe interpres.

75, 15. Ἐπείλεσε δὲ ἐπ' αὐτ.] MS. ἐπιλέσε. Sic ἐτάγεσον, πωλέεσκε, & quæ ſic plura: certe ejus quoque generis eſt, quod ſequitur ἀπαίρεσον, quod ut Stephanus vidit in ſuis, ita ipſe in Mediceo id offendens repoſui pro vulgato ἀπαειρέσιον: prout etiam Ἀλφοιτίονες pro ſimplici φοιτέονες. quæ acceſſio eſt meritiſſima.

75, 26. Ἡ δὲ αὐτὴ βασίλεια.] MS. ἡ δ' αὐτὴ αὕτη βασίλ. ut 2, 198. Ταυτὰ δὲ ταῦτα καὶ Αἰγύπτιοι ποιέουσι. Deinde eſt in eodem λαοφόρων, non λεωφόρων.

76, 2. Τῷ παιδὸς δὲ ἐωυτῷ τύνομα Λαβυνίτης.] De hoc loco quum ſcripſiſſet Scaliger in Animadverſionibus pag. 91 ita [apud Babylonios Labynitus, id eſt Nabonidus, & Nabuchodonoſorus idem Herodoto] in Emendatione Temporum pag. 579 & hoc ipſum & alia grandiora profert, quæ videas licet.

76, 3. Στρατιὴν δὲ βασιλεὺς.] MS. δὲ δὴ βασ. Erat enim hic exceſſus ad morem regis Perſici tam novus, quam in præcedente periodo eſt reditus in hiſtoriæ viam, ut utrobique iſta particula merito interponatur.

76, 9. Ἅμαξαι τετρακύκλοι ἡμιόνειαι.] Interpretatur Valla, *carrucæ quatuor rotarum*, quum carrucas pateat non fuiſſe fabricatas in hunc uſum, quem colligere licet ex capite 27 libri 11 de re vehicularia Cl. Schefferi, qui idcirco in capite 19 ejuſdem libri ſtatuit rectius futurum *multa plauſtra quatuor rot.* Recte ad differentiam, quum alioquin ἁμάξας dicat ſimpliciter, ut 4, 62. Attamen Gatakerus lib. 2 cap. 5 Adverſar. reddiderat *petorritis multis ſecum inter impedimenta vehendam.* Nam de Choaſpe egerunt & alii & Salmaſius in Plinianis pag. 699.

76, 11. Ὅποι ἂν ἐλαύνοι.] Ubique occurrens verbum. Sed nunc MS. ὅποι ἂν ἐλαύνησι. Quid dicemus? utrum placet poſtremam ſyllabam σι natam ex corrupta diverſa lectione οι, hærente librario priore inter voces ἐλαύνῃ & ἐλαύνοι (ut videmus hæc in MSS. mixta) ac propterea utramque poſtremam ſyllabam exprimente, quæ poſtea ex οι in σι depravata adhæſit ipſi verbo? an ve-

vero esse aliam hujus verbi formam, nunc quidem abolitam, sed Herodoti tempore Helladi & Herodoto usurpatam abscondi ἐλαύνημι. An non simile huic verbum κατειργνῦσι, quod exstat 4, 69, non observatum Porto, quum habeat καλέεργον *Ion. pro com.* κατείργον, quod etiam habet hic scriptor; sicut observat alterum ἐσειργνῦσι ex 2, 86. Quæ composita nec ipse Stephanus annotavit in grandi Thesauro.

76, 21. Κάρτα γὴ δή.] Id vero jam nimium quidem, nec tam adversativa ex spectatur, sed ut narrationis pars leniſſime succedat. Id probat MS. κάρτα τε δή. ac mox γόνυ ὑπερεχέσας, non γόνυ μὴ βρ. quod vani & prolationem Herodoteam non ferentes videntur sic mutavisse.

76, 31. Ἤνετο μὲν τὸ ἔργον.] Sic edidi sane non invitus, quum emendatissima membrana Medicea conspiraret cum MSStis, unde id ipsum verbum produxit Stephanus; sed adeo non curavit, ut id nunc in marginem abjiciens, in Thesauro pulcherrimum hoc exemplum annotare detrectarit, ubi tamen de hac forma istius verbi agit, & quasi ipse nesciret, sub Budæi nomine ex Herodoto citet ἀνόμωον ἔτος de exacto anno, quod scimus exstare 7, 20. Πέμπτῳ γὰρ ἔτει ἀνομώω, etsi neque Portus memorare voluerit.

76, 39. Κατελήφθησαν ἐς τὸ ἄστυ.] Lapsum credo esse typographicum pro κατελήφθησαν. quod est in MS. & semper auctori adhibitum, plane ut in libri hujus capite 176, cujus varia exempla composuit diligenter Portus in Lexico, qui & hunc locum recte producit, ut pateat hunc errorem ignoratum prioribus, adeo ut etiam Stephanina anni 1592 ab eo sit immunis, ab Germanica incaute fuisse admissum, Anglica imitante.

76, 42. Προσάξαντο.] Nescio unde petant hoc verbum lectores, nescio unde petiverint interpretes: certe Latinum *comportaverant* proprie huc non accedit. Portus hunc locum noluit attingere, sed producit verbum προσεσάξαντο ex lib. 8. cap. 20. At hoc ipsum est, quod in hoc loco adhibuit Herodotus. Sic enim planissime scriptum habet optimus MS. προσεσάξαντο.

77, 2. Τῇ ἐξῆς.] MS. ἐξῆ. Et hoc verbum est, quo antea de Halye fluvio, infra de Nilo utitur auctor, ut videre est apud Portum. Mox deinde Stephanus eandem pruriginem scabit ὅτῳ γὴ δὴ τάξας ponens in margine, quum vulgo edatur ὅτῳ δὴ τάξας. Sed verum est ὅτῳ τε δὴ τάξας, quod profero ex MS. Mediceo.

77, 14. Καζὰ τὸ ῥέεθρον ᾧ Εὐφρήτεϊ ποταμῷ ὑπονενοσηκότι ἀνδρείως ἐς μέσον μηρὸν μάλιστά κη καζὰ τοῦτο ἰσῆγε ζαν.] Negari nequit bellos Herodoto contigisse interpretes & curatores, qui & edere ita & explicare hæc omnia potuerunt. At profecto nec dictum uspiam ulli Græco reor ἀνδρείως ἐσιέναι, ut illi jungunt in Latinis, quum palam sit in Græcis ita eos distinguere, ut verba ὑπονενοσηκότι ἀνδρείως ἐς μέσον μηρὸν μάλιστά κη separata velint esse ab reliquis. Id illi interpretari debuerunt sine tormento trajectarum vocum & Herodoti sententiam expiscari, non omnibus permixtis suam exponere. Sed & laudatio illa, quasi viriliter fecerint, intempestiva prorsus est, nec aliter etiamnum se gerunt, quam stolidè audaces & quidem in perniciem suam, si adfuisset Babyloniis bona mens. Immo ut videas omnia rejicula esse (id enim certe fateberis) nisi ex utilissimo apographo sic restituantur & distinguantur, en tibi quod fero: καζὰ τὸ ῥέεθρον, ᾧ Εὐφρήτεϊ ποταμῷ ὑπονενοσηκότι ἀνδρὶ ὡς ἐς μέσον μηρὸν μάλιστά κη, καζὰ &c. Verto. *Persæ, qui ordinati erant prope alveum, postquam Euphrates fluvius subsedisset, ut transiret vir circiter medio femore tenus, illic Babylonem introierunt.* Non fallit me animus, quin egregius lector hanc unam præstantissimam emendationem clarissime causas corruptelæ aperientem sit exosculaturus, adeo ut fides optimi libri dubia ulterius esse non possit. Dativus ille ἀνδρὶ plane Geographicus illustrationem accipit ex notis paternis ad Livium lib. 1. cap. 8. Ἀνδρὶ ponit pro quocunque transeunte, ut plane videas Herodotum sibi similem, ecce lib. 7 cap. 60. Αἱμασιὴ περιέβαλλον καζὰ τὸ κύκλον, ὕψος ἀνήκουσαν ἀνδρὶ ἐς τὸ ὀμφαλόν. Sed neque dissimilia sunt 3, 22. Ὀγδώκοντα δὲ ἕτερα ζόης πλήρωμα ἀνδρὶ μακρόταλον περιέεσθαι. 4, 22. Ἐπεὰν ἀνδρὶ ὑποθάνῃ πατήρ. Etiam ejusdem generis 4, 20 Διαβάντι, & seq. cap. Ἀποκλίναντι. 7, 198 ἰόντι. Distinguere potes, ut volueris, & voces ᾧ Εὐφρήτεϊ ποταμῷ possunt perinde commode referri ad præcedens ῥέεθρον, quam ad sequentia ὑπονενοσηκότι &c. Ideo nunc aliter exhibeo, quam in contextu. Utere quo libet.

77, 36. Τὰς τέσσερας τρέφει μία.] Maligni sunt & parci erga Herodotum posteriores, qui ne illa quidem ei volunt linquere, quæ ipse ad copiam protulit. Hinc enim MS. τὰς τέσσερας μιῶας τρέφει μίη. Omnino rectissime.

77, 42. Τελαίχμῃ τῷ Ἀρταβάζου.] MS. Τελταιλαίγμῃ. idque probum judico, ut in li-

bro 7, 82. Eſt enim idem nomen: quod ſcribo per tertiam literam, quia ſic exſtat in ſcripto libro, non per χ.

78, 11. Καὶ κηλωνίοισι.] MS. liquide refert ᾗ κηλωνήϊοισι. Quæ eſt illa ipſa forma, quam uſurpamus hodieque in lib. 6. cap. 119, quæ hinc quidem confirmatur eſſe veriſſima, quicquid etiam ſuſpicetur Portus. Et hinc apparet, quod ſupra occurrebat ἐδωλίωσι, non ſcripturum fuiſſe Herodotum, ſed ἐδωλήϊοισι, ſi uſus ea vocis forma fuiſſet, quod nimis facile crediderunt. Quod mireris, non aliter citat Salmaſius in Plinianis pag. 589. Hoc rectum. Sed contineat quæſo manum, & ne doceat Herodotum, quomodo Ionice pronunciari ea vox debeat. Illic etiam pag. 581 citat ſequentia Herodoti verba Ἐπεὰν ἄεισα αὐτὴ ἐωυτῆς ἐνείκῃ, quum in editionibus exſtet ἐπεὰν ᾖ ἄεισα. Quod miror, quoniam in MS. legebam ἐπειδὴ ἂν ἄεισα, quod & ſequutus fui, ſed δὲ invaſit male. Sed & ſequentia vides citata eſſe ab viro maximo, prout edita ſunt, quod patuit ad 74, 15. ut videatur rejeciſſe, quod Stephanus ad marginem poſuit οἴκηλο. Quam felix fuiſſet ejus memoria, ſi univerſum locum omiſiſſet? Nec enim cognitam habuit Herodoti manum, quam nunc accipe ex MS. Mediceo, πόλις οἱ ὠικηλο.

78, 27. Τεσσέρων διπελέων δακτύλων.] At quinam ſunt illi διπελεῖς δάκτυλοι, quia velut in materiariam tabernam ingreſſi culmina ad digitorum menſuras mercabimur? Dicit ergo Valla *maximorum*. At ſanctitas publica negat eſſe eaſdem juſtas menſuras vel maximas vel minimas. Non enim reſpicimus in communi uſu ad cubitos regios. Alius eſt Valla, alius Herodotus, qui ſcripſit διπέλεως, ut præter MSS. Stephani probat inculpatus ille codex Florentiæ. Non fui igitur ſegnis in reparando auctore. Cl. Fridericus nequivit hinc abire ſine mentione variæ lectionis in hoc adverbio, & addit [ut ſic quaternûm fere digitorum latitudo ſignificetur] quum notet aut juſte impleri aut ſuperari potius hanc menſuram, & *fere* ſibi ſervare potuerit.

78, 28. Ὅσον ἡ δένδρα μέγαθος γίνεται.] Hoc plebeium eſt ad id quod ſcripſit Herodotus, exſtatque fideliter cuſtoditum in MS. ὅσον ἡ δένδρον μέγεθος γίν. ubi notabis vocem μέγεθος eſſe quarti caſus, ut addi debeat illis, quæ notavi ſub numeris 6, 34. prout etiam ſimile eſt c. 202. Λέσβῳ μεγάθεα πεφυκότα πλοίας. Perinde ut 2, 32. Παύλας τοῖσι ἄγκεσι τὸ μέγεθος ἴσας. Et c. 71. Immo nunquam Herodotus in his locutionibus vocem μέγεθος ulli alii junctam voluit, eſtque inprimis notabile exemplum 118, 42. ubi MS. plane διπηχέων. Prorſus ſimile eſt quod c. 199 ſequetur: Τὸ δὲ ἀργύριον μέγεθός ἐστι ὅσον ὦν, ubi poſt tertiam vocem prave diſtinguunt.

78, 36. Τὰς συκέων τρόπον θερμαίνεσι.] Citatur hic locus ab Salmaſio in Plinianis pag. 1334, ubi plenis follibus legi & diſtingui jubet verba, quæ vulgo non recte habeant. Ea tu ſcrutare lector. Nam quia vitioſe illic magis credo ab typis actum, huc adferre commode illa nequeo, & incommode non placet.

78, 42. Κατάπερ δὴ οἱ ὄλυνθοι.] MS. omittit particulam δὴ. & mox ἀπιεῖσι pro ἀπιᾶσι.

78, 48. Νομέας ἰτέης ταμόμενοι.] Hi νομέες ſæpe verſati ſunt & cæſi & in eis Valla ambuſtus. Ultimus qui acceſſit, eſt Cl. Græv. ius ad Solœciſtam Luciani pag. 113. Nonne ſatis tarde? nam poſt Brodeum & Leopardum popularis ipſius Fridericus jam bene correxerat pag. 321 etiam omiſſis *pecuariis*, quos cognatus ejuſdem Jungermannus, alia vitioſa bene mutans, reliquerat. Jubet videre quæ docuerit Schefferus. Vide quæſo illa, & dic mihi, an non ſint oppido macilenta? immo quæ ſint illa, quæ doceat?

79, 13. Ἐπεὰν ἴν.] MS. ἐπεὰν ἂν, quod certe Ionicum & continuum in Herodoto, ut nunc id ei eripi non debuerit.

79, 16. Ἀπεκήρυξαν.] Eſt notum verbum in jure etiam Græco, ſed non hujus loci, & ut notet abdicare & ultro abjicere, ut pro lucro habeatur ea re ſpoliatum eſſe. At hi ſane non ſic conſuluerunt in navigiis ſuis. Hinc oppido notabile eſt, quod legitur in optimo MS. ἀπεινεκήρυξαν, ita ut ſuper ι habeat poſitum ε, ut etſi forte quid lateat neſciam, hactenus tamen obſervaverim, ut ediderim ἀπενεκήρυξαν, ut decompoſitum pateret, ſatis alioqui rarum, ſed ideo Herodoteum, & quod notet, ibi in urbe ſolitos ea præconio ſubjicere; quod intelligis plurimum diſtare ab iſto compoſito nimis hîc incommodo.

79, 25. Καὶ ἐπὶ τέτῳ.] MS. ᾗ ἐπὶ τέτοι. Et recte ex modo ſcribendi, nec intercedit terminatio ſic ter geminata. In qua tamen videntur offendiſſe lectores: unde enim potuit huc delabi Fridericus, ut ederet ἐπενδύνεσι, quum ante illum ab omnibus fuerit editum ἐπενδύνῃ. Id quidem eſt principale facinus. Sed inconſulte agitur in diſtinguendo. Nam cur in Latinis non ita diſtinguitur pænula ab calceis, ut in Græ-

Græcis? Sed ſcias oportet hic quoque ſubeſſe fallaciam, quam aperit optimus MS. legendo ἀξιεδαπλόμενον ὑποδήματα ἔχων. Sic omnia planiſſima.

79, 28. Βοιωλικῆζι.] MS. Βοιωλίηζι, ut ex oraculo citat Βοιώτιον ἄνδρα Stephanus Byz. in v. Ἄρνη. Et 5, 88 ἐόντα Δωρίδα mavult, quam Δωριλώ.

Ibidem. Κομῶντες τὰς κεφαλὰς, μίτρῃζι ἀναδέονται.] Reliqui Herodotum arbitrio aliorum, qui conſenſu ita diſtinguunt, quum ego gnarus κομᾶν non licere homini in humeris aut brachio, crederem Herodotum junxiſſe τὰς κεφαλὰς μίτρῃζι ἀναδέοντ), ut apud Ælian. 4 Var. 22. Κορύμβες ἢ ἀναδήμενοι τ ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν.

79, 33. Μῆλον ἢ ῥόδον ἢ κρίνον ἢ αἰετὸς.] Hoc ſpecimen conſuetudinis Babylonicæ melius ob oculos hodie poni nequit, quam ex tabula Iſiaca, ubi talia ſceptra vel haſtæ infinitæ cum iſtis ornamentis, ut ſic quaſi Herodoto interprete diſcamus, unde ea res ad Ægyptios venerit; quippe Babylona ſtatuit quaſi originem hujus rei, & ubi præcipuus erat uſus. In cap. 198 vides aliud commune Babyloni & Ægypto.

79, 37. Ὁ μὲν σοφώτατος ἔδε, καζὰ &c.] Sic diſtinxi hunc locum obſequutus neceſſariæ, poſt deviam ab vero interpretationem Vallæ, monitioni præclari viri Jo. Friderici, quam large commendat in præfatione.

79, 45. Πεῤθείη.] MS. πρηθείη. 2, 54 Ἐς Λιβύλλων πρηθῆσαν. Et non diu ante legimus ἀνδραποδισθέντας πρηθλῶαι.

80, 6. Ὅς τις θέλῃ.] MS. θέλοι. Deinde quod ſequitur, τῷ τὸ ἐλάχιστον ἐπισαμβίῳ, & vertitur, *qui minimo contentus eſſet*, ſi recte inſpicias, omnino nihil tale exprimit, & neceſſario corrigendum ὑπισαμβίῳ, ut legitur in MS. donec adhæreret illi, qui in minimum conſentiret aut promitteret. ut cap. 208 ὑπέχῃ de pollicendo.

80, 15. Οὕτω ἀνάγεσθαι.] Unde locum huic compoſito ad hanc cauſam? Longe æquius legitur in MS. ἀπάγεσθαι. Deinde MS. διετέλεοσε, quo inclinabant etiam codices Stephani, ſed Ioniſmo abciſo.

80, 34. Οὔπω σφι ἔξεσι.] Vox prima non eſt hujus ſententiæ, & bene MS. ὅ σφι ἔξεσι.

80, 38. Πυρὶ θυμίημα καταγιζόμενον ἴζει.] Ad iſta ſic annotavit Jo. Fridericus, quum vertiſſet *igni ſuffitum adolendo facit* [τὸ ἴζειν active hic accipio, ut ex interpretatione liquet. Valla minus accommodate ad verba *adhibito thymiamati aſſidet*. Niſi is forte (ut ſuſpicor) pro πυρὶ legit ἐπὶ θυμίημα καλαγ. ἴζει] Sic ille, addens quoque in præfatione Vallam nimis frigide vertiſſe, & ex auctoritate Herodoti & Vallæ interpretatione errorem irrepſiſſe in vulgata Lexica. Et ſane H. Stephanus in indice Theſauri exponit *adolere*, & citat ex Herodoto καταγιζόμενον πυρὶ θυμίημα, ut appareat unde iſte hæc habeat. Immo ſic obſcedit eundem inſignem virum hic locus ita lectus, ut non dubitaverit ſcribere etiam in Recenſione vocum Herodoti pag. 728 hujus editionis [καταγίζειν, ut καταγίζειν πυρὶ *igni conſecrare*, Item immolare & ſacrificare Clione c. 86. & Melpomene c. 35]. Scias in neutro loco exſtare vocem πυρί. Qualiacunque ea ſunt, MS. Mediceus plane habet ἐπὶ. Et quod exiſtimat Fridericus de verbo ἴζειν, Herodotus pronunciat illum falli 5, 25. Ἐς τ ἴζων ἐδίκαζε, ubi omnino eſt *ſedens*, non *ſtatuens*, ut putabat intelligendum.

80, 40. Λῆνται ἀμφότεροι.] Vim ſuam affert, quod legitur in optimo MS. λῆνται ἢ ἀμφότεροι, ac deinde ποιεῦζι pro ποιέεζι.

81, 19. Εἴδεός τε ἐπαγμένου] Mire in hoc participio agunt Henr. Stephanus & Æmil. Portus. Ille enim in indice Theſauri ſui ſic notavit [Ἐπαμμένους εἴδεϊ παῖδας, Pueros forma præditos ex Herodoto] Proculdubio alluſit ad 8, 105. At vero poſterior ſic agit in Lexico Ionico [Ἐπαγμένος Ion. pro com. ἐπηγμένος. Ad aliquid addictus. Ad aliquid progreſſus. ὅσαι γυναῖκες εἴδεϊ ἐπαγμέναι εἰσί. Quotquot mulieres ad formam ſunt progreſſæ. 1. Quotquot ſunt formoſæ 52, 6] qui numerus innuit hunc locum. Sed & aliud ab eo projicitur [Εἴδεϊ ἐπαμμένοι παῖδες. Herodotea locutio p. 314, 6. Pueri formoſi q. d. Pueri, qui formam attingunt egregiam ſcil. 1. Pueri egregia forma præditi. Εἶδος enim eſt mediæ ſignificationis vocabulum.] Ergo hactenus Stephanus. Sed Porto notus fuit uterque locus. verum qua ratione comparari deberent, uterque aut neſcivit, aut detrectavit loqui & lectorem pro virili inſtruere. Sed quid aliud proferunt, quam quod valde clauſos relinquit oculos lectoris, Porto tantum in his poſtremis exiguam ſcientiam projiciente & alterum audacter diſtinguente ab altero. Quid enim aliud hic eſt, quam participium ab præſenti ἐφάπτομαι, unde quum vulgo ſit ἐφημμένος, noſter more ſuo præbet ἐπαμμένος. Ne dubita. Nam & egregia Medicea membrana prorſus habet ἐπαμμέναι, quod eſt ejuſdem prorſus monetæ illi ἐπαμμένους lib. 2 cap. 121.

81, 28. Κατεσέαζι] MS. κατεσᾶζι.

81, 37. Τὰ ἐωυτὸν ποιήσασθαι.] MS. ὑπ' ἐωυτῶι.

82, 4. Καλαγιαζομένη.] Equidem venit hoc ab ipso Aldo. Sed est nullius momenti, quum & optimus MS. legat καλαγιζομένη, & ipse Herodotus passim non aliter loquatur, ut notavit exempla Portus.

82, 12. Στόμαζι ἢ ἐξερεύγεται τεσσερακοντα.] Hæc verba observari oportet ad spectandum insigni exemplo, quam magnifice & ample largiti sint de Herodoteo etiam antiqui. Scribit enim claris verbis Strabo lib. XI Herodotum dicere eum εἰς τεσσαρακοντα ποταμοὺς σχίζεσθαι, μεσίζειν ἢ Σκύθας καὶ Βακτριανούς. Unde abest longe Herodotus, nec si fluvius inter montana profluens, hic illic inveniens vallem, ita ut in eam effluat aliquid aquæ, is statim fluvius novus dici debet, præsertim si ista aqua dispergatur in arenas aut paludes, ut clare de hoc Araxe testatur Herodotus. Itaque Vossius ad Melam lib. 3 cap. 5 mirabiliter circumiens in quærendo Araxe non tantum in meridiano latere Caspii maris, sed etiam boreali, & ubique eum reperiens, testatur Herodotum scribere Araxem quadraginta ostia, sive potius ἐκβολὰς habere. Prius recte: quod cur corrigendum ita censuerit, ignoro. Non enim sunt ἐκβολαὶ dicendæ, quippe quæ integros possunt constituere fluvios. Idem Vossius lib. 2 cap. 2 ibidem tangit quæ Herodotus de accolis Araxis scribit, eos inveniisse talia quorum odore inebriarentur. Primo an iste *potus* vocari possit, viderit. Secundo non herbam aut plantam esse dicit Herodotus, uti hederam, arbutum, cyclaminum aut simile origano, sed ἐξευρῆσθαι δένδρεα καρπὸς τοιούσδε τινας φέροντα. Itaque ut ludicrum exitu simile est, ita nequeunt hæc ita inter se componi, ut eadem re pariter Thraces & Araxeni fuerint usi. Quam bene dixit Herodotus ἐξερεύγεσθαι?

82, 14. Κατοικεῖσθαι.] MS. κατοικῆσθαι. An non notavit Portus ἡείνε & dici ab Herodoto pro εἰείνε, quum cap. 203 dicat tamen εἰείω.

82, 20. Τὰ μὲν δὴ Ἕλληνες ναυτίλλονται πᾶσαν.] Ita scribunt nugatores, & qui male coctum aliquid hodiernum eructant, ut nempe conveniant rite casus. Sed non οἱ χαριέστεροι. Utique pereleganter & proprie ad manum Herodoti Mediceus ille codex MS. præfert πᾶσα. Sic enim omnino scribendum. Syntaxis est, πᾶσα δὴ, τὰ δὲ Ἕλληνες μὲν ναυτίλλονται. *Omne enim illud mare, quod quidem Græci navigant.* Sine ope istius codicis ne odorari quidem ullus potuisset hanc emeditatam profecto Herodoti loquutionem.

82, 23. Εἰρεσίῃ χρεωμένῳ.] Observari debet conditio hæc, quam ponit Herodotus, & absque qua non debet de longitudine hujus maris disputari: id quod strenue fecit Vossius ille idem ad Melam 3, 5, & ipsi quoque, quibus illic obtrectat.

82, 30. Ἐξ ὕλης ἀχρίης ζώοντα.] Rarus quidem præpositionis istius usus in hoc genere sermonis apud auctorem nostrum, ut 8, 106 ποιεύμενοι ἐκ τυτέων τὰ ζόλα. Sed libentior & gratior fuit altera ἀπὸ, prout nunc quoque habet optimus MS. ἀπ' ὕλης. In fine hujus libri ἀπὸ κληνέων ζώουσι καὶ ἰχθύων. 2, 92, Ζῶσι ἀπὸ τῶν ἰχθύων μόνων. 4, 22. ζώουσι ἀπὸ θήρης. & 103. Ζῶσι δὲ ἀπὸ ληίης τε καὶ πολέμου. Imo & 2, 18 πίνειν ἀπὸ πόλεμου. 2, 36. Ἀπὸ πυρῶν καὶ κριθέων ὅλοι ζώουσι.

82, 40. Πεδίον ἐκδέχεται.] MS. ἐκδέκεται, ut semper, immo non aliter habet Aldus, ut sit lapsus editionum sequentium.

82, 46. Δεύτερον δή.] Sic scriberet quoque alius quidam, & poterat omnino etiam scribere Herodotus, ut facit 2, 22, ubi etiam nectuntur πρῶτον, δεύτερον, τρίτον. Sed habet insuper Herodotus aliquid inexspectatum, ut quum incipiat per πρῶτον, desinat per τρίτον, medium tamen ponat in plurali, prout nunc habet optimus MS. δεύτερα δή. plane ut 2, 137 πρῶτον & δεύτερα, & 3, 22 δεύτερα & τρίτον. Adde 3, 65. Et mox γιομένη, non γεγωμένη.

83, 3. Τύμνεις συνεῶσα.] MS. συνιεῶσα. ut συνιεὶς τὸ ποιηθὲν 5, 92. ac statim προσεχώρεε, non προσεχώρεεν.

83, 18. Εἰ μεγάλως προθύμεαι.] MS. ἰὼ μεγ.

83, 33. Εἶπον μὲν καὶ προτέρου τοι, ἐπεί με Ζεὺς ἔδωκέ τοι &c. ὑποτρέψειν.] Non potest in his vocibus ulla injuria animadverti; adeo apparent omnia integra, & robusti coloris ac nitentia. At vero per similes literas absorpta est vocula, quam codex MS. interpositam sic restituit legitque: εἶπον μὲν καὶ προτερόν τοι, ὅτι ἐπεί με &c. ὑποτρέψειν. Quod quanto est electius, suavius, atque etiam apertius? Id enim quoque Græcæ urbanitatis est, particulam ὅτι quidem immiscere, & nihilominus tamen verbi quod sequitur formam ex ea non gubernare, sed, perinde ac si admixta ipsa non esset, ex præcedenti periodo.

83, 41. Κύκλῳ τῷ ἀνθρωπηίων ἐστὶ πεπυμάτων.] Quum hic locus sit, qui tantopere placuerit Latinis, ac præsertim Ciceroni toties hinc jactanti istum orbem reipublicæ esse conversum, non debet abire indictus.

ctus. Quippe qui iſtam loquutionem & ſimiles in Latinis legit, & hæc Herodoti verba in numerato non habet, fieri nequit, ut is dici poſſit aut credi debeat intelligere iſta erudita Latina. Audimus hæc in Aſia dici inter duos reges, utroſque id expertos, alterum in perſona ſua, alterum in eis, quos ſubegit. Inde igitur exſtitit & ortum eſt. Quod minime cogitans Simeo Boſius ad librum 2 epiſt. 9 ad Atticum nihil poteſt in eo niſi cæcutire, ut revera eſt, deducens ab ludo Græco qui diceretur κεικολασία, quum tempora horum regum adſcendant ad eam vetuſtatem, ut tunc apud Græcos κεικολασία nec dicta fuerit nec cogitata nec peracta: certe ipſe ex ſeris tantum temporibus profert: ne dicam ab eo videri nimis exiguam & puerilem facere originem rei maximæ, quæ univerſi generis humani ſtatum & eventum exprimeret. Interpono igitur nummum Hadriani, & ab ingenioſiſſimo Principe cuſum oculis offero ad ſpectandum quod ho-

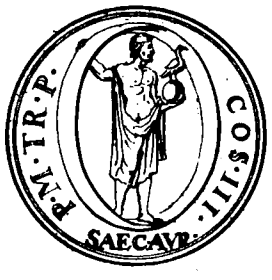

mines pragmatici & ipſe Cicero de volventibus rerum humanarum vicibus habuerunt in ore. Nummus hic aureus penes Occonem, illum primarium hujus doctrinæ promum condum, jam fuit, à quo dicitur pulcherrimus, qualem nunquam vidit alias. De eodem quoque ſcripſit Triſtanus in Hadriano. Sed qui monetam publicavit, eſt Morellius, præ duobus illis infelix prorſus in hac eruditionis parte, niſi quod calleret opificio imitandi in charta. Sicut oſtendit quoque in tabula XII[a] Speciminis, nihil afferens, quam quod vel Occo vel Triſtanus dixerunt. Sed egregie Jupiter eſt, qui & ſtat in orbe, ut divinæ majeſtatis præſentiam innuat; & eum tenet, ut in eo plane dominetur, etiam convertens prout vult; cujus quoque alteri parti admovet terram, alteri phœnicem, ſcilicet prout vult mactare gloria & aureum donare ſæculum aut viciſſim deprimere.

84, 30. Τὰς ἐναλισμένας.] Hoc eſt unicum in Herodoto exemplum hujus ſic compoſiti verbi; per reliqua non occurrit niſi ſimplex ἁλίζω. Quod quum exſtet tam crebris locis, certe iſta ipſa multitudine hoc debet fieri ſuſpectum. Jam vero ut plane ab Herodoto expulſum fuiſſe ſcias, legimus in Mediceo MS. τὰς ἁλισμένας: idque crede tam Herodoto placuiſſe, quam Thucydidi compoſitum. Præterea MS. ſtatim Τομύριος, non Τομύριδος, & videtur ita maluiſſe Herodotus, non ut pro lege aliquid in eo ſequeretur, ſed pro lubitu variaret. Quamvis enim libri 2 capite 41 notaverim ex MS. Ὀσίριδος, tamen cap. 156 in eodem MS. exſtat Ὀσίριος, & ſic infra MS. ſemper Τομύριος, ſic & Ἶσις & 2, 111 Σεσώσριος, & c. 50 Θέμις. Talia ſunt Ῥοδώπις, Ἀβάριος, Ἀναχάρσις, Λυγδάμις, Σαμύριος. Sed etiam mox MS. αἰχρὸν ἢ οὐκ ἀναχρεωτὸν, ſine vocula τε.

84, 5. Γυναικὶ εἴξαντα ὑποχωρῆσαι τὴν μάχης.] *Detrectare pugnam* reddidit quoque interpres. In omni hac relatione veſtigium nullum eſt prorſus, unde Crœſus hoc firmamentum & ſtatumen argumentationis ſuæ potuit jure & merito hauſiſſe, vel potius ad quæ ſuperius narrata Herodotus his verbis queat reſpicere. Non in aliorum ſententia; nam non ideo jubebant Tomyrin recipere in regnum ſuum, quod detrectaret pugnam, ſed vere, ut locum pugnandi condiceret. Non in Cyri animo; quippe is ipſe bellum prior inferebat, quod ſine prælio confici non poſſe ipſe ſatis ſciebat; & qui haud dubie amavit pericula ſibi tum glorioſa, tum felicia. Certiſſime igitur hoc ſpurium eſt, & rurſus aureum purgatiſſimumque, quod ex optimo MS. ſuppono: ὑποχωρῆσαι τὴν χώρης. Id namque unum agebatur.

84, 7. Διαβάντα πρόσω ἐλθεῖν.] Et hoc ſatis commode, ſi ad præcedentia reſpicias, in quibus cum ſolo Cyro egit, eumque alloquutus eſt. Nunc vero & in ſequentibus agit de omni exercitu, & quid eum facere potiſſimum oporteat, conſilium dat. Itaque videmus illic ποιεῦντας, καλαχόψαντας, σκολιάσαντας, & ſi hæc ipſa quoque non minus ad Cyrum quam ad milites pertineant æque ac præcedentia. Sed Herodoto ita placuit. Aggrediamur igitur & hoc loco legere διαβάντας, ut exſtat in MS. Mediceo. Etiam mox habet MS. ἐσιγνέσθω, non ἐσιγίνεσθω.

85, 6. Σὺ τοίνυν.] MS. σὺ νυῦ.

85, 11. Τῷ δ' ὁ δαίμων.] MS. τῷδε οἱ ὁ δαίμων. Hoc vitium ſcripturæ aut ineptiam librarii vocabit iners Græcæ polituræ cultor, aut Herodoti incurioſus. Sed eſt exquiſitum prorſus ac delicatum. Geminus da-

dativus ſic junctus placet. Jam ſupra in cap. 34 dixit: μή τι οἱ κρεμάμψον τῷ παιδὶ ὑμπέσῃ. Et 205. 2, 89. Μή σφι οἱ ταριχθυταὶ μίσγωνται τῇσι γυναιξί. & ibid. 175. τῇ Ἀθηναίῃ προπύλαια θαυμάσιά οἱ ἐξεποίησε. 3, 55. Καί οἱ τῷ παιδὶ ἔφη Σάμιον τέκνα τεθῦσαι. 6, 68. Ἀπικομένῃ δὲ τῇ μητρὶ ἐς τὰς χεῖρας οἱ τὸ στλάγχνων.

85, 13. Ἀμείβεται ὧν δή.] MS. ἀμείβεταί οἱ δὴ ὧν.

85, 48. Εἰ δὲ μὴ ταῦτα σὺ ποιήσεις.] MS. εἰ δὲ ταῦτα ὐ ποιήσεις. Sed ita ut appareat negativam ὐ manifeſte ex vocula σὺ immutatam eſſe ab eo ſcilicet, qui particulam μὴ in antiquiſſimis exemplaribus non reperiens, quum tamen requireretur negatio, intelligebat tandem in pronomine σὺ errorem admiſſum eſſe, quem recte ita abſtergebat. Non magis σὺ nunc locum habet, quam in præmiſſis.

86, 2. Τῶν ἐπέων τουτέων ἀνενειχθέντων, ὑδέν σε ἐποιέετο λόγον.] Quis negabit molliter fluere ſeriem horum verborum ita concinnatam? Univerſa plebs ita loqueretur. Juncta enim ſunt, quæ jungi decebat, & ſeparata, quæ erant interſcindenda. Sed id non placuit ſemper Herodoto, qui etiam mox ſcribit: ἥτε δὴ πολλὴ τῆ Περσικῆς αὐτῷ στρατιῆς ταύτῃ διεφθάρη. Atqui paſſim dicit αὐτῷ ταύτῃ junctis & connexis omnino vocibus. Id nunc etiam placuerat Herodoto, ut docet præſtantiſſimus codex ſervans τῶν ἐπέων ὑδένα τούτων ἀνενειχθέντων ἐποιέετο λόγον.

86, 17. Καὶ δὴ καὶ πυνθάνομαι.] Quam bene geminatæ occurrunt iſtæ copulæ mox καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Κῦρος τελεῦτᾷ, tam nulli uſui inſervit, immo turbat conſequentiam hujus loci penitus ſecunda vocula καὶ, ut omiſerit quoque Valla. Et certe non exſtat in optimo MS. unde omiſi.

86, 26. Ἐναπῆκε αὐτῷ τὴν κεφαλήν.] Venimus ad partem hiſtoriæ per omnia ſæcula memoratam & temporis ſui glorioſiſſimam notam. Quæ quum ideo deberet habita eſſe ſanctiſſime, prout ab humano genere accepta erat ex Herodoti manu, vide, quam malevole & ingrate fuerit tractata. Neque enim ſic dubitavit edere Aldus, non Camerarius, non Stephanus, capitales in hoc auctore triumviri; ſed tamen poſtremus ita, ut margo ejus obduceret aliquid editioni vulgatæ, nempe ἐναπῆπτε. Ex quibus quid proprie expreſſerit Valla per hanc interpretationem *caput in utrem demiſit*, non facile dixeris; niſi quod videtur reſpexiſſe Valerium Maximum, qui lib. 9 c. 10 dicit: *in utrem humano ſanguine repletum demitti juſſit; exprobrans illi inſatiabilem cruoris ſitim, ſimulque pœnas occiſi ab eo filii ſui exigens.* Valla hinc certe illud απ, quod in iſto decompoſito eſt, voluit plane exprimere, quum Juſtinus dicat tantum *conjici.* Neque poteſt dici id non ſufficere ad exponendam rem. Attamen Herodotus noluit uſurpare verbum ἐνίημι, quod habet 8, 32. ἐς τὰς πόλις ἐνιέντες πῦρ. Itaque omnino putavit Valla exprimendum iſtud ἀπὸ. Sed quod ex illis duobus ante oculos habuit? Immo unde ſic proſiluit Stephanus cum iſta altera lectione? an ignorata Aldo ſimul & Camerario? Miror, ſed res tamen indicat ita eſſe. Atqui neutrum verbum attingere voluit Æmil. Portus, quum Ἀπῆσαν, Ἀπίεσαν & Ἀπίεσθαι non præteriret, certe minoris illa momenti. Quid ergo eſt, quod ſcribere potuit Stephanus in Theſauro? [Ἀφάπλω ſuſpendo, unde ἀπαμμένος, pro *ſuſpenſus* Herodoto ab ejus paſſiva voce. Idem ἐναπῆπτο αὐτῷ τὴν κεφαλὴν ἐς τὸ ἄσκον, demiſit vel afflixit in utrem cruore plenum. Ἀφάπλω idem Applico, Admoveo. Suid. Hactenus Bud.] Quid ſodes hæc afferunt? Jam Budæus aliquid notavit in Herodoto, quod ejus editores neſciverunt? & quum is jam id notaviſſet, latuit per ſæculum, donec Stephanus incondite id proferret in Theſauro, ac denique ad margines Herodoti bene aperiret? Quis cogitet narrationem æque ridiculam, aut de ſtudiis docte & ſapienter ſentiat? Oportet eos, qui in Herodoto verſati fuerunt, hiſtoriam hanc ſatis agreſti modo percepiſſe. Quoniam hìc fuit aliquid peculiare, ideo Herodotus etiam uti voluit verbo non quotidiani curſus. Dixit ἐναπῆπτε. Ita habet quoque codex Mediceus, ut ſcias & Budæum potuiſſe id noſſe, & unde id notum habuerit. Hoc verbo dicitur, non demiſiſſe aut conjeciſſe caput in utrem, ut illic putreſceret ac diſſolveretur, ſed egregie inſultans alligavit ſuperiori ejus ori, ut modo poſſet demittere quaſi ad potandum, modo rurſus attrahere, ut intermitteret, quum interim per muliebres intemperies & inſaniam Scythicam aliis lùdibriis id horrificaret, etiam alios contumeliæ modos in reliquum corpus ſimiliter exſerens.

86, 28. Σὺ μὲν ἐμεῦ ζώσης τε &c.] Crede hanc citationem ita progredi, ut incluſum habeat verbum κορέσω. An quiſquam ex viris doctis, qui ſic multi & fauſti fuerunt in literis reſtituendis, ita ſe geſſit, ut oſtenderit ſe intellexiſſe iſta verba, aut potius acrimoniam in illis abditam? Valla vertit lectionem corruptam ſatis accurate?

Sed

Sed nihil profert, unde appareat hoc apophthegma dignum esse quod ostentaret Herodotus: tantum enim enunciatur res, prout gesta est, ut nulla ibi sit hilaritas, nullum acumen. Nonnisi in posteriore parte notare licet aliquam venustatem in interpretatione duplici verborum αἰμαῖ & κορεῖν. At priora pingui modo efferuntur, sine acrimonia aut ullo sale, quæ vere acciderunt. Pejora sunt quæ sequuntur. Nam quum tot constructionum modos admittat verbum νικᾶν, non memini uspiam aut me observasse aut ab aliis observatum esse νικᾶν ἐς μάχλω. Ipse ille Portus, à quo in præpositione ἐς tot exempla congeruntur, ubi videtur poni pro ἐν, ab hoc tamen exemplo manum abstinet. Tetrius factum est hoc ulcus, ex quo Th. Gale in duobus codicibus fuit testatus legi ἐμὲ ζῶσαν καὶ νικῶσαν, quod ipsum quoque notavi in Oxonienssi. Sed quid proderit, quum maneat νικῶσαν ἐς μάχλω? Satis magna equidem turba accusativorum. Itaque hæc illa margarita est, quam ab ingenio Herodoti perpolitam, sed ab sordidis tractantium manibus luto collecto, quod omnem fulgorem obnubilaret, mirabiliter fœdatum jactitare volui fidem curamque codicis Medicei, qui solus cimelium tanti temporis incorruptum servavit, exhibendo Σὺ μὲν ἐμὲ ζῶσαν τε καὶ νικῶσαν σε μάχῃ ἀπώλεσας, παῖδα τὸν ἐμὸν ἐλὼν δόλῳ. In primo audimus validissimum oxymorum & plane paradoxum, ut occisus vivam vincentemque perverterit; sed cujus clara & plana sequitur explicatio, nempe ex filio unico & successore amisso. Hæc est conquestio assidua parentum. Hinc Niobe apud Ovidium 6 Metam. *Per funera septem Efferor.* Lucianus Tyrannicid. pag. 801 inducit exclamantem patrem: Τίνι με φυλάττεις ἀλλά σε τέκνον προαναιρεθέντα, in filii nempe morte jam antea occisum. Inscriptio apud Capaccium lib. 1 Neap. p. 351. *Crispe. fili. lepidissime. heu. heu. orcus. cum. te. voravit. delicium. mihi. omne. abstulit. baculum. exuctis. medullis. edentulæ. senectutis. secuit.* Id pluribus suspiriorum formulis hoc ἀνθρώπινον πάθος approbant Gruteri notæ nuper utiliter editæ in Publii Syri illud *Homo toties moritur, quoties amittit suos.* Nec enim tantum in propria subole id evenit, sed in omnibus caris. Hinc Propertianum illud, 1, 14.

Conjugis Euadne miseros elata per ignes
Occidit Argivæ fama pudicitiæ.

Clamat Halcyone apud Ovidium: *Et sine me me pontus habet*, nempe per submersum maritum. Josephus lib. 8 p. 275. Νομίσας αὐτὸν βεβλῆσθαι τοῖς λίθοις, οἷς ὑπηρέτλιθο ἀπέκλεινεν αὐτῷ τὸ πλῆθος. Jam crebrum in eo est verbum Ἀπόλλυμι. Hinc Heliodorus 2 pag. 63. Ἀπολώλεκάς με τὸ ἥδιστον ἀφελόμενος θάνατον. Achilles Tatius lib. 5 p. 351. Ὦ θάλασσα, πλέουσαν μέν με διέσωζας, σώσασα δὲ μᾶλλον ἀπολώλεκας. Sic cap. 45 hujus libri gemit Adrastus ὡς τὸ καθάρσιόν σε ἀπολωλεκὼς εἴη in filio occiso.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum secundum HERODOTI.

88, 13. Ἑλλώων τῶν ἐπεκρατέες.] Sic conspirat codex Mediceus cum libris Stephani, unde is ad marginem conjecerat pro vulgato Ἕλλωας, quum nimis foret Herodoteum, substantiva voce ad casum relativi sequentis flexa.

88, 14. Πρὶν μὲν ἡ Ψαμμήτιχον σφέων βασιλεῦσαι.] MS. Ψαμμήτιχος, & recte. ut 5, 24. Μέγα ποιεύμενος βασιλέως σύμβολος γενέσθαι.

88, 16. Ἐπειδὴ ὁ Ψαμμήτιχος.] Sic legit liber citatus: quod nescio an voluerit & Stephanus, quum ad marginem ponit ἐπεὶ δὴ pro vulgato ἐπεὶ δέ.

88, 20. Ψαμμήτιχος δὲ ὡς.] MS. ὁ ὡς. Est quippe principium narrationis de hoc rege & quidem isto ejus facto. Neque enim necesse est monere alios id narrare de Sesonchosi.

88, 25. Μηδένα ἄλλον αὐτέων.] Interpretatio Vallæ est, *neminem coram eis.* Sed hoc imperii genus proficeret nihil, & iste nemo est frustraneus. Etenim licet hominis nullius vocem audiant, quid si animalium alicujus? Haud dubie familiaris & creber auditus ovis balantis, sicut videtur hic pastor supponi talis pecudum generis fuisse, aut si fuerunt etiam alia, certe istorum alicujus sonitus quotidie auditus iis inculcaret similem sonum & exstingueret simplex naturæ ac propriæ indolis discrimen, quod

Pſammetichus dicitur inquiſiviſſe. Optime proinde membrana Medicea oſtendit Herodotum ſcripſiſſe μηδὲν ἀντίον. Sic prorſus omnia ab eis removentur, eumque fuiſſe vel Pſammetichi vel Herodoti ſenſum manifeſte probant hæc ſequentia ἐν τέγῃ ἐρήμῃ ἐπ' ἐωϋτῶν κέεσθαι.

88, 27. Καὶ τῷ ὥρῃ ἐπαγινέειν σφίσι αἶγας.] De hoc verbo ἐπαγινέειν valde ſolicitus fuit Portus, adeo ut in Lexico non tantum id oſtentet loco, quem poſtulat prima ſyllaba, ſed etiam in cognato Ἀπαγινέειν. Interim hoc eſt unicum exemplum ejus compoſiti in Herodoto, cui tam denſa erat occaſio ſæpius adhibendi. Hinc igitur exiſtima & quod legitur clare in optimo MS. ἐπάγειν σφι αἶγας, quod prætuli, quum & Stephanus ex ſuis MSS. noverit poſueritque in margine. Sed illa τῷ ὥρῃ nec notant *in tempore*, ut Valla, nec *certis temporibus*, ut H. Stephanus interpretantur, ſed proprie de veſpera uſurpant ac cœna. Quod eſt tritum.

89, 1. Πλήσαντας ἓν ἕκαστον.] Satis commoda ad intelligendum oratio, ſi ſupponere licet unum ſolummodo paſtorem eundemque iſtum, cui Rex id imperaverat, curaturum puerulos per integrum biennium, ita ut nemo alius vicem ejus interdum ſubeat. Certe quaſi id non ita facile fieri poſſet aut ſoleret, ſcito in optimo MS. exſtare πλήσαντας, ut nunc iſte, nunc ille paſtor eos nutriri curaret.

89, 2. Ἐποιέετο δὲ ἐνετέλλετο.] MS. ἐποιέέ τε δὲ ἐνετ. multo rectius.

89, 8. Βέκκον.] Ante omnia poni hîc oportet verba doctiſſimi Mauſiaci in Diſſertatione ad Harpocrationem pag. 358 [Quod autem Phryges panem ſic vocitent, patet ex Herodoti Euterpe. Hunc conſule, ut & enarratores Apollonii Rhodii ad illud lib. 4 Argonaut. Οὔτι δέ πω Δαναῶν ἱερὸν γῶν ἦεν ἀκοῦσαι, Comici ſcholiaſtem ad vocem Βεκκεσέλωε, & Suidam ead. voce. Adverte vero quoſdam βὲκ, quoſdam βέκ vel βέκκ ſcribere] Hinc videat Th. Gale, quam non notet, quæ ignota ſunt. Neque vero quoniam ſcholia iſta ſcribunt βεκ, ideo iſtud vere Phrygium eſt, & altera ſyllaba Græca; quæ ipſa forſan quoniam fuit conjectura auctoris illorum ſcholiorum, unam modo ſyllabam ſcripſit ſane temere & nimis ſero, quum Herodotus teſtetur fuiſſe biſyllabicum. Cæterum in MS. Mediceo legitur βεκὶς, quod præter Heſychium habuit quoque Suidas in editione Baſileenſi, nec aliter legitur in MS. Exemplari hujus Bibliothecæ Academicæ, quæ mihi valida ſuerunt documenta; præſertim quum & Stephanus in ſuis ita invenerit, ut opinor typis vitioſe exprimentibus κεκὸς. Paulo ante legebatur ἀνοίγοντί τε τῷ θ. ubi illud τε ignorat codex optimus, & habuit Herodotus cauſam omittendi.

89, 28. Αὐτέων εἵνεκεν.] MS. præclare αὐτέων τετέων εἵνεκεν, & neſcio an non Valla id habuerit. Sic & antea auxi ex MS. τῶν ἱρέων ἓξ Ἡφαίστου ἓξ ἐν Μέμφι, quum poſterius illud ἓξ vulgo ignoretur.

89, 31. Λέγουσι Αἰγυπτίων εἶναι λογιμώτατοι.] Neſcio an recte verterint, *feruntur Ægyptiorum ſolertiſſimi*. In Herodoto frequentiſſime occurrunt ἄνδρες λόγιμοι vel λογιμώταλοι, etiam πόλις λόγιμος, etiam ἱερὰ λόγιμα. Sed nihil in eis eſt hoc intellectu. Certe verbis libri 1 cap. 143. Οὔτι γὰρ μὴ Ἀθῆναι, τῷ ὰδὲν ἄλλο πόλισμα λόγιμον, nequaquam ſolertia applicari poſſet, quum agatur de potentia & robore. Itaque nec ipſe Valla ibi ſolertiam indicari credidit, quum interpretetur *nulla urbs alia inſignis erat*. Forſan rectius; ſed inſignis multum diſtat ab ſolerte. Iterumque hoc lib. 2 cap. 98. Τετέων ἡ μὲν Ἀνθυλλα ἐοῦσα λογίμη (ſic enim illic ſcribit) πόλις, *Harum urbium Anthylla quæ eſt inſignis*. Ut ex his exemplis ſane quam claris exiſtimatio facienda ſit in locis, ubi nonnihil dubia videri poteſt ſignificatio. Sic lib. 1 cap. 171. Τὸ Καρικὸν τῷ ἔθνος λογιμώταλον τῶν ἐθνέων ἀπάντων, ubi vertunt *Caricæ gentis ingenioſiſſimæ*. Quamvis enim ſequentia (ibi narrantur tria ipſorum inventa, ſicut Samios alibi ait feciſſe tria maxima) faciant, ut tolerari iſtic interpretatio illa poſſit; nihilominus ex aliis apparet Herodoti hanc mentem non fuiſſe, nec tam ad ea reſpexiſſe, quam ad omnem ejus gentis præſtantiam ac famam. Similiter hoc loco tam laudata argutaque omnium Ægyptiorum ingenia obumbrare non videtur voluiſſe Herodotus palmam Heliopolitis ſolis tribuendo, quum utique in ſequentibus nihil præcipuum Heliopoleos narret, ſed omnium Ægyptiorum. Itaque quum ingenium omnibus Ægyptiis ſit acutum, tum poſſunt in uno aliquo ſuperaſſe reliquos Ægyptios Heliopolitæ. Quod videtur extitiſſe in cultu liberalium artium, ac proinde exoſculari cogor, quod mihi ſuggeſſit MS. optimus, λογιώταλοι. Id enim nunc agitur, nempe de hiſtoria & cognitione antiquitatis Ægyptiacæ, ab temporibus ſcilicet Pſammetychi; eam ait Herodotus ſe voluiſſe quoque ab Heliopolitis diſcere tanquam maxime in ea verſatis. Λόγος quin etiam proprie Herodoto hiſtoria, unde &

ipſi

ipſi cognomen λογοποιὸς. Unicum ad hæc omnia eſt, quod ait lib. 4 cap. 46 circa Euxinum habitare dicens ἔθνεα ἀμαθέσατα· ἔστε μὲν ἔθνεα τὰ ἐντὸς ἁλὸς Πόντου ἐόντα ὑδὲν ἔχομεν σοφίης πέρι, ἔστε ἀνδρα λόγιον οἴδαμεν γενόμενον πάρεξ ἀνάχαρσιος Σκυθικοῦ ἔθνεος. Sed & hoc libro c. 77 Αἰγυπτίων μάλιστα λογιώτατοί εἰσι μακρῷ, dum vertit *longe excellentiſſimi*, nihil agit. Strabo lib. 13 pag. 618. Ἅπαντας μὲν γὰρ λογίους ἐποίησε τοὺς μαθητὰς Ἀριστοτέλης, λογιώτατον δὲ Θεόφραστον. Sane Jamblichus imitari Herodotum videtur in Vita Pythag. 1, 28 p. 144. ὧν ἐνέμενε γνῶ Αἰγυπτίων οἱ λόγιοι.

89, 28. Καὶ ἐς Ἡλιόπολιν.] Hæc prima mentio urbis celebratæ in Ægypto, quam toties poſthac commemorabit. Sed quoniam in nulla parte etiam ſimul refert conditorem ejus Actinem, creditum Solis filium; ideo Tan. Faber in Epiſtolis Criticis num. 8. contendit ſatis acerbe nomen ejus excidiſſe exſcriptorum vitio; qui ſuſtulerint voces ὑπὸ ἀκτίνος, quibus intelligebant *ab radio* dici, non *ab Actine*, & fortaſſe etiam plura. Cauſa primæva eſt, quoniam apud Hermolaum in Ἐθνικοῖς ſcribitur Ἡλιούπολις, πόλις Αἰγύπτου, ἣν ἔκτισεν Ἀκτὶς ὁ Ἥλιος καὶ Ῥόδης. Ἡρόδοτος ἐν δευτέρᾳ. Sed nullus in eo loco ita fatuus fuit, ut inde colligeret ab Herodoto nominari debere conditorem ejus urbis, quum abunde ſufficiat illa mentio, ſi urbs ipſa in iſta parte ſcripti Herodotei nominetur. Nullus ex tribus, qui nuper exſtitere, Stephani fautoribus aliter dicet. Faber tamen iterat pag. 70 ejuſdem voluminis.

89, 36. Ἐξαναγκαζόμενος.] Id quum viderit in MSS. Stephanus, ipſe etiam in Italico, cur non opiner eſſe Herodoti?

89, 41. Ἐκ τῶν ἀσέρων.] Nequivit hoc ex ſtellis fieri. Itaque rectius in MS. ἄσεων, ut ζώδια intelligat.

89, 42. Ὡς ἐμοὶ δοκέειν.] MS. ἐμοὶ δοκέειν omiſſa vocula priore. Et id Herodoti eſſe docet quælibet pagina, ut ſuperſedeam exemplis per alios affatim annotatis.

89, 44. Τῶν ἱρέων εἵνεκεν.] Hæc in Herodoto laudat Sam. Petitus de anno Attico cap. 8, & tamen Herodotum arguit, qui annum hic non Lunarem confuderit cum Lunari: dubito an recte, quum toto iſto loco nihil dicat de ſtatu, quem ponit Herodotus, nempe quo per triennia intercalatio fit; quod videtur clarius ponere Pet. Haguelonus in Calendario Trilingui, ubi illud πάρεξ ἓξ ἀριθμῷ ab Valla omiſſum videtur interpretari *cum quadrante*, ſcribens *Ægyptii vero quinos addunt dies cum quadrante.*

90, 4. Τετέων μὲν νῦν.] Non eſt hic mollis nec Herodoteus nectendi modus. Beno MS. ἢ τέτων μὲν νῦν.

90, 5. Βασιλεῦσαι ἢ πρῶτον ἀνθρώπων ἔλεγον Μῆνα.] Quod edidi ἢ πρῶτον Αἰγύπτου ἀνθρώπων, plane ſic exaratum eſt in MS. optimo. Vide igitur quid fecerit Stephanus. Poſuit ille ad marginem velut ex MSS. ſuis ἢ Αἰγύπτου πρῶτον. Non credo, & vereor ſeriem verborum ab eo mutatam eſſe, quoniam videbatur ea nimis involuta & fere confuſa. Sed huc jam pertinet, quod notavi 86, 2. Cæterum quem editiones hoc loco appellant Μῆνα, eum vocat optimus MS. Μῆνα. Ne hoc quidem contemni decet, licet paulo ante dixerit μῆνας: ita enim plane hoc lib. cap. 82. Μείς τε ἡ ἡμέρη ἑκάστη θεῶν ὅτευ ἐστί. Et de hoc vocabulo agit etiam Caſaubonus ad Strabonem pag. 228 B. Infra cap. 99, ubi repetit hoc ipſum de iſto rege, continue deprehendi in MS. Μῆνα. Etiam in hac parte loquax eſt Etymologicum.

90, 9. Ἐνέρθε λίμνης τῆς Μοίριος.] Collegit Portus varia exempla hujus adverbii, & ubique ut notaverit *infra*. Iſta vidit ſane & Valla. Quid eſt igitur, ut nunc interpretetur, *ſupra ſtagnum Myrios*. Quid igitur id differt ab iſtis ſequentibus κατύπερθε τῆς λίμνης, quod etiam vertitur *ſupra ſtagnum?* Eſt ſane id puerile, & minus idcirco debuerat connivere Jungermannus aut Th. Gale. Ἔνερθε τῆς λίμνης dicuntur, quæ ſunt verſus mare. Præterea MS. Μοίριος, non tantum hoc loco, ſed etiam cap. 149, & 3, 91, ubi licet edatur Μύριος, Valla tamen retinuit *Mœridis*. Notavit de hac ſcribendi varietate Caſaubonus ad Strabonem, tum pag. 33, tum pag. 270, in eo fruſtratus, quod notet apud Herodotum reperiri duplicem lectionem per υ & per οι. Et ſcire & notare debuerat in editionibus ita fieri: nam de bonis MSS. jam contraria intelligit lector.

90, 12. Δῆλα γὰρ δὴ κ.τ.λ.] Crebro ſic loquitur Herodotus, quum ſermo exigit *quia haud dubie*, ut interpretabatur Valla 1, 207. Tale quid in hac parte non habet locum, unde accuratam agnoſce manum optimi codicis MS. quæ exhibet δῆλα γὰρ κ.τ.λ., quod plane, opinor, habuit Valla, dum interpretatur *manifeſtum enim eſt.*

90, 18. Ἐπὶ δὲ ἕτερον τοιοῦτον.] Sicut prænonui ad 14, 17, MS. τοιόνδε. Nec moratur ejuſdem vocis triplex repetitio.

90, 24. Αὐτῆς ἢ τῆς Αἰγύπτου ὅση μήκος.] Lege hunc locum quiſquis es, & deteſtaberis arenas ſine calce. Nam quid longitudo

Ægypti ſecus mare habet commune cum illis quæ dicta ſunt de luto quod ab aquis Nili provolvitur in mare? Immo certe ego, quum in declaranda indole telluris Ægypti ſupra oſtenderit ſe particulatim ire velle per numeros, atque adeo incipiat ex more ſuo πρῶτα μὲν, (perperam vertente Valla *Jam primum*, quaſi obſcurare id Herodoti propoſitum conaretur) ſæpe ſolitus ſum hîc circumſpicere, quod ſecundum hujus declarationis caput eſſe oporteret. Expectavi aut δεύτερα ἢ, ut eſt 82, 46, aut ſimile quid & æquivocum: δεύτερα αὖτις 7, 141 junctim habet. Utrum dememineriſſe ſui ſtatuemus Herodotum, qui tam nitide perfecteque ſcripſit? An in hac quoque parte injurias ab incurioſo hominum genere pati debuit? Quodcunque ſit, quomodo legerunt hucuſque omnes Herodotum, quum nihil intelligerent? Ipſe certe nihil potui invenire, niſi poſtquam præclara manus antiquæ membranæ Mediceæ me docuit putidas eſſe has voces & infamem in modum corruptas & reciſas præ veris, quas ita extendebat, Λῦτις ἢ αὐτῆς ἐστι Αἰγύπτου μῆκος, id eſt, *Rurſus* vel *Deinde* vel *præterea ipſius Ægypti longitudo eſt.* Deinde MS. Πλινθινήτεω, quum edant Πλινθηνήτεω. Attamen Valla expreſſit noſtrum iſtud.

90, 29. Ταύτης ὦν οἱ ἑξήκοντα χοῖνοί εἰσι.] Nec hanc ſcripturam conſideraviſſe videtur interpres, qui vertit *Itaque ab hac parte ſexaginta ſchœni ſunt*; nec quam vertit aut ipſe potuit intellexiſſe, aut alius poterit divinare. Certe vox ταύτης non poteſt referri, niſi ad Σεβεννύτου λίμνης, quum alterum Αἰγύπτου ſit ſane remotum. Et tamen verſio imperfecta eſt admodum, niſi de tota maritima Ægypti parte intelligatur. Has tricas neſcio unde ortas diſſolvit præſtantiſſimus MS. legendo ταύτης ὦν ἀπὸ οὗ ἑξήκοντα χ. *ab hac igitur* (n. palude Serbonide ad ſinum Plinthinetem) *ſexaginta illi ſchœni ſunt.* Sed & in antecedentibus παρ' ἰὼ τὸ Κάσιον ὄρος τείνει vox poſtrema ab MS. ignoratur. Nam hunc locum Valla dum vertit *ad quod mons Caſius uſque pertingit*, facit præter elegantias ſuas. Et ſane non ad id modo pertinet iſte mons, ſed ad alia quoque, quum dorſum ducat ſatis laxe. Immo videtur differre Herodotus verbi hujus notionem in alium hiſtoriæ ſuæ locum, nempe 3, 5, ubi integrans omnia ſcribit παρ' ἰὼ δὴ τὸ Κάσιον ὄρος τείνει ἐς θάλασσαν. Nunc ſufficit præmonuiſſe juxta illam celebratiſſimam paludem eſſe montem Caſium.

90, 30. Ὀργυίησι μεμετρήκασι τὴν χώρην.] Valla *metiuntur*, non male, niſi quod Herodotus aliter loquatur, & perfectum præteritum poſuerit, idque judicavi magis convenire, quoniam conſuetudo ex præteritis debet colligi; intelligit enim *metiri ſolent*, ut cap. 47. Διότι ἢ τὺς ὗς ἐν μὲν τῇσι ἄλλῃσι ὁρτῇσι ἀπεσυγήκαζι, ἐν ἢ ταύτῃ θύουσι. 3, 38. Ὡς ἢ ἄτω νενομίκαζι τὰ περὶ τὺς νόμους πάντες ἄνθρωποι. Sic 4, 183 Troglodytæ γλώσσαν ὑδεμιῇ ἄλλῃ παρομοίην νενομίκαζι, ἀλλὰ τερύγαζι. Non aliter infra hoc lib. c. 36. Τοῖσι μὲν ἄλλοισι ἀνθρώποισι χωρὶς θηρίων δίαιτα ὑπεκκέκριται, Αἰγυπτίοισι ἢ ὁμοῦ θηρίοισι ἡ δίαιτά ἐστι.

90, 38. Ἐνθεῦτεν ἢ μέχρι.] MS. ἐνθεῦτεν μὲν ἢ μέχρι. Quæ particula ſatis oportuna eſt, ut appareat nunc ſermonem redire ad ſcopum, quem interpoſita nonnulla abruperunt.

90, 45. Ἐς τὸ Πίσαν.] MS. ἔς τε Πείσαν, ut & rurſum ἐς Πείσαν. Quæ vero Stephanus poſuit in margine, nimirum τὸ Ἀφόρεον & ἴσας μῆκος εἶναι, ambo approbantur ab optimo codice, ubi vulgo edebant Ἀφέρεον & omiſſa voce μῆκος.

91, 1. Καταδεῦ πενθεκαίδεκα σταδίων, ὡς μὴ εἶναι πενθακοσίων.] Potius dixiſſet ὡς εἶναι πεντακ. nam minus quindecim ſtadiis fuiſſe innuit mille quingentorum. Itaque deficitur tot ſtadiis, ut impleat alterum numerum. Sed alia ratio fuit loquutionis Herodoteæ, quum particula ὡς in MS. non exiſtat: & omnino deleri debet. Dicit defectu quindecim ſtadiorum non implere numerum mille quingentorum; carens illis paucis non eſt MD, ἀπολείπεται alias dicunt.

91, 8. Ἐν τῷ ἢ λιθοτομίαι ἔνεισι.] *Ibi inſunt & lapidicinæ*, ut induſtrie interpretatur Valla; tanquam & aliud illic memorandum ineſſe dixerit Herodotus. Quod ſi forſitan eſt, (neque enim ulla cauſa id vetat) at auctor id nunc non retulit, ut nec illa huc conveniant & corrigi debeat ex MS. ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι ἔνεισι *Ibi inſunt lapidicinæ.* Vides ſegnitiam manus & calami corrupiſſe tantum auctorem, & quidem facillime, & forſan cum ratione, quod non αἱ deberet tradi, ſed ταὶ, more Herodoti & Ionico. Sic autem cogitabat in hoc loco vel ſcriba vel malus lector, quia primum erat, non proſpiciens & ſtatim repeti illud αἱ, & altera vice ſequi, ἐν τῷ αἱ πυραμίδες ἔνεισι. Cæterum error erat, quum & prorſus hæc ipſa repetantur cap. 158. Τὸ καλὸ Μέμφιν ὄρος, ἐν ᾧ αἱ λιθολομίαι εἰσι.

91, 19. Ψάμμῳ κατειλημμένον.] Statuunt igitur viri docti montem recte dici καταλαμβάνεσθαι ψάμμῳ. Quid hoc erit? Certe Portus quum plurima collegerit de verbis

κα-

καταλαμβάνειν & καταλαβεῖν, non novit vocem κατειλημμένον, niſi ex lib. 9 c. 69, vertens *interceptus* propter lapſos muros. Mons vero an recte intelligetur *obſitus ſabulo?* Neſcio quî id fiat. Sed quanto conſpectius & ſanius eſt, quod legitur in MS. κατειλυμένον? Nonne hæc eſt ipſa & mera Homeri imitatio, quippe quem non fruſtra legit Herodotus: Κάδδε μιν αὐτὸν Εἰλύσω ψαμάτοισι? Sed de tanta doctrina librarii cogitare nequiverunt. Stephanum miror, qui locum Homericum bene notavit in Theſauro. Quod ipſum præcipue quidem huc idoneum ad declarandum iſta lapidoſa juga involuta eſſe arenis ac tegi, ſive id naturaliter ac perpetuo ita fuerit, ſeu paulatim magis magiſque venti illuc compulerint. Stephanus tom. 1 pag. 1126 confuſe affert Lucianum & Herodotum, quæ ſunt diverſi thematis verba.

Ibid. Τεταμένον.] Non quæro, quid id verbi huc afferat, quidque velit; ſed potius à quo ſit inculcatum. Certe à MS. prorſus abeſt, & debet abeſſe; nec interpres quidquam ejus expreſſit, ſed recte concepit ea quæ ſequuntur, non narrari de proceſſu jugi montani, ſed facie, qua ſibi ſimilis eſt uterque hic mons ſuper ſaxa gerens arenam.

91, 22. Τῶν δ' ἀρέων.] MS. ignorat adverſativam, quæ nihil huc adfert.

91, 27. Πέφυκε μὲν ὦν.] At MS. μὲν νῦν, quod particulæ genus leni huic diſſertationi multo melius convenit.

91, 34. Ὅσον δ' τῇ ἀπό.] Quid illa vocula tertia habeat muneris, nequivi intelligere; immo prorſus inducebam, quum prorſus mihi diſpliceret. Sed MS. ὅσον δέ τι ἀπό. Et vere: nam id interponit, ut mox cap. 11. Μακρὸς ἄτω δέ τι ἐς πενός. Ita ſolet.

91, 40. Ἐδόκεε δ' ἐ.] Recte MS. ἐδόκεε γ', omiſſa adverſativa, quæ additur fruſtra. Etiam deinde μεταξὺ ἐφαίνετο rejecto γ': cui tamen verum locum attribuit idem MS. exhibendo mox ὥσπερ γε τὰ πρὸ.

92, 3. Οὐ καλῶ τ' Νεῖλον ἐόντες μεγάθεες.] An credam hæc lecta eſſe ab viris doctis, & potuiſſe eos ſub prætextu Ioniſmi talem locutionem Herodoto ingerere? Imo ſcribit bonus Æmil. Portus Μεγάθεες ποταμοὶ *Ion. pro comm.* μεγάλοι πόταμοι *Magni fluvii.* Quin etiam, quod maximo tædio eſt, potuit hæc deſcribere ſummus vir Iſac. Caſaubonus, & inſerere notis ad Strabonem pag. 35 D. Quod quis credat? Ex qua, non dico Ionia, ſed Græcia petiverunt iſtud adjectivum μεγάθεες? Itaque rite id rejecit Th. Gale. An non poſt tot annorum pœnas exclamabis macte fide iſtum codicem, qui tibi teſtabitur Herodotum ſcripſiſſe μεγάθεα, ut certe eſt in optimo libro, & paſſim iſte accuſativus ab hoc auctore uſurpatur. Nam quod Th. Gale offert ex codice quem vidit, μεγάθεϊ, ut quod pluribus confirmari poſſet exemplis, vereor ne tunc longe Herodotus illi abfuerit.

92, 16. Ῥηχίη δ' ἐν αὐτῷ ἐ ἄμπολις &c.] Etſi Valla videatur in verſione largior fuiſſe ad verba danda potius quam ſenſum; ideo tamen non debuit hunc locum venditare velut gloriæ ſuæ datum Tanaq. Faber in epiſtola LXXI ad Petavium, quum Portus illam ῥαχίαν bene ſatis ornaviſſet in Lexico.

92, 18. Δοκέω χρέσθαι κτ.] Particula poſtrema acceſſit nunc ex optimo codice tum eleganter, tum oportune *fuiſſe* nempe *aliquando.* Mox recepi ἐχέουλα pro ἐσέχουλα quod vulgabatur, quia iſti teſtimonium veri præbet codex optimus, qui ſane penitus ita nunc repetit ἐκ τ βορέης θαλάσσης κόλπον ἐχέουλα. Sed quod majoris momenti eſt, idem iſte codex in præcedentibus non legit Ἕτερον τοιοῦτον κόλπον ἢ ἥτι τῷ Αἰγυπτίῳ δοκέω χρέσθαι, ſed particulam ἥτι ignorat, & ipſam Ægyptum in primi temporis vetuſtate fuiſſe vult nihil aliud, quam ſinum.

92, 22. Ἀλλήλοισι συμπεφύκασι τὰς μυχάς.] Hic vero pretium ſuum extendit mirabiliter codex Mediceus. Verbi hujus tres notiones contulit in Theſaurum ſuum magnus ille Stephanus, nempe vel *una perficio*, vel *conciudo & colligo more dialectici*, vel *coitum perago.* Iſtarum nulla, ſi quid video, apte huic loco accommodari poteſt, ut mirari liceat diligentiſſimum illum Herodoti lectorem oculos nunc accurate non advertiſſe. Sed & quid ſibi vult illud Vallæ, *prope inter ſe ſuos receſſus terminant?* Sane perſpicuum magis foret, ſi omiſiſſet illud *inter.* Et cur ſic in ſilentio jacet Portus? Quicquid autem ſit, vox συμπεφύκασι quacunque demum notione hinc videtur expellenda, quum non *una finire*, ſed potius *conjungere & una peragere* requiratur. Vult enim Herodotus eos ſinus in continentem tanto impetu irrumpere, ut finibus ſuis vel intimis receſſibus pene coëant, parva modo terræ lacinia inſtar iſthmi interjecta & ſeparante. Ubi jam nihil confert iſtud verbum, ut patet vel ex συμπεφυκόσι μεγάλαι ἐνιαυσιαῖ φλοιόδι, quæ ſunt verba Plutarchi apud Valeſium ad Euſeb. p. 221, vel ex Appiani tom. 1 pag. 288. Οὕτω συμπεφύκασι τὸ μέτρον. Unde etiam συμπέρασμα in Martiano Capella p. 98. Et συμπεράσματα concluſiones Gregorio Nyſſeno, ut notarunt docti, & Euſebius contra Marcellum lib. 3 cap. 16. Itaque venerari libet neque ſecus ac cœleſte munus ſuſpicio præſtantiſſimi codicis ſcripturam, ex quo rariſſimi verbi & pene intermortui uſum in Græcia redaugeo. Scribendum enim συνλετρήνους. Sane quam idonea & ſignificantiſſima vox, hoc eſt, *perforando pene commiſcentes receſſus ſuos*, quod Seneca in Medea 35 dicit Corinthus *cremata flammis*

maria committat duo, pro quo dicit 4, 52. Συνάγουσι τὰ τέρμαλα ὅτε τύρης ἡ Ἴπανις. Portus noſter agens quidem induſtrie collegit τέτρηται & Τετρωμένῳ & Διατελεσμένεις ex 3, 12 in Διατελεσμένην. Etiam Stephanus in verbo Συντελεσμένη tenuiſſimus eſt, quod miror: quum & uſurpaverit Diodorus Sic. 3, 19 Αὐλῶνας καταμήκεις ἢ παρὰς ἀλλήλας συντετρημένους. Et Strabo lib. 7 p. 317. Συντετρῆσθαι τὰ πελάγη. Adriaticum & Ægæum ut perforando & cuniculo pertuſo conjungantur, ubi tamen Caſaubonus deſtitutus hoc loco Herodoti notabat. [Imo terram potius συντετρῆσθαι, quæ eſt inter duo πελάγη,] non attendens, quomodo in utraque lingua loquutiones transferre amant ſententiam, ut quod alteri attribui oportet, attribuatur alteri, ut quum dicunt *digito inſeri annulum*, *terra mari expurgare Pœnos* apud Florum.

92, 23. Εἰ ὧν δὴ ἐθελήσῃ &c.] MS. codex optimus negat voculam δὴ eſſe Herodoti. Et ſane ſine ea prout nunc de Nilo loquitur, ita de terra agens dicit 7, 49. Εἰ ἐθελῇ τοι μηδὲν ἀντίξοον καταξιῶσι. Cæterum in illis, quæ ſequuntur, difficultas eſt peracute, ut videtur, pungens eos, qui dum magna ſibi proponunt, exigua prætereunt. Talis certe eſt interpretatio Vallæ. Quid enim protulit ille per multas voces? *Ego enim credo*, *intra decem millia annorum qui ante me natum tranſierunt*, *ſicubi ſiccanea facta ſunt*, *nimirum & ſiccancum fieri poſſe*, *etiam multo quam hic eſt majorem* &c. Quis tam nugax eſt, ut non credat etiam ſuo tempore poſſe terras exſiccari, ut narrantur antea exſiccatæ? Si hæc quæſtio foret, facile decidi poſſet. Sed quis Herodotum judicabit tam ſtolidum, ut ante ſuam vitam ſcribat effluxiſſe decem millia annorum? Nihil vanius. Igitur quum Stephanus quoque hunc locum oſtentaviſſet ſtigmate, adſcribens [Hîc Græca exemplaria mendoſa eſſe videntur] commodare ab ingenio ſuo cuneum robuſtiorem voluiſſe opinor viros inſignes, ſed tacuerunt, donec Cl. Grævius ſuſtinuit excitare Tan. Fabrum; quorum prior quid cogitaverit, quum ſit occultum, audiamus ſimul poſterioris & judicium de eo & auxilium quod Herodoto confert ex Epiſtola LIX [Ad priorem autem Herodoti emendationem quod attinet, ſic judico, textum ſcilicet, ſeu κείμενον, corruptum eſſe, id quod vel Stephano tacente liquet. Sed tuane emendatio an noſtra, quæ jam aſcribetur, verior ſit, tute judicabis. Sic igitur ad libri oram annotaveram: Locus corruptus; lege, Ἐγὼ μὲν ἔλπομαί γε εἰ μυρίοις ἔτεσιν τῷ παρανασιμωμένῳ χρόνῳ πρότερον ἢ ἐμὲ γενέσθαι ἐχώσθη, ὡς ἂν κέ γε δὴ χωσθείη κόλπος ἡ πολλῷ μέζων &c. Id autem, ſi nihil aliud, certe ratiocinatio probaverit] Vellem hæc ab ipſo Fabro in Latinum verſa fuiſſe; deprehendiſſet ſaltem erronee hinc expulſam eſſe negativam ante verbum χωσθείη, ne quid dicam de ſuppoſitticio tempore decem millium annorum: & tota ratione ſanandi, qua plus luxat & convellit, quam integrat. Maxime labitur in judicio de contextu, in quo nulla adeo corruptela eſt, ut ſermo ſit plane ὁλόκληρος, & in quo moveri nihil oportet. Contigit tantum in editione Aldina, ut omitteretur diſtinctio poſt voces χωσθῆναι ἄν. Poſt debuerat ſequi κἄ γε δὴ ἐν τῷ προαναισιμωμένῳ. Nam in ratiocinando vocula ἄν eſt ſermonis terminatrix. Sic 7, 203. Οὐφείλειν ὦν ἢ τὰ ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα θνητὰ, ἀπὸ τοῦ δέξης πεσεῖν ἄν. Et capitis 16 fine. Porro in eodem ratiocinandi genere initium ſumit ab particula κἄ & aliis annexis 3, 6. Κἄ δὴ τὰ ταῦτα ἀναισιμῶν); Dicit ergo Herodotus: *quid illum prohibet fluente iſto oblimari intra viginti millia annorum? Ego enim quidem opinor intra decem millia oblimatum fore: quomodo igitur in tempore conſumpto antequam ego naſcerer non fuiſſet alte* vel *denuo aggeratus ſinus*, *etiam longe major iſto*, *ab tanto fl.?* Nam ἀναχωσθείη, quod verbum in margine vibrat Stephanus ex ſuis MSS. legitur quoque in MS. Mediceo, non ἂν χωσθείη. Tum in eodem eſt ἔλπομαί γε ἐς μυρίων, ubi vocula ἢ vulgo omittitur omnino neceſſaria. Cæterum hinc vides non poſſe haberi illa exemplaria optimæ notæ, quæ probant omnia huic paginæ commiſſa ab Stephano, ut de ſuis judicat Th. Gale.

92, 42. Μελάγγεών τε.] MS. μελάγγαιόν τε.

92, 44. Κατατενειγμένῳ.] MS. κατενιωγμένῳ.

93, 4. Ἀρδέεσκε.] Non ſic optimus MS. ſed ſimpliciter ἄρδεσκε.

93, 5. Καὶ Μύρις ἔκω ἰὼ ἔτεα ἐννακόσια τετελδυτηκώς.] Euge & belle, ſi plebeji alicujus Græculi & nihil niſi macilentam, dicam? an ſcabioſam ſyntaxeos neceſſitatem ſpectantis ſermonem te habere putare potes. Totum fatuum ac ſpinoſum, immo nihil ſi ad ſuavem ſublimitatem polituramque linguæ Herodoteæ conferas. Scribe ex MS. optimo ἢ Μοίρις ἔκω ἰὼ ἔτεα ἐννακόσια τετελδυτηκότι. Mirabilis certe reparatio, ut cap. 145. Ἡρακλέϊ μὲν δὴ ὅσα αὐτοὶ Αἰγύπτιοι φασὶ εἶναι ἔτεα ἐς Ἄμασιν. Sic cap. 124. Τῇ ὃ πυραμίδι αὐτῇ χρόνον γενέσθαι εἴκοσι ἔτεα ποιεύμενοι. 4, 6. ἔτεα δὲ σφι τὰ σύμπαντα λέγουσι εἶναι χιλίων ὀ πλείω. 8, 129 Ἀρταβάζῳ ὃ ἐπειδὴ πολιορκέοντι ἐγεγόνεσαν τρεῖς μῆνες. Achilles Tatius lib. 5 pag. 293. Καὶ ἤδη μοι γεγόνασι μῆνες ἕξ, ἢ τὸ πολὺ ἓξ πένθος ἠρχέλο μαραίνεσθαι. Sed ſciendum in MS. exiſtare ſemper Μοίρις quoque, ut dixi.

93, 9. Δοκέουσι δέ μοι.] Longe nitidior connexio in MS. δοκέουσι τέ μοι, qui etiam probabat inventum in ſuis ab Stephano πυθόμενοι, non πυνθανόμενοι.

93, 31.

93, 31. Εἰ μήτε γδύσεἰαί σφι ἡ χώρη τὰ ὄπισθε Διὸς μήτε ὁ πόλεμος &c.] Hæc certiſſima eſt illorum manus, qui quum pulchre ſibi viderentur concinnaſſe verbum γδύσει, ſimilem labro iſti lactucam comparaverunt, reperiendo τὰ ὄπισθε Διὸς. Neque enim hæc poſtrema aliter conſiderari oportet, quam inaniter & violente iterata, quæ videbant præceſſiſſe commodum ἐκ τοῦ Διὸς, quod furtum per mutatam præpoſitionem voluerunt velare. Quid vero eſt, quod vult neſcio quis, ſed primus videtur Stephanus, & conſentiunt poſtea Jungermannus ſimul cum Th. Gale, ſubnotans? [Lego autem ὕσει pro γδύσει.] Quod genus illud vel Græciſmi vel humani ſermonis erit εἰ μήτε ὕσεἰαί σφι ἡ χώρη τὰ ὄπισθε Διὸς? Etſi tamen laudabilis hactenus conatus iſtorum, qui incredibilem tranſlationem & ab Herodoto alienam maluerunt aliquid agendo tentare, quam nimis ex ſe improbi eſſe. Sed quid ego nunc antepono conatum Stephani illis priſcis corruptoribus & centonis male ſumpti adſutoribus, quum hic locus videatur ſepoſitus fuiſſe ab Æmil. Porto, ut feriret acriter Stephanum, immodice quidem incenſus, & hinc miſerandus, ut Herodoto adtribuat *pluvias cœlitus cadentes*, ſic cavens opinor, ne quis intelligat alias: etiam arceſſens Euangelium Joannis & Epiſtolam ad Hebræos cap. 6 v. 5, ubi tacet aut pudet illum loqui de varietate conſtructionis verbi γδύεσθαι in duobus deinceps verſibus. Utique Herodotus non imitatur iſta loca; immo ille neſcit γδύεσθαι aliter conſtruere, quam cum genitivo. Sic γδύεσθαι τῶν ἀγαθῶν dicit lib. 1, non τὰ ἀγαθὰ, ut mendaciter fingens ſupplet Portus. Sic γδύεσθαι ἐλευθερίης lib. 6. Sic quum pateat in hoc loco nihil boni actum eſſe, ſpero me ſecurum fore, & ut opinor, eſſe poſſum, reſtituens ex fide optimi MS. εἰ μή τε γε ὕσεἰαί σφι ἡ χώρη, tribus vocibus exploſis. An nocuiſſe dicam illis primis tantæ pravitatis fabris, quod ὕσει noluerint paſſivo ſenſu intelligere, quum tamen dicat Herodotus πολιορκησόμενοι pro πολιορκηθησόμενοι, εἰρήσεἰαι pro εἰρηθήσει, θύεσθαι. Nam quæ præcedunt θέλοι & παροιχομένῳ ab Stephano appoſita in margine laudat exemplar vetus, unde probavi & ipſe. 3, 10 dicit οὐ γὰρ δὴ ὕεἰαι τὰ ἄνω τῆς Αἰγύπτου τοπαρέπαν· ἀλλὰ νῦ τότε ὕσθησαν αἱ Θῆβαι ψεκάσι.

93, 37. Τῶν ἄλλοι ἀνθρωποι.] MS. τῶν οἱ ἄλλοι ἄνθ. Nam quæ præcedentia habet in margine Stephanus οἷος τ' ἐσαι ἐς τὰς ἀρ. item κομίζονται ἐκ γῆς, probabat idem MS. ubi omittebantur voces ἐς τὰς, & pro ultimis ſcribebatur ἐκλὸς. Male utrumque. Infra etiam recepi ἐπελθών.

93, 43. Τὸν ἀμηλὸν.] Priorem voculam ignorat MS. qui mox etiam retinet καζαπαλήσῃ τῇσι ὑσί.

93, 45. Γνώμῃζι τοῖσι Ἰώνων.] MS. recte τῇσι. Sed eſt vitium ex editione Jungermanni ſola, credo quia putabant typographi illud τῇσι hic ſatis fuiſſe dominatum.

93, 48. Μέχει ταριχέων τῶν Πηλουσιακῶν.] Quum & Stephanus & Portus ita anteceſſerint, facile fuit & mihi, indulgere tantum verſioni Vallæ, ut lucraretur *Tarichcas Peluſiacas*; niſi quod agnoſcebam non bene convenire, quum ταριχθέντες, & τεταριχθκότες, & vicina vocabula Latino ſermone decoraveris, ſi ſubſtantivum hoc non ſimiliter lectori noſcendum tradas, neque id hoc tantum loco, ſed etiam cap. 113 ἐς τὸ νῦν Καταβατικὸν χῶμα ἔχ Νείλου ἐς ταριχείας, unde certe diſcimus juxta illa Nili oſtia & per Ægypti litora fuiſſe tales apparatus ad ſalſamenta condienda in copia inſigni piſcium, ut nequeat de iſta re moveri aliquid dubitationis. Attamen doctiſſimus Stanlejus ad Æſchyli Prometheum vinctum rejicit ac faſtidit has ταριχείας, & ait [Legerim βαραθρων. ſic enim loca circa Peluſium vocari ſolita ex Strabone conſtat] Mireris in hac mutandi propenſione non veniſſe viro doctiſſimo in mentem Δάφνας τὰς Πηλουσιακὰς ex cap. 107. Conſtet ſane hæc ita fieri, ut refert Stanlejus: an idcirco etiam Ταριχείαι eſſe pariter nequiverunt? Non crediderim ullam hinc neceſſitatem talem inferri. Sed & alia erant, per quæ nobile eſt Peluſium: nec ideo tamen depellendæ hinc operæ ad ſalſamenta. Paulo ante χεραθαι τὰ πρὸς Αἰγύπτῳ, atque item καλεομένης firmat codex optimus. Sicut Tyrotarichi patinam bis memorando offert ex vetuſtate alioquin perdita Tullius, quidni ſic & Peluſiotarichum hinc credimus?

94, 1. Ἐς μεσόγαιαν τείνειν αὐτῶν.] MS. αὐτῶν. Alterum nullius eſt pretii. Paulo poſt codex Mediceus plane habebat προσιεργάζονλο, non ut Stephanus προσιεργάζονλο, non ut vulgo προσιεργάζονλαι.

94, 13. Τίνα γλῶσσαν πρώτην ἀπύουζι.] Adducit H. Stephanus hunc locum in Theſauri magni Indice allegans ἀπύουζι, & exponit φθέγγονται; affertque illic plura ad confirmandum hoc verbum. At Portus in Lexico citat ἀπύουζι, & large exponens ἀπύειν, ut Ion. & Poët. pro com. φωνεῖν, βοᾶν, λέγειν, προσφέρειν, q. ἐπύειν ab ἔπος. Neque his ego repugno, nec doctrinam invideo. Sed nec celare debeo in MS. illo tantæ fidei exſtare ἀπήσουσι, quod eſt verbum Herodoti alibi, & quidni etiam in hoc loco?

94, 19. Αἱ Θῆβαι Αἰγυπτίῳ ἐκαλέοντο.] Confirmare id conatur Voſſius ad Pomponium Melam circa finem capitis noni libro primo.

94, 26. Τὴν γλῶσσαν πᾶσαν.] Etſi forſan ad rem parum faciat, tacere tamen non debeo ab optimo MS. articulum præpoſitum ignorari, ut

ut ſtatim cap. 21. Τὸν δ' Ὠκεανὸν γλῶ ϖᾶσαν ῥέειν. Et deinde idem MS. Τέταρτον δὲ σφέας δεῖ ϖροσλογίζεσθαι, non δὲ δὴ σφέας. Nam quid velit Stephanus poſito ad marginem δὴ εἰ, non intelligo.

94, 38. Οἴδαμεν ἁδὲν ἐὸν.] En tricas editionum. Nam quum Aldini typi verbum ita ſeparaviſſent οἶδα μεν nullo accentu in tribus poſtremis literis, ſequutus id fuit Camerarius, etiam Stephanus, ſed accentu acuto ſignato ſuper literas μὲν, idque admiſit Jungermannus, quum interim omnes uterentur verſione Vallæ *ſcimus*, quod certe indignum eſt.

94, 44. Ἀρξάμενος ἀπὸ τ Καταδάπων.] Ad hunc modum ſane mox præceſſit ἀπὸ Καταδάπων τε ἐς Ἐλεφαντίνης πόλιος. Nunc tamen in MS. legitur ἀρξάμενος ἐκ τ Κατ. Quod Herodoti non eſſe vix impune dici poteſt, quum ſic lib. 1 cap. 174. ἀρχμένης ἐκ τ χερσονήσε τ Βυζαντίης. Lib. 2 cap. 33. Ἴσος ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν &c. Et c. 150. ἐκ σφετέρων οἰκίων ἀρξάμενοι. Lib. 4 cap. 21. ἐκ δ μυχᾶ ἀρξάμενοι. Et c. 99. Ἀρξάμενοι ἐκ Βρεντεσίε λιμένος ἀποτάμοιατο μέχρι Ταράντου, ἐς νεμοίατο τὴν ἄκρην. ubi neſcio quid cogitaverit Valla, interpretans *diviſa terra à Brunduſio uſque Tarentum, promontorium incoleret*, quorum ſenſum reparare debui.

94, 48. Καὶ ἢ μὲν ϖρὸς ἠῶ τρέπεται, καλέεται.] Imperfectus eſt in hoc ſermone genius Herodoti, niſi ita augeas τρέπεται, τὸ καλέεται. Ita plane eſt in Mo. Utique ad eandem formam exſequitur ea, quæ proxime junguntur. Alioqui duntaxat edidiſſet auctor ἢ ἡ μὲν *& qua quidem*. Sed aliter placuit.

95, 5. Παρεχόμενος ταύτῃ.] Allegatur hic locus ab Salmaſio in Plinianis Exerc. pag. 477 ſine ulla hæſitatione, prout editur. Utinam & vertiſſet! Et quanquam iſta pars ſit, cui adeo aſperum ſtrigilem admovit Voſſius, Herodoti locum deſerit. Quo autem credimus eos retuliſſe ταύτῃ? Valla enim quum interpretatur *huic alveo*, videtur ad ὁδὸν referre, quum proximum ſit θαλάσσῃ. Sed neutrum ſatis oportunum, certe ſi conferatur cum ea concinnitate, qua teſtatur optimus codex Herodotum ſcripſiſſe ταύτῃσι. Quod ideo libens probavi, reſtitui & in interpretatione expreſſi.

95, 9. Τῷ μὲν Σαϊτικὸν &c.] Vir Clariſſimus Joh. Marshamus Chronici pag. 373 Latine proferens hunc locum, quum nominaviſſet Saïticum, in parentheſi addit *forſan Taniticum*. Et mox diſputat ita: [Neque eſt quiſquam veterum, qui *Saïtici* oſtii meminerit: *Taniticum*, quod hîc deſideratur, agnoſcunt omnes. Itaque pro Σα-- reponendum videtur Ταν-. Hunc Herodoti locum Strabo reſpexiſſe videtur, cum ſcripſerit τὸ Τανιτικὸν στόμα, ὅ τινες Σαϊτικὸν λέγουσι. Fruſtra quidem: *Tanis* ad ortum eſt, & juxta Peluſium; *Saïs* ad occaſum, & juxta Canobum poſita] Quæ opinor tangunt Salmaſium ex loco illo Strabonis ſtatuentem eidem oſtio contigiſſe & Taniticum nomen & Saïticum pag. 478.

95, 12. Μαρτυρέῃ δέ μι τῇ γνώμῃ.] Hæc eſt offenſa maxime conſpicua, in quam impegerunt ſcribæ & editores Herodoti, ut identidem delerent uſum gemini dativi, quem maxime amabat iſte ſcriptor. Ita nunc ſegniter ſane in hoc loco legunt hodie, quum clare exhibeat optimus MS. μοι τῇ γώμῃ, quibus plane paria corruperant 4, 29. Μαρτυρέῃ δέ μοι τῇ γνώμῃ Ὁμήρε ἔπος, etiam edentes μου. Sed jam ſupra produxi genium Herodoti. Quin idem codex legit & mox ὅσῳ ἐγὼ ἀποδείκνυμι ſine voce τινὰ. Tum εἴργεσθαι integra ſcriptura, non ἔργεσθαι.

95, 22. Καὶ ἁδὲν ὁμολογέῃ.] MS. tantum ἢ οὐκ ὁμολ. quod ſatis eſt. Et utrumque in libro priore anteceſſit.

95, 37. Τροπέων τ θερινῶν.] MS. θερινέων, ut ſtatim, nec cauſa eſt mutandi. Sed eſt hic locus inſignior per ſequentia, ubi editur πελάσας ἢ ἐς τ ἀριθμόν. Hic enim locus quum ita in editionibus exhibeatur, citat eum & pertractat Salmaſius in Plinianis Exercit. p. 436, ut hinc non Plinium modo refutet, qui diſerte Herodotum citat, ſed etiam Latinum interpretem Vallam. Itaque & verbum πελάζειν docte illuſtrat, & negat id eum dicere, quod voluit interpres, totidem eum diebus decreſcere, quot increverat, ſed quum in centum dierum ſpatio excreverit, tum retro redire ac reſidere: Plinium vero tradere ex Herodoto tam incrementa quam decrementa Nili centeſimo die abſolvi per eoſdem creſcendi decreſcendique gradus, quinquaginta nimirum dies dare augeſcenti, totidemque recedenti. Verum non hanc eſſe mentem Herodoti: quippe qui clare dicat Nilum à ſolſtitio incipientem, per centum dies abundare, & cum in hoc dierum ſpatio excreverit, tum retro redire ac reſidere. Etiam ferox ille, nunc vanus Harduinus accedit ad Salmaſii vorticem; ut patiatur ſe in eo circumagi. Tantum eſt cognoſſe auctores ex editionibus, non inquiſiviſſe in bona vetuſtatis exemplaria, ſicut in hoc loco Valla procul dubio aliter legit; legit autem prout Herodotus ſcripſit. Scripſit autem, quod indicat codex optimus Mediceus πέλας δ' ἐς τ ἀριθμόν, non πελάσας.

95, 46. Δὴ τὰ λεγόμενα.] Hoc participio plerumque utitur Herodotus de rumore publico & quod in vulgus dicitur. Ab eo nunc mens auctoris aliena eſt, ut oſtendit liber MS. exhibens λελεγμένα, nempe modo à me.

96, 7. Πολλάκις δ' ἐτησίαι μὲν ἔκων ἔπν.] Citantur hæc ab Salmaſio in Plinianis Exerc.

pag.

pag. 428, ſed neſcio an illis recte utatur. Nam Herodotus hæc dicit pro cauſa materiæ, quam tractat rejiciens hinc efficaciam Eteſiarum, per quos nonnulli ſtatuebant alveum Nili arceri ab mari, ut hinc in eo extolleretur. Id quod aperte ita refellitur, ſi probetur interdum attolli Nilum vel ſublatum fuiſſe, etſi nulli flarent Eteſiæ. Hoc *interdum* vel πολλάκις non utique ſupponit confeſſionem de flatu iſtorum ventorum illo ipſo tempore, quia iſtud πολλάκις intelligere licet, quantum ſcit ille, qui loquitur. Herodotus dicit hoc πολλάκις, & nunquam approbat contrarium eveniſſe; itaque iſtud πολλάκις eſt, quoties aut ipſe obſervavit præſens, aut de eo in aliorum monumentis legit, vel etiam audivit ex ſermonibus aliorum.

96, 11. Καζὰ ταὐτὰ.] Sic contraxerunt id librarii, quum Herodotus reſolverit in tres voces καζὰ τὰ αὐτὰ, ſi fides optimo codici, quam pleniſſimam meretur. Simile prorſus fuit 1, 88. Οὔτε χρήματα τὰ ἐμὰ διαφθείρω.

96, 26. Ἀπὸ τ θερμοτάτων ῥέων ἐς τὰ ψυχρότατα.] Frigidiſſima prorſus ratiocinatio. Itane ſine ulla exceptione per eam patiatur aliquis circa Alexandriam & ubi ſe Nilus exonerat, vocari loca talia, quæ ſint ψυχρότατα? Quis feret? aut quis ab Herodoto ita ſcriptum credere potuit, credatve? Eſt certe locus hic inſignis ad noſcendum, quam obnoxius habitus fuerit hic præclarus ſcriptor, & quas non maculas adſperſerit grex librariorum. Certe moderatius longe in optimo MS. hæc leguntur ita; ἀπὸ τ θερμοτάτων τόπων ῥέων ἐς τὰ ψυχρότερα. Vocem τόπων in editis videntur omiſiſſe propter ſequens neutrum, quaſi in hoc genitivo etiam tale ſupponi oporteret, quum Valla in MS. videns expreſſam vocem τόπων etiam expreſſerit in Latinis: & ſicut ea vox ſic facili negotio omitti potuit, ita eadem deleta alterum ſuperlativum trahere debere alterum pari ſtultitia opinati fuerunt.

96, 27. Ἀνδρὶ λογίζεσθαι.] MS. ἀνδρί γε λογίζεσθαι. Sed male iſta vertuntur.

96, 33. Πᾶσα ἀνάγκη ἐν ὕσαι ἐν πέντε ἡμέρῃσιν.] Ne hoc problema agnoſceretur ſolummodo ab Græcis, potuit tam benignus eſſe Valla, ut id Latine efferens traderet aliis quoque Europæis *neceſſe omnino eſt intra quinque dies pluere.* idque pro munere venerari potuerunt Stephanus & Portus. Quis credat? donec Tan. Faber apud ſuum Petavium fateri potuit ſe equidem mirari ita ſcribere virum maximum, mirabilem obſervationem: denique id falſum eſſe: itaque nunquam dubitaviſſe, quin pro ἐν πένλε ἡμέρῃζιν legendum ἔν τισιν ἡμέρῃζι, *intra aliquot dies*, idque verum, & rationem facile poſſe ex Meteorologicis afferri. Quam debuit riſiſſe catus ille Dionyſius, quum talia blandimenta iſtius ingenii acciperet? An hoc igitur melius? Nequaquam. Non enim magis plueret intra aliquot dies, quam intra aliquot noctes. Sane ſolet Herodotus dicere iter vel navigationem tot dierum; ſed ea alia res eſt, ut felicius opinor & verius in cap. 34 ab auctore dici iter ex Cilicia ad Sinopen eſſe πέντε ἡμερέων. Dein puerilis annotatio eſt in locis ubi per hiemem gelat, & ningit, ibi per æſtatem pluere. Sed neque ἐν nunc notat utique *intra*, ſed tantummodo in quibuſdam diebus, ſi ita vellet. Sed vir inſignis prout in vulgato falſum deprehendit, ita quod lateret verum non perſpexit. Res ipſa & literæ monſtrant ἐν παντὶ ἢ μέρεζι, *in tota* regione, *aut partibus*. Certe ſi ningeret, etiam accideret, ut interdum pluviæ caderent, vel univerſam regionem nubibus madefacientibus, vel has aut illas partes, prout contingit.

96, 35. Τρίτον ἦ.] Locutio eſt moris triti: ſed Herodoteus libenter in his aliquid mutat, prout nunc quoque contigiſſe docet liber optimus exhibens τρίτα, quod prætuli. Sic c. 137. Τὸ μὲν γὰ πρῶτον ... δεύτερα ἦ &c. Et vide ad numeros 82, 46.

96, 40. Εἰ τοίνυν ἐχιόνιζε ἐ ὀσονῶν.] MS. cum multo majore efficacia, εἰ τοίνυν ἐχιόνιζε, εἰ ἐ ὀσονῶν. In quo etiam ſtatim ante legebatur χειμασίλω, quod in MSS. vidit & Stephanus, non χειμαδίλω, ſicut & mox Mediceus MS. habebat ἰῶ ἂν τύτων ὀδὲν, prout teſtatur Stephanus de ſuis, ubi vocem tertiam immerito mutant cum his τι τοιῦτον.

96, 49. Αὐτέων ἀφὶ τ ἀφανέων.] Stulta manus id finxit, nec primæ vocis ullam rationem in vertendo habuit Valla. Lege ex MS. αὐτὸν ἀφὶ. Etiam MS. πληθύεσθ pro πληθύνεσθ.

97, 5. Ἔρχεθ τ Λιβύης ἐς τὰ ἄνω.] Recte interpres *meat in ſuperiora Africæ*. Nihil potuit fieri accuratius. Notant enim iſta verba motum ipſum ſolis, dum in eo eſt, ut ad Libyæ ſuperiora deveniat. Sic ſeq. pag. ἀπέρχεται ὁ ἥλι ἐς μέσον τ ὀρανὸν ὀπίσω. Sed ea non videtur eſſe mens & ſententia ſcribentis Herodoti, & innuentis hyberno tempore, quum ab hyeme ſol ex priſtino meatu ejectus jam eſt (ita enim vertenda erant, ex quibus neſcio quid procudebat interpres, *ſol abſcedens ſubter hiemale ſidus*) ſolem exiſtere & verſari in Libyæ ſuperioribus. Id quum res ipſa probare videatur, tum confirmat præclare MS. ex quo ſcribendum remiſſa particula ἔρχεται τ Λιβύης τὰ ἄνω. hoc eſt, *permeat ſuperiora Africæ*. Sed & ipſe Herodotus probat cap. 26. Ἥλι ἂν ἀπελαυνόμεν ἐκ μέσε θ ὀρανῦ ὑπὸ θ χειμῶνο ἐ θ βορέω, ἤιε ἂν τὰ ἄνω τ Εὐρώπης, κατάπερ νῦν τὰ (MS. τῆς) Λιβύης ἔρχεται. Pro

eo dicit lib. 7 c. 121. Ἥιε τὴν μεσόγαιαν. Egregie Seneca Hippol. 332

Qua terra ſalo cingitur alto,
Quaque per ipſum ſidera mundum
Candida currunt.

97, 6. Τῆς γὰρ ἀγχοτάτω γε χώρης ἔτυχε ὁ θεός.] Defecta eſt oratio, nec bene cohæret, ut credere licet, edentium vitio. Unde licet Valla ſufficienter reddiderit *Deum hunc, ut cuique terræ proxime accedit, ita eam maxima ſiti afficere credibile eſt*, tamen omiſit totum iſtud ἢ καθ' ἑωυτινα, neque poterit dicere, unde arceſſat iſta *ut accedit*. Videtur omnino habuiſſe aliam lectionem, & fortaſſis illam ipſam, quæ exſtat in optimo MS. τῷ γὰρ ἀγχοτάτω ἢ χώρης, *Cui enim terræ hic deus proxime appropinquat, & verſus quam tendit*. Hæc ſimpliciſſima reſtitutio hujus loci eſt & inde probabilior, quod ex variis jam patuit exemplis iſtam encliticam particulam γε arreptam mire fuiſſe ab librariis vel repellendo vel adſciſcendo, ut turbarent Herodotum. Sed inprimis iſta medicinæ dulcedo comprimit laſciviam ingenii, quam monſtravit Tan. Faber etiam arbitro Petavio, dum queritur turbatum hic eſſe aliquid, atque etiam excidiſſe videri, ut hinc corrigat ac ſuppleat tanquam præſenti ope Τῷ γὰρ ἀγχοτάτω χώρῳ ἔτυχε ὁ θεὸς ἐὼν κατ' ἑωυτινα θέῃ: iſtud poſtremum vero interpretatur PERCURRIT. Nihil bonum, nihil felix. Solummodo mutatæ in deterius duæ literæ.

97, 11. Αἰθρίη τε ἐόντι ἔτεϊ ἠέρι.] Vox ἐόντι ab MS. ignoratur, nec videtur ab Herodoto veniſſe; qui ſi ſequi rationem iſtam in replendo ſermone & multiplicando illo participio nunc voluiſſet, haud dubie mox etiam ſcripſiſſet καὶ ἀνέμων ἐόντων ψυχρῶν. Sed & ibi omittit, & in prima parte omiſit, quum ſufficeret in medio poſitum, unde & præcedens & ſequens poſſet ducere, quod opus erat. Neque vero iſta vertenda fuerunt *omne veris tempus ſit ſerenum*, quod ne ad rem quidem quidquam attinet, ſed *quum omni tempore circa hæc loca ſit aër ſerenus*. Aliud eſt ἠὴρ, aliud ἔαρ; item ἠέρι & ἔαρι.

97, 31. Πολλὸν ὑποδεέστερον.] MS. πολλῷ, ut paulo ante ex vocibus αἰθρίη ἔτεϊ ὕδατι expellit medium articulum, ac bis refert οἰκότως, non εἰκότως. Non hæc magni momenti, ſed intereſt legere vetuſtiſſima.

97, 34. Τούτου αἴτιον.] MS. τούτων. Sic quoque ſcripſiſſe auctorem cenſeo, vel propterea quod præmiſerat cap. 19. τούτων ὧν πέρι.

97, 36. Διακαίων τὴν διέξοδον αὐτῶν.] MS. αὐτῷ, quod perquam videtur ingenioſum. hoc eſt, ſibi ipſi. tranſitum candefaciens. Sed & paulo ante legit MS. ut notavit ex ſuis Stephanus, non ξηρὸν ταύτην, ſed ξηρὸν τὴν ταύτην; ac denique διεξιόντα δ' ἂν μιν, non διεξιόντα δέ μιν. Unde forſan particula ἂν expulſa fuit, quod eadem mox ſequeretur ποιέειν ἂν τὸ Γέρρον, neque conveniret eandem repeti in eadem periodo. Sed id nihil eſt, quum paulo ante dixerit ὁ ἥλιος ἂν ἀπελαυνόμενος ... ἥιε ἂν τὰ ἄνω &c.

97, 47. Οὐκ ὑποπτέῃ ὑπὸ ἧς Νείλου.] Tria poſtrema verba non occurrebant in MS.

98, 6. Οὕτω δέ μοι παίζειν.] Plenior MS. δοκέει ἐμοί γε παίζειν.

98, 22. Εἰ ἄρα ταῦτα γλώσσῃ ἔλεγε.] Rite has voces conſideravit magnus Caſaubonus, quum clauderet os Straboni inique in Herodotum invehenti lib. 17 pag. 818, quaſi Herodotus ex ſe iſta ſcriberet ac pro veris traderet, quum palam fateatur eſſe hæc ipſi audita ex alio, atque etiam ſubdubitans de veritate iſtius hominis; quum interim illa quæ narravit, illuſtrare conatus fuerit Salmaſius in Plinianis Exercit. pag. 439 &c.

98, 23. Οἷα ἢ ἐμβαλόντος.] MS. οἷα ἐμβαλόντος, nec memini additam voculæ οἷα hanc adverſativam. Ab eodem mox καταπερηγήσειν, non καταπεραιήσειν, quam ſcripturam ignorat quoque Portus.

98, 29. Τὸ ἢ ὑπὸ τοῦδε.] Hæc eadem ſequuntur in fine capitis 31. Sed nunc MS. ὑπὸ τούτου, ut cap. 2 hujus libri. Ἀπὸ τούτου νομίζεσι. 1, 82 habes & ὑπὸ τούτου ἧς χρόνος. quod eſt etiam 2, 52. & ὑπὸ τούτου. Item 2, 14.

98, 32. Διαδήσαντα.] MS. Διαδήσαντας. Id mutarunt, qui nimis religioſe intuiti ſunt præcedens participium ἰόντι. Quod participium in iſto dativo quum addatur ex more loquendi, etſi notet nihil, ac poſſit omitti, prout notavi 77, 14, non debuit aliquam normam præſcribere huic participio, quod videtur reſpicere duos homines, quos requiri indicat iſtud ἀμφοτέρωθεν, id eſt, vel ab utroque latere, vel ab prora & puppi, ut quocunque modo oporteat eſſe duos, qui ſinguli funem navi alligatum teneant. Singularis numerus venit demum poſt enavigatam paludem ad oſtium Nili, quando unuſquiſque incedit ſibi.

98, 33. Ἵξεται φερόμενον.] Longe melius in MS. οἴχεται φερ. ut 1, 189. Οἴχεο φέρων.

98, 39. Ἀπίξεαι.] MS. ἀπίξεω, Omnino recte; continuatur enim hoc ab præcedente verbo διεκπλῶσαι, ut ſit idem illi modus, ut idcirco minor diſtinctio interponi debeat, quam in editionibus contigit.

99, 1. Διεξελθὼν ἢ τῆσι τεσσερσίκ.] MS. ἢ ἐν τῇσι τεσσερσίκ. Ut cap. 32. Διεξελθόντας ἢ χῶρον πολλὸν ψαμμώδεα, καὶ ἐν πολλῇσι ἡμέρῃσι. 4, 43. Περήσας ἢ θάλασσαν πολλὴν ἐν πολλοῖσι μησί. Ita ſolet hic auctor exprimere in his præpoſitionem. Mox in codice MS. non legebam ἔπεσθαι ἵξεαι, ſed ἕψεται ἥξεις.

99, 14. Τὴν μητρόπολιν τὴν Αἰθιόπ.] MS. τὴν μητρόπολιν τὴν Αἰθιόπων.

99, 15.

99, 15. Ὄνομά ἐστι Ἀχάμ.] Sic quum præter codices ab Stephano inſpectos etiam reperirem in optimo libro, non debui dubitare, quin hoc verius foret præ vulgato Ἀσμάχ. Unde etiam exiſtimari poteſt, quam vitioſo Herodoti codice fuerit uſus Stephanus Byzantius, qui de Automolis agens novit Ἀσμάχ, etiam Ταχόμψω potuit prima ſyllaba mulctare. Neque vero Valla debuerat ſcribere *quod verbum Græca in lingua idem pollet* &c. In ea quippe lingua nihil pollet, ſed dicit Herodotus eam vocem pollere, ac ſi Græce explicueris tales.

99, 24. Ἀραβίων τε καὶ Ἀσσυρ.] Plane ut cap. 241. Σαναχάριβον βασιλέα Ἀραβίων τε καὶ Ἀσσυρίων. Nunc tamen legitur tantum in MS. Ἀραβίων ⁊ Ἀσ.

99, 39. Διδῶσι σφέας αὐτούς.] MS. σφέας ἑωυτούς.

100, 3. Ἀλλὰ τάδε μέν.] Omiſſis duabus literis legit optimus MS. ἀλλὰ τὰ μέν: quod etiam exhibui, modo id poſſit ſatisfacere ſenſui. Certe enim quum acrius conſidero, videtur latere aliud & clarius, nempe ἀλλ' ἄτε μέν, quod 1, 197 dixit ἄσσα.

100, 5. Ἀπικέαται ἐς λόγους Ἑτεάρχῳ.] Sic ingenia medii temporis formarunt Herodotum, tanquam aptiore & amœniore futura ejus hiſtoria, ſi amputatum foret, quod videri poſſet redundare. Exciderunt igitur tres voces ὡς δὲ Νείλου ante vocem poſtremam, quas non ſervat niſi unica illa Medicea membrana. An laudabile id iſtorum librariorum factum? Nempe mox illæ tres voces ponuntur, ut certe videantur jam ſupervacuæ. Immo inſana eorum cura de Herodoto; qui recte illas voces nunc ſtatim ponit, ut ſignificet multa alia de iſto fluvio in ſermone iſto annotata fuiſſe & verſata, & quum in illis aliquamdiu ſe exercuiſſent, denique acceſſiſſe quoque ad ſermonem de ejus fontibus talem. Prima in colloquendo illis obvenerunt propria ejus de exundatione, de feris in eo capi ſolitis, de limo & quæ ſunt alia ejus generis; ſed deinceps quoque dixiſſe de fontibus, quomodo eos nemo noſceret. Quem ordinem quis negare auſit maxime eſſe naturalem? Cæterum quum ita prudenter rem illius temporis obſcuriſſimam conetur illuſtrare Herodotus arceſſendo qualiacunque narrationum auxilia, an is meritus fuit ita contumelioſe excipi, prout in illo ſtatuit Diodorus Siculus lib. 1 cap. 37 ſcribens? Ὅτι τὸν μὲν πρὸς τὸν ἥλιον καὶ πρὸς ἑσπέραν Λιβύην ἀφορίζων Ἡρόδοτος ἀνατίθησι Λίβυσι τοῖς ὀνομαζομένοις Νασαμῶσι τὴν ἀκριβῆ θεωρίαν οὐ μεῖθρε, καὶ φησιν ἐκ τινος λίμνης λαμβάνοντα τὴν ἀρχὴν ὁ Νεῖλον φέρεσθαι διὰ χώρας Αἰθιοπικῆς ἀμυθήτου· ἃ μὴ αὐτόθεν ἔτε τοῖς εἰποῦσι Λίβυσιν ἔτε τῷ συγγραφεῖ πρόσεστιν ἀναπόδεικτα λέγοντι. Videbimus.

100, 19. Τῶν μακρόταλα ἰδομένων.] MS. τὰ μακρόταλα ἰδ.

100, 25. Καὶ τὸν ὑπὲρ θάλασσαν καλεομένων.] Sic vulgo creditur Herodotus ſcripſiſſe. At quæ differentia eſt inter eos, qui dicuntur καλὰ τὴν θάλασσαν παρήκειν, & hos, quos dicit τὰς ὑπὲρ θάλασσαν κατήκειν? niſi quod priores latius potuerint ſic habitaviſſe, interdum quoque nequaquam. Apparet clariſſime Vallam hîc ineptiviſſe, dum agnoſcit oram maritimam omnem obtinere Libyas & eos qui ad mare incolunt. Toties enim deſcribere per eadem verba non eſt Herodoti, quem docet codex Mediceus ſcripſiſſe ⁊ τῶν ὑπὲρ θάλασσαν κατ. Ita clarius agit de illis, qui ſupra mare pertinent. Et ſane ſic diviſerunt Africam.

100, 30. Ὕδατί τε ⁊ σιτίοισι.] MS. ὕδασί τε. Et videtur Herodotus aliquid præbuiſſe plurali numero, unde 3, 52 dicit ἁλισίησί τε ⁊ ἀσιτίῃσι συμπεπλωκότα.

100, 39. Ἄνδρας μικρούς, μελέων ἐλάσσονας ἀνδρῶν.] Ita quum legatur ſummo conſenſu & in MSS. & in editis exemplaribus, neſcio quî contigerit, ut Caſaubonus ad Theophraſtum in Charactere τῆς μικρολογίας pag. 239, ubi temere effundit varietates emendationum, citaverit ἄνδρες μικροὶ μελέων ἐλάσσονες ἀνδρῶν.

100, 43. Ἄγειν τε αὐτούς.] MS. ἄγειν τε δὴ αὐτούς, ut tractim magis incedat ſermo de ducendis peregrinis agens.

100, 45. Πάντας εἶναι.] MS. ἅπαντας εἶναι.

101, 12. Καὶ Πυῤῥήνης.] Maluit hanc vocem Valla deſcribere ex uſu ſui temporis, quam, quum tamen verteret Herodotum, ex hujus ſcriptura eam exhibere duplicata litera r. In quo aberrat ab boni interpretis officio, & quam libenter Græci geminent iſtam caninam, ubi vulgaris uſus modo uſurpabat unam, docent Salmaſiana in Plinianis Exercitat. pag. 707.

101, 16. Τελευτᾷ δὴ ὁ Ἴστρος &c.] Eraſmus Vindingius judicat hæc non ſatis commode interpretari Vallam, ſic reddendo: *Exoncrat ſeſe Iſter, per univerſam Europam fluens, in Pontum Euxinum, quo in loco habitant Iſtriani Mileſiorum coloni*, in Hellene col. 419. Non magis ita Vallam increpat, quam ipſum Herodotum, cujus verborum ordinem detrectat ſervare; præſertim quum iſtud ῥέων ita obſepſerit Herodotus, ut noluerit aliis verbis conjungi, quam illis ſolis ἐς θάλασσαν τὴν ⁊ Εὐξείνου Πόντου. Hæc iſtud antecedunt, hæc ſequuntur, atque adeo in medio amplectuntur. Ille tamen inde eximit.

101, 24. Ἀντίη.] Etiam MS. Italicus aſſentiens codicibus Stephani præfert ἀντίον, quod judicavi ſane recipiendum ob miram auctoris ad variandum propenſionem. Ut plane ſic

iſta quidem conveniant. Cæterum conſtructio Herodotea omnino videtur intercedere; & quum gratulari nobis liceat invento errore calami librariorum, quo adjectivum poſuerunt in vicem adverbii, ſtatui oportet iſtud ἀντίον non in hoc loco reponi debere, ſed in loco præcedente, ubi dicitur de Ægypto, τ῀ ὀρεινῆς Κιλικίας ἀντίη κέεται. Illic reſtitui debet ἀντίον, quum in vago aberraverit aut Stephani ipſius aut typothetarum manus. Cauſa eſt, quod perpetuo Herodotus illud adverbium conſtruit cum genitivo, quem illic vides; at adjectivum ἀντίος cum dativo. In capite 2 hujus libri. Μηδὲν ἀντίον αὐτέων μηδεμίλῃ φωνὴν ἰέναι. I, 72. Θαλάσσης τ῀ ἀντίον Κύπρε. Adde Portum.

101, 26. Πέντε ἡμερέων ἰθεῖα ὁδὸς ἀζώνῳ ἀνδρί.] Loco hoc jam fuit uſus Voſſius ad Scylacem vel illuſtrandum vel emendandum in capite de Cilicia. Sed Herodotea adſtricta ſunt certis conditionibus, quas advertere eum oportet, cui non placet aſſentiri Herodoto: id quod requirebam ab Scymno Chio, qui ſuſtinuit verſus ſuos inquinare hoc cavillo; ὁ δ' Ἡρόδοτος ἔοικεν ἀγνοεῖν λέγων, Ἐκ τ῀ Κιλικίας πέντε ἡμερέων ὁδὸν εἰς Πόντον, quum ipſe ſtatuat eſſe ſeptem dierum, nulla habita commeantium, quorum gradus ſolet eſſe diverſus, ratione; ut nihil ſit cur iſti verſificatori cedat Herodoti numerus. Sed & univerſa hæc contemplatio Herodotea aut ludibrio exponitur, aut attenuatur vocibus inde ſubducendis ἡ ἢ Ἀίγυπτος τ῀ ὀρεινῆς Κιλικίης μάλιστά κη ἀντίη κέεται. ἐνθεῦτεν ἢ ἐς Σινώπην τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ πέντε ἡμερέων ἰθεῖα ὁδὸς ἀζώνῳ ἀνδρί. ἡ ἢ Σινώπη τῷ Ἴστρῳ ἐκδιδόντι ἐς θάλασσαν ἀντίον κέεται, & in libri 4 caput 47 transferendis ab Tan. Fabro Crit. Epiſt. 8, quum ei occaſio eſſet ad id patefacta ab Ludov. Fabricio, Viro Doctiſſimo. Sed lepidiſſimus ille Faber non cogitat, quam pauca montium per Hiſpaniam & Galliam diſtincta nomina aut exſtiterint etiamnum iſto tempore, aut deportata fuerint in alias regiones ad notitiam peregrinorum: ut ſi idcirco tractum montanum ab Pyrene ſecus Galliam ex Alpibus ductum, & ſic pariter Abnubam (haud dubie locale nomen) incluſerint appellationi Pyrenes, mirari non oporteat. Porro Celtas non ſtatuit Herodotus *ultra Herculis columnas*, ut ait pag. 28. Quid hoc eſt? aut quo reſpectu ita loquitur, quum antea dixerit *extra columnas H.* & ſic dicit Herodotus, & quid ſignificetur, optime intelligitur, perinde ut Γάδειρα ἔξω τῶν Ἡρακλείων στηλῶν dicuntur 4, 8. Sic de Celtis loqui nequibat, quia ſunt remotiores, & demum ſequuntur Cyneſios vel Cynetas, ut non conveniat de illis dicere ἔξω τῶν Ἡρ. Sed bene ἔξω. Geographia Græca non gaudet illa diviſione ultra vel citra columnas Herculis poni, ſed intra vel extra. Quid igitur obſcœnius Fabro, quum dicit pag. 31. *Illum quidem Herodoti locum de Celtis ultra Herculis Columnas poſitis fateor mirabilem eſſe.* Ipſe mirabilem facit. Sed Herodotus ſuo ævo nequibat melius exprimere ſitum iſtorum. Jam vero ſtatuere videtur ſeveriſſimus Muſarum Faber, quaſi non liceret interdum jocari, & cogitationem undecunque ortam & qualemcunque lætabunda & familiari velut declaratione amplecti; nec concedit, ut qui comparavit Ægypti veteris ſinum cum ſinu Arabico, & cogitavit eum verſa in illum aliqua Nili eluvie poſſe ita ſiccari & aggerari, ſicut aggerata eſt Ægyptus, idque intra eum annorum numerum, de quo nullus ſe ſollicitat, ut res ſane ſit momenti nullius. An illi non concedet eloqui, quid ſpeculatus ſit mente ocioſa de Nilo & Iſtro? præſertim qua in parte multum conveniant? & quum ſit iſta ætas, qua curſum Rheni nemo forſan fuerat ſequutus, in hoc hærere, ut ſicut Nilus perluit omnem Africam, ita Iſter univerſam Europam perfluat, nempe quam habitari ſciebat. Hæc qui poſuit, an illi non licebit etiam tranſire ad locum iſtum ornandum de ſitu ipſo aut commoda ratione itineris ex Ægypto per litora maris circa Syriam in Aſiam & hinc profectionis terreſtris ex Cilicia ad Sinopen, unde per camaras recta erat vectura per Pontum ad Iſtri oſtia? Quid vult Faber, quum Danubium ponit? Ignotum iſtud nomen Herodoto & illi tempori, quo conſideratur ſimilitudo Nili & Iſtri. Removeri hinc debet iſta appellatio. Quis ſcripſit *hinc recta rectum iter?* Denique quod ſcribit illa non poſſe videri ipſi ab Herodoto ſcripta hoc quidem loco, ſed ex libro 4 circa finem ſectionis XXXVI & XXXVII huc tranſmota, peto ut quis inſpiciens hæc duo capita monſtret aliquam concinnitatem inſerendi. Nullo modo illuc tranſmoveri queunt, ſed aut Faber in ſcribendo, aut typographus in numeris ponendis deliravit. Non erat neceſſe duorum capitum numeros citare; quod ſimile his eſt, occurrit in fine capitis 49. Quum eximius ille in Italia codex omnino nihil mutet, nullum tantæ tranſpoſitionis indicium præbeat, non opinor aliter Herodotum ſcripſiſſe, quam prout in editionibus exhiberi ſolet.

101, 31. Ὅτι πλέω θωϋμάσια ἔχει ἡ ἄλλη.] MS. ὅτι πλεῖσα θωμάσια ἔχει.

101, 40. Τ῀ φαίνεσι οἱ μῦν.] MS. ὑφαίνεσι ἢ οἱ μῦν. Quæ neceſſaria eſt particula & ſolita in talibus iterationibus verborum apponi, ut I, 137. Αἰνέω μέν νυν τόνδε τ῀ νόμον: αἰνέω ἢ κ῀ τόνδε. Facile ignoſcimus Salmaſio in his verbis citandis cum vulgo particulam iſtam omittenti ad Flavium Vopiſcum pag. 401. ubi docet quid ſit ἄνω vel κάτω ὑφαίνειν.

102, 4.

102, 4. Ξυρῶν.] Ita plane legitur Florentiæ, non ξυρεῦν, quod edidit Aldus, nedum ξηρεῦνλαι, quod sic corrupit Stephaniana editio anni 1592 & Jungermanniana, tanto inanius, quia mox sequitur ἐξυρημένοι. Et locum hunc lumine suo illustrat Salmasius in Epistola de Coma p. 541. Mox idem codex habet simpliciter ἀπὸ πυρῶν καὶ κριθέων ὧλλοι, non πυρέων, & seq. cap. redit ξυρεῦνλαι, nisi & illic eodem modo habeat MS. codex, etsi annotare supersedi.

102, 29. Νόμοισι τοιοῖσδε.] MS. vere Ionicum habet, τοιοῦσί δε. Tum MS. idem Ἀφαρμῶνλες, non Ἀφαρμέωνλες, quod quinquesyllabicum agnoscebat Portus.

102, 36. Μήτε φθεὶρ μήτέ τι ἄλλο μυσαρὸν μηδέν.] Quis locus in his particulæ τι, quum sequatur μηδέν? Huic utique illud est inclusum. Itaque recte legit optimus MS. μήτε φθεὶρ μήτε ἄλλο.

102, 41. Λοῦνται δὶς τ' ἡμέρας ἑκάστης ὕδατι ψυχρῷ.] Proba lectio, nec potest dubia esse, quum ad lavandum aqua requiratur, unde etiam 4, 75 de Scythis: Οὐ γὰρ δὴ λοῦνλαι ὕδατι τοπαρέπαν τὸ σῶμα. Attamen in MS. optimo non exstat vox ultimam antecedens, & possum credere eam ab Herodoto non venisse, qui forsan alludere voluit ad ψυχρολουσίαν & ψυχρολοῦσθαι, atque etiam sic ut solet forsan alibi substantivum inferere, ita quoque scio interdum solitum obliviscI. Sic 1, 132 placuit ei dicere ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτλῶ, at ejusdem libri cap. 203 tantum profert διὰ καθαροῦ.

103, 4. Τῶν ἓς ἐσι ἀρχιερεὺς.] An sic Ionem ostendunt Herodotum? & à quo paulo ante dicti sunt ἱρέες & mox repetetur ἱρέων, nunc illorum primus sic vocabitur? Nefas id quidem, & hinc pateat fides optimi MS. ἀρχιέρεως exhibentis. Cap. 142 dicitur ἀρχιρέας. Paulo ante probavi verbum πατέονλαι, quod ut traditur ab MSStis libris Stephani, ita ab Mediceo.

103, 15. Περὶ τὰ κέρεα ἐλίσσων.] MS. εἰλίσσων. & dein: ὅκα ἂν θύωζι, non θύσωσι. Recte utrumque.

Ibid. Γλῶ σημαντηίδα ἐπιπλάσας.] Genus scilicet natum in Ægypto aut certe illic paratum, non advectum aliunde. Mos enim iste videtur recidere in tantam vetustatem, ut omnem peregrinationem ignoret. Salmasius tamen longe aliter sustinet intelligere scribens in Plinianis Exerc. pag. 80. [Creta signabantur olim epistolæ, de quo more nos alibi ... Ἐρετριάδα γλῶ vocat Dioscorides. Herodotus σημανηίδα γλῶ appellat, qua epistolæ & res aliæ signabantur.] Non est ullo genere credibile has duas appellationes convenisse jam tunc in Ægypto uni cuidam speciei illic usurpari solitæ, & quæ illuc ex Eubœa adveheretur.

103, 22. Ἐπισπείσανλες καὶ ἐπικαλέσανλες τὸν θεὸν.] Explicat ad amussim ex superstitionis illius solennitate Valerius Maximus 2, 6, 8. *Diffusis Mercurio delibamentis & invocato numine ejus.*

103, 24. Σῶμα μὲν δὴ ξ.] Nulla hic concinnitas est voculæ δὴ. Itaque etiam MS. σῶμα μὲν ξ. Tum statim MS. κεφαλῇ ἢ κείνῃ πολλὰ κατηφορώμενοι, non ἢ ἐκείνῃ. Quæ necessaria est immutatio, modo sequentia adhibere & Herodotum narrantem audire volumus. Ipsa hæc verba Latina fecit poëta: *Per caput hoc juro, per quod pater ante solebat.* Huc confer, quæ dixi ad 63, 20.

103, 26. Ἐπίδημοι ἔμποροι.] Non male: nec tamen pejus est, quod exstat in optimo MS. ἐπιδήμιοι. Imo sine dubio probabilius, quum testimonium habet codicis, cujus est explorata fides, & calamo Herodoti videatur placentius ex illis, quæ allata ad 9, 21.

103, 27. Ἀπ' ὧν ἔδονλο.] Quasi media vocula foret pronomen, tum Stephanus, tum Jungermannus, tum Th. Gale ediderunt ὧν, certe perperam: sed caveri oportet ab talibus sæculum jam superantibus.

103, 42. Ἐπλὼ περιηδύσωζι τῇ ἴσι ἐς ἐπλὼ κατάξωνλαι, θύσσι τλῶ βῶν, καὶ ἀποδειράνλες, κοιλίλω μὲν κείνῳ πᾶσαν ἔξω εἶλον.] Locus hic est pars conspicua gloriæ Henr. Stephani, quam non modo abstulit, sed abstuliste gavisus fuit & venditavit ex labore & docto & ingenioso, quo is Herodotum vel universum vel in hoc potissime loco, ubi legebatur περιηδύσωζι τῇσι καὶ, ornare annisus est & sane ornavit: ejusque tanta dedit indicia, ut nunquam possit exolescere, nedum ut ego coner exterere ullo modo aut abstergere. Verum agitur causa Herodoti, unius haud dubie ad juvanda studia validissimi scriptoris, quem omni vita veneratus sum & cummaxime salvum esse cupio. Inspicias igitur Prolegomena oportet ipsius Stephani pag. 30, quæ incurrit in hujus editionis paginam 740, & quod decus ille attulerit, ex verbis ejus discas. Nam præterquam quod non concoquerem istud τλῶ βῶν, quum ubique Herodotus non noverit nisi βῦν, tum cur scriberet mox αὐτῦ λείπεσι ἐν τῷ σώματι, non assequebar. An αὐτῦ foret adverbium loci? atqui illa ἐν τῷ σώματι id explent. Johannes Fronto in Dissertatione de cultu sanctorum tantum citat, prout ante Stephanum legebantur, & intelligit *post jejunia ei preces sacrificant*, nimis quidem adstricte. Jam vero unde ista omnia processerint, difficilis sane investigatio est. Sed pro iis legebam in codice Mediceo, ἐπεὰν ἀποδείρωσι τὰ βῦν κατόξάμενοι κοιλίλω μὲν ἐκείνῳ πᾶσαν ἐξ ὧν εἶλον. Hic quæritur, utrumnam ex iis videatur esse Herodotea manus. Et ego quidem non dubito, quin quam inepta &

ſpuria ſint retro vulgata, tam vera & eximia ſint, quæ nunc ex MS. produxi. Primo quidem veroſimilius eſt mentionem Iſidis poſtea demum factam, ubi eam deſcribit, ut fieri ſolet. Deinde quod vulgata id abſurdi importent, quod bis ſine cauſa ulla dicant idem: quid enim aliud ſonant iſta ſequentia περιπεσόντες ἢ θύσει. Ita quum θύειν Herodotus non accipiat de aliis præparatoriis, ſed de ſola ſacrificii ante præparati miſſione in ignem (nam id oſtendunt ſequentia καιομένων τῶν ἱρῶν) non poſſunt priora, in quibus itidem dicitur θύωζι, Herodoti eſſe. Tertium eſt haud dubie firmiſſimum argumentum ex ratione phraſeos ἐξ ὧν εἶλον. quam quum vulgata neglexerit, immutaveritque, merito pronunciamus eam videri degeneraviſſe ab ſimplicitate ac ſinceritate genuina. Eſt enim id purum putum Herodoti, ut docent vel ſolius hujus libri exempla. Sic præter id quod modo anteiit, infra cap. 86. Παραχρίσαντες ἐξ ὧν εἶλον τῳ κοιλίῳ πᾶσαν. Cap. 96. Ἔσωθεν ἢ τὰς ἁρμονίας ἐν ὧν ἐπάκτωζαν τῇ βύβλῳ. Cap. 122. Φάρῳ ἐξυφήναντες οἱ ἱρέες κατ' ὧν ἔδησαν ἑνὸς αὐτῶν μίτρῃ τὰς ὀφθαλμούς. Ita apte & non inelegante invertit propoſitionem ſuam Herodotus, & quum promiſiſſet de maxima Ægyptiorum dea, & de maximo ejus feſto ſe narraturum, primo deſcribit ordinem ſacrificii, & tum de dea ipſa agit, ſermone bene congruo ac perfecto.

104, 7. Καθαρὰς ἕρσενας τῶν βοῶν.] MS. καθαρὰς βοῦς τὰς ἕρσενας.

104, 19. Τρόπον τοιόνδε.] MS. τόνδε. Item MS. σημηΐῳ εἵνεκεν, non εἵνεκα.

104, 25. Προσωπίτιδι καλεομένης.] MS. καλουμένης.

104, 27. Ἐν ταύτῃ δὴ ὦν.] MS. ἐν ταύτῃ ὦν, quum male moretur lectorem iſta particula.

104, 32. Ἐς ἄλλας πόλιας.] MS. πόλις, etſi anteceſſerit nominativus πόλιες.

104, 35. Τ' ἄλλα κλίνεα ἅπαντα.] Ab MS. exulat vox poſtrema, neque poteſt ullo prætextu deſiderari. Mox omnino MS. Mediceus conſentit cum codicibus Stephani in Διὸς Θηβαίης ἵδρυμα ἱρὸν. Nec licet tum lib. 1 cap. 182, tum infra cap. 54 dicat Διὸς Θηβαιέος, ideo nunc id quoque uſurpandum eſt contra MSS.

104, 38. Οὗτοι μὲν πάντες.] MS. ἕτοι μὲν νυῦ πάντες.

104, 43. Ὅσοι μὲν δὴ ἐκ Μενδήτου.] MS. ὅσοι δὴ ἐκ Μενδ. Et recte, quum ſit quædam apodoſis priorum ὅσοι μὲν δὴ Διὸς Θηβαίης &c.

104, 49. Τέλος ἐπείτε.] MS. τέλος ἢ ἐπείτε. Sic paſſim, & hoc libro c. 139 iſta jungit. Poſtea MS. ἀπαδέξαι, non ἀπαδέξαι: quum interim in medio rurſus bene conveniat inter codices MSS. Stephani, in quibus ille reperit non περιεκθέοντά τε, ſed περιέχεσθαί τε, & exemplar Mediceum ſimiliter exhibens, quod longe elegantius, quum verbo περιεκθέουσι non ita utantur. 1, 141. Ἀκούσας αὐτέων τὰ περέχοντα. 2, 30.

105, 7. Φωνὴν μεταξὺ ἀμφοτέρων νομίζοντες.] Hanc uſurpationem verbi νομίζειν cur rarani vocet Franc. Vigerus (ſic enim facit in libello de idiotiſmis Græcæ dictionis pag. 179) non intelligo, quum in Herodoto ſolo eam abundare pateat exemplis ab Porto collectis.

105, 18. Ἥκουσα ὡς εἴη.] MS. ἤκουσα ὅτι εἴη. Sed & MS. conſtanter retinet Ἡρακλέης.

105, 25. Ἐν ᾧ δὴ ἐς τόδε.] Voluerunt replere ſermonem, perinde ut meminerant ſæpe occurrere in hoc ſcriptore ἐν ᾧ δὴ ἐς τόδε. ut 3, 38. 1, 185. Sed aliud in hoc loco eſt, & oportet νήφειν. Itaque quum MS. Mediceus tantum præbeat ἓν ᾧ ἐς τόδε, libens accedo ad expellendam iſtam voculam δὴ, ut ſæpe jam contigit.

106, 1. Σμαράγδου λίθου.] MS. μαράγδου: de quo neceſſe non eſt, ut hic verbum proferatur, quum jam bis Salmaſius in Plinianis Exerc. agens de Græcæ literaturæ hac parte, quæ licentiam dat literæ ſibilanti, ut modo præponatur, modo abſit, in neutro verſari potuerit, quin vocis μάραγδος exemplum inſereret. Utinam ille ſciviſſet hanc Herodoti manum! Locus enim hic conſpectiſſimus eſt ob notitiam iſtarum columnarum, unde non dubitavit Triſtanus Sanctamantius tomo primo pag. 493 agens de columnis Tyri Ambroſiis tum citare, tum afferre ipſa hæc verba exſcripta & interpretari *reſplendiſſante a merveilles dans l'obſcurité de la nuict*. Inſuper hinc animadvertas eum lectum fuiſſe ab Huëtio multa ſuper columnis agitante in Propoſitione IV pag. 152. Sed qui ſuam rem agit, & columnas notat: Herodotum niſi nomine non tangit. In quo tamen aſper ſcrupulus paulo ante offenderat Tan. Fabrum in eo quod additur ab auctore λάμπον τὰς νύκτας μέγαθος, quod non potuit, certe non debuit Valla interpretari *majorem in modum*. Verum iſte ſic arbitro ſumpto Petavio ſtatuit [Quis dubitet, quin ibi legendum ſit μεγάλως? Quamvis enim vox Ionica ſit & Herodotea τὸ μέγαθος pro communi μέγεθος, tamen vitium erit in oratione, niſi legatur μεγάλως, id eſt, δεινῶς, σφόδρα, πάνυ. Hunc errorem typographi arbitrarer, niſi Sylburgianam editionem cum Stephanica conſentientem viderem.] Sic omnes priores adorſus ille Faber negat Græca noviſſe. Debuerat tamen ipſe etiam ſcrutari & ſcire quid actum eſſet. Nam hæc ipſa conſcripſit in Lexico ſuo Æmil. Portus [Interdum μέγαθος adverbialiter poni videtur pro μεγάλως, ut λάμπον τὰς νύκτας μέγαθος *Noctu valde ſplendentis*] Et ad hanc traditionem ſubtimi-

de

de notat Stephanus in Theſauro [Sed affertur ex Herodoto μέγαθ@ poſitum etiam adverbialiter pro *Majorem in modum.*] Nec ſcio an ludibrii cauſa; certe nihil ipſe quidquam decernit. MS. Mediceus nihil mutat. Ipſe cogitavi multa; ſed forſan fruſtranea. Utique λάμπον@ ſatis eſt, & totics apud auctores occurrit λάμπειν ſine adverbio aut termino fulgoris, ut hinc etiam jure poſſit abeſſe: neque enim credo Fabrum dicere velle ὥσπερ τὸν λαμπρότητ@ ἥλιον. Itaque opinari quis poſſet excidiſſe rem, cui ſplendorem iſtum comparat. Id ſolet dicere auctor μέγεθ@ ὅσον ... ut 1, 199 Ἀργύριον μέγαθός ἐστι ὅσον ὤν. Hujus libri c. 76. Μέγαθ@ ὅσον κρέας. c. 175. Ὅσον τε τὸ μέγαθ@ λίθων ἐστί. 4, 177. Μέγαθ@ ὅσον τὸ τοῦ ἀετοῦ. & Μέγαθ@ ὅσον τε πάντη πεπυκασμένον pro quo dicit in cap. 92. μέγαθ@ καλῷ μήλου. Sed quum nuſpiam Herodotum ſuum & lectorem deſtituat caſtitas Medicei libri, cur id nunc ab eo factum imaginabimur in loco tam claro? Nihil enim deeſt, & rectiſſime ſe habent vulgata, ἡ δὲ, μαραγδίτις λίθος, λάμπον@ τὰς νύκτας, μέγεθ@, ut aurea illa columna potuerit quomodocunque fuiſſe facta; at hæc altera non fuerit, niſi maragdi lapidis magnitudo, qui per noctes illic luceret. Μέγεθ@ ad oppoſitionem aureæ, quæ ex partibus fuit coagmentata; ſmaragdina conſtiterit ex uno nativo lapide, cujus tamen magnitudo celebraretur.

106, 8. Τεσσερακόσια δὲ διχίλια.] Hic locus quum ſignatus inter primarios emineret in abacis chronologorum, etiam nequivit prætermittere eminens ille Cardinalis Noriſius, mihi & aliis nimium cognitus. Cupiebat enim Græca diſcere, ex quo Piſas venerat. Itaque Herodotum quoque inſpexit & hæc verba, ut fatetur in Epochis Syromacedonum Diſſertat. IV cap. 2 ubi ita ſcribit [„Herodotus lib. 2 narrat ſe Tyrum eo conſilio „profectum, ut Herculis, cujus antiquiſſi„mum ibidem templum celebrabatur, ori„ginem ac vetuſtatem noſceret, ſibique à ſa„cerdotibus Tyriis reſponſum fuiſſe, urbem „una cum templo exſtructam: *eſſe autem à „Tyro condita bis mille ac trecentos annos*] De his poſt nonnulla interpoſita cenſet more ſuo, quo & homines & res ſuſque deque habens, omnia conjiciebat in riſum [At fabuloſam ſuæ urbis antiquitatem memorati ſacerdotes jactaverint] In his quod ſcribit de origine noſcenda, nihil prorſus exſtat in Herodoto, ubi modo rogatur ὁκόθ@ χρόν@, non etiam ὁκόθεν: nec reſponderunt ſacerdotes urbem una cum templo exſtructam, ſed templum pariter cum urbe exſtructum. Interim nihil iſte diſtinguit, utrum de Palætyro intelligat & templo Herculis in continente, an vero de inſula. Cæterum mox MS. idem ἱδρυθῶσι, non ἱδρυνθῶσι.

106, 12, Ἀπικόμεν@ ἢ ἀφικνέεται ἐς Θάσον, εὗρον &c.] Non abſurda quidem iſta, ſed longe melius diſtincta hæc diſputatio & conciſa lenius ad Herodoti genium in MS. ἀπικόμεν@ ἢ δὲ ἐς Θάσον, ἐν τῇ εὗρον.

106, 14. Καὶ ταῦτα δὲ πέντε.] Hoc ipſum teſtatur codex optimus profectum eſſe ab manu Herodoti, & nihil aliud, quum vulgo poſterius δὲ omittatur, quod interponi debet diverſa notione. Quo jam dicit Herodotus utique quinque ætatibus anteriora eſſe, ſi non pluribus. Atque utinam hæc poſſint placare viros eruditos! Sed ſunt aſperiores, utpote chronologi. Hinc ad Harpocrationem pag. 144 ſcribit Mauſſacus ex ſua conjectura re„ſtituendum ἢ ταῦτα δέκα γενεῇσι, imputos e„nim librarios ex ι feciſſe ε, & nobis craſſiſ„ſimum hunc errorem in textum puriſſimum „& purgatiſſimum Herodoti intruſiſſe. Ohe! Modeſtius Lud. Nonnius in Goltzii Græciam p. 236 ætates ac generationes fabulares recenſet, Herodotum adducit ac diſcrepantiam proponit, ſecutus nempe per omnia Scaligerum in Animadverſionibus pag. 37.

106, 19. Διξὰ Ἡράκλεια.] Hæc lumine quodam adſpergere conabatur Cornelius Tollius in notis ad Palæphatum, ex ſententia Taciti, qui credebat omnia ubique magnifica in claritatem Herculis ex conſenſu referri, & hinc ab Herodoto cognoſci Olympium & Græcum Herculem. Atqui certe Thaſium Herculem pro Græco bona fide habuit Lyſander, quando aſylum ejus reveritus & parcens Thaſiis ex factione Attica illuc refugientibus ſcribitur ab Polyæno dixiſſe ἐν Ἡράκλεος πόλει ἢ Πατρῴᾳ, ſic agnoſcens patrium Spartæ numen & Thaſi idem.

106, 45. Γράφυσι ἢ δή.] Connexio junctior eſt in MS. γράφυσί τε δή. Deinde junctim ſequi vides γλύφυσι οἱ ζωγράφοι ἢ οἱ ἀγαλματοποιοὶ ἢ Πανὸς, κατάπερ Ἕλληνες, τἀγάλματα αἰγοπρόσωπον. Nihil poterat legi mollius & concinnius: nam bene illud γράφειν refertur ad ζωγράφους, & γλύφειν ad ἀγαλματοποιούς; ut quicunque iſta legeret, frueretur tam concinna convenientia. Id quod adjuvabat leniſſime Stephanus per tot commatum diſtinctiones, ne ab aliquo iſta legente cogitarentur dici ab Herodoto ζωγράφοι ἢ ἀγαλματοποιοὶ ἢ Πανὸς, ſicut in editionibus Aldi & Camerarii iſta conjungantur, ita ut ſequantur κατάπερ Ἕλληνες τἀγάλματα, αἰγοπ. quæ aliter ſeparavit Stephanus in lectoris commodam gratiam. Neque enim quiſquam hiſcere ſuſtinuit de importuna interpoſitione vocum κατάπερ Ἕλληνες inter illa quæ connecti oportuit Πανὸς τἀγάλματα, quia interdum ſimile occurrit apud alios ſcriptores. Sed ridebis opinor hæc omnia, ubi intellexeris in veterrimo codice MS. pro illis tantum exhiberi γλύφυσι οἱ ζωγράφοι,

χάφοι, ἧ Πανὸς τ' ὠγαλμα κατάπερ Ἕλληνες αἰγοπ. Omnino apparet alienas manus injuriam attuliſſe huic loco, quaſi γλύφῃ cum ζωγράφοι non conveniret: unde addiderunt etiam ἀγαλματοποιὸς tanquam opificum genus, quod proprie pertineret ad τέχνῃ γλυφικῇ, quum nihil vetet utrumque ad ζωγράφους reſpicere, & ſub his ſolis comprehendere quoſcunque opifices ad effigies parandas, ſicut mox pro utroque hoc verbo ponit unum γράφῃ. ὅτου ἕνεκα τοιοῦτον χάφκζι αὐτόν.

107, 2. Πάντας τὰς ἀγυιάς.] Nulla ex MSto mihi notata varietas, unde oportuit relinqui. Sola Camerarii editio habet πάντες, ex induſtria an errore neſcio; certe nulla eſt cauſa ſic mutandi. Sed ſignavit hunc locum H. Stephanus in Theſauro.

107, 7. Τῷ Μενδησίων νομῷ.] Si modo ita ſcripſerit Herodotus, etſi nihil poſſim afferre ex MS. Utique cap. 42 dicit νομῷ ἧ Μενδησίε. Ex hac norma deberet hîc legi τῷ Μενδησίῳ νομῷ, quod opinor ab Herodoto ſcriptum eſſe.

107, 13. Αὐτοῖζι τοῖζι ἱματίοιζι ἀπιὼν ἔβαψε ἑωὑτὸν βὰς ἐς τ' πόλαμὸν.] Aut non intellexerunt viri docti hunc locum, aut ſi id contigit & acquieſcere potuerunt, debuit eis Herodotus videri ſtolidus ſcriptor, qui eandem rem ſic ter exprimit. Nam dum dicit ἀπιὼν ἔβαψε, illud participium nequit explicari niſi in fluvium: ſed & deinde ἔβαψε ἑαυτὸν, manifeſte reſpicit non aliam aquam, quam Nili: denique βὰς ἐς τ' πόλαμὸν, idem facit, quod ἀπιὼν, quod βάψας ἑαυτὸν. Itaque nihil futilius vel hoc ſcripto, vel his lectoribus: quos inter vaniſſimus eſt Claud. Dauſquejus ad Silii Italici librum 3 ita citans: ἰὼ τις ψαύσῃ αὐτῶν παιζὶν νὸς αὐτοῖς, τοῖς ἱματίοιζι ἐπιὼν ἔβαψε ἑωὑτὸν βὰς ἐς τ. π. Nam βὰς ἐς τ' πόλαμὸν non eſt *ad flumen*, aut ripam ejus, ſed *in illud*. Sæpe & attente hunc locum ab Huetio lectum fuiſſe docet ejus Propoſitio quarta, ubi plurima de ſuilla carne profert, ſed ſatis nota & nimis crebro dicta; verum is Græca non tangit, contentus ſummas rerum libaviſſe, & dum ſcopo ſuo inſervientem Herodotum honore citationis dignatur, mutui auxilii comitatem non impertitur. Tanta fœditas ergo ut tandem abſtergatur, egregium eſſe patet & ultra quam expectari poterat, quum pro iſto inſulſo participio ἀπιὼν codex optimus reſtituit ἀπ' ὧν ἔβαψε, quod genuinum Herodoti eſſe patet vel ex paulo ante conſcriptis. Deinde pergit ἀπ' ὧν ἔβαψε ἑωὑτὸν βὰς ἐπὶ τ' πόλαμ. Nam in fluvium intraviſſe continetur in verbo Ἔβαψε, quod aliter fieri nequit. Itaque dicit fore, ut eat ad fluvium, & quum venerit, in eo ſe mergat.

107, 19. Ἀλλ' ἐκδίδον] οἱ συϚ.] Molliſſimam connexionem interponit MS. ἀλλ' ἐκδίδοῖαί τε οἱ συϚ. Quod deinde Stephanus ex MSS. ſuis propoſuit, ἐν τῇ ἂν τὰ ἱερὰ θύσωζι, firmat liber Mediceus, & probius eſt, quam vulgatum θύωζι.

107, 41. Πλὴν χοίρων.] Sicut duplicem fortaſſe ſenſum patiuntur appoſita verba cum vicinis, & vix decernas, utrum de alio Bacchi feſto, ut intellexit Valla, an potius reliquam feſti ejus unius ſolennitatem intelligat auctor, prout intelligendum ſtatuit Stephanus; ita ſane ſcio hæc de porcis porcina vere & ſui nominis eſſe. Nam ſive de eodem feſto accipias, id quod eſſe opinor veriſimilius, ſatis Græci videbant, ex narratione, quam de porci mactatione jam fecit, Ægyptios alio ipſis modo Dionyſia celebrare, ut id tam præpoſteræ inculcationis velut θυμέτρῳ monere non deberet. Si de alio feſto interpreteris, utique ſi in illo etiam porci mortem ſpectari Ægyptiis ſuperſtitio imperaſſet, id nullus dubito, quin Herodotus non ita negligenter tranſiluiſſet, ut tantum obiter annotaret convenire in aliis Dionyſiis Græcos & Ægyptios præterquam in porco: ex qua relatione neſcias à quibuſnam horum mactari adſueſſe porcum Herodotus innuat. Itaque aliud rurſus diſcrimen inter Ægyptia & Græca Dionyſia refertur, ut poſt narratam in porci mactatione cærimoniam dicat Herodotus in reliquis convenire, niſi quod in uno etiam adhuc differant. Id quale ſit, præclare mihi pateſecit MS. Mediceus, ex quo idem alios doceo, corrigendo πλὴν χορῶν. Nempe eadem utriſque hilaritas adeſt, nebrides, clamor &c. niſi quod choros non ducant Ægyptii, quum Græci præſertim in Bacchi feſto eos duxerint alludente ſatis Propertio in prima elegia libri tertii, tum teſte Dionyſio Alexandrino, Καὶ μετὰ Λιναίων ἱερὸν χορὸν ἐσήσαντο &c. Sed cur in citando ad hunc hæreo, quum tota Græcia vetus id hodieque clamet, cauſamque hanc adeo feliciter conſummaverit maximus Caſaubonus in origine Satyricæ poëſeos? Cæterum tales Græcas ſolennitates annotare ſolet Herodotus. Sic de Babyloniis cap. 191. Τὰς τὸ μέσον οἰκέουζας τῶν Βαβυλωνίων, ἃ μανθάνειν ἐπαναγκάζεται, ἀλλὰ (τυχὸν γάρ σφι ἐοῦσαν ὀρτὴν) χορεύειν τε τῦτον τὸν χρόνον, ἧ ἐν διαθέσῃζι εἶναι. Nam dum id memorat, pariter declarat choros illis uſitatos fuiſſe. Contra de feſto Ægyptiorum primario in Bubaſto ait c. 60 eos crotalis, tibiis, cantu, plauſu manuum, dicteriis, ſaltu, revelatione obſcœna recreari: nil de choris. Hinc 5, 67. Τὰ πάθεα αὐτῇ τραγικοῖζι χοροῖζι ἐγέραιρον· τὸν μὲν Διόνυζον ἃ τιμῶνζες, τ' ἧ Ἀδρηζον, ubi adde caput 83. Hoc igitur quum ſit liquidum ſpecimen, quo priſcæ fidei codex arguit eos, qui ex voce genuina χορῶν ſimul in fœdatis membranis ſcripſerunt, ſimul edide-

runt

runt per typos χοίρων, certiſſima ab eodem aperitur via ad Æliani emendationem confirmandam, qua in libro 2 Var. Hiſt. 11 Holſtenius ſimiliter χοροὺν reſtituit pro vulgato χοίρων, ubi profert iſte auctor dictum Socratis ſimile illis jambis, quos teſte Diogene Laërtio συνεχὲς ἀνεφθέγγελο·

Τὰ δ' ἀργυρώματ' ἐσὶν ἤτε πορφύρᾳ
Εἰς τὰς τραγῳδὰς χρήσιμ', οὐκ εἰς τ' βίον.

Ad quæ tacentibus aliis ſcribit Menagius [Cujus ſint iſti Jambi, dicat alius] Abſurda negligentia, quum diu jam dixerit Stobæus ſerm. 222 eſſe ex Philemonis Βυτημένῃ p. 736 in laudatione agri & ejus culturæ, niſi quod illic dicit elegantius ὄθνεια, non χρήσιμα. Sed ut dixi, obtinet Holſteniana conjectura eximiam hinc confirmationem. Non tamen in ea re agi oportet temere. Nam licet ſimile ſit, quod tentavit in Herodiani libro III Tanaq. Faber, ſicut prodit in epiſtola ad Patrem meum ſcripta, quæ eſt in prima iſta collectione num. 76 ὡς χοίροις αὐτῦ μᾶλλον ἁρμόζων τ' βίον ἢ φάλαγξιν, quæ deridet quidem etiam, ſed riſu Sardonio & ipſius negligentiam aperienti, jocatus rem egregie comparatam *porcos & inſtructam aciem*, quaſi non paulo poſt in parte ſecunda epiſt. 63 ſcripſiſſet *reges & exercituum ductores aſinarii vidcantur*, de qua comparatione mentem quoque ſuam patefecit Voſſius ad Melæ librum 2 de Thracia in principio. Et quid in hac parte præſtant χοῖροι præ illis, qui vocantur ὄνοι? Sed Faber graviſſime errat, ita vertens Herodianum: *Quis vero delicatum vivendi genus, quo utitur ille exercitus, non novit? Tale Hercule eſt, ut porcis magis, quam inſtructo exercitui, conveniat.* Atqui non loquitur illic de vita exercitus, ſed de vita ipſius Albini: ea talis eſt, ut conveniat bene porcis, non phalangibus. Sincerus igitur ille locus eſt ſi quiſquam.

108, 3. Διονύσε τὄνομα ἐ τῲ Θυσίῳ.] Signantior loquutio in MS. Διονύσε τό τε ὄνομα ἠ.

108, 7. Μελάμπυς ἐσι ὁ καθηγησάμθνος.] Sic enim Stephani libris convenit ac Mediceo in hoc verbum, non ἀπηγησάμθνος, quod vulgo obtinet: qui etiam mavult communi modo ποιέυζι τὰ ποιέυζι, non ποιεῦζι τὰ ποιεῦζι.

108, 16. Ὁμότροπα δὲ ἐῶ.] Auctior MS. ὁμότροπα δὲ ἂν ἐῶ. Tum quoque ἐσαγμὸς, non ut vulgo, ἰσηγμὸς, non ἰσηγημὸς, quod in oram conjecit Stephanus.

108, 28. Ὅτι δὲ μὴ Ποσειδέωνος ... ἠ τ' ἄλλων.] Locus adhuc nihilminus quam ulla parte ſaltem explanatus. Nam ne de Vallæ interpretatione loquar, quæ palam & temere detruncata eſt; quid, oro, ſententiæ aut ſaporis eſt in illa ſive Henr. Stephani ſive Jungermanni? *Nam præterquam Neptuni &c. Nereidum & aliorum deorum nomina Ægyptii ſemper olim in ſua regione habuerunt.* Quid enim illud tandem erit, quod habuerunt Ægyptii? anne nomina Ἥρης, Ἴσιος, Θέμιος? Sic videntur velle interpretes. At ea ſunt pura puta Græcorum, Ægyptiis non audita, niſi quum ſimul Græcam linguam audiverunt. Cur vero iſta magis quam Ποσειδέωνος ἐ Διοσκύρων? quod rurſum dicunt interpretes, qui iſtas *Neptuni & Dioſcurorum* appellationes interponunt verbis Herodoti affirmantis Ægyptios ejurare agnitionem iſtorum vocabulorum. Profecto non poſſunt divelli, aut ſeparato ſenſu accipi ſeptem iſta vocabula, quum ſint plane ſincera omnia Græca, nihil Ægyptium. Tantum ineptiæ una vocula tribus conſtans literis conciliare poteſt. Legendum: ὅτι γὰρ δὴ μὴ Ποσειδέωνος ἠ Διοσκύρων ... ἠ Ἥρης ἐ Ἴσιος ἠ Θέμιος ἐ Χαρίτων ἐ Νηρηίδων, τ' ἄλλων Θεῶν Αἰγυπτίοισι αἰεί κοτε τὰ ὀνόματα ἐσι ἐν τῇ χώρῃ. Vertendumque: *Nam præterquam Neptuni & Caſtorum .. & Junonis & Veſtæ & Themidis & Charitum & Nereidum* (ſc. appellationes) *reliquorum Deorum nomina Ægyptii ſemper olim habuerunt.* Quod quum res ipſa probet, tum qui ſint hi reliqui Dii, ipſe ſe explicans Herodotus refert non tantum mox cap. 59, ubi illis cognitas cultaſque ſcribit Ἄρτεμιν, Δημήτερα, Ἀθηναίην, Ἥλιον, Λητὼ, Ἄρεα, ſed etiam cap. 83, ubi ait in Ægypto eſſe μαντήια Ἡρακλέος, Ἀπόλλωνος, Ἀθηναίης, Ἀρτέμιδος, Ἄρεος, Διὸς, Λητῦς. Quæ quum ignoretur quando ſint condita, colligendum eſt ab vetere origine illic fuiſſe. Sed & ſequentia male diſtinguuntur, male intelliguntur, quum ſint ea ſic accipienda: Τῶν δ' ἃ φασὶ Θεῶν γινώσκειν τὰ ὀνόματα, ἔτοι δέ μοι δοκέουσι ἀπὸ &c. *Quorum vero Deorum negant ſe noſcere nomina, illi mihi videntur ſic ab Pelaſgis nominati, præter Neptunum.* Debes hanc veriſſimam de prima Deorum memoria reſtitutionem optimæ membranæ Mediceæ.

108, 37. Οὐδαμῇ γε.] Hoc adverbium tumultuoſe hic præmittitur, quum licet tolerari poſſit, deplorandum tamen ſit tot egregios lectores caruiſſe notitia concinnitatis Herodoteæ, quam ſervavit unicus ille codex Florentiæ, exhibens οὐδαμοὶ γε, quod debuerat noviſſe Portus adeo in hac voce ſedulus.

108, 47. Ἀθηναίοισι γὰρ δὴ τηνικαῦτα.] MS. Ἀθηναίοισι γὰρ ἤδη τηνικαῦτα, quod multo acrius.

109, 2. Ἐπιτελέυζι λακόνες ὡσαὐτῶς Πελ.] Hic quoque MS. ut antea & poſtea ὡσαὐτῶς λακόντες ὡσαὐτῶς Πελ. tanquam in eo prætulerint compoſitum.

109, 3. Οἶδε τὰ λέγω.] MS. τὸ λέγω. Quod ipſum totidem & his ipſis literis occurrit iterum 4, 32. Hunc vero locum citat quoque Raph. Fabrettus ad Columnam Trajani cap. 3 pag. 77, non ut Græca inſpiceret, nedum ea ornaret, (hæc enim extra illum & valde pro-

cul erant) ſed ut Vallæ verſionem deſcriberet, & quidem ut plerumque ſolet, perquam vitioſe. Ibi enim legas *quiſquis Cabirorum ſacra imitatur*; addit *novit à Pelaſgis eſſe ſumpta*. Atqui tale nihil in Græcis Herodoti, nec ibi quiſquam dicitur talia noviſſe. Et hic tantus heros ſuſtinuit nihilominus ſcribere pag. 81 Herodotum lib. 2 cap. 51 coſdem Cabiros cum Samothracibus confundere: tale quid vitioſum in Herodoti hoc loco nullus video.

109, 4. Οὗτοι τοίπερ.] Denuo præclarus ille MS. οἵπερ. Quod pertinet ad 1, 24.

109, 11. Ἔθυον ἢ ἡ πάντα πρότερον.] Ab MS. ignoratur vocula ἡ, nec video quid profuerit.

109, 17. Ἔπειτα ἢ χρόνῳ.] Hic locus vitioſus jam indicatus eſt ſupra. Nam MS. habet ἐπεί τε ἢ χρόνῳ. Sic continue ſuevit Herodotus agere, ut cap. 134. Ἐπεί τε γὰρ ποτὲ κηρυσσόντων τὸν Δελφῶν. 3, 25. Vide Porti Lexicon in Ἐπείτε. Mox & διεξελθόντι pro διελθόντι. Sicut etiam ἀπικόμενα clare ibi legitur, non ἀπιγμένα, non ἀπηγμένα.

109, 22. Νενόμιστο.] Eluſit me copia ſcribendorum. Neque enim aut verbum iſtud relinqui decebat in contextu, aut ego ceſſare ab ſtigmate in id conjiciendo, quum liquide notaverim ex MS. νενόμισται, quod eſt convenientiſſimum.

109, 24. Ἐπεὶ ὦν ἐχρηστηριάζοντο ἐν τῇ Δωδώνῃ οἱ Πελασγοί.] Hunc locum voluit quoque oſtendere ſe legiſſe Spanhemius, unde ſcripſit in notis ad Callimachum pag. 496 [Immo unde *Pelaſgi Dodonæi*, qui Theſſali olim, ut notum, aut ab iis orti, hìc à Callimacho dicuntur, & à quibus nempe fundatum primo Dodonæum oraculum tradiderunt veteres, Herodotus lib. 11 cap. 52] Quæ verba cum commoverint ad tale quid ſtatuendum, ego nullus video, neque in hoc capite quidquam de Pelaſgis fundatoribus illius oraculi. Pelaſgi hìc oſtenduntur primo nonniſi Deos coluiſſe ſine diſtinctis nominibus, quæ deinde ad ipſos ex Ægypto venerunt, neque temere putarunt recipienda, ſed ab oraculo iſto voluerunt edoceri, an id ipſis liceret. Mox in MS. Mediceo etiam exſtat, quod in ſuis vidit Stephanus, ἐξεδέξαντο, non ἐδέξαντο.

109, 29. Ὅθεν ἢ ἐγκύσιος &c.] Sic quidem credant alii recte ſcripſiſſe Herodotum & gaudeant; nos deludi ſedulo eos credimus, quum auctor ſcripſerit ἔνθεν, teſte exemplari Mediceo. Hoc ſuum ipſe vindicat, ut cap. 142. Καὶ ἔνθεν νῦν ἀντέλλει, ἐνθαῦτα δὶς καταβλώσαι. Et cap. 177. Ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ ἢ ἔνθεν ἔβ μεγάρων. 4, 38. Ἔνθεν μὲν ἡ αὐτὴ ἡ ἑτέρη ἀρξαμένη &c. Et ſæpe alibi. Mox autem denſavi illa εἴτε ἀεὶ ἦσαν, ubi erudite MS. immittit voculam δὲ, ut in utraque periodo adhibeatur.

109, 32. Μέχρι ἔ πρώην τε ἢ χθές.] Genus loquendi eruditis Græcis uſitatiſſimum, & quod jam Caſaubonus ad Strabonem attendens ex Græcis & Hebræis illuſtrare conatur pag. 3 lib. 1. Sed ubi obſervat modo ſic, modo τουτωῖγε καχθές, modo χθὲς ἢ τήμερον prolatum fuiſſe. Idque obiter denuo tangit ad dictos ab Perſio ſat. 3 *heſternos Quirites*. Certe non aliud eſt, quod exiit ex ore Servatoris apud Lucam 13, 32. Ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον ἔ αὔριον. Et Paulus ad Hebræos 13, 8. Χθὲς ἢ σήμερον. Habent & multi, ut Fagius ad Geneſin 31, 2. Grotius ad Exodum 4, 10. Interim id ipſum, quod in Herodoto legendum hoc loco dederunt, exſtat apud Diodorum Siculum lib. 2 cap. 5, & Plutarchum in Amatoria, ubi ſine copula editur χθὲς πρώην, ſed Rhodomannus in Indice appoſuit. item apud Lucianum in Hermotimo & in Saltatione. Sic nempe Herodoto cum his convenit. Sed noli credere ab ipſo Herodoto etiam id proveniſſe. Ille enim ſcripſit μέχρι ἔ πείνης ἔ χθές. Sic habet membrana emendatiſſima, ut nulla ſit in eo dubitandi cauſa. Licuit enim & ſequentibus eligere iſtam formulam, & perinde Herodoto licuit aliter loqui, ut Græcæ vetuſtatis amans ſuſpicere debeat hoc πείνης, tanquam quod deerat notitiæ ſermonis Græci, quum Herodotus dicat πείνην ἔ χθές· ſicut notante Stephano, pro iſto vocabulo πρώην dixit τρίτην ἡμέραν Xenophon. Sic Herodotus voce πείνην complecteretur & illam & vicinas.

109, 33. Τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μὲν πρεσβυτέρους.] Locus hic eſt perinſignis, unde fieri nequivit, quin veniret in multorum oculos tam vetuſta & ſimplex confeſſio pervetuſti temporis de Diis Græcis. Hinc Cyrillus Ἀλεξάνδρου ἰσοείαν hanc Herodoti appellans libro 3 contra Julianum deſcribit hunc locum, ſed quam vitioſe? videas illic δοκέομεν, duabus vocibus in unam correptis, quaſi ita Herodotus loquatur. Videas illic πλείοσιν, εἰσὶν, ἢ θεοῖσι, ἢ ἰδέαν αὐτῶν. Sic certe in eo editur, etiam in poſtrema cura, neſcio utrum Cyrilli ipſius licentia, an aliorum. Fieri non poteſt, quin hinc pateat, quam miſere tortus fuerit Herodotus; quid mirum ſi etiam in ſuis exemplaribus id denique contigerit? Quin immo & Athenagoras ad hunc locum curam ſuam contulit in Legatione pag. 16. ubi poſtquam recenſuit priora, mox ita claudit, ἢ ἐ πλείοσι τὰς ἢ ἡλίου ἢ σελήνης ὀνόματα δόντας.

109, 39. Ἐμοὶ δοκέειν.] MS. cum ſuavi interpoſitione ἐμοίγε δοκέειν. Hoc ſane mireris oportet. Nam quum in citatione Cyrilli tot ſint corrupta, hanc libri Medicei integritatem iſta ejus citatio confirmat.

109, 41. Τὰ ἢ ὕστερον.] Non eſt cauſa ſic diſcrepandi in terminatione. Ergo recte habet MS. Τὰ ἢ ὕστερα.

109, 43. Χρηστηρίων ἢ πέρι τῶντε ἐν Ἕλλησι ἐὸ ἓν Λιβ.] Ita eſt. In Africa unum modo fuit oraculum: in Græcia & Dodonæum & Delphicum & Abis & alia complura. Sed de nullo iſtorum omnium nunc loquitur Herodotus, verum de uno tantum Dodonæo. Itaque licet hic apprehendere falſarios in ſcribendo, qui corruperunt Herodotum: licet deridere negligentiam eorum, qui legere hæc ita & pro probis habere potuerunt. Quippe non decenter magis quam neceſſarie corrigo ex optimo codice τῆτε ἐν Ἕλλησι. Lege Herodotum, & attende, an de ullo alio agat, quam de Dodonæo; immo nec potuit agere, quia tantum vult agere de vetuſtiſſimo, nec agnoſcitur ullum vetuſtius. Sed præterea idem non agnoſcit præpoſitionem, & ſolummodo habet τῆτε Ἕλλησι. Fateor, paulo ſupra habuimus ἀρχαιότατον ἓν Ἕλλησι χρηστηρίων. Sed nec alterum propterea auſim rejicere. Vide quæ notavi ad ſimile genus pag. 41 num. 1.

110, 8. Τὰ ἢ Δωδωναίων.] MS. τάδε ἢ Δωδ. Quomodo niſi ſcribas, parum iſta bene aut potius nullo modo cohærent. Sed hoc leve eſt præ eo quod ſequitur, ubi ſub nomine Herodoti edunt πελειάδας μ... ἀναπλαμβάς, quomodo nequaquam legitur in optimo MS. ſed ἀναπλομβάς, ut hinc jam poſſit diſcere Henr. Stephanus in Theſauro, unde hoc tempus in illo verbo acceperit Ariſtophanes in Avibus circa verſum 1783, & miſere hæret inter iſtud ac ἀναπλαμβάς, in quod etiam Guietus detorquere voluit Heſychium, in quo habes ἀναπλομένας, etſi interpretetur ἀναπεπταμένας. Hanc vero hiſtoriam ex Herodoto commemorat Servius ad Virgilii Eclogam 9, ubi Virgilio vocante *Chaonias columbas* notat: *Chaonias autem Epiroticas. Nam in Epiro dicitur nemus fuiſſe, in quo reſponſa dabant columbæ, quod ideo fingitur, quia lingua Theſſala Peliades & columbæ & vaticinatrices vocantur. Herodotus hanc columbam de Ægypto veniſſe ait.*

110, 20. Τῇ ἢ μετ' αὐτιὼ.] MS. μεθ' ταύτιω. Nec multo poſt exhibui, quod ipſe ille optimus codex ſuppeditabat ᾗ οἱ ἄλλοι, pro vulgato ᾗ ἄλλοι, omiſſo medio pronomine: modo ex hac varietate non appareat Herodotum dixiſſe ὡἄλλοι.

110, 31. Ἀμφιπολεῦσαν.] Sic omnes editi; nec male, ab verbo ἀμφιπολέω, ut ſolet inde eloqui ποιεῦσαν. Sed MS. ἀμφιπολδύζαν, quaſi Herodotus prætuliſſet id deducere ab ἀμφιπολδύω. Nec ſane ratio ulla eſt, cur, ut δυλδύσα præcedit, ſic non credatur magis fuiſſe ipſi in animo id poſterius. Innuit & Stephanus in Theſ.

110, 32. Ἔνθα ἀπίκεῖο.] MS. ἐνθάδ' ἀπίκεῖο. Id autem non debet verti *hinc proceſſit*, ſed *quo venit*, &, ubi conſedit.

110, 41. Ἀνθρωπίνῃ φωνῇ.] Ita jam olim fuiſſe lectum, ſed in exemplaribus negligenter ſcriptis, patet ex Scholiis Sophoclis ad locum notiſſimum Trachiniis 175, ubi ſic ſcribitur: Ἡρόδοτος ἢ ἐν δευτέρᾳ φησί· Πελειάδες δέ μοι δοκέουσι κεκλῆσθαι πρὸς Δωδωναίων αἱ γυναῖκες, διότι βάρβαροι ὅσαι ἐδίκων ὁμοίως ὄρνισι φθέγγεσθαι· μετὰ ἢ χρόνον δοκεῖσιν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ φθέγξασθαι, ἐπείπερ ἐκ Θηβέων Αἰγυπτίων ἦσαν. Sed puriorem & à vulgo remotiorem fuiſſe Herodotum probat omnium codicum vetuſtorum puriſſimus, exhibendo ἀνθρωπητῇ & hîc & ſtatim πελειάς γε ἀνθρωπητῇ. Sane hoc ipſum adjectivum, quod reſtituo, ſolum agnoſcitur ab Porti Lexico, ut mirer, quomodo id obrepſerit in hunc locum. Cap. 148 Μέζονα ἀνθρωπητέων ἔργων. 3, 65. Ἐν τῇ ἀνθρωπητῇ φύσι. Ut idcirco dubitare nequeam, quin & in capite 55, ubi leguntur iſta, ἰζομένῳ δέ μιν ὄπιθεν φηγὸν αὐδάξασθαι φωνῇ ἀνθρωπίνῃ, pro ultimo hoc vocabulo illic exſtet ἀνθρωπητῇ, ſed quod, ut ſolet fieri, oculos meos fugerit, & ideo reliqui.

111, 1. Τῶν ἱρῶν ἡ μαντικὴ] Vertunt; *Eſque divinandi in templis ratio.* Id probent oportet, qui primi affirmare auſi ſunt: non enim Herodotum ei fidei auctorem eſſe reor. Id quod vel inde poterat cognoſci, quod nullus hîc divinationi in templis locus; ſive per illam interpretis divinationem in templis intelligas arctiore notione eam, quæ incubatio Latinis dici ſolet, quæ nec Thebis nec Dodone obtinuiſſe uſpiam legitur; ſive ampliore quamcunque, quia Dodone non conveniunt auctores oracula in templo edita fuiſſe. Fagus enim dicitur à multis edidiſſe murmur, unde τὸ ἐκ δρυὸς μαντεῖον appellata. At fagus iſta templi ædificio comprehenſa non fuit, utique prima forma & ſimplici inopia, vel ipſo Herodoto judice, qui dicit ἱδρύσασθαι ὑπὸ φηγῷ πεφυκυίῃ Διὸς ἱρὸν. Sed & ſi tale quid auctor voluit, an non & potuit & propius fidem eſt voluiſſe quoque ſcribere ἐν τοῖσι ἱροῖσι? Quid igitur? nempe diſſertare multa licet, ſed qua ratione verum nunquam detegeretur, quod idcirco accipiendum eſt ab una membrana Medicea, quæ habet τῶν ἱρέων ἡ μαντικὴ. Hæc una litera denuo adjecta omnes hos ſcrupulos molliet. Non enim agit ultra Herodotus de Thebis ac Dodone; ſed amplificat Ægyptiorum alia inventa in ſacris, ex quibus unum fuit τῶν ἱρέων ἡ μαντικὴ, hoc eſt, vaticinatio ſacerdotum, quod ſacerdotes ſciant ex certo murmure vel ſono audito vel viſu viſo vel quo alio voluntatem divinam conjectura aſſequi & conſulentibus edere. Quod quidem primitus Dodone etiam factum nonnulli teſtantur. Euſtathius ad Od. ξ. Οἱ ἢ τὸ παλαιὸν μὲν ἄνδρας προφητεύειν φασίν. Sed hoc ab illo in vagum projicitur.

111, 2. Πανηγύρεις ἢ.] MS. hoc loco παννη-

γύρεις, insia autem παννυχίς, ut voluerit variare. Cæterum quum sic junxerit Herodotus tria vocabula ex cerimoniis Græcorum petita, in eis duo priora sæpe occurrunt in Græcis libris, ideoque sunt notissima; posteriora quæ intelligat per προσαγωγὰς, non ita liquet, præsertim quum Valla interpretans *conciliabula* irritaverit Henr. Stephanum, ut rejecto eo intelligeret *collocutiones cum Diis per sequestrem & interpretem*, satis densa explicatione, ut ne illos προσαγωγεῖς hinc abigeret sæpe & nimis inspectos ab viris doctis, quum interim nihil tale in Thesaurum retulerit, & doctrina etiam Porti hic ita constiterit, ut in Lexico nec hiscere sustinuerit. Nec scio deinde quidquam in eo vocabulo tentatum esse, donec Johannes Fronto in Dissertatione de cultu sanctorum citans hunc locum interpretaretur *cœtus & processiones & supplicationes*, ex quibus duo priora relinquo ipsi, in ipsis Græcis multo clariora præ istis Latinis. Tertium est notabile & longe arcessitum. Certe enim & duobus primis intermixta intelligitur supplicatio, & quum nulla pars divini cultus sine ea potest recte peragi, non videtur recte tertia species sic exprimi. Post istum quæ prolata sunt, nimia macie intereunt, ut rationem illorum ducere ne liceat quidem. Unde quum aut nihil aut perperam viderem in eo actum esse, simpliciter indolem vocis Græcæ declaratam in versione videre malui, ut inde unusquisque ex suo sensu intelligeret. Proximæ enim isti vocabulo sunt Latinæ *addactiones* vel *oblationes*, ut 3, 24 θυσίας οἱ προσάγοντες. Sed inprimis huc pertinent Scholia Aristophanis ad Aves vers. 854. ubi iste scriptor jactat Συμπαρῳνέσας ἔχω προῳδία μεγάλα Σεμνὰ προσιέναι θεοῖς, quæ ab illis explicantur. Οὕτω ἔλεγον τὰς προσαγομένας τοῖς θεοῖς θυσίας, ἢ προῳδία τὰ εἰς παννυχίδας τῶν θεῶν ποιήματα, fere quasi illa comparata essent ex hoc loco, cujus tria vocabula cernimus quoque illic in unum convenire, etsi προσαγωγὰς mutatas. Hinc delatum est id verbum quoque ad Christianos, quorum sunt illa. Μὴ ἐξὸν ἔστω προσάγεσθαί τι ἕτερον πρὸς τὸ θυσιαστήριον: & Καὶ γὰρ ἡ παρ' ἡμῶν ἐπιτελουμένη τοῦ σώματος & Κυρίου τελετὴ ἡ θυσιῶν ἐστι διαφόρων προσαγωγὴ, ἀλλὰ τὴν ἅπασαν προσενηνεγμένης θυσίας ἀνάμνησις.

III, 20. Ποιεῦσι τάδε.] MS. τοιάδε. Utroque loco. Sed mox mutat verbum scribendo ποιέυσι τάπερ εἶρηκα, non ποιεῦσι; item postea ἑορτάζουσι, non ὁρτάζουσι.

III, 42. Τύπλου γὰρ δή.] MS. τύπλου μὲν γὰρ δή.

III, 44. Τῷ δὲ τύπλου, ἔμοι ὅσιόν ἐστι λέγειν.] Ut superstitio universa est absurda, sic fere efferri quoque ultra modum patitur se doctissimus scriptor. Ita enim quum scribit, si pergas in legendo & attendas de Caribus dici eos frontes secare machæris, videri queat nunc de Ægyptiis quoque aliquid tradere pertinens ad flagellum quo verberantur, ut sic repetat filum, quod abrupit in fine cap. 40. Et nisi fallor, id credidit interpres Valla, unde Latine reddit *quo autem verberentur*, ut paulo ante etiam *verberantur enim*. Et in talem intellectum jam olim disseruit Gesnerus ad Athenagoram, cujus verba habemus in Bibliotheca Patrum pag. 33, ubi sic edunt, ac si Athenagoras citavisset τὸ δὲ τύπλου τρόπον. Ad hæc ille Conradus ita notavit [Herodoti codex noster habet τῷ δὲ τύπλου, ἔμοι ὅσιόν ἐστι λέγειν. Suspicetur aliquis rem turpem & obscœnam, quam aures honestæ vix etiam in profanis rebus nominandam audire sustineant. Quum Typhon inventum Osiridis cadaver in partes XIV divisum disjecisset, Isis perquirendo singulas reperit, præter pudendam, quæ in fluvium projecta mox à phagro & oxyrycho piscibus devorata fuerat. Illius igitur loco ad ejus similitudinem factum τὸ φαλλὸν consecravit, cui etiam nunc diem festum Ægyptii celebrant. Hæc Plutarchus. Hoc etiam phallo percuti solitos in sacris illis exsecrandis Ægyptios probabile est.] Sed scire oportet aliam quoque vim esse in hac loquutione τῷ δὲ τύπλου, nempe *cui numini verberantur*, vel in cujus numinis honorem, aut factorum memoriam, prout talis dativus sic junctus verbo, à quo fastiditur ille casus, exstat lib. 4 cap. 34. Τῇσι δὲ παρθένοισι ταύτῃσι κείρονται ἔς αἱ κόραι ἔς οἱ παῖδες τὴν Δηλίων. Sic Seneca in Hercule Fur. 301. *Tibi muta fide longas Eleusin tacita jactabit faces.* Troad. 117. *Tibi nostra ferit dextra lacertos*, nempe Priamo. Ita dicebatur πηλᾶσθαι τῷ θεῷ, de quo agit Casaubonus ad Persium pag. 201. Quod etsi forsan vel utrumque vel alterutrum perinde sententia ac vox Græca patiatur, nova tamen hic oritur molestia, quod difficulter decernas, utrum active, an passive verbum intelligi oporteat. Etenim Herodotus verbum τύπτεσθαι utroque modo & intellectu solet usurpare. Nam in activo sensu exstat clare cap. 42. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες τύπλουσι οἱ μὲν τὸ ἱρὸν ἅπαντες τὸ κεφάλαιον. Cap. 132. Ἐπεὰν τύπλωνται οἱ Αἰγύπτιοι τὸν σὺν ἐνομαζόμενον θεὸν ὑπ' ἐμεῦ δὴ τοιούτῳ πρήγματι &c. Quum 4, 70 dicat τύψαντες ὑπαὶ σμικρὸν & σώματος. 2, 70 Ταύτῃσι τύπτεται. Certe enim accusativus appositus, quod dixi flagitat; qui ubi omissus est, videtur id verbum in medio & ancipiti pendere, prout vides fieri in exponendis verbis cap. 40. Κατειμένων δὲ τῶν ἱρῶν τύπλονται πάντες. ἐπεὰν δὲ ἀποτύψωνται, δαῦτα προτίθενται. Interpretatur ibi, certe voluit Valla, *omnes verberantur. Postea quam vapulaverunt.* Stephanus vero, *Omnes se ipsos verberant. Postea quam autem verberare desierunt*, qui plane

ne vult ſubintelligi ἑωϋτὸς : cujus tamen accuſativi reformatio ab Stephano videtur petita ex verſione Vallæ 2, 85. Αὗται ἀνὰ πᾶσαν πόλιν προφώμεναι τύπτονται, & mox, ἐτεροῖσθεν δὲ οἱ ἄνδρες τύπτονται, *ſe plangunt, ſe verberant*. At cur non ex Ovidii libro 8 Met.? *ſciſſaque capillos Planguntur matres Calydonides Eueninæ*. Qualecunque id eſt, certe morem firmum perpetuumque Herodoti tranſgreditur; & omnino potius erit, ut quemadmodum verba capitis 42 docent Ægyptios exenteratum arietem, & quibuſdam partibus truncatum in ſacris Thebani Jovis & Herculis verberare, propter expreſſum quartum caſum & adnexum; ita in his ſacris Iſiacis omiſſo illo etiam non verberent aliquid, ſed ipſi ab ſe verberentur. Neque enim omiſſionem illam quarti caſus negligere nobis licet. & quum hæc jungi debeant cum fine capitis 40, prout ibi poſitum ſimpliciter τύπτονται accipimus paſſive, idem in hoc loco facere oportet. Sic & lib. 6 cap. 138. Εἴ τι τύπτοιτό τις αὐτέων ὑπ' ἐκείνων τινῶν. Sed quid ita diſputamus? Nempe deductus fuit Geſnerus ab vulgati generis codice, ut cum aliis decreverit ſcribere τῷ δὲ, quum Athenagoras viderit ac ſervaverit veram lectionem τὸ δὲ, ſed quem corruperunt alii addenda voce τρόπον, quæ præter fidem ab nugatore addita eſt. Id docet egregie veterrima illa membrana Medicea nihil aliud agnoſcens quam τὸ δὲ τύπτονται. Quid enim hîc cauſæ eſt, ut credamus auctorem notare voluiſſe in flagello aliquid cerimoniæ ſitum fuiſſe? An non potius quum tacite id ab eo prætermiſſum fuerit in ſacro Jovis Thebani & Herculis; ita in hoc etiam non fuiſſe cauſam dicimus, ut tam ſolenniter id animadverteret? Immo ſecurius ex mea opinione erit, ut nec illic, ita nec hîc de flagello quidquam annotatum fuiſſe ſtatuere & ad hanc rem ipſa manu ut in planctu uſos fuiſſe; vice autem verſa ut illic arietem ſacrum cæſum fuiſſe docuit, ita nunc quoque voluiſſe dicere, quem reſpicerent illa verbera, & cujus Dei aut Deæ factorum notitia commemoraretur, ut ſolebant ſacra illa; ſed prohibitum δεισιδαιμονίᾳ maluiſſe declarare ſe ſcire quidem quem verberarent, ſed fas velle, ut ſilentio pio & juſſo abſconderetur. Hinc præcipuas cenſeo gratias agendas vel vetuſtati vel fidei codicis Medicei, exhibentis id quod dixi, *quem autem verberentur*. Habet nempe id ſermo Græcus, ut verba in communi uſu more ſolito uſurpata, ſi ad ſacra aut ſolennitatem peculiarem transferantur, ubi ſunt multa inſolita, debeant ad inſolita iſta exprimenda pati aliquid alias non ferendum. Tale eſt, quod habet Lucas in Euangelio 8, 52. Ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Quid vulgo ea verba notent, & quomodo aliter ibi ſumantur, nos vimus. Eodem vergit Maccab. 1, 70 Ἐκόψαντο αὐτὸν κοπετὸν μέγαν, *planxerunt ſuper eum*, ut κόψονται ἐπ' αὐτόν Apocalyps. 1, 7.

112, 1. Ἐπεὰν συλλεχθῶσι τῇσι θυσίῃσι ἐν τῇ νυκτὶ.] MS. ἐπεὰν συλλεχθέωσι τῇσι θυσίῃσι ἔν τινι νυκτὶ. Sic cap. 68 Εὑρεθέωσι. Hæc duo omiſit Portus, quum in Lexico norat Ἐὰ ἀλάλυσιν, ubi habet ὁρμηθέωσι, ἐσωθέωσι, αἱρεθέωσι &c. Deinde quaſi innueret, licet forſan eſſet anniverſarium, non tamen eſſe ſtatum & legitimum, ſed fuiſſe in poteſtate regis aut ſacerdotum ſtatuere & eligere tempus.

112, 3. Ἐμβάφια ἔμπλεα ἁλὸς καὶ ἐλαίου.] Hæc illuſtravit Salmaſius in Plinianis p. 375.

112, 4. Ἐπιπολῆς ἔπεστι αὐτὸ τὸ ἐλλύχνιον.] Non eſt credibile ita ab Aldo & primis editoribus intellectum fuiſſe hunc locum, prout vertit Valla *cum multo lychno*, unde recte Stephanus annotavit corrigens *Quibus ſuperſtans incumbit ipſum ellychnium*. Satis durum iſtud *ſuperſtare*, ac potius dixiſſet *ſuperrans*. Itaque & Cl. Grævius ad Luciani Solœciſtam hunc locum & alterum ex libro 1 elegit ad proprietatem Græci uſus in voce ὑπιπολῆς monſtrandam: cur ita, neſcio, quum Porti Lexicon abundet exemplis, ac Latine reddidit *ſuperne ineſt ipſum ellychnium*.

112, 13. Ἐς τὴν Ἠλίδα τε πόλιν.] Admodum caute interpoſita hæc copulativa & nimis. Nec enim ob vocem Ἠλίδα additur, ſed Ἠλιέπολιν, ut magis deberet ſequi ultimam partem. Verum recte omittitur ab MS. ἐς τὴν Ἠλίδα πόλιν, ut ſcripſerunt Græci hanc urbem.

112, 15. Ποιέεσι. εὖτ' ἂν τὴν γίνηται.] MS. ποιεῦσι. εὖτ' ἂν δὴ γίνεται.

112, 18. Ἐκ ξύλων κορύνας ἔχοντες.] Hoc modo etiam loquitur alibi, ut 1, 194. Ἐκ ξύλων ποιεῦνται τὰ πλοῖα. 2, 71. Ξυρὰ ποιέεται ἐξ αὐτῆς. Etiam Caſaubonus ad Strabonem pag. 89 lib. 4 notavit ſcriptos habere γεφύρωσις ταῖς μὲν ἐκ ξύλων πεποιημμέναις, ταῖς δὲ ἐκ λίθων, ubi in libris impreſſis omittebatur præpoſitio. Attamen præpoſitio ab MS. in hoc loco ignoratur. Et ſane ita ſæpius, ut 1, 59. Ξύλων γὰρ κορύνας ἔχοντες εἵποντό οἱ ὄπισθεν in hiſtoria Piſiſtrati. 2, 125. Μηχανῇσι ξύλων βεβαχέων πεποιημένῃσι. 5, 82. Πότερα χαλκῆ ποιεόνται τὰ ἀγάλματα, ἢ λίθου, ἢ ξυλίνου; δοκέουσι δὲ τετρωμένα εἶναι, ἀπὸ ξύλου ἡμέρης ἐλαίης. Denique 7, 65. Ἀπὸ ξύλων πεποιημένα εἴματα.

112, 48. Μίσγονται ἐν ἱροῖσι.] Annotaverunt hanc Herodoti in iſta parte differentiam, tum ad infamiam Commodi Iſa. Caſaubonus ad Lampridium pag. 98, tum Chriſt. Ad. Rupertus ad Valerii Maximi librum 8 cap. 15. Sed cauſa univerſa conſiſtit in ſpectatione fabuloſæ narrationis de Hippomene & Atalanta, quam habet Ovidius in fine libri decimi Metamorphoſeon. Verba Procli ſunt ad Heſiodi Ἔργα. Ἀλλὰ καὶ εἰκόνας ἀγαθῶν τινες σέβονται, ἢ ὑπ' αὐταῖς ὀκνοῦσι τινας πονηρὸν πρᾶξιν πρᾶξαι,

ξαι, ὡς ἡ μὴ προσιεμένη τ' ἐρασιὼ ἐτάρῃ δεήσαι τι ἄχημον ὑπὸ τῆ Ξενοκράτες εἰκόνι ξ σώφρονϑ, πολλῷ μᾶλλιν ὄτι θεῶν τῦτο χρὴ ποιεῖν.

112, 37. Ἐλθεῖν ἐξανδρωμένον.] In MS. hæc utraque vox mihi non occurrebat, niſi tantum in margine, ubi nuperus calamus eas adſcripſerat. Certe ſi placet verbum ἐλθεῖν retinere, utique altero participio poſſim carere.

113, 4. Ἐν τοῖς τεμένεσι.] Sic enim legit codex optimus, ubi vulgo habetur τεμένοισι. Portus quidem aliqua collegit de iſta terminatione dativi οισι, ſed nihil ad hoc genus. Nos interim ſequimur ac probamus fidem veterrimi exemplaris. Sicut etiam deinde expreſſimus, quod jam Stephanus quoque in ſuis repererat τοιαῦτα ἐπιλέγοντες ποιεῦσι, quum ederent τοιαῦτα ποιεῦντες ἐπιλέγουσι, & τ' ἧ ἕνεκεν, non ἕνεκα.

113, 15. Ἀναγκαίη καταλαμβανόμϕ.] MS. ἀνάγκη, ut ſtatim τεθνάναι ἀνάγκη.

113, 31. Ἀποδίνειν ζημίαν.] Herodotus varietatem mire ſectatur, quod ſcimus: verumtamen fieri non poteſt, ut approbetur in Græciſmo hic infinitivus; utique nimium diſtat ab finali ἀνάγκη: ut prorſus legendum ſit, prout eſt in MS. ἀποδίνϕ.

113, 33. Πολλῶν ἧ ὄντων.] Lege ex MS. ἧ ἐόντων. Quî potuit hoc Ionicum tamdiu latere?

113, 43. Φιλότεκνον ϗ.] Inepte Valla voluit jungere, quod junctim poni poterat & debebat, ſi tamen Herodotus voluiſſet; quippe qui id noluit. Ideo hunc ordinem ſermoni tribuit; qui etſi confuſus Vallæ & aliis, quaſi hæc parentheſis debuiſſet ſequi vocem ἐπιθυμέσσαι, tamen ſæpe occurrit. Quinetiam modo ſuccurrit vexationi huic MS. exhibens φιλότεκνον ἧ. Hæc particula magnopere mitigat tarditatis, quæ videri poterat inconvenientiam. Neque per iſta vult auctor utique cauſam reddere, ut voluit Valla, quam declarare iſta occaſione indolem beſtiæ. Sic cap. 84 interponit πάντα δ' ἰητρῶν ἐσὶ πλέα, & reddit Valla, *Itaque omnia referta ſunt medicis*, quod Herodotus in animo non habuit. Paulo ante conſentiebat cum Stephani lectione in ſcriptis libris inventa codex optimus in δατέονται, non πατέονται.

113, 45. Τὰς αἰλύρας.] MS. hoc loco exhibet clare αἰελύρας & ſic ſemper inferius etiam clare; quod addo, quoniam in ſuperioribus ſimiliter ſcriba primus fecerat, ſed neſcio quis vocalem iſtam eraſerat, haud dubie exiſtimans pro diverſa lectione eam appoſitam, ut ſolet ſæpius αι & ε commiſceri, quod in hac voce non videtur cogitandum, quamcunque ei etymologiam concinnaverit Salmaſius in Plinianis. Cæterum quæ hic tam perſpicue commemorat Herodotus, non potuit ſibi conciliare notiſſimus ille Oudanius Romanæ potentiæ index in quarto colloquio pag. 179. ita interpretans vernaculo ſermone, poſtquam in anteceſſum ita deploraviſſet [Hier tegen wijſt Herodotus eenige middel aen, dogh die zoo ingewikkelt by hem gevonden word, dat 'er naulijks eenig beſcheyd uyt te rapen is, ten zy duſdanig] ubi peſſime intelligit attribuens maſculis, quod Herodotus ſcribit femellarum eſſe; tum duo ſeparata ſpecimina in unum claudens, unde omnis intelligentia debuit periiſſe. Sic igitur vertens ſcribit: *datſe* namentlijk *de katten, na datſe eens geworpen hebben, van de mannetjes afhouden, en zelf de jongen benemen, en doeden, waer over de katten, die zeer begerig na haer jongen, en tot de vermenging zeer verhit zijn alle weer doen om by de katers te geraken, dan bewaren de Egiptenaars de zelven zeer nauw, en leggen in haar huyzen groote vieren aan, daar, dewijlze ze alsrechts verzuymt hebben, uyt te dooven, de katten eyndelijk van verwoedheyd over en in ſpringen, en alzoo om hals geraken.* Hæc ille. Nec intelligo quemadmodum homo mentis integræ queat eſſe tam vanus, ut ſimpliciſſime & clariſſime ſcripta tam miris imaginationibus & ſomniis infuſcare ſuſtinuerit, falſe omnia intelligens aut miſerrime commiſcens, quæ Herodotus commodiſſimo ordine ſeparavit. His adde imaginem Ægyptiacam αἰελύρου, prout ab illa gente coli potuit, Romæ ſervatam & in Diario Italico publicatam ab D. Montfauc. pag. 226, cui ſimilis eſt illa cum Leonino vultu apud Pignorium in Menſæ Iſiacæ Expoſitione pag. 35, utraque ſedens, ut Oſiridis ſtantis ſimulacrum edidit Al. Donatus in Roma 1, 22.

113, 49. Ἐσάλλον ἐς τὸ πῦρ.] Sic antea dixit ἐσβάλλϕ ἐς αὐτὸ ὗς. Nunc tamen MS. ἄλλοισι, & ſufficit.

Ibidem. Τῶν ἧ γινομένων.] Non ſine locupletiſſimo integritatis ſuæ teſtimonio optimus codex, ταῦτα ἧ γινόμενα. Ut enim procul dubio vulgata ſcriptura eſt librarii Grammatices & παιδικῆς σωτάξεως canonibus callentis, ita vera Herodoti, univerſa Græcæ linguæ politura inter doctiſſimos florentiſſimi hominis, ſcriptura eſt, quam ex tam vetuſto libro nunc produco. Quippe ut aliorum, ſic Herodoti quoque eſt illas ipſas terminationes hoc genere pro abſolutis caſibus uſurpare. Sic cap. 48. Πηχυαῖα ἀγάλματα νδυόπασσα, τὰ περιφορέϊς καλὰ κώμας αἱ γυναῖκες, νεῦον τὸ αἰδοῖον, ὡς πολλῷ τέῳ ἔλασσον ἐὸν ξ ἄλλε σώματϑ. Mirari licet neminem veniſſe, qui reſcriberet νδύοντϑ ξ αἰδοίϊς &c. Rurſus cap. 41. Τὰς ἧ ἔρσενας καταρύσσϊ, τὸ κέρας τὸ ἕτερον ἢ ἑ ἀμφότερα ὑπερέχονται. Hic quoque potuit vel ὑπερέχονται vel τῷ κέρατι τῷ ἑτέρῳ ἢ ἑ ἀμφοτέροις ὑπερέχουσι. Cap. 134. Ἵνα οἱ δυώδεκα ἕτεα ἀντὶ ἓξ ἑτέων χώ-

γρύλλοι, αἱ νύκτες ἡμέραι πεποιήμεναι, ipſe interpres non audet hoc in Latinis retinere, ſed vertit *diebus factis ex noctibus*. Præclare ad hunc modum Acta Martyrum Sincera pag. 147. *Proconſul juſſit eum adhuc ætate adoleſcentulum tendi in rotis, & ligna in circuitu poſita, vinculis fortiter totum corpus ejus fecit conſtringi.* Quod nequivit concoquere eruditiſſimus Ruinartus, unde vel *inter ligna* vel *lignis in c. poſitis* ait videri legendum. Nihil tale.

114, 2.] Ἐν ὁτέῃσι δ' ἂν οἰκίῃσι.] At melior MS. ἐν ὁτέοισι δ' ἂν οἰκίοισι. Hoc eſt Herodotium.

114, 10. Ἰχνεύλαι θαπλοῦ.] Poterat in hac parte ſine culpa Th. Gale omiſiſſe notam Stephani, qua *canes maſculos ferarum indagatores* explicat, quum hi Ichneutæ non aliud ſint quam ἰχνεύμονες, ut probat Salmaſius in Plinianis pag. 447, quod ut ſues ſemper roſtro quærat & inveſtiget, unde addidi hoc ſubſtantivum. Locum Heſychii & Nicandri memoratum illic Salmaſio adhibuit quoque Valeſius, quaſi apud Salmaſium non legiſſet.

114, 11. Τὰς δὴ ἴξεις ἐς Ἑρμέω πόλιν.] Quum has voces perinde ut Stephanus in codicibus ſuis, ipſe in optimo Mediceo legerem, dempſi hanc contumeliam Herodoto, quem vulgo truncant & has eripiunt. Sic autem ſcribit ille codex, non Ἑρμεώπολιν. Idem crede dici de voce στανίας.

114, 12. Τὰς δὴ ἀρχὰς &c.] Fax ingenii Lipſiani & materia certaminis inter eruditos, quam decidit Salmaſius in eiſdem Plinianis pag. 311.

114, 16. Τὰς χειμερινωτάτας μῆνας.] Superlativum iſtum explicuit idem in citato opere pag. 453.

114, 21. Τῆς τε αἰθρίης.] MS. τὸ αἰθρίης. Quod ſcire Salmaſius nequivit, unde in citando hoc loco duas literas iſtas retinet, explicans τὸ αἰθρίαν eſſe ſubdivum, ut quum in terra moratur, ſub dio agat, *quia noctes frigidæ ſunt, & aqua per noctem tepidior, ideo noctes in flumine degit crocodilus*; item, *quod aqua ſcilicet tepidior per noctem ſit ſubdivali ſereno.* Sic vir ille maximus ex his Herodoti verbis & alteris Ariſtotelis τὸ δὴ νύκτωρ ἐν τῷ ὕδατι (τὸ πλεῖσον ἀναπίπτει) ἀλεεινότερον γάρ. Igitur ab crocodilo τὸ αἰθρίης vult quæri teporem, qui major ſit in Nilo per noctem. Quis vel alterutrum ex his credat? An aqua Nili tepidior eſt per noctem, quia tunc ſol inde remotus eſt? Opinarer hanc cauſam eſſe majoris frigoris. Item an crocodilus ac reliqui piſces quærunt teporem? Qua de cauſa? an ut coquant ſe ipſi? Plena joci. Herodotus teſtatur per diem diſplicere crocodilis aquam, ut nimis tepidam, tepidiorem certe, quam eſt manſio ſubdivalis & roſcida: hæc tunc gratior & commodior huic animali, quam aqua, quam noctu intrat ut rurſus tunc frigidiorem. Et utique per diem extra aquas eſſe crocodilum docet quoque muſivum opus apud Ath. Kircherum in Latio 4, 4, ubi inter alia vel animalia vel opera, quibus dies deſignatur, etiam crocodilus inſiſtit inſulæ vel inſidians vel eſcam petens ex fruticibus. Interim ignoro quid voluerit Valla *calidiore aqua quam nocturno ſereno & roſcido.* Nihil iſtius *nocturni* eſt in Græcis.

114, 24. Οὐ πολλῷ μέζω.] MS. μέζονα.

114, 43. Οἳ δὴ ὠφελεόμενοι.] MS. ὠφελεύμενοι.

115, 1. Ἐς τὰ ὦτα ἐσθέντες.] Locutio vel frequens hujus auctoris, ut 4, 179 Ἐσθέμενον ἐς αὐτὸν (Ἀργὼ) ἄγκυραν ἐκαλόμεσθα. 9, 25 Ἐς ἄμαξαν ἐσθέντες τὸ νεκρὸν &c. 1, 164. Sic & ἐς γε τὰ ἱρὰ ἐσφέρεται. Nunc tamen MS. ἐνθέντες. Habes ſane cap. 73 Τὸν πατέρα ἐς αὐτὸ ἐντιθέναι. 1, 164. Sed & paulo ante MS. habet tantum τρέφουσι pro ἐκτρέφουσι.

115, 2. Ἀμφιδέας.] Vox & olim uſurpata Græciæ, ut ex Hippocrate, Lyſia & Ariſtophane præter hunc Herodotum probant certa documenta; ſic deinde multiplicem curam per omnes fere ætates experta obſervataque Galeno, Pólluci, Harpocrationi, Heſychio ac Suidæ, imo etiam Goldaſtino Lexico vocum Herodoti, tantum ut dicerent quædam convenientia locis illorum ſcriptorum vel ad ornandum, vel ad claudendas fores, idque ſequuti ſunt viri docti poſt renatas literas, in quibus vel infauſtiſſimus fuit Henr. Stephanus, dum in Theſauro excidere ſibi paſſus neſcio quomodo iſta verba [apud Herodotum ἀλύσεις catenas; nimirum ubi ait ἀμφιδέας περὶ τοὺς πόδας διδόντες. Solent enim captivorum pedes catenis circumligari, aut etiam numellis includi] Unde potuit hic illi ſenſus obvenire, ſi Herodotum inſpexiſſet? Utique non agitur hîc de captivorum pedibus coërcendis. Etiam non magis huc pertinet participium iſtud, quam præcedens ἐνθέντες, licet Stephano ſimilis ſit Portus in voce διδόντες admovenda, ſed Caſaubonus ad Athenæum lib. 4 cap. 27 jam citatus in notis ad Heſychium omittit ſcribens tamen negligenter εἰσθέντες. In hoc autem loco non Valla tantum agnovit catenas, ut ad Suidam ſcripſit nuper ille, qui miſerrimis modis eum Cantabrigiæ conſpurcavit, ſed fere omnes etiam ipſo agnoſcente ibi Caſaubono, qui fatetur in Lyſiæ loco ſic interpretari poſſe, & hinc etiam in verbis Ariſtophanis: imo addit obſervare antiquos Grammaticos Lyſiam ἰδίως appellaſſe ἀμφιδέας iſtas catenas ferreas. Jam vero ſi liceret circulos tales intelligere, quos exiſtimat Caſaubonus, cedo quare iſtæ ἀμφιδέαι fuerint inditæ primoribus pedibus, & non etiam poſterioribus, qui utique perinde

hono-

honorati. Crediderim ſane illas ἀμφιδέας, aut circumligaturas, ut vox ſonat, fuiſſe genus ſimile, quod μανιάκας alioqui vocant, iiſque adnexas fuiſſe catenulas, ut ſi feritas forſan naturalis rediret, diſcurrere nequirent impeditis prioribus pedibus, & tamen ornatis: ſicut in nummo, qui præfert *Imp. Divi f. p. p.* ab altero latere eſt crocodilus ἀμφιδέαν talem collo circumdatam gerens, cui innectitur catena, cujus extremitas altera abſconditur cacumine palmæ. Cujus nummi ſenſus videtur coloniam Nemauſenſem hoc impetraſſe, ut Ægyptum duplici victoria, nempe ab Divo Julio & ab Imperatore filio, ſubactam celebrare ludis & agonibus liceret, in quibus daretur corona & palmæ & lemniſci, idque incepiſſe tunc, quum anno V. C. 751 crocodili 36 in naumachia occiſi, & unus tunc Nemauſum devectus & monſtratus fuit incolis. Non enim ſatis ſingula deteguntur.

115, 4. Ταειχόσανλες.] Non major cauſa eſt ſcribendi hoc participium in aoriſto, quam ſequens verbum θάπῆσαι. Recte igitur MS. ταειχόοντες.

115, 12. Ἢ δ' ὧν ἐμοίγε δοκέει.] MS. ἐμοὶ δοκέῃ. Dein νῶτον ὑὸς, non συὸς. Sed & in MS. Mediceo legitur θηρόλης, prout Stephanus invenit in ſuis, non θηρόλῃς.

115, 30. Ὥστε αὖτε ἄλλα ξυσὰ ποιέεσθαι.] MS. rectiſſime ποιέεσθαι, quum hæc ipſa ſic etiam exſcripſerit Ariſtoteles, quem citat Salmaſius in Plinianis pag. 455, ubi de hoc monſtro agit.

115, 33. Καὶ τὸν ἰχθύων τὸν καλεόμενον λεπιδωτὸν.] MS. ἢ πάντων ἰχθύων. Quod ſi noviſſet Valla, propius ad verba auctoris interpretationem ſuam concinnaſſet. Quamvis primo ſane nihil intereſſe appareat *piſcium genus quod vocatur ſquamoſum*, & *ex piſcibus eum qui ſquamoſus vocatur*, præſertim ſi intelligat piſcium genus ſquamoſum multiplex. Sed omnia perperam. Nam ſi genus piſcium quod vocatur ſquamoſum, foret ſacrum, jam fraudarentur menſæ Ægyptiæ nimis magna piſcium copia; nec loquitur Herodotus de genere piſcium. Nunc apparet eximi ab eo ex omnibus piſcibus eum qui proprie illic vocetur ita λεπιδωτὸς κατ' ἐξοχήν. Certe talem fuiſſe docent loca ab Henr. Stephano citata in Theſauro, & forſan hinc Lepidoton urbs Ægypti Ptolemæo. Hæc vox etiamnum exſulat inique loco ſuo depulſa ex Apologia Apuleji pag. 44, quam diligentiſſime Florentiæ inſpexi, quum alia ſint ab Pricæo deprehenſa; ſed reliquorum medelam à ſe non vult exſpectari, cum nonnulla exiſtimet corruptiora, quam ut ullatenus reſtitui poſſint, ut felicioribus ingeniis eruenda deleget. Remittamus talia. Locus autem ſic legendus ex veſtigiis antiquiſſimæ ſcripturæ: Σελάχεα, μαλάκια, μαλακόσεφκα, χονδράκανθα, ὀστρακόδερμα, καρχαρόδοντα, ἀμφίβια, λεπιδωτὰ, φολιδωτὰ, δερμόπλευρα, πεζὰ, νέποδα, μονήρη, συναγελαστικά.

115, 37. Ἐγὼ μέν μιν οὐκ εἶδον, εἰ μὴ ὅσον χαφῇ.] Ingenuitas Herodoti vel laudatiſſima; quam quoties licuit expectare in aliis per ſimiles occationes? quod fruſtra plurimum feceris. Non deſunt tamen, qui eadem fuerunt uſi. Ipſe Cicero, quum lib. 1 Divin. cap. 45 ſcripſiſſet auditos eſſe Faunos, tamen libro 3 Nat. Deor. cap. 6 *Fauni vocem equidem nunquam audivi.* Sic quum ita ample de cygni cantu & quidem interdum præſago loquutus fuiſſet Socrates in Platonis Phædone, illuc forſan reſpiciens Ælianus adeo cautam ſubjecit curæ ſuæ commendationem, ut ſcripſerit lib. 1 Ποικιλ. 14. Ἐγὼ ᾠδοντος κύκνου οὐκ ἤκουσα, ἴσως δὲ οὐδὲ ἄλλου, quod apud Lucianum in ſcripto de Electro confirmant navicularii.

115, 39. Πενταχοσίων.] Conferendus Salmaſius in Plinianis pag. 550.

115, 40. Φοιτῆν δέ τοτε.] Quum paulo ante præmittatur ὑπαφοιτᾷ, an id ita mutari oportebat? Imo optimus MS. φοιτᾷν.

115, 42. Τὰ μὲν χρυσόκομα τῶν πλεφῶν.] Jam dudum pronunciaverat Salmaſius vix credendum dixiſſe Herodotum χρυσόκομα pro χρύσεα, atque ideo legendum χρυσόκοκκα, ut ſit color ex auro & cocco mixtus, quæ vox alioqui apud Græcos non uſurpata ſervetur ab Apuleio de baſilica, *florem habens chryſococcum*, ob caudam, quæ apud auctorem de Phœnice

Porrigitur fulvo diſtincta metallo,
In cujus maculis purpura mixta rubet,

ubi plane χρυσόκοκκον Herodoti expreſſum ſit, rubens purpura auro mixta chryſococcum colorem facit. Quæ ſatis ſpecioſa, tamen noluit apud Petavium ſuum agnoſcere Tanaquillus Faber, ut quaſi nulla forent, & ipſe ſolus ægrota omnia animadverteret ac ſtatim ſanaret, eodem impetu & citans & peragens in citatis jam Epiſtolis ait; [Sane legendum χρυσόχροα, quæ aurei coloris eſſent] Recte Faber, ſed hactenus, ut rear ita ruſticos circa Salmurium loquuturos fuiſſe; nam Herodotus politior eſt. Etiam ſi Herodotus hoc loco ſcripſiſſet χρυσόχροα, non eſt probabile eam vocem ab ſciolis mutatum iri, non magis quam μελάγχροες 2, 104. Præterea Salmaſiani venerabiles manes ignoſcant, ſi dixero Herodotum non eſſe occupatum in ſola cauda depingenda, ſed generaliter exhibendo τὰ πλεφά, ut partim ſint χρυσόκομα, partim ἐρυθρά. Quid? an pennæ ab utroque latere quod habent leviſſimum enatum, & præſertim maxime vergens ad extremum, proprium ad captandam auram, non inſtar comarum conſiderari poteſt? Ego quidem puto non tantum poſſe, ſed

ſed etiam debere. Itaque gratiam facio utriuſque conjecturæ, & quod tanta vetuſtate commendatum eſt, pro probiſſimo mordicus teneo. Si χρυσῖτις potuit appellari herba χρυσόκομος, quidni pennæ?

115, 43. Περιήγησιν ἐμοιόταξε.] Vocem primam docte ſpectat & illuſtrat Salmaſius in Plinianis pag. 97, ubi occaſione Solini, præbentis verbum *circumvehi* in deſcribendo, conſiderat hanc Græcam quaſi formæ circumſcriptionem & voce Lucretiana circumcæſuram, unde περιηγεῖν aſſumſerit notionem verbi ζωγράφειν. Sed vide.

115, 49. Ὅσον δυνατός ἐσι φέρειν.] MS. ὅσον τε δυνατὸς εἶναι φέρειν. Perquam polite. Vide ad 17, 47.

116, 5. Ἐγκειμένε ἢ ἓ παλεὸς.] Nemo ignorat hanc quoque ſignificationem eſſe hujus verbi ἐγκεῖσθαι: ſed rariorem, quum frequentior ſit, quæ habet violentiæ notam, ut ſit urgere & inſtare & premere. Quidquid ſit, de Herodoto elegantiſſimum reor, quod præbet optimus MS. ἐσκειμένε. Deinde item MS. κομίζειν μιν ἐπ' Αἰγύπλε. Exigit claritudo loquendi, ubi vulgo μιν omittunt.

116, 9. Οὐδαμᾶ δηλήμονες.] MS. ὐδαμῶς.

116, 15. Περὶ τ πλερωλῶν ἐφίων.] Vox πλερωλῶν in MS. non legebatur. In quo & ipſo vide an non exemplum ſit diligentiſſimæ librarii curæ in codice iſto Mediceo apparando. Nam quum vulgo fama apud Græcos foret pennatos ejuſmodi ſerpentes illic volitare, curioſa Herodoti ſedulitas auctorem quoque illuc direxit, invenitque non tam eſſe pennatos, quam membranula inſtar veſpertilionum inſtructos. Itaque inferius ubi loquitur de fama & ex ore vulgi, ait, ἅμα τῷ ἔαρι πλερωλὲς ὄφις πέτεσθαι, addens vocem πλερωλὲς, plane uti narrabatur. At hîc loquens ex perſona ſua videtur de induſtria omiſiſſe eam vocem, omnia ſuſpendens, donec præmiſſa primum vulgi fabula, deinde ipſe indicaret, quid veri inveniſſet, nempe πλερωλὲς non eſſe.

116, 18. Σωροὶ ἦ ἦσαν ἀκανθέων.] MS. σωροὶ ἦ ἦσαν τῶν[1]θεῶν, & in margine adſcriptum erat cum eodem hoc ſigno ⋰. ὁσέων. Certe id præferendum vulgato, quum etiam ante Herodotus ἀδύνατος maluerit ſcribere, reſpiciens ad ὄσεα, quam ἀδυνάτους, ut referretur ad ἀκάνθας, quæ vox eſt propior.

116, 20. Ἐν ᾧ αἱ ἄκανθαι.] MS. ἐν τῷ αἱ. Nam paulo ante applaudebat idem codex libris Stephani exhibentibus ἐλάσσονες ἔτι τύτων, non ἔτι, ut vulgo.

116, 31. Τῆς ἴβι.] MS. τ μὲν ἴβι.

116, 34. Τῶν μαχομενέων.] Eodem modo, quo 5, 18 Πειθομενέων ἢ τ γυναικῶν, & pluribus ita in locis. Nihilominus nunc habet optimus MS. τ μαχομένων. Et ſane quamvis illa forma Ionica alibi extendat ita iſtud participium, non tamen omittit alibi id retinere vulgari more prolatum & contractum, ut videre potes infra cap. 137. Τ'ψηλέων ταρσομένων πολήων. 4, 124. Ἁλισκομένων ἢ τ πολίων.

116, 37. Ψιλὴ τὸ κεφ.] MS. ἡ ψιλὴ τὸ κ. deinde etiam κὴ ἓ αὐχένα, item ἐ ἓ πυγαίε ἄκρε, in quibus vocula ἓ negligebatur.

116, 49. Τοιῶδε ἀφροδισίων.] Tanquam librarios cepiſſet ſimilitudo aliqua phraſium Herodoti, ut hinc ſemel lectam ubique inculcare voluerint; ita nunc id placuit, quia mox ſequitur οἵνῳ ἀφροδισίων. At nequaquam ita egiſſe auctorem probat optimus MS. exhibens τοιῶδε δὴ χρέωνλαι. Sane in tali cauſa ſatisfecit Herodoto ſimplex 1, 78. Τὸ Ἑλλωνικὸν γλώσσῃ μὲν ἀεί κοτε τῇ αὐτῇ χρέεται.

117, 2. Τῷ ὑγιήλῳ.] MS. τῷ ὑγιείλῳ. Deinde quoque pro ὑγιέσαλοι πάντων ἀνδρῶν MS. habet ὑγιηρέσαλοι πάντων ἀνθρώπων. quæ & vox eſt certe Herodotea & reſtitutio cætera neceſſaria. Idem tradit ſic ſcribens libro 4, 187. Εἰσὶ γὰρ ὡς ἀληθέως οἱ Λίβυες ἀνθρώπων πάντων ὑγιηρόταλοι, τ ἡμεῖς ἴδμεν, ad quod ſequuturum haud dubie nunc reſpiciebat.

117, 9. Τῶντε ἄλλων εἵνεκα πάντων.] Agnoſce fatui hominis emblema: nimirum quia ſtatim præceſſit τ ὡρέων εἵνεκεν, (etiam corrupta voce poſtrema, quam Herodotus terminaverat in κα, quod fucoſi illi fartores tranſſcripſerunt in vocem inſiticiam ex cap. 4 h. l.) ſimile quid nunc ſequi debuit iſto judice. At nos iſtud εἵνεκα longe gentium hinc exulare jubemus ex auctoritate MS. Eſt enim perfectiſſima oratio: ἐν γὰρ τῇσι μεταβολῇσι τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ νέσοι μάλισα γίνονλαι τ τε ἄλλων πάντων, κὴ δὴ καὶ τ ὡρέων μάλισα. *nam hominibus præcipue morbi exoriuntur in mutationibus tum omnium aliarum rerum, tum maxime tempeſtatum.* Sic enim & in MS. repetitur iſtud μάλισα. & ut dico, ὡρέων εἵνεκα.

117, 11. Κολλήσις.] Quibuſnam in MSS. legatur κολλῆς, quod in margine apponi ab Stephano vides, dixerint indices. Credo enim aliud voluiſſe virum doctum. In Oxonienſi erat clare κύλλῆ. Sed in Mediceo κυλλήσις, media ſyllaba ſignata accentu, ex dialecto Herodoti pro κυλλήσεις. Et ſic ſcribendum appareret. Vide Caſaubonum ad Athenæum 3, 29. Mox cum ejuſdem Stephani MSStis legit Mediceus τεταειχῶμένης, non τεταειχῶκότες.

117, 17. Τὰ μικρὰ τ ὀρνιθίων.] MS. rurſum ὀρνίθων. Et ſatis patet ὀρνίθια non intelligi, ſed ſimiles eis quas nominaverat, ὄρνιθας.

117, 22. Ἀπὸ δείπνε γεύονλαι.] Nempe quum in Aldi editione exhiberetur χρώνλαι, mutavit Camerarius in literas γεύονλαι. id retinuit Stephanus mutans in formam typis noſtris ignotam, unde ſub Jungermanno γεύωνλαι exſtitit. Male pro γίνονλαι, ut eſt in MS. & ſolum verum.

117, 23. Μεμιγμένον ἐς ταμάλισα.] Locus

mire administratus. Interpretes *maxime imitantem*. Legerunt igitur μεμιμημένον, quod etiam exstat in MS. & sine dubio genuinum est. Immo expressit quoque Aldus, etiam Camerarius. In Stephani editionibus perverti cœpit, ut mirer tam imprudentem fuisse Jungermannum. Quo sic decepto, ecce ut Petavio suo blandiatur, repente ingenium Tanaquilli Fabri, etiam fatentis operam ludere, qui in probando suo scilicet μεμιμημένον operam ponat. At quid juris isti Fabro accedendi ad hanc partem, in qua tamen verborum satis multorum operam lusit? quum verba hæc allegans Cl. Dausquejus ad Silii Italici librum 13 p. 554 scribat ita: πεποιημένον, μεμιμημένον [præfuit μεμιγμένον in cod. H. S.] ἐς ταμάλισα. Et tamen adhuc placuit Th. Gale huc afferre *Cod. Arch.* & *Adstipulatur etiam codex Etonensis*. Et quis codex aliter haberet? Cap. 86. Παραδείγματα νεκρῶν ξύλινα τῇ γραφῇ μεμιμημένα. Cap. 132. Ὁ δὲ ἥλιος κύκλῳ μεμιμημένῳ ἔπεσι χρύσεο. Cap. 169. σύλοισι φοινικας τὰ δένδρεα μεμιμημένοισι.

117, 25. Μέγαθος ὅσον τε πάντη πηχυαῖον ἢ δίπηχυ.] Sic vulgabatur antea, quum nos ex optimo MS. restituerimus δίπηχων. Quidni? quum hic locus sit peculiaris efficaciæ, sed validissimæ ad monstrandam constructionem Herodoti, quam dum renatæ sunt literæ nullus vidit. Quis enim hæc vulgata non approbavit? quis hæsit? Et tamen longe aliter spectari oportet, & unica sunt hæc verba ad firmandum quod scripsi ad 78, 28.

117, 30. Τοῖσι ἄλλα τε πολλὰ ἐπάξιά ἐστι νόμιμα.] Per Euterpes dulcedinem! an nunc demum tempus est laudandi Ægyptios ob alia egregia instituta? Itaque hinc statim vides primo totum hoc esse supervacuum, quum jam præcedentia comprehendant. Deinde, si hoc loco id agere voluit Herodotus, an in ejus demonstrationem hic sceleti tralatus ad incendendam potationem adducendus fuit, vel cantilena tot locis susurrata? Tertio mirum, cur non reperiatur in Vallæ interpretatione expressum illud πολλὰ, sed tantum *quibus cum alia sunt egregia instituta*. Quarto si Herodotus tamen hoc voluit, dixisset ἄξια λόγου, ut solet perpetuo, non ἐπάξια. Nimirum interpres videtur in exemplari suo forsan legisse, ut legitur in MS. Oxonienſi τοῖσιν ἄλλα τε ἐπάξιά ἐστι. Sed sunt meræ insaniæ & delirationes ab vero. Nam post memoratas quasdam Ægyptiorum consuetudines progreditur ad describendam eorum tenacem indolem in pristinis ritibus custodiendis ac conservandis. Aureus igitur hoc loco codex Mediceus ita habet τοῖσι ἄλλα τε ἄπαξ ἃ ἐστι νόμιμα. Confice igitur præclaram sententiam: Πατρίοισι δὲ χρεώμενοι νόμοισι ἄλλον οὐδένα ἐπιλέγονται τοῖσι, ἀλλ' ἅτε ἄπαξ ἃ ἐστι νόμιμα, καὶ δὴ &c. Sic enim rescribendum modò deprehendo. *Patriis vero utentes moribus alium nullum iis adsciscunt. Sed quæcunque semel ea sunt instituta: tum sane etiam Linus cantio apud eos celebratur.* Ratio loquendi nonnisi ex solo Herodoto illustranda, cui nonnihil gemina est cap. 61. συμφορτέωσι δὲ ὅ τι ἀνὴρ ἢ γυνὴ ἐστι πλοῖον παιδίον.

117, 40. Βασιλεύσαντος Αἰγυπτίων.] MS. Αἰγύπτιος. ut cap. 98 hujus libri. Τῷ αἰεὶ βασιλεύοντι Αἰγύπτιος. Et c. 99. Τὸν Μῆνα πρῶτον βασιλεύσαντα Αἰγύπτιος. Paulo ante convenit codicibus Stephani & Mediceo in ἔλαβον pro vulgari ἔλαβε.

117, 43. Ταύτῃ μούνῳ εἶναι, καὶ πρώτῳ σοφίσι γνώσῃ.] Formosam, credo equidem, distinctionem vocum εἶναι & γνώσθαι. Non videtur tamen ita legisse interpres, vertens *cantilenam hanc eamque solam ipsis institutam*. Quæ verba video per omnes editiones propagata, quum clare in his pateat invito ipso excidisse *primam*: deinde ex duobus infinitivis alterum modo versum per participium. Quid quæris? Immo ita ex MS. Arch. & Eustathio profert Th. Gale, ἀοιδὴν οὕτω καὶ μούνῳ σοφίσι γνώσῃ. Sed neque ita scripsit Herodotus, & majorem fidem meretur fidelissimus codex MS. ubi sic plane & integerrime legitur, ταύτῃ πρώτῳ καὶ μούνῳ σοφίσι γνώσῃ. Quibus nihil perfectius. Etiam ex libro 1 sic expulimus pro supervacuo & spurio verbum εἶναι.

117, 49. Τόδε μέν τοι ἄλλο Ἑλλήνων ἐδαμοῖσι.] Et sic placuit nonnullis velut apodosin præcedentium τόδε ἄλλο concipere. Quinam illi sint, qui sic impotenter alienum inverterunt, nequit ambigi, si ordine procedas. Non enim ita edidit Aldus, non etiam Camerarius. Non etiam interpres Valla, *qua in re cum nullis aliis Græcorum conveniunt*. Res ipsa nos ducit ad Stephanum: hujus editiones fædatæ sunt hac stultitia, unde ad ipsum remittimus has sordes; quum auctor scripserit τόδε μέντοι ἄλλοισι Ἑλλήνων &c. quem sensum, ut vides, excepit quoque interpres, & legitur Florentiæ.

118, 2. Μέχρι δὲ γυναικῶν.] Quum recte & simpliciter interpretatus sit Valla, Cl. Brauwnius in Vestitu sacerdotis Hebræi pag. 213 vertit *circa femina*. Morosius est quod sequitur, ubi quum interpretatio sic habeat *candida ferunt amicula linea superjecta*, in quibus *linea* per vitium typorum ponuntur pro *lanea*, ibi notavit Stephanus [*Valla*, ferunt amicula tanquam superjecta: *omittens σιγύνεα id est* lanea] quum non sit mihi ad manum prima editio Vallæ, cogor acquiescere. Sed ibidem Brauwnius quoque notat [Nota Vallam omittere hoc σιγύνεα *laneum*] sit ita; ego nescio, sed sufficiebat Stephanus unus. Interim & hoc scias, notam istam Stephani non esse in editione anni 1566, sed demum 1592. Citat hæc verba etiam Des. Heraldus ad Arnobium

bium lib. III, p. 136, ubi tangit verbum ἐπαναβάλλειν & ἐπιβάλλειν.

118, 8. Τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεομένοισι ἢ Βακχικοῖσι, ἐοῦσι δὲ Αἰγυπτίοισι ἢ Πυθαγορείοισι.] Magna hæc fabulatio, & infiniti libri huc conferendi, ſi myſterium hoc explicari rite deberet. Sed illos quidem relinquimus ſuæ fidei, quos fere convocatos plurimos, ſed ut opinor, invitos opineris illic, ubi ſub Orpheo ſtatuitur latitare Moſes. Quæ nunc ex Herodoto audimus, mirifica in iis monſtra; mirifica conjunctio eorum, quæ ſunt alieniſſima ab ſe invicem. Quid enim eſt? *quæ Orphica appellantur & Bacchica, ſunt autem Ægyptia & Pythagorea.* An quæ ab antiquis Bacchica orgia appellabantur, Herodotus neſcio unde edoctus nunc pronunciat eſſe eadem Pythagoreis? Quæ duo inſtituta fuere unquam magis diverſa? Non enim agitur de una aliqua opinione aut parte ſacrorum hîc aut illic enarrata ab aliquo, in qua potuerunt concordare. Sed ſummam ſacri rem ſpectamus; hæc nullo genere inter iſta eſt ſimilis. An probari poſſint eſſe Ægyptia, illis relinquo, qui ſcribunt Orpheum Ægyptiacis diſciplinis imbutum fuiſſe, quod ſane refert Marshamus pag. 143 ex Tzetzæ Chiliadibus; ut vix peregrinatus illuc legatur Orpheus, niſi apud illos, qui id neſciverunt; tantum in Thracia & oppoſita Phrygia & itinere ad inferos celebratus. Bacchica autem ſolennia non exigebant veſtes lineas, ſed celebratiſſimas ſuas nebrides, de quibus notavit Harpocration in maximo oratore τὴν νεβρίζουσαν, quem illuſtrat quoque Scaliger in Animadverſion. pag. 33. Immo, quum cerimonias ſepulturæ Ægyptias referat, quomodo convenit, quum dixerit eas eſſe ſimiles certis Græcorum cerimoniis, addere Græca illa etiam eſſe Ægyptia? tum enim non dicis ſimiles, ſed prorſus eaſdem. Et unde tamen credemus hæc originem habere? non aliunde, quam ex eodem fonte, qui tot ineptiſſimas nugas codicibus Herodoti impegit, ut unus ille Mediceus genuina ejus ſcripta ad hanc ætatem ſervaverit, qui idcirco vel præcipue nunc meretur fidem. Nam in iſto tantum legitur τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεομένοισι ἢ Πυθαγορείοισι. Id verum eſſe vel inde opinari poſſumus, quod paſſim ſcriptores Pythagorica tractantes citare ſoleant Orpheum & ejus carmina, quia videlicet iſta utraque in plurimis conveniebant. Itaque illa media εἰς κακὸς κόρακας. Unde maculoſi iſti potuerunt ſibi imaginari ab Herodoto ſcripta & appellata eſſe Βακχικά, qui ipſum numen Βάκχον appellet nuſquam, qui in hoc ipſo libro dixerit τὰ περὶ τὸ Διόνυσον ὄργια, qui Βακχεῖον tantum & Βακχεῖον ut Græca vocabula uſurpet. nempe unde ſimiles illis potuere in indicem mittere [Bacchantium ex 8, 6.] ubi agitur de myſtico Iaccho. Utique ex Ægypto pleraque Græca veniſſe jam dixit, ut non neceſſe ſit addere ἐόντα δὲ Αἰγυπτίοισι.

118, 14. Ὁτέοισι ἐγκυρήσῃ.] MS. τέοισι. Multiplex omnino & crebrum in uſu Herodoti, ut patere poteſt ex collectaneis Porti. Sed & mox conſpirat cum codicibus Stephani Florentinus in verbum ἀνάῤῥηξ, ita ut etiam habeat σφὶν.

118, 25. Καὶ Ἀθλωαίης.] MS. Ἀθήνης, ut ſupra ἀνάγκης maluit. Sed hic locus acriter obſervatus eſt in honorem Minervæ fatidicæ ab Spanhemio ad Callimach. pag. 620. & Latonæ, de qua mox ſequitur, in pag. 524, ubi habes & *Meſſenios in Achaia* & *in urbe Bubi.* Bene hanc Ἀθήνην Herodoti ſpectat in voce Νηΐθ Marshamus ſæculo VII pag. 89. Ad Butum urbem vindicandam Latonæ inſtrumenta validiſſima præbet Epiphanius apud Pignor. Menſæ Iſiacæ pagina 26.

118, 33. Οἱ δὲ τὴν καλὴν νῆσον.] MS. οἱ δὲ καλὴν νῆσον. Et ſufficit: ideo *partium* ex verſione delevi. Non aſſequor, unde Mercurialis lib. 2 Var. Lect. c. 8 hunc locum allegans ſcripſerit οἱ δὲ τὴν καλὴν νῆσον ἢ τὴν ἀφανέων νέσσων.

118, 34. Θεῖοι δὲ καὶ ταφαὶ &c.] In ingreſſu hujus materiæ bonum erit audiviſſe verba Laur. Pignorii, quæ ſcribit in Expoſitione Menſæ Iſiacæ pagina citata. *Ut ſuſpicari liceat Herodotum de funeribus Ægyptiorum loquentem religione aliqua impeditum, Ori nomen conſulto ſubticuiſſe.*

118, 38. Τῷ κεφαλῷ πηλῷ ἐς τὸ πρόσωπον.] Ut ſine diſtinctione affectuum unaquæque deturpare univerſum illud deberet, in quo ornando præcipuum decus ponunt. Rude hoc & inamœnum ſpectaculum, & dubites an non nimium. Nonne ſatis fuerit, ſi alterutrum ita inquinetur? Certe ſatis fuiſſe putat MS. Mediceus, qui docens omiſſam eſſe vocem leniter omnia ſanat & legit τῷ κεφαλῷ πηλῷ ἢ ἐς τὸ πρόσωπον. Agnoſcis credo quam ſedule & accurate id ſcriptum fuerit; quam penitus oleat Herodoti curam; quam congruat domeſticæ familiaritatis ingenio. Nunquam non ita contingit, ut diverſitas ſit propenſionis in conjunctos, unde quo quiſque cariorem amiſiſſet, eo magis oblini ſolitos ſuperſtites innuit.

118, 47. Δεικνύεσι &c.] Et hic & ſtatim MS. δεικνύασι. Adde lib. 3 cap. 119.

119, 15. Θυμιήμασι τετεγμένοισι.] Sic compulſus fui nunc edere, quum codices Stephani conſenſu cum Mediceo relinquerent nihil liberum; & vulgatum πρόσεστεγμένοισι plane non foret melius. Immo & Salmaſius in citando hoc loco prætulit ſimplex in Plinianis pag. 1058, qui tamen in altero, quod ſequitur, τῶν ἄλλων θυμιημάτων, eodem conſenſu probatum, deſeruerit, retinens θυωμάτων,

ſine ulla cauſæ juſtitia, unde nihil me fuit moratus. Hujus anatomiæ conſpectum protulit Ath. Kircherus in Oedipo Ægyptiaco pag. 512.

119, 20. Ταριχεύσι νίτρῳ.] Prout mox τὰς σάρκας καθαπτήκην dicitur νίτρον, ex quo miraculum in ſtructura pyramidum nonnullos Ægyptios narraviſſe ſcribit Diodorus Sicul. 1, 63. Interim in MS. optimo legitur λίτρῳ · nec impetro à me, ut id pro vili habeam, quum ex Athenæo ipſa hæc ſcriptura probetur, & ſæpe in aliis literæ λ & ν commiſceantur.

119, 29. Ἐν εἰκήμασι θηκαίῳ.] Quod etiam illuſtrat Salmaſius in eiſdem Plinianis pag. 1208. Sed florida juventus Heinſii in notis illis politis ad Silium inſuper requirebat hanc verſionem: *Conſanguinei effigiem ligneam fabricandam curant in hominis figuram, ſculptam cavatamque, cui poſtea includunt mortuum, incluſumque hoc modo in reconditorio illo ad parietem erectum diligenter ſervant.* Velim & ipſe; ſed noluit Herodotus ſcribere de cavando, quum id poſſet facillime intelligi.

119, 33. Ἐπεὰν κλυσσῆρες.] MS. ἐπεὰν τὰς κλυσσῆρας. Sic & poſtea ταριχεύσι τὰς ἑβδομήκοντα ἡμ. ubi etiam vulgo negligunt vocem τὰς.

119, 37. Ἐπιλαβόντες τὸ κλύσμα &c.] Hæc eſt conſtans antiqui temporis lectio, quam nec ex Vallæ verſione nec ex ſua licentia attaminare debuit Tan. Faber pag. 243 Epiſtol. Critic. ubi prætexens ſuperiorum ſæculorum negligentiam quædam arguere ſtatuit, vel Vallæ lectionem revocandam, vel emendandum ἢ ἐπιβαλόντες τὸ κλύσμα ἀφ' ὁπίσω ἰόν, & *immittentes clyſma per poſteriora.* Atqui id ipſum eſt, quod modo dixerat καθ' ὁδὸν ἐσηθήσαντες, ut neceſſario nunc quid aliud proferat. Et certe aliud quid profert, nempe ut non patiantur id ſtatim rejici, ſicut ſtatim rurſus evolveretur & efflueret, niſi id impedirent, quæ eſt ſignificatio hujus verbi ἐπιλαβεῖν, & obturarent quocunque modo illud oſtium: idque ait mox per certa temporis ſpatia ſic conſervari, donec ἐξιεῖσι ἐκ τῆ κοιλίης τὸν κηρόν. Nam quod notat in lexico Herodoteo legi ἐσηθίσαντες, quod in Herodoti exemplaribus legitur ἐσηθήσαντες, jam diu notaverat quoque Stephanus in Theſauro.

120, 8. Κατεῖπαι ἦ.] MS. κατιπεῖν ἦ, plane ut 1, 20. Πέμψαντα ἄγγελον κατιπεῖν.

120, 17. Ἢ ἄνθρωπον νεκρόν.] MS. Mediceus legit ἢ ἀνθρώπου νεκρόν, quod longe præferendum, prout in collegio ſtudioſorum publice olim jam monebat pater ſcribi debuiſſe apud Ælianum 4 Variæ hiſt. cap. 7.

120, 23. Εὐθλωέειν πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον.] MS. πᾶσαν Αἴγυπτον. Infra cap. 147. Δασάμενοι Αἴγυπτον πᾶσαν. Sed hanc Ægypti εὐθλωίαν, etſi alterius temporis, ſpecta ex nummo Antonini Pii, apud Morellium Tab. XII.

120, 44. Λιτίλῳ τῳ ἡ.] MS. αἰτίλῳ ᾧ ἡ.

121, 3. Οἱ ἢ ἐν τοῖς ἕλεσι καλοικημένοι.] Notat & probat Salmaſius in Plinianis p. 970. Sed quod mirum, ubi agit de illis qui circa paludes colebant, tanquam ſoli faba Ægyptia victitarint, de qua nihil hîc Herodotus.

121, 8. Ἐπεὰν πλήρης γένηται ὁ ποταμός.] Probat Salmaſius in Plinianis pag. 979.

121, 13. Τῇ μήκωνι.] Non aliter citavit Salmaſius, nec aliter potuit: nec enim ſcivit legi in optimo MS. τῷ μήκωνι, & utrumque dici annotatum eſt ab viris doctis. Sed & claritati temporis noſtri debetur, ut denique, ſine metu convellendi, tandem confirmetur, quod infra perperam editur ἐγγλύσῃ, quum in MS. ſit ἐγγλύσασι, quod ipſum diu ſic non ſolum ex Heſychio emendatum produxit poſtea Salmaſius in Plinianis pag. 965, ubi plenis velis evehitur ad lotum & colocaſiam rite diſtinguendam, ut in hoc loco plurimus fuerit: ſed & antea ipſe Stephanus in Indice, ubi vertit *indulcat, dulcedinem ori infert.* Sed nihil ab certa veritate potuerunt præſtare. Interim Salmaſius quum citet illic integrum locum, prout editur, hoc tantum verbo reparato, mox pag. 977 alteram partem certe ſimiliter vitioſam in participio ἐπλήσαντες corrigit πλίσαντες *ubi pinſerunt.* Paulo ante concordia codicis Medicei & illorum quos Stephanus inſpexit, mihi viſa fuit exigere δρέψωσι, non δρέψωνται, quod vulgo obtinet.

121, 34. Ποιεῦσι.] MS. ποιεῦσι.

121, 44. Καταπίνουσι ἐρχόμενοι.] MS. ἐπόμενοι, plane ut antea de femellis, ἐπόμεναι ἀναπίνουσι. At ἐρχόμενοι eſt plane ſupervacuum, ac nihil affert; unde merito credetur ab Herodoti manu non veniſſe.

122, 4. Ἵνα δὴ μὴ ἀμαρτεῖ.] Voculam δὴ ignorat MS. Tum quoque πίπλασθαι, non πίμπλασθαι, etſi contrarium decernatur ab Valeſio ad Euſebii librum x pag. 387, ſed quum vitioſam ſcripturam produxiſſet.

122, 16. Οἱ ἰχθύες ἅτοι.] Quaſi vero demonſtrativum quid hîc requireretur, aut de certa ſpecie iſtorum natantium ageretur; quum quod tunc fit in Nilo, fieri queat, imo ſolcat in pleriſque æſtuariis, quæ hinc crebro celebrantur piſcoſa. Hinc pulcherrimæ notæ eſſe opinor, quod indicat Mediceus codex, dum voce ultima caret, quippe quæ in vacuum adjecta eſt. Deinde in MS. legitur ὡς μὲν τὰς ἰχθῦς (prout mox cap. 95) ἅτω ἔχει, non ὡς μὲν τῶν ἰχθύων, ut cap. 112. ἔλεγον δέ μοι οἱ ἱρέες ἱστορέοντι τὰ ὡς μὲν Ἑλένην γενέσθαι ὧδε.

122, 19. Ἀπὸ τῆ συκικυπερίων &c.] Quum hic locus extra hiſtoricas narrationes ab Herodoto immiſſus fuerit ad oblectationem ſcrutantis talia hominum animi, etiam denſe is adſumtus eſt ad eam cauſam, ut quidem præ-

cipue

cipue Salmaſius eum tractare amaverit in Plinianis, vel pag. 977, ubi vult omnino ſcribi σιλικυπρείων, vel pag. 1002 etiam σίλι & σιλικύπρεια jactitans. Et ſane undiquaque profertur illud σίλι, quod negari nequit. Neque tamen aliter in optimo exemplari ſcriptum utroque loco reperi, quam prout vulgo editur, cum gemino λλ, unde diſcedendi pudor adegit me ad venerationem ejus quoque in hac parte, ſive obiter ita ſcripſerit Herodotus, ſive de induſtria, & ex pronuntiatione aut ſcriptione Græcorum, quas in Ægypto adibat. Nam quum Salmaſiana probent σίλι eſſe vetus, quod deinde reſolutum eſt in σέσλι, & in Plinii vetuſtiſſimis exemplaribus pro *ſili* ſcriptum eſſe *ſibi*, quid mirum, ſi & contractio iſta duplicaverit literam, & in Plinio ſtatuam illud *b* exſtitiſſe ex gemino *ll*, cujus poſtrema linea correptior fuit quam prior. Neque tamen demoror alios, quin dicant more ſolito *ſili*.

122, 22. Αἰγύπτιοι κίκι.] Cernis hæc eſſe innexa præcedentibus. Itaque fieri non debuit, ut in illis ſeduli omitterent hanc partem adeo memorabilem, nec ſine Herodoto obtinendam. Itaque plurima ſunt, quæ viris primariis convehere huc placuit, ac præſertim τῷ πάνυ Salmaſio ex ſe & ex Dioſcoride ad confirmandam hanc ſcripturam, ut labefieri nequeat. Sed & jam antea Joſepho Scaligero laborioſe perſpectum colligere licet ex Epiſtolis ejus, in quibus pag. 289 Arabicum Elkeroa cenſet nihil aliud eſſe, quam κίκι Ægyptiorum, vocans *ſtirpem etiam pueris notam, quæ in Syria & in Ægypto in juſtam ficus magnitudinem attollitur. ... Quare*, addit, *omiſſis interpretum ſomniis* KIK *eſt verum κίκι, nomine, figura, aliiſque cum illo conveniens.* Ex quibus ita rem ſitam video, ut Scaliger quidem loci Herodotei non meminerit, nec de illo aliquid confirmaverit, ſed tantum de ipſo fructu & vocabulo. Unde interim hoc auxilii fluit, quod non tantum celebrari teſtetur in Ægypto, ſed & aliis regionibus. Quod ſi eſt & fuit quoque jam tunc, Herodotus haud dubie id ſciviſſet, & ſic non magis ut Ægypti vocem inſeruiſſet ſuo contextui, quam ſimul aliarum regionum, appoſitis quoque appellationibus, quibus illæ regiones uterentur, quum lectoris perinde intereſſet. At multo interius hunc penetrare non voluit nuper, ſed penetraviſſe imaginatus eſt ſibi, & velut non inficiandam Ægypto vocem familiariter ipſe eſſet ſequutus, denique ejus opem adſcivit ad grande aliquid tentandum venenis ille truculentis obſitus Joannes Clericus, fatalis ſcabies ad perdendas Muſas. Ars enim iſta Critica pag. 135. part. 1. quum nullas uſpiam habeat æqui judicii notas, ſed multas, ob quas eam dixeris exſecrabilem ac nefariam, ad hunc quoque locum pervenit, ut eum citet. Sed quid? an citat tantum? immo ex hac appellatione in nugaciſſimis codicibus Herodoti ille proſilit ad vim inferendam Eſaiæ. Quantum inverecundiæ? Quod certe antequam inciperet, debuiſſet primo Ægyptiam vocem noſcere. At vero nihil novit. Nam quia Herodoti corrupta lectio, utique ambigua, attribuit paluſtribus Ægyptiis unguentum dictum Kiki, ergo Eſaias debuit non ſcripſiſſe *kaukau*, ut hodie legitur, ſed *kiki*. Nonne id inceptum improbum? Nam in hac re judicii non plus eſt, quam pag. 92 in Cebetino loco per mendacia & falſiſſimas ſuſpiciones ad corrumpendum perducto. Accedit ipſe Diodorus Sicul. 1, 34. Χρῶνται δὲ καὶ πρὸς τοὺς τῶν λύχνων καῦσιν ἐπιχέοντες ἀντ' ἐλαίου τὸ ἀποθλιβόμενον ἔκ τινος φυτοῦ προσαγορευομένου κίκι. Ut quidem edunt, ubi καὶ nullam habet vim aut venerem. Sed & ille potuit decipi. Licebit igitur obſtantes illos obices aut frangere aut flexu prætereuntem ſine crimine publicare in illo optimo MS. exſtare τήκι. Quod ſi contemnis aut faſtidis, ede quæſo, ubi aut vidiſti aut audiviſti memorari codicem Herodoteum pleniorem fidei?

122, 22. Τὰ δὲ ἐν Ἕλλησι.] Mireris profecto, cui placuerit diſtinguere ita ſermonem, ut vulgo fit: unde junguntur res impares, ut procreatio cum fructificatione. Sed id debuerunt facere propter interpoſitam voculam γάρ. Scias oportet eam nullam ſpectari in optimo MS. & tantum in eo legi, τὰ ἐν Ἕλλησι, quæ optima ſunt, modo recte diſtinguas, ut feci.

122, 26. Ἀπορρέον αὐτοῦ.] MS. ἀποῤῥέον ἀπ' αὐτοῦ, quod negari Herodoto nequit. Sed de eo quod præceſſit, tum verbo ἀπιπτῆσι, tum de ſenſu loci, videndus de hoc poſteriore verbo Salmaſius in citati libri pagina etiam citata 977, ubi vult verti *contuſum exprimunt, alii frictum excoquunt*: quod ipſum credo voluit & Stephanus, cujus in Prolegomenis ſententiam de hoc ipſo verbo habes bene declaratam pag. hujus edit. 741. Etiam quod mox ſequitur, exhibet MS. κοιμῶνϑ, non κοιμέουϑ.

122, 31. Οἱ πύργοι ὠφελέουσι.] Id non aliunde clarius didiceris, quam ex conſpectu muſivi operis ab Kirchero editi, ubi videmus domibus additas turres paulo altiores, quæ cui commodo inſervierint, non facile conjectari poſſet ſine hac notitia ex Herodoto petita.

122, 36. Ἀμφίβληστρον ἕλκῃ.] Quod doctrina ſua decorat Iſaacus Caſaubonus in notis ad Hiſtoriam Auguſtam pag. 45 per conopea Ægyptia in ſatiris deriſa, ſed ex vero. Et niſi fallor, id quoque ad viſum exprimitur in opere Muſivo, quod ſupra citavi, apud Kircherum. Locus qui ſequitur, ita debebat diſtingui:

Τῷ δ ἡμέρης μὲν ἰχθῦς ἀγρεύῃ, τῷὼ δ νύκτωρ αὐτῷ χρᾶται · ἐν τῇ ἀναπαύεσθαι κοίτῃ, ὡϐὲ ταύτῃσι ἴσησι τὸ ἀμφίϐληστρον. Quod optime animadvertit & monuit Stephanus in Prolegomenis pag. 741, ut libenter etiam vocem αὐτῷ mutaverit in ἕτω. Sed certe ſententia foret optima & pleniſſima, ſi utrumque iſtud αὐτῷ χρᾶσθαι abeſſet : τῷ δ ἡμέρης μὲν ἰχθῦς ἀγρεύῃ · τῷὼ δ νύκτωρ, ἐν τῇ ἀναπαύεσθαι κοίτῃ, ὡϐὲ ταύτῃσι ἴσησι τὸ ἀμφίϐληστρον. Sed, ut dicam breviter, Herodotus voluit interpoſitum αὐτῷ χρᾶσθαι, tanquam *ſibi utitur*, & ad corporis ſui commoditatem adhibet.

122,40. Ἐν ἱμαλίῳ ἐλιξάμενος.] Percommode MS. ἐνελιξάμενος.

122,44. Ὁμοιοτάτη τῷ Κυρηναίῳ λωτῷ.] Ita edidi, quum codicibus Stephani conſpiraret Mediceus, non ὁμοίη, præſertim quum ſuperlativum iſtud jam in citando uſurpaviſſet Salmaſius in Plinianis pag. 1036.

123,1. Ζυγὰ ἐπιπολῆς τίνεσθαι.] Ita notabiliter ſcriptum hoc poſterius verbum habet codex Mediceus, nec credidi ineptia ſcriptoris factum (quippe quæ nulla fuit, etſi infra exſtet ἐκλείπειν) ſed ex archetypo fideliter propagatum, præſertim quum in noſtro ſcriptore pro ulciſci nunquam ponatur τίνειν, ſed τίνεσθαι.

123,4. Τῦτο ἁπὸ δ τρόπου ἁπαϐαίνειαι.] Devorent hoc illi, quibus tam horridæ maxillæ ſunt. Tolerare quoque potuerit prior omnis ætas, tam curioſa in ſcrutandis Græcæ linguæ intimis gazis, & tot lexicorum ac theſaurorum confectrix. Quod quum ita factum eſſe animadvertamus, ut per omnia Herodotus agnitus fuerit tanquam dictator & princeps, quid cauſæ eſſe dicemus nuſpiam vocem διαϐαίνεσθαι reperiri annotatam, nedum activa ſignificatione, quam nunc interpretes ei affingunt ? An hic locus fuit ſeptus nebula & ab oculis eorum abſconditus, ut ne ſemel quidem in aliquo angulo iſtud ignoratum διαϐαίνομαι liceat nunc nobis annotatum cernere ? Ita futuro διαϐήσομαι daretur optatiſſimus comitatus, certe in hoc ſcriptore, qui iſtud futurum medium amavit, & plus vice ſimplici adhibuit. Ego pro meo in Græcis profectu id nunquam intelligere potui, nec etiamnum illuc perveni, ut capiam, quî fieri id queat. Utique non deſtiti mirari Stephanum qui cognoſci hîc debet. Is enim in præcedentis commatis indecora verſione adhæret ita ut ſcribere potuerit in Theſauro hæc ipſa : *in hoc verò Herodoti loco, quem ibidem affert* Euſtathius ad Odyſſ. ε. πασσῶσι τὰς ἀεμονίας βύϐλῳ, *exponens* καταφαλίζονται, *malim in prima ſignif. interpretari* compingunt, coagmentant. Unde patet nec loci ſedem, ubi ea fuerint ſcripta ab Herodoto, illi cognitam fuiſſe, & levitas ejus in fingendo vocabulo Græco. Is igitur, quum vicinum locum ſic verſaverit, ab hoc cavet, & verbum adeo conſpicuum tranſilire potuit. Dignos eſſe tædio interpretes eos, qui omnia in alias linguas tranſfundere non verentur, etiam quæ ipſi ignorant, hic locus probabit, quem illorum intellexiſſe neminem dico. Nec aliter affirmare poſſum de Th. Gale, qui ex ſuis libris producit διαδύνειαι. Recte, quod præ vulgato quæſiit promitque aliquid commodius; ſed id quod ſubſtituit, nihil habet huc aptum, ut patet ex Grammaticis, & Herodotus non uſurpat niſi ἐσδύνειν, ἐνδύνειας, καταδύνων. Itaque pro tenebris offert caliginem. Sic circumactus ipſe ut tandem vere intelligerem, fecit codicis illius præſtantiſſimi Medicei inſpectio, unde & ſenſum pulcherrimum integre reſtituo, & Græcæ linguæ fines inſignis teſtimonii acceſſione profero, corrigendo τῦτο ἁπὸ δ τρόπου διαδύνειαι. De hac voce notat ita H. Stephanus. [Διαδύνομαι trajicio, penetro. Affertur enim ex Herodoto, διαδύνονται διὰ δ ἀριστερῆς ὀϊστὸς, pro *ſagittis dextram trajiciunt.*] Heu quanto ſtudio iſta ſcripta ſunt ! Locus Herodoti iſte eſt lib. 4 cap. 71. Διὰ δ τε ἀριστερῆς χειρὸς ὀϊστὸς διαδυνέονται *ſiniſtram manum ſagittis trajiciunt.* Et quid de iſto loco notat Portus? nempe quum in v. Διαδυνέεσθαι, εἴωθαι citaviſſet διὰ δ ἀριστερ. χ. ὀ. διαδυνέονται. *Per ſiniſtram manum ſagittas trajiciunt*, addit : [In vulgatis Lexicis legitur διαδύνονται à διαδύνομαι. Et hic Herodoti locus nullo libro notato pro exemplo affertur. Sed utrumque bene habere poteſt. Nam à gravitonis circumflexa Attice & Ionice non raro deducuntur.] Quidquid ſit, Herodotus certe in loco noſtro nunc ſe agnoſcit, & verbo διαδύνομαι ſua ſedes reddita eſt, &, ut hoc addam, mihi nunquam in ambiguo fuit, quin hinc deduci deberet origo vocabuli σιϐύνιον. Nec enim compoſitum modo διαδύνομαι in uſu fuit, ſed & ſimplex βύνομαι.

123,6. Ταῦτα ἀνὰ τ πόλεμον ὰ δύναται πλέω.] Solet enim amare Herodotus hoc ambiguum in neutris pluralibus, ut fecit modo cap. 94. Τὰ αὐτόματα ἄρχια φύεται &c. Itaque de iiſdem mox ſequitur & παρέλκεται & κομίζεται. Interim tamen optimus codex liquide habet δύναται, ut placuerit præbere indicium ſummæ varietatis, quæ etiam Homero placuit. Mox edidi ὄπισθεν ἑλκόμενος, ut eſt in Mediceo & Stephani codicibus, non ὄπισθε ἑπελκόμενος.

123,15. Ἕλκει τῷὼ βάρει.] Hunc locum reor innui ab illo omnium rerum præter veri & boni peritiſſimo Jano Broukhuſio, dum ad Propertium 3,9 erronee citat Herodotum, quaſi & illum, non legerit, ſed inſpexerit, ut fabricam baridos audiret ; audi quid ſcribat [Ex Herodoti Euterpe, ſive l. 2 c. 6 colligas,

ligas, fuiſſe quidem magnorum ponderum capaces, ſed Nilo duntaxat arando idoneas] Hodie quum ſic ſcribatur, credas intelligi tanta ſaltem onera, quam onerantur in illis, quæ nunc per Hollandiæ aquas aguntur. Atque ita ſimul opineris quoque lectum ab eo fuiſſe Herodotum, ſed prudenter id intellige. Primo enim non ſciviſſet hoc, niſi edocuiſſet eum index ſolitus apponi. Tum dedit ſe decipiendum oculis per exſtantes genas ferme præcluſis & iſti indici editionis Jungermanni, ubi quia ſic exprimitur numerus 96, ut in priore præter orbem fere nihil appareat ex inferiore linea, ſitque adeo tenuis, & nigrum habeat perfuſorium ac fere exoletum, inde ſcripſit eſſe cap. 6. Jam vero πολλαὶ χιλιάδες ταλάντων quum dicuntur, quot requiſivit ille in navibus, ut eſſent magnorum ponderum capaces? Ita patet ingenio & oculis imparem fuiſſe ad aliquid nitide ſpectandum. Sed ex Herodoto potuiſſe hiſtoriolas repetere etiam ad Tibullum, ubi novit & Indiæ fœminas, & Indos Padæos, & Ginden, & devotionem Amaſis. Sic utebatur Voſſii Etymologico.

123,20. Αἱ πόλις.] MS. αἱ πόλιες; qui etiam mox habet Αἰγαίῳ πόντῳ, quod & Stephanus notavit ex ſuis, non κόλπῳ. Cap. 113 dicit tantum ἐν τῷ Αἰγαίῳ.

123, 37. Ἀπὸ δὲ Δαναοῦ γαμβρὸς Ἀρχάνδρη δὲ Φθίος δὲ Ἀχαιοῦ.] Interpretantur *ab Archandro Danai genero Phthii Achæi filio.* Potius *ab Archandro Danai genero, Phthii filio, Achæi nepote.* Exempla ſunt lib. 1 cap. 7. Aſpexit hunc locum Bochartus in Phaleg 1, 15 verſus finem.

123,41. Ὄψις τε ἐμοὶ καὶ γνώμη.] Recte MS. ὄψις τε ἐμὴ καὶ γν.

123,43. Προσέσαι δέ τοι καὶ αὐτοῖσι τ].] Quomodo ſoleat hanc formulam concipere Herodotus, patet ex collatione cap. 147. Προσέσαι δέ τι αὐτοῖς καὶ τ ἐμῆς ὄψιος. Quid igitur in hoc loco valet illud innexum τοι καὶ? Scias licet illas ſex literas in optimo libro non exſtare, ut tantum habeat προσέσαι ἢ αὐτοῖσι τ].

123,44. Ἀποχεφυρῶσαι τὸν Μέμφιν.] Quid notetur hoc verbo, patet diſcrepare eruditos, Valla reddente *junxiſſe pontibus Nilum ad Memphin*, pro quo Stephanus mallet *aggeſſiſſe Memphin*, ut certe teſtatur in notulis ad interpretationem Vallæ, quum in Theſauro ſic agat, ut inter χεφυρόω & ἀποχεφυρόω nullam agnoſcat differentiam, notentque *ponte vel pontibus jungere fluvium.* Ex quibus ſecundum ſane iſtud eſt intolerabile. Sed & Vallæ libertas nimia eſt, ut quod Herodotus refert de Memphi, ille ad fluvium transferat; neque uſquam Nilum legimus pontibus junctum fuiſſe. Itaque quod ſupereſt, colligebam id ab eo rege curatum eſſe, ut nonniſi pontibus hæc urbs intrari poſſet, undique abciſa & per pontes adeunda. Quod certe eſt, quod per ſequentia demonſtrat. Sed inſuper habet optimus MS. ἀποχεφυρῶσαι καὶ τὸν Μέμφιν. ut oſtendat ſe præterire alia opera; ſed inter illa quum ſit quoque munitio Mempheos, de ea aliquid dicturum.

123,45. Οἱ ἱρέες ἔλεγον.] Honoris Herodoti cauſa non per hos intelligo ignobile & incertum vulgus per iſta collegia, ſed multiplici conventu ſpectatos & bene expertos, ſi recte poſſent de talibus ſcire aliquid vel pronunciare. Nec enim puer fuit Herodotus, ut quodlibet ab quolibet grata manu acciperet, ſed accurate exploravit & elegit. Hinc cap. 55 teſtatur quidem ſe audiviſſe τὸν ἐν Θήβῃσι ἱρέων, & ibidem audivit Δωδωναίων τὰς προμάντιας, & cap. 44 ἐς λόγους ἦλθε τοῖσι ἱρεῦσι θεοῦ Herculis in Tyro. Sed hinc ille Saïticus χαμαιλέοντος accepit teſtimonium cap. 28 παίζειν ἐδόκεε. Quod exemplum transferri debet in omnes. An verò Strabo ſic eſt integer puruſque, ut nequierit ferre in ætate Herodoti, iſtâ ignorantiâ curſus Nili, varias quaſdam narrationes, ita ut hunc debuerit criminari lib. XVII pag. 819 φλυαρεῖν ὥσπερ μέλος ἢ ῥυθμὸν ἢ ἥδυσμά τι τῷ λόγῳ τῷ περιήκειαν προσφέροντα? Utique nihil apud Herodotum tam vile. Cavilletur itaque alios; eum qui melior ipſo eſt, intactum relinquens abeat. Sufficit Herodotum ſtatuere de iſto homine & narratione ejus, quod æquum erat; & pateat inde Herodotum non omnes nec omnia ſignaviſſe linea alba. Non alius Diodorus Siculus cœce invectus in meliorem.

124,10. Τοῦτο μὲν ἐν αὐτῷ πόλιν κλίσαι ταύτην.] Dum modo Nilum dicit ipſum ἀπειργμένον, modo ipſam regionem, offenſæ nonnihil eſt de ſede urbis hujus. Nec cum Valla queas agere, rudiori certe in proxime præcedentibus vertendis. Stephanus ſtatuit in ea parte à qua fluvium arcuerat, continente facta, urbem hanc conditam. At vero fluvium non arcuerat aliunde, niſi ab ſuo alveo, ut ſic in alveo Nili ſit condita hæc urbs. Quod opinor abſurdum & latius fuit porrecta. Id venit ex prava lectione. Nam iſtud ἐν αὐτῷ videntur feciſſe ex ſequenti ἐν αὐτῇ. Atqui præpoſitio ἐν nulla eſt in MS. Mediceo, ut illud αὐτῷ reſpiciat præcedens τῷ Μινῖ, quod pronomen ponit ex ſupervacuo quidem repetens dativum, qui illic non requirebatur, nihilominus ab Herodoto ſic iterari ſolitus, quo tot voces præcedentes colligit in unum retento caſu, quem antea dederat.

124,13. Πρὸς βορέω τε καὶ ἀπαρκτίου.] MS. πρὸς βορέην τε καὶ πρὸς ἀπαρκτίην, quod recepi.

124,23. Τόπος τῇ Βαβυλωνίῃ.] Ut videas certius particulam ἐν luſui nonnullis fuiſſe, & hinc ablatam ad ſuperiora vectam, teſtor legi

legi in optimo MS. τόπερ ἐν τῇ Βαϐυλ.

124, 34. Αὐτίῳ μὲν ... ῥίψαι.] Particula μὲν nunc abundat & locum habet nullum. Emendavi igitur ex MS. αὐτίῳ μὲν ... ῥίψαι *ipſam ſe abjeciſſe*. Nam paulo ante καλέσαζαν ab Stephani codicibus & Mediceo firmatum amovere ulterius nequivi.

124, 36. Ῥίψαι, ὅκως ἀτιμώρητος γένηται.] Neque enim τιμωρία erat, ſi propria ſponte ſumeret mortem: ſed futura erat, ſi traderetur ludibriis. Ergo id notat Herodotus illam in cineris copia obturaviſſe anhelitum. Hæc enim, ut ego intelligo, cauſa hujus ſaltus fuit. Accipe tamen, prout hanc narrationem intellexerit Joh. Marshamus ſæculo VII pag. 90 ita referens: *Ipſa autem ſeſe conjiciens in domum cinere plenam illæſa evaſit.* Non opinor. Hiſtoria autem hæc habet aliquid ſimile fato ſtatuariorum, quod deſcripſit Suidas in Διοπείθης, etiam in Ægypto peractum.

124, 42. Τῆς ἡ ϖείμελος.] MS. τῆ ἡ ϖείοδος. Infra cap. 149 de hac eadem palude ait τῆ τὸ ϖείμελος τῆ ϖείοδος εἰσὶ ϛάδιοι 3600. 1, 185. Ἐκδέκηλαι ϖείοδος τῆ λίμνης μακρή. 7, 109. Λίμνη ἐοῦσα ὡσεὶ τριάκοντα ϛαδίων τὴν ϖείοδον.

125, 5. Μηκέτι πλωτίω.] MS. οὐκέτι πλωτίω. & paulo ante edidi τὰς ϖρὸς τίω Ἐρυθρὴν, non ϖρὶ, quia ſic jubebat idem codex ſtipatus codicibus Stephani. Sed & ſtatim reſtituta particula quæ periit, & tamen deſideratur, ſcripſi ἐνθεῦτεν ἢ ὡς ὀπίσω. Sic edidit ſancte Aldus, ſic & Camerarius, in culpa ſunt editiones Stephani, quæ neſcio quomodo omiſerunt, ſequentibus Jungermanno & Th. Gale. Ne dubita exſtare etiam in MS. integerrimo. Edunt enim ἐνθεῦτεν ἢ ὀπίσω.

125, 12. Τούτοισι μὲν ϛήλας ἀνίση.] Recte MS. ἐνίση. Tum MS. δυνάμι & τὰς πόλιας.

125, 18. Προσανέχαϕε.] MS. ϖροσενέχαϕε, & ὡς εἶησαν, non ὡς ἦσαν.

125, 29. Αὐτῆ κατέλιπε.] MS. αὐτῆ καταλείπῃ, potius ad ſtylum Herodoti, qui ad talia mirabiliter ludit in præſentis temporis verbis.

125, 31. Ἐν τῇ πλάνῃ αὐτῆ ἀχθεσθέντες.] Particula ἐν non exſtat in MS. & omnino ut vana & ſupervacua deleri debet. Ipſe noſter cap. 173. Ἀχθεσθέντες ἢ τούτοισι οἱ φίλοι αὐτῆ. Nec aliter uſurpatur in locis ab Suida ad hoc verbum citatis. Scire imo oportet imputandam eſſe hanc particulam editionibus Stephani, quum nec Aldus nec Camerarius illam noverint.

125, 41. Τοῖσι δὴ μᾶλλον.] Longe plenius & mollius id extulit Herodotus, ut probat optimus MS. τοῖσι δὴ ἢ μᾶλλον.

126, 6. Τεκμήριον γίνεται.] Hoc, quod in margine monſtrabat Stephanus, reperi etiam in codice Mediceo, non μαρτύριον, atque ideo probavi, ut & mox φέρε νῦν, non δὴ.

126, 12. Λίνον μοῦνοι ἔτοί τε ἢ Αἰγύπτιοι ἐργάζονται καζὼ ταυτὰ.] *Hi ſoli atque Ægyptii linum eadem ratione operantur*, vel ut mutare placuit Stephano, *elaborant*, *apparant*. Agnoſce vinculum inexplicabilis argumenti, vel potius ſententiam, quæ quantum ad eruditorum hominum examen & fidem attinet, ab Herodoto tam polito & bene ratiocinari ſolito ſcriptore pronunciata fuiſſe creditur, ambigua & labans ultra modum puerilis ineptiæ. Colchi & Ægyptii linum eadem ratione apparant, ergo alteri ab alteris deſcendunt. At quæ non gentes erunt metropoles, quæ non coloniæ aliarum, ſi quæ in uno aut altero rei alicujus apparandæ modo conveniunt, inde dicentur repente aliæ ex aliis proveniſſe? Senſus profecto fatuus. Atqui Diodorus ut Atticos probet colonos ex Ægypto veniſſe, 1. ex nomine urbis ἄϛυ, 2. ex ratione ordinum & diviſione populi, 3. ſimilitudine myſteriorum colligit, ac denique Ægyptios non recuſatos duces ab Atticis p. 24 & 25. Tot documenta quum in tali ratiocinatione ſupponat ille antiquior, quid faciunt novelli? Nempe hinc Bochartus in Phaleg lib. 4 cap. 31, præter illa aliud obſervat Herodotus, quod nimirum ſoli Colchi & Ægyptii *linum* ἐργάζονται καζὼ ταυτὰ, *eodem modo elaborant*. His junctus Pindari ſcholiaſtes, Strabo &c. Etiam hinc ad Sæculum XIV notat Marshamus pag. 365. *Utrique linum eodem modo elaborant.* Hinc etiam Cl. Brauwnius ille, qui pag. 758 ſtatuit credibile non eſſe, Herodotum, Plutarchum, alioſque auctores ſi qui antiquiores exſtiterunt, quicquam certi ſciviſſe ultra tempora Salomonis de rebus Ægyptiis, utut etiam nonnunquam eorum fere æternitatem crepare videantur, in Veſtitu Sacerdotis Hebr. 1, 7 p. 144. *Herodotus quoque tradit libro ſecundo: in Ægypto linum fieri, ut in Colchide.* Neque ſane ita, ut nunc Herodotum iſti contemplantur, conſideravit Strabo, qui haud dubie hunc Herodoti locum reſpiciens ſcribit lib. 12 pag. 498 de Colchis: ἡ ἢ λινουργία καὶ τεθρύλληται· καὶ γὰρ εἰς τὰς ἔξω τόπους ἐπεκόμιζον· καί τινες βουλόμενοι συγγένειάν τινα τοῖς Κόλχοις ϖρὸς τὰς Αἰγυπτίους ἐμφανίζειν, ἀπὸ τούτων πιϛεύεται. Non ulterius progreditur illic cautiſſimus Strabo, nec de ſimilitudine opificii vel minimum muſſat. Sed qualis ibi magnus ille Iſaacus? nempe ubi Caſaubonus vere Herodotum intelligi annotavit: ſed perinde ac ſi Strabo non ſatis vim rationis Herodoteæ aperuiſſet, diſerte addendum putavit *præter alia argumenta hoc quoque affert* nim. Herodotus, *quod linum ſoli Colchi & Ægyptii* ἐργάζονται καζὼ ταυτά. Sed per nos quidem εἰς αἰῶνας χαίρῃ ὁ ἥρως ὁ τοσοῦτος, & potius in eo laudibus proſequentes vel noſtram vel præteriti temporis felicitatem, abhinc hoc agamus,

ut

ut Herodoto inſerviatur; quod ſpero me facere præclare auxilio membranæ Mediceæ, quæ una ad hujus loci verum intellectum, ut opinor, me duxit, ex qua ſcribo & locum diſtinguo: λῖνον μὲν οἵ τοι τε καὶ Αἰγύπτιοι ἐργάζονται· καὶ καλῶ ταυτῶ ἐστὶ ἡ ζόη πᾶσα &c. *Linum ſoli illi & Ægyptii adminiſtrant. Sed & vita omnis pari modo* &c. Id magnum iſto tempore potuit eſſe cognationis duorum populorum argumentum eodem modo pariter in plurimis aut magis univerſis negotiis & rebus agere; atque item ſi aliis regionibus ignotum opificium aliquod ſolæ duæ gentes tractare norint, ut hi linum bene conficere. Diodorus Siculus lib. 1 cap. 55 ſatis clare oſtendit ſibi hunc locum Herodoti ante oculos fuiſſe, ſed hanc lini culturam ne quidem tangere voluit.

125, 44. Ὁμολογέουσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι.] Quanto beatior fores, ſi quo momento has & antecedentes voces commiſiſti albæ Melonis paginæ, ita ungues, mi Herodote, momordiſſes, ut extremum digitum, qui continebat calamum, ſimul penitus abſtuliſſes, & neque ſcribere potuiſſes! Quia ſecus feciſti, nomen nunc tuum per omnia ſæcula delatum fuit, nec ceſſabit deferri, quia irritaſti nationem, cui & tacere non placet, eademque ſemper iterat, & te non minus conculcat, quam tu pro nullis habuiſti Hieroſolyma vix ab gravi lapſu recipientia ſpiritum. Et præivit formulam iſte ſacerdotalis Joſephus, Ἡρόδοτον ὃν πάντες ψεύδομενον ἐπιδείκνυσιν. Unde qui modeſte agunt, errorem tuum eſſe dicunt, quod Phœnices circumciſionem ab Ægyptiis habere aſſeras. Sic enim loquuntur. An id facis? Ego nihil aliud in te video, quam ut ſcribas, quid illi Phœnices & Syri in Palæſtina fateantur. καὶ αὐτοὶ ὁμολογέουσι. Multum abeſt, ut id ex perſona tua adfirmes ita ſe habere. An igitur hæc Herodoti culpa eſt? Immo quum id ſcripſiſti, mentitus es, quia eorum qui in Palæſtina ſunt, ſoli Judæi circumciduntur, uti recte obſervavit idem Joſephus. Itane? an quia tempore certo non circumcidebantur habitantes in Palæſtina, propterea id nec uſquam contigit, nec tempore poſteriore, nec illo, quo vixit Herodotus, aut ullo alio ad uſque Joſephum, qui ita ſuſtinuit negare, præter Judæos circumcidi ſuos quoſdam incolas vidiſſe Palæſtinam? Sed Joſephi iſtam declarationem jam in arctum compulit Ill. Huetius, quod non debebat ignorari. De Ammonitis quidem palam teſtari Theodoretum notavit alius. Sed & quum Arabes obtinuerunt Azotum, & alia Palæſtinæ emporia ad mare mediterraneum habuerunt in poteſtate, an tunc quoque valere potuit iſta pronunciatio Joſephi? Sed hallucinatus es, quod Colchos ſcripſiſti tantum non fingens, circumciſionem ἀπ' ἀρχῆς habuiſſe. Etſi enim tibi illa ἀρχὴ non excedat ulterius, quam prout memoria humana tenet, quæ raro ad primam originem appropinquat, ſed vel longiſſime demum poſt vera initia incipit, utique in illa gentiliſmi miſeria publica non penetrante ad iſtam nimiam vetuſtatem; tamen noſſe primæva Judæorum tempora, & omnibus gentibus, quas adieras, anteriora facta & ad ipſas veras rerum origines conferri te æquum fuit, non ſolum ad aliquam Salmonaſſaris forſan ætate peractam inſtituti alieni communicationem. Sed tu patere, ut ſic fruantur genio ſuo, quum tu indulſeris tuo, & forſan non pauca etiam proferre poſſis, cur Judæos ſpreveris non modo Deorum hominumque odia, ſed vix reſurgentes tunc ab univerſa rerum Judaicarum everſione, quæ paulo ante contigerat, ut per peregrinationis tuæ tempora in nullo fuerint numero. Si te hi faſtidiunt, gaude Æliano tamen te eſſe ἱκανὸν τεκμηριῶσαι teſtante.

126, 24. Ἐς Φοίνικίαν ἔρχεται.] Sic quum reperirem in optimo codice, non fuit cauſa, cur morarer compoſitum κατέρχεται, quod vulgo obtinet. Sed & poſtea MS. τῇ ὀϊστεροῦ τόξα, non τόξον, & videtur id verius eſſe, ut arcus & ſagittæ ſimul capiantur. 3, 78. Φθάνει τὰ τόξα κατελόμενος, ὁ δὲ πρὸς τὸν αἰχμὸν ἐτρέπετο. Similiter jungit 7, 64 tribuens Bactriis τόξα καλάμινα ὀπίσω ἐόντα καὶ αἰχμὰς βραχέας, ubi ſæpius. Nec poteſt dubitari, quum ſic deſcripſerit Diodorus Siculus loco citato 1, 55. Καλεσκεύασεν εἰκόνα λιβύνην, τόξα καὶ λόγχην ἔχουσαν.

126, 25. Ἐκαλέετο ὁ ἀνήρ.] Et quomodo id interpretari potuit Valla *in quarum utraque*, quum notet *utrinque*, *ab utroque latere?* Videtur omnino habuiſſe notitiam ſcripturæ melioris, quam reſtituo ex optimo MS. ἐκατέρωθι. Sic ἑτέρωθι & ſtatim infra & 3, 12. Sic αὐτόθι cap. 162 & 181 hujus libri. Videtur enim amare has lenes terminationes. Sic ἑκαμόθι, ἑτέρωθι mox & alibi ἄλλοθι. Paulo ante excepi, quod Stephanus in ora poſuerat, juſſu libri Medicei καλῶ τὰς χώρας, non ut vulgo καλῶ χώρην.

126, 39. Πολέας ἀνθρώπους.] MS. ſimpliciter πολὺς ἀνθ. & ſtatim ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ, non αὐτοῦ, quod exſtat vulgò.

127, 4. Τρόπῳ τοιῷδε.] MS. τρόπῳ τοιούτῳ: ut cap. 137 in inſcriptione pyramidis: καί με τρόπῳ τοιούτῳ ἐξεποίησαν. & mox quod eruit Stephanus ὤρυσσον, erat etiam in illo ipſo, non ὤρυξαν.

127, 20. Ἔκτιστο πόλις.] MS. ἐκλήιστο τὰς πόλις, ut edidi.

127, 28. Ἀποφορὴν ἐπιτελέειν.] Nihil frequentius in Herodoto, quam hoc verbum;

& notavit ſedulo Portus. Attamen MS. ὑποτελέειν.

127, 38. Μὲν δὴ ὅτ@ δὴ μὲν@.] Non intelligo hæc ſupplementa nimium repetita. MS. μὲν δὴ ὅτ@ μὲν@ rectiſſime.

127, 48. Στάναι ἔμπροσθεν.] MS. ἱστάναι.

128, 1. Μὴ οὐκ ὑπερβαλλόμενον τοῖσι ἐκείνε ἔργοισι.] Eſt vitioſa ſcriptura, vel ad rationem Græcæ linguæ vel ad ipſam ſententiam; nam vox ἐκείνε non minus hoc loco & verbis quæ citavi, quam præcedente verſu reſpicere debet Seſoſtrin, quum tamen ſic exprimantur opera Darii. Hinc ut Græca loqueretur, debuerat Herodotus ſcripſiſſe ἐκεῖνον, quum ſic loquantur ὑπερβάλλεσθαί τινα ἔργοις. ut cap. 175. Πολλὸν πάντας ὑπερβαλλόμεν@ τῷ τε ὕψεϊ καὶ τῷ μεγάθεϊ. Itaque vox ἐκείνε expungatur, quam nec agnoſcit MS. nec videtur habuiſſe Valla in exemplari, ad quod verſionem paravit.

128, 4. Παῖδα αὐτῆ Φερῶν.] Quum ita notaſſet ad marginem ex ſuis Stephanus, mihique occurreret in Mediceo, nequivi tolerare ſuppoſiticium Φέρωνα. Ita etiam mox ὡς οὐκ ἀνέβλεπε, cujus verbi eadem cauſa eſt pro ἀνέβλεψε.

128, 10. Ἀτασθαλίῃ χρησάμενον.] Citat hæc Def. Heraldus in Animadverſionibus ad Arnobium pag. 11, neque enim ſatisfacit interpretatio Vallæ *facinus admiſiſſe*, nec Stephani correctio *protervitate quadam ſumptum*, & Herodotus denuo uſurpat.

128, 32. Ἐξ ἑνὸς ἑκάτερον λίθε.] MS. ἑόν@. Sic utique ſcripſit Herodotus & naſuti ſunt plus æquo, qui id mutarunt. cap. 176. δύο κολοσσοὶ εἰκοσι ποδῶν τὸ μέγαθ@ ἑὼν ἑκάτερ@.

128, 33. Πηχέων ἑκατὸν, εὖρ@ ὃ ὀκτὼ.] MS. iterum auctius ὀκτὼ πηχέων, quæ eſt ſimplex facilitas Herodoti. Sed & mox καλὰ τὰ Ἑλλήνων non habet MS. ſed amplius καλὰ τὰ τῶν Ἑλλ.

128, 39. Φοίνικες Τύριοι.] Cujus abſtruſæ hiſtoriæ cauſam aliquam & tentamen ſi petis, inſpice Demonſtrationem Euangelicam Ill. Huetii Propoſit. IV pag. 88, ſi Joh. Tzetzæ Chiliades ad hoc poſſunt valere.

128, 43. Τὸ ἱρὸν Ἑλένης.] MS. τὸ ἱρὸν εἶναι Ἑλένης. Quem infinitivum apponit plerumque, ut, συνεβάλλετο εἶναι τὸ Νεῖλον ſupra cap. 33. Συνεβάλλετο τὸ Ὀρεσέα τοῦτον εἶναι. 1, 68. Et ſæpius. Immo non aliter edidit plane Camerarius, quum per notam id feciſſet Aldus, ut Stephani editiones accuſandæ ſint. Tum quoque idem MS. ὡς ἐδιαιτήθη, ubi vulgo augmentum negligitur.

128, 46. Ξείνης Ἀφροδίτης ἐπώνυμόν ἐστι.] Et hîc progrediamur rurſus ad augendam Græcæ eloquentiæ varietatem. Neque enim licet paſſim hæc ſcriptura occurrat, atque etiam hoc loco in omnibus aliis MSS. reperiatur, tamen vix credo ita nunc Herodotum conceciſſe, quum iſte inviolatæ bonitatis codex habeat ἐπωνύμιόν ἐστι. Nuſquam ea vox poſita ab Grammaticis memoratur: ſed ſufficit mihi ſola iſta veritas toties ſpectata, tum analogia. Eodem enim modo licet παρώνυμον recte dicatur, tamen & à Plutarcho videmus παρωνύμιον & à Platone παρωνύμι@ uſurpatum. Adde ſimilia ad 9, 21.

128, 47. Ὅσα γὰρ ἄλλη ἄλλης Ἀφροδ.] MS. tantum & longe mollius ὅσα γὰρ ἄλλα Ἀφροδ. Et mox ἐδαμῶς, quod jam protulit quoque Stephanus.

129, 15. Ἱκέται ἢ ἱζόμενοι.] MS. ἱζόμενοι. Prioris non placuit Porto in adnotando rationem habere, ſed certe id quod repoſui eſt Herodoteum. 3, 11. Ἐπεὶ ἵζουσι πέλας τῶν Αἰγυπτίων.

129, 24. Ἔργον ἢ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐργασμένος.] Ita voluerunt hoc loco orationem componere quicunque fuerunt iſti ſive librarii, ſive editores; at paulo infra fecerunt iidem ἀνόσια ἐξεργασμέν@ ξεῖνον ἑωυτῆ. Nec primâ fronte apparet hæc eſſe incongrua, quum hæc poſteriora repetantur tum 3, 30. Πρῶτα μὲν τὸν κακῶν ἐξεργάσατο τὸν ἀδελφεὸν, & 127 Πεῖρόν τι ὧν μέζον ἐξεργάσασθαί μιν Πέρσας κακόν. & 6, 3 ἢ κακὸν τοσοῦτον εἰπεῖν Ἴωνας ἐξεργασμέν@. tum 7, 10. Μαρδόνιον μέγα τι κακὸν ἐξεργασάμενον Πέρσας. At contra plane hæc omnia invertuntur in MS. Mediceo, nunc exhibente ἔργον ἢ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐξεργασμέν@, mox autem ἀνόσια ἐργασμέν@ ξεῖνον ἑωυτῆ. An vero fas eſt in his dubitare, quidnam ſit genuinum Herodoti, quid vero alienum & otioſe ludentis ac fruſtrantis calami? Vel hoc decernat, quod habeamus 6, 61. Καὶ κοινὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀγαθὰ συνεργαζόμενον, ut exſtat in unico Mediceo, ubi vulgo omittunt præpoſitionem. Ibi clare cernis expreſſam hanc ipſam locutionem ex MS. repoſitam per compoſitum.

129, 28. Ἐς γλῶ τὸ σὸ ἀπενεχθεὶς.] MS. ἐς γλῶ ταῦτα ἀπενεχθεὶς.

129, 33. Ἵνα ἰδῶ τί κοτε ἢ λέξει.] Potuit curioſior fuiſſe & videre voluiſſe, quod innuunt hæc Græca. Sed optimus codex MS. legit ἵνα εἰδῶ ὅτι κότε· & hoc decet noſſe ac ſcire quid excuſet: immo id ipſum interpretatur quoque Valla, ut debuerit ſic legiſſe. Dein etiam ἀκούσας ἢ ταῦτα ὁ Θῶυις, non cum vulgatis τοῦτο. Certe ταῦτα recte conveniunt antecedenti τάδε, ubi dixit λέγον@ τάδε.

129, 36. Λύτόν τε τοῦτον ἀνῆγε ἐς Μέμφιν.] Non male, ſed quanto magis conſpicuus Herodotus in verbo ἀνήγαγε? quod eſt in MS.

129, 38. Ἀνακομισθέντας ἢ πάντων.] Lapſu typorum opinor pro ἀνακομισθέντων ἢ πάντων. Certe Aldina ſic habet & Camerariana. Incepit

cepit error ab Stephaninis, quas nec Jungermannus nec Gale debuerunt revereri in contextu, nedum ut quaſi res demonſtratione opus haberet, ex probatione Cod. Arch. reduceret genitivum iſte poſterior. Mox MS. Mediceus abciſam interrogationem melius proferre videtur Τίς εἰη, ἢ ὁκόθεν πλέοι, quam τίς τε εἰη, καὶ.

129, 47. Τέλῳ δέ σφι.] MS. τέλῳ ἤ δή σφι.

129, 48. Λέγων ὅτι οἱ μὴ ϖρὶ π. ἡγοῦμαι &c.] MS. λέγων ὅτι ἐγὼ οἱ μὴ &c. Et quamvis eadem vocula repetatur inferius, opinari tamen nequeo ſpuriam.

130, 5. Περὶ δ ϖεωὐτῇ ξείνε τὸν γυναῖκα τὸν ἔχων ἦλθεν.] Miris modis hæc periodus turbata eſt, & turbat locum omnem. Vult nimirum Herodotus in hac exprobratione amplificare Paridis facinora per tres gradus, ſtuprum Helenæ, raptum uxoris hoſpitis, & furta rei familiaris. At quis iſte modus, ut primo exprimat ſimpliciter raptum; deinde quaſi meminiſſet ipſius ſtupri objiciat ei non ſuffeciſſe τὸ συγχυνέσθαι αὐτῇ, & rurſus redeat ad raptum? Nullo enim genere diverſa ſunt illa τὸν ἔχων ἦλθες & iſta ἀναπεῤῥώσας αὐτὸν οἴκε λακεδαιμόνιον: ex quibus ſine dubio alterum manus eſt indocte & ineleganter liberalis. Clarius & liquidius tum res ipſa & judicium, quod de Græcis fero, tum ineptia hujus liberalitatis patebit, ſi verſionem Vallæ quomodocunque apparatam inſpicias *à tuo ipſius hoſpite erepta uxore; neque his contentus cum ea abiiſti.* Id vere eſt anſerem παππάζοντα audire. Et quæſo, cur Stephanus non vidit unum idemque eſſe, *à tuo ipſius hoſpite erepta uxore*, & *ſublata illa abiiſti?* Has ſalebroſas quiſquilias diſſipo, & compono adlata eximia ope ex fide optimi libri, qui profitetur Herodotum ſcripſiſſe ϖρὸς δ ϖεωὐτῇ ξείνε τὸν γυναῖκα ἦλθες, ἢ μάλα ταῦτα τοι οὐκ ἤρκεζε. ἀλλ' ἀναπ. *ad tui hoſpitis uxorem intraſti, nec ſane id ſatis tibi fuit* &c. Eſt hæc phraſis propria Herodoti, ſi quis alius, circumſpecti in honeſto rei fœdæ tegendæ ſermone viri. Sic cap. 64. Martem Ægyptium ait ἐσελθεῖν ϖρὸς τὸν μητέρα. Cap. 66. αἰλούρων, ait, αἱ θήλεαι οὐκέτι φοιτέουσι ϖρὸς τοὺς ἔρσενας. Et paulo ante cap. 111. γυναικὸς, ἥτις ϖρὸς τ ἑωὐτῆς ἄνδρα μοῦνον πεφοίτηκε. 3, 69. ἐπεί τε αὐτῇ μέρος ἐγίνετο τ ἀπίξιος ϖρὸς τ μάγον. Lib. 4 cap. 1. αἱ τ Σκυθέων γυναῖκες ἐφοίτεον ϖρὸς τοὺς ἄλλους. 5, 70. Κλεομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν ϖρὸς δ Ἰσαγόρεω τὸν γυναῖκα. 6, 68. Κυέσασά σε οὐκ δ ϖρωτέρε ἀνδρὸς ἔτω ἐλθεῖν ϖρὸς Ἀρίφωνα &c. Neſcio quî contigerit vocem ϖρὸς in contextu tranſponi; prout citavi, fac ut habeas. In his omnibus quum ita loquatur Herodotus, & belle quidem, multo minus tolerari poteſt, quod editur cap. 121. Ἐσελθόντα δὲ ἐς δ βασιλέος τὸν θυγατέρα, quam periodum Portus in operoſa ſua annotatione voculæ ἐς non tetigit. At quid illo magis obſcœnum? Ubi præclare docet codex optimus Herodotum ſcripſiſſe ὡς δ βασ. τὸν θυγατέρα, quam vocem conſtat ſumi ut notet idem quod ϖῶς, quomodo cap. 126 δ ἑσιόντος ϖῶς αὐτὸν ἑκάστε, & exempla ejuſdem reſtitutionis occurrent tum 140, 38, tum 214, 19, vel ideo notanda, quod nihil ejus in Herodoto agnoverit Portus. Mox autem conſenſu ſuo firmat eadem Medicea membrana, quod Stephanus in ſuis libris inventum poſuit in margine οἴχεται ἔχων ἐκκλέψας, non οἴχε λακεδαίμων. Quæ eſt mirifica & Herodotea abundantia in participio ἔχων; nec fuit intellecta illis, qui mutaverunt.

130, 27. Ἔπεα ὧδε.] MS. ἔπεα ἅτω. & mox ἂς αὐτὸς, non τὰς αὐτὸς.

130, 42. Μενέλαον.] MS. Μενέλεον, etſi mox vulgata ratio per ω ſequatur.

131, 7. Εὐαέι τε πνεύματι.] Moleſta horum prolatio, quam lenies ſcribendo ex MS. διαέι πνεύματι.

131, 14. Ἐλθεῖν μὲν δή.] MS. ἐλθεῖν δή.

131, 21. Τὰ οἰκήια πλέψας.] MS. τά οἱ οἰκήια κλέψας.

131, 47. Οἷα ἔτι ἐτεθήπειν, οὐκ εἶχον.] Hoc quod edidi, certe volui edere (nam video aberraſſe typos) vides ab Stephano proditum eſſe in margine, & id ipſum legi Florentiæ, & eſt emendatiſſimum. Sophocles in fine Antigones: Οὐδ' ἔχω, ὅπα ϖρὸς πότερον ἴδω, πᾷ ἢ θῶ.

132, 13. Οὐκ ἔστι ὅτε ἐ δύο.] Ita legunt omnes, quippe quod habet ſpeciem, ut dicat nunquam non eveniſſe pugnam, quin duo aut tres perirent. Quod ſævum & regii ſanguinis effuſionem nimiam ſupponit, ut ea mens Herodoti eſſe nequeat. Accedit, quod in Mediceo liquide legebam οὐκ ἔστι ὅτε ἢ δύο. Quod veriſſimum, dicitque, *poſtquam non interdum ipſius Priami vel duo vel tres vel etiam plures adhuc filii prælio conſerto perirent.* ſed nempe ſæpius: quod poſterius cogitando ſupplendum, ut fit interdum. Alioqui poſſes & prius οὐκ ſupprimere.

132, 14. Εἰ χρὴ τοῖσι ἐποπ.] MS. εἰ χρή τι τοῖσι.

132, 21. Καὶ ϖρεσβύτερος ἢ ἀνὴρ ἐκείνε μᾶλλον γ' ἐών.] Priores quatuor voces prorſus ignorantur ab MS. Et utrumque forſan ſuppoſiticium eſt. Quid enim deſiderari poteſt in tali ſermone? ἀλλὰ Ἕκτωρ ἐκείνε μᾶλλον γ' ἐών.

132, 25. Ἰδίῃ τε αὐτῷ ἢ τοῖσι.] MS. ἰδίῃ τε ἢ αὐτῷ ἢ. *& privatim quoque ipſi, & aliis.*

132, 31. Καταφανὲς τοῦτο τοῖσι ἀνθ. ϖοιήσωνται.] Sic quidem editur; ſed quum Stephanus offerat in margine ex ſuis libris MSS. ϖοιήσωσι, nec aliter in Mediceo ipſe offenderim

ſcriptum eſſe, ſpurium iſtud juſſi locum dare vero; quod vel maxime facere debui in periodo capitis ſequentis partim truncata, partim ſtructuræ incongruæ, quum optime digeſtam accepiſſet jam ex membranis ſuis Stephanus, ut probat in margine, nec aliter ſcripta exſtet in optimo illo Florentino. Aliter cenſet Th. Gale, ut nullam ſtatuat eſſe rationem, cur quiſpiam ea adderet, ſi non ab initio hîc occurrerant. Mireris ſane, cur id aperiat, & non clare edat, quid in codicibus iſtis exſtiterit. Quod ſi eſt, certe non debuerat obviare arbitrio Herodoti, qui illa omnia interponi voluit. Et hoc ſufficiebat. Sed quæſo, an non progreſſus narrationis longe amœnior incedit illis interpoſitis, quam ſi ejiciantur cum vulgo codicum? Quid ingratius eſt, quam differri tamdiu appellationem ejus, quod eſt verſus auſtrum? Apparet id quod vulgo editum fuit, ab viro docto excogitatum eſſe, quum in codicibus perdita eſſent priora vocabula, emplaſtri inſtar, cui infricta illa πρὸς νότον integrarent quodammodo omnia. Certe 2, 44 columnas duas in templo Tyrii Herculis ſtatim de altera poſt alteram narrat.

132, 39. Τὸν μὲν πρὸς βορέλω.] Sic loquitur cap. 148. ἐξ μὲν πρὸς βορέλω, ἐξ δὲ πρὸς νότον, & lib. 4 c. 25. MS. tamen & nunc & illic legit πρὸς βορέω, & videtur habuiſſe cauſam mutandi ex concurſu accuſativi caſus. Immo ut id peragam, 3, 101 legit codex idem πρὸς ἀρκλά τε καὶ βορέω ἀνέμω καλοικημένοι, non βορέα, ut vulgo.

132, 44. Οὐδένα τῶν ὕστερον ἐπιχαφέντων βασιλέων.] Tanquam ex catalogo inſcriptos ſingulos recitaret. Itaque bonus Valla fideliter vertens ſequitur *nemo regum qui deinceps ſcripti ſunt*. Nec tamen recitat omnes, ut apparet ex cap. 144. At quidni potius maluit ἐπιλεχθέντων? Commemorat enim illos Herodotus, prout ab ſacerdotibus Ægyptiis ei relati in ſermone erant. Sed & alia multumque diverſa notio eſt vocis ἐπιχαφεὶς. Accipe igitur leniſſimi Herodoti accuratiſſimam & vere Græcam manum, quam ſervat caſtiſſimus ille Mediceus codex MS. perſpicue exhibens ἐπιτεχφέντων, quomodo quin Herodotus ſcripſerit nullus dubito, nec poteſt Græca doctus dubitare, in quo ſibi placet admodum hic ſcriptor. 1, 7. Παρὰ τούτων οἱ Ἕλληνες ἐπιτεχφθέντες ἔχουσι τὰ ἀρχά.

133, 14. Οὐκ ἐς μαχρὸν.] Sic Mediceus confirmans lectionem ab Stephano productam nos legere jubet, non μακρὰν.

133, 21. Κατακεκλεισμένα.] Liber optimus non modo contentus eſt abacta compoſitione, ſed etiam habet κεκλειμένα, quod male expreſſum eſſe retento ſibilo patuit jam antea.

133, 22. Ἀνοίξαντι αἰεὶ ἑλάσσω φαίνεται.] Ab MS. abeſt vocula αἰεὶ, quod ſatis auctoritatis eſt ad eam pellendam.

133, 28. Εὐθέως τῇ πάγῃ ἐνέχεται.] MS. ἰθέως. Utique quum & ſtatim hoc ipſum iteretur, & Portus ita egerit in Lexico, ut nihil niſi hoc noſcat, unde venit illud εὐθέως?

133, 35. Φέρονται τὰ κεφαλά.] Sic Stephani codices, ſic Mediceus, non ἀπάγονται, quo non ita utitur Herodotus. Mox idem habet ἐλείλασθαί φασι, non φασι.

134, 1. Διαπειλέειν αὐτῷ.] MS. αὐτὰ, quod melius convenit.

134, 3. Χαλεπῶς ἐπελαμβάνετο ἡ μήτηρ τοῦ παιδίου.] Adhibet hunc locum maximus Caſaubonus, ut ſub ejus fiducia tentet verba Theophraſti in charactere λογοποιίας, ut inde doceat ἐπιλαμβάνεσθαι notare coarguere & reprehendere; ſed deceptus ab male ſcriptis, male editis codicibus; quum optimus MS. ſimpliciter habeat ἐλαμβάνετο. Quæ tam memorabilis mutatio nos docet verbum λαμβάνεσθαι apud primates Græcos ſumptum eſſe pro reprehendere, & objurgare, quod non potuit affirmare Stephanus. Compoſitum autem eo minus commodum huic loco eſt, quia mox pagina ſequente ſequitur, τὰ δὲ ἐπιλαμβόμενα, ubi notat ſimplex prehendere.

134, 9. Λύειν ἀπαμμένους.] Sic 4, 98. ἀπάψας ἄμματα, & tetigi libro 1, 199. Nunc tamen optimus MS. habet ἀφαμμένους. Et paulo poſt animadverti concordiam librorum veterum Stephani & Florentini in verbum ὑπίεσθαι pro vulgato ὑπολύεσθαι, ut 1, 156 ὑπὸ τῆς ὀργῆς jam dixit, & alibi.

134, 21. Ἐς γέλωτα προσαγαγέσθαι.] MS. προαγαγέσθαι. Nam hoc agitur, ut procedat laſcivia.

134, 26. Ἐπιδοῦναι αὐτοῖσι τῶν ἀσκῶν.] Hæc ſola ſunt Herodotea ex monitu optimi codicis, & quæ vulgo plura habentur ἢ ἄλλων, eſſe ab aliis aſſuta, ut credibile eſt, quia ſententia paucis illis affatim benigne exprimitur; ſic nota eſt conſtructio.

134, 38. Τὴν θυγατέρα τὴν ἑωυτοῦ.] MS. τὴν δὲ θυγ.

135, 1. Ἐσελθόντα δὲ ἐς.] Male ſic vulgo legi, & ex MS. emendari debere ὡς modò dixi ad 130, 5.

135, 7. Τὸ ἀδελφεὸν κρεμάμενον νέκυν.] Certe cadaver illic erat pendens. Sed πάθος non eſt in cadavere, ſed quia erat fratris. Hinc perperam ſic mutaverunt nonnulli, quum legat optimus MS. κρεμαμένου.

135, 32. Οὐ μέντοι εἴτε δι' ἄλλο τι, εἴτε διὰ ταῦτα ἐρωτάζουσι.] Prout ratio loquendi publica libenter habet geminatas illas voces εἴτε. In hoc tamen loco partem iſtam εἴτε δι' ἄλλο τι penitus ignorat membrana Medicea, ut tanto mitius agi debeat cum Valla, qui in verſione eas quoque omiſit. Sed in margine

ta-

tamen appoſitum habet ὅτε δι' ἄλλο ὅτι. Cæterum illud εἴ τε ſic ſemel ponit in veſtiganda cauſa rei, de qua ſcripſerat ſimpliciter, cap. 125.

135, 33. Φάρεϊ δὲ ἢ αὐτημερὸν &c.] Cl. Brauwnius lib. 2 cap. 4 de veſtitu ſacerdotis Hebræi, quum hinc collegiſſet Ægyptiorum ſacerdotes & pallio veſtiri & mitra caput tegere & oculos velare, interpretatur Latine; *Velum autem quod uno die detexitur, ſacerdotes uni illorum imponunt, & mitra oculos tegunt.*

135, 46. Δήμητρος.] Hoc elegi, & quidem auctore libro Florentino, in iſto ambiguo, quo ludunt editiones exhibentes Δήμητρα. Nec enim quum aliquoties occurrat genitivus Δήμητρος, de quarto caſu oportet dubitari. Vidit in ſuis MSS. quoque Stephanus.

135, 47. Αἰγύπτιοι εἰσὶ εἰπόντες.] Lectiſſima interpoſitione optimus MS. εἰσὶ οἱ εἰπόντες.

136, 3. Τῷ περιείλησιν ἢ αὐτῇ χρέσθαι.] Nota vox & propinqua origini participii, quod placuit noſtro aliquoties κατειληθότες. Cæterum quum Portus in Lexico nihil hîc niſi acquieſcat, atque adeo ſtatuat Herodotum ita loqui de Ægyptiis, forſan quaſi animam per tantum ſpatii inſtar porci circumvolvi credidiſſent; H. Stephanus quum notaſſet περιελέω circumplico, circumvolvo, & περιείλημα involucrum, ſubjungit [περιείλησις circuitus, quaſi dicas circumvolutio v. l.] Neſcio an hunc Herodoti locum ante oculos habuerit vel ipſe vel iſte veteris lexici auctor. Sed hoc ſcio eſſe pertriſtem durumque metaphoræ tranſitum ab faſciis ad annos, tanquam & hi tempus circumplicent, ut iſtæ infantem. Quod ſi graſſari licet (graſſatos enim fuiſſe ſingulæ hæ paginæ manifeſtant) potius dicerem, ut ab ἀνελίττω evolvo eſt ἀνέλιξις evolutio & volutatio; ſic fieri potuiſſe ab περιελίττω vocem περιέλιξις, quæ facili negotio huc detorqueri potuerit. Sed & vulgata lectio, & ea quæ dicta ſunt mera haberi debent ſomnia, & omnis hujus vocis gratia ab unico Mediceo codice expectanda fuit, qui ſine noſtra hedera rurſum ſe hîc aperiet ad commendationem linguæ Græcæ & vocis vere Herodoteæ propagationem. Ex eo enim ſcribendum dico τῷ περιήλυζιν ἢ. Servavit eam adhuc Heſychius, ubi etiamnum male editur περίληζις, exponens περιόδῳ etiam notante Stephano & interpretante *circuitus*, ſed quod mirer in indice tantum magni Theſauri, velut vocem ignoratæ originis, quum in ipſo theſauro ab verbo ἐλεύθω deducta habeat εἰσηλύσιον (debuit εἰσηλύσιον) & προσήλυσις προσηλύδῳ, κατήλυς & κατήλυζις, & ſimiles. Cur non debuit huc quoque referri περιήλυζις? Jam vero eſſe ſinceram Herodoteam quo teſtimonio manifeſtius declarabitur, quam præfixo editionibus vulgaribus Lexico τῶν Ἡροδότειων λέξεων ex codice MS. Goldaſti, in quo recenſetur quoque primitivum Ἥλυσιν & explicatur ἔφοδον, πορείαν? Hinc & toties uſurpata ἐξήλυζις.

136, 34. Ὁ κῶς πλέθρος.] Hæc quum alios, tum valde exercuerunt inſignem virum, Marcum Velſerum, ut de iis cum viris doctis per epiſtolas identidem egerit, ut cum Lipſio pag. 825, cum Rob. Titio pag. 859. Sed ad primum ſic retulit. [Primus Herodotus maximæ pyramidi octo plethra tribuit: alius eorum qui deinde XI ſequuntur, opinor, DCCC LXXXIII, aut ut quidam codices habent, & quæ meo ſenſu ſanior lectio, DCCLXXXIII. Has ergo ſententias Plinium ita confudiſſe exiſtimo, ut unam ad modum areæ, alteram ad lateris menſuram imperite conferret. Cum Herodotus plethris certe latus menſus ſit. Familiare autem Latinis, etiam optimi ſæculi, jugera, quamvis tanto majora, pro plethris reddere. Sic enim Lucretius, Virgilius, Tibullus, Ovidius, Higinus, novem Tityi apud Homerum plethra, totidem jugera interpretantur. Mela rem propius attigit: *Maxima, tres namque ſunt, quatuor fere ſoli jugera ſua ſede occupat, totidem in altitudinem erigitur.* Hero quippe Mathematicus duo plethra unum jugerum conficere ſcripſit, quod & ipſum tamen rotunde magis quam vere dictum] Ubi id quod attinet ad πλέθρος & jugera, centies repetitum & inculcatum: nuper tamen quoque in notis ad Callimachum pag. 252 id debuit reponi, quas ut hic quoque videas quanta cura ſint ſcriptæ, patet ex citatione loci Liviani *ne quis plus quinquaginta jugera poſſideat.* Et hic ipſe numerus quum ab Dionyſio Halic. tribuatur Capitolio ἑκταπλέθρῳ τὴν περίοδον, ἑξακοσίων ποδῶν ἔγγιστα τὴν πλευρὰν ἴσχυλ ἑκάστην, fieri nequivit, quin jam quoque attingeret Juſtus Rycquius in Capitolio Rom. cap. XII. Sed & Iſ. Voſſius tacitum ferre nequivit, quum locum Melæ ſub manum haberet lib. 1 cap. 9, etſi eum tractaverit peſſime. Nam ut monſtroſum aliquid pareret, ipſe prius ſe fecit monſtrum; primo, dum liberat Melam ab imitatione Herodoti, quod facit ſemper; ſecundo, augens in infinitum magnitudinem ſpatii; & tertio, ut id obtineat, audens in publicum fateri, ſe, quum ex optimis MSS. illic proferret *jugera quæ cede occupat, quæ ſede occupat, quæ cedat occupat*, (quas omnino ſcio eſſe & aliorum MSStorum lectiones) putare ſcripſiſſe Melam *quoque latere occupat.* Quæ mutatio in qua parte antiquæ lectionis conſpici poteſt? Sed liquide ſatis patet ſcripturam Melæ fuiſſe *quatuor fere ſoli jugera æqua ſede occupat.* Æquam enim ſedem in pyramidibus, quæ ſtatuuntur ἰσόπλεθρα, intelligit ab quatuor

proſpectibus circa fundamentum ac terræ proxima pari ſpatio patentem, & ipſam ἰσοπλθρίαν, prout 3, 9, 6 dicit Æthiopas *æqui corporis*. Quin imo & nuper ad Ποικίλην Æliani lib. 3 cap. 1 repetita hæc video, quod facile patior; modo non ſcriberetur [Sed & Pyramidi maximæ Plinius octo jugera ſoli aſſignat, ſecus quam Mela, qui quatuor tantum jugera illi largitur.] quum Mela non ſic abrupte deſcribat, ſed ut in talibus caute fieri ſolet, addiderit *fere*, credens ita convenire duplex Græcum πλέθρον cum Romano jugero, ut tamen aliquid diſcrepet, quod verum eſt. Porro autem quod Heſychius notat πέλεθρον εἶναι μέρος γῆς, ὃ φασι μυρίους πόδας ἔχειν, per ea verba notat Euripidem, cujus hos habemus verſiculos:

Πλέθρα ταθμήσας μῆκος εἰς δύ' ἀγώνιον
Μέτρημ' ἔχουσαν τῶν μέσῳ γε μυρίων
Ποδῶν ἀριθμὸν, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί.

136, 42. Χαμόθεν.] Tradunt hoc & Græcum & Herodoteum omnes, & in his nominatim Henr. Stephanus & Portus in lexico, excitans alium locum ex 4, 172. Χαμόθεν ἀποδὺς λαβύρινθος λείχει. Sit Græcum: certe non eſt Herodoteum; quippe tam in loco libri 4, quam in noſtro libri 2 præfert optimus ille MS. χαμάθεν. quod emendari aut pulchrius tornari nequit.

136, 46. Ἐπὶ τὸ δεύτερον εἴλκεῖο.] MS. ἤλκεῖο.

137, 4. Λελίχθω γὰρ ἡμῖν.] Nulla hîc gratia vocis mediæ, nulla oportunitas, ut hinc deceat amare optimum codicem MS. in quo media vocula omittitur, ut tantum exhibeat λελίχθω ἡμῖν.

137, 10. Συρμαίην.] Adnotatum eſt in margine: εἶδος πλακοῦντος καθαρικοῦ. quo & verbum συρμαίζειν refert Lexicon Herodoteum Goldaſti. Itaque inde poterat facile concinnari verſio Latina; ſed valeat Valla. Diodorus Sicul. 1, 64 jungit λάχανα καὶ συρμαίαν.

137, 19. Καὶ ἄγον.] At notam augmenti exigit MS. καὶ ἦγον.

137, 26. Μνημήιον καταλιπέσθαι.] Sic reſtitui, quum & Stephanus ex ſuis libris id prompſiſſet ſubſtantivum, & ipſe vidiſſem in Mediceo, non μνημοσύνιον, ut cap. 135. item mox τὸ ἐς τὸ κῶλον.

137, 34. Αἰγύπτιοι λέγουσι.] Non ita ſolet Herodotus in tali narratione ſcribere, ſed Αἰγύπτιοι ἔλεγον. ut paulo poſt repetit, Βασιλεῦσαι δὴ ἔλεγον Χεφρῆνα. Itaque quum ſic offenderem in optimo libro, libens adſcivi.

138, 2. Πᾶσαν εἶναι κακότητα καὶ ἱερὰ κατακληϊσθέντα.] Notavit Petavius ad Syneſii epiſtolam 58, ubi Chephrenis hujus meminit in ſimili Pentapoleos tyrannide.

138, 6. Ποιμένα Φιλιτίωνα.] MS. Φιλίτιον. Certe hoc eſt ex vero Ægyptium, quum de altero, quod vulgo obtinet, jure ambigas.

138, 11. Τὸν λαὸν τετρυμ.] MS. τὸν λεὼ, quod mirificæ ſuavitatis donum cupide adhibui, quum Stephanus teſtaretur ſimile quodammodo in ſuis ſcriptis ſibi inventum eſſe. Debuerat enim Herodotus quoque in ſimplici uſurpaviſſe, quod bis annotatur in compoſito oſtentaviſſe. Mutaverunt hoc illi, qui nimis inhæſerunt præcedentibus in capite 124 τελεομένῳ τῷ λαῷ, quaſi non aliter debuiſſet nunc loqui.

138, 25. Θάψαι ταύτῃ δὴ τῇ ὑποθανοῦσαν.] Sic augeo ſermonem Herodoti interpoſita ſecunda & tertia voce ex fide codicis optimi, quam videntur & ipſæ præſtare ex conſuetudine loquendi ab Herodoto uſitata. Cæterum dubitaveris merito, an non ita diſtingui oporteat ἐν ἔπειτα καταχρυσώσαντά μιν ταύτῃ ἔσω, ἐν αὐτῇ, quum vulgo diſtinguatur ante ἔσω, prout interpretatio ad hunc quoque ſenſum relata eſt. Non enim vult extrinſecus eam inauratam fuiſſe, ſed intus; quod ad externa attinet, ſufficit quod dicit cap. 132 eam eſſe opertam ſtrato puniceo, ita ut cervix & caput exſtent, quæ ſint aurata; non igitur corpus reliquum, quod colore etiam inductum fuiſſe non dicit. Quod monumentum quocunque caſu Venetias delatum quoniam Cl. Jo. Pricæus in notis ad Apuleii Apologiam laudabiliter protulerit, ſed in multis exemplaribus notarum ejus non exſtet, judicavi hanc veram ejus ſpectaculi ſedem eſſe, ut deberet nunc repeti Herodotea deſcriptione ad amuſſim conveniente.

138, 35. Γυμναὶ ἐργασμέναι.] Sic enim ex ſuis codicibus jam exhibuerat in ora Stephanus, pro vulgato κείμεναι, quod plane firmabat liber optimus, qui etiam inferius habebat ἔτι καὶ ἐς ἡμᾶς, ut notaverat ex ſuis Stephanus, ubi vulgo omittunt καὶ, quod tamen frequentius ſolet auctor addere.

139, 21. Μέλλω ταχέως.] Recte MS. μέλλω ταχ. & mox τὸ χρεὼν ἰὼν, quod & in ſuis vidit Stephanus, non εἴη.

139, 28. Ταῦτα δὴ ἀκούσαντα.] MS. ταῦτα ἀκούσαντα. Nec averſeris, quum ita narret 3, 141. Ταῦτα ἀκούσας Δαρεῖος &c. 4, 3. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Σκύθαι &c. Quid in præcedentibus fatigaverit virum doctiſſimum, non aſſequor; ſed quum id aperuiſſet per literas Cl. Tanaq. Fabro, hic ita reſpondit in Epiſtolis Criticis pag. 202 partis primæ. [Altera quidem emendatio mihi ſane allubeſcit: tamen arbitror nil mutandum, immo tuendam lectionem τῇ κεφαλῇσαν, ut Græci Magiſtri vocare ſolent, cujus ſenſus hic mihi eſſe videtur, Deorum conſilium fuiſſe ſcilicet, ut Ægyptus per ct annos male vexaretur & graviſſima pateretur exilia: priores autem illos reges id didiciſſe, Mycerinum vero minime: non eſſe itaque, cur Deorum judicium converti poſtularet:

Dei-

Desine fata Deûm flecti sperare precando, ait ille.] Non adsequor, quid aliud quisquam potuerit in hoc loco requisivisse.

139, 37. Πυρεμίδα ἢ ἢ ἔτ@.] MS. πυρεμίδα ἢ ἔτ@.

139, 40. Μετεξέτεροι φασὶ Ἑλλήνων.] Notanda verba, ut pateat varie jam ante Herodotum referri de istius nominis sive una sive pluribus fœminis, ut minus mirum sit varia scribi in illis reliquiis temporis antiqui, quæ ad nos pervenerunt, quarum auctores junctim nominavit Is. Casaubonus ad Strabonis librum XVII pag. 269.

139, 43. Οὐ γὰρ ἂν οἱ πυρ.] MS. οὐ γάρ οἱ πυρ. quomodo acrius firmat sententiam suam.

140, 13. Σαπφοῦς τ' Μουσοποιοῦ.] Equidem non scio aliter exstare in ulla editione, aut etiam codice ante typographiam scripto. Fulv. Ursinus tamen ad carmina novem illustrium feminarum citans hunc locum pag. 23 profert μελοποιοῦ, ut opinor, lapsu calami. Quin etiam scribit illic Μυλλιωαίς, ut reor, ex nummis, ubi plerumque legitur Μυτιλήνη, quod utique non sequitur ab Herodoto prælatum esse communi Græcorum consuetudini passim usurpatæ Μιτυλήνη.

140, 14. Κομίσασθός μιν.] Ut post pauca, Σαπφὼ πολλὰ καὶ εκερδόμησέ μιν, similiter ordinato fine ejus periodi. Sed tamen ista vocula μὶν nunc ab MS. aberat, quod certe tutius sequemur cupientes Herodotum salvum habere.

140, 33. Ὡς ἢ πάντες.] MS. ὡς ἢ οἱ πάντες.

140, 38. Ἐς Μιτυλήνην.] Atqui optimus codex MS. ὡς Μιτυλήνιν, an debuit hoc sperni atque ita mutari? Nihil minus: & meministi supra.

140, 41. Γενέσθαι Ἄσυχιν.] Nemo non videt in hac periodo ita ex propinquo iterari verbum γενέσθαι, ut alterum prorsus abundet neque ullo modo tolerari possit, quod fit tamen in editionibus. Utique quum optimus codex ignoret illud infinitivum, quod præmittitur nomini Ἄσυχιν, maximo jure videor illud deleviſse.

141, 6. Καὶ μὴ βουλομένῳ ὑποδῦναι.] Copulam ignorat MS. & procul abesse jubet consuetudo Herodoti.

Ibidem. Μή με κατανοσθῇς.] Ita testor legi in codice optimo.

141, 19. Κονίῃ γὰρ ὑποπλώσιες ἐς λίμνην.] Mirum quî conceperit hoc Valla, in quo utique nulla mentio fundi est, & videtur stagnum hoc ita lutosum fuisse ac visci plenum, ut cuicunque ligno immisso statim plurimum adhæreret: id quod clare Herodotus ostendit per mentionem conti, quem si quis moveret quasi tundens stagnantem & crassum liquorem, ut non fuerit necesse ad fundum demitti. Itaque poterat mentio fundi abesse. Sed lepidius & blandius est, quo nuper ornarunt Aves Aristophanis in recenti editione. Ibi ad τὸ ὑποτύπλειν requiritur datum aliquod instrumentum fossorium; requiritur ut illud impingatur in terram, humum, vel cæmentum aliamve quamvis materiam; requiritur ut hæc eo excepta egeratur vel in vas aliquod conjiciatur; immo etiam dicitur hæc vox eo sensu occurrere apud Herodotum. Sic duo si non cœci, certe lusci ducunt se invicem. At Herodotus non exigit instrumentum fossorium, nedum latum; non exigit impingi in aliquam materiam; non exigit, ut excepta egeratur vel in vas aliquod conjiciatur. Sunt illa mendacia: quæ est enim latitudo conti? quid conto foditur? ratem subigi audivi. Quid? an ille etiam cogitavit de lato instrumento fossorio, & de impactione in materiam egerendam & cætera nugarum, qui scripsit ὑποτύπλειν Δαβολιῶ? Adde Portum in lexico de altero ejus verbi loco apud Herodotum.

141, 27. Ἐλάσαι ἐς Αἴγυπλον.] Sed optimus MS. ἐπ' Αἴγυπλον. Accurate prorsus. Namque omnino est differentia, quam vel exempla ab Porto congesta probant, & ita ut ἐπὶ indicet vim & hostilem aditum. Sed & statim cap. 141 habes ἐπ' Αἴγυπλον ἐλαύνῃ στρατὸν. Cap. 163 Ὥπλιζε τὰς ἱππικὰς, ἢ ἤλαυνε ἐπὶ τοὺς Αἰγυπλίους. Ut vix dubitem, quin etiam scribi debeat 3, 63. Ἐξ ὅτε βασιλεὺς Καμβύσης ἤλασε ἐπ' Αἴγυπλον, ubi adhuc legitur ἐς.

141, 42. Μάλιστα ἡ ἐν Βυβάσι πόλις ἐξεχ.] Quis hæc intelligit aut intellexit? Non certe Valla; nam ille interpretatur *Bubastis urbs, ubi præcipue terra exaggerata.* Junxit igitur vocem Βυβάσι cum voce πόλις, ut haberent utraque eundem casum. At quid lector cogitavit de illa Βυβάσι? utrum θεᾷ, an νομῷ? Certe νομὸς non dicebatur nisi Βυβασίτης aut Βυβάσι@, ut est apud Stephanum. Prius non habet hîc locum. Reverere igitur codicem optimum, qui ex tam cœnosis sordibus eripit Herodotum, qui scripsit Μάλιστα μὲν Βυβάσι πόλι ἐξεχώσθη, ut edidi, & nisi fallor, Latina versione sensum in his Græcis latentem liquide declaravi. Cæterum quum hæc sedes fuit idoli, de quo mox dicet Ναὸν μέγαν, ἐν τῷ δὴ τὸ ἄγαλμα ἔνι, quod vel ipsum Romam translatum fuit, vel ad cujus similitudinem aliud elaboratum est, quod nuper Romæ effossum in rempubl. literariam protulit Cl. Montfaucon in Diarii Italici pag. 226, opinor & hîc commode illam ostentatum iri.

141, 44. Μέζω μὲν γὰρ ἢ ἄλλα.] Illud ἢ huc delapsum statuit optimus codex in aliis exemplaribus, quod debebat jam antecessisse in illis ἔστι δὲ Αἰθίοπ@ πάρος ὕψηλαι ἐγ. Ubi jam Stephanus in ora notavit ex codicibus suis, sed nescivit unde illud reposci deberet, quod fieri debet ex hoc loco. In qua utraque re

quum

quum gnomonem fidiſſimum habeam optimum codicem, utrobique ei ſum obſequutus, ut & nunc ederem μέζω μὲν γὰρ ἄλλα, & paulo ſupra ἢ τὴ Αἰθιοπ& ἡ κάρῖα ὑψηλαὶ.

142, 9. Ἔσοπτρόν ἐστι.] Sic & interpres *templum pro ſpeculo eſt*. At quid velit templum pro ſpeculo eſſe, aut quî fieri queat, parum intelligo: maxime quum ipſa hæc urbs dicatur multum fuiſſe exaggerata, templum autem ſemper eodem modo ab principio relictum, ut haud dubie urbs altior præbuerit templo ſedem altiſſimam, ut & inde potuerit commode deſpici, & qui in humiliore ſolo ad urbem accederent, egregie poſſent illud contemplari extollendo in altum oculos. Quod eſt contrarium ſpeculo. An vero placet capere ruſticorum ſpeculo, id eſt, aqua. Ne unus quidem omnium, qui hunc locum legerunt, etiam intellexit, quam venuſtatem mihi largitus fuit codex optimus, & nunc indulget omnibus, dum exhibet ἔσοπλόν ἐστι, hoc eſt, videri & conſpici poteſt, quod eſt percommodum. Plane ut ante præmiſit, καλοσκόπται πάντοθεν ὠκεανός. Niſi fallor, locus hic eſt clariſſimus. Quis credat tamen? ex hac voce expedire ſe nequivit Henr. Stephanus tantus in diſciplina Græca vir: & quod magis mireris, ne omnis quidem illa turba, quæ nuper coiit ad Pollucem denſandum in onerosa volumina, qui debebat eſſe ad manum factus & ad uſum habilis, adeo ut nec interpretationem Latinam dignentur dare, & Stephanus indignetur, quod Pollux non explicuerit. Habes certe in hoc loco præclarum ejus vocabuli teſtimonium.

142, 18. Φέρει δ' ἐς Ἑρμέω ἱρόν.] Sic & interpres *fert ad Mercurii templum*. Et in Græcis ſic occurrere patuit ad 5, 10. Et ſimillime dicit lib. 1 c. 122 ὁδὸν φέρουσαν ἐς ἱρὸν Δήμητρος. Sed & in Veronenſi inſcriptione apud Gruterum 1020, 6, *Partem in porticu quæ ducit ad ludum publicum column.* IIII *cum ſuperficie & ſtructura pictura, volente populo dedit.* Quam ſententiam fuiſſe Herodoti nullatenus mihi perſuadeo. Nam quo illam notitiam templi Mercurii, quum id ſolum agatur, ut pateat eam ducere ad templum Dianæ? Deinde quum auctor ſic deſcripſerit planiſſime viam illam à fauce, qua Bubaſtios templum annectit reliquæ urbi, quam vocat ἔσοδον, per forum verſus orientem pergere; nihil videtur poſſe ad hanc deſcriptionem ulterius deſiderari, atque adeo parum decori eſt poſt inde addere ferre eam ad Mercurii templum, quum id potuerit ſtatim addi illis, in quibus ait eam pergere verſus orientem, ubi occurreret Mercurii templum. Sed neque præſtantiſſimus codex MS. vulgatum ſenſum ſcripturamve probat, habens tantum φέρει δ' Ἑρμέω ἱρόν, abſque particula ἐς. Utrum ipſa δένδρεα ſicut πέφυκε, ſic & φέρει? Certe δένδρεα φέρουσι, verum non ἱρὸν, ſed quidem καρπὸς & φύλλα. Ergo vetus ſcriptura videri poſſet indicare in ipſa via eſſe adhuc fanum Mercurii, ipſam inſuper ferre ſacellum Mercurii, quod conſiderandum, perinde ut apud Melam 2, 7 Cypros *nunc aliquot urbes ferat.* 3, 5 Gades *fert in altero cornu ejuſdem nominis urbem opulentam.* Item Britannia *fert nemora, lacus ac prægrandia flumina.*

142, 24. Διαζωμῶν.] Egregie ad Herodoti manum MS. Ἀφζωμέειν. Et mox quum Stephanus viderit in ſuis MSS. prout ipſe in Mediceo ἐκχωρήσειν, id repoſui pro vulgato ἐκχωρέειν.

142, 43. Ταύτῃ τὴν νῆσον ἐδεὶς πρότερον ἐδυνάσθη Ἀμυρταίου ἐξελεῖν.] Hæc præmittit auctor utens propoſitione perquam generali, qua ſtatuit aut plurimos aut omnes iviſſe quacunque cauſa incenſos quæſitum hanc inſulam; ſed ſic manſiſſe abditam, ut non repererint. Immo mox addit gravius, & unde id magis exiſtit mirabile, ut & reges dicat ſtudioſe id egiſſe, ut inquirerent, & tam multos propter ſæculorum intervalla interpoſita, quibus varios reges exſtitiſſe liquet. An hæc merentur conjici in tautologiæ crimen? Sic opinor tautologiam impegit Athenæus Herodoto 2, 133 omittens ἀναψαύσας αὐτὰ, quaſi quod intelligi debeat in λυχνὰ ποιησάμενον: fruatur ſuo, ſed & Herodotus fruatur ſuo, cui licuit ſic nunc agere, ut ſic cap. 144 de Diis regnatoribus Ægypti. Τοῦτον δὴ αὐτῆς βασιλεῦσαι Ὧρον τὸν Ὀσίριος παῖδα, τὸν Ἀπόλλωνα Ἕλληνες ὀνομάζουσι· τοῦτον καταπαύσαντα Τυφῶνα, βασιλεῦσαι ὕστατον Αἰγύπτου. Nam alia quæ video hîc licenter decidi, dedignor tangere.

142, 47. Μέγαθός ἐστι.] MS. μέγαθος δ' ἐστι.

143, 10. Ἀποδύρεσθαι.] MS. ἀποδύρεσθαι, ut ſolet hæc facta in præſenti tamen edere. Dein nitide MS. ἐν τῇ ὄψι, non ὄψῃ. Etiam mox cum Stephano & MSS. τούτοισι δή μιν πίσυνον, non μὴ δή.

143, 25. Γυμνῶν ὅπλων.] Ut de Gelone Ælianus 13 Var. Hiſt. 37 Ἴδε τοίνυν ὑμῖν ἐν χιτωνίσκῳ γυμνὸς τῶν ὅπλων παρέσηκα. Attamen MS. γυμνῶν ἀνόπλων.

143, 39. Τῶν ὑπιλοίπων γλωσσέων.] Accuratiſſime MS. γλωσσέων. In reliquis nullum eſt ambiguum, ut neque cauſa eſt, cur generationibus undecim non opinemur recte datos annos mille trecentos & quadraginta, quum ſufficiat poſteriorem γλῶσσαν procedere & currere ſive ab principio, ſive in medio, ſive prope finem.

143, 49. Δὶς καταβλῶσι.] Cur ita nunc malucrint, quum ſtatim ante præcedat καλαδύσῃ, viderint; mihi ratio nulla apparet, præſertim quum & in MS. legatur καταδῦναι. Paulo ante revocavi ἀναβάλλῃ, quod Stephanus in

ora

orâ posuerat & ab optimo codice servabatur, non ἀντέλλῃ, ut inique contrahunt editiones.

144, 4. Ἑκαλαίῳ τῷ λογοποιῷ ἐν Θήβῃσι γῆν ἐναυλογήσαντι.] Quæ fuit hujus viri curiosa industria perveniendi fortassis ad indagationem temporis, quod ante illum videbat processisse sine notitia rectè animadversa, ut ita per generationes, quæ designari probabiliter possent, illuc adscenderet. Unde toties talium Hecatæi genealogiarum fit mentio apud eruditos grammaticos, ut Stephani exemplo docet Salmasius in Plinianis pag. 846.

144, 11. Αὐτόθι ἱσᾶσι.] MS. ἵσασι. Nec aliter ἵστασθαι εἰκόνα dicitur, quam ἐστήσαντο δυώδεκα βασιλέας cap. 147. Et paulo ante exhibui ἐγενεαλογήσαντο, quod ex Stephano cognitum probabat MS. Mediceus, non συγγενεαλογήσαντο.

144, 15. Διὰ πασέων, ἕως ἐπέδεξαν ἀπάσας αὐτάς.] Quum ex tot vocibus nihil exstet in optimo libro, cogor certe attendere, an ab hoc facto stet ratio. Sed vix attentione opus. Quid enim continent aliud hæc verba, quam quod jam dixit ἐξηριθμεον δεικνύντες κολοσσοὺς ξυλίνους τοσούτους ὁσαπερ εἶπον.

144, 20. Πίρωμιν ὀν Πιρώμιος γεγ.] Hic locus est, quem respiciebat Synesius lib. 1 de Providentia pag. 93. Οὐ γὰρ ἀπίστως Αἰγύπτιοι μυρίους καθ' ἕνα θεοὺς αὐτῶν βασιλεῦσαι, πρὶν ἀπ' ἀνθρώπων ἀρχθῆναι τὴν γῆν, ἢ γενεαλογηθῆναι τοὺς βασιλέας Πίρωμιν ὀν Πιρώμιδος. Quod quidem non monet Petavius, nec tamen satis caute versatur in interpretandis postremis *ac regium genus à majoribus, ut Piromis à Piromide, censeretur.* Itaque Piromin considerat aliquem diversum ab regibus, quod nec Græca dicunt, nec intelligentia veri permittit.

144, 40. Τῶν πρώτων λεγομένων θεῶν εἶναι.] Vox postrema hoc loco ignoratur ab MS. & rejicitur post ista, Ἡφαιστὸν δὲ τὸν δωδεκάτου, τὸν δυώδεκα λεγομένων εἶναι. Idque longe suavius est, ut media decurrentia ultro, claudantur in septo hujus verbi, quod in principio & exitu positum est.

145, 6. Κατὰ εἰναικόσια.] Addit MS. ἕτεα, ut solet Herodoti is mos esse.

145, 9. Κατὰ ὀκτακόσια.] MS. καθ' ὀκτὼ ὀκτακόσια.

145, 28. Οἵ τε ἄλλοι ἄνθρωποι.] MS. tantum οἱ ἄλλοι ἀνθ. Mox miror unde potuerit fieri προσθέσαι δέ τι αὐτοῖς ἢ τῆς ἐμῆς ὄψιος, quum in MS. Mediceo clare exstet αὐτοῖσι, quod religiosissime retinet ubique hic auctor; pari negligentia contractum, qua mox ediderunt νόμοισι τοῖσδε, exhibente fideliter optimo codice isto τοῖσιδε.

146, 7. Πολλῶν ἢ μεγίστων ἀνταξίη.] MS. μεγάλων. Neque solet Herodotus in illis variare modos. 4, 109. Ἐν ᾗ τῇ Ἴδῃ τῇ πλείστῃ ἐστὶ λίμνη μεγάλη τε καὶ πολλή. 7, 9. Ἄλλά τε ἔθνεα πολλὰ καὶ μεγάλα. 18. Ἐγὼ οἶα ἀνθρωπίῳ ἰδώλῳ πολλὰ καὶ μεγάλα πρήγματα πίσυνος ὑπὸ ἡσσόνων. 8, 144. Πολλά τε καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ διακωλύοντα.

Ibidem. Οἳ δὴ Λαβύρινθον καὶ τὰς πυραμίδας ὑπερέβαλλε.] Non possunt hæc verba fallere. Nihilominus hodie video scribi *Nihil majus & operosius in Ægypto, atque ejus historia, invenimus exstructione Pyramidum.* Hæc sunt mera falsa.

146, 13. Τὰ δὲ μετέωρα ὑπὸ σκιήσι.] Verba satis vexata ab interpretibus, ex quibus Valla proculdubio aliam lectionem sequutus est, dum vertit *illis imposita:* neque enim hoc patiuntur Græca, etsi sequatur quoque Stephanus, tantum sollicitus, quo referat illud σκιήσι. Quod quum vicinum nihil habeat, retrahit è longinquo vocem αὐλαῖς, & versioni Latinam *aulis* inserit. Quod quidem satis est violentum. Quis enim cœcus non videat primo hæc domicilia non alibi ab Herodoto narrari, nisi in istis aulis? Deinde non possunt dici cubicula aulis imposita, quum aulæ istæ ex significatione sua sint loca aperta, in quorum seu rotundorum seu quadratorum circuitu solent exstrui conclavia, ut ex locis illis subdivis lumen comparent, & quamvis dicantur καθάσεγοι, tamen ita ut illis nihil sit impositum, sed circumdatæ porticibus & parietibus, quibus alia deinceps imponi possunt. Denique Græcus sermo sententiam Stephani, etsi maximi τῶν Ἑλληνιζόντων, nequit pati, atque adeo corruptissimus est. Legendum quippe ex opt. MS. μετέωρα ἐπὶ σκηνοῖσι. Hoc enim ratio ipsa ædificandi docet, ut superiora sint imposita inferioribus vel planis vel iis, quæ sunt inferiora terris. Itaque retinendum in interpretatione *illis imposita*, sed ut non ad aulas, verum ad subterranea præcedentia referas. Plane ita dicit seq. capite: Καὶ ἐπ' ἀμφοτέρῃσι pyramidibus ἔπεσι κολοσσός. Error hic librariorum jam alibi castigatus est.

146, 20. Τῶντε ἀρχὴν τοῦ λαβύρινθον τοῦτον.] Est hoc δεικτικὸν prorsus inane, & sola vox λαβύρινθον docet satis, de quo labyrintho verba fiant: etiamsi tandem iteret non tantum ὃ λαβυρίνθου τούτου, sed etiam ὁ ὃν λαβύρινθος ἔτος, sed postquam descriptio finita est. Hinc opinor legi recte in MS. τούτων. Hoc Herodoteum. Cap. 152. Τὸν δὲ Ψαμμίτιχον τοῦτον πρότερον φεύγοντα ... τοῦτον φεύγοντα &c.

146, 40. Στάδιοι ἑξακόσιοι καὶ τετραχίλιοι.] Aut ridet Is. Vossius aut miratur tantam magnitudinem tribui huic paludi ab Herodoto potuisse; sed se etiam posse ostendere, Herodotum omnia Ægyptiaca longe feciisse ampliora, quam revera erant, & ipsam Ægypti longitudinem latitudinemque altero tanto majorem feciisse, quam sit. Sic ille ad Pomponium Melam 1, 9, quia scilicet optime

ſui fuit conſcius, inde exiſtimat de aliis.

147, 4. Ἐξαπέδυ.] Sic edidi, quod non audebat Stephanus niſi in orâ ponere: ſed probat id ipſum liber optimus, ut nullum ſit dubium.

147, 16. Ἐς τὼ Σύρην τὼ ἐν Λιβύῃ.] Et quis hæc poſteriora requirat? aut quibus credidit Herodotus ſe gratificari, qui talia addebat? An credimus? immo ſomnium eſt nugatoris alicujus, qui Herodoteam ſcriptionem non intelligebat. Nam optimus codicum MSS. ἐς τὼ Σύρην τὼ ἐς Λιβύλω. Ut cap. 152. Πέμψαντὲ δέ οἱ ἐς Βυτῶν πόλιν ἐς τὸ χρηστήριον.

147, 24. Ἕτερόν τι τοιοῦτο.] MS. ἕτερον τοιοῦτο, ut mox τοιοῦτον ἕτερον, & ὀδὲν τοιοῦτο 2, 20, ſed & MS. Σαρδαναπάλλε.

147, 30. Τὸν ἐκφερόμβυον.] MS. τὸν ἐκφορεόμενον.

147, 47. Κυνέας δὲ ἢ οἱ ἄλλοι πάντες.] Mira in particulis graſſatio aliorum & in voce poſtrema, exhibente Mediceo MS. κυνέας ἢ οἱ ἄλλοι ἅπαντες. Ex quibus adverſativam noverat jam olim Stephanus, ut & mox Ψαμμίτιχόν μὲν νυν, non ut vulgo δέ. Hæc Stephanica firmat conſenſu ſuo optimus codicum. Quod vero teſtatur ab regibus Ægypti geſtatas fuiſſe tales galeas, iſta notitia fidem clariſſimam accipit ex monumento Mycerini, quod ſupra adduximus, & inſuper ex egregio muſivo, quod publicavit Ath. Kircherus in Latio, ubi plures reges videntur in Nili inſulis feſta celebrare, qui reges galeis talibus pelliceis noſcuntur.

148, 13. Πατέρα Νεκὼν ἀπέκλεινε.] MS. πατέρα ἑκὼν ἀπέκλεινε. Quod ſi intelligatur de Græco ἑκὼν, nihil erit; nam debellatum qui occidit, non eſt neceſſe, ut ſermone exprimatur, quo animo id fecerit: fecit enim certe ſponte & volens. Sed neque accentum gravem agnoſcebat codex optimus, quum ſic referret. Exiſtimavi igitur eſſe quartum caſum nominis proprii. ut cap. 111. Τὸν παῖδα αὐτῶν Φερὼν, & 141. Τῷ ὄνομα εἶναι Σεθὼν. Et videtur ad hunc locum diſtuliſſe commemorationem patris illius principis, quam alioquin ante feciſſet. Ex defectu autem ſpiritus videtur prima litera abeſſe, ut majori nimirum charactere poſtea apponeretur ad ornamenta ſcripturæ more ſolito, & pater Pſammitichi fuerit Νέκως, ſicut deinde iterum in filio id nomen repetitum.

148, 17. Καταλαμβάνῃ μιν δ. τ. κ. φόβῳ.] Offerenti hoc poſtremum verbum Stephano ex antiquis libris non debui reſiſtere, quum & liber optimus eam lectionem probaret, non φόβονδε, & uſus Herodoti per frequentiam bene cognitus id exigeret.

148, 20. Ἐπενόεε.] MS. ἐπενόῃ.

149, 4. Καὶ δὴ καὶ παῖδας.] MS. καὶ δὴ παῖδας.

149, 6. Ἐκμαθόντων τὼ Ἑλλάδα γλῶσαν.] Vox tertia in MS. non reperitur, ut quamvis tolerari queat, non tamen debeat credi ab Herodoto veniſſe, etſi centum ex illis tralaticiis libris eam oſtentent.

149, 13. Ἐξαναστήσας, ἐντεῦθεν κατοίκησε ἐς Μέμφιν.] Hæc diſtinctio continuata eſt ab Aldi uſque editione, prorſus tamen contra mentem Herodoti, qui adverbium voluit cum participio conjungi, prout ſemper verbo ἐξαναστῆσαι, quacunque etiam forma, addit vel ἐξ ἡθέων, vel ἐκ τῶν νήσων, vel ἐκ τῆς Ἰσιακῆς, quem ſenſum nunc involvit adverbio, ſed ſine controverſia jungendo cum participio ἐξαναστήσας. Vide Portum.

149, 20. Ἐξ ὧν ἦ ἀνέσησαν.] MS. ἐξ ὧν ἦ ἐξανέσησαν, accurate ſervato integro verbo.

149, 25. Τὸ δὲ χρηστήριον τοῦτο τὸ ἐν Αἰγύπτῳ.] MS. τοῦτο ἐν Αἰγύπτῳ ſine vocula τὸ; quippe qua admiſſa nihil niſi repetitur quod modo præceſſit.

149, 35. Τῶν φανερῶν ἰῶ θῶμα.] Ab MS. non agnoſcitur verbum ſubſtantivum, in quo præterea ſcribitur θῶμα, ſicut & ſtatim ἱρὸν ἐστὶ θωμαστόταλον, non θωῦμαστόταλον, quod editur, de quo jam actum in libro priore.

149, 40. Ἐπικέεται.] MS. ἐπίκηται, & mox καλεόμβη idem codex pro καλεομένη.

150, 5. Λόγον ἦ τόνδε.] Ex margine recepi quod publicabat ex MSS. Stephanus, quum probaret codicum optimus, ex quo mox etiam poſui Ὀσίρεϊ, non ut vulgo Ὀσίριδι.

150, 15. Λητὼ ἦ τροφὸν &c.] Ita ſcribitur non tantum in libris inſpectis ab Stephano, qui id in margine notavit, ſed & in optimo Mediceo, cujus ſcripturæ veritas notabili caſu hic confirmatur ab Athenagora, qui ita hunc locum citat in Legatione pro Chriſtianis, ut, inquam, Λητὼ dicat, non Λητοῦ. Et agnoſcis hunc locum ipſum eſſe, quem citat eruditus ille commentator orationum Ciceronis ab nobis olim primum ex chirographo paterno editus ad librum 1 in Verrem cap. 18, ſed quum pro hoc nomine proprio in MS. illic exſtent hæ literæ TOYCINAE, nequit decidi, quomodo pronunciaverit. Cujus ſcriptum quum poſtea quoque ſit additum in editionem Cl. Grævii, noli credere in MSto exſtare vel *opinioni*, vel *perſequitur*: utrobique exſtat tum *opioni*, tum *perſequeretur*.

150, 25. Ἐς τὸ ἐξεῖλε.] Sic eſt & poſtulat Ioniſmus. Sed in MS. Mediceo clare legi ἐὸ ἐξεῖλε, quod eſt ἐς ὃ ἐξεῖλε, de quo dubitare nemo poteſt attendens ad varia exempla jam in præcedentibus prolata. Immo viciſſim animadvertes pag. 151 verſ. 12, ubi ὧν ἔτι οἱ ὁλκοὶ edebatur, me reſtituiſſe ex eodem MS. τ' ἔτι.

150, 33. Ὁμοῦ ἐλασσομένας.] Is ipſe codex MS. præfert ἐλασσεομένας, prout hæc ipſa verba

ba iterantur 7, 24, non ignaro Porto. Etiam mox auxi ὑπὸ ℨ Κασίῳ ἄρει, ut notabat articulum ex ſuis libris Stephanus, nec aliter in Mediceo.

151, 3. Ἐπὶ Νεκὼ βασιλῆι ὀρύσσοντι.] Nempe quia ſequitur Νεκὼς ὀρύσσων. Atqui ita perit ſenſus. Hinc & optimus MS. ὀρύσσοντες. Id neceſſario reponendum; quod videntur auſi non fuiſſe, qui nimis & inſcite attendebant ad vocem ſequentem μυριάδες, quaſi non ſæpe ſermo admitteret conſtructionem non ab vocabulo, quod in promtu adeſt, ſed ab intellectu & ſenſu.

151, 6. Τῷ βαρβάρῳ αὐτὸν προσεργάζεσθαι.] Sane ita habent editiones ab Aldo, & ad hanc ætatem propagant. Verum an credi poteſt ita legiſſe interpretem Latinum? *eum id opus barbaro præmunire.* Immo ille novit, quod vidi in optimo MS. προεργάζεσθ. Mox habebat MS. liber μὴ σφισι ὁμολωσας, ubi vulgo σφι.

151, 22. Ἠλείων ἄνδρες ἄγγελοι.] Nec habet quidquam venuſti aut ſententiæ vox media, nec in MS. exſtat, ut mirer, unde venerit, quam longe abeſſe debere fides firmiſſima optimi codicis, quem allegavi, probat. Si quid ad rem facit, Diodorus Sic. 1, 95 ſcribit: φασὶ γὰρ τοὺς Ἠλείους, ἀπαδάζοντας περὶ τὸ Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα, πρεσβύτας ὑποπέμπαι.

151, 36. Καὶ σφέων ἢ ἄλλων.] MS. ἢ τῶν ἄλλων. Paulo ante etiam edidi ex eodem optimo codice εἰ σφιν οἱ πολῖται.

151, 41. Ἠλείων ℨ μηδενὶ ἐξεῖναι ἀγωνίζεσθ.] Quamvis ita antecedat, nihilominus in MS. ſimpliciter exſtat tantum εἶναι, quod ipſum ejuſdem eſſe notionis conſtat & nullus ignorat.

151, 49. Ἐξεδέξαλο τὴν βασιληίην.] Poſtrema duo vocabula non agnoſcit MS. Quid voluerunt hi jactatores copiæ ſuæ, ut inde aliquid deceret præberi Herodoto? Veniunt ſeri & nimis importuni, præſertim quum ante oculos habere potuiſſent 1, 103. Φραόρτεω τελευτήσαντος ἐξεδέξαλο Κυαξάρης.

152, 4. Ἐπεὶ δέ οἱ ἔδεε κακῶς γενέσθ.] Quod ab Jeremia prædictum fuit, cujus conſenſum cum Herodoto miratur Scaliger in Animadverſionibus pag. 88.

152, 8. Στεφάτδμα ὁ Ἀπρίης μέγα.] Hanc ultimam vocem Latine reddendam non judicavit interpres Valla, ſi modo eam vidit, quod valde dubito. Etſi enim ediderit Aldus, tamen potuit exemplar, quo alter utebatur, ea caruiſſe, ſicut teſtor eam non exſtare in optimo MS. ut jure æquiſſimo uſus fuerim in ea non toleranda, perinde ut jam contigit in libro priore. Deinde ἀσφαλέστερον ἄρχοι idem MS. codex, non ἄρχῃ, ut vulgo.

152, 30. Ὁ ℨ Ἄμαζις.] Adverſativam hanc quoque non habet MS. optimus, nec quidquam momenti huc affert.

152, 34. Τἀποκείναθ.] Plane id nonnulli codices antiqui acceperunt ab correctoribus propter tot ſimilia tempora huc coëuntia. Attamen debuit eos deterrere præcedens ἀξιῶν, cui hoc verbum opponitur, ut laudari mereantur & Stephanus & ejus codices, ex quibus produxit in margine ἀποκείνεθ, quod & ipſe inveni in Mediceo. Eademque ratio eſt in iis quæ ſequuntur tam τὰ πρασόμενα, quam ἄγονθ.

153, 2. Ἄνδρας ὀπικύρης τελσμυείης.] Vox τελσμυείης in optimo MS. non legitur, niſi nupero calamo ad marginem adſcripta; in ipſo verborum ordine vetus manus eam ignoravit. Et videndum ſane, numquid is numerus ſit enormis: unde enim tot Cares & Ionas? Etſi fatear eſſe eundem confirmatum à Diodoro Siculo ἠναγκάσθη καταφυγεῖν ὅπλα τοὺς μισθοφόρους ὄντας ὡς τελσμυείης. Quod ſi ex Herodoti ſua ætate exemplaribus hauſit, ſub Caribus & Ionibus latet omne auxiliorum genus. Non videtur tamen Diodorus in hac hiſtoria Herodotum ſequutus fuiſſe; nam quum hic prælium in urbe Momemphi (de qua ſatis dixi ad Stephanum de Urbibus) commiſſum referat, Diodorus 1, 69 περὶ τὴν Μαρίαν κώμην ait. Certe Apries non ſtatim ſtrangulatus eſt, ut feſtino curſu narrat Diodorus.

153, 8. Ἐπτὰ χώρεα.] At Scaliger lib. 3 Canonum Iſagog. pag. 517 ſibi placet, dum redigens neſcio cur illa Herodotea ſeptem in quatuor, ſub nomine Τεχνιτῶν comprehendit καπήλους & ἑρμηνέας & κυβερνήτας, & quarto numero habet βυκόλους & ποιμένας. Sed prætulerim diſtinctionem Herodoti.

153, 20. Ὅτε ὑπὸ πλείστης ἐχόμην.] Ita confirmabat codex Mediceus id quod ex ſuis libris Stephanus monſtrabat in margine, ut pro vero debuerim recipere, ejecto ficticio γενοίαλο. Idem ſtatui debet in eo quod ſequitur ἐκδεκόμενοι, non ἐκδεκόμενοι.

153, 36. Ἡγεομένης πολητέων.] Si ita ſcripſerit Herodotus, fruantur eo lectores. Sed certe alio longe ſenſu eadem ſcribit 9, 1. Τοῖσι ὑπὸ Θεσσαλίης ἡγεομένοισι, quem locum vide. Præterea ſcire oportet in hoc loco exhibere codicem ſanctiſſimum omnium ἡγημόνης πολιητέων. Quid in ea lectione non infinitis modis præſtat vulgato? Ex eodem etiam recepi ſequens illud νομιζομένης Stephano diu indicatum.

154, 1. Καλασιρίων χίλιοι ἢ Ἑρμοτυβίων ἄλλοι.] Vox ultima ignoratur ab MS. nec meretur in hac parte ullum locum, quum & optime poſſit intelligi. Inſuper ab Stephano adſcivi ἕκαστοι, non ἕκαστον, ex auctoritate ejuſdem codicis.

154, 19. Ὡς οὐ ποιεῖ.] MS. ποιεῖ.

155, 2. Διδάξασαι τὰς Πελασγιωτίδας γυναῖκας.] Et ubi quæſo? Nequivit forſan dicere

Herodotus, quia potuit eveniſſe in ipſo itineris errore, ubi in aliqua parte Græciæ in eas inciderunt. Sed Ezech. Spanhemius ſcivit demonſtrare locum, ubi id acciderit ad Callimachum pag. 650 ſic ſcribens: [Accedit, quod ex Ægypto Græciam, & à Danaidibus quidem, ac proinde Argos, ubi eædem cum patre Danao dicuntur adpuliſſe, illatum primo hoc ceteris feſtum, Θεσμοφόρια à Græcis dictum, tradat Herodotus l. II c. 170.] Indue fidem aliquot ſtadia latam, & crede.

155, 10. Δημότιμ τοπεὶν ἐόντα.] Sic quum præter codices Stephani exſtaret quoque in Mediceo, non debui id faſtidire, nec quod ſequitur ἀγνωμοσύνη, quum vulgo darent τωθάστερον & δύγνωμοσύνη.

155, 25. Εἰ γὰρ τωθάστερον εἶναι δημότης.] Sic exhibui quod jam in ſuis ſcriptis offenderat Stephanus & margini commiſerat, nec aliud ipſe videram in libro Mediceo. Id fuit hujus mutationis ſacramentum. Non enim fatigabat me conſtructio vulgatæ lectionis, quæ pro infinitivo habet ἦεν, quomodo id paſſim uſurpatur, ut potuerim relinquere. Fatigabat me raritas illius verbi in Herodoto. Fatigabat ſuaviſſima repetitio infinitivi in melioribus & vetuſtioribus libris; ut licet delicias ejus loquutionis non caperem, mirabiliter tamen me afficeret, ut ſuſpendi & conſecrari optarem eam in meliora tempora, quod facio, comparari poſſe opinatus cum his Æliani 3 Var. Hiſt. 29. Διογένης συνεχῶς ἐπέλεγεν ὑπὲρ ἑαυτῷ, ὅτι τὰς ἐν τῇ τραγῳδίας ἀφεὶς αὐτὸς ἐκπληροῖ καὶ ὑπομένῃ· εἶναι γὰρ πλάνης, ἄοικον, παλείδα ἐσερημένον, πῖωχὸς, δυσείμων, βίον ἔχων τὸ ἐφήμερον.

155, 28. Ἐχρῆτο.] MS. ἐχρᾶτο. Quod neſcio cur hîc faſtidiverint, quum probent cap. 189. Τῇσι δὲ ἄλλῃσι γυναιξὶ ἐχρᾶτο. & χρᾶσθαι pro χρῆσθαι Ion. quot locis monſtravit Portus? Deinde σε γὰρ ἐχρίω, non χρίω.

155, 42. Ἐπεὰν δὲ χρήσωνται ἐκλύσι.] Videntur ſane hæc neceſſariam apodoſin afferre præcedentibus, ut in utramque conſummata ſint fundamenta prudentiæ quam concepit Amaſis, & quam proferre vult ad ſui patrocinium. Attamen omnia iſta ab optimo MS. codice abſunt, & nullum ex illis ibi apparet. Et quid? An non iſta nimis plena ſatietas videbitur exiſtere ex calamo ingenii plus quam opus eſt explanare cupientis, quum Herodotus ex una dictione ac periodo omnia intelligenda exiſtimaverit. Negari nequit, quin qui dicet miles intendit arcum, quum oportet uti, ſtatim præbeat ſimul intelligendum, in tempore non neceſſario eſſe arcum laxatum ac remiſſum. Hoc facit Amaſis. Hoc exprimit Herodotus. Sed & MS. ἐκτανύσι, non ἐκτανύσι. Quin & paulo prius ἀμείβετο τοῖσι δὲ αὐτὸς, quod plane eſt Herodoteum, non τοῖσδε.

156, 3. Οὐδαμῶς καὶ ἐπιτυδασμένῳ ἀνδρὶ.] Locum hunc in notis ad Arnobii librum quintum exornare & polire voluit Deſid. Heraldus, quem inſpicere licet. Sed mirum quod ſcribit. Nam quum velut ex Herodoto, ſuaviſſimo ſcriptore, attuliſſet hæc verba, ita ut daret ἢ οὐδαμῶς ἐπιτυδασμένῳ, addit [quem locum profert Athenæus lib. VI & legit κατεπιτυδασμένον ἄνδρα &c.] Atqui plane contrarium in modum ſe res habet, & quum Herodotus utatur compoſito, ipſe Athenæus etiam ſic vocat, ſed negativam particulam corripit dicendo ἢ κατεπιτυδασμένῳ. At rurſus vice verſa, ubi antea dixit Herodotus ἔπινέ τε ἢ κατέσκωπτε τὸν συμπότας, Athenæus ſcribit Herodotum dicere eum παιγνιήμονα ἐόντα σκώπτειν τὸν συμπότας, hoc eſt, facit, ut qui citant antiqui Herodotum, exiſtimaverunt ſibi licere facere plane non attentis ad ſtyli Herodotei proprietatem. Statim ante edidi ex libris Stephani quibus Mediceus conſentit, λέγει δὲ ὁ Ἄμασις ἢ ὅτι ἐν ἰδιώτης, quum vulgo ἢ omittatur, atque etiam deinde ἀπέφυγε, non ὑπέφυγε.

156, 10. Ἐποίησε τάδε.] MS. τοιάδε.

156, 22. Ἀνδρόσφιγγας.] Quos Portus concipit ſtatuas, quæ viri & ſphingis ſpeciem ac figuram habent. Certe Hebererus in ſervitute Ægyptiaca novit ſuo tempore vocari Ἀνδρόσφιγγα. Hoc tamen notari debet jungi ab Herodoto coloſſos, ut ſimplices ſtatuas Portus loqui non debuerit. Opinor ſic inter pyramidas fuiſſe γυναικόσφιγγα, & tales Perſepoli fuiſſe ἱππόσφιγγας.

156, 26. Πλόον εἰκοσι ἡμ.] MS. πλόον ἢ εἰκοσι ἡμ. ut majorem attentionem excitet, merito interpoſita iſta vocula. Mox adſcivi illud ἐκόμιζον ab Stephano in margine monſtratum & ab optimo codice firmatum, pro vulgato ἐκόμιζε. Recte illud ἐκόμιζε poſitum in præcedente periodo, ubi de rege dicitur; nunc agitur de ipſis operariis.

156, 38. Τὸ δὲ εὖρος, δώδεκα πήχεων.] Vix eſt, quod de his vocibus in tanta antiquitate affirmari poteſt. Valla in verſione omiſit. Et ſane quæ cauſa eſt, ut longitudo interiorum partium tribus cubitis minor ſit exteriore, atque totidem etiam altitudo (illa enim ab XXI ad XVIII, hæc ab VIII ad V decreſcit) latitudo autem modo duobus cubitis, nempe ab XIV ad XII? Et de longitudinis atque altitudinis proportione acquieſcere poſſumus, quum cauſa ſit ignota. Sed de latitudine fatigamur. Nam quum eadem denſitas muri in poſtico juſte ponatur, quæ in lateribus, certe oportebat idem ubique fieri ſpatium, & parili parte utrobique variare numerum. Quidquid ſit, utique in optimo iſto MS. ea quinque vocabula non apparent.

157, 17. Οἷσιν βιῶται.] Eximie, ut βίοι in ſel-

ſellulariorum lucris conſiderentur pro ipſis opificiis, ut inſtrumentis vivendi. Attamen hoc loco optimus MS. habebat βεβαιῦται. Quod palmarium, vel ob verba Epiſtolæ ad Hebr. cap. 9 verſ. eod. Καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, ἢ βρώμασι.

157, 27. Ἔδωκε χώρης ἐνιδρύσασθαι βωμούς.] Hæ ſunt reciſæ ſententiæ, ut verbis ſua ſubſtantiva junctim annectantur, quæ prorſus non eſt Herodotea cura, licet ſic potuerint venditare tot codicum vetuſtorum numeri, tot docti lectores Græcorum ſibi blandiri, quaſi Herodotum legerent. Quam lene igitur eſt, quam vere Græcum, quam aperte declarans originem corrumpendi, quod in MS. legitur χωρίοις, quod propterea credo prorſus eſſe Herodoti, ſicut alibi dicit ἐνιδρύεσθαι ἐν νήσῳ νηὸν τῷ βωμούς.

157, 37. Αὗται αἱ πόλιες.] Et nunc αὗται αἱ πόλις & ſtatim ἄλλαι πόλις legit optimus librorum MSS. ubi etiam vulgo iteratur πόλιες.

158, 1. Τεσσερακοσίων ταλάντων ἐξεργάσασθαι.] MS. ἐξεργᾶσθαι.

158, 7. Χίλια συμβολίης τάλαντα.] At quale oro, iſtud ædificativum alumen? ut videtur innui ex modo ſcribendi; utrum firmum & concretum, an ſolutum? Quid? An mittendum erat ex Ægypto, quod affatim adfluebat in vicinia? Ælian. 13, 16. MS. ille optimus συμβάσης. Vel hanc ignotam vocem reddi Herodoto præſtat, quam obſideri ab mendacio tum rei, tum vocabuli. Quod ut ſciamus unde veniat, per ſimilitudinem ab gelu docet Virgil. 3 Georg. 366, & Salmaſ. in Plinian. 368.

158, 8. Κυρηναίοισι δὲ ἐς ἀλλήλους Ἄμασις.] Nomen proprium nunc contemnitur ab MS. & merito; nec enim in hac parte magis conſpici & iterari oportuit, quam in duabus minimum partibus, quæ proximæ ſequuntur. Sane quid huc apportet, nullus adſequor. Mox recepi ex margine Stephani αὐτόθεν, quod firmabatur Florentiæ.

158, 18. Εἶπε δὴ ὁ Ἄμασις.] MS. εἶπε ὁ Ἀμ. omiſſa ſecunda vocula, qua etiam egere poteſt hic locus.

158, 20. Καί ἐστι ἑτέρη μηχανή.] Hunc credo locum eſſe, unde homines perverſi illam vocem duarum literarum ſubreptam tranſtulerunt in præcedentia, unde ab optimo MS. expelli teſtabar. Nam ille ipſe nunc auctior exhibet: καί ἐστι τι ἑτέρη μηχανή. At proculdubio eam dixerunt jam olim iſti ſupervacuam, & nunc etiam multi dicent, ſed non illi, qui bene legerunt Herodotum, agnoſcuntque quemadmodum ab eo ſoleat iſtud neutrum infarciri. 1, 185. Τὸν Εὐφρήτην ποταμὸν, ῥέοντα ἰθὺ, ἔστω δή τι ἐποίησε σκολιὸν. 3, 12. Αἱ ὑπὲρ Αἰγυπτίων κεφαλαὶ, ἔστω δή τι ἰσχυραί. Et ſæpe.

158, 24. Εὔχεο ἐν τῷ νόῳ τῇ Ἀφροδίτῃ.] Forſan ut ille in Inſcriptione apud Gruter. *Ingratæ Veneri ſpondebam munera ſupplex Erepta conjux virginitate tibi:* aut, ut nebulo apud Petronium, timidiſſimo murmure votum facit. Sed non erat hæc Dearum Deorumve credulitas, ut ſine fidei pignore ſic cogitationi, ſanctæ licet, tamen facili ad mutationem adquieſcerent. Inſuper patet poſt infelicem ac ſterilem noctem tranſactam cum minis, per diem ſequentem contigiſſe id votum in noctem venturam; unde multum præplacet quod eſt in optimo codice ἐν τῷ νηῷ. Fuit haud dubie illic fanum Veneris, ubi talia vota ſine rubore plura ſunt concepta, & verbis planis ad Veneris aures miſſa, prorſus ut Eurydice apud Sophoclem in Antigone Παιδὸς θεᾶς δίγμάτων προσήγορος, in ipſo templo nempe volens alloqui; immo etiam tabellis inſcripta ſuſpenſaque, prout nos aliquando vocabula in metrum coërcuimus ad conſpectum gemmæ apud clariſſimum virum & veterem amicum meum D. de Wilde.

158, 36. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἀναθήματα Ἄμασις πέμψας ἐς τὴν Ἑλλάδα.] Ab MS. abeſſe video participium πέμψας, & ab Herodoto id veniſſe omnino non perſuadeor, cujus perpetua phraſis eſt ἀνέθηκε ἐς τὴν Ἑλλάδα, ut perſæpe jam in ſuperioribus occurrit: ſed & mox ſequitur, ἐς μέν νυν Σάμον ἀνέθηκε.

158, 47. Ἱδρύσασθαι προσχέσας.] MS. ἱδρῦσθαι.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum tertium HERODOTI.

159, 12. Αἴτεε ἰητρὸν ὀφθαλμῶν.] Quod haud dubie fecit inductus celebritate peritiæ Medicorum Ægypti, unde & Darius in parte felicitatis ſuæ ſtatuit παρὰ ἑωυτὸν ἔχειν Αἰγυπτίων τοὺς δοκέοντας εἶναι πρώτους τὴν ἰητρικὴν 3, 129, & hanc eorum rationem fuiſſe notavit antea lib. 2 c. 84, ut medicina eſſet δεδασμένη, & οἱ μὲν γὰρ ὀφθαλμῶν ἰητροί καταστέως. An id fecerit Cyrus, ut poſtularet ab eo, tanquam qui obſequi ſibi deberet, habeat ſibi ille, qui ſcribere ſuſtinuit, Ægyptum fere ad nihilum redigens. Nam cur id non fecit ex aliqua alia regione ſibi ſubjecta? Immo quia conſtabat non eſſe alibi meliores.

159, 22. Ἐποίησε ταῦτα.] MS. τάδε, pari mutatione, quæ plus vice ſimplice occurrit. Paulo ante codices Stephani adjuvat idem in voce συμβυλῇ, non συμβυλίῃ, etſi utrumque notaverit Portus. Mox quoque ἐσθῆτι τε ἢ χρυσῷ, ubi illud τε omittunt vulgo.

160, 19. Ὅτι Κασανδάνης.] MS. gemino σσ Καασανδάνης & nunc & infra.

160, 25. Ἐσελθεῖσα.] MS. εἰσελθεῖσα.

160, 34. Τοίγαρ ὦ μῆτερ.] MS. τοί γάρ τοι ὦ μῆτερ. Mox adſumpſi ἐς τὼ Θησεΐδεον ταύτῳ, quod ab ſe excitatum Stephanus relinquebat in margine, quum vox ipſa ſe probet digniſſimam manu Herodoti, & par ſit Θησεΐδῃ in libro 9 cap. 3, & certe probetur ab MS. Mediceo.

160, 44. Τὰ πολέμια.] Quæ huc non pertinent, niſi placeat ex imitatione poëtica huc intelligere πολεμήια ἔργα. Sed Herodotus jam 1, 4 dixit Πέρζας αἰεὶ ἡγήσασθαι τὸ Ἑλληνικὸν σφίσιν ἐναντίον πολέμιον. MS. τὰ πολεμικά. Recte: nam ſunt diverſa & bene diſtincta.

161, 2. Τὸν τριτάλαντον ἀποφείλας τελήεντ.] Hic eſt ſermo Græcus, quo ſane opinor uſuros editores Herodoti, utpote qui ſatisfacit regulis per Grammaticam puerilem poſitis. Unde occurrit 3, 44. Ἐπιλέξας τῶν αὐτῶν τοὺς .. ἀπέπεμπε τεσσερακοντάλαντα τελήεντα. Cæterum Herodotus ſublimior jam & politior ſcripſit ex fide optimi codicis MS. τελήεν. Hæc nempe duplicatio quarti caſus viſa fuit illis horrida & removenda, quoniam nimis placebat Herodoto, cujus manum denuo reſtituit idem codex MS. libro hoc tertio cap. 52. Περιανδρος ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπει σείλας πλοῖον ἐς Κέρκυρον, ubi vulgo etiam exhibent πλοίῳ, ſed mihi aliud injunxit præſtantia exemplaris Medicei, & nimis hilariter hic ſcriptor geminat accuſativa vocabula, quam ut poſſit ambigi. Sic dixit 1, 163. Ἐδίδου σφι χρήματα τεῖχος ῥῆξαι Βαλέοντι τὴν πόλιν. 2, 116. Καὶ ἁδαμῆ ἄλλῃ ἀνεπόδιζε ἰοῦτον πλάνην τὴν Ἀλεξάνδρου.

161, 15. Καδύτι πόλι, ἥ ἐστι Σύρων &c.] Dedi viris doctis, qui hanc partem conſideraverunt, quodcunque potui, modo corrigeretur Latina interpretatio, quam ab ordine Herodoti deducit Valla, ſcribendo *quæ eſt urbs*, quum Græca ſint πόλι ἥ ἐστι; tum augendo *eorum Aſſyriorum*, ubi Græca modo Σύρων. Igitur agnovi Cadytin urbem Syriæ, prout jam Stephanus Byzantinus tradidit, licet prave Δ in Λ mutans, ex Herodoti Euterpe, ubi certe Συρίης πόλιν appellavit, quod noluit ſequi Ortelius, ſtatuens circa Ægyptum eſſe, quod mireris, ex ipſo hoc Herodoto, ita ut ſibi imaginatus fuerit etiam legiſſe in Clio. Sed quum interim Vallæ interpretatio ſuſtineat adeo eſſe libera, ut vindicet eam Aſſyriis, qui Palæſtini vocantur, relinqui etiam quidem illi id à me potuit, ſed nequaquam ut credam aut aſſenſerim unquam. Cur enim nunc definiret eam Palæſtinæ Syriæ, tanquam fateretur in loco priore aliquid ab ſe omiſſum eſſe, quod neceſſario nunc deberet ſuppleri. At quidquid illud eſt, nemo ejus rationem habere dignatus fuit, & Stephanus putavit ſatisfieri per ſolam vocem Συρίης, detrectans addere Παλαιστινῶν. Certe riſum meretur Valla, apud quem primo dicatur magna Syriæ urbs; mox urbs Aſſyriorum Palæſtinorum. Incondite etiam hinc ab Jungermanno (nam in editione Stephanica aliter legitur) in indice ponitur *Cadytis magna Syriæ vel Palæſtinæ urbs*. Immo ut acrius inhærerem, exegit ipſe ſermo Herodoti, qui ita fluctuat, ut nequeat haberi pro integro, & defectus videtur latere in hoc membro, unde ſequentia omnia dependent. Res ipſa ſtatim patebit, ubi indicavero ſic à me legi ſolitum hunc locum: Ἀπὸ γὰρ Φοινίκης μέχρι οὔρων τῶν Καδύτι πόλι γῆ ἐστι Σύρων τῶν Παλ. *Nam ab Phœnice uſque ad fines Cadytis urbis, regio eſt Syrorum Palæſtinorum, ut vocantur*. Procede ſic ordine, & vides leniſſima eſſe Herodotea, & demonſtrare tres diverſitates incolarum, qui poſſident terras inter Syriam Phœniceu & Ægyptum; nempe primi ſunt Palæſtini, ſecundo emporia Arabum ad mare Mediterraneum, tertio rurſus Syri ab Ienyſo urbe ad paludem Serbonidem; hinc initium Ægypti. Ad caput 96 lib. 1 ſub numeris 41, 6 jam patuit hac vitioſitate correptum fuiſſe Herodotum ex confuſione vocum γῆ & τῆ. Etiam ex abundantia ſupervacua inoleviſſe 2, 16 τὼ γλῶ. Hæc olim; quibus danda eſt acceſſio propter conatus nuperos, in quibus de Cadyti & Magdolo multa verba fiunt, ſed nihil promovetur. Cadytin hanc ita deſcribit Herodotus, ut videatur ſui juris fuiſſe, ſita quidem in Syria, ſed nec Palæſtinis attributa, nec Arabiæ emporiis; itaque ſuis viribus ac legibus nixa. Hinc magna fuit. Periculoſa autem conjectura eſt de delenda ἡ in verbis ἥ ἐστι Σύρων &c. quum ea in MSS. omnibus exſtet, & deleta faciat loquutionem, cui nulla ſimilis in Herodoto occurrit tot genitivis accumulatis ſine fulcro ullo.

161, 23. Ἀπὸ ταύτης ἤδη αἴγ.] MS. ἀπὸ ταύτης δὴ αἴγ. Unde etiam antea repoſui ἐμπόρεια τὰ ἀπὸ θαλάσσης, ut ex ſuis MSS. etiam notarat Stephanus in margine, pro ἐπὶ.

161, 33. Εἰδέσθω.] MS. ἰδέσθω. & deinde ταῦτα ἀναιζιμοῦται, non ἀναιζιμοῦνται. Utrumque notæ melioris. Quin & prolatum ab Stephano Φοινίκης paulo ante probavit idem codex.

161, 41. Ἐπὶ τῶν παλαιῶν.] MS. ἐπὶ τὰ παλαιὰ. Nihil ſimplicius, & hinc quoque nihil emendatius aut verius, quum ignorem cur ſic elabatur Stephanus ad *ultra veteres*, quas dein

dein putat aliis & pluribus verbis explicandas. Omnia in Herodoto ſunt nunc planiſſima.

161, 43. Ἐσβολὴν τ. ἀξιοκλάζοντες ἐς Αἴγυπτον.] Non ſufficit hæc loquutio, nec commoda nunc eſt, ubi agitur de expeditione adverſus eam facienda. Optime optimus MS. ἐπ' Αἴγυπτον. Jam antea id patuit, quum dixit στρατεύεσθαι ἐπ' Αἴγυπτον.

162, 7. Ἱματίῳ ἐκαλέεν κροκύδα.] Sic edidi jungens Mediceum codicem codicibus Stephani, unde is ita in margine poſuerat, quam lectionem ſatis claram reddunt Pliniana Salmaſii, quum κροκύλη vulgo hîc poſitam ignoret.

162, 9. Ἐπικαλέσαντες ἢ τότε ταῦτα.] Et cur non maluit dicere τότες, n. θεὸς? an vero credimus, ut alibi uſurpat τὸ θεῖον, ita nunc ſubintelligi velle θεὸς? Mirificæ ineptiæ, quæ tamen egregium Herodotum inquinare potuerunt. Omnino lege, ut eſt in MS. ἐπιτελέσαντες, quod colligere viri docti ſatis potuerant ex crebro auctoris uſu, quem tradit Portus. Et certe turbatus fuit Valla, nihil proferens niſi *Hoc acto.* an ſuboluit illi?

162, 30. Γαψάμενον ὠμοβοέων ἢ τ ἄλ. δερμ. ἐχελέον.] Recte iſta, neque ullus in dubium vocare poterit; adeo & ſimplex ῥάπτειν & compoſitum συῤῥάπτειν frequenter occurrunt in hiſtoria Herodoti, & ſatis concinne, ut probat locus ab Porto citatus 9, 17, cui addas ex initio libri 6 ἔῤῥαψας ὑποδήματα. Et hinc 4, 64 Συῤῥάπτουσες καττάπερ βάτας. Et in tempore adeſt Achilles Tat. p. 205. Δέρμα περβάτε λαβόντες ὡς ὅτι ῥαδιώτατον συῤῥάψωμεν εἰς σχῆμα βαλανείε ὅσον γαστρὸς. Et tamen cur nunc quoque Herodotus non adhæret ſuo activo? Ubique iſtud adhibuit, nunc trajicit ſe in iſtam formam? Nempe ſi Muſis placet. Ego enim multo tamen prætulerim, quod reponit optimus MS. ἀψάμενον τ ὠμοβοέων &c. Equidem exempla, quæ de verbo ἅπτεσθαι vulgo adducuntur, maxime apparent de laqueis ac nodis & ſimilibus: at vero Herodotus eo utitur, ut denotet ſic jungere quocunque modo & nectere, ut ipſum Latinum *fucre* non teneat firmius, & quod alioqui Græci dicunt ῥάπτειν. Id clarum erit, ſi huic exemplo jungas contrarium ex libro 2 cap. 121. Ἐπισταύσαντα τ ἀσκῶν δύο ἢ τρεῖς ποδεῶνας αὐτὸν, λύψ ἀπαμμένες. Rurſus lib. 1 cap. 199. Εἶδε ἐπαμμένα ἢ μεγάθε. Activum ἐναπῆπτε, etſi decompoſitum, ſic occurrit circa finem libri 1.

162, 36. Διὰ ὀχελῶν τελῶν.] Si modo ita fecit. Nam MS. illud τελῶν plane non habet, & poteſt plures canales in tria loca conduxiſſe.

162, 37. Ἐστρατοπεδεύσατο Ψαμμενίτε.] Plane ſic & Valla *caſtra habebat.* Nec hæreo, modo in locis tam arctis & difficilibus potuerint caſtra poni. Certe Diodorus Siculus lib. 18 καλαστρατοπεδεύειν quidem dicit Perdiccam ex Syria aggreſſum irrumpere in Ægyptum, & poſt infelicem tentationem ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἰδίαν στρατοπεδείαν; ſed nuſpiam tale quid attribuit Ptolemæo, qui intus erat. Similis omnino caſus rerum hic videtur eſſe, unde legitur in MS. ἐστρατεύετο. Eadem plane ratio occurrebat mihi in Suida in v. Δαυὶδ, ubi vulgo legitur Εἶτα τ ἀκροφύλων καλῷ Σαὴλ ἐστρατοπεδευκότων, ᾧ ᾗ πρὸς τ ἐγγαστρίμυθον ἀπελθόντ& &c. Ibi in MS. Lugdun. exſtat ἐστρατευκότων, & melius eſt ad mentem ejus loci. Etiam videntur hoc vulgatum feciſſe, ut eodem ſenſu foret; idque forſan ex ſequente ſtatim loco, ubi verſa vice Herodotus στρατόπεδον vocat aciem confligentem. Mox Mediceus codex habet εὑρὲν οἱ μέγα ἀνάρσιον πρῆγμα, ut Stephanus viderat in ſuis, unde id recepi.

163, 1. Τοσθησαν αἱ θῆλαι ψεκάσι.] MS. οἰσθήζαν ψακάδι, quod videtur ex prava ignorantia mutatum eſſe, quum magnitudo miraculi ſic augeatur, quod ubique obſervata eodem tempore fuerit lapſa ex aëre una gutta, & mox ceſſaverit, non geminando lapſu.

163, 25. Ὡς μόγις ἂν λ. π. διαῤῥήξειας.] MS. ignorat particulam ὡς, & deinde habet διαῤῥήξεις. Et profecto ſcribit ſæpe Herodotus, ac ſi narraret, ut non connexa, ſed rupta utatur narratione, per quam tamen ſententia eſt integerrima; ἔτω δή τι ἰσχυραὶ, μόγις ἂν λίθῳ παίσας διαῤῥήξεις. Nec Herodotus ſolum, ſed & alii. Ut Pauſanias VIII, p. 483, τῶν ᾗ ἐρετμῶν οὐ πόῤῥω κρημνός ἐστιν ὑψηλός. οὐκ ἔστερον ἐς τοσοῦτο ἀνήκοντα ὕψος οἶδα. Potuit non frangere orationem ita ὑψηλὸς ἔτως, ὡς οὐχ. Tale eſt Petronii Traguriani; *Quum interim nemo curat, quid annonam mordet: non mehercules hodie buccam panis invenire potui*, ubi etiam poterat connexo ſermone uti, *quid annonam mordeat, ita ut meh. hod. bu. panis invenire non potuerim.*

163, 34. Ὅτι ἀσθενέας φορέυσι.] MS. rurſum apponit ὅτι ἀσθενέας φορέυσι τὰς κεφαλὰς. Quæ repetitio non eſt alicujus extranei; imo eſt ipſius Herodoti ſic amantis præbere integerrimum ſermonem. Simile jam ſupra memini obveniſſe ad 53, 35.

163, 35. Πίλας τιάρας τε φορέοντες.] Communis hæc ſagina omnium qui tiaram vel nominare voluerunt, longo contextu enumerandi, præſertim B. Briſſonii in libro 11 Regn. Perſ. Sed etiam citat hunc locum in theſauro Stephanus, & notat; [Quum hic dicat ita, tanquam hæc ſeparans, alibi contra tiaras genus pileorum facit in Polymnia cap. 61. Πέρσαι μὲν ὧδε ἐσπευασμένοι· κεφαλῇσι μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἔιχον τιάρας καλεομένας πίλας ἀπαγίας.] Sic ille, ſatis infauſta contemplatione inclinatus & compulſus in hæc verba. Nam profecto, etſi vulgata ſcriptura eſſet Herodoti,

non

non poſſet continuo dici πίλον & τιάραν ab eo ſeparari propter interpoſitam copulam. Noviſſime etiam D. Monfaucon in Diario Italico pag. 422 non aliter potuit hanc demonſtrationem Herodoti citare, ut dum Græca ſolitis verbis ponit, Latine addat *geſtantes pilca tiaraſque*, non addito, quemadmodum intelligat; quum tamen ibi allegare ſuſtineat in præcedentibus πρὸς ἥλιον, quum in noſtris exemplaribus exſtet, καὶ πρὸς τ: ubi etiam quum interpretetur ſuperiora *oſſa eorum qui in acie ceciderunt cum jacerent fuſa, & ſeparatim poſita*, vix intelligas, quum quæ fuſa jacent, mixtim poſita ſint. Illud vero permirum eſt, quomodo Heſychius ita ab exemplaribus Herodoti decipi potuerit, prout certe deceptum apparet, dum ex ſolo libro primo auctoris noſtri vidit tiaram maſculino genere poni; in aliis vero partibus incertum relinquere. Locum ſane libri primi ſine ullo offendiculo per Medicei exemplaris claram fidem indicavimus ita, ut verum pateret Heſychium eſſe, in capite 132. Sed quum Herodoto ſæpius de tiara ſcribendum fuerit, & auctor iſte agat ſeria, debuit ſciviſſe plura talia in eo documenta eſſe. Quod ut nos jam denique doctiores bene intelligamus, teſtificor in MS. Mediceo plane legi πίλους τιάρας φορέοντες. Itaque & maſculinum eſt lib. 8 cap. 120: nam MS. plane τιήρει χρυσοπάσῳ. Ubi tale quid requiri, non vero cogitandum de triere, docet mos Perſicus in xeniis, de quo etiam Herodotus 7, 116 in Acanthiis, ubi veſtes ſunt, non naves.

164, 19. Ἀνεβόων τε καὶ ἀνέκλαιον.] Minus ſuccenſendum illis, qui procudere ſuſtinuerunt hanc lectionem ex ſequentibus ἔτε ἀνέβωσας ἔτε ἀνέκλαυσας, idque inſuper exemplo ipſius auctoris alibi jungentis compoſita verba ab eadem præpoſitione, ut ἐπαείρουσι καὶ ἐπολύνοντα, καὶ ἐχαιρε καὶ ἐχαιρόμεσε, & ſimilia. Sed tamen ab alieno manum oportuit abſtineri, quum in poſtremo exhibeat optimus MS. ἀντέκλαιον, quod haud dubie Herodoti eſt, & hinc præfero; quum etiam alterum videatur reſervaviſſe ad locum inferiorem ἀναπλαίζας μέγα. Quod vero Stephanus ante notaverat in margine τοιάδε, poſtea ὧδε, confirmata ab eodem codice recepi.

164, 23. Δοῦτες δὲ οἱ τ παῖδα ἐξέπεμπε.] MS. ſimpliciter ἔπεμπε. Sed & quod ſequitur verbum ἦγον, ignoratur ab MS. & omnino non ſolum ſine ſenſu eſt, ſed etiam ſine ulla conſtructione hic intruditur, ut omnino debeat expelli. Quippe ut antea dixit à Cambyſe traductas fuiſſe filias ſervili habitu & aquam portaturas, ita nunc filios vinctos colla funibus & capiſtratos ora; ut etiam mox ille ipſe MS. non præfert ἄγοντο, ſed rectiſſime ἦγοντο & ἡγεόμενον.

164, 33. Τωὐτὸ ἐποίησε τὸ καὶ ὅτε τὴν θυγ.] Particula καὶ in MS. non exſtat, quam ſicut vulgus inſereret huic ſententiæ, Herodotus arcendam judicavit.

164, 42. Αὐτῇ τρεῖς φύλακοι.] An credimus hunc numerum? an obſervationis hujus tam accuratam fidem conſtare voluerunt Perſæ? Immo eſt nugaciter inculcatum iſtud numeri vocabulum, ut bene illud τρεῖς abſit ab optimo MS. Mox prodita ab Stephano ποιεύμενα & πυνθάνεσθαι ſtabilita ab eodem codice admiſi, ut certe probabiliora.

165, 5. Τὸ δὲ ἐς ἐταίρας πάθος.] Crediderim ſic pleroſque loquuturos, & Herodoto etiam attributuros hoc vocabulum, quod ſæpe adhibet, ut & fœmininum πάθη, quæ eandem habet intentionem. Sed quam ſingulare, quam purum eſt, quod nunc offert ex calamo Herodoti codex optimus? nempe πένθος. Nonne hoc ipſum recte ab Herodoto dicitur πένθος in amiſſi patrimonii damno? quum in cauſa ſimili divina Apocalypſis 18, 15. Οἱ ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τ φόβον τ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, & rurſum verſ. 19. Ex eodem mox poſui πλωχήν pro πλωχίν, ut notatum eſt 32, 21.

165, 16. Εὗρον αὐτῇ οἱ μελιόντες.] Vocula αὐτῇ non eſt in MS. & plane nihil in ſe habet roboris, nec in vertendo rationem ejus ullam habuit Valla.

165, 23. Ἢν καί σφεων ἀποσείωσι.] MS. εἰ καί. Ac ſtatim ἐν ᾗ καὶ τῷδε, non ἐν ᾗ δὴ καὶ τῷδε, quæ tamen ipſæ voces ſic repetitæ exſtant cap. 38 hujus libri.

165, 27. Τῷ Λίβυϊ Γναίῳ παιδί.] Primæ duæ voces non habentur in MS. & ſatis patriam notavit antea.

165, 32. Κακὰ πλέα.] MS. πλέω, quod hinc pro genuino habeo, etſi iſta πλέα interdum quoque antea jam dixerit.

166, 1. Τὸ ὦν καὶ ἀκαίνην τὰς νεκρὰς.] MS. τὸ ὦν καὶ καθακαίνην τε τὰς νεκρὰς.

166, 3. Θεῷ οὐ δίκαιον εἶναι λέγουσι.] Quid potuit fieri accommodatius ab editoribus? nempe præcedit Πέρσῃσι; neceſſario his debuit reſpondere caſus alter; ut ne canonibus Grammaticæ injuria fieret. Quid tamen, ſi Herodotus aliter ſcripſerit; noſtrumne erit non eum ſequi, quam potius ex noſtro ſenſu formabimus? Sane MS. plane profert λέγοντες, nec habeo cauſam, cur non id etiam Herodoti eſſe rear, idque ex more veteris Græciæ frequenter ita variantis, neque hic modo, ſed etiam 4, 132. Δαρεῖός μέν νυν ἡ γνώμη ἦλθε Σκύθας ἑωυτῷ διδόναι σφέας τε αὐτοὺς καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· δικάζων τῇδε. Ita enim præclarus quoque MS. ubi ſubſtitutum eſt εἰκάζοντος. Talia ſunt apud Arrianum 2 cap. 7. Λέγει δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τ ἅμα Ξενοφῶντι μυρίων

ἐς

ἐς μνήμλω ἐλθεῖν, ὡς οὐδέν κε οὔτε καζὰ πλῆθ@ οὔτε καζὰ τιὼ ἄλλω ἀξίωζιν σφίσιν ἐπεοικότες. At potuit ἐπεοικότ@ vel ἐπεοικότων, ut vidi etiam in uno MS. At non placuit Arriano.

166, 8. Οὐδαμῶς σφί ἐσι.] MS. φησίν ἐσι. Quod ipſum quoque opinor eſſe Herodoti: nempe ſicut poſt relatam opinionem Perſarum addit, eos dicere non licere Deum paſci cadavere; ita poſt opinionem Ægyptiorum de igne traditam, addit, eos dicere non igitur licere ullo modo belluis (in his eſt ignis) cadaver præbere; ut non de ſe ipſis tantum concludant, ſed generatim.

166, 15. Ἀμάζι λυμαίνεσθαι.] Recte: nam ſic notat Portus ex 9, 78 λυμαίνεσθαι νεκρῷ, quod poterat habere ex libro 1 c. 214 iiſdem in verbis λυμαινομένη ὑ τῷ νεκρῷ. Nec tamen hæc omnia vetant, audiri etiam ex codice MS. Ἄμαζιν, & hunc accuſativum placuiſſe nunc ſimiliter Herodoto, ſicut placuit 8, 28. Ἐσ-ζαλοῦζαν ὑ ἐς τὴν χώρην τὴν ἑωυτῶν αὐτέων ἐλυμήναντο ἀνηκέσως. Itaque voluit in utrumque ludere.

166, 19. Ἔβαψε ἐν τῇσι θύρῃζι.] MS. ἔβαψε τῇσι, & id deſideratur.

167, 8. Τὰ λέγὼν χρεὼ.] Pejor eſt hic infinitivus, quam indicativus ille, qui exſtat in MS. χρὴ.

167, 16. Ἐς τοὺς ἀπέπεμψε.] Circa hunc locum perverſa contigit mutatio in editionibus, ut ita nunc exhibeatur, quum legatur in optimo MS. ἀπέπεμπε, & recte. Deinde etiam νόμοιζι ὑ κ ἄλλοιζι χρᾶσθαι αὐτοὺς κ κεχωρισμένοιζι. Vulgo abeſt ſecunda copula.

167, 27. Ἡμέας τε ἀπέπεμπε.] MS. idem contra nunc ἀπέπεμψε. Vides plane laſciviam.

167, 41. Ἐπειδὰν οὕτω.] MS. ἐπεὰν οὕτω.

167, 44. Μέχρι ὑ τούτων.] MS. τούτ8.

168, 4. Τὸν χρυσὸν ἡρώτα ρεπῶν.] MS. χρυσοῦν; certe & ſupra vocavit χρύσεον. Sed etiam MS. & ſupra & nunc ψέλια. Et 4, 168. de qua ſcriptura egit Salmaſius in Plinianis pag. 245.

168, 23. Ἔτεα μὲ ἐς εἴκοζι.] Prorſus quaſi nonniſi puerile quoddam aut vulgare ſtyli genus tanto ſcriptori adfuiſſet. At vero optimus MS. ſine præpoſitione ἔτεα μὲ εἴκοζι κ ἑκατὸν ἀπικνέεσθαι. Quod ipſum cur non auſim Herodoto vindicare, quum & Ælianus, quanquam præmiſiſſet εἰς Ἀχάδας ἀφικέλο, non recuſarit mox ſubnectere ἀφικέσθαι σφίσι τ ἄνδρα dativum adamans 2, 42, ubi noſter quartum caſum? Tale utique eſt lib. 2 cap. 36. Τοῖσι ἄλλοιζι ἀνθρώποιζι νόμ@ ἅμα κήδει κεκάρθαι τοὺς κεφαλὰς, τὺς μάλιζα ἰκνέε).

168, 31. Ἀπ' αὐτ8 ὑπιπλέειν.] Quid hoc erit? Certe nequit verti *in ea innatare*, quod tamen profert Valla, haud dubie aliam lectionem ſequutus, & veram, quam nunc repoſui ex optimo MS. ἐπ' αὐτ8.

169, 2. Δολερὸς &c.] Quam belle id repetiverit in ſene Ceo Archidamus, refert Ælianus 7 Var. H. 20.

169, 6. Ἱζῶσι πρὶ τιὼ πόλιν.] MS. ἱζᾶσι. Deinde ἐμμανὴς τε ἐὼν, ubi Herodoto invident Ioniſmum illic plerumque uſurpatum, cum dentes ὢν.

169, 36. Ἐκ Θηβέων ὑ ἐπορθώνλο ἔχονλες ἀγωγὲς, κ καζαβὰς &c.] Mira varietas numeri, ut modo exercitum, modo Cambyſen ſpectaverit; quod tamen ferri quacunque ratione poſſet, niſi vel puer videret iſta ἔχονλες ἀγωγὲς inepte ex inferioribus huc eſſe inculcata; ut mirari oporteat Stephanum, quum Valla iſtas voces in interpretando omiſiſſet, Stephanum dico illa ſic integrare, *Thebis autem iter faciebant, itineris duces habentes*, quæ nec omiſit Th. Gale, etſi cod. Arch. eum doceret illas voces non eſſe antiquas. Itaque quum iſtius codicis teſtimonio ſubſcribat etiam Mediceus, & res nimium pateat, non cenſui ulterius pro Herodoteis jactanda, quæ ipſa clamabant ſe eſſe ſuppoſiticia. Cæterum ex eodem MS. ſcripſi Θηβῶν, non Θηβέων, ut Jungermannus, non Θηβαίων, ut Aldus prior.

170, 7. Ἄριζον ὑ αἱρεομλώοιζι.] MS. ἄριζον αἱρεομλώοιζι, omiſſa adverſativa, quæ prorſus nullam hic habet tutelam, ſed præterea αὐτέοιζι, non αὐτοῖζι.

170, 23. Θεὸς παρείη φανεὶς.] MS. θεὸς εἴη φανεὶς. Et videtur alterum temere repetitum ex præcedente verſu, quum iſta exprimant ultra modum, & condonandum Caſaubono, quum ad Spartianum pag. 23 citat hæc verba, prout vulgo legebantur.

170, 39. Ἐὼν μέγας.] Præclare conveniunt codices Arch. & Eton. apud Thom. Gale cum Mediceo exemplari ad expellendum quod nulli bono eſt, & reſtituendum, quod certe debuit ab Herodoto notari μέλας. Et quum Stephanus teſtatur ſua exemplaria habere μέγας, illa vero nihil niſi obſtinatam produnt pervicaciam corruptelæ in vulgaribus Herodoti codicibus: recte interim ipſe præfert μέλας, quod unde habeat, non aperit, & priores editi retinent μέγας. Sed male. Quare enim vocat μέγαν, quum jam dixerit eſſe μέλαν? Nec reliqui auctores de illa magnitudine præcipua quidquam tradunt. Color vero quis in eo dominatus fuerit, annotari debuit. Præterea quod poſt vocem τελεγώνον ſequitur verbum φορέϊ, ab eo abeſt, & videtur eſſe aliorum, qui ſufficere non judicarunt verbum proxime antecedens ἔχϊ, unde tamen omnia recte dependent.

170, 47. Τοιῆτοι θεοὶ.] MS. ἦτοι οἱ θεοὶ.

170, 49. Οὕτ@ ὁ θεὸς.] Notabili geminatione particulæ MS. ἦτ@ γε ὁ θεὸς, & mox ὁρτὴ μὲ δὴ διελέλυλο, ubi vulgo δὴ abeſt.

171, 15. Ὅτι τόξον.] MS. ὅτι τὸ τόξον. Et mox ὃ πρὸ τ8 Αἰ. ἤνεικαν, non τὸ.

171, 43. Ἐς ὃ ὑποθάνωζι, ἢν σφι μὴ παρδρεβῇ τι ἄδικον, μέχρι τέτων.] Nihil poteſt di-

ci inſulſius hoc Græco ſermone, cui tale principium & par clauſula adjungitur, quorum ſignificatio eſt eadem; & hinc iſta geminatio tolerari nequibat, niſi & gemina foret periodi iſtius argumentatio ac bipartita. Id niſi fieret, ſupervacua erant illa μέχει τότων. Debuit duntaxat deleri negativa μὴ, ut eſſet ἦν σφι παράρρεθῇ τι ἄδικον, μέχει τότων. ut doceret eos eſſe judices ad vitam; ſin alicujus injuſti convincantur, eo uſque. Sed Herodoti mentem præclare ab auctore expoſitam depravarunt nimiæ aliorum manus, quam nunc ita ex illuſtri MS. Mediceo reponimus, ἐς ὃ ἀποθάνωσι, ἢ σφι παράρρεθῇ τι ἄδικον, μέχει τότων, *Donec moriantur, aut dum alicujus injuſti comperiantur, eo uſque.*

171, 39. Οὐκ ἐωθότα ἐπενόεε ποιήσειν.] Hæc conſueta qualia ſint, quum poſſit dubitari, idcirco Ez. Spanhemius citans hunc locum in notis ad Julianum pag. 89 ſuſtinet opinari quod antea apud eos inuſitatum, à Cambyſe Cyri filio, & quidem nulla Perſarum lege prohibente, primo inductum, tradere nunc Herodotum. Quod quî potuit venire illi in mentem, aut nobis erit credibile? Sane non dicitur id ab Herodoto clare, ſed facile colligi poteſt: & ex Cambyſis jocoſa interrogatione, qua quærit, an ſit lex quæ jubeat, oſtendit ſe ſcire eſſe, quæ vetet. Nam ut primum exemplum det ignoti facti, an de eo ſollicitum dicimus futurum fuiſſe Cambyſen? Deinde an verba iſta ἐξεῖναι ποιέειν τὰ ἂν βούληται poſſunt dici de ignoto? quum ſit propria formula de vetitis.

171, 47. Ὑπεκείνοιο.] MS. ὑποκείνοιο.

172, 11. Ἑλίσσες μὲν δὴ λέγοις.] Vocula δὴ ab MS. exulat.

172, 26. Τῷ γυναῖκα ἐπιτῖλαι.] MS. ἐπιτεῖλαι, quod poteſt referri ad 52, 15. Quin etiam Herodoto conſtitit ratio, ut maluerit nunc ſcribere κότερον ἐπέλ. non κότερα, ut vulgo, in conjunctis tot fœmininis. Deinde MS. εἴη καλλίων, non εἶη ἀμείνων, prout in Anglicis etiam libris inveniebat Gale.

172, 29. Ταύτῃ μὲν δή κοτε σύ.] MS. μέν τοι κότε σύ. Opinor autem hæc notanda ſigno interrogationis, ut vertatur: *at tu cur hanc lactucam imitatus es evulſa Cyri domo?* Nam iſtud κότε vel *aliquando* in exprobratione foret abſonum, quum videatur id contigiſſe modo poſt factum. Et mox πολλὰ ἐώθεε, non ἔωθε. Et rurſum τιμὴ δὲ ἡ αὕτη ἐσμικρή.

173, 1. Τῇ δὲ φιλονεικίῃ.] Quis non videat male iſti ambitioni locum dari, qui dicatus eſt φιλοινίῃ, ut notavit Stephanus de libris MSS. tacens? At quum Gale in ſuis duobus, ipſe in Mediceo non aliter legerim, an cauſa ulla ſupereſt vel reminiſcendi τὸ φιλονεικίας? Omnino repoſui verum. Et ſtatim MS. Mediceus τοιάδε ἀμείβεσθαι, non τοῖσδε.

173, 8. Κοῖσι τις δοκέει.] MS. δοκέοι, quod penitus requiritur.

173, 17. Ἤσθη τε ταῦτα ἀκούσας.] Vox ultima in MS. non apparet; & forte non deſideres: gaviſus eſt quod ad illa. Etſi videam lib. 4 cap. 88. Ἡσθεὶς τῇ χρείῃ. Lib. 3 cap. 119. Ἡσθεὶς αὐτῇ. Cap. 134. τῷ ἔπει. Quæ conſiderationem habent aliam; & recte vox ἀκούσας repellitur, quum ſcribat hujus libri cap. 28. Οἱ δὲ ἀκουσάντες τούτων, quæ etiam lectio confirmatur ab eodem MS.

173, 45. Ἀγαθόν τε εἶναι.] Curavi, ut Græca Latinis reſponderent; quæ quum ſic formaverit Valla, *conducit tibi te providum eſſe*, certe is non legit ἀγαθῶν, quod in omnibus editis, quos ad manum habeo, exſtare ſcias, ſed prout edidi. Sic & iidem inique mox conſpirant in πολήτας, quum egregie legatur in optimo codice πολιήτας.

174, 7. Ἀρέξεα.] Sic iterum omnes editi, quum MS. Med. ſimpliciter exhibeat Ἀρέξιω.

174, 12. Ἀλλ' οὔ τοι χαίρων.] MS. ἀλλ' οὔ τι χαίρων. Rurſum deinde intereſt noſſe ſic legi in optimo MS. ἐπεί τοι ἢ πάλαι ἔς σε προφάσιός τοῦ ἐδεόμην. εἶπας ἐλάμβανε τὸ τόξον. quum vulgo poſt verbum ἐδεόμην addatur ἐπιλαβέσθαι, & ſic inſeratur quoque Ταῦτα δή. Quæ quum per inertiam legentium tanto tempore inquinare Herodotum potuerint, ego quoque relinquere illa ob verſionem Vallæ potui. Sed iſta brevitas meo judicio non tantum longe eſt nervoſior, ſed admirabilis. Quid enim volunt illa *quia olim jam debebam captare in te occaſionem?* Si enim illud debebat, utique capita criminum duo oſtendit ſe in promptu habuiſſe, ut quolibet momento eum corripere potuerit: certe graviora crimina committi ab Crœſo nequibant, & illa jam monſtrat Cambyſes ſe bene captata habuiſſe, ut prorſus nunc indicat iſta Cambyſis ratiocinatio. Sed aliud quid ab eo profertur: nempe *quippe & olim prætextu adverſus te aliquo egebam*, quem ſcilicet nunc opportune nactus ſum, ut quum juſtas iræ cauſas mihi dediſſes, noluerim tamen illis uti, ſed ſpecioſiores & recenti flagitio inſignes aucupari maluerim, quo probatior foret mea vindicta. Sequentes duas voces nec Valla videtur agnoviſſe, ſed ſucceſſit Stephanus huic labori, ut centonem hunc bene conſueret.

174, 20. Καὶ ἐπιζητοίην.] MS. ἢ ἐπιζητῇ. Et mox ὦ δὲ μὴ μεταμελῇ, quod eſt ſimplicius & explicatius, quam vulgatum ὦ μὲν δὴ μὴ μεταμελῇται.

174, 31. Ἐς δὲ δὴ ἢ Ἡφαίστου τὸ ἱρόν.] MS. ὡς δὲ δὴ ἢ ἐς τὸ Ἡφαίστου ἱρόν. Agnoſcis jam ſpectatum corruptelæ genus, quo particula ἐς occupavit ſedem voculæ ὡς, ut patuit ad librum ſecundum.

174, 36. Ἐγὼ δέ οἱ σημανέω.] MS. pro his tam

tam multis habet iſta pauca, ſed ad declarandum non minus, imo vel magis valida, ὧδε σημανέω.

174, 40. Ὅμοια τοῖσι ᾗ Ἡφαίσῳ.] Ut videtur Herodoto probatior fuiſſe hujus adjectivi conſtructio cum tertio caſu, quod docent exempla apud Portum. Attamen MS. ὅμοια ᾗ Ἡφαίσῳ. Et eſt æquiſſima cauſa ſic variandi. Neque enim in præcedentibus agnovit quædam ἀγάλματα ᾗ Ἡφαίσῳ, ad quæ referri hoc plurale τοῖσι poſſet, ſed tantum dixit ἔσι δὲ ᾗ Ἡφαίσῳ τὼγάλματα.

174, 44. Εἰ γάρ τις προθείη πᾶσι ἀ. ἐκλέξεσθαι.] Sic adduco, quia reliqui intactam editionum lectionem, contentus id quod Florentiæ legeram, in ora appoſuiſſe, ut quiſque eligeret. Ne tamen interea credar ambiguus hæſiſſe, omnino falſum eſt, quod ſolet legi, & omnino verum, quod aperio ex Florentia. Nam προτίθεσθαι quidem in libro primo bis uſurpat de apponendo cibo, etiam de exponendo puero, etiam de conſultatione in concilio, ad qualem ſenſum reſpexit Valla interpretans *præbeat facultatem*, qui ſermo neſcio an deceat aulam Perſicam, quam nunc mente concepit auctor, unde nunc quidem non oblivíſcitur ᾗ κελεύειν, quod plane non expreſſit Valla, ſane perperam. Itaque ſententia Herodoti eſt, ſi quis imperet vel imponat omnibus hominibus, jubens eligere. Hoc autem eſt προσκελεύεσθαι, ut bene notavit Portus & eſt in MS.

175, 1. Γέλωτα τὰ τοιαῦτα τίθ.] MS. Γέλωτα τοιαῦτα τίθ. Et plane agnoſcimus hunc eſſe fontem, unde apud Petronium cap. 17 mulier hauſit *petoque & oro, ne nocturnas religiones jocum riſumque faciatis.*

175, 6. Ἐπὶ πόσῳ ἂν χρημ.] MS. ἐπὶ πόσῳ ἂν χρ. ut 8, 85. Μέχρι πόσου ἔτι πρόμηλον ἀναχρύσεσθε.

175, 17. Οὕτω μοὶ νυῦ.] MS. ἔτω νυῦ.

175, 26. Ξεινήιον Ἀμάσι τῷ Αἰγυπτίων βασ. συνεθήκαλο.] Voci primæ apponunt ſignum, ut inde notent in margine pro ξεινήιον in MSS. legi quoque φιλήιον, ipſo etiam Gale hanc normam imitante, nec de codicibus Anglicis quidquam diverſum teſtificante, perinde ut pro Αἰγυπτίων vulgato indicant Αἰγύπτῳ in eiſdem legi. Quod ſi ita eſt, functi ſunt officio: ſed verendum eſt, ne manus Stephani aberraverit, quum vellet indicare utramque vocem & φιλήιον & ξεινήιον exſtare in libris antiquis. Ecce enim quam magnifice & ample magis MS. Mediceus profert hanc manum Herodoti: ξεινήιον Ἀμάσι τῷ Αἰγύπτῳ βασιλεῖ φιλήιον συνεθήκαλο. Quo magis hæc & alia inſpicio, certe creſcit reverentia erga præclarum iſtud vetuſtatis munus, unde diſcimus per epentheſin hæc dici, ut intelligatur adeo arctam fidamque amicitiam inter hos conſtitutam fuiſſe, ut uſque ad ſanctum hoſpitii vinculum procederet; illud nempe, quod vix videbatur fieri poſſe, utpote inter principes tanto intervallo ſeparatos, & quorum nemo videri poterat unquam peregrinaturus. Hæc clara eſt ſententia. Quod ſi tamen ad vulgares formulas crediderimus propius acceſſiſſe hanc ipſam, ſane facili momento perſuadebitur lector Herodotum ſcripſiſſe ξεινήιον Ἀμάσι τῷ Αἰγύπτῳ βασιλεῖ ᾗ φιλήιον συνεθήκαλο. Id confirmat ipſe auctor mox in Amaſios epiſtola. Ἡδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον ἐὺ πρήσσοντα. Et ſic 8, 143. Ἐόντα προξεινόν τε καὶ φίλον. Plutarchus de virtut. mulier. p. 255.

175, 33. Ἔκτηλο ᾗ πενί.] Plane legitur in optimo MS. ἐκέκτηλο.

175, 45. Πολλῷ δέ τοι πλεῦν.] MS. πολλῷ ᾗ ἔτι πλεῦν.

176, 8. Ὅς τις ἐς τέλος ἐ κακῶς ἐτελεύτησε.] Sit hoc pulchellum aliis, qui antehac operam Herodoto dederunt. At mihi tum mirabiliter ſordet, tum ſententiæ nullius videtur, & prorſus indignum Herodoto. Quid enim eſt τελευτᾶν ἐς τέλος? quum ſi voluiſſet utique præpoſitione iſta uti, debuiſſet ὅς τις τέλος οὐκ ἐς κακὸν ἐτελεύτησε, qui tandem non in malum deſierit. Sic enim dicunt Græci τελευτᾶν ἐς τοῦτο τι. & ſic afferunt ex hoc noſtro ἐτελεύτησαν ἐς τοῦτο, idque legitur hoc libr. c. 126, ut ſic ad ipſam materiam & argumentum attendatur; aut etiam retento ſubſtantivo nec converſo in adverbium poſuiſſet ὅς τις οὐκ ἐς τέλος κακὸν ἐτελεύτησε. Sed peregregie & aberrationis in ſcribendo origo & ſimpliciſſima reſtitutio debetur denuò exemplari Mediceo, in quo legitur ὅσις ἕτερος ἐ κακῶς ἐτελ.

176, 10. Σὺ ὦν νῦν.] MS. σὺ νῦν. ſed præterea verbum ποίησον in MS. non apparet, niſi in margine, ut conſiderandum ſit, an non uno tractu ſcripſerit auctor, σὺ νῦν ἐμοὶ πρόθυμος, πρὸς τὰς δυτυχίας τοιάδε φρονήσας τὸ ἂν εὖ ἔρχῃς &c. (nam & ſic MS.) ἀπίκεαλε.

176, 15. Μὴ ἐναπαὰξ ἤδη αἱ δυτυχίαι τοι τῶ̓πὸ τοῦδε αὐτοῖσι πάθεσι.] Longe ſpecioſiorem ſcriem, quam ſimul veriorem facit mutatio ex libris Stephani in margine notata αὐτῶσι πάθεσι, his vocibus tam præpoſtere digeſtis & permixtis, etiam diſſipatis, quas conjungi oportuerat, prout auctor conjunxerat, præbet liber MS. μὴ ἐναπαὰξ ἤδη τ̓ ὠπὸ τότε αἱ δυτυχίαι τοιαύταισι πάθεσι. Res ipſa clamat. Mox etiam MS. idem ὠπελθέλο, non ὠπολιθείλο.

176, 21. Ἐπ̓ ᾧ ἂν μάλιστα τὼ ψυχὼ ἀσηθείη.] Hic locus eſt, quem reſpiciebat in notis ad Luciani Timonem Tanaq. Faber, vir ille incertus, ſuſpenſus & præcipitans, dum ſpernit codices antiquos, ad inſulſas conjecturas aut fidem nimis facilem, quam nunc præbuit editionibus Herodoti, ut adjuvaret ſcholiaſten Ariſtophanis Διάσια ſatis abſurde

ſpectantem. Et Portus hinc ἀιτᾶν jactitare potuit verbum Herodoti, quum is debuerit ſcire lib. 1 cap. 136 occurrere μηδεμίαν ἄσλω, diverſam ſane ab ἄτῃ. Itaque in hoc loco Herodoti exhibebat codex optimus ἀσθείη. ut liceat hoc exemplum apponere locis illorum, quos Græci ſermonis Patres agnoſcimus, vel Ἡ μὲν τ' ἀζομένη κεῖται, vel γύναια σείεσθ' ἄζῃ.

176, 25. Ἐποίεε τάδε.] MS. τοιάδε.

176, 27. Ἀναγαγεῖν ἐκέλευσε.] MS. ἐκέλευε, nimirum ut modo dixit ἐποίεε.

176, 49. Κεχαρηκότες.] Ut ſimilia duo exempla huc confert Portus, etſi exſtent plura. Attamen cur tacebitur legi in optimo MS. πεχαρηότες? quod quidem perinde bonum. Et ut non diſplicuiſſe pateat ſcriptori noſtro, etiam lib. 4 cap. 14 habet τεθνηώς, ubi vulgo τεθνηκώς.

177, 8. Καὶ ὅτι ὡς οὐκ εὖ.] MS. ἢ ὅτι οὐκ εὖ. Et quid affert vocula ὡς, quam merito expellit liber optimus?

177, 18. Πέμψας ἢ κήρυκα λάθρῃ Σαμίων Πολυκράτης.] Quaſi vero periculum eſſet, ut crederetur tyrannus in legationibus & quidem talibus mittendis uſus fuiſſe conſilio aut conſcientia eorum, quos oppreſſerat; ideone debuit ſic cavere præmonendo Herodotus, & non quiſque facile ſuſpicetur? Vide igitur aliquid inſigne. Nam optimus ille MS. tantum habet Πολυκράτης ἢ πέμψας τῷδε Καμβύσεα. Quæ prorſus ſufficiunt.

177, 32. Τὸ Πολυκράτεα.] Etiam abſunt hæ voces ab MS. & mire verboſus eſt in hac parte contextus, qui nihil memorabile exprimit.

177, 45. Ἐπίκλητοί τε μισθωτοὶ ἢ τοξόται.] Etſi ita concipiat quoque hanc loquutionem c. 54, attamen nunc MS. Ἐπίκλητοι μισθωτοί. Et ſufficit. Mox etiam in eodem effertur ἐξελασθέντας, prout jam ſupra notavi & rurſus cap. 54. Denique ex eodem edidi ἢ φύλακον ἀλφίτων δέεσθαι ſine articulo τῶν. De defectu autem verborum in Laconico reſponſo quid dicam? niſi ſi videatur etiam nimis largum eſſe & abhorrens ab Urbis illius more, prout vulgo effertur, ut licet illud ſit ſatis decens ex ſenſu, tamen eum videatur concinnaſſe vir politior præter manum Herodoti, quum Lacones tantum reſponderint τὰ μὲν πρῶτα λεχθέντα ὑ συνιέναι, ſive primam orationis partem intelligas, ſeu præcipuum caput materiæ. Quid autem differt inter iſtud Ἐπιλελῆσθαι hîc ita inculcatum, & οὐκ ἐμέμνητο, quod poſitum ab auctore in cap. 51?

178, 1. Οὔκω τι τιμωρῆσαι.] Quam facinoroſe conturbatæ ſunt literæ in hac lectione? quam egregie contra expoſitæ juxta Herodoti manum in optimo MS. οὐκ ὅτω τιμωρῆσαι?

178, 4. Ἐπ' οἵσι ἀγοίατο οἱ παῖδες.] Duas poſtremas voces non agnoſcit MS. optimus, & quis non eas proſcribat in tanta iteratione?

179, 4. Οἰχοιτο.] MS. οἴχοιτο, idque ſatisfacit.

179, 13. Ἔπεμπε δὲ.] MS. ἀπέπεμπεν δὲ. Agnoſcis hoc ipſum compoſitum eſſe, quo jam ante de hoc facto fuit uſus, ut ſit omnino probabilius, quam ſimplex. Miror, unde Stephanus acceperit ἔπεμψε. Ex eodem libro bis recepi εἵνεκεν.

180, 1. Ἀπελαυνόμενοι δ' ἀν.] Quid utile huic loco ex iſta adverſativa inſerta? Nimium conjunctus eſt ſermo, quam ut poſſit ferri; & ſane legit MS. Ἀπελαυνόμενοι ἀν.

180, 4. Οὓς ἀν οἰκίοισι.] Molliter ac diſtincte MS. ὃς ἀν ἢ οἰκίοισι. Mox in oratione Periandri habebat codex ἐξηργασάμην, non ἐξεργ. Item νέας πλοῖον, non πλοίῳ. Quæ certe non cedunt vulgatis.

180, 41. Ἐπεκάλεε ἢ Λυκοφ.] An igitur hîc factum eſt, quod in verbo ἐπικαλεῖν vulgo intelligitur? MS. ἀπεκάλεε, quod multo elegantius. Nonne exſtat 9, 20? Καὶ γυναῖκας σφέας ἀπεκάλεον.

180, 43. Οὐκ ἐνεώργε.] Utitur hoc verbo & ſic compoſito Herodotus, prout exempla collegit Portus; ſed alio quodam modo, ut illa docent. Et quod non ſperabam, hoc loco edit optimus MS. ἔχων ἐώργε, in illum prorſus non conjiciebat oculos. Et ibidem in parvo licet, tamen Herodoti cuſtos membrana Medicea retinet τὴν ἀδελφεήν, ut ſemper auctor noſter, non ἀδελφὴν.

181, 7. Τὰ παλαιὰ ἀπέβαλον.] Nimis aperte & ruſtice, quam ut politam Corinthum deceat. Itaque pretioſiſſimum mihi videtur, quod exſtat in optimo MS. μετέβαλον.

181, 12. Ὑποκινόμενοι.] Hoc exemplum Portus ſubnexuit multis aliis, in quibus apparet aoriſtus ὑποκινήσασθαι, quod tempus etiam nunc adhibitum fuiſſe docet optimus MS. exhibens plane ὑποκινεύμενοι.

181, 41. Δῆμα δὲ τοῦτο ἰών.] Nequivi indulgere aut Vallæ aut Stephano corrigenti Vallam, in id conſpirantibus, ut δῆμον vertant *tribum*, quum nec vocis Græcæ natura id ferat, nec publicus illius uſus qui præcipue valuit in Attica, ut norunt omnes. In prioribus etiam volui Latina concinnare ad formam Græcorum, ſed ubi excidiſſe deprehendo vocem *nepos*, *qui Archiæ nepos*, *Samii filius*. Aliter concepit Vindingius, dubito an bene; ſcribit enim [Archiæ à Samiis publice funus factum fuit, ejuſque filius ſuo filio Samii nomen indidit, quod Archias Sami ſtrenue pugnans cecidiſſet.] quaſi ille Samius proprie appellatus eſſet nepos ejus qui in Samo cecidit.

181, 46. Ταφῆναι δημοσίῃ ὑπὸ Σαμίων εὖ.] Eadem in vocula terminat orationem cap. 82. Παλαιὸς νόμος μὴ λύειν ἔχουσας εὖ. Itaque hactenus

nus commode ad Herodotum. Cæterum qui δημοσίᾳ apud veteres vel Græcos vel Romanos ſepultus eſſe dicitur, facile ſimul & neceſſario intelligitur εὖ & egregie ſepultus eſſe, ut prorſus hæc expoſitio ſit ſupervacua, & idcirco quum à MS. eadem vocula abeſſet, cur ea inquinaret hanc editionem?

181, 49. Ἐς τὸν Πελοπόννησον.] MS. ἐς Πελοπόννησον.

182, 5. Ταύτῳ πρώτῳ στρατῷ.] Ut ſolent poſt enarratam memorabilem expeditionem vel aliam rem, quæ deinde contigit ſæpius, plerumque inſtar epimetri addere, ut lectorem moneant attentum eſſe in obſervando primo ejus exemplo. Cui ſimile occurrit in cap. 138. Id nunc vulgo creditur fieri etiam ab Herodoto. An tanti fuerit hæc expeditio, ut ſequentibus in Aſiam expeditionibus, & ſane celeberrimis & maximi momenti, initium dederint, merito dubites. Utique non agnoſcit optimus codex aliud, quam ταύτῳ τῷ στρατῷ, quod ſequor. Major difficultas eſt in eo, quod ſtatim dicuntur Dores hanc expeditionem per Lacedæmonios feciſſe, prout vertit Valla, ſed nempe in obſcuro apprehendens, quod ad manum venit, qualecunque eſſet. Etenim ille ſenſus plane non in Græcis affatim corruptis exprimitur: ſed pulcherrimam opem adfert codex Mediceus, in quo non legitur Λακεδαιμονίοισι, ſed tantum Λακεδαιμόνιοι. Et certe ſyllaba iſta poſterior σι delenda eſt, quum innuat Lacedæmonios Dorienſes jam factos hac militia functos eſſe.

182, 15. Ὅμοια τοῖσι πλησιοχώροισι.] Citantur hæc ab Bocharto in Canaan 1, 14, ſed ita ut primam vocem jubeat legere ὅμοι῝, quia nimirum antecedit θησαυρὸς. Quæ conjectura decet eum, qui nihil in legendo attendit ad ſtylum ſcriptoris. In libro VII bis occurrit αἰνὴ δόκιμο῝, ὅμοια τῷ μάλιστα. Quæ notari hodie propter nauſeam vix poſſunt, ſæculis bene cognita, nec debuit ipſe ignorare.

183, 7. Πρότεροι δ῾.] Sic enim legitur in optimo codice, quod propterea teſtor, quia Stephanus ita agit, quaſi in ipſius libris MS. legeretur quidem etiam πρότεροι, ſed vocula μὲν quoque ſervaretur, quæ nulla eſt in MS.

183, 19. Βάθο῝ ὀρώρυχ῾.] MS. ὤρυχ῾.

183, 43. Οὔνομα τώὐτὸ εἶχε Σμέρδις.] MS. Σμέρδιν. Et videtur Græciſmus Herodoti exigere, ut nomen proprium efferatur in eodem caſu; quo vocabulum ὄνομα. Sic enim 4, 6. Σύμπασι δ῾ εἶναι ὄνομα Σκολότης. Prout ſic & alii ſunt loquuti.

184, 1. Καὶ δὴ καὶ ἐπ' Αἴγυπτον.] Non male, longe tamen plenior per unam literam optimus MS. Καὶ δὴ καὶ οἱ ἐπ' Αἴγ.

184, 4. Στὰς ἐν μέσοισι.] Conſtructio eſt illa ipſa, qua Arion libro 1 dicitur bis στὰς ἐν τοῖσι ἑωυτοῦ ἑταίροισι. Unde oritur alia ſententia. Mirum vero eſt, unde ſic corruptis aliis libris exhibeat præclarus ille ab Florentia codex MS. στὰς ἐς μέσον. Id certe Herodoti eſſe dicit ipſe, tum cap. 130. σταθεὶς δ῾ ἐς μέσον ἠρώτα. tum cap. 140. στὰς δ῾ ἐς μέσον.

184, 13. Νεικός τι ἔσαι.] Nonne ſuaviter ſatis jam particula τι ſuo loco poſita eſt? Quid quærunt illi, qui ſic repetunt? quum legatur in MS. νεῖκο῝ τοι ἔσαι.

184, 31. Οὐκ ὄπωπα.] MS. ἔκω ἔπωπα. Immo non aliter ediderat Aldus, non aliter Camerarius, Stephanus ſine cauſa mutavit.

185, 8. Οἱ δ῾ εἶπον ὅτι.] MS. εἶπαν, & certe ſic varietas ſoni ſentitur. Paulo ante mutavi ordinem, quum ederetur Τρωμαλιτῶν δ῾ κατὰ τοῦτο αὐτὸς τῇ πρότερον, antea autem Aldi & Camerarii editio diſtingueret Τρωμαλιτῶν δ῾ κατὰ τοῦτο, αὐτὸς τῇ; hanc diſtinctionis notam omiſit editio Hervagii 1557 & Stephanus. Sed nunc multo melius.

185, 40. Σμέρδι῝ ὑπεραιρημένε.] Compoſiti illius nulla hîc opportunitas, & corriges vel ὑπαραιρημένε, ut mox ὑπαιρεθῶσι, vel ὑπεξαιρημένε. Nam ex MSto nihil notavi.

185, 46. Ἔργον ἔργασαί μοι.] MS. ἐξέργασαί μοι, ut paulo ante dixit ἐξεργασθέντος δὲ κακοῦ τοσούτου.

186, 10. Οὔτις ἐς Μήδους πρότερον ἐλθοῦσαν.] Citatur hic locus ab Doct. Stanleio ad Æſchylum pag. 773 & 777, ut aut conetur aut ſibi imaginetur penetrare acrius, quam vel Cambyſes vel Herodotus credi poſſunt in mente habuiſſe, n. de Medo & Dario Medo, quum uterque modo cogitet de natione Medorum. Mox cur ediderim σθένει τέῳ, ubi vulgo erat τῷ, cauſam dixi ſub numeris 21, 31.

186, 14. Γῆ τε καρπὸν ἐνφέροι &c.] Has obteſtationes vetuſtiſſimo tempore uſurpatas fuiſſe in utramque partem libet nunc oſtendere ſubnectendo exemplo exſecrationis, quod nuper deſcriptum eſt ex ſaxo Aphrodiſienſi, & eſt in manibus Eruditiſſimi Maſſoni, quod ita habet: Καζὼ τὸν γνώμον καὶ βάλησίν μου ἔσαι ἐπάρξι῝ καὶ αἰσυλῆς καὶ τυμβώρυχο῝ καὶ ὅτε ἡ γῆ αὐτῷ καρπὸν ἐνέγκῃ, ὅτε ἡ θάλασσα αὐτῷ πλωτὴ γένηται, ἀοργά τε παίδων αὐτῷ ἐξολῶται, καὶ ἑτέρῳ ἀνδρὶ γένηται ἢ γένηται, καὶ ζώνῃ μὴ αὐτῷ ὅσα θεοὶ καζὼ ἀνθρώποις τεθείκασιν· θανάτῳ δ῾ ἁδὲ ἡ γῆ παρέξει αὐτῷ τάφον.

186, 15. Γυναῖκες τε καὶ ποίμνια.] Quam moliter MS. ποῖμναι.

186, 24. Καλείρεικόν τε.] Egregie MS. κατήρεικόν τε. quod propius jam accedit ad Heſychium καθηρείκοντο κατεσχίζοντο.

187, 4. Οὗτο῝ ὢν ὁ Ὀτάνης.] MS. ἔτο῝ ὁ Ὀτάνης. Nec ſolet in iſta repetitione interſerere particulas. 7, 123. Ἀπὸ δ῾ Αἰνείης, ἐς τὸν ἐτελοῦτων καζέλεγον τὰς πόλις, ὀπὸ ταύτης. 4, 44. Βυλόμενο῝ Ἰνδὸν ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους παρέχει, τοῦτον τὸν πόταμον εἰδέναι.

187, 11. Καὶ ταύτῃ συνοίκεε.] MS. ᾗ ταύτῃ τε συνοίκεε. Mox videtur MS. velle παρ' αὐτῶ τῶ θυγατέρα.

187, 25. Τῶν συγκαθημένων γυναικῶν.] An Valla fuit tam putidi oris, ut potuerit hoc interpretari *mulierum cum illo cubantium*, quod Herodotus ſatis declarari putat ab verbo *confidentium* loquutione ſumpta perquam & ſcita & venuſta, ut quum Romani *ſtare* in lupanari dixerint meretrices, ille præferat verbum *ſedere*, quod forſan etiam novit Herodotus in ſermone Perſico ſic obtinuiſſe. Mire contemptum eſt hoc lepidiſſimum verbum ab H. Stephano, ita ut in Theſauro id inter compoſita verbi Κάθημαι omittat, in Indice ſine notitia hujus loci jejuniſſime recenſeat.

187, 33. Ὑποδύνῃ κελεύει.] MS. κελεύῃ. Et ſtatim ex Stephano & MS. ſic augenda oratio: ὦ δῆ μὴ ἐσιν, unde exulat iſtud δῆ. Mox idem τὸ καταδοκέω, omiſſo ἄν.

187, 45. Ἀφάσσα.] Nempe ut antecedit ἄφασον & mox ἥφασε. Attamen optimus MS. ἀφάσσα, & dein ὑπεδέξαλο τ. τ. π. κατεργάσεσθαι, prout in aliis tot exemplis futurum illi verbo adjunxit, congeſtis bene ab Porto. tum δὴ αἱ γυναῖκες.

188, 14. Τοῦ Ὀτάνεω.] Fateor dictum, ut Καμβύσεω, quod aliquoties præceſſit, & ſequentur aut præceſſerunt ſimilia. Attamen optimus MS. nunc habet Ὀτάνε. Nec ſane ſtatim dicit Ὑσάσπεω, ſed Ὑσάσπε.

188, 17. Ὁ δὲ Γωβρύης.] MS. Γωβρύης δέ. Contra in Suida reſtitui in v. Ἀπογραφή.

188, 29. Καὶ αὐτοῦ τούτε εἵνεκεν.] Multo politius optimus MS. ᾗ αὖ τούτε. Paulo ante erat in eodem ἐδόκεον μὲν αὐτὸς.

188, 44. Ὀφείλετε ἐπ' ὑμέων αὐτῶν βαλόμενοι ποιέειν.] Mirifica eſt hîc vocis βαλόμενοι uſurpatio; & magis tamen conſiderandus interpres, qui potuit hinc facere *qui cœperatis*. Sed nihil in eo Herodoteum eſſe declarat MS. Mediceus, qui eximia reſtitutione hunc locum juvat ἐπ' ὑμέων αὐτῶν βαλόμενοι. *debebatis in vos ipſos id recipientes exſequi*. Ut cap. 155. τῷ δ' ἐπ' ἐμεωὐτοῦ βαλόμενος ἔπρηξα. 4, 160. Καὶ ἐπ' ἑαυτῶν βαλόμενοι ἔκλησαν πόλιν. 5, 106. Ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἑωὐτοῦ βαλόμενον ταῦτα μηχανᾶσθαι. Alia habet Portus.

189, 26. Καί τις μᾶλλον σφίσι ὑπιλέξατο.] Quis hæc Græca intellexit, aut Latina Vallæ *Et alius huc, alius illuc magis propenſus eſt*, ſententiâ etſi bonâ, tamen prorſus non hujus loci? aut altera Latina emendatoris Stephani & verboſi, *Et aliquis magis ipſis convertatur*, vel *flectatur*, id eſt, *morigerum ſe præbeat* &c. Utique poterant commodius, & *illis*, nempe veritatem ita ſectantibus, *plus aliquis commiſerit*, qui ſenſus ferri poterat. Sed inſuper macula eſt in Græcis, ut oſtendit fideliſſimus codex MS. in quo legitur καί τι μᾶλλον σφ. ἐπίλεξ. *Et aliquid amplius illis committatur*; tanquam hi poſteriores videri poſſint fide eſſe magis digni, quam priores.

189, 28. Τώὐτῳ ἀφελεχόμεθα.] Locum vides, in quo vehementer offendit Portus, ita ut quum Herodoti locutionem vocans, mox vacillans ex verſione Vallæ, tandem decernat Nihil tamen mutandum. At ne Græca quidem loquutio eſt: & teſtatur optimus codex Mediceus nunc ſcripſiſſe Herodotum, ut ſemper τώὐτοῦ ἀφελεχ. Unde id vere genuinum. Exempla collegit Portus, in quibus eſt, quod paulo ante occurrit Περίανδρῳ ᾧ ἀφελεχόμενῳ ξ γενίεω. Habeo exemplar Herodoti ab viro docto uſurpatum & hîc illic conſcriptum, qui nunc apponit [Ego malim, Itaque eodem collimantes iiſdem tenemur.]

189, 36. Κάλλιον παρέξῃ.] Mireris oportet, cur hæc Græca ponant in infinitivo, quum Latina præbeant in indicativo. Atqui & optimus MS. legit παρέξῃ, & ſic corrigendum, quum de efficacia ſignificationis Portus affatim congeſſerit.

190, 8. Πίσῃ τε λαβόντες ᾗ ὁρκίοισι.] Quæ duo apud Græcos ſcriptores ita crebro juncta, & quidem huic verbo adfixa occurrunt, ut corruptoribus fieret promptior larva ad decipiendum. Sed quis dixit λαβεῖν ἵνας πίσῃ. Id abſurdum, certe præ eo, quod nunc profero ex optimo codice πίσις τε. Id vero eſt continuum: & temere videntur mutaſſe, qui eundem huic voci caſum dandum putaverunt, in quo eſt ſequens ὁρκίοισι, quum *id* non ad λαβόντες pertineat, ſed ad προσεκλέωντο.

190, 9. Ἐξοίσῃ ἀδὰ μηδενί.] Præpoſitioni huic locus & juſtus & concinnus datus eſt in proxime antecedentibus verbis: in hac phraſi nihil habet. Unde optime reparo ex MS. ἐξοίσῃ μηδενί.

190, 22. Συγκαλέσαντες τοὺς Πέρσας.] Mediam vocem non habet MS. Deinde etiam ὑπὸ πύργον ſine τ, perinde ut paulo ante.

190, 43. Στείχοντες.] MS. σίχοντες. Deinde ὑπερβαλέεσθαι pro ὑπερβαλέσθαι. Et tandem πυλωροῖσι, non πυλωροῖσι, ut jam cap. 72, & mox 79, etſi poſterius quoque exſtet.

191, 18. Ἐόντες εἴσω.] MS. ἐόντες τε ἔσω.

191, 26. Ἐόντων τε ἀγχοῦ αὐτῷ τῶ πολεμίων.] Diverſimode conſtruit voculam iſtam Herodotus. Habes enim cap. 85. ἀφικόμενος ἀγχοῦ τῇ ἵππῳ. Rurſus cap. 111. Καὶ σφέα θέντας ἀγχοῦ τῶ νεοσιέων. Cæterum hoc in loco plane abeſt ab MS. illud αὐτῷ.

191, 47. Ὥσε τε τὸ ἐγχειρίδιον.] Simpliciter MS. ὥσε τὸ ἐγχ.

192, 11. Ἐν αὐτῇ κοινῇ ὁρτῇ μεγάλῃ ἄγεσι.] Quomodo boni lectores potuerunt hoc tolerare? Atqui egregius ille MS. habet tantum ἐν αὐτῇ ὁρτῇ μεγάλῃ ἀνάγεσι. Utrumque vel inprimis probandum. Nam nec vox κοινῇ in hac

hac periodo nisi inepte & cum crasso tautologiæ errore iterari potest, & ἀνάγω ὀρτὴν si negamus propriam, certe diffiteri nequimus frequentem quoque esse in Herodoto phrasin. Nam & cap. 97. Καὶ τῷ Διονύσῳ ἀνάγουσι τὰς ὄρτας, & 4, 76. Καὶ εὗρε γὰρ τῇ Μητρὶ τῶν Θεῶν ἀνάγοντας τὰς Κυζικηνὰς ὀρτὴν, & sæpius, etsi id annotandum non censuerit Portus, quum in verbo Ἄγω cumulet exempla. Mox perspicue in MS. legebatur Μαγοφόνια, quod ut probissimum reor, ita Stephani annotationem non capio. Et simile jam tractavimus in libro primo.

192, 26. Τῇ ἕξεσι ἀνδθύνας ποιέων.] MS. ἀνδθύνω, & melius est, in qua licet uni supra leges posito & sine ulla causæ dictione facere quæ vult.

192, 28. Στάντα ἐς ταὐτὸν τὸν ἀρχὸν.] Perinde quidem est, sed tamen MS. non probat duas postremas voces; & commodissime anteceſſit μυναρχίη, ut nimia sit in his vocum coacervatio.

192, 30. Ἐνεμφύεσθαι.] Reliqui Herodoto id verbum, prout anteriores id ausi sunt Herodoto obtrudere, non nisi ut pateret ex uno exemplo teterrimi stigmatis, quam vili loco posuerint Herodotum omnibus meliorem. Etenim quis sane & probe agens non videt rationem compositionis fatuam, quippe quæ per eandem præpositionem duplicatur? Nec tamen id verbum hîc modo conspicitur; sed inter composita ab verbo φύω refert ipse H. Stephanus in Thesauro: [Ἐνεμφύομαι innascor, ingenitus sum, dativo. v. l.] Immo crede te nihil boni videre; & error est describentium, qui egregie patet ex vetustissima illa & optima membrana Medicea, vix superanda ab ipsius auctoris, si esse posset, αὐτοχεάφῳ, in qua legitur ἐνφύεσθαι, sic ut super literam secundam positum sit μ, ac si voluerit ἐμφύεσθαι. Posteriores perperam assumpserunt utrumque. Hinc suavissimo sermoni tam putidum compositionis specimen est illatum, idque, si Musis placet, cuditur in officina exactissimi Herodoti. Quis credat? Mireris fere cur non & cap. 82 dixerint ἐνεγγίνεσθαι.

192, 49. Πάλῳ μὲν γὰρ ἀρχὰς.] MS. πάλῳ μὲν ἀρχὰς.

193, 12. Οὐδὲ ὑβρισικώτερον.] MS. ὑβρισότερον.

193, 16. Τῷ δὲ ἥδε γινώσκειν ἔνι.] Quum Valla vertisset *at plebi suum est*, *nihil intelligere*, unde patet ἥδὲν γινώσκειν, Stephanus mutavit, ut vellet, *& plebi nulla intelligentia est*, fere quasi illa ipsa Græca quæ citavi exprimeret. At hic Stephanus in suas editiones recepit ἥδὲ γινώσκειν, prout non modo Aldus & Camerarius ediderunt, sed etiam exhibetur in MS. Id divinum mihi videtur, & verissimum istud exprimitur, quod historia in Atticis & similibus intemperiis & acrimoniis docet, violente agi ab plebe, nec tamen scire, quid agat. Sed Latina Vallæ multo sunt efficaciora, quippe quæ dum tradunt proprium aliquid populi omnino miserrimum, etiam id quod Stephanus vult, simul trahens ut necessarium & ideo non dignum dictu. Hinc omnino Valla propior ad Herodotum, qui scripsit τῷ δὲ ἥδε γινώσκειν.

193, 43. Ἄχθεσθαι ἅτε θωπείαν ἡγεμόνος.] Regie omnino exercuerunt licentiam in hoc Herodoti scriptum, ut modo patuit. Jam vero testatur idem codex Mediceus, nec participium hoc ἡγεμόνος, nec verbum ἡγέεσθαι in modo antecedentibus esse Herodoti, utrimque abigens. Et sane tot alia sunt in vicino, unde sensum hujus verbi facile possis extrahere, ut ego neutro utar, etsi spongiam non adhibuerim.

194, 19. Αὗται προσκέαλο.] Opinor vitio typorum, sed tamen per omnes editiones, pro προσκέαλο, ut accurate etiam scriptum in Mediceo.

194, 31. Τάτε εἰπανόντα ταῦτα συνεχώρεον.] MS. interponit particulam ὡς, sic ut videatur esse continens oratio, & mutatis distinctionibus legendum: τάτε εἰπανόντα ταῦτα ὡς συνεχώρησαν οἱ ἐξ ὅτου τάτοισι, ἕτερα μὲν δὴ σφι &c. & accommodanda his versio.

194, 33. Ἔχθεα μὲν οὐκ ἐγγίνεσθαι τοῖσι.] Patet Vallam addere adhuc vocem, at eam nescit Aldi, nescit Camerarii editio. Sed quod mirum est, eam vocem membro suo absciderunt attribuentes alteri, cui Valla eam non attribuerat, nec Herodotus causam attribuendi dederat *exorta malitia in republica inter malos*, *non odia fiunt*. Res patet, ubi audiveris in MS. Mediceo legi Κακότητος τοίνυν ἐγγινομένης ἐς τὰ κοινὰ, ἔχθεα μὲν οὐκ ἐγγίνεσθαι τοῖσι κακοῖσι. Agnoscis quam prave & Græca hæc & Latina sint tractata.

195, 12. Εἴ τινα ἔχοις σοφίαν.] MS. simpliciter ἔχεις.

195, 35. Προσκύνεόν μιν ἢ Δαρεῖον.] Rident credo editores in licentia sua vexandi Herodoti, ut quasi non sufficeret modo ante dixisse ἐτελέωσέ μιν, nunc è vestigio deberet ea vocula rursus inseri, & tamen addi ἢ Δαρεῖον. Ubi audita est talis fallacia? Immo vocula μιν nec ullo genere hîc commoda est, nec ab MS. optimo agnoscitur.

195, 38. Ἔχῃ αὐτὸν κρύψας.] MS. ἔχοι.

196, 10. Πάντα οἱ ἐπιμπλέαλο.] Nihil habeo, quod carpam, quum jam præcesserit 1, 186 ἐπίμπλαλο, & in principio libri seq. exstet πίμπλαδε, in cujus capite 72 ἐμπιπλᾶσι. Etiam citavi sub numeris 75, 7. Nunc tamen probatissimus MS. habet ὑπιπλέαλο. Et dememinisse nequeo, quod notavi 61, 20. Quin etiam sodes considera, quod lib. 4 cap. 14 ἐς ἀφισεα-

ἀφισθασίας ἀπικνέεσθαι notavi habere membranam MS. optimam pro vulgato ἀμφισθασίας.

196, 11. Τύπον ποιησάμενοι λίθινον.] Sic misere & inutiliter vexant Herodotum, & auferunt illi istam iterationem quarti casus, qua tam lepide utitur, sermonem ex mascula gravitate detorquentes ad aliquid puerile, ut nunc fecerunt τύπον λίθινον. At eximius ille hujus Herodoteæ consuetudinis, etiam in hoc libro sub numeris 161, 2 custos MS. exhibet λίθον. Rectissime, & toties jam habuimus exempla; ipse distingues, prout libuerit. Cæterum quum Herodotus geminam narrationem posuerit ab Persis celebratam de Darii progressu ad regnum, & posteriores scriptores, maxime Latini, priorem probaverint, posteriore neglecta, apud Persas contrarium videtur obtinuisse, ut tradiderint non ex admissione equæ contigisse, sed ex manu Oebaris. Id hodieque videtur monstrari posse ex lapide, ut ego explico & conjicio, insculptum Darium, equum, & Oebarem, à quo manus profertur & ostentatur Dario, item unum ex proceribus adorantem & tiaram Persicam habente, prout ex vetustatis Persepolitanæ reliquiis nuper attulit clarissimus Asiæ illius partis metator Cornelius de Bruyn, cujus typum hic habe.

196, 37. Ὅτι ἤπιός τε ἡ ἀγαθά σφι πάντα ἐμηχανήσαλο.] Quid igitur? an nihil dabitur adminiculi vocabulo ἤπιος, ut sic sola sequentia habeant suum fulcrum? Cui bono inserviat illa utraque copulativa, quum ea deleta belle omnia procedant? Securus igitur omnium citat hunc locum ille citator omnium Ezech. Spanhemius ad Julianum pag. 80. Nempe nullus hîc cognovit Herodotum, & abundat aliquid, sed non in ista parte, sed prout Herodotum scripsisse monstrat præclarus ille MS. ὅτι ἤπιός τε ἡ ἀγαθά σφι τὰ ἐμηχ. Videtur igitur vertendum: *quod & mitis ille, & ipsis utilia quæ excogitavit.* Hæc verissima esse unde clarius liquebit, quam ex ipso Suida, qui hanc partem ex hoc loco descripsit, ut quisque videt? sed in eo editur ὅτι ἤπιός τε, ἡ ἀγαθά σφι ἐμηχανήσαλο. Atqui in MS. Lugdunensi legitur ἡ ἀγάσφι τα ἐμηχ. plane per contractionem elisis quibusdam literis, sed egregie servatis illis τὰ, ut non dubitem, quin exstet quoque in aliis antiquis exemplaribus, egregia concordia cum MS. Mediceo ad restitutionem Herodoti. Deinde MS. ὁ μὲν δὴ πρῶτος οἱ νομὸς &c.

196, 45. Πενταχόσια τάλαντα ἀργυρίου.] Vox postrema abest ab MS. & quod mirum est, non agnovit eam in interpretatione Valla. Et sufficit interdum repetivisse. Et deinde item τεσσεράκοντα ἡ fine vocula μὲν. & statim ἀναισιμῶτο MS. non ἀναισιμοῦνλο, ut supra occurrisse memini.

197, 8. Ἐπ' ὄρεσι.] Unicus ille MS. perspicue legebat ἐπ' ὄρεσι. Hoc autem illud fuit, in quo offendit H. Stephanus, dum Laurentii interpretationem *in finibus*, certe bene sanam notat, nempe ut in suspicionem adducat, quum adminicula ejus ignoraret. Haud dubie enim in ejus exemplari, quod in vertendo ante oculos habuit, exstitit ista lectio, eamque reor observari quoque debuisse supra in capite 5 hujus libri.

197, 17. Ἐκεκοσμέαλο.] Exstat hæc forma lib. 1 cap. 101. An auctor illam ipsam penitus nunc adhibuerit, dubites. Certe optimus MS. ἐκοσμέαλο. Tum statim Μοίρῃ, ut in versione Laurentius.

197, 20. Καὶ ἐς ὀπιμελεσμένης σίτου.] MS. μετρεσμένης, quod & ipsum videtur agnovisse Valla, etsi perperam vertens *& certo frumenti numero*: neque enim debuerat hoc frumentum jungi præcedenti pecuniæ ex piscibus, ut uterque quæstus exciperetur. Sed difficilius est, quod sequitur. Ibi existimat interpres utique Valla in Albo castello Memphios sedisse vel 120 millia Persarum; quod ipsum quis credat? quis credat ab Herodoto dici tam numerosa præsidia Persarum ipsorum posita in Ægypto fuisse? Itaque mirabiliter & exquisite legit optimus MS. πρὸς δὲ δύο ἡ δέκα μυριάδι. Longe alia jam facies hujus loci est, alia sententia, & quidem longe verior istâ vulgatâ, ut numerus ille non pertineat ad præsidiarios, sed ad medimnos frumenti; quò etsi traherent quodammodo Græca præponendo vocabulo σίτου, id tamen vides ex versione Latina Vallæ quò fuerit detortum. Nescibant scilicet quo nudos hos numeros referrent: hinc & nonnulli Græculi vocem σίτου finxerunt, & Latini protulerunt tot millia Persarum. Atqui sententia est: *Insuper enim*

120 *millia medimnorum Perſis etiam in Albo caſtello Memphios conſidentibus metiuntur & eorum auxiliariis.* Conſuetudo iſta Græci ſermonis erat in frumento & argento μυριάδας tantum exprimere, quum materia menſuræ & ſpecies nummi publice conſtarent.

197, 24. Σατλαγύδαι.] In his populorum appellationibus diſcrepant nonnullæ, & aliter ſcribuntur in MS. Mediceo, quam in editionibus, omnino ut opinor melius. Certe hæc appellatio videtur concinnata eſſe ad molliorem pronunciationem, quum in antiquo libro extaret Σατγαγύδαι. Sed & ſtatim exhibebat ἡ Δαδίκαι ἣ ἡ, quod neglexi ſuo loco monere.

197, 27. Νομὸς ἕβδομος ἔστι.] Sed ſimiliter præciſa nunc recuſavit Herodotus ex fide MS. qui exhibet nunc νομὸς ἣ ἔστι ἕβδομος.

197, 30. Ἀσυρίης χώρης.] Abeſt ab MS. vox poſtrema: & opinor recte, utpote ex ſuperioribus repetita, ubi tamen Herodotus utebatur alia conſtructione.

197, 39. Νομὸς δωδέκατος.] MS. δωδέκατος.

197, 42. Σαγαρτίων.] MS. Mediceus Σαργαλίων, quum videantur diverſi ab Sagartiis 1, 125. Nota autem ſunt, quæ huc per varios dies attulere viri docti, ut Παύσιρις à Voſſio ſcribantur Παυσίρις, Μέχων ab Holſtenio Μύκων, & Μαλιλωσῖσι pro Μανιανοῖζι, pro extremis Μάρδοιζι ab eodem Voſſio Μαρσί.

197, 48. Διηκόσια ἀπαγίνεον.] MS. ἀγίνεον.

198, 12. Πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους.] Non notat *ſuper cæteros omnes*, ut Valla, id enim parum foret, ſed *par cæteris omnibus*, ut non fuerint in cenſendo benignius tractati, quam reliqui ſubjecti, & debuerint pro numero ſuo æquare ſummam tributi ſimilem aliis provinciis. Eſt enim comparativum, ut 2, 35. Αἴγυπτος ἔργα λόγου μείζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώρην.

198, 28. Οἰκεομένων.] MS. οἰκημένων. Etiam pro κεκαμένους, quod ſequitur, legit idem κεκαμένους. Hoc igitur quum vetuſtius exſtiterit in exemplaribus Herodoti, an debuit ab altero expelli? Ita video rem natam eſſe, ut ab Stephano Κεκάμινος relegetur in indicem, ut ex ſolo Heſychio notum; non autem liceat recenſeri inter propinqua vocis Κέκαμος. Portus ne meminiſſe quidem voluerit, tantum ex vita Homeri recenſens Κεκαμεῖς. Quo iſta vaniſſima judicia? An non 4, 70 Ἐς κύλικα μεγάλην κεκαμένην? Immo ſuſtinet ſcribere Stephanus [Κεκαμικὴ κύλιξ Herodot.] Abſurdus eſt totus, quum nec analogia impediat. Cur mox πλοίων καλαμίνων? Ψάμμινος in lib. 2 cap. 99? Utique ab σήσαμος dictæ σησάμιναι φάλαγγες, de quibus agit Salmaſius in Plinianis 1033, ut mox apud Herodotum φάλαγγας ἑξείης.

198, 32. Αὗται μὲν νυῦ.] Vocula νυῦ non eſt in MS.

198, 36. Ἀγίνεον.] Satis polite & conſiderate MS. ἀγίεον, ut ſolet ludere hic ſcriptor in litera ν quod notari fas eſt.

199, 8. Ταῦτα μὲν ὦν.] Voculam poſtremam ignorat MS.

199, 11. Ἀπ' ἧς τὸ ψῆγμα τῷ βασιλέϊ τὸ εἰρημένον κομίζεται.] Verbum κομίζεται ejicit MS. nec credo eſſe Herodoti. Sed & deinde pro τοιῶδε κτέανα) MS. τοιῶδε δεκάων). Verbum novum, ſed non defectum ſua analogia, etſi videatur ipſe Herodotus teſtari, fuiſſe τοιῶδε ἣ κτῶνται, (ita enim edi oportuit) quum cap. 105 repetat; τὰ μὲν δὴ πλέω ἧς χρυσὸς ἔστι οἱ Ἰνδοὶ κτῶνται. Sic enim MS. non ἔστω.

199, 14. Τῶν ἡ πέρι ἀτρεκές τι λεγ.] MS. τὰ πέρι, omiſſo ἡ, quod noviſſe videtur Valla, ſicut etiam vocabulo Ἰνδοὶ poſt illa ἐν τῇ Ἀσίᾳ.

199, 24. Ἢν ἐπεὰν.] Citat hunc locum Salmaſius & ad Tertulliani Pallium, unde hauſit etiam Brauwnius in Veſtitu Sacerd. Hebr. pag. 324, ubi φλοιὸν uterque interpretatur junceam; ſed & in Plinianis aliquoties, nec aliter, quam prout ſolet edi; ignarus utique ab præſtantiſſimo codice pro teſtimonio efferri, quaſi particula ὦ non veniſſet ab manu Herodoti, certe ex ipſo ſit omiſſa, quæ etiam non requiritur ſane. Cæterum in illis Plinianis pag. 999 contendit intelligi debere de herba ſingulari, quam phleon appellat, herbam paluſtrem & fluviatilem, reprehendens Vallam, quod interpretetur *tegetem*. Sed habui cauſas, cur Gloſſaria & Grammaticos Græcos noluerim pro tempore ſpernere de libro accipientes.

199, 34. Σφίσι ἀμφθείρειν.] MS. ἀμφθείρεσθαι, ſive illud in genere medio conſideretur, ſive in paſſivo, ut is eſt Herodoti genius αὐτὸν ἀμφθείρεσθαι κρέα *cum ipſis* vel *in noxam ipſorum corrumpi quod ad carnes*. Mox etiam ὑποκλινάντες, quod oportunius, quam præſens ὑποκλίνοντες.

199, 39. Ἐκ δὲ τούτου ἧς λόγου &c.] Plane hæc verba non conveniunt. Præcedunt enim duæ rationes, propter quas ad ſummam ſenectam nulli Indorum, certe non multi, perveniant, vel quia neminem in morbum incidere ſinunt occidentes eum utique iſto prætextu, vel quia etiamſi qui perpetuo ſani vivant, tamen augeſcentibus annis eos occidunt. Itaque interpolavit mirifice Latina interpres: *Ideoque cum hac de cauſa, tum quia omnes qui in morbum incidunt necantur, non multi ſane eorum ad ſenectutem perveniunt.* Invertit ratiocinationem Herodoti, ut aliquam ei attribuat connexionem, ipſe abſurdam ratiocinationem commentus, ut morbum & ſenectutem temere miſceat. Itaque hæc legere quemadmodum ullus potuerit, neſcio, quorum nihil intellexit ullus. Sed tales nugas perpulchre

contempſit & Herodotum oſtendere ſategit MS. Mediceus, exhibens priſcam ſcripturam veramque ἐς ὃ τότε λόγον ὁ πολλοί τινες αὐτέων ἀπικνέονται. In antecedentibus dixit, proximos ſenectuti occidi ſolere. Sed, addit, ad eam pauci perveniunt, in ejus rationem, numerum pauci transferuntur, quippe ante eam omnes ægrotare incipientes interficiunt. Quod in genere ſubnectit, quia quis unus pene ſine morbis ad ſenectutem pervenit? Loquutio eſt 7, 11. Οὐκ ἦλθον ἐς τοῦτον λόγον ὥστε μάχεσθαι.

199, 43. Οὔτε ἀπείρεσι.] Non ſolet Herodotus ita deſtitutum uſurpare hoc verbum, prout 4, 17 dicit οἵτινες ἂν ἀπείρεσι, & mox cap. 19 νομάδες νέμονται, ὅτε τι ἀπείρονες ἐδέν. Igitur & hoc loco profert optimus MS. ὅτε τι ἀπείρ.

200, 15. Καὶ οἱ ὅπι τ' χρυσὸν &c.] MS. καὶ ὅπι τ' χ.

200, 19. Ἀλωπέκων.] MS. notiſſima terminatione ἀλωπέκεων. Deinde MS. non habet εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτέων, ſed εἰσὶ δὲ αὐτῶν.

200, 25. Καὶ τὸ εἶδος ὁμοιόταται ἔτοι.] MS. Καὶ αὐτοὶ εἶδος ὁμοιόταλοι, quas voces in contextu contigit male inverti.

200, 27. Σειροφόρον.] MS. σειρηφόρον.

200, 32. Δυναλώτεραι πολλῷ.] MS. πολλόν. Nec dubitare licet, quin auctor hoc loco iſtam captaverit varietatem, ut 8, 13. Ἡ αὐτήπερ ἐοῦσα νὺξ πολλὸν ὧν ἔτι ἀγρωϊέστερος. Alia habet Portus. Deinde per compoſitum ὁ συγχάφω, non ſimplex χάφω.

201, 11. Ὁμοίαν τούτῳ.] Quod ex ſuis codicibus in ora poſuit Stephanus, id firmat codex Mediceus in voce ἔτω: ſed quod plane novum eſt, adjectivum habet ὅμοιον, ſubintelligi volens μύρμηκα vel θηρίον, etſi medium inter μύρμηκας, ut hæc haberi debeat vera ſcriptura. *Quod ad pernicitatem, nulli eſt alii ſimile, ita ut niſi* &c.

201, 17. Ἐνδιδόναι μαλακὸν ἐδέν.] Sunt ipſa verba illa, quæ occurrebant 3, 51. Exſtant eadem in Dionyſio Halicarnaſſ. Immo ab viris doctis etiam annotatus eſt locus Ariſtophanis ex Pluto, ut patet ex Stephano, ut fere ſtudio nimio in Mediceas membranas abductus dici queam. Sed ſcias me non detrectare ſequi. Attamen ſi quis velit rite conſiderare, ſatis ample hæc exprimunt, ut fere alterutrum ſuffecturum poſſet videri, quum ἐνδιδόναι τι in hoc ſenſu ſupponat μαλακότητα. Quidquid ſit, utique in hoc loco optimus MS. διδόναι ſolum novit. Ex eo etiam mox legi ἔτοι οἱ Ἐνδοὶ, non ἔτω.

201, 24. Ὀλίγω πρότερον.] MS. ὀλίγον πρ. Et mox πεῆναὶ, non πετῆναὶ. Sed etiam τοῦτο δὲ ἐσσωῦται, ſane optime, non ἔτοι δὲ ἐσ.

201, 33. Εἶεναι καλὸν τῇ φερούσῃ τὴν ἀρετὴν τῇ ὑπὸ τ' ὄτων.] Nemo ita loquitur Græcus. Quid enim eſt τῇ ὑπὸ τ' ὄτων? aut quo reſpicit vocula τῇ? Nequit referri niſi ad καλὸν ὧν aut ἀρετὴν, quum tamen de his virtutibus non agatur, ſed de lanis. Itaque reſpicere debet εἶεναι; quod ut fiat, ſcribe ex MS. τ' ὑπὸ τ' ὄτων.

201, 37. Καὶ μύνη.] Copulativa non eſt in MS. Deinde etiam ταῦτα πάντῃ ſine vocula γάρ.

201, 44. Ὄφιες ἐπτάπηχεες.] Satis minute deſcribit auctor, creditus ſubalatos vocaviſſe, quos Bochartus lib. 2 cap. 17 Phal. ſtatuit eſſe eos qui habent efficaciam ἐν ἄμπελοι & acontiæ dicuntur vulgo.

202, 1. Ἐπιμπλέεσθαι.] Notavit hoc verbum & locum Portus inter circumflexa ex gravitonis formata. Attamen plane optimus MS. ἐπίμπλαῖσθαι. Deinde ὅσα μὲν δὴ ψυχλῷ τε, huc reſtituta particula δὴ, ubi optime convenit, quam tranſtulerant in ſuperiores verſus. Sed & mox θηλίπηλαι, non θηλίπηι, ut notatur ad marginem, dubites quo ſenſu.

202, 8. Τὸ παιδὸς θηεῦνται.] Id Plinius Latine interpretatus *omnium prædæ naſcens* monſtratur ab Salmaſio in Plinianis pag. 282 ex Herodoto imitatus, etiam addente pro ἀναιρέει apud Athenæum, qui verba illa citat Herodoti legi ἐπαναιρέεται. At longo tempore poſt venit Ezech. Spanhemius, & notat ad Callimachum pag. 124 [Ac unde ex Herodoto refert Athenæus l. IX p. 400 quod omnia *leporem venentur* feræ, aves, homines.] Locus nempe Herodoti exulat è memoria ejus.

202, 27. Πρὶν ἂν ἀλαφάγῃ.] MS. πρὶν ἀλαφάγῃ.

203, 6. Πεπλασμένας πηλῷ.] Variis locis ad hunc locum in Plinianis Exerc. reſpexit Salmaſius, nunc ut notaret Κάρφεα, nunc aves magnas non nominari, nunc incerta loca eſſe; ſed ubi ponit ipſa hæc verba, exemit paginam ſſſ, nec aliter citat, quam ſolet edi. Qua quanto perfectiorem lectionem exhibet optimus, ſed productam jam ab Th. Gale, MS. περιπεπλασμένας ἐν πηλῷ. quam eo magis compulſus fui iterum proferre, quia in ſcribendo mire videtur aberraviſſe Stephanus, proferens quaſi ex MSS. ſuis περιεκπεπλασμένας πηλῷ, quod poſſet aliquos deducere, quum aliter revera legatur in MSS. Sed auctor dicit egregie nidos eſſe confictos & adaptatos ex cœno, inque eos deferri iſta fruſta, non addens ob quam cauſam, quæ potuit fuiſſe multiplex.

203, 16. Ἐπὶ τοῦ γλῶ.] Ita denique utrumque arreptum eſt, quum forſan poſterius aut non foret clare in eo, quod hi ſcribæ habebant primævum, exemplari ſcriptum, aut prius maculatum. Utique optimus MS. tantum habet ὅπι γλῶ, eandem ita hîc hallucinationem oſtendens, quam habuimus antea. Deinde

inde συλλέγῃ ἔτω τὸ κινν. fine vocula μὲν.

203, 19. Ἐκ τούτου θαυμασιώτερον.] Nihil ex MS. optimo referre poſſum; nihil bene etiam interpretatur Valla, dum primas voces includit Latino *tamen*. Percommodum eſt, quod ex Arch. cod. effert Th. Gale ἔτι τούτων. Ea quæ ſequuntur, citat Salmaſius in Plinianis pag. 365, neque dubitat, hoc modo: τῶν γὰρ αἰγῶν καὶ τῶν τεράτων, quæ copulativa in nulla eſt editione, quum tamen requiratur maxime. Id ſatis mihi fuit hic indicare.

203, 25. Θυμιαμάτων πέρι.] In MS. eſt θωμάτων: ſed in margine etiam vetuſta manus recte adſcripſit θυμάτων, ut 2, 40 λιβανωτὸν καὶ σμύρνης καὶ τῶν ἄλλων θυμάτων.

203, 29. Τριπήχεων οὐκ ἐλάσσονας.] MS. τριπήχεας, οὐκ ἐλάσσονας. Hoc eſt Herodoti.

203, 43. Ἐχεναὶ εἰσι.] MS. ἐχεναὶ εἰσι. Recte; ut in fine hujus capitis ἐξ ἐχάτης Europæ. Nam ἐχεναὶ conveniunt agris & minoribus regionum partibus, ut in Europæ latere occidentali, quod ignorabant niſi parva parte, dicit περὶ ἣν τὴν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὴν πρὸς ἑσπέρην ἐχατιέων. Hinc factæ & hæ ἐχεναὶ.

204, 8. Πολλῷ τοι πλείῃσι.] MS. πολλῷ πλείῃσι tantum.

204, 22. Σαράγγαιον καὶ Θαμανίων.] Cur poſteriori appellationi auferatur litera α, quæ cap. 93 illi inſerta fuit, neſcio. Certe in MS. erat Θαμαναίων, quo etiam declinat varia lectio apud Th. Gale; & his Grotius adſignat originem ex Geneſeos cap. 36 verſ. 41. Sed iſte codex tertium α ignorabat in appellatione priore, quam ſcribebat Σαραγγέων, quod utrumque ἰθυικὸν quia commodum eſt, nequivi contemnere hoc poſterius.

204, 32. Τῆς διεξόδου.] MS. τὴν ἐξόδου. Hæc enim modo requiritur.

205, 6. Καὶ δὴ ὁ νόμος.] Ingeminat copulam MS. καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ νόμος.

205, 14. Ποιέει τάδε.] MS. τοιάδε.

205, 16. Ἀνείρεος τὸ χαλινὸν καὶ ἵππου.] Quum vertiſſet Valla: *ac lora freni equini ad cervices ipſorum alligavit, hominesque dimiſit* (quod miris modis intricatum) Æmil. Portus ſic hæc vertenda monuit: *cum equini freni lora nexuiſſet, circa cervices ipſorum (ea) ligavit*, vel, *Equini freni loris, quæ nexuerat, cervices ipſorum illaqueavit*. Quæ & ipſa, licet ampliora, tamen ſatis imperfecta. Quid enim eſt nexuiſſe lora? Sed & ipſa Herodotea ſunt per nimiam brevitatem nonnihil ambigua. Quid enim poſt cervices illorum circumcinctas fecit? Dimiſiſſe non potuit, niſi & equum freno liberaverit, quod nullo hinc indicio colligas: aut frenum utique diſſecuerit; nec id dicitur. Sed nec ſecum duxiſſe potuit, quia plane dicit auctor καὶ ἀπῆκε. Nihilominus dimiſit omnino & illos & frenum pariter; quod ut clarius intelligas, ſcribe ex MS. καὶ ἀνείρεος περὶ τὸ χαλινὸν καὶ ἵππου, περὶ τοὺς &c. *& annectens (n. nares abſciſas aureſque) circa frenum equi, circumdedit ipſorum cervicibus*. Patet autem ex his illum exuiſſe loro equum, quum non ipſe crudelitatis ſuæ pignora circumgeſtare ſecum voluiſſe videatur; & facile fuit acquirere aliud frenum.

205, 18. Δεικνύσι ἑωυτούς.] MS. liquide δεικνύασι, quod non debuit mutari. Sic & 2, 86. Δεικνύασι τοῖσι κομίσασι παράδειγμα.

205, 25. Τοὺς παῖδας.] Et ſcio quid ſequatur, habet tamen MS. τὸ παῖδα. Unum ſcil. natu maximum, ut mox vocat τῶν παίδων τὸν πρεσβύτατον, & nominatu digniſſimum, quo nominato apparet cæteris non abſtinuiſſe.

205, 48. Ἐξίλεξα ταῦτα.] Id bene convenit antecedenti εἷλον. Nec tamen ita forſan ſcripſit auctor, quum tantum perhibeat optimus MS. ἴλεξα. Id ſane interpretatus fuit Valla, & ſtatim debuit H. Stephanus reprehendere, quum bonos codices non vidiſſet.

206, 23. Τοῦτο λέγεται.] MS. τοῦτο γε λέγεται.

206, 41. Οἰκεομένη.] Denuo MS. οἰκημένη.

207, 2. Ταῦτα Δαναοῦμενον] MS. ταῦτα μὲν Δαναοῦμ. Id optime convenit.

207, 8. Ἐμοὶ μὲν δή.] Ut pateat quo illam trium literarum vocem modo reſtitutam nonnulli depulerint, ecce in hoc loco tantum agnoſcit optimus MS. ἐμοὶ δή. Εἵνεκεν quod mox edidi, ſuppeditavit MS. idem, non ἕνεκα, ut vulgo.

207, 16. Τῷ ἐγὼ ὑποδέξω.] Mire in hoc hærent Valla *cui ego fidem faciam*, Stephanus *cui ego oſtendam* vel *repræſentabo*. Poſterius nimium; prius non explicat præpoſitionem ὑπό. Vallæ autem interpretatio vaga eſt. Portus illi tribuit Latinum *deſignare*. Vix ſcias quo te vertas. Sed bene hinc eripit nos MS. ὑποδέξω, quod eſt creberrimum. Sed & paulo ante ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, ubi vulgo articulus negligitur.

207, 19. Μαιάνδριον.] MS. Μαιάνδριον, ut legiſſe apparet quoque Vallam, & ſic infra perpetuo, etiam cap. 142.

207, 24. Ἐποίεε τάδε.] MS. τοιάδε.

207, 30. Μαντίων ἀπαγορεύσιον.] Dubites merito, an non, ſi Polycrates eo de negotio ad oracula quædam miſerit, an non, inquam, Herodotus id fuerit declaraturus manifeſtius, ut ſolet ſemper: maxime quum in ipſa inſula Samo nullum magni nominis oraculum exſtiterit. Sed veriſſime mutat MS. legens μαντίων, hoc eſt, augurum, & vatum, & aruſpicum, quos haud dubie magno numero circum ſe aluit Polycrates, eoſque facile potuit conſulere, non utique oracula.

207, 38. Ἐπεφημίζετο.] Locum hunc & verbum annotavit Portus, Stephanus in multo diſcurſu Theſauri neglexit. Uter melior? Certe Herodotus non fuit uſus compoſito; cu-

jus fidei pignus eſt optimus ille codex Mediceus exhibens ἐφημίζετο. Vides in Heſychio φημίζεται, μαντεύεται. Sed non omitendus locus Diodori Siculi, unus utramque hanc notam roborans 17, 10. φήμας δέ τισι μάντεων ἢ θεῶν σημείους ἠπορεῖτο.

208, 2. Οἱ Συρηκοσίων γυμνοὶ τύραννοι.] Sic actum eſt in Herodoto. Ubi videbatur ſibi debere eſſe adfluentior, illic mutilando eum contraxit indigne ætas poſterior; ubi judicavit continere, illic aſſuta ei ſunt neſcio quæ, ut in hac pericope vocabulum poſtremum; quippe quod non exſtat in MS. illo probatiſſimo, nec ulla neceſſitas exigit.

208, 32. Ἐπεθύμησε.] Ut cap. 120. Ἐπιθυμῆσαι οὐκ ἔτι τὰ ἐπαγτῷ ταῦτα τίσασθαι. Sic in hac hiſtoria adhibet jam illic hoc tempus. Nihilominus hinc abit codex optimus, probans imperfectum ἐπεθύμει. Unde etiam paulo ante ſuſcepi præſens κλείνῃ pro ἔκλεινε, ut mox repetit ipſe Darius in concilio.

208, 38. Μεγάλῳ τῷ ἰσχύι.] Prima vox huic loco parum venit opportuna. Neque enim Herodotus vult aut poteſt dicere magnam ejus hominis eſſe potentiam, præſertim ſi ex oppoſito comparetur ipſe Perſarum rex, ut fit hoc loco. Immo ille tantum ſpeciatim determinare voluit, ut inde appareret iſtum valere aliquid, nempe vim ejus hanc eſſe, ut mille Perſæ ipſi apparerent ſatellites &c. Ita enim per partes enumerat, quod inertes medio tempore lectores non adſequentes immiſerunt vocabulum μεγάλῳ, quod penitus ab MS. abeſt, & abeſſe debere cenſeo.

209, 20. Εἰ οἱ ἐνδεξαίατο.] Vix intelligo, cur ſic edatur. Certe Portus ſcivit δεξαίατο apud Herodotum dici pro δέξαντο, & in verbo Ἐνδέκεσθαι citat totum hunc locum ita ut particulam οἱ plane omittat. Atqui iſta prorſus eſt lectio codicis optimi, εἰ ἐνδεξαίατο, nec debet aliter legi. Et mox ἔπεα τάδε, non τοιάδε.

209, 49. Οὐκ δὴ κοῖλε ἀπημελημένον.] MS. optimus tantum novit ὄκως δὴ ἀπημελ.

210, 23. Τὴν τύπτωσα ἢ αὐτέων ἑκάστη, φιάλῃ ἢ χρυσῷ σὺν θήκῃ ἐδωρέετο τὸν Δημοκήδεα.] Verba operoſe tractata ab viris doctis, ut oſtenderetur in eo nihil ab ſe intelligi. Inde ſuſtinet in Prolegomenis pag. 173 H. Stephanus producere ad venditandum ὑποκύπτωσα, quaſi in ὑποτύπτωσα nihil ſit niſi ineptum, præſertim ſi quis Vallæ interpretationem ſequatur, quum ſuum iſtud explicare non audeat vel nequeat. Portus in Vallæ quidem verſione ſenſum bonum eſſe ait, ſed Græca verba aliud indicare, & ὑποτύπτειν eſſe ſubverberare, ſuccutere, leviter verberare, quatere verberando, pulſando decutere. Et quo non ille trahere conatur vim verbi ejus, ut exornet ſuum impetum, quo vult ab unaquaque phialæ thecam leviter verberatam & ſuccuſſam, ut exciderent nonnulli aurei, addita magna continentiæ jactantia de neceſſitatis ademptione. Quæ omnia ignorans ante ſe ab his duobus acta eſſe Nob. Grentemeſnilius ei ſuam quoque fiduciam admovit vel in Valla convincendo erroris vel in correctione tentanda. Quorum ut alterum ſucceſſit ei feliciſſime, perinde ut reliquis; ita quis probet tantam libertatem in aliena manu? ut reponatur ὑπεκύπτωσα ἢ αὐτέων ἑκάστη φιάλῃ τε χρυσέῃ σὺν θήκῃ. Longe aliud cogitandum. Primo MS. habet φιάλῃ ἢ χρυσῷ. quod admittendum eſt, quum teſtante documento tam vetere & certo nequeat hinc repelli loquutio tam ſæpe ab hoc ſcriptore uſurpata, prout exempla in promptu poſuit Æm. Portus in lexico. Unde paulo ante confirmatur gemina locutio auctoris, δωρέεται μὲν ὁ Δαρεῖος πεδίον χρυσέων δύο ζεύγεσι. Quod certiſſimum eſt itaque, attingere hanc partem vir doctiſſimus non debuit. Sed nec in cæteris aliquid mutandum eſt, & modo vertendum: *tum unaquæque* pectus *ſubverberans*, vel reverentiæ & honoris regii cauſa, vel lætitiæ ac pietatis, vel denique conſpectu viri extranei *phiala auri cum theca Democedem donavit*. Eſt enim hæc pulcherrima Græci ſermonis ratio, ut verbis, quibus aliqui feciſſe quid in ſe ipſis narrantur, licet ſint modi, ut loquuntur, activi, & hinc requirerent additum quartum caſum, nihil addant, ſed nude tantum ponant, intellectui reliqua committentes. Tale eſt ἀναφέρων vel ἀνενεγκών, quo utitur Dio de Claudio reſipiſcente, & in cujus exemplis longiſſimus eſt Theſaurus Stephani, non addito ἑαυτόν. Tale iſtud σωφρονίσας eleganter illuſtratum in notis Caſauboni ad Theophraſti characterem περὶ ἀδολεσχίας. Tale ἐπαίρων 2, 162. Ὁ δ' Ἄμασις ἐπαέρας ἀπεμαλάϊσε. Id quoque nihil eſt, niſi femora & propinqua natibus membra ſubintelligas. Tale iſtud pulcherrimum ἔχνεαν in lib. 5 cap. 41 de gravida. Tale eſt politum illud ὑποῤῥίψαι apud Lucam in Actis Apoſt. 27: 43. Ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ὑποῤῥίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι. Quod etiam nihil eſt, niſi vel ſe ipſos, vel veſtimenta ſubintelligas. Et ita Τὴν πολύπτωσα.

210, 31. Πολυκράτεϊ ὁμίλησε παλεὶ, ὃς συνέχεε &c.] Ridiculum & miſerabile eſt hoc loco acumen Stephani in emendanda Laurentii interpretatione, *cum Polycrate patre verſatus, quum aſperam ejus iracundiam ferre non poſſet* &c. Quis enim ille Polycrates pater, aut cujus? certe Democedis eſſe nequit, quum iſtum jam ante Herodotus Calliphontem appellaverit. Recte ad amuſſim Valla; cui ut conveniant quoque Græca, deleta vocula ὃς ex auctoritate libri Medicei, qui eam ignorat,

rat, ſcribe omnia: Πολυκρατεῖ ὡμίλησε. Πατρὶ συνεῖχε ἐν τῇ Κρότωνι &c.

210,40. Δυοῖν ταλάντοιν.] MS. δυῶν ταλάντων, ut lib. 4, cap. 1. δυῶν δέοντα τεσσερεσκαίδεκα.

210,45. Καὶ τὸ αὐτὸν ἦν τοῦτον χρόνον.] Vox τοῦτον exulat ab MS.

211,17. Ἐξορκεῖ μιν.] Video annotaſſe Stephanum [ἐξορκέω, ἐξορκίζω & ἐξορκόω, adigo ad jusjurandum, jurisjurandi verba præeo: Secundo uſus eſt Plutarchus dicens &c. Primo Herodotus dicens ἐξορκεῖ μιν, jurejurando eum adſtringit. Sic Demoſthenes ὅταν ἐξορκῇ τὰς γερσίρας.] Etiam Æm. Portus in lexico ex hoc uno loco oſtentat ἐξορκεῖν jurejurando adigere ad aliquid faciendum, quum deinde particulari articulo multa proferat de verbo ἐξορκῶν. Quicquid ſit, ego vero teſtor in optimo libro exſtare ἐξορκοῦσι.

211,19. Ὅσα αἰσχύνην ἐσὶ φέρονλα.] Sic quilibet loqueretur, quod non eſt Herodoti. Elegantiſſime MS. ὅσα ἐς αἰσχύνην ἐσὶ φέρονλα.

211,41. Λέγει δὲ Ἄτοσσα.] MS. ignorat adverſativam. Deinde idem ὅδε νῦν, ἐς Σκύθας, non δή.

212,7. Ἅμα ἑπόμενα τ' εἶπε.] Id certe fieri contigit. Sed non eſt hæc ſcriptio (fatua ſatis per illud geminatum εἶπε) docti Herodoti, cujus manum ſane interioribus ſtudiis politam reſtituit optimus MS. ἅμα τ' ἑπόμενα ἔφα.

212,24. Οὔ τι διαφθαμῶν, πάντως τὰ δίδομ. ἐδέκ.] Sic legunt ac diſtinguunt editiones priores; quod quomodo legerit Valla, difficilis divinatio eſt ex hac verſione: *tanquam fugitivum, ſi cuncta ſibi oblata caperet.* Unde Stephanus mutat nequaquam omnia quæ dabantur percurrit, id eſt, recenſuit, & accepit. ut legatur πάντα ex vet. cod. pro πάντως & διαφθαμῶν accuſative ſumatur, quaſi dicat non percurriſſe numerum, tanquam nihil omittere volentem. Hinc patet jam olim hunc locum varie adminiſtratum fuiſſe, præſertim ſi attendas ex Th. Gale in Arch. codice legi πάντα. Ita in omnem caſum voluta fuit hæc vox; ubi omnino vincere debet ac præferri, quod eſt in MS. Mediceo πάντων. Ἐπιφραμῶν poſſet nunc accipi vicino quodam ſenſu verbi διαπεραιόω, cujus exempla collegit Æm. Portus, unde accipiebam pro offendere, ut caveret reſpectu ullius partis dare offenſam, ſi nempe inſpexiſſet & de diverſis indicaviſſet utrum accipienda an rejicienda.

212,34. Ἅμα δ' αὐτοῖσι.] MS. ἅμα δ' αὐτῇσι, quod ex neſcio quo etiam novit proferre Th. Gale, ut τελήεις ſit fœminini generis, ut 8, 121 τελήεσας τρεῖς, Φοινίσσας, in quo temere hæſerunt. Cæterum hoc loco abuſus fuit ſcriptor Etymologici Magni, in voce Γαῦλος ita exponens: Λέγεται δὲ καὶ τελήεις γαῦλος, ἀφ' ὃ τὸ πλῆσαι δέχεσθαι, ὡς φησὶν Ἡρόδοτος ἐν τῇ τελίτῃ τῶν ἱσοριῶν. Neque enim iſta confuſione utitur hic noſter Herodotus. Et mox προσίχοντες ἢ αὐτῆς, non αὐτῇ, quod vulgo edunt: ut forte ſit diſtinguendum: προσίχοντες ἢ, αὐτῆς τὰ προσθαλάσσια.

213,4. Τῇσι σκυβίλῃσι.] MS. τοῖσι σκυβίλοισι. Sane hæc gemina terminatio earundem vocum in ος & η crebrior fuit, quam nos ſcimus. Et mox προσιόντας, non προσιόντες. Perperam tamen ad hoc verbum dativus caſus refertur ab Valla, quem ſequitur in Lexico Æm. Portus, in verbo Ἐκχρήσῃ interpretans *quomodo vobis conducet hanc injuriam Regi Dario facere*, idque probat in Theſauro Stephanus, quum tamen in Græcis nulla ſit mentio τοῦ *vobis*, ut quæ perſpicue dicunt, quomodo regi Dario placebit tam contumelioſa hic toleraviſſe?

213,10. Ἐπὶ τίνα ἢ ταύτης προστέλλω.] MS. ἐπὶ τίνα ἢ τῆσδε προσ. Mox quoque omiſſa adverſativa τοῦτο λέγοντες. Et deinde ἤγοντο, non ἄγοντο.

213,25. Ἐμπίπτουσι τῇσι νηυσὶ ἐς Ἰηπυγίην.] Nec Græca hæc phraſis bene habet, & multo minus Latina ei reſpondent *ad Japygiam in quaſdam naves inciderunt.* Præclare codici Arch. accedens membrana Medicea legit ἐκπίπτουσι, hoc eſt, navibus ſuis in Japygiam ejecti ſunt, ex curſu, quem tenebant, depulſi per tempeſtates. Paſſim iſte uſus verbi apud hiſtoricos, & nimium frequens, quam ut hic locus tanta vanitate premi debuerit. Sed & denuo noſter 8, 13. Φερόμενοι τῷ πνεύματι, οὐκ εἰδότες, τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας.

213,48. Οἱ μὲν ὡς εἰκὸς, κατ' ἐμπορίην στρεφόμενοι, οἱ δέτινες.] Aut perverſa ſunt hæc verba, aut defecta in Græcis, quæ tamen quam molliſſime integra habuit Valla, aut quaſi integris perfectam interpretationem præbuit. Ego ex membrana priſca notavi nihil. Th. Gale participio στρεφόμενοι præponit οἱ δὲ, additis verbis [Nam id hic deeſt] nulla addita mentione vetuſtorum codicum, an ex ingenio fecerit. Certe nequeunt conjungi κατ' ἐμπορίην στρεφόμενοι, & reſtitui oportebit vel οἱ μὲν, ὡς εἰκὸς, κατ' ἐμπορίην, ἢ στρεφόμενοι, οἱ δέ τινες καὶ, vel οἱ μὲν, ὡς εἰκὸς, κατ' ἐμπορίην, στρεφόμενοι δὲ οἵ τινες, ἢ αὐτῆς &c.

214,1. Συλοσῶν ὁ Αἰακοῦ.] MS. ὁ Αἰάκου, ut & legit Valla, & attulit jam Th. Gale.

214,7. Ἐπεθύμησε τὸ χλανίδιον.] Ut confeſſus ſum, exſtat in MS. Mediceo ἐπιθυμέε, unde recte confeceris ἐπιθυμέε ad mediæ conjugationis notionem paſſivo flexu. Nihil impedit ſequens ἐπιθυμέοντα.

214,14. Ὁ μὲν ὦν Συλοσῶν.] MS. ὁ μὲν δὴ Συλοσῶν.

214,19. Βασιληίη προσελήλυθε εἰς τοῦτον τὸν ἄνδρα.] Ut ſolebant hæc legi, ſed ubi codex optimus me docuit ab Herodoto ſcriptum

fuiſſe ὡς τῶτον, ut antea aperui.

214, 23. Ἀναγγέλλ ταῦτα ἀκ.] MS. ἀγγέλλ. Neque enim in aula Perſica Græci dicebant ἀναγγέλλειν, ſed ἀγγελίας & εἰσαγγελίας.

214, 27. Ἀναβίβηκε δὲ τις ἢ ἀδεὶς κω.] MS. δὲ ἤ τις ἢ ἀδεὶς σκω. Sic plane iterata σ.

214, 28. Ἔχω ὃ χρέω, ὡς εἰπεῖν, ἀδὲν.] Voces illæ ὡς εἰπεῖν ita interpoſitæ vim habent eam, ut extenuent quidem, nihilominus rem aliquatenus veram eſſe fateantur. Id quod nunc Darius negare omnino vult, neque prorſus vel minimum debitum Græco cuiquam agnoſcere. Ad hanc igitur ſententiam quum pertineat iſta loquutio temere huc immixta, optime reſtituo ex MS. omiſſa particula ἔχω ὃ χρέω εἰπεῖν ἀδὲν.

215, 4. Ἐπιλεοπόδων.] Sic dixit in conſilio Perſarum ἐπιλεοπόδιοι ἂν ἀμωμήτως ἔ πλήθεω. Attamen nunc MS. ἐπιλεοπέων.

215, 22. Γέρεα ἐμεωῦτῷ χρέωζ.] Hoc propagatur ab editionibus citerioribus, haud dubie per errorem typorum ex vicinia in proxime ſequentibus huc attrahentium idem tempus, quum Aldus & Camerarius in utraque Hervagiana dederint γεγωνῶζ, quaſi in anteceſſum decerni illud voluerint, priuſquam libertatis dulcedinem acciperent. Omnino id opinor reponendum, etſi ex MS. nihil notaverim & taceat Gale.

215, 33. Τελεσίαρχω.] Ab membrana Medicea nominatur Τελέσαρχω.

216, 16. Ἄξιον δεσμῶ δῆσαι γοργύρης ἡξίωσας.] Hæc quum corrupta ſint, tamen intelligere & explicare voluit Æmil. Portus, quaſi per Atticam & Ionicam ellipſin ita diceretur pro ἐπὶ γοργύρῃ δῆσαι, Latina autem licet apud eum videre. Sed fruſtra omnia. Neceſſario δήσας, ut eſt in MS.

216, 27. Ἔμελλε ὑπολάμψαζ.] Certe non recordor hæc tempora vidiſſe conjuncta: & omnino recte MS. ὑπολάμψωζ, prout paſſim id fit.

216, 30. Παθόντες οἱ Πέρσαι κακῶς προσεμπικρανίεζ &c.] Offendit ad hunc locum Th. Gale, unde notat aliquid vix intelligendum, nempe quum duo poſtrema verba allegaviſſet, [Cod. Arch. πάρω cum Valla.] At nec in Valla id apparet, nec alia in his moleſtia eſt, quam quod male vacuæ manus interpoſuerint adverbium κακῶς, quod teſtor non eſſe in MS. Mediceo, & quantopere in Herodoto verbum παθεῖν poſſit ad miſerias verti, docent πάθεα, quæ toties uſurpat in partem peſſimam. Infra cap. 155 ὡς ὑπὸ σεῦ τάδε ἔπαθον.

216, 42. Πιεζόμενοι ὑ.] MS. πιεζόμενοι ὑ.

216, 45. Τὰς Δαρεῖω οἱ ὑποζέλων ἐνετέλλετο.] Vocula tertia in MS. non apparet; quæ & prorſus videtur male collocata, unde Portus in Lexico hunc locum adducens omittit participium ὑποζέλων, ut voculam οἱ adſerat ſuo verbo.

217, 12. Ἀπεθωύμαζε.] MS. ἐπεθωύμαζε.

217, 25. Ἔρημον ἐοῦσαν ἀνδρῶν.] Sic apparet eum velle notabiliter veritatem paræmiæ antiquæ, & hinc exortæ, patefacere, qua dicebatur ἐκηλὰ Συλοσῶνι ὦ ὄρυχωρύη, prout eſt inter fragmenta Heraclidæ Pontici.

217, 36. Τῷ ἂν ἐβούλετο.] MS. ſine media vocula τῷ ἐβούλετο. Nec tamen delendam eſſe, ſed ab mala manu huc nimis feſtine translatam patebit ex nota ſequente.

218, 3. Ἐλπίζων ἡμίονον τεκεῖν.] MS. ἐλπίζει ἂν ἡμίονον τεκεῖν.

218, 12. Μεγαβύζῳ τότε ὃς.] MS. μεγαβύζῳ ζ ὃς. Quæ duæ literæ pro geminato τότε interdum uſurpantur, ut 2, 111, de Pherone. Τὸν ἀποδεξαθαι μὲν ἀδεμίην ζραλιήν.

218, 31. Ἄλλῳ μὲν γὰ σὺκ.] MS. abſque vocula γὰρ, qua hic locus bene poteſt carere, ἄλλῳ μὲν σὺκ. Tum δυναλὸς εἶναι, non δυναλὸν, quod aureum eſt Herodoto in illis nominativis mire laſcivienti. Sed & αὐτοχειρίην nunc ſuppedito ex eodem codice, ubi inepte nonnulla alia adferebantur, unde & verſionem concinnavi.

219, 2. Τί δ' ὦ μάταιε.] MS. τί ὦ μάταιε, & modo dedi ex eodem πολιορκεομένης, non πολιορκόμενος.

219, 15. Ταύτῃ χιλίης.] Recte MS. ταύτης, nam de militum parte agitur, non de loco.

219, 41. Τὰ πεπόνθεε.] MS. ſimpliciter & integre, perinde ut Anglici apud Th. Gale, τὰ ἐπεπόνθεε. Deinde ἐπεί τε ὃ ἀδεὶς cum particula adverſativa, quæ vulgo negligitur.

220, 23. Στρατάρχης.] MS. ζραταάρχης, & deinde ἐν τῇ ἑωυτῦ τάξι, non τάξει. Quod quum reſtituam ex ſcriptis libris, tum ride negligentiam, quæ hoc loco invexit in editiones Διὸς Βήλε τὸ ἱερὸν, ubi Aldus & Camerarius perhibent rectiſſime ἱρὸν, quod reponendum.

220, 46. Γυναῖκας ἐς Βαβυλῶνα κατιζάναι &c.] Locus hic videtur peſſime ab vario lectorum genere exceptus fuiſſe, etſi in editionibus vulgatis mire mentiatur ſanitatem. Vel vocem γυναῖκας toties in tam brevi multiplicare an id eſt Herodoti? Certe alium novimus. Jam vero iſtud ὁσασδὴ plane non conſpicitur in nobili iſto Mediceo, quod certum eſt documentum eam vocem ab perito Herodotei ſtyli viro ex alio loco ſublectam eſſe, ut hoc, quidquid eſſet non ſine veri ſpecie ſanaret, quæ bis in hoc libro adhibita obverſabatur hinc menti ejus. Quin etiam in verbis quæ citavi, idem codex MS. non legit γυναῖκας, ſed γυναῖκα, omnia huc dirigentia, ut varietatem in his ab Herodoto adhibitam & malevole ſuppreſſam per veſtigia tamen quædam oſtenderet. Videtur enim ſic proceſſiſſe manus ejus: Ἐπέταξε τοῖσι περιοίκοις ἔθνεζι γύναια ἐς Βαβυλῶνα καλιζάναι, ἑκάζοις ἐπιτάζων,

τάσων, ὥστε τέλος μυριάδων τὸ κεφαλαίωμα τῶν γυναικῶν συνῆλθε. Dicit nempe Herodotus edicto injunxisse vicinis circa gentibus, ut magnam istam urbem mulieribus instruerent, ita singulis describens, ut quinquaginta millium summa fœminarum convenerit.

221, 6. Πολλάκις ἤ Δαρεῖον λέγεται.] Nomen proprium in MS. non est, & potest abesse.

221, 12. Ἄλλα πολλὰ ἀπέδωκε.] MS. ἐπέδωκε, quod vult mens Herodoti.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum quartum HERODOTI.

222, 23. Ἀμέλγυσι.] MS. ἀμέλγωσι.

223, 5. Περισήσαντες καλὰ τὰ ἀγγήια τὰς τυφλὰς.] Hunc plebeji Græculi sermonem fore nullus ignorat. At Herodotus verborum exquisitior non ita scripserat, sed indicante vetere membrana περισίξαντες, tanquam acutis quibusdam ex ferro aut spina vinculis coërcuerint eos manere circa ista vasa, unde Latinæ versioni datum est verbum *compungentes*. Sed videtur latere aliquid seu commune in scriptura vetere, sed proprium Herodoteæ, in qua jam bis occurrit σίχειν pro σείχειν. Unde producit & exponit Hesychius περισίξαι, περικυκλῶσαι, περιελθεῖν, περιελάσαι, ὅπου & σίχειν. Id deseritur ab nostris, & universa ea vel significatio vel explicatio ignota est Stephano & aliis, attamen vera, & ideo neglecta, quoniam utique volunt scribi περισείχειν & περισείξαι, unde idem Stephanus in verbo Στείχω adducit ex Homeri Odyss. δ. Τρεῖς ἤ περισείξας κοῖλον λόχον ἀμφαφόωσα. Et tamen idem rursus in Indice [Περισήκω idem quod περιέλσαμαι circumsto: unde participium περισηξάντες quod exponitur etiam circumpositi.] Sed optime se exhibet Herodotus 4, 202. Τῶν δὲ σφι γυναικῶν τὰς μαζὰς ἀποταμοῦσα περιέσιξε ἐς τάτοισι τὸ τεῖχος. Itaque quum verba Hesychii in suis quoque notaverit Suidas, apparet, quam malevolens sit ille genius, à quo nuper illis Cantabrigiæ subnotatum sit [Malim περισᾶξαι] Porro quod Herodotus dicit ἀπαρύσαντες, non interpreter *delibatur*, quod violente huc trahitur, sed *exantlatur*, quod proprium quodammodo illic esse docet vel Plautinum *sæpe exantlavit merum scitissime*, vel Ennianum *materno sanguine exantlando patrem ulcisci*. Non pertinet huc σίζειν.

223, 6. Ἡγέονῦ εἶναι.] MS. ἡγεῦνῦ. Deinde MS. ἡνλεῦλο αὐτοῖσι καλεῦσι, non τοῖσι.

223, 16. Ἀνλικαλιζόμυοι.] Portus id habere potest Ionicum pro communi ἀνλικαλιζόμενον, idque pro ἀνλικαθιζόμενον. Debuisset igitur monstrare locum, in quo absconderetur ἀνλικαλιζόμυον. Vix enim dixeris esse Græcum, unde in principio libri 5 dicit ἀνλικαλιζόμυοι, ubi etiam est ἀνλιζομένων. Mediceus codex egregie ἀνλικαλιδόμυοι omissa litera.

223, 20. Αὐτοί τε ἐλάσσονες κινδυνόμυοι γινόμεθα.] Voces istæ αὐτοί τε in MS. non exstant. Nec certe quidquam præter sonum nudum adferunt, quum utraque periodus ad eandem partem & partis actiones pertineat, & ideo hæ voces non habeant aliquod oppositum, ubi solent adhiberi. Est autem hic locus, in quo dicitur ἐς αὐτῶν Scytharum, sive sciverit nomen & innotescere noluerit, sive ignoraverit, ἔλεξε τάδε, plane geminus illi Polybiano in Legat. 46 Ὅτε καὶ τις ἐκκαλεσάμενος &c. quod tam commode interpretatus est Casaubonus. Sed non est mirum malle multos ineptire.

223, 30. Ἐκπλαγήτες ὅπῃ τῷ γνωμένῳ.] Præpositio ὅπῃ abest ab optimo codice, in quo vides Herodotum ex 1, 116 τάτοις ἐκπλαγείς. In eodem mox etiam recurrit ἐξελαυνόμενοι constanti scripturæ modo, ut in præcedentibus patuit.

223, 33. Τρόπῳ τοιῷδε.] MS. τοιάτῳ.

224, 5. Ἐπελθόντι καθοσθῆναι.] Habes in his exemplum ejus, quod ait in Thesauro Stephanus, quum dedisset exempla compositi καταστέννυμι, adjungens [Item καθοσθῆναι exstinctum esse tanquam à καθοσθῆμι, sicut ἀπέσθην tanquam ab ἀποσθῆμι.] Sic infeliciter id relinquens, ut nullam ei auctoritatem commodet. An igitur vel ipse vel alii, unde exscripsit, ad hoc Herodoti specimen respexerunt? Exstat hîc sane, quod negari nequit. Sed tamen ratio illis debuit adesse. Nam quum hîc non antecesserit vox πῦρ, sed tantum dictum sit χρυσὸν καιόμενος & χρυσὸν καιόμενον, dubitare primo de istius verbi καίομαι termino significationis pandendæ oporteat, utrum ad flammæ ejectionem usque, an tantum ad ignitum tactum, & hinc etiam alterius verbi καθοσθῆναι non solum de modo, sed enimvero etiam de fide ambigere debeas. Ego sane non tantum dubito, sed libens concedo optimæ membranæ, quæ testatur Herodotum scripsisse καθοσθῆναι, quod constat maximi, immo majoris, quam ut à nobis definiri possit, usus in Græca literatura esse.

224, 16.

224, 16. Οὕτω λέγωζι.] MS. ὧδε.

224, 49. Νεμομένας ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ ἀφανισθῶσι.] MS. χρόνῳ, quod ex utroque Anglicano profert etiam Th. Gale: & sic tacens noluit fateri hanc lectionem videri quoque agnoviſſe Vallam. At is hinc vertit *interea*; ſed enim ille tam miris modis Græca compoſuit, ut efficeret iſtam ſententiam *equas ejus à curru paſcentes divina quadam ſorte motas*, quaſi rem ita concepiſſet ita eveniſſe; ut non eas Hercules dormituriens videatur potius jugo exſolviſſe, ſed alligatas currui ſic paſtum miſiſſet. Hoc reliqui quidem illi; ſed haud dubium mihi prius videtur & veriſſimum iſtud χρόνῳ cum tali ſenſu, ut patet ex illis quæ ſtatim ſequuntur.

225, 9. Πλὴν ἢ οἱ μιχθῶσι.] Quanquam ſic loquutus etiam fuerit in capite primo hujus libri, tamen ejecto ἢ nunc præbet, MS. πλὴν οἱ μιχθῶσι. Habet utrumque.

225, 33. Ζωστῆρα ἔχοντα ἐπ' ἄκρης τῆς συμβολῆς φιάλῃ χρυσέῃ.] Forte erat fibula phialam aliquo modo repræſentans, ſubnotat ad has voces Rev. Brauwnius in Veſtitu ſacerd. Hebr. 2, 3. At eam non ita exprimeret Herodotus. Dum enim agnoſcit συμβολῶ, certe agnoſcit in extremitatibus aliquid fuiſſe ad connectendum: fibula id fuerit, an globulus, an quid aliud, noſtrum non eſt eligere. Sed in omnibus baltheis tale quid fuit. Jam vero in Scytharum baltheis intelligit Herodotus præter talem nectendi machinulam fuiſſe adhærentem phialam ad hauriendum ſubito paratam.

225, 39. Δύο μὲν οἱ τῶν παίδων.] MS. δύο μὲν τῶν παίδ.

225, 43. Τὸν δὲ νεώτερον.] Ut ſæpe comparativum loco ſuperlativi. MS. tamen νεώταλον. Et ſane quum paulo ante dixerit Σκύθην δὲ νεωτάτῳ, cur placuit aliis ab Herodoto abire?

225, 47. Ἔτι δὲ ἐς τόδε.] Particula δὲ nec tolerari hìc poteſt, nec habetur in MS. Sed ſequentia mire obſcurata ſunt per editiones. Nam quum Aldus & duæ deinceps Hervagianæ protuliſſent Τὸν δὴ μοῦνον μηχανᾶσθαι τὴν μητέρα Σκύθῃσι, ſtatim Stephanus edere ſuſtinuit Τὸ δὴ μοῦνον, non admonito lectore, quum id tanto commodius facere potuiſſet, quia quartum verbum in margine notat χρ. μηχανήσασθαι. Id omne ſic molitus fuiſſe videtur Stephanus ex interpretatione Vallæ *& id ſolum Scythæ matrem excogitaſſe*, ubi apparet neutrum & aoriſtum; ſed in extremis vehementer diſcedit ab Græcis, in quibus quare non etiam mutaverunt τὴν μητέρα Σκύθας? Fœdum prorſus univerſum, & quod ita retinui, ſed nequaquam aſſentiens; immo contra decernens debere retineri maſculinum, etiam teſtans μηχανᾶσθαι eſſe in MS. Mediceo, & fatuam eſſe verſionem opinans de matre Scythæ. Dicit enim ſimpliciter Herodotus, *& ſolum effeciſſe matrem Scytham*, vel ut ſolus eſſet Scytha & tantæ potentiæ princeps, artificio matris acciditſe. Res clariſſima.

226, 5. Πολέμῳ πιεσθέντας.] MS. more ſueto πιεσθέντας. & deinde πολαμὸν Ἀρέξω, non Ἀρέξεα.

226, 14. Μηδὲ περὶ πολλοῦ δεόμενον κινδυνεύειν.] MS. δεόμενα. Et indulſi MSto, etſi locus alioquin ſatis intricatus ita reddatur aut reddi videatur intricatior; ſi interpretes quis ſequatur, qui ſtulte δεόμενον interpretantur *oportere*, ac ſi idem foret τῷ δέον: deinde neſcio unde apponant aliam lectionem περὶ πολλοῦ, quod in nullo MSto reor exſtare. Ego autem facilius inſpexero verba & manum Herodoti, quam ſententiam. Habet nempe primo id Herodotus, ut jucunde ludat in neutro plurali, ubi ſingularis poterat ſatisfacere, ut δῆλα, δεύτερα, τελευτᾶ &c. Hinc etiam hoc loco rejici non potuit iſta mutatio, ſed admitti pro Herodotea. Nempe vocem μηδὲ ita ponit, ut divelli debeat, perinde ut apud Latinos *neque*. Hinc igitur ſcribo μηδὲ περὶ πολλοῦ δεόμενα κινδυνεύειν *& magnopere petentia non periclitari bello* &c. Ita enim loquutus fuit 1, 207. Ἤδη ὦν γνώμῃ ἔχω περὶ ἧς περιμάλα τὰ ἔμπαλιν ἢ ἔτοι. Agnoſcis neutrum plurale τὰ, quum poſſet τἀ. Hoc primum. Nodoſius eſt illud πρῆγμα εἴη, quod idcirco illi, qui hanc loquutionem (eſt enim quoque Herodotea) illuſtrare voluerunt, ita per alia loca producunt, ut hunc negligant. Vide in pagina 734 circa finem in Indiculo Ioniſmorum Gallicorum ſive Ionicorum Galliciſmorum: etiam Portum in Lexico; noluit allidi ad hunc ſcopulum. Peſſima vero eſt interpretatio Vallæ, ubi ἀπαλλάσσεσθαι reddit *abſtinendum bello*, quod eſt ἀπέχεσθαι. Quid autem eſt *nec oportere adverſus multos pugnando adire periculum?* An igitur hic populus fatuos facit omnes, qui adverſus multos pugnaverunt? Num poteſt talis ſententia concipi, & quidem circa Aſiam? Italicus interpres Vallam partim ſecutus, partim furens ait: *parea di non tentare la battaglia con tanta moltitudine, ma di abandonare il paeſe conducendo via quello che portare ſi poteſſe.* Verba volunt excedere primarium eſſe, & jam pridem rogare non periclitari bello.

226, 19. Τὴν χώρην περιδιδόντας.] MS. παραδόντας.

226, 41. Ἐς ὃ ἐσέβαλον.] MS. ἐς ὃ ἐσέβ. Sic quoque enim ſolet Herodotus. Cap. 30. Ἐς ὃ ἂν χῶροι αἱ ἵπποι ἐν γαστρὶ.

226, 44. Γαυδέων δ' ὑπεροικέειν.] Adverſativa non apparet in MS.

227, 11. Οὐδενὸς γώου ὑποδεέστερον.] Recte MS. γώου, ubi denuo vides articulum τὸ non præponi ab auctore, ut notavi ſub numeris 3, 25, & eſſe illum eundem accuſativum, qui Pla-

placet auctori in voce μέγεθος, 78, 28.

227, 21. Προσηκοντας τῷ νεκρῷ.] Locum hunc deſcripſit Origenes lib. 2 contra Celſum, ubi videbis citari τῷ νέκυι & alias diſcrepantias non agnitas noſtris exemplaribus.

227, 27. Ἀφανισθῆναι τοδάτερον.] Poſterior vox non legitur in MS. Sed & in illis vicinis Ἀρισέω & Προκοννησίε poſteriores duas idem non agnoſcit, quas forſan nec in exemplari ſuo habuit Valla, unde in interpretatione omiſit: & ſane tum in principio relationis hujus, tum in inſcriptione ſtatuæ ſic patriam oſtentari ſufficit. Itaque poſteriora iſta expuli. Prius ſuo loco retinui, quia forſan nemo cenſuerit deleri, & per iſtud præmiſſum τὸ prorſus crediderint omnes Herodoti eſſe, ut ſolet. Attamen non dixit jam Herodotus primam vicem poſſe appellari ἀφανισμὸν, nec ipſe ſic appellat. Alia eſt ratio ejus, quod mox ſequitur ex appellatione ſeu aliorum hominum, ſeu Metapontinorum, certe non ſua.

227, 33. Μεταποντῖνοι γάρ φασι.] Vocula γὰρ etiam non eſt in MS.

227, 46. Ἔσησε ἀνδριὰς.] MS. ἔσηκε. Sed ſcito eſſe cacoëthes mutationis ex editionibus Stephani, quum Aldus & Hervagianæ non aliter habeant, quam ut nunc ex MS. repoſui. Rem incredibilem!

228, 6. Οὐδὲ γὰρ ἀδὲ Ἀρισέης.] Oratio hæc, non minus, quam hiſtoria quam tractat, fando inaudita, & exempli nullius. Quis enim unquam ter geminavit negativam, ut hîc fit? Non quod id contigiſſe negem, ſed ut per eandem vocem iſta tertiatio confieret, ut jam vides ἀδὲ γὰρ ἀδὲ Ἀρισέης —— ἀδὲ ἔτος &c. Certe exſtant tam intentæ negationes 6, 11 & 8, 77 & alibi, ſed diverſis vocibus. Itaque quum id ſit enorme, noli opinari hujus augmenti exemplum nunc ab Herodoto datum fuiſſe, ſed ejus corruptoribus. Optimus enim MS. habet ἀδενὸς γὰρ ἀδὲ Ἀρισέης, non ut ad ſequentia id conferatur, ſed per ſe ut conſtet ſubintellecto tantum ac repleto ex præcedentibus αὐτόπλεω ἐδύνατο πυθέσθαι. Itaque vertenda omnia, *Ex nemine enim intelligere potui, qui diceret ſe noſſe, quia ipſe vidiſſet. Quippe neque ex tali ullo Ariſteas, cujus paulo ante feci mentionem. Neque etiam iſte in illis carminibus ait ſe progreſſum eſſe ultra Iſſedonas.* Ut appareat Herodotum diſtinguere rationes loquendi αὐτόπλεω πυθόμενον λέγειν, & ἀκοῇ πυθόμενον λέγειν: etſi revera qui per αὐτόπτην aliqua relata narrat, is narret quæ ἀκοῇ acceperit: quaſi ἀκοῇ λέγειν ſit proximum fabulis, etſi queat multa vera continere, ut de ſe modo intelligi vult auctor. Ariſteas apud Iſſedonas fuit, ex his potuit aliquis αὐτόπτης fuiſſe, qui rumorem iſtum inter ſuos ſparſerit. At Herodotus non fuit inter Iſſedonas, & idcirco narrabit omnia ἀκοῇ. Sed quid agimus? an credibile eſt ſic corrumpi auctores? Οὐδενὸς eſt antiqua lectio, quam videre potes in Aldo, & Hervagianis: mutilarunt Stephaninæ.

228, 10. Ἔλεγε ἀκοῇ.] Vox ultima non eſt in MS. Mediceo, prout de Arch. teſtatur Th. Gale & de Valla: ut omnino nullum ibi mereatur locum, & res ipſa id clamet.

228, 20. Καὶ σκόροδα.] MS. exquiſitius σκόρδα.

228, 27. Πρὸς ἑωυτέρω δὲ Βορυσθένεος.] MS. πρὸς ἑωυτέρης. Id jam probum Herodoti fecit frequentia in ſuperioribus & varietatis deſiderium. Cujus ſpecimen pariter alterum ponere compellor, ut quum nunc dici videamus Βορυσθενεῖται & Βορυσθενειτέων, & ſic cap. 70 & ſeqq. quater aut quinquies, tamen cap. 53 dicuntur Βορυσθενῖται etiam ex cauſa varietatis Herodoto obortum; at Holſtenius ad Stephanum pag. 71 putat perperam ſic ſcribi.

228, 45. Ὑλὴ δ' ἐνδρέων ἡ πᾶσα αὕτη γῆ πλὴν τῆ Τλαίης.] Fero ſane, tanquam Τλαίη proprie ſit regio nominis ſui, idque ei inditum ſit ab lingua Græca, & ipſe noſter cap. 76 infra de Anacharſi, καταδὺς ἐς τὴν καλεομένην Τλαίην· ἡ δὲ ἐστὶ μὲν παρὰ τὸν Ἀλιακμῶνα Δρόμον, τυγχάνει δὲ πᾶσα ἐοῦσα δενδρέων παντοίων πλέη. Et hinc omnia vicina ſicut appellationem iſtam reſpuunt, ita rebus quoque probant diverſam ſuam faciem eſſe, nec quidquam provenire ſilvarum. Sed ſodes an iſta exceptio Hylææ non eſt vana & inanis, quum ipſa appellatio ſemper teſtetur, qualis ſit, nec paſcua Scythica deſiderant ſilvas? Res mira ſatis. Quid tamen? Optimus MS. hîc tantum agnoſcit Ὑλὴ δ' ἐνδρέων ἡ πᾶσα αὕτη τῆ Τλαίης. quaſi Hylæa quidem dicatur univerſa regio, & iſta Nomadum ſimiliter contineatur: ſed tamen continue incipiat ſui eſſe diſſimilis, ubi acceſſeris ad paſcua Nomadum, quæ etiam comprehendantur in appellatione Hylææ.

229, 4. Κατήκουσι δ' ἔτοι.] MS. κατοικῶσι.

229, 7. Λίμνης τῆ Μαιήτιδος.] Sicut de codice Arch. teſtatur Th. Gale, ita etiam Mediceus MS. Μαιώτιδος, & in eo notavi diſerte etiam infra ſibi conſtantem eſſe.

229, 16. Νέμονται τὰ πρὸς βορέην.] MS. τὸ πρὸς.

229, 32. Ἐπειδὰν δ'.] MS. ἐπεὰν δ'.

229, 34. Καὶ ὁ κύων ἕπεται.] An igitur id aliud, quam ἕτοιμός ἐστι ἡ κύων? Certe ille qui ἕτοιμος, ἕπεται, & ſine flagro adeſt. Sed & ἕτοιμος & qui ἕπεται, nihil juvat, niſi etiam ultra aliquid emoliatur. Hinc clarius lucere debet ratio haud dubie pulchra venationis: cujus quæ tandem erit felicitas, ſi ipſe venator tantum equo feram perſequatur, cane ſic demum comitante? Non igitur illi ſunt canes ὠκύποδες, qui equum non niſi comitantur; ut taceam in Græcis dici eum ſequi. Sed nec Scythæ tam ſtulti ſunt, ut tale

canum genus alant, nec Herodotus tam delirus, ut ita ſcriberet. Eſt enim odentium iniquitas. At priſcam veramque lectionem reſtituo ex MS. ᾗ ὁ κύων ἔχει), ſive id velis interpretari *& canis corripit*, ſive *& canis proxime veſtigiis feræ inhæret*. Nempe ſimul venator equum aſcendit, ſimul canis jam captam feram corripit. Ita felix venationis eventus apparet, & dignus narratu.

230, 3. Τοῦτο ᾗ ᾗ λείχει.] MS. τοῦτο ᾗ ᾗ λείχει omiſſa adverſativa, quæ non deſideratur. Et ſtatim ὁ γάρ τι ποδαῖαι νομαὶ αὐτόθι, non ὁ γάρ τοι, prout alibi exquiſitum iſtum uſum voculæ ι in Herodoto probavimus.

230, 4. Ὅς ἂν καταφύγῃ.] Hic locus eſt, in quo vere elegantem & proprium characterem Herodoto reſtituimus integrum, quem aut ſemirutum vix ſervant aut plane delent alii codices. Sed exſpectanda erat inquiſitio & exploranda cuſtodia fideliſſimæ membranæ, quæ nunc legit ὅς ἂν καταφύγων καταφύγῃ. Cujus ſuaviſſimæ copiæ ſuæ exemplum ſimile auctor præbuit cap. 29. Ὡς δὲ ἐρημωθὲν ἐν τοῖσι θερμοῖσι ταχὺ πληγίγνεται τὰ κέρεα· ἐν δὲ τοῖσι ἰχυροῖσι ψύχεσι ἢ ὁ φύειν κέρεα τὰ πρῶτα ἀρχόμενα, ἢ φύοντα φύειν μόγις. Potuit ex his ſecure omittere illud φύοντα, quod ſponte ſatis ſubintelligeretur. Itaque & Euſtathius hunc Herodoti locum laudans ad Odyſſ. Δ v. 85 eam vocem in nullo putavit habendam numero, & plane omiſit, ut videlicet inde diſceremus eum in pleriſque citationibus ſuo uſum eſſe arbitrio. Præterea video eum locum ab interpretibus converti *at in vehementibus frigoribus aut non oriuntur ſtatim pecoribus cornua, aut ſi oriuntur, vix oriuntur*. In quibus nullam explico illam contrarietatem, de qua iſtic agit Herodotus; certe enim quæ vix oriuntur, eadem illa ſunt, quæ non ſtatim oriuntur, ut potius paria illa dici debeant, quam contraria. At pleniſſimo ſenſu ſtatuebat Herodotus ad expoſitionem Homeri in vehementibus frigoribus omnino non naſci pecoribus cornua, aut naſcentia nihilominus, vix naſci. Tale eſt 1, 67. Καλυπτέρλεροι τῷ πολέμῳ ἐγεγόνεσαν τρόπῳ τοιῷδε γινόμενοι. Infra hoc libro c. 46 Φερέοικοι ἐόντες πάντες ἕωσι ἱπποδρόμοι. 2, 7. Ἐσὶ δὲ ἡ Αἴγυπτος ἔσχατα πασέων τῶν ἐμοὶ τῆς γνώμης. Tale in hoc ipſo libro c. 36. Περὶ Ἀβάριος δὲ λέγω λέγων, ὡς τὸ οἰκὸν μεγέφερες. Apud Sophoclem ſic habes in Oedipo Tyr. 1390 βλασσῶσα ὅπως ἔβλασε. Oed. Col. 1097 ἔχων ἔχεις. Hæc nos ad teſtandam fidem codicis Medicei; ſed ſcire oportet vitium omne hic admiſſum debere imputari ſoli editioni Henr. Stephani anni 1592, quæ prima omiſit, quum Aldina & Camerariana & Hervagiana ſancte exhibeant. Hinc quoque judicium fieri debet laboris, quem Herodoto Thomas Gale impendit, qui ſequens defectam Stephani editionem & citans vitioſe ὅς ἂν καταφ. notat in cod. Arch. fuiſſe ὅς ἂν φεύγων καταφύγῃ, quod vix credo.

230, 16. Ἀργιππαῖοι.] Nihil diverſum in eo nomine notavi ex membrana, quam inſpexi. Attamen quoniam appellationes omnes, quæ occurrunt apud alios ſcriptores, ut Arimphæi, Aremphæi, Ὀργεμπαῖοι, habent literam *m*, Salmaſius fuit ita circumactus, ut crediderit ſcribendum apud Herodotum Ἀργιμπαῖοι, ut fatetur in Plinianis pag. 209. Ante eum Turnebus in notis ad Ciceronem de Fato pag. 64 ex Mela Arymphæi, prout etiam agnovit Grotius ad Marcianum Capellam pag. 214. His Th. Gale ex cod. Arch. Ὀργιεμπαῖοι, mira Voſſii revolutione in Appendice, ut erat inſtabilis. Sed unus omnia Mediceus.

230, 24. Τῶν φαλακρῶν.] Aldus hanc poſtremam vocem inchoavit litera majuſcula Φ, quaſi foret appellativa; in vicinis vero facit parvam. Camerarius etiam in hoc loco extenuavit. Stephanus denuo in grandem formam conjecit, quod ſequitur & Jungermannus & Th. Gale. A quibus merito diſcedo; nec enim fuit hæc eorum appellatio, ſed nota genitiva, ab reliquis diſtinguens.

230, 26. Οὐδείς σφεα ὑπερβαίνει.] Præmiſit ſane ἔρεα. & ſic tamen MS. habet σφέας ὑπερβαίνει. Ita quidem in cap. 33 quum dixiſſet τὰ ἱερὰ ἐνδεδυμένα, pergit ſcribere τὰς πλησιοχώρας ἀποσκήπτειν, κελεύοντας μεταπέμπειν σφέας ἀπ' ἑαυτῶν ἐς ἄλλο ἔθνος. Ubi σφέας tam poteſt reſpicere *ἱερὰ*, quam ipſos vicinos.

230, 28. Αἰγίποδας ἄνδρας.] Quod miror, MS. habet ἱπποβάτας ἄνδρας, ut cap. 170 occurrunt in Africa τεθελιπποβάται.

230, 30. Ἀνθρώπους εἶναι.] Nec hoc loco εἶναι, nec inferius ἀτρεκέως ab MS. confirmatur. Et ſane quod ad prius, opinor expelli rectiſſime, ut ab Herodoto non ſcriptum. Nam ſic intelligimus eorundem montium partem quoque incoli ab his hominibus, alias videntur plane ultra vel trans montes eſſe. Quod ad poſterius, etiam ratio evincit. Quum ſic quoque in fine capitis 26 de iiſdem Iſſedonibus hactenus tantum concludat: γινώσκουσι μὲν δὴ ᾗ ἔτοι, perinde ut hoc loco ſolum iſtud verbum ſimiliter adhibuit. Utique multum foret, ſi Herodotus ſuo periculo ſic adſeverare auderet. Imo etiam Gale teſtatur de MS. Arch. ἀτρεκὲς, quæ varietas docet ſubditivum eſſe.

231, 2. Γρύπας εἶναι.] Etiam hinc verbum ſubſtantivum debet faceſſere, ſi credimus MSto, utpote ubi intelligitur οἰκέειν.

231, 24. Ὡς ᾗ ᾗ ὧν σεισμὸς.] MS. ὡς ᾗ ὧν σεισμὸς. Deinde pro illis ὡς τέρεα θωυμάζεται MS. tantum habet τέρεα νενόμισαι.

231, 30. Τὸ γὰρ τῶν βοῶν τοιαῦτα ὁ φύσις κέρεα.] Locus miſerabilem in modum interpolatus. Volunt enim Herodotum hoc loco di-

dicere omnino cornua bovino generi illic non ſuccreſcere, idque propter vicinum ſeptentrionem & magna frigora. Quod ſi tam directe abrupteque id jam negavit, cur in ea pronunciatione non perſtat, & in ſequentibus ſtatim tantummodo maluit dicere, ἐν ᾗ τοῖσι ἰχνυοῖσι ψύχεσι ἡ ἐς φύειν κέρεα τὰ κλήνεα ἀρχέω, & ſic perſeverare in firma generalique negatione, quam potius mollire deinceps adjungendo ἢ φύονία φύειν μόγις? hoc eſt, ut poſtquam pernegaſſet fieri aliquidpiam, atque adeo iteraviſſet quoque eandem negationem, ſtatim tamen fateretur & fieri & fieri poſſe. Nam & qui dicit vix naſci, utique tamen confitetur naſci, etſi raro, etſi tarde, utique tamen contingere interdum; & Herodotum id non ſcribere ſine experientia certiſſime perſuadeor, ſive ipſe viderit illinc locorum cornutum aliquo modo bovem, ſive eos inveniri interdum adſeveraverint ei accolæ. Pereant, qui tantam inſulſitatem Herodoto inferre ſuſtinuerunt. Quid igitur? Nempe ait H. Stephanus in Theſauro [κόλος, mutilus, truncatus, curtus, mancus, ut κόλος βοῦς apud Euſtathium ὁ κεκολοσμένος τὰ κέρατα: qua ſignif. B. ex Herodoto affert κόλον γένος τῶν βοῶν, id eſt, κολοβόν, mutilum, hoc eſt ἄκερον] Hæc nec unde odorari potuerit Budæus capio, (nam ab Aldo editiones omnes conveniunt in iſtud τοκαθόλα) nec quemadmodum quum id jam in mundo eſſet, editores, alioquin docti viri, potuerint eſſe tam ſordidi, ut id voluerint contemnere & tam perverſam Herodoto mentem impingere. Perfecte enim in optimo exemplari MS. legebam δοκέει δέ μοι καὶ τὸ γένος τῶν βοῶν τὸ κόλον λέγεται ταῦτα. Videndus Suidas in Κόλον, qui recte illuſtrat.

231, 32. Καὶ Ὀμήρου ἔπος.] Particula καὶ non eſt in MS. nec ullum ejus momentum eſt, unde nec Valla expreſſit. Quod autem antecedentia edidi μαρτυρέει δέ μοι τῇ γνώμῃ, ubi vulgo edunt leguntque μοι, cauſam probavi ſub numeris 35, 42.

231, 44. Ἐκ καλάμης τευ.] Vox illa τείχεα μοῦνος non eſt in MS. ſed nec habet Aldus, nec Hervagianæ. An non patet nimis anxie inculcatam ab Stephano? Illi igitur reddidi.

231, 46. Προσίῃ ἡ ὥρη.] MS. προσῇ ἡ ὥρη.

232, 9. Ἀοίκητα.] Id ex pluribus locis Herodoti vulgo firmatur. Sed nunc quidem optimus MS. ἀνοίκητα.

232, 14. Οὔτε κατὰ Σκύθας λέγεται ἐόν.] Solœcum id eſt, ac multo minus Herodoti: ſed ab mala manu compoſitum, quaſi æque opportunum ultima vox hic locum haberet ac paulo infra. Quin non eſt in MS. illa ἐόν, quod ſatis fidei ad eam eradendam, quum temere per oculi fraudem ab ſcriptore ſit repetita ex mox ſequente verſu.

232, 17. Ὡς καὶ περὶ τῶν μυν.] Particula καὶ non eſt in MS.

232, 20. Πολλῷ δὲ ἔτι πλείους.] MS. πολλῷ δὴ πλείους.

232, 21. Ἱρὰ ἐνδεδυμένα.] Quum Valla interpretetur, *ſacra alligata*, patet cuique eum legiſſe ἐνδεδεμένα. Itaque ſic exhibebant etiam primæ editiones, ut apud Aldum & Hervagium. Quis hæc mutaverit, ignoro, niſi quod in editione Stephani 1592 video in contextum aſſumi id quod nunc citavi, & alterum ἐνδεδεμένα rejectum in marginem. Salmaſius itaque retinet ἐνδεδυμένα, idque explicans vocibus ab antiquitate petitis, nunc Pauſania, nunc Servio præbente vocat *ſtipula triticea involutas*, *innexas ſtipula frumenti*, *occultatas in faſcibus ſtipularum*, item *obvolutas & obtectas*, in Plinianis pag. 208. Et tamen modo ad hos Hyperboreos & iſta ſacra accedens quoque Ez. Spanhemius defungi nequivit, niſi locum hunc Herodoti majuſculis lileris oſtentans ad Callimachum pag. 493 citaret ΕΝΔΕΔΕΜΕΝΑ, Latine edens ADLIGATA, nec ullo patrocinio facinus illud munit, quod idcirco ſordere in republica literaria debet. Opinor tamen abreptum auctoritate cod. Arch. ex quo ἐνδεδεμένα tradit Th. Gale. Quis autem Romanus *adligata ſacra* dicet, niſi in narratione funeſta & mali ominis? MS. autem Mediceus omnino habet ἐνδεδυμένα, quod præclare explicuit Salmaſius: recte ſacra occultata, & quæ cognoſci nefas, dicuntur aut quaſi veſte vel indumento circumdata, aut ingreſſa in involucrum, ut Ægyptius ἐνδὺς ὑπ' ἀμφιβλήστρῳ I, 95. Immo an non ſatis certa & valida confirmatio eſt vocis ἐνδεδυμένα, quod ſtatim in hoc ipſo capite iterari comperimus τὰ ἱρὰ ἐνδεδυμένα ἐν πυρῶν καλάμῃ, ubi Stephanus omnino deſerit alterum ἐνδεδεμένα, etiam primæ editiones, Aldina ſcil. & Hervagianæ, retinent ἐνδεδυμένα?

232, 37. Κῶμα ἢ αὐτοῖσι.] Non opinor Ioniſmum in hoc conſiſtere, ut & fœminina mutet in maſculina, id quod hîc factum eſt. Cur vero non αὐτῇσι, ut eſt in MS. clare præferente αὐτῇσι?

232, 39. Οἱ νῦν Σιγιννέες καλέονται.] Hoc robuſte adſeverat Ez. Spanhemius ad Callimach. pag. 506, [ut iidem juvenes, & juxta eundem Herodotum Σιγιννέες inde appellati in grati animi exantlatique laboris memoriam juxta dictas virgines fuerint culti] Detrectavit igitur nunc aures dare Cod. Arch. ex quo Galeus proferebat Περσέες, quum tamen antea ei obediret. Cæterum non ita modo verſavit hanc vocem, ſed in nota ſequente citans ipſum Herodoti locum audet interpretari, *quos nunc peripheræas*, (ſeu *circumferentes*) *vocant*. Ubi habes declinationem perinde &

ſignificationem ex lege penitus Græcæ vocis; tanquam tacite indicaret ſe ex Herodoto didiciſſe vim ejus vocis, & talem περιφερέα fuiſſe Abarin, quem principio capitis 36 ſcribit auctor ita celebrari ὡς τὸν ἱερὸν περίφορον. Sed in iſta utraque, quem debet, magnum excitat riſum. Quid enim? an hoc eſt ingenio & Muſis operari, ut vocem mere barbaram trajicias in Græciam? Eſt utique vox Scythica. Quum Heſychius ſcribat Περφέρης, θεωρὸς, eumque locum alleget oportune Th. Gale, cur in ea ſcriptura & explicatione non potuit acquieſcere? Sunt enim iſta veriſſima, & περφερέες ab MS. Mediceo etiam exhibentur, ut de eo dubitari non debeat, prout nec de explicatione Heſychii, & Scythis relinquantur ſua, etſi nonnullæ eorum voces habeant aliquid vicinum Græco, ut in capite 48 fluvium ſcribit Scythis Πόραλα vocari, quem Græci Πυρετὸν.

233, 3. Οὐκ ἀνδ' πυρῶν καλάμης θυόσας τὰ ἱρὰ.] Certe operam abutitur Herodotus in minimi momenti comparatione. Quid namque facit ad ſacra Hyperboreorum, quorum ſolennitas & ſacramentum quaſi erat ſacra in ſtraminibus portare, ſi alicubi ſtramina cum ſacris fuerint combuſta & immolata? qui mos fortaſſis non modo fœminarum Thracicarum, quas velut præcipue in hac re eminentes advocat, ſed etiam plurium aliarum fuit, ut vel integrum ignem ex ſtramine conficerent vel ſaltem eo incenderent. Quis hæc intellexit? Nos abhinc melius de Herodoto cogitemus, quem corruperunt hoc loco malefidulæ & ingratum officioſæ manus, quum ipſe non θυόσας ſcripſerit, ſed ἐχέσας, ut eſt in MS. Nempe non ſecus ac Athenis erant in ſacris nonnullis Καννηφόραι, ſic apud Hyperboreos & Pœonas & Thracas erant Καλαμηφόραι. Deinde MS. ἢ ταῦτα δὴ οἶδα ſine vocula μὲν.

233, 10. Οἱ ἢ παῖδες.] Quantum tumultus? adeo ut ipſa Græcorum diſpoſitio, hoc eſt, ipſa mens Herodoti penitus diſplicuerit Vallæ, & in interpretatione idcirco noluerit ordinem Herodoti ſequi, tanquam iſtæ adverſativæ particulæ οἱ μὲν, οἱ ἢ non debeant tanto intervallo disjungi, ut quidem disjungit Herodotus, interponens locum ſepulchri, quod Valla inde excerptum poſtponit. An non ſatis multum iſte tribuit ſuo judicio? Monſtroſius quod Stephanus & alii id obſervare potuerint. Sed hæc omnia, tantopere ab juſto & decoro aberrantia, veniunt ex mera corruptela horum verborum, quæ MS. Mediceus exhibet ὅσοι ἢ παῖδες. Ita profecto licet ſpatium amplius interponi, nec nocet, ſi etiam deſcriptio loci, in quo ſepulchrum eſt, ſtatim ſequatur crines puellares. Itaque & in Latinis feci, ut Herodotus ſpectaretur, non Valla, arbitrii ſui indomitus laudator. Morem ipſum in ornandis per crines ſepulchris tetigit paterna Diatribe ad Statium cap. LIII.

233, 17. Λαοδίκης.] Mere Græcum, quo valde inclinant correctores. Sed quæſo an non ipſum tempus vetat? quod veſtigium Græcæ linguæ potuit fuiſſe tunc apud hos extremos populos, quum prima, ſi qua fuit, vice contingeret iſta primitiarum ſacrarum deportatio? Hinc licet Hyperoche habeat quoque omnia Græca, tamen exiſtimans conſiderandam eam appellationem ut penitus Scythicam, etiam libens hanc poſtremam vocavi, ut ſubjiciebat optimus MS. Λαοδόκλω, omnino ſic reliquiſſe Herodotum credens. Porro licet toties ſint cumulata collectanea de his puellis, præſertim Opide & ſocia, nihilominus idem iſte Spanhemius ſibi arripuit privatim jus ſine fine accumulandi loca antiquorum auctorum de illis, & quidem ita, ut adderet [In quibus autem poſtremis Herodoti locis, pro Ἄργιν vel Ἄργλω, omnino Ἐκαέργλω legendum patet, prout hic apud Callimachum & alios adhuc auctores] & hinc in Indice habes [*Herodotus emend. pag.* 503] Et hæc ſuſtinuit mittere ad Cl. Grævium, ut Ultrajecti publicarentur. Nonne magna ſæculi infamia? Quippe univerſum hoc jam ab eruditiſſimo Leopardo in libro Emendationum 10 cap. 24 cogitatum & publicatum fuit: immo inſuper medio tempore honorifice iteratum ab magno Voſſio in libro 11 de Idololatriæ Origine cap. 29, ut plane non fuerit ea res abſtruſa. Immo & Sylburgiana hanc ingerant huic loco. Nam Stephanus quo ſenſu poſuerit eam appellationem in margine, & præpoſuerit χ. nec intelligo nec explicuero aliis. Hoc ſciat lector, in MS. Mediceo, hoc eſt, optimo, præter iſtud Λαοδόκης, nullam exſtare varietatem in nominibus, & ego quidem Herodotum cenſeo eſſe parem Callimacho, Pauſaniæ, Servio & quicunque alii ſe ad illam phalangem adjunxerint, undecunque illam Ἐκαέργλω petiverint. Suſpicio nulla poteſt eſſe mutatæ in Herodoto hujus aliquando appellationis, multo minus excidiſſe literas Εκα, quum habeatur τλὼ Ἄργιν & τλὼ ἢ Ἄργιν & ἢ Ἄργιν & ἢ Ἄργιφ nulla ſimilitudine inumbrante.

233, 43. Τλὼ Ἀτίλω τῇ Εὐρώπῃ ποιεῦσι ἴσλω.] MS. ποιδίνλων. Id ſatis apparet dictum, ut 1, 89, οἳ λεγόνλων πρὸς τὰς ἐκφέρονσας *qui dicant*, prout ſimilia collegit Æm. Portus in v. ὁντων ubi ex Herodoto novit ἐχόνλων, κλεντέθων, παραγόνλων. 7, 235. Φοβεόνλων τὰς Λακεδαιμονίνς. Item Suidas in Φρονήνλων. Itaque verti & intelligi debet Herodotus: *Qui & Oceanum pingunt circumfluere, & terram eſſe orbiculatam velut ab torno, Aſiam quoque Europæ faciant æqualem.* Nam ut hoc nunc ſimul fatear, verbum

χρά-

γράφειν omnino de pingendo intelligi debere opinor, non ſcribendo, ut intellexit Valla: nec enim tunc exſtabant etiamnum tot volumina ſcripto explicantia curſus marium ac terrarum, ſed in tabulis pingere per colores geſtiebant, ut patet ex Agathemero, prout etiam *picta Manethonis aſtra* explicui in Paulino, quoniam quidquid ab Manethone verſibus erat ſcriptum, ſolebat in eadem pagina coloribus diverſis appingi, ut ſpectaretur conjunctio vel ſeparatio Planetarum, & inde opera eorum; prout etiam exſtare dicitur Oppianus in Biblioth. Regia cum animalium, de quibus in ſcripto agitur, imaginibus. Neque id eripiet mihi homo inſulſus, quem nominare dedignor, & cujus humanitati bellum indixi, ſi ſciat docere verbum pingere etiam intelligi de ſcribendo. Quis ſupponi debet illud neſcire, niſi aliquis ipſi ſimilis, plane fraterculus lente gradientis aſelli, quum ante ſæcula fuerit hæc materies Hermanni Hugonis, cui unum exemplum tunc ſuffecit non neceſſaria eſſe plura judicanti. Qui plura poſthac adſtruxerunt, eodem ineptiæ morbo laborarunt, quo hic pravus Manethonis ſpectator. Exarabatur enim Manetho ad rationem eorum, qui loca cœli omnia diſpoſitis ſignis ornata locarunt, teſte Lucretio, quod ut huic exemplari, quod Florentiæ eſt, non contigerit, & tantum calamo ducta ſint quædam & verbis expreſſa, imputari debet vitio temporis, quo confectum eſt exemplar. Quod quum ex certo ſcripti antiqui indicio notum habeam, gratulor illud à me ſuppreſſum eſſe, ut ſic iſta harpyia id involare non potuerit, nihil adferens de Manethone, niſi quod à me habet, ſed non jam ita ridicule ingenuus, ut in Livio & Gellio, quod ſatis fatuum.

233, 44. Καὶ οἵη τις ἐστί.] Valla *& quanta ſint*. Rectius ad Græca Stephanus *& quales ſint*. At non agit nunc de natura & qualitate regionum. Et certe quum Stephanus id in ora ſuſtinuit apponere, debuit pariter monſtrare, cujus regionis qualitatem Herodotus per ſequentia demonſtret; certe ab illis quæ ſcribit, longe alio modo illud οἷος & οἵη ab auctore adhibetur, ut in fine capitis quadrageſimi. Cæterum ut ſcias Vallam non egiſſe leviter, & ut omnia conveniant, corriges ex optimo MS. ᾗ ὅση τε ἐστί. Sic enim in eo legitur.

234, 3. Τὸ πρὸς ἠπερῶ.] MS. ἠπείρης. Sic & mox τὸ δὲ πρὸς νότου, non νότον. Immo & verſu 24 hujus paginæ rurſum τὸ πρὸς ἠπείρης.

234, 9. Μαριανδηνῶν.] Sic edunt omnes, & tamen in Latina volunt *Mariandyni*. & cur non ibi quoque exprimendus Herodotus? Sed vetuſtiſſimus & optimus codicum MSStorum hujus hiſtoriæ tantum habet Μαριανδύων, quod edidi, ut inde ſplenderet magis perſpicacia Doctiſſ. Holſtenii unice reponentis Μυριανδρηνῶν, ab Myriandro urbe ibi ſatis nota & celebrata. Hæc certe eſt palmaria reſtitutio, niſi codex unicus clare monſtraret Μυριανδρίων.

234, 10. Πρὸς φοινίκλω.] MS. φοινίκῃ, ut 3, 111 Πρὸς ὑποκρήμνοισι ἕρεσι.

234, 22. Παρά τε Συρίλιν τὴν πρὸς τὴν Παλαισίνην. Quæ erit illa Syria, quam his verbis prorſus incondite creditur deſcribere noſter auctor? Omnino apparet Vallam fuiſſe ſatis aſperum in examinando, & hinc prætermittendo, quod judicabat non eſſe hujus ingenii. Quippe plus in his eſt, quam dedit Herodotus errore opinor editionum, quarum ſordes abluere poſtea nequiverunt. Optimus MS. egregie tantum πρός τε Συρίην τὴν Παλαισίνην, ut ſolus legit Valla, & intellexiſſe dicendus eſt.

234, 25. Τῆς Ἀσίης ἔχονται ἐσι.] Vox ultima abeſt ab MS. Prorſus eadem epilogi ratione, qua ſtatim ante αὕτη μὲν νυν ἡ ἑτέρη τῶν ἀκτέων.

234, 35. Ἡ ἀκτὴ αὕτη σφὴν ἐστι.] Certe non circa omnem Ægyptum anguſta eſt; ſed quia ſequitur mentio τενῦ τύτε, debebat ejus appellatio antecedere, quaſi non ſatis declarati in numero orgyiarum. Sed vide. Pro his in MS. legitur ἡ ἀκτὴ αὕτη ἐστὶ ἡ ἐστι. quod agnoſcis qua occaſione corruptum ſit, & genus ſcribendi vere aliquid Herodoteum, & extra ineptias fallacium iſtorum ſapientium. Nam pari locutionis modo utitur auctor cap. 50. Γῆρος δὲ μὲν χειμῶνος ἐστὶ ὁσονπέρ ἐστι.

234, 49. Διώρυχα τὴν ἐκ δὲ Νείλε διέχυσαν ἐς τὸ Ἀράβιον κόλπον.] Hic locus eſt quem innuebam ſub numeris 72, 38. Nam quum ſic edant, optimus MS. redigit hoc compoſitum ad ſimplex, & ἔχυσαν modo probat, non διέχυσαν.

235, 5. Εὐρυπῆς καλεομένης θαλάσσης.] Vox media non conſpicitur in MS. & toties facta eſt mentio maris Rubri, etiam ſine iſto participio, ut eo jam opus non ſit, nec minus tædii ſit in legendo, quam in ſcribendo.

235, 12. Περιπλώουσες ἐς τὴν Λιβύην.] Particula ἐς omnino ſupervacua eſt, vel potius vitioſa; nec legitur in MS. Utique mox ſequitur ἐκ περιέπλωσε Λιβύην.

235, 26. Ἐς ὃ ἂν ἀφίκηται.] Sic legitur in Mediceo, tanquam voluerit Herodotus non pro parte ſe ſegregare ab Ioniſmo, ſed prorſus eum deſerere; & ſicut inceperat ἐς ὅ, ita ſtrenue progredi edendo ἀφίκηται, non ἀπίκηται.

235, 41. Καταλιπόυσες τὰς πόλιας.] MS. λείπουσες.

235, 45. Οὐ δικαιὸν ἔτι εἶναι πρεσβαίνειν.] Verbum ſubſtantivum ab MS. abeſt. Et deinde ἐκ οἱ συγγινώσκων, non autem οἱ ἐκ συγγ.

236, 10. Καὶ δὴ ἡ Σκύλακα.] MS. ἡ δὴ Σκύλακα.

236, 32. Λιβύη μὲν δὴ Λιβύης λέγεϑ' ἔχϑν τἔνομα.] Quum congererem ea, quæ habentur ſub numeris 6, 34, non ſuſtinui adieverare libere, quod in Herodoto cernere nullus poterat. Nam in hoc etiam loco legebatur ἀπὸ Λιβύης, ut de eo dubitari non liceret: at abhinc exſtabit, prout prima manus voluerat, & quod cuſtoditur in codice Mediceo, quod in citatione adhibui, ſicut etiam mox ὅϑι τ' Προμηθέως γυναικὸς, & ἀλλ' ὁκοι ὅϑι τ' Προμηϑέως Ἀσίης, item ὅϑι Ἀσίεω, non ut ἀπὸ prorſus expellat, ſed mixtim poni oſtendat. Id quod ita repetitum occurrere deprehendes in cap. 107. ἐπ' ὧν ἢ τὰς ἐπωνυμίας ἔχϑσι. Ita cap. 149 vicina cernes. τῇ ϑ' νήσῳ ὅϑι ϑ' οἰκιςέω Θήρη ἡ ἐπωνυμίη ἐγένϑο. Ἐπὶ ϑ' ἑπτὰ τούτοις τὸ ὄνομα ἐγένϑο. Ἐπ' ἣ Λιγεΐδαι καλεῦνϑ', perinde ut vulgo exſtat in capite 184. Ἐπὶ ϑ' ἓξ τούτοις ἄνϑρωποι ἔτοι ἐγένοντο ἐπώνυμοι. & 7, 61 & 74. Adde & 7, 58.

236, 48. Ἐκ Κρήτης ϑ' ἐς Λιβύην.] Quæ hæc arcana hiſtoria ſit, quæ Europam ex Creta deinde extuliſſe referebat in Africam, non facile dixerim, & animadverto hunc locum ab viris doctis derelictum, quum ad vicina guſtanda ſane acceſſerint. Magis mirum eſt magiſque arcanum, quemadmodum homines futiles Herodotum potuerint inſcribere tam fictæ li hiſtoriæ, quum ſcirent eum ſcripſiſſe ἐς Λυκίην, prout teſtatur omni fide digniſſimus codex Mediceus. In hoc igitur ſe quiſque exerceat, ut ex Herodoto omnia falſariorum ſigna deleantur.

237, 5. Σοφίης πέρι &c.] Animadverterunt hæc viri docti, adeo ut Herodotum ex diametro pugnare cum Apulejo ſtatuat Jo. Pricæus, qui in Apologia *Socordiſſimos Scythas* dixit, ut inde cenſeat Herodotum intellexiſſe unam eorum gentem ita proprie vocatam, quam Scymnus Nomadicam appellaſſe videatur. Ita ille pag. 75 & 76. Sequitur Alex. Morus ad quædam loca N. F. pag. 231, ubi & Herodoti hunc locum & tandem Apuleji producens, ſed Pricæum ignorans, monet ἐλὸς ϑ' Πόντϑ verti non debuiſſe *circa Pontum*, quod certe non fecit Valla, σοφιαν & λογιότητα reſpicicns ita, ut parum ſerio locutus eſſe videatur auctor. Qualiacunque hæc. Illud mirum, quod voces ἀποφυγέειν τε μηδένα ἐπελθόντα ἐπὶ σφέας intelligat *nemo eorum qui in ipſos incidunt, poſſit effugere*, quum alludatur ad eventum Cyri, & quem mox relaturus eſt, Darii, dicatque neminem, qui bello eos aggrediatur, & ideo in fines eorum auſit transire, effugere.

237, 15. Ζώοντές τε μὴ ἀπ' ἀρότρϑ.] Poëticum nimis, & recte cum Stephani codicibus Mediceus MS. ζῶντες μὴ ἀπ' ἀρότϑ. Nec dubito id ipſum quoque exſtare in cod. Arch. & E. quamvis ex eis in editione Th. Gale ſit exhibitum ἄρτϑ. Ac dein ϖϱοσμίσγϑν, non ϖϱοσμίγϑν.

237, 21. Πιώδης τε ἡ ὕδϑρός ἐϛι.] *Uliginoſa ſua ſponte* vertit Valla. Sed & aliæ ſimiliter uliginoſæ reperiuntur, quæ tamen tale quid non permittunt. Corrigendum eſt neceſſario ex MS. ποιώδης *herboſa*, ut hujus libri cap. 53 Σπόρϑ τε παρ' αὐτὸν ἄρϑϑ γίνεϑ ποίη τε. Et 58. Ἐϛὶ ἐπιχυλωδέϛατη πασέων ποιέων. Et 120. Τῷ ποίην τε ὁμοῦ τ' ὑγῆς ἐκλείβειν.

237, 43. Διὰ μέσϑ τελέων ῥέοντες.] Quaſi ob inopiam & tenuitatem aquæ non mererentur id verbum, teſtatur MS. codex Herodotum edidiſſe Ἀφ' μέσϑ τούτων ἰόντες, à quo etiam bis appellatur Ὀρθήσιος, non Ὀρθιάσιος.

237, 49. Καὶ Τιβήσις.] Ita citat quoque Voſſius ad Melam pag. 37, ut opinor, perperam, quum manifeſte in MS. perhiberetur Τίβισις, ut ſtatim Ἄβρυς, & Ἀρτάνης, non Ἄβρης & Ἀτάρνης.

238, 3. Μέσον ϰίζων τ' Αἷμον.] MS. μέσϑ, ut malunt iſtud adjectivum transferre in id quod facit, quam quod patitur.

238, 8. Ἴϑρϑ Ἀφδέκτϑ.] Vix capio, quo pacto notionem hujus verbi ad fluvios confluentes detulerint. Certe in hoc loco optimus MS. Ἴϑρϑ δέκτϑ, qui quum ita approbet lectionem Cod. Arch. ab Th. Gale editam, qui & ipſe judicabat id præſtare, merito ſic reſtitui.

238, 9. Καὶ ἀλλ' Ἄλπις.] Hic quoque MS. ſubjungit ποϑαμὸς.

238, 10. Καὶ ἕτοι ἐσδιδόσι.] MS. ἐκδιδόσι.

238, 12. Ἔσχαλοι ϖϱὸς ἡλίϰ δυσμέων μ. Κ. οἰκέϰϑι τ' ἐν τῇ Εὐρώπῃ.] Citat hunc locum Ez. Spanhemius ad Callimach. pag. 436, ſed ita, ut particulam τ' neglexerit, unde interpretatur *qui in Europa ad Solis occaſum extremi ſunt poſt Cynetas*, quum Herodotus diſerte ſcripſerit, ut intelligeretur populorum in Europa extremos eſſe. In quo ſibi conſtat hic ſcriptor, qui exhibuerat jam 2, 33. Κυνησίσισι, οἳ ἔσχαλοι ϖϱὸς δυσμέων οἰκέϰϑι τ' ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένων. Quem locum neſcio cur non citare maluerit, utpote in Herodoti lectione prius occurrentem. Sed hinc patent ſtudia ejus viri, cui forte fortuna locus libri quarti obvenit, ut inde omitteret, quod liberet. Sed eſt aliquid inexſpectatum in exemplari Mediceo, dum retinet ϖεϱὶν ἡλίϰ δυσμ.

238, 18. Ὁ Νεῖλϑ πλήθει ὄπικεχλέϕ.] Forſan ita ſæpius loquitur hic auctor. Verum hoc loco legit optimus MS. ὀπικεχλέϕ. Et hoc ipſum utique compoſitum ſic uſurpatur cap. 75. Ὡς τε Ἑλλωικὴ ὀδὸς μίν πυϑέη ὀπικεχλήσειε.

238, 20. Ἐς πλῆϑϑ οἱ συμβάλλελαί οἱ.] Jocoſum plane; & quis eos docuit ita Græce loqui? Quid dicas aliud, quam Herodotum pro nugatore habitum? Sed ſcias poſterius

ει non esse in MS. Mediceo. Non enim intelligo, quod notat Th. Gale [utrobique omittit codex Arch.] Id quippe fieri non debet.

238, 36. Ποταμῶν τοῖσι Σκύθῃσι.] In optimo MS. non est vox media. Et de Hypani deinde ὁρμᾶται ἐκ Σκυθικῆς omissa vocula μὲν. Nempe quoniam semel usurpaverat paulo ante in Tyre, nunc quoque id fecisse debuit.

239, 5. Ἐξαμπαῖος.] Quod nomen iterat cap. 81, & tum hîc, tum illic ita id confirmat certa fides codicis Medicei, ut flocci fieri debeat imperium Vossii, quum in notis ad Melam utrobique statuit rescribendum Ἐξάμπεος.

239, 9. Ποταμὸς ὃς ἐσί τε.] In MS. illud ὃς desideratur, ut pro fluvii magnitudine utatur velut abrupto sermone, qui talem materiam decet.

239, 15. Νομάς τε καλλίσας ἢ ὑνομιδεσάτας.] Quid hoc ultimum vocabuli sit, non comprehendo. Et inhæsit auctori huic ab primis editionibus, ut certus quasi Portus scribat [Herodotea locutio. Pascua pecoribus accommodatissima] Nec melius expectes ab Stephano, quippe cujus & ipsius verba sunt [Εὐνομιδεσάται νομαὶ κτήνεσι ex Herodoto affertur pro pascua accommodatissima pecoribus.] prout scripsit in Thes. Scilicet quia huic voci insunt literæ νομι, ea aurigare debent ad Græcum aliquid pascua denotans. At quæso quæ judicii sanitas tolerare vel vocem vel sensum talem potest, ubi continenter antecessit νομὰς καλλίσας, hoc est, prorsus idem. Non est hic loquendi modus, nec ulla politura ingenii. Melius de nobis meritus est Herodotus, quam qui in tantis sordibus consenescat: certe non ulterius, quoniam juvat nos codex Mediceus, testans Herodotum scripsisse ὑνομιδεσάτας, hoc est, velut cum cura cultas. Quam potuisset hinc illustrare Herodotum Stephanus, qui in Thesauro nequivit omittere Hesychium scribentem Εὐνομιδὴς, ὑηγμένος, ὑκόμις, ἐν ἐπιμελείᾳ? Rite vides id annotatum ab Hesychio: rite vides illustrari inde Herodotum, optimamque sententiam dari huic loco.

239, 17. Ἀρείσας Ἀφροδιτὴν ἢ πλείσας.] Copulativa in MS. non exstat.

239, 37. Τὸν Δήμητρος ἐνίδρυται.] Si modo id verum est. Nam quomodo illic potest esse templum Δήμητρος, ubi ne coli quidem eandem pro Dea legimus, nec vel auditam. Ipse Herodotus mox dicet, nonnisi Vestam, Jovem, Tellurem, Apollinem, cœlestem Venerem, Martem, Herculem & Neptunum in cœlestium numero haberi apud Scythas. Quis locus igitur isti Δήμητρι? Sane etiam in MS. perspicue legitur ἱρὸν Μητρὸς ἐνίδρυται. Quid? Immo verum reor ἱρὸν Μητρὸς, id est, per excellentiam Matris Scythicæ aut Vestæ, quam vidimus nominari infra capite 127. Sed hanc utique Vestam intelligi necesse non est, quum & in singulis regionibus jam didicerimus ex inscriptionibus certis Matribus, ut appellant, divinos honores datos, unde patet palmariam hanc esse reparationem. Utique cave cogitare de Cybele, quam neglexerunt Scythæ, ut patet ex cap. 126 & seq. Posset alioquin & Tellus intelligi; sed & ab eâ est hæc Mater distincta.

239, 42. Ἀπὸ βορέω τε ἢ ἐκ λίμνης.] Particula ἢ non est in MS.

240, 17. Ἐπιχολωζόμενοι ποιέουσι.] Ut quidem exponitur in editionibus, quas vidi; quum Henr. Stephanus in Indice Thesauri sub voce Ἐπίχολος addat [At in v. l. Aridus. Et ἐπιχολωζόμενοι ποιῇ gramen aridissimum] ut appareat diuturnam & tetram nimis cœcitatem hîc dominatam fuisse, præsertim si adhibeatur quoque Lexicon Porti absinthia sua miro colore commendantis. Si ab vulgata lectione transiviissent ad ἐπιχλωζόμενοι, potuisset aliqua venia editoribus dari, quorum socordia certe restituti hujus loci palmam præbuit Tan. Fabro, ut ego quidem opinor, in Epistolarum Criticarum tertia decima, recte cogitandi, dum effert ad suum Petavium illic ὑχιλωζόμενοι, ut ad χιλὸν respiciatur, quod unice verum est. Sed quod præpositionem, hoc est, primam syllabam vocis mutet, id sine causa facit, quum licet ὑχιλος notum sit lexicographis, certe ἐπίχιλος perinde probari debeat, ut sic exprimens, quod confert ad chilum & succos.

240, 26. Οἱ δὴ καλεόμενοι βασιλήιοι.] Vox tertia non legitur in MS. quam nec credibile est nunc adhibitam ab auctore, qui jam ante dixit τῷ τε τῶν Νομάδων χώρῳ ἢ τῷ τῶν βασιληίων Σκυθέων. Statim ὀνομάζεται habet MS. non ὀνομάζονται. Recte: non enim hoc verbum respicit nisi unam Vestam: quod sequitur, habet suum καλεόμενος.

240, 31. Ἀρτίμπασα.] Non aliter sane Hesychius, Ἀρτίμπασαν ἑορτὴν Ἀφροδίτῃ ἣν οἱ Σκυθῶν. Ubi nescio à quo cœco auctore subnotari videas Ἀρτίμβασαν legere Herodotum, quod frustra ponitur, nec ex vero, quum nullam editionem ab vulgato cernam discedere. Attamen MS. habet Ἀρίππασα. quod unice credo ab Scythis fuisse pronunciatum, & ab Herodoto nunc referri haud dubie ab Scythis bene auditum. atque etiam Θαμιμασάδας, non Θαμιμασάδης, etsi eadem forma cap. 80 sic editur Ὀτταμασάδης.

240, 35. Ἑρδομένη ἢ ὧδε.] MS. ἑρδομένη ὧδε. ut cap. 72 ὧδε ἀναβιβάζουσι. Et deinde ἐμπεποδισμένος τὰς ἐμπροσθίους πόδας sine vocibus τὰς δύο. Illa in participio mutatio, qua liber scriptus refert ἐμπεποδισμένος pro neutro ἐμπεπο-

πεποδισμένον, licet antecedat ἱμάτιον quoque neutrum, eſt notabilis, & videtur relata ad intellectum βῆς aut ſimile.

240, 47. Ἔπειτα δὲ ἐσβάλλουσι.] MS. ἔπειτα ἐσβάλλουσι.

240, 48. Λεσβίοισι κρητῆρσι.] Itane Herodotus nobis tradit iſtam delicatam inſulam hoc habuiſſe, ut ſuo placitiſſimo vino proprium genus crateris invenerit, diſconveniens Græcis reliquis? Id ſingulare ei debemus? Immo etiam in tanta peregrinatione inter crateres ubique uſurpatos nonniſi Scythicum & Lesbium conveniſſe notavit? Curioſe admodum. Vix crediderim, & aliud latet, unde admiranda bonitas libri Medicei agnoſcitur, in quo eſt Λεβίοισι. Ita patet hunc locum eſſe, unde Grammatici habent Λέβια.

241, 27. Ἄνδρας ἕνα θύσῃ.] Vox ἕνα non eſt in MS.

241, 37. Τῇ ἂν πέσῃ κέλευα.] MS. κέλλω. Sic quoque mox Δακέλλω.

241, 48. Λαβόμενος τῆς κεφαλῆς ἔξιε.] Sic & MS. Sed in margine ἐκσείῃ, quod eſt interpretis *excutit*.

242, 3. Τὸν ἂν αὐτὸς ἐλαύνῃ.] MS. τ' αὐτὸς ἐλ. Et mox ἔχῃ, non ἔχοι.

242, 9. Καὶ Δαλείναλλες αὐτοῖσι ὄνυξι.] Quid intellexerit Herodotus per duo iſta priora, nequeo dicere. Et licet; quia nec Valla, nec ejus corrector Stephanus in interpretando auſi fuerunt attingere. Etſi cur Herodotum nomino? immo illi, qui invitæ Melpomenæ ea inſuſerunt. Certe quum Valla id præterierit in interpretando, ſuſpicari licet in iſto codice, quo utebatur, id participium non extitiſſe. De quo ut minime ambigas, nunc teſtor in MS. Mediceo non exſtare, ut laudandi ſint interpretes & dedecus ſit edentium, quum recte ſequantur infra ſuo loco.

242, 16. Κεφαλὰς ἤτοι πάντων.] MS. κεφαλὰς ἤ τι πάντων.

242, 21. Ἢν ᾖ πλέσι@.] MS. ἰὼ ᾖ ἢ πλέσι@, prorſus repetens, ut præmiſerat, ex more ſuo.

242, 24. Ἢν τις ὑπεκφεύγῃ.] MS. ἰὼ ὑπεκφεύγῃ. Hæc tria ſi conſideres, deprehendes ſic longe ex MS. venuſtiora.

242, 28. Ταύτῳ τῳ ἀνδραγαθίαν λέγεται.] Intolerabilis pravitas. Lege ex MS. λέγοντες, quomodo videtur legiſſe interpres. Nec obeſt numerorum variatio. Hoc certe participium comprehendit de variis caſibus dicentes.

242, 36. Ὅσοι ᾖ ἂν αὐτῶν.] MS. ὅσοι ᾖ αὐτῶν.

242, 45. Αὕτη μέν τοι ἡ μανικὴ παλῳὴ σφι ἐστί.] MS. αὕτη μέν σφι ἡ μανικὴ παλῳὴ ἐστί.

242, 49. Φιλύρῃσι τείχεα ᾠκίσῃ.] MS. τεῖα.

243, 19. Ἢν ᾖ οἱ ἐπελθόντες.] MS. ἢ ἰὼ ᾖ οἱ ἐπελθ.

243, 23. Ἀποκτῦσι ᾖ αὐτὸς.] MS. ὑποκτῦσι δῆτα αὐτὸς.

243, 24. Ἅμαξαν καμάρης.] Mirifice dictum. Sed in MS. vox καμάρης non apparet.

243, 34. Τὰς δὲ ἂν ὑπεκλείνοι.] MS. ὑπεκλέιν.

243, 39. Τύψαντες ὠπέαλι ἢ ὀπταμένους.] Tanquam quæ duo ſunt valde vicina, & certe primariæ actiones ad eliciendum ſanguinem; prout etiam Valla interpretatur *percutientes cultello aut incidentes gladio*. Verum unde potuit Valla noviſſe vocabulum Græcum ὠπέαλι eſſe par Latino *cultello?* Utique ſtatim poſt hinc oſtendit Stephanus ſe offenſum, & jam ante illum alii, quos teſtatur vocem Græcam ſuſpectam habuiſſe, nec quid ipſe cenſeat, unum verbum hiſcere audet, Voſſio etiam teſtante viros eruditos neſcire quid illud ſit, ideoque ὠπέαλι reponere. Similiter Portus novit, quibus vocabulum hoc de mendo ſuſpectum videatur; apud nullos enim alios ullum hujus vocis veſtigium reperiri: adeo nihil auxilii ab ipſo adfertur. Ita res hæſit, donec Voſſius in notis ad Melam ſuſtinuit profiteri ὀπέαλι ſcribendum, & ὄπεας eſſe idem, quod in Polluce ὀπήτιον, quod quamdiu ante Voſſium ediderat in Theſauro Stephanus, ſed immemor Herodoti? Ita hucuſque venimus. Ego tamen non mutavi vocem ὠπέαλι, tum propter fidem codicum antiquorum; tum quidquid hoc ſit, nihil aliud præſtitit Voſſius, quam quod in Gloſſariis Bonav. Vulcanius ad col. 205, ubi quum legeretur *ſubula* ὠπήλιον, πεῖνη, ille corrigit ὀπήλιον, quod occurrebat pagina antecedente & hinc facile alludebat memoriæ, ut & col. 270. quum tamen Salmaſius in Plinianis p. 916 non dubitet ex Veteris Grammatici capite de ferreis inſtrumentis citare Ὑπήτιον *ſubla*, qui pag 223 attulerat ſubula ὀπήλιον. Etiam quoties & illic & in aliis ſcriptis reperiuntur mixta ο & υ pariter in Græcis ac Latinis? Quod taceri non debet, lector hinc animadvertet ab hac manu veniſſe, quod in ſecundam editionem Etymologici Voſſii additum & inſertum eſt ad vocem Subula [Suba, Subula, ab ὀπή, ὀπέας & ὀπήτιον.]

244, 6. Τείχεα ὠκεκίρουλαι, βεγχίους ὠκεταμνουλαι.] Horum omnium nihil confirmatur ab MS. exemplari, unde univerſa abſunt. Sane quod ad alterutrum attinet, fieri non potuit, ut brachia utraque amputarentur, iſta βεγχίους ὠκειλημνουλαι integre intelligendo & nihilominus ſiniſtram manum ſagittis trajicerent, nempe cadaveri annexam; ita ut poſterius aut certe falſum ſit, aut ſequentia intelligi debeant de manu ſiniſtra ab cadavere direpta & prope cadaver alicubi poni ſolita. Potuerunt interim aliquid conceſſiſſe in loquutione quam citavi. Sed ſatis in his mihi videtur auctoritas tanti documenti ex Etruria.

244, 38. Ἀναβιβάζουσι αὐτὸς.] MS. ἀναβιβάζουλαι.

244, 40.

244, 40. Τ'πέχυζι τὰς ὦμυς τ῀ ἵππων.] MS. Ὑπερέχυζι.

244, 47. Ἀναβιβάζυζι ἐπ' ἵππων.] MS. Ἐπὶ τ῀ ἵππου.

245, 7. Ἐν ἀμάξῃσι κειμένυς.] MS. ἐν ἀμάξῃ κειμ.

245, 38. Καὶ ἔπειτα ὑποβάλλυζι τὸ σπέρμα ἐπὶ τὰς &c.] Nimium iners fuit Valla in interpretanda hac parte & proxime antecedente, quam utramque & bene diſtinctam ille compreſſit in unum & nimis arctum *ſub pileis occulunt ſupra lapides igne perſpicuos*, nec indicat ubi ſint illi, qui id faciunt. Sed neque bene commorantur ὑποβάλλειν & ἐπὶ λίθυς. Quin etiam ſupra lapides non ſolent res occuli. Videtur ab corruptis Græcis irritatus fuiſſe, ut in tenebris voluerit micare & licentia ſua ſtrenue abuti in ordine dictorum Herodoti mutando. Nam præclare ſubveniens optimus MS. habet ἐπιβάλλυσι, unde univerſa narrandi facies mutatur in clariſſimum ſenſum, quem conatus fui exprimere, quippe veriſſima reſtitutione.

245, 39. Παχὺ ἐὸν καταπάσσονται.] Quod Stephanus in ora poſuit καταπλώσσονται, probat quoque Mediceus codex, & accedit conſenſus cod. Arch. apud Th. Gale, ut id pro vero haberi debeat. Sed inſuper, quod illi tacent, in optimo illo MS. interponitur vocula παχὺ ἐὸν ἢ καταπλώσσονται, non ut habeat vim copulativæ, quæ nulla requiritur, ſed contrahendæ dictionis: neque enim opinabatur quiſquam ſe auditurum biduo illis oblitam faciem & corpus geri; videbatur ſufficere, ſi dicerentur ad momentum fricare & linere cutim. Sed non ita eſt: dicit ergo illud denſum ſane etiam inducunt per cutim corporis ac faciei.

245, 42. Τῷ καταπλασῷ.] Hinc Stephanus in Theſauro [Sed & καταπλασὴ ex Herodoto affertur pro medicamento.] Solertior fuit Portus, qui de hac voce nihil protulit. Nos autem confiſi & fide &, quam merito inde ſibi ſpondet, auctoritate vetuſtiſſimi exemplaris legendum judicavimus καταπλασὺν, & hac quoque nunc demum renata voce Græcam linguam ampliamus. Neque enim aliter conſiderari poteſt hæc vox, quam λησὺς, qua utitur 5, 6. κλησὺς alibi, utraque etiam ſatis rara, ut notior eſt ὀρχησὺς & ſimilia.

245, 45. Ἑλληνικοῖσι ἢ ἤκισα.] MS. Ἑλληνικοῖσι ἢ ἢ ἤκισα, in quo eſt ſua vis. Deinde πλέων ἢ δι' Ἑλλησπόντυ, quod eſt neceſſarium, & fortaſſe aliquid omiſſum eſt in relatione Th. Gale, ſcribentis in Cod. Arch. eſſe πλέων δ' Ἑλλησπόντυ.

246, 12. Ἐκδησάμυνος ἀγάλματα.] Quam infeliciter jactatus fuit hic locus, antequam illuceſceret hæc ſerenitas literarum, quam heroica certe pectora elegantium virorum pererunt? Sufficit audire notam Stephani [Legit Valla ἐκδυσάμυνος, pro ἐκδησάμυνος, pro quo perperam legitur in vulg. edit. ἐπιδημησάμυνος.] Vidit ergo Stephanus quoque in MSStis id quo nunc utimur; ſed quia id non intelligebatur, ecce duas mutationes omnino non nauci. Verum id Stephanus perinde ut priores cognoverat, ut tantundem cerneret. Portus latitat. Sed vehementer me fefellit Th. Gale, qui in ſplendida luce jam verſans noluit plane verum perſpectare, adeo ut notet [Verte, *appenſis collo ſimulacris.* intelligit Cymbalum & tibiam &c. Vide Cl. Alexandrinum de Anacharſi. Sunt apud Herodotum Ἀγάλματα ſenſu latiori, ea omnia, quibus quis oblectatur, deorum ἀθύρματα] Sic dum voluit acumen Iſ. Voſſii tacite imitando ad ſe transferre, quod 2, 26 uſurpatum inepte jactabat ad Melam 2, 1, 61, præcipitat ſe ex curſu, quem feliciter inceperat tenere. Et tamen diu ante jam produxerat illos primarios Galli Matris Magnæ ornatus, quos Græci vocabant περιηθίδια ἢ τύπυς, excellens illud ſtudiorum decus Henricus Valeſius, quod obſcure interpretatus fuit Livius *cum inſignibus*. Nam & hunc adpoſuit Valeſius, quem etſi nominet fraudulentus ille Suidæ in Cantabrigia editor, tamen & omnia, quæ habet magnus ille vir, recoquere quaſi ſua eſſent, veritus non fuit. Sed plena lux exorta eſt per clariſſimæ & doctrinæ & peregrinationis virum Jac. Sponium, poſtquam in Miſcellaneis Eruditæ Antiquitatis pag. 151 exhibuit publico aſpectui iſtam Laberiam Feliciam Sacerdotem Maximam Matris Deum M. I. cum dependentibus ab humero utroque tum vittis, tum capite, plane ut videas περιηθίδιον, & ſerta tenentem manu ſiniſtra, ut dextra adoleat. Id quod adeo minus mirari nos oportet, quia diu antea jam notatus fuit ab viris doctis caſus Apuleji ob geſtatum Mercuriolum, unde ipſe ſcribit in Apologia: *Hiccine eſt ſceletus? Hæccine eſt larva? Hoccine eſt quod appellitabitis Dæmonium? Magicumne iſtud, an ſolemne & commune ſimulacrum eſt?* Sicut & Matris Magnæ ſacra eximie culta in iſta urbe Cyzico inprimis docent nummi iſtius urbis, iſtam Deam multi præferentes, quem ex Strabone confirmant.

246, 25. Τ'πὸ ἑ ἀδελφιδεῦ ὑποθανών.] Interpretes quoque *à patruele fuiſſe interemptum.* quod an ab Valla ipſo etiam venerit, ignoro, qui primam verſionis ejus editionem non habui. Sed valde hîc commoveor; quia deprehendo apud Aldum & Hervagium non legi ἀδελφιδεῦ, ſed ἀδελφεῦ, ut ex Stephano ſolo ſit prognatum iſtud prius, nec ſcio utrum ex MStis nec ne; quum interim omnino ſit legendum ἀδελφεῦ. Id conſtat ex ipſa Herodoti genealogia, qui dicit Anacharſin fuiſſe πάτρων Γνδαθύρσυ. Quod ſi fuit patruus Indathyrſi,

thyrſi, pater vero Indathyrſi fuerit Saulius; certe Saulius debet fuiſſe frater Anacharſidis, à quo Saulio etiam interfectus Anacharſis. Cæterum liber MS. Mediceus non vocat illum Ἰνδάθυρσον, ſed Ἰδάνθυρσον, quod tanto magis genuinum exiſtimandum puto, quanto propius accedit ad ejuſdem nominis formationem, quam alii inde conſtituerunt *Iancyrus*, omiſſa litera δ. Adde Th. Gale. Præterea idem MS. Timnem non facit tutorem τῆς Σπαργαπίθεος, ſed τῆς Ἀριαπείθεος, quod nomen etiam infra cuſtodit circa hiſtoriam Sculæ, qui dicitur illic ὁ Ἀριαπείθεος, & ſic per omnes caſus, quum Spargapithes tantum cognitus ſit ut Lyci pater, avus Gnuri; ac poſtea rex Agathyrſorum, interfector Ariapeitheos.

246, 28. Ὑπὸ τῆς Σκυθ. βασιλέος.] MS. ὑπὸ τῶν Σκυθέων βασ. Recte, ſi cognoſcebatur bene ipſe ille Rex, à quo erat miſſus. Alioqui ex hac varietate videretur ſequi ὑπό τε τῶν Σκυθέων βασιλ. *ab aliquo Scytharum rege.*

246, 32. Ἀσχόλως εἶναι πρὸς πᾶσαν.] Gregorius Nyſſenus Homil. 3 in Canticum Canticorum amat dicere σκέλη περὶ τὴν πλύσιν τῶν ἱματίων ἀσχολούμενον, & πᾶσα ἡ περὶ τὸν γλυκὺν ἀσχολία. Quum interim neutro forſan uſus fuerit Herodotus, quippe teſtatur eum ſcripſiſſe optimus MS. εἰς πᾶσαν.

246, 35. Ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.] MS. ὑπ' αὐτῶν Ἑλλ.

246, 37. Οὕτω δή τι ἔπρηξε.] Id interpretabatur Valla *& ipſe quidem ita egit*, ubi plane omittitur τι. pro quo Stephanus malebat *& huic quidem talia contigerunt*, ubi perinde negligitur. Et miror rationem horum hominum, ut magis ſolliciti ſint de verſione, quam de eo quod interpretantur, quodque prorſus demonſtrant ſe non intelligere. Omnino enim nullam habent Græciſmi rationem, qui vulgatum iſtud valent tolerare, & πρήσσειν in hoc uſu de fatali caſuum & actionum vitæ eventu nequit ferre voculam τι, ut neque fit aliis locis, ut 2, 172. Ἤδη ὦν ἔφη λέγων ὁμοίως αὐτὸς τῷ ποδαγρικῷ πεπρηγέναι. 3, 25. Ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας ὁλκὸς ὅτω ἔπρηξε. Sic apparet illud τι mittendum in malam rem. Et ſane tantum legitur in optimo MS. ὅτω δὴ ἔπρηξε.

247, 21. Οἰκιά τε ἐδείμαλο.] MS. οἰκιά τε ἐδείμα. Sic & mox τὠὐτὼ πέρι ξ, ubi vulgo τὼ πέρι ξ. Utraque recte.

247, 32. Τετέων εἵνεκα.] MS. certe venuſtius τούτου εἵνεκα.

247, 37. Διεπρήσσετο τὸν τις βοῆς.] Hinc notat ita H. Stephanus. [Διαπρήσσω indicium defero. Affertur enim ex Herodoto διεπρήσσετο πρὸς τοὺς Σκύθας, pro indicium detulit Scythis, indicavit.] Non diſſimilia ſunt, quæ attulit Portus [Valla, *Scythis quidam indicium detulit.* Sed fortaſſe τὸ Διαπρήσσειν, quod à Διαπρήσσειν deductum videtur, idem ſignificat. Scilicet pertranſire, percurrere. Quare locus hic ita vertetur, *Quidam ad Scythas transiit, profectus eſt, ivit.*] Nihil ipſe adfero. Sed iſta puerilia ſunt, & ſine damno potuerant ſupprimi. Verum MS. Mediceus habet ſimplex ἐπρήσσετο. quod mihi videtur illuſtrari poſſe per πρησῆος, qui inter cætera notat σφοδρὸν ἄνεμον, ut rariſſimo verbo coactus fuerit uti ad Boryſthenitæ iſtius deſiderium notandum & cupiditatem, qua ille velut vento actus feſtinavit ad Scythis exprobrandum eoſque vituperandos in rege ipſorum.

247, 38. Ἡμῖν δὲ καταγελᾶτε.] MS. ἡμῖν γὰρ καταγελᾶτε. Quæ propria formula eſt objiciendi primo & dein tranſitum quærendi ad interrogationem. Infra cap. 27 Ἐπὶ γλῶ δὲ μέλλεις στρατεύεσθαι &c. 6, 11 incipit loqui Dionyſius Phocæenſis, Ἐπὶ ξυρῷ γὰρ τὰ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πρήγματα.

247, 41. Καὶ βαχχεύῃ γε.] MS. γε βαχχεύῃ τε γε. Et mox κάτιζε, non σκάτιζε.

248, 3. Τῆς Τύρεω θυγατρὸς.] MS. Τήρεω, quod eſt egregium, & notum in Thracia vocabulum ex ipſis fabulis Prognes & Philomelæ, videturque ita legiſſe interpres, quum male verteret *Teris*. Sic quoque hic optimus liber exhibet 7, 187 Σιτάλκεω δὲ Τήρεω, Θρηίκων βασιλῆος, ubi vulgo dant etiam Τύρεω.

248, 9. Μειλόνιον δὲ αὐτέων συναπλεῖν.] MS. συναψῆν, ut jam ſupra.

248, 16. Πεφυγὼς τὸν τόπον.] Vox poſtrema non eſt in MS.

248, 16. Ἐκδὺς δὲ τὸ ἑωυτῆς μήτρωα Σιτάλκην.] MS. ἐκδιδὺς, & Σιτάλκη. quod utrumque ita bonum, ut alterum ſit maxime neceſſarium.

248, 28. Ἐς μεταξὺ βοῆς.] MS. ὡς ἐς μετ. βοῆς. Quæ conjunctio ſatis grata.

248, 33. Ἄπολον ποιέῃ.] MS. ποιέῃν. Id quoque Herodoto vindicandum, quum omnia procedant in infinitivo.

248, 34. Μεγάθεϊ ἐξαπλήσιον.] MS. μεγάθεϊ γε ἐξαπλ.

248, 46. Καὶ οἱ δέξαι ἐξ αὐτέων μνημόσυνον ποίησαι λιπέσθαι.] Nihil potuit effici ordinatius in comparandis legitime caſibus. Sed & Herodoti elegantia eſt, repente, quum exſpectes caſum præcedentibus quibuſdam reſpondentem, eum convertere & vel referre ad inſequentia, vel ſibi innitentem ſeparatim ſervare. Id nunc quoque factum docet MS. optimus, qui hoc loco agnoſcit ποίησαι, quod nemo ſuſpicari poſſet. Sic lib. 1 cap. 19. Εἴτε καὶ αὐτῷ ἔδοξε πέμψαι τὸν θεὸν ἐπείγεσθαι. Ita quidem edi vulgo videas; ſed præclarus noſter codex illic quoque manifeſte πέμψαντα: ſed ita, ut poſt ſecunda manus acceſſerit & in medio verſuum ſpatio literas τι ſuperpoſuerit, ſatis naſute. 4, 109. Ὥρη ἂν εἴη ὑμῖν σκεδάσαι ἀπὸ τῶν νεῶν τάσδε.

249, 2. Ἀποθωϋμάσαι ἄξιον, πάρεξ.] MS. ante

te poſtremam vocem inſerit particulam ἢ, ſatis tempeſtive.

249, 24. Τὲς δὴ τετέων ἱπεσεῶτας.] Vertit Valla *præpoſitos filiis Oeobazi*, Stephanus *eos, quorum id officium erat*. Debebat enim diverſa eſſe interpretatio & expoſitio eorum, quæ non alium in finem erant addita, quam ut ſcrupulum darent lectoribus ab aliquo male otioſo. Itaque mihi conſideranti indolem Herodoti, perplacet ſequi auctoritatem libri unici MSti & duas voces δὴ τετέων inducere. Etenim Herodoto οἱ ἱπεσεῶτες quum primo ſint adſtantes, tum deinde ſunt ſtipatores, ſatellites, nempe arceſſita voce ab ipſorum officio. Libro 2 cap. 148 de Labyrintho. οἱ δὲ ἱπεσεῶτες τὸ Αἰγυπτίων δεικνῦναι αὐτὰ ἐδαμῶς ἤθελον. Ubi vides ſimiliter nihil addi. Lib. 1 cap. 59. Θύσαι δὲ αὐτῇ τὰ ἱρὰ, οἱ λέβητες ἱπεσεῶτες ἔζεσαν. Lib. 7, 117. Ἀποθανεῖν τὸ ἱπεσῶτα τὸ διώρυχον. Etiam paulo ante MS. ἐκέλδυσε.

249, 31. Ἐθηῆτο τὸ Πόντον.] MS. ἐθηεῖτο.

249, 48. Ἐν μαχρῇ ἡμέρῃ.] Hoc nugatoris eſt; & fortaſſis ejuſdem, qui δύω concedere Herodoto nequivit, de quo actum 34, 43, ut proprietates Græcæ loquutionis non toleraret. Non licet ambigere, quin Herodotus ſcripſerit ἐν μαχρημερίῃ. Ita enim legitur in MS. & donamus id quoque nunc Græciæ ignoratum antehac, quantum ſcio, infeliciter.

250, 9. Δύο νυκτῶν πλόον.] Ita quidem antea incepit, ἡμερέων ἐννέα πλόος ἐστὶ. Id haud dubie putarunt illi, qui Herodotum curarunt, nunc quoque exſtare in eo debere, etſi forſan in vetuſtis ſcriptis aliter reperirent. Atqui præter ſpem video legi in optimo MS. πλόον, ut cohæreant omnia per epexegeſin vel acceſſionem, ut incepit dicere ἐς Θεμίσκυρα, eadem forma qua in principio ſequentis capitis dicit σήλας ἔστησε ἐνταμὼν χάμμαλα ἔθνεα πάντα, ὅσαπερ ἦγε. ubi videas licet Stephanum Latina augentem.

250, 14. Ὁ Πόντος ἔτος ἐκδιδᾶσαν.] Vocula tertia non eſt in MS. & patet repetitam temere ex ſuperioribus.

250, 20. Στήλας ἔστησε δύο ἐπ' αὐτῆ.] Cur non ἐπ' αὐτῷ, ut 7, 226. Ὁ λίθινος λέων ἕστηκε δὴ Λεωνίδῃ, ubi etiam interpretantur *ſuper Leonidem?* Immo optimus MS. ἐπ' αὐτὸν. Et ſane ſuper Boſporum erigere eippos neſcio an Latinus intelligat: facile vero *ad Boſporum*. Mox quoque habet idem MS. ἐς μὲν τὸν Ἀσύριον, ſine vocabulo ἑτέρων. Certe Græci illud ἕτερος uſurpant ita demum in ſecundo membro, non primo.

250, 26. Κομίσαντες ἐς τὸν πόλιν.] Quod ſatis intelligitur tunc ab eis factum fuiſſe, quum dominium Boſpori penes illos fuit, ut certe conſtat nonnullis temporibus eam urbem in poteſtate ſua habuiſſe iſtum tractum. Cæterum de toto hoc loco & Orthoſia Diana agit docte Pet. Gyllius lib. 2 Topographiæ cap. 2, ut locum hunc citat quoque Spanhemius ad Callimachum pag. 250 non ultra docens lectorem, quam quiſque ſatis ſciebat.

250, 28. Οὗτος ὁ κατελείφθη.] MS. ἔτος κατελείφθη.

251, 16. Εἰσὶ δὲ τύτῳ αἱ πηγαὶ.] Si hæc poteſt eſſe cauſa efficaciæ hujus fluvii in ſananda ſcabie, videri poſſet recte ſe habere. Sed etiamſi eſſet, retinenda tamen eſt manus vera Herodoti, quæ fuit εἰσὶ ὁ αὐτῷ αἱ πηγαὶ. Sic bene MS. Mediceus.

251, 26. Γράμματα ἐγγράψας.] MS. χάμματα χάψας, quod etiam videtur probare auctor mox repetendo Ταῦτα ὁ ἐνθαῦτα ἐχάφη. Et jam ſimile occucurrit 52, 16.

251, 41. Κολωνὸς μεγάλας τὸ λίθων.] Nolui præcipere judicium lectoris & poſterorum, retinens in contextu, quod antea exſtiterat, quum tamen exhiberet optimus codex μεγάλων. Prorſus recte. Etenim quum Darius quemque militem non juſſerit βάλλειν, vel συμβάλλειν, ſed τιθέναι, ſatis apparet veram eſſe ſcriptam lectionem, & non fuiſſe exiguos aut miſſiles ſilices, aut minuta fruſta. Ipſos autem hos cumulos etiam fuiſſe magnos opinor ſponte ſatis patere, etiamſi non dicatur.

251, 44. Γέτας τὲς ἀθανατίζοντας.] Hæc eſt vetus lectio ab ipſo etiam Mediceo libro probata; quam licet Tan. Faber Epiſt. 21 gemina pronunciatione damnet ut vitioſam, tamen plura & validiora certe ſunt illi obviantia, quam eſt id geminum quod affert, tum ab Euſtathio citari Herodotum ita; ut dixerit ἀπαθανατίζοντας; tum aliud eſſe ſimplex, aliud compoſitum. Poſterius enim plane rejicitur ab Etymologo in Ζάμολξις. ἀθανατίζοντι δὲ οἱ Τετραζοι καὶ Κρόβυζοι, καὶ τὲς ἀποθανόντας ὡς Ζάμολξιν φασὶν οἴχεσθαι. Non uſus fuit tanta libertate Henr. Stephanus, qui oſtendit in Theſauro ſatis ſe in promptu habuiſſe in hoc verbo Herodoti & Arriani locum, & ex Philone toties iſtud ſimplex producit, ut melius fuerit Fabro iſta inſpicere, quam illa ejicere. Porro quemadmodum ſoleat Herodotus paſſim citari, oppido multis experimentis jam ſpectatum eſt; & omitti nequit, quin præſenti alio documento id perhibeatur. Nam quum ſtatim nominentur Μυψαῖοι, ſcriptis codicibus univerſis concordibus, illi ab Stephano dicuntur Νιψαῖοι & quidem ex hoc Herodoti loco. Itaque omnis illa Stephanina cohors, Holſtenius, Berkelius, Suidas, irruit in hanc primam Herodoti literam, & ex Stephano corrigunt Herodotum, quem ab ipſorum tactu immunem faciunt tot antiquiſſima fidei inſtrumenta, quæ me corroboraverunt, ut fruſtrarer eorum impetum, quos tamen

etiam ſcire oportet, quidquid illi dicant & afferant, diu ante eos dixiſſe & protuliſſe Ortelium in Theſauro, ſed, ut ego opinor, ex feſtinata Stephani in excerpendo celeritate. Interim in MS. Mediceo legebatur Ἀρήσκῳ, non Ἄρησκῳ.

252, 5. Νομίζεσι γὲ βελέεσσιν.] MS. νομίζεσι βελέεσσιν. Quis dijudicabit? An in nonnullis codicibus videtur fuiſſe νομίζεσί γε βελέεσσιν, quod alii ſic corruperunt, ut particula media apponeretur voci ſequenti? Etiam antea idem codex ποδὸς σάλμοξιν δαίμονα, & ſemper deinceps, ubi notabis idem principium eſſe in Σαλμυδησσὸς.

252, 10. Διαλαβόντες δ' ἁρπεμπομένους.] MS. τὰς ἁρπεμπομένας. Et hoc quoque non puto ab Herodoto, mirifico in captandis duobus accuſativis auctore, alienum, ἁλαλαβόντες τὰς ἁρπεμπομένας τὰς χεῖρας ἢ πόδας; eos qui mittuntur arripientes manus & pedes. Nec obſtat numeri, qui ſequitur, differentia.

252, 25. Ἐνθεῦτεν ὁ γλυόμενον.] MS. ἐνθεῦτεν ὁ αὐτὸν γλυόμενον.

252, 47. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτου οὐ δι' κατηγορίης.] Voces illæ τούτου οὐ ſunt prorſus ſupervacuæ. Nam particulatim ordine deinceps refert, quid de hac narratione & de ipſo Zamolxi credat, aut in dubium conjiciat, ut adeo ambigue decernere & pronunciare vix nunc potuerit. Certe nec in MSto habentur, nec interpres eas agnovit. Sed etiam mox elegantius legitur in MS. ἔτ' ὧν πιθόμενόν τι λίλω.

253, 4. Ὑπὸ Δαρείου ἢ Περσέων.] MS. ignorat duo media verba.

253, 13. Ἀποδέξασθαι.] Melius ad Ionicum modum MS. ἀποδέκεσθαι. Et mox δυνεώμεθα, non δυνώμεθα, ut liceat Porto collectanea ſua de εω dialyſi Ionica hoc exemplo augere.

253, 28. Ἐς μέσον φέρω.] MS. ἐς μέσον φήσω, quod videntur abjeciſſe, qui futurum non patiebantur in eo, qui iſto ipſo momento peragebat.

253, 33. Ταῦτα εἶπας.] MS. ταῦτα δ' εἶπας.

253, 41. Ἢν δὲ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μὴ παρέω.] Particula ἐν abeſt ab MS. ſed & idem διέλθωσι, non διεξέλθωζιν.

254, 6. Ἀρχαίη Σκυθίη.] MS. Σκυθικὴ, idque eſt Herodoti.

254, 22. Τοιοῦτοί Ταυρικὴ ἐστι.] Sed MS. τοιοῦτον.

254, 46. Οὕτω ἂν εἴη τῆς Σκυθικῆς τὰ ἐπικάρσια.] An clauſulam hujus materiæ & definitionem obliquæ & rectæ Scythiæ ſic auctor contulerit in duas ſectiones, merito dubites: certe una poterat commode utramque complecti, præſertim ſi obedias Mediceo codici longe, ſi quid video, præferendum aliquid ſuggerenti, quod tale eſt, ἔστω ἂν εἴη πρὸς Σκυθικῆς τὰ ἐπικάρσια τετρακισχιλίων σταδίων καὶ τὰ ὄρθια &c. ut interpretemur: *Ita ſint ad Scythiam obliqua quatuor millium ſtadiorum, etiam recta, quæ ad mediterranea tendunt, aliorum totidem ſtadiorum.* Quæ eſt conſummatiſſima periodus, una duas Scythiæ magnitudines conſiderans.

255, 2. Ἰθυμαχίῃ ἀμώσασθαι.] Interpretato ſemel Valla *prælio repellendis*, mireris, quemadmodum poſteriores id retinere potuerint, tantopere fluctuantes, quoniam id nulla ratione ex Græcis exhaurias; tamen ſatis naſuti & ſagaces, ſi penetrare potuiſſent. Itaque refert, ut cognoſcatur Portus; cujus hæc ſunt verba in v. Ἀμοῦν [Valla & Stephanus Vallam ſequutus, τὸ ἀμώσασθαι pro repellere ſumſit. Sed ſi bona eſt eorum interpretatio, ἀμώσασθαι legendum erit, πρὸς τὸ διωθέω. Alioqui jam cædere ſignificat, ut ante declaratum. Verbum διωθέω habemus paulo poſt.] Item in v. Λόγον. [Valla & cum eo Stephanus τὸ ἀμώσασθαι ſumit pro διώσασθαι, id eſt, repellere: ſed vel διώσασθαι ſcribendum, ſi repellere ſignificare velis, vel cædere, ſi vulgatam lectionem retineas] Satis apertos vides oculos fuiſſe, ſed incertos quo vergerent. H. Stephanus nihil de eo ſcribit, niſi tantum in verbo Ἀμάω [Media etiam voce hoc verbum ponitur, ut ἀμώσασθαι τὴν (male τὴ) νῆσον inſulam populari apud Herodotum] Itaque ſequutus hanc notionem primus interpres & retinens vulgatum mutare ita debuerat *prælio conſumendis & occidendis.* Sed nulla in hoc culpa ejus, qui proculdubio veram lectionem ante oculos habuit, legens διώσασθαι, quod percommode ad hunc locum Heſychius exponebat διωσάμενοι, ἀπωθησάμενοι, ἐκβαλόντες, ſive ita accipere placuerit, ſive pro diſjicere, diſpellere. Certe Græca iſta vox ipſa Herodoti manus eſt, quod pignorari te poſſe teſtor ex fide præſtantiſſimi codicis Medicei. Et quum hoc ita ſe habeat, an vero cunctari fas eſt etiam alterum, quod ſubnectam, æque verum eſſe? Habet enim quoque idem MS. ἰθυμάχῃ, etſi infra ad c. 120, ubi ponit ἰθυμαχίλω, nihil notaverim.

255, 19. Τὰς ἂν χρεώσωσι.] MS. χρεώσωσ.

255, 43. Ἐς τωὐτὸ κατίσαι.] Recte ſatis; niſi quod per has voces intelligatur magis lupus manere & ejus formam retinere, quam rurſus humanam recipere; & ideo melius credo iſtud optimi codicis ἐς ταυτό.

256, 2. Ἀπ' ὧν ἢ τὰς ἐπωνυμίας ἔχουσι.] Sed edidi ex MS. ἐπ' ὧν, & cauſam dixi antea.

256, 21. Οὐδὲ τῷ ἰδίῳ ὁμοίοι.] MS. οὐδὲν ἰδίῳ ὁμοίοι.

256, 29. Δέρμασι περὶ τὰς σισύρας.] Non capio id veſtimenti genus. Nam σισύρα proprie & ipſa notat conſutas pelles, ut conſtat ex Heſychio, παχὺ ἱμάτιον ἀπὸ αἰγείων δερμάτων, vel διφθέρα tum ad circumjiciendum, tum ad inſternendum. Itaque quid erit, quorum pelles

les adſuuntur vel certæ veſti conſutæ ex pellibus vel ſtragulæ ſpiſſæ? Quod quid eſt aliud, quam intus & extra habuiſſe pelles, ut fieri poteſt, ſed id etiam commodius poterat ab Herodoto exprimi. Salmaſius igitur ad ſtatuam Regillæ pag. 106 dicit vertendum, *quorum pelles ſiſuris & veſtibus adjuuntur*. Minimum ſic dixiſſet auctor πρὸς τὰς σισύρας. Sed latebat aliud, quod perbelle MS. Mediceus offert, non modo ut hunc locum ſanet, ſed etiam ut novo exemplo doceat, quantopere litera ν in Herodoto fuerit jactata & convulſa, nimirum σισύρνας, quas idem Heſychius interpretatur & vel ex eo vel cum eo infiniti alii χιτῶνα εἶδος. & ab ſiſyris differre oſtendit, notabili convenientia cum teſtimonio Ammiani Marcellini lib. 16 c. 5 de Juliano, eum exſurrexiſſe ex tapete & ſyra, quam vulgaris ſimplicitas ſiſyrnam appellabat. Etiam Baliares σισυρνοδῦται ab Lycophrone appellati bene illuſtrantur ab Bocharto in Canaan. Itaque huc pariter conferre debeo aliam fidem codicis Medicei, dum 7, 67 etiam teſtatur Herodotum ſcripſiſſe Κάσπιοι δὲ σισύρνας τε ἐνδεδυκότες, non σισύρας, ut vulgo, atque etiam mox Πάκτυες δὲ σισυρνοφόροι τε ἦσαν, quibus non negligemus uti, quum & illic neſciantur niſi σισυροφόροι. Itaque debuit hoc bona fide reſtitui.

256, 30. Ὄρχεες αὐτέων εἰσὶ.] MS. αὐτοῖσι.

256, 33. Οἰόπαλος.] Ita quum proferatur hoc vocabulum in optimo MS. & pari conſtantia mox Οἰὸς, nullam moram habui, quin id præferrem vulgatis Λιόπαλος & αἰὸς.

256, 38. Ὅσας ἠδυναίαλο.] MS. ἠδυνέαλο. quod ipſum ita exſtat 9, 69. Sic & pag. ſequenti ἐδυνέαλο MS. pro ἐδυναίαλο.

257, 27. Πρόσω ἀπ' ἀλλ.] MS. προσω δὴ ἀπ' ἀλλ.

257, 33. Ἐς τὴν ὑστεραίην ἐλθεῖν.] In MS. nuſpiam legitur particula ἐς.

257, 38. Δευτέρην αὐτὸν ὑπομένουσαν.] Quum interpretatus eſſet Valla, *Amazonem expectantem ſociam*, quod ſane nihili eſt; Stephanus id voluit corrigere mutando *Amazonem alteram ipſum exſpectantem*. Sed nec hoc ulla parte melius. Non enim poterat idem juvenis, qui priſtino die adfuerat, ſibi imaginari alteram Amazonem ipſum exſpectare, quum ipſa eadem juſſiſſet alterum juvenem adduci, pollicita ſe quoque adducturam alteram Amazonem. Miſera Herodoti agitatio, cujus nulla fuit culpa in perſpicue ſcribendo, quod confirmat egregie MS. Mediceus exhibendo δευτέρην αὐτὴν ὑπομένουσαν, hoc eſt, ipſam cum alia exſpectantem. Certe niſi vidiſſem has doctorum hominum tricas, pro typorum lapſu illud αὐτὸν habuiſſem.

258, 2. Οὐδαμὰς ἄλλας.] Notavit hunc locum Portus, addiditque alium, quem non reperio. Interim licet noverimus ἐδαμοῦ, ἐδάμων, hac vice tamen exhibet optimus MS. ἐδαμέας ἄλλας.

259, 10. Ἢ ἢ ἐπὶ ὑμέας.] Non mirum ita legi in editionibus & in codicibus ſcriptis, unde editiones factæ ſunt, quia non aliter media plebs erat loquutura, quum ſenſus videatur impletus, qui ex more Herodoteæ loquutionis non eſt etiamnum impletus; unde ſic auget optimus MS. ἢ ἐ ἢ ἐπὶ ὑμέας. Quæ negativa etſi accedat ſupervacua, tamen eſt hæc manus Herodotea, quod probant verba 5, 92. Οὐδὲν μᾶλλον Λιολεῦσι μέλεον ἢ Γλαύκῳ χώρης, ἢ ἐ ἢ σφίσι ἢ τοῖσι Ἕλλησι.

259, 25. Οἱ μὲν δὴ Γελωνὸς] Particula δὴ in MS. non exſtat.

259, 38. Ἡμεῖς δ' ἔτε.] Adverſativa quoque non eſt in MS.

259, 41. Ἀρξῃ ἀδικέων.] Peſſumdatur hîc Græcæ ſyntaxeos nitor. Unde recte MS. ἄρξῃ τε ἀδικέων. ut paulo ante ἀρξαίης πολέμου. Sed male diſtinguuntur Græca, quod ſic fieri oportuit: ἦ μέν τοι ἐπίῃ ἢ ἐπὶ τὸν ἡμέλεξιν, ἀρξῃ τε ἀδικέων.

260, 2. Διχῇ σφέας διελόντες.] MS. διχῆ. quod ejuſdem calami eſt, cujus eſt ὑψῆ aliquoties in hac hiſtoria occurrens, nunc cum verbo ἐξάγειν, nunc cum πέτεσθαι. Et ſane, ut hærere in hoc nequeamus, exſtat quoque τειχῆ 7, 36.

260, 24. Ἐν τῇσι σφι Δαιτᾶτο.] Recte quidem, ſed MS. ἐδαιτᾶτο. Dein quoque τὰ πρόσθεν πάντα ἦσα omiſſo vocabulo πάντα, quod inſerebatur poſt πρόσθεν. Sed & ὑπολιπόμενοι, non ἀπολιπόμενοι.

260, 30. Ταῦτα μὲν δὴ πρηγεκομίζοντο.] MS. πρηγεκομίζετο.

261, 9. Παυσάμενοι δ' ὁρμέν.] Hæc ipſa ſic repetit cap. 126. Nunc tamen MS. Παυσαμένην. ut eod. cap. Ὡς δὲ ποιὸν τέτο ἐγένετο, ἢ ἐκ ἐπαύετο.

261, 21. Ἐς τὸν Σκυθικὸν ἀπίκετο, ἐς ὃ ἐξέκυρσε.] Præpoſito vocabulo liber MS. ὡς ἐς τὸν Σκ. ἀπίκετο, ἐξέκυρσε &c. omiſſis illis ἐς ὃ, quæ antecedunt verbum ἐξέκυρσε. Certe iſta quum progrediantur leniſſime, placuit tamen nonnullis videre aliquid lenius, ut ſibi imaginabantur, prout citavi, quod conſpui meretur præ illo vetuſto. Pertinebant illa ἐς ὃ ad paginam 268.

261, 47. Οὐκέτι ἀπειπάντες ἀπικνέοντο.] MS. ἀπικνέονται.

262, 2. Ἔλεγε τάδε.] MS. λέγῃ τάδε.

262, 11. Ὦ Πέρσα.] MS. ὦ Πέρσαι.

262, 13. Ἔωθα ποιέειν.] MS. ἐώθεα.

262, 17. Τάχιον συμμίσγειμεν.] Nequivit hoc ſpecimen comparativi minus Ionicum effugere acumen perſpicaciæ Grævianæ, quo minus ad Luciani Solœciſtam oſtentaretur, quum in Thalia apud eum Cambyſes dixerit

cap. 65 ἐποίησα ταχύτερα. Nec licet dicere Herodotum alienum fuisse ab istis contractionibus, quippe apud quem occurrunt, καλέονται, αἰσχίονα & similia. Cæterum interest cognosse in hoc ipso loco perspicue & egregie exhibere optimum codicem Mediceum ταχύτερον. Quod utinam vir iste præclarus sciviſſet, ut saltem ex illa incertarum sordium sentina sciret ad Herodotum nihil pertinuisse.

262, 44. Αἰεὶ ἐπεκέρεε.] MS. ἂν ἐπεκέρεε. Quomodo idem sensus satis clare manet.

263, 10. Ὀρθὰ ἰσῶντες.] MS. ἰσάντες.

263, 15. Παρεμβάλοντες ἀνιῶντο.] MS. ἀνιώιατο, quam formam notavit ex Herodoto Portus in terminatione ώαλο, ubi habet πειρώαλο, ἐρώαλο. Deinde ἐποίεον τοιάδε, non τοιόνδε.

263, 29. Τὸ θέλ.] MS. τὸ ἐθέλ. Et mox γνώμη ἰῶ.

263, 33. Εἰκάζοντα τῇδε.] Optimus ille MS. plane εἰκάζων τῇδε, enallage prorsus notabili, sed cujus amœnitate lætatus fuit Herodotus. Peperci tamen mutationi.

263, 43. Ἐς τὰς λίμνας ἐκπηδήσηε.] MS. ἐσπηδήσηε.

263, 45. Πέρσαι μὴ δὴ ὕτω.] Vox postrema non est in MS.

264, 22. Φαίνεται Γοβρύης εἶπαι.] MS. εἰπεῖν.

264, 29. Ἐπεὰν τάχισα νὺξ ἐπέλθοι.] MS. ἐπὶ τάχισα νὺξ ἔλθῃ.

264, 35. Οἷόν τε ἔσαι.] Sic quidem passim. At nunc vox ultima abest ab MS. Ceterum pessime vertitur hic locus, ut cavere oportuerit.

264, 40. Κατέλιπε αὐτῷ ἐν τῷ ςρ.] MS. auctior κατέλιπε αὐτῷ ταύτῃ ἐν τῷ ςρ. quam vocem hîc intercidisse monstro simile est, quum toties bene servata comitetur illud suum αὐτῷ, ut sit duntaxat dignissimum Herodoto augmentum. 1, 189. Τὸν θερείλιν πᾶσαν αὐτῷ ταύτῃ διέτεινεν. Et cap. 210. Ὡς αὐτὸς μὲν τελευτήσειε αὐτῷ ταύτῃ μέλλοι. Et passim. Infra etiam MS. bis ἄνεκεν.

264, 47. Τοῖσι ὑπολειπομένοισι.] MS. τοῖσι ὑπολελειμμένοισι.

265, 1. Οὕτω μὲν δὴ μᾶλλον.] MS. ὕτω δὴ μᾶλλον. Nec plus requiritur. Et mox χεῖρας τε περιέλκουσι, non περιέτμον.

265, 26. Μιλτιάδεω μὲν ᾗ.] MS. Μιλτιάδεω ἢ ᾗ. Cæterum quod sequitur in editionibus χερσονησιωτέων opinabar lapsum esse typorum in editionibus citimis; sed inquirens video consensu omnium inustum Herodoto stigma esse, unde testor me edidisse, quod in optimo libro deprehendebam rectum & sincerum, de quo nihil potest ambigi, quum & 6, 38 occurrant Χερσονησῖται.

265, 45. Λαοδάμας Φωκάς.] Reliquissem libens hoc intactum, ut inserviret notitiæ veteri, qua Φώκαια Φωκέα, & hinc Φωκαιάς & Φωκάς pro iisdem sumta esse constat, & quidem ex ipsis nummis, ut sit hoc indubitabile. Sed Herodotum hinc eximit optimus codex, in quo clare legitur Φωκαιάς. Quod autem mirari cogor, hoc est, quod videam hoc specimen tam eximium non fuisse excitatum ab illis, qui nuper eam causam vindicare cœperunt.

266, 18. Τμέων αὐτῶν.] MS. ὑμέων αὐτέων.

266, 32. Ἀπόδρησιν ποιήσασθαι.] Certe requiritur aliud tempus. Quippe si illam jam peregerunt, sera hæc consilia. Optime MS. ποιέεσθαι. Et mox φυλάσσοντες ἦισαν, ita per circumflexum signato verbo, ut innueretur duarum syllabarum esse, unde per subscriptionem ᾗ ἴωτα edidi. Vulgo ἴησαν, non satis bene.

267, 18. Γενόμενον δὲ ἐν Βυζαντίῳ.] Hoc quidem bonum: nisi melius esset quod legitur in MS. ἐρόμενον.

267, 32. Πελασγῶν ἐκ Βραυρώνος.] MS. optimus Πελασγῶν τ' ἐκ Βραυρῶνος: cujus vocula defectus induxit pravitatem distinctionis, cui voluit succurrere Grentemesnilius, *nova* inducenda qua nunc non egemus, & tamen omnia recte se habent ad confirmationem veritatis in hoc loco. Vide 6, 138. Sed & mox in eodem legitur ὑπὸ τούτων ἢ ἐξελαθέντες, unde omitti solet vocula tertia.

267, 36. Πυρὶ ἔκαιον.] Sic enim dixi MS. optimum exhibere, non πῦρ ἀνέκαιον.

267, 37. Ἄγγελον ἔπεμπον, πυθόμενον.] Recte. Nam haud dubie & ipse nuncius verba facit, estque solus πυθόμενος, ut simplex ratio loquendi ita bene sit custodita. Sic 7, 32. Ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας &c. Dummodo usus, ille loquendi dominus, non aliud introducere potuerit; unde forsan est, quod in optimo codice manifeste exstat πόσόμενοι. Sic enim 5, 108. Κήρυκας διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐπικαλεύμενός σφεας. 6, 97. Πέμπων κήρυκα, ἡγόρευέ σφι τάδε. 5, 92. Πέμψας ἐς Θρασύβουλον κήρυκα ἐπυνθάνετο. 3, 13. Milit Cambyses Νέα Μιτυληναίην κήρυκα ἄγουσαν ἀνδρα Πέρσην προκαλεόμενος.

267, 40. Προσχόντας ἢ τάττες.] Pro media vocula legitur in MS. δὲ. Ne Valla quidem illud ἢ sustinet agnosse.

268, 15. Ἐσελθεῖν ἐς τὴν ἐρκτήν.] Multo magis efficax & Græca oratio latet in MS. qui habet ἐσὸ ἐλθεῖν τε ἐς. Quod mutandum non in ἔσω ἐλθεῖν, quod Stephanus posuit in margine nescio unde, sed in ἐς ὃ ἐλθεῖν τε ἐς, hoc est, eo usque, ut & intrarent in carcerem, & cum suo quæque marito in sermonem veniret.

268, 17. Οὐδένα λόγον δοκέοντες.] Quî fieri potuit, ut sic legi Græce compulsus fuerit Herodotus, quum adeo diversam, sed simul adeo pulchram interpretationem ei donavisset Valla? In Græco nihil boni est, nihil a-

cre,

cre, ut mirari non liceat perſpicue exſtare in optimo MS. ὐδένα δόλον. Hoc enim prorſus requiritur, & agnoviſſe apparet interpretem. Sed etiam MS. ποιέυζι τοιάδε, non τάδε.

268, 23. Τρόπῳ τέτῳ.] MS. τρόπῳ τοιέτῳ.

268, 31. Τῶν ἀδελφιδῶν.] MS. τ̃ ἀδελφιδέων.

268, 42. Καταλείπ|ὲν τῇ νήσῳ.] MS. καζαλείπ|ὲ γὰ ἐν τῇ νήσῳ. Quod non alienum incrementum, ſed veriſſima Herodoteæ manus reſtitutio, qui inprimis amat grandiori periodo, & quidem mediæ, particulam iſtam alioquin inchoativam interjicere ornamenti cauſa. Nec enim vel ad ſenſus perfectionem erat neceſſaria, & omnia mirabiliter manent uſque ad eam tamen ſuſpenſa. Plane ut 3, 105. Τὰς μέν νυν ἔρσενας τ̃ καμήλων, εἶναι γὰ ἤπειρας θεῖν τ̃ θηλέων &c. Nec diſſimile ſupra in cap. 76 hujus libri. Προσίχ|ὲ ἐς Κύζικον· ἐ γὰ εὗρε τῇ Μηλεὶ ἀνάγοντ̃ας ὀρτλύ. Et ita ſæpius.

269, 3. Βυλομένων.] Si modo id jam denuo decretum fuiſſe conſtat. Moderatius certe in optimo MS. legitur βυλδομένων, quod tempeſtivius.

269, 16. Ἐπὶ ξ οἰκιςέω Θήρ|ᾳ ἡ ἐπωνυμίη ἐγένε|το.] Ita quum reperirem in vetuſto libro, nequivi eſſe cunctator in repetendo & vindicando quod certe erat Herodoti, quum vulgo legeretur ὑπὸ ξ, & quidem ad uſque triplam iterationem conſtanter libro vetere expellente præpoſitionem ὑπὸ, quod ſatis validum.

269, 20. Καί κως τ̃το.] MS. καί κως τὸ ὄνομα τ̃το. Quæ repetitio eſt Herodotea. Etiam paulo ante τοιγαρῶν, non τοιγαρ̃ν. Nam cur deleverunt Ioniſmum?

269, 35. Γέν@ Εὐθυμήδης.] Certe ad ſententiam Herodoti propius acceſſit Stephanus dicendo utique aliquid, quam Laurentius per ſilentium prætermittendo. Sed quid erit tamen *Euthymedes genere ex Minyis?* Eſt enim Euthymedes & re ipſa & forma nomen proprium, ut genere Euthymedes nullus ſit. Sed nec Battus Euthymedes aut dictus fuit, aut dici potuit, ex Laconum conſuetudine, qui uno tantum nomine utebantur. Etiam vetat res ipſa, ut qui dictus antea ſit nomen habuiſſe Batti, poſtea indicetur dici Euthymedes, quaſi ex genere. Certe id nihili eſt, & intellexit nullus, quod hinc patere poteſt, quia quum Caſaubonus ſcripſiſſet in notis ad Strabonem pag. 28 [Vocat Theran Callimachus Λακωνίδα, quia à Seſamo fuit condita, qui erat unus è poſteris Euphemii Lacedæmonii] adeo ut non dubitet ſubnectere quoque Herodotum; ſtatim proceſſit Grentemeſnilius, notans [lege meo periculo Εὐφημίδης ex Pindaro. Μινυίως accipe, non quod ex progenie Minyæ fuerit Battus, ſed quod Euphemus, à quo originem ducebat, fuerat unus ex Argonautis.] In his nihil eſt, cui ſi aperueris ſinum, beatior ſis futurus, etſi iſta quoque repetens adjuverit Ez. Spanhemius ad Callimach. p. 91 & 92. Sic niſi fallor patet utique non intelligi nec rite tractari hunc locum; prout nec abhinc quiſquam intelligeret, niſi clamaret præſtantiſſima illa membrana Medicea legendum eſſe Εὐθυμίδης. Scilicet inter Minyas fuit Εὔθυμ@, inde παἰρωνυμικὸν Euthymides. Non dubito falli Th. Gale.

269, 40. Τῶνδε τ̃ νεωλέρων.] Ab MS. abeſt vox prior; & ſane poteſt ſufficere eam particulam legi ſtatim in hac ipſa pericope, prout quidem vulgo hæc projiciuntur. Sed fidelis ille codex ne ibi quidem in verbis κέλδε ποιέειν τάδε hanc poſtremam vocem tolerat, omnino ſubſtituens κέλδε ταῦτα ποιέειν. ἅμα.

270, 2. Κακῆ ὐδὲν λῶ σφι μῆκ@.] Nimia foret ambiguitas. Quum per voces libri 2, cap. 81 Portus cognitum haberet ex auctore noſtro μῆχ@ *remedium*; de hoc tamen loco ſic ratiocinatur: [Μῆκ@ Ion. pro comm. & poët. μῆχ@] an credibile id eſt? ut quum in Herodoto μῆκ@ paſſim de longitudine uſurpetur, unum ab eo locum proſtitutum fuiſſe, qui tam fatue in ambiguo penderet? Ut tranquille agas, redde Herodoto ſuum, & ſcribe omnino ex MS. Mediceo μῆχ@. An credimus tantum ſtultitiæ dolum vel Herodoto vel Porto nocere potuiſſe? Immo Aldus & Hervagianæ habent ſatis expreſſe μῆχ@. Stephani totus error eſt.

270, 8. Ἐς Πλάταιαν.] MS. ἐς Πλαλέαν. & ſic ſemper; quomodo editores quum jam immutare auſi fuerint in capite 169, quidni opinemur in hac ſcribenda fuiſſe manum eandem? quod ſequutus ideo ſum, vel ad pertinaciam Vallæ exprobrandam, qui etiam illic utebatur diphthongo.

270, 13. Σιτία καταλιπόν|τες ἔσον δύο μηνῶν.] Vix pro vero haberi debet iſte numerus, adeo eſt incongruus. Nam quum Corobius beneficio Samiorum poſt duos ſaltem menſes illos iſtuc venientium adhuc in annum ſibi proſpexerit cibariis, quis credat eum à principio nonniſi bimeſtrem penum accepiſſe, tanquam interea abitus redituſque ex Africa Theram abſolvi in iſta ſæculi & navigationis ruditate potuerit? Ea cauſa eſt ut gratiſſime admittam, & omnino admittere debui in contextum, quod habetur in MS. ὅσωνδὴ μηνῶν, hoc eſt, certorum aliquot menſium. Relinquit enim in incerto, quaſi non bene conſtiterit, quanti temporis frumentum ei conceſſerint, idque amat efferre noſter Herodotus adjectione ſyllabæ vel voculæ δή, ut 1, 160. Παρεσκδάζονλο ἐπὶ μισθῷ ὁσῳδὴ, & ſæpius, interdum ὁσοσδήποτε.

270, 18. Πλέουσα ἀπ' Αἰγύπ|τ@.] Hæc quoque me-

memoria & monumentum eſt correctoris inſipidiſſimi, quicquid conniveant interpretes. Quid enim? illi qui ab Ægypto redeunt (ita vertuntur hæ voces) poſſunt dici γλιχόμενοι Αἰγύπτῳ, ut ait poſt paulo Herodotus, *Ægyptum optantes?* Litora litoribus contraria. Itaque feliciter huic loco mentem & peritiam ſuam admovit Tanaq. Faber in Epiſtolis pag. 249 plane adſequutus conjectando, quod exſtat in MS. Mediceo, ἐπ' Αἰγύπτῳ *in Ægyptum navigans.* Viciſſim verſu 43, ubi editur ἀδελφεὸν ἐπ' ἀδελφεῇ πέμπῃν, quomodo explicari poteſt *fratribus inter ſe ſortitis quis potius mitteretur?* quum revera non poſſit non ſignificare *fratrem ſuper fratrem mittere.* Sed illic quoque ex eodem MS. corrigendum ἀπ' ἀδελφεῆ.

270, 33. Πέρξις ἢ αὐτῆ.] Citatur hoc exemplum in Porti lexico de voce Πέρξις, quæ vox demonſtratur iſtic nunc ſecundo caſui, nunc quarto jungi. Certe Mediceus perſpicue in hoc loco habet αὐτὸ.

270, 39. Φιλίαι μεγάλαι συνεκερίθησαν.] Agnoſcit idem Portus Herodoteam locutionem, retinens in illuſtrando verbum Vallæ *contrahere.* Sed eſt nihili, & quanto oportunius huc pertinebit verbum συγκεράω aut συγκερέννυμι? Sic enim pulcherrime exhibet Mediceus MS. συνεκρήθησαν, prout loquutus fuit idem Scriptor in loco, quem bene noverat idem Portus 7, 151. Τῷ περὶς πέρξεω φιλίῃ συνεκεράσαντο. Cæterum ut Portus, ita etiam Stephanus in Theſauro utrumque agnovit; quid enim aliud potuit?

270, 43. Πάλῃ λαχόντα.] MS. λαγχάνοντα.

271, 9. Ἐπενείκασά οἱ.] Haud dubie exaſciatum ad normam ejus quod exſtat 1, 68. Ἐκ λόγε πλαστῆ ἐπενείκαντες οἱ αἰτίῃ, quod Portus notat Ion. & Poët. in aor. 1. dictum eſſe ab ἐπιφέρω, pro quo Ion. & poëtæ ἐπενείκω dicunt. Fruatur illo. Membrana Medicea in hoc loco perſpicue legit ἐπενεγκεῖα οἱ. Plane ſic quoque 6, 112. Μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον ἐς πάγχυ ὀλεθρίην.

271, 14. Παρακαλεῶν ἐπὶ ξενίῃ.] Nempe quia ſequitur, quod in nota proxima citabitur, optime ſic utrobique idem vocabulum retinuit Herodotus, utique ex arbitrio editionum. Sed an ſic novimus hunc ſcriptorem? Itaque ſcias oportet ſcriptum eſſe in optimo MS. ξείνια, ut 7, 135. Ξείνια παρεχόμενος εἰρία. Ex quo exemplo videtur etiam 5, 18 ſcripſiſſe καὶ σφέας ἐπὶ ξείνια ἐκάλεε, παρασκευασάμενος ἢ δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς &c. Alibi προθεῖναι ξείνια.

271, 19. Διαλυσάμενος τὴν ξενίην.] MS. præmittit voculam ἡ, etſi forſan non neceſſario requiſitam, tamen ab Herodoto poſitam & ideo adſciſcendam. Et mox MS. ὑποσιδόμενος, quum male edatur ὑποσῳδόμενος, contra quod tam viriliter ſe exſuit optimus Portus, ut plane veritatem, quam nobis effert optimus ille Mediceus, conjectando adſequeretur prorſus laudabiliter. Item χοινίοισι, non χοίνοισι, qua eadem negligentia fuerunt uſi in capite 172 edendo ὄρκοισι, ubi MS. ἐρκίοισι. quæ diſſoluta ſocordia quantopere fraudi fuerit Herodoto, docent ea quæ notavi ſub numeris 9, 21.

271, 33. Ἣν ἔχῃ.] An hæc eſt obſervatio Ioniſmi, quem in Herodoto ſuſpexit omnis ætas? Nihil magis inde abire potuit; ſed & nihil magis iterum appropinquare velut ex recidiva quadam ope, quam quod habet optimus MS. τῳδὶ ἔχῃ.

272, 1. Λέγων ἃ κη ἔπῃθε.] Non eſt hoc Herodoteum, ſed σὺκ ἔπῃθε, prout eleganter legit MS. Mediceus, ut queat hoc tertium exemplum accedere illis duobus, quæ collegit Portus.

272, 3. Καὶ ταυτὰ ἐθέωπιζέ οἱ ἢ ἡ πρότερον.] MS. ignorat particulam ἢ.

272, 26. Ἄχρι ἐμεῦ Λιβύην μηλοτρόφον &c.] Video ſane interpretes reddidiſſe *Lanigeræ Libyes urbem.* Sed quo animo & qua fide, ipſi teſtentur. Si enim id voluit Pythia, cur non etiam ad hunc modum immutavit ἄχρι Λιβύης μηλοτρόφε, quod ſine ulla difficultate potuit? Utique illa epexegeſis tolli non merebatur in Latinis. Latet aliud. MS. αὖτυ. An non ſubindicat eſſe particulam? Αἰ τὺ ἐμεῦ Λιβύλω. *Eïa tu Libyam pecorigeram* &c.

272, 30. Ἀκέσαντες τάτων.] MS. ἀκέσαντες ἢ τάτων. Mox etiam τῷ ἄνομα λῷ, non τῇ: omnino recte & quidem in utroque.

272, 38. Ὡς ἀμείνονα χ. ἀξ.] MS. ὡς ἐς ἀμείνονα. quod omnino deſideratur.

272, 46. Ἐνταῦθα ὑμῖν ἔπιτήδεον.] Idem codex ἐνταῦθα μὴν ἔπιτήδ.

273, 21. Ἐπὶ κρήνῃ Θέσιν.] Etſi forſan ad fontem non reſpiciens, tamen nomen iſtud in Africa novit, & quidem urbis, Stephanus, ſed ab omnibus derelictus in hac parte, qui nuper tam denſi eum erexerunt, ſolo Ortelio Herodotum & Stephanum conducente. Et fors fuat, ut tandem ad hunc fontem condita ſit urbs iſto nomine. Sed quidquid adfert Stephanus, alienum hinc eſt, quum optima membrana teſtetur ab Herodoto fontem appellari Θέσην.

273, 27. Ἀρκεσίλαος.] MS. Ἀρκησίλεος, quod etſi ita ſemel notaverim, feci proculdubio, quod & inſequentibus ita repererim, ut ideo etiam illic ita reformaverim.

273, 38. Ἐς ὃ ἐν Λάκωνι.] Is modus loquendi paulo præceſſit. Nunc igitur MS. ἐς ἃ ἐν Λιβύῃ. prout cap. 181 etiam loquitur ἐς ἃ δύεται ὁ ἥλιος, & jam ſæpe antea. Quin & cap. 166 legit MS. idem ἐς ἃ ἔλαβε τὸ μισθὸν, ubi idem accidit.

273, 41.

273, 46. Τάτε ἓ Ἀρκεσίλεω.] Vox prior abeſt ab MS. Et mox MS. χωλὸς τε ἐὼν, ubi vulgo tantum χωλὸς ἐὼν.

274, 26. Ἀπικομένη ἢ ἀφ' ἑτέρου.] Mira hæc pervicacia omnium editionum, quarum nulla hinc diſcedit, quum tamen legi debeat ἀφ' ἑτέρου, ut cap. 164 in fine, quod etiam interpretatus fuit Valla. Ex MS. tamen nihil notavi.

274, 34. Προσλῶ ἢ οἱ ἢ ἕτερον.] Particulam οἱ non habet MS. Recte, & eodem caſu, quo aliquoties jam particulas tales ſuo loco motas, & vel ad priora vel ad poſteriora tranſlatas deprehendimus, ſicut infra mox patebit. Et ſtatim εἰπάσης, non ἐπειπάσης.

274, 41. Πυθίη χρᾷ τάδε.] MS. πυθίη οἱ χρᾷ τάδε. Ubi valde utilis dativus ille.

275, 18. Ἐρχέλο ἐκὼν τὴν Κυρηναίων πολ.] Non poſſunt hæc coire nec in unam pronunciationem conjungi. Verbum ἑρχεῶς non patitur ἐκόντα. Unde quam ſubdola meditatione uſus fuit Valla interpretans *exceſſit ultro?* Aliud eſt in Græcis. Itaque illa vox ἐκὼν ſine dubio eſt commenticia alterius, ut viciſſim auro penſari mereatur, quod offert Mediceus MS. ἔρχελο ἐκ τῆς Κυρηναίων πόλιος. Sic ſana omnia.

275, 23. Τῇ ἤνομα ἦν Ἀλαζίῃ.] MS. Ἀλαζίῃ, quod certe magis Africanum, ut poſtea Ἄζιες; idemque codex mox literis quidem ſanctе ſervatis, ſed in ſcribendo tranſpoſitis Ἀλιζάες pro Ἀλαζίες. Sic certe notavi.

275, 24. Βαρκαῖοι τε ἄνδρες ἢ τῆς ἐκ Κυρ. φυγάδων τινὲς.] Vocula ἢ non exſtat in MS. quaſi non duplex hominum genus fuiſſet, ſed unum, nempe Barcæi, qui Cyrenis tamen habitaverant, & nunc male tractati eſſent ab rege, ut ex illa urbe compulſi fuiſſent fugere; etſi illud τε videatur eam tueri.

275, 27. Ἐξαμαξιὸν ἓ χρησμῶ.] Prima etiam ſyllaba primæ vocis non eſt in MS. & videtur fortuito in vulgaribus libris repetita ex ſequente ejus proſpectu.

275, 38. Φόρος ἐτάξαλο.] MS. φόρον. Nonne hæc eſt continua, & uſitatiſſima loquutio in regno Perſico, ut prodidit ſatis ample 3, 90?

275, 39. Ἱκέτις ἵζετο.] Genus loquendi, quod codex Mediceus vindicavit Herodoto, ut dixi ſub numeris 129, 15. Is vero ipſe nunc perſpicue habebat ἕζελο. & poſt non ἐπανιζαίαλο, ſed ἐπανιζέαλο, de quo tam diligenter inquiſivit Portus.

276, 10. Πρὶν ἢ ἀποσῶλαι.] MS. πρὶν ἢ ἢ ἀποσῶλαι.

276, 13. Αὐτὸν ὑπεδεκέαλο.] Tanquam præceſſiſſet vox δάναλον. Sed quæ nulla eſt, unde vitio laborat, quod vulgo editur, & præclare ſubvenit codex optimus præbendo αὐτοὶ, quod omnino admittendum. Sed etiam ſimpliciter in eo ſcribitur ὑπεδέκονλο.

276, 18. Ὡς ἐμοὶ δοκέει.] MS. δοκέειν. Ita jam illud *Nec dubito* ſummi apud Muſas ſimii Joannis Clerici vim ſuam omnem amittit, quod ponere ſuſtinuit in Arte Critica 2, 1, 10 pag. 365. *Nec dubito quin ſi ſemel aut iterum duntaxat eo uſus eſſet Herodotus, nec alibi exſtaret, id emendaturi fuiſſent librarii aut Critici.* Emendare vocat mutare in pejus, & ſtatuit mutare librarios aut Criticos ea quorum uſus non eſt frequens. Hîc enim iſtud contigit, etſi uſus exſtiterit nimis frequens, quam ut caſu facta videretur iſta loquutio. Interim tamen vel ſi ſemel tantum exſtaret, ita etiam dubitare liceret, an id mutaturi forent illi, quum toties in eo ſcriptore ὡς occurrat cum infinitivis variis poſitum, quæ infinitiva ſingula tantum ſemel occurrunt, nec tamen ſunt mutata. Nimis hæc ſunt illuſtrata, quam ut caligo iſtius veſpertilionis intelligere ea poſſit. Nec apud Herodotum pronunciet occurrere anomala multa, ſed in ſuis ſtudiorum & artium nugis. Eandem formulam reſtituit MS. 5, 57.

276, 24. Οἵην οἱ ἄλλοι.] MS. interjectione amœniſſima οἵην περ οἱ ἄλλοι. Quin & mox ex eodem rite notavi ψέλιον, non cum vulgo ψέλλιον, quod jam antea ſimiliter monui.

276, 34. Γιγάμαι.] In Herodoto ita hoc nomen iſtius populi accidit contrahi, ſicut Scylacis ætate penitus deleri. Hinc enim reor eveniſſe, ut nulla eorum mentio in iſto periplo manſerit, quum Adyrmachidæ locum ſuum teneant. Sed hoc triſyllabicum augetur in MS. Mediceo exhibitum nunc hac forma τιλιγάμμαι, at mox γιλιγαμμίων, unde clare oſtendit qualem habeat iſtam primam literam. Quæ certe reſtitutio eſt pretioſiſſima, quum ſic Stephano reddatur plena gratia, qui ex Herodoto eam gentem non aliter appellat cum mœſta agitatione omnium illorum, à quibus hæc pars Stephani tacta eſt, Ortelii, Holſtenii, Berkelii. Nec poteſt illuſtrius præſtantiæ documentum de ullo vetere ſcripto libro deſiderari, nedum dari, ut quum omnia ejus alia exemplaria ſic fallaciter devecta ſint ad poſteros, hoc unum vel ex tali archetypo vel ab tam ſancta manu ſit deſcriptum, ut omnes illos nævos abegerit.

276, 36. Τῷ μεταξὺ χώρῳ τούτῳ.] In his vel conſtructio vel ſententia concinna non eſt. MS. τῷ μεταξὺ τούτε χώρῳ. Hoc veriſſimum, & ad quod interpretando voluit Valla accedere, ſed aberravit à ſcopo. Nam mens eſt *in loco interpoſito*, vel intervallo quod patet inter Giligambas & inſulam Aphrodiſiada.

276, 38. Ἄζιες.] Non aliter codex Florentinus. Unde opinor ſatisfactum à me eſſe commodo publico occaſione notarum, quas dedi Scylacis periplo pag. 109, fere eodem tempore progreſſas, quo Ezech. Spanhemius

ſcripſit ad Callimachum pag. 104, unde inter mea iſta & altera illius de Africano loco arbitrari licet: certe imbecillis probatio eſt, utrum in Callimacho ſcribi debeat Ἄζιλις, an vero Ἄζιεις, ex H. Stephani editione & poſtrema Pariſina; & tantos commentarios ſcribere ne ullo quidem MSto inſpecto, quum tantopere per Europam vagatus fuerit.

276, 43. Ἀσβύσαι.] Juſta appellatio gentis Africanæ, quæ nequit ex cenſu illius regionis expungi, quum tot teſtimonia antiquitatis eam agnoſcant. Verum nequeunt illi huc pertinere, ſi accurate egit Callimachus in fragmento, quod citat Stephanus in hoc ethnico, ubi vocat Tritonem Asbyſtam, qui nimium hinc remotus eſt. Sed poteſt Callimachus poëtica propagatione uti voluiſſe. Sed & Dionyſius in Periegeſi & Euſtathius ponunt eos ſuper Cyrenen, ut inde liceat decernere de Callimacho, & prius verum eſſe. Certe quidquid eſt, ſatis in ſe acquieſcit membrana Medicea adminiculis incorruptis fulta, quæ nunc exhibet Ἀσύλαι, idque mox repetit, ſicut etiam Ἀσυλέων.

Ibidem. Οὗτοι τὸ ὑπὲρ Κυρ.] Particula τὸ non legitur in MS. nec eget ea Herodotus. & alia eſt ratio, quum dicitur ἔχουλαι τὸ πρὸς ἑσπέρης.

277, 9. Ἐς Αὔγιλα.] Sic quum perſpicue legerem in codice Mediceo, novum fidei ejus ſpecimen amplecti non cunctatus ſum, utpote conveniente prorſus ſcriptura, quam habet Stephanus, etſi auctorem proferens Apollodorum; & Voſſius in notis ad Melam pag. 45 fruſtratur ac ludit per ignorantiam projiciens modò *Augila vel Ægila*, modò *Libri aliquot Ptolemæi legunt hoc loco* Αὔγιλα, *uti Herodotus*. Ita utrumque parietem linit, quum nobis bibliothecam ejus recognoſcentibus nequaquam patuerit ab eo inſpectos fuiſſe aliquot libros Ptolemæi. Licet nunc nobis concludere Αἴγιλα non eſſe niſi aut ipſius ſcripturæ vitium, aut error lectionis, quum illa Αυ & Αι in antiquis libris valde ſibi ſint conſimilia.

Ibidem. Ὀπωρεσύνες τὰς φοίνικας.] Hæc propoſiti eorum deſcriptio, niſi fallor, quod conſiſtit in cogendis fructibus, affatim coarctat illud quod dixit θέρος, & definit illam æſtatis partem, quæ annexa eſt autumno, vel plene autumnum ipſum comprehendit, quippe quo tempore fructus palmarum matureſcunt & carpi ſolent. Id Voſſius adoleſcens & adhuc Salmaſiocolax nequivit aſſequi, & quia Scylax quoque in loco Peripli de Naſamonibus dicit ἔστι δὲ θέρος, eodem reſpectu & de eadem parte intellexit. quum Scylax nullam faciat mentionem legendi fructus, ſed tantummodo innuat, quid fiat propter armenta aut greges. Hinc male abreptus & gratulans ſibi ſuſtinet publicare [Si legatur, nempe in Herodoto, οἱ μεχρὶ τοῦ θέρεος, ſublata fuerit omnis difficultas] quum vulgata in Herodoto & Scylace nullam habeant difficultatem, ſed ipſe aperiat ſuam laſcivam ineptiam. Nempe quum venit vera & propria æſtas, tranſeunt in mediterranea cum pecore, ubi eſt aquarum dulcium copia; ubi accedit autumnus, quando ſolent vicina litoribus irrigari, illuc rurſus trajiciunt pecora; quo facto illi relictis ibi gregibus, quia tum dactyli matureſcunt, repetunt mediterranea & divitias illas colligunt. Nihil ſimplicius. Utique dum Cyrus ſcribitur ad Gynden θερείαν πᾶσαν μεῖναι, etiam tempus autumnum eo continetur lib. 1.

277, 11. Τὰς δὲ ἀτελεύτους &c.] Infauſta interpretatio Vallæ poſt renatas literas bene incurrit in indignationem hominum doctorum, & poſtquam Deſid. Heraldus in Adverſariis 1, 10 illam reprehendit, pluribus perſtrinxit, ut debuit, Æm. Portus in Lexico Ionico, ut noſtro tempori non conveniat in ulcus jam coaleſcens & ſanatum ungues mittere, quod video per ſummam temeritatem in quibuſdam obſervationibus fieri, quum non deceat.

277, 16. Σκίμπωνα προσηώνιαι.] Non eſt, quod quis offendat, niſi dicas abſurdam & fœdam eſſe noxam, quæ quidvis Herodoto ſuppoſuit. Nam eximius ille Mediceus MS. tanto tempore ſervat σκίπωνα, & nullus ex eo reſtituere dignatus fuit. Habes igitur in monumento illuſtri vocem iſtam poſitam, ut minime mireris ab Grammaticis eam omnibus annotari. Adhibeas licet Stephani Theſaurum.

277, 26. Κατεξάμενοι ὑπικαταχοιμέωνται.] Tanquam hîc quoque placuiſſet illa echo in iteratione præpoſitionis κατὰ, quam paulo ante habuimus in Καταφεύγων καταφύγῃ ad paginam 230. Itaque ſic quoque citat Salmaſius in Plinianis pag. 412. Sed eam opinionem diſſipat optimus MS. exhibendo ὑπικοιμῶν), quod probari omnino debet. Salmaſius autem quam præcipitans & furens in citando fuerit, omnemque attentionem prævertens, inde cognoſcitur quod habet λεγομένης γλεάθης τῶν τύμβων ἀψάμενοι. Sed & mox τὸ δ' ἂν ἴδῃ ὂν τῇ ὄψῃ ἐνύπνιον, non ἴδοιεν τῇ. Editores nimirum volunt videri exacti cuſtodes numerorum, Herodotus ſe monſtrat eſſe liberum, & utrumque numerum bene poſſe concurrere. An dubitamus, quis audiri debeat?

277, 41. Γαραμάντες.] Dauſquejus ad Silium Italicum lib. 3 duravit interrogare [An Herodotus Garamantes ſuppoſuit Gamphaſantibus?] Cui reſpondendum videtur ſtatuiſſe Salmaſius in Plinianis pag. 413.

277, 47. Οἱ λόφους κείρουσι.] Quis horum ver-

verborum ſenſus ſit, parum conſtat. Valla reddebat *qui ſummum capitis verticem radunt.* Nec dubitat ſequi Æmil. Portus, tam in v. Κείρειν interpretans *qui ſummum capitis verticem tondent*, quam in v. Λόφος, ubi quidem agit uberius, & retinet vocem *radunt.* Eodem modo progreditur Salmaſius in Epiſtola de Coma, ubi pag. 254 negat λόφους κείρεσθαι verti poſſe aut debere *criſtas tondendo efficere*, & λόφους ibi cervices eſſe: ubi videtur refellere ea, quæ exſtant ſcripta ad Maccoth pag. 124 & explicant *criſtas tondendo efficiunt. Nam in medio capillos ſinentes creſcere, utrimque in cute raduntur.* Certe quod prætexit Salmaſius, non videri Herodotum dixiſſe λόφους κείρεσθαι eo ſenſu, quo volunt illa, pro veriſſimo haberi debet, quia non alio ſenſu dicit mox τὰ ἔμπροσθεν καὶ ὄπιθεν κείρουσι. Ibi profecto non eſt efficere aliquid tondendo, ſed amputari & detonderi, ut in tanta vicinia nequeat videri luſiſſe in duplici notatione. Sed quod obſervandum erat, quamdiu iſta verba ſic leguntur. Videlicet nequibant iſta legitime ſic verti & intelligi, dum ſic iſtud κείρουσι illic repetitur. Nam quæ gratia eſt ſic bis ponere κείρουσι? Itaque tempus jam eſt diruendi iſta palam falſiſſima lectionum, quæ viris excellentibus cæcitatem attulerunt; quum non correctiſſime tantum, ſed & elegantiſſime optimus MS. legat κείρουσες ἐν χερσῖ, ut duo ſint participia & omnia cohæreant, ad quem ſenſum modumque Latina accommodavi, ut pluribus liceat ſuperſedere.

278, 2. Φορέουσι.] MS. φέρουσι, tanto venuſtius, quia ſtatim ſequetur φορέει.

278, 12. Μαχέων ὧν τάτων.] MS. τατέων.

278, 17. Ὅσον τὸ τοῦ χίνος.] MS. ὅσον τε τοῦ χίνος. Et hoc eſt Herodoteum. 2, 78 Μέγαθος ὅσον τε πάντη πηχυαῖον. Et mox τῷ λωτῷ καὶ οὗτοι, ubi vulgo omittitur articulus.

279, 9. Τῶι Ἀθηναίηι καλέουσι.] Hoc vero mendaciſſimum eſt, utique ſi capias de tempore, quo Græcæ coloniæ nondum illic fuerint ductæ. Et quis Ἀθηναίης nominis originem ex barbaris Afris potius, quam ex uno illo domicilio omnis eloquentiæ petiturus eſt? Sed nempe illud verbum poni debebat in eadem forma, qua mox in verſu abhinc ſecundo repetitur. Nonne hæc ſcabies magnam corrumpendi cauſam attulit? Quin tu ſcribe omnino, prout habet pretioſiſſimus ille codex, καλέομεν. Sane & interpres paulo minus quam ineptit dum vertit *nominavimus.* Hoc audax; at Græcum nullus intellexit.

279, 10. Τρωϋμάτων.] MS. τρωμάτων. ut in capite 160. Μεζὼ ὧν τὸ τρῶμα τοῦτο, & ſæpe.

279, 28. Τῷ ἂν ἥκῃ.] Notiſſima contentio virorum eruditorum poſt Vallæ aberrationem in interpretando, & pravam labem in legendo. Id evitatum fuiſſet, ſi contigiſſet eis incidere in Codicem Mediceum, qui clare habet οἵκῃ, quod excepit Salmaſius in Plinianis p. 384 ſcribens [ἔοικα, Ionice οἶκα, ut οἶκε τε pro ἔοικέ τε ibidem apud Herodotum] Quæ ſunt eximia. Sed ea noluit agnoſcere Voſſius ad Melam pag. 45, ea quæ ſubnectuntur ab Salmaſio ſupervacua, carpens, quia notas ad Melam ſcribebat offenſus Salmaſio, ut ipſe confeſſus fuit in appendice, ut ſic malo animo ad iſtas obſervationes acceſſerit; unde non mirum eſt, ſi ſcribat recte legiſſe Vallam, ſed male interpretatum eſſe. Unde enim hoc collegerit? ut cap. 198 οἶκε.

279, 32. Ὀφρύη ψάμμου.] Mirum eſt tam prudenter ab hac Camarina doctos noſtræ ætatis ſcriptores, in aliis Herodoti locis tam ſordide volutatos, abſtinere potuiſſe, ut præter Portum & Stephanum vix ullus tetigerit. Utique nullus hæc intellexit, & ne ipſi quidem, quos citavi. Quæ enim hæc conſtructio? Toties de arena occurrit apud Herodotum, an & hoc epexegeſeos ſpecimen? Sic enim dicit Portus figurate dictum videri ἀντὶ τῆς ὀφρύην ψάμμου, quod putat probari ex ſequentibus ἀπὸ τοῦ ὀφρύης τοῦ ψάμμου, unde nihil tale colligi poteſt; quod utique non conſideravit Valla inſtar appoſitionis, ſed vertit *ſupercilium ſabuli*, prout genitivus ibi poſterior regitur ab præcedente, qui poſſet alterius etiam caſus eſſe. At Stephanus indicat eſſe aliquos, qui pro ψάμμου legant ψάμμου. Id quod poteſt fieri, ſi modo recte. Turbat ergo vox poſterior, in qua tanto firmius defendi debet litera poſtrema ς, quanto magis eam expulſam volunt, utpote quæ ſignificat hîc latere aliquid. Id vero in lucem revocat codex Mediceus exhibens ψάμμης. Quippe ſic legendum, voce quidem nova, ſed ratione Herodoti propria, ut πάθη, ut hoc ipſum ὀφρύη.

279, 37. Ἐκάστου τῶν κολωνῶν.] MS. ἑκάστου τῶν κολωνῶν.

280, 3. Ἐς μέσας νύκτας πελαγίζει.] Quam ſignificationem poſtremo verbo viri docti, dum vel legunt iſta vel interpretantur, induant, viderint; ego certe ſcio nullam poſſe, & male immutatam vocem male percipi. Certe hic locus nec vel uni intellectus fuit. Patet ex verſione Vallæ, qui totum verbum omiſit. Patet ex lexico Porti, qui quum duo loca verbi πελαγίζειν conferret, hunc tertium contrectare auſus non fuit. Nullus locus eſt vulgatæ lectioni, & mihi gratulatus fui per triginta & plures annos, cui licebat legere expuncta ſyllaba πελάζῃ, hoc eſt, quum magis procedit ad calorem, ad mediam noctem appropinquat. Ita plane inæſtimabilis ille Mediceus MS. Ipſum verbum cum eadem conſtructione ſic obtulit Herodotus 2, 19 de Nilo: Πελάσας δὲ ἐς τὸ ἀεὶ θμὸν τετέων τῶν ἡμε-

ρέων, quum 7, 141 in oraculo edat ἀϐάμωνὶ πελάσας.

280, 42. Δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδός.] Sæpe hæc ſingula iterata ſunt. At nunc vox poſtrema non eſt in MS.

280, 44. Τῷ ἴνομα Ἄτλας.] MS. τῷ ἴνομά ἐϛι Ἄτλας, magis decore.

280, 46. Ὑψηλὸν ὃ ἔτω δή τι λέγει.] Ut 1, 163. Περοσφιλέες ἔτω δή τι ἐγκύονϲι. Nunc tamen optimus MS. ἔτω τι λέγει, quod ſane etiam eſt Herodoteum. Et mox τῶτο τὰ κίονα, ubi media vocula ſolet abeſſe.

281, 11. Οὐ γὰρ ἠδυναίατο.] MS. ἃ γὰρ ἂν ἠδυνέατο. Mutatio hæc jam aliquoties apparuit.

281, 22. Δικαιεῦϲι παῖϲϛ.] Quum Stephani nomen in Lexico ſuo delerat Portus, (ad hanc enim ſæculo integro vetuſtiorem pugnam pueriliter ſe exuunt alii) patet inde, quid noxæ ab eo ſit illatum huic verbo, & ſuſpectum eſſe ſcripſerit; cui repugnat acriter ille, quem nominavi, Portus, quod in libro allegato videas licet. Nam quum uterque ignoraret ſtatum hujus loci, pugnant in tenebris. Itaque ut tam gravi moleſtia liberemus hanc Herodoti particulam, repetimus ex vetuſtiſſimo & fideliſſimo ejus exemplari MS. ἄπλεϛ Id enim in eo legitur, neque ulla ambigendi mihi cauſa eſt.

281, 34. Οἰσύπῃ ϖεϱϐάτων.] Quam licet pluribus allegationibus in Theſauro ſuo declaraverit Henr. Stephanus, tamen quia ſcripſerat Th. Bartholinus de Latere Chr. aperto p. 98 [Auctorum quibus οἴσυπϱ de ſordibus, non lana, adhibetur. Niſi pro lana acceperit Herodotus l. 4, apud quem οἰσύπῳ ϖεϱϐάτων venas verticales uſſerunt Libyæ populi infantes ſuos curaturi] hinc & Salmaſio indicta fuit opera, ut breviter in libello de Cruce, vocem hanc & vim ejus verſaret, ſed ubi nonniſi οἰσυπϱ & οἴσυπον memoratur. Sed præter omnia memorabilis eſt hæc mentio Herodotea. Nam quum ſicut vulgo editur, ita etiam citaretur hæc οἰσύπη in Lexico Goldaſtino pag. hujus editionis 746 cum explicatione ῥυπαϱᾷ ϖεϱϐάτων ἕϱια; notes tamen licet ab hac tam valida vulgi conſuetudine auſum fuiſſe diſcedere Suidam, ut memoraretur ab eo οἴαση cum eadem explicatione, & quidem ſub adminiculo unius Herodoti, quem diſerte nominat, ſcribens Οἴαση, ῥυπαϱῶν πϱοϐάτων ἕϱια. Ἡϱόδοτϱ. An credis? Quis non perinde infamet Suidam, & hoc ipſo crimine vituperet, æque ac fecit ille Cantabrigienſis editor infamia & vituperatione maxima dignus, quia Suidam edidit, quem ignorabat. Atqui hoc ipſum, quod ex tot ſæculorum memoria teſtatur Suidas, hodie oculis conſpici poteſt Florentiæ, ubi in Laurentianis pluteis membrana illa venerabilis plane habet expreſſam eam ipſam vocem. Eant jam, & afferant ſimilia in ſuis ſcriptis. Ne autem nimium mireris, faciet ſimile documentum, quod monſtravi ſub numeris 7, 27. Non enim eo nunc ulterius, niſi quod utroque loco & ante & poſt in eodem libro legatur εἰπεῖν, non ἆπαι, quod editur.

282, 7. Πλωὶ γὰϱ ὅτι.] MS. πλωὶ γὰϱ ἢ ὅτι. 2, 111. Πλωὶ ἢ τ τᾷ ἔϱῳ νιψάμψϱ ἀπέϐλεψε.

282, 9. Οἱ Θύσανοι οἱ ἐκ τ αἰγίδων αὐτῇσι.] Quis ſermo magis inſipidus aut vilis fingi poteſt? Certe vel ἐκ τ αἰγίδων, vel αὐτῇσι debet deleri ut ſupervacuum: ſicut tale quid cogitavit Valla vertens *pendentes ex eis fimbriæ*. Sed ille plura quam debuit, in proxime antecedentibus omiſit. Hoc mihi conſtat interim, aliter hæc dediſſe Herodotum. Unde pro voce poſtrema MS. optimus habet αὐτῇ εἰϭι. Verbum iſtud ſubſtantivum etiam in aliis duobus codicibus legi, ſed ut iſta adeſſet varietas, nempe αὐτοῖϲ εἰϭιν. Ex quibus omnibus videtur ſcripſiſſe ἢ οἱ Θύσανοι, οἳ ἐκ τ αἰγίδων αὐτῇ εἰϭι, ϲὰϱ ὄφιες εἰϭι, hoc eſt, *& fimbriæ, quæ ex ægidibus Palladi dependent, non ſunt ſerpentes* &c.

282, 19. Τέσϱεϱϱς ἵππϱις ζεύγνῦναι.] MS. ϲυζεύγνῦναι.

282, 26. Ἐξ ἀνθεμίκων ἐνεμμένων.] MS. ἐνειμμένων. Et cur huic verbo demunt literam ι, quum ferant in Ἐνέϊκαι, & de verbo ἐνείχϱτο vide Portum. Περὶ τ ἀνθεμίκων multa ſatis dixit Portus ex Euſtathio, & Cl. Grævius tetigit quoque in tomo primo Luciani.

282, 46. Καὶ οἱ κυνοκέφαλοι, οἱ ἐν τοῖϲι ϛήθεϲι.] Abſurda eſt hæc editorum licentia. Nam nec in ullo MS. hanc lectionem, quæ ab ipſis in contextum recepta eſt, conſpici exiſtimo, & contra omnem fabularem hiſtoriam eſt cynocephalorum oculos in pectore ponere. Rurſum cynocephalos delere (quo vergit Stephanus) quæ auctoritas ipſis permittit? Nihil certius, nihil verius, quam interpretem ex MS. optimam verſionem dediſſe. Nam ſic plane codex Mediceus ἢ οἱ κυνοκέφαλοι, ἢ οἱ ἀκέφαλοι οἱ ἐν τοῖϲι ϛήθεϲι &c.

282, 48. Ὡϛ δὴ λέγεἰαί γε.] MS. λέγονἰαί γε.

283, 2. Ποικὰ Θηεία ἀκαϱίψϭϱα.] Nullam habui cauſam alicujus mutationis tentandæ, quum codex Mediceus hæc ita prodidiſſet ad noſtram ætatem, nec Valla videretur deſeruiſſe verum ſenſum. Sed nuper huc acceſſit Vir Eximius, & quem propter doctos labores revereor, Montfaucon in Palæographia Græca pag. 343, & teſtatus, ex ſuppoſito errato, quod Laur. Valla & poſt eum Henr. Stephanus in editis Herodoti admiſerint, probans proclivitatem labendi in diuturno exſcribendi & vertendi atque emendandi munere ut contingat vel naſutioribus, & vel in rebus obviis & facillimis interdum corruere; fatetur ubi primum hoc legit, riſiſſe ſane fe-

ras illas haud diſſimulatas & veraces: hunc enim eſſe loci ſenſum, ſi ſtet prior lectio; & mendum ſtatim ſubodoratus legendum putavit ἀκαζάψαυσα, codicesque Regios adiit, qui hanc lectionem habeant; quam veram & germanam eſſe nemo non fateatur. Vertendum itaque, *Nec non viri feminæque agreſtes, & aliæ permultæ feræ intractabiles.* Valde vereor, ne hæc ſint ſpecimina Νεοχαφίας potius Ἑλληνικῆς, quam Παλαιοχαφίας. Nam quod Vallæ & Stephani aliquid ridere poteſt, neſcio an hoc præſcribat formula vitæ, quam elegit, ut in viris doctis ſi quid fiat humanitus debeat ridere, quo nihil puerilius, nihil æque plebejum. Ab ipſo autem id factum eſſe non magis quis miretur, quam potuiſſe ipſum edere in Coſma pag. 124 ἔπῆτα ἐν μέρῃ ᾧ ὄφνῦ ἐσιν, ὡς ἐν μέρῃ βοχυτάτῳ ἔσα, etiam vertere. Deinde quum hoc loco ex iſtis duobus alter produxerit verſionem, alter toleraverit *feræ haud ementitæ*, an credimus illos intellexiſſe *haud diſſimulatas & veraces?* Quid? an non apud Ciceronem perinde exſtant *ementitis auſpiciis*, quam *ementitus es auſpicia?* ut tam paſſive, quam active uſurpatum iſtud Latinum fuerit. Unde Vallam opinor dixiſſe *haud ementitæ* nimirum vel ab fama vel ab quibuſdam qui peregrinati illuc ita retulerunt, vel ab vicinis, ut ille rumor eſſet. Sed non agitur de verſione Vallæ, quem admittat ſenſum; verum de Græcis credo intelligi ab viro doctiſſimo, quoniam addit, *ſi ſtet prior lectio*, ut ἀκαζάψαυσα θηρία dici debeant *feræ haud diſſimulatæ & veraces.* Nihil credo. Nam, ne aſperius agatur, nihil vetat, quo minus ἀκαζάψαος intelligatur paſſive, quam active, ut apud Suidam recenſentur & explicantur Ἀκαζάληπ῀ος, Ἀκαζάελη῀ος, Ἀκαζαμάχη῀ος, Ἀκαλαλίατος, Ἀκαλάνας. Et quot huc alia aliunde arceſſi poſſunt? Ἀκαλονόμας, Ἀκατάγγελ῀ος, Ἀκατάλυ῀ος &c. Inſpiciatur modo index Stephani. Itaque & hæc pars non procedit. Jam vero ut prodeat ἀκαζάψαυς῀ος, neſcio qui fieri poſſit, quum canalis ejus, unde commoditas derivationis conſtaret, vel inciſus ſit vel obturatus. Nam novi in ſermonis Græci uſu eſſe καζαψάδεσθ, & καζάψαδος, unde porrigi poteſt ἀκαζάψαδος. At vero καζαψαύομαι vel καζάψαυς῀ος, quum vicina ψάω & παύομαι noverint tale compoſitum, nullum habeo ab ψαύομαι, & novi nullum. Certe ego non obſervavi, nec video apud Lexicographos, ut diſcere cupiam. Codicibus Bibliothecæ Regiæ gratulor, non utor.

283, 3. Ἄλλα τάδε.] MS. ἄλλα τοιάδε.

283, 6. Τῶν καζὼ κέρεα.] Vides quomodo verſionem Vallæ *quibus ulnales palmæ* mutare voluerit Stephanus, ut καζὼ ſit poſitum ad comparationem vel æſtimationem *ad quarum cornua.* Et frequens eſt ille uſus præpoſitionis iſtius etiam in Herodoto, ut mox καζὼ βῶν. Sed hoc tamen deprehendimus circa iſtam præpoſitionem & ſenſum ejus hæſitatum eſſe. Quod ſi inſuper licet ſecreta ſtudia ad oportunitatem publicam proferre, mercabar nuper exemplar Herodoti, editionis Hervagianæ 1557, quod Joannes à Bodeghem quæſiverat ex auctione librorum Cap. Damman habita in Curia Hollandiæ 1596, ab hoc valde conſcriptum, & in hoc loco additum [f. circa cornua, vel inſtar cornuum] Sed ut verbo abſolvam, iſtud καζὼ hoc loco tam falſum eſt, ut maximus ille Salmaſius in Plinianis pag. 223 citans hunc locum exhibuerit τ῀ τὰ κέρεα. Eum illic vide. Quid dicam? teſtor plane & ſimpliciter ſic legi in MS. Mediceo τ῀ τὰ κέρεα.

283, 6. Καὶ βαστάρια.] Hoc igitur reſpicitur in Etymologico magno, dum ſcribitur. Βάστα῀ος ἀλώπηξ λέγε῀ καζὼ Ἡρόδοτον ὑπὸ Κυρηναίων.

283, 20. Οἱ ὃ ἐχῖνες.] MS. ἐχινίες.

283, 27. Τούτων ὃ Ζύγαντες ἔχονται.] In hoc etiam loco hucuſque turbatum fuit, ut videre eſt in Ortelii Lexico. Poſt eum Caſaubonus in notis ad librum ſecundum Strabonis prope finem pronunciavit [apud Herodotum in vulgatis codd. corrupte jam Stephani temporibus Γύζαντες: hodie etiam corruptius Ζύγαντες. Legendum Βύζαντες] Moderatur iſta eruditiſſime Salmaſius in Plinianis pag. 320 [Βύζαντες Græce hi populi Africæ. Herodoto Γύζαντες, quod Æolicum eſt, ut γλέφαρον &c.] Quæ noviſſima hic adnotavit quoque Holſtenius. At quis interim fuit ille tam improbus, qui in codices Herodoti intulit Zugantas, quos Stephanus tantum haurire potuit ex Hecatæo & Eudoxo? Id plane non aſſequor. Interim in vetuſtiſſimo MS. Mediceo liquide legitur Γύζαντες, quomodo primis temporibus hîc lectum fuiſſe non bis modo monet Stephanus, ſed etiam tertia vice iterat in v. Κυρηνίς; idque ex ſignificatu vocis *gazin* 1. apes, conatur firmare Bochartus: unde egregium ætatis ac fidei teſtimonium ei codici debet peti. Nec infirmius ſane videtur, quod ſequitur. nam pro voce Κύρηνιν, quam inſulam illic locorum facit Herodotus, quamque vertunt *Cyranin*, ille idem MS. legit Κυρήνην, more frequentiſſimo, quo η & ι ſunt confuſa. Inde enim patet fuiſſe Κύρηνιν. At contradicit Stephanus, qui eandem inſulam addita litera vocat Κυρηνίς, idque ex libro IV Herodoti, ut proculdubio huc reſpexerit. ubi quum nullius momenti ſint Holſteniana, tum mirum quantum tricarum ſcriptoribus vetuſtis à temeritate poſterorum invectum ſit. Nec enim contradixit olim Stephanus teſte & indice MSto ejus Grammatici codice, qui Peruſiæ in Abbatia S. Petri aſſervatur; in quo totidem prorſus li-

teris deprehendi Κυφανὶς, & deinde ὁ νησιώτης Κυφανίτης. quod majoris ponderis eſt quam Bocharti Κύφμιν, *id eſt*, *Cyramis* vitium, in Chanaan 1, 26. Vide quam belle omnia & exacte concordent.

283, 49. Ὅτι δ' ἂν ἐστέσοι.] MS. ἐστέση.

284, 13. Ἐκβάντας σκέψασθαι.] Mediceus σκέπτεσθαι. quod commodius; ſicut Ioniſmus antea requirebat ἐπεξῆς, quod eſt in eodem libro, non ἐφεξῆς, ut ediderunt. Sic etiam mox ἀπελόμενοι, non ἀνελόμενοι.

284, 15. Ἦν ᾖ μὴ ἄξιος.] Eſt imperfectus ſermo, quem optime ſupplet Mediceus ἢν ᾖ μὴ εἴη ἄξιος.

284, 19. Πλὴν ἄν σφι ἀπισωθείη.] Sed MS. ille ἀπισωθῇ.

284, 24. Τοσοῦτον ᾖ ἔτι.] Sane ita claudit ſermonem in fine capitis 199. Ταῦτα μὲν νυν δὴ τοσοῦτον εἰρήσθω, quaſi ad iſta jam præpararetur lector. Attamen Herodotum teſtatur codex idem dediſſe τοσόν δε ἔτι. & ſatis eſt. Quin etiam ſtatim νέμει ταύτῃ, non αὐτῇ.

284, 34. Μελάγγαιός τε.] MS. μελάγγειός τε, ut ſolet exiſtere hæc confuſio, & poſtea ſequi animadvertes γεωρυχέοντας.

284, 47. Ἀξίας θωύματος.] MS. θώματος. ut ſupra jam aliquoties notavi. Et mox τὰ ὑπερθαλασσιδίων χώρων egregie connexa voce, quam diſſecabant ὑπὲρ τῶν θαλασσιδίων, tanto ſtrenuius aſſumenda, quod & Stephanus in ſuis MSS. eam invenerit, ut docent margines.

285, 19. Προσίσχε πρὸς τὸ δάπεδον.] Prout ſæpe in verbo compoſito repetitur præpoſitio. Sed accuratiore manu ſcriptus eſt hic locus in optimo MS. nempe dempta litera Προσίσχε. Nam ad pavimentum urbis fuiſſe admotam novimus jam per præpoſitionem ſequentem; oportet etiam noſci illud ita factum fuiſſe, ut ante ad iſtud poneretur. Itaque bis hoc repeti oportuit. Antea poſui ἀπίκαλο ex MS. pro ἀπίκονλο.

285, 31. Ποιεῖ τάδε.] MS. τοιάδε, omnino repetens vocem modo uſurpatam. Et mox τάφελω, non τάφεον.

285, 41. Ὑποτελέειν φᾶναι.] Sic 1, 171. φόρον μὲν ἑδέναι ὑποτελέοντες. Itaque illud notum. Sed Herodotus uti maluit aliquo vel ignoto vel minus noto, quod perhibet optimus MS. edens ὑποτελέλω φᾶναι, ita volens indicare ὑποτελείω ſubſtantive condicere regi tributum æquum & dignum, ut ἀτεληίλω alibi habet; ſive innuat ſolam ſubjectionem & obſequia, ſive & tributariam collationem.

285, 43. Καλὸς Βαρκαίων.] MS. Βαρκαίης.

285, 48. Ἔθεον ἔσω ἐς τὸ τεῖχος.] Recte, ſi ita conſtaret ſcripſiſſe Herodotum. Nam MS. Florentinus habet clare ἔξω, ut dicat foris cucurriſſe eos vel in ipſum murum, vel in caſtellum, ut dixit.

286, 13. Ἐξανδραποδισάμενοι.] Minùs literarum in MS. ἀνδραποδισάμενοι.

286, 21. Ἐπὶ Διὸς Λυκαίου ὄχθῳ.] Non probat hoc poſtremum ille optimus MS. ſed uſitatius ὄχθον, ſicut nec ἐπόδια, ſed ἐφέδια, quum utique toties occurrat etiam ἔφοδος; nec etiam probat illud ἀπικέαλο, ſed ſimplici utitur ἀπίκονλο: quæ nobis ſatisfacere queunt.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum quintum HERODOTI.

287, 10. Ἀνιζομένων.] MS. ἀνικαλιζομένων.

287, 15. Ἐκ προκλήσεός σφι ἐγένετο.] In MS. non apparet illud σφι.

288, 5. Ἡμερόμβρῳ βασιλεῖ Δαρείου.] Nomen proprium in MS. non eſt.

288, 8. Φρονέοντο καλὸς τωὐτὸ.] MS. Φρονέοι. Apparet enim eſſe negligentem iterationem ſyllabæ το.

288, 11. Μὴ κοτε ἐγγένηται.] Sane ἐγγίνεσθαι notat aliquando *licere* apud Herodotum, quod huc referri non debet, ut voluit tamen referre Valla prorſus alienans verſionem ſuam ab Græcis ita *& nulla ratione contingere poteſt.* Licet enim Thracibus idem ſentire, ſed ipſi non poſſunt vel nolunt. Multo elegantius ac potius eſt quod legitur in MS. μή ποτε ἓν γένηται, quo ſenſus plene abſolvitur.

288, 21. Ποιεῦσι τάδε.] MS. τοιάδε.

288, 34. Σφάζεται δὴ ἐπὶ τάφου.] MS. ἐς τ. non igitur ad tumulum, ut remiſſe Valla, ſed in ipſo tumulo, vel ſuper mariti cadaver, vel ad latus. Certe Mela bene intellexit *ſuper mortuorum virorum corpora interfici.*

288, 44. Τὸ μὲν ἐσίχθαι.] Huic verbo lumen infert Salmaſius ad Fl. Vopiſcum pag. 512.

288, 46. Γῆς ἐργάτιν ἀτιμότατον.] Quæ veſania infatuavit olim plures, ut collegit Dauſquejus ad Silium Italicum pag. 128.

289, 15. Ἀπὸ τὰ πέρην.] Vocula τὰ non eſt in MS. Statim quoque ἐσθῆτι ᾗ χρέωμαι ubi particulam mediam ignorant editiones.

290, 2. Οὗτοι μὲν καλὸς τὰ εἵλονλο ἑτέρπονλο.] MS. omittit particulam τὰ.

290, 6.

290, 6. Μασύης.] MS. Μαϊλύης.

290, 7. Ἐπεί τε Δαρεῖος διέβη ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἀσίαν.] An vero tot verbis egebat lector, ut hanc ſententiam conficeret? & ſi quis in hac enarratione peregerit legendo præcedentia omnia, is adhuc neceſſario debebat inſtrui de tranſitu Darii ex Europa in Aſiam? Utique cum Dario & Herodoto tamdiu is verſatus in Europa eſt, ac tandem tranſiit in Aſiam, ut quum bene intelligat de tranſitu Darii in Aſiam (quippe quo notatur tempus, quando id contigerit, & ubi) tum non ſine puerili repetitione percipiat rurſus mentionem fieri Europæ, quippe quam ignorare non potuit. Omnino has voces non expreſſit Valla, non tam ex ſuo, ut opinor, arbitrio omittens, quam quod in libro ſuo non exſtarent. Mihi certe ita videtur cognoſcenti, quemadmodum antiquitus lectum fuerit in hoc loco, quum iſtæ voces ἐκ τῆς Εὐρώπης nullæ exſtent in egregio illo Mediceo, ut per me vetentur ulterius noxam ferre Herodoto, qui vix uno verſu ante poſuerat illa ipſa verba, ubi merito leguntur, fatue nunc iterata.

290, 14. Καὶ κλώθωσαν.] MS. κλῶσαν. ſed ita ut alterum σα poſtea ſit ſuperſcriptum à manu, ſive illâ ſapiente & laudanda, ſive invidente huic ſcriptori & æternæ poſteritati notitiam neſcio quam, unde à me illa relinquitur aliis ſcrutanda.

290, 20. Ὅτι χρήσαιλο.] Simpliciter MS. χρήσειαι.

290, 30. Ποδαπὴ εἴη.] MS. ἀποδαπὴ εἴη. Non crediderim id quoque proferre voluiſſe Galeum, qui bis videtur deſtitutus fuiſſe atramento, nihil notans, niſi *Cod. Arch.* tum ad Λυδικὰ, tum ad ποταποὶ, ut citat, quod non intelligo. Sed noſtrum hoc eſt quantivis pretii, ut ſic altero loco firmetur id quod exſtat 9, 19, & citatur ab Porto, ſed qui perperam ſcribit in vulgatis Lexicis Græcol. ſine ulla auctoritate id ſcriptum legi, quum clare Stephanus adducat verba Platonis. Et mox ἢ τί κεῖνοι, omiſſa vocula δὴ, ante vocem κεῖνοι interponi ſolita, non certe neceſſaria.

290, 39. Ταῦτα ἔκαμα.] MS. αὐτὰ ἔκαμα, longe nervoſius.

290, 43. Εἵνεκα ἢ ἐποιέετο.] Particula ἢ non legitur in MS. & recte poteſt omitti. Quin & deinde χάφι γράμματα Μεγαβάζῳ, ubi vulgo πρὸς Μεγάβαζον.

291, 6. Ἐσβαλόντας.] Sane ut mox ἐσβολὴ, & ſæpius. Attamen MS. ἐμβάλοντας.

291, 8. Πυθόμενοι συναλισθέντας.] MS. συναλίσαι. Et rectius, quum videatur nunc Herodotus varietati indulſiſſe, quam vulgus nequit recte aſpicere.

291, 17. Σειροπαίονες.] Quid Vallæ in animo fuerit, ut Latine ſcriberet *Syropæones*, non aſſequor; & tamen is ſæpe exprimit, quod ſolus ſciebat in MSStis legi, unde nihil in eo mutavi, licet in Mediceo nulla occurreret differentia ab vulgato. Bene tamen & acute Holſtenius arripit Stephani Σιρωπαίονες in v. Σίρις, ſed cave, quoniam Holſtenius jam nimis ſe dat Stephano, interdum optimos libros ſequuto, ut patuit.

291, 40. Σπυρίδα κενὴν.] Non debeo ſupprimere in optimo exemplari prætermitti Ioniſmum & ſcriptum eſſe κενὴν, quæcunque cauſa fuerit. Interim in Marmoribus Oxonienſibus, præclaro certe monumento, pag. 127 talis cernitur lapis, quo ſedet aliqua tergo ſpectantibus obverſo (quam mulierem eſſe & forſan ancillam colligas ex capillis, qui perinde compoſiti ſunt ac in marmore pag. 81.) Ea torquet fuſum, ut filum deducatur ex colu ſublimiore, & prope ſtante equo, cujus caput accepit.

292, 1. Πρῶτα μὲν δή.] MS. πρῶτον.

292, 10. Ἐπὶ ξεινίᾳ ἐκάλεε.] Sic 9, 15. Παρασκευασάμενος μεγάλως ἐκάλεε ὀλίγα ξεινίᾳ αὐτόν &c. Et ſimile fuit 4, 154. Nihilominus nunc MS. in præſenti, ut ſæpe narrationes etſi diu præteritas inſtituit auctor, profert καλέει. De prioribus quid mihi videretur, modo dixi ad locum citatum. Utique alias dixit ξεινίης & ξεινίην. An dativum non formaret eodem modo?

292, 31. Ἀλγηδόνας ὀφθαλμῶν.] Quum vix aliter potuerint Perſæ illas deſcribere, ut plene exprimerent, quid ad ſummam hilaritatem deeſſet; nec Herodotus ſuſtinuerit alias ſubſtituere voces, quam quibus illos fuiſſe uſos noverat: tamen mire ſe exaſperat Dionyſius Longinus cap. 4, ut Herodoto non ignoſceret. Itaque poſt patrocinia etiam nonnulla ad excuſandum eum excogitata decernit, quamvis ἐκ τοιούτων πρωσώπων, ἀλλὰ μικροψυχίαν illum ſtatui debere ἀσχημονεῖν πρὸς τὰ αἰῶνα ἅπαντα. Quod ego magis opinor occurſurum huic Dionyſii judicio, quam Herodoteæ relationi. In qua non ita ſimul & ſemel formoſæ mulieres, καλαὶ γυναῖκες, traducuntur, ſed ab libidinoſis paucis, qui abuti eis nequeunt. Quid? an aliud eſt in Tantalo διψαλέη ὀδύνη, ut dixit Epigramma Græcum, aut ut in Petronio, *quem ſua vota premunt*, nonne ἀλγηδόνες aut χειλῶν aut ὄχων recte dicerentur, dum inde accenduntur deſideria?

293, 1. Νεοχμῶσαι πρὸς ἄνδρας.] MS. κατ' ἄνδρας, ut alibi iſta præpoſitio etiam occurrit in tali ſenſu.

293, 5. Ἔλεγε ὁ Ἀλέξανδρος.] MS. rurſum in præſenti λέγει ὁ Ἀλέξ.

293, 6. Πολλὴ ἐστὶ ἐν ὑμῖν ὀπτελείη.] Particulam ἐν feliciter ignorat MS.

293, 18. Παρῆγε ἔσω.] Quid hîc loci eſt illi

illi compoſito, quod ſtatim demum adhibet, ubi convenit. Sed optimus MS. habet ἦγε. Veriſſime & juſto ordine. Primo narrat ductas eſſe, mox prope adductas.

293, 20. Παυδαισίῃ τελέῃ εἰσιῇσι.] MS. ἠσιῇσι. Quidni laudatiſſima reſtitutione? & mox ὑπιδαψιλεύμεθα, non ὑπιδαψιλευόμεθα. An non palam conſtat paſſim iſtam literam ο in iſto plurali ab auctore ſupprimi?

293, 36. Ἅμα πᾶσι κείνοισι.] MS. vocem πᾶσι ignorat, omnino decentiſſime; quum & per αὐτὺς & per ἕτοι & per αὐτοὶ ita perfecte notitia iſtorum ſit tradita, ut hoc vocabulum ſit nulli bono.

294, 1. Τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ διέποντες ἀγῶνα.] Plane ut 2, 160. Κάλλιστα τιθέναι τὸ ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα. Sed in hoc loco MS. ignorat particulam ἐν.

294, 11. Καὶ ἐνθεῦτεν ἀμφεπε.] Conjunctiva abeſt ab MS. & ſine ejus ope ſermo commode ſatis nectitur.

294, 18. Οἷόν τι χρῆμα.] Verum Herodoteum propinat optimus MS. κοῖόν τι χρ.

295, 34. Οὔτω μὴν νῦν τοσαῦτα.] Nequeo diffiteri, quin ad guſtum vulgi ſatisfactura ſit hæc loquutio. Sed Mediceus MS. ἔτω ἢ τοσαῦτα.

296, 8. Ὥσπερ καὶ τὸ σφετέρων.] Similiter ita ſuppletum & perfectum ſermonem haberet vulgus; ſed idem iſte MS. non agnoſcit illud καὶ.

296, 39. Περασέθενλο τῷ Ἀεισαγόρῃ.] Conſideravit hunc locum Portus & quidem multa cum attentione in lexico velut Herodoteæ loquutionis ſpecimen, pro communi συνιστάναι commendare, aut etiam alicui adhærere. Verum in MS. Mediceo legebam πεισθέζαι, quod ipſum activum notatur ex 3, 62. Οὔτι μοι διεπρήξαο τὸ τοι πεισθέντα πρῆγμα.

296, 48. Νάξῳ εἶη νήσῳ.] An non ridiculum hoc Geographiæ vocabulo jam uti apud virum maris Ægæi ſatis peritum? Non eſt hæc remota ab Aſia, ut de Eubœa mox convenientius ſit ea deſcriptione uti. Quidquid ſit, certe vox ultima non eſt in MS.

297, 1. Χρήματα ἢ ἔχοι πολλὰ.] Nullus poſſet in his aliquid vel deſiderare vel animadvertere; adeo lepide falſa manus ſe occuluit. Sed etiam nullum fore opinor, qui non velut ἄνευς ſpectaturus ſit elegantiam & agnituras hinc fidem optimi codicis, qui pro his habet χρήματα ἢ ἔνι πολλὰ. Ut 1, 206. ὅδε τοι ἐν αὐτῷ κίνδυνος ἔνι. Et alibi.

297, 7. Ταῦτα μὴν δὴ δίκαια ἡ. τ. ἄγ. παρέχειν.] Dum nimis volunt Herodotum imitari corruptores, aperiunt ſuum vitium. Nempe Herodotus ſæpe in neutris talibus amat pluralem, unde nunc in eum converti debuit adjectivum δίκαια. Atqui Herodotus id amat, ubi inde nequit exiſtere ambiguum & turbidum aliquid. At quam præclarum eſt, quod ex optimo notavi MS. δίκαιον, addito vocabulo ἔσι poſt verbum παρέχειν? Quo nihil perfectius.

297, 18. Ἀντὶ δὲ τ ἑκαλὸν.] MS. ἀντὶ ἢ ἑκατὸν, ut iſtud τ etiam debeat expelli, quod me fefellit.

297, 20. Καὶ τ βασιλῆα.] MS. καὶ αὐτὸν βασιλῆα.

297, 22. Ἀπῆλθε ἐς Μίλητον.] MS. ἀπῆιε. ut cap. 49. Τῷ δὴ ἐς λόγους ἦιε. Etiam ἦιε ἐς τὰ οἰκία paulo poſt.

297, 39. Ἐς Καύκασον.] Portio valde obſcura inſulæ Chii, ſed ex hoc ſitu bene conſpicua & vetuſtis nautis percognita, cui tamen Mediceus codex non præbet ipſum nomen Scythici montis, ſed vocat Καύκασα.

298, 7. Οὐδὲ ἀπέσειλε.] Eſt imperfectum hoc quidquid eſt. At quam leniter Valla *nonne te miſit Artaphernes* &c. quod plane habuit ex codice, qui ſimilis erat Mediceo. Ex hoc enim reſtituo, quod accuratiſſime ſervavit ἐ σὲ ἀπέσφλε.

298, 18. Καὶ σιτία.] At MS. καὶ σῖτα. Nonne ſic cap. 65. Οἵτε Πεισιστρατίδαι σίτοισι καὶ ποτοῖσι εὖ παρεσκευάσατο. 6, 52 Τιμῶσαν τ πρότερον καὶ σίτοισι καὶ λιβροῖσι, etſi in alieno genere?

298, 28. Ἀπαλλάσσονλο.] MS. ἀπαλλάσσειλο.

298, 34. Βασιληίην τ Μιλήτε ἀπαιρήσεσθαι.] Futurum medium ſenſu paſſivo, ut paulo ante πολιορκησόμενοι. Sed plane nunc exſtat in Mediceo MS. ἀπαιρεθήσεσθαι.

299, 19. Τῳ δύναμιν τ Μιλ.] MS. optimus mavult repeti particulam τῳ, ut legatur τῳ δύναμιν τῳ Μιλ.

299, 40. Συναπισέαλο.] MS. συναπισαίαλο, quam taceri non oportet eſſe ipſam conjecturam Porti. Vide Lexicon ejus in αἰαλο.

300, 18. Γένος τὸ Εὐρυσθένος.] Interpres quoque *Euryſthei genus*. At nihil ad Lacedæmona aut Spartiatas genus Euryſthei, & ejus propagatio, qui Argis tantum famam dedit. Miror equidem, quemadmodum viri docti tolerare id potuerint, atque etiam nullus ex MSS. dederit meliora, quum pateat legendum prorſus ex optimo MS. Εὐρυσθένεος, de quo narrat auctor lib. 6, & inter alia habet has voces cap. 51. καὶ πρεσβυγλωσσίην δέ κως τετιμῆσθαι μᾶλλον ἢ Εὐρυσθένεος. Et ibidem mox cap. 52. Καὶ οἱ ἔνομα τεθλιῶσι Εὐρυσθένεα.

300, 21. Ἄπες, ἄπλω ἢ γῆμον.] Rude poſitum; quod tamen ita videntur peregiſſe ex ſequentibus, ubi ipſe perſtringit hanc abſurditatem ταύτῃ ἀπένλα, quaſi repetens verbum ab Ephoris editum. Attamen ſcire licet in MS. Mediceo verbum ἄπες non exſtare, ſive taciturnitatis honeſtior ratio viſa fuerit, ſive intellexerit Herodotus: *Tu nunc illam quidem habes uxorem; tamen quoniam non parit ex te, aliam ducito.*

300, 27.

300, 27. Γέρονίες συμβαλδσάμβοι.] MS. tantum βαλδσάμβοι.

300, 38. Οὐδαμᾶ Σπαρλιηλικὰ.] MS. ὐδαμῶς, quod concinnius.

301, 6. Περινηλάδεω.] MS. Περινηλάδεω.

301, 16. Αἰτήσας λαὸν Σπαρλήτας ἄγε.] MS. αἰτήσας ληὸν Σπαρλήτας ἦγε. Utraque mutatio perelegans.

301, 21. Καλημένοι δέ οἱ ἄνδρες Θηβαῖοι.] Si ullus est locus in Herodoto, cui rixam excusate liceret inferri, certe hic mendacissimum aliquid legerunt & admiserunt ejus lectores. Unde enim huc Thebanos, tantopere ab Sparta remotos contemptosque, ut fiant navigationis duces illi, quos nec situs nec notitia maris nec navigandi fama aut frequentia ad eam rem instruxit? Quæ suspicio quum sit justissima, ne tamen in alicujus mentem irrepat, ocius purgemus ab ea Herodotum, quem testimonio venerabili demonstrat MS. Mediceus scripsisse Θηρσίες. Vix intelligo, quemadmodum hæc appellatio potuerit mitti in tantam corruptelam, quum totus liber quartus plenus & conspersus sit ea ipsa, & quidem ita, ut inde constaret cursum in Africam trajectu frequentissimo ab istis insulanis fuisse confectam.

301, 29. Αὐτὸ Ἡρακλέος χλισαμβύκ.] Unde apud Parutam in nummis Erycinorum aut Venus consecrata est aut Hercules, quo certissimo documento monstratur opinio istius populi, quam Herodotus nunc explicat. Sed addi debet Diodorus Siculus 4, 23.

301, 47. Τὰ ἱερὰ ἐ προσεχώρεε.] Male conveniunt hæc ad sententiam componendam, longeque commodius occurrit in fine hujus capitis; ut idcirco optimum sit in MS. προσεχώρεε, Ex quibus duobus prius negligenter ab Porto citatur, posterius prorsus omittitur, pro quo solet usurpare alibi γίνεσθ.

302, 13. Εἰ συνεπελάβετο.] Annectit MS. particulam γε.

302, 22. Καὶ Αἰγεσαίων.] Hos ipsos ita rursus appellat 7, 158, unde cunctatus fui quidquam mutare, quamvis rite in MS. Mediceo exstet Καὶ Ἐγεσαίων, non illic, sed etiam in sequentibus ἀπὸ Ἐγεσαίων, prout apud Parutam in nummis dicuntur modo Ἐγεσαῖοι, modo Σεγεσαῖοι, aut Σαγεσαῖοι. Sed quoniam in loco libri septimi nihil annotavi, liceat hoc intactum relinqui.

302, 27. Πυθαγόρεω.] MS. Πειθαγόρεω.

303, 8. Ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τοιάδε.] MS. τάδε.

303, 13. Προεσέαλε.] MS. προέσαλε.

303, 19. Τόξα, ἢ αἰχμὴ βραχέα.] Non erat ferendum, ut Valla per suam versionem tam inanes ludos ederet, dum exhibet *breves arcus & brevia spicula*, quum istud adjectivum semel modo occurrat in Græcis. Unde Brissonius delusus scribit lib. 3 de regno Persarum [Breves vero fuisse Persarum arcus, testis est, isque oculatus, non auritus, Aristagoras Milesius, qui apud Herodotum lib. v hæc de Persarum armatura Cleomeni renunciat.] Quibus deinde opponit locum ex lib. 7, ut arcus grandes definire debeat. Prorsus eadem videbis apud Stanleium ad Æschylum pag. 759, ut nauseare oporteat.

304, 36. Τ' πεδέδεκλο.] MS. ὑπεδέδεκλο.

305, 17. Πρῶτος μὲν Τίγρης.] Quia Stephanus in margine posuit ση. Πίγρης, hinc incredibilem in modum deduci se passus fuit Salmasius, in Plinianis pag. 695, ut quum Herodotum MStum inspexisset nullum, dicat ita scribere vetusta Herodoti exemplaria, & tres illos fluvios Πίγρηλας vocari. Perinde Aldus & Camerarius fide digni, ac Stephanus. Varietas potest occurrere in hoc MSto, quæ non est in altero. Certe Mediceus codex servat primam literam T, & utique Valla in suo exemplari non agnoscit fuisse aliam.

305, 24. Ἐσβάλλονίος ἐς Μαληνὸν σάδιοι.] MS. ἐσβάλλονίες.

305, 38. Ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάσῃ διεξιῶσι.] Apparet cuicunque, quibus hoc iter destinetur. Aristagoras id exputat & dinumerat regi Laconum, quos vult ab mari tantum abducere, non certe per otia commeantes, sed ut instructo & bene armato exercitu ad regiam illam ascendant. Ἐλόντες δ' ταύτην τὴν πόλιν n. Susa ait cap. 49. Hæc summa est harum actionum. Et tamen scribit Ezech. Spanhemius ad Julianum pag. 176 talia centum quinquaginta stadia pro unius diei, non militum, & gravis quidem armaturæ peditum, sed viatorum itinere adnumerare Herodotum in hoc loco.

306, 31. Ἐτεφπονίο ἐπ' Ἀθηναίων.] MS. Ἀθηνέων, ut cap. 63 ἐξ Ἀθηνέων.

306, 39. Ὡς ἐμοὶ δοκέῃ.] Ut dixi, rursus legitur in MS. δοκέῃν.

307, 2. Διφθέρῃσι αἰγείῃσι.] MS. αἰγέῃσι. Recte, ut 4, 189.

307, 10. Ἀμφιλύων μ' ἀνέθηκεν.] Vides, quid huc contulerit Th. Gale, advocans Scaligeri digressionem ad Eusebii Chron. Sed mirabiliter in hac parte regnavisse Salmasium docent notæ ad consecrationem templi in agro Herodis tum pag. 35, tum pag. 54, tum pag. 229. Ille utique docet, quales Phœnicias literas concipi oporteat: ille ῥυθμὸν & μεταῤῥυθμίσαι expositi de forma & literarum modulo, quum à primigenia figura desciviscent, deque ipsa scriptione. In quo rythmo intelligendo scrupulosus adhuc erat Morinus, & vult respicere musicam & diversam secundum tonos modulationem, & similia alia hariolatur, quæ nauci non sunt. Sed & mate-

riam hanc tangit Nob. Grentemeſnilius in Græciæ cap. 9, ubi locum Diodori ſimpliciſſime ſcriptum ſic torquet, ut nolit intelligere. Quinimmo etiam deinceps ea contentum ſe fuiſſe oſtendit Stephanus Morinus in parte ſecunda Exercitationum de linguis cap. 4. Quibus merito applaudimus; quum interim exiſtant jam & alii acerbius inquirentes.

307, 31. Οἱ δὲ Γεφυραῖοι ὑπολειφθέντες.] Nimis frequens eſt hoc participium in Herodoto, quam ut ſcriptura ejus mereatur in crimen vocari; unde malui ſimpliciter interpretari. Sed poſt hoc participium debebat poni diſtinctio, quæ vetus perperam retenta eſt.

308, 9. Παρὰ νᾶσα λίθου.] Neſcio vel quid ſit vel unde venerit; certe non placet ita alluſiones captare, præſertim quum & optimus MS. plene Πωρίνου, nec aliter in editione ipſa Aldi & Baſileenſi exſtet, ſervetur immo etiam adhuc in Stephanina anni 1592, ut ſolum Jungermannum huic α poſſim inſcribere, quem ſequitur temere Th. Gale. Notiſſimus utique eſt hic Porinus lapis, & commode ad hunc locum inſpexeris Salmaſium in Plinianis pag. 183.

309, 26. Ἀξιόχρεω.] MS. ἀξιόχρεα.

Ibid. Πρὸς Ἰωνίην τε ὄπως.] MS. πρὸν ἢ Ἴων.

309, 27. Ἐπ' ἔτεα ἓξ καὶ τεσσεράκοντα.] De quorum annorum intellectu ſollicite & docte agit Henr. Valeſius ad Diodorum Sic. in Excerptis Peireſcianis pag. 42.

309, 31. Ἐν δὲ αὐτοῖσι.] Nimis ſubita generis mutatio; unde jam offendiſſe hîc doctos lectores perſuadet exemplar, quo eorum quis utens adſcripſit fœmininum. Nunc tacentibus omnibus teſtor legi plane in MS. Mediceo ἐν δὲ αὐτῇσι, quod repoſui.

310, 13. Μελάνιππον τὸν Ἀσακέα.] MS. Ὀσακέα. Sive id vere nomen fuerit, ſive ita Herodoto placuerit, quum reliquis appellaretur Ἀσακὸς, eodem prorſus jure, quo beſtiolæ appellationem variaverunt, Heſychio notante in v. Ὀσακὸς.

310, 23. Ἐὼθασι μεγαλωστί.] MS. ἰώθεσαν.

310, 49. Αἰγαλέας.] Eſt error editionis Jungermanni, quem non debuit propagare Th. Gale. Nam & priores editiones & omnibus vetuſtior MS. habet plane Αἰγιαλέας.

312, 13. Τιμησίθεον τὸν ἀδελφεὸν.] Quam hæſerit in eo editor, præſertim Stephanus, etſi celaverit, patet ex eo, quod nulli indices faciant illius mentionem, ut plane ſtupuerint; tanto magis, quod nullæ ſint ſuppetiæ in MSStis, & utique Herodotus ſolet addere nomen ejus, cujus frater fuit, ut 1, 92. 7, 67. Itaque ſagaciter & probabiliter excitavit Grentemeſnilius τὸν Δελφόν.

312, 47. Ἔμελλον μνήμιον ποιήσασθαι.] MS. ποιήσεσθαι, ut jam in hoc ipſo libro alibi & mox μελλόντων δὲ συνάψειν.

313, 1. Κορίνθιοι μὲν πρῶτά σφι.] Nihil adfert hæc tertia vox. MS. πρῶτοι, quod proculdubio erat ante oculos Vallæ interpretaturi. Et mox μετεβάλοντό τε καὶ, non μετέβαλόν τε.

313, 10. Παραλυομένου δὲ τετέων δὲ ἑτέρου.] Verbi iſtius hunc modum non attigit Portus, quod non aſſequor: ſed ſimillima his ſunt verba Polybii ex 6, 31, quæ citavit H. Stephanus: αἱ δὲ τῶν Τριαρίων σημαῖαι τὸ μὲν τῶν χιλιάρχων παραλύονται λειτουργίας. Sed non patitur hæc ita legi, nedum accipi optimus MS. exhibendo παραλυομένων. Sic παραλύεσθαι notat domi manentem ab militia vacare, ut ſimile exemplum citat ex Polybio Stephanus. Quid quod non aliter videtur legiſſe Valla; vertit enim *Et his ſejunctis*. Sed quæ interpretatio nequit ſatisfacere, etſi plane habeat ſic participium nomini conveniens. Quid ergo? Nempe Græca dicunt *Illis autem* liberis & *remiſſis ab altero* nempe opere, quod collega exſequitur, hoc eſt, *bello vel expeditione*. Nam δὲ ἑτέρου videtur in neutro poni.

313, 42. Χρόνῳ δὲ ὕστερον ἔλυσαν.] Locutio hæc plena, nec commovenda, niſi appareret ex fide codicum antiquorum eſſe interpolatam ab alienis manibus. Nam Mediceus MS. ignorat vocem ὕστερον, & recte, ut ſolet, quum non determinat ſpatium, utrum fuerit grande, an breve, & exempla jam notavit Portus.

313, 46. Περιπεφλασμένων πυρὶ.] Citat hunc locum Meurſius in Cecropia cap. 30, ubi tantum agnoſcit πεφλασμένων: præcedentia vero in capite 25, ubi male vertit *ad dextram manum*.

313, 49. Ἔστηκε πρῶτα ἐσίοντι.] MS. πρῶτοι. Neſcio quid loci iſtud plurale hîc teneat.

314, 5. Δεσμῷ ἐν ἀχλυόεντι.] Recte prorſus, & conveniente epitheto, niſi rarius quid Herodoto nunc incidiſſe teſtaretur liber Mediceus, exhibendo ἀχνυθέντι. Sed ita, ut primo illic ſcriptum fuerit, quod indicavi, dein literæ tertiæ ſuperpoſitum ſit λ, neſcio quo correctore imperante ut legatur ἀχλυθέντι. Certe licet in eis quæ collecta de his vocibus ſunt, denſior uſus ſit derivationum ab ἀχλὺς & ἀχλύω, quam ab ἀχνὺς & ἄχνυμι, haud dubie tamen vetus eſt ſimpliciſſimum, & dolor ac tædia perinde in captivis & carcere ſupponi debent, quam obſcuritas.

314, 33. Συνεῖναι τὸ ἐθέλῃ λέγῃν ἡμῖν τὸ χρησήριον.] Pro iis in MS. optimo legitur συνιέναι τὸ ἐθέλῃ λέγῃν τὸ μαντήϊον, mira licentia quorundam in ſpernendis antiquioribus.

314, 43. Αἰακίδας συμπέμπῃν ἔφασαν.] Itane? ergo dum mittunt cum ſociis Æacidas, Æginetæ ſe iis ſpoliant? Nequeunt credi id unquam feciſſe. Nec fiebat tale quid ab gentilibus niſi ob ſingulares cauſas, ut Mater Deûm & Æſculapius ab ſuis populis dimiſſi

ita

ita Romam ſunt. Quam præclara igitur eſt membrana Medicea, quæ docet Herodotum ſcripſiſſe συμπείθῃν? Quod ipſum prorſus eſt, quo apud Juſtinum 20, 2 Spartani jubent Locrenſes legatos ſupplices precantes auxilium petere ab Caſtore & Polluce. Itaque & eodem modo Thebas redierunt, quaſi & Deos illos adveherent, prout faciebant ibi Locrenſes. Hinc pariter ſequentia ſic debent intelligi, quibus ſcribuntur Thebani Æginetis ἀποδιδόναι τὰς Αἰακίδας, quos in verbis & opinione locatos ſicut acceperant, ita reddebant, petentes aliquid militarium virorum ſibi potius tradi. Etiam in illo συμπείθειν eſt quaſi pollicerentur ſe quoque oraturos, ut velint cum Thebanis ire, ut ſic certe ſimul perſuaderent.

315, 6. Μεγάλως Ἀθηναίους ἐσινέοντο.] An credibile eſt ita ſcripſiſſe Herodotum? ut quod ex Porto patet, alibi ſcribens ἐσινέατο, alibi ἐσίνοντο, alibi ἐσίναντο, nunc novam varietatem adderet, quæ & ab Porto eſſet omiſſa, & ignoraretur, quomodo illuc appropinquaret. Quod notabile eſt, legebam in Mediceo MS. ἐσινέοντο. Quod faſtiditum penitus iri credens nolui publicare cum cæteris: neque enim uſpiam ita uſurpatur; neque anſa videtur eſſe ulla, cur ſic jure uſurpetur in malam partem.

315, 8. Ἐξ ἀρχῆς τοιῆσδε.] Bene, niſi hæc probarent rudem manum, quum Mediceus MS. oppido attentiſſimam habeat τοιήδε, ad quod concinnavi interpretationem. Et mox rurſum ἡ γῆ καρπὸν ἐδίδου ἐδίδε, non ἀπεδίδε. Recte, quum ἀποδοῦναι modo antecеſſerit, ſed alia notione.

315, 18. Λέγεται ὦν καὶ ὡς ἐλαύνοι ἔσαν ἄλλοθι γῆς ἐδαμῆ.] Ample ſatis hanc rem explanat Dauſquejus ad Silium Italicum lib. 3, additque quibus iſta narratio non diſplicuit. Etiam tangit Cl. Gatakerus in Adverſariis pag. 264 confeſſus Herodotum id referre ex quorundam ſententia; ſed quod ille notat falſiſſimum eſſe conſtare ex ſacris literis: quaſi quum Herodotus ſcribat ἄλλοθι γῆς ἐδαμῆ, tunc etiam ſupponi debeat cogitare de regionibus, quas nunquam adiit, & de quibus audivit nihil; immo etiam de ſcriptis, quæ nullam habuerat inſpiciendi copiam, & ſi habuiſſet, ſpreviſſet. Itaque eſt hæc eadem criminatio, qua invehuntur in Herodoteam chronologiam ac circumciſionem.

315, 19. Ἡ Ἀθήνη ζ.] MS. Ἡ ἐν Ἀθήναις.

315, 25. Ἡ γῆ σφι ἔφερε καρπόν.] Eſt omnino id ex vulgatiſſima ratione ſcribendi, qua etiam utitur auctor 6, 139. 9, 92, quum interim in hoc loco vox poſtrema abſit ab MS. & abeſſe ſine fraude poſſit.

315, 30. Τὸ ὦν ἀπὸ τοῦδε.] MS. τότε ὦν ἀπὸ τοῦδε. Recte, nec enim poſtrema habent notionem temporis, ſed facti & occaſionis.

315, 36. Ἐκομίσαντό τε ἂν.] MS. ἐκομίσαντο ἄν.

315, 39. Ἐς εἴκοσι ἀπέχει.] Periculoſe ſic determinat, quod mollit optimus MS. ὡς εἴκοσι ἀπέχ. mutatione ſæpius occurrente.

316, 13. Ἐπιρρῶντο ἐκ τῶν βάθρων ἐξαναστᾶναι.] Hîc contigit aliquid omnino non reticendum. Apparet enim verbum ἐπιρρῶντο non ſufficere vel tot accuſativis qui ſequuntur, vel infinitivis itidem ſequentibus κρατῆσαι, ἕλκειν &c. quamvis Valla ex ſe addere ſuſtinuerit *trahere tentaſſe*, quod poſtremum poterat omitti, relicto ſolo *traxiſſe*. Quid ergo? Nempe ſcias in optimo codice legi tantum πειρᾶν pro ἐπιρρῶντο. Quorum ſicut hoc ſapit manum correctoris, ita illud Herodoti: cujus inter propria & priva eſt participium ſolutum ponere ſine verbo cui innitatur, quod clariſſime patet ex ſpecimine libri 2 cap. 127, ut quamvis id nunc auctori non reddiderim, tamen perinde certus ſim ab eo id nunc denuo factum eſſe.

316, 21. Ἀθηναῖοι μὲν νυν ἔτω.] Particula νυν ignoratur ab MS.

316, 43. Ἐς τὴν Αἰγινήτην.] MS. Αἰγιναίην, quod utique neceſſarium: & cur aut unde ſic incruſtatum? Mox junctim idem codex ἦν ἦκεν βοηθέοντας, non παρεῖναι.

317, 5. Τὸν ἕνα τετέων ἐξηγέεσθαι.] Hæc deſcriptio jam ſatis liquide anteceſſit. MS. Τὸν ἕνα τοῦτον πρ. Nam demonſtratio hæc rectius unam illam perſonam tangit.

317, 7. Κομισθεὶς δή.] Aſſeveratio quidem certa, ſed quæ hîc non exſpectabatur, quum nemo contradiceret. Unde dulciſſimum eſt, quod exhibetur ab optimo MS. κομισθεὶς ἄρα. q. d. Sane delatus iterum in patriam urbem: ſed quid ei accidit? Et ſtatim ὅκη εἴη, non ὅκη.

317, 33. Κυτείδων ἐπιχωρίων.] MS. ἐπιχωριέων.

317, 37. Τῆς πρὸς Αἰγινήτας Ἀθηναίοισι γνωμένης.] MS. ἐξ Ἀθηναίων, quod cur ita removeri placuerit, non video.

317, 45. Ἐπιχώντας ὑπὸ δὲ Αἰγινητέων αἰκίης.] Per tenuia procedebat ſolatium, quod ex MS. Mediceo adferre fatebi huic libro quinto Herodoti. Sed debebatur aliquid illuſtrius, & quale quatuor antecedentium librorum primariis certe locis attuli. Et ecce habes quod optare poteram, ut adunco naſo ſuſpenſos videres eruditos in admittendo, quod nihil erat, & nimium cœcos, quam ut ad verum penetrarent. Nam ut omnia habeas ſub oculis, hîc interpretatur Valla, *ab Æginetis lædendis abſtinerent*. Unde in Theſauro Stephanus, [Hinc Αἴκιον, ὄ, τὸ læſio, damnum apud Herodotum B. in lex.] Et cum his duobus bene concordans Æm. Portus ſic ſcribit in Lexico [Αἴκιον, αἰκίη, τὸ. N. H.

pro com: αἰκία, ας. Fœda verberatio, pulsatio, læsio. κάκωσις. Verberatio, damnum, maleficium, quo quis afficitur. Contumelia, injuria, ab Æginetarum læsione abstinentes. .1. Ab Æginetis maleficio afficiendis abstinentes] Horum partem repetit in v. Ἐπέχειν. Ferme in his ostendit se magis sollicitum Portus de Latinis, quam de Græco, quod tamen ipsius erat opus. Quid si addamus nullum ex Latinis commodum hîc esse, ubi non tam agitur de læsione, damno, verberatione & reliquis aliis, quam de ulciscendo per relationem similis facti, quam Athenienſibus intulerant? Neque quid uspiam aliud de hac voce; id quod monstro simile haberi potius oportet, ne unum quidem auctorem inveniri, qui Herodotum in ejus usurpatione sequi voluerit. Quod quidem omnino persuadeor futurum fore, si sua veritas huic loco constitisset. Cur enim & ipse noster alibi & reliqui scriptores dicunt αἰκίας? Sed magnas denuo gratias codici Mediceo, qui latentem hîc offensam unus detegit, & incomparabili ope succurrit, exhibens ἀπὸ τῆς Αἰγινητέων ἀδικίης. Vox convenientissima, & quæ unice requirebatur, quamque sic explices, *ab ultione Æginetarum injuriæ*. Ἀδίκιον enim propria vox in tribunalibus Græcis. Harpocration, Ἀδικίη, οἷον ἀδικήματος· ἐστὶ δὲ ὄνομα δίκης, additque simpli eam restitutione aboleri, si intra decimum annum reddatur; sin, duplo. Sic & Hesychius & Suidas: quorum fidei in ista voce conservanda egregias suppetias fert hic locus.

318, 4. Ἀπενειχθέντα ἄκυσαν.] MS. recte ἤκυσαν.

318, 22. Τὰς ἐκτίλω.] MS. ἐκέκτιλο.

318, 29. Γ'σόρροπον τὸ ἐωϋτῶν ἂν ἡιρέοιλο.] MS. γίνοιλο, & particulam ἄν ignorat. Mox etiam μαθόντες ἢ τυτέων, unde vulgo adversativa exsulat. Omnia tria meliora illis, quæ publicabantur.

319, 5. Τὰ ἀπελόμεθα.] MS. τὰ ἢ ἀπειλόμεθα.

319, 8. Κορίνθιος Σωσικλέης.] Nomen sæpe posthac iteratum, sed in MSto Mediceo non agnoscitur nisi unum Σωκλῆς. Id semel dixisse interest, sed sæpius ita usu evenit: nec enim dissimile est, quod notabam in decretis Romanis apud Josephum modo Σάσεγλον appellari, modo Σωσίγενες.

319, 12. Οὔτε ὑμεῖς.] MS. ὅτε γε ὑμεῖς.

320, 34. Πρὸς τῆσι θύρῃσι.] MS. πρὸς αὐτῇσι τῇσι θύρ. Quod necessarium. Et mox καταχρύβῃ, non καταχρύπτῃ.

320, 39. Ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν ἀπικοίατο.] Posterius est nugatorium, & requiritur subjunctivum tempus. Egregie optimus MS. ἀπικνέοιντο. Sed & mox pro ἐσελθοῦσι δὲ habet MS. ἐλθοῦσι δὲ. Omnino rectius.

321, 10. Τοιοῦτος δή τις ἀνὴρ ἐγένετο.] Mira suppositio, quum vetusta lectio sit in MS. τοιοῦτος δή τις ἦν ἀνὴρ.

321, 20. Οὔνεκα τρόπον.] MS. ἕνεκα ἂν τρόπον, vocula scilicet, quam præceperant ante duas paginas, huc revocanda.

321, 27. Ὅκως τινὰς ἤδη τῶν ἀσαχ. ὑπερέχοντας τῶν ἄλλων.] Nescio an sit sermo integer: quod si est, erit tantum integer ex opinione Stephani, unde processit hæc lectio, quum & in Aldina, & illa Camerarii atque etiam altera Hervagiana recte exstet ἴδοι pro ἤδη, quod sic mutatur in Stephanina 1592. Certe præclarum est, quod exhibet Mediceus MS. ὅκως τινὰ ἴδοι τῶν ἀσαχύων ὑπερέχοντα, duabus postremis vocibus τῶν ἄλλων neglectis, quas ab nasuto facile credideris adjectas, sensu prorsus perfecto etiam abrasis illis.

321, 39. Τὰς ὑπερόχας τῶν ἀσῶν.] MS. ὑφερόχας, ut est in versiculo vulgari.

322, 2. Νεκρῷ ἐόσῃ Μελίσσῃ.] Elegantissime MS. νεκρῷ. hoc est *Melissæ*, quæ jam cadaver erat.

322, 18. Ἡμέας ἢ αὐτὰς τὰς Κορ.] Pronomen αὐτὰς non est in MS. nec ullam hoc loco habet vim.

322, 36. Σωσικλέης ἤκυσαν εἰπανλῳ, ἐλευθέρως ἅπας τις αὐτέων &c.] Magnæ verborum sordes, sed speciosius collectæ; tamen rejiciendæ, si bene inspicias. Nam quum negotium sit de libertate rerum publicarum, & huc spectet γνώμη tum Soclis, tum omnium, *minus* digno loco ponitur istud ἐλευθέρως, nempe ubi agitur de non continendo ore, sed audendo aliquid soni proferre. Patebit melius ex reparatione. Nam videtur mirabiliter verba & sententiam Herodoti, hoc est, unius doctissimi scriptoris, concinnare MS. optimus ita exhibendo εἰπανλῳ ἐλευθερῶσαι, πᾶς τις αὐτέων, *jubentis*, statuentis, dicentis *liberare*. Vix necesse est, ut repetam tum hoc loco MS. Σωκλέης, tum antea habuisse constanter Σωκλῆς.

322, 38. Περὶ πόλιν Ἐλληνίδα.] Sic novimus lib. 4 cap. 203. Βάρκῃ μένῃ Ἑλλωίδα πόλιν. Nunc tamen MS. præferebat Ἑλλάδα. Ambigo, an habeant differentiam. Certe & lib. 7, cap. 22. Σάνη πόλις Ἑλλὰς. & ibid. 115 videbis Ἄργιλον, item Στάγειρον, similiter ita vocari.

322, 39. Οὕτω μὲν ταῦτα ἐπαύθη.] Recte, & conveniens Herodoto sæpe jungenti plurale nomen verbo singulari. Attamen MS. ὅτω μὲν τῦτο ἐπ.

323, 5. Καὶ τοῖσι Ἕλλησι ὅσοι.] Mire in incertum conjectus per editores locus. Nam quod sic cito, merum est Stephani, quum sit in Aldina τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι ὅσοι συνεπρ. Sic quoque Camerariana. Hanc vocem ἄλλοισι omittit Stephanus in editione sæpius jam citata, & hinc ita processit Jungermannus. At optimus MS. longe aliter & quanto rotundius?

dius? Καὶ τοῖσι ἄλλοισι ὅσοι Ἑλλήνων. & deinde Μενέλεῳ, non Μενελάῳ.

323, 8. Παίδοιϊα ἐγίνετο τῇσι μάχῃσι.] Eximius ille Mediceus habet plenius ἐγίνετο ἐν τῇσι. An probanda hæc ejus interpositio? Immo Fulvius Ursinus in Illustrium fœminarum carminibus pag. 314 citans hunc locum plane sic habet suppletum.

323, 18. Νέμεσις ἀμφοτέρους.] Hoc vitiosum est, & quomodo fieri potuit? Clarissime MS. ἑκατέρους.

323, 44. Εἰκὸς σφι εἶη ῥύεσθαι δυναμένους.] Sane si ita hæc scripsit Herodotus, debuit in ista tam vicina junctura etiam sequentia in eundem modum concipere ῥύ. δυναμένοις. Sed male seduli voluerunt imitari Herodotum, & ex ipso acumen suis commentis immitti; nempe ut interdum varietatem sectatur in casibus, quos vulgo exigunt eosdem esse, ut 1, 53. Συνεξέλθοιεν οἱ ἐξωρόνλα φίλοις πορεύεσθαι, ubi alius diceret ἐξωρόνλα. Sed Herodotus plane aliter egit, quod docet MS. optimus exhibendo οἰκὸς σφέας εἶη ῥύεσθαι δυναμένους.

324, 5. Ἀρχαὶ κακῶν ἐγένοντο.] MS. in singulari numero ἀρχὴ.

324, 35. Ἀθηναῖοι ἀπικέατο.] Hîc clare legitur in MS. Mediceo ἀπίκατο. In reliquis locis exhibuimus, quod ab eodem codice firmabatur, quidquid etiam in marginibus offerret Stephanus.

325, 22. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν.] Satis perspicua narratio, & nemo in hac parte hæreat. Quin etiam pluribus in locis hunc morem teneat, ut præsertim 4, 44. Βαλόμενον Ἰνδὸν ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους δούτερον ἔτον π. π. παρέχεται, τοῦτον τὸν ποταμὸν εἰδέναι. Ita mavult relativum subjicere, quam nomen proprium iterare. Attamen testatur MS. nunc auctorem aliter fecisse, & scripsisse ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακίωλον.

325, 28. Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν.] Hoc vulgi certe est. At optimus MS. αἱ δὲ Σάρδις ἐνεπρ.

325, 39. Εὐαλκίδεα.] MS. Εὐελκίδεω.

325, 42. Οἱ δὲ αὐτέων αὐτίκα ἀπέφυγον.] Omnino male faventes & benignæ Herodoto manus huc intruserunt vocem αὐτίκα, cum in MS. non sit, & omnia penitus turbet. Potius antea dictum fuisset πολλοὶ αὐτέων αὐτίκα φονεύσαι οἱ Πέρσαι, aut rectius sequetur aliquoties iteratum in Ionum expeditione Cypria.

325, 44. Οὐδὲν ἧσσον.] MS. auctius οὐδὲν δὴ ἧσσον.

326, 26. Ἀλόσας ἐμπρησθῆναι.] Longe lenius in MS. ἐμπεπρῆσθαι.

326, 34. Ἄνω ἐς τὸ ἐρκνὸν.] MS. ἄνω ποιὸς τὸ ἐρ. Et sane altera particula mox sequitur.

326, 36. Ἐκχωέσθω μοι Ἀθηναίους.] MS. ἐκχωέσθω. Rectissime, quia intelligitur εὔχομαι.

327, 10. Βαλόμενον πεπρηχέναι.] MS. πεποιηκέναι, ut miscerentur exacte hæc verba.

327, 26. Τὸν ἔχω κιθῶνα.] MS. ἔχων, quod & necessarium est, & agnovit interpres.

327, 32. Ἀγγελίη τε ἐπὶ τὴν Σαρδίων.] MS. præpositionem ἐπὶ non agnoscit neque antecedens τε.

328, 5. Πέρσῃσι ἢ Φοινίξι.] MS. ἢ Πέρσῃσι ἢ Φοίνιξι.

328, 17. Οὗτοι ἐτάχθημαν.] MS. ἐπ' ἐτάχθημαν. Quod est valde commodum. Deinde etiam MS. πειρησόμεθα εἶναι χρηστοὶ, non χρηστοὶ γενέσθαι.

328, 30. Ἦν γάρ οἱ ὑπαπιστὴς γνώμην μὲν τὰ πολέμια κάρτα δόκιμον.] Debuit exstare in libro quinto specimen secundum scriptionis Herodoti, quod legerent quidem omnes, sed nulli in toto hoc triplo sæculo intelligerent; scilicet ut sic fides codicis Medicei toties jam spectata singulari experientiâ anteiret omnes antiquas Herodoti membranas. Attende enim modo, quod anteriores non fecerunt; & videbis voces quidem singulas esse integerrimas, & ferme periculum deberi ab illo qui ausit aliquid de illis pronunciare sequius, & tamen sunt corruptissimæ. Licet enim earum interpretationem numeris omnibus absolutam dederit Valla, inque eam consenserit Stephanus; utique ridicule Aldus sequuto Hervagio posuit distinctionem post illa γνώμην μὲν, quæ mirabiliter auget ridiculam & ineptam scripturam, quum nulla sententia sit ἦν γάρ οἱ ὑπαπιστὴς γνώμην μὲν. An vero jungi voluerunt ἦν γνώμην ex stylo Herodoti, quem alibi illustravi? Sed non fuerunt tam cati. Itaque distinctionem istam recte delevit Stephanus. Sed ubi legit Stephanus in Herodoto ἦν γάρ οἱ ὑπαπιστὴς γνώμεν δόκιμον? Sæpissime enim ab Herodoto dicitur δόκιμον in variis negotiis, & nuspiam illud γνώμην additur. Aliud est quum dixit δόκιμον ἐόντα πρὸς πέρξην. Itaque sic dum alii prave interstinguunt, alii distinctionem delent, utraque pars opprimit quod verum est. Nam inde oritur, ut mox cap. seq. nullus intellexerit neque etiamnum intelligat istud ἐνθαῦτα ὁ Κὰρ ἀρεπάνῳ πλήξας. Vidit quidem Valla necessario Satellitem intelligi, sed omittit Græca. Sed unde potuit scire per illum κάρα intelligi satellitem? Callide hæc præterit Stephanus, ut denique Cl. Gale neget ὁ Κὰρ in codice Archiepiscopi agnosci, sed pro ὁ Κὰρ habere ὁ ὀπάων, quod haud dubie ipse prætulit ex pagina præcedente. An autem verum sit, quod ita notat, ipse viderit: neque enim extra ipsum ullus in isto loco invenit in veteri codice ὁ ὀπάων. An Valla id quoque vidit in sua membrana? Sed locus foret infaustissimæ indolis, nisi tandem

repeteremus vera, & ipſum excitaremus Herodotum, in cujus fideliſſimo codice ſcribitur γῷ μὴ κάρῃ ἢ πολέμια κάρῃ δόκιμο. Quam præclare hinc omnia bona exſiſtunt? ἰὼ γάρ οἱ ἐπαπατισὴς, γῷ μὴ Κὰρ, τὰ ἢ πολέμια κάρῃ δόκιμο.

328, 38. Αὐτῶν, ἢ πάνλως τὸ ἀν ἐπιτάσης.] Sic edidi, quum & pleniſſimæ ſit ſententiæ, & non aliter exſtet in editionibus ulterioribus, tam Aldina quam Hervagiana. Jungermannus eſt, à quo editur, αὐτέων, ἢ πάνλως. An credi poteſt? Omnino eſt error typorum. Et tamen ſequitur Th. Gale idemque expreſſit. Nihil minus exſpectatum. Certe cum editis prioribus conſentit codex Florentinus. Tam fatuum hoc duxi, ut non notaverim in ima ora. Deinde habet MS. etiam ἢ δὺτερον, non δὺτερα.

329, 28. Ἀπεκρέπαζαν.] MS. ἀνεκρέμαζαν.

329, 35. Ἀμαθύσιοι μέν νυν ἐποίδυν.] Particula νυν non eſt in MS.

329, 48. Καὶ Τμέης τε.] MS. ἢ Τμαίης τε. & ſic ſemper, etiam in fine hujus libri.

329, 50. Τὰς ἐς Σάρδις ſραλὼσαμένας.] Plane ut cap. 122. τῶν ἐπιδιωξάνλων τὰς ἐς Σάρδις ſρατὼσαμένας ἢ Ἰώνων. Ubi nihil in MS. deprehendi. Sed in hoc loco exhibet ille ipſe ἐν Σάρδισι, quod plane non improbo, immo & præfero, utpote dictum ſimiliter ut paulo ante ἐν Κύπρῳ ναυμαχήσανλες, ubi naſutus nimium Valla detrectabat ſimpliciter agere, vertendo *ad Cyprum*, quod illi nunc non indulſi, ſed mutavi ad Græca. Quid enim aliud eſt 7, 166. Καὶ λέγυſι νικᾶν ἐν Σαλαμῖνι τὰς Ἕλληνας ἢ Πέρσλω, quod eſt etiam 8, 70. Notabile eſt 3, 45 ἐγένονλο ἐν Καρπάθῳ πλέονλες, nec fuit auſus ſequi Valla, unde reddidit *in Carpathio mari*. Atqui & loquutio & intelligentia prorſus eadem apud Latinos, & eſt Geographica.

330, 6. Ἐπ' ἡμέρας ἑκάſης.] MS. ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάſῃ.

330, 7. Ἦλθε ἀγγελίη.] MS. ἦλθε οἱ ἀγγελίη, in qua particulæ *ci* geminatione perpetue ſibi conſtat auctor. Capite 43 hujus libri. Ἐνθαῦτα δέ οἱ Ἀνλιχάρης, ἀνὴρ Ἐλεώνιος, συνεβάλδσέ οἱ &c. κλίζειν.

330, 11. Ἐξαγγέλθη ſρότερον πρὶν ἢ ἐ Δ. ἀπικέσθαι.] Similis ſyntaxis exſtat 8, 8, ut bene locum illum notavit Portus. Sed in his utique alterutrum abundat. Quidquid ſit, hoc quidem in loco Mediceus codex ignorat voculam πρὶν, & quin abſit ſane. Lib. 7 cap. 2. ἔσαν δὲ Δαρείῳ ἢ ſρότερον ἢ βασιλεῦσαι. Cap. 54. παύσῃ καζαſρέψασθαι ſρότερον ἢ ἐπὶ τέρμαζι γένῃ. Lib. 9 cap. 86. μὴ ſρότερον ἀπανασῆναι πολιορκέονλας, πρὶν ἢ ἐξέλωσι Θήβας. Ubi ſimiliter juncta vides, ſed ita, ut idem MS. illic deleat voculam πρὶν. Sed tamen repetit eodem lib. cap. 92. ἐ ſρότερον παύσεσθαι τιμωρέονλες ἐκείνῳ πρὶν ἢ δίκας δῶσι. Et lib. 7 cap. 8. ἐ ſρότερον παύσομαι πρὶν ἢ ἕλω. & lib. 4 cap. 45.

330, 18. Πιξοδάρης ὁ Μαυσώλε, ἀνδρὸς Κινδυέο.] Ita legunt editi & ſcripti. Quod quam diſpliceat viris doctis, poteſt patere vel ex impetu, ſane Gallico, ſed tamen tardo, Nob. Grentemeſnilii rejicientis verſionem Vallæ, quia nuſpiam locorum ſit iſta Cindya, & hinc ſuo periculo jubentis legere Κνιδίος à Cnido Cariæ. Neſcio utrum ſe conſideret nunc militem, an mercatorem. Certe adeſt poſt Ortelium, qui quum ſuo loco *Cindyenſem* ex Herodoto nominans dixiſſet [circa Cariam puto. Vide Mindya] mox in hac appellatione notat [Mindya pagus in Caria, circa Myndum, Strabo lib. 14 KYNDIA. Κινδύη autem legendum putat Caſaubonus ex Polybio 16, ubi Cindyadis Dianæ meminit] An hæc fuerunt Grentemeſnilii ſtudia, ut iſtud omne ignoraverit, certe convenientius ſua Cnido? Agit autem de ea Caſaubonus ad Strabonem pag. 239. Omnino quum utrumque nomen ſit proprium Cariæ in hiſtoria vetere, poteſt Caſaubonianum iſtud ſufficere. Alioqui ſi pateret eum nihilominus non eſſe Carem, ſed Cilicem, eſt in Ciliciâ Anazarbus, aliquando Κύινδα appellata, unde potuiſſet ſcribere Κυϊνδέο. Sed omnino videtur fuiſſe Car.

330, 26. Δηλαδὴ ἵνα ἰὼ φυγὴ.] Hæc periodus nimio pluribus eſt particulis ſenta & ſqualida. MS. delet ἵνα & id debet abjici, prout evincitur ſimillimo exemplo 4, 135.

330, 30. Συνεβάλονλό τε.] MS. συνέβαλόνλε.

330, 35. Ἐς Λάβεσυνδα.] Sic exhibui plane ex optimo MS. quem & nummis duobus Holſtenio ad Stephanum citatis & Harduino cognitis tum demum, quum Addenda ſcriberet, præfero; immo etiam omnibus citationibus, quas habet theſaurus Brandeburgenſis ad nummum Hecatomni pag. 266, in hoc non probandus, quod ſcribit Labram Caribus dici ſecurim, quum Græca Plutarchi clare habeant Λάβυν. Hinc forſan exſurgit origo literæ υ, ut aliis Λάβεων dicere contendentibus, aliis Λάβυν, alii dixerint Λάβεσυν, & hinc urbi nomen.

330, 38. Κατſληθένλες ὦν.] MS. κατſληθένλες ἢ ὦν. Et mox ὁκότερα ἢ ſαδαδόνλες σφέας, idque rectum eſt præ vulgari iſto ὁκότερα οἱ παεſαδόνλες &c.

331, 3. Ἐλοχήσανλο τὸν ἐν Πιδάσῳ ἐδὸν.] Huic lectioni debere decedere judicavi vel quod habet Valla *via quæ in Mylaſſa fert*, vel quod habent editiones apud Aldum, Hervagium, Stephanum, Jungermannum, Th. Gale ἐπὶ Δάσῳ, etiam in Stephani marginibus ἐν Πιδάσῳ; quoniam hæ literæ ordine ſuo extabant in optimo MS. & convenit hæc appellatio cum Stephani marginibus. Eſt enim eadem ſive per η ſive per ι. Hæc autem via in agro

agro Pidaſenſi erat annexa Mileſiæ, in montibus hanc excipiens, ut colligi poteſt ex 6, 20. & 8, 104.

331, 5. Σισαμάκης.] MS. Σισιμάκης, præclaro bonitatis hujus MS. argumento ſuper reliqua exemplaria, quæ dicuntur habere σισφιάκης. Fuit enim frequens in Oriente, ut ab his ſyllabis propria nomina committerentur, quod patet ex Σισίνης, Σισίκοτ[illegible], Σισιμίθρης, &c.

331, 17. Αὐτὸς μὲν Τμέης.] MS. αὐτός τε Τμαίης, quod commodiſſimum.

331, 25. Ὡς διέδεξε.] Pererudite de hoc verbo & ſententia ejus egit Æmil. Portus in Lexico, approbante tum hîc, tum alibi id quod conjectura protulit, Mediceo libro, unde id expreſſi, unde etiam in principio hujus periodi edidi Ἁλισκομένων, ubi editiones habent Ἁλισκομένων.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum ſextum HERODOTI.

332, 7. Ἔιρετο Ἀρταφ.] MS. ἤρετο Ἀρτ. Et ſtatim δοκέοι, non δοκέῃ.

332, 14. Τῦτο τὸ ἀπόδημα.] Feſtiva hæc & Aſiatica criminis graviſſimi objectio dicam? an extenuatio cognita ſatis & annotata antiquis ſæculis fuit, adeo ut eam ipſam adhibeat in diſceptatione, utrum Joviano culpa tot regionum trans Tigrin ereptarum Romano imperio, an Juliano dari debeat Nicephorus Calliſtus lib. 10 Hiſt. Eccleſ. cap. 38.

332, 23. Καλαγνωσθεὶς ὑπ' αὐτέων.] MS. παρὰ αὐτέων.

333, 28. Ἀπωσὸς ὢν τῦ ἑωυτῦ.] MS. ἀπωσὸς τῦ ἑωυτῦ. Cui conceſſi, etſi ſciam alioqui ſine iſto genitivo, & ſine illa præpoſitione ab auctore noſtro uſurpari iſtud vocabulum ἀπωσός. Niſi quod etiam lenius eſt omittere ſolam præpoſitionem, quod libens nunc feci.

333, 35. Ὅσοι αὐτέων Ἰηιαίων.] Nempe ita fuere hoc voluerunt, ut intellectus foret facilior, & ὅσοι quidem eſſent ipſi navigantes, αὐτέων vero antecedens νεῶν reſpiceret. Inſulſe ſatis. MS. ὅσοι αὐτῷ Ἰηιαίῳ. Tum πείσεσθε, non πείθεσθαι.

333, 45. Ἐξεφάνιλο.] MS. ἐξεφάνιον, quod ſufficit.

333, 49. Στρεφλὸν μηδένα συλλέγειν.] MS. tantum στρεφλὸν μὴ συλλέγειν, & hoc ſatis clarum.

334, 1. Ἀλλ' ὑπὸ τείχεος ὡς δυναλὸν ῥύεσθαι αὐτὺς Μιλησίυς. Quæ quum vertiſſet Valla, *ſed Mileſios mœnia per ſe ipſos pro viribus tutari*, neſcio quid offenſus Stephanus ſic immutavit, *Sed è mœnibus Mileſios hoſtium impetum pro viribus propulſare*. Quæ mutatio talis eſt, ut non videatur legiſſe ῥύεσθαι, quod non notat propulſare, ſed ἐρύκειν vel ἐρύκεσθαι, aut aliud ſimile, quod ab ipſo indicari debuit, quum ut dico, verbum ῥύεσθαι ita verti nequeat, ſed *cuſtodire*, *tueri*, *ſervare*, prout magnam copiam ex hoc Herodoto collegit Portus in Lexico, ſed hunc locum præteriit, ubi hærebat forſan. Et utique hanc vim iſtius verbi ſic cognitam habebat Stephanus, ut magis furor in eo fuerit ſic bene agentem Vallam aggredi, quam voluntas bene illuſtrandi. Eſt enim haud dubie interpolata & corrupta ſcriptura illa, qua utuntur editiones, quum verbum ῥύεσθαι nunquam niſi modo activo vel expreſſo vel intellecto adhibeatur, ſic ut quartum ei caſum perpetuo adjungat. Inſpice modo Portum. Scias igitur oportet, quod lectores Herodoteæ hiſtoriæ antehac neſciverunt, eſſe mirifice omnia incruſtata & fere gangrænam aliquam. Habet enim diſerte & magnifice liber Mediceus ἀλλὰ τὰ τείχεα ῥύεσθαι αὐτὺς Μιλησίυς. Quæ ſic omnia erunt perquam ſana & vere Herodotea, ſive quod ad verbum ſolum ῥύεσθαι pertinet, ſive quod ad omnem loquutionem, cui ſimilem prorſus habes libro hoc ſexto cap. 101. εἰκὼς ἦν Ἀχαιφυλάξαιεν τὰ τείχεα, τύτε σφι ἔμελε πέρι. Jam de hac ipſa Mileto, velut probans hanc ſuam manum, dicit auctor cap. 18 hujus libri: ὑπερύσανλες τὰ τείχεα. Ut ſic habeas integerrimam reſtitutionem.

334, 19. Πασέων ἦν τετέων.] MS. πάντων ἦν τετ. Et mox ἀπίκαλο pro ἀπίκονλο, ut in libro antecedente.

334, 30. Ταῦτα ἐπιλεγόμενοι συλλέξανλες.] Sic vulgo amant orationem ſuſpenſam tenere & conjuncta hæc participia exſpectare adminiculum illis futurum ex verbo ſequuturo ἔλεγον, ita diſtento ſermone medio, ut etiam parentheſis interponatur. Jam egi de participiis, unde non fuerat neceſſe in tantum habere omnia incerta. Sed eximius ille Mediceus negat hunc locum eſſe ejuſdem generis, integerrime exhibens ταῦτα ἐπιλεγόμενοι ἔλεξαν συλλέξανλες. Omnia ſcilicet ſunt referta ſuis membris, neque parentheſi opus eſt. Illa verbi repetitio eſt, ut capite 30. Ἀχθη ἀγόμενος. & clarius patebit, ſi placuerit addere, quod numeris

ſu-

ſuperioribus 22, 25 notare incepi. Sic denique poſt præmiſſum integrum ſermonem, quo melius inſtruebatur lector, revertitur ad modum loquutionis, quem inchoaverat, ut omnia ſint planiſſima, nec moleſte lectorem ſuſpendant.

334, 35. Ἔλεγον τάδε.] MS. ἔλεγον σφὶν τάδε.

334, 37. Τὰς γὰρ ἐωϋτῆ ἕκας@.] Quam implexus ſermo? At is nulli bono eſt, & multo lenius exſtat in optimo MS. τὰς γὰρ αὐτέων ἕκας@.

335, 4. Τὰ ἴδια ἐμπεπρήσθαι.] MS. ἐμπεπρῆσθαι. Mox etiam μὲν ὲ ποιήσωσι, ubi vulgo μὲν μὴ ποιήσωσιν.

335, 14. Ταλαιπωρίας ἐνδείκε@.] Hic locus eſt, in quo exercet acumen ſuum Dionyſius Longinus cap. 22 elegantiſſimi libelli, ubi tum alia notari merentur, tum quod & ipſe non bene correcto exemplari utens ſic citat hæc verba, & ipſe ſuſtinuit illa explicare νῦν καιρός ἐστιν ὑμῖν πόνυς ἀνδέχε@. Quod quam ſit vitioſum, ipſa Herodoti verba oſtendunt mox ſequentia τὸ πρῆγμα μὲν πόν@ ὑμῖν ἔσαι. Rejicit pluralem, exigit ſingularem. Sed teterrima in eodem loco ſunt vitia, vel Tollii notantis duos codices habere προσαισθάλεν, quod falſum eſt, quum ipſe in MSto viderim eſſe Προεισέβαλε, etiam cum proximarum vocum varietatibus, quibus relictis id haud dubie etiam fuit Longini verbum; vel interpretis, qui Græca iſta ὡς μηδ' ἀρχὼ πρὸς τὸ ἐφεξῆς δέ@ προσαγορεῦσαι (vitioſe editur προσαγορεῦσαι) τὰς ἀκόντ@ς Latine vertit *quo minus eos in principio orationis, uti factum oportuerat, compellaſſet.* Adeo illic quoque ignoratur uſus vocis ἀρχὼ, quem toties hæc tempora oſtentaverunt, & quia librarii nonnulli etiam ignoraverunt, ideo in nonnullis MSStis exſtat ἀρχὴ, mendoſe ſane. Dicit enim *ut omnino ne alloquatur quidem audientes propter imminentem metum.* Porro horrendum iſtud, quod notat Tollius ὡς δραπέτης si reddatur *tanquam fugitivis* inelegans fore & inſolens, & ideo ſe reddidiſſe *acerbiſſimam*; habet contrarios Vallam cum omnibus, qui interpretationem ejus ediderunt, qui non ita ſtatuunt. Sed porro an diffidebat ingenio Herodoti aut peritiæ, qua ſciret quid foret elegans? An vero Græcis aliud eſt elegans, aliud Latinis in hac narratione? Inſuper Tollius ex ſe id non facit, ſed ex inepta imitatione Gallici interpretis, *& eſclaves miſerables.* Immo optime mentem Dionyſii intelligebant Iones audienda ſervitutis ratione, quæ incumbebat fugitivis. Summa rei eſt, mi lector, ut ſcias legi in eximio illo Mediceo MS. ταλαιπωρίαν δέχε@. egregie & boni ominis ergo. Hæc una laboriosa ſors & tempeſtas, quam animoſe diſſipantes lætius agemus & ſecurius.

335, 23. Πολλὸν ἐλασσώσεσθαι.] MS. recte ἐλασσωθήσεσθαι.

335, 40. Τωὐτὸ τοῦτο πείσεσθαι.] MS. adnectit voculam εἰσὶ, & debet adnecti.

336, 13. Παρ' ὅτῳ.] MS. παρ' ὃ.

336, 26. Τελεσφόροι ἔμενον.] MS. παρέμενον, quod retinet etiam infra.

336, 37. Οἱ παρείχοντο μὲν.] MS. παρείχοντο μὲν γὰρ. Certe videtur narrationem hîc incepiſſe ab primo ovo, & propterea etiam libero proœmio eam inſtituere.

336, 48. Οὗτοι ὧς διωκ.] MS. αὐτοὶ ὧς.

337, 6. Ὅπως εἶχε περὶ τῆ Χίων.] MS. ὡς εἶχε περὶ τῆ Χ.

337, 11. Οὗτοι μέν νυν.] MS. ὅτοι μὲν τοὶ νυν.

337, 30. Ἐς τὰς Ἀργείας.] MS. ἐς αὐτὰς Ἀργείας.

337, 44. Ἐν Διδύμοισι ὁ νηός τε.] Interponit MS. ἐν Διδύμοισι ἦ ὁ νηός τε, ut ſenſus ſit; *templum vero, quod erat in Didymis, ædes perinde ac oraculum* &c.

338, 1. Ἐυθρῆ καλεομένη θαλάσσῃ.] Vox media abeſt ab MS. & merito poſt toties jam citatum iſtud mare, & utique libro 2 c. 158 & 159 ſine illo participio diu monſtratum. Et videtur ipſe Stephanus Byzantius indicare hanc Herodoti manum in v. Ἄμπη ſcribens πόλις πρὸς τῇ Ἐυθρῇ θαλάσσῃ, non addito participio. Nam & quod ad nomen urbis pertinet, plane in MS. Mediceo notavi Ἄμπη, non Ἄμπι, quod vulgo edebatur, & hinc eruditis dedit occaſionem ſcribendæ notæ ad *Stephanum.* Potius debuiſſent conferre locum ex libro 1 cap. 189, ubi dicit ποταμὸν Τίγρην, ὁ δὲ Ὦπιν πόλιν ῥέων ἐς τὸν Ἐυθρὸν θάλασσαν ἐκδιδοῖ.

338, 17. Ἔπεσαν τὸ θέητρον.] Non oportet affectare nimium delicias, quod videntur alii, quam Herodotus, feciſſe. Nam exhibet hoc loco optimus MS. ἔπεσε. Quod eſt præſtantiſſimum, & ſi id habuiſſent cognitum illi heroës ad Dionyſii Longini caput 24, prout diſtinxerunt, quanto aliter ad id ſcripſiſſent? quanto paucioribus verbis potuerant defungi? & quidem multo melius, quam pluribus nunc efficiunt, ſive Fabrum reſpicias, ſive Tollium, utique in obſcuro hariolantes. Ita ut habet MS. Mediceus, legit quoque Dionyſius, qui artificium hoc non ponit in eo, ut alius ſit numerus verbi, alius nominis, ſed in utroque ſit idem, ſicut in exemplo Thucydidis Πελοπόννησ@ διειλήφει, ita in Herodoto ἔπεσε τὸ θέητρον. Indignum eſt hoc tempore edi in Longino ἔπεσαν. In dativo conſiderando perinfelix eſt Petra. Ubi vero in Græcis illud *univerſum*, quod tam ample debuit conſpici in Latinis? Non ſi Thucydides dicat ἅπασα, ideo & Herodoto tale adjectivum placuit exprimere, quod ſententia ſatis demonſtrat.

338, 25.

338, 25. Αἰάκεσι δυλδίων.] Miror potuiſſe iſtum naſutum Stephanum hîc ſilere, ubi longe pulchrior in Græcis videtur oratio, quam in Latinis, ut nomen proprium efferatur plurali modo vel ad ſævitiæ exprobrationem vel ad vilitatis, ut apud Suetonium dicebat Sulla *Julio Cæſari multos Marios ineſſe.* Sed hæc poſſunt ita videri. Omnino præſtantiſſimus codex habet ſimpliciter, quod edidi, Αἰάκει.

338, 32. Οἱ Σάμιοι μοῦνοι Ἑλλήνων.] MS. Γώνων.

338, 43. Ἔσσαν ἐρήμιαι.] Si inſpexeris collectanea Porti, non alibi in Herodoto notatur hoc adjectivum ſic fœmininum per notam ultimæ ſyllabæ, ſed ipſum ἔρημος implet quoque iſtud genus. Cur igitur non notavit hoc ſpecimen? Sed & hoc loco ſcias legi in optimo MS. ἔρημον. Sic non modo aliquoties ἔρημος ἔσα occurrit, ſed & lib. 8 c. 65 ἐρήμη ἔσης τῆς Ἀττικῆς. Etiam alii.

339, 1. Ὡς ὑποβαλόντες τὴν πόλιν.] Vocula prima non eſt in MS. in qua neſcio quid cauſæ videtur quæſiviſſe Valla, ut inde reliquis Græcis attribueret ſenſum invidiæ plenum, tanquam urbis deſertori, quum urbem conſiderare videatur Herodotus ut unicum ejus munimentum, quod ille amiſerat, & hinc in manum Hippocratis ab fato delatus.

339, 8. Ἱπποκράτεϊ λαγχάνειν.] Ignoro id genus loquendi, & habet MS. ille optimus perſpicue Ἱπποκράτεα. Non aliter Herodotum loqui videbis ex Porti lexico.

339, 14. Ἐκ τῆς Γνυκοῦ ἐκδιδρήσκει.] Sic cap. 90 Ἐκδιδρήσκει ἐκ τῆς Αἰγίνης. Atque ita ſæpius. Attamen hoc loco voculæ duæ priores abſunt à MS.

339, 32. Τὰς μὲν ἐθελοντὶ.] MS. ἐθελοντὶν.

339, 47. Ἡ πόλι ἡ ἔθνεϊ.] Prius ἡ omittit MS.

340, 3. Λοιμὸς ὑπολαβὼν ἀπήνεικε.] Attende lector; neque enim unquam participium hoc aut alia pars verbi ab Herodoto uſurpatur hoc ſenſu: immo magis ut receptionem, non ablationem & raptum notet. Inſpice modo Porti indicem. Et certe voluerunt in hoc fuiſſe nonnulli lepidi videri, ut nunc quoque duo verba haberent idem principium. Itaque gratulabundus excepi, quod notabam in optimo MS. legi ὑπολαβών. Hoc verum eſt & Græcum. Λοιμὸς enim ὑπολαβών, ut ποταμὸς 2, 150, ut ἄνεμος ὑπολαβών καὶ ὑποφέρων 4, 179.

340, 8. Προσέδεξε.] MS. rite προσέδεξε. Et mox ἐποιήσαντο, non ἐποιήσατο. nempe Hiſtiæus cum Lesbiis.

340, 20. Πεδίῳ τῷ Μυσῶν.] MS. πεδίῳ τὸν τῶν Μυσῶν.

340, 49. Περισείλαντας δικαιοτάτως ἐνετείλατο θάψαι.] MS. περισείλαντας εὖ ἐνετείλατο θάψαι. Quod ſufficiens, credo, atque etiam ſincerum Herodoti eſt. Libro 2 cap. 90 dicit περισείλαντας οἷς κάλλιστα. Quod autem ad titulum pertinet, quem auctor addit, quum ab Dario Εὐεργέτης ἑαυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι inſcribitur, de eo collegit aliqua Deſider. Heraldus lib. 1 Adverſar. cap. 9.

341, 9. Τῆτον τὸν τρόπον.] MS. τόνδε τὸν τρόπον. De hoc autem σαγηνεύσεως genere notat aliqua Petavius ad Juliani orationem ſecundam: ubi circa Eretriam idem factum docet ex hoc teſtimonio Platonis & deſcriptione non minus concinna; οἱ περιόντες αὐτῆς, ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν ἀμφιάντες, συνάψαντες τὰς χεῖρας διῆλθον ἅπασαν τὴν χώραν &c. Nam certe quod in Herodoto eſt ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀψάμενος διήκει dubito an queat omnibus placere. Utique iſtud, quod audimus, διήκει, quiſque videt idem eſſe, quod διέρχονται ſequens, ut iſtud nequeat hîc ferri, præſertim quum & optimus ille MS. habeat διήκειαν, ut ad θάλασσαν νοτίην referri debeat, dicanturque viri manibus junctis ab boreali mari per litus circumdare uſque ad auſtrale continuo tactu pertinens, & ita ſemiorbem ducentes deinde per omnem inſulam tranſire. Apparet autem ſic in maximis imperiis placuiſſe illudere vocabulis, ut graviſſimam miſeriam quæ hominibus inferri poterat, communi privatorum hominum vocabulo gauderent efferre, ut eſt in piſcando σαγήνευσις, quem morem ab antiquo deductum eſſe docet Nemrodes ὁ Θηρεύτης, non utique ut occideret, ſed tanquam in vivariis multa animalium genera iſti noſtri Perſæ, ſic ipſe vetuſtior undiquaque, ſed per vim, colligeret homines, & ſubjectos haberet numeroſiores, ſermone extenuante graviſſimas ærumnas. Et mox idem MS. ἐπηπειλήσαντο, non ἐπηπείλησαν.

341, 19. Ἀντὶ ἐνόρχων εἶναι διζύχους.] Quod peſſime ſic corruperunt alii, pulcherrima converſione ita reſtituit optimus MS. ἀντὶ εἶναι ἐνορχίας διζύχους. Hoc vere Herodoteum. 7, 170. ἀντὶ δὲ ἓξ εἶναι νησιώτας ἠπειρώτας. Noluit dicere ἀντὶ νησιωτῶν εἶναι ἠπειρώτας, Nec diſſimile eſt 1, 185. Ἐποίεε δὲ ἀμφότερα ταῦτα τόν τε πόλεμον σκολιὸν, καὶ τὸ ἔρυγμα πᾶν ἕλκων. Item 8, 88. οἱ ἄνδρες ἡμῖν γεγόνασι γυναῖκες· αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες. Imo cum hoc comparandum videtur iſtud dulciſſimum ultra quam dici poteſt vel prophetæ Hoſeæ, quod citat Paulus ad Roman. 9, 25 Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου. vel Joannis in Euangelio 4, 46. Οὗπερ ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον.

341, 24. Ἀλλ᾽ ἢ ἐπεξῆς.] MS. ἀλλ᾽ ἢ ἐξῆς. Mox εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ Εὐρώπῃ αὗδε. interpoſito illo αἱ ſatis eleganter & inexſpectato.

341, 30. Πόλιες πολέες εἰσὶ.] Quaſi vero. Atqui longe certius MS. πόλιες συχναὶ ἔνεισι.

341, 32. Σηλυβρίη τε.] Ita agit Holſtenius ad Stephanum, tanquam ſolus diſſentiret Herodotus, eamque appellari vellet hoc modo ſine litera μ, quam videt alios interponere & vocare Σηλυμβρίαν. Quid igitur cogitavit de interpretatione Vallæ, in qua dicitur *Selym-*

bria? Ut tricari desinant, testor in MS. Mediceo plane legi Σηλυμβεία, prout haud dubie Valla habuit in exemplari suo, quod expressit, de quo bene cogitare debuit Holstenius, & Florentinum istud Herodoti exemplar potuit inspicere.

341, 34. Ἀλλ' οἴχονλο φθύγονλες ὑπολιπόνλες τὴν πόλιν.] In his omnia insunt ut præter rationem, ita præter Herodoti manum. Neque enim ulla catachresis defendere potest vocem postremam, quæ ut recte se haberet, duntaxat scribi debuit τὰς πόλιας. Deinde quod exemplum uspiam ita incondite geminati participii? quorum unum non modo nihil sententiæ affert, sed prorsus ab currente calamo & recordante sæpe ab Herodoto esse dictum οἴχονλο φθύγονλες inculcatum videtur. Inspice quam præclare MS. Mediceus ἀλλ' οἴχονλο ὑπολιπόνλες τὴν σφετέρην ἔσω. Nam & sic habet, ut rursus in pagina sequente, non ἔσω.

341, 38. Τὰς χώρας τὰς καλλιαλεχθείσας.] Ferri potest. Sed cur ad se Herodotus id retulerit, & non ad ipsam historiam? Utique nequivit auctor fide sua contendere nullam aliam urbem aut munitionem ab Persis esse deletam præter illas quas memoravit. Itaque multum præplacet lectio, quæ est in MS. καταλειφθείσας.

341, 42. Ὅσας πρόσθεν πρόσχωνες.] MS. ὅσας πρότερον πρόσχ. Talis alicujus vocis rationem habuit interpres Latinus.

341, 45. Τῇ Φοινίκων ἔπλω τούτῳ.] Vox postrema abest ab MS. Utique nullus non bene videt agi de hac navali expeditione Phœnicum.

342, 12. Ἐπ' Ἀθηναίων.] MS. ἐπ' Ἀθηναίων, quod necessarium est, & expressit interpres. Et mox ἀτὰρ ἐδυνάσθη τε ἡ.

342, 36. Οἱ ἐπαγόμενοι.] MS. οἱ ἐπαγαγόμενοι. Et statim πρῶτον μὲν ἐπελείχισε, quod verum, quum ὑποτειχίζειν recte sequatur ut summa effectus.

342, 46. Οἱ Λαμψακηνοὶ οἱ λοχήσαντες.] Nimium illud quidem. Itaque posterius illud οἱ abest ab MS. & quidem necessario.

343, 3. Τί θέλῃ.] MS. τὸ θέλῃ. c. 61 ὅ, τι φέρῃ.

343, 10. Μετὰ δὲ ταῦτα τελευτᾷ.] Vox ταῦτα abest ab MS.

343, 29. Εἶχε κατ' οἶκος.] Exstat hæc loquutio 3, 79. Ἀλλὰ κατ' οἶκος ἑωυτοὺς οἱ μάγοι ἔχουσι τὴν ἡμέρην ταύτην. Hoc tamen loco præfert optimus MS. οἶκος.

343, 45. Ἔφθυσε χερσόνησον.] Absurdum dictum præ illo quod est in optimo MS. ἐφθύρη ὑπὸ χερσονήσου.

344, 24. Οὐδὲν ἔτι πλέον ἐγκέλευστον.] MS. οὐδὲν ὑπόπλεον ἐγέν. τυτ. nihil plenum consummatumque ex illis Persis contigit ad miseriam bonibus futurum.

344, 28. Ἐκ τῶν πολεμίων.] Si modo eo usque extendere se Artaphernis manus potuerint, ut hostes petenti ipsi, ut legatos mitterent, auscultavisse opinemur. Et vero quinam isti πολέμιοι? utrum adhuc in ipsa Asia? an vero transmarini ex Europa? Ridiculus est Valla, quid cogitaverit de accitis hostium nunciis. Omnino amare debemus emendationem Nobilissimi Grentemesnilii ἐκ τῶν πολίων, quam pleniſſime confirmat exemplar Mediceum.

345, 29. Πεζῷ στρατῷ στρατοπεδευομένῳ.] An pote quid ineptius hac repetitione? Itaque scias mediam vocem ab MS. abesse, quod commodissimum est ingenio per Herodoti scripta mollissime progredi & decurrere adsueto. Πεζῷ enim nihil adest, quod respiciat, nisi antecedens στρατῷ: nisi placeat neutrum esse, sicut infra, ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσκαιόμενος καὶ τῷ ναυτικῷ.

345, 39. Ἀπηλλάχθη.] MS. ἀπαλλάχθη.

346, 17. Τὰς νέας πάσας.] MS. τὰς νέας τὰς πάσας. ut 7, 68. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας.

346, 34. Ἐπὶ σφίσι ἔχοντας.] Hæc non possunt notare *hostili in ipsos animo*, ut vertit Valla. Nam etsi habere aliquid ἐπί τινι dicatur de jure actionis ob noxam, ideo non statim est hostilis animus. Imo Mediceus MS. ἐπὶ σφίσι ἐπέχοντας. Pro quo usurpat accusativum lib. 9 cap. 58. Ἐπὶ σφέ τε ἐπὶ Λακεδαιμονίους τε καὶ Τεγεήτας μένυς.

346, 42. Ἐπειρῶτο συλλαμβάνειν.] MS. συλλαμβάνων. Sane utroque utitur. Sed *fidem* meretur codex optimus. Certe *junctum* cum participio duobus locis notavit & Portus. Sed id fit in multo pluribus.

347, 25. Ἴσων ἀμφοτέρων ἐόντων.] Vox media non est in MS. quia scilicet jam δίδυμα anteceſſerant, etiam τέκνα, etiam τὸ παίδων τὸ πρεσβύτερον. Quid ab alio hîc supponi potest, quam esse ἀμφοτέρους? Et melius utique sequitur eadem vox.

347, 34. Τιμᾷν δὴ μᾶλλον τὸ γενεήτερον.] Si ita dixit Pythia, supponit igitur non fuisse ὁμοίως nec ἴσους, sed uni adfuisse aliquod præ altero γένος. Quod dubito. Certe MS. Mediceus τὸ πρεσβύτερον. Et ex sequentibus appareret Pythiam hac voce usam esse, dum scribit Lacedæmonios reperire nequivisse ne sic quidem τὸ πρεσβύτερον. Quin & in voce γενεήτερος residet aliquid, cui nunc locus nullus est.

348, 5. Τῷ δὴ νεωτέρῳ.] Et hæc ultima vox abest ab MS. Recte ut credo, quum per præcedentia is optime queat intelligi.

348, 6. Χρόνον τὸ ζόης αὐτέων.] Etiam *hæc* postrema vox non est in MS. quod quam sit commodum, patet ex ipsa Vallæ versione, eam plane non tangentis.

348, 9. Τάδε δὴ καλαλεγόμενα.] Tanquam in his fuisset composita & descripta series quædam vel rerum vel nominum, in qua soler

He-

Herodotus illud verbum καταλέγεσθαι uſurpare paſſim; quæ nulla prorſus eſt, ſed in alia parte narrationis ſequitur, unde ibi dicit καταλεγομένους. ut id haberi prorſus debeat pro ficto & ſuppoſiticio, & unice verum legatur in Mediceo MS. τάδε δὴ καλὸν τὸ λεγόμενον. Quis neget id expreſſum eſſe ab Valla?

348, 18. Εἰρηλαί μοι.] MS. εἰρεαλαί μοι, quod ex aliis locis jam novit Portus.

348, 40. Ἐν τοῖσι ἐξοδίοισι.] MS. ἐν τῇσι ἐξοδίῃσι. Hanc vocem obſervavit Suidas, non neutrum: quod dubium foret, an pro adjectivo accipi deberet, prout illic dicuntur etiam ἐξόδιοι νόμοι. Itaque Suidam egregie confirmat hic Italicus codex. Deinde etiam cum ederetur θυσίην τις δημοτελὴς ποιέηται, quod ſine ſenſu eſt, hærebam an deberet ſcribi θυσίῃ, ut verbum eſſet paſſivum; ſed adjuvit me MS. exhibens egregie ἢ θυσίῃ τις δημοτελὴ ποιέῃ, ut verbum ſit medium.

348, 49. Νεμεσίας δὴ ἀνὰ πάσας.] Ita qui Herodotum ferre nequiverunt, ex vulgari Græcia ſuppleverunt hunc ejus locum, ut cap. 61 dixit ἐφόρεε αὐτὸν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην & 2, 37 & 8, 65. Τὸν δὲ ὁρτὸν ταύτην ἄγουσι ἀνὰ πάντα ἔτεα. Et 1, 136 ἀνὰ πᾶν ἔτος. Sed particula ἀνὰ nunc abeſt ab MS. & recte. Videtur enim dictum ut ſæpe τοῦτον τὸν χρόνον & cap. 123 τὸν πάντα χρόνον. Sed clariſſime 1, 111 πᾶσαν ἡμέρην.

349, 5. Τούτοισι προσκεῖσθαι.] Pluribus id verbum confirmavit Portus in Lexico, etiam adhibens hunc ipſum locum, interpretans *his hunc honorem tribui*, ut in dubium trahi nequeat: quum tamen perſpicue legatur in optimo MS. προσκεῖσθαι, fere ut 3, 22. Οἰγδώκοντα ἔτεα ζόης πλήρωμα ἀνδρὶ μακρόταλον προσκεῖσθαι.

349, 27. Λέβητας κροτέοντες.] Sic & Valla *ollas*. At Cragius *lebetes*. Cedo igitur, quot ejus generis fuerint? An in ſingulis plateis & vicis coactæ fœminæ pulſarunt varios? ut turbulenta eſſet quam maxime Sparta. Immo vero optimus MS. agnoſcit tantum λέβητα. Sic clarior eſt ſermo, ut certæ fœminæ unum conſtituentes cœtum pulſantes unum æs circumirent.

349, 33. Τῶν δὲ βαρβάρων.] MS. τῶν δὲ ὧν βαρβ. Nemo qui Herodotum novit, de eo dubitaverit.

349, 46. Επεὰν δὲ θάψωσι.] Debebant nempe codicis Medicei quoque in hunc librum ſextum ſingularia beneficia exſtare. Itaque videtur ea auſpicari ab hoc loco. Quem Cragius quoque ſic intellexit, quaſi in univerſum quo tempore funus fiebat Regi mortuo, decem dierum juſtitium indici, nec magiſtratuum ullum conſeſſum fuiſſe habitum, ſed hos dies ut funeſtos luctu traduci, quibus ſtatim ſubnectit Heracliden corripientem intra tres dies. At vero hæ voces omnes non leguntur ſuo loco in MS. ſed ad marginem allitæ ſunt manu ſatis recente. Quam varietatem quum conſidero, vereri ſane ſoleo ne recte abjiciantur; quippe totum hunc ſermonem ſi ſpectes, ille eſt de ratione efferendi reges. At in hac parte nunc particulatim agit de regibus in prælio interfectis; hos ait efferri in toro magnifice ſtrato, tum decem dierum indici juſtitium, non ſublegi magiſtratus, & nihil aliud Lacedæmona niſi lugere. Ad hæc, ſatis ſic clara, proponenda non videtur mihi ullo modo requiri iſta trias. Tuum erit, mi lector, conſiderare & bene ſapere. Ad quod quum te in tam memorabili loco excitet ille præclarus codex, nec ſtupide omnia admittas, opinor eſſe quod ei gratias agas.

349, 49. Συμφέρον δὲ ἄλλο ὅτοι.] Vox poſterior in MS. non eſt.

350, 14. Κοινὰ τῇ Ἑλλάδι.] Ille ipſe MS. interponit ἐν voculam ſcilicet modo datam τῇ Αἰγίνῃ, & ideo nunc omittendam, ut putarunt. At ille addit plane oſtendens Herodotum ex 2, 114. Ἔργον δὲ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐξεργασμένον.

350, 40. Ὡς παιδίον φορέϊ] Voluerunt nempe aliter loqui Deam, aliter nutricem; ideo mutari debuit vox. An idem fuerit Herodoti judicium, omnino dubito. Immo quum plane habeat MS. φέρῃ, dicendum eſt nugaces manus hinc removeri debuiſſe, & ſancte genuinum retineri.

350, 44. Οἰρῶσαν δὲ τὸν γυναῖκα φὴ πολλῷ πεδομένῳ ἰδέσθαι, ὥτω δὴ τὸν τροφὸν δεῖξαι.] In tanta collectione accuſativorum qui tamen maxima cum concinnitate ſe invicem amplectuntur, ut loquutio ſit quam emendatiſſime coagulata, eſt tamen unum vitioſum, etſi forſan nullo lectore judice, utique tamen ipſo Herodoto, cui hanc cauſam committere debemus, cujus fideliſſimum exemplar MS. habet οἰρῶσα. Quæ mutatio ſi creditur non meruiſſe, ut laudabilis dicatur, utique eſt notabilis, ut patebit reviſenti ad numeros 17, 47. Nec huic diſſimile occurrit 8, 137. Οἱ δὲ τὸ μισθὸν ἔφασαν δίκαιον εἶναι Δαπλαβόνλας ὥτω ἐξιέναι. Sed codex antiquus offenſus tot accuſativis ſcribit ἀπολαβόνλες. Et vellem plura; ſed ſatis eſt talium.

351, 3. Τ'πεδίκιλο.] MS. ὑπεδέκε. Et mox ἓν τὸ ἂν αὐτὸς omiſſa particula τι. Utrumque ſi non prægravans vulgatam, certe par, quum & mox verbo reſpondeat καλαινέϊ.

351, 16. Ἀπίϊ ἀπάγεσθαι.] Multum hîc differunt in interpretando Valla & Stephanus: ille aſtutus ad ſpeciem vulgato dandam *ad eam ducendam abiit*, Stephanus *eam abducere permiſit*. Unde potuit id habere iſte Stephanus? non ſane ex ſeſe? & debuerat utique

cauſam hujus mutationis, quæ nulla in vulgato exprimitur, vel in notulis illis edidiſſe, vel in ora poſuiſſe, ſi quid in aliquo MSto reperiſſet. Et hoc verum eſt. Sed ipſe dolum fraudemque amavit. Nam clare exhibet Mediceus MS. ἀπίηζι.

351, 23. Τὸν χρόνον τῷ ἡγάγετο.] Nihil in eo eſt Græcum. Præclare MS. τ' χρόνον ἐξ ὅτε ἠγάγ.

351, 24. Ἐπὶ δακτύλῳ.] Nempe quia mox addit τὰς μῆνας, hos debuit computare uno digito, quoniam ſumma eſt tam exigua pro ratione numerorum, quæ digitis computabatur. Sed inepti ſunt, & ad tempus matureſcentis fœtus ſubducendum plures digiti requirebantur, ut omnino auctor ſcripſerit ἐπὶ δακτύλων, quod integerrimum exſtat in codice Mediceo; ſed & apud Th. Gale in Cod. Arch.

352, 12. Οὐκ ἐανῖς μιν εἶναι.] Vocula μιν non eſt in MS.

352, 20. Εἰ ἄρα Ἀ ἐίσων@.] MS. tantum εἰ Ἀ ἐίσων@. Tale ſupra jam occurrit. Nam mox ex eodem edidi ἐβάλετο, quod ab Stephano in MSStis repertum patet in margine, firmatum ab noſtro.

353, 5. Μετέχομαι πρὸς θεῶν.] MS. μετέχομαι τ θεῶν. Sic in eodem MS. elidi ur præpoſitio ſuppoſita hac eadem voce in cap. 74 λέγε) εἶναι ὑπ' Ἀρκάδων τὸ Στυγὸς ὕδωρ, quum in MS. ſit εἶναι τ Ἀρκάδων, ubi vide.

353, 26. Ὀλίγον γάρ τι πρότερον.] Sic 7, 113. Τῶπερ ὀλίγον πρότερον τούτων λόγον ἐποιεύμην. Et contra ſæpe occurrit πολλὸν ἐλάσσων, & ἀλκιμώτερ@. Et 1, 56 Πολλόν τι μάλιστα πάντων. Nunc tamen optimus MS. ὀλίγῳ γάρ τι πρότερον.

353, 35. Καί τοι πατὴρ ἐσί.] Nihil juvat iſta ſecunda vox: plus longe confert optimus MS. ſcribendo καί σοι πατὴρ ἐσί.

353, 39. Ὅτε αὐτῷ ἠγγέλθης γενόμεν@.] MS. ὅτε αὐτῷ σὺ ἠγγέλθης γεγενημέν@, prout lenivi, quod eſſe durius in ſcripto exaratum indicavi.

354, 1. Ἀληθέστατα πάντα ἀνήκοας.] Vox media non eſt in MS. quum adhuc aliquid reſponſi ſuperfuiſſe ſtatim oſtendat.

354, 10. Ἐπιδιαβάντες ἦ.] Similia in Herodoto decompoſita memini legiſſe; hoc ipſum non recordor: & ſane exhibebat MS. ἐπιβάντες ἦ. Et ſtatim αὐτῆ τε ἄπλοντο, non ἄπλονται, quod non mirum irrepſiſſe in codices vulgares, quum & vulgaris ſcientia id poſcat; ſed aliud placuit docto Herodoto. ut ἀπαλλάσσοντο 5, 34, & 6, 75 ἄρχεσθαι.

354, 12. Οὐδὲ γὰ ἐξεδίδοσαν.] MS. ὐ γὰ ἐξεδ. Elegantia etiam in exiguis effulgens, quum ad repetitionem nimis ſubitam illius δὲ offenſet lingua.

354, 37. Τῷ Κλεομβρότῳ δι ωδώθη τὸ πρῆγμα.] Eſt hoc certe communis Græciſmi, & ideo non miror hîc conſpici verbum, quod tantopere conatur nunc illuſtrare Portus, & quantis molibus commentatores in epiſtola Pauli ad Romanos capite 1? Sed acrioris cogitationis aliquid voluiſſe videtur Herodotus, quod præbetur ab MS. nempe ſolum ὠδώθη. Neque enim neceſſario requiritur, ut bene addatur, quum ſatis ſit ſi dicatur id negotium peregiſſe viam.

355, 2. Ἦγον ἀλλας τε ἠ.] MS. ἦγον ἠ ἄλλας ἠ, quod eſt venuſtius.

355, 5. Παρεθήκλω καταλίθεν).] Alibi uſurpat ſimplex τίθεμαι, ut notum eſt: nunc præfert compoſitum, ut propior ſit voci, quam in hac cauſa elegerunt Latini, *deponere?* Non fugillo; ſed egregie optimus MS. παρεθήκλω παρατίθενται, ut & nomen & verbum ſit ejuſdem formæ, prout alibi πομπῶ πέμπειν, ἀρχῶ ἄρχειν. Hoc libro in fine: δίκας διδόσι ταύτας τὰς ἂν αὐτοὶ Ἀθηναῖοι δικάσωσι. Hoc enim illi in mente fuiſſe patet ex cap. 86, ubi bis dicit παρακαταθήκλω; quo decompoſito jam vitavit uti.

355, 14. Ἐξορχῶν τὸ Στυγὸς ὕδωρ.] Hæc bene concinnata ſunt ab correctoribus, & quæ ullus adeo non ſit negaturus, ut Portus in lexico potuerit pro iiſdem conſiderare Ἐπεὶ ἦ ἐξώρκωσέ μιν & Ἐξορκῶν τὸ Στυγὸς ὕδωρ, quæ in objecto differunt maxime. Sed unde ſciebat Herodotus eum in animo habere tale factum, niſi id in quibuſdam exſeruerit & facto declaraverit? Si enim id non ita jam patuerit, horrenda & deteſtabilis eſt hæc non jam ſuſpicio, ſed opinio. Non is eſt Herodotus, qui in hiſtoria ſua oſtendat ſe velle flagellare voluntatem aut cogitationem hominis deſtitutam omni probatione ex facto. Unde quis eſt, qui hunc locum intellexit? Videamus igitur. In unico illo MS. legitur non iſtud participium, ſed ἐξ'ρκε. An non hinc patet Herodotum ſcripſiſſe: ἠ δὴ ἠ ἐς Νάν. πόλιν πρόθυμ@ ἦν τ Ἀρκάδων τὸν πρεσβευτὰς ἀγινέων, ἐξωρκῶτο Στυγὸς ὕδωρ. Itaque ſi appareat eum incepiſſe jam id facere & certe feciſſe, recte ut hiſtoricus narrat hoc factum Cleomenis, non ut conjector dicit in animo habuiſſe. Unde mox etiam addit ταῦτα πρήσσοντα. Hoc verbum jam tetigi ſub numeris 211, 17.

355, 16. Λέγε) εἶναι ὑπ' Ἀρκάδων.] Si ſolorum Arcadum hæc pronunciatio foret, alii diſſentirent, poſſet iſta ſcriptura habere ſuum locum. At non iſtius tantum populi hæc fides aut jactantia erat, ſed ab omnibus admiſſa, neque quiſquam prolatus eſt, qui id in dubium traxit, & plane legas apud Pauſaniam καλοῦσι δ' Ἕλληνες αὐτὸ ὕδωρ Στυγός. Neque ambiguum, quin & Herodotus, licet Car, idem crediderit. Omnino ſcripſit auctor λέγε) εἶναι τ Ἀρκάδων. In hac Arcadum urbe traditur eſſe. Ita plane habet MS. unde etiam non

mo-

modo ut commodam, ſed ſane perneceſſariam reſtitutionem admittere debui.

355, 18. Ἐκ πέτρης ῥάζει ἐς ἄγγος.] Quale ſpectaculum hîc ſibi fingunt eruditi? Dicit omnium nomine Valla aquulam è petra emanantem diſtillare in vas quoddam, in gyrum maceria præſeptum. Certe iſta maceria nequit grandis fuiſſe, quum neque vas ſupponi tale poſſit. At quis vidit vas maceria præſeptum? Debet id magnopere meruiſſe cuſtodiam. Niſi fallor, univerſa hæc & ſingula ſunt ineptiæ & abſurditatis plena, ut merito dixerim ab nullo hæc intellecta fuiſſe; & tamen ſuſtinuit hæc non modo legere Caſaubonus, ſed etiam citare ad Strabonem pag. 168. Verum abſurditas ut magis pateat; infinita eſt nimirum hæc diminutio & λιτότης, qua utitur in deſcribenda Styge Herodotus, id tamen effectura, ut hæc omnia poſſint prima fronte videri optime convenire; eodem ſc. modo quo nunc quoque fontium quorundam per viſcera rupium ad fines delapſorum ſcaturigines ſuppoſito excavato vaſe aut cavitate rupis alibi exciſa excipi conſuerunt, quales paſſim peregrinantibus per montana occurrunt. Sed quum id fiat ob certam quandam aquæ iſtius virtutem aut oportunitatem eamque ſalubrem; quæ oro iſta Stygis virtus eſt, ut mereatur tanta cuſtodia excipi ac in ſuos uſus reſervari: quæ adeo ſalubris non eſt, ut teſtimonio Pauſaniæ & Plinii vel epota illico necet, vel virulentia ſua omne immiſſum vitiet ac contundat: & nec odore nec colore in melius differat; atque etiam ipſa appellatio gratiam ejus ſtatim exprimat. Adeo mirum videbitur, ſi accolæ illic de induſtria vas appoſuerint non aquationis tranſeuntium vel hominum vel pecudum cauſa, quod circumſepta maceria has impediebat, ſed conſervandi cauſa. Sed nec de vaſe quidquam Pauſanias, cujus verba ſunt. κρημνός ἐστιν ὑψηλός. οὐκ ἔτερον ἐς τοσοῦτο ἀνήκοντα ὕψος οἶδα. καὶ ὕδωρ καθὶ ἓν κρημνοῦ ῥάζει, & aliquanto poſt. τὸ δὲ ὕδωρ τὸ ἀπὸ ἓν κρημνοῦ ἓν πέτρᾳ τῇ Νώνακρίδι ῥάζον, ἐμπίπτει μὲν πρῶτον ἐς πέτραν ὑψηλὴν, διεξελθὸν δὲ ἀφ' ἧς ἡ πέτρας, ἐς τὰ κοῖλα πολαμοῦ κάτοφσι. In quibus nihil quidem tale apparet de vaſe, ſed ſolennis fluviorum decurſionis relatio. Nihil aliud fecit Herodotus deſcribens loci naturam, quæ talis fuit, ut Styx è ſumma rupe decidens in petram ab eodem latere exſtantem, inde decucurrerit in vallem, aut cavam rupis partem, & ex iſta petierit Crathin. Id ut habeamus, corrigendum eſt ex MS. optimo, ἐκ πέτρης ῥάζει ἐς ἄγκος. Habemus in Græcis ἄγκεα, συναγκείας præſertim in Diodoro Siculo, ut ſint omnia notiſſima. Certe apud Suidam in utroque loco habet MS. Lugdunenſis Μισγάγκεια & ξυνάγκεια, ut alii boni codices, nec γ in illis ferri poſſit. Mnaſarchi eſt libro I Anthолog. p. 9 Οὔ τοι πρῶνες ἔβ' ὧδε, ἀδὲ ἄγκεα, πάντα δὲ ἔρωτες.

355, 24. Τ' πέλαδε μανίης νόσος.] Sic quoque citat Suidas in v. Ἐνέχεαν, ut notum viris doctis. MS. excellenter μανίη. Ita fragmentum veteris ſcriptoris à Suida citatum in v. Ἀπόλεμος. Ἀπόλεμος γὰρ ἰὼ, ἣ ἐπὶ νόσε ποδάγρας ἔτε αἱ χεῖρες ἔτε οἱ πόδες ἐτύγχανον ἄρθροι. Recte enim intelligunt per appoſitionem.

355, 41. Ἀνέγνωζε ἐς τὰ περὶ Δημ. χρώμενα λέγειν.] Neſcio an acutior in hoc loco Valla non fuerit, quam quis forſan credat, aut etiam quam debuerit, in interpretando vocabulo ἐς. Confer Latina, quæ certe manere debent; ſed ex Græcis ea vocula expungenda, quippe & abeſt ab MS. & omnino turbat ibi conſtructionem. Plane enim ut cap. 83 dixit auctor Οὕτως τὰς δύλας ἀνέγνωζε ὑπὸ θεοῦ, ita nunc Cleomenes τῷ Πυθίην ἀνέγνωζε τὰ περὶ Δ. γ. λέγειν.

355, 42. Ὡς ἦ Ἀθηναῖοι μῦνοι.] Et quidni infra quoque dicitur Ἀργεῖοι μοῦνοι? Sed MS. illud μοῦνοι nunc ignorat.

356, 11. Στρεφθεὶς καλήγας.] MS. καλήγαγε.

356, 21. Καὶ τοῖσι Μιλησίοισι.] Vox media non eſt in MS. etſi alibi reminiſcar reſtitutam. Sed & mox legit idem codex λέγον ὧδε, non ἔτως.

356, 28. Τελέλικται.] MS. ἀέλικται. Hæc nempe vox deſtituta erat monumentis, unde fides antiquiſſimæ uſurpationis inter Græcos conſtaret, quæ nunc ei ab Florentia ſubminiſtrantur, ſive ſignificatio ſit privativa, ut ſerpentem nulla ſpirarum volumina colligentem notet ac recte expanſum, ſive valde collectum ex ambiguitate præpoſiti α.

357, 3. Καθὼ πενθήκοντα δὲ ὧν.] Nullum locum habet iſta adverſativa, & quam dulce ac conveniens eſt in MS. καθὼ πεντ. δὴ ὧν.

Ibidem. Ἐκκαλέομαι ὁ Κλεομένης ἀπέκλεινε.] MS. ἐκκαλούμενος ὁ Κλεομένης ἔκλεινε.

357, 8. Ἀναβὰς ὅπι δένδρεα.] MS. perſpicue legit ἐπὶ δένδρεον, quod eſt melleum profecto, & ſemel tantum hoc loco exſtans. Unde recte cum aliis cenſeam fieri, ſi deducantur poſita paſſim δένδρεα. Habet iſta loca Portus, & omnia in iſto plurali: hunc locum non habet, qui eſt primarius, & unde manifeſte ſuppeditatur ſingulare, quod iſte conjectat; qui tamen proxime ante notaverat δένδρεον. Tanto autem ineptius in hoc loco eſt actum, quod in genitivo edant ita ut citavi.

357, 12. Ἐπείρετο τῶν αὐτομόλων.] Potuit altiore voce dixiſſe; quum circumſtaret turba, ut ſic & multi transfugæ velut rogarentur & reſponderint. Verum ubi legerunt docti editores hanc in Herodoto conſtructionem? Exempla ab Porto ſunt quædam collecta in hoc verbo, ſed his diſconvenientia. Recte igitur

MS. τ̃ τινα αὐτομόλων. Utique ſic interpretatus fuit Valla, & quam hic ordo fuerit verus Herodoti, jam patuit ex illis, quæ ſcripſi ſub num. 37, 7. Attamen poteris multitudine numeroſiore probatum habere, ut ex lib. 1 cap. 84. τῶν ἵνα Λυδῶν. Et 187. τῶν τις ἐμεῦ ὕστερον γενομένων βασιλέων. Et 189. τῶν ἵης ἱρῶν ἵππων. 2, 28 τῶν ἵης ἱρέων, prout apud Suidam in v. Καταδαρθάνειν, apud quem ſimile eſt etiam in v. Θυμέλη. τῶν ἵης ἱερέων, ut conſtet ab aliis quoque eum obſervatum fuiſſe. Et 103 τῶν ἵνες σφληνέων. Et 137 τῶν ἵης Αἰγυπτίων. quod exſtat & capite 152. Et 175 τῶν ἵης αὐτῷ μοχλοῦνται. Adde ad 35, 7.

357, 16. Ἄρχε μὲ αἱρήσῃ.] Particula media non eſt in MS. & certe Herodoti non eſt, qui cum cura egit, ut ipſa repeteret verba, quæ cap. 76 præmiſerat, Κλεομένεϊ μανθανομένῳ ἐν Δελφοῖσι ἐχρήσθη Ἄρχε αἱρήσῃ. Ibi enim quoque μιν vel αὐτὸν potuit addi. Sed utrobique caſus perſonam notaturus omittitur.

357, 24. Ἀπαγαγόντας.] MS. ἀπάγοντας.

357, 31. Ἐπεί τε δὴ τὸ ξ Ἄργε ἱρὸν εἵλε.] Magnifice, ſi in urbe Sparta ſic venia regi data eſt attribuendi ſibi id, in quo maximam partem habent milites, præſertim ſi citetur ad rationes reddendas. Itaque clarius etiam id ipſum ſignificatum fuiſſe teſtatur Mediceus codex MS., in quo eſt εἵλον, ſi nempe in prima ſingulari perſona intellectum fuerit, plane *cepi*, quo etiam dirigunt ſequentia. ſed malui pro plurali accipere, ut in totius exercitus opera & manus & perſonas transferentem Cleomenem introducat Herodotus.

357, 37. Ὡς σὺκ αἱρεύ.] Mira hîc ut in vaticiniis & prædictionibus eſt verſio, quæ per futurum incedit, quum Græca utantur præſenti. Sed pro hoc vulgato exhibet MS. ὅτι σὺκ αἱρεύ.

357, 40. Ἐκ τ̃ σηθέων ἢ ἐκλάμψαντ@.] MS. λάμψαντ@.

357, 42. Καὶ ἀπέφυγε.] MS. καὶ διέφυγε.

357, 46. Οὗτοι ἀνακλώμενοι.] Sive illud ἔτοι adſit, ſive omiſſum foret, res perinde clareſceret; ita tantum quod deſcripti ſunt; nec Herodotus immiſcet tam otioſa verba. Unde hoc etiam loco habet MS. ἔτω, nempe ubi robur accepere, non quieſcendo, ſed ἀφὶ τὸ ἐπιβαίνειν.

358, 24. Δημαρήτῳ ἐκτίσασθ.] MS. ἐκτίσαι, quaſi non capite 79 de redemtionis pretio ſimiliter fuiſſet active loquutus.

359, 7. Ἐπικυδείδε@ παῖδα.] Officio non liberali fuere functi homines, qui tantum vitii Herodoto inflixerunt, exiſtimantes quia oraculum infra dicit Γλαῦκ' Ἐπικυδείδη, ideo patris ejus nomen fuiſſe Ἐπικυδείδης, unde in tot editionibus fulget Latina interpretatio *Glaucum Epicydidis filium*; quum illud ſit denominativum ab Ἐπικύδης, ut Τυδείδης & ſimilia. Scribe igitur Ἐπικύδε@, quomodo habetur in MS. Nempe Ἐπικύδης ut Θεοκύδης 8, 65. Δίκαι@ ὁ Θεοκύδε@, hoc eſt, Δίκαι@ Θεοκυδέδης. 9, 17 Ἀριμοκύδης. Utique ridiculi fuerunt corruptores, quum nomen Epicydes notum ſatis foret ex Sicilia circa tempora Hieronymi, ubi id memorat Livius & alii hiſtoriæ Romanæ ſcriptores Græci. Tanto autem indignius fuit, ita hæc Græca & Latina tractari, quoniam Italica interpretatio jamdiu habuit *figlivolo di Epicyde*. Hinc ergo etiam intelligendus & corrigendus Michaël Apoſtolius in Proverb. centuria 3 num. 29, ubi exhibent: Τῆς Πυθίας ἡ γνώμη, ἣν εἶρηκε πρὸς Γλαῦκον τ̃ Ἐπικυδίδην Σπαρτιάτην. Latina vero; *Sententia eſt Pythiæ, quam apud Thucydidem Glauco Spartiatæ dixit.* Quî potuiſti tacere, Pantine?

360, 8. Αὐτῷ ἔχειν.] MS. αὐτῷ ἴσχειν.

360, 24. Καὶ ἴσ@ γὰ δὴ τοῖσι.] Nempe ſtatuerunt librarii, vel qui alii fuerunt, debere hunc locum conſtitui ex ſimilitudine præcedentium, ubi ſæpe vocula ſola & ſequentibus abciſa præmittitur, ut ſic procedant alia. Sic prima particula ἢ addita vulgatis eſt, quæ tamen nulla in MS. extat, nec debet eſſe, quum ſic quoque cauſas ſoleat auctor interponere, ut c. 99 ἐ γὰ δὴ σφι. In ipſo contextu error admiſſus eſt ab typis, quem ita corriges. Hoc enim verum eſt.

360, 32. Μεμφόμεν@ τοῖσι.] MS. μεμφόμεν@ μὲν τοῖσι, quod optime interponitur, ſed hinc debuit expelli ab iiſdem quos memoravi, ut conveniret antecedentibus vicinis μεμφόμενοι τοῖσι Ἀθηναίοισι.

360, 33. Πρότερον ἑωυτὸν ἐξέλασε.] Multa hîc ab Valla in Latinis interponuntur, quæ nulla ſunt in Græcis, & tamen affatim liquidis, prout Latine conſtitui. Sed quod notari debet, obſervavi ſcriptum eſſe in MS. optimo σεσλέρλω, non ut ſub eo intelligerem ἡμέραν (id enim tempus videretur nimis breve eſſe) ſed ut laxius ſumeretur, perinde ut ἐξ ὑσέρης ϛ, 106, & ſimilia τλῶ πρώτλω 1, 153 τλῶ ὁμοίλω, τλῶ ταχίσλω, τλῶ ὡραίην, etſi pronomen hinc abſtulerit.

361, 2. Τ'σέρησαν ἡμέρῃ μίῃ.] MS. ὑσέρεισαν.

361, 6. Ἄλλοι τ̃ Αἰγινητέων.] MS. ἄλλοι ἐκ τ̃ Αἰγιν. Ita luſerunt in addendo & tollendo has particulas.

361, 16. Ἐπτακοσίας γὰ ξ δήμε.] MS. γὰ δὴ ξ. Et mox ἐπιλαμβανόμεν@. Debet enim eſſe præſens, ut in præcedenti καταφύγῃ, non ἐπιλαβόμεν@.

361, 24. Σφέας οἱ Αἰγινῆται ἐργάσαντο.] Et ſic Valla. *Hæc quum ipſis feciſſent Æginetæ.* Sed quanto urbanius ac dulcius atque etiam clarius ſcripſit auctor? Docet id MS. augens σφέας αὐτὰς οἱ Αἰγινῆται ἐργάσαντο. Quod eſt con-

continuum ipſius, & prorſus eo ſenſu, prout in Æliano 3, 1 explicandum dixi, cui nihil eſt oppoſitum, niſi praviſſimum & perfragile & Herodoteæ Chronologiæ par.

361, 32. Ἀπὸ Σικυωνίων ἀνδρες.] Plane Valla interponit vocem *navibus* prorſus neceſſariam, & licet Aldus cum Camerario & Hervagio omiſerint vocem Græcam, non omittitur tamen in codice Florentino, unde reſtitui Σικυωνίων νεῶν.

361, 39. Διὰ δὴ ταῦτα.] MS. Δι' ἃ δὴ ὧν σφι ταῦτα. Omnes particulæ in Herodoto paginam quamcunque ornantes. Et mox τεχθῆναι ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Εὐρυβάτης, quod integrum expreſſit jam Valla.

361, 46. Τρόπῳ τοιούτῳ ἀποκλείνῃ.] MS. κτείνῃ. Simile & paulo ante præceſſit, & non multo poſt ſequitur & c. 138 & 139.

362, 20. Πεζὸν εὖ ἐσταλασμένον.] MS. πεζὸν καὶ εὖ ἐσταλασμένον. Quod plane jam agnoſcit Valla, unde minus dubitabile; qui infeliciter paulo ante adſpexerat Κιλικίας Ἁλήιον πεδιάν, quod quum Aldus & Camerarius majuſcula litera A expreſſerint, ipſe tamen redigebat ad ἅλα, vertens *planiciem maritimam*. Omnia Lexica illud memorant.

362, 26. Ἑξακοσίοισι τεσσερεσι.] Mirum ſic continuari in editionibus, quum perſpicue habeat Mediceus MS. ἑξακοσίῃσι.

362, 32. Ποιεύμενοι ταύτῃσι τῇσι κομιδῇσι.] Non ſic dicunt Græci, & MS. ταύτῃ. Longe major nitor, & paſſim fulgens in Herodoto. Itaque mox cap. 107 in fine idem peregregius codex non patitur vitioſe Herodotum ſic legi ταύτῃσι τῇσι ὄψιν συνεβάλετο ἐξελυθέναι, ut fit & factum eſt per hæc ſæcula, ſed ταύτῃ, ut quæ ſit vera auctoris manus.

362, 46. Πρὸς τῇσι Δήλου προσορμίζεσθαι.] Satis frequens mentio Deli; unde nunc MS. προσῇσι τῇσι νήσου προσορμ. Quod idem teſtatur codex optimus admiſſum eſſe in verbis capitis 99 ὡς ἀπῆραν ἐκ τῆς νήσου, ubi vulgo edunt Δήλου.

363, 2. Αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτο γε φρονέω.] Sive hanc ſcripturam defendas, ſive admittas id quod eſt in margine τοσαῦτα, tantundem refert, niſi & aliud quid tentes. Scribendum enim, ut ſcripſit Herodotus, αὐτὸς ἔτι τοσαῦτα φρονέω. Sic enim integre MS. & in contextu ſic poni debet expulſo illo enclitico γε, quod nullum in MS. legitur.

363, 12. Ὡς λέγουσι Δήλιοι.] MS. ὡς ἔλεγον Δήλιοι. Sequentia enim, quibus affirmat nec ante nec poſt uſque ad ipſius ætatem fuiſſe Delum motam, agnoſcit fuiſſe rem fere incredibilem, quam tamen Delii tunc jactaverunt pro veriſſima. Hinc imperfectum requiritur. Non enim anxius eſt auctor de eo, quid dixerint ſuo tempore. Quum immineret Delo & Græciæ neceſſitas ultima, tunc gratum eſt ſcire, quid cenſuerint incolæ.

363, 13. Καὶ πρῶτα καὶ ὕστατα, τὰ μέχρι ἐμέο ἐπιστέα.] Quidquid interpretentur, nihil boni ſenſus ex hac oratione Græca poteſt elici, ſiquidem ea conſervetur, prout vulgo obtinet. unde quemcunque ea nacta fuerit lectorem, longe abeſt, ut potuerit eam intelligere. Et neſcio an hanc mendam animadvertens Valla contrariam ei verſionem Latinam accommodaverit interpretans, *ad meam uſque ætatem tunc & primum & poſtremum commota*. Ubi vides negativæ ab eo rationem eſſe habitam nullam. Sed licuit id Vallæ, qui potuit melioris codicis ope adjutus fuiſſe. An licuit etiam Ezech. Spanhemio? Is enim oſtentare audet in notis ad Callimach. pag. 326 hæc Herodoti verba Καὶ πρῶτα καὶ ὕστατα τὰ μέχρι ἐμέο ἐπιστέα *ad meam uſque ætatem tunc & primum & poſtremum commota*. Si Græca hæc & Latina conſentire inter ſe cenſuit, certe patet ab eo Græca eſſe ignorata. Interim ſic ego tetigi ipſum caput hujus improbæ corruptelæ. Nam quum particula iſta non ſit in MS. deleri utique neceſſe eſt. Sed & particulam τὰ ignorat idem codex; & omnia egregia erunt ſcribendo καὶ πρῶτα καὶ ὕστατα μέχρι ἐμεῦ σεισθεῖσα. Nam & ſic MS. docens molliter, unde iſtud ἐ tractum ſit. Quod ſi jam gaudes cognoſcere, quam culta fuerit hæc inſula propter creditos natos Apollinem & Dianam, aut juxta alios ſolum Apollinem, & quam ſacra habita, utrumque plenis teſtimoniorum patinis apponet tibi idem Spanhemius in illis notis pag. 476 & 320. credo opinabatur hæc ignota eſſe.

363, 22. Καὶ ἐν χρησμῷ ἐν γεγραμμένον ὧδε ἐν αὐτῆς ὧδε· Κινήσω καὶ Δῆλον ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν.] Quid de hac pericope pronunciandum ſit, ego quidem non ſatago, ſed de aliis hæreo, quam tantæ vetuſtatis tempora videntur ita hoc loco firmaviſſe, ut convelli, imo nec quati poſſe videatur. Interim tamen incipe, lector, abhinc attendere. Certe enim quomodo Herodotus dicat aut potuerit dicere γεγραμμένον ἐν χρησμῷ vix capio, neque uſpiam ſimili modo eum loquutum memini. Niſi fallor, habes initium validum, unde jure pateat hanc molitionem in ea verba exerceri. Γεγραμμένον de oraculis uſurpat nuſquam, nec potuit uſurpare. Immo prorſus illa, quæ citavi, exſtirpanda puto, quum non videantur Herodoti, ſed ſtudentis hominis, qui doctrinam ſuam oſtentare voluit intempeſtive, quum coërcere nequiret, & ideo gloſſam ἀκίνητον, qua Herodotus alludebat ad hoc ipſum oraculum, explicare volens, margini adſcripſit, quum id forte nuper lectum memoriæ inhæreret. Hoc ſane probare videtur vox γεγραμμένον. Hanc opinionem & injecit & confirmat, quod in antiquiſſimo iſto Medi-

ceo

ceo codice à contextu quidem tota abeſt, ſed nuperrima manu ad oram appoſita eſt. Quod per negligentiam librarii ſcribæ accidiſſe non eſt probabile, quum hîc non occurrant pericopæ in ſimilem vocem deſinentes, ut ſæpe inde cauſa omittendi exſtitit, inque Arriano & aliis oſtendimus. Itaque patet non magis Herodoto fuiſſe cauſam adſcribendi oraculi, quam fuit Thucydidi, cujus hæc verba ſunt in lib. 2 non procul ab principio. Ἔτι ἡ Δῆλος ἐκινήθη ὀλίγῳ πρὸ τούτων, πρότερον δὲ σεισθῆναι, ἀφ' οὗ Ἕλληνες μέμνηνται.

363, 30. Προσίχον.] Ita quidem & alibi Herodotus, ut colligendis locis bene declararunt docti ejus lectores. Celari tamen non oportet in hoc loco legi in MS. προσίχονλο.

364, 13. Καθαχόνλες δὴ ἐς ταῦτα.] Quum modo huc anteceſſerint verba οἱ δὴ Ἀθηναῖοι ταῦτα, animi pendeo, ad utrum locum pertineat, quod hîc ex MS. notavi vocem ταῦτα junctim adjici voculæ δε, atque adeo mediam voculam ες deleri in MS. Certe ad alterutrum ea res pertinet, & opinor ad hunc locum.

364, 16. Ἐπεξελθεῖν μὲν ἢ μαχέσασθαι.] Jocoſum certe. At MS. μάχεσθαι.

364, 20. Ἔπιπλον μὲν ἐπὶ.] Hanc quoque particulam μὲν ignorat MS. & delenda ideo eſt ſecure, etſi videam cupide Græcos illam geminaviſſe in una periodo.

364, 23. Προδιδόναι τοῖσι Πέρσῃσι τὴν πόλιν.] Duas poſtremas voces non habet MS. Et ſane paulo ante ſic in conſpicuo poſitæ ſunt, ut poſſint ſine periculo abeſſe, nec adſint ſine inani iteratione.

364, 31. Τὰ ἢ τὲς Ἐρετριέας ἐποίησαν.] Dubito an intellexerit Valla, *rati idem facturos Athenienſes, quod Eretrienſes feciſſent*, quoniam pars ultima neſcio quid ambiguum habet, ac Eretrienſes accipi poſſent tam in primo caſu, ut videtur Valla intellexiſſe, ſequente Italico interprete *ſtimando che il medeſimo douеſſero fare quegli d' Athene che fatto haueano gli Eretrieſi*, an in accuſativo, ut Græca neceſſario poſtulant, ut Perſæ dicantur ſtatuiſſe in Eretrienſes. Hinc accommodavi Latina clarius ad Græca.

Ibidem. Ὁ Μαραθών.] Quum in libro 1 & illis, qui hunc ſextum ſequuntur, multa ſit mentio hujus agri ob gloriam, quam nunc adipiſcitur, in illis locis non diſtinguit genus, quum nunc id faciat, & huc uſque habuerit pro maſculino. Sed optimus ille MS. non deſiit ſervare ἡ Μαραθών, etſi mox aliter occurrat. Et mox ἐξ Ἀθηνέων, ut ſæpe.

364, 41. Νίκλω ἀνελόμενον μιν.] Perſpicue MS. ἀνελομένῳ μιν, quod pono, ut præbeat aliis materiam.

364, 43. Τοῖσι αὐτοῖσι ἵπποισι.] Et hanc ô male tortam lectionem! Quis enim ſecus ſentiat, quum videamus non modo Vallam interpretari *equabus*, (unde mireris, cur capite 125 τεθρεππολοφόρους voluerit interpretari *quadrijugos equos alens.*) ſed etiam mox repeti in Herodoto eaſdem voces fœminino genere; imo etiam paulo poſt ſcribere Herodotum αἱ ἵπποι αὗται αἱ τρεῖς ὀλ. ἀνελόμεναι? Palam MS. habet τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι, idque utroque loco, prout etiam in codice quem inſpexit, teſtatur exſtitiſſe Th. Gale. Huc pertinet 7, 57. Ἡμίονον διξὰ ἔχειν αἰδοῖα. Et cap. 43 χιλίας βῦς. Et Cicero 2 Verr. 7. *Greges nobiliſſimarum equarum abactos.* Cæterum mira hîc eſt negligentiæ culpa in Latina verſione, omnia omittente de ejus reditu ab exilio, id quod tamen editiones omnes Stephaninas, Francofurtenſem Jungermanni, Londinenſem Thomæ Gale, (quid igitur illi attenderunt?) etiam omnes minoris formæ obſidet: eam expuli.

365, 11. Κίμωνι Ἀθήνῃζι.] Nota eſt locutio; ſed MSto nequit denegari fides, legenti ἐν Ἀθήνῃζι.

365, 14. Ἐκπεφυγώς.] MS. ἢ ἐκπεφυγώς.

365, 21. Ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἐσαγαγόντες.] Nequaquam hoc eſt Herodoteum. Certe enim iſto ſenſu adhibuiſſet compoſitum ἀπαγαγόντες. ut ad notionem hujus compoſiti citat Portus verba ſuperiora hujus libri cap. 72 ἀπὸ δικαστήριον ἀπαχθείς, & quod etiam citat ex libro 9, 92 ἀπαγαγόντες μιν ἐς τὸ δικαστήριον, ut vides edi vulgo, ſed ubi præclare in MSto exſtat ἀπὸ τὸ δικ. Atqui dicit Portus pro eodem dicitur ἐσάγειν ἀπὸ δικ. & nititur hoc ſolo loco. Fallitur vir optimus. Nam clare in eodem MS. legitur ἀγαγόντες. Quod quidem vel maxime Herodoteum eſt: docetque cap. 136. Οὓς θανάτῳ ἀπαγαγὼν ἀπὸ τὸ δῆμον. Quippe & illic MS. ἀγαγὼν.

365, 39. Καὶ λαμπάδι λιθίνῃσι.] Non debuit ulterius obtinere illud Vallæ nugaciſſimum, *& ardenti candelabro ſupplicant.* quod huc uſque exſtat in omnibus editionibus, præſertim quum ita candide & fideliter id jam Meurſius notaviſſet in Græciæ Feriatæ lib. 5 in λαμπάς. Cur id non mutavit aut tetigit Th. Gale?

366, 4. Ἦν γὰρ ἰσαμφὴς ἕξ μηνὸς εἰνάτῃ.] Mirum eſt in nullo libro antiquo legi ἰσαμέτις, quod idcirco Th. Gale ex ſe profert, ut dicat *Ita omnino.* Quippe & cap. 57 ita dixit νεμηνίας ἀνὰ πάσας ἢ ἑβδόμας ἰσαμφὺς ἕξ μηνός. Ergo & Valla interpretabatur *nonus dies inſtantis menſis*, participium intelligens pro ſimplice *ſtantis.* An placere poteſt enallage?

366, 10. Ὄψιν ἰδὼν ἐν τῷ ὕπνῳ. Quis neget etiam ſtupido lectori ſatisfeciſſe Herodotum in declarando hujus conturbantis viſus modo? quod non dubitavit facere tripliciter, ne quid ambiguum reſtet; primo ὄψιν, deinde

νυκλὸς, tertio ἐν τῷ ὕπνῳ. Poteſt enim fieri noctu extra ſomnum, ut Bruto lucubranti ille malus genius. Quæ tria ſic junctim veniunt quoque 7, 12 Καλύπνωζε, ἢ δή κε ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ὄψιν. Attamen tres ultimæ voces non ſunt in MS. Nam ſane in illo ſtatu eum deprehenſum à ſomnio ſatis fatetur addita temporis nota νυκλός. Quam quum non apponat in capite 118, merito illic addit iſta noſtra ἐν τῷ ὕπνῳ, recte illic convenientia. Sicut etiam cap. 131. pro quo dicit 5, 55 ἰδόντα ὄψιν ἐνυπνίου.

366, 30. Ταύτῃ τὴν ὄψιν σωσεῖ.] Limatius & concinnius eſſe, quod legitur in MS. ταύτῃ, dixi paulo ante.

366, 34. Πιεζόμβοι.] MS. πιεζόμβοι.

367, 7. Μελλόντων ἢ σφέων σωᾴζειν.] Prorſus ut 5, 75 Μελλόντων ἢ σωᾴζειν τὰ σφέτερα ἐς μάχην. Itaque & hoc loco vocem σφέων non habet liber MS. Reliqua deinde ſic ſcribit; μελλόντων ἢ σωάπλειν, ut novimus utrumque recte dici, etiam placuiſſe Herodoto.

367, 48. Καί κως ἐς ἔτι τετέων ἀνήκῃ &c.] Nullius bonæ mentis oratio hæc Græca: & quis in his inſpiciet Latina Laurentii, *quomodo ad te harum rerum arbitrium redeat?* Quod etſi tranſſiliat Stephanus per ſilentium, tamen ipſe mentitus ſibi fuit, ſi credidit Græca iſta ab ſe intelligi, quum id fieri nequeat, niſi ab illo, qui recorrigat ex optimo MS. Καί κως ἐς σέ τι τετέων. Hæc quum videantur haud dubie adfuiſſe interpreti, unde in tantum mutata ſunt? Crebrum in Herodoto uſum hujus verbi docent Collectanea Porti, ſed unde abeſt hic locus, nempe quia procedebat ſolita conſtructio. Sic ab utroque jacuit deſertus hic locus.

368, 10. Οὔκω τι συμβολὴν ἐποιέετο.] Per literarum tranſpoſitiones, tanto magis nefarias, quanto occultiores, periit omnis ſuavitas, quæ propria eſt Herodoti; ſed quas elegantiſſima inverſione evolvit optimus MS. ἔστι κω συμβολὴν ἐποιέετο.

368, 14. Δεξιῆ κέρεϊ.] MS. κέρεϊ.

368, 15. Ὡς ἑκάστη αὐτέων.] Nimium hic ſermo proclinat in prytaneias ipſas. Itaque melius MS. ὡς ἑκάστε αὐτῶν ἐγγύτατα πρυτανηίη.

368, 28. Ἐν τῇσι πενταετηρίσι.] Quæ ad Panathenæa reſpicere notavit Cl. Meurſius in libello de eis ſcripto cap. 26. Mire mox Valla de imitatione aciei Medicæ, quam Attica fecerit. Non ſic loquuntur Latini, ut illic ponant verbum hoc. deinde *aciem paucis confertam ordinibus* quis dixit?

368, 43. Αὐτὸς ἐόντας ὀλίγους.] In MS. media vox non eſt, unde quis ultra deſideret?

369, 12. Συναγαγόντες τὰ κέρεα.] MS. auctior συναγαγόντες τὰ κέρεα ἀμφότερα, quod habet ſuam venerem, & neſcio unde ad hoc venerit Italus ſcribens *contraſero ambe le corna*, quum Valla deſtituatur eo vocabulo.

369, 14. Ἐς ὃ ἐπὶ τὴν Θάλασσαν.] MS. ἐς ὃ ἐς τὴν Θάλ. quaſi diſplicuerit librariis repetitio voculæ ἐς.

369, 17. Ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος.] Interpretatur Valla *quo in certamine*, qualitercunque intellexerit. Italus *mori in queſta battaglia*. Sane fieri potuit, ut in iſto prælio, quod prius cum Perſis in Marathone confectum fuit, occubuerit Callimachus: at certe Cynægirum novimus non in priore commiſſione, ſed in hoc contra victores mediæ aciei Perſas, ſed retroactos, & fere apud naves conflictu occiſum eſſe; adeo ut quum & polemarchum & unum ex ducibus Herodotus jungat Cynægiro, potius videantur etiam illi & loco & tempore eodem, quo Cynægirus, mortui fuiſſe. Id ut credas verum eſſe, atque etiam Herodotum voluiſſe, corriges ex optimo libro ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ, quod eſt oppido exquiſitum, & ſæpe de parte bellici conflictus adhibitum. Clare 7, 190. Ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ νέας ἀμφθαρῆναι. 8, 89. Ἐν ᾧ τῷ πόνῳ τούτῳ ὑπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς. Et ſæpius. Quinetiam appellatio ipſa Καλλίμαχος non exſtat in MS. Sed neque MS. ſcribit Κυναίγειρος, ſed Κυνέγιρος.

369, 24. Τρόπῳ τοιῷδε.] MS. τρόπῳ τοιούτῳ.

369, 28. Αἰτίη δ' ἔχει.] Sic 5, 70. Τὸν δὴ Κλεομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν ἐς τὴν γυναῖκα. Sed hanc ipſam locutionem variat hic ſcriptor, ut in iſto ipſo loco ſtatim apparet. Itaque legitur etiam nunc in Florentino MS. αἰτίην δ' ἔχειν. quod cur rejicias, nihil eſt. Nam infinitivus nunc ponitur pro nominativo, & conſtructio ſic fingitur Τὸ αὐτὸς ταῦτα ὑπονοηθῆναι ἔχει αἰτίην Ἀθηναίοις ἐξ Ἀλκμαιωνιδέων μηχανῆς.

369, 31. Ἀναδέξασθαι ἀσπίδα.] MS. ἀναδέξαι. Et quid eo certius? quum etiam infra cap. 120 rurſus dicat Ἀλκμαιωνίδας ἂν κοτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐκ συνθήματος ἀσπίδα. Et rurſum cap. 123. τούτους γε ἀναδέξαι ἀσπίδα. Nam & ibi ſic MS. Ita patet bene à Valla adhibitum verbum *oſtendere*, ſed omnia ab eo confuſe acta, dum quod nunc ſcutum vertit, infra dicit parmam; & maxime quod ſcribat *Perſis adhuc apud inſulam agentibus*, non interpretans ἔτι ἤδη ἐν τῇσι νήσοι, quæ ſunt verba Herodoti, ſed ἔτι ἐν τῇ νήσῳ, perperam, ut mirer prætermiſſam hanc labem ab Stephano. Cæterum phraſin hoc loco ab Herodoto adhibitam uſurpavit Dio Cocc. in Excerptis Peireſcii pag. 749. Ἀπὸ παραγγέλματος αὐτὸς τὴν ἀσπίδα ἀναδείξας, & Latine reddit Valeſius *ipſe cum clypeo agmen ducens*, quaſi ſupponeret decurſionem, quam clypeo moderabantur. At ea nulla fuit; unde debuit ex imitatione hujus loci interpretari ſimpliciter *ipſe ex compoſito clypeum tollens & oſtendens*. Sed

inde patet Dionem nunc quoque legiſſe verbum hoc Herodoti in activo. Quid quod & Plutarchus in Καικηθείᾳ ſui Herodoti non aliter habet quam ἀναδεῖξαι? En maxima & plurima fidei pignora!

369, 33. Ὡς ποδῶν εἴχοντο.] MS. ὡς ποδῶν ἦκαν. Nota eſt elegantia, quam huic verbo per genitivi conſtructionem addidere Græci, & ſæpe utitur Herodotus, ut ab viris doctis paſſim notatum eſt, quæ exempla licet augeat hic locus ita ex optimo codice correctus. Adde jam prolata 11, 43.

369, 42. Ἑξακισχιλίους ἢ τελεσκοσίους.] Quam conniverint nuper in hoc loco rite ſpectando, res ipſa dicit, & cur ſic corripuerit numerum hic ſcriptor, notavit Bernecccrus ad Juſtinum 2, 9.

370, 24. Ὡς προσέχον ἐς τὸν Ἀσίην πλ.] MS. προσέχον πρὸς τὸν Ἀσίην.

370, 30. Κιονίης χώρης.] De qua ſedulo collegit aliqua Nob. Thom. Stanlejus ad Æſchyli Perſas p. 756, ideo hîc facile non prætereundus, quia & hanc mentionem Herodoti citat & viros militares ex libro 7.

370, 31. Ἀνδέρικα.] Sic vulgo. At in MS. Mediceo plane ſcribitur idem nomen, quod exſtat lib. 1 cap. 185, Ἀρδέρικα, etſi non ſit idem locus, ut patet ex illis, quæ de unoquoque traduntur, tamen ut in diverſis regionibus duo loca exſtiterint pari nomine inſignia, ut ſæpe contigit; ſed quod de hac appellatione nequivit ſibi imaginari Ortelius, ut neque Bochartus, cui cognita literarum mutatio, ut perinde illi ſit per *n* an per *r* ſcribatur, maximam mox immiſit audaciam, quam nec meam facio, nec ultra attingo. Vide eam in Phaleg 4, 16.

370, 36. Ἥμισυ ἀσκὸν προσδέδεται.] MS. ἥμισυ ἀσκὸν οἱ προσδ. Sic vere integra locutio.

370, 40. Συνάγυσι ἐν ἀγγείοις.] Nihil certius, quam & omnia liquida & oleum, quod profluit, excipi debere in vaſa, ut Latini dicunt, *agnia*, ut Græci, omnino diverſiſſima & multiplicia, & ſic colligi. Itaque apparet verum dici ab auctore; ſed id ita ſimplex eſt, ut fere ſit brutum vel σαθρὸν, quum quia nunquam aliter agitur, nec agi poteſt, id dici non debeat. Sed omnino aliud longe & melior ſenſus ab Herodoto lectori inculcatus fuit. Non enim de eo agebatur, quibus rebus colligeretur oleum; ſed haud dubie erat hoc oleum magnopere diverſum ab oleo naturali, quod ex olivis exprimebatur. Id intererat ſciri, cujus foret naturæ, & in quo diſtaret ab oleo vero. Itaque mirabile eſt, quod bonitas codicis Florentini nos docet ab Herodoto ſcriptum eſſe, videlicet tantum illa, τὸ ἢ ἔλαιον αἱ Πέρσαι καλέουσι ῥαδινάκην· ἔστι ἢ μέλαν, ἢ ὀδμὴν παρεχόμενον βαρέαν. Nihil ſatagit de vaſis. Sed ſtatim oſtendit Perſis id haberi ſingulare genus liquoris, quod ſimilitudinem olei præ ſe ferat, ſed tamen & colore ſuo & odore ſtatim ſe prodat, ut hinc Perſæ ſpecifica appellatione diſtinxerint, & ſub alio nomine venale in tabernis exſtiterit. Plane igitur dimitto mentionem vaſorum ſine damno Herodoti vel hujus Perſici olei.

370, 48. Τελαῦσι ἐκ Σπάρτης &c.] Ut opinor, bene ceſſit exemplari Mediceo omiſiſſe non neceſſaria, patetque ea deleri debere. Sed non tantum patet mea vis, ut nunc quoque confirmem acceſſionem, quæ his verbis ab illo ipſo codice adduntur interponendo, quod modo vix lectum eſt, μετὰ τὸν πανσέληνον. Nihil occurrit, cur opiner iterari debere. Et tamen quoque imaginari mihi nequeo aliquid fruſtra aut temere in iſto MSto notatum eſſe. Quin tu vide, quam indefinita ſit ſpatii & temporis menſura, poſt plenilunium veniſſe Athenas, ita feſtinos, ut triduo quam egreſſi ſint è Sparta, in Atticam pervenerint. Si rogem quanto tempore poſt plenilunium eguerint vel uſi fuerint ad armandum & copias componendas? De eo non dicit, & tamen inde etiam res pendet. Propterea ut id clare appareret, videtur repetere, quaſi dicat iſtos Laconas poſt plenilunium veniſſe Athenas, ſed ea velocitate & cupidine occurrendi ad rem gerendam, ut tertio prorſus die poſt plenilunium adfuerint. Quod iter non conficitur ab hemerodromo, niſi biduo. Et conſidera inſuper tempus neceſſarium in comparando.

371, 15. Καλλίεω ἢ τούτου &c.] Audimus exceſſum hiſtoriæ, cui ſimilem ſuo operi non indulſit Herodotus; neque inter tot tantoſque viros, qui in eo memorantur, ullus eſt, quem tanta ad laudem famamque commendatio proſequatur, quum tamen certe multi ſint, de quibus dici queat τούτων ἄξιον εἶναι πολλαχῇ μνήμιον πάντα τινὰ ἔχειν, præſertim quum quæ de hoc Callia narrantur, ſint aliena ab filo hiſtoriæ, quam tractat; & præter palmas in ludis contineant tantum domeſtica de filiabus & largitate dotium. Quid quæris? Certe nullam literam univerſi hujus exceſſus, uſque ad Καὶ οἱ Ἀλκμαιωνίδαι potui reperire in optimo codice, ut hinc dubitare nequeam, quin aliquo poſtea tempore ab alio adſcriptum margini librarius nimium facilis receperit in contextum.

371, 38. Τὸν ὑπολοίπους.] Mire voluerit in negotio prorſus vano declarare Herodotus, quam fuerit proclivis & acutus in non uſurpandis iiſdem vocibus, ſi nunc ſcripſerit ὑπολοίπους, mox uno verſiculo aut non multo amplius certe interpoſito τοὺς λοιπούς. Certe in libri ſequentis capite 41, poſtquam dixit ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων, ſubnectere non dubitat οἱ λοιποὶ ὁμίλῳ. Sed ſcito legi etiam hoc loco

co in MS. Mediceo τὰς λοιπὰς.

371, 44. Ἴσως ἀπημεμφόμενοι.] MS. ἴσως τι ἀπημεμφ. Hoc enimvero deerat, ut crebro amat illic addere adjectivum. In quo id notabile eſt, quod quum ſcribat auctor lib. 1 cap. 116 ex vulgatis editionibus Ὥστε ἢ παῖδα τὸν μηδὲν ἀπημέμφεσθαι, Portus in Lexico citet ὥστε ἢ παῖδα τὸν μὴ ἀπημέμφεσθαι, quum certe judicaverit Herodotus exigi ab iſto verbo caſum nominis.

372, 16. Ἐξενείκαι εἰσάπαξ.] Eam verbi formam aliquoties adhibet auctor. Immo illam videtur quoque in ſuo exemplari legiſſe Dio Chryſoſtomus, qui in fine ſermonis de Avaritia 17 ad hanc narrationem reſpiciens ſcripſit: Τοσοῦτο χρυσίον αὐτοῖς ἀπηρέπτῳ ἐξενεγκεῖν, ὅσον ἕκαστος ἂν δύνηται τῷ σώματι. Nihilominus jam habet MS. ἐξενείκασθαι, & iſtud præpono omnibus, Dionem non magis in hac parte obſervans, quam in opinione, quam affingit Crœſo, quam certe ex Herodoto non colligas, nec Crœſi ſapientia tam altum aſcendit. Habet iſtud medium quoque Th. Gale.

372, 18. Ἐνδὺς χιθῶνα μέγαν.] An hæc deſcriptio ſit Herodoti, deliberato opus eſt. Nec enim ad ſinum profundum & capaciſſimum demittendum facit magnitudo tunicæ Græcæ. Si de Romana toga ſermo eſſet, ibi certe aliquid magis fluxum in ipſa veſte ſupponi poſſet, ut compoſita faceret ſinum laxiſſimum. In tunica Græca id concipi nequit, quum nec plicaretur in rugas, nec tam laxa dependeret, ut per ſiniſtram ſuſpenſa ſinum faceret. Dicit ergo eum veſtitum modo communi fuiſſe, & ſumpſiſſe tunicam, ſed cui adſcitus foret ampliſſimus & ſpacioſe extendendus ſinus. Varinus Fav. intellexit τὸ ἄνω τοῦ πέπλου. Sic enim ſcribit in v. Κόλπος, citans hunc Herodoti locum; quale quid quis nequiret ſcribere. ſed unde peplus ad hunc virum? Certe in MS. non eſt illud μέγαν.

372, 19. Κολόφυνος τῆ εὐρυσκε.] Hæc lectio ſtatim loquitur ſe factam eſſe ab aliquo Ioniſmi nimium memori aut ſtudioſo. MS. κολόφυνος ἧς εὖρ.

372, 31. Καὶ ἄλλος ἑτέροισί μιν δωρέεται σὺκ ἐλάσσοσι.] MS. ἢ ἄλλος ἕτερος δωρέεται σὺκ ἐλάσσω. Sicut enim vulgarem conſtructionem alibi offendimus in Herodoto, ita & hanc poſteriorem, ut fide vincat codex MS. Et ſimilis varietas in ſuperioribus apparuit.

372, 35. Τύραννος ἐξῆρε.] Vertit quidem Valla *extulit*, ſed Portus, quum verbo ἐξαιρεῖν dederit duos locos, hunc noluit agnoſcere. Sed eſt magis poëticum & Sophocli familiare. Id Ionicum non erit, niſi reſcribas ἐξήειρε. Sic enim MS. Vide Portum in Ἀείρειν.

372, 37. Ἢ ἄλλο τι ἢ] Eadem clauſula 7, 101. Φὰς οὐδέν οἱ ἀνδέστερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν. At modo verbum poſtremum in MS. non eſt.

373, 11. Αἰολίδος.] Quid cogitant eruditi lectores? an ea verſio convenit Græcis? Recte & Valla & Th. Gale Αἰτωλίδος. Quod quum plane ita exhibeatur in exemplari Mediceo, credidi typorum fuiſſe errorem, & expuli.

373, 14. Λεωκήδης.] MS. Λεωκήδης, quod præſtat & plane ſimile illi eſt Δημοκήδης lib. 3. cap. 129. Itaque hactenus Herodotum purgo ultra Grentemeſnilium. Reliquorum error manifeſte hinc ortus fuit, quod verba ἐκ Ἀργείων τυραννεύων aſcenderint in ſuperiorem verſum, & adjuncta ſint primæ mentioni nominis Φείδωνος, quum deberent adnecti ſecundæ, ut ſic lectio debeat progredi: Ἀπὸ τοῦ Πελοποννήσου Φείδων ὁ πάππος Λεωκήδης, ὁπὸ Φείδωνος τοῦ ἐκ Ἀργείων τυραννεύσαντος, ἐκ τοῦ μέτρου ποιήσαντος &c.

373, 19. Ἀζὼν οὐκ Παῦσ.] Satisfeciſſe me opinor indicando lectionem veterem Παῦσ. Ortelio tantum animi fuit, ut ab eo appellaretur urbs *Pæus* Παῖος, quod vitavit Grentemeſnilius, etſi nihil proferens melius, cum Herodoto conferens Pauſaniam.

373, 30. Ἐκ τοῦ Θεσσαλίης ἦλθε.] MS. ἦρχε pro ἤρχετο. Quum ſæpe in hac hiſtoria frequentaviſſet verbum ἦλθε, videtur offenſus tandem voluiſſe aliquid aliud, unde venit primo illud ἀπίκοντο, & mox noſtrum ἤρχετο. Et mox ἐπύθετο, non ἀνεπύθετο.

374, 36. Τῷ τοῦ Ἀλκμαίωνος Μεγακλέι ἐγγυᾷ.] Pro his in MS. legitur tantum, Μεγακλέϊ τοῦ ἐγγυᾷ.

374, 40. Ἀμφὶ μοῦ κείσῃ.] Ut ſæpe auctor. Sed nunc habet MS. κείσι.

375, 17. Ἀτάρ τινα ἔγκοιλον εἶχε.] MS. ἀτάρ τινα ἢ ἔγκοιλον εἶχε.

375, 18. Διὰ Λυσαγόρεω.] MS. διὰ Λυσαγόρεα.

375, 23. Ἢν μὴ οἱ δώσῃ.] Neſcio quando inceperit hæc lectio placere: habent certe eam Th. Gale, Jungermannus & Stephanus jam ab anno 1592, ut ab Stephano veniſſe opiner, quum ante illum habeant ἰῶ μὴ οἱ δώσειν, quod poſſet omnino retineri, quum alteram ſcripturam ne Grammaticæ quidem tirocinia ferant. Omnino lege ex MS. ἰῶ μιν ἃ δῶσιν, ſi illa non dant, prout de vocabulo μιν jam annotatum eſt. Sed verbum prave expreſſum eſt in contextu, quod ſic repara.

375, 36. Προζάκορον τῶν χθονίων Θεῶν.] Tam prava hîc erat interpretatio Vallæ, & tam importunum ſilentium H. Stephani, qui tamen χθονίους Θεὸς optime in Theſauro ſe oſtendit intellexiſſe, ut debeam judicare indigenas prioris Deos hinc expulſos eſſe, quum ante ſæculum non tacuerit Portus, ſed recte & Προζάκορον & χθονίους Θεὸς adſpexerit. Nec debuit Vindingius in Hellene col. 513 illos

indigenas Deos retinere. Cautior Lud. Nonnius, qui in enarratione nummorum Goltzii Meduſam quoque præferentium id ſubterfugit. Hodie qui id tangit, aquam fert in mare.

375, 43. Τ'περθορέονϛα ϗ.] MS. ὑπερθορόνϛα ϗ. Hoc enim participium præcipue amant. Cujus libri fides in hoc teſtimonio quam ſit verax, docet nos Suidas palam ita exhibens, & ex hoc loco annotans verbum Τ'περθορών, cui apponit has voces: Τῆς Δήμητρος ὁ δυνάμενος ὑπερθορεῖν τὰς θύρας. Θορόνϛα ϗ ἶναι δηλονότι τὸ μέγαρον. Quæ ſunt confuſa, & quam fatue poſſint intelligi & Latine verti & conjecturis inquinari, docet editio Cantabrigienſis & nota Cuſteri ubique tranſilientis fores Cereris. Sed ex hoc loco Herodoti omnia rite compones.

376, 32. Οὕτω ἔχε.] MS. ὧδε ἔχε. ut 2, 139. Ὧδε ἔλεγον γλώσσϛ & ſæpius.

377, 7. Ὅσον παρεὸν αὐτοῖσι.] MS. ὅσῳ, quod omnino reſtituendum.

377, 22. Τὰς Ἀθηναίων ὁρτὰς αὐτῶν.] Non aliter citat Meurſius in Græcia Feriata, ubi exponit Βραυρώνια. Nec aliter editiones quod ſcio omnes, quum tamen vox ultima ſit ab ineptiſſima manu, ita ut auderem ſuſpicari, an non ſcripſiſſet auctor εὖτε ἐξεπισάμενοι τὰς Ἀθηναίων ὁρτὰς, αὐτῶν ὁρζόμενον, πενθηκ. Ita certe concinna erat ſententia, & ſcriptio plena. Sed nunc ſcias vocem illam poſtremam αὐτῶν ignorari penitus ab MS. quem totis velis ſequutus fui.

377, 24. Οὔτε συμμίγνυσϛ.] Hoc etiam credo inter varietates Herodoti annotari debet, ſi modo ejus eſt, quum legatur in MS. συμμίσγεσϛ. Quod perpetuum Herodoti eſſe res ipſa docet, virique docti jam obſervarunt.

377, 30. Λόγους ἔδοσαν.] MS. ἐδίδοζαν.

377, 38. Προσαπολύσι ϗ ϗ τὰς μητ.] MS. προσαπολύζι ϗ σφέων ϗ τὰς μ. ita ut ſequens αὐτέων, quod in editionibus ſolet adnecti, ex MS. omiſſum ſit. Mox etiam ϗ ἓ προτέρῳ τούτων ὁ ἐργάσαντο, quod eſt perpetuum Herodoti.

377, 45. Ὁμοίως ἑτοίμων ὡς ϗ προτῦ.] Particula ὡς in MS. non legitur, & abeſſe debet fide libri iſtius Medicei; quam ut ſpectatiſſimam licet propriis indiciis, alienis etiam notis opineris præſtabilem, evincet auctoritas Salmaſii & ſimilitudo exempli, quod ab eo editur in Plinianis Exercit. pag. 832 occaſione loci Strabonis, quem in eo laudat Grentemeſnilius. Sic 8, 60. Ὁμοίους αὐτῦ τε μένειν προναυμαχήσϛ Πελοποννήσου, ϗ προϛ τῷ Ἰσθμῷ. ubi imperfecte Valla, at Stephanus paulo liberior, *hic manens, pro Peloponneſo & Iſthmo nihilo ſecius pugnabis*, ſed vitioſe cauſam Peloponneſi & Iſthmi in unum conjiciens. Omnino & illic ſubintelligitur ὡς ϗ προϛ &c. Verte: *hic manens æque pro Peloponneſo pugnabis, ac apud Iſthmum.* Et ſic MS. 7, 100. Ἐπῳδοῦσι τε ἑκάστας ὁμοίως, ὡς ϗ τ' πρόσθεν, ϗ ὑποχαφόμενος. Ibid. 115. Ἅμα ἀγόμενος τετέων ἕκαστον τ' ἐθνέων, ϗ τ' προϛ τὸ Πάγγαιον ὄρος οἰκεόντων ὁμοίως, ϗ τ' προτερον κατέλεξα.

378, 10. Τῶτο εἶπαν.] Quaſi poſt interjectionem repeteret, quæ ante illam extrema poſuiſſet, ut ſolet facere. Sed nec hæc verba ſunt in MS. & iſtud τῶτο ita ſtatim recurrit, ut ſit invenuſtum. Etiam præcedentia ὑπολαβόντες εἶπαν ſatis validum & juſtum præbent his adminiculum, ut debuerint omitti.

378, 16. Ἐξ Ἐλεφαντίνης.] Hoc inolevit editionibus Herodoti, in cujus hiſtoria ſæpius memorari eam urbem contigit. Sed omnibus locis perperam, ut non modo ex omnibus ſcriptoribus eam citantibus apparet, verum & ex ipſo vetuſtiſſimo codice Mediceo.

378, 22. Καὶ αὐτοὶ παρέσησαν.] MS. ϗ ἔτι παρέσ.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum ſeptimum HERODOTI.

379, 13. Καὶ νέας τε ϗ ἵππους ϗ σῖτον ϗ πλοῖα.] An hæc ita interpretari debemus, ut per νέας intelligantur majores & quas proprie longas dixerunt ac bellicas, πλοῖα vero ſive minuſcula, ſive alia varii generis ad militem aut commeatum vehendum? Certe ita credidit Valla vertens *navigia*. Quin immo ſic videtur facere Herodotus cap. 21. Οἱ μὲν γὰρ νέας παρείχοντο, οἱ δ' ἐς πρόσθεν ἐτετάχατο, τοῖσι δ' ἵππος προσετέτακτο, τοῖσι δ' ἱππαγωγὰ πλοῖα. & mox rurſus adjicit νέας. Certe enim Herodotus quum νέας ſimpliciter dicit, majores & bellicas voluit etiam ibi intellexiſſe; quod ut pateret clarius, ad ſpeciem certam notandam addidit ἱππαγωγά. Idque ipſum, velut ludens in voce νέας, egregio teſtimonio probat ipſe lib. 6 cap. 48 Κελόνων νέας τε μακρὰς ϗ ἱππαγωγὰ πλοῖα ποιέεσϛ. Cap. 95. παρεγένοντο δ' ϗ αἱ ἱππαγωγοὶ νέες. ἐσβαλόμενοι δ' τοὺς ἵππους ἐς ταύτας, ϗ τ' πρόσθεν προεπεμφθέντες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἐξακοσίῃσι τελήρεσι ἐς τλὼ Ἰωνίην. Quidquid ſit, quamvis videatur νέας aliis lo-

locis ad majores tantum naves retuliſſe, vix crediderim tamen id ab eo diſtinguendi gratia inter νέας & πλοῖα factum, ac libentius idcirco accederem ad MS. Mediceum, qui voces poſtremas duas ignorat.

379, 15. Ἀσίη ἐδονήθη πᾶσα.] Ut ſolet vox poſterior ſæpe addi, ubi vim ſignificationis non implet, ſed magnam partem continet. Ita nunc quoque ſumi poteſt. Sed quid agimus? Illa vox non eſt in MS. Sane in capite 9 maluit dicere, ἄγουλι καὶ πληθὼ τὸ ἐκ τῆ Ἀσίης, καὶ νέας τὰς ἁπάσας.

379, 17. Τετάρτῳ ἔτεϊ.] MS. τετάρτῳ ἢ ἔτεϊ, unde ſuſpicio quædam oritur loci hujus male tractati, quem tot participia inſignem faciunt, vix alibi occurrentia ſic junctim. Hinc illud δὲ poſt vocem καταλεγομένων, ubi caſſa & vana eſt ejus vis, transferebam poſt vocem τετάρτῳ. Sic optime procedunt. Τελέων ἢ προαγγελομένων ἢ Ἀσίη ἐδονήθη ἐπὶ τρία ἔτεα, καταλεγομένων τε αἰεὶ ὡς ἐπὶ τὸν Ἑλλάδα στρατευομένων καὶ παρασκευαζομένων. Τετάρτῳ ἢ ἔτεϊ Αἰγύπτιοι &c. Priora ſunt ſui generis & diverſæ materiæ, nec pertinent ad poſterius.

379, 20. Καὶ μᾶλλον ὥρμηλο ἐπ' ἀμφ.] MS. καὶ μᾶλλον ὥρμηλο καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους, in qua repetitione eſt inſigne momentum, etſi nulla varietas voculæ καὶ.

380, 14. Ὁ μὲν Ἀρτοβαζάνης.] MS. ὁ μὲν γὰρ Ἀρτοβ. quod omnino recte inſeritur.

380, 32. Τῷ ὑστέρῳ ἔτεϊ.] De hoc computo agit Dion. Petavius lib. 10 cap. 23.

380, 46. Ἀλλὰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις τάπερ &c.] Aldus diſtinxit: ἀλλὰ τὸ μὲν νῦν, ταῦτα πρήσσοις, τάπερ, unde priorem notam ſuſtulit Camerarius, ſequentibus aliis; Stephanus etiam poſteriorem, unde ſimiliter & Jungermannus & Th. Gale. Sed nulla parte hæc oratio ſcopum attingit adhortationis, quam ſibi propoſuit Mardonius. Quid enim ſive Græca, ſive Latina colligas, aliud ea ſuadet, niſi ut primo res Ægypti curet, deinde Græciæ? id quod ſponte ſua in animo habebat Xerxes. Deinde ineſt his negligentia quædam, qua propoſito Regis obſtare quidem non audet, ſed nec laudat id ipſum, ſed quando ita vult, patitur ut perficiat: ſic enim Valla; *Tu vero quod in manibus habes perfice.* At Mardonius contrarium intendit, conatus perſuadere, ut antiquiorem curam Græciæ habeat, quam Ægypti. Quod quum aperte non ſuſtineret eloqui contra regis deſtinationem, latenter id innuit, ita ut tamen videatur regiæ voluntati indulgere, vocans Ægyptum quidem ἐξυβρίσαζαν, ut merita ſit quæ pœnas luat, ſed tamen ante & poſt nominans Athenienſes & Athenas, ut iſtis aures regias impleat. Egregie ſane hoc omne apparebit, ſi ex optimo MS. reſcribas in his verbis: ἀλλ' εἰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις. Sic enim illic habetur, quod mutarunt qui non advertebant particulam εἰ eſſe hîc optativam. *Sed utinam, ut quidem nunc eſt, ea perficias, quæ in manibus habes. at certe pacata Ægypto* &c. Ita blanditur Regi & præſentium propoſitorum felicem eventum optans vel inſtanter urget expeditionem contra Athenas. Ut in laudatiſſimis illis Excerptis Peireſcianis Polybii pag. 150. Εἰ γὰρ ἐγὼ ταύτην ἴδοιμι τὴν ἡμέρην &c. Et jam eſt obſervatum aliis.

380, 49. Ἵνα λόγον σε ἔχῃ.] MS. ἵνα λόγον τέ σε ἔχῃ. Apodoſis clara ſequitur, ut hoc debeat anteire, ipſo Latino interprete jam oſtentante. Immo ita plene extulit Aldus & Hervagius. Stephanus anno 1592 negligere incepit, quod ſequuti poſteri.

381, 3. Τούτῳ ἢ τῷ λόγῳ.] Hervagius in utraque omiſit ſecundam τῷ. Sed MS. τοῦδε ἢ τῷ λόγῳ. & rurſus παρενθήκην ποιέσκεο τήνδε, non ἐποιέεο, quod omnem in partem eſt accuratiſſimum, quum occurrant in Herodoto & Ἐκπέμπεσκε & ἄγεσκον & ἔρδεσκε & ποιέεσκον & φοβέεσκον & τρέπεσκε, & ἐλάβεσκον, quæ nec ignota ſunt doctis lectoribus.

381, 4. Περικαλὴς χώρη.] Cur hæ voces minus mereantur verbum cui innitantur, quam ſequentia, non video. Et certe optimus MS. habet περικαλὴς ἂν χώρη, quod eſt oportuniſſimum, nec refert, utrum mox ſequatur φέρῃ, an φέροι. Nam deſcriptio, qua mox Mardonium deſcribit Herodotus, adſumitur ab Cl. Stanlejo ad Æſchyl. pag. 772 ad probandum illum vel præcipue fuiſſe τῶν κακῶν ἀνδρῶν, ut eos vocat iſte poëta.

381, 12. Σύμμαχα γνώμῃσι πρὸς τὸ πείθεσθαι.] Recte id quidem, ſed cedere debet optimo MS. in quo legitur ἐς τὸ πείθεσθαι.

381, 19. Ἔτι πλέον προσωρέγοντο.] MS. ὅτι πλέον.

381, 37. Καὶ οἱ Ἀλευάδαι &c.] Eſt concluſio quædam ſermonis ante habiti de Onomacriti & Piſiſtratidarum reconciliatione & conſentiente ſuffragio apud regem Xerxem ad bellum Græciæ concitandum. Hos binos ait coram rege frequenter de hac re egiſſe. Itaque quid oro huc faciunt Aleuadæ, quos ante dixit non niſi nuncios mittendo multa pollicitos eſſe ad evocandum regem in bellum Græciæ? & de quibus ſermonem abſolvit tum, quum Piſiſtratidas retulit ſimiles ipſis ſermones habuiſſe. Certe non poſſunt Aleuadæ per omnia jungi Piſiſtratidis & Onomacrito, quorum hi Suſis fuerunt, non illi. Nec enim ex Aleuadis quenquam ex Theſſalia notavit trajeciſſe ad regiam Perſicam, arbitratis ſe ſatisfeciſſe per nuncios. An vero hi nuncii ſunt æquales Piſiſtratidis, ut coram rege Xerxe etiam dixerint ſententiam cum illis? Itaque merito videor obſequuturus optimo codici ejuranti tres iſtas voces, quæ

Herodoti non ſunt, ſuperius loco decentiſſimo poſitæ, ut nunc iterari non oporteat. Egregium profecto agnoſcis adulteratæ manus in Herodoto indicium ab illo MSto ſervatum.

382, 11. Τὰ μέν τοι Κῦρός τε.] MS. τὰ μέν νυν Κῦρός τε.

382, 20. Φαυλοτέρῳ.] At MS. clare φλαυροτέρην. Intererat hunc locum ſic patefieri, quia & Portus rationem hujus vocabuli habuit ex Herodoto, non illius, quod vulgo hîc legebatur.

382, 21. Τμέας ἐγὼ συνελ.] MS. ὑμέας νῦν ἐγὼ συνελ.

382, 41. Εὑρίσκω ἀναλογιζόμενος.] Quis hoc loco ἀναλογισμὸς intelligatur, difficile dictu eſt vel inventu, nedum ut ratiocinando compertum dicat Valla. At contra legitur in optimo MS. ἀνδρίσκω λογιζόμενος. Quæ immutatio vel ideo probari debet, quod fere idem ex ore eodem proferri curat Herodotus infra cap. 28. Εὗρον λογιζόμενος. Aliud plane agitur etiam infra cap. 194, ubi exſtat ἀναλογιζόμενος Δαρεῖος εὗρε οἱ πλέω ἀγαθὰ &c. ubi quod oportet dicemus. Etiam paulo ante MS. ἐπ' αὐτέως, non αὐτάς.

382, 46. Ὅμηρον ἐῶσαν τῇ ἡμελέῃ.] Et quare ſic mutaverit? MS. ὁμηρέουσαν.

383, 10. Νομίζῃ εἶναι ἐν ἡμελέῳ.] Quam quæſitæ hîc ambages? & unde iſtud poſtremum, quum Stephanus teſtetur de ſuis ἡμετέρᾳ? Potuit Valla pervenire ad *in noſtra domo*. Utrum aliquid ex his duobus illuc propius accedit, an vero ἡμελέῃ? Proculdubio hoc poſtremum, præterquam quod eximium & dulciſſimum. Sit etiam; atqui ita legitur in Medicea membrana, ut multis nominibus, ita certe etiam hoc ipſo veneranda.

384, 9. Ἐγὼ ψοφοδείην.] MS. ἐγώ γε ψοφοδείην. In verbo ſequenti ὀπλεήνας verſionem Vallæ non tetigi, ſed debet conferri Æm. Porti explicatio ſatis docta in Lexico.

384, 22. Λεχθεισέων ἦ, ἔστι· ὥσπερ &c.] Sic ego diſtinxi hunc locum, quem vulgo male concipi in editionibus opinabar, unde etiam prave Valla interpretationem miſcuit, quum Herodotus non dicat *licet tanquam aurum purum deligere*.

384, 25. Ἐγὼ ἦ παλεὶ.] MS. ἐγὼ ἦ ἢ παλεὶ, oportune ſatis.

384, 36. Καὶ δὴ συνήνεικε ἡ ἢ καλῶς γλῶ.] MS. ἢ δὴ ἢ συνήνεικε ἤτοι καλῶς γλῶ. Quæ neceſſaria particulæ iteratio, & haud dubie cognitam habuit Valla, unde uſurpavit particulam *atqui*, ut bene oppoſitionem deprehenderit, ſed in cæteris aberravit.

384, 42. Οὕνων ἀμφοτέρῃσι ἐχώρησε.] Locus putidus & inſipidus. Atqui ſi recte interpretatus fuit Valla, *ergo non utraque in parte ſucceſſit*, debuit ſcribi ἀμφοτέροισι, ut paulo ante quum etiam præceſſiſſent ἢ καλῶς γλῶ ἢ ἢ καλῶς θάλασσαν, ſubnectitur ἢ ἢ κατ' ἀμφότερα. Unde igitur iſta inconcinna generis varietas? Nonniſi ex vitio ſcribarum. Manifeſte patebit error calami, ubi intelliges veram lectionem, quam præbet optimus MS. ἔχων ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε. Hic dativus ſimiliter turbatus fuit in loco, quem mollivi ſub numeris 50, 44.

385, 7. Μηδὲ ἰωτιώθη.] In hoc verbo exſultavit Mardonius. At nunc MS. μηδὲ ἠναντιώθη. Certe apparet ex ſequentibus hoc verbum nunc hæſiſſe in memoria auctoris, ubi habes εἰ γὰρ ἢ ἐναντιωθεῖεν τοι θέλῃ, prorſus alio ſenſu, quam cui inhærebat jactabundus Mardonius. Etiam mox πρήγματα γεγωνᾷ, non γνώσῃ. Ita ſane Valla, & ſenſus requirit.

385, 10. Μὴ βυλεύε.] MS. μὴ βυλεύεο. & mox πείθῃ, non πείθεο. item ὅταν τοι δοκῇ, non δοκέῃ.

385, 25. Ἐπισκήπτῃ βέλεα.] MS. ἐπισκήπτῃ τὰ βέλεα. Ut diſcamus ex Herodoto non tantum uſurpari in illo genere poſſe verbum ἐπισκήπτειν, prout novit vulgus, ſed & alterum compoſitum ab ἐπὶ, quod jam libro 1 uſurpavit de exitu ſomnii, & ab Stephano ſimul Portoque annotatum; ad hunc locum pervenire nequibant.

385, 29. Δι' ὧν ἰσφάλησαν.] MS. δι' ὧν ἐσφάλησαν. Quod ſi non clarius, certe perfectius prodit eventum & ſummam ejus, ut iſte error ſit conjunctus cum extrema pernicie. Nihilominus contextui non inſerui ob frequentem etiam uſum verbi σφάλλειν in hoc ſcriptore.

385, 35. Εὖροί τις ἄν.] MS. ἐξεύροι τις ἄν, ut ſolet.

385, 45. Οὐ παρεόντων καλῶν ἐξηγορέων.] Patuit ergo viris doctis jamdiu hîc aliquid male diſponi, ut poſt diſerte poſitum unum ἀδικεόμενον nunc importune diſcedat ad multos, & tot quot nemo poteſt concipere; unde ſive librarios ſcribas ſive ipſos editores cernimus iviſſe in mutationem, quam non ſuppeditabat illis Herodotus, ſed privata violentia & incontinentia. Exſpectari debuit cognitio optimi exemplaris, unde reſtitui ἐόντων παρεόντα τι καλῶν ἐξηγορέων, accuſans aliquid non præſens.

386, 14. Ἐξεργασάμενον Πέρσας.] MS. ἐξεργασμένον. Et hæc eſt forma hujus vocis, qua utitur Herodotus, ut duobus teſtimoniis fecit conſpicuum. Et ſtatim: εἰ μὴ ἄρα ἢ, non εἰ μὴ ἢ ἄρα ἢ.

386, 28. Ἐκ Δαρείου, ἧς Τριάντης, ἧς Ἀρσάμης.] Quum ſit hoc unum omnino in antiquitate, quod norim, tota monumentum, in quo ſeries & propago generis ex Achæmene deducti recenſeatur; ſatis patet quam dif-

difficile sit qualecunque de eo judicium. Itaque probare etiam magis possum, quam approbare conatum viri insignis, qui stemmatis ejus duplicem ordinem describi à se putavit posse, præsertim quum ne hic quidem locus manserit intactus ab venenoso calamo. Itaque proponam modo, quid mihi occucurrerit in optimo codice MS. liberis aliorum sententiis. In eo igitur sic exstat. Δαρείῳ ϛ Τ'σάσπεω, ϛ Ἀ'ρσάμεω, ϛ Ἄ'ρμενεω, ϛ τε ἴσπεω ϛ Κύρε ϛ Καμβύσεω, τῦτε ἴσπεω, ϛ Ἀ'χαιμένεω. In margine autem majusculis characteribus & antiquis erat notatum ita: Ἀ'χαιμένης, Τεΐσπης, Καμβύσης, Κῦρος, Τείσπης, Ἄ'ρμνης, Ἀ'ρσαμμης, Υ'στασπης, Δαρεῖος, Ξέρξης. Hæc ut sine dubitatione affirmare possum, ita pronunciare audeo securius fidem haberi huic uni MSto, quam omnibus retro aut editionibus aut jam visis MSStis aut etiam stemmatis hujus confectoribus ac debere inseri alium Teispen Achæmenis filium, quem ubique omittunt. Lætus hoc duntaxat propono.

386, 41. Τιμωρέειν ἔτι γίνε).] MS. τιμωρέειν ἤδη γίνε), quod plane habet interpretatio Vallæ, & necessario ad sensum requiritur, à quo particula ἔτι longe abest.

387, 6. Στρῶτόμα ἄγειν.] Cur hîc alio modo loquitur quam infra, ὡς ὧν μεταδεδογμένῳ μοι μὴ ϛρατεύεϛαι, addita negativa? Nulla sane causa est præter editorum incuriam. nam MS. plane habet ϛρῶτόμα μὴ ἄγειν. An ullus lector Herodoti vivere potest, qui non continue observaverit ab eo addi negativam, ubi alius forsan omitteret? Sic 1, 15. Ἀ'λλ' ἀπέδοξέ σφι μὴ τιμωρέειν Ἴωσι *decretumque illis est auxilium Ionibus non ferre.* At in verbo Ἀπέδοξε id ipsum jam erat. 4, 125. Ἀπηγόρδυον Σκύθησι μὴ ὑπιβαίνειν τῆ σφετέρων ἔρων.

387, 7. Προείπας ἀλίζειν Πέρσῃσι ϛρατόν.] Hoc placuit correctoribus, nempe quia Xerxes consilio suo, id est, Persis imperavit supra, ut pararent se ad tempus, quo esset jussurus convenire exercitum. Sed non ita considerare placuit Herodoto, qui formulam imperii ab Xerxe dati mavult interpretari, & ideo scripsit Πέρσας, ut est in optimo libro. Formula enim imperii velut fuisse supponitur, Persæ, comparate exercitum.

387, 10. Ἐ'ξελάσας ποιέειν.] MS. ἐξελάσαϛ ποι. ut mox ὑπεθήκαο. Scias hoc ipsum verbum esse, quod ab Porto omittitur in exemplis, quæ collegit de hoc ao, quum habeat istud ὑπεθήκαο.

387, 16. Συναλίσας τὲς αὐτὲς.] Voces postremæ non sunt in MS. nec requiruntur, quum integerrima sint & eandem sententiam perfectissime exprimant συναλίσας τὲς ϗ πρότερον συνέλεξε, neque etiam desideratur tam fumosa versio *coacto eorundem Persarum quos pridie coëgerat concilio.* Sic sibi loquatur Valla. Satis est quum verba capitis 8 σύλλογον ἐπίκλητον ἐποιέετο Περσέων interpretatus fuit *in concilium vocavit.*

387, 20. Ἡ νεότης ἐπέζεσε.] MS. ἐπέξεσε. Valde vereor ne pro ἐπεξέζεσε. Habuimus supra ἐξέζεσε εὐλεων.

387, 36. Περιδεὴς γωμένῳ.] MS. πρειδεὴς ἐγωμένο. Cui lectioni nihil obstat.

387, 38. Πέμπϛ ἄγγελον Ἀ'ρτάβανον καλ.] MS. interponit præpositionem ἐπὶ ante vocem Ἀ'ρτάβανον. Seu construere placeat πέμπϛ ἄγγελον ἐπὶ Ἀ'ρτάβανον mittit nuncium ad Artabanum καλέοντα vocantem & jubentem venire, seu ἄγγελον ὑπικαλέοντα Ἀ'ρτάβανον, ut auctor utatur adsueta sua & elegantissima tmesi, ut paulo ante μετὰ δὴ βυλὴν, ut ϛ, 81 καϛὰ μὲν ἔσυραν Φάληρον, καϛὰ δὲ τὸ ἄλλο παραλίης πολὺς δημος. & passim. Deinde MS. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε, non ἀπιγμένῳ δὲ ἔλεγε, quod nihil minus quam Herodoteum.

387, 40. Οὐκ ἐσωφρόνεον.] MS. οὐκ ἐφρόνεον, & mox χρηϛῆς εἵνεκα συμβυλίης pro συμβυλῆς, sicut ἀντὶ χρηϛῆς συμβυλίης etiam dixit 4, 97.

388, 5. Ἐν ἡδονῇ ἔσι γωσθαι ϛρατηλασίην.] MS. ϛρατηλατέειν, quod est oppido accuratum, mutatumque ab eis qui pleonasmum Herodoteum non capiebant. Jungenda enim sunt & construenda, ϗ οἱ πάντως ἐν ἡδονῇ ἔσι γωσθῆ, nempe ϛρατηλατέειν ὑπὸ τῶν Ἑλλάδα.

388, 13. Τάδε ϗ ἀμφότερα ϖεπόνϛαι.] Unde habet Valla istud *quæ umbo tibi cum adsint?* Nullum in vulgatis pronomen illud vel casus accusativus, qui in altero exemplo verbi πεπόνηκεν, quod notavit Portus, appositus est. Itaque est lapsus idem, qui jam supra notatus est. Scribe τά σε ϗ ἀμφότερα ϖεπόνϛαι. Sed neque ϖεπόνϛαι ista σφάλλϛι, non sane; unde codex Mediceus habet statim ὁμιλίαι σφάλλεσι, non ὁμιλίῃ. Ita longe elegantius omnia cohærent, quam quæ vulgo lecta sunt & leguntur.

388, 20. Γνωμέων δύο ϖεϗκειμένων.] Potuit & participium eadem flexura terminari. Certe habet optimus MS. προκειμλωέων. Nec dubito ita quoque extare statim infra in MS. etsi non notaverim. Sed & mox αὐξανόσης, non αὐξήσης. Equidem id jam notavit Portus ex aliis duobus locis, quibus hunc locum annumerare non potuit.

388, 36. Τῦτο τοιόνδε.] MS. τῦτο τοιῦτο. Et statim διαιρέω, non διαιρῶ. Nam intellectus verbi satis clarus est, ut docent Beza & Portus; & cui non lectus Suidas? διαιρῶν, ἀναπλύνων, δοκιμάζων, ϗ Ἀχαιέων τὰ πρήγματα, ϗ οἷον διαίρεζιν αὐτῶν ποιῶν.

389, 1. Μαθηλέον ἤδη ἐσὶ] MS. ἴσαι.

389, 3. Δέδοκ) γίνεσθ.] MS. δεδόκη). Miror ab Porto in capite illo quo αὐξήσεις συλλαβικαὶ continentur, hoc genus omitti.

389, 4. Ἀ'λλ' ἤδη ἴημι ἐν ποίτῃ.] Ita vulgo; sed optimus MS. docet aliud subesse. Habet enim:

enim: ἀλλ' ἤδη ἡ ἐμὲ ἐν κοίτῃ. Quod explicandum, niſi ſi & ipſe ego in tuo cubili dormiero.

389, 8. Νομίζων.] Mirum eſt, quum Valla ſic abiret ab hoc verbo, & mallet Latine vertere *ſperaret*, H. Stephanum in hac ipſa parte non lætum Latinis eaque mutantem, in hoc tamen concordare, ut verbum id ipſum retineret. Duri ſunt ſane illi in negligendo Græco. An habuit Valla quid aliud? Certe nos abhinc legimus ex optimo MS. ἐλπίζων. Ita enim exhibet.

389, 14. Εἶπε τάδε.] Vocula poſtrema non eſt in MS. nec requiritur, & meliorem locum infra obtinet.

389, 26. Ἰδών τε πολλά.] MS. ἰδὼν ἤδη πολλά τε.

389, 31. Μεμνημένῳ ἦ] Non ut commendem hoc profero, ſed guſtus varietatis ubique ab Herodoto adhibitæ nunc quoque immittit neſcio quam ſuſpicionem, ne opiner plane fruſtra & in vanum contigiſſe, ut legatur in optimo MS. μεμνησμένῳ ἦ, quum in priore faciat cum vulgatis.

390, 11. Ἐπὶ τοῖσι ἀνειρημμένοισι.] MS. ſimpliciter εἰρημμένοισι.

390, 14. Θύσιον.] Hoc nomen eſt monumentum futilium Iſaaci Voſſii in adoleſcentia ſtudiorum ex nota, quam poſuit ad Scylacem, ubi ex Herodoti lib. 7 novit corrigere Θύσῳ, ut mox dubitet, an non Θύσῳ ſcribendum ſit, ut apud Thucydidem legitur Pliniumque, quum Strabonis epitome Θύσιαν vocet. Hæc omnia tamdiu ante eum collegerat Ortelius, ut nihil ſit ipſius. Sed uterque labitur in Herodoto, quippe cujus vetuſtiſſima manus conſentit cum Thucydide & Plinio. Id inquirere debuerat.

390, 28. Διαβάντες ἐς τὴν Εὐρώπην.] Particula ἐς non eſt in MS. Certe id ſimile prorſus eſt ei quod notat Salmaſius in Flori Annæi verbis 2, 2 *Serpente latius bello in Sardiniam annexamque Corſicam tranſit*, voculam *in* abeſſe omnibus libris.

390, 31. Πρὸς μεσαμβείην.] MS. μεσαμβείης, ut ſæpe.

390, 32. Οὐδ' ἕτεραι.] MS. ἀδ' εἰ ἕτεραι.

390, 36. Πινόμενον ὕδωρ.] MS. πινόμενόν μιν ὕδωρ. Rectiſſime.

390, 40. Ἅμα τρεφόμενοισι.] Vocula prior ut nulli lectori moleſtiam attulit, nec forſan allatura eſſet, quum & forſan alias adſcripta ſit, tacere tamen non debeo eam non eſſe in MS. Vel vide cap. 95. Οἱ δὲ λοιποὶ ὅκως δὲ Πόντε τρεφόμενοι, παρείχοντο μὲν ἑκατὸν νέας &c.

390, 41. Τοῖσι δὲ σῖτα.] MS. τοῖσι δ' ἐς σῖτα.

390, 44. Πρὸ τειῶν.] MS. ὁκτὼ τειῶν, ac junctim ἑπτέων καὶ μάλιστα ἐς τὸ Ἄθων, quod oppido egregium, & plane Herodotei genii eſſe probant iſta. 1, 119. Ἕτεα δέκα καὶ μάλιστα. Et 209. Εἴκοσί καὶ μάλιστα. Nec mirere, quod ſtatim exhibui Ἐλαιοῦντα, ubi vulgo depravant in Ἐλεοῦντα: ſed illud exſtat integrum in optimo libro.

391, 44. Νέας ἁλαφούσας.] Quum Stephanus in antiquis Herodoti libris tam notabiliter reperiret ſignatum verbum διαφούσας, ut notavit ad margines, miror unde illi non placuerit ſimpliciter ſcriptura Heſychii, ut videtur, ex hoc eodem loco iſtud verbum annotantis, ubi ſomniat poëticam epentheſin literæ ι contingere. Utique meminerat Herodotum non eſſe poëtam, in cujus optimo exemplari ſimiliter ipſe inveni: & quæſo an id aliunde, quam ex eo quod 2, 135 πλίνθας εἴρυσαν. 3, 30. Ὅτι τόξον εἴρυσε. 4, 10. Τὸν μὲν δὴ εἰρύσαντα τὸ τόξον τὸ ἕτερον. Et hinc cap. 36. Φραγμὸν παρείρυσαν?

392, 1. Οὕτω ἐποιέετο.] MS. ὕτω ἐποίεε. Et ſtatim παρεσκευάζοντο ἦ ἧ ὅπλα, non παρεσκευάζετο, quod ferri poterat, immo requiri neceſſario videbatur, ſed cedat genuino, quum ratio Herodoti in participiis bene jam ſit inſpecta.

392, 22. Οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν.] Vox media in MS. non eſt. Sed infelix in his intelligendis & hinc interpretandis fuit Valla.

392, 28. Τῷ ὄνομα τυγχάνει ἐὸν Καταῤῥήκτης, ὃς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγορῆς τῶν Κελ.] Recte factum ab Cl. Galeo, quum notulis Stephani intermiſcet hoc loco ſupplementum, quod doctrina Salmaſii huc intulit, ſane neceſſarium, ſi Herodotum oportet comparari cum poſterioribus, nempe vt legatur ἐὸν Μαρσύης, ὃς καταῤῥήκτης ἐξ αὐτῆς τῆς ἄκρης τῶν Κελ. Neque enim notum hic nomen fluvii Catarractæ, ſed Marſyæ *fons ex ſummo montis cacumine excurrens magno ſtrepitu aquarum cadit*, ut deſcribit Curtius fere locum hunc Herodoti interpretans. Mira hæc codicum vetuſtorum concordia, quæ cui tempori vel cauſæ adtribuenda?

393, 12. Χρήματα μεγάλα ἐπαγγέλλεται.] Vox media non eſt in MS. Et ſane ſi adſpicias, deprehendas otioſiſſimam.

393, 24. Κέκλησό τε αὐτὸς τάπερ ἐκλήσαο.] MS. κέκλησό τε αὐτὸς τάπερ αὐτὸς ἐκλήσαο. Quod & perdulce eſt, & prorſus non otioſum, ubi ſignificatio vocis αὐτὸς etiam deflectit ad notionem Latinæ vocis *ſolus*.

393, 27. Οὔτε ἐς τὸ μέλλον μεταμελήσῃ.] Nemo quidquam in his vituperet, quum tamen mira violentia explicationem prætulerit gloſſæ & manui auctoris. Nam optimus ille MS. habet ὕστε ἐς χρόνον μεταμ. Quod eſt haud dubie & verum & egregium Herodoteum: immo ipſa verba iterantur 9, 88. ἐ γὰ ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μεταμελήσῃ. 3, 72. Αὐτῷ οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσαι.

393, 37. Ἐς Κύδραρα πόλιν.] Quam temere da-

damus nos fraudi quorumcunque! Herodoti hunc locum cum Stephano junxit primus Ortelius, cujus ſapiens taciturnitas debet placere, nec minus Berkelii cautiſſima prudentia. Sed Holſtenio quid agas? Hic enim teſtatus [*MSS. legunt* ΚΥΔΡΑ πόλις] pronunciat [*Atque ita legendum*] quæ utraque ſunt falſa, quum quæ adſcripſit Salmaſius ex MSS. adſcripſerit præcedenti Κύδρα πόλις. Habeo ſub oculis chirographum ejus, & ſatis clare id facit diſtincteque. De Herodoto nihil potuit Holſtenius adfirmare, quum exemplar ejus, quod procul dubio Florentiæ in manu habuit, non curaverit inſpici. Manifeſte ibi vidiſſet Κύδραρα, quod inde reſtitui.

393, 41. Ἐπ' ἀριστερὰ ὅτι Καρίλω φερούσης.] Lepide quidem partiuntur hunc locum inter duas præpoſitiones ὅτι & ἐπ', & quidem ſic æqua portione utrique attributa, ut neutra poſſit queri. Dubites, utrum tantus exactor vocum fuerit vel ipſe Herodotus. Certe, ut nihil aliud dicam, ſcias turbare codicem MS. & legere ἐς ἀριστερὴν ἐπὶ Καρίης φερούσης, quod nequaquam ſpreverim.

394, 21. Λαβέμισε ἔργα ἔρδεσκε.] MS. tantum ἀθέμισα ἔρδεσκε. Huc uſque etiam modo pergit Valla.

394, 24. Ἐπὶ σάδια.] MS. σάδιοι.

394, 31. Καὶ μαστιγέας ἅμα τούτοισι ἀπέπεμψε σίξουλας.] Ex hoc uno loco videas probari veritatem vocis Græcæ μαστιγίας. Sic enim notat Henr. Stephanus [μαστιγίας flagellator B. ex Herodoto] Scias hoc notari ab illo, à quo ignoratur σιγίας aliter Græcis uſurpari, quam de inſtrumento, quo id ipſum peragitur. Attamen Stephanum ſequitur Portus notans [Μαστιγίας, ἐως, ὁ. *N. H. Virgator*. q. d. flagellator. Qui flagello cædit aliquem. τὸς μαστιγέας p. 251, 35] Quæ notatio incidit in hunc locum. Quod ſi omnis Græca lingua non alio fundamento niteretur, equidem jam omnis cum ipſa Polymnia decidiſſet in mare Ægæum. Nam certe etſi noſtri carnifices iidem ſoleant & virgis cædere & ſtigmata inurere; non inde ſequitur Xerxem pari ratione uſum in caſtigando Helleſponto. Et quid in his ſalis eſt? quippe quum præceſſerit de ipſis οἱ μάστιγι πληγὰς ὑπεκείσονται, num poteſt videri nunc Herodotus dixiſſe μαστιγίας ἅμα τούτοισι, hoc eſt, μαστιγίας ἅμα μαστιγοῦσι? Omnino perridiculum. Sed nos Herodotum liberamus, & importunum unius ſyllabæ donum non magis nunc admittentes, quam in capite 233 ἔσιζον σίγμαλα βασιλήια, aut 5, 6. eam ſyllabam remittimus auctori ſuo, ex MS. ſcribentes ἢ σιγέας. Hæc mea ſunt. Sed & Th. Gale produxit ex cod. Arch. hos σιγέας, & apponit *rectius:* an eadem cogitarit, ipſe dixerit. Neſcio an mirari oporteat, Petrum Gyllium adeo ample ſermocinantem de Darii & Xerxis auſu circa hos trajectus, bis citare locum Herodoti & mentionem facere tum flagellationis, tum compedum, ſed in utraque citatione non ultra pergere, nec de ſtigmatibus vel meminiſſe. Quid illum terruerit, neſcio; quum ultra proceſſerint quondam οἱ τὰ περὶ τὸν Μάγον γράψαντες, quippe qui καταγινώσκουσιν Ἡροδότου, ut ait Diogenes Laërtius, Latino interpretante *in jus vocant mendaciique arguunt*, perinde ut alii agunt in circumciſione, alii in chronologia, tanquam in Herodoto mitius aliquid dedeceat, quam ſic onerare, quum nihil niſi mentiri graviſſime ab his καταγινώσκουσι ſit peractum. Et gratia ſit eximio Kuhnio, qui Herodotum in parte tam ſtolida non dereliquit. Lege interim, quæ habet Jo. Fronto de cultu ſanctor. pag. 386, & Ezech. Spanhem. ad Julian. p. 195. ſatiaberis plus ſatis.

394, 34. Πικρὸν ὕδωρ καὶ ἁλμυρόν.] Duæ voces poſtremæ non ſunt in MS. nec habuit interpres. Et quæſo an non ſufficit exprobratio, quæ ſatis dira inſequitur, & quidem per hanc eandem vocem?

394, 38. Ὡς ὑδεὶς ἀνθρώπων θνὴ ὡς ἐόντα.] Voculam priorem aboleri debere quiſque ſatis videt in tam vicina iteratione ejus vocularum. Itaque recte abeſt ab MS.

394, 46. Ἐξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας.] Quaſi obnoxius foret Herodotus, ita omne genus flagitii eum vexavit. Quis credat poſthæc verba pericopen omitti, quam nihilominus recte expreſſam habet Valla; & tamen nec ab Aldo, nec ab Camerario, nec ab Stephano qui tamen ita accuratus fuit & ante in capite 32 & poſt capite 40, nec ab Th. Gale rationem ejus habitam vidi. An ita ſaltuatim modo Græca cum Latinis contulerunt tanti viri? Unde majore cum fiducia eam reſtitui, quum in MS. optimo etiam animadvertiſſem.

395, 6. Διέκπλουν ὃν ὑπὸ φαῦσιν κατέλιπον.] Mira deſtitutio Herodoti, ut nemo accedere huc auſus fuerit ad ſpectandum, nedum ſolidandum, ſi diſceſſeris ab conatu Æm. Porti; qui tamen & ipſe perquam eſt vilis, ut rejiciens Vallæ iſtud *relicto ad auroram tranſitu* velit potius dici *tranſitum ſub auroram*, vel *ſub primum diluculum reliquiſſe*, vel ſeparatim ſcripto ὑπὸ φαῦσιν, ſub diluculum. Itaque videtur exiſtimare tempus hîc deſcribi, quo tranſitus daretur. Quod prorſus non placet, quum agat de parte loci, ubi trajectus pateret, & quidem ſemper. Certe non oportuerat ſcribi de navibus antiquis, niſi ante omnia exactus fuiſſet hic locus, quem ſtudioſe vitaverunt. Itaque in tantum obſequutus fui Porto, ut pro vero haberem ſeparationem ὑπὸ φαῦσιν & verti *ſub lumen*, quia quum hunc triplicem tranſitum ſtatuat auctor per penteconteros fuiſſe, credidi illic eum patuiſſe, ubi erant hu-

mina navium, ſicut nos docet locus Livii 29, 25. *Lumina in navibus ſingula roſtratæ, bina onerariæ haberent, in prætoria nave inſigne noctturnum trium luminum fore.* Hoc lumen Appianus vocat λαμπῆρας lib. 2 de bello Civ. quo minus mirum eſt ab Herodoto φαῦσιν appellari. Quod lumen quum gereretur in puppi, videri poſſet indicare prope puppes penteconterorum ter interpoſitum eſſe ſpatium, per quod vulgo tranſitus daretur minoribus navibus. Auctores antiqui in fabrica navium agnoſcunt φάλκιν circa ſentinam; quæ vox prope quidem huc accedit, ſed prope illam partem tranſitus dari poſſe non videtur. Propterea quum bene perpendo, res ipſa dictat hos patentes trajectus ibi relictos, ubi maxima erat aquæ moles & inde urgentiſſimus ejus curſus, ut optime & celerrime illac poſſent trajicere, & ubi maxime proſpici deberet futura pontis ruptura. Hinc quum medici acutiſſimi in vocibus aliunde petendis ad ſuum microcoſmon, ſervaverint vocem φλύσις in actione corporis, imaginor mihi Herodotum dediſſe ὑπὸ φλύσιν prope eum locum, ubi acerrima erat agitatio fluentis aquæ propter copiam hinc vel inde exundantem.

395, 10. Στρεβλοῦντες ὄνυξι ξυλίνοισι τὰ ὅπλα.] Vertit Laurentius *contenderunt armamenta, contorquentes machinamentis ligneis.* At quæ Latinorum machinamenta contorquentia intelligi queant per Græcum ὄνυχες, dum multum cogito & inquiro, nihil invenio. Proprie quidem eo notatur unguis, deinde translatum ad rei ruſticæ inſtrumentum σιδηρὸς ὄνυξ. Sed id non torquet, ſed ἀπικνίζει, ſcalpit, ut Theophraſtum interpretatur Plinius obſervante Stephano, non aliter ac ſi ungues & ungulas commiſcerent, ut notat Juretus ad Paulinum ab nonnullis factum. Et ad eandem rationem ſimilitudinemque referendæ ſunt reliquæ metaphoricæ notationes, ut ſint abſque vi torquendi. Et tamen refert Stephanus; [Ξύλινοι ὄνυχες apud Herodotum, ubi interpretari queas *uncis*. Nam ὄνυξ pro unco quoque ſive uncino ſumitur, ut apud Hippocratem ὄνυξ dicitur uncus, quo fœtus mortuus extrahitur. Itidem ἀγκύρας ὄνυξ dicitur ancoræ uncinus Plutarcho] Vix indignationem tempero! quid enim ad curva iſta facit hoc, quo torqueri debet, non ſcalpi, aut ſcabi, non fœtus extrahi, non unco captari, non ſtabiliri, ſed tantum στρεβλοῦσθαι? Nihil profecto ad hunc rhombum Stephanus, nihil ad ſententiam Herodoteam iſte ὄνυξ. Attamen quam lepide & molliter agit Æmilius Portus ad ſubrependum dicam, an ridendum? Ipſo judice hic ὄνυξ [interdum accipitur pro mechanico inſtrumento ſive ferreo ſive ligneo, quod ad humanorum unguium ſimilitudinem factum eſt incurvum mediocriter ad res aliquas conſtringendas.] Debuiſſet figuram lineis exprimere; habuiſſet lector Herodoti aliquid portentoſum. Ungueſne, mi Porte, adhibuiſti ad conſtringendum? Sed ſatis nugarum. Quas hactenus diſſipavit Th. Gale, ut proferret ex codice Archiep. ὄνοισι, idque judicaret rectius. Utinam & ὄνυχος veteris & ὄνυ novi addidiſſet rationem? Citat hunc ipſum locum Salmaſius in Plinianis Ex. p. 765, ubi λελικέλινον illuſtrat docens eſſe linum maceratum, quia lavacro niteſcit, non quod linum album quaſi ſpecies lini ſit, ut poſſet credi interpretem cogitaviſſe; ſed bene tranquillus retinet quoque ὄνυξι ξυλίνοις, nec quidquam tangit, quum pag. 659 verſet ſane ὄνον, ſed remotus ab Herodoto. Utamur igitur non neceſſaria minus quam veriſſima & elegantiſſima correctione, ſcribendo ὄνοισι, quoniam iſtud tam præclarum habet quoque optimus Mediceus. Quippe primo dubium non eſt, quin ad hunc locum referenda ſit gloſſa ex Lexico Herodoteo Goldaſti pag. 746. Ὄνος· τὸ ἀεὶ τὰ τῶ ὑδάτων ἀγγεῖα πολύπους καὶ συστρεφόμενον. Quod male confuſum iſte quiſquis fuit deſcripſit ex Heſychio Ὄνος· τὸ ἀεὶ τὰ τῶ ὑδάτων ἀγγεῖα πολύπους ζῶον, καὶ συστρεφόμενον. Neceſſaria enim illic eſt diſtinctio, & duæ ſunt interpretationes, nempe & beſtiola talis multipeda, & inſtrumentum, quod torquendo & circumagendo ſeu vaſa in aquam demittit ac reducit ſurſum, ſeu ad alia adducenda torquetur. Plane ſpecies quædam ἄξονος, ut exponit Galenus apud Stephanum, ubi & convenientiſſimum exemplum habes ex Ariſtotele. Locum Suidæ in Μύλη notavit Lindebrogius ad Ammianum 17, 4, ſed amplius ab Suida de eo agitur in v. Ὠνάδιον. Et quantum ex variis ingeniis produxit ille μύλος ὀνικὸς in ſacris ſcriptis tam infeliciter citatus?

395, 15. Ἐπεὶ ἢ ἐγερθείη.] MS. ἐπειδὴ ἢ ἐγερθ.

395, 17. Κόσμῳ ἐπετίθεσαν καὶ ὑπερθε.] MS. κόσμῳ ἐτίθεσαν καὶ ὑπερθε.

395, 27. Ἵνα μὴ ἐμπιπλῆται.] MS. ἵνα μὴ πίμπλῃται.

395, 33. Ἐπὶ νεφέων ἐόντων.] In quibus neſcio quid intelligant. Scio autem Herodoteum & perdoctum legi in MS. ἀπὶ νεφέων ἐόντων. Videnda modo in lexicis vox ἀπένεφελος.

395, 37. Οἱ ἢ ἔφασαν.] MS. ἔφεσζον, id quod proprie magorum interpretationes ſignificat. Cap. 219. Πρῶτον μὲν ὁ μάγος ἐσιὼν ἐς τὰ ἱρὰ ἔφασε τὸν μέλλοντα θανάτου.

396, 11. Ἀμείβετο.] MS. ἀμείβεται. Incitati regii animi & jam parati ad reſpondendum & puniendum indicium clarius eſt hoc præſens.

396, 20. Τὰ πενταλία ἢ τούτοισι.] Et hic rurſum MS. adjiciens repetit ἀκούσας.

396, 33.

396, 33. Ποιησάντων ἢ τυτέων τῦτο.] Vox ultima non eſt in MS. Et ſane miniſterii abrupta exſequutio magis patefit.

396, 35. Οἱ σκευοφόροι τε ἁ τὰ ὑποζύγια.] Non aliter habent MSS. libri & præſertim ille optimus. Et ſequens vox τύτυς non patitur id in ſuſpicionem trahi. Quod probaturi ſatis ſunt illi, qui injuſtum militis Romani faſcem cogitabunt; ut ex ejus proportione in Aſiaticis agminibus illos σκευοφόρους portare multa potuiſſe pateat. Clare expoſuit Valla, Porto *calones* interpretante, ut utique non requirantur vehicula, ſed ſingulorum hominum vel animalium quoque terga, præſertim in itineribus, ubi nullum ſpatium vehiculis. Quid enim legimus in fragmento Suidæ in v. Ἐξήρχε. Οὐ γὰρ ἐξήρχε τὰ ὑποζύγια πρὸς τὴν ὁδὸν χαλεπότητος, ὥστε αἱρόμενοι τὰς ἀμάξας ἐξέφερον ἐν τῇ δυσπόρων. Et talis via videtur quoque ſupponi in narratione Æliani 9 Var. 30. In hoc quidem Xerxis agmine omnia adfuerunt.

396, 36. Σύμμικτον στρατὸς πανθοίων ἐθνέων ἀναμιξ, ἃ Δαρεκεμψύοι.] Quia potuerunt huc uſque tolerare viri docti, permiſi hunc locum etiam in hac editione ſic legi. Et eſt non diſſimile in cap. 55 ὁ σύμμικτος στρατὸς πανθοίων ἐθνέων. Attamen ſi attendas, nimis garrule una eademque ſententia multis coacervatis verbis exprimitur, ut tanto majorem fidem mereatur MS. liber, in quo vox prima non exſtat.

396, 39. Οὐ συνέμισγον βασιλεῖ.] Jam notaverunt viri docti frequentiſſimum hujus verbi uſum, & quidem varia notione, in his Herodoti ſcriptis. Sed nullus eſt, qui cogitavit de hac jocoſa tranſpoſitione literarum, quam affero ex optimo MS. συνέσμιγον, prout Suidas ſic habet ἀμιθρῆσαι pro ἀεθμῆσαι, Salmaſius in Plinianis p. 321 ἀμιθρὸς pro ἀεθμὸς &c. Hinc non penitus ſpernendum. Deinde MS. προηγεῦντο μὲν δὴ ἱππόται. non μὲν γὰρ, quæ particula ibi non habet locum, etſi expreſſerit quoque Valla. Sed hæc non præbent cauſam, cur vera appareant priora; ea enim fiunt per intervallum.

397, 25. Διὰ Ἀταρνέος ἐς Καρήνην.] Locum hunc proprie notavit Stephanus Byzantius in v. Καρήνη, ut ſic ipſe vel legerit in ſuo exemplari, vel corrigendum cenſuerit deſcribens eam πόλιν Μυσίας. Sed ex hodierna editionum Herodoti fide Ortelius, in Theſauro ſcribens: *Carine urbs circa Caycum fluvium in Aſia minori, Herodoto.* Ibi Herodotum agnoſcit, ut in v. Carene oſtenderet nihil ſe concedere Stephano iſti Herodotum alleganti, plane prætermittens mentionem Herodoti. Etiam de eo noluit cogitare, quum referret de Carne, quam noverat Stephano dici Æolidis urbem; quod quum notaret, bene ſciebat in qua parte mundi verſaretur, & in v. Atarneus monet eandem urbem ab aliis poni in Myſia, ab aliis in Æolide, ut debuerit hîc eſſe attentior. Hinc multæ poſterorum ſcriptiones de mutatione literarum η & ι, Holſtenio quidem agnoſcente diverſitatem ſcriptionis, ſed ita nunc tacente, ut mox ab eo Καρήνη πόλις Αἰολίδος confundatur cum Καρηνίᾳ Ἰωνίας, quod nunquam rebor cogitatum eſſe ab Stephano, Berkelio Καρίνῃ præferente ex fragmentis in v. Βεννα. Sed quantopere abeſt hæc Herodotea & Æolica Carne ab Ionica Carine? Bone Deus, an igitur illi legerunt Xerxen profectum eſſe per Ioniam? Ita ægrotant omnes, quia ad verum accedere nequeunt. Omnino verum nomen eſt Κάρνη, & ſic hoc loco optimus codex habebat Κάρνῳ. Hanc quilibet iſtic videre poteſt. Hanc tuetur Stephanus in v. Αὔλαι ab Holſtenio citatus; hanc apud eum nummus.

397, 35. Ἀπέλιπε τὸ ῥέεθρον.] MS. ἐπέλιπε, ut c. 58. Μέλανα ποταμὸν σὺκ ἀνηχόνλα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, ἀλλ' ἐπιλιπόνλα. Et mox, Φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐσέπεσε, non ἐνέπεσε, quod video caſu prætermiſſum eſſe: ſed ἐσέπεσε eſt vera lectio.

397, 45. Γέργιθάς τε ἁ Τεύκρους.] Quod genus hoc hominum? fuitne urbs propria Teucri appellata, ut Gergis? an locus aut pagus, aut gens quædam in Trojana regione ſingularis? An Τευκρίδα intelligi oportet ex lib. 2 cap. 108 repetitam ex Menelai expeditione? Non opinor. Sane antiquitas omnis de his ſilet. Itaque nec ab Herodoto eos cognitos crediderim, etſi Heresbachius in margine monſtraverit *Gergitæ, Teucros urbs.* Quin tu, mi lector, mecum hæc expende, & accipe, quod ſuppeditatur ab lectiſſimo MSto Γέργιθας Τεύκρους deletis interpoſitis. Id ipſe Herodotus confirmat 5, 122. Εἶπε ἢ Γέργιθας τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν ἀρχαίων Τρώων.

398, 22. Οἰκλότερα.] Fingunt ſibi viri docti varias dialectos, quarum venia poſſit litera ϱ jure omitti: ſed non eſt, niſi vitium ſcripturæ in quibuſdam MSS. quum Mediceus recte integret οἰκληότερα. Et mox μᾶλλον ἢ ζώειν MS. non ζῆν.

Ibidem. Οἵην σὺ διαιρέεαι.] MS. οἵην περ σὺ διαιρ.

399, 7. Λήψεσθαι ἓξ ἐκείνων.] Sic editur in exemplaribus Stephani, ſic in editione Galea. Sed ab Aldo & Camerario editum fuit λείψεσθαι, quod hîc requiritur.

399, 22. Ἐόντων τῶν λιμνέων.] MS. ἐόντων τοὺς λιμνέων.

399, 34. Εἰ βελλόμενος μὴ ἀρρωδέοι.] Eſt id ipſum, quod de Oreſte ſuſpicabatur chorus eum defendens adverſus querelas Electræ in hujus nominis tragœdia Sophoclea num. 323 Φιλεῖ γὰρ ἀκνεῖν περιγιγνόμενος μέγα. Quam felix viveret Europa, ſi noſtra ætate hanc doctri-

ctrinam Palatia habuiſſent? Utique patet audiviſſe ſimile theatra Athenienſium, qui ſatis beati fuerunt, quamdiu licuit eis hæc obſervare; ubi ab fortuna & laſciva cupidine paſſi ſunt ſe impelli verſus Siciliam, non bene perpenſis his monitis, omnia iverunt peſſum.

399, 45. Μὴ τὸ βέβαιον ὑποδέξῃς.] Neſcio quid intellexerint, neque unde id petierint, quod ponunt pro verſione, *ut quod firmum eſt infirmetur*. Nec enim ſententiam habet, nec huc pertinet, ſi intelligi poteſt. Nam innuit eum qui in conſultando vias omnes conſiliorum forſan ab aliis prolatas conatus probare invias, non ex ſe produxerit denique aliquid certum, aut indicaverit quid firmum eſſe queat, illum errare ſimiliter &c. Inde patet nihil afferri ab articulo τὸ, & præclare ſcribi in MS. optimo μήτε βέβαιον ὑποδ.

399, 48. Καὶ ὀρέων δύο.] MS. auctior ἢ ὀρέων τοι δύο, etſi ambigam an non legerim in eo ὀρῶν τοι δύο.

400, 6. Γνώμῃζι ἐχρέωντο τῇσι ἢ σὺ.] MS. γνώμῃσι ἐχρέωντο ὁμοίῃζι ἢ σὺ. Et mox οὐκ ἂν κοτε, non πότε. Egregie, & jam Ioniſmus hic notatus eſt.

400, 10. Σφέα περηγάγοντο.] Sæpius id exſtat in Herodoto, ut notarunt etiam viri docti. Sed in hoc loco MS. habet σφέας, mutans repente intentionem ab rebus & πρήγμαζι ad ipſos Perſas. Reliqui tamen ſuo loco vulgatum, ſi quis eo magis oblectaretur: ipſe enim prorſus id faſtidio.

400, 37. Ἀμείβε) πρὸς ταῦτα.] MS. ἀμείβε) ἢ ταῦτα. Mire pulchra immutatione ad patientiam nunc regis præ ferocia alias inſani declarandam.

400, 45. Ἄχαες ἐδὲν ποιήσαντες.] Quis credat? an fieri poteſt, ut nimis integer etiam ſermo conſuatur? certe hic talis eſt, cui mala manus adjecit longum iſtud in poſtico participium, quum exhibeatur tantum in iſto venerando Mediceo MS. ἄχαες ϝ ἐδὲν, neque ullum veſtigium eſt illius vocis ποιήσαντες, in qua ita ſollicite ſervanda ſuccedunt ſibi editiones, ſane ob eam cauſam non probatiores; prout certe mihi videtur dulciſſimum, ſi illa auferatur, quum & ſimile occurrat in capite 168 hujus libri.

400, 49. Θυμὸν ἔχων ἀγαθὸν.] MS. ἔχε. Quod & ipſum videtur probandum, ut ſingula tanquam diſtincta capita annumeret, quæ ab eo fieri abhinc velit vel mente vel facto.

401, 7. Τμέας συνέλεξα.] Accurati ſunt viri docti in his vertendis, ut quum Valla redderet *ego vos, quorum opera mihi opus eſt, contraxi*, Stephanus mutaverit *ego vos coëgi à vobis hæc requirens*, quod ſic mutari videtur ideo placuiſſe Stephano, quoniam in Vallæ Latinis ſemel tantum dicebatur *vos*, non etiam *vobis*, quod iterat Stephanus, & ne nunc quidem volui omittere. Sed res mira eſt. Nam prorſus mens Vallæ commota eſt ab lectione quæ exſtat in fideliſſimo MS. ubi vox prior nequaquam apparet. Hinc ſtatuo fruſtra repeti, quum ſenſus ſit *ego hos veſtrùm contraxi rogans*, τοὺς δ' ἐγὼ ὑμέων χρήζων συνέλεξα.

401, 12. Ἀγαθὸν αὐδᾶται.] Ne nimis conſultator popularis videatur Xerxes & ſuaſor per locum ab communi bono petitum. Longe magis decorum illi eſt, quod legitur in optimo MS. σπεύδετω, ut videtur, Herodoto id nunc agnoſcente quidem activum, ſed cujus caſus quartus ὑμᾶς nonniſi ſubintellectus adhæret. Alioquin poſſet credi ſcripſiſſe auctor σπεύδεις. Certe ξυνὸν πᾶσι ἀγαθὸν σπεύδειν notat Portus in Lexico. Et ſtatim τῶνδε ϝ ἕνεκα.

401, 19. Παρεσκευάζοντο.] MS. παρεσκευάζετο, ut ad Xerxen referatur, in cujus nomine intelliguntur omnia.

401, 31. Ἀτρεκέως λέγεσθαι.] Hoc verbum fuit labor Æmilii Porti, partim ut confirmaret, partim ut publicaret conjecturam, qua ipſi videbatur legendum λέγεσθαι: ſed diſcrimen facere nequivit, inops conſilii, cujus copiam bonam nobis præbet optimus MS. exhibens plane λέγεται, quod typos nunc fugit ocius reſtituendum.

401, 32. Καλῆται ἐς τὴν Θάλασσαν.] MS. Mediceus καλῆται ἐς τὸ πέλαγος, quomodo pro guſtu varietatis ſcripſiſſe crediderim.

402, 39. Ἐπ' ἕ ἢ ὁπόλπος . . . ἐπωνυμίην ἔχει.] Ita edidi ex MS. ubi vulgo erat ἀπ' ἕ. Cauſa ſuperius dicta eſt.

403, 6. Ἐν τῷ Σάλη τε Σαμοθρηίκη πόλις &c.] Vix decernas, utrum Græca negligentius ſint adminiſtrata, an Latina. Nam & Græca iſta ſtare aut tolerari nequeunt, & Latina video ſic edi jam ab anno 1566 in Stephani editionibus, majoribus illis, *ubi Sala urbs, Samothracia & Zona*, diſtinctione hac repetita in editione anni 1592, etiam repetente Jungermanno, quum editio Th. Gale illic ſit oblita atramento incerto & ſordido, quod tamen eſt loco diſtinctionis. Sed & in minore Francofurtina anni 1620. Quæ non tamen ſic diſtincta legit interpres Italicus, ſed pejore modo *diſcendendoſi dalla citta di Sala & di Zona che ſono in Samothracia*. Permittamus nugari, quibus ita placet. In Græcis non intelligo cur meliora ingenia potuerint pati, ut ſplendor Herodoteus tam ſordida umbra fœdaretur. Nam illud Σαμοθρηίκη nihil eſt, & liquide codex optimus habet Σαμοθρηικίη, quod eſt neceſſarium, & hodie exprimi ſolet Σαμοθρηκίη, quod eſt gentile; quippe ſicut ab Θρῄκη etiam eſt Θρῄκιος, Θρηκίη, ita compoſito Σαμοθρῄκη negari ſimile nequit. Immo cap. 108 habes liquide Σαμοθρηίκια τείχεα.

403, 12.

403, 12. Παρεῖχον πλήθει ἀριθμόν.] Puduit quaſi Vallam interpretari vocem poſtremam, quod vix miror, quum videatur adeo ſupervacua. Sed quanto elegantius eſt, quod habetur in veneranda iſta membrana Medicea? παρεῖχον πλῆθος εἰς ἀριθμόν. Prorſus enim hæc loquutio pertinet ad id quod ſcripſit auctor 2, 7. Ἡ ἡ εἰς Ἡλιόπολιν ὁδὸς ἀπὸ θαλάσσης πληρεῖ εἰς τὸ ἀριθμὸν τοῦτον. Quam eandem illuſtrat alio Ariſtidæ loco doctiſſimus Vigerus in pagina prima notarum ad Euſebii Demonſtrationem Euangelicam. Hoc modo quum ſuaviſſime reſtituiſſem Græca, curavi quo potui modo ut in Latinis exprimeretur id ipſum.

403, 15. Τὸ πλῆθος ἑβδομήκοντα.] MS. τὸ πλῆθος ἐφάνη ἑβδομήκοντα, quale quid debet inſeri, ſed hoc eſt commodiſſimum & Herodoteum, ut cap. 97. Συνελθόντα εἰς τὸ ἀριθμὸν ἐφάνη τελχίλια. Sed etiam MS. ἐξηριθμησαν, non ἐξηριθμήθησαν, ut paulo etiam poſt loquitur. Quod etſi nondum admiſerim, perſuadeo mihi tamen longe concinnius vulgato. Nam ſane videtur Herodotus hunc locum in activo exprimere voluiſſe, utpote proprie actiones Perſicas declaraturus, non tam quid contigerit, ſed quomodo illi fecerint. Item συνήγαγόν τε, non συνηγάγοντο, ut nec deinde συνάψαντες dici poſſit, ſed συνάξαντες

403, 25. Καὶ ἔθνεα διεταάσαντο.] MS. διέταασαν.

403, 28. Τιάρας καλεομένας, πίλους ἀπαγέας.] Mirum eſt, cur ſic placuerit viris doctis ſudare circa rem vocemque ſatis pronam ad intelligendum. Sed excitavit eos mira verſione Laur. Valla, cujus *impenetrabiles* acriter conatus fuit tueri Portus, quo deſcenderet ab ἄγω, frango, κλῶ, θραύω; ſed tandem acceſſit ad πηγνύω, verum ut prima litera α notaret intenſionem aut operis elegantiam. Henr. Stephanus in Theſauro quum noverit & τιάρα & ἀπαγὴς, amavit oſtendere, quam bene poſſet aliquid tranſſilire; nam nec illic nec hîc ad Herodotum vel mutire voluit. Hoc leporis exemplum placuit etiam Barn. Briſſonio in Regno (quis credat?) Perſarum, libro 3 citans hunc locum pag. 298, ſed nec Latine interpretans, nec de iſto adjectivo quidquam proferens. At quam ſpecioſe rem totam illuminavit divinus iſte Salmaſius in Plinian. pag. 556? Quum Rex Perſarum ſoleret geſtare tiaras rectas, & ita fixas, ut non inclinarentur, quales ipſe Herodotus in Sacis Scythis appellavit κυρθασίας πεπηγυίας; vulgus vero in Perſia haberet inflexas, incurvas vel in frontem proclinantes ac veluti plicatas, recte Herodotus eas vocat ἀπαγεῖς. In quo etſi vera origo ſit tectior, docet tamen clare contrarii habitus deſcriptio, ut in eo nihil ſit cogitandum niſi verbum πήγνυμι vel πηγνύω. Nec ſic tamen tacere potuit Cl. Brauwnius, ſed præter hoc Salmaſianum auſus cogitare de legendo ἀπαγὲς (quod furcillis abigendum) vitioſiſſime citat locum Herodoti, ſic diſtinguens τιάρας, καλεομένας πίλους, ἀπαγέας, ſane ut facit quoque Briſſonius, immo etiam editiones omnes, ſed non etiam ita citante Salmaſio, quum vox καλεομένας neceſſario referri debeat ad τιάρας, non ad πίλους, quum agat de Perſis, à quibus dicuntur tiaræ, quum πίλοι ſint in patrio Herodoti ſermone. Hæc vox Græca omnino per omnia non convenit cum appellatione Perſica; immo in nulla parte convenit, niſi quod notet tegumentum capitis. Hæc una ſimilitudo fecit, ut tiaras Perſarum Græci explicarent per ſuos πίλους. Hæc Perſica tegumenta capitum non conſtabant ex coactilibus, quæ exprimuntur in voce Græca, unde & habet appellationem. Tiaræ omnia erant ſerica, ſi forte villis referta, utique non duratis compreſſiſque viſco aut ſimili materia.

404, 2. Περὶ σφέων ὧδε λέγουσι Μῆδοι.] Nempe qui Daritin regionem Arianæ contribuerunt, Medos Arios olim nominatos cogitabant, ut ſtatuit Salmaſius in Plinianis pag. 983. Quo non affatim lætus Iſ. Voſſius ſabellam eſſe adſeverat ad Melam pag. 9.

404, 9. Χάλκεά τε κράνεα καὶ πεπλεγμένα.] Vox tertia non eſt in MS. Et ſane quum non in Perſis, non Medis, non Ciſſiis, non Hyrcanis agnoſcat galeas Herodotus, videtur mirificum, cur in his Aſſyriis ponat. Sano verum eſt ſolum χάλκεά τε, & falſum κράνεα. Nam aut χάλκεα κράνεα dicuntur, aut κράνεα πεπλεγμένα, ut in Paphlagonibus cap. 72 ſcilicet ex alia materia, non χάλκεα κράνεα πεπλεγμένα, ut tria iſta concurrant.

404, 11. Τοῖσι Λιγυπλίοισι.] MS. τῆσι Λιγυπλίῃσι, genere relato ad longinquius & quidem remotius, eoque quod notari debet fœminino, ut ad Hebræos 3, 6 Ἐάνπερ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν καθέχωμεν. Ita Heſiodus Ἔργοις 504. Μῆνα δὴ Ληναιῶνα, κακὴ ἡμαρ, βόδορε πάντα, Τοῦτον ἀλδιάσδε. Sophocles Antigon. 106 Ἀκτὶς ἡλίου, τὸ κάλλιστον ἐπταπύλῳ φανὲν Θήβᾳ τῶν προλέρων φάος, ἐφάνθης ποτ' ὦ χρυσέας ἡμέρας βλέφαρον, Διρκαίων ὑπὲρ ῥεέθρων μολοῦσα.

404, 17. Ἀγχοτάτω.] MS. ἀγχόταθι. Et ſtatim ἐνεδεδύκεσαν, non ἐνδεδυκ.

404, 23. Καὶ ἀξίνας καὶ σαγάρεις.] Mirum erit, ſi ab viris doctis, præſertim qui ediderunt Herodotum, declarari poſſit diverſitas ἀξίνων ſeparans & σάγαριν, quam πέλεκυν exponit brevis gloſſa, quæ Herodoto præmitti ſolet. Unde admittatur potius, quod exhibet optimus MS. καὶ ἀξίνας σαγάρεις, fere ſcilicet eadem inſtrumenta, apud Græcos ſic dicta, aliter apud illos, ut alibi & quidem

ipſos πίλους τιάρας 3, 12. Mox quoque idem offert Αἰμυργίους, non Ἀμυργίους.

404, 25. Οἱ ἢ Πέρσαι.] Omnino mutandum cum MS. οἱ ἢ Πέρσαι.

404, 29. Ἔπι ἢ σίδηρ@ ἰῶ.] MS. σίδηρον.

404, 31. Φαρναζάθρη.] MS. φαρναζάθη. & mox σισύρας atque etiam σισυροφόροι, perinde ut 4, 109.

404, 49. Ἀτραῦλην ϗ Ἰτραμίτεω.] Non eſt Perſicum, & duntaxat foret Ἰταμίτρεω. Sed optime optimus MS. Ἀρτύντεω ϗ Ἰθαμάτρεω.

405, 4. Οἰβάζυ.] Quaſi vellet accurate appropinquare ad Οἰβάρυ. Sed præclare MS. ὁ Οἰοβάζυ.

405, 7. Λεονλέας ἀναμμένοι.] Bonus Æmilius Portus etiam docet formationem hujus participii. Sed relicto eo exhibet optimus MS. ἐναμμένοι. Quod ubi non uſurpatur? at cui placuit iſtud ἀναμμένοι?

405, 10. Καλαμίνας οἵτινες μακρὸς.] Sancta ſit memoria Academiæ Cadomenſis, quam hoc loco oſtendit Nob. Grentemeſnilius ſuſtinuiſſe etiam Muſas Herodoti adjuvare! prorſus egregie, ſi eximia illa ingenia proſpexiſſent, ut Herodotum tractarent, non qualem ad id uſque tempus typi plumbei dederant, ſed prout latebat in antiquis membranis. Id quod debuit ab eis fieri, quia citare audent & libros editos & codices omnes eorumque conſenſum proferre, quum nihil de eo inquiſiviſſent aut ſcirent. Nam ſicut quæ diſſerunt de arcu tenſo, ſpeciem habent; ita dum nolunt in Herodoto agnoſcere οἵτινες μικρὸς, ſed tantum βραχέας, monſtrant ſe incaſſum captatores vocum inidoneos & Græcæ libertatis ignaros. Quid enim? quum Diodorus Siculus 14, 28 dicat tum βέλη μείζω δυοῖν πηχῶν, tum ſtatim ibidem ὅτω μεγάλοις τοξεῦσαι οἵτισιν, & ita ille ſæpius. Equidem quum ita vulgo loquuti fuerint Græci, nequaquam hujuſmodi cavillationem ab illis expectavi. Quantopere autem nugati ſunt de arcu magno vel prægrandi, quum Herodotus dicat τόξα μακρὰ. Hîc enim mordicus debuerant adhærere iſti ſignificationi, quæ longitudinem denotat, ubi Agatharchides uſurpat vocem μέγας, ſed eodem prorſus ſenſu, & hoc μέγα vel μακρὸν τόξον imaginor mihi fuiſſe hac aut ſimili forma aut non multo majore

curvatura inflexum. Itaque recte μικρὸς, & ſic caſtiſſima illa Medicea membrana legit.

405, 17. Ἀρσάμης.] MS. Ἀρσάνης, ut debeat id bis mutari.

405, 30. Καὶ τῇσι λοφιῇσι.] MS. ἢ τῇ λοφιῇ. Egregie: nam de auribus loquitur in plurali, quia ſingulis in pellibus binæ ſpectabantur, ſed una tantum juba.

405, 36. Μασσάγγλω ϗ Ἀοσίζυ.] MS. Μασσάγλω ϗ Οἀσείζυ.

405, 45. Οἱ Μεγασίδυ.] MS. ὁ Μεγασίδη.

405, 46. Γωβρύης.] Non potui non in hoc nomine tam bene noto, tam ſæpe occurrente, dubius hærere, utrum accederem ad MS. Mediceum ita in principio detruncantem ejus literas, an vulgato inhærerem. Sed ex formato ſemel conſilio dedi tantum vetuſtæ lectioni, ut Bryan fuiſſe opinarer, & ſic edidi ex MS. Βρύης.

406, 1. Ἐκαλέοντο Βήγες.] MS. Φήγες. tanquam non in prima litera conſtiterit mutatio, adeo multipliciter in notis paſſim ſcriptis iterata, ſed in vocali primæ ſyllabæ. Et deinde MS. συνοίκησαν, non συνοίκων, non σύνοικοι ἦσαν.

406, 20. Πέδιλα νδρῶν.] Etiamſi ita ederetur, Valla tamen fraudi non patuit, ſed vidit quid rei eſſet. Certe & ipſe vidi in optimo MS. νεβρῶν.

406, 26. Βαγασάκης.] Habebant nempe primam ſyllabam in *Bagoas*: inde ſed extendi debuit hæc appellatio, quæ in MS. optimo legitur βαασάκης, idque ſufficit.

406, 27. Προβόλους δύο Λυκιεργέας.] Quam acute in hoc loco veteres grammatici verſati ſunt, nempe ut quæ toto cœlo diſtant, moliantur in unum confundi? Hoc enim tempore quid inſtrumenta Lyciis uſitata & in eorum regione confecta & elaborata, quid inquam illa ad Thracas, etſi Aſiaticos, tamen Thracas, hoc eſt, bellicoſiores & ferociores etiam in venando omnibus Lyciis? An hi venatui luporum inſervire non poterant ſine fabris Lyciæ? Neſcio quid perverſius cogitari queat. Λυκιεργέα vel Λυκιοεργέα relinquantur illis, qui eis utuntur. Herodoto de Thracibus loquenti illa in mentem venire non potuerunt. Abuſus ille fuit lectione ſua, qui recens ab Herodoto tranſiit ad Demoſthenem, & Λυκιεργέας voluit comparare cum Λυγιεργὶς vel Λυκιεργεῖς. Sunt ab ſe invicem aliena & maxime diſtantia. Eſt autem ita, ut citavi & edidi, ſcriptum in optimo codice Λυκιεργέα, idque recte verſum eſt ab Valla, non Λυκιοεργέας, non Λυκιεργέας, prout Harpocrationem in eo utroque adjuvi ex antiquo codice illius ſcriptoris in eadem Bibliotheca Medicea, unica liberalium ſtudiorum reparatrice. Noli in hac parte hærere, ut hæſerunt poſt antiquos Portus, Stephanus. Si voluiſſet Herodotus hîc indicare aliquid Lycium, nonne mox dicit εἶχον ἢ αὐτέων τόξα μετεξέτεροι Λύκια? Cur id ipſum nunc quoque non poſuit, quo nihil liquidius?

407, 5. Φερενδάτης.] MS. Φαρανδάτης. Ne dubita. Nam 9, 75 rurſus ita eum vocavit.

407, 15. Ἐς ϗ πεζὸν.] Plane ſic ſcripſit rurſus cap. 84 & 96 & cap. 100. Attamen nunc le-

legitur in MS. ἐς τὸ πεζὸν. Quod & opiner rectius; quum gravis hic ſcriptor utique nolit ludere, etſi variare gaudeat etiam in hoc maſculino; & hinc ſtatim addit ſubſtantivum ipſum.

407, 28. Ἀ̓ελιάζε.] MS. Ἀ̓ελίζε. Omnino ab vetuſtate accipiamus hæc nomina, non ipſi comminiſcamur.

407, 29. Στρεβληγοὶ δὲ σύμπαντι πεζῷ.] Integre penitus legitur in optimo MS. στρεβληγοὶ δὲ σύμπαντι στρεβλῷ πεζῷ.

407, 33. Ἐκαλέοντο δὲ ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι ἕτοι ὧδε τῶδε.] MS. ἕτοι ἀφὸ τάδε ὧδε τῶδε. Quas duas voces videntur ex medio iſto deleviſſe, qui opinabantur vim earundem exprimi in ſequentibus, ut idcirco vane videretur idem bis ſcribere. Sed non ita eſt. Nam ἀφὸ τάδε reſpiciunt antecedens, quod eſſent exquiſiti, ut hujus honoris ergo darent illis hoc nomen, quod illis venerat in mentem ex ſublegendo aſſidue. Haud dubie etiam in aliis corporibus quidam perpetuo ſublegebantur, ut numerus militarium virorum conſtaret, non tamen fruebantur hoc honorifico nomine; neque etiam iſta ſuppletio fiebat tam accurate aut tam celeriter poſt alicujus exceſſum.

407, 34. Ἀναίρηλο.] Id quo ſenſu huc venerit, ignoro. Copioſus certe eſt uſus ejus in Herodoto, ut patet ex Porti collectione; ſed ſemper alia ſignificatione, & Portus hunc locum negligit non tantum in Ἀναιρεῖν, ſed etiam in Ἀ̓εραιρημένῳ. Unde patet Vallam quidem recte poſuiſſe *ſufficiebatur*, ſed ea vis non eſt in vulgato iſto Græco. Legit immo ἀεραίρηλο, & hoc ipſum eſt in MS.

408, 7. Τῇσι πίσυνοι.] MS. ταύτῃζι, quod multo concinnius.

408, 12. Ἐν ἄρκεζι.] Non male, ſi placet retia & laqueos confundere. Certe ſic plurimum inhæſit huic loco Portus, ut docet ejus Lexicon in v. Ἐμπαλάσσειν, nunc explicans *Ita illi illaqueati conficiuntur*, nunc *illi vero in laqueis impliciti* vel *involuti perduntur, interficiuntur*. MS. ἐν ἕρκεσι.

408, 25. Τῷ αὐτῷ δὴ ἐν τῷ πεζῷ.] MS. τῷ αὐτῷ ἰῷ δὴ.

408, 26. Ταχυτῆτι ὑπολειπομένας.] Suaviſſime ad Græcam rationem MS. ταχυτῆτα.

408, 29. Πάρεξ τῶν ἄλλων καμήλων.] An credimus auctorem ſic voluiſſe cavere aliis camelis, qui propter varios uſus erant præterea in exercitu, ne cum his modo relatis in numerum hunc jungerentur? Omnino eos tanti fuiſſe non opinor. Itaque aliud latet, quod aperit manus fidiſſima codicis Medicei, hinc abigentis vocem tertiam. Itaque patet Herodotum ab hoc numero eximere illos ipſos camelos, quos modo Arabibus tribuit, ut hic numerus ſolos contineat vere equites; non enormibus ſpectaculis pugnam inquinent. Et mox ἐπελετάχαλο, non ἐτελάχαλο. Eximie. Nec enim id vult Herodotus alios quidem equites fuiſſe redactos in ordines, ut vertit & intellexit Valla (ubi enim id non in acie ſupponitur?) ſed per ordines fuiſſe ſibi junctim appoſitos.

408, 37. Ἐπὶ τυμφορῇσι ἐτέτατο.] MS. ὠθὲ ἐτέτατο.

408, 45. Σὺν τοῖσι γόνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα.] Vertit Laurentius, *crura cum genibus abſciderunt*. Opinetur lector id factum eſſe, & partem inferiorem femorum cum cruribus ablatam illi ita fuiſſe; an potuit hoc fieri σὺν τῷ κοπτομένων? neque enim ultra progreditur ſermo auctoris. Quid autem intererat, ſi oſſium in femoribus extrema pars eſſet ſimul amputata potius, quam in ipſo genuum flexu nervi amputati, ut ſucciſis poplitibus cogeretur jacere? Hoc nempe ipſum eſt, quod vult indicare auctor, quem præſtantiſſime adjuvat optimus MS. ἐν τοῖσι γόνασι ἀπέτ. hoc eſt, in commiſſura, qua femur cruribus connectitur, quæ eſt genu. Sic ſtare non poterat, & in terram collapſus mortem debebat cum cruciatu & ſegnitia operiri.

409, 14. Τύχης.] Huic in margine MS. adnotatum eſt τῦχ, ὄρυξ, λιθοξοικὸν ἐργαλεῖον. Quæ ſic inſederunt Herodoto, ut neſcio unde Camerarius plane hæc omnia ſiverit in contextum ingredi, quem acriter ita corrupit.

409, 37. Διέρμασι ὠθὲ τὰς ὦμους αἰωρεόμενα.] MS. in ſingulari διέρμα ὠθὲ τὰς ὦμους αἰωρεόμενον.

409, 44. Ἐκ Πελοποννήσου.] MS. ὑπὸ Πελοπ.

410, 10. Ἀπ' Ἀθηναίων.] MS. ἀπ' Ἀθωνίων, plane ad formam præcedentis.

410, 40. Ἱππαγωγὰ πλοῖα μικρὰ συνελθόντα.] In hoc loco nihil viderunt Valla & illi qui tolerare ejus interpretationem potuerunt; quia neque biremes hîc locum habent, nec lembi nec actuaria navigia, & quam minuta reliqua intelligat, non aſſequor. Unde non modo Latina redigere ad ſimplicitatem Græcorum debui, ſed etiam in Græcis corrigere μακρὰ, ut habet MS. Mediceus, unde intelligitur omnes, quarum hîc ponitur numerus, fuiſſe naves longas, quæ remis concitarentur, nullam corbitam.

410, 43. Τετράμνης δὲ Ἀ̓ντάσης.] MS. Ἀ̓νύσης.

410, 44. Μάπλῃ Σιρώνι.] MS. Μάτλην Σιρώμι, pro quo erronee venit in contextum Μάρτῃ *Marten*, quod emendabis. Et mox Ἀ̓ρεΐδι, non Ἀ̓ρίδι, quod & ſponte ſua vidit Grentemeſnilius. Certiores nos ſumus, quum id reportamus ex certa fide antiquitatis.

Ibid. Ἀ̓ρβάλης.] MS. Ἀ̓γβάλης. Mox autem ut dixi, non aliter exhibet iſtud nomen Πίγρης, quam ſolet dici fluvius.

411, 7. Τὸ λήμματός τε ἰῷ ἀνδρηίης.] Quum

ſic

ſic tum in hoc loco, tum in Calliope cap. 61 non cura dedita forſan, ſed perfuſoria opera permiſſum fuit edi, hinc Cl. Grævii induſtriæ data fuit materia notandi ad Luciani ſolœciſtam perperam ibi in utraque voce λήμμαῖος & λήμμαῖα impreſſum eſſe μμ; nam λῆμμα duplici μμ lucrum, capturam, quæſtumque ſignificare, λῆμα vero ab Herodoto poni pro præſentia & præſtantia. Sed neſcio cur Porti lexicon inſpicere tergiverſatus fuerit, qui & locum utrumque citavit, & agnoſcens errorem typographicum omnino idem illi decernebat ante tot annos. Sed quum acumen ac doctrina intra hæc conſiſtat, quid fiet ζ, 72 τὰ ἔργα χειρῶν τε καὶ λήμμαῖος ἔχοιμ' ἂν μέγιστα καλαλέξαι. Et c. 111. Τὰ δὲ πολέμια καρία δόκιμος, καὶ ἄλλως λήμμαῖος πλέος. An iſta non pertinent ad Herodotum? Neſcio quo diſcrimine in Herodoteis verſati fuerint. Quum vera ſint, quæ afferant, ego nihil mutavi, ſatis mutans, ubi minime fallacem auctorem ſequor MS. Mediceum.

411, 9. Γένος δὲ ἐξ Ἀλικαρνησσέων.] Particulam ἐξ non habet MS.

411, 33. Ἀπαγαγόντες ὅσον τέσσερας πλέθρας.] MS. ὅσον τε τέσσερας. Itaque ſimilitudine literarum hîc aliquid intercipi non conceſſit accurate agens ſcriba, & pleniſſime enotavit, quod an fecerit etiam paulo ante, tu lector vide. Nam ubi vulgo legitur ὁμοίως ὡς καὶ τὸν πεζὸν, ibi vocula ὡς non legitur in MS.

412, 13. Αἰεί κοτε σύνεφος.] MS. tantum αἰεὶ σύνεφος. Et certe vocula illa κοτε ut hîc nihil habet roboris, ita mox bene ſequitur, ut illic legi ſufficiat.

412, 21. Ὅκως κοτε σὺν δέξονται λόγους.] MS. ὅκως κοτε σὺς δέξωνται λόγους.

412, 33. Περὶς ἄνδρας δέκα μαχέσασθαι.] Eſt vitium ſcripturæ ex præcedenti propagatum per ultimam negligentiam, à qua cavens rite optimus MS. retinuit μάχεσθαι, ut legi debet.

412, 38. Σέ γε εἰρήσεται.] MS. σὲ δέ γε εἰρήσεται.

412, 48. Ἐπεί τε πλεῦνες.] MS. ἐπεί τοι πλεῦνες.

413, 2. Ἐόντων πέντε.] MS. ἐόντων ἐκείνων πέντε.

413, 7. Ἀνεμμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον.] MS. ἐλεύθεριον.

413, 11. Παρ' ἡμῖν μὲν μένουσι.] Poſtremas voces duas ignorat MS., partim ex ſimilitudine ductuum ab currente penna productas, partim per fruſtraneam repetitionem ex præcedenti verſu.

413, 42. Πληθος ἀνδρῶν.] MS. ἀνθρώπων.

413, 43. Σὺ δὲ εἰ φαίνομαι.] MS. σοὶ δὲ εἰ φαίν. Neſcio quomodo vulgatum conſtruant, quum nominativo iſti nullus ſit locus.

413, 45. Τ' ἄλλα σιγᾶν θέλω.] Ita intelligunt, ac ſi Demaratus ſuſtinuerit injungere, ne poſthac ſe rogaret; certe etiamſi rogaretur, nihil ab ſe reſponſum iri denunciet. An talis ſenſus aut credibilis, aut nitori ſatis venuſto hujus Demarati conveniens? Porro quid volunt iſta τἄλλα, niſi τολοιπόν? Mirabile eſt, quod legitur in MS. ἅμα θέλω τολοιπόν. Pulcherrima clauſula. Si in his tibi blaterare videor, non peto in futurum auctoritatem majorem in ſermone meo, ſed videar tibi ſemper blaterare. Integra enim ſunt poſtrema θέλω τολοιπὸν φαίνεσθαι φλυέειν, ſed ſubintelligendo. Hunc ſenſum aſſecuti non ſunt, qui Herodotum tractaverunt.

413, 48. Ἐς γέλωτά τε ἐτρέψαντο.] MS. ἐτρέψε. Et ſane toties iſta media forma ſequitur, ut queat videri Herodotus merito nunc noluiſſe uti.

414, 6. Τῷ μένῳ Ξέρξης δῶρα.] Vereor ne hoc ſit nimium, in tanto Megiſtanum numero. Sane & MS. habet tantum τῷ Ξέρξης δῶρα, ſed ſine vocula μένῳ. Utique ſufficit gloriæ, quum mox attribuit ei hoc decus, ut de illo dicat ὡς ἀείσῳ ὕστερον, quod integrum exhibet idem MS. codex, non ἀεισώστερον, non ἀείσῳ.

414, 11. Ὑπαρχοι ἐν τῇ Θρηίκῃ καὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ.] Non male, ſed tamen MS. legit καὶ ἐς Ἑλλησπόντιον, qua varietate, dulciſſima certe, nequit fraudari Herodotus.

414, 48. Ἐκαλέετο Γαλατική.] In tanto ſilentio & veterum & recentiorum nihil habeo nunc quod afferam, niſi me reperiſſe in libro Mediceo Γαλδαϊκή. Quod nomen ſi ſcriptum olim fuerit majuſculis literis ita ΓΑΛΔΑΙΚΗ, apparet quantis mutationibus potuerit eſſe obnoxium ex errore ſcribentium. In eodem exemplari legebatur Λίσος, & mox Λίσα. Licet his addere etiam quæ ſequuntur, ibidem ſic expreſſa eſſe σραῦσε καὶ κόμψαι, tum & Πύσιος.

415, 13. Ἀπεξηραμένον.] Nihil quod reprehendas, niſi legeretur in optimo MS. ὀπεξηρασμένον. Id omnino non debuit mutari.

415, 23. Τῆσι νησὶ ἔπονλο.] MS. ἐν τῆσι νησὶ ἔπονλο. Quod ſicut plenius, & ſimul minus moleſtum, ita cogor & in ſequentibus fidem optimo codici dare. Etſi enim agnoſcam ſatis eleganter dictum πεζοὶ ἀναγκαζόμενοι ἔπονλο, tamen ita ſcribendum non judicavit Herodotus ex ipſius teſtimonio, verum πεζῇ. De qua deliberes licet, dum nunc auctori reddatur; quippe eſt vox ejus, ut cap. 115. τὸν δὲ ὑπὲρ θαλάσσης πεζῇ ἐπομένους.

415, 30. Καὶ νιφάσι συννεφέα.] Utramque ſpeciem idoneam ad montes συννεφέας faciendos, nempe ἴδας & νιφάδας accurate inſpexit Portus in Lexico, quum adjectivum tractaret. Attamen pro ſecunda profert MS. καὶ χιόνι συννεφέα.

415, 38. Τῶν καὶ Νιφάγης ἐστὶ ἄνομα.] Etſi ni-

nihil ex Florentia notaverim, tamen in edendo ita priores sequi nequivi, quum tot manus in hoc lutum invasissent. Nam & Holstenius ad Stephanum pag. 338 monet apud Herodotum corrupte legi, & jubet scribere τὸ ἐν Φάρῃς. Recte, & habuisset operæ pretium, nisi tot annos ante illum de vitio hoc monuisset Ortelius, quem mentionis honore prosequitur Grentemesnilius, perinde in Phagrete perspicax, laudato primo hujus vitii depulsore Leopardo in Emendationibus, quod verum esse docet liber 8 cap. 1. Ita nullus hic locus Hostenio. Nequivi autem temere assentiri in vocula ἡ expellenda, ut illi faciunt, nescio utrum de industria, an per incuriam. Id videbis igitur restitutum, ut scripserat Herodotus.

415, 45. Καὶ Παιόπλαι.] Populus certe montibus suis valde obscuratus, ut nihil clarum de iis proferri possit, nisi auctoritas optimi exemplaris, quod quidem habet tantum ἡ Ὄπλαι, quod mirere.

415, 48. Ὀλίγον πρότερον.] Ut 6, 69. Ὀλίγον γάρ τι πρότερον ἐλθόντα. Attamen etiam nunc probat optimus MS. ὀλίγῳ πρότερον, ut 8, 95. Τῷ ἡ ὀλίγῳ τι πρότερον τετέων ἐμνήσθην. Et 132. Οἱ ἡ ἐς τὴν Σπάρτην ὀλίγῳ πρότερον πλέων ἀπικόμενοι.

415, 49. Καλέεται Φυλλίς.] Notavit hanc scripturam Holstenius ad Stephanum, in quo quia scribitur Φυλλίς, nequivit hunc differentiam sine nota prætergredi. Utinam ea prima ab ipso venisset! Sed laudabiliter id ipsum præceperat ille diligentissimus Geographorum veterum scrutator Ortelius. An ille ab Holstenio non habitus fuit tanti, quem tamen adeo dense adhibuit? Quum interim omnia sint plena ineptiarum, nec Herodotus aliter scripsit, quam citavit Stephanus, ut abundantissime persuademur ab vetustissimo codice Mediceo, ex quo plane notavi Φυλλίς.

416, 12. Περσικὸν ἦ τὸ ζώνας καλοῦσι.] Horum nihil omnino est in MS. Neque ullam causam habeo, ut pro Herodoteis habeam, quod illo tempore nequaquam tale fuit creditum; immo clarissime appareat esse lemma ab docto lectore adscriptum margini ex materia, quæ illud docet, ut scribentis habitum accusare nemo possit, qui ubique perdiligenter vigilavit. Adde ad 363, 22.

417, 21. Τίθεται παντί.] MS. τιθέαται, ut habeat Portus jam etiam in simplice, quod in composito προσηθέαται notavit 1, 133.

417, 29. Τῇ ὑστεραίῃ.] MS. ἐν τῇ ὑστεραίῃ.

417, 36. Καὶ τὰ λοιπῶν.] Certe hæc sunt sine sensu, & vitiose abundant, quum τὰ λοιπὰ satis exprimantur per τὰ ἐπιόντα. Nec sane assequor, unde Valla hanc versionem concinnare & exprimere tam commode potuerit, nisi & ipse legerit, prout exstat in optimo MS. ἡ τὰ λοιπὰ, quod exhibui.

418, 4. Τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης διασάμψας πάντα τὸν πεζὸν στρατὸν.] Meminimus alibi aliter apud hunc scriptorem legi. Et inde est, quod etiam Suidas hunc locum respiciens & citans in v. Διασαῦσαι non dubitat his præponere voculam ἐς, idque tolerant tam in prioribus editis, quam modo Cantabrigiæ. Licuit omnino scribere Suidæ prout voluit; sed non debet ad manum ejus solam exigi Herodotus. Nempe ista præpositio nunc non est nostri Herodoti, qui se monstravit etiam 4, 67. Ἐπεὰν τὸν φιλύρεον τεῖα σχίσῃ, prout illic indicavi in optimo MS. legi, non τείχεα, quod supposuerunt. Sed & jam antea duplex ille accusativus annotatus est ad sanandum auctorem nostrum.

418, 9. Καὶ Σίργις.] MS. ἡ Γέργις.

418, 12. Σμερδονέα.] Multo magis Persicum sonat, quod legitur in MS. Σμερδομένεα. In vulgato prorsus nihil est, unde pateat ad Persica pertinere.

418, 14. Διέπλωσε τὸν διώρυγα.] MS. διεξέπλωσε, quod negari Herodoto nequit, quum & sic alibi habeat.

418, 16. Σίγγῳ τῇ Σάργῃ.] Narro tibi, lector, in optima illa & tam vetere membrana clare legi Σάρτῃ, prout ex hoc Herodoti loco eam annotavit Stephanus de Urbibns, ut debuerit pro verissima restitui ista appellatio, inter utramque indecenter satis ambigente Holstenio. In voce Πίδνῳ sibi non satisfecit, quum super tertiam literam inscripserit λ.

418, 18. Ἔπλεε ἀπικόμενος.] Ut mox vicissim πλέων ἀπίκετο. Attamen plebejum satis esse opinor ultimum verbum, & potius de alio quocunque itinere usurpaveris, ut ab hoc loco sit repulsum, si noveris, quid Herodotus ibi scripserit, omnino magis placiturum. Mihi certe videtur perfectissimum politissimumque esse, quod habet MS. optimus ἔπλεε ἀπιέμενος. Plane enim id exprimit illud nauticum velis immittere habenas.

418, 21. Σεμύλλιον.] Infeliciter hoc vocabulum turbatum ab doctissimo Maussaco, defendit Holstenius ad Stephaniana.

418, 40. Σινδέα τε πόλιν.] Nullam mutationem repertam à me fuisse in optimo libro testari compellor propter Holstenium adeo enixe auctori huic opponentem epitomen Stephani, in qua est Σινδος.

418, 45. Παρὰ Ἄξιον.] Si non commodius, certe non pejus in optimo MS. πρὸς Ἄξιον. Utique tale quid interpretatur Valla.

419, 6. Καταφοιτέοντες δὲ οἱ λέοντες.] Hunc locum jam ab Æliano animadversum tangit Brissonius in lib. 3 de regno Persar. p. 315.

419, 25. Χώρῳ τοσόνδε.] MS. τοσοῦνδε, & necessario quidem. Forsan typorum vitium.

419, 31. Τοῖσι χώροισι.] MS. χωρίοισι.

419, 32. Ἐκ Κρησωναίων ῥέων.] MS. ἐκ Κρησωνέης ῥέων, pro Κρησωναίης, quod elegi.

419, 45. Ἐς τὠυτὸ ἐσέβαινε.] MS. ἐνέβαινε.

420, 5. Συγκεκληϊσμένην.] Bene ſpectatum participium, & conveniens turbæ ſimilium in Herodoto compoſitorum. Hoc tamen mirabar, cur Portus maluerit id reponere ſub verbo κλητὸ, quum præcedat κλητίζω. Jam vero eximie Mediceus MS. præfert συγκεκλημένην, cui ſi jota ſubſcripſeris ſub octavam literam, habes præclare ab verbo κλητὸω, idque admittendum cenſui, quum & in cap. 41 habeas συνέκλησε. Satis antea jam dictum eſt.

420, 12. Ἐς αὐτὸν ἐσβαλόντων.] Priores duæ voces non ſunt in MS. Et non videtur edidiſſe Herodotus, quum nec Θεσσαλίῳ ſubintelligere voluerit, ut quæ non noſcebatur, nec λίμνῃ, quoniam ea tantum in ſermonibus fuit; an in re ſic fuerit, non definit auctor.

420, 31. Τὰ διεξῶτα.] Merum Ioniſmum præbet MS. τὰ διεξεῶτα. & quidem juſtiſſime, ut ex tot locis jam per alios obſervatis patet.

421, 26. Ἐς φρέαρ ἐμβαλόντες.] MS. ἐσβαλόντες. Deinde MS. οὐκ ἔπεμψε, non ἀπέπεμψε.

421, 36. Ἀπόγονοι Ταλθυβίου Ταλθυβιάδαι.] Vox media non eſt in MS. cui in hac parte bene convenit cum Latina interpretatione, ubi etiam non reperitur iſte genitivus: nec opinor ab Herodoto veniſſe. Ad quam cauſam præclare inſervit Euſtathius commentans Iliad. α, ubi pag. 110. Ἡρόδοτος δὲ Ταλθυβίου ἱερὸν ἱδρύσασθαί φησιν ἐν Σπάρτῃ, ἀπόγονοι ἐκεῖσε Ταλθυβιάδαι καλούμενοι plane omiſſo Ταλθυβίου nomine, ut certe non magis huc immitti debeat, quam cap. 106 dicit τοῖσι Μασσαγετέων ἐκγόνοισι, quod quidem eſt corruptiſſimum.

422, 11. Δεδόξασθε.] Multum certe impetraverunt, ſi id jam impetraverint, ut rex regum ita de illis ſentiat; qui tamen cuperet omnes illos Lacedæmonios in malam rem mitti poſſe. Sed nimium liberalis eſt hic Hydarnes, aut potius ab futili aliquo viro ſuppoſitus eſt Herodotus, qui induceret Hydarnen ſic abſurde agentem, quod ipſe ex ingenio ſuo, non illo bene perſpicaci conceperat. Satis erit ſi intra terminos optandi manſerit Hydarnes, prout in hoc loco legit eximie codex iſte Mediceus δεδόξωσθε, ita ut ſuper ω ſint poſitæ literæ οι, ut fiat δεδόξοισθε. futurum erit ut videamini.

423, 4. Σιτάλκεω δὲ Τήρεω.] Hujus poſterioris nominis nulla fides eſt in narrationibus Scythicis, quum in eiſdem ubique decantetur appellatio Terei, prout optimus MS. nunc habet Τήρεω, quod lætus reſtitui.

423, 25. Οἱ Ἀθηναῖοι.] MS. εἰ Ἀθηναῖοι. quæ immutatio eſt neceſſaria, nec miremur quid animi fuerit Stephano vel contra duplex *an* Vallæ, vel de conditionali particula *ſi* ingerenda Latinis, quum in Græcis non extaret. Magnus tamen fuit in Græcis, ubi licet non exſtaret, ille tamen vel vidit, vel imaginatus ſibi eſt videre, quum ex iis abſque hac ſententiam non niſi imperfectam referas. Præbe igitur libro Mediceo hanc laudem Herodoti redintegrati.

423, 33. Προδόντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων.] Hoc certe non eſt niſi activæ ut terminationis, ita ſignificationis. Et Valla tamen, *proditi à ſociis Lacedæmonii*. At catus ille Stephanus hanc inconvenientiam animadvertens, aſtute invertit Latina, ita ut ſententiam eandem quidem (quippe ea neceſſaria eſt prorſus) retineat, ſed verbum tamen in eandem Græcis formam traducat, *ubi eos ſocii prodidiſſent*. Vide quam ludibrioſi fluctus excitentur ab viris alioquin præclaris. Dum male ſuſpicatur ſegnem in hoc loco fuiſſe Vallam, ubi forſan vel attentiſſimus fuit, pro vero ſuſtinet aſſumere προδόντες ὑπὸ συμμάχων. Recte prorſus Valla, quem condecorat in immenſum fides MSti Medicei plane habentis προδοθέντες ὑπὸ Λακ. quod & de Cod. Arch. teſtatur Th. Gale. Et mox ὑπ' ἀνάγκης, non ἀναγκαίης.

425, 23. Μετεξέτεροι.] MS. μετεξέτεροί τε.

425, 39. Ναυμαχίην παρεσκευασμένης.] Quod hoc vel locutionis vel ſententiæ genus eſt, ut probari ab viris Græcæ linguæ gnaris potuerit? An hæc poſſunt notare *inſtructa claſſe pugna navali?* Et cur duntaxat non dicitur εἰς ναυμαχίην, ut ſolet Herodotus? Etiam παρεσκευασμένης rectius ex more Herodoti feciſſent ab illo ejus παρεσκεύασθαι. Sed præclare concinnat iterum optimus ille codex Mediceus παρεσκευασαμένης. Hoc convenientiſſimum.

425, 45. Οὕτω μοι δοκέειν.] Id quidem nimis directe profertur, quaſi Herodotus ipſum Themiſtoclem dicentem oſtenderet, quod tolerari nequit. An ſtatuerunt in illo dativo elegantiam quandam & pleonaſmum, ut ſolet? Cur igitur non factum ἐμοὶ, ut certe Valla interpretatur? Immo latet aliud ſatis mire occultatum, quod præclare offert ille Herodoti cuſtos MS. ὅτω μιν δοκέειν. Et mox idem ὦ χετλίη, non χετλία.

426, 43. Ὁμαιχμίην συνθησ.] MS. ὁμαιχμίην τε συνθησ.

427, 43. Ἐξηλυμένοι.] Notum & à viris doctis bene illuſtratum verbum & per ſimilia loca Herodoto vindicatum, ut nulla ei lis poſſet evenire, niſi à veritate ipſa, quam continet liber Mediceus, præter exſpectationem offerens ἐξηλημένοι. Sane etiam bene notum eſt Herodoti verbum ἀρτέω cum

ſuis

fuis compoſitis quibuſdam, & unde exſulabat hæc forma, quam reſtitui.

428, 5. Παρήσουν] προσλαμβάνουσι.] Et Valla & Stephanus præcipuam dant materiam publice gratulandi de inſpecto codice Mediceo, & manu Herodoti recepta. Diſceſſit enim, prout potuit Valla, ab corrupto, & ſenſum qualem qualem dedit *& quum acceſſiſſent intellexiſſentque Græcos ſeſe colligere, tentaturos Perſæ obſiſtere.* Hæc Stephanus liquide noluit aſpicere. Nam quum in his appareat verbum παρᾶν, quantum in ipſo fuit, Stephanus inde aufugit, & ut diceret aliquid, audacter ſuſtinuit proferre ἢ παρήσουν, ut ſit ad verbum Græcos non omiſſuros ipſos aſſumere. Credo id traxit ex cap. 160, ubi eſt ἄλλῳ ἢ ἑδενὶ παρήσομεν ναυμαχεῖν. Sed nimius eſt bonus vir, & quam egregie legit optimus MS. περήσουν, plane ut cap. 172. Ἡμεῖς ἢ περησόμεθα αὐτοί τινα σωτηρίην μηχανεώμενοι. Et ſic paſſim.

428, 16. Κάρη ἢ τὸ σῶμα σαώσει] MS. Κάρφ.

428, 19. Ἐσελθεῖν ὅπῃ τὸ βουλευτήριον.] MS. ἐπελθεῖν.

428, 23. Σπεισάμενοι Λακεδαιμ.] An jam fecerint & proſpexerint illud, vix dicas; & ne Valla quidem hoc proferre audet: adeo indefinitus hic aoriſtus, quo longe melius eſt futurum, quo Herodotum uſum teſtatur MS. optimus, exhibens σπεισόμενοι. Unum certe hoc eſt ex conditionibus, quas volunt præſcribere, antequam in arma conſentiant.

428, 44. Κωλύει ἑδέν.] MS. κωλύειν. Recte, quum & præcedentia & hoc reſpiciant verbum antecedens ὑποκρίναιτο.

428, 47. Ἢ ὑποῖξαι.] MS. ἤτι ὑποῖξαι.

429, 13. Ἡμῖν ἀντιξόους.] Satis multa habet Portus de hoc adjectivo, ut ex Suida & Ariſtotele etiam noverit ἀντίξυν. Habuit id quoque cognitum Herodotus, ut clare nunc perhibeat MS. ἀντίξυς, in quo jam confirmatur Suidas.

429, 18. Οὐδὲν ἀπαγγελλομένους μεταλλέειν.] Participii hujus nullam curam geſſit Portus, etſi locus foret perperam adminiſtratus. Certe iſtud vulgatum ſub Vallæ nomine eſt alieniſſimum. Quid enim vult *& à principio diſſimulantes quod actum eſſet nihil poposciſſe?* Ubi reſidet iſta diſſimulatio in Græcis? aut in ipſo negotio quæ diſſimulatio intelligi hîc poteſt? Sunt meræ nugæ. Id mirum eſt, quod notat Stephanus pro vulgato etiam legi ἐπαγγελλομένους. Ubi hoc? In nullis editis hoc video: ſed vidi in optimo MS. Mediceo, unde id reſtitui.

429, 35. Ξέρξης ἀπέπεμψε.] Decenter ſatis in MS. Ξέρξης τε. Et ſtatim ἀτρεκέως εἰπεῖν. quod de induſtria nunc videtur Herodotus tenuiſſe, ut ne deſereret ſuam varietatem, qua non longe infra uſurpabit iſtud εἶπα.

429, 42. Ἐς μέσον συνενείκαμεν.] MS. συνενείκαμεν. Aliud ergo appetimus, quam Portus protulit.

430, 12. Οὐκ ἐλήφθη.] Simpliciter & Valla *aſſumptus non eſt.* At quomodo igitur illuc venit, & ex Rhodo trajecit in Siciliam? Immo id abſurdum, & unice verum legitur in optimo MS. οὐκ ἐλείφθη. quod probare me teſtor, etſi ſe ipſum ita probet, ut prius pro alieno & pravo dejiciat. Tu negabis inter colonos eum aſſumtum eſſe, & nullam aliam rationem adferes, qua ille in Sicilia vixerit ita ut etiam ejus poſteri ſacerdotes in Sicilia fuerint? Quæ ſtultitia hæc eſt? & eam Herodoto auſi fuerunt ingerere. Paulo ante edidi ex eodem libro ἀπίκαλο, ubi vulgo ἀπίκονλο.

430, 31. Τῆ Παταρείως.] Nihil facilius, quam interpretari *Patareo* cum Valla. Sed quomodo iſte è Lycia in Siciliam? an ſcire id non eſt neceſſe? Utique inter Rhodios eum fuiſſe non dixit auctor. Quid igitur cogitarunt viri docti, qui ita hucuſque legerunt in Herodoto, quaſi ille ſupponeret tyrannidas in Sicilia ſic facile patere Lyciis? Relinquamus illos ſuo genio: Herodotum noſtrum egregie ab nugis nunc redimit codex optimus, unde diſcimus eum ſcripſiſſe Παντάρεος, ut fuerit filius Pantarei.

431, 7. Εὐκλείδη τε ᾧ Κλεάνδρῳ.] Satis conſtat nomina majorum ſæpe in poſteris repetita fuiſſe, ſicut potuit hic Hippocrates memoriam nominis fraterni in filio conſervare voluiſſe. Si tamen modo ita vocati fuerunt. Nam MS. optimus de poſtremo exhibet ᾧ Καισάνδρῳ.

431, 13. Κυλινδείων.] Fæx cognita ſatis, ſed ab aliis nomine Κιλικυδείων vocata, quum interim Italicus MS. habeat Κιλινδείων, de quibus docte ſatis egit Henr. Valeſius ὁ πάνυ ad Peireſciana pag. 39.

431, 21. Ἀνά τ' ἕδραμον ᾧ ἀνέβλαστον.] Quam multa de hoc poſteriore verbo ſcripta ſunt? Ipſe Portus vir doctiſſimus recenſet verſionem ſuam, item Vallæ, item Stephani, & nullus in ea rationem ullam habet præpoſitionis ἀνά. Miraberis haud dubie, lector, intelligens legi in MS. ſimpliciter ᾧ ἐβλαστον. quod eſt veriſſimum.

431, 28. Ἀειρομένους τε πόλεμον.] Longe ad præſentia commodior MS. ἀειρομένους τε.

431, 46. Μέμνει τρηλαλέειν ὅπῃ τῷ Ἑλλάδα.] Id genus ſupra reſtituimus. Sed hîc aliter legitur in optimo MS. τρηλαλήσειν, cui eſt nunc auſcultandum. Sicut paulo ante iterum poſui ex eo ἀπίκαλο, quum vulgo ſit ἀπικέαλο.

432, 47. Ἡγεμονίῃ ἀπαρχιῆσθαι.] MS. ἀπαρχιῆσθαι, ſpoliari cummaxime imperio.

433, 7. Ξείνε Σπαρτιῆτα.] Annotavit hoc judicium ſani hominis Grotius in notis ad epi-

ſtolam Pauli ad Romanos 12, 21, ubi allegatur ei *Solon Syracuſarum Princeps*, idque ſic propagatur per varias editiones. Miror ab certa hominum natione Herodotum mendacem proclamari, Grotium non.

433, 33. Ναυλικῆς ἀρχῆς ἄρχειν.] Quid vanius dici queat, vix video. Vox itaque media quum non exſtaret in MS. agnovi codicem optimum, & rationem unicam emendandi Herodoti, qui ſubintellexit στρατιῆς vocem in antecedentibus aliquoties uſurpatam; & ſic omnia recte habent. Portus multa collegit in v. ἄρχειν, ſed hoc genus loquendi ἀρχῆς ἄρχειν prætermiſit.

434, 1. Ἀρξομένους σφέτερ.] MS. ἀρξομένους ἐχ ἕξειν. Id quod certe eſt acrius. Qui enim negare poteſt Gelo, Græcis quum fateatur habere qui præſint, abeſſe qui ſubſint, quum ſciret geſta ad Marathonem. Itaque debet in futuro pronunciari id, quod veretur aut denunciat; id erat jocoſe Græcos non habituros, quibus imperaturi forent. Ἀρξομένους ſumit eo ſenſu, quo ἀρχόμενοι, ut collegit Portus in v. ἄρχεσθαι.

434, 13. Μὴ δ' δύναιλαι.] MS. δύνωνλαι.

434, 28. Ἀλλ' ὑπὸ δικαιοσύνης.] MS. ἀλλ' ὑπὸ δικαιοσύνης.

434, 31. Ἐς Μεσσιλίην μεταβαλοῦσαν τ' ὄνομα.] MS. ἐν Μεσσιλίῃ.

434, 32. Καὶ τοιῷδε τρόπῳ.] MS. ᾗ τοιούτῳ τρόπῳ.

435, 37. Καρχηδόνι.] Apparet unicuique Vallam optime vertiſſe. Quidni igitur & crediderunt editores Herodotum optime ſcripſiſſe? Abhinc ut id credatur, teſtor me edidiſſe, prout ſuppeditabat codex optimus; etſi vix crediderim vulgatum aliunde veniſſe, quam ex errore oculi cernentis antecedens, non hunc dativum.

436, 9. Ἔχωσι πρὸς τὸ Πέρσῃσι λέγειν τοιάδε.] Hoc fateor ſatis ſimplex eſſe, & tale, ut etiam ſtipes rudis intelligere poſſit: multo facilius ut id ab Stephano vertatur *operam dabant, ut poſſent hæc Perſæ dicere.* Sed id eſt alienum ab elegantia & circumſpecta ſuavitate Herodoti, unde eſſe opinor, ut verbum λέγειν non ſit in MS. Hoc nempe erat, quod ſciri intererat; hoc quod ab Herodoti manu profectum erat. Hoc accedit ad dulcedinem locutionis in ſacris libris, tum alibi, tum Act. Apoſt. 24, 9 εἴ τι ἔχοιεν πρὸς με. Verba prorſus ipſa, ſed ſenſus acerbior & tetrior; ſed nihil impedit in utramque partem loquutione iſta uti.

436, 37. Λέγεται δὲ Μίνω.] MS. Μίνεων.

437, 2. Τέλην πόλιν.] Quam ejus in hoc ſcriptore mentionem commemorat Strabo lib. 6 pag. 282, quod non intactum præterit diligentia maximi Caſauboni; niſi quod indicari etiam debet in optima membrana legi Τελδίνην & Τελδίνης, ita vetere ſcriptura variante, unde literæ δ in primo loco ſuperpoſitum λ. Sed haud dubie innuitur Herodotus ſcripſiſſe Τελῖνην, & Τελῖνης.

437, 22. Μετὰ Μίνωα.] MS. μετὰ Μίνεω, & ad ultimam literam loco altiore habet additam literam ν.

437, 25. Ἀπὸ τυλίων δέ σφι ὑποτοιήσασι ἐν Κρήτης.] Hoc quidem eſſe extra oleas, & omnino in hac narratione tolerari non poſſe cui non patet? immo & cui non patuit, etſi ſileat Stephanus aliique? Valla mirabiliter *Troja reverſos.* Oportet ad hoc ſtupuiſſe omnes, etſi viderent diverſitatem in Græcis, hiſcere tamen non auſos, donec Cl. Meurſius in ſcripto de inſula Creta pag. 146 ſuſtinuit conjicere ἐς Κρήτην. Fruſtra, etſi dicat aliquid. Sed prægravat Valla, quum liquide in optimo Mediceo legatur ὑποτοιησάσι ἐν Τροίης, quod ideo reſtitui, adjuvante etiam Th. Gale.

438, 6. Ἀχαιΐης ἐς Ἄλον.] De hac appellatione, quæ etiam recurrit cap. 197, ſolliciti fuerunt viri docti, Holſtenius ad Stephanum pag. 27 & Grentemeſnilius ad Strabonem pag. 321. Qui quod ſuſpicari potuerunt ex ſimili nomine ab aliis Geographis dato, ipſe vidi liquide ſcriptum in codice MS. qui eſt Florentiæ, unde nulla potuit me remorari hæſitatio ab veri reſtitutione.

438, 8. Ἀπικέαλο.] Nihil confert iſta mutatio, & recte MS. ἀπίκεαλο.

438, 15. Τῶν πολεμάρχων ἀφαιρεμένῳ.] *Vacillat* Græciſmus, nec loquutio eſt integra. Unde emendatiſſime profert liber MS. ἐκ τοῦ πολεμάρχων ἀφαιρ. Etiam Herodotus addit præpoſitionem.

438, 38. Ἀπικέαλο.] Hoc loco habet MS. ἀπίκαλο.

438, 43. Τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ.] Sic accurate reſpondet antecedentibus ἐν Θερμοπύλῃσι. Sed nunc in eodem MS. legitur τὸ ἐς Θεσσαλίην.

439, 9. Ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον ἐκδέκεται.] MS. δέκεσθ. Et ſufficit.

439, 15. Ἔστα ἀμαξιτὸς μύνη.] Vox prior non eſt in MS.

439, 21. Τόγε παλαιὸν.] Satis omnino foret aliis: ſed non Herodoto, cui nunc placuit abundare, ut docet optimus MS. τό γε τοπαλαιὸν.

439, 28. Ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκήσαντες γῆν τὴν Αἰολίδα.] An igitur & apud Theſprotos eſt ſuboles Æolidis? aut in Theſprotis Theſſali poſſederunt Æolin? Non intelligo, quemadmodum docti lectores potuerint iſtud narrationis genus componere. Utique Valla ſic expoſuit, & opinor credere lectores huc uſque omnes, quum ſit falſiſſimum & abſurdiſſimum in Geographia. Laudabiliter itaque in optimo MS. exſtat οἰκήσαντες, quod aoriſtum

ſtum tempus intelligis ut ſuperius dixit βασιλεῦσαι & τυραννεῦσαι, ut indicentur *compotes* vel *poſſeſſores facti regionis Æolidis.*

439, 42. Εἶναι ἐφαίνοντο Δηλήσιοι.] MS. ἐμφαίνοντο.

440, 20. Καὶ Αἰγινέη.] MS. ἢ Αἰγιναίη, ut mox rurſus.

440, 33. Ἐς ὃ καταχρεωχρεγήθη ἅπας.] De hoc habes judicium illius cati Dionyſii Longini cap. 31.

441, 21. Τλωικαῦτα ἔτι (ὡς ἐγὼ συμβαλεόμην εὐεῖσαι) τόσον.] MS. ignorat voculam proxime appoſitam ſequenti parentheſi. Quin etiam nec deinceps primam vocem, quæ interjectam eandem parentheſin ſequitur, τόσον. Nec plane ulla ex his tolerari poteſt. Sed valde ineptam ſic apparet eſſe parentheſin, quum omnia ſequentia in quarto caſu concepta & ſtructa pendeant ab verbo εὐεῖσαι, quod debet eſſe liberum.

442, 1. Τῦτο μὲν τό.] MS. τῦτο μὲν δὴ τὸ.

442, 6. Δόκησιν ἢ δεῖ λέγειν.] MS. accurate ſatis δόκησιν ἢ δὴ δεῖ λέγειν.

442, 22. Σιταγωγοῖσι ἀκάτοις.] Hoc dedecet Herodotum, dedecet Ioniſmum. Immo ἀκάτοισι, ut eſt in MS.

442, 33. Τῷ σύμπαντι στρατῷ.] Sic jam loquutus fuit cap. 82 ἓξ σύμπαντι στρατῷ ἓξ πεζῷ. Attamen edidi, quod notabam in MS. legi ut præſtantius ad Herodotum, συνάπαντι. Vide ad 42, 13.

443, 17. Ὅσοι μέν νυν αὐτέων αὐξόμενον.] MS. ὅσοι μὲν ἂν αὐξ.

443, 42. Οὐκ ἔχω εἶπαι.] MS. εἰπεῖν.

444, 2. Ἡ ναυηγίη αὕτη.] Vox poſterior non eſt in MS.

444, 6. Ἄλλά τε χρύσεα ἀφανῆ.] Hæc quoque poſterior vox non eſt in MS. & quidni bis poſitum πολλὰ ſufficiat ad omnia?

444, 9. Λυπεῦσα παιδοκλόνον.] MS. παιδοφόνον. Et Plutarchus in hac parte memorat παιδοφονίαν, licet in his verbis agnoſcatur ab eo παιδοκλόνον, & p. 871 repetit Ἀμεινοκλέης παιδοφονίαν.

444, 31. Ὀλίγας τινάς σφι ἀνηλώθης.] Secunda vox in MS. non eſt, qui mox etiam legit ἀπὸ τότε ἔτι, non ἀπὸ τῆδε ἔτι.

444, 47. Ἐν τούτῳ ὧν ὅρμον.] MS. ἐπὶ τότε.

445, 8. Ὅτι ὁ Σανδώκης &c.] Particula ὅτι non eſt in MS. nec eſſe ab Herodoto ſummopere perſuadeor, qui ſæpius ita loquitur in narrationis inchoando principio neglecta particula iſta.

445, 10. Ἀναλογιζόμενος ὁ Δαρεῖος.] Citat hunc locum bene credulus Deſid. Heraldus lib. 1 adverſarior. cap. 9. Verum ibi primo MS. tantum λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος, plane ut cap. 3 hujus libri. Sed & quod ſtatim ſequitur πλέω εὗρε οἱ ἀγαθὰ, duas in medio voces in eo nullas reperi, & quamvis defendi illæ poſſint ex more Herodoti, quo ſolet ille verbum ſæpe aliquod præmittere, cui tunc participium mox ſubjicit, ut nunc vides inſequi εὑρὼν ἢ τῦτο, malo tamen parere codici veteri, qui offert ipſam manum Herodoti, adſueti ex participiis connectere periodum, quod aliquis non intelligens videtur iſtas voces ingeſſiſſe egreſſus perſonam ſuam. Etiam deinde MS. ἐργασάμενος, non ἐργασμένος.

445, 30. Πενταικαίδεκα νηῶν ὧν εἶπον.] Agnoſcis vulgarem loquendi apud Græcos facem, in qua primo optimus MS. ſecundam vocem non habet; & deinde reparat Herodotum, prout ipſe bona fide ſcripſit, nempe exhibens tantum πενταικαίδεκα τὰ εἶπον. Et quis illam requirere poteſt, qui præcedentia Herodoti percucurrit? & quis alteram mutationem rejicere?

445, 43. Τὸν ἐν Ἀφυσίῃ Διός.] Quum Ortelius in Theſauro mentionem faceret Laphyſtiæ, ad eum ſic ab Holſtenio annotatum accepimus: *De Laphyſtii Jovis templo extat narratio apud Herodotum lib. 7. recte enim ibi* Λαφυσίῃ *in margine legitur pro* Ἀφυσίῃ.

446, 8. Κυλασώρεα ἓξ Φερίξ παιδὸς.] Quum ita clare ſit editum in Herodoto, ut & mox Κυτίσωρον, non adſequor, quid mentis fuerit Th. Munkero ad Hygini fabulam tertiam ſcribenti: [*Majori forte jure* Κυσίσωρον *Herodoti lib.* VII *in* Κυτίσωρον *quomodo ſcriptum in vita Apollonii, transformes.*]

446, 22. Τῇ ἢ κάρτα ξεινὸς.] MS. τῇ ἢ ἢ κάρτα ξεινὸς, quæ vocula ibi tenet ſuam vim. Et ſtatim ἀεὶ ἢ τὸ χῶρον ἔρεα, ſine vocabulo τῦτον. Et merito omiſi ſic jubente MS. quum modo ea vox antecederet ad κόλπον ſpectans, unde inconſulte etiam revocata fuit ad vocem hanc χῶρον. Sic juſtiſſime replevi ſimul & accidi.

446, 35. Εὐρυχωρότατόν ἐστι πάσης τῆς χώρης.] Longa vox, ſed quæ nihilo plus adfert, quam brevior & exſtat in MS. εὐρύτατον. Sane abſurdum quid eſt in iſto εὐρυχωρότατον χώρης, nec certe ſtatim cap. 200 dicitur χῶρος ἀεὶ αὐτὼ εὐρύχωρος, ſed εὐρύς.

446, 45. Ἀμαξιτὸς ἡ μία μόνη.] Eſt ſupervacue accurata deſcriptio. MS. optimus illud μία non agnoſcit. Certe cap. 224 dicit ὡς μόνης οἱ ἐούσης ταύτης τέκνα, non addens etiam μίης.

447, 3. Καὶ χῶρος ἀεὶ αὐτὼ εὐρύς.] Sic quiſque ruſticus loqueretur. at Herodotea cura ac dulcedo melius dedit, ut videtur indicare optimus MS. exhibens una litera minus αὐτῇ. Scribe ἡ χῶρος περὶ αὐτῇ εὐρύς. Noluit auctor conjuncta haberi ἀεὶ αὐτὼ, quod notum erat cuilibet.

447, 13. Ὃ ἢ τὸ ποδὸς νότον.] Neceſſario οἱ ἢ. Nec fuit tam inſcitus Valla, quin hæc pars pertineret ad Græcos. Mox etiam τε-

γειλέων, non Τεγαιηλέων. quod ἐθνικὸν exemplo eſt, quam inania & abſurda potuerint oriri ex illa commixtione diphthongi αι cum vocali ε.

447, 18. Καὶ ἡμίσεες ἐξ ἑκατ.] Copulativa non eſt in MS. & abundat certe vel ipſo Valla arbitro, qui in interpretationem Latinam non admiſit.

447, 21. Διηκόσιοι ὁπλῖται.] Vox poſtrema non eſt in MS. cui & ipſi Valla interdicit ſua parte, & rectiſſime, quum jam auctor non cogitet de alio genere.

447, 29. Πᾶσαν εἶεν ἡμέρην.] MS. εἰσὶ.

447, 45. Τῷ Ἀλκαμένεϊ τῷ Τηλέκλεϊ.] MS. τῷ Ἀλκαιμένεϊ, τῷ Τηλεκλέϊ.

447, 48. Τῷ Ἡγήσιϊ.] Quis ille Hegeſis ſit, longa mora erit quærere. Vix credibile ex tot ſcriptis ne unum quidem exſtitiſſe codicem, ab inſulſis ſcribentium mutationibus immunem. Et majus portentum eſt viros doctiſſimos maluiſſe in tanta emendandi & mutandi dulcedine hoc ignotum & indictum nomen in iſto regio ſtemmate relinquere, quum ſatis ſcirent quoque eſſe corruptum & falſum. Quiſquis enim legit libri ſecundi caput ſecundum doctiſſimi Cragii de Lacedæmoniorum republica, ſcire nequit in ea urbe Euryſtheni majori filio Ariſtodemi natum fuiſſe Agin, unde iſta poſteritas dicta eſt Agidarum nomine. Atqui MS. Mediceus planiſſime habet Ἤγι, ut 6, 65 Ἄγι, quo innuitur ipſe ille Agis, etſi Latini illic eum citare malint *Agidis*. Sed ab Herodoto eſt prima litera Ioniſmo donata, quod decepiſſe videtur certos homines, ut ab veri nominis cogitatione abducerentur. Sed & genitivos ita componit Herodotus, qui hunc ipſum locum innuit 9, 63, ut tanto magis, qui Herodoto favebant, debuerint eum ab errore immunem præſtare. Vivant igitur hactenus Euryſthenidæ, ſicut 8, 131 Proclidæ.

448, 15. Παρελαβὼν ὃ ἀπίκετο.] MS. ἀπῖκτο.

448, 48. Ὁκόσοι τε εἰσὶ.] An potuit talia imperare Xerxes? an res militaris patitur, ut iſti ſic numerari queant, ac pateat, quot illic eſſent, ut interpretatur quoque Valla. Atqui Florentiæ legit optimus MS. ὅσοι τε εἰσὶ. Certe id commodius, ut hactenus voluerit eos cognoſci.

449, 3. Προσέλαζε ὁ ἵππος ἐς τὸ στρῶμα.] Id quoque nimis ſe invergit, nec commode jungitur verbum & iſta præpoſitio. Bene prorſus idem MS. πρὸς τὸ στρῶμα.

449, 13. Μαθὼν ὃ ταῦτα.] Enimvero iſta ſunt egregia, & digna, ob quæ explorator adeat vel periculum, ut narret quoſdam milites exerceri, quoſdam caput ſordibus pugare. Omnino erant & alia, quæ non oportuit negligi. Itaque ſapienter ſcripſit Herodotus teſte optimo MS. πάντα. Certe hoc exprimitur ab Floro 1, 17. *Ille per noctem paſtorio habitu ſpeculatus omnia refert tutum iter.* 6, 70 dicit πυθόμενος τὰ ἐδόκεε.

449, 19. Ὡς ὑπολειπόμενοι ἦ.] MS. ὡς ὑπολειπόμενοί τε ἦ.

449, 24. Μαθέειν τὸ ποιεύμενον ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων.] MS. πρὸς τῶν Λακ.

449, 43. Τοιοῦτοι ἐόντες οἷοί τέ εἰσι τῇ ἑωυτῶν στρατιῇ μαχέσασθαι.] Habes ſpecioſa emblemata ad extendendum ſermonem ſatis vane. Itaque MS. optimus tribus prioribus verbis neglectis habet τῇ ἑωυτῶν στρατιῇ μαχέσονται. Quæ verborum paucitas longe acriorem acerbitatem effert, & haud dubie Xerxis vehementiam, qui reſponſo ingratiſſimo velut ſtupefactus, interrogatione pauciſſimas voces, ſed clariſſimas continente percellere vult Demaratum nimia de Spartanis ſuis audentem.

450, 20. Πλήθει χρήσασθαι.] MS. πλήθεϊ, quod longe decentius ad has monſtroſas tubas.

450, 45. Τῇ στρατιῇ ἑωυτῶν.] Non ſolet Herodotus ita formare hoc imperfectum, ut idcirco genuinum videri debeat, quod legi in optimo MS. ἑωυτῶν.

451, 3. Τὰς ταύτῃ ὑπομένουσας.] MS. ὑπομείναντας.

451, 20. Ἐλαιῶν πυλαγόραι.] Voluerunt igitur viri docti hoc poſterius eſſe etiam ſpecimen varietatis Herodoteæ, ut quum genitivus Πυλαγόρων, qui præceſſit, ab iis eſſet agnitus venire ex nominativo Πυλάγορος (id diſtincte facit Portus) nunc tamen hunc nominativum ab auctore accipiant pronunciatum ut primæ declinationis. Quid quæris? eſt nimis captatum, & quod in aliis legerunt, cupiunt admiſcere Herodoto, cujus optimus MS. plane legit πυλαγόρεε, id quod retinemus.

451, 28. Ἐπεὶ οἱ ἥρεσε.] MS. ἐπεὶ ἤρεσε, & non amplius.

451, 37. Ἔκ τε τόσου δὴ κατεδέδαιλο.] Quis ille angulus eſt, ubi Stephanus muſſitavit de hoc non intelligendo loco, ut jubeat videre, quæ alibi dixerit? Multum quæſivi, ſed fruſtra. Sed neque vel καταδέδαιλο vel καταδαὶς aut ſimile in lexico Ionico novit Æmilius Portus; ut in verbo Δάσασθαι, eſt ὑποδάσασθαι, ἀμφιδάσασθαι; nec hujus loci verbum in Theſauro iſte Henr. Stephanus. Sedent igitur hîc ingenia defixa prorſus, quæ quam fuiſſent gaviſa, ſi ſciviſſent legi in optimo MS. καὶ δεδαιλο. Satis ſimpliciter & vere.

451, 44.] Πρὸς Μηλιέων.] MS. πρὸς τῶν Μηλιέων.

452, 19. Οὐδένα σφι.] MS. οὐδέν σφι. Validius hoc ad perſuadendum adſenſum; ut crediderint non modo hominem, ſed nihil, quod ullo genere impediret aut diſcrimen eis movere poſſet. Nam quæ hîc in vicinia appa-

rent

rent ſub nomine Φωκαέες, de quo tamen agit Portus in v. Ἀναδραμεῖν, & ſub verbo ἐκεκήρυκτο, habui errores typorum.

453, 5. Μαχαίρῃζι τῇσι αὐτέων ἐτύγχανον ἔτι πεφυκυῖαι.] Ita placuit viris doctis per editiones efferre locum Herodoti de Græcis ultima auſis non ad ſe & locum defendendum, qui commiſſus illis erat, quam ad mortem pro patria obeundam & ultione præſenti, quantum poſſent, honeſtandam. Quales memorandas in hiſtoria ærumnas quum Herodotus ſoleat ſtylo graviore explicare, etiam animadvertere ſolet Dionyſius Longinus in libello περὶ ὕψους, ubi capite 3 περὶ ὑπερβολῶν hæc quoque verba citat, ut Tan. Faber ingenium ſuum in altum evehens fumum captaret, mire detractus ab Tollio, ineptiſſime adhæſuro ad illa τῇσι αὐτέων. Primo igitur mireris licet Fabrum cauſantem non reperiri caſum verbi ἐτύγχανον, unde ad inſolentes delabitur cavillationes, quum & in hoc Herodoto tot fingantur parentheſes, & in Livio eaſdem tam crebras meminerat. Senſus erat plenus, modo ſic concipiatur μαχαίρῃζι τῇσι αὐτέων (ἐτύγχανον ἔτι πεφυκυῖαι) ἢ χ. Sic ſenſus certe erat, etſi non levis nec facilis. Itaque frui oportebat, quod Dionyſius dabat τὰ ἐτύγχανον, quando recte omnia procedunt, eamque vocem ab Dionyſio datam aut ſimili erudito exiſtimante Herodotum periturum, niſi ad Ioniſmum formaretur, perſuadet nobis fides invicta codicis Medicei, in quo legitur αἱ ἐτύγχανον, & non αὐτέων, ſed αὐτῶν etiam rectiſſime. Certe illud pronomen relativum negari nequit, quin habuerit Laur. Valla, & bene uſus ſit, modo in verſione vocem *barbari* paululum retro moviſſet. Hæc enim mens eſt: *Hoc in loco defenſantes ſe gladiis ſuis, qui adhuc ſupererant, & manibus & oribus, obruerunt barbari jacientes, alii quidem ex adverſo urgentes, & munitionem muri congerentes, alii undique circumeuntes adſtando.*

453, 7. Ἐκέχρηστο δέ.] MS. ἐκέχρηλο δέ.

453, 19. Βασιλῆα φθίμενον.] MS. βασιλῆ φθίμ.

453, 34. Τῶτον ἅπαντα.] MS. τῶτον ἐπάντα. Et deinde quod ſequitur ἐπάντα ignorat. Tale quid habuiſſe Vallam, quod legerit, apparet manifeſte ex ejus verſione, in qua non ſit aliqua mentio vocis ἅπαντα.

454, 11. Ἐς τὰ στεινότερα.] Nulla hîc ſunt, neque Herodotus in præcedentibus aut gradus anguſtiarum fecit, aut hac vel ſimili comparativo uſus eſt. Hinc optime iſtud vitioſum oſtendit procuratque membrana Medicea ἐς τὰ στενόπορα.

454, 22. Ῥώμης ὅσον ἔχον μέγεθος.] Facile potuit hoc ab futili manu immitti, quum ſic 2, 76 & 78. 3, 26. 4, 178. Sed aliter ex teſtimonio optimi MS. dedit Herodotus, nempe μέγιστον, ut 3, 22 χρόνον ἐκόσον μακρότατον ζόᾳ. Sed & εἶχον legitur in ſcripto libro. Deinde etiam non minus præclare ac nulla parte ſupprimenda MS. habet ἢ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτῃ ἀνὴρ γνώμενος ἄριστος ἢ ἕτεροι μετ' αὐτὸν ὀνομαστοὶ, πολλοὶ ἦ ἢ οὐκ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων. At patet eum tres ſortes hominum enumeraſſe, unde primo ait de Leonida: deinde illos ὀνομαστὰς, ſed ultra illos fuerunt adhuc inferioris ordinis non pauci, nec ambigi poteſt, quin adfuerint aliqui hilotæ. Hos denique triplices jungit, ubi vulgo tantum legebatur Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτῃ, ἀνὴρ γνώμενος ἄριστος, ἢ ἕτεροι μετ' αὐτὸν ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων, nimis truculenta fraudatione Herodoteam narrationem mulctantibus aliis libris. Vocat omnes ἄνδρας ἀξίους λόγου νομίζω, & horum ſe noſſe ait nomina. Immo non horum modo iſta nomina inquiſivit, qui ibi ceciderunt, ſed inſuper addit ultimo etiam omnium 300 nomina ſe didiciſſe.

454, 33. Ἀτάρνεϊ θυγατρός.] Atarne eſt Æolicum, aliquoties etiam in Herodoto memoratum. Optime igitur egregius ille MS. Ἀρτάνεϊ, & ſic mox Ἀρτάνης. Nullus non dixerit id magis convenire ad Perſicam rationem.

454, 40. Ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι.] Sicut ſupra notavit notabile momentum, quo Leonidas cecidit, nempe quum cogerentur ad gladios rem trahere, atque ita magis cominus trucidare: ita nunc duorum illuſtrium Perſarum caſus non contigit temere in pugna, prout jam aliquamdiu proceſſerat, ſed quum ſingularis ſtimulus incenderet novos impetus, nempe cadaver Leonidæ. Utinam modo manum continuiſſet Stephanus, qui poſt hæc verba interpoſuit comma, quod ignorat Aldina perinde ac Camerariana! Itaque id ejeci, quum ratio poſtulet glorioſis mortibus apponi quoque cauſas, ne temere videantur obitæ, & conjunxi Ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχεόμενοι ὑπὲρ δ νεκροῦ δ Λεωνίδεω. An vero quinque poſteriora vocabula potius apponi debeant ſequenti periodo, ita ut puncti nota ſtatuatur poſt participium μαχεόμενοι, quod nonnulli profeſſi ſunt ſe ita diſtinguere, nequit illi eſſe ambiguum, qui recte locum inſpiciat. Omnino enim ſupervacuum foret dicere iſtos illic pugnantes cadere, ubi omnes tali in geſtu & animo cadunt nemine nunc deſide aut tergiverſante. Itaque omnino indicat Herodotus his quoque ſtimulum ibi ſingularem accidiſſe, ut in pugnando eſſent promptiores & incautiores, atque ita caderent, nempe cadaver Leonidæ, quod Græci ſtatim ſubducere & ludibriis eximere conati ſunt, Perſæ omnino ſibi vindicare. Jam licet has voces adjungat quis participio μαχεόμενοι, utique tamen ſequentia Περσέων τε ἢ Λακεδαιμονίων

μονίων ὠθισμὸς ἐγλύεο πολλὸς nequit intelligi casu fieri, ſed eodem ſtimulo utroſque agitante, nempe obtentione cadaveris regii, quod inde patet manifeſte, quia ille ὠθισμὸς tamdiu duravit, ἐς ὃ τᾶτάν τε ἀρεῖῃ οἱ Ἕλληνες ὑπερεξείρυσαν. Quinetiam non ſolet inchoare ſic abrupte ſuas periodos Herodotus, ut incepiſſe ſupponatur Τ῾πὲρ δὲ νεκρὸ δὲ Λεωνίδεω Περσέων τε &c. quod tamen jam olim videtur cogitaviſſe eruditiſſimus Portus in vocabulo Ὠθισμὸς ſcribens: *Pro Leonidæ cadavere obtinendo vehementer conflixerunt, ita ut ſe mutuo protruderent atque propellerent.*

454, 43. Ἕλλωες ὑπερεξείρυσαν.] Neſcio an iſtud verbum conveniat virtuti Spartanorum, ſicut ipſum Latinum *ſubtrahere* apud Vallam, quaſi furtim aliquid contigiſſet. Igitur prægrande meritum eſt optimi codicis, dum legit ὑπερεξείρυσαν. Merebatur certe gloria temporis noſtri, ne iſtud decompoſitum porro lateret plane ignoratum huc uſque & nulli ſcriptum, niſi nunc mihi, præſertim quum Græcam gloriam adeo clare circumferat. Non enim ſubtractum eſt tunc Leonidæ cadaver, ſed aperte & ſuperne quorundam humeris, & forſan ſcuto exceptum poſt aciem delatum eſt. Sive autem ex vulgato retineatur ὑπερεξείρυσαν, ut antea docui, ſeu minus, jam non agam.

455, 2. Οὐ ὦ πολωνὸς ἔτω.] Vox ultima non eſt in MS.

455, 12. Φασὶ εἶπαι.] MS. εἰπᾶν. Sic aliquoties mutatum.

455, 32. Ἐκ Πελοποννήσου.] Pereximie, ne quid Spartanum hinc abſit & in Doricis moribus requiratur Dorici mandati os MS. ἐκ Πελοποννάσου. Hinc exiſtimatio facienda exactæ curæ quam adhibuit auctor, quam alii ſcire non potuerunt, nos plane videmus. Cæterum quod ſequitur, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι, plane ut editur, referebat quoque codex MS. unde eadem fide crediderim deſcripſiſſe Herodotum, dum inſpicit, qua prius, & hinc accuratius, quam eſt omnis illa varietas citationum atque etiam alluſionum in vertendo, ſive ille Cicero ſit, ſive álius quicunque, & mirer nuper pronunciatum eſſe in notis ad Tuſculanas Ciceronis ab Herodoto vitioſe eum verſum relatum eſſe. Id eſt nugari & vitioſe agere.

456, 9. Οὐκ ἐθελῆσαι ὁμοφρονέειν.] MS. οὐκ ἐθέλησαν ὁμοφρον. Infinitivi enim conſtructio jam terminata eſt in verbis ὑποθαρσέειν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι; licet mox ſequentia revertantur ad cultum infinitivi, qui præceſſit. Narratio velut magna nimis eſt, quam ut non interſtinguatur quadam varietate.

456, 17. Ἀλγήσαντα ὑπονοῆσαι.] Hæſi unde exiſtimarem Vallam veniſſe ad talem interpretationem, quæ plane non accedit ad verbum ἀλγεῖν, in qua tamen nullus aliquid ſtatuit advertendum, quod mireris certe, quum intolerabile ſit iſtud vulgatum, quod ex libro tantum nono cap. 22 citat Portus, hunc locum ignorans, perinde ut in v. ἀλογεῖν. Sed nimirum ille legit, prout exhibetur in optimo MS. ἀλογήσαντα ὑπον. Nonne debuerunt huc eos deferre vel ſola verba Herodoti 4, 150. ἀλογίην εἶχον δὲ χρησμεῖα? Et mox δὲ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, quod pronomen inſeritur etiam ab Valla.

457, 3. Ἀναίτιοι εἶναι.] Immo εἶεν, ut eſt in MS. & neceſſario requiritur.

457, 8. Τὰς μὲν τινας αὐτέων.] Vox poſtrema non eſt in MS. & licet delere.

457, 23. Ἐσὶ ἐν Λακεδαιμονίῃ Σπάρτῃ.] Macte laude, ſapientiſſime Valla, qui unus potuiſti retinere & adſequi manum Herodoti, omnibus poſt te delirantibus, donec Th. Gale ex Cod. Arch. & Euſtathio propoſuit quoque ἐν Λακεδαίμονι, prout exſultavi, quum non aliter legiſſem in Codice Medicco. Et ſane ita legit Euſtathius ad Iliad. pag. 222. Jam vero cur quum Valla id interpretatur *Lacedæmone*, an rectius id effertur ab Stephano *Lacedæmonio agro*? Quid? an *non Polemo* apud Suidam dicitur ſcripſiſſe περὶ τῆ ἐν Λακεδαίμονι πόλεως? Non minus hîc caute agunt, quam Stephanus in Herodoto, & interpretantur *de Laconicis urbibus*. Quomodo non ludibria debuit Cragius, ponens cap. 1 lib. 1? *Sed quum intelligatur Lacedæmonis nomine uſitate & ut plurimum regio, ſicut locus illuſtris Herodoti lib. 7 docet, ubi ait:* Ἐσὶ ἐν τῇ Λακεδαιμονίῃ Σπάρτῃ πόλις. Sane ex libro 1 capp. 65 & 68 idem clare apparet ex uſurpatione gentilium nominum Σπαρτιήτης & Λακεδαιμόνιοι.

457, 30. Αὐτέων διεξόδους.] MS. αὐτέων τὰς διεξόδ.

457, 37. Χίλων.] MS. Χείλων, plane contraria vice, quam placuit editoribus. Vide lib. 1 cap. 59. Et mox κέρδω μέζω, non μέζον, ſed ſuper ultimam literam ſuperſcripta habet ον.

458, 42. Οὐδὲ ἂν συμβαλόμην.] MS. efficacius οὐδὲ ἂν συμβαλόμι.

459, 2. Λεωνίδεω πέρι ἀκηκοὼς.] Vox media non eſt in MS. Nec refragaberis, ſi bene diſtinguas, nempe ita. Καὶ Λεωνίδεω, ἀκηκοὼς ὅτι βασιλεύς τε ἦν ὃ Σπαρτιήτης Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποτμηθέντας τὴν κεφαλὴν &c.

459, 8. Οὐ γὰρ ἂν κοῖλε.] MS. ὁ γὰρ κοῖλε.

459, 23. Ἐν Σάσῃσι.] Emendatiſſime MS. ἐν Σάσοισι. Et cur id non notavit Briſſonius lib. 1 Regn. Perſ. p. 45? Quid quæro? quum Indici Herodoteo inſerantur etiam ſive ab Stephano ſive ab Jungermanno *Memnonia Suſæ*.

459, 27. Δέλιον δίπλυχον.] Hoc annotavit &

& Pollux, ſed illuſtravit Salmaſius de modo uſurar. cap. 10.

459, 33. Ἐπεὶ ἦ ἀπίκεῖο.] MS. ἐπεὶ ἢ ἢ ἀπίκεῖο. Et ſtatim ἐπέθεῖο, non ἐπέθεῖο. Et denique fini hujus libri adjicit MS. eadem verba, quæ vulgo habentur in principio libri 8, ita ut ibidem quoque retineat ac repetat MS. ταῦτα μὲν δὴ ὕτω λέγε) χρέωσ. de qua conſuetudine notavit aliqua H. Caſaubonus ad finem libri 3 Strabonis.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum octavum HERODOTI.

461, 10. Μέχει ἔ.] MS. μέχει ἔσε.

461, 42. Τῖσι νέα ἔ Ἀδειμ.] MS. τῖσι νέα τῖσι Ἀδειμ.

462, 6. Προαπολώειν.] MS. & nunc & ſemper in hac hiſtoria περιπλέειν. Paulo ante legebatur etiam in eodem ἀπίκαῖο, non ἀπικέαῖο, quod vulgo tenent.

462, 9. Εὐφρόνη καθαλάβοι.] Ut c. 16 περιλάβοιεν. MS. tamen nunc καὶαλαμβάνη.

462, 14. Μὴ ὀφθέωσι.] MS. μὴ ὀφθείησαν.

462, 27. Δύτης τ τότε ἄρεις.] Digna ſunt quæ inſpiciantur ad hunc locum notata ab Salmaſio in Plinian. Exercit. pag. 1146.

463, 12. Πολλαπλασίας.] MS. πολλαπλησίας.

463, 21. Ὅκως ἕκας τ αὐτέων πρῶτ.] At longe ſuavius in optimo MS. legitur ὅκως αὐτὸς ἕκας τ πρῶτ. 1, 107. Παρ' αὐτέων αὐτὰ ἕκαστα μαθών.

463, 33. Αἰχρέϊ.] MS. Αἰχρεΐ.

463, 42. Ὡς δ' ἐφρόνη δ' ἐγεγόνεε.] Non placet hic ordo codici Mediceo, qui, & ſane melius, habet ὡς ἦ ἐφρόνη ἐγεγ.

464, 2. Ἀναπνεῦσαί σφεας ἔκ τε τ ναυηγίης.] Quod in ipſis contextus paginis ſubduxi ab publica notitia, plane tamen ſupprimendum non cenſeo; non quia poteſt inducere dubitationem, ſed quod totam rationem ejus codicis cognoſci, puto, intereſt: nempe quod in codice MS. ſecunda manus fecerit ἀναπλεῦσαι, verbum quidem notum, ſed quod nec huc convenit, nec ab Herodoto uſurpari ſolet, amante magis ἀναπλώσαι, ut 1, 78. Adde Portum.

464, 6. Γ'δύναλα ἰσχυρὰ καθ' θάλασσαν ὡρμημένα.] An iſta verba ſunt, quæ in vertendo ante oculos habuit Valla *validi in mare aquarum diſcurſus*. Ut fieri forſan potuit, ita nonniſi cum quadam ambiguitate. Certe interpretationem ejus explicant clarius verba quæ leguntur in MS. ἐς θάλασσαν ὡρμημ.

464, 16. Γπὸ θεῦ.] MS. ὑπὸ ἦ θεῦ.

464, 20. Ἀτρέμας τε εἶχον τὰς νέας.] Citat hunc locum Portus & conducit cum pluribus, ubi iſta adverbii illius terminatio eſt eadem, prout mox quoque occurrit cap. 15. Compellor tamen teſtari in MS. optimo legi ἀτρέμα τε

465, 24. Δρησμὸν δὴ ἐβουλεύοντο.] Recte: ſed Herodoto non invidenda eſt ſua manus MS. eam monſtrante ἐβούλευον.

465, 27. Ἀπὸ ἦ βαρβαρικῆ.] Id quidem nimis amplum laxumque & ex nimia gentium varietate conſtans fiat, quam ut ſic uni voci poſſet includi. Certe MS. ὑπὸ ἦ βαρβάρε.

465, 31. Τῇ ἐλπίζει.] Sed opportuniſſime MS. ἐλπίζοι.

465, 38. Πυρὶ ἀναλαίειν.] An ut ei pariter omnes aſſiderent & vel ſe calefacerent, vel aſſarent carnes? Bene magna igitur illa eſſe debuit. Nec Valla ante oculos tale quid habuit, ſed πῦρ ἀναλαίειν, ut eſt in MS.

465, 39. Ἀπικέαῖ δὴ τῖσι Ἕλλάδα.] MS. ἐς τῖσι Ἕλλάδα. & mox ἐτρέπονῖο pro ἐτρέπονῖο, quod ſubjecerunt ex frequenti iteratione aoriſti in his libris, quaſi inde norma dictaretur, ut hoc loco non aliter exſtaret.

465, 43. Οὔτ' ἐξεπομίσανῖο ἡδέν.] MS. ὅτέ τι ἐξεπομίσανῖο ἡδέν, perquam ſuave, quum ut οἷον τι, ποιόν τι, ita & ἡδέν τι. Et præterea inſignis ille codex non habet περισσάξανῖο, quod lib. 1 cap. 190 reduxit, & nunc poſſet idem ſenſus locum habere, ſed fidens ſibi effert περισσαίξανῖο, ut non notet *ante importaverant*, ſed ſemper magis magiſque invexerant. Non notantur quidem decompoſita ab περισσες, ſed non intelligo, cur non perinde probarentur ac reliqua ab περισσπι.

466, 33. Γπ' ἀναγκαίης.] MS. ὑπ' ἀνάγκης.

466, 42. Τῶν συμμαχίεων αὐτὸς ὑπόχη.] Quis ita loquutus fuit? Et quot συμμαχίας potuerunt eodem tempore habere? Inprimis ſi adhibeatur Latina interpretatio Vallæ, *ut à præliis navalibus ſummoverentur*, quam unuſquiſque fateri debet huc eſſe commodiſſimam, ſed male congruam vulgatis Græcis, niſi ea mutentur in τ ναυμαχίεων, ut recte eſt in MS. Non enim aliud legiſſe Vallam mihi imaginor. Deinde etiam Θεμιστοκλέης μὲν ταῦτα, quod jam ſupra quoque occurrebat, caſtigatiore locutione, non μέν νυν ταῦτα.

466, 45. Ἀνὴρ Γσιεὺς.] Non igitur ad amuſſim voluit interpretari Valla, dum reddit *vir*

quidam Hiſtiæus, voce poſtrema ampliata perſpicue ex Græco Ἱστιαιεὺς, quod plane legitur in optimo codice, licet mox dicantur Ἱστιαῖοι, quod eſt ſecundum in iſto populo gentile. Etiam Th. Gale id producit.

467, 2. Ἔπλωε ἀλλῆς.] Diligenter Portus annotavit exempla verbi πλώειν & compoſitorum ejus. In eis hoc primarium illic reperio. Melius abſtinuiſſet. Nam eximius ille ex Italia codex legit ἐπέπλεε ἀλλῆς.

467, 6. Τῆς Ἑλλοπίης μοίρης.] Hæc Stephano negligente per Sylburgium admiſſa ſunt in Latina, quantum ſcio, qui poſuit in margine *Ellopiique agri & Hiſtiææ regionis maritimos vicos*. Poterant propius explicari, ut feci. Sic quum in hoc loco agi contigerit, etiam Ortelius nullam Ellopiam ex Herodoto commemorat.

467, 40. Ἀγαγόντες ἢ τούτους.] MS. ἄγοντες. Et ſatis eſt.

467, 44. Ὡς Ὀλύμπια ἀφάγοιεν.] MS. ſimpliciter ὡς Ὀλύμπια ἄγοεν.

467, 46. Ἄεθλον εἴη σφι προκείμενον.] Ut 9, 100. Ὡς σφι ἢ αἱ νῆσοι ἄεθλα προέκειντο. Nihilominus in MS. erat κείμενον. Et id poteſt fatiare lectorem, ut cap. 93. Πρὸς ἢ ἢ ἄεθλον ἔκειτο μύριαι δραχμαί.

468, 1. Πυθόμενος δὲ.] MS. πυνθανόμενος δὲ. Manere nempe voluit in tempore mox uſurpato.

468, 2. Εἶπε τε πρὸς πάντας.] MS. εἶπέ τε ἐς πάντας, quod debet reſtitui.

468, 27. Τὰς ἢ λοιπάς.] Vox ultima non eſt in MS. & quam bene poteſt abeſſe?

469, 21. Δωρίδος χώρης ποδεὼν σενὸς.] Hunc ποδεῶνα illuſtrat Salmaſius in Plinian. Exercit. pag. 418, quoniam vides in notulis Stephani quanta ſit varietas.

469, 31. Τὰ ἄκρα τὰ Παρνησσοῦ.] MS. τὰ ἄκρα ἢ Παρν.

469, 34. Κειμένη ὑπ' ἐωυτῆς.] Portus obduravit non tangere, etſi animadverteret omiſſa hæc eſſe in Latinis, & Stephanum non acquieſſe. Atqui optimus MS. clare ἐπ' ἐωυτῆς, quomodo ex ingenio conjiciebat Stephanus vertebatque *vertex Parnaſſi, qua ad urbem Neonem vergit, ſeorſum ſitam*. Sed addit, ne illius quidem lectionis ſenſus ſatisfacit. Quæ quum allegem ſub nomine Stephani, non ſequor Holſtenium, qui in notis ad Stephanum Byzantium proponens fruſtra aliam conjecturam ὑπὲρ αὐτῆς, quod plane foret otioſum, & verſionem & conjecturam attribuit Sylburgio, haud dubie deceptus. Equidem poſſideo Latinum Herodotum Francofurti editum M DCXX, in cujus fronte ſcribitur *Acceſſit in hac editione Spicilegium Frid. Sylburgii*, quod verum eſt. Verum hæc verſio & conjectura per eaſdem voces prolata jam exſtat in editione Stephani anni MDXCII, ab cujus fronte penitus abeſt mentio Sylburgii; immo jam in editione Latina MDLXVI. Quin immo Sylburgii Spicilegium exſtat in editione Jungermanni pag. 627 junctim editum, ubi nihil de hoc loco; ut omnino pertineant ad Stephanum. Cui iſta non ſatisfacere cur mirer? Quæ enim iſta deſcriptio eſt, *urbs ſeorſum ſita?* quæ non urbs talis eſt? Vel ipſæ Emporiæ, vel Teos & Clazomenæ debent conſiderari ſeorſum ſitæ, licet junctiſſimæ. Itaque non tam lectio, quam explicatio & ſententia Stephani, ut nec ipſi Stephano, ita nec nobis ſatisfacere poteſt, nec cuiquam. Satisfaciet autem, ſi diſtinguas, ἀπὸ τῆς δεξιῆς ὁμίλου ἢ Παρνησσοῦ ἡ κορυφὴ, καθὼς Νέωνα πόλιν κειμένη, ἐπ' ἐωυτῆς; & interpreteris *vertex Parnaſſi verſus Neonem urbem vergens, ſuſcipere in ſe poteſt multitudinem*. Aliud eſt 9, 17.

469, 46. Χαρέδρῳ.] MS. χαρέδραν, ut omnia per primam literam hîc efferantur.

470, 23. Αἰολίδων.] Quos Æolidenſes cogitaverit interpres, non divinaverim. Itaque hunc Vallam in iſta parte ſequi noluit Grentemeſnilius in Græcia antiqua bis hunc locum citans p. 639 & 675, & utrobique interpretans *Æolidum*, quæ vox apud Latinos eſt ambigua, & vel fœminas notans, vel contracte poſita pro Æolidarum; unde neſcio quid velit; ſed utrobique deplorans inopiam hac in parte factam ſtudiis, quod nullus alius mentionem fecerit. Atqui ſit ſatis colligi poſſe hîc remanſiſſe reliquias poſteritatis Æoli, quæ illic tenuerunt. Unde laudabiliter eam vocem reparat optimus MS. ſcribendo Αἰολιδέων, ut lib. 6 Σκοπαδέων & Πεισιστρατιδέων. Et cur nobilis ille Vir non cogitat illa Plutarchi: Διασώζουσι δὲ ἔνιοι μάλιστα τὸ Φωκίδος εἰς Στεῖραν αἰολίζουσαν, quæ ipſe citaverat pag. 646. Et mox pro ἐπορεύοντο ἢ ταύτῃ, MS. legit ταύτῃσι. Item ἀπικαῖο MS. non ἀπικέαιο.

470, 47. Ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐν ἢ μεγάρῳ ἐξενηνειγμένα ἐφάνη.] Vindingius in Hellene col. 300 ſic iſta transfert in linguam Latinam: *arma Martia, quæ in conclavi ſervabantur, ſua ſponte extra delubrum propoſita apparuerunt*. Præclare, ſi ipſe hiſtoriam ſcriberet. Sed interpres ſequi debet auctorem ſuum, quod opinor me feciſſe, ut certe volui facere, quum etiam Stephano vulgata minus placerent.

471, 5. Τὸ περὶ γεγραμμένον.] MS. γραμένον.

471, 19. Ἰθὺ Βοιωτῶν ἐφέλκον.] MS. ἰθύ. Portus ita agit, quaſi ἰθὺ nuſpiam occurreret apud Herodotum, nec ab eo eſſet uſurpatum.

471, 45. Παιδημεὶ.] MS. παιδημὶ, quod vere Ionicum.

472, 1. Ταῦτα δὴ πυνθανόμενοι ἔτω προσεδ.] Multo molliore vocum ſerie MS. ταῦτα πυνθανόμενοι ἔτω δὴ προσ.

472, 9. Τῷ χρησηρίῳ τε πιθόμενοι καὶ βυλόμενοι ὑπηρετέειν.] Qui hanc lectionem concinnarunt, si Herodotum spectarunt, debuissent posteriora potius convertisse in negativam formam hoc modo, καὶ ἐ βυλόμενοι ἀνιᾶσαι. Ita enim crebro procedit ejus stylus. Sed prout nunc leguntur ista, certe vel aut illa verba πειθόμενοι καὶ aut tria sequentia videri possunt, immo debent prorsus supervacua; vel ex indicio interpretis Latini omittentis sane quod spernit. Unde in eo totus eram, an non is egisset temere, & recte duo ponerentur, quorum prius pertineret ad animos, posterius ad exsequutionem, *quod persuaderentur oraculo & vellent obsequi.* Sed Latinus interpres haud dubie sequutus fuit auctoritatem majorem & veterem, & forsan ex hoc ipso MS. libro petitam, quippe qui ignorat priora duo; ad quem accessi. Certe Laurentium Vallam & hanc ejus versionem Latinam ignoravit Stephanus, qui tam libere de eo pronunciat.

472, 10. Καὶ τούτου εἵνεκα.] MS. καὶ τοῦδε εἵνεκα. Cap. 76 τῶνδε εἵνεκα.

472, 14. Ἐπιμηνία τελέσει.] MS. ἐπιμηνία ἐπιτελέσει. Aliquoties hanc repetitionem primæ syllabæ deprehendimus, omnino moderandam ex fide vetustatis, unde alibi non admisimus: nam nunc quidem maxime placet. Cæterum Ἐπιμηνία ista illustrantur in Cl. Meursii Græcia Feriata in Νεμηνία.

472, 18. Μᾶλλόν τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον.] Adjectivum hoc sæpe adhibet Herodotus, etiam inde oriens adverbium, ut pro bono debeat haberi, sed non hoc loco, ubi legit MS. καὶ πρότερον, & ita legi debet, quippe quo longe clarius exprimitur illa promptitudo.

472, 19. Ἀπολελοιπύης.] MS. ἐπιλελοιποίης.

472, 40. Δωρικόν τε καὶ Μακεδονικὸν ἔθνος.] Infeliciſſima Uranie! quando tibi Mnemosyne inculcavit hanc genealogiam? Hic locus erat, ubi de mendaciis circa Herodotum loqui debebant illi, qui quod absurdissime ipsi committunt, certatim gaudent in alio accusare. Hoc enim mendacium est patentissimum, aut ullos in Peloponneso ducere originem ex Macedonia, aut Erineum & Pindum aut portionem Dryopidis attribui posse Macedoniæ aut unquam factum esse. Lege capp. 72 & 73: nihil reperies. Hoc Chronologiarum stolida, hoc Judæorum spretiones longe superat: & tamen faverunt illi lectores omnes huic mendacio, quod potuissent abolere, si id putassent opus bonorum studiorum abigere hinc inania. Sed vanitas garrire docet. Quin si discessero ab uno Erasmi Vindingii Hellene, (quod solum in eo quum cernerem, dignissimum censui, qui Thesauro antiquitatum Græcarum insereretur) nullum nominare possum, quin hoc tanto tamque aperto mendacio sit fruitus. Iste autem vir doctissimus sic scripsit column. 330. Δωρικόν τε καὶ Μακεδονικόν. Sic lego pro Μακεδονικὸν ex ipso Herodoto, cui Gens Dorica dicitur habitasse ἐν Πίνδῳ Μακεδνὸν καλεόμενον, & Stephano, cui Μακεδνὸν χωρίον ἐν Πίνδῳ. Politissime profecto eximius ille vir eradit hinc literam ο, & longe aliam regionem ostendit describi, non Macedoniam nimis inde distantem. Sed oportuerat ipsum simul docuisse, unde peteret istud gentile Μακεδνικὸν, quod sciebat non modo nuspiam occurrere, sed ex indicio Stephani claro didicerat τὸ ἐθνικὸν ὁμοίως Μακεδνὸν. Hic igitur jactitet se licet illa splendida membrana Medicea libro VIII Herodoti restituto perinde ut reliquis præcedentibus, plane servans nihil aliud nisi Μακεδνὸν, ex qua jam per quadraginta annos ita solitus fui Herodotum legere. Nam verum est, quod de gentili notavit Stephanus. Sic enim Odyss. η, 106 dixit Homerus μακεδνῆς αἰγείροιο, quem locum novit & Henr. Stephanus, cum reliquo commentantium populo intelligens μακρὸν, quomodo etiam intellexit Lycophron scribens Μακεδνὰς ἀμφὶ Κιρκαίης νάπας. Sed certe Homerus potuit quoque intellexisse hoc gentile, ut innuatur populus ex Macedno agro. Certe locum istum videtur respexisse Suidas, quum ponit Μακεδνῆς. An reliqua quæ sequuntur sint ejusdem, vix dixero, nempe ἴσως Μακεδονικῆς, ἢ κατ' ἐπίτασιν λίαν κεδνῆς. Ibi prima vox etiam in aliis editionibus depravata, nuper Cantabrigiæ ex editione Mediolanensi & MSS. Parisiensibus bene restituta est, sed ab eo, qui ignorabat quid esset, unde vides illic manere Μακεδονικῆς, quæ nauci non sunt.

472, 49. Διὰ τοιόνδε τι πρῆγμα.] MS. tantum Διὰ τοιόνδε πρῆγμα, & vacuum est illud τι.

473, 9. Ἐπεκλήθησαν.] MS. ἐκλήθησαν, perinde ut mox, nec est causa, cur compositio nunc uteretur. Sed hic locus est, qui monet attentos esse debere lectores Herodoti & vigiles, non remissos. Audi enim, quid scribere sustinuerit præclarus ille J. Meursius in Regno Attico lib. 1 cap. 13. *Confundit tempora Herodotus; qui Pelasgis regionem possidentibus, Cranaos vocatos dicit, ut Cecropidas postea à rege Cecrope: cum Cranaus tamen, à quo demum Cranaos vocatos certum est, Cecrope posterior fuerit.* His subnectit ipsa verba Herodoti: in quibus, oro te, an ulla mentio est temporis vel prioris vel posterioris? Unde habet illam vocem *postea?* Nulla scintilla eam lectori ostendit. Itaque cavit ab illa aut simili strenue Eustathius in verbis ibidem ab Meursio citatis. Hujus fi audis origo & fons igitur est Marcianus Heracleota, etiam istic allegatus, qui ad metrum supplen-

dum compulsus fuit circumspicere voculas πρῶτον & μεζω, incaute profecto, nec ordo narrationis, quam ponit auctor, quidquam habet commune cum ordine temporis. Itaque, quod his addi debet, in scripto de Regibus Atticis lib. 2 cap. 11 citat eadem loca, sed talia crimina Herodoti non disseminat.

473, 45. Οἱ βοηθήσαντες.] MS. οἳ ἐβοήθησαν.

474, 17. Ὡς ἰὼ νικηθέωσι.] MS. ὡς εἰ νικηθ.

476, 32. Ἔκ τε νηὸς ἐκβλῶαι τ' Εὐρυβιάδεα.] Duas postremas voces ignorat codex optimus.

476, 38. Κορίνθιος πραίηγὸς Ἀδείμαντος.] Ingreditur ergo aliquid Herodotus, quod dubitasse creditur Græcia: sed tamen valde sera sunt, quæ scribuntur ab Dione Chrysostomo in Corinthiaca pag. 456. Vide tamen.

477, 7. Ἀριθμὸν ἐλάσσονας.] Apparet hæc conficta esse ex capite 66. Οὐκ ἐλάσσονες ἐόντες ἀριθμόν. A quibus tamen hæc videntur multum diversa, ut nequaquam conveniant; & longe antefero quod legi in optimo MS. ἐλάσσονα.

477, 11. Ἅμα τῷ ναυτικῷ πρατῷ αὐτ. ἔψεσθαι ἢ ὁ πεζὸς.] Adjungit his quoque MS. πρατὸς. Nec ista repetitio videtur offendisse Herodotum, cujus exemplum quoque dedit cap. 47 Τέρεα ἔτι μείζονα ἢ περὶ γνωμῆς τέρεα.

477, 13. Ἢν ἢ τὰ ἐγὼ λέγω ποιήσῃς.] MS. ποιῇς.

477, 21. Τῶ ἢ ἀφελέχεσθαι μάλιστα χρεών.] Macte lascivas manus in supplendo, ubi quid videtur deesse, quia veram manum nequeunt assequi. Certe sic oportebat scribi ad integrum sensum, quum jam incepisset Herodotus ita corrumpi, ut in eo exstaret ἀφελέχεσθαι. Id enim factum ex corruptela, quum legatur in optimo MS. ἢ ἢ ἀφελέχεσθε μάλιστα vocabulo postremo rejecto; quæ quidem patet ex versione mea habere integerrimam sententiam.

478, 8. Τπ' ἡμέων αὐτέων δέειν κλαυθμῶαι.] Quam vacat illa vox tertia? & cur Laurentius eam in versione habuit pro nulla? quum bene posset proferre *à nobis solis*. Sed scias aliter eam lectori offerri, aliter eam ab Herodoto scriptam esse, ut testatur fidelissimus MS. αὐτῶ, quod est rectissimum. In eodem mox legitur συμμάχων τοιῶνδε, non τοιούτων.

478, 27. Νῆα ἀπέστειλαν.] MS. ἀπέστελλον, ut respondeat alteri facto, quod antecessit ἐπεκαλέσαντο.

478, 33. Ἰδεῖν κονιορτὸν.] MS. ἰδεῖν ἢ κονιορτὸν. Et mox μάλιστά κε, non κη.

479, 3. Καὶ τῇ χώρῃ.] MS. χώρῃ.

479, 23. Ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέω.] MS. δοκέειν.

479, 34. Τῶν ἐπεμνήσθην.] Ita persæpe. At tamen MS. τε ἐπεμνήσθημεν.

479, 38. Πάντες πλὼ Παρίων.] MS. copiosior πάντες ἔτοι πλὼ Παρ. qui etiam paulo ante legebat ἀπίκαλο, non ἀπικέαλο.

480, 3. Εἰ ναυμαχίην ποιέοιλο.] Suavius in MS. ποιοῖτο.

480, 7. Εἶπε μοι &c.] Mirifice hoc loco MS. in quo legitur εἰπεῖν μοι, & statim καλίσλω γνωμένλω, itemque ἀποδεξαμένλω. Quod quo diutius & attentius speculeris, eo amœnius & jucundius accidet, modo intellexeris aliquid, quod antiquæ linguæ crebro ad hujusmodi infinitivos intellexerunt, sane varium & multiplex.

480, 28. Σφέας Ἀφαπεδᾶς.] MS. Ἀφαπεδᾶς, ut sæpius subscriptum puncto vel penitus expressum confunditur.

480, 36. Προδηλήσηλαι.] Dum accurate conantur viri docti concinnare hujus verbi significationem, probant se nimium quam insipidos. Non enim qui alteri est exitio, ille potest dici προδηλεῖσθαι. Verbum enim hoc notat *ante lædere*, ut fatetur Portus, quod qui facit, ille non est utique auctor cladis alicujus, quam tamen idem velut secundam notionem attribuit, ac denique hunc locum vertit: *ne navalis exercitus accepta clade pedestribus copiis sit cladis auctor, sit exitio.* Sensus sat bonus, at nequaquam convenit Græcis, quæ non patuit Porto & aliis corrupta esse, sed quæ præclare restituit MS. προσδηλήσηλαι.

480, 37. Ἐς θυμὸν βάλῃ.] MS. βάλεο.

480, 48. Φθονέοντες αὐτῇ ἅτε ἐν πρώτοισι τελεμμένῃ.] Perquam egregie MS. τελεμμένης, ut servetur sermonis forma, quam inchoavit in proximis, ubi licet præmiserit in dativo τῇ Ἀρτεμισίῃ, tamen subnectit ὡς πεισομένης, perinde in hoc membro. Quin etiam solet Herodotus sic absolute loqui, non observato, qui casus antecedat. ut cap. 90 διέβαλλον τὰς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνας ἀπολοίαλο αἱ νῆες, ὡς προδόντων. Sic & cap. 108.

481, 12. Νὺξ ἢ ἐγρέλο.] Verba Græca, sed nec opportunitatem tuentia, & nimis quotidiana & aliter cap. 12. MS. ἐπεγρέλο, quod huc proprium & unice idoneum. An non hoc imitatur Thucydides IV pag. 129? qui & pag. 123 χειμών τε ἐπιγιγνόμενος μείζων.

481, 32. Καὶ πλίνθοι.] Hæ geminæ voces non sunt in optimo MS. nisi in margine, & quidem recentissimo calamo adscriptæ. Et possunt proscribi. Quid enim quæso in illis momenti? Possunt utique vel intelligi sub multitudine λίθων, & quum hîc tempus non fuerit coquinas lateritias instituendi, tamen credibile est ab locis, ubi copia eorum erat, advectos fuisse per illos, qui murum exstruere conarentur. Particulatim vero ire per omnia ad struendum idonea tempus non patitur.

482, 4. Καὶ Δωριέων μὲν.] Vocula prior abest ab MS. eaque exacta processus sermonis

ac

ac demonſtrationis fluit diſtinctior.

482, 5. Αἰτωλῶν Ἦλις.] Cognita ſatis archæologia ex Oxylo, quam commemorant & Ubbo Emmius col. 107 tom. 4 Theſauri Antiquit. Græc. & Eraſm. Vindingius ibidem tom. 11 col. 141.

482, 6. Ἐρμιόνη τε.] Nempe voces urbium Græcarum amant ita terminari more fœminino. Sed tamen & recte Herodotus nomen ejus profert ſcribens Ἐρμίωνλε, ut legitur in MS. Florentino.

482, 11. Οἰχνεῆται.] MS. Οἰχνεᾶται.

482, 18. Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλλωες.] Vox poſtrema non eſt in MS. neque opinor nunc magis Herodoto placuit ſubnectere, quam paulo ante agens de Græcis Iſthmum obſepientibus.

482, 22. Ἀνὴρ ἀνδρὶ φθάσας σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θώϋμα ποιεύμενος.] MS. ποιεύμενοι.

483, 11. Πάντα τὰ πορθμὸν.] MS. φθὰ τὰ πορθμὸν.

483, 45. Σφέας φθιεκυκλέονλο.] MS. φθιεκυκλέονλο.

484, 14. Πλέω ἀγαθὰ τῇ παλείδι ἐργάσηλαι.] Citat hunc locum Portus in v. Ἐργάζεσθ, ut inde illuſtrem ac conſpicuam faciat lectori Herodoteo iſtam caſus varietatem inter rem & perſonam, ut 3, 15. Sed fruſtra. Nam MS. clare habet τὼ παλείδα, & hoc eſt Herodoteum. 7, 5. 8, 28 & 106 & 108. Vide etiam ad 129, 24.

484, 15. Λέγω δ' ὅτι.] MS. λέγω δέ τοι ὅτι. Particula commodiſſima, ſed per literarum tranſpoſitionem intercepta, ut vides.

485, 8. Ἠὼς τε διέφαινε.] MS. δὴ ἔφαινε. Vulgatum nimis arctum & brevis eſt momenti.

486, 16. Ἐπεὶ γὰρ.] MS. ἐπειδὴ γὰρ.

486, 46. Φάναι σαφῶς.] MS. σαφέως. Hoc certe eſt Herodoti, & potuit Portus reliquis exemplis apponere hujus loci numeros.

487, 5. Αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες.] Habemus igitur, quem ante oculos habuerit Ennius, quum ſcriberet: *Vos etenim juvenes animum geritis muliebrem, Illa virago viri.* Quod nec apud Ciceronem lib. 1 Offic. 18, nec apud Ennium Columna bene vidit.

487, 27. Τοιῆτον μισθὸν.] MS. τοιόνδε, ut ſæpius.

487, 29. Αἰγινέην νηῦς.] MS. Αἰγιναίη, ut c. 92.

487, 33. Ἀπέβησάν τε.] Quod nemo non videt abſurdum eſſe. & ipſe Valla vertit, quod exſtat in MS. ἐπέβησάν τε.

487, 37. Πᾶν αἰτιώμενος.] Aliter Valla nunc quoque, & plane id ipſum quod exſtat in MS. πάνλας. Id quod notatum quoque eſt ab Th. Gale.

489, 7. Ἀποσρέψανλες τὼ νῆα.] Ut hoc ipſum eſt perobſcurum, ita etiam vix patet, quid in vertendo ſequutus fuerit Valla, dum ambigue ſcribit *converſa navi*, unde nequaquam diſtinxeris, utrum intellexerit celocem, an vero navem Adimanti: quia tamen junguntur facto Adimanti, certe intellexit Adimantum convertiſſe navem ſuam & ad Græcos veniſſe. Quod plane vult codex optimus, dum exhibet ἀποσρεψανλα, omnino ſcilicet Adimantum.

489, 16. Οἱ πολλοὶ φθατεβάχαλο.] Media vox non eſt in MS. Quid enim huc adfert? Certe nec agnovit Valla. Immo an non ſatis præceſſit πολὺς τ' ὁπλίτεων?

489, 21. Καλερρύσανλες.] Portus plura in hoc verbo dixit, quam ut citari queant. Sed MS. κατειρύσανλες, quod addes collectaneis ſub num. 391, 44.

489, 37. Ἐπελάσανλο βασιλῆο.] Quamdiu Xerxes ἐπέλασε, non tetigere remi ejus Coliadem; ſed quidem nunc, hoc eſt, debellato, propulſato, & coacto fugere. Itaque præclare MS. ἀπελάσανλο.

489, 42. Ἀπολέσθ κινδυνεύσαι.] Ferri nequit hæc lectio, quum ſicut præcedentia verba in ſubjunctivo fuerunt, δείσας μὴ ὑποθῆται, aut νοήσωσι, ſic quoque ſubnecti debet κινδυνεύσῃ, quod liquide legitur in MS. Sed & quod junctim ſequitur, ſcribe δρησμὸν ἐβούλθε, non ἐβούλόσε.

489, 50. Παρεσκεύασο.] MS. παρεσκεύασω.

490, 9. Τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεσᾶσι κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάσλω τεταγμένοι.] Uranie, Uranie Herodotea, qualis fuiſti antehac? & qualis fores poſthac, niſi ab Florentia puram tibi aquam ferrem! Patet enim hinc inopia Briſſonii in libro primo regni Perſarum pag. 147 hunc locum ad verba fideliter deſcribentis, ſed nihil explanantis, nec oſtendentis ab ſe bene intelligi, tantum poſita leni diſtinctione poſt verbum διεσᾶσι, quam in editionibus non video. In quo tamen propter tempus ferri ea res poteſt. Sed eum ipſum locum ita male deſcriptum ab Stanleio ad Æſchyli Perſas pag. 763, & Herodoto junctum Xenophontem cum Joſephi iiſdem verbis ac Suidæ (omnia Briſſoniana) aſpicere certe nauſeam parat. Nec vero circa difficultatem ſententiæ hæreo, ſed turbor non adſequens, quî hæc adeo correpta ſint. Nam quanto ad indolem Herodoti excellentius legitur hæc notatio in MS. τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεσᾶσι, κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάσλω ἵπποι τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος. Nullus opinor hunc locum ita intellexit; quippe ex vulgato ut & ex interpretatione nihil colligas niſi totidem equos, quot homines, per certa intervalla ſtationem habentes; quæ intervalla Herodotus exprimit eligitque diurna. Ergo quia ſingulo diurno ſpatio deſtinatus eſt homo unus, idcirco & equus unus citato curſu diem confice re debet. Quod nec credibile eſt, & ſi credi oportet, quoniam Herodotus in corruptis exemplaribus ita dicit, me arbitro fatue-

priores editores id ſibi potuerunt imaginari, præcipue Valla, tanti mendacii deſcriptionem adeo accurate exſequens. Miror eos, qui circumciſionem, Chronologiam & alias offucias tam perdite tractaverunt, non hîc mendacem Herodotum poſtulaviſſe. Profecto quidquid id eſt, de diurno ſpatio & equo & homine, multum imminuitur ita feſtinatio curſus; quæ eadem augetur contra plurimum, ſi homo iſte diei uni datus in paucas horas mutare equum poſſit, plane ut nunc fieri ſolet. Nolo enim cogitare, quum dicitur ad diei unius viam quamque equi & vir deſtinatus, etiam intelligi poſſe vehicula, ſi non in omnibus, ſaltem in quibuſdam ſtathmis collocata, ad quæ requiritur vir & plures equi in horas certas mutati, ſed innuit equitationem nudam.

491, 26. Ἐπὶ συμβυλλῶ μεταπέμψασθαι.] Notavit ſane Portus, & hunc & ſequentem locum in voce Συμβυλὴ, ſcilicet prout ſcire potuit. Sed nunc ſcias legi in optimo MS. ἐς συμβυλίην μεταπ.

491, 31. Ἀποπειρᾶσθαι τὴν Πελοποννήσου.] Id quoque defenditur multis ab Porto exemplis, quum tamen legatur in MS. ſimpliciter πειρᾶσθαι.

492, 14. Τῇ συμβυλῇ.] Eſt hoc alterum exemplum hujus vocis: ſed ut junctum priori, ita pari firmitate teſtatur præclarus MS. ab Herodoto ſcriptum eſſe τῇ συμβυλίῃ.

492, 20. Παῖδες οἱ συνείπονλο.] MS. συνέπονλο, quod verbi iſtius inſtar adhibet ubique auctor.

492, 25. Τοιόνδε φέρει πρῆγμα γίνεσθαι.] Truncatum Herodoteum, & egregie MS. συμφέρει. Satis patet Æm. Portum nequiviſſe uti hoc exemplo in v. Συννενείχθη, ubi colligit exempla hujus uſus verbi συμφέρεσθαι infinita ex auctore noſtro, ut ſcias ipſius eſſe.

492, 29. Ἀὶς ἤδη ἐχώρεῖο.] Immo τεὶς, ut notavit lib. 1, quem numerum quum ſervet etiam Strabo lib. 13, Caſaubonus jubet hoc loco corrigere τεὶς, in qua re nondum illi potui parere.

493, 7. Κομίσας τὺς παῖδας.] MS. κομίσας τὺς οἰκέτας. Quomodo videtur legiſſe interpres, nec opinor alio modo ſcripſiſſe Herodotum. Omnem enim familiam tranſtulit Panionius, unde πανοικίη eum poſtea ὠφελαθεῖν dicitur Hermotimus. Adde cap. 109.

493, 34. Διαφυλαξέσας τὰς χειδίας προδυθῆναι βασιλῆα.] Non eſt hic quartus caſus vitioſus, ſed languidus & inamœnus; multoque robuſtior erit dativus βασιλεῖ, prout legebam Florentiæ, & maxime probo.

494, 10. Στρατιὴ ἀλφθερέεται.] Sic à vulgo formatum iri hoc tempus reor equidem; ſed eſt adhuc aliud, nec minus probabile, nempe ἀλφθαρέει, quod exſtat in optimo MS. Nunc editores primam literam gravati ſunt, & hinc ablatam repoſuerunt in voce verſ. 39 miraj perverſitate.

494, 18. Ἐς ὃ ἔλθῃ.] MS. ἔλθοι.

494, 34. Νέφος τοσοῦτον ἀνθρώπων ἀνασαόμενοι.] Quæ hîc arena ſine calce? Remedium quærunt editores ab parentheſeos nota, quæ tota eſt eorum, non Herodoti. Quid? an ille ἄνδρας vocat, quos verſu antecedente dixit ἀνθρώπους? Videant hoc factum ſuum & exſultent. Res ipſa dicit νέφος ἀνθρώπων bono ſenſu dictum eſſe de Græcis, & exputa, quanto commodior ſit ſententia, ſi legas: Ἡμεῖς δ' εὕρημα δὲ διήκαμεν, ἡμέας τε αὐτὺς καὶ τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτον ἀνθρώπων, ἀνασωσάμενοι, μὴ διώκ. Ut ſolet interdum δὲ interius in periodum revocare. Ἀνασωσάμενοι vero clare legitur in MS.

494, 39. Ἐμπιπρεῖς τε.] MS. ἐμπιπρεὶς τε. Cæterum citat hæc ipſa Stanlejus ad Æſchylum pag. 777. Non tamen ut norit hoc participium.

494, 46. Παντελῶς ἀπελάσας.] Scilicet hoc unum deerat, ut quum congeſſerit Portus quatuor loca, per quæ teſtatur παντελέως eſſe verbum Herodoteum pro communi παντελῶς, hunc unum locum pergeret dejicere ad quaſdam communitatis ſordes. Scito, bone lector, exſtare plane in optimo MS. παντελέως, quod probavi.

495, 1. Ὑποθήκλω μείλων ποιήσεσθαι ἐς τὸ Περσέα.] Ὑποθήκη eſt admonitio, conſilium, certe utplurimum in Herodoto (neque etiam hîc cogitare licet de pigneraticio negotio) ut inde extricare ſenſum verum non queas. Conatur tamen ſollicitus mire Æm. Portus ita ſcribens [Animo ſibi apud Perſam ſubſidium comparandi. Æ. P. V. S. admonitionem facturus ad Perſam 1. cum Perſam de ſuo in eum beneficio collato monere ſtatuiſſet. Hoc ex ſequentibus patet. Si Vallæ verſio bona eſt, dicemus ὑποθήκλω jam vocari ſubſidium, quod ſibi quis parat beneficio in aliquem collato, & apud ipſum quodam modo repoſito, ut ſervetur. Quod obſervatione dignum, quia præter tritas ſignificationes uſurpatum] Miſera prorſus. Unde acrior H. Stephanus nihil de his verbis citatis in Theſauro ponit, niſi ſibi ſuſpecta eſſe. Et merito. Nam omnino ſcribendum eſt ex MS. ὑποθήκλω. Neque vero dubium eſſe poteſt, quin hic locus ſit, unde apud Suidam concinnata ſunt hæc verba: Ἀποθήκλω· ἀντὶ τοῦ ὑποτροφίω. Φίλις. Bene, quod ſilent.

495, 12. Ἐς πᾶσαν βάσανον ἀπικομένοισι.] MS. ἀπικνεομένοισι. Ter ab iſto verbo incipit Portus novos loculos congerere, & ter poſt pauca de verbo ἀπικνέομαι dicta relabitur ad derivata verbi ἀπίκομαι neſcio cur? quum ſatis ſæpe hoc ipſum ἀπικνέομαι placuerit Herodoto.

495, 33. Πειθόντε καὶ Ἀναγκαίην.] Has duas ha-

habes itidem junctas, ſed ex adverſo in Simmiæ Rhodii Alis.

495, 38. Γεωπείνας ἐς ταμάλισα ἀνήκοντας.] Sic eſt: habet Portus diligenter comportata, unde pateat Herodoto placuiſſe iſtud ταμάλισα. Sed an ideo non perinde bene legitur in optimo MS. ἐς τὰ μέγισα? Sic quidem & in fine hujus libri, τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν ἐς τὰ μέγισα, vel ταμέγισα.

495, 48. Διὰ τ αὐτέων ἀγγέλων χρεώμενον λόγοισι τοῖσι ἢ πρὸς Ἀνδρίους ἐχρήσαλο.] Incredibile quantum infuſcatus locus. Nullos enim nuncios in præcedentibus legitur ad Andrios miſiſſe Themiſtocles, ſed ipſum popoſciſſe nummos προϊαχόμενον eos ſermones, quos audivimus. Deinde abundantia eſt longe ineptiſſima, ut is, qui paulo ante dixit, Themiſtoclem ad alias inſulas miſiſſe ἀπειλητηρίους λόγους, nunc pauciſſimis verbis interpoſitis, dicat eum χρεώμενον λόγοισι τοῖσι ἢ πρὸς Ἀνδρίους ἐχρήσαλο. Quis enim tam fatuus eſt, ut non ſponte intelligat eoſdem vel certe ſimiles adhibitos fuiſſe ab eo ſermones in tali negotio, quod totum erat minax? Quin & vide, quantopere hinc abeat MS. in quo tamen videtur reſidere vera manus Herodoti. Διὰ τ αὐτέων ἀγγέλων χρεωμένους τοῖσι ἢ πρὸς βασιλέα ἐχρήσαλο. Sic certe ipſe ex eo notavi, & ſtatim in eo maxima lux. Nulli enim fuerunt nuncii ad Andrios, & fatua manus illos huc adduxit, ubi non erant neceſſarii, quum omiſſi ſint, ubi debuerant allegari, ſi fuiſſent. Eadem iſta laſcivia interpoſuit quoque vocem λόγοισι. Sed notat Herodotus Themiſtoclem in imperandis his pecuniis uſum eſſe Sicino, quem in animo habebat locupletare, ſicut etiam locupletaviſſe in ſuperioribus dixit; ad quam rem poterat inſervire hæc curatio. Itaque adhuc abundat in lectione codicis Medicei vox χρεωμένους. quâ deletâ ſunt nitidiſſima omnia.

496, 12. Διέφυγον τὸ ςρατόδημα.] MS. ſimpliciter ἔφυγον.

496, 15. Χρήματα πρὸς νησιωτέων ἠτέελο.] Hoc vulgatum, atque ipſi Herodoto aliquoties uſurpatum; non nego. Quod ſi nihil aliud quam exegiſſet Themiſtocles, quæ inde ad ipſum & Sicinum veniſſent lucra? præſertim ſi detrectaſſent dare, ut Andrii? Inſuper quanto vilius ad lectionem aurei codicis MS. ἐτελέαλο? Ne dubita igitur; obtinuit & poſſedit inde Themiſtocles lautitias.

496, 19. Ἀνωρίην εἶναι.] Præclare MS. ἀνωρίη. Neque enim verbum ἔδοξε refutat primum caſum.

496, 22. Ὡς ἢ ἀπίκελο.] MS. ἀπίκαλο. Et hoc melius.

496, 30. Ἐκ ἢ τ ἄλλων συμμάχων.] Vox quarta non eſt in MS. Et ipſa ineptia ſua vel maxime patula oſtendit in loco iniquo ſe ab ineptis eſſe poſitam, quia ἄλλοι nequeunt alii intelligi, quam σύμμαχοι, & σύμμαχοι non alii quam ἄλλοι, ut plane alterutram vocem facile conviceris falſi.

497, 17. Ἐπιλαξὼν ἢ λοιμὸς τότε.] Inanis prorſus & ſupervacua eſt illa in fine adpoſita qualiſcunque notatio temporis. Itaque peroportune legitur in optimo MS. ἐπιλαξὼν ἢ λοιμός τε τ ςρατὸν ἢ δυσεν. Nihil pote melius.

497, 20. Ἵνα ἑκάςοτε γίνηται.] MS. γίνοιτο.

498, 2. Διεχρέελο.] MS. διεχρῆτο.

498, 10. Τελήρει.] Quam ridicula hîc ejecit Stephanus! quam ignarus veri in hoc loco fuit? An non ſtultitiam ipſe ſuam aperit, dum interpretationem Latinam exarans [triremi auro intertexta, vel ut alii, triremi inaurata] damnat mox dicendo [certe *intertexta* improprie hîc diceretur] Quanti commenti ſe reum facit, quum addit [At Valla τιάρῃ legit pro τελήρει] Immo, quod dubitari nequit, iſte legit τιήρει, ut eſt ſcriptum in optimo illo Mediceo, quem is fortaſſe ſub oculos habuit.

498, 16. Ἔοικε ἐμοὶ.] Eximie & attente optimus MS. οἷκε ἐμοί.

498, 35. Πρότερον εἴρηται.] MS. πρότερόν μοι εἴρηται.

499, 8. Ἀκροθίνια ἔπεμψαν.] MS. ἀπέπεμψαν. Et mox δυωκαίδεκα, non δυώδεκα.

499, 9. Ἀνδριὰς ἔχων ἐν τῇ χερὶ ἀκρωτήριον νηός.] An poteſt clarior explicatio dari talium vel ſtatuarum vel brachiorum, quæ multiplicia occurrunt in nummis antiquis & monumentis & ipſo Homericæ conſecrationis ære, de quo agit Raph. Fabrettus ad Column. p. 347, quum & illic fingatur Ulyſſes conſecraviſſe tale apluſtre, memoriam ſuæ navigationis in exitu felicis, ubi & ipſe & alii varia cogitant.

499, 21. Τῷ Κροίσῳ.] MS. ἢ Κροίσεω.

499, 25. Διενέμοντο τὰς ψήφους.] MS. διένεμον.

500, 8. Ὡς διὰ τὰς Ἀθήνας ἔχοι.] Multo melius in MS. ἔχοι. Sed & ſtatim voces duæ ἐνέκειτο ἢ abſunt ab eodem libro.

500, 14. Ταῦτα μὲν νυν.] Idem MS. voculam poſtremam non agnoſcit.

500, 17. Στρατὸν ὃν Μαρδόνιος ἐξελέξαλο.] Mirus eſt in vertendo Valla, quum dicit ab illo regem deductum *iis ſexaginta millibus, quæ ſibi Mardonius delegerat*. Ergo caruit tanto numero Mardonius ex 300 millibus. Quod quomodo probaverit? Atqui in optimo illo MS. clare ſcribitur ςρατὸν ἢ Μαρδ. quod veriſſimum eſt. Ex eo exercitu, unde ſua millia elegit Mardonius, erant quoque hæc ſexaginta millia. Immo & Th. Gale ſcribit [codex Arch. melius ἢ Μαρδ.] plane pari modo: & lætor. Sed quo ſenſu? Pergit ſcribere [*exercitus quem ſibi elegerat.*]

500, 19.

500, 19. Ὡς ἦ ὁ μὲν ὢν ἐν τῇ Ἀσίᾳ.] Verbum ſubſtantivum ignoratur ab MS. elegantiſſime quidem. Quid enim perfectius hac periodo? Ὡς ἦ ὁ μὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὁ ἦ ὀπίσω ποδὸμῳ καζὰ τὼ Παλήνω ἐγώ̃ετο.

500, 35. Κελοβάλῳ Τορωναίῳ ὑπερποδύειν.] Vocem ſecundam ignorat liber MS. Sed, caſtiſſima Urania, quid deinde in tuo gremio geſtaviſti? An ex Herodoti manibus accepiſti Κελοβάλῳ ὑπερποδύειν? Hoc enim eſt, quod monſtras accedentibus. At quæſo te, an ullus qui accepit, teſtatus fuit ſe intelligere? an tu intellexiſti? an hæc ſunt placamenta ingenui animi, qui memoriæ rerum antiquarum operam ſuam præbet? Quomodo vertit Valla? *Critobulo Toronæo tradidit, à genere Chalcidenſi.* Sed & in ſermone Italico *la ceitta poi quaſi deſerta donò à Critobulo da Calcide, à queſto modo ottennero i Calcidieſi Olyntho* &c. At quid lucri inde ad hiſtoriam, ſi noveris originem generis in hoc Critobulo? An ex eo dependent fata univerſa urbis? tum an hoc ſignificant Græca, ut ita Vallam ſimul Portus, ſimul Stephanus tueantur? Longe aliter exiſtimavit Ubbo Emmius V. C. in libro ſ veteris Græciæ ſcribens *Olynthus ab Artabazo Perſa expugnata & Chalcidicis tradita* &c. Agnoſcis magnam differentiam, & debuit vir ille doctiſſimus aliquid perſpexiſſe veritatis fœdum in modum abſconditæ; quæ quum tibi præſertim placet, revertere ad eam ſubſidio præſtantiſſimi codicis Medicei, in quo legitur ὡς δὲ δοῖ Κελοβάλῳ ὑπερέπειν ἢ τῷ Χαλκιδικῷ γένῃ *tradit eam Critobulo, ut etiam præbeat* (vel habitandam indulgeat) *Chalcidicæ nationi.* Ita ſequitur commode, quod ſubnectit; quomodo corriges quoque interpretationem hujus editionis nimis aberrantem. Nempe Critobulus tum alios in eam recipere poteſt, tum particulatim monetur Chalcidenſibus eam aperire.

501, 5. Παρῶ ἦ ... συμμαχίη.] MS. παρῆσαν, quem numerum in verbis amat Herodotus collectivis nominum vocabulis apponere.

501, 32. Οὕτω ἔπρηξαν.] Hæ voces nullæ ſunt in MS. Et videtur perquam commoda relationis præcedentis terminatio ἔτοι μὲν οἱ πρεπέμψαντες βασιλῆα, nempe tam pauci manſerunt ſuperſtites, & quum nec illic manere, nec trajiciendi in Aſiam haberent copiam, redire debuerunt in Theſſaliam, peræque occidendi ac commilitones perierant.

501, 33. Οἱ ἦ ναυλικὸς ϛρατός.] Hanc quoque vocem ultimam expellit MS. ut rurſum in principio capitis proximi ſequentis. & 9, 95 dicuntur οἱ ἐ ναυλικῦ ϛρατηγοί. Et toties jam in antecedentibus ὁ πεζός, etiam mox rediens. Quin etiam vox iſta huc non convenit. Neque enim claſſiarius exercitus transfretavit alias pedeſtres copias, ſed nautæ & claſſiarii.

501, 41. Συνῆρχε ἦ τούτοισι.] MS. ἦ τοῖσι.

502, 6. Εἴ τι δύναιντο.] MS. εἴτι δυναίαιτο, quam ſuave!

502, 17. Τῷ Εὐρυφῶντι, ἐ Προκλέι.] Accuratiſſimus Vindingius in Hellene notat hinc medium ab Herodoto omiſſum eſſe ἐ Σώῃ, quem retinuit Pauſanias, unde etiam eum memoravit Cragius lib. 2 cap. 2.

503, 17. Καὶ ἐκοίμιζε ἐς Ἀμφιάρεων.] Quid dici poteſt ſordidius? Hoc tu concoquis, ſplendidiſſima Uranie? At tuum eſt ἐς Ἀμφιάρεα. Hoc tu in mentem dederas Herodoto. Hoc caſtigatiſſima membrana Medicea fideliter ſervavit. Et quid elegantius?

503, 18. Ἐκέλευέ σφεας.] MS. ἐκέλευσε.

503, 31. Ἔπεσθαί οἱ.] MS. ἕπεσθαί δέ οἱ.

503, 49. Τῆς Φρυγίης ἐδόθη Ἀλαβανδα πόλις μεγάλη.] Quum Stephanus de Urbibus mentionem urbis Alabaſtrorum in Phrygia teſtatus eſſet ſe habere ex Herodoto, & Salmaſius in Plinianis pag. 559 negaviſſet in Herodoto exſtare, Holſtenius eam citationem ad hunc locum referebat, ut ab Stephano olim hîc lectum fuerit Ἀλάβασρα. Ego nihil varietatis annotavi ex libro vetere, & mira ſunt fata nominis auctoris noſtri. Voſſiano exemplari adſcriptum eſt male Stephanum legiſſe videri Ἀλάβασρα.

504, 13. Τὰ χρηϛήρια ταῦτα οἱ προλέγῃ.] MS. προλέγοι, ut ſimilis mutatio modi, & pariter polita, occurrebat nuper.

504, 27. Ὅκως δὲ ὁπλίῃτο.] MS. ὁπλίῃ.

504, 34. Ἔφασαν δίκαιον εἶναι ἀποπλαβόντας.] Sic certe ſcriberet quilibet circumforaneus, cui maximum Herodotum & multo ipſis meliorem varii comparaverunt. Cæterum dicit unicus codex Florentiæ eum ſcripſiſſe ἀποπλαβόντες, ut non conſtruatur cum infinitivo. Et ſimile acciderat libro 1, 63 & 6 in fine capitis 61, quod vide.

504, 41. Εἴπας τάδε.] MS. εἴπας τάδε ὧδε. Non inutili augmento, ſi diſtinxerimus εἴπας τάδε, Ὧδε δεκόμεθα. *Hoc modo accipimus*, ut paulo infra ὧδε ἐγεγόνεε. Sed ubi videbis fidem libri veteris 9, 28. Ἐτάσσοντο ὧδε οἱ Φωκαιῆται.

504, 44. Ἀρυσάμενοι ἐκ ἐ ἡλίου.] MS. ἀρυσάμενοι ἐ ἡλίου. An dubitas? Antoninus Liberalis cap. 19 ex Bœo ἠρύσαντο ἐ μέλιτι τῶν μελιόσων. Plutarchus in Oraculor. defectu de Lebadia, ἀρύσαντο μανικῆς. Et ſæpiſſime alii.

504, 45. Οἱ μετ' αὐτῦ.] MS. αἱ μετ' ἐκείνυ.

505, 15. Ὧδε ἐγεγόνεε.] MS. ὧδε ἐγένετο, ut iſtud poſtea ſequatur amœnius.

505, 39. Εἴπερ εὖ φρονέοιτε.] MS. εἴπερ δὲ φρονέοιτε.

505, 43. Ἀλλὰ καζαλύεσθε.] MS. ἀλλὰ καταλύεσθε. Omnino recte. Sic enim ſolet repetere & quaſi iterato ſtudio aſſumere idem verbum, ut 9, 56 verbum ἀνέμῳε. Habet quoque codex Arch. apud Th. Gale.

505, 48.

505, 48. Περὶ μὲν δίνοίης ἃ πρὸς ὑμέας.] Sic quum loquatur hic Alexander, immo etiam pergat addere ἃ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐμαίθοιτε, ut sic iste potuerit tunc Athenienſibus imputare multa benevolentiæ documenta, audire vellem, quî iſta intellexerit Dion. Petavius, qui locum hunc diligenter excutiens in Paralipomenis pag. 849 ſuſtinet exiſtimare Alexandri patrem Amyntam adhuc vivere, ſed mox mori, quia nunc tantum vocat ἀνδρα Μακεδόνα, at 9, 43 τελευτὴν τὴν βασιλέα Μακεδόνων: inter hæc ergo quæ nunc narrat, & quæ ſcribuntur libro nono, media intercurrit mors Amyntæ. Et quomodo igitur ſic Athenienſibus coram jactitare potuit ſuam benevolentiam, eamque non tunc primum ab eis cognoſci, ſed varia data fuiſſe experimenta multo ante, quum nec regnaverit, nec Macedonia tanti fuerit, ut jure potuerit ſic gloriari. Certe non ſatis ex aperto & ſimplici tacet non ſine celandi ſtudio, mox rurſus ipſum Alexandrum illum confiteri Εἰμὶ γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών.

506, 3. Ἐνώρων τοῦτο ἐνὸν ὑμῖν.] Et quare hoc participium ἐνὸν invidit præcedentibus, ſi judicavit id nunc, ubi prorſus eadem eſt conſtructio, adnecti debere? Et ſanequam miror Portum in verbo Ἐνορᾶν conduxiſſe utraque hæc membra, & tamen varietatem iſtam nullo verbo proſequi. Atqui legitur hæc pars ita in optimo MS. τοῦτο ἐν ὑμῖν. Prioris autem partis conſtructio eſt 1, 89. ὅτι οἱ ἐνορῶν ἐν τοῖσι ποιεύμενοισι.

506, 5. Ἔχων λόγους τοιούσδε.] Plane hæc verba mox ſequuntur c. 143. At nunc in MS. τοιούσδε.

506, 41. Ἄλλως τε τυτέων ἀπάντων αἰτίους.] Videtur aliquid moleſti his ineſſe. Unde quum ſatis lævus in interpretando fuiſſet Valla, Stephanus correxit ita: *Adde quod Athenienſes, qui horum omnium autores extiterunt, primos ex Græcis jugum ſervitutis ſubire, res eſt profecto intoleranda*, ut legerit ἡγεῖσθε δουλοσύνης. Quod ut nulli placere poteſt, ſic nec Uboni Emmio, qui ſic exprimit: *vos ejus præcipui auctores fuiſtis, & in hæc incommoda intentatamque ſervitutem Græcos conjeciſtis. Res nullo modo toleranda.* Nihil ex his ſatisfacit.

506, 43. Αἰεὶ καλὰ τὸ πάλαι.] Non eſt Græcum, & enervatus eſt ſermo. MS. αἰεὶ γὰρ τὸ παλαι.

506, 46. Καρπῶν ἐσερηθῆτε.] MS. ἐσερήθητε. Id habet Latina verſio.

507, 20. Τῇπερ γὰρ νῦν ἔρχεσθε.] MS. τῇ γὰρ νῦν ἔρχ.

507, 45. Τὸ Ἑλληνικὸν ὁμαιμόν τε.] MS. τὸ Ἑλληνικὸν ἐὸν ὅμαιμόν τε.

507, 48. Ἦν γὰρ προδότας.] Copulativa nec locum hic habet, nec ab MS. agnoſcitur.

508, 16. Ἐς τὴν Βοιωτίην.] Poſt hæc etiam MS. ſubjungit eadem verba, quæ initium faciunt libri 9. οἱ μὲν ταῦτα ὑπακηκοότες Ἀθηναίων ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

JACOBI GRONOVII
NOTÆ ET OBSERVATIONES
in librum nonum HERODOTI.

509, 27. Ἅπαντα τὰ κείνων ἰσχνὰ βαλδύματα.] Vocabulum ἰσχνὰ, in plurimis ab Herodoto adhibitum, tamen nunc non exſtat in MS. & magnopere egreditur Valla augens ad *validiſſima*, qui etiam neſcio unde petierit verbum *occupabis*, quum Herodotus innuat, *ſine labore omnia eorum conſilia opprimes* & coërcebis.

510, 13. Ἐς τὴν ὑστεραίην.] Satis vexavit ſe in leniore hujus loci interpretatione Æm. Portus & docendo ὑστεραῖον poni, pro quo uſitatius ſit ὕστερον. Atqui Mediceus ille fideliſſimus MS. habet clare ἐς τὴν ὑστέρην.

510, 44. Ἐς τὴν Βοιωτίην ἐλέγετο εἶναι.] Vidi ſimilia in his libris, & aliqua notat etiam Portus. Sed an non monile hoc videri poteſt ex inferiore huc elevatum? Utique legit optimus MS. ἐν τῇ Βοιωτίῃ.

511, 1. Πελεῖδον ἐβαλόντα.] MS. ἐμβαλόντα.

511, 4. Προεῖπε τε.] Stolida orationis inclinatio, quæ ferri nequit. Nec eam ſecutus eſt Valla, ſed quaſi legeretur προειπόντας. At ille ſupinum iſtud collegit ex eo, quod & ipſe vidit in antiquo ſcripto legi προεῖπαί τε, prout exſtat in Mediceo.

511, 28. Τὸ μὲν ἡμέτερον ὕτω ἀκίβδηλον.] Præclare in his conſummata eſt Græciſmi concinnitas, & magis etiam, ſi verbum νέμεται quoque abeſſet. Paſſim quippe ſic occurrit τόγε ἐμὸν & ſimilia, in perfecto plane ſenſu. Hinc eſt, ut opiner omnino veniſſe ab Herodoto, quod legitur in Florentino MS. τὸ μὲν ἀπ' ἡμέων ὕτω ἀκίβδηλον ἐὸν νέμεται, ut infra mox dicet τὸ παρ' Ἀθηναίων. Huc etiam declinat codex Arch. ex quo propinat Th. Gale eandem fere lectionem, niſi quod omittat ἐὸν, & ponat ὕτως, utrumque credo per negligentiam.

512, 13. Χίλε@· ἀνόμαλα.] Abeſt poſtrema vox ab MS.

512, 15. Τῶν ἐφόρων ἕνα ἐπύθετο.] Mirari licet, cur, quum ex uno ephoro dicatur reſciviſſe, cur, dico, non cum illo colloquatur. Sed ad furcas damnanda eſt vox tertia, quæ nec in MS. apparet, & ſane abſurdum quoque foret, ſi velut arcanum emanaviſſet ex uno forſan ephororum; nec eam agnovit interpres.

512, 16. Ἀκούσας ταῦτα.] Hæc quoque poſtrema vox non exſtat in MS.

512, 18. Ἀθηναίων ἡμῖν ἑόντων μὴ ἀρθμίων.] Notavit Portus ad Suidam hunc locum ab ipſo citari in v. Ἀρθμία, ſed ut dicat μὴ ἐόντων ἄμμιν ἀρθ. Quod reponi debet inter ſpecimina licentiæ, quam quilibet cenſuit ſibi datam eſſe formandi citationes Herodoteas ex lubitu & arbitrio.

512, 24. Ἐν φρενὶ λαβόντες τὸν λόγον.] MS. ignorat voculam ἐν. Eximie. Vide Portum in φρὴν & νοὸς.

512, 44. Ἐπὶ τὸ ἑωυτῶ ἕκας@·] MS. ἐπὶ τῷ ἑωυτῶ ἕκας@·.

513, 30. Πρὶν μέν νυν πυθέσθαι.] Voluerunt diſtare hunc locum ab illo qui mox ſequitur πρὶν ἢ .. ἐμβαλεῖν. Sed invito Herodoto, ut docet optimus MS. in quo eſt πρὶν μέν νυν ἢ πυθέσθαι, ut 6, 22 πρὶν ἢ ἀπικέσθαι, quæ utraque addi debent collectaneis Porti in v. Πρίν.

513, 42. Ὡς τε ἐν ὀλίγῳ.] In MS. media vox non legitur.

513, 45. Μαρδόνι@· μὲν δὴ ἔτω.] Vox poſtrema non eſt in MS.

514, 2. Ἵππ@· προσελθοῦσα καλλιπάσαλο.] Vides ut interpretatus ſit Valla. Id non placuit Porto, qui cum eo quidem ſcribit προσελθοῦσα (ex verſione enim patet Vallam ita legiſſe) ſed interpretari velit *equitatus vero progreſſus agrum Megarenſem perequitavit*. Poſtremum clare dicunt Græca. Sed equitatum non opinor ſolum vagari juſſiſſe Mardonium, ſed quum is comitaretur peditem, ſic perequitavit iſtum agrum. Certe MS. nihil mutat in verbo προσελθοῦσα, nec cauſa eſt.

514, 5. Μαρδονίῳ ἦκε ἀγγελίη.] An ſuppoſitum eſt hoc verbum ab iis, qui voluerunt apparere in promptu eſſe Herodoto copiam & varietatem, ne jam uteretur eodem verbo quo tantum quod uſus fuit? Certe MS. iterum habet ἦλθε.

514, 17. Οἱ κοῖόν τι ἐθέλει.] Suavius in MS. ἐθέλοι.

515, 17. Ἐμὲ δίζον γὰρ μεγάλως.] MS. ἐμὲ δίζον γὰρ δὴ σφόδρα.

515, 21. Δοκιμώτατο@·.] MS. δυνατώτατο@·. Etiam mox ἀπίκατο habet idem liber, non ἀπικέατο.

515, 23. Σφέας ἀπ' ἑωυτέων.] Hic Græcus ſermo non exprimit Latinum *ſeorſum*, ſed quidem ἐπ' ἑωυτῶν, quod ipſum legi in MS. nec aliter diximus 469, 34, ubi, ut puto, citavimus & Portum in ἐπ' ἡμέων.

515, 17. Νῦν ὦν ἄνδρα.] Ratiocinationis proprium & bene nectens conſequentiam ſermonis. Sed ea hîc non quæritur. Potius propoſito periculo & certiſſimo & præſentiſſimo exclamare videtur velle & edere quales debeant eſſe. Unde juſtiſſimum patet eſſe, ſi credideris vocem mediam non eſſe ab Herodoto, qui virum militarem irritatum voluit exprimere, quoniam non exſtat in optimo MS. Statim veniet locus, ubi major erit ejus commoditas, etſi inde videatur trajecta ab imperitis.

515, 44. Πάντη συρέψαντες.] Notavit hunc locum Æm. Portus, ut doceret hîc intelligi *cum ſe ipſos conglobaſſent*, *facto globo*, quum id demum notetur per verbum ſequens συνισάντες: nunc tantummodo agitur de modo, quum adverſi ſtarent, corporum ponendorum vel ad cautelam vel ad vim repellendam, nempe πάντη συρέψαντες, ut teſtatur liber MS. quum vellent orbem volvere.

516, 9. Οὐ νικήσετε ὅτε ἐμὲ.] MS. præclare ὅτε ὦν ἐμὲ. Sic in medio aut fine periodi habes eam voculam 1, 132. Τροπάσας ποίην .. ὀπὶ ταύτης ἔθυσε ὧν πάντα πρέα. 2, 39. Οἱ δὲ φέροντες ἐς τὸν ἀγορὸν ἀπ' ὧν ἐδεῦντο.

516, 26. Πέμπτῃ ἐπ' αὐτούς.] MS. ἐς αὐτούς. Nam & hæc particula habet vehementiam & iram.

517, 8. Τέλ@· τοιόνδε ἐγένετο τῆς μάχης.] MS. ὀπὶ τῆς μάχης. In qua erudita certe loquutione eſt alluſio ad verbum ὀπιγίνεσθαι, ſed quod diſſolvit, & quum dicere debuiſſet ἐπιγένετο τῇ μάχῃ, prout loquitur 7, 157 in fine, ita maluit nunc mutare.

517, 18. Τύπτοντες δὲ ἐς τὸ θώρηκα αὐτῷ.] Vox poſtrema non legitur in MS. & omnino eſt ſupervacua.

517, 20. Παίει μιν ἐς τὸ ὀφθαλμόν.] Ita interdum uſu venit, ut loquerentur ſine diſtinctione, utrum dexter, an ſiniſter foret. Suetonius Jul. cap. 68 *Scæva excuſſo oculo transfixus femore & humero.* Etiam nihil habeo, quod promam ex Florentia; forſan ideo, quod oculi tunc mei fuerunt ſopiti. Sed tamen perexcellens eſt, quod ex codice Arch. attulit Cl. Thomas Gale, nempe in eo legi ὄμφαλον, quippe quod valde eſt probabile, quum gladius ipſum thoracem perforare impeditus ſine dubio deſcendere conetur ad imum ventrem & partes corporis ab lorica jam non tectas, non adſcendat ad oculum; etſi id fieri quoque interdum poſſit, præſertim quum non addatur, oculum dextrum vulneraverint, an ſiniſtrum. Εὕρημα hoc eſt pretioſiſſimum me judice.

517, 25. Αὐτίκα ἐπόθεσαν.] Reliqui laudem ſuam

ſuam integram doctis editoribus in hoc verbo certis jam ab Vallæ verſione, qui interpretabatur *deſideraverunt*, docte, ſed non ut opinor ex mente Herodoti; quod tamen tanto cum labore conatus fuit firmare Portus. Atqui manifeſte apparet hoc verbum ab Herodoto nunc poni in eodem ſenſu, quo antea ἤμαθον. Id plane ipſum nunc effert ἐπύθεσαν.

§17, 35. Οὐκέτι οἱ ἱππόται ἐπέμφυον.] Non eſt hoc verbum aciei dicatum. Itaque & optimus MS. ſervat ὑπέμφυον, quod prorſus oportuit reſtitui.

§18, 7. Καὶ ἐφοίτων θεησόμενοι.] Satis mira eſt verſio, quam ex his concinnabat Valla, *Quod ideo facicbant, quia cuncti* &c. Nec enim id ideo facicbant. Sed quum Græci cadaver vcherent per ordines, ut poſſent omnes videre; id vulgo non ſuffecit, ſed inſuper ideo excurrebant, ut viderent. Abundant iſtæ voculæ. Itaque in Græcis copula recte abeſt ab MS. Ita enim ſolet Herodotus, cujus mentem opinor recte à me declaratam eſſe in verſione, quippe quam mutare compulſus fui. Etiam non intelligo, cur non Valla maluerit in antecedentibus dare: *erat autem ſpectaculo dignum.*

§18, 27. Ἀξιοῦμεθα ταύτης τῆς σάσιος.] Probat hanc loquutionem Portus ex duobus aliis locis, quos ad vocem σάσις conduxit, nempe in hujus libri cap. 21 & 47, in quo utroque loco major aciei & prælii ratio eſt, quam ordinis in locando milite. Unde fieri nequivit, quin magis mihi arrideret vetuſta illa ſcriptura optimi MS. τάξιος.

§19, 42. Ἀμαζονίδας τὰς ὑποθήκας.] Locus deſperatus, de quo forſan nihil melius conſuletur, quam prout conſuluiſſe nonnullos teſtatur Th. Gale ſcribens [Hæc dele: neque enim agnoſcit codex A. nec Valla, nec margo] Bene, ſed hactenus. Cur enim habuit codex Etonenſis? Sic enim merito interpretor ejus de illo ſilentium. Tria quæ nominantur, ſunt valde fragilia. Nam nec margo, id eſt, Stephanus, nec Valla ea agnoſcit, quoniam agnoſcere non poterant, utpote quod non intelligerent. De codice A. reverenter taceo. At plane Stephano ignoſci nequit, quum de hoc loco ne verbum quidem. Æmil. etiam Portus ἀποθήκας ne nominare quidem voluit, ſæpe ad viliora declinans. Sed & ex illo præclaro Mediceo nihil notavi; quum interim non videatur locus eſſe tam ſordidæ obſcuritatis, ut ſic ab eo ingenia ceſſare debuerint aut terrefieri toleraverint, quum manifeſtiſſimum ſit Athenienſem dixiſſe ἐς Ἀμαζονίδας τὰς ἀποθήτας, τὰς ὑπὸ Θερμώδ., tanquam furias & minime deſiderabiles fœminas, quæ eſſent crudeliſſimæ, & abominabiles, atque hinc optandæ ut longiſſime abeſſe perſeveraviſſent. Puto liquidiſſimum eſſe eas nunc per λιτότητα morem ſic appellari. Habent hanc vocem omnia lexica.

§19, 46. Καὶ ᾗ χρησοί.] MS. καὶ ᾗ δ' ἂν χρησοί.

§20, 38. Λεπρεηέων.] Hoc flocci feci, perinde ut iſtos Vallæ Lepræatas, quum in libro optimo animadvertiſſem ſcriptum Λεπρεηλέων. Sic omnes appellant. Infra in eodem libro ſcriptum erat Λεπρεήτας.

§20, 43. Τετέων ἢ ἐχόμενοι Χαλκιδίες.] Præter varietatem loquendi, & verbi ἔχειν, cujus præcipua hîc requirebatur frequentia, flexionem in varias formas, tum mira eſt auctoris cura in participio ἐχόμενοι aut uſurpando aut omittendo, ut ſubintelligatur, & ne ſemel quidem adhibita iteratio, niſi in hoc uno loco: ubi quum præmiſerit Ἐρμιονέων ἢ ἐχόμενοι, nunc tamen ita ut vides iterat, quum id non fiat in alia parte. Sed propterea ſcias oportet vocem tertiam non eſſe in MS.

§22, 10. Περὶ Θεσσαλίην οἰκεομένους.] MS. οἰκημένους, ut ſæpe alibi.

§22, 24. Πρότερόν μοι δεδήλωται.] Vocula μοι non eſt in MS.

§22, 27. Ὡς ἢ ἀπεικάσαι ἐστί.] Verbum ſit qualecunque, ſcribis Herodoti & editoribus forſan gratum, quod tamen annotare inſuper habuit Æm. Portus. Huc nihilominus vix videtur convenire iſtud compoſitum, unde legitur in optimo MS. ἐπεικάσαι, conjecturam adhibere, quod certe jam requiritur.

§23, 48. Γρηΐσι ἐχρήσθη.] Notabile eſt quod legitur in optimo MS. ἐχρήσατο, quum ad id pervenire non potuerit curioſitas Æm. Porti tantopere ſe acuens & omnia ruſpans in Εατο, ſed fere pluralia, donec incideret in Παρηγορέατο.

§24, 31. Καζὰ τὸ ἔχθος.] MS. καζά τε τὸ ἔχθος, quo leniſſime conciliatur hæc pars cum ſequente ᾗ καζὰ τὸ κέρδος.

§25, 5. Φειδόμενοι ὅτε ὑποζυγίε.] Magis intendit negativam hanc locutionem optimus MS. exhibens ἢ φειδόμενοι ὅτε ὑποζυγὸ.

§25, 20. Ἀνηκαλημένοισι ἀπηλοισι.] Paulo ante ſic dixit ἡμέρας δὲ σφι ἀνηκαλημένοισι ἤδη ἐγεγόνεσαν. Sed in eis quæ citavi, vox poſterior non eſt in MS. eamque verius eſt deleri debere; quum & verba illa priora habeant ſuam rationem, & ſane diverſam ab his, in quibus verſamur, & ex principio ipſo libri quinti appareat auctorem hoc decompoſito malle uti ſine addito dativo.

§25, 39. Τότε μέν νυν.] Particula poſterior, etſi occurrat ſic adhibita ſæpius, non eſt in MS.

§25, 45. Ἔτι πλεῦνας γίνεσθαι.] Verbum γίνεσθαι non eſt in MS. nec incommode, quum verbum εἶναι proxime antecedat interpoſito tantum verbo.

§27, 7. Μή με ἀμφθείρητε.] MS. μή με ἢ ἀμφθείρῃ. Quæ vocula affert ſuam venuſtatem.

§27, 16. Μὴ πλεῦνες συναχθῆτε.] MS. συλ-

λεχθῆτε, quod convenientius Græcæ libertati, prout ὑπερέειν dixit de hac eadem re in cap. 37.

527, 23. Τῶτο τὸ ἔργον ἔτω πρόσθεν.] MS. tantum ἔτω ἔργον πρόσθεν. Hic ordo vocum visus fuit esse confusior nonnullis, ut particulam demonstrativam requirerent proxime anteponi adjectivo: sed non ita Herodotus.

527, 38. Ἐπὶ Μαρδονίῳ μαχ.] MS. liquide ἐν Μαρδονίῳ μαχ. prout habuimus lib. 8 toties ἐν Σαλαμῖνι. Adhibe Porti Lexicon in ἐν cum dativo loci pro πρὸς ἢ πρός.

528, 22. Ταῦτα ἦ ἐδαμῶς.] Adversativa caret MS. Eleganter profecto, ut sit abruptior exprobratio.

528, 25. Βυλόμενοι μᾶνοι Πέρσῃσι.] Habet id quoque sensum suum, nec male huic loco convenientem. Attamen legi in optimo MS. μένοισι ϛ, ut videtur ante se habuisse interpres. Unde oportet eam solam lectionem habere pro vero, quum id sit, quod exprobret, quod cum servis Persarum videantur congredi voluisse, quos pro gentis gloria decebat solos Persas eligere.

528, 32. Ἦν μὲν δοκέῃ.] Δοκέει habet MS. & sic bis.

528, 45. Προσφέρεσθαι ἄποροι.] Id notat Stephanus haberi in quibusdam vet. lib. Debuerat addere in quibus legatur εὔποροι. Sic examen instituti posset. Certe MS. Mediceus habet ἄποροι. Male Valla de insuetis accepit.

529, 8. Ἑλθόντες πρὸς τὸ δεξιὸν κέρας.] MS. ἑλθόντες πρὸς Παυσανίην ἐπὶ τὸ δεξ. Et sic quoque interpres. Cur igitur tot voces omissæ sunt? aut cujus beneficio exciderunt? Reposui igitur, præsertim quum & Th. Gale ex cod. Arch. simul & Et. & ipso Valla rectissime judicet ita suppleri.

529, 12. Ἀποκεκλέαλο.] MS. ἀπεκεκλέαλο.

530, 5. Λοχηγετέων.] Verbum memorabile. Id enim quum Valla reddidisset *tribunus cohortis*, quasi derivatum ab λοχηγεῖν, hoc excepit quasi verbum Herodoti pro communi λοχαγεῖν Æmil. Portus, & decem inde versus supplet, ut dicat nihil. Ecce immo & Henr. Stephanus in tomo secundo Thesauri sine hæsitatione refert Λοχηγέω *sum tribunus cohortis*, ut λοχαγέτης ex Euripide. Sic docemur Græca, sed quæ nunquam intra mare Ionium & Thessaliam addita sunt. Mire si ita habeant alii codices antiqui. Itaque præ hoc incerto & ex aliis inaudito præstat credere ab Herodoto venisse, quod habet optimus MS. λοχηγέων.

531, 11. Αὐτὸν ἀναλαβόντα τὰ ὅπλα.] MS. αὐτὸν ἀναλαβόντα τ' λόχον τὰ ὅπλα. Quam accessionem quum viderit Valla, & in versione communicaret, noluit admittere Æm. Portus in ἰθεῖη τέχνῃ, unde ibi ut nimis docte, sic infelicissime rem gerit. Paret lapsus, ut opus non sit monstrare.

531, 29. Θρηϊκίδων.] MS. Θρηϊκιδῶν. Omnino recte. Nam Thrasydæus apud Græcos notum nomen.

531, 31. Τμεῖς δὲ οἱ πλησιόχωροι λέγεσθε.] MS. ἐλέγεσθε, ut agnovit interpres.

532, 3. Τῶν δὴ ἐποιήσαντο.] MS. ἐποίησαν.

533, 46. Ὡς ἐτρέψαντο.] MS. ὡς ἐτρέψαντο. quod in fine capitis 65 & denuo 66 repetitur.

534, 1. Περὶ τῆ Δήμητρος τὸ ἄλσος.] Atqui id sequitur in versu proximo, & quidem loco oportuno. Sed nunc MS. πρὸ τῆς, & id videtur agnovisse Valla.

534, 6 Οὐκ ἐδέξατο.] Longe melius ille aoristus convenit participio ἐμπρήσαντας, quam huic verbo, quod agit de re cummaxime instanti. Itaque etiam non admittitur ab optimo MS. sed in eo legitur οὐκ ἐδέκετο. quod magis multo est congruum. Sentiebant in animo suo Deam non dare locum.

Ibidem. Τὰ ἰρὰ τὰ ἐν Ἐλαίοντι ἀνακλόδεστον.] Hoc unicum memoratur Lexicographis in hac voce exemplum. At MS. optimus hic quoque refert ἀνάκλοστον, de quo ad 9, 21, ut licet in multis placuerit gemina terminatio, in hac tamen voce displicuerit etiam Herodoto.

534, 19. Ἦγε καληλισμένα.] Lectio bene colorata, si modo venisset ab Herodoto, non ab aliis, qui nolebant ulterius differri voculam τότε, quin haberet jam aliquid adminiculi. Sed interim optimus MS. habet τότε; Et quidquid aliis videatur, id mutari non debuit, quum opiner omnino sic scripsisse Herodotum, ut vocula ista præcedens τότε quærere inferius debeat aliquid cui innitatur.

536, 12. Μετὰ ἦ τῶτον.] Non decido inter hanc lectionem vulgatam, & alteram codicis MS. τούτων; ut non Aristodemum solum jam intellexerit. Pervicacis enim pectoris est post eum ponere omnia, quem recenti pugna fatearis in Spartana λέσχη creditum fuisse pro desperato ad necem cucurrisse.

536, 23. Φθόνῳ ἂν εἴποιεν.] MS. ἀπαμβλ. dixerimus ex livore venisse. Tanquam fateatur auctor esse quasdam arcanas causas propensionis hujus repentis, ut magis ad Aristodemum respiciat, quam ullum alium, etiam ipsum Posidonium. Nam λέσχη qua potuit ardere invidia adversus necatum?

536, 36. Πρὸς Ἀείμνηστον.] MS. Ἀείμνηστον. Aëimnestum inter Spartanos alibi memoravit.

537, 21. Ἀμφισσητέων.] MS. ἀμφισσαίων.

537, 22. Δωρίδα τὴν Φωκέων.] MS. Δωρίδα τοῖσι Φωκεῦσι. Sic demum impletur descriptio sumpta ex affirmativo, ut perfecte plene neque illi apponi possit altera adscita ex negativo.

537, 39. Ἐδόκεε καλλίστη εἶναι ἡ παρθενίων.] Particulam εἶναι non habet MS. nec video ita opus

opus esse, ut omitti nequeat salvo sensu & modo scribendi.

537, 41. Ἔτι ἐν τῇσι φόνῃσι ἑούσας.] Vocem postremam non habet MS.

538, 2. Ὁ δ' ἤμελξε τὸ.] MS. ἀμείξετο.

538, 25. Αἰγινητέων τὰ πρῶτα φέρων.] Hæc quoque ultima vox non legitur in MS. ut ipse Lampon dicatur Αἰγινητέων τὰ πρῶτα. An hoc dulcedinis mellitissimæ genus potuit averti ab Herodoto? Sane factum est per tot non annos, sed sæcula. Attamen revirescit veritas. Est enim haud dubie purum Herodoteum, ut 6, 100. Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα. Non aliter dixerunt πάντα. Accedit, quod 8, 104 dicat Φερόμενον ἐς τὰ δεύτερα τῶν δυνάχων πρὸς βασιλέα, non φέροντα in hoc genere loquendi.

538, 27. Ἀπικόμενος ὁ αὐτὸς ἔλεγε.] Annectit MS. voculam τάδε.

539, 32. Ὁ δὲ τελευταῖος ὄφις ἐς χαλκέην ἐπέστη.] Insitum his verbis sensum an possimus assequi liquidius quam ex conspectu? Itaque quum insignis Whelerus inter peregrinationis musicæ lucra Constantinopoli in has oras advexerit hanc tantæ vetustatis fabricam, non me teneo, quin huc reponam, ubi unice describitur, & castius profecto,

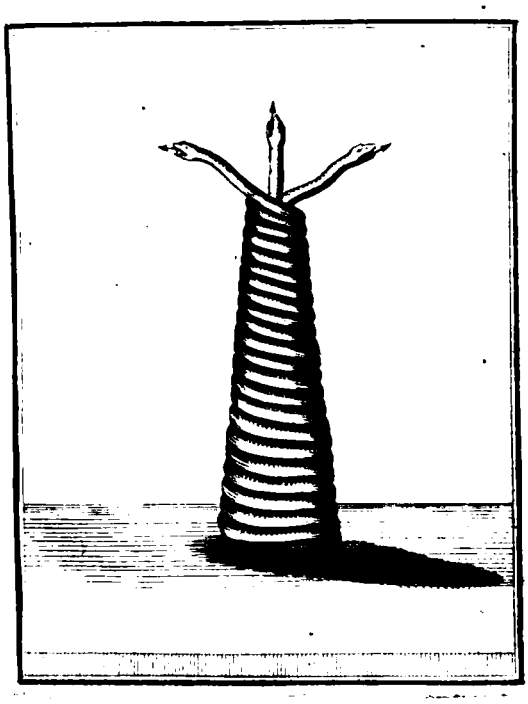

quam fit apud ipsum ab nonnullis, *qui prennent cette antiquité pour un Trepied d'Apollon.* Quis posset ita dicere aspectans hoc nobile monumentum? non habet tripodis maxima propria, sed ea, quæ signat Herodotus.

540, 26. Τὸ ἐπάνω δὲ γνάθου.] Et cur in hac descriptione auctor uteretur compositio? Optimus ille MS. habet τὸ ἄνω δὲ γν.

540, 30. Ὁ νεκρὸς ἠφάνισται.] MS. ἠφάνιτο, multo probabilius.

540, 49. Πάντας ἔβαψαν ἀλέας.] Vox media non exstat in MS. & supervacua est prorsus in tot repetitionibus.

541, 5. Ἐπαισχυνομένους.] Sic se habet: verbum hoc bene notum est eis, qui vel primis labiis gustarunt hæc elementa: ideo debuit Herodoteis immisceri tam nothum & spurium, quam grande. Sed quæso, mi Valla! an qui erubescebant se à pugna abfuisse, post tumulum hunc excitatum non erubescebant? aut statim dicebant se interfuisse? Id lepidum quidem, & ipse Herodotus, quem tantopere dedistis perstringendum, vos ridet. Ille enim scripsit ἀπαισχυνομένους. Sic plane legitur in vetustissimo exemplari Florentiæ. Et notat repellere pudorem conantes, quem collegerant ex absentia ista. Non Portus, non Stephanus hoc habet. Satis est, quod habeat in decomposito eruditissimus ille Porphyrius lib. 1 Ἀποχῆς pag. 115. Τίς λοιπὸν ἀπολογία τοῖς ἀπαναισχυντοῦσι πρὸς τὴν αὐτῶν ἀκρασίαν βλεπομένοις;

541, 10. Κλεάδεω.] Nomen Bœotium, bene notum vel ex historia citeriore Alexandri Magni. Attamen MS. Ἀλεάδεω.

541, 14. Ἐδόκεε σφαλδεσθαι.] MS. σφεδδέειν.

541, 27. Μὴ πρότερον ... πρὶν ἢ ἐξέλωσι.] Notavi de hoc loco ad librum quintum sub numeris 330, 11.

Ibidem. Πλέω μὴ ἀνατλήσῃ.] Frequens fuit causa hujus verbi in hac historia usurpandi, si id Herodoto fuisset gratum. Ne nunc quidem id ei placuit. Habet enim optimus MS. ἀναπλήσῃ. Hujus rei notitia defuit Æm. Porto, qui tam accommodate ad sententiam hujus loci conatur illustrare hoc verbum ex loco libri 6 cap. 12. Τίνα δαιμονίων πρὸς ἐμοῦ τάδε ἀναπίμπλαμεν. Vide eum in verbo Ἀναπιμπλάναι.

541, 44. Ἐπεπείθεσαν διωθέεσθαι.] Magnus enimvero labor Æmil. Porti, ut post tres rivulos factos, unde deduci possit, hoc verbum deploraret ab Valla omissum: quum tamen nulli istorum adsit aqua Pegasæam Agamippen gustu exhibens. Fucata omnia. Nec ita scripsit Herodotus; sed ab eo testatur fidelissimus codex venisse ἐπεπύθεον, vel ut propius veniam ἐπεπίθεον. Hoc autem in scrinio tuo fovit huc usque Calliope, ut non exierit in has luminis oras. Pulcherrimum tamen, si inspexeris, quæ notata sunt ad verba apud primarios scriptores occurrentia ἐπέπιθμεν vel πιθήσας, ut noret eos certe constituisse & hanc fiduciam fovisse.

542, 14. Κατὰ τὴν ταχίστην ἐλθεῖν ἐς Θρηϊκίην.] Tanquam privatus iter faceret. Quanto verius ad Herodoti manum & elegantius in optimo MS. legitur? ἐλᾶν ἐς Θρηϊκίην. Hic sermo convenit sequentibus & commento hujus ducis.

542, 10. Κατὰ πόδας μκ.] MS. καζ πόδας ἐμεῦ. Et ſtatim τῦτον ϗ ξεινίζετε ϗ. quod longe plenius.

542, 37. Τῦ τυφόννυ Θεομήσορ.] Si ita appellatus fuit, nihil invideo, quin maneat. Scire tamen licet in optimo libro vocari Θεομήτορ, quo fides mea inclinat. Nam in libro 8 cap. 85 nihil notavi.

542, 43. Ἄ ἔφ ὑπωμόσωσι.] MS. ἄρα ὑπομείνωσι.

543, 18. Ἐκέλευε ποιέειν.] Immo πλέειν, ut recte eſt in MS.

543, 25. Ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτῃ ἱρὸς ἡλίκα πρόβατα.] Occæcatos vates colligens in obſervationibus ad Callimachum pag. 619 Ezech. Spanhemius Tireſiam & hunc Euenium, poſteriorem ita deſcribit: *Apollinis ovium apud Apollonatas in Ionia cuſtodis.* Qua fide credidit Ioniam vel viſam ullo tempore fuiſſe ab hoc Euenio? Nempe quod præcedit ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ, intellexit de Ionia, & hinc ſatis aut doctus eſt, aut attentus in iſta parte ſcribenda fuit. Rideas ſane. Cæterum hæc narratio talium ovium docet Apollinem cognomento Nomium vel Nomionem fuiſſe, ut vocatur ab Cicerone lib. 3 de natura Deorum, qui in iſta Apollonia colebatur.

543, 42. Ὑπαγαγόντες μιν ἐς τὸ δικαστήριον.] Hæc non implent vim loquutionis illius, nedum Herodoteæ. Inſpice modo collectanea Æmil. Porti in v. Ὑπάγειν. Itaque etiam ſcriptum exſtat in optimo MS. ὑπὸ δικαστήριον. Egregie. Nam hoc ipſum videbis illic eſſe, quod deſiderat Herodotus.

544, 4. Παρεσκεύαζοντο ὡς ἐς ναυμαχίην.] Particula ὡς non eſt in MS. nec ſolet ita loqui hic ſcriptor, verum alii.

544, 48. Ἐς ὃ τὸν ἤπειρον ἀπέπλεον.] Certe hoc verbum non congruit huic loco, quippe cui aliam longe ſignificationem attribuit in verbis proxime antecedentibus de Phœnicum claſſe, ut notet remeare in patriam, quum hîc tantum de petendo litore ſit ſermo. Et ſane verbum ultimum non eſt in MS. ut omnino abjici debet. Subintelligitur ex ſuperioribus ἀνήγον.

545, 6. Ἐπὶ τῦτον μὲν δὴ τὸ ϛρατὸν.] MS. ὑπὸ τῦτον, ut maneat in uſu præpoſitionis ad hanc cauſam adhiberi ſolitæ.

545, 15. Ἐπιπόμενοι ἀπὸ Μιλήτυ κτιϛέων.] Hic locus an pro integro legi debeat, dubito. Citat enim eum Meurſius de Fortuna Attica cap. 6, ubi ſic edit nulla diſtinctione divellens particîpium ἀπομένοι ab præcedentibus, quod fit in editionibus, quantum ſcio, omnibus, etiam ipſa Thomæ Gale, quod nulli non patet fieri perperam. Sed idem Meurſius illic jam citat κλησὶν, ut nihil habeamus dicere eidem Gale aliquid monenti, niſi quod ſero veniat. Quippe jam & Stephano in indice Theſauri ſic citatur, quaſi vulgo exſtet in editis. Unde id adſcivi nunc merito. Cæterum legitur in optimo MS. non ἐπιπόμενοι, ſed ἐπιπομφύκα, quaſi innueret non Philiſtum abiiſſe cum Nelco, ſed patrem ejus Paſiclem, cujus deinde filius illic templum ſtatuerit. Res pertinet ad hiſtoriam, in qua non auſim decidere.

545, 33. Ἐγχείψας τῷ αἰγιαλῷ.] MS. ἐγχείμψας.

545, 48. Δεύτερα τάδε ἐποίεν.] MS. δεύτερα δὴ τάδε ἐπ.

546, 20. Προσίησαν πρὸς τὰς βαρ.] MS. προσηίσαν, ut cap. 101 ἀπεικάσαν.

547, 3. Μέχει καζ τ ἡμίσεων.] Eſt inaudita loquutio, nec explicari poteſt; ut omnino non aſſequar, quemadmodum tot docti lectores eam concoquere potuerint, & ex optimo MS. corrigendum ſit μέχρι κα τ ἡμ. Quippe quod non modo præſtantiſſimum eſt ad mollienda Græca, ſed pariter declarat originem falſæ vocis καζ, nempe quod illud κα ſic involutum fuerit in ſcribendo, ut quaſi nota fuerit præpoſitionis καζ, quum breviter & cito ſcribitur.

547, 8. Τῷ ἑτέρῳ κέρᾳ.] MS. κέρεϊ.

547, 20. Συνεπιπόμενοι συνέπιπλον.] MS. συνεσέπιπλον. Manifeſto vulgatæ vitio. Et mox ὡς ὃ ϗ τὸ τάχ., ubi vocula ϗ eliditur vulgo male.

547, 27. Ἰθαμίτρης.] Etiam Florentinus MS. Ἰθαμίτρης habet, prout ex codice Arch. protulit Th. Gale.

548, 4. Ἐμύλυκ ὁ Εὐθόα.] MS. Εὐδόα.

548, 18. Ὅποι χρεὼν εἴη τ Ἑλ. καλοικῆσαι.] MS. primo ἔπῃ. Item καλοικίσαι. Et utrumque genuinum. Agitur enim de loco in quem deduci Ionas conveniret; quod prius eſt, antequam habitarent.

548, 25. Τοῖσι ἐν τέλεσι ἔξει.] Ipſa pronunciatio hujus locutionis moleſta eſt, cui egregie occurrit optimus MS. ἐν τέλει ἔξει. Sic enim ſcio exſtare in illo priſco volumine, quod debuit in contextu hoc exprimi, ubi quid non vitii invectum eſt omiſſo participio & voce τέλεσι retenta? Etiam Herodotus ſe oſtendit 3, 18. Τὰς ἐν τέλει ἑκάστας ἑόντας τ ἀϛῶν.

548, 26. Τὰ ἐμπόρια.] MS. τὰ ἐμπόλια.

548, 34. Πίσι τε καταλαβόντες.] Confuſa eſt hîc copia copulativæ, & non toleranda vel ideo, quia legitur in MS. πίσι καταλαβόντες, ut pateat referri hoc non ad præcedentia, ſed ad ſequentia. Certe nec videtur Valla agnoviſſe.

549, 2. Δεινὰ ποιησάμενοι.] MS. ποιεύμενοι. Id eſt Herodoteum.

549, 12. Τῶν ὃ κατ' ὁδὸν πορευομένων βαρβάρων.] Vox poſtrema non eſt in MS. Sicut etiam in ſequentibus iſtis ὁδὸν ἔτι πλέον ἐχώρεε τετέων, voce ultima MS. deſtituitur. Neque

la-

ſane vel alterutra huc requiritur, ac præſertim illa prior βαρβάρων, quum tam accurate deſcripſerit, quos intelligat per iſta τ κατ' ὁδὸν προδομένων, ut ſupponat alios fuiſſe, qui non ita recederent per viam, quos in initio hujus capitis deſcripſit τῶν ἢ ἀποφυγόντων βαρβάρων.

549, 42. Εἶπαι Ξέρξῃ.] Ceſpitat conſtructio, neque ullo genere tolerari poteſt ille infinitivus; & quam commode exſtat in MS. εἶπε?

550, 14. Περσὶς μὲν τυκλὰ, καλῷ ἢ τῷ Ἑλλήνων γλώσσαν, τέλειον.] Tanquam tunc vere exhilarans ſuum genium primoreſque aulæ, ut non dubitem hoc Perſicum componere cum Romanæ conſuetudinis inter patronos & clientes cœna recta & ſportula, quum cœna recta non alia ſit, quam τελείη. Sed ut eviteſcat Herodotus, quid non ſuſtinent proferre viri inſignes? Scaliger in libro tertio Canonum Iſagog. ex Cteſia habet in lingua Perſica τυκλῶ, idque Perſice nihil aliud quam *thronus*. Johannes Fronto de diebus feſtivis Arabice didicerat *Tuc* ſignificare torquem, felicitatem &c. Mox adjicit & *Tucf*. Erunt ſimilia multa quæ ex vicinis linguis ad ignotam Perſicam pedibus trahi poſſunt. Sed an non hæc laſcivia eſt? Moroſiſſima quidem truculentia Iſaaci Voſſii, qua ſcripſit Herodotum ignarum linguæ Perſicæ & nullis orientis gentium inſtructum monumentis, quid niſi ſervile capiſtrum meretur? Unde enim probat hæc? An in oroſangis aberravit Herodotus? an in angariis oſtendit nec linguam Perſicam nec inſtitutorum conſuetudinem ſibi cognitam fuiſſe? Num in Satrapiis? aut aliis denique vocibus? Et unde ea facultas Voſſio, ut ille Herodotum in tale crimen vocet? Sed ille neſcivit erubeſcere. Quid enim? an alterutra ex dictis ſuperat Herodoteam? Certe non, ſi quis ita conſideret, ut modo dixi, quod neutrum ex his tribus feciſſe opinor.

550, 15. Τῷ κεφαλῷ σμᾶται.] Memorat hoc convivium Briſſonius lib. 1 de regn. Perſ. pag. 65, notatque eo die Regem caput comere, purgare & mundare &c. Plures alii, ſed qui nihil explicant Græcum. Verum doctiſſime Caſaubonus ad Athenæum 4, 10 inſpexit, & poſt eum Freinshemius ad Curtium 8, 9 interpretans *tunc ſolum rex caput cum cura abluitur*, (hoc alii adferunt ex Loccenio) rejecto Valla & Dalechampio, qui reddiderint κόσμεῖται *ornatur*, quo forſan etiam reſpicit Stephanus, dum notat Vallam videri ſequutum eſſe diverſam à noſtra lectionem. Denique cumulum his imponens per Græcæ linguæ nimiam notitiam Ezech. Spanhemius in denſis illis obſervationibus ad Callimachum pag. 564, quum nullum ſciat proferre locum, niſi qui ab Caſaubono ſuppeditatur ex Diodoro, tamen & Caſaubonum ſugillat & ipſe neſcit, utrum velit *defricare* an *detergere* ſeu *purgare*. Utique in rege hæc non fuit ſimplex defrictio aut deterſio; & capillorum purgationem oportet omnino frequentiorem attribui regibus Perſicis in iſta creberrima unguenti affuſione, niſi debeant ludibrium maximis ſordibus. Cur autem *defricare* potius quam *infricare*, quod elegerat Stephanus in Theſauro? Omnino prudenter exiſtimem feciſſe Vallam, dum vertit *ornare*, χριικῶς verbo iſto poſito, ita ut in quo proprie conſiſteret illud σμᾶν, non perite ſatis aſſequeretur; prout ornare ad caput & capillos & qualemcunque eorum curam in lingua Latina pertinet, & ornatrices feminæ omni & diverſiſſima cura poliebant. Habes & 4, 73 de Scythis, qui ſuos humaverunt τ σμησάμενοι τὰς κεφαλὰς ἢ ἐκπλυνάμενοι. 2, 37 Sacerdotes Ægyptii ἐκ χαλκέων πωλητείων πίνακι ἀγορμέωνλες ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, ubi reddit *extergentes*, unde patet Vallæ ſatis cognitum fuiſſe verbum.

550, 16. Καὶ Πέρσαις δωρέεται.] MS. Πέρσας.

550, 49. Οὔτε ἐκείνῃ ἔτι πλεῦνα χρόν.] MS. ignorat voculam ἔτι. Ita eam vocem, etiam ubi commodum videtur occupare locum, Herodotus interdum maluit omittere.

551, 42. Τὰ ἐκ τ γεφυρέων ὅπλα.] Nimis ſimpliciter vertit Laurentius & nunc & cap. 120 *arma è pontibus*, quaſi dememineriſſet 7, 25 ὅπλα ἐς τὰς γεφύρας, ubi dixit *armaturam*; ſed declaravit Stephanus, prout nunc quoque fieri oportuit.

552, 8. Ἐπὶ γλῶ σλῶ ϛρωλδώμεν@.] MS. ϛρωλδωσάμεν@, in quo reſidet omnis venuſtas.

552, 28. Ἀπαγάγοιεν σφέας ὀπίσω.] MS. ἀπάγοιεν, quod longe convenientius eſt, vel magis neceſſarium, quum vulgata lectio fere ſupponat id jam factum eſſe, ut cap. 113.

552, 32. Ἀμφὶ τ Ἀϛαυάκεα.] Harum vocum nulla exſtat in MS. ut pateat aliquem ſic inſuſcando voluiſſe jactare doctrinam. Satis eſt quod illa deſcriptio adhuc ſequatur.

552, 48. Ὑπὲϛ Αἴγὸς ποϛαμῦ.] At MS. ποταμῶν. Recte prorſus.

553, 9. Ἰχθύες νεαλωῖοι.] Recte, ſed quadriſyllabicum porrigit optimus MS. νεοάλωῖοι, quo clarius exprimitur vis ejus, ut νεοαρδὲ ἀλωλῶ maluit dicere Homerus, alii νεοεργές. Et ſunt plura talia.

553, 17. Ἄποινά οἱ τάδε ἐθέλω ὄπιθεῖναι.] Quam ſub ſceleſta ſpecie averterunt limpidam illam Hippocrenen manus Herodoteæ, ut ejus Calliope æternum doleret? Unde enim hoc, quum 1, 96 uſurpetur ἐπιθέμεν@? & quidem ſine tertio caſu? Sæcula licet jam adſtrinxerint hunc locum his ſordibus, non dubitabo tamen publicare legi in optimo MS. ἐπιχθῆναι. Quod quia non intelligebatur, debuit expelli, quum ſciamus tamen illud ἐφίκομαι,

&

& derivata ejus afferre tam varias notationes, & huic loco per ſane congruas.

§53, 23. Οἱ δὲ Ἐλαιούντιοι.] Ita quum procedat Græcus Herodotus, id non placuit Vallæ & aliis editoribus, conſenſu porrigentibus id nomen *Elæuntini*. Nec video auctoritatem, quam ſequantur, quum Epitome Stephani non agnoſcat aliud gentile præter Ἐλαιούσιος, & in Herodoto ab Aldo uſque ſemper editum fuerit prout citavi, quod abhinc opinor ceſſabit, quum pateat codex vetuſtiſſimus & fideliſſimus Florentiæ, in quo perſpicue legitur Ἐλαιούσιοι, ut Μυῆς Μυήσιοι etiam Herodoto 6, 8.

§54, 11. Ἄλλοισι δηλώσειν.] In his etiam vocibus finit exemplar Mediceum, ſubjiciens tantummodo has voces & has deinde notas ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ Θ

ΧΧΗΗΠΙ ſive ad quaterniones ſignandos, ſeu quidquid etiam illud ſit. Sed Tanaquillus Faber Epiſt. Critic. parte 1 pag. 30 deſiderat hîc poni totum principium quinque verſibus conſtans, quia Dionyſius Hal. ſcripſerit idem initium, eundem finem hiſtoriæ Herodoteæ fuiſſe, quod hodie aliter ſe habeat, ad Cn. Pompejum in Epiſtola: τὸ δὲ αὐτὸ προοίμιόν τε ἡ ἀρχὴ ἡ τέλος ἐστὶ τῆς ἱστορίας, unde concludit alia etiam excidiſſe ex Herodoto; ut facilius obtineat potuiſſe nonnulla ex uno libro vel loco tranſponi in alium. Opinor perinde validum hoc eſſe ſpecimen, ac poſterius de Heliopoli, quod in libro ſecundo vidimus, aut quod tertium adhibet pag. 70 de Alabaſtris, de qua urbe didicit ex Hermolao citationem, quum tamen nil tale apud Herodotum legere meminerit. In loco autem Dionyſii, qui notus bene fuit aliis, & ſolet præmitti in teſtimoniis antiquis de hoc auctore, ut ab Fabro non excitetur, etſi ille ſcriptus ſit non oppido clare & ſimpliciter, aliquid animadvertere poteris ex fine notarum ad librum 7 & 8, in quibus forſan id fit etiamnum, quod Dionyſius Hal. teſtatur. Verum ex eo non probes ex Herodoto aliqua omiſſa eſſe, quæ ad hiſtoriam ejus explendam pertinebant; ſed tantum ſcribas cenſuiſſe nequaquam opus eſſe, ut repeterentur eadem verba, & quæ in fine antecedentis libri poſita eſſent, iterarentur in principio ſequentis.

An & iſta mens fuerit Th. Gatakeri, neſcio; ſed ut ſcias quid ſcripſerit ad hanc rem pertinens, in libro 11 Adverſ. cap. 8, quum præmiſiſſet in argumento capitis illius *Quæ ex Herodoto Ariſtoteles, in ejus ſcriptis jam non patere*, & in loco ipſo monuiſſet [Herodotum Ariſtoteles hiſtor. animal. l. 8 c. 18 reprehendit, quod aquilam in Nini obſidione bibentem inducat, quum τὰ γαμψώνυχα ἅπτα πάμπαν exiſtant,] in fine apponit: [Illud obiter moneo, in Herodoti ſcriptis, quæ ſuperſunt, iſtud neutiquam reperiri, qui lib. 1. quidem Ninum ait à Cyaxare expugnatam, modumque alibi fuſius narraturum policetur, ſed in eis, quæ habemus, nuſquam id præſtitiſſe deprehenditur] Monitio illa quum ſit nuda, etiam ſupervacua eſt & nulli bono; quum & alii Ariſtotelem ante ipſum legerint, eum componentes cum Herodoto, & ſapienter taceuerint: cur enim non de unoquoque ſtudioſo id ſuppoſuerim? Et Gatakero utique ſatisfactum fuiſſe oportuit, quod eandem rem abunde annotaviſſet in Hiſtoricis Græcis G. J. Voſſius, qui & anxietatem nimiam Theodori Gazæ in hac parte notat tamdiu editam ante Gatakerum. Sed & Marshamus in Chronico Canone ſæculi XVII pag. 494 notat [Diodorus pag. 84. dicit Herodotum tradidiſſe Cyaxarem (qui quidem Ninum expugnavit) fuiſſe primum Medorum Regem, cum tamen ex ipſo Herodoto conſtet Deiocem primum fuiſſe, Cyaxarem penultimum] Eat ergo, quoniam mihi via nulla alia reſtat, aut ad Aſſyriacos aut ad alios, ſi fuerunt, logos, ad quos toties ex Herodoto citarunt alii. Omiſi etiam poſt librum octavum ita in optimo MS. ſcriptum eſſe

ΗΡΟΔΟΤΟΥ Η
ΧΧΗΗΗΔΔ ΙΙ

FINIS.

INDEX
EORUM QUÆ APUD HERODOTUM SUNT MEMORABILIA.

Monitus esse debes, mi lector, Indicem hunc non ad paginas accommodatum esse, sed ad libros, & capita in quæ eos distribuimus, ad oram interioris paginæ semper adnotata.

ABÆ, urbs Phocensium, I, 46 VIII, 27 & 134. ubi erat Apollinis delubrum locuples VIII, 33
ibidem reddita oracula, Herodoti etiam ætate *ibidem*
Abantes EUbœæ non minima portio I, 146
Abaris ferebatur fuisse Hyperboreus IV, 36
de eo & ejus sagittâ fabula *ibid.*
Abdera, VI, 46 urbs à Teiis condita in Thracia, I, 168
eam Xerxes præterit VII, 109
cum Abderitis Xerxes hospitii fœdus iniit, & acinace aureo ac tiara auro intertexta eos donavit VIII, 120
Abrocomes & Hyperanthes, Darii filii, Xerxis fratres, super cadaver Leonidæ occumbunt VII, 224
Abronychus, Athenienſis, filius Lyſiclis, ſpeculator apud Leonidem VIII, 21
Abydus, una urbium in Helleſponto V, 117. VII, 33, 34 vicina Dardano VII, 43
ponte à Xerxe jungitur VII, 34
Abydeni prætorium quoddam Xerxi extruunt VII, 44
Acanthus urbs VI, 44
Acanthios Medica veſte donat Xerxes VII, 116
Acanthiorum mare VII, 22
Accenſio lucernarum, feſti nomen II, 62
Accipiter inter animantes Ægyptiis ſacras II, 65
eum qui necaverit apud Ægyptios, ſive volens, ſive nolens, morte mulctatur *ibid.*
eas aves in urbem Butum aſportant ſepeliendas II, 67
earum paria ſeptem, omen ſunt ſeptem Perſis III, 76
Acephali populi IV, 191
in pectoribus oculos habent *ibid.*
Aceratos, propheta in templo Delphico VIII, 37
Aces amnis III, 117
unde oriatur *ibid.*
Achæorum, qui Iones è ſedibus ſuis exegerunt, partes duodecim I, 145
Achæi Phthiotæ ſuppeditant Xerxi terreſtres copias VII, 185
eorum in Athamantis poſteros actio VII, 197
Achæiæ Cereris templum & orgia V, 61
Achæmenes, Darii filius periit in Ægypto III, 12 Xerxis ex utroque parente germanus VII, 7, 97
Ægypti præſes VII, 7
Ægyptiacæ claſſi præfectus VII, 97
bonum conſilium Demarati invertit VII, 236
ab Inaro interfectus III, 12. VII, 7
alius auctor regiæ ſtirpis per Darium VII, 11
Achæmenes *alius*, Cambyſis pater VII, 11
Achæmenidæ compellantur à Cambyſe III, 65
eorum tribus apud Paſargadas I, 125
ab iis reges Perſidæ ſunt oriundi *ibid.*
Achaja VIII, 36
Achelous fluvius II, 10. VII, 126
Acheron fluvius V, 92, 7. VIII, 47
Achilleum oppidum V, 94
Achilleius curſus, locus ſic dictus IV, 55, 76
Acinaces Martis, cui immolatur quotannis IV, 62
acinacem in calicem vino & ſanguine plenum tingunt Scythæ in fœdere ineundo IV, 70
acinaces Perſicus in Helleſpontum abjectus à Xerxe VII, 54
Atræphia urbs VIII, 135
Acriſius Danaes pater VI, 53
Acrothoon urbs VII, 22
ex Aculeis jaculorum ahenum factum IV, 81
Adicran, Afrorum rex, agro à Cyrenæis exutus, Apriæ ſe dedit IV, 159
Adimantus Ariſteæ pater VII, 137
Adimantus Ocyti filius, Corinthiorum claſſis dux, fugam facere vult VIII, 5
ejus dictum in Themiſtoclem VIII, 59
inſolentia erga Themiſtoclem VIII, 61
ejus turpis fuga VIII, 94
Admetus Eumeli pater H, 2
Adramyttium urbs VII, 42
Adraſtus Phryx Midæ filius I, 35, 45
fratris interemptor *ibid.*
à Crœſo expiatus I, 35
ei cuſtodiam filii ſui ad venationem exeuntis mandat Crœſus I, 41
Crœſi filium transfodit, aprum volens transfigere I, 43
ſeſe ſuper buſtum Atyis transfodit I, 45
Adraſtus, Talai filius, Sicyonis rex V, 67. pater Ægialei V, 68
in Adraſtum Cliſthenis Sicyonii odium V, 67
ei honores & dies feſti erepti, & Melanippo traditi *ibid.*
Adria V, 9 à Phocæenſibus oſtenſa I, 163
Adyrmachidæ Libyes, Ægyptum verſus IV, 168
eorum mores, & uxorum *ibid.*
Æa Colchis VII, 193, 197
AEaces Syloſontis & Polycratis pater III, 139. VI, 13
Æaces, Syloſontis fil. Samii tyrannus, ab Ariſtagora exutus tyrannide VI, 13
Samios ad defectionem à ſociis ſolicitat *ibid.*
Samum reductus VI, 25
Æacus & Ægina VI, 35
Æacus & Æacidæ à claſſe Græcorum invocantur VIII, 64
Æaci fanum V, 89
Æacidæ ab Æginetis, Thebanis miſſi V, 80. VIII, 84
Æacides Samius IV, 138
Ædes Veneris in Cypro unde extructa I, 105
Minervæ VIII, 39
Protei, dicta Veneris hoſpitæ II, 112
Vulcani II, 110
deorum & hominum ligneæ IV, 108
fulmine abſumptæ IV, 79
Ædificii ſtructura, in quo repoſitæ erant regiæ pecuniæ II, 121
Ædificio ex urbe Elephantina afferendo triennium conſumptum II, 175 & ejus ex ſolido ſaxo deſcriptio *ibid. & ſeq.*
Ædificium Zamolxis ſubterraneum IV, 95
Ædificia humanis operibus majora II, 148
Æga urbs VII, 122
Ægæ una ex partibus Achæorum I, 145
Ægææ civitas Æolum I, 149
Ægæum mare IV, 85
Ægaleus mons, unde Xerxes navalem pugnam ſpectabat VIII, 90
Ægeſtanorum pugna cum Spartanis ducibus V, 46
Ægeus Pandionis filius Lycum fratrem Athenis pellit I, 173
Ægeus, Ololyci fil. unde Ægidæ IV, 149
Ægialenſes, tribus Sicyonia, ab Ægialo Adraſti filio V, 68
Ægialees Pelaſgi VII, 93
Ægicores Ionis filius V, 66
Ægidæ in Sparta ingens tribus, à quo dicta IV, 149
Ægila, ſive Ægile, locus ad quem Naſamones veniunt ut palmulas decerpant IV, 172, 182
Ægilea, Styreorum inſula VI, 107
Ægilia circa Eretriam VI, 101
Ægina & Æacus VI, 35
Ægina, (*alias* Argiva) Ariſtodemi uxor VI, 52
Ægina & Thebe, ſorores, filiæ Aſopi V, 80

INDEX.

Ægineta cur Samiis infenſi III, 59
Samios ut mulctarint *ibid.*
Epidauriis quondam ſubditi V, 83
eorum in Athenienſes odii principium V, 89
terram & aquam Dario dant VI, 49
unde infenſos habent Athenienſes, & apud Spartam inſimulantur *ibid.* contraque ejus rei autores mittitur Cleomenes VI, 50
primores ipſorum dantur obſides Athenienſibus VI, 73
eorum cum Athenienſibus ſimultates V, 82
undeque ortæ V, 82, 83 *&c.*
ab iis illatæ Athenienſibus injuriæ VI, 87
auxilia rogantur à Thebanis contra Athenienſes V, 80, 81
ab iis ſtatuæ repetitæ per Athenienſes V, 84
circa Æginetas & Athenienſes acta *ibid. & ſeq.*
eorum legati contra Leutychidem, Spartam miſſi VI, 85
eorum piaculum, maximorum eis malorum cauſa VI, 91
ab Athenienſibus navali prœlio victi VI, 92
præſtantiſſimi in pugna navali contra Perſam VIII, 93
aureas ſtellas tres quæ ſuper malum navis æreum ſunt Delphis dedicarunt VIII, 122
unde iis divitiarum principium IX, 79
iis tumulus ipſorum rogatu ſtructus, à quo, & cur, & quando IX, 84
Ægineticum bellum cum Athenienſibus VII, 144
Ægion urbs Achæorum I, 145
Ægira urbs Achæorum I, 145
Ægiroëſſa, Æolum civitas I, 149
Ægis Minervæ unde IV, 180
Ægli pop. III, 92
Ægos potami IX, 118
circa AEgrotos Babyloniorum lex I, 197
ægroti apud quoſdam Indos deſerti in deſerto cubant III, 100
apud quoſdam Indos interficiuntur & comeduntur III, 99
ſuper ægrotos qui ad aram ſunt ciuis ſparſus in Delo IV, 35
Ægyptus in XII portiones diſtincta II, 147
Ægyptus fluminis donum II, 5
Ægypti ſeu Ægyptiacæ regionis natura *ibid.*
ejus longitudo *ibid.*
tota eſt paluſtris: vell, (*ut Græcum verbum ſonat*) palus II, 4
Ægyptus eſt quam Nilus irrigat II, 18
Aſiæ & Africæ terminus II, 17
Africæ finitima II, 65. III, 91
unde incipiat & qua pateat in eam ingreſſus III, 5
in regiones (vel potius præfecturas, quæ nomoi vocantur) diviſa II, 164
urbes habitari in ea mille & viginti II, 177
montanæ Ciliciæ oppoſita eſt II, 34
qualis ſit qua parte Africam ſpectat II, 8
foſſas unde tam multas habeat II, 108
propter quas inequitabilis & plauſtris inhabilis effecta *ibid.*
de Ægypti magnitudine Ionum ſententiæ II, 15 & Herodoti II, 17
plura mirabilia habet quàm omnis alia regio II, 35
ſub Amaſi rege maxime beata II, 177
Ægypto minatur interitum Cambyſes circiter decem annos natus III, 3
eâ potiuntur Perſæ III, 7
Perſis tributaria III, 91
Ægyptia ſacra II, 81
Ægyptii cum Cyri familia cognationem ſibi fingunt III, 2
pleraque omnia diverſa à ceteris hominibus conſtituerunt inſtituta & jura, ut cœli eorum & fluminis diverſa eſt natura II, 35
eorum inſtituta & jura II, 35, 36 *&c.*
omnium hominum primos ſe arbitrati II, 2 Phrygas tamen eſſe priores concedunt *ibid.*
in ſeptem hominum genera diſtributi II, 164
hominum ſapientiſſimi II, 160
multarum rerum cognitione ceteris antecellunt II, 121
eorum inventa II, 4, 82
primi immortalitatem animarum aſſeverarunt II, 123
primi annum excogitarunt, & in menſes duodecim diſtribuerunt II, 4
prodigiorum obſervantiſſimi II, 82
divinationem certis diis vindicant II, 83
ignem animal eſſe aſſerunt III, 16
ſuis moribus & inſtitutis contenti II, 78 nec ullis aliis uti volunt II, 91
nihil à Græcis mutuati II, 49
eorum in Græcos dicterium II, 13
quibus potiſſimum inter eos ſine agricultura fruges proveniant; utque jacto ſemine in ſua rura ſues immittant II, 14
vitibus carent II, 77
eorum vinum ex ordeo *ibid.*
fabis abſtinent II, 37
eorum victus *ibid.*
eorum præcipui conventus II, 59
eorum cantilena II, 79
medici apud eos ſingulis morbis ſinguli II, 84
eorum ſacra II, 39, 40
eorum ſacerdotes II, 37 quorum unus eſt pontifex *ibid.* ſuntque raſi II, 36, 37
eorum ſuperſtitiones II, 65 & nominatim circa beſtias quaſdam *ibid.*
illis ſacrificia ſub Cheope interdicta II, 124
à Mycerino reſtituta II, 129
eorum circa Cererem & Rhampſinitum ceremoniæ II, 123
deorum omnia fere nomina abiis ad Græcos pervenerunt II, 50
duodecim deorum cognomina primi in uſu habuerunt II, 4
primi diis aras & ſimulacra & delubra ſtatuerunt *ibid.*
quorum deorum nomina neſciant II, 50
quorum deorum oracula habeant II, 83
dii aliquando eorum principatum obtinebant II, 144
pudenda circumcidunt II, 36, 104
cum feris veſcuntur II, 36
eorum victimæ II, 41, *&c.*
ſuem non alunt IV, 186
quo tempore ſues immolent & earum carne veſcantur II, 47, 48
eorum ablutiones poſt contactam ſuem II, 47
qui Thebanæ provinciæ, ab ovib. abſtinent & capras immolant II, 42
contra faciunt Ægyptii Mendeſiæ provinciæ *ibid. &* 46
deſcriptio eorum qui ſunt circa partem Ægypti frumentariam II, 77
eorum qui in paludibus ſunt, mores & inſtituta II, 92, 93
Ægyptiorum luctus & ſepulturæ II, 85, 86 *&c.*
mos triplex in condiendis cadaveribus II, 86, 87, 88
eorum ſcripturæ & litterarum duplex uſus II, 36
eorum interpretes à quibus oriundi II, 154
eorum pueri linguam Græcam edocti *ibid.*
Ægyptii maximè ſalubri corpore ob aërem qui eſt immutabilis II, 77
purgant ſe ſingulis menſibus *ibid.*
eorum capita quam firma, & cur III, 12
Ægyptii medici ceteris præſtantiores III, 129
apud Ægyptios viri binas veſtes habent, feminæ ſingulas II, 36
veſtes eorum lineæ quales II, 81
unguenta II, 94
naves II, 96
eorum myſteria II. 170, 171
eorum reges II, 99, 100, 101, 102, 111, 112, 121, 124, 127, 129, 136, 137, 141, 147, 151, 158, 160, 161, 172. III, 10
eorum ſub duobus regibus calamitas II, 128
Ægyptii bellatores in magno contemptu Sethoni regi ſuo II, 141
Ægyptii libertatem adepti duodecim ſibi reges conſtituerunt II, 147
Ægyptii à rege Aprie cur deſciverint IV, 159
eorum clades à Cyrenæis accepta *ibid.*
in fugam vertuntur à Perſis III, 11
morte mulctati à Cambyſe quum Apin celebrarent III, 29
à Cambyſe ſubacti, à Perſis deficiunt VII, 1

à Xerxe ſubacti denuo VII, 7
ipſi & Phœnices commeatus comportant exercitui Perſico contra Græcos VII, 25
navali in pugna ſtrenui VIII, 17
Ægyptius quidam vocaliſſimus IV, 141
Ægyptio thorace in pugna utuntur Perſæ I, 135
Ægyptiacum linum II, 105
Ænea urbs VII, 123
Æneſidemus Pataici filius, ſatelles Hippocratis VII, 154
Æneſidemus Theronis pater VII, 165
Ænigma Hipparcho per ſomnium dictum V, 56
Ænigma piſcatorium H, 35
Ænyra, regio VI, 47
Ænus urbs IV, 90. VII, 58
Æoles invadit Crœſus I, 26 eoſque ſubegit I, 6, 28
Cyro ſe dedere volunt I, 141
Æoles & Iones hereditarii Cambyſis ſervi II, 1
tributarii Dario II, 90
olim Pelaſgi vocati VII, 95
eorum ſacra & pempobola H, 37
Æoles circa oram Iliadem capti ab Hymæe V, 122
Æolenſes Mitylenæi V, 94
Æolum in Xerxis claſſe arma VII, 95
Æoles Seſtum tenentes IX, 114
Æolicæ undecim civitates I, 149
Æolicæ civitates inſulares quinque I, 151
Æolicæ & Ionicæ ditionis collatio I, 149
Æolidarum oppidum incenſum VIII, 35
Æolis VI, 127
Æolus Athamantis pater VII, 197
Æor apud Scythas virum ſignificat IV, 110
Æorpata, id eſt, viricidæ, Amazones dictæ lingua Scythica *ibid.*
Æquabilitas, res egregia V, 78
Æquitati iniquitas inviſa I, 96
Aër Ægyptiorum nunquam immutatur II, 77
Aëris mutatione exiſtunt præcipuè morbi I, 77
Ærarium Athenienſium VII, 144
Aëropus Temeno natus VIII, 137
Aëropus Philippi filius, Alcetæ pater VIII, 139
Aëropus Echemi pater IX, 26
Æs apud Æthiopas omnium pretioſiſſ. & rariſſimum III, 23
apud Scythas non eſt in uſu IV, 71
ejus copia apud Maſſagetas I, 215
pro ære aurum mercantur Æginetæ IX, 79
Æris alieni debitor mendacio obnoxius I, 138
Æs alienum debere, apud Perſas turpe eſt I, 138
Æris alieni debitor cadaver patris deponit apud Ægyptios II, 136
Ære alieno liberatur apud Spartam, in regis obitu, qui aut regi aut reipublicæ ſit obſtrictus, VI, 59
ut & apud Perſas *ibid.*
AEris fodinæ prope Praſiadem V, 17
AEsrei viri Pſammiticho auxiliantur II, 152
AEreus Jupiter & Neptunus IX. 80
AEreum totum Mardonii præſepe IX, 69
AEſanius, Grini pater IV, 150
AEſchines, Nothonis filius VI, 100
non ſinit Athenienſium auxiliatorum quatuor millia ſecum perire *ibid.*
AEſchreus, Lycomedis pater VIII, 11
AEſchrionia tribus III, 26
AEſchylus EUphorionis filius II, 156
AEſopus fabularum ſcriptor II, 134
AEſtas ubi ſemper nubila eſt IV, 28
AEſtatis & hiemis ſimulacra II, 121
AEthiopiæ regno ſolus Seſoſtris AEgypti rex potitus II, 110
AEthiopiæ ſitus extremus III, 114
ejus deſcriptio & quarum rerum ferax ſit *ibid.*
AEthiopes quomodo redditi manſuetiores II, 30
pudenda circumcidunt II, 104
AEthiopes macrobii, unde tam longæ vitæ III, 23 quales homines III, 20 *&c.* eorum regis cum Ichthyophagis Cambyſis legatis colloquia III, 21, 22 *&c.* adverſus eos infelix Cambyſis bellum III, 17, 25 *&c.*
AEthiopes alii AEgypto contermini à Cambyſe ſubacti III, 97 eorum ſemen, domus *ibid.*
AEthiopes nomades II, 29
AEthiopum varia genera cum Xerxe militantium VII, 69. 79 eorumque differentia, arma, veſtitus & duces *ibid.*
AEthiopum genitura nigra III, 101
AEthiopicus lapis II, 134
AEtolus Males Agariſtæ procus VI, 127
germanus Titormi *ibid.*
Affines Medi & Perſæ ſimiliter colunt *ibid.*
Africæ termini II, 17
deſerta II, 32
Africæ ſuperiora æſtas ſemper obtinet II, 26 *vide* & Libya.
Africus ventus pluvioſiſſimus II, 25
Agæus Onomaſti pater VI, 127
Agamemnon Pelopides VII, 159
Oreſtis pater I, 67
Agariſta, Cliſthenis filia, Græcorum præſtantiſſimo deſtinata VI, 126
ejus proci totius Græciæ præſtantiſſimi juvenes VI, 127
nubit Megacli VI, 130
ejus liberi VI, 131
Agariſta, Hippocratis ex Agariſta nati filia *ibid.*
Xanthippo nupta *ibid.*
ejus viſum in ſomnis *ibid.*
Periclis mater *ibid.*
Agaſicles, vir Halicarnaſſeus I, 144
legem Apollinis Triopii auſus violare *ibid.*
Agathoërgi Spartæ I, 67
Agathyrſi IV, 102, 125
eorum mores & inſtituta IV, 103
Agathyrſus, Herculis filius IV, 10
Agenor Cilicis Phœnicis pater VII, 91
Ager Caici VI, 28
Creſtonicus, & Pæonius VII, 124
Platæenſis IX, 15
Caryſtius IX, 104
Agricolatores contemptiſſimi apud Thraces V, 6
Agricultura AEgyptiorum quibuſd. nulla II, 14
Ageſilaus Doryagi filius VII, 204
Ageſilaus Hippocratidæ filius VIII, 131
Agetus, Alcidis filius VI, 61
uxorem ſuam amico Ariſtoni collocat dolo adactus VI, 62
Agger viſu mirabilis à Nitocri aggeſtus II, 185
Agger Samiorum III, 60
Agis Menaris pater VI, 65
Aglauriæ Cecropis filiæ templum VIII, 53
Aglomachi turris IV, 164
Agora, oppidi nomen VII, 58
Agrianes fluvius IV, 90
Agrianes pop. V, 16
Agyllenſes vel Agyllæi I, 167
mala illis immiſſa propter Phocenſes *ibid.*
Ahenum ex aculeis ſagittarum factum in Scythia, ejuſque deſcriptio IV, 81
Ahenum à Samiis factum ad exemplum crateris Argolici IV, 152
Ajax pater Philæi VI, 35
Ajax Telamonis fil. pro heroë habitus V, 66
ab Homero celebratus H, 28
à Græcorum claſſe invocatur VIII, 64
ab iis victoribus navis ad Salaminem ei repoſita VII, 121
Aimneſtus Spartiata, Mardonii interfector IX, 63
ejus interitus cum trecentis aliis *ibid.*
Alabanda urbs Phrygiæ VIII, 136
Alabandenſes in Caria VII, 195
Alæ in humeris viſæ I, 209
Alalia à Phocæenſibus condita I, 165
Alarodii III, 94
cum Xerxe militantes VII, 79
eorum armatura & dux *ibid.*
Alazir Barcæorum rex IV, 164
ejus interitus *ibid.*
Alazones IV, 17
Albæ columnæ, ſic dictus locus V, 118
Albus murus Memphiticus III, 91
Album litus, *vide* in Leuce acte.
Alcæus, Herculis filius I, 7
Alcæi poëtæ fuga V, 95
ejus arma ſuſpenderunt in Sigeo Athenienſes *ibid.*
Alcamenes Telecli filius VII, 204
Alcetes pater Amyntæ VIII, 39
Alcibiades Cliniæ pater VIII, 17
Alcides Ageti pater VI, 6
Alcimachus Euphorbi pater VI, 101
Alcimus Mentoris pater H, 7
Alcinor & Chromius Argivi I, 82
Alcmæon Megaclis filius VI, 125
ejus officium erga Lydos, & Crœſi in eum ob id munificentia *ibid.*
quomodo ſe auro ridicule onerarit *ibid.*
ejus domus inde divitiæ *ibid.*
alia Crœſi in illum beneficia *ibid.*
victor in Olympicis *ibid.*
idem Megaclis pater VI, 127

INDEX

Alcmæonidæ obnoxii crimine piaculari I, 61
profugi Athenis propter Piſiſtratum I, 64 & Piſiſtratidas V, 62
ipſi Perſas in Athenienſes excitarint necne VI, 121
tyrannorum & tyrannidis hoſtes maximi *ibid.* 123
clypeum ex compoſito Perſis oſtenderint necne VI, 115, 124
eorum laus VI, 123
per Græciam quomodo celebres facti VI, 125, 126
Alcmæonides V, 62 & 66. VI, 125
Alcmena mater Herculis II, 43, 145
Alcon Moloſſus è procis Agariſtæ VI, 127
Aleæ ludus à Lydis inventus I, 94
Aleæ luſus Cereris & Rhampſiniti II, 122
Aleæ Minervæ templum I, 66. IX, 69
Alejus campus Ciliciæ VI, 95
Aleuæ filii VII, 130. IX, 57
Aleuadæ Theſſaliæ reges VII, 6
eorum nuncii ad Xerxem miſſi ut ſuccurrat contra Græcos *ibid.*
Theſſalis invitis VII, 172
Alexander, Priami filius I, 3
Helenæ raptor I, 3. II, 113
ejus cum Helena in AEgyptum adventus &c. II, 13, 14 &c.
ex Sparta triduo Ilium pervenit II, 117
Alexander Macedo, Amyntæ filius V, 19, VII, 173. VIII, 139
ejus genus VIII, 139
vetuſta origine Græcus V, 22. IX, 44
Perſarum inſolentem libidinem in convivio ulciſcitur V, 20
ejus prudentia V, 21
in Olympia curſor primo proximus V, 22
Macedonum tyrannis quomodo ad eum pervenit VIII, 137
Athenienſes hortatur ad paciſcendum cum Mardonio VIII, 140
Athenienſibus Mardonii cauſſam prodit IX, 43, 44
aurea ejus apud Delphos ſtatua VIII, 121
Aliarchus fratricida IV, 160
ab uxore fratris necatur *ibid.*
Alilat, eadem Arabibus quæ Urania III, 8
Alitta, Venus dicta ab Arabiis I, 131
Alizones pop. IV, 52
Alieſus Sidonii Tetramneſti pater VII, 98
Alluvione fluminis agros decurtatos compenſat AEgypti rex II, 109
in Alopecis Atticæ buſtum Anchimolii V, 63
Alpeni vicus VII, 176, 177, 229
Alpenus oppidum VII, 216
Alpheus & Maron Orſiphanto geniti VII, 227
eorum virtus ad Thermopylas *ib.*
Alpis fluvius IV, 49
Alus, urbs Achajæ VII, 173
Alyattes, Sadyattæ ſucceſſor in regno Lydiæ I, 16
ejus acta memoratu digna I, 16, 17, &c.
qua ratione Miletum obſidebat I, 17
ejus morbus I, 19
cum Thraſybulo pactiones init I, 21
donaria ab eo Delphos miſſa I, 25
ejus obitus *ibid.*
ejus ſepulchrum quale, & à quibus conſtructum I, 93
ejus filius Pantaleon I, 92
filia Ariena I, 74
Alyſonii pop. III, 90
Amaſis AEgypti rex I, 30
ad eum ſe confert Solon *ibid.*
ejus cum Crœſo fœdus I, 77
ejus res geſtæ cum Apria, quem regno pepulit II, 162, 163, 169
ejus cum Cyrenæis amicitia II, 181
ejus res geſtæ aliæ, ſolertia, contemptus, mores & ingenium II, 172, 173, 174
ejus opera magnifica II, 175, 176
ejus picturati thoraces III, 47
ejus litteræ ad Polycratem III, 40
cum Polycrate jus hoſpitii ſolvit propter ejus nimiam felicitatem III, 43
Græcorum amator II, 178
donaria in Græciam ab eo miſſa II, 182
primus Cyprum cepit & tributariam fecit *ibid.*
contra eum Cambyſis expeditio III, 1
uxorem Cyrenæam ducit & quid ipſi acciderit II, 181
Cambyſen deludit, miſſa Apriæ filia pro ſua III, 1
Cambyſis contra eum expeditio *ibid.*
ejus obitus III, 10
ſepulcrum *ibid.*
in ejus cadaver Cambyſæ contumelia III, 16
Amaſis, vir Maraphius, dux Perſ. contra Barcæos IV, 167
ejus contra Barcæos commentum doloſum IV, 201
ob Cyrenen non direptam pœnitentia ducitur IV, 203
Amathuntis obſidio V, 104, 105, 108 &c.
Amathuſii V, 104
Amaxampeus fons IV, 52 locus etiam unde fluit, ſic dictus *ibid.*
Amazones, AEorpata à Scythis appellatæ IV, 110
earum cum Græcis bellum *ibid.*
earum cum Sauromatis bellum, quomodoque agnitæ ſunt eſſe feminæ IV, 110, 111
quomodo cum Scythis mixtæ IV, 113. 114
viros ſuos Scythas à parentibus quomodo & quo abduxerint IV, 114, 115, 116
linguam Scytharum ediſcunt quum hi non poſſent illarum IV, 114
Amazonum filiæ expeditionem fecerunt in Atticam IX, 27
Ameſtris, Otanis filia VII, 61
Xerxis uxor VII, 61, 114
ejus amiculum IX, 108
crudelitas in uxorem Maſiſtæ IX, 111
Amiantus Agariſtæ procus VI, 127
Amicus ſolers poſſeſſio pretioſiſſima V, 24
amici caſum flet Pſammenitus, non liberorum, cauſſamque reddit II, 14
Amiculum Syloſontis III, 139, 140
amiculum Ameſtris IX, 108
Amilcar Hannonis filius VII, 165
Carthaginienſium rex & ejus res geſtæ & interitus VII, 165, 166, 167
ipſi ſacrificia inſtituta VII, 167
Aminias Palleneus, vir Athenienſis VII, 84
Artemiſiam fugientem inſequitur VIII, 93
ejus virtus & præſtantia in pugna navali *ibid.*
Aminocles Cretini fil. VII, 190
è naufragio claſſis Perſicæ dives *ibid.*
Amitres dux claſſis cum aliis à Xerxe relictus VIII, 130
Ammonis oraculum in Africa I, 46. II, 32 ejus origo II, 55
Amman Iovem appellant AEgyptii II, 42
Ammonii populus IV, 181
AEgyptiorum & AEthiopum coloni II, 42
adverſus eos Cambyſis expeditio infelix III, 25, 26
Ammoniorum rex Etearchus II, 32
Amompharetus Spartiata IX, 52, 53 &c.
ejus virtus IX, 70
Amomphareti ſacerdotis ſepulcrum apud Lacedæmonios IX, 84
Amoribus puerorum dediti Perſæ & Græci I, 135
Amores quomodo tractent Caunii I, 172
Amorgis Perſarum ducis interitus V, 121
Ampa urbs VI, 20
Ampelos promontorium Toronæum VII, 122
Amphiarai oraculum I, 46. VIII, 134
verax à Crœſo repertum I, 49
eique donaria à Crœſo miſſa I, 52
Amphiaraus, Amphilochi pater III, 91
Amphiarai delubrum VIII, 134
Amphiarai expeditio in Thebas, carmen Homeri II, 9
Amphicæa urbs VIII, 33
Amphicrates Samiorum rex III, 59
Amphictyones II, 180
epigrammatis & cippis ornarunt Leonidem & alios ad Thermop. duces VII, 228
eorum ſedilia VII, 200
templum quod nunc Delphis eſt quot talentis conſtruendum locarint II, 180. V, 62
Amphictyonis delubrum VII, 200
Amphyctionidis Cereris templum *ibid.*
Amphilochus, Amphiarai filius III, 91
colonia ab eo deducta *ibid.*
Amphilochus Troja ejectus VII, 91
Amphilytus Acarnan ariolus I, 62
Amphimneſtus procus Agariſtæ VI, 127
Amphionis filia claudа V, 92
Amphiſſa urbs VIII, 32

Amphitryon Herculis pater dictus VI, 53 & Alcmena Herculis parentes II, 43
Amphitryonis tripus V, 59
Ampraciotæ IX, 28
Amyntas rex Maced. à Megabyzo poscitur aquam & terram V, 17
Hippiæ fautor V, 94
ejus prudentia circa Persas nuncios insolenter se gerentes V, 18, 19
Alexandri pater VII, 173. VIII, 136, 139 ut & Gygææ VIII, 136
Alcetæ filius VIII, 139
Amyntas Bubaris fil. VIII, 136
Amyrgii Scythæ VII, 64
Amyrtæus rex Ægypt. II, 140
pluribus malis Persas affecit III, 15
Amytheon Melampodis pater II, 49
Anacharsis sapiens IV, 46
ejus genus & dignitas apud reges Scytharum IV, 76
pervigilium Matri deorum agit *ibid.*
ejus de Græcis & Lacedæmoniis dictum IV, 77
ejus cædes, & causæ hujus IV, 76
eum noviſſe se negant Scythæ *ibid.*
Anacreon Tejus familiaris Polycrati III, 121
Anactorii IX, 28
Anaphes, Otanis filius, dux Cissiorum in Xerxis exercitu VII, 62
Anaphlystus populus Atticæ IV, 99
Anaxander Eurycratis fil. VII, 204
Anaxandrides, Leontis filius, Spartæ rex I, 67. V, 39. VII, 204
ejus duæ uxores, altera jussu Ephororum ducta, & liberi ex iis V, 39, 40, 41, 42
quatuor filii VII, 205
Anaxandrides Theopompi filius VIII, 131
Anava Phrygiæ urbs VII, 30
Anaxilaus Archidami filius VIII, 131
Anaxilaus Cretinei fil. VII, 165
in matrimonium duxit Terilli filiam *ibid.*
Rhegii tyrannus VI, 23. VII, 167
Scythis regis hostis, consilium dat Samiis Zanclam occupandi VI, 23
Anchimolius, Asteris filius, ad pellendos Pisistratidas Sparta missus V, 63
ejus interitus *ibid.*
ejus sepulcrum *ibid.*
Ancillarum opus maximum circa Alyattis sepulcrum I, 193
Ancora ferrea à Sophane gestari solita in prœlio IX, 73
Anderica regionis Cissiæ VI, 119
Andrii pecunias Themistocli dare negant VIII, 111
Androbulus Timonis pater VII, 141
Androcratis herois fanum IX, 25
Andromeda Persei uxor, Persem ex eo peperit VII, 61
Cephei filia *ibid.* & 150
Androdamas Theomestoris pater VIII, 85. IX, 89
Androphagi IV, 18, 102, 106
eorum mores & descriptio IV, 106
eorum fuga IV, 125
Androsphinges II, 175
Andrus V, 31
à Græcis obsessa, cur VIII, 111
Andrus Myronis pater VI, 126
Aneristus Sperthiei pater IV, 134
Aneristus alius, Sperthiei filius IV, 137
Angarium Persæ quid appellent VIII, 98
Angites flumen VII, 113
Angrus fl. IV, 49
Anguis ingens arcis custos in templo ab Athenienſibus observatus VIII, 41
Anguilla sacra AEgyptiis II, 72
Animalia quæ ab hominibus comeduntur, feracia & fetuosa: quæ noxia sunt, parum fetuosa III, 107
animalia in saxis primi sculpserunt AEgyptii II, 4
animalia quomodo in suis vestibus pingant qui Caucasum incolunt I, 203
animal nullum interimunt Indi quidam III, 100
animalia, tam volucres quàm quadrupedes, in India majora quàm aliis in locis III, 106 præter equos *ibid.*
Animam hominis immortalem & de corpore in corpus migrare primi dixerunt AEgyptii II, 123
quod sibi quidam Græcorum vindicarunt *ibid.*
Animus hominum habitat in auribus VII, 39
Annum primi AEgyptii compererunt & distinxerunt in menses II, 4
anni humanæ vitæ LXX. I, 32
anni vitæ AEthiopum, & Persarum III, 22, 23
annorum XV millia à Dionyso ad Amasin regem numerant AEgyptii II, 145
Annulum signatorium gestant Babylonii singuli I, 195
Annulus Polycratis signatorius III, 41
Anomia facilis inter gentes liberas I, 95
Anopæa, via & mons VII, 216
Anseres occiduntur in AEgypto II, 45
Antacæi, cete ingentia sic dicta IV. 53
Antagoras Hegetoridæ pater IX, 75
Antandrus ab Otane capta V, 26
Antandrus Pelasgis VII, 42
Anthela oppidum aut vicus VII, 176, 200
Anthemus Hippiæ oblata V, 94
Antichares Eleonius V, 43
Anticyra urbs VII, 198
Antidorus Lemnius à Xerxe ad Græcos transfugit VIII, 11
Antiochus, Tisameni pater IX, 32
Antiophemus VII, 153
Antipater, Orgis filius VII, 118
Xerxianas ut excepit copias *ibid.*
Antrum Corycium VIII, 36
Antylla urbs II, 98
in calceamenta datur uxori ejus qui in AEgypto regnat *ibid.*
Anysis rex AEgypti, successor Asychis, cæcus II, 137
fugatur à Sabaco *ibid.*
ubi interim latuerit & ut imperium suum recuperarit II, 140
Anysis urbs II, 137
Anytia plaga II, 166
Aorizus, Masangis pater VII, 71
Aparytæ pop. II, 91
Apaturia festa I, 147, II, 29
Aper immanis Mysorum devastat opera I, 38
in Africa nullus IV, 192
Apes loca trans Istrum an obtineant V, 10
animal omnino frigoris intolerans *ibid.*
Apheræ, loci nomen VII, 193. VIII, 6
Aphidnæ Tyndaridis proditæ IX, 72
Aphidnæus Callimachus VI, 109
Aphlystius Jupiter VII, 197
Aphrodisias insula IV, 169
Aphthitana plaga II, 166
Aphytis urbs VII, 122
Apia, Tellus dea Scythis IV, 59
Apidanus fluvius VII, 129, 196
Aplos urbs II, 18
Apis AEgypt. Deus, Græcis Epaphus II, 133. III, 27, 28
ejus descriptio, signa III, 28
quum apparet, AEgyptiorum festum *ibid.*
aula ejus II, 153
illusus à Cambyse & vulneratus II, 29
moritur eo vulnere *ibid.*
Apollo, Græcorum Deus I, 90
præcipue à Crœso cultus *ibid.*
invocatus à Crœso, ignem pyræ extinguit I, 87
enumerat sua in Crœsum beneficia I, 91
Apollo Sileni Marsyæ pellem ubi suspendit VII, 26
Apollo Ismenius I, 92. VIII, 134
ejus templum V, 59. VIII, 134
Apollo Triopius I, 144
Apollinis oraculum apud AEgypt. II, 83
Apollo, Osiris apud AEgypt. seu Dionysi, & Isidis filius II, 156
à Latona nutrice occultatus *ibid.*
Apollo ad Metapontinos solos Italorum venit IV, 155
Apollo, AEgyptiacè Orus II, 156
Scythice, OEtosyrus IV, 59
Apollinis templum Buto II, 155, 156
Apollinis templum à Milesiis structum II, 78
Apollinis delubrum apud Abas VIII, 33 cultus Spartæ VI, 57
Apollinis Ptoi fanum VIII, 135
Apollinis fons IV, 158
Apollinis simulacrum apud Laconicam in Thornace I, 69
Apollinis arma sponte apparentia Delphis VIII, 37
Apollonia in Ponto Euxino IV, 90
Apollonia in sinu Ionio IV, 91
ubi sacræ solis oves IX, 92
Apolloniates ager *ibid.*
Apollophanes Bisaltis pater VI, 26
Apologus Cyri ad Iones I, 141

INDEX

Apries AEgypti rex', Pſammis filius, regum longo tempore fortunatiſſimus II, 161
res ab eo geſtæ *ibid.*
Afri Cyrenenſes ad eum deficiunt IV, 159
ab eo AEgyptii deſciſcunt, rege electo Amaſi II, 161, 162
ab Amaſi prœlio victus, & vivus captus II, 169
ejus interitus & ſepultura *ibid.*
Apſinthii Thraces VI, 34
Pleſthoro indigenæ deo, OEobazum immolant IX, 118
Aqua ſacrificant Perſæ I, 131
aqua quomodo importetur in arida Syriæ loca III, 6
aquam in arida loca quomodo deportarit per canalem Arabum rex III, 9
aqua quædam adeo invalida, ut nihil ſuper eam innatare poſſit, ſed omnia vel ligno leviora in profundum eant III, 23
aqua fontana miræ apud Ammonios naturæ IV, 181 alia ſimilis IV, 182
aqua Stygis IV, 74 perque eam jusjurandum *ibid.*
miro labore & impenſis petita ab Samiis III, 60
Aquiminaria Delphos à Crœſo miſſa I, 51
Ara Delphis à Chiis donata II, 135
ara Apollinis ab Ariſtea extrui juſſa IV, 155
ara Dianæ Orthoſiæ IV, 87
Jovis forenſis V, 46
ara ventis ſtatuta in Thyæ æde VII, 178
ara Herculis VII, 176
Aras non extruunt Perſæ I, 131
aras primi ſtatuere AEgyptii II, 4
aræ & delubra præterquam Marti in Scythia nulla IV, 59
Arabiæ ſitus & qualis ea regio III, 107
ejus jucundiſſimus odor III, 112
Arabiæ mons II, 8
Arabiæ humus II, 12
Arabes cum mulieribus ſuis ut miſceantur I, 198
maximè fidem ſervant inter homines III, 8
fœderis apud eos ineundi mos *ib.*
Dario immorigeri III, 88
tributorum immunes III, 91
Cambyſi aditum permiſere in AEgyptum III, 9, 88
millena talenta thuris Dario pendunt III, 99
Arabum in exercitu Xerxis dux & armatura VII, 69
camelis vehuntur in bello VII, 86
Arabicus ſinus II, 11. IV, 39
Araeus (Argæus) Philippi pater VIII, 139
Ararus fluvius IV, 49
Aratrum in Scythicam regionem ex cœlo demiſſum IV, 5
Araxes fluvius I, 204
ejus accolæ *ibid.*
contra ſolem orientem fluit IV, 40
ponte junctus à Cyro I, 205
Arbalus Nerbali pater VII, 98
Arbores fructus odore, perinde ut vinum, inebriantes I, 202
Arbores omnes in Thera præter unam aridæ factæ IV, 151
Arcades I, 146. II, 171. V, 49
Arcadas invaſuri Lacedæmonii à Pythia prohibentur I, 66
Arcades glandivori *ibid.*
eos contra Spartam ſollicitat Cleomenes VI, 74
Arceſilaus Batti filius rex Cyren. VI, 159
Arceſilaus alius Batti felicis fil. IV, 160
ejus clades ab Afris accepta *ibid.*
interitus à fratre ſtrangulati *ibid.*
Arceſilaus alius Batti claudi fil. IV, 162
in Samum profugit *ibid.*
redux in patriam Cyrenen oraculi immemor, ejuſque crudelia facinora IV, 164
Cambyſi Cyrenen tradidit tributariam IV, 165
ejus interitus IV, 164
Archander, Danai gener, Phthii Achæi filius II, 98
Archandri urbs II, 97
Archelai, tribules Sicyone V, 68
Archelaus Ageſilai filius VII, 204
Archeſtratidas Athenagoræ pater IX, 89
Archiæ & Lycopæ virtus ad Samum III, 55
Archias alius Samii filius *ibid.*
Archidamus, Zeuxidami filius VI, 71
Archidamus Anaxandridæ filius VIII, 131
Archidices nobilis meretricis fama per Græciam II, 135
Archilochus Parius I, 12
ejus jambus trimeter *ibid.*
Architecti: Eupalinus III, 60 Rhœcus *ibid.* Mandrocles Samius IV, 87
Arcu utendi Scytharum artificium I, 73
arcus ab AEthiope Perſarum regi miſſus III, 21, 30
arcus Herculis IV, 10
arcus ſemper intentus rumpitur II, 173
Ardericca vicus Aſſyriæ I, 185
Ardys, Gygis filius, Sadyattæ pater, Sardium tyrannus, & ejus geſta I, 15
Arejus pagus Athenienſium VIII, 52
Arena auroſa III, 102
arenæ cumuli Cambyſis exercitum obruunt III, 26
Argadeus, Ionis filius V, 66
Argæus (Araeus) Philippi pater, Perdiccæ filius VIII, 139
Arganthonius Tarteſſi rex I, 163
ejus longævitas *ibid.*
ejus cum Phocæenſibus amicitia I, 163
Argentum apud Scythas non in uſu IV, 71
nec apud Maſſagetas I, 215
argentum Aryandicum IV, 166
argenti ferax Lydia V, 49
Argentifodina prope Macedoniam V, 17
Argia VI, 52
Argilus urbs VII, 115
Argiopius, loci nomen IX, 56
Argippæi pop. qui eorum mores, victus &c. IV, 23
Argis & Opis virgines Hyperboreæ IV, 35
earum hymni, ſepulcrum *ibid.*
Argo navis VII, 193 fabricata IV, 179
Argon, primus Heraclidarum, Sardium rex I, 7
Argos olim Græciæ civitates omnes antecellens I, 1
Argos viris deſolatum à ſervis tenetur VI, 83
Argos Perſis quam amicum VII, 150
ab Homero celebratum maximè H, 28
Argi lucus à Cleomene incenſus VI, 80
Argivorum regio I, 75 & 76, 82
Argivi mercede à Piſiſtrato conducti contra Athenienſes I, 61
eorum totidem cum ccc Lacedæmoniis contentio de loco Thyrea I, 82
Argivorum clades *ibid.*
& eorum lex *ideo tonſis* capitibus eſſe velle, donec Thyreas recuperarent, & mulieribus aurum gerere interdictum I, 82
Argivi muſica præſtantes inter Græcos III, 131
Argivi contra Athenienſes ab AEginetis arceſſiuntur V, 66
multam indicunt AEginetis, & recuſantibus, auxilia negant VI, 92
Argivorum clades à Cleomene VI, 87, 79
Argivorum ſervi res & magiſtratus, urbe eâ clade afflicta ſuſcipiunt VI, 83, & à filiis cæſorum poſt ejecti, Tirynthem obtinent *ibid.* eorumque bellum diuturnum cum dominis *ibid.*
Argivorum ſex millia à Lacedæmoniis interempta VII, 148
cum Lacedæmoniis paciſci volunt, VII, 148 ſed partem imperii à Lacedæmoniis poſcunt in bello Perſico *ibid.*
oraculum conſulunt an auxilium contra Medos ferre debeant *ib.*
nuncii ab iis Suſa miſſi VII, 151
Perſam in Græciam arceſſiſſe feruntur VII, 152
eorum cum Perſis affinitas VII, 150
mittunt nuncium ad Mardonium IX, 12
Argivi contra Thebas cum Polynice militantes IX, 27
Argivæ feminæ à Phœnicibus raptæ I, 1
Argivarum mulierum furor & inſania IX, 33
Argonautarum poſteri Minyæ, à Lemno ejecti, à Lacedæmoniis recepti, & circa utroſque acta IV, 145 &c.
Ariantas rex Scytharum IV, 81
Ariazus Gergis pater VII, 82
Ariabignes, Darii filius, præfectus claſſi Xerxis VII, 97. VIII, 89 Xerxis frater VIII, 89 ejus interitus *ibid.*

Ariaramnis Perſæ interitus VIII, 90
in Arida loca aquam quomodo per canalem deportarit Arabum rex III, 9
Aridolis Alabandenſium tyrannus VII, 195
Ariena Alyattis filia I, 74
Aſtyagi nubit fœderis cauſſa ſervandi *ibid.*
Arietes Thebanis AEgyptiis ſacri II, 42
Arii pop. III, 93
eorum in exercitu Xerxis armatura & dux VII, 65
Arii olim dicti Medi VII, 62
Arima Scythæ unum vocant IV, 27
Arimaſpi III, 116
viri unoculi III, 116. IV, 27
qui & ubi III, 116, IV, 13
Arimaſpei verſus IV, 14
Arimneſtus Platæenſis IX, 71
Ariomardus, Artyphii germanus, Caſpiorum dux VII, 67
Ariomardus, Darii & Parmyis filius VII, 78
dux Moſchorum & Tibarenorum *ibid.*
Arion Methymnæus, citharœdus I, 23
primus docuit dithyrambum *ibid.*
de delphino, inſidente Arione I, 24
ejus donarium apud Tænarum *ibid.*
Ariphron Xanthippi pater VI, 131, 136. VII, 33. VIII, 131
Aripithes rex Scytharum I IV, 78
ejus interitus *ibid.*
Arisba Methymnæis ſubjecta I, 151
Ariſtagoras Cymæus IV, 138
Ariſtagoras Heraclidis filius Cymæus captus V, 37 dimiſſus *ibid.*
Ariſtagoras Cyzicenus IV, 138
Ariſtagoras, Molpagoræ filius, Hiſtiæi gener, ac conſobrinus V, 30
Mileti procurator *ibid.*
à Naxiis exulibus ſollicitatur ad eos reducendos *ibid.*
rebellionis Ionicæ autor V, 36, 37
circa eum & Naxios acta V, 33, 34
manifeſto à Dario deficit V, 37
iſonomiam inſtituit, & tyrannos evertit, quaſi ipſe alienus à tyrannide V, 37, 38
Spartam miſſus ad ſocietatem comparandam V, 38 & ejus cum Cleomene acta V, 49, 50, 51
Sparta fruſtra excedit V, 51
Athenas venit, eoſque ad belli ſocietatem inducit V, 97
Pæones ad defectionem ſollicitat V, 98
expeditio ejus contra Sardis V, 99, 100. VII, 8
turbis tantis commotis, conſilii inopia laborat V, 124
ejus interitus V, 126
Ariſtagoras Hegeſiſtrati pater IX, 89
Ariſteas Adimanti filius Corinthius VII, 137
Ariſteas Proconneſius, verſificator, Cauſtrobii filius IV, 13, 15 *ubi* de ejus præſtigiis.
ejus ſtatua IV, 15
Ariſtides Lyſimachi filius, VIII, 79, 95
Athenienſis, in exilium à populo ejectus VIII, 79
Themiſtocli haud amicus *ibid.*
ſimultatem miſſam facit pro bono communi patriæ *ibid.*
vir optimus Athenienſium atque juſtiſſimus *ibid.*
nuncium affert Græcis, eos undique ad Salaminem circumventos VIII, 79, 81
Perſas multos interficit VIII, 95
dux Athenienſium ad Plataeas IX, 28
Ariſtocrates, Caſambi pater VI, 73
Ariſtocratia III, 81, 82
Ariſtocyprus, Soliorum rex VI, 113
ejus interitus *ibid.*
Ariſtodemus pater Euryſthenis & Proclis IV, 147. VIII. 131
ejus interitus VI, 52
Ariſtodemus Spartiata à Leonida remiſſus emanet è prœlio VII, 229, 230
fugax dictus, & probro notatus VII, 231
infamiam in pugna ad Plataeas delet VII, 231. IX, 70. in qua occumbens honore defunctorum caret ob detractores IX, 70
Ariſtodemus, Ariſtomachi filius VII. 204
Ariſtodicus, Heraclidis filius, Cymæus I, 158
oraculum ut tentarit I, 159
Ariſtogiton & Harmodius, Gephyræi, interfectores Hipparchi V, 55
Ariſtolaidis filius Lycurgus I, 59
Ariſtomachus Cleodæi filius VI, 52, VII, 204. VIII, 131
Ariſton Byzantius IV, 138
Ariſton rex Spartæ I, 67. VI, 6
circa ejus uxores duas & tertiam acta VI, 61, 62, 63
quo commento ab amico Ageto uxorem abduxit VI, 62
ejus dictum ſuper filio nato Demarato VI, 63
ejus uxor ex heroë Aſtrobaco gravida VI, 69
Ariſtonice Pythia VII. 140
Ariſtonymus Cliſthenis pater VI, 126
Ariſtophantus, Cobonis pater VI, 66
Ariſtophilides Tarentinorum rex III, 136
Arizanti Medorum gens I, 101
Arma ſacra ſponte extra templum Delphicum apparent VIII, 37
Armenii cum Xerxe militantes VII, 73
eorum armatura & dux *ibid.*
Armenii pecuarii I, 194. V, 49
Armenus mons I, 72
Arpoxais Targitai apud Scythas filius IV, 5
ab eo oriundi Scythæ IV, 6
Arſames, pater Hyſtaſpis I, 209. VII, 11
avus Darii VII, 224
Arſames Darii filius & Artyſtonæ Cyri filiæ dux Arabum & Æthiopum VII, 69
Arſamenes Darii filius, Utiorum & Mycorum dux VII, 68
Artaba, menſura Perſica I, 1, 2
Artabanus Hyſtaſpis filius, Darii frater, Xerxis patruus IV, 83
bellum contra Scythas Dario diſſuadet IV, 3
ejus oratio qua Xerxi diſſuadet bellum Græcis inferre VII, 10, 11
ejus mirum in ſolio regio ſomnium VII, 17, 18
ejus de Xerxis expeditione, & copiis cumque Xerxe colloquium VII, 46, 47, 48, *&c.*
Suſa à Xerxe remiſſus, commiſſo regno VII, 52, 53
Artabanus Artyphii pater VII, 66
Artabanus Bagaſacis pater VII, 76
Artabates Pharnazathris pater VII, 65
Artabazus Pharnacis fil. IX. 40 Choraſmiorum & Parthorum dux VII, 66. VIII, 126
cum Mardonio remanet in Europa *ibid.*
Potidæam obſidet VIII, 127
Olynthum capit VIII, 12
ad Potidæam maris æſtu & reſtagnatione male affligitur VIII, 129
diſſuaſor relinquendi in Græcia Mardonii & pugnæ contra Græcos à Mardonio ſuſcipiendæ IX, 60, 65
ejus fuga, defuncto Mardonio IX, 65, *& ſeq.*
fuga quomodo per Theſſaliam ſit elapſus IX, 88
Artace urbs IV, 14. incenſa VI, 33
Artachæes foſſæ apud Acanthum faciendæ præfectus VII, 117
ejus ſtatura *ibid.*
interitus & funus *ibid.*
ei ſacrificant Acanthii ex oraculo *ibid.*
Artachæus Artæi fil. VII, 21
Artachæus, Otaſpis pater VII, 63
Artachæus Artayntæ pater VII, 130
Artæi olim, qui Perſæ VII, 61
Artæus Artachæi pater VII, 21
Artæus Azanis pater VII, 66
Artanes Darii frater VII, 224
Artaphernes Darii frater, Sardibus præfectus V, 25, 30, 73
ſolicitatur ab Ariſtagora ad reducendos Naxiorum exules V, 131
una contra Ionas delectus imperator, resque geſtæ V, 123
ejus ad Ariſtagoram dictum VI, 1
Artaphernes Artaphernis filius, contra Athenas & Eretriam miſſus VI, 94
idem Datis ad Marathonem collega, VII, 74
dux Lydorum & Myſorum in exercitu Xerxis *ibid.*
Artayctes, Cheraſmis fil. dux Macronum & Moſynœcorum VII, 79
Seſti præſes *ibid.* & IX, 115
ejus facinora nefaria VII, 33. IX, 115
obſidetur Seſti IX, 115
capitur à Græcis IX, 118
ſuffigitur palo ab Athenienſibus VII, 33. IX, 119

INDEX

Artayctæ filius coram patre ſaxis obrutus IX, 119
Artaynta, Maſiſtæ filia, Dario filio à Xerxe collocata IX, 107
eadem tamen amaſia Xerxis IX, 107, 108
Artayntes Artachæi fil. dux claſſis à Xerxe relictæ VIII, 130 ejus fuga IX, 101
probris impetitus à Maſiſte, contra eum ſtringit acinacem IX, 106
Arteatæ Perſarum genus I, 125
Artembares vir inter Medos clarus I, 114, 115, 116
Artembares avus paternus Artayctæ IX, 121 inſtruit Perſas, qua oratione à Cyro petant meliorem regionem ſibi eligere liceat *ibid.*
Artemiſia contra Græcos expeditionem ſequuta VII, 99
ejus genus & animi præſtantia, virilitas *ibid.*
ejus Imperium *ibid.*
ejus naves poſt Sidonias celebratiſſ. *ibid.*
ſententiæ inter ſocios optimæ *ibid.*
conſilium de non tentanda ad Salaminem pugna VIII, 68
ejus facinus in pugna navali VIII, 87, 88
eam inſequitur Aminias Palleneus, & ut ſervata VIII, 93
præmium propoſitum ei qui vivam cepiſſet, & quantum *ibid.*
in conſilium à Xerxe adhibita ſeparatim VIII, 101, 102
deducit liberos regios VIII, 103
Artemiſium IV, 35. VII, 175
Artimpaſa, Venus Scythice IV, 59
Artiſcus amnis IV, 92
Artobazanes, Darii filius, cum Xerxe fratre de regno contendit fruſtra VII, 2, 3
Artochines Darii gener VII, 73
Artontes, Bagæi pater III, 128
Artontes, Mardonii filius IX, 83
Artoxerxes quid ſignif. VI, 98
filius Xerxis VII, 106 & 151
Artozoſtra Darii filia VI, 43
Artybius Perſa eximius V, 108
equus ipſius bellicoſus V, 111
Artyphius filius Artabani VII, 66
Artyphius Ariomardi germanus VII, 67
Artyſtona Cyri filia III, 88. VII, 69
Arura quid apud Ægypt. II, 168
Aryandes Ægypti prætor ejuſque interitus IV, 166
Aryandicum argentum *ibid.*
Asbyſtæ Afri IV, 170
Aſcalon Palæſtinæ urbs I, 105
Aſchy, liquoris genus IV, 23
Aſia, Promethei uxor IV, 45
Aſiæ magnitudo deſcripta qualis & quanta IV, 37, 38, 39, 40
unde nomen accepit IV, 45
perveſtigata à Dario IV, 14
Libyæ par, præter eam quæ ad ſolem orientem *ibid.*
India tenus habitatur IV, 10
Aſiæ termini II, 17
Aſiam Perſæ putant ſibi neceſſitudine conjunctam I, 4
Aſiæ ſuperioris imperio quamdiu potiti Aſſyrii I, 95
Aſia ſubacta à Phraorte I, 102
Aſiæ imperium amittunt Medi, eoque Scythæ potiuntur I, 104, 105, idque quando Medi recuperarunt I, 106
Aſiæ quædam planities III, 117
Aſias tribus, Sardibus ſic vocata IV, 45
Aſina Argiva VIII, 73
Aſini Armeniorum in navigiis Babylonem commeantium I, 194
aſini in Scythia nulli IV, 28, 129
aſinorum vocem & formam equi Scythici non ferunt IV, 129. aſini cornibus præditi ubi IV, 191. aſini nunquam bibentes ubi IV, 192
Aſinarii cum matre Demarati concubitus falſo ſparſus VI, 68, 69
Aſius Cotyis filius IV, 45
Aſmach, quid II, 30
Aſonides navarchus VII, 181
Aſopii pop. IX, 15
Aſopus amnis IV, 108. VII, 200. IX, 15, 29
Aſopodorus, Timandri filius IX, 68
Aſpathines è Perſarum primoribus III, 70
in femore percuſſus à mago III, 78
Aſphaltus Babylonica I, 179
aſphaltus ubi è puteo hauritur VI, 120
Aſſa urbs VII, 22
Aſſeſus, & Aſſeſia Minerva I, 19
Aſſyria II, 17. IV, 39, ejus ſiccitas I, 193
oppida habet magna & celeberr. I, 178
Aſſyrii à Græcis dicti Syrii VII, 63
quamdiu Aſiæ ſuperioris imperio potiti I, 95, ab iis Medi deficiunt *ibid.* eoſque ſubigunt I, 106 eorum bellum cum Phraorte I, 102 cum Cyaxare I, 103
eorum arma in exercitu Xerxis VII, 62
eos aggreditur Cyrus I, 177, *&c.*
Aſtacus Melanippi pater V, 67
Aſter, Anchimolii pater. V, 63
Aſtrobaci herois conditorium VI, 69
Aſtyages, Medorum rex I, 46, 73, 107
avus maternus Cyri I, 34 acerbe imperat Medis I, 123 magos crucifigit I, 128 à Cyro bello victus & captus I, 75, 128, *&c.* Arienam uxorem ducit I, 74, ejus ſomnia I, 107, 108, geſta cum filia Mandane *ibid.* Harpago filium comedendum proponit I, 119
Aſtyagis & Crœſi affinitas unde I, 73
Aſychis rex Ægyptiorum II, 136
res ab eo geſtæ & pyramis ejus *ib.*
Aſylum Herculis II, 113
Atarbechis urbs II, 41
Atarne urbs VII, 42
Atarnitis regio VI, 28, 29
Atarneus ager I, 160. VII, 42. Myſiæ in dominio Chiorum VIII, 106
Atarnes fluvius IV, 19
Atarnites Hermippus VI, 4
Athamas Æoli filius inito cum Inone conſilio, necem Phrixo machinatur VII, 197
Athenades Trachinius VII, 213
Athenagoras, legatus Samius IX, 29
Athenæ, Ionicarum urbium ſola quondam inſignis I, 143 laudatæ ab Homero II, 28
oppreſſæ tyrannide à Piſiſtrato I, 59, 60
tyrannide liberatæ V, 55, *&c.* 64, 65
captæ à Xerxe VIII, 151
iterum à Mardonio & incenſæ IX, 13
Athenarum arx occupata à Cleomene V, 2 incenſa à Perſis VIII, 53
Athenienſium origo vetuſtiſſ. VII, 161
eorum diverſis temporibus diverſæ appellationes VIII, 44
populus 30 millium V, 97
in Ionico genere præcellunt I, 56 & Iones appellitari nolebant I, 143
Ionibus auxiliantur adverſus Perſas V, 97
Iones ab *illis* deſeruntur V, 103
inter Græcos ſapientia primi I, 60
eorum prudentia in bello Xerx. VIII, 3. IX, 27
eorum virtus in prœlio IX, 70, 101
laus fortitudinis ad Marathonem VI, 112, 113. IX, 27
Athenienſ. trecentorum virtus IX, 21
Athen. Græciæ liberatores, & regis repulſores VII, 139
nautici neceſſitate facti VII, 144
eorum vires è navibus quantæ VIII, 61
Athenienſib. leges à Solone cond. I, 29
eorum uxores uxorem & liberos Lycidæ lapidibus obruerunt, poſt obrutum à ſuis maritis Lycidam IX, 5 earum veſtis mutatio V, 87
Athen. uxores à Pelaſgis captæ VII, 138
Athenienſium prytaneum I, 146
quando tribuum apud eos nomina fuerint immutata V, 69
Athenienſium panegyries VI, 111
nunquam ſolum mutarunt I, 56, VII, 161
eorum cum Mitylenæis pugna V, 94
reditus metallici ex Laureo VII, 144
ſub tyrannis infirmi V, 68, 91, 7
Græcorum præſtantiſſ. I, 56
periti in oppugnand. muris IX, 69
Tegeatis præſtantiores VIII, 27, 28
cum Æginetis geſta V, 48 *&c.* VI, 49 *&c.* 87. VII, 145
in Athenienſ. & Æginetarum præſidio mare contra Xerxem VII, 203
Athenienſes in pugna navali præſtantiſſ. poſt Æginetas VIII, 93
Græcorum præſtantiſſ. pugna navali ad Eubœam VIII, 17
eorum prœlium cum finitimis apud Eleuſinem I, 30

contra Peloponnenſes egrediuntur V, 74 &c.
eorum contra Caryſtios bellum IX, 104
Seſtum obſident IX, 113
urbem ſuam deſerunt bello contra Xerxem VIII, 41
Sardis mittunt ad contrahendam cum Perſis ſocietatem, 3 & Dario terram & aquam promittunt legati V, 73
Sardis invadunt VII, 1, 8
apud Darium inſimulati VI, 94 & contra eos expeditio ſumpta *ibid.*
in Salaminem quomodo tranſierint IX, 6
Athenienſium legatio Spartam miſſa IX, 7
Attica oppreſſa à Piſiſtrato I, 59
Atticam quater ingreſſi Dores V, 76
Atticæ magnam partem vaſtant Perſæ VI, 102
Attica multo magis ad auſtrum vergit quam Lemnus VI, 139
Attica regio non equitabilis IX, 13
Attica gens, Pelaſgica, in Hellenes tranſiens, linguam Pelaſgorum perdidit I, 57
Atticus medimnus I, 192 medimnus farinæ, *non adjecto vocab.* Atticus VI, 57
Atticarum mulierum cædes VI, 138
Athos mons VI, 44 & 95. VII, 21
ejus deſcriptio VII, 22
circa Athon jactura claſſis Perſicæ VI, 44 & 95. VII, 21
effoſſus à Perſarum copiis VII, 21, &c. 122
Athres fluvius IV, 49
Athribitana plaga II, 166
Atlas fluvius IV, 49
Atlas mons IV, 184
ejus deſcriptio *ibid.*
Atlantes homines innominati eorumque deſcriptio IV, 184 unde dicti *ibid.*
Atlanticum mare I, 203
Atoſſa, Cambyſis ſoror & Smerdis, eadem Cambyſis uxor, & magi, poſt Darii III, 68, 88
ejus ulcus in mamilla à Democede ſanatum III, 133, 134
potentia ejus apud Darium VII, 3
Atramyttium urbs VII, 42
Atrayntes, Itramitis filius VII, 67
Atridæ VII, 20
Attaginus Mardonium convivio excipit Thebis IX, 15
eum ſibi dedi volunt Græci victores IX, 85 ipſe profugit IX, 87
Attica, *vide poſt* Athenæ & Athenienſes.
Atys Crœſi filius, adoleſcens eximius I, 34, 35
ejus interitus I, 43
Atys, Lydorum rex, Manis filius, Lydi & Tyrrheni pater I, 7, 94. VII, 74
Auchatæ Scytharum genus IV, 6
Auras & Atlas fluvii ex Hæmi jugis fluentes IV, 45
Aures quid ſint ad animum VII, 39
Auri majorem partem quomodo Indi ſibi comparent à formicis III, 102, 103, 104, 105
aurifodinæ Thaſiorum VI, 46
auri magna copia in ſeptentrionalibus Europæ plagis III, 116
auri ramenta è Tmolo I, 93
auri ramenta è quodam lacu ut virgines è limo extrahant IV, 195
auri immenſa vis à Gyge Delphis dicata nominatur Gygadas I, 14
ex auro & argento ubi primum percuſſi nummi I, 94
auri creber uſus, in armis & ornatu equorum apud Maſſagetas I, 215
auro & argento conſtrati lecti, tentoriaque referta in exercitu Perſ. Mardonii IX, 79
auro oneratus Alcmæon VI, 125
aurum ſacrum Scytharum IV, 7
auro merces ut commutant Carthaginienſes cum Afris IV, 196
aurum vili mercantur Æginetæ à ſervis Laced. IX, 79
auri theſauriſmus regum Perſ. III, 96
Aureus tripes apud Delphos IX, 80
aurea phiala in balteo Herculis IV, 10 aurei crateres & phialæ, & alia vaſa potoria &c. in Perſarum exercitu Mardonii X, 9
aurea pocula oblata ſibi Cleomenes recuſat accipere III, 148
aſireum aratrum, jugum, ſecuris, & phiala, cœlo delapſa in Scythiam IV, 5
aureæ compedes Democedi donatæ III, 130
aureæ compedes apud Æthiopes III, 23
aurea metalla IX, 74
aurea platanus ac vitis VII, 27
auroſa arena, quæ à formicis egeritur III, 102
Aures hominibus magis incredulæ quam oculi I, 8
aures ignominiæ cauſa præciſæ II, 162. III, 69, 118
aures ſibi præcidit Zopyrus III, 154
in auribus animum habitare VII, 39
Auſchiſæ Afri IV, 171
Auſenſes IV, 180
aratores IV, 191
Auſter pluvioſiſſimus ventus II, 25
Pſyllos contra ſe bellantes arena obruit IV, 173
Auteſion Tiſameni fil. IV, 147. VI, 52
Autodicus Cleadis pater IX, 84
Automoli qui II, 30
Autonous & Phylacus heroes, eorumque fana VIII, 39
Auxeſiæ & Damiæ ſimulacra V, 82, 83
Axius fluvius VII, 123
Azanes Artæi fil. Sogdorum dux VII, 66
Azen Laphanus VI, 127
Aziris, à Cyrenæis habitata IV, 169
Aziriſtus inſula IV, 155
Azotos, Syriæ urbs, diutiſſime inter omnes obſidionem ſuſtinuit II, 157

B.

Babylon urbs celeberr. & validiſſ. Aſſyriæ I, 178
ejus ſitus & magnitudo *ibid.*
ejus centum portæ I, 179
ut extructa I, 179, 180, 181, &c. ubi ejus deſcriptio.
primo capta à Cyro I, 191
ejus potentia, qua tertiam Aſiæ partem æquat I, 192
ejus principatus ſive ſatrapia longe maxima *ibid.*
ſecundo capta à Dario poſt diuturnam obſidionem III, 158
ejus muri & portæ dejectæ III 159
Babyloniorum leges I, 196, 198, 199
eorum amictus & cultus I, 195
eorum navigia I, 194
ſepulcra & luctus funebres I, 198
cum mulieribus miſcendi fœdus mos I, 199
eorum tres tribus nullo alio niſi piſcibus victitant I, 200
à Babyloniis Græci quæ acceperint II, 109
eorum cura erga ægrotos I, 197
eorum ablutio poſt coitum I, 198
eorum fœdus cum Crœſo initum I, 77
eorum cum Cyro conflictus & fuga I, 190
eorum rebellio ſub Dario adque bellum apparatus II, 150 obſidentur diu, III, 151, &c.
mulieres ſtrangulant fere omnes he rem frumentariam obſeſſorum abſumant III, 151
eorum tria millia patibulis affixa III, 159
Babylonis reginæ duæ inſignes I, 184, 185
Babylonicarum virginum auctio I, 196
Babylonicæ regionis feracitas I, 193
Babylonicum talentum quid valeat III, 89
Bacchus, Ægypt. Oſiris II, 42
ejus feſtum, ſacra, phalli I, 150. II, 48, 49
Bacchanalia Scythæ cur improbent IV, 79
Bacchantium vox VIII, 65
Bacchica & Orphica II, 81. IV, 79
Bacchiadæ apud Corinthios V, 92
Baccho dati chori V, 67
Bacidis oraculum VIII, 20, 77, 96
Bactrii in Xerxis exercitu militantes, & eorum dux & armatura VII, 64
eorum equites *ibid.* 86
Bactriana natio I, 153. III, 92
Bacula Aſſyriorum I, 195
Badres Paſargades nauticis copiis dux contra Barcæos IV, 167
Badres Hyſtanis filius, Cabeleum & Milyarum dux VII, 77
Bagæus, Artontis filius, ad Orœtem interimendum delectus III, 128
Bagæus Mardontis pater VII, 80
Bagaſaces Artabani filius, dux Thracum VII, 76
Balteus Herculis, in extrema commiſſura habens phialam auream IV, 10
Barba prolixa naſcens ſacrificæ ſeu

antiſtitæ Minervæ, res ominoſa I, 175. VIII, 104
barbara gens minus dextra quam Græca, *vel potius*, minus dexteritatis habet I, 60
barbaros potius quam Græcos in mortuum ſævire decere IX, 78
barbarorum vociferatio in pugna IX, 58
Barce oppid. III, 91
ejus origo & conditores IV, 160
obſeſſa à Perſis IV, 200
Barcæi Cambyſi ſe dedunt III, 13
interficiunt Arceſilaum IV, 164, 167
circa eos & Perſas acta IV, 201, *&c.*
ſubacti à Pheretima, Arceſilai matre, miſere tractati IV, 202, 203
ad Darium tranſportati, vicum Bactrianæ regionis incolunt cui quoque Barce nomen IV, 204
Bares dux nauticus Perſ. Cyrenen vult diripi, cui obſtat Amaſis IV, 203
Baris navigii nomen II, 96
Baſilides Herodoti cujuſdam pater VIII, 132
Baſſaria feræ quædam IV, 192
Batrachomyomachia Homeri II, 24
Battus Libyca lingua rex IV, 155
Battus rex, Polymneſti filius ex Phronima concubina IV, 150, 155
ejus vitium linguæ, IV, 155
unde dictus ſit Battus IV, 155
quot annos regnavit IV, 159
Battus claudus, Arceſilai ſucceſſor IV, 161
Battus tertius felix appellatus IV, 159
Battiadæ inter ceteros Barcæos cur non direpti IV, 203
Beatus ante obitum nemo appellandus I, 32
beatus ex viventibus nemo I, 86
Beatorum inſula, regio ſic dicta III, 26
Becos, panem Phryges vocant, eaque prima vox à pueris edita in loco ſolo educatis II, 2
Bellariis multis utuntur Perſæ I, 133
è Bello & rapto vivere, pulchrum apud Thraces V, 6
Belus Nini pater I, 7
Belus Cephei pater VII, 61
Belides portæ Babylonis III, 155, 158
Benemeriti de rege, Oroſangæ Perſis dicti VIII, 85 honoreſque conſequuntur III, 154
Benemeriti ſeu benefici Spartiatarum I, 76
Bermius mons VIII, 138
Beſſi vaticinantes VII, 111
Beſtiæ apud Ægyptios ſacræ II, 65, *&c.*
Bias Prienæus, I, 27
ejus ſaluberrimum conſilium Ionibus datum I, 170
Bias Melampodis frater IX, 33
Bibli olim de pellibus V, 58
Biſaltes, Apollophanis filius, Abydenus VI, 26
Biſaltia regio VII, 115
Biſaltarum regis eximium facinus in filios qui contra Græciam militarant VIII, 116
Biſanthe urbs in Helleſponto VII, 137
Biſtones pop. Thraciæ VII, 110
Biſtonis lacus VII, 109
Bithyni à Cræſo ſubacti I, 28
Bithyni, Thraces in Aſia dicti VII, 75
Bitonis & Cleobis hiſtoria & beatitudo I, 31
Bœbeis palus VII, 129
Bœotia II, 49. V, 57
Bœoti ad Thermopylas VII, 202
OEnoen & Hyſias occupant V, 74
Chalcidenſibus auxiliantur contra Athen. V, 77
ſed infeliciter *ibid.*
cum Medis univerſi ſentientes VIII, 34
eorum equitatus quantopere juverit Mardonii milites fugientes IX, 67
Bœoticæ ſoleæ I, 195
Boges præfect. Eionis VII, 113
Xerxi fideliſſimus VII, 107
in rogum ſe conjicit *ibid.*
Bolbitinum oſtium II, 17
Boliſſus, loci nomen H, 23, 24
Bonis hominibus uſuvenit ut malos habeant ſervos VIII, 68
Boreas Athenienſium gener VII, 189
ab iis contra Xerxem invocatus *ibid.*
ejus uxor Orithyia *ibid.*
ejus delubrum *ibid.*
Boryſthenes fluvius IV, 45, 47
ejus deſcriptio IV, 53
Boryſthenitæ IV, 18, 53
eorum emporium IV, 17
Boryes feræ ubi gignantur IV, 192
Boves mares Ægyptii immolant; feminæ Iſidi ſacræ ſunt II, 38, 41
boves immolandos ut explorent Ægyptii II, 38
boum ſepulturæ apud Ægyptios II, 41
bos lignea inaurata Mycerini filiæ ſepulcrum II, 129
bos apud Cyrenæos etiam ſacra propter Iſidem IV, 186
bobus ubi cornua non ſuccreſcant IV, 29
boves præpoſtere paſcentes, cornua inflexa anterius habentes IV, 182
Boves feri prægrandibus cornibus circa Macedoniam VII, 126
Boſporus Cimmerius IV, 12 & 100
Boſporus Thracius à Dario ponte junctus IV, 83, 85, 86. *ubi &* ejus dimenſio.
Bottiæi, populus VII, 185. VIII, 127
Bottiæis regio VII, 123 terminabatur per Lydiam & Haliacmona VII, 127
Branchidæ, ubi oraculum Apollinis I, 92, 157. V, 36
Brauron Athenienſium IV, 145. VI, 138
Briantica regio, ante Galaica VII, 108
Brongus fl. IV, 49
Brunduſium urbs IV, 99
Bryges, qui poſtea dicti Phryges VII, 73
Brygi, Thraces VI, 45. VII, 185
Bubali IV, 192
Bubares Perſa, Megabyzi filius V, 21. VII, 21. VIII, 136
Bubaſtis urbs II, 59, 137, 156
Bubaſtis Ægyptiace, Diana II, 137, 154 prope Peluſium II, 156
Bubaſtiana plaga II, 166
Bucolicum oſtium Nili effoſſum II, 17
Budii, Medorum gens I, 101
Budini populus IV, 21, 108
eorum mores *&c.* IV, 108
Bulis Spartiata, Nicolai filius VII, 134
offert ſe ſponte ad Talthybii iram placandam, una cum Sperthie: & eorum acta VII, 134, 135, 136, 137
Bura Achæorum opp. I, 145
Buſæ, Medorum gens I, 101
Buſiris urbs II, 59, 61
Buſiritana plaga II, 165
Butacides V, 47
Butus (*vel potius* Buto) urbs Ægypti, ubi oraculum Latonæ II, 59, 63, 155
Bybleſia I, 174
Byblus Ægyptiorum ejuſque deſcriptio II, 92
Byzantium ab Ionibus ſubactum V, 103
Byzantii ab Otane capti V, 26

C.

CAbales gens Africæ IV, 171
Cabalii, populus III, 90
Cabelees Meones, qui & Laſonii, cum Xerxe militantes, & eorum armatura & dux VII, 77
Cabirorum ſacra II, 51
eorum templum Cambyſes profanat III, 37
Cadmus Agenoris fil. IV, 147. V, 58, & 59
Semeles pater II, 45
Theram appellit IV, 47
venit in Bœotiam II, 49
Cadmei I, 146
Pelaſgos ejiciunt I, 56
Cadmei ab Argivis ejecti V, 57, 61
in eos expeditio Athenienſium IX, 27
Cadmeæ litteræ V, 59
Cadmea quædam victoria Phocenſibus obtigit I, 166
Cadmus Cous, Scythis filius, homo juſtitiæ amantiſſ. VII, 163, 164.
Cadytis, magna Syriæ urbs II, 159. III, 5
à Neco rege occupata *ibid.*
urbs non minor quam Sardis III, 5
Caici campus Myſorum VI, 28
Caicus fluvius VII, 42
Caira veſtis V, 88
Calamiſa IX, 95
Calamitas dimidiata eſt occidi ab digno V, 111
Calantiæ Indi III, 97. *vide* Callatiæ.
Calaſiris veſtis nomen II, 81
Calaſiries Ægyptii pugnatores II, 164. IX, 31
ſoli arti militari operam dant, II, 166, 168 *ubi & alia.*

Cal-

Calafirium plagæ II, 166
Calchas VII, 91
Calchedonia IV, 85 Calchedonii V, 26
Calculorum ludus inventus à Lydis I, 94
Callatebus urbs VII, 31
Callatiæ Indi parentibus veſcuntur. III, 38 *at cap.* 97. *vocantur* Calantiæ.
Calliæ Phænippi filii odium in tyrannos VI, 121
ſolus bona Piſiſtrati Athenis ejecti auſus emere *ibid. ubi alia de eodem* 122.
filiabus nuptum dat ex Athenienſibus quem quæque deligat VI, 122
Callias Eleus Jamidarum unus, vaticinus V, 44, 45
Callias Hipponici filius VII, 151
Calliades ſummum Athenis magiſtratum gerit VIII, 51
Callicrates ejuſque virtus & moribundi dictum IX, 71
ejus ſepulcrum apud Lacedæmonios IX, 84
Callimachus Aphidnæus polemarchus VI, 109
ejus virtus & interitus VI, 114
Callipidæ populus Scythiæ: iidem & Græcoſcythæ IV, 17
Callipolitani pop. VII, 154
Calliſta inſula IV, 147
Calvi populi ab ipſo natali, itidemque feminæ calvæ IV, 23
Calvi pauciſſimi apud Ægyptios, & cur III, 12
Calvitiem quid impediat *ibid.*
Calumnia unde in aulis III, 80
ejus propria VII, 10 §. 7
Calydnii pop. VII, 99
Calyndenſium rex, & navis demerſa VIII, 87
Calyndici montes I, 172
Camarina quondam Syracuſanorum VII, 154
everſa à Gelone VII, 156
Cambyſes, Cyri pater I, 46, 107, 112, 207. VII, 11
ei in matrimonium tradita filia Aſtyagis I, 107
Cambyſes rex Perſ. Cyri & Caſſandanæ Pharnaſpe genitæ filius I, 107. II, 1. III, 2
ejus genus ſibi vendicant Ægyptii III, 2
regnum Cyri ſuſcipit II, 1
ejus in Ægyptios expeditio *ibid.* & III, 1, *&c.* quidque eum præcipue moverit ad hanc expeditionem III, 1, 2, 3, 4
Ægypto potitur I, 181. III, 7 *&c.*
cum Arabum rege fœdus init III, 7, 9
ei dedunt ſe Afri, Cyrenæi ac Barcæi munera mittunt III, 13
triplex movet bellum III, 17
exploratores mittit ad Æthiopas III, 20
temeraria & infelix expeditio in Æthiopas III, 25
jubet Ammonios diripere & Jovis oraculum incendere *ibid.*
Cambyſis inſania III, 25, 29, 30, 33, 34, 38
Apim Deum vulnerat lethaliter III, 29
fratrem occidi curat ex falſo ſomnio III, 30, 61
ſororem, eandemque uxorem, interficit III, 31, 32
morbo ſacro laborat ab ipſis natalibus III, 33
ejus vinolentia; & inde ſcelera III, 34, 35
religionis deriſor III, 37
ejus fatum, & imprecationes in ſe III, 64, 65
ejus interitus III, 66
cur Dominus à Perſis adpelletur III, 89
Cameirus civitas I, 144
Cameli I, 80. III, 103. VII, 86
cameli Indorum *ibid.*
id animal non ſolent invadere leones VII, 125
camelos timent equi I, 80
Camicus oppidum, ejuſque obſeſſio VII, 169, 170
Caminus poëmation Homeri H, 32
Campſa urbs VII, 123
Campus Mæandri I, 161
Xanthius I, 175
Canæ mons VII, 42
Canales coriacei miræ longitudinis III, 9
Canaſtræum promontorium VII, 122
Candaules Myrſi filius, Sardium tyrannus I, 7
Myrſilus à Græcis cognominatus *ibid.*
uxorem ſuam conſpici nudam à Gyge vult I, 8, 9, 10
uxoris & Gygis conſilio & dolo interimitur I, 11, 12
Candaules alius Damaſithymi pater VII, 98
Canes cuſtodes domus H, 22
Canes Indici I, 192
Canobus II, 97
Canobicum Nili oſtium II, 17, 113, 179
Caput nullam futuram habens IX, 82
è capitibus inimicorum cæſorum potant Scythiæ IV, 65
capita animantium non deguſtant Ægyptii II, 39
capita Ægyptiorum cur firma, Perſarum vero fragilia III, 12
Capita quercus, locus ſic dictus, aliter, Tria capita IX, 38
Cappadociæ fertilitas I, 73
Cappadoces à Græcis Syrii nominati I, 72. V, 49. VII, 72
Cappadocibus bellum infert Cræſus I, 73
Capras Mendeſii cur non mactent II, 42, 46
Caprarii in honore apud Mendeſios II, 46
Capripedes homines IV, 25
Capreæ & bubali apud Afros IV, 192
Captivorum immolatio apud Scythas IV, 62 & apud Tauros IV, 103
Car fratres habuit Lydum & Myſum I, 171
Caria, pars Ioniæ I, 141
à Perſis capitur VI, 25
Cares olim Leleges, eorumque ſtatus antiquus I, 171
eorum tria inventa *ibid.*
ajunt ſe aborigines *ibid.*
à Cræſo ſubacti I, 28
ſubacti & ab Harpago I, 174
quidam Ægyptum incolentes II, 61, 152, 154. III, 11
eorum à Perſis defectio & pugnæ V, 117, 118, 119, 120
naves & armatura in Xerxis exercitu VII, 93
Caricarum mulierum factum contra maritos I, 146
Carine urbs VII, 42
Carius Iupiter I, 171. V, 66
Carcinitis urbs IV, 55, 99
Cardamyla Laconica VIII, 73
Cardia urbs VI, 33. VII, 58. IX, 114
Carenus Euæneti pater VII, 173
Carnia feſtum VII, 206
Carpathium mare III, 45
Carpis fluvius IV, 49
Carthaginienſium bellum cum Phocæenſibus I, 166
rex Amilcar VII, 165
iis vult bellum inferre Cambyſes, ſed omittit III, 17, 19
colunt imaginem Amilcaris VII, 167
Caryſtus opp. IV, 33 obſeſſa VI, 99
Caryſtii ſe dedunt Perſis *ibid.*
pecuniam dant Themiſtocli exigenti VIII, 112
contra Athen. bellum gerunt IX, 104
eorum ager vaſtatur VIII, 121
Caſambus, Ariſtocratis filius Athenienſibus traditus ab Æginetis VI, 73
Caſia ubi & quomodo naſcatur & metatur III, 110
Caſius mons II, 6, 158. III, 5
Caſmæna oppidum VII, 155
Caſpatyrus urbs III, 102. IV, 44
Caſpii III, 92, 93
eorum armatura in exercitu Xerxis VII, 67
eorum equites VII, 86
Caſpium mare I, 202, 203
Caſſandane Cyri uxor, mater Cambyſis II, 1. III, 2
Caſſiteros, *id eſt*, *ſtannum* III, 115
Caſſiterides inſulæ *ibid.*
Caſtalia loci nomen VIII, 39
Caſthanæa urbs VII, 183, 188
Caſtor & Pollux Tyndaridæ II, 43
excepti ab Euphorione domo VI, 127
Caſtores in quo lacu capiantur IV, 109
eorum teſticuli morbis matricis auxiliantur *ibid.*
Caſtra Tyriorum, locus ſic dictus II, 112
Caſtra, nomen loci Ionibus & Caribus ad habitandum in Ægypto dati II, 154
Caſtrobius, Ariſteæ pater IV, 15
Catadupa Ægypti, II, 12
Catarractes amnis Mæandro par VII, 26

INDEX

Catiari & Traſpies, Scytharum genus IV, 6
Cava Eubœæ VIII, 13
Caucaſus mons I, 203, 204. III, 97
Caucones Pylii pop. I, 147, IV, 148
Cauconii I, 172
Caunus ab Harpago capta I, 176
ad Iones deficit V, 103
Caunii eorumque genus & mores I, 172
Cauſtrobius Ariſteæ pater IV, 13
Cayſtrius fl. V, 100
Cebreniorum origo H, 20
Cecrops rex VIII, 44
unde Cecropidæ dicti Athenienſes *ibid.*
Ceiorum cœnaculum Delphis IV, 35
Celænæ, ubi Mæandri fontes VII, 26
Celees ſocius Doriei V, 46
Celtæ populus I, 33
omnium extremi in Europa ad ſolis occaſum IV, 49
Centum appellatæ inſulæ I, 151
Ceos prope Athenas VIII, 76
Cephenes olim, qui Perſæ VII, 61
Cepheus Andromedæ pater VII, 61, 150
Cepheus Beli fil. VII, 61
Cephiſſus Thyæ pater VII, 178
Cephiſſus amnis VIII, 33
Ceramicus ſinus I, 174
Cercaſorum urbs II, 15, 17, 97
Cercopes Homeri H, 24
Cercopum hedræ VII, 216
Ceres, Ægyptiace Iſis II, 156
cum Cerere alea ludit Rhampſinitus rex II, 122
Ceres & Bacchus inferorum principes II, 123
Cereris matris templum in Scythia IV, 53
Cereris Eleuſiniæ templum IX, 61, 96, 100. & lucus IX, 64
Amphictyonidis templum VII, 200
Achæjæ templum & orgia V, 161
Cereris legiferæ ſacra Theſmophoria I, 16
Cereris & Proſerpinæ ſolemnia VIII, 65
Cervi in Africa nulli IV, 192
Chalcedonii cæci à Megabazo dicti *ibid.* ab Otane capti V, 26
Chalcedonii in ulteriore litore Byzantii VI, 33 vetuſtiores Byzantiis IV, 144
Chalcidenſes oram Atticam populantur V, 74 vaſtantur ab Athenienſibus V, 77 Olynthum obtinent VIII, 27 illis opem ferunt Mileſii V, 99
Chalcidicum genus VII, 185. VIII, 127
Chaldæi VII, 63
Chaldæi inter Aſſyrios *ibid.*
Chaldæi ſacerdotes Jovis Dei I, 181, 183
Chaleſtra urbs VII, 123
Chalybes à Crœſo ſubacti I, 28
Champſæ crocodili dicti II, 69
Charadra oppidum VIII, 33
Charaxus, vir Mitylenæus, Sapphûs frater II, 135. IV, 135
Charileus Mæandrii frater III, 145
Charilus Eunomi filius VIII, 131
Charopinus Ariſtagoræ frater V, 99
Chemmis inſula II, 156
Chemmis oppidum grande Thebaicæ præfecturæ II, 91
Chemmitæ *ibid.*
Chemmitana plaga II, 165
Cheopes *vel potius* Cheops, rex Ægypti, Rhampſiniti ſucceſſor II, 124
ejus geſta, pyramides II, 124, 125, 126
Chephrenis regis Ægypti tyrannis, & pyramis II, 127, 128
Cheraſmis Perſa VII, 78
Cherſis Gorgi pater VII, 98
Cherſis Oneſili pater V, 104
Cherſoneſi urbes ſubactæ & everſæ à Phœnicibus VI, 33
Cherſoneſi tyrannus Miltiades VI, 34
Cherſoneſus quæ eſt in Helleſponto VII, 33 Athenienſ. ditionis fuit VI, 140
Cherſoneſus, aſpera IV, 99
Cherſoneſitæ portas Sefti Athenienſibus aperiunt IX, 117
Cherſoneſitarum primores in vincula conjecti à Miltiade, & quo aſtu capti VI, 39
Chidori fluvii aqua copias Xerxis deficit VII, 127 ejus origo VII, 124
Chilei viri Tegeatæ conſilium IX, 9
Chilo vir Spartæ ſapientiſſ. VII, 235
ejus conſilium Hippocrati datum I, 59
Demarmeni filius VI, 65
Chius Ionum civitas I, 142. II, 178
à Perſis capta VI, 31
Chii ſoli Mileſiis contra Lydos opem ferunt I, 18
Chiorum tyrannus Strattis VIII, 123
Minerva Poliuchos I, 160
eorum lingua I, 142
ut Atarneum obtinuerint I, 160
eorum clades VI, 15, 16. 26 & prodigia quæ præceſſerunt VI, 27
Choaſpes fluvius ad Suſa I, 188. V, 49, 52
ejus aquam ſolam rex potat I, 188
Chœnix menſura VI, 57
Chœreatæ (*q. d. porcales*) tribus Sicyonia V, 68
Chœreæ nomen loci in Eubœa VI, 101
Chœrus Micythi pater VII, 170
Choraſmii populus III, 93
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 66
Chori muliebres laſcivi V, 83
Chori tragici V, 67
Chorus 100 adoleſcentum ex Chio miſſus Delphos VI, 27
Chromius Argivus I, 82
Chutri VII, 176
Cicones gens Thraciæ VII, 59, 108, 110
Cii ex inſula prope Athenas VIII, 26
Cilices II, 28, 72. V, 49, 52
eorum armatura VII, 91
eorum tributum III, 90
Cilicia II, 17, 34
Ciliciæ præfectura IX, 106
Ciliſſæ naves VIII, 14
Cilix Agenoris filius, à quo dicti Cilices VII, 91
Cilla, Æolum civitas I, 49
Cimmerii I, 6, 15, 16, 103. IV, 1, 11, 12
Cimmerius Boſporus IV, 12, 28, 100
Cimmeria portoria IV, 12, 45
Cimmerii muri IV, 12
Cimon Miltiadæ pater VI, 34, 39
Cimon Steſagoræ pater VI, 38
Cimon, Miltiadis filius VII, 107
mulctam patri impoſitam exolvit VI, 136
Cineas rex Theſſal. V, 63
Cinnamomum ubi gignatur, & quomodo colligatur III, 111
Cinyps fluvius IV, 175. V, 42
Cinyps tellus Africæ fertilis, fluvio cognominis IV, 198
Cippus finium index VII, 30
Circumciſio Ægyptiorum II, 36 & aliorum quorundam populorum II, 104
Ciſſii in exercitu Xerxis militantes VII, 62
eorum dux & armatura *ibid.*
eorum equitatus VII, 86
eorum tributum III, 91
Ciſſia terra V, 49. 52
Ciſſiæ portæ Babylonis III, 155. 158
Citharonis radices IX, 19, 25 exitus IX, 37
Cius Myſia V, 122
Cius fluvius IV, 49
Claves Cypri, promontorium dictum V, 108
Clazomenæ Ionum civitas I, 142. II, 178
hæc invaditur ab Alyatte, qui cladem accipit I, 16
capitur ab Artapherne & Otane V, 123
eorum theſaurus I, 51
Cleades Autodici filius IX, 84
Cleanax Argivus H, 1, 2
Cleander vates, Phigaſenſis VI, 85
Cleander & Euclides Hippocratis filii VII, 155
Cleander Pantarei f. Gelæ tyrannus VII, 154
Cleobis & Bitonis hiſtoria & beatitudo I, 31
Cleodæus Hylli filius VI, 52. VII, 204. VIII, 131
Cleombrotus & Leonides gemini V, 41, 1. VIII, 71 Anaxandridæ filius *ibid.* & IX, 10 pater Pauſaniæ IV, 81
Cleomenes Anaxandridæ filius V, 41, 64. VII, 148
inops mentis V, 42
Spartæ rex creatus, non propter fortitudinem, ſed propter genus V, 39
auro corrumpi non poteſt à Mæandrio, ideoque virorum juſtiſſ. audit III, 148
diſcordia inter illum & Demaratum VI, 51, 61, 73, 74
Cliſthenem Athenis ejicit V, 70, 72
ejus cum Ariſtagora acta V, 49, 50, 51

in-

inter Cleomenem & Argivos acta VI, 76, 77, 78, 79, 80
proficiſcitur contra Piſiſtratidas V, 64
Achæum ſe eſſe ait, non Dorem V, 72
profugit Sparta & Arcadas ſolicitat contra Spartanos VI, 74
adverſus Athenienſes bellum gerit V, 74, 75
ad inſaniam redactus V, 75, 84
ejus interitus V, 48
Cleonæ urbs VII, 22
Cleonidæus *vel potius* Cleodæus, Hylli filius VII, 204
Clinias Alcibiadis filius Athenienſium præſtantiſſimus in claſſe contra Xerxem VIII, 17
Cliſthenes, Sicyonis tyrannus VI, 126
ejus odium in Adraſtum V, 67
circa Cliſthenem & filiam Agariſtam ac procos acta VI, 126, 127, *&c.*
Cliſthenes Alcmæonides Athenienſis Sicyonii Cliſthenis nepos V, 66, 67. VI, 131
ejus & Iſagoræ factiones V, 66, 66, 70
Clytiades Tiſamenus IX, 32
Cnidus civitas I, 144, II, 178
Cnidii Lacedæmoniorum coloni I, 174
eorum cum Tarentinis amicitia III, 138
ſuam ditionem in inſulæ formam perfodiendo tentant redigere I, 174
& iſthmum perfodere volentes quomodo impediti *ibid.*
Harpago ſe dedunt I, 174
Cyrenæorum quoſd. ſervant IV, 164
Cnoithus pater Nicodromi VI, 88
Cobon Ariſtophanti filius VI, 66
Codrus Athenienſium rex V, 65, 76
Codrus Melanthi f. I, 147
Codrus Nelei pater IX, 96
Cœla Chii VI, 26
Eubœæ VIII, 13
Cœnyrorum & Ænyrorum locus prope quem metalla Thaſia VI, 47
Coës Mitylenæus Erxandri filius IV, 97. V, 11
Mitylenes tyrannidem à Dario accepit V, 11
captus ab Iatragora V, 37
à Mitylenæis lapidibus interfectus V, 38
Coitus in templis II, 64
Colæus, Samiæ navis gubernator IV, 152
Colæus nauclerus *ibid.*
Colaxais Targitai filius IV, 5
ab eo oriundi Scythæ IV, 6
triplex filiis conſtituit regnum IV, 7
Colchi I, 104. progenies Ægyptia II, 104. III, 97. IV, 40
eorum armatura & dux in Xerxis exercitu VII, 79
Colchicum linum Sardonicum dictum II, 105
Colias ora Atticæ VIII, 96
Colleſtes, panis Ægypt. I, 77
Colophon Smyrnæ conditor I, 164
Colophon Ionum civitas I, 142. II, 8
vi capta à Gyge I, 14
Colophonii ſoli cur ex Ionibus ab Apaturiis feſtis arcentur I, 147
Colophoniorum profugi, Smyrnam occupant I, 150
Coloſſæ, oppidum Phrygiæ VII, 30
Coloſſi II, 130, 143, 153, 175, 176
Coloſſi apud Ægyptios cujuſque pontificis II, 143
Columbæ Dodonææ nigræ II, 55
Columbas albas cur expellant Perſæ I, 138
Columnæ albæ in Caria V, 118
Columnæ inſtar palmarum II, 160
Colus Bœot. IX, 15
Comam Lacedæmonii ex quo alant & Argivi non I, 82
comam ut Babylonii gerant I, 195
pectentes Lacedæmonii, VII, 208
comam ut alant & tondeant Macæ IV, 175
comam quomodo geſtent Maxyes IV, 191
Combrea urbs VII, 123
Comedunt in viis Ægyptii, ventrem domi exonerant II, 35
Compſatus fluvius VII, 109
Conchylia in montibus Ægypti II, 12
Coniæus Theſſ. V, 63
Conos pini fructus II, 20
Conſilio bono felix eventus VII, 157
Conſuetudines avitæ placent genti cuique III, 38
Conſultant Perſæ inter pocula, & quidem de rebus etiam maxime ſeriis, ſed ab iiſdem ſobriis confirmari oportet conſilia quæ tum capta fuerint I, 133
conſultare bene maximum eſt lucrum VII, 10. §. 4
Contadeſdus fluvius IV, 90
Convitia irritant iram VII, 160
Copais palus VIII, 135
Corcyra à Corinthiis condita III, 49
ei imperitat Periander III, 52
Corcyræi III, 48, 49
eorum cum Corinthiis perpetua diſcordia III, 49
interficiunt Periandri filium III, 53
in bello Xerxiano aſtute neutrarum partium VII, 168
Coreſus in agro Epheſio V, 100
Corinthiorum tyranni Eetion & Periander filius V, 92
Corinthii cccc adverſus Perſam miſſi VII, 200
Corinthii minime contemptui habent opifices II, 167
Corinthiorum theſaurus I, 14, 50. IV, 162
eorum & Samiorum ſimultates III, 48
eorum cum Corcyræis diſcordia III, 49
Corinthii Peloponnenſes contra Athenienſes deſerunt V, 75
Corinthii naves nummo vendunt Athenienſibus, dono dare lege prohibiti VI, 89
eorum fuga ſocios deſerentium in bello Perſico VIII, 94
eorund. virtus IX, 101
Coſinthiæ mulieres univerſæ exutæ à Periandro & cur V, 92
Corinthia veſtis cui ſimillima eſt Doris V, 87
Corinthus felix III, 52
Cornua pecoribus ubi matura aut ſero naſcuntur IV, 29
Corobius purpurarius IV, 151
Corona oleagina Olympiorum præmium VIII, 26
Coronæi Thebanorum vicini V, 79
Corſica vel Cyrnus I, 16
Corycium antrum VIII, 36
Corydalus Anticyrenſis VII, 214
Corys Arabiæ flumen III, 9
Cos civitas I, 144
Cos inſula Tyrannos paſſa VII, 164
Cotys Aſii pater IV, 45
Cranapes Mitrobatis filius, una cum patre ab Orœte cæſus III, 126
Cranai dicti Athenienſes VIII, 44
Craſtis, & Craſtia Minerva V, 45
Crater, qui Crœſo portabatur, interceptus & cœlatura ejus I, 70. III, 47
crater in oſtio Ponti, à Pauſania dedicatus IV, 81
crater Argolicus IV, 152
crateres Lesbii IV, 61
Crathis Ægarum fluvius perennis, à quo & Italicus ille vocatus eſt I, 145
Cremni, emporium paludis Mæotidis IV, 20
Creſton urbs I, 57
Creſtonæi V, 3. VII, 127
Creſtoniatæ I, 57
Creſtonicus ager VII, 124
Creſtonicæ terræ rex VIII, 116
Creta univerſa à barbaris habitata I, 173
Cretenſes cur auxilium non tulerint Græcis contra Perſam VII, 167, 170, 171 *ubi alia* de eorum migratione & fortuna.
Cretinus Aminoclis pater VII, 190
Crex avis II, 76
Crinippus Terilli pater VII, 165
Criſæus campus VIII, 32
Criſtas galeis imponere primi oſtenderunt Cares I, 171
Critala in Cappadocia VII, 26
Critheis Melanopi filia H, 1
furtivo concubitu prægnans H, 2
parit Homerum H, 3
nubit Phemio H, 4
ejus mors H, 5
Crithon Ithagenis pater H, 1
Critineus (*vel potius* Cretineus). Anaxilai pater VII, 165
Critobuli filia, Amaſis uxor II, 181
Critobulus Toronæus VIII, 127
Crius Polycriti filius VI, 50
circa eum & Cleomenem acta *ibid.*
Athenienſibus traditus ab Æginetis VI, 73
Crius Ægineta, Polyeriti pater VIII, 92
Crobyzi Thraces IV, 49
Crocodili deſcriptio II, 68, 69, 70
crocodili ſacri II, 69, 148
eorum ſepulcra II, 148
crocodili Africæ IV, 192
Crocodilorum urbs II, 148
Crœſus rex Lydorum ejuſque genus I, 6, 7, 92

INDEX

Epheſios invadit I, 26
bonus vir, & religioſus, ac deorum cultor I, 87
cum Aſtyage affinitas I, 73
primus Græcos ad tributum pendendum adigit I, 6, 27
Iones & Æoles ſubigit *ibid.*
cum Ionibus inſulanis hoſpitium contrahit I, 27
per eum aucta Lydorum potentia I, 28, 29
ejus cum Solone colloquium I, 30, 31, 32, 33
eum deorum indignatio excipit I, 34
Gygis tritavi crimen luit I, 91
ejus ſomnium I, 33
ejus luctus ſuper filio interfecto I, 44
Cyrum invaſurus oraculum conſulit varie I, 46, 47 *&c.*
donaria & hoſtiæ ab eo conſecrata & jugulatæ I, 50, 51, 52. V, 36
potentiſſ. Græcorum amicitiam petit I, 16, 69
crater VIII, 124
ejus expeditio contra Cyrum I, 71, 73
Halyn fl. trajicit I, 75
Pteriam expugnat I, 76
pugna cum Cyro *ibid.*
Sardis redit I, 77, 71
vincitur à Cyro & obſidetur I, 81
in obſervantia & amore à Cyro habetur, qui ejus conſiliis utitur I, 88, 89, 90, 155, 156, 207
Pythio mittit compedes I, 90, 91
alia ejus in Græcia donaria I, 92
fratrem Pantaleontem interficit *ibid.*
Cambyſem deſipientem admonet, & vix mortem effugit III, 36
alia ſententia Cambyſi adprobata III, 34
ejus munificentia in Alcmæonem VI, 125
liberat Miltiadem VI, 37
Sardibus captis & ipſe capitur, & vivus ad Cyrum perducitur I, 86
rogo impoſitus ab Apolline invocato ſervatur, immiſſa pluvia I, 86. 87
Crœſi filius mutus, quando vocem rupit I, 85
templi Delphici locupletator, VIII, 35
Crophi mons II, 28
Croſſæa regio VII, 123
Crotoniatæ, genere Achæi VIII, 47
eorum cum Sybaritis bellum V, 44, 45
Crotonienſes, *vel potius* Crotoniatæ medici dicti primi, ſecundi Cyrenæi III, 131
Cubiti regii menſura I, 178
cubitus Ægyptius Samio par II, 168
Cubiti menſura II, 149
Culicum vis ingens apud Ægyptios paluſtres & contra eos ab Ægyptiis excogitata II, 95
Cunctatio utilis VII, 10
Cupere multa malum eſt VII, 18
Cuphagoras Epizeli pater VI, 117
Curium urbs Cypri V, 113
Curienſes, Argivorum coloni *ibid.*
Curotropho ſacra Sami fiunt à feminis II, 30
Currus bellici V, 113
Currus ſacer Jovis in Xerxis exercitu VII, 55
quomodo amiſſus VIII, 115
Cuniculi hoſtiles ære deprehenſi IV, 20
Cyaneæ inſulæ, errabundæ à Græcis exiſtimatæ IV, 85
Cyaxares, Phraortis filius, Deiocis nepos, Medorum rex I, 73, 103
ejus res geſtæ I, 103, 104, *&c.*
in ira peracerbus I, 73
ejus interitus & anni regni I, 107
Cybebes templum, Sardibus concrematum V, 102
Cyberniſcus Lycius VII, 98
Cyclades inſulæ V, 30
Cydippa, Anaxilai uxor, Terilli filia VII, 165
Cydonia in Creta condita à Samiis III, 44, 59
Cydrara oppidum VII, 30
Cyllyrii Syracuſanorum quondam ſervi, dominos ejiciunt VII, 155
Cylon Athenienſis tyrannidis affectatæ compertus V, 71
Cyma civitas Æoliæ I, 149. VII, 194. H, 1, 2
vocata & Phriconis I, 149. H, 38
ejus origo H, 1, 2
capitur à Perſis V, 123
Cymæi hiberna claſſis Xerxeæ VIII, 130. oraculum conſulunt de reddendo Pactya I, 157, 158, 159
Pactyam in Chium deportant I, 165
tyrannum ſuum vivum dimittunt V, 38
ſpernunt inepte Homerum H, 12, 13, 14, 15
Cymæus Ariſtagoras IV, 138
Cynægirus, Euphorionis filius, navem adverſariam prehenſans, manu truncatur VI, 114
Cyneſii populus II, 33
Cynetæ Celtarum accolæ in ultimis Europæ occidentalis plagis IV, 49
Cyneus Philagri pater VI, 101
Cyniſcus appellatus Zeuxidamus VI, 71
Cyno, ſive Spaco, Mitradatis, bubulci Aſtyagis, uxor I, 110
quomodo Cyrum ſervaverit I, 112, 113
Cyno, ſemper in ore Cyri I, 122
Cynocephali populi IV, 191
in Cynoſarge Herculis templum VI, 116
Cynoſura V, 63. VIII, 76
Cynthii, gens VIII, 46
Cynurii, ſoli putantur Iones, Dores effecti VIII, 73
Cypria carmina, Homeri non ſunt II, 118
Cyprus primum ab Amaſi capta & tributaria facta II, 182
Perſis tributaria III, 91
Cypriorum lex I, 199
Cyprii ſe dedunt Cambyſi III, 19
eorum bella & defectiones à Perſis V, 104, 105, 106, *&c.*
in ſervitutem redacti V, 116
eorum armatura VII, 90
gentes variæ unde ſint? *ibid.*
Cypria vox, Sigynas V, 9
Cypri claves, promontorium V, 108
Cypſela quid ſit V, 92. §, 5
Cypſelus, Eetionis filius I, 114. V, 92. Cypſelidæ, Corinthi VI, 128
unde nomen hoc ei impoſitum V, 92, §, 95
Corinthiorum tyrannus, ut eos tractarit V, 92
Cypſelus Miltiadæ pater VI, 35
Cyranis inſula IV, 195
lacus in ea picifer *ibid.*
Cyrene circumflua IV, 164
Cyrenen, quam non diripuerant quum eſſet occaſio, fruſtra adoriuntur poſtea Perſæ IV, 203
Cyrenaicæ regionis plagæ tres miræ fecunditatis IV, 199
Cyrenæi IV, 154, 155, 159, 169, *&c.*
Cambyſi ſe dedunt III, 13
eorum & Ægyptiorum conflictus III, 161. IV, 159
agros Libyum vaſtant IV, 159
cladem à Libybus accipiunt IV, 160
eorum amicitia cum Samiis IV, 152
oraculum conſulunt IV, 161
Cyrenæi medici, ſecundi ſunt: ut Crotoniatæ, primi III, 131
Cyrenææ feminæ bovem ſuperſtitioſe obſervant IV, 186
Cyrmianæ Thraces IV, 93
apud Cyrnum civitas à Phocæenſibus condita nomine Alalia I, 165
Cyrnus Caryſtiæ IX, 104
Cyrnus heros I, 167
Cyrnii VII, 165
Cyrus pater Cambyſis Cyri patris I, 111
Cyrus Perſa I, 120. VII, 11
ejus parentes, avus *&c.* I, 75, 91, 107, 108, (*ubi &* ejus nativitas) I, 111
mulus oraculo (I. 55,) dictus, quia Semimedus & Semiperſa I, 91
Harpago traditus interimendus, & quomodo ſervatus I, 109, 110, *&c.*
educatur ab uxore bubulci I, 113
cur à cane educatus dicatur I, 122
bubulci filius cognominatus I, 114
regalis indoles ut enituit in puero *ibid.*
ut à materno avo Aſtyage agnitus fuerit I, 116
pervenit ad ſuos veros parentes I, 122
Cyrus *laudatur* III, 89. *ubi dicitur* pater ſuis appellatus. *Item* III, 160 *ubi dicitur de eo*, cui comparati (*vel potius*, cui ſe comparare) nullus unquam Perſarum dignum ſe (*vel* rem ſe dignam) exiſtimavit. *Videtur autem hæc fuiſſe illorum opinio ob ea præſertim quæ dicuntur de* ejus genitura, ob quam ſe exiſtimabat majus quiddam homine eſſe I, 204. & de ejus felicitate *ibidem. Sic vero &* I, 126. divina qua-

quadam ſorte genitum ſe *dicit.*
Cyrus *qua prudenter dixerit, cum alibi, tum* IX, *ult.*
Cyri *prudentia* in alienandis animis Perſarum à Medis I, 125, 126, 127. *& in eo quod commentus eſt*, ut Perſas ad rebellandum induceret I, 125 *& tamen ſtultè*
Gyndi amni minatur I, 189
omnem Aſiam adeptus I, 130
ejus cum Crœſo prœlium I, 76, *&c.* ut ſe adverſus Crœſum geſſerit *in iiſdem uſque* 91. ut ſe geſſerit contra rebellantes Lydos I, 154, *&c.*
ejus apologus ad Ionas I, 141
Smerdi mago aures amputat III, 69
bellum adverſus Labynitem, & Babylonios, quorum urbem capit I. 188, 189, 190, 191 bellum contra Tomyrin, Maſſagetarum reginam I, 205, 206, *&c.*
in quo occumbit I, 214 *ubi narrantur & quæ acta circa mortui caput.*
Cythera inſula Argivorum ditionis I, 82 Templum habet Veneris Cœleſtis ex Aſcalone I, 105
eam conducibilius Lacedæmoniis obrui quam extare VII, 235
Cytiſſorus, Phrixo genitus VII, 197
ejus poſterorum calamitas *ibid.*
Cyzicum, urbs Propontidis VI, 33
Cyziceni OEbari Perſæ ſe dedunt *ibid.*
Cyzicenorum feſtum in honorem Matris deûm IV, 76

D.

DAdicæ populus III, 91
eorum in Xerxis exercitu dux & armatura VII, 66
Dædalum veſtigat Minos VII, 170
Dai, Perſarum genus I, 125 pecuarii *ibid.*
Damas Samyris fil. VI, 127
Damaſithymus Candaulis filius, dux in claſſe Xerxis VII, 98
Damaſithymus, Calyndenſium rex VIII, 87
demerſus ab Artemiſia *ibid.*
Damas Sirites VI, 127
Damiæ & Auxeſiæ ſimulacra V, 82, 83
Danaë, Acriſii filia, Perſei mater I, 91. VI, 135 VII, 60, 150
Danaus & Lynceus Chemmitæ II, 91
Danaus Archandri ſocer II, 98
Danai filiæ Theſmophoria in Ægyptum afferunt II, 171
templum Minervæ quod Lindi eſt, extruxerunt filios Ægypti fugientes II, 182
Danai & Xuthi in Peloponneſum adventus VII, 94
Daphnæ Peluſiæ II, 30, 107
Daphnis Abydenus IV, 138
Dardanos urbs V, 117. contermina Abydo VII, 43
Dardanei I, 188
Daritæ populus III, 92
Darius rex, Hyſtaſpis filius I, 183, 210. II, 110. III, 70, VI, 98. VII, 1. VII, 11
è conjuratis in magos fuit unus III, 70
Darius idem ſonat quod ἐγκρατὴς, id eſt, *coercitor* VI, 98
ejus uxores III, 88
Darii liberi III, 12. VII, 2, 64, 68, 69, 72, 78, 97, 224. VIII, 89. IX, 106
de Darii futuro regno Cyri viſio I, 209, 210
qua arte ad adipiſcendum regnum uſus III, 85, 86, 87
eum Perſæ ajunt fuiſſe κάπηλον (*id eſt, inſtitorem*) quoniam omnia quæſtui habebat III, 89
Darii reditus & auri theſaurus III, 95, 96
ſtatua ejus equeſtris III, 88
pecuniarum ſpe fruſtratus ſepulcro Nitocridis aperto I, 187
unde Græciæ infenſior redditus VII, 1
ejus expeditio in Scythas IV, 1, 85, 86, *&c.*
Alia ejus facta præ aliis memoratu digna vide II, 110. III, 88. IV, 44, 88, 135. V, 11, 12. VII, 194
item quædam ejus dicta III, 160. IV, 143. V, 105
ejus cum Indathyrſo colloquium per quendam equitem IV, 126, 127
ejus oratio pro monarchia III, 82
oratio ejuſdem ad primores Perſarum de Orœte interficiendo III, 127
oratio ad Iones de ponte ad Iſtrum cuſtodiendo IV, 98
Darius quondam Cambyſis ſatelles III, 139
bene de ſe meritos remunerat III, 140, V, 11
luxato pede à Democede ſanatur, & acta cum eo. III, 129, 130, 131, *&c.*
Babylonem obſidet, capit, & diruit portas muroſque III, 150, 151, 152, *&c.*
Indos ſubegit III, 44
ejus crudele factum IV, 84
à Macedonibus poſcit terram & aquam V, 17, & à Græcis VI, 48. VII, 133
ejus moneta ex auro puriſs. IV, 166
ejus legati à Græcis in barathrum & puteum projiciuntur VII, 133
ejus obitus VII, 4
Darius Xerxis filius Artayntam ducit IX, 107
Daſcylus Gygis pater I, 8
Daſcylium, urbs, III, 120, 126. VI, 33
Datis Medus contra Athenas miſſus à Dario VI, 94
revocat Delios metu fugientes ipſum VI, 97
viſionem in ſomnis videt VI, 118
ejus filii VII, 88
Datus opp. IX, 74
Dauliorum oppidum incenſum VIII, 35
Dauriſes Darii gener V, 116, adverſus Cariam tendit 122. interitus 121
Decelea IX, 15
Decelus IX, 72
Decelenſium circa Helenæ inveſtigationem acta IX, 72
eorum in Sparta vectigalium immunitas & dignitas præſidendi *ibidem.*
Decelenſis populus *ibid.*
Decima redemptionis captivorum conſcripta V, 77
Decimæ pecuniarum ex prædis VII, 27
Decimum quemque ſorte comedunt inter ſe Cambyſis milites fame adacti III, 25
Deioces Phraortis fil. I, 16, 37, 96
vir ſapiens & juris dicundi peritus I, 90.
ad tyrannidem Medorum quo commento pervenit I, 97, 98
rex Medorum declaratus I, 98
ab eo regnum obtinente acta, & quomodo ſeveritatem in exercenda juſtitia exercuerit I, 98, 99, 100, 101
ejus mors & anni regni I, 102
Delphonus Euenii filius Apollonianta IX, 91
Delphi I, 51
ad eos miſſa donaria à Gyge I, 14. Crœſo I, 50, 51, 52
apud Delphos primus quis munera poſuerit I, 14
in numerum Delphorum adſcribi volenti jus perpetuum datum Lydis I, 54
Delphi oraculum pro ſe & Græcia conſulunt VII, 178
extreme formidantes Xerxem, urbem deſerunt VIII, 37
barbaros à deo ſuo male affectos cædunt VIII, 38
Delphicum otaculum, *infinitis locis.*
Delphicum templum ſua ſponte conflagravit I, 50. II, 180
aliud Amphictyones trecentis talentis conſtruendum locarunt II, 180. & quinam conduxere V, 62
Delta Ægyptiorum II, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 179
ſolum Delta, Ægyptum eſſe ajunt Iones non recte II, 15
Delubrum Jovis Carii I, 171. Jovis Olympii II, 7. Cereris IV, 53. Bacchi IV, 87. Amphiarai VIII, 134. Laji & OEdipodis IV, 149
in fano Latonæ admirabiliſſimum, ex uno factum lapide II, 155
delubra primi ſtatuere Ægyptii II, 4
delubra à Perſis incenſa IV, 96. VIII, 144
Delus inſula IV, 33, 34, 35
expiata à Piſiſtrato I, 64
Delos tremit antea inconcuſſa VI, 98
Deliorum fuga ob Perſas VI, 97
revocati à Perſis & nihil paſſi *ibidem.*
Delium Thebanorum VI, 118
Demaratus Ariſtonis filius, rex Spartæ V, 75. VI, 50, 63, *&c.*
de ejus genere & procreatione

varia circumferuntur VI, 63, &c. 69
matrem ſciſcitatur qui verus ipſius parens VI, 68
Demarati, *id eſt*; *à populo votis petiti*, unde nomen impoſitum VI, 63
Cleomenem deſerit in expeditione V, 75
ejus cum Cleomene ſimultates & odium VII, 51, 63. 64, &c.
fuga ad Perſas VI, 70. VII, 3
ejus elogium VI, 70
ejus colloquia de rebus Græcorum cum Xerxe VII, 101, 102, 103, 104, 209, 234. 235, 236
ejus ingenioſa per pugillares clam nunciandi ratio VII, 239
Demarmenus V, 41. VI, 65
Demócedes, Calliphontis filius, medicus, quantus vir, ejus fortuna, & in quanto honore habitus à Dario III, 124, 129, 130, 131, 132
quo aſtu è Perſia in patriam rediit III, 132, 133, 134, &c.
Democratiam laudat Otanes III, 80. VI, 43
improbant Megabyzus & Darius III, 81, 82
ejus incommoda III, 81
eam conſtituit in Græcia Mardonius V, 43
Democritus, vir illuſtris, & Naxiorum trierarchus VII, 46
Demonax à Mantineis, Cyrenæis miſſus reip. conſtituendæ IV, 161
Demonous Penthyli pater VII, 195
Demophilus Diadromei filius VII, 222
Dens Hippiæ tuſſi excuſſus evaneſcit: & quid hac re portentum VI, 107
Dentes ex uno oſſe univerſi, tam molares quam ceteri, in quadam maxilla IX, 82
De depoſito nihil aliud cogitandum quam ut repetenti reddatur, quidque acciderit cuidam depoſitum neganti VI, 86
Deruſiæi, Perſarum genus I, 125
Derſæi Thraciæ populus VII, 110
Deſcriptio temporis nunquam V, 92
Detractio res deterr. VII, 10, §. 7
Deucalion rex I, 56
Deus eminentiſſima gaudet deprimere VII, 10, §. 5
deum tentare, idem quod facere VI, 86, §. 3
deus quod fieri vult, nemo effugiat IX, 16
invidens vitæ humanæ ſpatio VII, 46
præſignificat ingentia mala orbi aut regioni ventura VI, 27
Deus Græcorum I, 90
de illo impia cogitatio Apriæ II, 169
Deos nemo latet in ſceleribus VIII, 106
Deorum νέμεσις & φθόνος I, 34. III, 40. VII, 10. §. 5. VIII, 106, & 109
invidiam excitant acres vindictæ IV, *ult.* VIII, 106
deus ab Ægyptiis verberatur quidam II, 132
deorum ira in nepotes etiam extenditur VII, 137
duodecim deorum cognomina ab Ægyptiis Græci ſunt mutuati II, 4
ſacra peragunt Athenienſes VI, 108
omnia fere deorum nomina ex Ægypto in Græciam pervenerunt II, 50
Dii Arabum III, 8. Libyum, IV, 188. Scytharum IV, 59. Thracum V, 7
Græci V, 49
regales V, 106
χθόνιοι IV, 33
deos externos exigunt Caunii I, 172
Diacœle via quædam nominata VI, 103
Diactorides pater Eurydames uxoris Leutychidis VI. 71
Diactorides Cranonius, unus è procis Agariſtæ VI, 127
Diadromeus Demophili pater VII, 222
Diana Oſitis ſeu Dionyſi filia II, 156
eam Cereris filiam unde fecerit Æſchylus *ibid.*
Bubaſtis ab Ægyptiis dicta *ibid.* & 137
Templum Buto II, 155
Dianæ feſtum in Ægypto II. 137
aliud apud Brauronem VI, 138
Dianæ templum maxime memorabile apud Bubaſtin II, 137, 138
Dianæ templum Sami III, 48
ad Trechinem VII, 176
Diana regia IV, 33
Dianæ Orthoſiæ ara IV, 87
Dianæ oraculum II, 83
Dianæ urbem ſuam donant Epheſii obſeſſi I, 26
templum in Artemiſio VII, 176
Dicæa urbs VII, 109
Dicæus, Theocydis filius, exul, apud Medos illuſtris VIII, 65
quædam ſibi viſa portenta narrat, Demaratum teſtem citans VIII, 65
Dictyes, animal IV, 192
Dictynnæ delubrum & à quibus ſtructum III, 59
Dienecis Spartani virtus ad Thermopylas VII, 226
ejus dictum *ibidem.*
Dies, repente nox factus I, 47, 103. VII, 37
certo die non egrediuntur Lacedæmonii ad bellum VI, 106
diei natalis obſervatio apud Ægyptios II, 42
diei in horas diſtributio à quibus facta II, 4
iter IV, 101
dies varii vitæ hominum I, 32
Dindymene mater I, 82
Dinomenes Gelonis pater VII, 140
Diomedis ἀφάνεια II, 116
Dion urbs VII, 26
Dionyſiophanes Epheſius IX, 83
Dionyſius Phocæenſis, claſſis Ionum dux ejuſque ad Ione oratio VI, 11
res ab eo geſtæ *ibid.* & *ſeq.*
poſt cladem Ionum quo devenerit VI, 17
Dionyſus, Apollinis & Dianæ pater II, 156
è Semele Cadmi filia à Græcis putatur genitus, II, 145
educatus in cinnamomifera III, 111
ab Jove inſutus in femore II, 146
è deorum noviſſimis apud Græcos, non & apud Ægyptios II, 145
Ægyptiace Oſiris dictus II, 144
Dionyſi feſtum III, 97
Dionyſi trieterica IV, 108
Dionyſus & Urania ab Arabibus invocantur in fœdere ineundo III, 8
Arabibus Urotalt dictus *ibid.*
Dioſcuri VI, 127
eorum nomen Ægyptiis ignotum II, 50
Dipæenſium prœlium IX, 34
Dipodes, murium genus IV, 192
Diræ in capita II. 39
Dithyrambus Harmatidæ filius VII, 227
Dithyramborum autor quis fuerit I, 23
Divinatio Ægyptiorum II, 83. Naſamonum IV, 172. Scytharum IV, 67
divina præferenda humanis V, 63
divinum quid videatur Herodoto VII, 137
Divinitatis ſolers prudentia erga homines III, 108
Doberes pop. Pæoniæ V, 16. VII, 113
Dodona II, 52, 58
Dodonæum oraculum I, 46. II, 52, 55
Dodonæorum antiſtites II, 55
Dodonæi IV, 33
Dodonææ columbæ II, 55, 57
Dolia argentea Delphos à Crœſo miſſa I, 51
Dolonci Thraces VI, 34
ab Abſinthiis bello vexati *ibidem.*
oraculum conſulunt *ibid.*
Miltiadem regem creant VI, 35, 36
Dolopes VII, 185
Domus ſubterraneæ Æthiopum III, 97
domos non poſſident Indi nonnulli III, 100
Domeſtica mala Pſammeniti majora quam ut ea deflere poſſit II, 14
Domicilia ſubterranea pyramidis II, 148
domicilia ex micis ſalis IV, 185
domicilia è virgultis, & verſatilia, è lentiſcis ſuſpenſa IV, 190
Dona ad Æthiopes explorandi gratia miſſa II, 20
dona Amaſis Delphis data II, 180
dona Græcorum Ægyptum incolentium ad templum Delph. inſtaurandum II, 180
dona Democedi medico ab rege &

& uxoribus data III, 130
dona quantum apud milites poſſint VIII, 4. 5
dona ei qui primus muros Sardium aſcenderit pollicetur Cyrus I, 84
Donaria Alyattis Delphos miſſa I, 25
donaria Crœſi varia I, 92
donaria divis data à Crœſo ex bonis adverſarii I, 92
donaria Delphos à Crœſo miſſa & rurſus alia I, 51, 52
donaria Delphos à Gyge miſſa I, 14
donarium Midæ Delphos miſſum, regia ſella I, 14
donaria in templo Delphico VIII, 35
donarium Lacedæmoniorum I, 51
donaria Amaſis II, 182
donaria regis Pheronis II, 111
donaria Rhodopis Delphos miſſa II, 135
donarium Arionis apud Tænarum I, 25
donaria è præda Perſica IX, 80
Dores Euryanactis pater IX, 10
Dores I, 144, 146
Dores à Crœſo ſubacti I, 6, 28
eorum migratio crebra I, 56
Dores & Iones ex inſulis egredientes in continenti ſedes ponunt I, 171
eorum prima expeditio adverſus Aſiam III, 56
Dores in claſſe Xerxis militantes VII, 93
Dores in Atticam quarto profecti V, 76, *ubi & quando iterum ac tertio.*
Dorienſes Pentapolin incolentes I, 144
Dorienſium principes ex Ægypto oriundi VI, 53
Dorienſium civitates multæ & inſignes VIII, 73
Dorienſium ſacra I, 144
Dorica gens unde cognominata I, 56
Doricæ tribus mutantur V, 68
Dorieus Anaxandridæ filius ex prima uxore V, 41
inter æquales excellit V, 42
nolens ſibi à fratre imperari, coloniam alio ducit V, 42
ejuſque fortuna V, 42, 43, 44, 45, 46
ejus mors V, 45, 46. VII, 158, 205
Doris regio incurſata à Medis Theſſalorum conſilio & odio VIII, 31
Doris veſtis V, 87
Doriſcus V, 98. VII, 25, 106
Doriſcus, Thraciæ litus & campus ingens, & caſtellum Darii VII, 59
Dorus Hellenis filius I, 56
Dorus Megaſidis filius Paphlagonum & Matienorum dux VII, 72
Doryagus Leobotis fil. VII, 204
Dromos Achilleus IV, 55
Dropici, Perſarum genus I, 125
Drymus oppidum VIII, 33
Dryopis regio I, 56. VIII, 31
Dryopes pop. I, 146
Dryopum civitates VIII, 73
Dyma Achæorum (*Gr.* Drime) I, 145
Dymanatæ tribus Sicyonia V, 68
Dyras amnis VII, 198
Dyſorum mons V, 17
Dyſenteria in Xerxis exercitu VIII, 115

E.

Ebenum ubi naſcatur III, 114
Ecatonneſi I, 151
Ecbatana Syriæ I, 98. III, 62 & eorum extructio atque ſitus I, 98
Ecbatana Mediæ III, 65
Echecrates Ectionis pater V, 92
Echemus Aëropi filius IX. 26
Hyllum in monomachia interfecit *ibidem*
Echeſtratus Hegois filius VII, 204
Echinades inſulæ II, 10
Echidna III, 108
Echines murium genus ſic dictum IV, 192
Eclipſis ſolis VII, 37
Edoni pop. V, 11, & 124. VII, 110, 114 IX, 74
Eetion Echecratis filius ejuſque genus V, 92
ei datum oracultum *ibid.*
Eion urbs ſuper Strymonem VII, 25, 113, VIII, 118
Elatea urbs VIII, 33
Elbo inſula II, 140
Electrum unde venire feratur III, 115
Eleonius civis V, 43
Elephantes ſupra modum grandes in Africa IV, 191
Elephantina urbs Ægypti II. 9, 17, 28, 29, 30, 31, 69, 175
Elæus Cherſoneſi VI, 140, VII, 21, 33
Elæuſii Xanthippum orant de ultione Proteſilai ſumenda IX, 119
Eleus, Agæi filius, unus è procis Agariſtæ VI, 127
Eleus quidam vates III, 132
Eleuſis VIII, 65
apud Eleuſinem Athenienſium prœlium I, 30
Eleuſinem Cleomenes cum Peloponnenſibus invadit V, 74, 75, 76
ibi fanum dearum VI, 75
Eleuſine ſepulti Argivi 9, 27
Eleuſiniæ Cereris templum IX, 56, 100
Elis, Ætolorum colonia VIII, 73
Eleorum agonothetæ VI, 127
Eleorum juſtiſſimum ac maximum certamen II, 160. quod tamen arguunt Ægyptii *ibid.*
Elei Minyarum oppida delevere IV, 148
Elei venientes poſt prœlium ſuos duces exilio cur mulctarint IX, 76
in Eleo agro muli cur nequeant gigni IV, 30
Eliſyci VII, 165
Elorus flumen VII, 154
Enagees, *id eſt piaculares* I, 61, V, 71
Enaries, divinationem à Venere habentes IV, 67 *at*, I, 105. Enarees.
Enchelées V, 42. IX, 61
Eneti, qui ſunt ex Illyriis & eorum lex I, 196
Eneti, in Adria V, 9
Enienſes VII, 185, 198
Enipeus fluvius Theſſaliæ VII, 129
Enneacrunos VI, 137
Enneaodoi VII, 114
Eordi populi VII, 185
Epaphus, qui & Apis II, 153. III, 27, 28
Epaphi boves mares II, 38
Epheſus, civitas Ionum I, 42. II, 10 & 158
ex Epheſo ad Sardis iter V, 54
Epheſinum templum II, 148
Epheſii obſeſſi à Crœſo urbem ſuam donant Dianæ I, 26
Epheſii ſoli ex Ionibus ab Apaturiis feſtis arcentur, & cur I, 147
Ephori Spartæ IX, 6
Epialtes Eurydemi filius VII, 213
Thermopylarum proditor VII, 213, 214, *&c.*
ejus fuga & interitus VII, 213
Epicichlides Homeri H, 24
Epicydides Glauci pater VI, 86
Epidaurus, inſula, antea OEnone dicta VIII, 46
Epidaurus expugnata III, 52
Epidauri tyrannus Procles III, 50
Epidaurii I, 146
Epidaurii oraculum conſulunt, quum eorum tellus nihil produceret V, 82
Epidauriis oleas permittunt Athenienſes, & inter eos pacta & acta V, 82, 83, 84
iis Æginetæ antea parentes, ab iis deſciſcunt, & clades inferunt V, 83
Epigoni Homeri, ſi modo ejus ſunt IV, 32
Epigramma vatis Megiſtiæ VII, 228
Mandroclis Samii IV, 88
epigrammata Spartiatarum qui occubuere ad Thermopylas VII, 228
tripodum litteris Cadmeis inciſa V, 59, 60, 61
Epiſcythiſon, id eſt, *Age Scytham:* hoc eſt, intemperantius bibe VI, 84
Epiſtrophus Amphimneſti pater VI, 127
Epium oppidum IV, 148
Epizelus Cuphagoræ filius VI, 117
cæcus in acie quomodo factus *ibidem.*
Epulæ in feſtis I, 31
Equa leporem enixa VII, 57
equæ tres Olympiacas victorias adeptæ, ubi ſepultæ VI, 103
equæ Theſſaliæ optimæ VII, 196
equis piſces pro pabulo ubi V, 16
equi colubros vorant I, 78
equi ſacri candidi in Cyri exercitu I, 189
equi ſacri in exercitu Xerxis VII, 55
equi fluviales Ægyptiis ſacri, eorum natura, & deſcriptio II, 71
equos præcipue immolant Scythæ IV, 61

equi ubi Soli immolantur I, 216
equus camelum reformidat & ideo contra equos cameli inſtructi I, 80. VII, 87
apud Perſas habebant nomina III, 88
equorum regiorum fætura I, 192
equos quadrijugos jungere Græci ab Aſris didicere IV, 189
equos ad venatum in ventrem cubare edoctos ducunt Iyrcæ IV, 22
equi Sigynarum qua'es V, 9
equi ſatrapæ Babylonii I, 192
equi Indorum III, 106
equi ſilveſtres candidi IV, 52
equorum jubæ pro criſtis VII, 70
equi vim hyemis ferunt in Scythia, quam nec muli nec aſini IV, 28
equi quinquaginta ſtrangulantur ad ſepulcra regum Scytharum IV, 72
equi Niſæi III, 106. VII, 40
equi albi triceni à Cilicibus Dario pendi ſoliti III, 90
equi hinnitu Darius quomodo regnum nactus III, 85, 86, 87
equus Maſiſtiæ ipſum excutit IX, 22
equo crura cum genibus abſciſſa, quod dominum ſtraverat VII, 88
equus Artybii in armatum erigi doctus V, 111
Equiſonem regis Scythæ cum rege defuncto ſepeliunt IV, 71
equiſonis & equi virtute Darius ad regnum promotus III, 85, 86, 87
Equitatus Xerxis quantus VII, 84, &c.
Equitare docent liberos ſtatim à quinto anno Perſæ I, 136
Equites Spartæ VIII, 124
Eraſinus fluvius VI, 76
Cleomenis de eo dictum *ibid.*
Erechtheus rex Athenienſium VIII. 44
Orithyiæ pater VII, 189
ab Homero laudatus II, 28
ei apud Athen. ſacra afferunt Epidaurii V, 82
ejus templum in arce Athenienſium VIII, 55
Ereſione Homeri II, 33
contra Eretriam & Athenienſes, duces Perſarum miſſi V, 94
Eretrienſium & Perſarum acris pugna VI, 101
Eretria & Eretrienſes à Perſis ſubacti VI, 101
Eretrienſium naves Mileſiis auxiliantur, ut gratiam reddant V, 99
Eretrienſes Iones VIII, 46
Eretrienſes Suſa abducti clementer à Dario tractati VII, 119
Eridanus fluvius fabula Herodoto III, 115
Erinnyes Laii & Oedipi IV, 149
Erinnyum delubrum IV, 149
Erochus urbs VIII, 33
Error parit damna VII, 10. §. 6
Erxander, Cois pater IV, 97. V, 37
Erycis regio, Heraclidarum V, 43
Erycina regio V, 45
Erythia inſula IV, 8
Ἐρυθρὴ βῶλος urbs ſic dicta, *id eſt, rubra gleba* II, 111
Erythræ I, 142
Erythræorum cum Chiis bellum I, 18
Erythræ Bœot. IX, 15. & 19
Erythræi & Chii eandem ſermonis proprietatem ſervant I, 142
Erythræa urbs aſpera & montoſa II, 18
Eryxo, Arceſilai vidua mariti interemptorem necat IV, 160
Erearchus rex Oaxi IV, 154
alius Ammoniorum rex II, 32
Eteocles Laodamantis pater V, 61
Eteſias non eſſe cauſam augmenti Nili II, 20
Euænetus Careni filius VII, 173
Euagoras Laco VI, 105
Euclcides Eretrienſium dux, vir illuſtris V, 102
Eubœa inſula, magna ac beata, Cypro non inferior V, 31
ad eam prœlium Græcorum cum Perſis geſtum VIII, 4, &c.
Eubœenſes ut tractati à Gelone VII, 156
Eubœenſibus datum oraculum, quod male ſpernunt VIII, 20
Euboicum talentum III, 89
Euboicæ minæ III, 89
Eubœæ cava VIII, 13
Euclides & Cleander Hippocratis filii VII, 155
Euergetæ regis Perſici VIII, 85
Euenius Deiphoni haruſpicis pater IX, 91
ſacrarum ſolis ovium cuſtos IX, 92
excæcatus miſere, & ultio ob id de Apolloniatis ſumpta IX, 92
cæcus divinationem obtinet IX, 93
Euelthon Salaminis rex IV, 162, V, 104
ab eo thuribulum dedicatum Delphis *ibid.*
circa eum & Pheretimam acta *ibid.*
Eueſperidæ bonum ſolum incolentes IV, 171
Eumelus Admeti fil. II, 2
Eumenes Anagyraſius Athenienſis præſtantiſſimus in pugna navali VIII, 93
Eunomus Polydectis filius VIII, 131
Eunuchi apud Perſas pretioſiores quam ſervi non caſtrati VIII, 105
Eupalinus, Nauſtrophi filius, architectus III, 60
Euphorbus Alcimachi, proditor Eretriæ VI, 101
Euphorion, Æſchyli poetæ pater II, 156
Euphorion Cynægiri pater VI, 114
Euphorion Laphanis pater, qui Caſtorem & Pollucem in domum ſuam recepit & in omnes homines fuit hoſpitalis VI, 127
Euphrates flumen I, 180. V, 52
tortuoſus à Nitocri redditus I, 185
Euripus V, 77. VII, 173. VIII, 15
Europa à Cretenſibus rapta I, 2
Europæ filii Sarpedon & Minos I, 173
Europa Tyria an nomen Europæ dederit IV, 45
Europa longitudine Aſiam & Africam, non & latitudine, æquat IV, 42, 45
Europæ commoditates VII, 5
Europæ nomen unde impoſitum IV, 45
Europæ extrema ignota III, 115, 116
Euryanax Doriei filius, collega Pauſaniæ IX, 10, 52, 54
Eurybates quinquertio VI, 92
ejus clades & interitus *ibid.* IX, 74
Eurybiades, Euryclidæ filius, dux claſſis Græcorum VIII, 12
in Eurybiade conſilii inopia VIII, 74
Eurybiadæ laus VIII, 124
Eurycles VIII, 2
Eurycrates Polydori filius VII, 204
Eurycratides Anaxandri filius VII, 204
Eurydame Leutychidis uxor VI, 71
ejus genus *ibid.*
Eurydemus Epialtæ pater VII, 213
Euryleon cum Dorieo coloniæ deductor unus ſuperſtes è bello V, 46
Selinuſiorum tyrannus V, 46
ejus interitus *ibid.*
Eurymachus Leontiadis pater VII, 205
Eurymachus Leontiadis filius interemptus VII, 233
Euryphron Proclis filius VIII, 131
Eurypylus frater Thoracis Lariſſæi IX, 57
Euryſthenes, Ariſtodemi filius VII, 204
Euryſthenis familia honoratior VI, 51
Euryſthenes & Procles gemini, Spartæ reges IV, 147. VI, 52
oraculum ſuper eis conſultum *ibid.*
eorum diſſenſio per omnem vitam *ibidem.*
circa eos & Theram avunculum pro regno acta IV, 147
Euryſtheus IX, 26, 27
genus ejus nolunt labefieri Lacedæmonii V, 39
Eurytus & Ariſtodemus ob extremam lippitudinem è caſtris à Leonide remittuntur VII, 229
Euryti virtus & interitus *ibid.*
Euthœnus Hermolyci pater IX, 104
Euthymus IV, 159
Eutychides Sophanis pater IX, 72
Euxinum mare I, 6, 72
Euxini ponti nationes IV, 47
Exampæus locus inter Boryſthenem & Hypanin IV, 52, & 81
Exercitu donari apud Perſas, eximium IX, 108
Exitus rerum inſpiciendus I, 32
cum initio non eſt manifeſtus VII, 51
cum initio non eſt manifeſtus VII, 51
Experiendo fiunt omnia VII, 9
Expiandi modus idem fere apud Lydos qui apud Græcos I, 35
expiatio Adraſti fratricidæ I, 35
expiatio Deli I, 64

F.

Fabas nec ſerunt Ægyptii nec edunt II, 37
Faba in ſortitionibus VI, 109
ad Famem arcendam quid Lydi excogitaverint I, 94
fames immanis in caſtris Cambyſis II, 25
fames in Xerxis exercitu, in reditu VIII, 115
fames obſeſſorum Seſti IX, 117
Familia quadrigam alens VI, 35
Fanum Jovis Thebani I, 182. Jovis Beli I, 181. Jovis ſub fago conditum II, 56. Protei II, 112. Veneris Uraniæ vetuſtiſſimum I, 105. Apollinis VIII, 135. Pallenidis Minervæ I, 62. Æaci V, 89. Phylaci VIII, 39. Autonoi *ibid.* Androcratis herois IX, 25. fanum Græcum maximum & celeberrimum in Ægypto II, 178
Fato ſortem deſtinatam deo quoque fugere impoſſibile I, 91
fati neceſſitas I, 91. III, 43, 63, V, 92
Fax Vulcani VIII, 98
Felis amantiſſima fœtuum II, 66
Ægyptiorum circa hoc animal ſuperſtitio *ib.d.*
felium ſepulturæ II, 67
Felicitas humana in eodem tenore non perſtat I, 5
felicitas Polycratis inſidioſa III, 40, *&c.*
Feſta ad imitationem inſtituta III, 48
Feſti celebratio, I, 191
Feſtinatio parit errores VII, 10. §. 6.
Ferrum ad perniciem hominum I, 68
Ferri compactionem ſolus omnium excogitavit Glaucus Chius I, 25
Feſtum Cyzicenorum, matri deorum IV, 76. feſtum Ægyptiorum abrogatum à Cambyſe III, 29
feſta Ægyptiorum, Dianæ, Iſidis, Minervæ, Solis, Latonæ, Martis II, 59
feſtum Minervæ IV, 180
feſtum Dionyſi II, 48. III, 97
feſtum Theophania I, 51. feſtum Perſarum, μαγοφόνια dictum III, 79. feſta Apaturia I, 47. feſti nomen, Accenſio lucernarum II, 62
Fidei dandæ modus apud Naſamones IV, 172
fides Arabum firmiſſima III, 8
Filios regum benigne tractant Perſæ III, 15
Fibularum in veſte ab fœminis periculum V, 87
Ficus non habebant Perſæ I, 71
Finitimos Medi & Perſæ colunt I, 134
Flamma è pectore ſimulacri effulget VI, 82
Fluvios inter omnia religioſe colunt Perſæ I, 138
fluviorum Scythiæ nomina, Iſter, Tyres, Hypanis, Boryſthenes, Panticapes, Hypacyris, Gerrhus, Tanais IV, 47. fluviorum Thraciæ nomina, Tearus, Contadeſdus, Agrianes, Hebrus, IV, 90 Theſſaliæ fl. præcipui hi quinque, Peneus, Apidanus, Onochonus, Enipeus, Pamiſus. VII, 129. Penei *autem fit mentio & cap proxime præced.* Araxes qualis & quantus I, 202. Aſopus IX, 15, 30. Achelous II, 10. Axius VII, 23. Corys in Arabia III, 9. Cinyps IV, 175. Crathis I, 145. Caicus VII, 21. Contadeſdus IV, 90. Choaſpes V, 49. Gerrhus IV, 19. Gyndes V, 52. Halys I, 72. Hypanis IV, 47. Isl, 179. Melas VII, 58. Phaſis II, 103. IV, 38. Parthenius II, 104. Pirus ingens fluvius I, 145. Panticapes IV, 54. Sperchius VII, 198, 228 Thermodon II, 104. IX, 27. Tigris I, 189. Tanais IV, 20. Tyres IV, 11, 51. Triton IV, 19:
Fluvii quorum aqua exercitui Xerxis defecerit VII, 42, 108, 196 *ſit autem mentio hujus defectionis &c.* 21, & 187
Fœdus affinitate firmatum I, 74
fœderis ineundi ratio apud Scythas IV, 70. apud Arabes III, 8
fœdus à Babyloniis cum Crœſo initum I, 74
fœdus Crœſi cum Amaſi Ægyptiorum rege *ibid.* Polycratis cum Amaſi rege III, 39
fœdus perfidum Perſarum cum Barcæis IV, 201
Fœmina exuta tunica verecundiam pariter exuit I, 8
fœminæ Ægyptiæ humeris bajulant. viri capitibus onera imponunt II, 35
fœminæ apud Ægyptios negociantur *ibid.*
fœminæ Zavecum currus aurigantur in bellum IV, 193
fœminas Athenienſium à Brauronе prædati Pelaſgi IV, 145. VI, 138
fœminæ ex Aſia raptæ I, 23, 4
fœminarum Barcæarum mamillæ circa muros appenſæ V, 302
fœminæ à Babyloniis ſtrangulatæ ne frumentum abſumerent III, 150. earum quinquaginta millia Babyloniis à Dario ſuppeditata, ut ſuccreſceret ſoboles III, 159
fœminæ colo & ſimilibus rebus donandæ, non exercitu IV, 162
fœminas adducere, Perſarum convivantium mos V, 18
fœminæ virili virtute VIII, 88
fœminæ agreſtes IV, 19
fœmina virgo quæ erat ſemivipera IV, 9
fœmineus morbus ſani Veneris ſpoliatoribus immiſſus I. 105
Fodiendi ratio ut terra effoſſa non prodeat II, 150
Fons Theſtis IV, 159. fons Apollinis I, 118. fons Solis IV, 181. fons Gargaphie IX, 25. fontes Mæandri VII, 26. fons, in quo qui loti ſunt, efficiuntur perinde atque oleo inuncti, violam olentes III, 23
fons quidam amariſſimus IV, 52, 81
fontes novem aquarum, *vide* Novem fontes.
Formicæ Indicæ ubi naſcantur canum magnitudine, earumque deſcriptio III, 102, *&c. ubi* ut illis Indi aurum ſuffurentur.
Fortunam bonam in vita & in morte experiri difficile eſt III, 43
fortuna conſilium aliquando ſuperat VII, 10. §. 4.
fortunati iidem ſemper non ſunt I, 207
Forum nullum eſt Perſis I, 153
fora Græcorum *ibid.*
Fratrem præ marito & liberis uxor Intaphernis ſalvum cupit, & ſui deſiderii rationem reddit III, 119
Frigoris vis apud Cimmerium Boſporum IV, 28
Fructus quarundam arborum qui jactus in ignem odore ſuo circumſtantes inebriat I, 202
tonitrua & Fulgura in Xerxis exercitum ingruunt, & complures occidunt VII, 42
ſed apud Herodotum eſt ἀστραπὰς *quod vertit* fulgura.
Fulmen in ædes Scylæ regis delapſum IV, 79
fulmina grandes arbores aut ædificia percutiunt VII, 10
fulmina in barbaros Delphis è cœlo demiſſa VIII, 37
Furens homo III, 38
Fures pecuniæ Sardanapali II, 150
fures regiarum Rhampſiniti pecuniarum & eorum ſolertia II, 121
Fuſtuaria pugna apud Ægyptios in ſacris II, 73

G.

Gades IV, 8
Gæſon locus IX, 96
Galaica regio, ætate Herodoti Briantia VII, 108
Galea Corinthia IV, 180
Galepſus, Græca urbs VII, 122
Gamori Syracuſani VII, 155
Gandarii pop. III, 91
eorum armatura & dux in Xerxis exercitu VII, 66
Garamantes pop. & eorum mores IV, 174. & 183
Gargaphie fons IX, 25, 48
Gavanes Temeno oriundus VIII, 137
Gebeleizis dæmon IV, 94
Gela à Lindiis condita VII, 153
ejus tyrannus Hippocrates VI, 23
Gela Hieroni à Gelone fratre demandata VII, 156
Gelo Siciliæ tyrannus, ejuſque potentia, & opes VII, 145, 153, 157, 158
quomodo creverit & ad regnum pervenerit VII, 153, 154, 155, *&c.*
circa eum & legatos Græcorum acta VII, 153, 154, *&c.*
ejus res geſtæ VII, 155, 156, 158
Gelonus Herculis filius IV, 10

INDEX

Gelonus Budinorum urbs IV, 104
Geloni quondam Græci IV, 108
eorum mores IV, 109
Gelu maximum ubi IV, 28
Genitura Indorum qualis III, 101
per Generationes Computatio II, 142
Geometria unde ad Græcos venerit II, 109
Gephyræi unde oriundi V, 57
Athenas commigrant, & cur V, 57, 62
ubi templa seorsum ab eis extructa &c. V, 62
Geræstus IX, 104
Gergis Ariazi filius imperator in Xerxis exercitu VII, 82
Gergithæ VII 43
è priscis Teucris V, 122
Germanii, Persarum genus I, 125
Gerra Persarum IV, 60, 61, 98
Gerrhus locus IV, 53
Gerrhus fluvius IV, 19, 47
ejus descriptio IV, 56
Geryonis vaccæ IV, 8
Getæ immortales à Dario subacti IV, 93. qui dein exercitum Darii sequuntur IV, 96
eorum dæmon Zamolxis IV, 94
Gigamæ Afri & eorum descriptio IV, 169
Gigonus urbs VII, 123
Gillus Tarentinus exul, redimit Persas & ad Darium reportat III, 138
Darius eum frustra per Cnidios reducere Tarentum conatur *ibid.*
Gindanes populus IV, 176
uxorum eorum fimbriæ pelliceæ in vestimentis *ibid.*
Glaucon Leagri pater IX, 74
Glaucus Chius I, 25
solus omnium compactionis ferri excogitator I, 25
Glaucus Chius caprarius II, 21, 22, 23
Glaucus Epicydis fil. VI, 86. §. 1
ejus laus *ibid.* depositum suscipit ab hospite Milesio *ibid.* id postea suscepisse negat VI, 86, §. 2
Pythiam consulit an jurejurando pecuniam intervertat VI, 86, §. 3
ejus genus funditus interit VI, 86, §. 4
Glaucus Hippolochi fil. I, 147
Glisantem & Tanagram Thermodon interfluit IX, 42
Gnurus Lyci filius, Anacharsidis pater IV, 76
Gnomonis inventores Babylonii II, 109
Gobryas è magi occisoribus III, 70, 73, 78
Gobryas Mardonii pater VII, 82
Gobryæ consilium de abeundo è Scythia, Dario datum IV, 132, 134
Gobryæ uxor, Darii soror VII, 5
Gobryæ filia, uxor Darii VII, 2
Gobryas Darii & Artystonæ filius VII, 72
Gonnus urbs VII, 128, 173
Gordius, Midæ pater I, 14. VIII, 138
avus Adrasti I, 35, 55
Gorgo Cleomenis filia V, 48
patrem scite monet ut sibi caveat ab Aristagora V, 51
eadem Leonidæ uxor, ut Demarati tabellas aperiri monuerit VII, 239
Gorgonis caput ex Africa affert Perseus II, 91
Gorgus Salaminis Cypriæ rex V, 104. VIII, 2. VIII, 11
spoliatus à fratre V, 104
eam recipit V, 115
Gortus, *vel* Gorgus, Chersis filius, dux in classe Xerxis VII, 98
Græcia temperatiss. anni tempestates fortita III, 106
Græcia paupertatis alumna, hospes virtutis VII, 102
non imperatorum indiga in bello Persico, sed exercitus VII, 161
in eam primi à Dario exploratores missi III, 135, 138
Græciæ infensior unde redditus Darius VII, 51
in Græciam caduceatores missi ad petendum terram & aquam VI, 48. VII, 32
Græcia à quo tempore & sub quibus plus mali passa VI, 98
Græcorum & Persarum in cultu deorum collatio I, 131
Græcorum cœnæ quo dicto à Persis perstringuntur I, 133
Græcorum festa eadem littera finiunt I, 148
Græcorum negociationes I, 153
Græcorum litteræ & calculi II, 36. V, 58
Græci ab Ægyptiis pleraque sumpsere II, 49, 50, 51, 58
Græca lingua quando primum in Ægyptum introducta II, 154
Græcorum in Ægypto negociationes, fana, urbes II, 178
Græcorum deorum ætas cum Ægyptiorum collata II, 144, 145, 146
Græcorum natalitia IV, 26
Græci in templis non coeunt, ut nec Ægyptii, sicut alii mortales II, 64
Græci vestem & ægidas Minervæ & alia ab Afris mutuati IV, 189
Græcorum & Lydorum leges prope similes I, 94
Græcorum ampla fora I, 153
Græci puerorum amoribus dediti I, 135
Græca gens dexterior quam barbara & ab ineptiis abhorrens I, 60
Græci virtutis certamen agunt, non pecuniæ VIII, 26
Græcos auctores injuriarum ajunt barbari I, 2, 4
universi ante Crœsi imperium liberi fuere I, 6
Græcorum potentissimos sibi conciliat Crœsus I, 56
Ignorantia ante res Persicas, ut Samum & columnas Herculis æque distare opinarentur VIII, 132
Græcis discordiæ principium cum Persis quod extiterit I, 5
Græcis & barbaris malorum initium V, 97
Græcorum variæ sententiæ de loco pugnæ navali constituendo VIII, 49
Græcorum ducum dissensus in bello Persico VIII, 74
Græcorum concilium contra Xerxem VII, 145
Græcorum consultatio insequantur hostes necne VIII, 108, 109
Græcorum consilium de bello Thebis inferendo IX, 85
Græcorum à Mycale profectorum consultatio IX, 113
Græcorum duces ad Pylas VII, 204
Græcorum duces ad Salaminem qui fuerint præstantissimi & præmia iis data VII, 123, 124
Græcorum præstantissimi Lacedæmonii I, 69
Græcorum strenuissimi & civitatum & virorum contra Medos IX, 70
Græcorum præstantissimi ad Mycalen IX, 104
Græcorum præstantissimi in pugna navali VII, 17
Græci Ægyptum incolentes cum Cambyse congrediuntur sanguine epoto. III, 11
contra Græcos expeditionem Xerxis quid moverit VII, 6
ubi Xerxem excipere statuerint VII, 177
Xerxem qui Græcorum opperiebantur ad Thermopylas VII, 202
eorum fœdus contra eos qui non adacti necessitate cum Xerxe pepigerant VII, 132
è Græcis qui terrestres copias Xerxi præbuerint, & qui nauticas VII, 185. & alii qui se recens adjunxerunt Xerxis exercitui VIII, 66
Græcorum exercitus contra Mardonium ad Platæas quibus & quomodo comparatus & instructus IX, 28, 29
Græci contra Mardonium castra ubi locarint IX, 19. quem locum permutant IX, 50, 51
Græci prædam Mardonii inter se dispartiuntur IX, 80
Græci qui naves ad classem Græcorum suppeditarunt VIII, 43, 44, *&c.*
Græcorum prœlium ad Eubœam gestum VIII, 11, 12
Græcorum classis ad Salaminem perstat Athenienſium rogatu VIII, 40
Græci classem ad Samum applicant IX, 95
Græci fugam facere volentes ut à Themistocle retenti VIII, 4
Græci Olympia agentes & alia certamina in medio bello VIII, 26
Græcoscythæ IV, 17
Gratiarum collis IV, 175
Grinus Æsanii filius, Theræ insu-

læ rex IV, 150
Grynea urbs I, 149
Grues, plagæ Scythicæ hyemem fugientes quo ſe conferant II, 22
Grypes aurum ſervantes III, 116. IV, 13
Gygadas Delphis dictus theſaurus ab Gyge donatus I, 14
Gygæa palus, proxima Alyattis ſepulcro I, 93
Gygæa, Amyntæ filia V, 21. VIII, 136
Bubari collocata à fratre Alexandro V, 21, VIII, 136
Gyges, Daſcyli filius I, 8
Candaulis ſatelles I, 8. vel Heraclidarum I, 91
ejus circa uxorem Candaulis acta I, 8, 9, &c.
Candaulem obtruncat I, 12, 91
uxore Candaulis & regno potitur I, 13, 91
donaria Delphos ab eo miſſa I, 14
& primus barbarorum is munera apud Delphos poſuit I, 14
Mileto & Smyrnæ arma infert, Colophonem vi capit I, 14
quot annos regnarit *ibid.*
ejus filius Ardys I, 15
Gyges pater Myrſi III, 122
Gymnicum certamen II, 91
Gymnopædiæ Lacedæmoniorum VI, 67
Gyndes fluvius unde oriatur, & quo inde fluat I, 189. V, 52. à Cyro in ccc. ac ſexaginta rivos deductus I, 202. V, 52

H.

HÆmus mons Scythiæ, cujus è jugis tres fluvii manant IV, 49
Haliacmon amnis VII, 127
Halicarnaſſus civitas II, 178
cur privata ſacrorum participatione I, 144
Pedaſenſibus vicina VIII, 104
Halizones Scythiæ populi IV, 17
Halys amnis I, 5. VII, 26
poſt Phrygiam V, 52
quos populos interfluat I, 72
ejus fluxum quomodo averterit Thales Mileſius I, 75
intra Halym fluvium populi à Cræſo ſubacti I, 28
Hamilcar, in Amilcar.
Hannon Amilcaris pater VII, 165
Harmamithres & Tithæus Xerxis equitatus præfecti VII, 88
Harmatideus Dithyrambi pater VII, 227
Harmocydes, Phocenſium dux IX, 17
Harmodius & Ariſtogiton Hipparchi interfectores V, 55
liberatores Athenarum VI, 123
Harpagi Medi familiaritas & autoritas apud Aſtyagem I, 108
ei negotium datur interimendi Cyri *ibidem.* & domus in luctu ideo I, 111
quia juſſum non exequutus, carnibus filii ab Aſtyage paſtus I, 119
& ejus conſtantia in perferenda Aſtyagis crudelitate *ibid.*
Aſtyagis ulciſcendi cupidus, quo pacto defectionem molitus fuit I, 123, & *ſeq.*
Aſtyagi a Cyro capto inſultat I, 129
Mazari defuncto ſuccedit I, 162
geſta ab eo adverſus Ionas I, 162, 163, & *ſeq.*
litteræ ejus ad Cyrum ſcriptæ miſſæque occulte I, 123, 124
Harpagus alius Perſa dux VI, 28
capit Hiſtiæum vivum & in crucem agit VI, 28, 30
Haruſpicina Menelai nefaria II, 119
Hebes teſſeram dat Leutychides militibus IX, 97
Hebrus fluvius IV, 90. VII, 59
Hecatæus, Hegeſandri filius, hiſtoriographus II, 143. V, 125. VI, 137
ejus genus, &c. II, 143, & *ſeq.*
bellum adverſus Perſas diſſuadet Ariſtagoræ V, 36
ejuſdem conſilium Ariſtagoræ datum V, 125
Hecatonneſi I, 151
Hector natu major & virtute præſtantior Alexandro III, 120
Hegeſis (Agis) Euryſthenis filius VII, 204
Hegeſicles & Leo Spartæ reges I, 65
Hegeſander Hecatæi pater V, 125. VI, 137
Hegeſipyle, Olori, regis Thracum, filia, Miltiadæ collocata VI, 39
Hegeſiſtratus Sigei tyrannus V, 94
ejus pugna cum Mitylenæis pro Sigeo *ibid.*
Hegeſiſtratus haruſpex, Telliadarum præſtantiſſimus, in Mardonii exercitu IX, 36
ejus audacia mira & interitus *ibid.*
Hegeſiſtratus Ariſtagoræ filius, legatus Samius IX, 89, 90
Hegetoridæ, filii Antagoræ, filia IX, 75
Hegias Tiſameni frater IX, 32
Helene Tyndari filia, & ejus raptus hiſtoria II, 112, & *ſeq.* V, 94. IX, 72
templum Therapnæ VI, 61
Helice Achæorum I, 145
Heliconius Neptunus I, 148
Heliopolis, urbs ſolis II, 3, 7, 8, 9, 59, 63
Heliopolitani Ægyptiorum ſolertiſſimi II, 3.
Hellen, Dori pater I, 56
Hellenica gens I, 56, 57
Hellenium fanum II, 178
Hellenodicæ V, 22
Helles Athamantis filiæ ſepulcrum VII, 58
Helleſponti urbes VI, 33
Helleſpontus ubi anguſtiſſimus IV, 85
eum tranſiit Darius V, 11
Helleſpontus ex Aſia in Europam conjungitur à Xerxe VII, 33
denuo ponte junctus VII, 36. & priore ponte rupto, quomodo à Xerxe caſtigatus VII, 35
Helleſponti trajectus ſtadiorum ſeptem VII, 34
Helleſponto phiala aurea datur à Xerxe, aureus crater, & gladius Perſicus ejus placandi VII, 54
Helleſpontii in Xerxis claſſe militantes VII, 95
eis pontium cuſtodia demandata *ibidem.*
Helleſpontias ventus VII, 188
Hellopiæ, VIII, 23
Helotarum ruditas in diſtinguendo ære ab auro IX, 79
Hephæſtienſes in Lemno VI, 140
Heraclea Siciliæ ab Hercule condita V, 43
Heraclidæ Jardani ancilla & Hercule geniti I, 7
eorum imperium quamdiu duraverit in Aſia & ut fuerit tranſlatum I, 7
eorum ultio in atnepotem Gygis devoluta I, 13
Heraclidæ in Peloponneſum redire conati IX, 26
Heraclides Ibanolis fil. V, 122
ejus inſidiæ Perſis ſtructæ *ibid.*
Heraclides Ariſtodici Cymæi pater I, 158
Heraclides Ariſtagoræ Cymæi pater V, 37
Hercules Amphitryone & Alcmena genitus II, 43, 44, 45, 145, 146
ejus tres liberi ex Echidna IV, 10
ex Hercule & Jardani ancilla geniti Heraclidæ I, 7
Hercules Hylli pater VII, 204. VIII, 131
autor generis Leonidæ VII, 204
Hercules è deorum noviſſimis apud Græcos: apud Ægyptios ſecus II, 145
Hercules Olympius II, 44
Hercules Græcorum II, 43
Herculis templum in Cynoſarge VI, 116
Herculis in Marathone templum VI, 108, 116
Herculis templum ſervis pro aſylo II, 113
Herculis Tyri templum II, 44
Herculis Thaſii templum *ibidem.*
Herculi bifaria templa cur dentur *ibidem.*
Herculis oraculum II, 83
Herculis in Scythiam adventus &c. IV, 8, 9
ejus arcus, baltheus IV, 10
ejus tres filii IV, 10
Scytharum deus IV, 59
ejus veſtigium in petra IV, 82
Herculis ara apud Pylas VII, 176
Hercules relictus ab Argonautis VII, 193
Herculi fert opem fl. Dyras VII, 198
Herculeæ columnæ IV, 181, & 185
Hermeus ſinus H, 2
Hermion Laſi pater VII, 6
Hermion Dryopum civitas VIII, 73
Hermionenſes III, 59. VIII, 43
Hermippus Atarnites, VI, 4
Hermolycus Athenienſis, Euthœni filius, in pancratio celeber IX, 104
Hermophantus dux contra Perſas ad Sardis V, 99
Hermotimus Pedaſenſis inter eunuchos apud regem magnæ autoritatis VIII, 104
exſectorem ſuum Panionium quomodo ultus VIII, 105, 106

Hermotybies, Ægyptiorum pugnatorum genus II, 164. IX, 31. quas plagas incolant II, 165. tantum rei militari vacant II, 165, 168, *ubi & alia.*
Hermus amnis I, 55, 80. V, 101, H, 9
Heroës ignoti Ægypto II, 50
Heroibus Trojanis parentatum à Xerxe VII, 43
Herodotus posterior Homero & Hesiodo annis quadringentis II, 53.
ejus ætas citra Mœrin. II, 13
ejus cautio circa ea quæ ad rem divinam pertinent II, 3, 65, 171
ejus mos in distinguendo VII, 152
ejus colloquium cum Vulcani sacerdotibus II, 3. & item cum quodam Archia III, 55
ejus sententia de Ægypto II, 15. de Nilo II, 24. de Persarum moribus I, 137. de hoc, an, si intra Ilium fuisset Helena, reddita fuisset II, 120
vidit bella Peloponnesiorum & Athenienſium VII, 137
ejus peregrinationes φιλισοφίας gratia II, 1, 2, 44
postponit Alcmæonidis Harmodium & Aristogitona VI, 123
Herodotus Basilidæ filius VIII, 132
Herophantus Parienus IV, 138
Heros conditor urbis I, 168
diversus ab immortali II, 44
Heroum Astrobaci VI, 69
Herpys Timogenidæ pater IX, 37
Hesiodus quadringentis annis extitit ante Herodotum II, 53
Hesiodus & Homerus de diis scripserunt *ibid.*
ejus mentio fit & IV, 36
Hexapolis quæ sæculo Herodoti Pentapolis dicta I, 144
Hidryas regio Cariæ V, 118
Hieron Gelonis frater VII, 156
Hieronymus Andrius IX, 32
Hilotæ septem circa unum Spartanum IX, 28
Himera Siciliæ VI, 24. VII, 165
Hippagogæ naves, quibus equi vehuntur VI, 48. VII, 97
Hipparchus, Pisistrati filius, Hippiæ frater V, 55
Onomacritum Athenis cur ejecit VII, 6
ejus somnium V, 56
ab Harmodio & Aristogitone interemptus V, 55. VI, 123
Hippias, Pisistrati filius I, 61
eum Athenas reducere volunt Lacedæmonii V, 91. sed frustra V, 93
ei visum in somnis oblatum VI, 107
ei dens tussiendo excussus *ibid.*
Hippobatarum prædia V, 77, VI, 100
Hippoclides, Tisandri filius procus Agaristæ VI, 127
ejus majores Cypseli Corinthii propinqui VI, 128
ejus laus præ ceteris procis *ibidem.*
ejus saltationes & gesticulationes propter quas excidit nuptiis VI, 130
Hippoclus Lampsacenus IV, 138
Hippocoon Scæi pater V, 60
Hippocrates Pisistrati pater, Athenarum tyranni I, 59, V, 65
Hippocrates Megaclis fil. VI, 131
Hippocrates Gelæ tyrannus, Cleandri frater VI, 23. VII, 154. à Zanclæis arcessitus, eos Samiis prodit *ibid.*
ejus interitus VII, 155
Hippocrates, Smindyridis pater VI, 127
Hippocratides Leutychidis filius VIII, 131
Hippoleon promont. IV, 53
Hippolochus Glauci pater I, 147
Hippomachus, Græcorum qui erant cum Mardonio haruspex IX, 37
Hipponicus Calliæ pater VII, 151
Hipponicus Calliæ filius VI, 121
Hippopotamus II, 71,
Hippotoxotæ IX, 48
Hircus, Ægyptiace mendes dictus II, 46
hirci urina spasmo liberant pueros suos Afri IV, 187
hircorum barbis innatum ledanum apud Arabes III, 112
hircus cum muliere coiens II, 46
Histiæa VIII, 23
Histiæi VIII, 23
Histiæotis ora I, 56. VII, 175
Histiæus Milesius, Lysagoræ filius V, 30
vir solers & industrius V, 23
ejus de ponte non deferendo sententia, qua re de Dario & Persis bene meritus IV, 137. V, 11. VI, 30. VII, 10
à Dario defectionis Ionum insimulatus V, 106
Aristagoram ad defectionem quam occulte sollicitarit V, 35
ejus ad mare fuga VI, 2
à Chiis in vincula conjectus, sed liberatus consilio ejus intellecto VI, 2
Miletum reductus, à quibus rejicitur & vulneratur VI, 5
ejus res circa Byzantium VI, 26.
res gestæ contra Chios VI, 26, 27
contra Thasum contendit VI, 28
quomodo captus & interfectus VI, 29
in crucem sublatus ab Artapherne & Harpago VI, 30
ejus gratia etiam mortui apud Darium VI, 30
Histiæus Phylaci pater VIII, 85
Histiæus Tymnis filius captus V, 37
dux in classe Xerxis VII, 98
Homerus poeta VII, 161
quadringentis annis extitit ante Herodotum II, 53
veritatem cognovit de Alexandri & Helenæ erroribus II, 116
finxit nomen Oceani II, 23
Homeri loci citati *ibid.* IV, 29
Homeri carmina Argos celebrantia, & ideo summota à Clisthene V, 67
Homeri non sunt versus Cyprii II, 117. nec forte Epigoni IV, 32
Homo è deo non gignitur II, 143
homo hominem fato impendenti eripere non potest III, 43. IX, 16
in hominis natura situm non est avertere quod sit eventurum III, 64
hominem omnia consequi est impossibile I, 32
hominum injuriorum est rapere feminas: raptis ulciscendis operam dare amentium: prudentium, pro nulla habere raptarum pulchritudinem I, 4
homini fatius mori quam vivere I, 31
mala multa eveniunt III, 33
homines in arbitrio fortuitorum & non contra VII, 49
homo sibi malorum autor, non deus I, 91
homines molles mollis fert regio IX, *ult.*
nunc boni in pugna, alio tempore possunt esse segnes IX, 27
homines *unoculi* v. Arimaspi
homines, *viri & feminæ calvi nascentes* simis naribus & ingenti mento IV, 23
homines hominibus vescentes I, 216. III, 99
homines senos menses dormientes IV, 25
homines radicibus vescentes I, 202
homines piscibus crudis victitantes *ibid.*
homo nullus sine aliquo malo VII, 203
homines capripedes in *montibus* IV, 25
homines excoriant Scythæ IV, 64
hominum quorumdam cum mulieribus concubitus in propatulo I, 203
cujusque mala VII, 152
Humanæ vitæ anni I, 32
humanæ vitæ brevitas, & ærumnæ VII, 46
humanis in rebus nihil stabile I, 86
humanarum rerum vicissitudo, & condicio I, 32
humanarum rerum circulus I, 207
Horarum inventio II, 109
Hoples Ionis filius V, 66
Hordei foliorum quanta latitudo apud Babylonios I, 193
Horti Midæ, Gordio geniti VIII, 138
Hotaspes in Otaspes.
Hyacinthia Lacedæmoniis solennia IX, 6, 11
Hyænæ, feræ IV, 192
Hyampeus vertex Parnassi VIII, 39
Hyampolis urbs VIII, 28, 33
Hyatæ, nomen unius è tribubus Sicyoniis: quod sonat *suales* V, 68
Hybla oppidum VII, 155
Hydrias regio V, 118
Hydarnes Persa III, 70. VI, 133
Asianæ oræ præfectus VII, 135
Hydarnes Hydarnis filius imperator in Xerxis exercitu, eorum qui im-

immortales appellabantur VII, 83, 211, 113
Hydarnes Siſamnis pater VII, 65
Hyela civitas in agro OEnotriæ à quibus poſſeſſa I, 167
Hygennenſes pop. III, 90
Hylæa IV, 18, 54, 55
ejus regionis ſitus IV, 76
Hyllenſes, nomen unius è tribubus Sicyonis V, 68
Hyllus VI, 51. Herculis filius VII, 204. VIII, 131
ab Echemo in monomachia interfectus IX, 26
Hymæes Darii gener V, 116
capit Cion Myſiam V, 122
ejus res geſtæ & interitus *ibid.*
ſub Hymeſſo regio Pelaſgis data ab Athenienſibus VI, 137
Hymni in deos Homeri H, 9
ab Olene compoſiti IV, 35
Hypacaris fluvii deſcriptio IV, 55. *niſi potius ſcribendum eſt* Hypacyris, *quod legitur* IV, 47
Hypachæi qui poſtea Cilices dicti VII, 91
Hypanis flumen IV, 17, 18, 47
ejus deſcriptio IV, 52
Hypanis mater, palus IV, 52
Hyperanthes & Abrocomes Darii filii cadunt in prœlio VII, 224
Hyperborei IV, 13, 32, 33, 36
eorum ſacra IV, 33
Hyperborearum puellarum hiſtoria IV, 33, 34, 35
Hypernotii IV, 36
Hyperoche & Laodice Hyperboreorum puellæ IV, 33
Hyrcanii, militantes in exercitu Xerxis VII, 62
eorum armatura & eorum dux *ibidem.*
Hyrgis fluvius IV, 57
Hyria oppidum VII, 170
Hyrœades Mardus quomodo Sardis aſcenderit I, 84
Hyſiæ, oppidum VI, 108. IX, 15, & 25
Hyſias & OEnoën, Atticæ populos ultimos, occupant Bœotii V, 74
Hyſtanes, Badris pater VII, 77
Hyſtaſpes Achæmenides, Arſamis filius, Darii pater I, 209, V, 83. VII, 224
Perſis præfectus III, 70
Hyſtaſpes Darii filius & Atoſſæ, dux Bactriorum & Sacarum VII, 64
Hyſtriches ubi gignantur IV, 192

I.

Jacchus myſticus VIII, 65
Jadmon Samius herus Æſopi II, 134
Jalyſſus oppidum I, 144
Jamidæ V, 44. IX, 32
Japygia III, 138. IV, 99. VII, 170
Japyges Meſſapii IV, 99. VII, 170
Jardani ancilla, Herculis uxor, mater Heraclidarum I, 7
Jaſon in Africa IV, 179
ejus æreus tripus *ibid.*
circa Aphetas VII, 193
Jatragoras dolo capit claſſicos duces V, 37
Ibanolis Mylaſſenſis V, 37
Heraclidæ pater V, 122
Iberiam Phocæenſes oſtenderunt I, 163
Ibis Ægyptiis ſacra II, 65, 75
ejus forma, & duplex genus II, 75, 76
Icarium pelagus VI, 95, *& ſeq.*
Ichnæ urbs terræ Bottiæidis I, 123
Ichneutæ II, 67
Ichthyophagi III, 19, 20
Ida I, 151. VII, 42
Jejunia ante ſacrificia & feſtus dies Iſidis II, 40
Jenyſus terminus Arabiæ & Syriæ. III, 5
Ignem Perſæ deum arbitrantur III, 16
infamia notato non dant Spartani VII, 231
ignes in ſpeculis VII, 182
ignis Ægyptiis animata bellua III, 16
ignis laus Homerica H, 31
ne Ignifer quidem elabatur VIII, 6
Ilia in ſacrificiis non cremabant Aeoles H, 37
Ilias minor Homeri H, 16
regio ab Æoliis poſſeſſa V, 122
Iliadi Minervæ mille boves à Xerxe immolantur VII, 43
Ilium II, 10
Ilii obſidio & expugnatio I, 5. II, 118
Ilienſis ager V, 94. VII, 42
Iliſſus fluvius VII, 189
Illyriorum Eneti I, 196
Imbecillitatis neceſſitas ſumma VII, 172
Imbribus carentes Africæ tractus IV, 185
Imbrus capta ab Otane V, 26. VI, 41
Immortales Getæ IV, 93
immortales qui apud Perſas VII, 83. & hinc Immortalis VII, 31
Imperium potens vix quieſcit, I, 185
Impoſſibilitatis numen VIII, 111
Indus fl. fert crocodilos IV, 44
Indi in mare oſtium explorat Darius *ibid.*
Inarus Afer III, 12, 15. VII, 7
Inconſtantiam rerum humanarum notat Herodotus. I, 5
Indathyrſus filius Sauli, rex Scytharum IV, 76, 120
ejus reſponſio ad Darium IV, 127
Indi Callatiæ parentibus veſcuntur III, 38
Indorum multitudo III, 94
Indi Calandiæ III, 97
Indi pecuarii & eorum mores III, 98, 99
Indici canes I, 192
eorum navigia III, 99
Indi Padæi ægrotos ſuos epulantur III. 99
Indorum coitus in propatulo III, 101
genitura nigra *ibid.*
Indis ſol matutinus ardentiſſimus III, 104
Indi ut aurum colligant III, 102, 104, 105
à Dario ſubacti IV, 44
Indorum in Xerxis exercitu armatura VII, 65
Inimicitiarum nihil medium eſt VII. 11
Inopiæ & Impoſſibilitatis numina VIII, 111
Inſanus quis III, 38
Inſomniorum ludibria VII, 16
Inſtitores primi, Lydi extitere I, 94
Inſtitor quare Darius fuerit appellatus III, 89
Inſtitutio Perſarum puerorum I, 136
Inſulæ in Araxe I, 202
inſulæ OEnuſſæ I, 165
inſula natans II, 156
inſulæ Echinades II, 10
inſula Chemmis II, 156
inſulæ beatorum III, 26
inſulæ rubri maris III, 93
inſulæ Caſſiterides Herodoto ignotæ III, 115
inſulani Iones qui I, 142
Intaphernes unus ex ſeptem Magi occiſoribus III, 70
facinus, ejuſque & domeſticorum omnium interitus, præter fratrem uxoris, & filium majorem III, 118, 119
Intercalaris menſis I, 32. II, 4
intercalatio Græcorum & Ægyptiorum II, 4
Invideri melius quam miſerationem habere III, 52
invidiâ a quo abeſſe debet III, 80
Inycum oppidum VI, 23, 24
Io filia Inachi regis I, 1
à Phœnicibus rapitur *ibidem.*
Io ſtuprata I, 5
Io ut à Græcis depingatur II, 41
Jolcon Theſſali Hippiæ offerunt V, 94
Ion Xuthi filius VII, 94, VIII, 44
Ionis filii, III, 62
Ioniæ tranſlationem impediunt Athenienſes IX, 105
Ioniam Harpagus ſubigit I, 169
Iones à Crœſo primò ſubacti I, 6, 28
ad Cyrum legatos mittunt, & quid Cyrus reſponderit I, 141
Ionum regio, Aſiaticarum pulcherrima, & ejus deſcriptio I, 142
ſecunda defectio a Perſis IX, 103
Ionum duodecim in Peloponneſo civitates I, 143, 145, 246
Iones inſulares à reliquis deficiunt: alios etiam Ionici nominis pudet I, 143
Iones qui nobiliſſimi: & de eorum uxoribus I, 146
Iones ab Achivis, ſuis ſedibus pulſi I, 145
Ionum reges qua progenie oriundi I, 147
Iones veri & genuini qui I, 147
Ionum qui ab Apaturiis arceantur *ibidem.*
eorum univerſorum Panionium ſacrum I, 148
Iones inſulani Cyro ſe dedunt I, 169

INDEX

Iones Biantis consilium spernunt I, 170
Iones secundo subacti I, 169
in Ægyptum quomodo venerint II, 152
Ionas Scythæ ut Dario transitum intercludant frustra adhortantur IV, 133, 136
Iones captas Sardis incendunt V, 101
Iones ad Ephesum vincuntur V, 102
tertio subjugati VI, 32
eorum de Ægypto sententia reprehensa II, 16
eorum tributum III, 90. VI, 42
laborum nauticorum insueti VI, 12
Ionum in Xerxis exercitu armatura VII, 94
prius Pelasgi Ægialees appellati VII, 94
Ionicæ rebellionis occasio V, 28, &c. VI, 1
Ionicarum navium catalogus VI, 8
Ionius sinus VI, 127
Ios insula ubi Homerus mortuus H, 34, 36
Iphiclus pater Protesilai IX, 115
Iphigeniæ apud Tauros cultus IV, 103
Ipni locus quidam VII, 188
Irasa locus ubi IV, 158
Is urbs & flumen I, 179
Isagoras Tisandri filius V, 66, 70, 72
Ischenus pater Pythiæ VII, 181. VIII, 92
Isis δημήτηρ, id est Ceres, dicta II, 59, 156
Isidi vaccæ sacræ II, 41. IV, 186
Isidis simulacrum bubula cornua habens II, 41
Isidis templum maximum in urbe Busiri II, 59
Isidis & Dionysi filii II, 156
Ismaris palus famosissima VII, 109
Ismenias Bœotus H, 2
Ismenii Apollinis templum V, 59
Isonomia, omnium pulcherrima III, 80
Issedones populus I, 201. IV, 15, 16, 26, 27
Issedonum mores *ibid.*
Ister ubi IV, 47, 48, &c.
semper sibi par IV, 48, 50
cum Nilo comparatus II, 33, 34. IV, 50
Istri ortus & fluxus II, 33, 34. IV, 48, &c.
Isthmus Cnidiæ I, 174
Isthmus Chersonesi muro præseptus à Miltiade VI, 36
Istiæotis locus proximus Ossæ & Olympo I, 56. 7. & Histiæotis
Italiotæ IV, 15
Ithaca H, 7
Ithagenes Crithonis fil. H, 1
Itanus oppidum IV, 151
Ithamites Persa VII, 67
Judices regii apud Persas III, 14, 31
judicis corrupti justæ vindictæ exemplum V, 25
Junonis festum I, 31
Junonis duæ imagines ubi II, 182
Junonis templa IV, 90. ante urbem Platæas IX, 51, 60
templum Argis VI, 81
Juppiter expiator, hospitalis I, 44
Juppiter apud Persas cœlum I, 131
Bel apud Babylonios I, 181
Ammous II, 42
Thebanus II, 54
liberator, & ejus templum III, 142
Herceus VI, 68
Scytharum deus IV, 59
Papæus apud Scythas *ibid.*
Lycæus IV, 203
Carius V, 66
Lacedæmon VI, 56
cœlestis *ibid.*
æreus decem cubitorum ubi IX, 80
Jovi decimæ necessario reddunt I, 89
Jovis Carii fanum apud Mylasa I, 171
Jovis Beli templum & simulacrum I, 181. III, 158
Jovis Thebæensis templum I, 182 II, 42. IV, 181
Jovis simulacrum arietina facie II, 42
Jovis fanum apud Thesprotos II, 56
Jovis cultus apud Meroën II, 29
Jovis oraculum apud Ægyptios II, 83
Jupiter præcellit omnibus Diis II, 136
iter diurnum 200 stadiorum IV, 101
Jupiter Ammoniorum capite arietino IV, 181
Jovis Ammonii templum à Cambyse incendi jussum III, 25
Jovis forensis ara V, 46
Jovis militaris, στρατίε, templum V, 119
Jovis Olympii delubrum II, 7
Jovis sacer currus in Xerxiano exercitu VII, 40. VIII, 115
Jovis Aphlystii templum VII, 197
Jurare per aquam Stygis VI, 74
Justitia principis in deponenda tyrannide VIII, 164
Justum injusto inimicum I, 96
Justi principis officium III, 148
Jyrcæ populus Scythiæ IV, 22

K.

Klki (teki) Ægyptiorum II, 94

L.

Labda Amphionis filia & ejus historia V, 92
Labdacus Laji pater V, 59
Labranda, loci nomen V, 119
Labynetus Babyloniorum tyrannus I, 74, 77
Labynitus Assyriæ rex I, 188
Labyrinthus Ægypti II, 148
Lacedæmon de regione VI, 58
Lacedæmonii Crœso amici I, 6, 51
Græcorum potentissimi I, 56
eorum leges à Lycurgo latæ I, 65
bellum Tegeatibus inferunt I, 66
eorum compedes apud Tegeatas I, 66
quomodo Tegeatibus facti sint superiores I, 68
Laconica brevitas III, 46
eorum Argivorumque pro agro Thyrea dimicatio I, 82
Lacedæm. coma post victoriam de Argivis *ibid.*
eorum mandata ad Cyrum I, 153
eorum adversus Polycratem expeditio III, 44. in Samum expeditio *ibid.*
mos in sumendis suppliciis noctu IV, 146
de se ipsis opinio VI, 52
regum apud eos jura, funera &c. VI, 56, 57, 58
eorum observatio lunæ VI, 106
eorum oratio ad Platæenses VI, 108
ad Athenienses VIII, 142
eorum virtus bellica VII, 102, 104
gymnastico ludo se exercent, & comam pectunt VII, 208
Lacedæmoniorum ccc. ad Pylas, clades VII, 224
occisorum sepultura ad Platæas IX, 84
Lacmon mons IX, 92
Lacrines legatus ad Cyrum I, 152
Lactis emulgendi mos apud Scythas. IV, 2
Lacus Tritonidis IV, 179
lacus unde pix hauritur IV, 195
lacus Stymphalius VI, 76
lacus Bœbeis VII, 129
lacus Gygæus I, 93
lacus famosissimus Ismaris &c. VII, 109
ad salem parandum VII, 30
Lada insula VI, 7
Ladice uxor Amasis, ejusque vorum II, 181
Laii Erinnyum delubrum IV, 149
oracula V, 43
ejus genus V, 59
Lampito Leutychidis filia VI, 71
Lampon, Pythei filius IX, 77
ejus nefandum consilium Pausanias respuit IX, 77
Lampon Thrasyclis fil. IX, 89
Lampon Olympiodori pater IX, 11
Lamponium captum ab Otane V, 16
Lampsacus urbs V, 117
Lana arborea ubi III, 106
Laodamas Samius IV, 138
Laodamas Phocensis *ibid.*
Laodamas Eteoclis filius monarcha V, 61
Laodamas Sostrati pater IV, 152
Laodice Hyperborea puella IV, 33
Laphanes Euphorionis filius VI, 127
Laurei metalla VII, 144
Lapidicinæ ad pyramides Memphios II, 8
Lapis Æthiopicus ad scindendum II, 87. Porinus, & Parius V, 61
Lapis Melampygus VII, 216
Lapis acutus ad cœlanda sigilla VII, 69
Lapidum acervi à Darii copiis congesti IV, 92
Lapideus leo VII, 225
Larissa Æoliæ civitas H, 11
Lasonii pop. VII, 77
Lasus Hermionensis VII, 6

La-

Latonæ oraculum II, 155
Laus opp. VI, 20
Leænæ partus unus in vita cur III, 108
Leager Glaucouis fil. IX, 74
Lebadia VIII, 134
Lebæa urbs Macedoniæ VIII, 137
Lebedus I, 142
Lectos IX, 113
Ledanum, alias ladanum, ubi naſcatur & quomodo comparetur, ejuſque medica vis III, 112
Legati Darii in puteum conjecti VII, 133
legati non violandi VII, 137
Leges Athenienſium à Solone conditæ I, 29
Leitum Achæi vocant curiam VII, 197
Lemnus capta ab Otane V, 26
Lemno potitur Miltiades VI, 140
Lemnii VIII, 73
Lemnia facinora VI, 138
Leo lapideus VII, 225
Leo Sardius I, 84
Leon & Hegeſicles Spartiatarum reges I, 65
Leon Eurycratidæ fil. VII, 204
Leon rex Spartæ I, 65
Leon, viri nomen VII, 180
Leonis ex auro effigies I, 50
Leonum in Macedonia natura atque loca & ubi tantum gignantur VII, 125, 126
Leobotes Spartiatarum rex *ibid.*
Echeſtrati fil. VII, 204
Leocedes Phidonis Argivorum tyranni filius VI, 127
Leonides rex Spart. naſcitur V, 41
ejus genealogia VII, 204
ejus ſtrenuitas ad Thermopylas & mors VII, 120 *&c.* 224
tollitur in crucem ejus cadaver à Xerxe VII, 238
ejus cædis vindicta VII, 114. IX, 63
Leontiades Eurymachi fil. VII, 205, 233
Leontini populus VII, 154
Leoprepes pater Theaſidæ VI, 85 & Simonidis VII, 228
Lepreum oppidum IV, 148
Leproſos abominantur Perſæ I, 138
Lepus ex equa natus VII, 57
Leporis fecunditas III, 108
Leros inſula V, 125
Lesbus inſula I, 160
ſex urbium I, 151
à Perſis capta VI, 31
quando habitari cœpta H, 38
Lesbii à Polycrate victi III, 39
Leucadii Dorica gens VIII, 45
Leucas H, 6, 7
Leuce acte VII, 25
Leucon oppidum Africæ IV, 160
Leutychides Menaris filius VI, 65. VIII, 131
ejus genealogia *ibid.*
ejus cum Demarato inimicitiæ VI, 65 *&c.*
cauſſæ inimicitiæ ex prærepta ſibi ſponſa VI, 65
jurat Demaratum non eſſe legitimum regem *ibid.*
ejus regis facti in locum Demarati cavillum in Demaratum ſpectantem gymnopædias VI, 67
Spartiatarum rex *ibid.*
ejus fuga & mors VI, 72
ejus oratio de depoſito reddendo VI, 86
præfectus claſſis VIII, 131
ejus ſtrategema IX, 97
Leutychides Anaxilai fil. VIII, 131. IX, 89
Lex omnium rex & domina VII, 104
Laconum ne uterque rex exeat V, 75
Liberi cultus apud Meroën II, 38
Liber Græcis Oſiris dictus II, 144. v. Dionyſus.
Libertas eſt gubernari, in quantum quis vult III, 83 auget potentiam V, 90
Libertatis guſtus VI, 5
Libya unde ſortita nomen IV, 45
Libyæ ambitus & magnitudo IV, 41, 42, *&c.*
arboribus nuda IV, 175
Libya theriodes IV, 181
Libyæ incolæ IV, 168, *&c.*
Libyes primi Neptuni nomen habuerunt II, 50
ſolis deorum omnium Soli & Lunæ ſacrificant IV, 188
Ægyptiis ſe quidam eorum dedunt IV, 159
Cambyſi ſe dedunt III, 13
Libyum tributum III, 91
Libyum variæ nationes IV, 168
Libyes Nomades, *id eſt paſtoritii* IV, 181, 186, 187, 188
ſaluberrimo ſunt corpore IV, 187
Libyum paſtoritiorum ſacrificia IV, 188. Libyum inventa quæ Græci didicerunt IV, 189
Libyum in Xerxis exercitu armatura VII, 71, 86
Libycus mons II, 8
Libyſſarum mulierum ejulatus IV, 189
Licentia regis Perſarum III, 31
Liches Spartiata unus ex benemeritis I, 67, 68
Lida mons Cariæ I, 175
Ligures ſupra Maſſiliam V, 9
Ligyum in Xerx. exercitu armatura VII, 72
Liliorum ingens vis ubi II, 92
eorum radices eſui aptæ *ibid.*
Limeneion regionis Mileſiorum I, 18
Lindii populus è Rhodo VII, 153
Lindos oppidum I, 144. II, 182
Linum Colchicum, Sardonicum, Ægyptiacum II, 105
in Pæonia V, 12
Linus, modulationis genus apud Ægyptios I, 79
Lipaxus urbs VII, 123
Lipoxais Targitai filius IV, 5
ab eo oriundi Scythæ IV, 6
Lipſydrium oppidum V, 62, 123
Liſæ oppidum VII, 123
Liſſus fluvius VII, 108 ejus aquæ Xerx. copiis non ſuffecerunt VII, 109
Litteræ Hiſtiæi proditæ VI, 4
litterarum mira occultatio VII, 239
litteræ Themiſtoclis ad Iones lapidi inciſæ VIII, 22
litterarum per ſagittam tranſmiſſio VIII, 128
litteræ capiti impreſſæ V, 35
Litteræ Græcorum à Phœnicibus V, 58
litteræ Cadmeæ V, 59
Phœniciæ V, 58
Litus pulchrum, ubi VI, 23
Locri Epizephyrii *ibid.*
Opuntii VII, 203. VIII, 1
Locri Ozolæ VIII, 32
Lotio muliebri viſum recipit Phero II, 121
Lotos ubi plurima II, 92
loti radix eſculenta *ibid.*
loti fructus deſcriptio IV, 177
Lotus Cyrenæa II, 96
Lotophagi populus IV, 177
Loxias IV, 163
Lucernarum accenſarum feſtum apud Ægyptios II, 62
Lucernarum accenſio, *pro crepuſculo* VII, 215
Lucinæ tributum IV, 35
Lucus platanorum V, 119
Ludorum primi inventores Lydi I, 94
Ludus literarius 120 puerorum VI, 27
Luna Perſarum præſes VII, 37
Lunæ feſtum II, 47
Lupi ex hominibus effici dicuntur Nervi IV, 105
luporum ſepultura II, 67
Lutræ ubi capiantur IV, 109
Ægyptiis ſacræ II, 72
Luxus Perſarum IX, 81
Lycæus Jupiter IV, 203
Lycaretus Mæandrii germanus V, 27
Lycia olim Milyas I, 173
Lycidas ſenator Athen. cum uxore & liberis lapidatur IX, 5
Lycii in poteſtatem Crœſi redacti I, 28
eorum è Creta origo I, 173
à Lyco nomen accepere VII, 92
ab Harpago victi I, 176
populus Dario tributarius III, 90
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 92
quondam Termilæ vocati I, 173, VII, 92
eorum nomen & leges I, 173
Lycii arcus VII, 77
Lycomedes Æſchrei fil. vir ſtrenuus VIII, 11
Lycopæ Lacedæm. ſtrenuitas III, 53
Lycophronis Periandri filii interitus III, 53, *de eo & in præcedentibus cap.*
Lycurgus Ariſtolaidis filius I, 59
Lycurgus & Megacles Piſiſtratum ejiciunt I, 59
Lycurgus Spartiata, integerrimæ vitæ I, 65
ei oraculum à Pythia redditur *ibid.*
legumlator eſt apud Lacedæmonios I, 65
Leobotæ Spartiatarum regis tutor *ibid.*
Lycurgi delubrum apud Spartiatas I, 56
Lycurgus Amianti pater VI, 127
Lycus fluvius VII, 30, 123
Lycus Anacharſidis avus IV, 76

Lycus Pandionis filius VII, 92 à fratre Ægeo pellitur Athenis I, 173
Lyda mons I, 174
Lydias fluvius VII, 127
Lydia auri ramenta è Tmolo provenientia habet I, 93 argenti etiam feraciſſima V, 49
Lydi populus ante Meones vocati I, 7. VII, 74
ſtrenua gens I, 79
equitandi peritiſſima *ibid.*
Lydorum mores & leges I, 93, 94
ritus ineundi fœderis idem qui apud Græcos I, 74, ut & expiandi I, 35
Lydorum filiæ omnes proſtituuntur I, 93
Lydi primi caupones inſtitoreſque I, 94
eorum partes primæ in conſulendo oraculo Delphico I, 54
eorum Medorumque fœdus I, 74
Lydorum Medorumque quinquennale bellum I, 74, 103
Lydorum cum Perſis conflictus & fuga I, 76, 80
primi omnium aurum argentumque ad utendum percuſſerunt I, 94
primi inventores ludorum *ibid.*
in Thuſciam colonias deduxerunt *ibid.*
Lydorum diviſio *ibid.*
Lydi quomodo à Cyro effeminati I, 155, 157
Lydi Caribus germani I, 171
eorum tributum III, 90
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 74
Lydus Atyis filius VII, 74
Lydus frater Caris I, 171
Lygdamis Artemiſiæ pater VII, 99
Lygdamis Naxius I, 61, 64
Lynceus Chemmita II, 91
Lyſagoras Tiſiæ fil. VI, 133
Lyſagoras Hiſtiæi pater V, 30
Lyſanias, è procis Agariſtæ VI, 127
Lyſimachus Ariſtidis pater VIII, 79, 95
Lyſiſtratus Atheniens. VIII, 96

M.

MAcæ populus Africæ IV, 175. V, 42
Macedones à Dario ſubacti VI, 44
Macedonis terra VII, 127
Macednus, locus I, 56
Machlyes populus IV, 178
Macrobii populus Æthiopiæ III, 17
Macrones pop. II, 104. III, 94. eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 78
Mactorium urbs ſuper Gelam VII, 153
Madyes filius Protothyæ, Scyth. rex I, 103
Madytus urbs VII, 33. IX, 119
Mæander fluvius tortuoſus II, 29. III, 122. V, 118 & ejus fontes ubi VII, 26
Mæandri campus I, 18, 161. II, 10
Mæandrius Polycratis ſcriba III, 123
Sami procurator III, 142 & rex V, 27
ejus geſta cum Samiis III, 142, 143, *&c.*
Mæotæ IV, 123
Mæotis palus ubi I, 104. IV, 3, 45, 86, 101, 120
Magdolus oppidum ubi II, 159
Magi populus Mediæ I, 101
magi Perſarum I, 140
heroibus Ilio parentant VII, 43
magorum commentum ut Perſarum imperium occupent III, 61. *&c.* & eorum interitus III, 78
magorum promiſcua cædes III, 79
Magophonia Perſarum feſtum celebre III, 79
Magiſtum oppidum IV, 148
Magna negocia cum periculis ſuſcipiuntur VII, 50
Magneſia urbs I, 161. H, 1. regio VII, 176, 183
Magnetes populus III, 90
Malæ dextiæ in contumeliam deraſæ II, 121
Malea regio I, 82. promontorium IV, 179
Malena in regione Atarnitidi VI, 29
Males Ætolus VI, 127
Mandane Aſtyagis filia I, 107
Cambyſi nuptum datur *ibid.*
Mandrocles Samius architectus IV, 87 monumentum ab eo poſitum IV, 88
Maneros Ægyptiis quid I, 79
Manes Lydus I, 94. IV, 45
Mantieni montes I, 189, 202
Mantinei veniunt poſt prœlium IX, 76
Mantinea urbs Arcadum IV, 161. VII, 98
Maraphii Perſarum genus I, 125
Maraphius Amaſis IV, 167
Marathon locus VI, 107
Marathonem occupat Piſiſtratus I, 62
Marathonia clades VI, 113
Mardonius Xerxis exercitus imperator VII, 82 Gobryæ fil. VI, 43. VII, 5, 82. IX, 40
vulneratur VI, 45
à præfectura ſemovetur VI, 94
ejus ad Xerxem oratio de bello Græciæ inferendo VII, 10
ejus cædes IX, 62, 63
Mardontes Perſa VII, 80. VIII, 130
Mardi pop. Perſarum genus I, 125. III, 94
Mardus Hyrœades v. Hyrœades.
Mare Sardonium ubi I, 166 Caſpium I, 202 rubrum I, 189 non patiuntur venti, ut fruatur natura ſua VII, 16 Ionium VII, 20 mare Echinadum inſularum II, 10 Thracicum VII, 176
Mares urbs II, 18, 30
Mares quam armaturam in Xerxiano exercitu tulerint VII, 79
Mari taurus immolatus VI, 76
Mariandeni populus III, 90
Mariandyni à Crœſo ſubacti I, 28
Mariandynorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 72
Mariandynus ſinus ubi IV, 38
Maris fluvius IV, 49
Maris natura VII, 16
Maron & Alpheus, Orſiphanti fil. VII, 227
eorum ſtrenuitas ad Thermopylas *ibid.*
Marrhea Græca urbs VII, 109
Marſyas fluvius V, 118
Marſyæ Silenì pellis in utrem VII, 26
Martis oraculum II, 83. VII, 76
Marti ſoli ſimulacra faciunt Scythæ IV, 59, 62
ejus delubrum apud Scythas IV, 62
Maſanges Aorizi filius dux Libyum VII, 71
Maſcames VII, 105. Ejus elogium VII, 106
Maſii, Perſarum genus I, 125
Maſiſtes Darii filius, Xerxis exercitus imperator VII 82. IX, 106
Maſiſtæ & liberorum ejus cædes IX, 112
Maſiſtius à Græcis Maciſius dictus IX, 20 ejus interitus IX, 224
Maſiſtius Siromitris fil. VII, 79
Maſſagetæ populus ferus & robuſtus I, 204, 215
eorum deus Sol I, 212, 216
eorum mores *&c.* I, 216
uxores communes I, 216, IV, 172
ſenes immolant I, 216
Cyrum vincunt I, 214
Maſtyes & Pigres fratres V, 12
Maternum genus paterno nobilius apud Lycios I, 173
Matieni populus I, 189, 202. III, 94. V, 49, 52
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 72
Matris Martis templum ubi II, 64
Matten Tyrius VII, 98
Maxyes Libyes IV, 191
Mazares Medus I, 156
Prienenſes ſubigit I, 161
Mæandri campum incurſat *ibid.*
ejus mors *ibid.*
Meci populus III, 93
Meeyberna Græca urbs VII, 122
Medea Colchorum regis filia I, 2. VII, 62
Medeæ raptus à Græcis I, 2
Medicæ regionis tractus I, 110
Medi IV, 40 per vicos habitantes I, 96
Medorum gentes I, 101
Medorum appellatio unde VII, 62
eorum tyrannus Cyaxares I, 73
Medorum & Lydorum mos ineundi fœderis I, 74
Medorum bellum quinquennale cum Lydis *ibid.*
Medorum & Lydorum bello dies repente nox facta *ibid.* & I, 103
Medorum ab Aſſyriis defectio I, 95
Medi Aſſyrios ſubigunt I, 106
Medorum à Dario defectio I, 190
imperium ut ad Perſas primum tranſlatum I, 130
Medorum in Xerxis exercitu armatura VII, 62, 86
Deiocem ſibi judicem conſtituunt I, 96
regi ſuo regiam ædificant I, 98
à Scythis prœlio fuſi, Aſiæ imperium amittunt I, 104
Ninum civitatem expugnant I, 106
inebriatos Scythas interimunt *ib.*
Medis canis ſpaco dicitur I, 110
Medicum imperium Halys fluvius terminat I, 72

Medicum nomen Græcis terrorem incutere solet VI, 112
Medici singuli singulorum morborum apud Ægyptios II, 84
Medicus oculorum in Ægypto III, 1
medici Crotoniatæ primi dicti, secundi Cyrenæi III, 131
Medimnus farinæ VI, 57
Medimnus Atticus I, 192
Megabates Persa V, 32
Megabazus Megabatis filius VII, 97
Megabyzus Persa unus ex VII, qui conjurant in magum III, 70
ejus oratio ad suos pro oligarchia III, 81
ejus elogium IV, 143, 144
in Pæones exercitum ducit V, 12
Xerxis exercitus imperator VII, 82
Megabyzus Zopyri fil. III, 160
dux adversus Athenienses. *ibid.*
Megacles Alcmæonis pater VI, 124
Megacles Alcmæonis filius I, 59. VI, 127, 130
Megacles & Lycurgus Pisistratum imperio Athenienssium ejiciunt I, 59, *vide de eo & 60, 61*
Clisthenis gener factus VI, 130
Megacles Hippocratis filius VI, 131
Megaclis filiam ducit Pisistratus I, 61
Megacreon Abderites VII, 120
Megadostes VII, 105
Megapanus Hyrcanorum dux VII, 62
Megarenses Siciliæ VII, 156
Megarensis plebs venundatur *ib.*
Megasides Doti pater VII, 72
Megistias vates VII, 219, 221
ejus intrepidus animus VII, 221
ejus carmen epitaphium VII, 228
Melampus Amytheonis filius II, 49
ejus postulata ab Argivis IX, 33
primus Bacchica Græcis expositi, ut & alia ab Ægypto accepta II, 49
Melampygus lapis VII, 216
Melanchlæni populus IV, 20, 102, 106
eorum mores & nomenclatura IV, 107
eorum victus humana caro *ibid.*
Melanippus Astaci filius V, 67
Melanippus Alcæi sodalis V, 95
Melanopus Ithagenis filius II, 1
Melanthus Codri pater I, 147
rex Athen. V, 65
Melas fluvius VI, 40. VII, 198
Melas sinus & fluvius ejusdem nominis VII, 58
Meles primus rex Sardium I, 84
Melesigenes unde appellatus II, 3
Meles fluvius *ibid.*
Melibœa urbs VII, 188
Melienses VII, 196
Meliensis sinus IV, 33
Melii ex insula VIII, 46
Melis regio VII, 198
Melissa Periandri uxor III, 50. V, 92
à Periandro occisa *ibid.*
Mellis ubi maxima copia IV, 194
factio ex myrica & tritico VII, 31
Melyenses populus III, 90
Memblyares socius Cadmi IV. 147
Memnonia regia V, 53
Susa VII, 151
Memnonis urbs V, 54
Memphis urbs II, 163
à Mene primum condita II, 99
ejus situs *ibid.*
Menares Leutychidis pater VI, 65. VIII, 131
Mendacium dicere quando expediat III, 72
Menda urbs VII, 122
Mendes lingua Ægyptiaca Pan & Hircus II, 46
Mendetis templum II, 42
Mendesium ostium Nili II, 17
Mendesia provincia II, 42, 46
plaga II, 166
Mendesii cur oves immolent, capris abstinentes II, 42
capras & maxime capros venerantur II, 46
caprarios præcipuo honore afficiunt *ibid.*
Menelaus Helenam recipit II, 119
Menelaius portus IV, 169
Menes primus regnasse fertur II, 4, 99
Menestheus dux Athen. H, 28
Menius Eurydames frater VI, 71
Mensa solis III, 18, 23
Mensis intercalaris I, 32
à Græcis tertio quoque anno introductus II, 4
Mentes navicularius H, 6, 7
ubi laudatus ab Homero H, 26
Mentiri apud Persas turpissimum I, 138 & tamen fit III, 72
Mentor Ithacensis ægrum Homerum sedulo curat H, 7
vir justus & humanus *ibid.*
ab Homero ubi laudatus H, 26
Mentulæ circumgestatio apud Ægyptios II, 48
Meones Lydorum nomen assumpserunt I, 7
Mercurii statua porrectum veretrum habens II, 51
ejus templum II, 138
à quibus gentibus colatur V, 7
Meretrices Naucratiticæ II, 135
Mermnadæ I, 7
quomodo regnum Lydiæ obtinuere I, 14
Meroë, metropolis II, 29
Mesambria urbs IV, 93. VII, 108
ejus origo VI, 33
Messana olim Zancla VII, 164
Messapii pop. VII, 170
Messeniorum prælium ad Isthmum cum Lacedæmoniis IX, 34
Metalla aurea atque argentea VII, 112
de metallis aureis certamen IX, 74
metallum salis IV, 185
metalla Thasia VI, 46, 47
Metapontini populi IV, 15
Methymnæ in Lesbo I, 151
Metiochus Miltiadis filius captus VI, 41
Metrodorus Proconnesius IV, 138
Micythus Anaxilai famulus VII, 170
Midas Gordii fil. rex Phrygiæ I, 14. H, 11, apud Delphos munera posuit I, 14
ejus sella regia *ibid.*
Midæ horti VIII, 138
Midæ epigrammata epitaphia scripta ab Homero H, 11
Milesiorum cum Alyatte bellum diuturnum I, 17, 18, 19, *&c.*
Cyro consœderati I, 143
Milesiorum correctio à Pariis delectis V, 28, 29
Milesiorum & Carum fuga contra Persas prœlio V, 120
Miletus urbs Ioniæ prima I, 142
oppugnatur à Gyge I, 14
invaditur ab Ardye I, 15
capta diripitur à Persis VI, 18
Milii Babylonici proceritas I, 193
Militiæ ordine à quo primum distributi Asiani I, 103
Militum Cambysis depastio mutua ob famem III, 25
Milo Crotoniates luctator III, 137
Miltiades Cypseli filius quomodo Chersoneso potitus VI, 34, 35, 36
ejus hospitalitas VI, 35
victor in Olympia VI, 36
ejus gesta & captivitas VI, 36, 37
Crœso charus VI, 37
ejus mors VI, 38
Miltiades Cimonis filius Chersonesi tyrannus IV, 137. VI, 34
Athenienssium dux IV, 137
ut Lemnum obtinuit VI, 137, *&c.*
Parios frustra obsidet VI, 133, 134
ejus accusatio & obitus VI, 136
Milyas Asiæ regio I, 173
Milyæ Solymi dicti *ibid.*
Milyarum in Xerx. exercitu armatura VII, 77
Mimas mons H, 17
Minæ duæ pretium hominis VI, 79
Minervæ Assesiæ templi deflagratio I, 19
pro eo duo ædificata I, 22
Minervæ Pallenidis fanum I, 62
Minervæ festo virginum pugna ab Ausibus instituta IV, 180
Minervæ Pedasiæ sacerdoti barba pullulat I, 175. VIII, 104
Poliuchos I, 160
Minervæ Aleæ templum apud Tegeatas I. 76. IX, 69
tutelaris apud Chios templum I, 160
Minervæ oraculum apud Ægyptios II, 83
antefores apud Saitas II, 175
inaurata statua ab Amasi Cyrenas missa II, 182
lapidea duo simulacra ab eodem Lindum *ibid.*
Minervæ parentes IV, 181
templum in Sigeo V, 95
Pronææ fanum VIII, 37
Sciradis templum VIII, 94
Minervæ ægis IV, 189
Crastiæ fanum V, 45
Minervæ in arce Athen. adytum Dorienssibus accedere non licitum V, 72
Minerva πολιάς V, 82
Minervæ Iliadi mille boves immolantur à Xerxe VII, 43
Minoa Selinusiorum colonia V, 46
Minos Cnossius III, 122

Minos & Sarpedon Europæ filii I, 173
Minois cædes VII, 169, 170
Minyæ populus I, 146. IV, 145
Minyæ commento suarum uxorum liberantur IV, 146
Mitra Venus Persis I, 131
Mitradates pastor, Cyri nutritius I, 120, 121
Mitrobates Dascylii præfectus III, 120
ab Oronte cæsus III, 126, 127
Mitylene II, 178
Mitylenæorum Sigeum V, 64
Mnesarchus Pythagoræ pater IV, 95
Mnesiphilus Athenienſis VIII, 58
Mœnia lignea Budinorum IV, 108, 123
Mœris Ægyptiorum rex II, 101
ejus præclara opera *ibid.*
Mœrios stagnum II, 4, 69, 148
ejus descriptio II, 149
ejus proventus III, 91
Mœror maximus inter homines IX, 16
Moloeis fl. IX, 56
Molossi populus I, 146. VI, 127
Molpagoras Aristagoræ pater V, 30
Monarchæ incontinentia III, 80
Mons Arabicus II, 8, 124
Mons ingens eversus indagandis metallis VI, 47
Mophi mons II, 28
Moræ utilitas VII, 10
Morbus femineus Scythas invadit I, 105
Mors optatissimum perfugium ærumnosæ vitæ VII, 46
optimum homini contingit I, 31
Mortui exemplar apud Ægyptios II, 78, 85
mortuorum apud eosdem condituræ II, 85, 86, *&c.*
Mortui cum lætitia ubi humentur V, 4
Morum vis III, 38
Moschi populus III, 94
eorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 78
Mosynœci populus III, 94
eorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 78
Mula mulum ancipitia genitalia habentem peperit VII, 57
mulæ partus III, 152
muli ubi non gignantur IV, 30
mulorum species Scythis horrenda IV, 129
Mulier exuendo tunicam & verecundiam pariter exuit I, 8
mulierum raptus illicitus I, 4
mulieris offensio vindictam quærit I, 11
mulieres mulierem prædicant I, 31
mulieris simulacrum ex argento I, 51
mulierum Babylonicarum mos fœdus I, 196
mulierum Ægyptiarum mores II, 35, 36
mulieres quæ oracula in Græciam intulerunt columbæ vocatæ II, 57
muliere pejor dux IX, 106
mulierum pudenda cippis à Sesostre inscripta II, 102
mulieris quæ cum marito suo solo concubuerat urina Pheroni visus restitutus II, 111
mulieri non committitur exercitus IV, 168
mulieres Corinthiorum denudatæ V, 92
mulier ex turpissima, formosissima facta VI, 61
convicium est IX, 20 & 106
mulierum Atticarum una cum liberis cædes VI, 138
mulieres stuprando extinctæ VIII, 33
Multum quod est creditur robustum Persis I, 136
Multos decipere facilius est quam unum V, 97
Munerum regiorum apud Persas eximium IX, 108
Munychia VIII, 76
Mures Africani IV, 192
Murium tria genera apud pastorales Libyes III, 131
murium auxilia in bello Sethonis contra Sanacharibum II, 141
Murichides Hellespontius IX, 4
Muri lignei Budinorum IV, 108, 123
murus ligneus Persarum IX, 64
& ejusdem expugnatio IX, 69
Musæus VIII, 96
Musæi sortes & earundem venditor VII, 6
Musici Argivi III, 131
Mustelæ Libycæ *ibid.*
Mycale promontorium I, 148, VII, 80
Ioniæ IX, 89
Mycenæi servos voluerunt facere Heraclidas IX, 27
Mycerinus rex Ægypti II, 129
ejus clementia & justitia *ibid.*
ejus concubinarum simulacra II, 130
ut elusit oraculum de sua morte II, 133
pyramis ejus II, 134
Mycerini filiæ mors & sepultura II, 129, 130, 131, 132
Myconus insula VI, 118
Mycorum in Xerxis exercitu armatura VII, 68
Myecphoritana plaga II, 166
Mygale II, 67
Mygdoniam à Bottiæide Axius dirimit VII, 123 & 127
Mylassa oppidum I, 171
Mylassensis Heraclides V, 122
Mylassorum fanum I, 171
Myndia navis V, 33
Mypsæi Thraces IV, 93
Mylitta Assyriis Venus appellata I, 131 & 199
Myrcinus urbs Edonum V, 11 & 23 & 124
Myriades singulæ in Persico exercitu numeratæ VII, 60
Myrina Æoliæ civitas I, 149
Myrinæi in Lemno VI, 140
Myrmex scopulus VII, 183
Myris rex II, 13
Myron avus Clisthenis VI, 126
Myrses Persarum dux V, 121
Myrsilus alias Candaules dictus I, 7
Myrsus Candaulis pater *ibid.*
Myrses Gygis filius III, 122. V, 120
Mys Europæus à Mardonio missus ad oracula consulenda VIII, 133, 134, 135
Mysi populus eorumque tributum III, 190
eorum expeditio VII, 20
Caribus germani I, 171
à Crœso subacti I, 28
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 74
Mysia Cios ab Hymæe capitur V, 122
Mysus frater Caris I, 171
Myus urbs Ioniæ I, 142. V, 36
Myusii populus ubi VIII, 8
Mysiam petit Xerxes VII, 42
Mytilene I, 160

N.

Naparis Scythiæ fluvius IV, 48
Nasamones populus II, 32
eorum mores IV, 172
Nascentium deploratio apud quam gentem V, 4
Natho insulæ Papremitis pars II, 165
Naturæ solertia III, 108
Naucrari V, 71
Naucratis celeberr. *emporium II*, 179
Naucraticæ meretrices II, 135
Naves fluviatiles miræ I, 194
Naves Ægyptiorum è spina II, 96
naves rubrica delibutæ III, 58
naves quinis drachmis venditæ VI, 89
navium Persicarum catalogus VII, 89, *&c.*
navibus longis qui primi usi fuerint I, 163
naviculæ Babyloniorum I, 194
naufragi ubi immolentur IV, 103
Navis Mytilenæa apud Cambysen III, 13
Navigatio diurna, quanta IV, 86
Navigandi ratio in Euphrate ex Armenia I, 192
Nauplia VI, 76
Nausitrophus pater Eupalini III, 60
Naxus insula V, 31
à Pisistrato subacta I, 64
Naxii in Sicilia & eorum origo. VII, 154. VIII, 46 ejecti quidam turbas movent V, 30 *&c.*
urbs cum templis cremata VI, 96
Neapolis Ægypti II, 91
Necessitatis numen VIII, 111
Necus rex Ægyptiorum Psammitichi filius II, 158. IV, 42
ejus victoria contra Syros II, 159
Necyomantium Thesprotiæ V, 92, 7
Neleus Codri filius IX, 96
Neleidæ V, 65
Neon urbs VIII, 32, 33
Neptunus terræ quassator VII, 129
Afrorum deus II, 50. IV, 188
Arabice Thamimasades IV, 59
Neptuno Heliconio Panionium locus sacer I, 148
Neptuni Servatoris templum VII, 192
Neptuni templum apud Potidæatas VIII, 129
Neptuni ara VIII, 133
Neptunus æreus septem cubitorum IX, 80

Nerbalus Aradius VII, 98
Nereidibus sacrificant magi VII, 191
Nestus fluvius VII, 109, 126
Nestor pater Pisistrati V, 65
Neuri populus & eorum mores IV, 105
Neuris regio IV, 51
Nicandra Dodonæorum sacerdos II, 55
Nicander rex Spartiat. VIII, 131
Nicodromus Cnœthi filius VI, 88
Nicolas Bulis fil. VII, 137
Niger sinus VI, 41
Nilus Ægypti fluvius IV, 50
ejus origo II, 7, 29
ejus natura & incrementum II, 19, 20, &c. ejus ostia II, 17
solus amnium aura caret II, 19, cur II, 27
fontes ejus ignoti II, 19, 34. IV, 53
Nilus scopulosus II, 112
Africam mediam dividit II, 33
Nili cum Istro comparatio IV, 50. II, 15
Ninus Assyriorum urbs II, 150
ejus situs I, 193
subacta à Nitocri I, 185
eam Cyaxares obsidet I, 103 & expugnat I, 106
Nissa, sacrum oppidum III, 97
Nisæa urbs I, 59
Nisæi equi III, 106
Nisæus campus VII, 40
Nitetis Apriæ regis filia III, 1
Nitoeris regina Babylonis II, 185
ejus egregia monumenta *ibid.*
Ninum oppidum subegit *ibid.*
ejus sepulcrum & inscriptio I, 187
Nitocris Ægyptiorum regina II, 100
Nitri vis II, 87
Noctu exiguntur capitalia supplicia Lacedæmone IV, 146
Noës fluvius IV, 49
Nomades Scythæ I, 15
eorum seditio *ibid.*
Nomades Libyes IV, 187
Nomades Sagartii VII, 85
Νόμος omnium rex. III, 38
Nonacris oppid. VI, 74
Nothon Æschinis pater VI, 100
Notium urbs I, 149
Nova urbs oppidum in Pallena VII, 122
Novus murus, civitas Æoliæ & Cymæorum colonia I, 149. II, 9, 10
Novem fontes ubi VI, 137
Novem viæ Edonorum VII, 114
Nox pro die extitit portentose VII, 37
noctes in dies commutatæ à Mycerino rege II, 133
Nudium oppidum IV, 148
Numeras minor affert cladem II, 169
Nummi primum à Lydis percussi I, 94
Nunciorum Persicorum celeritas & ratio VIII, 98
Nymphodorus Pythei f. VII, 137

O.

OArus fluvius IV, 123
Oasis urbs ubi III, 26
Oaxus oppidum Cretæ IV, 154
Obeli, Pheronis donaria II, 111
obeli in fano Minervæ II, 170
Oceani ortus IV, 8
Oceanum fabulosum putat Herodotus fluvium II, 23
Octamasades Scylem fratrem regem Scyth. occidit IV, 80
Oculos in pectoribus gestantes IV, 191
Ocytus VIII, 5
Odomanti populus Pæoniæ V, 16. VII, 112
Odryses pop. IV, 92
OEa locus V, 83
OEbares Darii equiso III, 85
OEbares Megabazi filius VI, 33
OEbazus Siromitris pater VII, 68
OEdipus Laii fil. V, 60
ei delubrum extructum IV, 149
OEnoë demus Atticus V, 74
OEnone insula VIII, 46
OEnotriæ ager I, 167
OEnussæ insulæ I, 165
OEobazus Persa IV, 84
ejus liberorum fatum *ibid.*
OEobazus Persa in obsidione Sesti IX, 114
ejus interitus IX, 118
OEroë Æsopis IX, 50
OEtæi montes ubi VII, 217
OEtosyrus Apollo apud Scythas IV, 59
Oiolycus unde appellatus IV, 149
Olbiopolitæ populus IV, 18
Olea quodam tempore sola Athenis V, 83
Olea in arce Athenienſ. VIII, 55
oleagina corona Olympiorum præmium VIII, 26
Olen Lycius IV, 35
Olenus pars Achæorum I, 145
Oliatus Mylassensis V, 37
Ollas pulsandi mos VI, 58
Olophyxus urbs VII, 22
Olorus rex Traciæ VI, 39
Olympia V, 22, VIII, 26
Olympiæ oraculum VIII, 134
Olympias VII, 206
Olympieni, Mysi VII, 74
à monte Olympo dicti *ibid.*
Olympiorum institutio derisa ab Ægyptiis II, 160
Olympionices V, 47 & 71
Olympiæ certamen II, 160
Olympii Jovis delubrum II, 7
Olympiorum præmium corona oleagina VIII, 26
Olympiodorus Lamponis filius IX, 21
Olympus mons Mysiæ I, 36, 43. VII, 74
Olympus Thessaliæ mons I, 56. VII, 128, 129
Olynthus urbs VII, 122
Olynthiorum ab Artabazo obsidio & expugnatio VIII, 127
Omen in re propter panes crescentes VIII, 137
Omyretis filia H, 2
Oneatæ, tribus Sicyoniorum V, 68
Onesilus Gorgi frater V, 104
dolo fratrem Salamine excludit *ibid.*
Amathuntem obsidet V, 104, 108
Cyprios ad rebellionem induxit V, 104
ejus victi caput supra portas suspensum ab Amathusiis V, 114
ei tamen dein ut heroi Amathusii sacra faciunt solemnia *ibid.*
Onetes Phanagoræ filius VII, 214
Onochonus Thessaliæ fluvius VII, 129
Xerxis exercitui defecit VII, 196
Onomacritus sortilegus Athenis ejicitur VII, 6
Onomastus Eleus VI, 127
Onuphitana plaga II, 166
Ophrunium VII, 43
Ophryneus urbs *ibid.*
Opifices ubi ignobiles II, 167
Opis virgo Hyperborea IV, 35
Opis civitas ad ostia Tigris I, 189
Opœa uxor regis Scylis IV, 78
Opuntii Locri VII, 203
Ora inter Sestum & Madytum VII, 33
Oraculorum origo secundum sententiam Herodoti II, 54
oracula Græcorum I, 46
oracula apud Ægyptios quæ II, 83
oraculum Alyatti à Pythia redditum I, 19
oraculum Delphicum Crœso redditur I, 47 id quomodo Crœsus verum deprehendit I, 48
oraculum Lycurgo à Pythia redditur I, 65
oraculum captiosum Spartiatis redditum I, 66
oraculum Pythiæ de ossibus Oresti I, 67
oraculum Crœso redditum de muto filio I, 85
oraculi ad Crœsum excusatio I, 91
oraculum Branchidarum de Pactya I, 158
oraculum Hammonis de Ægyptiis II, 18
oraculum Dodonæum omnium vetustissimum II, 52
oraculi Hammonis origo II, 55
oraculum Pheroni regi redditum II, 111
oraculum Mycerini regis ex urbe Buto II, 136
oraculum de ærea phiala II, 151
oraculum Psammitticho datum II, 152
oraculum Batto datum IV, 155. Theræis IV, 156, 157, 159, Arcesilao IV, 163. Clisthenis V, 66 Milesiis VI, 77 Glauco VI, 86 Athenienſibus VII, 140, 141
oraculum Latonæ sacrum II, 152
oraculum Siphniis redditum III, 57 Corinthiis V, 92 Argivis VI, 19. VI, 77. VII, 148 Doloncis VI, 34
oraculum Martis VII, 76 Dionysi VII, 111
oraculum datum Cretensibus VII, 169 Spartiatis VII. 220
oraculum Bacidis VIII, 20, 77, 96 Amphiarai I, 46. IX, 134
oraculum Persis à Bacide redditum IX, 42
oracula Æthiopum II, 139
Oratio Prexaspis ad Persas III, 75
Orationes de triplici statu, regio, optimatum, plebis III, 80, 81, 82
Cois Mitylenæorum præfecti IV, 97

INDEX

Hiſtiæi Mileſii ad Scythas VI, 139
Ariſtagoræ ad Cleomenem V, 49
Soſiclis V, 92
Hiſtiæi ad Darium V, 106
Cypriorum ad Iones V, 109
Perſarum ad Ionum tyrannos VI, 9
Leutychidis de reddendo depoſito VI, 86
Datis ad Delios VI, 97
Cliſthenis ad procos filiæ ſuæ VI, 130
Xerxis de inferendo bello Græciæ VII, 8 & Mardonii VII, 9 & de bello adverſus Græcos ſuſcepto VII, 10
Xerxis ad Perſas VII, 53
Harmocydis ad Phocenſes IX, 17
& aliæ infinitæ.
Orbelus mons V, 16
Orbis *partitio ſecundum Herodotum* IV, 36
Orbis rerum humanarum I, 207
Orchomenii populus I, 146. VII, 24
Orchomeniorum ager VIII, 34
Ordiſſus Scythiæ fluvius IV, 48
Oreſtæ templum IX, 12
Oreſtes Agamemnonis filius I, 67
ejus proceritas & loculus I, 69
Orges pater Antipatri VII, 118
Orgia Cereris 5, 61
Orgyia II, 5, 149
Oricus portus IX, 92
Oricus regis Aripithis fil. IV, 78
Orithyia Boreæ uxor VII, 189
Orneatæ populus VIII, 73
Orœtes Sardium præſes potentiſſ. III, 120, 127
indignè Polycratem ſuffigit cruci & ejus rei cauſſæ III, 120, *&c.* 125
ejus interitus III, 128
Oromedon Syennefis pater VII, 98
Oropus VI, 100
Oroſangæ qui Perſica lingua VIII, 85
Orphica II, 81
Orſiphantus Alphei & Maronis pater VII, 227
Orthium carmen I, 24
Orthocorybantes populus III, 92
Orus Oſiris filius rex Ægypti II, 144
Græcis Apollo dicitur *ibid.*
Oryes ubi gignantur IV, 192
Oſiris Ægyptiis, Bacchus & Dionyſus dictus II, 144
Oſſa Theſſaliæ mons I, 56. VII, 128, 129
Oſſa viri quinque cubitorum IX, 92
Oſtenta Xerxi oblata VII, 57
oſtenta Delphis quæ barbaris contigerunt VIII, 37, 38
Oſtia Nili ſeptem numero II, 17
Oſtraciſmi exemplum VIII, 79
Otanes Pharnaſpis filius III, 68
conjurationis in magum autor III, 70
oratio ejus de ſtatu populari ad Perſas III, 80
Otanes Ameſtris pater dux Perſarum VII, 61
Otanes miſſus contra Samum III, 141
Otanis morbus III, 149
Otanes dux Perſarum Darii gener V, 116
ejus geſtæ res in Ionia & Æolia V, 123
Otanes Siſamnis fil. ſuper pelle patris ſedens judicat V, 25
Othrys mons Theſſaliæ VII, 129
oves ſacræ Solis ubi IX, 92
Ovium mira duo genera quæ habet Arabia III, 113
Ozolæ Locri VIII, 32

P.

Pactolus fluvius qui ramenta aurea è Tmolo defert V, 101
Pactyæ urbs Cherſoneſi VI, 36
Pactyas Lydus à Cyro deficit I, 154
Perſis traditus I, 160
Pactyica regio III, 92, 102. IV, 44.
lingua VII, 85
Pactyes quam armaturam in Xerxis exercitu tulerint VII, 67
Pactyicus cultus VII, 85
Pæana cantant Perinthii ante victoriam V, 1
Pæoniæ ſitus V, 13
Pæones V, 13, 98. VII, 113
magna pars tranſportati in Aſiam V, 15
Pæonius ager ubi VII, 124
Pæoplæ pop. VII, 113
abducti in Aſiam V, 15
Pæſus urbs Helleſponti V, 117
Pæti Thraciæ populus VII, 110
Pæum oppidum VI, 127
Pagaſæ, & ſinus ad illas ferens VII, 193
Palæſtina Syria I, 105. & Palæſtini III, 5. VII, 89
Paleenſes in Cephallenia IX, 28
Palladis ſacerdotis barba portentum I, 175. VIII, 104
Pallena VIII, 126
Pallena Phlegra prius appellata VII, 122
Pallenidis Minervæ templum I, 62
Palmarum Babyloniarum diverſitas I, 193
palmarum ſpathæ VII, 69
palmæ ubi multæ IV, 172, 182
Pamiſus Theſſaliæ fluvius VII, 120
Pammon Scyrius VII, 183
Pamphylorum in Xerxis exercitu armatura VII, 91
Pamphyli tribules Sicyone V, 68
Pamphyli populus III, 90
à Crœſo ſubacti I, 28
Pan unus inter VIII deos II, 46
Pan Ægyptius vetuſtiſſimus deorum II, 145
Panis templum VI, 106
Panis ſimulacrum II, 46
Pan quibus parentibus ortus II, 145, 146
Panætius Soſimenis filius VIII, 82
Panegyries Athenienſium VI, 111
Panes Perdiccæ dupli effecti VIII, 137
Pangæus mons V, 16. VII, 112
Panionium locus ſacer I, 143, 148, 170
Panionius Chius exſector pœna ſe digna affectus VIII, 105, 106
Panitis Meſſenii conſilium in diſcernendis geminis VI, 52
Panopeæ VIII, 34. Panopenſium oppidum VIII, 35
Panos portus ubi I, 137
Pantagnotus Polycratis frater III, 39
Pantaleon Alyattis f. à Crœſo fratre occiſus I, 92
Pantareus pater Cleandri VII, 154
Panthelæi Perſarum genus I, 125
Pantheræ Libycæ IV, 192
Panticapes fluvius VI, 18, 47
ejus fluxus IV, 54
Pantimathi populus III, 92
Pantites ſeſe ſtrangulat VII, 232
Papæus Jupiter apud Scythas IV, 59
Paphlagones populus I, 6, 72. III, 90
à Crœſo ſubacti I, 28
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 72
Papraces piſces V, 16
Papremis oppidum II, 59. III, 12
Papremiticum feſtum II, 63
Papremitanis equi fluviales ſacri II, 71
Papremitana plaga II, 165
Paralatæ Scythæ IV, 6
Parapotamii populus VIII, 33
Paraſanga menſura II, 6. V, 53
Pareoratæ pop. IV, 148
Paretaceni populus Mediæ I, 101
Parii VIII, 67
Paris Alexander ad Proteum ducitur II, 115
Parion urbs VI, 117
Parius lapis V, 62
Parmys filia Smerdis filii Cyri VII, 78
Parnaſſus mons VIII, 27
ejus vertices duo VIII, 32
Paricanii pop. III, 94
Paroreatæ populus in Peloponneſo IV, 148. VIII, 73
Parthenius fluvius II, 104
Parthenius mons ubi VI, 105
Parthi populus III, 93, 117
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 66
Partus leænæ & viperæ cur non copioſus III, 108
partus diverſa tempora decem, novem, ſeptem menſes VI, 69
Parus inſula V, 11
Parus à Miltiade obſidetur fruſtra VI, 133, 134
Parycanii populus III, 92
Parycaniorum in Xerxis exercitu armatura VII, 68, 86
Paſargadæ Perſarum genus I, 125
ex his Badres IV, 167
Paſicles Philiſti pater IX, 96
Pata Scythice, pro occidere IV, 110
Pataicus Æneſidemi pater VII, 154
Pataici dii III, 37
Pataicus pater Æneſidemi VII, 154
Patara oppidum Lyciæ I, 182
Pateræ aureæ ſex à Gyge apud Delphos poſitæ I, 14
patera aurea & argentea Delphos à Crœſo miſſæ I, 51
pateræ aheneæ mira capacitas I, 70
Patarbemi aures naſuſque præſciuntur II, 162
Paterna in opificia ubi ſuccedant & filii VI, 60
Patiramphes Xerxiani currus auriga VII, 40
Patizithes magus III, 61, 63
Patrenſes pars Achæorum I, 145

Patumus oppidum Arabiæ II, 158
Pauſanias Cleombroti filius IV, 81. V, 32. IX, 10, 63
ejus exercitus ordo permutatus IX, 46
victoria de Mardonio IX, 62
Pauſaniæ præda IX, 79
ejus dictum de luxu Perſico IX, 81
Pauſicæ populus III, 92
Pauſiris Amyrtæi filius III, 15
Pax, ejus felicitas præ bello I, 87
Pecuarii Armenii ubi I, 194
pecuarii Indi III, 99
pecuarii Perſæ I, 125
Pedaſenſis Hermotimus VIII, 104
Pedaſii populus ab Harpago expugnatus I, 175. VIII, 104
Pediculorum comeſtores IV, 109
eos viciſſim mordent feminæ Adyrmachidarum IV, 168
Pedieæ oppidum ubi VIII, 33
Pedienſes VIII, 33
Pedis menſura II, 149
Pelaſgi populus I, 145, 146. II, 50. VII, 44 & eorum lingua I, 57
Lemnum & Imbrum tenent V, 26. Lemnum VI, 136, & Antandrum VII, 42
Pelaſgi Ægialees prius, Iones dicti VII, 94
Pelaſgi ex Attica exacti VI, 136
Pelaſgicus murus Athenis V, 65
Peleus rapuit Thetin VII, 191
Pelius mons vel Pelion ubi IV, 179. VII, 129
Pella urbs Bottiæidis terræ VII, 123
Pellena Achæorum pars I, 145
Pelles ad ſcribendum V, 58
Pelops Phryx Perſarum ſervus VII, 11
Pelopis Phrygis regio VII, 8
Peloponneſi gentes ſeptem VIII, 73
Peloponneſium bellum IX, 72
Peloponneſus pleraque ſub Spartanis I, 68
Peluſium oſtium Nili II, 17, 154. III, 10
Πεμπάδολα Æolum H, 37
Peneus fluvius Theſſaliæ VII, 20, 128, 129, 173
Pennis oppletum aërem Scythæ narrant IV, 31
Pentapolis ante Hexapolis appellata I, 144
Penthylus dux Paphius captus VII, 195
Peræbi populus VII, 128
Percalos, Chilonis filia VI, 65
Percotes urbs V, 117
Perdiccas, Gavanes, & Aëropus fratres VII, 22. VIII, 137
Perdiccæ pueri panes dupli effecti VIII, 138
quomodo Macedoniæ tyrannus factus VIII, 137, 138
Peregrini dicti Spartanis Perſæ IX, 11
Pergamum Priami VII, 43
Pergamum murorum Pierum unus VII, 112
Perialla Delphica vates VI, 66
Periander Cypſeli filius Corinthiorum tyrannus I, 20. III, 48
ei maximum miraculum oblatum I, 23
uxorem necat III, 50
cum defuncta uxore concubuit V, 93
ejus filii III, 50
geſta cum minore III, 50, 51, &c.
Pericles quibus majoribus VI, 131
Perileus IX, 102
Perinetades Demarmeni filius V, 41
Perinthus urbs IV, 90. VI, 33
ejus expugnatio V, 2
Perinthii à Perſis ſubacti V, 1
eorum cum Pæonibus ſingulare certamen V, 1. Thyrodiza VII, 25
Perſarum origo unde VII, 150
complura genera I, 125
aſpera regio I, 71. IX, *ult.*
Perſæ aratores, Perſæ pecuarii I, 125
præſtantiſſimi Paſargadæ *ibid.*
inſtitutio qualis I, 136
numina quæ & religio I, 131
ritus dum Jovi immolant *ibid.*
ritus in ſacrificiis I, 132
Perſarum mores varii I, 133
Perſæ immunes à tributo III, 97
Perſæ Uraniæ Veneri ſacrificant I, 132
Perſis Venus Mitra appellatur *ibid.*
Perſarum natalitia I, 133
Perſæ inter pocula conſultant *ibid.*
Perſarum neceſſitudo vicinitatis maxima I, 134
eorum philautia *ibid.*
externarum rerum ſtudioſiſſimi I, 135
flumina religioſiſſime colunt I, 138
mos in ſepeliendis cadaveribus defunctorum I, 140
gyrum cœli Jovem appellant I, 131
deos ex hominibus ortos eſſe negant *ibid.*
ignem deum arbitrantur III, 16
eorum victus habituſque priſcus I, 71
victus vivendique ſpatium III, 22
eorum ingenium I, 89
Perſarum convivia laſciva V, 18
Perſarum cædes in convivio V, 20
multitudine in præliis victores V, 2 & 119
opprobrium, muliere ignavior IX, 106
Perſæ Æthiopas numero vincunt III, 21
Perſæ criniti VI, 19
Cephenes appellati & Artæi VII, 61
Perſæ immortales qui VII, 83
Perſicus luxus IX, 79, 81
Perſarum uxores per vices concumbunt III, 69
Perſis oraculum redditum IX, 42
Perſarum tabellionum curſus & modus VIII, 98
magi I, 140
ſatrapeiæ III, 89
clementia I, 137. III, 15
capita cur fragilia III, 12
eorum cum Lydis conflictus I, 80
in poteſtatem Medorum à Phraorte redacti I, 182
Perſarum ab Aſtyage defectio I, 27, &c.
Perſarum bellica arma V, 49 cum Caribus conſertum bellum V, 119, &c.
Perſarum minæ Ionibus intentatæ V, 9
Perſarum ornatus in Xerxiano exercitu VII, 61
Perſarum equeſtrium copiarum numerus VII, 87
Perſarum cum Lacedæmoniis congreſſio VII, 211
Perſarum naufragium ad Euboeam VIII, 12
Perſicum imperium ad Caucaſum III, 97
Perſicum mare IV, 39
Perſici equitatus præfecti VII, 88
Perſicarum copiarum apud Platæas ordo IX, 30
Perſes Perſei fil. VII, 61
Perſeus Aſſyrius VI, 53 & 54
Danaës & Jovis filius II, 91. VII, 61
Perſei ſpecula II, 15
ejus templum, ſimulacrum, ſandalium ubi II, 91
gymnicorum ludorum inſtitutor *ibid.*
ejus profectio in Ægyptum *ibid.*
Perſidæ reges I, 125
Petra tribus V, 92
Petræ Trachiniæ VII, 198
Phædyma Otanis filia III, 68 magum prodit III, 69
Phænippus Calliæ pater VI, 121
Phagres caſtellum Pierum VII, 112
Phalerus urbs V, 63
navale Athenienſ. VI, 116. VIII, 91
Phalli in ſacris II, 49
Phanagoras Onetæ pater VII, 214
Phanes Halicarnaſſeus III, 4
ejus aſtutia & effugium *ibid.*
filii in ejus conſpectu mactati III, 11
Pharandates Theaſpis filius VII, 79. IX, 75
Pharbætitana plaga II, 166
Pharenſes pars Achæorum I, 145
Pharnaces pater Artabazi VII, 66
Pharnaſpes Achæmenides III, 2
Pharnazathres dux Indorum VII, 65
Pharnazes Artabazi pater IX, 40
Pharnuches præfectura cedit infelici equi lapſu VII, 88
Phaſelis urbs II, 178
Phaſis I, 104. II, 103. IV, 38, 86. VI, 84
Phayllus pythionices ter VIII, 47
Phegeus Aëropi pater IX, 26
Phemius Smyrnæus Homeri præceptor H, 5
etiam pater ejuſdem adoptivus H, 4
ubi laudatus ab Homero H, 26
Pheneum urbs V, 63. VI, 74
Pherendates Megabazi fil. VII, 67
Pheretime Arceſilai regis mater IV, 162
exercitum poſcit ab Euelthone, & colum accipit IV, 162
in Barcæos crudelitas ejus IV, 202
ejus miſeranda mors IV, 205
Pheron Ægypti rex cæcus II, 111
ei oraculum redditur *ibid.*
ejus donaria *ibid.*
Phiala in balteis Scytharum IV, 10
Phidippides Athen. VI, 105
Phidon Argivorum tyrann. VI, 127

INDEX

Phigaſenſis ex Arcadia VI, 83
Philæus Æaci filius VI, 35
Philagrus Cyneæ fil. proditor Eretriæ VI, 101
Philaon Cherſis filius VIII, 11
Philes pater Rhœci III, 160
Philippus Butacidæ f. Olympionices V, 47
Philippus Macedo VIII, 139
Philiſtus Paſiclis fil. IX, 96
Philitio paſtor II, 128
Philocyon Spartan. IX, 71, 84
Philocyprus à Solone verſibus celebratus V, 113
Phirmus Athenienſis VII, 182
Phla inſula IV, 178
Phlegra regio VII, 122
Phliaſii IX, 28
Phlius VII, 202
Phocæa urbs I, 142. II, 106, 178
Phocæa quomodo capta I, 164
Phocaïs Homeri H, 16
Phocæenſes I, 152
primi longis navibus uſi ſunt I, 163
Phocenſium murus *ibid.*
eorum demigratio in Cyrnum I, 65
eorum mutua execratio nequis in patriam rediret I, 165
cum Tyrrhenis & Carthaginienſibus navale bellum I, 166
prœlio victi Cyrno ſecedunt *ibid.*
eis Cadmea victoria obtigit *ibid.*
in Rhegium demigrant *ibid.*
capti lapidantur I, 167
Phocenſis I, 146
Phocenſium in Theſſalos eruptio VIII, 27, 28
Phocenſium regio à barbaris vaſtatur VIII, 32
Phocia urbs I, 80
Phœbi fanum VI, 61
Phœnices II, 104
Phœnices Tyrii II, 112
Phœnices diſſenſionum auctores cum Græcis I, 1
Phœnices ex Palæſtina Syria I, 105 Palæſtini II, 104
Phœnices ad Libyam cognoſcendam miſſi IV, 42
invenerunt aurifodinas Thaſi VI, 47
Phœnices primi litteras in Græciam adtulere V, 58
Phœnicum armatura in exercitu Xerxis VII, 89
Phœnices quidam decollati juſſu Xerxis VII, 90
Phœniciæ litteræ V, 58
Phœnicum averſio in lædendis colonis III, 19
Phœnix Ægypt. avis ſacra II, 73
ejus deſcriptio *ibid.*
Phœnix fluvius VII, 176, 200
Phraortes filius Deiocis, rex Mediæ I, 102
ejus res geſtæ & interitus *ibid.*
Phrataguna Darii regis uxor VII, 224
Phriconis I, 149
Phrixus VII, 197
Phronima Etearchi filia ejuſque fortuna IV, 154
concubina Polymneſti IV, 155
Phryges à Cræſo ſubacti I, 28
Phryges antiquiſſimi hominum II, 2
eorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 73
Phryges Bryges dicti antea *ibid.*
Phrynichi comœdia VI, 21
Phrynon pater Attagini IX, 15
Phthiotis ora I, 56
Phya mulier ex tribu Pæanica I, 59
ab ea Piſiſtratus ut reductus *ibid.*
Phylacus Hiſtiæi fil. VIII, 85
Phylacus & Autonous Delphorum heroës & eorum delubrum VIII, 39
Phyllis regio VII, 113
Pidorus urbs VII, 122
Pieria pix IV, 195
Pieres pop. VII, 112
Pierum muri VII, 112
Pigres & Maſtyes fratres V, 12
Pindarus poëta III, 38
Pindus mons Theſſaliæ I, 56. VII, 129
Pinus, locus H, 20
Pinus, fructus nomina *ibid.*
Pinus natura quæ VI, 37
Pirus, ingens fluvius I, 145
Piromis ex Piromi Ægyptiorum II, 143
Piſa urbs II, 7
Piſcatores Tirynthii VII, 137
Piſcatorum ænigma H, 35
Piſcibus Ægyptus abſtinet II, 37
piſcium qui Ægypto ſacri II, 72
piſcium genitura in ſtagnis apud Ægyptios II, 93 piſces pabulum equorum ubi V, 16
Piſiſtratus Hippocratis filius Athenienſ. tyrannus I, 59. VI, 103
ejus nobile commentum, quo Athenarum imperio potitus *ibid.*
Athenis ejicitur I, 59
per feminam mire reducitur I, 60
illegitime cum uxore coit I, 61
Marathonem occupat I, 62
ejus contra Athen. copiæ I, 61, 62
tertio urbe Athenis potitur I, 64
Naxum inſulam ſubegit *ibid.*
Delum inſulam expiat *ibid.*
Piſiſtratidæ Athenis pulſi V, 63, *&c.*
Piſiſtratus Neſtoris fil. V, 65
Piſtricis Cræſi effigies apud Delph. I, 51
Pitana civitas Æoliæ I, 149
Pitane tribus III, 55
Pittaci Mitylenæi reſponſum ad Cræſum I, 27
Pituitæ fluxus remedia IV, 187
Pix Pieria ubi IV, 195
Cyranenſis & Zacynthia *ibid.*
Pixodarus Cindyenſis V, 118
Placianorum lingua I, 57
Platæa inſula Libyæ IV, 151, 153, magnitudo ejus 156, 169
Platæa urbs incenditur VIII, 50
Platæenſes VI, 108
Platæenſis clades IX, 52, 64, 100
Platæenſis ager IX, 15
Platanus aurea atque vitis VII, 27
platanorum ingens lucus V, 119
platanus aureo monili à Xerxe donata VII, 31
Pleiſtorus deus IX, 118
Pleunus portus IV, 168
Plinthinetes ſinus II, 6
Pliſtarchus Leonidæ fil. IX, 10
Pluvia nulla apud Theræos per ſeptem annos IV, 151
pluvia apud Ægyptios portentoſa III, 10
Podeon Doridis VIII, 31
Pœciles IV, 147
Pœnæ modus apud Perſas I, 137
Pœni, *vide ſupra* Libyes.
Pogon Trœzeniorum portus VIII, 42
Poli & gnomonis inventio II, 109
Polichnitani Cretes VII, 170
Pollux & Caſtor IV, 145. *v.* Tyndaridæ.
Polyas Anticyrenſis ſpeculator VIII, 21
Polycratis prodigioſa fortuna III, 39, *&c.*
Polycratis ſmaragdus III, 41
ejus callidum commentum III, 56
Polycratis cædis occaſio III, 120, 121
Polycratis filiæ ſomnium III, 124
Polycrates cruci affixus III, 125
Polycritus Ægineta ejuſque ſtrenuitas VIII, 92, 93
Polydectes rex Spart. VIII, 131
Polydorus Alcamenis fil. VII, 204
Polydorus avus Laji V, 59
Polymneſtus Theræus IV, 155
Polynices IV, 147. VI, 52. IX, 27
Ponticum, genus arboris IV, 23
Pontus Euxinus IV, 46, ejus dimenſio IV, 85, 86
Populus contubernium ingratiſſimum VII, 156
Porata fl. IV, 48
Porinus lapis V, 62
Poſideium urbs III, 91
Poſideniates vir I, 167
Poſidonius Spart. IX, 70, 84
Potidæa urbs VII, 122. obſidio ejus VIII, 127, 128, 129
Præda Græcorum è Perſarum clade IX, 79
præda Pauſaniæ IX, 80
Præſepe Mardonii totum ex ære à Græcis diripitur IX, 69
Præſii Cretes VII, 170, 171
Praſiadis paludis inhabitatores V, 16
Praxilaus Xenagoræ pater IX, 106
Praxinus navarchus Trœzen. VII, 180
Prexaſpes Perſa III, 34
interficit Smerdin III, 30
ſe præcipitem dat è turri habita ante oratione ad Perſas III, 75
Prexaſpes Aſpathinis filius VII, 97
Priami Pergamum VII, 43
Priene urbs Ioniæ I, 142
eam Ardys expugnat I, 15
Prienenſes VI, 8
à Mazare ſubiguntur I, 161
Primogenitus ex lege Spart. ſuccedit in regnum VI, 52
Procles rex Spart. VIII, 131. IV, 147. *vide* Euryſthenes.
Procles Epidauri tyrannus III, 50. capitur III, 51
Proconneſius Ariſteas IV, 13
Proconneſus incenſa VI, 33

Proli-

Prodigiorum maxima obſervatio apud Ægyptios II, 82
Promenea Dodonæorum ſacerdos II, 55
Promethei uxor Aſia IV, 45
Properare eſt noxium VII, 10
Propontidis dimenſio IV, 85
Proſerpinæ & Cereris feſtum VIII, 65
Proſopitis inſula & ejus latitudo II, 41
ejus plaga II, 165
Proteus Pheronis in regno Ægypt. ſucceſſor II, 112
Protei fanum apud Memphin *ibid.*
Protemplaris Minerva VIII, 39
Proteſilai templum ubi VII, 33. IX, 115
Protothyes Madyis pater I, 103
Proverbia.
Ætheri Jovis contermina regio VII, 8
Animus in auribus habitat VII, 39
Cadmea victoria I, 166
Doloſi homines, doloſa & eorum veſtimenta III, 22
Cum Jove de divitiis certare V, 49
Epiſcythiſon VI, 84
Etripode oraculum IV, 179
Hunc calceum tu quidem conſuiſti: Ariſtagoras autem induit VI, 1
Igniſer non relinquendus VIII, 6
In frigidum furnum panes ingerere V, 92
Iſthmum fodere I, 174
Lemnia facinora VI, 138
Longæ regum manus VIII, 140
Molles viri ex mollibus regionibus IX, *alt.*
Mulæ partus III, 151
Muliere ignavior IX, 106
Non eſt iſtud curæ Hippoclidæ VI, 129
Ovem lupis relinquere IV, 149
Pinus in modum excidere VI, 37
Syloſontis amiculum III, 139
Ver ex anno exaruiſſe VII, 162
Prytanes Naucrarorum V, 71
Prytanis rex Spart. VIII, 131
Prytaneum Athen. I, 146. VI, 139. VII, 197
Pſammenitus Amaſis filius Ægypti rex II, 10
captus à Cambyſe, ejuſque captivi dicta III, 14
liberatus res novas moliens epoto taurino ſanguine obiit III, 15
Pſammis rex Ægypti, Neci fil. II, 159, 160
ejus mors *ibid.*
Inari pater VII, 7
Pſammitichus Ægypti rex I, 105. II, 2, 28, 151, *&c.* VII, 7
Pſylli, populus IV, 173
eorum expeditio infelix adverſus auſtrum *ibid.*
Pſyttalea inſula VIII, 76 & 95
Pteria locus Cappadociæ munitiſſimus I, 76
Pteriorum urbs à Cræſo expugnatur diripiturque *ibid.*
Ptoum VIII, 135
Pudenda pueris qui præcidant II, 104
pudenda Ægyptii munditiæ cauſſa præcidunt II, 37
Puellæ ex legibus elocantur I, 198
Pugna Sagartiorum cum reſtibus VII, 85
Puteus trifarias rerum ſpecies exhibens VI, 119
Pygargi IV, 292
Pygres Seldomi filius VII, 98
Pylæ VII, 201
Pylæa VII, 213
Pylagoræ VII, 213
Pylii I, 147. V, 65
Pylus locus V, 65. VII, 168
Pyramides apud Memphin II, 8
pyramides Mœris regis Ægypt. II, 101
pyramis regis Cheopis II, 124, 125
pyramis è quæſtu meretricio II, 126
pyramis Chephrenis Ægypt. regis II, 127
pyramides Philitionis paſtoris II, 128
pyramis Mycerini regis II, 134
pyramis Rhodopis mulieris falſo credita II, 134
pyramis regis Aſychis lateritia II, 136
Pyrene urbs II, 33
Pyretos fluvius Scythiæ IV, 48
Pyrgus oppidum IV, 148
Pyſtiros urbs, & lacus in ea ſalſus & piſcoſus VII, 109
Pythagoras Mneſarchi filius IV, 95
ſophiſta celebris *ibid.*
Pythagoras Mileſius patriæ procurator V, 126
Pythagoras monarcha Selinuntis V, 46
Pythermus Phocenſis I, 152
Pythes Iſchenoi f. vir ſtrenuiſſ. captus VII, 181. VIII, 92
liberatus VIII, 92
Pythes Nymphodori pater VII, 137
Pytheus Lamponis pater IX, 77
Pythia corrupta V, 66
Pythiæ oraculum Lycurgo redditum I, 65
de oſſibus Oreſtis, Lacedæmoniis redditum I, 67
ad Cræſum I, 91
de Iſthmo Cnidiis datum I, 174
v. oracula.
Pythii Lacedæmone qui VI, 57
Pythius Atyis f. Lydus VII, 27
ejus ingentes facultates VII, 27, 28
ejus filius à Xerxe diſſectus VII, 39
Pytho I, 54
Pythogenes in Inycum oppidum relegatur VI, 23

R.

Radinaces, Perſis, inſtar olei VI, 119
Raſura Argivorum I, 82
Regem ubi conſpici nefas I, 199
rex ubi ſtatura maximus deligitur III, 20
Reges Saitæ in Ægypto II, 169
Regio nulla ſibi præbet omnia I, 32
Regis Græci civilitas IV, 78
Regna olim pecuniæ egena VIII, 137
Regum jura apud Laconas VI, 56
Regum filios benigne tractant Perſæ III, 15
Rerum humanarum inconſtantia I, 5
rerum omnium inſpiciendus exitus I, 32
res divinitus futuræ ſignis declarantur IX, 99
Reſtibus inſtructa pugna VII, 84
Rex Perſarum non vincitur beneficiis VII. 39. IX, 18
Rhampſinitus rex Ægypti: & ejus ſimulacra II, 121
filiam proſtituit *ibid.*
ejus ingentes pecuniæ *ibid.*
Rhampſiniti deſcenſus ad infernas ſedes II, 122
Rhapſodi propter Homerica carmina expulſi Sicyone V, 67
Rhegium I, 176, 177
Rheginorum maxima cædes VII, 170
Rhenæa VI, 97
Rhodi populus Lindii VII, 153
Rhodium mare ubi I, 174
Rhodope mons IV, 49
Rhodopis meretrix famoſa II, 135
ejus an pyramis una II, 134, 135
ejus donarium in templo Delphico II, 135
Rhodus civitas II, 178
Rhœcus architectus III, 60
Rhœtium opp. VII, 43
Rhypes pars Achæorum I, 145
Ridere coram aliquo apud Perſas indecens I, 99
Roſæ ſexagenûm foliorum VIII, 138
Rubrum mare II, 8, 158, 159
Ruinæ hominibus diſciplinæ ſunt !, 207

S.

Sabacus rex Æthiopum II, 137, 152
Ægyptum ſubigit *ibid.*
ejus acta in Ægypto II, 137, 138
viſo in ſomnis Ægyptum relinquit II, 139
Sabyllus Gelous VII, 154
Sacæ populus III, 93. VII, 9
Sacas omnes Scythas Perſæ vocant VII, 63
Sacarum in Xerxiano exercitu armatura, & dux VII, 64
Sacerdotes Ægyptiorum II, 37
Sacra ante expeditionem IX, 19
Sacra & profana vulgo non diſcreta II, 65
Sacra Cabirorum à Pelaſgis ſumpta II, 51
Sacra Triopii Apollinis I, 143
Sacrificium publicum VI, 57
Sacrum Panionium I, 143
Sadyattes Ardyis fil. rex Lydiæ I, 16, 18
Sagartii, Perſarum genus I, 125. III, 23. VII, 84
eorum tributum III, 93
Sagitta ad cœlum excuſſa à Dario V, 105
Sagittæ, Scytharum robur IV, 132
Sais urbs Ægypti II, 28, 59
Sais urbs regia Apriæ II, 163, 170
Saitana plaga II, 165
Saitanorum regum ſepultura II, 169
Saiticum oſtium Nili II, 17
Sal ſua ſponte creſcens IV, 53

ex lacu VII, 30
ſalis colles ubi IV, 181, 182, 183
Salinarii Ægyptii concubitus cum muliere mortua II, 89
Şala urbs Samothraciæ VII, 59
Salamis Athenienſium refugium VIII, 56
Şalaminii Cypri IV, 162. V, 104. H, 28
Şamii à Lacedæmoniis tentati III, 47, fruſtra 55
Şamium templum II, 148
Şamothracia VI, 47
Samothraciæ populus Pelaſgi II, 51
Samothraces jaculatores VIII, 90
Samothracii muri VII, 108
Samus & Samiorum lingua I, 142
Sami everſionis per Darium cauſa III, 139
Samus Syloſonti traditur III, 149
Samiorum Æſchrionia tribus III, 26
Samiorum crater IV, 152
Samii Zanclam occupant V, 23
Samiorum Apaturia H, 29
Samiorum tria miranda III, 60
Samyris ſapiens VI, 127
San Dorum I, 139
ea littera Perſarum nomina terminantur *ibid.*
Sana urbs VII, 22, 122
Sanacharibus rex Arabum & Aſſyriorum Ægyptum invadit II, 141
fugatur *ibid.*
Sandalium Perſei II, 91
Sandanis Lydus I, 71
Sandoces Thaumaſii f. cruci affigitur, & liberatus tandem capitur VII, 194
Sanguinem lingendo fœderis fit vinculum I, 74
Sapæi Thraciæ populus VII, 110
Sapientes non eſſe potentes, acerbum IX, 16
Sappho poëtria II, 135
Sarangæi populus III, 93, 117
Sarangarum in Xerxis exercitu armatura VII, 67
Sardanapalus rex Nini II, 150
ejus theſaurus *ibid.*
Sardena mons H, 9
Şardinia I, 170
Sardinia inſula maxima V, 106 & 124
Sardis à Cimmeriis captæ I, 15
Sardis una parte ſaltem expugnabiles & earum expugnatio I, 84
captæ & concrematæ ab Ionibus V, 101, 105
Sardium reges Heraclidæ I, 7
Sardium primus rex Argon I, 7 Meles I, 86
Sardius Leo circumlatus ubi I, 86
Sardium expugnatio in tertium annum dilata à deo I, 91
Şardonium linum II, 105
Şardonium mare I, 166
Şarga urbs VII, 122
Şarpedon & Minos EUropæ filii I, 173
Sarpedonium promontorium VII, 58
Şaſpires populus III, 94
eorum armatura VII, 79
Şataſpes Achæmenides IV, 43
cruci affixus *ibid.*
Satræ Thraciæ populus VIII, 110, 111
Satrapiæ Perſarum I, 192. III, 89, 90, *&c.*
Sattagydæ populus III, 91
Saulius rex Scytharum IV, 76
interficit patruelem Anacharſin IV, 76, 77
Sauromatæ Amazonibus miſcentur IV, 110, 113, 114
ſoloeciſſant lingua Scythica IV, 117
eorum uxores & conjugia IV, 116, 117
Scæus pugil V, 60
Scamander fluvius V, 65
ejus aqua exercitum Xerxis defecit VII, 42
Scamandronymus pater Charaxi II, 135
Scapteſyle VI, 46
Sceptra gerendi ratio apud Babylonios I, 195
Schœnus menſura II, 6
Sciathus inſula VII, 176, VIII, 7 & 90
Scidrus oppidum VI, 20
Sciona urbs in Pallena VII, 122
Sciradis Minervæ templum VIII, 94
Scironis via in Iſthmo VIII, 71
Scholæ tectum in pueros corruens VI, 27
Scolos oppid. IX, 15
Scolopoeis IX. 96
Scolti, Scythæ, unde nominati IV, 6
Scopadæ Theſſali VI, 120
Scopaſis rex Scytha IV, 127
Scutum Perſis oſtendiſſe dicuntur Alcmæonidæ VI, 121 & Herodoti de ea re ſententia VI, 123, 124
Scylace urbs I, 57
Scylax Caryandeus IV, 44
Scylacis cujuſdam ſupplicium V, 33
Scyles Aripithis filius rex Scytharum IV, 78
ejus interitus IV, 80
Scyllias urinator VIII, 8
Scytha Herculis filius IV, 10
Scytharum origo IV, 5
Scytharum regum origo IV, 10
Scythæ nomades pecuarii I, 73. IV, 19, 55. VI, 84
Scytharum nomadum ſeditio I, 73. IV, 11
Scythæ trucidatum coctumque puerum Cyaxari loco venationis offerunt I, 73
ad Alyattem confugiunt *ibid.*
in Aſiam tranſeunt I, 103. IV, 12
Cimmerios ex Europa pellunt I, 103. IV, 11
Mediam occupant I, 104
eorum cum Medis ad Caucaſum congreſſio *ibid.*
fuſis Medis Aſia potiuntur I, 105
Uraniæ Veneris templum depeculantur: unde femineo morbo corripiuntur I, 105
à Medis inebriati, quum Aſiam aliquandiu obtinuiſſent, occiduntur I, 106
à Seſoſtre ſubacti II, 103, 111
Scytharum ſervi cur oculis orbentur IV, 2
Scytharum ratio mulgendi lactis IV, 2
Scythæ aratores IV, 18, 19, 52, 54
Scythæ AUchatæ IV, 6
Scythæ regii IV, 57
Scytharum mores IV, 46, *&c.*
dii IV, 59
jusjurandum IV, 68
eorum mos in cædendis victimis IV, 60
in hoſtes ſævitia IV, 62, 64
mos ineundi fœderis IV, 70
Scyth. regum ſepultura IV, 71, 72
à Scyle Scytharum defectio IV, 80
Scythæ ſuorum inſtitutorum obſervantiſſimi IV, 76, 80
Scythis eorumque equis aſinorum & mulorum vox inſueta IV, 129
Scyth. munera ad Darium IV, 130
Scyth. intemperantia VI, 84
Scythæ Perſis Sacæ appellati VII, 63
Scythia vetus ubi IV, 99
Scythiæ duæ partes *ibid.*
Scythiæ flumina IV, 47
Scythia lignorum inops IV, 61
Scythicæ grues ubi hybernent II, 22
Scythicum gramen IV, 58
Scythicus exercitus contra Mediam VII, 20
Scythes Zanclæorum rex VI, 23, 24
Scythes Cadmi Coi pater VII, 163
Sebennitana plaga II, 166
Sebennyticum oſtium Nili II, 17
Seditionis inteſtinæ pravitas VIII, 3
Seldomus Pigris pater VII, 98
Selinuſii pop. V, 46
Selymbria oppidum VI, 33. VII, 33
Semen Indicum quale III, 100
Semiramis Babyl. regina I, 184
ejus egregia monumenta *ibid.*
Senectæ maximus honos apud Ægyptios II, 80
ſenes ubi mactentur III, 99
Sepias litus VII, 183, 188
Sepulcra patria Scytharum IV, 117
Sepulcrum Alyattis apud Lydos I, 93
ſepulcra Babyloniorum I, 198
ſepulcra vitrea III, 24
ſepulcrum Helles filiæ Athamantis VII, 58
Serbonis palus II, 6. III, 5
Seriphii populus VIII, 46
Sermyla Græca urbs VII, 122
Serpentum ſacrorum deſcriptio II, 74
ſerpentum ſepultura in Jovis templo *ibid.*
ſterilitas III, 105
ſerpentes cornuti IV, 192
ſerpentes alati II, 75, 76
ſerpentum alatorum generatio IV, 108, 109 thuriferas arbores obſervantes III, 107
ſerpentum vis apud Neuros IV, 105
ſerpentibus veſcentes IV, 183
ſerpens arcis Athenarum cuſtos VIII, 41
Serrium promontorium VII, 59
Servitutem averſantur Phocæenſes I, 164

Servi Scytharum cur oculis priventur IV, 2
nulli in Græcia VI, 137
servi boni interdum hominibus malis, & contra VIII, 68
servorum bellum 6, 85
Sesamí Babylonici proceritas I, 193
Sesostris rex Ægypti II, 102, &c.
quas gentes subegerit II, 103
ejus cippi & inscriptiones & monumenta II, 106
Sestus urbs IV, 142. VII, 33
à Græcis obsidetur IX, 113, &c.
Sethon Ægypti rex, Vulcani sacerdos II, 141
ejus mira victoria de Assyriis *ibid.*
ejus statua II, 141
Sicinus Themistoclis VIII, 75
Sicas Cybernisci pater VII, 98
Sicania, tempore Herod. Sicilia dicta VII, 170
Sicyon V, 67
Sicyoniarum tribuum nomina V, 68
Sicyoniis & Ægyptiis irrogata multa ab Argivis VI, 92
Sidon Phœnicum urbs II, 116. III, 136
Sidonia navis Xerxis VII, 28
Sigeum & ejus occupatio per Pisistratum V, 65, 94
Sigeum in Hellesponto Troicum IV, 38
ad Scamandrum V, 65
Sigma littera Persarum nomina terminantur I, 139
Sigynæ populus ubi V, 9
sigynarum appellatio quid apud alios notet V, 10
Silenus ubinam captus fuerit VIII, 138
Sileni Marsyæ pellis in utrem formata ubi suspensa VII, 26
Sillicypria eorumque fructus pro oleo in lucernis II, 94
Silphium ubi IV, 170, 192
Simiarum comestores IV, 194
Simiarum ubi maxima vis *ibid.*
Simonides Ceus V, 102
Simonides Leoprepis f. & ejus epigrammata VII, 228
Simulacrum pistricis Crœsi I, 51
simulacra ab Ægyptiis primum diis consecrata II, 4
simulacrum Jovis arietina facie II, 45 Panis II, 46 æstatis & hyemis II, 121
simulacrum ex pelvi factum ab Amasi & cur II, 172
simulacrum Veneris in Cyrene, ob preces exauditas II, 181
simulacra Minervæ lapidea duo II, 182
simulacrum Isidis bubulis præditum cornibus II, 41
simulacrum Mercurii porrectum veretrum habens II, 51
simulacrum Darii lapideum III, 88
simulacrum Vulcani Pataicis simile III, 37
simulacra soli Marti faciunt Scythæ IV, 59
simulacra ex oleis, Damiæ & Auxesiæ V, 82
Sindus urbs VII, 123
Singus urbs VII, 122
Sinope urbs I, 76. II, 34. IV, 12
Sinus Arabici maris descriptio II, 11
Sipia, locus VI, 77
Siphnus insula dives metallis III, 57
multata à Samiis III, 58
Siphnii quas naves Salaminem miserint VIII, 46
Siris Italiæ VIII, 62
Siris Pæoniæ VIII, 115
Siromitres OEbazi f. Paricaniorum dux VII, 68
Masistii pater VII, 79
Siromus Mattenis pater VII, 98
Siromus pater Chersios Salaminii V, 104
Sisimaces dux V, 121
Sisamnes Hydarnis fil. Ariorum dux VII, 65
Sisamnes Otanis pater injuste judicans excoriatus jussu Cambysis V, 25
Sisyra genus penulæ VII, 67
Sitalces Thracum rex IV, 80. VII, 137
Sithonia regio VII, 122
Siuph urbs Ægypti II, 172
Smaragdus Polycratis III, 41
Smerdis Cambysis fr. III, 30
ejus à fratre mandata cædes perpetratur *ibid.*
occisum à se Cambyses luget III, 65
Smerdis fictitius regno potitur *ibid.*
ex auribus amputatis agnoscitur III, 69
occiditur III, 30
Smerdones Otanis fil. Xerxis exercitus dux VII, 82, 121
Smila oppidum VII, 123
Smindyrides Sybarita unus ex procis filiæ Clisthenis VI, 127
Smyrnæ origines I, 16
à Gyge oppugnata I, 14
ab Alyatte capitur I, 16
à Colophoniis condita *ibid.*
uti ab Ionibus dirempta I, 149
Smyrna Thesei uxor II, 2
Smyrna Æoliæ civitas condita eaque celeberrimum emporium II, 5
ut amissa ab Æolibus I, 149
Sobolis procreandæ præmia apud Persas I, 136
Sogdi populus III, 93
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 66
Sol Massagetarum deus I, 212 Soli Massagetæ equos immolant I, 216 Sol auctor exundationis Nili II, 25
Soleæ Bœoticæ I, 195
Solis insoliti ortus, quos referunt Ægyptii II, 142
solis vis in India III, 104
solis mensa ubi III, 18
solis fons IV, 181
solem execrantes IV, 184
solis eclipsis Xerxe movente exercitum contra Græcos VII, 37
sol Græcorum deus *ibid.*
sol pro mercede redditus VIII, 137
sol obscuratus I, 47, 103. VII, 37
solis sacræ oves ubi IX, 91
Soli urbs & ejus obsessio V, 115
Solii in Cypro V, 110
Solon legislator Athen. I, 29
ejus peregrinatio in Ægyptum I, 30
in Cyprum veniens, carminibus celebrat Philocyprum V, 113
ejus cum Crœso de beatitudine colloquium I, 20, 31, 32, 33
Solonis lex Athen. data II, 177
Soloeis promontorium II, 32. IV, 43
Solymi olim Milyæ dicti I, 173
Somnium filiæ Polycratis III, 124
Hipparchi V, 56
Somniorum natura VII, 16
Sophanes Decelensis VI, 92. Euxychidis fil. IX, 72
ejus ancora & præclara facinora IX, 73, 74
Sophistarum totius Græciæ peregrinatio I, 29
Sororem Cambyses ducit, occidit, & aliam superinducit II, 31, 32
Soror eadem & uxor III, 31
Soselis Corinthii de restituendo Hippia oratio V, 92
Sosimenes Panætii pater VIII, 82
Sostratus Laodamantis fil. IV, 152
Spaco Medis canis appellatur I, 110
Spargapises Tomyridis f. à Cyro capitur I, 211
seipsum interimit I, 213
Spargapithes Agathyrsorum rex IV, 76, 78
Sparta urbs Lacedæmonis VII, 234
Spartiatarum instituta à quo I, 65
Spartiatæ Lycurgum delubro ædificato colunt I, 66
non donant civitate peregrinos IX, 34
Spartiatarum cum Argivis de Thyrea agro contentio I, 82
Spartiatarum regum dignatio & jura VI, 55, &c.
eorum senatus VI, 75
de regibus V, 75
Spart. cædes ad Thermopylas VII, 224
eorumque epigrammata VII, 228
Spasmi remedia IV, 187
Spathæ palmarum VII, 69
Sperchius amnis Anticyram præterlabitur VII, 198, 228
Sperthies Aneristi f. cum Bule se offert ad placandam iram Talthybii, eorumque acta VII, 134, 135, 136, 137
Sphendaleæ opp. IX, 15
Spina Ægypti & ejus gummi II, 96
Sponsa ubi dotem concubitu quærat IV, 172
Spuere apud Persas indecorum I, 99
Squamosus piscis Ægypt. sacer II, 72
Stadium, orgyia, passus, cubitus, pes II, 149
Stagirus Græca urbs VII, 115
Stathmi regii quid V, 52
Stentoris palus VII, 58
Stenyclerus IX, 63
Stesagoras Cimonis pater VI, 34, 103
Stesagoræ cædes VI, 38
Stesenor Curii tyrannus V, 113
Stesileus Thrasyli fil. VI, 114
Strattis Chiorum tyrannus IV, 138. VIII, 132
Strobilos, pini fructus II, 20
Struchates populus Mediæ I, 101

Struthi ſubterranei IV, 192. VI, 175, 192
Strymon fluvius I, 64. V, 113. VII, 113 ejus fontes VIII, 115
Strymonias ventus VIII, 118
Strymonii prius, qui Thraces VII, 75
Stryma Thaſiorum urbs VII, 108, 109
Stymphalis palus VI, 76
Styracis uſus ad thus legendum III, 107
Styreenſes gens Dryopica VIII, 1, 46
Styreorum inſula VI, 107. IX, 28
Styx & ejus aqua VI, 74
Sua quemque inſpicere debere I, 8
Suadelæ numen VIII, 111
Subulci apud Ægyptios profani II, 47
Succeſſionis jus apud Spartiatas VII, 3
Suniacum jugum IV, 99
Sunium VI, 87
Supplex IX, 75
Sus animal ſpurcum apud Ægyptios II, 47
ſus hoſtia Lunæ & Liberi patris *ibid.*
ſues apud Scythas IV, 63
ſue abſtinent Ægyptii II, 28. IV, 186
Suſa oppidum I, 188. V, 49, 52
Memnonia VII, 151
Syagrus Lacedæmoniorum legatus ad Gelonem VII, 153, 159
Sybaris urbs capitur V, 44. VI, 21
maxime florens VI, 127
Sybaritanum bellum V, 45
Syene urbs Thebaidos II, 28
Syenneſis Cilicum rex I, 74. V, 118
Syenneſis Cilix, dux in claſſe Xerxiana VII, 98
Syleos campus VII, 115
Syloſon Polycratis fr. Æaci fil. III, 39, 139, 140, *&c.* 149
Syloës promontorium IV, 43
Symæ vicinum mare ubi I, 174
Syrgis fluvius in Mæotidem influit IV, 123
Syria Ægypto contermina II, 116. III, 5
Syria Palæſtina III, 91. VII, 89
Syrii circa Pteriam I, 76
Syrii Græcis Cappadoces I, 6. 72. III, 90
Syrorum prædia Croeſus devaſtat, eoſque exterminat I, 76. V, 49
Syrorum in exercitu Xerxiano armatura VII, 72. Syrii Palæſtinam incolentes VII, 89
Syrii Græcis, qui barbaris Aſſyrii VII, 63
Syropæones in Aſiam abducti V, 15

T.

TABELLA totius orbis V, 49
Tabellionum Perſarum curſus & modus VIII, 98
Tabiti Scythis Veſta IV, 59
Tachompſo inſula II, 29
Tænarus locus VII, 168
Talaus Adraſti pater V, 67
Talentum Babylonicum III, 89
Talthybii ira in Lacedæmonios VI, 134, 137
Talthybii templum apud Spartiatas VII, 134
Talthybius Agamemnonis præco *ibid.*
Talthybiadarum honos apud Spart. *ibid.*
Tanagra IX, 15 & 34
Tanagram præterfluit Thermodon IX, 42
Tanagræi Thebanorum vicini V, 79
Tanagricus tractus V, 57
Tanais fluvius IV, 20, 123
Tanitana plaga II, 166
Tarentum urbs III, 138. IV, 99
Tarentini III, 138
eorum maxima cædes VII, 170
Targitaus & ejus tres filii IV, 5
Tarteſſiacæ muſtelæ IV, 192
Tarteſſus emporium nobile IV, 152
Tarteſſum Phocæenſes aperiunt I, 163
Tarteſſiorum rex Arganthonius *ibid.*
Tauchira oppidum IV, 171
Tauri Iphigeniam Agamemnonis filiam colunt IV, 103
eorum mons *ibid.*
Taurica gens IV, 99, 103
Taurici montes IV, 3
Taurica regio IV, 99
Taxacis Scythiæ rex IV, 120
Taygetus IV, 145
Tearus fluvius, & ejus medica vis V, 90
ejus fontes partim calidi, partim frigidi *ibid.*
cippus ei à Dario erectus IV, 91
Teaſpes Perſa pater Pharandatis VII, 79. IX, 75
Tegea Arcadum VI, 105. VII, 170
Tegeates I, 65 & Argivi bellant cum Lacedæmoniis IX, 34
Tegeatibus à Lacedæmoniis bellum infertur I, 66. IX, 26
ubi mortuus Leutychides VI, 72
Teii demigrant in Thraciam capta ſua urbe, & Abdera condunt I, 68
Telamon heros VIII, 64
Teleon Ionis filius V, 66
Teleboæ V, 59
Teleclus fil. Archelai VII, 204
Teleion Perſis Tycta, id eſt, cœna IX, 109
Teleſearchus II, 142
Telines & ejus geſta VII, 153
Telli Athenienſis hiſtoria I, 30
Telliadæ IX, 36
Tellias vaticinus VIII, 27
Tellus eadem non fert omnia I, 32
Tellus Scytharum dea, & Apia Scythis dicitur IV, 59
Telmeſſenſes conjectores I, 78
Telus inſula VII, 153
Telys Sybaritarum rex V, 44
Temeni poſteritas VIII, 137, 138
Tempe locus ubi VII, 173
Templa & ſacra ſeparata V, 61
Tenedus I, 151
capta à Perſis VI, 31
Tenia navis VIII, 82
Teniis honor datus Delphis *ibid.*
Tenus (Temnus) Æoliæ civitas I, 149
Tenus inſula IV, 33. VI, 97
Teos nomen à Pelaſgis II, 12
Teos oppidum I, 142. II, 178
capta ab Harpago I, 168
impenſas adjuvit extruendi fani in Ægypto II, 178
Terillus, Crinippi fil. Himeræ tyrannus VII, 165
Termeneus Hiſtiæus V, 37
Termilæ vocantur Lycii Milyadæ I, 173. VII, 92
Terram & aquam poſcere IV, 126. V, 18
terræ diviſio tripartita II, 16
terræ motus tanquam prodigium in Scythia IV, 28
Teſſerarum ludi inventores I, 94
Tethrippotrophus VI, 35
Tethronium oppidum VIII, 33
Tetramneſtus Sidonius VII, 98
Teucri VII, 20 & 43
Teuthrania II, 10
Thales Mileſius defectionem ſolaris luminis Ionibus prædixit I, 74
ejus inventum in traducendo per fluvium Crœſi exercitu I, 75
conſilium Ionibus datum I, 170
ejus de incremento Nili ſententia innuitur II, 20
Thamanæi populus II, 93
Thamimaſades Neptunus apud Scythas IV, 59
Thannyras Inari Afri filius III, 15
Thaſia metalla VI, 46, 47
Thaſii ſubacti à Mardonio VI, 44
muros diruere juſſi VI, 48
in continente poſſederunt Strymam VII, 108
Thaſiorum urbes in continente VII, 118
Thaſus & ejus conditores II, 44. VI, 47
ab Hiſtiæo tentata VI, 28
Thaumaſias Sandocis pater VII, 194
Theaſides Spartiata VI, 85
Thebæ campus VII, 42
Thebæ Ægyptiæ II, 3
ibi pluviam decidiſſe, maximum miraculum III, 10
Thebæ olim Ægyptus vocatæ II, 15
Thebani Jovis fanum I, 182
Thebanis arietes ſacroſancti II, 42
Thebana plaga II, 166
Thebanis ſtigmata inuruntur regia VII, 233
Thebani à Græcis obſidentur IX, 85
Thebani eligunt Amphiaraum auxiliatorem VIII, 134
Thebe, Aſopi filia V, 80
Themiſtocles Neoclis f. VII, 143, 173
corrumpit duces, ut maneant VIII, 5
ejus ſtrategemæ VIII, 22
litteræ ad Ionas lapidi inciſæ *ibid.*
cum Ariſtide ſimultas VIII, 79
vafrities, exactio, avaritia VIII, 75, 112
omnium Græcorum prudentiſſ. VIII, 116
ſecundas retuliſſe judicatur è prœlio navali contra Perſas VIII, 23
ut honoratus Spartæ VIII, 124
reſponſum livido cuidam datum VIII, 125
Themiſcyra IV, 86

Themiſon Theræus IV, 154
Theocydes pater Dicæi VIII, 65
Theogoniæ cantus in ſacrificiis Perſarum I, 132
Theomeſtor Androdamantis fil. VIII, 85. IX, 89
Theophaniorum feſtum I, 51
Theopompus rex Spart. VIII, 131
Thera inſula quondam Calliſta IV, 147
à conditore Thera vocata IV, 148
ſeptem annos pluviam non ſentit IV, 151
Theræorum colonia IV, 156
Therambus in Pallena urbs VII, 123
Therapne locus VI, 61
Theres Auteſionis f. Cadmeus genere IV, 147, 148
Therma urbs VII, 123, 127
Thermæus ſinus VII, 123. VIII, 127
Thermodon fluv. II, 104. IV, 86. IX, 27, 42
Thermopylarum mons VII, 176, 219
ad eas prœlium Lacedæmoniorum & Perſarum VII, 225, &c.
Theron Agrigentinorum monarchus VII, 165
Therſander Orchomenius IX, 16
Theræ avus & Auteſionis IV, 147. VI, 52
Theſeus Theſſalus conditor Smyrnæ H, 2
raptor Helenæ IX, 72
Theſmophoria II, 171
Epheſi VI, 16
Theſpia urbs incenditur VIII, 50
Theſpienſes V, 79 adſumunt cives VIII, 75
Theſproti populus V, 92, 7. VIII, 47
Theſſali cæſi ab Phocenſibus VIII, 27 & 28
Theſſaliæ deſcriptio VII, 128, 129
equæ ibi omnium optimæ VII, 196
Theſſalus ſocius Doriei V, 46
Theſtis fons IV, 159
Theſtorides litterarum profeſſor H, 15
ejus perfidia erga Homerum H, 16
quæ illi non bene ſemper vertit H, 24
Thetidi ſacrificant magi VII, 191
Thmuitana plaga II, 166
Thoas in Lemno VI, 138
Thoës in Libya IV, 192
Thomanii populus III, 117
Thonis præfectus Canobici oſtii II, 114
Thoraces picturati Amaſis regis III, 47
Thorax Lariſſæus IX, 57
Thoricum Atticæ IV, 99
Thraces à Crœſo ſubacti I, 28
à Seſoſtre ſubjugantur II, 103
populus Aſiæ III, 90
cannabe veſtiuntur IV, 74
adverſus tonitrua ſagittas excutiunt IV, 94
Bithyni & Strymonii qui appellati VII, 75
Xerxis ſocii VII, 185
Jovis ſacrum currum cum equis abegerunt VIII, 115
Thracum ſepulturæ quales V, 8
Thracum in Xerxiano exercitu armatura VII, 75, 76
Thracia tellus deſcripta IV, 99
Thracia gens ejuſque mores V, 3, &c.
Thraciæ muri VI, 33
Thraſybuli Mileſiorum tyranni commentum I, 21, 22. aliud V, 92
Thraſycles Lamponis pater IX, 89
Thraſydeius Aleuades IX, 57
Thraſyleus Teſilei pater VI, 114
Thriaſius campus VIII, 65. IX, 7
Thrixæ oppidum IV, 148
Thus ubi & quomodo colligatur III, 107
Thyiæ Cephiſſi filiæ fanum VII, 178
Thyni à Crœſo ſubacti I, 28
Thyrea ager VI, 76, & de eo contentio I, 82. III, 59
Thyſſagetæ populus IV, 22
Thyſus urbs VII, 22
Tiaræ III, 12
Tiarantus fl. Scythiæ IV, 48
Tibareni populus III, 94
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 78
Tibeſis fl. Scythiæ IV, 49
Tigranes Achæmenides Medorum dux VII, 62
ejus generoſa ſententia VIII, 26
Tigranis ducis ſpecies & ſtatura IX, 95
Tigris fluvius in rubrum mare infunditur I, 89. V, 52. VI, 20
Tigres tres & eorum ortus V, 52
Tigris oſtium VI, 20
Tilones piſces V, 16
Timareta antiſtes Dodonæa II, 94
Timegenides Theban. IX, 85
Timeſitheus V, 72
Timeſius Clazomenius I, 168
Timnes Spargapithis tutor IV, 76
Timo ſacrifica, Paria genere VI, 134, 135
Timodemus Aphidnæus VIII, 125
Timogenides Thebanus IX, 37
Timon Androbuli fil. Delphus VII, 141
Timonax Timagoræ filius VII, 98
Timoun fœmina ſacerdos VI, 134
Timoxenus Scionæorum imper. VIII, 128
Tiryns VI, 77, 83. VII, 137
Tirynthia regio VI, 76
Tiſamenus Græcorum aruſpex IX, 32
Tiſamenus Spart. IV, 147. VI, 12
Tiſander Hippoclidis pater VI, 127 129
Tiſias Lyſagoræ pater VI, 133
Titacus Aphidnæus IX, 72
Tithæus Datis filius VII, 88
Tithorea Parnaſſi VIII, 32
Titormus Ætolus frater Malæ VI, 127
Tmolus I, 84, 93. V, 101
Tmolus auri ramenta profert I, 93
Tomyris Maſſagetarum regina à Cyro bello petitur I, 205, &c.
ejus magnanimitas I, 212
Cyri caput cruori immergit I, 214
Tonitrua in Xerxis exercitum ingruunt VII, 42
Tornax Laconicæ I, 69
Torona Græca urbs VII, 22, 122
Trachea Cherſoneſus IV, 99
Trachinia regio Melidis VII, 201
Trachiniæ petræ VII, 98
Trachinii VII, 175
Trachis urbs VII, 199
Trapezus Arcadiæ VI, 127
Traſpies Scythæ IV, 6
Trauſi populus Thraciæ V, 4
Travus fl. VII, 109
Tria capita, ſeu capita quercus, locus ſic dictus IX, 38
Triballicus campus IV, 49
Tribus in Sardibus IV, 45
Trintatæchmes Perſa dux VII, 82
Triopii Apollinis ſacrum atque certamen I, 144, IV, 39. VII, 153
Triopium Cnidiorum regio I, 144, 174
Triopium promontorium IV, 38
Tripodes in templo Apollinis Iſmenii V, 59 & 60 & 61
Tripus apud Tritonidem paludem IV, 179
Tritæenſes Achæorum pars I, 145
Tritæchmes Arrabazi filius I, 192
Trieterica & Bacchanalia apud Gelonos IV, 108
Triteæ oppid. VIII, 33
Triton fl. & Tritonis palus IV, 178, 191
Trojana ætate tertia poſt Minoën VII, 171
Trophonium VIII, 134
Tutelaris Minervæ templum apud Chios I, 160
Tychius coriarius, Homeri hoſpes H, 9
ab Homero celebratur H, 26
Tyfta, Perſicæ cœnæ regalis nomen IX, 109
Tymnes Hiſtiæi pater V, 37. VII, 98
ubi occultatus III, 5
Tyndaridarum expeditio in Atticam IX, 72
Tyndaridarum unus relinquitur in urbe Sparta V, 75
Tyndarus II, 112
Typhon II, 156. III, 5
Tyrannis lubrica res III, 53
Tyrannidis incommoda V, 92
Tyrannorum mores III, 80
Tyrannum ſecundum ejecto priore nullus admittit VI, 5
Tyres Scytha IV, 80
Tyres fl. IV, 11, 47, 51, 53, 82
Tyreus (Tereus) Sitalcis pater VII, 137
Tyritæ, Græci IV, 51
Tyrus quando extructa II, 44
Tyriorum caſtra, locus II, 112
Tyrodiza Perinthiorum VII, 25
Tyrrhenus Atyis f. colonias in Tyrrheniam ducit I, 94
Tyrrheni oppugnant Phocæenſes I, 166
Tyrrhenia ſeu Thuſcia I, 163
Tyrrheniam Phocæenſes aperiunt I, 163

V.

Vaccæ Iſidi ſacræ II, 41
Vaccinam non guſtantes IV, 186
Vates in exercitu IX, 32
Vaticini Scytharum IV, 67
Veneris Uraniæ templum à Scythis com-

compilatum I, 105
Veneris fanum apud Cyprum *ibid.*
templum apud Cythera *ibid.*
Mylitta Aſſyriis dicta, Arabibus Alitta, Perſis Mitra I, 131
Veneris templum apud Atarbechin II, 41
Veneris hoſpitæ quæ Helena fuit ædes II, 112
Scytharum dea & ab iiſdem Artimpaſa dicta IV, 59
Vehiculum Spartæ honoratum VIII, 124
Venti eteſiæ non ſunt cauſſa exundationis Nili II, 20
ventorum ara in Thyia VII, 178
Ventus Strymonias VIII, 118
Venus Aſſyria & Babylonica I, 199
Veritas & mendacium ejuſdem precii III, 72
Verua quina Æolum H, 37
Veſta Scytharum dea IV, 59
Veſtes laneæ ubi profanæ II, 81
Veſtis Ionica & Dorica V, 87
Via ſacra VI, 34
Vici Medorum I, 86
Vicinos Medi & Perſæ colunt I, 134
Victimæ cædendæ ritus apud Scythas IV, 60
Vinum palmeum II, 86. ex hordeo apud Ægyptios II, 77
Viperarum generatio cur rara III, 108, 109
Vir prudens in ſuſcipiendo quid cogitet VII, 49
Virginum auctio apud Babylonios I, 196
virgines ubi devirginentur à rege IV, 168
virginum anniverſarius conflictus IV, 180
Viri pauci apud Perſas, homines multi VII, 210
Vita Ionica IV, 95
Vitæ humanæ brevitas & calamitas VII, 46
dies varii I, 32
Vivos defodere Perſis in uſu VII, 114
Ultio fratris neceſſaria III, 65
vehemens apud Deos invidioſa IV, 205
Ulyſſes H, 7, 26
Umbri pop. I, 94. IV, 49
Vocaliſſimus Ægyptius IV, 141
Urbana Minerva V, 82
Urbium Græciæ incrementa decrementaque I, 5
Urbes à Dario in Scythia conditæ IV, 124
Uraniæ Veneris fanum vetuſtiſſimum I, 105
ejus templum à Scythis diripitur *ibid.*
apud Perſas ſacrificia I, 131
Urania Venus Alilat Arabibus dicta III, 8
Urina hirci ſpaſmi remedium IV, 187
Urſorum ac luporum ſepultura II, 67
Urotalt Arabibus, Dionyſus III, 8
Utii populus III, 93 & eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 68
Vulcani ſacerdotes II, 3
& maximum templum Memphi II, 99
veſtibula II, 101, 121
Vulcani coloſſus II, 176. & fax VII, 98 Vulcani templum & ſtatua III, 37
Vulpanſeres Ægyptiis ſacri II, 72
Uxor Candaulis Gygi nuda viſa I, 9
uxorum mactatio ad mariti funus V, 5
uxores Athenienſ. raptæ VII, 138

X.

Xanthius campus I, 176
Xanthii populus *ibid.*
Xanthippus Ariphronis f. VI, 131, 136. VII, 33. VIII, 131
Xanthippus dux Athenienſium cruci figit Artayctem IX, 119
Xanthus Samius I, 134
Xenagoras Praxilai f. Halicarnaſſ. IX, 106
Xeni, hoſtes IX, 11
Xerxes Darii filius I, 183
Xerxis genealogia VII, 11
impius & ſceleſtus VIII, 109
Xerxes quid Græcis ſignificet VI, 98
rex Perſarum declaratur VII, 3
cur bellum Græcis intulerit VII, 6, 7
copiæ Xerxis maximæ VII, 20
Xerxes Helleſponto compedes injicit VII, 35
Xerxis crudelitas VII, 39. IX, 111
Xerxis dona in Helleſpontum collata VII, 54
Xerxis exercitus in Europam trajectus VII, 56
Xerxi quæ oſtenta oblata ſint VII, 57
Xerxes exercitum ſuum luſtrat VII, 59
ejus copiarum catalogus & numerus VII, 60, 61, 62 *&c.* 184 *&c.*
Xerxis duces qui fuerint VII, 82, 98
Xerxis magnanimitas VII, 136
confidentia VII, 146
Xerxiana claſſis VII, 184
Xerxis formæ dignitas VII, 187
Xerxi naves quadringentæ ſubmerſæ VII, 190
Xerxis ad Thermopylas clades VIII, 24
Xerxis ridiculum factum *ibid.*
Xerxis impietas VIII, 109
ejus copias fames & peſtis extinguit VIII, 115
ejus reditus in Aſiam VIII, 117, *&c.*
Xerxis amores IX, 107. & *paſſim plurima de eo toto libro* VII & VIII.
Xuthus Ionis pater VII, 94
Xyſtum aureum Amphiarao donatum I, 52

Z.

Zabeces, Afri IV, 193
Zacynthii pop. III, 59. VI, 70
Zacynthus IV, 195. VI, 70
Zancla, nunc Meſſana dicta VII, 154 & 163
pulcherr. urbs VI, 25
Zanclæi populus VI, 22
proditi ab Hippocrate *ibid.*
Zamolxis dæmon ejuſque cultus IV, 19. 95 *ubi* alia de eo.
Zegeries, murium genus in Africa IV, 192
Zeuxidamus Leutychidis f. VI, 71
Zira amiculi genus VII, 69
Zoë IV, 158
Zona urbs Samothraciæ VII, 59
Zopyrus ſe mutilat III, 154
ejus ad Babylonios ficta fuga III, 156
Babylonici exercitus dux declaratur III, 157
ejus præſtantia III, 160
Megabyzi pater *ibid.*
Zopyri filia vitiata à Sataſpe IV, 43
Zopyrus Megabyzi fil. III, 160
Zopyrus à rege deficit & Athenas fugit III, 160
Zoſter locus VIII, 107
Zygantes, Afri IV, 194
ſimiarum comeſtores *ibid.*

FINIS.

IN-

INDEX
RERUM ET LOCUTIONUM ET VOCUM,
DE QUIBUS IN NOTIS AGITUR ET QUÆ IN ILLIS PRODUCUNTUR.

Ἄγας τὰς Φωκέων 807 b
ἀγαγομήν 850 a
ἀγάλματα 929 b
Ἀγελάης 975 b
ἀγγελιηφόροι 831 b
ἄγγελον ἀπὶ Λακεδαίμονα καλέοντα 967 b
ἀγγέλων, licet unus modo missus sit, sed pluribus vicibus 820 a
ἄγειν Ὀλύμπια 986 a
ἀγίεον 913 b
ἀγίνεον 913 a
Agis Euryſthene natus 982 a
ἄγκων 957 a
ἀγνωμοσύνη 900 a
ἀγχόταται 973 b
ἀγχοτάτω χώρης εἶναι 866 a
ἀγχῦ εἶναι 910 b
ἀδελφεὴ 908 b
ἀδελφεὸν ἀπ' ἀδελφεῦ πέμπειν 936 a
ἀδελφεῦ 929 b 844 a
ἀδελφιδέων 935 a
ἀδίκιον 948 a
Ægyptus amplificata Herodoto 897 b
ædium ſacrarum θεώσεις 810 a
ἄεθλον κείμενον 986 a
ἀεὶ ἢ τοπάλαι 993 b
Ælianus ex Herodoto imitatus 824 b
æqua ſedes pyramidis 893 b
ἀερεφάμμοι 979 b
αἰέλικτον 957 b
Αἴζιες 937 b
ἄζω 908 a
αἰθανατίζοντες 931 b
αἰθέμισα 969 a
Athenagoræ citatio 898 b
Ἀθήνης 883 b
Ἄθρυς 926 b
αἱ pro ἢ 860 b
Αἰάκης Ajacis 917 b
αἱ ἀρχαῖαι πόλιες 842 a
Αἰγαίῳ πόντῳ 887 a
αἰγέηοι 945 b
Αἰγὲς ποταμοὶ 999 b
αἰελλέης 878 a
αἳ ἐτύγχανον ἔτι θελεῦσαι 983 b
αἰθελὶς ἠδὲ 866 a
Αἰμύργιοι 974 a
Αἰολίδες πόλιες 842 a
Αἰολιδέων 986 b
αἱρεθέντας 844 a
αἰτέο δόσιν 825 a
αἰτίην ἔχειν 961 b
αἰὲ τὺ 936 b
Αἰτωλίδα 963 b
αἰχμῆς partes 811 a
Ἀκαρνὰν in Attica 815 a
ἀκατάψυξις 941 a
ἀκάτοισι 981 a
accuſativi duo juncti 902 a
accuſativus Græcus 798 b
—— duplex 977 b
—— fœmininus 958 b
ἀκοὴ λέγειν 921 a
ἀκολὼ διεφθαρμένα 806 a
Ἀλαζὼ 937 a
ἀλγηδόνες ὀφθαλμῶν 943 b
Ἀλεάδης 997 b
Ἀλέης 816 b
ἀληθέως 839 a
Ἀλικαρνασεὺς 794 a
Ἀλικαρνησεὺς 793 a. b
Ἀλίτλα indeclinabile 836 b
Halys fl. Lydiam non terminat 818 a
Ἀλκήνωρ 822 a
Ἀλκμέων 812 b
ἀλλ' ἀτε ἅπαξ ἀεὶ νόμιμα 882 a
ἅλλεσθαι ἐς πῦρ 878 b
ἀλλέων πασέων 828 a
ἀλλ' ἤδη ἡ ἐμὲ 968 a
ἀλλογνώσας 823 a
ἄλλοι ἐκ τῶν Αἰγινητέων 958 b
ἄλλοισι Ἑλλήνων ὑδαμοῖσιν 882 b
ἀλογήσαντας 984 b
ἀλωπεκέων 914 a
Ἅμαξαι τετρακύκλοι 850 b
ἁμαρτιῶν χρησμῶ 937 a
ἀμβώσας 797 a
ἀμείβεται οἱ δὴ ὦν 856 a
ἀμορφεσάτη 838 b
Ἄμπη 952 b
ἀμύνῃ omiſſo ν 821 b
Amyntæ mors 993 a
ἀμφιδέαι pedibus inditæ 880 a
ἀμφιπολεύσαν 875 a
ἀμφὶ χείσι 963 b
ἀμφισβαλέων 906 b
ἀμφότερα 810 b
ἀν bis in una periodo 866 b
ἂν finale 862 b
ἀναβιβάζονται αὐτὲς 928 b
ἀναγγέλλειν 918 a
ἀνάγειν ὀρτὶω 910 a
ἀνάγκη 878 a
ἀναδέξαι 961 b
ἀνακρεμᾶν 950 a
ἀνακλόεον, ἀνάκλορον 800 b
ἀνάκλορον 996 b
ἀνανέμεσθαι 845 a
ἀνὰ πάσας ἡμέρας 955 a
ἀναπαύεσθαι 849 a
ἀναπλῆσαι 997 b
ἀναπνεῦσαι 985 a
ἀναπλομύας 875 a
ἀνασωσάμμοι 990 b
ἀναφέρων n. ſe ipſum 916 b
ἀναχωρεῖν 862 b
ἀνάψας αὐτὰ 896 b
angarorum Perſicorum ratio illuſtrata 989 b
ἀνδρὶ ἐς μέσον μηρὸν ὑπονενοσηκότα πόδα 851 b
ἀνδρόσφιγξ, γυναικόσφιγξ 900 b
ἀνέγνωσε λέγειν 957 b
ἀνέθηκε ἐς τὸν Ἑλλάδα 901 b
ἀνείρας θεὶ τὸν χαλινὸν 915 b
ἀνθυθύνω ποιέειν ἔξεσι 911 a
ἀνθύρῃ 883 b
ἀνήγαγε 850 a. 890 b
ἀνήκοντας ἐς ταμίγισα 991 a
ἀνὴρ τοῖσι Μήδοισι ἐχρᾶτο 828 a
ἀνθέλκες 940 b
ἀνθρωπήϊα 875 b
ἄνθρωπα συμφορὴ 803 b
ἀνθρωποφυέες θεοὶ 836 a
ἀνιώϊατο 934 a
annus 360 dierum 803 b
ἀνοίκητα 923 a
ἄνολβον, ἀνόλβιον 800 b
ἀνόμμων ἔτα 851 a
ἀντὶ εἶναι ἐνόρχιας θνήχυς 953 b
ἀντὶ ἐκείνε 830 a

ἀνίκαλημόσιοι 995 b
ἀνίκαλιδόμβοι 919 b
ἀνίκατιζόμβοι 942 a
ἀνίκαλείειν 904 a
ἀντίξυς 979 a
ἀντίον τινὸς 867 b
ἀνίκέμβοι 855 b
ἀξίνας σαγάρεις 973 b
Ἀνύσης 975 b
ἀνυσείη 991 a
ἀπάγειν ὀπίσω 999 b
ἀπαίρεσθαι 850 b
ἀπαλχυνόμβοι 997 b
ἀπαλάσασθαι 944 b
ἀπαλάχθη 954 b
ἀπαμμένος 856 b
ἄπαξ ἅ ἐστι 882 a
ἀπ' ἀρότου ζῶντες 926 b
ἀπαρύσασθαι 919 a
ἀπέδεξε 835 a
ἀπειλόμεθα 948 a
ἀπεῖπε μὴ ποιεῖν 829 a
ἄπειρος, ἄνυσος, ἀπαθὴς καλῶν 804 b
ἀπεκάλεσε 908 b
ἀπεκεκλέασθαι 996 a
ἀπελάσασθαι 989 b
ἀπελολάσθαι 817 b
ἀπενεχθέντα 839 b
ἀπενεκήρυξαν 852 b
ἀπέπλευν 998 a
ἀπῆκε 944 b
ἀπήσυσι γλώσσαν 863 b
ἀπιέμβος ἔπλευ 977 b
ἀπιεῖσι 852 b
ἀπιέναι κελεύουσι 815 b
ἀπίησι ἀπάγεσθαι 956 a
ἀπίκασθαι 795 b
ἀπίκαν 834 b
ἀπικνέεσθαι 948 a
ἀπικνεόμενοι ἐς βάσανον 990 b
ἀπικόμενοι 874 a
ἀπῖκται 982 a
ἀπίξαι 866 b
ἀπικῦσι 885 b
ὑποβαλὼν ambigue 953 a
ὑπογεφυρῶσαι τὴν Μέμφιν 887 b
ὑποδέσμιοι 841 a
ὑποδέχεσθαι 932 a
ὑποδέχω 915 b
ὑπὸ δικαιοσύνης 980 a
ὑποθήκη 990 b
ὑπόθηκα 995 a
ἀποικίσαι 827 b
ὑπὸ Κολοφῶνος πληθεῖσα Σμύρνη 799 a
ἀποκεκλέφθαι 926 b
ἀπολέσθαι 831 a
ἀπολελοιπόσης 987 a
ἀπολεσόμενοι 982 b
Apollo Nomius 998 a
ἀποκῶναι 797 b
ἀποξηρασμένον 976 b
ἄποροι πεσσφέρεσθαι 996 a
ἀπόρρητον ἀπ' αὐτῆς 885 b
ἀποριψαι 916 b
ἀποσιδύμενος 936 a
aposiopesis, ἄλλως δὲ γῆμον 944 b
ἀποσκήπτειν 966 b
ἀποσκῆψαι ἐνύπνιον ἐς φαῦλον 829 a
ὑπόσολος 800 a
ἀποτάμνῃ 818 a
ἀποτείλας 834 a
ἀποτελέσειν ἀποφορὴν 890 a
ὑπὸ τειχέων πηχέων 814 b
ὑπὸ τούτου 866 b. 981 a
ἄπλουν 956 a
ἀποχρεόμενος τούτοισι 806 a
ἄπλεσθαι βοῶν 940 a
Apuleii Apologia emendata 880 a
ἀπ' ὕλης ζώειν 854 b
ἀπ' ὧν ἔδουν 869 b. 872 a
ἀπωσὸς ἑωυτῷ 951 a
Ἀραβίοι 975 b
ἀραιρημένος 980 b
ἀραίρηται 975 a
Ἀραξίλη 920 b
Ἀργιππαῖοι 922 b
Ἄργις 924 b
Ἄργος αἱρήσειν oraculum 958 a
Ἀρδερίκκα 962 a
ἄρδεσκε 862 b
Ἀριαπείθης 930 a
Ἀρίζης 975 a
ἀριθμὸν ἐξήκοντα πλοῖα 798 a
Ἀρίμνης 996 b
Ἀρίππασα 927 b
ἀρίστους πλείστους 927 a
Aristophanis Aves in voce ὑποτύπτειν perperam intellectæ 895 b
Ἀρκησίλεως 936 b
Armnes in ſtemmate Achæmenis 967 a
ἁρπάμενος ἐκ. . 864 a
ἄρξη ἀδικείων 933 b
ἀρξομένης 980 a
ἁρπαζομενέων 796 a genitivus fæmininus.
ἅρπεζος 848 a
Ἀρσάνης 974 a
Ἀρτάνης 926 b. 983 b
ἄρτησις 932 a
ἀρύσασθαι ἡλίκης 992 b
ἄρχειν ναυλικῆς 980 a
ἀρχὴ κακῶν 949 a
ἀρχὼ 952 a. 968 b
ἀρχιέρεως 869 a
ἄρχοι 899 a
ἂς αὐτὸς 891 b
ἄσῃ 838 b
ἀσθείη 908 a
ἀσκαλίζουσι 833 b
ἄασται 839 a
Ἀσυρίης 913 a
ἄσῳα 859 a
Aſtyagen ut Cyrus tractaverit 836 a
Ἀστυάγεος genitiv. 831 a
Ἀσύνται 938 a
Ἀχαὼμ 867 a
ἄχολος εἴς τι 930 a
ἀτελείη Lydorum Delphis 811 b
ἀτιμώρητος 888 a
ἀτρέμα ἔχειν ναῦς 985 a
ἄτλας 867 a
ἀτλέλεβοι 938 b
Αὔγιλα 938 a
αὐξανύσης 967 b
aures magis infidæ quam oculi 797 a
αὐταρκὲς ὑδὲν σῶμα ἓν 804 b
αὐτέοισι 905 b
αὐτέων τετέων εἵνεκεν 858 b
αὐτῇ εἰσὶ θύσανοι ἐξ αἰγίδων 940 b
αὐτῇσι μὲν ῥίψαι 888 a
αὖτις δὲ 860 a
αὐτόθεν 901 a
αὐτοῖσι 897 a
αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρτήτῃσι 821 b
αὐτὸν Ἀλφθείρεσθαι κρέα 913 b
αὐτὸν συμπέμψας φύλακα 807 a
αὐτὸς δὴ 807 a
αὐτὸς ἔκας πρῶτος 985 a
κέκτησο Αὐτὸς ἅπερ αὐτὸς ἐκτήσω 968 b
αὐτῇ ταύτῃ 856 a, 934 a
τῇ Αὖ τότε 910 a
αὐτοχειρίην 918 b
αὐτοχειρίῃ 834 b
αὐτῷ ad repetendum caſum 887 b
αὐτῷ Ἀχαιῶν διέξοδον 866 a
αὐτῷ πάντα ἀπεβεβήκεσι 824 a
αὐτῷ χρῆται 886 a
ἀφαμμένος 892 b
ἀφανισθῶσι 921 a
ἀφάσασθαι 910 a
ἄφιπποι, ἀφίππων μάχη 820 b
ἀφισβασίας 912 a
ἄχαες ὑδὲν 972 a
ἀχαείτης 806 b
ἀχθεσθέντες πλάτῃ 888 a
ἄχθεται ἅτε θηκέων 911 b
ἄχθη ἀγόμενος 951 b

ἀχνυμένῃ 946 b
ἄχεα ἔ 832 b
ἀψάμενος ὀχεῖον 903 a

B.

Babylonis & Ægypti communia 853 a
βάθρον 849 a
βάλεο 988 b
βαλόμβοι ἐπ' ὑμέων 910 a
baris quam capax 886 b
βασιλεύσας Λιγύπτῃς 882 b
βασιλεὺς ſumma felicitas 805 a
βασιλῇ accuſativus 983 a
Βασσάκης 974 b
βασσάρα 941 b
βέβαιον ὑποδέξῃς 972 a
βεβαιοῦσ ὁπόθεν 901 a
βεβρώκοι 833 a
βεκὸς 858 a
Βελέϊζιν 932 a
Βοιωτίῃσι 852 a
Bocharti audax 962 a
—— vitioſus impetus in Herodotum 849 b
Βορυσθενείτης 921 b
βυβάσι πόλι 895 b
βυλδίεο 966 b
βυλδόμενος ἀρῥωδεῖ 971 b
βυλεῦσαι 818 b
Byzantii dominium in Boſporum 931 a
βυλδυσάμενοι 945 a
βυλδύσας 797 b
βύλι 823 a
βῆν 869 b & βῆς τὺς ἔρσενας 870 a
Βεσσγχίδῃσι, τῇσι an τοῖσι 827 a
Βρύης 974 b

Γ.

Γαλδαϊκὴ 976 b
γὰῤ in objectione 930 b
γὰῤ in medio periodi 935 a
γὰῤ σφέας, non γὰῤ δὴ σφέας 864 a
γὰῤ poſt duas voces. Σαδυάττης ἔτος γὰῤ 800 a
δι' ἑωυτῦ Γε 835 b
γεγωμημένος ἠγγέλθης 956 a
γέλωτα τοιαῦτα ποιεῖν 907 a
γωμέων 896 b
γωμηλογίαι Ἑκαταίῃ
γωμέτωρ 825 b
genitivus in participiis, etſi ſequatur nomen in alio caſu 796 a
γῶς Μῆδος, non τὸ γῶς 796 b
gentes inter Phœnicen & Ægyptum 902 b
genus relatum ad remotius 973 b
γῶνῃ ἀπὸ δείπνυ 881 b
γεραίτερος 954 b
Γέργιθες Τεύκροι 971 b
γόνεος genitivum habet 863 a
γέφυραι Δαρεῖαι 847 a
γῆν πᾶσαν, non τὴν γῆν π. 863 b
γῆν πολλὴν 802 a
γῇ Φερῇ 947 a
γιλιγάμμαι 937 b
γίνοιο 991 b
Glaucus Chius 801 a
γλύφαι ζωγράφοι 872 a
γονεὺς 825 b
γόνυ ἁ βρεχύσας 851 a
Γοργίεω ἔ Μίδεω παῖς 805 b
γράμματα γεγράψας 931 b
γεγράφειν pingere & ſcribere 925 a
γεγάφειν 872 a
γεγράφ γεγράμματα αὐτῷ 943 a
Grotii nota corrupte edita 980 a
Γυγάδας χρυσὸς 798 b
γυμνῶν ἀνόπλων 896 b
γύναια κατιζάναι 918 b
γωνίη πρωνητὶς 810 a

Δ.

Δαίμοσι 824 b
δάκτυλοι ad computandum 956 a
δάσασθαι τρητὸν τρεῖς μοίρας 977 b
δατέον 878 a
δὲ, non γὰῤ in initio 857 a
δὲ in proceſſu & ad declarandum 878 a
δὲ in progreſſu narrandi 931 b
δὲ in tranſitu 830 a
δὲ δή σφι 891 a
δὲ ἔτος, ſine γὰῤ 895 a
δεδόκηι 967 b
δεδόξοισθε 978 a
δεικνύασι 883 b. 915 b
δέκε ἴσρος 926 b
Delphici oraculi incendium 809 b
δένδρος 957 b
δεσπότας 830 b
δεύτερος, τρίτον 854 b
δευτέρη αὐτὴ ὠνομάζῃ 933 a
δέχεσθαι, non δεξιοῦσθαι 835 a
δὴ interpoſitum 850 b
ὁ μὲν δὴ 917 b
ἦγον γὰῤ δὴ 843 b
λιὺ γὰῤ δὴ μή ἐσιν 910 a
μὲν δὴ 829 a
ὀδὲν δὴ δεινὸν 949 a
δὴ γὰῤ μᾶλλον 888 a
μὲν ἔ ſine δὴ 869 b
πρόσω δὴ ἀπ' 933 a
δεύτερος δὴ τάδε 998 b
δή τι 821 b
δή τι ἰσχυρὸς 834 a
δὲ δὴ δεῖ λέγειν 981 a
πολλῷ δὴ πλεῖσα 923 b
δὴ ὦν 957 b
δῆλα γὰῤ ἦ ſine δὴ 859 b
δή μιν πίσυνον τούτοισι 896 b
Δήμητρα 893 a
δῆμος in Attica 908 b
δημόσιον 798 a
δημοτελὴς θυσίη 955 a
δῆτα ἀπολλῦσι 928 a
Διβαίνες Εὐρώπῃ 968 a
Διβύνες 886 b
Διδήσαντας 866 b
Διὸ δὴ ὧν σφι ταῦτα 959 a
Διρρέω 967 b
Διχεῖναι 972 b
Διαλαβεῖν ἀποπεμπομένους χεῖρας 932 a
Διανέμειν ψήφους 991 b
Διὸ τάδε ὑπὸ τῶδε ἐκαλέοντο 975 a
Διαβαίνειν 896 b
Διατίθεσθαι φόρτον 795 a
Διαφθαρέες 990 a
διαφοιλέοντες 850 b
διαφορεῖν 825 a
διαφυλαξέσας βασιλεῖ 990 a
διαχεῶται 812 b
διδόναι μαλακὸν ὑδὲν 914 a
διειρύσαι νέας 968 b
διεξελθόντος 874 a
διεξέπλωσε 977 b
dierum mentio ad vitæ vanitatem 803 a
διεσεῶτα 978 a
διετέλεσε 853 a
διεφθαρμένος ἀκολῳ 806 a
διεχρῆτο 991 b
dii veteres Ægyptii 873 b
δίκαιόν ἐσι 944 b
Diodorus Sic. infeſtus Herodoto 867 a
Dionis Coccejani Excerpta illuſtrata 961 b
Dionyſius Longinus juvat Herodotum 983 a
—— illuſtratus 952 a & b
δὶς ἑξῆς 953 b
δίχα διελεῖν 933 b
διώσασθαι 932 b
δοκέοι 996 a
δόκιμος πολέμια 950 a
δόλον ὑδένα 935 a
δόμος 846 a
δρέψωσι 884 b
Δύμη 840 b

δυναίαλο 992 b
δυναῖὸν σὺκέτι 925 b
δυνατώταλ@ 904 a
δυνεώμεθα 932 a
δυοκαίδεκα 912 b
δύο ϰ᾽ εἴκοσι 829 a
duplex dativus 856 a. 864 b
δύτης 985 a
δυωκαίδεκα 991 b
δυῶν ταλάντων 917 a
δωδέκατ@ 913 a
δωρέεται Δελφὸς 811 a
δωρέεσθαί τινα χρυσῷ 916 b
Δωρὶς ἐοθὴς 853 a

E.

Ἔ᾽Γλαεσον 979 b
ἐϐέλϐυον 985 b
ἐϐελϐύσαο 967 a
ἐϐέλονλο 843 a
ἐγγλύσαω 884 b
ἐγίνονλο 816 b
ἐγχρίμψας 998 b
ἐγὼ εἰ μὴ 891 a
ἐδεδέλωνλο 828 a
ἐδεόμλω ϖεφάσιός τδ 906 b
ἐδιαιτᾶτο 933 b
ἐδιαιτήθη 890 a
ἔδωλαε, æque ut ἐδώλιαε 800 b
ἐδωλίοισι 852 a
εε in ultima ſyllaba 832 b
ἔ᾽ζετο ἱκέτις 937 a
ἐθελονλῶ 953 a
ἐθηεῖτο 797 a. 931 a
εἰ ἄϱϰ. ſed omiſſo poſteriore 956 a
εἰ ᾗ ταῦτα ϰ᾽ ποιήσεις 856 a
εἰ δέον 835 b
εἰδῶ ὅτι ϰοῖε 890 b
εἰ ἐθελήσϕ 862 a
εἴησαν 888 a
εἰ ϰ᾽ ὁσονῶν 865 b
εἰλαδὸν 844 a
εἴλη, εἰλαδὸν 818 b
εἰλίασων 869 a
εἰ μὴ ἄϱϰε ϰ᾽ 966 b
εἶναι ἀγωνίζεσθ 899 a
— δημότης 900 a
— δυναῖὸς 918 b
— ἐν ὅπλοισι 798 a
— τ᾽ Ἀρϰάδων λέγεται 956 b
εἶναι ſpurium 882 b
εἰναότη ἰσαμψὴν ᾗ μιὼὸς 960 b
εἰ optativum 965 a
εἰπάσης 937 a
εἰπεῖν μοι 988 b
εἴργεσθ 864 b
εἰρεαται 955 a
εἰρεσίη χρώμεν@ ad itineris notandam longitudinem 854 b
εἰρύσαι 968 b
εἰς αὐτῶν, vel τις de incerto 919 b
εἰσομίζειν 831 b
εἴσω 954 a
εἴτε ſemel poſitum 893 a
εἴτε ἦ ἀεὶ ἦσαν 874 a
Ἐϰαέργη 924 b
ἕϰασοι 844 a
ἕϰασ@ ἀπιέναι 815 b
— ἡμερολογέονϚας χρῆσθαι 808 a
ἑϰατέρης 949 a
ἑϰατέρωθι 889 b
ἐϰηϱύϰθαι 949 a
ἐϰδέϰεται 854 b
ἐϰδησάμεν@ ἀγάλμαϚ facerdos 929 b
ἐϰδιδῆσϰ᾽ πόλεως 953 a
ἐϰέϰτηλο 907 b
ἐϰέϰτιωτο 948 a
ἐϰθέσι@ 831 b
ἐϰϰλησιόμενοι 802 b
ἐϰμαθέειν 818 b
ἐϰ ξύλων ϰορύναι 877 b
ἐϰοσμέαλο 912 b
ἐϰπίπλονλες in mari 917 b
ἐϰπλαγέντες τῷ γνωμεύῳ 919 b
ἐϰτανύσαι 900 a
ἐϰτέατο χρήμαϚ 991 a
ἐϰτίσαι τινὶ 958 a
ἐϰπλρέφειν 879 b
ἐϰφορεόμεν@ 898 a
Ἐλαιῶνλι 968 b
Ἐλαιύσιοι 1000 a
ἐλάασονα ἀϱιθμὸν 988 a
ἐλάασονες ἔτι 881 a
ἐλαύνημι 851 a
ἔλεγον 894 a
ἐλείφθη 979 b
ἐλεύθεϱιον 976 a
ἐλευθεϱῶσαι 948 b
ἐλθεῖν γὰϱ ſine μὲν. 891 b
ἐλθεῖν τῆλῶ ὑϚεϱαίην 933 a
ἔλθη νὺξ 934 a
ἔλθοι 990 b
Elis Ætolorum 989 a
Ἐλλάδα πόλιν 948 b
ἔλλεχον 842 b
Ἑλλήνων τ᾽ ἐπεϰϱήτεε 857 a
ἐλπίσας μὴ ἐλάσῃ 820 a
ἐλπίζων ἀναϰλήσεσθαι 809 a
ἐλῶν ἐς Θρηίϰλω 997 b
ἐμϐαίνειν ἐς ἵππα 978 a
ἔμελλε ἀπολάμψεσθαι 918 a
ἐμὴ ὄψις 887 a
ἐμηχανᾶτο 809 a
ἐμοὶ δοϰέει 880 a
ἐμοὶ δοϰέειν 859 a. 874 b
ἐμπεποδισμέν@ 927 b
ἐμπεπρήσειαι 952 a
ἐμπεπρῆσθαι 949 a
ἔμπϱηον 843 b
ἐμπιπρεὶς 990 b
ἐμπόλιαε 998 b
ἐμπόϱιαε ἀπὸ θαλάσσης 902 a
ἐμφαίνονλο 981 a
ἐν Μαϱαθῶνι 996 b
ἐν omiſſum 828 a
τὸν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα ſine ἐν 944 a
ἐν Λἰθήναις 947 a
— Ἀθήνῃσι 960 b
Enallage nominativi pro ſecundo 934 a
ἐναμμμόι 974 b
ἐναπῆπλε 856 b
ἓν γίνεσθαι 942 a
ἐν ᾗ ſine caſu 799 b
ἓν ᾗ ϰ᾽ τόδε 870 b
ἐν ᾗ ϰ᾽ τῷδε 904 b
ἐνδεδυμμία ἱεϱὰ 923 b
ἐνδεξαίαλο 916 a
ἐνειϱμόι 940 b
ἔνεϱθε λίμνης 859 b
ἐνείχεε 832 b
ἐνελιξάμεν@ 886 a
ἐν Ἑλλάδι ϰοινὰ ἀγαθὰ ϖεσιεϱγαζόμεν@ 955 b
ἐνέσϰηψε 829 b
ἐνεσεῶτα 828 b
ἐν ἡμετέϱῃ 805 b. 966 a
ἐνθάδ᾽ ἀπίϰετο 875 a
ἐνθεῖναι ἐς ὦτα 879 b
ἔνθεν 874 a
ἔνθεν γε ἰὼν 831 a
ἐνιένλες 856 b
ἐνίϛη ϛήλας 888 a
ἔνι χρήμαϚα ποϖὰ 944 a
ἐν Καϱπάθῳ πλέονλες 950 a
ἐν Κύπϱῳ ναυμαχήσας 950 a
ἐν Σάϱδισι ϛϱατεύόμενοι 950 a
ἐν ταύτῃ ὧν ſine δὴ 870 a
ἐν τέλει ἐδσι 998 b
ἔν τε ἐν Λιμενηΐῳ, Μέμφι 799 b
ἐν τῇ εὗϱον 871 b
ἐν τῇ ἂν Θύσωσι 872 b
ἐν τῇσιν ἡμέϱῃσι διεξελθὼν 866 b
ἐν τ᾽ Προνηΐης 826 b
ἐν τῇ ὑϚεϱαίῃ 977 a
ἓν τὸ ἂν αὐτὸς &c. 955 b
ἔν τινι νυϰτὶ 877 b
ἐν τῷ 881 a
ἐνφύεσθαι 911 a
ἐνώϱων 982 b
ἐνώϱων ἐν ὑμῖν 993 a
ἐξαναγϰαζόμεν@ 859 a
ἐξανασήσας ἐντεῦθεν 898 b
ἐξ ἀνθϱώπων γινόμενα, pro ὑπὸ 794 b
ἐξαπάλασα 809 b

ἐξάπεδον 898 a
ἐξεδέξατο 899 a
ἐξεδέξαντο 874 a
ἐξειργασάμην 908 b
execrandi formula 909 b
ἐξελασθεὶς 844 a
ἐξελασθέντες 908 a
ἐξελθεῖν ἐπ' αὐτὸν 806 a
ἐξενέγκασθαι 963 a
ἐξεργάσασθαί τινας καλὸν 890 b
ἐξεργᾶσθαι 901 a
ἐξεργασμένον ἔργον 890 b
ἐξέργασαι 909 b
ἐξερεύγεσθαι 854 a
ἐξεύρεσιν 827 b
ἐξευρήματα 811 a
ἐξήγαγε 850 a
ἐξήειρε 963 a
ἐξηλέθμησαν 973 a
ἐξηρτημένοι 978 b
ἐξίει 851 a
ἐξίτηλον respectu hominum 794 a
ἐξοδίησι 955 a
ἐξοίσειν μηδενὶ 910 b
ἐξορκοῖ 917 a
ἐξ ὅτε 956 a
ἔξω male intelligitur ultra 868 a
ἐξωρκῶτο Στυγὸς ὕδωρ 956 b
eo apud Laconas 816 a
ἐοικὸς 807 b
ἐοικότα 801 a
ἐόντες 829 b
ἐόντων 878 a
ἐπαγγελλόμενοι 979 a
ἐπάγειν σφι αἶγας 858 a
Ἐπ' Αἰγυπίου ἐλάσαι 895 b 903 a
ἐπ' Αἰγύπτῳ 936 a
ἐπαμμένον εἶδος 853 b
ἐπανισέαλο 937 a
ἐπάρεως 916 b
ἐπεὰν 921 b
—— ἕτω 905 a
ἐπεγένετο νὺξ 988 b
ἐπέδρης ἔργον 799 a
ἐπέδωκε πολλὰ 919 b
ἐπέζωσε 833 a
ἐπεθύμεε 916 a
ἐπεθυμέε 917 b
ἐπειδὴ ἂν 852 a
ἐπ' ἐωϋτῆς δέξασθαι 986 b
ἐπεὶ δὲ ἦ 985 a
ἐπειδὴ γὰρ 989 a
ἐπειδὴ δὲ & ἐπεὶ δὲ 857 a
ἐπειδὴ δὲ 970 b
ἐπεικάσαι 995 b
ἐπειρώτα 797 b
ἐπειρωλῶντας 898 a
ἐπεί τε δὲ 832 b 918 b
—— vel γὰρ 874 a
ἐπελήλυθας τὴν πολλὴν 802 a
ἐπέλιπε 971 b
ἐπενδύνῃ 852 b
ἐπενεγκᾶσα οἱ 936 a
ἐπεξέζεσε 967 b
ἐπεξῆς 942 a
ἐπεπόνθεε 918 b
ἐπεπύθεον 997 b
ἔπεσε τὸ θέῃρον 952 b
ἐπεσεῶτες 931 a
ἐπετετάχαλο 975 b
ἐπέχειν ἀπὸ σφισι 954 b
ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάσῃ 950 a
ἀπεβαίνω 989 a
ἀπεβάλλειν 929 a
ἀπεβάνλες 956 a
ἀπεδαψιλεύμεθα 944 a
ἀπιδέξαι 870 a
ἀπιδήμιος 869 b
ἀπιδήμιοι, ἀπίδημοι 800 b
ἀπιδραμὼν πάντων 917 a
ἀπιζητῇ 906 b
ἐπιθάνατον, ἐπιθανάτιον 800 b
ἀπὶ θύρῃσι 905 a
ἐπιθωϋμάζω 918 b
ἀπὶ Καείης 969 a
ἀπικαταλαβεῖν spurium 820 b
ἀπίκειαι 898 b
ἐπικοιμῶνται 938 b
ἐπὶ κόσῳ 907 a
ἐπικρηηείδιον 801 a
Ἐπικύδης 958 b
ἐπιλαβεῖν 884 a
ἐπιλεγόμενοι ἔλεξαν 951 b
ἐπιλέγοντες ποιεῦσι 878 a
ἐπιλίπηται 914 b
epilogus ſine verbo 925 b
ἐπιμέμφεσθαί τι 963 a
ἐπιμελύια ἐπιτελεῖν 987 a
ἐπίμπλαλο 914 b
ἐπὶ Νέσορι, ὑὸς in denominando 798 b
ἐπινέφελα 970 b
ἐπὶ ξείνια ἁλαλαβεῖν 936 a
ἐπιπλέαλο 911 b
ἐπιπλεῖν ἐπ' αὐτῆ 905 a
ἐπίπλεον ὐδὲν ἐγένελο 954 a
ἐπιπολῆς 877 b
ἐπιστείσας 869 b
ἐπίστοιτο οἱ τύχη 804 a
ἐπίσι 807 a
ἐπίσι de ſupplice 805 a
Epiſtolæ ad Hebræos locutio illuſtrata 901 a
ἐπισφήτωσις 902 a
ἐπὶ σφέων αὐτέων ἱρὸν ἱδρύσασθαι 840 b
ἐπιχεῖν 804 b
ἐπὶ Ταίναρον ἐξενεῖκαι 800 b
ἐπιτείνεσκε 840 b
ἐπιτιχίζειν 954 a
ἐπιτελεῖν 903 a
ἐπί τινι ἔχειν τὲνομα 926 a
ἐπίτοκα 830 a
ἐπιφαφένλες βασιλῆες 892 a
ἐπίφοπέειν 918 a
ἐπὶ τῶ βυκόλων τὸ ἡπίσελο 830 b
ἐπιχθιῶται 999 b
ἐπίχιλον ποία 927 b
ἐπόμενοι καλαπίνυσι 884 b
ἔπονλο 844 a
ἐπορῶσι 834 b
ἐπ' ἃ ἐτάχθημεν 949 b
ἐποψόμενοι 831 a
ἐπτασάδιον 801 a
ἐπύθεσαν 995 a
ἐπωνυμίην καλεῦμαι Γυγαίδας 798 b
ἐπωνύμιον 800 b, 890 b
ἐργάζεσθαι ἀγαθὰ τὴν παλαιίδα 989 a
ἔργεσθαι ἐκ πόλιος 937 a
ἔρημος ἐοῦσα 953 a
ἔρκεσι 975 a
Hercules in nummo Erycinorum 945 a
Ἑρμέω πόλις 879 a
Ἑρμίων urbs 989 a
Hermolai epitome quid notet 859 a
ἑρόμενος 934 b
ἔρχεται τὰ ἄνω Λιβύης 865 b
ἐσαγμένα 873 a
ἐς Ἀμφιάρεω 826 b, 992 b
ἐσήμηνε 807 a
ἐς repetitum 898 a
ἐς ἀελσερλὼ φερούσης 969 a
ἐς αὐτὸν πεποίηκε 823 a
ἐσέργνυμι 851 a
ἐσηθήσαντες 884 a
ἐσθεῖναι βιβλίον 834 b
ἐσικνέονλο 947 a
ἐς ἱρὸν ἀφίκεσθαι 802 b
ἐσκεῖσθαι 881 a
ἐς μακρὸν 892 a
ἐς ὃ ἀφίκηται 925 b
ἐς ὃ ἐλθεῖν 934 b
ἐς ὃ, non τὸ 898 b
ἐς ὃ ἐς τὴν θάλασσαν 961 b
ἐσόπλεσθαι 797 a
ἔσοπλον 896 a
ἐς ὃς 936 b
ἐς ὃ ἐσέβαλλον 920 b
ἐς ὃ σφι παρδρεσθῇ τι ἄδικον 906 a
ἐς πάντας εἰπεῖν 986 a
ἐσπηδήσηλε 934 a
ἐς σεωϋτὸ 930 a

ἐς Σκύθας ἰέναι n. bello 917 a
ἐσαῦλο 816 b
ἐσάναι καὶ ἐὰ χώρλω ἔα 799 a
ἐς τὸ μέγιστα 991 a
ἔσησε σήλας ἐπ' αὐτὸν 931 a
ἐσὶ ἢ ἐσι 925 b
ἐσὶ τὰ μέν κα 845 b
ἐσὶ τὰ σὺ βέλεαι, præsens pro futuro 834 b
ἐς τὸν τάφον σφάζεσθαι 942 b
ἐς τύτε λόγον ἀπικνεῖσθαι 914 a
ἐς Τ ἐξηγητέων ἔπεμπε 820 a
ἐχέουλα 861 b
ἐχαλαὶ 915 a
ἐς χρόνον unquam 968 b
ἔτεα ἀπικνέεσθαι εἴκοσι 905 a
ἔτεα ὧν Μοίρι τετελευτηκότι 862 b
ἐτέθαπλο 831 a
ἔτερ ϙ οὐκ ἐλάσσω 963 a
ἑτεροῖ 829 a
ἕτερον τοιόνδε 859 b
—— τοιῦτο 898 a
ἔτι ἐν φόνῃζι 997 a
ἔτι κὴ εἰς ἐμὲ 811 a 894 b
ἔτι κὴ ἐς τόδε, sine ἢ 920 a
ἔτι τοσαῦτα φρονέω 959 a
Εὐελκίδλω 949 a
εὖ ἐσκδυασμένον ϙεῖλὸν 959 a
δύεϙὼ 822 b
δίετὼ ibid.
εὔθετα, χρήσιμα 873 a
εὐθλωία 884 a
Εὐθόνης 998 b
εὐθὺ Βοιωῖῶν 986 b
Εὐθυμίδης ab Εὔθυμο uno ex Minyis 935 b
δὐκομιδέϙαι 927 a
εὖ ϖεϵϙεῖλαν 953 a
δὶπελέως τεστέρων δακλύλων 852 a
Europe ex Creta abiit in Lyciam 926 a
εὖρο τὸ ϖελίμελον 850 a
Εὐρυσθένε γένο 944 b
δὶρύταλον χώρης 981 b
εὖ τ' ἂν δὴ 877 b
δὶτυχέες 804 a
δὶΦρονέετε 992 b
ἄμα ἔπο Ἔφα 917 a
ἐφόδια 942 b
ἐφοίτων 828 a
ἔχειν ἐς λι 925 b
ἔχειν λι ϖεός λινα 980 a
ἔχῃ pro ἔχοι 804 b
ἔχεῖ ὁ κύων 922 a
ἐχινέες 941 b
ἔχυσα 916 b
ἐχρέαλο 995 b
ἐχρῶτο 900 a
ἔχων ϲκκλέψας 891 b
ἐχώρησέ σφι ἀμφολέρη 966 b
ἔχω χρέο εἰπεῖν ὑδεν 918 a
ἐώθεα 933 b
ἐώθεε 906 a
ἐώθεσαν 946 a
ἐὼν 905 b
ἑὼν ἑκάτερο 890 a
ἑων in genitivo plurali 803 a
ἑωῦτῦ 830 a

Z.

Ζεὺς apud Persas 836 a
ζωγράφοι γλύφεζι 872 a
ζώειν ἀϖ' ὕλης 854 b

H.

Η duplicatum 908 b
η & ι confusa 808 a
ἢ semel positum, ubi bis 953 a
ἡγημένης ϖολιητέων 899 b
ἦγον 894 a
ἦγονλο 904 a 917 b
ἡ δι' αὐτὴ αὖτη 850 b
ἤδη ex ἴδη pro ἴδοι 948 b
ἤδη πλωικαῦτα 873 b
ἠδυνέανλο 933 a
ἤειδε 807 b
ἢ, ἢ 949 b
ἧιε καληϵλσμέν 996 b
ἤκυσα ὅτι εἴη 870 b
ἦκων εὖ ϵ βίε 802 b
ἥκειν ϖοδῶν 962 a
Heliopolitæ λόγιοι 858 b
Ἡλιόϖολις 877 b
ἥλκελο 894 a
ἡμῖν χώρηκε 833 a
ἡμιϖλίνθια 809 b
ἡμιλάλαν τεία 809 b
λῶ 975 a
λῶ χμόμ 949 b
λῶ ἢ μὴ 906 b
λῶ κὴ 884 b
λῶ μὰ γε 845 a
ἦν μιν ὲ δῶσιν 963 b
ἡναντιώθη 966 b
ἦνετο τὸ ἔργον 851 a
ἥξεις 866 b
Heraldi somnium 900 b
Herodianus defensus 873 a
Herodoti imitator Fabricius Luscinus 843 a
—— prava excerpta 931 b
—— series in narrando 827 b
Ηρόδοτο sine spiritu 793 a
Herodotum erronee citant antiqui 843 a 874 b
Herodotus temere ab Strabone vituperatur 887 b
—— narrata ab aliis scribit 795 b
ἦσαν 934 b
ἤσθη ταῦτα 906 b
ἡσιῆσθ 944 a
ἡσυχίης 823 b
Hesychius illustratus 894 a
ἤ τις ἢ ὲδείς σκω 918 a
ἤ τι ὑϖεῖξαι 979 a
ἠφάνιϲο 997 a

Θ.

Θαμαναίων 915 a
Θάψα, non Θάψακ. 830 b
Θέηλον ἔπεσε 952 b
Θέλων 818 b
Θεομήτωρ 998 a
Θεοπρόποι 845 a
Θεὸς, ὐκ Θεῦ, numen 805 a
Θεοφάνια festum 810 a
Θέρο, Θερεία 938 a
Θέϲλω κρήνλω 936 b
Θηβαίε Διὸς 870 a
Θηβῶν 905 b
Θηϵαῖοι 945 a
Θηρύτὴρ 953 b
Θηρύτὴς 880 a
Θϵσσυδήϊον 996 b
Θρηϊκίης 843 b
Θύειν 870 a
Θύσο 968 a
Θυώμαζα 915 a
Θῶμα 942 a
Θῶμα, & Θωμαζόταλον 898 b
Thomæ magistri incertum 835 b
Thomas magister male legit Herodotum 830 b
Θωμάζω 797 b
Θωμάσια πλεῖϲα 868 b
Θώρηκας 838 b

I.

Ι & η confusa 808 a
Ἰ δάνθυρσο 930 a
ἴδῃ ὲν τῇ ὄψ ἐνύπνιον 938 b
ἰδρυθλῶαι 871 a
ἰδρῦσθ 901 b
ἴζειν 853 b
ἰζόμλοι ἱκέτα 890 b
Ἰθαμίτρης 998 b
ἰθέως 892 b
ἰθυμαχη 932 b
ἵνα δὴ μή τινα 801 b
ἵνα μη sine δὴ 884 b
Inscriptio explicata 815 b
ἰόντες ϖοταμοὶ 926 b
ἱππολάτας 922 b
ἵπποισι αὐτῆσι 960 a
ἱρέων ἡ μανλικὴ 875 b
ἱρὸν 918 b
ἴσα ϖρὸς ἴσα 795 b
ἴσαι μῆκο 860 b
ἰσαμένε μλιὸς 960 b

ἰσάναι 890 a
ἴσασθε εἰκόνα 892 a
ἰσᾶσι 905 b
ἴσχειν 958 b
Ἰταμάτρης 974 a
Judæi in circumcisione non memorati Herodoto 889 a
Ἰὼ ex Herodoto citata Pausaniæ, non ob patrem, sed discessum in Ægyptum 794 a
ἰχνεῦται 879 a

K.

K pro χ 815 a
cadaver ducis calcar pugnandi 983 b
Κάδυλις urbs sui juris 902 b
καθήρασθαι 807 b
καθήρας Pisistratus Delum 815 b
κἤ ἄλλοισι κἤ κεχωρισμένοισι 905 a
κἤ ἄλλως κἤ 956 b
κἤ γὰ ἂν 995 b
κἤ γὰ δὴ κἤ ὁ 915 a
κἤ δὴ καὶ 966 a
μή με Καὶ Διαφθείρῃς 995 b
κἤ δὴ παῖδας sine κἤ 898 a
κἤ δὴ πυνθάνομαι 856 a
κἤ εἰκοσι ἡμέραι 900 b
κἤ ἐξαπλήσιον 930 b
κἤ ἰὼ ἢ οἱ ἐπελθ. 928 a
κἤ κάρτα ξεινὸς 981 b
κἤ κάρτα ὑψηλὸς 896 a
καί κως ἔς σε ἀνήκῃ 961 a
καί κως τὸ ὄνομα τοῦτο 935 a
κἤ μᾶλλον ὥρ. κἤ ἐπ᾽ 965 a
καί οἱ δόξαι ποιήσας λιπέσθαι 930 b
κἤ ὅτε ἰὼ ἰδιώτης 900 b
ἐγὼ ἢ Καὶ πατρὶ 966 a
κἤ ταῦτα ἀμείβε) 972 a
κἤ ταῦτα καὶ πέντε 871 b
κἤ τί δὴ 943 a
καί τι μᾶλλον 900 a
κἤ τούτων μὲν νῦν 859 b
καλδύμνῃ 898 b
καλδυμένης 870 a
calceus, in locutione politica 951 a
καλλίση τ᾽ παρεισείων 996 b
καλλίων pro ἀμείνων 906 a
capite, non suo 843 a
Κάρνη 971 b
κάρτα τε 851 a
Κασσανδάνης 902 a
casus dissimiles juncti, Δαρείῳ εἰκάζων 904 b
— quartus pro primo 955 b
— substantivi ex casu sequentis relativi pendens 857 a
casuum mira varietas 930 b
καταγιζόμενοι 854 a
καταδεῖ μὴ εἶναι 860 b
καταδῦναι 896 b
κατακερτεργεῖσθαι 981 a
κατακρύβῃ 948 a
καταλαβεῖν impedire 807 b
καταλαμβάνῃ φθύγειν 898 a
καταλαμβάνῃ δύφρόνη 985 a
καταλειφθεῖσαι χῶραι 954 a
καταλύσασθαι 992 b
κατὰ νηδὺν ἰητροὶ 883 b
κατὰ νόμον 814 b
καταπάζω 838 a
καταπειρηνείη 866 b
καταπλασὺς 929 a
κατασβεῖσαι 919 b
κατασιῶσαι ibid.
κατὰ τὰ λεγόμενα 955 a
κατὰ ταυτὰ ἢ πρότερον 936 b
κατὰ τ᾽ αὐτὸν ἢ χρόνον 917 a
κατ᾽ αὐτὸν 822 b
καταφθύγων καταφύγῃ 922 a
κατάψαυσις 941 a
κατεδέδεκτο 982 b
κατειλήθησαν 851 a
κατειλυμένον ψάμμῳ 861 a
κατειπεῖν 884 a
κατείργνυμι 851 a
κατειρύσαντες 989 a
κατεῖσε 824 b
κάτεντιωειγμένη 862 b
κατεσᾶσι 853 b
κατεσήκεε, neutrum 827 a
κατεσφάφθησαν 835 b
κατήγαγε σφετιλιὼ 957 b
κατηγησάμενος 873 a
κατήλικον 909 b
κατίσασθαι ἐς ταυτὰ 932 b
κατοικῆσθαι 854 a
κατ᾽ οἶκα ἔχων 954 a
Καύκασα Chii 944 b
κέα) 928 a
κείρον) aliud, aliud κείρονες 939 a
κεκλιμένα 892 a
κεκτῆσθαι 843 a
κελεύειν pro infinitivo syntaxi confusa 824 b
κελεύη 910 a
κερσόμενος 913 a
κέρσει 998 b
κεφαλῇ κείνῃ 869 b
— Φέρῳ 842 b
κεχαρηότες 908 a
κηλωνήια 852 a
κηλώνια 800 b
κήρυκα mittens loquitur, non κήρυξ 934 b
κιθῶνα βαθὺς κόλπους 963 a
κίκι 885 a
Κινδυνὺς ex Caria 950 b
κλῶσαν 943 a
κοιμῶν) 885 b
κοῖον τι χρῆμα 944 a
colloquia cum simulacris Deorum 901 b
κόλον γένος βοῶν 923 a
κόλπος ἡ Αἰγυπίου 861 b
commentarius vetus in orationes Ciceronis 898 b
κορύναι ξύλων 877 b
κόσμον κατασῆσαι 829 a
ἐπὶ Κόσῳ 907 a
κότε 972 a
κότερον 824 b. 906 b
κυ 824 b. 998 b
δέκα κυμάλισα 968 a
κύρη 988 a
κυελδίη γυνὴ 838 b
κυ τι, non τι κυ 828 b
κραλαίειν 808 b
Crestone in Italia 812 b
Crocodilus per diem fugit aquam tepidiorem 879 a
Κροίσεω 991 b
κροκύδα 903 a
κτισὺς 998 a
κτῶν) Dii oracula 809 a
Κύδραρα 969 a
Κυθηρίη νῆσος 822 a
κύκλος ἀνθρωπίων πραγμάτων 854 b
κυλίσις 881 b
Κυνέγδρος 961 b
Κυνέη regi Ægyptio ad caput tegendum 898 a
Κύραυϊς 941 b
κυρῆσαι καθαρσίῳ 805 a
Κῦρος ἐπείτε sine ἦ 845 b
κωμῆ) 828 b

Λ.

Λάβραυνδα 950 b
Λακεδαίμων regio, Σπάρτη urbs 984 b
λαμβάνεσθαι χαλεπῶς 892 b
λαμπάδι ἰλάσκεσθαι 960 b
λάμπῃ 871 a
λαμπλὴρ 970 a
Λασδόκη Scythicum 924 b
λαοφόρος 850 b
λέβητα κροτέῃ 955 a
Λέβια 928 a
λέγω δέ τοι ὅτι 989 a
λείψεσθαι 971 b
λελεγμένα 864 b
Λεπρεηλέων 995 b

Δεωκήδης 963 b
λεὼ τετρυμμένον 894 b
λῆμμα & λῆμα 976 a
ληὸς 945 a
Λητὼ 898 b
licentia veterum in citando Herodoto 900 b
Lini cultura Colchica & Ægyptia male ſpectata 888 b
λίτρον nitrum 884 a
λογάδες νεηνίαι ϗ κύνες 806 b
λογιζόμενος ἀνδρείσκω 966 a
λόγιμος & λόγιος 858 b
λόγχαι 811 a
λοχηγέω 996 a
λυκεργέες πρόβολοι 974 b
Λυκοεργὸς 816 a
λυμαίνεσθαί τινα 904 a
lumina in navibus 970 a
λυσαγορέα 963 b
luto caput aut faciem oblini 883 b

M.

M interpoſitum aut demptum 842 a
Μαγοφόνια 911 a
μαθὼν pro ἐκμαθὼν 830 a
Μαιάνδριος 915 b
Μαιώτιδος 921 b
Μακεδνὸν 987 b
μακραὶ πλοῖα ἱππαγωγαὶ 975 b
μακρημερίη 931 a
μακρῷ μάλιστα 844 a
μάλιστά κε 988 a
μᾶλλον γ' ἐκείνῳ ἐών 891 b
—— τι 809 a. 828 a
—— τι ϗ πρότερον 987 a
μανίη νόσος 957 b
mánes circa Polycraten 915 b
μάραγδος 870 b
Marmor Oxonienſe 943 b
μαρτυρέῃ μοι τῇ γνώμῃ 864 b, 923 a
Μασσάγης 974 b
Matres in regionibus cultæ 927 b
Μάττιον 975 b
μάτων 855 a
μαχομένων fæm. g. 881 a
μέγας & μέλας confuſa 905 b
Μεγασίδρης 974 b
μεγάθεα ἐόντες καλὰ ϗ Νεῖλον 861 a
μέγαθος vix eſt Herodoti 809 b. 817 b
μέγεθος δένδρου 852 a
—— ὅσον 871 a
—— —— δίπηχυν 882 a
Medici Ægyptii in fama 901 a
μέδιμνος Ἀττικὴ 850 b
μέζονα 879 b
μέζω κέρδος 984 b
μείς, μεῖνα 859 a
μελάγγαιος 862 b
μέλλῃ στρατηλατήσειν 979 b
μέλλοντες συνάπτειν 961 a
μελλόντων συνάψειν 930 b
μεμετρήκασι metiri ſolent 860 b
μεμιμημένον 882 a
μεμνησμένος 968 a
ἐντεῦθεν Μὲν ϗ μέχρι 860 b
μὲν γὰρ ἄλλα ſine ϗ 896 a
μὲν γὰρ δὴ 876 a
μέν γε τοι 833 a
μὲν δὴ 971 a. 905 b
μὲν δὴ ὅτι 890 a
μὲν δὴ τὸ 981 a
ἄρξαντες Μὲν ὀλίγῳ δύω ἔτη 797 a
μέν νῦν 861 a. 870 a
μὲν οὐ ποιεῖν, non μὴ 952 a
μέν τοι 839 a
μέν τοι κοὶ 906 a
μέν τοι νυν 952 b
Μενέλεος 891 b
Μενέλεῳ 949 a
menſis 30 dierum Ægyptiis 803 b
μέσος χίζων 926 b
μεταβάλλειν 908 b
μεταβολαὶ ὡρέων 881 b
μετὰ ϗ τελευτᾷ 954 a
μεταπέμψαιο 830 b
μετὰ τάτων 996 b
μετεῖναι 835 b
μετέρχομαι θεῶν 956 a
μετέωρα ἐπ' ἐκείνοισι 897 b
μέχρι γυναικὸς 882 b
—— ὅσου 985 a
—— τούτου 796 a
μὴ additum, ubi alius omitteret 967 a
μηδεμίαν 838 b. 842 b
μηδὲν ἀντίον 858 a
Μῆδοι Ἄριοι 973 b
μή ἐσι μηδὲν 818 a
μῆκος ἴσαι ὁδοὶ 798 b
ὁ μήκων 884 b
μήτε ἄλλο μηδὲν, ſine τι 869 a
Μήτηρ apud Scythas 927 a
μῆχος 935 b
μικρὸν ὀρνίθων 881 b
—— τῶν ὀρνιθίων 800 b
μικροὶ οἷσοι, τόξα μακρὰ 974 a
μὶν ἀνελομένῳ 960 a
μοῦ Μιν οὐκ εἶδον 849 a
κομίζειν Μιν 881 a
Μίνεων 980 a
Μινύαι Ὀρχομενίοισι ἀναμεμίχαται 840 b
μισγάγκεια 957 a
μίσγεσθαι ἐν ἱροῖς 877 b
Μίτραν indeclinabile 836 b
μίτρῃσι κεφαλὰς ἀναδεῖν 853 a
mittere nuncium, ut hoc faciant 819 b
Michaëlis Apoſtolii verſio reprehenſa 958 b
μνημήϊον 894 a
μνῶμαι 828 a
μοίρην 818 b
Μοῖρις λίμνης 859 b
Momemphis urbs 899 b
μονόκωλον οἴκημα 847 a
Morus male agit in Herodoto 926 a
μύνη ἐμάξιτος 981 b
μυνόθεν 832 a
μῦνοι Ἰώνων 953 a
μύνοισι Πέρσῃσι 996 a
μοῦνος 841 b
Μυσοπολὸς 895 a
Μύλιττα 836 b
μυριάδες de frumento 913 a
—— ὀρύσσουσιν 899 b
Μυρσανδρίων 925 b
Μυψεῖοι 931 b

N.

N litera in Herodoto jactata 933 a
ν omiſſum ab Herodoto 834 b
ναυμαχιέων 985 b
ναυλικὸς ὁ 992 a
νεβροὶ 974 b
negationes tres 921 a
νέες μακραὶ 964 b
νεκρὸς ἀνθρώπου 884 a
νεκρῷ ἐούσῃ 948 b
νέκυς 921 a
νέκυς κρεμαμένῳ ἀδελφεῷ 892 b
Νέκως pater Pſammetichi 898 a
νέμειν πόλιν & κοσμεῖν 814 a
νενόμισαι 874 a
νεοάλωϊ 999 b
neutra Herodoti 920 b
νέφος ἀνθρώπων 990 b
νεώταῖος 920 a
νῆσος pro Δῆλος 959 a
Ninus & Belus notus Lydis 796 b
νομέες ἰτέης 852 b
νομίζειν 870 b
nomina hominum eadem regionibus 843 b
nominativus abſolutus 878 b
—— immixtus accuſativis 808 a
—— junctus aliis caſibus 814 a

—— cum infinitivo 857 a
nominis repetitio 814 b
νομὸς Μενδησίων 872 a
νοσέειν 829 b
Notæ Anglicæ ad Tuſculana Ciceronis imprudenter pronunciant de Herodoto 984 a
novenarius numerus in voluminibus 794 a
Noriſius licenter agit 871 a
nummus Auguſti illuſtratus 880 a
τὰ μὲν Νυν 966 a

Ξ.

Ξεινήϊη 821 b
Ξεινήϊην Φιλίην συνεθήκαλο 907 a
καλεῖν ὀπὶ Ξεινίᾳ 943 b
ξυρᾶνται 869 a
ξυσὸς 811 a

O.

Οἀείζω 974 b
ὀγδοήκοντα 843 a
ὅδε ὁ λόγος 802 b
ὁδὸς φέρουσα ἰρὸν 896 b
ὁδὸν, vox intellecta 816 b
ὁ θεὸς numen 829 b
οἱ geminatum 950 a
οἱ interpoſitum, Θαλῆς οἱ ὁ Μιλήσιος 819 b
ἐκ γὰρ Οἱ 830 a
οἷα ἐμβαλόντος 866 b
οἱ ἄλλοι 875 a
οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι 863 a
οἵην περ 937 b
οἵην περ σὺ 971 b
οἶκε ἐμοὶ 991 b
οἰκεῖν 812 a
οἰκητὴϊ 815 b
οἰκημένοι 995 b
οἰκημένων 913 a
οἰκήσαντες qui inceperunt habitare 981 a
οἰκία 879 a
οἰκὸς 807 b. 839 a. 949 a
οἰκός ἐστι 806 b
οἰκότως 866 a
οἰκιρότερος 971 b
τὰ Οἱ οἴχετο κλέψας 891 b
Οἰόβαζος 974 a
Οἰὸς & Οἰοπαλὰ 933 a
οἱ πατρὶ vel μητρὶ 824 a
οἵπερ 874 a
οἴοθησαν pro ὔοθησαν 903 b
οἴκτη 940 a
οἱ τρίπεζα ποδακέλα 849 a
οἴχεαι 891 b
οἴχεαι φερόμενον 866 b
ὀἴχανλο 908 b
ὅκως δὴ 916 a
ὀλίγον πρότερον 914 a
ὀλίγῳ πρότερον 977 a
—— τι πρότερον 956 a
Holſtenii error in chirographo 969 a
—— ejus emendationi in Æliano ſpecies addita 873 a
—— ejus confuſio 840 b
Ὀλυμπος 807 a. 812 a
ὅμοιος Ἡφαίστῳ 907 a
—— τοῖσι πλεσ. de uno viro, ut πάντα, πρῶτα 909 a
ὁμοίησι κὴ σὺ 972 a
ὁμοιοτάτη 886 a
ὁμοίως κὴ πρτᾶ 964 b
—— κὴ τ πεζὸν 976 a
ὁμῶνλες 834 b
ὁμερέυσαν 966 a
ὁμοχροίη 819 a
Omphale Jardani ancilla 796 b
ὀνειδίζειν conſtruente Herodoto 806 b
ὄνομα εἶχε Σμέρδιν 909 a
ὀνομάσαι Σόλων 823 b
ὄν 970 b
ὄπεας 928 b
ὅπη καλοικίσαι 998 b
ὀποδαπὴ 943 a
ὁ πρότερον βασιλεὺς 822 a
optativus λέγοι 826 a
ὁπλώη 992 b
orbis reipublicæ 854 b
Ὀρθωσὸς 926 b
ordo Herodoti in narrando non attendit ad tempora 987 b
ὄρκιον ποιεῖσθαι 840 a
ὄρος 818 a
ὄρος & ὄρος Herodoti 806 a
Orphica & Pythagorea 883 a
Ortelii confuſio 971 a
ὀρῶσα, ἴτω δεῖξαι 955 b
ὀρύσσειν λίμνη ἔλυτρον 850 a
ὅς, ὁ, αἱ, οἱ etiam Herodoto uſurpata 791 a
ὅσα ἄλλα 890 b
— πλεῖσα 798 a
Ὀσίρις 898 b
ὅσοι αὐτῶν 816 b
— δὴ 870 a
— μὲν ἔν 981 a
ὅσον μέγιστον ῥώμης ἔχον 983 b
— τε 939 a
— τε δυναλὸς εἶναι φέρειν 881 a
oſſa alicubi ſepulta ad cuſtodiam 817 b
Ὄσαν 811 b
Ὀσακὸς 946 a
ὄστεα piſcium 881 a
ὅστις ἕτερος 907 b
ὁσωνδὴ μείων 935 b
Ὅταν 910 a
ὅτε ἐῶ 831 a
ὅτι ἐπεί μὲ 854 b
ὅτι μέλλοι 830 a
υ apud Laconas non reſolvitur in εο 816 a
ὑγιὲς ἂν 940 a
ὑ γάρ κοτε 984 b
ὑ γὲ οἱ, ſine ἂν 895 a
ὑ γινώσκειν populi eſt 911 b
ὑδαμέας 933 b
ὑδαμοὶ 873 b
ὑδαμῶς 881 a. 945 a
Oudanius male tractans Herodotum 878 b
ὑδὲ ἓν 984 b
ὑδεμία 804 b
ὑδὲν ἀηδέστερον ἢ πρότερον 963 a
ὑδὲν ὅμοιοι ἰδέην 932 b
ὑδέν τι 985 b
ἢ Οὐ κὴ ὄπὶ ὑμέας 933 b
οὐκ ἀλέσι 838 a
οὐκ ἐδέκετο ἡ θεὸς 996 b
οὐκ ἐσὶ ὅτε 891 b
οὐκ ἐφρόνεον 967 b
οὐκ ἐωθότα 906 a
οὐκὶ 936 b
οὐκ ὁμολογέειν 864 b
οὐκ ἔτω 908 a
ὄκω ὄπωπα 909 b
ὄκων ἐώσε 908 b
ὀνομάζεται 927 b
ὁ οἱ συγγινώσκων 925 b
ὄρεα 839 b
ὄρεσι 912 b
ὃς εὗρισκε κοθόρνυς 963 a
ὅτι κω 961 a
ὅ τι πάντων 928 a
ὅτι χαίρων 906 b
ὅτοι οἱ θεοὶ 905 b. 909 b
ὅτος δὴ, ὅτος σκεῖν 807 a
ὕτω ἀνακλώμενοι 958 a
— δὴ 986 b
— δὴ μᾶλλον ſine μὲν 934 a
— δή τι 822 b
— ἔργον πρόσχολον 996 a
— μὲν δοκέειν 978 b
— νῦν ſine μὲν 907 a
ὕτως ἔχε 817 b
ὕτω τε δὴ 851 a
— τι λέγεις ὑψηλὸν 940 a
— τῦτο τὸ τεῖχος 828 b
— ὥς τε 797 a
ὑ φειδόμενοι ὅτε 995 b
ὄφελον μὴ ἰδεῖν 830 b
ὄφις τελαφίῳ 997 a
ὀχθὸς 942 b
ὄψι, dativus 896 b

ὄψιν ἰδὼν νυκτὸς 961 a

Π.

Παθεῖν in malum 803 a
παθόντες 918 a
παῖδα rex præbet, ubi plures intelligi possunt 818 b
παιδοφόνος 981 a
παλαισιαῖα 809 b
παλμὸι 986 b
παννυχίδες 876 a
πάντα κλήθρα τριχίλια 809 a
πάντα μαθὼν speculator 982 a
Παντάρδης 979 b
παντελέως 990 b
πάντες ἕτοι 988 b
παντὶ ἢ μέρεσιν 865 b
πάντων ἰχθύων λεπιδωτὸς 880 a
παρὰ pro περὶ confusum 835 a
παρακελεύομαι 833 b
παραλαβόντες 873 b
Παρεκλος, παρέλιος 800 b
παραλυόμενος τετέων 946 b
παραμένειν 822 a
παρασείσας, non seipsum 916 b
παρασκευασάμενοι ναυμαχίην 978 b
παρὰ τὴν Ἐρυθρὴν 888 a
παρατίθεν) παραθήκην 956 b
παρ' αὐτὸν ἐλθεῖν 835 b
παραφρονήσῃ 830 b
παρέμενον 952 b
parentes in filiis occisi 857 b
πάρεξ ᾧ ἀριθμῷ 859 a
παρέξῃ ἡμῖν κάλλιον 910 b
παρεὸν 800 a
—— κατηγορεῖν 966 b
παρεόντι χρόνῳ 824 b
παρελθέαλο τράπεζαι 832 b
παρέχειν πλῆθος εἰς ἀριθμὸν 973 a
παρέω τούτῳ χρόνῳ 932 a
παρ' ἰὼ τὸ ὄρος 860 a
παρήσομεν pro παρήσομαι 845 b
παρήσομεν 979 a
πάρεσθι 832 b
participia sine verbis 981 b
—— solute posita 801 b
participium ὑπιτάξας sibi nixum 968 b
πᾶσα ἀνάγκη 831 a
—— τὴν ναυτίλλον) 854 a
πᾶσαν Αἴγυπτον 884 a
πᾶσαν ἡμέρην 955 a
Patris interfector filio ne parcat 842 b
παυσαμένῳ δρόμῳ 933 b
πεζῇ ἐπόμενοι 976 b
πεζὸς, nempe στρατὸς 954 b
ὁ πεζὸς 974 b
τὸ πεζὸν 975 a
πείθω 966 b
πειρᾶν ἐξαναστᾶν 947 b
πειρᾶσθαι χώρας 990 a
πειρᾶται συμβαλέων 954 b
πειρησαμένης στρατιῆς 822 a
πειρήσονται ποιεῦντες 979 a
πειρώμενον λόγον λέγω 797 a
πειρώμενος 807 b
πείσα 860 b
πελάγη συνιστερῆσθαι 862 a
πελάζειν 939 b
πέλας ἐς ἀριθμὸν 864 b
Pelasgorum lingua 812 b
Πελοποννᾶσος 984 a
Peluſiotarichum 863 b
πέμπτῃ εἰ στρατιὴ) 819 b
πέμπτην τὴν ἐς Θεὸν 816 b
πένθος in jactura bonorum 904 b
περιήκοντά σε ἀμφότερα 967 b
περὶ Ἄξιον 977 b
περιηχέσθαι 855 b
περιεκυκλέοντο 989 a
περιεχόμεθα τοῦτῳ 910 b
περιήγησις 881 a
περίηλυσις 893 a
περιεργάζοντο 863 b
περιθεῖ μὲν 845 b
περὶ θυμίημα ἴζειν 853 b
—— ἰχθῦς ἕτερα ἔχει 884 b
περιμένειν 822 a
περίοδος 888 a
—— εἰσὶ σάδιοι tot 801 a
—— μακρὸς 850 a
περιορῶσι 839 a
περιπεφλασμένος 946 b
περιπίπτειν ὑπὸ συμφορῶν 975 b
περιπλώουσι Λιβύην 925 b
περισείλανται εὖ 953 a
περισίζουσι 919 a
περὶ τὸ σῆμα 807 b
περισσεύσθαι 917 b
perfectum pluralè notat morem 860 b
Περσέρεες Scythicum 924 a
πέσοι 828 a
πετηνὰ 914 a
Petronius ex Herodoto illustratus 907 a
πιεζόμενοι 918 a. 961 a
πικρὸν ὕδωρ 969 b
πίλοι τιάραι 904 a
πινόμενόν μιν ὕδωρ 968 a
Πίρωμιν ὀνομὶ Πίρωμις 897 a
πίσι καταλαβεῖν 998 b
πίσις λαβόντες 910 b
πισόταλον ὀπυσείλας τελήεν 902 a
Πλατέαι 935 b
πλέθρα ad circuitum 827 b
πλεῖς τὴν γνώμην 833 a
πλέω κακὰ 964 b
πληθέσι χρήσασθαι 982 b
πληθύεσθαι 865 b
πλὴν ἢ ὅτι 940 b
πλινθινήτης 860 a
πλοῖα, minora 964 b
πλόον δύο νυκτῶν, ut pendeat ab εἰς Θερμίσκυραν 931 a
Plutarchus prave meritus de Herodoto 801 a
ποδεὼν χώρης 986 a
ποιεῖν ὕδωρ οἶνον 953 b
ποιεῦ τωυτὸ τῇ Ἰωνίῃ 840 a
ποιέσκεθε 965 b
ποιεύμενος 817 b
—— δεινὰ 998 b
ποιεύντων 924 b
ποιεῦσι 828 b. 853 b. 877 b. 884 b
ποιῇς 988 a
ποιησάντων sine τοῦτο 971 a
ποιήσεσθαι ἐμέλλον 946 a
ποίμνια 909 b
ποιοῖ 899 b
ποιοῖτε 988 b
ποιῶ, ποιῶ 832 a
ποιώδης 926 b
πολεμικὰ 902 a
πόλι 829 b
πόλιας 888 a
πόλιες 887 a
πολιῆται 828 a
πολιήτας 906 b
Πολιοῦχος Ἀθηναίη extra Athenas 843 a
πόλις in plurali numero 870 a. 901 a
πολλάκις 865 a
πολλαπλήσιος 985 a
πολλὸν δυνατώτερος 914 a
πολλοὶ ἄνθρωποι 889 b
πολλῷ ἢ ἔτι πλεῦνος 907 b
πολλῶν ἢ μεγάλων 897 a
πολλῷ πλείης 915 a
πολλῷ ὠσσοτέρες 866 a
Pomponius Mela correctus 893 b
πόνῳ ἐν τούτῳ 961 b
præconum opus 819 b
præsens pro futuro 834 b
—— de præterito 943 b
præsidium Albi castelli Memphios 912 b
πρηθείη 853 a
πρῆξαι ἕτερα 930 a
πρησσόω 930 b
Pricæus Apulejum male confert cum Herodoto 926 a

pri-

primum aliquid fieri monetur 909 a
πρὶν ἀνασώσων) 822 a
— ἂν ἁλυσθῶσι 839 b
— ἀπισωθῇ 942 a
— γνωμῶσι 986 b
— ἀφ' ἁφάγῃ, ſine ἂν 914 b
— ἢ ἀνορθώσωσι 800 a
— ἢ ὀπισθῶσι 937 a. 946 a
— ἡλίῳ δυσμέων 926 b
— ἢ πυθέσθαι 994 a
Πριηνιάδεω 945 a
πρὶν οἱ μιχθῆναι ſine ἢ 920 a
πρίν τε ἢ χθὲς 874 b
προαγαγέσθαι εἰς γέλωτα 892 a
προβάτων λεπτὰ 838 a
πρὸ δέ τι τούτου 833 b
προέδειξε 953 a
προείπας ἁλίζειν Πέρσας στρατὸν 967 a
προεκέαλο 911 b
προεργάζεσθαι 899 a
προεσάξαντο 851 a
προέχεσθαι 870 a
προεχώρεε ἱερὰ 945 a
προηδέατο 815 a
προῖσχε προὸς δάπεδον 942 b
πρόκα 831 a
προκειμένων γνωμέων 967 b
προκείμενον ἄεθλον 986 a
προκεῖσθαι τούτοισι 955 a
προνηΐη ἡ ἐν Δελφοῖσι 826 a
προνήϊον antetemplum 810 a
προπεπυσμένον 800 a
προσαγωγαὶ 876 a
προὸς, adverbium 812 a, b
— β. ἢ προὸς ἑσπ. 887 b
— βορέω 892 a
προσδέκεσθαι 825 a
προσδηλεῖσθαι 988 b
προσεγκάφειν 888 a
προσέλασε πρὸς σφέτερον 982 a
προσεσάξαντο 985 b
πρὸς ἑσπέρης, νότου 925 a
— ἑσπέρης 921 b
προσέσαι ἢ αὐτοῖσι 887 a
προσέχον προὸς 962 a
προσῇ ἡ ὥρη 923 a
προσήϊσαν 998 b
προσθέοιλο 811 a
προσίαχον 960 a
προσμίσγειν 926 b
προὸς πάντας ἄλλους 913 a
προσπεπλασμένας ὑπὸ πηλῷ 914 b
προσπλέειν 985 a
προὸς Σκυθικῆς 932 a
προσῶσαι 823 b
προσῳθέναι 907 a
προσῳθέναι τινὶ 944 a
προὸς Φοινίκην 925 b
προσφέρεσθαι ἐς αὐτὸς 831 b
προσφέρεσθαι χεῖρας 934 a
προτέρω 958 b
Πρότερον βασιλέων 850 a
πρότερον ἢ ἀπικέσθαι 950 a
—— ὀλίγον 977 a
πρῶτα λεχθέντα 908 a
πτίσσουσι 884 b
Ptolemæi Hephæſtionis dubia 794 b. 805 b
πτωχηΐη 821 a
πτωχηΐην 904 b
πυθόμενοι 814 b. 862 b
πυλαγόροι 982 b
πυλαροὶ 910 b
πυνθανόμενον 986 a
Pyramidum opere aliud eſt majus 897 b
πῦρ ἀναιθαίειν 824 a. 985 b
πυρὶ δᾶσαι 824 a
Πυρρήνη 867 b
πυρῶν καὶ κελύθεων 869 a
πώεσιν λίθου 946 a

P.

Ῥέθρον 820 a
ῥέοντα, ῥέῃ 849 b
repetitio ἓξ Τ' φαίνεσι 868 b
—— vocum ἐμέο πείθεσθαι in dilemmate 835 a
ῥηχίη ἢ ἄμπολις 861 b
ῥύεσθαι τὰ τείχεα 951 b
ruptus ſermo gratior 903 b
ῥώμη νεωτέων 803 a

Σ.

Σαγάρεις ἀξίνας 973 b
σαγιώδυσις 953 b
Saiticum oſtium 864 a
σαλμὸς eſt Thracica ſyllaba σάλμοξις 932 a
Sambas 815 b
Σαμοθρηϊκίη πόλις 972 b
σαργάνεον 915 a
Σαρδανάπαλλον 898 a
Σάρδις in primo caſu 949 a
Σάρτη 977 b
Σατταγύδαι 913 a
σαφέως 989 a
ſedes æqua pyramidum 893 b
σειρηφόρον 914 a
σειροπαίονες 943 a
Semilateria 809 b
Seneca imitator Herodoti 837 b
Sepulchra per crines ornata 924 b
ſeries vocum inſolita 856 b
τὸ Σεωϋτοῦ φονέα 834 b
Σηλυμβρία 954 a
σημανέειν γῆν 869 a
σθένει τέῳ 909 b
Sibæ 828 a
σίδηρον in p. c. 974 a
σιλλικύπρια 885 a
σιναμορέειν 842 a
Σίρωμον 975 b
σισαμάκης 951 a
σισύρνα & σισύρνα 932 b
σῖτα 944 b
σκέλεα ἐν τοῖσι γόνασι ὀπτάμεν 975 b
σκυλοφόροι 971 a
σκίπων 938 b
σκόρδα 921 b
σκυτάλοισι 917 b
σμᾶν κεφαλίῳ 999 b
Σμερδομένης 977 b
σοι ἐωϋτῷ 830 a
Spanhemii (Ezech.) ἀνισορρησία 835 b
—— lucus Panionii 841 b
—— lectio Herodoti 926 b
—— ſtudia ſine fulcro 938 a
—— agmen armati militis iter facientis ſumit ad metiendum iter viatoribus 945 b
—— diu dicta rapit ad ſe 924 b
—— fruſtra dicit aliquid inductum primo ab Cambyſe 906 a
—— imperite ſequutus Vallam in interpretatione ſcribit cognita 959 b
—— male ſtatuit Dodonæum oraculum ab Pelaſgis fundatum 874 a
—— Meſſenios ponit in Achaja 883 b
—— negligens eſt in citatione auctorum 893 b
—— ſcribit eadem aliis 931 b. 935 b. inſcite captat 999 b
—— ſordidus in Herodoto 923 b
—— temere citat omnia 912 a. 914 b
—— & definit 900 a
σπεισόμενοι 979 a
σπουδέτω ἀγαθὸν 972 b
σπουδαιέσαντα 838 b
σταδίοι ἐπὶ 969 a
στὰς ἐς μέσον 909 b
στασιῶται ἓξ Γύγεω 798 a
στενόπορα 983 a
Stephani Byz. lectio firmata 937 b
Stephani (Henr.) error in figura Babylonis 847 b
στιγὺς, στιγέες 969 a

σίχῃ 797 a
σίχονλες 910 b
σόμαζα & ποζαμοὶ diversa 854 a
σραλδύεδζ 903 a
σραλιάρχης 918 b
σραλῶ ἔπεϑ σραλὸς 988 a
σρέψανλες πάνλη 994 b
subula 928 b
συγκαλήμεναι γυναῖκες 910 a
συγκεκλημμένων 978 a
fuere, ἄπλεδζ 903 a
συζυγνῦναι 940 b
Suidas adjutus 987 b
—— emendatus 799 b. 858 a 964 a
—— firmatus 955 a
—— ex MS. reſtitutus 903 b 912 b
—— illuſtratus 824 b. 977 b. 990 b.
—— male tractatus 847 b
συλλαβὼν χρησήριον 815 b
συλλεχθέωσι 877 b
συλλεχθῆναι 995 b
συμβαλεῖν 826 a
συμβυλὴ 902 a
συμβυλίη 990 a
σύμμαχα ἐς τὸ πείθεδζ 965 b
συμμαχίη παρῆσαν 992 a
συμμίσγεδζ 964 a
συμπείθειν 947 a
συμφέρεται 990 a
συμφέρονζα ἀδαμοῖσι 844 b
συναλίσθαι 943 a
συνάξανλες 973 a
συνάπανϑ· 981 a
συναπάντων ἐπλὰ 828 b
συναπισαίαλο 944 b
συνδραμεῖν νέφεα 824 b
συνεβύλευε 812 b
συνεκρήθησαν φιλίαι 936 a
συνενείκαμεν 979 b
συνέζμιγον 971 a
συνεζέπιπλον 998 b
συνηδέαλαι 815 a
συνέπονλο 990 a
συνήλιζαν 845 b
συνηρεφέα χιόζι 976 b
συνιέζα 854 b
συνοίκεε 826 a
Συνοίκεον αὐτῇζι 841 b
Συνοίκησαν 974 b
Συντελεύνειν 861 b
Σὺ νῦν 855 b
—— νῦν ſine ὦν 907 b
Συρμαίη 894 a
Suſa, Suſorum 984 b
Συχναὶ πόλιες 953 b
Σφέας αὐτὺς 958 b
—— ἑωυτὺς 867 a
—— ὑπερβαίνϛ ἔρεα 922 b
σφέων αὐτῶν 818 b
σφὶ & σφίσι mixta 801 b
σφόδρα μηδίζειν 994 a
χοινίοιζι 936 b
Σωπλῆς 948 a
Σῶϑ· 992 b

T.

Τὰ ἄλλα 828 a
τὰ αὐτὰ, non ταυτὰ 865 a
τάδε ϑ Δώδων 875 a
—— οἱ ἔλεγε 833 b
τὰ ἐμὰ, non ταμὰ 825 a
τὰ ἐναντία 822 a
τὰ ἐν Ἕλλησι ſine γδ 885 b
ταλαιπωρίην δίκεδζ 952 a
τ' ἄλλα κλήνεα 870 a
τὰ μακρόταζα ἰδεῖν 867 a
τάμνων 818 a
τάξιϑ· ἀξιόμεθα 995 a
τὰ ϖελέκαζα 824 a
τὰ πρῶτα Αἰγινητέων 997 a
Ταριχεῖαι Πηλουσιακαὶ 863 b
ταρσοὶ καλάμων 846 b
τὰς νέας τὰς πάζας 954 b
τὰς πάθας τὰς Κύρϐ τῇσι ἑαυτῦ ὁμοιύ 833 b
ταῦτα ἀκέσανλα, ſine vocula δε 894 b
—— ἀναισιμῶται 902 b
—— γινόμενα pro caſu ſecundo 878 b
—— δύναϑ 886 b
τὸν Ταῦτα ϑπϑ. 831 a
ταῦτα ϗ ἐγλύφλο 818 b
—— μὴ 991 b
—— ὐδαμῶς ſine ϑ 996 a
—— προεκομίζετο 933 b
ταῦτά τε ἐπῳρωλᾶν 825 a
ταῦτα ubi malit quam τάδε 835 a
ταύτῃ 961 a
—— ποιεύμενοι κομιδὴ 959 a
ταύτῃ pro ταύτῃ 864 a
—— γὶῶ 890 b
—— δὴ 894 b
—— ἐπορεύονλο 986 b
tautologia non eſt in Herodoto 896 b
ταφλῶαι δημοσίῃ 909 a
τάφρῃ 942 b
ταχύτερον 934 a
τε adjectum 843 a. 844 a
Teiſpes, filius Achæmenis 967 a
ἐποίεέ τε ϗ ἐνετέλλελο 858 a
τεκμήριον 888 a
Τελέσαρχϑ· 918 a
τέλμαλι ἀσφάλτῳ appoſitio 846 a
τέλϑ· ϑ ἐπεί τε 870 a
τεμένεζι 878 a
τέοιζι 883 b
τέο σμικρῦ, σμικρῦ τέο 812 a
τέσσερες 840 a
τεσσερακονλάπηχυ 799 a
τέταγμαι ἐγὼ 830 b
τελευμμένα θυμιήμαλα 883 b
τῇ & γῇ confuſa 828 a
τήκει 885 b
Τῆμνϑ·, Τῆνϑ· 842 a
τῇ δ' ἔχε 936 b
τῇ ἐς Θεὸν, ſcil. ὁδὸν 816 b
τῇ νηῷ 849 a
τῇ πρώτῃ ἰέναι 816 b
—— ὧρίω 858 a
Τήρεω θυγάτης 930 b
Τηρεὺς 978 a
τιάραι, πίλοι ἀπαγεῖς 973 a
τιάραν maſculine 837 b
Tibi ferio, jacto 876 b
Τίβισις 926 b
Τίχεις 945 b
τιήρης 991 b
τιθέαν ϑ 977 a
τιθέναι λίθους 931 b
τίνειν ζυγὰ 886 a
ἐϛι Τι ὐδεμία μηχανὴ 901 b
τι interpoſitum 834 a
ὅσον δέ τι 861 a
ὡς γε τι μᾶλλον 840 b
τί ὐδὲν 985 b
ἐ γάρ τι απυδαῖαι νομαὶ 922 a
τὸ ἄνω τ' γνάθϐ 997 a
τὸ αὐτὸ 841 b
τόγε τοπαλαιὸν 980 b
τὸ μὴ ἀπ' ἡμέων 993 b
τὸ ϑέλϝ 954 a
δεινοί Τοι ἔωσι 843 a
τοιάδε 900 b
—— ποιεῦσι 876 a
τοιγαρῶν 935 a
τοιοῖσιδε 869 a
τοιϐτο 805 a
τοιϐτον 932 a
τοιύτῳ τρόπῳ 935 a
τοιῶνδε συμμάχων 988 a
τρόπῳ τοιύτῳ 889 b. 961 b. 980 a
τοῖσδε ἀμείβετο 797 a
τοῖσιδε 897 a. 900 a
τοῖζι Λυδοῖζι ϗ τοῖζι Μήδοιζι 819 a
τοιῷδε δὴ χρέωνϑ 881 b
τὸ καλέεϑ 864 a
τὰ μὲν νῦν 965 a
Τομύρι ϑ·, Οὐρίι ϑ· 855 b
τόνδε τρόπον 870 a
—— ϗ τρόπον 953 b

τόξα 889b
τοπροσωπέρω 829b
τοσάδε pro τάδε 829a
τοπρὶν 900a
τοσόνδε ἔτι 942a
τό τε ὄνομα καὶ θυσίη 873a
τῶδε εἵνεκα 987a
τῇ Ἡφαίστῳ τῇ ἐν Μέμφι 858b
τῇ παιδὸς τῇ ἑαυτῇ 833a
τὲς παῖδας τὲς Κροίσῳ 825b
τῶτο ἐν Αἰγύπτῳ 898b
— ὦτω ποιέειν 838b
— τοιῶτο 967b
τῶτον φόβου ἕνεκα in repetendo 897b
τούτων αἴτιον 866a
— οὐδὲν 865b
τρέψαι ἐς γέλωτα 976b
τελήκοντα 803a
τελήρης fœmininum 917a. 959a
τελπήχεας, ἐπὶ ἐλάσσονας 915a
Τελοπικὸν ἱρὸν 840b
tripodes in locis ſacris ibid.
τελευτᾶ, δεύτερον 865b
Τελταναίγμης 851b
τροπέων θερινέων 864b
τρῶμα 939a
τύπον ποιησάμενος λίθον 912a
τύπος ἀντίτυπος 817a
τύπτεσθαί τινα 876b
τύχος ad lapicidas 975b
τῷδε οἱ 855b
τῷ μεταξὺ τούτου χώρῳ 937b
τῶν δὲ ὧν 955a
τῶν τινα αὐτομόλων 958a
τῶν τις Περσέων 823a
τ' ὠπὸ τούτου 907b
τ'ωυτὸ τὸ ὄπι, ſine καὶ 904b
τ'ωυτὸ τοῖσι Μήδοισι 828a

Υ.

Varietas αἰνὴ ποικίλμοι 989a
— Herodoti 796a
— in longa narratione 984a
— ſermonis Ἀρτεμισίη ὡς πεισομένης 988b
ὑβριστότερον 911a
ὑγιείη 881b
ὑγιηρέσαιοι ibid.
ὕδατα καὶ σιτία 867b
ὕδατος αἰθρίου 866a
ὕειν σφι 801b
Ὑέλη 843b
Vindingius male vertit Herodotum 867b
— rejectus 963b
Hylæa non tota ſui nominis 921b
ὑμέων αὐτέων 934b
unus cogitatur in omnibus 837b
Voſſii ad Melam ira in Salmaſium 939b
— aliena ſcribit 968a
— monſtroſus in notis ad Melam 893b
vota in animo concepta 901b
ὑπαγαγὼν ὑπὸ δικαστήριον 960b
ὑπαραιρημένου 909b
ὕπαρχοι ἐν Θρήκῃ καὶ Ἑλλησπόντῳ 976b
ὑπάλη τύψαι 928b
ὑπειρόχῳ 948b
Ὑπερβόρεοι 813b
ὑπερβαλέεσθαι 910b
ὑπερβάλλεσθαί τινα ἔργοις 890a
ὑπερεξέρυσαν 984a
ὑπὲρ θάλασσαν καλήκειν 867b
ὑπερθαλασσίδιοι χῶροι 942a
ὑπερθορούλα 964a
ὑπ' ἑωυτῶι 854a
ὑπίεσθαι 892b
ὑπισάμενος ἐλάχιστον 853a
ὑποδέδεκται 945b
ὑποδέκεται 955b
ὑπὸ δικαστήριον ὑπάγειν 998a
ὑποκηληείδιον 804a
ὑποκινάμενος 908b
ὑποκίνεσθαι 899b
ὑπολαβὼν λοιμὸς 953a
ὑπολιπόμενοι 933b. 934a
ὑποπάσας 838a
ὑποτελείην φᾶναι 942b
ὑπὸ τὸ στρατὸν 998a
ὑποτύπτειν 895a. b
ὑποτυπώσασα n. ſe ipſam 916b
ὑπὸ φαῦσιν 969b
ὑποφεύγω 900b
ὑποχωρῆσαι χώρης 855b
Ὑρηίη 980b
ὕσεος paſſivo ſenſu 863a
ἐς τὴν Ὑστέρην 993a
ὑστέρησαν 958b
ὑψηλὸν πεδίον 821a

Φ.

Φαίνεται μέγα πλυτέον 803b
Φαίνου τέκα 973a
φάλαγγες σεσάμιναι 913a
φαρσανδάτης 974b
φαρναζάθης 974a
φέρειν ἀγγελίας 831b
— παιδίον 955b
— ἐς αἰσχύνην 797b
φερόμενος δεύτερος 997a
φέρουσα ἐς αἰσχύνην 917a
Φερῶν 890a
φέρων κεφαλὴν 892b
φεύγειν ὑπὸ χερσονήσου 954b
φημίζεσθαι 916a
φησὶν in altercatione 905a
φήσω ἐς μέσον 932a
φθαρῆναι 966b
φθόνῳ εἰπεῖν 996b
φιάλη in Scythæ baltheo 920a
ficuum æſtimatio 818a
Philemoni vindicati ſui verſus 873a
φιλίτις paſtor 894a
φιλοινία 906a
φίλος καὶ ξεῖνος 907b
φιλύρεον τεῖα σχίζα 928a
φλαυροπόλεον 966a
φλαυρότερος 829a
φλοιὸς liber 913b
φλύζις 970a
φοιτᾶν 880b
φοιτῶντες 820a
φόρον τάττειν 937a
φράζειν de Magis 970b
φρενὶ λαβεῖν λόγον 994a
Φρύγες 974b
φυγεῖν στρατόπεδα 991a
Φυλλὶς 977a
φύσιν φύειν 922a
φωκαίη 821a
φωκεὺς, Φωκαιεὺς 934b

Χ.

Χάλκεα, an κρήνεα 973b
χαλκήιον ad confabulandum 817b
χαμάθεν 894a
χαμόθεν 830a
χαρήδραν 986b
χαρίζεσθαι 810b
χείλεα καὶ καταβάσιας 850b
χειμασίῃ 865b
χειρώσαντο 932b
χερζονησῖται 934a
χθὲς καὶ τήμερον 874b
χθονίων θεῶν 963b
χίλια τάλαντα 849a
Χίλων 812b
χοροὶ in feſto Bacchi apud Ægyptios 872b
χρήζων τῶν ὑμέων 972b
χρῆμα μέγα 805b
χρησομῴδους πέμπειν 823a
χρηστήριον τὸ Ἑλληνικὸν 875a
χρόνῳ ἔλυσαν 946b
χρυσόκομα τῶν πτερῶν 880b
χρυσῆν στρεπτὸν 905a
χωρίοις ἐνιδρύσασθαι βωμὸς 901a

INDEX RERUM ET LOCUTIONUM ET VOCUM.

Υ.

Υακαίδι ὔεσθαι 903 b
ψάμμη, ψάμμος 939 b
ψέλιον 937 b
ψιλὸν χωρίον 821 a
ψυχρῷ λοῦσθαι 869 a
ψυχρότερος 865 a

Ω.

ὦ Ὦτι 850 a
ὧδε δεκόμεθα 992 b
ὧδε ἐρδομένη 927 b
— ἔχει 964 a
— λέγον 957 b
— λέγουσι 909 a
— σημαίνει 907 a
ὠθώθη τὸ πεῖγμα 956 b
ὠικημένοι πόλις 852 a
ὦλοι, ὠνὴρ 835 a
ὧν 852 b
— ejectum 822 a
— in fine periodi 991 b
ὃ γὰρ ὢν αἰεὶ 849 a
ὤνθρωπε 805 a. 823 b
ὦρυκλαι 909 a
ὡς ab principio omissum 903 b
— male expulsum 820 a. 821 b
— ἢ διαφέρον ἐγ. 985 a
— ἢ ἐπὶ ὧι fine καὶ 922 b
— εἶπασι ἀπέχει 947 b
— εἰ νικηθείησ 988 a
— εἶχε 952 b
— ἑκάστῳ 837 b
— ἐμοὶ δοκεῖν 937 b
— μὲν ἐμοὶ δοκεῖ 842 b
— ἐς αἰμείνονα ἄξεσι 936 b
— & ἐς confusa 906 b
ὥς ἐσι 930 b
ὡς Θυγατέρας εἰσελθεῖν 891 b. 895 a
— ποδῶν ἦκον 962 a
ὥστε ποιέεσθαι 880 a
ὡς τοῦτον ἐξελαυνόμενον 918 a
ὠτειλὴ, ὠτέλλω 834 a
ὠφελοῦμεν 879 b

CORRIGENDA AUT INSERENDA

IN CONTEXTU GRÆCO.

Pag. 17 verſ. 48 τυγχάνει ⁿ ὁ & in ima ora adde ⁿ. τυγχάνῃ. 19, 46 βίαι. 26, 11 ἐπειρᾶται. 29, 25 σφέων αὐτῶν. 30, 7 ἀναγκαίης. 32, 36 ἀμύνῃ). 40, 20 μοιρέαν. 58, 42 ὑρέαν. 59, 34 ἐπὶ σφέων αὐτέων τῷ. 72, 48 ὁ τῷ μὲν τὰ. 82, 12 τεσσερήκοντα. 85, 14 οἱ δὴ ὧι. 91, 32 ταῦροι, Αἰγύπτῳ τὸ. 92, 12 μὲν πλέω, ἀρξαμ. 94, 46 πόλιος ῥέει ἐς ἰὼν ὁ Νεῖλος· τὸ δ' ἀπὸ ταύτης τῆ πόλιος χίζει). 113, 39 ἀρπάζοντες. 115, 20 Θυρέτης. 118, 25 Ἀθήνης, 127, 2 ἐπ' ἐκείνων. 144, 9 κολοσσὸς ξυλίνους τοσούτους. 176, 19 ὑπεξίθισο. 185, 40 ὑπαρχιερεμβύ. 199, 12 πατῶν). 200, 24 ᾧ αὐτοὶ εἰδος ὁμοιότατοι. 240, 48 ἐς λίβηας. 246, 45 Ἀμπείθης. 361, 42 ὄνομα. 363, 2 ἔτι τοσαῦτα φρονέω. 369, 33 ἔχον. 401, 31 Δρακείαν. 410, 47 Γόργος. 412, 22 δίξαντας. 499, 29 ἴκασος. 520, 41 τούτου. 548, 25 ὁ τέλει ἰοῦσι.

IN INFIMIS ORIS.

Pag. 27 dele e ἐρῶν. 58 Scribe b ἀντεκχθέντες. c ὑρέαν. d ταὐτὸ. 93 k μήτε χαίσειαν σφι ἡ χώρη τὰ λῶ Διὶ 108 g Νηρηίδων ᾧ ἕ ἄλλων. 156 e ὁμόμιζε. 255 c MS. ταυτὰ. 360 b ᾧ λῶ γδ. 416 ηβ c. ᾧ τῶν λοιπῶν σφι 517 ὑπέρβοροι.

IN VERSIONE LATINA.

Pag. 18, verſ. 37 lecta pecora numero ſingula tria millia. 19, 43 haſtile ſpiculis ſimiliter aureum. 21, 31 excrevit, gentibus plurimis ſe conjungentibus illi, & aliis gentibus barbaris frequentibus. Inſuper mihi videtur gens Pelaſgica .. feciſſe. 22, 41 ut hoc ſit. 24, 36 quum præterea etiam. 27, 33 ſocius armorum, citra. 28, 7 iſtum. 43, 21 CYAXARES Phraortæ filius. 51, 31 ſtatim tunc mortem. 56, 2 deſinere eſurire. 56, 4 deſinere edere. 58, 15 Æolenſes, poſtquam Lydi ab Perſis ſubverſi ſunt, celerrime legatos. 59, 33 fanum conſtruxerunt ſibi peculiare, cui nomen poſuerunt. 65, 11 à Mytilenæis gererentur, miſſo. 66, 13 oppugnabat. 78, 7 frumenti; rigatum tamen ex fl. 79, 3 orbiculata. 85, 35 reginæ. 101, 14 ultimis: ſed Iſter totam Eur 103, 47 extremam coxam. 110, 33 templum, quo proceſſit, memoriam. 114, 20 aqua ſubdivo ſereno. 122, 24 tuſum exprimunt, alii frictum excoquunt. 128, 35 longitudinis ſingulos, oct. 181, 40 Archiæ nepos, Samii. 184, 16 defuncti reſurgunt. 184, 23 Cambyſi audienti quum plac. 201, 15 refolvi extortos. 205, 49 loquuta ſum. Viſaque. 235, 13 circumnavigantes, &. 235, 28 circumnavigare. 244, 18 deinde ſalignis ramis cont. 245, 38 conterunt cupreſſi & cedri & thuris ligni aliquid. 251, 10 fiunt orgyiarum trecenta. 321, 10 multos in exilium egerit, multos 350, 2 aliquid aut regi aut reip. 350, 33 Phœbeium. 373, 30 Scopadis. 382, 12 conferuntur. 391, 4 in mare. 407, 43 habebant equitatum. 410, 47 Gorgus 415, 17 Phagreti. 427, 5 nullis non Græcis majores. 440, ult. iter per Theſſ. 463, 10 Gorgi. 500, 35 tradidit & generi Chalc. 503. ult. urbs Phrygiæ magna. 513, 41 evadere pot. 525, 47 extiſpicia.

Pag. 794 *b* 24 adde : Iſte autem locus tanto acrius debuit penetrari, quoniam in eo vera cauſa deſignatur, quæ Herodoti animum commovit ad temporis ſui partem tali ſcripto impendendam, quo ſervarentur geſta ab hominibus, nec tempore obliterarentur. Hanc vero cauſam quum pleniſſimo ore ipſe profiteatur, quid eſt, quod ita urget iſte Theophilus ad Autolycum in principio libri III mirum in modum confuſe varia queſtus & ſcripta veterum ad φλυαρίαν redigens pergit : Τί ὠφέλησεν Ἡρόδοτον ἡ Θουκυδίδου αἱ ἰσορίαι αὐτῶν ; Indigne profecto, quum nulla non ſæcula teſtata fuerint eos frui ſcopo, quem petierant, qui non debet alius ſupponi, quam quem ipſi ediderunt, ut confecerint aliquid vel gratum vel utile poſteris.

797 *a* 50 *Δίνλωι.*] Sic 3, 76 ἐν τε δὴ τῇ ὁδῷ μέσῃ σάχοινλες ἐγίνοντο. Sed MS. clare σίχῃ. Deinde repet.

799 *b* 38 ἐν ᾗ δὴ ἡ ἐν τῷδε, niſi locum hunc intactum vellent eſſe ſimilia prorſus verba capitis 15 libri ejuſdem tertii.

800 *a* 32. 8, 14.

801 *a* 44 pluralem εἰσὶ, & alio vocum ordine, ut.

803 *b* 37 placuit, quam explanat 7, 49 αἱ συμφοραὶ τῶν ἀνθρώπων ἀεχυσι ἡ οὐκ ὤνθρωποι τῶν συμφορέων. Majus.

805 *a* 6 πλυλέων.

822 *b* 44 ſibilante? Nequiverunt ulterius ire, quam Salmaſius duxerat ad Solin. p. 250, non noſcens niſi δίετία, διέλεγία & δίεξω & tum δίεσία. Scilicet.

831 *a* 40 Θάψαι. Et cap. 22 ejuſdem libri Πᾶσα ἀνάγκη ἐσὶ ὕσαι.

833 *a* 35 mutavi ex MS. prout oportuit, ἡμῖν.

836 *a* 7 contuliſſe. De Pſammenito ſcribit auctor 3, 15. Ἔνθα δὴ λοιπὸν ἁλοὺς ἄγετο, ἔχων ἀδὲν βίαιον, in quo ſane includitur Cambyſen quoque benignum & liberalem circa eum fuiſſe. Juſtinus.

838 *b*. in principio inſere :

56, 1 Πειρώντας παύεσθαι.] Annotavit hunc locum Cl. Gatakerus in Adverſariis Miſc. lib. 2 cap. 6, quem parum rite ceperit Valla, vertens *Græcos paſtos jam demum non eſurire amplius*, quum contrarium huic plane voluerint illi, *Græcos ubi edere deſierint, adhuc eſurire.*

56, 7. Μεθυσκόμενοι ἐν ἐώθασι.] Fuit hic inſtar loci communis, qui placuit valde Græculis, ut ubique tranſcriptus exſtaret ; prout apparet ex ſcholiis ad Ariſtophanis ἱππέας v. 91, unde propagatus fuit bis in Suidæ Lexicon, tum in v. Οἶνος πιεῖν, tum alibi. Sed præclare hinc patet, quam iſti tranſcriptores Herodoto abuſi fuerint, contra quam decebat, & bene de hoc loco meritus fuit Stephanus in Prolegomenis.

57, 12. Μέζω τὰ ἀδικήματα ἐόντα τῶν ὑπεργεγημάτων.] Habet igitur hæc lex hunc unum caſum, ut caverit, ne ob unum delictum extrema pœna puniretur homo, ſed tantum ob plura, & ut tunc tantum, ſi pateret crimina majora eſſe, quam erant miniſteria vel obſequia olim ab eo præſtita, liceat iræ indulgere. Quid igitur eſt, quod ex his verbis Herodoti colligit Deſid. Heraldus lib. 1 Adverſar. cap. 9 obſervaſſe Perſas, ut hominem lege multandum, ſi plura bene feciſſet antea, quam male poſtea, vel contra, ſuffragiis omnibus liberarent? De pluribus antea benefactis nihil habet Herodotus ; ut totum id ſit alienum. Adducit & hunc locum Briſſonius lib. 1 regni Perſar. p. 87 ſane imperfecte, ſcribens : *At nec ob unum aliquod admiſſum in reos nocenteſve facinoris convictos, animadverti moris erat : ſed ita demum, ſi comparatis eorum inter ſe bene vel male factis, mala prævalere præponderareque liqueret.* Cæterum hæc lex quidem fuit, ſed quando obſervata ? quot exemplis ab hiſtoria narratis ea conculcata fuit?

838 *a* fin. ἀλέσι, ut 5, 184. ἀλέσι μὲν γάρ σφι ἐσὶ Ἄτλανλες ὄνομα.

843 *a* 2 imitationem.

850 *b* 44 ἀμάξας.

857 *b* 13 *ſecuit*. Et plu-

859 *b* 23 Etymologicum. Quum vero diſerte id ita de hoc rege tradat Herodotus, ut dicat ἔλεγον βασιλεῦσαι, non debuit hinc ſcribi, ut video fieri hodie pag. 65 Ægypt. Orig. *quia, ut diſerte tradit Herodotus* 11, 4, *Menes primus ex hominibus regnavit*, & pag. 68 *quod Menes iſte ab Herodoto dicitur primus Rex.* Certe non Menes dicitur Herodoto, ſed eſt uniſyllabicum, nec ſua fide quidquam ejus generis dicit, ſed eorum, ex quibus inquiſivit.

864 *a* 10 ſed accentu, quem gravem vocant, ſignato.

870 adde. 105, 40 Ὡς ἐν αὐτοὶ λέγυσι, ἐτεά ἐσι ἑπλακισχίλια ἡ μύρια ἐς Ἄμασιν βασιλεύσαντα] Hinc ſcribitur in Ægyptiis Originibus pag. 17. [Nam ab Hercule, qui ſecundis Diis adſcribitur, uſque ad Amaſin, XVII millia numerari tradit lib. 11 cap. 43] nempe Herodotus. Tanquam jactaviſſet ſe inſpexiſſe ipſos annales, & hinc traderet numerari. Quam procul hinc diſtat mens Herodoti? ſatis patefacta per quartum ver-

bum citationis, quam præmiſi, ut certe ſcias totum hoc eſſe Ægyptium.

884 *a* 12 commiſceantur, ut notavit Salmaſius in Plinianis pag. 187, ubi ipſum hoc λίτρον pro exemplo ponit.

884 *a* 49 in Theſauro. adde. Ut ſcias quid hac nota & iſta expletione Latinorum, ex adæquatione Græcorum effecerim, ecce quid ſcripſerit Gabriel Clauderus in Methodo balſamandi cap. 4 pag. 58, [Quæ vero de ſecundi generis conditura refert, quod ſine apertione ventris, ſola ſalis vel nitri adſperſione, ac immiſſione olei cedrini in alvum per clyſterem applicatum, quod oleum poſtea reductum ſimul reducat inteſtina tabefacta, mihi ut hoc credam, perſuadere nondum valeo; ſed ſtatuo Auctorem non-Medicum quarundam adhuc neceſſario præſtandarum eſſe obiitum. Quamvis enim huic liquori balſamico per ſiphonem in inteſtina immiſſo ſua efficacia omnino concedatur, tamen quia notum eſt Medicis, pharmaca per clyſterem intruſa lethaliter decumbentibus, pedemque in cymba Charontis habentibus, ſtatim alvo rurſus effluere, partibus nervoſis hæc alias retinentibus, ſed ob ſtuporem ſpirituumque defectum non amplius operantibus, non video, quomodo hoc ſtante, in corporibus mortuis cohiberi, & operari poſtea poſſit. Vel ſi fortean vi intruderetur, ad minimum tam cito ad ſuperiora penetrare non adeo aptus eſt; Et ſi eo penetraret, ſane antequam per tabefacta (uti loquitur) inteſtina quoque tranſiret ad meſenterium, ſtomachum, imo hepar, lienem, ipſaque in Thorace contenta adſcenderet, eadem ſane putredine corrumperentur; præprimis & quod quaſi cardo rei eſt, cum illi exterius præter ſolam ſalituram nullum corruptioni reſiſtens ſuccurrat.]

885 *a* 12 quos.

889 *a* 125,43 Φοίνικες ὁ καὶ Σύροι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ] Hanc ſcripturam revocare debui, quamvis eadem repeterentur 7, 89 Φοίνικες μὲν σὺν Συρίοισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, ubi fateor nihil a me annotatum eſſe, undecunque id contigerit. Attamen dico debuiſſe me ex optimo MS. nunc ſic edere, ut claro exemplo pateret appellationis diverſitas in utroque populo, quum ſequantur mox Σύριοι οἱ καὶ Θερμώδοντα καὶ Παρθένιον πόλιν. Itaque non aliter habet Herodotus 1, 72, ubi quum etiam præmiſiſſet, Οἱ δὲ Καππαδόκαι ὑπ' Ἑλλήνων Σύριοι ὀνομάζονται, mox addit, Ἔνθεν μὲν Συρίης Καππαδόκας ἀπέργει, ἐξ ἀϊωνύμου δὲ Παφλαγόνας. Nec aliter egit jam in 3, 90, ubi quum dixiſſet Μαιανδρηνῶν καὶ Συρίων, mox addit Κιλίκων τε καὶ Σύρων verſus Ægyptum. Itaque etiam lib. 7. cap. 49 Φρυγῶν ὁ ἔχουσι Καππαδόκαι, τὰς ἡμεῖς Συρίης καλέομεν, quæ verba citavit & Caſaubonus ad Strabonem p. 213 D. Item 2, 159. Σύροισι πεζῇ συμβαλὼν Νέκως. Sic quoque magnus ille vir ad Strabonem decreverat ſimiliter Σύρους ad mare mediterraneum ſtatuens pag. 23 B, pag. 26 C, pag. 49 B, donec in paginam 444 incideret, ubi ipſe, ut dico, pag. 213 D apponit verba Herodoti ex tribus locis, ſane fluctuantia in ambiguo, inprimis nodoſum illud ex libro 1 cap. 6 Μεταξὺ Σύρων καὶ Παφλαγόνων, quippe quod plane imitari videtur ſcholiaſtes Apollonii Rhodii ad 2, 366 notans. Ἐσὶ δὲ μεταξὺ Σύρων τε ἐν τῷ Πόντῳ καὶ Παφλαγόνων εἰς τὸ Πόντον ἐκδιδοὺς ὠκεὶ Σινώπην πόλιν. Immo quam his contraria illa 7, 63? Ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων ἐκαλέοντο Σύριοι, ὑπὸ δὲ τῶν βαρβάρων Λευκόσυριοι, quæ citat & Grævius ad Julium Suetonii cap. 20. Inſpici magis accurate meretur optimus codex, antequam ſtatuatur aliqua Herodoti indifferentia circa iſta, quum 7, 72 omnino Syros vocet illos Ponti finitimos, & quidem ter, ut ex ipſo MS. repoſui, ubi vulgo ſemel intercurrebant ſatis indecore Σύριοι. Debuit hæc lector ſcire. Et eſt aliquoties agitatum.

896 *b* inſere ſuo loco 143, 41 Ἐν μυρίοισί τε ἔτεσι καὶ χιλίοισι καὶ τριηκοσίοισί τε καὶ τεσσερεσκοντα ἔλεγον] Sunt clara verba Herodoti, de quibus ita video nuper ſcriptum eſſe in Ægyptiis Originibus pag. 17 [Herodotus denique Regibus, poſt Deos, Semideos & Heroas, tribuit lib. 11 cap. 142 annorum 11340 uſque ad Sethon &c.] At nihil tribuit Herodotus, qui modo refert, quid ex nonnullis in Ægypto audiverit.

897 *a* inſere 144, 47 Καὶ τούτῳ πενταχιχίλια καὶ μύρια λογίζονται εἶναι &c.] Nimirum Ægyptii, de quibus omnino & ſolis illic agit; immo & mox perſpicue dicit καὶ ταῦτα Αἰγύπτιοι ἀτρεκέως φασὶ ἐπίστασθαι. Attamen hinc ſcribitur in eiſdem Originibus pag. 17. [at à Dionyſo, qui inter Tertii ordinis Deos exſtitit, uſque ad eundem Amaſin computat (Herodotus) cap. 145 xv *millia*, *idque Ægyptios jactare* ait, *certo ſe ſcire, quum ſemper numeraverint & annotaverint annos.*] Nunquam probabitur Herodotus ſic computaviſſe. Doloſe hæc ſcripta.

900 *a* 9 hoc Cereris feſtum.

902 *b* 20 ἔρων.

909 *a* 56 per unam voculam optimus.

911 *b* 10 192,43.

30 194,3. Ἔχθεα.

915 *b* inſere 206, 25 Διά τιν' ὃ κακῶς ἤκουσε] Nulla varietas in MSS. nec Italicis nec Anglicis, ut id quod margini impoſuit Stephanus, δι' ὃν τινα κακ. ſtet fide ipſius Stephani, etſi id foret commodiſſimum,

Scri-

Scripti codices tantum ita non dividunt, ut fit in editionibus, ſed ſimpliciter ut & edidi. Cæterum ſcribi oportuit δι' ἃ τινα κακῶς propterea quæ exprobrata illi erant, & male de ſe loqui homines vulgo intellexerat.

917 *a* 35 *nequaquam omnia quæ dabantur percurrit*, id eſt, recenſuit, *& accepit.*

920 *a* 10 rem concepiſſet ita eveniſſe.

928 *a* quinto ab fine : MS. τεῖα, quod confirmat ipſe Herodotus 7, 121. Τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης δασάμενος πάντα τὸ πεζὸν στρατὸν.

931 *a* inſere 250,7 Ἐκ τῆ Ἰνδικῆς] Quum viderem Latine verti *è Scythica*, non debui dubitare de interpretis hallucinatione in Geographia, ut maluerit ſic generale aliquid admittere, quum Herodotus indicaret ſpeciale, & hodie ſatis didicerimus Sindos in illo litore habitaviſſe, quorum terram latere ſub manca Græca voce patet cuivis. Interpretationem igitur juvi, quia Herodotum opinor ſcripſiſſe Σινδικῆς.

931 *a* 20 ἐπεστεῶτα.

938 *a* 43 aut errorem lect.

951 *b* 27. Μιλησίους. Et τείχεα φύεσθαι quidem notavit & Th. Gale ex Arch. Quæ

952 *a* 33 ἐφεστὸς δέῳ.

b 31 Ἄμπη, ſicut & Th. Gale ex Arch. non.

959 *b* 50 uſurpare ; niſi quum narrat θεωρὸς vel θεοπρόπους miſſos ad conſulendum oraculum, poſtquam omnia peregiſſent, ſcriptum oraculum reportaviſſe domum, ut patria legere poſſet divinum reſponſum, nec error in pronunciando committeretur. Vide 8, 135, & in legatis Crœſi 1, 47 Ex quo ſequitur hunc locum ab aliquo deſcriptum eſſe ex loco auctoris, qui verſaretur in narratione miſſionis ad hoc oraculum, in quo erat ſcriptum de iſta in hunc modum, Movebo &c. Unde prorſus apparet non eſſe Herodoti. Immo

965 *a* 12 ἀπάσας. Eſt plane ἔπεσε τὸ θέηλεον, non addito πᾶν.

969 *b* 36 nec ab Jungermanno, nec ab Th.

970 *a* 30 machinamenta quibus homines contorquent intelligi.

972 *b* ult. τείχεα, & 8, 90 Σαμοθρηικίη νηῦς.

974 *a* 11 Ἰθαμάτρεω. Ipſum plane, quod effertur Ἀρτύνης. 3, 128. 9, 83.

974 *a* inſere 404, 28 Ἀπὸ ξύλων πεποιημένα] Licuit Vallæ interpretari *è lignis confecto*, quippe quod Græca vox notat. Scilicet etiam cum aliis Latinis reddere *è xylis*, quod fere magis in ea voce continetur, & notum ubique genus fili arborei vel lanæ, ut vulgo exprimimus.

982 *a* 36 abducerentur, & in Indice fulgeret Hegeſis Euryſthenis filius 7, 20.

b 11 optimus tertio quartoque & quinto verbis.

989 *a* 44 Offic. 18 commentatores, nec

992 *a* 41 Chalcidenſibus in ea regione habitantibus eam.

996 *a* 11 ab fine: Theſſaliam audita.

1000 *a* 14 Herodoto 6, 8. Et 5, 104 Ἀμαθόσιοι.

FINIS.